ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

1

Սկիզբէն [ա]Աստուած երկինքն ու երկիրը ստեղծեց: 2 Երկիրը ամայի ու դատարկ էր,
անդունդին մակերեսին վրայ խաւար կար, եւ Աստուծոյ Հոգին ջուրերուն մակերեսին վրայ
կը սաւառնէր: 3 Աստուած ըսաւ. «Լոյս ըլլայ», ու լոյս եղաւ: 4 Աստուած տեսաւ թէ լոյսը
բարի էր, եւ Աստուած լոյսը խաւարէն զատեց: 5 Աստուած լոյսը “ցերեկ□ կոչեց. խաւարն
ալ “գիշեր□ կոչեց: Իրիկուն եւ առտու ըլլալով՝ առաջին օրը եղաւ:
6 Աստուած ըսաւ. «Ջուրերուն մէջտեղը [բ]հաստատութիւն ըլլայ, եւ ջուրերը ջուրերէն
զատէ»: 7 Աստուած հաստատութիւնը ըրաւ, ու հաստատութեան տակ եղած ջուրերը
զատեց հաստատութեան վրայ եղած ջուրերէն. եւ այդպէս եղաւ: 8 Աստուած
հաստատութիւնը Երկինք կոչեց: Իրիկուն եւ առտու ըլլալով՝ երկրորդ օրը եղաւ:
9 Աստուած ըսաւ. «Երկինքի տակ եղած ջուրերը մէ՛կ տեղ ժողվուին, ու ցամաքը
երեւնայ». եւ այդպէս եղաւ: 10 Աստուած ցամաքը Երկիր կոչեց. ժողվուած ջուրերն ալ
Ծով կոչեց, եւ Աստուած տեսաւ թէ բարի էին: 11 Աստուած ըսաւ. «Երկիրը դալար
արտադրէ, նաեւ սերմ [գ]կրող բոյս, ու իր տեսակին համեմատ պտուղ տուող պտղաբեր
ծառ, որ իր մէջ իր սերմը ունենայ երկրի վրայ». եւ այդպէս եղաւ: 12 Երկիրը դալար
արտադրեց, նաեւ իր տեսակին համեմատ սերմ կրող բոյս, ու պտուղ տուող ծառ, որուն
մէջ էր իր սերմը՝ իր տեսակին համեմատ. եւ Աստուած տեսաւ թէ բարի էին: 13 Իրիկուն եւ
առտու ըլլալով՝ երրորդ օրը եղաւ:
14 Աստուած ըսաւ. «Երկինքի հաստատութեան մէջ լուսաւորներ ըլլան, որպէսզի
ցերեկը գիշերէն զատեն, ու նշաններու, եղանակներու, օրերու եւ տարիներու համար
ըլլան. 15 ու երկինքի հաստատութեան մէջ անոնք իբր լուսաւորներ ըլլան, որպէսզի
երկիրը լուսաւորեն». եւ այդպէս եղաւ: 16 Աստուած երկու մեծ լուսաւորներն ըրաւ. մեծ
լուսաւորը՝ ցերեկը [դ]կառավարելու համար, ու պզտիկ լուսաւորը՝ գիշերը կառավարելու
համար: Աստղերն ալ ըրաւ: 17 Աստուած երկինքի հաստատութեան մէջ դրաւ զանոնք,
որպէսզի երկիրը լուսաւորեն, 18 ցերեկը եւ գիշերը կառավարեն, ու լոյսը խաւարէն
զատեն. եւ Աստուած տեսաւ թէ բարի էին: 19 Իրիկուն եւ առտու ըլլալով՝ չորրորդ օրը
եղաւ:
20 Աստուած ըսաւ. «Ջուրերը կենդանութեան շունչ ունեցող զեռուններ
[ե]առատութեամբ արտադրեն", եւ թռչունները երկրի վրայ թռչին՝ երկինքի հաստատութեան
[զ]մէջ»: 21 Աստուած ստեղծեց մեծ [է]կէտերը, բոլոր շարժող շնչաւոր կենդանիները՝ որ
ջուրերը առատութեամբ արտադրեցին իրենց տեսակին համեմատ, ու բոլոր թեւաւոր
թռչունները՝ իրենց տեսակին համեմատ. եւ Աստուած տեսաւ թէ բարի էին: 22 Աստուած

[ա] Եբր.՝ Էլոհիմ

[բ] Եբր.՝ տարածութիւն

[գ] Եբր.՝ արգասաւորող

[դ] Կամ՝ տիրելու

[ե] Եբր.՝ վխտացնեն

[զ] Եբր.՝ մակերեսը

[է] Կամ՝ վիշապները

*զանոնք օրհնեց՝ ըսելով. «Աճեցէ՛ք, բազմացէ՛ք, ու լեցուցէ՛ք ծովերուն մէջ եղող ջուրերը.
թռչունններն ալ երկրի վրայ բազմանան»: 23 Իրիկուն եւ առտու ըլլալով՝ հինգերորդ օրը
եղաւ:*

*24 Աստուած ըսաւ. «Երկիրը շնչաւոր կենդանիներ արտադրէ՝ իրենց տեսակին
համեմատ, ընտանի անասուններ, սողուններ ու երկրի գազաններ՝ իրենց տեսակին
համեմատ». եւ այդպէս եղաւ: 25 Աստուած երկրի գազանները՝ իրենց տեսակին համեմատ
ըրաւ, ընտանի անասունները՝ իրենց տեսակին համեմատ, ու գետինի բոլոր սողունները՝
իրենց տեսակին համեմատ. եւ Աստուած տեսաւ թէ բարի էին:*

*26 Աստուած ըսաւ. «Մեր պատկերով, մեր նմանութեան պէս մարդ ընենք, որ
տիրապետեն ծովու ձուկերուն, երկինքի թռչուններուն եւ ընտանի անասուններուն,
ամբողջ երկրին, ու երկրի վրայ [ը]սողացող բոլոր սողուններուն»: 27 Աստուած իր
պատկերով ստեղծեց մարդը. Աստուծոյ պատկերով ստեղծեց զայն, արու եւ էգ ստեղծեց
զանոնք: 28 Աստուած զանոնք օրհնեց, եւ Աստուած անոնց ըսաւ. «Աճեցէ՛ք ու բազմացէ՛ք,
երկիրը լեցուցէ՛ք եւ զայն նուաճեցէ՛ք, ու տիրապետեցէ՛ք ծովու ձուկերուն, երկինքի
թռչուններուն ու երկրի վրայ շարժող բոլոր կենդանիներուն»:*

*29 Աստուած ըսաւ. «Ահա՛ ձեզի տուի ամբողջ երկրի մակերեսին վրայ եղող ամէն սերմ
կրող բոյս, եւ ամէն ծառ՝ որուն պտուղը իր մէջ ծառի սերմ կը կրէ. ասոնք ձեզի կերակուր
պիտի ըլլան: 30 Իսկ երկրի բոլոր գազաններուն, երկինքի բոլոր թռչուններուն, ու երկրի
վրայ բոլոր սողացողներուն՝ որոնք կենդանութեան շունչ ունին՝ ամէն կանաչ բոյս տուի
կերի համար. եւ այդպէս եղաւ:*

*31 Աստուած իր ամբողջ ըրածին նայեցաւ, ու ահա՛ շատ բարի էր: Իրիկուն եւ առտու
ըլլալով՝ վեցերորդ օրը եղաւ:*

ԵԴԵՄԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

2

*Եւ աւարտեցան երկինքն ու երկիրը, եւ անոնց բոլոր [ա]զարդերը: 2 Աստուած իր բոլոր
գործերը եօթներորդ օրը աւարտեց, ու եօթներորդ օրը հանգստացաւ իր ըրած բոլոր
գործերէն: 3 Աստուած եօթներորդ օրը օրհնեց, ու սրբացուց զայն. որովհետեւ անոր մէջ
հանգստացաւ իր բոլոր գործերէն՝ որ Աստուած ստեղծած եւ ըրած էր:*

*4 Ահա՛ւասիկ երկինքի ու երկրի ծնունդները՝ անոնց ստեղծուած ատենը: Այն օրը՝ երբ
[բ]Տէր Աստուած երկիրն ու երկինքը ըրաւ, 5 դաշտի որեւէ տունկ դեռ երկրի վրայ եղած չէր,
եւ դաշտի որեւէ բոյս դեռ բուսած չէր, քանի որ Տէր Աստուած երկրի վրայ տակաւին
անձրեւ տեղացուցած չէր, ու հողը մշակող մարդ չկար. 6 հապա երկրէն [գ]շոգի կը
բարձրանար ու գետինին ամբողջ մակերեսը կը ջրէր: 7 Տէր Աստուած գետինի [դ]հողէն
ձեւակերպեց [ե]մարդը, անոր ռունգերէն կեանքի շունչ փչեց, եւ մարդը ապրող անձ եղաւ:*

[ը] Կամ՝ շարժող

[ա] Եբր.՝ զօրքը

[բ] Եբր.՝ Եհովա, այսինքն՝ Ա՛ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենական

[գ] Կամ՝ աղբիւր

[դ] Կամ՝ փոշիէն

[ե] Եբր.՝ ադամ, այսինքն՝ հողէն առնուած

8 Տէր Աստուած արեւելեան կողմը՝ Եդեմի մէջ՝ պարտէզ տնկեց ու իր ձեւակերպած
մարդը հոն դրաւ: 9 Տէր Աստուած գետինէն բուսցուց՝ երեւոյթով ցանկալի եւ ուտելիքի
համար լաւ ամէն ծառ, ու պարտէզին մէջտեղը՝ կեանքի ծառը, եւ բարիին ու չարին
գիտութեան ծառն ալ: 10 Պարտէզը ջրելու համար՝ գետ մը [գ]կը բխէր" Եդեմէն, եւ անկէ
չորս ճիւղի կը բաժնուէր: 11 Մէկուն անունը Փիսոն է. ասիկա Եւիլայի ամբողջ երկրին
շուրջը կը դառնայ, ուր ոսկի կայ 12 եւ այդ երկրին ոսկին լաւորակ է. [է]քարխունկ ու
եղնգնաքար կայ հոն: 13 Երկրորդ գետին անունը Գեհոն է. ասիկա Քուշի ամբողջ երկրին
շուրջը կը դառնայ: 14 Երրորդ գետին անունը Տիգրիս է. ասիկա Ասորեստանի արեւելեան
կողմը կ'երթայ: Չորրորդ գետը Եփրատն է: 15 Տէր Աստուած առաւ մարդը ու Եդեմի
պարտէզին մէջ դրաւ, որպէսզի զայն մշակէ եւ պահէ: 16 Տէր Աստուած մարդուն
պատուիրեց. «Պարտէզին բոլոր ծառերէն համարձակ կեր, 17 բայց բարիին ու չարին
գիտութեան ծառէն մի՛ ուտեր. որովհետեւ այն օրը երբ անկէ ուտես, [ը]անշո՛ւշտ պիտի
մեռնիս" »:

18 Տէր Աստուած ըսաւ. «Լաւ չէ որ [թ]Ադամ մինակ ըլլայ. անոր օգնական մը ընեմ՝ իրեն
յարմար»: 19 Եւ Տէր Աստուած դաշտին բոլոր գազաններն ու երկինքի բոլոր թռչունները
կամ՝ հողէն ձեւակերպեց եւ Ադամի առջեւ բերաւ, որպէսզի տեսնէ թէ ի՛նչպէս պիտի կոչէ
զանոնք: Ի՛նչպէս Ադամ կոչեց ամէն շնչաւոր կենդանի, ա՛յն եղաւ անոր անունը: 20
Ադամ բոլոր ընտանի անասուններն, երկինքի թռչուններն ու դաշտին բոլոր գազանները
կոչեց իրենց անուններով, բայց Ադամի օգնական մը չգտնուեցաւ՝ իրեն յարմար: 21 Եւ
Տէր Աստուած խորունկ քունի մը մէջ ձգեց Ադամը, եւ ան քնացաւ: Անոր կողոսկրներէն
մէկը առաւ ու անոր տեղը միս լեցուց: 22 Տէր Աստուած Ադամէն առած կողոսկրէն կին մը
[ժ]ձեւակերպեց, եւ զայն Ադամի բերաւ: 23 Ադամ ըսաւ. «Այս անգամ ասիկա ոսկորէս՝
ոսկոր, ու միսէս՝ միս է. ասիկա [ի]կին պիտի կոչուի, քանի որ [լ]մարդէն առնուեցաւ»: 24
Ատոր համար մարդը հայրն ու մայրը պիտի թողու, եւ իր կնոջ պիտի յարի, ու մէկ
[խ]մարմին պիտի ըլլան: 25 Ադամ եւ իր կինը՝ երկուքն ալ մերկ էին, ու չէին ամչնար:

ՄԱՐԴՈՒՆ ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

3

Տէր Աստուծոյ ըրած դաշտին բոլոր գազաններէն աւելի խորամանկ էր օձը: Ան կնոջ
ըսաւ. «Իրա՞ւ Աստուած ըսաւ թէ "պարտէզին որեւէ ծառէն մի՛ ուտէք□»: 2 Կինը օձին
ըսաւ. «Պարտէզին ծառերուն պտուղէն կ'ուտենք: 3 Բայց պարտէզին մէջտեղը եղող

[գ] Եբր.՝ դուրս կ'ելլէր

[է] Տեսակ մը անուշահոտ ռետին

[ը] Եբր.՝ մահով պիտի մեռնիս

[թ] Կամ՝ մարդը

[ժ] Եբր.՝ կառուցանեց

[ի] Եբր.՝ իշա

[լ] Եբր.՝ իշ

[խ] Կամ՝ միս

ծառին պտուղին մասին՝ Աստուած ըսաւ. “Անկէ մի՛ ուտէք եւ անոր մի՛ դպչիք, որպէսզի
չմեռնիք□»: 4 Օձը կնոջ ըսաւ. «Ո՛չ թէ “անշուշտ պիտի մեռնիք□: 5 Որովհետեւ
Աստուած գիտէ թէ այն օրը երբ անկէ ուտէք՝ ձեր աչքերը պիտի բացուին, եւ
աստուածներու պէս պիտի ըլլաք՝ բարին ու չարը գիտնալով»:

6 Կինը՝ տեսնելով թէ ծառը լաւ էր ուտելիքի համար, փափաքելի՝ աչքերուն, եւ
ցանկալի՝ [ա]ուշիմ ըլլալու" համար, առաւ անոր պտուղէն ու կերաւ: Նաեւ իրեն հետ եղող
իր ամուսինին տուաւ. ա՛ն ալ կերաւ, 7 եւ անոնց երկուքին աչքերը բացուեցան, ու գիտցան
թէ մերկ էին: Ուստի թզենիի տերեւներ կարեցին եւ իրենց գօտիներ ըրին: 8 Երբ օրուան
զով ատենը պարտէզին մէջ շրջող Տէր Աստուծոյ ձայնը լսեցին, Ադամ ու իր կինը՝ Տէր
Աստուծոյ [բ]ներկայութենէն պահուըտեցան պարտէզին ծառերուն մէջ: 9 Տէր Աստուած
Ադամը կանչեց եւ անոր ըսաւ. «Ո՞ւր ես »: 10 Ան ըսաւ. «Պարտէզին մէջ քու ձայնդ լսեցի
ու վախցայ, որովհետեւ մերկ էի, եւ պահուըտեցայ»: 11 Աստուած ըսաւ. «Ո՞վ իմացուց
քեզի թէ մերկ էիր. արդեօք կերա՞ր այն ծառէն, որուն մասին քեզի պատուիրեցի՝ որ անկէ
չուտես»: 12 Ադամ ըսաւ. «Այն կինը՝ որ ինծի հետ ըլլալու տուիր, ա՛ն ինծի տուաւ ծառէն,
ու ես կերայ»: 13 Տէր Աստուած կնոջ ըսաւ. «Ի՞նչ է այս ըրածդ»: Կինը ըսաւ. «Օ՛ձը զիս
հրապուրեց, ու ես կերայ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

14 Տէր Աստուած օձին ըսաւ. «Ասիկա ընելուդ համար՝ բոլոր ընտանի անասուններէն ու
դաշտին բոլոր գազաններէն անիծեա՛լ ըլլաս. փորի՛դ վրայ պիտի երթաս, եւ կեանքիդ
բոլոր օրերը [գ]հո՛ղ պիտի ուտես: 15 Քու ու կնոջ միջեւ, քու զարմիդ եւ անոր զարմին միջեւ
թշնամութիւն պիտի դնեմ: Ան քու գլուխդ պիտի [դ]ջախջախէ, իսկ դուն անոր կրունկը պիտի
[ե]խայթես»: 16 Եւ կնոջ ըսաւ. «Քու յղութեանդ ցաւերը մեծապէս պիտի շատցնեմ. տքնելո՛վ
որդի պիտի ծնանիս: Ամուսինիդ պիտի [զ]բաղձաս, բայց ինք պիտի տիրէ քու վրադ»: 17 Եւ
Ադամի ըսաւ. «Որովհետեւ դուն կնոջդ [է]խօսքը մտիկ ըրիր, ու կերար այն ծառէն՝ որուն
մասին քեզի պատուիրեցի. “Անկէ մի՛ ուտեր□, [ը]գետինը քու պատճառովդ անիծեա՛լ ըլլայ:
Կեանքիդ բոլոր օրերը ցաւո՛վ պիտի ուտես անկէ. 18 փուշ ու տատասկ պիտի բուսցնէ
քեզի, եւ դաշտին բոյսը պիտի ուտես: 19 Դէմքիդ քրտինքո՛վ պիտի ուտես քու հացդ,
մինչեւ գետինը վերադառնալդ՝ ուրկէ առնուեցար. քանի որ դուն [թ]հող էիր, ու հողին պիտի

[ա] Կամ՝ տեսնելու

[բ] Եբր.՝ երեսէն

[գ] Կամ՝ փոշի՛

[դ] Եբր.՝ ճզմէ

[ե] Եբր.՝ ճզմես

[զ] Կամ՝ հնազանդիս

[է] Եբր.՝ ձայնը

[ը] Կամ՝ հողը

[թ] Կամ՝ փոշի

վերադառնաս»:
20 Ադամ իր կնոջ անունը [ժ]Եւա կոչեց, որովհետեւ ա՛ն էր բոլոր ապրողներուն մայրը:
21 Ու Տէր Աստուած Ադամի եւ անոր կնոջ կաշիէ հանդերձներ շինեց ու անոնց հագցուց:

ԱԴԱՄ ՈՒ ԵՒԱ ԴՐԱԽՏԷՆ ԿԸ ՎՌՆՏՈՒԻՆ

22 Տէր Աստուած ըսաւ. «Ահա՛ Ադամ մեզմէ մէկուն պէս եղաւ՝ բարին ու չարը
գիտնալու համար. հիմա ձեռքը թող չերկարէ՝ որ կեանքի ծառէն ալ առնէ, ուտէ ու
յաւիտեան ապրի»: 23 Ուստի Տէր Աստուած Եդեմի պարտէզէն վտարեց զայն, որպէսզի
հողը մշակէ՝ ուրկէ առնուեցաւ: 24 Այսպէս վռնտեց Ադամը. Եդեմի պարտէզին արեւելեան
կողմը քերովբէներ դրաւ եւ ամէն կողմ դարձող բոցավառ սուրը՝ կեանքի ծառին ճամբան
պահելու համար:

ԿԱՅԷՆ ԵՒ ԱԲԷԼ

4

Ադամ գիտցաւ իր Եւա կինը, եւ ան յղացաւ, [ա]Կայէնը ծնաւ ու ըսաւ. «Մարդ ստացայ
Տէրոջմէն»: 2 Վերստին անոր Աբէլ եղբայրը ծնաւ. Աբէլ ոչխարներու հովիւ եղաւ, իսկ
Կայէն հողը կը մշակէր: 3 Ժամանակ մը ետք՝ Կայէն գետինի պտուղէն Տէրոջ ընծայ
բերաւ: 4 Աբէլ ինք ալ՝ իր ոչխարներուն առջինեկներէն եւ անոնց [բ]պարարտներէն բերաւ:
Տէրը նայուածքը դարձուց Աբէլի ու անոր ընծային, 5 բայց Կայէնի եւ անոր ընծային
նայուածքը չդարձուց. ուստի Կայէն շատ բորբոքեցաւ ու երեսը [գ]կախեց: 6 Տէրը Կայէնի
ըսաւ. «Ինչո՞ւ բորբոքեցար, եւ ինչո՞ւ երեսդ կախեցիր. 7 եթէ բարիք ընես, ընդունելի
չ՚ը՞լլար: Եթէ բարիք չընես, [դ]մեղքը դրան քով պառկած է. [ե]ան քեզի կը բաղձայ", բայց
դուն տիրէ՛ անոր վրայ»:
8 Կայէն իր Աբէլ եղբօր հետ խօսեցաւ, ու երբ անոնք դաշտն էին, Կայէն իր Աբէլ եղբօր
վրայ [զ]յարձակեցաւ եւ սպաննեց զայն: 9 Տէրը Կայէնի ըսաւ. «Ո՞ւր է քու եղբայրդ՝
Աբէլը»: Ան ալ ըսաւ. «Չեմ գիտեր. միթէ ես իմ եղբօրս պահապա՞նն եմ»: 10 Տէրը ըսաւ.
«Ի՞նչ ըրիր. քու եղբօրդ արիւնին ձայնը՝ գետինէն ինծի կ՚աղաղակէ: 11 Հիմա դուն
անիծեա՛լ ես գետինէն, որ իր բերանը բացաւ՝ եղբօրդ արիւնը քու ձեռքէդ ստանալու: 12
Երբ հողը մշակես, ասկէ ետք իր [է]բերքը պիտի չտայ քեզի. երկրի մէջ աստանդական ու

[ժ] Այսինքն՝ Կեանք

[ա] Այսինքն՝ ստացուած

[բ] Եբր.՝ ճարպէն

[գ] Եբր.՝ ինկաւ

[դ] Կամ՝ մեղքին պատարագը

[ե] Կամ՝ ան քեզի պիտի հնազանդի

[զ] Եբր.՝ ելաւ

[է] Եբր.՝ ոյժը

թափառական պիտի ըլլաս»: 13 Կայէն Տէրոջ ըսաւ. «[ը]Իմ անօրէնութիւնս՝ ներում գտնելու
չափէն՝՝ աւելի մեծ է: 14 Ահա՛ զիս այսօր երկրագունդի մակերեսէն վռնտեցիր, ու ես քու
երեսէդ պիտի ծածկուիմ: Երկրի մէջ աստանդական ու թափառական պիտի ըլլամ, եւ ո՛վ
որ զիս գտնէ՝ զիս պիտի մեռցնէ»: 15 Տէրը անոր ըսաւ. «Ուրեմն ո՛վ որ Կայէնը սպաննէ,
անկէ եօթնապատիկ վրէժ պիտի առնուի»: Ու Տէրը նշան մը դրաւ Կայէնի վրայ, որպէսզի
զայն գտնող մէկը՝ զինք [թ]չմեռցնէ:

ԿԱՅԷՆԻ ԶԱՐՄԸ

16 Կայէն Տէրոջ ներկայութենէն դուրս ելաւ, ու Եդեմի արեւելեան կողմը՝ Նայիդ
երկիրը բնակեցաւ: 17 Կայէն իր կինը գիտցաւ, եւ ան յղացաւ ու Ենովքը ծնաւ. քաղաք մը
կը կառուցանէր այն ատեն, եւ քաղաքին անունը՝ իր որդիին անունին համեմատ Ենովք
կոչեց: 18 Ենովք ծնաւ Գայիրադը, Գայիրադ ծնաւ Մայիէլը, Մայիէլ ծնաւ Մաթուսայէլը, ու
Մաթուսայէլ ծնաւ Ղամէքը: 19 Ղամէք իրեն երկու կին առաւ. մէկուն անունը Ադդա էր, եւ
միւսին անունը՝ Սելլա: 20 Ադդա ծնաւ Յոբէլը, որ վրանաբնակներուն ու խաշնարածներուն
հայրը եղաւ: 21 Անոր եղբօր անունը Յոբալ էր, որ բոլոր քնարահարներուն եւ
սրնգահարներուն հայրը եղաւ: 22 Սելլա ալ ծնաւ Թոբէլկայէնը, որ պղինձէ ու երկաթէ
ամէն տեսակ [ժ]գործիք կը դարբնէր՝՝: Թոբէլկայէնի քոյրը՝ Նաամա էր: 23 Ղամէք իր
կիներուն՝ Ադդայի եւ Սելլայի ըսաւ. «Ձա՛յնս մտիկ ըրէք, Ղամէքի՛ կիներ. խօ՛սքս
ունկնդրեցէք, որովհետեւ ես մարդ մը սպաննեցի՝ իմ վէրքիս, ու երիտասարդ մը՝ իմ
հարուածիս համար: 24 Եթէ Կայէնի համար եօթնապատիկ վրէժ առնուի, Ղամէքի համար
ալ՝ եօթանասունեօթը անգամ»:

ՍԷԹ ԵՒ ԵՆՈՎՍ

25 Ադամ դարձեալ իր կինը գիտցաւ. ան ալ որդի մը ծնաւ եւ անոր անունը [ի]Սէթ կոչեց,
քանի որ ըսաւ. «Աստուած ինծի ուրիշ զարմ մը տուաւ՝ Կայէնի սպաննած Աբէլին տեղը»:
26 Սէթ ալ որդի մը ծնաւ, ու անոր անունը Ենովս կոչեց. այն ատեն մարդիկ սկսան Տէրոջ
[լ]անունը կանչել:

ԱԴԱՄԻ ԶԱՐՄԸ
(Ա. Մնաց. 1. 1-4)

5

Ահա՛ւասիկ Ադամի ծնունդներուն գիրքը: Այն օրը՝ երբ Աստուած ստեղծեց մարդը,
Աստուծոյ նմանութեամբ ըրաւ զայն. 2 արու եւ էգ ստեղծեց զանոնք, օրհնեց զանոնք, ու
անոնց ստեղծուած օրը՝ անոնց անունը [խ]Ադամ կոչեց:

[ը] Կամ՝ Իմ անօրէնութեանս պատիժը՝ կրելու կարողութենէս

[թ] Եբր.՝ չզարնէ

[ժ] Կամ՝ խոփ կը սրէր

[ի] Այսինքն՝ դրուած

[լ] Կամ՝ անունով

[խ] Այսինքն՝ մարդ

*3 Ադամ հարիւր երեսուն տարի ապրեցաւ, եւ իր նմանութեամբ՝ իր պատկերին պէս
որդի մը ծնաւ ու անոր անունը Սէթ կոչեց: 4 Ադամի օրերը՝ Սէթը ծնանելէն ետք՝ ութ
հարիւր տարի եղան, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 5 Ադամի ապրած բոլոր օրերը ինը
հարիւր երեսուն տարի եղան, եւ մեռաւ:*

*6 Սէթ հարիւր հինգ տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Ենովսը: 7 Սէթ Ենովսը ծնանելէն ետք՝
ութ հարիւր եօթը տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 8 Սէթի բոլոր օրերը
ինը հարիւր տասներկու տարի եղան, եւ մեռաւ:*

*9 Ենովս իննսուն տարի ապրեցաւ, ու Կայնանը ծնաւ: 10 Ենովս Կայնանը ծնանելէն
ետք՝ ութ հարիւր տասնհինգ տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 11 Ենովսի
բոլոր օրերը ինը հարիւր հինգ տարի եղան, եւ մեռաւ:*

*12 Կայնան եօթանասուն տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Մաղաղիէլը: 13 Կայնան Մաղաղիէլը
ծնանելէն ետք՝ ութ հարիւր քառասուն տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 14
Կայնանի բոլոր օրերը ինը հարիւր տասը տարի եղան, եւ մեռաւ:*

*15 Մաղաղիէլ վաթսունհինգ տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Յարեդը: 16 Մաղաղիէլ Յարեդը
ծնանելէն ետք՝ ութ հարիւր երեսուն տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 17
Մաղաղիէլի բոլոր օրերը ութ հարիւր իննսունհինգ տարի եղան, եւ մեռաւ:*

*18 Յարեդ հարիւր վաթսուներկու տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Ենովքը: 19 Յարեդ Ենովքը
ծնանելէն ետք՝ ութ հարիւր տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 20 Յարեդի
բոլոր օրերը ինը հարիւր վաթսուներկու տարի եղան, եւ մեռաւ:*

*21 Ենովք վաթսունհինգ տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Մաթուսաղան: 22 Ենովք
Մաթուսաղան ծնանելէն ետք՝ երեք հարիւր տարի Աստուծոյ հետ ընթացաւ, եւ որդիներ ու
աղջիկներ ծնաւ: 23 Ենովքի բոլոր օրերը երեք հարիւր վաթսունհինգ տարի եղան: 24
Ենովք Աստուծոյ հետ ընթացաւ, եւ չէր գտնուեր, քանի որ Աստուած զինք առաւ:*

*25 Մաթուսաղա հարիւր ութսունեօթը տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Ղամէքը: 26
Մաթուսաղա Ղամէքը ծնանելէն ետք՝ եօթը հարիւր ութսուներկու տարի ապրեցաւ, եւ
որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 27 Մաթուսաղայի բոլոր օրերը ինը հարիւր վաթսունինը
տարի եղան, եւ մեռաւ:*

*28 Ղամէք հարիւր ութսուներկու տարի ապրեցաւ, ու որդի մը ծնաւ 29 եւ անոր անունը
[բ]Նոյ կոչեց՝ ըսելով. «Ասիկա մեզ պիտի հանգստացնէ մեր գործերէն ու մեր ձեռքերուն
ցաւէն, որ Տէրոջ անիծած գետինին պատճառով կը կրենք»: 30 Ղամէք Նոյը ծնանելէն
ետք՝ հինգ հարիւր իննսունհինգ տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 31
Ղամէքի բոլոր օրերը եօթը հարիւր եօթանասունեօթը տարի եղան, եւ մեռաւ:*

32 Նոյ հինգ հարիւր տարեկան եղաւ. Նոյ ծնաւ Սէմը, Քամը եւ Յափէթը:

ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՉԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

6

*Երբ մարդիկ երկրագունդի մակերեսին վրայ սկսան բազմանալ ու իրենց աղջիկներ
ծնան, 2 Աստուծոյ որդիները տեսան մարդոց աղջիկներուն վայելչագեղ ըլլալը, եւ իրենց
կիներ առին իրենց բոլոր ընտրածներէն: 3 Ու Տէրը ըսաւ. «Իմ հոգիս միշտ մարդուն վրայ
պիտի [ա]չմնայ. որովհետեւ ան մարմին է. բայց անոր օրերը հարիւր քսան տարի պիտի
ըլլան»: 4 Այն օրերը երկրի մէջ հսկաներ կային. եւ անկէ ետքն ալ, երբ Աստուծոյ*

[բ] *Այսինքն՝ հանգստութիւն*

[ա] *Եբր.՝ չտիրէ*

որդիները մարդոց աղջիկներուն կը մտնէին, որոնք անոնց զաւակներ կը ծնանէին. ասոնք հին դարերու զօրաւոր ու անուանի մարդիկն էին: 5 Երբ Տէրը տեսաւ թէ մարդոց չարութիւնը երկրի վրայ կը շատնար, եւ անոնց սիրտին մտածումներուն բոլոր նպատակները միայն չար էին [բ]ամէն ատեն", 6 Տէրը երկրի վրայ մարդը [գ]ստեղծելուն զղջաց, ու իր սիրտին մէջ վշտացաւ: 7 Եւ Տէրը ըսաւ. «Երկրագունդի մակերեսէն պիտի բնաջնջեմ մարդը՝ որ ստեղծեցի, մարդէն մինչեւ ընտանի անասունները, սողուններն ու երկինքի թռչունները, որովհետեւ զանոնք [դ]ստեղծելուս կը զղջամ»: 8 Բայց Նոյ շնորհք գտաւ Տէրոջ [ե]առջեւ:

ՆՈՅ

9 [զ]Ահա՛ւասիկ Նոյի պատմութիւնը": Նոյ իր սերունդին մարդոց մէջ արդար ու պարկեշտ մարդ մըն էր. Նոյ Աստուծոյ հետ ընթացաւ: 10 Նոյ ծնաւ երեք որդի՝ Սէմը, Քամը եւ Յաբեթը: 11 Երկիրը Աստուծոյ առջեւ ապականեցաւ. նաեւ երկիրը բռնութեամբ լեցուեցաւ: 12 Աստուած երկրին նայեցաւ, եւ ահա՛ ապականած էր, որովհետեւ երկրի վրայ ամէն մարմին իր ճամբան ապականեր էր: 13 Ուստի Աստուած Նոյի ըսաւ. «Բոլոր մարմիններուն վախճանը հասած է իմ առջեւս, քանի որ երկիրը անոնց [է]պատճառով բռնութեամբ լեցուեցաւ. ահա՛ զանոնք երկրի հետ պիտի բնաջնջեմ: 14 [ը]Խիժաբեր փայտէ տապա՛ն մը շինէ դուն քեզի. տապանին մէջ [թ]խորշե՛ր շինէ, եւ զայն ներսէն ու դուրսէն ձիւթո՛վ ծեփէ: 15 Սա՛ ձեւով շինէ զայն.- տապանին երկայնքը երեք հարիւր կանգուն թող ըլլայ, լայնքը՝ յիսուն կանգուն, եւ բարձրութիւնը՝ երեսուն կանգուն: 16 Տապանին [ժ]լուսամո՛ւտ մը շինէ, ու զայն վերէ՛ն աւարտէ մէկ կանգունի չափով: Տապանին դուռը իր կողմի՛ն վրայ դիր. ստորին, [ի]միջին ու վերին" յարկերո՛վ շինէ զայն: 17 Ահա՛ երկրի վրայ ջրհեղեղ պիտի բերեմ՝ երկինքի տակ կենդանութեան շունչ ունեցող բոլոր մարմինները բնաջնջելու համար: Երկրի վրայ եղող ամէն ինչ շունչը պիտի տայ: 18 Բայց քեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, ու տապանը պիտի մտնես՝ դուն, եւ քեզի հետ՝ որդիներդ, կինդ, ու որդիներուդ կիները: 19 Ամէն մարմինէ եղող իւրաքանչիւր կենդանիէն՝ երկու հատ ամէն տեսակէն տապանը բեր, որպէսզի քեզի հետ ողջ մնան. անոնք արու եւ էգ ըլլան: 20 Թռչուններէն՝ իրենց տեսակին համեմատ, ընտանի անասուններէն՝ իրենց

[բ] Եբր.՝ ամբողջ օրը

[գ] Եբր.՝ ընելուն

[դ] Եբր.՝ ընելուս

[ե] Եբր.՝ աչքերուն

[զ] Եբր.՝ Ասոնք են Նոյի ծնունդները

[է] Եբր.՝ երեսէն

[ը] Կամ՝ Նոճիի

[թ] Եբր.՝ բոյնե՛ր

[ժ] Կամ՝ յա՛րկ

[ի] Եբր.՝ երկրորդ ու երրորդ

տեսակին համեմատ, գետինի բոլոր սողուններէն՝ իրենց տեսակին համեմատ,
իւրաքանչիւրէն երկու հատ քեզի պիտի գան՝ ողջ մնալու համար: 21 Եւ դուն՝ ա՛ռ քեզի
ամէն ուտելիքէ որ կ՚ուտուի, ու քո՛վդ ժողվէ, որպէսզի քեզի եւ անոնց կերակուր ըլլայ»:
22 Եւ ա՛յդպէս ըրաւ Նոյ. Աստուծոյ իրեն բոլոր պատուիրածներուն համաձայն ըրաւ:

ՋՐՀԵՂԵՂԸ

7

Տէրը Նոյի ըսաւ. «Դուն ամբողջ տունովդ տապանը մտիր, որովհետեւ այս սերունդին
մարդոց մէջ՝ քեզ իմ առջեւս արդար տեսայ: 2 Բոլոր մաքուր անասուններէն քեզի
եօթնակա՛ն առ, [ա]արու եւ էգ". իսկ անմաքուր անասուններէն՝ երկուքական, արու եւ էգ: 3
Երկինքի թռչուններէն ալ եօթնական առ, արու եւ էգ, ամբողջ երկրի մակերեսին վրայ
անոնց զարմը ողջ պահելու համար: 4 Որովհետեւ եօթը օր ետք՝ երկրի վրայ քառասուն օր
ու քառասուն գիշեր անձրեւ պիտի տեղացնեմ, եւ երկրագունդի մակերեսէն պիտի
բնաջնջեմ ամէն արարած որ ըրի»: 5 Ու Նոյ Տէրոջ իրեն բոլոր պատուիրածներուն
համաձայն ըրաւ: 6 Ջրհեղեղին երկրի վրայ եկած ատենը՝ Նոյ վեց հարիւր տարեկան էր:
7 Նոյ, իր որդիները, իր կինն ու իր որդիներուն կիները՝ իրեն հետ տապանը մտան
ջրհեղեղին ջուրերուն [բ]պատճառով: 8 Մաքուր անասուններէն եւ անմաքուր
անասուններէն, թռչուններէն ու գետինի վրայ բոլոր սողացողներէն՝ 9 զոյգ-զոյգ, արու եւ
էգ, տապանը՝ Նոյի գացին, ինչպէս Աստուած Նոյի պատուիրեր էր: 10 Ու եօթը օր ետք՝
ջրհեղեղին ջուրերը երկրի վրայ եկան: 11 Նոյի կեանքին վեց հարիւրերորդ տարին,
երկրորդ ամիսը, ամսուան տասնեօթներորդ օրը, նոյն օրը՝ մեծ անդունդին բոլոր
աղբիւրները ճեղքուեցան, երկինքի [գ]սահանադռները բացուեցան, 12 ու երկրի վրայ
քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր տեղատարափ [դ]եկաւ: 13 Ճիշդ նոյն օրը՝ Նոյ, ու Նոյի
որդիները՝ Սէմ, Քամ եւ Յափէթ, Նոյի կինն ու իր որդիներուն երեք կիները՝ իրենց հետ
տապանը մտան. 14 անոնք, եւ բոլոր գազանները՝ իրենց տեսակին համեմատ, բոլոր
ընտանի անասունները՝ իրենց տեսակին համեմատ, երկրի վրայ սողացող բոլոր
սողունները՝ իրենց տեսակին համեմատ, ու բոլոր թռչունները՝ իրենց տեսակին համեմատ,
բոլոր թռչնազգիները, ամէն տեսակ թեւաւոր: 15 Կենդանութեան շունչ ունեցող ամէն
մարմինէ երկուքական մտան տապանը՝ Նոյի քով: 16 Տապանը մտնողները արու եւ էգ
մտան ամէն մարմինէ, ինչպէս Աստուած անոր պատուիրեր էր. ու Տէրը անոր ետեւէն
տապանը գոցեց: 17 Երկրի վրայ քառասուն օր ջրհեղեղ եղաւ. ջուրերը շատցան, տապանը
վերցուցին, եւ ան երկրէն բարձրացաւ: 18 Ջուրերը զօրացան, չափազանց շատցան երկրի
վրայ, ու տապանը ջուրերու մակերեսին վրայ կ՚երթար: 19 Ջուրերը երկրի վրայ
չափազանց զօրացան, եւ ամբողջ երկինքին տակ եղած բոլոր բարձր լեռները
ծածկուեցան: 20 Ջուրերը տասնհինգ կանգուն [ե]բարձրացան լեռներէն վեր, որոնք
ծածկուեցան. 21 ու երկրի վրայ շարժող ամէն մարմին, թէ՛ թռչուն, թէ՛ ընտանի անասուն,
թէ՛ գազան, թէ՛ երկրի վրայ զեռացող ամէն զեռուն, եւ ամէն մարդ շունչը տուաւ: 22

[ա] *Եբր.՝ մարդը եւ իր կինը*

[բ] *Եբր.՝ երեսէն*

[գ] *Այսինքն՝ ջրարգելները*

[դ] *Եբր.՝ եղաւ*

[ե] *Եբր.՝ զօրացան*

*Բոլոր անոնք՝ որ իրենց ռունգերուն մէջ կենդանութեան շունչ ունէին, բոլոր ցամաքի վրայ
եղողները մեռան: 23 Երկրագունդի մակերեսին վրայ եղող ամէն արարած բնաջնջուեցաւ,
մարդէն մինչեւ ընտանի անասունը, սողունէն մինչեւ երկինքի թռչունը. անոնք երկրէն
բնաջնջուեցան, ու միայն Նոյ մնաց, եւ իրեն հետ տապանին մէջ եղողները: 24 Ու ջուրերը
երկրի վրայ հարիւր յիսուն օր [գ]բարձրացած մնացին‶:*

ՋՐՀԵՂԵՂԻՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

8

*Աստուած յիշեց Նոյը, եւ անոր հետ տապանին մէջ եղող բոլոր կենդանիներն ու բոլոր
ընտանի անասունները. եւ Աստուած երկրի վրայէն հով մը անցուց, ու ջուրերը ցածցան: 2
Նաեւ անդունդին աղբիւրներն ու երկինքի սահանադռները փակուեցան, եւ երկինքի
տեղատարափը դադրեցաւ: 3 Ջուրերը շարունակ երկրի վրայէն կը նահանջէին, ու հարիւր
յիսուն օրէն ետք՝ ջուրերը քիչցան: 4 Եօթներորդ ամիսը, ամսուան տասնեօթներորդ օրը,
տապանը Արարատ լեռներուն վրայ հանգչեցաւ: 5 Ջուրերը [ա]շարունակ կը քիչնային
մինչեւ տասներորդ ամիսը. տասներորդ ամսուան առաջին օրը՝ լեռներուն գագաթները
երեւցան:*

*6 Քառասուն օր ետք՝ Նոյ իր շինած տապանին պատուհանը բացաւ 7 եւ ագռաւ մը
արձակեց, որ դուրս ելաւ ու կ'երթար կու գար՝ մինչեւ երկրի վրայէն ջուրերուն ցամքիլը: 8
Աղաւնի մըն ալ քովէն արձակեց, որպէսզի տեսնէ թէ արդեօք գետինի մակերեսէն ջուրերը
քիչցա՞ծ են: 9 Բայց աղաւնին իր [բ]թաթին հանգստավայր չգտաւ, եւ իրեն վերադարձաւ՝
տապանին մէջ, որովհետեւ ամբողջ երկրի մակերեսին վրայ ջուրեր կային: Ան ատեն իր
ձեռքը երկարեց, առաւ զայն եւ իր քով՝ տապանին մէջ բերաւ: 10 Ուրիշ եօթը օր ալ
սպասեց, ու աղաւնին տապանէն վերստին արձակեց: 11 Իրիկուան դէմ աղաւնին անոր
եկաւ, եւ ահա՛ իր կտուցը ձիթենիի նոր փրցուած ոստ մը կար. ուստի Նոյ գիտցաւ թէ
ջուրերը երկրի վրայէն քիչցած են: 12 Ուրիշ եօթը օր ալ սպասեց ու դարձեալ աղաւնին
արձակեց, որ անգա՛մ մըն ալ անոր չվերադարձաւ:*

*13 Նոյի կեանքին վեց հարիւր մէկերորդ տարին, առաջին ամսուան առաջին օրը,
ջուրերը երկրի վրայէն ցամքեցան: Նոյ տապանին ծածքը վերցուց ու նայեցաւ, եւ ահա՛
գետինին մակերեսը ցամքած էր: 14 Ու երկրորդ ամիսը, ամսուան քսանեօթներորդ օրը,
երկիրը չորցաւ:*

*15 Աստուած Նոյի խօսեցաւ՝ ըսելով. 16 «Տապանէն դո՛ւրս ելիր՝ դո՛ւն, կինդ, որդիներդ
եւ որդիներուդ կիները՝ քեզի հետ: 17 Քեզի հետ եղող ամէն մարմինէ իւրաքանչիւր
կենդանի, թէ՛ թռչունները, թէ՛ ընտանի անասունները, եւ թէ երկրի վրայ սողացող բոլոր
սողունները՝ քեզի հետ դո՛ւրս հանէ, որպէսզի երկրի վրայ [գ]շատնան, ու երկրի վրայ աճին
եւ բազմանան»: 18 Նոյ, իր որդիները, իր կինն ու իր որդիներուն կիները՝ իրեն հետ դուրս
ելան. 19 ամէն գազան, ամէն սողուն, ամէն թռչուն, երկրի վրայ բոլոր շարժողները՝ իրենց
տեսակին համեմատ՝ տապանէն դուրս ելան:*

[գ] *Եբր.՝ զօրացան*

[ա] *Եբր.՝ երթալով*

[բ] *Եբր.՝ ոտքի ներբանին*

[գ] *Եբր.՝ վխտան*

ՆՈՅ ԶՈՀ ԿԸ ՄԱՏՈՒՑԱՆԷ

*20 Նոյ զոհասեղան մը կառուցանեց Տէրոջ, ամէն մաքուր անասունէ եւ ամէն մաքուր
թռչունէ առաւ, ու զոհասեղանին վրայ ողջակէզներ մատուցանեց: 21 Տէրը անոյշ հոտը
[դ]առաւ եւ իր սիրտին մէջ ըսաւ. «Անգա՛մ մըն ալ մարդուն պատճառով գետինը վերստին
պիտի չանիծեմ, [ե]քանի որ մարդուն սիրտին նպատակը իր մանկութենէն [զ]սկսեալ չար է.
անգա՛մ մըն ալ վերստին պիտի չզարնեմ ամէն կենդանի մարմին՝ ինչպէս ըրի: 22 Ո՛րքան
ատեն որ երկիրը կը մնայ, ցանք եւ հունձք, ցուրտ ու տաքութիւն, ամառ եւ ձմեռ, ցերեկ ու
գիշեր պիտի չդադրին»:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՒԽՏԸ ՆՈՅԻ ՀԵՏ

9

*Աստուած Նոյը եւ անոր որդիները օրհնեց, ու անոնց ըսաւ. «Աճեցէ՛ք, բազմացէ՛ք, եւ
լեցուցէ՛ք երկիրը: 2 Ձեր արհաւիրքն ու զարհուրանքը՝ երկրի բոլոր գազաններուն վրայ,
երկինքի բոլոր թռչուններուն վրայ, գետինի բոլոր շարժողներուն վրայ եւ ծովու բոլոր
ձուկերուն վրայ պիտի ըլլան. անոնք ձեր ձեռքը յանձնուած են: 3 Ամէն շարժող կենդանի՝
ձեզի կերակուր ըլլայ. կանաչ բոյսի պէս՝ բոլորը ձեզի տուի: 4 Բայց միսը իր [ա]կեանքով՝
այսինքն իր արիւնով՝ մի՛ ուտէք: 5 Եւ անտարակոյս ձեր [բ]կեանքին՝ այսինքն արիւնին
համար հաշիւ պիտի պահանջեմ. ամէն գազանի ձեռքէն պիտի պահանջեմ զայն, ու
մարդուն ձեռքէն: Մարդուն կեանքը իւրաքանչիւրին եղբօր ձեռքէն պիտի պահանջեմ: 6
Ո՛վ որ մարդու արիւն թափէ, իր արիւնն ալ մարդէ պիտի թափուի, քանի որ Աստուած իր
պատկերով [գ]ստեղծեց մարդը: 7 Դուք աճեցէ՛ք, բազմացէ՛ք, երկրի վրայ [դ]շատցէ՛ք, եւ
անոր մէջ բազմացէ՛ք»:*

*8 Եւ Աստուած Նոյի եւ իրեն հետ եղող իր որդիներուն խօսեցաւ՝ ըսելով. 9 «Ահա՛ ձեզի
հետ, ու ձեզմէ ետք՝ ձեր զարմին հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, 10 նաեւ ձեզի հետ
եղող ամէն շնչաւոր կենդանիի հետ, թէ՛ թռչունի, թէ՛ ընտանի անասունի, թէ՛ ալ ձեզի
հետ եղող երկրի ամէն գազանի հետ, տապանէն դուրս ելածներէն բոլորին հետ, ու երկրի
բոլոր գազաններուն հետ: 11 Ձեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, որ անգա՛մ մըն ալ
ամէն մարմին ջրհեղեղի ջուրերէն չբնաջնջուի, եւ ա՛լ ջրհեղեղ չըլլայ՝ երկիրը կործանելու
համար»: 12 Եւ Աստուած ըսաւ. «Իմ ու ձեր միջեւ, եւ ձեզի հետ եղող ամէն շնչաւոր
կենդանիի միջեւ՝ յաւիտենական սերունդներու համար դրած ուխտիս իբր նշան՝ 13 իմ
աղեղս ամպին մէջ պիտի դնեմ. ա՛ն պիտի ըլլայ իմ ու երկրի միջեւ եղող ուխտին նշանը:
14 Երբ երկրի վրայ ամպ բերեմ՝ աղեղը ամպին մէջ պիտի երեւնայ, 15 եւ իմ ու ձեր միջեւ,*

[դ] *Եբր.՝ հոտոտեց*

[ե] *Կամ՝ թէեւ*

[զ] *Կամ՝ ի վեր*

[ա] *Եբր.՝ շունչով*

[բ] *Եբր.՝ շունչին*

[գ] *Եբր.՝ ըրաւ*

[դ] *Եբր.՝ վխտացէ՛ք*

եւ ամէն մարմինէ իւրաքանչիւր շնչաւոր կենդանիի միջեւ եղող իմ ուխտս պիտի յիշեմ, ու
անգա՛մ մըն ալ ջուրերը ջրհեղեղի պիտի չվերածուին՝ ամէն մարմին բնաջնջելու համար:
16 Աղեղը ամպին մէջ պիտի ըլլայ եւ անոր պիտի նայիմ, որպէսզի յիշեմ յաւիտենական
ուխտը՝ Աստուծոյ ու ամէն մարմինէ իւրաքանչիւր շնչաւոր կենդանիի միջեւ, որ երկրի
վրայ է»: 17 Աստուած Նոյի ըսաւ. «Ա՛յս է այն ուխտին նշանը, որ հաստատեցի իմ ու
երկրի վրայ եղող ամէն մարմինի միջեւ»:

ՆՈՅ ԵՒ ԻՐ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

18 Նոյի որդիները՝ որ տապանէն դուրս ելան, Սէմը, Քամը եւ Յափէթն էին. Քամ
Քանանի հայրն էր: 19 Այս երեքը Նոյի որդիներն էին, ու ասոնցմէ տարածուեցան ամբողջ
երկիրը:
20 Նոյ սկսաւ [ե]հողագործ ըլլալ. այգի տնկեց, 21 գինիէն խմեց, գինովցաւ եւ իր վրանին
մէջ մերկացաւ: 22 Քանանի հայրը՝ Քամ՝ իր հօր մերկութիւնը տեսաւ, ու դուրս ելլելով՝ իր
երկու եղբայրներուն պատմեց: 23 Սէմ եւ Յափէթ հանդերձ առին, իրենց երկուքին
ուսերուն վրայ դրին, ու դէպի ետեւ երթալով՝ իրենց հօր մերկութիւնը ծածկեցին: Իրենց
երեսը ետեւ դարձած ըլլալով՝ իրենց հօր մերկութիւնը չտեսան: 24 Նոյ՝ իր գինովութենէն
արթննալով՝ իր պզտիկ որդիին իրեն ըրածը գիտցաւ, 25 եւ ըսաւ. «Անիծեա՛լ ըլլայ Քանան.
իր եղբայրներուն ստրուկներուն ստրուկը պիտի ըլլայ»: 26 Նաեւ ըսաւ. «Օրհնեա՛լ ըլլայ
Տէրը, Սէմի Աստուածը, ու Քանան անոր ստրուկը ըլլայ: 27 Աստուած թող ընդարձակէ
Յափէթը ու Սէմի վրաններուն բնակի, եւ Քանան [զ]անոր ստրուկը ըլլայ»:
28 Նոյ ջրհեղեղէն ետք երեք հարիւր յիսուն տարի ապրեցաւ: 29 Նոյի բոլոր օրերը ինը
հարիւր յիսուն տարի եղան, ու մեռաւ:

ՆՈՅԻ ՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ՔԱՐՄԸ
(Ա. Մնաց. 1. 5-23)

10

Ահա՛ւասիկ Նոյի որդիներուն՝ Սէմի, Քամի ու Յափէթի ծնունդները. ջրհեղեղէն ետք
անոնց որդիներ ծնան:
2 Յափէթի որդիներն էին՝ Գոմեր, Մագոգ, Մադայ, Յաւան, Թոբէլ, Մոսոք ու Թիրաս: 3
Գոմերի որդիները՝ Ասքանազ, Րիփաթ ու Թորգոմա: 4 Յաւանի որդիները՝ Եղիսա, Թարսիս,
Կիտացիներն ու [ա]Դոդացիները: 5 Ասոնցմէ՛ բաժնուեցան [բ]ազգերուն կղզիները՝ իրենց
երկիրներով, իւրաքանչիւրը իր լեզուին համեմատ, իրենց գերդաստաններով՝ ազգերուն
մէջ:
6 Քամի որդիներն էին՝ Քուշ, Մեսրեմ, Փութ ու Քանան: 7 Քուշի որդիները՝ Սաբա,
Եւիլա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սեբեթաքա: Ռեգմայի որդիները՝ Շաբա ու Դեդան: 8 Քուշ
ծնաւ Նեբրովթը, որ սկսաւ երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ: 9 Ան Տէրոջ առջեւ զօրաւոր
որսորդ մըն էր. հետեւաբար կ'ըսուի. «Տէրոջ առջեւ Նեբրովթի պէս զօրաւոր որսորդ»: 10

[ե] Եբր.՝ հողի մարդ

[զ] Կամ՝ անոնց

[ա] Կամ՝ Ռոդացիները

[բ] Կամ՝ հեթանոսներուն

*Իր թագաւորութեան սկիզբը՝ Բաբելոն, ապա Արեք, Աքադ եւ Քաղանէ էր, Սենաարի
երկրին մէջ: 11 Յետոյ այդ երկրէն դուրս ելաւ դէպի [գ]Ասորեստան, ու կառուցանեց
Նինուէն, Ռոբովթ քաղաքը, եւ Քաղան: 12 Նինուէի ու Քաղայի մէջտեղ Ռէսէնն ալ շինեց,
որ մեծ քաղաք մըն էր: 13 Մեստրեմ ծնաւ Ղուդացիները, Անամացիները, Ղաբացիները,
Նեփթուքացիները, 14 Պաթուրեսացիները, Քասղուքացիները (որոնցմէ [դ]Փղշտացիները
ծնան") եւ Կափթորացիները: 15 Քանան ծնաւ իր անդրանիկը՝ Սիդոնը, նաեւ Քետը, 16
Յեբուսացին, Ամորհացին, Գերգեսացին, 17 Խեւացին, Արուկեցին, Ասենացին, 18
Արուադացին, Սամարացին եւ Ամաթացին. յետոյ Քանանացիներուն գերդաստանները
տարածուեցան: 19 Քանանացիներուն հողամասը՝ Սիդոնէ Գերարա անցնելով՝ մինչեւ
Գազա, Սոդոմ ու Գոմոր, Ադմա եւ Սեբոյիմ, մինչեւ Ղասա է: 20 Ասո՛նք են Քամի
որդիները՝ իրենց գերդաստաններով, իրենց լեզուներով, իրենց երկիրներուն եւ իրենց
ազգերուն մէջ:*

*21 Յափէթի մեծ եղբօր՝ Սէմի ալ, որ Եբերի բոլոր որդիներուն հայրն էր, որդիներ ծնան:
22 Սէմի որդիներն էին՝ Եղամ, Ասուր, Արփաքսադ, Ղուդ եւ Արամ: 23 Արամի որդիները՝
Հուս, Հուլ, Գաթեր ու Մաշ: 24 Արփաքսադ ծնաւ Սաղան, եւ Սաղա ծնաւ Եբերը: 25 Եբերի
երկու որդի ծնան. մէկուն անունը [ե]Փաղէկ էր, քանի որ երկիրը անոր օրերը բաժնուեցաւ,
եւ անոր եղբօր անունը Յեկտան էր: 26 Յեկտան ծնաւ Եղմոդադը, Սաղափը, Ասարմօթը,
Յարաքը, 27 Ադորամը, Ուզալը, Դեկղան, 28 Գեբաղը, Աբիմեէլը, Շաբան, 29 Ոփիրը,
Եւիլան ու Յոբաբը: Ասոնք բոլորը Յեկտանի որդիներն էին, 30 եւ իրենց բնակութիւնը
Մեսայէն մինչեւ Սոփեր՝ արեւելեան լեռը եղաւ: 31 Ասո՛նք են Սէմի որդիները՝ իրենց
գերդաստաններով, իրենց լեզուներով, իրենց երկիրներուն մէջ՝ իրենց ազգերով: 32
Ասո՛նք են Նոյի որդիներուն գերդաստանները, իրենց ծնունդներուն եւ ազգերուն
համեմատ: Ջրհեղեղէն ետք՝ ազգերը ասոնցմէ՛ տարածուեցան երկրի վրայ:*

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԱՇՏԱՐԱԿԸ

11

*Ամբողջ երկիրը մէ՛կ լեզու եւ մէ՛կ խօսուածք ունէր: 2 Երբ արեւելքէն կը ճամբորդէին,
Սենաարի երկրին մէջ դաշտ մը գտան ու հոն բնակեցան: 3 Եւ իրարու ըսին. «Եկէ՛ք
աղիւսներ շինենք, ու զանոնք կրակով թրծենք»: Աղիւսները անոնց քարի տեղ եղան, եւ
կուպրը անոնց [զ]շաղախի տեղ եղաւ: 4 Նաեւ ըսին. «Եկէ՛ք մեզի քաղաք մը եւ աշտարակ
մը կառուցանենք, որուն գագաթը մինչեւ երկինք հասնի, ու մեզի անուն [է]վաստկինք, որ
ամբողջ երկրի մակերեսին վրայ չցրուինք»: 5 Եւ Տէրը իջաւ մարդոց որդիներուն
կառուցանած քաղաքն ու աշտարակը տեսնելու: 6 Տէրը ըսաւ. «Ահա՛ ասոնք մէկ
ժողովուրդ են, եւ բոլորին լեզուն մէ՛կ է. ասիկա շինելու սկսան, ու հիմա ոչինչ պիտի
արգիլէ զանոնք ընելէ ինչ որ կը խորհին: 7 Եկէ՛ք, իջնենք եւ անոնց լեզուն հոն
խառնակենք, որպէսզի մէկը միւսին լեզուն [ը]չհասկնայ»: 8 Ու Տէրը անկէ ամբողջ երկրի*

[գ] Եբր.՝ Ասուր

[դ] Եբր.՝ Պաղեստինցիները ելան

[ե] Այսինքն՝ Բաժանում

[զ] Եբր.՝ կաւի

[է] Եբր.՝ ընենք

[ը] Եբր.՝ մտիկ չընէ

մակերեսին վրայ ցրուեց զանոնք, եւ քաղաքը կառուցանելէն դադրեցան: 9 Ատոր համար
անոր անունը [դ]Բաբելոն կոչուեցաւ, քանի որ Տէրը հոն ամբողջ երկրի լեզուն խառնակեց,
ու Տէրը անկէ ամբողջ երկրի մակերեսին վրայ ցրուեց զանոնք:

ՍԷՄԻ ՑԱՐՄԸ
(Ա. Մնաց. 1. 24-27)

10 Ահա՛ւասիկ Սէմի ծնունդները. Սէմ հարիւր տարեկան էր՝ երբ ծնաւ Արփաքսադը
ջրհեղեղէն երկու տարի ետք: 11 Սէմ Արփաքսադը ծնանելէն ետք՝ հինգ հարիւր տարի
ապրեցաւ, ու որդիներ եւ աղջիկներ ծնաւ: 12 Արփաքսադ երեսունհինգ տարի ապրեցաւ, ու
ծնաւ Սաղան: 13 Արփաքսադ Սաղան ծնանելէն ետք՝ չորս հարիւր երեք տարի ապրեցաւ,
ու որդիներ եւ աղջիկներ ծնաւ: 14 Սաղա երեսուն տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Եբերը: 15
Սաղա Եբերը ծնանելէն ետք՝ չորս հարիւր երեք տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ
ծնաւ: 16 Եբեր երեսունչորս տարի ապրեցաւ, եւ ծնաւ Փաղէկը: 17 Եբեր Փաղէկը ծնանելէն
ետք՝ չորս հարիւր երեսուն տարի ապրեցաւ, ու որդիներ եւ աղջիկներ ծնաւ: 18 Փաղէկ
երեսուն տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Ռագաւը: 19 Փաղէկ Ռագաւը ծնանելէն ետք՝ երկու
հարիւր ինը տարի ապրեցաւ, եւ որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 20 Ռագաւ երեսուներկու
տարի ապրեցաւ, եւ ծնաւ Սերուգը: 21 Ռագաւ Սերուգը ծնանելէն ետք՝ երկու հարիւր եօթը
տարի ապրեցաւ, ու որդիներ եւ աղջիկներ ծնաւ: 22 Սերուգ երեսուն տարի ապրեցաւ, ու
ծնաւ Նաքովրը: 23 Սերուգ Նաքովրը ծնանելէն ետք՝ երկու հարիւր տարի ապրեցաւ, եւ
որդիներ ու աղջիկներ ծնաւ: 24 Նաքովր քսանինը տարի ապրեցաւ, եւ ծնաւ Թարան: 25
Նաքովր Թարան ծնանելէն ետք՝ հարիւր տասնինը տարի ապրեցաւ, ու որդիներ եւ
աղջիկներ ծնաւ: 26 Թարա եօթանասուն տարի ապրեցաւ, ու ծնաւ Աբրամը, Նաքովրը եւ
Առանը:

ԹԱՐԱՅԻ ՑԱՐՄԸ

27 Ահա՛ւասիկ Թարայի ծնունդները: Թարա ծնաւ Աբրամը, Նաքովրը եւ Առանը. Առան
ծնաւ Ղովտը: 28 Առան մեռաւ իր հօր՝ Թարայի առջեւ, իր [ե]ծննդավայրին՝
Քաղդէացիներուն Ուր քաղաքին մէջ: 29 Աբրամ ու Նաքովր իրենց կիներ առին. Աբրամի
կնոջ անունը Սարա էր, իսկ Նաքովրի կնոջ անունը՝ Մեղքա, աղջիկը Առանի՝ որ Մեղքայի
ու Յեսքայի հայրն էր: 30 Սարա ամուլ էր. զաւակ չունէր: 31 Թարա՝ իր որդին Աբրամը, իր
թոռը՝ Առանի որդին Ղովտը, ու իր որդիին՝ Աբրամի կինը, իր հարսը՝ Սարան առաւ, եւ
անոնց հետ Քաղդէացիներուն Ուր քաղաքէն ելաւ՝ Քանանի երկիրը երթալու համար:
Գացին մինչեւ Խառան ու հոն բնակեցան: 32 Թարայի օրերը երկու հարիւր հինգ տարի
եղան, եւ Թարա Խառանի մէջ մեռաւ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ԱԲՐԱՄԸ

12

Տէրը Աբրամի ըսաւ. «Քու երկրէդ, ազգականներէդ ու հօրդ տունէն գնա՛ այն երկիրը,
որ քեզի պիտի ցուցնեմ: 2 Քեզ մեծ ազգ պիտի ընեմ, եւ քեզ պիտի օրհնեմ. քու անունդ

[դ] Այսինքն՝ Խառնակութիւն

[ե] Եբր.՝ ծնունդի երկրին

պիտի մեծցնեմ, ու դուն [ա]օրհնեա՛լ պիտի ըլլաս: 3 Քեզ օրհնողները պիտի օրհնեմ, քեզ
անիծողները պիտի անիծեմ, ու երկրագունդի բոլոր գերդաստանները քեզմո՛վ պիտի
օրհնուին»: 4 Եւ Աբրամ գնաց՝ ինչպէս Տէրը իրեն ըսեր էր. Ղովտն ալ անոր հետ գնաց:
Աբրամ եօթանասունհինգ տարեկան էր՝ երբ Խառանէն դուրս ելաւ: 5 Աբրամ առաւ իր
կինը՝ Սարան, իր եղբօրորդին՝ Ղովտը, իրենց վաստկած ամբողջ ինչքը, եւ Խառանի մէջ
իրենց ստացած անձերը, ու դուրս ելան որ Քանանի երկիրը երթան: Քանանի երկիրը
հասան, 6 եւ Աբրամ այդ երկրէն անցաւ մինչեւ Սիւքէմի տեղը, մինչեւ Մորէի կաղնին: Այն
ատեն Քանանացիներ կային այդ երկրին մէջ: 7 Տէրը երեւցաւ Աբրամի ու ըսաւ. «Քու
զարմի՛դ պիտի տամ այս երկիրը»: Եւ հոն զոհասեղան կառուցանեց Տէրոջ՝ որ իրեն
երեւցաւ: 8 Անկէ դէպի Բեթէլի արեւելեան կողմը եղող լեռը փոխադրուեցաւ, ու իր վրանը
լարեց՝ Բեթէլը [բ]արեւմտեան կողմը ու Գային արեւելեան կողմը ունենալով. եւ հոն Տէրոջ
զոհասեղան կառուցանեց ու Տէրոջ անունը կանչեց: 9 Աբրամ միշտ դէպի հարաւ կը
ճամբորդէր:

ԱԲՐԱՄ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

10 Այդ երկրին մէջ սով եղաւ. եւ Աբրամ Եգիպտոս իջաւ՝ հոն պանդխտանալու համար,
որովհետեւ այդ երկրին մէջ սովը սաստկցաւ: 11 Երբ Եգիպտոս մտնելու մօտեցաւ, իր
կնոջ՝ Սարայի ըսաւ. «[գ]Ահա՛ գիտեմ թէ դուն գեղեցիկ տեսքով կին մըն ես: 12 Թերեւս երբ
եգիպտացիները քեզ տեսնեն՝ ըսեն. "Ասիկա անոր կինն է□, ու զիս սպաննեն, բայց քեզ
ողջ պահեն: 13 Կ'աղերսե՛մ, ըսէ՛ թէ դուն քոյրս ես, որ քու պատճառովդ ինծի բարիք ըլլայ,
եւ քու պատճառովդ իմ անձս ողջ մնայ»: 14 Երբ Աբրամ Եգիպտոս հասաւ,
եգիպտացիները տեսան կինը՝ որ շատ գեղեցիկ էր: 15 Փարաւոնի իշխանաւորներն ալ
տեսան, եւ գովեցին զայն Փարաւոնի առջեւ. ու կինը Փարաւոնի տունը [դ]տարուեցաւ: 16
Անոր պատճառով Աբրամի բարիք ըրաւ, եւ ան ոչխարներ, արջառներ ու էշեր, ստրուկներ
ու ստրկուհիներ, մատակ էշեր եւ ուղտեր ունեցաւ: 17 Բայց Տէրը մեծ ախտերով
հարուածեց Փարաւոնն ու անոր տունը՝ Աբրամի կնոջ Սարայի պատճառով: 18 Փարաւոն
կանչեց Աբրամը եւ ըսաւ. «Այս ի՞նչ է՝ որ ինծի ըրիր. ինչո՞ւ ինծի չիմացուցիր թէ ասիկա
կինդ է: 19 Ինչո՞ւ ըսիր. "Ասիկա քոյրս է□. ես ալ զայն ինծի կին պիտի առնէի: Ուստի
հիմա ահա՛ կինդ. առ՛ ու գնա՛»: 20 Եւ Փարաւոն իր մարդոց պատուիրեց անոր մասին, ու
զայն ուղարկեցին՝ իր կնոջ հետ եւ իր ամբողջ ունեցածով:

ԱԲՐԱՄ ԵՒ ՂՈՎՏ ԿԸ ԲԱԺՆՈՒԻՆ

13

Աբրամ իր կնոջ հետ ու իր ամբողջ ունեցածով Եգիպտոսէն բարձրացաւ դէպի Քանանի
հարաւային կողմը, Ղովտ ալ իրեն հետ: 2 Աբրամ շատ հարուստ էր խաշինքով, արծաթով
եւ ոսկիով: 3 Իր իջեւաններով՝ հարաւային կողմէն գնաց մինչեւ Բեթէլ, այն տեղը՝ ուր
առաջին անգամ իր վրանը լարած էր, Բեթէլի ու Գայիի մէջտեղ, 4 այն զոհասեղանին

[ա] Եբր.՝ օրհնութիւն

[բ] Եբր.՝ ծովուն

[գ] Եբր.՝ Ահա՛ կ'աղերսե՛մ,

[դ] Եբր.՝ առնուեցաւ

տեղը՝ որ հոն նախապէս շիներ էր. եւ Աբրամ հոն Տէրոջ անունը կանչեց:
5 Աբրամի հետ գացող Ղովտն ալ ոչխարներ, արջառներ ու վրաններ ունէր. 6 եւ այդ
երկիրը [ա]"բաւական չէր անոնց" որ միասին բնակին, քանի որ անոնց ինչքը շատ ըլլալով՝
չէին կրնար միասին բնակիլ: 7 Աբրամի խաշինքին հովիւներուն ու Ղովտի խաշինքին
հովիւներուն միջեւ կռիւ կ՚ըլլար, եւ այն ատեն Քանանացիներ ու Փերեզացիներ ալ կը
բնակէին այդ երկրին մէջ: 8 Աբրամ ըսաւ Ղովտի. «Կ՚աղերսե՛մ, իմ ու քու միջեւ, եւ իմ
հովիւներուս ու քու հովիւներուդ միջեւ վիճաբանութիւն թող չըլլայ, որովհետեւ մենք
եղբայր ենք: 9 Ամբողջ երկիրը քու առջեւդ չէ՞. կ՚աղերսե՛մ, զատուէ՛ ինձմէ. եթէ դուն ձախ
կողմը երթաս՝ ես աջ կողմը կ՚երթամ, եւ եթէ աջ կողմը երթաս՝ ես ձախ կողմը կ՚երթամ»:
10 Ղովտ իր աչքերը վերցուց ու Յորդանանի ամբողջ դաշտին նայեցաւ. ամէն տեղ
ջրարբի էր. Տէրը Սոդոմն ու Գոմորը կործանելէն առաջ՝ մինչեւ Սեգովր Տէրոջ [բ]դրախտին
պէս էր, Եգիպտոսի երկրին նման: 11 Ղովտ իրեն համար ընտրեց Յորդանանի ամբողջ
դաշտը. Ղովտ դէպի արեւելք մեկնեցաւ, եւ իրարմէ զատուեցան: 12 Աբրամ Քանանի
երկրին մէջ բնակեցաւ. Ղովտ ալ դաշտի քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ, ու իր վրանը
Սոդոմի քով լարեց: 13 Իսկ Սոդոմի մարդիկը չափազանց չար եւ մեղաւոր էին Տէրոջ
առջեւ:

ԱԲՐԱՄ ԿԸ ՃԱՄԲՈՐԴԷ ԴԷՊԻ ՔԵԲՐՈՆ

14 Տէրը Աբրամի ըսաւ՝ Ղովտի իրմէ զատուելէն ետք. «Այժմ աչքե՛րդ վերցուր, ու քու
եղած տեղէդ դիտէ՛ դէպի հիւսիս եւ հարաւ, ու դէպի արեւելք եւ արեւմուտք. 15 որովհետեւ
այդ ամբողջ երկիրը՝ որ կը տեսնես, քեզի՛ ու քու զարմի՛դ պիտի տամ յաւիտեան: 16 Եւ
քու զարմդ երկրի [գ]հողին պէս անթիւ պիտի ընեմ, այնպէս որ եթէ մէկը կարենայ երկրի
հողը համրել, քու զարմդ ալ համրէ: 17 Կանգնէ՛, այդ երկիրը պտըտէ՛ անոր երկայնքին ու
լայնքին համեմատ, քանի որ զայն քեզի պիտի տամ»: 18 Աբրամ վերցուց իր վրանը, ու
գնաց եւ բնակեցաւ Մամբրէի կաղնիներուն քով, որոնք Քեբրոնի մէջ են. ու հոն
զոհասեղան կառուցանեց Տէրոջ:

ԱԲՐԱՄ ԿԸ ՓՐԿԷ ՂՈՎՏԸ

14

Սենաարի Ամարփաղ թագաւորին, Ելլասարի Արիովք թագաւորին, Եղամի
Քոդողագոմոր թագաւորին եւ Գոյիմի Թադգաղ թագաւորին ժամանակները, 2 ասոնք
պատերազմեցան Սոդոմի Բարա թագաւորին, Գոմորի Բարսա թագաւորին, Ադմայի Սենաբ
թագաւորին, Սեբոյիմի Սիմոբոր թագաւորին ու Բաղայի (այսինքն Սեգովրի) թագաւորին
դէմ: 3 Ասոնք բոլորը դաշնակցեցան Սիդդիմի հովիտին մէջ, որ Աղի ծովն է: 4 Տասներկու
տարի Քոդողագոմորի հպատակեցան, եւ տասներեքերորդ տարին ըմբոստացան: 5
Տասնչորրորդ տարին՝ Քոդողագոմոր ու իրեն հետ եղող թագաւորները եկան եւ զարկին
Աստարովթ-Կառնայիմի մէջ եղող Ռափայինները, Համի մէջ եղող Զուզեցիները, Շաւէ-
Կարիաթեմի մէջ Էմիմները, 6 եւ Քոռեցիները իրենց Սէիրի լերան վրայ՝ մինչեւ

[ա] Եբր.՝ չէր կրնար կրել զանոնք

[բ] Կամ՝ պարտէզին

[գ] Կամ՝ փոշիին

անապատին քով եղող [ա]Էլփառանը: 7 Ապա վերադարձան ու հասան [բ]Ենմասեփաթ, այսինքն՝ Կադէս, եւ զարկին Ամաղեկացիներուն ամբողջ դաշտավայրը, ու Ասասանթամար բնակող Ամորհացիներն ալ: 8 Եւ Սոդոմի թագաւորը, Գոմորի թագաւորը, Ադմայի թագաւորը, Սեբոյիմի թագաւորն ու Բաղայի (այսինքն Սեգովրի) թագաւորը դուրս ելլելով՝ Սիդդիմի հովիտին մէջ շարուեցան, անոնց դէմ պատերազմելու համար. 9 այսինքն՝ Եղամի Քոդողագոմոր թագաւորին, Գոյիմի Թադգաղ թագաւորին, Սենաարի Ամարփաղ թագաւորին եւ Ելլասարի Արիովք թագաւորին հետ, այս չորս թագաւորները այն հինգին դէմ: 10 Սիդդիմի հովիտը կուպրի հորերով լեցուն էր. Սոդոմի ու Գոմորի թագաւորները փախան եւ հոն ինկան, ու մնացածները լեռը փախան: 11 Իսկ անոնք Սոդոմի ու Գոմորի ամբողջ ինչքը, եւ անոնց բոլոր պարէնները առին ու գացին: 12 Սոդոմ բնակող Աբրամի եղբօրորդին Ղովտը, եւ անոր ինչքն ալ առին ու գացին:

13 Ազատած մը եկաւ եւ այս բաները եբրայեցի Աբրամի պատմեց: Ան Եսքողի ու Աների եղբօր՝ Ամորհացի Մամբրէի կաղնիներուն քով կը բնակէր, որովհետեւ ասոնք Աբրամի դաշնակից էին: 14 Երբ Աբրամ իր եղբօր գերեվարուիլը լսեց, իր տան մէջ ծնած երեք հարիւր տասնութ [գ]մարզուած ծառաները հանեց ու զանոնք հետապնդեց մինչեւ Դան: 15 Ինք եւ իր ծառաները՝ գիշերուան մէջ [դ]գունդ-գունդ" յարձակեցան անոնց վրայ, զարկին զանոնք, ու հալածեցին զանոնք մինչեւ Քոբա, որ Դամասկոսի [ե]հիւսիսային կողմն է: 16 Ամբողջ ինչքը վերադարձուց. իր եղբայրը՝ Ղովտը եւ անոր ինչքը, նաեւ կիներն ու ժողովուրդն ալ վերադարձուց:

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ Կ'ՕՐՀՆԷ ԱԲՐԱՄԸ

17 Սոդոմի թագաւորը դուրս ելաւ դէպի Շաւէի հովիտը (այսինքն՝ Թագաւորի հովիտը) զինք դիմաւորելու, երբ ինք Քոդողագոմորն ու անոր հետ եղող թագաւորները զարնելէն ետք կը վերադառնար: 18 Եւ Սաղէմի թագաւորը՝ Մելքիսեդեկ՝ հաց ու գինի [զ]բերաւ – ան Ամենաբարձր Աստուծոյ քահանան էր – 19 եւ օրհնեց զայն ու ըսաւ. «Օրհնեա՜լ ըլլայ Աբրամ՝ երկինքի ու երկրի սեփականատէրը եղող Ամենաբարձր Աստուծմէն: 20 Օրհնեա՜լ ըլլայ Ամենաբարձր Աստուածը, որ հակառակորդներդ քու ձեռքդ մատնեց»: Եւ ինք բոլորէն տասանորդ տուաւ անոր:

21 Սոդոմի թագաւորը ըսաւ Աբրամի. «Անձերը ինծի՛ տուր, բայց ինչքը դուն քեզի՛ առ»: 22 Աբրամ ըսաւ Սոդոմի թագաւորին. «[է]Տէրոջ՝ երկինքի ու երկրի սեփականատէրը եղող Ամենաբարձր Աստուծոյ վերցուցի ձեռքս, 23 որ դերձանէն մինչեւ կօշիկի կապը՝ ո՛չ մէկ բան առնեմ քու ունեցածներէդ, որ չըսես. "Աբրամը ե՛ս հարստացուցի□, 24 բացի երիտասարդներուն կերածէն եւ ինծի հետ գացող մարդոց՝ այսինքն Աների, Եսքողի ու

[ա] Այսինքն՝ Փառանի բեւեկնին

[բ] Այսինքն՝ դատաստանի աղբիւր

[գ] Կամ՝ կրթուած

[դ] Եբր.՝ բաժնուած

[ե] Եբր.՝ ձախ

[զ] Եբր.՝ դուրս հանեց

[է] Եբր.՝ Եհովայի

Մամբրէի բաժինները. անոնք իրենց բաժինը թող առնեն»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՒԽՏԸ ԱԲՐԱՄԻ ՀԵՏ

15

*Այս բաներէն ետք, տեսիլքի մէջ [ա]Տէրը խօսեցաւ՚ Աբրամի՝ ըսելով. «Մի՛ վախնար,
Աբրա՛մ, ես քու վահանդ եմ, ու [բ]վարձատրութիւնդ չափազանց շատ պիտի ըլլայ»: 2
Աբրամ ըսաւ. «Տէ՛ր Եհովա, ինծի ի՞նչ պիտի տաս, քանի անզաւակ [գ]կը մնամ՚, եւ իմ
տանս տիրողը՝ այս Դամասկոսցի Եղիազարն է»: 3 Աբրամ նաեւ ըսաւ. «Որովհետեւ ինծի
զարմ չտուիր, ահա՛ իմ տանս [դ]ծառան ինծի ժառանգորդ է»: 4 Եւ ահա՛ Տէրոջ խօսքը
անոր ուղղուեցաւ՝ ըսելով. «Անիկա ժառանգորդդ պիտի չըլլայ. հապա ժառանգորդդ
պիտի ըլլայ ա՛ն՝ որ քու ընդերքէդ պիտի ելլէ»: 5 Ու դուրս հանեց զինք եւ ըսաւ. «Այժմ
դիտէ՛ երկինքը ու [ե]համրէ՛ աստղերը, եթէ կրնաս զանոնք համրել»: Եւ ըսաւ անոր. «Քու
զարմդ ա՛յսպէս պիտի ըլլայ»: 6 Ինք ալ հաւատաց Տէրոջ, որ իրեն արդարութիւն սեպեց
ատիկա:*

*7 Եւ ըսաւ անոր. «Ե՛ս եմ Տէրը, որ քեզ Քաղդէացիներուն Ուր քաղաքէն հանեցի՝ այս
երկիրը քեզի տալու, անոր տիրանալու համար»: 8 Ան ալ ըսաւ. «Տէ՛ր Եհովա, ի՞նչպէս
գիտնամ թէ ես անոր պիտի տիրանամ»: 9 Տէրը անոր ըսաւ. «Ինծի երեք տարեկան երինջ
մը, երեք տարեկան այծ մը, երեք տարեկան խոյ մը, ու տատրակ մը եւ աղաւնիի ձագ մը
բեր»: 10 Ինք ալ ասոնք բոլորը անոր բերաւ, զանոնք մէջտեղէն բաժնեց, եւ անոնց
կտորները՝ մէկը միւսին դիմաց դրաւ. բայց թռչնազգիները չբաժնեց: 11 Երբ դիակներուն
վրայ գիշատիչ թռչուններ իջան, Աբրամ զանոնք վռնտեց: 12 Ու երբ արեւը մայր կը
մտնէր՝ Աբրամի վրայ թմբիր մը ինկաւ, եւ ահա՛ անոր վրայ մեծ խաւարի երկիւղ մը
ինկաւ: 13 Ու Տէրը Աբրամի ըսաւ. «Ստո՛յգ գիտցիր, թէ քու զարմդ իրը չեղող երկրի մը
մէջ պանդուխտ պիտի ըլլայ, [զ]եւ ստրուկ պիտի ըլլայ: Հոն չորս հարիւր տարի պիտի
տառապեցնեն զանոնք. 14 բայց ե՛ս պիտի դատեմ այն ազգը՝ որուն ստրուկ պիտի ըլլան,
եւ անկէ ետք՝ շատ ինչքով դուրս պիտի ելլեն: 15 Դուն խաղաղութեամբ հայրերուդ պիտի
երթաս. լա՛ւ ալեւորութեան մէջ պիտի թաղուիս: 16 Իսկ անոնք չորրորդ սերունդին մէջ
հոս պիտի վերադառնան, որովհետեւ Ամորհացիներուն անօրէնութիւնը դեռ ամբողջացած
չէ»: 17 Երբ արեւը մայր մտաւ եւ աղջամուղջ եղաւ, ահա՛ մխացող փուռ մը ու հրավառ
ջահ մը այդ կտորներուն մէջտեղէն անցան: 18 Այդ նոյն օրը Տէրը Աբրամի հետ ուխտ մը
կնքեց՝ ըսելով. «Քու զարմի՛դ տուի այս երկիրը, Եգիպտոսի գետէն մինչեւ Մեծ գետը,
այսինքն՝ Եփրատ գետը. 19 Կենեցիները, Կենեզացիները, Կեդմոնացիները, 20
Քետացիները, Փերեզացիները, 21 Ռափայիները, Ամորհացիները, Քանանացիները,
Գերգեսացիներն ու Յեբուսացիները:*

[ա] *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

[բ] *Եբր.՝ վարձքդ*

[գ] *Եբր.՝ կ'երթամ*

[դ] *Եբր.՝ որդին*

[ե] *Եբր.՝ հաշուէ՛*

[զ] *Եբր.՝ եւ անոնց*

ՀԱԳԱՐ ԵՒ ԻՍՄԱՅԷԼ

16

*Աբրամի կինը՝ Սարա չէր ծնաներ անոր, ու եգիպտացի ստրկուհի մը ունէր՝ որուն
անունը Հագար էր: 2 Սարա ըսաւ Աբրամի. «Ահա՛ այժմ Տէրը արգիլեց զիս ծնանելէ.
կ'աղերսե՛մ, ստրկուհիի՛ս մտիր, թերեւս [ա]անկէ որդի ստանամ"»: Եւ Աբրամ Սարայի
խօսքը մտիկ ըրաւ: 3 Աբրամի կինը՝ Սարա, իր եգիպտացի ստրկուհին՝ Հագարը առաւ,
Աբրամի Քանանի երկրին մէջ տասը տարի բնակելէն ետք, ու զայն իր ամուսինին՝
Աբրամի տուաւ, որպէսզի անոր կինը ըլլայ: 4 Ան ալ մտաւ Հագարի, որ յղացաւ. իսկ երբ
իր յղի ըլլալը տեսաւ, իր տիրուհին իր աչքերուն անարգուեցաւ: 5 Սարա ըսաւ Աբրամի.
«Ինծի եղած բռնութիւնը քո՛ւ վրադ ըլլայ: Իմ ստրկուհիս ծոցդ տուի, ու երբ ան տեսաւ իր
յղի ըլլալը՝ ես անոր աչքերուն անարգուեցայ: Տէ՛րը դատէ իմ ու քու միջեւ»: 6 Աբրամ
ըսաւ Սարայի. «Ահա՛ ստրկուհիդ քու ձեռքդ է. ըրէ՛ անոր ի՛նչ որ [բ]քեզի հաճելի թուի"»:
Երբ Սարա տառապեցուց զայն, Հագար անոր առջեւէն փախաւ: 7 Տէրոջ հրեշտակը գտաւ
զայն անապատին մէջ՝ ջուրի ակի մը քով, Սուրի ճամբային մէջ եղող ակին քով, 8 եւ
ըսաւ. «Հագա՛ր, Սարայի ստրկուհին, ուրկէ՞ կու գաս եւ ո՞ւր կ'երթաս»: Ան ալ ըսաւ. «Իմ
տիրուհիիս՝ Սարայի առջեւէն կը փախչիմ»: 9 Տէրոջ հրեշտակը ըսաւ անոր.
«Վերադարձի՛ր քու տիրուհիիդ, եւ անոր ձեռքին տակ խոնարհէ՛»: 10 Տէրոջ հրեշտակը
ըսաւ անոր. «Քու զարմդ չափազանց պիտի բազմացնեմ, այնպէս որ շատութենէն պիտի
չհաշուուի»: 11 Ու Տէրոջ հրեշտակը ըսաւ անոր. «Ահա՛ դուն յղի ես, ու որդի մը պիտի
ծնանիս. անոր անունը [գ]Իսմայէլ պիտի կոչես, քանի որ Տէրը քու տառապանքդ լսեց: 12 Ան
[դ]վայրենի մարդ մը պիտի ըլլայ: Անոր ձեռքը բոլորին վրայ, եւ բոլորին ձեռքն ալ անոր
վրայ պիտի ըլլայ: Ան իր բոլոր եղբայրներուն ներկայութեան մէջ պիտի բնակի»: 13 Եւ
Հագար իրեն հետ խօսող Տէրոջ անունը կանչեց՝ ըսելով. «Դուն [ե]իմ տեսիլքիս մէջ
երեւցած" Աստուածն ես», քանի որ ըսաւ. «Արդեօք [զ]ո՞ղջ եմ" հոս՝ [է]իմ տեսիլքէս" ետք»:
14 Ատոր համար այդ ջրհորը [ը]Լահայրոյի ջրհոր" կոչեց: Ահա՛ ան Կադէսի ու Բարադի
մէջտեղն է: 15 Եւ Հագար որդի մը ծնաւ Աբրամի: Աբրամ Հագարի իրեն ծնած որդիին
անունը Իսմայէլ կոչեց: 16 Աբրամ ութսունվեց տարեկան էր, երբ Հագար Իսմայէլը ծնաւ
Աբրամի:*

ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՈՒԽՏԻ ՆՇԱՆ

17

[ա] Եբր.՝ անով տուն կառուցանեմ

[բ] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ ըլլայ

[գ] Այսինքն՝ Աստուած պիտի լսէ

[դ] Եբր.՝ վայրենի էշ

[ե] Կամ՝ զիս տեսնող

[զ] Եբր.՝ կը տեսնե՞մ

[է] Կամ՝ զիս տեսնելէն

[ը] Այսինքն՝ տեսիլքիս ապրող Աստուծոյն ջրհորը

Երբ Աբրամ իննսունինը տարեկան էր, Տէրը Աբրամի երեւցաւ եւ ըսաւ անոր. «Ե՛ս եմ
Ամենակարող Աստուածը. ի՛մ առջեւս ընթացիր, եւ պարկե՛շտ եղիր: 2 Իմ ու քու միջեւ իմ
ուխտս պիտի դնեմ, եւ քեզ չափազանց պիտի բազմացնեմ»: 3 Աբրամ իր երեսին վրայ
ինկաւ, ու Աստուած անոր խօսեցաւ՝ ըսելով. 4 «Ահա՛ իմ ուխտս քեզի հետ է. ազգերու
բազմութեան հայր պիտի ըլլաս, 5 եւ ա՛լ անունդ [ա]Աբրամ պիտի չկոչուի, հապա
[բ]Աբրահա՛մ պիտի ըլլայ անունդ, որովհետեւ քեզ ազգերու բազմութեան հայր ըրի: 6 Քեզ
չափազանց պիտի աճեցնեմ. քեզ ազգեր պիտի ընեմ, ու քեզմէ թագաւորներ պիտի ելլեն:
7 Իմ եւ քու միջեւ, ու քեզմէ ետք՝ քու զարմիդ միջեւ, իրենց սերունդներուն մէջ իմ ուխտս
պիտի հաստատեմ. յաւիտենական ուխտ մը, որ քեզի եւ քեզմէ ետք՝ քու զարմիդ Աստուած
ըլլամ: 8 Քեզի ու քեզմէ ետք՝ քու զարմիդ, իբր յաւիտենական կալուած, պիտի տամ այն
երկիրը՝ ուր գաղթական եղար, ամբողջ Քանանի երկիրը, ու անոնց Աստուած պիտի
ըլլամ»: 9 Եւ Աստուած Աբրահամի ըսաւ. «Ուստի դո՛ւն, ու քեզմէ ետք՝ քու զարմդ իրենց
սերունդներուն մէջ, պահեցէ՛ք իմ ուխտս: 10 Սա՛ է իմ եւ ձեր միջեւ, ու քեզմէ ետք՝ քու
զարմիդ միջեւ եղող իմ ուխտս, որ պիտի պահէք. ձեզմէ ամէն արու թող թլփատուի: 11
Ծայրատեցէ՛ք ձեր թլիփին միսը, եւ ասիկա՛ ըլլայ իմ ու ձեր միջեւ եղող ուխտին նշանը: 12
Ձեր սերունդներուն մէջ՝ ամէն ութ օրուան արու զաւակ թող թլփատուի, թէ՛ տունը ծնածը,
թէ՛ քու զարմէդ չեղող բոլոր օտարազգիներէն դրամով գնուածը: 13 Քու տունդ ծնածը եւ
դրամովդ գնուածը անշո՛ւշտ պիտի թլփատուին, ու իմ ուխտս ձեր մարմինին մէջ
յաւիտենական ուխտ մը պիտի ըլլայ: 14 Եւ անթլփատ արուն, որուն թլիփին միսը
ծայրատուած չէ, այդ անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի. ան իմ ուխտս խզած է»:

15 Աստուած Աբրահամի ըսաւ. «Քու կնոջդ՝ Սարայի անունը Սարա մի՛ կոչեր, հապա
անոր անունը [գ]Սառա պիտի ըլլայ: 16 Զայն պիտի օրհնեմ, նաեւ անկէ որդի մը պիտի տամ
քեզի. պիտի օրհնեմ զայն, եւ ազգերու մայր պիտի ըլլայ. ժողովուրդներու թագաւորներ
պիտի ելլեն անկէ»: 17 Աբրահամ երեսի վրայ ինկաւ ու խնդաց, եւ իր սիրտին մէջ ըսաւ.
«Հարիւր տարեկան մարդուն զաւակ պիտի ըլլա՞յ արդեօք. ու Սառա, որ իննսուն
տարեկան է, պիտի ծնանի՞»: 18 Եւ Աբրահամ Աստուծոյ ըսաւ. «Իսմայէ՛լ թող ապրի քու
առջեւդ»: 19 Աստուած ըսաւ. «Անկասկած քո՛ւ կինդ՝ Սառա որդի մը պիտի ծնանի քեզի, ու
անոր անունը [դ]Իսահակ պիտի կոչես: Անոր հետ, եւ անկէ ետք՝ անոր զարմին հետ իմ
ուխտս պիտի հաստատեմ, յաւիտենական ուխտ մը: 20 Իսմայէլի համար ալ մտիկ ըրի
քեզի: Ահա՛ օրհնեցի զայն. պիտի աճեցնեմ զայն, ու չափազանց պիտի բազմացնեմ: Ան
տասներկու իշխան պիտի ծնանի, եւ մեծ ազգ մը պիտի ընեմ զայն: 21 Բայց Իսահակի՛
հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ, որ Սառա յաջորդ տարի՝ այս ատեն քեզի պիտի
ծնանի»:

22 Անոր հետ խօսիլը աւարտելով՝ Աստուած Աբրահամի քովէն բարձրացաւ: 23
Աբրահամ առաւ իր որդին՝ Իսմայէլը, բոլոր իր տունը ծնածներն ու բոլոր դրամով
գնուածները,– Աբրահամի ընտանիքին մէջ գտնուած բոլոր արուները,– եւ նո՛յն օրը
անոնց թլիփին միսը ծայրատեց, ինչպէս Աստուած անոր ըսեր էր: 24 Աբրահամ
իննսունինը տարեկան էր՝ երբ իր թլիփին միսը ծայրատուեցաւ. 25 եւ իր որդին՝ Իսմայէլ
տասներեք տարեկան էր, երբ իր թլիփին միսը ծայրատուեցաւ: 26 Նոյն օրը

[ա] Այսինքն՝ հայր բարձր

[բ] Այսինքն՝ հայր բազմութեան

[գ] Այսինքն՝ իշխանուհի

[դ] Այսինքն՝ խնդում

*թլփատուեցան Աբրահամ ու իր որդին՝ Իսմայէլ: 27 Եւ իր տան բոլոր մարդիկը, թէ՛ իր
տունը ծնած, թէ՛ ալ օտարազգիներէն դրամով գնուած, իրեն հետ թլփատուեցան:*

ԱԲՐԱՀԱՄԻ ՋԱՒԱԿ ՄԸ ԿԸ ԽՈՍՏԱՑՈՒԻ

18

*Տէրը երեւցաւ անոր՝ Մամբրէի կաղնիներուն քով: Մինչան օրուան տաք ատենը՝
վրանին մուտքը նստած էր, 2 իր աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, եւ ահա՛ երեք մարդիկ իր
մօտ կայնած էին: Երբ զանոնք տեսաւ, վրանին մուտքէն վազեց զանոնք դիմաւորելու,
մինչեւ գետին խոնարհելով երկրպագեց, 3 եւ ըսաւ. «Իմ տէ՛րս, եթէ այժմ շնորհք գտայ
քու [ա]առջեւդ, կ՚աղերսե՛մ, ծառայիդ բնակարանէն մի՛ անցնիր: 4 Կ՚աղերսե՛մ, քիչ մը ջուր
թող բերուի, ու ձեր ոտքերը լուացէ՛ք եւ ծառին տակ հանգստացէ՛ք. 5 ու պատառ մը հաց
բերեմ, ձեր սիրտերը կազդուրեցէ՛ք, յե՛տոյ անցէք, քանի որ ասոր համար ձեր ծառային
քով եկաք»: Անոնք ըսին. «Ի՛նչպէս ըսիր, ա՛յնպէս ըրէ»: 6 Աբրահամ շտապելով դէպի
վրանը՝ Սառայի մօտ գնաց եւ ըսաւ. «Շուտո՛վ երեք գրիւ նուրբ ալիւր շաղէ ու շօթե՛ր
շինէ»: 7 Աբրահամ վազեց արջառներուն քով, մատղաշ եւ լաւ հորթ մը առաւ ու
երիտասարդի մը տուաւ. ան ալ շտապելով պատրաստեց զայն: 8 Կոգի, կաթ, եւ իր
պատրաստած հորթը առաւ, անոնց առջեւ դրաւ, ու ինք ծառին տակ՝ անոնց քով
կայնեցաւ: Անոնք կերան, 9 եւ ըսին իրեն. «Ո՞ւր է քու կինդ՝ Սառա»: Ինք ըսաւ. «Ահա՛
վրանին մէջ է»: 10 Տէրը ըսաւ. «[բ]Յաջորդ տարի" անշուշտ քեզի պիտի վերադառնամ, եւ
ահա՛ քո՛ւ կինդ՝ Սառա որդի մը պիտի ունենայ»: Սառա մտիկ կ՚ընէր վրանին մուտքը՝ որ
անոր ետեւն էր. 11 Աբրահամ ու Սառա ծերացած էին, [գ]տարիքով յառաջացած", եւ Սառա
դադրած էր կիներու կարգին մէջ ըլլալէ: 12 Ուստի Սառա ինքնիր մէջ խնդաց՝ ըսելով. «Ես
պառաւելէս ետք զուարճութի՞ւն պիտի ունենամ, քանի տէրս ալ ծերացած է»: 13 Տէրը
Աբրահամի ըսաւ. «Ինչո՞ւ Սառա խնդաց՝ ըսելով. "Միթէ ի՞րապէս պիտի ծնանիմ, ես որ
ծերացած եմ□: 14 Միթէ Տէրոջ համար դժուարին բան մը կա՞յ: Սահմանուած ատենին,
[դ]յաջորդ տարի", քեզի պիտի վերադառնամ, ու Սառա որդի մը պիտի ունենայ»: 15 Բայց
Սառա ուրացաւ եւ ըսաւ. «Չխնդացի՛», քանի որ վախցաւ: Իսկ ան ըսաւ. «Ո՛չ, խնդացի՛ր»:*

ԱԲՐԱՀԱՄԻ ՉՔՄԵՂԱՆՔԸ ՍՈԴՈՄԻ ՀԱՄԱՐ

*16 Մարդիկը կանգնեցան՝ որ անկէ մեկնին, եւ [ե]իրենց երեսը դէպի Սոդոմ դարձուցին".
Աբրահամ զանոնք առաջնորդելու համար անոնց հետ գնաց: 17 Այն ատեն Տէրը ըսաւ.
«Միթէ Աբրահամէն ծածկե՞մ ինչ որ պիտի ընեմ. 18 որովհետեւ Աբրահամ անշուշտ մեծ
եւ հզօր ազգ մը պիտի ըլլայ, ու երկրի բոլոր ազգերը անով պիտի օրհնուին: 19 Արդարեւ
գիտեմ թէ ան իր որդիներուն, եւ իրմէ ետք՝ իր ընտանիքին պիտի պատուիրէ, ու անոնք
արդարութիւնը եւ իրաւունքը կիրարկելու համար՝ Տէրոջ ճամբան պիտի պահեն, որպէսզի
Տէրը Աբրահամի վրայ բերէ ի՛նչ որ խօսեցաւ»: 20 Տէրը ըսաւ. «Քանի Սոդոմի ու Գոմորի*

[ա] *Եբր.՝ աչքերուդ*

[բ] *Եբր.՝ Կեանքի ժամանակին*

[գ] *Եբր.՝ օրերը գացած*

[դ] *Եբր.՝ կեանքի ժամանակին*

[ե] *Եբր.՝ դէպի Սոդոմ նայեցան*

*աղաղակը շատցաւ եւ անոնց մեղքը չափազանց ծանրացաւ, 21 այժմ պիտի իջնեմ
տեսնելու՝ թէ ամբողջովին ինծի եկած աղաղակին համաձա՛յն ըրին. իսկ եթէ ոչ՝ պիտի
գիտնամ»: 22 Այդ մարդիկը անկէ ելան ու դէպի Սոդոմ գացին. իսկ Աբրահամ տակաւին
Տէրոջ առջեւ կայնած էր:*

*23 Աբրահամ մօտեցաւ եւ ըսաւ. «Արդեօք ամբարիշտին հետ արդա՞րն ալ պիտի
կորսնցնես: 24 Թերեւս այդ քաղաքին մէջ յիսուն արդար ըլլան. արդեօք անոր մէջ եղող
յիսուն արդարին համար չխնայելով՝ պիտի կորսնցնե՞ս այդ տեղը: 25 Հեռո՛ւ քեզմէ՝ որ
այսպիսի բան մը ընես, որ արդարը ամբարիշտին հետ մեռցնես, եւ արդարը ամբարիշտի
պէս ըլլայ: Ամե՛նեւին: Միթէ ամբողջ երկրի Դատաւորը իրաւունք պիտի չգործադրէ՞»: 26
Տէրը պատասխանեց. «Եթէ Սոդոմի մէջ յիսուն արդար գտնեմ՝ քաղաքին մէջ, անոնց
պատճառով ամբողջ տեղին պիտի խնայեմ»: 27 Աբրահամ ըսաւ. «Ահա՛ այժմ, ես որ հող
ու մոխիր եմ, սկսայ Տէրոջ հետ խօսիլ: 28 Թերեւս յիսուն արդարէն հինգ պակսի.
այդ հինգին համար պիտի կործանե՞ս ամբողջ քաղաքը»: Ան ալ պատասխանեց. «Եթէ
հոն քառասունհինգ գտնեմ, պիտի չկործանեմ»: 29 [գ]Վերստին անոր խօսեցաւ՝ ըսելով.
«Թերեւս հոն քառասուն գտնուին»: Ան պատասխանեց. «Քառասունին պատճառով ալ
պիտի չընեմ»: 30 Իսկ ինք ըսաւ. «Ո՜հ, Տէրը թող չբորբոքի, եւ խօսիմ. թերեւս հոն
երեսուն գտնուին»: Տէրը պատասխանեց. «Եթէ հոն երեսուն գտնեմ, պիտի չընեմ»: 31
Ինք ալ ըսաւ. «Ահա՛ այժմ սկսայ Տէրոջ հետ խօսիլ. թերեւս հոն քսան գտնուին»: Ան
պատասխանեց. «Քսանին պատճառով ալ պիտի չկործանեմ»: 32 Իսկ ինք ըսաւ. «Ո՜հ,
Տէրը թող չբորբոքի, ու միա՛յն այս անգամ ալ խօսիմ. թերեւս հոն տասը գտնուին»: Ան ալ
պատասխանեց. «Տասնին պատճառով ալ պիտի չկործանեմ»: 33 Տէրը գնաց՝ Աբրահամի
հետ խօսիլը աւարտելէն անմի՛ջապէս ետք. Աբրահամ ալ իր տեղը վերադարձաւ:*

ՄԵՂՍԱԼԻՑ ՍՈԴՈՄԸ

19

*Այդ երկու հրեշտակները իրիկուան դէմ Սոդոմ հասան. ու Ղովտ Սոդոմի դուռը նստած
էր: Ղովտ՝ զանոնք տեսնելով՝ զանոնք դիմաւորելու համար կանգնեցաւ, իր դէմքը մինչեւ
գետին խոնարհեցնելով՝ երկրպագեց, 2 եւ ըսաւ. «Ահա՛ այժմ, իմ տէրե՛րս, կ՚աղերսե՛մ,
[ա]եկէ՛ք ձեր ծառային տունը, հո՛ն գիշերեցէք ու ոտքերնի՛դ լուացէք. ապա առտուն՝ կանո՛ւխ
ելէք ու ձեր ճամբա՛ն գացէք»: Անոնք ըսին. «Ո՛չ, հրապարակի՛ն մէջ կը գիշերենք»: 3
Շատ ստիպեց զանոնք. ուստի անոր [բ]գացին եւ անոր տունը մտան: Անոնց խնճոյք սարքեց,
բաղարջ եփեց ու կերան:*

*4 Բայց անոնց պառկելէն առաջ՝ քաղաքին մարդիկը, այսինքն՝ Սոդոմացիները տունը
շրջապատեցին,– երիտասարդներէն մինչեւ ծերերը, ամբողջ ժողովուրդը՝ [գ]ամէն կողմէ",–
5 Ղովտը կանչեցին եւ անոր ըսին. «Ո՞ւր են այն մարդիկը՝ որ այս գիշեր քեզի եկան.
զանոնք դո՛ւրս հանէ մեզի, որպէսզի զանոնք գիտնանք: 6 Ղովտ մուտքէն դուրս ելաւ
անոնց քով, իր ետեւէն դուռը գոցեց 7 ու ըսաւ. «Եղբայրներս, կ՚աղերսե՛մ, չարիք մի՛
ընէք: 8 Ահա՛ այժմ երկու աղջիկ ունիմ՝ որ այր մարդ չեն գիտեր. կ՚աղերսե՛մ, զանոնք*

[գ] *Եբր.՝ Անգա՛մ մըն ալ վերստին*

[ա] *Եբր.՝ շեղեցէ՛ք*

[բ] *Եբր.՝ շեղեցան*

[գ] *Եբր.՝ քաղաքին բոլոր ծայրերէն, կամ՝ մինչեւ վերջինը*

հիմա ձեզի դուրս հանեմ, եւ անոնց ըրէ՛ք ինչ որ ձեր աչքերուն լաւ է: Միայն թէ այս
մարդոց ո՛չ մէկ բան ըրէք, քանի որ անոնք իմ յարկիս հովանիին տակ մտան»: 9 Անոնք
ըսին. «[դ]Հեռացի՛ր»: Նաեւ ըսին. «Ասիկա եկաւ հոս պանդխտանալու, ու կ'ուզէ դատաւոր
ըլլալ: Հիմա քեզի աւելի չարիք պիտի ընենք՝ քան անոնց»: Եւ շատ ստիպեցին մարդը,
այսինքն Ղովտը, ու մօտեցան որ դուռը կոտրեն: 10 Բայց այդ մարդիկը իրենց ձեռքերը
երկարեցին եւ Ղովտը տան մէջ՝ իրենց քով առին, ու դուռը գոցեցին: 11 Իսկ տան մուտքը
կայնած մարդիկը կուրութեամբ զարկին՝ պզտիկէն մինչեւ մեծը, այնպէս որ մուտքը
[ե]փնտռելէն ձանձրացան:

ՂՈՎՏ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՅ ՍՈԴՈՄԷՆ

12 Մարդիկը Ղովտի ըսին. «Հոս ուրիշ ո՞վ ունիս. փեսաներդ, որդիներդ, աղջիկներդ եւ
քաղաքին մէջ ո՛վ որ ունիս՝ այս տեղէն հանէ՛, 13 որովհետեւ մենք այս տեղը պիտի
կործանենք. արդարեւ անոնց աղաղակը Տէրոջ [զ]առջեւ մեծ եղաւ, ու Տէրը մեզ ղրկեց զայն
կործանելու»: 14 Ղովտ դուրս ելաւ եւ իր աղջիկները առնող փեսաներուն խօսեցաւ՝
ըսելով. «Կանգնեցէ՛ք եւ այս տեղէն գացէ՛ք, որովհետեւ Տէրը պիտի կործանէ այս
քաղաքը»: Բայց իր փեսաներուն [է]թուեցաւ թէ կը խնդար:
15 Երբ արշալոյսը [ը]ծագեցաւ, հրեշտակները Ղովտը փութացուցին՝ ըսելով. «Կանգնէ՛,
ա՛ռ կինդ ու հոս եղող երկու աղջիկներդ, որպէսզի քաղաքին [թ]անօրէնութեան մէջ
չկորսուիս»: 16 Երբ ան կը տնտնար, այդ մարդիկը բռնեցին անոր ձեռքէն, անոր կնոջ
ձեռքէն եւ անոր աղջիկներուն ձեռքէն – Տէրոջ անոր վրայ խղճալուն համար – ու դուրս
հանեցին զայն, եւ քաղաքին դուրսի կողմը դրին: 17 Երբ զանոնք դուրս հանեցին, մէկը
ըսաւ. «Քու անձդ ազատելու համար խո՛յս տուր. ետեւդ մի՛ նայիր, ու ամբողջ դաշտին մէջ
մի՛ կենար. լե՛ռը խոյս տուր՝ որ չկորսուիս»: 18 Ղովտ անոնց ըսաւ. «Ո՛չ, իմ տէ՛րս,
կ'աղերսե՛մ: 19 Ահա՛ այժմ ծառադ քու [ժ]առջեւդ շնորհք գտաւ, եւ իմ անձս ողջ պահելով՝
ինծի հետ մեծ կարեկցութեամբ վարուեցար: Ես չեմ կրնար լեռը խոյս տալ, չարիք մը թող
չհասնի ինծի ու մեռնիմ: 20 Ահա՛ կ'աղերսե՛մ, սա՛ քաղաքը մօտ է՝ հոն փախչելու, ու
փոքր է. հո՛ն խոյս տամ, (միթէ ան փոքր չէ՞,) եւ իմ անձս ողջ մնայ»: 21 Անոր ըսաւ.
«Ահա՛ այդ բանին մէջ ալ [ի]խնդրանքդ ընդունեցի", որ այդ քաղաքը չկործանեմ՝ որուն
մասին խօսեցար: 22 Շտապելով հո՛ն խոյս տուր. որովհետեւ՝ մինչեւ որ հոն չհասնիս, ես
ոչինչ կրնամ ընել»: Ատոր համար այդ քաղաքին անունը [լ]Սեգովր [խ]կոչեց:

[դ] Եբր.՝ Հեռո՛ւ ներկայացիր

[ե] Եբր.՝ գտնելէն

[զ] Եբր.՝ երեսին առջեւ

[է] Եբր.՝ աչքերուն եղաւ

[ը] Եբր.՝ բարձրացաւ

[թ] Կամ՝ պատիժին

[ժ] Եբր.՝ աչքերուդ

[ի] Եբր.՝ երեսդ բարձրացուցի

[լ] Այսինքն՝ պզտիկ

ՍՈԴՈՄԻ ԵՒ ԳՈՄՈՐԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

*23 Արեւը երկրի վրայ [ծ]կը ծագէր'' երբ Ղովտ Սեգովր մտաւ: 24 Այն ատեն Տէրը Սոդոմի
ու Գոմորի վրայ ծծումբ եւ կրակ տեղացուց երկինքէն՝ Տէրոջմէն, 25 ու կործանեց այդ
քաղաքները, ամբողջ դաշտը, այդ քաղաքներուն բոլոր բնակիչներն ու գետինի վրայ
բուսածը: 26 Բայց անոր կինը ետեւ նայեցաւ եւ աղէ արձան եղաւ:*
*27 Աբրահամ՝ կանուխ ելլելով առտուն՝ Տէրոջ առջեւ կայնած տեղը եկաւ, 28 Սոդոմի,
Գոմորի ու դաշտին ամբողջ երկրին նայեցաւ, եւ տեսաւ թէ ահա՛ այդ երկրէն ծուխ կը
բարձրանար՝ հնոցի ծուխի պէս:*
*29 Երբ Աստուած այդ դաշտին քաղաքները կը կործանէր՝ Աստուած յիշեց Աբրահամը,
ու Ղովտը կործանումին մէջէն դուրս հանեց՝ երբ կը կործանէր Ղովտի բնակած
քաղաքները:*

ՄՈՎԱԲԻ ԵՒ ԱՄՄՈՆԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

*30 Ղովտ Սեգովրէն բարձրացաւ եւ լեռը բնակեցաւ, ու իր երկու աղջիկները՝ իրեն հետ,
քանի Սեգովրի մէջ բնակելու կը վախնար. ինք եւ իր երկու աղջիկները քարայրի մը մէջ
բնակեցան: 31 Անդրանիկ աղջիկը կրտսերին ըսաւ. «Մեր հայրը ծեր է, ու երկրին մէջ
մարդ չկայ՝ որ ամէն երկրի [կ]սովորութեան համաձայն մեզի մտնէ: 32 Եկո՛ւր, մեր հօր
գինի խմցնենք եւ իրեն հետ պառկինք, ու մեր հօրմէն զարմ ապրեցնենք»: 33 Այդ գիշերը
իրենց հօր գինի խմցուցին, ու անդրանիկ աղջիկը մտաւ եւ իր հօր հետ պառկեցաւ. Ղովտ
չգիտցաւ անոր պառկիլն ու ելլելը: 34 Հետեւեալ օրը՝ անդրանիկ աղջիկը կրտսերին ըսաւ.
«Ահա՛ երէկ գիշեր հօրս հետ պառկեցայ: Այս գիշեր ալ անոր գինի խմցնենք, եւ մտի՛ր,
իրեն հետ պառկէ՛, ու մեր հօրմէն զարմ ապրեցնենք»: 35 Այդ գիշերն ալ իրենց հօր գինի
խմցուցին, եւ կրտսեր աղջիկը ելաւ ու անոր հետ պառկեցաւ. Ղովտ չգիտցաւ անոր
պառկիլն ու ելլելը: 36 Այսպէս՝ Ղովտի երկու աղջիկները իրենց հօրմէն յղի մնացին: 37
Անդրանիկը որդի մը ծնաւ եւ անոր անունը Մովաբ կոչեց. ասիկա Մովաբացիներուն հայրն
է մինչեւ այսօր: 38 Կրտսերն ալ որդի մը ծնաւ ու անոր անունը Բենամմի կոչեց. ասիկա
Ամմոնացիներուն հայրն է մինչեւ այսօր:*

ԱԲՐԱՀԱՄ ԵՒ ԱԲԻՄԵԼԷՔ

20

*Աբրահամ անկէ դէպի հարաւային երկիրը մեկնեցաւ, ու Կադէսի եւ Սուրի մէջտեղ
մնաց, ու Գերարայի մէջ պանդխտացաւ: 2 Աբրահամ իր կնոջ՝ Սառայի մասին ըսաւ. «Ան
քոյրս է»: Գերարայի թագաւորն ալ՝ Աբիմելէք՝ մարդ ղրկեց եւ առաւ Սառան:*
*3 Աստուած գիշերը՝ երազի մէջ՝ Աբիմելէքի եկաւ ու անոր ըսաւ. «Ահա՛ այդ կնոջ
համար՝ որ դուն առիր, պիտի մեռնիս. քանի որ ան ամուսին ունի»: 4 Բայց Աբիմելէք
անոր մերձեցած չէր, եւ ըսաւ. «Տէ՛ր, արդար ա՞զգ մըն ալ պիտի մեռցնես: 5 Ինք ինծի*

[խ] *Կամ՝ կոչուեցաւ*

[ծ] *Եբր.՝ կ'ելլէր*

[կ] *Եբր.՝ ճամբային*

չըսա՞ւ. “Ան քոյրս է□, ասիկա ալ ըսաւ. “Ան եղբայրս է□: Ես այս բանը պարկեշտ սիրտով
եւ անմեղ ձեռքերով ըրի»: 6 Աստուած երազի մէջ անոր ըսաւ. «Ե՛ս ալ գիտցայ թէ այս
բանը պարկեշտ սիրտով ըրիր. նաեւ քեզ զերծ պահեցի ինծի դէմ մեղանչելէն. ատոր
համար քեզի չթոյլատրեցի որ անոր դպչիս: 7 Ուստի հիմա կինը իր ամուսինի՛ն
վերադարձուր. քանի ան մարգարէ է, քեզի համար պիտի աղօթէ, ու դուն ողջ պիտի մնաս:
Բայց եթէ զայն չվերադարձնես, գիտցի՛ր թէ անպատճառ պիտի մեռնիս, դուն եւ բոլոր
քուկիններդ»:

8 Ուստի Աբիմելէք առտուն՝ կանուխ ելաւ, իր բոլոր ծառաները կանչեց, այս բոլոր
բաները անոնց [ա]պատմեց, ու մարդիկը շատ վախցան: 9 Եւ Աբիմելէք Աբրահամը կանչեց
եւ անոր ըսաւ. «Մեզի ի՞նչ ըրիր. ես քեզի դէմ ի՞նչպէս մեղանչեցի, որ իմ վրաս ու
թագաւորութեանս վրայ մեծ մեղք մը բերիր. չկատարուելիք գործեր կատարեցիր ինծի
հանդէպ»: 10 Եւ Աբիմելէք Աբրահամի ըսաւ. «Ի՞նչ տեսար՝ որ այս բանը ըրիր»: 11
Աբրահամ ըսաւ. «Ես [բ]կարծեցի թէ իսկապէս Աստուծոյ վախը չկայ այստեղ, ու կնոջս
պատճառով զիս պիտի սպաննեն: 12 Բայց նաեւ՝ ի՛րապէս քոյրս է. հօրս աղջիկն է, բայց
մօրս աղջիկը չըլլալով՝ կինս եղաւ: 13 Երբ Աստուած զիս հօրս տունէն [գ]գաղթել տուաւ,
անոր ըսի. “Սա՛ կարեկցութեամբ վարուէ ինծի հետ. ամէն տեղ որ երթանք, հոն իմ մասիս
ըսէ թէ "եղբայրս է"□»: 14 Աբիմելէք ոչխարներ, արջառներ, ստրուկներ եւ ստրկուհիներ
առաւ ու Աբրահամի տուաւ. անոր կինը՝ Սառան ալ անոր վերադարձուց: 15 Եւ Աբիմելէք
ըսաւ. «Ահա՛ իմ երկիրս քու առջեւդ է. բնակէ՛ ո՛ւր որ [դ]քեզի հաճելի թուի"»: 16 Սառայի ալ
ըսաւ. «Ահա՛ եղբօրդ հազար կտոր արծաթ տուի: Ահա՛ ան քեզի աչքերու ծածկոց ըլլայ՝
բոլոր քեզի հետ եղողներուն եւ բոլորին առջեւ»: Այսպէս ան կշտամբուեցաւ: 17 Աբրահամ
աղօթեց Աստուծոյ, եւ Աստուած բուժեց Աբիմելէքը, անոր կինն ու աղախինները, եւ սկսան
ծնանիլ, 18 քանի Տէրը Աբիմելէքի ընտանիքին բոլոր արգանդները ամբո՛ղջովին գոցած
էր, Աբրահամի կնոջ՝ Սառայի պատճառով:

ԻՍԱՀԱԿԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

21

Տէրը Սառայի այցելեց՝ ինչպէս ըսած էր. Տէրը իր խոստումին համաձայն ըրաւ
Սառայի, 2 ու Սառա յղացաւ եւ որդի մը ծնաւ Աբրահամի՝ իր ծերութեան ատեն, այն նոյն
ժամանակին՝ որ Աստուած ըսեր էր անոր: 3 Աբրահամ իրեն ծնած, այսինքն՝ Սառայի իրեն
ծնած իր որդիին անունը Իսահակ կոչեց: 4 Եւ Աբրահամ թլփատեց իր որդին՝ Իսահակը,
երբ ութ օրուան եղաւ, ինչպէս Աստուած իրեն պատուիրեր էր: 5 Աբրահամ հարիւր
տարեկան էր, երբ իր որդին՝ Իսահակը ծնաւ իրեն: 6 Սառա ըսաւ. «Աստուած զիս
խնդացուց, եւ ամէն լսող ինծի հետ պիտի խնդայ»: 7 Նաեւ ըսաւ. «Ո՞վ կ՚ըսէր Աբրահամի,
թէ Սառա որդիներ պիտի դիեցնէ. քանի որ իր ծերութեան ատեն իրեն որդի ծնայ»: 8
Զաւակը մեծցաւ ու կաթէն կտրուեցաւ, եւ Աբրահամ մեծ խնճոյք սարքեց Իսահակի կաթէն
կտրուած օրը:

[ա] Եբր.՝ ականջներուն խօսեցաւ

[բ] Եբր.՝ ըսի

[գ] Եբր.՝ դեգերիլ

[դ] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ ըլլայ

ՀԱԳԱՐ ԵՒ ԻՍՄԱՅԷԼ ԿԸ ՀԵՌԱՑՈՒԻՆ

9 Սառա տեսաւ թէ Եգիպտացի Հագարի որդին, որ Հագար Աբրահամի ծնած էր, կը
խնդայ. 10 ուստի Աբրահամի ըսաւ. «Վռնտէ՛ այս աղախինը եւ անոր որդին. որովհետեւ
այս աղախինին որդին իմ որդիիս՝ Իսահակի հետ ժառանգորդ պիտի չըլլայ»: 11 Այս բանը
Աբրահամի շատ [ա]անհաճոյ եղաւ՝ իր որդիին պատճառով: 12 Իսկ Աստուած Աբրահամի
ըսաւ. «Տղային համար ու աղախինիդ համար՝ այդ բանը թող [բ]անհաճոյ չըլլայ քեզի:
Սառայի քեզի ըսած բոլոր խօսքերը մտի՛կ ըրէ, քանի որ Իսահակո՛վ պիտի կոչուի քու
զարմդ: 13 Աղախինին որդին ալ ազգ մը պիտի ընեմ, որովհետեւ ան ալ քու զարմդ է»: 14
Եւ Աբրահամ առտուն՝ կանուխ ելաւ, հաց ու տիկ մը ջուր առաւ եւ Հագարի տուաւ՝ անոր
ուսին վրայ դնելով. զաւակն ալ տուաւ, եւ ուղարկեց զայն: Ան ալ գնաց, ու Բերսաբէի
անապատին մէջ կը դեգերէր: 15 Երբ տիկին ջուրը հատաւ, մացառներէն մէկուն տակ
ձգեց զաւակը, 16 նետընկէցի մը չափ հեռու գնաց ու դիմացը նստաւ, քանի որ ըսաւ.
«Զաւակին մեռնիլը չտեսնե՛մ». եւ դիմացը նստելով՝ իր ձայնը բարձրացուց ու լացաւ: 17
Աստուած տղային ձայնը լսեց, եւ Աստուծոյ հրեշտակը երկինքէն Հագարը կանչեց ու
անոր ըսաւ. «Հագա՛ր, քեզի ի՞նչ եղաւ: Մի՛ վախնար, որովհետեւ Աստուած լսեց տղային
ձայնը՝ անոր եղած տեղէն: 18 Կանգնէ՛, վերցո՛ւր տղան ու բռնէ՛ զայն ձեռքովդ, քանի որ
մեծ ազգ մը պիտի ընեմ զայն»: 19 Եւ Աստուած Հագարի աչքերը բացաւ ու ջրհոր մը
տեսաւ. գնաց, տիկը ջուրով լեցուց եւ տղային խմցուց: 20 Աստուած տղային հետ էր. ան
մեծցաւ, անապատը բնակեցաւ ու աղեղնաւոր եղաւ: 21 Փառանի անապատը բնակեցաւ, եւ
մայրը անոր կին մը առաւ Եգիպտոսի երկրէն:

ԱԲՐԱՀԱՄԻ ԵՒ ԱԲԻՄԵԼԷՔԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

22 Այն ատեն Աբիմելէք, ու իր սպարապետը՝ Փիքող, Աբրահամի խօսելով՝ ըսին.
«Աստուած քեզի հետ է ամէն բանի մէջ՝ ի՛նչ որ ընես: 23 Եւ հիմա, հոս, ինծի երդում ըրէ
Աստուծմով, թէ ինծի, զաւակներուս եւ թոռներուս հետ կեղծիքով պիտի չվարուիս. հապա
քեզի [գ]ցոյց տուած" կարեկցութեանս համեմատ պիտի ընես ինծի եւ այս երկրին՝ որուն մէջ
պանդխտացած ես»: 24 Աբրահամ ըսաւ. «Երդում կ՚ընե՛մ»: 25 Ու Աբրահամ կշտամբեց
Աբիմելէքը՝ ջրհորի մը համար, որ Աբիմելէքի ծառաները բռնագրաւած էին: 26 Աբիմելէք
ըսաւ. «Չեմ գիտեր թէ ո՛վ ըրաւ այդ բանը, եւ դո՛ւն ալ ինծի չիմացուցիր. ես ալ լսած չէի,
բայց միայն այսօ՛ր լսեցի»: 27 Աբրահամ ոչխարներ ու արջառներ առաւ եւ Աբիմելէքի
տուաւ, ու երկուքն ալ ուխտ մը կնքեցին: 28 Աբրահամ ոչխարներէն եօթը [դ]գառնուկ զատ
դրաւ, 29 եւ Աբիմելէք Աբրահամի ըսաւ. «Ի՞նչ են այդ եօթը գառնուկները, որ զատ դրիր»:
30 Ան ալ ըսաւ. «Այս եօթը գառնուկները ձեռքէս ա՛ռ, որպէսզի անոնք վկայ ըլլան թէ այս
հորը ե՛ս փորեր եմ»: 31 Ատոր համար այդ տեղին անունը [ե]Բերսաբէ կոչեց, քանի որ
երկուքն ալ հոն երդում ըրին: 32 Եւ Բերսաբէի մէջ ուխտ մը կնքեցին. այն ատեն Աբիմելէք

[ա] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[բ] Եբր.՝ աչքերուդ գէշ

[գ] Եբր.՝ ըրած

[դ] Այսինքն՝ էգ գառ

[ե] Այսինքն՝ երդումի ջրհոր

ու իր սպարապետը՝ Փիքող կանգնեցան եւ Փղշտացիներուն երկիրը վերադարձան:
33 Աբրահամ ծառեր տնկեց Բերսաբէի մէջ, ու հոն յաւիտենական Աստուծոյ՝ Եհովայի
անունը կանչեց: 34 Եւ Աբրահամ երկար ժամանակ պանդխտացաւ Փղշտացիներու երկրին
մէջ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ԱԲՐԱՀԱՄԸ

22

Այս բաներէն ետք Աստուած Աբրահամը փորձարկեց եւ անոր ըսաւ. «Աբրահա՛մ»: Ան
ալ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ»: 2 Աստուած ըսաւ. «Այժմ ա՛ռ քու որդիդ, քու սիրած մէկ հատիկ
զաւակդ՝ Իսահակը, գնա՛ Մորիայի երկիրը, ու հոն զայն մատուցանէ՛ իբր ողջակէզ
լեռներէն մէկուն վրայ՝ որ քեզի պիտի ըսեմ»: 3 Աբրահամ առտուն՝ կանուխ ելաւ, իր էշը
համետեց, իրեն հետ երկու երիտասարդ եւ իր Իսահակ որդին առաւ, ողջակէզի համար
փայտ ճեղքեց, եւ ելաւ գնաց այն տեղը՝ որ Աստուած իրեն ըսաւ: 4 Երրորդ օրը Աբրահամ
իր աչքերը վերցուց, ու հեռուէն տեսաւ այդ տեղը: 5 Աբրահամ իր երիտասարդներուն
ըսաւ. «Դուք իշուն հետ հո՛ս կեցէք. ես եւ տղան մինչեւ հոն երթանք, երկրպագենք ու ձեզի
վերադառնանք»: 6 Աբրահամ ողջակէզին փայտերը առաւ եւ իր որդիին՝ Իսահակի վրայ
դրաւ, ինք իր ձեռքը առաւ կրակն ու դանակը, եւ երկուքը միասին գացին: 7 Իսահակ իր
հօր՝ Աբրահամի խօսելով ըսաւ. «Իմ հա՛յրս»: Ան ալ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ, որդիս»:
Իսահակ ըսաւ. «Ահա՛ կրակն ու փայտը, բայց ո՞ւր է ողջակէզ ըլլալիք գառը»: 8
Աբրահամ ըսաւ. «Աստուած ի՛նք պիտի [ա]պատրաստէ ողջակէզ ըլլալիք գառը, որդեա՛կս»:
Այսպէս՝ երկուքը միասին գացին, 9 եւ հասան այն տեղը՝ որ Աստուած անոր ըսեր էր:
Աբրահամ հոն զոհասեղան մը կառուցանեց, փայտերը զետեղեց, իր որդին՝ Իսահակը
կապեց, ու զայն զոհասեղանին փայտերուն վրայ դրաւ: 10 Աբրահամ իր ձեռքը երկարեց
եւ դանակը առաւ՝ որպէսզի իր որդին մորթէ: 11 Բայց Տէրոջ հրեշտակը երկինքէն զինք
կանչեց ու ըսաւ. «Աբրահա՛մ, Աբրահա՛մ»: Ան ալ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ»: 12 Հրեշտակը
ըսաւ. «Տղային վրայ ձեռքդ մի՛ դներ եւ անոր ոչի՛նչ ըրէ, քանի որ հի՛մա գիտցայ թէ
Աստուծմէ կը վախնաս, որովհետեւ քու մէկ հատիկ որդիդ չխնայեցիր ինծմէ»: 13
Աբրահամ իր աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, եւ ահա՛ իր ետեւը՝ թաւուտին մէջ՝ եղջիւրներէն
բռնուած խոյ մը կար: Աբրահամ գնաց, խոյը բերաւ, ու զայն իբր ողջակէզ մատուցանեց՝
իր որդիին տեղը: 14 Աբրահամ այդ տեղին անունը [բ]Եհովա-Յիրէ կոչեց, որ մինչեւ այսօր
կ՚ըսուի. «Տէրը լերան վրայ պիտի երեւնայ»: 15 Տէրոջ հրեշտակը երկրորդ անգամ
երկինքէն Աբրահամը կանչեց 16 եւ ըսաւ. «Իմ վրաս երդում ըրի,– կը պատգամէ Տէրը.–
որովհետեւ այս բանը ըրիր ու քու որդիդ, քու մէկ հատիկ զաւակդ ինծմէ չխնայեցիր, 17
քեզ մեծապէս պիտի օրհնեմ: Քու զարմդ մեծապէս պիտի բազմացնեմ՝ երկինքի
աստղերուն եւ ծովեզերքը եղող աւազին պէս. քու զարմդ իր թշնամիներուն
[գ]քաղաքներուն պիտի տիրանայ, 18 ու երկրի բոլոր ազգերը քու զարմովդ պիտի օրհնուին,
որովհետեւ իմ խօսքս մտիկ ըրիր»: 19 Երբ Աբրահամ իր երիտասարդներուն վերադարձաւ,
կանգնեցան ու միասին Բերսաբէ գացին. եւ Աբրահամ Բերսաբէ կը բնակէր:

ՆԱՔՈՎՐԻ ԶԱՐՄԸ

[ա] Եբր.՝ տեսնէ

[բ] Այսինքն՝ Տէրը պիտի տեսնէ. կամ՝ Տէրը պիտի նախախնամէ

[գ] Եբր.՝ դրան

20 Այս բաներէն ետք, Աբրահամի պատմուեցաւ՝ ըսելով. «Ահա՛ Մեղքա՝ ի՛նք ալ
որդիներ ծնաւ քու եղբօրդ Նաքովրի. 21 անդրանիկ որդին՝ Հուսը, անոր եղբայրը՝ Բուզը,
Արամի հայրը՝ Կամուէլը, 22 Քազադը, Ասաւը, Փաղդասը, Յեդլափը եւ Բաթուէլը. 23
Բաթուէլ ծնաւ Ռեբեկան: Այս ութ որդիները Մեղքա ծնաւ Աբրահամի եղբօր՝ Նաքովրի: 24
Իսկ անոր հարճը, որուն անունը Ռէումա էր, ան ալ Տէբաքը, Գահամը, Թաքասը եւ
Մաաքան ծնաւ:

ՍԱՌԱ ԿԸ ՄԵՌՆԻ, ԱԲՐԱՀԱՄ ԿԸ ԳՆԷ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ՄԸ

23

Սառա հարիւր քսանեօթը տարի ապրեցաւ. այսքան եղան Սառայի կեանքին տարիները:
2 Սառա մեռաւ Կարիաթ-Արբայի մէջ, որ Քեբրոնն է՝ Քանանի երկրին մէջ: Աբրահամ
Սառայի համար հեծեծելու եւ լալու եկաւ. 3 ապա Աբրահամ իր մեռելին քովէն
կանգնեցաւ, ու Քետի որդիներուն հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. 4 «Ես պանդուխտ եւ հիւր եմ ձեր
մէջ. ինծի գերեզմանի համար կալուած մը տուէք ձեր մէջ, որպէսզի [ա]իմ առջեւս" թաղեմ
մեռելս»: 5 Քետի որդիները Աբրահամի պատասխանեցին. 6 «Իմ տէ՛րս, մտի՛կ ըրէ մեզի.
դուն մեր մէջ Աստուծոյ իշխանն ես: Մեր ամենէն ընտիր գերեզմանին մէջ թաղէ քու
մեռելդ: Քու մեռելդ թաղելու համար՝ մեզմէ ո՛չ մէկը իր գերեզմանը [բ]կը մերժէ" քեզի
տալ»: 7 Աբրահամ կանգնեցաւ ու երկրպագեց այդ երկրի ժողովուրդին՝ Քետի որդիներուն,
8 եւ անոնց ըսաւ. «Եթէ [գ]համամիտ էք" որ իմ առջեւս թաղեմ մեռելս, մտի՛կ ըրէք ինծի, ու
Սահառի որդիին՝ Եփրոնի՛ բարեխօսեցէք ինծի համար, 9 որ իր արտին ծայրը եղող
[դ]Մաքփելայի քարայրը ինծի տայ: Զայն լման գինով թող տայ ինծի՝ իբր գերեզմանի
կալուած ձեր մէջ»: 10 Եփրոն՝ Քետի որդիներուն մէջ կը բնակէր: Քետացի Եփրոն
Աբրահամի պատասխանեց Քետի որդիներուն [ե]առջեւ, այսինքն՝ իր քաղաքին դռնէն մտնող
բոլորին առջեւ. 11 «Ո՛չ, իմ տէ՛րս, մտի՛կ ըրէ ինծի: Արտը քեզի կու տամ, ու հոն եղող
քարայրն ալ քեզի կու տամ: Իմ ժողովուրդիս որդիներուն [զ]առջեւ զայն քեզի տուի, թաղէ՛
քու մեռելդ»: 12 Աբրահամ այդ երկրին ժողովուրդին առջեւ երկրպագեց, 13 ու Եփրոնի
խօսեցաւ՝ այդ երկրին ժողովուրդին [է]առջեւ, եւ ըսաւ. «Բայց եթէ զայն ինծի պիտի տաս,
կ՚աղերսե՛մ, մտի՛կ ըրէ ինծի. ես արտին դրամը տամ, ա՛ռ ինձմէ՝ որ մեռելս հոն թաղեմ»:
14 Եփրոն Աբրահամի պատասխանեց՝ անոր ըսելով. 15 «Իմ տէ՛րս, մտի՛կ ըրէ ինծի.
գետինը չորս հարիւր սիկղ արծաթ կ՚արժէ. իմ ու քու միջեւ ի՞նչ է ատիկա. ուրեմն թաղէ՛
քու մեռելդ»: 16 Աբրահամ Եփրոնի մտիկ ըրաւ. Աբրահամ արծաթը կշռեց եւ տուաւ

[ա] Եբր.՝ երեսիս առջեւէն

[բ] Եբր.՝ կ՚արգիլէ

[գ] Եբր.՝ ձեր անձին փափաքն է

[դ] Այսինքն՝ կրկնութեան

[ե] Եբր.՝ ականջներուն

[զ] Եբր.՝ աչքերուն առջեւ

[է] Եբր.՝ ականջներուն

Եփրոնի, ինչպէս ան Քետի որդիներուն [ը]առջեւ խօսեր էր, այսինքն չորս հարիւր սիկղ
արծաթ՝ վաճառականներուն ընթացիկ գինով: 17 Ու Եփրոնի արտը, որ Մաքփելայի մէջ՝
Մամբրէի առջեւ է – արտը, հոն եղող քարայրը, եւ արտին մէջի բոլոր ծառերը՝ անոր
շրջակայ սահմաններուն մէջ – 18 իբր Աբրահամի գոյք հաստատուեցան Քետի
որդիներուն [թ]առջեւ, անոր քաղաքին դռնէն բոլոր մտնողներուն [ժ]առջեւ: 19 Անկէ ետք,
Աբրահամ իր կինը՝ Սառան թաղեց Մամբրէի դիմաց եղող Մաքփելայի արտին քարայրին
մէջ, որ Քեբրոնն է՝ Քանանի երկրին մէջ: 20 Արտն ու հոն եղող քարայրը Քետի
որդիներէն Աբրահամի իբր գերեզմանի կալուած հաստատուեցան:

ԿԻՆ ՄԸ՝ ԻՍԱՀԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

24

Աբրահամ [ի]տարիքով յառաջացած" ու ծերացած էր: Տէրը ամէն բանի մէջ օրհնած էր
Աբրահամը: 2 Աբրահամ ըսաւ իր տան երէց ծառային, որ իր ամբողջ ունեցածը կը
կառավարէր. «Կ’աղերսե՛մ, ձեռքդ երանքիս տակ դիր. 3 քեզ կ’երդմնեցնեմ Տէրոջմով, որ
երկինքի Աստուածն ու երկրի Աստուածն է, որ որդիիս կին չառնես Քանանացիներուն
աղջիկներէն, որոնց մէջ կը բնակիմ. 4 հապա իմ երկի՛րս եւ ազգականներո՛ւս գնա, ու
որդիիս՝ Իսահակի անկէ՛ կին առ»: 5 Ծառան անոր ըսաւ. «Թերեւս կինը չուզէ ինծի
հետեւիլ դէպի այս երկիրը. պէ՞տք է որ քու որդիդ այն երկիրը վերադարձնեմ՝ ուրկէ դուն
ելար»: 6 Աբրահամ անոր ըսաւ. «Զգուշացի՛ր՝ որ որդիս հոն չվերադարձնես: 7 Տէ՛րը՝
երկինքի Աստուածը, որ զիս հօրս տունէն եւ ազգականներուս երկրէն հանեց, որ ինծի
խօսեցաւ ու ինծի երդում ըրաւ՝ ըսելով. “Այս երկիրը քու զարմիդ պիտի տամ□, ի՛նք իր
հրեշտակը քու առջեւէդ պիտի ղրկէ, եւ դուն անկէ որդիիս կին պիտի առնես: 8 Եթէ կինը
չուզէ քեզի հետեւիլ, այս երդումէս դուն անպարտ կ’ըլլաս. միայն թէ որդիս հոն մի՛
վերադարձներ»: 9 Ծառան իր տիրոջ՝ Աբրահամի երանքին տակ դրաւ իր ձեռքը, ու այս
բանին համար երդում ըրաւ անոր:

10 Ծառան իր տիրոջ ուղտերէն տասը ուղտ առաւ եւ գնաց, քանի իր տիրոջ բոլոր
բարիքները իր ձեռքն էին. կանգնեցաւ ու դէպի [լ]Միջագետք՝ Նաքովրի քաղաքը գնաց: 11
Ուղտերը քաղաքէն դուրս՝ ջրհորի մը քով ծնրադրել տուաւ, իրիկուան դէմ կիներուն դուրս
ելած ատենը՝ ջուր քաշելու համար, 12 եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, իմ տիրոջս՝ Աբրահամի
Աստուածը, կ’աղերսե՛մ, յաջողցո՛ւր իմ հանդիպումս այսօր, ու տիրոջս՝ Աբրահամի հետ
կարեկցութեա՛մբ վարուէ: 13 Ահա՛ ես ջուրի աղբիւրին քով կը կայնիմ, եւ այս քաղաքին
մարդոց աղջիկները դուրս կ’ելլեն՝ ջուր քաշելու: 14 Երբ երիտասարդուհիի մը ըսեմ.
“Կ’աղերսե՛մ, սափո՛րդ իջեցուր՝ որպէսզի խմեմ□, ու ան ըսէ. “Խմէ՛, եւ քու ուղտերո՛ւդ ալ
խմցնեմ□, անիկա՛ թող ըլլայ քու Իսահակ ծառայիդ համար սահմանածդ, ու ատո՛վ
գիտնամ թէ իմ տիրոջս հետ կարեկցութեամբ վարուեցար»:

15 Տակաւին իր խօսքը չաւարտած, ահա՛ Աբրահամի եղբօր Նաքովրի կնոջ՝ Մեղքայի
որդիին Բաթուէլի ծնած Ռեբեկան եկաւ, իր ուսին վրայ սափորը ունենալով: 16

[ը] Եբր.՝ ականջներուն

[թ] Եբր.՝ աչքերուն առջեւ

[ժ] Եբր.՝ երեսին առջեւ

[ի] Եբր.՝ օրերը գացած

[լ] Եբր.՝ Արամ-Նահարայիմ

*Երիտասարդուհին շատ վայելուչ տեսքով կոյս մըն էր, եւ ո՛չ մէկ այր մարդ զայն գիտցած
էր: Ան իջաւ աղբիւրը, իր սափորը լեցուց ու բարձրացաւ: 17 Ծառան վազեց զայն
դիմաւորելու, եւ ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, քու սափորէդ ինծի քիչ մը ջուր խմցուր»: 18 Ան ալ
ըսաւ. «Խմէ՛, իմ տէ՛րս», ու շտապելով սափորը իր ձեռքին վրայ իջեցուց եւ անոր խմցուց:
19 Երբ անոր խմցնելը աւարտեց՝ ըսաւ. «Ուղտերո՛ւդ ալ ջուր քաշեմ, մինչեւ որ անոնք
խմելը աւարտեն»: 20 Շտապելով սափորը ջրարբին մէջ պարպեց, դարձեալ հորը վազեց
ջուր քաշելու, եւ անոր բոլոր ուղտերուն համար ջուր քաշեց: 21 Մարդը զարմանալով
անոր վրայ՝ կը լռէր, գիտնալու համար թէ արդեօք Տէրը իր ճամբորդութիւնը յաջողցո՛ւց՝
թէ ոչ: 22 Երբ ուղտերը խմելը աւարտեցին, մարդը կէս սիկղ կշռող ոսկի օղակ մը, ու
անոր ձեռքերուն համար՝ տասը սիկղ կշռող ոսկի երկու ապարանջան հանեց, անոր տուաւ,
23 եւ ըսաւ. «Դուն որո՞ւն աղջիկն ես. կ՚աղերսե՛մ, իմացո՛ւր ինծի, քու հօրդ տունը՝ մեզի
համար գիշերելու տեղ կա՞յ»: 24 Ան ալ անոր ըսաւ. «Ես Մեղքայի որդիին՝ Բաթուէլի
աղջիկն եմ, որ Մեղքա Նաքովրի ծնաւ»: 25 Նաեւ անոր ըսաւ. «Մենք շատ յարդ ու ճարակ
ունինք, եւ գիշերելու տեղ ալ»: 26 Մարդը խոնարհեցաւ ու Տէրոջ երկրպագեց, 27 եւ ըսաւ.
«Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը, տիրոջս՝ Աբրահամի Աստուածը, որ իմ տէրս չզրկեց իր
կարեկցութենէն ու իր ճշմարտութենէն: Մինչ ես ճամբան էի, Տէրը զիս տիրոջս
եղբայրներուն տունը առաջնորդեց»: 28 Երիտասարդուհին վազեց, եւ այս բաները իր մօր
տունը պատմեց:*

*29 Ռեբեկա եղբայր մը ունէր՝ Լաբան անունով: Լաբան դուրս ելաւ, ու վազեց դէպի
աղբիւրը՝ մարդուն քով. 30 երբ տեսաւ օղակը եւ իր քրոջ ձեռքերուն վրայի
ապարանջանները, ու լսեց իր քրոջ՝ Ռեբեկայի խօսքերը, որ կ՚ըսէր թէ “այն մարդը
ա՛յսպէս խօսեցաւ ինծի□, մարդուն գնաց – եւ ահա՛ ան ուղտերուն քով՝ աղբիւրին մօտ
կայնած էր – 31 ու անոր ըսաւ. «Եկո՛ւր, Տէրոջ օրհնեալը, ինչո՞ւ դուրսը կայնած ես, քանի
տունը պատրաստեցի, եւ տեղ մը՝ ուղտերուն համար»: 32 Ու մարդը տունը եկաւ. Լաբան
ուղտերը քակեց, յարդ ու ճարակ տուաւ ուղտերուն, եւ ջուր՝ անոր ոտքերն ու անոր հետ
եղող մարդոց ոտքերը լուալու: 33 Ապա անոր առջեւ կերակուր դրուեցաւ, բայց ան ըսաւ.
«Մինչեւ որ իմ խօսքս չհաղորդեմ՝ չեմ ուտեր»: 34 Լաբան ըսաւ. «Խօսէ՛»: Ան ալ ըսաւ.
35 «Ես Աբրահամի ծառան եմ: Տէրը յոյժ օրհնեց իմ տէրս, ու մեծ մարդ մը եղաւ: Անոր
ոչխարներ եւ արջառներ, արծաթ ու ոսկի, ստրուկներ եւ ստրկուհիներ, ուղտեր ու էշեր
տուաւ: 36 Եւ տիրոջս կինը՝ Սառա, իր ծերութեան ատեն որդի մը ծնաւ տիրոջս, որ անոր
տուաւ իր ամբողջ ունեցածը: 37 Իմ տէրս ինծի երդում ընել տուաւ՝ ըսելով. “Որդիիս կին
մի՛ առներ Քանանացիներուն աղջիկներէն, որոնց երկրին մէջ կը բնակիմ. 38 հապա իմ
հօ՛րս տունը ու գերդաստանի՛ս գնա, եւ որդիիս կի՛ն առ□: 39 Ես տիրոջս ըսի. “Թերեւս
կինը ինծի չհետեւի□: 40 Ան ալ ինծի ըսաւ. “Տէրը՝ որուն առջեւ կ՚ընթանամ, իր հրեշտակը
քեզի հետ պիտի ղրկէ ու ճամբադ պիտի յաջողցնէ, եւ որդիիս՝ իմ գերդաստանէս ու հօրս
տունէն կին պիտի առնես: 41 Իսկ դուն այն ատեն [գ]երդումէս անպարտ պիտի ըլլաս, երբ
իմ գերդաստանիս երթաս. եթէ քեզի մէկը չտան, այն ատեն երդումէս անպարտ պիտի
ըլլաս□: 42 Երբ այսօր աղբիւրը հասայ՝ ըսի. “Ո՛վ Տէր, իմ տիրոջս Աբրահամի՛ Աստուածը.
այժմ, եթէ այս գացած ճամբաս յաջողցնես, 43 ահա՛ ես ջուրի աղբիւրին քով կը կայնիմ.
երբ օրիորդը դուրս ելլէ ջուր քաշելու, ու ես անոր ըսեմ. "Կ՚աղերսե՛մ, ինծի քու սափորէդ
քիչ մը ջուր խմցուր", 44 եւ ան ինծի ըսէ. "Դո՛ւն ալ խմէ, եւ ուղտերո՛ւդ համար ալ ջուր
քաշեմ", անիկա՛ թող ըլլայ Տէրոջ սահմանած կինը՝ տիրոջս որդիին համար□: 45 Իմ
սիրտիս մէջ տակաւին խօսիլը չաւարտած՝ ահա՛ Ռեբեկա դուրս ելաւ, սափորը իր ուսին
վրայ, աղբիւրը իջաւ ու ջուր քաշեց: Երբ ըսի անոր. “Կ՚աղերսե՛մ, ինծի ջուր խմցուր□, 46*

[գ] *Եբր.՝ անէծքով երդումէս*

ան ալ շտապելով սափորը իր ուսէն իջեցուց ու ըսաւ. “Խմէ՛, եւ ուղտերո՛ւդ ալ խմցնեմ□:
Ուստի ես խմեցի, եւ ուղտերուն ալ խմցուց: 47 Այն ատեն անոր հարցուցի. “Դուն որո՞ւն
աղջիկն ես□: Ան ալ ըսաւ. “Նաքովրին՝ Մեղքայի ծնած որդիին՝ Բաթուէլի աղջիկն եմ□: Ես
ալ օղակը անոր քիթը դրի, եւ ապարանջանները՝ անոր ձեռքերուն վրայ: 48 Ապա
խոնարհեցայ, Տէրոջ երկրպագեցի, ու Տէրը օրհնաբանեցի, տիրոջս՝ Աբրահամի
Աստուածը, որ զիս ուղիղ ճամբայէն առաջնորդեց՝ տիրոջս եղբօր աղջիկը իր որդիին
առնելու համար: 49 Եւ այժմ, եթէ տիրոջս հետ կարեկցութեամբ ու ճշմարտութեամբ
պիտի վարուիք, իմացուցէ՛ք ինծի. իսկ եթէ ոչ՝ դա՛րձեալ իմացուցէք ինծի, որ ես աջ կողմ
կամ ձախ կողմ դառնամ»: 50 Լաբան եւ Բաթուէլ պատասխանեցին. «Այս բանը
Տէրոջմէ՛ն [դ]եկած է. մենք քեզի գէշ կամ լաւ չենք կրնար ըսել: 51 Ահա՛ Ռեբեկա քու
առջեւդ է, ա՛ռ ու գնա՛, եւ Տէրոջ ըսածին համաձայն՝ քու տիրոջդ որդիին կին թող ըլլայ»:
52 Երբ Աբրահամի ծառան անոնց խօսքերը լսեց, մինչեւ գետին ծռելով երկրպագեց
Տէրոջ: 53 Ապա ծառան արծաթէ իրեր, ոսկիէ իրեր ու հագուստներ հանեց եւ Ռեբեկայի
տուաւ. անոր եղբօրն ու մօրն ալ թանկագին պարգեւներ տուաւ: 54 Եւ ինք ու իրեն հետ
եղող մարդիկը կերան, խմեցին ու հո՛ն գիշերեցին: Երբ առտուն ելան, ինք ըսաւ. «Զիս
տիրո՛ջս ղրկեցէք»: 55 Երիտասարդուհիին եղբայրն ու մայրը ըսին. «Երիտասարդուհին
քանի մը օր, գոնէ՝ տասը օր, թող կենայ մեր քով, յետոյ երթայ»: 56 Բայց ինք անոնց
ըսաւ. «Զիս մի՛ ուշացնէք, քանի Տէրը ճամբաս յաջողցուց. ուղարկեցէ՛ք զիս՝ որ տիրոջս
երթամ»: 57 Անոնք ըսին. «Երիտասարդուհի՛ն կանչենք եւ անոր բերանը
հարցուփորձենք»: 58 Ռեբեկան կանչեցին ու անոր ըսին. «Այս մարդուն հետ կ՚երթա՞ս»:
Ան ալ ըսաւ. «Կ՚երթա՛մ»: 59 Ուստի իրենց քոյրը՝ Ռեբեկան ու անոր սնուցիչը, նաեւ
Աբրահամի ծառան ու անոր մարդիկը ուղարկեցին: 60 Եւ օրհնեցին Ռեբեկան ու ըսին
անոր. «Դուն մեր քոյրն ես. հազարաւոր բիւրերու մա՛յր եղիր, եւ քու զարմդ [ե]իր
ոսոխներուն քաղաքներուն՝՝ թող տիրանայ»: 61 Ռեբեկա ու իր աղախինները կանգնեցան,
ուղտերուն վրայ հեծան եւ այդ մարդուն հետեւեցան: Ծառան առաւ Ռեբեկան ու գնաց:

62 Իսահակ Լահայրոյի ջրհորէն վերադարձած էր, որովհետեւ ան հարաւային երկրին
մէջ կը բնակէր: 63 Եւ Իսահակ իրիկուան դէմ դուրս ելած էր՝ դաշտին մէջ [գ]խոկալու
համար: Երբ իր աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, ահա՛ ուղտեր կու գային: 64 Իսկ երբ
Ռեբեկա իր աչքերը վերցուց եւ Իսահակը տեսաւ, ուղտէն իջաւ 65 ու ծառային ըսաւ.
«Դաշտին մէջ՝ մեզ դիմաւորելու եկող այդ մարդը ո՞վ է»: Ծառան ըսաւ. «Իմ տէրս է»:
Եւ ինք քօղը առաւ ու ծածկուեցաւ: 66 Ծառան իր բոլոր ըրած բաները պատմեց Իսահակի:
67 Իսահակ զայն իր մօր՝ Սառայի վրանը տարաւ, եւ առաւ Ռեբեկան՝ որ իր կինը եղաւ, ու
սիրեց զայն: Եւ Իսահակ մխիթարուեցաւ իր մօր [է]հանդէպ:

ԱԲՐԱՀԱՄԻ ՄԻԻՍ ԶԱՐՄԸ
(Ա. Մնաց. 1. 32-33)

25

Աբրահամ վերստին կին մը առաւ, որուն անունը Քետուրա էր. 2 եւ ան Զեմրանը,

---

[դ] Եբր.՝ ելած

[ե] Եբր.՝ զինք ատողներուն դրան

[գ] Կամ՝ աղօթելու

[է] Կամ՝ մահէն ետք

Յեկսանը, Մադանը, Մադիանը, Յեսբոկը եւ Սովէն ծնաւ անոր: 3 Յեկսան ծնաւ Շաբան ու Դեդանը. Դեդանի որդիներն էին՝ Ասուրիմ, Լատուսիմ եւ Լովովմիմ: 4 Մադիանի որդիներն էին՝ Գեփա, Ափեր, Ենովք, Աբիդա ու Ելդագա: Ասոնք բոլորը Քետուրայի որդիներն էին:
5 Աբրահամ իր ամբողջ ունեցածը Իսահակի տուաւ. 6 բայց Աբրահամի հարճերուն որդիներուն՝ Աբրահամ պարգեւներ տուաւ. ու մինչ տակաւին ողջ էր, զանոնք իր որդիին՝ Իսահակի քովէն դէպի արեւելք ղրկեց, արեւելեան երկիրը:

ԱԲՐԱՀԱՄԻ ՄԱՀՆ ՈՒ ԹԱՂՈՒՄԸ

7 Ահա՛ւասիկ Աբրահամի ապրած կեանքին տարիներուն օրերը.– հարիւր եօթանասունհինգ տարի: 8 Աբրահամ՝ լա՛ւ ալեւորութեան մէջ, ծերացած եւ իր օրերէն կշտացած, շունչը տալով՝ մեռաւ ու իր ժողովուրդին մէջ ամփոփուեցաւ: 9 Իր որդիները՝ Իսահակ եւ Իսմայէլ՝ թաղեցին զայն Մաքփելայի քարայրին մէջ, որ Քետացի Սահառի որդիին Եփրոնի արտին մէջ է՝ Մամբրէի դիմաց. 10 այն արտը, որ Աբրահամ Քետի որդիներէն գնած էր: Հոն թաղուեցան Աբրահամ ու իր կինը՝ Սառա:
11 Աբրահամի մեռնելէն ետք, Աստուած օրհնեց անոր որդին՝ Իսահակը, եւ Իսահակ Լահայրոյի ջրհորին քով բնակեցաւ:

ԻՍՄԱՅԷԼԻ ՑԱՐՄԸ

12 Ահա՛ւասիկ Աբրահամի որդիին՝ Իսմայէլի ծնունդները, որ Սառայի եգիպտացի ստրկուհին՝ Հագար ծնաւ Աբրահամի: 13 Ահա՛ւասիկ Իսմայէլի որդիներուն անունները՝ իրենց անուններով եւ իրենց ծնունդներուն համեմատ. Իսմայէլի անդրանիկը՝ Նաբէոթ, յետոյ՝ Կեդար, Ադբէէլ, Մաբսամ, 14 Մասմա, Դումա, Մասսէ, Քոդադ, 15 Թեմա, Յետուր, Նափէս ու Կեդմա: 16 Ասո՛նք են Իսմայէլի որդիները. իրենց աւաններով եւ գիւղակներով՝ իրենց անունները ասո՛նք են. իրենց ազգերուն համեմատ՝ տասներկու իշխան էին: 17 Իսմայէլի կեանքին օրերը հարիւր երեսունեօթը տարի եղան, ու շունչը տալով՝ մեռաւ եւ իր ժողովուրդին մէջ ամփոփուեցաւ: 18 Իսմայելացիները բնակեցան Եւիլայէ մինչեւ Սուր, որ Եգիպտոսի դիմաց՝ Ասորեստան երթալու ճամբային վրայ է. իր բոլոր եղբայրներուն ներկայութեան մէջ [ա]բնակեցաւ:

ԵՍԱՒԻ ՈՒ ՅԱԿՈԲԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

19 Ահա՛ւասիկ Աբրահամի որդիին՝ Իսահակի ծնունդները: Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. 20 Իսահակ քառասուն տարեկան էր, երբ [բ]Միջագետքէն՝ [գ]ասորի Բաթուէլի աղջիկը, ասորի Լաբանի քոյրը՝ Ռեբեկան իրեն առաւ իբր կին: 21 Իսահակ թախանձեց Տէրոջ իր կնոջ համար՝ անոր ամուլ ըլլալուն պատճառով: Տէրը անոր թախանձանքը ընդունեց, եւ անոր կինը՝ Ռեբեկա յղացաւ: 22 Որդիները անոր [դ]արգանդին մէջ" կը կռուէին. ուստի ըսաւ. «Եթէ այսպէս է, ինչո՞ւ ասիկա ինծի եղաւ», ու Տէրոջ խորհուրդ հարցնելու գնաց: 23

[ա] Եբր.՝ ինկաւ

[բ] Եբր.՝ Փատան-Արամէն

[գ] Եբր.՝ արամացի, այսինքն՝ սուրիացի (ո՛չ թէ՝ ասորեստանցի)

[դ] Եբր.՝ ներսը

*Տէրը անոր ըսաւ. «Երկու ազգ կայ [ե]արգանդիդ մէջ, եւ որովայնէդ երկու [զ]ժողովուրդ
պիտի զատուի: Մէկ ժողովուրդը միւսէն հզօր պիտի ըլլայ, ու մեծը պիտի հպատակի
փոքրին»: 24 Երբ անոր ծնանելու օրերը լրացան, ահա՛ երկուորեակ էին անոր [է]արգանդին
մէջ: 25 Առաջինը դուրս ելաւ՝ շէկ, ամբողջ մարմինը մազոտ վերարկուի պէս. անոր
անունը [ը]Եսաւ կոչեցին: 26 Անկէ ետք՝ անոր եղբայրը դուրս ելաւ, եւ անոր ձեռքը՝ Եսաւի
կրունկը բռնած էր. անոր անունն ալ [թ]Յակոբ կոչեցին: Անոնց ծնած ատենը՝ Իսահակ
վաթսուն տարեկան էր: 27 Տղաները մեծցան. Եսաւ դաշտի մարդ՝ ճարտար որսորդ եղաւ.
իսկ Յակոբ՝ հանդարտաբարոյ մարդ էր, ու վրաններու մէջ կը բնակէր: 28 Իսահակ Եսաւը
կը սիրէր, որովհետեւ անոր որսէն կ՚ուտէր. իսկ Ռեբեկա Յակո՛բը կը սիրէր:*

ԵՍԱՒ ԿԸ ԾԱԽԷ ԱՆԴՐԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

*29 Օր մը երբ Յակոբ ապուր կ՚եփէր, Եսաւ դաշտէն եկաւ եւ պարտասած էր: 30 Եսաւ
Յակոբի ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, տո՛ւր այդ շիկաթանէն՝ որ ուտեմ, քանի որ պարտասած եմ»:
Ատոր համար անոր անունը [ժ]Եդովմ կոչուեցաւ: 31 Յակոբ ըսաւ. «Ծախէ՛ ինծի այսօր քու
անդրանկութեանդ իրաւունքը»: 32 Եսաւ ըսաւ. «Ահա՛ մեռնելու [ի]կը մօտենամ՝, եւ
անդրանկութենէն ինծի ի՞նչ օգուտ կայ»: 33 Յակոբ ըսաւ. «Այսօր ինծի երդո՛ւմ ըրէ »:
Ան ալ երդում ըրաւ անոր, ու իր անդրանկութեան իրաւունքը Յակոբի ծախեց: 34 Այն
ատեն Յակոբ հաց եւ ոսպէ ապուր տուաւ Եսաւի. ան ալ կերաւ ու խմեց, ապա կանգնեցաւ
եւ գնաց: Այսպէս՝ Եսաւ իր անդրանկութիւնը արհամարհեց:*

ԻՍԱՀԱԿ Կ՚ԱՊՐԻ ԳԵՐԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

26

*Երկրին մէջ սով եղաւ, առաջուան սովէն զատ, որ Աբրահամի օրերը եղեր էր. եւ
Իսահակ Գերարա գնաց՝ Փղշտացիներուն Աբիմելէք թագաւորին: 2 Տէրը անոր երեւցաւ ու
ըսաւ. «Եգիպտոս մի՛ իջներ. բնակէ՛ այն երկրին մէջ՝ որ քեզի պիտի ըսեմ: 3
Պանդխտացի՛ր այս երկրին մէջ, ու ես քեզի հետ պիտի ըլլամ եւ քեզ պիտի օրհնեմ.
որովհետեւ այս բոլոր երկիրները քեզի ու քու զարմիդ պիտի տամ, եւ հօրդ՝ Աբրահամի
ըրած երդումս պիտի իրագործեմ: 4 Քու զարմդ երկինքի աստղերուն չափ պիտի
բազմացնեմ, այս բոլոր երկիրները քու զարմիդ պիտի տամ, ու երկրի բոլոր ազգերը քու
զարմովդ պիտի օրհնուին. 5 որովհետեւ Աբրահամ իմ խօսքս մտիկ ըրաւ, եւ իմ
հրահանգներս, պատուիրաններս, կանոններս ու օրէնքներս պահեց»:
6 Իսահակ բնակեցաւ Գերարայի մէջ: 7 Երբ այդ տեղին մարդիկը անոր հարցուցին իր*

[ե] *Եբր.՝ փորիդ*

[զ] *Եբր.՝ բնակչութիւն*

[է] *Եբր.՝ փորին*

[ը] *Այսինքն՝ մազոտ*

[թ] *Այսինքն՝ գարշապար բռնող, եւս՝ խաբող*

[ժ] *Այսինքն՝ շէկ*

[ի] *Եբր.՝ կ՚երթամ*

*կնոջ մասին, ինք ալ ըսաւ. «Քոյրս է», քանի որ վախցաւ ըսելու. «Կինս է», ու մտածեց.
«Այս տեղին մարդիկը զիս չսպաննեն Ռեբեկայի համար», որովհետեւ ան վայելուչ տեսք
ունէր: 8 Երբ հոն երկար ժամանակ կեցաւ, Փղշտացիներուն թագաւորը՝ Աբիմելէք՝
պատուհանէն նայեցաւ, եւ ահա՛ տեսաւ թէ Իսահակ իր կնոջ՝ Ռեբեկայի հետ կը զբօսնէր:
9 Աբիմելէք Իսահակը կանչեց ու ըսաւ. «Ահա՛ անտարակոյս ասիկա կինդ է. ի՞նչպէս
ըսիր.“Ասիկա քոյրս է□»: Իսահակ անոր ըսաւ. «Քանի որ ըսի թէ “անոր պատճառով
չմեռնիմ□»: 10 Աբիմելէք ըսաւ. «Ի՞նչ է այս ըրածդ մեզի: Քիչ մնաց որ ժողովուրդէն
մէկը քու կնոջդ հետ պառկէր, ու մեր վրայ յանցանք պիտի բերէիր»: 11 Եւ Աբիմելէք իր
ամբողջ ժողովուրդին պատուիրեց. «Ո՛վ որ այս մարդուն կամ անոր կնոջ դպչի՝ անշուշտ
պիտի մեռցուի»:*

*12 Իսահակ այդ երկրին մէջ սերմանեց, ու այդ տարին հարիւրապատիկ [ա]արդիւնք
ստացաւ", քանի որ Տէրը օրհնեց զայն: 13 Մարդը մեծցաւ եւ [բ]յառաջ գնաց, մինչեւ որ
շատ մեծ եղաւ: 14 [գ]Ոչխարներ, [դ]արջառներ, ու շատ ծառաներ ունեցաւ. ուստի
Փղշտացիները անոր նախանձեցան: 15 Իր հօր Աբրահամի օրերը՝ իր հօր ծառաներուն
փորած բոլոր ջրհորները Փղշտացիները խցեցին, ու զանոնք հողով լեցուցին: 16 Եւ
Աբիմելէք Իսահակի ըսաւ. «Գնա՛ մեր քովէն, որովհետեւ մեզմէ շատ աւելի զօրաւոր
եղար»: 17 Իսահակ անկէ գնաց, Գերարայի ձորին մէջ [ե]բացաւ իր վրանը", ու հոն
բնակեցաւ:*

*18 Իսահակ դարձեալ փորեց այն ջրհորները, որ իր հօր Աբրահամի օրերը փորուեր էին,
բայց Աբրահամի մեռնելէն ետք Փղշտացիները խցեր էին, եւ իր հօր կոչած անուններուն
համեմատ կոչեց անոնց անունները: 19 Իսահակի ծառաները այդ ձորին մէջ փորեցին, ու
հոն [զ]գայտող ջուրի հոր մը գտան: 20 Բայց Գերարայի հովիւները կը կռուէին Իսահակի
հովիւներուն հետ՝ ըսելով. «Ջուրը մե՛րն է»: Ատոր համար այդ հորին անունը [է]Էսէք կոչեց,
քանի որ անոր համար կռուեցան: 21 Ուրիշ հոր մը փորեցին, եւ անոր համար ալ
կռուեցան. ուստի անոր անունը [ը]Սիդնա կոչեց: 22 Ապա անկէ փոխադրուեցաւ եւ ուրիշ հոր
մը փորեց, որուն համար չկռուեցան: Անոր անունը [թ]Ռոբովթ կոչեց՝ ըսելով. «Որովհետեւ
հիմա Տէրը մեզ ընդարձակեց, ու երկրին մէջ պիտի աճինք»:*

*23 Անկէ բարձրացաւ դէպի Բերսաբէ: 24 Այդ գիշերը՝ Տէրը անոր երեւցաւ եւ ըսաւ. «Ես
քու հօրդ՝ Աբրահամի Աստուածն եմ: Մի՛ վախնար, որովհետեւ ես քեզի հետ եմ. իմ
ծառայիս՝ Աբրահամի սիրոյն համար քեզ պիտի օրհնեմ, ու քու զարմդ պիտի*

[ա] *Եբր.՝ գտաւ*

[բ] *Եբր.՝ երթալով*

[գ] *Եբր.՝ Ոչխարի խաշինք*

[դ] *Եբր.՝ արջառի խաշինք*

[ե] *Եբր.՝ բանակեցաւ*

[զ] *Եբր.՝ կենսաւէտ*

[է] *Այսինքն՝ կռիւ*

[ը] *Այսինքն՝ թշնամութիւն*

[թ] *Այսինքն՝ ընդարձակութիւն*

բազմացնեմ»: 25 Եւ հոն զոհասեղան մը կառուցանեց ու Տէրոջ անունը կանչեց. եւ հոն իր
վրանը լարեց: Իսահակի ծառաները հոն ալ հոր մը փորեցին:

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԻՍԱՀԱԿԻ ԵՒ ԱԲԻՄԵԼԷՔԻ ՄԻՋԵՒ

26 Աբիմելէք, իր բարեկամը՝ Ոքազաթ, ու իր սպարապետը՝ Փիքող Գերարայէն անոր
գացին: 27 Իսահակ անոնց ըսաւ. «Ի՞նչ պատճառով ինծի եկաք, քանի զիս ատեցիք ու
զիս ձեզմէ վտարեցիք»: 28 Անոնք ըսին. «Ստուգապէս տեսանք թէ Տէրը քեզի հետ է.
ուստի ըսինք. "Այժմ մեր մէջ, այսինքն մեր ու քու միջեւ, երդում մը ըլլայ, եւ քեզի հետ
ուխտ մը կնքենք, 29 որպէսզի մեզի չարիք չընես, ինչպէս մենք քեզի ո՛չ մէկ բան ըրինք,
հապա միայն քեզի բարիք ըրինք, ու քեզ խաղաղութեամբ ուղարկեցինք□: Դուն հիմա
Տէրոջ օրհնեալն ես»: 30 Եւ ինք անոնց խնճոյք սարքեց: Անոնք կերան ու խմեցին, 31 եւ
առտուն՝ կանուխ ելան ու իրարու երդում ըրին, եւ Իսահակ ուղարկեց զանոնք. անոնք ալ
խաղաղութեամբ իրմէ գացին: 32 Նոյն օրը՝ Իսահակի ծառաները եկան ու անոր
պատմեցին իրենց փորած հորին մասին, եւ անոր ըսին. «Ջո՛ւր գտանք»: 33 Ինք ալ անոր
անունը [ժ]Սաբէ կոչեց. ատոր համար այդ քաղաքին անունը մինչեւ այսօր [ի]Բերսաբէ է:

ԵՍԱՒԻ ՕՏԱՐ ԿԻՆԵՐԸ

34 Եսաւ քառասուն տարեկան էր, երբ իրեն կին առաւ Քետացի Բէերիի աղջիկը՝
Յուդիթը, ու Քետացի Ելոնի աղջիկը՝ Բասեմաթը: 35 Ասոնք Իսահակի եւ Ռեբեկայի հոգիի
դառնութիւն եղան:

ԻՍԱՀԱԿ Կ'ՕՐՀՆԷ ՅԱԿՈԲԸ

27

Երբ Իսահակ ծերացաւ ու իր աչքերուն տեսողութիւնը մթագնեցաւ, իր մեծ որդին՝
Եսաւը կանչեց եւ անոր ըսաւ. «Որդեա՛կս»: Ան ալ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ»: 2 Իսահակ ըսաւ.
«Ահա՛ այժմ ես ծերացած եմ, ու մեռնելուս օրը չեմ գիտեր: 3 Հիմա կ'աղերսե՛մ, ա՛ռ
զէնքերդ՝ կապարճդ եւ աղեղդ, դո՛ւրս ելիր՝ դաշտը, ինծի [ա]երէ՛ մը որսա, 4 եւ իմ սիրածիս
պէս՝ ինծի խորտիկնե՛ր պատրաստէ ու ինծի բեր որ ուտեմ, որպէսզի մեռնելէս առաջ իմ
անձս քեզ օրհնէ»: 5 Ռեբեկա լսեց, երբ Իսահակ իր որդիին՝ Եսաւի կը խօսէր: Եսաւ
դաշտը գնաց՝ երէ մը որսալու եւ բերելու:
6 Իսկ Ռեբեկա իր որդիին՝ Յակոբի ըսաւ. «Ահա՛ ես լսեցի, երբ քու հայրդ՝ եղբօրդ
Եսաւի խօսեցաւ՝ ըսելով. 7 "Ինծի ո՛րս բեր եւ ինծի համար խորտիկնե՛ր պատրաստէ,
որպէսզի ուտեմ ու մեռնելէս առաջ քեզ Տէրոջ առջեւ օրհնեմ□: 8 Հի՛մա, որդեա՛կս, մտի՛կ
ըրէ խօսքս, ինչ որ քեզի կը պատուիրեմ: 9 Կ'աղերսե՛մ, դէպի հօտը գնա՛, անկէ ինծի
երկո՛ւ լաւ ուլ բեր այծերէն, անոնցմէ քու հօրդ համար խորտիկներ պատրաստեմ՝ իր
սիրածին պէս, 10 ու հօ՛րդ տար՝ որ ուտէ, որպէսզի իր մեռնելէն առաջ քեզ օրհնէ»: 11
Յակոբ իր մօր՝ Ռեբեկայի ըսաւ. «Ահա՛ եղբայրս՝ Եսաւ մազոտ մարդ մըն է, իսկ ես լերկ

[ժ] *Այսինքն՝ երդում*

[ի] *Այսինքն՝ երդումի ջրհոր*

[ա] *Այսինքն՝ վայրի ո՛րս*

*մարդ մըն եմ: 12 Թերեւս հայրս զիս շօշափէ, եւ խարդախող մը [բ]թուիմ իրեն", ու իմ վրաս
անէ՛ծք բերեմ եւ ո՛չ թէ օրհնութիւն»: 13 Իր մայրը անոր ըսաւ. «Որդեա՛կս, քեզի գալիք
անէծքը ի՛մ վրաս թող ըլլայ. միայն թէ մտի՛կ ըրէ խօսքս, ու գնա՛ ինծի բեր զանոնք»: 14
Ան ալ գնաց, առաւ եւ իր մօր բերաւ. ու մայրը անոր հօր սիրածին պէս խորտիկներ
պատրաստեց: 15 Ռեբեկա իր մեծ որդիին՝ Եսաւի ազնիւ հագուստները առաւ, որ տան մէջ
իր քով էին, ու իր պզտիկ որդիին՝ Յակոբի հագցուց: 16 Այծի ուլերուն մորթերն ալ անոր
ձեռքերուն եւ անոր լերկ վիզին վրայ դրաւ. 17 ապա իր պատրաստած խորտիկներն ու
հացը իր որդիին՝ Յակոբի ձեռքը տուաւ:*

*18 Ան ալ իր հօր գնաց եւ ըսաւ. «Իմ հա՛յրս»: Անիկա ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ. դուն ո՞վ ես,
որդեա՛կս»: 19 Յակոբ իր հօր ըսաւ. «Ես քու անդրանիկ որդիդ՝ Եսաւն եմ. ինծի ըսածիդ
համաձայն ըրի: Կ՚աղերսե՛մ, կանգնէ՛, նստէ՛ ու կե՛ր իմ երէէս, որպէսզի քու անձդ զիս
օրհնէ»: 20 Իսահակ իր որդիին ըսաւ. «Ի՞նչպէս այդչափ շուտով գտար, որդեա՛կս»: Ան
ալ ըսաւ. «Քանի որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ իմ առջեւս բերաւ»: 21 Իսահակ Յակոբի ըսաւ.
«Կ՚աղերսե՛մ, մօտեցի՛ր, որպէսզի քեզ շօշափեմ, որդեա՛կս, եւ գիտնամ թէ արդեօք դո՛ւն
ես իմ որդիս՝ Եսաւը, թէ ոչ»: 22 Յակոբ իր հօր՝ Իսահակի մօտեցաւ. ան ալ զայն
շօշափեց ու ըսաւ. «Ձայնը Յակոբի ձայնն է, բայց ձեռքերը՝ Եսաւի ձեռքերն են»: 23
Այսպէս զայն չճանչցաւ, քանի որ անոր ձեռքերը իր եղբօր՝ Եսաւի ձեռքերուն պէս մազոտ
էին, եւ զայն օրհնեց. 24 ու ըսաւ. «Դո՞ւն ես իմ որդիս՝ Եսաւը»: 25 Ան ալ ըսաւ. «Ե՛ս եմ»:
Եւ ինք ըսաւ. «Մօտեցո՛ւր ինծի, ու որդիիս երէէն ուտեմ, որպէսզի իմ անձս քեզ օրհնէ»:
Մօտեցուց անոր, եւ կերաւ. գինի բերաւ անոր, ու խմեց: 26 Եւ անոր հայրը՝ Իսահակ անոր
ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, մօտեցի՛ր ու համբուրէ՛ զիս, որդեա՛կս»: 27 Ան ալ մօտեցաւ եւ
համբուրեց զայն: Անոր հագուստին հոտը [գ]առաւ, զայն օրհնեց ու ըսաւ. «Ահա՛ իմ որդիիս
հոտը՝ Տէրոջ օրհնած արտին հոտին պէս է: 28 Ուստի Աստուած տա՛յ քեզի երկինքի ցօղէն
ու երկրի պարարտութենէն, եւ ցորենի ու քաղցուի առատութիւն: 29 Ժողովուրդներ քեզի
թող հպատակին, եւ [դ]ազգեր քեզի երկրպագեն: Քու եղբայրներուդ տէրը եղիր, ու մօրդ
որդիները քեզի երկրպագեն: Քեզ անիծողը անիծեա՛լ ըլլայ, եւ քեզ օրհնողը՝ օրհնեա՛լ»:*

ԵՍԱՒ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ԻՍԱՀԱԿԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԸ

*30 Երբ Իսահակ աւարտեց Յակոբը օրհնելը, հազիւ թէ Յակոբ իր հօր՝ Իսահակի
առջեւէն ելած էր, անոր եղբայրը՝ Եսաւ որսորդութենէն եկաւ: 31 Ա՛ն ալ խորտիկներ
պատրաստեց, իր հօր բերաւ եւ իր հօր ըսաւ. «Իմ հայրս թող կանգնի ու իր որդիին երէէն
ուտէ, որպէսզի քու անձդ զիս օրհնէ»: 32 Անոր հայրը՝ Իսահակ անոր ըսաւ. «Դուն ո՞վ
ես»: Ան ալ ըսաւ. «Ես քու որդիդ, քու անդրանիկդ, Եսա՛ւն եմ»: 33 Իսահակ [ե]յոյժ շատ
սարսափեցաւ" եւ ըսաւ. «Այն երէն բռնողն ու ինծի բերողը ո՞վ էր. ես քու գալէդ առաջ
բոլորէն կերայ եւ օրհնեցի զայն: Ա՛լ անշուշտ անիկա օրհնեալ պիտի ըլլայ»: 34 Երբ
Եսաւ իր հօր խօսքերը լսեց, մեծ ու շատ դառն աղաղակ մը բարձրացուց եւ իր հօր ըսաւ.
«Զի՛ս, զի՛ս ալ օրհնէ, ո՛վ իմ հայրս»: 35 Ան ալ ըսաւ. «Քու եղբայրդ խաբէութեամբ եկաւ
ու քու օրհնութիւնդ առաւ»: 36 Ինք ըսաւ. «Անոր անունը Յակոբ կոչուելո՞ւն համար է՝ որ*

[բ] *Եբր.՝ ըլլամ իր աչքերուն*

[գ] *Եբր.՝ հոտոտեց*

[դ] *Եբր.՝ բնակչութիւններ*

[ե] *Եբր.՝ սարսռալով սարսռաց*

[գ]երկու անգամ զիս խաբեց. անդրանկութեան իրաւունքս առաւ, եւ ահա՛ հիմա օրհնութի՛ւնս
ալ առաւ»: Նաեւ ըսաւ. «Ինծի համար օրհնութիւն մը չվերապահեցի՞ր»: 37 Իսահակ
Եսաւի պատասխանեց. «Ահա՛ զայն քեզի տէր ըրի, անոր բոլոր եղբայրները իրեն տուի՝
ծառաներ ըլլալու, եւ ցորենով ու քաղցուով անոր նեցուկ եղայ. ա՛լ հիմա քեզի ի՞նչ ընեմ,
որդեա՛կս»: 38 Եսաւ իր հօր ըսաւ. «Իմ հա՛յրս, քու օրհնութիւնդ միայն մէ՞կ է. զի՛ս, զի՛ս
ալ օրհնէ, ո՛վ իմ հայրս». ու Եսաւ իր ձայնը բարձրացուց եւ լացաւ: 39 Իր հայրը՝ Իսահակ
անոր պատասխանեց. «Ահա՛ քու բնակութիւնդ երկրի պարարտութենէն, ու վերէն՝ երկինքի
ցօղէն պիտի ըլլայ: 40 Քու սուրովդ պիտի ապրիս, եւ եղբօրդ պիտի հպատակիս. ու երբ
անոր տիրապետես՝ անոր լուծը քու վիզէդ պիտի կոտրես»:

41 Եսաւ ատեց Յակոբը այն օրհնութեան համար՝ որով իր հայրը օրհնեց զայն. ու Եսաւ
իր սիրտին մէջ ըսաւ. «Իմ հօրս սուգին օրերը մօտ են. յետոյ եղբայրս՝ Յակոբը պիտի
սպաննեմ»: 42 Ռեբեկայի պատմուեցան իր մեծ որդիին՝ Եսաւի խօսքերը: Ուստի իր
պզտիկ որդին՝ Յակոբը կանչել տուաւ եւ անոր ըսաւ. «Ահա՛ եղբայրդ Եսաւ՝ քեզի հանդէպ
ինքզինք կը մխիթարէ, քեզ սպաննել ծրագրելով: 43 Հի՛մա, որդեա՛կս, մտի՛կ ըրէ խօսքս.
կանգնէ՛, փախի՛ր դէպի Խառան՝ իմ Լաբան եղբօրս մօտ, 44 ու կեցի՛ր [է]ատեն մը" անոր
քով, մինչեւ որ եղբօրդ ցասումը հեռանայ. 45 մինչեւ որ եղբօրդ բարկութիւնը քեզմէ
հեռանայ, եւ իրեն ըրածդ մոռնայ: Յետոյ քեզ անկէ բերել կու տամ. ինչո՞ւ ձեր երկուքէն
ալ զրկուիմ մէկ օրուան մէջ»:

ԻՍԱՀԱԿ ԿԸ ՂՐԿԷ ՅԱԿՈԲԸ ԼԱԲԱՆԻ

46 Ռեբեկա Իսահակի ըսաւ. «Քետի աղջիկներուն պատճառով կեանքէս զզուած եմ.
եթէ Յակոբ այս երկրին աղջիկներէն, ասոնց պէս՝ Քետի աղջիկներէն կին առնէ, ա՛լ այս
կեանքս ի՞նչ պէտք է ինծի»:

28

Իսահակ կանչեց Յակոբը, օրհնեց զայն ու պատուիրեց անոր. «Քանանի աղջիկներէն
կին մի՛ առներ: 2 Կանգնէ՛, դէպի Միջագե՛տք գնա, քու մօրդ հօր՝ Բաթուէլի տունը, եւ
անկէ մօրդ եղբօր՝ Լաբանի աղջիկներէ՛ն քեզի կին առ: 3 Ամենակարող Աստուածը քեզ
օրհնէ, քեզ աճեցնէ եւ քեզ բազմացնէ, որ ժողովուրդներու համախմբում մը ըլլաս: 4 Քեզի
Աբրահամի օրհնութիւնը տայ, քեզի ու քեզի հետ՝ քու զարմիդ, որպէսզի տիրանաս այն
երկրին՝ որուն մէջ դուն գաղթական ես, որ Աստուած Աբրահամի տուաւ»: 5 Իսահակ
ղրկեց Յակոբը. ան ալ դէպի Միջագետք գնաց, ասորի Բաթուէլի որդիին՝ Լաբանի մօտ, որ
Յակոբի ու Եսաւի մօր՝ Ռեբեկայի եղբայրն էր:

ԵՍԱՒ Կ՚ԱՌՆԷ ՈՒՐԻՇ ԿԻՆ ՄԸ

6 Եսաւ տեսաւ թէ Իսահակ օրհնեց Յակոբը, եւ ղրկեց զայն դէպի Միջագետք՝ անկէ
իրեն կին առնելու համար, ու զայն օրհնած ատեն անոր պատուիրեց. «Քանանի
աղջիկներէն քեզի կին մի՛ առներ», 7 եւ թէ Յակոբ հնազանդեցաւ իր հօր ու իր մօր, եւ
Միջագետք գնաց: 8 Նաեւ Եսաւ տեսաւ թէ Քանանի աղջիկները իր հօր՝ Իսահակի

[գ] Եբր.՝ այս երկու

[է] Եբր.՝ քանի մը օր

[ա]անհաճոյ էին: 9 Այն ատեն Եսաւ Իսմայէլի գնաց, եւ իր առաջուան կիներէն զատ՝
Աբրահամի որդիին Իսմայէլի աղջիկը, Նաբէոթի քոյրը՝ Մայելէթը իրեն կին առաւ:

ՅԱԿՈԲԻ ԵՐԱԶԸ ԲԵԹԷԼԻ ՄԷՋ

10 Յակոբ Բերսաբէէն ելաւ ու դէպի Խառան գնաց: 11 Տեղ մը հասաւ եւ հո՛ն գիշերեց,
որովհետեւ արեւը մայր մտած էր: Այդ տեղի քարերէն առաւ, իր գլուխին տակ դրաւ իբր
սնար, այդ տեղը պառկեցաւ, 12 ու երազ մը տեսաւ: Ահա՛ սանդուխ մը դրուած էր երկրի
վրայ, որուն գագաթը երկինք կը հասնէր. եւ ահա՛ Աստուծոյ հրեշտակները անոր վրայէն
կ՚ելլէին ու կ՚իջնէին: 13 Եւ ահա՛ Տէրը անոր վրայ կայնեցաւ ու ըսաւ. «Ե՛ս եմ Եհովան,
քու հօրդ՝ Աբրահամի Աստուածը, եւ Իսահակի Աստուածը: Այն երկիրը, որուն վրայ դուն կը
պառկիս, քեզի ու քու զարմիդ պիտի տամ: 14 Քու զարմդ երկրի [բ]հողին չափ շատ պիտի
ըլլայ, դէպի արեւմուտք եւ արեւելք, ու դէպի հիւսիս եւ հարաւ պիտի տարածուի, ու
երկրագունդի բոլոր գերդաստանները քեզմո՛վ ու քո՛ւ զարմովդ պիտի օրհնուին: 15 Ահա՛
ես քեզի հետ եմ, եւ ամէն տեղ՝ ուր որ երթաս, քեզ պիտի պահեմ ու քեզ այս [գ]երկիրը
պիտի վերադարձնեմ. որովհետեւ քեզ պիտի չթողում, մինչեւ որ քեզի ըսածս չընեմ»: 16
Յակոբ քունէն արթնցաւ ու ըսաւ. «Ի՛րապէս Տէրը այստեղ է, բայց ես չէի գիտեր»: 17
Ուստի վախցաւ եւ ըսաւ. «Ի՜նչ ահաւոր է այս տեղը. ա՛յս ուրիշ բան չէ՝ այլ միայն
Աստուծոյ տունը. ա՛յս է երկինքի դուռը»: 18 Յակոբ առտուն՝ կանուխ ելաւ, իբր սնար իր
գլուխին տակ դրած քարը առաւ, զայն իբր արձան կանգնեցուց ու անոր գագաթին վրայ
իւղ թափեց, 19 եւ այդ տեղին անունը [դ]Բեթէլ կոչեց. բայց առաջ այդ քաղաքին անունը
Լուզ էր: 20 Յակոբ ուխտ ըրաւ՝ ըսելով. «Եթէ Աստուած ինծի հետ ըլլայ, այս գացած
ճամբայիս մէջ զիս պահէ, ինծի ուտելու հաց ու հագնելու հագուստ տայ, 21 եւ իմ հօրս
տունը խաղաղութեամբ վերադառնամ, Տէ՛րը ինծի Աստուած պիտի ըլլայ. 22 ու այս քարը,
որ ես իբր արձան կանգնեցուցի, Աստուծոյ տո՛ւնը պիտի ըլլայ, եւ այն բոլորէն որ ինծի
պիտի տաս՝ քեզի տասանորդ պիտի տամ»:

ՅԱԿՈԲ ԿԸ ՀԱՍՆԻ ԼԱԲԱՆԻ ՏՈՒՆԸ

29

Յակոբ [ա]մեկնեցաւ եւ [բ]արեւելքցիներուն երկիրը գնաց: 2 Նայեցաւ, ու ահա՛ դաշտին
մէջ հոր մը կար, եւ ահա՛ հոն՝ անոր քով ոչխարներու երեք հօտ պառկած էր, քանի որ այդ
հորէն կը խմցնէին հօտերուն, ու հորին բացուածքը մեծ քար մը կար: 3 Բոլոր հօտերը հոն
կը հաւաքուէին. հովիւները հորին բացուածքէն քարը մէկդի կը գլորէին, ոչխարներուն կը
խմցնէին, ապա քարը դարձեալ իր տեղը՝ հորին բացուածքը կը դնէին: 4 Յակոբ անոնց
ըսաւ. «Եղբայրնե՛րս, ուրկէ՞ էք դուք»: Անոնք ըսին. «Մենք Խառանէն ենք»: 5 Անոնց

[ա] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[բ] Կամ՝ փոշիին

[գ] Եբր.՝ հողը

[դ] Այսինքն՝ Աստուծոյ տունը

[ա] Եբր.՝ ոտքերը վերցուց

[բ] Եբր.՝ արեւելքի որդիներուն

ըսաւ. «Նաքովրի որդին՝ Լաբանը կը ճանչնա՞ք»: Անոնք ըսին. «Կը ճանչնանք»: 6 Անոնց
ըսաւ. «Ողջ առո՞ղջ է»: Անոնք ըսին. «Ողջ է, եւ ահա՛ անոր աղջիկը՝ Ռաքէլ ոչխարներուն
հետ կու գայ»: 7 Ան ալ ըսաւ. «Ահա՛ տակաւին [գ]իրիկուն ըլլալու շատ ժամանակ կայ», ու
խաշինքին հաւաքուելու ատենը չէ. խմցուցէ՛ք ոչխարներուն, եւ գացէ՛ք արածեցէ՛ք»: 8
Անոնք ըսին. «Մենք չենք կրնար, մինչեւ որ բոլոր հօտերը չհաւաքուին. երբ հորին
բացուածքի քարը մէկդի գլորեն, այն ատեն ոչխարներուն կը խմցնենք»: 9 Երբ տակաւին
անոնց հետ կը խօսէր, Ռաքէլ իր հօր ոչխարներուն հետ եկաւ, որովհետեւ ինք էր անոնց
հովիւը: 10 Երբ Յակոբ տեսաւ իր մօրեղբօր՝ Լաբանի աղջիկը՝ Ռաքէլը, նաեւ իր մօրեղբօր՝
Լաբանի ոչխարները, Յակոբ մօտեցաւ, քարը հորին բացուածքէն գլորեց, ու իր մօրեղբօր՝
Լաբանի ոչխարներուն խմցուց: 11 Եւ Յակոբ համբուրեց Ռաքէլը, ու ձայնը բարձրացնելով
լացաւ: 12 Յակոբ Ռաքէլի իմացուց թէ ինք անոր հօր [դ]ազգականը եւ Ռեբեկայի որդին է.
ան ալ վազեց ու իր հօր պատմեց: 13 Երբ Լաբան լսեց իր քրոջ որդիին՝ Յակոբի մասին,
վազեց զայն դիմաւորելու. զայն գրկեց ու համբուրեց, եւ իր տունը տարաւ. ան ալ Լաբանի
պատմեց այս բոլոր բաները: 14 Լաբան անոր ըսաւ. «Ի՛րապէս դուն իմ ոսկորս ու միսս
ես». եւ անոր հետ լման ամիս մը կեցաւ:

ՅԱԿՈԲ ԿԸ ԾԱՌԱՅԷ ԼԱԲԱՆԻ՝ ՌԱՔԷԼԻ ԵՒ ԼԻԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

15 Լաբան Յակոբի ըսաւ. «Դուն իմ եղբայրս ըլլալուդ համար՝ ինծի ձրի՞ պիտի
ծառայես: Իմացո՛ւր ինծի, ի՞նչ պիտի ըլլայ քու վարձքդ»: 16 Լաբան երկու աղջիկ ունէր,
մեծին անունը՝ Լիա էր, ու պզտիկին անունը՝ Ռաքէլ: 17 Լիայի աչքերը փափուկ էին, բայց
Ռաքէլ՝ գեղեցիկ կազմ ու գեղեցիկ տեսք ունէր: 18 Յակոբ Ռաքէլը սիրեց եւ ըսաւ. «Քու
պզտիկ աղջիկիդ՝ Ռաքէլի համար եօթը տարի քեզի կը ծառայեմ»: 19 Լաբան ըսաւ.
«Զայն քեզի՛ տալը՝ ուրիշ մարդու մը տալէն լաւ է. բնակէ՛ ինծի հետ»: 20 Յակոբ Ռաքէլի
համար եօթը տարի ծառայեց, ու զայն սիրելուն պատճառով՝ իրեն քանի մը օրուան չափ
[ե]թուեցաւ:

21 Եւ Յակոբ Լաբանի ըսաւ. «Իմ կի՛նս տուր, քանի օրերս լրացած են, որպէսզի անոր
մտնեմ»: 22 Լաբան այդ տեղին բոլոր մարդիկը հաւաքեց ու խնճոյք սարքեց: 23 Սակայն
իրիկունը իր աղջիկը՝ Լիան առաւ եւ անոր բերաւ. ան ալ անոր մտաւ: 24 Լաբան իր
ստրկուհին՝ Զեղփան իբր ստրկուհի տուաւ իր աղջիկին՝ Լիայի: 25 Առտուն՝ ահա՛ անիկա
Լիան էր: Յակոբ Լաբանի ըսաւ. «Ի՞նչ է այս ինծի ըրածդ. ես քեզի Ռաքէլի համար
չծառայեցի՞. ուստի ինչո՞ւ զիս խաբեցիր»: 26 Լաբան ըսաւ. «Մեր երկրին մէջ այսպիսի
բան չ՛ըլլար՝ կրտսերը անդրանիկէն առաջ տալ: 27 Լրացո՛ւր ասոր հարսանիքին շաբաթը,
ու զա՛յն ալ քեզի պիտի տանք այն ծառայութեան համար՝ որ դարձեալ իմ քովս պիտի
ընես ուրիշ եօթը տարի»: 28 Յակոբ այնպէս ըրաւ, Լիայի շաբաթը լրացուց, եւ Լաբան իր
աղջիկը՝ Ռաքէլը անոր տուաւ իբր կին: 29 Լաբան իր Բաղղա ստրկուհին իր աղջիկին՝
Ռաքէլի տուաւ իբր ստրկուհի: 30 Յակոբ Ռաքէլի ալ մտաւ, ու Ռաքէլը Լիայէն աւելի
սիրեց. եւ դարձեալ ուրիշ եօթը տարի ծառայեց Լաբանի:

ՅԱԿՈԲԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐ ԿԸ ԾՆԻՆ

[գ] *Եբր.՝* օրը մեծ է

[դ] *Եբր.՝* եղբայրը

[ե] *Եբր.՝* աչքերուն եղաւ

31 Երբ Տէրը տեսաւ Լիայի ատելի ըլլալը, անոր արգանդը բացաւ. բայց Ռաքէլ ամուլ
էր: 32 Լիա յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, եւ անոր անունը [զ]Ռուբէն կոչեց, քանի որ ըսաւ.
«Անպատճառ Տէրը իմ տառապանքս տեսաւ. հիմա անշուշտ ամուսինս զիս պիտի սիրէ»:
33 Դարձեալ յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, եւ ըսաւ. «Որովհետեւ Տէրը իմ ատելի ըլլալս լսեց,
ատոր համար ինծի այս որդին ալ տուաւ»: Անոր անունը [է]Շմաւոն կոչեց: 34 Դարձեալ
յղացաւ ու որդի մը ծնաւ, եւ ըսաւ. «Հիմա՝ այս անգամ՝ ամուսինս ինծի պիտի յարի, քանի
որ երեք որդի ծնայ իրեն»: Ատոր համար անոր անունը [ը]Ղեւի կոչեց: 35 Դարձեալ յղացաւ
ու որդի մը ծնաւ, եւ ըսաւ. «Այս անգամ շնորհակալ պիտի ըլլամ Տէրոջմէն»: Ատոր
համար անոր անունը [թ]Յուդա կոչեց, ու ծնանելէ դադրեցաւ:

30

Ռաքէլ տեսաւ թէ ինք Յակոբի զաւակներ չծնաւ: Ուստի Ռաքէլ իր քրոջ նախանձեցաւ
ու Յակոբի ըսաւ. «Ինծի որդինե՛ր տուր, թէ ոչ՝ կը մեռնիմ»: 2 Յակոբի բարկութիւնը
բորբոքեցաւ Ռաքէլի դէմ, եւ ըսաւ. «Միթէ ես Աստուծո՞յ տեղն եմ, որ [ա]արգանդի պտուղը
մերժեց քեզի տալ»: 3 Ան ալ ըսաւ. «Ահա՛ իմ աղախինս՝ Բաղղա, անո՛ր մտիր. ան իմ
ծունկերուս վրայ պիտի ծնանի, ու ես ալ [բ]անկէ՛ որդի պիտի ստանամ"»: 4 Իր Բաղղա
ստրկուհին անոր տուաւ իբր կին, եւ Յակոբ անոր մտաւ: 5 Բաղղա յղացաւ ու Յակոբի
որդի մը ծնաւ: 6 Ռաքէլ ըսաւ. «Աստուած դատս պաշտպանեց. իմ ձայնս ալ լսեց եւ ինծի
որդի մը տուաւ»: Ատոր համար անոր անունը [գ]Դան կոչեց: 7 Ռաքէլի ստրկուհին՝ Բաղղա
դարձեալ յղացաւ ու Յակոբի երկրորդ որդի մը ծնաւ: 8 Ռաքէլ ըսաւ. «Իմ քրոջս հետ [դ]հզօր
ըմբշամարտութեամբ մարտնչեցայ եւ յաղթեցի»: Ուստի անոր անունը [ե]Նեփթաղիմ
կոչեց:

9 Երբ Լիա տեսաւ թէ ինք ծնանելէ դադրեցաւ, իր ստրկուհին՝ Զեղփան առաւ, ու զայն
Յակոբի տուաւ՝ իբր կին: 10 Լիայի ստրկուհին՝ Զեղփա Յակոբի որդի մը ծնաւ: 11 Լիա
ըսաւ. «Բախտս յաջողեցաւ», եւ անոր անունը [զ]Գադ կոչեց: 12 Լիայի ստրկուհին՝ Զեղփա
երկրորդ որդի մը ծնաւ Յակոբի: 13 Լիա ըսաւ. «Երանելի՛ եմ, քանի որ աղջիկները
երանելի պիտի կոչեն զիս». ու անոր անունը [է]Ասեր կոչեց:

[զ] Այսինքն՝ տեսէ՛ք, որդի մը

[է] Այսինքն՝ լսելը

[ը] Այսինքն՝ միացում

[թ] Այսինքն՝ գոհութիւն

[ա] Եբր.՝ փորի

[բ] Եբր.՝ անո՛վ տուն պիտի կառուցանեմ

[գ] Այսինքն՝ դատող

[դ] Եբր.՝ Աստուծոյ

[ե] Այսինքն՝ ըմբշամարտութիւնս

[զ] Այսինքն՝ բախտ

[է] Այսինքն՝ երանելի

14 Ռուբէն գնաց ցորենի հունձքի օրերը, արտին մէջ մանրագորներ գտաւ եւ իր մօր՝
Լիայի բերաւ: Ռաքէլ Լիայի ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, տո՛ւր ինծի որդիիդ մանրագորներէն»: 15
Ան ալ անոր ըսաւ. «Իմ ամուսինս առնելդ քի՞չ բան է, որ որդիիս մանրագորներն ալ պիտի
առնես»: Ռաքէլ ըսաւ. «Ուստի՝ որդիիդ մանրագորներուն համար՝ այս գիշեր քեզի հետ
պիտի պառկի»: 16 Իրիկունը, երբ Յակոբ դաշտէն կու գար, Լիա դուրս ելաւ՝ զայն
դիմաւորելու, եւ ըսաւ. «Ինծի՛ պիտի մտնես, քանի որ ի՛րապէս վարձեցի քեզ՝ իմ որդիիս
մանրագորներով»: Այդ գիշերը անոր հետ պառկեցաւ: 17 Աստուած Լիայի մտիկ ըրաւ. ան
ալ յղացաւ եւ Յակոբի հինգերորդ որդի մը ծնաւ: 18 Լիա ըսաւ. «Աստուած [ը]զիս
վարձատրեց", որովհետեւ ստրկուհիս իմ ամուսինիս տուի». ու անոր անունը [թ]Իսաքար
կոչեց: 19 Լիա դարձեալ յղացաւ եւ Յակոբի վեցերորդ որդի մը ծնաւ: 20 Լիա ըսաւ.
«Աստուած ինծի լաւ պարգեւ մը շնորհեց. այս անգամ ամուսինս ինծի հետ պիտի բնակի,
որովհետեւ իրեն վեց որդի ծնայ». ու անոր անունը [ժ]Զաբուղոն կոչեց: 21 Անկէ ետք աղջիկ
մը ծնաւ, եւ անոր անունը [ի]Դինա կոչեց:

22 Աստուած յիշեց Ռաքէլը. Աստուած անոր մտիկ ըրաւ ու անոր արգանդը բացաւ. 23
ուստի յղացաւ եւ որդի մը ծնաւ, ու ըսաւ. «Աստուած իմ նախատինքս [լ]վերցուց»: 24 Անոր
անունը [խ]Յովսէփ կոչեց եւ ըսաւ. «Տէրը ինծի ուրիշ որդի մըն ալ պիտի աւելցնէ»:

ՅԱԿՈԲ ԿԸ ՍԱԿԱՐԿԷ ԼԱԲԱՆԻ ՀԵՏ

25 Երբ Ռաքէլ Յովսէփը ծնաւ, Յակոբ Լաբանի ըսաւ. «Ուղարկէ՛ զիս՝ որ իմ տեղս ու
երկիրս երթամ: 26 Տո՛ւր ինծի իմ կիներս՝ որոնց համար քեզի ծառայեցի, եւ զաւակներս,
որպէսզի երթամ. քանի որ քեզի ըրած ծառայութիւնս դո՛ւն գիտես»: 27 Լաբան անոր
ըսաւ. «Եթէ քու [ծ]առջեւդ շնորհք գտայ, կ՚աղերսե՛մ, կեցի՛ր. քանի [կ]նկատեցի թէ Տէրը քու
պատճառովդ զիս օրհնեց»: 28 Եւ ըսաւ. «Իմացո՛ւր ինծի քու վարձքդ, ու պիտի վճարեմ»:
29 Ան ալ անոր ըսաւ. «Դուն գիտես թէ ի՛նչպէս ծառայեցի քեզի, եւ քու խաշինքդ ի՛նչպէս
էր իմ քովս. 30 որովհետեւ իմ գալէս առաջ քիչ էր քու ունեցածդ, ու յոյժ շատցաւ եւ Տէրը
քեզ օրհնեց իմ գալովս: Հիմա ես ալ ի՛մ տանս համար ե՞րբ պիտի աշխատիմ»: 31 Ան ալ
ըսաւ. «Քեզի ի՞նչ տամ»: Յակոբ ըսաւ. «Ինծի ոչի՛նչ տուր: Եթէ սա՛ բանը ինծի ընես,
դարձեալ քու հօտերդ կ՚արածեմ ու կը պահեմ: 32 Այսօր քու բոլոր հօտերուդ մէջէն
անցնիմ, անկէ բոլոր պիսակաւոր ու խայտաբղէտ ոչխարները, բոլոր սեւ ոչխարները, եւ
խայտաբղէտ ու պիսակաւոր այծերը զատեմ. իմ վարձքս անո՛նք ըլլան: 33 Եւ իմ

[ը] Եբր.՝ ինծի վարձքս տուաւ

[թ] Այսինքն՝ վարձք

[ժ] Այսինքն՝ բնակութիւն

[ի] Այսինքն՝ դատաստան

[լ] Եբր.՝ հաւաքեց

[խ] Այսինքն՝ պիտի աւելցնէ

[ծ] Եբր.՝ աչքերուդ

[կ] Եբր.՝ հմայեցի

*արդարութիւնս քու առջեւդ **սա՛պէս** պիտի [հ]յայտնուի [ձ]ասկէ ետք'', երբ վարձքս ստուգես:
Իմ քովս **գտնուող** ամէն պիսակաւոր ու խայտաբղէտ չեղող այծ, եւ սեւ չեղող ոչխար՝
թող գողցուած սեպուի»: 34 Լաբան ըսաւ. «Քու ըսածիդ համաձայն թող ըլլայ»: 35 Եւ
այդ օրը [ղ]զատեց բոլորախայտ ու խայտաբղէտ նոխազները, բոլոր պիսակաւոր եւ
խայտաբղէտ այծերը, ամէն ճերմակ ունեցողը, ու բոլոր սեւ ոչխարները, եւ իր որդիներուն
ձեռքը տուաւ. 36 ու երեք օրուան ճամբայի միջոց մը դրաւ իր եւ Յակոբի միջեւ: Յակոբ
Լաբանի մնացեալ հօտերը կ'արածէր:*

*37 Յակոբ իրեն կաղամախիի, նշենիի ու սօսիի դալար ճպոտներ առաւ, եւ անոնց
կեղեւները տեղ-տեղ հանեց, այնպէս որ ճպոտներուն մէջ եղած ճերմակը կ'երեւնար: 38
Իր կեղուած ճպոտները գուռերուն՝ **այսինքն** [ճ]ջրարբներուն մէջ դրաւ, խմելու եկող
հօտերուն առջեւ. որպէսզի ոչխարները տաքնան, երբ խմելու գան: 39 Ոչխարները
ճպոտներուն առջեւ կը տաքնային, ու բոլորախայտ, պիսակաւոր եւ խայտաբղէտ [մ]գառներ
կը ծնանէին: 40 Յակոբ կը զատէր գառները, ու հօտերուն երեսը կը [յ]դարձնէր դէպի
Լաբանի հօտերուն մէջ եղած բոլորախայտ եւ բոլոր սեւ **ոչխարներուն.** իր հօտերը զատ
դրաւ, ու զանոնք Լաբանի ոչխարներուն քով չդրաւ: 41 Երբ զօրաւոր ոչխարները կը
տաքնային, Յակոբ **այդ** ճպոտները ոչխարներուն աչքերուն առջեւ՝ գուռերուն մէջ կը
դնէր, որպէսզի ճպոտներուն առջեւ տաքնան. 42 բայց թալկացած ոչխարներուն **համար**
չէր դներ: Այսպէս՝ թալկացածները Լաբանի, ու զօրաւորները՝ Յակոբի կ'ըլլային: 43 Եւ
մարդը չափազանց բարգաւաճեցաւ, ու շատ ոչխարներ, ստրկուհիներ եւ ստրուկներ,
ուղտեր ու էշեր ունեցաւ:*

ՅԱԿՈԲ ԿԸ ՓԱԽՉԻ ԼԱԲԱՆԷՆ

31

***Յակոբ** լսեց Լաբանի որդիներուն խօսածները, որոնք կ'ըսէին. «Յակոբ մեր հօր
ամբողջ ունեցածը առաւ, ու այս ամբողջ փառքը մեր հօր [ա]ստացուածքէն վաստկեցաւ»: 2
Յակոբ Լաբանի երեսին նայեցաւ, եւ ահա՛ իրեն **հանդէպ** [բ]առաջուան պէս չէր: 3 Տէրը
Յակոբի ըսաւ. «Վերադարձի՛ր հայրերուդ երկիրը եւ ազգականներուդ, ու ես քեզի հետ
պիտի ըլլամ»:*

*4 Յակոբ **մէկը** ղրկեց, Ռաքէլն ու Լիան դաշտը՝ իր ոչխարներուն քով կանչել տուաւ, 5
եւ անոնց ըսաւ. «Ես կը տեսնեմ թէ ձեր հօր երեսը առաջուան պէս չէ ինծի **հանդէպ.** բայց
իմ հօրս Աստուածը ինծի հետ եղաւ: 6 Դուք գիտէ՛ք թէ իմ ամբողջ ոյժովս ձեր հօր*

[հ] **Եբր.՝** պատասխանուի

[ձ] **Եբր.՝** վաղը

[ղ] **Եբր.՝** վերցուց

[ճ] **Եբր.՝** ջուրի ջրարբներուն

[մ] **Եբր.՝** ոչխարներ

[յ] **Եբր.՝** դնէր

[ա] **Եբր.՝** ունեցածէն

[բ] **Եբր.՝** երէկուան ու նախորդ օրուան

ծառայեցի. 7 իսկ ձեր հայրը զիս խաբեց, եւ վարձքս տա՛սը անգամ փոխեց. բայց Աստուած
իրեն չթոյլատրեց՝ որ ինծի չարիք ընէ: 8 Որովհետեւ եթէ ան սա՛ ըսէր. “Քու վարձքդ
պիսակաւորնե՛րը պիտի ըլլան□, բոլոր ոչխարները պիսակաւոր կը ծնանէին, ու եթէ սա՛
ըսէր. “Քու վարձքդ բոլորախայտնե՛րը պիտի ըլլան□, բոլոր ոչխարները բոլորախայտ կը
ծնանէին: 9 Ա՛յսպէս՝ Աստուած ձեր հօր խաշինքը կորզեց եւ ինծի տուաւ: 10 Ոչխարներուն
տաքցած ատենը՝ աչքերս վերցուցի ու երազի մէջ տեսայ, եւ ահա՛ ոչխարներուն հետ
զուգաւորող նոխազներն ու խոյերը՝ բոլորն ալ բոլորախայտ, պիսակաւոր եւ գորշախայտ
էին: 11 Աստուծոյ հրեշտակը երազի մէջ ինծի ըսաւ. “Յակո՛բ□, ու ես ըսի. “Ահա՛ հոս եմ□:
12 Եւ ըսաւ. “Այժմ աչքերդ վերցո՛ւր, ու նայէ՛ ոչխարներուն հետ զուգաւորող
նոխազներուն. բոլորը բոլորախայտ, պիսակաւոր եւ գորշախայտ են, քանի որ Լաբանի
բոլոր քեզի ըրածները տեսայ: 13 Ե՛ս եմ Բեթէլի Աստուածը, ուր արձան օծեցիր ու հոն
ինծի ուխտ ըրիր: Հիմա կանգնէ՛, գնա՛ այս երկրէն եւ ազգականներուդ երկիրը
վերադարձիր□»:

14 Ռաքէլ ու Լիա անոր պատասխանեցին. «Տակաւին մեր հօր տունը՝ մեզի համար
բաժին եւ ժառանգութիւն կա՞յ: 15 Մենք օտարազգիներ չսեպուեցա՞նք անոր, քանի որ մեզ
ծախեց ու մեր դրամն ալ ամբո՛ղջովին կերաւ: 16 Որովհետեւ ամբողջ հարստութիւնը՝ որ
Աստուած մեր հօրմէն կորզեց, մե՛րն է եւ մեր որդիներո՛ւնն է. ու հիմա՝ ի՛նչ որ Աստուած
քեզի ըսաւ, ըրէ՛»:

17 Ուստի Յակոբ կանգնեցաւ, իր որդիներն ու կիները ուղտերու վրայ հեծցուց, 18 եւ իր
ամբողջ խաշինքն ու իր ամբողջ ինչքը՝ որ վաստկած էր – իր ստացած խաշինքը՝ որ
վաստկած էր Միջագետքի մէջ – տարաւ դէպի Քանանի երկիրը, իր հօր՝ Իսահակի
երթալու համար: 19 Լաբան իր ոչխարները խուզելու գացած էր, եւ Ռաքէլ իր հօր
[գ]ընտանեկան կուռքերը" գողցաւ: 20 Յակոբ ասորի [դ]Լաբանէն գաղտնի փախաւ", քանի իր
փախչիլը չիմացուց անոր: 21 Ա՛յսպէս՝ ան իր ամբողջ ունեցածով փախաւ. կանգնեցաւ,
Եփրատ գետէն անցաւ, եւ իր երեսը դէպի Գաղաադ լեռը ուղղեց:

22 Երրորդ օրը՝ Յակոբի փախչիլը Լաբանի պատմուեցաւ: 23 Ուստի ինք՝ իր
եղբայրները հետը առնելով՝ զայն հետապնդեց եօթը օրուան ճամբայ, ու անոր ետեւէն
հասաւ Գաղաադ լեռը: 24 Գիշերը՝ երազի մէջ՝ Աստուած ասորի Լաբանի եկաւ, եւ անոր
ըսաւ. «Զգուշացի՛ր՝ որ Յակոբի լաւ կամ գէշ չխօսիս»: 25 Յետոյ Լաբան հասաւ Յակոբի:
Յակոբ իր վրանը լեռը [ե]լարած էր. Լաբան ալ իր եղբայրներուն հետ Գաղաադ լեռը լարեց
իր վրանը:

26 Լաբան Յակոբի ըսաւ. «Ի՞նչ է այս ըրածդ, որ [զ]ինձմէ գաղտնի փախար", եւ իմ
աղջիկներս՝ սուրով առնուած գերիներու պէս վարեցիր: 27 Ինչո՞ւ փախչիլդ գաղտնի
պահեցիր եւ ինձմէ [է]փախար առանց ինծի իմացնելու, որ քեզ ուրախութեամբ, երգերով,
թմբուկներով եւ քնարներով ուղարկէի: 28 Չձգեցիր ինծի՝ որ որդիներս ու աղջիկներս
համբուրէի. հիմա այս բանը անմտութեամբ ըրիր: 29 Ձեզի չարիք ընելու զօրութիւնը
ունիմ ձեռքիս մէջ. բայց ձեր հօր Աստուածը՝ երէկ գիշեր ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով.

[գ] Եբր.՝ թերափիմները

[դ] Եբր.՝ Լաբանի սիրտը գողցաւ

[ե] Եբր.՝ զարկած

[զ] Եբր.՝ սիրտս գողցար

[է] Եբր.՝ գողցուեցար

*“Զգուշացի՛ր՝ որ Յակոբի լաւ կամ գէշ չխօսիս□: 30 Հիմա որ գացեր ես՝ քու հօրդ տունը
շատ կարօտցած ըլլալուդ համար, ինչո՞ւ իմ աստուածներս գողցած ես»: 31 Յակոբ
Լաբանի պատասխանեց. «Գաղտնի երթալուս պատճառը այն էր՝ որ վախցայ, քանի որ
ըսի. “Թերեւս քու աղջիկներդ ինձմէ առեւանգես□: 32 Բայց քու աստուածներդ որո՛ւն քով
որ գտնես, անիկա թող ողջ չմնայ: Մեր եղբայրներուն առջեւ ճանչցի՛ր ինչ որ քուկդ է իմ
քովս, եւ ա՛ռ»․ քանի Յակոբ չէր գիտեր թէ Ռաքէլ զանոնք գողցեր էր: 33 Լաբան մտաւ
Յակոբի վրանը, Լիայի վրանը, ու երկու աղախիններուն վրանը, բայց չգտաւ. յետոյ Լիայի
վրանէն ելաւ եւ Ռաքէլի վրանը մտաւ: 34 Ռաքէլ առաւ ընտանեկան կուռքերը, զանոնք
ուղտի պատատին մէջ դրաւ, ու վրան նստաւ: Լաբան ամբողջ վրանը զննեց, բայց չգտաւ:
35 Ան ալ իր հօր ըսաւ. «Իմ տիրոջս աչքերուն ծանր չերեւնայ՝ որ քու առջեւդ չեմ կրնար
ոտքի ելլել, քանի որ կիներու սովորութեան մէջ եմ»: Այսպէս խուզարկեց, բայց
ընտանեկան կուռքերը չգտաւ:*

*36 Յակոբ բորբոքեցաւ, եւ Լաբանի հետ կը վիճէր: Յակոբ Լաբանի պատասխանեց.
«Ի՞նչ է յանցանքս, ի՞նչ է մեղքս, որ խանդով զիս հալածեցիր: 37 Քանի իմ բոլոր
առարկաներս խառնեցիր, քու տանդ բոլոր առարկաներէն ի՛նչ որ գտար՝ հո՛ս դիր, իմ
եղբայրներուս ու քու եղբայրներուդ առջեւ, որպէսզի երկուքիս միջեւ վճիռ տան: 38 Լման
քսան տարի է որ քեզի հետ եմ. մաքիներդ եւ այծերդ չվիժեցան, ու հօտիդ խոյերը չկերայ:
39 Գազաններէն բզքտուածը չբերի քեզի, վնասը ե՛ս կը կրէի. ցերեկը գողցուածը եւ
գիշերը գողցուածը ի՛մ ձեռքէս կը պահանջէիր: 40 Ա՛յսպէս էի. ցերեկը՝[ը]տաքութիւնը զիս
կը սպառէր, ու գիշերը՝ սառնամանիքը. աչքերէս քունս կը փախչէր: 41 Ա՛յսպէս եղայ
քսան տարի՝ քու տանդ մէջ. երկու աղջիկներուդ համար՝ տասնչորս տարի ծառայեցի
քեզի, իսկ ոչխարներուդ համար՝ վեց տարի ծառայեցի. եւ վարձքս տա՛սը անգամ
փոխեցիր: 42 Եթէ իմ հօրս Աստուածը, Աբրահամի Աստուածն ու Իսահակի Երկիւղը ինծի
հետ չըլլար, ի՛րապէս զիս հիմա պարապ ձեռքով կ’ուղարկէիր: Աստուած իմ տառապանքս
եւ ձեռքիս յոգնութիւնը տեսաւ, ու երէկ գիշեր քեզ կշտամբեց»:*

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱԿՈԲԻ ԵՒ ԼԱԲԱՆԻ ՄԻՋԵՒ

*43 Լաբան Յակոբի պատասխանեց. «Այս աղջիկները ի՛մ աղջիկներս են, այս որդիները
ի՛մ որդիներս են, այս ոչխարները ի՛մ ոչխարներս են, եւ ամէն ինչ որ կը տեսնես՝ ի՛մս են:
Ի՞նչ ընեմ այսօր՝ այս աղջիկներուս, կամ իրենց ծնած որդիներուն: 44 Ուստի հիմա եկո՛ւր,
ես ու դուն ուխտ մը կնքենք, որ իմ եւ քու միջեւ վկայութեան համար ըլլայ»: 45 Յակոբ
քար մը առաւ, ու զայն իբր արձան կանգնեցուց: 46 Յակոբ իր եղբայրներուն ըսաւ.
«Քարե՛ր ժողվեցէք»: Անոնք ալ քարեր առին եւ կուտակեցին, ու հոն՝ կոյտին վրայ՝ հաց
կերան:*

*47 Լաբան զայն [թ]Եկար-Սահադութա կոչեց, բայց Յակոբ զայն [ժ]Գաղաադ կոչեց: 48
Լաբան ըսաւ. «Այս կոյտը իմ ու քու միջեւ վկայ մըն է այսօր»․ ատոր համար անոր
անունը Գաղաադ կոչուեցաւ: 49 [ի]Մասփա ալ կոչուեցաւ, քանի որ ըսաւ. «Երբ իրարմէ*

[ը] *Եբր.՝ չորութիւնը*

[թ] *Այսինքն՝ վկայութեան կոյտ (քաղդէարէն)*

[ժ] *Այսինքն՝ վկայութեան կոյտ (եբրայերէն)*

[ի] *Այսինքն՝ դիտանոց*

*[լ]զատուած ըլլանք՝ Տէ՛րը թող հսկէ" իմ ու քու միջեւ: 50 Եթէ աղջիկներս տառապեցնես,
կամ եթէ աղջիկներէս զատ ուրիշ կիներ առնես, մեզի հետ ո՛չ մէկ մարդ կայ, բայց ահա՛
իմ ու քու միջեւ Աստուա՛ծ վկայ է»: 51 Նաեւ Լաբան Յակոբի ըսաւ. «Ահա՛ այս կոյտը, եւ
ահա՛ իմ ու քու միջեւ իմ կանգնեցուցած արձանս: 52 Այս կոյտը վկայ ըլլայ, եւ այս
արձանը վկայ ըլլայ, որ այս կոյտէն պիտի չանցնիմ քեզի գալու, ու դուն այս կոյտէն եւ
այս արձանէն պիտի չանցնիս ինծի գալու, չարիք ընելու համար: 53 Աբրահամի
Աստուածը ու Նաքովրի Աստուածը, անոնց հօր Աստուածը թող դատէ մեր միջեւ»: Յակոբ
իր հօր՝ Իսահակի Երկիւղով երդում ըրաւ:*

*54 Յակոբ զոհեր մատուցանեց լերան վրայ, եւ իր եղբայրները հաց ուտելու հրաւիրեց.
հաց կերան ու լեռը գիշերեցին: 55 Լաբան առտուն՝ կանուխ ելաւ, իր որդիները եւ իր
աղջիկները համբուրեց, ու օրհնեց զանոնք: Ապա Լաբան գնաց եւ իր տեղը վերադարձաւ:*

ՅԱԿՈԲ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ԵՍԱՒԻ ՀԱՆԴԻՊԵԼՈՒ

32

*Յակոբ իր ճամբան գնաց, ու Աստուծոյ հրեշտակները անոր հանդիպեցան: 2 Երբ
Յակոբ զանոնք տեսաւ՝ ըսաւ. «Ասիկա Աստուծոյ բանա՛կն է», եւ այդ տեղին անունը
[ա]Մանայիմ կոչեց:*

*3 Յակոբ իր առջեւէն պատգամաւորներ ղրկեց իր եղբօր Եսաւի՝ դէպի Սէիրի երկիրը,
Եդովմի դաշտավայրը, 4 եւ անոնց պատուիրեց. «Իմ տիրոջս՝ Եսաւի սա՛ ըսէք. “Քու
ծառադ Յակոբ սա՛ կ'ըսէ. "Լաբանի քով պանդխտացայ ու մինչեւ հիմա հոն կեցայ: 5 Ես
ունիմ եզներ, էշեր, ոչխարներ, ստրուկներ եւ ստրկուհիներ, ու ղրկեցի իմ տիրոջս
իմացնելու, որպէսզի քու առջեւդ շնորհք գտնեմ"□»: 6 Պատգամաւորները վերադարձան
Յակոբի եւ ըսին. «Քու եղբօրդ Եսաւի գացինք, ան ալ չորս հարիւր մարդով կու գայ քեզ
դիմաւորելու»:*

*7 Յակոբ չափազանց վախցաւ ու տագնապեցաւ: Իրեն հետ եղող ժողովուրդը,
ոչխարները, արջառները եւ ուղտերը երկու խումբի բաժնեց, 8 ու ըսաւ. «Եթէ Եսաւ մէկ
խումբին հասնի եւ զայն զարնէ, մնացեալ խումբը կ'ազատի»: 9 Ու Յակոբ ըսաւ. «Ո՛վ իմ
հօրս՝ Աբրահամի Աստուածը, եւ իմ հօրս՝ Իսահակի Աստուածը, Տէ՛ր, որ ըսիր ինծի.
“Վերադարձի՛ր երկիրդ ու ազգականներուդ, եւ քեզի բարիք պիտի ընեմ□: 10 [բ]Արժանի
չեմ" այն բոլոր կարեկցութիւններուն եւ ամբողջ ճշմարտութեան, որոնցմով դուն ծառայիդ
հետ վարուեցար. քանի որ իմ գաւազանովս անցայ այս Յորդանանէն, ու հիմա երկու
խումբի տէր եղայ: 11 Կ'աղերսե՛մ, ազատէ՛ զիս եղբօրս՝ Եսաւի ձեռքէն. որովհետեւ ես
անկէ կը վախնամ, որ թերեւս գայ եւ զարնէ զիս, ու մայրը՝ որդիներով: 12 Դո՛ւն ըսիր թէ
“անշո՛ւշտ քեզի բարիք պիտի ընեմ, եւ քու զարմդ ծովու աւազին չափ պիտի ընեմ, որ
շատութենէն չի հաշուուիր□»:*

*13 Այդ գիշերը հոն իջեւանեցաւ, ու իր ձեռքը եղածէն ընծաներ պատրաստեց իր եղբօր՝
Եսաւի համար.– 14 երկու հարիւր այծ եւ քսան նոխազ, երկու հարիւր մաքի ու քսան խոյ,
15 երեսուն ծիծ տուող ուղտ՝ իրենց ձագերով, քառասուն կով եւ տասը ցուլ, քսան մատակ
էշ ու տասը աւանակ: 16 Ամէն մէկ հօտը՝ զատ-զատ իր ծառաներուն ձեռքը յանձնեց, եւ*

[լ] Եբր.՝ ծածկուած ըլլանք՝ Տէ՛րը թող դիտէ

[ա] Այսինքն՝ երկու բանակներ

[բ] Եբր.՝ Շատ պզտիկ եմ

իր ծառաներուն ըսաւ. «Առջե՛ւս անցէք, ու [գ]հօտերը իրարմէ քի՛չ մը հեռու թողուցէք"»: 17
Առջեւէն գացողին պատուիրեց. «Երբ եղբայրս՝ Եսաւ քեզի հանդիպի եւ քեզի հարցնէ.
“Դուն որո՞ւնն ես, ո՞ւր կ’երթաս, ու այս առջեւդ եղողները որո՞ւնն են□, 18 ըսէ՛. “Քու
ծառայիդ՝ Յակոբինն է. իմ տիրոջս՝ Եսաւի ղրկած ընծան է, եւ ահա՛ ինք ալ մեր ետեւն
է□»: 19 Նոյնպէս երկրորդին, երրորդին ու հօտերուն բոլոր հետեւողներուն պատուիրեց.
«Ա՛յս խօսքին համաձայն ըսէք Եսաւի՝ երբ զինք գտնէք, 20 նաեւ ըսէ՛ք. “Ահա՛ քու ծառադ՝
Յակոբ ալ մեր ետեւն է□»: Արդարեւ ըսաւ. «Առջեւէս գացող ընծաներով զինք կը
խաղաղեցնեմ, եւ անկէ ետք իր երեսը կը տեսնեմ. թերեւս [դ]զիս ընդունի"»: 21 Ա՛յսպէս՝
ընծաները անոր առջեւէն գացին, իսկ ինք այդ գիշերը հոն իջեւանեցաւ՝ բանակավայրին
մէջ: 22 Այդ գիշերը ելաւ, իր երկու կիները, իր երկու ստրկուհիներն ու իր տասնմէկ
զաւակները առաւ, եւ Յաբոկի անցքէն անցաւ: 23 Զանոնք առաւ ու վտակէն անցուց. իր
ամբողջ ունեցածն ալ անցուց:

ՅԱԿՈԲ ԿԸ ԳՕՏԵՄԱՐՏԻ ՓԱՆՈՒԷԼԻ ՄԷՋ

24 Յակոբ մինակ մնաց, եւ մարդ մը կը գօտեմարտէր իրեն հետ՝ մինչեւ արշալոյսին
[ե]ծագիլը: 25 Երբ մարդը տեսաւ թէ անոր չյաղթեց, անոր զիստին ամոլաջիղին դպաւ, ու
Յակոբի զիստին ամոլաջիղը [զ]խախտեցաւ՝ անոր հետ գօտեմարտած ատեն: 26 Եւ անիկա
ըսաւ. «Արձակէ՛ զիս, քանի որ արշալոյսը ծագեցաւ»: Յակոբ ըսաւ. «Չեմ արձակեր քեզ՝
մինչեւ որ զիս չօրհնես»: 27 Անիկա իրեն ըսաւ. «Ի՞նչ է անունդ»: Ան ալ ըսաւ. «Յակոբ
է»: 28 Անիկա ըսաւ. «Ա՛լ քու անունդ Յակոբ [է]չկոչուի, հապա՝ [ը]Իսրայէլ. որովհետեւ
Աստուծոյ հետ ու մարդոց հետ [թ]գօտեմարտեցար, եւ յաղթեցիր»: 29 Յակոբ հարցուց.
«Կ’աղերսե՛մ, անո՛ւնդ իմացուր ինծի»: Անիկա ըսաւ. «Ինչո՞ւ անունս կը հարցնես», եւ
հոն օրհնեց զինք: 30 Յակոբ այդ տեղին անունը [ժ]Փանուէլ կոչեց, քանի որ ըսաւ.
«Աստուած երես առ երես տեսայ, բայց իմ անձս ողջ մնաց»:

31 Երբ Փանուէլէն անցաւ, արեւը անոր վրայ ծագեցաւ, ու իր զիստին վրայ կը կաղար:
32 Ատոր համար Իսրայէլի որդիները՝ զիստին վրայի [ի]թմրած ջիղը" չեն ուտեր մինչեւ
այսօր, որովհետեւ Յակոբի զիստին [լ]թմրած ջիղին" դպաւ:

[գ] Եբր.՝ միջո՛ց դրէք հօտի եւ հօտի միջեւ

[դ] Եբր.՝ երեսս բարձրացնէ

[ե] Եբր.՝ ելլելը

[զ] Կամ՝ թմրեցաւ

[է] Եբր.՝ չըսուի

[ը] Այսինքն՝ Աստուծոյ հետ մարտնչող

[թ] Եբր.՝ իշխեցիր

[ժ] Այսինքն՝ Աստուծոյ երեսը

[ի] Կամ՝ ամոլաջիղը

[լ] Կամ՝ ամոլաջիղին

ՅԱԿՈԲ ԿԸ ՀԱՆԴԻՊԻ ԵՍԱՒԻ

33

*Յակոբ իր աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, եւ ահա՛ Եսաւ կու գար, ու անոր հետ՝ չորս
հարիւր մարդ: Ուստի իր զաւակները Լիայի, Ռաքէլի եւ երկու ստրկուհիներուն բաժնեց: 2
Ստրկուհիները առջեւը դրաւ՝ իրենց զաւակներով, Լիան իր զաւակներով՝ ետեւը, ու
Ռաքէլը եւ Յովսէփը՝ բոլորին ետեւը: 3 Իսկ ինք անոնց առջեւ անցաւ, ու եօթը անգամ
մինչեւ գետին խոնարհելով երկրպագեց՝ մինչեւ որ իր եղբօր մօտեցաւ: 4 Եսաւ վազեց
զայն դիմաւորելու. զայն գրկեց, անոր վիզին վրայ ինկաւ, զայն համբուրեց, եւ լացին: 5
Եսաւ իր աչքերը վերցուց, կիներն ու զաւակները տեսաւ, եւ ըսաւ. «Ասոնք քու ի՞նչդ են»:
Ան ալ ըսաւ. «Աստուծոյ քու ծառայիդ [ա]պարգեւած զաւակներն են»: 6 Այն ատեն
ստրկուհիներն ու անոնց զաւակները մօտեցան եւ երկրպագեցին: 7 Լիա ալ մօտեցաւ իր
զաւակներով, ու երկրպագեցին: Յետոյ Յովսէփ եւ Ռաքէլ մօտեցան ու երկրպագեցին: 8
Եսաւ ըսաւ. «Ի՞նչ է այս ամբողջ խումբդ, որուն հանդիպեցայ». Յակոբ ըսաւ. «Իմ
տիրոջս [բ]առջեւ շնորհք գտնելու համար է»: 9 Եսաւ ըսաւ. «Ես շատ ունիմ, եղբա՛յրս.
քուկդ՝ քեզի՛ ըլլայ»: 10 Յակոբ ըսաւ. «Ո՛չ, կ՚աղերսե՛մ: Եթէ այժմ առջեւդ շնորհք գտայ,
իմ ձեռքէս ընդունէ՛ ընծաս. քանի որ քու երեսդ՝ Աստուծոյ երեսը տեսնելու պէս տեսայ, եւ
ինծի հաճեցար: 11 Կ՚աղերսե՛մ, ա՛ռ քեզի բերուած [գ]ընծաս. որովհետեւ Աստուած
ողորմեցաւ ինծի, ու ես ամէն բան ունիմ»: Եւ ստիպեց զայն. ան ալ ընդունեց: 12 Ապա
ըսաւ. «Մեկնի՛նք, երթա՛նք, ու ես քու առջեւէդ կը քալեմ»: 13 Յակոբ անոր ըսաւ. «Իմ
տէրս գիտէ թէ զաւակները փափուկ են, եւ ինծի հետ եղող ոչխարներն ու արջառները
կաթնտու են. եթէ մէ՛կ օր [դ]բռնութեամբ վարեն զանոնք", բոլոր ոչխարները պիտի մեռնին:
14 Կ՚աղերսե՛մ, իմ տէրս թող անցնի իր ծառային առջեւ. ու ես՝ կամաց-կամաց [ե]երթամ,
առջեւս եղող [զ]անասուններուն ոտքով եւ զաւակներուն ոտքով, մինչեւ որ տիրոջս՝ Սէիր
հասնիմ»: 15 Եսաւ ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, ինծի հետ եղող ժողովուրդէն մաս մը քու քովդ
ձգեմ»: Ան ալ ըսաւ. «Ի՞նչ պէտք կայ. թող շնորհք գտնեմ տիրոջս առջեւ»: 16 Այսպէս
Եսաւ այդ օրը իր ճամբան վերադարձաւ՝ դէպի Սէիր:*

*17 Յակոբ Սոկքովթ մեկնեցաւ, ու իրեն տուն մը կառուցանեց, եւ իր խաշինքին
տաղաւարներ շինեց. ատոր համար այդ տեղին անունը [է]Սոկքովթ կոչուեցաւ:*

*18 Յակոբ՝ Միջագետքէն եկած ատեն՝ Սիւքեմացիներուն Սաղէմ քաղաքը հասաւ, որ
Քանանի երկրին մէջ է, ու քաղաքին առջեւ բանակեցաւ: 19 Արտին բաժինը, ուր իր վրանը
լարած էր, Սիւքէմի հօր՝ Եմովրի որդիներէն գնեց հարիւր կտոր [ը]արծաթի: 20 Եւ հոն*

[ա] *Եբր.՝* ողորմած

[բ] *Եբր.՝* աչքերուն

[գ] *Եբր.՝* օրհնութիւնս

[դ] *Եբր.՝* ճնշուին

[ե] *Եբր.՝* տանիմ

[զ] *Եբր.՝* ստացուածքին

[է] *Այսինքն՝* տաղաւարներ

[ը] *Կամ՝* ոսկիի

զոհասեղան մը կանգնեցուց, ու անունը [թ]Էլէլօհէ-Իսրայէլ" կոչեց:

ԴԻՆԱ ԿԸ ԲՌՆԱԲԱՐՈՒԻ

34

*Դինա, Լիայի Յակոբի ծնած աղջիկը, դուրս ելաւ՝ այդ երկրին աղջիկները տեսնելու: 2
Այդ երկրին իշխանը՝ Խեւացի Եմովրի որդին Սիւքէմ, տեսաւ զայն, եւ առաւ ու պառկեցաւ
անոր հետ, եւ լլկեց զայն: 3 Անոր անձը Յակոբի Դինա աղջիկին յարեցաւ. սիրեց
երիտասարդուհին, ու երիտասարդուհիին [ա]քաղցրութեամբ խօսեցաւ: 4 Սիւքէմ իր հօր՝
Եմովրի ըսաւ. «Այս աղջիկը կի՛ն առ ինծի»: 5 Յակոբ լսեց թէ ան իր աղջիկը՝ Դինան
պղծեց. բայց իր որդիները իր խաշինքին հետ դաշտն էին, եւ մինչեւ անոնց գալը՝ Յակոբ
լռեց:*

*6 Սիւքէմի հայրը՝ Եմովր՝ Յակոբի գնաց, որպէսզի անոր հետ խօսի: 7 Յակոբի
որդիները դաշտէն եկան՝ երբ լսեցին: Մարդիկը վշտացած ու շատ բորբոքած էին, քանի
որ Յակոբի աղջիկին հետ պառկելով՝ ան Իսրայէլի մէջ անզգամութիւն գործած էր, որ
այդպէս ըլլալու չէր: 8 Եմովր անոնց հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Իմ Սիւքէմ որդիիս անձը ձեր
աղջիկին սիրահարեցաւ. կ՚աղերսե՛մ, զայն տուէ՛ք անոր իբր կին, 9 եւ մեզի խնամի՛ եղէք.
ձեր աղջիկները մեզի՛ տուէք, մեր աղջիկները ձեզի՛ առէք, 10 ու մեզի՛ հետ բնակեցէք, եւ
այս երկիրը ձե՛ր առջեւ պիտի ըլլայ. անոր մէջ բնակեցէ՛ք, առուտո՛ւր ըրէք, ու անոր մէջ
կալուածնե՛ր ստացէք»: 11 Սիւքէմ աղջկան հօր եւ անոր եղբայրներուն ըսաւ. «Թող
շնորհք գտնեմ ձեր [բ]առջեւ, ու ի՛նչ որ ինծի ըսէք՝ կու տամ: 12 Խնդրեցէ՛ք ինծմէ յոյժ շատ
օժիտ եւ պարգեւ, ու պիտի տամ ի՛նչպէս որ ինծի ըսէք. միայն թէ երիտասարդուհին ինծի
տուէք՝ իբր կին»: 13 Յակոբի որդիները խաբէութեա՛մբ պատասխանեցին Սիւքէմի եւ անոր
հօր՝ Եմովրի, (քանի որ ան իրենց Դինա քոյրը պղծած էր,) 14 ու անոնց ըսին. «Մենք այս
բանը չենք կրնար ընել, այսինքն մեր քոյրը անթլփատ մարդու մը տալ, որովհետեւ
ատիկա մեզի նախատինք է: 15 Միայն սա՛ պայմանով կը համաձայնինք ձեզի հետ, եթէ
ձեզմէ ամէն արու թլփատուելով՝ մեզի պէս ըլլաք: 16 Այն ատեն մեր աղջիկները ձեզի կու
տանք եւ ձեր աղջիկները մեզի կ՚առնենք, ձեզի հետ կը բնակինք ու ձեզի հետ մէկ
ժողովուրդ կ՚ըլլանք: 17 Բայց եթէ մեզի մտիկ չընելով՝ չթլփատուիք, մենք մեր աղջիկը
կ՚առնենք եւ կ՚երթանք: 18 Անոնց խօսքը Եմովրի ու Եմովրի որդիին՝ Սիւքէմի [գ]հաճելի
եղաւ: 19 Այդ երիտասարդը չուշացուց այս բանը ընելը, որովհետեւ Յակոբի [դ]աղջիկէն
կ՚ախորժէր", եւ իր հօր տան մէջ եղողներուն ամէնէն պատուաւորն էր:*

*20 Եմովր ու անոր որդին՝ Սիւքէմ իրենց քաղաքին դուռը գացին, եւ իրենց քաղաքին
մարդոց հետ խօսելով՝ ըսին. 21 «Այս մարդիկը խաղաղութեամբ կը վարուին մեզի հետ.
ուստի այս երկրին մէջ թող բնակին ու անոր մէջ առուտուր ընեն, քանի ահա՛ երկիրը
ընդարձակ է անոնց առջեւ: Եկէ՛ք, անոնց աղջիկները մեզի առնենք իբր կին, եւ մեր
աղջիկները անոնց տանք: 22 Բայց այդ մարդիկը՝ մեզի հետ բնակելու, մէկ ժողովուրդ*

[թ] Այսինքն՝ Աստուած՝ Իսրայէլի Աստուածը

[ա] Եբր.՝ սիրտին

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

[գ] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[դ] Կամ՝ աղջիկին կը բաղձար

ըլլալու համար՝ միայն սա՛ պայմանով կը համաձայնին մեզի հետ, եթէ իրենց
թլփատուելուն պէս՝ մեր մէջէն ամէն արու թլփատուի: 23 Անոնց խաշինքը, ինչքն ու բոլոր
անասունները մերը չե՞ն ըլլար. միայն թէ համաձայնինք անոնց հետ՝ որ մեզի հետ
բնակին»: 24 Եմովրի եւ անոր որդիին՝ Սիւքէմի մտիկ ըրին բոլոր անոնք՝ որ անոր
քաղաքին դռնէն դուրս կ՚ելլէին. ու ամէն արու՝ որ անոր քաղաքին դռնէն դուրս կ՚ելլէր,
թլփատուեցաւ:

25 Երրորդ օրը, երբ անոնք կոտտանքի մէջ էին, Յակոբի երկու որդիները՝ Շմաւոն եւ
Ղեւի, Դինայի եղբայրները, իւրաքանչիւրը իր սուրը առաւ, համարձակ քաղաքը մտան ու
բոլոր արուները սպաննեցին: 26 Եմովրը եւ անոր որդին՝ Սիւքէմը սուրի բերանէ անցուցին,
Սիւքէմի տունէն Դինան առին ու դուրս ելան: 27 Յակոբի որդիները սպաննուածներուն
վրայ գացին եւ քաղաքը կողոպտեցին, քանի որ իրենց քոյրը պղծուած էր: 28 Անոնց
ոչխարները, արջառներն ու էշերը, քաղաքին մէջ եղածը եւ դաշտին մէջ եղածը, 29 ու
անոնց ամբողջ գոյքերը առին: Բոլոր մանուկներն ու կիները գերեվարեցին, եւ տուներուն
մէջ եղած ամէն ինչ կողոպտեցին: 30 Յակոբ Շմաւոնի ու Ղեւիի ըսաւ. «Զիս այս երկրին
բնակիչներուն, Քանանացիներուն եւ Փերեզացիներուն մէջ [ե]ատելի ընելով՝ զիս
դժբախտացուցիք. իմ [զ]մարդիկս սակաւաթիւ ըլլալով՝ անոնք ինծի դէմ պիտի հաւաքուին,
զիս պիտի զարնեն, ու ես եւ իմ տունս պիտի բնաջնջուինք»: 31 Իսկ անոնք ըսին. «Հապա
ան պոռնիկի՞ պէս վարուելու էր մեր քրոջ հետ»:

ԱՍՏՈՒԱԾ Կ՚ՕՐՀՆԷ ՅԱԿՈԲԸ

35

Աստուած Յակոբի ըսաւ. «Կանգնէ՛, բարձրացի՛ր դէպի Բեթէլ, հո՛ն բնակէ ու հո՛ն
զոհասեղան մը շինէ Աստուծոյ, որ քեզի երեւցաւ երբ կը փախչէիր եղբօրդ՝ Եսաւի
առջեւէն»: 2 Յակոբ իր ընտանիքին եւ բոլոր իրեն հետ եղողներուն ըսաւ. «Ձեր մէջ եղող
[ա]օտար աստուածները հանեցէ՛ք, մաքրուեցէ՛ք ու ձեր հանդերձները փոխեցէ՛ք: 3
Կանգնի՛նք, դէպի Բեթէ՛լ բարձրանանք, եւ հոն զոհասեղան մը պիտի շինեմ Աստուծոյ, որ
իմ տագնապիս օրը զիս լսեց, ու գացած ճամբայիս մէջ ինծի հետ էր»: 4 Անոնք ալ իրենց
ձեռքը եղած բոլոր օտար աստուածները, եւ իրենց ականջները եղած օղերը Յակոբի
տուին: Յակոբ զանոնք թաղեց Սիւքէմի մօտ եղող բեւեկնիին տակ. 5 ապա մեկնեցան:
Իրենց շրջակայ քաղաքներուն վրայ Աստուծոյ երկիւղը ինկաւ, ուստի Յակոբի որդիները
չհետապնդեցին: 6 Յակոբ Քանանի երկրին մէջ եղող Լուզ՝ այսինքն Բեթէլ հասաւ, ինք ու
իրեն հետ եղող ամբողջ ժողովուրդը: 7 Հոն զոհասեղան մը կառուցանեց, եւ այդ տեղին
անունը [բ]Էլ-Բեթէլ կոչեց, քանի որ իր եղբօր առջեւէն փախած ատեն՝ Աստուած հո՛ն
երեւցեր էր իրեն:

8 Ռեբեկայի սնուցիչը՝ Դեբորա մեռաւ, ու Բեթէլի ներքեւը՝ կաղնիի մը տակ
թաղուեցաւ: Անոր անունը [գ]Ալոն-Պախութ կոչուեցաւ:

9 Աստուած դարձեալ երեւցաւ Յակոբի, երբ ան Միջագետքէն եկած էր, եւ օրհնեց

[ե] Եբր.՝ գարշահոտ

[զ] Եբր.՝ այր մարդիկս

[ա] Կամ՝ օտարազգիներու

[բ] Այսինքն՝ Բեթէլի Աստուածը

[գ] Այսինքն՝ սուգի կաղնի

զայն: 10 Աստուած անոր ըսաւ. «Քու անունդ Յակոբ է.ա՛լ անունդ Յակոբ պիտի չկոչուի,
հապա Իսրայէ՛լ պիտի ըլլայ անունդ»․ ու անոր անունը Իսրայէլ կոչեց: 11 Աստուած անոր
ըսաւ. «Ես Ամենակարող Աստուածն եմ. աճէ՛ ու բազմացի՛ր. ազգ մը, եւ ազգերու
համախմբում մը պիտի ելլեն քեզմէ, ու մէջքէդ թագաւորներ պիտի ելլեն: 12 Այն երկիրը՝
որ Աբրահամի եւ Իսահակի տուի, քեզի՛ պիտի տամ. ու քեզմէ ետք՝ քու զարմի՛դ պիտի
տամ այդ երկիրը»: 13 Եւ Աստուած անոր քովէն բարձրացաւ, այն [դ]տեղէն՝ ուր անոր հետ
խօսեցաւ: 14 Յակոբ քարէ արձան մը կանգնեցուց այն տեղը՝ ուր Աստուած իրեն հետ
խօսեցաւ. անոր վրայ թափելիք նուէր [ե]ընծայեց, ու անոր վրայ իւղ թափեց: 15 Եւ Յակոբ
Բեթէլ կոչեց այդ տեղին անունը, ուր Աստուած իրեն հետ խօսեցաւ:

ՌԱՔԷԼԻ ՄԱՀԸ

16 Բեթէլէն մեկնեցան, ու տակաւին քիչ մը ճամբայ մնացած էր Եփրաթա հասնելու՝
երբ Ռաքէլ ծնաւ, բայց տաժանելի ծննդաբերութիւն մը ունեցաւ: 17 Մինչ
ծննդաբերութեան տաժանքին մէջ էր, մանկաբարձը իրեն ըսաւ. «Մի՛ վախնար, որովհետեւ
ա՛յս ալ քու որդիդ է»: 18 Երբ իր հոգին կ'ելլէր, (քանի որ մեռաւ,) անոր անունը [զ]Բենոնի
կոչեց. բայց անոր հայրը [է]Բենիամին կոչեց զայն: 19 Ռաքէլ մեռաւ, ու թաղուեցաւ
Եփրաթայի ճամբան, որ Բեթլեհէմն է: 20 Յակոբ անոր գերեզմանին վրայ արձան մը
կանգնեցուց, որ մինչեւ այսօր Ռաքէլի գերեզմանին արձանն է:
21 Իսրայէլ մեկնեցաւ, եւ իր վրանը [ը]Միկտալ-Եդերէ անդին լարեց: 22 Երբ Իսրայէլ այդ
երկրին մէջ կը բնակէր, Ռուբէն գնաց ու իր հօր Բաղղա հարճին հետ պառկեցաւ. եւ
Իսրայէլ լսեց ասիկա:

ՅԱԿՈԲԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ
(Ա. Մնաց. 2. 1-2)

Յակոբի որդիները տասներկու էին.– 23 Լիայի որդիները՝ Յակոբի անդրանիկը Ռուբէն,
Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար ու Զաբուղոն. 24 Ռաքէլի որդիները՝ Յովսէփ եւ Բենիամին.
25 Ռաքէլի Բաղղա ստրկուհիին որդիները՝ Դան ու Նեփթաղիմ. 26 եւ Լիայի Զեղփա
ստրկուհիին որդիները՝ Գադ ու Ասեր: Ասոնք են Յակոբի որդիները, որ Միջագետքի մէջ
ծնան անոր:

ԻՍԱՀԱԿԻ ՄԱՀԸ

27 Յակոբ հասաւ իր հօր՝ Իսահակի քով, Մամբրէ՝ Արբայի քաղաքը, այսինքն Քեբրոն,
ուր Աբրահամ ու Իսահակ պանդխտացան: 28 Իսահակի օրերը հարիւր ութսուն տարի
եղան: 29 Իսահակ, ծերացած եւ իր օրերէն կշտացած, շունչը տալով՝ մեռաւ ու իր

[դ] *Եբր.՝ տեղը*

[ե] *Եբր.՝ թափեց*

[զ] *Այսինքն՝ նեղութեանս որդին*

[է] *Այսինքն՝ աջ ձեռքիս որդին*

[ը] *Այսինքն՝ հօտի աշտարակ*

ժողովուրդին մէջ ամփոփուեցաւ. անոր որդիները՝ Եսաւ եւ Յակոբ՝ թաղեցին զայն:

ԵՍԱՒԻ ՑԱՐՄԸ
(Ա. Մնաց. 1. 34-37)

36

Ահա՛ւասիկ Եսաւի ծնունդները, որ Եդովմն է: 2 Եսաւ իրեն կիներ առաւ Քանանի աղջիկներէն.- Քետացի Ելոնի աղջիկը՝ Ադդան, Խեւացի Սեբեգոնի աղջիկին Անայի աղջիկը՝ Ողիբաման, 3 եւ Իսմայէլի աղջիկը՝ Նաբէոթի քոյրը՝ Բասեմաթը: 4 Ադդա Եսաւի ծնաւ Եղիփազը, ու Բասեմաթ ծնաւ Ռագուէլը: 5 Ողիբամա ծնաւ Յեուսը, Յեգղոմը եւ Կորխը: Ասոնք են Եսաւի որդիները, որ ծնան իրեն Քանանի երկրին մէջ:

6 Եսաւ առաւ իր կիները, որդիներն ու աղջիկները եւ իր տան բոլոր անձերը, իր խաշինքը, իր բոլոր անասուններն ու իր ամբողջ ինչքը՝ որ վաստկած էր Քանանի երկրին մէջ, եւ իր եղբօր՝ Յակոբի առջեւէն հեռաւոր երկիր մը գնաց. 7 արդարեւ՝ իրենց ինչքին շատ ըլլալուն համար՝ չէին կրնար միասին բնակիլ, ու իրենց խաշինքին պատճառով այն երկիրը՝ որուն մէջ գաղթական էին՝ "բաւական չէր իրենց"[ա]: 8 Ուստի Եսաւ Սէիրի լեռը բնակեցաւ: Եսաւ Եդովմն է:

9 Ահա՛ւասիկ Սէիրի լեռը եղող Եդովմայեցիներու հօր՝ Եսաւի ծնունդները: 10 Ահա՛ւասիկ Եսաւի որդիներուն անունները.- Եսաւի կնոջ՝ Ադդայի որդին՝ Եղիփազ, ու Եսաւի կնոջ՝ Բասեմաթի որդին՝ Ռագուէլ. 11 Եղիփազի որդիներն էին՝ Թեման, Օմար, Սեփոյ, Գոթամ ու Կենեզ: 12 Թամնա՝ Եսաւի որդիին՝ Եղիփազի հարճն էր, որ Եղիփազի ծնաւ Ամաղէկը. Եսաւի կնոջ՝ Ադդայի որդիները ասոնք էին: 13 Ահա՛ւասիկ Ռագուէլի որդիները.- Նահաթ, Զարա, Սամմա ու Մեզա: Ասոնք էին Եսաւի կնոջ՝ Բասեմաթի որդիները: 14 Ահա՛ւասիկ Եսաւի կնոջ՝ Սեբեգոնի աղջիկին Անայի աղջիկին Ողիբամայի որդիները. Եսաւի ծնաւ՝ Յէուսը, Յեգղոմը եւ Կորխը:

15 Ահա՛ւասիկ Եսաւի որդիներէն եղող պետերը.- Եսաւի անդրանիկին՝ Եղիփազի որդիները՝ Թեման պետ, Օմար պետ, Սեփով պետ, Կենեզ պետ, 16 Կորխ պետ, Գոթամ պետ, Ամաղէկ պետ: Եդովմի երկրին մէջ՝ Եղիփազէ եղող պետերը ասոնք են. ասոնք Ադդայի որդիներն էին: 17 Ահա՛ւասիկ Եսաւի որդիին՝ Ռագուէլի որդիները.- Նահաթ պետ, Զարա պետ, Սամմա պետ, Մեզա պետ: Եդովմի երկրին մէջ՝ Ռագուէլէ եղող պետերը ասոնք են: Եսաւի կնոջ՝ Բասեմաթի որդիները ասոնք էին: 18 Ահա՛ւասիկ Եսաւի կնոջ՝ Ողիբամայի որդիները.- Յեուս պետ, Յեգղոմ պետ, Կորխ պետ: Եսաւի կնոջ՝ Անայի աղջիկը եղող Ողիբամայէ ծնած պետերը ասոնք էին: 19 Ասոնք են Եսաւի՝ այսինքն Եդովմի որդիները. ասոնք են անոնց պետերը:

ՍԷԻՐԻ ՑԱՐՄԸ
(Ա. Մնաց. 1. 38-42)

20 Ահա՛ւասիկ այդ երկրին մէջ բնակող Քոռեցի Սէիրի որդիները.- Ղոտան, Սոբաղ, Սեբեգոն, Անա, 21 Դիսոն, Եսեր եւ Դիսան: Ասոնք էին Քոռեցիներուն պետերը՝ Սէիրի որդիները, Եդովմի երկրին մէջ: 22 Ղոտանի որդիներն էին՝ Քոռի ու Հեմամ, եւ Ղոտանի քոյրը՝ Թամնա: 23 Ահա՛ւասիկ Սոբաղի որդիները.- Գաղուան, Մանաքաթ, Գեբաղ, Սեփով ու Օնամ: 24 Ահա՛ւասիկ Սեբեգոնի որդիները.- Այիա եւ Անա: Ասիկա այն Անան է, որ իր հօր՝ Սեբեգոնի էշերը արածած ատեն՝ անապատին մէջ ջերմուկները գտաւ: 25 Ահա՛ւասիկ Անայի որդիները.- Դիսոն, ու Անայի աղջիկը՝ Ողիբամա: 26 Ահա՛ւասիկ Դիսոնի

[ա] Եբր.՝ չէր կրնար կրել զիրենք

որդիները.– Ամադան, Եսբան, Յեթրան եւ Քառան: 27 Ահա՛ւասիկ Եսերի որդիները.– Բաղղան, Զաաւան ու Ական: 28 Ահա՛ւասիկ Դիսանի որդիները.– Հուս եւ Առան: 29 Ահա՛ւասիկ Քոռեցիներուն պետերը.– Ղոտան պետ, Սոբաղ պետ, Սեբեգոն պետ, Անա պետ, 30 Դիսոն պետ, Եսեր պետ, Դիսան պետ. ասոնք են Քոռեցիներուն պետերը Սէիրի երկրին մէջ՝ իրենց պետերուն գաւառներուն համեմատ:

ԵԴՈՎՄԻ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐԸ
(Ա. Մնաց. 1. 43-54)

31 Ահա՛ւասիկ այն թագաւորները՝ որ Եդովմի երկրին մէջ թագաւորեցին, Իսրայէլի որդիներուն վրայ թագաւորի մը թագաւորելէն առաջ: 32 Բէովրի որդին՝ Բաղա թագաւորեց Եդովմի մէջ. անոր քաղաքին անունը Դենաբա էր: 33 Բաղա մեռաւ, ու անոր տեղ Բոսրացի Զարայի որդին՝ Յոբաբ թագաւորեց: 34 Յոբաբ մեռաւ, եւ անոր տեղ՝ Թեմանացիներու երկրէն Հուսամ թագաւորեց: 35 Հուսամ մեռաւ, ու անոր տեղ Բադադի որդին՝ Ադադ թագաւորեց, որ Մովաբի դաշտին մէջ Մադիանացիները զարկաւ. անոր քաղաքին անունը Աւիթ էր: 36 Ադադ մեռաւ, եւ անոր տեղ Մասրեկացի Սամաղա թագաւորեց: 37 Սամաղա մեռաւ, ու անոր տեղ՝ Գետին քովի Ռոբովթէն եղող Սաւուղը թագաւորեց: 38 Սաւուղ մեռաւ, եւ անոր տեղ Աքոբորի որդին՝ Բահաղ-Անան թագաւորեց: 39 Աքոբորի որդին՝ Բահաղ-Անան մեռաւ, ու անոր տեղ Ադադ թագաւորեց: Անոր քաղաքին անունը Փոքով էր, եւ անոր կնոջ անունը՝ Մետաբեէլ, որ Մեզահաբի աղջիկին՝ Մատրէթի աղջիկն էր:

40 Ահա՛ւասիկ՝ իրենց գերդաստաններուն ու տեղերուն համեմատ, իրենց անուններով՝ Եսաւէ եղող պետերուն անունները.– Թամնա պետ, Գաղուա պետ, Յեթաթ պետ, 41 Ողիբամա պետ, Էլա պետ, Փինոն պետ, 42 Կենեզ պետ, Թեման պետ, Մաբզար պետ, Մագեդիէլ պետ, Իրամ պետ: 43 Ասոնք են Եդովմի պետերը՝ իրենց բնակութեան համեմատ, իրենց կալուածը եղող երկրին մէջ. ա՛յս է Եսաւը՝ Եդովմայեցիներուն հայրը:

ՅՈՎՍԷՓ ԵՒ ԻՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

37

Յակոբ իր հօր գաղթական եղած երկրին՝ Քանանի մէջ ապրեցաւ. 2 ահա՛ւասիկ Յակոբի ծնունդները: Յովսէփ տասնեօթը տարեկան էր՝ երբ իր եղբայրներուն հետ ոչխարները կ'արածէր, ու պատանի ըլլալով՝ իր հօր կիներուն՝ Բաղղայի որդիներուն եւ Զեղփայի որդիներուն հետ էր: Յովսէփ անոնց չարախօսութիւնը իրենց հօր կը [ա]հաղորդէր: 3 Իսրայէլ իր բոլոր որդիներէն աւելի կը սիրէր Յովսէփը, քանի որ իր ծերութեան որդին էր ան, ու բազմագոյն պատմուճան մը շինեց անոր: 4 Երբ անոր եղբայրները տեսան թէ իրենց հայրը զայն իր բոլոր եղբայրներէն աւելի կը սիրէր՝ ատեցին զայն, եւ խաղաղութեամբ չէին կրնար խօսիլ անոր հետ:

5 Յովսէփ երազ մը տեսաւ ու իր եղբայրներուն պատմեց. եւ անոնք ա՛լ աւելի ատեցին զայն: 6 Անոնց ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, մտի՛կ ըրէք այս տեսած երազս: 7 Ահա՛ մենք դաշտին մէջ որաներ կը կապէինք, եւ ահա՛ իմ որաս ելաւ, ուղիղ կայնեցաւ, ու ձեր որաները զայն շրջապատեցին եւ իմ որայիս երկրպագեցին»: 8 Անոր եղբայրները ըսին անոր. «Ի՞րապէս մեր վրայ պիտի թագաւորես, կամ ի՞րապէս մեր վրայ պիտի տիրես». եւ անոր երազներուն ու խօսքերուն համար՝ ա՛լ աւելի ատեցին զայն: 9 Ուրիշ երազ մըն ալ տեսաւ, եւ զայն իր եղբայրներուն պատմեց՝ ըսելով. «Ահա՛ երազ մըն ալ տեսայ. ահա՛ արեւը,

---

[ա] Եբր.՝ բերէր

լուսինը եւ տասնմէկ աստղեր ինծի երկրպագեցին»: 10 Երբ իր հօր ու իր եղբայրներուն
պատմեց, հայրը զինք սաստեց, եւ իրեն ըսաւ. «Ի՞նչ է այս տեսած երազդ. միթէ ես,
մայրդ ու եղբայրներդ ի՞րապէս պիտի գանք քեզի երկրպագելու՝ մինչեւ գետին
խոնարհելով»: 11 Ուստի եղբայրները անոր նախանձեցան, բայց հայրը իր միտքը պահեց
այս խօսքը:

ՅՈՎՍԷՓ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԵՒ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻ ԵԳԻՊՏՈՍ

12 Անոր եղբայրները գացին՝ որ իրենց հօր ոչխարները Սիւքէմի մէջ արածեն: 13
Իսրայէլ Յովսէփի ըսաւ. «Քու եղբայրներդ Սիւքէմի մէջ չե՞ն արածեր ոչխարները. եկո՛ւր,
քեզ անոնց ղրկեմ»: Ան ալ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ»: 14 Հայրը անոր ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ,
գնա՛, նայէ՛ թէ քու եղբայրներդ ողջ առո՛ղջ են, եւ ոչխարները ո՛ղջ են, ու ինծի լո՛ւր մը
բեր»: Այսպէս ղրկեց զայն Քեբրոնի հովիտէն. ան ալ Սիւքէմ գնաց: 15 Մարդ մը գտաւ
զայն, որ դաշտին մէջ կը դեգերէր. եւ այդ մարդը հարցուց անոր. «Ի՞նչ կը փնտռես»: 16
Ան ալ ըսաւ. «Իմ եղբայրներս կը փնտռեմ. կ՚աղերսե՛մ, իմացո՛ւր ինծի, անոնք ո՞ւր
կ՚արածեն»: 17 Այդ մարդը ըսաւ. «Ասկէ մեկնեցան, քանի որ լսեցի թէ կ՚ըսէին. "Դոթայիմ
երթանք□»: Ուստի Յովսէփ իր եղբայրներուն ետեւէն գնաց, ու Դոթայիմի մէջ գտաւ
զանոնք: 18 Երբ զայն հեռուէն տեսան, դեռ ինք անոնց չմօտեցած՝ անոր դաւաճանեցին,
որպէսզի զայն մեռցնեն: 19 Իրարու ըսին. «Ահա՛ այդ [բ]երազ տեսնողը" կու գայ. 20 ուստի
հիմա եկէ՛ք, սպաննենք զայն, գուբի մը մէջ նետենք, ու ըսենք թէ "չար գազան մը լափեց
զայն□. եւ տեսնենք թէ անոր երազները ի՛նչ պիտի ըլլան»: 21 Երբ Ռուբէն լսեց, անոնց
ձեռքէն զայն ազատեց՝ ըսելով. «[գ]Չսպաննե՛նք զինք»: 22 Ու Ռուբէն անոնց ըսաւ. «Արիւն
մի՛ թափէք, բայց զինք այս գո՛ւբը նետեցէք՝ որ անապատին մէջ է, եւ անոր վրայ ձեռք մի՛
դնէք»: Ասիկա կ՚ըսէր, որպէսզի կարենայ ազատել զայն անոնց ձեռքէն՝ իր հօր
վերադարձնելու համար:

23 Երբ Յովսէփ իր եղբայրներուն քով հասաւ, մերկացուցին Յովսէփը իր
պատմուճանէն, այսինքն իր վրայի բազմագոյն պատմուճանէն, 24 առին զայն ու գուբը
նետեցին. գուբը պարապ էր, մէջը ջուր չկար: 25 Յետոյ նստան՝ հաց ուտելու: Երբ իրենց
աչքերը վերցուցին ու նայեցան, ահա՛ Իսմայելացիներու կարաւան մը կու գար
Գաղաադէն. իրենց ուղտերը համեմներ, բալասան եւ զմուռս կը կրէին, ու կ՚երթային
զանոնք Եգիպտոս իջեցնելու: 26 Յուդա իր եղբայրներուն ըսաւ. «Ի՞նչ շահ պիտի
ունենանք, եթէ մեր եղբայրը սպաննենք եւ անոր արիւնը ծածկենք: 27 Եկէ՛ք զինք
Իսմայելացիներո՛ւն ծախենք եւ մեր ձեռքը անոր չդպչի, քանի որ ան մեր եղբայրն ու միսն
է»: Անոր եղբայրները հաւանեցան: 28 Երբ մադիանացի վաճառականները կ՚անցնէին, իր
եղբայրները Յովսէփը գուբէն վեր քաշեցին, դուրս հանեցին, եւ Իսմայելացիներուն
ծախեցին Յովսէփը՝ քսան կտոր արծաթի. անոնք ալ Յովսէփը Եգիպտոս տարին: 29
Ռուբէն դէպի գուբը վերադարձաւ, ու ահա՛ Յովսէփ գուբին մէջ չէր: Ուստի իր
հագուստները պատռեց, 30 իր եղբայրներուն վերադարձաւ եւ ըսաւ. «Ջաւակը չկայ, ու ես
ո՞ւր երթամ»:

31 Եղբայրները առին Յովսէփի պատմուճանը, այծերէն նոխազ մը մորթեցին եւ
պատմուճանը անոր արիւնին մէջ թաթխեցին: 32 Ապա բազմագոյն պատմուճանը
ղրկեցին, իրենց հօր հասցուցին ու ըսին. «Ասիկա՛ գտանք. այժմ ճանչցի՛ր թէ ասիկա քու
որդիիդ պատմուճա՛նն է՝ թէ ոչ»: 33 Ինք ալ զայն ճանչցաւ եւ ըսաւ. «Իմ որդիիս

[բ] Եբր.՝ երազներու տէրը

[գ] Եբր.՝ Չզարնե՛նք

պատմուճանն է, չար գազան մը զայն լափած է: Յովսէփ անշուշտ բզքտուեցաւ»: 34
Յակոբ պատռեց իր հանդերձները, քուրձ [դ]հագաւ մէջքին վրայ, եւ որդիին համար երկար
ժամանակ սգաց: 35 Իր բոլոր որդիներն ու բոլոր աղջիկները կանգնեցան՝ որ զինք
մխիթարեն. բայց ինք մերժեց մխիթարուիլ եւ ըսաւ. «Ես սուգով [ե]դժոխք պիտի իջնեմ՝ իմ
որդիիս քով»: Այսպէս անոր հայրը լացաւ անոր համար: 36 Մադիանացիները ծախեցին
զայն Եգիպտոսի մէջ, Փարաւոնի պալատականին՝ Պետափրէս թիկնապահապետին:

ՅՈՒԴԱ ԵՒ ԹԱՄԱՐ

38

Այն ատեն Յուդա իր եղբայրներուն քովէն իջաւ ու Ոդողոմացիի մը քով [ա]գնաց, որուն
անունը Իրաս էր: 2 Յուդա Շաւա անունով Քանանացիի մը աղջիկը տեսաւ, առաւ զայն եւ
անոր մտաւ: 3 Ան ալ յղացաւ, որդի մը ծնաւ ու անոր անունը Էր կոչեց: 4 Դարձեալ
յղացաւ, որդի մը ծնաւ եւ անոր անունը Օնան կոչեց: 5 Վերստին որդի մըն ալ ծնաւ, ու
անոր անունը Սելոմ կոչեց: Երբ զայն ծնաւ՝ Յուդա Քեզիբի մէջ էր:

6 Յուդա իր անդրանիկ որդիին՝ Էրի կին մը առաւ, որուն անունը Թամար էր: 7 Յուդայի
անդրանիկը՝ Էր չար էր Տէրոջ [բ]առջեւ. ուստի Տէրը մեռցուց զայն: 8 Յուդա Օնանի ըսաւ.
«Մտի՛ր քու եղբօրդ կնոջ, տագրութեան իրաւունքը գործադրէ՛ անոր, եւ եղբօրդ զա՛րմ
հանէ»: 9 Օնան գիտցաւ թէ զարմը իրը պիտի չըլլար. ատոր համար երբ իր եղբօր կնոջ
կը մտնէր՝ սերմը գետին կը թափէր, որպէսզի իր եղբօր զարմ չտայ: 10 Այս ըրած բանը
Տէրոջ [գ]անհաճոյ եղաւ. ուստի զինք ալ մեռցուց: 11 Յուդա իր Թամար հարսին ըսաւ.
«Այրի՛ կեցիր քու հօրդ տունը, մինչեւ որ իմ Սելոմ որդիս մեծնայ». որովհետեւ ըսաւ.
«Ասիկա ալ թող չմեռնի իր եղբայրներուն պէս»: Թամար գնաց եւ իր հօր տունը
բնակեցաւ:

12 Ժամանակէ մը ետք, Շաւայի աղջիկը՝ Յուդայի կինը մեռաւ: Երբ Յուդա
մխիթարուեցաւ, Թամնա բարձրացաւ՝ իր հօտերը խուզողներուն քով, ինք ու իր բարեկամը՝
Ոդողոմացի Իրաս: 13 Թամարի պատմուեցաւ՝ ըսելով. «Ահա՛ քու կեսրայրդ Թամնա կը
բարձրանայ՝ իր ոչխարները խուզելու»: 14 Ան ալ իր այրիութեան հագուստները հանեց իր
վրայէն, քօղով մը ծածկուեցաւ ու փաթթուեցաւ, եւ Թամնայի ճամբային մէջ եղող
Ենայիմի մուտքը նստաւ. քանի տեսաւ թէ Սելոմ մեծցաւ, բայց ինք անոր չտրուեցաւ՝ իբր
կին: 15 Երբ Յուդա տեսաւ զայն՝ պոռնիկ կարծեց, որովհետեւ իր երեսը ծածկած էր: 16
Ուստի ճամբան անոր [դ]գնաց ու ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, քեզի մտնեմ», քանի չէր գիտեր թէ
ան իր հարսն է: Ան ալ ըսաւ. «Ինծի մտնելու համար՝ ի՞նչ կու տաս ինծի»: 17 Ինք ալ
ըսաւ. «Հօտերէն այծի ուլ մը կը ղրկեմ քեզի»: Կինը ըսաւ. «Գրաւ մը կու տա՞ս մինչեւ
ղրկելդ»: 18 Յուդա ըսաւ. «Ի՞նչ գրաւ տամ քեզի»: Ան ալ ըսաւ. «Քու կնիքդ, երիզդ եւ
ձեռքիդ գաւազանը տո՛ւր»: Ինք ալ տուաւ անոր ու մտաւ անոր. Թամար անկէ յղացաւ: 19

[դ] **Եբր.՝** դրաւ

[ե] **Այսինքն՝** մեռած անձերու կայանը

[ա] **Եբր.՝** շեղեցաւ

[բ] **Եբր.՝** աչքերուն

[գ] **Եբր.՝** աչքերուն գէշ

[դ] **Եբր.՝** շեղեցաւ

*Ան կանգնեցաւ եւ գնաց, վրայէն քօղը հանեց ու իր այրիութեան հագուստները հագաւ: 20
Իսկ Յուդա իր բարեկամին՝ Ոդողոմացիին ձեռքով այծի ուլը ղրկեց, որպէսզի կնոջ ձեռքէն
գրաւը առնէ. բայց չգտաւ զայն: 21 Այդ տեղի մարդոց հարցուց. «Ճամբային վրայ՝
Ենայիմի մէջ եղած [ե]բոզը ո՞ւր է»: Անոնք ըսին. «Հոս բոզ չկար»: 22 Բարեկամը Յուդայի
վերադարձաւ եւ ըսաւ. «Չգտայ զայն, եւ այդ տեղի մարդիկն ալ ըսին թէ “Հոս բոզ
չկար□»: 23 Յուդա ըսաւ. «Իրե՛ն թող ըլլայ, որպէսզի խայտառակ չըլլանք. ահա՛ ես այս
ուլը ղրկեցի, բայց դուն չգտար զայն»: 24 Մօտ երեք ամիս ետք Յուդայի պատմուեցաւ՝
ըսելով. «Քու հարսդ՝ Թամար պոռնկեցաւ. նաեւ ահա՛ յղի մնաց պոռնկութենէն»: Յուդա
ըսաւ. «Դո՛ւրս հանեցէք զայն, ու թող այրուի»: 25 Երբ զինք դուրս կը հանէին, գրաւները
իր կեսրայրին ղրկեց՝ ըսելով. «Ես այս բաներուն տիրոջմէն յղի եմ»: Նաեւ ըսաւ.
«Կ՚աղերսե՛մ, ճանչցի՛ր թէ այս կնիքը, երիզն ու գաւազանը որո՛ւ կը պատկանին»: 26
Յուդա ճանչցաւ եւ ըսաւ. «Ան ինձմէ արդար է, որովհետեւ զայն իմ Սելոմ որդիիս
չտուի»: Յետոյ անգա՛մ մըն ալ չգիտցաւ զայն:*

*27 Անոր ծննդաբերութեան ատենը՝ ահա՛ անոր [զ]արգանդին մէջ երկուորեակ էին: 28
Երբ կը ծնանէր, մէկը ձեռքը երկարեց: Մանկաբարձը առաւ ու անոր ձեռքին վրայ
կրկնակի կարմիր դերձան մը կապեց՝ ըսելով. «Առաջ ասիկա՛ ելաւ»: 29 Բայց երբ ան իր
ձեռքը ետ քաշեց՝ ահա՛ անոր եղբայրը ելաւ: Մանկաբարձը ըսաւ. «Ինչո՞ւ սաղմընկերը
պատռեցիր. այս պատռուածքը վրա՛դ ըլլայ»: Ուստի անոր անունը [է]Փարէս կոչուեցաւ: 30
Յետոյ ձեռքին վրայ կրկնակի կարմիր դերձանը ունեցող եղբայրը ելաւ, եւ անոր անունը
Զարա կոչուեցաւ:*

ՅՈՎՍԷՓ ԵՒ ՊԵՏԱՓՐԷՍԻ ԿԻՆԸ

39

*Յովսէփը Եգիպտոս իջեցուցին, ու Փարաւոնի պալատականը՝ Եգիպտացի Պետափրէս
թիկնապահապետը գնեց զայն Իսմայելացիներուն ձեռքէն, որոնք զայն հոն իջեցուցին: 2
Տէրը Յովսէփի հետ էր, եւ ան յաջողակ մարդ մըն էր, ու իր եգիպտացի տիրոջ տունն էր:
3 Անոր տէրը տեսաւ թէ Տէրը անոր հետ էր, եւ թէ ինչ որ ընէր՝ Տէրը կը յաջողցնէր անոր
ձեռքով: 4 Յովսէփ անոր [ը]առջեւ շնորհք գտաւ ու անոր կը սպասարկէր. ան իր տան վրայ
վերատեսուչ նշանակեց զայն եւ իր ամբողջ ունեցածը անոր ձեռքը յանձնեց: 5 Այն
ժամանակէն ի վեր՝ որ զայն իր տան ու իր ամբողջ ունեցածին վրայ վերատեսուչ
նշանակեց, Տէրը օրհնեց Եգիպտացիին տունը՝ Յովսէփի պատճառով. թէ՛ տան մէջ եւ թէ
դաշտին մէջ՝ անոր ամբողջ ունեցածին վրայ Տէրոջ օրհնութիւնը եղաւ: 6 Իր ամբողջ
ունեցածը Յովսէփի ձեռքը թողուց, ու ի՛նչ որ կար անոր քով՝ չէր գիտեր, իր կերած հացէն
զատ: Յովսէփ գեղեցիկ դէմք եւ գեղեցիկ տեսք ունէր:*

*7 Այս բաներէն ետք՝ անոր տիրոջ կինը աչքերը վերցուց Յովսէփի վրայ ու ըսաւ.
«Պառկէ՛ ինծի հետ»: 8 Բայց ան մերժեց եւ իր տիրոջ կնոջ ըսաւ. «Ահա՛ իմ տէրս չի
գիտեր ի՛նչ որ կայ քովս՝ տան մէջ, ու իր ամբողջ ունեցածը ձեռքս յանձնեց: 9 Այս տան
մէջ ինձմէ մեծը չկայ, եւ ինծի որեւէ բան չարգիլեց՝ քեզմէ զատ, որովհետեւ դուն իր կինն*

[ե] *Եբր.՝ վերապահուած կինը (այսինքն՝ կռապաշտական պոռնկութեան վերապահուած)*

[զ] *Եբր.՝ փորին*

[է] *Այսինքն՝ պատռուածք*

[ը] *Եբր.՝ աչքերուն*

ես: Ուրեմն ես ի՞նչպէս այս մեծ չարիքը ընեմ ու Աստուծոյ դէմ մեղանչեմ»: 10 Թէպէտ
ան [բ]ամէն օր" Յովսէփի կը խօսէր, բայց ինք անոր մտիկ չէր ըներ՝ որ հետը պառկի կամ
հետը ըլլայ: 11 Օր մը՝ իր գործը կատարելու համար՝ տուն մտաւ, եւ հոն՝ տան մէջ՝ տան
մարդոցմէն ո՛չ մէկը կար: 12 Ուստի տիրուհին իր հագուստէն բռնեց՝ ըսելով. «Պառկէ՛
ինծի հետ»: Յովսէփ իր հագուստը անոր ձեռքը թողուց ու փախաւ, դուրս ելաւ: 13 Երբ
տեսաւ թէ ան հագուստը իր ձեռքը թողուց եւ դուրս փախաւ, 14 իր տան մարդիկը կանչեց
ու անոնց ըսաւ. «Նայեցէ՛ք, մեզի Եբրայեցի մը բերաւ՝ [գ]մեզ խայտառակելու" համար: Ան
ինծի եկաւ՝ ինծի հետ պառկելու համար, բայց ես բարձր ձայնով պոռացի: 15 Երբ լսեց
բարձր ձայնով պոռալս, իր հագուստը քովս թողուց եւ փախաւ, դուրս ելաւ»: 16 Ու մինչեւ
որ անոր տէրը տուն եկաւ, անոր հագուստը իր քով պահեց: 17 Ապա սա՛ խօսքերուն
համաձայն անոր ըսաւ. «Այն եբրայեցի ստրուկը՝ որ դուն մեզի բերիր, զիս խայտառակելու
համար ինծի եկաւ: 18 Իսկ երբ իմ ձայնս բարձրացուցի եւ պոռացի, իր հագուստը քովս
թողուց ու դուրս փախաւ»:

19 Երբ անոր տէրը լսեց իր կնոջ խօսքերը որ իրեն ըսաւ. "Քու ստրուկդ ինծի սա՛ բանը
ըրաւ□, իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ: 20 Յովսէփի տէրը զայն առաւ եւ բանտը դրաւ, այն
տեղը՝ ուր թագաւորին բանտարկեալները կապուած էին. ու հո՛ն՝ բանտին մէջ մնաց: 21
Բայց Տէրը Յովսէփի հետ էր. կարեկցեցաւ անոր, եւ բանտապետին առջեւ շնորհք գտնել
տուաւ անոր: 22 Բանտապետը Յովսէփի ձեռքը յանձնեց բանտին մէջ եղած բոլոր
բանտարկեալները, ու հոն ամբողջ գործը կատարողը ա՛ն էր: 23 Բանտապետը անոր
ձեռքը եղած որեւէ՛ բանին չէր նայեր, որովհետեւ Տէրը անոր հետ էր. ինչ որ ըներ՝ Տէրը
կը յաջողցնէր:

ՅՈՎՍԷՓ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԵՐԱԶՆԵՐԸ

40

Այս բաներէն ետք, Եգիպտոսի թագաւորին մատռուակն ու հացագործը մեղանչեցին
իրենց տիրոջ՝ Եգիպտոսի թագաւորին դէմ: 2 Փարաւոն զայրացաւ իր երկու
պալատականներուն՝ մատռուակապետին եւ հացագործապետին դէմ, 3 ու զանոնք
բանտարկեց թիկնապահապետին տան բանտին մէջ, այն տեղը՝ ուր Յովսէփ
բանտարկուած էր: 4 Թիկնապահապետը Յովսէփի հրահանգեց անոնց համար, եւ ան կը
սպասարկէր անոնց: Անոնք ժամանակ մը բանտը մնացին:

5 Եգիպտոսի թագաւորին մատռուակն ու հացագործը, որ բանտին մէջ կապուած էին,
երկուքն ալ մէկ գիշերուան մէջ մէկական երազ տեսան, իւրաքանչիւրին երազին
նշանակութեան համաձայն: 6 Երբ Յովսէփ առտուն եկաւ անոնց, տեսաւ զանոնք՝ որ
տխուր էին: 7 Ուստի իր տիրոջ տունը իրեն հետ բանտարկուած Փարաւոնի
պալատականներուն հարցուց. «Ինչո՞ւ ձեր երեսները [ա]տրտում են այսօր»: 8 Անոնք ալ
իրեն պատասխանեցին. «Երազ տեսանք, ու զայն մեկնող չկայ»: Յովսէփ անոնց ըսաւ.
«Միթէ մեկնութիւնները Աստուծո՛յ չե՞ն պատկանիր. կ՚աղերսե՛մ, պատմեցէ՛ք ինծի»:

9 Մատռուակապետը իր երազը Յովսէփի պատմեց եւ անոր ըսաւ. «Երազիս մէջ
[բ]տեսայ թէ" առջեւս որթատունկ մը կար, 10 ու որթատունկին վրայ՝ երեք ուռ: Ան

[բ] *Եբր.՝ օրէ օր*

[գ] *Եբր.՝ մեր վրայ խնդալու*

[ա] *Եբր.՝ գէշ*

[բ] *Եբր.՝ եւ ահա՛*

*բողբոջելէ ետք [գ]ծաղիկ բացաւ", ու անոր ողկոյզները խաղող հասցուցին: 11 Փարաւոնի
բաժակը ձեռքս էր. խաղողները առի եւ Փարաւոնի բաժակին մէջ ճմլեցի, ու բաժակը
Փարաւոնի ափը տուի»: 12 Յովսէփ անոր ըսաւ. «Ատոր մեկնութիւնը սա՛ է: Երեք ուռը՝
երեք օր է. 13 երեք օր ետք՝ Փարաւոն գլուխդ պիտի բարձրացնէ եւ քեզ պաշտօնիդ պիտի
վերադարձնէ, ու Փարաւոնի բաժակը անոր ձեռքը պիտի յանձնես՝ նախկին սովորութեան
համաձայն, երբ անոր մատռուակն էիր: 14 Բայց երբ քեզի բարիք ըլլայ՝ յիշէ՛ զիս.
կ'աղերսե՛մ, կարեկցութեա՛մբ վարուէ ինծի հետ, եւ զիս Փարաւոնի առջեւ յիշատակելով՝
զիս այս տունէն դո՛ւրս հանէ. 15 քանի որ ի՛րապէս գողցուեցայ Եբրայեցիներու երկրէն, ու
հո՛ս ալ ոչինչ ըրի՝ որ զիս այս գուբը նետեն»:*

*16 Երբ հացագործապետը տեսաւ թէ լաւ մեկնութիւն տուաւ, Յովսէփի ըսաւ. «Ես ալ
երազիս մէջ տեսայ թէ գլուխիս վրայ երեք [դ]ճերմակ սակառ ունէի: 17 Ամենէն վրայի
սակառին մէջ՝ Փարաւոնի համար հացագործի շինած ամէն տեսակ ուտելիքներէն կար, եւ
թռչունները կ'ուտէին զանոնք՝ գլուխիս վրայի սակառէն»: 18 Յովսէփ պատասխանեց.
«Ատոր մեկնութիւնը սա՛ է: 19 Երեք սակառը՝ երեք օր է. երեք օր ետք՝ Փարաւոն վրայէդ
պիտի վերցնէ գլուխդ ու քեզ ծառէ մը պիտի կախէ, եւ թռչունները վրայէդ միսդ պիտի
ուտեն»:*

*20 Երրորդ օրը՝ Փարաւոնի ծնունդին օրն էր. ուստի իր բոլոր ծառաներուն խնճոյք
սարքեց, եւ իր ծառաներուն մէջ՝ մատռուակապետին ու հացագործապետին գլուխները
բարձրացուց: 21 Մատռուակապետը վերադարձուց իր պաշտօնին, եւ ան բաժակը
Փարաւոնի ափը տուաւ. 22 իսկ հացագործապետը կախել տուաւ, ինչպէս Յովսէփ մեկներ
էր անոնց: 23 Սակայն մատռուակապետը չյիշեց Յովսէփը, այլ մոռցաւ զայն:*

ՅՈՎՍԷՓ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ՓԱՐԱՒՈՆԻ ԵՐԱԶԸ

41

*Լման երկու տարի ետք, Փարաւոն երազին մէջ տեսաւ թէ [ա]գետին եզերքը կայնած էր:
2 Եւ ահա՛ գետէն գեղեցիկ տեսքով ու գէր մարմինով եօթը երինջներ բարձրացան, եւ
[բ]մարգագետինին վրայ" կ'արածէին: 3 Ահա՛ անոնց ետեւէն՝ գետէն ուրիշ եօթը երինջներ
բարձրացան, վատ տեսքով ու նիհար մարմինով, եւ միւս երինջներուն քով՝ գետին եզերքը
կայնեցան: 4 Վատ տեսքով ու նիհար մարմինով երինջները՝ լափեցին եօթը գեղեցիկ
տեսքով եւ գէր երինջները: Յետոյ Փարաւոն արթնցաւ: 5 Ապա քնացաւ, ու երկրորդ
անգամ երազին մէջ տեսաւ թէ մէկ ծղօտի վրայ եօթը պարարտ եւ լաւ հասկեր կը
բարձրանային: 6 Ահա՛ անոնց ետեւէն եօթը նիհար ու խորշակահար հասկեր կը բուսնէին:
7 Այս նիհար հասկերը կլլեցին եօթը պարարտ եւ լեցուն հասկերը: Փարաւոն արթնցաւ, ու
ահա՛ երազ էր: 8 Առտուն անոր հոգին խռովեցաւ, եւ կանչել տուաւ Եգիպտոսի բոլոր
մոգերն ու անոր բոլոր իմաստունները. Փարաւոն պատմեց անոնց իր երազները, բայց ո՛չ
մէկը կար՝ որ զանոնք Փարաւոնի մեկնէր:*

9 Այն ատեն մատռուակապետը Փարաւոնի խօսեցաւ՝ ըսելով. «Այսօր ես իմ

[գ] *Եբր.՝ ընձիւղը աճեցաւ*

[դ] *Կամ՝ վանդակագործ, եւ կամ՝ նաշիհի*

[ա] *Կամ՝ Նեղոսի*

[բ] *Եբր.՝ կնիւններուն մէջ*

*յանցանքներս կը յիշեմ: 10 Փարաւոն զայրացաւ իր ծառաներուն դէմ, եւ զիս բանտարկեց
թիկնապահապետին տունը, զիս ու հացագործապետը. 11 Մէկ գիշերուան մէջ՝ ես եւ ան
երազ տեսանք. իւրաքանչիւրս իր երազին նշանակութեան համաձայն՝ երազ տեսանք: 12
Հոն մեզի հետ թիկնապահապետին ստրուկը կար, երիտասարդ Եբրայեցի մը. անոր
պատմեցինք, ու ան մեզի մեկնեց մեր երազները. իւրաքանչիւրիս՝ իր երազին համաձայն
մեկնեց: 13 Եւ ինչպէս ան մեզի մեկնեց՝ ա՛յնպէս եղաւ. Փարաւոն զիս իմ պաշտօնիս
վերադարձուց, ու զայն կախեց»:*

*14 Այն ատեն Փարաւոն մարդ ղրկեց եւ Յովսէփը կանչեց: [գ]Շուտով բանտէն հանեցին՝՝
զայն,ածիլուեցաւ, իր հանդերձները փոխեց ու Փարաւոնի եկաւ: 15 Փարաւոն Յովսէփի
ըսաւ. «Երազ տեսայ, եւ զայն մեկնո՛ղ մը չկայ. լսեցի թէ կ՚ըսեն քու մասիդ, թէ կրնա՛ս
երազ մը հասկնալ՝ զայն մեկնելու համար»: 16 Յովսէփ Փարաւոնի պատասխանեց. «Ո՛չ
թէ ես, այլ Աստուա՛ծ Փարաւոնի պիտի տայ [դ]նպաստաւոր պատասխան մը»:*

*17 Փարաւոն Յովսէփի ըսաւ. «Երազիս մէջ տեսայ թէ գետին եզերքը կայնած էի: 18 Եւ
ահա՛ գետէն եօթը երինջներ բարձրացան՝ գէր մարմինով ու գեղեցիկ տեսքով, եւ
մարգագետինին վրայ կ՚արածէին: 19 Ահա՛ անոնց ետեւէն ուրիշ եօթը երինջներ
բարձրացան՝ վտիտ, շատ վատ տեսքով ու նիհար մարմինով. անոնց պէս վատ՝ բնա՛ւ
տեսած չեմ Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ: 20 Նիհար եւ վատ երինջները՝ լափեցին
առաջին եօթը գէր երինջները: 21 Անոնց փորը մտնելէն ետք՝ չէր գիտցուեր թէ անոնք
անոնց փորը մտան. հապա անոնց տեսքը նախկինին պէս վատ էր: Յետոյ արթնցայ: 22 Ու
դարձեալ երազիս մէջ տեսայ թէ ահա՛ մէկ ծղօտի վրայ եօթը լեցուն եւ լաւ հասկեր կը
բարձրանային: 23 Ահա՛ անոնց ետեւէն եօթը չոր, նիհար ու խորշակահար հասկեր կը
բուսնէին: 24 Նիհար հասկերը կլլեցին այդ եօթը լաւ հասկերը: Եւ պատմեցի մոգերուն,
բայց ո՛չ մէկը կայ՝ որ ինծի բացատրէ»:*

*25 Յովսէփ Փարաւոնի ըսաւ. «Մէ՛կ է Փարաւոնի երազը. Աստուած իր ընելիքը յայտնեց
Փարաւոնի: 26 Եօթը լաւ երինջները՝ եօթը տարի են, ու եօթը լաւ հասկերը՝ եօթը տարի են.
երազը մէ՛կ է: 27 Եւ անոնց ետեւէն բարձրացած եօթը նիհար ու վատ երինջները՝ եօթը
տարի են, եւ եօթը պարապ ու խորշակահար հասկերը՝ եօթը տարուան սով է: 28
Փարաւոնի ըսած խօսքս ա՛յս է. Աստուած իր ընելիքը Փարաւոնի ցոյց տուեր է: 29 Ահա՛
Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ եօթը տարի մեծ առատութիւն պիտի գայ, 30 իսկ անոնց
ետեւէն՝ եօթը տարի սով պիտի [ե]գայ. Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ ամբողջ առատութիւնը
պիտի մոռցուի, եւ սովը պիտի սպառէ երկիրը: 31 Երկրին մէջ առատութիւնը պիտի
չգիտցուի՝ այդ յետագայ սովին պատճառով, որովհետեւ յոյժ սաստիկ պիտի ըլլայ: 32
Երազը երկու անգամ Փարաւոնի կրկնուելուն պատճառը սա՛ է, որ այս բանը Աստուծմէ
հաստատուեցաւ, ու Աստուած շուտով պիտի իրագործէ զայն: 33 Ուստի հիմա Փարաւոն
թող գտնէ խելացի եւ իմաստուն մարդ մը, ու զայն Եգիպտոսի երկրին վրայ դնէ: 34
Փարաւոն սա՛ թող ընէ. երկրին վրայ վերատեսուչներ նշանակէ, եւ Եգիպտոսի երկրին
արմտիքներէն՝ առատութեան եօթը տարիներուն մէջ հինգէն մէկը առնէ: 35 Այդ գալիք
լաւ տարիներուն ամբողջ պարէնը ժողվեն, Փարաւոնի ձեռքին տակ ցորեն դիզեն ու
քաղաքներուն մէջ պարէն պահեն: 36 Եգիպտոսի երկրին մէջ ըլլալիք եօթը տարուան
սովին դէմ՝ այս պարէնը երկրին համար թող ամբարուի, որպէսզի երկիրը սովէն
չկործանի»:*

[գ] *Եբր.՝* Գուբէն վազցուցին

[դ] *Եբր.՝* լաւ

[ե] *Եբր.՝* հաստատուի

ՅՈՎՍԷՓ Կ՚ԸԼԼԱՅ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

*37 Այս խօսքը Փարաւոնի աչքերուն եւ անոր բոլոր ծառաներուն աչքերուն լաւ երեւցաւ:
38 Փարաւոն իր ծառաներուն ըսաւ. «Կրնա՞նք գտնել ասոր պէս մէկը, որուն մէջ Աստուծոյ
Հոգին կայ»: 39 Ու Փարաւոն Յովսէփի ըսաւ. «Որովհետեւ Աստուած այս բոլորը քեզի
գիտցուց, քեզի պէս խելացի եւ իմաստուն ո՛չ մէկը կայ: 40 Իմ տանս վրայ կեցիր, ու
ամբողջ ժողովուրդս քու [գ]հրամաններուդ թող հնազանդի": Ես միա՛յն գահով քեզմէ աւելի
մեծ ըլլամ»: 41 Եւ Փարաւոն Յովսէփի ըսաւ. «Ահա՛ քեզ Եգիպտոսի ամբողջ երկրին վրայ
կարգեցի»: 42 Փարաւոն իր ձեռքէն մատանին հանեց ու Յովսէփի ձեռքը դրաւ. անոր
բարակ քթանէ հագուստներ հագցուց եւ անոր վիզը ոսկի մանեակ անցուց: 43 Ապա՝ զայն
իր երկրորդ կառքը նստեցուց, ու կը պոռային անոր առջեւէն. «Ծնրադրեցէ՛ք»: Եգիպտոսի
ամբողջ երկրին վրայ կարգեց զայն: 44 Եւ Փարաւոն Յովսէփի ըսաւ. «Ե՛ս եմ Փարաւոնը.
առանց քեզի՝ ո՛չ մէկը իր ձեռքը կամ իր ոտքը պիտի վերցնէ Եգիպտոսի ամբողջ երկրին
մէջ»: 45 Փարաւոն Յովսէփի անունը [ե]Փսոմփթոմփանէ կոչեց, եւ [ը]Արեգ քաղաքին"
Պետափրա քուրմին աղջիկը՝ Ասանէթը անոր տուաւ՝ իբր կին: Յովսէփ դուրս ելաւ՝
Եգիպտոսի երկիրը շրջելու:*

*46 Յովսէփ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին ներկայացած ատենը երեսուն տարեկան
էր: Յովսէփ Փարաւոնի առջեւէն դուրս ելաւ, ու Եգիպտոսի ամբողջ երկիրը շրջագայեցաւ:
47 Առատութեան եօթը տարիներուն մէջ՝ երկիրը [թ]յոյժ շատ" բերք տուաւ: 48 Եգիպտոսի
երկրին մէջ եղած եօթը տարիներուն ամբողջ պարէնը ժողվեց, եւ քաղաքներու մէջ դրաւ
պարէնը. ամէն քաղաքի շրջակայ արտերուն պարէնը՝ նո՛յն քաղաքին մէջ դրաւ: 49
Յովսէփ ծովու աւազին չափ յոյժ շատ ցորեն դիզեց. այնպէս որ հաշուելէ հրաժարեցաւ՝
անթիւ ըլլալուն համար:*

*50 Սովի տարիներուն գալէն առաջ՝ Յովսէփի երկու որդիներ ծնան, որ Արեգ քաղաքին
Պետափրա քուրմին աղջիկը՝ Ասանէթ ծնաւ անոր: 51 Յովսէփ անդրանիկին անունը
[ժ]Մանասէ կոչեց, քանի որ ըսաւ. «Աստուած ինծի մոռցնել տուաւ իմ ամբողջ տաժանքս ու
հօրս ամբողջ տունը»: 52 Իսկ երկրորդին անունը [ի]Եփրեմ կոչեց, որովհետեւ ըսաւ.
«Աստուած իմ տառապանքիս երկրին մէջ աճեցուց զիս»:*

*53 Եգիպտոսի երկրին մէջ եղած առատութեան եօթը տարիները վերջացան, 54 եւ
Յովսէփի ըսածին համաձայն՝ սովի եօթը տարիները սկսան գալ: Բոլոր երկիրներուն մէջ
սով եղաւ, բայց Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ հաց կար: 55 Երբ Եգիպտոսի ամբողջ
երկիրը անօթեցաւ, ժողովուրդը հացի համար Փարաւոնի աղաղակեց: Փարաւոն բոլոր
Եգիպտացիներուն ըսաւ. «Յովսէփի՛ գացէք. ի՛նչ որ ձեզի ըսէ՝ ըրէ՛ք»: 56 Երկրի ամբողջ
մակերեսին վրայ սով եղաւ. Յովսէփ բացաւ բոլոր շտեմարանները, ու Եգիպտացիներուն
հացահատիկ ծախեց: Սովը սաստկացաւ Եգիպտոսի երկրին մէջ, 57 եւ բոլոր երկիրներէն*

[գ] Եբր.՝ բերանիդ թող նայի

[ե] Այսինքն՝ երկրին փրկիչը

[ը] Եբր.՝ Օն քաղաքին

[թ] Եբր.՝ բուռերով

[ժ] Այսինքն՝ մոռցնող

[ի] Այսինքն՝ պտղաբեր

Եգիպտոս կու գային՝ Յովսէփէ հացահատիկ գնելու, որովհետեւ ամէն երկրի մէջ սովը սաստկացաւ:

ՅՈՎՍԷՓԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ Կ’ԵՐԹԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍ

42

Երբ Յակոբ տեսաւ թէ Եգիպտոսի մէջ հացահատիկ կար, Յակոբ իր որդիներուն ըսաւ.
«Ինչո՞ւ իրարու կը նայիք»: 2 Եւ ըսաւ. «Ահա՛ լսեցի թէ Եգիպտոսի մէջ հացահատիկ կայ.
հո՛ն իջէք ու անկէ մեզի համար գնեցէ՛ք, որպէսզի ողջ մնանք եւ չմեռնինք»: 3 Յովսէփի
տասը եղբայրները իջան՝ Եգիպտոսէն ցորեն գնելու. 4 բայց Յակոբ Յովսէփի եղբայրը՝
Բենիամինը՝ անոր եղբայրներուն հետ չղրկեց, քանի որ ըսաւ. «Անոր փորձանք մը թող
չպատահի»:
5 Իսրայէլի որդիները հոն գացողներուն հետ հացահատիկ գնելու եկան, որովհետեւ
Քանանի երկրին մէջ ալ սով կար: 6 Յովսէփ այդ երկրին կառավարիչն էր, եւ ի՛նք երկրին
ամբողջ ժողովուրդին հացահատիկ կը ծախէր: Յովսէփի եղբայրները եկան, ու իրենց
դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցնելով՝ անոր երկրպագեցին: 7 Երբ Յովսէփ իր
եղբայրները տեսաւ՝ զանոնք ճանչցաւ, բայց ինքզինք անոնց օտար ձեւացուց, եւ անոնց
հետ խստութեամբ խօսելով՝ իրենց ըսաւ. «Ուրկէ՞ եկաք»: Անոնք ըսին. «Քանանի երկրէն՝
կերակուր գնելու եկանք»: 8 Յովսէփ իր եղբայրները ճանչցաւ, բայց անոնք զինք
չճանչցան: 9 Յովսէփ անոնց մասին իր տեսած երազները յիշեց, ու անոնց ըսաւ. «Դուք
լրտեսնե՛ր էք. երկրին [ա]տկարութիւնը տեսնելու եկած էք»: 10 Ըսին անոր. «Ո՛չ, իմ տէ՛րս.
հապա քու ծառաներդ կերակուր գնելու եկան: 11 Մենք բոլորս մէ՛կ մարդու որդիներ ենք:
Մենք ուղիղ մարդիկ ենք. ծառաներդ լրտեսներ չեն»: 12 Իսկ ինք անոնց ըսաւ. «Ո՛չ,
հապա երկրին տկարութիւնը տեսնելու եկած էք»: 13 Անոնք ըսին. «Մենք՝ քու ծառաներդ,
Քանանի երկրին մէջ մէկ մարդու որդիներն ըլլալով՝ տասներկու եղբայր էինք: Ահա՛
ամենէն պզտիկը այսօր մեր հօր քով է, իսկ միւսը չկայ»: 14 Յովսէփ անոնց ըսաւ. «Ա՛յդ
է որ ձեզի խօսելով՝ ըսի թէ “դուք լրտեսնե՛ր էք□: 15 Սա՛պէս պիտի փորձարկուիք:
Փարաւոնի կեանքին համար՝ դուք ասկէ պիտի չելլէք, եթէ ձեր պզտիկ եղբայրը հոս չգայ:
16 Ձեզմէ մէկը ղրկեցէ՛ք՝ ձեր եղբայրը բերելու. իսկ դուք պիտի բանտարկուիք, որպէսզի
ձեր խօսքերը փորձարկուին, թէ արդեօք ձեր մէջ ճշմարտութիւն կա՛յ. թէ ոչ՝ Փարաւոնի
կեանքին համար՝ դուք լրտեսնե՛ր էք»: 17 Ու երեք օր զանոնք միասին բանտարկեց:
18 Երրորդ օրը՝ Յովսէփ անոնց ըսաւ. «Սա՛ ըրէք՝ որպէսզի ողջ մնաք, որովհետեւ ես
Աստուծմէ կը վախնամ: 19 Եթէ դուք ուղիղ մարդիկ էք, ձեր եղբայրներէն մէկը թող
կապուի ձեր [բ]բանտարկուած տան մէջ. իսկ դուք գացէ՛ք, ձեր տան անօթութեան համար
հացահատի՛կ տարէք: 20 Բայց ձեր պզտիկ եղբայրը ինծի՛ բերէք, որպէսզի ձեր խօսքերը
հաստատուին, ու չմեռնիք»: Եւ ա՛յդպէս ըրին: 21 Իրարու ըսին. «Անկասկած մեր եղբօր
հանդէպ յանցաւոր ենք. որովհետեւ մենք տեսանք անոր անձին տագնապը՝ երբ ինք մեզի
աղաչեց, բայց մտիկ չըրինք. ատո՛ր համար այս տագնապը մեր վրայ եկաւ:» 22 Ռուբէն
անոնց պատասխանեց. «Ես ձեզի խօսելով՝ չըսի՞. “Զաւակին դէմ մի՛ մեղանչէք□: Բայց
դուք մտիկ չըրիք, եւ ահա՛ անոր արիւնն ալ մեզմէ կը պահանջուի»: 23 Անոնք չէին
գիտեր թէ Յովսէփ կը հասկնար, որովհետեւ թարգմանով կը խօսէր իրենց հետ: 24 Ինք
անոնցմէ [գ]մեկուսացաւ ու լացաւ: Ապա անոնց վերադարձաւ, խօսեցաւ անոնց հետ, եւ

[ա] Եբր.՝ մերկութիւնը

[բ] Եբր.՝ պահպանուած

[գ] Եբր.՝ դարձաւ

իրենցմէ Շմաւոնը առնելով՝ իրենց աչքերուն առջեւ կապեց զայն:
25 Յետոյ Յովսէփ պատուիրեց որ անոնց տոպրակները ցորենով լեցնեն,
իւրաքանչիւրին դրամը իր քուրձին մէջ վերադարձնեն, ու անոնց ճամբայի պաշար տան:
26 Ա՛յսպէս ըրաւ անոնց: Անոնք ալ իրենց էշերուն վրայ բեռցուցին իրենց հացահատիկը,
եւ անկէ գացին: 27 Անոնցմէ մէկը՝ իջեւանին մէջ իր իշուն ճարակ տալու համար իր
քուրձը բացած ատեն՝ իր դրամը տեսաւ, որ ահա՛ իր պարկին բերանն էր: 28 Իր
եղբայրներուն ըսաւ. «Իմ դրամս վերադարձուած է, ու ահա՛ հոս՝ պարկիս մէջ է»: Անոնց
սիրտերը նուաղեցան, եւ դողալով իրարու ըսին. «Ի՞նչ է այս, որ Աստուած մեզի ըրաւ»:

ՅՈՎՍԷՓԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՆ ՔԱՆԱՆ

29 Երբ Քանանի երկիրը հասան, իրենց հօր՝ Յակոբի քով, իրենց բոլոր պատահածները
անոր պատմեցին՝ ըսելով. 30 «Այդ երկրին տէրը եղող մարդը՝ խստութեամբ խօսեցաւ
մեզի, ու մեզ երկիրը լրտեսողներու տեղ դրաւ: 31 Անոր ըսինք. “Մենք ուղիղ մարդիկ ենք,
լրտեսներ չենք: 32 Մենք՝ մեր հօր որդիները՝ տասներկու եղբայր ենք. մէկը չկայ, իսկ
ամենէն պզտիկը՝ Քանանի երկրին մէջ մեր հօր քով է այսօր□: 33 Այդ երկրին տէրը եղող
մարդը մեզի ըսաւ. “Ձեր ուղիղ մարդիկ ըլլալը սա՛պէս պիտի գիտնամ. ձեր եղբայրներէն
մէկը իմ քովս ձգեցէ՛ք, ձեր ընտանիքին անօթութեան համար պաշա՛ր առէք եւ գացէ՛ք, 34
ու ձեր պզտիկ եղբայրը ինծի՛ բերէք, որպէսզի գիտնամ թէ դուք լրտեսներ չէք, հապա
ուղիղ մարդիկ էք. այսպէս ձեր եղբայրը ձեզի կը յանձնեմ, եւ այս երկրին մէջ առուտուր
կ՚ընէք□»: 35 Մինչ իրենց քուրձերը կը պարպէին, ահա՛ իւրաքանչիւրին դրամին ծրարը
իր քուրձին մէջ էր: Երբ իրենք ու իրենց հայրն ալ դրամին ծրարները տեսան՝ վախցան: 36
Իրենց հայրը՝ Յակոբ անոնց ըսաւ. «Զիս զաւակներէ զրկեցիք: Յովսէփ չկայ, Շմաւոն
չկայ, Բենիամինն ալ պիտի առնէք: Այս բոլորը ինծի՛ հանդիպեցաւ»: 37 Ռուբէն իր հօր
խօսեցաւ՝ ըսելով. «Եթէ ես զինք քեզի չբերեմ, իմ երկու որդիներս մեռցո՛ւր: Զինք ձե՛ռքս
յանձնէ, ու ես քեզի պիտի վերադարձնեմ զինք»: 38 Բայց Յակոբ ըսաւ. «Իմ որդիս ձեզի
հետ պիտի չիջնէ, որովհետեւ անոր եղբայրը մեռած է եւ ան մինակ մնացած է: Եթէ ձեր
գացած ճամբային մէջ անոր փորձանք մը պատահի, ճերմակ մազերս տրտմութեամբ
[դ]դժոխք պիտի իջեցնէք»:

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻ ԵԳԻՊՏՈՍ

43

Սովը սաստկացաւ երկրին մէջ, 2 ու երբ Եգիպտոսէն իրենց բերած հացահատիկը
կերան եւ հատցուցին, իրենց հայրը անոնց ըսաւ. «Վերադարձէ՛ք ու մեզի քիչ մը
կերակո՛ւր գնեցէք»: 3 Յուդա անոր պատասխանեց. «Այդ մարդը մեզ յստա՛կօրէն
ազդարարեց՝ ըսելով. “Եթէ ձեր եղբայրը ձեզի հետ չըլլայ, իմ երեսս պիտի չտեսնէք□: 4
Եթէ մեր եղբայրը մեզի հետ ղրկես, կ՚իջնենք ու քեզի կերակուր կը գնենք: 5 Բայց եթէ
չղրկես՝ չենք իջներ, որովհետեւ այդ մարդը մեզի ըսաւ. “Եթէ ձեր եղբայրը ձեզի հետ
չըլլայ, իմ երեսս պիտի չտեսնէք□»: 6 Իսրայէլ ըսաւ. «Ինչո՞ւ չարիք ըրիք ինծի՝ այդ
մարդուն իմացնելով թէ եղբայր մըն ալ ունիք»: 7 Անոնք պատասխանեցին. «Այդ մարդը
ուղղակի հարցուց մեր մասին ու մեր ազգականներուն մասին՝ ըսելով. “Ձեր հայրը
տակաւին ո՞ղջ է, ուրիշ եղբայր ունի՞ք□: Մենք ալ այս խօսքերուն համաձայն պատմեցինք
անոր. արդեօք մենք կրնայի՞նք գիտնալ թէ ան պիտի ըսէ. “Ձեր եղբայրը իջեցուցէ՛ք□»: 8

[դ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

Յուդա իր հօր՝ Իսրայէլի ըսաւ. «Պատանին ինծի՛ հետ ղրկէ, կանգնի՛նք ու երթանք՝
որպէսզի ողջ մնանք եւ չմեռնինք, մե՛նք ալ, դո՛ւն ալ, մեր մանուկնե՛րն ալ: 9 Ես
երաշխաւոր կ՚ըլլամ անոր համար: Զինք ի՛մ ձեռքէս պահանջէ. եթէ զինք քեզի չբերեմ ու
քու առջեւդ չներկայացնեմ, կեանքիս բոլոր օրերը քեզի հանդէպ յանցաւոր ըլլամ: 10
Արդարեւ եթէ չտնտնայինք, ի՛րապէս հիմա երկրորդ անգամ վերադարձած կ՚ըլլայինք»: 11
Իրենց հայրը՝ Իսրայէլ անոնց ըսաւ. «Եթէ այդպէս է, հիմա սա՛ ըրէք: Ձեր անօթներուն
մէջ՝ երկրիս ամենէն լաւ պտուղներէ՛ն առէք եւ մարդուն ընծա՛յ [ա]տարէք, քիչ մը բալասան
ու քիչ մը մեղր, համեմներ եւ զմուռս, պիստակ ու նուշ: 12 Ձեր ձեռքը կրկնապատի՛կ
դրամ առէք, եւ ձեր պարկերուն բերանը եղած դրամն ալ՝ որ վերադարձուեցաւ՝ ձեր
ձեռքո՛վ վերադարձուցէք. թերեւս սխալ եղած էր: 13 Ձեր եղբա՛յրն ալ առէք, կանգնեցէ՛ք
եւ այդ մարդո՛ւն վերադարձէք: 14 Եւ Ամենակարող Աստուածը ձեզի գթութիւն գտնել տայ
այդ մարդուն առջեւ, որպէսզի ձեր միւս եղբայրն ու Բենիամինը ձեզի հետ ուղարկէ: Իսկ
եթէ զաւակներէ զրկուիմ, թող զրկուիմ»:

15 Ուստի մարդիկը առին այդ ընծաները, եւ իրենց ձեռքը կրկնապատիկ դրամ առին,
նաեւ Բենիամինը, ու կանգնեցան, Եգիպտոս իջան, եւ Յովսէփի ներկայացան: 16 Երբ
Յովսէփ Բենիամինը տեսաւ անոնց հետ, իր տան վերակացուին ըսաւ. «Տո՛ւն տար այս
մարդիկը, ու [բ]գէր անասուններ" մորթէ՛ եւ պատրաստէ՛. որովհետեւ այս մարդիկը կէսօրին
ինծի հետ պիտի ճաշեն»: 17 Այդ մարդը Յովսէփի հրամայածին համաձայն ըրաւ, ու
մարդիկը Յովսէփի տունը տարաւ: 18 Մարդիկը վախցան՝ քանի որ Յովսէփի տունը
տարուեցան, եւ ըսին. «Առաջին անգամ մեր պարկերուն մէջ վերադարձած դրամին
համար է որ կը տարուինք, որպէսզի մեր վրայ [գ]յարձակի, մեր վրայ իյնայ ու մեզ իբր
ստրուկ առնէ, նաեւ մեր էշերը»: 19 Ուստի Յովսէփի տան վերակացուն եղող մարդուն
մօտեցան, տան մուտքը խօսեցան անոր 20 եւ ըսին. «Ո՛հ, տէ՛ր, ասկէ առաջ կերակուր
գնելու իջանք: 21 Երբ իջեւանը հասանք, մեր պարկերը բացինք, ու ահա՛ իւրաքանչիւրիս
դրամը իր պարկին բերանն էր, մեր դրամը՝ լման կշիռով, եւ զայն մեր ձեռքով
վերադարձուցինք: 22 Մեր ձեռքին մէջ ուրիշ դրամ ալ [դ]բերինք՝ կերակուր գնելու համար:
Չենք գիտեր թէ ո՛վ դրաւ մեր դրամը մեր պարկերուն մէջ»: 23 Ան ալ ըսաւ.
«Խաղաղութի՛ւն ձեզի, մի՛ վախնաք: Ձեր Աստուածը եւ ձեր հօր Աստուածը ձեզի
պահուած գանձ տուաւ ձեր պարկերուն մէջ. [ե]ե՛ս առի ձեր դրամը"»: Ու Շմաւոնը դուրս
հանեց անոնց:

24 Այդ մարդը Յովսէփի տունը տարաւ մարդիկը, ջուր տուաւ անոնց ու իրենց ոտքերը
լուացին, եւ անոնց էշերուն ճարակ տուաւ: 25 Անոնք ալ ընծաները պատրաստեցին՝
մինչեւ Յովսէփի գալուստը կէսօրին, քանի որ լսեցին թէ իրենք հոն հաց պիտի ուտեն: 26
Երբ Յովսէփ տուն եկաւ, իրենց ձեռքը եղած ընծաները անոր մատուցանեցին՝ տան մէջ, ու
մինչեւ գետին խոնարհելով՝ անոր երկրպագեցին: 27 Յովսէփ անոնց [զ]ողջութիւնը
հարցուց՝ ըսելով. «Ձեր ծեր հայրը, որուն մասին խօսեցաք ինծի, լա՞ւ է, տակաւին ո՞ղջ

[ա] *Եբր.՝ իջեցուցէք*

[բ] *Եբր.՝ մորթելիք*

[գ] *Եբր.՝ գլորի*

[դ] *Եբր.՝ իջեցուցինք*

[ե] *Եբր.՝ ձեր դրամը ինծի եկաւ*

[զ] *Եբր.՝ խաղաղութիւնը*

*է»: 28 Անոնք ալ պատասխանեցին. «Քու ծառադ՝ մեր հայրը լաւ է, տակաւին ողջ է», եւ
խոնարհեցան ու երկրպագեցին: 29 Յովսէփ իր աչքերը վերցուց եւ իր մօր որդին, իր
եղբայրը՝ Բենիամինը տեսաւ, ու ըսաւ. «Ա՞յս է ձեր պզտիկ եղբայրը, որուն մասին ինծի
խօսեցաք»: Եւ Բենիամինի ըսաւ. «Աստուած ողորմի՛ քեզի, որդեա՛կս»: 30 Յովսէփ
շտապեց, քանի որ իր ընդերքը բռնկեցաւ եղբօր հանդէպ, ու լալու տեղ կը փնտռէր.
ներքին սենեակը մտաւ եւ հոն լացաւ: 31 Ապա իր երեսը լուաց, դուրս ելաւ, ինքզինք
զսպեց եւ ըսաւ. «Հա՛ց դրէք»: 32 Իրեն՝ զատ, անոնց՝ զատ, ու իրեն հետ ուտող
եգիպտացիներուն՝ զատ դրին. քանի եգիպտացիները եբրայեցիներուն հետ չէին կրնար
հաց ուտել, որովհետեւ եգիպտացիներուն գարշելի էր: 33 Անոր առջեւ նստան,
անդրանիկը՝ իր անդրանկութեան իրաւունքին համեմատ, իսկ կրտսերը՝ իր կրտսերութեան
համեմատ. եւ մարդիկը իրարու նայելով կը զարմանային: 34 Յովսէփ իր առջեւէն
բաժիններ [է]ղրկեց անոնց, բայց Բենիամինի բաժինը՝ միւսներուն բաժինին հինգ անգամն
էր. ու խմեցին եւ անոր հետ [ը]զուարթացան:*

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՍԿԱՀԱԿԸ

44

*Յովսէփ իր տան վերակացուին պատուիրեց. «Այս մարդոց պարկերը կերակուրո՛վ
լեցուր, ա՛յնչափ որ կրնան կրել, ու իւրաքանչիւրին դրամը իր պարկին բերանը դիր: 2 Եւ
ամենէն պզտիկին պարկին բերանը՝ իմ սկահակս, արծաթէ սկահակը, ու իր
հացահատիկին դրամը դիր»: Ան ալ Յովսէփի ըսած խօսքին համաձայն ըրաւ:*

*3 Երբ առտուն լուսցաւ՝ անմիջապէս մարդիկը ղրկուեցան, իրենք եւ իրենց էշերը: 4
Անոնք քաղաքէն ելլելով դեռ հեռացած չէին՝ երբ Յովսէփ իր տան վերակացուին ըսաւ.
«Կանգնէ՛, հետապնդէ՛ այդ մարդիկը, հասի՛ր անոնց եւ ըսէ՛ իրենց "Ինչո՞ւ բարիքի
փոխարէն չարիք հատուցանեցիք: 5 Այս այն սկահակը չէ՞, որուն մէջէն իմ տէրս կը խմէ
ու անով կը հմայէ. այսպէս ընելով՝ չարիք ըրիք□»: 6 Վերակացուն անոնց հասաւ, եւ
իրենց ըսաւ այդ նոյն խօսքերը: 7 Անոնք իրեն ըսին. «Ինչո՞ւ իմ տէրս այսպիսի խօսքեր
կ'ըսէ. հեռո՛ւ մեզմէ, որ քու ծառաներդ այսպիսի բան մը ընեն: 8 Ահա՛ մեր պարկերուն
բերանը գտած մեր դրամը՝ Քանանի երկրէն քեզի վերադարձուցինք. ուրեմն ի՞նչպէս
տիրոջդ տունէն արծաթ կամ ոսկի պիտի գողնանք: 9 Քու ծառաներէդ որո՛ւն քով որ
գտնուի, անիկա՛ թող մեռնի, ու մենք ալ իմ տիրոջս ստրուկներ ըլլանք»: 10 Ան ալ ըսաւ.
«Հի՛մա ճիշդ ձեր ըսածին համաձայն թող ըլլայ. որո՛ւն քով որ գտնուի՝ անիկա՛ իմ ծառաս
պիտի ըլլայ, եւ դուք անպարտ պիտի ըլլաք»: 11 Ուստի իւրաքանչիւրը արտորալով իր
պարկը գետին իջեցուց, իւրաքանչիւրը իր պարկը բացաւ, 12 ան ալ խուզարկեց՝ մեծէն
սկսելով մինչեւ պզտիկը. եւ սկահակը Բենիամինի պարկին մէջ գտնուեցաւ:*

*13 Այն ատեն իրենց հանդերձները պատռեցին, իւրաքանչիւրը իր էշը բեռցուց, եւ
քաղաքը վերադարձան: 14 Յուդա ու անոր եղբայրները Յովսէփի տունը եկան. ան ալ
տակաւին հոն էր, եւ անոր առջեւ գետին ինկան: 15 Յովսէփ անոնց ըսաւ. «Այս ի՞նչ գործ
է՝ որ կատարեցիք. չէ՞ք գիտեր թէ ինծի պէս մարդ մը անշուշտ կը հմայէ»: 16 Յուդա
պատասխանեց. «Իմ տիրոջս ի՞նչ ըսենք, ի՞նչ խօսինք, կամ ի՞նչպէս մենք մեզ
արդարացնենք: Աստուած քու ծառաներուդ անօրէնութիւնը գտաւ: Ահա՛ մենք մեր տիրոջ
ծառաներ ենք, մե՛նք ալ, ա՛ն ալ՝ որուն քով սկահակը գտնուեցաւ»: 17 Ան ալ ըսաւ. «Հեռո՛ւ
ինծմէ, որ այդպէս ընեմ. հապա այն մարդը, որուն քով սկահակը գտնուեցաւ, միայն*

[է] *Եբր.՝ կրել տուաւ*

[ը] *Եբր.՝ գինովցան*

անիկա՛ ինծի ծառայ պիտի ըլլայ, իսկ դուք խաղաղութեա՛մբ ձեր հօր քով բարձրացէք»:

ՅՈՒԴԱ Կ'ԱՂԱՉԷ ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՀԱՄԱՐ

*18 Այն ատեն Յուդա անոր մօտեցաւ եւ ըսաւ. «Ո՛հ, իմ տէ՛րս, կ'աղերսե՛մ, քու ծառադ
թող խօ՛սք մը ըսէ տիրոջս ականջներուն, ու ծառայիդ դէմ քու բարկութիւնդ չբորբոքի.
որովհետեւ դուն Փարաւոնի պէս ես: 19 Իմ տէրս իր ծառաներուն հարցուց. “Հայր կամ
եղբայր ունի՞ք□: 20 Եւ մենք ըսինք մեր տիրոջ թէ “ծեր հայր մը ունինք, եւ թէ ան իր
ծերութեան ատեն ծնած զաւակ մը ունի, տակաւին պզտիկ. անոր եղբայրը մեռած է, ու
միայն անիկա՛ իր մօրմէն մնացած է, եւ անոր հայրը կը սիրէ զայն□: 21 Քու ծառաներուդ
ըսիր. “Ինծի՛ իջեցուցէք զայն՝ որ [ա]տեսնեմ□: 22 Իմ տիրոջս ըսինք. “Պատանին իր հայրը
չի կրնար թողուլ. քանի որ եթէ իր հայրը թողու, ան պիտի մեռնի□: 23 Քու ծառաներուդ
ըսիր. “Եթէ ձեր պզտիկ եղբայրը ձեզի հետ չիջնէ, իմ երեսս անգա՛մ մըն ալ պիտի
չտեսնէք□: 24 Ու երբ քու ծառայիդ՝ իմ հօրս քով բարձրացանք, տիրոջս խօսքերը
հաղորդեցինք անոր: 25 Երբ մեր հայրը կրկին ըսաւ. “Վերադարձէ՛ք եւ մեզի քիչ մը
կերակո՛ւր գնեցէք□, 26 մենք ըսինք. “Չենք կրնար իջնել: Եթէ մեր պզտիկ եղբայրը մեզի
հետ ըլլայ, ա՛յն ատեն կ'իջնենք. որովհետեւ պիտի չկարենանք տեսնել այն մարդուն
երեսը՝ եթէ մեր պզտիկ եղբայրը մեզի հետ չըլլայ□: 27 Քու ծառադ՝ իմ հայրս՝ մեզի ըսաւ.
“Դուք գիտէ՛ք թէ կինս երկու որդի ծնաւ ինծի, 28 ու մէկը քովէս ելաւ: Ես ըսի.
"Անտարակոյս գազանէ մը բզքտուած է", եւ մինչեւ հիմա զինք չտեսայ: 29 Եթէ ասիկա՛
ալ քովէս առնէք ու անոր փորձանք մը պատահի, իմ ճերմակ մազերս չարիքով [բ]դժոխք
պիտի իջեցնէք□: 30 Ուստի հիմա, երբ քու ծառայիդ՝ իմ հօրս երթամ, ու պատանին մեզի
հետ չըլլայ, անոր անձը՝ պատանիին անձին հետ կապուած ըլլալով, 31 երբ տեսնէ թէ
պատանին մեզի հետ չէ՝ պիտի մեռնի, եւ ծառաներդ քու ծառայիդ՝ մեր հօր ճերմակ
մազերը տրտմութեամբ դժոխք պիտի իջեցնենք: 32 Որովհետեւ ծառադ՝ իմ հօրս
երաշխաւոր եղաւ պատանիին համար՝ ըսելով. “Եթէ ես զայն քեզի չբերեմ, իմ հօրս
հանդէպ կեանքիս բոլոր օրերը յանցաւոր ըլլամ□: 33 Ուստի հիմա կ'աղերսե՛մ,
պատանիին տեղը ծառա՛դ իմ տիրոջս ստրուկ թող մնայ, իսկ պատանին իր եղբայրներուն
հետ թող բարձրանայ: 34 Արդարեւ եթէ պատանին ինծի հետ չըլլայ, ի՞նչպէս պիտի
բարձրանամ իմ հօրս քով. հօրս գալիք չարիքը չտեսնեմ»:*

ՅՈՎՍԷՓ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ

45

*Յովսէփ չկրցաւ ինքզինք զսպել բոլոր իր քով կայնողներուն առջեւ, ու պոռաց. «Քովէս
դո՛ւրս հանեցէք բոլոր մարդիկը»: Երբ Յովսէփ ինքզինք իր եղբայրներուն ճանչցուց, քովը
ո՛չ մէկը կեցած էր: 2 Ձայնը բարձրացնելով լացաւ. Եգիպտացիները լսեցին, ու Փարաւոնի
տունն ալ լսեց: 3 Յովսէփ իր եղբայրներուն ըսաւ. «Ես Յովսէ՛փն եմ. իմ հայրս տակաւին
ո՞ղջ է»: Եղբայրները չէին կրնար անոր պատասխանել, որովհետեւ անոր առջեւ շփոթած
էին: 4 Յովսէփ իր եղբայրներուն ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, մօտեցէ՛ք ինծի»: Անոնք ալ
մօտեցան, եւ ըսաւ. «Ես ձեր եղբայրը՝ Յովսէ՛փն եմ, որ Եգիպտոս տարուելու ծախեցիք: 5
Ուստի հիմա մի՛ վշտանաք ու դուք ձեզի դէմ մի՛ բորբոքիք՝ որ զիս հոս ծախեցիք,
որովհետեւ Աստուա՛ծ ղրկեց զիս ձեր առջեւէն՝ ձեզ ողջ պահելու համար. 6 արդարեւ*

[ա] *Եբր.՝ աչքերս անոր վրայ դնեմ*

[բ] *Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը*

ասիկա սովին երկրորդ տարին է երկրի վրայ, եւ տակաւին հինգ տարի կայ՝ որ ո՛չ
վարուցան պիտի ըլլայ, ո՛չ ալ հունձք: 7 Աստուա՛ծ զիս ձեր առջեւէն ղրկեց, որպէսզի
երկրի վրայ ձեզի պահեստ դնէ ու մեծ ազատումով ձեզ ողջ պահէ: 8 Ուրեմն հիմա զիս
հոս ղրկողը դո՛ւք չէք, հապա Աստուա՛ծ է. ան զիս Փարաւոնի հայր նշանակեց, իր ամբողջ
տան՝ տէր, ու Եգիպտոսի ամբողջ երկրին՝ կառավարիչ: 9 Շտապելո՛վ բարձրացէք իմ
հօրս քով, եւ ըսէ՛ք անոր. “Սա՛ կ՚ըսէ քու Յովսէփ որդիդ. "Աստուած ամբողջ Եգիպտոսի
տէր ըրաւ զիս: Մի՛ ուշանար, իջի՛ր իմ քովս: 10 Գեսէմի երկրին մէջ պիտի բնակիս ու իմ
մօտս պիտի ըլլաս, դուն, քու որդիներդ եւ որդիներուդ որդիները, ոչխարներդ ու
արջառներդ, եւ ամբողջ ունեցածդ: 11 Հոն քեզ պիտի կերակրեմ, որովհետեւ տակաւին
հինգ տարի սով կայ. որպէսզի դուն, քու ընտանիքդ ու ամբողջ ունեցածդ
չթշուառանաք"□: 12 Ահա՛ ձեր աչքերը, եւ իմ եղբօրս՝ Բենիամինի աչքերը կը տեսնեն թէ
ձեզի խօսողը իմ բերանս է: 13 Եգիպտոսի մէջ իմ ունեցած ամբողջ փառքս, ու ձեր
ամբողջ տեսածը պատմեցէ՛ք իմ հօրս, եւ շտապելո՛վ հայրս հոս իջեցուցէք»: 14 Ու իր
եղբօր՝ Բենիամինի վիզին վրայ ինկաւ եւ լացաւ: Բենիամինն ալ անոր վիզին վրայ լացաւ:
15 Իր բոլոր եղբայրները համբուրեց ու անոնց վրայ լացաւ. եւ անկէ ետք՝ իր եղբայրները
խօսեցան իրեն հետ:

16 Այս լուրը Փարաւոնի տան մէջ լսուեցաւ, թէ Յովսէփի եղբայրները եկած են. ու
Փարաւոնի եւ անոր ծառաներուն [ա]հաճելի եղաւ: 17 Փարաւոն Յովսէփի ըսաւ. «Քու
եղբայրներուդ ըսէ՛. “Սա՛ ըրէք. ձեր անասունները բեռցուցէ՛ք ու գացէ՛ք, Քանանի երկիրը
մտէ՛ք, 18 ձեր հայրն ու ընտանիքները առէ՛ք եւ ինծի՛ եկէք. Եգիպտոսի երկրին բարիքը
ձեզի պիտի տամ, ու երկրին [բ]պարարտութենէն պիտի ուտէք□: 19 Քեզի պատուիրուեցաւ
որ անոնց ըսես. “Սա՛ ըրէք: Ձեր մանուկներուն եւ կիներուն համար՝ Եգիպտոսի երկրէն
սայլե՛ր առէք ձեզի, ձեր հայրը փոխադրեցէ՛ք ու եկէ՛ք: 20 Ձեր առարկաներուն [գ]մի՛
նայիք", որովհետեւ ամբողջ Եգիպտոսի երկրին բարիքը ձե՛րն է□»:

21 Իսրայէլի որդիները ա՛յդպէս ըրին: Յովսէփ անոնց սայլեր տուաւ՝ Փարաւոնի
հրամանին համաձայն, եւ ճամբորդութեան համար անոնց պաշար տուաւ: 22 Անոնցմէ
իւրաքանչիւրին՝ զատ-զատ փոխելիք հանդերձներ տուաւ, բայց Բենիամինի՝ երեք հարիւր
կտոր արծաթ ու հինգ փոխելիք հանդերձ տուաւ: 23 Իսկ իր հօր հետեւեալը ղրկեց.– տասը
էշ՝ Եգիպտոսի բարիքներով բեռցուած, ու տասը մատակ էշ՝ ցորենով, հացով եւ
ուտելիքներով բեռցուած, իր հօր ճամբորդութեան համար: 24 Ա՛յսպէս ուղարկեց իր
եղբայրները, ու գացին. եւ անոնց ըսաւ. «Ճամբան մի՛ կռուիք»:

25 Անոնք Եգիպտոսէն բարձրացան ու դէպի Քանանի երկիրը, իրենց հօր՝ Յակոբի
գացին 26 եւ անոր պատմեցին՝ ըսելով. «Յովսէփ տակաւին ողջ է, ու Եգիպտոսի ամբողջ
երկրին կառավարիչը անի՛կա է»: Յակոբի սիրտը նուաղեցաւ, քանի որ անոնց
չհաւատաց: 27 Անոր հաղորդեցին Յովսէփի բոլոր խօսքերը՝ որ իրենց ըսեր էր: Երբ
տեսաւ Յովսէփի ղրկած սայլերը՝ զինք փոխադրելու համար, անոնց հօր՝ Յակոբի հոգին
վերապրեցաւ: 28 Եւ Իսրայէլ ըսաւ. «Բաւակա՛ն է. իմ որդիս՝ Յովսէփ տակաւին ողջ է:
Երթա՛մ ու տեսնե՛մ զայն՝ մեռնելէս առաջ»:

ՅԱԿՈԲ ԸՆՏԱՆԻՔՈՎ Կ’ԵՐԹԱՅ ԵԳԻՊՏՈՍ

[ա] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[բ] Եբր.՝ ճարպը

[գ] Եբր.՝ ձեր աչքերը թող չխնայեն

46

*Իսրայէլ իր ամբողջ ունեցածով մեկնեցաւ, Բերսաբէ հասաւ, եւ իր հօր՝ Իսահակի
Աստուծոյն զոհեր մատուցանեց: 2 Աստուած գիշերը՝ տեսիլքի մէջ Իսրայէլի երեւցաւ ու
ըսաւ. «Յակո՛բ, Յակո՛բ»: 3 Ան ալ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ»: Անոր ըսաւ. «Ես Աստուած եմ,
քու հօրդ Աստուածը: Եգիպտոս իջնելու մի՛ վախնար, որովհետեւ հոն մեծ ազգ մը պիտի
ընեմ քեզ: 4 Ե՛ս քեզի հետ Եգիպտոս պիտի իջնեմ, նաեւ ե՛ս քեզ անշուշտ պիտի հանեմ, ու
Յովսէ՛փ քու աչքերուդ վրայ պիտի դնէ իր ձեռքը»: 5 Յակոբ Բերսաբէէն [ա]մեկնեցաւ.
Իսրայէլի որդիները փոխադրեցին իրենց հայրը՝ Յակոբը, իրենց մանուկներն ու կիները
այն սայլերով՝ որ Փարաւոն ղրկեց զայն փոխադրելու համար: 6 Առին իրենց խաշինքը եւ
ինչքը, որ վաստկած էին Քանանի երկրին մէջ, ու Եգիպտոս եկան՝ Յակոբ եւ իր ամբողջ
զարմը իրեն հետ. 7 իր որդիներն ու որդիներուն որդիները իրեն հետ, իր աղջիկներն ու
որդիներուն աղջիկները, եւ իր ամբողջ զարմը իրեն հետ Եգիպտոս բերաւ:*

*8 Ահա՛ւասիկ անունները Իսրայէլի որդիներուն՝ որ Եգիպտոս եկան, Յակոբ եւ իր
որդիները: Յակոբի անդրանիկը՝ Ռուբէն, 9 ու Ռուբէնի որդիները՝ Ենովք, Փաղղուս, Եսրոն
եւ Քարմի: 10 Շմաւոնի որդիները՝ Յամուէլ, Յամին, Ոհադ, Յաքին ու Սահառ, եւ
քանանացի կնոջ որդին՝ Սաւուղ: 11 Ղեւիի որդիները՝ Գերսոն, Կահաթ ու Մերարի: 12
Յուդայի որդիները՝ Էր, Օնան, Սելոմ, Փարէս եւ Զարա. բայց Էր ու Օնան Քանանի երկրին
մէջ մեռան: Փարէսի որդիները՝ Եսրոն եւ Համուլ: 13 Իսաքարի որդիները՝ Թովղա, Փուա,
[բ]Յոբ ու Սամրոն: 14 Զաբուղոնի որդիները՝ Սարեդ, Ելոն եւ Յաղէլ: 15 Ասոնք Լիայի
որդիներն են, որ Միջագետքի մէջ ծնաւ Յակոբի, ու անոր աղջիկը՝ Դինան: Անոր բոլոր
որդիները եւ աղջիկները՝ երեսուներեք անձ էին: 16 Գադի որդիները՝ Սափոն ու Անգի,
Սունի եւ Եսբոն, Էրի, Արոդի ու Արելի: 17 Ասերի որդիները՝ Յեմնա, Յեսուա, Յեսուի,
Բարիա, եւ անոնց քոյրը՝ Սարա. Բարիայի որդիները՝ Քաբեր ու Մեղքիէլ: 18 Ասոնք
Զեղփայի որդիներն են՝ որ Լաբան իր Լիա աղջիկին տուաւ, ու ան ծնաւ ասոնք Յակոբի՝
տասնվեց անձ: 19 Յակոբի կնոջ՝ Ռաքէլի որդիները՝ Յովսէփ եւ Բենիամին: 20 Եգիպտոսի
երկրին մէջ՝ Մանասէ ու Եփրեմ ծնան Յովսէփի, որ Արեգ քաղաքի քուրմին՝ Պետափրայի
աղջիկը՝ Ասանէթ ծնաւ անոր: 21 Բենիամինի որդիները՝ Բաղա, Բոքոր եւ Ասբէլ, Գերա ու
Նէեման, Էհի եւ Ռովս, Մուփիմ, Ոփիմ ու Արեդ: 22 Ասոնք Ռաքէլի որդիներն են՝ որ ծնան
Յակոբի, բոլորը՝ տասնչորս անձ: 23 Դանի որդին՝ Հուսիմ: 24 Նեփթաղիմի որդիները՝
Յասիէլ, Գունի, Յասեր եւ Սիլլեմ: 25 Ասոնք Բաղղայի որդիներն են՝ որ Լաբան իր Ռաքէլ
աղջիկին տուաւ, ու ան ծնաւ ասոնք Յակոբի. բոլորը եօթը անձ էին: 26 Յակոբի հետ
Եգիպտոս եկող բոլոր անձերը, որ անոր երանքէն ելած էին, Յակոբի որդիներուն կիներէն
զատ՝ բոլորը վաթսունվեց անձ էին: 27 Եւ Յովսէփի որդիները՝ որ Եգիպտոսի մէջ անոր
ծնան, երկու անձ էին: Եգիպտոս գացող Յակոբի ամբողջ տունը՝ եօթանասուն անձ էին:*

ՅԱԿՈԲ ԸՆՏԱՆԻՔՈՎ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

*28 Ան իր առջեւէն Յուդան ղրկեց Յովսէփի՝ որ [գ]Գեսէմը ցուցնէ իրեն", եւ անոնք
Գեսէմի երկիրը հասան: 29 Յովսէփ իր կառքը լծեց, ու իր հայրը՝ Իսրայէլը դիմաւորելու
համար Գեսէմ բարձրացաւ: Երբ զայն տեսաւ, անոր վիզին վրայ ինկաւ, ու երկար ատեն*

[ա] *Եբր.՝ կանգնեցաւ*

[բ] *Կամ՝ Յասուբ*

[գ] *Եբր.՝ իր երեսը նետէ դէպի Գեսէմ*

անոր վիզին վրայ լացաւ: 30 Իսրայէլ Յովսէփի ըսաւ. «[դ]Այժմ՝ քու երեսդ տեսնելէս ետք՝
թող մեռնիմ, որովհետեւ տակաւին ողջ ես»: 31 Յովսէփ իր եղբայրներուն եւ հօր տան
ըսաւ. «Պիտի բարձրանամ, Փարաւոնի իմացնեմ, եւ անոր ըսեմ. “Իմ եղբայրներս ու հօրս
ընտանիքը, որ Քանանի երկրին մէջ էին, ինծի եկան: 32 Այս մարդիկը հովիւներ են,
որովհետեւ խաշինքի տէր են, եւ իրենց ոչխարները, արջառներն ու ամբողջ ունեցածը
բերին□: 33 Երբ Փարաւոն ձեզ կանչէ եւ ըսէ. “Ի՞նչ է ձեր արհեստը□, 34 ըսէ՛ք. “Քու
ծառաներդ՝ մեր մանկութենէն մինչեւ հիմա, մե՛նք ալ, մեր հայրե՛րն ալ, խաշնարած ենք□.
որպէսզի Գեսէմի երկրին մէջ բնակիք, որովհետեւ ամէն հովիւ՝ Եգիպտացիներուն առջեւ
գարշելի է»:

47

Յովսէփ եկաւ, Փարաւոնի պատմեց եւ ըսաւ. «Իմ հայրս ու եղբայրներս, անոնց
ոչխարներն ու արջառները, եւ անոնց ամբողջ ունեցածը՝ Քանանի երկրէն եկան, եւ ահա՛
Գեսէմի երկիրն են»: 2 Իր եղբայրներէն հինգ մարդ առաւ ու զանոնք Փարաւոնի
ներկայացուց: 3 Փարաւոն անոր եղբայրներուն ըսաւ. «Ի՞նչ է ձեր արհեստը»: Անոնք
Փարաւոնի ըսին. «Քու ծառաներդ՝ հովիւներ ենք, մե՛նք ալ, մեր հայրե՛րն ալ»: 4 Նաեւ
ըսին Փարաւոնի. «Այս երկրին մէջ պանդխտանալու եկանք, որովհետեւ Քանանի երկրին
մէջ՝ սովին սաստկանալուն համար՝ քու ծառաներուդ ոչխարներուն արօտ չկայ: Ուստի
հիմա կ՚աղերսե՛նք, ծառաներդ Գեսէմի երկրին մէջ թող բնակին»: 5 Փարաւոն Յովսէփի
խօսեցաւ՝ ըսելով. «Քու հայրդ ու եղբայրներդ քեզի եկան: 6 Եգիպտոսի երկիրը առջեւդ է.
քու հայրդ եւ եղբայրներդ երկրին լաւագոյն տեղը բնակեցո՛ւր: Գեսէմի երկրին մէջ թող
բնակին, ու եթէ գիտես թէ անոնց մէջ [ա]ճարպիկ մարդիկ կան, վերահսկի՛չ նշանակէ
զանոնք իմ խաշինքիս վրայ»:

7 Յովսէփ իր հայրը՝ Յակոբը բերաւ, եւ Փարաւոնի ներկայացուց, ու Յակոբ օրհնեց
Փարաւոնը: 8 Փարաւոն Յակոբի ըսաւ. «Քու կեանքիդ տարիներուն օրերը ո՞րչափ են»: 9
Յակոբ Փարաւոնի ըսաւ. «Իմ պանդխտութեանս տարիներուն օրերը՝ հարիւր երեսուն
տարի են: Իմ կեանքիս տարիներուն օրերը՝ քիչ եւ վատ եղան, ու հայրերուս
պանդխտութեան օրերուն մէջ եղած իրենց կեանքի տարիներուն օրերուն չհասան»: 10
Յակոբ օրհնեց Փարաւոնը, եւ դուրս ելաւ Փարաւոնի առջեւէն:

11 Յովսէփ Եգիպտոսի երկրին լաւագոյն կողմը՝ Ռամսէսի երկրին մէջ բնակեցուց իր
հայրն ու եղբայրները, եւ անոնց կալուած տուաւ՝ ինչպէս Փարաւոն պատուիրեր էր: 12
Յովսէփ իր հայրն ու եղբայրները, եւ իր հօր ամբողջ ընտանիքը՝ անոնց երախաներուն
համեմատ՝ հացով կը կերակրէր:

13 Ամբողջ երկրին մէջ հաց չկար, որովհետեւ սովը յոյժ սաստկացաւ. Եգիպտոսի
երկիրն ու Քանանի երկիրը սովին պատճառով հիւծեցան: 14 Յովսէփ հացահատիկ
գնողներէն՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ եւ Քանանի երկրին մէջ գտնուած ամբողջ դրամը
ժողվեց. ու Յովսէփ դրամը Փարաւոնի տունը տարաւ: 15 Երբ Եգիպտոսի երկրին եւ
Քանանի երկրին դրամը լմնցաւ, բոլոր Եգիպտացիները Յովսէփի եկան ու ըսին. «Մեզի
հա՛ց տուր. ինչո՞ւ մեռնինք քու առջեւդ, քանի որ դրամը հատաւ»: 16 Յովսէփ ըսաւ. «Ձեր
խաշի՛նքը տուէք, եւ եթէ դրամը հատաւ՝ ձեր խաշինքին փոխարէն տամ ձեզի»: 17 Անոնք
իրենց խաշինքը Յովսէփի բերին, ու Յովսէփ հաց տուաւ անոնց՝ ձիերուն փոխարէն,
ոչխարներուն փոխարէն, արջառներուն փոխարէն եւ էշերուն փոխարէն: Այն տարին

[դ] Եբր.՝ Այս անգամ

[ա] Եբր.՝ ուժեղ

զանոնք հացով կերակրեց՝ իրենց ամբողջ խաշինքին փոխարէն:

ՍՈՎԸ

18 Երբ այն տարին վերջացաւ, հետեւեալ տարին անոր եկան ու ըսին. «Մեր տիրոջմէն
չենք պահեր՝ թէ դրամը հատաւ, եւ մեր անասուններու խաշինքն ալ մեր տիրոջ եղաւ: Ա՛լ
բան մը չմնաց մեր տիրոջ առջեւ, բացի մեր մարմիններէն ու հողերէն: 19 Ինչո՞ւ քու
աչքերուդ առջեւ մեռնինք՝ մենք եւ մեր հողերը: Մեզ ու մեր հողերը հացո՛վ գնէ, եւ մենք
մեր հողերով Փարաւոնի ծառաներ ըլլանք: Սե՛րմ տուր մեզի, որպէսզի ողջ մնանք ու
չմեռնինք, եւ հողը խոպան չըլլայ»: 20 Յովսէփ Եգիպտոսի բոլոր հողերը Փարաւոնի
համար գնեց, որովհետեւ Եգիպտացիներէն իւրաքանչիւրը իր արտը ծախեց՝ սովին
սաստկանալուն համար, ու երկիրը Փարաւոնի եղաւ: 21 Իսկ ժողովուրդը [բ]քաղաքէ քաղաք"
փոխադրեց՝ Եգիպտոսի հողամասին մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը: 22 Միայն քուրմերուն
հողերը չգնեց. որովհետեւ քուրմերը Փարաւոնէն յատկացուած բաժին ունէին, եւ կ՚ուտէին
իրենց բաժինը՝ որ Փարաւոն անոնց կու տար. ատոր համար իրենց հողերը չծախեցին: 23
Յովսէփ ժողովուրդին ըսաւ. «Ահա՛ այսօր ձեզ ու ձեր հողերը գնեցի Փարաւոնի համար:
Արդ՝ ձեզի սերմ կու տամ. սերմանեցէ՛ք հողը: 24 Գետինին բերքին հինգէն մէկը Փարաւոնի՛
պիտի տաք, ու չորս մասը ձե՛րը պիտի ըլլայ, որպէսզի արտին՝ սերմ, եւ ձեզի, ձեր
ընտանիքին մէջ եղողներուն ու ձեր մանուկներուն՝ կերակուր ըլլայ»: 25 Անոնք ըսին.
«Մեզ ողջ պահեցիր. թող շնորհք գտնենք մեր տիրոջ [գ]առջեւ եւ Փարաւոնի ստրուկներ
ըլլանք»: 26 Յովսէփ այս կանոնը հաստատեց Եգիպտոսի հողերուն վրայ մինչեւ այսօր,
որ հինգէն մէկը Փարաւոնի ըլլայ. բացի քուրմերուն հողերէն, որոնք Փարաւոնի չեղան:

ՅԱԿՈԲԻ ՎԵՐՋԻՆ ԽՆԴՐԱՆՔԸ

27 Իսրայէլ Եգիպտոսի երկրին մէջ կը բնակէր, Գեսէմի երկիրը. հոն կալուածներ
ստացան, աճեցան ու յոյժ բազմացան:
28 Յակոբ Եգիպտոսի երկրին մէջ տասնեօթը տարի ապրեցաւ, եւ Յակոբի կեանքին
տարիներուն օրերը՝ հարիւր քառասունեօթը տարի եղան: 29 Երբ Իսրայէլի մեռնելու
ժամանակը մօտեցաւ, իր Յովսէփ որդին կանչեց ու անոր ըսաւ. «Եթէ այժմ շնորհք գտայ
քու առջեւդ, կ՚աղերսե՛մ, դի՛ր ձեռքդ երանքիս տակ, եւ կարեկցութեա՛մբ ու
ճշմարտութեա՛մբ վարուէ ինծի հետ: Կ՚աղերսե՛մ, զիս Եգիպտոսի մէջ մի՛ թաղեր, 30
հապա իմ հայրերո՛ւս հետ ննջեմ. զիս Եգիպտոսէն փոխադրէ՛ եւ զիս անո՛նց գերեզմանը
թաղէ»: Ան ալ ըսաւ. «Քու ըսածիդ համաձայն պիտի ընեմ»: 31 Յակոբ ըսաւ. «Ինծի
երդո՛ւմ ըրէ»: Ան ալ երդում ըրաւ անոր, ու Իսրայէլ [դ]մահիճին սնարին" վրայ երկրպագեց:

ՅԱԿՈԲ Կ՚ՕՐՀՆԷ ԵՓՐԵՄՆ ՈՒ ՄԱՆԱՍԷՆ

48
Այս բաներէն ետք՝ Յովսէփի ըսուեցաւ. «Ահա՛ քու հայրդ հիւանդ է»: Ան ալ իր երկու
որդիները՝ Մանասէն ու Եփրեմը՝ իրեն հետ առաւ: 2 Յակոբի իմացուցին եւ ըսին. «Ահա՛

[բ] Եբր.՝ քաղաքներու

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

[դ] Կամ՝ գաւազանին գլուխին

*քու որդիդ՝ Յովսէփ քեզի կու գայ»: Իսրայէլ ուժովցաւ ու մահիճին վրայ նստաւ: 3 Յակոբ
Յովսէփի ըսաւ. «Ամենակարող Աստուածը ինծի երեւցաւ Քանանի երկիրը՝ Լուզի մէջ, զիս
օրհնեց, 4 եւ ինծի ըսաւ. “Ահա՛ քեզ պիտի աճեցնեմ ու բազմացնեմ, քեզ ժողովուրդներու
համախմբում մը պիտի ընեմ, եւ այս երկիրը քեզմէ ետք քու զարմիդ պիտի տամ՝ իբր
յաւիտենական կալուած□: 5 Հիմա քու երկու որդիներդ, որ քեզի ծնան Եգիպտոսի երկրին
մէջ՝ Եգիպտոս քեզի գալէս առաջ, ի՛մս են. Եփրեմն ու Մանասէն՝ Ռուբէնի եւ Շմաւոնի
պէս ի՛մս պիտի ըլլան: 6 Անոնցմէ ետք քու ծնած [ա]զաւակներդ քո՛ւկդ ըլլան, ու իրենց
ժառանգութեան մէջ՝ իրենց եղբայրներուն անուններով կոչուին: 7 Երբ Միջագետքէն կու
գայի, Ռաքէլ ճամբան մեռաւ՝ իմ քովս, Քանանի երկրին մէջ, երբ տակաւին քիչ մը տեղ
կար Եփրաթա երթալու. եւ զայն հո՛ն՝ Եփրաթայի, այսինքն՝ Բեթլեհէմի ճամբային մէջ
թաղեցի»:*

*8 Իսրայէլ Յովսէփի որդիները տեսաւ ու ըսաւ. «Ո՞վ են ասոնք»: 9 Յովսէփ իր հօր
ըսաւ. «Իմ որդիներս են, որ Աստուած հոս ինծի տուաւ»: Ան ալ ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, ինծի՛
բեր զանոնք՝ որպէսզի օրհնեմ»: 10 Իսրայէլի աչքերը ծերութենէն ծանրացած էին,
այնպէս որ չէր կրնար տեսնել: Յովսէփ զանոնք մօտեցուց անոր. ան ալ զանոնք
համբուրեց ու գրկեց: 11 Իսրայէլ Յովսէփի ըսաւ. «Ես չէի մտածեր քու երեսդ տեսնել, եւ
ահա՛ Աստուած քու զարմդ ալ ցուցուց ինծի»: 12 Յովսէփ հանեց զանոնք անոր ծունկերէն,
ու իր դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցնելով՝ երկրպագեց: 13 Յովսէփ առաւ անոնց
երկուքն ալ, Եփրեմը իր աջ ձեռքով՝ Իսրայէլի ձախ կողմը, եւ Մանասէն իր ձախ ձեռքով՝
Իսրայէլի աջ կողմը, ու մօտեցուց անոր: 14 Իսրայէլ իր աջ ձեռքը երկարեց եւ Եփրեմի
գլուխին վրայ դրաւ՝ որ կրտսերն էր, ու իր ձախ ձեռքը՝ Մանասէի գլուխին վրայ. ան
գիտակցաբար իր ձեռքերը փոխեց, որովհետեւ Մանասէ անդրանիկն էր, 15 եւ Յովսէփը
օրհնեց՝ ըսելով. «Այն Աստուածը, որուն առջեւ իմ հայրերս՝ Աբրահամ եւ Իսահակ
ընթացան, այն Աստուածը՝ որ ծնած ատենէս մինչեւ այսօր զիս սնուցանեց, 16 այն
Հրեշտակը՝ որ զիս ամէն չարիքէ ազատեց, թող օրհնէ այս պատանիները, ու իմ անունս
եւ իմ հայրերուս՝ Աբրահամի ու Իսահակի անունը ասոնց վրայ թող կանչուի, ու երկրին
մէջ թող յոյժ շատնան»: 17 Երբ Յովսէփ տեսաւ թէ իր հայրը աջ ձեռքը Եփրեմի՛ գլուխին
վրայ դրաւ, ատիկա [բ]իրեն անհաճոյ" եղաւ. ուստի իր հօր ձեռքը բռնեց, որպէսզի զայն
Եփրեմի գլուխին վրայէն [գ]փոխադրէ Մանասէի գլուխին վրայ: 18 Յովսէփ իր հօր ըսաւ.
«Ո՛չ այդպէս, իմ հա՛յրս, որովհետեւ ա՛յս է անդրանիկը. քու աջ ձեռքդ ասո՛ր գլուխին
վրայ դիր»: 19 Իսկ հայրը մերժեց եւ ըսաւ. «Գիտե՛մ, որդեա՛կս. գիտե՛մ, ասիկա՛ ալ
ժողովուրդ պիտի ըլլայ, ու ասիկա՛ ալ մեծ պիտի ըլլայ. բայց անոր պզտիկ եղբայրը անկէ
աւելի՛ մեծ պիտի ըլլայ, եւ անոր զարմը ազգերու [դ]բազմութիւն պիտի ըլլայ»: 20 Այդ օրը
զանոնք օրհնեց ու ըսաւ. «Իսրայէլ քեզմով պիտի օրհնէ՝ ըսելով. “Աստուած քեզ Եփրեմի
պէս եւ Մանասէի պէս ընէ□». ու Եփրեմը Մանասէէն առաջ դրաւ:*

*21 Իսրայէլ Յովսէփի ըսաւ. «Ահա՛ ես կը մեռնիմ. բայց Աստուած ձեզի հետ պիտի
ըլլայ, ու ձեզ պիտի վերադարձնէ ձեր հայրերուն երկիրը: 22 Քու եղբայրներէդ մէ՛կ բաժին
աւելի տուի քեզի, որ Ամորհացիներուն ձեռքէն իմ սուրովս եւ աղեղովս առի»:*

[ա] Եբր.՝ ծնունդներդ

[բ] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[գ] Եբր.՝ վերցնէ ու դնէ

[դ] Եբր.՝ լիութիւն

ՅԱԿՈԲԻ ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

49

Յակոբ իր որդիները կանչեց եւ ըսաւ. «Հաւաքուեցէ՛ք, որպէսզի ձեզի իմացնեմ ի՛նչ որ վերջին օրերը ձեզի պիտի պատահի:
2 Հաւաքուեցէ՛ք ու մտի՛կ ըրէք, Յակոբի՛ որդիներ,
Ձեր հօր՝ Իսրայէլի մտի՛կ ըրէք:
3 Ռուբէ՛ն, դո՛ւն ես իմ անդրանիկս,
Իմ ոյժս, եւ իմ կորովիս սկիզբը,
Գերազանց՝ վեհութեան մէջ, գերազանց՝ զօրութեան մէջ:
4 Ջուրի պէս եռացիր. առաջին պիտի չըլլաս,
Որովհետեւ քու հօրդ անկողինը ելար.
Այն ատեն պղծեցիր զայն: (Իմ անկողի՜նս ելաւ:)
5 Շմաւոն ու Ղեւի եղբայրներ են.
Իրենց սուրերը բռնութեան գործիքներ են:
6 Իմ անձս անոնց գաղտնիքներուն մէջ թող չմտնէ,
Իմ փառքս անոնց համախմբումին թող չմիանայ.
Որովհետեւ իրենց բարկութեամբ մարդ սպաննեցին,
Եւ իրենց քմահաճոյքին համար ցուլի ջիղ կտրեցին:
7 Անիծեա՛լ ըլլայ անոնց բարկութիւնը՝ որովհետեւ սաստիկ էր,
Ու անոնց ցասումը՝ քանի որ խիստ էր.
Զանոնք Յակոբի մէջ պիտի բաժնեմ,
Եւ զանոնք Իսրայէլի մէջ պիտի ցրուեմ:
8 Յուդա՛, քու եղբայրներդ քեզ պիտի գովեն.
Քու ձեռքդ քու թշնամիներուդ ծոծրակին վրայ պիտի ըլլայ,
Քու հօրդ որդիները քեզի պիտի երկրպագեն:
9 Յուդա առիւծի ձագ է.
Որդեա՛կս, [ա]կողոպուտէն վերադարձար:
Առիւծի պէս ծռեցաւ, մատակ առիւծի պէս պառկեցաւ.
Զայն ո՞վ պիտի արթնցնէ:
10 Իշխանութեան գաւազանը Յուդայէ պիտի չհեռանայ,
Ո՛չ ալ անոր ոտքերուն մէջտեղէն՝ օրէնսդիրը,
Մինչեւ որ [բ]Սելովը գայ
Ու ժողովուրդները անոր հնազանդին:
11 Իր աւանակը որթատունկին պիտի կապէ,
Եւ իր մատակ իշուն ձագը՝ ընտիր որթատունկին:
Իր պատմուճանը գինիով պիտի լուայ,
Ու իր հանդերձը՝ խաղողի արիւնով:
12 Իր աչքերը՝ գինիէն կարմիր,
Եւ իր ակռաները՝ կաթէն ճերմակ պիտի ըլլան:
13 Զաբուղոն ծովուն եզերքը պիտի բնակի.
Ան նաւերուն հանգիստը պիտի ըլլայ,
Եւ անոր [գ]սահմանը մինչեւ Սիդոն պիտի հասնի:

[ա] Եբր.՝ որսէն բարձրացար

[բ] Այսինքն՝ խաղաղը, կամ՝ որուն կը վայլէ

14 Իսաքար ուժեղ էշ մըն է՝
Որ գոմերուն մէջտեղ կը պառկի:
15 Տեսնելով թէ հանգստութիւնը լաւ էր,
Ու երկիրը հաճելի էր,
Իր ուսը ծռեց՝ բեռ կրելու,
Եւ հարկատու հպատակ եղաւ:
16 Դան իր ժողովուրդը պիտի դատէ՝
Իսրայէլի տոհմերէն մէկուն պէս:
17 Դան ճամբայի վրայ օձ մը պիտի ըլլայ,
Ուղիի վրայ՝ իժ մը,
Որ ձիուն կրունկը կը խածնէ,
Այնպէս որ հեծեալը [դ]կռնակի վրայ" կ՚իյնայ:
18 Ո՛վ Տէր, քու փրկութեանդ յուսացի:
19 Գադի վրայ գունդ մը պիտի յարձակի,
Բայց վերջապէս ի՛նք պիտի յարձակի:
20 Ասերի հացը պարարտ պիտի ըլլայ,
Եւ ինք թագաւորի համադամ կերակուրներ պիտի տայ:
21 Նեփթաղիմ գեղեցիկ խօսքեր [ե]արտասանող
Ազատ արձակուած եղնիկ մըն է:
22 Յովսէփ պտղատու [զ]ոստ մըն է,
Աղբիւրի քով տնկուած պտղատու ոստ մը,
Որուն բողբոջները պատի վրայ կ՚ելլեն:
23 Աղեղնաւորները դառնացուցին զայն,
Նետաձիգ եղան անոր ու ատեցին զայն.
24 Բայց անոր աղեղը տոկուն մնաց,
Եւ իր [է]ձեռքերն ու բազուկները" ուժովցան
Յակոբի հզօր Աստուծոյն ձեռքերով:
Իսրայէլի վէմը եղող հովիւը անկէ է,
25 Քու հօրդ Աստուծմէն է՝ որ քեզի պիտի օգնէ,
Ամենակարողէն՝ որ քեզ պիտի օրհնէ
Վերէն՝ երկինքի օրհնութիւններով,
Վարը պառկող անդունդին օրհնութիւններով,
Ծիծերուն եւ արգանդին օրհնութիւններով:
26 Քու հօրդ օրհնութիւնները՝ [ը]իմ նախնիքներուս օրհնութիւններէն բարձրացան
Մինչեւ յաւիտենական բլուրներուն գագաթը".

[գ] Եբր.՝ կողմը

[դ] Եբր.՝ ետեւ

[ե] Եբր.՝ տուող

[զ] Եբր.՝ որդի

[է] Եբր.՝ ձեռքերուն բազուկները

[ը] Կամ՝ մշտնջենաւոր լեռներուն օրհնութիւններէն, եւ յաւիտենական բլուրներուն վայելչութենէն վեր զօրացան

Յովսէփի գլուխին վրայ պիտի ըլլան,
Անոր գագաթին վրայ՝ որ իր եղբայրներուն մէջէն նուիրաբերուած է:
27 Բենիամին բզքտող գայլ պիտի ըլլայ.
Առտուն որսը պիտի լափէ,
Եւ իրիկունը աւարը պիտի բաժնէ»:

28 Ասոնք բոլորը Իսրայէլի տասներկու տոհմերն են.ա՛յս է՝ որ իրենց հայրը խօսեցաւ
անոնց, եւ օրհնեց զանոնք: Իւրաքանչիւրին օրհնութեան համեմատ օրհնեց զանոնք, 29 ու
պատուիրեց անոնց. «Ես իմ ժողովուրդիս մէջ պիտի ամփոփուիմ: Իմ հայրերուս հետ ա՛յն
քարայրին մէջ թաղեցէք զիս, որ Քետացի Եփրոնի արտին մէջ է. 30 այն քարայրին մէջ,
որ Քանանի երկիրը՝ Մամբրէի դիմաց եղող Մաքփելայի արտին մէջ է, որ Աբրահամ
արտին հետ Քետացի Եփրոնէ գնեց՝ իբր գերեզմանի կալուած: 31 Աբրահամը եւ անոր
կինը՝ Սառան հոն թաղեցին. Իսահակն ու անոր կինը՝ Ռեբեկան հոն թաղեցին. ես ալ Լիան
հոն թաղեցի. 32 այդ արտը եւ հոն եղող քարայրը Քետի որդիներէն գնուեցան»: 33 Երբ
Յակոբ աւարտեց իր որդիներուն պատուէր տալը, իր ոտքերը մահիճին մէջ ամփոփեց,
շունչը տուաւ, եւ իր ժողովուրդին մէջ ամփոփուեցաւ:

50

Յովսէփ իր հօր երեսին վրայ ինկաւ, լացաւ անոր վրայ ու համբուրեց զայն: 2 Յովսէփ
իր բժիշկ ծառաներուն պատուիրեց՝ որ իր հայրը զմռսեն. բժիշկները զմռսեցին Իսրայէլը,
3 եւ անոր քառասուն օրերը լրացան. որովհետեւ զմռսուածներուն օրերը ա՛յսպէս կը
լրանային: Եգիպտացիները անոր համար եօթանասուն օր լացին: 4 Երբ անոր լացի օրերը
անցան, Յովսէփ Փարաւոնի տան խօսեցաւ՝ ըսելով. «Եթէ այժմ շնորհք գտայ ձեր [ա]առջեւ,
կ'աղերսե՛մ, խօսեցէ՛ք Փարաւոնի ականջին եւ ըսէ՛ք. 5 "Իմ հայրս ինծի երդում ընել տուաւ՝
ըսելով. "Ահա՛ ես կը մեռնիմ. ի՛մ գերեզմանիս մէջ՝ որ ինծի համար Քանանի երկրին մէջ
փորեցի, հո՛ն թաղէ զիս"□: Ուստի հիմա կ'աղերսե՛մ, թո՛ղ որ բարձրանամ՝ իմ հայրս
թաղելու, ու վերադառնամ»: 6 Փարաւոն ըսաւ. «Բարձրացի՛ր եւ թաղէ՛ հայրդ, ինչպէս ան
քեզի երդում ընել տուաւ»:

7 Յովսէփ բարձրացաւ իր հայրը թաղելու, ու Փարաւոնի բոլոր ծառաները, անոր տան
երէցները եւ Եգիպտոսի երկրին բոլոր երէցները անոր հետ բարձրացան, 8 նաեւ Յովսէփի
ամբողջ տունը, անոր եղբայրներն ու հօր տունը. միայն իրենց մանուկները, ոչխարները եւ
արջառները Գեսէմի մէջ թողուցին: 9 Անոր հետ կառքեր ու ձիաւորներ բարձրացան, եւ
շատ մեծ բանակ մը եղաւ: 10 Հասան Ատադի կալը՝ որ Յորդանանի միւս կողմն է, հոն
մեծ ու յոյժ սաստիկ կոծով մը հեծեծեցին, եւ Յովսէփ իր հօր համար եօթը օր սգաց: 11
Երբ այդ երկրին մէջ բնակող Քանանացիները տեսան սուգը՝ Ատադի կալին մէջ, ըսին.
«Ասիկա մեծ սուգ մը ըլլալու է Եգիպտացիներուն համար»: Ատոր համար անոր անունը
[բ]Աբէլ-Միսրայիմ կոչեցին, որ Յորդանանի միւս կողմն է: 12 [գ]Յակոբի որդիները ըրին
անոր՝ ինչպէս պատուիրեր էր: 13 Անոր որդիները զայն Քանանի երկիրը փոխադրեցին, ու
զայն թաղեցին Մամբրէի դիմաց եղող Մաքփելայի արտին քարայրին մէջ, որ Աբրահամ
իբր գերեզմանի կալուած գնեց Քետացի Եփրոնէ՝ արտին հետ: 14 Յովսէփ իր հայրը
թաղելէն ետք Եգիպտոս վերադարձաւ, ինք, իր եղբայրները եւ այն բոլորը՝ որ իրեն հետ

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Այսինքն՝ սուգ Եգիպտացիներու

[գ] Եբր.՝ Անոր

բարձրացեր էին իր հայրը թաղելու:

ՅՈՎՍԷՓ Կ’ԱՊԱՀՈՎՑՆԷ ԻՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

15 Յովսէփի եղբայրները, տեսնելով թէ իրենց հայրը մեռաւ, իրենց մէջ ըսին. «Թերեւս
Յովսէփ մեզ ատէ ու մեզի հատուցանէ այն ամբողջ չարիքը՝ որ մենք իրեն ըրինք»: 16
Ուստի Յովսէփի [դ]պատգամաւոր ղրկեցին՝՝՝ ըսելով. «Քու հայրդ մեռնելէն առաջ մեզի
պատուիրեց. “Յովսէփի սա՛ ըսէք. 17 "Այժմ կ’աղերսե՛մ, քու եղբայրներուդ յանցանքը եւ
անոնց մեղքը ներէ՛, որովհետեւ քեզի չարիք ըրին"□: Ուստի այժմ կ’աղերսե՛նք, ներէ՛ քու
հօրդ Աստուծոյն ծառաներուն յանցանքը»: Յովսէփ լացաւ՝ երբ անոնք խօսեցան իրեն: 18
Անոր եղբայրներն ալ գացին, անոր առջեւ ինկան եւ ըսին. «Ահա՛ մենք քու ստրուկներդ
ենք»: 19 Յովսէփ անոնց ըսաւ. «Մի՛ վախնաք, միթէ ես Աստուծոյ տե՞ղն եմ: 20 Թէպէտ
դուք ինծի դէմ չարիք մտածեցիք, Աստուած մտածեց զայն բարիքի [ե]վերածել, որպէսզի
շատ ժողովուրդ ողջ պահէ՝ ինչպէս այսօր եղաւ: 21 Հիմա մի՛ վախնաք. ես ձեզ ու ձեր
մանուկները պիտի կերակրեմ»: Ա՛յսպէս հանգստացուց զանոնք՝ [զ]քաղցրութեամբ
խօսելով:

ՅՈՎՍԷՓԻ ՄԱՀԸ

22 Յովսէփ Եգիպտոս բնակեցաւ, ինք եւ իր հօր տունը: Յովսէփ հարիւր տասը տարի
ապրեցաւ: 23 Յովսէփ Եփրեմի որդիները տեսաւ՝ մինչեւ երրորդ սերունդը. Մանասէի
որդիին՝ Մաքիրի որդիներն ալ Յովսէփի ծունկերուն վրայ ծնան:
24 Յովսէփ իր եղբայրներուն ըսաւ. «Ահա՛ ես կը մեռնիմ: Աստուած անշո՛ւշտ ձեզի
պիտի այցելէ, ու ձեզ այս երկրէն պիտի բարձրացնէ դէպի այն երկիրը, որ երդումով
խոստացաւ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի»: 25 Ապա Յովսէփ Իսրայէլի որդիներուն
երդում ընել տուաւ՝ ըսելով. «Աստուած անշո՛ւշտ ձեզի պիտի այցելէ. ուստի իմ ոսկորներս
հանեցէ՛ք ասկէ»: 26 Յովսէփ մեռաւ՝ հարիւր տասը տարեկան ըլլալով. զմռսեցին զայն, եւ
տապանի մը մէջ դրին՝ Եգիպտոսի մէջ:

[դ] Եբր.՝ պատուէր տուին

[ե] Եբր.՝ ընել

[զ] Եբր.՝ անոնց սիրտին

ԵԳԻՊՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԱՆԳԹՈՒԹԻՒՆԸ

1

*Ահա՛ւասիկ Եգիպտոս գացող Իսրայէլի որդիներուն անունները. իւրաքանչիւրը իր
ընտանիքով Յակոբի հետ գնաց.― 2 Ռուբէն, Շմաւոն, Ղեւի ու Յուդա, 3 Իսաքար,
Զաբուղոն եւ Բենիամին, 4 Դան ու Նեփթաղիմ, Գադ եւ Ասեր: 5 Յակոբի երանքէն ելած
բոլոր անձերը եօթանասուն անձ էին. Յովսէփ ալ Եգիպտոս էր: 6 Յովսէփ, անոր բոլոր
եղբայրները եւ այդ ամբողջ սերունդը մեռան: 7 Իսկ Իսրայէլի որդիները աճեցան ու
[ա]շատցան, բազմացան, չափազանց հզօրացան, եւ այդ երկիրը անոնցմով լեցուեցաւ:*

*8 Եգիպտոսի վրայ նոր թագաւոր մը ելաւ, որ Յովսէփը չէր ճանչնար: 9 Ան իր
ժողովուրդին ըսաւ. «Ահա՛ Իսրայէլի որդիներուն ժողովուրդը մեզմէ բազմաթիւ ու հզօր է:
10 Եկէ՛ք իմաստուն ըլլանք անոնց հանդէպ՝ որ չբազմանան, ու երբ պատերազմ պատահի՝
անոնք ալ [բ]մեր ոսոխներուն'' միանալով մեզի դէմ չպատերազմին եւ այս երկրէն
չբարձրանան»: 11 Հետեւաբար գործավարներ դրին անոնց վրայ, որպէսզի տառապեցնեն
զանոնք բռնի աշխատանքներով. եւ Փարաւոնի կառուցանեցին շտեմարանի քաղաքներ՝
Փիթոմն ու Ռամսէսը: 12 Սակայն ո՛րչափ կը տառապեցնէին զանոնք, ա՛յնչափ աւելի կը
բազմանային ու կ՚աճէին. եւ անոնք Իսրայէլի [գ]որդիներէն [դ]ահաբեկեցան: 13 Ուստի
եգիպտացիները բրտութեամբ ծառայեցուցին Իսրայէլի որդիները. 14 անոնց կեանքը
տաժանելի ստրկութեամբ՝ [ե]կաւով, աղիւսներով ու դաշտի ամէն տեսակ ծառայութեամբ
կը դառնացնէին: Ինչ ծառայութիւն որ անոնց ընել տային՝ բրտութեամբ էր:*

*15 Եգիպտոսի թագաւորը խօսեցաւ Եբրայեցիներու մանկաբարձներուն, որոնցմէ
մէկուն անունը Սեփրա էր, ու միւսին անունը՝ Փուա, 16 եւ ըսաւ. «Եբրայեցի կիներուն
ծննդաբերութեան ատեն նայեցէ՛ք [զ]անոնց՝ երբ նստարաններուն վրայ են''. եթէ [է]տղայ է՝
մեռցուցէ՛ք զայն, իսկ եթէ աղջիկ է՝ թող ողջ մնայ»: 17 Բայց մանկաբարձները Աստուծմէ
վախցան, ու չըրին այնպէս՝ ինչպէս Եգիպտոսի թագաւորը իրենց ըսեր էր. հապա
տղաները ողջ պահեցին: 18 Եգիպտոսի թագաւորը մանկաբարձները կանչեց եւ անոնց
ըսաւ. «Ինչո՞ւ այս բանը ըրիք ու տղաները ողջ պահեցիք»: 19 Մանկաբարձներն ալ ըսին
Փարաւոնի. «Որովհետեւ եբրայեցի կիները Եգիպտոսի կիներուն պէս չեն. արդարեւ առոյգ
են, եւ մանկաբարձը դեռ անոնց չհասած՝ կը ծնանին»: 20 Հետեւաբար Աստուած
մանկաբարձներուն բարիք ըրաւ, ու ժողովուրդը բազմացաւ եւ չափազանց հզօրացաւ: 21
Քանի որ մանկաբարձները Աստուծմէ վախցան, ան ալ անոնց տուներ շինեց: 22 Ուստի
Փարաւոն իր ամբողջ ժողովուրդին պատուիրեց. «Ամէն ծնած տղայ [ը]գե՛տը նետեցէք, իսկ*

[ա] Եբր.՝ վխտացին

[բ] Եբր.՝ մեզ ատողներուն

[գ] Եբր.՝ որդիներուն երեսէն

[դ] Կամ՝ զզուեցան

[ե] Կամ՝ շաղախով

[զ] Կամ՝ նորածիններուն սեռին

[է] Եբր.՝ որդի

[ը] Կամ՝ Նեղոսի՛ մէջ

ամէն աղջիկ ո՛ղջ պահեցէք»:

ՄՈՎՍԷՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

2

Ղեւիի տունէն մէկը գնաց ու Ղեւիի մէկ աղջիկը կին առաւ: 2 Կինը յղացաւ ու որդի մը
ծնաւ, եւ անոր վայելչագեղ ըլլալը տեսնելով՝ երեք ամիս պահեց զայն: 3 Երբ ա՛լ չէր
կրնար պահել զայն, պրտուէ տապանակ մը առաւ անոր համար, կուպրով ու ձիւթով
ծեփեց, [ա]մանուկը մէջը դրաւ, ու գետին եզերքը եղող շամբին մէջ ձգեց. 4 իսկ անոր քոյրը
հեռու կայնեցաւ, որպէսզի գիտնայ թէ ի՛նչ պիտի [բ]պատահի անոր: 5 Փարաւոնի աղջիկը
գետը իջաւ լուացուելու, եւ անոր սպասուհիները գետին եզերքը կը պտըտէին: Երբ շամբին
մէջտեղը տեսաւ տապանակը, իր աղախինը ղրկեց որ զայն բերէ: 6 Երբ բացաւ՝ մանուկը
տեսաւ. եւ ահա՛ տղեկը կու լար: Ուստի անոր վրայ արգահատեցաւ ու ըսաւ. «Ասիկա
Եբրայեցիներու զաւակներէն է»: 7 Ուստի անոր քոյրը Փարաւոնի աղջիկին ըսաւ. «Երթամ
ու Եբրայեցիներէն սնուցիչ կին մը կանչե՞մ քեզի, որ մանուկը դիեցնէ քեզի համար»: 8
Փարաւոնի աղջիկը իրեն ըսաւ. «Գնա՛»: Օրիորդն ալ գնաց ու մանուկին մայրը կանչեց: 9
Փարաւոնի աղջիկը անոր ըսաւ. «Ա՛ռ այս մանուկը, դիեցո՛ւր ինծի համար, ու ես քու
վարձքդ կու տամ»: Կինն ալ առաւ մանուկը ու դիեցուց զայն: 10 Երբ մանուկը մեծցաւ,
Փարաւոնի աղջիկին բերաւ զայն, եւ անոր որդին եղաւ. անոր անունը [գ]Մովսէս կոչեց՝
ըսելով. «Քանի որ ջուրէն հանեցի զայն»:

ՄՈՎՍԷՍ ԿԸ ՓԱԽՉԻ ՄԱԴԻԱՄ

11 Այն օրերը՝ երբ Մովսէս մեծցաւ, դուրս ելաւ՝ իր եղբայրներուն քով, եւ նայեցաւ
անոնց բռնի աշխատանքներուն: Տեսաւ Եգիպտացի մը, որ իր եբրայեցի եղբայրներէն
մէկը կը ծեծէր: 12 Երբ հոս-հոն նայելով տեսաւ թէ ո՛չ մէկը կայ, [դ]մեռցուց Եգիպտացին ու
աւազին մէջ թաղեց զայն: 13 Հետեւեալ օրն ալ դուրս ելաւ, եւ ահա՛ երկու եբրայեցի
մարդիկ կը կռուէին իրարու հետ: Ըսաւ անոր՝ որ իրաւունք չունէր. «Ինչո՞ւ ընկերդ կը
ծեծես»: 14 Ան ալ ըսաւ. «Ո՞վ քեզ մեր վրայ իշխանաւոր ու դատաւոր նշանակեց. զի՞ս ալ
[ե]կը մտածես" մեռցնել, ինչպէս Եգիպտացին մեռցուցիր»: Մովսէս վախցաւ եւ ըսաւ.
«Անտարակոյս այս բանը գիտցուած է»:

15 Երբ Փարաւոն լսեց այս բանը՝ [զ]ուզեց Մովսէսը մեռցնել, բայց Մովսէս Փարաւոնի
[է]առջեւէն փախաւ. Մադիամի երկրին մէջ բնակեցաւ ու հորի մը քով նստաւ: 16 Մադիամի
քուրմը եօթը աղջիկ ունէր. անոնք եկան, ջուր քաշեցին եւ աւազանները լեցուցին՝ իրենց

[ա] *Եբր.՝* զաւակը

[բ] *Եբր.՝* ըլլայ

[գ] *Այսինքն՝* ջուրէն հանուած

[դ] *Եբր.՝* զարկաւ

[ե] *Եբր.՝* կ՚ըսես

[զ] *Եբր.՝* փնտռեց

[է] *Եբր.՝* երեսէն

հօր ոչխարներուն խմցնելու համար: 17 Հովիւները եկան ու զանոնք վռնտեցին. Մովսէս ալ
կանգնեցաւ, [ը]անոնց օգնութեան հասաւ" եւ անոնց ոչխարներուն ջուր խմցուց: 18 Երբ
անոնք իրենց հօր՝ Ռագուէլի եկան, ան ըսաւ. «Ի՞նչ պատճառով այսօր շուտ եկաք»: 19
Անոնք ալ ըսին. «Եգիպտացի մը մեզ հովիւներուն ձեռքէն ազատեց, ու մեզի ալ շատ ջուր
քաշեց եւ ոչխարներուն խմցուց»: 20 Իսկ ինք իր աղջիկներուն ըսաւ. «Ո՞ւր է ան. ինչո՞ւ
այդ մարդը հոն թողուցիք: Կանչեցէ՛ք զայն, որպէսզի հաց ուտէ»: 21 Մովսէս հաւանեցաւ
այդ մարդուն հետ բնակիլ. ան ալ իր աղջիկը՝ Սեպփորան Մովսէսի տուաւ իբր կին: 22
Կինը որդի մը ծնաւ, եւ ինք անոր անունը [թ]Գերսամ կոչեց. քանի որ ըսաւ. «Պանդուխտ
եղայ օտար երկրի մէջ»:

23 Երկար ժամանակէ ետք՝ Եգիպտոսի թագաւորը մեռաւ: Իսրայէլի որդիները
ստրկութեան պատճառով հառաչեցին եւ աղաղակեցին, ու անոնց աղաղակը Աստուծոյ
բարձրացաւ՝ ստրկութեան պատճառով: 24 Աստուած անոնց հեծեծանքը լսեց, եւ Աստուած
յիշեց իր ուխտը՝ որ Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի հետ կնքեր էր: 25 Աստուած
նայեցաւ Իսրայէլի որդիներուն, եւ Աստուած գիտցաւ անոնց վիճակը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՄՈՎՍԷՍԸ

3

Մովսէս Մադիամի քուրմին՝ իր Յոթոր աներոջ ոչխարները կ՚արածէր, ու ոչխարները
անապատին ետեւը տանելով հասաւ Աստուծոյ լեռը՝ Քորեբ: 2 [ա]Տէրոջ հրեշտակը կրակի
բոցով երեւցաւ անոր՝ մորենիի մը մէջէն. ան նայեցաւ, եւ ահա՛ մորենին կրակով կը
վառէր, բայց մորենին չէր սպառեր: 3 Մովսէս ըսաւ. «Այժմ շեղիմ ու այս մեծ երեւոյթը
տեսնեմ՝ թէ ինչո՛ւ մորենին չ՚այրիր»: 4 Երբ Տէրը տեսաւ թէ ան տեսնելու համար
շեղեցաւ, Աստուած մորենիին մէջէն կանչեց զինք՝ ըսելով. «Մովսէ՛ս, Մովսէ՛ս»: Ան ալ
ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ»: 5 Աստուած ըսաւ. «Հոս մի՛ մօտենար. կօշիկներդ հանէ՛ քու
ոտքերէդ, որովհետեւ այն տեղը՝ ուր կայնած ես՝ սուրբ [բ]երկիր է»: 6 Նաեւ անոր ըսաւ.
«Ե՛ս եմ քու հօրդ Աստուածը, Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի
Աստուածը»: Մովսէս իր երեսը ծածկեց, որովհետեւ Աստուծոյ նայելու վախցաւ:

7 Տէրը ըսաւ. «Արդարեւ տեսայ Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս տառապանքը, եւ
լսեցի [գ]գործավարներուն պատճառով" անոնց բարձրացուցած աղաղակը. որովհետեւ
անոնց կոտտանքը գիտեմ: 8 Ուստի իջայ՝ զանոնք ազատելու Եգիպտացիներուն ձեռքէն,
ու զանոնք բարձրացնելու այդ երկրէն դէպի լաւ եւ ընդարձակ երկիր մը, կաթ ու մեղր
հոսեցնող երկիր մը, Քանանացիներուն, Քետացիներուն, Ամորհացիներուն,
Փերեզացիներուն, Խեւացիներուն ու Յեբուսացիներուն տեղը: 9 Ահա՛ հիմա ինծի հասաւ
Իսրայէլի որդիներուն աղաղակը, ու տեսայ նաեւ այն տանջանքը՝ որով Եգիպտացիները
զանոնք կը չարչարեն: 10 Ուստի եկո՛ւր հիմա, քեզ Փարաւոնի ղրկեմ, որ իմ ժողովուրդս՝
Իսրայէլի որդիները՝ Եգիպտոսէն հանես»: 11 Մովսէս Աստուծոյ ըսաւ. «Ես ո՞վ եմ՝ որ
Փարաւոնի երթամ, ու Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսէն հանեմ»: 12 Աստուած ըսաւ.

[ը] Եբր.՝ զանոնք ազատեց

[թ] Այսինքն՝ հոն պանդխտացած

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ գետին

[գ] Եբր.՝ ճնշիչներուն երեսէն

«Անշո՛ւշտ ես քեզի հետ պիտի ըլլամ. եւ սա՛ պիտի ըլլայ քեզի նշանը՝ թէ ե՛ս ղրկած եմ
քեզ. երբ ժողովուրդը Եգիպտոսէն հանես, ա՛յս լերան վրայ պիտի պաշտէք Աստուած»:
13 Մովսէս Աստուծոյ ըսաւ. «Ահա՛, երբ երթամ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսեմ անոնց.
“Ձեր հայրերուն Աստուա՛ծը զիս ձեզի ղրկեց□, ու երբ ըսեն ինծի. “Ի՞նչ է անոր անունը□,
ի՞նչ ըսեմ անոնց»: 14 Աստուած Մովսէսի ըսաւ. «Ես եմ ա՛ն՝ որ է»: Եւ ըսաւ. «Սա՛ ըսէ
Իսրայէլի որդիներուն. “Զիս «Ես եմ»ը ղրկեց ձեզի□»: 15 Դարձեալ Աստուած Մովսէսի
ըսաւ. «Սա՛ ըսէ Իսրայէլի որդիներուն. “Ձեր հայրերուն Աստուածը՝ Եհովան, Աբրահամի
Աստուածը, Իսահակի Աստուածը ու Յակոբի Աստուածը, զիս ձեզի ղրկեց□. ա՛յս է իմ
անունս յաւիտեան, եւ ա՛յս է իմ յիշատակս սերունդէ սերունդ: 16 Գնա՛, հաւաքէ՛ Իսրայէլի
երէցները ու ըսէ՛ անոնց. “Ձեր հայրերուն Աստուածը՝ Եհովան, Աբրահամի, Իսահակի ու
Յակոբի Աստուածը, երեւցաւ ինծի՝ ըսելով. "Արդարեւ այցելեցի ձեզի, տեսայ ինչ որ ձեզի
կ՚ընեն Եգիպտոսի մէջ, 17 եւ ըսի թէ ձեզ Եգիպտոսի տառապանքէն պիտի բարձրացնեմ
դէպի Քանանացիներուն, Քետացիներուն, Ամորհացիներուն, Փերեզացիներուն,
Խեւացիներուն եւ Յեբուսացիներուն երկիրը, կաթ ու մեղր հոսեցնող երկիրը"□: 18 Անոնք
քու խօսքդ մտիկ պիտի ընեն, եւ դուն ու Իսրայէլի երէցները՝ Եգիպտոսի թագաւորին պիտի
մտնէք եւ ըսէք անոր. “Եբրայեցիներուն Աստուածը՝ Եհովան մեզի հանդիպեցաւ. ու հիմա
կ՚աղերսե՛նք որ երեք օրուան ճամբայ երթանք դէպի անապատը, որպէսզի մեր Աստուծոյն՝
Եհովայի զոհենք□: 19 Ես գիտեմ թէ Եգիպտոսի թագաւորը պիտի չթոյլատրէ ձեզի՝ որ
երթաք, [դ]ո՛չ ալ" ուժեղ ձեռքով: 20 Ես ձեռքս պիտի երկարեմ ու պիտի զարնեմ Եգիպտոսը
իմ բոլոր սքանչելիքներովս՝ որ անոր մէջ պիտի ընեմ. եւ անկէ ետք ձեզ պիտի արձակէ:
21 Այս ժողովուրդին շնորհք գտնել պիտի տամ Եգիպտացիներուն [ե]առջեւ, ու երբ ելլէք՝
պարապ ձեռքով պիտի չելլէք. 22 հապա ամէն կին իր դրացուհիէն եւ իր տան մէջ
պանդխտացած կնոջմէն արծաթէ իրեր, ոսկիէ իրեր ու հանդերձներ պիտի խնդրէ, զանոնք
ձեր որդիներուն եւ աղջիկներուն վրայ պիտի դնէք, ու Եգիպտոսը պիտի կողոպտէք»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿՈՒ ՏԱՅ ՄՈՎՍԷՍԻ ՀՐԱՇԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

4

Մովսէս պատասխանեց. «Բայց ահա՛ անոնք ինծի պիտի չհաւատան, ո՛չ ալ իմ խօսքս
մտիկ պիտի ընեն. քանի որ պիտի ըսեն թէ “Տէրը քեզի չերեւցաւ□»: 2 Իսկ Տէրը անոր
ըսաւ. «Այդ ձեռքինդ ի՞նչ է»: Ան ալ ըսաւ. «Գաւազան»: 3 Աստուած ըսաւ. «Գետի՛նը ձգէ
զայն»: Գետինը ձգեց զայն, եւ օձ եղաւ. Մովսէս անոր առջեւէն փախաւ: 4 Տէրը Մովսէսի
ըսաւ. «Ձե՛ռքդ երկարէ ու պոչէ՛ն բռնէ.— ան ալ ձեռքը երկարեց ու զայն բռնեց, եւ
գաւազան եղաւ իր ափին մէջ.— 5 որպէսզի հաւատան թէ Տէրը՝ իրենց հայրերուն
Աստուածը, Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը ու Յակոբի Աստուածը, երեւցաւ
քեզի»:

6 Տէրը դարձեալ անոր ըսաւ. «Այժմ քու ձեռքդ ծո՛ցդ դիր»: Ան իր ձեռքը ծոցը դրաւ, ու
երբ դուրս հանեց, ահա՛ ձեռքը ձիւնի պէս ճերմակ՝ բորոտ էր: 7 Եւ Աստուած ըսաւ.
«Ձեռքդ դա՛րձեալ ծոցդ դիր.— ան դարձեալ ձեռքը ծոցը դրաւ, ու երբ ծոցէն հանեց, ահա՛
դարձեալ իր բնական մարմինին պէս եղած էր:— 8 Եթէ քեզի չհաւատան եւ առաջին
նշանին խօսքը մտիկ չընեն, վերջին նշանին խօսքին պիտի հաւատան: 9 Իսկ եթէ այս
երկու նշաններուն ալ չհաւատան ու քու խօսքդ ալ մտիկ չընեն, ա՛ռ գետին ջուրէն ու
թափէ՛ ցամաք գետինը: Այն ջուրը որ գետէն առնես՝ ցամաքին վրայ արիւն պիտի ըլլայ»:

[դ] Կամ՝ եթէ ոչ

[ե] Եբր.՝ աչքերուն

10 Մովսէս Տէրոջ ըսաւ. «Ո՜հ, իմ Տէ՛րս, ես ճարտարախօս չեմ. ո՛չ երէկուընէ, ո՛չ
նախորդ օրէն, եւ ո՛չ ալ ծառայիդ հետ խօսելէդ ետք. հապա ծանրախօս ու ծանրալեզու
եմ»: 11 Տէրը անոր ըսաւ. «Ո՞վ տուաւ մարդուն բերան. ո՞վ ըրաւ համրը կամ խուլը, աչք
ունեցողը կամ կոյրը. ես չե՞մ՝ Տէրս: 12 Ուստի գնա՛ հիմա, ու ես քու բերանիդ հետ պիտի
ըլլամ, եւ քեզի պիտի սորվեցնեմ ինչ որ պիտի խօսիս»: 13 Ան ըսաւ. «Ո՜հ, իմ Տէ՛րս,
կ՚աղերսե՛մ, ղրկէ՛ այս պատգամը որո՛ւ ձեռքով որ կ՚ուզես ղրկել»: 14 Տէրոջ բարկութիւնը
Մովսէսի դէմ բորբոքեցաւ, եւ ըսաւ. «Ղեւտացի Ահարոն քու եղբայրդ չէ՞. ես գիտեմ թէ ան
ճարտարախօս է: Նաեւ ահա՛ ան դուրս կ՚ելլէ՝ քեզ դիմաւորելու, ու երբ քեզ տեսնէ՝ իր
սիրտին մէջ պիտի ուրախանայ: 15 Դո՛ւն խօսէ անոր եւ խօսքե՛ր դիր անոր բերանը: Ես քու
բերանիդ ու անոր բերանին հետ պիտի ըլլամ, եւ ձեզի պիտի սորվեցնեմ ինչ որ պիտի
ընէք: 16 Քու տեղդ ա՛ն թող խօսի ժողովուրդին. ան քեզի բերանի տեղ ըլլայ, ու դուն անոր
Աստուծոյ տեղ ըլլաս: 17 Եւ ձե՛ռքդ առ այս գաւազանը, որպէսզի անով նշանները ընես»:

ՄՈՎՍԷՍ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ ԵԳԻՊՏՈՍ

18 Մովսէս գնաց, իր Յոթոր աներոջ վերադարձաւ եւ անոր ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, թո՛ղ որ
երթամ, Եգիպտոսի մէջ եղող եղբայրներուս վերադառնամ, ու նայիմ թէ տակաւին ո՛ղջ են
անոնք»: Յոթոր Մովսէսի ըսաւ. «Գնա՛ խաղաղութեամբ»: 19 Տէրը Մադիամի մէջ
Մովսէսի ըսաւ. «Գնա՛, վերադարձի՛ր Եգիպտոս. որովհետեւ քու [ա]կեանքդ փնտռող բոլոր
մարդիկը մեռան»: 20 Մովսէս ալ իր կինը եւ որդիները առաւ, իշու վրայ հեծցուց զանոնք
ու Եգիպտոսի երկիրը վերադարձաւ: Մովսէս Աստուծոյ գաւազանը իր ձեռքը առաւ, 21 եւ
Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Երբ երթաս՝ Եգիպտոս վերադառնալու, նայէ՛ որ Փարաւոնի առջեւ
ընես բոլոր հրաշքները՝ որ քու ձեռքդ դրի. ես անոր սիրտը պիտի կարծրացնեմ, ու
ժողովուրդը պիտի չարձակէ: 22 Ըսէ՛ Փարաւոնի. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Իսրայէլ իմ
որդիս է, իմ անդրանիկս: 23 Քեզի կ՚ըսեմ. «Արձակէ՛ իմ որդիս, որպէսզի զիս պաշտէ»:
Բայց եթէ մերժես զայն արձակել, ահա՛ ես քու որդիդ, մանաւանդ քու անդրանիկդ, պիտի
մեռցնեմ"□»:

24 Ճամբան, իջեւանին տեղը, Տէրը անոր հանդիպեցաւ եւ [բ]ուզեց զայն մեռցնել: 25
Ուստի Սեպփորա սուր քար մը առաւ, իր որդիին թլիփը կտրեց, անոր ոտքերուն ձգեց ու
ըսաւ. «Ի՛րապէս դուն ինծի արիւնոտ ամուսին մըն ես»: 26 Այսպէս Տէրը թողուց զայն.
այն ատեն՝ թլփատութեան համար՝ Սեպփորա ըսաւ. «Արիւնոտ ամուսին մըն ես»:

27 Տէրը Ահարոնի ըսաւ. «Գնա՛ անապատը՝ Մովսէսը դիմաւորելու»: Ան ալ գնաց,
Աստուծոյ լերան վրայ հանդիպեցաւ անոր եւ համբուրեց զայն: 28 Մովսէս հաղորդեց
Ահարոնի՝ զինք ղրկող Տէրոջ բոլոր խօսքերը, ու բոլոր նշանները՝ որ իրեն պատուիրեց:

29 Մովսէս եւ Ահարոն գացին ու հաւաքեցին Իսրայէլի որդիներուն բոլոր երէցները: 30
Ահարոն Տէրոջ Մովսէսի ըսած բոլոր խօսքերը հաղորդեց անոնց, ու ժողովուրդին [գ]առջեւ
նշանները ըրաւ. 31 ժողովուրդը հաւատաց: Երբ լսեցին թէ Տէրը այցելեր է Իսրայէլի
որդիներուն, եւ թէ անոնց տառապանքը տեսեր է, խոնարհեցան ու երկրպագեցին:

ՄՈՎՍԷՍ ԵՒ ԱՀԱՐՈՆ ՓԱՐԱՒՈՆԻ ԱՌՋԵՒ

[ա] Եբր.՝ անձդ

[բ] Եբր.՝ փնտռեց

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

5

Յետոյ՝ Մովսէս եւ Ահարոն Փարաւոնի քով մտան ու ըսին. «Իսրայէլի Աստուածը՝
Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Արձակէ՛ իմ ժողովուրդս, որպէսզի անապատին մէջ ինծի
տօն կատարէ□»: 2 Եւ Փարաւոն ըսաւ. «Եհովան ո՞վ է, որ անոր խօսքը մտիկ ընելով՝
Իսրայէլը արձակեմ: Եհովան չեմ ճանչնար, եւ Իսրայէլն ալ չեմ արձակեր»: 3 Անոնք
ըսին. «Եբրայեցիներուն Աստուածը մեզի հանդիպեցաւ: Կ’աղերսե՛նք, թո՛ղ որ երեք
օրուան ճամբայ երթանք անապատին մէջ ու մեր Աստուծոյն՝ Եհովայի զոհենք, որպէսզի
ժանտախտով կամ սուրով մեզի դէմ չելլէ»: 4 Եգիպտոսի թագաւորը անոնց ըսաւ. «Ո՛վ
Մովսէս եւ Ահարոն, ինչո՞ւ ժողովուրդը կը հեռացնէք իրենց գործերէն. գացէ՛ք ձեր բռնի
աշխատանքներուն»: 5 Փարաւոն ըսաւ. «Ահա՛ հիմա երկրին ժողովուրդը շատ է, ու դուք
կը հանգստացնէք զանոնք իրենց բռնի աշխատանքներէն»:

6 Փարաւոն այդ օրը ժողովուրդին գործավարներուն եւ անոր ոստիկաններուն
պատուիրեց. 7 «[ա]Առաջուան պէս՝ ա՛լ ժողովուրդին յարդ մի՛ տաք աղիւս շինելու համար:
Իրե՛նք թող երթան ու իրենց յարդ ժողվեն: 8 Եւ աղիւսներուն քանակը, ինչպէս առաջ կը
շինէին, անոնց վրայ դրէ՛ք. անկէ մի՛ պակսեցնէք: Արդարեւ ծոյլ են, հետեւաբար
կ’աղաղակեն. “Երթանք, մեր Աստուծոյն զոհենք□: 9 [բ]Գործը այս մարդոց վրայ թող
ծանրանայ, որպէսզի անով աշխատին ու [գ]սուտ խօսքեր մտիկ չընեն”»: 10 Ժողովուրդին
գործավարներն ու ոստիկանները ելան եւ ժողովուրդին խօսեցան՝ ըսելով. «Փարաւոն սա՛
կ’ըսէ. “Ես ձեզի յարդ չեմ տար: 11 Դո՛ւք գացէք, ձեզի յա՛րդ առէք՝ ուր որ կարենաք
գտնել□. բայց ձեր գործէն ոչինչ պիտի պակսի»: 12 Այսպէս ժողովուրդը Եգիպտոսի
ամբողջ երկրին մէջ ցրուեցաւ՝ յարդի տեղ խոզան ժողվելու համար: 13 Գործավարները
կը փութացնէին զանոնք՝ ըսելով. «Ձեր ամէն օրուան գործը լմնցուցէ՛ք, ինչպէս երբ յարդ
ունէիք»: 14 Փարաւոնի գործավարները ծեծեցին Իսրայէլի որդիներուն վրայ իրենց
նշանակած ոստիկանները՝ ըսելով. «Ձեր վրայ դրուած աղիւսներուն քանակը երէկ եւ
այսօր ինչո՞ւ չլմնցուցիք՝ առաջուան պէս»:

15 Իսրայէլի որդիներուն ոստիկանները եկան ու Փարաւոնի աղաղակեցին՝ ըսելով.
«Ինչո՞ւ քու ծառաներուդ հետ այսպէս կը վարուիս: 16 Քու ծառաներուդ յարդ չեն տար, եւ
մեզի կ’ըսեն. “Աղիւսնե՛ր շինեցէք□: Ահա՛ քու ծառաներդ ծեծուեցան, մինչ յանցանքը քու
ժողովուրդիդն է»: 17 Ան ալ ըսաւ. «Ծո՛յլ էք դուք, ծո՛յլ. հետեւաբար կ’ըսէք. “Երթանք
Տէրոջ զոհենք□: 18 Ուստի հիմա գացէ՛ք ու գործեցէ՛ք: Ձեզի յարդ պիտի չտրուի, բայց
աղիւսներուն քանակը պիտի յանձնէք»: 19 Իսրայէլի որդիներուն ոստիկանները իրենք
զիրենք չարիքի մէջ տեսան, երբ ըսուեցաւ թէ “ամէն օրուան ձեր վրայ դրուած
աղիւսներուն քանակէն չպակսեցնէք□»: 20 Երբ Փարաւոնի քովէն դուրս ելան՝ Մովսէսի ու
Ահարոնի հանդիպեցան, որոնք կայնած էին զիրենք դիմաւորելու, 21 եւ ըսին անոնց.
«Տէ՛րը ձեզի նայի ու դատէ. որովհետեւ գարշելի ըրիք մեր հոտը Փարաւոնի [դ]առջեւ եւ
անոր ծառաներուն առջեւ, մեզ սպաննելու համար անոնց ձեռքը սուր տալով»:

ՄՈՎՍԷՍ ԿԸ ԳԱՆԳԱՏԻ ՏԷՐՈՋ

[ա] Եբր.՝ Երէկուան ու նախորդ օրուան

[բ] Եբր.՝ Ծառայութիւնը

[գ] Եբր.՝ կեղծ խօսքերու չնային

[դ] Եբր.՝ աչքերուն

22 Մովսէս Տէրոջ դարձաւ եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ այս ժողովուրդը չարչարեցիր, ու
զիս ինչո՞ւ ղրկեցիր: 23 Որովհետեւ՝ քու անունովդ Փարաւոնի խօսելու համար գալէս ի
վեր՝ ան այս ժողովուրդը չարչարեց, իսկ դուն բնաւ չփրկեցիր քու ժողովուրդդ»:

6

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Հիմա պիտի տեսնես ինչ որ պիտի ընեմ Փարաւոնի. որովհետեւ ուժեղ ձեռքով պիտի արձակէ զանոնք, եւ ուժեղ ձեռքով պիտի վռնտէ զանոնք իր երկրէն»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՄՈՎՍԷՍԸ

2 Աստուած Մովսէսի խօսեցաւ ու անոր ըսաւ. «Ե՛ս եմ [ա]Եհովան: 3 Աբրահամի,
Իսահակի եւ Յակոբի երեւցայ "Ամենակարող Աստուծոյ□ անունով. բայց անոնց
չճանչցուեցայ իմ "Եհովա□ անունովս: 4 Նաեւ անոնց հետ հաստատեցի իմ ուխտս, որ
անոնց տամ Քանանի երկիրը, անոնց գաղթականութեան երկիրը՝ ուր պանդխտացան: 5
Լսեցի նաեւ հեծեծանքը Իսրայէլի որդիներուն, որ եգիպտացիները ստրուկ ըրին, եւ յիշեցի
իմ ուխտս: 6 Ուստի ըսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն. "Ե՛ս եմ Եհովան. ե՛ս պիտի հանեմ ձեզ
եգիպտացիներու բռնի աշխատանքներուն տակէն, պիտի ազատեմ ձեզ անոնց
ստրկութենէն, ու պիտի փրկեմ ձեզ երկարած բազուկով եւ մեծ դատաստաններով: 7 Ձեզ
պիտի առնեմ իբր ի՛մ ժողովուրդս. ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ, ու պիտի գիտնաք թէ ձեզ
եգիպտացիներու բռնի աշխատանքներուն տակէն հանող Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ե՛ս եմ: 8
Ձեզ պիտի տանիմ այն երկիրը՝ որուն համար [բ]երդում ըրի", որ Աբրահամի, Իսահակի եւ
Յակոբի տամ, ու ձեզի պիտի տամ զայն՝ իբր ստացուածք: Ե՛ս եմ Տէրը»: 9 Մովսէս
ա՛յսպէս ըսաւ Իսրայէլի որդիներուն. բայց անոնք Մովսէսի մտիկ չըրին՝ հոգիի
վհատութեան ու տաժանելի ստրկութեան պատճառով:
10 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 11 «Մտի՛ր Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին քով,
եւ խօսէ՛ որ Իսրայէլի որդիները արձակէ իր երկրէն»: 12 Իսկ Մովսէս խօսեցաւ Տէրոջ
առջեւ՝ ըսելով. «Ահա՛ Իսրայէլի որդինե՛րը ինծի մտիկ չըրին, հապա ի՞նչպէս Փարաւոն
ինծի մտիկ պիտի ընէ, ինծի՝ որ [գ]ծանրալեզու եմ»: 13 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ
Ահարոնի, ու պատուիրեց անոնց՝ որ Իսրայէլի որդիներուն ու Եգիպտոսի Փարաւոն
թագաւորին երթան, որպէսզի Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն դուրս հանեն:

ՄՈՎՍԷՍԻ ԵՒ ԱՀԱՐՈՆԻ ԱԶԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

14 Ահա՛ւասիկ անոնց [դ]նահապետութիւններուն գլխաւորները: Իսրայէլի անդրանիկին՝
Ռուբէնի որդիները.– Ենովք, Փաղղուս, Եսրոն եւ Քարմի. ասոնք են Ռուբէնի
գերդաստանները: 15 Շմաւոնի որդիները՝ Յամուէլ, Յամին, Ոհադ, Յաքին, Սահառ, ու

[ա] Այսինքն՝ Ա՛Ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենականը

[բ] Եբր.՝ ձեռքս բարձրացուցի

[գ] Եբր.՝ անթլփատ շրթունքով

[դ] Այսինքն՝ հայրերու տուներուն

քանանացի կնոջ որդին՝ Սաւուղ. ասոնք են Շմաւոնի գերդաստանները: 16 Ահա՛ւասիկ
Ղեւիի որդիներուն անունները՝ իրենց ծնունդներուն համեմատ.- Գերսոն, Կահաթ եւ
Մերարի: Ղեւիի կեանքին տարիները՝ հարիւր երեսունեօթը տարի եղան: 17 Գերսոնի
որդիները՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ՝ Ղոբենի ու Սեմէի էին: 18 Կահաթի
որդիները՝ Ամրամ, Իսահառ, Քեբրոն եւ Ոզիէլ. Կահաթի կեանքին տարիները հարիւր
երեսուներեք տարի եղան: 19 Մերարիի որդիները՝ Մոհողի ու Մուսի: Ղեւիի
գերդաստանները՝ իրենց ծնունդներուն համեմատ՝ ասոնք են: 20 Ամրամ իր հօրաքոյրը՝
Յոքաբէդը իրեն կին առաւ, որ ծնաւ իրեն Ահարոնը եւ Մովսէսը. Ամրամի կեանքին
տարիները հարիւր երեսունեօթը տարի եղան: 21 Իսահառի որդիները՝ Կորխ, Նափեկ ու
Զեքրի: 22 Ոզիէլի որդիները՝ Միսայէլ, Եղիսափան եւ Սեթրի: 23 Ահարոն իրեն կին առաւ
Ամինադաբի աղջիկը, Նաասոնի քոյրը՝ Եղիսաբէթը. ան ծնաւ իրեն Նադաբը, Աբիուդը,
Եղիազարն ու Իթամարը: 24 Կորխի որդիները՝ Ասիր, Եղկանա եւ Աբիասափ. ասոնք են
Կորխեաններուն գերդաստանները: 25 Ահարոնի որդին՝ Եղիազար Փուտիէլի աղջիկներէն
իրեն կին առաւ. ան ծնաւ իրեն Փենեհէսը: Ասոնք են Ղեւտացիներուն [ե]նահապետները՝
իրենց գերդաստաններուն համեմատ:

26 Ասոնք են այն Ահարոնը եւ Մովսէսը՝ որոնց Տէրը ըսաւ. «Իսրայէլի որդիները
հանեցէ՛ք Եգիպտոսի երկրէն՝ իրենց զօրաբաժիններուն համեմատ»: 27 Իսրայէլի
որդիները Եգիպտոսէն հանելու համար՝ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին խօսողները
ասո՛նք են, այս Մովսէսն ու Ահարոնը:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՐԱՄԱՆԸ ՄՈՎՍԷՍԻ ԵՒ ԱՀԱՐՈՆԻ

28 Այն օրը երբ Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ,- 29 Տէրը խօսեցաւ
Մովսէսի՝ ըսելով. «Ե՛ս եմ Եհովան. ամէն ինչ որ քեզի կ՚ըսեմ, Եգիպտոսի Փարաւոն
թագաւորին խօսէ՛»,- 30 Մովսէս Տէրոջ առջեւ ըսաւ. «Ահա՛ ես [գ]ծանրալեզու եմ, ուստի
ի՞նչպէս Փարաւոն ինծի մտիկ պիտի ընէ»:

7

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Նայէ՛, քեզ Փարաւոնի աստուած ըրի, ու եղբայրդ՝ Ահարոն քու
մարգարէդ թող ըլլայ: 2 Դուն խօսէ՛ ամէն ինչ որ քեզի կը պատուիրեմ, եւ քու եղբայրդ՝
Ահարոն թող ըսէ Փարաւոնի, որպէսզի Իսրայէլի որդիները արձակէ իր երկրէն: 3 Ես
Փարաւոնի սիրտը պիտի խստացնեմ, ու իմ նշաններս եւ հրաշքներս Եգիպտոսի երկրին
մէջ պիտի բազմապատկեմ: 4 Փարաւոն ձեզի մտիկ պիտի չընէ. ես ալ ձեռքս Եգիպտոսի
վրայ պիտի դնեմ, եւ իմ զօրաբաժիններս, իմ ժողովուրդս, Իսրայէլի որդիները, մեծ
դատաստաններով պիտի հանեմ Եգիպտոսի երկրէն: 5 Ու երբ իմ ձեռքս Եգիպտոսի վրայ
երկարեմ եւ Իսրայէլի որդիները անոնց մէջէն հանեմ, Եգիպտացիները պիտի գիտնան թէ
ե՛ս եմ Տէրը»: 6 Մովսէս ու Ահարոն ըրին ինչպէս Տէրը իրենց պատուիրեր էր. այնպէս
ըրին: 7 Մովսէս ութսուն տարեկան էր, իսկ Ահարոն՝ ութսուներեք տարեկան, երբ
Փարաւոնի հետ խօսեցան:

ԱՀԱՐՈՆԻ ՔԱՒՈՂ ԳԱՒԱԶԱՆԸ

[ե] Այսինքն՝ հայրերու գլխաւորները

[գ] Եբր.՝ անթլփատ շրթունքով

8 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ ըսելով. «Երբ Փարաւոն ձեզի խօսի ու ըսէ. 9
“Ձեզի համար հրա՛շք [ա]ցոյց տուէք" □, ըսէ՛ Ահարոնի. “Ա՛ռ գաւազանդ եւ նետէ՛
Փարաւոնի առջեւ□. ան վիշապ պիտի ըլլայ»: 10 Մովսէս ու Ահարոն մտան Փարաւոնի քով
եւ ըրին ինչպէս Տէրը պատուիրեր էր: Ահարոն իր գաւազանը նետեց Փարաւոնի առջեւ ու
անոր ծառաներուն առջեւ, եւ վիշապ եղաւ: 11 Յետոյ Փարաւոն ալ իմաստուններն ու
կախարդները կանչեց, եւ անո՛նք ալ – Եգիպտոսի մոգերը – նոյնպէս ըրին՝ իրենց
կախարդութիւններով: 12 Իւրաքանչիւրը իր գաւազանը նետեց, ու անոնք վիշապներ եղան.
բայց Ահարոնի գաւազանը կլլեց անոնց գաւազանները: 13 Սակայն Փարաւոնի սիրտը
կարծրացաւ եւ անոնց մտիկ չըրաւ, ինչպէս Տէրը ըսեր էր:

ՏԱՍԸ ՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐԸ

Արիւն

14 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Փարաւոնի սիրտը խստացաւ. կը մերժէ ժողովուրդը արձակել:
15 Առտուն գնա՛ Փարաւոնի. ահա՛ ան դուրս կ'ելլէ՝ դէպի ջուրը: Գետին եզե՛րքը կայնէ՝
անոր դիմացը, ձե՛ռքդ առ այն գաւազանը՝ որ օձի վերածուած էր, 16 եւ ըսէ՛ անոր.
“Եբրայեցիներուն Աստուածը՝ Եհովան զիս քեզի ղրկեց՝ ըսելով. "Արձակէ՛ իմ ժողովուրդս,
որպէսզի զիս պաշտէ անապատին մէջ". բայց ահա՛ մինչեւ հիմա մտիկ չըրիր: 17 Տէրը
սա՛ կը յայտարարէ. "Հետեւեա՛լ միջոցով պիտի գիտնաս թէ ե՛ս եմ Տէրը.– ահա՛ ես իմ
ձեռքս եղող գաւազանով պիտի զարնեմ գետին մէջ եղող ջուրերուն, եւ արիւնի պիտի
վերածուին. 18 գետին մէջ եղող ձուկերը պիտի մեռնին, գետը գարշահոտ պիտի ըլլայ, ու
Եգիպտացիները պիտի ձանձրանան՝ գետին ջուրէն խմել ջանալով"□»:
19 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ըսէ՛ Ահարոնի. “Ա՛ռ գաւազանդ ու երկարէ՛ ձեռքդ
Եգիպտացիներու ջուրերուն վրայ – անոնց գետակներուն վրայ, գետերուն վրայ, լիճերուն
վրայ, եւ անոնց բոլոր ջրակոյտերուն վրայ –, որպէսզի արիւն ըլլան. Եգիպտոսի ամբողջ
երկրին մէջ՝ փայտէ ու քարէ անօթներուն մէջի ջուրերը արիւն ըլլան□»: 20 Եւ Մովսէս ու
Ահարոն ըրին ինչպէս Տէրը պատուիրեր էր: Գաւազանը վերցուց, Փարաւոնի [բ]առջեւ եւ
անոր ծառաներուն առջեւ գետին մէջ եղող ջուրերուն զարկաւ, ու գետին մէջ եղող բոլոր
ջուրերը արիւնի վերածուեցան: 21 Գետին մէջ եղող ձուկերը մեռան, գետը գարշահոտ
եղաւ, եւ Եգիպտացիները գետին ջուրէն չէին կրնար խմել: Եգիպտոսի ամբողջ երկրին
մէջ արիւն կար: 22 Բայց Եգիպտոսի մոգերն ալ իրենց կախարդութիւններով նոյնպէս
ըրին. ու Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ եւ անոնց մտիկ չըրաւ, ինչպէս Տէրը ըսեր էր: 23
Փարաւոն դարձաւ ու իր տունը մտաւ. [գ]ա՛յս ալ անոր սիրտին չդպաւ": 24 Բոլոր
Եգիպտացիները գետին շուրջը փորեցին՝ խմելու ջուր գտնելու համար, որովհետեւ գետին
ջուրէն չէին կրնար խմել: 25 Ու եօթը օր անցաւ՝ Տէրը գետը զարնելէն ետք:

Գորտեր

8

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Մտի՛ր Փարաւոնի քով եւ ըսէ՛ անոր. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Արձակէ՛ իմ ժողովուրդս, որպէսզի զիս պաշտէ: 2 Եթէ մերժես զանոնք արձակել, ահա՛

[ա] Եբր.՝ տուէք

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

[գ] Եբր.՝ իր սիրտը այս բանին վրայ ալ չդրաւ

եւ քու ամբողջ հողամասդ գորտերով պիտի զարնեմ: 3 Գետը [ա]առատութեամբ գորտեր
պիտի արտադրէ”. անոնք ալ վեր պիտի ելլեն ու պիտի մտնեն քու տանդ, ննջասենեակիդ
եւ մահիճիդ մէջ, քու ծառաներուդ տուները, քու ժողովուրդիդ, քու փուռերուդ ու խմորի
տաշտերուդ մէջ: 4 Գորտերը պիտի ելլեն քու վրադ, ժողովուրդիդ վրայ եւ բոլոր
ծառաներուդ վրայ”□»:
5 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Սա՛ ըսէ Ահարոնի. “Քու գաւազանովդ երկարէ՛ ձե՛ռքդ
գետակներուն վրայ, գետերուն վրայ ու լիճերուն վրայ, եւ գորտե՛ր հանէ Եգիպտոսի
երկրին վրայ□»: 6 Ահարոն իր ձեռքը երկարեց Եգիպտոսի ջուրերուն վրայ, ու գորտեր
բարձրացան եւ Եգիպտոսի երկիրը ծածկեցին: 7 Բայց մոգերն ալ իրենց
կախարդութիւններով նոյնպէս ըրին, ու Եգիպտոսի երկրին վրայ գորտեր բարձրացուցին:
8 Փարաւոն Մովսէսն ու Ահարոնը կանչեց, եւ ըսաւ. «Թախանձեցէ՛ք Տէրոջ, որ ինձմէ ու
իմ ժողովուրդէս հեռացնէ գորտերը, եւ ժողովուրդը պիտի արձակեմ՝ որպէսզի Տէրոջ
զոհէ»: 9 Մովսէս Փարաւոնի ըսաւ. «[բ]Որոշէ՛ ինծի ժամանակ մը”, թէ ե՛րբ թախանձեմ
քեզի համար, ծառաներուդ համար ու ժողովուրդիդ համար, որ գորտերը բնաջնջուին
քեզմէ եւ քու տուներէդ, ու միայն գետին մէջ մնան»: 10 Ան ըսաւ. «Վա՛ղը»: Ինք ալ ըսաւ.
«Քու խօսքիդ համաձայն ըլլայ, որպէսզի գիտնաս թէ ո՛չ մէկը մեր Աստուծոյն՝ Եհովայի
նման է: 11 Քեզմէ, քու տուներէդ, քու ծառաներէդ եւ քու ժողովուրդէդ գորտերը պիտի
հեռանան. միայն գետին մէջ պիտի մնան»: 12 Մովսէս եւ Ահարոն Փարաւոնի քովէն ելան.
Մովսէս Տէրոջ աղաղակեց այն գորտերուն պատճառով՝ որ Փարաւոնի վրայ [գ]բերած էր,
13 ու Տէրը Մովսէսի խօսքին համաձայն ըրաւ: Գորտերը մեռան տուներուն, բակերուն եւ
դաշտերուն մէջ. 14 զանոնք զանգուածնէրո՛վ հաւաքեցին, ու երկիրը գարշահոտ եղաւ: 15
Բայց երբ Փարաւոն տեսաւ թէ հանգստաւէտութիւն կայ, իր սիրտը [դ]խստացուց եւ անոնց
մտիկ չըրաւ, ինչպէս Տէրը ըսեր էր:

Մուներ

16 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ըսէ՛ Ահարոնի. “Երկարէ՛ գաւազանդ ու զա՛րկ գետինի հողին,
որպէսզի Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ [ե]մուն ըլլայ□»: 17 Այնպէս ալ ըրին: Ահարոն իր
ձեռքը երկարեց եւ իր գաւազանով զարկաւ հողին, ու մարդոց վրայ եւ անասուններուն
վրայ մուն եղաւ: Եգիպտոսի ամբողջ երկրին վրայ՝ երկրին ամբողջ հողը մուն եղաւ: 18
Մոգերն ալ իրենց կախարդութիւններով նոյնպէս ըրին՝ որպէսզի մուներ արտադրեն, բայց
չկրցան: Այսպէս՝ մարդոց եւ անասուններուն վրայ մուն եղաւ: 19 Մոգերը ըսին Փարաւոնի.
«Ասիկա Աստուծոյ մատն է»: Բայց Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ ու անոնց մտիկ չըրաւ,
ինչպէս Տէրը ըսեր էր:

Շանաճանճեր

[ա] Եբր.՝ գորտեր պիտի վխտացնէ

[բ] Եբր.՝ փառաւորուէ՛ ինձմով

[գ] Եբր.՝ դրած

[դ] Եբր.՝ ծանրացուց

[ե] Կամ՝ ոջիլ

20 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Առտուն՝ կանո՛ւխ ելիր, Փարաւոնի՛ ներկայացիր,– ահա՛ ան
դուրս կ՚ելլէ՝ դէպի ջուրը,– եւ անոր ըսէ՛. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Արձակէ՛ իմ
ժողովուրդս, որպէսզի զիս պաշտէ: 21 Իսկ եթէ իմ ժողովուրդս չարձակես, ես շանաճանճ
պիտի ղրկեմ քու վրադ, քու ծառաներուդ վրայ, քու ժողովուրդիդ վրայ ու քու տուներուդ
վրայ. Եգիպտացիներուն տուները շանաճանճով պիտի լեցուին, նաեւ այն գետինը՝ որուն
վրայ անոնք կը կենան: 22 Բայց այն օրը իմ ժողովուրդիս բնակած Գեսէմի երկիրը պիտի
զատորոշեմ, եւ հոն շանաճանճ պիտի չըլլայ. որպէսզի գիտնաս թէ երկրին մէջ ե՛ս եմ
Տէրը: 23 Իմ ժողովուրդիս ու քու ժողովուրդիդ միջեւ խտրութիւն պիտի դնեմ. վաղը այս
նշանը պիտի ըլլայ"□»: 24 Եւ Տէրը այնպէս ըրաւ: Փարաւոնի տան, անոր ծառաներուն
տուներուն ու Եգիպտոսի ամբողջ երկրին վրայ շատ շանաճանճ եկաւ, եւ շանաճանճին
պատճառով երկիրը ապականեցաւ:

25 Փարաւոն Մովսէսն ու Ահարոնը կանչեց, եւ ըսաւ. «Գացէ՛ք, ձեր Աստուծոյն զոհեցէ՛ք
այս երկրին մէջ»: 26 Մովսէս ըսաւ. «Պատշաճ չէ այսպէս ընել. որովհետեւ
Եգիպտացիներուն գարշելի եղածները պիտի զոհենք Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն: Եթէ
Եգիպտացիներուն գարշելի եղածները իրենց աչքերուն առջեւ զոհենք, միթէ պիտի
չքարկոծե՞ն մեզ: 27 Մենք երեք օրուան ճամբայ պիտի երթանք անապատին մէջ, ու պիտի
զոհենք Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն, ինչպէս ինք մեզի հրամայէ»: 28 Փարաւոն ըսաւ. «Ես ձեզ
կ՚արձակեմ՝ որպէսզի երթաք, ձեր Աստուծոյն՝ Եհովայի զոհէք անապատին մէջ. միայն թէ
շատ հեռու չերթաք: Թախանձեցէ՛ք ինծի համար»: 29 Մովսէս ըսաւ. «Ահա՛ ես քու քովէդ
կ՚ելլեմ ու Տէրոջ կը թախանձեմ, որ վաղը շանաճանճը հեռացնէ Փարաւոնէ, անոր
ծառաներէն եւ անոր ժողովուրդէն: Բայց Փարաւոն անգա՛մ մըն ալ մեզ չխաբէ՝
ժողովուրդը չարձակելով որ Տէրոջ զոհէ»: 30 Երբ Մովսէս Փարաւոնի քովէն ելաւ՝ Տէրոջ
թախանձեց: 31 Եւ Տէրը Մովսէսի խօսքին համաձայն ըրաւ, ու շանաճանճը հեռացուց
Փարաւոնէ, անոր ծառաներէն եւ անոր ժողովուրդէն. մէ՛կ հատ իսկ չմնաց: 32 Բայց
Փարաւոն այս անգամ ալ իր սիրտը խստացուց ու ժողովուրդը չարձակեց:

Անասուններու մահ

9

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Մտի՛ր Փարաւոնի քով եւ ըսէ՛ անոր. “Տէրը՝ Եբրայեցիներուն
Աստուածը՝ սա՛ կը յայտարարէ. "Արձակէ՛ իմ ժողովուրդս, որպէսզի զիս պաշտէ: 2
Արդարեւ եթէ մերժես զանոնք արձակել ու տակաւին ամուր բռնես զանոնք, 3 ահա՛ Տէրոջ
ձեռքը դաշտին մէջ եղող քու խաշինքիդ վրայ ըլլալով՝ ձիերուն, էշերուն, ուղտերուն,
արջառներուն ու ոչխարներուն մէջ յոյժ սաստիկ ժանտախտ պիտի ըլլայ: 4 Տէրը
Իսրայէլի խաշինքն ու Եգիպտոսի խաշինքը պիտի զատորոշէ, եւ Իսրայէլի որդիներուն
անասուններէն ո՛չ մէկը պիտի մեռնի"□»: 5 Տէրը ժամանակ որոշեց՝ ըսելով. «Տէրը վաղը
պիտի ընէ այս բանը երկրին մէջ»: 6 Ու հետեւեալ օրը Տէրը ըրաւ այս բանը.
Եգիպտացիներուն ամբողջ խաշինքը մեռաւ, բայց Իսրայէլի որդիներուն խաշինքէն ո՛չ
մէկ անասուն մեռաւ: 7 Փարաւոն մարդ ղրկեց, եւ ահա՛ Իսրայէլի խաշինքէն ո՛չ մէկ
անասուն մեռած էր: Սակայն Փարաւոնի սիրտը խստացաւ ու ժողովուրդը չարձակեց:

Ուռեցքներ

8 Տէրը Մովսէսի եւ Ահարոնի ըսաւ. «Առէ՛ք ձեզի երկու բուռ հնոցի մոխիր, ու Մովսէս
դէպի երկինք թող ցանէ զայն՝ Փարաւոնի [ա]առջեւ: 9 Ան փոշի պիտի ըլլայ Եգիպտոսի

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

ամբողջ երկրին վրայ, ու մարդոց եւ անասուններուն վրայ խաղաւարտներ [բ]հանող պալարներ պիտի ըլլան Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ»: 10 Ուստի հնոցի մոխիրը առին, Փարաւոնի առջեւ կայնեցան, ու Մովսէս դէպի երկինք ցանեց զայն. մարդոց եւ անասուններուն վրայ խաղաւարտներ հանող պալարներ եղան: 11 Մոգերը պալարներուն պատճառով չկրցան կայնիլ Մովսէսի առջեւ. որովհետեւ պալարները մոգերուն վրայ ալ ու բոլոր Եգիպտացիներուն վրայ եղան: 12 Տէրը կարծրացուց Փարաւոնի սիրտը, եւ անոնց մտիկ չըրաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի ըսեր էր:

Կարկուտ

13 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Առտուն՝ կանո՛ւխ ելիր, Փարաւոնի՛ ներկայացիր եւ անոր ըսէ՛. “Տէրը՝ Եբրայեցիներուն Աստուածը՝ սա՛ կը յայտարարէ. "Արձակէ՛ իմ ժողովուրդս, որպէսզի զիս պաշտէ. 14 քանի որ այս անգամ իմ բոլոր պատուհասներս պիտի ղրկեմ քու [գ]վրադ, եւ ծառաներուդ ու ժողովուրդիդ վրայ, որպէսզի գիտնաս թէ ինծի նման ո՛չ մէկը կայ ամբողջ երկրի վրայ: 15 Արդարեւ հիմա ձեռքս պիտի երկարեմ՝ որպէսզի քեզ ու քու ժողովուրդդ ժանտախտով զարնեմ, ու երկրի վրայէն պիտի անհետանաս: 16 Քեզ [դ]նշանակեցի, որպէսզի իմ կարողութիւնս քեզմով ցոյց տամ, եւ ամբողջ երկրի վրայ իմ անունս հռչակուի: 17 Դուն տակաւին իմ ժողովուրդիս դէ՞մ կը կենաս, որ չարձակես զայն: 18 Ահա՛ վաղը՝ այս ատեն՝ յոյժ սաստիկ կարկուտ պիտի տեղացնեմ, որուն պէս Եգիպտոսի մէջ եղած չէ՝ անոր հիմնուած օրէն մինչեւ հիմա: 19 Հիմա մարդ ղրկէ եւ [ե]հաւաքէ՛ քու խաշինքդ, նաեւ ինչ որ ունիս դաշտին մէջ. որովհետեւ բոլոր անոնք՝ մարդ թէ անասուն՝ որ դաշտին մէջ գտնուին ու տուները հաւաքուած չըլլան, անոնց վրայ կարկուտը պիտի իջնէ, եւ պիտի մեռնին"□»: 20 Փարաւոնի ծառաներէն ա՛ն՝ որ Տէրոջ խօսքէն կը վախնար, իր ծառաները ու խաշինքը տուներու մէջ [զ]հաւաքեց: 21 Սակայն ո՛վ որ Տէրոջ [է]խօսքին ուշադրութիւն չդարձուց՝, իր ծառաները ու խաշինքը դաշտին մէջ թողուց:

22 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Երկարէ՛ ձեռքդ դէպի երկինք, որ կարկուտ ըլլայ Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ՝ մարդոց եւ անասուններուն վրայ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող դաշտերուն ամբողջ բոյսին վրայ»: 23 Երբ Մովսէս իր գաւազանը երկարեց դէպի երկինք, Տէրը [ը]որոտում եւ կարկուտ [թ]ղրկեց, ու կրակը երկրի վրայ կը շրջէր: Տէրը Եգիպտոսի երկրին վրայ կարկուտ տեղացուց. 24 յոյժ սաստիկ էր կարկուտը, եւ կարկուտին խառնուած կրակը, այնպէս որ անոր նմանը եղած չէր Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ՝ ազգ ըլլալէն ի վեր: 25 Կարկուտը Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ զարկաւ դաշտը եղող

[բ] Եբր.՝ ծաղկեցնող

[գ] Եբր.՝ սրտիդ վրայ

[դ] Եբր.՝ կայնեցուցի

[ե] Եբր.՝ փախցո՛ւր

[զ] Եբր.՝ փախցուց

[է] Եբր.՝ խօսքը սիրտին մէջ չդրաւ

[ը] Եբր.՝ ձայն

[թ] Եբր.՝ տուաւ

ամէն ինչ, մարդէ մինչեւ անասուն. կարկուտը դաշտին ամբողջ բոյսը զարկաւ, ու
դաշտին բոլոր ծառերը կոտրեց: 26 Միայն Գեսէմի երկրին մէջ, ուր Իսրայէլի որդիները կը
բնակէին, կարկուտ չեղաւ:

27 Փարաւոն մարդ ղրկեց, Մովսէսն ու Ահարոնը կանչեց, եւ անոնց ըսաւ. «Այս անգամ
մեղանչեցի. Եհովան արդար է, ու ես եւ իմ ժողովուրդս [ժ]յանցաւոր ենք: 28 Թախանձեցէ՛ք
Տէրոջ՝ որ Աստուծոյ որոտումներն ու կարկուտը [ի]դադրին, եւ ձեզ պիտի արձակեմ ու ա՛լ
պիտի չկենաք»: 29 Մովսէս անոր ըսաւ. «Երբ քաղաքէն դուրս ելլեմ՝ իմ ձեռքերս Տէրոջ
պիտի [լ]երկարեմ, ու որոտումները պիտի դադրին եւ ա՛լ կարկուտ պիտի չըլլայ, որպէսզի
գիտնաս թէ երկիրը Տէրոջն է: 30 Բայց ես գիտեմ թէ դուն ու քու ծառաներդ տակաւին Տէր
Աստուծմէ չէք վախնար»:

31 Վուշը եւ գարին զարնուեցան, որովհետեւ գարին հասած էր, ու վուշը՝ ծաղկած. 32
բայց ցորենը եւ հաճարը չզարնուեցան, քանի որ ուշ կը բուսնին:

33 Մովսէս Փարաւոնի քովէն ու քաղաքէն դուրս ելաւ, եւ իր ձեռքերը Տէրոջ երկարեց:
Որոտումներն ու կարկուտը դադրեցան, եւ երկրի վրայ անձրեւ չտեղաց: 34 Երբ Փարաւոն
անձրեւին, կարկուտին ու որոտումին դադրիլը տեսաւ, դարձեալ մեղանչեց. սիրտը
խստացուց, նոյնպէս ալ իր ծառաները: 35 Այսպէս՝ Փարաւոնի սիրտը կարծրացաւ ու
Իսրայէլի որդիները չարձակեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի [խ]միջոցով ըսեր էր:

Մարախներ

10

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Մտի՛ր Փարաւոնի քով, որովհետեւ ես անոր սիրտը եւ անոր
ծառաներուն սիրտը խստացուցի, որպէսզի այս նշաններս [ա]ցոյց տամ'' անոնց մէջ. 2 եւ
որպէսզի պատմես քու որդիիդ ու քու որդիիդ որդիին ականջներուն՝ ինչ որ ըրի
եգիպտացիներուն մէջ, եւ իմ նշաններս՝ որ անոնց մէջ ըրի, որպէսզի գիտնաք թէ ե՛ս եմ
Տէրը»:

3 Մովսէս ու Ահարոն մտան Փարաւոնի քով եւ ըսին. «Եբրայեցիներուն Աստուածը՝
Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Մինչեւ ե՞րբ պիտի մերժես խոնարհիլ իմ առջեւս. արձակէ՛
իմ ժողովուրդս, որպէսզի զիս պաշտէ: 4 Արդարեւ եթէ մերժես իմ ժողովուրդս արձակել,
ահա՛ վաղը քու հողամասիդ վրայ մարախներ պիտի ղրկեմ: 5 Անոնք երկրին [բ]մակերեսը
պիտի ծածկեն, այնպէս որ ո՛չ մէկը պիտի կարենայ տեսնել երկիրը. պիտի ուտեն
ազատած մնացորդը, որ կարկուտէն ձեզի մնացած է. պիտի ուտեն նաեւ դաշտին մէջ
բուսած ձեր բոլոր ծառերը: 6 Պիտի լեցուին քու տուներդ, քու բոլոր ծառաներուդ տուները
եւ բոլոր եգիպտացիներուն տուները, ինչ որ ո՛չ քու հայրերդ, ո՛չ ալ քու հայրերուդ
հայրերը տեսած են, իրենց երկրագունդի վրայ եղած օրէն մինչեւ այսօր□»: Ու Մովսէս
դարձաւ եւ Փարաւոնի քովէն դուրս ելաւ:

[ժ] Եբր.՝ ամբարիշտ

[ի] Եբր.՝ բաւական ըլլան

[լ] Եբր.՝ տարածեմ

[խ] Եբր.՝ ձեռքով

[ա] Եբր.՝ դնեմ

[բ] Եբր.՝ աչքը

7 Փարաւոնի ծառաները ըսին անոր. «Մինչեւ ե՞րբ այս մարդը մեզի որոգայթ պիտի
ըլլայ. արձակէ՛ մարդիկը, որ իրենց Աստուածը՝ Եհովան պաշտեն. տակաւին չե՞ս գիտեր
թէ Եգիպտոս կործանեցաւ»: 8 Ուստի Մովսէս ու Ահարոն Փարաւոնի վերադարձուցին, եւ
ան իրենց ըսաւ. «Գացէ՛ք, պաշտեցէ՛ք ձեր Աստուածը՝ Եհովան. բայց [գ]որո՞նք պիտի
երթան»: 9 Մովսէս ըսաւ. «Մեր երիտասարդներով ու մեր ծերերով պիտի երթանք, մեր
որդիներով ու մեր աղջիկներով. մեր ոչխարներով ու մեր արջառներով պիտի երթանք,
որովհետեւ տօն պիտի կատարենք Տէրոջ»: 10 Փարաւոն ըսաւ. «Տէրը այնպէս ձեզի հետ
ըլլայ, ինչպէս ես ձեզ եւ ձեր մանուկները կ'արձակեմ: [դ]Զգուշացէ՛ք, քանի որ չարիք կայ
ձեր առջեւ: 11 Ո՛չ այդպէս. այժմ դո՛ւք՝ [ե]այր մարդի՛կդ" գացէք ու Տէրը պաշտեցէք,
որովհետեւ դուք ատիկա կ'ուզէիք»: Եւ Փարաւոնի [զ]առջեւէն վռնտուեցան:
12 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Երկարէ՛ ձեռքդ Եգիպտոսի երկրին վրայ՝ մարախներուն
համար, որպէսզի Եգիպտոսի երկրին վրայ ելլեն եւ ուտեն երկրին ամբողջ բոյսը,
կարկուտէն ամբողջ մնացածը»: 13 Մովսէս իր գաւազանը երկարեց Եգիպտոսի երկրին
վրայ, ու Տէրը այդ ամբողջ օրը եւ ամբողջ գիշերը երկրի վրայ արեւելեան հով փչել
տուաւ: Երբ առտու եղաւ, արեւելեան հովը մարախները բերաւ: 14 Մարախները Եգիպտոսի
ամբողջ երկրին վրայ բարձրացան, ու Եգիպտոսի ամբողջ հողամասին վրայ [է]իջան: Յոյժ
շատ էին. անոնցմէ առաջ այդպիսի մարախ եղած չէր, ո՛չ ալ անոնցմէ ետք այդպէս
պիտի ըլլայ: 15 Ամբողջ երկրին մակերեսը ծածկեցին, ու երկիրը խաւարեցաւ: Երկրին
ամբողջ բոյսը եւ կարկուտէն մնացած ծառերուն բոլոր պտուղները կերան: Եգիպտոսի
ամբողջ երկրին մէջ եղող ծառերուն վրայ եւ դաշտին բոյսերուն վրայ ո՛չ մէկ
կանաչութիւն մնաց:
16 Ուստի Փարաւոն շտապելով Մովսէսն ու Ահարոնը կանչեց եւ ըսաւ. «Տէրոջ՝ ձեր
Աստուծոյն ու ձեզի դէմ մեղանչեցի: 17 Հիմա կ'աղերսե՛մ, միայն ա՛յս անգամ ներեցէք
յանցանքս, եւ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն թախանձեցէ՛ք, որ միայն այս մահը հեռացնէ
ինծմէ»: 18 Ան Փարաւոնի քովէն դուրս ելաւ ու Տէրոջ թախանձեց: 19 Տէրն ալ շատ
ուժգին արեւմտեան հով մը [ը]դրկեց, որ մարախները վերցուց եւ Կարմիր ծովը քշեց
զանոնք. Եգիպտոսի ամբողջ հողամասին վրայ ո՛չ մէկ մարախ մնաց: 20 Բայց Տէրը
կարծրացուց Փարաւոնի սիրտը, ու ան Իսրայէլի որդիները չարձակեց:

Շօշափելի խաւար

21 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Երկարէ՛ ձեռքդ դէպի երկինք, որպէսզի Եգիպտոսի երկրին
վրայ խաւար ըլլայ, խաւար մը՝ որ կը շօշափուի»: 22 Մովսէս իր ձեռքը երկարեց դէպի
երկինք, ու Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ թանձր խաւար եղաւ երեք օր: 23 Զիրար չէին
տեսներ, եւ ո՛չ մէկը իր տեղէն կանգնեցաւ երեք օր. բայց Իսրայէլի բոլոր որդիները լոյս
ունէին իրենց բնակութիւններուն մէջ:

[գ] Եբր.՝ ո՞վ եւ ո՞վ

[դ] Եբր.՝ Նայեցէ՛ք

[ե] Եբր.՝ զօրաւոր մարդիկդ

[զ] Եբր.՝ երեսէն

[է] Եբր.՝ տեղադրուեցան

[ը] Եբր.՝ դարձուց

24 Փարաւոն Մովսէսը կանչեց եւ ըսաւ. «Գացէ՛ք, պաշտեցէ՛ք Եհովան. միայն ձեր
ոչխարներն ու արջառները մնան. ձեր մանուկներն ալ ձեզի հետ թող երթան»: 25 Մովսէս
ըսաւ. «Պէտք է որ դուն մեր ձեռքը զոհեր եւ ողջակէզներ ալ տաս, որպէսզի Տէրոջ՝ մեր
Աստուծոյն մատուցանենք: 26 Մեր խաշինքն ալ մեզի հետ պիտի երթայ՝ անկէ կճղակ մը
չմնալով, որովհետեւ անկէ՛ պէտք է առնենք, Տէրը՝ մեր Աստուածը պաշտելու համար.
չենք գիտեր թէ ինչո՛վ պիտի պաշտենք Տէրը, մինչեւ որ հոն չերթանք»: 27 Սակայն Տէրը
կարծրացուց Փարաւոնի սիրտը, եւ ան չուզեց զանոնք արձակել: 28 Փարաւոն անոր ըսաւ.
«Գնա՛ քովէս. զգուշացի՛ր դուն քեզի, ա՛լ իմ երեսս մի՛ տեսներ. որովհետեւ այն օրը՝ երբ
իմ երեսս տեսնես, պիտի մեռնիս»: 29 Մովսէս ըսաւ. «Ինչպէս ըսիր, անգա՛մ մըն ալ քու
երեսդ վերստին պիտի չտեսնեմ»:

Անդրանիկներու մահ

11

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Փարաւոնի վրայ ու Եգիպտոսի վրայ հարուած մըն ալ պիտի
բերեմ. անկէ ետք ձեզ ասկէ պիտի արձակէ, ու երբ ձեզ արձակէ, ձեզ ասկէ ամբո՛ղջովին
պիտի վռնտէ: 2 Այժմ խօսէ՛ ժողովուրդին ականջներուն, որպէսզի ամէն մարդ իր
բարեկամէն եւ ամէն կին իր բարեկամուհիէն արծաթէ իրեր ու ոսկիէ իրեր խնդրէ»: 3
Տէրը շնորհք գտնել տուաւ ժողովուրդին՝ Եգիպտացիներուն [ա]առջեւ: Մովսէս ալ յոյժ մեծ
մարդ մըն էր Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ Փարաւոնի ծառաներուն առջեւ եւ ժողովուրդին
առջեւ:
4 Մովսէս ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Ես կէս գիշերին դուրս պիտի ելլեմ՝
Եգիպտոսի մէջտեղը, 5 ու Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն անդրանիկ պիտի մեռնի, իր
գահին վրայ բազմող Փարաւոնի անդրանիկէն մինչեւ ջաղացքին ետեւը եղող ստրկուհիին
անդրանիկը, եւ անասուններուն բոլոր առջինեկները: 6 Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ
մեծ աղաղակ պիտի ըլլայ, որուն նմանը ո՛չ եղեր է, ո՛չ ալ բնաւ պիտի ըլլայ: 7 Բայց
Իսրայէլի որդիներուն մօտ, ո՛չ մէկ շուն պիտի շարժէ իր լեզուն՝ մարդու կամ անասունի
դէմ. որպէսզի գիտնաք թէ Տէրը կը զատորոշէ Եգիպտացիներն ու Իսրայէլը: 8 Այս բոլոր
ծառաներդ իմ քովս պիտի իջնեն եւ ինծի երկրպագեն՝ ըսելով. “Դուն ու [բ]քեզի հետեւող”
ամբողջ ժողովուրդը դո՛ւրս ելէք□: Անկէ ետք՝ դուրս պիտի ելլեմ»: Եւ Մովսէս բորբոքած
բարկութեամբ Փարաւոնի քովէն դուրս ելաւ:
9 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Փարաւոն ձեզի մտիկ պիտի չընէ, որպէսզի իմ հրաշքներս
բազմապատկեմ Եգիպտոսի երկրին մէջ»: 10 Մովսէս եւ Ահարոն այս բոլոր հրաշքները
գործեցին Փարաւոնի առջեւ. բայց Տէրը կարծրացուց Փարաւոնի սիրտը, ու չարձակեց
Իսրայէլի որդիները իր երկրէն:

ԶԱՏԻԿԸ

12

Տէրը Եգիպտոսի երկրին մէջ խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ ըսելով. 2 «Այս ամիսը
ձեզի համար ամիսներուն սկիզբը ըլլայ: Ձեզի համար՝ տարուան ամիսներուն առաջինը
ըլլայ: 3 Խօսեցէ՛ք Իսրայէլի ամբողջ համայնքին՝ ըսելով. “Այս ամսուան տասներորդ օրը՝

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ քու ոտքիդ

իւրաքանչիւրը իրեն գառ մը թող առնէ [ա]նահապետութեան համեմատ, այսինքն մէկ տան՝
մէկ գառ: 4 Եթէ մէկ ընտանիքը փոքրաթիւ է մէկ գառի համար, ինք եւ իր տան
ամենամօտ դրացին թող առնեն զայն՝ անձերուն համրանքին համեմատ. գառին համար՝
հաշուեցէ՛ք իւրաքանչիւրին կերածին համեմատ: 5 Ձեր գառը անարատ, արու, մէկ
տարեկան թող ըլլայ: Ոչխարներէ՛ն կամ այծերէ՛ն առէք զայն: 6 Պահեցէ՛ք զայն մինչեւ
այս ամսուան տասնչորրորդ օրը. ապա Իսրայէլի համախմբուած ամբողջ համայնքը թող
մորթէ զայն [բ]իրիկուան դէմ": 7 Անոր արիւնէն թող առնեն ու քսեն երկու դրանդիներուն եւ
վերի սեմին վրայ այն տուներուն՝ ուր զայն պիտի ուտեն: 8 Միսը այդ գիշերը թող ուտեն.
զայն կրակի վրայ խորոված՝ բաղարջով ու լեղի խոտերով ուտեն: 9 Անկէ՝ հում կամ ջուրի
մէջ եփած մի՛ ուտէք, հապա՝ կրակի վրայ խորոված, անոր գլուխն ու թաթերը, փորոտիքով
միասին: 10 Անկէ ոչի՛նչ թողուցէք մինչեւ առտու. անկէ ինչ որ առտուն մնայ, կրակո՛վ
այրեցէք: 11 Սա՛պէս կերէք զայն.– ձեր մէջքը գօտեւորուած, կօշիկները՝ ձեր ոտքերը, եւ
գաւազանը՝ ձեր ձեռքը ըլլալով. զայն աճապարանքո՛վ կերէք: 12 Ասիկա Տէրոջ [գ]Զատիկն
է: Այդ գիշերը Եգիպտոսի երկրէն պիտի անցնիմ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ պիտի
զարնեմ ամէն անդրանիկ, մարդէ մինչեւ անասուն: Եգիպտոսի բոլոր [դ]աստուածներուն
դէմ [ե]դատավճիռ պիտի արձակեմ". Ե՛ս եմ Տէրը: 13 Արիւնը ձեր գտնուած տուներուն վրայ
նշանի համար պիտի ըլլայ. արիւնը տեսնելով՝ ձեր վրայէն պիտի անցնիմ, եւ հարուածը
ձեր վրայ պիտի չգայ՝ ձեզ կոտորելու, երբ Եգիպտոսի երկիրը զարնեմ: 14 Այդ օրը ձեզի
իբր յիշատակ թող ըլլայ, ու տօնեցէ՛ք զայն Տէրոջ համար. յաւիտենակա՛ն կանոնով մը
տօնեցէք զայն ձեր սերունդներուն մէջ□»:

ԲԱՂԱՐՋԱԿԵՐՔԻ ՏՕՆԸ

15 «"Եօ՛թը օր բաղարջ կերէք. առաջին օրն իսկ ձեր տուներէն դո՛ւրս [զ]հանեցէք
թթխմորը, որովհետեւ առաջին օրէն մինչեւ եօթներորդ օրը՝ ո՛վ որ խմորեալ հաց ուտէ,
այդ անձը Իսրայէլէն պիտի բնաջնջուի: 16 Առաջին օրը սո՛ւրբ ժողով մը գումարեցէք,
եօթներորդ օրն ալ ձեզի սո՛ւրբ ժողով մը գումարեցէք: Այն օրերը ո՛չ մէկ գործ ըրէք,
բացի ամէն [է]մէկուն ուտելիքէն. զա՛յն միայն պատրաստեցէք: 17 Կատարեցէ՛ք
[ը]Բաղարջակերքի տօնը, քանի որ այդ նոյն օրը ձեր զօրաբաժինները Եգիպտոսի երկրէն
հանեցի. ուստի յաւիտենական կանոնով մը տօնեցէ՛ք այդ օրը ձեր սերունդներուն մէջ: 18
Առաջին ամսուան տասնչորրորդ օրուան իրիկունէն մինչեւ ամսուան քսանմէկերորդ
օրուան իրիկունը՝ բաղա՛րջ կերէք: 19 Եօթը օր ձեր տուներուն մէջ թթխմոր թող չգտնուի.

[ա] *Այսինքն՝ հայրերու տան*

[բ] *Եբր.՝ երկու իրիկուններուն մէջտեղ*

[գ] *Եբր.՝ փեսախ, այսինքն՝ անցնիլ*

[դ] *Կամ՝ իշխաններուն*

[ե] *Եբր.՝ դատաստան պիտի կիրարկեմ*

[զ] *Եբր.՝ դադրեցուցէք*

[է] *Եբր.՝ անձի*

[ը] *Եբր.՝ Բաղարջներու*

որովհետեւ ո՛վ որ խմորեալ հաց ուտէ, այդ անձը Իսրայէլի համայնքէն պիտի բնաջնջուի,
գաղթական ըլլայ թէ բնիկ: 20 Խմորեալ ոչի՛նչ կերէք. բաղա՛րջ կերէք ձեր բոլոր
բնակարաններուն մէջ□»:

ԱՌԱՋԻՆ ԶԱՏԻԿԸ

21 Մովսէս Իսրայէլի բոլոր երէցները կանչեց եւ անոնց ըսաւ. «[թ]Գացէ՛ք, առէ՛ք ձեզի
մէկական ոչխար՝ ձեր գերդաստաններուն համեմատ, ու մորթեցէ՛ք զատիկը: 22 Առէ՛ք
զոպայի փունջ մը, թաթխեցէ՛ք զայն կոնքին մէջ եղող արիւնին մէջ, եւ կոնքին մէջ եղող
արիւնէն քսեցէ՛ք դրան վերի սեմին ու երկու դրանդիներուն վրայ: Մինչեւ առտու՝ ձեզմէ
ո՛չ մէկը իր տան դռնէն դուրս ելլէ, 23 քանի որ Տէրը պիտի անցնի՝ Եգիպտացիները
զարնելու համար: Երբ դրան վերի սեմին ու երկու դրանդիներուն վրայ արիւնը տեսնէ,
Տէրը այդ դրան վրայէն պիտի անցնի եւ պիտի չթոյլատրէ որ բնաջնջողը ձեր տուները
մտնէ՝ ձեզ զարնելու համար: 24 Այս բանը պահեցէ՛ք իբր յաւիտենական կանոն՝ քեզի ու
քու որդիներուդ: 25 Երբ երթաք այն երկիրը, որ Տէրը ձեզի պիտի տայ՝ իր խոստումին
համաձայն, կատարեցէ՛ք այս պաշտօնը: 26 Երբ ձեր որդիները ձեզի ըսեն. “Ի՞նչ է այս
ձեր կատարած պաշտօնը□, 27 ըսէ՛ք. “Ասիկա Տէրոջ Զատիկին զոհն է: Ան Եգիպտոսի
մէջ Իսրայէլի որդիներուն տուներուն վրայէն անցաւ՝ երբ Եգիպտացիները զարկաւ, եւ մեր
տուները ազատեց□»: Ժողովուրդը խոնարհեցաւ ու երկրպագեց: 28 Իսրայէլի որդիները
գացին եւ այնպէս ըրին. Տէրոջ Մովսէսի ու Ահարոնի պատուիրածին համաձայն ըրին:

ԱՆԴՐԱՆԻԿՆԵՐՈՒ ՄԱՀԸ

29 Կէս գիշերին՝ Տէրը Եգիպտոսի երկրին մէջ ամէն անդրանիկ զարկաւ, իր գահին
վրայ բազմող Փարաւոնի անդրանիկէն մինչեւ բանտին մէջ եղող գերիին անդրանիկը, եւ
ամէն անասունի առջինեկը: 30 Փարաւոն գիշերուան մէջ ելաւ, ինք ու իր բոլոր ծառաները
եւ բոլոր Եգիպտացիները. Եգիպտոսի մէջ մեծ աղաղակ մը եղաւ, քանի որ տո՛ւն մը չկար՝
ուր մեռել չըլլար:

31 Գիշերուան մէջ Մովսէսն ու Ահարոնը կանչեց եւ ըսաւ. «Կանգնեցէ՛ք, դո՛ւրս ելէք իմ
ժողովուրդիս մէջէն, թէ՛ դո՛ւք եւ թէ Իսրայէլի որդիները: Գացէ՛ք, պաշտեցէ՛ք Եհովան՝
ինչպէս ըսիք: 32 Նաեւ առէ՛ք ձեր ոչխարներն ու արջառները, ինչպէս ըսիք, եւ գացէ՛ք, ու
զի՛ս ալ օրհնեցէք»: 33 Եգիպտացիները բռնադատեցին ժողովուրդը՝ որպէսզի շուտով այդ
երկրէն դուրս ղրկեն զանոնք, քանի որ կ՚ըսէին. «Բոլորս ալ պիտի մեռնինք»: 34 Ուստի
ժողովուրդը առաւ իր խմորի զանգուածը՝ խմորուելէն առաջ, եւ իրենց ուսերուն վրայ
վերցուցին իրենց տաշտերը, որ իրենց հանդերձներուն մէջ փաթթուած էին: 35 Իսրայէլի
որդիները Մովսէսի խօսքին համաձայն ըրին, ու Եգիպտացիներէն արծաթէ իրեր, ոսկիէ
իրեր եւ հանդերձներ խնդրեցին: 36 Տէրը ժողովուրդին շնորհք գտնել տուաւ
Եգիպտացիներուն [ժ]առջեւ, այնպէս որ իրենց խնդրածը տուին, եւ իրենք կողոպտեցին
Եգիպտացիները:

ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ

37 Իսրայէլի որդիները Ռամսէսէ մեկնեցան դէպի Սոկքովթ: Մանուկներէն զատ՝ վեց

[թ] Եբր.՝ Քաշուեցէ՛ք

[ժ] Եբր.՝ աչքերուն

հարիւր հազարի չափ հետեւակ [ի]այր մարդիկ" էին: 38 Անոնց հետ խառն բազմութիւն մըն
ալ բարձրացաւ, նաեւ ոչխարներ եւ արջառներ – յոյժ մեծ խաշինք: 39 Եգիպտոսէն իրենց
հանած խմորի զանգուածէն անխմոր շօթեր եփեցին, քանի որ խմորեալ չէր: Արդարեւ
Եգիպտոսէն վռնտուեցան, ու չէին կրնար տնտնալ. իրենց պաշար ալ պատրաստած չէին:
40 Եգիպտոսի մէջ Իսրայէլի որդիներուն բնակած ժամանակը՝ չորս հարիւր երեսուն
տարի էր: 41 Չորս հարիւր երեսուն տարիներու վախճանին, այդ նոյն օրը Տէրոջ բոլոր
զօրքերը Եգիպտոսի երկրէն դուրս ելան: 42 Ասիկա յիշատակուելու գիշեր մըն է Տէրոջ
համար, որովհետեւ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն դուրս հանեց: Ա՛յս է Տէրոջ այն գիշերը,
որ յիշատակուելու է Իսրայէլի բոլոր որդիներէն՝ իրենց սերունդներուն մէջ:

ԶԱՏԻԿԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

43 Տէրը Մովսէսի եւ Ահարոնի ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ զատիկին կանոնը: Ո՛չ մէկ
օտարազգի անկէ պիտի ուտէ. 44 բայց ամէն մարդու ստրուկը՝ որ դրամով գնուած է, երբ
զայն թլփատես՝ անկէ թող ուտէ: 45 Հիւրն ու վարձկանը անկէ պիտի չուտեն: 46 Ան մէկ
տան մէջ պիտի ուտուի. տունէն դուրս պիտի չհանես այդ միսէն, ո՛չ ալ անոր մէկ ոսկորը
պիտի կոտրէք: 47 Իսրայէլի ամբողջ համայնքը թող կատարէ զայն: 48 Երբ գաղթական
մը քովդ պանդխտանայ եւ ուզէ Տէրոջ Զատիկ կատարել, անոր բոլոր արուները թող
թլփատուին. ա՛յն ատեն թող մօտենայ ու զայն կատարէ – եւ ինք բնիկին պէս պիտի ըլլայ
–, քանի որ ո՛չ մէկ անթլփատ անկէ պիտի ուտէ: 49 Մէ՛կ օրէնք պիտի ըլլայ բնիկին ու ձեր
մէջ պանդխտացած գաղթականին համար»: 50 Իսրայէլի բոլոր որդիները այնպէս ըրին.
Տէրոջ Մովսէսի եւ Ահարոնի պատուիրածին համաձայն ըրին: 51 Այդ նոյն օրը Տէրը
Եգիպտոսի երկրէն հանեց Իսրայէլի որդիները՝ իրենց զօրաբաժիններով:

ԱՆԴՐԱՆԻԿՆԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ

13
Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Սրբացո՛ւր ինծի ամէն անդրանիկ, Իսրայէլի
որդիներուն մէջ ամէն արգանդ բացող, թէ՛ մարդ եւ թէ անասուն. ան իմս է»:

ԲԱՂԱՐՋԱԿԵՐՔԻ ՏՕՆԸ

3 Մովսէս ժողովուրդին ըսաւ. «Յիշեցէ՛ք այս օրը, երբ Եգիպտոսէն՝ [ա]ստրկութեան
տունէն՝ ելաք, որովհետեւ Տէրը ուժեղ ձեռքով ձեզ ասկէ հանեց. խմորեալ հաց մի՛ ուտէք:
4 Դուք այսօր դուրս ելաք, Աբիբ ամսուան մէջ: 5 Երբ Տէրը քեզ տանի Քանանացիներուն,
Քետացիներուն, Ամորհացիներուն, Խեւացիներուն եւ Յեբուսացիներուն երկիրը, որուն
համար քու հայրերուդ երդում ըրաւ՝ քեզի տալու – կաթ ու մեղր հոսեցնող երկիրը –, ա՛յս
ամսուան մէջ կատարէ այս պաշտօնը: 6 Եօ՛թը օր բաղարջ կեր, եւ եօթներորդ օրը տօն
ըլլայ Տէրոջ: 7 Այդ եօթը օրերուն մէջ բաղարջ թող ուտուի, ու քովդ խմորեալ հաց թող
չտեսնուի, ո՛չ ալ քովդ թթխմոր թող տեսնուի ամբողջ հողամասիդ մէջ: 8 Այն օրը
պատմէ՛ քու որդիիդ՝ ըսելով. "Ասիկա յիշելու համար է ի՛նչ որ Տէրը ըրաւ ինծի՝ երբ
Եգիպտոսէն ելայ□: 9 Ասիկա քեզի իբր նշան պիտի ըլլայ ձեռքիդ վրայ եւ իբր յիշատակ
աչքերուդ մէջտեղ, որպէսզի Տէրոջ օրէնքը քու բերանիդ մէջ ըլլայ. որովհետեւ Տէրը

[ի] Եբր.՝ զօրաւոր մարդիկ

[ա] Եբր.՝ ստրուկներու

*ուժեղ ձեռքով քեզ Եգիպտոսէն հանեց: 10 Ուստի պահէ՛ այս կանոնը [բ]ամէն տարի", իր
սահմանուած ատենին»:*

ԱՆԴՐԱՆԻԿԸ

*11 «Երբ Տէրը քեզ տանի Քանանացիներուն երկիրը,– ինչպէս քեզի ու քու հայրերուդ
երդում ըրաւ՝ որ զայն քեզի տայ,– 12 Տէրոջ համար զատէ՛ ամէն արգանդ բացող, եւ քու
ունեցած անասունիդ ամէն առջինեկ արուն Տէրոջ ըլլայ: 13 Իշու ամէն առջինեկը գառո՛վ
մը փրկէ. եթէ չփրկես, անոր ծոծրա՛կը կոտրէ: Քու որդիներուդ մէջ՝ մարդոց ամէն
անդրանիկը [գ]փրկէ՛: 14 Երբ քու որդիդ [դ]վաղը քեզի հարցնէ. "Ի՞նչ է այս□, անոր ըսէ.
"Տէրը մեզ Եգիպտոսէն՝ ստրկութեան տունէն՝ ուժեղ ձեռքով հանեց: 15 Երբ Փարաւոն
խստացաւ **ու չուզեց** մեզ արձակել, Տէրը Եգիպտոսի երկրին մէջ մեռցուց ամէն
անդրանիկ, մարդու անդրանիկէն մինչեւ անասունի առջինեկը. ուստի ես ամէն արգանդ
բացող արուն Տէրոջ կը զոհեմ, իսկ իմ որդիներուս ամէն անդրանիկը կը փրկեմ□: 16
Ասիկա իբր նշան պիտի ըլլայ ձեռքիդ վրայ եւ իբր ճակատանոց աչքերուդ մէջտեղ,
որովհետեւ Տէրը ուժեղ ձեռքով մեզ Եգիպտոսէն հանեց»:*

ԱՄՊԻ ՍԻՒՆԸ ԵՒ ԿՐԱԿԻ ՍԻՒՆԸ

*17 Երբ Փարաւոն ժողովուրդը արձակեց, Աստուած զանոնք Փղշտացիներու երկրին
ճամբայէն չառաջնորդեց, թէպէտ այդ ճամբան մօտ էր, քանի որ Աստուած ըսաւ.
«Ժողովուրդը թող չհրաժարի՝ երբ պատերազմը տեսնէ, ու Եգիպտոս վերադառնայ»: 18
Հապա Աստուած ժողովուրդը Կարմիր ծովուն անապատին ճամբայէն դառնալ տուաւ, ու
Իսրայէլի որդիները [ե]գունդ-գունդ Եգիպտոսի երկրէն բարձրացան: 19 Մովսէս Յովսէփի
ոսկորները իրեն հետ առաւ, որովհետեւ ան Իսրայէլի որդիներուն հաստատ երդում ընել
տուեր էր՝ ըսելով. «Աստուած **անշո՛ւշտ** ձեզի պիտի այցելէ. ուստի իմ ոսկորներս ձեզի
հետ հանեցէ՛ք ասկէ»:*

*20 Սոկքովթէ մեկնեցան եւ Եթոմի մէջ՝ անապատին ծայրը բանակեցան: 21 Տէրը
անոնց առջեւէն կ'երթար, ցերեկը ամպի սիւնով՝ ճամբան զանոնք առաջնորդելու համար,
իսկ գիշերը կրակի սիւնով՝ զանոնք լուսաւորելու համար, որպէսզի ցերեկ ու գիշեր երթան:
22 Ցերեկը ամպի սիւնը չհեռացուց ժողովուրդին առջեւէն, ո՛չ ալ գիշերը՝ կրակի սիւնը:*

ԿԱՐՄԻՐ ԾՈՎԷՆ ԱՆՑՔԸ

14

*Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն, որ դառնան ու
Փիայիրոթի առջեւ՝ Մագդողի եւ ծովուն մէջտեղ բանակին. Բահաղ-Սեփոնի առջեւ, անոր
դիմացը՝ ծովուն քով բանակեցէք: 3 Փարաւոն Իսրայէլի որդիներուն համար պիտի ըսէ.*

[բ] *Եբր.՝* օրերէ օրեր

[գ] *Այսինքն՝* փրկա՛նք վճարէ

[դ] *Այսինքն՝* օր մը

[ե] *Կամ՝* սպառազինեալ

“Երկրին մէջ [ա] մոլորած են, անապատը զանոնք շրջափակած է□: 4 Փարաւոնի սիրտը
պիտի կարծրացնեմ, ու զանոնք պիտի հետապնդէ. իսկ ես Փարաւոնի վրայ եւ անոր բոլոր
[բ] զօրագունդերուն վրայ պիտի փառաւորուիմ, ու Եգիպտացիները պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ
Տէրը»: Անոնք ալ այդպէս ըրին:
5 Եգիպտոսի թագաւորին պատմուեցաւ թէ ժողովուրդը փախաւ: Փարաւոնի եւ անոր
ծառաներուն սիրտը փոխուեցաւ ժողովուրդին հանդէպ, ու ըսին. «Մենք ինչո՞ւ ըրինք այս
բանը, եւ արձակեցինք Իսրայէլը՝ որ մեզի չծառայէ»: 6 Ուստի Փարաւոն իր կառքը լծեց եւ
իր ժողովուրդը իրեն հետ առաւ: 7 Վեց հարիւր ընտիր կառքեր առաւ, նաեւ Եգիպտոսի
բոլոր կառքերը, ու զօրավարներ՝ անոնցմէ ամէն մէկուն մէջ: 8 Տէրը Եգիպտոսի Փարաւոն
թագաւորին սիրտը կարծրացուց, եւ ան Իսրայէլի որդիները հետապնդեց: Իսրայէլի
որդիները բարձրացած ձեռքով դուրս ելան, 9 բայց Եգիպտացիները,- Փարաւոնի բոլոր
ձիերը եւ կառքերը, անոր ձիաւորներն ու զօրագունդերը,- զանոնք հետապնդեցին եւ
հասան անոնց՝ երբ բանակած էին ծովուն մօտ՝ Փիհաիրոթի քով, Բահաղ-Սեփոնի առջեւ:
10 Երբ Փարաւոն մօտեցաւ, Իսրայէլի որդիները իրենց աչքերը վերցուցին, եւ ահա՛
Եգիպտացիները իրենց ետեւէն կու գային: Չափազանց վախնալով՝ Իսրայէլի որդիները
աղաղակեցին Տէրոջ, 11 եւ ըսին Մովսէսի. «Եգիպտոսի մէջ գերեզմաններ չըլլալո՞ւն
համար մեզ անապատին մէջ մեռնելու բերիր. այս ի՞նչ է որ մեզի ըրիր՝ մեզ Եգիպտոսէն
հանելով: 12 Այս չէ՞ր այն խօսքը, որ քեզի ըսինք Եգիպտոսի մէջ. “Թո՛ղ մեզ, որ
Եգիպտացիներուն ծառայենք. քանի որ աւելի լաւ է մեզի Եգիպտացիներուն ծառայել, քան
անապատին մէջ մեռնիլ□»: 13 Իսկ Մովսէս ժողովուրդին ըսաւ. «Մի՛ վախնա՛ք, կայնեցէ՛ք
ու տեսէ՛ք Տէրոջ փրկութիւնը՝ որ այսօր պիտի իրագործէ ձեզի համար. որովհետեւ այսօր
ձեր տեսած Եգիպտացիները՝ ա՛լ երբեք վերստին պիտի չտեսնէք: 14 Տէ՛րը պիտի
պատերազմի ձեզի համար. դուք լռեցէ՛ք»:
15 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ինչո՞ւ ինծի կ՚աղաղակես. ըսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն՝ որ
մեկնին: 16 Եւ դուն վերցո՛ւր գաւազանդ, երկարէ՛ ձեռքդ ծովուն վրայ ու ճեղքէ՛ զայն,
որպէսզի Իսրայէլի որդիները ծովուն մէջտեղը՝ ցամաքի վրայէն երթան: 17 Ահա՛
Եգիպտացիներուն սիրտը պիտի կարծրացնեմ, եւ անոնց ետեւէն պիտի մտնեն, ու ես
պիտի փառաւորուիմ Փարաւոնի եւ անոր բոլոր զօրագունդերուն վրայ, անոր կառքերուն ու
ձիաւորներուն վրայ: 18 Երբ փառաւորուիմ Փարաւոնի, անոր կառքերուն եւ ձիաւորներուն
վրայ, Եգիպտացիները պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը»:
19 Աստուծոյ հրեշտակը, որ Իսրայէլի բանակին առջեւէն կ՚երթար, մեկնեցաւ եւ անոնց
ետեւը գնաց: Ամպի սիւնն ալ անոնց առջեւէն մեկնեցաւ ու անոնց ետեւը կայնեցաւ: 20
Եգիպտացիներու բանակին եւ Իսրայէլի բանակին մէջտեղ եկաւ, ուստի ամպ ու խաւար
եղաւ Եգիպտացիներուն, բայց գիշերը կը լուսաւորէր Իսրայելացիները. ամբողջ գիշերը
իրարու չմօտեցան:
21 Մովսէս իր ձեռքը երկարեց ծովուն վրայ, ու Տէրը՝ արեւելեան սաստիկ հովով մը՝
ծովը [գ] ետ մղեց՝՝ ամբողջ գիշերը. ծովը ցամքեցաւ, ջուրերը ճեղքուեցան, 22 եւ Իսրայէլի
որդիները ծովուն մէջտեղը՝ ցամաքի վրայէն գացին: Ջուրերը անոնց պարիսպ եղան՝
իրենց աջ կողմէն ու ձախ կողմէն:
23 Եգիպտացիները զանոնք հետապնդեցին, եւ Փարաւոնի բոլոր ձիերը, կառքերն ու
ձիաւորները անոնց ետեւէն մտան մինչեւ ծովուն մէջտեղը: 24 Առտուան պահուն Տէրը

[ա] Կամ՝ շփոթած

[բ] Եբր.՝ զինեալ ոյժերուն

[գ] Եբր.՝ տարաւ

Եգիպտացիներու բանակին նայեցաւ կրակի եւ ամպի սիւնէն, ու Եգիպտացիներուն բանակը խուճապի մատնեց: 25 Անոնց կառքերուն անիւները հանեց, որպէսզի զանոնք դժուարութեամբ վարեն: Ուստի Եգիպտացիները ըսին. «Փախչի՛նք Իսրայէլի առջեւէն, որովհետեւ ահա՛ Եհովա՛ն Եգիպտացիներուն դէմ կը պատերազմի՝ անոնց համար»:

26 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Երկարէ՛ ձեռքդ ծովուն վրայ, որպէսզի ջուրերը Եգիպտացիներուն վրայ, անոնց կառքերուն ու ձիաւորներուն վրայ վերադառնան»: 27
Մովսէս իր ձեռքը երկարեց ծովուն վրայ, եւ առտուան դէմ ծովը իր [դ]տեղը վերադարձաւ:
Եգիպտացիները անոր առջեւէն փախան, ու Տէրը թօթուեց Եգիպտացիները ծովուն
մէջտեղը: 28 Ջուրերը վերադարձան եւ ծածկեցին Փարաւոնի կառքերը, ձիաւորներն ու
բոլոր զօրագունդերը՝ որ անոնց ետեւէն ծովուն մէջ մտած էին. անոնցմէ ո՛չ մէկը մնաց:
29 Բայց Իսրայէլի որդիները ծովուն մէջտեղը՝ ցամաքի վրայէն գացին, եւ ջուրերը անոնց
պարիսպ եղան՝ իրենց աջ կողմէն ու ձախ կողմէն: 30 Տէրը այդ օրը ազատեց Իսրայէլը
Եգիպտացիներուն ձեռքէն: Իսրայէլ մեռած տեսաւ Եգիպտացիները՝ ծովուն եզերքը: 31
Իսրայէլ տեսաւ այն մեծ [ե]գործը՝ որ Տէրը ըրաւ Եգիպտացիներուն վրայ: Ժողովուրդը
վախցաւ Տէրոջմէն, ու հաւատաց Տէրոջ եւ անոր ծառային՝ Մովսէսի:

ՄՈՎՍԷՍԻ ԵՐԳԸ

15

Այն ատեն Մովսէս ու Իսրայէլի որդիները սա՛ երգը երգեցին Տէրոջ՝ ըսելով.
«Պիտի երգեմ Տէրոջ, քանի որ մեծապէս բարձրացաւ.
Ձին եւ անոր հեծեալը ծովը նետեց:
2 [ա]Տէ՛րն է իմ զօրութիւնս ու սաղմոսս,
Եւ իմ փրկութիւնս եղաւ.
Ա՛ն է իմ Աստուածս, ու պիտի փառաւորեմ զայն.
Իմ հօրս Աստուածն է, եւ պիտի բարձրացնեմ զայն:
3 Տէրը հզօր պատերազմիկ է.
Անոր անունը Եհովա է:
4 Փարաւոնի կառքերն ու անոր զօրագունդերը ծովը նետեց,
Եւ անոր ընտիր զօրավարները Կարմիր ծովուն մէջ մխրճուեցան:
5 Անդունդները ծածկեցին զանոնք.
Քարի պէս խորունկը իջան:
6 Քու աջ ձեռքդ, ո՛վ Տէր, վեհափառ է ոյժով.
Քու աջ ձեռքդ, ո՛վ Տէր, ջախջախեց թշնամին:
7 Քու մեծափառութեանդ ճոխութեամբ տապալեցիր քեզի դէմ կանգնողները,
Քու բորբոքումդ ղրկեցիր, ու զանոնք խոզանի պէս սպառեց:
8 Քու ռունգերուդ [բ]շունչով՝ ջուրերը դիզուեցան,
[գ]Յորձանքները կարկառի պէս կայնեցան,

[դ] Եբր.՝ տոկունութեան

[ե] Եբր.՝ ձեռքը

[ա] Եբր.՝ Եա՛հն

[բ] Եբր.՝ ոգիով

[գ] Եբր.՝ Հոսանքները

Ծովուն սիրտին մէջ անդունդները սառեցան:
9 Թշնամին կ՚ըսէր. “Պիտի հետապնդեմ, պիտի հասնիմ,
Աւարը պիտի բաժնեմ,
Իմ անձս անոնցմէ պիտի կշտանայ.
Իմ սուրս պիտի քաշեմ,
Իմ ձեռքս զանոնք պիտի վտարէ□:
10Քու հովդ փչեցիր, ծովը զանոնք ծածկեց.
[դ]Զօրաւոր ջուրերուն մէջ կապարի պէս ընկղմեցան:
11Ո՛վ Տէր, աստուածներուն մէջ քեզի նման ո՞վ կայ:
[ե]Սրբութեան մէջ վեհափառ, գովաբանութեան մէջ ահեղ,
Սքանչելիքներ ընող՝ ո՞վ կայ քեզի նման:
12Քու աջ ձեռքդ երկարեցիր,
Երկիրը զանոնք կլլեց:
13Քու կարեկցութեամբդ առաջնորդեցիր այս ժողովուրդը՝ որ դուն փրկեցիր.
Քու զօրութեամբդ տարիր զայն քու սուրբ բնակութիւնդ:
14Ժողովուրդները պիտի լսեն ու սասանին.
Սարսափը պիտի համակէ [զ]Փղշտացիներու երկրին" բնակիչները:
15Այն ատեն Եդովմի պետերը պիտի սոսկան,
Դողը պիտի համակէ Մովաբի զօրաւորները.
Քանանի բոլոր բնակիչները պիտի հալին:
16Անոնց վրայ ահ ու երկիւղ պիտի իյնան.
Քու բազուկիդ մեծութենէն՝ քարի պէս լուռ պիտի կենան,
Մինչեւ որ քու ժողովուրդդ անցնի, ո՛վ Տէր,
Մինչեւ որ անցնի այս ժողովուրդը՝ որ դուն ստացար:
17Պիտի բերես զանոնք եւ քու ժառանգութեանդ լեռը պիտի տնկես զանոնք,
Ո՛վ Տէր, այն վայրը՝ որ քու բնակութեանդ համար պատրաստեցիր,
Ո՛վ Տէր, այն սրբարանին մէջ՝ որ քու ձեռքերդ հաստատեցին:
18Տէրը պիտի թագաւորէ [է]դարէ դար"»:
19 Արդարեւ Փարաւոնի ձիերը ծովը մտան՝ իր կառքերով ու ձիաւորներով, եւ Տէրը
ծովուն ջուրերը անոնց վրայ վերադարձուց. բայց Իսրայէլի որդիները ծովուն մէջտեղէն
ցամաքով գացին:

ՄԱՐԻԱՄԻ ԵՐԳԸ

20 Ահարոնի քոյրը՝ Մարիամ մարգարէուհին՝ թմբուկը իր ձեռքը առաւ, եւ բոլոր կիները
անոր ետեւէն դուրս ելան՝ թմբուկներով ու պարերով: 21 Մարիամ պատասխանեց անոնց.
«Երգեցէ՛ք Տէրոջ, քանի որ մեծապէս բարձրացաւ.
Ձին եւ անոր հեծեալը ծովը նետեց»:

[դ] Եբր.՝ Հոյակապ

[ե] Կամ՝ Սուրբերուն

[զ] Եբր.՝ Պաղեստինի

[է] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

ԴԱՌՆ ՋՈՒՐԵՐԸ

22 Մովսէս Կարմիր ծովէն ճամբայ հանեց Իսրայէլը, ու դուրս ելան դէպի Սուրի
անապատը: Երեք օրուան ճամբայ գացին անապատին մէջ, բայց ջուր չգտան: 23 Երբ
Մարա հասան, չէին կրնար խմել Մարայի ջուրերէն, որովհետեւ դառն էին. ուստի անոր
անունը [ը]Մարա կոչուեցաւ: 24 Ժողովուրդը տրտնջեց Մովսէսի դէմ՝ ըսելով. «Ի՞նչ պիտի
խմենք»: 25 Ան ալ Տէրոջ աղաղակեց, եւ Տէրը անոր փայտ մը ցուցուց. երբ զայն
ջուրերուն մէջ նետեց՝ ջուրերը [թ]անուշցան: Հոն կանոն ու [ժ]դատաստան դրաւ անոնց, եւ հոն
փորձարկեց զանոնք: 26 Ան ըսաւ. «Եթէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը ուշադրութեամբ
մտիկ ընես, ինչ որ անոր [ի]առջեւ ուղիղ է՝ ընես, անոր պատուիրաններուն ունկնդրես եւ անոր
բոլոր կանոնները պահես, այն հիւանդութիւններէն ո՛չ մէկը քու վրադ պիտի բերեմ, որ
Եգիպտացիներուն վրայ բերի. որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ քեզ կը բուժեմ»:
27 Յետոյ հասան Եղիմ, ուր տասներկու ջուրի աղբիւր ու եօթանասուն արմաւենի կար:
Հո՛ն բանակեցան՝ ջուրերուն քով:

ՄԱՆԱՆԱՆ ԵՒ ԼՈՐԱՄԱՐԳԻՆԵՐԸ

16

Յետոյ Եղիմէ մեկնեցան, եւ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը հասաւ Սինի
անապատը, որ Եղիմի ու Սինայի մէջտեղն է, իրենց Եգիպտոսի երկրէն ելքին երկրորդ
ամսուան տասնհինգերորդ օրը: 2 Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը՝ անապատին
մէջ Մովսէսի եւ Ահարոնի դէմ տրտնջեց: 3 Իսրայէլի որդիները ըսին անոնց. «Երանի՜ թէ
Տէրոջ ձեռքով մեռած ըլլայինք Եգիպտոսի մէջ, երբ միսի կաթսաներուն քով նստած էինք
ու կուշտ հաց կ՚ուտէինք. արդարեւ մեզ այս անապատը հանեցիք, որ այս ամբողջ
համախմբումը անօթութենէ մեռցնէք»:
4 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ահա՛ ես ձեզի երկինքէն հաց պիտի տեղացնեմ, ու ժողովուրդը
դուրս պիտի ելլէ եւ [ա]“օրէ օր” ժողվէ ամէնօրեայ քանակը, որպէսզի փորձարկեմ զայն թէ
իմ օրէնքիս համաձայն պիտի ընթանա՛ն՝ թէ ոչ: 5 Իսկ վեցերորդ օրը, երբ իրենց բերածը
պատրաստեն, ան իրենց ամէն օրուան ժողվածին կրկինը պիտի ըլլայ»:
6 Մովսէս ու Ահարոն ըսին Իսրայէլի բոլոր որդիներուն. «Այս իրիկուն պիտի գիտնաք
թէ Եհովա՛ն է ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանողը, 7 եւ առտուն պիտի տեսնէք Տէրոջ փառքը.
որովհետեւ ինք լսեց Տէրոջ դէմ ձեր ըրած տրտունջը, ու մենք ո՞վ ենք՝ որ մեզի դէմ կը
տրտնջէք»: 8 Մովսէս ըսաւ. «Երբ Տէրը ձեզի իրիկունը՝ ուտելու միս, եւ առտուն՝
կշտանալու չափ հաց տայ, պիտի գիտնաք թէ Տէրը լսած է իրեն դէմ ձեր ըրած
տրտունջը: Մենք ո՞վ ենք. ձեր տրտունջը մեզի դէմ չէ, հապա՝ Տէրոջ դէմ»: 9 Մովսէս
Ահարոնի ըսաւ. «Իսրայէլի որդիներուն ամբո՛ղջ համայնքին ըսէ. “Մօտեցէ՛ք Տէրոջ
առջեւ, որովհետեւ ձեր տրտունջը լսեց□»:
10 Երբ Ահարոն Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին կը խօսէր, անոնք դէպի

[ը] Այսինքն՝ դառնութիւն

[թ] Եբր.՝ քաղցրացան

[ժ] Կամ՝ սովորութիւն

[ի] Եբր.՝ աչքերուն

[ա] Եբր.՝ ամէն օր

անապատը նայեցան եւ ահա՛ Տէրոջ փառքը ամպին մէջ երեւցաւ: 11 Տէրը խօսեցաւ
Մովսէսի՝ ըսելով. «Իսրայէլի որդիներուն տրտունջը լսեցի. խօսէ՛ անոնց եւ ըսէ՛. 12
“Իրիկուան դէմ միս պիտի ուտէք, ու առտուն՝ հացով պիտի կշտանաք, եւ պիտի գիտնաք
թէ ե՛ս եմ Եհովան՝ ձեր Աստուածը□»:

13 Իրիկունը՝ լորամարգիներ բարձրացան ու բանակավայրը ծածկեցին, իսկ առտուն՝
ցող իջաւ բանակավայրին շուրջը: 14 Երբ իջած ցողը վերցաւ, ահա՛ անապատին
մակերեսին վրայ մանր, թեփաձեւ բան մը կար գետինին վրայ, եղեամի պէս մանր: 15 Երբ
Իսրայէլի որդիները տեսան՝ իրարու ըսին. «[բ]Ի՞նչ է այս”», քանի որ ի՛նչ ըլլալը չէին
գիտեր: Մովսէս անոնց ըսաւ. «Ա՛յս է այն հացը, որ Տէրը ձեզի տուաւ՝ ուտելու: 16
Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց.– “Ժողվեցէ՛ք անկէ՝ իւրաքանչիւրդ իր կերածին
չափ, մարդ գլուխ մէկական օմէր, ձեր անձերուն թիւին համեմատ. առէ՛ք իւրաքանչիւրդ
իր վրանին մէջ եղողներուն համար□»: 17 Իսրայէլի որդիներն ալ այնպէս ըրին եւ
ժողվեցին, ոմանք՝ շատ, ոմանք՝ քիչ: 18 Երբ օմէրով կը չափէին, շատ ունեցողինը
չաւելցաւ ու քիչ ունեցողինը չպակսեցաւ. իւրաքանչիւրը իր կերածին չափ ժողվեց: 19
Մովսէս անոնց ըսաւ. «Ո՛չ մէկը անկէ թող [գ]պահէ մինչեւ առտու»: 20 Սակայն Մովսէսի
մտիկ չըրին. հապա ոմանք թողուցին անկէ մինչեւ առտու, բայց որդնոտեցաւ եւ
գարշահոտ եղաւ, ու Մովսէս զայրացաւ անոնց դէմ: 21 Ամէն առտու կը ժողվէին անկէ,
իւրաքանչիւրը իր կերածին չափ. երբ արեւը տաքնար՝ կը հալէր:

22 Վեցերորդ օրը կրկնապատիկ հաց ժողվեցին, այսինքն՝ ամէն մէկուն համար երկու
օմէր, եւ համայնքին բոլոր իշխանները եկան ու պատմեցին Մովսէսի: 23 Ան ալ իրենց
ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ Տէրոջ ըսածը. “Վաղը հանգիստի օրն է, Տէրոջ սուրբ Շաբաթը: Ուրեմն
ինչ որ պիտի եփէք՝ եփեցէ՛ք, ինչ որ պիտի խաշէք՝ խաշեցէ՛ք. իսկ ինչ որ կ՚աւելնայ՝
պահեստի՛ դրէք ձեզի համար, որ մինչեւ առտու պահուի□»: 24 Զայն մինչեւ առտու
պահեստի դրին՝ ինչպէս Մովսէս պատուիրեր էր, եւ ո՛չ գարշահոտ եղաւ, ո՛չ ալ անոր մէջ
որեւէ որդ եղաւ: 25 Մովսէս ըսաւ. « Ա՛յսօր կերէք զայն, որովհետեւ այսօր Տէրոջ
Շաբաթն է. այսօր դաշտին մէջ անկէ պիտի չգտնէք: 26 Վեց օր պիտի ժողվէք զայն. բայց
եօթներորդ օրը՝ որ Շաբաթ է՝ պիտի չըլլայ»: 27 Սակայն եօթներորդ օրը՝ ժողովուրդէն
ոմանք դուրս ելան, որպէսզի ժողվեն. բայց չգտան: 28 Ուստի Տէրը Մովսէսի ըսաւ.
«Մինչեւ ե՞րբ պիտի մերժէք պահել իմ պատուիրաններս ու օրէնքներս: 29 Նայեցէ՛ք,
քանի որ Տէրը Շաբաթը տուաւ ձեզի, հետեւաբար վեցերորդ օրը երկու օրուան հաց կու
տայ ձեզի: Իւրաքանչիւրդ իր տեղը թող կենայ. ո՛չ մէկը իր տեղէն դուրս ելլէ եօթներորդ
օրը»: 30 Ուստի ժողովուրդը հանգստացաւ եօթներորդ օրը: 31 Իսրայէլի [դ]որդիները անոր
անունը [ե]մանանայ կոչեցին. ան գինձի սերմի պէս էր, ճերմակ, եւ անոր համը՝ մեղրով
շինուած գաթայի պէս:

32 Մովսէս ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց.– “Լեցուցէ՛ք անկէ օմէր մը՝ որ
պահուի ձեր սերունդներուն համար. որպէսզի անոնք տեսնեն այն հացը՝ որ ձեզի կերցուցի
անապատին մէջ, երբ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի□»: 33 Մովսէս Ահարոնի ըսաւ.
«Սափո՛ր մը առ, անոր մէջ դի՛ր օմէր մը լեցուն մանանայ, եւ զայն Տէրո՛ջ առջեւ զետեղէ՝
ձեր սերունդներուն մէջ պահուելու համար»: 34 Ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեց,

---

[բ] Եբր.՝ Ման հու (որմէ կու գայ մանանայ բառը)

[գ] Եբր.՝ թողու

[դ] Եբր.՝ տունը

[ե] Եբր.՝ ման

*այնպէս Ահարոն Վկայութեան առջեւ զետեղեց զայն՝ որպէսզի պահուի: 35 Իսրայէլի
որդիները քառասուն տարի կերան մանանան, մինչեւ որ բնակուած երկիր հասան:
Մանանան կերան, մինչեւ որ Քանանի երկրին [գ]սահմանը հասան: 36 Օմէրը արդուին մէկ
տասներորդն է:*

ՋՈՒՐ՝ ԱՊԱՌԱԺԷՆ
(Թիւ. 20. 1-13)

17

*Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը Սինի անապատէն մեկնեցաւ՝ իր
իջեւաններուն համեմատ, Տէրոջ [ա]հրամանին համաձայն, ու Ռափիդիմի մէջ բանակեցաւ.
բայց ժողովուրդին համար խմելու ջուր չկար: 2 Ուստի ժողովուրդը Մովսէսի հետ
վիճեցաւ եւ ըսաւ. «Մեզի ջո՛ւր տուր՝ որ խմենք»: Մովսէս անոնց ըսաւ. «Ինչո՞ւ ինծի հետ
կը վիճիք. ինչո՞ւ Տէրը կը փորձէք»: 3 Ժողովուրդը հոն [բ]ծարաւցաւ. ու ժողովուրդը
Մովսէսի դէմ տրտնջեց՝ ըսելով. «Ինչո՞ւ մեզ Եգիպտոսէն բարձրացուցիր, որ մեզ եւ մեր
որդիները ու մեր խաշինքը ծարաւէն մեռցնես»:*

*4 Մովսէս Տէրոջ աղաղակեց. «Ի՞նչ ընեմ այս ժողովուրդին. [գ]քիչ մնաց" որ զիս
քարկոծեն»: 5 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ժողովուրդին առջե՛ւը անցիր, եւ ա՛ռ քեզի հետ
Իսրայէլի երէցներէն. ձե՛ռքդ առ նաեւ քու գաւազանդ, որով գետը զարկիր, ու գնա՛: 6 Ահա՛
քու առջեւդ պիտի կայնիմ հո՛ն՝ վէմին վրայ, Քորեբի մէջ: Զա՛րկ վէմին, եւ անկէ ջուր
պիտի ելլէ ու ժողովուրդը պիտի խմէ»: Մովսէս այնպէս ըրաւ Իսրայէլի երէցներուն
[դ]առջեւ, 7 եւ այդ տեղին անունը [ե]Մասսա ու Մերիպա" կոչեց. որովհետեւ Իսրայէլի
որդիները հոն վիճեցան, եւ Տէրը փորձեցին՝ ըսելով. «Արդեօք Տէրը մեր մէ՞ջ է՝ թէ ոչ»:*

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԱՄԱՂԷԿԻ ԴԷՄ

*8 Այն ատեն Ամաղէկ եկաւ ու Ռափիդիմի մէջ Իսրայէլի դէմ պատերազմեցաւ: 9
Մովսէս Յեսուի ըսաւ. «Մեզի մարդի՛կ ընտրէ եւ [զ]գնա՛ Ամաղէկի դէմ պատերազմելու.
վաղը ես բլուրին գագաթը պիտի կայնիմ՝ Աստուծոյ գաւազանը ձեռքս ունենալով»: 10
Յեսու Մովսէսի ըսածին համաձայն ըրաւ, ու Ամաղէկի դէմ պատերազմեցաւ, իսկ Մովսէս,
Ահարոն եւ Ովր բլուրին գագաթը բարձրացան: 11 Երբ Մովսէս իր ձեռքերը կը վերցնէր,
Իսրայէ՛լ կը յաղթէր. երբ իր ձեռքերը կ՚իջեցնէր, Ամաղէ՛կ կը յաղթէր: 12 Սակայն
Մովսէսի ձեռքերը ծանրացան. ուստի քար մը առին եւ անոր տակ դրին, ու ինք անոր վրայ
նստաւ. իսկ Ահարոն եւ Ովր, մէկը՝ մէկ կողմէն ու միւսը՝ միւս կողմէն, անոր ձեռքերը վեր*

[գ] Եբր.՝ ծայրը

[ա] Եբր.՝ բերանին

[բ] Եբր.՝ ջուրի համար ծարաւցաւ

[գ] Եբր.՝ դարձեալ քիչ մը

[դ] Եբր.՝ աչքերուն

[ե] Այսինքն՝ փորձութիւն ու վիճաբանութիւն

[զ] Եբր.՝ դո՛ւրս ելիր

բռնեցին, եւ մինչեւ արեւին մայր մտնելը՝ անոր ձեռքերը հաստատուն մնացին: 13
Հետեւաբար Յեսու սուրի բերանէ անցընելով յաղթահարեց Ամաղէկն ու անոր
ժողովուրդը: 14 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ասիկա գրէ՛ յիշատակի համար գիրքի մը մէջ, եւ
Յեսուի [ե]իմացո՛ւր թէ Ամաղէկի յիշատակը երկինքի տակէն բոլորովին պիտի ջնջեմ»: 15
Մովսէս զոհասեղան մը կառուցանեց ու անոր անունը [ը]Եհովա-Նիսի կոչեց, 16 եւ ըսաւ.
«[թ]Քանի որ [ժ]Տէրը երդում ըրաւ՝ ըսելով՝. "Տէրը սերունդէ սերունդ պիտի պատերազմի
Ամաղէկի դէմ□»:

ՅՈԹՈՐ Կ'ԱՅՑԵԼԷ ՄՈՎՍԷՍԻ

18

Մովսէսի աները, Մադիամի քուրմը՝ Յոթոր, լսեց ամէն ինչ որ Աստուած ըրեր էր
Մովսէսի ու իր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի, եւ թէ Տէրը Եգիպտոսէն հանեց Իսրայէլը: 2
Մովսէսի աները՝ Յոթոր, առաւ Մովսէսի կինը՝ Սեպփորան, անոր վերադառնալէն ետք, 3
եւ անոր երկու որդիները՝ որոնց մէկուն անունը Գերսամ էր – որովհետեւ ինք ըսեր էր.
"Օտար երկրի մէջ պանդուխտ եմ□ –, 4 եւ միւսին անունը [ի]Եղիազար էր – որովհետեւ
ըսեր էր. "Իմ հօրս Աստուածը իմ օգնականս էր, ու զիս Փարաւոնի սուրէն ազատեց□ –: 5
Մովսէսի աները՝ Յոթոր, անոր որդիներուն եւ անոր կնոջ հետ եկաւ Մովսէսի՝ դէպի
անապատը, ուր ան բանակած էր Աստուծոյ լերան քով, 6 եւ իմացուց Մովսէսի. «Ես, քու
աներդ՝ Յոթոր, քեզի կու գամ, նաեւ կինդ, եւ իր երկու որդիները իրեն հետ»: 7 Մովսէս
դուրս ելաւ՝ իր աները դիմաւորելու, երկրպագեց, համբուրեց զայն, իրարու [լ]որպիսութիւնը
հարցուցին, ու վրանը մտան: 8 Մովսէս իր աներոջ պատմեց ամէն ինչ որ Տէրը ըրեր էր
Փարաւոնի ու եգիպտացիներուն՝ Իսրայէլի համար, ճամբան իրենց պատահած ամբողջ
տաժանքը, եւ Տէրոջ զիրենք ազատելը: 9 Ուստի Յոթոր ուրախացաւ ամբողջ բարիքին
համար՝ որ Տէրը ըրեր էր Իսրայէլի, փրկելով զայն եգիպտացիներուն ձեռքէն: 10 Եւ
Յոթոր ըսաւ. «Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը, որ ազատեց ձեզ եգիպտացիներուն ձեռքէն ու
Փարաւոնի ձեռքէն. որովհետեւ ազատեց իր ժողովուրդը եգիպտացիներու ձեռքին տակէն:
11 Հիմա գիտեմ թէ Եհովան բոլոր աստուածներէն մեծ է. որովհետեւ ինչ բանով որ կը
հպարտանային, անոնցմէ վեր եղաւ»: 12 Մովսէսի աները՝ Յոթոր՝ ողջակէզ ու զոհեր
առաւ Աստուծոյ մատուցանելու, եւ Ահարոն ու Իսրայէլի բոլոր երէցները եկան՝ Մովսէսի
աներոջ հետ [խ]ճաշելու Աստուծոյ առջեւ:

ԴԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԸ

[ե] Եբր.՝ ականջներուն մէջ դի՛ր

[ը] Այսինքն՝ Տէրը իմ դրօշակս է

[թ] Եբր.՝ Քանի որ Տէրը իր աթոռին վրայ ձեռք վերցնելով երդում ըրաւ, կամ՝ Որովհետեւ ձեռք վերցուց Տէրոջ աթոռին դէմ,

[ժ] Եբր.՝ Եահը

[ի] Այսինքն՝ իմ Աստուածս օգնական

[լ] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[խ] Եբր.՝ հաց ուտելու

(Բ. Օր. 1. 9-18)

13 Հետեւեալ օրը՝ Մովսէս նստաւ ժողովուրդը դատելու, ու ժողովուրդը առտուընէ
մինչեւ իրիկուն Մովսէսի քով կայնեցաւ: 14 Երբ Մովսէսի աները տեսաւ ինչ որ ան կ՚ընէր
ժողովուրդին, ըսաւ. «Ի՞նչ է այս բանը՝ որ կ՚ընես ժողովուրդին. ինչո՞ւ մինակ կը նստիս,
եւ ամբողջ ժողովուրդը քու քովդ կը կայնի առտուընէ մինչեւ իրիկուն»: 15 Մովսէս իր
աներոջ ըսաւ. «Քանի որ ժողովուրդը ինծի՛ կու գայ՝ Աստուծոյ խորհուրդ հարցնելու: 16
Երբ անոնք խնդիր մը ունենան՝ ինծի կու գան, ու ե՛ս [դ]անոնց միջեւ կը դատեմ, եւ Աստուծոյ
կանոններն ու օրէնքները անոնց կը գիտցնեմ»: 17 Մովսէսի աները իրեն ըսաւ. «Քու
ըրածդ լաւ բան չէ: 18 Թէ՛ դուն պիտի մաշիս, թէ՛ ալ քեզի հետ եղող այս ժողովուրդը.
որովհետեւ այս բանը շատ ծանր է քեզի համար, ու դուն առանձին չես կրնար ընել
ասիկա: 19 Հիմա մտի՛կ ըրէ խօսքս. քեզի խորհուրդ պիտի տամ, եւ Աստուած քեզի հետ
թող ըլլայ: Դո՛ւն գնա Աստուծոյ առջեւ՝ ժողովուրդին համար, որպէսզի խնդիրները դո՛ւն
ներկայացնես Աստուծոյ: 20 Սորվեցո՛ւր անոնց կանոններն ու օրէնքները, գիտցո՛ւր անոնց
իրենց ընթանալիք ճամբան եւ ընելիք գործը: 21 Բայց նաեւ ամբողջ ժողովուրդէն ընտրէ՛
կարող մարդիկ, Աստուծմէ վախցող, ճշմարտասէր, ագահութիւնը ատող մարդիկ, եւ
նշանակէ՛ անոնց վրայ իբր հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ ու
տասնապետներ. 22 անո՛նք թող դատեն ժողովուրդը ամէն ատեն: Բոլոր մեծ խնդիրները
քեզի թող ներկայացնեն, իսկ բոլոր պզտիկ խնդիրները՝ իրե՛նք թող դատեն. այսպէս քեզի
[ե]օգնելով՝ քու վրայէդ բեռը կը թեթեւցնեն: 23 Եթէ այս բանը ընես, եւ Աստուած ալ քեզի
ասիկա պատուիրէ, պիտի կարենաս դիմանալ, ու այս ամբողջ ժողովուրդն ալ
խաղաղութեամբ իր տեղը պիտի հասնի»:

24 Մովսէս աներոջ խօսքը մտիկ ըրաւ, եւ անոր բոլոր ըսածները ըրաւ: 25 Մովսէս
ամբողջ Իսրայէլէն կարող մարդիկ ընտրեց ու զանոնք ժողովուրդին վրայ կարգեց իբր
գլխաւորներ, այսինքն՝ հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ եւ
տասնապետներ: 26 Անո՛նք կը դատէին ժողովուրդը ամէն ատեն. դժուար խնդիրները
Մովսէսի կը ներկայացնէին, բայց բոլոր պզտիկ խնդիրները իրե՛նք կը դատէին: 27 Մովսէս
իր աները ուղարկեց, եւ ան իր երկիրը գնաց:

ԻՍՐԱՅԷԼ ՍԻՆԱ ԼԵՐԱՆ ՔՈՎ

19

Երրորդ ամսուան մէջ՝ Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսէն ելլելէն ետք, նոյն օրը
Սինայի անապատը հասան: 2 Արդարեւ Ռափիդիմէ մեկնեցան ու Սինայի անապատը
գացին, եւ անապատին մէջ բանակեցան: Իսրայէլ հոն՝ լերան դիմաց բանակեցաւ: 3
Մովսէս Աստուծոյ քով բարձրացաւ, ու Տէրը լեռնէն կանչեց զայն՝ ըսելով. «Սա՛պէս խօսէ
Յակոբի տան, եւ հաղորդէ՛ Իսրայէլի որդիներուն. 4 “Դուք տեսաք ի՛նչ որ ըրի
Եգիպտացիներուն, ի՛նչպէս ձեզ արծիւի թեւերուն վրայ կրեցի ու քովս բերի: 5 Ուստի
հիմա, եթէ իրապէս իմ խօսքս մտիկ ընէք եւ իմ ուխտս պահէք, դուք ինծի սեփական
ժողովուրդ պիտի ըլլաք բոլոր ազգերուն մէջէն. որովհետեւ ամբողջ երկիրը իմս է: 6 Դուք
ինծի քահանաներու թագաւորութիւն մը ու սուրբ ազգ մը պիտի ըլլաք: Ասո՛նք են Իսրայէլի
որդիներուն ըսելիք խօսքերս□»:

7 Մովսէս եկաւ, ժողովուրդին երէցները կանչեց եւ անոնց ներկայացուց Տէրոջ իրեն

[դ] Եբր.՝ մարդուն եւ իր ընկերին

[ե] Եբր.՝ հետ կրելով

պատուիրած այս բոլոր խօսքերը: 8 Ամբողջ ժողովուրդը միաբերան պատասխանեց.
«Տէրոջ բոլոր ըսածները պիտի ընենք»: Ու Մովսէս ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջ
[ա]հաղորդեց:
9 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ահա՛ ես քեզի կու գամ թանձր ամպի մը մէջ, որպէսզի
ժողովուրդը լսէ՝ երբ ես քեզի հետ խօսիմ, եւ միշտ քեզի հաւատայ»: Ու Մովսէս
ժողովուրդին խօսքերը Տէրոջ հաղորդեց: 10 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Գնա՛ ժողովուրդին,
սրբացո՛ւր զանոնք այսօր եւ վաղը, թող լուան իրենց հանդերձները ու 11 պատրաստ ըլլան
երրորդ օրուան համար. քանի որ երրորդ օրը՝ Տէրը Սինա լերան վրայ պիտի իջնէ ամբողջ
ժողովուրդին աչքերուն առջեւ: 12 Իսկ դուն սահմա՛ն դիր ժողովուրդին շուրջը եւ ըսէ՛.
“Զգուշացէ՛ք դուք ձեզի համար, որ լեռը չբարձրանաք կամ անոր ծայրին չդպչիք: Ո՛վ որ
լերան դպչի, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի□: 13 Ո՛չ մէկ ձեռք անոր դպչի. որովհետեւ դպչողը
անպատճառ պիտի քարկոծուի կամ նետով զարնուի. անասուն ըլլայ թէ մարդ՝ ողջ պիտի
չմնայ: Երբ [բ]շեփորին ձայնը երկար հնչուի, անոնք լեռը թող բարձրանան»:
14 Մովսէս լեռնէն իջաւ ժողովուրդին քով. ժողովուրդը սրբացուց, անոնք իրենց
հանդերձները լուացին, 15 եւ ժողովուրդին ըսաւ. «Երրորդ օրուան համար պատրա՛ստ
եղէք. ձեր կիներուն մի՛ մերձենաք»:
16 Երրորդ օրը՝ առտուն [գ]որոտումներ ու փայլատակումներ եղան. թանձր ամպ մը կար
լերան վրայ, նաեւ շատ զօրաւոր շեփորի ձայն մը. ուստի բանակավայրին մէջ եղող
ամբողջ ժողովուրդը սարսռաց: 17 Մովսէս բանակավայրէն դուրս հանեց ժողովուրդը՝
Աստուծոյ հանդիպելու, եւ անոնք լերան ստորոտը կայնեցան: 18 Սինա լեռը ամբո՛ղջովին
կը մխար, որովհետեւ Տէրը անոր վրայ կրակով իջաւ. անոր մուխը հնոցի մուխի պէս կը
բարձրանար, ու ամբողջ լեռը չափազանց կը ցնցուէր: 19 Քանի շեփորին ձայնը շատ կը
սաստկանար, Մովսէս խօսեցաւ եւ Աստուած ձայնով մը անոր պատասխանեց: 20 Տէրը
Սինա լերան վրայ՝ լերան գագաթը իջաւ. Տէրը կանչեց Մովսէսը լերան գագաթը, ու
Մովսէս բարձրացաւ: 21 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Իջի՛ր եւ պատուիրէ՛ ժողովուրդին, որ Տէրը
տեսնելու համար սահմանէն չանցնին ու չկորսուին: 22 Տէրոջ մօտեցող քահանաներն ալ
թող սրբացուին, որպէսզի Տէրը զանոնք չպատառէ»: 23 Մովսէս Տէրոջ ըսաւ.
«Ժողովուրդը չի կրնար բարձրանալ Սինա լեռը, որովհետեւ դուն մեզի պատուիրեցիր.
“Սահմա՛ն դիր լերան ու սրբացո՛ւր զայն□»: 24 Տէրը անոր ըսաւ. «Գնա՛, իջի՛ր, ապա
բարձրացի՛ր Ահարոնի հետ. բայց քահանաներն ու ժողովուրդը Տէրոջ քով բարձրանալու
համար սահմանէն չանցնին, որ զանոնք չպատառէ»: 25 Մովսէս ժողովուրդին քով իջաւ
եւ այդպէս խօսեցաւ անոնց:

ՏԱՍԸ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆՆԵՐԸ

20

Աստուած սա՛ բոլոր խօսքերը հաղորդեց՝ ըսելով.–
2 «Ե՛ս եմ Եհովան՝ քու Աստուածդ, որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝ ստրկութեան տունէն՝
հանեցի:
3 Ինծմէ զատ ուրիշ աստուածներ մի՛ ունենար:

[ա] Եբր.՝ վերադարձուց

[բ] Եբր.՝ Յոբելեանի շեփորին

[գ] Եբր.՝ ձայներ

*4 Ո՛չ մէկ [ա]կուռք շինէ դուն քեզի, ո՛չ ալ որեւէ կերպարանք բանի մը որ վերը՝ երկինքի
մէջ է, վարը՝ երկրի վրայ է, կամ ջուրերուն մէջ է՝ երկրի տակ: 5 Անոնց մի՛ երկրպագեր ու
զանոնք մի՛ պաշտեր, որովհետեւ ես՝ [բ]Տէրս, քու Աստուածդ, նախանձախնդիր Աստուած
եմ. կը հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը որդիներուն – մինչեւ երրորդ ու չորրորդ
սերունդը անոնց՝ որ կ'ատեն զիս –, 6 եւ կարեկցութեամբ կը վարուիմ մինչեւ հազար
սերունդ անոնց հետ՝ որ կը սիրեն զիս ու կը պահեն իմ պատուիրանները:*

*7 [գ]Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ անունը ընդունայն բերանդ մի՛ առներ. որովհետեւ Տէրը իր
անունը ընդունայն բերանը առնողը անմեղ պիտի չսեպէ:*

*8 Յիշէ՛ Հանգստութեան օրը՝ զայն սրբացնելու համար: 9 Վե՛ց օր աշխատէ եւ ամբո՛ղջ
գործդ ըրէ. 10 բայց եօթներորդ օրը Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ Հանգստութեան օրն է. այդ օրը
ո՛չ մէկ գործ ըրէ, ո՛չ դուն, ո՛չ որդիդ, ո՛չ աղջիկդ, ո՛չ ծառադ, ո՛չ աղախինդ, ո՛չ
անասունդ, ո՛չ ալ [դ]քաղաքիդ մէջ եղող գաղթականդ: 11 Արդարեւ Տէրը վեց օրուան մէջ
ըրաւ երկինքն ու երկիրը, ծովը եւ բոլոր անոր մէջ եղողները, ու եօթներորդ օրը
հանգստացաւ. ուստի Տէրը օրհնեց Հանգստութեան օրը եւ սրբացուց զայն:*

*12 Պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ, որպէսզի օրերդ երկար ըլլան այն հողին վրայ՝ որ Տէրը,
քու Աստուածդ, քեզի կու տայ:*

13 Սպանութիւն մի՛ ըներ:

14 Շնութիւն մի՛ ըներ:

15 Գողութիւն մի՛ ըներ:

16 [ե]Սուտ վկայութիւն մի՛ տար քու ընկերիդ դէմ:

*17 Քու ընկերիդ տան մի՛ ցանկար. ընկերիդ կնոջ, կամ անոր ծառային, կամ աղախինին,
կամ եզին, կամ իշուն, կամ ընկերիդ որեւէ մէկ բանին մի՛ ցանկար»:*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՎԱԽԸ
(Բ. Օր. 5. 22-33)

*18 Ամբողջ ժողովուրդը կը նկատէր [զ]որոտումները, շանթերը, շեփորին ձայնը եւ
մխացող լեռը: Երբ ժողովուրդը տեսաւ, ցնցուեցաւ ու հեռու կայնեցաւ: 19 Եւ ըսին
Մովսէսի. «Դո՛ւն խօսէ մեզի հետ, ու մտիկ ընենք. բայց Աստուած թող չխօսի մեզի հետ,
որպէսզի չմեռնինք»: 20 Մովսէս ժողովուրդին ըսաւ. «Մի՛ վախնաք. որովհետեւ Աստուած
եկաւ ձեզ փորձարկելու, որպէսզի անոր վախը ձեր առջեւ ըլլայ ու չմեղանչէք»: 21
Ժողովուրդը հեռու կայնեցաւ, իսկ Մովսէս մօտեցաւ այն մառախուղին՝ ուր Աստուած էր:*

ՕՐԷՆՔՆԵՐ ԽՈՐԱՆԻՆ ՄԱՍԻՆ

[ա] *Եբր.՝ քանդակուած պատկեր*

[բ] *Եբր.՝ Եհովան*

[գ] *Եբր.՝ Եհովայի*

[դ] *Եբր.՝ դռներուդ*

[ե] *Կամ՝ Կեղծ*

[զ] *Եբր.՝ ձայները*

22 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Սա՛ ըսէ Իսրայէլի որդիներուն. “Դուք տեսաք թէ ձեզի հետ
երկինքէն խօսեցայ. 23 Ինծի հետ պաշտելու համար՝ արծաթէ աստուածներ մի՛ շինէք, ո՛չ
ալ ոսկիէ աստուածներ շինեցէք ձեզի: 24 Ինծի հողէ՛ զոհասեղան մը շինէ, եւ անո՛ր վրայ
զոհէ քու ողջակէզներդ ու խաղաղութեան զոհերդ, քու ոչխարներդ եւ արջառներդ. ամէն
տեղ՝ ուր իմ անունս յիշել պիտի տամ, քեզի պիտի գամ ու քեզ պիտի օրհնեմ□: 25 Եթէ
ինծի քարէ զոհասեղան շինես, տաշուած քարէ մի՛ կառուցաներ. քանի որ եթէ անոր
երկաթէ գործիք [է]դպցնես, զայն կը պղծես: 26 Եւ աստիճաններով մի՛ բարձրանար իմ
զոհասեղանս, որպէսզի քու մերկութիւնդ չերեւնայ անոր վրայ»:

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ ՍՏՐՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ
(Բ. Օր. 15. 12-18)

21

«Ահա՛ւասիկ այն կանոնները՝ որ անոնց պիտի ներկայացնես: 2 Երբ եբրայեցի ծառայ
մը գնես, ան վեց տարի ստրուկ պիտի ըլլայ, ու եօթներորդ տարին ազատ դուրս պիտի
ելլէ, առանց վճարումի: 3 Եթէ մինակ մտաւ, մինակ պիտի ելլէ. եթէ կին ունէր, կինն ալ
իրեն հետ պիտի ելլէ: 4 Եթէ իր տէ՛րը իրեն կին տուաւ եւ ան իրեն որդիներ կամ աղջիկներ
ծնած է, կինն ու անոր զաւակները տիրոջ պիտի ըլլան, եւ ինք մինակ պիտի ելլէ: 5 Իսկ
եթէ ծառան յայտարարէ. “Ես կը սիրեմ իմ տէրս, կինս ու որդիներս, չեմ ուզեր դուրս ելլել
եւ ազատ ըլլալ□, 6 իր տէրը դատաւորներուն պիտի ներկայացնէ զինք, ու դրան կամ
դրանդիներուն մօտեցնէ. իր տէրը հերիւնով պիտի ծակէ իր ականջը, եւ ինք միշտ ստրուկ
պիտի ըլլայ անոր:
7 Երբ մէկը իր աղջիկը ծախէ աղախին ըլլալու համար, ան դուրս պիտի չելլէ՝ ինչպէս
ծառաները կ'ելլեն: 8 Եթէ ան [ա]անհաճոյ ըլլայ իր տիրոջ՝ որ զայն իրեն նշաներ էր, զայն
թող փրկել տայ. զայն օտար ժողովուրդի ծախելու իրաւասութիւն պիտի չունենայ,
որովհետեւ անոր անհաւատարիմ եղաւ: 9 Եթէ զայն իր որդիին նշանած է, աղջիկներու
կանոնին համաձայն պիտի վարուի անոր հետ: 10 Եթէ իրեն ուրիշ կին առնէ, անոր
ուտելիքը, հանդերձն ու մերձաւորութիւնը պիտի չպակսեցնէ: 11 Եթէ անոր չընէ այս երեք
բաները, ան առանց վճարումի դուրս պիտի ելլէ, առանց դրամի»:

ՕՐԷՆՔՆԵՐ ՎԱՅՐԱԳ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

12 «Մարդու մը զարնելով զայն մեռցնողը՝ անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 13 Իսկ եթէ
դարան չմտաւ, հապա զայն Աստուած մատնեց իր ձեռքը, քեզի տեղ մը պիտի որոշեմ,
որպէսզի ինք հոն փախչի: 14 Բայց եթէ մէկը յանդգնութեամբ իր ընկերին վրայ գայ եւ
զայն խորամանկութեամբ սպաննէ, նոյնիսկ իմ զոհասեղանէ՛ս առ զայն՝ որպէսզի մեռնի:
15 Իր հայրը կամ մայրը ծեծողը՝ անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի:
16 Մարդ գողցողը, զայն ծախած ըլլայ թէ ան իր ձեռքը գտնուի, անշո՛ւշտ պիտի
մեռցուի:
17 Իր հայրը կամ մայրը անիծողը անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի:
18 Երբ մարդիկ իրարու հետ կռուին ու մէկը միւսին քարով կամ բռունցքով զարնէ եւ
ան չմեռնի, հապա անկողին պառկի. 19 եթէ դարձեալ ոտքի ելլէ ու իր ցուպով դուրսը

[է] Եբր.՝ երերցնես

[ա] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

քալէ, զարնողը անպարտ պիտի ըլլայ. միայն անոր [բ]կորսնցուցած ժամանակին արժէքը" պիտի հատուցանէ՝ մինչեւ որ բոլորովին բուժուի:

20 Երբ մէկը գաւազանով իր ստրուկին կամ աղախինին զարնէ եւ ան իր ձեռքին տակ մեռնի, անշո՛ւշտ անկէ վրէժ պիտի առնուի: 21 Բայց եթէ օր մը կամ երկու օր [գ]ապրի, անկէ վրէժ պիտի չառնուի, քանի որ ան իր դրամն է:

22 Երբ մարդիկ կռուին, եւ անոնցմէ մէկը յղի կնոջ մը զարնելով՝ անոր ծնանիլ տայ, թէեւ ուրիշ փորձանք մը չըլլայ՝ ան անշո՛ւշտ պիտի կրէ այդ կնոջ ամուսինին իր վրայ դրած տուգանքը, դատաւորներուն դատավճիռին համաձայն հատուցանելով: 23 Բայց եթէ փորձանք մը ըլլայ, [դ]կեանքի տեղ կեանք" պիտի տաս, 24 աչքի տեղ աչք, ակռայի տեղ ակռայ, ձեռքի տեղ ձեռք, ոտքի տեղ ոտք, 25 խարանի տեղ խարան, վէրքի տեղ վէրք, հարուածի տեղ հարուած:

26 Երբ մէկը իր ստրուկին աչքին կամ աղախինին աչքին զարնէ եւ կուրցնէ, զայն ազատ պիտի արձակէ անոր աչքին փոխարէն: 27 Ու եթէ իր ստրուկին ակռան կամ աղախինին ակռան փրցնէ, զայն ազատ պիտի արձակէ անոր ակռային փոխարէն»:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԻՐՈՋ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

28 «Երբ եզ մը իր եղջիւրներով մարդու մը կամ կնոջ մը զարնէ ու մեռցնէ, եզը անշո՛ւշտ պիտի քարկոծուի եւ անոր միսը պիտի չուտուի. սակայն եզին տէրը անպարտ ըլլայ: 29 Իսկ եթէ եզը [ե]առաջուընէ զարնող էր եւ անոր [զ]տէրը տեղեակ" էր, բայց զայն ներս պահած չէր, եթէ մարդ մը կամ կին մը մեռցուցեր է՝ եզը պիտի քարկոծուի, ու անոր տէրն ալ մեռցուի: 30 Եթէ փրկանք մը պարտադրուի իրեն, իր անձին փրկութեան համար՝ պիտի վճարէ ինչ որ իրեն պարտադրուի: 31 Որդիի մը թէ աղջիկի մը զարկած ըլլայ եզը, ա՛յս կանոնին համաձայն պիտի ըլլայ անոր: 32 Եթէ եզը ստրուկի մը կամ աղախինի մը զարնէ, իր տէրը երեսուն սիկղ արծաթ պիտի տայ անոնց տիրոջ, իսկ եզը պիտի քարկոծուի:

33 Երբ մէկը հոր մը բանայ, կամ մէկը հոր մը փորէ եւ չծածկէ, ու հոն եզ մը կամ էշ մը իյնայ, 34 հորին տէրը պիտի հատուցանէ եւ անոնց տիրոջ դրամ պիտի տայ. սակայն մեռածը իրը պիտի ըլլայ:

35 Երբ մէկուն եզը իր ընկերին եզին զարնէ ու մեռցնէ, ողջ եզը պիտի ծախեն եւ անոր դրամը բաժնեն, ու մեռածն ալ բաժնեն: 36 Իսկ եթէ գիտցուած էր թէ եզը առաջուընէ զարնող է, բայց անոր տէրը զայն ներս պահած չէ, անշո՛ւշտ պիտի հատուցանէ՝ եզի փոխարէն եզ. սակայն մեռածը իրը պիտի ըլլայ»:

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԻ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

22

«Երբ մէկը եզ մը կամ ոչխար մը գողնայ, ու մորթէ կամ ծախէ զայն, մէկ եզին

[բ] Եբր.՝ նստիլը

[գ] Եբր.՝ կենայ

[դ] Եբր.՝ անձի տեղ անձ

[ե] Եբր.՝ երէկուընէ ու նախորդ օրուընէ

[զ] Եբր.՝ տիրոջ վկայուած

փոխարէն հինգ արջառ եւ մէկ ոչխարին փոխարէն չորս ոչխար պիտի հատուցանէ: 2 Երբ գող մը տուն ծակելու ատեն գտնուի, զարնուի ու մեռնի, անոր համար արիւնի վրէժխնդրութիւն պիտի չըլլայ: 3 Եթէ անոր վրայ արեւը ծագած էր, անոր համար արիւնի վրէժխնդրութիւն պիտի ըլլայ, որովհետեւ ան կրնար լման հատուցանել. եթէ ոչինչ ունենար, իր գողցածին համար կրնար ծախուիլ: 4 Եթէ գողցածը իր ձեռքը ողջ գտնուի, եզ ըլլայ թէ էշ կամ ոչխար, կրկինը պիտի հատուցանէ:

5 Երբ մէկը արտի մը կամ այգիի մը "վնաս տայ"[ա], արձակելով իր անասունը որ ուրիշի մը արտին մէջ արածի, իր արտին լաւագոյն բերքէն եւ այգիին լաւագոյն բերքէն պիտի հատուցանէ: 6 Եթէ կրակ "ցայտէ"[բ], ցանկապատին փուշերուն փակչի, ու ցորենի խուրձերը, կամ հասուն ցորենը, եւ կամ արտը սպառին, կրակը վառողը այրածին արժէքը լման պիտի հատուցանէ:

7 Երբ մէկը իր ընկերին դրամ կամ առարկայ յանձնէ՝ պահելու համար, եւ այդ մարդուն տունէն գողցուի, եթէ գողը գտնուի՝ կրկի՛նը թող հատուցանէ: 8 Եթէ գողը չգտնուի, տան տէրը պիտի ներկայանայ դատաւորներուն, ստուգելու համար թէ իր ձեռքը դպցուցա՛ծ է իր ընկերին ստացուածքին: 9 Ամէն տեսակ յանցանքի համար, եզի, իշու, ոչխարի կամ հանդերձի համար, կամ ամէն տեսակ կորսուած բանի համար՝ որ մէկը կը հաստատէ թէ իրն է, երկու կողմերուն խնդիրը դատաւորներուն առջեւ պիտի տարուի. ո՛վ որ դատաւորները դատապարտեն, անիկա կրկինը պիտի հատուցանէ իր ընկերին:

10 Երբ մէկը իր ընկերին էշ մը, եզ մը, ոչխար մը, կամ որեւէ անասուն յանձնէ՝ պահելու համար, եւ ան մեռնի, կամ վիրաւորուի, կամ "թշնամին առնէ տանի"[գ] ու տեսնող մը չըլլայ, 11 երկուքին միջեւ Տէրոջ անունով երդումը պիտի հաստատէ թէ իր ընկերին ստացուածքին ձեռք դպցուցած չէ. անոր տէրը պիտի ընդունի երդումը, եւ ինք պիտի չհատուցանէ: 12 Բայց եթէ իրապէս իր քովէն գողցուած է, ինք անոր տիրոջ պիտի հատուցանէ: 13 Եթէ գազանէ բզքտուած է, թող բերէ զայն՝ իբր վկայութիւն, որ բզքտուածին արժէքը չհատուցանէ:

14 Երբ մէկը իր ընկերէն անասուն մը փոխ առնէ ու ան վիրաւորուի կամ մեռնի մինչ անոր տէրը անոր հետ չէ, ինք անշո՛ւշտ պիտի հատուցանէ. 15 բայց եթէ անոր տէրը անոր հետ էր, պիտի չհատուցանէ: Եթէ վարձուած էր, վարձքին տեղ թող սեպուի»:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

16 «Երբ մէկը չնշանուած կոյս մը հրապուրէ ու անոր հետ պառկի, անշո՛ւշտ անոր օժիտը տալով զայն իրեն կին պիտի ընէ: 17 Եթէ աղջիկին հայրը բոլորովին մերժէ տալ, ան կոյսերու օժիտին չափ դրամ պիտի "տայ"[դ]:

18 Կախարդուհին ողջ մի՛ պահեր:

19 Ո՛վ որ անասունի հետ պառկի, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի:

20 Միմիայն Տէրոջմէն զատ ուրիշ աստուածներու զոհողը բոլորովին պիտի անճիտուի:

21 Գաղթականը մի՛ կեղեքեր եւ զայն մի՛ տանջեր. որովհետեւ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ պանդուխտ էիք: 22 Ո՛չ մէկ այրի կամ որբ տառապեցուցէք: 23 Եթէ զանոնք

[ա] Եբր.՝ մէջ արածել տայ

[բ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[գ] Եբր.՝ գերութեան քշուի

[դ] Եբր.՝ կշռէ

տառապեցնէք որեւէ կերպով, եւ անոնք ինծի աղաղակեն, անշո՛ւշտ պիտի լսեմ անոնց
աղաղակը. 24 իմ բարկութիւնս պիտի բորբոքի, ձեզ սուրով պիտի մեռցնեմ, ու ձեր կիները՝
այրի, ու ձեր որդիները՝ որբ պիտի ըլլան:
25 Երբ իմ ժողովուրդէս քու քովդ եղող դժբախտի մը դրամ փոխ տաս, վաշխառուի մը
պէս մի՛ ըլլար անոր, ու վաշխ մի՛ դներ անոր վրայ: 26 Եթէ քու ընկերիդ հանդերձը գրաւ
առնես, արեւը մայր չմտած իրեն վերադարձուր. 27 որովհետեւ ա՛յդ է միայն անոր
ծածկոցը, իր մորթին հանդերձն է ատիկա. ինչո՞վ պիտի պառկի: Եթէ ինծի աղաղակէ՝
մտիկ պիտի ընեմ, քանի որ ես ողորմած եմ:
28 Դատաւորներուն մի՛ հայհոյեր, եւ քու ժողովուրդիդ իշխանը մի՛ անիծեր:
29 Քու արմտիքներուդ ու հեղուկներուդ [ե]արդիւնքը մի՛ ուշացներ ինծի մատուցանել.
քու որդիներուդ անդրանիկները ինծի պիտի տաս: 30 Քու եզիդ ու ոչխարիդ ալ սա՛պէս
ըրէ.– եօթը օր իր մօր հետ պիտի ըլլայ, եւ ութերորդ օրը զայն ինծի պիտի տաս:
31 Դուք ինծի սուրբ մարդիկ պիտի ըլլաք. դաշտին մէջ գազաններէն բզքտուածին միսը
մի՛ ուտէք, այլ՝ շուներո՛ւն նետեցէք»:

ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

23

«Սուտ լուր մի՛ տանիր. [ա]յանցաւորին հետ ձեռքդ մի՛ դներ՝ [բ]անիրաւ վկայ ըլլալու
համար: 2 Չարիք ընելու համար բազմութեան մի՛ հետեւիր, ու դատի մէջ մի՛ [գ]վկայեր՝
շատերուն կողմը խոտորելով, իրաւունքը ծռելու համար: 3 [դ]Չքաւորին աչառութիւն մի՛
ըներ" իր դատին մէջ:
4 Երբ քու թշնամիիդ մոլորած եզին կամ իշուն հանդիպիս, ա՛նպատճառ իրեն
վերադարձուր զայն: 5 Եթէ քեզ ատողին էշը բեռի տակ [ե]ինկած տեսնես, հրաժարէ՛ զայն
լքելէ. ա՛նպատճառ ազատէ էշը անոր հետ:
6 Քու աղքատիդ դատին մէջ անոր իրաւունքը մի՛ ծռեր. 7 Սուտ խօսքէն հեռո՛ւ կեցիր,
եւ անմեղն ու արդարը մի՛ մեռցներ. որովհետեւ ես յանցաւորը պիտի չարդարացնեմ:
8 Կաշառք մի՛ ստանար. քանի որ կաշառքը աչքը բաց մարդիկը կը կուրցնէ եւ
արդարներուն [գ]խօսքերը կ'եղծանէ: 9 Գաղթականը մի՛ տանջեր, որովհետեւ դուք գիտէք
գաղթականին [է]սիրտին վիճակը, որովհետեւ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ պանդուխտ
էիք»:

[ե] Եբր.՝ լիութիւնը

[ա] Եբր.՝ ամբարիշտին

[բ] Եբր.՝ բռնութեան

[գ] Եբր.՝ պատասխաներ

[դ] Եբր.՝ Չքաւորէն մի՛ ակնածիր

[ե] Եբր.՝ պառկած

[գ] Կամ՝ դատերը

[է] Եբր.՝ անձին

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻՆ ԵՒ ՕՐԸ

*10 «Վե՛ց տարի սերմանէ քու հողդ եւ անոր բերքը ժողվէ: 11 Բայց եօթներորդ տարին
հանգի՛ստ ձգէ ու թո՛ղ զայն, որպէսզի քու ժողովուրդիդ աղքատները ուտեն, եւ անոնցմէ
մնացածը դաշտին գազանները ուտեն. այգիիդ ու ձիթաստանիդ ալ նոյնպէս ըրէ: 12 Վե՛ց
օր քու գործդ ըրէ, բայց եօթներորդ օրը հանգստացի՛ր, որպէսզի եզդ ու էշդ ալ
հանգստանան, եւ աղախինիդ որդին ու գաղթականը շունչ առնեն: 13 Բոլոր ձեզի
ըսածներուս ուշադի՛ր եղէք, եւ ուրիշ աստուածներու անունը մի՛ յիշատակէք, ո՛չ ալ քու
բերանէդ թող լսուի»:*

ԵՐԵՔ ՄԵԾ ՏՕՆԵՐԸ
(Ելք. 34. 18-26, Բ. Օր. 16. 1-17)

*14 «Տարին երե՛ք անգամ տօն կատարէ ինծի: 15 Կատարէ՛ Բաղարջակերքի տօնը.
ինչպէս քեզի պատուիրեցի, եօ՛թը օր բաղարջ կեր Աբիբ ամսուան մէջ՝ սահմանուած
ատենին, որովհետեւ այդ ամսուան մէջ Եգիպտոսէն ելար. ո՛չ մէկը իմ առջեւս պարապ
ձեռքով թող երեւնայ: 16 Կատարէ՛ նաեւ գործերուդ – արտին մէջ քու սերմանածիդ –
երախայրիքին Հունձքի տօնը, ու Բերքի տօնը՝ տարուան վախճանը, երբ արտէն քու
գործերուդ բերքը ժողվես: 17 Տարին երեք անգամ քու բոլոր արուներդ թող երեւնան
Տէրոջ՝ Եհովայի առջեւ:*

*18 Իմ զոհիս արիւնը խմորեալ հացով մի՛ մատուցաներ, եւ իմ տօնիս ճարպը մինչեւ
առտու թող [ը]չմնայ: 19 Քու հողիդ առաջին երախայրիքը բե՛ր Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ
տունը:*

Ուլը իր մօր կաթին մէջ մի՛ եփեր»:

ԽՈՍՏՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

*20 «Ահա՛ քու առջեւէդ հրեշտակ մը կը ղրկեմ, որ ճամբան պահպանէ քեզ ու իմ
պատրաստած տեղս տանի քեզ: 21 Ուշադի՛ր եղիր անոր եւ մտի՛կ ըրէ անոր խօսքը, մի՛
դառնացներ զայն. որովհետեւ ան ձեր յանցանքը պիտի չներէ, քանի որ իմ անունս անոր
վրայ է: 22 Բայց եթէ ուշադրութեամբ անոր խօսքը մտիկ ընես ու իմ ամբողջ ըսածս
գործադրես, քու թշնամիներուդ թշնամի պիտի ըլլամ եւ քու հակառակորդներուդ՝
հակառակորդ: 23 Արդարեւ իմ հրեշտակս քու առջեւէդ պիտի երթայ, ու քեզ
Ամորհացիներուն, Քետացիներուն, Փերեզացիներուն, Քանանացիներուն, Խեւացիներուն եւ
Յեբուսացիներուն պիտի տանի, ու ե՛ս պիտի անհետացնեմ զանոնք: 24 Անոնց
աստուածներուն մի՛ երկրպագեր ու զանոնք մի՛ պաշտեր, եւ անոնց արարքներուն
համեմատ մի՛ վարուիր. հապա բոլո՛րովին տապալէ զանոնք, ու անոնց արձանները
բոլո՛րովին կոտրտէ: 25 Տէ՛րը՝ ձեր Աստուածը պաշտեցէք, եւ ինք պիտի օրհնէ քու հացդ
ու ջուրդ: Ձեր մէջէն հիւանդութիւնը պիտի վերցնեմ: 26 Քու երկրիդ մէջ վիժող եւ ամուլ
պիտի չըլլայ: Քու օրերուդ թիւը պիտի լրացնեմ: 27 Իմ երկիւղս քու առջեւէդ պիտի ղրկեմ
ու խուճապի պիտի մատնեմ այն ամբողջ ժողովուրդը՝ որուն քով կ'երթաս. քու բոլոր
թշնամիներուդ [բ]կռնակը քեզի պիտի դարձնեմ: 28 Եւ քու առջեւէդ իշամեղուներ պիտի
ղրկեմ, որպէսզի Խեւացիները, Քանանացիներն ու Քետացիները քու առջեւէդ վռնտեն: 29*

[ը] *Եբր.՝ չգիշերէ*

[բ] *Եբր.՝ծոծրակը*

*Անոնք քու առջեւէդ մէկ տարուան մէջ պիտի չվռնտեմ, որ երկիրը չամայանայ եւ
դաշտին գազանները քեզի դէմ չբազմանան: 30 Զանոնք քու առջեւէդ քիչ-քիչ պիտի
վռնտեմ, մինչեւ որ դուն [ժ]բազմանաս ու երկիրը ժառանգես: 31 Քու սահմաններդ Կարմիր
ծովէն մինչեւ Փղշտացիներուն ծովը, եւ անապատէն մինչեւ Եփրատ գետը պիտի դնեմ.
որովհետեւ այդ երկրին բնակիչները քու ձեռքդ պիտի մատնեմ, ու դուն զանոնք առջեւէդ
պիտի վռնտես: 32 Անոնց հետ եւ անոնց աստուածներուն հետ ուխտ մի՛ կնքեր: 33 Քու
երկրիդ մէջ թող չբնակին, որպէսզի քեզի մեղանչել չտան ինծի դէմ. քանի որ եթէ անոնց
աստուածները պաշտես, ատիկա անպատճառ քեզի որոգայթ պիտի ըլլայ»:*

ՈՒԽՏԸ ԿԸ ԿՆՔՈՒԻ

24

*Եւ Մովսէսի ըսաւ. «Բարձրացի՛ր Տէրոջ քով, դո՛ւն, Նաեւ Ահարոն, Նադաբ ու Աբիուդ, եւ
Իսրայէլի երէցներէն եօթանասուն հոգի, ու հեռուէ՛ն երկրպագեցէք: 2 Բայց միայն Մովսէս
թող մօտենայ Տէրոջ, իսկ անոնք թող չմօտենան, ո՛չ ալ ժողովուրդը անոր հետ
բարձրանայ»:*

*3 Մովսէս եկաւ եւ Տէրոջ բոլոր խօսքերն ու բոլոր կանոնները հաղորդեց ժողովուրդին:
Ամբողջ ժողովուրդը միաձայն պատասխանեց. «Տէրոջ ըսած բոլոր խօսքերը պիտի
գործադրենք»: 4 Մովսէս Տէրոջ բոլոր խօսքերը գրեց. ապա առտուն՝ կանուխ ելաւ, լերան
ստորոտը զոհասեղան կառուցանեց, ու տասներկու արձան կանգնեցուց՝ Իսրայէլի
տասներկու տոհմերուն համեմատ: 5 Եւ Իսրայէլի որդիներէն երիտասարդներ ղրկեց,
որոնք ողջակէզներ մատուցանեցին ու խաղաղութեան զոհերու համար զուարակներ
զոհեցին Տէրոջ: 6 Մովսէս արիւնին կէսը առաւ եւ կոնքերու մէջ դրաւ, իսկ արիւնին միւս
կէսը զոհասեղանին վրայ սրսկեց: 7 Յետոյ՝ ուխտին գիրքը առաւ ու ժողովուրդին [ա]առջեւ
կարդաց. անոնք ալ ըսին. «Տէրոջ ամբողջ ըսածը պիտի գործադրենք եւ անոր պիտի
հնազանդինք»: 8 Մովսէս արիւնը առաւ, ժողովուրդին վրայ սրսկեց ու ըսաւ. «Ահա՛ այս
բոլոր խօսքերուն համաձայն՝ Տէրոջ ձեզի հետ կնքած ուխտին արիւնը»:*

*9 Այն ատեն Մովսէս եւ Ահարոն, Նադաբ ու Աբիուդ եւ Իսրայէլի երէցներէն
եօթանասուն հոգի բարձրացան, 10 ու Իսրայէլի Աստուածը տեսան. անոր ոտքերուն տակ
կարծես շափիւղայէ սալայատակ մը կար, պայծառութեամբ՝ բուն երկինքին պէս: 11
Իսրայէլի որդիներէն ընտրեալներուն վրայ իր ձեռքը չդրաւ. Աստուած դիտեցին, կերան ու
խմեցին:*

ՄՈՎՍԷՍ ՍԻՆԱ ԼԵՐԱՆ ՎՐԱՅ

*12 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Լե՛ռը բարձրացիր իմ քովս, ու հո՛ն կեցիր: Քեզի պիտի տամ
քարէ տախտակները, եւ իմ գրած Օրէնքս ու պատուիրաններս, որպէսզի անոնց
սորվեցնես»: 13 Մովսէս եւ անոր սպասարկուն՝ Յեսու կանգնեցան, ու Մովսէս Աստուծոյ
լեռը բարձրացաւ 14 եւ երէցներուն ըսաւ. «Դուք այստեղ մեզի՛ սպասեցէք, մինչեւ որ ձեզի
դառնանք: Ահա՛ Ահարոն ու Ովր ձեզի հետ են. եթէ [բ]մէկը խնդիր մը ունենայ՝ անո՛նց թող
ներկայանայ»:*

[ժ] *Եբր.՝ աճիս*

[ա] *Եբր.՝ ականջներուն*

[բ] *Եբր.՝ տէր մը*

15 Մովսէս լեռը բարձրացաւ, եւ ամպը պատեց լեռը: 16 Տէրոջ փառքը Սինա լերան
վրայ կեցաւ, ու ամպը պատեց զայն վեց օր: Եօթներորդ օրը Տէրը ամպին մէջէն կանչեց
Մովսէսը: 17 Տէրոջ փառքին երեւոյթը լերան գագաթին վրայ՝ սպառող կրակի պէս էր
Իսրայէլի որդիներուն աչքեւ: 18 Մովսէս ամպին մէջ մտաւ եւ լեռը բարձրացաւ. Մովսէս
քառասուն օր ու քառասուն գիշեր լեռը կեցաւ:

ՍՈՒՐԲ ԽՈՐԱՆԻՆ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ելք. 35. 4-9)

25

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն, որ ինծի
բարձրացնելիք ընծայ բերեն. իմ բարձրացնելիք ընծաս առէ՛ք ամէն մարդէ՝ որ յօժար
սիրտով կու տայ: 3 Ահա՛ւասիկ այն բարձրացնելիք ընծան՝ որ անոնցմէ պիտի առնէք.—
ոսկի, արծաթ եւ պղինձ, 4 [ա]կապուտակ, [բ]ծիրանի ու [գ]կրկնակի կարմիր", բարակ քթան եւ
այծի մազ, 5 կարմիր ներկուած խոյի մորթեր, իշղարի մորթեր ու սատիմի փայտեր, 6
լուսակալին համար իւղ, օծումի իւղին եւ անուշաբոյր խունկին համար բուրաւէտ
համեմներ, 7 եղնգնաքարեր ու [դ]եփուտին եւ լանջապանակին վրայ ագուցանուելիք քարեր:
8 Ինծի սրբարա՛ն մը թող շինեն, որպէսզի իրենց մէջ բնակիմ: 9 Բոլոր քեզի ցոյց
տուածներուս պէս, խորանին կերպարին եւ անոր բոլոր առարկաներուն կերպարին
համաձայն, ճի՛շդ այդպէս շինեցէք»:

ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ
(Ելք. 37. 1-9)

10 «Սատիմի փայտէ տապանա՛կ մը թող շինեն. անոր երկայնքը երկուքուկէս կանգուն
ըլլայ, լայնքը՝ մէկուկէս կանգուն, եւ բարձրութիւնը՝ մէկուկէս կանգուն: 11 Զայն զո՛ւտ
ոսկիով պատէ. ներսէ՛ն ու դուրսէ՛ն պատէ զայն, եւ անոր շուրջը ոսկի շրջանա՛կ մը շինէ:
12 Անոր համար չո՛րս ոսկի օղակ ձուլէ ու անոր չո՛րս անկիւնները դիր զանոնք, որպէսզի
անոր մէկ կողմը երկու օղակ ըլլայ, ու միւս կողմը՝ երկու օղակ: 13 Սատիմի փայտէ
ձողե՛ր շինէ ու զանոնք ոսկիո՛վ պատէ: 14 Ձողերը տապանակին կողմերը եղող
օղակներո՛ւն անցուր, որպէսզի տապանակը անոնցմով կրուի: 15 Ձողերը տապանակին
օղակներուն մէջ թող մնան. անկէ թող չհանուին: 16 Եւ տապանակին մէջ դի՛ր այն
Վկայութիւնը՝ որ քեզի պիտի տամ:
17 Զուտ ոսկիէ [ե]Քաւութի՛ւն մը շինէ. անոր երկայնքը երկուքուկէս կանգուն ըլլայ, եւ
լայնքը՝ մէկուկէս կանգուն: 18 Ոսկիէ երկո՛ւ քերովբէ շինէ Քաւութեան երկու ծայրերուն
վրայ. [զ]կռածո՛յ շինէ զանոնք: 19 Մէկ քերովբէն՝ մէ՛կ ծայրը շինէ, ու միւս քերովբէն՝ մի՛ւս

[ա] Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպաս

[բ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

[գ] Այսինքն՝ կրկնակի կարմիրով ներկուած կերպաս

[դ] Այսինքն՝ առանց թեզանիքի կարճ վերարկուին

[ե] Կամ՝ կափարիչ

[զ] Կամ՝ ճախարակեալ

*ծայրը. քերովբէները Քաւութենէ՛ն առնուած շինեցէք, անոր երկու ծայրերը: 20
Քերովբէները իրենց թեւերը վերէն թող տարածեն, իրենց թեւերով Քաւութիւնը թող
ծածկեն, եւ իրենց երեսները իրարու թող նային. քերովբէներուն երեսները դէպի
Քաւութիւնը թող դարձած ըլլան: 21 Քաւութիւնը դի՛ր տապանակին վրայ, իսկ քեզի տալիք
Վկայութիւնս՝ դի՛ր տապանակին մէջ: 22 Հո՛ն ես քեզի պիտի հանդիպիմ, ու Քաւութեան
վրայէն, Վկայութեան տապանակին վրայ եղող երկու քերովբէներուն մէջտեղէն, պիտի
խօսիմ քեզի հետ՝ Իսրայէլի որդիներուն համար քեզի տալիք բոլոր պատուիրաններուս
մասին»:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԱՏՈՒՑԱՆՈՒԱԾ ՀԱՑԻՆ ՍԵՂԱՆԸ
(Ելք. 37. 10-16)

*23 «Սատիմի փայտէ սեղա՛ն մը շինէ. անոր երկայնքը երկու կանգուն ըլլայ, լայնքը՝
մէկ կանգուն, ու բարձրութիւնը՝ մէկուկէս կանգուն: 24 Զայն զո՛ւտ ոսկիով պատէ, եւ անոր
շուրջը ոսկի շրջանա՛կ մը շինէ: 25 Անոր շուրջը չորս մատնաչափ եզե՛րք մը շինէ, ու
եզերքին շուրջը ոսկի շրջանա՛կ մը շինէ: 26 Անոր չո՛րս ոսկի օղակ շինէ, եւ անոր չորս
անկիւնները՝ չո՛րս ոտքերուն քով դիր օղակները: 27 Օղակները եզերքին քով թող ըլլան,
որպէսզի սեղանը կրելու ծառայող ձողերուն անցընելու [ա]տեղեր ըլլան: 28 Ձողերը
սատիմի՛ փայտէ շինէ ու զանոնք ոսկիո՛վ պատէ. սեղանը անոնցմով պիտի կրուի: 29
Անոր ափսէնե՛ր, խնկամաննե՛ր, բաժակնե՛ր ու թասե՛ր շինէ, որպէսզի անոնցմով
[բ]թափելիք նուէր ընծայուի՝. զանոնք զո՛ւտ ոսկիէ շինէ: 30 Սեղանին վրայ
[գ]առաջադրութեան հացը շա՛րունակ իմ առջեւս դիր»:*

ԱՇՏԱՆԱԿԸ
(Ելք. 37. 17-24)

*31 «Զուտ ոսկիէ աշտանա՛կ մը շինէ. կռածոյ թող շինուի աշտանակը: Անոր բունը,
ճիւղերը, սկահակները, գնդակներն ու ծաղիկները իրմէ առնուած թող ըլլան: 32 Անոր
կողմերէն վեց ճիւղ թող ելլէ.– աշտանակին մէկ կողմէն՝ երեք ճիւղ, եւ աշտանակին միւս
կողմէն՝ երեք ճիւղ: 33 Մէկ ճիւղին վրայ նշաձեւ երեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով, եւ
միւս ճիւղին վրայ նշաձեւ երեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով. աշտանակէն ելած վեց
ճիւղերը ա՛յսպէս թող ըլլան: 34 Աշտանակին վրայ չորս նշաձեւ սկահակ ըլլայ՝ իրենց
գնդակներով եւ ծաղիկներով. 35 աշտանակէն [դ]ելած վեց ճիւղերէն երկու ճիւղի տակ՝ իրմէ
ելած մէկ գնդակ ըլլայ, ուրիշ երկու ճիւղի տակ՝ իրմէ ելած մէկ գնդակ, եւ ուրիշ երկու
ճիւղի տակ՝ իրմէ ելած մէկ գնդակ: 36 Անոնց գնդակներն ու ճիւղերը իրմէ առնուած թող
ըլլան. ամբողջը՝ մէկ կտորէ, զուտ ոսկիէ, կռածոյ ըլլայ: 37 Անոր եօ՛թը ճրագ շինէ, որ երբ
ճրագները վառուին՝ անոր առջե՛ւը լուսաւորեն: 38 Անոր ունելիները եւ անոր
ճրագաքերանները զուտ ոսկիէ ըլլան: 39 Ան տաղանդ մը զուտ ոսկիով թող շինուի՝ այս
բոլոր առարկաներով: 40 Նայէ՛, որ լեռը քեզի ցոյց տրուած կերպարին պէս շինես*

[ա] Եբր.՝ տուներ

[բ] Եբր.՝ թափուի

[գ] Կամ՝ ներկայութեան

[դ] Եբր.՝ դուրս ելած

զանոնք»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԸ
(Ելք. 36. 8-38)

26

«Խորանը շինէ՛ տասը վարագոյրով՝ մանուած բարակ քթանէ, կապուտակէ, ծիրանիէ
ու կրկնակի կարմիրէ. շինէ՛ զանոնք՝ հնարագիտութեամբ գործուած քերովբէներով
միասին: 2 Մէկ վարագոյրին երկայնքը քսանութ կանգուն ըլլայ, եւ մէկ վարագոյրին
լայնքը՝ չորս կանգուն: Բոլոր վարագոյրները մէկ չափ թող ունենան: 3 Հինգ վարագոյր
իրարու թող կցուին, ու միւս հինգ վարագոյրն ալ իրարու թող կցուին: 4 Կցուածքին ծայրի
մէկ վարագոյրին եզերքին վրայ կապուտակէ օղակնե՛ր շինէ. միւս կցուածքին ծայրի
վարագոյրին եզերքն ալ նո՛յնպէս շինէ: 5 Մէկ վարագոյրին վրայ յիսո՛ւն օղակ շինէ, եւ
միւս կցուածքին վրայ եղող վարագոյրին ծայրն ալ յիսո՛ւն օղակ շինէ. օղակները դէմ
դիմաց թող ըլլան: 6 Յիսո՛ւն ոսկի ճարմանդ շինէ ու վարագոյրները ճարմանդներո՛վ
կոճկէ, որպէսզի միակտուր խորան ըլլայ:

7 Այծի մազէ վարագոյրնե՛ր շինէ՝ որ վրան մը ըլլայ խորանին վրայ. տասնմէ՛կ
վարագոյր շինէ: 8 Մէկ վարագոյրին երկայնքը երեսուն կանգուն ըլլայ, եւ մէկ
վարագոյրին լայնքը՝ չորս կանգուն. տասնմէկ վարագոյրները մէ՛կ չափով ըլլան: 9 Հինգ
վարագոյր զա՛տ կցէ, ու վեց վարագոյր՝ զատ. վեցերորդ վարագոյրը վրանին առջեւի
կողմը երկուքի՛ ծալէ: 10 Կցուածքին ծայրը եղող մէկ վարագոյրին եզերքին վրայ յիսո՛ւն
օղակ շինէ, եւ միւս կցուածքին ծայրը եղող վարագոյրին եզերքին վրայ՝ յիսուն օղակ: 11
Յիսո՛ւն պղինձէ ճարմանդ շինէ, ճարմանդները օղակներո՛ւն անցուր ու վրա՛նը կոճկէ,
որպէսզի միակտուր ըլլայ: 12 Վրանին վարագոյրներէն աւելորդ մնացածը, այսինքն
վարագոյրին աւելցած կէսը, խորանին ետեւը [ա]կախուած թող մնայ: 13 Վրանին
վարագոյրներուն երկայնքէն աւելցածը, մէկ կանգուն՝ մէկ կողմէն, եւ մէկ կանգուն՝ միւս
կողմէն, կախուած թող մնայ խորանին կողմերը, զայն մէկ կողմէն ու միւս կողմէն
ծածկելու համար: 14 Վրանին համար ծա՛ծք մը շինէ՝ կարմիր ներկուած խոյի մորթերէ, եւ
ծածք մըն ալ անոր վրայ՝ իշղարի մորթերէ:

15 Խորանին համար կանգնած մնացող տախտակնե՛ր շինէ՝ սատիմի փայտէ: 16 Մէկ
տախտակին երկայնքը տասը կանգուն ըլլայ, ու մէկ տախտակին լայնքը՝ մէկուկէս
կանգուն: 17 Ամէն մէկ տախտակ երկու ագուցիկ ծայր թող ունենայ՝ իրարու առընթեր.
խորանին բոլոր տախտակները ա՛յսպէս ըրէ: 18 Շինէ՛ խորանին տախտակները.- դէպի
հարաւ՝ հարաւային կողմը քսան տախտակ շինէ, 19 ու քսան տախտակներուն տակ՝
քառասո՛ւն արծաթէ խարիսխ: Մէկ տախտակի տակ՝ իր երկու ագուցիկ ծայրերը անցընելու
համար երկու խարիսխ թող ըլլայ, եւ ուրիշ տախտակի մը տակ՝ իր երկու ագուցիկ
ծայրերը անցընելու համար՝ երկու խարիսխ: 20 Խորանին միւս կողմին համար՝
հիւսիսային կողմը քսա՛ն տախտակ շինէ, 21 ու անոնց քառասուն արծաթէ խարիսխները.-
մէկ տախտակի տակ՝ երկու խարիսխ, եւ ուրիշ տախտակի մը տակ՝ երկու խարիսխ: 22
Խորանին ետեւի կողմին համար՝ դէպի արեւմուտք վե՛ց տախտակ շինէ, 23 ու խորանին
անկիւններուն համար՝ ետեւի կողմը երկո՛ւ տախտակ շինէ: 24 Ներքեւէն կրկնակ թող
ըլլան, իսկ գագաթէն օղակով մը միացած. երկուքն ալ ա՛յսպէս թող ըլլան, երկու
անկիւններուն համար թող ըլլան: 25 Այսպէս՝ անոնք ութ տախտակ պիտի ըլլան, ու անոնց
արծաթէ խարիսխները՝ տասնվեց խարիսխ.- մէկ տախտակի տակ՝ երկու խարիսխ ըլլայ, եւ
ուրիշ տախտակի մը տակ՝ երկու խարիսխ: 26 Սատիմի փայտէ նիգե՛ր շինէ. խորանին մէկ

[ա] Եբր.՝ տարածուած

կողմի տախտակներուն համար՝ հինգ նիգ ըլլայ, 27 խորանին միւս կողմի տախտակներուն
համար՝ հինգ նիգ, ու դէպի արեւմուտք՝ խորանին ետեւի կողմի տախտակներուն համար՝
հինգ նիգ: 28 Մէջտեղի նիգը, այսինքն տախտակներուն մէջտեղ եղողը, մէկ ծայրէն միւս
ծայրը թող անցնի: 29 Տախտակները ոսկիո՛վ պատէ, եւ անոնց օղակները՝ այսինքն
նիգերուն անցընելու տեղերը՝ ոսկիէ՛ շինէ: Նիգերն ալ ոսկիո՛վ պատէ:
30 Խորանը կանգնեցո՛ւր այն ձեւին համաձայն, որ լերան վրայ քեզի ցոյց տրուեցաւ:
31 Վարագո՛յր մը շինէ՝ կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ
քթանէ. հնարագիտութեամբ գործուած քերովբէներով միասին թող շինուի: 32 Զայն դի՛ր
սատիմի փայտէ չորս ոսկեպատ սիւնի վրայ. անոնց [բ]ճանկերը ոսկիէ ըլլան, ու չորս
արծաթէ խարիսխի վրայ թող դրուին: 33 Վարագոյրը ճարմանդներէ՛ն վար կախէ, եւ հո՛ն
բեր՝ վարագոյրին ներսը՝ Վկայութեան տապանակը: Վարագոյրը ձեզի համար Սրբութիւնը
պիտի զատէ Սրբութիւններու սրբութենէն: 34 Եւ Քաւութիւնը դի՛ր Վկայութեան
տապանակին վրայ, Սրբութիւններու սրբութեան մէջ: 35 Վարագոյրէն դո՛ւրս դիր սեղանը,
ու սեղանին դիմաց՝ խորանին հարաւային կողմը՝ աշտանակը. սեղանը դի՛ր հիւսիսային
կողմը:
36 Վրանին մուտքին համար ասեղնագործ վարագո՛յր մը շինէ՝ կապուտակէ, ծիրանիէ,
կրկնակի կարմիրէ եւ մանուած բարակ քթանէ: 37 Դրան վարագոյրին համար սատիմի
փայտէ հի՛նգ սիւն շինէ ու զանոնք ոսկիո՛վ պատէ. անոնց ճանկերը ոսկիէ ըլլան, եւ
անոնց համար պղինձէ հի՛նգ խարիսխ ձուլէ»:

ԽՈՐԱՆԸ
(Ելք. 38. 1-7)

27

«Զոհասեղանը սատիմի՛ փայտէ շինէ, երկայնքը՝ հինգ կանգուն, ու լայնքը՝ հինգ
կանգուն. զոհասեղանը քառակուսի թող ըլլայ, եւ անոր բարձրութիւնը՝ երեք կանգուն
ըլլայ: 2 Անոր եղջիւրները շինէ՛ անոր չորս անկիւններուն վրայ: Անոր եղջիւրները իրմէ
առնուած թող ըլլան. զայն պղինձո՛վ պատէ: 3 Շինէ՛ անոր անօթները՝ անոր մոխիրները
հանելու համար, նաեւ անոր թիակները, կոնքերը, մսահանները ու կրակարանները. անոր
բոլոր գործիքները պղինձէ՛ շինէ: 4 Անոր պղինձէ ցանցակերպ կասկարա՛յ մը շինէ, ու
ցանցին վրայ չո՛րս պղինձէ օղակ շինէ՝ անոր չորս անկիւններուն համար: 5 Զայն դի՛ր
զոհասեղանին շրջապատին տակ՝ ներքեւը, որպէսզի ցանցը գրեթէ զոհասեղանին
մէջտեղը ըլլայ: 6 Զոհասեղանին համար ձողե՛ր շինէ. ձողերը սատիմի փայտէ ըլլան, ու
զանոնք պղինձո՛վ պատէ: 7 Անոր ձողերը օղակներուն թող անցուին, ու ձողերը
զոհասեղանին երկու կողմերը թող ըլլան՝ զայն կրելու համար: 8 Զայն տախտակներո՛վ
շինէ՝ մէջը դատարկ, լեռը քեզի ցոյց տրուածին պէս. ճի՛շդ այդպէս թող շինեն զայն»:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ
(Ելք. 38. 9-20)

9 «Խորանին սրա՛հը շինէ.– դէպի հարաւ՝ հարաւային կողմին համար՝ սրահին
վարագոյրները մանուած բարակ քթանէ՛ շինէ, հարիւր կանգուն երկայնութեամբ՝ մէկ
կողմին համար, 10 անոր քսան սիւներով եւ անոնց քսան պղինձէ խարիսխներով.
սիւներուն ճանկերն ու անոնց կապերը արծաթէ ըլլան: 11 Նոյնպէս հիւսիսային կողմին
համար՝ սրահին երկայնքին՝ վարագոյրնե՛ր շինէ, հարիւր կանգուն երկայնութեամբ, անոր

[բ] Կամ՝ խոյակները

*քսան սիւներով եւ անոնց քսան պղինձէ խարիսխներով. սիւներուն ճանկերն ու անոնց
կապերը արծաթէ ըլլան: 12 Արեւմտեան կողմը՝ սրահին լայնքին՝ վարագոյրնե՛ր շինէ,
յիսուն կանգուն երկայնութեամբ, իրենց տասը սիւներով եւ անոնց տասը խարիսխներով:
13 Դէպի արեւելք՝ արեւելեան կողմը՝ սրահին լայնքը յիսուն կանգուն ըլլայ. 14 մէկ [ա]թեւին
համար վարագոյրնե՛ր շինէ, տասնհինգ կանգուն երկայնութեամբ, իրենց երեք սիւներով եւ
անոնց երեք խարիսխներով, 15 նաեւ վարագոյրներ՝ միւս թեւին համար, տասնհինգ
կանգուն երկայնութեամբ, իրենց երեք սիւներով եւ անոնց երեք խարիսխներով: 16 Սրահին
դրան համար ասեղնագո՛րծ վարագոյր մը շինէ՝ կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի
կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ, քսան կանգուն երկայնութեամբ, իր չորս սիւներով
եւ անոնց չորս խարիսխներով: 17 Սրահին շրջակայ բոլոր սիւները ըլլան արծաթէ
կապերով, անոնց ճանկերը՝ արծաթէ, իսկ խարիսխները՝ պղինձէ: 18 Սրահին երկայնքը՝
հարիւր կանգուն թող ըլլայ, լայնքը՝ ամէն տեղ յիսուն, ու բարձրութիւնը՝ հինգ կանգուն.
վարագոյրները մանուած բարակ քթանէ ըլլան, եւ իրենց խարիսխները՝ պղինձէ: 19
Խորանին բոլոր առարկաները՝ իր ամբողջ ծառայութեան համար, իր բոլոր ցիցերն ու
սրահին բոլոր ցիցերը պղինձէ ըլլան»:*

ՃՐԱԳԻՆ ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆԸ
(Ղեւ. 24. 1-4)

*20 «Նաեւ պատուիրէ՛ Իսրայէլի որդիներուն, որ քեզի [բ]ծեծուած զուտ ձէթ բերեն՝
լուսակալին համար, որպէսզի ճրագը շարունակ վառի: 21 Ահարոն եւ անոր որդիները թող
զետեղեն զայն՝ Հանդիպումի վրանին մէջ, Վկայութեան առջեւի վարագոյրէն դուրս, որ
վառի Տէրոջ առջեւ՝ իրիկունէն մինչեւ առտու: Ասիկա յաւիտենական կանոն թող ըլլայ
իրենց սերունդներուն մէջ՝ Իսրայէլի որդիներուն համար»:*

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԸ
(Ելք. 39. 1-7)

28

*«Իսրայէլի որդիներուն մէջէն մօտեցո՛ւր քեզի եղբայրդ՝ Ահարոնը, եւ իրեն հետ իր
որդիները, որպէսզի ինծի քահանայութիւն կատարեն. Ահարոնը, ու Նադաբը, Աբիուդը,
Եղիազարը եւ Իթամարը՝ Ահարոնի որդիները: 2 Սուրբ հագուստնե՛ր շինէ եղբօրդ՝
Ահարոնի, փառքի ու շքեղութեան համար: 3 Ըսէ՛ բոլոր [ա]միտքով իմաստուններուն՝ որոնք
ես իմաստութեան հոգիով լեցուցի, որ Ահարոնի հագուստներ շինեն՝ զայն սրբացնելու
համար, որպէսզի ինծի քահանայութիւն կատարէ: 4 Ահա՛ւասիկ անոնց շինելիք
հագուստները.- լանջապանակ, եփուտ, պարեգօտ, նկարազարդ պատմուճան, խոյր ու
գօտի: Սուրբ հագուստներ թող շինեն եղբօրդ՝ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն, որպէսզի
ինծի քահանայութիւն կատարեն:*

*5 Անոնք թող առնեն ոսկին, կապուտակը, ծիրանին, կրկնակի կարմիրն ու բարակ
քթանը, 6 եւ թող շինեն հնարագիտութեամբ գործուած եփուտը՝ ոսկի թելէ, կապուտակէ,
ծիրանիէ, կրկնակի կարմիր ու մանուած բարակ քթանէ: 7 Անոր երկու ծայրերը՝ անոր*

[ա] Եբր.՝ ուսին

[բ] Այսինքն՝ ծեծուած ձիթապտուղէն ինքնիրմէ հոսած

[ա] Եբր.՝ սիրտով

կցուած երկու ուսնոց թող ունենան, որպէսզի եփուտը միանայ: 8 Եփուտին ժապաւէնը՝ որ անոր վրայ է, անոր շինուածքին պէս՝ նոյն նիւթերէն թող ըլլայ.- ոսկիէ, կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ: 9 Երկո՛ւ եղնգնաքար առ, եւ անոնց վրայ Իսրայէլի որդիներուն անուննե՛րը փորագրէ: 10 Անոնց անուններէն վեցը՝ մէկ քարին վրայ փորագրէ՛, եւ մնացեալ վեց անունները՝ միւս քարին վրայ, անոնց ծնունդին համեմատ: 11 Այդ երկու քարերուն վրայ փորագրէ՛ Իսրայէլի որդիներուն անունները՝ ակնագործի բանուածքով, այսինքն կնիք փորագրելու պէս. զանոնք ագուցանէ՛ ոսկի ճանակներու մէջ: 12 Երկու քարերը դի՛ր եփուտին ուսնոցներուն վրայ, որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն յիշատակի քարեր ըլլան: Ահարոն անոնց անունները իր երկու ուսերուն վրայ պիտի կրէ Տէրոջ առջեւ՝ յիշատակի համար: 13 Նաեւ ոսկիէ ճանակնե՛ր շինէ, 14 ու զուտ ոսկիէ երկու ոլորուած շղթայ. զանոնք հիւսէ՛, եւ հիւսուած շղթաները ճանակներո՛ւն անցուր»:

ԼԱՆՋԱՊԱՆԱԿԸ
(Ելք. 39. 8-21)

15 «Դատաստանի լանջապանակը հնարագիտութեամբ գործուած թող ըլլայ: Շինէ՛ զայն եփուտին շինուածքին պէս՝ ոսկիէ, կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ եւ մանուած բարակ քթանէ: 16 Քառակուսի թող ըլլայ ու երկուքի ծալուի: Անոր երկայնքը մէկ թիզ ըլլայ, եւ անոր լայնքը՝ մէկ թիզ: 17 Անոր վրայ [բ]ագուցանուելիք քարեր՝՝ ագուցանէ՛, չորս կարգ քար, սա՛ կարգով.- առաջին կարգը՝ սարդիոն, տպազիոն ու զմրուխտ. 18 երկրորդ կարգը՝ կարկեհան, շափիւղայ եւ ադամանդ. 19 երրորդ կարգը՝ արեւաքար, ակատ ու մեղեսիկ. 20 չորրորդ կարգը՝ ոսկեքար, եղնգնաքար եւ յասպիս: Ասոնք ոսկիի մէջ թող ագուցանուին, իրենց ագուցուածքներուն մէջ: 21 Քարերը Իսրայէլի որդիներուն անուններուն պէս՝ տասներկու հատ թող ըլլան, անոնց անուններուն համեմատ. կնիքի նման թող փորագրուին, իւրաքանչիւրը իր անունով՝ տասներկու տոհմերուն համեմատ: 22 Լանջապանակին վրայ՝ զուտ ոսկիէ ոլորուած եւ հիւսուած շղթանե՛ր շինէ: 23 Լանջապանակին վրայ երկո՛ւ ոսկի օղակ շինէ, ու երկու օղակները դի՛ր լանջապանակին երկու ծայրերուն վրայ: 24 Երկու հիւսուած ոսկի շղթաները անցո՛ւր լանջապանակին ծայրերը եղող երկու օղակներուն: 25 Երկու հիւսուած շղթաներուն միւս երկու ծայրերը անցո՛ւր այդ երկու ճանակներուն, եւ զանոնք եփուտին ուսնոցներո՛ւն վրայ դիր, անոր առջեւի կողմը: 26 Երկո՛ւ ոսկի օղակ ալ շինէ, ու զանոնք լանջապանակին ներսի կողմէն՝ եփուտին կցուած եզերքին երկո՛ւ ծայրերը դիր: 27 Եւ ուրի՛շ երկու ոսկի օղակ շինէ, ու զանոնք եփուտին երկո՛ւ ուսնոցներուն ներքեւէն անցուր, անոր առջեւի կցուածքին մօտ, եփուտին ժապաւէնին վրայէն: 28 Լանջապանակը իր օղակներէն թող կապեն եփուտին օղակներուն՝ կապուտակէ շինուած երիզով, որպէսզի եփուտին ժապաւէնին վրայ ըլլայ եւ լանջապանակը եփուտին վրայէն չզատուի: 29 Երբ Ահարոն սրբարանը մտնէ, իր սիրտին վրայ թող կրէ Իսրայէլի որդիներուն անունները՝ դատաստանի լանջապանակին վրայ փորագրուած, Տէրոջ առջեւ մշտատեւ յիշատակի համար: 30 Դատաստանի լանջապանակին մէջ դի՛ր [գ]Ուրիմը եւ [դ]Թումիմը: Անոնք Ահարոնի սիրտին վրայ թող ըլլան, երբ ան Տէրոջ առջեւ երթայ: Ահարոն Տէրոջ առջեւ

[բ] Երբ.՝ քարերու ագուցուածքներ

[գ] Այսինքն՝ լոյսեր (յայտնութիւն)

[դ] Այսինքն՝ կատարելութիւններ (ճշմարտութիւն)

շարունակ իր սիրտին վրայ թող կրէ Իսրայէլի որդիներուն դատաստանը»:

ՈՒՐԻՇ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
(Ել. 39. 22-31)

31 «Եփուտին պարեգօտը ամբո՛ղջովին կապուտակէ շինէ: 32 Անոր մէջտեղը գլուխ
անցընելու բացուածք մը թող ըլլայ. բացուածքին շուրջը՝ զրահի բացուածքին պէս
հիւսուած եզերք մը թող ունենայ, որպէսզի չպատռի: 33 Իսկ անոր քղանցքին վրայ
կապուտակէ, ծիրանիէ եւ կրկնակի կարմիրէ նուռե՛ր շինէ – անոր քղանցքին վրայ՝
բոլորածեւ շարուած –, եւ անոնց մէջտեղը ոսկի զանգակնե՛ր դիր՝ բոլորածեւ. 34
պարեգօտին քղանցքին վրայ ոսկի զանգակ մը ու նուռ մը, ոսկի զանգակ մը ու նուռ մը
ըլլան՝ բոլորածեւ շարուած: 35 Պաշտօն կատարելու համար ան Ահարոնի վրայ թող ըլլայ,
եւ Տէրոջ առջեւ սրբարանը մտած ու ելած ատեն անոր ձայնը թող լսուի, որպէսզի չմեռնի:
36 Զուտ ոսկիէ թիթե՛ղ մը շինէ, եւ անոր վրայ կնիք փորագրելու պէս փորագրէ՛.
[ե]“Տէրոջ սրբութիւնը ”: 37 Նաեւ կապուտակէ երիզ մը անցուր անոր, որպէսզի խոյրին
վրայ դրուի. խոյրին վրայ՝ անոր առջեւի կողմը թող ըլլայ: 38 Ան Ահարոնի ճակատին վրայ
թող ըլլայ, որպէսզի Ահարոն կրէ սուրբ բաներուն անօրէնութիւնը, երբ Իսրայէլի որդիները
զանոնք սրբացնեն՝ իրենց բոլոր սուրբ պարգեւները մատուցանած ատեն: Շարունակ իր
ճակատին վրայ թող ըլլայ, որպէսզի անոնք ընդունելի ըլլան Տէրոջ առջեւ:
39 Պատմուճանը բարա՛կ քթանէ նկարակերտէ, ու խոյրը բարա՛կ քթանէ շինէ. գօտին
ասեղնագո՛րծ շինէ:
40 Ահարոնի որդիներուն պատմուճաննե՛ր շինէ, անոնց գօտինե՛ր շինէ, եւ փառքի ու
շքեղութեան համար անոնց ապարօշնե՛ր շինէ: 41 Զանոնք հագցո՛ւր քու եղբօրդ՝
Ահարոնի, եւ իրեն հետ՝ իր որդիներուն: Զանոնք օծէ՛, [զ]զանոնք նուիրէ՛" ու զանոնք
սրբացո՛ւր, որպէսզի ինծի քահանայութիւն կատարեն: 42 Անոնց կտաւէ
անդրավարտիքնե՛ր շինէ՝ իրենց մարմինին մերկութիւնը ծածկելու համար. իրենց մէջքէն
մինչեւ ազդրերը թող հասնին: 43 Անոնք Ահարոնի եւ անոր որդիներուն վրայ թող ըլլան՝
երբ Հանդիպումի վրանը մտնեն, կամ երբ զոհասեղանին մօտենան սրբարանին մէջ՝
պաշտօն կատարելու համար, որ անօրէնութիւն չկրեն ու չմեռնին: Ասիկա յաւիտենական
կանոն մը թող ըլլայ իրեն եւ իրմէ ետք իր զարմին»:

ԱՀԱՐՈՆԻ ԵՒ ԻՐ ՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄԻ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ
(Ղեւ. 8. 1-36)

29

«Ահա՛ւասիկ ինչ որ անոնց պիտի ընես՝ զանոնք սրբացնելու համար, որպէսզի ինծի
քահանայ ըլլան.– արջառներէն զուարա՛կ մը ու երկո՛ւ անարատ խոյ առ, 2 նաեւ բաղարջ,
իւղով շաղուած անխմոր կարկանդակներ ու իւղով օծուած անխմոր լաւաշներ. ասոնք
շինէ՛ ցորենի [է]նաշիհով, 3 զանոնք դի՛ր սակառի մը մէջ, եւ զանոնք մատուցանէ՛
սակառին մէջ՝ զուարակին ու երկու խոյերուն հետ: 4 Ահարոնը եւ անոր որդիները
մօտեցո՛ւր Հանդիպումի վրանին մուտքին, ու զանոնք ջուրո՛վ լուա: 5 Հագուստները ա՛ռ եւ

[ե] Այսինքն՝ Տէրոջ սրբացած

[զ] Եբր.՝ անոնց ձե՛ռքը լեցուր

[է] Այսինքն՝ նուրբ ալիւրով

*Ահարոնի հագցո՛ւր պատմուճանը, եփուտին պարեգօտը, եփուտն ու լանջապանակը, եւ
զայն փաթթէ՛ եփուտին ժապաւէնով: 6 Խոյրը դի՛ր անոր գլուխը, ու սուրբ պսակը դի՛ր
խոյրին վրայ: 7 Յետոյ օծումի ի՛ւղը առ, եւ անոր գլուխին վրայ թափելով՝ օծէ՛ զայն: 8
Անոր որդիները մօտեցո՛ւր, անոնց պատմուճաննե՛ր հագցուր, 9 անոնց մէջքը գօտի՛
կապէ,- այսինքն՝ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն,- անոնց գլուխը ապարօշնե՛ր փաթթէ, ու
քահանայութիւնը իրե՛նց թող ըլլայ յաւիտենական կանոնով: Ա՛յսպէս նուիրէ Ահարոնը եւ
անոր որդիները:*

*10 Զուարակը մօտեցո՛ւր Հանդիպումի վրանին առջեւ, եւ Ահարոն ու անոր որդիները
իրենց ձեռքերը թող դնեն զուարակին գլուխին վրայ: 11 Տէրոջ առջեւ մորթէ՛ զուարակը՝
Հանդիպումի վրանին մուտքը: 12 Զուարակին արիւնէն ա՛ռ եւ մատովդ դի՛ր զոհասեղանին
եղջիւրներուն վրայ. իսկ մնացած ամբողջ արիւնը թափէ՛ զոհասեղանին յատակը: 13
Փորոտիքը ծածկող ամբողջ ճարպը, լեարդին վրայ եղող թաղանթը, երկու երիկամունքը եւ
անոնց վրայ եղող ճարպը ա՛ռ ու զոհասեղանին վրայ այրէ՛: 14 Բայց զուարակին միսը,
անոր մորթը եւ անոր թրիքը կրակո՛վ այրէ բանակավայրէն դուրս. ասիկա մեղքի
պատարագ մըն է:*

*15 Խոյերէն մէ՛կը առ, ու Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց ձեռքերը թող դնեն խոյին
գլուխին վրայ: 16 Այդ խոյը մորթէ՛, անոր արիւնը ա՛ռ ու սրսկէ՛ զոհասեղանին վրայ՝
բոլորածեւ: 17 Խոյը կտորներո՛ւ բաժնէ. անոր փորոտիքը եւ թաթերը լուա՛, ու զանոնք դի՛ր
անոր կտորներուն եւ գլուխին վրայ: 18 Յետոյ ամբո՛ղջ խոյը այրէ զոհասեղանին վրայ.
ասիկա ողջակէզ է Տէրոջ. անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջ:*

*19 Մի՛ւս խոյն ալ առ, ու Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց ձեռքերը թող դնեն խոյին
գլուխին վրայ: 20 Խոյը մորթէ՛, անոր արիւնէն ա՛ռ, ու դի՛ր Ահարոնի աջ ականջին
բլթակին վրայ, անոր որդիներուն աջ ականջին բլթակին վրայ, անոնց աջ ձեռքին
բթամատին վրայ, եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ. իսկ մնացած արիւնը սրսկէ՛
զոհասեղանին վրայ՝ բոլորածեւ: 21 Յետոյ զոհասեղանին վրայ եղող արիւնէն ու օծումի
իւղէն ա՛ռ, եւ սրսկէ՛ Ահարոնի վրայ ու անոր հագուստներուն վրայ, եւ անոր հետ՝ իր
որդիներուն վրայ ու որդիներուն հագուստներուն վրայ: Ա՛յսպէս պիտի սրբանան ինք եւ իր
հագուստները, ու իրեն հետ իր որդիները եւ որդիներուն հագուստները: 22 Ապա խոյէն ա՛ռ
ճարպն ու դմակը, փորոտիքը ծածկող ճարպը, լեարդին վրայի թաղանթը, երկու
երիկամունքը, անոնց վրայ եղող ճարպը եւ աջ զիստը,- որովհետեւ ասիկա նուիրումի
խոյն է,- 23 նաեւ ա՛ռ Տէրոջ առջեւ եղող բաղարջի սակառէն՝ մէկ հացի նկանակ, մէկ
իւղով հացի կարկանդակ եւ մէկ լաւաշ, 24 ու բոլո՛րը դիր Ահարոնի ափը եւ անոր
որդիներուն ափը, ու զանոնք Տէրոջ առջեւ [բ]մատուցանէ՛ իբր երերցնելիք ընծայ: 25 Յետոյ
անոնց ձեռքէն ա՛ռ զանոնք, եւ զոհասեղանին վրայ – ողջակէզին վրայ – այրէ՛ Տէրոջ
առջեւ՝ անոյշ հոտի համար. ասիկա պատարագ մըն է Տէրոջ: 26 Ահարոնի նուիրումին
համար պատրաստուած խոյին երբո՛ւծը առ, ու զայն Տէրոջ առջեւ մատուցանէ՛ իբր
երերցնելիք ընծայ. ատիկա քո՛ւ բաժինդ թող ըլլայ: 27 Ահարոնի համար եւ անոր
որդիներուն համար եղող նուիրումի խոյին երերցնելիք երբո՛ւծն ու բարձրացնելիք զի՛ստը
սրբացուր: 28 Ասիկա յաւիտենական կանոնով Ահարոնի եւ անոր որդիներուն թող ըլլայ՝
Իսրայէլի որդիներուն կողմէն, որովհետեւ ասիկա բարձրացնելիք ընծայ է: Ան
բարձրացնելիք ընծայ թող ըլլայ Իսրայէլի որդիներէն – իրենց խաղաղութեան զոհերէն –.
իրենց բարձրացնելիք ընծան թող ըլլայ Տէրոջ:*

*29 Ահարոնի սուրբ հագուստները՝ իրմէ ետք իր որդիներուն թող ըլլան, որպէսզի
անոնցմով օծուին ու անոնցմով նուիրուին: 30 Իր որդիներէն ա՛ն որ իր տեղը քահանայ է՝*

[բ] Եբր.՝ երերցո՛ւր

*թող հագնի զանոնք եօթը օր, երբ Հանդիպումի վրանը մտնէ՝ սրբարանին մէջ պաշտօն
կատարելու համար: 31 Նուիրումի խո՛յը առ ու անոր միսը սո՛ւրբ տեղ մը եփէ: 32 Ահարոն
եւ իր որդիները թող ուտեն խոյին միսն ու սակառին մէջի հացը՝ Հանդիպումի վրանին
մուտքը: 33 Անոնք թող ուտեն այն բաները՝ որոնցմով քաւութիւն եղաւ զիրենք նուիրելու եւ
սրբացնելու համար: Օտար մը անոնցմէ թող չուտէ, որովհետեւ անոնք սուրբ են: 34 Եթէ
նուիրումի միսէն ու հացէն մինչեւ առտու մնայ, այդ մնացածը կրակո՛վ այրէ. ան թող
չուտուի, քանի որ սուրբ է:*

*35 Ահարոնի եւ անոր որդիներուն ա՛յսպէս ըրէ, բոլոր քեզի պատուիրածներուս
համաձայն: Եօ՛թը օրուան մէջ կատարէ անոնց նուիրումը: 36 Օրը մէ՛կ զուարակ իբր
մեղքի պատարագ ընծայէ՝ քաւութեան համար. զոհասեղանը մեղքէ՛ մաքրէ երբ անոր
համար քաւութիւն ընես, եւ զայն օծէ՛ սրբացնելու համար: 37 Զոհասեղանին համար եօ՛թը
օր քաւութիւն ըրէ, ու զայն սրբացո՛ւր. զոհասեղանը ամենասուրբ պիտի ըլլայ. ինչ որ
զոհասեղանին դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ»:*

ԱՄԷՆՕՐԵԱՅ ԸՆԾԱՆԵՐ

(Թիւ. 28. 1-8)

*38 «Զոհասեղանին վրայ ընծայելիք զոհդ սա՛ է.- շարունակ՝ ամէն օր՝ մէկ տարեկան
երկու գառ. 39 մէկ գառը առտո՛ւն ընծայէ, իսկ միւս գառը իրիկուա՛ն դէմ ընծայէ: 40
Նաեւ մէկ գառին հետ ընծայէ՛ մէկ տասներորդ [գ]նաշիի՝ քառորդ հիմէն ծեծուած իւղով
շաղուած, ու թափելիք նուէրին համար՝ քառորդ հիմէն գինի: 41 Միւս գառը իրիկուա՛ն դէմ
ընծայէ. զայն ընծայէ՛ առտուան հացի ընծային պէս եւ անոր թափելիք նուէրին պէս, իբր
անուշահոտ պատարագ Տէրոջ: 42 Ասիկա ձեր սերունդներուն մէջ մշտատեւ ողջակէզ
ըլլայ Տէրոջ առջեւ՝ Հանդիպումի վրանին դրան քով, ուր ձեզի պիտի հանդիպիմ՝ քեզի
հետ խօսելու համար: 43 Հոն Իսրայէլի որդիներուն պիտի հանդիպիմ, ու վրանը իմ
փառքովս պիտի սրբացուի: 44 Հանդիպումի վրանը եւ զոհասեղանը պիտի սրբացնեմ:
Ահարոնն ու անոր որդիներն ալ պիտի սրբացնեմ, որպէսզի ինծի քահանայութիւն
կատարեն: 45 Իսրայէլի որդիներուն մէջտեղը պիտի բնակիմ եւ անոնց Աստուած պիտի
ըլլամ, 46 ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ իրենց Աստուածը, որ Եգիպտոսի երկրէն
հանեցի զիրենք՝ իրենց մէջտեղը բնակելու համար: Ե՛ս եմ Տէրը՝ իրենց Աստուածը»:*

ԽՈՒՆԿ ԾԽԵԼՈՒ ԶՈՀԱՍԵՂԱՆԸ

(Ելք. 37. 25-28)

30

*«Խունկ ծխելու զոհասեղա՛ն մը շինէ. սատիմի՛ փայտէ շինէ զայն: 2 Անոր երկայնքը
կանգուն մը ըլլայ, անոր լայնքը՝ կանգուն մը – քառակուսի թող ըլլայ –, եւ անոր
բարձրութիւնը՝ երկու կանգուն: Անոր եղջիւրները իրմէ առնուած ըլլան: 3 Զայն զո՛ւտ
ոսկիով պատէ – անոր վրան, անոր կողմերը՝ բոլորածեւ, ու անոր եղջիւրները –, եւ անոր
շուրջը ոսկի շրջանա՛կ մը շինէ: 4 Անոր երկո՛ւ ոսկի օղակ շինէ՝ անոր շրջանակին տակ,
անոր երկու անկիւնները. անոր երկո՛ւ կողմերուն վրայ շինէ, որպէսզի անոնք անցընելու
տեղեր ըլլան ձողերուն՝ զայն ասոնցմով կրելու համար: 5 Ձողերը սատիմի՛ փայտէ շինէ
եւ զանոնք ոսկիո՛վ պատէ: 6 Զայն դի՛ր Վկայութեան տապանակին քով եղող վարագոյրին
առջեւ – Վկայութեան վրայ եղող Քաւութեան առջեւ –, ուր ես քեզի պիտի հանդիպիմ: 7
Ահարոն անոր վրայ անուշաբոյր խունկ թող ծխէ. ամէն առտու, երբ ճրագները յարդարէ՝*

[գ] Այսինքն՝ նուրբ ալիւր

խունկ թող ծխէ: 8 Նաեւ իրիկուան դէմ, երբ ճրագները վառէ՝ Ահարոն խունկ թող ծխէ, որ Տէրոջ առջեւ մշտատեւ խունկ ըլլայ ձեր սերունդներուն մէջ: 9 Անոր վրայ օտար խունկ, կամ ողջակէզ, կամ հացի ընծայ մի՛ մատուցանէք. անոր վրայ թափելիք նուէր մի՛ [ա]ընծայէք: 10 Ահարոն տարին մէ՛կ անգամ անոր եղջիւրներուն վրայ թող քաւութիւն ընէ. քաւութիւններուն մեղքի պատարագին արիւնով անոր վրայ թող քաւութիւն ընէ տարին մէ՛կ անգամ, ձեր սերունդներուն մէջ: Ասիկա ամենասուրբ է Տէրոջ»:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՏՈՒՐՔԸ

11 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 12 «Երբ Իսրայէլի որդիներուն գումարը առնես՝ իրենց թուարկումին համեմատ, անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր անձին փրկանքը թող տայ Տէրոջ՝ զանոնք թուարկած ատեն, որպէսզի անոնց մէջ հարուած չըլլայ երբ զանոնք թուարկես: 13 Անոնք սա՛ թող տան. ամէն մէկը որ կ՚անցնի թուարկումէն՝ սրբարանի սիկղին համեմատ կէս սիկղ արծաթ թող տայ: Մէկ սիկղը քսան կերատ է. Տէրոջ բարձրացնելիք ընծան կէս սիկղ ըլլայ: 14 Ամէն քսան տարեկանէն վեր եղող՝ որ կ՚անցնի թուարկումէն, բարձրացնելիք ընծայ թող տայ Տէրոջ: 15 Երբ ձեր անձերուն քաւութիւն ընելու համար Տէրոջ բարձրացնելիք ընծան տաք՝ կէս սիկղէն ո՛չ աւելի թող տայ հարուստը, ո՛չ ալ պակաս՝ չքաւորը: 16 Իսրայէլի որդիներէն ա՛ռ քաւութեան արծաթը եւ [բ]յատկացո՛ւր Հանդիպումի վրանին ծառայութեան, որպէսզի Տէրոջ առջեւ յիշատակ ըլլայ Իսրայէլի որդիներուն՝ ձեր անձերուն քաւութիւն ընելու համար»:

ՊՂԻՆՁԷ ԱՒԱԶԱՆԸ

17 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 18 «Նաեւ պղինձէ աւազա՛ն մը շինէ լուացումի համար. անոր խարիսխն ալ պղինձէ ըլլայ: Հանդիպումի վրանին եւ զոհասեղանին մէջտե՛ղ դիր զայն, ու ջո՛ւր լեցուր անոր մէջ: 19 Ահարոն եւ իր որդիները անոր մէջ թող լուան իրենց ձեռքերն ու ոտքերը: 20 Երբ անոնք Հանդիպումի վրանը մտնեն, կամ երբ զոհասեղանին մօտենան՝ պաշտօն կատարելու եւ Տէրոջ պատարագ մատուցանելու համար, ջուրով թող լուացուին՝ որպէսզի չմեռնին: 21 Ուստի իրենց ձեռքերն ու ոտքերը թող լուան, որպէսզի չմեռնին. ասիկա իրենց յաւիտենական կանոն թող ըլլայ, թէ՛ իրեն եւ թէ՛ իր զարմին՝ իրենց սերունդներուն մէջ»:

ՕԾՈՒՄԻՆ ԻՒՂԸ

22 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 23 «Ա՛ռ քեզի [գ]պատուական բուրաւէտ համեմներ,– զուտ զմուռս՝ հինգ հարիւր սիկղ, անոր կէսին չափ՝ այսինքն երկու հարիւր յիսուն սիկղ բուրաւէտ կինամոն, երկու հարիւր յիսուն սիկղ բուրաւէտ խունկեղէգ, 24 հինգ հարիւր սիկղ կասիա՝ սրբարանի սիկղին համեմատ, ու մէկ հիմէն ձէթ,– 25 եւ սուրբ օծումի իւղ շինէ զանոնք, [դ]բուրագործի արհեստին համեմատ բաղադրուած օծանելիք մը:

[ա] *Եբր.՝ թափէք*

[բ] *Եբր.՝ տո՛ւր*

[գ] *Եբր.՝ գլխաւոր*

[դ] *Այսինքն՝ բոյրեր շինողի*

Ան սուրբ օծումի իւղ թող ըլլայ, 26 ու անո՛վ օծէ Հանդիպումի վրանը, Վկայութեան
տապանակը, 27 սեղանը եւ անոր բոլոր առարկաները, աշտանակն ու անոր առարկաները,
խունկին զոհասեղանը, 28 ողջակէզին զոհասեղանը՝ իր բոլոր առարկաներուն հետ,
աւազանն ու անոր խարիսխը: 29 Սրբացո՛ւր զանոնք, որպէսզի ամենասուրբ ըլլան. ինչ որ
անոնց դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ: 30 Ահարոն եւ իր որդիները օծէ՛ ու զանոնք սրբացո՛ւր,
որպէսզի ինծի քահանայութիւն կատարեն: 31 Իսրայէլի որդիներուն ըսէ՛. "Ասիկա ինծի
օծումի սուրբ իւղ թող ըլլայ ձեր սերունդներուն մէջ: 32 Ջայն մարդու մարմինի վրայ մի՛
թափէք, եւ անոր չափերուն համեմատ անոր նմանը մի՛ շինէք: Ասիկա սուրբ է, ու ձեզի
սուրբ պիտի ըլլայ: 33 Ո՛վ որ անոր նմանը բաղադրէ, կամ ո՛վ որ անկէ [ե]օտարի վրայ դնէ,
իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի"»:

ԽՈՒՆԿԸ

34 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ա՛ռ քեզի բոյրեր, այսինքն՝ ստաշխ, եղունգ եւ քաղբան, այս
բոյրերը՝ զուտ կնդրուկով. ամէն մէկէն՝ հաւասար ծանրութեամբ թող ըլլայ: 35 Անոնցմով
խո՛ւնկ շինէ՝ բուրագործի արհեստին համեմատ բաղադրուած, [զ]իրարու խառնուած",
մաքուր ու սուրբ: 36 Անկէ ծեծէ՛ քիչ մը՝ շատ մանր, եւ դի՛ր Հանդիպումի վրանին մէջ՝
Վկայութեան առջեւ, ուր ես քեզի պիտի հանդիպիմ: Ան ձեզի ամենասուրբ պիտի ըլլայ:
37 Այդ շինելիք խունկիդ չափերուն համեմատ դուք ձեզի համար մի՛ շինէք. ան քեզի
սուրբ պիտի ըլլայ, Տէրոջ նուիրուած: 38 Ո՛վ որ հոտոտելու համար անոր նմանը շինէ, իր
ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի»:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ
(Ելք. 35. 30-36. 1)

31

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Ահա՛ Յուդայի տոհմէն Ովրի որդիին Ուրիի որդին՝
Բեսելիէլը իր անունով կանչեցի, 3 եւ Աստուծոյ Հոգիով լեցուցի զայն՝ իմաստութեամբ,
հանճարով ու գիտութեամբ, ամէն տեսակ գործի համար, 4 որպէսզի հնարքներ
[ա]մտածելով՝ ոսկի, արծաթ եւ պղինձ գործածէ, 5 ագուցանելու համար քարեր տաշէ, փայտ
քանդակէ, ու ամէն տեսակ գործ կատարէ: 6 Եւ ահա՛ Դանի տոհմէն Աքիսամայի որդին՝
Ոհողիաբը տուի անոր հետ: Ամէն իմաստունի սիրտին մէջ իմաստութիւն դրի, որպէսզի
բոլոր քեզի պատուիրածներս ընեն.- 7 Հանդիպումի վրանը, Վկայութեան տապանակն ու
անոր վրայ եղող Քաւութիւնը, վրանին բոլոր առարկաները, 8 սեղանը եւ անոր
առարկաները, մաքուր աշտանակը՝ իր բոլոր առարկաներով, խունկին զոհասեղանը 9
ողջակէզին զոհասեղանը՝ իր բոլոր առարկաներով, աւազանը եւ անոր խարիսխը, 10
պաշտամունքին հագուստները, Ահարոն քահանային սուրբ հագուստներն ու անոր
որդիներուն հագուստները՝ քահանայութիւն կատարելու համար, 11 եւ օծումի իւղն ու
սրբարանին համար անուշաբոյր խունկը: Թող ընեն՝ բոլոր քեզի պատուիրածներուս
համաձայն»:

[ե] Այսինքն՝ Ահարոնի զարմէն չեղողի

[զ] Կամ՝ աղուած

[ա] Եբր.՝ հնարելով

ՇԱԲԱԹ՝ ՀԱՆԳՍՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

*12 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 13 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. "Անշո՛ւշտ
իմ Շաբաթներս պիտի պահէք. որովհետեւ այս նշան մըն է իմ ու ձեր միջեւ՝ ձեր
սերունդներուն մէջ, որպէսզի գիտնաք թէ ձեզ սրբացնող Տէրը ե՛ս եմ: 14 Ուստի Շաբաթը
պահեցէ՛ք, քանի որ ան ձեզի սուրբ է. ո՛վ որ զայն պղծէ՝ անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի.
արդարեւ ո՛վ որ այդ օրը գործ մը ընէ, այդ անձը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի
բնաջնջուի: 15 Վե՛ց օր գործ ըրէք, բայց եօթներորդ օրը՝ հանգիստի Շաբաթը՝ սուրբ պիտի
ըլլայ Տէրոջ: Ո՛վ որ Շաբաթ օրը գործ մը ընէ, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 16 Իսրայէլի
որդիները Շաբաթը թող պահեն, որպէսզի իրենց սերունդներուն մէջ Շաբաթը կատարեն
իբր յաւիտենական ուխտ: 17 Ան յաւիտենական նշան մըն է իմ եւ Իսրայէլի որդիներուն
միջեւ. քանի որ Տէրը վեց օրուան մէջ [բ]ստեղծեց երկինքն ու երկիրը, եւ եօթներորդ օրը
դադրեցաւ ու [գ]հանգստացաւ□»:*

*18 Երբ Սինա լերան վրայ Մովսէսի հետ խօսիլը աւարտեց, Վկայութեան երկու
տախտակները տուաւ անոր, քարէ տախտակներ՝ Աստուծոյ մատով գրուած:*

ՈՍԿԻ ՀՈՐԹԸ
(Բ. Օր. 9. 6-29)

32

*Երբ ժողովուրդը տեսաւ թէ Մովսէս կը յամենար լեռնէն իջնելու, ժողովուրդը Ահարոնի
քով համախմբուեցաւ եւ անոր ըսաւ. «Կանգնէ՛, մեզի աստուածնե՛ր շինէ՝ որ մեր առջեւէն
երթան, քանի որ այդ Մովսէսը՝ մեզ Եգիպտոսի երկրէն բարձրացնող մարդը՝ չենք գիտեր
թէ ի՛նչ եղաւ անոր»: 2 Ահարոն անոնց ըսաւ. «Ձեր կիներուն, որդիներուն եւ աղջիկներուն
ականջները եղած ոսկի օղերը [ա]հանեցէ՛ք ու ինծի՛ բերէք»: 3 Ամբողջ ժողովուրդը՝ իրենց
ականջները եղած օղերը հանեցին եւ Ահարոնի բերին: 4 Ան ալ առաւ անոնց ձեռքէն,
[բ]դուրով մը ձեւաւորեց ու ձուլածոյ հորթ մը շինեց: Եւ ըսին. «Ո՛վ Իսրայէլ, ասո՛նք են քու
աստուածներդ՝ որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն բարձրացուցին»: 5 Երբ Ահարոն տեսաւ ասիկա,
անոր առջեւ զոհասեղան մը կառուցանեց, ու Ահարոն գոչել տուաւ. «Վաղը տօն է
Տէրոջ»: 6 Հետեւեալ օրը՝ կանուխ ելան, եւ ողջակէզներ մատուցանեցին ու
խաղաղութեան զոհեր բերին. ապա ժողովուրդը նստաւ ուտելու եւ խմելու, ու կանգնեցան
զբօսնելու:*

*7 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Գնա՛, իջի՛ր, որովհետեւ ապականեցաւ քու ժողովուրդդ՝ որ
Եգիպտոսի երկրէն բարձրացուցիր. 8 անոնք շուտով շեղեցան այն ճամբայէն՝ որ իրենց
պատուիրեցի: Իրենց ձուլածոյ հորթ շինեցին եւ անոր երկրպագեցին. անոր զոհեցին ու
ըսին. "Ո՛վ Իսրայէլ, ասո՛նք են քու աստուածներդ՝ որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն
բարձրացուցին□»: 9 Եւ Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ես այս ժողովուրդը տեսայ, եւ ահա՛ ան
խստապարանոց ժողովուրդ մըն է. 10 ուստի հիմա ձգէ՛ զիս՝ որ իմ բարկութիւնս անոնց
դէմ բորբոքի եւ սպառեմ զանոնք, ու քեզ մեծ ազգ մը պիտի ընեմ»: 11 Բայց Մովսէս*

[բ] Եբր.՝ ըրաւ

[գ] Եբր.՝ շունչ առաւ

[ա] Եբր.՝ կոտրեցէ՛ք

[բ] Կամ՝ քանդակագործի գրիչով

*Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն [գ]պաղատեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ քու բարկութիւնդ բորբոքի
քու ժողովուրդիդ դէմ, որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր մեծ կարողութեամբ եւ ուժեղ
ձեռքով: 12 Ինչո՞ւ Եգիպտացիները խօսին ու ըսեն. “Չարիքի համար հանեց զանոնք,
որպէսզի լեռներուն մէջ մեռցնէ եւ զանոնք երկրագունդի մակերեսէն սպառէ□: Կասեցո՛ւր
քու բորբոքած բարկութիւնդ ու հրաժարէ՛ այս չարիքը քու ժողովուրդիդ վրայ բերելէ: 13
Յիշէ՛ քու ծառաներդ՝ Աբրահամը, Իսահակը եւ Իսրայէլը, որոնց քու անձո՛վդ երդում ըրիր,
ու ըսիր անոնց. “Ձեր զարմը երկինքի աստղերուն պէս պիտի բազմացնեմ, եւ այս ամբողջ
երկիրը՝ որուն մասին խօսեցայ, ձեր զարմին պիտի տամ ու զայն պիտի ժառանգեն
յաւիտենապէս□»: 14 Եւ Տէրը հրաժարեցաւ այն չարիքէն, որուն համար ըսեր էր թէ իր
ժողովուրդին պիտի ընէ:*

*15 Մովսէս դարձաւ ու լեռնէն իջաւ: Վկայութեան երկու տախտակները իր ձեռքն էին:
Տախտակներուն երկու կողմերը գրուած էին. անոնք թէ՛ մէկ կողմէն եւ թէ՛ միւս կողմէն
գրուած էին: 16 Տախտակները Աստուծոյ գործն էին. գրութիւնը Աստուծոյ գրութիւնն էր,
տախտակներուն վրայ փորագրուած: 17 Երբ Յեսու գոռացող ժողովուրդին գոչիւնը լսեց,
Մովսէսի ըսաւ. «Բանակավայրին մէջ պատերազմի աղմուկ կայ»: 18 Իսկ ան ըսաւ.
«Ասիկա [դ]յաղթողներու կանչի՝՝ աղմուկ չէ, ո՛չ ալ [ե]յաղթուածներու կանչի՝՝ աղմուկ է.
հապա ես [զ]խմբերգի ձայն կը լսեմ»: 19 Երբ Մովսէս՝ բանակավայրին մօտենալով՝ տեսաւ
հորթն ու պարերը, բարկութիւնը բորբոքեցաւ, տախտակները իր ձեռքէն նետեց եւ լերան
ստորոտը կոտրտեց զանոնք: 20 Յետոյ անոնց շինած հորթը առաւ, կրակով այրեց, մանր
աղաց, ապա ջուրին վրայ ցանեց եւ Իսրայէլի որդիներուն խմցուց:*

*21 Մովսէս Ահարոնի ըսաւ. «Այս ժողովուրդը ի՞նչ ըրաւ քեզի, որ անոր վրայ այսչափ
մեծ մեղք մը բերիր»: 22 Ահարոն ըսաւ. «Իմ տիրոջս բարկութիւնը թող չբորբոքի. դուն կը
ճանչնաս այս ժողովուրդը, որ չարին հակամէտ է: 23 Ինծի ըսին. “Մեզի աստուածնե՛ր
շինէ՝ որպէսզի մեր առջեւէն երթան, քանի որ այդ Մովսէսը՝ մեզ Եգիպտոսի երկրէն
բարձրացնող մարդը՝ չենք գիտեր թէ ի՛նչ եղաւ անոր□: 24 Ես ալ ըսի անոնց. “Ո՛վ որ ոսկի
ունի՝ թող հանէ□: Բերին ինծի, ու ես կրակը ձգեցի զայն, եւ այս հորթը դուրս ելաւ»:*

*25 Երբ Մովսէս ժողովուրդին [է]անառակութիւնը տեսաւ, (որովհետեւ Ահարոն [ը]թողուցած
էր զանոնք՝ որ անառակութիւն ընեն՝՝, իրենց թշնամիներուն մէջ խայտառակ ըլլալու չափ,)
26 Մովսէս բանակավայրին դուռը կայնեցաւ եւ ըսաւ. «Ո՛վ որ Տէրոջ կողմէն է, ինծի թող
գայ»: Ղեւիի բոլոր որդիները անոր քով հաւաքուեցան: 27 Անոնց ըսաւ. «Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Իւրաքանչիւրը իր սուրը ազդրին վրայ թող դնէ,
բանակավայրին մէջ դռնէ դուռ անցնի ու վերադառնայ, եւ իւրաքանչիւրը իր եղբայրը,
իւրաքանչիւրը իր ընկերը եւ իւրաքանչիւրը իր հարեւանը մեռցնէ□»: 28 Ղեւիի որդիները
Մովսէսի խօսքին համաձայն ըրին, ու այդ օրը ժողովուրդէն երեք հազար մարդու չափ
ինկաւ: 29 Արդարեւ Մովսէս ըսեր էր. «Այսօր դուք ձեզ Տէրո՛ջ նուիրեցէք, իւրաքանչիւրը*

[գ] *Եբր.՝ երեսին պաղատեցաւ*

[դ] *Կամ՝ զօրութեան պատասխանի*

[ե] *Կամ՝ տկարութեան պատասխանի*

[զ] *Եբր.՝ պատասխանելով երգի*

[է] *Կամ՝ մերկ ըլլալը*

[ը] *Կամ՝ մերկացուցած էր զանոնք*

Նոյնիսկ զոհելով իր որդին եւ իր եղբայրը, որպէսզի ձեզի օրհնութիւն տայ այսօր»:
30 Հետեւեալ օրը՝ Մովսէս ժողովուրդին ըսաւ. «Դուք մեծ մեղք գործեցիք. հիմա Տէրոջ
քով պիտի բարձրանամ, թերեւս քաւութիւն մը ընեմ ձեր մեղքին համար»: 31 Մովսէս
Տէրոջ վերադարձաւ ու ըսաւ. «Ո՜հ, այս ժողովուրդը մեծ մեղք մը գործեց՝ իրեն ոսկիէ
աստուածներ շինելով: 32 Իսկ հիմա եթէ անոնց մեղքերը ներես՝ ներէ. եթէ ոչ՝
կ’աղերսե՛մ, ջնջէ՛ զիս քու գրած գիրքէդ»: 33 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ո՛վ որ ինծի դէմ
մեղանչեց, զայն իմ գիրքէս պիտի ջնջեմ: 34 Ուստի հիմա գնա՛, ժողովուրդը առաջնորդէ՛
այն տեղը՝ որ քեզի ըսի: Ահա՛ իմ հրեշտակս քու առջեւէդ պիտի երթայ. բայց իմ
այցելութեանս օրը՝ անոնց մեղքը պիտի հատուցանեմ իրենց»: 35 Եւ Տէրը ժողովուրդը
հարուածեց, քանի որ Ահարոնի շինած հորթը շինած էին:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՀՐԱՄԱՅԷ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԹՈՂՈՒԼ ՍԻՆԱ ԼԵՌԸ

33

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Վե՛ր ելիր ասկէ, դուն ու ժողովուրդը որ Եգիպտոսի երկրէն
բարձրացուցիր, եւ գնա՛ այն երկիրը, որ երդումով խոստացայ Աբրահամի, Իսահակի ու
Յակոբի՝ ըսելով. “Քու զարմիդ պիտի տամ զայն□: 2 Քու առջեւէդ հրեշտակ մը պիտի
ղրկեմ եւ Քանանացին, Ամորհացին, Քետացին, Փերեզացին, Խեւացին ու Յեբուսացին
պիտի վռնտեմ: 3 Բարձրացի՛ր կաթ ու մեղր հոսեցնող երկիրը. բայց ես [ա]ձեզի հետ” պիտի
չբարձրանամ, որպէսզի քեզ ճամբան չսպառեմ, քանի որ դուն խստապարանոց
ժողովուրդ մըն ես»:
4 Երբ ժողովուրդը այս չարագուշակ լուրը լսեց՝ սգաց, եւ ո՛չ մէկը իր զարդերը իր վրայ
դրաւ: 5 Տէրը ըսած էր Մովսէսի. «Ըսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն. “Դուք խստապարանոց
ժողովուրդ մըն էք. եթէ վայրկեան մը քու մէջդ բարձրանամ, քեզ պիտի սպառեմ. ուստի
հիմա քու վրայէդ վերցո՛ւր զարդերդ, որպէսզի գիտնամ թէ ի՛նչ պիտի ընեմ քեզի□»: 6
Ուստի Իսրայէլի որդիները իրենց զարդերը հանեցին Քորեբ լերան քով:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐԱՆԸ

7 Մովսէս առաւ վրանը ու բանակավայրէն դուրս լարեց զայն, բանակավայրէն հեռու,
եւ Հանդիպումի վրան կոչեց զայն: Ո՛վ որ Տէրը կը [բ]խնդրէր, դուրս կ’ելլէր դէպի
Հանդիպումի վրանը՝ որ բանակավայրէն դուրս էր: 8 Երբ Մովսէս դուրս կ’ելլէր՝ դէպի
վրանը, ամբողջ ժողովուրդը ոտքի կ’ելլէր, իւրաքանչիւրը իր վրանին մուտքը կը կայնէր
ու Մովսէսի ետեւէն կը նայէր, մինչեւ որ ան վրանը մտնէր: 9 Երբ Մովսէս վրանը մտնէր,
ամպի սիւնը կ’իջնէր եւ վրանին մուտքը կը կենար, ու Տէրը Մովսէսի հետ կը խօսէր: 10
Ամբողջ ժողովուրդը կը տեսնէր թէ ամպի սիւնը վրանին մուտքը կեցած է. ամբողջ
ժողովուրդը ոտքի կ’ելլէր եւ իւրաքանչիւրը կ’երկրպագէր՝ իր վրանին մուտքը: 11 Տէրը կը
խօսէր Մովսէսի հետ՝ երես առ երես, ինչպէս մարդ մը իր բարեկամին հետ կը խօսի. ապա
Մովսէս բանակավայրը կը վերադառնար: Բայց անոր սպասարկուն, Նաւէի որդին՝ Յեսու
երիտասարդը, վրանէն չէր հեռանար:

ՏԷՐԸ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԵՏ ԸԼԼԱԼ

[ա] Եբր.՝ ձեր մէջ

[բ] Եբր.՝ փնտռէր

12 Մովսէս Տէրոջ ըսաւ. «Նայէ՛, դուն ինծի կ’ըսես. “Բարձրացո՛ւր այս ժողովուրդը□.
բայց դուն ինծի չգիտցուցիր թէ ո՛վ ինծի հետ պիտի ղրկես: Սակայն ըսիր. “Քեզ անունովդ
կը ճանչնամ□. նաեւ. “Իմ [գ]առջեւս շնորհք գտար□: 13 Ուստի հիմա կ’աղերսե՛մ, եթէ քու
առջեւդ շնորհք գտայ, [դ]ցուցո՛ւր ինծի քու ճամբադ, կ’աղերսե՛մ, որ ճանչնամ քեզ,
որպէսզի քու առջեւդ շնորհք գտնեմ. եւ [ե]յիշէ՛ թէ այս ազգը քո՛ւ ժողովուրդդ է»: 14 Ան
ըսաւ. «Իմ ներկայութիւնս քեզի հետ պիտի երթայ, ու քեզ պիտի հանգստացնեմ»: 15
Մովսէս անոր ըսաւ. «Եթէ քու ներկայութիւնդ մեզի հետ չերթայ, մեզ ասկէ մի՛ հաներ: 16
Արդարեւ ի՞նչպէս պիտի գիտցուի թէ ես եւ քու ժողովուրդդ քու առջեւդ շնորհք գտանք.
միթէ քու մեզի հետ երթալովդ չէ՞: Այսպէս՝ ես ու քու ժողովուրդդ երկրագունդի
մակերեսին վրայ եղող բոլոր ժողովուրդներէն պիտի զատորոշուինք»:

17 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Այս բանն ալ պիտի ընեմ՝ որ դուն ըսիր, որովհետեւ իմ
առջեւս շնորհք գտար ու ես քեզ անունովդ կը ճանչնամ»: 18 Մովսէս ըսաւ. «Կ’աղերսե՛մ,
քու փա՛ռքդ ցոյց տուր ինծի»: 19 Տէրը ըսաւ. «Իմ ամբողջ բարութիւնս քու առջեւէդ պիտի
անցընեմ, ու Տէրոջ անունը քու առջեւդ պիտի կանչեմ. անո՛ր որ պիտի ողորմիմ՝
կ’ողորմիմ, եւ անո՛ր վրայ որ պիտի գթամ՝ կը գթամ»: 20 Նաեւ աւելցուց. «Դուն երեսս
չես կրնար տեսնել. որովհետեւ ո՛չ մէկ մարդ կրնայ զիս տեսնել ու ողջ մնալ»: 21 Տէրը
ըսաւ. «Ահա՛ քովս տեղ մը կայ. վէմի՛ն վրայ կայնէ: 22 Երբ իմ փառքս անցնի, քեզ վէմին
ծակին մէջ պիտի դնեմ եւ քեզ ափովս պիտի ծածկեմ, մինչեւ որ ես անցնիմ: 23 Յետոյ
ափս պիտի վերցնեմ, ու իմ ետեւէս պիտի տեսնես. բայց երեսս պիտի չտեսնուի»:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՔԱՐԷ ՏԱԽՏԱԿՆԵՐԸ
(Բ. Օր. 10. 1-5)

34

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Քեզի երկո՛ւ քարէ տախտակ կոփէ՝ առաջիններուն պէս, եւ այդ
տախտակներուն վրայ պիտի գրեմ քու կոտրտած առաջին տախտակներուդ վրայի
խօսքերը: 2 Վաղը առտուն պատրա՛ստ եղիր, առտուն կանուխ բարձրացի՛ր Սինա լեռը, ու
հոն՝ լերան գագաթը՝ առջե՛ւս կայնէ: 3 Ո՛չ մէկը թող բարձրանայ քեզի հետ, եւ ո՛չ մէկը
թող տեսնուի ամբողջ լերան վրայ, ո՛չ ալ այդ լերան [զ]ստորոտը ոչխար կամ արջառ թող
արածի»:

4 Մովսէս երկու քարէ տախտակ կոփեց՝ առաջիններուն պէս. առտուն՝ կանուխ ելաւ, ու
երկու քարէ տախտակները իր ձեռքը առնելով՝ Սինա լեռը բարձրացաւ, ինչպէս Տէրը իրեն
պատուիրեր էր: 5 Տէրը ամպով իջաւ, եւ հոն կեցաւ՝ անոր քով. ու Տէրոջ անունը կանչեց:
6 Տէրը անոր առջեւէն անցաւ, եւ գոչեց. «Տէ՛րը, Տէ՛րը, Աստուած գթած ու ողորմած,
համբերատար եւ առատաձեռն՝ կարեկցութեամբ ու ճշմարտութեամբ, 7 որ կարեկցութիւնը
հազարներուն կը պահէ, անօրէնութիւնը, յանցանքը եւ մեղքը կը ներէ. բայց յանցաւորը
ամենեւին անպատիժ չի թողուր, հապա հայրերուն անօրէնութիւնը կը հատուցանէ
որդիներուն ու որդիներուն որդիներուն, մինչեւ երրորդ եւ չորրորդ սերունդը»: 8 Մովսէս
շտապելով մինչեւ գետին խոնարհեցաւ ու երկրպագեց, 9 եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, եթէ այժմ

[գ] Եբր.՝ աչքերուս

[դ] Եբր.՝ գիտցո՛ւր

[ե] Եբր.՝ տե՛ս

[զ] Եբր.՝ դիմաց

[բ]առջեւդ շնորհք գտայ, կ՚աղերսե՛մ, իմ Տէրս մեզի հետ թող երթայ, [գ]որովհետեւ ասիկա
խստապարանոց ազգ մըն է. ներէ՛ մեր անօրէնութիւնն ու մեր մեղքերը, եւ մեզ քու
ժառանգութի՛ւնդ ըրէ»:

ՈՒԽՏԸ ԿԸ ՆՈՐՈԳՈՒԻ
(Ելք. 23. 14-19, Բ. Օր. 7. 1-5, 16. 1-17)

10 Տէրը ըսաւ. «Ահա՛ ես ուխտ մը կը կնքեմ: Քու ամբողջ ժողովուրդիդ առջեւ այնպիսի
սքանչելիքներ պիտի ընեմ, որ ամբողջ երկրի վրայ ու բոլոր ազգերուն մէջ չեն եղեր:
Ամբողջ ժողովուրդը, որուն մէջ ես դուն, պիտի տեսնէ Տէրոջ գործը, որովհետեւ ահաւոր է
այն բանը՝ որ քեզի պիտի ընեմ: 11 Մի՛տքդ պահէ ինչ որ քեզի կը պատուիրեմ այսօր:
Ահա՛ պիտի վռնտեմ քու առջեւէդ Ամորհացին, Քանանացին, Քետացին, Փերեզացին,
Խեւացին եւ Յեբուսացին: 12 Զգուշացի՛ր դուն քեզի, որ քու գացած երկրիդ բնակիչներուն
հետ ուխտ չկնքես, որպէսզի ան քու մէջդ որոգայթ չըլլայ: 13 Անոնց բագինները
փլցուցէ՛ք, արձանները կոտրտեցէ՛ք, եւ [դ]աստարովթները կտրեցէ՛ք: 14 Արդարեւ ուրիշ
աստուծոյ մի՛ երկրպագեր, քանի որ Եհովան “Նախանձախնդիր” կը կոչուի ու
նախանձախնդիր Աստուած է: 15 Այդ երկրին բնակիչներուն հետ ուխտ մի՛ կնքեր,
որպէսզի երբ անոնք իրենց աստուածներուն հետ պոռնկին եւ իրենց աստուածներուն
զոհեն, քեզ չկանչեն ու դուն անոնց զոհէն չուտես: 16 Անոնց աղջիկներէն քու որդիներուդ
կին մի՛ առներ, որպէսզի երբ անոնց աղջիկները իրենց աստուածներուն հետ պոռնկին, քու
որդիներուդ ալ պոռնկիլ չտան՝ իրենց աստուածներուն հետ: 17 Ձուլածոյ աստուածներ մի՛
շիներ դուն քեզի:
18 Կատարէ՛ Բաղարջակերքի տօնը. Աբիբ ամսուան մէջ՝ սահմանուած ատենին,
ինչպէս քեզի պատուիրեցի՝ եօ՛թը օր բաղարջ կեր. որովհետեւ Աբիբ ամսուան մէջ
Եգիպտոսէն ելար:
19 Ամէն մօր արգանդ բացող իմս է. նաեւ քու խաշինքէդ ամէն արու առջինեկը, թէ՛ եզ
ըլլայ եւ թէ՛ ոչխար, իմս է: 20 Բայց իշուն առջինեկը գառո՛վ փրկէ. եթէ չփրկես, անոր
ծոծրա՛կը կոտրէ: Քու որդիներուդ ամէն անդրանիկը փրկէ՛. ո՛չ մէկը իմ առջեւս պարապ
ձեռքով թող երեւնայ:
21 Վե՛ց օր գործէ, բայց եօթներորդ օրը հանգստացի՛ր. թէ՛ վարուցանի եւ թէ՛ հունձքի
ատեն հանգստացի՛ր:
22 Կատարէ՛ Շաբաթներու տօնը, այսինքն ցորենի երախայրիքին Հունձքի տօնը, ու
Բերքի տօնը՝ տարուան վախճանը:
23 Ձեր բոլոր արուները տարին երեք անգամ թող երեւնան Տէրոջ՝ Եհովայի, Իսրայէլի
Աստուծոյն առջեւ: 24 Արդարեւ քու առջեւէդ ազգերը պիտի վտարեմ ու քու հողամասդ
պիտի ընդարձակեմ. եւ ո՛չ մէկը քու երկրիդ պիտի ցանկայ, երբ տարին երեք անգամ
բարձրանաս որ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ երեւնաս:
25 Իմ [ե]զոհերս խմորեալ հացով մի՛ մատուցաներ”, ու Զատիկի տօնին զոհը մինչեւ
առտու թող չմնայ: 26 Քու հողիդ առաջի՛ն երախայրիքը բեր Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ տունը:

[բ] Եբր.՝ աչքերուդ

[գ] Կամ՝ թէեւ

[դ] Այսինքն՝ Քանանացիներու չաստուածուհիին նուիրուած ցիցերը

[ե] Եբր.՝ զոհերուս արիւնը խմորեալ հացի վրայ մի՛ թափեր

Ուլը իր մօր կաթին մէջ մի՛ եփեր»:
27 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Գրէ՛ այս խօսքերը. որովհետեւ այս խօսքերուն համաձայն
քեզի հետ ու Իսրայէլի հետ ուխտ կնքեցի»: 28 Եւ ան հոն կեցաւ՝ Տէրոջ հետ, քառասուն
օր ու քառասուն գիշեր: Ո՛չ հաց կերաւ, ո՛չ ալ ջուր խմեց: Տախտակներուն վրայ ուխտին
խօսքերը գրեց, այսինքն՝ տասը պատուիրանները:

ՄՈՎՍԷՍ Կ'ԻՋՆԷ ՍԻՆԱ ԼԵՌՆԷՆ

29 Երբ Մովսէս Սինա լեռնէն իջաւ, – Վկայութեան երկու տախտակները Մովսէսի
ձեռքն էին լեռնէն իջած ատենը –, Մովսէս չէր գիտեր թէ իր երեսին մորթը լուսափայլ
եղած էր մինչ Տէրը իրեն հետ կը խօսէր: 30 Ահարոն ու Իսրայէլի բոլոր որդիները տեսան
Մովսէսը, եւ ահա՛ անոր երեսին մորթը լուսափայլ էր. ուստի անոր մօտենալու վախցան:
31 Բայց Մովսէս կանչեց զանոնք. Ահարոն ու համայնքին բոլոր իշխանները վերադարձան
անոր, եւ Մովսէս խօսեցաւ անոնց հետ: 32 Անկէ ետք Իսրայէլի բոլոր որդիները մօտեցան,
ու պատուիրեց անոնց ամէն ինչ որ Տէրը խօսեր էր իրեն Սինա լերան վրայ: 33 Մովսէս
մինչեւ անոնց հետ խօսիլը աւարտելը՝ իր երեսը քօղ դրաւ: 34 Բայց երբ Մովսէս Տէրոջ
առջեւ մտնէր՝ անոր հետ խօսելու համար, մինչեւ դուրս ելլելը՝ քօղը կը վերցնէր. յետոյ
դուրս կ'ելլէր ու իրեն պատուիրուածը Իսրայէլի որդիներուն կը խօսէր: 35 Իսրայէլի
որդիները Մովսէսի երեսին նայելով կը տեսնէին թէ Մովսէսի երեսին մորթը լուսափայլ
էր: Ուստի Մովսէս իր երեսը քօղով կը ծածկէր մինչեւ մտնելը՝ անոր հետ խօսելու
համար:

ՇԱԲԱԹԻՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

35

Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը համախմբեց եւ անոնց ըսաւ.
«Ահա՛ւասիկ այն խօսքերը որ Տէրը պատուիրեց, որպէսզի զանոնք գործադրէք: 2 Վե՛ց օր
գործ ըրէք, բայց եօթներորդ օրը սուրբ պիտի ըլլայ ձեզի, այսինքն հանգիստի Շաբաթ՝
Տէրոջ նուիրուած: Ո՛վ որ այդ օրը գործ մը ընէ՝ պիտի մեռցուի: 3 Շաբաթ օրը ձեր բոլոր
բնակարաններուն մէջ կրակ մի՛ վառէք»:

ՍՈՒՐԲ ԽՈՐԱՆԻՆ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ելք. 25. 1-9)

4 Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ահա՛ւասիկ
ինչ որ Տէրը պատուիրեց. 5 "Ձեր մէջէն բարձրացնելիք ընծա՛յ առէք Տէրոջ: Ո՛վ որ
սիրտով կը յօժարի՝ թող բերէ Տէրոջ բարձրացնելիք ընծան.– ոսկի, արծաթ եւ պղինձ, 6
կապուտակ, ծիրանի ու կրկնակի կարմիր, բարակ քթան եւ այծի մազ, 7 կարմիր ներկուած
խոյի մորթեր, իշղարի մորթեր ու սատիմի փայտեր, 8 լուսակալին համար իւղ, օծումի
իւղին եւ անուշաբոյր խունկին համար համեմներ, 9 եղնգնաքարեր ու եփուտին եւ
լանջապանակին վրայ ագուցանուելիք քարեր□»:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԸ
(Ելք. 39. 32-43)

10 «Ձեր մէջ ամէն սիրտով իմաստուն թող գայ ու Տէրոջ բոլոր պատուիրած բաները
շինէ.– 11 խորանը, անոր վրանը եւ ծածքը, անոր ճարմանդները, տախտակները, նիգերը,

սիւներն ու խարիսխները. 12 տապանակն ու ձողերը, Քաւութիւնը եւ ծածկող վարագոյրը.
13 սեղանը, անոր ձողերն ու բոլոր առարկաները, առաջադրութեան հացը. 14 նաեւ
լուսակալին աշտանակը, անոր առարկաները, անոր ճրագներն ու լուսակալին իւղը. 15
խունկին զոհասեղանը եւ անոր ձողերը. օծումի իւղն ու անուշաբոյր խունկը. մուտքի
վարագոյրը՝ խորանի մուտքին համար. 16 ողջակէզին զոհասեղանը եւ անոր պղինձէ
ցանցակերպ կասկարան, անոր ձողերն ու բոլոր առարկաները. աւազանը եւ անոր
խարիսխը. 17 սրահին վարագոյրները, անոր սիւներն ու խարիսխները եւ սրահին դրան
վարագոյրը. 18 խորանին ցիցերը, սրահին ցիցերն ու անոնց չուանները. 19
պաշտամունքին հագուստները՝ սրբարանին մէջ պաշտօն կատարելու համար. եւ Ահարոն
քահանային սուրբ հագուստներն ու անոր որդիներուն հագուստները, որպէսզի
քահանայութիւն կատարեն»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԲԵՐԷ ԻՐ ԸՆԾԱՆԵՐԸ

20 Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը Մովսէսի առջեւէն դուրս ելաւ: 21 Բոլոր
պատրաստակամ սիրտ ունեցողներն ու բոլոր հոգիով յօժարողները եկան եւ Տէրոջ
բարձրացնելիք ընծայ բերին Հանդիպումի վրանին գործին համար, անոր ամբողջ
ծառայութեան համար ու սուրբ հագուստներուն համար: 22 Թէ՛ այր մարդիկ եւ թէ կիներ
եկան, որքան որ սիրտով յօժարող կար, ու բերին օղակներ, օղեր, մատանիներ,
[ա]մանեակներ, ամէն տեսակ ոսկիէ իրեր: Ամէն ընծայ բերող՝ ոսկիէ երերցնելիք ընծայ
բերաւ Տէրոջ: 23 Ամէն մարդ, որուն քով կը գտնուէր կապուտակ, ծիրանի եւ կրկնակի
կարմիր, բարակ քթան ու այծի մազ, կարմիր ներկուած խոյի մորթեր եւ իշղարի մորթեր,
բերաւ զանոնք: 24 Ամէն արծաթէ ու պղինձէ բարձրացնելիք ընծայ մատուցանող՝
բարձրացնելիք ընծան բերաւ Տէրոջ: Որո՛ւն քով որ ծառայութեան ամէն գործին պիտանի
սատիմի փայտ կը գտնուէր՝ բերաւ: 25 Սիրտով իմաստուն բոլոր կիները՝ իրենց ձեռքերո՛վ
մանեցին, եւ իրենց մանած կապուտակը, ծիրանին, կրկնակի կարմիրն ու բարակ քթանը
բերին: 26 Պատրաստակամ սիրտ եւ իմաստութիւն ունեցող բոլոր կիները՝ այծի մազ
մանեցին: 27 Իշխանները եղնգնաքարեր ու եփուտին եւ լանջապանակին համար
ագուցանուելիք քարեր բերին, 28 նաեւ բուրաւէտ համեմներ ու իւղ՝ լուսակալին համար,
օծումի իւղին համար եւ անուշաբոյր խունկին համար: 29 Իսրայէլի որդիները յօժարակամ
ընծայ բերին Տէրոջ – ամէն մարդ կամ կին, որ յօժար սիրտ ունէր բերելու ամէն
տեսակ գործի համար, որ Տէրը Մովսէսի [բ]միջոցով պատուիրեր էր՝ որպէսզի շինուի:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐԸ
(Ելք. 31. 1-11)

30 Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ. «Ահա՛ Տէրը Յուդայի տոհմէն Ովրի որդիին
Ուրիի որդին՝ Բեսելիէլը կանչեց, 31 եւ Աստուծոյ Հոգիով լեցուց զայն՝ իմաստութեամբ,
հանճարով ու գիտութեամբ, ամէն տեսակ գործի համար, 32 որպէսզի հնարքներ
[գ]մտածելով՝ ոսկի, արծաթ եւ պղինձ գործածէ, 33 ագուցանելու համար քարեր տաշէ,
փայտ քանդակէ, ամէն տեսակ հնարուած գործ կատարէ: 34 Նաեւ անոր սիրտին մէջ

[ա] Կամ՝ լանջագեղ կամարներ

[բ] Եբր.՝ ձեռքով

[գ] Եբր.՝ հնարելով

սորվեցնելու կարողութիւնը դրաւ. թէ՛ անոր, թէ՛ Դանի տոհմէն Աքիսամայի որդիին՝ Ոհողիաբի: 35 Սիրտի իմաստութեամբ լեցուց զանոնք, որպէսզի ամէն տեսակ գործ կատարեն – փորագրիչի, հնարագէտի, նաեւ կապուտակի, ծիրանիի, կրկնակի կարմիրի ու բարակ քթանի վրայ ասեղնագործողի, եւ ոստայնանկի –, այսինքն՝ որեւէ գործ կատարեն ու հնարք մտածեն»:

36

Այն ատեն Բեսելիէլ, Ոհողիաբ եւ բոլոր սիրտով իմաստուններ, որոնց որ Տէրը իմաստութիւն ու հանճար տուաւ՝ կատարել գիտնալու համար սրբարանի ծառայութեան ամէն տեսակ գործ, Տէրոջ բոլոր պատուիրածներուն համաձայն ըրին:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԲԵՐԷ ՇԱՏ ԸՆԾԱՆԵՐ

2 Մովսէս կանչեց Բեսելիէլն ու Ոհողիաբը, եւ բոլոր սիրտով իմաստունները՝ որոնց սիրտին մէջ Տէրը իմաստութիւն դրաւ, այսինքն բոլոր անոնք՝ որ պատրաստակամ սիրտով գործին մօտեցան, զայն ընելու համար: 3 Անոնք Մովսէսէն առին բոլոր բարձրացնելիք ընծաները, որ Իսրայէլի որդիները բերին՝ սրբարանի ծառայութեան գործը անոնցմով ընելու համար: Սակայն ասոնք տակաւին ամէն առտու յօժարակամ ընծաներ կը բերէին անոր:

4 Սրբարանին ամբողջ գործը կատարող բոլոր իմաստուն մարդիկը՝ իւրաքանչիւրը իր ըրած գործէն եկաւ, 5 եւ խօսեցան Մովսէսի՝ ըսելով. «Ժողովուրդը աւելի՛ կը բերէ, քան որչափ պէտք է՝ ծառայելու այն գործին, որ Տէրը պատուիրեց ընել»: 6 Ուստի Մովսէս պատուիրեց բանակավայրին մէջ [ա]ծանուցանել. «Ա՛լ ո՛չ մարդ, ո՛չ կին թող գործ ընէ սրբարանին բարձրացնելիք ընծային համար»: Այսպէս ժողովուրդը ընծայ բերելէն դադրեցաւ, 7 որովհետեւ բերուած նիւթերը ամբողջ գործը ընելու համար բաւական էին, եւ աւելցան ալ:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 26. 1-37)

8 Խորանին գործը կատարողներէն ամէն սիրտով իմաստուն՝ տասը վարագոյր շինեց մանուած բարակ քթանէ, կապուտակէ, ծիրանիէ ու կրկնակի կարմիրէ. զանոնք հնարագիտութեամբ գործուած քերովբէներով միասին շինեց: 9 Մէկ վարագոյրին երկայնքը՝ քսանութ կանգուն էր, եւ մէկ վարագոյրին լայնքը՝ չորս կանգուն. բոլոր վարագոյրները մէկ չափ ունէին: 10 Հինգ վարագոյր իրարու կցեց, միւս հինգ վարագոյրն ալ իրարու կցեց: 11 Կցուածքին ծայրի մէկ վարագոյրին եզերքին վրայ կապուտակէ օղակներ շինեց. միւս կցուածքին ծայրի վարագոյրին եզերքն ալ նոյնպէս շինեց: 12 Մէկ վարագոյրին վրայ յիսուն օղակ շինեց, եւ միւս կցուածքին վրայ եղող վարագոյրին ծայրն ալ յիսուն օղակ շինեց. օղակները դէմ դիմաց էին: 13 Յիսուն ոսկի ճարմանդ շինեց, ու վարագոյրները ճարմանդներով իրարու կոճկեց. այսպէս՝ խորանը միակտուր եղաւ:

14 Խորանին վրայի վրանին համար այծի մազէ վարագոյրներ շինեց. անոնցմէ տասնմէկ վարագոյր շինեց: 15 Մէկ վարագոյրին երկայնքը երեսուն կանգուն էր, եւ մէկ վարագոյրին լայնքը՝ չորս կանգուն. տասնմէկ վարագոյրը մէկ չափ ունէր: 16 Հինգ վարագոյր զատ կցեց, ու վեց վարագոյր՝ զատ: 17 Կցուածքին ծայրի վարագոյրին

[ա] Եբր.՝ ձայն անցընել՝ ըսելով

եզերքին վրայ յիսուն օղակ շինեց, եւ միւս կցուածքին ծայրի վարագոյրին եզերքին վրայ՝
յիսուն օղակ: 18 Յիսուն պղինձէ ճարմանդ շինեց, որպէսզի վրանը կոճկէ ու միակտուր
ըլլայ: 19 Վրանին համար կարմիր ներկուած խոյի մորթերէ ծածք մը շինեց, եւ անոր վրայ՝
իշղարի մորթերէ ծածք մը:

20 Խորանին համար կանգնած մնացող տախտակներ շինեց՝ սատիմի փայտէ: 21 Մէկ
տախտակին երկայնքը տասը կանգուն էր, ու մէկ տախտակին լայնքը՝ մէկուկէս կանգուն:
22 Ամէն մէկ տախտակ իրարու առընթեր երկու ագուցիկ ծայր ունէր. խորանին բոլոր
տախտակները ա՛յսպէս ըրաւ: 23 Խորանին տախտակներ շինեց.- դէպի հարաւ՝ անոր
հարաւային կողմին համար քսան տախտակ, 24 ու քսան տախտակներուն տակ՝ քառասուն
արծաթէ խարիսխ. այսինքն մէկ տախտակի տակ՝ իր երկու ագուցիկ ծայրերը անցընելու
համար երկու խարիսխ շինեց, եւ ուրիշ տախտակի մը տակ՝ իր երկու ագուցիկ ծայրերը
անցընելու համար՝ երկու խարիսխ: 25 Խորանին միւս կողմին համար՝ դէպի հիւսիս քսան
տախտակ շինեց, 26 ու անոնց քառասուն արծաթէ խարիսխները.- մէկ տախտակի տակ՝
երկու խարիսխ, եւ ուրիշ տախտակի մը տակ՝ երկու խարիսխ: 27 Խորանին ետեւի կողմին
համար՝ դէպի արեւմուտք վեց տախտակ շինեց: 28 Խորանին ետեւի կողմի անկիւններուն
համար երկու տախտակ շինեց: 29 Անոնք ներքեւէն կրկնակ էին, իսկ գագաթէն օղակով
մը կը միանային: Երկուքին ալ երկու անկիւնները ա՛յսպէս ըրաւ: 30 Այսպէս՝ ութ
տախտակ էին, ու անոնց արծաթէ խարիսխները՝ տասնվեց խարիսխ էին, ամէն մէկ
տախտակի տակ՝ երկու խարիսխ: 31 Սատիմի փայտէ նիգեր շինեց. խորանին մէկ կողմի
տախտակներուն համար՝ հինգ, 32 խորանին միւս կողմի տախտակներուն համար՝ հինգ
նիգ, եւ խորանին ետեւի կողմի - դէպի արեւմուտք եղող - տախտակներուն համար՝ հինգ
նիգ: 33 Մէջտեղի նիգը այնպէս շինեց, որ տախտակներուն մէջտեղէն՝ մէկ ծայրէն միւս
ծայրը անցնի: 34 Տախտակները ոսկիով պատեց, ու անոնց օղակները ոսկիէ շինեց՝
նիգերուն անցընելու տեղեր ըլլալու համար: Նիգերն ալ ոսկիով պատեց:

35 Կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ շինեց
վարագոյրը. հնարագիտութեամբ գործուած՝ քերովբէներով միասին շինեց զայն: 36
Սատիմի փայտէ չորս սիւն շինեց անոր, եւ ոսկիով պատեց զանոնք. անոնց ճանկերը
ոսկիէ էին. անոնց չորս արծաթէ խարիսխ ձուլեց: 37 Վրանի մուտքին համար՝
կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ եւ մանուած բարակ քթանէ ասեղնագործ
վարագոյր մը շինեց: 38 Անոր հինգ սիւներն ու անոնց ճանկերը շինեց, եւ անոնց
խոյակներն ու կապերը ոսկիով պատեց. անոնց հինգ խարիսխները պղինձէ էին:

ՈՒԽՏԻ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 25. 10-22)

37

Բեսելիէլ սատիմի փայտէ շինեց տապանակը. անոր երկայնքը երկուքուկէս կանգուն
էր, անոր լայնքը՝ մէկուկէս կանգուն, եւ անոր բարձրութիւնը՝ մէկուկէս կանգուն: 2 Ներսէն
ու դուրսէն զուտ ոսկիով պատեց զայն, եւ անոր շուրջը ոսկի շրջանակ մը շինեց: 3 Անոր
չորս անկիւններուն համար չորս ոսկի օղակ ձուլեց, այսինքն անոր մէկ կողմը՝ երկու
օղակ, ու միւս կողմը՝ երկու օղակ: 4 Սատիմի փայտէ ձողեր շինեց, զանոնք ոսկիով
պատեց, 5 եւ ձողերը անցուց տապանակին կողմերը եղող օղակներուն, որպէսզի
տապանակը անոնցմով կրուի:

6 Քաւութիւնը զուտ ոսկիէ շինեց. անոր երկայնքը երկուքուկէս կանգուն էր, ու լայնքը՝
մէկուկէս կանգուն: 7 Երկու ոսկիէ քերովբէ շինեց. զանոնք կռածոյ շինեց, Քաւութեան
երկու ծայրերը. 8 մէկ քերովբէն՝ մէկ կողմի ծայրը, միւս քերովբէն՝ միւս կողմի ծայրը:
Քերովբէները Քաւութենէն առնուած շինեց, անոր երկու ծայրերը: 9 Քերովբէները իրենց

թեւերը վերէն տարածելով՝ իրենց թեւերով Քաւութիւնը կը ծածկէին: Իրենց երեսները իրարու կը նայէին. քերովբէներուն երեսները դէպի Քաւութիւնը դարձած էին:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԱՏՈՒՑԱՆՈՒԱԾ ՀԱՑԻՆ ՍԵՂԱՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 25. 23-30)

10 Սեղանը սատիմի փայտէ շինեց: Անոր երկայնքը երկու կանգուն էր, լայնքը՝ մէկ կանգուն, ու բարձրութիւնը՝ մէկուկէս կանգուն: 11 Զուտ ոսկիով պատեց զայն, եւ անոր շուրջը ոսկի շրջանակ մը շինեց: 12 Նաեւ անոր շուրջը չորս մատնաչափ եզերք մը շինեց, ու եզերքին շուրջը՝ ոսկի շրջանակ մը: 13 Չորս ոսկի օղակ ձուլեց անոր համար, եւ օղակները անոր չորս ոտքերուն քով՝ չորս անկիւնները դրաւ: 14 Օղակները եզերքին քով էին. սեղանը կրելու ծառայող ձողերուն անցընելու տեղերն էին: 15 Սեղանը կրելու ծառայող ձողերը սատիմի փայտէ շինեց եւ զանոնք ոսկիով պատեց: 16 Սեղանին վրայ եղող առարկաները, անոր ափսէները, խնկամանները, թասերն ու "թափելիք նուէր ընծայելու"[ա] բաժակները զուտ ոսկիէ շինեց:

ԱՇՏԱՆԱԿԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 25. 31-40)

17 Աշտանակը զուտ ոսկիէ շինեց. կռածոյ շինեց աշտանակը: Անոր բունը եւ ճիւղերը, անոր սկահակները, գնդակներն ու ծաղիկները իրմէ առնուած էին: 18 Անոր կողմերէն վեց ճիւղ կ'ելլէր. աշտանակին մէկ կողմէն՝ երեք ճիւղ, եւ աշտանակին միւս կողմէն՝ երեք ճիւղ: 19 Մէկ ճիւղին վրայ նշաձեւ երեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով, եւ միւս ճիւղին վրայ նշաձեւ երեք սկահակ՝ գնդակով ու ծաղիկով. աշտանակէն ելած վեց ճիւղերը ա՛յսպէս էին: 20 Աշտանակին վրայ չորս նշաձեւ սկահակ կար՝ իրենց գնդակներով եւ ծաղիկներով. 21 անկէ ելած վեց ճիւղերուն համեմատ՝ երկու ճիւղի տակ իրմէ ելած գնդակ մը կար, ուրիշ երկու ճիւղի տակ՝ իրմէ ելած գնդակ մը, եւ ուրիշ երկու ճիւղի տակ՝ իրմէ ելած գնդակ մը: 22 Անոնց գնդակներն ու ճիւղերը իրմէ առնուած էին. ամբողջը՝ մէկ կտորէ, զուտ ոսկիէ, կռածոյ էր: 23 Անոր եօթը ճրագները, ունելիները եւ ճրագաքերանները զուտ ոսկիէ շինեց: 24 Զայն իր բոլոր առարկաներով՝ տաղանդ մը զուտ ոսկիով շինեց:

ԽՈՒՆԿ ԾԽԵԼՈՒ ԶՈՀԱՍԵՂԱՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 30. 1-5)

25 Խունկի զոհասեղանը սատիմի փայտէ շինեց: Անոր երկայնքը կանգուն մըն էր, անոր լայնքը՝ կանգուն մը – քառակուսի էր –, եւ անոր բարձրութիւնը՝ երկու կանգուն: Անոր եղջիւրները իրմէ առնուած էին: 26 Անոր վրան, անոր կողմերը՝ բոլորածեւ, ու անոր եղջիւրները զուտ ոսկիով պատեց. նաեւ անոր շուրջը ոսկի շրջանակ մը շինեց: 27 Անոր երկու ոսկի օղակ շինեց՝ անոր շրջանակին տակ, անոր երկու անկիւնները, անոր երկու կողմերուն վրայ, որպէսզի անոնք անցընելու տեղեր ըլլան ձողերուն՝ զայն ասոնցմով կրելու համար: 28 Ձողերը սատիմի փայտէ շինեց, ու զանոնք ոսկիով պատեց:

ՕԾՈՒՄԻ ԻՒՂԻՆ ԵՒ ԽՈՒՆԿԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

[ա] Եբր.՝ թափելու

(Ելք. 30. 22-38)

29 Սուրբ օծումի իւղը եւ մաքուր անուշաբոյր խունկը շինեց՝ [բ]բուրագործի արհեստին
համեմատ:

ԶՈՀԱՍԵՂԱՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 27. 1-8)

38

Ողջակէզի զոհասեղանը սատիմի փայտէ շինեց: Անոր երկայնքը հինգ կանգուն էր,
լայնքը՝ հինգ կանգուն – քառակուսի էր –, եւ բարձրութիւնը երեք կանգուն: 2 Անոր
եղջիւրները անոր չորս անկիւններուն վրայ շինեց: Եղջիւրները իրմէ առնուած էին. զայն
պղինձով պատեց: 3 Զոհասեղանին բոլոր առարկաները շինեց, այսինքն՝ կաթսաները,
թիակները, կոնքերը, մսահանները ու կրակարանները. անոր բոլոր առարկաները պղինձէ
շինեց: 4 Զոհասեղանին համար՝ անոր շրջապատին տակ, ներքեւը, գրեթէ մէջտեղը,
պղինձէ ցանցակերպ կասկարայ մը շինեց: 5 Պղինձէ կասկարային չորս անկիւնները չորս
օղակ ձուլեց՝ ձողերուն անցընելու տեղեր ըլլալու համար: 6 Ձողերը սատիմի փայտէ
շինեց ու զանոնք պղինձով պատեց: 7 Ձողերը զոհասեղանին կողմերը եղող օղակներուն
անցուց, զայն անոնցմով կրելու համար: Զայն տախտակներով շինեց՝ մէջը դատարկ:

ՊՂԻՆՁԷ ՍԵՂԱՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 30. 18)

8 Պղինձէ աւազանը ու անոր պղինձէ խարիսխը՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը
համախմբուող կիներուն հայելիներէն շինեց:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ
(Ելք. 27. 9-19)

9 Յետոյ սրահը շինեց.– դէպի հարաւ՝ հարաւային կողմին համար՝ սրահին մանուած
բարակ քթանէ վարագոյրները, հարիւր կանգուն երկայնութեամբ, 10 իրենց քսան սիւներով
եւ անոնց քսան պղինձէ խարիսխներով. սիւներուն ճանկերն ու անոնց կապերը արծաթէ
էին: 11 Հիւսիսային կողմին համար վարագոյրներ շինեց, հարիւր կանգուն
երկայնութեամբ, իրենց քսան սիւներով եւ անոնց քսան պղինձէ խարիսխներով. սիւներուն
ճանկերն ու անոնց կապերը արծաթէ էին: 12 Արեւմտեան կողմին համար վարագոյրներ
շինեց, յիսուն կանգուն երկայնութեամբ, իրենց տասը սիւներով եւ անոնց տասը
խարիսխներով. սիւներուն ճանկերն ու անոնց կապերը արծաթէ էին: 13 Արեւելեան կողմին
համար ալ վարագոյրներ շինեց, յիսուն կանգուն երկայնութեամբ. 14 մէկ թեւին համար
վարագոյրներ շինեց, տասնհինգ կանգուն երկայնութեամբ, իրենց երեք սիւներով եւ
անոնց երեք խարիսխներով, 15 նաեւ վարագոյրներ՝ միւս թեւին համար – այսինքն
սրահին դրան մէկ կողմէն ու միւս կողմէն, տասնհինգ կանգուն երկայնութեամբ, իրենց
երեք սիւներով եւ անոնց երեք խարիսխներով: 16 Սրահին շրջակայ բոլոր վարագոյրները
մանուած բարակ քթանէ էին: 17 Սիւներուն խարիսխները պղինձէ էին, սիւներուն ճանկերն
ու անոնց կապերը՝ արծաթէ, եւ անոնց խոյակները՝ արծաթապատ. սրահին բոլոր սիւներն
ալ արծաթէ կապեր ունէին: 18 Սրահին դրան վարագոյրը ասեղնագործ էր, կապուտակէ,

[բ] Այսինքն՝ բոյրեր շինողի

ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ շինուած, քսան կանգուն
երկայնութեամբ. դրան լայնքին մէջի բարձրութիւնը՝ սրահին վարագոյրներուն համեմատ՝
հինգ կանգուն էր: 19 Իր չորս սիւներն ու անոնց չորս պղինձէ խարիսխները շինեց. անոնց
ճանկերը արծաթէ էին, անոնց խոյակները՝ արծաթապատ, եւ կապերը՝ արծաթէ: 20
Խորանին ու շրջակայ սրահին բոլոր ցիցերը պղինձէ էին:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ՄԵՏԱՂՆԵՐԸ

21 Ահա՛ւասիկ խորանին՝ այսինքն Վկայութեան խորանին հաշիւը, որ Մովսէսի
հրամանին համաձայն՝ Ղեւտացիներուն պաշտօնին համար հաշուուեցաւ Ահարոն
քահանային որդիին Իթամարի ձեռքով: 22 Յուդայի տոհմէն Ովրի որդիին Ուրիի որդին՝
Բեսելիէլ ըրաւ ամէն ինչ որ Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր: 23 Իրեն հետ էր փորագրիչ եւ
հնարագէտ, կապուտակի, ծիրանիի, կրկնակի կարմիրի ու բարակ քթանի վրայ
նկարակերտող Ոհողիաբ, Դանի տոհմէն Աքիսամայի որդին:
24 Այս գործին համար գործածուած ամբողջ ոսկին,– այսինքն սրբարանին ամբողջ
գործին [ա]ընծայուած ոսկին,– քսանինը տաղանդ ու եօթը հարիւր երեսուն սիկղ էր,
սրբարանի սիկղին համեմատ: 25 Համայնքէն թուարկուողներուն արծաթը՝ հարիւր
տաղանդ ու հազար եօթը հարիւր եօթանասունհինգ սիկղ էր, սրբարանի սիկղին
համեմատ: 26 Քսան տարեկանէն վեր թուարկուելու համար անցնողները՝ մարդ գլուխ
մէկական պեքա տուին, այսինքն՝ կէս սիկղ, սրբարանի սիկղին համեմատ. վեց հարիւր
երեք հազար հինգ հարիւր յիսուն մարդ անցաւ: 27 Սրբարանին խարիսխներն ու
վարագոյրին խարիսխները ձուլուեցան հարիւր տաղանդ արծաթով. հարիւր տաղանդէն
հարիւր խարիսխ շինուեցաւ, մէկ տաղանդ՝ մէկ խարիսխի համար: 28 Իսկ հազար եօթը
հարիւր եօթանասունհինգ սիկղ արծաթով սիւներուն ճանկերը շինեց, անոնց խոյակները
պատեց եւ զանոնք կապեց: 29 Երերցնելիք ընծային պղինձը եօթանասուն տաղանդ ու
երկու հազար չորս հարիւր սիկղ էր. 30 անո՛վ շինեց Հանդիպումի վրանին մուտքի
խարիսխները, պղինձէ զոհասեղանը եւ անոր պղինձէ կասկարան, զոհասեղանին բոլոր
առարկաները, 31 շրջակայ սրահին խարիսխները, սրահին դրան խարիսխները, խորանին
բոլոր ցիցերն ու շրջակայ սրահին բոլոր ցիցերը:

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 28. 1-14)

39

Կապուտակէ, ծիրանիէ եւ կրկնակի կարմիրէ շինեցին պաշտամունքին հագուստները,
սրբարանին մէջ պաշտօն կատարելու համար. Ահարոնի համար սուրբ հագուստներ
շինեցին, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:
2 Եփուտը շինեց ոսկիէ, կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ
քթանէ: 3 Ոսկին ծեծելով բարակ թիթեղներ շինեցին եւ անոնցմէ թելեր կտրեցին, որպէսզի
կապուտակին, ծիրանիին, կրկնակի կարմիրին ու բարակ քթանին հետ հնարագիտութեամբ
գործածեն: 4 Կոճկուող ուսնոցներ շինեցին անոր, այսինքն եփուտին, որ երկու ծայրէն կը
կոճկուէր: 5 Եփուտին վրայ եղող ժապաւէնը նոյն նիւթէն էր – անոր գործին համեմատ՝
ոսկիէ, կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ էր, ինչպէս
Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:
6 Ոսկի ճանակներու մէջ եղնգնաքարերը ագուցանեցին, եւ անոնց վրայ Իսրայէլի

[ա] Եբր.՝ երերցնելիք ընծային

որդիներուն անունները փորագրեցին՝ կնիք փորագրելու պէս: 7 Զանոնք եփուտին
ուսնոցներուն վրայ դրաւ, որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն յիշատակի քարեր ըլլան,
ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

ԼԱՆՋԱՊԱՆԱԿԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 28. 15-30)

8 Յետոյ լանջապանակը շինեց՝ հնարագիտութեամբ գործուած, եփուտին գործին պէս,
ոսկիէ, կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ: 9
Լանջապանակը շինեցին քառակուսի, երկուքի ծալուող. մէկ թիզ երկայնքով եւ մէկ թիզ
լայնքով, երկուքի կը ծալուէր: 10 Անոր վրայ չորս կարգ քար ագուցանեցին, սա՛ կարգով.–
առաջին կարգը՝ սարդիոն, տպազիոն ու զմրուխտ. 11 երկրորդ կարգը՝ կարկեհան,
շափիւղայ եւ ադամանդ. 12 երրորդ կարգը՝ արեւաքար, ակատ ու մեղեսիկ. 13 չորրորդ
կարգը՝ ոսկեքար, եղնգնաքար եւ յասպիս: Ասոնք ոսկի ճանկներու մէջ ագուցանուած
էին, իրենց ագուցուածքներուն մէջ: 14 Քարերը Իսրայէլի որդիներուն անուններուն
համեմատ՝ տասներկու հատ էին, անոնց անուններուն համեմատ: Իւրաքանչիւրին անունը՝
տասներկու տոհմերուն համեմատ՝ կնիք փորագրողի գործով փորագրուած էր: 15
Լանջապանակին վրայ զուտ ոսկիէ ոլորուած եւ հիւսուած շղթաներ շինեցին. 16 երկու
ոսկի ճանկ ու երկու ոսկի օղակ ալ շինեցին: Երկու օղակները լանջապանակին երկու
ծայրերը դրին, 17 եւ լանջապանակին ծայրերը եղող երկու օղակներուն անցուցին երկու
ոսկիէ հիւսուած շղթաները: 18 Երկու հիւսուած շղթաներուն միւս երկու ծայրերն ալ երկու
ճանկներուն անցուցին, եւ ասոնք եփուտին ուսնոցներուն վրայ դրին, անոր առջեւի
կողմը: 19 Երկու ոսկի օղակ ալ շինեցին, ու զանոնք լանջապանակին ներսի կողմէն՝
եփուտին կցուած եզերքին երկու ծայրերը դրին: 20 Եւ ուրիշ երկու օղակ շինեցին, ու
զանոնք եփուտին երկու ուսնոցներուն ներքեւէն անցուցին, անոր առջեւի կցուածքին մօտ,
եփուտին ժապաւէնին վրայէն: 21 Լանջապանակը իր օղակներէն կապեցին եփուտին
օղակներուն՝ կապուտակէ շինուած երիզով, որպէսզի եփուտին ժապաւէնին վրայ ըլլայ եւ
լանջապանակը եփուտին վրայէն չզատուի, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

ՈՒՐԻՇ ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 28. 31-43)

22 Եփուտին պարեգօտը ամբողջովին կապուտակէ շինեց – ոստայնանկի գործ: 23
Պարեգօտին մէջտեղը բացուածք մը կար՝ զրահի բացուածքին պէս, ու բացուածքին
շուրջը հիւսուած եզերք մը՝ որպէսզի չպատռի: 24 Պարեգօտին քղանցքներուն վրայ
կապուտակէ, ծիրանիէ, կրկնակի կարմիրէ ու մանուած բարակ քթանէ նուռեր շինեցին: 25
Զուտ ոսկիէ զանգակներ շինեցին, ու զանգակները նուռերուն մէջտեղը՝ պարեգօտին
քղանցքներուն վրայ դրին, բոլորածեւ՝ նուռերուն մէջտեղը: 26 Պարեգօտին քղանցքներու
վրայ զանգակ մը ու նուռ մը, զանգակ մը ու նուռ մը կար՝ բոլորածեւ շարուած, պաշտօն
կատարելու համար, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

27 Ահարոնի եւ անոր որդիներուն համար շինեցին բարակ քթանէ պատմուճաններ –
ոստայնանկի գործ, 28 նաեւ խոյրը՝ բարակ քթանէ, պճնազարդ ապարօշները՝ բարակ
քթանէ, կտաւէ անդրավարտիքները՝ մանուած բարակ քթանէ, 29 ու գօտին՝ մանուած
բարակ քթանէ, կապուտակէ, ծիրանիէ եւ կրկնակի կարմիրէ – ասեղնագործ, ինչպէս
Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

30 Սուրբ պսակին թիթեղը զուտ ոսկիէ շինեցին, ու անոր վրայ կնիք փորագրելու պէս
գրեցին. «Տէրոջ սրբութիւնը»: 31 Նաեւ կապուտակէ երիզ մը անցուցին անոր, որպէսզի

վերէն խոյրին վրայ դրուի, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

ԳՈՐԾԻՆ ԱՒԱՐՏՈՒՄԸ
(Ելք. 35. 10-19)

32 Այսպէս աւարտեցաւ Հանդիպումի վրանին խորանին ամբողջ [ա]գործը. Իսրայէլի
որդիները ըրին Տէրոջ Մովսէսի բոլոր պատուիրածներուն համաձայն. այնպէս ըրին, 33 ու
խորանը Մովսէսի բերին.— վրանը եւ անոր բոլոր առարկաները, անոր ճարմանդները,
անոր տախտակները, անոր նիգերը, անոր սիւներն ու խարիսխները. 34 կարմիր ներկուած
խոյի մորթերէ ծածքը, իշղարի մորթերէ ծածքը, եւ ծածկող վարագոյրը. 35 Վկայութեան
տապանակը, անոր ձողերն ու Քաւութիւնը. 36 սեղանը, անոր բոլոր առարկաները եւ
առաջադրութեան հացը. 37 զուտ ոսկիէ աշտանակը, իր ճրագները, այսինքն կարգով
դրուելիք ճրագները, իր բոլոր առարկաներն ու լուսակալին իւղը. 38 ոսկի զոհասեղանը,
օծումի իւղը եւ անուշաբոյր խունկը. վրանին մուտքի վարագոյրը, 39 պղինձէ
զոհասեղանն ու անոր պղինձէ կասկարան, անոր ձողերը եւ բոլոր առարկաները.
աւազանն ու անոր խարիսխը. 40 սրահին վարագոյրները, անոր սիւները եւ խարիսխները.
սրահին դրան վարագոյրը, անոր չուաններն ու ցիցերը. խորանին ծառայութեան բոլոր
առարկաները՝ Հանդիպումի վրանին համար. 41 պաշտամունքին հագուստները՝
սրբարանին մէջ պաշտօն կատարելու համար. Ահարոն քահանային սուրբ հագուստները
եւ անոր որդիներուն հագուստները, որպէսզի քահանայութիւն կատարեն: 42 Իսրայէլի
որդիները ըրին ամբողջ գործը՝ Տէրոջ Մովսէսի բոլոր պատուիրածներուն համաձայն:
43 Մովսէս ամբողջ [բ]շինուածքին նայեցաւ, եւ ահա՛ Տէրոջ պատուիրածին համաձայն
ըրած էին. ուստի Մովսէս օրհնեց զանոնք:

ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ ԵՒ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ

40

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Առաջին ամսուան առաջին օրը՝ կանգնեցո՛ւր
Հանդիպումի վրանին խորանը, 3 դի՛ր անոր մէջ Վկայութեան տապանակը, ու
վարագոյրո՛վ ծածկէ զայն: 4 Սեղանը նե՛րս բեր եւ զետեղէ՛ անոր վրայ զետեղուելու
հացերը. աշտանակը նե՛րս բեր ու վառէ՛ անոր ճրագները: 5 Խունկին ոսկի զոհասեղանը
դի՛ր Վկայութեան տապանակին առջեւ, եւ դի՛ր խորանին մուտքի վարագոյրը: 6 Ողջակէզի
զոհասեղանը դի՛ր Հանդիպումի վրանին խորանի մուտքին առջեւ: 7 Հանդիպումի վրանին
ու զոհասեղանին մէջտեղ դի՛ր աւազանը, եւ ջո՛ւր դիր անոր մէջ: 8 Շո՛ւրջը կանգնեցուր
սրահը, ու դի՛ր սրահին դրան վարագոյրը: 9 Ա՛ռ օծումի իւղը եւ օծէ՛ խորանն ու անոր մէջ
եղող ամէն ինչ. սրբացո՛ւր զայն եւ անոր բոլոր առարկաները, որպէսզի սուրբ ըլլան: 10
Օծէ՛ ողջակէզի զոհասեղանն ու անոր բոլոր առարկաները. սրբացո՛ւր զոհասեղանը,
որպէսզի [ա]ամենասուրբ զոհասեղան ըլլայ: 11 Օծէ՛ աւազանը եւ անոր խարիսխը, ու
սրբացո՛ւր զայն: 12 Հանդիպումի վրանին մուտքի՛ն մօտեցուր Ահարոնը եւ անոր
որդիները, ու ջուրո՛վ լուա զանոնք: 13 Ահարոնի հագցո՛ւր սուրբ հագուստները, օծէ՛ զայն
եւ սրբացո՛ւր զայն, որպէսզի ինծի քահանայութիւն կատարէ: 14 Անոր որդինե՛րն ալ

[ա] Եբր.՝ ծառայութիւնը

[բ] Եբր.՝ գործին

[ա] Եբր.՝ Սրբութիւններու սրբութեան

մօտեցուր ու պատմուճաննե՛ր հագցուր անոնց: 15 Օծէ՛ զանոնք՝ ինչպէս օծեցիր անոնց
հայրը, որպէսզի ինծի քահանայութիւն կատարեն: Անոնց օծումը յաւիտենական
քահանայութեան համար պիտի ըլլայ իրենց սերունդներուն մէջ»:
16 Մովսէս Տէրոջ իրեն բոլոր պատուիրածներուն համաձայն ըրաւ. այնպէս ըրաւ: 17
Երկրորդ տարին, առաջին ամսուան առաջին օրը, խորանը կանգնուեցաւ: 18 Մովսէս
կանգնեցուց խորանը. անոր խարիսխները դրաւ, անոր տախտակները կանգնեցուց, անոր
նիգերը անցուց եւ սիւները կանգնեցուց: 19 Խորանին վրայ տարածեց վրանը, ու վերէն
անոր վրայ դրաւ վրանին ծածքը, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր: 20 Վկայութիւնը
առաւ եւ տապանակին մէջ դրաւ. ձողերը տապանակին վրայ անցուց, ու վերէն՝
տապանակին վրայ դրաւ Քաւութիւնը: 21 Տապանակը խորանին մէջ բերաւ, ծածկող
վարագոյրը դրաւ եւ Վկայութեան տապանակը ծածկեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի
պատուիրեր էր: 22 Սեղանը դրաւ Հանդիպումի վրանին մէջ, խորանին հիւսիսային կողմը,
վարագոյրէն դուրս: 23 Անոր վրայ հացերը զետեղեց՝ Տէրոջ առջեւ, ինչպէս Տէրը
Մովսէսի պատուիրեր էր: 24 Աշտանակը դրաւ Հանդիպումի վրանին մէջ, սեղանին
դիմաց, խորանին հարաւային կողմը: 25 Տէրոջ առջեւ ճրագները վառեց, ինչպէս Տէրը
Մովսէսի պատուիրեր էր: 26 Ոսկի զոհասեղանը դրաւ Հանդիպումի վրանին մէջ,
վարագոյրին առջեւ, 27 եւ անոր վրայ անուշաբոյր խունկ ծխեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի
պատուիրեր էր: 28 Խորանին մուտքի վարագոյրը դրաւ: 29 Հանդիպումի վրանին
խորանին մուտքը դրաւ ողջակէզին զոհասեղանը, եւ անոր վրայ ողջակէզն ու հացի
ընծան մատուցանեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր: 30 Հանդիպումի վրանին եւ
զոհասեղանին մէջտեղ դրաւ աւազանը, ու ջուր դրաւ անոր մէջ՝ լուացուելու համար: 31
Մովսէս, Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց ձեռքերն ու ոտքերը անոր մէջ կը լուային: 32
Երբ Հանդիպումի վրանը մտնէին եւ զոհասեղանին մօտենային՝ կը լուացուէին, ինչպէս
Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր: 33 Խորանին ու զոհասեղանին շուրջը սրահը կանգնեցուց,
եւ սրահին դրան վարագոյրը դրաւ: Այսպէս Մովսէս ամբողջ գործը աւարտեց:

ԱՄՊԸ ՏԷՐՈՋ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

34 Ամպ մը ծածկեց Հանդիպումի վրանը, ու Տէրոջ փառքը լեցուց խորանը: 35 Մովսէս
չէր կրնար մտնել Հանդիպումի վրանը, որովհետեւ ամպը անոր վրայ կը կենար ու Տէրոջ
փառքը լեցուցեր էր խորանը: 36 Իրենց բոլոր իջեւաններուն մէջ՝ Իսրայէլի որդիները կը
մեկնէին երբ ամպը խորանին վրայէն բարձրանար: 37 Եթէ ամպը չբարձրանար, չէին
մեկներ՝ մինչեւ անոր բարձրանալու օրը: 38 Արդարեւ ցերեկը Տէրոջ ամպը խորանին վրայ
էր, եւ գիշերը անոր վրայ կրակ կար, Իսրայէլի ամբողջ [բ]ժողովուրդին [գ]առջեւ՝ իրենց բոլոր
իջեւաններուն մէջ:

[բ] Եբր.՝ տան

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

ՈՂՋԱԿԷԶԻ ՊԱՏԱՐԱԳՆԵՐԸ

1

“Տէրը կանչեց Մովսէսը, ու Հանդիպումի վրանէն խօսեցաւ անոր՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛
Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Եթէ ձեզմէ մարդ մը անասուններէն մատաղ
մատուցանէ Տէրոջ, ձեր մատաղը արջառներէ՛ն կամ ոչխարներէ՛ն մատուցանեցէք□:
3 Եթէ անոր մատաղը արջառներէ՛ն ողջակէզ է, անարատ արու մը թող մատուցանէ.
Հանդիպումի վրանին մուտքը թող մատուցանէ զայն, Տէրոջ առջեւ ընդունելի ըլլալու
համար: 4 Իր ձեռքը ողջակէզին գլուխին վրայ թող դնէ, որ ան իրեն քաւութիւն ըլլալու
համար ընդունելի ըլլայ: 5 Արջառներէն զուարակը թող մորթէ Տէրոջ առջեւ, եւ Ահարոնի
որդիները՝ քահանաները՝ արիւնը թող մատուցանեն, ու Հանդիպումի վրանին մուտքը եղող
զոհասեղանին վրայ արիւնը թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 6 Ողջակէզին մորթը թող հանէ, եւ
ողջակէզը թող կտորներու բաժնէ: 7 Ահարոն քահանային որդիները զոհասեղանին վրայ
կրակ թող դնեն, ու կրակին վրայ փայտեր զետեղեն: 8 Յետոյ Ահարոնի որդիները՝
քահանաները՝ կտորները, գլուխը եւ ճարպը թող զետեղեն զոհասեղանի կրակին վրայի
փայտերուն վրայ. 9 բայց անոր փորոտիքն ու թաթերը ջուրով թող լուայ, եւ քահանան
բոլորը զոհասեղանին վրայ թող այրէ, որպէսզի ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մը
ըլլայ Տէրոջ:
10 Եթէ անոր ողջակէզի մատաղը հօտերէ՛ն է, այսինքն՝ ոչխարներէն կամ այծերէն,
անարատ արու մը թող մատուցանէ: 11 Թող մորթէ զայն Տէրոջ առջեւ՝ զոհասեղանին
հիւսիսային կողմը, եւ Ահարոնի որդիները՝ քահանաները՝ անոր արիւնը զոհասեղանին
վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 12 Թող կտորներու բաժնէ զայն՝ գլուխով ու ճարպով, եւ
քահանան զանոնք թող զետեղէ զոհասեղանի կրակին վրայի փայտերուն վրայ: 13 Իսկ
փորոտիքն ու թաթերը ջուրով թող լուայ, եւ քահանան բոլորը թող մատուցանէ ու
զոհասեղանին վրայ այրէ: Ասիկա ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջ:
14 Եթէ անոր Տէրոջ մատուցանած մատաղը թռչուններէ՛ն ողջակէզ է, ան իր մատաղը
տատրակներէն կամ աղաւնիի ձագերէն թող մատուցանէ: 15 Քահանան զոհասեղանին
թող մօտեցնէ զայն, անոր գլուխը թող փրցնէ եւ զոհասեղանին վրայ այրէ, իսկ անոր
արիւնը զոհասեղանին մէկ կողմը թող քամուի: 16 Անոր քարճիկն ու աղբը թող զատէ, եւ
զանոնք մոխրանոցը թող նետէ, զոհասեղանին քով՝ դէպի արեւելք: 17 Զայն իր թեւերէն
թող ճեղքէ՝ առանց զանոնք զատելու, եւ քահանան զայն զոհասեղանին վրայ թող այրէ,
կրակին վրայ եղող փայտերուն վրայ: Ասիկա ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մըն է
Տէրոջ»:

ՀԱՑԻ ԸՆԾԱՆ

2

«Երբ մէկը հացի ընծայ մատուցանէ Տէրոջ, անոր մատաղը “նաշիհէ թող ըլլայ: Անոր
վրայ թող իւղ թափէ ու կնդրուկ դնէ վրան, 2 ապա Ահարոնի որդիներուն՝ քահանաներուն
թող բերէ զայն: Քահանան անկէ թող առնէ լման բուռ մը անոր նաշիհէն եւ իւղէն,
անոր ամբողջ կնդրուկին հետ, ու քահանան անոր յիշատակի մասը զոհասեղանին վրայ
թող այրէ՝ որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ Տէրոջ: 3 Իսկ հացի ընծայէն
մնացածը՝ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն ըլլայ. ասիկա ամենասուրբ պատարագ մըն է

“ Եբր.՝ Եհովան

“ Այսինքն՝ Նուրբ ալիւր

Տէրոջ:

4 Եթէ փուռի մէջ եփած հացի ընծայ մատուցանես իբր մատաղ, անխմոր կարկանդակներ թող ըլլայ՝ իւղով շաղուած նաշիհէ, կամ անխմոր լաւաշներ՝ իւղով օծուած:

5 Եթէ մատաղդ տապակի վրայ եփած հացի ընծայ է, անխմոր թող ըլլայ՝ իւղով շաղուած նաշիհէ: 6 Կտորներո՛ւ բաժնէ զայն ու վրան ի՛ւղ թափէ. ասիկա հացի ընծայ մըն է:

7 Եթէ մատաղդ սանի մէջ եփած հացի ընծայ է, իւղով շաղուած նաշիհէ թող պատրաստուի: 8 Անոնցմէ պատրաստուած հացի ընծան Տէրո՛ջ բեր ու քահանայի՛ն ներկայացուր, որ ինք զոհասեղանին մօտեցնէ զայն: 9 Քահանան ընծայէն յիշատակի մասը թող վերցնէ ու զոհասեղանին վրայ այրէ՝ որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ Տէրոջ: 10 Իսկ ընծայէն մնացածը Ահարոնի եւ անոր որդիներուն ըլլայ. ասիկա ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջ:

11 Ո՛չ մէկ հացի ընծայ, որ դուք Տէրոջ պիտի մատուցանէք, [բ]թթխմորով թող պատրաստուի. արդարեւ պատարագի համար ամենեւին թթխմոր կամ մեղր մի՛ այրէք Տէրոջ: 12 Անոնք մատուցանեցէ՛ք Տէրոջ իբր [գ]երախայրիքի մատաղ. բայց զոհասեղանին վրայ թող չայրուին անուշահոտութեան համար: 13 Հացի ընծայիդ ամէն մատաղին վրայ ա՛ղ դիր. հացի ընծայէդ պակաս մի՛ ըներ քու Աստուծոյդ ուխտին աղը. բոլոր մատաղներուդ վրայ ա՛ղ ալ մատուցանէ:

14 Եթէ երախայրիքէդ հացի ընծայ մատուցանես Տէրոջ, կրակով բոհրած թարմ հասկերէն ծեծուած ցորե՛ն մատուցանէ երախայրիքիդ հացի ընծային համար: 15 Անոր վրայ ի՛ւղ թափէ, ու կնդրո՛ւկ դիր վրան. ասիկա հացի ընծայ մըն է: 16 Քահանան անոր յիշատակի մասը – մաս մը անոր ծեծուած ցորենէն, եւ մաս մը անոր իւղէն՝ անոր ամբողջ կնդրուկին հետ – թող այրէ. ասիկա պատարագ մըն է Տէրոջ»:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԶՈՀԱԲԵՐՈՒՄԸ

3

«Եթէ մէկուն մատաղը խաղաղութեան զոհ է, երբ արջառներէն մատուցանէ՝ արու ըլլայ կամ էգ, զայն անարատ՛ թող մատուցանէ Տէրոջ առջեւ: 2 Իր ձեռքը իր մատաղին գլուխին վրայ թող դնէ ու Հանդիպումի վրանին մուտքը թող մորթէ զայն, եւ Ահարոնի որդիները՝ քահանաները՝ արիւնը զոհասեղանին վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 3 Ապա խաղաղութեան զոհէն պատարագ թող մատուցանէ Տէրոջ, այսինքն՝ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 4 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – զայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ: 5 Ահարոնի որդիները թող այրեն անոնք զոհասեղանի կրակին վրայի փայտերուն վրայ՝ ողջակէզին հետ, որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ Տէրոջ:

6 Եթէ խաղաղութեան զոհի համար Տէրոջ մատուցանած մատաղը ոչխարներէն է, արու ըլլայ կամ էգ, զայն անարատ՛ թող մատուցանէ: 7 Եթէ ան իր մատաղին համար գառ մը մատուցանէ, Տէրոջ առջեւ թող մօտեցնէ զայն, 8 ձեռքը իր մատաղին գլուխին վրայ դնէ ու Հանդիպումի վրանին առջեւ մորթէ զայն, եւ Ահարոնի որդիները անոր արիւնը զոհասեղանին վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 9 Ապա խաղաղութեան զոհէն պատարագ թող մատուցանէ Տէրոջ, այսինքն՝ անոր ճարպն ու ամբողջ դմակը – զայն

[բ] *Եբր.՝* խմորեալ

[գ] *Եբր.՝* առաջիններու

ᵚտակէն թող փրցնէ –, նաեւ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 10 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – քայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ: 11 Քահանան թող այրէ ատոնք զոհասեղանին վրայ, որպէսզի ᵖպատարագ մը ըլլայ Տէրոջ:

12 Եթէ անոր մատաղը այծ մըն է, Տէրոջ առջեւ թող մօտեցնէ զայն, 13 իր ձեռքը անոր գլուխին վրայ դնէ ու Հանդիպումի վրանին առջեւ մորթէ զայն, եւ Ահարոնի որդիները անոր արիւնը զոհասեղանին վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 14 Եւ ան իր մատաղէն պատարագ թող մատուցանէ Տէրոջ, այսինքն՝ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 15 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – քայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ: 16 Քահանան թող այրէ զանոնք զոհասեղանին վրայ, որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ: Ամբողջ ճարպը Տէրոջն է. 17 ասիկա ձեր սերունդներուն բոլոր բնակութիւններուն մէջ յաւիտենական կանոն թող ըլլայ, որ ո՛չ ճարպ ուտէք, ո՛չ ալ արիւն»:

ԱՆԳԻՏԱԿՑԱԲԱՐ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՄԵՂՔԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

4

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Երբ անձ մը սխալմամբ մեղանչէ Տէրոջ պատուիրաններէն որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ատոնցմէ մէկը ընէ, 3 եթէ օծուած քահանա՛ն մեղանչելով ժողովուրդը յանցաւոր ընէ, իր գործած մեղքին համար արջառներէն անարատ զուարակ մը թող մատուցանէ Տէրոջ՝ իբր մեղքի պատարագ: 4 Հանդիպումի վրանին մուտքը՝ Տէրոջ առջեւ թող բերէ զուարակը, իր ձեռքը զուարակին գլուխին վրայ դնէ եւ Տէրոջ առջեւ մորթէ զուարակը: 5 Օծուած քահանան զուարակին արիւնէն թող առնէ ու Հանդիպումի վրանը բերէ: 6 Քահանան իր մատը արիւնին մէջ թող թաթխէ եւ Տէրոջ առջեւ եօթը անգամ արիւնէն սրսկէ սրբարանի վարագոյրին դիմաց: 7 Ապա քահանան արիւնէն քիչ մը թող դնէ Տէրոջ առջեւ՝ անուշաբոյր խունկի զոհասեղանին եղջիւրներուն վրայ, որ Հանդիպումի վրանին մէջ է. իսկ զուարակին մնացած ամբողջ արիւնը թող թափէ Հանդիպումի վրանին մուտքը եղող ողջակէզի զոհասեղանին յատակը: 8 Մեղքի պատարագ եղած զուարակին ամբողջ ճարպը անկէ թող վերցնէ, այսինքն՝ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 9 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – քայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ –, 10 ինչպէս վերցուած էր խաղաղութեան զոհին արջառէն, ու քահանան ողջակէզի զոհասեղանին վրայ թող այրէ զանոնք: 11 Զուարակին մորթը եւ անոր ամբողջ միսը՝ գլուխով, թաթերով, փորոտիքով ու թրիքով, 12 այսինքն՝ ամբողջ զուարակը թող հանէ բանակավայրէն դուրս մաքուր տեղ մը, մոխիր թափուած տեղը, եւ փայտերու վրայ կրակով այրէ զայն. մոխիր թափուած տեղը թող այրուի:

13 Եթէ Իսրայէլի ամբո՛ղջ համայնքը ᵚսխալմամբ մեղանչէᵛ – ու բանը համախմբումին աչքերէն թաքնուի – Տէրոջ պատուիրաններէն որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ատոնցմէ մէկը ընելով յանցաւոր ըլլայ, 14 երբ անոր դէմ իրենց գործած մեղքը գիտցուի, համախմբումը արջառներէն զուարակ մը թող մատուցանէ մեղքի պատարագի

ᵚ Եբր.՝ ողնայարէն

ᵖ Եբր.՝ պատարագի հաց

ᵚ Եբր.՝ սխալի

համար, ու Հանդիպումի վրանին առջեւ բերէ զայն: 15 Համայնքին երէցները Տէրոջ առջեւ
իրենց ձեռքերը զուարակին գլուխին վրայ թող դնեն, եւ զուարակը Տէրոջ առջեւ թող
մորթուի: 16 Օծուած քահանան զուարակին արիւնէն թող բերէ Հանդիպումի վրանը, 17
քահանան իր մատը արիւնին մէջ թող թաթխէ ու Տէրոջ առջեւ եօթը անգամ սրսկէ
վարագոյրին դիմաց: 18 Արիւնէն քիչ մը թող դնէ Հանդիպումի վրանին մէջ՝ Տէրոջ առջեւ
եղող զոհասեղանին եղջիւրներուն վրայ, իսկ մնացած ամբողջ արիւնը թող թափէ
Հանդիպումի վրանին մուտքը եղող ողջակէզի զոհասեղանին յատակը: 19 Անոր ամբողջ
ճարպը թող վերցնէ անկէ, ու զոհասեղանին վրայ այրէ: 20 Ինչպէս որ ըրաւ մեղքի
պատարագ եղած զուարակին, այս զուարակին ալ այնպէս թող ընէ. քահանան ալ անոնց
համար թող քաւութիւն ընէ՝ որ անոնց ներուի: 21 Բանակավայրէն դուրս թող հանէ
զուարակը, ու զայն թող այրէ՝ ինչպէս առաջին զուարակը այրեց. ասիկա համախմբումին
համար մեղքի պատարագ մըն է:

22 Եթէ իշխա՛ն մը մեղանչէ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն պատուիրաններէն որեւէ մէկուն
դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ասոնցմէ մէկը սխալմամբ ընելով յանցաւոր ըլլայ, 23
երբ իր գործած մեղքը իրեն իմացուի՝ թող բերէ իր մատաղը – այծերէն նոխազ մը,
անարատ արու մը –, 24 իր ձեռքը նոխազին գլուխին վրայ թող դնէ եւ զայն Տէրոջ առջեւ
մորթէ ողջակէզին մորթուելու տեղը. ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: 25 Քահանան իր
մատով մեղքի պատարագին արիւնէն թող առնէ ու ողջակէզի զոհասեղանին
եղջիւրներուն վրայ դնէ, իսկ անոր մնացած արիւնը ողջակէզի զոհասեղանին յատակը
թափէ: 26 Անոր ամբողջ ճարպը զոհասեղանին վրայ թող այրէ՝ խաղաղութեան զոհին
ճարպին պէս. քահանան ալ անոր մեղքին համար քաւութիւն ընէ՝ որ անոր ներուի:

27 Իսկ եթէ երկրին ժողովուրդէ՛ն մէկը սխալմամբ մեղանչէ Տէրոջ պատուիրաններէն
որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ասոնցմէ մէկը ընելով յանցաւոր ըլլայ,
28 երբ իր գործած մեղքը իրեն իմացուի, իր գործած մեղքին համար թող բերէ իր
մատաղը – այծերէն անարատ էգ ուլ մը –, 29 իր ձեռքը մեղքի պատարագին գլուխին
վրայ թող դնէ եւ մեղքի պատարագ եղող անասունը մորթէ ողջակէզին մորթուելու տեղը:
30 Քահանան իր մատով անոր արիւնէն թող առնէ ու ողջակէզի զոհասեղանին
եղջիւրներուն վրայ դնէ, իսկ մնացած ամբողջ արիւնը զոհասեղանին յատակը թափէ: 31
Անոր ամբողջ ճարպը թող փրցնէ՝ ինչպէս ճարպը փրցուած էր խաղաղութեան զոհէն.
քահանան ալ զոհասեղանին վրայ թող այրէ զայն՝ անոյշ հոտի համար Տէրոջ առջեւ, եւ
քահանան անոր համար քաւութիւն ընէ՝ որ անոր ներուի: 32 Եթէ մեղքի պատարագի
համար գառնուկ մը մատուցանէ, անարատ էգ մը թող բերէ, 33 իր ձեռքը մեղքի
պատարագին գլուխին վրայ թող դնէ ու զայն մորթէ ողջակէզին մորթուելու տեղը՝ մեղքի
պատարագի համար: 34 Քահանան իր մատով մեղքի պատարագին արիւնէն թող առնէ եւ
ողջակէզի զոհասեղանին եղջիւրներուն վրայ դնէ, իսկ մնացած ամբողջ արիւնը
զոհասեղանին յատակը թափէ: 35 Անոր ամբողջ ճարպը թող փրցնէ՝ ինչպէս գառին
ճարպը փրցուած էր խաղաղութեան զոհէն. քահանան ալ զոհասեղանին վրայ թող այրէ
զայն՝ Տէրոջ պատարագներուն հետ. քահանան անոր գործած մեղքին համար թող
քաւութիւն ընէ՝ որ անոր ներուի□»:

ՄԵՂՔԻ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԱՀԱՆՋՈՂ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

5

«Եթէ անձ մը [ա] երդումի խօսքը լսելով ու վկայ ըլլալով՝ տեսածը կամ գիտցածը
չիմացնէ, կը մեղանչէ եւ իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ: 2 Կամ եթէ անձ մը անմաքուր

[ա] Եբր.՝ անէծքով երդումի

բանի մը դպչի – կա՛մ անմաքուր գազանի մը դիակին, կա՛մ անմաքուր անասունի մը դիակին, կա՛մ անմաքուր զեռունի մը դիակին –, իրմէ թաքնուի ալ՝ ինք անմաքուր կ՚ըլլայ, ու յանցաւոր: 3 Կամ եթէ մարդու անմաքրութեան դպչի – անմաքուր ընող որեւէ անմաքրութեան –, եւ իրմէ թաքնուի, երբ գիտնայ՝ յանցաւոր կ՚ըլլայ: 4 Կամ եթէ անձ մը՝ շրթունքով անխոհեմաբար խօսելով՝ երդում ընէ չարիք կամ բարիք գործելու համար,– ինչ որ մարդ մը երդումով անխոհեմաբար կը խօսի,– ու իրմէ թաքնուի, երբ գիտնայ՝ յանցաւոր կ՚ըլլայ ասոնցմէ մէկուն մէջ: 5 Երբ այս բաներէն մէկուն մէջ յանցաւոր ըլլայ եւ անոր համար իր մեղանչելը խոստովանի, 6 իր գործած մեղքին համար իր յանցանքի պատարագը – ոչխարներէն էգ մը, այծինքն էգ գառնուկ մը, կամ այծերէն էգ ուլ մը – թող բերէ Տէրոջ՝ մեղքի պատարագի համար. քահանան ալ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր մեղքին համար:

7 Եթէ [բ]գառ բերելու կարող չէ, իր գործած յանցանքին համար երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ թող բերէ Տէրոջ, մէկը՝ մեղքի պատարագ ըլլալու համար, ու միւսը՝ ողջակէզ: 8 Քահանային թող բերէ զանոնք, եւ ան նախ թող մատուցանէ մէկը՝ որ մեղքի պատարագի համար է: Անոր գլուխը թող փրցնէ՝ իր ծոծրակէն չզատելով, 9 ու մեղքի պատարագին արիւնէն թող սրսկէ զոհասեղանին մէկ կողմին վրայ: Մնացած արիւնը զոհասեղանին յատակը թող քամուի. ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: 10 Իսկ միւսը իբր ողջակէզ թող ընծայէ՝ կանոնին համաձայն. քահանան ալ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր գործած մեղքին համար, որ ներուի անոր:

11 Իսկ եթէ իր կարողութիւնը չի հասնիր երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ բերելու, մեղանչողը իր մատաղին համար արդուի մը մէկ տասներորդ մասը նաշիհ թող բերէ մեղքի պատարագի համար. անոր վրայ իւղ թող չդնէ, ո՛չ ալ կնդրուկ դնէ. որովհետեւ ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: 12 Քահանային թող բերէ զայն, ու քահանան անկէ լման բուռ մը թող առնէ – անոր յիշատակի մասը – եւ զոհասեղանին վրայ այրէ Տէրոջ պատարագներուն հետ. ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: 13 Քահանան թող քաւութիւն ընէ անոր՝ այս բաներէն մէկուն մէջ իր գործած մեղքին համար, որ ներուի անոր. իսկ մնացածը հացի ընծային պէս քահանային թող ըլլայ»:

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

14 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 15 «Եթէ անձ մը ուխտազանց ըլլայ ու սխալմամբ Տէրոջ սուրբ բաներուն դէմ մեղանչէ, իր յանցանքին համար Տէրոջ թող բերէ ոչխարներէն անարատ խոյ մը՝ քու գնահատումիդ չափ սիկղ արծաթ արժող – սրբարանի սիկղին համեմատ –, իբր յանցանքի պատարագ: 16 Սուրբ բանին դէմ իր գործած մեղքը թող հատուցանէ. անոր արժէքին վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ եւ քահանային տայ զայն: Քահանան ալ յանցանքի պատարագի խոյով թող քաւութիւն ընէ անոր՝ որ ներուի անոր:

17 Եթէ անձ մը մեղանչէ Տէրոջ պատուիրաններէն որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ասոնցմէ մէկը ընէ, թէեւ անգիտութեամբ, ան յանցաւոր է եւ իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ: 18 Քու գնահատումիդ համեմատ՝ ոչխարներէն անարատ խոյ մը թող բերէ քահանային, յանցանքի պատարագի համար. քահանան ալ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր անգիտութեամբ գործած սխալին համար, որ ներուի անոր: 19 Ասիկա յանցանքի պատարագ մըն է. ան անշուշտ յանցաւոր եղած է Տէրոջ առջեւ»:

[բ] Կամ՝ ուլ

6

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Եթէ անձ մը մեղանչէ ու Տէրոջ հանդէպ
ուխտազանց ըլլայ՝ իր դրացիին ստելով աւանդի մը համար, կամ իր ձեռքը յանձնուած
բանի մը համար, կամ յափշտակուած բանի մը համար, եւ կամ իր դրացին
հարստահարելով, 3 կամ ալ կորսուած բան մը գտնելով բայց այս մասին ստելով ու [ա]սուտ
երդում ընելով – մեղանչելով այս բոլոր բաներէն որեւէ մէկուն մէջ՝ որ մարդ կրնայ ընել
–, 4 մեղանչելուն ու յանցաւոր ըլլալուն համար՝ թող վերադարձնէ յափշտակած բանը,
կամ հարստահարութեամբ առած բանը, կամ իրեն յանձնուած աւանդը, կամ կորսուած
բանը՝ որ գտած էր, 5 կամ ամէն ինչ՝ որուն համար սուտ երդում ըրած էր: Ան լման թող
հատուցանէ եւ անոր արժէքին վրայ մէկ հինգերորդը աւելցնէ, ու իր յանցանքի
պատարագին օրը թող տայ անոր՝ որուն կը պատկանէր: 6 Եւ իր յանցանքի պատարագը
թող բերէ Տէրոջ, այսինքն քու գնահատումիդ համեմատ՝ ոչխարներէն անարատ խոյ մը
թող բերէ յանցանքի պատարագին համար: 7 Քահանան ալ անոր համար թող քաւութիւն
ընէ Տէրոջ առջեւ, որ անոր ներուի՝ ի՛նչ ալ ըլլայ անոր գործած յանցանքը»:

ՈՂՋԱԿԻԶՈՒՄԸ

8 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 9 «Պատուիրէ՛ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն, ու
ըսէ՛. “Ահա՛ւասիկ ողջակէզին օրէնքը.– ողջակէզը ամբողջ գիշերը՝ մինչեւ առտու՝
զոհասեղանը եղող կրակին վրայ թող մնայ, եւ զոհասեղանին կրակը միշտ անոր մէջ
վառուած թող մնայ: 10 Քահանան իր կտաւէ վերարկուն թող հագնի, նաեւ իր կտաւէ
անդրավարտիքը մարմինին վրայէն հագնի, կրակով սպառած ողջակէզին մոխիրը
զոհասեղանին վրայէն թող վերցնէ ու զոհասեղանին քով դնէ: 11 Յետոյ իր հագուստները
թող հանէ եւ ուրիշ հագուստներ հագնի, ու մոխիրը բանակավայրէն դուրս թող հանէ՝
մաքուր տեղ մը: 12 Զոհասեղանին վրայի կրակը անոր մէջ միշտ վառուած թող ըլլայ ու
չմարի. քահանան ամէն առտու անոր վրայ փայտեր թող այրէ, եւ անոր վրայ ողջակէզը
զետեղէ ու անոր վրայ խաղաղութեան զոհերուն ճարպը այրէ: 13 Կրակը զոհասեղանին
վրայ միշտ վառուած թող ըլլայ. երբե՛ք թող չմարի□»:

ՀԱՑԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

14 «Ահա՛ւասիկ հացի ընծային օրէնքը.– Ահարոնի որդիները թող մատուցանեն զայն
Տէրոջ առջեւ՝ զոհասեղանին դիմաց: 15 Քահանան անկէ թող վերցնէ բուռ մը հացի
ընծային նաշիհէն եւ անոր իւղէն, նաեւ հացի ընծային վրայ եղող ամբողջ կնդրուկը, ու
անոր յիշատակի մասը զոհասեղանին վրայ թող այրէ՝ որպէս անոյշ հոտ Տէրոջ: 16 Իսկ
անկէ մնացածը՝ Ահարոն եւ իր որդիները թող ուտեն: Ան բաղարջ թող ուտուի, սուրբ
տեղը. Հանդիպումի վրանին սրահը թող ուտեն զայն. 17 [բ]թթխմորով թող չեփուի: Իմ
պատարագներէս անոնց տուի զայն իբր իրենց բաժինը. ասիկա ամենասուրբ է՝ մեղքի ու
յանցանքի պատարագներու պէս: 18 Ահարոնի որդիներուն բոլոր արուները թող ուտեն
զայն. ասիկա Տէրոջ պատարագներէն յաւիտենական կանոն թող ըլլայ ձեր սերունդներուն
մէջ. ինչ որ անոնց դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ»:
19 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 20 «Ահա՛ւասիկ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն

[ա] Եբր.՝ կեղծ

[բ] Եբր.՝ խմորեալ

մատաղը, որ Տէրոջ պիտի մատուցանեն իր օծուելու օրը.– արդուին մէկ տասներորդ մասը
նաշիհ՝ մշտատեւ հացի ընծայի համար, կէսը առտուն եւ կէսը իրիկունը: 21 Տապակի
վրայ եփելու համար իւղով թող պատրաստուի. [գ]տապկուա՛ծ բեր զայն, ու հացի ընծային
եփած կտորները մատուցանէ՛ որպէս անոյշ հոտ Տէրոջ: 22 Իր որդիներէն ա՛ն՝ որ իր
տեղը քահանայ օծուի, անիկա՛ թող ընծայէ զայն. ասիկա Տէրոջ յաւիտենական կանոն է:
Մատաղը ամբողջովին թող այրուի. 23 քահանայի ամէն հացի ընծայ ամբողջովին թող
այրուի. թող չուտուի»:

ՄԵՂՔԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

24 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 25 «Խօսէ՛ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն՝ ըսելով.
“Ահա՛ւասիկ մեղքի պատարագին օրէնքը.– ողջակէզին մորթուած տեղը թող մորթուի
մեղքին պատարագը՝ Տէրոջ առջեւ. ասիկա ամենասուրբ է: 26 Մեղքի պատարագը
մատուցանող քահանան թող ուտէ զայն. սուրբ տեղը՝ Հանդիպումի վրանին սրահը թող
ուտուի: 27 Ինչ որ անոր միսին դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ, ու եթէ անոր արիւնէն հագուստի
մը վրայ ցայտէ, սո՛ւրբ տեղը լուա այն բանը՝ որուն վրայ ցայտեր էր: 28 [դ]Խեցիէ անօթը՝
որուն մէջ խաշած է այս միսը, թող կոտրուի. իսկ եթէ պղինձէ անօթի մէջ խաշած է, թող
շփուի ու ջուրով ցօղուի: 29 Քահանաներուն բոլոր արուները թող ուտեն զայն. ասիկա
ամենասուրբ է: 30 Բայց ո՛չ մէկ մեղքի պատարագ, որուն արիւնէն Հանդիպումի վրանը
կը բերուի՝ սրբարանին մէջ քաւութիւն ընելու համար, թող ուտուի. ան կրակով թող
այրուի□»:

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

7

«Ահա՛ւասիկ յանցանքի պատարագին օրէնքը. ասիկա ամենասուրբ է.– 2 այն տեղը ուր
ողջակէզը կը մորթեն՝ հո՛ն թող մորթեն յանցանքի պատարագը, եւ անոր արիւնը
զոհասեղանին վրայ սրսկեն՝ բոլորածեւ: 3 Անկէ թող մատուցանէ ամբողջ ճարպը,
այսինքն՝ դմակն ու փորոտիքը ծածկող ճարպը, 4 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝
կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – զայն երիկամունքով միասին
թող փրցնէ: 5 Քահանան զոհասեղանին վրայ թող այրէ ասոնք՝ որպէս պատարագ Տէրոջ.
ասիկա յանցանքի պատարագ մըն է: 6 Քահանաներէն ամէն արու թող ուտէ զայն. սուրբ
տեղը թող ուտուի, քանի որ ամենասուրբ է: 7 Յանցանքի պատարագը այնպէս է՝ ինչպէս
մեղքի պատարագը – անոնց օրէնքը մէկ է –. անով քաւութիւն ընող քահանայինն է: 8
Քահանայ մը՝ որ մէկուն ողջակէզը կը մատուցանէ, այդ քահանան իրեն թող առնէ իր
մատուցանած ողջակէզին մորթը: 9 Փուռի մէջ եփած ամբողջ հացի ընծան, նաեւ ամէն
ինչ որ սանի մէջ ու տապակի վրայ պատրաստուած է, զայն մատուցանող քահանային
թող ըլլայ: 10 Ամէն իւղով շաղուած կամ [ա]առանց իւղի՝՝ հացի ընծայ՝ Ահարոնի բոլոր
որդիներուն թող ըլլայ, իւրաքանչիւրին նոյնչափ»:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

[գ] Կամ՝ կտոր-կտոր եղած

[դ] Այսինքն՝ Թրծուած կաւէ

[ա] Եբր.՝ չոր

11 «Ահա՛ւասիկ Տէրոջ մատուցանուելիք խաղաղութեան զոհին օրէնքը.– 12 եթէ մէկը
շնորհակալութեա՛ն համար մատուցանէ զայն, շնորհակալութեան զոհին հետ թող
մատուցանէ անխմոր կարկանդակներ՝ իւղով շաղուած, անխմոր լաւաշներ՝ իւղով օծուած,
եւ տապկուած կարկանդակներ՝ իւղով շաղուած նաշիհէ: 13 Շնորհակալութեան համար
եղած իր խաղաղութեան զոհին կարկանդակներէն զատ՝ խմորեալ հացէ մատաղ մը թող
մատուցանէ: 14 Անկէ, այսինքն ամբողջ մատաղէն մէկ հատ թող մատուցանէ Տէրոջ՝ իբր
բարձրացնելիք ընծայ. ասիկա խաղաղութեան զոհին արիւնը սրսկող քահանային թող
ըլլայ: 15 Շնորհակալութեան համար եղած իր խաղաղութեան զոհին միսը մատուցանուած
օրը թող ուտուի. անկէ մինչեւ առտու թող չձգուի: 16 Իսկ եթէ իր մատաղը ուխտի՛ համար
է կամ յօժարակա՛մ զոհ է, զոհը մատուցանուած օրը թող ուտուի, ու հետեւեալ օրն ալ
անկէ մնացածը ուտուի. 17 զոհին միսէն մնացածը երրորդ օրը կրակով թող այրուի: 18
Եթէ իր խաղաղութեան զոհի միսէն ուտուի երրորդ օրը՝ ընդունելի պիտի չըլլայ, ան զոհ
պիտի չսեպուի զայն մատուցանողին. ան պղծութիւն պիտի ըլլայ, եւ անկէ ուտող անձը իր
անօրէնութիւնը պիտի կրէ: 19 Որեւէ անմաքուր բանի դպած միսը թող չուտուի. ան
կրակով թող այրուի: Ամէն մաքուր եղող թող ուտէ խաղաղութեան զոհի միսէն. 20 բայց
այն անձը որ Տէրոջ խաղաղութեան զոհի միսէն կ՚ուտէ՝ իր անմաքրութիւնը իր վրայ
ունենալով, այդ անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի: 21 Եթէ անձ մը դպչի որեւէ
անմաքուր բանի – թէ՛ մարդու անմաքրութեան, թէ՛ անմաքուր անասունի, եւ թէ որեւէ
անմաքուր [p]պիղծ բանի" – ու Տէրոջ խաղաղութեան զոհի միսէն ուտէ, այդ անձը իր
ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի»:
22 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 23 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Բնա՛ւ
եզի, կամ ոչխարի, կամ այծի ճարպ մի՛ ուտէք: 24 Մեռած անասունին ճարպը կամ
բզքտուածին ճարպը կրնայ գործածուիլ ամէն գործի մէջ, բայց բնա՛ւ անկէ մի՛ ուտէք: 25
Արդարեւ ո՛վ որ Տէրոջ պատարագ մատուցանուելիք անասունին ճարպէն ուտէ, այդ ուտող
անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի: 26 Ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ բնա՛ւ
արիւն մի՛ ուտէք, թռչունի ըլլայ թէ անասունի: 27 Ամէն անձ որ կ՚ուտէ որեւէ արիւն, այդ
անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի”»:
28 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 29 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Ա՛ն որ
իր խաղաղութեան զոհը Տէրոջ կը մատուցանէ՝ իր մատաղը Տէրոջ թող բերէ իր
խաղաղութեան զոհէն: 30 Իր ձեռքերո՛վ թող բերէ Տէրոջ պատարագները: Ճարպը
երբուծո՛վ թող բերէ, որպէսզի երբուծը Տէրոջ առջեւ [q]մատուցանուի իբր երերցնելիք
ընծայ: 31 Քահանան ճարպը թող այրէ զոհասեղանին վրայ. բայց երբուծը Ահարոնի ու
անոր որդիներուն թող ըլլայ: 32 Ձեր խաղաղութեան զոհերէն տու՛ք աջ զիստը
քահանային՝ բարձրացնելիք ընծայի համար: 33 Ահարոնի որդիներէն ո՛վ որ մատուցանէ
խաղաղութեան զոհին արիւնը եւ ճարպը, աջ զիստը անոր բաժինը թող ըլլայ. 34 արդարեւ
Իսրայէլի որդիներէն – անոնց խաղաղութեան զոհերէն – առի երերցնելիք երբուծն ու
բարձրացնելիք զիստը, եւ զանոնք յաւիտենական կանոնով տուի Ահարոն քահանային ու
անոր որդիներուն՝ Իսրայէլի որդիներէն”»: 35 Ասիկա Տէրոջ պատարագներէն Ահարոնի
օծումին եւ անոր որդիներուն օծումին իրաւունքն է, այն օրէն որ զանոնք ներկայացուց
Տէրոջ քահանայութիւն կատարելու: 36 Զանոնք օծած օրը Տէրը հրամայեց որ Իսրայէլի
որդիներէն անոնց տրուի՝ յաւիտենական կանոնով իրենց սերունդներուն մէջ:
37 Ա՛յս է ողջակէզին, հացի ընծային, մեղքի պատարագին, յանցանքի պատարագին,

[p] Կամ՝ սողունի

[q] Եբր.՝ երերցուի

*Նուիրումին ու խաղաղութեան զոհին օրէնքը, 38 որ Տէրը պատուիրեց Մովսէսի՝ Սինա
լերան վրայ, այն օրը երբ Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեց իրենց մատաղները Տէրոջ
մատուցանել Սինայի անապատին մէջ:*

ԱՀԱՐՈՆԻ ԵՒ ԻՐ ՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ՕԾՈՒՄԸ
(Ելք. 29. 1-37)

8

*Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Ա՛ռ Ահարոնը եւ անոր որդիները իրեն հետ,
հագուստները, օծումին իւղը, մեղքի պատարագին զուարակը, երկու խոյերն ու բաղարջին
սակառը, 3 եւ համախմբէ՛ ամբողջ համայնքը Հանդիպումի վրանին մուտքը»: 4 Մովսէս
Տէրոջ պատուիրածին համաձայն ըրաւ ու համայնքը համախմբուեցաւ Հանդիպումի
վրանին մուտքը: 5 Մովսէս համայնքին ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց
ընել»: 6 Ուստի Մովսէս մօտեցուց Ահարոնը եւ անոր որդիները, զանոնք ջուրով լուաց, 7
անոր հագցուց պատմուճանը, անոր մէջքը կապեց գօտին, անոր հագցուց պարեգօտը,
անոր վրայ դրաւ եփուտը, զայն եփուտին ժապաւէնով գօտեւորեց եւ անով փաթթեց զայն:
8 Լանջապանակը անոր վրայ դրաւ, ու լանջապանակին մէջ Ուրիմը եւ Թումիմը դրաւ: 9
Խոյրը անոր գլուխը դրաւ, ու խոյրին վրայ՝ անոր առջեւի կողմը՝ դրաւ ոսկի թիթեղը,
այսինքն սուրբ պսակը, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:*

*10 Մովսէս օծումի իւղը առաւ ու խորանը եւ բոլոր անոր մէջ եղածները օծեց ու
սրբացուց զանոնք: 11 Անկէ զոհասեղանին վրայ սրսկեց եօթը անգամ եւ զոհասեղանն ու
անոր բոլոր առարկաները, եւ աւազանն ու անոր խարիսխը օծեց՝ զանոնք սրբացնելու
համար: 12 Օծումի իւղէն Ահարոնի գլուխին վրայ թափելով՝ զայն սրբացնելու համար
օծեց: 13 Նաեւ Մովսէս մօտեցուց Ահարոնի որդիները, անոնց պատմուճաններ հագցուց,
անոնց մէջքը գօտի կապեց եւ գլուխը ապարօշներ փաթթեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի
պատուիրեր էր:*

*14 Մեղքի պատարագին զուարակը մօտեցուց, Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց
ձեռքերը դրին մեղքի պատարագի զուարակին գլուխին վրայ, 15 ու մորթեց զայն: Մովսէս
արիւնը առաւ, իր մատով զոհասեղանին եղջիւրներուն վրայ դրաւ՝ բոլորածեւ, ու [ա]մաքրեց
զոհասեղանը: Յետոյ արիւնը զոհասեղանին յատակը թափեց եւ անոր վրայ քաւութիւն
ընելու համար սրբացուց զայն: 16 Փորոտիքին վրայ եղող ամբողջ ճարպը, լեարդին
թաղանթը, երկու երիկամունքն ու անոնց ճարպը առաւ, եւ Մովսէս զոհասեղանին վրայ
այրեց զանոնք: 17 Բայց զուարակը, այսինքն՝ անոր մորթն ու միսը եւ անոր թրիքը,
բանակավայրէն դուրս կրակով այրեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:*

*18 Ողջակէզին խոյը մօտեցուց, Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց ձեռքերը դրին խոյին
գլուխին վրայ, 19 ու մորթեց զայն: Մովսէս արիւնը զոհասեղանին վրայ սրսկեց՝
բոլորածեւ, 20 խոյը կտորներու բաժնեց, եւ Մովսէս այրեց գլուխը, կտորներն ու ճարպը: 21
Փորոտիքն ու թաթերը ջուրով լուաց, եւ Մովսէս ամբողջ խոյը զոհասեղանին վրայ այրեց:
Ասիկա ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մը եղաւ Տէրոջ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի
պատուիրեր էր:*

*22 Յետոյ մօտեցուց միւս խոյը, այսինքն Նուիրումին խոյը. Ահարոն եւ անոր որդիները
իրենց ձեռքերը դրին խոյին գլուխին վրայ, 23 ու մորթեց զայն: Մովսէս առաւ անոր
արիւնէն եւ դրաւ Ահարոնի աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին
վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ: 24 Ահարոնի որդիներն ալ մօտեցուց, ու Մովսէս
արիւնէն դրաւ անոնց աջ ականջին բլթակին վրայ, աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ*

[ա] Եբր.՝ մեղքէ մաքրեց

ոտքին բթամատին վրայ, ու Մովսէս մնացած արիւնը զոհասեղանին վրայ սրսկեց՝
բոլորաձեւ: 25 Ճարպը, դմակն ու փորոտիքին վրայ եղող ամբողջ ճարպը, լեարդին
թաղանթը, երկու երիկամունքը, անոնց ճարպը եւ աջ զիստը առաւ, 26 նաեւ Տէրոջ առջեւ
եղող բաղարջի սակառէն անխմոր կարկանդակ մը, իւղով շաղուած կարկանդակ մը ու
լաւաշ մը առաւ, եւ ճարպերուն վրայ ու աջ զիստին վրայ դրաւ, 27 եւ բոլորը Ահարոնի
ափերուն վրայ ու անոր որդիներուն ափերուն վրայ դնելով՝ զանոնք Տէրոջ առջեւ
մատուցանեց իբր երերցնելիք ընծայ: 28 Ապա Մովսէս անոնց ափերէն առաւ զանոնք եւ
զոհասեղանը եղող ողջակէզին վրայ այրեց: Ասոնք նուիրումին համար անուշահոտ
պատարագ մը եղան Տէրոջ: 29 Մովսէս երբուծը առաւ ու Տէրոջ առջեւ մատուցանեց իբր
երերցնելիք ընծայ. ասիկա նուիրումի խոյէն Մովսէսի բաժինը եղաւ, ինչպէս Տէրը
Մովսէսի պատուիրեր էր: 30 Մովսէս օծումի իւղէն եւ զոհասեղանին վրայ եղող արիւնէն
առնելով՝ սրսկեց Ահարոնի վրայ ու անոր հագուստներուն վրայ, եւ անոր հետ իր
որդիներուն վրայ ու որդիներուն հագուստներուն վրայ, եւ սրբացուց Ահարոնն ու անոր
հագուստները, եւ անոր հետ իր որդիներն ու որդիներուն հագուստները:

31 Մովսէս Ահարոնի եւ անոր որդիներուն ըսաւ. «Միսը Հանդիպումի վրանին մո՛ւտքը
խաշեցէք ու հո՛ն կերէք զայն՝ նուիրումի սակառին մէջի հացերով, ինչպէս [բ]ինծի
պատուիրուեցաւ", ըսելով. "Ահարոն եւ անոր որդիները թող ուտեն զանոնք□: 32 Միսէն ու
հացէն աւելցածը կրակո՛վ այրեցէք, 33 եւ եօթը օր Հանդիպումի վրանին մուտքէն դուրս
մի՛ ելլէք, մինչեւ ձեր նուիրումի օրերուն վերջին օրը. որովհետեւ ձեր նուիրումը եօթը օր
կը տեւէ: 34 Տէրը պատուիրեց ա՛յսպէս ընել՝ ինչպէս այսօր եղաւ, ձեզի քաւութիւն ընելու
համար: 35 Ուստի եօթը օր Հանդիպումի վրանին մո՛ւտքը կեցէք, ցերեկ ու գիշեր, ապա
Տէրոջ [գ]պաշտօ՛նը կատարեցէք", որպէսզի չմեռնիք. քանի որ այսպէս պատուիրուած է
ինծի Տէրոջմէն»: 36 Ահարոն ու անոր որդիները ըրին Տէրոջ Մովսէսի [դ]միջոցով
պատուիրած բոլոր բաները:

ԱՀԱՐՈՆ ՊԱՏԱՐԱԳ ԿԸ ՄԱՏՈՒՑԱՆԷ

9

Ութերորդ օրը Մովսէս կանչեց Ահարոնը, անոր որդիներն ու Իսրայէլի երէցները, 2 եւ
ըսաւ Ահարոնի. «Ա՛ռ քեզի արջառներէն զուարակ մը՝ մեղքի պատարագի համար, ու խոյ
մը՝ ողջակէզի համար – երկուքն ալ անարատ –, եւ մօտեցո՛ւր Տէրոջ առջեւ: 3 Ապա խօսէ՛
Իսրայէլի որդիներուն՝ ըսելով. "Առէ՛ք այծերէն նոխազ մը՝ մեղքի պատարագի համար,
հորթ մը ու գառ մը – երկուքն ալ մէկ տարեկան եւ անարատ – ողջակէզի համար, 4 նաեւ
ցուլ մը ու խոյ մը՝ խաղաղութեան զոհերուն համար Տէրոջ առջեւ զոհելու, եւ իւղով
շաղուած հացի ընծայ, որովհետեւ այսօր Տէրը ձեզի պիտի երեւնայ□»: 5 Մովսէսի
պատուիրածը Հանդիպումի վրանին առջեւ բերին, եւ ամբողջ համայնքը մօտեցաւ ու
Տէրոջ առջեւ կայնեցաւ: 6 Մովսէս ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց. ըրէ՛ք
ասիկա, որ Տէրոջ փառքը ձեզի երեւնայ»: 7 Ապա Մովսէս Ահարոնի ըսաւ. «Մօտեցի՛ր
զոհասեղանին, ընծայէ՛ քու մեղքի պատարագդ ու ողջակէզդ, եւ քաւութի՛ւն ըրէ քեզի
համար ու ժողովուրդին համար. նաեւ ընծայէ՛ ժողովուրդին մատաղը ու քաւութի՛ւն ըրէ
անոնց համար, ինչպէս Տէրը պատուիրեց»:

[բ] Կամ՝ ես պատուիրեցի

[գ] Եբր.՝ պահպանութիւնը պահեցէ՛ք

[դ] Եբր.՝ ձեռքով

8 Ուստի Ահարոն զոհասեղանին մօտեցաւ եւ իրեն համար եղող մեղքի պատարագին
հորթը մորթեց: 9 Ահարոնի որդիները արիւնը մօտեցուցին անոր, ան ալ իր մատը արիւնին
մէջ թաթխեց, զոհասեղանին եղջիւրներուն վրայ դրաւ, ու մնացած արիւնը զոհասեղանին
յատակը թափեց: 10 Մեղքի պատարագին ճարպը, երիկամունքը եւ լեարդին թաղանթը
զոհասեղանին վրայ այրեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր: 11 Իսկ միսն ու մորթը
բանակավայրին դուրսի կողմը կրակով այրեց: 12 Ողջակէզն ալ մորթեց, եւ Ահարոնի
որդիները արիւնը իրեն բերին, ու զոհասեղանին վրայ սրսկեց զայն՝ բոլորածեւ: 13
Ողջակէզը իրեն բերին՝ կտորներով ու գլուխով, եւ զոհասեղանին վրայ այրեց: 14 Նաեւ
փորոտիքն ու թաթերը լուաց եւ զոհասեղանին վրայի ողջակէզին վրայ այրեց:
15 Յետոյ ժողովուրդին մատաղը մատուցանեց. ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ
ըլլալիք նոխազը առաւ, մորթեց զայն, եւ իբր մեղքի պատարագ մատուցանեց՝ առաջինին
պէս: 16 Ողջակէզը մօտեցուց ու կանոնին համաձայն ընծայեց: 17 Նաեւ հացի ընծան
մատուցանեց. անկէ ձեռքը լեցուց ու զոհասեղանին վրայ այրեց, առտուան ողջակէզէն
զատ: 18 Ժողովուրդին խաղաղութեան զոհ ըլլալիք ցուլն ու խոյն ալ մորթեց. Ահարոնի
որդիները արիւնը անոր բերին, ու զոհասեղանին վրայ սրսկեց զայն՝ բոլորածեւ: 19 Ցուլին
ճարպերը եւ խոյին դմակը, փորոտիքը ծածկող ճարպը, երիկամունքն ու լեարդին
թաղանթը բերին, 20 ճարպերը երբուծներուն վրայ դրին, եւ ճարպերը զոհասեղանին վրայ
այրեց: 21 Ահարոն երբուծներն ու աջ զիստը Տէրոջ առջեւ մատուցանեց իբր երերցնելիք
ընծայ, ինչպէս Մովսէս պատուիրեր էր:
22 Ահարոն իր ձեռքերը ժողովուրդին վրայ բարձրացուց, օրհնեց զանոնք, եւ մեղքի
պատարագը, ողջակէզն ու խաղաղութեան զոհերը ընծայելէն ետք իջաւ: 23 Մովսէս եւ
Ահարոն Հանդիպումի վրանը մտան, անկէ ելլելով ժողովուրդը օրհնեցին, ու Տէրոջ փառքը
ամբողջ ժողովուրդին երեւցաւ: 24 Տէրոջ առջեւէն կրակ ելաւ, եւ զոհասեղանին վրայ
եղող ողջակէզն ու ճարպը սպառեց. երբ ամբողջ ժողովուրդը տեսաւ, ցնծութեամբ
գոչեցին եւ իրենց երեսին վրայ ինկան:

ՆԱԴԱԲԻ ԵՒ ԱԲԻՈՒԴԻ ՄԵՂՔԸ

10

Ահարոնի որդիները՝ Նադաբ ու Աբիուդ՝ իւրաքանչիւրը իր բուրվառը առաւ, անոր մէջ
կրակ դրաւ եւ վրան խունկ դրաւ, ու Տէրոջ առջեւ օտար կրակ մատուցանեցին, որ ինք չէր
պատուիրեր անոնց: 2 Ուստի Տէրոջ առջեւէն կրակ ելաւ եւ սպառեց զանոնք, ու Տէրոջ
առջեւ մեռան: 3 Մովսէս Ահարոնի ըսաւ. «Ա՛յս է որ Տէրը խօսեցաւ՝ ըսելով. “Ինծի
մօտեցողներուն մէջ սուրբ պիտի ըլլամ, եւ ամբողջ ժողովուրդին առջեւ պիտի
փառաւորուիմ”». Ահարոն լռեց: 4 Մովսէս կանչեց Ահարոնի հօրեղբօր Ոզիէլի որդիները՝
Միսայէլն ու Եղիսափանը, եւ ըսաւ անոնց. «Մօտեցէ՛ք, ձեր եղբայրները սրբարանին
առջեւէն փոխադրեցէ՛ք բանակավայրէն դուրս»: 5 Անոնք ալ մօտեցան ու զանոնք իրենց
պատմուճաններով բանակավայրէն դուրս փոխադրեցին՝ ինչպէս Մովսէս ըսած էր:
6 Մովսէս ըսաւ Ահարոնի ու անոր որդիներուն՝ Եղիազարի եւ Իթամարի. «Ձեր գլուխը
մի՛ բանաք ու ձեր հագուստները մի՛ պատռէք, որպէսզի չմեռնիք եւ ամբողջ ժողովուրդին
վրայ զայրոյթ չըլլայ. բայց ձեր եղբայրները՝ Իսրայէլի ամբողջ տունը՝ Տէրոջ վառած
հրդեհին վրայ թող լան: 7 Բայց դուք Հանդիպումի վրանին մուտքէն դուրս մի՛ ելլէք,
որպէսզի չմեռնիք. որովհետեւ Տէրոջ օծումի իւղը ձեր վրայ է»: Անոնք ալ Մովսէսի
խօսքին համաձայն ըրին:

ԿԱՆՈՆՆԵՐ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8 Տէրը խօսեցաւ Ահարոնի՝ ըսելով. 9 «Երբ Հանդիպումի վրանը մտնէք, դուն եւ
որդիներդ քեզի հետ, գինի կամ օղի մի՛ խմէք, որպէսզի չմեռնիք: Ասիկա ձեր
սերունդներուն մէջ յաւիտենական կանոն թող ըլլայ, 10 որ զանազանէք սուրբը
անսուրբէն, եւ անմաքուրը մաքուրէն. 11 որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն սորվեցնէք բոլոր
կանոնները, որ Տէրը Մովսէսի [ա]միջոցով ըսաւ անոնց»:

12 Մովսէս խօսեցաւ Ահարոնի եւ անոր մնացած որդիներուն՝ Եղիազարի ու Իթամարի,
եւ ըսաւ. «Տէրոջ պատարագներէն աւելցած հացի ընծան առէ՛ք ու զոհասեղանին քով
բաղա՛րջ կերէք, որովհետեւ ան ամենասուրբ է: 13 Սո՛ւրբ տեղը կերէք զայն, քանի որ
Տէրոջ պատարագներէն իրաւունքդ եւ որդիներուդ իրաւունքն է. որովհետեւ ինծի այսպէս
պատուիրուած է: 14 Իսկ երերցնելիք երբուծն ու բարձրացնելիք զիստը մաքո՛ւր տեղ մը
կերէք, դուն եւ որդիներդ ու աղջիկներդ քեզի հետ, որովհետեւ իրաւունքդ ու որդիներուդ
իրաւունքն են՝ տրուած Իսրայէլի որդիներուն խաղաղութեան զոհերէն: 15 Բարձրացնելիք
զիստն ու երերցնելիք երբուծը թող բերեն ճարպին պատարագներով՝ Տէրոջ առջեւ
երերցնելու համար. անոնք քուկդ ու որդիներուդ թող ըլլան յաւիտենական կանոնով,
ինչպէս Տէրը պատուիրեր է»:

16 Մովսէս մեղքի պատարագին նոխազը զգուշութեամբ որոնեց, եւ ահա՛ այրուած էր.
ուստի Ահարոնի մնացած որդիներուն՝ Եղիազարի ու Իթամարի դէմ զայրացաւ՝ ըսելով. 17
«Ինչո՞ւ մեղքի պատարագը սուրբ տեղը չկերաք. արդարեւ ան ամենասուրբ է, եւ Տէրը
ձեզի տուաւ՝ որպէսզի համայնքին անօրէնութիւնը կրէք ու Տէրոջ առջեւ անոնց համար
քաւութիւն ընէք: 18 Ահա՛ անոր արիւնը սրբարանին մէջ չբերուեցաւ, որովհետեւ զայն
սրբարա՛նը ուտելու էիք, ինչպէս պատուիրեր էի»: 19 Ահարոն Մովսէսի ըսաւ. «Ահա՛
այսօր իրենց մեղքի պատարագն ու ողջակէզը Տէրոջ առջեւ մատուցանեցին, եւ այսպիսի
բաներ պատահեցան ինծի: Եթէ այսօր մեղքի պատարագը կերած ըլլայի, արդեօք Տէրոջ
[բ]հաճելի պիտի ըլլա՞ր»: 20 Երբ Մովսէս ասիկա լսեց՝ հաճեցաւ:

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ՝ ՈՐՈՆՔ ԿԱՐԵԼԻ Է ՈՒՏԵԼ
(Բ. Օր. 14. 3-21)

11

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով անոնց. 2 «Խօսեցէ՛ք Իսրայէլի
որդիներուն եւ ըսէ՛ք. “Երկրի վրայ եղող բոլոր անասուններէն՝ ահա՛ւասիկ ձեր ուտելիք
կենդանիները.– 3 ամէն ճեղքուած կճղակ ունեցող կճղակաբաշխ ու որոճացող անասուն
կերէ՛ք: 4 Սակայն որոճացողներէն կամ կճղակաբաշխներէն հետեւեալները մի՛ ուտէք.–
ուղտը, որովհետեւ կ՚որոճայ՝ բայց կճղակաբաշխ չէ. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ. 5 ճագարը,
քանի որ կ՚որոճայ՝ բայց կճղակաբաշխ չէ. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ. 6 նապաստակը,
որովհետեւ կ՚որոճայ՝ բայց կճղակաբաշխ չէ. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ. 7 նաեւ խոզը,
քանի որ կճղակաբաշխ է ու ճեղքուած կճղակ ունի, բայց չ՚որոճար. ան ձեզի անմաքուր
ըլլայ: 8 Անոնց միսէն մի՛ ուտէք եւ անոնց դիակներուն մի՛ դպչիք. անոնք ձեզի անմաքուր
ըլլան:

9 Ջուրերու մէջ բոլոր եղողներէն հետեւեալնե՛րը կերէք.– ջուրերու մէջ՝ այսինքն
ծովերու մէջ ու վտակներու մէջ ամէն թեւ եւ թեփ ունեցող կերէ՛ք: 10 Իսկ ծովերու մէջ ու
վտակներու մէջ եղող բոլոր անթեւ եւ անթեփ եղողները – ջուրերուն բոլոր զեռուններն ու
ջուրերուն մէջ եղող բոլոր շնչաւոր կենդանիները – ձեզի պիղծ ըլլան: 11 Անոնք ձեզի

[ա] Եբր.՝ ձեռքով

[բ] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

*պիղծ թող ըլլան. անոնց միսէն մի՛ ուտէք եւ անոնց դիակներէն զզուեցէ՛ք: 12 Ջուրերուն
մէջ եղող բոլոր անթեւ ու անթեփ եղողները ձեզի պիղծ ըլլան:*

*13 Թռչուններուն մէջ հետեւեալները պի՛ղծ սեպեցէք — թող չուտուին, պիղծ են.—
արծիւը, պասկուճը, գետարծիւը, 14 ցինը, անգղը՝ իր տեսակներով, 15 ագռաւը՝ իր բոլոր
տեսակներով, 16 ջայլամը, բուն, կկուն, բազէն՝ իր տեսակներով, 17 հաւպատիրը,
հողամաղը, քաջահաւը, 18 կարապը, հաւալուսնը, սեւ անգղը, 19 արագիլը, քարադրը՝ իր
տեսակներով, յոպոպը եւ չղջիկը:*

*20 Ամէն թռչող զեռուն որ չորս ոտքի վրայ կը քալէ՝ ձեզի պիղծ ըլլայ: 21 Սակայն
հետեւեալնե՛րը կերէք բոլոր թռչող զեռուններէն՝ որ չորս ոտքի վրայ կը քալեն.— երկրի
վրայ ցատկելու համար՝ իրենց ոտքերուն վրայ ազդր ունեցողները: 22 Անոնցմէ
հետեւեալնե՛րը կերէք.— մարախը՝ իր տեսակներով, գրուիճը՝ իր տեսակներով, խարագուլը՝
իր տեսակներով, ու ջորեակը՝ իր տեսակներով: 23 Բայց մնացած բոլոր թռչող զեռունները
որ չորս ոտք ունին՝ ձեզի պիղծ ըլլան: 24 Ասոնցմով դուք անմաքուր պիտի ըլլաք. ո՛վ որ
անոնց դիակին դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, 25 եւ ո՛վ որ անոնց դիակը
վերցնէ՝ իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ: 26 Բոլոր
անասունները՝ որ կճղակաբաշխ են, բայց իրենց կճղակը ճեղքուած չէ ու չեն որոճար,
ձեզի անմաքուր են. ո՛վ որ անոնց դիակին դպչի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ:*

*27 Բոլոր չորս ոտքի վրայ քալող կենդանիներէն՝ իրենց [ա]թաթերուն վրայ բոլոր
քալողները ձեզի անմաքուր ըլլան. ո՛վ որ անոնց դիակին դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր
պիտի ըլլայ, 28 եւ ա՛ն որ անոնց դիակը վերցնէ՝ իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ
իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. անոնք ձեզի անմաքուր են:*

*29 Երկրի վրայ զեռացող զեռուններուն մէջ հետեւեալները ձեզի անմաքուր ըլլան.—
աքիսը, մուկը, [բ]տիտեռը՝ իր տեսակներով, 30 կովադիան, մողէզը, քարաթոշը, խոմէթը եւ
գետնառիւծը: 31 Բոլոր զեռուններուն մէջ ձեզի անմաքուր եղողները ասոնք են: Ո՛վ որ
անոնց դպչի՝ երբ մեռած ըլլան, մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ:*

*32 Ինչ բանի վրայ որ իյնայ անոնցմէ մէկը՝ երբ մեռած ըլլան, անմաքուր պիտի ըլլայ
— թէ՛ փայտէ առարկայ, թէ՛ հագուստ, թէ՛ մորթ, թէ՛ քուրձ, ի՛նչ տեսակ գործածական
առարկայ որ ըլլայ: Ան ջուրը թող ձգուի ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, յետոյ
մաքրուած պիտի ըլլայ: 33 Ամէն [գ]խեցիէ աման որուն մէջ անոնցմէ մէկը իյնայ, ի՛նչ ալ
ըլլայ անոր մէջ՝ անմաքուր պիտի ըլլայ. այն ամանը կոտրեցէ՛ք: 34 Ամէն ուտուելիք
կերակուր, որուն վրայ [դ]ջուր կայ եւ ասոնցմէ մէկը մէջը իյնայ", անմաքուր պիտի ըլլայ.
նաեւ ամէն խմելիք՝ որ կը խմուի որեւէ այսպիսի ամանի մէջ, անմաքուր պիտի ըլլայ: 35
Ամէն բան՝ որուն վրայ ասոնց դիակը կ՚իյնայ, անմաքուր պիտի ըլլայ. թէ՛ փուռ ըլլայ եւ
թէ՛ կրակարան, թող քանդուի. ասոնք անմաքուր են ու ձեզի անմաքուր պիտի ըլլան: 36
Բայց աղբիւրը կամ հորը, [ե]ուր հաւաքուած ջուր կայ", մաքուր պիտի ըլլայ. սակայն անոնց
դիակներուն դպչողը անմաքուր պիտի ըլլայ: 37 Եթէ անոնց դիակը ցանուելու սերմի վրայ
իյնայ, ան մաքուր ըլլայ: 38 Բայց եթէ սերմին վրայ ջուր դրուած ըլլայ ու անոր վրայ*

[ա] Եբր.՝ ներբաններուն

[բ] Կամ՝ կրիան

[գ] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

[դ] Կամ՝ այս ջուրէն գայ

[ե] Կամ՝ կամ ջրակոյտը

անոնց դիակը իյնայ, ան ձեզի անմաքուր ըլլայ:
39 Եթէ ձեր ուտելիք անասուններէն մէկը մեռնի, անոր դիակին դպչողը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ: 40 Անոր դիակէն ուտողը իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, եւ անոր դիակը վերցնողը իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ:
41 Երկրի վրայ զեռացող ամէն զեռուն պիղծ է. թող չուտուի: 42 Երկրի վրայ զեռացող բոլոր զեռուններէն՝ անոնք որ փորի վրայ կ'երթան, անոնք որ չորս ոտքի վրայ կը քալեն կամ անոնք որ բազմոտանի են, մի՛ ուտէք՝ որովհետեւ պիղծ են: 43 Որեւէ զեռացող զեռունով ձեր անձերը մի՛ պղծէք. անոնցմով աղտոտուելով՝ ձեր անձերը անմաքուր մի՛ ընէք անոնցմով: 44 Արդարեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը. ուստի սրբացուցէ՛ք ձեր անձերը եւ սո՛ւրբ եղէք, քանի որ ես սուրբ եմ. երկրի վրայ զեռացող որեւէ զեռունով ձեր անձերը անմաքուր մի՛ ընէք: 45 Արդարեւ ե՛ս եմ Եհովան՝ որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, որպէսզի ձեզի Աստուած ըլլամ. ուստի սո՛ւրբ եղէք, որովհետեւ ես սուրբ եմ»:
46 Անասուններուն, թռչուններուն, ջուրերուն մէջ շարժող բոլոր շնչաւոր կենդանիներուն եւ երկրի վրայ զեռացող բոլոր շնչաւորներուն օրէնքը այս է. 47 որպէսզի զանազանէք անմաքուրը մաքուրէն, եւ ուտուելիք կենդանին չուտուելիք կենդանիէն□»:

ՈՐԴԵԾՆՈՒԹԵՆԷ ԵՏՔ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆԸ

12

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ՛. "Եթէ կին մը սերնդագործէ եւ արու զաւակ ծնանի, եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ. իր դաշտանի կեղտոտութեան օրերուն համեմատ անմաքուր պիտի ըլլայ: 3 Ութերորդ օրը տղային թլիփին միսը թող ծայրատուի: 4 Յետոյ ան երեսուներեք օր թող մնայ իր մաքրուելիք արիւնին մէջ. ո՛չ մէկ սուրբ բանի թող դպչի, ո՛չ ալ սրբարանը մտնէ՝ մինչեւ որ իր մաքրուելու օրերը լրանան: 5 Բայց եթէ ան էգ զաւակ ծնանի, երկու շաբաթ անմաքուր պիտի ըլլայ՝ իր կեղտոտութեան ժամանակին պէս, ու վաթսունվեց օր թող մնայ իր մաքրուելիք արիւնին մէջ:
6 Երբ որդիի կամ աղջիկի համար իր մաքրուելու օրերը լրանան, Հանդիպումի վրանին մուտքը ողջակէզի համար՝ մէկ տարեկան գառ մը, ու մեղքի պատարագի համար՝ աղաւնիի ձագ մը կամ տատրակ մը թող բերէ քահանային, 7 որ մատուցանէ զանոնք Տէրոջ ու քաւութիւն ընէ անոր համար, եւ ան իր արիւնի աղբիւրէն մաքրուած պիտի ըլլայ: Արու կամ էգ զաւակ ծնանողին օրէնքը այս է: 8 Եթէ գառ բերելու կարող չէ, երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ թող առնէ, մէկը ողջակէզի ու միւսը մեղքի պատարագի համար. քահանան թող քաւութիւն ընէ անոր համար, եւ ան մաքրուած պիտի ըլլայ□»:

ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՈՒՌԵՑՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

13

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ ըսելով. 2 «Եթէ մարդ մը իր մարմինի մորթին վրայ ուռեցք, քոս կամ պաղպաջ ունենայ՝ որ իր մարմինի մորթին վրայ բորոտութեան ախտին պէս ըլլայ, ան Ահարոն քահանային կամ անոր քահանայ որդիներէն մէկուն թող բերուի, 3 ու քահանան թող զննէ մարմինի մորթին վրայ եղող ախտը: Եթէ ախտին մէջի մազը ճերմակ դարձած է եւ ախտը անոր մարմինի մորթէն խորունկ կ'երեւնայ, ատիկա բորոտութեան ախտ է. քահանան թող զննէ զայն ու "թող ծանուցանէ անոր անմաքուր

" Եբր.՝ զայն անմաքուր թող ընէ

ըլլալը": 4 Իսկ եթէ անոր մարմինի մորթին վրայի պաղպաջը ճերմակ է բայց մորթէն խորունկ չ'երեւնար եւ մազն ալ ճերմակ դարձած չէ, քահանան եօթը օր թող գոցուած պահէ ախտաւորը: 5 Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ զայն. եթէ ախտը իր աչքերուն կայուն է ու մորթին վրայ տարածուած չէ, քահանան կրկին եօթը օր թող գոցուած պահէ զայն: 6 Քահանան եօթներորդ օրը կրկին թող զննէ զայն. եթէ ախտը մթագնած է եւ մորթին վրայ տարածուած չէ, քահանան [բ]թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը" – ատիկա լոկ քոս է –, ան ալ իր հագուստները թող լուայ, ու մաքրուած պիտի ըլլայ: 7 Բայց եթէ իր մաքրուելուն համար քահանայէն զննուելէն ետք՝ քոսը մորթին վրայ տարածուի, քահանան կրկին թող զննէ զայն: 8 Քահանային զննած ատենը եթէ քոսը մորթին վրայ տարածուած է, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ատիկա բորոտութիւն է:

9 Երբ բորոտութեան ախտը մարդու մը վրան է, ան քահանային թող տարուի, 10 ու քահանան թող զննէ: Եթէ մորթին վրայ ճերմակ ուռեցք կայ, մազը ճերմակ դարձած է եւ ուռեցքին մէջ ողջ միսի նշան կայ, 11 ատիկա հինցած բորոտութիւն է՝ անոր մարմինի մորթին վրայ: Քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը ու գոցուած չպահէ զայն, որովհետեւ անմաքուր է: 12 Եթէ բորոտութիւնը մորթին վրայ աճի ու բորոտութիւնը պատէ ախտաւորին ամբողջ մորթը՝ գլուխէն մինչեւ ոտքը – քահանային տեսած բոլոր տեղերը –, 13 քահանան թող զննէ: Եթէ բորոտութիւնը պատած է անոր ամբողջ մարմինը, թող ծանուցանէ ախտաւորին մաքրուած ըլլալը. ամբողջը ճերմակ դարձած է, ան մաքուր է: 14 Բայց այն օրը՝ երբ անոր վրայ ողջ միս տեսնուի, ան անմաքուր պիտի ըլլայ: 15 Քահանան թող զննէ ողջ միսը եւ ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը: Ողջ միսը անմաքուր է. բորոտութիւն է: 16 Իսկ եթէ ողջ միսը դարձեալ փոխուի ու ճերմակ դառնայ, քահանային թող գայ, 17 եւ քահանան թող զննէ զայն: Եթէ ախտը ճերմակ դարձած է, քահանան թող ծանուցանէ ախտաւորին մաքրուած ըլլալը. ան մաքուր է:

18 Եթէ մարմինին մորթին վրայ պալար ըլլայ ու բուժուի, 19 եւ պալարին տեղը ճերմակ ուռեցք կամ կարմրորակ ճերմակ պաղպաջ ըլլայ, ատիկա քահանային թող ցոյց տրուի, 20 ու քահանան թող զննէ: Եթէ մորթէն խորունկ կ'երեւնայ եւ մազը ճերմակ դարձած է, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ան պալարէ աճած բորոտութեան ախտ է: 21 Իսկ եթէ քահանան տեսնէ թէ ճերմակ մազ չկայ անոր մէջ ու մորթէն խորունկ չէ՝ բայց մթագնած է, քահանան եօթը օր թող գոցուած պահէ զայն: 22 Եթէ մորթին վրայ տարածուած ըլլայ, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ատիկա ախտ է: 23 Բայց եթէ պաղպաջը իր տեղը կայուն է ու տարածուած չէ, պալարին սպին է. քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը:

24 Իսկ եթէ մարմինի մորթին վրայ կրակի խարան ըլլայ, եւ խարանը առողջանալով կարմրորակ ճերմակ կամ բոլորովին ճերմակ պաղպաջ ըլլայ, 25 քահանան թող զննէ: Եթէ մազը ճերմակ դարձած է պաղպաջին մէջ ու ասիկա մորթէն խորունկ կ'երեւնայ, ատիկա խարանէն աճած բորոտութիւն է: Ուստի քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ատիկա բորոտութեան ախտ է: 26 Բայց եթէ քահանային զննած ատենը ճերմակ մազ չկայ պաղպաջին մէջ եւ ասիկա մորթէն խորունկ չէ, հապա մթագնած է, քահանան եօթը օր թող գոցուած պահէ զայն: 27 Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ զայն. եթէ պաղպաջը մորթին վրայ տարածուած է, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը, ատիկա բորոտութեան ախտ է: 28 Իսկ եթէ պաղպաջը իր տեղը կայուն է ու մորթին վրայ տարածուած չէ, հապա մթագնած է, ատիկա խարանին ուռեցքն է.

[բ] Եբր.՝ զայն մաքրուած թող ընէ

քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը, որովհետեւ խարանին սպին է:
29 Եթէ մարդ մը կամ կին մը գլուխը կամ կզակը ախտ մը ունենայ, 30 քահանան թող
զննէ ախտը: Եթէ մորթէն խորունկ կ’երեւնայ եւ անոր մէջ բարակ, դեղին մազ կայ,
քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ատիկա գոնջութիւն է, գլուխի կամ
կզակի բորոտութիւն է: 31 Եթէ քահանան տեսնէ թէ գոնջութեան ախտը մորթէն խորունկ
չ’երեւնար ու անոր մէջ սեւ մազ չկայ, քահանան գոնջութեամբ ախտաւորը եօթը օր թող
գոցուած պահէ: 32 Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ ախտը. եթէ գոնջութիւնը
տարածուած չէ, անոր մէջ դեղին մազ չկայ եւ գոնջութիւնը մորթէն խորունկ չ’երեւնար,
33 ան թող ածիլուի, բայց գոնջութիւնը թող չածիլէ ու քահանան կրկին եօթը օր թող
գոցուած պահէ գոնջութիւն ունեցողը: 34 Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ
գոնջութիւնը. եթէ գոնջութիւնը մորթին վրայ տարածուած չէ եւ մորթէն խորունկ
չ’երեւնար, քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը. ան իր հագուստները թող
լուայ, ու մաքրուած պիտի ըլլայ: 35 Բայց եթէ իր մաքրուելէն ետք գոնջութիւնը մորթին
վրայ տարածուի, 36 քահանան թող զննէ զայն: Եթէ գոնջութիւնը մորթին վրայ
տարածուած է, քահանան ա՛լ դեղին մազ թող չփնտռէ. ան անմաքուր է: 37 Իսկ եթէ
գոնջութիւնը իր աչքերուն կայնուն է եւ անոր մէջ սեւ մազ բուսած է, գոնջութիւնը
բուժուած է. ան մաքուր է, ուստի քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը:
38 Եթէ մարդ մը կամ կին մը իր մարմինի մորթին վրայ պաղպաջներ ունենայ,
այսինքն՝ ճերմակ պաղպաջներ, 39 քահանան թող զննէ. եթէ անոնց մարմինին մորթին
վրայի պաղպաջները մթագնած ճերմակ են, ատիկա մորթին վրայ աճած պիսակ է. ան
մաքուր է:
40 Եթէ մարդու մը գլուխին մազը թափած ըլլայ, ան կնտակ է, բայց մաքուր է: 41 Եթէ
անոր երեսին կողմէն գլուխին մազերը թափած ըլլան, ան ճաղատ է, բայց մաքուր է: 42
Իսկ եթէ կնտութեան կամ ճաղատութեան մէջ կարմրորակ ճերմակ ախտ ըլլայ, ատիկա
կնտութեան կամ ճաղատութեան մէջ աճած բորոտութիւն է: 43 Քահանան թող զննէ զայն.
եթէ անոր կնտութեան կամ ճաղատութեան մէջ՝ ախտին ուռեցքը կարմրորակ ճերմակ է,
մարմինի մորթին վրայ եղող բորոտութեան երեւոյթին պէս, 44 այդ մարդը բորոտ է,
անմաքուր է: Քահանան անպատճառ թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. անոր
ախտը իր գլուխին վրայ է:
45 Ախտ ունեցող բորոտին հագուստները պատռուած թող ըլլան, եւ անոր գլուխը՝ մերկ.
իր [գ]շրթունքը թող ծածկէ ու պոռայ. “Անմաքո՛ւր եմ, անմաքո՛ւր եմ□: 46 Ախտը իր վրայ
եղող բոլոր օրերը անմաքուր պիտի ըլլայ. ան անմաքուր է, առանձին թող բնակի. անոր
բնակարանը բանակավայրէն դուրս թող ըլլայ»:

ԲՈՐՈՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

47 «Եթէ բորոտութեան ախտ կայ հագուստի մը վրայ – բուրդէ հագուստ ըլլայ թէ
վուշէ հագուստ – , 48 վուշէ կամ բուրդէ առէջի կամ թեզանի վրայ, կամ մորթի վրայ, եւ
կամ մորթէ շինուած որեւէ [դ]բանի վրայ, 49 ու եթէ ախտը կանաչորակ կամ կարմրորակ է
հագուստին կամ մորթին վրայ, առէջին կամ թեզանին վրայ, կամ մորթէ շինուած որեւէ
առարկայի վրայ, ատիկա բորոտութեան ախտ է, ուստի քահանային թող ցոյց տրուի: 50
Քահանան թող զննէ ախտը, եւ եօթը օր թող գոցուած պահէ ախտացեալ բանը: 51
Եօթներորդ օրը ախտացեալ բանը թող զննէ. եթէ ախտը տարածուած է հագուստի մը

[գ] Կամ՝ ընչացքը

[դ] Եբր.՝ ստացուածքի

վրայ, առէջի թէ թեզանի վրայ, կամ մորթի վրայ, եւ կամ մորթէ շինուած որեւէ
առարկայի վրայ, այդ ախտը բորբոքած բորոտութիւն է. անմաքուր է: 52 Ուստի թող այրէ
բուրդէ կամ վուշէ հագուստը, առէջը կամ թեզանը, կամ մորթէ շինուած որեւէ առարկայ՝
որուն վրայ այդ ախտը կայ. որովհետեւ ան բորբոքած բորոտութիւն է, կրակով թող
այրուի: 53 Եթէ քահանան տեսնէ թէ ախտը հագուստին վրայ, առէջին կամ թեզանին
վրայ, կամ մորթէ շինուած որեւէ առարկայի վրայ տարածուած չէ, 54 քահանան թող
պատուիրէ՝ որ այդ ախտացեալ բանը լուան, ու կրկին եօթը օր թող գոցուած պահէ զայն:
55 Ախտին լուացուելէն ետք եթէ քահանան տեսնէ թէ ախտը իր դրսերեւոյթը փոխած չէ եւ
ախտը տարածուած չէ, ան անմաքուր է: Այրէ՛ զայն կրակով. անոր տակը կամ վրան
փտութիւն կայ: 56 Իսկ եթէ քահանան տեսնէ թէ անոր լուացուելէն ետք ախտը մթագնած
է, ախտացեալ մասը հագուստէն, մորթէն, առէջէն կամ թեզանէն թող պատռէ: 57 Եթէ
հագուստին վրայ, առէջին կամ թեզանին վրայ, կամ մորթէ շինուած որեւէ առարկայի
վրայ դարձեալ երեւնայ, ատիկա աճող բորոտութիւն է. կրակո՛վ այրէ ախտացեալ բանը:
58 Իսկ այն հագուստը, առէջը կամ թեզանը, կամ մորթէ շինուած որեւէ առարկայ, որմէ
ախտը հեռացած է քու լուալէդ ետք, կրկին թող լուացուի, ու մաքրուած պիտի ըլլայ»: 59
Բուրդէ կամ վուշէ հագուստի վրայ, առէջի կամ թեզանի վրայ, կամ մորթէ շինուած որեւէ
առարկայի վրայ երեւցած բորոտութեան ախտին օրէնքը այս է, անոր մաքրուած կամ
անմաքուր ըլլալը ծանուցանելու համար»:

ԲՈՐՈՏՈՒԹԵՆԷ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

14

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Ահա՛ւասիկ բորոտին օրէնքը՝ իր մաքրուելու օրը.–
ան քահանային թող տարուի, 3 քահանան բանակավայրէն դուրս թող ելլէ ու քահանան
թող զննէ: Եթէ բորոտին բորոտութեան ախտը բուժուած է, 4 քահանան թող պատուիրէ որ
մաքրուելիք մարդուն համար երկու ողջ եւ մաքուր [ա]թռչուն, մայրիի փայտ, կրկնակի
կարմիր ու զոպայ առնուի: 5 Քահանան թող պատուիրէ որ թռչուններէն մէկը [բ]խեցիէ
անօթի մը մէջ մորթուի՝ [գ]կենսաւէտ ջուրի վրայ: 6 Ողջ թռչունը, մայրիի փայտը, կրկնակի
կարմիրը եւ զոպան թող առնէ, զանոնք ողջ թռչունին հետ թող թաթխէ կենսաւէտ ջուրին
վրայ մորթուած թռչունին արիւնին մէջ, 7 ու բորոտութենէ մաքրուելիք մարդուն վրայ
եօթը անգամ թող սրսկէ եւ [դ]մաքրէ զայն", իսկ ողջ թռչունը դէպի [ե]բաց դաշտը" թող
արձակէ: 8 Իսկ մաքրուելիք մարդը իր հագուստները թող լուայ, բոլոր մազերը ածիլէ ու
ջուրով լուացուի, եւ մաքրուած պիտի ըլլայ: Անկէ ետք բանակավայրը թող մտնէ ու եօթը
օր իր վրանէն դուրս կենայ: 9 Եօթներորդ օրը իր բոլոր մազերը թող ածիլէ – իր գլուխը,
մօրուքը եւ յօնքերը –, այսինքն՝ իր բոլոր մազերը թող ածիլէ, հագուստները լուայ ու
մարմինը ջուրով լուայ, եւ մաքրուած պիտի ըլլայ:

10 Ութերորդ օրը՝ թող առնէ երկու անարատ արու գառ, մէկ անարատ էգ գառնուկ՝ մէկ
տարեկան, իւղով շաղուած երեք տասներորդ նաշիհ՝ հացի ընծայի համար, ու մէկ ճաշակ

[ա] Եբր.՝ թռչնազգի

[բ] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

[գ] Այսինքն՝ ակի

[դ] Կամ՝ ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը

[ե] Եբր.՝ դաշտին մակերեսը

*հիւղ: 11 Մաքրող քահանան մաքրուելիք մարդը ասոնցմով թող կեցնէ Տէրոջ առջեւ՝
Հանդիպումի վրանին մուտքը, 12 եւ քահանան մէկ արու գառը թող առնէ ու զայն
մօտեցնէ յանցանքի պատարագի համար՝ իւղի ճաշակին հետ, եւ զանոնք Տէրոջ առջեւ
թող մատուցանէ իբր երերցնելիք ընծայ: 13 Գառը թող մորթէ մեղքի պատարագին ու
ողջակէզին մորթուած տեղը – սուրբ տեղը –. որովհետեւ յանցանքի պատարագը՝ մեղքի
պատարագին պէս քահանայինն է. ասիկա ամենասուրբ է: 14 Քահանան յանցանքի
պատարագին արիւնէն թող առնէ, ու քահանան թող դնէ զայն մաքրուելիք մարդուն աջ
ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին
վրայ: 15 Քահանան իւղի ճաշակէն քիչ մը իւղ թող առնէ ու իր ձախ ափին մէջ թափէ: 16
Քահանան իր աջ մատը թող թաթխէ իր ձախ ափը եղող իւղին մէջ, եւ իր մատով Տէրոջ
առջեւ եօթը անգամ սրսկէ այդ իւղէն: 17 Քահանան իր ափին մէջ մնացած իւղէն թող դնէ
մաքրուելիք մարդուն աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ
աջ ոտքին բթամատին վրայ – յանցանքի պատարագի արիւնին վրայ: 18 Քահանան իր
ափին մէջ մնացած իւղը թող դնէ մաքրուելիք մարդուն գլուխին վրայ, ու անոր համար
թող քաւութիւն ընէ Տէրոջ առջեւ: 19 Յետոյ քահանան մեղքի պատարագը թող ընծայէ եւ
իր անմաքրութենէն մաքրուելիք մարդուն համար քաւութիւն ընէ, ապա ողջակէզը թող
մորթէ: 20 Քահանան ողջակէզն ու հացի ընծան զոհասեղանին վրայ թող մատուցանէ եւ
անոր համար քաւութիւն ընէ, ու ան մաքրուած պիտի ըլլայ:*

*21 Բայց եթէ ան չքաւոր է եւ իր կարողութիւնը չի հասնիր այսչափին, յանցանքի
պատարագի գառ մը թող առնէ՝ որ երերցուի իրեն քաւութիւն ընելու համար, նաեւ իւղով
շաղուած մէկ տասներորդ նաշիհ՝ հացի ընծայի համար, ճաշակ մը իւղ, 22 ու երկու
տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ, որոնց որ իր կարողութիւնը կը հասնի. մէկը մեղքի
պատարագ թող ըլլայ, իսկ միւսը՝ ողջակէզ: 23 Ութերորդ օրը՝ իր մաքրուելուն համար
զանոնք քահանային թող բերէ Հանդիպումի վրանին մուտքը, Տէրոջ առջեւ: 24 Քահանան
թող առնէ յանցանքի պատարագին գառը եւ իւղի ճաշակը, ու զանոնք Տէրոջ առջեւ թող
մատուցանէ իբր երերցնելիք ընծայ: 25 Յանցանքի պատարագին գառը թող մորթէ, եւ
քահանան յանցանքի պատարագին արիւնէն թող առնէ ու դնէ զայն մաքրուելիք մարդուն
աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին
վրայ: 26 Քահանան մաս մը իւղ թող թափէ իր ձախ ափին մէջ, 27 ու քահանան իր աջ
մատով իր ձախ ափին մէջ եղող իւղէն Տէրոջ առջեւ եօթը անգամ թող սրսկէ: 28
Քահանան իր ափին մէջ եղող իւղէն թող դնէ մաքրուելիք մարդուն աջ ականջին բլթակին
վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ – յանցանքի
պատարագին արիւնը դրուած տեղին վրայ: 29 Քահանան իր ափին մէջ մնացած իւղը թող
դնէ մաքրուելիք մարդուն գլուխին վրայ՝ Տէրոջ առջեւ անոր համար քաւութիւն ընելով, 30
ու թող ընծայէ տատրակներէն կամ աղաւնիի ձագերէն մէկը՝ այն չափին որ իր
կարողութիւնը կը հասնի, 31 – այսինքն՝ որուն որ իր կարողութիւնը կը հասնի –, մէկը՝
մեղքի պատարագի համար եւ միւսը՝ ողջակէզի համար, հացի ընծային հետ, ու քահանան
մաքրուելիք մարդուն համար թող քաւութիւն ընէ Տէրոջ առջեւ: 32 Ա՛յս է օրէնքը
բորոտութեան ախտ ունեցողին՝ որուն [ք]կարողութիւնը չի հասնիր իր մաքրուելուն համար
պէտք եղածը բերելու»:*

ՏՈՒՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԲՈՐՈՏՈՒԹԻՒՆ

33 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ ըսելով. 34 «Երբ մտնէք Քանանի երկիրը՝ որ

[ք] *Եբր.՝* ձեռքը

ձեզի իբր կալուած պիտի տամ, եթէ ձեր կալուածը եղող երկրին մէկ տան մէջ
բորոտութեան հարուածը տամ, 35 այդ տան տէրը թող գայ եւ իմացնէ քահանային՝
ըսելով. “Ինծի կ՚երեւնայ թէ տանս մէջ ախտ կայ□: 36 Քահանան թող պատուիրէ որ
տունը պարպեն, դեռ ինք ներս չմտած՝ զննելու համար, որպէսզի տան մէջ եղածներէն
ոչինչ անմաքուր ըլլայ. ատկէ ետք քահանան թող մտնէ՝ տունը զննելու: 37 Ախտը թող
զննէ. եթէ ախտը տան պատերուն վրայ կանաչորակ կամ կարմրորակ խորշեր ըրած է եւ
անոնք պատին մակերեսէն խորունկ կ՚երեւնան, 38 քահանան տունէն թող ելլէ տան
մուտքը ու եօթը օր տունը թող գոցէ: 39 Եօթներորդ օրը քահանան դարձեալ թող գայ եւ
զննէ. եթէ ախտը տան պատերուն վրայ տարածուած է, 40 քահանան թող պատուիրէ որ
ախտացեալ քարերը հանեն ու քաղաքէն դուրս անմաքուր տեղ մը նետեն զանոնք: 41 Տան
ներսը բոլորաձեւ քերել թող տայ, եւ անոնց քերած [է]հողը անմաքուր տեղ մը թող թափեն՝
քաղաքէն դուրս: 42 Ուրիշ քարեր թող առնեն ու այդ քարերուն տեղը դնեն, եւ ուրիշ հող
առնեն ու տունը ծեփեն: 43 Եթէ քարերը հանելէն ետք, տունը քերելէն ետք եւ ծեփելէն
ետք ախտը դարձեալ գայ ու տան մէջ աճի, 44 քահանան թող գայ եւ զննէ. եթէ ախտը
տան մէջ տարածուած է, ատիկա բորբոքած բորոտութիւն է տան մէջ. ան անմաքուր է: 45
Ուստի տունը, այսինքն անոր քարերն ու փայտերը եւ տան ամբողջ ծեփուած հողը, թող
փլցնէ ու զանոնք քաղաքէն դուրս հանէ՝ անմաքուր տեղ մը: 46 Ո՛վ որ այդ տունը մտնէ
անոր բոլոր գոցուած օրերը, մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. 47 այդ տունը
պառկողը իր հագուստները թող լուայ եւ այդ տան մէջ հաց ուտողը իր հագուստները թող
լուայ: 48 Իսկ եթէ քահանան մտնէ ու տեսնէ թէ տունը ծեփուելէն ետք՝ ախտը անոր մէջ
տարածուած չէ, քահանան թող ծանուցանէ այդ տան մաքուր ըլլալը, որովհետեւ ախտը
բուժուած է: 49 Տունը մեղքէ մաքրելու համար երկու թռչուն, մայրիի փայտ, կրկնակի
կարմիր ու զոպայ թող առնէ: 50 Թռչուններէն մէկը խեցիէ անօթի մը մէջ թող մորթէ՝
կենսաւէտ ջուրի վրայ: 51 Մայրիի փայտը, զոպան, կրկնակի կարմիրը եւ ողջ թռչունը թող
առնէ, զանոնք թող թաթխէ մորթուած թռչունին արիւնին ու այդ կենսաւէտ ջուրին մէջ,
եօթը անգամ տան վրայ թող սրսկէ, 52 եւ տունը թող մեղքէ մաքրէ թռչունին արիւնով,
այդ կենսաւէտ ջուրով, այդ ողջ թռչունով, մայրիի փայտով, զոպայով ու կրկնակի
կարմիրով: 53 Իսկ ողջ թռչունը դէպի դաշտը թող արձակէ՝ քաղաքէն դուրս, եւ տան
համար քաւութիւն ընէ, ու ան մաքրուած պիտի ըլլայ»:
54 Այս է օրէնքը ամէն տեսակ բորոտութեան ախտի, գոնջութեան, 55 հագուստի կամ
տան բորոտութեան, 56 նաեւ ուռեցքի, քոսի ու պաղպաջի: 57 Բանի մը ո՛ր օրը անմաքուր
ըլլալը եւ ո՛ր օրը մաքուր ըլլալը սորվեցնելու համար՝ ա՛յս է բորոտութեան օրէնքը:

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ ԱՆՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԾՈՐՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

15

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով. 2 «Խօսեցէ՛ք, Իսրայէլի որդիներուն եւ
ըսէ՛ք անոնց. “Երբ մարդ մը իր մարմինէն ծորում ունենայ, իր ծորումին համար անմաքուր
կ՚ըլլայ: 3 Իր ծորումին ատեն իր անմաքրութիւնը սա՛ պիտի ըլլայ. իր մարմինը իր
ծորումը հոսեցնէ կամ իր մարմինը իր ծորումը խցանէ, սա՛ է իր անմաքրութիւնը.— 4 ամէն
անկողին՝ որուն վրայ ծորում ունեցողը կը պառկի՝ անմաքուր է, եւ ամէն առարկայ՝ որուն
վրայ ան կը նստի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ: 5 Անոր անկողինին դպչողը իր հագուստները
թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 6 Ա՛ն որ նստի
առարկայի մը վրայ՝ որուն վրայ ծորում ունեցող մը նստեր է, իր հագուստները թող լուայ,
ի՛նք ալ ջուրով լուացուի եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 7 Ծորում ունեցողին

[է] Կամ՝ փոշին

մարմինին դպչողը իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ
իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 8 Եթէ ծորում ունեցողը մաքուր մարդու մը վրայ թքնէ, ասիկա
իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ:
9 Ամէն թամբ՝ որուն վրայ ծորում ունեցողը կը հեծնէ, անմաքուր պիտի ըլլայ: 10 Ո՛վ որ
անոր տակ եղած որեւէ բանին դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. այդ բաները
վերցնողը իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն
անմաքուր ըլլայ: 11 Ծորում ունեցողը իր ձեռքերը ջուրով չցողուած՝ որուն որ դպչի, ան իր
հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 12
Ծորում ունեցողին դպած [ա]խեցիէ անօթը թող կոտրուի, ու ամէն փայտէ անօթ ջուրով թող
ցողուի:

13 Երբ ծորում ունեցողը իր ծորումէն մաքրուած ըլլայ, իր մաքրուելուն համար եօթը օր
թող հաշուէ, յետոյ իր հագուստները լուայ եւ մարմինը կենսաւէտ ջուրի մէջ լուայ, ու
մաքրուած պիտի ըլլայ: 14 Ութերորդ օրը իրեն համար երկու տատրակ կամ աղաւնիի
երկու ձագ թող առնէ, Տէրոջ առջեւ Հանդիպումի վրանին մուտքը գայ եւ զանոնք
քահանային տայ: 15 Քահանան անոնցմէ մէկը իբր մեղքի պատարագ թող ընծայէ, ու
միւսը՝ իբր ողջակէզ. քահանան Տէրոջ առջեւ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր ծորումին
համար:

16 Եթէ մարդու մը զուգաւորութեան սերմը իրմէ ելլէ, իր ամբողջ մարմինը ջուրով թող
լուայ, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 17 Ամէն հագուստ ու ամէն մորթ՝ որուն վրայ
զուգաւորութեան սերմ կայ, ջուրով թող լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 18
Երբ մարդ մը կնոջ մը հետ զուգաւորուելու համար պառկի, անոնք երկուքն ալ ջուրով թող
լուացուին, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլան:

19 Եթէ կին մը ծորում ունենայ եւ իր մարմինին ծորումը արիւն է, եօթը օր իր
կեղտոտութեան մէջ թող [բ]մնայ. ո՛վ որ անոր դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի
ըլլայ: 20 Անոր կեղտոտութեան ատենը ի՛նչ բանի վրայ որ պառկի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ.
նաեւ ի՛նչ բանի վրայ որ նստի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ: 21 Ո՛վ որ անոր անկողինին դպչի՝
իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ:
22 Ո՛վ որ դպչի որեւէ առարկայի՝ որուն վրայ ան նստեր է, իր հագուստները թող լուայ,
ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 23 Անոր անկողինին վրայ
եղող բանի մը դպչողը, կամ առարկայի մը՝ որուն վրայ ան կը նստի, մինչեւ իրիկուն
անմաքուր պիտի ըլլայ: 24 Եթէ մարդ մը անոր հետ պառկի եւ անոր կեղտը իր վրայ ըլլայ,
ինք եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ, ու ամէն անկողին՝ որուն վրայ ինք պառկի՝
անմաքուր պիտի ըլլայ:

25 Եթէ կին մը՝ իր [գ]դաշտանի ատենէն դուրս՝ շատ օրեր իր արիւնին ծորումը ունենայ,
կամ ան իր դաշտանի ատենէն աւելի հոսի, իր անմաքրութեան ծորումին բոլոր օրերը
անմաքուր պիտի ըլլայ՝ իր դաշտանի օրերուն պէս: 26 Անոր ծորումին բոլոր օրերը, ամէն
անկողին՝ որուն վրայ կը պառկի՝ իր դաշտանի անկողինին պէս պիտի ըլլայ իրեն, եւ ինչ
բանի վրայ որ կը նստի՝ իր դաշտանի անմաքրութեան պէս անմաքուր պիտի ըլլայ: 27 Ո՛վ
որ անոնց դպչի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ. իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով
լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 28 Իսկ եթէ իր ծորումէն մաքրուած է, եօթը
օր թող հաշուէ եւ անկէ ետք մաքրուած պիտի ըլլայ: 29 Ութերորդ օրը իրեն համար երկու

[ա] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

[բ] Եբր.՝ ըլլայ

[գ] Եբր.՝ կեղտոտութեան

*տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ թող առնէ ու զանոնք քահանային բերէ՝ Հանդիպումի
վրանին մուտքը: 30 Քահանան մէկը իբր մեղքի պատարագ թող ընծայէ, եւ միւսը՝ իբր
ողջակէզ. քահանան Տէրոջ առջեւ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր անմաքրութեան ծորումին
համար□:*

*31 Այսպէս Իսրայէլի որդիները [դ]զգուշացուցէ՛ք իրենց անմաքրութենէն, որպէսզի իրենց
անմաքրութեան մէջ չմեռնին՝ իրենց մէջ եղող իմ խորանս պղծելով: 32 Ծորում
ունեցողին, իրմէ զուգաւորութեան սերմը ելլելով անմաքուր եղողին, 33 իր դաշտանով
ուժաթափ եղող կնոջ, ծորում ունեցող [ե]մարդուն կամ կնոջ", եւ անմաքուր կնոջ հետ
պառկող մարդուն օրէնքը այս է»:*

ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

16

*Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ Ահարոնի երկու որդիներուն մեռնելէն ետք, որոնք Տէրոջ
առջեւ օտար կրակ մատուցանեցին ու մեռան: 2 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Խօսէ՛ քու եղբօրդ՝
Ահարոնի, որ ամէն ատեն սրբարանը՝ վարագոյրէն ներս չմտնէ, տապանակին վրայ եղող
Քաւութեան առջեւ, որպէսզի չմեռնի. որովհետեւ ամպի մէջ պիտի երեւնամ Քաւութեան
վրայ: 3 Ահարոն սա՛պէս թող մտնէ սրբարանը.- մեղքի պատարագի համար՝ արջառներէն
զուարակով մը, եւ ողջակէզի համար՝ խոյով մը. 4 կտաւէ սուրբ պատմուճան թող հագնի,
իր մարմինին վրայ կտաւէ անդրավարտիք թող ունենայ, մէջքը կտաւէ գօտի կապէ, ու
գլուխը կտաւէ խոյր [ա]դնէ: Ասոնք սուրբ հագուստներ են. ուստի իր մարմինը ջուրով թող
լուայ, ապա զանոնք հագնի: 5 Իսրայէլի որդիներուն համայնքէն՝ մեղքի պատարագի
համար այծերէն երկու նոխազ թող առնէ, եւ ողջակէզի համար՝ մէկ խոյ: 6 Ահարոն իր
մեղքի պատարագին զուարակը թող մատուցանէ, ու իրեն համար եւ իր տան համար
քաւութիւն ընէ: 7 Երկու նոխազ թող առնէ ու Տէրոջ առջեւ կեցնէ՝ Հանդիպումի վրանին
մուտքը: 8 Ահարոն այդ երկու նոխազներուն վրայ վիճակ թող ձգէ. մէկ վիճակը՝ Տէրոջ
համար, եւ միւս վիճակը՝ ազատ արձակուելիք նոխազին համար: 9 Ահարոն թող մօտեցնէ
այն նոխազը՝ որուն վրայ Տէրոջ վիճակը ելած է, եւ իբր մեղքի պատարագ ընծայէ զայն:
10 Այն նոխազը՝ որուն վրայ ազատ արձակուելու վիճակը ելած է, Տէրոջ առջեւ ողջ թող
կեցնէ՝ որպէսզի անով քաւութիւն ընէ, եւ ազատ արձակելու համար դէպի անապատը
ղրկէ:*

*11 Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուարակը թող մատուցանէ, իրեն համար ու իր
տան համար քաւութիւն ընէ, եւ իր մեղքի պատարագին զուարակը մորթէ: 12 Տէրոջ առջեւ
եղող զոհասեղանին վրայէն վերցուած կրակի կայծերով լեցուած բուրվառը թող առնէ, ու
մանր ծեծուած անուշաբոյր խունկէն իր ափերը լեցնէ եւ վարագոյրէն ներս բերէ: 13
Խունկը կրակին վրայ թող դնէ Տէրոջ առջեւ, ու խունկին [բ]ծուխը Վկայութեան վրայի
Քաւութիւնը թող ծածկէ՝ որպէսզի չմեռնի: 14 Զուարակին արիւնէն թող առնէ, իր մատով
Քաւութեան վրայ սրսկէ՝ դէպի արեւելք, եւ իր մատով Քաւութեան առջեւ արիւնէն եօթը
անգամ սրսկէ:*

[դ] *Եբր.՝ անջատեցէ՛ք*

[ե] *Եբր.՝ արուին կամ էգին*

[ա] *Եբր.՝ փաթթէ*

[բ] *Եբր.՝ ամպը*

15 Ապա ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ ըլլալիք նոխազը թող մորթէ, անոր
արիւնը վարագոյրէն ներս բերէ, եւ անոր արիւնով ընէ այնպէս՝ ինչպէս զուարակին
արիւնով ըրաւ, այսինքն Քաւութեան վրայ ու Քաւութեան առջեւ սրսկէ զայն: 16 Նաեւ
սրբարանին համար թող քաւութիւն ընէ՝ Իսրայէլի որդիներուն անմաքրութիւններէն եւ
անոնց բոլոր [գ]մեղքերէն ու յանցանքներէն" մաքրելով զայն. այդպէս ալ թող ընէ
Հանդիպումի վրանին համար, որ անոնց հետ կը կենայ՝ իրենց անմաքրութիւններուն մէջ:
17 Ո՛չ մէկ մարդ թող ըլլայ Հանդիպումի վրանին մէջ՝ երբ սրբարանը մտնէ քաւութիւն
ընելու համար, մինչեւ որ իրեն համար, իր տան համար եւ Իսրայէլի ամբողջ
համախմբումին համար քաւութիւն ընէ ու դուրս ելլէ: 18 Յետոյ դուրս թող ելլէ՝ դէպի
Տէրոջ առջեւ եղող զոհասեղանը, եւ անոր համար քաւութիւն ընէ. զուարակին արիւնէն ու
նոխազին արիւնէն թող առնէ եւ զոհասեղանին եղջիւրներուն վրայ դնէ՝ բոլորածեւ: 19 Եւ
իր մատով անոր վրայ արիւնէն եօթը անգամ թող սրսկէ, ու Իսրայէլի որդիներուն
անմաքրութիւններէն մաքրէ եւ սրբացնէ զայն»:

ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՆՈԽԱԶԸ

20 «Երբ սրբարանին, Հանդիպումի վրանին ու զոհասեղանին համար քաւութիւն ընելը
աւարտէ, ողջ նոխազը թող մօտեցնէ. 21 Ահարոն իր երկու ձեռքերը ողջ նոխազին գլուխին
վրայ թող դնէ, Իսրայէլի որդիներուն բոլոր անօրէնութիւնները եւ անոնց բոլոր [դ]մեղքերն
ու բոլոր յանցանքները" թող խոստովանի անոր վրայ, եւ զանոնք նոխազին գլուխին վրայ
դնելով՝ յարմար մարդու մը ձեռքով անապատը թող ղրկէ: 22 Նոխազը անոնց բոլոր
անօրէնութիւնները իր վրայ կրելով՝ անբնակ երկիր մը թող տարուի, ու մարդը
անապատին մէջ թող արձակէ նոխազը:
23 Ահարոն Հանդիպումի վրանը թող մտնէ, սրբարանը մտնելու ժամանակ հագած
կտաւէ հագուստները թող հանէ եւ զանոնք հոն ձգէ: 24 Սուրբ տեղը իր մարմինը ջուրով
թող լուայ, իր հագուստները հագնի, դուրս ելլէ, իր ողջակէզն ու ժողովուրդին ողջակէզը
ընծայէ, եւ իրեն համար ու ժողովուրդին համար քաւութիւն ընէ: 25 Մեղքի պատարագին
ճարպը զոհասեղանին վրայ թող այրէ:
26 Նոխազը ազատ արձակելու տանողը իր հագուստները թող լուայ, իր մարմինը
ջուրով լուայ, ապա բանակավայրը մտնէ:
27 Մեղքի պատարագին զուարակն ու մեղքի պատարագին նոխազը, որոնց արիւնը
քաւութիւն ընելու համար սրբարանը բերուեցաւ, բանակավայրէն դուրս թող հանեն եւ
անոնց մորթը, միսն ու թրիքը կրակով այրեն: 28 Զանոնք այրողը իր հագուստները թող
լուայ, իր մարմինը ջուրով լուայ, ապա բանակավայրը մտնէ»:

ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ

29 «Սա՛ ձեզի յաւիտենական կանոն թող ըլլայ.– եօթներորդ ամսուան մէջ, ամսուան
տասներորդ օրը՝ [ե]խոնարհեցուցէ՛ք ձեր անձերը եւ ո՛չ մէկ գործ ըրէք, թէ՛ բնիկը եւ թէ ձեր
մէջ պանդխտացած գաղթականը: 30 Արդարեւ այդ օրը քահանան ձեզի քաւութիւն պիտի
ընէ՝ ձեզ մաքրելու համար, որպէսզի ձեր բոլոր մեղքերէն մաքրուած ըլլաք Տէրոջ առջեւ:

[գ] *Եբր.՝ մեղքերուն յանցանքներէն*

[դ] *Եբր.՝ մեղքերուն բոլոր յանցանքները*

[ե] *Եբր.՝ տառապեցուցէ՛ք*

31 Յաւիտենական կանոնով՝ ատիկա ձեզի հանգիստի Շաբաթ ըլլայ, ու խոնարհեցուցէ՛ք
ձեր անձերը: 32 Իր հօր տեղը քահանայութիւն կատարելու համար օծուած եւ նուիրուած
քահանան թող քաւութիւն ընէ.– թող հագնի կտաւէ հագուստները, այսինքն սուրբ
հագուստները, 33 սուրբ սրբարանին համար թող քաւութիւն ընէ, Հանդիպումի վրանին
համար ու զոհասեղանին համար քաւութիւն ընէ, քահանաներուն եւ համախմբումին
ամբողջ ժողովուրդին համար ալ քաւութիւն ընէ: 34 Ասիկա ձեզի յաւիտենական կանոն
թող ըլլայ, տարին անգամ մը քաւութիւն ընելու Իսրայէլի որդիներուն համար – իրենց
բոլոր մեղքերուն համար»: Ան ալ Տէրոջ Մովսէսի պատուիրածին համաձայն ըրաւ:

ԱՐԻՒՆԻՆ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆԸ

17

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն, ու Իսրայէլի
բոլոր որդիներուն, եւ ըսէ՛ անոնց. “Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց. 3 "Եթէ մարդ մը՝
Իսրայէլի տունէն՝ եզ մը, ոչխար մը կամ այծ մը բանակավայրին մէջ մորթէ, կամ
բանակավայրէն դուրս մորթէ, 4 ու Հանդիպումի վրանին մուտքը չբերէ՝ Տէրոջ մատաղ
մատուցանելու համար Տէրոջ խորանին առջեւ, արիւնապարտութիւն պիտի սեպուի այդ
մարդուն. ան արիւն թափած է, եւ այդ մարդը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուի". 5
որպէսզի Իսրայէլի որդիները Տէրոջ բերեն իրենց զոհերը՝ որ հիմա դաշտի [ա]մէջ կը
մորթեն, այսինքն Հանդիպումի վրանին մուտքը՝ քահանային բերեն, եւ զանոնք Տէրոջ
զոհեն՝ իբր խաղաղութեան զոհեր□: 6 Քահանան թող սրսկէ արիւնը Հանդիպումի վրանին
մուտքը՝ Տէրոջ զոհասեղանին վրայ, ու ճարպը անոյշ հոտի համար այրէ Տէրոջ առջեւ: 7
Իրենց զոհերը ա՛լ թող չզոհեն դեւերուն, որոնց հետ պոռնկեցան: Ասիկա անոնց
յաւիտենական կանոն թող ըլլայ իրենց սերունդներուն մէջ»:

8 «Նաեւ ըսէ՛ անոնց. “Եթէ մարդ մը՝ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ պանդխտացած
գաղթականներէն՝ ողջակէզ կամ զոհ մատուցանէ, 9 եւ զայն Տէրոջ ընծայելու համար
Հանդիպումի վրանին մուտքը չբերէ, այդ մարդը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի
բնաջնջուի:

10 “Եթէ մարդ մը՝ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականներէն՝
որեւէ արիւն ուտէ, իմ երեսս այդ արիւն ուտող անձին դէմ պիտի [բ]դարձնեմ ու զայն իր
ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջեմ. 11 որովհետեւ մարմինին [գ]կեանքը արիւնին մէջ է, եւ
ես ձեզի տուի զայն՝ որպէսզի զոհասեղանին վրայ ձեր անձերուն համար քաւութիւն ընէք.
արդարեւ արի՛ւնն է անձին համար քաւութիւն ընողը□: 12 Ուստի Իսրայէլի որդիներուն
ըսի. “Ձեզմէ ո՛չ մէկ անձ արիւն թող ուտէ. ձեր մէջ պանդխտացած գաղթակա՛նն ալ
արիւն թող չուտէ□: 13 Եթէ մարդ մը՝ Իսրայէլի որդիներէն կամ ձեր մէջ պանդխտացած
գաղթականներէն՝ ուտուելիք կենդանի մը կամ թռչուն մը որսայ, անոր արիւնը թող թափէ
ու հողով ծածկէ զայն, 14 որովհետեւ ա՛ն է ամէն մարմինի [դ]կեանքը. իր արիւնն է իր մէջ
եղող կեանքը: Ուստի Իսրայէլի որդիներուն ըսի. “Բնա՛ւ մարմինի մը արիւնը մի՛ ուտէք□,
որովհետեւ ամէն մարմինի կեանքը իր արիւնն է. ո՛վ որ ուտէ զայն՝ պիտի բնաջնջուի: 15

[ա] Եբր.՝ մակերեսը

[բ] Եբր.՝ դնեմ

[գ] Եբր.՝ շունչը

[դ] Եբր.՝ շունչը

*Իսկ բնիկներէն կամ գաղթականներէն՝ դիակ կամ բզքտուած ուտող ամէն անձ իր
հագուստները թող լուայ, ինք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ.
յետոյ մաքրուած պիտի ըլլայ: 16 Բայց եթէ չլուայ զանոնք, ո՛չ ալ իր մարմինը լուայ, իր
անօրէնութիւնը պիտի կրէ»:*

ԱՊՕՐԻՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԳԵԼՔ

18

*Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Ե՛ս
եմ Եհովան՝ ձեր Աստուածը: 3 Մի՛ ընէք այնպէս, ինչպէս կ’ընէին Եգիպտոսի երկրին մէջ՝
ուր բնակեցաք. մի՛ ընէք այնպէս, ինչպէս կ’ընեն Քանանի երկրին մէջ՝ ուր ձեզ կը տանիմ,
ու անոնց կանոններով մի՛ ընթանաք: 4 Ի՛մ [ա]դատավճիռներս գործադրեցէք եւ ի՛մ
կանոններս պահեցէք, որպէսզի անոնցմո՛վ ընթանաք: Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը: 5
Ուստի ի՛մ կանոններս եւ ի՛մ դատավճիռներս պահեցէք. զանոնք գործադրող մարդը
անոնցմով պիտի ապրի. ե՛ս եմ Տէրը:*

*6 Ձեզմէ ո՛չ մէկը իր [բ]ամենամօտ արենակիցին թող մերձենայ՝ անոր մերկութիւնը
բանալու համար. ե՛ս եմ Տէրը: 7 Հօրդ մերկութիւնը կամ մօրդ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան
մայրդ է, անոր մերկութիւնը մի՛ բանար: 8 [գ]Հօրդ կնոջ՝ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան հօրդ
մերկութիւնն է: 9 Հօրդ աղջիկին կամ մօրդ աղջիկին՝ քու [դ]քրոջդ մերկութիւնը – տան մէջ
ծնած ըլլայ թէ դուրսը ծնած –, անոր մերկութիւնը մի՛ բանար: 10 Որդիիդ աղջիկին կամ
աղջիկիդ աղջիկին մերկութիւնը – անոնց մերկութիւնը – մի՛ բանար, որովհետեւ անոնց
մերկութիւնը քուկդ է: 11 Հօրդ կնոջ աղջիկին մերկութիւնը – հօրմէդ ծնած քու քոյրդ
ըլլալով – անոր մերկութիւնը մի՛ բանար: 12 Հօրդ քրոջ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան հօրդ
արենակից է: 13 Մօրդ քրոջ մերկութիւնը մի՛ բանար, որովհետեւ ան մօրդ արենակից է: 14
Հօրդ եղբօր մերկութիւնը մի՛ բանար, անոր կնոջ մի՛ մերձենար. ան հօրաքոյրդ կը
համարուի: 15 Հարսիդ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան որդիիդ կինն է, անոր մերկութիւնը մի՛
բանար: 16 Եղբօրդ կնոջ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան եղբօրդ մերկութիւնն է: 17 Կնոջ մը
եւ անոր աղջիկին մերկութիւնը մի՛ բանար. անոր որդիին աղջիկը կամ անոր աղջիկին
աղջիկը մի՛ առներ՝ անոնց մերկութիւնը բանալու համար. անոնք անոր արենակից են,
ատիկա լրբութիւն է: 18 Կին մը իր քրոջ հետ մի՛ առներ՝ զինք թշնամացնելու համար, իր
մերկութիւնը բանալով միւսին քով՝ անոր կեանքի ընթացքին:*

*19 Իր դաշտանին անմաքրութեան ատեն մի՛ մերձենար կնոջ մը՝ անոր մերկութիւնը
բանալու համար: 20 Զուգաւորութեան համար դրացիիդ կնոջ հետ մի՛ պառկիր՝ անոր հետ
անմաքուր ըլլալով: 21 Քու զաւակէդ Մողոքի համար կրակէ անցընել մի՛ թոյլատրեր, ու քու
Աստուծոյդ անունը մի՛ պղծեր. ե՛ս եմ Տէրը: 22 Արուի հետ մի՛ պառկիր՝ կնոջ հետ
պառկելու պէս. ատիկա գարշութիւն է: 23 Ո՛չ մէկ անասունի հետ զուգաւորուէ՝ անոր հետ
անմաքուր ըլլալով: Ո՛չ մէկ կին թող կայնի անասունի մը առջեւ՝ անոր հետ
[ե]զուգաւորուելու համար. ատիկա խառնակութիւն է:*

[ա] Կամ՝ սովորութիւններս

[բ] Եբր.՝ մարմինին

[գ] Այսինքն՝ Խորթ մօրդ

[դ] Այսինքն՝ խորթ քրոջդ

[ե] Եբր.՝ պառկելու

24 Այս բաներէն ո՛չ մէկով անմաքուր եղէք, որովհետեւ բոլոր ասոնցմով անմաքուր
եղան այն ազգերը՝ որ ձեր առջեւէն պիտի վտարեմ: 25 Այդ երկիրը անմաքուր եղած է.
անոր անօրէնութիւնը պիտի հատուցանեմ իրեն, ու երկիրը իր բնակիչները պիտի փսխէ:
26 Ուստի դուք ի՛մ կանոններս եւ ի՛մ դատավճիռներս պահեցէք: Այս գարշութիւններէն ո՛չ
մէկը գործեցէք, ո՛չ բնիկը, ո՛չ ալ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականը 27 – որովհետեւ
այդ երկրին մարդիկը՝ ձեզմէ առաջ այս բոլոր գարշութիւնները գործեցին, ու երկիրը
անմաքուր եղաւ –, 28 որպէսզի երկիրը ձեզ ալ չփսխէ՝ երբ զայն անմաքուր ընէք, ինչպէս
ձեզմէ առաջ եղած ազգերը փսխեց: 29 Արդարեւ ո՛վ որ այս գարշութիւններէն որեւէ մէկը
գործէ, զայն ընող անձերը իրենց ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուին: 30 Ուստի ի՛մ
հրահանգներս պահեցէք, որպէսզի ձեզմէ առաջ գործադրուած այս գարշելի
սովորութիւններէն ո՛չ մէկը ընէք, եւ անոնցմով անմաքուր չըլլաք: Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը□»:

ՍՐԲՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

19

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին
ու ըսէ՛ անոնց. “Սո՛ւրբ եղէք, որովհետեւ ես՝ Եհովան, ձեր Աստուածը, սուրբ եմ:
3 Ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր մայրն ու հայրը թող յարգէ եւ իմ Շաբաթներս պահէ. ե՛ս եմ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը:
4 [ա]Կուռքերուն մի՛ դառնաք, ու ձեզի ձուլածոյ չաստուածներ մի՛ շինէք. ե՛ս եմ Տէրը՝
ձեր Աստուածը:
5 Եթէ խաղաղութեան զոհ մատուցանէք Տէրոջ, ա՛յնպէս մատուցանեցէք՝ որ ընդունելի
ըլլայ. 6 ան թող ուտուի այն օրը՝ երբ զայն կը մատուցանէք, եւ հետեւեալ օրը. իսկ երրորդ
օրուան մնացածը կրակով թող այրուի: 7 Եթէ երրորդ օրը անկէ ուտուի՝ ան պիղծ է, պիտի
չընդունուի. 8 զայն ուտողը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ, որովհետեւ Տէրոջ սուրբ բանը
պղծեց. այդ անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի:
9 Երբ ձեր երկրին հունձքը հնձէք, արտիդ եզերքը ամբողջովին մի՛ հնձեր, ու հունձքէդ
մնացած հասկերը մի՛ քաղեր: 10 Այգիդ ճռաքաղ մի՛ ըներ, այսինքն՝ այգիիդ մէջ մնացած
ողկոյզները մի՛ քաղեր. զանոնք թո՛ղ դժբախտին եւ գաղթականին. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը:
11 Գողութիւն մի՛ ընէք. մի՛ ստէք եւ զիրար մի՛ [բ]խաբէք: 12 Իմ անունովս [գ]սուտ երդում
մի՛ ընէք ու ձեր Աստուծոյն անունը մի՛ պղծէք. ե՛ս եմ Տէրը: 13 Ընկերդ մի՛ հարստահարեր.
մի՛ թալլեր. վարձկանին օրական [դ]աշխատավարձը քովդ թող չմնայ գիշերը՝ մինչեւ
առտու:
14 Խուլը մի՛ անիծեր ու կոյրին առջեւ խոչընդոտ մի՛ դներ, հապա քու Աստուծմէ՛դ
վախցիր. ե՛ս եմ Տէրը:
15 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի՛ գործէք. չքաւորին [ե]աչառութիւն մի՛ ըներ” եւ

[ա] Եբր.՝ Չաստուածներուն

[բ] Եբր.՝ կեղծէք

[գ] Եբր.՝ կեղծ

[դ] Եբր.՝ գործին վարձատրութիւնը

[ե] Եբր.՝ երեսը մի՛ բարձրացներ

մեծէն մի՛ ակնածիր. դրացիդ արդարութեա՛մբ դատէ:
16 Քու ժողովուրդիդ մէջ բանսարկութեան մի՛ երթար. ընկերիդ [գ]կեանքին դէմ մի՛
կայնիր. ե՛ս եմ Տէրը: 17 Եղբայրդ քու սիրտիդ մէջ մի՛ ատեր. դրացիդ ա՛նպատճառ
կշտամբէ, որպէսզի անոր համար մեղք չկրես: 18 Վրէժ մի՛ առներ, եւ ոխ մի՛ պահեր քու
ժողովուրդիդ որդիներուն դէմ, հապա սիրէ՛ ընկերդ [է]քու անձիդ" պէս. ե՛ս եմ Տէրը:
19 Իմ կանոննե՛րս պահեցէք. անասունիդ մէկ տեսակը տարբեր տեսակի հետ
զուգաւորել մի՛ տար. արտիդ մէջ երկու տարբեր տեսակ սերմ մի՛ ցաներ. երկու տարբեր
նիւթէ շինուած այլախառն հագուստ մի՛ հագնիր:
20 Եթէ մարդ մը զուգաւորութեան համար պառկի ստրկուհիի մը հետ՝ որ մարդու մը
նշանուած է, բայց փրկուած չէ, ո՛չ ալ անոր ազատութիւն տրուած, անոնք թող
հարցաքննուին. անոնք թող չմեռցուին, որովհետեւ կինը ազատ չէր: 21 Բայց մարդը իր
յանցանքին պատարագը Տէրոջ թող բերէ Հանդիպումի վրանին մուտքը, խոյ մը՝
յանցանքի պատարագի համար: 22 Քահանան յանցանքի պատարագին խոյով Տէրոջ
առջեւ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր գործած մեղքին համար, եւ անոր գործած մեղքը
պիտի ներուի իրեն:
23 Երբ այդ երկիրը մտնէք ու ամէն տեսակ ծառեր տնկէք՝ պտուղը ուտելու համար,
անոր պտուղը անթլփատի պէս անմաքո՛ւր սեպեցէք. ան երեք տարի անթլփատի պէս թող
ըլլայ ձեզի. թող չուտուի: 24 Չորրորդ տարին անոր ամբողջ պտուղը սուրբ պիտի ըլլայ՝
Տէրոջ գովութեան համար: 25 Բայց հինգերորդ տարին անոր պտուղը կերէ՛ք, որպէսզի իր
բերքը ձեզի համար աւելցնէ. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը: 26 Միսը արիւնով մի՛ ուտէք. մի՛
հմայէք եւ մի՛ գուշակէք: 27 Ձեր գլուխին եզերքի մազերը մի՛ կտրէք, ու քու մօրուքիդ
եզերքը մի՛ խաթարեր: 28 Անձի մը մահուան համար ձեր մարմինը մի՛ կտրատէք, եւ դուք
ձեզ մի՛ կտածէք. ե՛ս եմ Տէրը:
29 Աղջիկդ պոռնիկ ընելով մի՛ պղծեր, որպէսզի երկիրը չպոռնկի ու երկիրը
լրբութեամբ չլեցուի:
30 Իմ Շաբաթներս պահեցէ՛ք եւ իմ սրբարանս յարգեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը: 31 Վհուկներուն
մի՛ [ը]դառնաք ու նշանագէտներ մի՛ փնտռէք, որպէսզի անոնցմով անմաքուր չըլլաք. ե՛ս եմ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը:
32 Ճերմակ մազ ունեցողին առջեւ ոտքի՛ ելիր եւ ծերէն ակնածէ՛, ու քու Աստուծմէդ
վախցի՛ր. ե՛ս եմ Տէրը:
33 Եթէ գաղթական մը ձեր երկրին մէջ ձեր քով պանդխտանայ, մի՛ կեղեքէք զայն: 34
Ձեր քով պանդխտացող գաղթականը՝ բնիկին պէս թող ըլլայ ձեզի, եւ սիրէ՛ զայն քեզի
պէս, որովհետեւ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ պանդուխտ էիք. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը:
35 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի՛ գործէք, ո՛չ ալ կանգունի մէջ, կշիռի մէջ ու
հեղուկի չափի մէջ: 36 Ճի՛շդ կշիռքներ, ճի՛շդ կշռաքարեր, ճի՛շդ արդու եւ ճի՛շդ հիմէն
ունեցէք: Ձեզ Եգիպտոսէն հանող Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ե՛ս եմ: 37 Ուստի իմ բոլոր
կանոններս ու բոլոր [թ]դատավճիռներս պահեցէ՛ք եւ զանոնք գործադրեցէ՛ք. ե՛ս եմ
Տէրը□»:

[գ] Եբր.՝ արիւնին

[է] Եբր.՝ քեզի

[ը] Կամ՝ նայիք

[թ] Կամ՝ սովորութիւններս

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԻԺՆԵՐԸ

20

*Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Իսրայէլի որդիներուն նաեւ ըսէ՛. “Իսրայէլի
որդիներէն եւ Իսրայէլի մէջ պանդխտացած գաղթականներէն ո՛վ որ իր [ա]զաւակներէն
մէկը Մողոքի տայ, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի. երկրին ժողովուրդը թող [բ]քարկոծէ զայն: 3
Իսկ ես՝ իմ երեսս այդ մարդուն դէմ պիտի դարձնեմ ու զայն իր ժողովուրդին մէջէն
բնաջնջեմ, որովհետեւ ան իր [գ]զաւակներէն մէկը Մողոքի տուած է՝ իմ սրբարանս պղծելու
եւ իմ սուրբ անունս անարգելու համար: 4 Եթէ այդ մարդը իր [դ]զաւակներէն մէկը Մողոքի
տուած ատեն՝ երկրին ժողովուրդը իր աչքերէն թաքուն պահէ ու զայն չմեռցնէ, 5 ե՛ս իմ
երեսս այդ մարդուն դէմ եւ անոր գերդաստանին դէմ պիտի դարձնեմ, ու զայն եւ Մողոքի
հետ պոռնկելու համար այդ մարդուն պէս բոլոր պոռնկողները իրենց ժողովուրդին մէջէն
պիտի բնաջնջեմ:*

*6 Եթէ անձ մը վհուկներուն եւ նշանագէտներուն դառնայ՝ անոնց հետ պոռնկելու
համար, այդ անձին դէմ պիտի դարձնեմ երեսս ու զայն իր ժողովուրդին մէջէն պիտի
բնաջնջեմ: 7 Ուստի դուք ձեզ սրբացուցէ՛ք եւ սո՛ւրբ եղէք, քանի որ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը: 8 Իմ կանոններս պահեցէ՛ք ու զանոնք գործադրեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը՝ որ ձեզ կը
սրբացնեմ:*

*9 Ո՛վ որ իր հայրը կամ մայրը անիծէ, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի. ան իր հայրը կամ
մայրը անիծեց, անոր արիւնը իր վրայ ըլլայ: 10 Ո՛վ որ ուրիշ մարդու մը կնոջ հետ
շնութիւն ընէ, այսինքն իր ընկերին կնոջ հետ շնութիւն ընողը՝ անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի.
շնացո՛ղն ալ, շնացեա՛լն ալ պիտի մեռցուին: 11 Ո՛վ որ իր [ե]հօր կնոջ" հետ պառկի, իր հօր
մերկութիւնը կը բանայ. անշո՛ւշտ երկուքն ալ պիտի մեռցուին, անոնց արիւնը իրենց վրայ
ըլլայ: 12 Եթէ մարդ մը իր հարսին հետ պառկի, անշո՛ւշտ երկուքն ալ պիտի մեռցուին.
խառնակութիւն գործեցին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: 13 Եթէ մարդ մը կնոջ մը հետ
պառկելու պէս արուի հետ պառկի, երկուքն ալ գարշութիւն կը գործեն. անշո՛ւշտ պիտի
մեռցուին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: 14 Եթէ մարդ մը՝ կին մը եւ անոր մայրը
առնէ, լրբութիւն է. ի՛նք ալ, անո՛նք ալ կրակով պիտի այրուին, որպէսզի ձեր մէջ լրբութիւն
չըլլայ: 15 Եթէ մարդ մը անասունի հետ զուգաւորուի, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի. անասունն
ալ սպաննեցէ՛ք: 16 Եթէ կին մը որեւէ անասունի հետ [զ]զուգաւորուելու համար անոր
մերձենայ, մեռցո՛ւր կինը, եւ անասունն ալ: Անոնք անշո՛ւշտ պիտի մեռցուին, անոնց
արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: 17 Եթէ մարդ մը իր [է]քոյրը առնէ, իր հօր աղջիկը կամ իր մօր
աղջիկը, ու անոր մերկութիւնը տեսնէ եւ աղջիկն ալ անոր մերկութիւնը տեսնէ,*

[ա] *Եբր.՝ զարմէն*

[բ] *Եբր.՝ քարերով քարկոծէ*

[գ] *Եբր.՝ զարմէն*

[դ] *Եբր.՝ զարմէն*

[ե] *Այսինքն՝ խորթ մօր*

[զ] *Եբր.՝ պառկելու*

[է] *Այսինքն՝ խորթ քոյրը*

անպատուութիւն է. անոնք իրենց ժողովուրդին որդիներուն աչքերուն առջեւ պիտի
բնաջնջուին. ան իր քրոջ մերկութիւնը բացաւ, իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ: 18 Եթէ մարդ
մը իր դաշտանին մէջ եղող կնոջ մը հետ պառկի ու անոր մերկութիւնը բանայ, ինք անոր
աղբիւրը բացաւ, կինն ալ իր արիւնին աղբիւրը բացաւ. երկուքն ալ իրենց ժողովուրդին
մէջէն պիտի բնաջնջուին: 19 Մօրդ քրոջ կամ հօրդ քրոջ մերկութիւնը մի՛ բանար.
որովհետեւ եթէ մէկը իր արենակիցին մերկութիւնը բանայ, երկուքն ալ իրենց
անօրէնութիւնը պիտի կրեն: 20 Եթէ մարդ մը իր հօրեղբօր կնոջ հետ պառկի, իր
հօրեղբօր մերկութիւնը կը բանայ. անոնք իրենց մեղքը պիտի կրեն, անզաւակ պիտի
մեռնին: 21 Եթէ մարդ մը իր եղբօր կինը առնէ, կեղտոտութիւն է. ան իր եղբօր
մերկութիւնը կը բանայ, անզաւակ պիտի ըլլան:

22 Ուստի իմ բոլոր կանոններս եւ բոլոր [ը]դատավճիռներս պահեցէ՛ք ու զանոնք
գործադրեցէ՛ք, որպէսզի այն երկիրը՝ ուր ձեզ պիտի տանիմ որ հոն բնակիք՝ չփսխէ ձեզ:
23 Մի՛ ընթանաք այն ազգերուն սովորութիւններուն համաձայն, որ ձեր առջեւէն պիտի
վտարեմ. արդարեւ այս բոլոր բաները ըրին անոնք, ու ես զզուեցայ անոնցմէ 24 եւ ըսի
ձեզի. "Անոնց [թ]հողերը դո՛ւք պիտի ժառանգէք", ու ես զայն ձեզի պիտի տամ որ անոր
տիրանաք, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ": Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, որ բոլոր
ազգերէն զատեցի ձեզ: 25 Ուստի զանազանեցէ՛ք մաքուր անասունները անմաքուրներէն,
եւ անմաքուր թռչունները մաքուրներէն, ու ձեր անձերը մի՛ պղծէք անասուններով, կամ
թռչուններով, կամ գետինի վրայի որեւէ սողունով, որ ե՛ս զատեցի ձեզի իբր անմաքուր:
26 Սո՛ւրբ եղէք ինծի. քանի որ ես՝ Տէրս՝ սուրբ եմ, ու ձեզ միւս ազգերէն զատեցի՝
որպէսզի իմս ըլլաք:

27 Վհուկ կամ նշանագէտ եղողը, այր մարդ ըլլայ թէ կին, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի.
թող քարկոծեն զանոնք, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ□»:

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆԸ

21

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Խօսէ՛ Ահարոնի որդիներուն՝ քահանաներուն՝ եւ ըսէ՛ անոնց.
“Քահանայ մը անձի մը մահուան համար թող անմաքուր չըլլայ իր ժողովուրդին մէջ, 2
բացի իր մօտ արենակիցին համար, այսինքն՝ իր մօր, հօր, որդիին, աղջիկին ու եղբօր
համար, 3 նաեւ իր կոյս քրոջ համար, որ մօտ է իրեն եւ ամուսնացած չէ. անոր համար
կրնայ անմաքուր ըլլալ: 4 Իբր գլխաւոր մարդ իր ժողովուրդին մէջ՝ ան թող անմաքուր
չըլլայ, որպէսզի ինքզինք չպղծէ: 5 Անոնք իրենց գլուխը թող չկնտեն, մօրուքին եզերքը
չածիլեն ու մարմինը չկտրատեն: 6 Սուրբ թող ըլլան իրենց Աստուծոյն. իրենց Աստուծոյն
անունը թող չպղծեն, որովհետեւ իրե՛նք կը մատուցանեն Տէրոջ պատարագները եւ իրենց
Աստուծոյն հացը. ուստի սուրբ թող ըլլան: 7 Պոռնիկ կամ պղծուած կին թող չառնեն, ո՛չ
ալ իր ամուսինէն վռնտուած կին մը առնեն. որովհետեւ քահանան սուրբ է իր
Աստուծոյն□: 8 Ուստի սրբացո՛ւր զայն, քանի որ ի՛նք կը մատուցանէ քու Աստուծոյդ հացը.
ան սուրբ պիտի ըլլայ քեզի, որովհետեւ ես՝ Տէրս, որ ձեզ կը սրբացնեմ, սուրբ եմ: 9 Եթէ
քահանայի մը աղջիկը պոռնկելով ինքզինք պղծէ, իր հա՛յրը կը պղծէ. ան կրակով պիտի
այրուի:

10 Իսկ իր եղբայրներուն մէջ եղող քահանայապետը, որուն գլխին վրայ օծումի իւղը
թափուած է եւ սուրբ հագուստները հագնելու համար նուիրուած է, իր գլուխը թող չբանայ,

---

[ը] Կամ՝ սովորութիւններս

[թ] Եբր.՝ հողին դո՛ւք պիտի տիրանաք

*հագուստները թող չպատռէ, 11 ո՛չ մէկ մեռած անձի քով թող երթայ, ո՛չ ալ իր հօր կամ
մօր համար անմաքուր ըլլայ: 12 Սրբարանէն դուրս թող չելլէ ու իր Աստուծոյն սրբարանը
թող չպղծէ, որովհետեւ իր Աստուծոյն օծումի իւղին պսակը իր վրայ է. ե՛ս եմ Տէրը: 13 Ան
կոյս մը թող առնէ իբր կին. 14 այրի, կամ վռնտուած կին, կամ պղծուած, կամ պոռնիկ թող
չառնէ, հապա իր ժողովուրդէն կոյս մը թող առնէ իբր կին. 15 որպէսզի իր զարմը չպղծէ
իր ժողովուրդին մէջ, որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ զայն կը սրբացնեմ»:*

*16 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 17 «Խօսէ՛ Ահարոնի եւ ըսէ՛. "Քու զարմէդ իրենց
սերունդներուն մէջ ո՛վ որ իր վրայ արատ մը ունենայ, թող չմօտենայ իր Աստուծոյն հացը
մատուցանելու. 18 որովհետեւ արատ ունեցող մարդ մը պէտք չէ մօտենայ, այսինքն՝ կոյր
մարդը, կամ կաղը, կամ [ա]կարճունչը, կամ [բ]իր անդամներուն մէջ աւելորդ բան մը
ունեցողը", 19 կամ ոտքը կոտրած մարդը, կամ ձեռքը կոտրածը, 20 կամ կուզը, կամ
թզուկը, կամ իր աչքին մէջ բիծ ունեցողը, կամ քոսոտը, կամ որքիւնոտը, կամ
[գ]փոշտանկը□: 21 Ահարոն քահանային զարմէն արատ ունեցող ո՛չ մէկ մարդ թող
մօտենայ՝ Տէրոջ պատարագները մատուցանելու. արդարեւ արատաւոր ըլլալով՝ պէտք չէ
մօտենայ իր Աստուծոյն հացը մատուցանելու: 22 Ան իր Աստուծոյն հացը թող ուտէ, թէ՛
ամենասուրբ բաներէն եւ թէ սուրբ բաներէն. 23 միայն թէ վարագոյրին քով թող չերթայ
ու զոհասեղանին չմօտենայ, որովհետեւ արատ ունի, որպէսզի իմ սուրբ բաներս չպղծէ.
քանի որ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբացնեմ»: 24 Մովսէս այս բաները ըսաւ Ահարոնի
ու անոր որդիներուն, եւ Իսրայէլի բոլոր որդիներուն:*

ՔՈՀԵՐՈՒՆ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆԸ

22

*Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, որ Իսրայէլի
որդիներուն մատուցանած սուրբ բաներէն [ա]զգուշանան, եւ իմ սուրբ անունս չպղծեն այն
բաներով՝ որ ինծի կը սրբացնեն. ե՛ս եմ Տէրը: 3 Ըսէ՛ անոնց. "Ձեր ամբողջ զարմէն ձեր
սերունդներուն մէջ՝ ո՛վ որ իր անմաքրութիւնը իր վրայ ունենալով մօտենայ այն սուրբ
բաներուն, որ Իսրայէլի որդիները կը սրբացնեն Տէրոջ, այդ անձը իմ ներկայութենէս
պիտի [բ]կտրուի. ե՛ս եմ Տէրը□: 4 Ո՛վ որ Ահարոնի զարմէն բորոտ ըլլայ, կամ ծորում
ունենայ, սուրբ բաներէն թող չուտէ մինչեւ իր մաքրուած ըլլալը. նաեւ ո՛վ որ [գ]մեռելէ
անմաքուր եղած բանի մը դպչի, կամ այն մարդը՝ որուն զուգաւորութեան սերմը իրմէ
ելած է, 5 կամ ո՛վ որ դպչի որեւէ զեռունի մը՝ որով կրնայ անմաքուր ըլլալ, կամ մարդու
մը՝ որմէ կրնայ անմաքուր ըլլալ, ի՛նչ ալ ըլլայ անոր անմաքրութիւնը: 6 Ասոնց դպչող
անձը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. սուրբ բաներէն թող չուտէ, հապա իր
մարմինը ջուրով լուայ: 7 Բայց երբ արեւը մայր մտնէ՝ մաքրուած պիտի ըլլայ. յետոյ
սուրբ բաներէն թող ուտէ, որովհետեւ ան իր հացն է: 8 Մեռած մը կամ գազանէ բզքտուած*

[ա] Այսինքն՝ տափակ քիթ ունեցողը

[բ] Կամ՝ ականջատը

[գ] Կամ՝ ամորձիքը ճմլուածը, կամ՝ միորձին

[ա] Եբր.՝ անջատուին

[բ] Կամ՝ բնաջնջուի

[գ] Եբր.՝ անձէ

մը թող չուտէ, որպէսզի անով անմաքուր չըլլայ. ե՛ս եմ Տէրը: 9 Ուստի իմ հրահանգս թող
պահեն, որպէսզի անոր համար մեղք չկրեն ու եթէ զայն պղծեն՝ չմեռնին: Ե՛ս եմ Տէրը՝ որ
զանոնք կը սրբացնեմ:
10 Ո՛չ մէկ օտար սուրբ բանէ թող ուտէ. քահանային հիւրը կամ վարձկանն ալ սուրբ
բանէ թող չուտէ: 11 Բայց եթէ քահանան իր դրամով անձ մը գնած է, ան թող ուտէ անկէ,
նաեւ իր տունը ծնածը. անոնք թող ուտեն իր հացէն: 12 Եթէ քահանային աղջիկը օտար
մարդու մը հետ ամուսնանայ, սուրբ բաներէն բարձրացնելիք ընծաներէն թող չուտէ: 13
Բայց եթէ քահանային աղջիկը այրի կամ վռնտուած է, [դ]զաւակ չունի եւ իր հօր տունը
վերադարձած է, իր մանկութեան ժամանակին պէս իր հօր հացէն թող ուտէ. սակայն ո՛չ
մէկ օտար անկէ թող ուտէ:
14 Եթէ մարդ մը սխալմամբ սուրբ բանէ մը ուտէ, անոր արժէքին վրայ մէկ
հինգերորդը թող աւելցնէ ու սուրբ բանին հետ քահանային տայ. 15 Քահանաները
Իսրայէլի որդիներուն Տէրոջ մատուցանած սուրբ բաները թող չպղծեն, 16 [ե]եւ իրենց սուրբ
բաները ուտելով՝ յանցանքի անօրէնութիւնը իրենց վրայ թող չկրեն", որովհետեւ ե՛ս եմ
Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբացնեմ»:
17 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 18 «Խօսէ՛ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, եւ
Իսրայէլի բոլոր որդիներուն, ու ըսէ՛ անոնց. Իսրայէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ բնակող
պանդուխտներէն ո՛վ որ իր մատաղը մատուցանէ՝ իր բոլոր ուխտերուն եւ բոլոր
յօժարակամ ընծաներուն համար,- որ Տէրոջ կը մատուցանեն իբր ողջակէզ,- 19 արու եւ
անարատ արջառ մը, ոչխար մը կամ այծ մը թող մատուցանէ, որպէսզի [զ]ընդունելի
ըլլայ": 20 Ո՛չ մէկ արատ ունեցող մատուցանեցէք, որովհետեւ ընդունելի չ՚ըլլար ձեզի
համար: 21 Ուխտ կատարելու համար, կամ յօժարակամ ընծայի համար, ո՛վ որ
արջառներէն կամ ոչխարներէն Տէրոջ խաղաղութեան զոհ մատուցանէ, զոհը անարատ
թող ըլլայ՝ որպէսզի ընդունուի. ո՛չ մէկ արատ թող ըլլայ անոր վրայ: 22 Կոյր, կամ մէկ
անդամը կոտրած կամ կտրուած, կամ խաղաւարտ ունեցող, կամ քոսոտ, կամ որքինոտ
եղողներէն Տէրոջ մի՛ մատուցանէք, ո՛չ ալ անոնցմէ սեղանին վրայ դրէք՝ Տէրոջ
պատարագի համար: 23 Իր անդամներուն մէջ աւելորդ կամ պակաս բան մը ունեցող
արջառը կամ ոչխարը կրնաս ընծայել յօժարակամ ընծայի համար, սակայն ան պիտի
չընդունուի ուխտի համար: 24 Ամորձիքը [է]ճմլուածը, կամ [ը]ճզմուածը, կամ փրցուածը, կամ
կտրուածը մի՛ մատուցանէք Տէրոջ, ու ձեր երկրին մէջ մի՛ ընէք ասիկա: 25 Անոնցմէ
որեւէ մէկը օտարազգիի մը ձեռքէն ալ ձեր Աստուծոյն [թ]պատարագ մի՛ մատուցանէք,
որովհետեւ անոնց մէջ ապականութիւն եւ արատներ կան. անոնք ընդունելի պիտի չըլլան
ձեզի համար»:
26 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 27 «Երբ արջառ կամ ոչխար կամ այծ ծնի, եօթը
օր իր մօր քով թող մնայ. ութերորդ օրը եւ անկէ ետք Տէրոջ ընդունելի պիտի ըլլայ

[դ] Եբր.՝ զարմ

[ե] Կամ՝ եւ քահանաները իրենց վրայ յանցանքի անօրէնութիւնը թող չկրեն՝ երբ անոնք իրենց սուրբ բաները ուտեն

[զ] Եբր.՝ հաւանելի ըլլաք

[է] Եբր.՝ ճնշուածը

[ը] Եբր.՝ ծեծուածը

[թ] Եբր.՝ հաց

պատարագի մատաղի համար: 28 Կովը կամ ոչխարը իր ձագին հետ մէկ օրուան մէջ մի՛ մորթէք:

29 Երբ շնորհակալութեան զոհ մատուցանէք Տէրոջ, ա՛յնպէս մատուցանեցէք՝ որ ընդունելի ըլլայ ձեզի համար: 30 Ան թող ուտուի նո՛յն օրը, անկէ մինչեւ առտու մի՛ թողուք. ե՛ս եմ Տէրը:

31 Ուստի իմ պատուիրաններս պահեցէ՛ք ու զանոնք գործադրեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը: 32 Եւ իմ սուրբ անունս մի՛ պղծէք, որպէսզի ես սուրբ ըլլամ Իսրայէլի որդիներուն մէջ: Ե՛ս եմ Տէրը՝ որ ձեզ կը սրբացնեմ, 33 որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ ձեզի Աստուած ըլլալու համար. ե՛ս եմ Տէրը»:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐԸ

23

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Ահա՛ւասիկ Տէրոջ [ա]հանդիսաւոր տօները”, սուրբ ժողովները՝ որ պիտի գումարէք. իմ հանդիսաւոր տօներս հետեւեալներն են.– 3 վե՛ց օր գործ ըրէք, բայց եօթներորդ օրը՝ հանգիստի Շաբաթը՝ սուրբ ժողով է. ո՛չ մէկ գործ ըրէք, Տէրոջ Շաբաթն է ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ□»:

ԲԱՂԱՐՋԱԿԵՐՔԻ ՏՕՆԸ

(Թիւ. 28. 16-25)

4 «Ահա՛ւասիկ Տէրոջ հանդիսաւոր տօները, սուրբ ժողովները՝ որ իրենց սահմանուած ատենին պիտի գումարէք.– 5 առաջին ամսուան տասնչորրորդ օրը՝ իրիկուան դէմ՝ Տէրոջ Զատիկն է, 6 եւ նոյն ամսուան տասնհինգերորդ օրը՝ Տէրոջ Բաղարջակերքի տօնն է. եօ՛թը օր բաղարջ կերէք: 7 Առաջին օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք: 8 Եօթը օր պատարա՛գ մատուցանեցէք Տէրոջ. եօթներորդ օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք»:

9 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 10 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ՛ անոնց. “Երբ մտնէք այն երկիրը՝ որ ձեզի պիտի տամ, եւ անոր հունձքը հնձէք, ձեր հունձքին [բ]երախայրիքէն որա՛յ մը բերէք քահանային. 11 ան ալ Տէրոջ առջեւ թող երերցնէ որան, որպէսզի ձեզի համար ընդունելի ըլլայ. քահանան Շաբաթին հետեւեալ օրը թող երերցնէ զայն: 12 Այդ օրը՝ երբ որան երերցնէք, ողջակէզի համար մէկ տարեկան անարատ գա՛ռ մը ընծայեցէք Տէրոջ: 13 Անոր հացի ընծան՝ իւղով շաղուած երկու տասներորդ նաշիհ թող ըլլայ – ասիկա անուշահոտ պատարագի համար է Տէրոջ –, եւ անոր թափելիքը գինէրը՝ քառորդ հիմէն գինի: 14 Ո՛չ հաց, ո՛չ բոհրած ցորեն, ո՛չ ալ թարմ հասկեր կերէք մինչեւ այն օրը՝ երբ ձեր Աստուծոյն մատաղը մատուցանէք. ասիկա յաւիտենական կանոն թող ըլլայ ձեր սերունդներուն մէջ՝ ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ□»:

ՀՈՒՆՁՔԻ ՏՕՆԸ

(Թիւ. 28. 26-31)

15 «Շաբաթին հետեւեալ օրէն – այսինքն այն օրէն՝ երբ դուք նուիրումի որան բերիք –

[ա] Եբր.՝ սահմանուած ատենները

[բ] Եբր.՝ առաջիններէն

լման եօ՛թը Շաբաթ հաշուեցէք. 16 մինչեւ եօթներորդ Շաբաթին հետեւեալ օրը՝ յիսո՛ւն օր
հաշուեցէք, եւ նո՛ր հացի ընծայ մը մատուցանեցէք Տէրոջ: 17 Ձեր բնակարաններէն՝
երերցնելիք ընծայի համար երկո՛ւ հաց բերէք. երկու տասներորդ նաշիհէ թող ըլլան.
[գ]թթխմորո՛վ եփեցէք զանոնք. ասիկա Տէրոջ երախայրիքն է: 18 Նաեւ հացին հետ՝ մէկ
տարեկան եօ՛թը անարատ գառ, արջառներէն մէ՛կ զուարակ, ու երկո՛ւ խոյ մատուցանեցէք
Տէրոջ. անոնք ողջակէզ եւ անուշահոտ պատարագ պիտի ըլլան Տէրոջ՝ հացի ընծաներուն
ու թափելիք նուէրներուն հետ: 19 Մեղքի պատարագի համար՝ այծերէն մէ՛կ նոխազ, եւ
խաղաղութեան զոհի համար՝ մէկ տարեկան երկո՛ւ գառ մատուցանեցէք: 20 Քահանան
զանոնք թող երերցնէ երախայրիքի հացին հետ՝ իբր երերցնելիք ընծայ Տէրոջ առջեւ,
երկու գառներուն հետ. անոնք սուրբ պիտի ըլլան Տէրոջ՝ քահանային համար: 21 Այդ նոյն
օրը սո՛ւրբ ժողով մը գումարեցէք ձեզի. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք. ասիկա
յաւիտենական կանոն թող ըլլայ ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ՝ ձեր սերունդներուն
մէջ:
22 Երբ ձեր երկրին հունձքը հնձէք, արտիդ եզերքը ամբողջովին մի՛ հնձեր, եւ հունձքէդ
մնացած հասկերը մի՛ քաղեր. զանոնք թո՛ղ դժբախտին ու գաղթականին. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը»:

ՓՈՂ ՀՆՉԵՑՆԵԼՈՒ ՕՐԸ
(Թիւ. 29. 1-6)

23 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 24 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛.
Եօթներորդ ամսուան առաջին օրը ձեզի հանգիստի օր, [դ]Փող հնչեցնելու" յիշատակ, սուրբ
ժողով թող ըլլայ: 25 Ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք, հապա պատարա՛գ մատուցանեցէք
Տէրոջ»:

ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ
(Թիւ. 29. 7-11)

26 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 27 «Նաեւ այս եօթներորդ ամսուան տասներորդ
օրը Քաւութեան օր է. սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք ձեզի, [ե]խոնարհեցուցէ՛ք ձեր անձերը ու
պատարա՛գ մատուցանեցէք Տէրոջ: 28 Այդ նոյն օրը ո՛չ մէկ գործ ըրէք, որովհետեւ
Քաւութեան օր է, Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ ձեզի համար քաւութիւն ընելու. 29
արդարեւ այն անձը՝ որ այդ նոյն օրը չխոնարհի, իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուի,
30 եւ այն անձը՝ որ այդ նոյն օրը գործ մը ընէ, այդ անձը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի
կորսնցնեմ: 31 Ո՛չ մէկ գործ ըրէք. ասիկա յաւիտենական կանոն թող ըլլայ ձեր
սերունդներուն մէջ՝ ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ: 32 Ասիկա ձեզի հանգիստի Շաբաթ
թող ըլլայ, ու խոնարհեցուցէ՛ք ձեր անձերը: Ամսուան իններորդ օրուան իրիկունը՝ ձեր
Շաբա՛թը պահեցէք, իրիկունէ մինչեւ իրիկուն»:

ՏԱՂԱՒԱՐՆԵՐՈՒ ՏՕՆԸ
(Թիւ. 29. 12-40)

[գ] *Եբր.՝ խմորեա՛լ*

[դ] *Եբր.՝ Գոչիւնի*

[ե] *Եբր.՝ տառապեցուցէ՛ք*

33 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 34 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Այս
եօթներորդ ամսուան տասնհինգերորդ օրը՝ Տէրոջ Տաղաւարներու տօնն է. եօթը օր կը
տեւէ: 35 Առաջին օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք: 36
Եօթը օր պատարա՛գ մատուցանեցէք Տէրոջ. ութերորդ օրը՝ տօնախմբութիւն պիտի ըլլայ
ձեզի, եւ պատարա՛գ մատուցանեցէք Տէրոջ: Ան տօնախմբութեան օր է, ո՛չ մէկ
ծառայական գործ ըրէք:
37 Ասո՛նք են Տէրոջ հանդիսաւոր տօները, սուրբ ժողովները՝ որ պիտի գումարէք,
որպէսզի պատարագ, այսինքն՝ ողջակէզ ու հացի ընծայ, զոհ եւ թափելիք նուէրներ
մատուցանէք Տէրոջ՝ ամէն ինչ իր սահմանուած օրը, 38 Տէրոջ Շաբաթներէն զատ, ձեր
պարգեւներէն զատ, ձեր բոլոր ուխտերէն զատ ու ձեր բոլոր յօժարակամ ընծաներէն զատ՝
որ Տէրոջ կու տաք: 39 Նաեւ՝ եօթներորդ ամսուան տասնհինգերորդ օրը, երբ երկրի բերքը
ժողված ըլլաք, եօ՛թը օր տօն կատարեցէք Տէրոջ. առաջին օրը հանգիստ թող ըլլայ, եւ
ութերորդ օրը հանգիստ թող ըլլայ: 40 Առաջին օրը ձեզի վայելուչ ծառերու պտուղ,
արմաւենիի ճիւղեր, տերեւախիտ ծառերու ոստեր ու վտակի ուռիներու ոստեր առէ՛ք, եւ
Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ եօ՛թը օր ուրախացէք: 41 Այս տօնը տարին եօ՛թը օր
կատարեցէք Տէրոջ. ան յաւիտենական կանոն թող ըլլայ ձեր սերունդներուն մէջ.
եօթներո՛րդ ամսուան մէջ կատարեցէք զայն: 42 Եօթը օր տաղաւարներո՛ւ մէջ բնակեցէք.
բոլոր իսրայելացի բնիկները տաղաւարներո՛ւ մէջ թող բնակին, 43 որպէսզի ձեր
սերունդները գիտնան թէ երբ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝
տաղաւարներու մէջ բնակեցուցի զանոնք: Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը□»: 44 Այսպէս՝
Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ թէ որո՛նք են Տէրոջ հանդիսաւոր տօները:

ՃՐԱԳՆԵՐՈՒՆ ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 27. 20-21)

24

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Պատուիրէ՛ Իսրայէլի որդիներուն, որ քեզի
ծեծուած զուտ ձէթ բերեն՝ լուսակալին համար, որպէսզի ճրագը շարունակ վառի: 3
Ահարոն թող զետեղէ զայն՝ Հանդիպումի վրանին մէջ, Վկայութեան վարագոյրէն դուրս,
որ շարունակ վառի Տէրոջ առջեւ՝ իրիկուընէ մինչեւ առտու: Ասիկա յաւիտենական կանոն
թող ըլլայ ձեր սերունդներուն մէջ: 4 Ճրագները թող զետեղէ զուտ ոսկիէ աշտանակին
վրայ՝ որ շարունակ վառին Տէրոջ առջեւ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԱՏՈՒՑԱՆՈՒԱԾ ՀԱՑԸ

5 «Նո՛ւրբ ալիւր առ եւ անով տասներկո՛ւ կարկանդակ եփէ. ամէն մէկ կարկանդակը
երկու տասներորդ թող ըլլայ: 6 Զանոնք Տէրոջ առջեւ՝ մաքուր սեղանին վրայ՝ երկո՛ւ
կարգով դիր, իւրաքանչիւր կարգի վրայ՝ վեց հատ: 7 Ամէն կարգի վրայ զո՛տ կնդրուկ
դիր, որպէսզի հացին վրայ իբր յիշատակ ըլլայ, իբր պատարագ Տէրոջ: 8 Ամէն Շաբաթ
օր Տէրոջ առջեւ թող զետեղէ զայն՝ շարունակ, Իսրայէլի որդիներէն առնելով
յաւիտենական ուխտով: 9 Ան Ահարոնի եւ անոր որդիներուն պիտի ըլլայ. սուրբ տեղը թող
ուտեն զայն, որովհետեւ ան ամենասուրբ է անոր, Տէրոջ պատարագներէն առնուած
յաւիտենական կանոնով»:

ԱՐԴԱՐ ԵՒ ՈՒՂԻՂ ՊԱՏԻԺԻ ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ

*10 Իսրայելացի կնոջ մը որդին, որուն հայրը Եգիպտացի էր, դուրս ելաւ՝ Իսրայէլի
որդիներուն մէջ. այդ իսրայելացի կնոջ որդին ու իսրայելացի մարդ մը կռուեցան
բանակավայրին մէջ, 11 եւ այդ իսրայելացի կնոջ որդին հայհոյեց Տէրոջ անունին ու
անիծեց. ուստի Մովսէսի բերին զայն: Անոր մօրը անունը Սողոմիթ էր. Դանի տոհմէն՝
Դաբրիի աղջիկն էր: 12 Բանտարկեցին զայն, սպասելով Տէրոջ յստակ [ա]հրամանին: 13
Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 14 «Բանակավայրէն դո՛ւրս հանէ ա՛ն որ անիծեց, բոլոր
լսողները իրենց ձեռքերը թող դնեն անոր գլուխին վրայ, եւ ամբողջ համայնքը թող
[բ]քարկոծէ զայն: 15 Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն՝ ըսելով. “Ո՛վ որ իր Աստուածը անիծէ, իր
մեղքը պիտի կրէ: 16 Տէրոջ անունին հայհոյողը անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի, ամբողջ
համայնքը անշո՛ւշտ պիտի քարկոծէ զայն. գաղթական ըլլայ թէ բնիկ, Տէրոջ անունին
հայհոյողը պիտի մեռցուի:*

*17 Ո՛վ որ մարդ մը [գ]սպաննէ, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 18 Ա՛ն որ անասուն մը
[դ]սպաննէ, թող հատուցանէ.– անասունի փոխարէն՝ անասուն: 19 Եթէ մարդ մը իր դրացիին
խեղութիւն պատճառէ, իր ըրածին պէս պիտի ընեն իրեն.– 20 բեկումի տեղ՝ բեկում, աչքի
տեղ՝ աչք, ակռայի տեղ՝ ակռայ. ինչպէս ան մարդու մը խեղութիւն պատճառեց, նոյնպէս
պիտի ընեն իրեն: 21 Անասուն [ե]սպաննողը թող հատուցանէ զայն. բայց մարդ [զ]սպաննողը
պիտի մեռցուի: 22 Մէ՛կ կանոն պիտի ունենաք, թէ՛ գաղթականին համար եւ թէ բնիկին
համար. որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը□»:*

*23 Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ՝ որ բանակավայրէն դուրս հանեն ա՛ն որ
անիծեց, ու քարկոծեցին զայն. եւ Իսրայէլի որդիները Տէրոջ Մովսէսի պատուիրածին
համաձայն ըրին:*

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻՆ
(Բ. Օր. 15. 1-11)

25

*Տէրը Սինա լերան վրայ խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ու
ըսէ՛ անոնց. “Երբ մտնէք այն երկիրը՝ որ ես ձեզի պիտի տամ, այդ երկիրը հանգիստի
Շաբաթ մը թող պահէ՝ Տէրոջ նուիրուած: 3 Վե՛ց տարի քու արտդ սերմանէ, վե՛ց տարի
քու այգիդ յօտէ եւ անոնց բերքը ժողվէ: 4 Բայց եօթներորդ տարին՝ երկրին համար
հանգիստի Շաբաթ, այսինքն՝ Տէրոջ համար Շաբաթ թող ըլլայ. արտդ մի՛ սերմաներ ու
այգիդ մի՛ յօտեր: 5 [ա]Արտիդ մէջ ինքնիրմէ բուսածը մի՛ հնձեր, եւ [բ]չյօտուած այգիիդ*

[ա] *Եբր.՝ բերանին*

[բ] *Եբր.՝ քարերով քարկոծէ*

[գ] *Եբր.՝ զարնէ*

[դ] *Եբր.՝ զարնէ*

[ե] *Եբր.՝ զարնողը*

[զ] *Եբր.՝ զարնողը*

[ա] *Եբր.՝ Հունձքիդ*

[բ] *Եբր.՝ անջատուած*

խաղողները մի՛ կթեր. ան հանգիստի տարի թող ըլլայ երկրին: 6 Երկրին Շաբաթը ձեզ
պիտի կերակրէ, քեզ, ծառադ, աղախինդ, վարձկանդ ու քովդ պանդխտացած հիւրդ. 7 իսկ
անասուններուդ եւ երկրիդ մէջ եղող կենդանիներուն կերակուր պիտի ըլլայ անոր ամբողջ
բերքը□»:

ՆՈՐՈԳՈՒՄԻ ՏԱՐԻՆ

8 «Տարիներու եօ՛թը Շաբաթ հաշուէ, այսինքն եօթը անգամ եօթը տարի, որ
տարիներուն եօթը Շաբաթներուն ժամանակը քեզի քառասունինը տարի ըլլայ: 9
Եօթներորդ ամսուան տասներորդ օրը՝ մեծագո՛չ հնչեցուր շեփորը. Քաւութեան օրը՝ ձեր
ամբողջ երկրին մէջ հնչեցուցէ՛ք շեփորը: 10 Եւ յիսուներորդ տարին սրբացուցէ՛ք ու երկրի
վրայ ազատագրութի՛ւն յայտարարեցէք անոր բոլոր բնակիչներուն համար: Ասիկա ձեզի
Յոբելեան պիտի ըլլայ. ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր կալուածին պիտի վերադառնայ, եւ ձեզմէ
իւրաքանչիւրը իր գերդաստանին պիտի վերադառնայ: 11 Այս յիսուներորդ տարին
Յոբելեան թող ըլլայ ձեզի. ո՛չ սերմանեցէք, ո՛չ ալ ինքնիրմէ բուսածը հնձեցէք, եւ ձեր
չյօտուած այգիէն մի՛ կթէք, 12 որովհետեւ Յոբելեան է: Ան սուրբ պիտի ըլլայ ձեզի.
արտէն պիտի ուտէք անոր բերքը:
13 Այս Յոբելեանի տարին՝ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր կալուածին պիտի վերադառնայ: 14
Եթէ դրացիիդ բան մը ծախես, կամ դրացիիդ ձեռքէն բան մը գնես, զիրար մի՛ կեղեքէք: 15
Յոբելեանէն ետք եղած տարիներուն թիւո՛վ գնէ քու դրացիէդ, ան ալ բերքի տարիներուն
թիւո՛վ թող ծախէ քեզի: 16 Տարիներուն շատութեա՛ն համեմատ աւելցուր անոր գինը, եւ
տարիներուն նուազութեա՛ն համեմատ պակսեցուր անոր գինը. որովհետեւ ան բերքի
տարիներուն թիւով կը ծախէ քեզի: 17 Ուստի զիրար մի՛ կեղեքէք, այլ Աստուծմէ՛ վախցէք.
քանի որ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը»:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԸ

18 «Իմ կանոններս գործադրեցէ՛ք, եւ իմ [գ]դատավճիռներս պահեցէ՛ք ու զանոնք
գործադրեցէ՛ք, որպէսզի այդ երկրին մէջ ապահովութեամբ բնակիք. 19 երկիրը իր
պտուղը պիտի տայ եւ պիտի ուտէք մինչեւ որ կշտանաք, ու անոր մէջ ապահովութեամբ
պիտի բնակիք: 20 Եթէ ըսէք. “Եօթներորդ տարին ի՞նչ պիտի ուտենք, քանի պիտի
չսերմանենք ու մեր բերքը չժողվենք□, 21 վեցերորդ տարին ձեր վրայ պիտի [դ]ղրկեմ իմ
օրհնութիւնս, ու երեք տարուան բերք պիտի տայ. 22 ութերորդ տարին պիտի սերմանէք, եւ
հին բերքէն պիտի ուտէք մինչեւ իններորդ տարին. մինչեւ անոր բերքին հասնիլը՝ հինէն
պիտի ուտէք»:

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

23 «Հողերը մշտնջենապէս պիտի չծախուին, որովհետեւ երկիրը իմս է, ու դուք իմ
քովս պանդուխտներ եւ հիւրեր էք: 24 Ձեր կալուածը եղող ամբողջ երկրին մէջ՝ փրկելու
առիթ պիտի տաք հողերուն համար:
25 Եթէ քու եղբայրդ աղքատանայ եւ իր կալուածին մէկ մասը ծախէ, գայն փրկելու
իրաւունք ունեցողը, այսինքն՝ անոր ամենամօտ մերձաւորը, թող գայ եւ իր եղբօր

[գ] Կամ՝ սովորութիւններս

[դ] Եբր.՝ պատուիրեմ

*ծախածը փրկէ: 26 Եթէ մարդը ո՛չ մէկը ունենայ՝ զայն փրկելու, բայց [ե]ինք անձամբ״
կարողանայ անոր փրկագինը տալ, 27 անոր ծախուելէն ի վեր անցած տարիները թող
հաշուէ եւ աւելցածը վերադարձնէ այն մարդուն՝ որուն ծախած էր զայն, որ իր կալուածին
վերադառնայ: 28 Իսկ եթէ անոր վերադարձնելու կարող չէ, ծախուած բանը զայն գնողին
ձեռքը թող մնայ մինչեւ Յոբելեանի տարին. Յոբելեանին՝ ան [զ]պիտի փրկուի״, ու ծախողը
իր կալուածին պիտի վերադառնայ:*

*29 Եթէ մէկը պարսպապատ քաղաքի մը մէջ բնակութեան տուն մը ծախէ, անոր
ծախուելէն մինչեւ լման տարի մը ետք կրնայ փրկագին տալ անոր. ամբողջ տարուան մը
մէջ կրնայ փրկագին տալ անոր: 30 Եթէ լման տարուան մը ընթացքին չփրկուի,
պարսպապատ քաղաքին մէջ եղող տունը մշտնջենապէս գնողին պիտի [է]մնայ՝ իր
սերունդներուն մէջ: Յոբելեանին այդ տունը [ը]պիտի չփրկուի״: 31 Բայց իրենց շուրջը
պարիսպ չունեցող աւաններուն տուները՝ երկրին արտերուն պէս պիտի սեպուին. անոնք
կրնան փրկուիլ, եւ Յոբելեանին [թ]պիտի փրկուին״: 32 Սակայն Ղեւտացիներու
քաղաքներուն մէջ – իրենց կալուածը եղող քաղաքներուն մէջ – Ղեւտացիները միշտ
կրնան իրենց տուներուն փրկագին տալ: 33 Եթէ մէկը Ղեւտացիներէն [ժ]գնէ, [ի]իր կալուածը
եղող քաղաքին մէջ ծախուած տունը״ Յոբելեանին [լ]պիտի փրկուի״. որովհետեւ Իսրայէլի
որդիներուն մէջ՝ Ղեւտացիներու քաղաքներուն տուները իրենց կալուածն են: 34 Բայց
իրենց քաղաքներու արուարձաններուն արտերը պիտի չծախուին, քանի որ անոնք իրենց
յաւիտենական կալուածն են»:*

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

*35 «Եթէ քու եղբայրդ աղքատանայ ու իր ձեռքը քովդ դողայ, օգնէ՛ անոր գաղթականի
եւ հիւրի պէս, որպէսզի քովդ ողջ մնայ: 36 Անկէ վաշխ ու տոկոս մի՛ առներ, հապա քու
Աստուծմէ՛դ վախցիր, որպէսզի եղբայրդ քովդ ողջ մնայ: 37 Դրամդ վաշխով մի՛ տար
անոր, եւ պարէնդ տոկոսով մի՛ տար: 38 Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի
երկրէն հանեցի՝ Քանանի երկիրը ձեզի տալու համար ու ձեզի Աստուած ըլլալու համար»:*

ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒՄԸ

*39 «Եթէ քու եղբայրդ քովդ աղքատանայ եւ ինքզինք քեզի ծախէ, զայն ստրուկի մը
պէս մի՛ ծառայեցներ. 40 ան քովդ վարձկանի կամ հիւրի պէս թող ըլլայ, ու ծառայէ քեզի*

[ե] *Եբր.՝* ձեռնհաս ըլլալով

[զ] *Եբր.՝* դուրս պիտի ելլէ

[է] *Եբր.՝*կանգնի

[ը] *Եբր.՝* դուրս պիտի չելլէ

[թ] *Եբր.՝* դուրս պիտի ելլեն

[ժ] *Եբր.՝* փրկէ

[ի] *Եբր.՝* ծախուած տունը եւ իր կալուածը եղած քաղաքը

[լ] *Եբր.՝* դուրս պիտի ելլէ

մինչեւ Յոբելեանի տարին: 41 Այն ատեն քովէդ դուրս պիտի ելլէ, ինք եւ իր որդիները
իրեն հետ, ու իր գերդաստանին վերադառնայ. իր հայրերուն կալուածը պիտի
վերադառնայ: 42 Արդարեւ անոնք ի՛մ ծառաներս են, որ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի.
անոնք ստրուկի պէս պիտի չծախուին: 43 Բրտութեամբ մի՛ տիրապետեր անոր վրայ,
հապա քու Աստուծմէ՛դ վախցիր: 44 Քու ստրուկդ եւ աղախինդ՝ որ պիտի ունենաս՝ ձեր
շրջակայ ազգերէն ըլլան. անոնցմէ՛ ստրուկ եւ աղախին գնեցէք: 45 Նաեւ գնեցէ՛ք ձեր քով
պանդխտացող հիւրերուն որդիներէն – անոնցմէ, կամ ձեր քով եղող անոնց
գերդաստաններուն որդիներէն՝ որ անոնք ձեր երկրին մէջ պիտի ծնանին –, որպէսզի ձեր
սեփականութիւնը ըլլան: 46 Զեզմէ ետք ձեր որդիներուն ժառանգութի՛ւն թողուցէք
զանոնք՝ որ տիրանան անոնց իբր սեփականութիւն, որպէսզի յաւիտեան ձեր ստրուկները
ըլլան. բայց ինչ կը վերաբերի ձեր եղբայրներուն՝ Իսրայէլի որդիներուն, իրարու վրայ
բրտութեամբ մի՛ տիրապետէք:

47 Եթէ քովդ եղող գաղթականը կամ հիւրը հարստանայ, իսկ անոր քով բնակող քու
եղբայրդ աղքատանայ եւ ինքզինք ծախէ քովդ հիւր եղած գաղթականին, կամ այդ
գաղթականին գերդաստանէն սերողի մը, 48 ինքզինք ծախելէն ետք ան կրնայ փրկուիլ:
Իր եղբայրներէն մէկը կրնայ փրկել զայն. 49 իր հօրեղբայրը կամ հօրեղբօրորդին կրնայ
փրկել զայն, կամ իր գերդաստանէն [խ]ամենամօտ արենակից մը կրնայ փրկել զայն. կամ
եթէ իր կարողութիւնը կը հասնի, ինքզինք կրնայ փրկել: 50 Ջինք գնողին հետ թող հաշուէ՝
ինքզինք անոր ծախած տարիէն մինչեւ Յոբելեանի տարին, եւ իր [ծ]փրկուելուն դրամը
տարիներուն թիւով թող ըլլայ. անոր քով վարձկանի ժամանակին համեմատ թող ըլլայ: 51
Եթէ տակաւին շատ տարիներ կան, անոնց թիւին համեմատ թող վերադարձնէ իր
փրկագինը՝ իր ծախուելու դրամէն. 52 իսկ եթէ Յոբելեանի տարիին քիչ տարի մնացած է,
անոր հետ թող հաշուէ ու իր տարիներուն թիւին համեմատ թող վերադարձնէ իր
փրկագինը: 53 Ինք անոր քով տարեկան վարձկանի պէս թող ըլլայ. գնողն ալ
բրտութեամբ թող չտիրապետէ անոր վրայ՝ քու [կ]առջեւդ: 54 Եթէ այս կերպերով չփրկուի,
Յոբելեանի տարին դուրս պիտի ելլէ, ինք եւ իր որդիները իրեն հետ: 55 Արդարեւ Իսրայէլի
որդիները իմ ծառաներս են. անոնք Եգիպտոսի երկրէն իմ հանած ծառաներս են. ես՛ եմ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը»:

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Բ. Օր. 7. 12-24, 28. 1-14)

26

«Դուք ձեզի չաստուածներ ու [ա]կուռքեր մի՛ շինէք, ձեզի արձաններ մի՛ կանգնեցնէք եւ
ձեր երկրին մէջ պատկերազարդ կոթող մի՛ դնէք՝ անոր երկրպագելու համար. որովհետեւ
ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը:

2 Իմ Շաբաթներս պահեցէ՛ք ու սրբարանս յարգեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը:

3 Եթէ իմ կանոններովս ընթանաք եւ պատուիրաններս պահէք ու զանոնք գործադրէք,
4 ես ալ ձեզի տեղատարափը ատենին պիտի տամ, գետինը իր արգասիքը պիտի տայ եւ

[խ] Եբր.՝ մարմինի

[ծ] Եբր.՝ ծախուելուն

[կ] Եբր.՝ աչքերուդ

[ա] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներ

դաշտին ծառերը իրենց պտուղը պիտի տան: 5 Ձեր կամնելը մինչեւ այգեկութը պիտի
հասնի, ու այգեկութը մինչեւ սերմանելու ժամանակը պիտի հասնի. ձեր հացը կուշտ
պիտի ուտէք եւ ձեր երկրին մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք: 6 Խաղաղութիւն պիտի
տամ երկրին. հանգիստ պիտի պառկիք ու ո՛չ մէկը ձեզ պիտի դողացնէ. երկրին չար
գազանները պիտի [բ]հատցնեմ, եւ ձեր երկրէն սուր պիտի չանցնի: 7 Ձեր թշնամիները
պիտի հալածէք, եւ անոնք սուրով պիտի իյնան ձեր առջեւ: 8 Ձեզմէ հինգը՝ հարիւր հոգի
պիտի հալածէ, ձեզմէ հարիւրը՝ տասը հազար պիտի հալածէ, ու ձեր թշնամիները սուրով
պիտի իյնան ձեր առջեւ: 9 Ձեզի [գ]ուշադրութիւն պիտի դարձնեմ, ձեզ պիտի աճեցնեմ եւ
բազմացնեմ, ու ձեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ: 10 Հին պաշարը պիտի ուտէք, եւ
[դ]նորը տեղաւորելու համար" հինը դուրս պիտի հանէք: 11 Իմ խորանս ձեր մէջ պիտի դնեմ,
եւ իմ անձս ձեզմէ պիտի չզզուի: 12 Ձեր մէջ պիտի շրջիմ ու ձեր Աստուածը ըլլամ, դուք
ալ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլաք: 13 Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի
երկրէն հանեցի, որպէսզի անոնց ստրուկ չըլլաք. ձեր լուծին կապերը կոտրեցի եւ ձեզ
բարձրագլուխ քալեցուցի»:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԻԺԸ
(Բ. Օր. 28. 15-68)

14 «Բայց եթէ ինծի մտիկ չընէք եւ այս բոլոր պատուիրանները չգործադրէք, 15 իմ
կանոններս անարգէք ու ձեր անձը իմ [ե]դատավճիռներէս զզուի, այնպէս որ իմ բոլոր
պատուիրաններս չգործադրէք եւ իմ ուխտս խզէք, 16 ես ալ ձեզի սա՛ պիտի ընեմ.— ձեր
վրայ աչք սպառող եւ [զ]սիրտ մարեցնող արհաւիրք, ծիւրախտ ու տենդախտ պիտի ղրկեմ.
ձեր սերմը պարապ տեղը պիտի ցանէք, որովհետեւ ձեր թշնամինե՛րը պիտի ուտեն զայն:
17 Իմ երեսս ձեր դէմ պիտի դարձնեմ, ու ձեր թշնամիներուն առջեւ պիտի սպաննուիք. ձեզ
ատողները պիտի տիրապետեն ձեր վրայ, եւ առանց հալածողի պիտի փախչիք: 18 Եթէ
ասոնցմէ ետք ալ ինծի մտիկ չընէք, ձեր մեղքերուն համար ձեզ եօթնապատիկ աւելի
պիտի պատժեմ: 19 Ձեր զօրութեան ամբարտաւանութիւնը պիտի կոտրեմ. ձեր երկինքը
երկաթի պէս պիտի ընեմ, ու ձեր երկիրը՝ պղինձի պէս: 20 Ձեր ոյժը պարապ տեղը պիտի
հատնի. ձեր գետինը իր արգասիքը պիտի չտայ, եւ երկրին ծառերը իրենց պտուղը պիտի
չտան:
21 Եթէ դուք ինծի հակառակիք ու չուզէք ինծի մտիկ ընել, ձեր մեղքերուն համեմատ
եօթնապատիկ աւելի պատուհաս պիտի բերեմ ձեր վրայ: 22 Ձեր վրայ դաշտի գազաններ
պիտի ղրկեմ, որոնք ձեր զաւակները պիտի յափշտակեն, ձեր անասունները պիտի
կոտորեն, ձեր թիւը պիտի պակսեցնեն, եւ ձեր ճամբաները պիտի ամայանան: 23 Եթէ
ասոնցմով ալ ինձմէ չխրատուիք ու ինծի հակառակիք, 24 ե՛ս ալ ձեզի պիտի հակառակիմ,
ե՛ս ալ ձեր մեղքերուն համար ձեզ եօթնապատիկ պիտի պատժեմ: 25 Ձեր վրայ ուխտիս
վրէժը առնող սուրը պիտի ղրկեմ. երբ ձեր քաղաքներուն մէջ հաւաքուիք, ձեր մէջ

[բ] Եբր.՝ դադրեցնեմ

[գ] Եբր.՝ երես

[դ] Եբր.՝ նորին երեսէն

[ե] Կամ՝ սովորութիւններէս

[զ] Եբր.՝ անձ

ժանտախտ պիտի ղրկեմ եւ թշնամիին ձեռքը պիտի մատնուիք: 26 Երբ [ե]ձեր հացին գաւազանը կոտրեմ", տասը կին մէկ փուռի մէջ ձեր հացը պիտի եփեն, ու ձեր հացը կշիռով պիտի վերադարձնի ձեզի. պիտի ուտէք, բայց պիտի չկշտանաք:

27 Եթէ ասոնցմէ ետք ալ ինծի մտիկ չընէք, հապա ինծի հակառակիք, 28 Ե՛ս ալ ձեզի պիտի հակառակիմ ցասումով, եւ ձեր մեղքերուն համար ձեզ եօթնապատիկ պիտի պատժեմ: 29 Ձեր որդիներուն միսը պիտի ուտէք, ու ձեր աղջիկներուն միսը պիտի ուտէք: 30 Ձեր բարձր տեղերը պիտի փլցնեմ, ձեր արեւի սիւնարձանները կոտրտեմ, ձեր դիակները ձեր չաստուածներուն դիակներուն վրայ պիտի դնեմ, եւ իմ անձս ձեզմէ պիտի զզուի: 31 Ձեր քաղաքները աւերակ պիտի ընեմ, ձեր սրբարանները պիտի ամայացնեմ, ու ձեր անոյշ հոտերուն բուրմունքը պիտի չհոտոտեմ: 32 Երկիրը պիտի ամայացնեմ, որպէսզի հոն բնակող ձեր թշնամիները ապշին անոր վրայ: 33 Ձեզ [ը]հեթանոսներուն մէջ պիտի ցրուեմ, եւ ձեր ետեւէն սուր պիտի քաշեմ. ձեր երկիրը պիտի ամայանայ ու ձեր քաղաքները աւերակ պիտի ըլլան: 34 Ա՛յն ատեն երկիրը իր Շաբաթները պիտի վայելէ՝ որքան ժամանակ որ ամայացած ըլլայ, երբ դուք ձեր թշնամիներուն երկրին մէջ ըլլաք. ա՛յն ատեն երկիրը պիտի հանգստանայ եւ իր Շաբաթները վայելէ: 35 Որքան ժամանակ որ ամայացած ըլլայ՝ պիտի հանգստանայ, որովհետեւ ձեր Շաբաթներուն մէջ չէր հանգստանար՝ երբ անոր վրայ կը բնակէիք: 36 Ձեզմէ ողջ մնացածներուն սիրտին երկչոտութիւն պիտի բերեմ իրենց թշնամիներուն երկիրներուն մէջ. հովէն քշուած տերեւի մը ձայնը պիտի հալածէ զանոնք, սուրի առջեւէն փախչելու պէս պիտի փախչին եւ առանց հալածողի պիտի իյնան: 37 Իրարու վրայ պիտի [թ]իյնան՝ սուրի առջեւէն փախչելու պէս, առանց հալածողի, ու պիտի չկարենաք ձեր թշնամիներուն առջեւ կայնիլ: 38 Հեթանոսներուն մէջ պիտի կորսուիք, եւ ձեր թշնամիներուն երկիրը ձեզ պիտի ուտէ: 39 Ձեզմէ մնացածները իրենց անօրէնութեամբ պիտի մաշին ձեր թշնամիներուն երկիրներուն մէջ. նաեւ իրենց հայրերուն անօրէնութիւններով միասին պիտի մաշին:

40 Եթէ խոստովանին իրենց անօրէնութիւնն ու իրենց հայրերուն անօրէնութիւնը՝ ինծի հանդէպ իրենց ըրած ուխտազանցութիւններով միասին, եւ իրենց ինծի հակառակիլը, 41 նաեւ իմ անոնց հակառակիլս ու զանոնք իրենց թշնամիներուն երկիրը բերելս. եթէ այն ատեն իրենց անթլփատ սիրտը խոնարհի, եւ այն ատեն իրենց անօրէնութեան պատիժին յօժարին, 42 պիտի յիշեմ Յակոբի հետ կնքած ուխտս, նաեւ Իսահակի հետ կնքած ուխտս. Աբրահամի հետ կնքած ուխտս ալ պիտի յիշեմ, ու այդ երկիրն ալ պիտի յիշեմ:

43 Արդարեւ այդ երկիրը պիտի լքուի անոնցմէ եւ իր Շաբաթները պիտի վայելէ, որքան ժամանակ որ ամայացած ըլլայ՝ առանց անոնց. անոնք իրենց անօրէնութեան պատիժին պիտի յօժարին, որովհետեւ իմ դատավճիռներս անարգեցին եւ անոնց անձերը իմ կանոններէս զզուեցան: 44 Ասոնցմէ ետք ալ, երբ իրենց թշնամիներուն երկիրը ըլլան, զանոնք պիտի չմերժեմ ու անոնցմէ պիտի չզզուիմ՝ զանոնք սպառելու եւ անոնց հետ կնքած ուխտս խզելու չափ. որովհետեւ Ե՛ս եմ Տէրը՝ անոնց Աստուածը: 45 Հապա անոնց սիրոյն համար պիտի յիշեմ իրենց նախնիքներուն ուխտը, որոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ հեթանոսներուն [դ]առջեւ անոնց Աստուած ըլլալու համար: Ե՛ս եմ Տէրը»:

[ե] *Այսինքն՝ ձեզի սով ղրկեմ*

[ը] *Եբր.՝ ազգերուն*

[թ] *Եբր.՝ գայթին*

[դ] *Եբր.՝ աչքերուն*

46 Ասո՛նք են այն կանոնները, դատավճիռներն ու օրէնքները, որ Տէրը [ի]հաստատեց իր
եւ Իսրայէլի որդիներուն միջեւ՝ Սինա լերան վրայ, Մովսէսի [լ]միջոցով:

ՕՐԷՆՔՆԵՐ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

27

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Երբ
մէկը զանազան ուխտեր ընէ, անձերը Տէրոջ թող ըլլան քու գնահատումիդ համեմատ□: 3
Գնահատումդ սա՛պէս թող ըլլայ.– քսան տարեկանէն մինչեւ վաթսուն տարեկան եղող
արուին գնահատումդ յիսուն սիկղ արծաթ թող ըլլայ՝ սրբարանի սիկղին համեմատ. 4 եթէ
էգ է, գնահատումդ երեսուն սիկղ ըլլայ: 5 Եթէ հինգ տարեկանէն մինչեւ քսան տարեկան
է, արուին համար գնահատումդ քսան սիկղ թող ըլլայ, իսկ էգին համար՝ տասը սիկղ: 6
Եթէ մէկ ամսականէն մինչեւ հինգ տարեկան է, արուին համար գնահատումդ հինգ սիկղ
արծաթ թող ըլլայ, իսկ էգին համար գնահատումդ՝ երեք սիկղ արծաթ: 7 Եթէ վաթսուն
տարեկանէն վեր է, արուին համար գնահատումդ տասնհինգ սիկղ թող ըլլայ, իսկ էգին
համար՝ տասը սիկղ: 8 Բայց եթէ [ա]գնահատումդ անոր կարողութենէն վեր է", ան
քահանային առջեւ թող կենայ եւ քահանա՛ն թող գնահատէ զայն: Քահանան ուխտ ընողին
[բ]կարողութեան համեմատ թող գնահատէ զայն:

9 Եթէ իր ուխտը Տէրոջ մատաղ մատուցանուելու անասուններէն է, անոնցմէ ինչ որ
Տէրոջ տայ՝ սուրբ պիտի ըլլայ 10 Թող չփոխէ զայն, ո՛չ ալ փոխանակէ լաւը՝ վատին հետ,
կամ վատը լաւին հետ. իսկ եթէ երբեք անասուն մը փոխանակէ անասունի հետ, այդ
ընծայուածը եւ անոր հետ փոխանակուածը սուրբ պիտի ըլլան: 11 Եթէ իր ուխտը
անմաքուր անասուններէն է՝ որոնցմէ Տէրոջ մատաղ չեն մատուցաներ, քահանային
առջեւ թող կեցնէ այդ անասունը, 12 ու քահանա՛ն թող գնահատէ զայն՝ իբր լաւ կամ վատ.
ինչպէս գնահատես, ո՛վ քահանայ, ա՛յդպէս թող ըլլայ: 13 Իսկ եթէ երբեք զայն փրկէ,
գնահատումիդ վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ:

14 Երբ մէկը իր տունը [գ]ընծայէ՝ Տէրոջ սուրբ ըլլալու համար, քահանան թող գնահատէ
զայն՝ իբր լաւ կամ վատ. ինչպէս քահանան զայն գնահատէ, ա՛յդպէս թող հաստատուի:
15 Եթէ զայն ընծայողը ուզէ իր տունը փրկել, գնահատումիդ դրամին վրայ մէկ
հինգերորդը թող աւելցնէ, որ տունը իրը ըլլայ:

16 Եթէ մէկը իր կալուածը եղող արտէն մաս մը ընծայէ Տէրոջ, գնահատումդ անոր
սերմին համեմատ թող ըլլայ. մէկ քոռ գարիի սերմին համար՝ յիսուն սիկղ արծաթ ըլլայ:
17 Եթէ իր արտը Յոբելեանի տարիէն սկսեալ ընծայէ, գնահատումիդ համեմատ թող
հաստատուի: 18 Եթէ իր արտը Յոբելեանէն ետք ընծայէ, քահանան անոր հետ թող
հաշուէ դրամը՝ մինչեւ Յոբելեանի տարին մնացած տարիներուն համեմատ, ու
գնահատումէդ թող պակսեցնէ: 19 Իսկ եթէ երբեք արտը ընծայողը ուզէ զայն փրկել,
գնահատումիդ դրամին վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ, որ այդ արտը իբր իրը
հաստատուի: 20 Եթէ արտը չփրկէ, կամ արտը ուրիշի մը ծախէ, ա՛լ ան դարձեալ պիտի

[ի] Եբր.՝ տուաւ

[լ] Եբր.՝ ձեռքով

[ա] Եբր.՝ ան գնահատումէդ աւելի աղքատ է

[բ] Եբր.՝ ձեռքին հասածին

[գ] Եբր.՝ սրբացնէ

չփրկուի: 21 Հապա երբ արտը Յոբելեանին [ղ]փրկուի, նուիրուած արտի պէս սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջ. ան քահանային կալուածը պիտի ըլլայ:

22 Եթէ մէկը Տէրոջ ընծայէ իր գնած արտը՝ որ իր կալուածին արտերէն չէ, 23 քահանան անոր հետ թող հաշուէ գնահատումիդ արժէքը՝ մինչեւ Յոբելեանի տարին, եւ գնահատումիդ արժէքը ա՛յդ օրը թող տայ Տէրոջ՝ սուրբ բանի պէս: 24 Յոբելեանի տարին, արտը պիտի վերադառնայ անոր՝ որմէ գնուած էր, այսինքն անոր՝ որուն կալուածն էր գետինը: 25 Քու բոլոր գնահատումներդ սրբարանի սիկղին համեմատ թող ըլլան. սիկղը քսան կերատ է:

26 Միայն թէ ո՛չ մէկը թող ընծայէ անասուններուն առջինեկը, որ արդէն Տէրոջն է իբր ամենէն առաջ ծնած. եզ ըլլայ թէ ոչխար, ան Տէրոջն է: 27 Եթէ անմաքուր անասուններէն է, գնահատումիդ համեմատ թող փրկէ զայն, անոր վրայ մէկ հինգերորդը աւելցնելով. եթէ չփրկուի՝ գնահատումիդ համեմատ թող ծախուի:

28 Բայց ո՛չ մէկ նուէր, որ մէկը Տէրոջ նուիրած է իր ամբողջ ունեցածէն – մարդոցմէն, անասուններէն եւ իր կալուածը եղող արտէն –, պիտի ծախուի կամ փրկուի. ամէն նուէր ամենասուրբ է Տէրոջ: 29 Մարդոց մէջէն նուիրուած ո՛չ մէկ նուէր պիտի փրկուի, հապա անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի:

30 Երկրին ամբողջ տասանորդը՝ թէ՛ երկրին հունտերէն, թէ՛ ծառերուն պտուղէն՝ Տէրոջն է. ան սուրբ է Տէրոջ: 31 Եթէ երբեք մէկը ուզէ իր տասանորդներէն մաս մը փրկել, անոր վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ: 32 Արջառներուն եւ ոչխարներուն ամբողջ տասանորդը, այսինքն գաւազանին տակէն անցնողներուն տասներորդը, սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջ: 33 Անոր լաւ կամ վատ ըլլալը թող չփնտռէ, ո՛չ ալ փոխանակէ զայն. իսկ եթէ երբեք փոխանակէ, ա՛ն ալ, անոր հետ փոխանակուա՛ծն ալ սուրբ պիտի ըլլան, պիտի չփրկուին»:

34 Աս՛նք են այն պատուիրանները, որ Տէրը հրամայեց Մովսէսի՝ Իսրայէլի որդիներուն համար, Սինա լերան վրայ:

[ղ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

ԹԻՒԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

1

[ա]Տէրը Մովսէսի խօսեցաւ Սինայի անապատը՝ Հանդիպումի վրանին մէջ, անոնց
Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն երկրորդ տարուան երկրորդ ամսուան առաջին օրը՝ ըսելով. 2
«Առէ՛ք Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին գումարը՝ իրենց գերդաստաններուն եւ
նահապետութիւններուն համեմատ, բոլոր արուները համրելով իրենց անուններուն թիւով՝
[բ]մէկ առ մէկ”: 3 Դուն ու Ահարոն թուարկեցէ՛ք Իսրայէլի մէջ քսան տարեկանէն վեր բոլոր
զինուորութեան [գ]գացողները՝ իրենց զօրաբաժիններուն համեմատ: 4 Ձեզի հետ ամէն
տոհմէն մէկական մարդ թող ըլլայ. անոնցմէ իւրաքանչիւրը՝ իր նահապետութեան
գլխաւորը ըլլայ:

5 Ահա՛ւասիկ այն մարդոց անունները՝ որոնք ձեզի հետ պիտի կայնին.- 6 Ռուբէնէ՝
Սեդիուրի որդին Եղիսուր, Շմաւոնէ՝ Սուրիսադայի որդին Սաղամիէլ, 7 Յուդայէ՝
Ամինադաբի որդին Նաասոն, 8 Իսաքարէ՝ Սովգարի որդին Նաթանայէլ, 9 Զաբուղոնէ՝
Քեղոնի որդին Եղիաբ, 10 Յովսէփի որդիներէն՝ Եփրեմէ՝ Ամիուդի որդին Եղիսամա,
Մանասէէ՝ Փադասուրի որդին Գամաղիէլ, 11 Բենիամինէ՝ Գեդէոնիի որդին Աբիդան, 12
Դանէ՝ Ամիսադայի որդին Աքիեզեր, 13 Ասերէ՝ Եքրանի որդին Փագիէլ, 14 Գադէ՝ Դագուէլի
որդին Եղիասափ, 15 Նեփթաղիմէ՝ Ենանի որդին Աքիրէ»: 16 Ասոնք էին համայնքին
անուանիները, իրենց հայրերուն տոհմերուն իշխանները, Իսրայէլի հազարապետները:

17 Մովսէս եւ Ահարոն առին այս մարդիկը, որոնք իրենց անուններով որոշուած էին, 18
ու երկրորդ ամսուան առաջին օրը ամբողջ համայնքը հաւաքեցին. իրենց
գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ՝ քսան տարեկանէն վեր եղող
բոլորը [դ]մէկ առ մէկ” արձանագրեցին իրենց ծնունդները՝ անուններուն թիւով: 19 Ինչպէս
Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր, այնպէս ան թուարկեց զանոնք Սինայի անապատին մէջ:

20 Իսրայէլի անդրանիկ որդիին՝ Ռուբէնի որդիները իրենց ծնունդներով, իրենց
գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր
զինուորութեան գացողները, բոլոր արուները իրենց անուններուն թիւով՝ [ե]մէկ առ մէկ”, 21
Ռուբէնի տոհմէն թուարկուածները՝ քառասունվեց հազար հինգ հարիւր հոգի էին:

22 Շմաւոնի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ
նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան
գացողները, բոլոր թուարկուած արուները իրենց անուններուն թիւով՝ [զ]մէկ առ մէկ”, 23
Շմաւոնի տոհմէն թուարկուածները յիսունինը հազար երեք հարիւր հոգի էին:

24 Գադի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ
նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան
գացողները իրենց անուններուն թիւով, 25 Գադի տոհմէն թուարկուածները քառասունհինգ
հազար վեց հարիւր յիսուն հոգի էին:

[ա] Եբր.՝ Եհովան

[բ] Եբր.՝ մարդ գլուխ

[գ] Եբր.՝ դուրս ելլողները

[դ] Եբր.՝ մարդ գլուխ

[ե] Եբր.՝ մարդ գլուխ

[զ] Եբր.՝ մարդ գլուխ

26 Յուդայի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 27 Յուդայի տոհմէն թուարկուածները եօթանասունչորս հազար վեց հարիւր հոգի էին:
28 Իսաքարի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 29 Իսաքարի տոհմէն թուարկուածները յիսունչորս հազար չորս հարիւր հոգի էին:
30 Զաբուղոնի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 31 Զաբուղոնի տոհմէն թուարկուածները յիսունեօթը հազար չորս հարիւր հոգի էին:
32 Յովսէփի որդիներէն Եփրեմի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 33 Եփրեմի տոհմէն թուարկուածները քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի էին:
34 Մանասէի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 35 Մանասէի տոհմէն թուարկուածները երեսուներկու հազար երկու հարիւր հոգի էին:
36 Բենիամինի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 37 Բենիամինի տոհմէն թուարկուածները երեսունհինգ հազար չորս հարիւր հոգի էին:
38 Դանի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 39 Դանի տոհմէն թուարկուածները վաթսուներկու հազար եօթը հարիւր հոգի էին:
40 Ասերի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 41 Ասերի տոհմէն թուարկուածները քառասունմէկ հազար հինգ հարիւր հոգի էին:
42 Նեփթաղիմի որդիները՝ իրենց ծնունդներով, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները, իրենց անուններուն թիւով, 43 Նեփթաղիմի տոհմէն թուարկուածները յիսուներեք հազար չորս հարիւր հոգի էին:
44 Ասոնք են այն թուարկուածները, որ Մովսէս, Ահարոն ու Իսրայէլի իշխանները թուարկեցին. այս իշխանները տասներկու մարդիկ էին, իւրաքանչիւրը իր նահապետութեան համար որոշուած: 45 Այսպէս թուարկուեցան Իսրայէլի բոլոր որդիները՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ, Իսրայէլի մէջ քսան տարեկանէն վեր բոլոր զինուորութեան գացողները. 46 բոլոր թուարկուածները վեց հարիւր երեք հազար հինգ հարիւր յիսուն հոգի էին:
47 Բայց Ղեւտացիները՝ իրենց հայրերուն տոհմով՝ ասոնց հետ չթուարկուեցան, 48 քանի որ Տէրը խօսեր էր Մովսէսի՝ ըսելով. 49 «Միայն Ղեւտացիներուն տոհմը մի՛ թուարկեր, ու Իսրայէլի որդիներուն հետ անոնց գումարը մի՛ առներ: 50 Բայց Ղեւտացիները վերակացո՛ւ նշանակէ Վկայութեան խորանին, անոր բոլոր առարկաներուն եւ անոր վերաբերեալ բոլոր բաներուն. անո՛նք պիտի կրեն խորանն ու անոր բոլոր

առարկաները, անո՛նք պիտի կատարեն անոր պաշտօնը, եւ անո՛նք պիտի բանակին
խորանին շուրջը: 51 Խորանին մեկնելու ատենը՝ Ղեւտացինե՛րը պիտի քակեն զայն, ու
խորանին բանակելու ատենը՝ Ղեւտացինե՛րը պիտի կանգնեցնեն զայն. անոր մօտեցող
օտարը պիտի մեռցուի:
52 Իսրայէլի որդիները իրենց զօրաբաժիններով թող բանակին՝ իւրաքանչիւրը իր
բանակավայրին մէջ, իւրաքանչիւրը իր դրօշին քով: 53 Բայց Ղեւտացիները Վկայութեան
խորանին շուրջը թող բանակին, որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն համայնքին վրայ
զայրոյթ չըլլայ, ու Ղեւտացիները Վկայութեան խորանին [է]պաշտօնը թող կատարեն"»: 54
Եւ Իսրայէլի որդիները՝ Տէրոջ Մովսէսի բոլոր պատուիրածներուն համաձայն ըրին.
այնպէս ըրին:

ՏՈՀՄԵՐՈՒՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐԻՆ ՄԷՋ

2

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով. 2 «Իսրայէլի որդիներէն իւրաքանչիւրը
իր դրօշին քով թող բանակի, իր նահապետութեան նշանով. Հանդիպումի վրանին դիմաց՝
բոլորածեւ թող բանակին:
3 Առջեւի կողմը՝ դէպի արեւելք՝ Յուդայի բանակին դրօշին տակ եղողները թող
բանակին, իրենց զօրաբաժիններուն կարգով, եւ Ամինադաբի որդին՝ Նաասոն, Յուդայի
որդիներուն իշխանը. 4 (անոր թուարկուած զօրաբաժինը եօթանասունչորս հազար վեց
հարիւր հոգի էր:) 5 Անոր քով բանակողները՝ Իսաքարի տոհմը, ու Սովգարի որդին՝
Նաթանայէլ, Իսաքարի որդիներուն իշխանը թող ըլլան. 6 (անոր թուարկուած
զօրաբաժինը յիսունչորս հազար չորս հարիւր հոգի էր:) 7 Յետոյ՝ Զաբուղոնի տոհմը, եւ
Քեղոնի որդին՝ Եղիաբ, Զաբուղոնի որդիներուն իշխանը. 8 (անոր թուարկուած
զօրաբաժինը յիսունեօթը հազար չորս հարիւր հոգի էր:) 9 (Յուդայի բանակին մէջ բոլոր
թուարկուածները, իրենց զօրաբաժիններուն համեմատ, հարիւր ութսունվեց հազար չորս
հարիւր հոգի էին:) Ասոնք առջեւէն թող մեկնին:
10 Հարաւային կողմը՝ Ռուբէնի բանակին դրօշը թող ըլլայ, իր զօրաբաժիններուն
կարգով, եւ Ռուբէնի որդիներուն իշխանը, Սեդիուրի որդին՝ Եղիսուր. 11 (անոր թուարկուած
զօրաբաժինը քառասունվեց հազար հինգ հարիւր հոգի էր:) 12 Անոր քով բանակողները՝
Շմաւոնի տոհմը, ու Շմաւոնի որդիներուն իշխանը, Սուրիսադայի որդին՝ Սաղամիէլ թող
ըլլան. 13 (անոր թուարկուած զօրաբաժինը յիսունինը հազար երեք հարիւր հոգի էր:) 14
Յետոյ՝ Գադի տոհմը, եւ Գադի որդիներուն իշխանը, Դագուէլի որդին՝ Եղիասափ. 15 (անոր
թուարկուած զօրաբաժինը քառասունհինգ հազար վեց հարիւր յիսուն հոգի էր:) 16
(Ռուբէնի բանակին մէջ բոլոր թուարկուածները, իրենց զօրաբաժիններուն համեմատ,
հարիւր յիսունմէկ հազար չորս հարիւր յիսուն հոգի էին:) Երկրորդ անգամ ասոնք թող
մեկնին:
17 Յետոյ՝ Ղեւտացիներու բանակին հետ՝ Հանդիպումի վրանը թող մեկնի,
բանակներուն մէջտեղը: Ինչպէս բանակեցան՝ այնպէս թող մեկնին, իւրաքանչիւրը իր
տեղը՝ իր դրօշին քով:
18 Արեւմտեան կողմը՝ Եփրեմի բանակին դրօշը թող ըլլայ, իր զօրաբաժիններուն
կարգով, ու Եփրեմի որդիներուն իշխանը, Ամիուդի որդին՝ Եղիսամա. 19 (անոր
թուարկուած զօրաբաժինը քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի էր:) 20 Անոր քով՝
Մանասէի տոհմը, եւ Մանասէի որդիներուն իշխանը, Փադասուրի որդին՝ Գամաղիէլ. 21
(անոր թուարկուած զօրաբաժինը երեսուներկու հազար երկու հարիւր հոգի էր:) 22 Յետոյ՝

[է] Եբր.՝ պահպանութիւնը թող պահեն

Բենիամինի տոհմը, ու Բենիամինի որդիներուն իշխանը, Գեդէոնիի որդին՝ Աբիդան. 23
(անոր թուարկուած զօրաբաժինը երեսունհինգ հազար չորս հարիւր հոգի էր։) 24
(Եփրեմի բանակին մէջ բոլոր թուարկուածները, իրենց զօրաբաժիններուն համեմատ,
հարիւր ութ հազար հարիւր հոգի էին։) Երրորդ անգամ ասոնք թող մեկնին։
25 Հիւսիսային կողմը՝ Դանի բանակին դրօշը թող ըլլայ, իր զօրաբաժիններուն
կարգով, ու Դանի որդիներուն իշխանը, Ամիսադայի որդին՝ Աքիեզեր. 26 (անոր
թուարկուած զօրաբաժինը վաթսուներկու հազար եօթը հարիւր հոգի էր։) 27 Անոր քով
բանակողները՝ Ասերի տոհմը, եւ Ասերի որդիներուն իշխանը, Եքրանի որդին՝ Փագիէլ թող
ըլլան. 28 (անոր թուարկուած զօրաբաժինը քառասունմէկ հազար հինգ հարիւր հոգի էր։)
29 Յետոյ՝ Նեփթաղիմի տոհմը, ու Նեփթաղիմի որդիներուն իշխանը, Ենանի որդին՝
Աքիրէ. 30 (անոր թուարկուած զօրաբաժինը յիսուներեք հազար չորս հարիւր հոգի էր։) 31
(Դանի բանակին մէջ բոլոր թուարկուածները հարիւր յիսունեօթը հազար վեց հարիւր հոգի
էին։) Ասոնք ամենէն ետք թող մեկնին՝ իրենց դրօշներով»։
32 Ասոնք են Իսրայէլի որդիներէն թուարկուածները՝ իրենց նահապետութիւններով։
Բանակներուն մէջ բոլոր թուարկուածները, իրենց զօրաբաժիններուն կարգով, վեց հարիւր
երեք հազար հինգ հարիւր յիսուն հոգի էին։ 33 Բայց Ղեւտացիները չթուարկուեցան
Իսրայէլի որդիներուն հետ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր։ 34 Իսրայէլի
որդիները՝ Տէրոջ Մովսէսի բոլոր պատուիրածներուն համաձայն ըրին։ Այսպէս կը
բանակէին՝ իրենց դրօշներով, եւ այսպէս կը մեկնէին, իւրաքանչիւրը իր գերդաստանին
կարգով եւ իր նահապետութեամբ։

ԱՀԱՐՈՆԻ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

3

Ահա՛ւասիկ Ահարոնի ու Մովսէսի ծնունդները՝ Տէրոջ Մովսէսի հետ Սինա լերան վրայ
խօսած օրը։ 2 Ահա՛ւասիկ Ահարոնի որդիներուն անունները.- անդրանիկը՝ Նադաբ,
Աբիուդ, Եղիազար եւ Իթամար։ 3 Ասոնք էին Ահարոնի որդիներուն՝ օծուած
քահանաներուն անունները, որոնք նուիրուած էին քահանայութիւն կատարելու։ 4 Նադաբ
ու Աբիուդ մեռան Տէրոջ առջեւ, երբ Սինայի անապատին մէջ Տէրոջ առջեւ օտար կրակ
մատուցանեցին. անոնք որդի չունէին։ Իսկ Եղիազար եւ Իթամար քահանայութիւն
կատարեցին իրենց հօր՝ Ահարոնի առջեւ։

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՍԱՀՄԱՆՈՒԻՆ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ

5 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 6 «Ղեւիի տոհմը մօտեցո՛ւր եւ զանոնք կեցո՛ւր
Ահարոն քահանային առջեւ, որպէսզի անոր սպասարկեն, 7 ու [ա]"կատարեն անոր
պաշտօնը" եւ ամբողջ համայնքին պաշտօնը Հանդիպումի վրանին առջեւ՝ խորանին
ծառայութիւնը ընելով։ 8 Հանդիպումի վրանին բոլոր առարկաները ու Իսրայէլի
որդիներուն [բ]"պաշտօնը թող կատարեն" խորանին ծառայութիւնը ընելով։ 9 Եւ Ահարոնի ու
անոր որդիներուն տո՛ւր Ղեւտացիները. ասոնք Իսրայէլի որդիներէն ամբողջութեամբ
անոր տրուած են։ 10 Նշանակէ՛ Ահարոնը եւ անոր որդիները՝ որպէսզի իրենց
քահանայական պաշտօնը կատարեն. իսկ մօտեցող օտարը պիտի մեռցուի»։
11 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 12 «Ահա՛ Իսրայէլի որդիներուն մէջէն

[ա] Եբր.՝ պահեն անոր պահպանութիւնը

[բ] Եբր.՝ պահպանութիւնը թող պահեն

Ղեւտացիները առի, Իսրայէլի որդիներուն մէջ ամէն մօրը արգանդը բացող անդրանիկին
տեղը. ուստի Ղեւտացիները իմս պիտի ըլլան, 13 քանի որ ամէն անդրանիկ իմս է: Երբ
Եգիպտոսի երկրին մէջ բոլոր անդրանիկները զարկի, Իսրայէլի բոլոր անդրանիկները՝
մարդէն մինչեւ անասուն՝ սրբացուցի ինծի համար. անոնք իմս պիտի ըլլան: Ե՛ս եմ
Տէրը»:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

14 Տէրը Սինայի անապատին մէջ խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 15 «Թուարկէ՛ Ղեւիի
որդիները իրենց նահապետութիւններուն եւ գերդաստաններուն համեմատ. մէկ
ամսականէն վեր եղող ամէն արու թուարկէ՛»: 16 Մովսէս Տէրոջ [գ]հրամանին համաձայն
թուարկեց զանոնք, ինչպէս իրեն պատուիրուեցաւ: 17 Ահա՛ւասիկ Ղեւիի որդիները՝ իրենց
անուններով.– Գերսոն, Կահաթ ու Մերարի: 18 Ահա՛ւասիկ Գերսոնի որդիներուն
անունները՝ իրենց գերդաստաններով.– Ղոբենի եւ Սեմէի. 19 Կահաթի որդիները՝ իրենց
գերդաստաններով.– Ամրամ, Իսահառ, Քեբրոն ու Ոզիէլ. 20 Եւ Մերարիի որդիները՝ իրենց
գերդաստաններով.– Մոհողի ու Մուսի: Ասոնք էին Ղեւտացիներուն տոհմերը՝ իրենց
նահապետութիւններուն համեմատ:

21 Գերսոնէ՝ Ղոբենեաններու գերդաստանը եւ Սեմէեաններու գերդաստանը եղան.
ասոնք են Գերսոնեաններու գերդաստանները: 22 Ասոնցմէ թուարկուածները – մէկ
ամսականէն վեր եղող բոլոր արուներուն թիւին համեմատ թուարկուածները – եօթը
հազար հինգ հարիւր հոգի էին: 23 Գերսոնեաններու գերդաստանները խորանին ետեւի
կողմը՝ դէպի արեւմուտք կը բանակէին, 24 նաեւ Գերսոնեաններու նահապետութեան
իշխանը, Լայէլի որդին՝ Եղիասափ: 25 Հանդիպումի վրանին մէջ Գերսոնի որդիներուն
[դ]պաշտօնին յանձնուած էին խորանն ու վրանը, անոր ծածքը եւ Հանդիպումի վրանին
մուտքի վարագոյրը, 26 խորանին ու զոհասեղանին շրջակայ սրահին վարագոյրները,
սրահին մուտքի վարագոյրը, եւ անոր չուանները՝ խորանին ամբողջ ծառայութեան
համար:

27 Կահաթէ՝ Ամրամեաններու գերդաստանը, Իսահառեաններու գերդաստանը,
Քեբրոնեաններու գերդաստանն ու Ոզիէլեաններու գերդաստանը եղան. ասոնք են
Կահաթեաններու գերդաստանները: 28 Մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները՝ իրենց
թիւին համեմատ՝ ութ հազար վեց հարիւր հոգի էին, որոնք սրբարանին [ե]պաշտօնը կը
կատարէին": 29 Կահաթի որդիներուն գերդաստանները խորանին հարաւային կողմը կը
բանակէին, 30 նաեւ Կահաթեաններու գերդաստաններուն նահապետութեան իշխանը,
Ոզիէլի որդին՝ Եղիսափան: 31 Անոնց [զ]պաշտօնին յանձնուած էին տապանակն ու
առաջադրութեան հացին սեղանը, աշտանակը, զոհասեղանները եւ սրբարանին
առարկաները՝ որոնցմով պաշտօն կը կատարեն, վարագոյրն ու անոր ամբողջ
ծառայութիւնը: 32 Իսկ Ղեւտացիներու իշխաններուն իշխանը, Ահարոն քահանային որդին՝
Եղիազար, սրբարանին [է]պաշտօնը կատարողներուն" վրայ վերատեսուչ էր:

[գ] Եբր.՝ բերանին

[դ] Եբր.՝ պահպանութեան

[ե] Եբր.՝ պահպանութիւնը կը պահէին

[զ] Եբր.՝ պահպանութեան

[է] Եբր.՝ պահպանութիւնը պահողներուն

33 Մերարիէ՝ Մոհողեաններու գերդաստանը եւ Մուսեաններու գերդաստանը եղան.
ասոնք են Մերարիի գերդաստանները: 34 Ասոնցմէ թուարկուածները – մէկ ամսականէն
վեր եղող բոլոր արուները՝ իրենց թիւին համեմատ – վեց հազար երկու հարիւր հոգի էին:
35 Ասոնք եւ Մերարեաններու գերդաստաններուն նահապետութեան իշխանը, Աբիքէլի
որդին՝ Սուրիէլ, խորանին հիւսիսային կողմը կը բանակէին: 36 Մերարիի որդիներուն
վերակացութեան յանձնուած էին իբր [ը]պաշտօն՝ խորանին տախտակները, անոր նիգերը,
սիւներն ու խարիսխները, անոր բոլոր առարկաները եւ անոր ամբողջ ծառայութիւնը, 37
նաեւ շրջակայ սրահին սիւները, անոնց խարիսխները, ցիցերն ու չուանները:
38 Խորանին առջեւի կողմը, այսինքն Հանդիպումի վրանին առջեւ՝ դէպի արեւելք
բանակողները Մովսէս, Ահարոն եւ անոր որդիներն էին, որ սրբարանին [թ]պաշտօնը
կատարեն՝ Իսրայէլի որդիներուն յանձնուած [ժ]պաշտօնին համար. բայց անոր մօտեցող
ոեւէ օտար պիտի մեռցուէր: 39 Ղեւտացիներէն բոլոր թուարկուածները, որ իրենց
գերդաստաններով Մովսէս ու Ահարոն թուարկեցին՝ Տէրոջ հրամանին համաձայն, մէկ
ամսականէն վեր եղող բոլոր արուները՝ քսաներկու հազար էին:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ԳՐԱՒԵՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԸ

40 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Թուարկէ՛ Իսրայէլի որդիները՝ մէկ ամսականէն վեր եղող
բոլոր անդրանիկ արուները, եւ անոնց անուններուն թիւը առ: 41 Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր անդրանիկներուն տեղը՝ Ղեւտացինե՛րը առ ինծի համար – ե՛ս եմ Տէրը –, նաեւ
Ղեւտացիներուն անասունները՝ Իսրայէլի որդիներուն անասուններուն բոլոր
առջինեկներուն տեղը»: 42 Մովսէս թուարկեց Իսրայէլի որդիներուն բոլոր
անդրանիկները, ինչպէս Տէրը իրեն պատուիրեր էր: 43 Բոլոր անդրանիկ արուները՝ իրենց
անուններուն թիւով, մէկ ամսականէն վեր թուարկուողները, քսաներկու հազար երկու
հարիւր եօթանասուներեք հոգի էին:
44 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 45 «Իսրայէլի որդիներուն մէջ՝ բոլոր
անդրանիկներուն տեղը Ղեւտացինե՛րը առ, եւ անոնց անասուններուն տեղը՝
Ղեւտացիներուն անասունները, որպէսզի Ղեւտացիները իմս ըլլան. ե՛ս եմ Տէրը: 46 Իսկ
Ղեւտացիներուն թիւէն աւելցած՝ Իսրայէլի որդիներուն երկու հարիւր եօթանասուներեք
անդրանիկներուն փրկանք ըլլալու համար, 47 մարդ գլուխ հի՛նգ սիկղ առ. սրբարանի
սիկղին համեմատ ա՛ռ – մէկ սիկղը քսան կերատ է –, 48 եւ անոնց մէջ աւելցածներուն
փրկանքին դրամը Ահարոնի ու անոր որդիներո՛ւն տուր»: 49 Մովսէս Ղեւտացիներով
փրկուածներուն աւելցածներէն առաւ փրկութեան դրամը. 50 Իսրայէլի որդիներուն
անդրանիկներէն հազար երեք հարիւր վաթսունհինգ սիկղ արծաթ առաւ՝ սրբարանի
սիկղին համեմատ, 51 ու Մովսէս՝ Տէրոջ հրամանին համաձայն՝ փրկուածներուն դրամը
Ահարոնի եւ անոր որդիներուն տուաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

ՂԵՒԻԻ ՈՐԴԻՆԵՐԷՆ ԿԱՀԱԹԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

4

[ը] Եբր.՝ պահպանութիւն

[թ] Եբր.՝ պահպանութիւնը պահեն

[ժ] Եբր.՝ պահպանութեան

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով. 2 «Ղեւիի որդիներուն մէջէն՝ Կահաթի
որդիներուն գումա՛րը առ, իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն
համեմատ: 3 Թուարկէ՛ երեսուն տարեկանէն վեր մինչեւ յիսուն տարեկան բոլոր անոնք,
որ սպասարկութեան մէջ կը մտնեն՝ Հանդիպումի վրանին մէջ գործ կատարելու համար: 4
Հանդիպումի վրանին մէջ Կահաթի որդիներուն պաշտօնը՝ ամենասուրբ բաները պիտի
ըլլան: 5 Երբ բանակը մեկնի, Ահարոն ու անոր որդիները թող գան, ծածկող վարագոյրը
իջեցնեն եւ անով Վկայութեան տապանակը ծածկեն: 6 Իշղարի մորթերէ ծածքը անոր
վրայ թող դնեն, ամբողջովին [ա]կապուտակէ լաթ մը տարածեն անոր վրայ, ու անոր
ձողերը անցընեն: 7 Առաջադրութեան հացի սեղանին վրայ կապուտակէ լաթ մը թող
տարածեն, եւ անոր վրայ դնենափսէները, խնկամանները, թասերն ու [բ]թափելիք նուէր
ընծայելու" բաժակները. մշտատեւ հացն ալ անոր վրայ պիտի ըլլայ: 8 Անոնց վրայ
[գ]կրկնակի կարմիրէ" լաթ մը թող տարածեն, իշղարի մորթերէ ծածքով ծածկեն զայն եւ
անոր ձողերը անցընեն: 9 Կապուտակէ լաթ մը թող առնեն ու ծածկեն լուսակալին
աշտանակը, անոր ճրագները, ունելիները, ճրագաքերանները եւ անոր բոլոր իւղի
անօթները, որոնցմով անոր պաշտօնը կը կատարեն: 10 Զայն իր բոլոր առարկաներով թող
դնեն իշղարի մորթերէ ծածքի մը մէջ, ու ձողի մը վրայ դնեն զայն: 11 Ոսկի զոհասեղանին
վրայ կապուտակէ լաթ մը թող տարածեն, իշղարի մորթերէ ծածքով մը ծածկեն զայն եւ
անոր ձողերը անցընեն: 12 Պաշտօնին բոլոր առարկաները՝ որոնցմով պաշտօն կը
կատարեն սրբարանին մէջ՝ թող առնեն, կապուտակէ լաթի մը մէջ փաթթեն, իշղարի
մորթերէ ծածքով ծածկեն զանոնք, ու ձողի մը վրայ դնեն: 13 Ողջակէզի զոհասեղանէն
մոխիրները հանելով՝ անոր վրայ [դ]ծիրանիէ լաթ մը թող տարածեն, 14 անոր վրայ թող
դնեն անոր բոլոր առարկաները՝ որոնք անոր պաշտօնին համար կը գործածուին, այսինքն՝
կրակարանները, մսահանները, թիակներն ու կոնքերը (զոհասեղանին բոլոր
առարկաները), անոր վրայ իշղարի մորթերէ ծածք մը թող տարածեն եւ անոր ձողերը
անցընեն: 15 Բանակին մեկնած ատենը՝ երբ Ահարոն ու անոր որդիները աւարտեն
սրբարանը եւ սրբարանին բոլոր առարկաները ծածկելը, յետոյ Կահաթի որդիները թող
գան զանոնք կրելու. բայց սուրբ բաներու թող չդպչին, որպէսզի չմեռնին»: Ասո՛նք են
Կահաթի որդիներուն կրելիք բեռները՝ Հանդիպումի վրանէն:

16 Ահարոն քահանային որդին՝ Եղիազար վերատեսուչ թող ըլլայ լուսակալին իւղին,
անուշաբոյր խունկին, մշտատեւ հացի ընծային եւ օծումի իւղին վրայ. ամբողջ խորանին,
անոր մէջի բոլոր բաներուն, սրբարանին ու անոր առարկաներուն վրայ վերատեսուչ
ըլլայ»:

17 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ ըսելով. 18 «Մի՛ թողուք որ Ղեւտացիներուն
մէջէն Կահաթեաններու գերդաստաններուն տոհմը բնաջնջուի. 19 հապա սա՛ ըրէք անոնց,
որպէսզի երբ ամենասուրբ բաներուն մօտենան՝ ողջ մնան ու չմեռնին: Ահարոն ու իր
որդիները թող գան եւ անոնցմէ իւրաքանչիւրին պաշտօնն ու բեռը որոշեն: 20 Բայց երբ
սուրբ բաները կը ծածկուին, անոնք տեսնելու համար թող ներս չմտնեն, որպէսզի
չմեռնին»:

[ա] Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպասէ

[բ] Եբր.՝ թափելու

[գ] Այսինքն՝ կրկնակի կարմիրով ներկուած կերպասէ

[դ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպասէ

ՂԵՒՒԻ ՈՐԴԻՆԵՐԷՆ ԳԵՐՍՈՆԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

21 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 22 «Գերսոնի որդիներուն գումա՛րն ալ առ, իրենց
նահապետութիւններուն եւ գերդաստաններուն համեմատ: 23 Թուարկէ՛ երեսուն
տարեկանէն վեր մինչեւ յիսուն տարեկան բոլոր անոնք, որ սպասարկութեան մէջ կը
մտնեն՝ Հանդիպումի վրանին մէջ ծառայութիւն ընելու համար: 24 Ահա՛ւասիկ
Գերսոնեաններու գերդաստաններուն ծառայելու եւ բեռ կրելու պաշտօնը.- 25 Անո՛նք
պիտի կրեն խորանին վարագոյրներն ու Հանդիպումի վրանը, անոր ծածքը եւ անոր վրայի
իշղարի ծածքը, Հանդիպումի վրանին մուտքի վարագոյրը, 26 խորանին ու զոհասեղանին
շրջակայ սրահին վարագոյրները եւ սրահի դրան մուտքի վարագոյրը, անոնց չուաններն
ու ծառայութեան բոլոր առարկաները, ամէն ինչ որ շինուած է անոնց համար. ա՛յսպէս
պիտի ծառայեն: 27 Գերսոնեաններու որդիներուն ամբողջ պաշտօնը, իրենց բոլոր
բեռներուն եւ ամբողջ ծառայութեան համար, Ահարոնի ու անոր որդիներուն հրամանով
պիտի ըլլայ: Անոնց բոլոր բեռները իրենց վերատեսչութեա՛ն յանձնեցէք իբր [ե]պաշտօն: 28
Ա՛յս է Գերսոնեաններու որդիներուն գերդաստաններուն ծառայութիւնը Հանդիպումի
վրանին մէջ. անոնց [զ]պաշտօնը Ահարոն քահանային որդիին՝ Իթամարի ձեռքին տակ
պիտի ըլլայ»:

ՂԵՒՒԻ ՈՐԴԻՆԵՐԷՆ ՄԵՐԱՐԻԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

29 «Թուարկէ՛ նաեւ Մերարիի որդիները, իրենց գերդաստաններուն եւ
նահապետութիւններուն համեմատ. 30 Թուարկէ՛ երեսուն տարեկանէն վեր մինչեւ յիսուն
տարեկան բոլոր անոնք, որ սպասարկութեան մէջ կը մտնեն՝ Հանդիպումի վրանին
ծառայութիւնը ընելու համար: 31 Ահա՛ւասիկ իրենց բեռներուն [է]պաշտօնը՝ Հանդիպումի
վրանին մէջ իրենց ամբողջ ծառայութեան համեմատ.- խորանին տախտակներն ու անոր
նիգերը, սիւները եւ խարիսխները, 32 շրջակայ սրահին սիւները, անոնց խարիսխները,
ցիցերն ու չուանները՝ անոնց բոլոր առարկաներով, իրենց ամբողջ ծառայութեան
համեմատ. անոնց բեռներուն [ը]պաշտօնին առարկաները անուններո՛վ նշանակեցէք: 33
Ա՛յս է Մերարիի որդիներուն գերդաստաններուն պաշտօնը Հանդիպումի վրանին մէջ,
իրենց ամբողջ ծառայութեան համեմատ, Ահարոն քահանային որդիին՝ Իթամարի ձեռքին
տակ»:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

34 Մովսէս, Ահարոն ու համայնքին իշխանները թուարկեցին Կահաթեաններու
որդիները՝ անոնց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, 35 երեսուն
տարեկանէն վեր մինչեւ յիսուն տարեկան բոլոր անոնք, որ սպասարկութեան մէջ մտան՝
Հանդիպումի վրանին մէջ ծառայելու համար. 36 անոնցմէ թուարկուածները՝ իրենց
գերդաստաններով՝ երկու հազար եօթը հարիւր յիսուն հոգի էին: 37 Ասոնք են

[ե] Եբր.՝ պահպանութիւն

[զ] Եբր.՝ պահպանութիւնը

[է] Եբր.՝ պահպանութիւնը

[ը] Եբր.՝ պահպանութեան

Կահաթեաններու գերդաստաններէն թուարկուածները, Հանդիպումի վրանին մէջ բոլոր ծառայողները, որ Մովսէս ու Ահարոն թուարկեցին, ինչպէս Տէրը Մովսէսի [բ]միջոցով հրամայեր էր:

38 Գերսոնի որդիներէն թուարկուածները՝ իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, 39 երեսուն տարեկանէն վեր մինչեւ յիսուն տարեկան բոլոր անոնք, որ սպասարկութեան մէջ մտան՝ Հանդիպումի վրանին մէջ ծառայելու համար, 40 այսինքն անոնցմէ թուարկուածները՝ իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ՝ երկու հազար վեց հարիւր երեսուն հոգի էին: 41 Ասոնք են Գերսոնի որդիներուն գերդաստաններէն թուարկուածները, Հանդիպումի վրանին մէջ բոլոր ծառայութիւն ընողները, որ Մովսէս ու Ահարոն թուարկեցին Տէրոջ հրամանին համաձայն:

42 Մերարիի որդիներուն գերդաստաններէն թուարկուածները՝ իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, 43 երեսուն տարեկանէն վեր մինչեւ յիսուն տարեկան բոլոր անոնք, որ սպասարկութեան մէջ մտան՝ Հանդիպումի վրանին մէջ ծառայելու համար, 44 այսինքն անոնցմէ թուարկուածները՝ իրենց գերդաստաններով՝ երեք հազար երկու հարիւր հոգի էին: 45 Ասոնք են Մերարիի որդիներուն գերդաստաններէն թուարկուածները, որ Մովսէս ու Ահարոն թուարկեցին Տէրոջ հրամանին համաձայն՝ Մովսէսի [գ]միջոցով տրուած:

46 Ղեւտացիներէն բոլոր թուարկուածները՝ որ Մովսէս, Ահարոն ու Իսրայէլի իշխանները թուարկեցին իրենց գերդաստաններուն եւ նահապետութիւններուն համեմատ, 47 երեսուն տարեկանէն վեր մինչեւ յիսուն տարեկան բոլոր անոնք՝ որ մտան Հանդիպումի վրանին մէջ պաշտօնի ծառայութիւնը ու բեռ կրելու ծառայութիւնը ընելու, 48 այսինքն անոնցմէ թուարկուածները՝ ութ հազար հինգ հարիւր ութսուն հոգի էին: 49 Անոնք Տէրոջ հրամանին համաձայն թուարկուեցան Մովսէսի ձեռքով, իւրաքանչիւրը իր պաշտօնին համեմատ եւ իր բեռին համեմատ. ա՛յսպէս թուարկուեցան անոնք, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

ԱՆՄԱՔՈՒՐ ՄԱՐԴԻԿ

5

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Պատուիրէ՛ Իսրայէլի որդիներուն, որ բանակավայրէն դուրս հանեն ամէն բորոտ, ամէն ծորում ունեցող եւ [դ]մեռելի մը դպչելով ամէն անմաքուր եղող: 3 Արո՛ւն ալ, է՛գն ալ դո՛ւրս հանեցէք. բանակավայրէն դո՛ւրս հանեցէք զանոնք, որպէսզի անմաքուր չընեն իրենց բանակավայրերը՝ որոնց մէջտեղը ես կը բնակիմ»: 4 Իսրայէլի որդիները այդպէս ըրին, ու բանակավայրէն դուրս հանեցին զանոնք: Ինչպէս Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի, այնպէս ըրին Իսրայէլի որդիները:

ՍԽԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ

5 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 6 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն. “Երբ մարդ մը կամ կին մը Տէրոջ հանդէպ ուխտազանց ըլլայ՝ մարդոց բոլոր մեղքերէն մէկը գործելով, այդ

[բ] *Եբր.՝ ձեռքով*

[գ] *Եբր.՝ ձեռքով*

[դ] *Եբր.՝ անձի*

*անձը յանցաւոր կ՚ըլլայ: 7 Ան իր գործած մեղքը թող խոստովանի եւ իր յանցանքին վնասը
լման թող հատուցանէ. ատոր վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ ու զայն տայ անոր՝
որուն դէմ յանցաւոր եղած է: 8 Եթէ այդ վնաս կրող մարդը ո՛չ մէկ ազգական ունի՝ որուն
հատուցանուի յանցանքին վնասը, թող Տէրոջ հատուցանուի յանցանքին վնասը, այսինքն՝
քահանային, քաւութեան խոյէն զատ, որով այդ յանցաւոր մարդուն համար քաւութիւն
պիտի ըլլայ: 9 Իսրայէլի որդիներուն բոլոր սուրբ բաներէն ամէն բարձրացնելիք ընծայ՝ որ
կը մատուցանեն քահանային, անո՛ր պիտի ըլլայ: 10 Իւրաքանչիւրին սուրբ բաները անո՛ր
պիտի ըլլան. մարդ ի՛նչ որ տայ քահանային, անո՛ր պիտի ըլլայ□»:*

ԿԱՍԿԱԾՈՏ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐՈՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐ

*11 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 12 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց.
“Եթէ մարդու մը կինը խոտորի ու անոր հանդէպ ուխտազանց ըլլայ 13 – մէկը անոր հետ
զուգաւորութեան համար պառկի, ատիկա անոր ամուսինին աչքերէն թաքնուի եւ բանը
[բ]ծածկուի, անոր պղծուած ատենը [գ]տեսնող մը չըլլայ ու կինը չբռնուի –, 14 եւ ամուսինին
վրայ նախանձախնդրութեան ոգի գալով՝ իր կնոջ պղծուելուն համար նախանձախնդիր
ըլլայ, կամ եթէ ամուսինին վրայ նախանձախնդրութեան ոգի գայ ու իր կնոջ համար
նախանձախնդիր ըլլայ՝ թէեւ ան պղծուած չըլլայ, 15 այդ մարդը իր կինը քահանային թող
բերէ եւ անոր իբր մատաղ՝ գարիի ալիւրէն արդուի մը մէկ տասներորդ մասը բերէ: Իւղ
թող չթափէ անոր վրայ, ո՛չ ալ կնդրուկ դնէ վրան, որովհետեւ նախանձախնդրութեան
ընծայ մըն է ան, յիշատակի ընծայ՝ որ անօրէնութիւնը կը յիշեցնէ: 16 Քահանան կինը
թող մօտեցնէ ու Տէրոջ առջեւ կայնեցնէ: 17 Քահանան [դ]խեցիէ անօթով սուրբ ջուր թող
առնէ, եւ քահանան խորանին յատակը եղող հողէն թող առնէ ու ջուրին մէջ դնէ: 18
Քահանան կինը Տէրոջ առջեւ թող կայնեցնէ, կնոջ գլուխը բանայ եւ յիշատակի ընծան,
այսինքն նախանձախնդրութեան ընծան, անոր ափերուն վրայ դնէ. իսկ անէծքի լեղի
ջուրը՝ քահանան իր ձեռքը թող ունենայ: 19 Քահանան թող երդում ընել տայ անոր եւ ըսէ
կնոջ. "Եթէ մարդ մը քեզի հետ չպառկեցաւ, ու խոտորելով չպղծուեցար՝ ամուսինէդ զատ
ուրիշի մը հետ ըլլալով, այս անէծքի լեղի ջուրէն անպատի՛ժ եղիր: 20 Բայց եթէ
խոտորելով պղծուեցար՝ ամուսինէդ զատ ուրիշի մը հետ ըլլալով, եւ ամուսինէդ զատ
ուրիշ մարդ մը քեզի հետ պառկեցաւ, 21 (քահանան թող անէծքի երդում ընել տայ կնոջ ու
քահանան թող ըսէ կնոջ.) Տէրը քեզ անէծքի եւ երդումի օրինակ թող ընէ քու
ժողովուրդիդ մէջ, երբ Տէրը քու զիստդ [ե]բորբոսեցնէ ու քու փորդ ուռեցնէ. 22 այս անէծքի
ջուրը քու որովայնիդ մէջ թող երթայ, որպէսզի փորդ ուռեցնէ ու զիստդ բորբոսեցնէ": Եւ
կինը թող ըսէ. "Ամէն, ամէն": 23 Քահանան այս անէծքները գիրքի մը մէջ թող գրէ ու այդ
լեղի ջուրով թող ջնջէ: 24 Յետոյ անէծքի լեղի ջուրը թող խմցնէ այդ կնոջ. անէծքի ջուրը
անոր ներսը պիտի մտնէ ու լեղի ըլլայ: 25 Քահանան կնոջ ձեռքէն նախանձախնդրութեան
ընծան թող առնէ, Տէրոջ առջեւ ընծան երերցնէ եւ զայն զոհասեղանին վրայ մատուցանէ:
26 Քահանան ընծայէն բուռ մը թող առնէ՝ յիշատակի համար, ու զայն զոհասեղանին
վրայ այրէ. յետոյ այդ ջուրը կնոջ թող խմցնէ: 27 Ջուրը անոր խմցնելէն ետք, եթէ ան*

[բ] *Երբ.՝ թաքնուելով ծածկուի*

[գ] *Երբ.՝ անոր դէմ վկայ*

[դ] *Այսինքն՝ թրծուած կաւէ*

[ե] *Երբ.՝ հյնալ տայ*

պղծուած է՝ իր ամուսինին հանդէպ ուխտազանց ըլլալով, անէծքի ջուրը պիտի մտնէ անոր ներսը ու լեղի ըլլայ. անոր փորը պիտի ուռի եւ անոր զիստը [գ]բորբոսի, ու կինը իր ժողովուրդին մէջ անէծքի օրինակ պիտի ըլլայ: 28 Իսկ եթէ կինը պղծուած չըլլալով մաքուր է, անպատիժ պիտի ըլլայ եւ պիտի սերնդագործէ□: 29 Ա՛յս է նախանձախնդրութեան օրէնքը, երբ կին մը խոտորելով պղծուի՝ իր ամուսինէն զատ ուրիշի մը հետ ըլլալով. 30 կամ երբ մարդու մը վրայ նախանձախնդրութեան ոգի գայ եւ իր կնոջ համար նախանձախնդիր ըլլայ, Տէրոջ առջեւ թող կայնեցնէ կինը ու քահանան անոր վրայ գործադրէ այս ամբողջ օրէնքը: 31 Մարդը անօրէնութենէ անպարտ պիտի ըլլայ, բայց այդ կինը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ»:

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

6

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Եթէ մարդ մը կամ կին մը ինքզինք զատորոշէ ու Տէրոջ [ա]նուիրաբերուելու համար [բ]ուխտաւորի ուխտ ընէ, 3 գինիէ եւ օղիէ թող անջատուի, գինիի քացախ կամ օղիի քացախ թող չխմէ, խաղողի որեւէ օշարակ թող չխմէ, ու խաղող կամ չամիչ թող չուտէ: 4 Իր նուիրաբերումի բոլոր օրերը՝ [գ]որթատունկէն եղած ո՛չ մէկ բան թող ուտէ, կուտերէն մինչեւ կեղեւը: 5 Իր նուիրաբերումի ուխտին բոլոր օրերը՝ իր գլուխին վրայ ածելի թող չանցնի. ինք սուրբ թող ըլլայ եւ իր գլուխին մազերուն գանգուրները թողու որ աճին՝ մինչեւ որ իր Տէրոջ նուիրաբերումին օրերը լրանան: 6 Իր Տէրոջ նուիրաբերումին բոլոր օրերը՝ ո՛չ մէկ մեռած [դ]մարմինի թող մօտենայ. 7 իր հօր համար կամ մօր համար, իր եղբօր համար կամ քրոջ համար ինքզինք թող անմաքուր չընէ՝ երբ անոնք մեռնին, քանի որ իր Աստուծոյն [ե]ուխտը իր գլուխին վրայ է: 8 Իր նուիրաբերումին բոլոր օրերը՝ ինք սուրբ է Տէրոջ: 9 Եթէ իր քով յանկարծ մարդ մը մեռնի եւ իր նուիրաբերուած գլուխը պղծուի, գլուխը թող ածիլէ իր մաքրուելու օրը. եօթներորդ օրը թող ածիլէ զայն, 10 եւ ութերորդ օրը երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ թող բերէ քահանային՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը: 11 Քահանան մէկը իբր մեղքի պատարագ ու միւսը իբր ողջակէզ թող ընծայէ, եւ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ քանի որ մեղանչած էր [զ]մեռելին պատճառով: Նոյն օրը ան իր գլուխը թող սրբացնէ, 12 իր նուիրաբերումին օրերը դարձեալ թող նուիրաբերէ Տէրոջ ու յանցանքի պատարագի համար մէկ տարեկան գառ մը բերէ. նախկին օրերը պիտի [է]չհամրուին, որովհետեւ իր նուիրաբերումը պղծուեցաւ□:

[գ] Եբր.՝ հյնայ

[ա] Եբր.՝ անջատուելու

[բ] Եբր.՝ անջատուածի

[գ] Եբր.՝ գինիի որթատունկէն

[դ] Եբր.՝ անձի

[ե] Եբր.՝ անջատումը, կամ՝ պսակը

[զ] Եբր.՝ անձին

[է] Եբր.՝ հյնան

13 Ահա՛ւասիկ ուխտաւորին օրէնքը. երբ իր նուիրաբերումին օրերը լրանան, ան
Հանդիպումի վրանին մուտքը թող բերուի 14 եւ իր մատաղը Տէրոջ թող մատուցանէ.- մէկ
տարեկան անարատ արու գառ մը՝ ողջակէզի համար, մէկ տարեկան անարատ էգ
գառնուկ մը՝ մեղքի պատարագի համար, անարատ խոյ մը՝ խաղաղութեան զոհի համար,
15 ու սակառ մը բաղարջ, կարկանդակներ՝ իւղով շաղուած [ը]նաշիհէ, անխմոր լաւաշներ՝
իւղով օծուած, եւ անոնց հացի ընծան ու թափելիք նուէրը: 16 Քահանան զանոնք
մօտեցնելով Տէրոջ առջեւ՝ անոր մեղքի պատարագը եւ անոր ողջակէզը թող ընծայէ: 17
Խոյը իբր խաղաղութեան զոհ թող ընծայէ Տէրոջ՝ բաղարջին սակառով. քահանան անոր
հացի ընծան ու թափելիք նուէրը թող ընծայէ: 18 Ուխտաւորը իր նուիրաբերուած գլուխը
թողածիլէ՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը, իր նուիրաբերուած գլուխին մազը թող առնէ եւ
խաղաղութեան զոհին տակ եղող կրակին մէջ դնէ: 19 Քահանան խոյին եփած թեւը,
սակառէն անխմոր կարկանդակ մը ու լաւաշ մը թող առնէ եւ ուխտաւորինափերուն վրայ
դնէ՝ իր նուիրաբերուած մազերուն ածիլուելէն ետք, 20 ու քահանան զանոնք իբր
երերցնելիք ընծայ թող մատուցանէ Տէրոջ առջեւ: Ասոնք սուրբ են քահանային համար՝
երերցնելիք երբուծին ու բարձրացնելիք զիստին հետ: Յետոյ ուխտաւորը գինի թող խմէ:
21 Ա՛յս է ուխտ ըրած ուխտաւորի մը եւ իր նուիրաբերումին համար Տէրոջ խոստացած իր
մատաղին օրէնքը՝ իր [թ]կարողացածէն զատ: Ան իր ըրած ուխտը թող կատարէ՝ իր
նուիրաբերումի օրէնքին համաձայն»:

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

22 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 23 «Խօսէ՛ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, եւ ըսէ՛.
“Սա՛պէս օրհնեցէք Իսրայէլի որդիները՝ անոնց ըսելով. 24 "Տէրը օրհնէ՛ քեզ ու պահէ՛ քեզ:
25 Տէրը իր երեսը [ժ]պայծառացնէ՛ քու վրադ եւ ողորմի՛ քեզի: 26 Տէրը իր երեսը վերցնէ՛
քու վրադ ու խաղաղութի՛ւն տայ քեզի": 27 Եւ իմ անունս Իսրայէլի որդիներուն վրայ
պիտի դնեն, ու ես զանոնք պիտի օրհնեմ□»:

ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄ

7

Այն օրը՝ երբ Մովսէս խորանը ամբողջովին կանգնեցուց, զայն օծեց ու սրբացուց՝ անոր
բոլոր առարկաներով, եւ զոհասեղանն ու անոր բոլոր առարկաները օծեց եւ զանոնք
սրբացուց, 2 Իսրայէլի իշխանները – իրենց նահապետութեան գլխաւորները, ժողովուրդին
թուարկուելուն վրայ վերատեսուչ եղող [ա]տոհմապետները – մատաղ մատուցանեցին: 3
Տէրոջ առջեւ բերին իրենց մատաղները՝ վեց ծածկուած սայլ եւ տասներկու եզ – մէկ սայլ՝
երկու իշխանի, ու մէկ եզ՝ ամէն մէկուն –, եւ մօտեցուցին զանոնք խորանին առջեւ: 4
Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 5 «Ա՛ռ անոնցմէ ու տո՛ւր ատոնք Ղեւտացիներուն՝
իւրաքանչիւրին իր պաշտօնին համեմատ, որպէսզի Հանդիպումի վրանին ծառայութեան
համար գործածուին»: 6 Մովսէս առաւ սայլերն ու եզները, եւ զանոնք Ղեւտացիներուն

[ը] Այսինքն՝ նուրբ ալիւրէ

[թ] Եբր.՝ ձեռքը հասածէն

[ժ] Եբր.՝ լուսաւորէ՛

[ա] Եբր.՝ տոհմերու իշխանները

տուաւ: 7 Երկու սայլ ու չորս եզ Գերսոնի որդիներուն տուաւ՝ անոնց պաշտօնին համեմատ. 8 չորս սայլ եւ ութ եզ Մերարիի որդիներուն տուաւ, Ահարոն քահանային որդիին՝ Իթամարի [բ]վերատեսչութեամբ եղող անոնց պաշտօնին համեմատ. 9 բայց Կահաթի որդիներուն չտուաւ, քանի որ անո՛նց ըլլալով սրբարանին ծառայութիւնը՝ իրենց ուսերո՛վ պիտի կրէին:

10 Իշխանները մատաղ մատուցանեցին զոհասեղանին նաւակատիքին համար՝ անոր օծումին օրը. իշխանները զոհասեղանին առջեւ մատուցանեցին իրենց մատաղները: 11 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Իշխանները իրենց մատաղները թող մատուցանեն՝ ամէն մէկ իշխան իր օրուան մէջ, զոհասեղանին նաւակատիքին համար»:

12 Առաջին օրը իր մատաղը մատուցանողն էր Յուդայի տոհմին իշխանը, Ամինադաբի որդին՝ Նաասոն: 13 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 14 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 15 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 16 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 17 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Ամինադաբի որդիին՝ Նաասոնի մատաղը:

18 Երկրորդ օրը մատուցանողն էր Իսաքարի որդիներուն իշխանը, Սովգարի որդին՝ Նաթանայէլ: 19 Անոր մատուցանած մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 20 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 21 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 22 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 23 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Սովգարի որդիին՝ Նաթանայէլի մատաղը:

24 Երրորդ օրը մատուցանողն էր Զաբուղոնի որդիներուն իշխանը, Քեղոնի որդին՝ Եղիաբ: 25 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 26 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 27 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 28 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 29 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Քեղոնի որդիին՝ Եղիաբի մատաղը:

30 Չորրորդ օրը մատուցանողն էր Ռուբէնի որդիներուն իշխանը, Սեդիուրի որդին՝ Եղիսուր: 31 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 32 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 33 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 34 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 35 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Սեդիուրի որդիին՝ Եղիսուրի մատաղը:

36 Հինգերորդ օրը մատուցանողն էր Շմաւոնի որդիներուն իշխանը, Սուրիսադայի որդին՝ Սաղամիէլ: 37 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն

[բ] Եբր.՝ ձեռքով

ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 38 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 39 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 40 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 41 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Սուրիսադայի որդիին՝ Սաղամիէլի մատաղը:

42 Վեցերորդ օրը մատուցանողն էր Գադի որդիներուն իշխանը, Դագուէլի որդին՝ Եղիասափ: 43 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 44 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 45 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 46 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 47 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Դագուէլի որդիին՝ Եղիասափի մատաղը:

48 Եօթներորդ օրը մատուցանողն էր Եփրեմի որդիներուն իշխանը, Ամիուդի որդին՝ Եղիսամա: 49 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 50 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 51 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 52 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 53 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Ամիուդի որդիին՝ Եղիսամայի մատաղը:

54 Ութերորդ օրը մատուցանողն էր Մանասէի որդիներուն իշխանը, Փադասուրի որդին՝ Գամաղիէլ: 55 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 56 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 57 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 58 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 59 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Փադասուրի որդիին՝ Գամաղիէլի մատաղը:

60 Իններորդ օրը մատուցանողն էր Բենիամինի որդիներուն իշխանը, Գեդէոնիի որդին՝ Աբիդան: 61 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 62 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 63 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 64 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 65 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Գեդէոնիի որդիին՝ Աբիդանի մատաղը:

66 Տասներորդ օրը մատուցանողն էր Դանի որդիներուն իշխանը, Ամիսադայի որդին՝ Աքիեզեր: 67 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 68 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 69 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 70 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 71 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Ամիսադայի որդիին՝ Աքիեզերի մատաղը:

72 Տասնմէկերորդ օրը մատուցանողն էր Ասերի որդիներուն իշխանը, Եքրանի որդին՝ Փագիէլ: 73 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ

արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 74 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 75 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 76 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 77 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Եքրանի որդիին՝ Փագիէլի մատաղը:

78 Տասներկրորդ օրը մատուցանողն էր Նեփթաղիմի որդիներուն իշխանը, Ենանի որդին՝ Աքիրէ: 79 Անոր մատաղն էր մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կշիռով, մէկ արծաթէ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ – սրբարանի սիկղին համեմատ –, երկուքն ալ լեցուած հացի ընծային համար իւղով շաղուած նաշիհով, 80 մէկ ոսկի խնկաման՝ տասը սիկղ, խունկով լեցուած, 81 արջառներէն մէկ զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան մէկ գառ՝ ողջակէզի համար, 82 այծերէն մէկ նոխազ՝ մեղքի պատարագի համար, 83 եւ խաղաղութեան զոհի համար երկու արջառ, հինգ խոյ, հինգ նոխազ եւ հինգ հատ մէկ տարեկան գառ: Ա՛յս էր Ենանի որդիին՝ Աքիրէի մատաղը:

84 Ասո՛նք էին զոհասեղանին նաւակատիքին համար Իսրայէլի իշխաններուն մատուցանած մատաղները՝ անոր օծուած օրը.– տասներկու արծաթէ ափսէ, տասներկու արծաթէ կոնք ու տասներկու ոսկի խնկաման: 85 Ամէն մէկ արծաթէ ափսէ՝ հարիւր երեսուն սիկղ կը կշռէր, եւ ամէն մէկ կոնք՝ եօթանասուն սիկղ. այս անօթներուն ամբողջ արծաթը երկու հազար չորս հարիւր սիկղ կը կշռէր՝ սրբարանի սիկղին համեմատ: 86 Տասներկու ոսկի խնկամանները խունկով լեցուած էին. ամէն մէկ խնկաման տասը սիկղ կը կշռէր՝ սրբարանի սիկղին համեմատ. խնկամաններուն ամբողջ ոսկին հարիւր քսան սիկղ կը կշռէր: 87 Ողջակէզի համար բոլոր արջառները տասներկու զուարակ էին, խոյերը՝ տասներկու, մէկ տարեկան գառները՝ տասներկու, իրենց հացի ընծայով, իսկ մեղքի պատարագի համար՝ այծերէն տասներկու նոխազ: 88 Խաղաղութեան զոհի համար բոլոր արջառները քսանչորս զուարակ էին, խոյերը՝ վաթսուն, նոխազները՝ վաթսուն, մէկ տարեկան գառները՝ վաթսուն: Ասո՛նք էին զոհասեղանին նաւակատիքին մատաղները՝ անոր օծուելէն ետք:

89 Երբ Մովսէս Հանդիպումի վրանը մտնէր՝ [գ]Տէրոջ հետ խօսելու, իրեն հետ խօսողին ձայնը կը լսէր Վկայութեան տապանակին վրայ եղող Քաւութեան վրայէն, երկու քերովբէներուն մէջտեղէն, եւ ինք [դ]Տէրոջ հետ կը խօսէր:

ԼԱՊՏԵՐՆԵՐՈՒՆ ԶԵՏԵՂՈՒՄԸ

8

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Ահարոնի ու ըսէ՛ անոր. “Երբ ճրագները վառես, եօթը ճրագները աշտանակին առջե՛ւը թող լուսաւորեն”»: 3 Ահարոն այնպէս ըրաւ. անոր ճրագները աշտանակին առջեւի կողմը վառեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր: 4 Աշտանակը սա՛պէս շինուած էր. [ա]կռածոյ ոսկիէ էր, իր բունէն մինչեւ իր ծաղիկները՝ կռածոյ էր: Տէրոջ Մովսէսի ցոյց տուած [բ]կերպարին համաձայն շինեց

[գ] Եբր.՝ Անոր

[դ] Եբր.՝ Անոր

[ա] Կամ՝ ճախարակեայ

[բ] Եբր.՝ երեւոյթին

աշտանակը:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՍՐԲԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՒ ՆՈՒԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

5 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 6 «Իսրայէլի որդիներուն մէջէն ա՛ռ Ղեւտացիները
ու մաքրէ՛ զանոնք: 7 Զանոնք մաքրելու համար սա՛ ըրէ անոնց.- [գ]մաքրութեա՛ն ջուր
սրսկէ անոնց վրայ, եւ անոնք իրենց ամբողջ մարմինը թող ածիլեն, իրենց հագուստները
լուան ու մաքրուին: 8 Յետոյ արջառներէն զուարակ մը թող առնեն, եւ անոր հացի
ընծային համար՝ իւղով շաղուած նաշիհ. դուն ալ արջառներէն ուրի՛շ զուարակ մը առ՝
մեղքի պատարագի համար: 9 Ղեւտացիները Հանդիպումի վրանին առջեւ մօտեցո՛ւր, ու
Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը համախմբէ՛: 10 Ղեւտացիները Տէրո՛ջ առջեւ
մօտեցուր, եւ Իսրայէլի որդիները իրենց ձեռքերը թող դնեն Ղեւտացիներուն վրայ: 11 Իսկ
Ահարոն Ղեւտացիները իբր երերցնելիք ընծայ թող [դ]մատուցանէ" Տէրոջ առջեւ՝ Իսրայէլի
որդիներուն կողմէն, որպէսզի անոնք Տէրոջ պաշտամունքը կատարեն: 12 Ղեւտացիները
իրենց ձեռքերը թող դնեն զուարակներուն գլուխին վրայ, ու Ղեւտացիներուն քաւութիւն
ընելու համար՝ մէկ զուարակը մատուցանէ՛ Տէրոջ իբր մեղքի պատարագ, իսկ միւսը՝ իբր
ողջակէզ: 13 Ղեւտացիները կայնեցո՛ւր Ահարոնի եւ անոր որդիներուն առջեւ, ու զանոնք
մատուցանէ՛ Տէրոջ իբր երերցնելիք ընծայ: 14 Այսպէս զատէ՛ Ղեւտացիները Իսրայէլի
որդիներուն մէջէն, որպէսզի Ղեւտացիները իմս ըլլան: 15 Ատկէ՛ ետք Ղեւտացիները թող
մտնեն՝ Հանդիպումի վրանին ծառայութիւնը ընելու: Այսպէս մաքրէ՛ զանոնք եւ
մատուցանէ՛ զանոնք իբր երերցնելիք ընծայ, 16 քանի որ անոնք ամբողջութեամբ ինծի
տրուած են Իսրայէլի որդիներուն մէջէն: Ինծի առի զանոնք՝ Իսրայէլի որդիներուն մէջ
արգանդ բացող բոլոր անդրանիկներուն տեղը, 17 որովհետեւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր
անդրանիկները, թէ՛ մարդու եւ թէ՛ անասունի, իմս են. Եգիպտոսի երկրին մէջ բոլոր
անդրանիկները զարկած օրս՝ զանոնք սրբացուցի ինծի համար: 18 Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր անդրանիկներուն փոխարէն Ղեւտացիները առի, 19 ու Իսրայէլի որդիներուն մէջէն
Ղեւտացիները [ե]ամբողջութեամբ տուի Ահարոնի եւ անոր որդիներուն, որպէսզի
Հանդիպումի վրանին մէջ Իսրայէլի որդիներուն ծառայութիւնը ընեն ու Իսրայէլի
որդիներուն համար քաւութիւն ընեն, որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն վրայ հարուած չգայ՝
երբ Իսրայէլի որդիները սրբարանին մօտենան»:

20 Մովսէս, Ահարոն եւ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը Ղեւտացիներուն ըրին
Տէրոջ Մովսէսի բոլոր պատուիրածները՝ Ղեւտացիներուն մասին. Իսրայէլի որդիները
այնպէս ըրին անոնց: 21 Ղեւտացիները [զ]մաքրուեցան ու իրենց հագուստները լուացին.
Ահարոն ալ զանոնք իբր երերցնելիք ընծայ մատուցանեց Տէրոջ առջեւ: Ահարոն անոնց
համար քաւութիւն ըրաւ՝ որպէսզի զանոնք մաքրէ, 22 եւ ատկէ ետք Ղեւտացիները
Հանդիպումի վրանը մտան՝ իրենց ծառայութիւնը ընելու Ահարոնի ու անոր որդիներուն
առջեւ: Ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր Ղեւտացիներուն մասին՝ ա՛յնպէս ըրին
անոնց:

23 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 24 «Ահա՛ւասիկ Ղեւտացիներուն կանոնը.-

---

[գ] *Եբր.՝ մեղքի պատարագի*

[դ] *Եբր.՝ երերցնէ*

[ե] *Եբր.՝ իբր նուէր*

[զ] *Եբր.՝ մեղքէ մաքրուեցան*

քսանհինգ տարեկանէն վեր եղողները սպասարկութեան մէջ թող մտնեն՝ Հանդիպումի
վրանին մէջ ծառայելու համար, 25 իսկ յիսուն տարեկան ըլլալէ ետք սպասարկութենէն
թող դադրին, եւա՛լ թող չծառայեն: 26 Իրենց եղբայրներուն հետ թող պաշտօն կատարեն
Հանդիպումի վրանին մէջ՝ [ա]պաշտամունքին համար, բայց թող ծառայութիւն չընեն:
Ա՛յսպէս ըրէ Ղեւտացիներուն՝ իրենց [բ]պաշտօնին համար»:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԶԱՏԻԿԸ

9

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ Սինայի անապատին մէջ, անոնց Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն
երկրորդ տարուան առաջին ամիսը, ըսելով. 2 «Իսրայէլի որդիները Զատիկը թող
կատարեն իր սահմանուած ատենին: 3 Այս ամսուան տասնչորրորդ օրը՝ իրիկուա՛ն դէմ
կատարեցէք զայն, իր սահմանուած ատենին. անոր բոլոր կանոններուն եւ բոլոր
սովորութիւններուն համաձայն կատարեցէք զայն»: 4 Մովսէս ըսաւ Իսրայէլի որդիներուն՝
որ Զատիկը կատարեն, 5 եւ անոնք առաջին ամսուան տասնչորրորդ օրը՝ իրիկուան դէմ
Զատիկը կատարեցին, Սինայի անապատին մէջ: Իսրայէլի որդիները այնպէս ըրին, Տէրոջ
Մովսէսի բոլոր պատուիրածներուն համաձայն:

6 Սակայն ոմանք կային, որ մարդու մեռելի դպած ըլլալով անմաքուր էին, եւ չէին
կրնար այդ օրը Զատիկը կատարել: Մովսէսի ու Ահարոնի ներկայացան այդ օրը, 7 եւ այն
մարդիկը ըսին անոր. «Մենք մարդու մեռելի դպած ըլլալով անմաքուր ենք. ինչո՞ւ
Իսրայէլի որդիներուն մէջ Տէրոջ մատաղը իր սահմանուած ատենին մատուցանելէն
արգիլուինք»: 8 Մովսէս անոնց ըսաւ. «Կեցէ՛ք, [գ]հասկնամ թէ Տէրը ի՛նչ կը պատուիրէ ձեր
մասին»:

9 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 10 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. "Եթէ
ձեզմէ կամ ձեր սերունդէն մէկը մեռելի մը դպնալով անմաքուր ըլլայ կամ հեռաւոր
ճամբորդութեան մէջ ըլլայ, անիկա՛ ալ Զատիկը թող կատարէ Տէրոջ□: 11 Երկրորդ
ամսուան տասնչորրորդ օրը՝ իրիկուա՛ն դէմ թող կատարեն զայն. բաղարջով ու լեղի
խոտերով թող ուտեն զայն: 12 Անկէ մինչեւ առտու ոչինչ թող մնայ, եւ անկէ ո՛չ մէկ
ոսկոր թող կոտրեն. Զատիկին բոլոր կանոններուն համաձայն թող կատարեն զայն: 13
Բայց եթէ մաքուր եղող ու ճամբորդութեան մէջ չեղող մարդը Զատիկը կատարելէն
հրաժարի, այդ անձը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուի, որովհետեւ Տէրոջ
մատաղը իր սահմանուած ատենին չմատուցանեց. այդ մարդը իր մեղքը պիտի կրէ: 14
Եթէ գաղթական մը պանդխտանայ ձեր մէջ եւ ուզէ Զատիկը կատարել Տէրոջ, Զատիկին
կանոնին ու անոր սովորութեան համաձայն թող կատարէ. թէ՛ գաղթականին եւ թէ բնիկին
համար մէկ կանոն պիտի ունենաք»:

ԿՐԱԿԷ ԱՄՊԸ
(Ելք. 40. 34-38)

15 Այն օրը՝ երբ խորանը կանգնուեցաւ, ամպը պատեց խորանը, այսինքն՝ Վկայութեան
վրանը. իրիկունը խորանին վրայ էր՝ կրակի երեւոյթով, մինչեւ առտու: 16 Շարունակ

[ա] Եբր.՝ պահպանութիւնը պահելու

[բ] Եբր.՝ պահպանութեան

[գ] Եբր.՝ մտիկ ընեմ

այդպէս էր. ցերեկը ամպը կը ծածկէր զայն, իսկ գիշերը՝ կրակի երեւոյթը: 17 Երբ ամպը վրանէն բարձրանար, անկէ ետք Իսրայէլի որդիները կը մեկնէին, եւ այն տեղը ուր ամպը կենար՝ հո՛ն Իսրայէլի որդիները կը բանակէին: 18 Տէրո՛ջ հրամանով Իսրայէլի որդիները կը մեկնէին, ու Տէրո՛ջ հրամանով կը բանակէին. որքան ժամանակ որ ամպը խորանին վրայ կենար, անոնք կը բանակէին: 19 Երբ ամպը երկար ժամանակ խորանին վրայ յամենար, Իսրայէլի որդիները Տէրոջ ^բպաշտօնը կը կատարէին^ եւ չէին մեկներ: 20 Իսկ երբ ամպը խորանին վրայ ^գքիչ օր կենար, Տէրո՛ջ հրամանին համաձայն կը բանակէին, ու Տէրո՛ջ հրամանին համաձայն կը մեկնէին: 21 Եթէ ամպը իրիկունէն մինչեւ առտու ^դմնար, առտուն ամպին բարձրացած ատենը կը մեկնէին. ցերեկ ըլլար թէ գիշեր, ամպին բարձրացած ատենը կը մեկնէին: 22 Եթէ ամպը երկու օր, կամ մէկ ամիս, կամ մէկ տարի խորանին վրայ կենալով յամենար, Իսրայէլի որդիները կը բանակէին եւ չէին մեկներ. բայց երբ բարձրանար, կը մեկնէին: 23 Տէրո՛ջ հրամանին համաձայն կը բանակէին, ու Տէրո՛ջ հրամանին համաձայն կը մեկնէին. Մովսէսի ^եմիջոցով տրուած Տէրոջ հրամանին համաձայն՝ Տէրոջ ^զպաշտօնը կը կատարէին^:

ԱՐԾԱԹԷ ՓՈՂԵՐԸ

10

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Քեզի արծաթէ երկո՛ւ փող շինէ. զանոնք կռածո՛յ շինէ, որպէսզի համայնքը կանչելու համար ու բանակներուն մեկնումին համար ^էգործածես: 3 Երբ զանոնք հնչեցնեն, ամբողջ համայնքը քովդ թող հաւաքուի՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը: 4 Եթէ փողին մէկը հնչեցնեն, իշխանները, Իսրայէլի հազարապետները, քովդ թող հաւաքուին: 5 Երբ մեծագոչ հնչեցնէք, արեւելեան կողմը իջեւանող բանակները թող մեկնին: 6 Երբ երկրորդ անգամ մեծագոչ հնչեցնէք, հարաւային կողմը իջեւանող բանակները թող մեկնին: Անոնց մեկնումին համար մեծագոչ թող հնչեցնեն: 7 Երբ համախմբումը ^բհաւաքէք, փողը հնչեցուցէ՛ք, բայց մի՛ գոռացնէք: 8 Ահարոնի որդինե՛րը՝ քահանանե՛րը թող հնչեցնեն փողը, եւ ասիկա ձեզի յաւիտենական կանոն թող ըլլայ ձեր սերունդներուն մէջ: 9 Եթէ ձեր երկրին մէջ պատերազմելու երթաք ձեզ ճնշող հակառակորդին դէմ, գոռացուցէ՛ք փողերը, որպէսզի յիշուիք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ, ու ձեր թշնամիներէն ազատիք: 10 Նաեւ ձեր ուրախութեան օրերը, ձեր ^գհանդիսաւոր տօներուն^ եւ ամսագլուխներուն՝ հնչեցուցէ՛ք փողերը ձեր ողջակէզներուն ու խաղաղութեան զոհերուն վրայ, որպէսզի ձեզի իբր յիշատակ ըլլան ձեր Աստուծոյն

---

^բ Եբր.՝ պահպանութիւնը կը պահէին

^գ Եբր.՝ փոքր թիւով

^դ Եբր.՝ ըլլար

^ե Եբր.՝ ձեռքով

^զ Եբր.՝ պահպանութիւնը կը պահէին

^է Եբր.՝ քեզի ըլլան

^բ Եբր.՝ համախմբէք

^գ Եբր.՝ սահմանուած ատեններուն

առջեւ: Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը»:

ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵԿՆԻՆ ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐԷՆ

11 Երկրորդ տարին, երկրորդ ամսուան քսաներորդ օրը, ամպը բարձրացաւ
Վկայութեան խորանին վրայէն: 12 Ուստի Իսրայէլի որդիները՝ իրենց մեկնումին կարգով՝
Սինայի անապատէն մեկնեցան, եւ ամպը Փառանի անապատին մէջ կեցաւ: 13 Առաջի՛ն
անգամ կը մեկնէին՝ Մովսէսի [դ]միջոցով տրուած Տէրոջ հրամանին համաձայն: 14 Առաջ
Յուդայի որդիներուն բանակին դրօշը մեկնեցաւ՝ իրենց զօրաբաժիններուն կարգով.
Ամինադաբի որդին՝ Նաասոն անոր զօրաբաժինին վրայ էր, 15 Սովգարի որդին
Նաթանայէլ՝ Իսաքարի որդիներուն տոհմին զօրաբաժինին վրայ, 16 ու Քեղոնի որդին
Եղիաբ՝ Զաբուղոնի որդիներուն տոհմին զօրաբաժինին վրայ: 17 Խորանը քակեցին, եւ
Գերսոնի որդիներն ու Մերարիի որդիները մեկնեցան՝ խորանը կրելով: 18 Ռուբէնի
բանակին դրօշը մեկնեցաւ իր զօրաբաժիններուն կարգով. Սեդիուրի որդին՝ Եղիսուր անոր
զօրքին վրայ էր, 19 Սուրիսադայի որդին Սաղամիէլ՝ Շմաւոնի որդիներուն տոհմին
զօրաբաժինին վրայ, 20 եւ Դագուէլի որդին Եղիասափ՝ Գադի որդիներուն տոհմին
զօրաբաժինին վրայ: 21 Յետոյ Կահաթեանները մեկնեցան՝ սրբարանը կրելով. խորանը
կանգնեցուցին մինչեւ անոնց գալը: 22 Եփրեմի որդիներուն բանակին դրօշը մեկնեցաւ
իրենց զօրաբաժիններուն կարգով. Ամիուդի որդին՝ Եղիսամա անոր զօրքին վրայ էր, 23
Փադասուրի որդին Գամաղիէլ՝ Մանասէի որդիներուն տոհմին զօրաբաժինին վրայ, 24 ու
Գեդէոնիի որդին Աբիդան՝ Բենիամինի որդիներուն տոհմին զօրաբաժինին վրայ: 25 Դանի
որդիներուն բանակին դրօշը՝ իրենց զօրաբաժիններուն կարգով՝ բոլոր բանակներուն
[ե]ետեւէն մեկնեցաւ". Ամիսադայի որդին՝ Աքիեզեր անոր զօրքին վրայ էր, 26 Եքրանի
որդին Փագիէլ՝ Ասերի որդիներուն տոհմին զօրաբաժինին վրայ, 27 ու Ենանի որդին
Աքիրէ՝ Նեփթաղիմի որդիներուն տոհմին զօրաբաժինին վրայ: 28 Ա՛յս էր Իսրայէլի
որդիներուն մեկնումին կարգը՝ իրենց զօրաբաժիններուն համեմատ, երբ մեկնէին:
29 Մովսէս Յոբաբի ըսաւ, այսինքն իր աներոջ՝ Մադիանացի Ռագուէլի որդիին. «Մենք
կը մեկնինք այն տեղը՝ որուն համար Տէրը ըսաւ. "Ձեզի՛ պիտի տամ զայն□: Եկո՛ւր մեզի
հետ. բարիք պիտի ընենք քեզի, որովհետեւ Տէրը Իսրայէլի [զ]բարիք խոստացաւ"»: 30 Ան
ալ իրեն ըսաւ. «Չեմ երթար, այլ իմ երկի՛րս եւ իմ ազգականներո՛ւս պիտի երթամ»: 31
Ինք ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, մի՛ թողուր մեզ, քանի որ անապատին մէջ մեր բանակելու
տեղերը գիտես. մեզի [է]առաջնո՛րդ եղիր: 32 Եթէ մեզի հետ գաս, ի՛նչ բարիք որ Տէրը մեզի
ընէ, մենք ալ քեզի նոյնը պիտի ընենք»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՃԱՄԲՈՐԴԷ

33 Անոնք Տէրոջ լեռնէն մեկնեցան՝ երեք օրուան ճամբորդութեան համար. Տէրոջ
ուխտին տապանակը անոնց առջեւէն գնաց՝ երեք օրուան ճամբայ, անոնց հանգստավայր
մը հետախուզելու համար: 34 Երբ բանակավայրէն կը մեկնէին, Տէրոջ ամպը ցերեկը

[դ] Եբր.՝ ձեռքով

[ե] Կամ՝ վերջապահ եղաւ

[զ] Եբր.՝ մասին բարիք խօսեցաւ

[է] Եբր.՝ աչք

անոնց վրայ էր:

35 Երբ տապանակը մեկնէր՝ Մովսէս կ'ըսէր. «Կանգնէ՛, ո՛վ Տէր, եւ քու թշնամիներդ թող ցրուին ու քեզ ատողները առջեւէդ փախչին»: 36 Իսկ երբ ան հանգչէր՝ ինք կ'ըսէր. «Վերադարձի՛ր, ո՛վ Տէր, Իսրայէլի հազարաւոր բիւրաւորներուն»:

ՏԱԲԵՐԱ ԿՈՉՈՒԱԾ ՏԵՂԸ

11

Ժողովուրդը հառաչեց, ինչ որ Տէրոջ [ա]անհաճոյ եղաւ: Տէրը լսեց եւ իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ. Տէրոջ կրակը անոնց մէջ վառուեցաւ, ու բանակավայրին ծայրերը եղողները սպառեց: 2 Ուստի ժողովուրդը աղաղակեց Մովսէսի, Մովսէս աղօթեց Տէրոջ, ու կրակը [բ]մարեցաւ: 3 Եւ այդ տեղին անունը [գ]Տաբերա կոչեց, քանի որ Տէրոջ կրակը անոնց մէջ վառուեր էր: 4 Անոնց մէջի խառնիճաղանճը ցանկութեան մէջ ինկաւ. Իսրայէլի որդիներն ալ [դ]դարձեալ լացին ու ըսին. «Ո՞վ մեզի միս պիտի տայ՝ որ ուտենք: 5 Կը յիշենք Եգիպտոսի մէջ մեր ձրի կերած ձուկը, վարունգները, սեխերը, պրասները, սոխերն ու սխտորները: 6 Իսկ հիմա մեր անձը չորցաւ. մանանայէն զատ ուրիշ ոչինչ կայ մեր աչքերուն առջեւ»: 7 (Մանանան գինձի սերմի պէս էր, եւ անոր դրսերեւոյթը՝ քարխունկի դրսերեւոյթին պէս: 8 Ժողովուրդը կը պտըտէր ու կը ժողվէր զայն. ապա ջաղացքի մէջ կ'աղային կամ անկանի մէջ կը [ե]ծեծէին, պտուկներու մէջ կ'եփէին եւ անկէ շօթեր կը շինէին. անոր համը իւղոտ գաթայի համին պէս էր: 9 Երբ գիշերը բանակավայրին վրայ ցօղ կ'իջնէր, մանանան ալ անոր վրայ կ'իջնէր:)

ՄՈՎՍԷՍ Կ'ԸՆՏՐԷ ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐ

10 Մովսէս լսեց թէ ժողովուրդը իր գերդաստաններով կու լայ, իւրաքանչիւրը իր վրանին մուտքը. Տէրոջ բարկութիւնը չափազանց բորբոքեցաւ, ու Մովսէսի ալ [զ]անհաճոյ եղաւ այս բանը: 11 Մովսէս Տէրոջ ըսաւ. «Ինչո՞ւ քու ծառայիդ չարիք ըրիր, եւ ինչո՞ւ քու [է]առջեւդ շնորհք չգտայ՝ որ այս ամբողջ ժողովուրդին բեռը իմ վրաս կը դնես: 12 Միթէ ե՞ս յղացեր եմ այս ամբողջ ժողովուրդը, կամ ե՞ս ծնաներ եմ ասոնք, որ ինծի կ'ըսես. "Կրէ՛ զանոնք գիրկիդ մէջ, ինչպէս դայեակ մը ծծկերը կը կրէ, մինչեւ այն [ը]երկիրը՝ որ երդումով խոստացար անոնց հայրերուն: 13 Ես ուրկէ՞ միս ունենամ՝ որ այս ամբողջ ժողովուրդին տամ, քանի որ իմ շուրջս կու լան ու կ'ըսեն. "Մի՛ս տուր մեզի՝ որ ուտենք□:

[ա] Եբր.՝ ականջներուն գէշ

[բ] Եբր.՝ ընկղմեցաւ

[գ] Այսինքն՝ հրկիզութիւն

[դ] Կամ՝ նստան

[ե] Եբր.՝ ճզմէին

[զ] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[է] Եբր.՝ աչքերուդ

[ը] Եբր.՝ հողը

14 Ես առանձին չեմ կրնար կրել այս ամբողջ ժողովուրդը, որովհետեւ ասիկա ինծի շատ
ծանր է: 15 Եթէ ինծի հետ այսպէս պիտի վարուիս, կ՚աղերսե՛մ, մեռցո՛ւր զիս՝ եթէ շնորհք
գտայ քու առջեւդ, որպէսզի իմ չարիքս չտեսնեմ»: 16 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ինծի
Իսրայէլի երէցներէն եօթանասո՛ւն մարդ հաւաքէ, որ դուն կը ճանչնաս որպէս
ժողովուրդին երէցներն ու անոր ոստիկանները, զանոնք Հանդիպումի վրա՛նը բեր, ու հոն
քեզի հետ թող ներկայանան: 17 Ես հոն պիտի իջնեմ եւ խօսիմ քեզի հետ, ու քու վրադ
եղող Հոգիէն պիտի առնեմ եւ անոնց վրայ պիտի դնեմ, որպէսզի ժողովուրդին բեռը կրեն
քեզի հետ, ու դուն առանձին չկրես: 18 Իսկ ժողովուրդին ըսէ՛. “Վաղուան համար դուք ձեզ
սրբացուցէ՛ք՝ որ միս ուտէք. արդարեւ Տէրոջ [թ]առջեւ լացիք՝ ըսելով. "Ո՞վ մեզի միս պիտի
կերցնէ, որովհետեւ Եգիպտոսի մէջ լաւ էինք". ուստի Տէրը ձեզի միս պիտի տայ ու դուք
պիտի ուտէք: 19 Դուք ո՛չ թէ մէկ օր կամ երկու օր պիտի ուտէք, ո՛չ հինգ օր, ո՛չ տասը օր,
ո՛չ ալ քսան օր. 20 հապա լման մէկ ամիս պիտի ուտէք՝ մինչեւ որ ան ձեր քիթէն դուրս
գայ ու դուք անկէ զզուիք, որովհետեւ ձեր մէջ եղող Տէրը անարգեցիք եւ անոր առջեւ
լացիք՝ ըսելով. "Ինչո՞ւ մենք Եգիպտոսէն ելանք"□»:

21 Բայց Մովսէս ըսաւ. «Այս ժողովուրդը՝ որուն մէջ կը գտնուիմ՝ վեց հարիւր հազար
հետեւակ է, ու դուն ըսիր. “Ես անոնց միս պիտի տամ, որ լման մէկ ամիս ուտեն□: 22
Անոնց բաւելու համար՝ միթէ բոլոր ոչխարներն ու արջառները պիտի մորթուի՞ն. կամ
ծովուն բոլոր ձուկերը պիտի հաւաքուի՞ն՝ անոնց բաւելու համար»: 23 Տէրը Մովսէսի
ըսաւ. «Միթէ Տէրոջ ձեռքը [ժ]տկարացա՞ւ. հիմա պիտի տեսնես թէ քեզի ըսած խօսքս պիտի
[ի]կատարուի՛ թէ ոչ»:

24 Մովսէս դուրս ելաւ, Տէրոջ խօսքերը ժողովուրդին հաղորդեց, ու ժողովուրդին
երէցներէն եօթանասուն մարդ հաւաքելով՝ զանոնք վրանին շուրջը [լ]տեղաւորեց: 25 Տէրը
ամպի մը մէջ իջաւ, անոր հետ խօսեցաւ, եւ անոր վրայ եղած Հոգիէն առնելով՝ այդ
եօթանասուն երէցներուն տուաւ: Երբ Հոգին անոնց վրայ հանգչեցաւ՝ մարգարէացան,
[խ]բայց չշարունակեցին՝:

26 Սակայն երկու մարդ բանակավայրին մէջ մնաց. մէկուն անունը Ելդադ էր, միւսին
անունը՝ Մովդադ, եւ Հոգին հանգչեցաւ անոնց վրայ: Անոնք արձանագրուածներէն էին,
բայց դուրս ելած չէին՝ դէպի վրանը, ու բանակավայրին մէջ մարգարէացան: 27 Պատանի
մը վազեց եւ պատմեց Մովսէսի՝ ըսելով. «Ելդադ ու Մովդադ բանակավայրին մէջ կը
մարգարէանան»: 28 Նաւէի որդին՝ Յեսու, Մովսէսի [ծ]ընտրեալ սպասարկուն,
պատասխանեց. «Իմ Տէ՛րս Մովսէս, արգիլէ՛ զանոնք»: 29 Մովսէս անոր ըսաւ. «Ինծի՞
համար նախանձախնդիր ես. երանի՜ թէ Տէրոջ ամբողջ ժողովուրդը մարգարէներ ըլլային
ու Տէրը իր Հոգին անոնց վրայ դնէր»: 30 Յետոյ Մովսէս բանակավայրը [կ]քաշուեցաւ, ինք
եւ Իսրայէլի երէցները:

[թ] Եբր.՝ ականջներուն

[ժ] Եբր.՝ կարճցա՞ւ

[ի] Եբր.՝ պատահի՛

[լ] Եբր.՝ կայնեցուց

[խ] Կամ՝ եւ չդադրեցան

[ծ] Եբր.՝ ընտրեալներէն կամ երիտասարդներէն եղող

[կ] Եբր.՝ հաւաքուեցաւ

ՏԷՐԸ ԿԸ ՂՐԿԷ ԼՈՐԱՄԱՐԳԻՆԵՐ

31 Տէրոջմէն հով մը բարձրացաւ ու ծովէն լորամարգիներ բերաւ, եւ բանակավայրին
վրայ տարածեց՝ մէկ օրուան ճամբայ մէկ կողմէն, ու մէկ օրուան ճամբայ միւս կողմէն,
բանակավայրին շուրջը, գետինի մակերեսէն երկու կանգունի չափ բարձրութեամբ: 32
Ժողովուրդը կանգնեցաւ այդ ամբողջ օրը, ամբողջ գիշերը եւ հետեւեալ ամբողջ օրը, ու
լորամարգիները հաւաքեց. ամենէն քիչ հաւաքողը տասը քոռ հաւաքեց, եւ իրենց համար
բանակավայրին շուրջը փռեցին՝ որպէսզի զանոնք չորցնեն: 33 Մինչ տակաւին միսը
իրենց ակռաներուն վրայ էր, դեռ չծամուած՝ Տէրոջ բարկութիւնը ժողովուրդին դէմ
բորբոքեցաւ, ու Տէրը յոյժ մեծ պատուհասով զարկաւ ժողովուրդը: 34 Այդ տեղին անունը
[հ]Կիբրոթ-Հաթթաւա կոչուեցաւ, որովհետեւ հոն թաղեցին ցանկացող ժողովուրդը: 35
Կիբրոթ-Հաթթաւայէն՝ ժողովուրդը Ասերովթ մեկնեցաւ, եւ Ասերովթի մէջ [ճ]մնացին:

ՄԱՐԻԱՄ ԿԸ ՊԱՏԺՈՒԻ

12

Մարիամ ու Ահարոն Մովսէսի դէմ խօսեցան՝ անոր առած եթովպիացի կնոջ համար –
քանի որ ան եթովպիացի կին առած էր –, 2 եւ ըսին. «Միթէ Տէրը միայն Մովսէսի՞
[ա]միջոցով խօսեցաւ. մեր միջոցով ալ չխօսեցա՞ւ»: ու Տէրը լսեց: 3 Մովսէս շատ հեզ մարդ
մըն էր՝ երկրագունդի մակերեսին վրայ եղած բոլոր մարդոցմէն աւելի: 4 Իսկոյն Տէրը
Մովսէսի, Ահարոնի եւ Մարիամի ըսաւ. «Դուք երեքդ ալ դո՛ւրս ելէք՝ դէպի Հանդիպումի
վրանը»: երեքն ալ դուրս ելան: 5 Տէրը ամպին սիւնով իջաւ ու վրանին մուտքը կեցաւ, եւ
Ահարոնն ու Մարիամը կանչեց. անոնք երկուքն ալ դուրս ելան: 6 Եւ Տէրը անոնց ըսաւ.
«Այժմ մտի՛կ ըրէք իմ խօսքերս: Եթէ ձեր մէջ մարգարէ մը ըլլայ, ես՝ Տէրս՝ զիս տեսիլքի
մէջ կը ճանչցնեմ անոր, կամ երազի մէջ կը խօսիմ անոր հետ: 7 Բայց իմ ծառաս՝ Մովսէս
այնպէս չէ. ան իմ ամբողջ տանս մէջ հաւատարիմ է: 8 Անոր հետ բերանէ բերան կը
խօսիմ, յա՛յտնապէս՝ ո՛չ թէ հանելուկով, եւ ան Տէրոջ կերպարանքը կը տեսնէ: Ուստի
ինչո՞ւ չվախցաք իմ ծառայիս՝ Մովսէսի դէմ խօսելէ»: 9 Տէրոջ բարկութիւնը անոնց դէմ
բորբոքեցաւ, եւ ինք գնաց: 10 Ամպն ալ հեռացաւ վրանէն, ու ահա՛ Մարիամ ձիւնի պէս
բորոտ եղաւ: Ահարոն Մարիամի նայեցաւ, եւ ահա՛ ան բորոտ էր: 11 Ահարոն Մովսէսի
ըսաւ. «Ո՛հ, իմ տէ՛րս, կ՚աղերսե՛մ, մեր վրայ մի՛ դներ այս մեղքը. որովհետեւ խենթացանք
ու մեղանչեցինք: 12 Մարիամ այն մեռած երախային պէս թող չըլլայ, որուն մարմինին
կէսը սպառած է՝ երբ իր մօր արգանդէն կ՚ելլէ»: 13 Մովսէս աղաղակեց Տէրոջ. «Այժմ
կ՚աղերսե՛մ, ո՛վ Աստուած, բուժէ՛ զայն»: 14 Տէրն ալ Մովսէսի ըսաւ. «Եթէ անոր հայրը
միայն անոր երեսը թքնած ըլլար, եօթը օր պիտի չխպնէ՞ր. ան եօթը օր թող փակուի՝
բանակավայրէն դուրս, եւ անկէ ետք ներս ընդունուի»: 15 Մարիամ բանակավայրէն դուրս
եօթը օր փակուեցաւ, ու ժողովուրդը չմեկնեցաւ մինչեւ Մարիամի ներս ընդունուիլը:

ԼՐՏԵՍՆԵՐԸ
(Բ. Օր. 1. 19-33)

[հ] Այսինքն՝ ցանկութեան գերեզմաններ

[ճ] Եբր.՝ էին

[ա] Եբր.՝ ձեռքով

13

Յետոյ ժողովուրդը Ասերովթէն մեկնեցաւ ու Փառանի անապատը բանակեցաւ: 2 Տէրը
խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 3 «Մարդի՛կ ղրկէ՝ որպէսզի հետախուզեն Քանանի երկիրը, որ
Իսրայէլի որդիներուն կու տամ: Իրենց հայրերուն ամէն տոհմէն մա՛րդ մը ղրկեցէք,
իւրաքանչիւրը գլխաւոր ըլլալով անոնց մէջ»: 4 Մովսէս Տէրոջ հրամանին համաձայն
ղրկեց զանոնք Փառանի անապատէն: Այդ բոլոր մարդիկը Իսրայէլի որդիներուն
գլխաւորներն էին: 5 Ահա՛ւասիկ անոնց անունները.- 6 Ռուբէնի տոհմէն՝ Զաքուրի որդին
Սամուա, Շմաւոնի տոհմէն՝ Քոռիի որդին Սափատ, 7 Յուդայի տոհմէն՝ Յեփոնէի որդին
Քաղէբ, 8 Իսաքարի տոհմէն՝ Յովսէփի որդին Իգաղ, 9 Եփրեմի տոհմէն՝ Նաւէի որդին
Օսէս, 10 Բենիամինի տոհմէն՝ Ռափուի որդին Փաղտի, 11 Զաբուղոնի տոհմէն՝ Սուդիի
որդին Գեդդիէլ, 12 Յովսէփի տոհմէն՝ այսինքն Մանասէի տոհմէն՝ Սուսիի որդին Գադդի,
13 Դանի տոհմէն՝ Գամաղիի որդին Ամիէլ, 14 Ասերի տոհմէն՝ Միքայէլի որդին Սաթուր, 15
Նեփթաղիմի տոհմէն՝ Վափսիի որդին Նաբի, 16 Գադի տոհմէն՝ Մաքքիի որդին Գուէլ:
17 Ասոնք են այն մարդոց անունները, որ Մովսէս ղրկեց երկիրը հետախուզելու: Մովսէս
Նաւէի որդիին՝ [ա]Օսէսի անունը [բ]Յեսու դրաւ: 18 Մովսէս զանոնք ղրկեց՝ Քանանի երկիրը
հետախուզելու, եւ անոնց ըսաւ. «Այս հարաւային կողմէն բարձրանալով՝ լե՛ռը ելէք, 19 եւ
այդ երկի՛րը զննեցէք՝ թէ ի՛նչպէս է. հոն բնակող ժողովուրդը ուժե՛ղ է թէ տկար,
փոքրաթի՛ւ է թէ բազմաթիւ. 20 այն երկիրը՝ ուր անոնք կը բնակին, ի՛նչպէս է, լա՛ւ է թէ
վատ. ի՛նչպէս են այն քաղաքները՝ ուր անոնք կը բնակին, [գ]վրաններէ՛ բաղկացած են՝ թէ
ամրոցներէ. 21 ի՛նչպէս է երկիրը, բերրի՛ է թէ անբեր, մէջը ծառեր կա՛ն թէ ոչ: Քա՛ջ եղէք,
եւ այդ երկրին պտուղէ՛ն բերէք»: (Այդ օրերը՝ կանխահաս խաղողներուն ժամանակն էր:)
22 Անոնք բարձրացան ու այդ երկիրը հետախուզեցին՝ Սինի անապատէն մինչեւ Րոհոբ,
Եմաթ երթալու ճամբան: 23 Հարաւային կողմէն բարձրացան ու Քեբրոն հասան, ուր կը
բնակէին Ենակի զաւակները՝ Աքիման, Սէսի եւ Թոլմի: (Քեբրոն Եգիպտոսի Տայանիս
քաղաքէն եօթը տարի առաջ կառուցանուած էր:) 24 Յետոյ Եսքողի ձորը հասան եւ անկէ
բարունակ մը կտրեցին՝ խաղողի ողկոյզով մը, ու երկու հոգի ձողով մը կրեցին զայն.
նուռերէն ու թուզերէն ալ առին: 25 Այդ տեղը [դ]Եսքողի ձոր կոչուեցաւ, քանի որ Իսրայէլի
որդիները անկէ ողկոյզ մը կտրեցին: 26 Ապա վերադարձան՝ քառասուն օր այդ երկիրը
հետախուզելէն ետք:
27 Անոնք գալով հասան Մովսէսի, Ահարոնի ու Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ
համայնքին, Փառանի անապատը՝ Կադէս. անոնց եւ ամբողջ համայնքին լուր բերին,
երկրին պտուղը անոնց ցուցուցին, 28 ու պատմեցին [ե]Մովսէսի եւ ըսին. «Գացինք այն
երկիրը՝ ուր մեզ ղրկեցիր. ի՛րապէս ան կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ, եւ ա՛յս է անոր պտուղը:
29 Բայց այդ երկրին մէջ բնակող ժողովուրդը հզօր է, քաղաքները պարսպապատ ու յոյժ
մեծ են. նաեւ հոն Ենակի զաւակները տեսանք: 30 Ամաղեկացիները այդ երկրին
հարաւային կողմը կը բնակին, Քետացիները, Յեբուսացիներն ու Ամորհացիները՝ լեռները
կը բնակին, իսկ Քանանացիները՝ ծովուն քով եւ Յորդանանի ափը կը բնակին»: 31 Քաղէբ

[ա] Այսինքն՝ փրկիչ

[բ] Այսինքն՝ Տէր փրկիչ

[գ] Եբր.՝ բանակավայրերէ՛

[դ] Այսինքն՝ ողկոյզի

[ե] Եբր.՝ անոր

*ժողովուրդը Մովսէսի առջեւ լռեցուց ու ըսաւ. «Ելլե՛նք, բարձրանա՛նք եւ տիրանա՛նք
անոր, քանի որ մենք անշուշտ կրնանք անոր յաղթել»: 32 Բայց անոր հետ բարձրացող
մարդիկը ըսին. «Մենք չենք կրնար այդ ժողովուրդին դէմ բարձրանալ, որովհետեւ անոնք
մեզմէ ուժեղ են»: 33 Եւ իրենց հետախուզած երկրին մասին [գ]չարախօսեցին Իսրայէլի
որդիներուն՝ ըսելով. «Այն երկիրը, որուն մէջէն անցանք՝ հետախուզելու համար, իր
բնակիչները լափող երկիր մըն է. անոր մէջ մեր տեսած ամբողջ ժողովուրդը՝
երկայնահասակ մարդիկ են: 34 Հոն տեսանք հսկաները, Ենակի որդիները, որ հսկաներու
ցեղէն են: Մենք մեր աչքերուն մարախի պէս էինք. նոյնպէս ալ անոնց աչքերուն էինք»:*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՏՐՏՈՒՆՋԸ

14

*Ամբողջ համայնքը ձայնը բարձրացնելով [ա]աղաղակեց, ու ժողովուրդը լացաւ այդ
գիշերը: 2 Իսրայէլի բոլոր որդիները տրտնջեցին Մովսէսի եւ Ահարոնի դէմ, ու ամբողջ
համայնքը անոնց ըսաւ. «Երանի՜ թէ Եգիպտոսի երկրին մէջ մեռած ըլլայինք. կամ երանի՜
թէ այս անապատին մէջ մեռած ըլլայինք: 3 Ինչո՞ւ Տէրը մեզ այս երկիրը բերաւ, որ
սուրով իյնանք եւ մեր կիները ու մեր մանուկները կողոպտուին. լաւ չ՚ը՞լլար որ Եգիպտոս
վերադառնանք»: 4 Եւ իրարու ըսին. «Մեր վրայ զօրագլուխ մը կարգենք ու Եգիպտոս
վերադառնանք»: 5 Մովսէս եւ Ահարոն իրենց երեսին վրայ ինկան Իսրայէլի որդիներուն
համախմբուած ամբողջ համայնքին առջեւ: 6 Իսկ երկիրը հետախուզողներէն Նաւէի
որդին՝ Յեսու, ու Յեփոնէի որդին՝ Քաղէբ իրենց հագուստները պատռեցին, 7 եւ Իսրայէլի
որդիներուն ամբողջ համայնքին խօսեցան՝ ըսելով. «Այն երկիրը, որուն մէջէն անցանք
զայն հետախուզելու համար, յոյժ լաւ երկիր մըն է: 8 Եթէ Տէրը մեզի հաճի, մեզ այդ
երկիրը պիտի տանի եւ զայն մեզի պիտի տայ, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ: 9
Միայն թէ Տէրոջ դէմ մի՛ ըմբոստանաք եւ այդ երկրին ժողովուրդէն մի՛ վախնաք, քանի որ
անոնք մեր կերակուրն են. անոնց [բ]պաշտպանութիւնը հեռացած է իրենց վրայէն, սակայն
Տէ՛րը մեզի հետ է: Անոնցմէ մի՛ վախնաք»: 10 Բայց ամբողջ համայնքը կը խօսէր զանոնք
[գ]քարկոծելու մասին, երբ Տէրոջ փառքը բոլոր Իսրայէլի որդիներուն երեւցաւ՝ Հանդիպումի
վրանին մէջ:*

ՄՈՎՍԷՍ Կ՚ԱՂՕԹԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

*11 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Այս ժողովուրդը մինչեւ ե՞րբ զիս պիտի արհամարհէ, եւ
մինչեւ ե՞րբ պիտի չհաւատայ ինծի՝ հակառակ իրենց մէջ ըրած բոլոր նշաններուս: 12 Ես
զանոնք ժանտախտով պիտի զարնեմ ու զանոնք կորսնցնեմ, եւ քեզ անոնցմէ աւելի մեծ ու
աւելի հզօր ազգ մը պիտի ընեմ»:*

*13 Մովսէս Տէրոջ ըսաւ. «Բայց եգիպտացիները պիտի լսեն, (քանի որ քու
կարողութեա՛մբդ այս ժողովուրդը անոնց մէջէն բարձրացուցիր,) 14 եւ պիտի պատմեն*

[գ] Եբր.՝ չարախօսութիւն դուրս հանեցին

[ա] Եբր.՝ ձայնը լսել տուաւ

[բ] Եբր.՝ հովանին

[գ] Եբր.՝ քարերով քարկոծելու

այս երկրին բնակիչներուն, որոնք լսած են թէ դո՛ւն, ո՛վ Տէր, այս ժողովուրդին մէջտեղն
ես, թէ դո՛ւն, ո՛վ Տէր, [դ]դէմ առ դէմ" կը տեսնուիս, թէ քո՛ւ ամպդ անոնց վրայ կը կենայ, եւ
թէ դո՛ւն կ'երթաս անոնց առջեւէն՝ ցերեկը ամպի սիւնով ու գիշերը կրակի սիւնով: 15 Եթէ
այս ժողովուրդը մէկ մարդու պէս մեռցնես, քու համբաւդ լսող ազգերը պիտի ըսեն. 16
"Տէրը այս ժողովուրդը չկրցաւ տանիլ այն երկիրը՝ որ երդումով խոստացած էր անոնց,
ուստի անապատին մէջ [ե]մեռցուց զանոնք□: 17 Եւ հիմա կ'աղերսե՛մ, իմ Տէրոջս
կարողութիւնը թող մեծ ըլլայ, ինչպէս խօսեցար՝ ըսելով. 18 "Տէրը համբերատար է,
առատաձեռն՝ կարեկցութեամբ, անօրէնութիւնն ու յանցանքը ներող. բայց յանցաւորը
ամենեւին անպատիժ չի թողուր, հապա հայրերուն անօրէնութիւնը կը հատուցանէ
որդիներուն՝ մինչեւ երրորդ ու չորրորդ սերունդը□: 19 Կ'աղերսե՛մ, քու մեծ
կարեկցութեանդ համեմատ ներէ՛ այս ժողովուրդին անօրէնութիւնը, ինչպէս ներեցիր այս
ժողովուրդին՝ Եգիպտոսէն մինչեւ հոս»:

20 Տէրը ըսաւ. «Քու խօսքիդ համաձայն ներեցի: 21 Բայց ես կ'ապրի՛մ, եւ ամբողջ
երկիրը Տէրոջ փառքով պիտի լեցուի: 22 Արդարեւ այն բոլոր մարդիկը, որ Եգիպտոսի մէջ
ու անապատին մէջ իմ փառքս եւ իմ ըրած նշաններս տեսան, բայց մինչեւ հիմա զիս
տասը անգամ փորձեցին ու իմ խօսքս մտիկ չըրին, 23 բնա՛ւ պիտի չտեսնեն այն երկիրը,
որ երդումով խոստացայ իրենց հայրերուն. զիս արհամարհողներէն ո՛չ մէկը պիտի տեսնէ
զայն: 24 Բայց որովհետեւ իմ ծառաս՝ Քաղէբ ուրիշ հոգի ունեցաւ եւ լման հետեւեցաւ
ինծի, ես ալ զայն իր գացած երկիրը պիտի տանիմ, եւ իր զարմը պիտի ժառանգէ զայն, 25
մինչ Ամաղեկացիներն ու Քանանացիները հովիտին մէջ կը բնակին: Վաղը դարձէ՛ք եւ
մեկնեցէ՛ք դէպի անապատը՝ Կարմիր ծովուն ճամբայով»:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՊԱՏԺԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ՝ ՏՐՏՈՒՆՋԻՆ ՀԱՄԱՐ

26 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով. 27 «Մինչեւ ե՞րբ այս չար համայնքին
ինծի դէմ տրտնջելուն համբերեմ. ես լսեցի Իսրայէլի որդիներուն տրտունջը՝ որ ինծի դէմ
կը տրտնջեն: 28 Ըսէ՛ անոնց. "Ես կ'ապրի՛մ,- կը պատգամէ Տէրը.- ինչպէս դուք իմ
ականջներուս խօսեցաք, այնպէս պիտի ընեմ ձեզի: 29 Ձեր դիակները այս անապատին
մէջ պիտի իյնան, ձեզմէ բոլոր թուարկուածները՝ ձեր ամբողջ թիւին համեմատ, քսան
տարեկանէն վեր եղողները. դուք բոլորդ՝ որ ինծի դէմ տրտնջեցիք, 30 անշո՛ւշտ պիտի
չմտնէք այն երկիրը՝ որուն մէջ ձեզ բնակեցնելու համար [գ]երդում ըրի", բացի Յեփոնէի
որդիէն՝ Քաղէբէ, ու Նաւէի որդիէն՝ Յեսուէ: 31 Իսկ ձեր մանուկները, որոնց համար ըսիք
թէ պիտի կողոպտուին, զանո՛նք պիտի տանիմ եւ անո՛նք պիտի [է]տեսնեն ձեր անարգած
երկիրը. 32 բայց ձեր դիակները այս անապատին մէջ պիտի իյնան: 33 Ձեր որդիները
անապատին մէջ քառասուն տարի պիտի [ը]մոլորին ու ձեր պոռնկութիւնները կրեն, մինչեւ
որ ձեր դիակները անապատին մէջ հատնին: 34 Երկիրը քառասուն օրուան մէջ
հետախուզեցիք. այդ օրերուն թիւին համեմատ՝ իւրաքանչիւր օր մէկ տարուան տեղ

[դ] Եբր.՝ աչք աչքի

[ե] Եբր.՝ մորթեց

[գ] Եբր.՝ ձեռքս վերցուցի

[է] Եբր.՝ գիտնան

[ը] Եբր.՝ արածին

*հաշուելով՝ քառասուն տարի պիտի կրէք ձեր անօրէնութիւնները, եւ գիտնաք թէ ձեզմէ
հեռացած եմ: 35 Ես՝ Տէրս՝ խօսեցայ. ինծի դէմ հաւաքուած այդ ամբողջ չար համայնքին
անշո՛ւշտ պիտի ընեմ ասիկա. անոնք այս անապատին մէջ պիտի սպառին ու հոն
մեռնին»: 36 Այն մարդիկը՝ որ Մովսէս ղրկեց այդ երկիրը հետախուզելու – որոնք
վերադարձան ու երկրին մասին [a]չարախօսելով՝ ամբողջ համայնքը մղեցին անոր դէմ
տրտնջելու –, 37 այն մարդիկը՝ որ այդ երկրին մասին չարախօսեցին՝ պատուհասով
մեռան Տէրոջ առջեւ: 38 Բայց Նաւէի որդին՝ Յեսու, եւ Յեփոննէի որդին՝ Քաղէբ, որոնք
երկիրը հետախուզելու գացող մարդոցմէն էին, ողջ մնացին:*

ԵՐԿԻՐԸ ԳՐԱՒԵԼՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՐՁԸ
(Բ. Օր. 1. 41-46)

*39 Մովսէս այս խօսքերը Իսրայէլի բոլոր որդիներուն հաղորդեց, ուստի ժողովուրդը
մեծապէս սգաց: 40 Առտուն՝ կանուխ ելան, ու լերան գագաթը բարձրացան՝ ըսելով. «Ահա՛
մենք պատրաստ ենք եւ պիտի բարձրանանք այն տեղը՝ որուն մասին Տէրը խօսեցաւ.
արդարեւ մեղանչեցինք»: 41 Սակայն Մովսէս ըսաւ. «Ինչո՞ւ այդպէս Տէրոջ հրամանը
կ'անտեսէք. ատիկա պիտի չյաջողի: 42 Մի՛ բարձրանաք, (քանի որ Տէրը ձեր մէջ չէ,)
որպէսզի ձեր թշնամիներէն չպարտուիք. 43 որովհետեւ Ամաղեկացիներն ու
Քանանացիները հոն՝ ձեր առջեւ են, եւ սուրով պիտի իյնաք. քանի Տէրոջմէն հեռացաք,
Տէրը ձեզի հետ պիտի չըլլայ»: 44 Բայց անոնք մեծամտութեամբ լերան գագաթը
բարձրացան. սակայն Տէրոջ ուխտին տապանակն ու Մովսէս բանակավայրէն չհեռացան:
45 Ուստի այդ լերան վրայ բնակող Ամաղեկացիները եւ Քանանացիները իջան, զարկին
զանոնք ու ջախջախեցին զանոնք՝ մինչեւ Հորմա:*

ԿԱՆՈՆՆԵՐ ՋՈՀԻ ՀԱՄԱՐ

15

*Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. "Երբ
մտնէք այն երկիրը՝ որ ձեզի կու տամ, ուր պիտի ունենաք ձեր բնակարանները, 3 ու
պատարագ ընծայէք Տէրոջ – ողջակէզ կամ ուխտ կատարելու զոհ՝ թէ՛ յօժարակամ
ընծայի համար, եւ թէ ձեր հանդիսաւոր տօներուն մէջ –, անոյշ հոտ ընծայելու համար
Տէրոջ՝ արջառներէն կամ ոչխարներէն, 4 իր մատաղը Տէրոջ մատուցանողը՝ քառորդ
հինէն իւղով շաղուած մէկ տասներորդ նաշիհ թող մատուցանէ իբր հացի ընծայ: 5
Ողջակէզին կամ զոհին հետ քառորդ հինէն գինի՛ ընծայէ իբր թափելիք նուէր՝ գառի մը
համար: 6 Իսկ խոյի մը համար՝ մէկ երրորդ հինէն իւղով շաղուած երկու տասներորդ
նուրբ ալի՛ւր ընծայէ իբր հացի ընծայ. 7 իբր թափելիք նուէր մէկ երրորդ հինէն գինի՛
մատուցանէ Տէրոջ՝ անոյշ հոտի համար: 8 Երբ արջառներէ՛ն զուարակ մը ընծայես
Տէրոջ՝ ողջակէզի համար, ուխտ կատարելու զոհի համար կամ խաղաղութեան զոհի
համար, 9 արջառներէն զուարակին հետ կէս հինէն իւղով շաղուած երեք տասներորդ
նուրբ ալի՛ւր մատուցանէ իբր հացի ընծայ. 10 իբր թափելիք նուէր՝ կէս հինէն գինի՛
մատուցանէ. ասիկա անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջ: 11 Նմէն մէկ ցուլի կամ խոյի
համար, կամ ոչխարի կամ այծի համար այսպէս թող ըլլայ: 12 Ձեր ընծայածին թիւին
համեմատ՝ ամէն մէկուն ա՛յնպէս ըրէք, անոնց թիւին համեմատ: 13 Բոլոր բնիկները
ա՛յսպէս թող ընեն այս բաները՝ Տէրոջ անուշահոտ պատարագ մատուցանելու համար: 14
Ու եթէ ձեր քով պանդխտացած գաղթական մը, կամ ձեր սերունդներուն մէջ ձեր մէջ*

---

[a] Եբր.՝ չարախօսութիւն դուրս հանելով

բնակող մը Տէրոջ անուշահոտ պատարագ մատուցանէ, ինչպէս դո՛ւք կ՚ընէք՝ այնպէս ալ ի՛նք թող ընէ: 15 Իբր համախմբում՝ մէ՛կ կանոն պիտի ըլլայ ձեզի համար եւ ձեր քով պանդխտացած գաղթականին համար. յաւիտենական կանոն մը՝ ձեր սերունդներուն մէջ: Տէրոջ առջեւ ինչպէս դո՛ւք էք, այնպէս ալ գաղթակա՛նը պիտի ըլլայ: 16 Ձեզի համար ու ձեր քով պանդխտացած գաղթականին համար՝ մէկ օրէնք եւ մէկ կանոն պիտի ըլլայ□»:

17 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 18 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ՛ անոնց. “Երբ մտնէք այն երկիրը՝ ուր ձեզ պիտի տանիմ, 19 եւ այդ երկրին հացէն ուտէք, բարձրացնելիք ընծա՛յ մատուցանեցէք Տէրոջ: 20 Ձեր առաջին խմորէն կարկանդա՛կ մը իբր բարձրացնելիք ընծայ մատուցանեցէք. կալի բարձրացնելիք ընծայի՛ն պէս [ա]մատուցանեցէք զայն: 21 Ձեր սերունդներուն մէջ՝ բարձրացնելիք ընծա՛յ մատուցանեցէք Տէրոջ ձեր առաջին խմորէն:

22 “Իսկ եթէ սխալիք ու չգործադրէք այս բոլոր պատուիրանները՝ որ Տէրը Մովսէսի ըսաւ, 23 – այսինքն ամէն ինչ որ Տէրը ձեզի պատուիրեց Մովսէսի [բ]միջոցով –, այն օրէն ի վեր՝ երբ Տէրը պատուիրեց, եւ յետոյ՝ ձեր սերունդներուն մէջ յաւիտեան, 24 եթէ յանցանքը սխալմամբ գործուած է՝ համայնքին աչքերէն հեռու, ամբողջ համայնքը արջառներէն զուարակ մը թող մատուցանէ Տէրոջ՝ անուշահոտ ողջակէզի համար, կանոնին համաձայն՝ հացի ընծայով ու թափելիք նուէրով, նաեւ մեղքի պատարագի համար՝ այծերէն նոխազ մը: 25 Քահանան թող քաւութիւն ընէ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին համար, ու պիտի ներուի անոնց, որովհետեւ սխալ էր եւ անոնք իրենց սխալին համար Տէրոջ առջեւ բերին իրենց մատաղը, Տէրոջ պատարագ մը, նաեւ իրենց մեղքին պատարագը: 26 Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին ու անոնց մէջ պանդխտացած գաղթականին պիտի ներուի, քանի որ ամբողջ ժողովուրդը սխալի մէջ էր:

27 “Եթէ անձ մը սխալմամբ մեղանչէ, մեղքի պատարագի համար մէկ տարեկան այծ մը թող մատուցանէ, 28 եւ քահանան թող քաւութիւն ընէ [գ]սխալմամբ մեղանչող” անձին համար. երբ Տէրոջ առջեւ սխալմամբ մեղանչէ, անոր համար թող քաւութիւն ընէ, ու անոր պիտի ներուի: 29 Մէկ օրէնք պիտի ունենաք սխալմամբ մեղք գործողին համար, թէ՛ Իսրայէլի որդիներէն եղող բնիկին համար, եւ թէ անոնց մէջ պանդխտացած գաղթականին համար:

30 “Բայց այն անձը՝ որ [դ]յանդգնութեամբ բան մը կ՚ընէ, բնիկ ըլլայ կամ գաղթական, ան Տէ՛րը կը նախատէ. այդ անձը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուի: 31 Տէրոջ խօսքը արհամարհելուն եւ անոր պատուիրանը [ե]անտեսելուն համար՝ այդ անձը անշուշտ պիտի բնաջնջուի. անոր անօրէնութիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ□»:

ՇԱԲԱԹԸ ԲԵԿԱՆՈՂ ՄԱՐԴԸ

32 Երբ Իսրայէլի որդիները անապատն էին, մարդ մը գտան որ Շաբաթ օրը փայտ կը ժողվէր: 33 Անոնք որ գտան զայն փայտ ժողվելու ատեն, բերին զայն Մովսէսի, Ահարոնի

[ա] *Եբր.՝ բարձրացուցէք*

[բ] *Եբր.՝ ձեռքով*

[գ] *Եբր.՝ սխալող*

[դ] *Եբր.՝ բարձր ձեռքով*

[ե] *Եբր.՝ խզելուն*

եւ ամբողջ համայնքին առջեւ 34 ու բանտարկեցին զայն, որովհետեւ յստակ
ծանուցանուած չէր թէ ի՛նչ ընելու էին անոր: 35 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Այդ մարդը
անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի. ամբողջ համայնքը բանակավայրէն դուրս թող [գ]քարկոծէ
զայն»: 36 Ուստի ամբողջ համայնքը բանակավայրէն դուրս հանեց զայն, եւ քարկոծեցին
զայն ու մեռաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

ԾՈՊԵՐՈՒՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

37 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 38 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ հրամայէ՛
անոնց որ իրենց ծոպեր շինեն իրենց հագուստներուն քղանցքներուն վրայ՝ իրենց
սերունդներուն մէջ, ու քղանցքի ծոպերուն վրայ կապուտակէ երիզ մը դնեն: 39 Ատիկա
ձեզի ծոպ պիտի ըլլայ, որպէսզի զայն տեսնելով Տէրոջ բոլոր պատուիրանները յիշէք եւ
գործադրէք զանոնք, ու ձեր սիրտին եւ աչքերուն ցանկութիւնները չհետախուզէք, որոնց
հետեւելով կը [ե]մոլորիք. 40 որպէսզի յիշէք ու գործադրէք իմ բոլոր պատուիրաններս, եւ
սուրբ ըլլաք ձեր Աստուծոյն առջեւ: 41 Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի
երկրէն հանեցի՝ ձեզի Աստուած ըլլալու համար: Ե՛ս եմ Եհովան՝ ձեր Աստուածը»:

ԿՈՐԽԻ, ԴԱԹԱՆԻ ԵՒ ԱԲԻՐՈՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

16

Ղեւիի որդիին Կահաթի որդիին Իսահառի որդին՝ Կորխ, ու Ռուբէնի որդիներէն Եղիաբի
որդիները՝ Դաթան եւ Աբիրոն, ու Փաղէթի որդին՝ Օն, մարդիկ առին 2 եւ Մովսէսի առջեւ
կանգնեցան՝ Իսրայէլի որդիներէն ոմանց հետ.- երկու հարիւր յիսուն [ա]տոհմի իշխաններ,
համայնքի [բ]երեւելիներ, անուանի մարդիկ: 3 Մովսէսի ու Ահարոնի դէմ համախմբուեցան
եւ ըսին անոնց. «Ա՛լ կը բաւէ ձեր ըրածը, որովհետեւ ամբո՛ղջ համայնքը սուրբ է,
անոնցմէ իւրաքանչիւրը, ու Տէրը անոնց մէջ է. ինչո՞ւ դուք ձեզ կը բարձրացնէք Տէրոջ
համախմբումէն վեր»: 4 Երբ Մովսէս ասիկա լսեց, իր երեսին վրայ ինկաւ, 5 եւ խօսեցաւ
Կորխի ու անոր ամբողջ խումբին՝ ըսելով. «Վաղը առտու՝ Տէրը պիտի գիտցնէ թէ ո՛վ է
իրը եւ ո՛վ է սուրբը, ու զայն իրեն պիտի մօտեցնէ. ո՛վ որ ինք ընտրէ, իրեն պիտի
մօտեցնէ: 6 Սա՛ ըրէք. ձեզի բուրվառնե՛ր առէք, դո՛ւն, ո՛վ Կորխ, եւ քու ամբողջ խումբդ, 7
ու վաղը անոնց մէջ կրա՛կ դրէք եւ անոնց մէջ խո՛ւնկ դրէք՝ Տէրոջ առջեւ. այն մարդը որ
Տէրը ընտրէ, անիկա՛ սուրբ պիտի ըլլայ: Ա՛լ կը բաւէ ձեր ըրածը, ո՛վ Ղեւիի որդիներ»: 8
Մովսէս Կորխի ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, մտի՛կ ըրէք, ո՛վ Ղեւիի որդիներ: 9 Քի՞չ բան [գ]կը թուի՝
ձեզի, որ Իսրայէլի Աստուածը՝ ձեզ իրեն մօտեցնելու համար՝ Իսրայէլի համայնքէն
զատեց ձեզ, որպէսզի Տէրոջ խորանին ծառայութիւնը ընէք ու համայնքին առջեւ կայնիք՝
անոնց սպասարկելու: 10 Քե՛զ, եւ բոլոր եղբայրներդ՝ Ղեւիի որդիները՝ քեզի հետ իրեն
մօտեցուց, ու դուք քահանայութի՞ւն ալ կը պահանջէք: 11 Ուրեմն դուն եւ քու ամբողջ
համայնքդ Տէրո՛ջ դէմ հաւաքուեցաք. ո՞վ է Ահարոն, որ անոր դէմ տրտնջէք»:

[գ] Եբր.՝ քարերով քարկոծէ

[ե] Եբր.՝ պոռնկիք

[ա] Եբր.՝ համայնքի

[բ] Եբր.՝ կանչուածներ

[գ] Եբր.՝ է

12 Մովսէս Եղիաբի որդիները՝ Դաթանն ու Աբիրոնը՝ կանչելու համար մարդ ղրկեց,
բայց անոնք ըսին. «Չե՛նք բարձրանար: 13 Մեզ անապատին մէջ մեռցնելու համար՝ կաթ
ու մեղր հոսեցնող երկրէ մը մեզ բարձրացնելդ քի՞չ բան է, որ նաեւ մեր վրայ իշխել
կ’ուզես: 14 Եւ մեզ կաթ ու մեղր հոսեցնող երկիր մը չտարիր, ո՛չ ալ մեզի արտ եւ այգի
տուիր իբր ժառանգութիւն: Միթէ այս մարդոց աչքե՞րը պիտի փորես. մենք չենք
բարձրանար»: 15 Մովսէս չափազանց բորբոքեցաւ ու Տէրոջ ըսաւ. «[դ]Ուշադրութիւն մի՛
դարձներ անոնց ընծաներուն. անոնցմէ մէ՛կ էշ իսկ չառի, եւ անոնցմէ ո՛չ մէկուն չարիք
ըրի»: 16 Մովսէս Կորխի ըսաւ. «Վաղը դուն ու քու ամբողջ խումբդ Տէրո՛ջ առջեւ
ներկայացէք, դուն եւ անոնք, ու Ահարոն: 17 Իւրաքանչիւրդ ձեր բուրվառնե՛րը առէք եւ
անոնց մէջ խո՛ւնկ դրէք, ու Տէրո՛ջ մօտեցուցէք իւրաքանչիւրդ ձեր բուրվառը, այսինքն՝
երկու հարիւր յիսուն բուրվառ. դո՛ւն եւ Ահարոն ալ, իւրաքանչիւրը իր բուրվառը»: 18
Իւրաքանչիւրը իր բուրվառը առնելով՝ անոնց մէջ կրակ դրին ու անոնց վրայ խունկ դրին,
եւ Հանդիպումի վրանին մուտքը կայնեցան՝ Մովսէսի ու Ահարոնի հետ: 19 Կորխ անոնց
դէմ համախմբեց ամբողջ համայնքը՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը, եւ Տէրոջ փառքը
ամբողջ համայնքին երեւցաւ:

20 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով. 21 «Այդ համայնքին մէջէն
զատուեցէ՛ք, որպէսզի վայրկենապէս սպառեմ զանոնք»: 22 Բայց անոնք իրենց երեսին
վրայ ինկան եւ ըսին. «Ո՛վ Աստուած, բոլոր [ե]մարդոց հոգիներուն Աստուածը, մէ՛կ մարդու
մեղանչելով՝ ամբո՞ղջ համայնքին դէմ պիտի զայրանաս»:

23 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 24 «Խօսէ՛ համայնքին ու ըսէ՛. “Հեռացէ՛ք Կորխի,
Դաթանի եւ Աբիրոնի բնակարանին շրջակայքէն□»: 25 Ուստի Մովսէս կանգնեցաւ ու
Դաթանի եւ Աբիրոնի գնաց. Իսրայէլի երէցներն ալ անոր հետեւեցան: 26 Խօսեցաւ
համայնքին՝ ըսելով. «Կ’աղերսե՛մ, այդ ամբարիշտ մարդոց վրաններուն քովէն գացէ՛ք ու
անոնց որեւէ մէկ բանին մի՛ դպչիք, որպէսզի անոնց բոլոր մեղքերով չկորսուիք»: 27
Ուրեմն անոնք Կորխի, Դաթանի եւ Աբիրոնի բնակարանին շրջակայքէն հեռացան. Դաթան
եւ Աբիրոն, անոնց կիները, որդիներն ու մանուկները դուրս ելան եւ իրենց վրաններուն
մուտքը կայնեցան: 28 Մովսէս ըսաւ. «Սա՛պէս պիտի գիտնաք թէ Տէ՛րը զիս ղրկած է՝ այս
բոլոր գործերը կատարելու, եւ ո՛չ թէ [գ]ես ինձմէ" կատարեցի զանոնք: 29 Եթէ ասոնք ամէն
մարդու մահով մեռնին, կամ եթէ ամէն մարդու [է]պատահածը ասոնց ալ պատահի", Տէրը
զիս ղրկած չէ: 30 Բայց եթէ Տէրը [ը]հրաշք մը գործէ", գետինը իր բերանը բանայ ու
զանոնք եւ անոնց ամբողջ ունեցածը կլլէ, ու անոնք ողջ-ողջ [թ]դժոխք իջնեն, պիտի
գիտնաք թէ այս մարդիկը Տէ՛րը անարգեցին»:

31 Երբ աւարտեց այս բոլոր խօսքերը ըսելը, անոնց տակի գետինը ճեղքուեցաւ, 32
երկիրը իր բերանը բացաւ ու զանոնք, անոնց տուները, Կորխի ունեցած բոլոր մարդիկը եւ
անոնց ամբողջ ինչքը կլլեց: 33 Անոնք ու անոնց բոլոր ունեցածները ողջ-ողջ դժոխք
իջան, երկիրը ծածկեց զանոնք, եւ համախմբումին մէջէն կորսուեցան:

[դ] Եբր.՝ երես

[ե] Եբր.՝ մարմիններու

[գ] Եբր.՝ իմ սիրտէս

[է] Եբր.՝ հատուցումով հատուցանուին

[ը] Եբր.՝ ստեղծագործութիւն մը ստեղծագործէ

[թ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

ԿՐԱԿԸ ԿԸ ՍՊԱՌԷ

34 Ամբողջ Իսրայէլը՝ որ անոնց շուրջն էր, անոնց ձայնէն փախաւ. արդարեւ կ՚ըսէին. «Երկիրը մեզ ալ թող չկլլէ»: 35 Եւ Տէրոջմէն կրակ ելաւ ու խունկ մատուցանող երկու հարիւր յիսուն մարդիկը սպառեց:

36 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 37 «Խօսէ՛ Ահարոն քահանային որդիին՝ Եղիազարի, որ բուրվառները այդ հրդեհին մէջէն վերցնէ, եւ դուն անոնց մէջ եղած կրակը հեռո՛ւն ցրուէ, քանի որ անոնք սուրբ եղան: 38 Իրենց անձերուն դէմ մեղանչողներուն բուրվառներէն ծեծուած թիթեղներ թող շինուին՝ զոհասեղանը պատելու համար. որովհետեւ անոնք Տէրոջ առջեւ մատուցանուելով՝ սուրբ եղած են, եւ Իսրայէլի որդիներուն նշան պիտի ըլլան»: 39 Ուստի Եղիազար քահանան այն այրուած մարդոց մատուցանած պղինձէ բուրվառները առաւ, եւ անոնք զոհասեղանը պատելու համար ծեծուեցան 40 – Իսրայէլի որդիներուն յիշատակ ըլլալու համար, որպէսզի Ահարոնի զարմէն չեղող ո՛չ մէկ օտար մօտենայ՝ Տէրոջ առջեւ խունկ մատուցանելու, եւ Կորխի պէս ու անոր խումբին պէս ըլլայ –, ինչպէս Տէրը անոր ըսաւ՝ Մովսէսի [d]միջոցով:

ԱՀԱՐՈՆ ԿԸ ՓՐԿԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

41 Հետեւեալ օրը՝ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը Մովսէսի դէմ եւ Ահարոնի դէմ տրտնջեց՝ ըսելով. «Դուք Տէրոջ ժողովուրդը մեռցուցիք»: 42 Երբ համայնքը Մովսէսի դէմ ու Ահարոնի դէմ համախմբուած էր, դէպի Հանդիպումի վրանը նայեցան, եւ ահա՛ ամպը ծածկեց զայն, ու Տէրոջ փառքը երեւցաւ: 43 Մովսէս եւ Ահարոն Հանդիպումի վրանին առջեւ եկան, 44 ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 45 «Այդ համայնքին մէջէն ելէ՛ք, որպէսզի վայրկենապէս սպառեմ զանոնք»: Անոնք իրենց երեսին վրայ ինկան, 46 եւ Մովսէս Ահարոնի ըսաւ. «Բուրվա՛ռը առ ու զոհասեղանին վրայէն կրա՛կ դիր մէջը, վրան խո՛ւնկ դիր, շուտո՛վ համայնքին գնա եւ անոնց համար քաւութի՛ւն ըրէ, որովհետեւ Տէրոջ զայրոյթը բորբոքեցաւ ու հարուածը սկսաւ»: 47 Ահարոն Մովսէսի ըսածին համաձայն բուրվառը առաւ եւ համախմբումին մէջ վազեց, եւ ահա՛ հարուածը սկսած էր ժողովուրդին մէջ: Բուրվառին վրայ խունկ դրաւ ու ժողովուրդին համար քաւութիւն ըրաւ. 48 մեռելներուն եւ ողջերուն մէջտեղ կայնեցաւ, ու պատուհասը դադրեցաւ: 49 Պատուհասէն մեռածները տասնչորս հազար եօթը հարիւր հոգի էին, Կորխի արարքին համար մեռածներէն զատ: 50 Ահարոն վերադարձաւ Մովսէսի՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը, ու պատուհասը դադրեցաւ:

ԱՀԱՐՈՆԻ ԾԱՂԿՈՂ ԳԱՒԱԶԱՆԸ

17

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ անոնցմէ մէկակա՛ն գաւազան առ՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ, այսինքն իրենց նահապետութիւններուն բոլոր իշխաններէն՝ տասներկու գաւազան. իւրաքանչիւրին անունը ի՛ր գաւազանին վրայ գրէ: 3 Ահարոնի անունը Ղեւիի՛ գաւազանին վրայ գրէ, որովհետեւ անոնց նահապետութեան գլխաւորին համար մէկ գաւազան պիտի ըլլայ: 4 Զանոնք Հանդիպումի վրանին մէջ՝ Վկայութեա՛ն առջեւ զետեղէ, ուր ձեզի պիտի հանդիպիմ: 5 Իմ ընտրած մարդուս գաւազանը պիտի ծաղկի, ու ինծմէ պիտի դադրեցնեմ

---

[d] Եբր.՝ ձեռքով

Իսրայէլի որդիներուն տրտունջը՝ որոնք կը տրտնջեն ձեզի դէմ»:
6 Մովսէս խօսեցաւ Իսրայէլի որդիներուն, եւ անոնց իշխաններէն իւրաքանչիւրը
*մէկական գաւազան տուաւ իրեն, ամէն իշխանի համար մէկ **գաւազան՝** իրենց*
*նահապետութիւններուն համեմատ, **այսինքն՝** տասներկու գաւազան. Ահարոնի գաւազանն*
ալ անոնց գաւազաններուն մէջ էր: 7 Մովսէս գաւազանները Տէրոջ առջեւ զետեղեց՝
Վկայութեան վրանին մէջ: 8 Հետեւեալ օրը՝ Մովսէս Վկայութեան վրանը մտաւ, եւ ահա՛
*Ղեւիի տունէն **տրուած** Ահարոնի գաւազանը ծաղկած էր. [ա]բողբոջած, [բ]ծաղիկ բացած" ու*
*նուշեր հասցուցած էր: 9 Մովսէս բոլոր գաւազանները Տէրոջ առջեւէն դուրս հանեց **եւ***
*Իսրայէլի բոլոր որդիներուն **բերաւ.** անոնք տեսան, եւ իւրաքանչիւրը իր գաւազանը առաւ:*
10 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ահարոնի գաւազանը վերադարձո՛ւր Վկայութեան առջեւ,
որպէսզի պահուի՝ ապստամբներուն նշան ըլլալու համար, ու վերցո՛ւր ինծմէ անոնց
տրտունջը՝ որպէսզի չմեռնին»: 11 Մովսէս Տէրոջ իրեն պատուիրածին համաձայն ըրաւ.
*այնպէս ըրաւ: 12 Իսրայէլի որդիները խօսեցան Մովսէսի՝ ըսելով. «Ահա՛ **մեր** շունչը կու*
տանք, կը կորսուինք. մենք բոլորս կը կորսուինք: 13 Ո՛վ որ Տէրոջ խորանին մօտենայ՝ կը
*մեռնի. միթէ **մեր** շունչը տալով պիտի սպառի՞նք»:*

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

18

Տէրը Ահարոնի ըսաւ. «Դուն, եւ որդիներդ ու նահապետութիւնդ քեզի հետ, սրբարանին
անօրէնութիւնը պիտի կրէք. դուն, եւ որդիներդ քեզի հետ, ձեր քահանայութեան
*անօրէնութիւնը պիտի կրէք: 2 Ղեւիի տոհմէն, **այսինքն՝** քու հօրդ տոհմէն եղող*
եղբայրնե՛րդ ալ մօտեցուր քեզի հետ, որպէսզի քեզի միանան ու քեզի սպասարկեն. իսկ
դուն, եւ որդիներդ քեզի հետ, Վկայութեան վրանին առջեւ պիտի ըլլաք: 3 Քու [ա]պաշտօնդ
ու ամբողջ վրանին [բ]պաշտօնը թող կատարեն". միայն թէ սրբարանի առարկաներուն եւ
զոհասեղանին թող չմօտենան, որպէսզի ո՛չ իրենք մեռնին, ո՛չ ալ դուք: 4 Անոնք ձեզի
թող միանան, ու Հանդիպումի վրանին [գ]պաշտօնը թող կատարեն" վրանին ամբողջ
ծառայութեան համեմատ. բայց ո՛չ մէկ օտար թող մօտենայ ձեզի: 5 Սրբարանին
[դ]պաշտօնը ու զոհասեղանին [ե]պաշտօնը կատարեցէ՛ք", որպէսզի ա՛լ Իսրայէլի որդիներուն
վրայ զայրոյթ չըլլայ: 6 Ահա՛ ձեր եղբայրները՝ Ղեւտացիները առի Իսրայէլի որդիներուն
մէջէն. անոնք ձեզի տրուած պարգեւ են Տէրոջ համար, որպէսզի Հանդիպումի վրանին
ծառայութիւնը ընեն: 7 Իսկ դուն, եւ քու որդիներդ քեզի հետ, ձեր քահանայութիւնը պիտի
կատարէք զոհասեղանին պատկանող բոլոր բաներուն ու վարագոյրին ներսը եղող
*բաներուն համար, եւ **ա՛յսպէս** պիտի ծառայէք: Ձեր քահանայութեան պաշտօնը **ձեզի***

[ա] *Եբր.՝ բողբոջներ դուրս հանած*

[բ] *Եբր.՝ ընձիւղներ ընձիւղած*

[ա] *Եբր.՝ պահպանութիւնդ*

[բ] *Եբր.՝ պահպանութիւնը թող պահեն*

[գ] *Եբր.՝ պահպանութիւնը թող պահեն*

[դ] *Եբր.՝ պահպանութիւնը*

[ե] *Եբր.՝ պահպանութիւնը պահեցէ՛ք*

տուի իբր պարգեւ. մօտեցող օտարը պիտի մեռցուի»:
8 Տէրը խօսեցաւ Ահարոնի. «Ահա՛ քեզի տուի՝ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր սուրբ
բաներէն՝ իմ բարձրացնելիք ընծաներուս [գ]պաշտօնը. անոնք քեզի եւ որդիներուդ տուի
յաւիտենական կանոնով՝ իբր օծումի իրաւունք: 9 Հետեւեալնե՛րը քուկդ պիտի ըլլան
ամենասուրբ բաներէն՝ [է]որ չեն այրուիր՚՚.– անոնց բոլոր մատաղները, այսինքն՝ անոնց
բոլոր հացի ընծաները, բոլոր մեղքի պատարագներն ու բոլոր յանցանքի պատարագները,
որ ինծի պիտի հատուցանեն, ամենասուրբ են քեզի եւ որդիներուդ համար: 10
Ամենասո՛ւրբ տեղին մէջ կեր զայն. ամէն արու թող ուտէ զայն. ան սուրբ պիտի ըլլայ
քեզի: 11 Սա՛ ալ քուկդ պիտի ըլլայ.– անոնց պարգեւներուն բարձրացնելիք ընծաները,
նաեւ Իսրայէլի որդիներուն բոլոր երերցնելիք ընծաները: Զանոնք յաւիտենական կանոնով
տուի քեզի եւ որդիներուդ ու աղջիկներուդ՝ քեզի հետ. քու տանդ մէջ ամէն մաքուր եղող
անկէ թող ուտէ: 12 Իւղին [ը]ընտրելագոյնը, քաղցուին եւ ցորենին ընտրելագոյնը – ամբողջ
[թ]երախայրիքը՝ որ Տէրոջ պիտի [ժ]մատուցանեն – քեզի՛ տուի: 13 Անոնց երկրին մէջ եղող
բոլոր բերքերուն երախայրիքը, որ Տէրոջ կը բերեն, քո՛ւկդ պիտի ըլլայ. քու տանդ մէջ
ամէն մաքուր եղող անկէ թող ուտէ: 14 Իսրայէլի մէջ ամէ՛ն նուէր քուկդ պիտի ըլլայ: 15
Բոլոր մարմիններուն մէջ ամէն արգանդ բացող՝ որ Տէրոջ կը մատուցանեն, մարդ ըլլայ
թէ անասուն, քո՛ւկդ պիտի ըլլայ. միայն թէ մարդուն անդրանիկը ա՛նպատճառ պիտի
փրկես. անմաքուր անասունին առջինեկն ալ պիտի փրկես: 16 Երբ փրկուելիքները մէկ
ամսուան ըլլան, փրկէ՛ զանոնք քու գնահատումիդ համեմատ, այսինքն հինգ սիկղ
դրամով՝ սրբարանի սիկղին համեմատ, որ քսան կերատ է: 17 Բայց կովին առջինեկը,
ոչխարին առջինեկը կամ այծին առջինեկը մի՛ փրկեր. անոնք սուրբ են: Սրսկէ՛ անոնց
արիւնը զոհասեղանին վրայ, եւ այրէ՛ անոնց ճարպը՝ որպէս անուշահոտ պատարագ
Տէրոջ: 18 Անոնց միսը քո՛ւկդ պիտի ըլլայ, ինչպէս երերցնելիք երբուծն ու աջ զիստը
քուկդ են: 19 Սուրբ բաներէն բոլոր բարձրացնելիք ընծաները, որ Իսրայէլի որդիները
Տէրոջ կը մատուցանեն, յաւիտենական կանոնով տուի քեզի եւ որդիներուդ ու
աղջիկներուդ՝ քեզի հետ. ասիկա Տէրոջ առջեւ աղի ուխտ մըն է յաւիտեան՝ քեզի համար
եւ քեզի հետ քու զարմիդ համար»: 20 Նաեւ Տէրը Ահարոնի ըսաւ. «Անոնց երկրին մէջ
դուն ժառանգութիւն պիտի չունենաս, ու անոնց մէջ բաժին պիտի չունենաս. ե՛ս եմ քու
բաժինդ ու ժառանգութիւնդ՝ Իսրայէլի որդիներուն մէջ»:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԲԱԺԻՆԸ

21 «Ահա՛ Իսրայէլի ամբողջ տասանորդը Ղեւիի որդիներուն տուի իբր ժառանգութիւն՝
իրենց ըրած ծառայութեան փոխարէն, այսինքն՝ Հանդիպումի վրանին ծառայութեան
համար: 22 Ուստի Իսրայէլի որդիները ա՛լ Հանդիպումի վրանին թող չմօտենան, որպէսզի
մեղք չկրեն ու չմեռնին: 23 Ղեւտացինե՛րը պիտի ծառայեն Հանդիպումի վրանին, եւ
իրե՛նք պիտի կրեն իրենց անօրէնութիւնը: Ասիկա ձեր սերունդներուն մէջ յաւիտենական

[գ] Եբր.՝ պահպանութիւնը

[է] Եբր.՝ որ կրակէն պահուած են

[ը] Եբր.՝ ամբողջ ճարպը

[թ] Եբր.՝ առաջինները

[ժ] Եբր.՝ տան

կանոն պիտի ըլլայ, որ անոնք Իսրայէլի որդիներուն մէջ ժառանգութիւն չունենան: 24
Արդարեւ Իսրայէլի որդիներուն տասանորդները, որ Տէրոջ կը մատուցանեն իբր
բարձրացնելիք ընծայ, Ղեւտացիներուն տուի իբր ժառանգութիւն. հետեւաբար անոնց
համար ըսի թէ Իսրայէլի որդիներուն մէջ ժառանգութիւն պիտի չունենան»:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՏԱՍԱՆՈՐԴԸ

25 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 26 «Սա՛պէս խօսէ Ղեւտացիներուն եւ ըսէ՛ անոնց.
“Երբ Իսրայէլի որդիներէն տասանորդը առնէք՝ որ անոնցմէ ձեզի տուի իբր
ժառանգութիւն, անկէ բարձրացնելիք ընծա՛յ մը մատուցանեցէք Տէրոջ, այսինքն
տասանորդին մէկ տասներորդը: 27 Այս ձեր բարձրացնելիք ընծան՝ կալի ցորենի պէս ու
հնձանի [ի]արդիւնքի պէս պիտի սեպուի ձեզի: 28 Այսպէս՝ դո՛ւք ալ բարձրացնելիք ընծայ
պիտի մատուցանէք Տէրոջ, Իսրայէլի որդիներէն ձեր ստացած բոլոր տասանորդներէն.
Ահարոն քահանայի՛ն տուէք Տէրոջ բարձրացնելիք ընծան, որ անոնցմէ պիտի
մատուցանէք: 29 Տէրոջ ամբողջ բարձրացնելիք ընծան մատուցանեցէ՛ք ձեզի եղած բոլոր
պարգեւներէն, անոնց ընտրելագոյնէն, անոնց սուրբ մասէն□: 30 Ուստի ըսէ՛ անոնց. “Երբ
անոնց ընտրելագոյնէն [լ]մատուցանէք, մնացածը կալի բերքի պէս եւ հնձանի բերքի պէս
պիտի սեպուի Ղեւտացիներուն: 31 Ամէ՛ն տեղ կերէք զայն, դուք ու ձեր ընտանիքները.
որովհետեւ ան ձեր վարձքն է՝ Հանդիպումի վրանին մէջ ձեր ընելիք ծառայութեան
փոխարէն: 32 Անոնց ընտրելագոյնը [խ]մատուցանելէն ետք՝ անոնց համար մեղք պիտի
չկրէք, եւ Իսրայէլի որդիներուն սուրբ բաները պիտի չպղծէք ու պիտի չմեռնիք□»:

ԿԱՐՄԻՐ ԵՐԻՆՋԻՆ ՄՈԽԻՐԸ

19
Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով. 2 «Ահա՛ւասիկ օրէնքին կանոնը, որ Տէրը
պատուիրեց՝ ըսելով. “Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն՝ որ քեզի շէկ, անարատ երինջ մը
բերեն, որ ո՛չ մէկ արատ ունենայ եւ որուն վրայ բնաւ լուծ դրուած չըլլայ: 3 Եղիազար
քահանայի՛ն տուէք զայն, որպէսզի բանակավայրէն դուրս հանէ զայն եւ իր առջեւ մորթեն
զայն: 4 Եղիազար քահանան իր մատով անոր արիւնէն թող առնէ ու դէպի Հանդիպումի
վրանին առջեւի կողմը՝ եօթը անգամ սրսկէ անոր արիւնէն: 5 Յետոյ իր աչքերուն առջեւ
երինջը թող այրեն. անոր մորթը, միսը եւ արիւնը թող այրեն՝ թրիքին հետ: 6 Քահանան
մայրիի փայտ, զոպայ եւ կրկնակի կարմիր թող առնէ, ու երինջը այրող կրակին մէջ
նետէ: 7 Քահանան իր հագուստները եւ մարմինը ջուրով թող լուայ, յետոյ բանակավայրը
մտնէ. քահանան մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ: 8 Զայն այրողն ալ իր
հագուստներն ու մարմինը ջուրով թող լուայ, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 9
Մաքուր մարդ մը երինջին մոխիրը թող հաւաքէ ու բանակավայրէն դուրս՝ մաքուր տեղ մը
զետեղէ. Իսրայէլի որդիներուն համայնքին համար պիտի պահուի ան՝ իբր [ծ]մաքրութեան
ջուր. ասիկա մեղքի պատարագ է: 10 Երինջին մոխիրը հաւաքողը իր հագուստները թող

[ի] Եբր.՝ լիութեան

[լ] Եբր.՝ բարձրացնէք

[խ] Եբր.՝ բարձրացնելէն

[ծ] Եբր.՝ կեղտոտութեան

*լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: Ասիկա Իսրայէլի որդիներուն եւ անոնց մէջ
պանդխտացած գաղթականին համար յաւիտենական կանոն պիտի ըլլայ□»:*

ԴԻԱԿԻ ՄԸ ՀՊՈՒՄԸ

*11 «“Ո՛վ որ մեռած մարդու մը մարմինին դպչի, եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ: 12
Երրորդ օրը թող [բ]մաքրուի [գ]անով, ու եօթներորդ օրը մաքրուած պիտի ըլլայ. բայց եթէ
երրորդ օրը չմաքրուի, եօթներորդ օրը մաքրուած պիտի չըլլայ: 13 Ո՛վ որ մեռած մարդու
մարմինին դպչի եւ չմաքրուի, Տէրոջ խորանը կը պղծէ. այդ անձը Իսրայէլէն պիտի
բնաջնջուի: Արդարեւ անոր վրայ մաքրութեան ջուրը սրսկուած չէ, ան անմաքուր է. իր
անմաքրութիւնը տակաւին իր վրայ է: 14 Ահա՛ւասիկ օրէնքը՝ երբ մարդ մը վրանի մէջ
մեռնի.- ո՛վ որ այդ վրանին մէջ մտնէ եւ ամէն ինչ որ այդ վրանին մէջ է՝ եօթը օր
անմաքուր պիտի ըլլայ: 15 Ամէն բաց անօթ՝ որ իր վրայ կապուած կափարիչ չունի,
անմաքուր պիտի ըլլայ: 16 Ո՛վ որ դպչի [դ]բաց դաշտի մէջ" սուրով սպաննուածի մը, կամ
բնական մահով մեռածի մը, կամ մարդու ոսկորի մը եւ կամ գերեզմանի մը, եօթը օր թող
անմաքուր ըլլայ: 17 Անմաքուր եղողին համար՝ մեղքի պատարագի համար այրուած
երինջին մոխիրէն թող առնեն, ու վրան [ե]կենսաւէտ ջուր դնեն՝ անօթի մը մէջ: 18 Մաքուր
մարդ մը զոպայ թող առնէ, զայն ջուրի մէջ թաթխէ եւ սրսկէ վրանին վրայ ու բոլոր
առարկաներուն վրայ, նաեւ հոն եղող մարդոց վրայ, ու ոսկորի մը, կամ սպաննուածի մը,
կամ մեռածի մը, եւ կամ գերեզմանի մը դպչողին վրայ: 19 Մաքուր մարդը թող սրսկէ
անմաքուրին վրայ՝ երրորդ օրը ու եօթներորդ օրը, եւ եօթներորդ օրը զայն մաքրէ: Ան ալ
իր հագուստները թող լուայ, ջուրով լուացուի, ու իրիկունը մաքրուած պիտի ըլլայ: 20
Բայց այն մարդը որ անմաքուր ըլլալէ ետք չի մաքրուիր, այդ անձը համախմբումին մէջէն
պիտի բնաջնջուի, որովհետեւ Տէրոջ սրբարանը պղծեց. անոր վրայ մաքրութեան ջուրը
չսրսկուեցաւ, ան անմաքուր է: 21 Ասիկա յաւիտենական կանոն մը պիտի ըլլայ անոնց, որ
մաքրութեան ջուրը սրսկողը իր հագուստները լուայ, եւ մաքրութեան ջուրին դպչողը
մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: 22 Անմաքուրը ի՛նչ բանի որ դպչի՝ անմաքուր պիտի
ըլլայ, ու անոր դպչող անձը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ□»:*

ԴԷՊՔԵՐ ԿԱԴԷՍԻ ՄԷՋ
(Ելք. 17. 1-7)

20

*Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը Սինի անապատը հասաւ առաջին ամիսը, եւ
ժողովուրդը Կադէս կեցաւ: Մարիամ հոն մեռաւ ու հոն թաղուեցաւ:
2 Համայնքին խմելու ջուր չկար, ուստի Մովսէսի դէմ եւ Ահարոնի դէմ
համախմբուեցան: 3 Ժողովուրդը Մովսէսի հետ վիճեցաւ, ու խօսեցան՝ ըսելով. «Երանի՜
թէ մենք ալ մեր ջուրը տուած ըլլայինք, երբ մեր եղբայրները իրենց ջուրը տուին Տէրոջ
առջեւ: 4 Ինչո՞ւ Տէրոջ համախմբումը այս անապատը բերիք, որ մենք եւ մեր*

[բ] *Եբր.՝ մեղքէ մաքրուի*

[գ] *Այսինքն՝ մաքրութեան ջուրով*

[դ] *Եբր.՝ դաշտի մակերեսը*

[ե] *Այսինքն՝ ակի*

անասունները հոս մեռնինք: 5 Ինչո՞ւ մեզ Եգիպտոսէն բարձրացուցիք՝ մեզ այս վատ
տեղը բերելու համար: Հոս ո՛չ սերմ ցանելու տեղ է, ո՛չ ալ՝ թզենիներու, որթատունկերու
եւ նռնենիներու. խմելու ջուր անգամ չկայ»: 6 Մովսէս ու Ահարոն համախմբումին
առջեւէն ելլելով Հանդիպումի վրանին մուտքը գացին եւ իրենց երեսին վրայ ինկան, ու
Տէրոջ փառքը իրենց երեւցաւ:
7 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 8 «Ա՛ռ գաւազանը եւ համախմբէ՛ համայնքը, դուն
ու քու եղբայրդ՝ Ահարոն, եւ անոնց աչքերուն առջեւ խօսեցէ՛ք ժայռին, ու իր ջուրը պիտի
տայ: Դուն ժայռէ՛ն ջուր պիտի հանես անոնց, եւ համայնքին ու անոնց անասուններուն
խմցնես»: 9 Մովսէս Տէրոջ առջեւէն առաւ գաւազանը, ինչպէս իրեն պատուիրեց: 10
Մովսէս եւ Ահարոն համախմբումը ժայռին առջեւ [ա]հաւաքեցին, ու անոնց ըսաւ. «Մտի՛կ
ըրէք այժմ, ո՛վ անհնազանդներ. ձեզի այս ժայռէ՞ն ջուր հանենք»: 11 Ապա Մովսէս իր
ձեռքը վերցուց, եւ իր գաւազանով երկու անգամ ժայռին զարկաւ: Ջուրը առատօրէն դուրս
ելաւ, ու համայնքը եւ անոր անասունները խմեցին:
12 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի. «Որովհետեւ ինծի չհաւատացիք՝ Իսրայէլի
որդիներուն աչքերուն առջեւ զիս [բ]փառաւորելու համար, այս համախմբումը դո՛ւք պիտի
չտանիք այն երկիրը՝ որ անոնց տուի»: 13 Ա՛յս է [գ]Մերիպայի ջուրը. որովհետեւ Իսրայէլի
որդիները Տէրոջ դէմ վիճեցան, եւ ինք սուրբ եղաւ անոնց մէջ:

ԵԴՈՎՄԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Կ՚ԱՐԳԻԼԷ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՆՑՔԸ

14 Մովսէս Կադէսէն պատգամաւորներ ղրկեց Եդովմի թագաւորին ու ըսաւ. «Սա՛ կ՚ըսէ
քու եղբայրդ՝ Իսրայէլ. “Մեզի պատահած ամբողջ տաժանքը գիտես. 15 ի՛նչպէս մեր
հայրերը Եգիպտոս իջան ու երկար ժամանակ Եգիպտոսի մէջ բնակեցանք:
Եգիպտացիները չարչարեցին մեզ եւ մեր հայրերը, 16 ու երբ մենք Տէրոջ աղաղակեցինք՝
լսեց մեր ձայնը. հրեշտակ մը ղրկեց, մեզ Եգիպտոսէն հանեց, եւ ահա՛ մենք Կադէս ենք,
քու հողամասիդ ծայրի քաղաքը: 17 Կ՚աղերսե՛նք, թո՛ղ որ անցնինք քու երկրէդ. արտերէն
ու այգիներէն պիտի չանցնինք եւ հորերէն ջուր պիտի չխմենք. թագաւորին ճամբայէն
պիտի քալենք, աջ կողմ կամ ձախ կողմ պիտի չշեղինք՝ մինչեւ որ քու հողամասէդ
անցնինք□»: 18 Բայց Եդովմ անոր ըսաւ. «[դ]Իմ երկրէս" մի՛ անցնիր, որպէսզի սուրով
դուրս չելլեմ քու դիմացդ»: 19 Իսրայէլի որդիները ըսին անոր. «Մենք պողոտայէ՛ն պիտի
բարձրանանք. եթէ ես ու իմ խաշինքս քու ջուրէդ խմենք, անոր գինը պիտի վճարեմ.
առանց ուրիշ բան մը ընելու՝ միայն ոտքերովս պիտի անցնիմ»: 20 Բայց ան ըսաւ. «Պիտի
չանցնի՛ս». ու Եդովմ մեծ բազմութեամբ եւ ուժեղ ձեռքով դուրս ելաւ անոնց դիմաց: 21
Այսպէս՝ Եդովմ մերժեց իր հողամասէն Իսրայէլի ճամբայ տալ. ուստի Իսրայէլ շեղեցաւ
անկէ:

ԱՀԱՐՈՆԻ ՄԱՀԸ

22 Կադէսէն մեկնեցան, ու Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը Հովր լեռը հասաւ:

[ա] Եբր.՝ համախմբեցին

[բ] Եբր.՝ սրբացնելու

[գ] Այսինքն՝ Վիճաբանութեան

[դ] Եբր.՝ Ինծմէ

23 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ Հովր լեռը, Եդովմի երկրին սահմանին քով,
ըսելով. 24 «Ահարոն իր ժողովուրդին մէջ պիտի ամփոփուի. արդարեւ պիտի չմտնէ այն
երկիրը՝ որ Իսրայէլի որդիներուն տուի, քանի որ Մերիպայի ջուրին քով իմ հրամանիս դէմ
ընդվզեցաք: 25 Ահարոնը եւ անոր որդին՝ Եղիազարը ա՛ռ, ու Հովր լե՛ռը բարձրացուր
զանոնք: 26 Ահարոնը իր հագուստներէն մերկացո՛ւր, եւ անոր որդիին՝ Եղիազարի՛
հագցուր զանոնք. որովհետեւ Ահարոն իր ժողովուրդին մէջ պիտի ամփոփուի, ու հո՛ն
մեռնի»: 27 Մովսէս Տէրոջ պատուիրածին համաձայն ըրաւ, եւ ամբողջ համայնքին
աչքերուն առջեւ Հովր լեռը բարձրացան: 28 Մովսէս մերկացուց Ահարոնը իր
հագուստներէն, ու անոր որդիին՝ Եղիազարի հագցուց զանոնք: Ահարոն հոն մեռաւ, լերան
գագաթը, իսկ Մովսէս ու Եղիազար լեռնէն իջան: 29 Երբ ամբողջ համայնքը տեսաւ թէ
Ահարոն շունչը տուած է, Իսրայէլի ամբողջ տունը երեսուն օր լացաւ Ահարոնի համար:

ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՔԱՆԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

21

Հարաւային կողմը բնակող Արադի [ա]քանանացի թագաւորը, լսելով թէ Իսրայէլ
Աթարիմի ճամբայէն կու գայ, Իսրայէլի դէմ պատերազմեցաւ եւ անոնցմէ գերիներ
տարաւ: 2 Ուստի Իսրայէլ Տէրոջ ուխտ ըրաւ ու ըսաւ. «Եթէ այս ժողովուրդը իմ ձեռքս
մատնես, անոնց քաղաքները պիտի [բ]նզովեմ»: 3 Տէրը Իսրայէլի ձայնը լսեց, եւ
Քանանացիները անոր ձեռքը մատնեց: Իսրայէլ նզովեց զանոնք ու անոնց քաղաքները, եւ
այդ տեղին անունը [գ]Հորմա կոչեց:

ՊՂԻՆՁԷ ՕՁԸ

4 Հովր լեռնէն մեկնեցան՝ Կարմիր ծովուն ճամբայով, Եդովմի երկրին շուրջը
դառնալու համար, եւ ճամբան ժողովուրդին [դ]սիրտը վհատեցաւ: 5 Ժողովուրդը Աստուծոյ
դէմ ու Մովսէսի դէմ խօսեցաւ. «Ինչո՞ւ մեզ Եգիպտոսէն բարձրացուցիք, որ անապատին
մէջ մեռնինք. քանի որ հաց չկայ, ջուր չկայ, եւ այս չնչին հացէն մեր [ե]սիրտը զզուեր է»:
6 Ուստի Տէրը ժողովուրդին վրայ կիզող օձեր ղրկեց, որոնք խածին ժողովուրդը, ու
Իսրայէլէն շատ ժողովուրդ մեռաւ: 7 Ժողովուրդը Մովսէսի եկաւ եւ ըսաւ. «Մեղանչեցինք՝
Տէրոջ դէմ ու քեզի դէմ խօսելով. աղօթէ՛ Տէրոջ, որ մեր վրայէն հեռացնէ օձերը»:
Մովսէս ժողովուրդին համար աղօթեց, 8 եւ Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Քեզի կիզող օ՛ձ մը
շինէ, ու զայն ձողի՛ մը վրայ դիր: Ո՛վ որ խածնուի եւ անոր նայի՝ ողջ պիտի մնայ»: 9
Մովսէս պղինձէ օձ մը շինեց ու զայն ձողի մը վրայ դրաւ: Երբ օձ մը մարդ մը խածնէր եւ
ան պղինձէ օձին նայէր՝ [զ]կ՚առողջանար:

[ա] Կամ՝ Քանանիս

[բ] Այսինքն՝ աւերեմ

[գ] Այսինքն՝ Նզովք, կամ՝ աւերում

[դ] Եբր.՝ անձը

[ե] Եբր.՝ անձը

[զ] Եբր.՝ ողջ կը մնար

ՀՈՎՐ ԼԵՌՆԷՆ ԴԷՊԻ ՄՈՎԱԲԻ ՀՈՎԻՏԸ

10 Իսրայէլի որդիները մեկնեցան, եւ Ոբովթի մէջ բանակեցան: 11 Ոբովթէն մեկնեցան,
ու Իյէ-Աբարիմի մէջ բանակեցան, Մովաբի դիմաց եղող անապատին մէջ՝ դէպի
արեւելեան կողմը: 12 Անկէ ալ մեկնեցան եւ Զարեդի ձորին մէջ բանակեցան:
13 Անկէ մեկնեցան ու բանակեցան Առնոնի միւս կողմը, որ Ամորհացիներու
հողամասէն դուրս ելլելով անապատին մէջէն կ'անցնի. արդարեւ Առնոն Մովաբացիներու
սահմանն է, Մովաբացիներուն եւ Ամորհացիներուն մէջտեղ: 14 Ասոր համար Տէրոջ
Պատերազմներու գիրքին մէջ ըսուած է.

«Սուֆայի մէջ Վահէպը,
Ու Առնոնի ձորերը,
15 Եւ ձորերուն յորձանքը՝
Որ կ'երկարի դէպի Արի [ե]բնակավայրը,
Ու կը կռթնի Մովաբի սահմանին վրայ»:

16 Անկէ Ջրհորը եկան: Ասիկա այն ջրհորն է, որուն համար Տէրը ըսեր էր Մովսէսի.
«Հաւաքէ՛ ժողովուրդը, ու ես անոնց ջուր պիտի տամ»: 17 Այն ատեն Իսրայէլ սա՛ երգը
երգեց.

«Ո՛վ հոր, [ը]բխէ՛. [թ]խմբերգեցէ՛ք անոր:
18 Իշխանաւորնե՛րը փորեցին հորը,
Ժողովուրդին ազնուականնե՛րը՝ օրէնսդիրին հրամանով.
Իրենց ցուպերո՛վ փորեցին զայն»:

19 Անապատէն Մաթանա գացին, Մաթանայէն Նահալիէլ, Նահալիէլէն Բամոթ, 20 եւ
Բամոթէն Մովաբի դաշտավայրին մէջ եղող հովիտը, Փասգայի գագաթը, որ դէպի
[ժ]Եսիմոն կը նայի:

ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՍԵՀՈՆ ԵՒ ՈՎԳ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

21 Իսրայէլ պատգամաւորներ ղրկեց Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին՝ ըսելով. 22
«Թո՛ղ որ երկրէդ անցնինք. արտերու կամ այգիներու մէջ պիտի չշեղինք, հորի ջուրերէն
պիտի չխմենք. թագաւորին ճամբայէ՛ն պիտի քալենք՝ մինչեւ որ քու հողամասէդ
անցնինք»: 23 Բայց Սեհոն չթոյլատրեց որ Իսրայէլ իր հողամասէն անցնի. հապա Սեհոն
իր ամբողջ ժողովուրդը հաւաքեց, ու դէպի անապատը դուրս ելաւ՝ Իսրայէլի դիմաց.
Յասսա եկաւ, եւ Իսրայէլի դէմ պատերազմեցաւ: 24 Իսրայէլ սուրի բերանէ անցուց զայն
ու տիրացաւ անոր երկրին, Առնոնէն մինչեւ Յաբոկ, մինչեւ Ամմոնի որդիներուն երկիրը,
որովհետեւ Ամմոնի որդիներուն սահմանը ամուր էր: 25 Իսրայէլ այս բոլոր քաղաքները
առաւ, եւ Իսրայէլ Ամորհացիներուն բոլոր քաղաքները բնակեցաւ, Եսեբոն ու անոր բոլոր
[ի]գիւղերուն մէջ: 26 Արդարեւ Եսեբոն Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին քաղաքն էր,

---

[ե] Եբր.՝ բնակութիւնը

[ը] Եբր.՝ բարձրացի՛ր

[թ] Եբր.՝ պատասխանելով երգեցէ՛ք

[ժ] Կամ՝ անապատը

[ի] Եբր.՝ աղջիկներուն

որովհետեւ ան Մովաբի նախկին թագաւորին դէմ պատերազմելով՝ անոր ձեռքէն առած էր անոր ամբողջ երկիրը, մինչեւ Առնոն: 27 Ասոր համար առակախօսները կ'ըսեն.

«Եսեբո՛ն եկէք.

Սեհոնի քաղաքը թող կառուցանուի եւ պատրաստուի.

28 Որովհետեւ Եսեբոնէն կրակ ելաւ

Ու Սեհոնի բերդաքաղաքէն՝ բոց.

Մովաբի Արը սպառեց,

Եւ Առնոնի բարձր տեղերուն տէրերը:

29 Վա՜յ քեզ, Մովաբ,

Ո՛վ Քամովսի ժողովուրդ, կորսուեցա՛ր.

Իր ազատած որդիներն ու աղջիկները՝

Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին գերութեան տուաւ.

30 Անոնց վրայ նետեր արձակեցինք.

Եսեբոն կորսուեցաւ մինչեւ Դեբոն,

Եւ ամայացուցինք զանոնք

Մինչեւ Նոփա, որ Մեդաբայի քով է»:

31 Այսպէս՝ Իսրայէլ Ամորհացիներուն երկրին մէջ բնակեցաւ: 32 Մովսէս մարդ ղրկեց Յազերը լրտեսելու, եւ անոր գիւղերը գրաւեցին, ու հոն եղող Ամորհացիները վտարեցին:

33 Յետոյ դարձան ու Բասանի ճամբան բարձրացան: Բասանի Ովգ թագաւորը դուրս ելաւ՝ անոնց դիմաց, ինք եւ իր ամբողջ ժողովուրդը, Եդրայիի մէջ պատերազմելու: 34 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Մի՛ վախնար անկէ, քանի որ քու ձեռքդ մատնեցի զայն, անոր ամբողջ ժողովուրդն ու անոր երկիրը. ըրէ՛ անոր, ինչպէս Եսեբոն բնակող Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին ըրիր»: 35 Այսպէս զարկին զայն, անոր որդիներն ու անոր ամբողջ ժողովուրդը, մինչեւ որ ո՛չ մէկ մնացորդ թողուցին անկէ, եւ անոր երկրին տիրացան:

ՄՈՎԱԲԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐ ԿԸ ՂՐԿԷ ԲԱՂԱԱՄԻ

22

Իսրայէլի որդիները մեկնեցան ու Մովաբի դաշտերուն մէջ բանակեցան, Յորդանանի միւս կողմը՝ Երիքովի դիմաց:

2 Սեպփորի որդին՝ Բաղակ տեսաւ ամէն ինչ որ Իսրայէլ ըրաւ Ամորհացիներուն: 3 Մովաբ չափազանց վախցաւ ժողովուրդէն, որովհետեւ բազմաթիւ էր, ու Մովաբ Իսրայէլի [ա]որդիներէն ահաբեկեցաւ: 4 Ուստի Մովաբ Մադիամի երէցներուն ըսաւ. «Հիմա այս համախմբումը մեր շուրջը եղող ամէն ինչ պիտի ճարակէ, ինչպէս եզը դաշտին խոտը կը ճարակէ»: Այդ ատեն Սեպփորի որդին՝ Բաղակ Մովաբի թագաւորն էր: 5 [բ]Բէովրի որդիին՝ Բաղաամի պատգամաւորներ ղրկեց Փաթուր քաղաքը, (որուն ժողովուրդին որդիներուն երկիրը՝ Գետին եզերքն էր՞,) զայն կանչելու եւ ըսելու. «Ահա՛ Եգիպտոսէն ժողովուրդ մը ելաւ, ահա՛ երկրին [գ]մակերեսը ծածկեց ու իմ դիմացս կը բնակի: 6 Ուստի հիմա կ'աղերսե՛մ, եկո՛ւր եւ ինծի համար անիծէ՛ այս ժողովուրդը, քանի որ ան ինձմէ հզօր է. թերեւս կարենամ զայն զարնել, ու երկրէն զայն վռնտեմ. որովհետեւ գիտեմ թէ քու

[ա] Եբր.՝ որդիներուն երեսէն

[բ] Կամ՝ Փաթուր քաղաքը պատգամաւորներ ղրկեց Բէովրի որդիին՝ Բաղաամի, որուն հայրենիքը Գետին եզերքն էր

[գ] Եբր.՝ աչքը

օրհնածդ օրհնեալ է, եւ քու անիծածդ՝ անիծեալ»:
7 Մովաբի երէցներն ու Մադիամի երէցները գացին՝ իրենց ձեռքերուն մէջ դիւթութեան
վարձքերով, Բաղաամի հասան, եւ Բաղակի խօսքերը հաղորդեցին անոր: 8 Ան ալ իրենց
ըսաւ. «Այս գիշեր հո՛ս իջեւանեցէք, ու ձեզի լուր պիտի բերեմ՝ ի՛նչպէս որ Տէրը ինծի
խօսի»: Ուստի Մովաբի իշխանաւորները Բաղաամի քով մնացին: 9 Աստուած Բաղաամի
եկաւ եւ ըսաւ. «Ո՞վ են այդ մարդիկը՝ որ քովդ են»: 10 Բաղաամ Աստուծոյ ըսաւ.
«Մովաբի թագաւորը՝ Սեպփորեան Բաղակ ինծի ղրկեց անոնք՝ ըսելով. 11 “Ահա՛
Եգիպտոսէն ելլող ժողովուրդը երկրին մակերեսը ծածկեց. հիմա եկո՛ւր ու ինծի համար
անիծէ՛ զայն. թերեւս կարենամ անոր դէմ պատերազմիլ եւ զայն վռնտել□»: 12 Աստուած
Բաղաամի ըսաւ. «Անոնց հետ մի՛ երթար ու ժողովուրդը մի՛ անիծեր, որովհետեւ ան
օրհնեալ է»: 13 Բաղաամ առտուն ելաւ եւ Բաղակի իշխանաւորներուն ըսաւ. «Դուք ձեր
երկի՛րը գացէք, որովհետեւ Տէրը կը մերժէ որ ձեզի հետ երթամ»: 14 Մովաբի
իշխանաւորները կանգնեցան, Բաղակի եկան ու ըսին. «Բաղաամ մերժեց մեզի հետ գալ»:
15 Բաղակ [դ]վերստին իշխանաւորներ ղրկեց, անոնցմէ աւելի շատ եւ աւելի
պատուաւոր: 16 Ասոնք Բաղաամի հասան ու անոր ըսին. «Սեպփորի որդին՝ Բաղակ սա՛
կ՚ըսէ. “Կ՚աղերսե՛մ, ինծի գալէ մի՛ արգիլուիր. 17 քանի որ քեզ շատ պիտի պատուեմ, եւ
ինծի ինչ որ ըսես՝ պիտի ընեմ: Ուստի կ՚աղերսե՛մ, եկո՛ւր, անիծէ՛ այս ժողովուրդը ինծի
համար□»: 18 Բաղաամ պատասխանեց Բաղակի ծառաներուն. «Եթէ Բաղակ իր տունն ալ
տայ ինծի՝ արծաթով ու ոսկիով լեցուած, Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս հրամանը չեմ կրնար
անտեսել, պզտիկ կամ մեծ բան մը ընելով: 19 Ուստի հիմա կ՚աղերսե՛մ, այս գիշեր դո՛ւք
ալ այստեղ կեցէք, որպէսզի գիտնամ թէ Տէրը ուրիշ ի՛նչ պիտի ըսէ ինծի»: 20 Աստուած
գիշերը Բաղաամի եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Եթէ մարդիկը եկած են քեզ կանչելու համար,
կանգնէ՛, անոնց հետ գնա՛. բայց ինչ որ քեզի ըսեմ, միայն զա՛յն ըրէ»:

ԲԱՂԱԱՄԻ ԷՇԸ ԿԸ ԽՕՍԻ

21 Բաղաամ առտուն ելաւ, իր էշը համետեց եւ Մովաբի իշխանաւորներուն հետ գնաց:
22 Բայց Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքեցաւ՝ քանի որ գնաց, ու Տէրոջ հրեշտակը
ճամբային վրայ կայնեցաւ՝ անոր ընդդիմանալու համար, մինչ իր իշուն վրայ հեծած էր եւ
իր երկու սպասաւորները իրեն հետ էին: 23 Էշը տեսաւ Տէրոջ հրեշտակը, որ ճամբային
մէջ կայնած էր՝ մերկ սուրը իր ձեռքին մէջ. ուստի էշը ճամբայէն շեղեցաւ եւ արտը
մտաւ: Բաղաամ էշը ծեծեց, որպէսզի ճամբան վերադարձնէ զայն: 24 Իսկ Տէրոջ
հրեշտակը այգիներուն արահետին մէջ կայնեցաւ, ուր մէկ կողմէն ցանկապատ ու միւս
կողմէն ցանկապատ կար: 25 Երբ էշը Տէրոջ հրեշտակը տեսաւ, պատին քով սեղմուեցաւ
եւ Բաղաամի ոտքը պատին դէմ սեղմեց. ան ալ վերստին ծեծեց զայն: 26 Տէրոջ
հրեշտակը անդին անցաւ ու նեղ տեղ մը կայնեցաւ, ուր աջ կողմը կամ ձախ կողմը
շեղելու ճամբայ չկար: 27 Երբ էշը Տէրոջ հրեշտակը տեսաւ, Բաղաամի տակ պառկեցաւ.
Բաղաամի բարկութիւնը բորբոքեցաւ ու գաւազանով ծեծեց էշը: 28 Տէրը իշուն բերանը
բացաւ, եւ ան Բաղաամի ըսաւ. «Ի՞նչ ըրի քեզի, որ այս երեք անգամ է որ զիս ծեծեցիր»:
29 Բաղաամ իշուն ըսաւ. «Քանի որ զիս անպատուեցիր. երանի՜ թէ ձեռքս սուր մը ըլլար,
որպէսզի հի՛մա քեզ մեռցնէի»: 30 Էշը Բաղաամի ըսաւ. «Միթէ ես քու էշդ չե՞մ, որուն
վրայ կը հեծնէիր [ե]քու մանկութենէդ" մինչեւ այսօր. քեզի այսպէս ընելու սովորութիւն
ունէի՞»: Ան ալ ըսաւ. «Ո՛չ»: 31 Այն ատեն Տէրը բացաւ Բաղաամի աչքերը, ու երբ տեսաւ

[դ] Եբր.՝ անգա՛մ մըն ալ վերստին

[ե] Կամ՝ քուկդ ըլլալէս

թէ Տէրոջ հրեշտակը ճամբային վրայ կայնած էր՝ մերկ սուրը իր ձեռքին մէջ, խոնարհեցաւ եւ իր դէմքին վրայ երկրպագեց: 32 Տէրոջ հրեշտակը անոր ըսաւ. «Ինչո՞ւ այս երեք անգամ է որ էշդ ծեծեցիր: Ահա՛ ես դուրս ելայ որ քեզի ընդդիմանամ, որովհետեւ քու ճամբադ ուղիղ չէ իմ առջեւս: 33 Էշը զիս տեսաւ ու այս երեք անգամ է որ առջեւէս շեղեցաւ: Եթէ ան [գ]առջեւէս չշեղէր, հիմա քեզ անշո՛ւշտ մեռցուցած պիտի ըլլայի, իսկ զայն՝ ողջ պահած»: 34 Բաղաամ Տէրոջ հրեշտակին ըսաւ. «Մեղանչեցի, քանի որ չէի գիտեր թէ ճամբային վրայ կայնած էիր՝ իմ դիմացս. ուստի հիմա վերադառնամ, եթէ [է]քեզի անհաճոյ՝՝ է իմ երթալս»: 35 Տէրոջ հրեշտակը Բաղաամի ըսաւ. «Գնա՛ այդ մարդոց հետ. բայց այն խօսքը որ քեզի պիտի ըսեմ, միայն զա՛յն ըսէ»: Ուստի Բաղաամ գնաց Բաղակի իշխաններուն հետ:

ԲԱՂԱԿ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԲԱՂԱԱՄԸ

36 Երբ Բաղակ լսեց թէ Բաղաամ կու գայ, զայն դիմաւորելու համար դուրս ելաւ մինչեւ իր սահմանը եղող Առնոն գետին քովի Մովաբացիներուն մէկ քաղաքը, որ հողամասին ծայրն է: 37 Բաղակ Բաղաամի ըսաւ. «Քեզ կանչելու համար պատգամաւորներ չղրկեցի՞ քեզի. ինչո՞ւ չեկար ինծի: Ի՞րապէս չեմ կրնար քեզ պատուել»: 38 Բաղաամ Բաղակի ըսաւ. «Ահա՛ եկայ քեզի. բայց հիմա կրնա՞մ որեւէ բան ըսել: Աստուած իմ բերանս ինչ խօսք որ դնէ, զայն պիտի ըսեմ»: 39 Բաղաամ Բաղակի հետ գնաց, ու Կարիաթ-Հուսովթ հասան: 40 Բաղակ արջառներ եւ ոչխարներ զոհեց, ու Բաղաամի եւ անոր հետ եղող իշխաններուն ղրկեց:

41 Առտուն՝ Բաղակ առաւ Բաղաամը ու Բահաղի բարձր տեղերը հանեց զայն, որ անկէ ժողովուրդին ծայրը տեսնէ:

ԲԱՂԱԱՄԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

23

Բաղաամ Բաղակի ըսաւ. «Այստեղ ինծի եօ՛թը զոհասեղան կառուցանէ, եւ այստեղ ինծի եօ՛թը զուարակ ու եօ՛թը խոյ պատրաստէ»: 2 Բաղակ Բաղաամի ըսածին համաձայն ըրաւ, եւ Բաղակ ու Բաղաամ իւրաքանչիւր զոհասեղանի վրայ զուարակ մը եւ խոյ մը մատուցանեցին: 3 Ապա Բաղաամ Բաղակի ըսաւ. «Դուն ողջակէզի՛դ քով կայնէ, իսկ ես պիտի երթամ. թերեւս Տէրը ինծի հանդիպի, եւ ինչ որ ինծի ցոյց տայ՝ քեզի պիտի իմացնեմ». ու [ա]բլրակ մը գնաց: 4 Աստուած Բաղաամի հանդիպեցաւ, ու Բաղաամ անոր ըսաւ. «Եօթը զոհասեղան պատրաստեցի, եւ իւրաքանչիւր զոհասեղանի վրայ զուարակ մը ու խոյ մը մատուցանեցի»: 5 Տէրը Բաղաամի բերանը խօսք դրաւ եւ ըսաւ. «Վերադարձի՛ր Բաղակի, եւ ա՛յսպէս խօսէ»: 6 Վերադարձաւ անոր, ու ահա՛ ան իր ողջակէզին քով կայնած էր, ինք եւ Մովաբի բոլոր իշխանները: 7 Ուստի իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.

«Մովաբի թագաւորը՝ Բաղակ, զիս [բ]Արամէն՝

[գ] *Եբր.՝* երեսէս

[է] *Եբր.՝* աչքերուդ գէշ

[ա] *Կամ՝* բաց տեղ

[բ] *Այսինքն՝* Սուրիայէն

Արեւելեան լեռներէն՝ [գ]բերաւ, ըսելով.
“Եկո՛ւր, Յակո՛բը անիծէ ինծի համար,
Եկո՛ւր, Իսրայէ՛լը բանադրէ□:
8 Աստուծոյ չանիծածը ի՞նչպէս անիծեմ,
Կամ Տէրոջ չբանադրածը ի՞նչպէս բանադրեմ.
9 Որովհետեւ վէմերուն գագաթէն կը տեսնեմ զայն,
Ու բլուրներէն կը նայիմ անոր.
Ահա՛ այս ժողովուրդը առանձին պիտի բնակի,
Եւ ազգերուն հետ պիտի չհաշուուի:
10 Ո՞վ կրնայ համրել Յակոբի [դ]հողը,
Ու Իսրայէլի քառորդին թիւը:
Իմ անձս ուղիղներուն մահով թող մեռնի,
Եւ իմ վախճանս անոնց վախճանին նման ըլլայ»:
11 Բաղակ Բաղաամի ըսաւ. «Այդ ի՞նչ ըրիր ինծի. ես քեզ բերի իմ թշնամիներս
անիծելու, եւ ահա՛ դուն բոլորովին օրհնեցիր»: 12 Ան ալ պատասխանեց. «Միթէ ուշադիր
պիտի չըլլա՞մ՝ ըսելու ինչ որ Տէրը իմ բերանս կը դնէ»:

ԲԱՂԱԱՄԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

13 Բաղակ դարձեալ անոր ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, ինծի հետ ուրի՛շ տեղ մը եկուր,
որպէսզի անկէ տեսնես զանոնք: Միայն անոնց ծայրը պիտի տեսնես. զանոնք բոլորը
պիտի չտեսնես: Անկէ՛ զանոնք անիծէ ինծի համար»: 14 Զայն տարաւ Սոփիմի արտը,
[ե]Փասգայի գագաթը, ու եօթը զոհասեղան կառուցանեց եւ իւրաքանչիւր զոհասեղանի
վրայ զուարակ մը ու խոյ մը մատուցանեց: 15 Բաղաամ Բաղակի ըսաւ. «Դուն հո՛ս կայնէ՝
ողջակէզիդ քով, իսկ ես հոն Տէրոջ պիտի հանդիպիմ»: 16 Տէրը Բաղաամի հանդիպեցաւ,
անոր բերանը խօսք դրաւ ու ըսաւ. «Վերադարձի՛ր Բաղակի, եւ ա՛յսպէս ըսէ»: 17 Երբ
եկաւ անոր, ահա՛ ան իր ողջակէզին քով կայնած էր. Մովաբի իշխանաւորներն ալ անոր
հետ էին: Բաղակ անոր ըսաւ. «Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ»: 18 Ան ալ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.
«Կանգնէ՛, ո՛վ Բաղակ, ու մտի՛կ ըրէ:
Ո՛վ Սեպփորի որդի, ունկնդրէ՛ ինծի:
19 Աստուած մարդ չէ՝ որ ստէ,
Ո՛չ ալ մարդու որդի՝ որ զղջայ.
Իր ըսածը պիտի չընէ՞,
Կամ իր խօսածը պիտի չհաստատէ՞:
20 Ահա՛ օրհնելու հրաման ստացայ.
Ինք օրհնեց, ու ես չեմ կրնար [զ]խափանել:
21 Յակոբի վրայ անօրէնութիւն չնկատեց,
Ո՛չ ալ Իսրայէլի վրայ անիրաւութիւն տեսաւ.
Տէրը՝ անոր Աստուածը իրեն հետ է,

[գ] Եբր.՝ առաջնորդեց

[դ] Կամ՝ փոշին

[ե] Կամ՝ բլուրին

[զ] Եբր.՝ ետ դարձնել

Եւ անոր մէջ թագաւորի [ե]ցնծութեան ձայն" կայ:
22 Աստուա՛ծ հանեց զանոնք Եգիպտոսէն.
Ան [ը]գոմէշի պէս [թ]ոյժ ունի:
23 Արդարեւ Յակոբի դէմ հմայութիւն չ'ըլլար,
Ու Իսրայէլի դէմ՝ դիւթութիւն:
Յակոբի եւ Իսրայէլի մասին՝ ժամանակին
Պիտի ըսուի թէ "Աստուած ինչե՜ր ըրաւ□:
24 Ահա՛ այս ժողովուրդը մատակ առիւծի պէս պիտի կանգնի,
Առիւծի պէս պիտի բարձրանայ.
Պիտի չպառկի՝ մինչեւ որ որսը չուտէ
Եւ սպաննուածներուն արիւնը չխմէ»:
25 Բաղակ Բաղաամի ըսաւ. «Ո՛չ անիծէ զանոնք, ո՛չ ալ՝ օրհնէ»: 26 Բաղաամ
պատասխանելով՝ Բաղակի ըսաւ. «Միթէ քեզի չըսի՞. "Ինչ որ Տէրը խօսի, զայն պիտի
ընեմ□»:

ԲԱՂԱԱՄԻ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

27 Բաղակ Բաղաամի ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, եկո՛ւր, ուրի՛շ տեղ մը տանիմ քեզ. թերեւս
[ժ]Աստուած հաճի" որ անկէ անիծես զանոնք ինծի համար»: 28 Ուստի Բաղակ տարաւ
Բաղաամը Փէովրի գագաթը, որ դէպի Եսիմոն կը նայի: 29 Բաղաամ Բաղակի ըսաւ.
«Այստեղ ինծի եօ՛թը զոհասեղան կառուցանէ, եւ այստեղ ինծի եօ՛թը զուարակ ու եօ՛թը
խոյ պատրաստէ»: 30 Բաղակ Բաղաամի ըսածին համաձայն ըրաւ, եւ իւրաքանչիւր
զոհասեղանի վրայ զուարակ մը ու խոյ մը մատուցանեց»:

24

Երբ Բաղաամ տեսաւ թէ Տէրը կը հաճի Իսրայէլը օրհնել, ա՛լ միւս անգամներուն պէս
հմայութիւններ [ա]փնտռելու չգնաց, հապա իր երեսը դէպի անապատը դարձուց: 2
Բաղաամ աչքերը վերցնելով տեսաւ թէ Իսրայէլ իր տոհմերուն կարգով վրաններու տակ
բնակած է: Աստուծոյ Հոգին իր վրայ եկաւ, 3 եւ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.
«Բէովրի որդիին՝ Բաղաամի պատգամը,
Աչքը [բ]բաց [գ]մարդուն պատգամը,
4 Աստուծոյ խօսքերը լսողին,
Ամենակարողին տեսիլքը տեսնողին,

[ե] Եբր.՝ գոչիւն

[ը] Կամ՝ միեղջերուի

[թ] Կամ՝ փառք

[ժ] Եբր.՝ Աստուծոյ առջեւ ուղիղ ըլլայ

[ա] Եբր.՝ դիմաւորելու

[բ] Կամ՝ գոց

[գ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

Վերացումի մէջ ինկողին
Ու իր աչքերը բացուողին պատգամը սա՛ է.–
5 Ո՜վ Յակոբ, քու վրաններդ,
Եւ ո՜վ Իսրայէլ, քու խորաններդ ի՜նչ լաւ են.
6 Ձորերու պէս տարածուեցան,
Գետին եզերքը եղող պարտէզներու պէս,
Տէրոջ տնկած հալուէի ծառերուն
Ու ջուրին եզերքը եղող մայրիներուն պէս են:
7 Անոր դոյլերէն ջուր պիտի հոսի,
Եւ անոր սերմը յորդառատ ջուրերու մէջ պիտի ըլլայ.
Անոր թագաւորը Ագագէ աւելի մեծ պիտի ըլլայ,
Ու թագաւորութիւնը բարձրանայ:
8 Աստուա՛ծ զայն Եգիպտոսէն հանեց:
[դ]Գոմէշի պէս [ե]ոյժ ունի.
Իրեն հակառակորդ ազգերը պիտի լափէ,
Անոնց ոսկորները պիտի կոտրտէ, եւ [զ]զանոնք իր նետերով պիտի զարնէ՚՚:
9 Առիւծի պէս ծռեցաւ, ու մատակ առիւծի պէս պառկեցաւ.
Զայն ո՞վ պիտի կանգնեցնէ:
Քեզ օրհնողները օրհնեա՛լ ըլլան,
Եւ քեզ անիծողները՝ անիծեա՛լ»:

10 Բաղակի բարկութիւնը բորբոքեցաւ Բաղաամի դէմ, ձեռքերը իրարու զարկաւ ու
Բաղաամի ըսաւ. «Ես քեզ կանչեցի՝ որպէսզի իմ թշնամիներս անիծես, բայց ահա՛ այս
երեք անգամ է որ զանոնք օրհնեցիր: 11 Ուստի հիմա քու տե՛ղդ փախիր: [է]Մտադրած էի
քեզ շատ պատուել. բայց ահա՛ Տէրը քեզ արգիլեց պատիւ ստանալէ»: 12 Բաղաամ
Բաղակի ըսաւ. «Ես քու ղրկած պատգամաւորներուդ ալ չխօսեցա՞յ՝ ըսելով. 13 “Եթէ
Բաղակ իր տունն ալ տայ ինծի՝ արծաթով եւ ոսկիով լեցուած, ես Տէրոջ հրամանը չեմ
կրնար անտեսել ու [ը]ես ինձմէ՚՚ լաւ կամ գէշ բան մը ընել□: Տէրը ինչ որ ըսէ, զայն պիտի
խօսիմ»:

ԲԱՂԱԱՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

14 «Ահա՛ ես հիմա [թ]հայրենիքս կ’երթամ: Եկո՛ւր որ քեզի [ժ]իմացնեմ թէ այս ժողովուրդը վերջին օրերը ի՛նչ պիտի ընէ քու ժողովուրդիդ»: 15 Ուստի իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.
«Բէովրի որդիին՝ Բաղաամի պատգամը,

[դ] Կամ՝ Միեղջերուի

[ե] Կամ՝ փառք

[զ] Կամ՝ անոնց նետերը պիտի կոտրէ

[է] Եբր.՝ Ըսած

[ը] Եբր.՝ իմ սիրտէս

[թ] Եբր.՝ ժողովուրդիս

[ժ] Եբր.՝ խորհուրդ տամ

Աչքը բաց մարդուն պատգամը,
16 Աստուծոյ խօսքերը լսողին,
Ամենաբարձրին գիտութիւնը գիտցողին,
Ամենակարողին տեսիլքը տեսնողին,
Վերացումի մէջ ինկողին
Եւ իր աչքերը բացուողին պատգամը սա՛ է.—
17 Զայն պիտի տեսնեմ, բայց հիմա չէ.
Անոր պիտի նայիմ, բայց մօտերս չէ:
Յակոբէն աստղ մը պիտի ծագի,
Իսրայէլէն իշխանութեան գաւազան մը պիտի կանգնի,
Ու Մովաբի [a]իշխանները պիտի զարնէ,
Եւ Սէթի բոլոր որդիները պիտի բնաջնջէ:
18 Նաեւ Եդովմ ստացուածք պիտի ըլլայ,
Սէիր ալ իր թշնամիներուն ստացուածք պիտի ըլլայ.
Իսրայէլ ոյժ պիտի բանեցնէ.
19 Յակոբէն ելլողը պիտի տիրապետէ,
Ու քաղաքէն վերապրողը պիտի կորսնցնէ»:
20 Յետոյ Ամաղէկի նայեցաւ, եւ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.
«Ամաղէկ ազգերուն առաջինն է,
Բայց անոր վախճանը յաւերժական կորուստ է»:
21 Ու Կենեցիին նայեցաւ եւ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.
«Քու բնակարանդ տոկուն է,
Ու քու բոյնդ ժայռի վրայ դրած ես:
22 Բայց Կենեցին պիտի վառի,
Մինչեւ որ Ասուր քեզ գերեվարէ»:
23 Յետոյ իր առակը սկսելով՝ ըսաւ.
«Ափսո՜ս, երբ Աստուած այս բաները ընէ, ո՞վ ողջ պիտի մնայ:
24 Բայց Կիտացիներուն ափերէն նաւեր պիտի գան
Եւ Ասուրը պիտի տառապեցնեն ու Եբերը տառապեցնեն,
Եւ անոնք ալ յաւերժ պիտի կորսուին»:
25 Յետոյ Բաղաամ կանգնեցաւ ու գնաց, եւ իր տեղը վերադարձաւ: Բաղակ ալ իր ճամբան գնաց:

ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐԸ ՍԱՏԻՄԻ ՄԷՋ

25

Իսրայէլ Սատիմի մէջ բնակեցաւ, եւ ժողովուրդը սկսաւ Մովաբի աղջիկներուն հետ պոռնկիլ: 2 Անոնք ժողովուրդը հրաւիրեցին իրենց աստուածներուն զոհերուն, ու ժողովուրդը զոհերէն կերաւ եւ անոնց աստուածներուն երկրպագեց: 3 Իսրայէլ Բահաղ-Փեղորի յարեցաւ, ուստի Տէրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի դէմ բորբոքեցաւ: 4 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ա՛ռ ժողովուրդին բոլոր գլխաւորները ու կախէ՛ զանոնք Տէրոջ առջեւ՝ արեւին դիմաց, որպէսզի Տէրոջ բորբոքած բարկութիւնը Իսրայէլէն հեռանայ»: 5 Մովսէս ալ Իսրայէլի դատաւորներուն ըսաւ. «Ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող մեռցնէ իր մարդոցմէն անոնք՝ որ Բահաղ-Փեղորի յարեցան»:
6 Եւ ահա՛ Իսրայէլի որդիներէն մէկը եկաւ, ու իր եղբայրներուն մադիանացի կին մը

[a] Կամ՝ ծայրերը

*ներկայացուց՝ Մովսէսի աչքերուն առջեւ եւ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին
աչքերուն առջեւ, երբ անոնք Հանդիպումի վրանին մուտքը կու լային: 7 Երբ Փենեհէս,
Ահարոն քահանային որդիին՝ Եղիազարի որդին, **ասիկա** տեսաւ, համայնքին մէջէն
կանգնեցաւ, ձեռքը գեղարդ մը առաւ, 8 եւ իսրայելացի մարդուն ետեւէն սենեակը
մտնելով՝ երկուքն ալ, **այսինքն** իսրայելացի մարդն ու կինը, փորէն խոցեց. ուստի
պատուհասը Իսրայէլի որդիներուն մէջէն դադրեցաւ: 9 Պատուհասէն մեռածները
քսանչորս հազար **հոգի** էին:*

*10 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 11 «Փենեհէս, Ահարոն քահանային որդիին՝
Եղիազարի որդին, իմ ցասումս Իսրայէլի որդիներէն հեռացուց, որովհետեւ ինծի համար
նախանձախնդիր եղաւ անոնց մէջ. ուստի Իսրայէլի որդիները չսպառեցի իմ
նախանձախնդրութեամբս: 12 Հետեւաբար ըսէ՛. “Ահա՛ ես անոր կու տամ իմ
խաղաղութեան ուխտս: 13 Ասիկա յաւիտենական քահանայութեան ուխտ մը պիտի ըլլայ
անոր եւ անկէ ետք՝ անոր զարմին, որովհետեւ իր Աստուծոյն համար նախանձախնդիր
եղաւ ու Իսրայէլի որդիներուն համար քաւութիւն ըրաւ□»: 14 Զարնուած Իսրայելացիին –
այսինքն մադիանացի կնոջ հետ զարնուածին – անունը Զամբրի էր. Սալուի որդին **էր, ու**
Շմաւոնեաններուն մէկ նահապետութեան իշխանը: 15 Իսկ զարնուած մադիանացի կնոջ
անունը Քազբի էր. ան Մադիամի մէջ ժողովուրդի մը, **այսինքն** նահապետութեան մը
գլխաւոր եղող Սուրի աղջիկն էր:*

*16 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 17 «Մադիանացիներուն թշնամացէ՛ք ու զանոնք
զարկէ՛ք, 18 քանի որ անոնք իրենց նենգութիւններով ձեզի թշնամացան **եւ** անոնցմով ձեզի
դաւաճանեցին Փէովրի արարքին մէջ եւ իրենց քրոջ՝ Քազբիի արարքին մէջ, **այսինքն**՝
մադիանացի իշխանին աղջիկին, որ պատուհասին օրը զարնուեցաւ Փէովրի
պատճառով»:*

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

26

*Պատուհասէն ետք Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի որդիին՝ Եղիազար
քահանային, ըսելով. 2 «Առէ՛ք Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին գումարը՝ իրենց
նահապետութիւններուն համեմատ, **թուարկելով** քսան տարեկանէն վեր եղողները,
այսինքն Իսրայէլի մէջ բոլոր զինուորութեան “գացողները»: 3 Ուստի Մովսէս ու
Եղիազար քահանան՝ Մովաբի դաշտերուն մէջ, Երիքովի **դիմաց,** Յորդանանի մօտ, անոնց
հետ խօսեցան՝ ըսելով. 4 «Քսան տարեկանէն վեր եղողները **պիտի թուարկենք,** ինչպէս
Տէրը Մովսէսի պատուիրեց»: **Ահա՛ւասիկ** Եգիպտոսի երկրէն ելած Իսրայէլի որդիները.–*

*5 Ռուբէն՝ Իսրայէլի անդրանիկը, եւ Ռուբէնի որդիները. Ենովքէ՝ Ենովքեաններուն
գերդաստանը, Փաղղուսէ՝ Փաղղուսեաններուն գերդաստանը, 6 Եսրոնէ՝ Եսրոնեաններուն
գերդաստանը, Քարմիէ՝ Քարմեաններուն գերդաստանը **յառաջ եկաւ:** 7 Ռուբէնեաններուն
գերդաստանները ասոնք են. անոնց թուարկուածները քառասուներեք հազար եօթը հարիւր
երեսուն **հոգի** էին: 8 Փաղղուսի որդին Եղիաբ էր, 9 ու Եղիաբի որդիները՝ Նամուէլ,
Դաթան եւ Աբիրոն էին: Այս Դաթանն ու Աբիրոնը համայնքին մէջ անուանիներ էին.
ասոնք էին որ Տէրոջ դէմ ըմբոստացող Կորխի խումբին հետ՝ Մովսէսի դէմ եւ Ահարոնի
դէմ ըմբոստացան, 10 ու երկիրը իր բերանը բանալով կլլեց զանոնք եւ Կորխն ալ, երբ այդ
խումբը մեռաւ. կրակը **այդ** երկու հարիւր յիսուն մարդիկը սպառեց, ու անոնք **բոլորին**
օրինակ եղան: 11 Բայց Կորխի որդիները չմեռան:*

---

*ա **Եբր.**՝ ելլողները*

12 Շմաւոնի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. [բ]Նամուէլէ՝ Նամուէլեաններուն"
գերդաստանը, Յամինէ՝ Յամինեաններուն գերդաստանը, Յաքինէ՝ Յաքինեաններուն
գերդաստանը, 13 Զարայէ՝ Զարայեաններուն գերդաստանը, Սաւուղէ՝ Սաւուղեաններուն
գերդաստանը յառաջ եկաւ: 14 Շմաւոնեաններուն գերդաստանները ասոնք են –
քսաներկու հազար երկու հարիւր հոգի:

15 Գադի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Սափոնէ՝ Սափոնեաններուն
գերդաստանը, Անգիէ՝ Անգեաններուն գերդաստանը, Սունիէ՝ Սունեաններուն
գերդաստանը, 16 Ազենիէ՝ Ազենեաններուն գերդաստանը, Էրիէ՝ Էրեաններուն
գերդաստանը, 17 Արոդիէ՝ Արոդեաններուն գերդաստանը, Արելիէ՝ Արելեաններուն
գերդաստանը յառաջ եկաւ: 18 Գադի որդիներուն գերդաստանները ասոնք են. անոնց
թուարկուածները քառասուն հազար հինգ հարիւր հոգի էին:

19 Յուդայի որդիները՝ Էր եւ Օնան էին. բայց Էր ու Օնան Քանանի երկրին մէջ մեռան:
20 Ահա՛ւասիկ Յուդայի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Սելոմէ՝ Սելոմեաններուն
գերդաստանը, Փարէսէ՝ Փարէսեաններուն գերդաստանը, Զարայէ՝ Զարայեաններուն
գերդաստանը յառաջ եկաւ: 21 Ահա՛ւասիկ Փարէսի որդիները. Եսրոնէ՝ Եսրոնեաններուն
գերդաստանը, Համուլէ՝ Համուլեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 22 Յուդայի
գերդաստանները ասոնք են. անոնց թուարկուածները եօթանասունվեց հազար հինգ
հարիւր հոգի էին:

23 Իսաքարի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Թովղայէ՝ Թովղայեաններուն
գերդաստանը, Փուայէ՝ Փուայեաններուն գերդաստանը, 24 Յասուբէ՝ Յասուբեաններուն
գերդաստանը, Սամրոնէ՝ Սամրոնեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 25 Իսաքարի
գերդաստանները ասոնք են. անոնց թուարկուածները վաթսունչորս հազար երեք հարիւր
հոգի էին:

26 Զաբուղոնի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Սարեդէ՝ Սարեդեաններուն
գերդաստանը, Ելոնէ՝ Ելոնեաններուն գերդաստանը, Յաղէլէ՝ Յաղէլեաններուն
գերդաստանը յառաջ եկաւ: 27 Զաբուղոնի գերդաստանները ասոնք են. անոնց
թուարկուածները վաթսուն հազար հինգ հարիւր հոգի էին:

28 Յովսէփի որդիները Մանասէ ու Եփրեմ էին՝ իրենց գերդաստաններով: 29 Մանասէի
որդիները. Մաքիրէ՝ Մաքիրեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ, Մաքիր ծնաւ Գաղաադը,
ու Գաղաադէ՝ Գաղաադեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 30 Ահա՛ւասիկ Գաղաադի
որդիները. Իեզերէ՝ Իեզերեաններուն գերդաստանը, Քեղեգէ՝ Քեղեգեաններուն
գերդաստանը, 31 Ասրիէլէ՝ Ասրիէլեաններուն գերդաստանը, Սիւքէմէ՝ Սիւքէմեաններուն
գերդաստանը, 32 Սեմիդայէ՝ Սեմիդայեաններուն գերդաստանը, եւ Ոփերէ՝
Ոփերեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 33 Ոփերի որդին՝ Սալպաադ որդիներ
չունեցաւ, հապա միայն աղջիկներ: Սալպաադի աղջիկներուն անունները՝ Մահալա, Նուա,
Էգղա, Մեղքա ու Թերսա էին: 34 Մանասէի գերդաստանները ասոնք են. անոնց
թուարկուածները յիսուներկու հազար եօթը հարիւր հոգի էին:

35 Ահա՛ւասիկ Եփրեմի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Սուտաղայէ՝
Սուտաղայեաններուն գերդաստանը, Բոքորէ՝ Բոքորեաններուն գերդաստանը, Թահանէ՝
Թահանեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 36 Ահա՛ւասիկ Սուտաղայի որդիները.
[գ]Էրանէ՝ Էրանեաններուն" գերդաստանը յառաջ եկաւ: 37 Եփրեմի որդիներուն
գերդաստանները ասոնք են. անոնց թուարկուածները երեսուներկու հազար հինգ հարիւր
հոգի էին: Յովսէփի որդիները ասոնք են՝ իրենց գերդաստաններով:

[բ] Կամ՝ Յամուէլէն՝ Յամուէլեաններուն

[գ] Կամ՝ Էդէնէն՝ Էդէնեաններուն

38 Բենիամինի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Բաղայէ՝ Բաղայեաններուն
գերդաստանը, Ասբէլէ՝ Ասբէլեաններուն գերդաստանը, Աքիրամէ՝ Աքիրամեաններուն
գերդաստանը, 39 Սուփամէ՝ Սուփամեաններուն գերդաստանը, Ոփիմէ՝ Ոփիմեաններուն
գերդաստանը յառաջ եկաւ: 40 Բաղայի որդիները՝ Արեդ ու Նէեման էին. Արեդէ՝
Արեդեաններուն գերդաստանը, Նէեմանէ՝ Նէեմանեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ:
41 Բենիամինի որդիները ասոնք են՝ իրենց գերդաստաններով. անոնց թուարկուածները
քառասունհինգ հազար վեց հարիւր հոգի էին:

42 Ահա՛ւասիկ Դանի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Սուհամէ՝ Սուհամեաններուն
գերդաստանը յառաջ եկաւ. Դանի գերդաստանները ասոնք են՝ իրենց գերդաստաններով:
43 Սուհամեաններուն բոլոր գերդաստաններուն թուարկուածները վաթսունչորս հազար
չորս հարիւր հոգի էին:

44 Ասերի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Յեմնայէ՝ Յեմնայեաններուն
գերդաստանը, Յեսուիէ՝ Յեսուիեաններուն գերդաստանը, Բարիայէ՝ Բարիայեաններուն
գերդաստանը: 45 Բարիայի որդիներէն Քաբերէ՝ Քաբերեաններուն գերդաստանը,
Մեղքիէլէ՝ Մեղքիէլեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 46 Իսկ Ասերի աղջիկին անունը
Սարա էր: 47 Ասերի որդիներուն գերդաստանները ասոնք են. անոնց թուարկուածները
յիսուներեք հազար չորս հարիւր հոգի էին:

48 Նեփթաղիմի որդիները՝ իրենց գերդաստաններով. Յասիէլէ՝ Յասիէլեաններուն
գերդաստանը, 49 Գունիէ՝ Գունեաններուն գերդաստանը, Յասերէ՝ Յասերեաններուն
գերդաստանը, Սիլլեմէ՝ Սիլլեմեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 50 Նեփթաղիմի
գերդաստանները ասոնք են՝ իրենց գերդաստաններով. անոնց թուարկուածները
քառասունհինգ հազար չորս հարիւր հոգի էին:

51 Ասոնք էին Իսրայէլի որդիներուն թուարկուածները.— վեց հարիւր մէկ հազար եօթը
հարիւր երեսուն հոգի:

52 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 53 «Ասո՛նց պիտի բաժնուի այն երկիրը՝ իբր
ժառանգութիւն, իրենց անուններուն թիւին համեմատ: 54 Բազմաթիւ եղողին՝ շատ
ժառանգութիւն տուր, ու փոքրաթիւ եղողին՝ քիչ ժառանգութիւն տուր. իւրաքանչիւրին իր
թուարկումին համեմատ ժառանգութիւն պիտի տրուի: 55 Սակայն երկիրը վիճակով պիտի
բաժնուի, եւ իրենց հայրերուն տոհմերուն անուններուն համեմատ պիտի ժառանգեն: 56
Վիճակին համեմատ պիտի բաժնուի իրենց ժառանգութիւնը՝ բազմաթիւ ու փոքրաթիւ
եղողներուն միջեւ»:

57 Ահա՛ւասիկ Ղեւտացիներուն թուարկուածները՝ իրենց գերդաստաններով. Գերսոնէ՝
Գերսոնեաններուն գերդաստանը, Կահաթէ՝ Կահաթեաններուն գերդաստանը, Մերարիէ՝
Մերարեաններուն գերդաստանը յառաջ եկաւ: 58 Ահա՛ւասիկ Ղեւտացիներուն
գերդաստանները.— Ղոբենեաններուն գերդաստանը, Քեբրոնեաններուն գերդաստանը,
Մոհողեաններուն գերդաստանը, Մուսեաններուն գերդաստանը ու Կորխեաններուն
գերդաստանը: 59 Կահաթ ծնաւ Ամրամը. Ամրամի կնոջ անունը Յոքաբեդ էր, Ղեւիի
աղջիկը, որուն մայրը զայն Եգիպտոսի մէջ ծնաւ Ղեւիի: Ան Ամրամի ծնաւ Ահարոնը,
Մովսէսը, եւ անոնց քոյրը՝ Մարիամը: 60 Ահարոնի ծնան՝ Նադաբ, Աբիուդ, Եղիազար ու
Իթամար. 61 բայց Նադաբ եւ Աբիուդ մեռան, երբ Տէրոջ առջեւ օտար կրակ կը
մատուցանէին: 62 Ասոնցմէ թուարկուածները, այսինքն մէկ ամսականէն վեր եղող բոլոր
արուները, քսաներեք հազար հոգի էին. արդարեւ անոնք Իսրայէլի որդիներուն հետ
չթուարկուեցան, քանի որ Իսրայէլի որդիներուն մէջ անոնց ժառանգութիւն տրուած չէր:

63 Մովաբի դաշտերուն մէջ, Երիքովի դիմաց, Յորդանանի մօտ, Իսրայէլի որդիները
թուարկող Մովսէսի ու Եղիազար քահանային թուարկածները ասոնք են: 64 Ասոնց մէջ
բնաւ մարդ մը չկար Իսրայէլի որդիներուն նախապէս թուարկուածներէն, որ Մովսէս եւ
Ահարոն քահանան Սինայի անապատին մէջ թուարկեցին: 65 Արդարեւ Տէրը անոնց

համար ըսեր էր թէ “անշո՛ւշտ անապատին մէջ պիտի մեռնին□. ուստի անոնցմէ ո՛չ մէկ
մարդ մնաց, բացի Յեփոնեան Քաղէբէ ու Նաւեան Յեսուէ:

ՍԱԼՊԱԱԴԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

27

Յովսէփի որդիին Մանասէի գերդաստաններէն՝ Մանասէի որդիին Մաքիրի որդիին
Գաղաադի որդիին Ոփերի որդիին Սալպաադի աղջիկները մօտեցան (ահա՛ւասիկ անոր
աղջիկներուն անունները.– Մահալա, Նուա, Էգղա, Մեղքա ու Թերսա), 2 Մովսէսի,
Եղիազար քահանային, իշխաններուն եւ ամբողջ համայնքին ներկայացան՝ Հանդիպումի
վրանին մուտքը, ու ըսին. 3 «Մեր հայրը անապատին մէջ մեռաւ. ան Տէրոջ դէմ
հաւաքուածներուն խումբին մէջ – Կորխի խումբին մէջ – չէր, բայց իր մեղքով մեռաւ եւ
որդիներ չունէր: 4 Ինչո՞ւ մեր հօր անունը իր գերդաստանին մէջէն ջնջուի, քանի որ որդի
չունէր. մեզի կալուա՛ծ տուէք մեր հօր եղբայրներուն մէջ»: 5 Մովսէս անոնց դատը Տէրոջ
ներկայացուց, 6 ու Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 7 «Սալպաադի աղջիկները շիտակ
խօսեցան. ա՛նպատճառ անոնց ժառանգութեան կալուած տուր իրենց հօր եղբայրներուն
մէջ, եւ անոնց հօր ժառանգութիւնը իրե՛նց փոխանցէ: 8 Նաեւ խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն՝
ըսելով. “Եթէ մարդ մը մեռնի ու որդի չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր աղջիկի՛ն
փոխանցեցէք: 9 Եթէ ան աղջիկ ալ չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր եղբայրներո՛ւն
տուէք: 10 Եթէ եղբայրներ ալ չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր հօ՛ր եղբայրներուն
տուէք: 11 Իսկ եթէ իր հայրը եղբայրներ չունենայ, անոր ժառանգութիւնը իր
գերդաստանին մէջ իր ամենամօ՛տ ազգականին տուէք, եւ անիկա՛ թող տիրանայ անոր:
Ասիկա Իսրայէլի որդիներուն դատաստանի կանոն պիտի ըլլայ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի
պատուիրեց□»:

ՅԵՍՈՒԻ Կ՛ԸՆՏՐՈՒԻ ԻԲՐ ՄՈՎՍԷՍԻ ՅԱՋՈՐԴ
(Բ. Օր. 31. 1-8)

12 Յետոյ Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Բարձրացի՛ր այդ Աբարիմ լեռը ու տե՛ս այն երկիրը, որ
Իսրայէլի որդիներուն կու տամ: 13 Զայն տեսնելէդ ետք՝ դո՛ւն ալ քու ժողովուրդիդ մէջ
պիտի ամփոփուիս, ինչպէս եղբայրդ Ահարոն ամփոփուեցաւ. 14 որովհետեւ դուք իմ
հրամանիս դէմ ընդվզեցաք Սին անապատին մէջ՝ համայնքին վիճաբանութեան ատեն,
եւ անոնց առջեւ զիս [ա]չփառաւորեցիք այն ջուրին քով»: (Ասիկա Կադէսի մէջ՝ Մերիպայի
ջուրն է, Սին անապատին մէջ:)
15 Մովսէս Տէրոջ խօսեցաւ՝ ըսելով. 16 «Տէրը, բոլոր [բ]մարդոց հոգիներուն Աստուածը,
այս համայնքին վրայ մարդ մը թող նշանակէ, 17 որպէսզի ան անոնց առջեւէն ելլէ ու
մտնէ, եւ զանոնք հանէ ու մտցնէ, որպէսզի Տէրոջ համայնքը անհովիւ ոչխարներու պէս
չըլլայ»:
18 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ա՛ռ քեզի Նաւէի որդին՝ Յեսուն, որուն վրայ Հոգի կայ, եւ դի՛ր
ձեռքդ անոր վրայ: 19 Կայնեցո՛ւր զայն Եղիազար քահանային ու ամբողջ համայնքին
առջեւ, պատուէ՛ր տուր անոր՝ անոնց աչքերուն առջեւ, 20 եւ դի՛ր քու պատիւէդ անոր
վրայ, որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը անոր հնազանդի: 21 Ան
Եղիազար քահանային առջեւ պիտի կայնի, որ անոր համար Ուրիմին դատավճիռը պիտի

[ա] Եբր.՝ չսրբացուցիք

[բ] Եբր.՝ մարմիններու

հարցնէ Տէրոջ առջեւ: Անոր հրամանով պիտի ելլեն ու անոր հրամանով պիտի մտնեն, ինք
եւ իրեն հետ բոլոր Իսրայէլի որդիներն ու ամբողջ համայնքը»: 22 Մովսէս ըրաւ ինչպէս
Տէրը իրեն պատուիրեր էր. առաւ Յեսուն, զայն Եղիազար քահանային եւ ամբողջ
համայնքին առջեւ կայնեցուց, 23 ու իր ձեռքերը անոր վրայ դնելով՝ անոր պատուէր
տուաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի [գ]միջոցով ըսեր էր:

ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ելք. 29. 38-46)

28

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Պատուիրէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛.
“Ուշադի՛ր եղէք որ իմ մատաղս եւ անուշահոտ պատարագներուս համար ընծայուած
հացս՝ սահմանուած ատենին ինծի մատուցանէք□: 3 Անոնց ըսէ՛. “Ահա՛ւասիկ այն
պատարագը՝ որ Տէրոջ պիտի մատուցանէք.– ամէն օր մէկ տարեկան երկու անարատ
գառ՝ իբր մշտատեւ ողջակէզ: 4 Մէկ գառը առտո՛ւն մատուցանէ, իսկ միւս գառը
իրիկուա՛ն դէմ մատուցանէ: 5 Նաեւ արդուի մը մէկ տասներորդ մասը նաշիհով հացի
ընծա՛յ մատուցանէ՛, ձիթենիին ձեթէն քառորդ հինէն ծեծուած իւղով: 6 Ասիկա Սինա լերան վրայ
[ա]սահմանուած մշտատեւ ողջակէզն է, իբր անուշահոտ պատարագ Տէրոջ: 7 Անոր
թափելիք նուէրը քառորդ հինէն ըլլայ՝ մէկ գառի համար. սո՛ւրբ տեղին մէջ թափէ օղին՝
իբր թափելիք նուէր Տէրոջ: 8 Միւս գառը իրիկուա՛ն դէմ մատուցանէ. զայն մատուցանէ՛
առտուան հացի ընծային պէս եւ անոր թափելիք նուէրին պէս, իբր անուշահոտ
պատարագ Տէրոջ□»:

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ԸՆԾԱՆ

9 «Իսկ Շաբաթ օրը մէկ տարեկան երկո՛ւ անարատ գառ մատուցանէ, ու իւղով
շաղուած երկու տասներորդ նաշիհ՝ հացի ընծայի համար, եւ անոր թափելիք նուէրը: 10
Ասիկա ամէն Շաբաթ օրուան ողջակէզն է, մշտատեւ ողջակէզէն ու անոր թափելիք
նուէրէն զատ»:

ԱՄՍԱԳԼՈՒԽԻ ԸՆԾԱՆ

11 «Ձեր ամսագլուխներուն՝ իբր ողջակէզ Տէրո՛ջ մատուցանեցէք արջառներէն երկու
զուարակ, մէկ խոյ ու մէկ տարեկան եօթը անարատ գառ: 12 Մատուցանեցէ՛ք նաեւ իւղով
շաղուած երեք տասներորդ նաշիհ իբր հացի ընծայ՝ մէկ զուարակի համար, իւղով
շաղուած երկու տասներորդ նաշիհ իբր հացի ընծայ՝ մէկ խոյի համար, 13 ու իւղով
շաղուած մէկ տասներորդ նաշիհ իբր հացի ընծայ՝ մէկ գառի համար. ասիկա ողջակէզ եւ
անուշահոտ պատարագ է Տէրոջ: 14 Անոնց թափելիք նուէրները պիտի ըլլան՝ կէս հինէն
գինի մէկ զուարակի համար, մէկ երրորդ հինէն՝ մէկ խոյի համար, եւ մէկ քառորդ հինէն՝
մէկ գառի համար: Ասիկա [բ]ամէն ամիս՝ մատուցուելիք ողջակէզն է՝ տարուան բոլոր
ամիսներուն համար: 15 Մշտատեւ ողջակէզէն զատ, մեղքի պատարագի համար այծերէն

[գ] Եբր.՝ ձեռքով

[ա] Կամ՝ ընծայուած, կամ՝ կատարուած

[բ] Եբր.՝ ամիսէ ամիս

Ողջակէզ մը՝ իր թափելիք նուէրով միասին՝ թող մատուցանուի Տէրոջ»:

ԲԱՂԱՐՋԱԿԵՐՔԻ ՏՕՆԻՆ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ղեւ. 23. 5-14)

16 «Առաջին ամսուան տասնչորրորդ օրը Տէրոջ Զատիկն է: 17 Այդ ամսուան
տասնհինգերորդ օրը տօն է: Եօթը օր բաղարջ թող ուտուի: 18 Առաջին օրը սո՛ւրբ ժողով
գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք: 19 Տէրոջ պատարա՛գ ու ողջակէ՛զ
մատուցանեցէք՝ արջառներէն երկու զուարակ, մէկ խոյ, ու մէկ տարեկան եօթը գառ.
անարա՛տ [գ]առէք զանոնք: 20 Անոնց հացի ընծան իւղով շաղուած նաշիհ ըլլայ. երե՛ք
տասներորդ մատուցանեցէք մէկ զուարակի համար, ու երկո՛ւ տասներորդ՝ մէկ խոյի
համար: 21 Մէ՛կ տասներորդ մատուցանեցէք եօթը գառներէն ամէն մէկ գառի համար: 22
Նաեւ մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ՝ ձեզի քաւութիւն ընելու համար:
23 Ասոնք մատուցանէ՛ք առտուան ողջակէզէն զատ, որ մշտատեւ ողջակէզն է: 24 Այդ
եօթը օրերուն՝ ամէ՛ն օր այսպէս անուշահոտ [դ]պատարա՛գ մատուցանեցէք Տէրոջ. ասիկա
պիտի մատուցուի մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր թափելիք նուէրէն զատ: 25 Եօթներորդ
օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք»:

ՀՈՒՆՁՔԻ ՏՕՆԻՆ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ղեւ. 23. 15-22)

26 «Երախայրիքի օրը, երբ ձեր Շաբաթներու տօնին մէջ Տէրոջ նոր հացի ընծայ
մատուցանէք, սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք: 27 Տէրոջ
անուշահոտ ողջակէզի համար՝ արջառներէն երկո՛ւ զուարակ, մէ՛կ խոյ, ու մէկ տարեկան
եօ՛թը գառ մատուցանեցէք: 28 Անոնց հացի ընծան իւղով շաղուած նաշիհ ըլլայ.– երեք
տասներորդ՝ մէկ զուարակի համար, երկու տասներորդ՝ մէկ խոյի համար, 29 մէկ
տասներորդ՝ եօթը գառներէն ամէն մէկ գառի համար: 30 Նաեւ այծերէն մէ՛կ նոխազ
մատուցանեցէք՝ ձեզի քաւութիւն ընելու համար: 31 Ասոնք՝ իրենց թափելիք նուէրներով՝
մատուցանեցէ՛ք մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր հացի ընծայէն զատ. անարա՛տ [ե]առէք
զանոնք»:

ԱՄԱՆՈՐԻ ՏՕՆԻՆ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ղեւ. 23. 23-25)

29

«Եօթներորդ ամիսը, ամսուան առաջին օրը, սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ
ծառայական գործ ըրէք: [ա]Փող հնչեցնելու" օր ըլլայ ձեզի: 2 Տէրոջ անուշահոտ ողջակէզի
համար՝ արջառներէն մէ՛կ զուարակ, մէ՛կ խոյ ու մէկ տարեկան եօ՛թը անարատ գառ
մատուցանեցէք: 3 Անոնց հացի ընծան իւղով շաղուած նաշիհ ըլլայ.– երեք տասներորդ՝

[գ] Եբր.՝ ունեցէք

[դ] Եբր.՝ պատարագի հաց

[ե] Եբր.՝ ունեցէք

[ա] Եբր.՝ Գոչիւնի

մէկ զուարակի համար, երկու տասներորդ՝ մէկ խոյի համար, 4 եւ մէկ տասներորդ՝ եօթը գառներէն ամէն մէկ գառի համար: 5 Նաեւ այծերէն մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ՝ ձեզի քաւութիւն ընելու համար, 6 ամսագլուխի ողջակէզն ու անոր հացի ընծան, նաեւ մշտատեւ ողջակէզն ու անոր հացի ընծան, եւ ասոնց թափելիք նուէրները իրենց կանոնին համաձայն մատուցանելէն զատ՝ իբր անուշահոտ պատարագ Տէրոջ»:

ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ղեւ. 23. 26-32)

7 «Այս եօթներորդ ամսուան տասներորդ օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք ու ձեր անձե՛րը [բ]խոնարհեցուցէք. ո՛չ մէկ գործ ըրէք: 8 Տէրոջ անուշահոտ ողջակէզի համար՝ արջառներէն մէ՛կ զուարակ, մէ՛կ խոյ եւ մէկ տարեկան եօ՛թը գառ մատուցանեցէք. անարա՛տ [գ]առէք զանոնք: 9 Անոնց հացի ընծան իւղով շաղուած նաշիհ ըլլայ.– երեք տասներորդ՝ մէկ զուարակի համար, երկու տասներորդ՝ մէկ խոյի համար, 10 ու մէկ տասներորդ՝ եօթը գառներէն ամէն մէկ գառի համար: 11 Նաեւ այծերէն մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, Քաւութեան օրը մատուցանուած մեղքի պատարագէն, մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր հացի ընծայէն, ու ասոնց թափելիք նուէրներէն զատ»:

ՏԱՂԱՒԱՐՆԵՐՈՒ ՏՕՆԻՆ ԸՆԾԱՆԵՐԸ
(Ղեւ. 23. 33-44)

12 «Եօթներորդ ամսուան տասնհինգերորդ օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք: Եօ՛թը օր Տէրոջ տօն կատարեցէք: 13 Տէրոջ ողջակէզի եւ անուշահոտ պատարագի համար՝ արջառներէն տասներե՛ք զուարակ, երկո՛ւ խոյ ու մէկ տարեկան տասնչո՛րս գառ մատուցանեցէք. անոնք անարատ թող ըլլան: 14 Անոնց հացի ընծան իւղով շաղուած նաշիհ ըլլայ.– երեք տասներորդ՝ տասներեք զուարակներէն ամէն մէկ զուարակի համար, երկու տասներորդ՝ երկու խոյերէն ամէն մէկ խոյի համար, 15 ու մէկ տասներորդ՝ տասնչորս գառներէն ամէն մէկ գառի համար: 16 Նաեւ այծերէն մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, մշտատեւ ողջակէզէն, անոր հացի ընծայէն եւ թափելիք նուէրէն զատ:

17 Երկրորդ օրը արջառներէն տասներկո՛ւ զուարակ, երկո՛ւ խոյ ու մէկ տարեկան տասնչո՛րս անարատ գառ մատուցանեցէք: 18 Անոնց հացի ընծան եւ թափելիք նուէրները՝ զուարակներուն, խոյերուն ու գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ ըլլան՝ կանոնին համաձայն: 19 Նաեւ այծերէն մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր հացի ընծայէն ու թափելիք նուէրներէն զատ:

20 Երրորդ օրը տասնմէ՛կ զուարակ, երկո՛ւ խոյ եւ մէկ տարեկան տասնչո՛րս անարատ գառ մատուցանեցէք: 21 Անոնց հացի ընծան ու թափելիք նուէրները՝ զուարակներուն, խոյերուն եւ գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ ըլլան՝ կանոնին համաձայն: 22 Նաեւ մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր հացի ընծայէն ու թափելիք նուէրէն զատ:

23 Չորրորդ օրը տա՛սը զուարակ, երկո՛ւ խոյ եւ մէկ տարեկան տասնչո՛րս անարատ

[բ] Եբր.՝ տառապեցուցէք

[գ] Եբր.՝ ունեցէք

գառ մատուցանեցէք: 24 Անոնց հացի ընծան ու թափելիք նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն եւ գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ ըլլան՝ կանոնին համաձայն: 25
Նաեւ այծերէն մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, մշտատեւ ողջակէզէն
եւ անոր հացի ընծայէն ու թափելիք նուէրէն զատ:

26 Հինգերորդ օրը ի՛նը զուարակ, երկո՛ւ խոյ եւ մէկ տարեկան տասնչո՛րս անարատ
գառ մատուցանեցէք: 27 Անոնց հացի ընծան ու թափելիք նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն եւ գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ ըլլան՝ կանոնին համաձայն: 28
Նաեւ մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր
հացի ընծայէն ու թափելիք նուէրէն զատ:

29 Վեցերորդ օրը ո՛ւթը զուարակ, երկո՛ւ խոյ եւ մէկ տարեկան տասնչո՛րս անարատ
գառ մատուցանեցէք: 30 Անոնց հացի ընծան ու թափելիք նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն եւ գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ ըլլան՝ կանոնին համաձայն: 31
Նաեւ մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր
հացի ընծայէն ու թափելիք նուէրներէն զատ:

32 Եօթներորդ օրը եօ՛թը զուարակ, երկո՛ւ խոյ եւ մէկ տարեկան տասնչո՛րս անարատ
գառ մատուցանեցէք: 33 Անոնց հացի ընծան ու թափելիք նուէրները՝ զուարակներուն,
խոյերուն եւ գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ ըլլան՝ կանոնին համաձայն: 34
Նաեւ մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ, մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր
հացի ընծայէն ու թափելիք նուէրէն զատ:

35 Ութերորդ օրը տօնախմբութիւն պիտի ըլլայ. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ընէք: 36
Տէրոջ ողջակէզի եւ անուշահոտ պատարագի համար՝ մէ՛կ զուարակ, մէ՛կ խոյ ու մէկ
տարեկան եօ՛թը անարատ գառ մատուցանեցէք: 37 Անոնց հացի ընծան ու թափելիք
նուէրները՝ զուարակին, խոյին ու գառներուն համար, իրենց թիւին համեմատ ըլլան՝
կանոնին համաձայն: 38 Նաեւ մէ՛կ նոխազ մատուցանեցէք իբր մեղքի պատարագ,
մշտատեւ ողջակէզէն եւ անոր հացի ընծայէն ու թափելիք նուէրէն զատ:

39 Ձեր հանդիսաւոր տօներուն մէջ ասո՛նք մատուցանեցէք Տէրոջ, ձեր ուխտերուն եւ
յօժարակամ ընծաներուն վերաբերեալ ողջակէզներէն, հացի ընծաներէն, թափելիք
նուէրներէն ու խաղաղութեան զոհերէն զատ»:

40 Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն հաղորդեց ամէն ինչ որ Տէրը Մովսէսի պատուիրեր
էր:

ՈՒԽՏԵՐՈՒ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

30

Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն [ա]տոհմապետներուն խօսեցաւ՝ ըսելով. 2 «Ահա՛ւասիկ ինչ
որ Տէրը պատուիրեց. եթէ մարդ մը Տէրոջ ուխտ ընէ, կամ երդում ընելով
[բ]պարտաւորութիւն մը ստանձնէ", իր խօսքը թող չդրժէ. իր բերանէն ելած ամէն խոստում
թող գործադրէ:

3 Եթէ կին մը Տէրոջ ուխտ ընէ եւ պարտաւորութիւն մը ստանձնէ իր
երիտասարդութեան ատեն՝ իր հօր տան մէջ, 4 ու անոր հայրը լսէ անոր ուխտը եւ անոր
ստանձնած պարտաւորութիւնը, բայց անոր հայրը լռէ անոր հանդէպ, անոր բոլոր
ուխտերը պիտի հաստատուին. նաեւ անոր ստանձնած ամէն պարտաւորութիւն պիտի
հաստատուի: 5 Իսկ եթէ անոր հայրը մերժէ անոր ուխտը՝ իր լսած օրը, անոր ուխտերէն եւ

[ա] Այսինքն՝ տոհմերու գլխաւորներուն

[բ] Եբր.՝ իր անձը կապով մը կապէ

*անոր ստանձնած պարտաւորութիւններէն ո՛չ մէկը պիտի հաստատուի, ու Տէրը անոր
պիտի ների, քանի որ անոր հայրը մերժած է անոր ուխտը:*
*6 Եթէ ամուսին ունի՝ ուխտ ըրած կամ իր շրթունքէն [գ]ստանձնումի անխոհեմ խօսք մը
ելած ատեն, 7 ու անոր ամուսինը լսէ եւ անոր հանդէպ լռէ իր լսած օրը, անոր ուխտերը
պիտի հաստատուին. նաեւ անոր ստանձնած պարտաւորութիւնները պիտի հաստատուին:
8 Բայց եթէ անոր ամուսինը մերժէ անոր ուխտը՝ իր լսած օրը, անոր ըրած ուխտն ու
շրթունքէն ելած ստանձնումի անխոհեմ խօսքը պիտի խզէ, եւ Տէրը անոր պիտի ների:*
*9 Բայց այրիի մը կամ վռնտուած կնոջ մը ուխտը – ստանձնուած որեւէ
պարտաւորութիւն – պիտի հաստատուի իրեն համար: 10 Եթէ ան իր ամուսինին տան մէջ
ուխտ ըրած է, կամ երդումով պարտաւորութիւն մը ստանձնած է, 11 եւ անոր ամուսինը՝
լսած ըլլալով՝ անոր հանդէպ լռած է ու մերժած չէ անոր ուխտը, անոր բոլոր ուխտերը
պիտի հաստատուին. նաեւ անոր ստանձնած ամէն պարտաւորութիւն պիտի հաստատուի:
12 Բայց եթէ անոր ամուսինը զանոնք խզած է իր լսած օրը, ուխտ ընելու կամ ստանձնումի
համար անոր շրթունքէն ելած ոչինչ պիտի հաստատուի, քանի որ անոր ամուսինը
զանոնք խզած է, ու Տէրը անոր պիտի ների: 13 Անոր ամուսինը կրնայ հաստատել կամ
անոր ամուսինը կրնայ խզել ամէն ուխտ եւ ինքզինք [դ]խոնարհեցնելու համար ստանձնուած
ամէն երդում: 14 Եթէ անոր ամուսինը անոր հանդէպ լռէ օրէ օր, հաստատած կ՚ըլլայ
անոր բոլոր ուխտերն ու անոր ստանձնած բոլոր պարտաւորութիւնները. զանոնք
հաստատած կ՚ըլլայ, քանի որ անոր հանդէպ լռած է իր լսած օրը: 15 Բայց եթէ իր լսած
օրէն ետք որեւէ կերպով զանոնք խզէ, ի՛նք պիտի կրէ անոր անօրէնութիւնը»:*
*16 Մարդու մը եւ անոր կնոջ միջեւ, ու հօր մը եւ երիտասարդութեան ատեն իր հօր
տունը բնակող աղջիկին միջեւ պահուելիք կանոնները ասո՛նք են, որ Տէրը Մովսէսի
պատուիրեց:*

ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԵՐԱԶՄ՝ ՄԱԴԻԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

31

*Տէրը Մովսէսի խօսեցաւ՝ ըսելով. 2 «Մադիանացիներէն Իսրայէլի որդիներուն վրէ՛ժը
առ. ապա քու ժողովուրդիդ մէջ պիտի ամփոփուիս»: 3 Մովսէս ալ ժողովուրդին խօսեցաւ՝
ըսելով. «Ձեզմէ մարդիկ թող զինուին զինուորութեան համար, ու Մադիամի դէմ [ա]երթան,
որ Մադիամէն Տէրոջ վրէժը առնեն: 4 Ամէն տոհմէ հազա՛ր մարդ զինուորութեան
ղրկեցէք, Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն»: 5 Ուստի Իսրայէլի հազարաւորներէն՝ իւրաքանչիւր
տոհմէն հազար մարդ ընտրուեցաւ, այսինքն տասներկու հազար մարդ՝ [բ]պատերազմի
համար զինուած: 6 Մովսէս զինուորութեան ղրկեց զանոնք, իւրաքանչիւր տոհմէն հազար
մարդ. ու անոնց հետ [գ]պատերազմի ղրկեց Եղիազար քահանային որդին՝ Փենեհէսը, որուն
ձեռքն էին սուրբ առարկաները ու մեծագոչ փողերը: 7 Մադիանացիներուն դէմ
[դ]պատերազմի գացին, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր, եւ անոնց բոլոր արուները*

[գ] *Եբր.՝ իր անձը կապող*

[դ] *Եբր.՝ տառապեցնելու*

[ա] *Եբր.՝ ըլլան*

[բ] *Եբր.՝ զինուորութեան*

[գ] *Եբր.՝ զինուորութեան*

[դ] *Եբր.՝ զինուորութեան*

մեռցուցին: 8 Անոնց սպաննուածներէն զատ՝ Մադիամի թագաւորներն ալ մեռցուցին,
այսինքն՝ Եւին, Ռոկոմը, Սուրը, Ուրը եւ Ռոբէն — Մադիամի հինգ թագաւորները: Բէովրի
որդին՝ Բաղաամն ալ սուրով մեռցուցին: 9 Իսրայէլի որդիները Մադիամի կիներն ու
անոնց մանուկները գերեվարեցին, եւ անոնց բոլոր անասունները, ամբողջ խաշինքն ու
ամբողջ գոյքերը կողոպտեցին: 10 Անոնց բնակած բոլոր քաղաքները եւ բոլոր գիւղակները
կրակով այրեցին: 11 Ամբողջ աւարն ու ամբողջ թալանը յափշտակեցին՝ մարդէ մինչեւ
անասուն, 12 ու գերիները, թալանը եւ աւարը բերին Մովսէսի, Եղիազար քահանային ու
Իսրայէլի որդիներուն համայնքին, բանակավայրը՝ որ Երիքովի դիմաց, Յորդանանի մօտ,
Մովաբի դաշտերուն մէջ էր:

ԲԱՆԱԿԸ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

13 Մովսէս, Եղիազար քահանան ու համայնքին բոլոր իշխանները բանակավայրէն
դուրս ելան զանոնք դիմաւորելու: 14 Մովսէս զայրացաւ [ե]պատերազմէն վերադարձող
զօրագունդերու վերատեսուչներուն՝ հազարապետներուն ու հարիւրապետներուն դէմ, 15
եւ ըսաւ անոնց. «Միթէ բոլոր [զ]կիները ո՞ղջ պահեցիք: 16 Ահա՛ Բաղաամի [է]խրատով
ատո՛նք պատճառ եղան, որ Իսրայէլի որդիները Տէրոջ հանդէպ ուխտազանց ըլլան
Փէովրի արարքին մէջ, եւ Տէրոջ համայնքին վրայ այն պատուհասը եղաւ: 17 Ուստի հիմա
մեռցուցէ՛ք մանուկներէն ամէ՛ն արու. նաեւ մեռցուցէ՛ք ամէն կին՝ որ [ը]այր մարդու"
անկողին գիտցած է: 18 Սակայն ձեզի համար ո՛ղջ պահեցէք այն բոլոր մանկահասակ
կիները, որ այր մարդու անկողին գիտցած չեն: 19 Իսկ դուք եօթը օր բանակավայրէն
դո՛ւրս մնացէք. ո՛վ որ անձ մը մեռցուցեր է եւ ո՛վ որ սպաննուածի մը դպեր է, երրորդ օրն
ու եօթներորդ օրը թող [թ]մաքրուի, թէ՛ դուք եւ թէ՛ ձեր գերիները: 20 Մաքրեցէ՛ք ամէն
հագուստ, ամէն մորթէ առարկայ, ամէն այծի մազէ բանուածք, ու ամէն փայտէ անօթ»:

21 Եղիազար քահանան պատերազմի գացող զինուորներուն ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ
օրէնքին կանոնը, որ Տէրը Մովսէսի պատուիրեց.— 22 միա՛յն ոսկին, արծաթը, պղինձը,
երկաթը, անագն ու կապարը 23 — ամէն բան որ կրնայ կրակի [ժ]դիմանալ — կրակէ՛
անցուցէք, որ մաքրուած ըլլայ. սակայն [ի]մաքրութեա՛ն ջուրով ալ մաքրեցէք: Կրակի
չդիմացող ամէն բան ջուրէ՛ անցուցէք, 24 ու եօթներորդ օրը ձեր հագուստնե՛րը լուացէք,
որ մաքրուած ըլլաք. յե՛տոյ բանակավայրին մէջ մտէք»:

ԱՒԱՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

[ե] Եբր.՝ զինուորութենէն

[զ] Եբր.՝ էգերը

[է] Եբր.՝ խօսքով

[ը] Եբր.՝ արուի

[թ] Եբր.՝ մեղքէ մաքրուի

[ժ] Եբր.՝ մէջ մտնել

[ի] Եբր.՝ կեղտոտութեա՛ն

*25 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 26 «Եղիազար քահանային ու համայնքին
նահապետներուն հետ՝ առնուած թալանին գումա՛րը առ, մարդէ մինչեւ անասուն: 27 Այս
թալանը երկո՛ւ մասի բաժնէ՝ զինուորութեան [լ]գացող [խ]պատերազմողներուն եւ ամբողջ
համայնքին միջեւ: 28 Զինուորութեան գացող պատերազմիկներէն Տէրոջ հա՛րկը հաւաքէ
– հինգ հարիւրէն [ծ]մէկը – թէ՛ մարդոցմէն, թէ՛ արջառներէն, թէ՛ էշերէն եւ թէ
ոչխարներէն. 29 այս հարկը անոնց ստացած կէսէն ա՛ռ ու Եղիազար քահանայի՛ն տուր՝
իբր Տէրոջ բարձրացնելիք ընծայ: 30 Իսկ Իսրայէլի որդիներուն ստացած կէսէն՝ յիսունէն
մէ՛կ մասը առ, թէ՛ մարդոցմէն, թէ՛ արջառներէն, թէ՛ էշերէն, թէ՛ ոչխարներէն, եւ թէ
ամէն տեսակ անասունէ, ու զանոնք Տէրոջ խորանին [կ]պաշտօնը կատարող"
Ղեւտացիներո՛ւն տուր»: 31 Մովսէս ու Եղիազար քահանան Տէրոջ Մովսէսի
պատուիրածին համաձայն ըրին:*

*32 Թալանը, այսինքն զինուորներուն գրաւած կողոպուտին [հ]գումարը, սա՛ էր.– վեց
հարիւր եօթանասունհինգ հազար ոչխար, 33 եօթանասուներկու հազար արջառ, 34 եւ
վաթսունմէկ հազար էշ. 35 իսկ այր մարդու անկողին չգիտցող կիները՝ բոլորը
երեսուներկու հազար [ձ]անձ էին:*

*36 Զինուորութեան գացողներուն բաժինը – ստացած կէսը – սա՛ եղաւ.– թիւով երեք
հարիւր երեսունեօթը հազար հինգ հարիւր ոչխար 37 – ոչխարներէն Տէրոջ հարկը վեց
հարիւր եօթանասունհինգ եղաւ –, 38 երեսունվեց հազար արջառ – որոնցմէ Տէրոջ հարկը
եօթանասուներկու եղաւ –, 39 երեսուն հազար հինգ հարիւր էշ – որոնցմէ Տէրոջ հարկը
վաթսունմէկ եղաւ –, 40 եւ տասնվեց հազար անձ – որոնցմէ Տէրոջ հարկը երեսուներկու
անձ եղաւ: 41 Մովսէս Տէրոջ բարձրացնելիք ընծային հարկը Եղիազար քահանային
տուաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:*

*42 Իսրայէլի որդիներուն ստացած կէսէն ալ, որ Մովսէս զինուորներուն բաժինէն
զատեր էր, 43 (համայնքին կէս մասը երեք հարիւր երեսունեօթը հազար հինգ հարիւր
ոչխար, 44 երեսունվեց հազար արջառ, 45 երեսուն հազար հինգ հարիւր էշ 46 ու
տասնվեց հազար անձ էր,) 47 Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն այս կէսէն՝ թէ՛ մարդէն, թէ՛
անասունէն՝ յիսունէն մէկ մասը առաւ եւ Տէրոջ խորանին [ղ]պաշտօնը կատարող"
Ղեւտացիներուն տուաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:*

*48 Զօրքին հազարաւորներուն վերատեսուչները, այսինքն հազարապետներն ու
հարիւրապետները, Մովսէսի մօտեցան 49 եւ Մովսէսի ըսին. «Քու ծառաներդ՝ մեր ձեռքին
տակ եղող պատերազմիկներուն գումարը առինք, ու մեզմէ ո՛չ մէկ մարդ կը պակսի: 50
Ուստի Տէրոջ մատաղ կը մատուցանենք իւրաքանչիւրս՝ ինչ որ գտանք – ոսկիէ իրեր,
շղթաներ, ապարանջաններ, մատանիներ, գինդեր եւ [ճ]մանեակներ –, մեր անձերուն*

[լ] *Եբր.՝ դուրս ելլող*

[խ] *Եբր.՝ պատերազմը բռնողներուն*

[ծ] *Եբր.՝ մէկ անձ*

[կ] *Եբր.՝ պահպանութիւնը ընող*

[հ] *Կամ՝ մնացորդը, եւ կամ՝ բազմութիւնը*

[ձ] *Եբր.՝ մարդկային անձ*

[ղ] *Եբր.՝ պահպանութիւնը ընող*

[ճ] *Կամ՝ լանջազգեղ կամարներ*

*քաւութիւն ընելու համար Տէրոջ առջեւ»: 51 Մովսէս ու Եղիազար քահանան անոնցմէ
ոսկին առին. բոլորն ալ բանուած իրեր էին: 52 Հազարապետներէն եւ հարիւրապետներէն
Տէրոջ մատուցանուած բարձրացնելիք ընծային ամբողջ ոսկին՝ տասնվեց հազար եօթը
հարիւր յիսուն սիկղ էր: 53 (Զինուորներէն իւրաքանչիւրը իրեն համար կողոպուտ առեր
էր:) 54 Մովսէս ու Եղիազար քահանան՝ հազարապետներէն եւ հարիւրապետներէն ոսկին
առին ու Հանդիպումի վրանը բերին, որպէս Իսրայէլի որդիներուն յիշատակը Տէրոջ
առջեւ:*

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԳՏՆՈՒՈՂ ՏՈՀՄԵՐԸ
(Բ. Օր. 3. 12-22)

32

*Գադի որդիները եւ Ռուբէնի որդիները յոյժ շատ խաշինք ունէին. տեսան Յազերի
երկիրն ու Գաղաադի երկիրը, եւ ահա՛ այդ տեղը խաշինք պահելու յարմար տեղ մըն էր: 2
Ուստի Գադի որդիներն ու Ռուբէնի որդիները գացին եւ Մովսէսի, Եղիազար քահանային ու
համայնքի իշխաններուն ըսին. 3 «Ատարովթ, Դեբոն, Յազեր, Նամրա, Եսեբոն, Եղէաղէ,
Սեբամա, Նաբաւ եւ Բէան, 4 այսինքն Տէրոջ Իսրայէլի համայնքին առջեւ զարկած
երկիրը, խաշինք պահելու յարմար երկիր մըն է, ու քու ծառաներդ խաշինք ունին»: 5
Ուստի ըսին. «Եթէ մենք [ա]առջեւդ շնորհք գտանք, այս երկիրը քու ծառաներուդ թող տրուի
իբր կալուած. մեզ Յորդանանէն մի՛ անցըներ»:*

*6 Մովսէս Գադի որդիներուն եւ Ռուբէնի որդիներուն ըսաւ. «Ձեր եղբայրները
պատերազմի երթան, իսկ դուք հո՞ս կենաք: 7 Ինչո՞ւ Իսրայէլի որդիներուն սիրտը կը
բեկանէք, որ չանցնին այն երկիրը՝ որ Տէրը անոնց տուած է: 8 Ձեր հայրերը ա՛յսպէս
ըրին, երբ զանոնք Կադէս-Բառնեայէն ղրկեցի՝ երկիրը տեսնելու համար: 9 Արդարեւ
անոնք մինչեւ Եսքողի ձորը բարձրացան ու երկիրը տեսան, եւ Իսրայէլի որդիներուն
սիրտը բեկանեցին, որպէսզի չմտնեն այն երկիրը՝ որ Տէրը անոնց տուեր էր: 10 Նոյն օրը
Տէրոջ բարկութիւնը բորբոքեցաւ ու երդում ըրաւ՝ ըսելով. 11 “Եգիպտոսէն բարձրացած
մարդիկը – քսան տարեկանէն վեր եղողները – բնա՛ւ պիտի չտեսնեն այն [բ]երկիրը, որ
երդումով խոստացայ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի. քանի որ լման չհետեւեցան ինծի,
12 բացի Կենեզեան Յեփոնէի որդիէն՝ Քաղէբէ, ու Նաւէի որդիէն՝ Յեսուէ, որոնք լման
հետեւեցան Տէրոջ”: 13 Տէրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի դէմ բորբոքեցաւ, ու զանոնք
քառասուն տարի անապատին մէջ թափառեցուց, մինչեւ որ Տէրոջ առջեւ չարիք գործող
ամբողջ սերունդը սպառեցաւ: 14 Եւ ահա՛ դուք, մեղաւոր մարդոց շառաւիղներ, ձեր
հայրերուն տեղը կանգնած էք, որպէսզի Իսրայէլի դէմ Տէրոջ բորբոքած բարկութիւնը
դարձեալ աւելցնէք: 15 Արդարեւ եթէ դուք անկէ հեռանաք, ան ալ դարձեալ այս
ժողովուրդը անապատին մէջ պիտի ձգէ, ու դուք այս ամբողջ ժողովուրդը պիտի
բնաջնջէք»:*

*16 Անոնք մօտեցան անոր եւ ըսին. «Մենք հոս փարախներ պիտի կառուցանենք մեր
խաշինքին համար, ու քաղաքներ՝ մեր մանուկներուն համար: 17 Բայց մենք արտօրալով
պիտի զինուինք եւ Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն երթանք, մինչեւ որ զանոնք իրենց
տեղը տանինք. իսկ մեր մանուկները պարսպապատ քաղաքներուն մէջ պիտի մնան՝*

[ա] *Եբր.՝* աչքերուդ

[բ] *Եբր.՝* հողը

երկրին բնակիչներուն [գ]պատճառով: 18 Մինչեւ որ Իսրայէլի որդիներէն իւրաքանչիւրը իր ժառանգութիւնը չժառանգէ, մենք մեր տուները պիտի չվերադառնանք. 19 արդարեւ մենք անոնց հետ պիտի չժառանգենք Յորդանանի միւս կողմը, աւելի անդին, որովհետեւ մեր ժառանգութիւնը մեզի [դ]տրուած է Յորդանանի ա՛յս կողմը, դէպի արեւելք»:

20 Մովսէս անոնց ըսաւ. «Եթէ սա՛ բանը ընէք, եթէ Տէրոջ առջեւ զինուիք պատերազմի համար, 21 ու բոլորդ զինուած՝ Յորդանանէն անցնիք Տէրոջ առջեւ, մինչեւ որ ան իր թշնամիները իր առջեւէն վտարէ 22 եւ այն երկիրը Տէրոջ առջեւ նուաճուի, ու յետոյ վերադառնաք, Տէրոջ առջեւ եւ Իսրայէլի առջեւ անմեղ պիտի ըլլաք ու այս երկիրը Տէրոջ առջեւ ձեր կալուածը պիտի ըլլայ: 23 Բայց եթէ այսպէս չընէք, ահա՛ Տէրոջ դէմ մեղանչած կ՚ըլլաք, եւ գիտցէ՛ք թէ ձեր մեղքը ձեզ պիտի գտնէ: 24 Ձեր մանուկներուն համար քաղաքներ կառուցանեցէ՛ք, ու ձեր ոչխարներուն համար՝ փարախներ. բայց ձեր բերանէն ելած խոստումը գործադրեցէ՛ք»:

25 Գադի որդիները եւ Ռուբէնի որդիները խօսեցան Մովսէսի՝ ըսելով. «Ծառաներդ մեր տիրոջ պատուիրածին համաձայն պիտի ընենք: 26 Մեր մանուկները, մեր կիները, մեր խաշինքն ու մեր բոլոր անասունները հո՛ն՝ Գաղաադի քաղաքներուն մէջ թող [ե]մնան: 27 Բայց ծառաներդ՝ մեր տիրոջ ըսածին համաձայն, բոլորս ալ՝ զինուորութեան համար զինուած՝ Տէրոջ առջեւ պիտի անցնինք պատերազմի համար»:

28 Հետեւաբար Մովսէս անոնց մասին պատուէր տուաւ Եղիազար քահանային, Նաւէի որդիին՝ Յեսուի, եւ Իսրայէլի որդիներուն տոհմերու նահապետներուն. 29 Մովսէս անոնց ըսաւ. «Եթէ Գադի որդիներն ու Ռուբէնի որդիները՝ բոլորն ալ պատերազմի համար զինուած՝ Տէրոջ առջեւ Յորդանանէն անցնին ձեզի հետ, եւ այն երկիրը ձեր առջեւ նուաճուի, Գաղաադի երկիրը անո՛նց տուէք իբր կալուած: 30 Բայց եթէ զինուած չանցնին ձեզի հետ, Քանանի երկրին մէջ պիտի ստանան իրենց կալուածը՝ ձեզի հետ»: 31 Գադի որդիներն ու Ռուբէնի որդիները պատասխանեցին. «Տէրը քու ծառաներուդ ի՛նչպէս պատուիրեց, ա՛յնպէս պիտի ընենք: 32 Մենք՝ զինուած՝ Քանանի երկիրը պիտի անցնինք Տէրոջ առջեւ, որպէսզի մեր ժառանգութեան կալուածը Յորդանանի ա՛յս կողմը ըլլայ»: 33 Ուստի Մովսէս անոնց – այսինքն՝ Գադի որդիներուն, Ռուբէնի որդիներուն եւ Յովսէփեան Մանասէի կէս տոհմին – տուաւ Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին թագաւորութիւնը ու Բասանի Ովգ թագաւորին թագաւորութիւնը, երկիրը՝ իր քաղաքներով ու երկրին քաղաքներուն շրջակայ հողամասերով:

34 Գադի որդիները կառուցանեցին Դեբոնը, Ատարովթը, Արոէրը, 35 Ատրոթ-Սովփանը, Յազերը, Յոգբեհան, 36 Բեթնամրան ու Բեթարանը – պարսպապատ քաղաքներ –, նաեւ ոչխարներու փարախներ:

37 Ռուբէնի որդիները կառուցանեցին Եսեբոնը, Եղէաղէն, Կարիաթեմը, 38 Նաբաւը եւ Բահաղ-Մէոնը – որոնց անունները փոխուեցան –, նաեւ Սեբաման, ու իրենց կառուցանած քաղաքները [գ]իրենց անուններով կոչեցին:

39 Մանասէեան Մաքիրի որդիները Գաղաադ գացին, զայն գրաւեցին, եւ անոր մէջ բնակող Ամորհացիները վտարեցին: 40 Մովսէս Գաղաադը տուաւ Մանասէեան Մաքիրի, եւ ան հոն բնակեցաւ: 41 Մանասէեան Յայիր գնաց, անոնց գիւղաքաղաքները գրաւեց, ու

[գ] Եբր.՝ երեսէն

[դ] Եբր.՝ եկած

[ե] Եբր.՝ ըլլան

[գ] Կամ՝ ուրիշ

*զանոնք [է]Հաւոթ-Յայիր" կոչեց: 42 Իսկ Նոբահ գնաց, Կանաթը եւ անոր գիւղերը գրաւեց,
ու զայն Նոբահ կոչեց՝ իր անունով:*

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ՄՈՎԱԲ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

33

*Ահա՛ւասիկ Մովսէսի եւ Ահարոնի [ա]միջոցով Եգիպտոսի երկրէն իրենց
զօրաբաժիններով ելլող Իսրայէլի որդիներուն իջեւանները: 2 Մովսէս անոնց
իջեւաններուն համեմատ իրենց երթերը գրեց՝ Տէրոջ հրամանով, ու իրենց երթերուն
համեմատ ահա՛ւասիկ անոնց իջեւանները: 3 Առաջին ամսուան մէջ, այսինքն առաջին
ամսուան տասնհինգերորդ օրը, Ռամեսէսէն մեկնեցան. Զատիկին հետեւեալ օրը՝ Իսրայէլի
որդիները բարձրացած ձեռքով դուրս ելան բոլոր Եգիպտացիներուն աչքերուն առջեւ, 4
երբ Եգիպտացիները իրենց մեռելները կը թաղէին, քանի որ Տէրը անոնց բոլոր
անդրանիկները զարկեր էր, եւ Տէրը անոնց աստուածներուն դէմ [բ]դատավճիռ արձակեր
էր":*
*5 Իսրայէլի որդիները Ռամեսէսէն մեկնելով՝ Սոկքովթ բանակեցան, 6 ու Սոկքովթէն
մեկնելով՝ Եթոմ բանակեցան, որ անապատին ծայրն է: 7 Եթոմէն մեկնելով դէպի
Փիհայիրոթ վերադարձան, որ Բահաղ-Սեփոնի դիմաց է, եւ Մագդոլի առջեւ բանակեցան: 8
Փիհայիրոթի առջեւէն մեկնելով ու ծովուն մէջտեղէն անցնելով՝ անապատը հասան, եւ
Եթոմի անապատին մէջ երեք օրուան ճամբայ քալելով՝ Մարա բանակեցան: 9 Մարայէն
մեկնելով՝ Եղիմ հասան. Եղիմի մէջ տասներկու ջուրի ակ ու եօթանասուն արմաւենի
կային, եւ հոն բանակեցան: 10 Եղիմէն մեկնելով՝ Կարմիր ծովուն քով բանակեցան. 11
Կարմիր ծովէն մեկնելով՝ Սինի անապատը բանակեցան. 12 Սինի անապատէն մեկնելով՝
Դափկա բանակեցան. 13 Դափկայէն մեկնելով՝ Եղուս բանակեցան. 14 Եղուսէն մեկնելով՝
Ռափիդիմ բանակեցան, ուր ժողովուրդին համար խմելու ջուր չկար: 15 Ռափիդիմէն
մեկնելով՝ Սինայի անապատը բանակեցան. 16 Սինայի անապատէն մեկնելով՝ Կիբրոթ-
Հաթթաւա բանակեցան. 17 Կիբրոթ-Հաթթաւայէն մեկնելով՝ Ասերովթ բանակեցան. 18
Ասերովթէն մեկնելով՝ Ռաթամա բանակեցան. 19 Ռաթամայէն մեկնելով՝ Ռեմոն-Փարէս
բանակեցան. 20 Ռեմոն-Փարէսէն մեկնելով՝ Լեբնա բանակեցան. 21 Լեբնայէն մեկնելով՝
Ռեսսա բանակեցան. 22 Ռեսսայէն մեկնելով՝ Կէելաթա բանակեցան. 23 Կէելաթայէն
մեկնելով՝ Սոփար լեռը բանակեցան. 24 Սոփար լեռնէն մեկնելով՝ Քարադա բանակեցան.
25 Քարադայէն մեկնելով՝ Մակեղոթ բանակեցան. 26 Մակեղոթէն մեկնելով՝ Թահաթ
բանակեցան. 27 Թահաթէն մեկնելով՝ Թարա բանակեցան. 28 Թարայէն մեկնելով՝
Մատեկա բանակեցան. 29 Մատեկայէն մեկնելով՝ Հասմոնա բանակեցան. 30 Հասմոնայէն
մեկնելով՝ Մոսերոթ բանակեցան. 31 Մոսերոթէն մեկնելով՝ Բանէ-Յական բանակեցան. 32
Բանէ-Յականէն մեկնելով՝ Հոր-Գադգադ բանակեցան. 33 Հոր-Գադգադէն մեկնելով՝
Ետեբաթա բանակեցան. 34 Ետեբաթայէն մեկնելով՝ Եբրոնա բանակեցան. 35 Եբրոնայէն
մեկնելով՝ Գասիոն-Գաբեր բանակեցան. 36 եւ Գասիոն-Գաբերէն մեկնելով՝ Սինի
անապատը բանակեցան, այսինքն՝ Կադէս:*
*37 Կադէսէն մեկնելով՝ Հովր լեռը բանակեցան, որ Եդովմի երկրին ծայրն է: 38 Ահարոն
քահանան Տէրոջ հրամանով Հովր լեռը բարձրացաւ ու հոն մեռաւ, Իսրայէլի որդիներուն*

[է] *Այսինքն՝ Յայիրի գիւղաքաղաքները*

[ա] *Եբր.՝ ձեռքով*

[բ] *Եբր.՝ դատաստան ըրեր էր*

Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն քառասուներորդ տարուան հինգերորդ ամսուան առաջին օրը:
39 Ահարոն Հովր լերան վրայ մեռած ատեն հարիւր քսաներեք տարեկան էր:
40 Քանանի երկրին հարաւային կողմը բնակող Արադի [գ]Քանանիս թագաւորը Իսրայէլի որդիներուն հասնիլը լսեց:
41 Հովր լեռնէն մեկնելով՝ Սելմոնա բանակեցան. 42 Սելմոնայէն մեկնելով՝ Փունոն
բանակեցան. 43 Փունոնէն մեկնելով՝ Ոբովթ բանակեցան. 44 Ոբովթէն մեկնելով՝ Մովաբի
սահմանին մէջ եղող Իյէ-Աբարիմ բանակեցան. 45 Իյէ-Աբարիմէն մեկնելով՝ Դեբոն-Գադ
բանակեցան. 46 Դեբոն-Գադէն մեկնելով՝ Գելմոն-Դեբլաթէմ բանակեցան. 47 Գելմոն-Դեբլաթէմէն մեկնելով՝ Աբարիմի լեռները բանակեցան, Նաբաւի առջեւ. 48 եւ Աբարիմի
լեռներէն մեկնելով՝ Մովաբի դաշտերուն մէջ բանակեցան, Երիքովի դիմաց, Յորդանանի
մօտ: 49 Ուստի անոնք Յորդանանի մօտ բանակեցան, Բեթեսիմոթէն մինչեւ Աբէլ-Սատիմ, Մովաբի դաշտերուն մէջ:

ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ՝ ՅՈՐԴԱՆԱՆԷՆ ԱՆՑՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

50 Տէրը Մովաբի դաշտերուն մէջ, Երիքովի դիմաց, Յորդանանի մօտ, խօսեցաւ
Մովսէսի՝ ըսելով. 51 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Երբ Յորդանանէն
Քանանացիներուն երկիրը անցնիք, 52 այդ երկրին բոլոր բնակիչները ձեր առջեւէն
վտարեցէ՛ք, անոնց բոլոր պատկերազարդ կոթողները կործանեցէ՛ք, բոլոր [դ]ձուլածոյ
կուռքերը" կործանեցէ՛ք, ու բոլոր բարձր տեղերը փլցուցէ՛ք: 53 Այդ երկրին տիրացէ՛ք եւ
անոր մէջ բնակեցէ՛ք, որովհետեւ այդ երկիրը ձեզի՛ տուի՝ որ անոր տիրանաք: 54 Այդ
երկիրը վիճակո՛վ պիտի ժառանգէք ձեր գերդաստաններուն համեմատ. բազմաթիւ
եղողին՝ շատ ժառանգութիւն պիտի տաք, ու փոքրաթիւ եղողին՝ քիչ ժառանգութիւն պիտի
տաք. իւրաքանչիւրին կալուածը պիտի ըլլայ այն տեղը, ուր իր վիճակը ելած է. ձեր
հայրերուն տոհմերուն համեմատ պիտի ժառանգէք: 55 Բայց եթէ այդ երկրին բնակիչները
ձեր առջեւէն չվտարէք, իրենցմէ անոնք որ թողուք՝ ձեր աչքերուն խայթոցներ եւ ձեր
կողերուն փուշեր պիտի ըլլան, ու ձեր բնակած երկրին մէջ ձեզի պիտի թշնամանան: 56
Եւ ինչ որ մտածեր էի անոնց ընել, նոյնը պիտի ընեմ ձեզի□»:

ԵՐԿՐԻՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

34

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Իսրայէլի որդիներուն պատուիրէ՛ եւ անոնց ըսէ՛.
“Երբ Քանանի երկիրը մտնէք, (ահա՛ւասիկ այն երկիրը՝ որ պիտի [ա]տրուի ձեզի իբր
ժառանգութիւն, այսինքն Քանանի երկիրը՝ իր սահմաններով,) 3 ձեր հարաւային
[բ]սահմանը՝ Սինի անապատէն մինչեւ Եդովմի եզերքը պիտի ըլլայ: Արեւելքէն՝ ձեր
հարաւային սահմանը Աղի ծովուն ծայրէն պիտի [գ]սկսի. 4 յետոյ ձեր սահմանը Ակրաբիմի
զառիվերին հարաւային կողմը պիտի դառնայ, Սինէն պիտի անցնի, եւ Կադէս-Բառնեայի

[գ] Կամ՝ քանանացի

[դ] Եբր.՝ ձուլածոյ պատկերները

[ա] Եբր.՝ իյնայ

[բ] Եբր.՝ կողմը

[գ] Եբր.՝ ըլլայ

հարաւային կողմը յանգի. ապա Ասար-Ադդարէն ելլելով Ասեմոնէն պիտի անցնի, 5 ու սահմանը Ասեմոնէն մինչեւ Եգիպտոսի վտակը պիտի դառնայ եւ ծովը յանգի:

6 Արեւմտեան սահմանին համար՝ [դ]Մեծ ծովը" պիտի ունենաք իբր սահման. ա՛յս պիտի ըլլայ ձեր արեւմտեան սահմանը:

7 Ահա՛ւասիկ ձեր հիւսիսային սահմանը.- Մեծ ծովէն մինչեւ Հովր լեռը նշանակեցէ՛ք ձեզի. 8 Հովր լեռնէն մինչեւ Եմաթի մուտքը նշանակեցէ՛ք, ու սահմանը Սեդադ պիտի յանգի: 9 Ապա սահմանը Զեփրոնէն պիտի ելլէ եւ Ասար-Ենան յանգի. ա՛յս պիտի ըլլայ ձեր հիւսիսային սահմանը:

10 Ձեր արեւելեան սահմանին համար՝ Ասար-Ենանէն մինչեւ Սեփամ նշանակեցէ՛ք: 11 Այս սահմանը Սեփամէն Ռեբղա պիտի իջնէ, Այինի արեւելեան կողմը. յետոյ սահմանը պիտի իջնէ ու Քեներէթի ծովուն [ե]եզերքին դպչի", արեւելեան կողմը: 12 Ապա սահմանը Յորդանան պիտի իջնէ եւ Աղի ծովը յանգի: Ա՛յս պիտի ըլլայ ձեր երկիրը՝ իր շրջակայ սահմաններով□»:

13 Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեց. «Ա՛յս է այն երկիրը, որ դուք վիճակով պիտի ժառանգէք, ինչպէս Տէրը պատուիրեց որ ինը տոհմերուն ու կէս տոհմին տրուի. 14 արդարեւ Ռուբէնի որդիներուն տոհմը՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ, Գադի որդիներուն տոհմը՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ, եւ Մանասէի կէս տոհմը իրենց ժառանգութիւնը ստացան: 15 Այս երկու տոհմերն ու կէս տոհմը իրենց ժառանգութիւնը ստացան Յորդանանի այս կողմը, Երիքովի դիմաց, դէպի արեւելք»:

ԵՐԿՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

16 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 17 «Ահա՛ւասիկ այն մարդոց անունները՝ որոնք երկիրը ձեզի ժառանգել պիտի տան.- Եղիազար քահանան, Նաւէի որդին՝ Յեսու, 18 եւ ամէն տոհմէ ալ իշխա՛ն մը առէք՝ որպէսզի երկիրը ժառանգել տան: 19 Ահա՛ւասիկ այդ մարդոց անունները.- Յուդայի տոհմէն Յեփոնէի որդին՝ Քաղէբ, 20 Շմաւոնի որդիներուն տոհմէն Ամիուդի որդին՝ Սամուէլ, 21 Բենիամինի տոհմէն Քասղոնի որդին՝ Ելդադ, 22 Դանի որդիներուն տոհմէն Եգղիի որդին՝ Բոկկի իշխանը, 23 Յովսէփի որդիներէն՝ Մանասէի որդիներուն տոհմէն Եփոտի որդին՝ Անիէլ իշխանը, 24 ու Եփրեմի որդիներուն տոհմէն Սափաթանի որդին՝ Կամուէլ իշխանը, 25 Զաբուղոնի որդիներուն տոհմէն Փառնակի որդին՝ Եղիսափան իշխանը, 26 Իսաքարի որդիներուն տոհմէն Ազանի որդին՝ Փաղտիէլ իշխանը, 27 Ասերի որդիներուն տոհմէն Սելոմիի որդին՝ Աքիուդ իշխանը, 28 ու Նեփթաղիմի որդիներուն տոհմէն Ամիուդի որդին՝ Փադայէլ իշխանը: 29 Ասո՛նք են այն մարդիկը, որոնց Տէրը պատուիրեց Իսրայէլի որդիներուն ժառանգութիւնը տալու՝ Քանանի երկրին մէջ»:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

35

Տէրը Մովաբի դաշտերուն մէջ, Երիքովի դիմաց, Յորդանանի մօտ, խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Պատուիրէ՛ Իսրայէլի որդիներուն, որ իրենց ժառանգութեան կալուածէն քաղաքներ տան Ղեւտացիներուն՝ անոնց մէջ բնակելու համար. նաեւ քաղաքներուն

[դ] Այսինքն՝ Միջերկրականը

[ե] Եբր.՝ ուսին զարնուի

շրջակայ արուարձաննե՛րը տուէք Ղեւտացիներուն: 3 Քաղաքները պիտի ունենան՝ անոնց
մէջ բնակելու համար, իսկ անոնց արուարձանները՝ իրենց անասուններուն, ինչքին եւ
բոլոր կենդանիներուն համար պիտի ըլլան: 4 Քաղաքներուն արուարձանները՝ որ
Ղեւտացիներուն պիտի տաք, քաղաքին պարիսպէն դէպի դուրս՝ բոլորածեւ հազար
կանգուն ընդարձակութիւն թող ունենան: 5 Ուստի քաղաքին դուրսը՝ արեւելեան կողմէն
չափեցէ՛ք երկու հազար կանգուն, հարաւային կողմէն՝ երկու հազար կանգուն,
արեւմտեան կողմէն՝ երկու հազար կանգուն, ու հիւսիսային կողմէն՝ երկու հազար
կանգուն, քաղաքը մէջտեղը ըլլալով. այսպէս պիտի ըլլան իրենց քաղաքներուն
արուարձանները: 6 Ղեւտացիներուն ձեր տալիք քաղաքներէն վեցը ապաստանի քաղաք
թող ըլլան. զանոնք [ա]որոշեցէ՛ք, որպէսզի [բ]մարդասպանը հոն փախչի: Անոնցմէ զատ՝
քառասուներկո՛ւ քաղաք ալ տուէք: 7 Ղեւտացիներուն ձեր տալիք բոլոր քաղաքները՝
քառասունութ քաղաք պիտի ըլլան. զանոնք իրենց արուարձաններո՛վ պիտի տաք: 8 Եւ
այն քաղաքներուն համար՝ որ Իսրայէլի որդիներուն կալուածէն պիտի տաք, բազմաթիւ
եղողէն շա՛տ առէք, փոքրաթիւ եղողէն քի՛չ առէք: Իւրաքանչիւրը իր քաղաքներէն թող
տայ Ղեւտացիներուն՝ իր ստացած ժառանգութեան համեմատ»:

ԱՊԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ
(Բ. Օր. 19. 1-13: Յես. 20. 1-9)

9 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 10 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց.
“Երբ Յորդանանէն Քանանի երկիրը անցնիք, 11 դուք ձեզի [գ]քաղաքնե՛ր որոշեցէք”, որ
ձեզի ապաստանի քաղաքներ ըլլան, ու հո՛ն փախչի այն մարդասպանը՝ որ սխալմամբ
անձ մը [դ]սպաններ է: 12 Անոնք ձեզի ապաստանի քաղաքներ թող ըլլան արիւնի
վրէժխնդիրէն, որպէսզի մարդասպանը չմեռնի՝ դատաստանի համար համայնքին
ներկայանալէ առաջ: 13 Ձեր տալիք քաղաքներէն վեցը ձեզի ապաստանի քաղաք թող
ըլլան: 14 Երեք քաղաք Յորդանանի ա՛յս կողմը տուէք, ու երեք քաղաք Քանանի՛ երկրին
մէջ տուէք. անոնք ապաստանի քաղաքներ պիտի ըլլան: 15 Այս վեց քաղաքները Իսրայէլի
որդիներուն, գաղթականին եւ ձեր մէջ բնակող հիւրին ապաստանարան պիտի ըլլան,
որպէսզի ո՛վ որ սխալմամբ անձ մը [ե]սպաննէ՝ հոն փախչի:
16 Իսկ եթէ մարդ մը երկաթէ առարկայով մը զարնէ [զ]մէկուն եւ մեռցնէ զայն, անիկա
մարդասպան է. մարդասպանը անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 17 Կամ եթէ ձեռքը բռնած
մահառիթ քարով մը զարնէ մէկուն ու մեռցնէ զայն, անիկա մարդասպան է.
մարդասպանը անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 18 Կամ եթէ ձեռքը բռնած փայտէ մահառիթ
առարկայով մը զարնէ մէկուն եւ ան մեռնի, անիկա մարդասպան է. մարդասպանը
անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 19 Արիւնի վրէժխնդի՛րը պիտի մեռցնէ մարդասպանը. երբ անոր
հանդիպի, ի՛նք պիտի մեռցնէ զայն: 20 Կամ եթէ ատելութեամբ հրէ մէկը,

[ա] Եբր.՝ տուէ՛ք

[բ] Եբր.՝ սպաննողը

[գ] Եբր.՝ քաղաքներո՛ւ հանդիպեցէք

[դ] Եբր.՝ զարկեր

[ե] Եբր.՝ զարնէ

[զ] Եբր.՝ անոր

կանխամտածումով վրան բան մը նետէ ու մեռցնէ զայն, 21 եւ կամ թշնամութեամբ իր
ձեռքով զարնէ անոր ու մեռցնէ զայն, զարնողը անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի. անիկա
մարդասպան է: Արիւնի վրէժխնդի՛րը պիտի մեռցնէ մարդասպանը, երբ անոր հանդիպի:
22 Բայց եթէ յանկարծ հրէ մէկը՝ առանց թշնամութեան, կամ թէ անոր վրայ որեւէ
առարկայ նետէ՝ առանց կանխամտածումի, 23 կամ թէ՝ առանց տեսնելու՝ անոր վրայ
որեւէ մահառիթ քար ձգէ եւ զայն մեռցնէ, թէպէտ ինք անոր թշնամի չէր ու անոր չարիքը
չէր [է]ուզեր, 24 համայնքը [ը]մարդասպանին եւ արիւնի վրէժխնդիրին միջեւ սա՛
կանոններուն համաձայն պիտի դատէ.– 25 համայնքը արիւնի վրէժխնդիրին ձեռքէն
պիտի ազատէ մարդասպանը, ու համայնքը զինք պիտի վերադարձնէ իր ապաստանի
քաղաքը՝ ուր փախած էր: Ինք հոն թող բնակի, մինչեւ որ սուրբ իւղով օծուած
քահանայապետը մեռնի: 26 Բայց եթէ երբեք մարդասպանը դուրս ելլէ իր ապաստանի
քաղաքին հողամասէն՝ ուր փախած էր, 27 եւ արիւնի վրէժխնդիրը զինք իր ապաստանի
քաղաքին հողամասէն դուրս գտնէ ու արիւնի վրէժխնդիրը մարդասպանը մեռցնէ, արիւնի
պարտական պիտի չսեպուի. 28 որովհետեւ անիկա իր ապաստանի քաղաքը կենալու էր՝
մինչեւ քահանայապետին մահը. բայց քահանայապետին մահէն ետք՝ մարդասպանը իր
կալուածին երկիրը թող վերադառնայ: 29 Ասոնք ձեզի դատաստանի կանոններ պիտի
ըլլան ձեր սերունդներուն ու ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ:
30 Ո՛վ որ անձ մը [թ]սպաննէ, մարդասպանը վկաներու [ժ]խօսքով պիտի մեռցուի. բայց
անձ մը մեռցնելու համար՝ միայն մէկ վկայ թող [ի]չվկայէ: 31 Մահապարտ մարդասպանին
[լ]կեանքին համար փրկանք մի՛ առնէք, հապա ան անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 32 Իր
ապաստանի քաղաքը փախչողին համար փրկանք մի՛ առնէք, որպէսզի ան իր քաղաքը
վերադառնայ ու բնակի քահանային մահէն առաջ: 33 Ձեր [խ]բնակած երկիրը մի՛ պղծէք,
քանի որ արիւնը կը պղծէ երկիրը. իր մէջ թափուած արիւնին համար՝ երկրի մը ուրիշ
բանով քաւութիւն չ՛ըլլար, բայց միայն զայն թափողին արիւնով: 34 Ուրեմն ձեր բնակած
երկիրը անմաքուր մի՛ ընէք, որուն մէջտեղը ես կը բնակիմ. որովհետեւ ես՝ Տէրս՝ Իսրայէլի
որդիներուն մէջտեղը կը բնակիմ□»:

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ ԿԻՆԵՐՈՒՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

36

Յովսէփի որդիներուն գերդաստաններէն՝ Մանասէի որդիին Մաքիրի որդիին Գաղաադի
որդիներուն գերդաստանին նահապետները մօտեցան, Մովսէսի առջեւ ու իշխաններուն –
Իսրայէլի որդիներուն նահապետներուն – առջեւ խօսեցան, 2 եւ ըսին. «Տէրը մեր տիրոջ
պատուիրեց, որ երկիրը վիճակո՛վ իբր ժառանգութիւն տայ Իսրայէլի որդիներուն. ու Տէրը

[է] Եբր.՝ փնտռեր

[ը] Եբր.՝ զարնողին

[թ] Եբր.՝ զարնէ

[ժ] Եբր.՝ բերանով

[ի] Եբր.՝ չպատասխանէ

[լ] Եբր.՝ անձին

[խ] Եբր.՝ եղած

*մեր տիրոջ պատուիրեց, որ մեր եղբօր՝ Սալպաադի ժառանգութիւնը անոր աղջիկներուն
տայ: 3 Բայց եթէ անոնք Իսրայէլի որդիներուն ուրի՛շ տոհմերուն որդիներէն մէկուն կին
ըլլան, անոնց ժառանգութիւնը մեր հայրերուն ժառանգութենէն պիտի պակսի, եւ այն
տոհմին ժառանգութեան վրայ պիտի աւելնայ՝ որուն մէջ պիտի ըլլան. ուրեմն մեր
ժառանգութեան վիճակէն պիտի պակսի: 4 Իսրայէլի որդիներուն Յոբելեանին՝ անոնց
ժառանգութիւնը այն տոհմին ժառանգութեան վրայ պիտի աւելնայ՝ որուն մէջ պիտի
ըլլան. այս կերպով անոնց ժառանգութիւնը մեր հայրերուն տոհմին ժառանգութենէն պիտի
պակսի»:*

*5 Մովսէս Տէրոջ հրամանին համաձայն Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեց. «Յովսէփի
որդիներուն տոհմը շիտակ կը խօսի: 6 Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց Սալպաադի
աղջիկներուն մասին. “Անոնք թող կին ըլլան անոնց՝ [ա]որոնց կը հաճին”. սակայն միայն
իրենց հօր տոհմին մէկ գերդաստանէն եղողներուն կին թող ըլլան, 7 որպէսզի Իսրայէլի
որդիներուն ժառանգութիւնը տոհմէ տոհմ [բ]չանցնի. քանի որ Իսրայէլի որդիներէն
իւրաքանչիւրը իր հայրերուն տոհմին ժառանգութեան պիտի յարի: 8 Ամէն աղջիկ՝ որ
Իսրայէլի որդիներուն տոհմերուն մէջ ժառանգութեան մը կը տիրանայ, իր հօր տոհմին
մէկ գերդաստանէն եղող մէկուն կինը թող ըլլայ, որպէսզի Իսրայէլի որդիներէն
իւրաքանչիւրը իր հայրերուն ժառանգութեան տիրանայ: 9 Ժառանգութիւնը տոհմէ տոհմ
թող չանցնի, հապա Իսրայէլի որդիներուն տոհմերէն իւրաքանչիւրը իր ժառանգութեան
թող յարի□»:*

*10 Սալպաադի աղջիկները ըրին այնպէս՝ ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեց: 11
Արդարեւ Սալպաադի աղջիկները՝ Մահլա, Թերսա, Էգղա, Մեղքա ու Նուա՝ իրենց
հօրեղբօրորդիներուն կիները եղան. 12 այսպէս՝ Յովսէփեան Մանասէի որդիներուն
գերդաստաններէն եղողներու կին եղան, եւ անոնց ժառանգութիւնը իրենց հօր տոհմին ու
գերդաստանին մէջ մնաց:*

*13 Ասոնք են այն պատուիրաններն ու կանոնները, որ Տէրը Մովսէսի [գ]միջոցով
Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեց Մովաբի դաշտերուն մէջ, Երիքովի դիմաց, Յորդանանի
մօտ:*

[ա] *Եբր.՝ որոնք իրենց աչքերուն լաւ են*

[բ] *Եբր.՝ չշրջի*

[գ] *Եբր.՝ ձեռքով*

ԵՐԿՐՈՐԴ ՕՐԷՆՔԻ ԳԻՐՔԸ

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

1

Ահա՛ւասիկ այն խօսքերը՝ որ Մովսէս ամբողջ Իսրայէլի հաղորդեց Յորդանանի այս
կողմը, անապատին մէջ, Սուփի դիմաց՝ դաշտին մէջ, Փառանի, Տոփէլի, Ղոբանի,
Ասերովթի ու Տիզահապի մէջտեղ: 2 (Քորեբէն մինչեւ Կադէս-Բառնեայ տասնմէկ օր է՝
Սէիրի լերան ճամբայով:) 3 Քառասուներորդ տարին, տասնմէկերորդ ամիսը, ամսուան
առաջին օրը՝ Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ ինչ որ [ա]Տէրը իրեն պատուիրեր էր
անոնց համար: 4 Եսեբոն բնակող Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորը եւ Աստարովթի ու
Եդրայիի մէջ բնակող Բասանի Ովգ թագաւորը զարնելէն ետք՝ 5 Յորդանանի այս կողմը,
Մովաբի երկրին մէջ, Մովսէս սկսաւ սա՛ Օրէնքը բացայայտել՝ ըսելով.
6 «Տէրը՝ մեր Աստուածը Քորեբի մէջ մեզի խօսեցաւ՝ ըսելով. “Այս լեռը բաւական
կեցաք: 7 Դարձէ՛ք, մեկնեցէ՛ք ու գացէ՛ք Ամորհացիներուն լեռը եւ անոր բոլոր շրջակայ
տեղերը, դաշտը, լեռնակողմն ու դաշտագետինը, եւ հարաւային կողմն ու ծովեզերքը,
Քանանացիներուն երկիրը եւ Լիբանան, մինչեւ Մեծ գետը՝ Եփրատ գետը: 8 Ահա՛ այդ
երկիրը ձեր առջեւ դրի: Մտէ՛ք ու տիրացէ՛ք այն երկրին, որուն համար Տէրը ձեր
հայրերուն՝ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի երդում ըրաւ որ անոնց տայ, ու անոնցմէ
ետք՝ անոնց զարմին□»:

ՄՈՎՍԷՍ ԿԸ ԿԱՐԳԷ ԴԱՏԱՒՈՐՆԵՐ
(Ելք. 18. 13-27)

9 «Այդ ատեն ձեզի խօսեցայ եւ ըսի. “Ես առանձին չեմ կրնար ձեզ կրել. 10 Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ձեզ բազմացուց, ու ահա՛ դուք այսօր երկինքի աստղերուն չափ շատ էք: 11
Տէրը՝ ձեր հայրերուն Աստուածը, ձեզ հազարապատիկ աւելցնէ՝ քան ինչ որ էք, եւ ձեզ
օրհնէ՝ ինչպէս ձեզի խոստացաւ: 12 Ես առանձին ի՞նչպէս կարենամ ձեր ծանրութիւնը,
ձեր բեռն ու ձեր վէճերը կրել: 13 Ձեր տոհմերէն իմաստուն, խելացի եւ ճանչցուած
մարդի՛կ տուէք, ու ես զանոնք ձեր վրայ գլխաւոր կարգեմ□: 14 Իսկ դուք ինծի
պատասխանեցիք. “Լաւ է ընել ինչ որ ըսիր□: 15 Ուստի ձեր տոհմապետները – իմաստուն
եւ ճանչցուած մարդիկ – առի ու զանոնք ձեր վրայ գլխաւոր կարգեցի, այսինքն՝ ձեր
տոհմերուն մէջ հազարապետներ, հարիւրապետներ, յիսնապետներ, տասնապետներ եւ
ոստիկաններ:
16 Այդ ատեն ձեր դատաւորներուն պատուիրեցի. “Ձեր եղբայրներուն միջեւ եղած
խնդիրները մտի՛կ ըրէք, ու ամէն մարդու խնդիրը՝ թէ՛ իր եղբօր հետ եւ թէ իր քով եղող
գաղթականին հետ՝ արդարութեա՛մբ դատեցէք: 17 Դատաստանի մէջ [բ]աչառութիւն մի՛
ընէք". թէ՛ պզտիկին մտիկ ըրէք, թէ՛ ալ մեծին. բնա՛ւ [գ]մարդէ մը" մի՛ վախնաք, քանի որ
դատաստանը Աստուծոյ է. իսկ ձեզի դժուար երեւցած խնդիրը ինծի՛ ներկայացուցէք, որ
զայն մտիկ ընեմ□: 18 Այդ ատեն ձեր բոլոր ընելիք բաները ձեզի պատուիրեցի»:

ԼՐՏԵՍՆԵՐ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻՆ ԿԱԴԷՍ-ԲԱՌՆԵԱՅԷՆ
(Թիւ. 13. 1-33)

[ա] Եբր.՝ Եհովան

[բ] Եբր.՝ երես մի՛ ճանչնաք

[գ] Եբր.՝ մարդու մը երեսէն

19 «Յետոյ Քորեբէն մեկնեցանք, ձեր տեսած այդ մեծ եւ ահաւոր անապատէն
ամբողջովին անցանք՝ Ամորհացիներու լերան ճամբայով, ինչպէս Տէրը՝ մեր Աստուածը
մեզի պատուիրեր էր, ու Կադէս-Բառնեայ հասանք: 20 Ձեզի ըսի. “Դուք Ամորհացիներուն
լեռը հասաք, որ Տէրը՝ մեր Աստուածը մեզի կու տայ: 21 Նայէ՛, Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ այդ
երկիրը առջեւդ դրաւ. ուրեմն բարձրացի՛ր, տիրացի՛ր անոր, ինչպէս Տէրը՝ քու հայրերուդ
Աստուածը քեզի ըսաւ. մի՛ վախնար ու մի՛ զարհուրիր□:
22 Դուք բոլորդ ինծի մօտեցաք եւ ըսիք. “Մեզմէ առաջ մարդի՛կ ղրկենք, որպէսզի
երկիրը խուզարկեն մեզի համար, ու մեզի լուր բերեն թէ ի՛նչ ճամբայով պիտի
բարձրանանք եւ ո՛ր քաղաքները պիտի հասնինք□: 23 Այս խօսքը [դ]ինծի հաճելի" ըլլալով՝
ձեզմէ տասներկու մարդ առի, ամէն մէկ տոհմէն մէկ մարդ: 24 Անոնք դարձան, լեռը
բարձրացան ու Եսքողի ձորը հասնելով՝ այն երկիրը լրտեսեցին: 25 Այն երկրին պտուղէն
իրենց ձեռքերուն մէջ առնելով մեզի իջեցուցին, եւ մեզի լուր բերին՝ ըսելով. “Լաւ է այն
երկիրը, որ Տէրը՝ մեր Աստուածը մեզի կու տայ□: 26 Բայց դուք չուզեցիք բարձրանալ, ու
Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն [ե]հրամանին դէմ ընդվզեցաք: 27 Ձեր վրաններուն մէջ տրտնջելով
ըսիք. “Տէրը մեզ ատելուն համար Եգիպտոսի երկրէն մեզ դուրս հանեց, որպէսզի մեզ
Ամորհացիներուն ձեռքը մատնէ եւ մեզ բնաջնջէ: 28 Ո՞ւր պիտի բարձրանանք. մեր
եղբայրները մեր սիրտերը [զ]թուլցուցին, որովհետեւ ըսին. "Այն ժողովուրդը մեզմէ մեծ ու
բարձրահասակ է, քաղաքները մեծ եւ պարսպապատ են՝ մինչեւ երկինք. նաեւ հոն Ենակի
որդիները տեսանք"□: 29 Բայց ես ձեզի ըսի. “Մի՛ ահաբեկիք եւ անոնցմէ մի՛ վախնաք. 30
Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ որ ձեր առջեւէն կ'երթայ, ի՛նք ձեզի համար պիտի պատերազմի,
Եգիպտոսի մէջ ձեր աչքերուն առջեւ ձեզի ըրած ամէն ինչին համեմատ: 31 Անապատին
մէջ ալ տեսար թէ ինչպէս մարդ մը իր որդին կը կրէ, Տէրը՝ քու Աստուածդ ալ քեզ կրեց
ձեր քալած բոլոր ճամբաներուն մէջ, մինչեւ որ այս տեղը հասաք□: 32 Սակայն այս
բանին մէջ չհաւատացիք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն, 33 որ ձեզի բանակելու տեղ
հետախուզելու համար՝ ճամբան ձեր առջեւէն կ'երթար, գիշերը՝ կրակի մէջ, ձեր երթալիք
ճամբան ձեզի ցուցնելու համար, իսկ ցերեկը՝ ամպի մէջ»:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՊԱՏԺԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ
(Թիւ. 14. 20-45)

34 «Տէրը ձեր խօսքերուն ձայնը լսելով զայրացաւ, ու երդում ըրաւ՝ ըսելով. 35 “Այս
մարդոցմէն, այս չար սերունդէն, բնա՛ւ մէկը պիտի չտեսնէ այն լաւ երկիրը, որուն համար
երդում ըրի՝ ձեր հայրերուն տալու: 36 Բայց միայն Յեփոնէի որդին՝ Քաղէբ պիտի տեսնէ
զայն, եւ անոր կոխած երկիրը՝ իրեն ու իր որդիներուն պիտի տամ, որովհետեւ ան լման
հետեւեցաւ Տէրոջ□: 37 Ձեզի համար Տէրը ինծի դէմ ալ բարկացաւ եւ ըսաւ. “Դո՛ւն ալ
պիտի չմտնես հոն. 38 այլ քու [է]սպասարկուդ, Նաւէի որդին՝ Յեսու, ի՛նք պիտի մտնէ հոն:
[ը]Քաջալերէ՛ զայն, որովհետեւ ա՛ն Իսրայէլի ժառանգել պիտի տայ այն երկիրը: 39 Ձեր

[դ] Եբր.՝ աչքերուս լաւ

[ե] Եբր.՝ բերանին

[զ] Եբր.՝ հալեցուցին

[է] Եբր.՝ առջեւդ կայնողը

[ը] Եբր.՝ Ուժովցո՛ւր

մանուկները, որոնց համար կ'ըսէիք թէ պիտի կողոպտուին, եւ ձեր որդիները, որ այսօր
բարին ու չարը չեն գիտեր, անո՛նք պիտի մտնեն հոն. անո՛նց պիտի տամ այն երկիրը, եւ
անո՛նք պիտի տիրանան անոր: 40 Իսկ դուք՝ դարձէ՛ք, ու դէպի անապա՛տը մեկնեցէք՝
Կարմիր ծովուն ճամբայով□:

41 Դուք ալ պատասխանեցիք եւ ինծի ըսիք. “Մենք Տէրոջ դէմ մեղանչեցինք. պիտի
բարձրանանք ու պատերազմինք Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն բոլոր մեզի պատուիրածներուն
համաձայն□: Ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր պատերազմական զէնքը մէջքը կապեց, եւ
[թ]թեթեւամտութեամբ պատրաստուեցաք'' լեռը բարձրանալ: 42 Ուստի Տէրը ինծի ըսաւ.
“Անոնց ըսէ՛. "Մի՛ բարձրանաք ու մի՛ պատերազմիք, քանի որ ես ձեր մէջ չեմ. որպէսզի
ձեր թշնամիներէն չպարտուիք"□: 43 Ես ալ ձեզի խօսեցայ, բայց դուք մտիկ չըրիք. հապա
Տէրոջ հրամանին դէմ ընդվզեցաք եւ յանդգնութեամբ լեռը բարձրացաք: 44 Այդ լերան
վրայ բնակող Ամորհացիներն ալ դուրս ելան՝ ձեր դիմաց, մեղուներու պէս հալածեցին ձեզ
ու Սէիրի մէջ ջախջախեցին ձեզ՝ մինչեւ Հորմա: 45 Երբ վերադարձաք՝ Տէրոջ առջեւ
լացիք, սակայն Տէրը ձեր ձայնը մտիկ չըրաւ եւ ձեզի չունկնդրեց: 46 Ապա երկար
ժամանակ Կադէսի մէջ կեցաք, ձեր հոն բնակած օրերուն համեմատ»:

ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋԻ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

2

«Յետոյ դարձանք ու դէպի անապատը մեկնեցանք՝ Կարմիր ծովուն ճամբայով, ինչպէս
Տէրը ինծի ըսեր էր, ու երկար ժամանակ Սէիրի լերան շուրջը դարձանք: 2 Ապա Տէրը
ինծի ըսաւ. 3 “Այս լերան շուրջը բաւական դարձաք. հիւսիսային կո՛ղմը դարձէք: 4
Ժողովուրդին ալ պատուիրէ՛. "Դուք հիմա Սէիր բնակող ձեր եղբայրներուն՝ Եսաւի
որդիներուն հողամասէն պիտի անցնիք: Անոնք ձեզմէ պիտի վախնան, բայց դուք շա՛տ
զգուշացէք. 5 անոնց դէմ մի՛ մաքառիք, քանի որ ես անոնց երկրէն ոտնատեղ մըն ալ
պիտի չտամ ձեզի, որովհետեւ Սէիրի լեռը Եսաւի տուած եմ իբր ստացուածք: 6
Կերակուրը դրամո՛վ գնեցէք անոնցմէ ու կերէ՛ք. ջո՛ւրն ալ դրամով գնեցէք անոնցմէ եւ
խմեցէ՛ք: 7 Արդարեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քու ձեռքիդ բոլոր գործերուն մէջ օրհնեց քեզ.
ան գիտէ թէ դուն այս մեծ անապատին մէջ կը քալես. Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ այս
քառասուն տարիները քեզի հետ էր, ու ոչինչ պակսեցաւ քեզի"□:

8 Ուստի մենք մեր եղբայրներուն՝ Եսաւի որդիներուն քովէն – որոնք Սէիր կը բնակէին
–, դաշտի ճամբայէն, Ելաթէն եւ Գասիոն-Գաբերէն անցանք, ու անկէ դառնալով՝ Մովաբի
անապատին ճամբայէն անցանք: 9 Տէրը ինծի ըսաւ. “Մովաբացիներուն մի՛ թշնամանար
եւ անոնց դէմ մի՛ մաքառիր. արդարեւ անոնց երկրէն քեզի ստացուածք պիտի չտամ,
որովհետեւ Արը Ղովտի որդիներո՛ւն տուի իբր ստացուածք□: 10 (Առաջ հոն Էմիմները կը
բնակէին, որոնք Ենակիմներուն պէս մեծ, բազմաթիւ ու բարձրահասակ ժողովուրդ մըն
էին: 11 Անո՛նք ալ Ենակիմներուն պէս [ա]հսկաներ կը սեպուէին. սակայն Մովաբացիները
զանոնք Էմիմ կը կոչէին: 12 Առաջ՝ Սէիրի մէջ Քոռեցիները կը բնակէին. բայց Եսաւի
որդիները զանոնք վտարելով եւ իրենց առջեւէն զանոնք բնաջնջելով՝ անոնց տեղը
բնակեցան, ինչպէս Իսրայէլացիները ըրին իրենց ստացուածքի երկրին՝ որ Տէրը անոնց
տուաւ:) 13 “Հիմա կանգնեցէ՛ք, Զարեդ [բ]վտակէն անցէ՛ք□: Ու մենք Զարեդ վտակէն

[թ] Կամ՝ հաւաքուեցաք

[ա] Կամ՝ Ռափայիններ

[բ] Կամ՝ ձորէն

անցանք:

14 Մեր քալած ժամանակը, Կադէս-Բառնեայէն ելլելէն մինչեւ Զարեդ վտակէն
անցնիլը, երեսունութ տարի եղաւ. մինչեւ որ բանակին մէջէն պատերազմիկներուն
ամբողջ սերունդը հատաւ, ինչպէս Տէրը անոնց երդում ըրեր էր: 15 Զանոնք բանակին
մէջէն բնաջնջելու համար՝ Տէրոջ ձեռքն ալ անոնց վրայ էր, մինչեւ որ անոնք սպառեցան:
16 Երբ բոլոր պատերազմիկները մեռնելով ժողովուրդին մէջէն սպառեցան, 17 Տէրը
ինծի խօսեցաւ՝ ըսելով. 18 “Այսօր անցի՛ր Մովաբի հողամասը եղող Արէն 19 եւ մօտեցի՛ր
Ամմոնի որդիներուն [գ]սահմանին: Անոնց մի՛ թշնամանար ու իրենց դէմ մի՛ մաքառիր.
արդարեւ Ամմոնի որդիներուն երկրէն քեզի ստացուածք պիտի չտամ, որովհետեւ զայն
Ղովտի որդիներո՛ւն տուի իբր ստացուածք□: 20 (Այդ ալ [դ]հսկաներու երկիր կը սեպուէր:
Առաջ հոն հսկաներ կը բնակէին եւ Ամմոնացիները զանոնք Զամզումիմ կը կոչէին: 21
Անոնք Ենակիմներուն պէս մեծ, բազմաթիւ ու բարձրահասակ ժողովուրդ մըն էին, բայց
Տէրը զանոնք բնաջնջեց իրենց առջեւէն, եւ զանոնք վտարեցին ու անոնց տեղը
բնակեցան: 22 Ինչպէս Սէիր բնակող Եսաւի որդիներուն համար ալ ըրաւ, երբ
Քոռեցիները բնաջնջեց անոնց առջեւէն, ու զանոնք վտարեցին եւ իրենց տեղը բնակեցան
մինչեւ այսօր: 23 Իսկ Աւացիները, որ [ե]գիւղաքաղաքներու մէջ կը բնակէին՝ մինչեւ Գազա,
զանոնք ալ Կափթորէն ելլող Կափթորացիները բնաջնջեցին ու անոնց տեղը բնակեցան:)
24 “Կանգնեցէ՛ք, մեկնեցէ՛ք, եւ անցէ՛ք Առնոն վտակէն: Ահա՛ Եսեբոնի թագաւորը՝
Ամորհացի Սեհոնը, ու անոր երկիրը, քու ձեռքդ տուի. սկսէ՛ տիրանալ, եւ մաքառէ՛ անոր
դէմ: 25 Այսօր քու անունիդ երկիւղն ու վախը պիտի սկսիմ դնել երկինքի տակ եղող բոլոր
ժողովուրդներուն վրայ. համբաւդ լսողները՝ քու [գ]պատճառովդ պիտի սասանին եւ
սարսափին□»:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՍԵՀՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ
(Թիւ. 21. 21-30)

26 «Ուստի Կադեմոթի անապատէն Եսեբոնի Սեհոն թագաւորին պատգամաւորներ
ղրկեցի՝ խաղաղութեան խօսքերով, ըսելով. 27 “Անցնի՛մ քու երկրէդ. [է]պողոտայէ՛ն պիտի
երթամ. աջ կողմ կամ ձախ կողմ պիտի չշեղիմ: 28 Կերակուրը ինծի դրամո՛վ ծախէ՝ որ
ուտեմ. ջո՛ւրն ալ դրամով տուր՝ որ խմեմ. միայն ոտքերովս պիտի անցնիմ, 29 (ինչպէս
Սէիր բնակող Եսաւի որդիներն ու Ար բնակող Մովաբացիները ինծի ըրին,) մինչեւ որ
Յորդանանէն անցնիմ դէպի այն երկիրը, որ Տէրը՝ մեր Աստուածը մեզի կու տայ□: 30
Բայց Եսեբոնի Սեհոն թագաւորը չուզեց որ մենք անկէ անցնինք. որովհետեւ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ անոր հոգին խստացուցեր էր եւ սիրտը կարծրացուցեր էր, որպէսզի զայն
ձեռքդ մատնէ, ինչպէս այսօր կը տեսնես: 31 Տէրը ինծի ըսաւ. “Ահա՛ Սեհոնն ու անոր
երկիրը սկսայ ձեռքդ մատնել. սկսէ՛ տիրանալ, որպէսզի անոր [ը]երկիրը ժառանգես՝□:

[գ] *Եբր.՝ դիմաց*

[դ] *Կամ՝ Ռափայիններու*

[ե] *Կամ՝ Ասերիմի*

[գ] *Եբր.՝ երեսէդ*

[է] *Եբր.՝ ճամբային ճամբայէն*

[ը] *Եբր.՝երկրին տիրանաս*

32 Ուստի Սեհոն դուրս ելաւ՝ մեր դիմաց, ինք եւ իր ամբողջ ժողովուրդը, որպէսզի
Յասսայի մէջ մեզի դէմ պատերազմի: 33 Տէրը՝ մեր Աստուածը զայն մեր ձեռքը մատնեց,
ու մենք զայն, անոր որդիները եւ ամբողջ ժողովուրդը զարկինք: 34 Այդ ատեն անոր բոլոր
քաղաքները գրաւեցինք, ու անոր բոլոր քաղաքներուն մէջ եղած այրերը, կիներն ու
մանուկները անճիտեցինք. ո՛չ մէկ վերապրող թողուցինք: 35 Միայն անասունները մեզի
համար կողոպտեցինք, նաեւ մեր գրաւած քաղաքներուն աւարները: 36 Առնոն վտակին
եզերքը եղող Արոէրէն ու ձորին մէջ եղող քաղաքէն մինչեւ Գաղաադ՝ ո՛չ մէկ
բերդաքաղաք մեզի [թ]դիմադրեց. Տէրը՝ մեր Աստուածը բոլորն ալ մեր ձեռքը մատնեց: 37
Միայն Ամմոնի որդիներուն երկրին, Յաբոկ վտակին որեւէ ափին, լեռնային քաղաքներուն
եւ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն բոլոր մեզի [ժ]արգիլած տեղերուն չմօտեցար»:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՈՎԳ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ
(Թիւ. 21. 31-35)

3

«Յետոյ դարձանք ու Բասանի ճամբան բարձրացանք: Բասանի Ովգ թագաւորը դուրս
ելաւ՝ մեր դիմաց, ինք եւ իր ամբողջ ժողովուրդը, որպէսզի Եգրայիի մէջ պատերազմի: 2
Տէրը ինծի ըսաւ. "Անկէ մի՛ վախնար, որովհետեւ զայն եւ անոր ամբողջ ժողովուրդն ու
երկիրը քու ձեռքդ կը մատնեմ. անո՛ր ալ ըրէ՝ ինչպէս ըրիր Ամորհացիներու Սեհոն
թագաւորին, որ Եսեբոն կը բնակէր□: 3 Տէրը՝ մեր Աստուածը Բասանի Ովգ թագաւորն ալ
մեր ձեռքը մատնեց, նաեւ անոր ամբողջ ժողովուրդը. մենք զարկինք զայն, մինչեւ որ ո՛չ
մէկ վերապրող թողուցինք անկէ: 4 Այդ ատեն անոր բոլոր քաղաքները գրաւեցինք.
բերդաքաղաք մը չկար, որ անոնցմէ առած չըլլայինք. վաթսուն քաղաք, այսինքն ամբողջ
Արգովբի նահանգը, Ովգի թագաւորութիւնը՝ Բասանի մէջ: 5 Այդ բոլոր քաղաքներն ալ
ամրացած էին բարձր պարիսպներով, դռներով ու նիգերով, անպարիսպ քաղաքներէն
զատ, որոնք յոյժ շատ էին: 6 Ջանոնք նզովեցինք, ինչպէս Եսեբոնի Սեհոն թագաւորին
ըրինք. ամէն քաղաքի մէջ այրերը, կիներն ու մանուկները անճիտեցինք: 7 Սակայն բոլոր
անասուններն ու քաղաքներուն աւարները մեզի համար կողոպտեցինք: 8 Նաեւ այդ ատեն
Ամորհացիներուն երկու թագաւորներուն ձեռքէն առինք այն երկիրը՝ որ Յորդանանի այս
կողմն է, Առնոն վտակէն մինչեւ Հերմոն լեռը: 9 (Սիդոնացիները Հերմոնը Սարիոն կը
կոչէին, բայց Ամորհացիները զայն Սանիր կը կոչէին:) 10 Լեռնադաշտին բոլոր
քաղաքները, ամբողջ Գաղաադը եւ ամբողջ Բասանը՝ մինչեւ Սելքա ու Եդրայի, Բասանի
մէջ եղած Ովգի թագաւորութեան քաղաքները գրաւեցինք: 11 Արդարեւ [ա]հսկաներու
[բ]մնացորդէն միայն Բասանի Ովգ թագաւորը մնացած էր. ահա՛ անոր մահիճը – երկաթէ
մահիճ մը – Ամմոնի որդիներուն Ռաբբային մէջ կը գտնուի. անոր երկայնքը ինը կանգուն
է, ու լայնքը՝ չորս կանգուն, [գ]սովորական կանգունով»:

[թ] Եբր.՝ բարձր եղաւ

[ժ] Եբր.՝ պատուիրած

[ա] Կամ՝ Ռափայիններու

[բ] Կամ՝ բազմութենէն

[գ] Եբր.՝ մարդու

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ԱՐԵՒԵԼՔԸ ԳՏՆՈՒՈՂ ՏՈՀՄԵՐԸ
(Թիւ. 32. 1-42)

12 «Այս երկիրը՝ որուն տիրացանք այդ ատեն – Առնոնի ձորին վրայ եղող Արոէրէն
մինչեւ Գաղաադ լերան կէսը – իր քաղաքներով Ռուբէնեաններուն եւ Գադեաններուն
տուի: 13 Գաղաադի մնացած մասն ու ամբողջ Բասանը, այսինքն՝ Ովգի թագաւորութիւնը
– Արգովբի ամբողջ նահանգը, ամբողջ Բասանի հետ՝ որ [դ]հսկաներու երկիր կը կոչուէր –,
Մանասէի կէս տոհմին տուի: 14 Մանասեան Յայիր ամբողջ Արգովբի նահանգը առաւ,
մինչեւ Գեսուրացիներուն եւ Մաքաթացիներուն հողամասը, ու զանոնք իր անունով մինչեւ
այսօր [ե]Բասան-Աւոթ-Յայիր" կոչեց:) 15 Այսպէս՝ Գաղաադը Մաքիրի տուի, 16 իսկ
Գաղաադէն մինչեւ Առնոնի ձորը, (այսինքն ձորին մէջտեղը՝ որ սահմանն է,) եւ մինչեւ
Ամմոնի որդիներուն սահմանը եղող Յաբոկի ձորը՝ Ռուբէնեաններուն ու Գադեաններուն
տուի. 17 նաեւ դաշտը եւ Յորդանանը՝ իր եզերքով, Քեներէթէն մինչեւ դաշտին ծովը,
այսինքն՝ Աղի ծովը, արեւելեան կողմը եղող Ասեդովթ-Փասգայի ստորոտը:
18 Այդ ատեն ձեզի պատուիրեցի. "Տէրը՝ ձեր Աստուածը այս երկիրը ձեզի տուաւ՝ անոր
տիրանալու համար: Ուստի դո՛ւք, բոլոր [զ]կտրիճներդ, զինուա՛ծ անցէք Իսրայէլի
որդիներուն՝ ձեր եղբայրներուն առջեւ 19 – բայց ձեր կիները, մանուկներն ու խաշինքը,
(որովհետեւ գիտեմ թէ ձեր խաշինքը շատ է,) թող մնան ձեր քաղաքներուն մէջ՝ որ ես
ձեզի տուի –, 20 մինչեւ որ Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս հանգստացնէ, եւ անոնք
ալ տիրանան այն երկրին, որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը Յորդանանի միւս կողմը անոնց պիտի
տայ. յետոյ ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող վերադառնայ իր ստացուածքին՝ որ ես ձեզի տուի□:
21 Այդ ատեն Յեսուի պատուիրեցի. "Քու աչքերդ տեսան ինչ որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը
ըրաւ այս երկու թագաւորներուն. այդպէս ալ պիտի ընէ Տէրը այն բոլոր
թագաւորութիւններուն, ուրկէ պիտի անցնիս: 22 Անոնցմէ մի՛ վախնաք, որովհետեւ Տէրը՝
ձեր Աստուածը ի՛նք կը պատերազմի ձեզի համար□»:

ՄՈՎՍԷՍԻ Չ՚ԱՐՏՕՆՈՒԻՐ ՄՏՆԵԼ ՔԱՆԱՆ

23 «Այդ ատեն Տէրոջ աղաչեցի՝ ըսելով. 24 "Ո՛վ Տէր Եհովա, դուն սկսար քու ծառայիդ
ցոյց տալ քու մեծութիւնդ ու քու ուժեղ ձեռքդ, որովհետեւ երկինքի մէջ կամ երկրի վրայ
ո՞վ է այն աստուածը, որ կարող ըլլայ քու գործերդ ընել՝ քու զօրութեանդ համեմատ: 25
Կ՚աղերսե՛մ, թո՛ղ որ անցնիմ, եւ Յորդանանի միւս կողմը եղող լաւ երկիրը տեսնեմ, այն
վայելչագեղ լեռն ու Լիբանանը□: 26 Բայց Տէրը ձեր պատճառով ինծի դէմ սրդողեցաւ եւ
ինծի մտիկ չըրաւ: Տէրը ինծի ըսաւ. "Բաւակա՛ն է. ա՛լ մի՛ խօսիր ինծի այս բանին մասին:
27 Փասգայի գագա՛թը բարձրացիր, աչքե՛րդ վերցուր դէպի արեւմուտք, հիւսիս, հարաւ ու
արեւելք, եւ աչքերո՛վդ դիտէ. քանի որ դուն այս Յորդանանէն պիտի չանցնիս: 28 Հապա
Յեսուի պատուէր տալով՝ ուժովցո՛ւր ու քաջասի՛րտ ըրէ զայն, որովհետեւ ի՛նք պիտի
անցնի այս ժողովուրդին առջեւէն, եւ ի՛նք ժառանգել պիտի տայ անոնց այն երկիրը՝ որ
դուն պիտի տեսնես□: 29 Ուստի մենք հովիտին մէջ կեցանք՝ Բեթփեգորի դիմաց»:

ՄՈՎՍԷՍ ԿԸ ՅՈՐԴՈՐԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՆԱԶԱՆԴԵԼՈՒ

[դ] *Կամ՝ Ռափայիններու*

[ե] *Այսինքն՝ Յայիրի գիւղաքաղաքներուն Բասանը*

[զ] *Եբր.՝ կտրիճի որդիներդ*

4

«Ուստի հիմա մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Իսրայէլ, այն կանոններն ու [ա]դատավճիռները՝ որ քեզի կը
սորվեցնեմ, որպէսզի զանոնք գործադրելով ապրիս, մտնես այն երկիրը, որ Տէրը՝ ձեր
հայրերուն Աստուածը՝ ձեզի կու տայ, եւ տիրանաս անոր: 2 Ձեզի պատուիրած խօսքիս
վրայ բան մը մի՛ աւելցնէք ու անկէ բան մը մի՛ պակսեցնէք, այլ պահեցէ՛ք Տէրոջ՝ ձեր
Աստուծոյն պատուիրանները՝ որ ձեզի կը հրամայեմ: 3 Ձեր աչքերը տեսան ինչ որ Տէրը
Բահաղ-Փեգորի ըրաւ. որովհետեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ Բահաղ-Փեգորի հետեւող բոլոր
մարդիկը ձեր մէջէն բնաջնջեց: 4 Բայց դուք, որ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն յարեցաք, բոլորդ
այսօր ողջ էք: 5 Ահա՛ ձեզի կանոններ ու դատավճիռներ սորվեցուցի, ինչպէս Տէրը՝ իմ
Աստուածս ինծի պատուիրեց, որպէսզի զանոնք գործադրէք այն երկրին մէջ, ուր պիտի
մտնէք՝ անոր տիրանալու համար: 6 Ուստի զանոնք պահեցէ՛ք եւ գործադրեցէ՛ք.
որովհետեւ ձեր իմաստութիւնն ու խելացութիւնը ասիկա պիտի ըլլայ ժողովուրդներուն
[բ]առջեւ, որոնք այս բոլոր կանոնները լսելով պիտի ըսեն. “Ի՛րապէս այս մեծ ազգը
իմաստուն եւ խելացի ժողովուրդ մըն է□: 7 Արդարեւ ո՞ր մեծ ազգին աստուածները իրեն
այնքան մօտ են, որքան մեր Աստուածը՝ Եհովան մեզի մօտ է, երբ ամէն բանի համար
զինք կը կանչենք. 8 եւ ո՞ր մեծ ազգը արդար կանոններ ու դատավճիռներ ունի այս
ամբողջ Օրէնքին նման, որ այսօր ձեր առջեւ կը դնեմ:

9 Միայն թէ զգուշացի՛ր դուն քեզի. շա՛տ ուշադիր եղիր քու անձիդ, որ աչքերուդ
տեսած բաները չմոռնաս եւ կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ քու սիրտէդ չհեռանան, այլ
զանոնք սորվեցնես որդիներուդ ու որդիներուդ որդիներուն: 10 Այն օրը երբ Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ առջեւ կայնած էիր՝ Քորեբի մէջ, Տէրը ինծի ըսաւ. “Համախմբէ՛ ինծի
ժողովուրդը. իմ խօսքերս լսել պիտի տամ անոնց, որպէսզի սորվին ինձմէ վախնալ՝ որքան
ժամանակ որ երկրագունդի վրայ ապրին, եւ իրենց որդիներուն ալ սորվեցնեն□: 11 Դուք
մօտենալով՝ լերան ստորոտը կայնեցաք, երբ լեռը [գ]մինչեւ երկինք" կրակով կը վառէր՝
խաւարով, ամպով ու մառախուղով ծածկուած: 12 Տէրը կրակին մէջէն ձեզի խօսեցաւ.
դուք անոր խօսքերուն ձայնը լսեցիք, բայց ո՛չ մէկ կերպարանք տեսաք. միայն ձայնը
լսեցիք: 13 Իր ուխտը՝ տասը պատուիրանները՝ ձեզի բացատրեց, հրամայելով որ զանոնք
գործադրէք, եւ զանոնք երկու քարէ տախտակի վրայ գրեց: 14 Այդ ատեն Տէրը ինծի
պատուիրեց, որ ձեզի կանոններ ու դատավճիռներ սորվեցնեմ, որպէսզի զանոնք
գործադրէք այն երկրին մէջ, ուր պիտի անցնիք՝ անոր տիրանալու համար»:

ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

15 «Քանի ո՛չ մէկ կերպարանք տեսաք այն օրը երբ Տէրը ձեզի խօսեցաւ Քորեբ լեռը՝
կրակին մէջէն, շա՛տ ուշադիր եղէք ձեր անձերուն, 16 որ չապականիք՝ ձեզի շինելով
[դ]կուռք մը – որեւէ [ե]բանի կերպարանքը, արուի մը կամ էգի մը կերպարը, 17 երկրի վրայ

[ա] Կամ՝ սովորութիւնները

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

[գ] Եբր.՝ մինչեւ երկինքի սիրտը

[դ] Եբր.՝ քանդակուած պատկեր

[ե] Եբր.՝ կուռքի

եղող որեւէ անասունի մը կերպարը, երկինքի մէջ թռչող որեւէ թեւաւոր թռչնազգիի մը
կերպարը, 18 գետինի վրայ շարժող որեւէ սողունի մը կերպարը, երկրի տակ՝ ջուրերուն
մէջ եղող որեւէ ձուկի մը կերպարը –, 19 նաեւ աչքերդ երկինք չվերցնես եւ արեւը,
լուսինը, աստղերն ու երկինքի ամբողջ [գ]զարդը տեսնելով չմղուիս անոնց երկրպագել եւ
զանոնք պաշտել: Արդարեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ զանոնք բաժին տուաւ ամբողջ երկինքին
տակ եղող բոլոր ժողովուրդներուն. 20 բայց Տէրը ձեզ առաւ ու ձեզ երկաթի քուրայէն՝
Եգիպտոսէն հանեց, որպէսզի իրեն [ե]սեփական ժողովուրդ ըլլաք, ինչպէս այսօր եղած էք:
21 Տէրը ձեր պատճառով ինծի դէմ բարկանալով՝ երդում ըրաւ որ Յորդանանէն
չանցնիմ, եւ չմտնեմ այն լաւ երկիրը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ կու տայ իբր
ժառանգութիւն: 22 Ուրեմն ես այս երկրին մէջ պիտի մեռնիմ ու Յորդանանէն պիտի
չանցնիմ. բայց դուք պիտի անցնիք եւ այդ լաւ երկրին պիտի տիրանաք: 23 Զգուշացէ՛ք,
որ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ձեզի հետ կնքած ուխտը չմոռնաք ու ձեզի չշինէք կուռք մը –
որեւէ բանի մը կերպարանքը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի [ը]արգիլեց. 24 քանի որ Տէրը՝
քու Աստուածդ՝ սպառող կրակ է, ան նախանձախնդիր Աստուած է:
25 Երբ դուք որդիներ ու որդիներու որդիներ ծնանիք եւ այդ երկրին մէջ [թ]երկար
ժամանակ բնակիք", եթէ ապականիք՝ շինելով կուռք մը – որեւէ բանի մը կերպարանքը –,
ու Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ չարիք գործէք եւ զայն գրգռէք, 26 այսօր երկինքն ու
երկիրը ձեզի դէմ վկայ կը կանչեմ թէ դուք անպատճառ շուտով պիտի կորսուիք այն
երկրէն, որուն պիտի տիրանաք՝ Յորդանանէն անցնելով: Անոր մէջ ձեր օրերը երկար
պիտի չըլլան, այլ բոլորովին պիտի բնաջնջուիք: 27 Տէրը ձեզ ժողովուրդներուն մէջ
պիտի ցրուէ, նաեւ սակաւաթիւ պիտի մնաք այն ազգերուն մէջ՝ ուր Տէրը ձեզ պիտի
տանի: 28 Հոն մարդու ձեռքով շինուած քարէ ու փայտէ աստուածներ պիտի պաշտէք, որ
ո՛չ կը տեսնեն, ո՛չ կը լսեն, ո՛չ կ՚ուտեն, ո՛չ ալ կը հոտոտեն: 29 Նաեւ հոն Տէրը՝ քու
Աստուածդ պիտի փնտռես, ու եթէ զայն ամբողջ սիրտովդ եւ ամբողջ անձովդ փնտռես՝
պիտի գտնես: 30 Երբ տագնապի մէջ ըլլաս ու վերջին օրերը այս բոլոր բաները քեզի
պատահին, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ պիտի վերադառնաս եւ անոր խօսքը մտիկ պիտի ընես.
31 որովհետեւ Տէրը, քու Աստուածդ, գթած Աստուած ըլլալով՝ քեզ երեսի վրայ պիտի
չթողու ու քեզ պիտի չբնաջնջէ, եւ քու հայրերուդ ուխտը պիտի չմոռնայ, որուն համար
երդում ըրած էր անոնց:
32 Հարցո՛ւր այժմ քեզմէ առաջ եղած նախկին օրերուն մասին, թէ այն օրէն ի վեր՝ երբ
Աստուած մարդը երկրի վրայ ստեղծեց, արդեօք սա՛ մեծ բանին պէս եղա՞ծ է երկինքի
մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը, կամ անոր նմանը լսուա՞ծ է: 33 Արդեօք ժողովուրդ մը
կրակին մէջէն խօսող Աստուծոյ ձայնը քու լսածիդ պէս լսեր ու ողջ մնացե՞ր է: 34 Կամ
թէ Աստուած փորձե՞ր է գալ իրեն առնել ազգ մը ուրիշ ազգի մը մէջէն՝ փորձութիւններով,
նշաններով, հրաշքներով, պատերազմով, ուժեղ ձեռքով, երկարած բազուկով եւ մեծ
արհաւիրքներով, ինչպէս Տէրը՝ ձեր Աստուածը Եգիպտոսի մէջ ձեզի համար այս բոլոր
բաները ըրաւ ձեր աչքերուն առջեւ: 35 Ասիկա քեզի ցոյց տրուեցաւ, որպէսզի գիտնաս թէ
Եհովա՛ն է միակ Աստուածը. իրմէ զատ ուրիշ մը չկայ: 36 Քեզ խրատելու համար՝ իր
ձայնը երկինքէն լսել տուաւ քեզի, ու երկրի վրայ իր մեծ կրակը ցոյց տուաւ քեզի եւ անոր

[գ] Եբր.՝ զօրքը

[ե] Եբր.՝ ժառանգութեան

[ը] Եբր.՝ պատուիրեց չընել

[թ] Եբր.՝ հիննաք

*խօսքերը կրակին մէջէն լսեցիր: 37 Քու հայրերդ սիրելուն համար՝ անոնցմէ ետք անոնց
զարմը ընտրեց, ու մեծ կարողութեամբ քեզ Եգիպտոսէն հանեց՝ իր [ժ]ներկայութեամբ, 38
որպէսզի քեզմէ մեծ եւ հզօր ազգեր վտարէ առջեւէդ, ու տանի քեզ անոնց երկիրը՝ զայն
տալու քեզի իբր ժառանգութիւն, ինչպէս այսօր ժառանգած ես: 39 Ուրեմն գիտցի՛ր այսօր
ու [ի]մտածէ՛ թէ վերը՝ երկինքի մէջ, եւ վարը՝ երկրի վրայ Եհովա՛ն է միակ Աստուածը.
ուրիշ մը չկայ: 40 Պահէ՛ անոր կանոններն ու պատուիրանները, որոնք այսօր քեզի կը
հրամայեմ, որպէսզի բարիք ըլլայ քեզի ու քեզմէ ետք՝ քու որդիներուդ, նաեւ օրերդ երկար
ըլլան այն [լ]երկրին մէջ՝ որ Տէրը, քու Աստուածդ, քեզի կու տայ [խ]ընդմիշտ»:*

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԿՈՂՄԻ ԱՊԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

*41 Այն ատեն Մովսէս երեք քաղաք [ծ]նշանակեց Յորդանանի այս կողմը՝ դէպի արեւելք,
42 որպէսզի անգիտակցաբար իր ընկերը սպաննող բայց [կ]առաջուընէ զայն չատող
մարդասպանը հոն փախչի, ու այդ քաղաքներէն մէկուն մէջ փախչելով՝ ողջ մնայ: 43
Ռուբէնեաններուն համար Բոսորը զատեց, անապատը՝ լեռնադաշտի երկրին մէջ,
Գադեաններուն համար՝ Գաղաադի մէջ Ռամովթը, իսկ Մանասեաններուն համար՝
Բասանի մէջ Գովղանը:*

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՕՐԷՆՔՆԵՐՈՒ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄԻՆ

*44 Ահա՛ւասիկ այն Օրէնքը՝ որ Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ներկայացուց. 45
ահա՛ւասիկ այն վկայութիւնները, կանոններն ու դատավճիռները, որ Մովսէս Իսրայէլի
որդիներուն հաղորդեց՝ անոնց Եգիպտոսէն ելած ատենը, 46 Յորդանանի այս կողմը,
հովիտին մէջ՝ Բեթփէովրի դիմաց, Եսեբոն բնակող Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին
երկրին մէջ, որ Մովսէս ու Իսրայէլի որդիները զարկին իրենց Եգիպտոսէն ելած ատենը,
47 եւ տիրացան անոր երկրին ու Բասանի Ովգ թագաւորին երկրին, այսինքն Յորդանանի
այս կողմը՝ դէպի արեւելք բնակող Ամորհացիներուն երկու թագաւորներուն երկիրներուն,
48 Առնոն վտակին եզերքը եղող Արոէրէն մինչեւ Սիոն լեռը՝ որ Հերմոն կը կոչուի, 49 եւ
Յորդանանի այս կողմը՝ դէպի արեւելք եղող ամբողջ դաշտին, մինչեւ դաշտին ծովը,
Ասեդովթ-Փասգայի ստորոտը:*

ՏԱՍԸ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆՆԵՐԸ
(Ելք. 20. 1-17)

5

Մովսէս ամբողջ Իսրայէլը կանչեց եւ անոնց ըսաւ. «Մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Իսրայէլ, այս

[ժ] *Եբր.՝ առջեւ*

[ի] *Եբր.՝ դարձո՛ւր սիրտիդ մէջ*

[լ] *Եբր.՝ գետինին*

[խ] *Եբր.՝ բոլոր օրերը*

[ծ] *Եբր.՝ զատեց*

[կ] *Եբր.՝ երէկուընէ ու նախորդ օրուընէ*

*կանոններն ու [ա]դատավճիռները՝ որ այսօր ձեր ականջներուն կը խօսիմ, որպէսզի զանոնք
սորվիք, պահէք եւ գործադրէք: 2 [բ]Տէրը՝ մեր Աստուածը Քորեբի մէջ մեզի հետ ուխտ մը
կնքեց. 3 Տէրը այս ուխտը ո՛չ թէ մեր հայրերուն հետ կնքեց, հապա՝ մեզի՛ հետ, այսինքն
մեր բոլորին հետ՝ որ այսօր հոս ողջ ենք: 4 Տէրը լերան վրայ՝ կրակին մէջէն՝ մեզի հետ
երես առ երես խօսեցաւ 5 – ես այդ ատեն Տէրոջ ու ձեր միջեւ կայնեցայ, որպէսզի Տէրոջ
խօսքերը ձեզի հաղորդեմ. քանի որ դուք կրակէն վախնալով լեռը չբարձրացաք – եւ ըսաւ.*

*6 “Ե՛ս եմ Եհովան՝ քու Աստուածդ, որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝ ստրկութեան տունէն՝
հանեցի:*

7 Ինծմէ զատ ուրիշ աստուածներ մի՛ ունենար:

*8 [գ]Կուռք մի՛ շիներ դուն քեզի – ո՛չ մէկ կերպարանք բանի մը՝ որ վերը՝ երկինքի մէջ է,
վարը՝ երկրի վրայ է, կամ ջուրերուն մէջ է՝ երկրի տակ: 9 Անոնց մի՛ երկրպագեր ու
զանոնք մի՛ պաշտեր, որովհետեւ ես՝ [դ]Տէրս, քու Աստուածդ, նախանձախնդիր Աստուած
եմ. կը հատուցանեմ հայրերուն անօրէնութիւնը որդիներուն – մինչեւ երրորդ ու չորրորդ
սերունդը անոնց՝ որ կ՚ատեն զիս –, 10 եւ կարեկցութեամբ կը վարուիմ մինչեւ հազար
սերունդ անոնց հետ՝ որ կը սիրեն զիս ու կը պահեն իմ պատուիրաններս:*

*11 [ե]Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ անունը ընդունայն բերանդ մի՛ առներ. որովհետեւ Տէրը իր
անունը ընդունայն բերանը առնողը անմեղ պիտի չսեպէ:*

*12 Պահէ՛ Հանգստութեան օրը՝ զայն սրբացնելու համար, ինչպէս Տէրը՝ քու Աստուածդ՝
քեզի պատուիրեց: 13 Վե՛ց օր աշխատէ եւ ամբո՛ղջ գործդ ըրէ. 14 բայց եօթներորդ օրը
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ Հանգստութեան օրն է. այդ օրը ո՛չ մէկ գործ ըրէ, ո՛չ դուն, ո՛չ
որդիդ, ո՛չ աղջիկդ, ո՛չ ծառադ, ո՛չ աղախինդ, ո՛չ եզդ, ո՛չ էշդ, անասուններէդ ո՛չ մէկը,
ո՛չ ալ [զ]քաղաքիդ մէջ եղող գաղթականդ. որպէսզի ծառադ ու աղախինդ ալ քեզի պէս
հանգստանան: 15 Յիշէ՛ թէ դուն Եգիպտոսի երկրին մէջ ստրուկ էիր, բայց Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ քեզ անկէ հանեց ուժեղ ձեռքով ու երկարած բազուկով. ուստի Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ քեզի պատուիրեց որ Հանգստութեան օրը [է]պահես:*

*16 Պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ, ինչպէս Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի պատուիրեց, որպէսզի
օրերդ երկար ըլլան եւ քեզի բարիք ըլլայ այն հողին վրայ՝ որ Տէրը, քու Աստուածդ, քեզի
կու տայ:*

17 Սպանութիւն մի՛ ըներ:

18 Շնութիւն մի՛ ըներ:

19 Գողութիւն մի՛ ըներ:

20 Սուտ վկայութիւն մի՛ տար քու ընկերիդ դէմ:

*21 Քու ընկերիդ կնոջ մի՛ ցանկար. ընկերիդ տան, կամ անոր արտին, կամ ծառային,
կամ աղախինին, կամ եզին, կամ իշուն, կամ ընկերիդ որեւէ մէկ բանին մի՛ փափաքիր□:*

[ա] Կամ՝ սովորութիւնները

[բ] Եբր.՝ Եհովան

[գ] Եբր.՝ Քանդակուած պատկեր

[դ] Եբր.՝ Եհովան

[ե] Եբր.՝ Եհովայի

[զ] Եբր.՝ դռներուդ

[է] Եբր.՝ կատարես

22 Տէրը այս խօսքերը ձեր ամբողջ համախմբումին բարձր ձայնով ըսաւ՝ լերան վրայ,
կրակին, ամպին ու մառախուղին մէջէն, եւ ոչինչ աւելցուց: Երկու քարէ տախտակի վրայ
գրեց զանոնք, ու ինծի յանձնեց»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՎԱԽՆԱՅ
(Ելք. 20. 18-21)

23 «Մինչ լեռը կրակով կը վառէր, երբ խաւարին մէջէն անոր ձայնը լսեցիք՝ դուք –
այսինքն՝ ձեր բոլոր տոհմապետները ու ձեր երէցները – ինծի մօտեցաք, եւ ըսիք. 24 “Ահա՛
Տէրը՝ մեր Աստուածը իր փառքն ու մեծութիւնը մեզի ցոյց տուաւ, եւ անոր ձայնը կրակին
մէջէն լսեցինք: Այսօր տեսանք թէ Աստուած մարդու հետ կը խօսի, բայց մարդը ողջ կը
մնայ: 25 Ուստի հիմա մենք ինչո՞ւ մեռնինք – քանի որ այս մեծ կրակը մեզ պիտի սպառէ.
եթէ մենք Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն ձայնը անգա՛մ մըն ալ լսենք, պիտի մեռնինք: 26
Արդարեւ բոլոր մարմին ունեցողներ էն ո՞վ կրակին մէջէն խօսող՝ ապրող Աստուծոյն
ձայնը մեզի պէս լսեր եւ ողջ մնացեր է: 27 Դո՛ւն մօտեցիր ու լսէ՛ ամէն ինչ որ Տէրը՝ մեր
Աստուածը պիտի ըսէ, եւ դո՛ւն մեզի հաղորդէ ամէն ինչ որ Տէրը՝ մեր Աստուածը քեզի
պիտի խօսի, ու մենք մտիկ պիտի ընենք եւ գործադրենք□: 28 Տէրը ձեր խօսքերուն ձայնը
լսեց՝ երբ դուք ինծի կը խօսէիք, ու ինծի ըսաւ. “Այս ժողովուրդին քեզի ըսած խօսքերուն
ձայնը լսեցի. ամէն ինչ որ ըսին՝ շիտակ [ը] է: 29 Երանի՜ թէ անոնց մէջ այնպիսի սիրտ մը
ըլլար, որ ինձմէ վախնալով՝ իմ բոլոր պատուիրաններս ամէն օր պահէին, որպէսզի իրենց
եւ իրենց որդիներուն բարիք ըլլար յաւիտեան: 30 Գնա՛ անոնց ըսէ. "Ձեր վրաննե՛րը
վերադարձէք": 31 Բայց դուն հոս՝ իմ քո՛վս կայնէ. քեզի պիտի ըսեմ բոլոր
պատուիրանները, կանոններն ու դատավճիռները՝ որ անոնց պիտի սորվեցնես, որպէսզի
զանոնք գործադրեն այն երկրին մէջ՝ որ ես անոնց կու տամ անոր տիրանալու համար□:
32 Ուրեմն զգուշութեա՛մբ զանոնք գործադրեցէք, Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ձեզի
պատուիրածին համաձայն. աջ կողմ կամ ձախ կողմ մի՛ շեղիք: 33 Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն
ձեզի պատուիրած բոլո՛ր ճամբաներէն ընթացէք, որպէսզի ապրիք, ձեզի բարիք ըլլայ, եւ
ձեր օրերը երկար ըլլան այն երկրին մէջ՝ որուն պիտի տիրանաք»:

ՄԵԾ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ

6

«Ահա՛ւասիկ այն պատուիրանները, կանոններն ու [ա]դատավճիռները, որ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ինծի պատուիրեց ձեզի սորվեցնելու համար, որպէսզի գործադրէք զանոնք այն
երկրին մէջ՝ որուն մէջէն կ'անցնիք անոր տիրանալու համար. 2 որպէսզի Տէրոջմէն՝ քու
Աստուծմէդ վախնաս, եւ անոր բոլոր կանոններն ու պատուիրանները՝ որ ես ձեզի կը
հրամայեմ՝ կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ պահես, թէ՛ դուն, թէ՛ քու որդիդ, թէ՛ ալ քու
որդիիդ որդին, որպէսզի օրերդ երկար ըլլան: 3 Ուստի մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Իսրայէլ, եւ
զգուշութեա՛մբ զանոնք գործադրէ, որպէսզի քեզի բարիք ըլլայ, եւ կաթ ու մեղր հոսեցնող
երկրին մէջ չափազանց շատնաս, ինչպէս Տէրը՝ քու հայրերուդ Աստուածը քեզի
խոստացաւ:
4 Մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Իսրայէլ. Տէրը՝ մեր Աստուածը միա՛կ Տէրն է: 5 Սիրէ՛ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ ամբողջ սիրտովդ, ամբողջ անձովդ եւ ամբողջ զօրութեամբդ: 6 Այս խօսքերը՝

[ը] Եբր.՝ ըսին

[ա] Կամ՝ սովորութիւնները

որ այսօր քեզի պատուիրեցի, քու սիրտիդ մէջ թող ըլլան. 7 զանոնք կրկնելո՛վ սորվեցուր
քու որդիներուդ: Անոնց մասին խօսէ՛ երբ տունդ նստած ես, երբ ճամբան կը քալես, երբ կը
պառկիս կամ երբ կ՚ելլես: 8 Զանոնք նշանի համար կապէ՛ ձեռքիդ վրայ, եւ ճակատանոցի
համար աչքերուդ մէջտեղ թող ըլլան: 9 Զանոնք գրէ՛ տանդ դրանդիներուն վրայ ու
դռներուդ վրայ»:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

10 «Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ պիտի տանի այն երկիրը, որուն համար քու հայրերուդ՝
Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի երդում ըրաւ, որ քեզի մեծ եւ վայելչագեղ քաղաքներ
տայ՝ որ դուն կառուցանած չես, 11 ամէն տեսակ բարիքներով լեցուած տուներ՝ որ դուն
լեցուցած չես, փորուած ջրհորներ՝ որ դուն փորած չես, այգիներ ու ձիթաստաններ՝ որ
դուն տնկած չես. երբ ուտես ու կշտանաս, 12 զգուշացի՛ր որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝
ստրկութեան տունէն՝ հանող Տէրը չմոռնաս: 13 Տէրոջմէն՝ քու Աստուծմէ՛դ վախցիր, զա՛յն
պաշտէ եւ անո՛ր անունով երդում ըրէ: 14 Ուրիշ աստուածներու, ձեր շրջակայ
ժողովուրդներուն աստուածներուն մի՛ հետեւիք, 15 (որովհետեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ, որ
ձեր մէջն է, նախանձախնդիր Աստուած է,) որ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ բարկութիւնը քեզի
դէմ չբորբոքի, եւ քեզ երկրագունդի մակերեսէն չբնաջնջէ:
16 Տէրը՝ ձեր Աստուածը մի՛ փորձէք, ինչպէս Մասսայի մէջ փորձեցիք: 17 Տէրոջ՝ ձեր
Աստուծոյն պատուիրանները զգուշութեա՛մբ պահեցէք, նաեւ անոր վկայութիւններն ու
կանոնները՝ որ քեզի պատուիրեց: 18 Ինչ որ Տէրոջ [բ]առջեւ ուղիղ եւ բարի է՝ զա՛յն ըրէ,
որպէսզի քեզի բարիք ըլլայ, ու մտնես այն լաւ երկիրը, որ Տէրը երդումով խոստացաւ
հայրերուդ, եւ տիրանաս անոր՝ 19 բոլոր թշնամիներդ առջեւէդ քշելով, ինչպէս Տէրը
ըսաւ:
20 Երբ վաղը քու որդիդ քեզի հարցնէ. “Ի՞նչ են այն վկայութիւնները, կանոններն ու
դատավճիռները, որ Տէրը՝ մեր Աստուածը ձեզի պատուիրեց□, 21 քու որդիիդ ըսէ՛. “Մենք
Եգիպտոսի մէջ Փարաւոնի ստրուկ էինք, բայց Տէրը ուժեղ ձեռքով մեզ Եգիպտոսէն
հանեց: 22 Տէրը մեր աչքերուն առջեւ մեծ եւ [գ]սոսկալի նշաններ ու հրաշքներ [դ]ըրաւ
Եգիպտոսի վրայ, Փարաւոնի վրայ եւ անոր ամբողջ տան վրայ, 23 ու մեզ անկէ հանեց,
որպէսզի մեզ բերէ եւ մեր հայրերուն երդումով խոստացած երկիրը մեզի տայ: 24 Տէրը
մեզի պատուիրեց՝ որ այս բոլոր կանոնները ամէն օր գործադրենք, ու Տէրոջմէն՝ մեր
Աստուծմէն վախնանք՝ մեր բարիքին համար, որպէսզի մեզ ողջ պահէ, ինչպէս ենք
այսօր: 25 Եւ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն առջեւ [ե]արդար պիտի ըլլանք”, եթէ այս բոլոր
պատուիրանները զգուշութեամբ գործադրենք, ինչպէս ինք մեզի պատուիրեց□»:

ՏԷՐՈՋ ՍԵՓԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

(Ելք. 34. 11-16)

7

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

[գ] Եբր.՝ գէշ

[դ] Եբր.՝ ցոյց տուաւ

[ե] Եբր.՝ մեր արդարութիւնը պիտի ըլլայ

«Երբ Տէրը, քու Աստուածդ, քեզ տանի այն երկիրը՝ ուր կը մտնես անոր տիրանալու
համար, եւ առջեւէդ շատ ազգեր վանէ, այսինքն՝ Քետացիները, Գերգեսացիները,
Ամորհացիները, Քանանացիները, Փերեզացիները, Խեւացիներն ու Յեբուսացիները — այս
եօթը ազգերը, որ քեզմէ բազմաթիւ եւ հզօր են —, 2 ու երբ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ զանոնք
քու ձեռքդ մատնէ, զանոնք զա՛րկ եւ անճիտէ՛. անոնց հետ ուխտ մի՛ կնքեր ու անոնց մի՛
ողորմիր: 3 Անոնց խնամի մի՛ ըլլաք. քու աղջիկդ անոր որդիին մի՛ տար, եւ անոր աղջիկը
քու որդիիդ մի՛ առներ. 4 որովհետեւ քու որդիդ [ա]ինծմէ պիտի հեռացնեն՝ որպէսզի ուրիշ
աստուածներ պաշտէ, ուստի Տէրոջ բարկութիւնը ձեզի դէմ պիտի բորբոքի ու ձեզ շուտով
պիտի բնաջնջէ: 5 Հապա անոնց հետ սա՛պէս վարուեցէք.— անոնց բագինները փլցուցէ՛ք,
արձանները կոտրտեցէ՛ք, աստարովթները կտրեցէ՛ք, եւ [բ]կուռքերը կրակո՛վ այրեցէք: 6
Արդարեւ դուն Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ՝ սուրբ ժողովուրդն ես. Տէրը՝ քու Աստուածդ՝
երկրագունդի մակերեսին վրայ եղող բոլոր ժողովուրդներուն մէջէն քե՛զ ընտրեց,
որպէսզի անոր սեփական ժողովուրդ ըլլաս: 7 Տէրը ձեզ հաւնեցաւ եւ ընտրեց՝ ո՛չ թէ
որովհետեւ բոլոր ժողովուրդներէն բազմաթիւ էիք, քանի որ դուք բոլորէն փոքրաթիւ էիք.
8 այլ Տէրը ձեզ սիրելուն համար, ու ձեր հայրերուն ըրած երդումը պահելու համար, Տէրը
ձեզ ուժեղ ձեռքով ստրկութեան տունէն հանեց եւ Եգիպտացիներու Փարաւոն թագաւորին
ձեռքէն ազատեց: 9 Ուրեմն գիտցի՛ր թէ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ ի՛նքն է Աստուած,
հաւատարիմ Աստուածը, որ զինք սիրողներուն եւ իր պատուիրանները պահողներուն
մինչեւ հազար սերունդին ուխտ ու կարեկցութիւն կը պահէ, 10 իսկ զինք ատողներուն
[գ]ուղղակի կը հատուցանէ՝ որ զանոնք կորսնցնէ. զինք ատողին պատիժը չ՚ուշացներ,
անոր ուղղակի կը հատուցանէ: 11 Ուրեմն պահէ՛ այն պատուիրանները, կանոններն ու
[դ]դատավճիռները, որ այսօր քեզի կը պատուիրեմ, որպէսզի զանոնք գործադրես»:

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
(Բ. Օր. 28. 1-14)

12 «Ուստի եթէ այս դատավճիռները մտիկ ընելով զանոնք պահես եւ գործադրես,
Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի համար պիտի պահէ հայրերուդ երդումով խոստացած ուխտն
ու կարեկցութիւնը. 13 նաեւ քեզ պիտի սիրէ, քեզ պիտի օրհնէ, քեզ պիտի բազմացնէ, եւ
քու [ե]որովայնիդ պտուղը, հողիդ պտուղը, ցորենդ, քաղցուդ, իւղդ, կովերուդ ծնունդն ու
ոչխարներուդ բազմացումը պիտի օրհնէ այն հողին վրայ, որուն համար Տէրը հայրերուդ
երդում ըրաւ՝ քեզի տալու: 14 Դուն բոլոր ժողովուրդներէն աւելի օրհնեալ պիտի ըլլաս, եւ
ձեր մէջ ու ձեր անասուններուն մէջ՝ թէ՛ արուներէն եւ թէ էգերէն՝ ամուլ պիտի չըլլայ: 15
Տէրը բոլոր հիւանդութիւնները քեզմէ պիտի հեռացնէ, ու քու վրադ ո՛չ մէկը պիտի [զ]բերէ
Եգիպտացիներուն այն գէշ ախտերէն՝ որ դուն գիտես, այլ զանոնք բոլոր [է]ոսոխներուդ

[ա] Եբր.՝ իմ ետեւէս

[բ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

[գ] Եբր.՝ իրենց երեսին դէմ

[դ] Կամ՝ սովորութիւնները

[ե] Եբր.՝ փորիդ

[զ] Եբր.՝ դնէ

[է] Եբր.՝ քեզ ատողներուն

վրայ պիտի [ը]ղրկէ: 16 Դուն պիտի սպառես այն բոլոր ժողովուրդները, որ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ քու ձեռքդ պիտի մատնէ: Աչքդ անոնց վրայ թող չխղճայ եւ անոնց
աստուածները մի՛ պաշտեր, որովհետեւ ատիկա քեզի որոգայթ պիտի ըլլայ: 17 Եթէ
սիրտիդ մէջ ըսես. “Այդ ազգերը ինձմէ բազմաթիւ են, ես ի՞նչպէս կրնամ զանոնք
վտարել□, 18 անոնցմէ մի՛ վախնար, այլ մի՛շտ յիշէ ինչ որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ ըրաւ
Փարաւոնի ու բոլոր Եգիպտացիներուն, 19 այն մեծ փորձութիւնները՝ որ աչքերդ տեսան,
այն նշանները ու հրաշքները, այն ուժեղ ձեռքն ու երկարած բազուկը՝ որոնցմով Տէրը, քու
Աստուածդ, քեզ դուրս հանեց: Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ նոյնպէս պիտի ընէ այն բոլոր
ժողովուրդներուն, որոնցմէ դուն կը վախնաս: 20 Նաեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ անոնց վրայ
իշամեղու պիտի ղրկէ, որպէսզի մնացածներն ու քեզմէ պահուըտողները կորսուին: 21
Ուրեմն անոնցմէ մի՛ ահաբեկիր, քանի որ Տէրը՝ քու Աստուածդ, այն մեծ եւ ահեղ
Աստուածը, ձեր մէջ է: 22 Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ այդ ազգերը առջեւէդ քիչ-քիչ պիտի
վանէ. զանոնք չես կրնար անմիջապէս սպառել, որպէսզի դաշտին գազանները քեզի դէմ
չշատնան: 23 Հապա Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ զանոնք քու ձեռքդ պիտի մատնէ, ու զանոնք
մեծ խուճապի մէջ պիտի ձգէ, մինչեւ որ բոլորովին բնաջնջուին: 24 Անոնց թագաւորները
քու ձեռքդ պիտի մատնէ, եւ անոնց անունները երկինքի տակէն պիտի ջնջես. ո՛չ մէկը
պիտի կարենայ առջեւդ կայնիլ, մինչեւ որ զանոնք բնաջնջես: 25 Անոնց աստուածներուն
կուռքերը կրակո՛վ այրէ. անոնց վրայ եղող ոսկիին ու արծաթին մի՛ ցանկար եւ զանոնք
քեզի մի՛ առներ, որպէսզի անոնցմով որոգայթի մէջ չիյնաս. որովհետեւ անոնք Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ առջեւ գարշելի են: 26 Ուստի գարշելի բան մը տունդ մի՛ տանիր, որպէսզի
դուն ալ անոր նման չնզովուիս. զայն բոլորովին պի՛ղծ սեպէ ու անկէ բոլորովին գարշէ՛,
քանի որ ան նզովուած է»:

ԼԱՒ ԵՐԿԻՐ ՄԸ ՊԻՏԻ ՍՏԱՑՈՒԻ

8

«Զգուշութեա՛մբ գործադրեցէք բոլոր պատուիրանները՝ որ այսօր կը հրամայեմ ձեզի,
որպէսզի ապրիք, բազմանաք, մտնէք այն երկիրը՝ որ Տէրը երդումով խոստացաւ ձեր
հայրերուն, եւ անոր տիրանաք: 2 Ու յիշէ՛ այն ամբողջ ճամբան, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝
այս քառասուն տարիները անապատին մէջ քեզի քալել տուաւ, քեզ խոնարհեցնելու, քեզ
փորձարկելու եւ սիրտիդ մէջինը գիտնալու համար, թէ արդեօք դուն իր պատուիրանները
պիտի պահե՛ս՝ թէ ոչ: 3 Տէրը քեզ խոնարհեցուց, անօթեցուց, ու քեզի մանանայ կերցուց,
որ դուն չէիր ճանչնար, ո՛չ ալ քու հայրերդ կը ճանչնային, քեզի գիտցնելու համար թէ
մարդը միայն հացով չ’ապրիր, հապա մարդը կ’ապրի ամէն խօսքով՝ որ Տէրոջ բերանէն
կ’ելլէ: 4 Այս քառասուն տարիներու ընթացքին քու վրայէդ հանդերձներդ չմաշեցան եւ
ոտքերդ չուռեցան:
5 Նաեւ սիրտիդ մէջ գիտցի՛ր թէ ինչպէս մարդ մը իր որդին կը խրատէ, նոյնպէս Տէրը՝
քու Աստուածդ՝ քեզ կը խրատէ: 6 Ուրեմն Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ պատուիրաննե՛րը պահէ,
որպէսզի անոր ճամբաներէն ընթանաս ու անկէ վախնաս: 7 Արդարեւ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ լաւ երկիր մը կը տանի քեզ, հովիտներէ եւ լեռներէ [ա]բխող վտակներով,
ակերով ու [բ]խորունկ ջուրերով երկիր մը. 8 ցորենի, գարիի, որթատունկերու, թզենիներու

[ը] Եբր.՝ դնէ

[ա] Եբր.՝ դուրս ելլող

[բ] Եբր.՝ անդունդի

եւ նռնենիներու երկիր մը, ձէթի ու մեղրի երկիր մը. 9 այնպիսի երկիր մը՝ ուր [գ]կուշտ հաց
պիտի ուտես եւ անոր մէջ ոչինչ պիտի պակսի քեզի. երկիր մը՝ որուն քարերը երկաթ են,
ու անոր լեռներէն պղինձ պիտի [դ]հանես:

10 Ուստի, երբ ուտես եւ կշտանաս, օրհնէ՛ Տէրը, քու Աստուածդ, այն լաւ երկրին
համար՝ որ քեզի տուաւ»:

ՏԷՐԸ ՄՈՌՆԱԼՈՒՆ ԴԷՄ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

11 «Զգուշացի՛ր որ Տէրը, քու Աստուածդ, չմոռնաս՝ չպահելով անոր պատուիրանները,
[ե]դատավճիռները ու կանոնները, որ այսօր քեզի կը պատուիրեմ: 12 Երբ ուտես ու
կշտանաս, վայելչագեղ տուներ կառուցանես եւ բնակիս անոնց մէջ, 13 ու երբ արջառներդ
եւ ոչխարներդ բազմանան, նաեւ արծաթդ ու ոսկիդ շատնան եւ ամբողջ ունեցածդ
շատնայ, 14 սիրտդ թող չգոռոզանայ ու մի՛ մոռնար Տէրը՝ քու Աստուածդ, որ Եգիպտոսի
երկրէն՝ ստրկութեան տունէն՝ քեզ հանեց, 15 եւ այդ մեծ ու ահաւոր, խայթող օձերով ու
կարիճներով լեցուն, ծարաւուտ եւ անջուր երկրին մէջ քեզի քալել տուաւ, ապառաժէն
քեզի ջուր հանեց, 16 եւ անապատին մէջ քու հայրերուդ չճանչցած մանանան քեզի
կերցուց, որպէսզի քեզ խոնարհեցնէ ու փորձարկէ, եւ վերջաւորութեան քեզի բարիք ընէ:
17 Սիրտիդ մէջ մի՛ ըսեր թէ "այս հարստութիւնը իմ կարողութեամբս ու ձեռքիս [զ]ոյժով
վաստկեցայ": 18 Հապա յիշէ՛ Տէրը՝ քու Աստուածդ – քանի որ հարստութիւն վաստկելու
համար քեզի կարողութիւն տուողը ա՛ն է –, որպէսզի հաստատէ իր ուխտը՝ որուն համար
երդում ըրած էր հայրերուդ, ինչպէս այսօր կը տեսնես:

19 Իսկ եթէ Տէրը՝ քու Աստուածդ մոռնալով ուրիշ աստուածներու հետեւիս, զանոնք
պաշտես ու անոնց երկրպագես, այսօր ձեզի կը վկայեմ թէ դուք ա՛նպատճառ պիտի
կորսուիք. 20 ինչպէս այն ազգերը՝ որ Տէրը ձեր առջեւէն պիտի կորսնցնէ, ա՛յնպէս պիտի
կորսուիք, որովհետեւ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն խօսքը մտիկ չըրիք»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 32. 1-14)

9

«Մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Իսրայէլ: Դուն այսօր Յորդանանէն կ՚անցնիս, որպէսզի երթաս եւ
տիրանաս քեզմէ մեծ ու հզօր ազգերու, մեծ եւ մինչեւ երկինք պարսպապատ
քաղաքներու, 2 այն մեծ ու բարձրահասակ ժողովուրդին՝ Ենակիմներու որդիներուն, որ
դուն կը ճանչնաս եւ անոնց համար լսեր ես թէ "Ենակի որդիներուն առջեւ ո՞վ կրնայ
կայնիլ":

3 Ուստի այսօր գիտցի՛ր թէ Տէրը, քու Աստուածդ, ի՛նք առջեւէդ կ՚անցնի իբր սպառող
կրակ. ի՛նք զանոնք պիտի բնաջնջէ, ի՛նք առջեւէդ զանոնք պիտի ընկճէ, ու դուն զանոնք
պիտի վտարես եւ շուտով կորսնցնես, ինչպէս Տէրը քեզի ըսաւ: 4 Երբ Տէրը՝ քու

[գ] Եբր.՝ առանց չքաւորութեան

[դ] Եբր.՝ փորես

[ե] Կամ՝ սովորութիւնները

[զ] Եբր.՝ հզօրութեամբ

*Աստուածդ՝ զանոնք առջեւէդ քշէ, սիրտիդ մէջ մի՛ ըսեր թէ “Տէրը իմ արդարութեանս
համար զիս այս երկիրը բերաւ՝ որ անոր տիրանամ□. քանի որ Տէրը այս ազգերը իրենց
անօրէնութեա՛ն համար կը վտարէ առջեւէդ: 5 Ո՛չ թէ քու արդարութեանդ ու սիրտիդ
ուղիղ ըլլալուն համար կը մտնես անոնց երկիրը՝ որ անոր տիրանաս. հապա Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ այս ազգերուն անօրէնութեան համար զանոնք կը վտարէ առջեւէդ, նաեւ
որպէսզի իրագործէ այն խօսքը՝ որուն համար երդում ըրաւ հայրերուդ՝ Աբրահամի,
Իսահակի ու Յակոբի: 6 Ուստի գիտցի՛ր թէ քու արդարութեանդ համար չէ, որ Տէրը, քու
Աստուածդ, այս լաւ երկիրը քեզի կու տայ՝ որպէսզի անոր տիրանաս. քանի որ դուն
խստապարանոց ժողովուրդ մըն ես:*

*7 Յիշէ՛ եւ մի՛ մոռնար թէ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ անապատին մէջ զայրացուցիր.
Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէդ մինչեւ այս տեղը հասած օրդ՝ Տէրոջ անհնազանդ եղաք: 8
Քորեբի մէջ ալ Տէրը զայրացուցիք, ու Տէրը ձեզի դէմ բարկացաւ՝ ձեզ բնաջնջելու չափ: 9
Երբ ես լեռը ելայ՝ որ քարէ տախտակները ստանամ, այսինքն՝ Տէրոջ ձեզի հետ կնքած
ուխտին տախտակները, քառասուն օր ու քառասուն գիշեր լեռը կեցայ. ո՛չ հաց կերայ եւ
ո՛չ ջուր խմեցի: 10 Այն ատեն Տէրը ինծի յանձնեց Աստուծոյ մատով գրուած երկու քարէ
տախտակները, որոնց վրայ գրուած էին այն բոլոր խօսքերը՝ որ Տէրը ձեզի ըսաւ
համախմբումին օրը, լերան վրայ, կրակին մէջէն: 11 Քառասուն օրուան ու քառասուն
գիշերուան վախճանին՝ Տէրը ինծի տուաւ երկու քարէ տախտակները, այսինքն՝ ուխտին
տախտակները, 12 եւ Տէրը ինծի ըսաւ. “Կանգնէ՛ ու շուտո՛վ ասկէ իջիր, որովհետեւ
ապականեցաւ քու ժողովուրդդ՝ որ Եգիպտոսէն հանեցիր. անոնք շուտով շեղեցան այն
ճամբայէն՝ որ իրենց պատուիրեցի, իրենց [ա]ձուլածոյ կուռք” շինեցին□: 13 Նաեւ Տէրը ինծի
խօսեցաւ՝ ըսելով. “Ես այս ժողովուրդը տեսայ, եւ ահա՛ ան խստապարանոց ժողովուրդ
մըն է: 14 Թո՛ղ զիս՝ որ զանոնք բնաջնջեմ ու անոնց անունը երկինքի տակէն ջնջեմ, եւ քեզ
անոնցմէ հզօր ու բազմաթիւ ազգ մը պիտի ընեմ□:*

*15 Այն ատեն դարձայ ու լեռնէն իջայ. լեռը կրակով կը վառէր եւ ուխտին երկու
տախտակները երկու ձեռքերուս մէջ էին: 16 Նայեցայ, եւ ահա՛ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն դէմ
մեղանչելով՝ ձեզի ձուլածոյ հորթ շիներ էիք. Տէրոջ ձեզի պատուիրած ճամբայէն շուտով
շեղեր էիք: 17 Ուստի երկու տախտակները բռնեցի, իմ երկու ձեռքերուս վրայէն վար
նետեցի ու ձեր աչքերուն առջեւ զանոնք կոտրտեցի: 18 Յետոյ նախկինին պէս Տէրոջ
առջեւ [բ]աղաչեցի՝ քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր. ո՛չ հաց կերայ, ո՛չ ալ ջուր խմեցի,
ձեր գործած բոլոր մեղքերուն համար, որովհետեւ Տէրոջ [գ]առջեւ չարիք գործելով զայն
գրգռեր էիք: 19 Արդարեւ վախցայ այն բարկութենէն ու ցասումէն, որով Տէրը ձեզի դէմ
զայրացաւ՝ ձեզ բնաջնջելու չափ: Սակայն Տէրը այդ անգամ ալ ինծի մտիկ ըրաւ: 20 Տէրը
Ահարոնի դէմ ալ չափազանց բարկացաւ՝ զայն բնաջնջելու չափ, եւ այդ ատեն Ահարոնի
համար ալ աղօթեցի: 21 Ձեր մեղքը, այսինքն հորթը՝ որ շինած էիք, առի ու զայն կրակով
այրեցի: Յետոյ զայն ծեծեցի, լա՛ւ աղացի՝ մինչեւ որ մանր փոշի եղաւ, եւ անոր փոշին
լեռնէն իջնող վտակին մէջ նետեցի:*

*22 Նաեւ Թաբերայի, Մասսայի ու Կիբրոթ-Հաթթաւայի մէջ Տէրը զայրացուցիք: 23 Ու
երբ Տէրը ձեզ Կադէս-Բառնեայէն ղրկեց՝ ըսելով. “Բարձրացէ՛ք եւ տիրացէ՛ք ձեզի տուած
երկրիս□, Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն հրամանին դէմ ընդվզեցաք, ու անոր չհաւատալով՝ անոր
խօսքը մտիկ չըրիք: 24 Տէրոջ անհնազանդ եղաք այն օրէն ի վեր՝ երբ ձեզ ճանչցայ:*

[ա] *Եբր.՝ ձուլածոյ պատկեր*

[բ] *Եբր.՝ ինկայ*

[գ] *Եբր.՝ աչքերուն*

25 Ուրեմն ես քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր աղաչեցի Տէրոջ առջեւ. նախկինին
պէս աղաչեցի, որովհետեւ Տէրը ըսած էր թէ ձեզ պիտի բնաջնջէ: 26 Տէրոջ աղօթելով
ըսի. “Ո՛վ Տէր Եհովա, մի՛ բնաջնջեր քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ, որ քու
մեծութեամբդ ազատեցիր եւ ուժեղ ձեռքով Եգիպտոսէն հանեցիր: 27 Յիշէ՛ քու
ծառաներդ՝ Աբրահամը, Իսահակն ու Յակոբը, եւ մի՛ նայիր այս ժողովուրդին խստութեան,
ամբարշտութեան ու մեղքին, 28 որ այն երկրին մէջ՝ ուրկէ մեզ հանեցիր՝ չըսուի. "Տէրը
չկարենալով զանոնք տանիլ այն երկիրը՝ որ անոնց խոստացած էր, կամ զանոնք ատելով՝
դուրս հանեց զանոնք որպէսզի անապատին մէջ մեռցնէ": 29 Որովհետեւ անոնք քու
ժողովուրդդ եւ ժառանգութիւնդ են. զանոնք քու մեծ կարողութեամբդ ու երկարած
բազուկովդ Եգիպտոսէն հանեցիր□»:

ՄՈՎՍԷՍ ՎԵՐՍՏԻՆ ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ ՏԱՍԸ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆՆԵՐԸ
(Ելք. 34. 1-10)

10

«Այդ ատեն Տէրը ինծի ըսաւ. “Քեզի երկո՛ւ քարէ տախտակ կոփէ՝ առաջիններուն պէս,
եւ լե՛ռը բարձրացիր՝ իմ քովս. նաեւ քեզի փայտէ տապանա՛կ մը շինէ: 2 Քու կոտրտած
առաջին տախտակներուդ վրայի խօսքերը պիտի գրեմ այդ տախտակներուն վրայ. զանոնք
տապանակի՛ն մէջ դիր□: 3 Ուստի սատիմի փայտէ տապանակ մը շինեցի, երկու քարէ
տախտակ կոփեցի՝ առաջիններուն պէս, ու լեռը բարձրացայ՝ այդ երկու տախտակները
ձեռքս առնելով: 4 Եւ տախտակներուն վրայ գրեց՝ առաջին գրուածին համաձայն՝ այն
տասը պատուիրանները, որ Տէրը ձեզի հաղորդեց համախմբումին օրը, լերան վրայ,
կրակին մէջէն. ու Տէրը զանոնք ինծի տուաւ: 5 Յետոյ դառնալով լեռնէն իջայ, եւ
տախտակները շինած տապանակիս մէջ դրի, որպէսզի հոն ըլլան՝ ինչպէս Տէրը ինծի
պատուիրեց»:

6 (Իսրայէլի որդիները Բերոթ-Բանէ-Յականէն Մոսերա մեկնեցան. հոն մեռաւ Ահարոն
ու հոն թաղուեցաւ, եւ անոր որդին՝ Եղիազար անոր տեղ քահանայ եղաւ: 7 Անկէ Գադգադ
մեկնեցան, ու Գադգադէն ջուրի վտակներու երկիրը՝ Ետեբաթա:

8 Այդ ատեն Տէրը Ղեւիի տոհմը զատեց, որպէսզի Տէրոջ ուխտին տապանակը կրէ,
Տէրոջ առջեւ կայնի՝ անոր պաշտօն կատարելու համար, եւ անոր անունով օրհնէ՝ մինչեւ
այսօր: 9 Հետեւաբար Ղեւի իր եղբայրներուն հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունի. Տէ՛րն է
անոր ժառանգութիւնը, ինչպէս Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ անոր ըսաւ:)

10 «Ես՝ նախկին օրերուն պէս՝ քառասուն օր ու քառասուն գիշեր լերան վրայ կեցայ, եւ
Տէրը այս անգամ ալ ինծի մտիկ ընելով չուզեց քեզ բնաջնջել: 11 Տէրը ինծի ըսաւ.
“Կանգնէ՛ ու մեկնէ՛ ժողովուրդին առջեւէն, որպէսզի մտնեն այն երկիրը՝ որուն համար
անոնց հայրերուն երդում ըրի՝ անոնց տալու, եւ տիրանան անոր□»:

ԱՍՏՈՒԱԾ Ի՞ՆՉ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

12 «Ուրեմն հիմա, ո՛վ Իսրայէլ, Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզմէ ի՞նչ կը պահանջէ.- միայն
Տէրոջմէն՝ քու Աստուծմէդ վախնալ, իր բոլոր ճամբաներէն ընթանալով ու զինք սիրելով.
նաեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ պաշտել ամբողջ սիրտովդ եւ ամբողջ անձովդ, 13 պահելով
Տէրոջ պատուիրանները ու կանոնները, որ այսօր քեզի կը պատուիրեմ՝ քու բարիքիդ
համար: 14 Ահա՛ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ կը պատկանին երկինքն ու երկինքներուն երկինքը,
նաեւ երկիրը եւ ամէն ինչ որ անոր մէջ է: 15 Սակայն Տէրը միայն քու հայրերդ հաւնեցաւ
ու զանոնք սիրեց, եւ անոնցմէ ետք անոնց զարմը՝ այսինքն ձեզ ընտրեց բոլոր
ժողովուրդներուն մէջէն, ինչպէս այսօր կը տեսնէք: 16 Ուստի ձեր սիրտե՛րը թլփատեցէք

*ու ձեր պարանոցները ա՛լ մի՛ խստացնէք, 17 քանի որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝
աստուածներուն Աստուածը եւ տէրերուն Տէրն է, մեծ, զօրաւոր ու ահեղ Աստուածը՝ որ
աչառութիւն չ՚ըներ եւ կաշառք չի տանար: 18 Ան որբին ու այրիին իրաւունքը կը
պաշտպանէ, գաղթականը կը սիրէ եւ անոր հաց ու հանդերձ կու տայ: 19 Ուրեմն սիրեցէ՛ք
գաղթականը, քանի որ դո՛ւք ալ պանդուխտ էիք Եգիպտոսի երկրին մէջ: 20 Տէրոջմէն՝ քու
Աստուծմէ՛դ վախցիր ու զա՛յն պաշտէ, անո՛ր յարէ եւ անո՛ր անունով երդում ըրէ: 21 Ա՛ն է
քու գովաբանութեանդ առարկան եւ ա՛ն է քու Աստուածդ, որ քեզի համար այս մեծ ու
ահաւոր բաներն ըրաւ, որ աչքերովդ տեսար: 22 Քու հայրերդ եօթանասուն անձ էին՝ երբ
Եգիպտոս իջան. իսկ հիմա Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ երկինքի աստղերուն պէս
շատցուց»:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ

11

*«Ուրեմն սիրէ՛ Տէրը՝ քու Աստուածդ, եւ ամէ՛ն օր պահէ անոր հրահանգները,
կանոնները, [ա]դատավճիռներն ու պատուիրանները: 2 Այսօր գիտցէ՛ք թէ ձեր որդիներուն
չէ իմ խօսքս, որովհետեւ անոնք չգիտցան եւ չտեսան Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն պատիժը,
անոր մեծութիւնը, ուժեղ ձեռքն ու երկարած բազուկը, 3 Եգիպտոսի մէջ՝ Եգիպտացիներու
Փարաւոն թագաւորին եւ անոր ամբողջ երկրին վրայ ըրած նշաններն ու գործերը, 4 ի՛նչ
որ ըրաւ Եգիպտացիներու զօրագունդերուն, ձիերուն եւ կառքերուն՝ երբ անոնք ձեզ
հետապնդեցին – ի՛նչպէս Տէրը Կարմիր ծովուն ջուրերը անոնց վրայ [բ]դարձուց ու զանոնք
կորսնցուց մինչեւ այսօր –, 5 ի՛նչ որ ըրաւ ձեզի անապատին մէջ՝ մինչեւ ձեր այս տեղը
հասնիլը, 6 ի՛նչ որ Ռուբէնեան Եղիաբի որդիներուն՝ Դաթանի եւ Աբիրոնի ըրաւ – ի՛նչպէս
երկիրը իր բերանը բացաւ ու ամբողջ Իսրայէլի մէջէն կլլեց զանոնք՝ իրենց
ընտանիքներով, իրենց վրաններով եւ [գ]իրենց բոլոր հետեւորդներով՝. 7 սակայն ձեր
աչքերը տեսա՛ն Տէրոջ ըրած բոլոր մեծ գործերը»:*

ԽՈՍՏԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿՐԻՆ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*8 «Ուրեմն պահեցէ՛ք այն բոլոր պատուիրանները՝ որ այսօր ձեզի կը հրամայեմ,
որպէսզի ուժովնաք, մտնէք այն երկիրը, որուն մէջէն կ՚անցնիք՝ անոր տիրանալու համար,
ու տիրանաք անոր. 9 որպէսզի ձեր օրերը երկար ըլլան այն հողին վրայ, որուն համար
Տէրը ձեր հայրերուն երդում ըրաւ՝ իրենց եւ իրենց զարմին տալու, այնպիսի երկիր մը՝ որ
կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ:*

*10 Արդարեւ այն երկիրը, ուր դուն կը մտնես անոր տիրանալու համար, Եգիպտոսի
երկրին պէս չէ՝ ուրկէ ելաք, ուր սերմդ կը ցանէիր եւ ոտքովդ զայն կը ջրէիր՝
բանջարեղէնի պարտէզի պէս: 11 Իսկ այն երկիրը, ուր կը մտնէք՝ անոր տիրանալու
համար, լեռներու եւ հովիտներու երկիր մըն է, ու երկինքի անձրեւին ջուրը կը խմէ: 12
Այնպիսի երկիր մըն է, որուն Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ [դ]հոգ կը տանի՝. Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ*

[ա] Կամ՝ սովորութիւններն

[բ] Եբր.՝ յորդիլ տուաւ

[գ] Եբր.՝ իրենց ոտքին եղող բոլոր արարածներով

[դ] Եբր.՝ ետեւէն կը փնտռէ

աչքերը շարունակ անոր վրայ են, տարուան սկիզբէն մինչեւ վախճանը: 13 Ուստի եթէ
ուշադրութեամբ հնազանդիք իմ պատուիրաններուս՝ որ այսօր ձեզի կը հրամայեմ, եւ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը սիրէք ու զայն պաշտէք ձեր ամբողջ սիրտով եւ ձեր ամբողջ անձով,
14 ձեր երկրին անձրեւը՝ առաջին անձրեւն ու վերջին անձրեւը՝ իր ատենին պիտի տամ, եւ
քու ցորենդ, քաղցուդ ու իւղդ պիտի ժողվես, 15 նաեւ քու արտիդ մէջ բոյս պիտի տամ
անասուններուդ համար, որպէսզի ուտես եւ կշտանաս: 16 Զգուշացէ՛ք դուք ձեզի համար,
որ ձեր սիրտը չհրապուրուի ու դուք շիտակ ճամբայէն շեղելով ուրիշ աստուածներ
չպաշտէք եւ անոնց չերկրպագէք, 17 ու Տէրոջ բարկութիւնը ձեզի դէմ բորբոքելով՝
երկինքը չգոցէ, որպէսզի անձրեւ [ե]չգայ, հողը իր արգասիքը չտայ, եւ Տէրոջ ձեզի տուած
լաւ երկրէն շուտով չկորսուիք:

18 Այս խօսքերս ձեր սիրտի՛ն եւ անձի՛ն մէջ դրէք, ու զանոնք իբր նշան ձեր ձեռքերո՛ւն
վրայ կապեցէք, որ իբր ճակատանոց ըլլան ձեր աչքերուն մէջտեղ: 19 Զանոնք ձեր
որդիներո՛ւն սորվեցուցէք, անոնց մասին խօսելով երբ տունդ նստած ես, երբ ճամբան կը
քալես, երբ կը պառկիս կամ կ'ելլես: 20 Զանոնք գրէ՛ տանդ դրանդիներուն վրայ եւ
դռներուդ վրայ, 21 որպէսզի այն [զ]երկրին վրայ, որուն համար Տէրը ձեր հայրերուն երդում
ըրաւ՝ անոնց տալու, ձեր օրերն ու ձեր որդիներուն օրերը շատնան՝ երկրի վրայ եղող
երկինքի օրերուն նման:

22 Արդարեւ եթէ այս ձեզի հրամայած բոլոր պատուիրաններս զգուշութեամբ պահէք եւ
գործադրէք, Տէրը՝ ձեր Աստուածը սիրելով, անոր բոլոր ճամբաներէն ընթանալով ու անոր
յարելով, 23 Տէրն ալ այս բոլոր ազգերը ձեր առջեւէն պիտի վտարէ, եւ դուք ձեզմէ մեծ ու
հզօր ազգերու պիտի տիրանաք: 24 Ձեր ոտքի ներբանին կոխած ամէն տեղը՝ ձերը պիտի
ըլլայ. ձեր հողամասը անապատէն ու Լիբանանէն, գետէն՝ այսինքն Եփրատ գետէն մինչեւ
[է]արեւմտեան ծովը պիտի ըլլայ: 25 Ո՛չ մէկը պիտի կարենայ ձեր առջեւ կայնիլ. Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ձեր կոխած ամբողջ երկրին վրայ ձեր երկիւղը եւ արհաւիրքը պիտի [ը]բերէ,
ինչպէս ձեզի ըսաւ»:

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱՆԷԾՔՆԵՐԸ

26 «Ահա՛ այսօր ձեր առջեւ օրհնութիւն եւ անէծք կը դնեմ. 27 օրհնութիւն՝ եթէ
հնազանդիք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն պատուիրաններուն, որ այսօր ձեզի կը հրամայեմ, 28
իսկ անէծք՝ եթէ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն պատուիրաններուն չհնազանդիք, ու շեղիք այն
ճամբայէն՝ որ այսօր ձեզի կը պատուիրեմ, ուրիշ աստուածներու հետեւելու համար՝ որ
ճանչցած չէք: 29 Ուստի երբ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ տարած ըլլայ այն երկիրը, ուր կը
մտնես անոր տիրանալու համար, օրհնութիւնը Գարիզի՛ն լերան վրայ դիր, եւ անէծքը՝
Գեբաղ լերան վրայ: 30 (Միթէ ասոնք Յորդանանի միւս կողմը, արեւմտեան ճամբային
վրայ, Մորէի կաղնիներուն մօտ, Գաղգաղայի դիմացի դաշտին մէջ բնակող
Քանանացիներու երկրին մէջ չե՞ն:) 31 Որովհետեւ դուք Յորդանանէն պիտի անցնիք,
որպէսզի մտնէք այն երկիրը, որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեզի կու տայ՝ անոր տիրանալու
համար. անոր պիտի տիրանաք եւ անոր մէջ պիտի բնակիք: 32 Ուրեմն զգուշութեա՛մբ

[ե] Եբր.՝ չըլլայ

[զ] Եբր.՝ հողին

[է] Եբր.՝ ետեւի

[ը] Եբր.՝ դնէ

գործադրեցէք այն բոլոր կանոններն ու դատավճիռները, որ այսօր ձեր առջեւ կը դնեմ»:

ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԻ ԸՆՏՐՈՒԱԾ ՏԵՂԸ

12

«Ահա՛ւասիկ այն կանոններն ու [ա]դատավճիռները, որ դուք զգուշութեամբ պիտի
գործադրէք այն երկրին մէջ, որ Տէրը՝ ձեր հայրերուն Աստուածը ձեզի պիտի տայ՝ անոր
տիրանալու համար, երկրագունդի վրայ ձեր ապրած բոլոր օրերուն մէջ: 2 Բոլո՛րովին
կործանեցէք այն բոլոր տեղերը, ուր այն ազգերը՝ որոնց պիտի տիրանաք՝ իրենց
աստուածները պաշտեր են բարձր լեռներու վրայ, բլուրներու վրայ եւ ամէն կանաչազարդ
ծառի տակ: 3 Նաեւ անոնց բագինները փլցուցէ՛ք, արձանները կոտրտեցէ՛ք,
աստարովթները կրակո՛վ այրեցէք, աստուածներուն [բ]կուռքերը փշրեցէ՛ք եւ անոնց
անունները այդ տեղէն ջնջեցէ՛ք:
4 «Իսկ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն այսպէս մի՛ ընէք: 5 Հապա փնտռեցէ՛ք այն տեղը, որ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեր բոլոր տոհմերուն մէջէն պիտի ընտրէ՝ հոն իր անունը դնելու եւ
բնակելու համար, ու հո՛ն գացէք. 6 ձեր ողջակէզները, զոհերը, տասանորդները, [գ]ձեր
բարձրացնելիք ընծաները, ձեր ուխտերուն ընծաները, յօժարակամ ընծաները, եւ ձեր
արջառներուն ու ոչխարներուն առջինեկները հո՛ն տարէք, 7 հո՛ն կերէք Տէրոջ՝ ձեր
Աստուծոյն առջեւ, դուք ու ձեր ընտանիքները, եւ ուրախացէ՛ք ձեր բոլոր ձեռնարկներուն
համար, որոնց մէջ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ օրհնած է:
8 Մի՛ ընէք այնպէս՝ ինչպէս մենք այսօր հոս կ՚ընենք, այսինքն ամէն մարդ՝ իր
աչքերուն ուղիղ եղածին համաձայն. 9 արդարեւ մինչեւ հիմա հասած չէք այն
[դ]հանգստավայրին ու ժառանգութեան, որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեզի կու տայ: 10 Բայց
դուք Յորդանանէն պիտի անցնիք եւ պիտի բնակիք այն երկրին մէջ, որ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ձեզի ժառանգել կու տայ, ու ձեր բոլոր շրջակայ թշնամիներէն ձեզ պիտի
հանգստացնէ, եւ ապահովութեամբ պիտի բնակիք: 11 Այն ատեն Տէրը՝ ձեր Աստուածը
տեղ մը պիտի ընտրէ՝ իր անունին բնակութեան համար. հո՛ն տարէք բոլոր ձեզի
պատուիրածներս.– ձեր ողջակէզները, զոհերը, տասանորդները, ձեր բարձրացնելիք
ընծաներն ու բոլոր ուխտերուն ընտիր ընծաները, որ Տէրոջ պիտի [ե]նուիրէք, 12 եւ
ուրախացէ՛ք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ, թէ՛ դուք, թէ՛ ձեր որդիներն ու աղջիկները, ձեր
ծառաներն ու աղախինները, եւ թէ ձեր [զ]քաղաքներուն մէջ եղող Ղեւտացին, որովհետեւ
ան ո՛չ բաժին, ո՛չ ալ ժառանգութիւն ունի ձեզի հետ:
13 Զգուշացի՛ր դուն քեզի, որ ողջակէզներդ չմատուցանես ամէն տեսած տեղդ. 14 Այլ
ողջակէզներդ ա՛յն տեղը մատուցանէ, որ Տէրը քու տոհմերէդ մէկուն մէջ պիտի ընտրէ.
հո՛ն գործադրէ ամէն ինչ որ քեզի կը պատուիրեմ: 15 Սակայն բոլոր քաղաքներուդ մէջ՝

[ա] Կամ՝ սովորութիւնները

[բ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

[գ] Եբր.՝ ձեր ձեռքին

[դ] Եբր.՝ հանգստութեան

[ե] Եբր.՝ ուխտէք

[զ] Եբր.՝ դռներուն

*[է]սիրտիդ ամբողջ փափաքին համաձայն անասուննե՛ր մորթէ եւ անոնց մի՛սը կեր, Տէրոջ՝
քու Աստուծոյդ քեզի տուած օրհնութեան համեմատ. զայն անմաքուր մարդը եւ մաքուր
մարդը թող ուտեն՝ այծեամի ու եղջերուի պէս: 16 Միայն թէ արիւնը մի՛ ուտէք. զայն
ջուրի՛ պէս գետին թափեցէք:*

*17 Քու քաղաքներուդ մէջ չես կրնար ուտել ցորենիդ, քաղցուիդ եւ իւղիդ
տասանորդները, արջառներուդ ու ոչխարներուդ առջինեկները, բոլոր ուխտած [ը]ընծաներդ
եւ յօժարակամ ու բարձրացնելիք ընծաներդ. 18 այլ զանոնք Տէրոջ՝ քու Աստուծո՛յդ առջեւ
կեր, Տէրոջ՝ Աստուծոյդ ընտրած տեղը, թէ՛ դուն, թէ՛ որդիդ ու աղջիկդ, թէ՛ ծառադ ու
աղախինդ, եւ թէ քաղաքներուդ մէջ եղող Ղեւտացին, ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ
ուրախացի՛ր քու բոլոր ձեռնարկներուդ համար: 19 Զգուշացի՛ր դուն քեզի, որ Ղեւտացին
չլքես, որքան ժամանակ որ ապրիս [թ]երկրիդ վրայ:*

*20 Երբ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ հողամասդ ընդարձակէ, ինչպէս քեզի խոստացաւ, եւ
ըսես. “Միս ուտեմ□, քանի որ [ժ]սիրտդ կը փափաքի միս ուտել, [ի]սիրտիդ ամբողջ փափաքին
համաձայն մի՛ս կեր: 21 Եթէ քեզմէ հեռու ըլլայ այն տեղը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ պիտի
ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար, քեզի պատուիրածիս համաձայն մորթէ՛ քու
արջառներէդ ու ոչխարներէդ՝ որ Տէրը քեզի պիտի տայ, եւ [լ]սիրտիդ ամբողջ փափաքին
համաձայն կե՛ր քաղաքներուդ մէջ: 22 Ի՛նչպէս այծեամն ու եղջերուն կ՚ուտուին, ա՛յնպէս
կեր զանոնք: Անմաքուր եղողը եւ մաքուր եղող ը հաւասարապէս թող ուտեն: 23 Միայն
թէ [խ]զգուշացի՛ր՝ որ արիւնը չուտես, որովհետեւ արիւնը՝ [ծ]կեանքն է. ուստի [կ]կեանքը միսին
հետ մի՛ ուտեր: 24 Զայն մի՛ ուտեր, այլ ջուրի պէս գետի՛նը թափէ: 25 Զայն մի՛ ուտեր,
որպէսզի բարիք ըլլայ քեզի ու քեզմէ ետք՝ քու որդիներուդ, ընելով ինչ որ Տէրոջ [հ]առջեւ
ուղիղ է: 26 Միա՛յն քու սուրբ բաներդ եւ ուխտերուդ ընծաները ա՛ռ ու Տէրոջ ընտրած
տեղը գնա՛: 27 Քու ողջակէզներդ, միսն ու արիւնը, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ զոհասեղանին
վրայ մատուցանէ՛. իսկ զոհերուդ արիւնը Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ զոհասեղանին վրայ
թափէ՛, եւ միսը կե՛ր:*

*28 Ուշադրութեա՛մբ մտիկ ըրէ այս բոլոր խօսքերը՝ որ քեզի պատուիրեցի, որպէսզի
յաւիտեան բարիք ըլլայ քեզի ու քեզմէ ետք՝ քու որդիներուդ, ընելով ինչ որ Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ առջեւ բարի եւ ուղիղ է»:*

[է] *Եբր.՝ անձիդ*

[ը] *Եբր.՝ ուխտերդ*

[թ] *Եբր.՝ գետինին*

[ժ] *Եբր.՝ անձդ*

[ի] *Եբր.՝ անձիդ*

[լ] *Եբր.՝ անձիդ*

[խ] *Եբր.՝ հաստա՛տ կեցիր*

[ծ] *Եբր.՝ շունչը*

[կ] *Եբր.՝ շունչը*

[հ] *Եբր.՝ աչքերուն*

ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

29 «Երբ Տէրը, քու Աստուածդ, առջեւէդ կոտորէ այն ազգերը՝ որոնց կ'երթաս զանոնք
վտարելու համար, ու դուն զանոնք վտարելով՝ անոնց երկրին մէջ բնակիս, 30 զգուշացի՛ր
դուն քեզի, որ որոգայթի մէջ չիյնաս՝ անոնց հետեւելով – անոնց քու առջեւէդ
բնաջնջուելէն ետք –, եւ անոնց աստուածները չորոնես՝ ըսելով. "Այս ազգերը ի՞նչպէս կը
պաշտէին իրենց աստուածները. ե՛ս ալ այնպէս ընեմ□: 31 Դուն այդպէս մի՛ ըներ Տէրոջ՝
քու Աստուծոյդ, որովհետեւ անոնք իրենց աստուածներուն կ'ընէին ամէն ինչ որ Տէրոջ
առջեւ գարշելի է, ինչ որ ան կ'ատէ. արդարեւ անոնք մինչեւ անգամ իրենց որդիներն ու
աղջիկները կրակին մէջ կ'այրէին՝ իրենց աստուածները պատուելու համար: 32 Ինչ որ
քեզի կը պատուիրեմ՝ զգուշութեա՛մբ գործադրէ. անոր վրայ ոչի՛նչ աւելցուր, եւ անկէ
ոչի՛նչ պակսեցուր»:

ՊԱՏԻԺ՝ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՐԴՈՐՈՂՆԵՐՈՒՆ

13

«Եթէ ձեր մէջէն մարգարէ մը կամ երազատես մը ելլէ, ձեզի նշան մը կամ հրաշք մը
տայ, 2 եւ նշանը կամ հրաշքը իրագործուի, որուն մասին ձեզի խօսած էր՝ երբ կ'ըսէր.
"Հետեւի՛նք ուրիշ աստուածներու – որ ճանչցած չէք – ու զանո՛նք պաշտենք□, 3 այդ
մարգարէին կամ երազատեսին խօսքը մտիկ մի՛ ընէք. քանի որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեզ
կը փորձարկէ, որպէսզի հասկնայ թէ արդեօք դուք Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեր ամբողջ
սիրտով եւ ձեր ամբողջ անձով կը սիրէ՛ք: 4 Տէրո՛ջ՝ ձեր Աստուծոյն հետեւեցէք ու անկէ՛
վախցէք, անո՛ր պատուիրանները պահեցէք, անո՛ր խօսքը մտիկ ըրէք, զա՛յն պաշտեցէք եւ
անո՛ր յարեցէք: 5 Իսկ այդ մարգարէն կամ երազատեսը պիտի մեռցուի, որովհետեւ ձեզ
Եգիպտոսի երկրէն հանող ու ձեզ ստրկութեան տունէն ազատող Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն
դէմ ապստամբութեան մասին խօսեցաւ, որպէսզի ձեզ դուրս մղէ այն ճամբայէն, որ Տէրը՝
ձեր Աստուածը ձեզի պատուիրեց, որպէսզի անոր մէջէն ընթանաք: Այսպէս՝ չարութիւնը
քու մէջէդ բնաջնջէ՛:

6 Եթէ քու եղբայրդ՝ մօրդ որդին, կամ քու որդիդ, կամ աղջիկդ, կամ ծոցիդ կինը, եւ
կամ բարեկամդ՝ որ քու անձիդ պէս կը սիրես, քեզ ծածկաբար դրդէ՝ ըսելով. "Երթա՛նք եւ
ուրի՛շ աստուածներ պաշտենք□,– որ ո՛չ դուն ճանչցար, ո՛չ ալ քու հայրերդ՝ 7 ձեր
շրջակայ ժողովուրդներուն աստուածներէն, քեզի մօտ ըլլան թէ քեզմէ հեռու, երկրի մէկ
ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը,– 8 անոր հաւանութիւն մի՛ տար, ո՛չ ալ անոր մտիկ ըրէ: Աչքդ
անոր վրայ թող չխղճայ, անոր մի՛ խնայեր ու զայն մի՛ ծածկեր, 9 այլ անշո՛ւշտ մեռցուր:
Զայն մեռցնելու համար նախ քու ձեռքդ անոր վրայ թող ըլլայ, եւ յետոյ՝ ամբողջ
ժողովուրդին ձեռքը: 10 [ա]Քարկոծէ՛ զայն՝ որպէսզի մեռնի, քանի որ [բ]ուզեց քեզ հեռու մղել
Տէրոջմէն՝ քու Աստուծմէդ, որ քեզ Եգիպտոսի երկրէն՝ ստրկութեան տունէն հանեց: 11
Ամբողջ Իսրայէլը լսելով թող վախնայ, որ անգա՛մ մըն ալ այսպիսի չարիք մը չգործէ ձեր
մէջ:

12 Եթէ բնակութեան համար Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած քաղաքներէն մէկուն
մասին լսես թէ կ'ըսեն. 13 "Ձեր մէջէն քանի մը [գ]անօրէն մարդիկ ելան ու իրենց

[ա] *Եբր.՝ Քարերո՛վ քարկոծէ*

[բ] *Եբր.՝ փնտռեց*

[գ] *Եբր.՝ Բելիարի որդիներ*

*քաղաքին բնակիչները ապստամբութեան մղեցին՝ ըսելով. "Երթա՛նք եւ ուրի՛շ
աստուածներ պաշտենք"□ – որ ճանչցած չէք –, 14 որոնէ՛, պրպտէ՛, լա՛ւ հարցուփորձէ.
երբ [դ]տեսնես թէ'' ըսուածը ճշմարիտ ու բանը ստոյգ է, եւ ձեր մէջ այսպիսի գարշութիւն
մը գործուած է, 15 այդ քաղաքին բնակիչները անշո՛ւշտ սուրի բերանէ անցուր: Թէ՛ զայն
եւ թէ անոր մէջ եղող ամէ՛ն ինչ նզովէ. անասուննե՛րն ալ սուրի բերանէ անցուր: 16 Անոր
ամբողջ աւարը՝ անոր հրապարակին մէջտե՛ղը ժողվէ, եւ այդ քաղաքն ու անոր ամբողջ
աւարը Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ համար ամբո՛ղջովին կրակով այրէ. ան յաւիտեան փլատակ
թող ըլլայ, դարձեալ թող չկառուցանուի: 17 Այդ նզովուածէն ոչինչ թող փակչի ձեռքիդ,
որպէսզի Տէրը իր [ե]բորբոքած բարկութիւնը'' կասեցնէ, քեզի ողորմութիւն [զ]ցոյց տայ'',
վրադ գթայ եւ քեզ բազմացնէ, ինչպէս հայրերուդ երդում ըրաւ, 18 եթէ Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ խօսքը մտիկ ընելով անոր բոլոր պատուիրանները պահես՝ որ այսօր քեզի կը
հրամայեմ, եւ ընես ինչ որ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ [է]առջեւ ուղիղ է»:*

ՍՈՒԳԻ ՑՈՅՑԻ ԴԷՄ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

14

*«Դուք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն որդիներն էք. մեռելի համար դուք ձեզ մի՛ կտրատէք, եւ
ձեր աչքերուն մէջտեղ մի՛ կնտէք: 2 Արդարեւ դուն Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ սուրբ
ժողովուրդն ես. Տէրը երկրագունդի վրայ եղած բոլոր ժողովուրդներուն մէջէն քե՛զ
ընտրեց, որպէսզի իրեն սեփական ժողովուրդ ըլլաս»:*

ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՆՄԱՔՈՒՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ
(Ղեւ. 11. 1-47)

*3 «Ո՛չ մէկ գարշելի բան կեր: 4 Ահա՛ւասիկ ձեր ուտելիք անասունները.– արջառը,
ոչխարն ու այծը, 5 եղջերուն, այծեամը, վիթը, [ը]խարբուզը, այծքաղը, յամոյրը եւ
[թ]անալութը: 6 Անասուններէն բոլոր կճղակաբաշխ – այսինքն՝ կճղակը երկուքի բաժնուած
– ու որոճացող անասունները կերէ՛ք: 7 Բայց որոճացողներէն կամ կճղակաբաշխներէն
հետեւեալները մի՛ ուտէք.– ուղտը, նապաստակն ու ճագարը, որովհետեւ կ'որոճան, բայց
կճղակաբաշխ չեն. անոնք ձեզի անմաքուր ըլլան. 8 Նաեւ խոզը, քանի որ կճղակաբաշխ է,
բայց չ'որոճար. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ: Անոնց միսէն մի՛ ուտէք եւ անոնց դիակներուն
մի՛ դպչիք:
9 Ջուրերուն մէջ բոլոր եղողներէն հետեւեալնե՛րը կերէք.– ամէն թեւ ու թեփ ունեցող
կերէ՛ք, 10 իսկ թեւ ու թեփ չունեցողը մի՛ ուտէք, ան ձեզի անմաքուր ըլլայ:
11 Ամէն մաքուր թռչնազգի կերէ՛ք: 12 Բայց հետեւեալ թռչնազգիները մի՛ ուտէք.–*

[դ] Եբր.՝ ահա՛

[ե] Եբր.՝ բարկութեան բորբոքումը

[զ] Եբր.՝ տայ

[է] Եբր.՝ աչքերուն

[ը] Այծեամի տեսակ

[թ] Ընձուղտ

*արծիւը, [գ]պասկուճը, գետարծիւը, 13 ցինը, անգղը, ուրուրը՝ իր տեսակներով, 14 ագռաւը՝ իր
բոլոր տեսակներով, 15 ջայլամը, բուն, կկուն, բազէն՝ իր տեսակներով, 16 հաւպատիրը,
քաջահաւը, կարապը, 17 հաւալուսնը, սեւ անգղը, հողամաղը, 18 արագիլը, քարադրը՝ իր
տեսակներով, յոպոպը եւ չղջիկը: 19 Բոլոր թռչող զեռուններն ձեզի անմաքուր ըլլան. թող
չուտուին: 20 Ամէն մաքուր թռչուն կերէ՛ք:*

*21 Ինքնիրմէ մեռածը բնաւ մի՛ ուտէք: Զայն քաղաքներուդ մէջ եղող գաղթականի՛ն
տուր՝ որպէսզի ուտէ, կամ օտարազգիի՛ մը ծախէ. քանի որ դուն Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ
սուրբ ժողովուրդն ես:*

Ուլը իր մօր կաթին մէջ մի՛ եփեր»:

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻՆ ՕՐԷՆՔԸ

*22 «[դ]Ամէն տարի" քու ցանած սերմիդ արդիւնքէն – արտին արտադրած բոլոր
բերքերէն – ա՛նպատճառ տասանորդ տուր: 23 Քու ցորենիդ, քաղցուիդ ու իւղիդ
տասանորդը, եւ արջառներուդ ու ոչխարներուդ առջինեկները Տէրոջ՝ քու Աստուծո՛յդ
առջեւ կեր, այն տեղը որ ինք պիտի ընտրէ՝ իր անունը հոն բնակեցնելու համար. որպէսզի
ամէն օր Տէրոջմէն՝ քու Աստուծմէդ վախնալ սորվիս: 24 Եթէ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ
օրհնէ, սակայն չկարենաս զանոնք հոն փոխադրել՝ քանի որ ճամբան քեզի համար երկայն
է, եւ այն տեղը՝ որ Տէրը, քու Աստուածդ, պիտի ընտրէ իր անունը հոն դնելու համար՝
քեզմէ հեռու է, 25 տո՛ւր զանոնք դրամի փոխարէն, ու դրամը ձեռքիդ մէջ սեղմելով գնա՛
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ՝ ընտրելիք տեղը: 26 Այդ դրամը տո՛ւր [ե]սիրտիդ բոլոր
փափաքածներուն փոխարէն – արջառներու, ոչխարներու, գինիի կամ օղիի, եւ [զ]սիրտիդ
բոլոր խնդրածներուն –, ու հո՛ն կեր Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ, եւ ուրախացի՛ր, դուն ու
քու ընտանիքդ: 27 Իսկ քաղաքներուդ մէջ եղող Ղեւտացին մի՛ լքեր, որովհետեւ ան քեզի
հետ բաժին եւ ժառանգութիւն չունի:*

*28 Ամէն երեք տարուան վախճանին՝ այդ նոյն տարուան բերքիդ ամբո՛ղջ տասանորդը
հանէ ու զայն քաղաքներուդ մէջ պահեստի՛ դիր. 29 որպէսզի երբ Ղեւտացին (որ քեզի
հետ բաժին ու ժառանգութիւն չունի), եւ քաղաքներուդ մէջ եղող գաղթականը, որբն ու
այրին գան, ուտեն եւ կշտանան, Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ օրհնէ ձեռքիդ կատարած բոլոր
գործերուն մէջ»:*

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻՆ

(Ղեւ. 25. 1-7)

15

*«Ամէն եօթը տարուան վախճանին՝ թողութի՛ւն ըրէ: 2 Ահա՛ւասիկ թողութեան կերպը.–
ամէն պարտատէր որ իր ընկերին բան մը փոխ տուած է, զայն պիտի թողու. իր ընկերէն
կամ եղբօրմէն պիտի չպահանջէ զայն, որովհետեւ Տէրոջ թողութիւնը յայտարարուած է:
3 Օտարազգիէն պիտի պահանջես, բայց ձեռքդ պիտի թողու ինչ որ քուկդ է եղբօրդ մօտ,*

[գ] *Վայրի թռչուն*

[դ] *Եբր.՝ Տարիէ տարի*

[ե] *Եբր.՝ անձիդ*

[զ] *Եբր.՝ անձիդ*

4 ^ա^Մինչեւ որ քու քովդ աղքատ չըլլայ. որովհետեւ Տէրը անշուշտ քեզ պիտի օրհնէ այն
երկրին մէջ՝ որ Տէրը, քու Աստուածդ, քեզի կու տայ իբր ժառանգութիւն՝ որպէսզի անոր
տիրանաս. 5 միայն թէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը ուշադրութեա՛մբ մտիկ ընէ, եւ այս
բոլոր պատուիրանները՝ որ այսօր քեզի կը հրամայեմ՝ զգուշութեա՛մբ գործադրէ: 6
Արդարեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ պիտի օրհնէ, ինչպէս քեզի խոստացաւ, ու դուն շատ
ազգերու փոխ պիտի տաս բայց դուն փոխ պիտի չառնես, եւ շատ ազգերու վրայ պիտի
^բ^տիրես բայց անոնք քու վրադ պիտի չտիրեն:

7 Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած երկրին մէջ, քաղաքներէդ որեւէ մէկուն մէջ, եթէ
եղբայրներէդ մէկը աղքատ ըլլայ քու քովդ, սիրտդ մի՛ կարծրացներ ու ձեռքդ մի՛ գոցեր
աղքատ եղբօրդ. 8 հապա ձեռքդ անոր ^գ^լա՛յն բաց", եւ անոր փո՛խ տուր՝ իր ունեցած
կարօտութեան բաւելու չափ: 9 Զգուշացի՛ր որ սիրտիդ մէջ ^դ^անօրէն խորհուրդ մը
չունենաս ու չըսես. "Եօթներորդ տարին՝ թողութեան տարին՝ մօտ է□, եւ աղքատ եղբօրդ
վրայ ^ե^անգութ աչքով նայելով" անոր փոխ չտաս. որպէսզի քեզի դէմ Տէրոջ չգոչէ, ու
^զ^մեղաւոր չըլլաս": 10 Առատաձեռնութեա՛մբ անոր տուր, եւ անոր տալու ատենդ սիրտդ
թող չդժգոհի. որովհետեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ այս պատճառով բոլոր գործերուդ ու
ձեռնարկներուդ մէջ քեզ պիտի օրհնէ: 11 Քանի երկրին մէջէն աղքատ պիտի չպակսի,
քեզի պատուիրեմ. "Քու երկրիդ մէջ եղող եղբօրդ, դժբախտիդ եւ աղքատիդ լա՛յն բաց
ձեռքդ□»:

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ ՍՏՐՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ
(Ելք. 21. 1-11)

12 «Եթէ քու եղբայրներէդ եբրայեցի մարդ մը կամ կին մը քեզի ծախուի, ան վեց տարի
քեզի ստրուկ թող ըլլայ, իսկ եօթներորդ տարին զայն քովէդ ազա՛տ արձակէ: 13 Երբ զայն
քովէդ ազատ արձակես, պարապ ձեռքով մի՛ ուղարկեր. 14 ոչխարներէդ, կալէդ եւ
հնձանէդ ^է^առատաձեռնութեա՛մբ պարգեւ մը տուր անոր": Ինչ բանով որ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ քեզ օրհնեց, անկէ՛ տուր անոր: 15 Յիշէ՛ թէ դուն ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ
ստրուկ էիր, բայց Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ անկէ ազատեց. այս պատճառով այսօր քեզի
կը հրամայեմ այս պատուիրանը: 16 Իսկ եթէ քեզի ըսէ. "Քովէդ չեմ ելլեր□, քանի որ քեզ
եւ քու տունդ կը սիրէ ու քովդ ^ը^գոհ է, 17 հերիւ՛ն մը առ, անոր ականջը ծակէ դրան վրայ,
եւ ան միշտ ստրուկ թող ըլլայ քեզի. աղախինին ալ նո՛յնպէս ըրէ: 18 Թող դժուար
չերեւնայ քեզի զայն քովէդ ազատ արձակել, որովհետեւ վեց տարի ծառայելով քեզի՝

---

^ա^ Կամ՝ այնպէս

^բ^ Եբր.՝ կառավարես

^գ^ Եբր.՝ բա՛ց

^դ^ Եբր.՝ Բելիարի

^ե^ Եբր.՝ աչքդ չարանալով

^զ^ Եբր.՝ վրադ մեղք չըլլայ

^է^ Եբր.՝ վզնո՛ց մը անցուր անոր վիզը

^ը^ Եբր.՝ լաւ

վարձկանի մը վարձքին կրկնապատիկը շահիլ տուաւ քեզի. ու Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ բոլոր գործերուդ մէջ քեզ պիտի օրհնէ»:

ԱՐՋԱՌԻՆ ԵՒ ՈՉԽԱՐԻՆ ԱՌՋԻՆԵԿԸ

19 «Քու արջառներէդ եւ ոչխարներէդ ծնած ամէ՛ն արու առջինեկ Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ [թ]ընծայէ: Արջառիդ առջինեկով մի՛ գործեր ու ոչխարիդ առջինեկը մի՛ խուզեր:
20 Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ կե՛ր զայն ամէն տարի, դուն եւ ընտանիքդ, Տէրոջ
ընտրած տեղը: 21 Բայց եթէ արատաւոր, կաղ կամ կոյր ըլլայ, կամ որեւէ գէշ արատ
ունենայ, զայն Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ մի՛ զոհեր. 22 զայն քաղաքներո՛ւդ մէջ կեր:
Անմաքուր եղողը եւ մաքուր եղողը հաւասարապէս թող ուտեն՝ այծեամի ու եղջերուի պէս:
23 Միայն թէ անոր արիւնը մի՛ ուտեր, այլ ջուրի պէս գետի՛նը թափէ զայն»:

ԶԱՏԻԿԸ
(Ելք. 12. 1-20)

16

«Ապիպ ամսուան ուշադի՛ր եղիր, որպէսզի Զատիկը կատարես Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ.
որովհետեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ Ապիպ ամսուան մէջ հանեց քեզ Եգիպտոսէն՝ գիշերը: 2
Զատիկին համար ոչխարնէրէ՛ն եւ արջառնէրէ՛ն զոհէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ, այն տեղը՝
որ Տէրը պիտի ընտրէ, իր անունը հոն բնակեցնելու համար: 3 Անոր հետ խմորեալ հաց մի՛
ուտեր. եօթը օր անոր հետ բաղա՛րջ կեր,– այսինքն՝ տառապանքի հաց, որովհետեւ
Եգիպտոսի երկրէն աճապարանքով ելար –, որպէսզի կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ յիշես
Եգիպտոսի երկրէն ելած օրդ: 4 Քու ամբողջ հողամասիդ մէջ՝ եօթը օր բնաւ թթխմոր թող
չտեսնուի քովդ, եւ առաջին իրիկունը զոհած միսէդ ոչինչ թող [ա]մնայ մինչեւ առտու: 5
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած քաղաքներէդ որեւէ մէկուն մէջ չես կրնար զատիկը
զոհել. 6 հապա միայն այն տեղը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ պիտի ընտրէ, իր անունը հոն
բնակեցնելու համար: Հո՛ն զոհէ զատիկը, իրիկուան դէմ՝ երբ արեւը մայր մտնէ,
Եգիպտոսէն ելած ատենդ: 7 Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ ընտրած տեղը զայն եփէ՛ ու կեր՛, եւ
առտուն վերադարձի՛ր, [բ]տո՛ւնդ գնա: 8 Վե՛ց օր բաղարջ կեր, ու եօթներորդ օրը Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ համար տօնախմբութիւն ըլլայ. ո՛չ մէկ գործ ըրէ»:

ՀՈՒՆՁՔԻ ՏՕՆԸ
(Ելք. 34. 22: Ղեւ. 23. 15-21)

9 «Եօ՛թը շաբաթ հաշուէ դուն քեզի. այս եօթը շաբաթները սկսէ՛ հաշուել այն ատենէն՝
երբ սկսիս մանգաղով հասուն ցորենը հնձել, 10 յետոյ Շաբաթներու տօ՛նը կատարէ
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ, եւ ձեռքիդ յօժարակամ ընծային հա՛րկը տուր, Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ քեզի տուած օրհնութեան համեմատ: 11 Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ
ուրախացէ՛ք, դուն, որդիդ ու աղջիկդ, ծառադ եւ աղախինդ, քաղաքներուդ մէջ եղող
Ղեւտացին, ու ձեր մէջ եղող գաղթականը, որբը եւ այրին, այն տեղը որ Տէրը՝ քու

[թ] Եբր.՝ սրբացուր

[ա] Եբր.՝ գիշերէ

[բ] Եբր.՝ վրաններ՛դ

*Աստուածդ պիտի ընտրէ, իր անունը հոն բնակեցնելու համար: 12 Եգիպտոսի մէջ ստրուկ
ըլլալդ յիշելով՝ այս կանոնները պահէ՛ ու գործադրէ՛»:*

ՏԱՂԱՒԱՐՆԵՐՈՒ ՏՕՆԸ
(Ղեւ. 23. 33-43)

*13 «Քու կալիդ ու հնձանիդ բերքը ժողվելէդ ետք՝ եօ՛թը օր Տաղաւարներու տօնը
կատարէ: 14 Տօնիդ մէջ ուրախացէ՛ք, դո՛ւն, որդիդ եւ աղջիկդ, ծառադ ու աղախինդ,
քաղաքներուդ մէջ եղող Ղեւտացին, գաղթականը, որբը եւ այրին: 15 Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ եօ՛թը օր տօն կատարէ՝ Տէրոջ ընտրած տեղը, որովհետեւ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ բոլոր բերքերդ ու ձեռքերուդ բոլոր գործերը պիտի օրհնէ, եւ դուն ի՛րապէս
պիտի ուրախանաս:*

*16 Տարին երեք անգամ, այսինքն Բաղարջակերքի տօնին, Շաբաթներու տօնին ու
Տաղաւարներու տօնին, քու բոլոր արուներդ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ թող երեւնան,
այն տեղը՝ որ ինք պիտի ընտրէ: Տէրոջ առջեւ պարապ ձեռքով թող չերեւնան. 17
իւրաքանչիւրը ձեռքին պարգեւին չափ թող բերէ, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած
օրհնութեան համեմատ»:*

ԴԱՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

*18 «Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած բոլոր քաղաքներուն մէջ՝ քու տոհմերուդ
համեմատ դատաւորնե՛ր եւ ոստիկաննե՛ր կարգէ դուն քեզի, որպէսզի ժողովուրդը դատեն
արդար դատաստանով: 19 Իրաւունքը մի՛ ծռեր, աչառութիւն մի՛ ըներ ու կաշառք մի՛
ստանար. որովհետեւ կաշառքը իմաստուններուն աչքը կը կուրցնէ եւ արդարներուն
խօսքերը կ'եղծանէ: 20 Արդարութեան, միա՛յն արդարութեան հետամուտ եղիր, որպէսզի
ապրիս եւ տիրանաս այն երկրին, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ քեզի կու տայ:*

*21 Ո՛չ մէկ [գ]փայտէ աստարովթ տնկէ դուն քեզի Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ զոհասեղանին
քով, որ պիտի շինես դուն քեզի: 22 Արձա՛ն ալ մի՛ կանգնեցներ դուն քեզի, ինչ որ Տէրը՝
քու Աստուածդ կ'ատէ»:*

17

*«Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ մի՛ զոհեր արատ կամ որեւէ [ա]թերութիւն ունեցող արջառ մը
կամ ոչխար մը, որովհետեւ ասիկա Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ գարշելի է:*

*2 Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած քաղաքներէն մէկուն մէջ, եթէ գտնուի ձեր մէջ
այնպիսի մարդ մը կամ կին մը, որ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ [բ]առջեւ չարիք գործէ՝ անոր
ուխտը անտեսելով, 3 ու երթայ եւ ուրիշ աստուածներ պաշտէ – արեւը, կամ լուսինը, կամ
երկինքի [գ]զարդերէն որեւէ մէկը – ու անոնց երկրպագէ,– ինչ որ ես չեմ պատուիրեր,–*

[գ] *Եբր.՝ ծառէ*

[ա] *Եբր.՝ գէշ բան*

[բ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[գ] *Եբր.՝ զօրքէն*

4 երբ ասիկա քեզի պատմուի, դուն՝ լսելէդ ետք՝ լա՛ւ որոնէ. [դ]եթէ ըսուածը ճշմարիտ եւ
բանը ստոյգ է, այսինքն՝ Իսրայէլի մէջ այսպիսի գարշութիւն մը գործուած է, 5 այս չար
արարքը գործող մարդը կամ կինը [ե]քաղաքէդ դուրս'' հանէ՛, ու այդ մարդը կամ կինը
[զ]քարկոծէ՛ ' որպէսզի մեռնի: 6 Մահապարտը երկու կամ երեք [է]վկայութեամբ թող
մեռցուի. մէկ վկայութեամբ թող չմեռցուի: 7 Զայն մեռցնելու համար՝ նախ վկաներո՛ւն
ձեռքը անոր վրայ թող ըլլայ, յետոյ՝ ամբողջ ժողովուրդին ձեռքը: Այսպէս՝ չարութիւնը քու
մէջէդ բնաջնջէ՛:

8 Երբ [ը]ծագած խնդիրի մը դատաստանը խրթին երեւնայ քեզի,– քաղաքներուդ մէջ
վէճի պատճառ եղող [թ]զանազան արիւնահեղութիւններու, դատերու կամ վէրքերու
մասին'',– ելի՛ր ու բարձրացի՛ր Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ ընտրած տեղը, 9 [ժ]մօտեցի՛ր
Ղեւտացի քահանաներուն եւ այդ օրերու դատաւորին, ու խորհո՛ւրդ հարցուր. անոնք ալ
[ի]դատարանին վճիռը պիտի հաղորդեն քեզի: 10 Գործադրէ՛ այն վճիռը՝ որ քեզի պիտի
հաղորդեն Տէրոջ ընտրած այդ տեղը. ամէն ինչ որ քեզի սորվեցնեն՝ զգուշութեա՛մբ
գործադրէ: 11 Գործադրէ՛ անոնց քեզի սորվեցուցած օրէնքին հրամանը եւ քեզի ըսած
դատավճիռը. անոնց քեզի հաղորդած վճիռէն մի՛ խոտորիր, ո՛չ աջ կողմ եւ ո՛չ ձախ կողմ:
12 Բայց եթէ մարդ մը յանդգնելով մտիկ չընէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ պաշտօն կատարելու
համար հոն կայնող քահանային կամ դատաւորին խօսքը, այդ մարդը պիտի մեռնի ու
չարութիւնը Իսրայէլէն պիտի բնաջնջես, 13 որպէսզի ամբողջ ժողովուրդը լսելով վախնայ
եւ անգա՛մ մըն ալ յանդուգն չըլլայ»:

ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՅԱՏՈՒԿ ՀՐԱՀԱՆԳ

14 «Երբ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած երկիրը մտնես, անոր տիրանալով հոն
բնակիս եւ ըսես. “Իմ շուրջս եղող բոլոր ազգերուն պէս ե՛ս ալ իմ վրաս թագաւոր մը
կ՚ուզեմ նշանակել□, 15 անպատճառ Տէրոջ՝ քու Աստուծո՛յդ ընտրած մարդը վրադ
թագաւոր նշանակէ. քու եղբայրներէ՛դ մէկը վրադ թագաւոր նշանակէ. քու եղբայրդ
չեղող օտարազգին չես կրնար կարգել: 16 Սակայն [լ]թագաւորը իր ձիերը թող չշատցնէ,
ո՛չ ալ ժողովուրդը Եգիպտոս վերադարձնէ՝ շատ ձիեր ունենալու համար. որովհետեւ Տէրը
ձեզի ըսաւ. “Ասկէ ետք՝ անգա՛մ մըն ալ այդ ճամբայէն մի՛ վերադառնաք□: 17 Նաեւ ան իր

[դ] Եբր.՝ եւ ահա՛

[ե] Եբր.՝ դռներէդ

[զ] Եբր.՝ քարերո՛վ քարկոծէ

[է] Եբր.՝ վկայի բերանով

[ը] Եբր.՝ կանգնած

[թ] Եբր.՝ արիւնի եւ արիւնի միջեւ, դատի եւ դատի միջեւ, կամ հարուածի եւ հարուածի միջեւ

[ժ] Եբր.՝ գնա՛

[ի] Եբր.՝ դատաստանին

[լ] Եբր.՝ ան

կիները թող չշատցնէ, որպէսզի սիրտը չշեղի, ո՛չ ալ չափազանց արծաթ ու ոսկի [խ]դիզէ
իրեն համար: 18 Երբ իր թագաւորութեան գահին վրայ բազմի, իրեն համար այս Օրէնքին
մէկ օրինակը թող գրէ գիրքի մը մէջ՝ Ղեւտացի քահանաներուն քով եղող գիրքէն: 19 Ան
իր քով թող ըլլայ, եւ իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ զայն թող կարդայ. որպէսզի
Տէրոջմէն՝ իր Աստուծմէն վախնալ սորվի, այս Օրէնքին բոլոր խօսքերն ու այս կանոնները
պահելով՝ զանոնք գործադրելու համար. 20 որպէսզի իր սիրտը եղբայրներուն վրայ
չգոռոզանայ, եւ այս պատուիրաններէն աջ կողմ կամ ձախ կողմ չշեղի. որպէսզի
Իսրայէլի մէջ իր թագաւորութեան օրերը երկար ըլլան, թէ՛ իրեն եւ թէ իր որդիներուն
համար»:

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ԲԱԺԻՆԸ

18

«Ղեւտացի քահանաները, Ղեւիի ամբողջ տոհմը, Իսրայէլի հետ ո՛չ բաժին, ո՛չ ալ
ժառանգութիւն պիտի ունենան. Տէրոջ պատարագներէն եւ անոր ժառանգութենէն պիտի
ուտեն: 2 Անոնք իրենց եղբայրներուն մէջ ժառանգութիւն պիտի չունենան, քանի որ Տէ՛րն
է անոնց ժառանգութիւնը, ինչպէս իրենց ըսաւ:
3 Ահա՛ւասիկ քահանաներուն իրաւունքը՝ որ պիտի ստանան ժողովուրդէն, անոնցմէ՝ որ
զոհ կը մատուցանեն, արջառ ըլլայ թէ ոչխար. թեւը, ծնօտներն ու քաղիրթը քահանային
պիտի տան: 4 Քու ցորենիդ, քաղցուիդ եւ իւղիդ [ա]երախայրիքը, նաեւ ոչխարներուդ
առաջին [բ]բուրդը անոր պիտի տաս, 5 որովհետեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ բոլոր տոհմերուդ
մէջէն զա՛յն ընտրեց, զինք եւ իր որդիները, որպէսզի [գ]ամէն ատեն" իր առջեւ կայնին՝
Տէրոջ անունով պաշտօն կատարելու համար:
6 Երբ քու քաղաքներէդ որեւէ մէկուն մէջ պանդխտացած Ղեւտացի մը – ամբողջ
Իսրայէլէն – երթայ ու իր անձին [դ]բուռն փափաքով հասնի Տէրոջ ընտրած տեղը, 7 Տէրոջ՝
իր Աստուծոյն անունով պաշտօն պիտի կատարէ իր բոլոր Ղեւտացի եղբայրներուն պէս,
որ հոն կը կայնին՝ Տէրոջ առջեւ: 8 Անոնք ուտելիքի հաւասար բաժիններ պիտի ունենան,
իր հօրենական [ե]ինչքին ծախուելէն" զատ»:

ԿՌԱՊԱՇՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐՈՒ ԴԷՄ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

9 «Երբ մտնես Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած երկիրը, մի՛ սորվիր այդ ազգերուն
գարշութիւններուն նմանները գործել: 10 Ձեր մէջ թող չգտնուի ոեւէ մէկը՝ որ իր որդին
կամ աղջիկը կրակէ անցընէ, կամ դիւթութիւն, կամ գուշակութիւն, կամ հմայութիւն, եւ
կամ կախարդութիւն ընէ. 11 նաեւ թովիչ, կամ վհուկ, կամ նշանագէտ, եւ կամ
մեռելահարցուկ թող չգտնուի: 12 Արդարեւ ո՛վ որ այս բաները կ՚ընէ՝ Տէրոջ առջեւ

[խ] Եբր.՝ շատցնէ

[ա] Եբր.՝ առաջինները

[բ] Եբր.՝ գզաթը

[գ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[դ] Եբր.՝ ամբողջ

[ե] Կամ՝ եկամուտներէն

գարշելի է. այս գարշութիւններո՛ւն պատճառով Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ առջեւէդ կը վտարէ
զանոնք: 13 [գ]Կատարե՛լապէս հետեւէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ". 14 որովհետեւ այդ ազգերը՝
որոնց պիտի տիրանաս՝ գուշակներուն եւ դիւթերուն մտիկ կ'ընեն, բայց Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ քեզի չի թոյլատրեր այսպէս ընել»:

ՄԱՐԳԱՐԷ ՄԸ ՂՐԿԵԼՈՒ ԽՈՍՏՈՒՄ

15 «Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ [ե]քու եղբայրներուդ մէջէն" ինծի նման մարգարէ մը պիտի
հանէ քեզի: Անո՛ր մտիկ ըրէք, 16 ինչպէս Քորեբ լեռը՝ համախմբումին օրը, Տէրոջմէն՝ քու
Աստուծմէդ խնդրեցիր՝ ըսելով. "Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս ձայնը վերստին չլսեմ ու այս մեծ
կրակը անգա՛մ մըն ալ չտեսնեմ, որպէսզի չմեռնիմ□: 17 Տէրն ալ ինծի ըսաւ. "Իրենց
ըսած խօսքերը շիտակ են: 18 Քեզի նման մարգարէ մը պիտի հանեմ անոնց՝ իրենց
եղբայրներուն մէջէն, եւ իմ խօսքերս անոր բերանը պիտի դնեմ: Ամէ՛ն ինչ որ անոր
պատուիրեմ՝ անոնց պիտի ըսէ, 19 եւ ո՛վ որ մտիկ չընէ խօսքերս՝ որ ան իմ անունովս
պիտի ըսէ, իրմէ հաշիւ պիտի պահանջեմ:

20 Իսկ եթէ մարգարէ մը յանդգնի իմ անունովս ըսել խօսք մը՝ որ իրեն չեմ
պատուիրեր ըսել, կամ ուրիշ աստուածներու անունով խօսի, այդ մարգարէն պիտի
մեռնի□: 21 Եթէ սիրտիդ մէջ ըսես. "Ի՞նչպէս գիտնանք թէ այդ խօսքը Տէրը չէ ըսեր□, 22
երբ մարգարէ մը Տէրոջ անունով խօսի բայց այդ բանը [ը]չպատահի, ո՛չ ալ իրագործուի,
ա՛յդ խօսքն է որ Տէրը չէ ըսեր. մարգարէն յանդգնութեամբ ըսեր է զայն, իրմէ մի՛
վախնար»:

ԱՊԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ
(Թիւ. 35. 9-34: Յես. 20. 1-9)

19

«Երբ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ կոտորէ այն ազգերը, որոնց երկիրը Տէրը՝ քու Աստուածդ՝
քեզի պիտի տայ, ու դուն զանոնք վտարելով՝ անոնց քաղաքներուն եւ տուներուն մէջ
բնակիս, 2 քեզի երե՛ք քաղաք զատէ երկրիդ մէջտեղը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կու
տայ անոր տիրանալու համար: 3 Քեզի ճամբա՛յ պատրաստէ, ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ
քեզի ժառանգութեան համար տուած երկրիդ հողամասը երեքի՛ բաժնէ, որպէսզի ամէն
մարդասպան հոն փախչի:

4 Ահա՛ւասիկ մարդասպանին հոն փախչելու եւ ողջ մնալու [ա]կանոնը. ո՛վ որ
անգիտակցաբար [բ]սպաննէ իր ընկերը՝ որ առաջուընէ չէր ատեր, 5 – ինչպէս երբ մէկը իր
ընկերին հետ անտառը երթայ՝ փայտ կտրելու համար, եւ իր ձեռքով ծառ կտրելու համար
տապարը վերցուցած ատեն՝ երկաթը կոթէն խուսափելով ընկերին հանդիպի ու զայն
մեռցնէ,– անիկա այդ քաղաքներէն մէկը թող փախչի եւ ողջ մնայ. 6 որպէսզի արիւնի
վրէժխնդիրը՝ մինչ սիրտը տաքցած է՝ մարդասպանը չհետապնդէ, ճամբան երկայն

[գ] Եբր.՝ Անթերի՛ կերպով Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ հետ եղիր

[ե] Եբր.՝ քու մէջէդ՝ եղբայրներէդ՝

[ը] Եբր.՝ չըլլայ

[ա] Եբր.՝ պատուիրանը

[բ] Եբր.՝ զարնէ

ըլլալով՝ անոր չհասնի ու զայն [գ]չմեռցնէ: Ան մեռնելու արժանի չէ, քանի որ առաջուընէ
զայն չէր ատեր. 7 ուստի քեզի կը պատուիրեմ. “Քեզի երե՛ք քաղաք զատէ□:
8 Երբ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ հողամասդ ընդարձակէ, ինչպէս հայրերուդ երդում ըրաւ,
եւ հայրերուդ խոստացած բոլոր երկիրները քեզի տայ, 9 – եթէ պահես ու գործադրես այս
բոլոր պատուիրանները՝ որ այսօր քեզի կը հրամայեմ, Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ սիրելով եւ
միշտ անոր ճամբաներէն ընթանալով,– այս երեքին վրայ քեզի ուրի՛շ երեք քաղաք ալ
աւելցուր. 10 որպէսզի երկրիդ մէջ, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կու տայ իբր
ժառանգութիւն, անմեղ արիւն չթափուի ու [դ]դուն արիւնի պարտական չըլլաս”:
11 Բայց եթէ մարդ մը իր ընկերը ատելով՝ անոր համար դարան մտնէ, եւ անոր դէմ
կանգնելով [ե]զայն զարնէ” ու ան մեռնի, ապա այդ քաղաքներէն մէկը փախչի, 12 իր
քաղաքին երէցները մարդ թող ղրկեն, զայն անկէ բերեն եւ արիւնի վրէժխնդիրին ձեռքը
մատնեն, որպէսզի մեռնի: 13 Աչքդ անոր վրայ թող չխղճայ. անմեղ արիւնը Իսրայէլի
մէջէն բնաջնջէ՛, որպէսզի քեզի բարիք ըլլայ»:

ՀԻՆ ԿԱԼՈՒԱԾԻ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐ

14 «Մի՛ տեղափոխեր [զ]դրացիիդ սահմանաքարը՝ որ նախնիքները հաստատած պիտի
ըլլան քու [է]կալուածիդ մէջ, որ պիտի ժառանգես այն երկրին մէջ՝ որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝
քեզի կու տայ անոր տիրանալու համար»:

ՎԿԱՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

15 «Մէկ վկայ [ը]բաւական մի՛ սեպեր” մարդու մը դէմ՝ որեւէ անօրէնութեան կամ մեղքի
համար – անոր գործած որեւէ մեղքին համար. երկու վկաներու [թ]խօսքով, կամ երեք
վկաներու խօսքով թող հաստատուի ամէն բան:
16 Եթէ մարդու մը դէմ սուտ վկայ մը կանգնի՝ անոր ապստամբութեան մասին
[ժ]վկայելու համար, 17 այդ երկու մարդիկը, որոնց միջեւ վէճ կայ, թող կայնին Տէրոջ
առջեւ, ու քահանաներուն եւ այդ օրերու դատաւորներուն առջեւ: 18 Դատաւորները թող
լա՛ւ որոնեն, ու [ի]եթէ այդ վկան [լ]սուտ վկայ է եւ իր եղբօր դէմ [խ]սուտ վկայութիւն տուեր” է,

---

[գ] Եբր.՝ չզարնէ

[դ] Եբր.՝ քու վրադ արիւն չըլլայ

[ե] Եբր.՝ անոր անձը զարնէ

[զ] Եբր.՝ ընկերիդ

[է] Եբր.՝ ժառանգութեանդ

[ը] Եբր.՝ թող չկանգնի

[թ] Եբր.՝ բերանով

[ժ] Եբր.՝ պատասխանելու

[ի] Եբր.՝ ահա՛

[լ] Կամ՝ կեղծ

*19 ըրէ՛ք անոր՝ ինչպէս անիկա խորհեցաւ իր եղբօր ընել: Չարութիւնը քու մէջէդ
բնաջնջէ՛, 20 որպէսզի [ծ]ուրիշները լսելով վախնան, եւ ասկէ ետք՝ անգա՛մ մըն ալ ձեր մէջ
այսպիսի չար արարք մը չգործեն: 21 Աչքդ անոր վրայ թող չխղճայ. [կ]կեանքի տեղ
կեանք'' պիտի տրուի, աչքի տեղ աչք, ակռայի տեղ ակռայ, ձեռքի տեղ ձեռք, ու ոտքի տեղ
ոտք»:*

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԱՍԻՆ

20

*«Երբ թշնամիներուդ դէմ պատերազմելու [ա]երթաս եւ ձիեր, կառքեր ու քեզմէ
բազմաթիւ ժողովուրդ տեսնես, անոնցմէ մի՛ վախնար. որովհետեւ քեզ Եգիպտոսի երկրէն
բարձրացնող Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի հետ է: 2 Երբ պատերազմելու համար մօտենաք,
քահանան ներկայանալով՝ ժողովուրդին պիտի խօսի 3 եւ անոնց ըսէ. "Մտի՛կ ըրէ, ո՛վ
Իսրայէլ: Այսօր ձեր թշնամիներուն դէմ պատերազմելու համար կը մօտենաք. ձեր սիրտը
թող չթուլնայ, մի՛ վախնաք, իրար մի՛ անցնիք, եւ անոնցմէ մի՛ ահաբեկիք. 4 որովհետեւ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ձեզի հետ կ'երթայ, ձեզի համար պատերազմելու ձեր
թշնամիներուն դէմ, ու ձեզ ազատելու□:
5 Ապա ոստիկանները ժողովուրդին պիտի խօսին՝ ըսելով. "Ո՛վ որ նոր տուն
կառուցանեն է բայց անոր նաւակատիքը կատարած չէ, թող երթայ ու իր տունը
վերադառնայ. որպէսզի պատերազմին մէջ չմեռնի եւ ուրիշ մարդ մը անոր նաւակատիքը
չկատարէ: 6 Ո՛վ որ այգի տնկեր է բայց անոր պտուղէն դեռ կերած չէ, թող երթայ ու իր
տունը վերադառնայ. որպէսզի պատերազմին մէջ չմեռնի եւ ուրիշ մարդ մը անոր
առաջին պտուղը չուտէ: 7 Ո՛վ որ կնոջ մը նշանուեր է բայց զայն դեռ առած չէ, թող
երթայ ու իր տունը վերադառնայ. որպէսզի պատերազմին մէջ չմեռնի եւ ուրիշ մարդ մը
զայն չառնէ□: 8 Ոստիկանները իրենց խօսքը շարունակելով՝ ժողովուրդին պիտի ըսեն.
"Ո՛վ որ վախկոտ ու թուլասիրտ է, թող երթայ ու իր տունը վերադառնայ. որպէսզի իր
եղբայրներուն սիրտն ալ չհալի իր սիրտին պէս□: 9 Երբ ոստիկանները ժողովուրդին
խօսիլը աւարտեն, [բ]ժողովուրդին վրայ սպարապետներ թող նշանակեն'':
10 Երբ քաղաքի մը մօտենաս՝ անոր դէմ պատերազմելու համար, զայն խաղաղութեա՛ն
հրաւիրէ: 11 Եթէ [գ]քու խաղաղութիւնդ ընդունի'' ու դռները քեզի բանայ, մէջը գտնուած
ամբողջ ժողովուրդը քեզի հարկատու թող ըլլայ ու քեզի հպատակի: 12 Բայց եթէ քեզի
հետ խաղաղութիւն չընէ եւ քեզի դէմ պատերազմի, զայն պաշարէ՛: 13 Երբ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ ձեռքդ մատնէ զայն, անոր բոլոր արուները սուրի՛ բերանէ անցուր. 14 բայց
կիները, մանուկներն ու անասունները, եւ ինչ որ կայ այդ քաղաքին մէջ – անոր ամբողջ
աւարը– կողոպտէ՛ քեզի համար, ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի մատնած թշնամիներուդ*

[խ] Եբր.՝ կեղծ պատասխաներ

[ծ] Եբր.՝ մնացողները

[կ] Եբր.՝ անձի տեղ անձ

[ա] Եբր.՝ դուրս ելլես

[բ] Կամ՝ սպարապետները ժողովուրդին գլուխը թող անցնին

[գ] Եբր.՝ քեզի " խաղաղութիւն□ պատասխանէ

աւա՛րը կեր: 15 Ա՛յսպէս ըրէ քեզմէ շատ հեռու եղող բոլոր քաղաքներուն, որոնք այս
ազգերուն քաղաքներէն չեն: 16 Սակայն այս ժողովուրդներուն քաղաքներուն մէջ, որ
Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կու տայ իբր ժառանգութիւն, ո՛չ մէկ շնչաւոր ողջ պահէ: 17
Արդարեւ զանոնք պիտի անճիտես – այսինքն՝ Քետացիները, Ամորհացիները,
Քանանացիները, Փերեզացիները, Խեւացիներն ու Յեբուսացիները –, ինչպէս Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ քեզի պատուիրեց. 18 որպէսզի ձեզի չսորվեցնեն իրենց բոլոր
գարշութիւններուն նմանները գործել, ինչպէս անոնք իրենց աստուածներուն կ՚ընեն, եւ
դուք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն դէմ չմեղանչէք:

19 Երբ քաղաքի մը դէմ պատերազմիս, ու զայն գրաւելու համար երկար ժամանակ
պաշարես, անոր ծառերը մի՛ տապալեր՝ անոնց տապար զարնելով, որովհետեւ անոնցմէ
պիտի ուտես: Ուրեմն զանոնք մի՛ կտրեր. արդարեւ դաշտին ծառը [դ]մա՞րդ է, որ քեզմէ
պաշարուի": 20 Միայն տապալէ՛ եւ կտրէ՛ այն ծառերը՝ որ գիտես թէ [ե]պտղատու ծառեր
չեն. անոնցմով պատնէշնե՛ր կառուցանէ քեզի դէմ պատերազմող քաղաքին դիմաց,
մինչեւ որ զայն նուաճես»:

ԱՆՅԱՅՏ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

21

«Եթէ այն հողին վրայ, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կու տայ անոր տիրանալու
համար, սպաննուած մարդ մը գտնուի՝ դաշտի վրայ ինկած, բայց չգիտցուի թէ ո՛վ զայն
սպաններ է, 2 քու երէցներդ ու դատաւորներդ թող դուրս ելլեն եւ սպաննուած մարդուն
եղած տեղէն մինչեւ շրջակայ քաղաքները չափեն: 3 Երբ սպաննուած մարդուն
ամենամօտ քաղաքը հաստատուի, այդ քաղաքին երէցները արջառներէն երինջ մը թող
առնեն, որ աշխատած չէ ու լուծի տակ [ա]մտած չէ, 4 եւ այդ քաղաքին երէցները երինջը
թող իջեցնեն [բ]մշտահոս վտակի մը քով, չհերկուած ու չսերմանուած տեղ մը, եւ հոն՝
վտակին մէջ՝ երինջին ծոծրակը թող կոտրեն: 5 Այն ատեն Ղեւիի որդիները՝ քահանաները
թող մօտենան, որովհետեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ զանո՛նք ընտրեց՝ իրեն պաշտօն
կատարելու եւ Տէրոջ անունով օրհնելու համար, ու ամէն վէճ եւ ամէն հարուած [գ]անո՛նք
թող դատեն": 6 Այդ սպաննուածին ամենամօտ քաղաքին բոլոր երէցները իրենց ձեռքերը
թող լուան վտակին մէջ՝ ծոծրակը կոտրուած երինջին վրայ, 7 ու վկայեն. «Մեր ձեռքերը
չթափեցին այս արիւնը, եւ մեր աչքերը չտեսան: 8 Ո՛վ Տէր, քաւութի՛ւն ըրէ քու
ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի, որ դո՛ւն ազատեցիր, ու անմեղ արիւնը քու ժողովուրդիդ՝
Իսրայէլի [դ]մի՛ վերագրեր"»: Այսպէս՝ այդ արիւնին համար քաւութիւն պիտի ըլլայ անոնց,
9 եւ դուն անմեղ արիւնը քու մէջէդ պիտի բնաջնջես, ընելով ինչ որ Տէրոջ [ե]առջեւ ուղիղ

[դ] Եբր.՝ մա՞րդ է, որ քու պատճառովդ պաշարումի մէջ մտնէ, կամ՝ մարդու պէս քեզի օգնութեան կը հասնի պաշարումի մէջ

[ե] Եբր.՝ ուտելիքի

[ա] Եբր.՝ քաշած

[բ] Եբր.՝ տեւական

[գ] Եբր.՝ անոնց բերանով թող դատուին

[դ] Եբր.՝ սիրտին վրայ մի՛ դներ

[ե] Եբր.՝ աչքերուն

է»:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԳԵՐԻ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

*10 «Երբ քու թշնամիներուդ դէմ պատերազմելու [գ]երթաս, ու Տէրը՝ քու Աստուածդ՝
զանոնք քու ձեռքդ մատնէ եւ անոնցմէ գերեվարես, 11 եթէ գերիներուն մէջէն գեղեցիկ
կազմով կին մը տեսնես ու զայն հաւնելով ուզես զայն քեզի կին առնել, 12 զայն տո՛ւնդ
տար. իր գլուխը թողածիլէ եւ եղունգները կտրէ, 13 իր վրայէն գերութեան հանդերձները
թող հանէ ու տունդ բնակի: Լման ամիս մը իր հօր ու մօր համար թող լայ. անկէ ետք
անոր մտիր եւ անոր ամուսինը եղիր, ան ալ՝ քու կինդ թող ըլլայ: 14 Եթէ անկէ չախորժիս,
զայն ազա՛տ արձակէ. բայց բնաւ դրամի համար մի՛ ծախեր զայն, ո՛չ ալ ծառայ դարձուր,
որովհետեւ լլկեցիր զայն»:*

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

*15 «Եթէ մարդ մը երկու կին ունենայ՝ մէկը սիրելի ու միւսը ատելի, եւ անոնք որդիներ
ծնանին անոր, թէ՛ սիրելին, թէ՛ ալ ատելին, եթէ անդրանիկ որդին ատելի կնոջմէն ծնած է,
16 իր ունեցածը որդիներուն [է]բաժնելու օրը պիտի չկարենայ սիրելիին որդին անդրանիկ
նկատել ատելիին որդիին առջեւ, որ անդրանիկն է. 17 հապա ատելիին որդին անդրանիկ
ճանչնալով՝ իր ամբողջ [ը]ունեցածէն երկու բաժին պիտի տայ անոր. որովհետեւ ա՛ն է իր
կորովին սկիզբը, անո՛րն է անդրանկութեան իրաւունքը»:*

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴ ԶԱՒԱԿԻՆ ՄԱՍԻՆ

*18 «Եթէ մարդ մը ապստամբ եւ անհնազանդ որդի մը ունենայ, որ իր հօր խօսքը մտիկ
չ՚ըներ, ո՛չ ալ իր մօր խօսքը, ու երբ զինք խրատեն՝ անոնց չի հնազանդիր, 19 անոր
հայրն ու մայրը զայն թող բռնեն եւ դուրս հանեն՝ իր քաղաքին երէցներուն քով, իր
բնակած տեղին դուռը, 20 ու իր քաղաքին երէցներուն ըսեն. “Մեր այս որդին ապստամբ եւ
անհնազանդ է, մեր խօսքը մտիկ չ՚ըներ, որկրամոլ ու արբեցող է□: 21 Հետեւաբար անոր
քաղաքին բոլոր մարդիկը թող [թ]քարկոծեն զայն, որպէսզի մեռնի. այսպէս՝ չարութիւնը քու
մէջէդ պիտի բնաջնջես, եւ ամբողջ Իսրայէլը լսելով պիտի վախնայ»:*

ԶԱՆԱԶԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

*22 «Եթէ մարդ մը մահուան արժանի մեղք մը գործեր է, զայն մեռցնելու համար ծառէ՛
մը կախէ: 23 Անոր [ժ]մարմինը ծառին վրայ թող չմնայ գիշերը, հապա ա՛նպատճառ նո՛յն*

[գ] *Եբր.՝ դուրս ելլես*

[է] *Եբր.՝ ժառանգել տալու*

[ը] *Եբր.՝ քովը գտնուածէն*

[թ] *Եբր.՝ քարերով քարկոծեն*

[ժ] *Եբր.՝ դիակը*

օրը թաղէ զայն – որովհետեւ կախուածը Աստուծոյ անէծքն է –, որպէսզի հողդ չպղծես, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ քեզի կու տայ՝ ժառանգելու համար»:

22

*«Երբ տեսնես թէ եղբօրդ եզը կամ ոչխարը **իր ճամբայէն** խոտորած է, անոնցմէ մի՛*
թաքնուիր. ա՛նպատճառ զանոնք եղբօրդ վերադարձուր: 2 Բայց եթէ եղբայրդ քու մօտդ
չէ, կամ զինք չես ճանչնար, տո՛ւնդ [ա]տար զայն, ու մինչեւ որ եղբայրդ զայն պահանջէ՝
քովդ թող [բ]մնայ. յետոյ զայն իրե՛ն վերադարձուր: 3 Անոր իշո՛ւն նոյնպէս ըրէ. անոր
հանդերձի՛ն ալ այդպէս ըրէ: Նաեւ եղբօրդ ամէն կորսուած բանին,– որ ինք կորսնցուցած
է եւ դուն կը գտնես,– նո՛յնպէս ըրէ. չես կրնար թաքնուիլ:
4 Երբ տեսնես թէ եղբօրդ էշը կամ իր եզը ճամբային վրայ ինկած են, անոնցմէ մի՛
*թաքնուիր. **ա՛նպատճառ** [գ]օգնէ՛ իրեն՝ որ **զանոնք** վերցնէ":*
5 Կնոջ մը վրայ [դ]այր մարդու" [ե]հագուստ թող չըլլայ, ո՛չ ալ այր մարդ մը կնոջ
*հանդերձ հագնի. որովհետեւ ո՛վ որ ասոնք կ՚ընէ, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ **առջեւ** գարշելի է:*
6 Եթէ առջեւդ՝ ճամբան, ծառի մը վրայ կամ գետինին վրայ, թռչնազգիի մը բոյնին
հանդիպիս՝ ձագերով կամ հաւկիթներով, ու մայրը ձագերուն կամ հաւկիթներուն վրայ
*նստած ըլլայ, մայրը **իր** ձագերուն հետ մի՛ առներ: 7 **Ա՛նպատճառ** մայրը արձակէ եւ*
ձագե՛րը քեզի առ, որպէսզի քեզի բարիք ըլլայ եւ օրերդ երկար ըլլան:
*8 Երբ նոր տուն մը կառուցանես, տանիքիդ **չորս կողմը** շրջապա՛տ մը շինէ, որպէսզի*
*մէկը անկէ **վար** չիյնայ ու [զ]տունդ արիւնի պարտական չըլլայ":*
9 Այգիիդ մէջ [է]այլեւայլ սերմեր" մի՛ ցաներ, որպէսզի ցանած սերմիդ [ը]արդիւնքը եւ
*այգիիդ բերքը [թ]չսրբացուին: 10 Եզ մը ու էշ մը միասին մի՛ **գործածեր՝ երկիրը** հերկելու:*
*11 Բուրդով եւ վուշով միասին **գործուած** այլախառն հանդերձ մի՛ հագնիր:*
12 Հագած հանդերձիդ չորս ծայրերը ծոպե՛ր շինէ դուն քեզի»:

ՍԵՌԱՅԻՆ ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

13 «Եթէ մարդ մը կին առնէ եւ անոր մտնելէն ետք զայն ատէ, 14 եւ անոր դէմ
***զրպարտութեան** խօսքերու առիթ տալով՝ զայն [ժ]անուանարկէ ու ըսէ. "Ես այս կինը առի,*

[ա] **Եբր.**՝ հաւաքէ

[բ] **Եբր.**՝ ըլլայ

[գ] **Եբր.**՝ իրեն հետ կանգնեցուր

[դ] **Եբր.**՝ զօրաւոր **մարդու**

[ե] **Եբր.**՝ առարկայ

[զ] **Եբր.**՝ տունիդ վրայ արիւն չդնես

[է] **Եբր.**՝ երկու տեսակ

[ը] **Եբր.**՝ լիութիւնը

[թ] **Ոմանք**՝ չպղծուին

[ժ] **Եբր.**՝ անունը գէշ հանէ

բայց երբ անոր մերձեցայ՝ զայն կոյս չգտայ□, 15 երիտասարդուհիին հայրն ու մայրը
երիտասարդուհիին կուսութեան նշանը թող առնեն եւ քաղաքին երէցներուն առջեւ հանեն՝
քաղաքին դուռը: 16 Երիտասարդուհիին հայրը երէցներուն թող ըսէ. “Իմ աղջիկս այս
մարդուն կին տուի, ու զայն կ’ատէ. 17 ահա՛ անոր դէմ զրպարտութեան խօսքերու առիթ
կու տայ՝ ըսելով. "Ես քու աղջիկդ կոյս չգտայ". բայց ահա՛ իմ աղջիկիս կուսութեան
նշանը□. եւ լաթը քաղաքին երէցներուն առջեւ թող փռեն: 18 Յետոյ այդ քաղաքին
երէցները թող առնեն այդ մարդը ու [ի]պատժեն զայն, 19 եւ իսրայելացի կոյս մը
անուանարկելուն համար՝ անկէ հարիւր սիկղ արծաթ թող առնեն իբր տուգանք, ու
երիտասարդուհիին հօր թող տան. ան իր կինը պիտի ըլլայ, եւ իր կեանքին բոլոր օրերուն
մէջ պիտի չկարենայ զայն արձակել: 20 Բայց եթէ այս խօսքը ճշմարիտ է ու
երիտասարդուհիին վրայ կուսութեան նշանը չէ գտնուեր, 21 երիտասարդուհին դուրս
պիտի հանեն՝ իր հօր տան մուտքը, եւ իր քաղաքին մարդիկը [լ]պիտի քարկոծեն" զայն՝
որպէսզի մեռնի. որովհետեւ Իսրայէլի մէջ անզգամութիւն գործած է՝ իր հօր տան մէջ
պոռնկելով: Այսպէս՝ չարութիւնը քու մէջէդ պիտի բնաջնջես:

22 Եթէ մէկը [խ]ամուսնացած կնոջ մը հետ պառկած գտնուի, երկուքն ալ պիտի մեռնին,
թէ՛ այդ կնոջ հետ պառկող մարդը, թէ՛ ալ այդ կինը: Այսպէս՝ չարութիւնը Իսրայէլէն
պիտի բնաջնջես:

23 Եթէ կոյս երիտասարդուհի մը մարդու մը նշանուած ըլլայ, եւ ուրիշ մարդ մը
քաղաքի մէջ գտնելով զայն՝ անոր հետ պառկի, 24 երկո՛ւքն ալ դուրս պիտի հանէք՝ այդ
քաղաքին դուռը, ու պիտի քարկոծէք" զանոնք՝ որպէսզի մեռնին. երիտասարդուհին՝ քանի
որ քաղաքին մէջ ըլլալով՝ չաղաղակեց, եւ մարդը՝ քանի որ ընկերին [ծ]նշանածը լլկեց:
Այսպէս՝ չարութիւնը քու մէջէդ պիտի բնաջնջես:

25 Բայց եթէ մարդ մը դաշտի մէջ գտնէ նշանուած երիտասարդուհի մը, ու զայն
բռնադատելով անոր հետ պառկի, միայն անոր հետ պառկող մարդը պիտի մեռնի. 26
երիտասարդուհիին ոչի՛նչ ըրէ: Երիտասարդուհին մահուան արժանի մեղք մը չունի.
որովհետեւ ինչպէս մէկը իր ընկերին վրայ [կ]կը յարձակի" եւ զայն կը մեռցնէ, այս խնդիրն
ալ այնպէս է. 27 արդարեւ դաշտի մէջ գտաւ զայն ու նշանուած երիտասարդուհին
աղաղակեց, բայց ո՛չ մէկը կար՝ զինք ազատելու համար:

28 Եթէ մարդ մը չնշանուած կոյս երիտասարդուհի մը գտնէ եւ զայն բռնելով անոր
հետ պառկի, ու [հ]բանը իմացուի", 29 անոր հետ պառկող մարդը՝ երիտասարդուհիին հօր
յիսուն սիկղ արծաթ պիտի տայ, եւ ան իր կինը պիտի ըլլայ, քանի որ լլկեց զայն: Իր
կեանքին բոլոր օրերուն մէջ պիտի չկարենայ զայն արձակել:

30 Մարդ մը իր [ձ]հօր կինը" թող չառնէ ու հօր քղանցքը չբանայ»:

[ի] Կամ՝ յանդիմանեն

[լ] Եբր.՝ քարերով պիտի քարկոծեն

[խ] Եբր.՝ ամուսինի մը ամուսնացած

[ծ] Եբր.՝ կինը

[կ] Եբր.՝ կ’ելլէ

[հ] Եբր.՝ գտնուին

[ձ] Այսինքն՝ խորթ մայրը

ՏԷՐՈՋ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԷՆ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄ

23

«Ամորձիքը ճզմուած կամ առնանդամը կտրուած մարդը Տէրոջ համախմբումը պէտք
չէ մտնէ: 2 [ա]Պոռնկորդին Տէրոջ համախմբումը պէտք չէ մտնէ. մինչեւ անգամ անոր
տասներորդ սերունդը Տէրոջ համախմբումը թող չմտնէ:
3 Ամմոնացին եւ Մովաբացին Տէրոջ համախմբումը պէտք չէ մտնեն, յաւիտեա՛ն.
մինչեւ անգամ անոնց տասներորդ սերունդը Տէրոջ համախմբումը թող չմտնէ. 4 արդարեւ
երբ դուք Եգիպտոսէն ելաք՝ ճամբային մէջ հացով ու ջուրով ձեզ չդիմաւորեցին, ու
Միջագետքի Փաթուր քաղաքէն Բէովրի որդին Բաղաամը քեզի դէմ վարձեցին՝ որպէսզի
քեզ անիծէ: 5 Բայց Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ չուզեց Բաղաամի մտիկ ընել, հապա Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ անէծքը քեզի համար օրհնութեան փոխեց, որովհետեւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝
քեզ սիրեց: 6 Քու կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ անոնց խաղաղութիւնն ու բարօրութիւնը մի՛
փնտռեր, յաւիտեա՛ն:
7 Եդովմայեցիէն մի՛ գարշիր, քանի որ ան եղբայրդ է: Եգիպտացիէն ալ մի՛ գարշիր,
քանի որ անոր երկրին մէջ պանդուխտ էիր: 8 Անոնցմէ ծնած որդիներուն միայն երրորդ
սերունդը Տէրոջ համախմբումը թող մտնէ»:

ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐԸ ՄԱՔՈՒՐ ՊԱՀԵԼ

9 «Երբ թշնամիներուդ դէմ բանակով դուրս ելլես, ամէն գէշ բանէ զգուշացի՛ր: 10 Եթէ
ձեր մէջ մարդ մը [բ]երազափորձութեան պատճառով մաքուր չէ, բանակավայրէն թող
դուրս ելլէ. բանակավայրին մէջ թող չմտնէ, 11 հապա՝ իրիկուան դէմ՝ ջուրով թող
լուացուի, ու երբ արեւը մայր մտնէ՝ բանակավայրին մէջ մտնէ: 12 Բանակավայրէն դուրս
տե՛ղ մը ունեցիր, որպէսզի հոն դուրս ելլես: 13 Զէնքերուդ հետ ցի՛ց մը ունեցիր, որպէսզի
երբ դուրսը նստիս, անով փորես ու ետեւ դառնալով կղկղանքդ ծածկես: 14 Արդարեւ Տէրը՝
քու Աստուածդ՝ բանակավայրիդ մէջ կը շրջի՝ քեզ ազատելու համար, եւ թշնամիներդ քու
ձեռքդ մատնելու համար. ուստի բանակավայրդ թող մաքուր ըլլայ, որպէսզի ան վրադ
անվայելուչ բան մը տեսնելով՝ քեզմէ չհեռանայ»:

ԶԱՆԱԶԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

15 «Իր տիրոջ ձեռքը մի՛ մատներ ստրուկ մը՝ որ իր տիրոջմէն խուսափած է քու քովդ:
16 Քեզի հետ թող բնակի, ձեր մէջ, իր ընտրած տեղը՝ քաղաքներէդ մէկուն մէջ, ո՛ւր որ
իրեն [գ]հաճելի ըլլայ. զայն մի՛ կեղեքեր:
17 Իսրայէլի աղջիկներէն [դ]բոզ պիտի չըլլայ, ո՛չ ալ Իսրայէլի որդիներէն՝ [ե]իգացեալ: 18
Որեւէ ուխտի համար Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ տունը մի՛ տանիր պոռնիկի վարձատրութիւնը

[ա] Եբր.՝ Անհարազատը, կամ՝ Խառնածինը

[բ] Եբր.՝ գիշերային պատահարի

[գ] Եբր.՝ լաւ

[դ] Եբր.՝ վերապահուած կին (այսինքն՝ կռապաշտական պոռնկութեան վերապահուած)

[ե] Եբր.՝ վերապահուած մարդ (այսինքն՝ կռապաշտական պոռնկութեան վերապահուած)

կամ շունի [զ]հատուցումը, քանի որ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ երկուքն ալ գարշելի են:
19 Եղբօրդ վաշխով փոխ մի՛ տար.- դրամի վաշխ, պարէնի վաշխ, կամ որեւէ բանի
վաշխ՝ որ փոխ կը տրուի վաշխով: 20 Օտարազգիէ՛ն վաշխ առ, բայց եղբօրմէդ վաշխ մի՛
առներ, որպէսզի Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քու ձեռնարկած բոլոր գործերուդ մէջ քեզ օրհնէ
այն երկրին մէջ, ուր կը մտնես՝ անոր տիրանալու համար:
21 Երբ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ ուխտ մը ընես, առանց ուշացնելու կատարէ՛, որովհետեւ
Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ ա՛նպատճառ զայն քեզմէ պիտի պահանջէ, ու [է]մեղաւոր պիտի
ըլլաս": 22 Բայց եթէ ուխտելէ հրաժարիս, [ը]մեղաւոր չես ըլլար": 23 Զգուշութեա՛մբ
գործադրէ շրթունքէդ ելածը, այսինքն յօժարակամ ընծան՝ որ բերանովդ խոստացած ես,
ինչպէս որ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ ուխտած ես:
24 Երբ ընկերիդ այգին մտնես, խաղո՛ղ կեր՝ [թ]փափաքիդ համաձայն, ու կշտացի՛ր. բայց
անօթիդ մէջ մի՛ դներ: 25 Երբ ընկերիդ հասուն ցորենին մէջ մտնես, ձեռքո՛վդ հասկերը
փրցուր. բայց ընկերիդ հասուն ցորենին մանգաղ մի՛ [ժ]զարներ»:

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՈՒՄ ԵՒ ՎԵՐԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

24

«Եթէ մէկը կին մը առնէ եւ անոր հետ ամուսնանայ, յետոյ անոր վրայ անվայելուչ բան
մը գտնելով՝ ան իր աչքերուն առջեւ շնորհք չգտնէ, անոր ամուսնալուծումի վկայագիր մը
թող գրէ, անոր ձեռքը տայ ու իր տունէն ուղարկէ: 2 Երբ ան իր տունէն ելլելով երթայ եւ
ուրիշ մարդու մը կինը ըլլայ, 3 եթէ վերջին ամուսինն ալ զայն ատելով՝ անոր
ամուսնալուծումի վկայագիր մը գրէ, անոր ձեռքը տայ ու իր տունէն ուղարկէ, կամ եթէ
անոր վերջին ամուսինը – որ զայն իրեն կին առեր էր – մեռնի, 4 անոր առաջին ամուսինը
– որ զայն ուղարկեր էր – պիտի չկարենայ զայն դարձեալ իրեն կին առնել՝ անոր
պղծուելէն ետք. արդարեւ ատիկա Տէրոջ առջեւ գարշութիւն է, ուստի մեղանչել մի՛ տար
այն երկրին՝ որ Տէրը, քու Աստուածդ, քեզի կու տայ իբր ժառանգութիւն»:

ԶԱՆԱԶԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

5 «Նոր [ի]ամուսնացած մարդը զինուորութեան պիտի [լ]չերթայ, եւ անոր ո՛չ մէկ
[խ]պաշտօն պիտի տրուի". տարի մը զերծ թող ըլլայ՝ որ իր տան մէջ կենայ ու իր առած
կինը ուրախացնէ:

[զ] Եբր.՝ գինը

[է] Եբր.՝ մէջդ մեղք պիտի ըլլայ

[ը] Եբր.՝ վրադ մեղք չ՚ըլլար

[թ] Եբր.՝ անձիդ

[ժ] Եբր.՝ երերցներ

[ի] Եբր.՝ կին առած

[լ] Եբր.՝ չելլէ

[խ] Եբր.՝ բան վրան պիտի անցնի

6 Ո՛չ մէկը ջաղացքը կամ անոր երկանաքարը թող գրաւ առնէ, քանի որ իր ընկերին
[դ]կեանքը գրաւ առած կ՚ըլլայ:
7 Եթէ մարդ մը գտնուի, որ իր եղբայրներէն – Իսրայէլի որդիներէն – մէկը գողնալով
զայն ծառայ դարձուցեր կամ ծախեր է, այդ գողը պիտի մեռնի. այսպէս՝ չարութիւնը քու
մէջէդ պիտի բնաջնջես:
8 Զգուշացի՛ր բորոտութեան ախտէն, շա՛տ ուշադիր ըլլալով եւ գործադրելով ամէն ինչ
որ Ղեւտացի քահանաները ձեզի պիտի սորվեցնեն. զգուշութեա՛մբ գործադրեցէք ինչ որ
անոնց պատուիրեր եմ: 9 Յիշէ՛ ինչ որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ Մարիամի ըրաւ ճամբան՝ երբ
Եգիպտոսէն ելաք:
10 Երբ դրացիիդ որեւէ բան փոխ տաս, անոր գրաւը առնելու համար իր տունը մի՛
մտներ. 11 Դո՛ւրսը կայնէ, ու մարդը՝ որուն փոխ կու տաս՝ գրաւը թող դուրս բերէ քեզի: 12
Եթէ այդ մարդը դժբախտ է, անոր գրաւը պահել ով մի՛ պառկիր. 13 երբ արեւը մայր
մտնէ՝ ա՛նպատճառ անոր գրաւը վերադարձուր, որպէսզի ան իր հանդերձով պառկի եւ
քեզ օրհնէ, ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ [ե]արդար ըլլաս'':
14 Դժբախտ եւ աղքատ վարձկանը մի՛ հարստահարեր, քու եղբայրներէդ ըլլայ ան, թէ
երկրիդ մէջ – քաղաքներուդ մէջ – եղող քու գաղթականներէդ: 15 Նո՛յն օրը վճարէ անոր
վարձքը, արեւը [զ]մայր չմտած'' – արդարեւ ան դժբախտ է, ու իր [է]մտածումը անոր վրայ է''
–, որպէսզի քեզի դէմ Տէրոջ չգոչէ, ու [ը]մեղաւոր չըլլաս'':
16 Որդիներուն մեղքին համար հայրերը պիտի չմեռցուին, եւ հայրերուն մեղքին համար
որդիները պիտի չմեռցուին. ամէն մարդ իր մեղքին համար պիտի մեռցուի:
17 Գաղթականին ու որբին իրաւունքը մի՛ ծռեր. այրիին հագուստը գրաւ մի՛ առներ: 18
Յիշէ՛ թէ դուն Եգիպտոսի մէջ ստրուկ էիր, բայց Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ անկէ
ազատեց. այս պատճառով քեզի կը պատուիրեմ որ այս բանը ընես:
19 Երբ արտիդ մէջ հունձքդ հնձես եւ արտին մէջ որայ մը մոռցած ըլլաս, զայն առնելու
համար մի՛ վերադառնար. ան գաղթականին, որբին ու այրիին թող ըլլայ, որպէսզի Տէրը՝
քու Աստուածդ՝ ձեռքերուդ ամբողջ գործին մէջ քեզ օրհնէ: 20 Ձիթենիդ թօթուելէդ ետք՝
ոստերուն վրայ մնացածները մի՛ ժողվեր. անոնք գաղթականին, որբին եւ այրիին թող
ըլլան: 21 Այգիիդ խաղողները կթելէդ ետք ճռաքաղ մի՛ ըներ. [թ]մնացածը գաղթականին,
որբին ու այրիին թող ըլլայ: 22 Յիշէ՛ թէ Եգիպտոսի երկրին մէջ ստրուկ էիր. այս
պատճառով քեզի կը պատուիրեմ որ այս բանը ընես»:

25

«Երբ մարդոց միջեւ վէճ մը ըլլայ եւ [ժ]դատարանի ներկայանան, դատաւորները թող

[դ] Եբր.՝ անձը

[ե] Եբր.՝ քեզի արդարութիւն ըլլայ

[զ] Եբր.՝ անոր վրայ մայր թող չմտնէ

[է] Եբր.՝ անձը անոր վրայ վերցուցած է

[ը] Եբր.՝ վրադ մեղք չըլլայ

[թ] Եբր.՝ անիկա

[ժ] Եբր.՝ դատաստանի

*դատեն զանոնք, [բ]անմեղը արդարացնեն ու [գ]յանցաւորը դատապարտեն: 2 Եթէ յանցաւորը
ծեծի արժանի է, դատաւորը թող պառկեցնէ զայն եւ իր առջեւ ծեծել տայ զայն, անոր
յանցանքին համեմատ որոշելով հարուածներուն թիւը: 3 Քառասունէն աւելի զարկ թող
չտայ, որպէսզի անոր ծեծը աւելցնելով եւ ասկէ աւելի շատ հարուածներով՝ եղբայրդ քու
աչքիդ առջեւ չանարգուի:*

4 [դ]Կալի մէջ աշխատող" եզին դունչը մի՛ կապեր»:

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԵՌԱԾ ԵՂԲՕՐ ՄԸ ՀԱՆԴԷՊ

*5 «Երբ եղբայրներ միասին բնակին եւ անոնցմէ մէկը առանց որդիի մեռնի, մեռնողին
կինը ընտանիքէն դուրս՝ օտար մարդու հետ թող չամուսնանայ. իր տագրը անոր թող
մտնէ, զայն իրեն կին թող առնէ, ու տագրի պարտաւորութիւնը անոր հատուցանէ: 6 Անոր
ծնած անդրանիկ որդին մեռնող եղբօր անունով թող [ե]կոչուի, որ անոր անունը Իսրայէլէն
չջնջուի: 7 Եթէ այդ մարդը իր հարսը առնելէ չախորժի, իր հարսը քաղաքին դուռը թող
բարձրանայ՝ երէցներուն քով, եւ ըսէ. "Իմ տագրս կը մերժէ Իսրայէլի մէջ իր եղբօր
անունը հաստատել. տագրի պարտաւորութիւնը ինծի հատուցանել չ՚ուզեր□: 8 Ապա անոր
քաղաքին երէցները զայն թող կանչեն ու անոր խօսին: Եթէ ան [զ]հաստատ կենալով" ըսէ.
"Զայն առնելէ չեմ ախորժիր□, 9 իր հարսը անոր թող մօտենայ երէցներուն [է]առջեւ, անոր
ոտքէն կօշիկը թող հանէ եւ անոր երեսը թքնէ՝ ըսելով. "Ա՛յսպէս պիտի ըլլայ իր եղբօր
տունը չկառուցանող մարդուն□: 10 Ու Իսրայէլի մէջ անոր անունը՝ "Կօշիկը հանուած
մարդուն տունը□ պիտի կոչուի»:*

ՈՒՐԻՇ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

*11 «Երբ երկու մարդիկ իրարու հետ կռուին, եւ մէկուն կինը՝ իր ամուսինը ազատելու
համար զայն ծեծողին ձեռքէն՝ մօտենայ ու ձեռքը երկարելով անոր ամօթոյքը բռնէ, 12 իր
ձե՛ռքը կտրէ. աչքդ անոր վրայ թող չխղճայ:*

*13 Տոպրակիդ մէջ [ը]երկու տեսակ կշռաքար" – մեծ մը ու պզտիկ մը – մի՛ ունենար: 14
Տանդ մէջ [թ]երկու տեսակ արդու" – մեծ մը ու պզտիկ մը – մի՛ ունենար: 15 Լիակատա՛ր եւ
ճի՛շդ կշռաքար ունեցիր, լիակատա՛ր եւ ճի՛շդ արդու ունեցիր, որպէսզի օրերդ երկար
ըլլան այն հողին վրայ, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կու տայ: 16 Արդարեւ ո՛վ որ այս
բաները կ՚ընէ, կամ ո՛վ որ անիրաւութիւն կը գործէ, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ գարշելի*

[բ] **Եբր.՝** *արդարը*

[գ] **Եբր.՝** *ամբարիշտը*

[դ] **Եբր.՝** *կամնող*

[ե] **Եբր.՝** *կենայ*

[զ] **Եբր.՝** *կայնելով*

[է] **Եբր.՝** *աչքերուն առջեւ*

[ը] **Եբր.՝** *կշռաքար եւ կշռաքար*

[թ] **Եբր.՝** *արդու եւ արդու*

է»:

ԱՄԱՂԵԿԱՑԻՆԵՐԸ ՄԵՌՑՆԵԼՈՒ ՀՐԱՀԱՆԳ

17 «Յիշէ՛ Ամաղէկի քեզի ըրածը ճամբան՝ Եգիպտոսէն ելած ատենդ. 18 ճամբան
ի՛նչպէս քեզի հանդիպեցաւ, ու վերջամնացներդ – ետեւէդ եկող բոլոր տկարները –
կոտորեց՝ առանց Աստուծմէ վախնալու, երբ դուն պարտասած եւ յոգնած էիր: 19 Ուստի
երբ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ բոլոր շրջակայ թշնամիներէդ քեզ հանգստացնէ այն երկրին
մէջ, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կու տայ իբր ժառանգութիւն՝ անոր տիրանալու համար,
Ամաղէկի յիշատակը երկինքի տակէն բոլորովի՛ն ջնջէ: Մի՛ մոռնար»:

ՀՈՒՆՁՔԻ ՄԱՏՈՒՑՈՒՄ

26

«Երբ մտնես այն երկիրը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կու տայ իբր ժառանգութիւն,
եւ անոր տիրանաս ու հոն բնակիս, 2 ա՛ռ գետինին բոլոր պտուղներուն [ա]երախայրիքէն, որ
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած երկրէն պիտի [բ]ժողվես, ու կողովի մը մէջ դնելով գնա՛
այն տեղը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ պիտի ընտրէ՝ իր անունը հոն բնակեցնելու համար: 3
Այդ օրերու քահանային քով գնա՛ եւ ըսէ՛. “Այսօր Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ կը
յայտարարեմ թէ ես հասայ այն երկիրը, որուն համար Տէրը մեր հայրերուն երդում ըրեր
էր՝ մեզի տալու□: 4 Յետոյ քահանան կողովը ձեռքէդ առնելով՝ զայն Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ զոհասեղանին առջեւ թող դնէ, 5 ու դուն Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ
[գ]վկայելով ըսէ՛. “Իմ հայրս [դ]թափառական [ե]Ասորի մըն էր. Եգիպտոս իջաւ սակաւաթիւ
[զ]մարդոցմով, հոն պանդխտացաւ, եւ հոն մեծ, հզօր ու բազմաթիւ ազգ մը եղաւ: 6
Եգիպտացիները մեզ չարչարեցին, մեզ տառապեցուցին եւ մեզի տաժանելի ստրկութիւն
պարտադրեցին: 7 Մենք ալ Տէրոջ՝ մեր հայրերուն Աստուծոյն աղաղակեցինք. Տէրը մեր
ձայնը լսեց, մեր տառապանքը, մեր տաժանքն ու մեր տանջանքը տեսաւ, 8 եւ Տէրը ուժեղ
ձեռքով ու երկարած բազուկով, մեծ արհաւիրքներով, նշաններով ու հրաշքներով մեզ
Եգիպտոսէն հանեց, 9 մեզ այս տեղը բերաւ եւ մեզի այս երկիրը՝ կաթ ու մեղր հոսեցնող
երկիրը՝ տուաւ: 10 Եւ հիմա, ո՛վ Տէր, ինծի տուած հողիդ պտուղներուն [է]երախայրիքը քեզի
բերի□: Զանոնք Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ դնելով, երկրպագէ՛ Տէրոջ՝ Աստուծոյդ
առջեւ, 11 եւ ուրախացէ՛ք Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի ու տանդ տուած բոլոր բարիքներով,
թէ՛ դուն, թէ՛ Ղեւտացին, թէ՛ ալ ձեր մէջ եղող գաղթականը:
12 Երրորդ տարին՝ տասանորդի տարի է. երբ քու բերքերուդ բոլոր տասանորդները

[ա] Եբր.՝ առաջիններէն

[բ] Եբր.՝ բերես

[գ] Եբր.՝ պատասխանելով

[դ] Եբր.՝ կորսուող

[ե] Եբր.՝ Արամացի, այսինքն՝ Սուրիացի

[զ] Եբր.՝ այր մարդոցմով

[է] Եբր.՝ առաջինները

հաւաքելը աւարտես, զանոնք Ղեւտացիի՛ն, գաղթականի՛ն, որբի՛ն եւ այրիի՛ն տուր,
որպէսզի անոնք ալ քաղաքներուդ մէջ ուտեն ու կշտանան: 13 Յետոյ Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ առջեւ ըսէ՛. “Սուրբ բաները բոլորովին տունէս վերցուցի, ու զանոնք
Ղեւտացիին, գաղթականին, որբին եւ այրիին տուի՝ քու ինծի հրամայած բոլոր
պատուիրաններուդ համաձայն: Քու պատուիրաններդ չանտեսեցի ու զանոնք չմոռցայ: 14
Սուգիս օրերուն մէջ անկէ չկերայ, անմաքուր գործածութեան համար անկէ չվերցուցի, եւ
մեռելի համար անկէ չտուի: Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս խօսքը մտիկ ըրի. ամէն ինչ որ ինծի
պատուիրեցիր՝ անոր համաձայն ըրի: 15 Նայէ՛ երկինքէն՝ քու սուրբ բնակավայրէդ, ու
օրհնէ՛ քու ժողովուրդդ՝ Իսրայէլը, եւ այն հողը՝ որ տուիր մեզի, ինչպէս մեր հայրերուն
երդում ըրեր էիր, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ□»:

ՏԷՐՈՋ ՍԵՓԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

16 «Այսօր Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի կը պատուիրէ որ այս կանոններն ու
[ը]դատավճիռները գործադրես. ուստի ամբո՛ղջ սիրտովդ եւ ամբո՛ղջ անձովդ պահէ ու
գործադրէ զանոնք: 17 Դուն այսօր Տէրոջ յայտարարել կու տաս, որ ան քեզի Աստուած
ըլլայ, դուն անոր ճամբաներէն ընթանաս, անոր կանոնները, պատուիրաններն ու
դատավճիռները պահես, եւ անոր խօսքը մտիկ ընես. 18 Տէրն ալ այսօր քեզի յայտարարել
կու տայ, որ դուն իր սեփական ժողովուրդը ըլլաս – ինչպէս քեզի խոստացած էր – իր
բոլոր պատուիրանները պահելով, 19 որպէսզի քեզ իր [թ]ստեղծած բոլոր ազգերէն
[ժ]գերազանց ընէ'' գովութեամբ, համբաւով ու պարծանքով, եւ սուրբ ժողովուրդ մը ըլլաս
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ, ինչպէս ինք խոստացած էր»:

ՔԱՐԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ԳՐՈՒԱԾ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ

27

Մովսէս՝ Իսրայէլի երէցներուն հետ՝ ժողովուրդին պատուիրեց. «Պահեցէ՛ք այն բոլոր
պատուիրանները, որ այսօր ձեզի կը հրամայեմ: 2 Երբ Յորդանանէն անցնիք Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ քեզի տուած երկիրը, այդ օրը մե՛ծ քարեր կանգնեցուր դուն քեզի, ու զանոնք
կիրո՛վ ծեփէ: 3 Այս Օրէնքին բոլո՛ր խօսքերը անոնց վրայ գրէ, երբ անցնիս՝ մտնելու
համար այն երկիրը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ քեզի կու տայ, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը
հոսեցնէ, ինչպէս Տէրը՝ հայրերուդ Աստուածը քեզի խոստացաւ: 4 Ուստի երբ
Յորդանանէն անցնիք, ինչպէս այսօր ձեզի կը պատուիրեմ՝ այս քարերը կանգնեցուցէ՛ք
Գեբաղ լերան վրայ, ու զանոնք կիրո՛վ ծեփէ: 5 Նաեւ հոն Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ
զոհասեղա՛ն մը կառուցանէ, քարերէ շինուած զոհասեղան մը. անոնց երկաթ մի՛
[ա]դպցներ: 6 Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ զոհասեղանը [բ]անտա՛շ քարերէ կառուցանէ, եւ անո՛ր
վրայ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ ողջակէզներ մատուցանէ: 7 Խաղաղութեան զոհեր
մատուցանելով՝ հո՛ն կեր ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ ուրախացիր: 8 Այս Օրէնքին

[ը] Կամ՝ սովորութիւնները

[թ] Եբր.՝ ըրած

[ժ] Եբր.՝ վեր բարձրացնէ

[ա] Եբր.՝ երերցներ

[բ] Եբր.՝ ամբո՛ղջ

բոլոր խօսքերը քարերուն վրայ լաւ գրէ, բացայայտօրէն»:
*9 Մովսէս՝ Ղեւտացի քահանաներուն հետ՝ ամբողջ Իսրայէլի ըսաւ. «Ո՛վ Իսրայէլ, լռ՛ւէ
կեցիր եւ մտի՛կ ըրէ: Դուն այսօր Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ ժողովուրդը եղար. 10 ուստի
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը մտիկ ընելով՝ գործադրէ՛ անոր պատուիրանները ու
կանոնները, որ այսօր քեզի կը հրամայեմ»:*

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԱՆԷԾՔՆԵՐԸ

*11 Նոյն օրը Մովսէս ժողովուրդին պատուիրեց. 12 «Երբ Յորդանանէն անցնիք,
ժողովուրդը օրհնելու համար՝ Գարիզին լերան վրայ հետեւեալները թող կայնին.–
Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար, Յովսէփ ու Բենիամին: 13 Իսկ անէծքի համար՝ Գեբաղ
լերան վրայ հետեւեալները թող կայնին.– Ռուբէն, Գադ, Ասեր, Զաբուղոն, Դան ու
Նեփթաղիմ:*
*14 Ղեւտացիները՝ Իսրայէլի բոլոր մարդոց խօսելով՝ բարձր ձայնով թող ըսեն. 15
"Անիծեա՛լ ըլլայ այն մարդը՝ որ արհեստաւորի ձեռքերու գործ եւ Տէրոջ առջեւ գարշելի
եղող քանդակուած կամ [գ]ձուլածոյ կուռք" մը կը շինէ ու ծածուկ տեղ մը կը դնէ□. եւ
ամբողջ ժողովուրդը պատասխանելով՝ "ամէն□ թող ըսէ: 16 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ իր
հայրը կամ մայրը կ՚անարգէ□. եւ ամբողջ ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ: 17 "Անիծեա՛լ
ըլլայ ա՛ն՝ որ իր [դ]դրացիին սահմանաքարը կը տեղափոխէ□. եւ ամբողջ ժողովուրդը
"ամէն□ թող ըսէ: 18 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ կոյրը իր ճամբայէն կը մոլորեցնէ□. եւ
ամբողջ ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ: 19 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ գաղթականին, որբին ու
այրիին իրաւունքը կը ծռէ□. եւ ամբողջ ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ: 20 "Անիծեա՛լ ըլլայ
ա՛ն՝ որ իր [ե]հօր կնոջ" հետ կը պառկի, քանի որ իր հօր քղանցքը կը բանայ□. եւ ամբողջ
ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ: 21 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ որեւէ անասունի հետ կը
պառկի□. եւ ամբողջ ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ: 22 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ իր հօր
աղջիկը կամ մօր աղջիկը եղող իր [զ]քրոջ հետ կը պառկի□. եւ ամբողջ ժողովուրդը
"ամէն□ թող ըսէ: 23 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ իր զոքանչին հետ կը պառկի□. եւ ամբողջ
ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ: 24 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ իր ընկերը ծածկաբար կը
[է]սպաննէ□. եւ ամբողջ ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ: 25 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ անմեղ
անձ մը սպաննելու համար կաշառք կը ստանայ□. եւ ամբողջ ժողովուրդը "ամէն□ թող
ըսէ: 26 "Անիծեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ այս Օրէնքին բոլոր խօսքերը չի հաստատեր, որպէսզի
զանոնք գործադրէ□. եւ ամբողջ ժողովուրդը "ամէն□ թող ըսէ»:*

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
(Ղեւ. 26. 3-13: Բ. Օր. 7. 12-24)

28

«Եթէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը ուշադրութեամբ մտիկ ընելով՝ զգուշութեամբ

[գ] *Եբր.՝* ձուլածոյ պատկեր

[դ] *Եբր.՝* ընկերին

[ե] *Այսինքն՝* խորթ մօր

[զ] *Այսինքն՝* խորթ քրոջ

[է] *Եբր.՝* զարնէ

գործադրես անոր բոլոր պատուիրանները, որ այսօր քեզի կը հրամայեմ, Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ երկրի բոլոր ազգերէն վեր պիտի բարձրացնէ քեզ, 2 եւ սա՛ բոլոր օրհնութիւնները վրադ պիտի գան ու քեզի պիտի հասնին, եթէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը մտիկ ընես.— 3 քաղաքի մէջ՝ օրհնեալ, եւ դաշտի մէջ օրհնեալ պիտի ըլլաս. 4 քու որովայնիդ պտուղը, հողիդ պտուղը, անասուններուդ պտուղը, կովերուդ ծնունդն ու ոչխարներուդ բազմացումը օրհնեալ պիտի ըլլան. 5 քու կողովդ ու տաշտդ օրհնեալ պիտի ըլլան: 6 Մտած ատենդ՝ օրհնեալ, ու ելած ատենդ օրհնեալ պիտի ըլլաս: 7 Տէրը քու առջեւդ պարտութեան պիտի մատնէ քեզի դէմ կանգնող թշնամիներդ. անոնք քեզի դէմ մէկ ճամբայով դուրս պիտի ելլեն, եւ առջեւէդ եօթը ճամբայով պիտի փախչին: 8 Տէրը քու ամբարներուդ ու բոլոր ձեռնարկներուդ մէջ օրհնութիւն պիտի ղրկէ քեզի, եւ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած երկրին մէջ պիտի օրհնէ քեզ: 9 Եթէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ հրամանները պահելով՝ անոր ճամբաներուն մէջ ընթանաս, Տէրը պիտի հաստատէ քեզ՝ իրեն սուրբ ժողովուրդ ըլլալու, ինչպէս քեզի երդում ըրաւ: 10 Երկրի բոլոր ժողովուրդները պիտի տեսնեն թէ Տէրոջ [ա]անունով կը կոչուիս", ու քեզմէ պիտի վախնան: 11 Տէրը քու բարօրութեանդ համար յորդառատ պիտի ընէ որովայնիդ պտուղը, անասուններուդ պտուղը եւ հողիդ պտուղը՝ այն [բ]երկրին վրայ, որուն համար Տէրը հայրերուդ երդում ըրաւ՝ քեզի տալու: 12 Տէրը քեզի պիտի բանայ իր բարի գանձարանը, այսինքն՝ երկինքը, որպէսզի երկրիդ անձրեւը ժամանակին տայ, ու ձեռքիդ բոլոր գործերը օրհնէ. դուն շատ ազգերու փոխ պիտի տաս, բայց փոխ պիտի չառնես: 13 Տէրը ժողովուրդներու գլո՛ւխ պիտի ընէ քեզ, եւ ո՛չ թէ պոչ: Մի՛շտ վրան պիտի ըլլաս. բնա՛ւ տակը պիտի չըլլաս, եթէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ պատուիրաններուն հնազանդիս, որ այսօր քեզի կը հրամայեմ, զանոնք պահելով ու գործադրելով: 14 Ուրիշ աստուածներու հետեւելու համար ու զանոնք պաշտելու համար՝ աջ կողմ կամ ձախ կողմ մի՛ շեղիր այն բոլոր խօսքերէն, որ այսօր քեզի կը պատուիրեմ»:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

(Ղեւ. 26. 14-46)

15 «Բայց եթէ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը մտիկ չընելով՝ զգուշութեամբ չգործադրես անոր բոլոր պատուիրաններն ու կանոնները, որ այսօր քեզի կը հրամայեմ, սա՛ բոլոր անէծքները վրադ պիտի գան ու քեզի պիտի հասնին.— 16 քաղաքի մէջ՝ անիծեալ, եւ դաշտի մէջ անիծեալ պիտի ըլլաս. 17 քու կողովդ ու տաշտդ անիծեալ պիտի ըլլան. 18 քու որովայնիդ պտուղը, հողիդ պտուղը, կովերուդ ծնունդն ու ոչխարներուդ բազմացումը անիծեալ պիտի ըլլան: 19 Մտած ատենդ՝ անիծեալ, ու ելած ատենդ անիծեալ պիտի ըլլաս: 20 Տէրը քու բոլոր ձեռնարկներուդ եւ գործերուդ մէջ անէծք, խռովութիւն ու սաստ պիտի ղրկէ քեզի՝ քու չար արարքներուդ ու զիս լքելուդ համար, մինչեւ որ շուտով բնաջնջուիս ու կորսուիս: 21 Տէրը քեզի ժանտախտը պիտի փակցնէ, մինչեւ որ քեզ սպառէ այն [գ]երկրին վրայէն, ուր կը մտնես անոր տիրանալու համար: 22 Տէրը քեզ պիտի զարնէ ծիւրախտով, տենդախտով, ջերմով եւ այրող տաքութեամբ, [դ]երաշտով,

---

[ա] Եբր.՝ անունը վրադ կը կոչուի

[բ] Եբր.՝ գետինին

[գ] Եբր.՝ հողին

[դ] Կամ՝ սուրով

*խորշակահարութեամբ ու արմտիքի դալուկով. եւ ասոնք քեզ պիտի հետապնդեն՝ մինչեւ
որ կորսուիս: 23 Գլուխիդ վրայի երկինքդ պղինձէ պիտի ըլլայ, ու տակդ եղող երկիրը՝
երկաթէ: 24 Անձրեւի տեղ՝ Տէրը փոշի եւ հող պիտի տայ քու երկրիդ. անոնք երկինքէն
վրադ պիտի իջնեն՝ մինչեւ որ բնաջնջուիս: 25 Տէրը թշնամիներուդ առջեւ պարտութեան
պիտի մատնէ քեզ. անոնց դէմ մէկ ճամբայով դուրս պիտի ելլես, եւ անոնց առջեւէն եօթը
ճամբայով պիտի փախչիս, ու երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ սոսկումի պիտի
մատնուիս: 26 Քու դիակդ երկինքի բոլոր թռչուններուն ու երկրի գազաններուն ուտելիք
պիտի ըլլայ, եւ զանոնք [ե]վռնտող մը պիտի չըլլայ: 27 Տէրը Եգիպտոսի պալարներով,
թութքով, քոսոտութեամբ ու եռքով պիտի զարնէ քեզ, որոնցմէ պիտի չկարենաս բուժուիլ:
28 Տէրը խելագարութեամբ, կուրութեամբ ու սիրտի սոսկումով պիտի զարնէ քեզ: 29
Ինչպէս կոյրը մթութեան մէջ ձեռքով կը խարխափէ, դուն ալ կէսօրին պիտի խարխափես,
ու ճամբաներուդ մէջ պիտի չյաջողիս: [զ]Ամէն ատեն" պիտի հարստահարուիս եւ
յափշտակութեան ենթարկուիս, բայց քեզ ազատող պիտի չըլլայ: 30 Դուն կնոջ մը պիտի
նշանուիս, բայց անոր հետ ուրի՛շ մարդ մը պիտի [է]պառկի. տուն պիտի կառուցանես, բայց
անոր մէջ պիտի չբնակիս. այգի պիտի տնկես, բայց անոր խաղողը պիտի չուտես: 31 Քու
եզդ աչքի՛դ առջեւ պիտի մորթուի, բայց դուն անկէ պիտի չուտես. քու էշդ առջե՛ւդ պիտի
յափշտակուի, բայց քեզի պիտի չվերադարձուի. քու ոչխարներդ թշնամիներո՛ւդ պիտի
մատնուին, բայց զանոնք ազատող պիտի չըլլայ: 32 Քու որդիներդ եւ աղջիկներդ ուրի՛շ
ժողովուրդի պիտի մատնուին, աչքերդ պիտի տեսնեն ու ամբողջ օրը անոնց համար
ունեցած կարօտէդ պիտի նուաղիս, բայց ձեռքիդ մէջ ոյժ պիտի չըլլայ: 33 Քու հողիդ
պտուղը եւ ամբողջ վաստակդ քեզի անծանօթ ժողովուրդ մը պիտի ուտէ. միայն պիտի
հարստահարուիս ու ճնշուիս՝ ամէն օր: 34 Աչքերուդ տեսած բաներէն պիտի խելագարիս.
35 Տէրը քու ծունկերդ եւ սրունքներդ, ու ոտքիդ ներբանէն մինչեւ գլուխիդ գագաթը՝
[ը]չարչարալից պալարներով պիտի զարնէ, ու պիտի չկարենաս բուժուիլ: 36 Տէրը քեզ եւ
վրադ նշանակած թագաւորդ պիտի տանի այնպիսի ազգի մը, որ ո՛չ դուն ճանչցած ես, ո՛չ
ալ քու հայրերդ: Հոն ուրիշ աստուածներ – փայտէ ու քարէ – պիտի պաշտես, 37 եւ
ապշութեան, առակի ու կատակի առարկայ պիտի ըլլաս այն բոլոր ժողովուրդներուն մէջ՝
ուր Տէրը քեզ պիտի տանի: 38 Արտին մէջ շատ սերմ պիտի [թ]ցանես, բայց քիչ բերք պիտի
ժողվես. քանի որ մարախնե՛րը պիտի սպառեն զայն: 39 Այգիներ պիտի տնկես ու մշակես,
բայց գինին պիտի չխմես եւ խաղողը պիտի չժողվես. որովհետեւ ճճինե՛րը պիտի ուտեն
զանոնք: 40 Քու ամբողջ հողամասիդ մէջ ձիթենիներ պիտի ունենաս, բայց իւղով պիտի
չօծուիս. քանի որ ձիթապտուղներդ պիտի թափին: 41 Որդիներ ու աղջիկներ պիտի
ծնանիս, բայց քուկդ պիտի չըլլան. որովհետեւ անոնք գերութեան պիտի երթան: 42
Խառնի՛ճը պիտի տիրանայ բոլոր ծառերուդ եւ հողիդ պտուղին: 43 Քու մէջդ եղող
գաղթականը քեզմէ շատ վեր պիտի բարձրանայ, իսկ դուն շատ վար պիտի իջնես: 44 Ա՛ն
քեզի փոխ պիտի տայ, բայց դուն անոր փոխ պիտի չտաս. ա՛ն գլուխ պիտի ըլլայ, իսկ դուն
պոչ պիտի ըլլաս: 45 Այս բոլոր անէծքները վրադ պիտի գան, քեզ պիտի հետապնդեն ու*

[ե] *Եբր.՝ դողացնող*

[զ] *Եբր.՝ Բոլոր օրերը*

[է] *Եբր.՝ զուգաւորուի*

[ը] *Եբր.՝ չար*

[թ] *Եբր.՝ հանես*

քեզի պիտի հասնին, մինչեւ որ բնաջնջուիս. որովհետեւ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը
մտիկ չըրիր, եւ քեզի հրամայած պատուիրաններն ու կանոնները չպահեցիր: 46 Անոնք
քու վրադ եւ զարմիդ վրայ նշան ու հրաշք պիտի ըլլան՝ յաւիտեան:
47 Քանի ուրախութեամբ եւ [ժ]յօժար սիրտով Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ [ի]չծառայեցիր՝ ամէն
բանի առատութեան մէջ, 48 անօթութեան, ծարաւի, մերկութեան ու ամէն բանի
կարօտութեան մէջ պիտի ծառայես քու թշնամիներուդ՝ որ Տէրը քեզի դէմ պիտի ղրկէ:
Քու վիզիդ վրայ երկաթէ լուծ պիտի դնէ, մինչեւ որ քեզ բնաջնջէ: 49 Տէրը հեռուէն՝ երկրի
ծայրէն՝ քեզի դէմ ազգ մը պիտի բերէ, որ արծիւի պէս կը սաւառնի. ազգ մը՝ որուն լեզուն
չես հասկնար. 50 պնդերես ազգ մը, որ ծերերը պիտի չյարգէ եւ երիտասարդներուն պիտի
չողորմի: 51 Ան անասուններուդ պտուղն ու հողիդ պտուղը պիտի ուտէ, մինչեւ որ
բնաջնջուիս. քեզի ոչինչ պիտի մնայ ցորենէն, քաղցուէն, իւղէն, կովերուդ ծնունդէն ու
ոչխարներուդ բազմացումէն, մինչեւ որ քեզ կորսնցնէ: 52 Ան բոլոր քաղաքներուդ մէջ
քեզ պիտի պաշարէ, մինչեւ որ՝ ամբողջ երկրիդ մէջ՝ փլին բարձր եւ ամուր պարիսպներդ,
որոնց վստահած ես: Քեզ պիտի պաշարէ բոլոր քաղաքներուդ մէջ, ամբողջ երկրիդ մէջ՝
որ Տէրը, քու Աստուածդ, քեզի տուաւ: 53 Պաշարումի մէջ, տուայտանքի ընթացքին՝ որուն
մէջ թշնամիդ քեզ պիտի ձգէ, որովայնի՛դ պտուղը, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի տուած
որդիներուդ եւ աղջիկներուդ մի՛սը պիտի ուտես: 54 Քու մէջդ եղող փափուկ ու յոյժ
քնքուշ մարդը՝ [լ]ծուռ աչքով պիտի նայի՝՝ իր եղբօր, ծոցի կնոջ եւ [խ]ողջ թողուցած
որդիներուն, 55 որպէսզի անոնցմէ ո՛չ մէկուն տայ իր ուտելիք որդիներուն միսէն.
արդարեւ պաշարումի մէջ, տուայտանքի ընթացքին՝ որուն մէջ թշնամիդ քեզ պիտի ձգէ
բոլոր քաղաքներուդ մէջ, ուրիշ ոչինչ պիտի մնայ իրեն: 56 Քու մէջդ եղող փափուկ եւ
քնքուշ կինը, որ իր քնքշութենէն ու փափկութենէն՝ չէր փորձեր ոտքին ներբանը գետինին
վրայ դնել, ծուռ աչքով պիտի նայի իր ծոցի ամուսինին, իր որդիին եւ աղջիկին, 57
սաղմընկերին համար՝ որ իր ոտքերուն մէջտեղէն դուրս պիտի ելլէ, ու որդիներուն
համար՝ որ ինք պիտի ծնանի. արդարեւ պաշարումի մէջ, տուայտանքի ընթացքին՝ որուն
մէջ թշնամիդ քեզ պիտի ձգէ քաղաքներուդ մէջ, ամէն բանի կարօտ ըլլալով՝ զանոնք
ծածկաբար պիտի ուտէ:
58 Եթէ այս գիրքին մէջ գրուած այս Օրէնքին բոլոր խօսքերը զգուշութեամբ
չգործադրես, քու Աստուծոյդ՝ Եհովայի այս փառաւոր եւ ահաւոր անունէն վախնալով, 59
Տէրն ալ [ծ]արտասովոր պատուհասներով, մեծ ու երկարատեւ պատուհասներով,
չարչարալից ու երկարատեւ հիւանդութիւններով պիտի զարնէ քեզ եւ քու զարմդ: 60
Եգիպտոսի բոլոր ախտերը, որոնցմէ դուն կը վախնաս, քու վրադ պիտի վերադարձնէ, ու
անոնք քեզի պիտի փակչին: 61 Նաեւ այս Օրէնքի գիրքին մէջ չգրուած ամէն
հիւանդութիւն եւ ամէն պատուհաս՝ Տէրը քու վրադ պիտի բերէ, մինչեւ որ բնաջնջուիս: 62
Դուք՝ որ երկինքի աստղերուն չափ շատ էիք՝ սակաւաթիւ [կ]մարդիկ պիտի մնաք, քանի որ
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը մտիկ չըրիր: 63 Ինչպէս Տէրը ձեզի բարիք ընելով ու ձեզ

[ժ] Եբր.՝ զուարթ

[ի] Այսինքն՝ չպաշտեցիր

[լ] Եբր.՝ աչքը պիտի չարանայ

[խ] Եբր.՝ մնացորդ

[ծ] Եբր.՝ սքանչելի

[կ] Եբր.՝ այր մարդիկ

բազմացնելով բերկրեցաւ ձեզի համար, նոյնպէս ձեզ կորսնցնելով եւ բնաջնջելով պիտի
ուրախանայ ձեզի համար, ու պիտի խլուիք այն [հ]երկրին վրայէն, ուր հիմա կ'երթաս՝ անոր
տիրանալու համար: 64 Տէրը բոլոր ժողովուրդներուն մէջ պիտի ցրուէ քեզ, երկրի մէկ
ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը, եւ հոն ուրիշ աստուածներ – փայտէ ու քարէ – պիտի
պաշտես, որ ո՛չ դուն ճանչցեր էիր, ո՛չ ալ քու հայրերդ: 65 Այս ազգերուն մէջ
անդորրութիւն պիտի չունենաս, ու ոտքիդ ներբանին հանգստավայր պիտի չըլլայ. հոն
Տէրը քեզի դողացող սիրտ, աչքի նուաղում եւ անձի կսկիծ պիտի տայ: 66 Քու կեանքդ
առկախ պիտի ըլլայ առջեւդ. գիշեր-ցերեկ պիտի վախնաս, ու կեանքդ ապահով պիտի
չըլլայ: 67 Սիրտիդ [ծ]երկիւղէն եւ աչքերուդ տեսած բաներէն՝ առտուն պիտի ըսես. "Երանի՜
թէ իրիկուն ըլլար□, իսկ իրիկունն ալ պիտի ըսես. "Երանի՜ թէ առտու ըլլար□: 68 Տէրը
նաւերով Եգիպտոս պիտի վերադարձնէ քեզ, այն ճամբայով՝ որուն համար քեզի ըսի թէ
զայն ա՛լ վերստին պիտի չտեսնես. հոն դուք ձեզ պիտի ծախէք ձեր թշնամիներուն՝
ստրուկներ եւ ստրկուհիներ ըլլալու համար, բայց գնող պիտի չըլլայ»:

ՏԷՐՈՋ ՈՒԽՏԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԵՏ

29

Ահա՛ւասիկ այն ուխտին խօսքերը, որ Տէրը Մովսէսի հրամայեց կնքել Իսրայէլի
որդիներուն հետ՝ Մովաբի երկրին մէջ, անոնց հետ Քորեբի վրայ կնքած ուխտէն զատ:
2 Մովսէս ամբողջ Իսրայէլը կանչելով՝ անոնց ըսաւ. «Դուք տեսաք ամէն ինչ որ Տէրը
ձեր աչքերուն առջեւ, Եգիպտոսի երկրին մէջ, ըրաւ Փարաւոնի, անոր բոլոր ծառաներուն
եւ ամբողջ երկրին. 3 այսինքն՝ այն մեծ փորձութիւնները, նշանները ու մեծ հրաշքները, որ
աչքերդ տեսան: 4 Սակայն Տէրը մինչեւ այսօր ձեզի չտուաւ այնպիսի սիրտ մը՝ որ
հասկնաք, ո՛չ ալ աչքեր՝ որ տեսնէք, ո՛չ ալ ականջներ՝ որ լսէք: 5 Ես քառասուն տարի
անապատին մէջ ձեզի քալել տուի. ձեր հանդերձները չմաշեցան ձեր վրայ, ու կօշիկդ
չմաշեցաւ ոտքիդ վրայ: 6 Հաց չկերաք, եւ գինի կամ օղի չխմեցիք, որպէսզի գիտնաք թէ
ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը: 7 Երբ այս տեղը հասաք, Եսեբոնի Սեհոն թագաւորն ու
Բասանի Ովգ թագաւորը դուրս ելան մեր դիմաց՝ մեզի դէմ պատերազմելու. իսկ մենք
զարկինք զանոնք, 8 անոնց երկիրը առինք եւ զայն Ռուբէնեաններուն, Գադեաններուն ու
Մանասէի կէս տոհմին տուինք իբր ժառանգութիւն: 9 Ուստի այս ուխտին խօսքերը
պահեցէ՛ք եւ գործադրեցէ՛ք, որպէսզի ձեր բոլոր գործերուն մէջ [ա]յաջողիք:
10 Այսօր դուք բոլորդ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ կը կայնիք – ձեր [բ]տոհմերուն
գլխաւորները'', երէցները, ոստիկանները ու ամբողջ Իսրայէլի մարդիկը, 11 ձեր
մանուկները, կիները, եւ բանակիդ մէջ եղող գաղթականդ, փայտահատէդ մինչեւ [գ]ջրկիրդ
–, 12 մտնելու համար Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ ուխտին ու անոր [դ]երդումին մէջ, որ այսօր
Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի հետ կը կնքէ. 13 որպէսզի քեզ այսօր հաստատէ իբր իր

[հ] Եբր.՝ հողին

[ծ] Եբր.՝ երկիւղէն՝ որով կը վախնաս

[ա] Կամ՝ ուշիմ ըլլաք

[բ] Եբր.՝ ձեր գլխաւորները, ձեր տոհմերը,

[գ] Եբր.՝ ջուր քաշողդ

[դ] Եբր.՝անէծքով երդումին

ժողովուրդը եւ ինք ըլլայ քու Աստուածդ, ինչպէս քեզի ըսաւ եւ ինչպէս հայրերուդ՝
Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի երդում ըրաւ: 14 Այս ուխտը եւ այս երդումը միայն ձեզի
հետ չեմ կնքեր, 15 հապա այսօր մեզի հետ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն առջեւ հոս
կայնողներուն հետ, եւ այսօր մեզի հետ հոս չեղողներուն հետ ալ. 16 (արդարեւ դուք
գիտէք թէ ի՛նչպէս բնակեցանք Եգիպտոսի երկրին մէջ, եւ ի՛նչպէս անցանք այն
ազգերուն մէջէն՝ ուր դուք անցաք, 17 ու տեսաք անոնց քով եղած անոնց պղծութիւնները,
եւ անոնց փայտէ, քարէ, արծաթէ ու ոսկիէ չաստուածները.) 18 որպէսզի ձեր մէջ չըլլայ
մարդ մը, կամ կին մը, կամ գերդաստան մը, կամ տոհմ մը, որ իր սիրտը այսօր Տէրոջմէն՝
մեր Աստուծմէն հեռացնելով՝ երթայ այդ ազգերուն աստուածները պաշտէ. որպէսզի ձեր
մէջ թոյն եւ օշինդր արտադրող արմատ մը չըլլայ: 19 Այս անէծքին խօսքերը լսելէն ետք՝
եթէ մէկը սիրտին մէջ ինքզինք օրհնելով ըսէ. "Խաղաղութիւն պիտի ունենամ, թէեւ
սիրտիս կամակորութեամբ ընթանամ□, ծարաւին վրայ յագեցում աւելցնելով, 20 Տէրը
անոր պիտի չներէ. հապա այն ատեն Տէրոջ բարկութիւնն ու նախանձախնդրութիւնը այդ
մարդուն դէմ պիտի [ե]բորբոքին, այս գիրքին մէջ գրուած բոլոր անէծքները անոր վրայ
պիտի [գ]դիզուին, եւ Տէրը անոր անունը երկինքի տակէն պիտի ջնջէ: 21 Տէրը զայն
Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն պիտի զատէ՝ անոր վրայ չարիք բերելու համար, այս Օրէնքի
գիրքին մէջ գրուած ուխտին բոլոր անէծքներուն համաձայն: 22 Ուստի յաջորդ սերունդը –
այսինքն՝ ձեզմէ ետք ելլող ձեր որդիները – ու հեռաւոր երկրէ եկող օտարազգին պիտի
ըսեն, երբ տեսնեն այդ երկրին պատուհասները եւ անոր հիւանդութիւնները՝ որոնցմով
Տէրը զայն պիտի զարնէ, 23 ու երբ տեսնեն թէ անոր ամբողջ [է]գետինը ծծումբ, աղ եւ
այրած ըլլալով՝ սերմանուած չէ, [ը]ոչինչ կը բուսնի", ո՛չ ալ որեւէ բոյս անոր մէջ կ'աճի,–
Սոդոմի, Գոմորի, Ադմայի ու Սեբոյիմի կործանումին պէս, որոնք Տէրը իր բարկութեամբ եւ
ցասումով կործանեց,– 24 նաեւ բոլոր ազգերը պիտի ըսեն. "Ինչո՞ւ Տէրը այս երկրին
այսպէս ըրաւ. ինչո՞ւ այս մեծ բարկութիւնը բորբոքեցաւ□: 25 Անոնց պիտի ըսեն.
"Որովհետեւ անոնք լքեցին Տէրոջ՝ իրենց հայրերուն Աստուծոյն ուխտը, որ անոնց հետ
կնքեր էր՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանած ատեն, 26 ու գացին ուրիշ աստուածներ
պաշտեցին եւ անոնց երկրպագեցին, այնպիսի աստուածներ՝ որ բնաւ չէին ճանչնար ու
Տէրը բաժին տուած չէր իրենց: 27 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը այդ երկրին դէմ
բորբոքեցաւ, որպէսզի այս գիրքին մէջ գրուած բոլոր անէծքները անոր վրայ բերէ: 28
Տէրը բարկութեամբ, ցասումով ու մեծ զայրոյթով զանոնք իրենց հողէն խլելով՝ ուրիշ
երկիր մը նետեց, ինչպէս այսօր կը տեսնուի□: 29 Ծածուկ բաները Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն
կը պատկանին, բայց յայտնուած բաները մեզի ու մեր որդիներուն տրուած են յաւիտեան,
որպէսզի այս Օրէնքին բոլոր խօսքերը գործադրենք»:

ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

30

«Երբ այս բոլոր բաները՝ որ առջեւդ դրի, թէ՛ օրհնութիւնը եւ թէ անէծքը, քու վրադ

[ե] Եբր.՝ միան

[գ] Եբր.՝ պառկին

[է] Եբր.՝ երկիրը

[ը] Եբր.՝ չի բուսցներ

գան, ու դուն անոնց մասին [ա]մտածես այն բոլոր ազգերուն մէջ՝ ուր Տէրը, քու Աստուածդ,
քեզ պիտի աքսորէ, 2 եւ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ վերադառնաս ու ամբողջ սիրտովդ եւ
ամբողջ անձովդ անոր խօսքը մտիկ ընես, թէ՛ դուն եւ թէ քու որդիներդ, այսօր քեզի
տուած բոլոր պատուէրներուս համաձայն, 3 Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ գերութենէդ պիտի
վերադարձնէ, վրադ պիտի գթայ, ու դարձեալ պիտի հաւաքէ քեզ այն բոլոր
ժողովուրդներէն, որոնց մէջ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ ցրուեր էր: 4 Նոյնիսկ եթէ մինչեւ
երկինքին ծայրը աքսորուած ըլլաս, Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ անկէ պիտի հաւաքէ, քեզ
անկէ պիտի բերէ. 5 Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ պիտի վերադարձնէ այն երկիրը, որուն
հայրերդ տիրացած էին. դուն անոր պիտի տիրանաս, եւ քեզի բարիք ընելով՝ քեզ
հայրերէդ աւելի պիտի բազմացնէ: 6 Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ պիտի թլփատէ սիրտդ ու
զարմիդ սիրտը, որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ ամբողջ սիրտովդ եւ ամբողջ անձովդ սիրես,
որպէսզի ապրիս: 7 Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ այս բոլոր անէծքները թշնամիներուդ վրայ
պիտի դնէ, քեզ ատողներուն եւ հալածողներուն վրայ, 8 իսկ դուն պիտի վերադառնաս,
Տէրոջ խօսքը մտիկ պիտի ընես ու գործադրես անոր բոլոր պատուիրանները՝ որ այսօր
քեզի կը հրամայեմ: 9 Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ յորդառատ պիտի ընէ ձեռքերուդ բոլոր
գործերը, որովայնիդ պտուղը, անասուններուդ պտուղն ու հողիդ պտուղը՝ քու բարիքիդ
համար. արդարեւ Տէրը բարիք ընելով դարձեալ պիտի բերկրի քեզի համար, ինչպէս
հայրերուդ համար բերկրեցաւ, 10 երբ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ խօսքը մտիկ ընես եւ այս
Օրէնքի գիրքին մէջ գրուած անոր պատուիրաններն ու կանոնները պահես, ամբողջ
սիրտովդ եւ ամբողջ անձովդ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ վերադառնալով:
11 Արդարեւ այս պատուիրանը՝ որ այսօր քեզի կը հրամայեմ, քեզի խրթին չէ, ո՛չ ալ
քեզմէ հեռու: 12 Ան երկինքը չէ, որ ըսես. “Մեզի համար ո՞վ պիտի բարձրանայ երկինքը
եւ զայն մեզի բերէ, որպէսզի լսենք ու գործադրենք□: 13 Ան ծովուն միւս կողմն ալ չէ, որ
ըսես. “Մեզի համար ո՞վ պիտի անցնի ծովուն միւս կողմը եւ զայն մեզի բերէ, որպէսզի
լսենք ու գործադրենք□: 14 Հապա այս խօսքը քեզի շատ մօտ է, բերանիդ եւ սիրտիդ մէջ
է, որպէսզի զայն գործադրես:
15 Նայէ՛, ես այսօր կեանքն ու բարիքը, մահն ու չարիքը առջեւդ դրի: 16 Արդարեւ
այսօր քեզի կը պատուիրեմ որ Տէրը՝ քու Աստուածդ սիրես, անոր ճամբաներէն ընթանաս,
եւ անոր պատուիրանները, կանոններն ու [բ]դատավճիռները պահես, որպէսզի ապրիս եւ
բազմանաս, ու Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզ օրհնէ այն երկրին մէջ, ուր կ’երթաս՝ անոր
տիրանալու համար: 17 Բայց եթէ քու սիրտդ հեռացնես ու չհնազանդիս, հապա մոլորելով
ուրիշ աստուածներու երկրպագես եւ զանոնք պաշտես, 18 այսօր ձեզի կ’իմացնեմ թէ
անշո՛ւշտ պիտի կորսուիք, ու ձեր օրերը երկար պիտի չըլլան այն [գ]երկրին վրայ, ուր
մտնելու եւ անոր տիրանալու համար Յորդանանէն կ’անցնիք: 19 Այսօր երկինքն ու երկիրը
վկայ կը կանչեմ ձեզի դէմ, թէ կեանքն ու մահը, օրհնութիւնն ու անէծքը ձեր առջեւ դրի:
Ուրեմն կեա՛նքը ընտրէ՝ որ ապրիս,– դուն եւ քու զարմդ,– 20 Տէրը՝ քու Աստուածդ
սիրելով, անոր խօսքը մտիկ ընելով ու անոր յարելով,– որովհետեւ ա՛ն է քու կեանքդ եւ
օրերուդ երկարութիւնը,– որպէսզի բնակիս այն հողին վրայ, որուն համար Տէրը
հայրերուդ՝ Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի երդում ըրաւ՝ անոնց տալու»:

ՅԵՍՈՒ ԿԸ ՅԱՋՈՐԴԷ ՄՈՎՍԷՍԻ

[ա] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ դարձնես

[բ] Կամ՝ սովորութիւնները

[գ] Եբր.՝ հողին

31

Մովսէս գնաց եւ ամբողջ Իսրայէլի սա՛ խօսքերը հաղորդեց՝ 2 անոնց ըսելով. «Ես
այսօր հարիւր քսան տարեկան եմ: Ա՛լ չեմ կրնար ելլել ու մտնել, եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
“Դուն այս Յորդանանէն պիտի չանցնիս”: 3 Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ ի՛նք առջեւէդ պիտի
անցնի, ի՛նք առջեւէդ այս ազգերը պիտի բնաջնջէ, ու դուն անոնց երկրին պիտի
տիրանաս: Տէրոջ ըսածին համաձայն՝ Յեսու՛ ալ առջեւէդ պիտի անցնի: 4 Տէրը անոնց
այնպէս պիտի ընէ, ինչպէս Ամորհացիներու Սեհոն եւ Ովգ թագաւորներուն ու անոնց
երկրին ըրաւ՝ զանոնք բնաջնջելով: 5 Տէրը զանոնք ձեր ձեռքը պիտի մատնէ, որպէսզի
ձեզի հրամայած բոլոր պատուիրաններուս համաձայն ընէք անոնց: 6 Ուժովցէ՛ք ու քա՛ջ
եղէք, մի՛ վախնաք եւ անոնցմէ մի՛ ահաբեկիք, քանի որ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ ի՛նք քեզի
հետ պիտի երթայ. ան քեզ երեսի վրայ պիտի չթողու ու քեզ պիտի չլքէ»:
7 Յետոյ Մովսէս Յեսուն կանչեց եւ ամբողջ Իսրայէլի [ա]առջեւ անոր ըսաւ. «Ուժովցի՛ր
ու քա՛ջ եղիր. արդարեւ այս ժողովուրդին հետ դո՛ւն պիտի մտնես այն երկիրը, որուն
համար Տէրը անոնց հայրերուն երդում ըրաւ՝ անոնց տալու. դո՛ւն զայն ժառանգել պիտի
տաս անոնց: 8 Նոյնինքն Տէ՛րն է որ առջեւէդ կ՚երթայ. ի՛նք քեզի հետ պիտի ըլլայ. քեզ
երեսի վրայ պիտի չթողու եւ քեզ պիտի չլքէ: Մի՛ վախնար ու մի՛ զարհուրիր»:

ՕՐԷՆՔԸ՝ ՈՐ ՊԻՏԻ ԿԱՐԴԱՑՈՒԻ ԵՕԹԸ ՏԱՐԻՆ ԱՆԳԱՄ ՄԸ

9 Մովսէս այս Օրէնքը գրեց, եւ զայն Տէրոջ ուխտին տապանակը կրող Ղեւտացի
քահանաներուն ու Իսրայէլի բոլոր երէցներուն յանձնեց: 10 Մովսէս անոնց պատուիրեց.
«Ամէն եօթը տարուան վախճանին, թողութեան տարիին սահմանուած ատենը,
Տաղաւարներու տօնին, 11 երբ ամբողջ Իսրայէլը գայ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ առջեւ
երեւնալու՝ անոր ընտրած տեղը, ամբողջ Իսրայէլի առջեւ այս Օրէնքը [բ]կարդացէ՛ք անոնց
ականջներուն: 12 [գ]Համախմբեցէ՛ք ժողովուրդը՝ այր մարդիկը, կիները, մանուկներն ու
քաղաքներուդ մէջ եղող գաղթականները, որպէսզի լսեն, սորվելով վախնան Տէրոջմէն՝
ձեր Աստուծմէն, եւ զգուշութեամբ գործադրեն այս Օրէնքին բոլոր խօսքերը: 13 Անոնց
որդիներն ալ, որ զայն չեն գիտեր, լսելով թող սորվին վախնալ Տէրոջմէն՝ ձեր Աստուծմէն,
որքան ժամանակ որ ապրիք այն [դ]երկրին վրայ, որուն տիրանալու համար Յորդանանէն
կ՚անցնիք»:
14 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ահա՛ [ե]մահուան օրդ կը մօտենայ": Յեսո՛ւն կանչէ ու
Հանդիպումի վրա՛նը ներկայացէք, որպէսզի անոր պատուէր տամ»: Ուստի Մովսէս եւ
Յեսու գացին ու Հանդիպումի վրանը ներկայացան: 15 Տէրը ամպի սիւնով վրանին մէջ
երեւցաւ, եւ ամպի սիւնը վրանին մուտքին վրայ կեցաւ: 16 Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Ահա՛
դուն հայրերուդ հետ պիտի [զ]ննջես, ու այս ժողովուրդը պիտի կանգնի եւ իր մտած երկրին

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ կարդա՛

[գ] Եբր.՝ Համախմբէ՛

[դ] Եբր.՝ հողին

[ե] Եբր.՝ մեռնելու օրերդ կը մօտենան

[զ] Եբր.՝ պառկիս

*[է]օտար աստուածներուն հետ պիտի պոռնկի. զիս պիտի լքէ ու իրեն հետ կնքած ուխտս
պիտի խզէ: 17 Ուստի այն օրը իմ բարկութիւնս իրեն դէմ պիտի բորբոքի. զանոնք պիտի
լքեմ եւ երեսս անոնցմէ պիտի ծածկեմ: Անոնք ալ պիտի սպառին, ու շատ չարիքներու եւ
տագնապներու հանդիպելով՝ այն օրը պիտի ըսեն. “Մեր Աստուածը մեր մէջ չըլլալուն
համար չէ՞ որ մենք այս չարիքներուն կը հանդիպինք□: 18 Իսկ ես այն օրը երեսս
բոլորովին պիտի ծածկեմ՝ անոնց գործած ամբողջ չարիքին համար, որովհետեւ ուրիշ
աստուածներու դարձան: 19 Ուստի հիմա սա՛ երգը գրեցէք ձեզի համար. սորվեցո՛ւր զայն
Իսրայէլի որդիներուն, դի՛ր զայն իրենց բերանը, որպէսզի այս երգը ինծի համար վկայ
ըլլայ Իսրայէլի որդիներուն դէմ: 20 Արդարեւ զիրենք պիտի տանիմ այն կաթ ու մեղր
հոսեցնող [ը]երկիրը, որուն համար իրենց հայրերուն երդում ըրի. սակայն ուտելէ,
կշտանալէ եւ [թ]գիրնալէ **ետք՝** իրենք ուրի՛շ աստուածներու պիտի դառնան, ու զանոնք
պաշտելով՝ զիս պիտի արհամարհեն եւ իմ ուխտս խզեն: 21 Իսկ երբ շատ չարիքներու եւ
տագնապներու հանդիպին, այս երգը իրենց դէմ պիտի [ժ]վկայէ, որովհետեւ իրենց զարմին
բերանին մէջ **ըլլալով՝** պիտի չմոռցուի: Արդարեւ գիտեմ իրենց նպատակը՝ որ այսօր **իսկ**
կը գործադրեն, դեռ զիրենք չտարած այն երկիրը՝ որ երդումով **խոստացայ**»: 22 Ուստի
Մովսէս նոյն օրը սա՛ երգը գրեց եւ Իսրայէլի որդիներուն սորվեցուց զայն:
23 **Տէրը** Նաւէի որդիին՝ Յեսուի պատուիրեց. «Ուժովցի՛ր եւ քա՛ջ եղիր. արդարեւ
Իսրայէլի որդիները դո՛ւն պիտի տանիս այն երկիրը՝ որ երդումով **խոստացայ** անոնց, ու ես
քեզի հետ պիտի ըլլամ»:
24 Երբ Մովսէս այս Օրէնքին բոլոր խօսքերը գիրքի մը մէջ գրելը աւարտեց, 25 Մովսէս
Տէրոջ ուխտին տապանակը կրող Ղեւտացիներուն պատուիրեց. 26 «Այս Օրէնքին գիրքը
առէ՛ք ու զայն դրէ՛ք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ուխտի տապանակին քով, որպէսզի ան հոն
ըլլայ իբր վկայ քեզի դէմ. 27 քանի որ ես քու ըմբոստութիւնդ եւ պարանոցիդ խստութիւնը
գիտեմ: Ահա՛ այսօր, երբ ես տակաւին ողջ եմ ձեզի հետ, դուք Տէրոջ դէմ կ՚ըմդվզիք. ա՛լ
ո՛րչափ աւելի՝ իմ մեռնելէս ետք: 28 Ձեր տոհմերուն բոլոր երէցներն ու ձեր
ոստիկանները իմ առջեւս համախմբեցէ՛ք, որպէսզի սա՛ խօսքերը հաղորդեմ անոնց
ականջներուն, եւ երկինքն ու երկիրը վկայ կանչեմ անոնց **դէմ:** 29 Արդարեւ գիտեմ թէ իմ
մեռնելէս ետք դուք **անշուշտ** պիտի ապականիք, ձեզի պատուիրած ճամբայէս պիտի
շեղիք եւ վերջին օրերը չարիքներու պիտի հանդիպիք. որովհետեւ Տէրոջ [ի]առջեւ չարիք
պիտի գործէք, ու ձեր ձեռքերուն գործերով զայն պիտի գրգռէք»: 30 Ուստի Մովսէս սա՛
երգին բոլոր խօսքերը հաղորդեց Իսրայէլի ամբողջ համախմբումին ականջներուն.*

ՄՈՎՍԷՍԻ ԵՐԳԸ

32

*«Ո՛վ երկինք, ունկնդրէ՛ որ խօսիմ,
Ու երկիրը բերանիս խօսքերը թող մտիկ ընէ:
2 Իմ ուսուցումս անձրեւի պէս պիտի կաթի,*

[է] **Կամ՝** օտարազգիներու

[ը] **Եբր.՝** հողը

[թ] **Եբր.՝** պարարտանալէ

[ժ] **Եբր.՝** պատասխանէ իբր վկայ

[ի] **Եբր.՝** աչքերուն

Իմ խօսքս ցօղի պէս պիտի իջնէ,
Շաղի պէս՝ դալարի վրայ,
Եւ տարափներու պէս՝ բոյսի վրայ,
3 Քանի որ Տէրոջ անունը պիտի հռչակեմ.
Մեր "Աստուածը մեծարեցէ՛ք"[ա]:
4 Ի՛նք է Վէմը. իր գործը անթերի է,
Որովհետեւ իր բոլոր ճամբաները [բ]արդար են:
Աստուած հաւատարիմ է, ու անիրաւութիւն չունի.
Ան արդար եւ ուղիղ է:
5 Իսկ անոնք ապականեցան. անոնց արատը իր որդիներունը չէ.
Ծուռ ու խոտորած սերունդ մըն են:
6 Տէրոջ ա՞յսպէս կը հատուցանէք,
Ո՛վ անզգամ եւ անմիտ ժողովուրդ.
Ան քու Հայրդ չէ՞, որ քեզ գնեց,
Քեզ [գ]ստեղծեց ու քեզ հաստատեց:
7 Յիշէ՛ [դ]հին օրերը,
Մտածէ՛ անցած սերունդներու տարիներուն մասին.
Հօ՛րդ հարցուր, ու քեզի պիտի պատմէ.
Երէցներո՛ւդ հարցուր, ու քեզի պիտի ըսեն.
8 Երբ Ամենաբարձրը ազգերուն տուաւ իրենց ժառանգութիւնը
Եւ Ադամի որդիները զատեց,
Ժողովուրդներուն սահմանները
Իսրայէլի որդիներուն թիւին համեմատ հաստատեց:
9 Արդարեւ Տէրոջ բաժինը իր ժողովուրդն է,
Յակոբն է իր ժառանգութեան վիճակը:
10 Զայն անբնակ երկրի մէջ,
Վայրի ոռնոցներով անապատին մէջ [ե]գտաւ.
Զայն շրջապատեց, խրատեց
Եւ իր աչքի բիբին պէս պահպանեց:
11 Ինչպէս արծիւը իր բոյնը կ՚արթնցնէ,
Կը սաւառնի իր ձագերուն վրայ,
Իր թեւերը կը տարածէ, զանոնք վրան կ՚առնէ
Ու թեւերուն վրայ կը կրէ,
12 Նոյնպէս ալ Տէրը զայն առանձին առաջնորդեց.
Անոր հետ օտար աստուած չկար:
13 Զայն երկրին բարձր տեղերուն վրայ [զ]հանեց,

[ա] Եբր.՝ Աստուծոյն մեծութի՛ւն տուէք

[բ] Եբր.՝ իրաւունք

[գ] Եբր.՝ ըրաւ

[դ] Եբր.՝ հնադարեան

[ե] Կամ՝ հոգաց

[զ] Եբր.՝ հեծցուց

Որպէսզի արտերուն բերքը ուտէ.
Անոր՝ ժայռէն մեղր
Եւ ապառաժէն իւղ ծծել տուաւ:
14 Կովերու կոգին ու ոչխարներու կաթը կերցուց անոր,
Պարարտ գառներու, Բասանի խոյերու եւ նոխազներու ճարպով,
Ու ցորենի [է]ընտիր ալիւրով".
Եւ խաղողին արիւնը՝ գինի խմեցիր:
15 Բայց [ը]Իսրայէլ պարարտանալով աքացեց.
(Պարարտացար, հաստցար, [թ]ճարպակալեցիր.)
Զինք [ժ]ստեղծող Աստուածը երեսէ ձգեց
Եւ իր փրկութեան Վէմը արհամարհեց:
16 Օտար աստուածներով զայն նախանձի մղեցին,
Ու գարշութիւններով զայն գրգռեցին:
17 Դեւերուն զոհեցին՝ որ Աստուած չեն,
Իրենց չգիտցած աստուածներուն,
Նորերու, [ի]վերջերս եկողներու,
Որոնցմէ ձեր հայրերը [լ]չզարհուրեցան:
18 Քեզ ծնանող Վէմը չմտաբերեցիր,
Եւ քեզ [խ]ստեղծող Աստուածը մոռցար:
19 Երբ Տէրը տեսաւ՝ անարգեց,
Որովհետեւ իր որդիներն ու աղջիկները զինք գրգռեցին:
20 Ուստի ըսաւ. "Երեսս անոնցմէ պիտի ծածկեմ,
Եւ տեսնեմ թէ անոնց վախճանը ի՛նչ պիտի ըլլայ.
Որովհետեւ անոնք նենգ սերունդ մըն են,
Անհաւատարիմ որդիներ են:
21 Անոնք չաստուածներով զիս նախանձի մղեցին,
Ու իրենց սնապաշտութիւններով զիս գրգռեցին.
Ես ալ [ծ]անպիտան ժողովուրդով" մը զանոնք նախանձի պիտի մղեմ,
Եւ անզգամ ազգով մը զանոնք պիտի գրգռեմ:
22 Արդարեւ իմ բարկութենէս կրակ մը վառուեցաւ,
Ու մինչեւ ստորին [կ]դժոխքը պիտի այրէ,

[է] Եբր.՝ երիկամունքներուն ճարպով

[ը] Եբր.՝ Յեսուրուն, այսինքն՝ Ուղիղը

[թ] Եբր.՝ ճարպով ծածկուեցար

[ժ] Եբր.՝ ընող

[ի] Եբր.՝ մօտերս

[լ] Եբր.՝ չսահմռկեցան

[խ] Եբր.՝ երկնող

[ծ] Եբր.՝ ոչ-ժողովուրդով

[կ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

Գետինը եւ անոր արգասիքը պիտի սպառէ,
Ու լեռներուն հիմերը պիտի բոցավառէ:
23 Անոնց վրայ չարիք պիտի աւելցնեմ,
Իմ նետերս անոնց վրայ արձակելով պիտի սպառեմ:
24 Անօթութեամբ պիտի հիւծին,
[հ]Տենդախտով եւ յոյժ դառն աւերումով պիտի սպառին,
Ու անոնց վրայ գազաններուն ակռաները
Եւ հողին վրայ սողացողներուն ժահրը պիտի ղրկեմ:
25 Դուրսէն սուրն ու [ձ]ներսէն ահը՝
Երիտասարդը եւ կոյսը,
Ծծկերն ու ալեհեր մարդը պիտի յափշտակեն:
26 Ըսի թէ զանոնք երկրի ամէն կողմը ցրուեմ,
Մարդոց մէջ անոնց յիշատակը դադրեցնեմ,
27 Սակայն թշնամիին գրգռութենէն վախցայ.
Անոնց հակառակորդները թող չանգիտանան,
Թող չըսեն. “Այս բոլորը ընողը
Մեր բարձրացած ձեռքն է, եւ ո՛չ թէ Տէրը□:
28 Արդարեւ անոնք անխորհուրդ ազգ մըն են,
Ու անոնց մէջ հանճար չկայ:
29 Երանի՜ թէ իմաստուն ըլլային, ասիկա հասկնային,
Եւ իրենց վախճանին մասին մտածէին:
30 Ի՞նչպէս մէկ մարդ հազարը կը հալածէր,
Ու երկու մարդ տասը հազարը կը փախցնէր,
Եթէ անոնց Վէմը զանոնք չծախէր,
Եւ Տէրը զանոնք [ղ]չմատնէր:
31 Արդարեւ անոնց վէմը մեր Վէմին պէս չէ,
Ու մեր թշնամիները այս բանին դատաւոր են.
32 Քանի որ անոնց որթատունկը Սոդոմի [ճ]այգիէն
Եւ Գոմորի մրգաստանէն է.
Անոնց խաղողները թունաւոր խաղողներ են,
Ու անոնց ողկոյզները դառն են.
33 Անոնց գինին՝ վիշապներուն ժահրը
Եւ քարբերուն անգութ թոյնն է:
34 Ասիկա քովս պահուած,
Եւ շտեմարաններուս մէջ կնքուած չէ՞ արդեօք:
35 Իմս են վրէժխնդրութիւնն ու հատուցումը.
Անոնց ոտքը սահմանուած ժամանակին պիտի սահի.
Որովհետեւ անոնց ձախորդութեան օրը մօտ է,

[հ] Կամ՝ կայծակով

[ձ] Եբր.՝ ներքին սենեակներէն

[ղ] Եբր.՝ չգոցէր

[ճ] Եբր.՝ որթատունկէն

Ու անոնց համար պատրաստուածը կ’արտորայ□:
36 Արդարեւ Տէրը իր [մ]ժողովուրդը պիտի դատէ''
Եւ իր ծառաներուն վրայ պիտի արգահատի,
Երբ տեսնէ թէ անոնց [յ]զօրութիւնը գացած է,
Ու [ն]բանտարկուած կամ ազատ'' չկայ:
37 Ուստի պիտի ըսէ. “Ո՞ւր են անոնց աստուածները,
Այն վէմը՝ որուն կ’ապաւինէին,
38 Անոնց զոհերուն ճարպը ուտողները
Եւ թափելիք գինիներուն գինին խմողները.
Թող կանգնին ու ձեզի օգնեն,
Եւ ձեզի ծածկոյթ ըլլան:
39 Հիմա նայեցէ՛ք, որ [շ]միայն ե՛ս եմ'',
Քովս ո՛չ մէկ աստուած կայ.
Ե՛ս կը մեռցնեմ ու ե՛ս կ’ապրեցնեմ,
Ե՛ս կը խոցեմ ու ե՛ս կը բուժեմ.
Ո՛չ մէկը ձեռքէս կ’ազատէ:
40 Արդարեւ ձեռքս երկինք բարձրացնելով կ’ըսեմ.
"Ես յաւիտեան կ’ապրիմ ":
41 Եթէ փայլատակող սուրս սրեմ,
Ու ձեռքս դատաստանը բռնէ,
Իմ հակառակորդներէս վրէժխնդիր պիտի ըլլամ,
Եւ զիս ատողներուն պիտի հատուցանեմ:
42 Իմ նետերս արիւնով պիտի գինովցնեմ՝
Սպաննուածներուն ու գերիներուն արիւնով,
Եւ իմ սուրս միս պիտի լափէ՝
Թշնամիին իշխաններուն գլուխով□:
43 Ո՛վ ազգեր, անոր ժողովուրդին հետ ցնծացէ՛ք,
Քանի որ իր ծառաներուն արիւնին վրէժը պիտի առնէ.
Իր հակառակորդներէն վրէժխնդիր պիտի ըլլայ
Եւ իր [ո]երկրին ու ժողովուրդին քաւութիւն պիտի ընէ»:

44 Մովսէս եկաւ եւ այս երգին բոլոր խօսքերը հաղորդեց ժողովուրդին ականջներուն,
ինք ու Նաւեան Յեսու: 45 Երբ Մովսէս այս բոլոր խօսքերը ամբողջ Իսրայէլի հաղորդելը
աւարտեց, 46 անոնց ըսաւ. «Ձեր սիրտին մէջ դրէք այն բոլոր խօսքերը, որոնցմով այսօր
ձեզի կը վկայեմ, որպէսզի զանոնք ձեր որդիներուն պատուիրէք, որ այս Օրէնքին բոլոր
խօսքերը զգուշութեամբ գործադրեն: 47 Արդարեւ ասիկա ձեզի պարապ խօսք մը չէ, այլ
ան ձեր կեանքն է. այս խօսքո՛վ ձեր օրերը երկար պիտի ըլլան այն հողին վրայ, որուն
տիրանալու համար Յորդանանէն կ’անցնիք»:

[մ] Կամ՝ ժողովուրդին դատը պիտի պաշտպանէ

[յ] Եբր.՝ ձեռքը

[ն] Եբր.՝ արգելափակուած կամ ազատ թողուած

[շ] Եբր.՝ ե՛ս՝ ե՛ս եմ

[ո] Եբր.՝ հողին

*48 Տէրը նոյն օրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 49 «Բարձրացի՛ր այդ Աբարիմ լեռը,
Մովաբի երկրին մէջ եղող Երիքովի դիմացի Նաբաւ լեռը, ու տե՛ս Քանանի երկիրը՝ որ
Իսրայէլի որդիներուն իբր կալուած կու տամ: 50 Այդ բարձրացած լերանդ վրայ պիտի
մեռնիս ու ժողովուրդիդ մէջ պիտի ամփոփուիս, ինչպէս եղբայրդ Ահարոն մեռաւ Հովր
լերան վրայ եւ իր ժողովուրդին մէջ ամփոփուեցաւ. 51 որովհետեւ Իսրայէլի որդիներուն
մէջ, Սինի անապատը, Կադէսի վիճաբանութեան ջուրերուն քով, ինծի հանդէպ
ուխտազանց եղաք՝ Իսրայէլի որդիներուն մէջ զիս [չ]չփառաւորելով: 52 Ուստի այդ երկիրը
[պ]հեռուէն պիտի տեսնես. բայց հոն պիտի չմտնես, այն երկիրը՝ որ Իսրայէլի որդիներուն
կու տամ»:*

ՄՈՎՍԷՍ Կ՚ՕՐՀՆԷ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՏՈՀՄԵՐԸ

33

*Ահա՛ւասիկ այն օրհնութիւնը, որով Աստուծոյ մարդը՝ Մովսէս օրհնեց Իսրայէլի
որդիները, իր մեռնելէն առաջ:*
2 Ան ըսաւ.
«Տէրը Սինայէ եկաւ,
Անոնց վրայ Սէիրէ ծագեցաւ,
Փառան լեռնէն փայլեցաւ,
Ու բիւրաւոր սուրբերով եկաւ.
Անոր աջ ձեռքէն Օրէնքին կրակը ելաւ անոնց համար:
3 Այո՛, ան ժողովուրդները կը սիրէ.
Բոլոր սուրբերը քու ձեռքդ են.
Անոնք քու խօսքերդ ընդունելու համար
Ոտքերուդ քով կը նստին:
4 Մովսէս մեզի [ա]տուաւ Օրէնքը,
Յակոբի համախմբումին ստացուածքը:
5 Երբ ժողովուրդին գլխաւորները
Իսրայէլի տոհմերուն հետ միաբանութեամբ հաւաքուեցան,
Ինք [բ]Իսրայէլի մէջ իշխան" եղաւ»:
6 «Ռուբէն թող ապրի ու չմեռնի,
Եւ անոր [գ]մարդիկը փոքրաթիւ" թող չըլլան»:
7 Ահա՛ւասիկ ինչ որ Յուդայի համար ըսաւ.
«Ո՛վ Տէր, Յուդայի ձայնը մտի՛կ ըրէ,
Ու զայն իր ժողովուրդի՛ն բեր.
Անոր ձեռքերը թող բաւական ըլլան իրեն,
Եւ անոր հակառակորդներուն դէմ օգնակա՛ն եղիր»:
8 Ղեւիի համար ըսաւ.

[չ] *Եբր.՝ չսրբացնելով*

[պ] *Եբր.՝ դիմացէն*

[ա] *Եբր.՝ պատուիրեց*

[բ] *Եբր.՝ Յեսուրունի մէջ թագաւոր*

[գ] *Եբր.՝ այր մարդիկը փոքր թիւով*

«Թումիմդ եւ Ուրիմդ քու բարեպաշտ մարդուդ քով թող ըլլան,
Որ Մասսայի մէջ փորձեցիր
Ու Մերիպայի ջուրին քով անոր հետ վիճեցար.
9 Ա՛ն որ իր հօր եւ մօր համար՝
"Զայն չտեսայ□ ըսաւ,
Իր եղբայրները չճանչցաւ
Ու իր որդիները չգիտցաւ.
Քանի որ անոնք քու խօսքիդ ուշադիր եղան
Եւ քու ուխտդ պահեցին:
10 Անո՛նք պիտի սորվեցնեն քու կանոններդ՝ Յակոբի,
Ու քու Օրէնքդ՝ Իսրայէլի.
Քու [դ]առջեւդ խունկ պիտի մատուցանեն,
Եւ քու զոհասեղանիդ վրայ՝ [ե]ողջակէզ:
11 Ո՛վ Տէր, օրհնէ՛ անոր ոյժը,
Ու հաւնէ՛ անոր ձեռքերուն գործին.
Անոր դէմ կանգնողներուն եւ զայն ատողներուն մէ՛ջքը կոտրէ,
Որպէսզի ա՛լ ոտքի չելլեն»:
12 Բենիամինի համար ըսաւ.
«Տէրոջ սիրելին իր քով ապահովութեամբ պիտի բնակի.
Աստուած զայն ամէն օր պիտի պաշտպանէ,
Եւ անոր [զ]ուսերուն մէջ պիտի բնակի»:
13 Յովսէփի համար ըսաւ.
«Անոր երկիրը Տէրոջմէն թող օրհնուի
Երկինքի թանկագին պարգեւներով՝ ցօղով,
Ու վարը պառկող անդունդներով,
14 Արեւին արտադրած թանկագին բերքերով,
Եւ [է]ամիսներուն թանկագին արդիւնքներով,
15 Վաղեմի լեռներուն [ը]թանկագին պտուղներով"
Ու դարաւոր բլուրներուն թանկագին պարգեւներով,
16 Երկրի եւ անոր լիութեան թանկագին պարգեւներով:
Մորենիին մէջ բնակողին բարեհաճութեամբ
Ասոնք Յովսէփի գլուխին վրայ,
Իր եղբայրներուն մէջ Նուիրաքերուածին գագաթին վրայ թող գան:
17 Ան իր ցուլին առջինեկին պէս վայելչութիւն ունի,
Եւ իր եղջիւրները [թ]գոմէշի եղջիւրներուն կը նմանին.
Անոնցմով ժողովուրդները միասին պիտի զարնէ՝

[դ] Եբր.՝ ռունգերուդ

[ե] Եբր.՝ ամբողջովին այրուած զոհ

[զ] Կամ՝ սահմաններուն

[է] Եբր.՝ լուսիններուն

[ը] Եբր.՝ գագաթով

[թ] Կամ՝ միեղջերուի

Մինչեւ երկրի ծայրերը:
Ասո՛նք են Եփրեմի բիւրաւորները,
Ասո՛նք են Մանասէի հազարաւորները»:
18 Զաբուղոնի համար ըսաւ.
«Ուրախացի՛ր, ո՛վ Զաբուղոն, երբ դուրս ելլես,
Ու դուն, ո՛վ Իսաքար, քու վրաններուդ մէջ:
19 Ժողովուրդները լեռը հրաւիրելով՝
Հոն արդարութեան զոհեր պիտի մատուցանեն,
Քանի որ անոնք ծովերուն առատութիւնը
Եւ աւազին մէջ թաղուած գանձերը պիտի ծծեն»:
20 Գադի համար ըսաւ.
«Գադը ընդարձակողը թող օրհնուի.
Մատակ առիւծի պէս կը կենայ,
Թեւ ու գագաթ կը բզքտէ:
21 Ան երկրին առաջնակարգ մասը իրեն [ժ]ընտրեց,
Որովհետեւ օրէնսդիրին բաժինը հո՛ն ծածկուած է.
Ու ժողովուրդին գլխաւորներուն հետ գալով՝
Տէրոջ արդարութիւնը եւ անոր դատաստանները
Իսրայէլի [ի]հանդէպ գործադրեց»:
22 Դանի համար ըսաւ.
«Դան առիւծի ձագ է,
Ան Բասանէն պիտի ցատկէ»:
23 Նեփթաղիմի համար ըսաւ.
«Նեփթաղիմ, բարեհաճութեամբ կշտացած,
Եւ Տէրոջ օրհնութեամբ լեցուած,
Արեւմուտքին ու հարաւին թող տիրանայ»:
24 Ասերի համար ըսաւ.
«Ասեր որդիներով թող օրհնուի,
Իր եղբայրներուն հաճելի ըլլայ,
Եւ ոտքը իւղի մէջ թաթխէ:
25 Քու [լ]կղպանքներդ երկաթէ ու պղինձէ ըլլան,
Եւ քու [խ]ոյժդ օրերուդ չափ ըլլայ»:
26 «[ծ]Իսրայէլի Աստուծոյն պէս չկայ.
Ան քեզի օգնելու համար՝
Երկինքին վրայ կը [կ]նստի,
Եւ նոր ամպերուն վրայ՝ իր մեծափառութեան մէջ:

[ժ] Եբր.՝ տեսաւ

[ի] Կամ՝ հետ

[լ] Կամ՝ կօշիկներդ

[խ] Կամ՝ հանգիստդ

[ծ] Եբր.՝ Յեսուրունի

[կ] Կամ՝ հեծնէ

27 [հ]Յաւիտենական Աստուածը քեզի [ծ]պատսպարան է,
Անոր յաւիտենական բազուկները [ղ]քեզի պաշտպան են".
Քանի որ թշնամիները առջեւէդ պիտի վռնտէ,
Ու պիտի ըսէ. "Բնաջնջէ՛ զանոնք":
28 Իսրայէլ ապահովութեամբ պիտի բնակի՝ առանձին.
Յակոբի ակը ցորենի ու քաղցուի երկրի մը մէջ պիտի ըլլայ,
Եւ անոր երկինքէն ցօղ պիտի կաթի:
29 Երանի՜ քեզի, ո՛վ Իսրայէլ. ո՞ր ժողովուրդը քեզի նման
Տէրոջմով փրկուած է:
Որովհետեւ քու օգնութեանդ վահանը
Ու մեծափառութեանդ սուրը ան է:
Թշնամիներդ [ճ]քու առջեւդ պիտի քծնին",
Եւ անոնց բարձր տեղերը պիտի կոխես»:

ՄՈՎՍԷՍԻ ՄԱՀԸ

34

Մովսէս Մովաբի դաշտերէն Նաբաւ լեռը բարձրացաւ, Փասգայի գագաթը՝ Երիքովի
դիմաց, ու Տէրը անոր ցուցուց ամբողջ Գաղաադի երկիրը՝ մինչեւ Դան, 2 ամբողջ
Նեփթաղիմը, Եփրեմի եւ Մանասէի երկիրը, Յուդայի ամբողջ երկիրը՝ մինչեւ արեւմտեան
ծովը, 3 նաեւ հարաւային կողմը, Երիքովի հովիտին դաշտը, արմաւենիներու քաղաքը,
մինչեւ Սեգովր: 4 Տէրը անոր ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ այն երկիրը, որուն համար Աբրահամի,
Իսահակի ու Յակոբի երդում ըրի՝ ըսելով. "Քու զարմիդ պիտի տամ զայն": Քու աչքերովդ
տեսնել տուի քեզի, բայց դուն հոն պիտի չանցնիս»:

5 Այսպէս Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս հոն մեռաւ, Մովաբի երկրին մէջ, Տէրոջ [ա]հրամանին
համաձայն: 6 Տէրը զայն Մովաբի երկիրը՝ ձորի մը մէջ թաղեց, Բեթփէովրի դիմաց. ո՛չ
մէկ մարդ անոր գերեզմանին տեղը գիտցաւ՝ մինչեւ այսօր: 7 Մովսէս հարիւր քսան
տարեկան էր՝ երբ մեռաւ. իր աչքը մթագնած չէր եւ կենսունակութիւնը [բ]գացած չէր: 8
Իսրայէլի որդիները Մովսէսի համար երեսուն օր լացին Մովաբի դաշտերուն մէջ. ապա
Մովսէսի սուգին լացի օրերը վերջացան:

9 Նաւէի որդին՝ Յեսու իմաստութեան հոգիով լեցուած էր, որովհետեւ Մովսէս իր
ձեռքերը անոր վրայ դրեր էր: Ուստի Իսրայէլի որդիները անոր հնազանդեցան, եւ Տէրոջ
Մովսէսի պատուիրածին համաձայն ըրին:

10 Իսրայէլի մէջ ա՛լ մարգարէ մը չելաւ Մովսէսի պէս, որովհետեւ Տէրը զինք երես առ
երես ճանչցաւ. 11 Տէրը զինք Եգիպտոսի երկիրը ղրկեց բոլոր նշաններով ու հրաշքներով՝
զանոնք Փարաւոնի, անոր բոլոր ծառաներուն եւ ամբողջ երկրին առջեւ ընելու, 12 ու

[հ] Եբր.՝ Վաղեմի

[ծ] Եբր.՝ բնակավայր

[ղ] Եբր.՝ տակն են

[ճ] Կամ՝ քեզի պիտի ստեն

[ա] Եբր.՝ բերանին

[բ] Եբր.՝ փախած

Բ. ՕՐԷՆՔԻ ԳԻՐՔԸ

Մովսէս՝ իր ձեռքին ամբողջ ոյժով՝ այդ ամբողջ մեծ արհաւիրքը գործադրեց ամբողջ Իսրայէլի աչքերուն առջեւ:

ՅԵՍՈՒԻ ԳԻՐՔԸ

ՏԷՐԸ ԿԸ ՀՐԱՀԱՆԳԷ ՅԵՍՈՒԻ ԳՐԱՒԵԼ ՔԱՆԱՆԸ

1

*[ա]Տէրոջ ծառային՝ Մովսէսի մահէն ետք, Տէրը խօսեցաւ Նաւէի որդիին՝ Յեսուի,
Մովսէսի սպասարկուին, ըսելով. 2 «Իմ ծառաս՝ Մովսէս մեռաւ. հիմա կանգնէ՛ եւ անցի՛ր
այս Յորդանանէն, դուն ու այս ամբողջ ժողովուրդը, դէպի այն երկիրը՝ որ ես Իսրայէլի
որդիներուն կու տամ: 3 Ձեր ոտքի ներբանին կոխած ամէն տեղը ձեզի տուի, ինչպէս
Մովսէսի ըսի.- 4 ձեր հողամասը պիտի ըլլայ անապատէն եւ այս Լիբանանէն մինչեւ մեծ
գետը - Եփրատ գետը -, Քետացիներուն ամբողջ երկիրը, ու մինչեւ Մեծ ծովը՝
արեւմտեան կողմը: 5 Կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ՝ ո՛չ մէկը պիտի կարենայ առջեւդ
կայնիլ: Ինչպէս Մովսէսի հետ էի, նոյնպէս քեզի հետ պիտի ըլլամ. քեզ պիտի չթողում եւ
քեզ պիտի չլքեմ: 6 Ուժովցի՛ր եւ քա՛ջ եղիր, քանի որ այս ժողովուրդին դո՛ւն ժառանգել
պիտի տաս այն երկիրը, որուն համար անոնց հայրերուն երդում ըրի՝ որ իրենց տամ: 7
Միայն թէ ուժովցի՛ր եւ շա՛տ քաջ եղիր, որպէսզի իմ ծառայիս՝ Մովսէսի քեզի
պատուիրած ամբողջ Օրէնքը զգուշութեամբ գործադրես. անկէ աջ կողմ կամ ձախ կողմ
մի՛ շեղիր, որպէսզի ո՛ւր որ երթաս՝ [բ]յաջողիս: 8 Այս Օրէնքին գիրքը բերանէդ թող
չհեռանայ, հապա գիշեր-ցերեկ անոր մասին խորհրդածէ, որպէսզի բոլոր անոր մէջ
գրուածները զգուշութեամբ գործադրես. քանի որ ա՛յն ատեն քու ճամբաներդ պիտի
յաջողցնես, եւ ա՛յն ատեն [գ]պիտի յառաջդիմես”: 9 [դ]Ահա՛ քեզի կը պատուիրեմ”.
“Ուժովցի՛ր եւ քա՛ջ եղիր, մի՛ ահաբեկիր ու մի՛ զարհուրիր. որովհետեւ Տէրը՝ քու
Աստուածդ քեզի հետ է՝ ո՛ւր որ երթաս□»:*

ՅԵՍՈՒԻ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ ԿՈՒ ՏԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

*10 Ուստի Յեսու ժողովուրդին ոստիկաններուն պատուիրեց. 11 «Բանակին մէջէն
անցէ՛ք ու ժողովուրդին պատուիրեցէ՛ք. “Ձեզի պաշա՛ր պատրաստեցէք. քանի որ երեք
օրէն ետք այս Յորդանանէն պիտի անցնիք, որպէսզի մտնէք եւ տիրանաք այն երկրին, որ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեզի կու տայ իբր ստացուածք□»:*

*12 Յետոյ Յեսու Ռուբէնեաններուն, Գադեաններուն ու Մանասէի կէս տոհմին ըսաւ. 13
«Յիշեցէ՛ք այն խօսքը՝ որ Տէրոջ ծառան, Մովսէս, ձեզի պատուիրեց՝ ըսելով. “Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ձեզ հանգստացուց, եւ այս երկիրը ձեզի տուաւ: 14 Ձեր կիները, մանուկներն ու
խաշինքը թող մնան այն երկրին մէջ, որ Մովսէս ձեզի տուաւ Յորդանանի այս կողմը:
Բայց դուք՝ որ զօրաւոր կտրիճներ էք, բոլորդ [ե]սպառազինեալ՝ անցէ՛ք ձեր եղբայրներուն
առջեւ եւ օգնեցէ՛ք անոնց, 15 մինչեւ որ Տէրը ձեր եղբայրներն ալ ձեզի պէս հանգստացնէ,
ու անոնք ալ տիրանան այն երկրին, որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը անոնց կու տայ: Յետոյ
վերադարձէ՛ք ձեր ստացուածքին երկիրը եւ տիրացէ՛ք անոր, որ Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս
ձեզի տուաւ Յորդանանի այս կողմը, դէպի արեւելք□»:*

16 Անոնք ալ Յեսուի պատասխանեցին. «Քու բոլոր պատուիրածներդ պիտի

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Կամ՝ ուշիմ ըլլաս

[գ] Կամ՝ ուշիմ պիտի ըլլաս

[դ] Եբր.՝ Միթէ քեզի չպատուիրեցի՞

[ե] Կամ՝ գունդ-գունդ

գործադրենք, եւ ո՛ւր որ մեզ ղրկես՝ պիտի երթանք: 17 Ինչպէս Մովսէսի կը հնազանդէինք,
այնպէս ալ քեզի պիտի հնազանդինք. միայն թէ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի հետ ըլլայ,
ինչպէս Մովսէսի հետ էր: 18 Ո՛վ որ քու [գ]հրամանիդ դէմ ընդվզի եւ խօսքերդ մտիկ չընէ
ամէն բանի մէջ՝ որ իրեն պատուիրես, պիտի մեռցուի. միայն թէ ուժովցի՛ր եւ քա՛ջ եղիր»:

ՅԵՍՈՒ ԼՐՏԵՍՆԵՐ ԿԸ ՂՐԿԷ ԵՐԻՔՈՎ

2

Նաւէի որդին՝ Յեսու Սատիմէն երկու մարդ ղրկեց՝ երկիրը գաղտնի լրտեսելու համար,
ու անոնց ըսաւ. «Գացէ՛ք եւ զննեցէ՛ք այդ երկիրը ու Երիքովը»: Անոնք ալ գացին, Ռախաբ
անունով պոռնիկ կնոջ մը տունը մտան, եւ հոն [ա]մնացին: 2 Երբ Երիքովի թագաւորին
ըսուեցաւ. «Ահա՛ այս գիշեր Իսրայէլի որդիներէն մարդիկ եկան հոս՝ երկիրը խուզարկելու
համար», 3 Երիքովի թագաւորը Ռախաբի մարդ ղրկեց՝ ըսելով. «Քեզի եկող ու տունդ
մտնող մարդիկը դո՛ւրս հանէ, քանի որ անոնք այս ամբողջ երկիրը խուզարկելու եկած
են»: 4 Կինը այդ երկու մարդիկը առաւ եւ պահեց. ապա ըսաւ. «Իրաւ այդ մարդիկը ինծի
եկան, բայց իրենց ուրկէ՛ ըլլալը չգիտցայ: 5 Դրան գոցուելուատենը՝ խաւարին մէջ այդ
մարդիկը դուրս ելան: Այդ մարդոց ո՛ւր երթալը չեմ գիտեր. շուտո՛վ զանոնք
հետապնդեցէք, քանի որ անոնց պիտի հասնիք»: 6 Իսկ ինք տանիքը բարձրացնելով
զանոնք՝ պահած էր վուշի ցօղուններու մէջ, որ տանիքին վրայ զետեղած էր: 7 Ուստի
թագաւորին մարդիկը մինչեւ անցքերը զանոնք հետապնդեցին՝ Յորդանանի ճամբայով.
զանոնք հետապնդողներուն դուրս ելլելէն ետք՝ դուռը գոցեցին:
8 [բ]Լրտեսները դեռ չէին պառկած՝ երբ [գ]կինը տանիք բարձրացաւ անոնց քով, 9 եւ
մարդոց ըսաւ. «Ես գիտեմ թէ Տէրը այս երկիրը ձեզի տուաւ. ձեր ահը մեր վրայ ինկաւ, ու
ձեր [դ]պատճառով այս երկրին բոլոր բնակիչները հալեցան: 10 Արդարեւ մենք լսեցինք թէ
ի՛նչպէս Տէրը Կարմիր ծովուն ջուրերը ձեր առջեւէն ցամքեցուց, երբ Եգիպտոսէն ելաք.
նաեւ ինչ որ ըրիք Յորդանանի միւս կողմը բնակող Ամորհացիներուն երկու
թագաւորներուն՝ Սեհոնի եւ Ովգի, որ անճիտեցիք: 11 Ուստի երբ այս բաները լսեցինք՝ մեր
սիրտը հալեցաւ, ու ո՛չ մէկուն [ե]վրայ համարձակութիւն մնաց ձեր պատճառով". քանի որ
ձեր Աստուածը՝ Եհովան միայն ի՛նք Աստուած է, վերը՝ երկինքի մէջ, եւ վարը՝ երկրի վրայ:
12 Հիմա կ'աղերսե՛մ, Տէրոջմով երդո՛ւմ ըրէք ինծի, թէ քանի ես ձեզի հետ
կարեկցութեամբ վարուեցայ՝ դուք ալ իմ հօրս տան հետ կարեկցութեամբ պիտի վարուիք.
ինծի [զ]վստահելի նշան մը տուէք, 13 թէ հայրս, մայրս, եղբայրներս, քոյրերս ու բոլոր
իրենց պատկանողները ողջ պիտի թողուք, եւ մեր անձը մահէն պիտի ազատէք»: 14 Այդ
մարդիկը անոր պատասխանեցին. «Եթէ մեր այս արարքը չիմացնէք, ձեր տեղը մեր

[գ] Եբր.՝ բերանիդ

[ա] Եբր.՝ պառկեցան

[բ] Եբր.՝ Անոնք

[գ] Եբր.՝ ան

[դ] Եբր.՝ երեսէն

[ե] Եբր.՝ հոգին ա՛լ կը կանգնի ձեր առջեւ

[զ] Եբր.՝ ճշմարիտ, այսինքն՝ ապահովութեան, կամ՝ հաւատարմութեան

անձերը մեռնին: Երբ Տէրը այս երկիրը մեզի տայ, քեզի հետ կարեկցութեամբ ու
ճշմարտութեամբ պիտի վարուինք»: 15 Յետոյ զանոնք պարանով մը պատուհանէն
իջեցուց, (քանի որ իր տունը բերդաքաղաքին պարիսպին վրայ էր, եւ ինք պարիսպին վրայ
կը բնակէր,) 16 ու անոնց ըսաւ. «Լե՛ռը գացէք, որ հետապնդողները ձեզի չհանդիպին.
հոն երե՛ք օր պահուըտեցէք, մինչեւ որ հետապնդողները վերադառնան. յե՛տոյ ձեր
ճամբան գացէք»: 17 Այդ մարդիկը անոր ըսին. «Այդ մեզի ընել տուած երդումէդ սա՛պէս
անպարտ պիտի ըլլանք.— 18 ահա՛ երբ այս երկիրը մտնենք, սա՛ կրկնակի կարմիր
դերձանէ առասանը ա՛յն պատուհանին կապէ՝ ուրկէ մեզ իջեցուցիր, եւ քու հայրդ, մայրդ,
եղբայրներդ ու հօրդ ամբողջ ընտանիքը քո՛վդ հաւաքէ՝ այս տան մէջ: 19 Անոնցմէ ո՛վ որ
քու տանդ դռնէն դուրս ելլէ, անոր արիւնը իր գլուխին վրայ պիտի ըլլայ, եւ մենք անպարտ
պիտի ըլլանք: Բայց եթէ քու քովդ՝ այս տան մէջ բոլոր եղողներուն վրայ ձեռք դրուի,
անոնց արիւնը մեր գլուխին վրայ պիտի ըլլայ: 20 Իսկ եթէ մեր այս արարքը իմացնես,
մեզի ընել տուած երդումէդ անպարտ պիտի ըլլանք»: 21 [ե]Կինը ըսաւ. «Ա՛յդպէս թող ըլլայ,
ձեր խօսքերուն համաձայն», ու զանոնք ղրկեց. անոնք ալ գացին, եւ ինք այդ կրկնակի
կարմիր առասանը պատուհանին կապեց:
22 Անոնք անկէ գացին, լեռնակողմը հասան, ու հոն երեք օր կեցան, մինչեւ որ
հետապնդողները վերադարձան: Հետապնդողները զիրենք ամբողջ ճամբային մէջ
փնտռեցին, բայց չգտան: 23 Հետեւաբար այդ երկու մարդիկը վերադարձան, լեռնէն իջան,
Յորդանանէն անցան, Նաւէի որդիին՝ Յեսուի գացին, եւ անոր պատմեցին ամէն ինչ որ
իրենց պատահած էր: 24 Ապա Յեսուի ըսին. «Ի՛րապէս Տէրը այդ ամբողջ երկիրը մեր
ձեռքը մատնած է, ու նոյնիսկ այդ երկրին բոլոր բնակիչները մեր պատճառով կը հալին»:

ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐԸ Կ'ԱՆՑՆԻՆ ՅՈՐԴԱՆԱՆԷՆ

3

Յեսու առտուն՝ կանուխ ելաւ, եւ ինք ու բոլոր Իսրայէլի որդիները Սատիմէն մեկնեցան,
մինչեւ Յորդանան հասան, եւ անցնելէ առաջ հոն գիշերեցին: 2 Երեք օր ետք՝
ոստիկանները բանակին մէջէն անցան 3 ու ժողովուրդին պատուիրեցին. «Երբ Տէրոջ՝ ձեր
Աստուծոյն ուխտին տապանակը տեսնէք, եւ Ղեւտացի քահանաները՝ որ զայն կը կրեն,
դո՛ւք ալ ձեր տեղերէն մեկնեցէք ու անոր հետեւեցէք: 4 Բայց ձեր եւ անոր միջեւ երկու
հազար կանգունի չափ միջոց պիտի ըլլայ: Անոր մի՛ մօտենաք, որպէսզի ձեր երթալիք
ճամբան գիտնաք. քանի որ [ա]«ասկէ առաջ» այս ճամբայէն անցած չէք»: 5 Յեսու
ժողովուրդին ըսաւ. «Դուք ձեզ սրբացուցէ՛ք, որովհետեւ Տէրը վաղը ձեր մէջ
սքանչելիքներ պիտի ընէ»: 6 Յետոյ Յեսու քահանաներուն խօսեցաւ՝ ըսելով. «Կրեցէ՛ք
ուխտին տապանակը ու անցէ՛ք ժողովուրդին առջեւէն»: Ուստի անոնք ուխտին
տապանակը կրեցին եւ ժողովուրդին առջեւէն գացին:
7 Տէրը Յեսուի ըսաւ. «Այսօր պիտի սկսիմ ամբողջ Իսրայէլի աչքերուն առջեւ քեզ
մեծցնել, որպէսզի գիտնան թէ ինչպէս Մովսէսի հետ էի, այնպէս ալ քեզի հետ պիտի
ըլլամ: 8 Ուստի ուխտին տապանակը կրող քահանաներուն պատուիրէ՛. “Երբ Յորդանանի
ջուրերուն եզերքը հասնիք, Յորդանանի մէջ կայնեցէ՛ք□»:
9 Յեսու Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ. «Հո՛ս մօտեցէք եւ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն
խօսքե՛րը մտիկ ըրէք»: 10 Ու Յեսու ըսաւ. «Սա՛պէս պիտի գիտնաք թէ ապրող Աստուածը
ձեր մէջն է, եւ ձեր առջեւէն Քանանացիները, Քետացիները, Խեւացիները, Փերեզացիները,

[ե] Եբր.՝ Ան

[ա] Եբր.՝ Երէկ ու նախորդ օրը

Գերգեսացիները, Ամորհացիներն ու Յեբուսացիները պիտի վտարէ: 11 Ահա՛ ամբողջ
երկրի Տէրոջ ուխտին տապանակը ձեր առջեւէն պիտի անցնի Յորդանանի մէջ: 12 Հիմա
Իսրայէլի տոհմերէն տասներկո՛ւ մարդ առէք, ամէն տոհմէ մէկ մարդ: 13 Երբ ամբողջ
երկրի Տէրոջ՝ Եհովայի տապանակը կրող քահանաներուն ոտքերու ներբանները
Յորդանանի ջուրերուն մէջ [բ]մտնեն, Յորդանանի ջուրերը պիտի կտրուին, ու վերէն իջնող
ջուրերը կարկառի մը պէս պիտի կայնին»:

14 Երբ ժողովուրդը իր վրաններէն մեկնեցաւ՝ Յորդանանէն անցնելու համար, ուխտին
տապանակը կրող քահանաները ժողովուրդին առջեւէն կ'երթային: 15 Երբ տապանակը
կրողները Յորդանան հասան ու տապանակը կրող քահանաներուն ոտքերը թաթխուեցան
եզերքի ջուրին մէջ (արդարեւ հունձքի ամբողջ ժամանակը՝ Յորդանանը իր բոլոր ափերը
կ'ողողէ,) 16 վերէն իջնող ջուրերը կայնեցան, եւ Սարթանի քով եղող Ադամ քաղաքէն
շատ հեռու՝ կարկառի մը պէս կանգնեցան. իսկ դաշտին ծովը, այսինքն Աղի ծովը,
իջնողները բոլորովին կտրուեցան, ու ժողովուրդը անցաւ՝ Երիքովի դիմաց: 17 Տէրոջ
ուխտին տապանակը կրող քահանաները Յորդանանի մէջտեղը՝ ցամաքի վրայ անշարժ
կայնեցան, երբ ամբողջ Իսրայէլը ցամաքով կ'անցնէր, մինչեւ որ ամբողջ ազգին
Յորդանանէն անցնիլը լրացաւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՔԱՐԵՐ ԿԸ ԿԱՆԳՆԵՑՆԵՆ

4

Երբ ամբողջ ազգին Յորդանանէն անցնիլը լրացաւ, Տէրը Յեսուի ըսաւ. 2
«Ժողովուրդէն տասներկո՛ւ մարդ առէք, ամէն տոհմէ մէկ մարդ, 3 եւ անոնց
պատուիրեցէ՛ք. "Ասկէ՝ Յորդանանի մէջտեղէն, քահանաներուն ոտքերուն անշարժ կեցած
տեղէն, ձեզի տասներկո՛ւ քար կրեցէք. զանոնք [ա]փոխադրեցէ՛ք ձեզի հետ, ու դրէ՛ք այն
իջեւանը՝ ուր այս գիշեր պիտի իջեւանիք□»: 4 Յեսու Իսրայէլի որդիներէն իր [բ]որոշած
տասներկու մարդիկը կանչեց, ամէն տոհմէ մէկ մարդ, 5 եւ Յեսու անոնց ըսաւ.
«Յորդանանի մէջտեղը, Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն տապանակին առջե՛ւ անցէք, ու Իսրայէլի
որդիներուն տոհմերուն թիւով՝ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր ուսին վրայ քա՛ր մը թող վերցնէ
անկէ. 6 որպէսզի ասիկա ձեր մէջ նշան ըլլայ: Երբ վաղը ձեր որդիները ձեզի հարցնեն.
"Ի՞նչ են այս քարերը ձեզի համար□, 7 անոնց պատասխանեցէ՛ք. "Տէրոջ ուխտի
տապանակին առջեւէն Յորդանանի ջուրերը կտրուեցան. երբ ան Յորդանանէն կ'անցնէր՝
Յորդանանի ջուրերը կտրուեցան, եւ այս քարերը Իսրայէլի որդիներուն մէջ իբր յիշատակ
պիտի ըլլան յաւիտեան□»: 8 Իսրայէլի որդիները Յեսուի պատուիրածին համաձայն ըրին.
Յորդանանի մէջտեղէն տասներկու քար կրեցին՝ Իսրայէլի որդիներուն տոհմերուն թիւով,
ինչպէս Տէրը Յեսուի հրամայեր էր, զանոնք իրենց հետ իջեւանը փոխադրեցին, ու հոն
դրին: 9 Յեսու ուրիշ տասներկու քարեր ալ կանգնեցուց՝ Յորդանանի մէջտեղը, ուխտին
տապանակը կրող քահանաներուն ոտքերուն կեցած տեղը. անոնք մինչեւ այսօր հոն են:
10 Տապանակը կրող քահանաները Յորդանանի մէջտեղը կայնեցան, մինչեւ որ լմնցաւ
ամէն ինչ՝ որ Տէրը Յեսուի պատուիրեր էր ժողովուրդին ըսելու, Մովսէսի Յեսուի բոլոր
պատուիրածներուն համաձայն. ապա ժողովուրդը շտապելով անցաւ: 11 Երբ ամբողջ
ժողովուրդին անցնիլը լրացաւ, Տէրոջ տապանակն ու քահանաները անցան՝ ժողովուրդին

[բ] Եբր.՝ հանգչին

[ա] Եբր.՝ անցուցէ՛ք

[բ] Եբր.՝ պատրաստած

առջեւ:
12 Ռուբէնի որդիները, Գադի որդիները եւ Մանասէի կէս տոհմը՝ Իսրայէլի որդիներուն
առջեւ [գ]սպառազինեալ անցան, ինչպէս Մովսէս անոնց ըսեր էր. 13 քառասուն հազարի
չափ զինուած զօրք Տէրոջ առջեւ անցաւ Երիքովի դաշտը՝ պատերազմի համար:
14 Այդ օրը՝ Տէրը ամբողջ Իսրայէլի աչքերուն առջեւ Յեսուն մեծցուց, ու անոր
կեանքին բոլոր օրերուն մէջ իրմէ վախցան՝ ինչպէս Մովսէսէ կը վախնային: 15 Տէրը
Յեսուի ըսաւ. 16 «Պատուիրէ՛ Վկայութեան տապանակը կրող քահանաներուն՝ որ
Յորդանանէն բարձրանան»: 17 Ուստի Յեսու քահանաներուն պատուիրեց. «Յորդանանէն
բարձրացէ՛ք»: 18 Երբ Տէրոջ ուխտին տապանակը կրող քահանաները Յորդանանի
մէջտեղէն ցամաք բարձրացան, ու քահանաներուն ոտքերու ներբանները ցամաքի վրայ
[դ]կոխեցին, Յորդանանի ջուրերը իրենց տեղը վերադարձան եւ [ե]առաջուան պէս իր բոլոր
[զ]ափերը ողողեցին՝:
19 Առաջին ամսուան տասներորդ օրը, ժողովուրդը Յորդանանէն դուրս ելլելով՝
Գաղգաղա բանակեցաւ, Երիքովի արեւելեան ծայրը: 20 Յեսու Գաղգաղայի մէջ
կանգնեցուց այն տասներկու քարերը՝ որ Յորդանանէն առեր էին, 21 եւ Իսրայէլի
որդիներուն ըսաւ. «Երբ վաղը ձեր որդիները իրենց հայրերուն հարցնեն. “Ի՞նչ են այս
քարերը□, 22 ձեր որդիներուն գիտցուցէ՛ք՝ ըսելով. “Իսրայէլ այս Յորդանանը անցաւ
ցամաքի վրայէն□: 23 Արդարեւ Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեր առջեւէն Յորդանանի ջուրերը
ցամքեցուց՝ մինչեւ որ դուք անցաք, ինչպէս Տէրը՝ ձեր Աստուածը Կարմիր ծովուն մէջ ալ
ըրաւ, զայն ցամքեցնելով մեր առջեւէն՝ մինչեւ որ մենք անցանք. 24 որպէսզի երկրի բոլոր
ժողովուրդները գիտնան թէ Տէրոջ ձեռքը ուժեղ է, ու դուք Տէրոջմէն՝ ձեր Աստուծմէն
վախնաք [է]ամէն ատեն՝»:

5

Երբ Ամորհացիներուն բոլոր թագաւորները՝ որ Յորդանանի այս արեւմտեան կողմը կը բնակէին, ու Քանանացիներուն բոլոր թագաւորները՝ որ [ը]ծովեզերքը կը բնակէին, լսեցին թէ Տէրը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն, մինչեւ անոնց անցնիլը, Յորդանանի ջուրերը ցամքեցուցեր է, անոնց սիրտը հալեցաւ, եւ Իսրայէլի որդիներուն պատճառով անոնց վրայ [թ]համարձակութիւն չմնաց՝:

ԹԼՓԱՏՈՒԹԻՒՆ ԳԱՂԳԱՂԱՅԻ ՄԷՋ

[գ] Կամ՝ գունդ-գունդ

[դ] Եբր.՝ քաշուեցան

[ե] Եբր.՝ երէկուան ու նախորդ օրուան

[զ] Եբր.՝ ափերուն վրայ գացին

[է] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[ը] Եբր.՝ ծովուն քով

[թ] Եբր.՝ ա՛լ հոգի չկար

*2 Այդ ատեն Տէրը Յեսուի ըսաւ. «Քեզի [գ]գայլախազէ դանակնե՛ր շինէ, ու դա՛րձեալ
թլփատէ Իսրայէլի որդիները, երկրորդ անգամ»: 3 Յեսու իրեն գայլախազէ դանակներ
շինեց ու Թլիփներու բլուր կոչուած տեղը Իսրայէլի որդիները թլփատեց: 4 Ահա՛ւասիկ
ի՛նչ պատճառով Յեսու զանոնք թլփատեց. Եգիպտոսէն ելած ամբողջ ժողովուրդը,
արուները, բոլոր պատերազմիկները ճամբան՝ անապատին մէջ մեռան, Եգիպտոսէն ելլելէ
ետք: 5 Թէպէտ դուրս ելած ամբողջ ժողովուրդը թլփատուած էր, Եգիպտոսէն ելլելէ ետք
ճամբան՝ անապատին մէջ ծնած ժողովուրդը թլփատուած չէր: 6 Արդարեւ Իսրայէլի
որդիները քառասուն տարի անապատին մէջ քալեցին, մինչեւ որ Եգիպտոսէն ելլող
պատերազմիկներուն ամբողջ ազգը սպառեցաւ. քանի անոնք Տէրոջ խօսքը մտիկ չըրին,
Տէրը անոնց երդում ըրաւ թէ իրենց պիտի չցուցնէ այն երկիրը, որուն համար Տէրը անոնց
հայրերուն երդում ըրեր էր՝ որ մեզի տայ, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ: 7 Ուստի
անոնց տեղ իրենց որդիները [դ]հանեց, եւ Յեսու զանո՛նք թլփատեց, քանի որ անթլփատ
էին. արդարեւ ճամբան զանոնք թլփատած չէին: 8 Երբ ամբողջ ազգին թլփատուիլը
լրացաւ, բանակավայրին մէջ իրենց տեղը կեցան՝ մինչեւ որ առողջացան: 9 Տէրը Յեսուի
ըսաւ. «Այսօր Եգիպտոսի նախատինքը ձեր վրայէն [ե]վերցուցի»: Ուստի այդ տեղին անունը
մինչեւ այսօր [զ]Գաղգաղա կոչուեցաւ: 10 Իսրայէլի որդիները Գաղգաղա բանակեցան, եւ
ամսուան տասնչորրորդ օրը՝ իրիկուան դէմ՝ Երիքովի դաշտերուն մէջ Զատիկը
կատարեցին: 11 Զատիկին հետեւեալ օրը՝ այդ երկրին արտադրութենէն բաղարջ կերան.
նոյն օրը բոհրած ցորեն ալ կերան:*

*12 Մանանան դադրեցաւ հետեւեալ օրը, երբ այդ երկրին արտադրութենէն կերան: Անկէ
ետք Իսրայէլի որդիները ա՛լ մանանայ չունեցան, հապա այդ տարին Քանանի երկրին
բերքէն կերան:*

ՅԵՍՈՒ ԵՒ ՍՈՒՐՈՎ ՄԱՐԴԸ

*13 Երբ Յեսու Երիքովի մօտ էր, աչքերը վերցնելով տեսաւ թէ ահա՛ իր դիմացը մարդ
մը կայնած էր, որուն ձեռքը մերկ սուր մը կար: Յեսու անոր [է]մօտենալով՝ անոր ըսաւ.
«Մեզմէ՞ ես, թէ մեր հակառակորդներէն ես»: 14 Ան ալ ըսաւ. «Ո՛չ, հապա ես Տէրոջ
սպարապետն եմ, ու հիմա եկայ»: Յեսու երեսի վրայ գետին ինկաւ, երկրպագեց եւ անոր
ըսաւ. «Իմ Տէրս ի՞նչ կ'ըսէ իր ծառային»: 15 Տէրոջ սպարապետը Յեսուի ըսաւ. «Ոտքէդ
հանէ՛ կօշիկդ, որովհետեւ այն տեղը ուր կայնած ես՝ սուրբ է»: Յեսու ալ այնպէս ըրաւ:*

ԵՐԻՔՈՎԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

6

Երիքով Իսրայէլի որդիներուն պատճառով [ը]ամուր կերպով" փակուած էր. ելլող ու

[գ] Կամ՝ սուր

[դ] Կամ՝ հաստատեց

[ե] Եբր.՝ գլորեցի

[զ] Այսինքն՝ գլորում

[է] Եբր.՝ երթալով

[ը] Եբր.՝ գոցուած

մտնող չկար: 2 Տէրը Յեսուի ըսաւ. «Նայէ՛, Երիքովը, անոր թագաւորը եւ զօրաւոր
կտրիճները քու ձեռքդ մատնեցի: 3 Ուստի դո՛ւք՝ բոլոր պատերազմիկներդ՝ քաղաքին
շո՛ւրջը դարձէք, ու մէ՛կ անգամ քաղաքը պաշարեցէք. ա՛յսպէս ըրէք վեց օր: 4 Նաեւ եօթը
քահանաներ՝ տապանակին առջեւ թող կրեն եօթը [բ]Յոբելեանի շեփորները: Եօթներորդ
օրը՝ քաղաքին շուրջը եօ՛թը անգամ դարձէք, եւ քահանաները թող շեփորները հնչեցնեն:
5 Երբ Յոբելեանի եղջիւրը երկար հնչեցնեն ու դուք շեփորին ձայնը լսէք, ամբողջ
ժողովուրդը մեծ գոչիւնով թող գոռայ. քաղաքին պարիսպները վար պիտի իյնան, եւ
ժողովուրդը պիտի բարձրանայ՝ իւրաքանչիւրը շիտակ յառաջ երթալով»:

6 Նաւէի որդին՝ Յեսու քահանաները կանչեց եւ անոնց ըսաւ. «Կրեցէ՛ք ուխտին
տապանակը, ու Տէրոջ տապանակին առջեւէն՝ եօթը քահանաներ թող կրեն եօթը
Յոբելեանի շեփորները»: 7 Յետոյ ժողովուրդին ըսաւ. «Անցէ՛ք ու քաղաքին շո՛ւրջը
դարձէք. զինեալները Տէրոջ տապանակին առջեւէն թող քալեն»: 8 Երբ Յեսու
ժողովուրդին խօսեցաւ, եօթը Յոբելեանի շեփորները Տէրոջ առջեւ կրող եօթը
քահանաները՝ անցան եւ շեփորները հնչեցուցին. Տէրոջ ուխտին տապանակը անոնց կը
հետեւէր:

9 Զինեալները շեփորները հնչեցնող քահանաներուն առջեւէն կ’երթային, իսկ
վերջապահները՝ տապանակին ետեւէն. քահանաները շեփորները հնչեցնելով կ’երթային:
10 Յեսու ժողովուրդին պատուիրեց. «Բնաւ մի՛ գոռաք, ձեր ձայնը թող չլսուի ու ձեր
բերանէն խօսք մը չելլէ, մինչեւ այն օրը՝ երբ ես ձեզի հրամայեմ որ գոռաք. ա՛յն ատեն
գոռացէք»: 11 Տէրոջ տապանակը քաղաքին շուրջը դարձաւ, մէկ անգամ պաշարելով.
յետոյ բանակավայրը մտան եւ բանակավայրին մէջ գիշերեցին:

12 Յեսու առտուն՝ կանուխ ելաւ, ու քահանաները Տէրոջ տապանակը կրեցին: 13 Եօթը
Յոբելեանի շեփորները կրող եօթը քահանաները՝ Տէրոջ տապանակին առջեւէն
կ’երթային, շեփորները հնչեցնելով. զինեալները անոնց առջեւէն կ’երթային, իսկ
վերջապահները՝ Տէրոջ տապանակին ետեւէն. քահանաները շեփորները հնչեցնելով
կ’երթային: 14 Երկրորդ օրն ալ քաղաքին շուրջը մէկ անգամ դառնալէ ետք
բանակավայրը վերադարձան: Վեց օր այսպէս ըրին: 15 Եօթներորդ օրը՝ կանուխ ելան,
արշալոյսին [գ]ծագած ատենը, ու քաղաքին շուրջը եօթը անգամ դարձան նոյն կերպով.
միայն ա՛յդ օրը քաղաքին շուրջը եօթը անգամ դարձան: 16 Եօթներորդ անգամին, մինչ
քահանաները շեփորները կը հնչեցնէին, Յեսու ժողովուրդին ըսաւ. «Գոռացէ՛ք, քանի որ
Տէրը այս քաղաքը ձեր ձեռքը մատնեց: 17 Քաղաքը Տէրոջ համար նզովուած պիտի ըլլայ,
ան եւ ամէն ինչ որ անոր մէջ է. միայն Ռախաբ պոռնիկը ողջ պիտի մնայ, թէ՛ ինք եւ թէ
տան մէջ իրեն հետ բոլոր եղողները, քանի որ մեր ղրկած [դ]լրտեսները պահեց: 18 Իսկ դուք
ամէն կերպով զգուշացէ՛ք նզովուածէն, որպէսզի նզովուածէն առնելով՝ դուք ալ
նզովուած չըլլաք, Իսրայէլի բանակը [ե]նզովքի մէջ չձգէք" ու զայն չդժբախտացնէք: 19
Ամբողջ արծաթը, ոսկին, եւ պղինձէ ու երկաթէ անօթները Տէրոջ համար սրբացուած
պիտի ըլլան. Տէրոջ գանձարանը պիտի մտնեն»:

20 Ուստի ժողովուրդը գոռաց, մինչ քահանաները շեփորները կը հնչեցնէին: Երբ
ժողովուրդը շեփորներուն ձայնը լսեց, եւ ժողովուրդը մեծ գոչիւնով գոռաց, պարիսպները

[բ] Կամ՝ խոյի եղջիւրէ

[գ] Եբր.՝ ելած

[դ] Եբր.՝ լրաբերները

[ե] Եբր.՝ նզովք չընէք

վար ինկան: Ժողովուրդը քաղաքը բարձրացաւ, իւրաքանչիւրը շիտակ յառաջ երթալով, ու
քաղաքը գրաւեցին: 21 Քաղաքին մէջ եղող ամէն ինչ – այր մարդ թէ կին, երիտասարդ թէ
ծեր, արջառ, ոչխար եւ էշ – սուրի բերանէ անցընելով անճիտեցին: 22 Յեսու այդ երկիրը
լրտեսող երկու մարդոց ըսաւ. «Մտէ՛ք այդ պոռնիկ կնոջ տունը, եւ ինչպէս անոր երդում
ըրիք՝ անկէ դո՛ւրս հանեցէք կինն ու անոր ամբողջ ունեցածը»: 23 Ուստի այդ լրտես
երիտասարդները մտան, եւ Ռախաբը, անոր հայրը, մայրն ու եղբայրները, եւ անոր
ամբողջ ունեցածը դուրս հանեցին. անոր ամբողջ գերդաստանն ալ դուրս հանեցին, ու
զանոնք Իսրայէլի բանակավայրէն դուրս դրին: 24 Յետոյ քաղաքը եւ ամէն ինչ որ անոր
մէջ էր՝ կրակով այրեցին. միայն արծաթը, ոսկին, եւ պղինձէ ու երկաթէ անօթները Տէրոջ
տան գանձարանին մէջ դրին: 25 Այսպէս՝ Յեսու ողջ պահեց Ռախաբ պոռնիկը, անոր հօր
ընտանիքը եւ ամբողջ ունեցածը. ան Իսրայէլի մէջ բնակեցաւ մինչեւ այսօր, որովհետեւ
պահեց այն [գ]լրտեսները՝ որ Յեսու ղրկեր էր Երիքովը լրտեսելու համար:

26 Այդ ատեն Յեսու երդում ըրաւ՝ ըսելով. «Տէրոջ առջեւ անիծեալ ըլլայ այն մարդը, որ
պիտի կանգնի եւ այս Երիքով քաղաքը կառուցանէ. իր [է]անդրանիկով անոր հիմը պիտի
դնէ, ու իր [ը]կրտսերով անոր դռները կանգնեցնէ»:

27 Այսպէս Տէրը Յեսուի հետ էր, եւ անոր համբաւը ամբողջ երկրին մէջ
[թ]տարածուեցաւ:

ԱՔԱՐԻ ՄԵՂՔԸ

7

Բայց Իսրայէլի որդիները նզովքին հանդէպ ուխտազանց եղան. քանի որ Յուդայի
տոհմէն՝ Զարայի որդիին [ա]Զաբդիի որդիին Քարմիի որդին Աքար նզովուածէն առաւ:
Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի որդիներուն դէմ բորբոքեցաւ:

2 Յեսու Երիքովէն մարդիկ ղրկեց դէպի Գայի, որ Բեթաւանի մօտ է՝ Բեթէլի արեւելեան
կողմը, ու անոնց ըսաւ. «Բարձրացէ՛ք եւ այդ երկի՛րը լրտեսեցէք»: Այդ մարդիկն ալ
բարձրացան ու Գային լրտեսեցին: 3 Ապա Յեսուի վերադարձան եւ անոր ըսին. «Ամբողջ
ժողովուրդը թող չբարձրանայ. միայն երկու կամ երեք հազարի չափ մարդիկ թող
բարձրանան ու Գային զարնեն: Ամբողջ ժողովուրդը հոն տանելով մի՛ յոգնեցներ, քանի
անոնք փոքրաթիւ են»: 4 Ուստի ժողովուրդէն երեք հազարի չափ մարդիկ հոն
բարձրացան, բայց Գայիի մարդոց առջեւէն փախան: 5 Գայիի մարդիկը անոնցմէ
երեսունվեց մարդու չափ զարկին, որովհետեւ զանոնք դրան առջեւէն մինչեւ Սեբարիմ
հալածեցին, ու զառիվայրին վրայ զանոնք զարկին. ուստի ժողովուրդին սիրտը հալեցաւ
եւ ջուրի պէս եղաւ:

6 Յեսու իր հանդերձները պատռեց, Տէրոջ տապանակին առջեւ երեսի վրայ գետին
ինկաւ մինչեւ իրիկուն, թէ՛ ինք, եւ թէ Իսրայէլի երէցները, ու իրենց գլուխին վրայ հող
[բ]ցանեցին: 7 Յեսու ըսաւ. «Ո՜հ, Տէ՛ր Եհովա, ինչո՞ւ այս ժողովուրդը Յորդանանի այս

[գ] Եբր.՝ լրաբերները

[է] Եբր.՝ անդրանիկին վրայ

[ը] Եբր.՝ կրտսերին վրայ

[թ] Եբր.՝ եղաւ

[ա] Կամ՝ Զամբրիի

[բ] Եբր.՝բարձրացուցին

կողմը անցուցիր, որպէսզի մեզ Ամորհացիներուն ձեռքը մատնես եւ մեզ կորսնցնես.
երանի՜ թէ հաւանելով Յորդանանի միւս կողմը մնայինք: 8 Ո՜հ, Տէ՛ր, Իսրայէլ իր
թշնամիներուն առջեւ [գ]կռնակ դարձնելէն ետք՝ ա՛լ ես ի՞նչ ըսեմ. 9 որովհետեւ
Քանանացիներն ու երկրին բոլոր բնակիչները լսելով՝ մեզ պիտի շրջապատեն, եւ մեր
անունը երկրի վրայէն պիտի ջնջեն. այն ատեն քու մեծ անունիդ համար ի՞նչ պիտի
ընես»:

10 Տէրը Յեսուի ըսաւ. «Ոտքի՛ ելիր. ինչո՞ւ այսպէս երեսիդ վրայ ինկեր ես. 11 Իսրայէլ
մեղանչեց, եւ անոնց պատուիրած ուխտս անտեսեցին. որովհետեւ նզովուածէն առին,
գողցան, ստեցին ու իրենց առարկաներուն մէջ դրին: 12 Ուստի Իսրայէլի որդիները պիտի
չկարենան իրենց թշնամիներուն առջեւ կանգնիլ. իրենց թշնամիներուն առջեւ կռնակ
պիտի դարձնեն՝ քանի որ նզովուած եղան, եւ ա՛լ ձեզի հետ պիտի չըլլամ՝ եթէ դուք
նզովուածը ձեր մէջէն չբնաջնջէք: 13 Ոտքի՛ ելիր, ժողովուրդը սրբացո՛ւր ու ըսէ՛.
“Վաղուան համար դուք ձեզ սրբացուցէ՛ք. որովհետեւ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛
կ՚ըսէ. "Ո՛վ Իսրայէլ, քու մէջդ նզովուած կայ. թշնամիներուդ առջեւ պիտի չկարենաս
կանգնիլ, մինչեւ որ նզովուածը ձեր մէջէն չվերցնէք"□: 14 Ուստի առտուն ներկայացէ՛ք
ձեր տոհմերով. Տէրը ո՛ր տոհմը որ վիճակով բռնէ, անիկա՛ իր գերդաստաններով թող
ներկայանայ. Տէրը ո՛ր գերդաստանը որ բռնէ, անիկա՛ իր ընտանիքներով թող
ներկայանայ. ու Տէրը ո՛ր ընտանիքը որ բռնէ, անիկա՛ իր [դ]մարդոցմով թող ներկայանայ:
15 Ո՛վ որ նզովուածով բռնուի, կրակով պիտի այրուի, թէ՛ ինք եւ թէ իր ամբողջ
ունեցածը. քանի որ Տէրոջ ուխտը անտեսեց ու Իսրայէլի մէջ անզգամութիւն գործեց»:

16 Ուստի Յեսու առտուն՝ կանուխ ելաւ, եւ Իսրայէլը իր տոհմերով ներկայացուց.
Յուդայի տոհմը բռնուեցաւ: 17 Յուդայի գերդաստանները ներկայացուց, ու
Զարայեաններու գերդաստանը բռնուեցաւ: Զարայեաններու գերդաստանը իր մարդոցմով
ներկայացուց, եւ Զաբդի բռնուեցաւ: 18 Յետոյ անոր ընտանիքը իր մարդոցմով
ներկայացուց, ու Յուդայի տոհմէն՝ Զարայի որդիին Զաբդիի որդիին Քարմիի որդին Աքար
բռնուեցաւ: 19 Հետեւաբար Յեսու Աքարի ըսաւ. «Որդի՛ս, կ՚աղերսե՛մ, Տէրոջ՝ Իսրայէլի
Աստուծոյն փա՛ռք տուր, եւ մեղքդ անոր խոստովանէ՛. քու ըրածդ այժմ ինծի իմացո՛ւր,
ինձմէ մի՛ պահեր»: 20 Աքար Յեսուի պատասխանելով՝ ըսաւ. «Ի՛րապէս Տէրոջ՝ Իսրայէլի
Աստուծոյն դէմ մեղանչեցի: [ե]Ահա՛ւասիկ ինչ որ՝՝ ըրի.— 21 աւարին մէջ վայելչագեղ
Բաբելոնի վերարկու մը, երկու հարիւր սիկղ արծաթ ու յիսուն սիկղ կշռող ոսկի լեզու մը
տեսայ, անոնց ցանկացի, զանոնք առի. ահա՛ անոնք հողին տակ թաղուած են՝ իմ վրանիս
մէջտեղը, եւ արծաթը անոր տակն է»: 22 Յեսու պատգամաւորներ ղրկեց՝ որ վրանը
վազեցին, ու ահա՛ անոնք իր վրանին մէջ թաղուած էին, արծաթն ալ անոր տակն էր: 23
Զանոնք վրանին մէջտեղէն առին, Յեսուի եւ ամբողջ Իսրայէլի որդիներուն բերին, ու
զանոնք Տէրոջ առջեւ դրին:

24 Այն ատեն Յեսու եւ իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը՝ Զարայեան Աքարը առին, նաեւ
արծաթը, վերարկուն, ոսկի լեզուն, անոր որդիները, աղջիկները, արջառները, էշերը,
ոչխարները, վրանը եւ ամբողջ ունեցածը, ու զանոնք Աքովրի հովիտը բարձրացուցին: 25
Յեսու ըսաւ. «Ինչո՞ւ դուն մեզ դժբախտացուցիր. Տէրն ալ քեզ պիտի դժբախտացնէ

[գ] Եբր.՝ծոծրակ

[դ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդոցմով

[ե] Եբր.՝ Սա՛պէս եւ սա՛պէս

այսօր», եւ ամբողջ Իսրայէլը զայն գքարկոծեց: Զանոնք քարկոծելէ ետք՝ կրակով
այրեցին, 26 յետոյ անոր վրայ մեծ քարակոյտ մը կանգնեցուցին՝ որ կը կենայ մինչեւ
այսօր: Հետեւաբար Տէրը իր էբորբոքած բարկութիւնը՝՝ կասեցուց: Ասոր համար այդ
տեղին անունը ըԱքովրի հովիտ կոչուեցաւ մինչեւ այսօր:

ԳԱՅԻԻ ԳՐԱՒՈՒՄՆ ՈՒ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

8

Տէրը Յեսուի ըսաւ. «Մի՛ վախնար ու մի՛ զարհուրիր. ա՛ռ քեզի հետ ամբողջ
պատերազմի ժողովուրդը, կանգնէ՛ եւ բարձրացի՛ր դէպի Գայի: Նայէ՛, Գայիի թագաւորը,
անոր ժողովուրդը, անոր քաղաքն ու անոր երկիրը քու ձեռքդ մատնեցի: 2 Գայիի եւ անոր
թագաւորին ըրէ՛ ինչպէս որ Երիքովի ու անոր թագաւորին ըրիր. միա՛յն անոր աւարը եւ
անոր անասունները ձեզի համար կողոպտեցէք: Քաղաքին ետեւի կողմէն դարա՛ն դիր»: 3
Ուստի Յեսու եւ ամբողջ պատերազմի ժողովուրդը կանգնեցան, որպէսզի դէպի Գայի
բարձրանան. Յեսու երեսուն հազար մարդ – զօրաւոր կտրիճներ – ընտրեց ու զանոնք
գիշերը ղրկեց: 4 Անոնց պատուիրեց. «Նայեցէ՛ք, դուք քաղաքին ետեւէն՝ այդ քաղաքին
համար դարան պիտի մտնէք. քաղաքէն շատ մի՛ հեռանաք, եւ բոլո՛րդ ալ պատրաստ
եղէք: 5 Ես քաղաքին պիտի մօտենամ՝ ինծի հետ եղող ամբողջ ժողովուրդով, ու երբ
անոնք դուրս ելլեն՝ մեր դիմաց, առաջին անգամին պէս, անոնց առջեւէն պիտի փախչինք:
6 Անոնք մեր ետեւէն դուրս պիտի ելլեն, մինչեւ որ զանոնք քաղաքէն աhեռացնենք:
Արդարեւ անոնք պիտի ըսեն. "Մեր առջեւէն փախան՝ առաջին անգամին պէս□, ու մենք
անոնց առջեւէն պիտի փախչինք: 7 Այն ատեն դարանէն բելէ՛ք ու քաղաքը գրաւեցէ՛ք",
քանի Տէրը՝ ձեր Աստուածը զայն ձեր ձեռքը պիտի մատնէ: 8 Երբ քաղաքը գրաւէք,
քաղաքը կրակո՛վ վառեցէք. Տէրոջ հրամանին համաձայն ըրէք: Նայեցէ՛ք, ձեզի
պատուիրեցի»: 9 Յեսու զանոնք ղրկեց, եւ անոնք գացին դարանը մտնելու Բեթէլի ու
Գայիի մէջտեղ, Գայիի արեւմտեան կողմը: Յեսու այդ գիշեր ժողովուրդին մէջ
իջեւանեցաւ:

10 Յեսու առտուն՝ կանուխ ելաւ, ժողովուրդը աչքէ անցուց, ու ժողովուրդին առջեւէն
դէպի Գայի բարձրացաւ, ինք եւ Իսրայէլի երէցները: 11 Իրեն հետ եղող ամբողջ
պատերազմի ժողովուրդն ալ բարձրացաւ, մօտեցաւ, քաղաքին դիմաց հասաւ ու Գայիի
հիւսիսային կողմը բանակեցաւ. անոնց եւ Գայիի մէջտեղ ձոր մը կար: 12 Յեսու հինգ
հազարի չափ մարդ առաւ ու զանոնք դարանի մէջ դրաւ Բեթէլի եւ Գայիի մէջտեղ,
գքաղաքին արեւմտեան կողմը: 13 Երբ ժողովուրդը – ամբողջ բանակը – քաղաքին
հիւսիսային կողմը դրին, իսկ իրենց դարանակալները՝ քաղաքին արեւմտեան կողմը,
Յեսու այդ գիշերը հովիտին մէջտեղը գնաց:

14 Երբ Գայիի թագաւորը ասիկա տեսաւ, քաղաքին մարդիկը շտապեցին ու կանուխ

գ Եբր.՝ քարերով քարկոծեց

է Եբր.՝ բարկութեան բորբոքումը

ը Այսինքն՝ Դժբախտութեան

ա Եբր.՝ դուրս քաշենք

բ Եբր.՝ կանգնեցէ՛ք ու քաղաքին տիրացէ՛ք

գ Կամ՝ Գայիի

ելան. ինք եւ իր ամբողջ ժողովուրդը դուրս ելան՝ Իսրայէլի դիմաց, որպէսզի սահմանուած
ատենին դաշտին վրայ պատերազմին. սակայն չէր գիտեր թէ քաղաքին ետեւը իրեն
համար դարան դրուած էր: 15 Յեսու եւ ամբողջ Իսրայէլը զիրենք անոնց առջեւ
պարտուած ձեւացնելով՝ անապատի ճամբան փախան: 16 Քաղաքին մէջ եղող ամբողջ
ժողովուրդը [դ]կանչուեցաւ՝ որպէսզի զանոնք հետապնդեն, ու Յեսուն հետապնդելով՝
քաղաքէն [ե]հեռացան: 17 Գայիի եւ Բեթէլի մէջ մարդ չմնաց, որ դուրս չելլէ՝ Իսրայէլի
ետեւէն. ուստի քաղաքը բաց թողուցին ու Իսրայէլը հետապնդեցին:

18 Տէրը Յեսուի ըսաւ. «Ձեռքդ եղող տէգը երկարէ՛ դէպի Գայի, քանի որ զայն քու
ձեռքդ պիտի մատնեմ»: Յեսու ձեռքը եղած տէգը դէպի քաղաքը երկարեց. 19
դարանակալները շուտով իրենց տեղէն կանգնեցան՝ երբ ան իր ձեռքը երկարեց, վազեցին,
քաղաքը մտան եւ զայն գրաւեցին. ապա շտապելով քաղաքը կրակով վառեցին: 20 Գայիի
մարդիկը իրենց ետեւը դարձան ու նայեցան, եւ ահա՛ քաղաքին մուխը մինչեւ երկինք կը
բարձրանար. հոս կամ հոն փախչելու [զ]զօրութիւնը չունէին, որովհետեւ անապատը
փախչող ժողովուրդն ալ զինք հետապնդողներուն դէմ դարձաւ: 21 Երբ Յեսու եւ ամբողջ
Իսրայէլը տեսան թէ դարանակալները քաղաքը գրաւեցին ու քաղաքին մուխը կը
բարձրանար, վերադարձան եւ Գայիի մարդիկը զարկին: 22 Միւսներն ալ քաղաքէն դուրս
ելան՝ իրենց դիմաց. ուստի Գայիի մարդիկը, մէկ կողմէն ասոնք ունենալով, ու միւս
կողմէն ալ՝ անոնք, Իսրայելացիներուն մէջտեղը մնացին, որոնք զիրենք զարկին՝ մինչեւ
որ իրենցմէ ո՛չ մէկ վերապրող կամ ազատած մնաց: 23 Գայիի թագաւորը ողջ բռնեցին ու
զայն Յեսուի ներկայացուցին:

24 Երբ Իսրայելացիները Գայիի բոլոր բնակիչները ամբողջովին ջարդեցին
դաշտավայրին վրայ, այն անապատին մէջ՝ ուր զիրենք հալածեր էին, եւ անոնք բոլորն ալ
սուրի բերանէ իյնալով սպառեցան, բոլոր Իսրայելացիները Գայի վերադարձան ու զայն
սուրի բերանէ անցուցին: 25 Այդ օրը ինկածները, թէ՛ այր մարդիկ եւ թէ կիներ,
տասներկու հազար էին, այսինքն Գայիի բոլոր մարդիկը: 26 Յեսու իր ձեռքը՝ որով տէգը
երկարած էր՝ ետ չքաշեց, մինչեւ որ Գայիի բոլոր բնակիչները անճիտեց: 27
Իսրայելացիները միայն անասուններն ու քաղաքին աւարը իրենց համար կողոպտեցին,
Տէրոջ Յեսուի հրամայած խօսքին համեմատ: 28 Յեսու Գային այրեց, եւ զայն
[է]մշտնջենաւոր փլատակ ըրաւ, մինչեւ այսօր տեւող ամայութիւն: 29 Գայիի թագաւորը
ծառէ մը կախեց՝ մինչեւ իրիկուն. երբ արեւը մայր մտաւ, Յեսու հրամայեց որ անոր
դիակը ծառէն իջեցնեն. զայն քաղաքին դրան մուտքը նետեցին ու անոր վրայ մեծ
քարակոյտ մը կանգնեցուցին, որ կը կենայ մինչեւ այսօր:

ՕՐԷՆՔԸ ԿԸ ԿԱՐԴԱՑՈՒԻ ԳԵԲԱՂ ԼԵՌԱՆ ՎՐԱՅ

30 Այն ատեն Յեսու զոհասեղան մը կառուցանեց Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն, Գեբաղ
լերան վրայ, 31 ինչպէս Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեր էր:
Մովսէսի Օրէնքի գիրքին մէջ գրուածին համաձայն՝ Յեսու այս զոհասեղանը [ը]անտաշ

[դ] Կամ՝ աղաղակով կանչուեցաւ

[ե] Եբր.՝ դուրս հանուեցան

[զ] Եբր.՝ ձեռքը

[է] Եբր.՝ յաւիտենական

[ը] Եբր.՝ ամբողջ

*քարերէ կառուցանեց, որոնց երկաթ [թ]դպած չէր, եւ անոր վրայ Տէրոջ ողջակէզներ ու
խաղաղութեան զոհեր մատուցանեցին:* 32 *Եւ հոն՝ այդ քարերուն վրայ գրեց Մովսէսի
Օրէնքի գիրքին օրինակը, որ ան Իսրայէլի որդիներուն առջեւ գրեր էր:* 33 *Ամբողջ
Իսրայէլը, նաեւ իր երէցները, ոստիկանները ու դատաւորները, տապանակին մէկ կողմը եւ
միւս կողմը կայնած էին, Տէրոջ ուխտին տապանակը կրող Ղեւտացի քահանաներուն
առջեւ, թէ՛ գաղթականները եւ թէ բնիկները: Անոնց կէսը Գարիզին լերան դիմաց
կայնեցաւ, ու կէսն ալ՝ Գեբաղ լերան դիմաց, ինչպէս Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս նախապէս
պատուիրեր էր, որպէսզի Իսրայէլի ժողովուրդը օրհնեն:* 34 *Յետոյ Օրէնքին բոլոր
խօսքերը կարդաց, թէ՛ օրհնութիւնները եւ թէ անէծքները, ամէն ինչ որ գրուած էր Օրէնքի
գիրքին մէջ:* 35 *Մովսէսի բոլոր պատուիրածներէն բնա՛ւ խօսք մը չմնաց, որ Յեսու
չկարդայ Իսրայէլի ամբողջ համախմբումին, նաեւ անոնց կիներուն ու մանուկներուն, եւ
անոնց մէջ շրջող գաղթականներուն առջեւ:*

ԽԵՒԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ԽԱԲԵՆ ՅԵՍՈՒՆ

9

*Երբ Յորդանանի այս կողմը եղող բոլոր թագաւորները, որ լեռնակողմը,
դաշտագետինը եւ Մեծ ծովուն ամբողջ եզերքը՝ մինչեւ Լիբանանի դիմաց կը բնակէին,
այսինքն՝ Քետացիները, Ամորհացիները, Քանանացիները, Փերեզացիները, Խեւացիներն ու
Յեբուսացիները, այս բաները լսեցին,* 2 *միաբանութեամբ հաւաքուեցան՝ որպէսզի Յեսուի
եւ Իսրայէլի դէմ պատերազմին:*

3 *Գաբաւոնի բնակիչներն ալ լսեցին ինչ որ Յեսու Երիքովի ու Գայիի ըրեր էր.* 4 *բայց
իրենք խորամանկութեամբ վարուեցան: Գացին պաշարներ պատրաստեցին, եւ իրենց
էշերուն վրայ մաշած քուրձեր ու մաշած, ճեղքուած եւ [ա]կարկտնուած գինիի տիկեր [բ]դրին.*
5 *իրենց ոտքերուն կօշիկները մաշած ու կարկտնուած էին, եւ իրենց վրայի հանդերձներն
ալ մաշած էին. իրենց պաշար առած ամբողջ հացը չորցած ու մգլոտած էր:* 6 *Յետոյ
Յեսուի բանակավայրը գացին՝ Գաղգաղայի մէջ, եւ անոր ու Իսրայէլի մարդոց ըսին.
«Մենք հեռաւոր երկրէ կու գանք. ուստի հիմա մեզի հետ դաշի՛նք կնքեցէք»:* 7 *Բայց
Իսրայէլի մարդիկը այդ Խեւացիներուն ըսին. «Թերեւս դուք մեր մէջ բնակիք, ձեզի հետ
ի՞նչպէս դաշինք կնքենք»:* 8 *Իսկ անոնք Յեսուի ըսին. «Մենք քու ծառաներդ ենք»: Յեսու
անոնց ըսաւ. «Դուք ո՞վ էք, եւ ուրկէ՞ կու գաք»:* 9 *Անոնք ալ անոր ըսին. «Քու ծառաներդ
շատ հեռաւոր երկրէ եկած են, քու Աստուծոյդ՝ Եհովայի անունին համար, քանի որ անոր
համբաւը ու Եգիպտոսի մէջ բոլոր ըրածները լսեցինք,* 10 *նաեւ անոր բոլոր ըրածները
Յորդանանի միւս կողմը բնակող Ամորհացիներուն երկու թագաւորներուն՝ Եսեբոնի Սեհոն
թագաւորին, եւ Աստարովթ բնակող Բասանի Ովգ թագաւորին:* 11 *Ուստի մեր երէցներն ու
մեր երկրին բոլոր բնակիչները մեզի ըսին. “Ձեզի հետ պաշա՛ր առէք ճամբորդութեան
համար, զանոնք դիմաւորելո՛ւ գացէք, եւ անոնց ըսէ՛ք. "Մենք ձեր ծառաներն ենք, հիմա
մեզի հետ դաշի՛նք կնքեցէք"□:* 12 *Այն օրը երբ մենք դուրս ելանք՝ ձեզի գալու համար, մեր
այս պաշարի հացը մեր տուներէն տա՛ք առինք. իսկ հիմա ահա՛ չորցած ու մգլոտած է:* 13
Այս գինիի տիկերը նո՛ր էին՝ երբ լեցուցինք, բայց ահա՛ ճեղքուեցան. մեր այս

[թ] *Եբր.՝ երերցուած*

[ա] *Եբր.՝ կապուած*

[բ] *Եբր.՝ առին*

հանդերձները եւ կօշիկները մաշեցան՝ շատ երկար ճամբորդութեան պատճառով»: 14
[գ]Անոնց պաշարին նայելով՝ այդ մարդիկը ընդունեցին", առանց [դ]Տէրոջ խորհուրդ"
հարցնելու: 15 Յեսու անոնց հետ խաղաղութիւն ըրաւ, եւ անոնց հետ դաշինք կնքեց որ
զանոնք ողջ թողու. համայնքին իշխաններն ալ անոնց երդում ըրին:
16 Անոնց հետ դաշինք կնքելէն երեք օր ետք լսեցին թէ անոնք իրենց հարեւաններն են
ու իրենց մէջ կը բնակին: 17 Իսրայէլի որդիները մեկնելով՝ երրորդ օրը անոնց քաղաքները
մտան. անոնց քաղաքները՝ Գաբաւոն, Կեփիրա, Բերովթ եւ Կարիաթ-Յարիմ էին: 18
Իսրայէլի որդիները զանոնք չզարկին, որովհետեւ համայնքին իշխանները անոնց երդում
ըրեր էին Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն անունով. բայց ամբողջ համայնքը իշխաններուն
դէմ տրտնջեց:
19 Բոլոր իշխանները ամբողջ համայնքին ըսին. «Մենք Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն
անունով անոնց երդում ըրինք. ուստի հիմա չենք կրնար անոնց դպչիլ: 20 Անոնց սա՛
ընենք. զանոնք ողջ թողունք, որպէսզի մեր վրայ զայրոյթ չըլլայ այն երդումին
պատճառով՝ որ անոնց ըրինք»: 21 Ուստի իշխանները անոնց ըսին. «Թող ո՛ղջ մնան, բայց
ամբողջ համայնքին փայտահատներն ու ջրկիրները ըլլան»: Ուստի փայտահատներ եւ
ջրկիրներ եղան, ինչպէս իշխանները անոնց ըսեր էին:
22 Յետոյ Յեսու զանոնք կանչեց ու անոնց խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ինչո՞ւ մեզ խաբեցիք եւ
ըսիք թէ “ձեզմէ շատ հեռու ենք□, մինչդեռ մեր մէջ կը բնակիք: 23 Ուրեմն դուք հիմա
անիծեալ էք, ու իմ Աստուծոյս տան համար ձեզմէ ստրուկ – փայտահատ եւ ջրկիր – թող
չպակսի»: 24 Անոնք ալ Յեսուի պատասխանեցին. «Որովհետեւ քու ծառաներուդ
ստուգապէս հաղորդուեցաւ թէ քու Աստուածդ՝ Եհովան, իր ծառային՝ Մովսէսի
պատուիրեր էր այս ամբողջ երկիրը ձեզի տալ եւ այս երկրին բոլոր բնակիչները ձեր
առջեւէն բնաջնջել. ուստի մենք ձեր պատճառով մեր անձերուն համար շատ վախցանք, ու
այս արարքը ըրինք: 25 Ահա՛ հիմա քու ձեռքդ ենք. ըրէ՛ ինչ որ [ե]քեզի հաճելի եւ ուղիղ կը
թուի" ընել մեզի»: 26 Ուստի անոնց այնպէս ըրաւ. զանոնք Իսրայէլի որդիներուն ձեռքէն
ազատեց, որպէսզի զանոնք չմեռցնեն: 27 Յեսու նոյն օրը զանոնք փայտահատ ու ջրկիր
ըրաւ, որպէսզի մինչեւ այսօր ծառայեն համայնքին եւ Տէրոջ զոհասեղանին՝ Տէրոջ
ընտրելիք տեղը:

ԱՄՈՐՀԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՊԱՐՏՈՒԻՆ

10

Երբ Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ թագաւորը լսեց թէ Յեսու Գային գրաւեց ու զայն
աւերեց, թէ Գայիի եւ անոր թագաւորին ըրաւ այնպէս՝ ինչպէս Երիքովի ու անոր
թագաւորին ըրեր էր, եւ թէ Գաբաւոնի բնակիչները Իսրայելացիներուն հետ խաղաղութիւն
ըրին ու անոնց մէջ են, 2 ինք եւ իր ժողովուրդը չափազանց վախցան, քանի որ Գաբաւոն
թագաւորանիստ քաղաքի մը պէս մեծ քաղաք մըն էր. ան Գայիէն մեծ էր, ու անոր բոլոր
մարդիկը զօրաւոր էին: 3 Հետեւաբար Երուսաղէմի Ադոնիսեդեկ թագաւորը՝ Քեբրոնի
Հոհամ թագաւորին, Յերիմութի Փիրամ թագաւորին, Լաքիսի Յափիէ թագաւորին ու
Էգղոնի Դաբիր թագաւորին մարդ ղրկեց՝ ըսելով. 4 «Իմ քո՛վս բարձրացէք եւ ինծի՛
օգնեցէք, որպէսզի Գաբաւոնը զարնենք. քանի որ Յեսուի հետ ու Իսրայէլի որդիներուն

[գ] *Կամ՝ Իսրայէլի մարդիկը անոնց պաշարէն առին*

[դ] *Եբր.՝ Տէրոջ բերանը*

[ե] *Եբր.՝ աչքերուդ լաւ եւ ուղիղ է*

*հետ խաղաղութիւն ըրաւ»: 5 Ուստի Ամորհացիներուն հինգ թագաւորները, Երուսաղէմի
թագաւորը, Քեբրոնի թագաւորը, Յերիմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորն ու Էգղոնի
թագաւորը հաւաքուեցան, եւ իրենք ու իրենց բոլոր բանակները բարձրացան, Գաբաւոնի
դիմաց բանակեցան եւ անոր դէմ պատերազմեցան:*

*6 Գաբաւոնի մարդիկը Յեսուի մարդ ղրկեցին՝ Գաղգաղայի բանակավայրը, ըսելով.
«Քու ծառաներէդ ձեռքդ մի՛ քաշեր, շուտո՛վ մեր քով բարձրացիր, ազատէ՛ մեզ եւ օգնէ՛
մեզի. քանի որ լեռնաբնակ Ամորհացիներուն բոլոր թագաւորները մեզի դէմ
հաւաքուեցան»: 7 Ուստի Յեսու Գաղգաղայէն բարձրացաւ, ինք եւ իրեն հետ ամբողջ
պատերազմի ժողովուրդը, բոլոր զօրաւոր կտրիճները: 8 Տէրը Յեսուի ըսաւ. «Անոնցմէ մի՛
վախնար, քանի զանոնք քու ձեռքդ մատնեցի. անոնցմէ ո՛չ մէկը պիտի կարենայ առջեւդ
կայնիլ»: 9 Յեսու Գաղգաղայէն ամբողջ գիշերը [ա]քալելով՝ յանկարծակի անոնց վրայ
հասաւ: 10 Տէրը զանոնք խուճապի մատնեց Իսրայէլի առջեւ, որ զանոնք Գաբաւոնի մօտ
մեծ [բ]պարտութեան մատնեց", զանոնք Բեթորոն բարձրացող ճամբային վրայ հալածեց, եւ
զանոնք մինչեւ Ազեկա ու Մակեդա զարկաւ: 11 Երբ անոնք Իսրայէլի առջեւէն կը
փախչէին եւ Բեթորոնի [գ]զառիվայրէն կ'իջնէին", Տէրը անոնց վրայ երկինքէն կարկուտի
մեծ քարեր նետեց մինչեւ Ազեկա, ու մեռան: Կարկուտի քարերէն մեռնողները՝ Իսրայէլի
որդիներուն սուրով մեռցուցածներէն շատ էին:*

*12 Այն ատեն Յեսու Տէրոջ հետ խօսեցաւ, այն օրը երբ Տէրը Ամորհացիները Իսրայէլի
որդիներուն [դ]ձեռքը մատնեց, եւ Իսրայէլի [ե]առջեւ ըսաւ. «Արե՛ւ, Գաբաւոնի՛ դիմաց [զ]կեցիր.
իսկ դուն՝ լուսի՛ն՝ Այեղոնի՛ հովիտին դիմաց»: 13 Ուստի արեւը [է]կեցաւ եւ լուսինը իր տեղը
[ը]մնաց մինչեւ որ ազգը իր թշնամիներէն վրէժ առաւ: Միթէ ասիկա Ուղիղին գիրքին մէջ
գրուած չէ՞. արեւը երկինքին մէջտեղը [թ]մնաց, ու լման մէկ օրուան չափ մայր մտնելու
չփութաց: 14 Ատոր պէս օր չեղաւ, ո՛չ անկէ առաջ եւ ո՛չ անկէ ետք, երբ Տէրը մարդու մը
խօսքը մտիկ ըրաւ. որովհետեւ Տէրը Իսրայէլի համար պատերազմեցաւ:*

ՅԵՍՈՒ ԳԵՐԻ Կ'ԱՌՆԷ ՀԻՆԳ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐ

*15 Ապա Յեսու եւ իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը Գաղգաղա՝ բանակավայրը
վերադարձան: 16 Հինգ թագաւորները փախան ու Մակեդա՝ քարայրին մէջ պահուըտեցան:
17 Ուստի Յեսուի իմացուցին. «Այդ հինգ թագաւորները Մակեդա գտնուեցան՝ քարայրին*

[ա] *Եբր.՝ բարձրանալով*

[բ] *Եբր.՝ հարուածով զարկաւ*

[գ] *Եբր.՝ զառիվայրն էին*

[դ] *Եբր.՝ առջեւ*

[ե] *Եբր.՝ աչքերուն*

[զ] *Եբր.՝ լուռ կեցիր*

[է] *Եբր.՝ լուռ կեցաւ*

[ը] *Եբր.՝ կանգ առաւ*

[թ] *Եբր.՝ կանգ առաւ*

մէջ պահուըտած»: 18 Յեսու ըսաւ. «Քարայրին բացուածքը մե՛ծ քարեր գլորեցէք եւ անոր
քով մարդի՛կ դրէք, որպէսզի զանոնք պահպանեն: 19 Բայց դուք մի՛ կենաք. ձեր
թշնամիները հետապնդեցէ՛ք ու անոնց վերջամնացները զարկէ՛ք. անոնց մի՛ թոյլատրէք
որ իրենց քաղաքները մտնեն, քանի Տէրը՝ ձեր Աստուածը զանոնք ձեր ձեռքը մատնեց»:
20 Երբ Յեսու Իսրայէլի որդիներուն հետ աւարտեց զանոնք յոյժ մեծ պարտութեան
մատնելը՝ մինչեւ որ զանոնք հատցուց, անոնցմէ [d] մնացած վերապրողները պարսպապատ
քաղաքներու մէջ մտան: 21 Ամբողջ ժողովուրդը խաղաղութեամբ Յեսուի վերադարձաւ,
Մակեդա՝ բանակավայրը, եւ Իսրայէլի որդիներուն դէմ ո՛չ մէկը իր լեզուն շարժեց:
22 Յետոյ Յեսու ըսաւ. «Քարայրին բերա՛նը բացէք, քարայրէն այդ հինգ թագաւորները
հանեցէ՛ք ու ինծի՛ բերէք»: 23 Այդպէս ալ ըրին. քարայրէն այդ հինգ թագաւորները –
Երուսաղէմի թագաւորը, Քեբրոնի թագաւորը, Յերիմութի թագաւորը, Լաքիսի թագաւորն
ու Էգղոնի թագաւորը – հանեցին եւ անոր տարին: 24 Երբ այս թագաւորները Յեսուի
առջեւ ելան, Յեսու Իսրայէլի բոլոր մարդիկը կանչեց, ու իրեն հետ գացող
պատերազմիկներու մեծաւորներուն ըսաւ. «Մօտեցէ՛ք եւ ձեր ոտքերը այս թագաւորներուն
վիզերո՛ւն վրայ դրէք»: Անոնք ալ մօտեցան ու իրենց ոտքերը անոնց վիզերուն վրայ դրին:
25 Յեսու անոնց ըսաւ. «Մի՛ վախնաք եւ մի՛ զարհուրիք, ուժովցէ՛ք ու քա՛ջ եղէք. քանի որ
Տէրը ա՛յսպէս պիտի ընէ ձեր բոլոր թշնամիներուն, որոնց դէմ դուք պիտի
պատերազմիք»: 26 Ապա Յեսու զանոնք զարկաւ, զանոնք մեռցուց, եւ զանոնք հինգ ծառէ
կախեց. ծառերուն վրայ մինչեւ իրիկուն կախուած մնացին: 27 Արեւին մայր մտնելու
ատենը Յեսու հրամայեց որ զանոնք ծառերէն իջեցնեն ու զանոնք նետեն քարայրին մէջ՝
ուր պահուըտած էին: Քարայրին բացուածքը մեծ քարեր դրին, որոնք կը կենան մինչեւ
այսօր:

ՅԵՍՈՒ ԿԸ ԳՐԱՒԷ ԱՒԵԼԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐ

28 Յեսու նոյն օրը Մակեդան ալ գրաւեց. զայն սուրի բերանէ անցուց, անոր թագաւորն
ու անոր մէջ գտնուած բոլոր անձերը անճիտեց, եւ ո՛չ մէկ վերապրող թողուց: Մակեդայի
թագաւորին ալ ըրաւ այնպէս՝ ինչպէս Երիքովի թագաւորին ըրեր էր:
29 Յետոյ Յեսու եւ իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը՝ Մակեդայէն Լեբնա անցան, ու
Լեբնայի դէմ պատերազմեցան: 30 Տէրը զայն ալ անոր թագաւորով Իսրայէլի ձեռքը
մատնեց: Զայն ու անոր մէջ գտնուած բոլոր անձերը սուրի բերանէ անցուցին եւ ո՛չ մէկ
վերապրող թողուցին: Անոր թագաւորին ըրին այնպէս՝ ինչպէս Երիքովի թագաւորին ըրեր
էին:
31 Ապա Յեսու ու իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը՝ Լեբնայէն Լաքիս անցան, եւ անոր
դիմաց բանակելով՝ անոր դէմ պատերազմեցան: 32 Տէրը Լաքիսը Իսրայէլի ձեռքը
մատնեց, ու երկրորդ օրը զայն գրաւելով՝ զայն եւ անոր մէջ գտնուած բոլոր անձերը սուրի
բերանէ անցուցին, ինչպէս Լեբնայի ըրեր էին:
33 Այն ատեն Գազերի Հորամ թագաւորը բարձրացաւ՝ Լաքիսի օգնելու: Յեսու զայն ու
անոր ժողովուրդը զարկաւ, այնպէս որ անոնցմէ ո՛չ մէկ վերապրող մնաց:
34 Յետոյ Յեսու եւ իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը՝ Լաքիսէն Էգղոն անցան, ու անոր
դիմաց բանակելով՝ անոր դէմ պատերազմեցան: 35 Նոյն օրը զայն գրաւելով՝ սուրի
բերանէ անցուցին, եւ Յեսու նոյն օրը անոր մէջ գտնուած բոլոր անձերը անճիտեց,
ինչպէս Լաքիսի ըրեր էր:
36 Ապա Յեսու ու իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը՝ Էգղոնէն Քեբրոն բարձրացան, եւ անոր

[d] Եբր.՝ վերապրած

դէմ պատերազմեցան: 37 Զայն գրաւելէ ետք՝ սուրի բերանէ անցուցին զայն, անոր
թագաւորը, անոր բոլոր քաղաքներն ու անոր մէջ գտնուած բոլոր անձերը, եւ ո՛չ մէկ
վերապրող թողուցին, ինչպէս Էգղոնի ըրեր էին. այսպէս զայն ու անոր մէջ գտնուած
բոլոր անձերը անճիտեցին:

38 Յետոյ Յեսու եւ իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը՝ Դաբիր վերադարձան ու անոր դէմ
պատերազմեցան: 39 Զայն, անոր թագաւորը եւ անոր բոլոր քաղաքները գրաւեցին,
զանոնք սուրի բերանէ անցուցին ու անոր մէջ գտնուած բոլոր անձերը անճիտեցին, եւ ո՛չ
մէկ վերապրող թողուցին. ինչպէս Քեբրոնի ըրեր էին, եւ ինչպէս Լեբնայի ու անոր
թագաւորին ըրեր էին, նոյնպէս ալ Դաբիրի եւ անոր թագաւորին ըրին:

40 Յեսու ամբողջ երկիրը զարկաւ.– լեռնակողմը, հարաւային կողմը, դաշտագետինը
եւ լեռներուն ստորոտը, նաեւ անոնց բոլոր թագաւորները. ո՛չ մէկ վերապրող թողուց,
հապա ամէն շնչաւոր անճիտեց, ինչպէս Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը պատուիրեր էր: 41
Յեսու զանոնք զարկաւ Կադէս-Բառնեայէն մինչեւ Գազա, եւ ամբողջ Գոսոմի երկիրը՝
մինչեւ Գաբաւոն: 42 Յեսու մէկ անգամէն գրաւեց այս բոլոր թագաւորներն ու անոնց
երկիրը, քանի որ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը կը պատերազմէր Իսրայէլի համար: 43
Յետոյ Յեսու եւ իրեն հետ ամբողջ Իսրայէլը Գաղգաղա՝ բանակավայրը վերադարձան:

ՅԵՍՈՒ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՅԱԲԻՆԻ ԵՒ ԱՆՈՐ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

11

Երբ Հասորի Յաբին թագաւորը այս բաները լսեց, Մադոնի Յոբաբ թագաւորին,
Սամրոնի թագաւորին, Աքսափի թագաւորին, 2 ու հիւսիսային լեռները, Քեներէթի
հարաւային դաշտը, դաշտագետինը, եւ արեւմտեան կողմը՝ Դովրի բարձունքին վրայ եղող
թագաւորներուն, 3 արեւելեան ու արեւմտեան կողմը եղող Քանանացիներուն,
Ամորհացիներուն, Քետացիներուն, Փերեզացիներուն ու լեռնաբնակ Յեբուսացիներուն, եւ
Հերմոնի ստորոտը՝ Մասփայի երկիրը եղող Խեւացիներուն մարդ ղրկեց: 4 Անոնք ալ
իրենց բոլոր բանակներով դուրս ելան – շատ ժողովուրդով՝ ծովեզերքի աւազին չափ
բազմաթիւ, յոյժ շատ ձիերով ու կառքերով: 5 Երբ այս բոլոր թագաւորները իրարու
հանդիպեցան, գացին եւ Մառոնի ջուրին քով միասին բանակեցան, որպէսզի Իսրայէլի
դէմ պատերազմին:

6 Տէրը Յեսուի ըսաւ. «[ա]Անոնցմէ մի՛ վախնար, քանի որ վաղը՝ այս ատեն՝ ես անոնց
բոլորը Իսրայէլի առջեւ մեռցուելու պիտի մատնեմ. անոնց ձիերուն ջիղերը պիտի կտրես
ու կառքերն ալ կրակով պիտի այրես»: 7 Ուստի Յեսու, եւ իրեն հետ ամբողջ պատերազմի
ժողովուրդը, յանկարծակի անոնց վրայ հասան Մառոնի ջուրին քով, եւ անոնց վրայ
[բ]յարձակեցան: 8 Տէրը զանոնք Իսրայէլի ձեռքը մատնեց, որ զանոնք զարկաւ ու զանոնք
հալածեց մինչեւ Մեծն Սիդոն, մինչեւ Մասրեփոթ-Մայիմ, եւ մինչեւ Մասփայի հովիտը՝
դէպի արեւելք. զանոնք զարկին՝ մինչեւ որ անոնցմէ ո՛չ մէկ վերապրող թողուցին: 9
Յեսու անոնց ըրաւ այնպէս՝ ինչպէս Տէրը իրեն հրամայեր էր. անոնց ձիերուն ջիղերը
կտրեց, ու կառքերը կրակով այրեց:

10 Այդ ատեն Յեսու վերադարձաւ, Հասորը գրաւեց եւ անոր թագաւորը սուրով
[գ]մեռցուց, որովհետեւ առաջ՝ Հասոր այդ բոլոր թագաւորութիւններուն գլուխն էր: 11 Անոր

[ա] Եբր.՝ Անոնց երեսէն

[բ] Եբր.՝ ինկան

[գ] Եբր.՝ զարկաւ

մէջ գտնուած բոլոր անձերը սուրի բերանէ անցուցին եւ անճիտեցին. ո՛չ մէկ շնչաւոր
մնաց, ու Հասորը կրակով այրեց: 12 Յեսու այդ թագաւորներուն բոլոր քաղաքները
գրաւեց, անոնց բոլոր թագաւորները բռնեց եւ զանոնք սուրի բերանէ անցընելով անճիտեց,
ինչպէս Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս պատուիրեր էր: 13 Սակայն Իսրայէլ ո՛չ մէկը այրեց այն
քաղաքներէն՝ որ իրենց [դ]հողաբլուրներուն վրայ կը կենային, բացի Հասորէն. Յեսու միայն
զայն այրեց: 14 Իսրայէլի որդիները իրենց համար կողոպտեցին այդ քաղաքներուն
ամբողջ աւարը եւ անասունները, իսկ բոլոր մարդիկը սուրի բերանէ անցուցին, մինչեւ որ
զանոնք բնաջնջեցին եւ ո՛չ մէկ շնչաւոր թողուցին: 15 Ինչպէս Տէրը իր ծառային՝
Մովսէսի պատուիրեր էր, նոյնպէս ալ Մովսէս Յեսուի պատուիրեց, ու Յեսու այնպէս ըրաւ.
Տէրոջ Մովսէսի բոլոր պատուիրածներէն ոչինչ զանց ըրաւ:

ՅԵՍՈՒԻ ԳՐԱՒԱԾ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ

16 Յեսու այդ ամբողջ երկիրը առաւ.— լեռնակողմը, ամբողջ հարաւային կողմը,
ամբողջ Գոսոմի երկիրը, դաշտագետինը եւ դաշտը, ու Իսրայէլի լեռը եւ անոր
դաշտագետինը, 17 Սէիր բարձրացող Քալակ լեռնէն մինչեւ Լիբանանի հովիտին մէջ
եղող Բահաղ-Գադը՝ Հերմոն լերան ստորոտը. անոնց բոլոր թագաւորները բռնեց, զանոնք
զարկաւ եւ զանոնք մեռցուց: 18 Յեսու այս բոլոր թագաւորներուն դէմ երկար ժամանակ
պատերազմեցաւ: 19 Գաբաւոնի մէջ բնակող Խեւացիներէն զատ՝ Իսրայէլի որդիներուն
հետ խաղաղութիւն ընող ո՛չ մէկ քաղաք կար. բոլորն ալ պատերազմով առնուեցան: 20
Արդարեւ անոնց սիրտին կարծրանալն ու պատերազմով Իսրայէլի հանդիպիլը Տէրոջմէն
եղաւ, որպէսզի զանոնք նզովէ, այսինքն առանց ողորմութեան զանոնք բնաջնջէ, ինչպէս
Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:
21 Այդ ատեն Յեսու գնաց ու լեռներէն – Քեբրոնէն, Դաբիրէն, Անաբէն, Յուդայի բոլոր
լեռներէն եւ Իսրայէլի բոլոր լեռներէն – Ենակիմները կոտորեց. Յեսու զանոնք իրենց
քաղաքներով միասին անճիտեց: 22 Իսրայէլի որդիներուն երկրին մէջ Ենակիմներէն ո՛չ
մէկը մնաց. միայն Գազայի, Գէթի ու Ասեդովթի մէջ անոնցմէ մնացին:
23 Այսպէս՝ Յեսու ամբողջ երկիրը գրաւեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի ըսեր էր: Յեսու
զայն Իսրայէլի ժառանգութիւն տուաւ՝ անոնց տոհմերուն բաժիններուն համեմատ, ու
երկիրը պատերազմէն հանդարտեցաւ:

ՄՈՎՍԷՍԷՆ ՊԱՐՏՈՒԱԾ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐ

12

Ահա՛ւասիկ այդ երկրին թագաւորները, որ Իսրայէլի որդիները զարկին եւ անոնց
երկրին տիրացան՝ Յորդանանի միւս կողմը, դէպի արեւելք, Առնոն վտակէն մինչեւ
Հերմոն լեռը՝ արեւելեան կողմին ամբողջ դաշտով.— 2 Ամորհացիներուն Սեհոն
թագաւորը, որ Եսեբոն կը բնակէր, Գաղաադի կէսին վրայ կը տիրէր, Առնոն վտակին
եզերքը եղող Արոէրէն ու ձորին մէջտեղէն մինչեւ Ամմոնի որդիներուն սահմանը եղող
Յաբոկ վտակը. 3 նաեւ դաշտին վրայ կը տիրէր, մինչեւ Քենէրէթի ծովը՝ դէպի արեւելք, ու
մինչեւ դաշտին ծովը՝ այսինքն Աղի ծովը՝ արեւելեան կողմը, Բեթեսիմոթի ճամբան,
իսկ հարաւային կողմը՝ Ասեդովթ-Փասգայի ստորոտը: 4 Ահա՛ւասիկ հսկաներու
մնացորդէն Բասանի Ովգ թագաւորին հողամասը. ան Աստարովթի եւ Եդրայիի մէջ կը
բնակէր, 5 ու Հերմոն լերան, Սելքայի եւ ամբողջ Բասանի վրայ կը տիրէր՝ մինչեւ
Գեսուրացիներուն ու Մաքաթացիներուն հողամասը, նաեւ Գաղաադի կէսին վրայ, որ

[դ] Եբր.՝ հողակոյտերուն

եսեբոնի Սեհոն թագաւորին հողամասն էր: 6 Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս ասոնք զարկաւ
Իսրայէլի որդիներուն հետ, եւ Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս ասոնց երկիրները իբր ստացուածք
տուաւ Ռուբէնեաններուն, Գադեաններուն ու Մանասէի կէս տոհմին:

ՅԵՍՈՒԷՆ ՊԱՐՏՈՒԱԾ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐ

7 Ահա՛ւասիկ այդ երկրին թագաւորները, որ Յեսու եւ Իսրայէլի որդիները զարկին
Յորդանանի այս կողմը՝ դէպի արեւմուտք, Լիբանանի հովիտին մէջ եղող Բահաղ-Գադէն
մինչեւ Քալակ լեռը, որ դէպի Սէիր կը բարձրանայ (Յեսու Իսրայէլի տոհմերուն իբր
ստացուածք տուաւ՝ իրենց բաժիններուն համեմատ՝ 8 լեռնակողմը, դաշտագետինը,
դաշտերուն մէջ, լեռներուն ստորոտները, անապատը եւ հարաւային կողմը բնակող
Քետացիներուն, Ամորհացիներուն, Քանանացիներուն, Փերեզացիներուն, Խեւացիներուն եւ
Յեբուսացիներուն երկիրները).— 9 Երիքովի թագաւորը՝ մէկ, Բեթէլի քով եղող Գայիի
թագաւորը՝ մէկ, 10 Երուսաղէմի թագաւորը՝ մէկ, Քեբրոնի թագաւորը՝ մէկ, 11 Յերիմութի
թագաւորը՝ մէկ, Լաքիսի թագաւորը՝ մէկ, 12 Էգղոնի թագաւորը՝ մէկ, Գազերի թագաւորը՝
մէկ, 13 Դաբիրի թագաւորը՝ մէկ, Գադերի թագաւորը՝ մէկ, 14 Հորմայի թագաւորը՝ մէկ,
Արադի թագաւորը՝ մէկ, 15 Լեբնայի թագաւորը՝ մէկ, Ոդողոմի թագաւորը՝ մէկ, 16
Մակեդայի թագաւորը՝ մէկ, Բեթէլի թագաւորը՝ մէկ, 17 Թափուայի թագաւորը՝ մէկ, Ոփերի
թագաւորը՝ մէկ, 18 Ափէկի թագաւորը՝ մէկ, Լասարոնի թագաւորը՝ մէկ, 19 Մադոնի
թագաւորը՝ մէկ, Հասորի թագաւորը՝ մէկ, 20 Սամրոն-Մառոնի թագաւորը՝ մէկ, Աքսափի
թագաւորը՝ մէկ, 21 Թանաքի թագաւորը՝ մէկ, Մակեդդովի թագաւորը՝ մէկ, 22 Կադէսի
թագաւորը՝ մէկ, Կարմեղոս եղած Յեկնամի թագաւորը՝ մէկ, 23 Դովրի բարձունքին վրայ
եղած Դովրի թագաւորը՝ մէկ, Գաղգաղա եղած Գոյիմի թագաւորը՝ մէկ, 24 Թերսայի
թագաւորը՝ մէկ. այս բոլոր թագաւորներուն թիւը՝ երեսունմէկ էր:

ԴԵՌ ՉԱՌՆՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐՆԵՐ

13

Երբ Յեսու ծերացաւ եւ [ա]տարիքը յառաջացաւ", Տէրը անոր ըսաւ. «Դուն ծերացար ու
տարիքդ յառաջացաւ, բայց տակաւին յոյժ շատ երկիր կը մնայ տիրանալու: 2 Ահա՛ւասիկ
մնացած երկիրը.— Փղշտացիներուն բոլոր շրջանները եւ ամբողջ Գեսուրը, 3 Եգիպտոսի
դիմաց եղող Սիովրէն մինչեւ Քանանացիներուն սեպուած Ակկարոնի հողամասը՝ դէպի
հիւսիս, այսինքն՝ Փղշտացիներուն հինգ նախարարութիւնները, Գազացիներուն,
Ազովտացիներուն, Ասկաղոնացիներուն, Գեթացիներուն, ու Ակկարոնացիներուն, նաեւ
Աւացիներուն երկիրը: 4 Հարաւային կողմէն՝ Քանանացիներուն ամբողջ երկիրն ու
Սիդոնացիներու Մէարան, մինչեւ Ափէկ ու մինչեւ Ամորհացիներուն հողամասը. 5
Գեբաղացիներուն երկիրը եւ ամբողջ Լիբանանը, դէպի արեւելք, Հերմոն լերան ստորոտը
եղող Բահաղ-Գադէն մինչեւ Եմաթի մուտքը. 6 բոլոր լեռնաբնակները՝ Լիբանանէն մինչեւ
Մասրեփոթ-Մայիմ, բոլոր Սիդոնացիները: Ե՛ս զանոնք պիտի վտարեմ Իսրայէլի
որդիներուն առջեւէն. դուն միայն այս երկիրը իբր ժառանգութիւն վիճակով բաժնէ
Իսրայելացիներուն, ինչպէս քեզի պատուիրեցի»:

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

7 «Ուստի հիմա այս երկիրը իբր ժառանգութիւն բաժնէ՛ ինը տոհմին ու Մանասէի կէս

[ա] Եբր.՝ օրերը գացին

տոհմին»: 8 Արդարեւ Ռուբէնեաններն ու Գադեանները անոր միւս կէսին հետ ստացան իրենց ժառանգութիւնը, որ Մովսէս անոնց տուաւ Յորդանանի միւս կողմը՝ դէպի արեւելք, Տէրոջ ծառային Մովսէսի տուածին համեմատ.– 9 Առնոն վտակին եզերքը եղող Արոէրէն, ձորին մէջտեղը եղող քաղաքէն եւ ամբողջ Մեդաբայի լեռնադաշտէն մինչեւ Դեբոն. 10 Եսեբոնի մէջ թագաւորող Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին բոլոր քաղաքները՝ մինչեւ Ամմոնի որդիներուն հողամասը. 11 Գաղաադը, Գեսուրացիներուն ու Մաքաթացիներուն հողամասը, ամբողջ Հերմոն լեռը եւ ամբողջ Բասանը՝ մինչեւ Սելքա. 12 Բասանի մէջ՝ Ովգի ամբողջ թագաւորութիւնը, որ Աստարովթի ու Եդրայիի մէջ կը թագաւորէր եւ հսկաներու մնացորդէն ի՛նք մնացած էր. բայց Մովսէս զանոնք զարկաւ ու վտարեց: 13 Սակայն Իսրայէլի որդիները Գեսուրացիներն ու Մաքաթացիները չվտարեցին. ուստի Գեսուրացիներն ու Մաքաթացիները մինչեւ այսօր Իսրայելացիներուն մէջ կը բնակին: 14 Միայն Ղեւիի տոհմին ժառանգութիւն չտուաւ. անոր ժառանգութիւնը Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն մատուցանուած պատարագներն են, ինչպէս անոր ըսեր էր:

ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

15 Մովսէս Ռուբէնի որդիներուն տոհմին ժառանգութիւն տուաւ՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ: 16 Անոնց հողամասը՝ Առնոն վտակին եզերքը եղող Արոէրէն, ու ձորին մէջտեղը եղող քաղաքէն մինչեւ Մեդաբայի քով՝ ամբողջ լեռնադաշտը եղաւ, 17 նաեւ Եսեբոնը եւ անոր լեռնադաշտին բոլոր քաղաքները՝ Դեբոն, Բամոթ-Բահաղ, Բեթ-Բահաղ-Մէոն, 18 Յասսա, Կադեմոթ, Մեփայաթ, 19 Կարիաթեմ, Սեբամա, Սարեթ-Սահառ՝ [ա]եմակ լերան վրայ, 20 Բեթփէովր, Ասեդովթ-Փասգա, Բեթեսիմոթ, 21 լեռնադաշտին բոլոր քաղաքներն ու Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին ամբողջ թագաւորութիւնը, որ Եսեբոնի մէջ կը թագաւորէր: Մովսէս զայն զարկաւ Մադիամի իշխաններուն՝ Եւիի, Ռոկոմի, Սուրի, Ուրի եւ Ռոբէի հետ, որոնք Սեհոնի [բ]նախարարներն էին ու այդ երկրին մէջ կը բնակէին: 22 Իսրայէլի որդիները Բէովրեան Բաղաամ դիւթն ալ սուրով մեռցուցին՝ իրենց միւս մեռցուցածներուն հետ: 23 Յորդանանը՝ իր եզերքով՝ Ռուբէնի որդիներուն սահմանը եղաւ: Ա՛յս է Ռուբէնի որդիներուն ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ, այս քաղաքներն ու անոնց աւանները:

ԳԱԴԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

24 Մովսէս Գադի տոհմին, Գադի որդիներուն, ժառանգութիւն տուաւ՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ: 25 Անոնց հողամասը՝ Յազեր, բոլոր Գաղաադի քաղաքները եւ Ամմոնի որդիներուն երկրին կէսը եղաւ՝ մինչեւ Արոէր, որ Ռաբբայի դիմաց է, 26 նաեւ Եսեբոնէն մինչեւ Մասփայի Ռամովթը ու Բոտանիմ, եւ Մանայիմէն մինչեւ Դաբիրի սահմանը, 27 իսկ հովիտին մէջ՝ Բեթարամ, Բեթնամրա, Սոկքովթ ու Սափոն՝ Եսեբոնի Սեհոն թագաւորին թագաւորութեան մնացորդը, Յորդանանը՝ իր եզերքով՝ մինչեւ Քեներէթի ծովուն ծայրը, Յորդանանի միւս կողմը՝ դէպի արեւելք: 28 Ա՛յս է Գադի որդիներուն ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ, այս քաղաքներն ու անոնց աւանները :

ՄԱՆԱՍԷԻ ԿԷՍ ՏՈՀՄԻՆ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

[ա] Կամ՝ հովիտի

[բ] Եբր.՝ օծեալներն

29 Մովսէս Մանասէի կէս տոհմին ալ ժառանգութիւն տուաւ, որ Մանասէի որդիներուն
կէս տոհմին եղաւ՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ: 30 Անոնց հողամասը՝
Մանայիմէն սկսեալ՝ ամբողջ Բասանը եղաւ.– Բասանի Ովգ թագաւորին ամբողջ
թագաւորութիւնը, ու Յայիրի բոլոր գիւղաքաղաքները՝ որ Բասանի մէջ են, վաթսուն
քաղաք: 31 Գաղաադի կէսը, Աստարովթ ու Եդրայի, Ովգի թագաւորութեան քաղաքները՝
Բասանի մէջ, Մանասեան Մաքիրի որդիներուն եղան, այսինքն Մաքիրի որդիներուն կէսին՝
իրենց գերդաստաններուն համեմատ:
32 Ասոնք են այն քաղաքները, որ Մովսէս իբր ժառանգութիւն տուաւ Մովաբի
դաշտերուն մէջ, Երիքովի դիմաց՝ Յորդանանի միւս կողմը, դէպի արեւելք: 33 Բայց
Մովսէս Ղեւիի տոհմին ժառանգութիւն չտուաւ. անոնց ժառանգութիւնը Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածն էր, ինչպէս անոնց ըսեր էր:

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՐԿՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

14

Ահա՛ւասիկ Քանանի երկրին մէջ Իսրայէլի որդիներուն ժառանգած տեղերը, որ
Եղիազար քահանան, Նաւեան Յեսու եւ Իսրայէլի որդիներուն տոհմերուն նահապետները
իբր ժառանգութիւն տուին անոնց: 2 Ինն ու կէս տոհմերուն վիճակով տրուեցաւ անոնց
ժառանգութիւնը, ինչպէս Տէրը Մովսէսի [ա]միջոցով հրամայեր էր. 3 քանի որ Մովսէս
երկուք ու կէս տոհմերուն Յորդանանի միւս կողմը ժառանգութիւն տուեր էր, բայց անոնց
մէջ՝ Ղեւտացիներուն ժառանգութիւն տուած չէր: 4 Արդարեւ Յովսէփի որդիները երկու
տոհմ էին, Մանասէ ու Եփրեմ. հետեւաբար երկրին մէջ Ղեւտացիներուն բաժին չտուին,
հապա միայն քաղաքներ՝ բնակելու համար, նաեւ անոնց արուարձանները՝ իրենց
խաշինքին եւ ինչքին համար: 5 Իսրայէլի որդիները ըրին այնպէս՝ ինչպէս Տէրը Մովսէսի
պատուիրեր էր, ու երկիրը բաժնեցին:

ՔԵԲՐՈՆ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՔԱՂԷԲԻ

6 Յուդայի որդիները Գաղգաղայի մէջ Յեսուի ներկայացան, ու Կենեզեան Յեփոնէի
որդին՝ Քաղէբ անոր ըսաւ. «Դուն գիտես այն խօսքը, որ Տէրը Կադէս-Բառնեայի մէջ
Աստուծոյ մարդուն՝ Մովսէսի ըսաւ ինծի եւ քեզի համար: 7 Ես քառասուն տարեկան էի
երբ Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս զիս Կադէս-Բառնեայէն ղրկեց՝ երկիրը լրտեսելու համար, ու
սիրտիս մէջ եղածին համաձայն լուր բերի անոր: 8 Ինծի հետ բարձրացող եղբայրներս
ժողովուրդին սիրտը հալեցուցին. իսկ ես Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս լման հետեւեցայ: 9 Նոյն
օրը Մովսէս երդում ըրաւ՝ ըսելով. “Այն երկիրը՝ որուն վրայ ոտքերդ կոխած են, անշո՛ւշտ
քեզի ու քու որդիներուդ յաւիտեան ժառանգութիւն պիտի ըլլայ, որովհետեւ Տէրոջ՝ իմ
Աստուծոյս լման հետեւեցար□: 10 Հիմա ահա՛ Տէրը այս քառասունհինգ տարիները զիս
ողջ պահած է՝ իր ըսածին համաձայն, այն ժամանակէն ի վեր՝ երբ Տէրը այս խօսքը
Մովսէսի ըսաւ, մինչ Իսրայէլ անապատին մէջ կը քալէր. հիմա ահա՛ այսօր ութսունհինգ
տարեկան եմ, 11 եւ այսօր տակաւին ուժեղ եմ, ինչպէս էի այն օրը՝ երբ Մովսէսի զիս
ղրկեց. ինչպէս էր ոյժս այն ատեն, հիմա ալ ոյժս նոյնպէս է՝ պատերազմելու, ելլելու եւ
մտնելու համար: 12 Ուստի հիմա տո՛ւր ինծի այս լեռը, որուն համար Տէրը այդ օրը
խօսեցաւ. արդարեւ դուն այդ օրը լսեցիր թէ հոն բնակող Ենակիմները մեծ, պարսպապատ
քաղաքներ ունին. թերեւս Տէրը ինծի հետ ըլլայ, ու ես զանոնք վտարեմ, ինչպէս Տէրը

[ա] Եբր.՝ ձեռքով

ըսաւ»: 13 Յեսու զինք օրհնեց, եւ Քեբրոնը իբր ժառանգութիւն տուաւ Յեփոնեան Քաղէբի: 14 Հետեւաբար Քեբրոն մինչեւ այսօր Կենեզեան Յեփոնէի որդիին՝ Քաղէբի ժառանգութիւնը եղաւ, որովհետեւ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն լման հետեւեցաւ: 15 Քեբրոնի անունը առաջ [բ]Կարիաթ-Արբա էր, եւ այդ Արբան Ենակիմներուն մէջ մեծ մարդ մըն էր:

Ու երկիրը պատերազմէն հանդարտեցաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

15

Յուդայի որդիներուն տոհմին վիճակը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ՝ մինչեւ Եդովմի հողամասը կը հասնէր. հարաւային կողմէն՝ Սինի անապատը անոնց հարաւային սահմանին ծայրն էր:

2 Անոնց հարաւային սահմանը՝ Աղի ծովուն ծայրէն, այսինքն դէպի հարաւ նայող ծոցէն [ա]կը սկսի", 3 հարաւային կողմէն Ակրաբիմի զառիվերէն դուրս ելլելով Սին կ՚անցնի, ու հարաւային կողմէն Կադէս-Բառնեայ բարձրանալով Եսրոն կ՚անցնի. յետոյ դէպի Ադդար բարձրանալով՝ Կարկայի կողմը կը դառնայ. 4 ապա Ասեմոնէն անցնելով Եգիպտոսի վտակէն դուրս կ՚ելլէ, եւ այս սահմանը ծովը կը յանգի: Ա՛յս է ձեր հարաւային սահմանը:

5 Արեւելեան սահմանը Աղի ծովն է՝ մինչեւ Յորդանանի ծայրը:

Հիւսիսային կողմի սահմանը՝ Յորդանանի ծայրը եղող ծոցէն կը սկսի. 6 այս սահմանը մինչեւ Բեթագղա կը բարձրանայ, Բեթարաբայի հիւսիսային կողմէն կ՚անցնի, եւ այս սահմանը մինչեւ Ռուբէնեան Բահանի քարը կը բարձրանայ: 7 Յետոյ այս սահմանը Աքովրի հովիտէն Դաբիր կը բարձրանայ, հիւսիսային կողմէն կը դառնայ դէպի Գաղգաղա, որ այդ վտակին հարաւային կողմը եղող Էդովմինի զառիվերին դիմաց է: Այս սահմանը Ենսամիսի ջուրէն կ՚անցնի ու Ռովգէլի աղբիւրը կը յանգի. 8 այս սահմանը Ենովմի որդիին ձորէն կը բարձրանայ դէպի Յեբուսի՝ այսինքն Երուսաղէմի հարաւային կողմը. յետոյ այս սահմանը կը բարձրանայ մինչեւ այն լերան գագաթը, որ արեւմտեան կողմէն Ենովմի ձորին դիմաց է, իսկ հիւսիսային կողմէն Ռափայիններու հովտին ծայրն է: 9 Այս սահմանը լերան գագաթէն մինչեւ Նափթովայի ջուրին աղբիւրը կը [բ]հասնի, ու Եփրոն լերան քաղաքներէն դուրս կ՚ելլէ. ապա այս սահմանը մինչեւ Բահաղա՝ այսինքն Կարիաթ-Յարիմ կը հասնի: 10 Այս սահմանը Բահաղայէն դէպի արեւմուտք՝ Սէիրի լեռը կը դառնայ, եւ հիւսիսային կողմէն Յարիմ լերան քովէն՝ այսինքն Քեսաղոնէն կ՚անցնի, Բեթսամիւս կ՚իջնէ ու Թամնայէն կ՚անցնի: 11 Այս սահմանը Ակկարոնի քով դուրս կ՚ելլէ՝ դէպի հիւսիս. այս սահմանը Սաքարոն հասնելով՝ Բահաղա լեռնէն կ՚անցնի եւ Յաբնէլէն դուրս կ՚ելլէ. այս սահմանը ծովը կը յանգի:

12 Արեւմտեան սահմանը Մեծ ծովուն եզերքն է: Ա՛յս է Յուդայի որդիներուն հողամասը՝ շրջակայքով, իրենց գերդաստաններուն համեմատ:

ՔԱՂԷԲ ԿԸ ԳՐԱՒԷ ՔԵԲՐՈՆԸ ԵՒ ԴԱԲԻՐԸ

(Դատ. 1. 11-15)

[բ] Այսինքն՝ Արբայի քաղաքը

[ա] Եբր.՝ եղաւ

[բ] Եբր.՝ գծուի

*13 Ինչպէս Տէրը Յեսուի հրամայեր էր, Եփոնէի որդի Քաղեբի տուաւ Արբայի քաղաքը, այսինքն Քեբրոնը
բաժին տուաւ Յեփոնեան Քաղէբի՝ Յուդայի որդիներուն մէջ: 14 Քաղէբ անկէ վտարեց
Ենակի երեք որդիները՝ Սէսին, Աքիմանը եւ Թոլմին, Ենակի զաւակները: 15 Յետոյ անկէ
բարձրացաւ Դաբիրի բնակիչներուն դէմ. (Դաբիրի անունը առաջ Կարիաթ-Սեփեր էր.) 16
Քաղէբ ըսաւ. «Ո՛վ որ Կարիաթ-Սեփերը զարնէ ու զայն գրաւէ, աղջիկս՝ Աքսան անոր
պիտի տամ իբր կին»: 17 Գոթոնիէլ, Քաղէբի եղբօր՝ Կենեզի որդին, զայն գրաւեց եւ
Քաղէբ իր աղջիկը՝ Աքսան անոր տուաւ իբր կին: 18 Երբ անոր քով հասաւ, զայն դրդեց որ
իր հօրմէն արտ մը խնդրէ: Իշուն վրայէն իջաւ, ու Քաղէբ իրեն ըսաւ. «Ի՞նչ կը խնդրես»:
19 Ինք ալ պատասխանեց. «Ինծի [գ]ընծա՛յ մը տուր. քանի ինծի հարաւային երկիր մը
տուիր, ինծի [դ]ջուրի աղբիւրնե՛ր" ալ տուր»: Ուստի անոր տուաւ վերին աղբիւրներն ու
ստորին աղբիւրները:*

ՅՈՒԴԱՅԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

*20 Ահա՛ւասիկ Յուդայի որդիներուն տոհմին ժառանգութիւնը՝ իրենց
գերդաստաններուն համեմատ.–
21 Եդովմի հողամասին քով, հարաւային կողմը, Յուդայի որդիներուն տոհմին
ծայրագոյն քաղաքներն են՝ Կաբեսէէլ, Եդեր, Յագուր, 22 Կինա, Դեմոնա, Ադադա, 23
Կադէս, Հասոր, Յեթնան, 24 Զիփ, Տելէմ, Բաալոթ, 25 Հասոր-Ադաթա, [ե]Կարիոթ, Եսրոն",
այսինքն՝ Հասոր, 26 Ամամ, Սամա, Մոլադա, 27 Ասեր-Գադդա, Եսեմոն, Բեթփաղէթ, 28
Ասեր-Սուաղ, Բերսաբէ, Բազիոթիա, 29 Բահաղա, Իյիմ, Ասէմ, 30 Էլթուղադ, Քեսիլ,
Հորմա, 31 Սիկելակ, Մադմաննա, Սանսաննա, 32 Լաբաովթ, Սելհէմ, Ային ու Ռեմոն.
բոլորը՝ քսանինը քաղաք, եւ անոնց աւանները:
33 Դաշտագետինին մէջ՝ Եսթաւուղ, Սարաա, Ասնա, 34 Զանով, Ենգանիմ, Թափուա,
Ենայիմ, 35 Յերիմութ, Ոդողոմ, Սոքով, Ազեկա, 36 Սագարիմ, Ատիթայիմ եւ Գադերա (ու
Գադերոթայիմ). տասնչորս քաղաք, եւ անոնց աւանները: 37 Սենան, Ադասա,
Մագդաղգադ, 38 Դաղաան, Մասփա, Յեկթովէլ, 39 Լաքիս, Բազկաթ, Էգղոն, 40 Քաբբոն,
Լամաս, Քիթլիս, 41 Գադերոթ, Բեթդագոն, Նաամա ու Մակեդա. տասնվեց քաղաք, եւ
անոնց աւանները: 42 Լեբնա, Եթեր, Ասան, 43 Յեփթա, Ասնա, Նեսիբ, 44 Կէիլա, Աքեզիբ ու
Մարեսա. ինը քաղաք, եւ անոնց աւանները: 45 Ակկարոն՝ իր [զ]գիւղերով ու աւաններով: 46
Ակկարոնէն մինչեւ ծովը, Ասեդովթի [է]մօտերը եղող բոլոր քաղաքները՝ իրենց աւաններով:
47 Ասեդովթ՝ իր գիւղերով եւ աւաններով: Գազա՝ իր գիւղերով ու աւաններով, մինչեւ
Եգիպտոսի վտակը եւ մինչեւ Մեծ ծովը՝ իր եզերքով:
48 Լեռնակողմը՝ Սամիր, Յաթիր, Սոքով, 49 Դաննա, Կարիաթ-Սաննա, այսինքն՝
Դաբիր, 50 Անաբ, Եսթեմով, Անիմ, 51 Գոսոմ, Քողոն ու Գեղոն. տասնմէկ քաղաք, եւ անոնց
աւանները: 52 Երեբ, Դումա, Եսան, 53 Յանում, Բեթթափուա, Ափեկա, 54 Քամմատա,*

[գ] *Եբր.՝ օրհնութիւն*

[դ] *Կամ՝ ջրակոյտե՛ր*

[ե] *Կամ՝ Կարիոթ-Եսրոն*

[զ] *Եբր.՝ աղջիկներով*

[է] *Եբր.՝ ձեռքին տակ*

Կարիաթ-Արբա, այսինքն՝ Քեբրոն, ու Սիովր. ինը քաղաք, եւ անոնց աւանները: 55 Մաոն, Կարմեղոս, Զիփ, Յետտա, 56 Յեզրայէլ, Յեկդաամ, Զանով, 57 Կային, Գաբաա ու Թամնա. տասը քաղաք, եւ անոնց աւանները: 58 Աղուղ, Բեթսուր, Գեդովր, 59 Մաարաթ, Բեթանովթ ու Ելթեկոն. վեց քաղաք, եւ անոնց աւանները: 60 Կարիաթ-Բահաղ, այսինքն՝ Կարիաթ-Յարիմ, ու Ռաբբա. երկու քաղաք, եւ անոնց աւանները:

61 Անապատին մէջ՝ Բեթարաբա, Մադդին, Սեքաքա, 62 Նեբսան, Աղի քաղաքը ու Ենգադդի. վեց քաղաք, եւ անոնց աւանները:

63 Բայց Յուդայի որդիները չկրցան Երուսաղէմ բնակող Յեբուսացիները վտարել. հետեւաբար Յեբուսացիները Երուսաղէմ կը բնակին մինչեւ այսօր՝ Յուդայի որդիներուն հետ:

ԵՓՐԵՄԻ ԵՒ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՄԱՆԱՍԷԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

16

Յովսէփի որդիներուն ելած վիճակը՝ Երիքովի դիմաց եղող Յորդանանէն, Երիքովի ջուրին արեւելեան կողմէն կ’երթայ այն անապատը՝ որ Երիքովէն Բեթէլի լեռը կը բարձրանայ: 2 Սահմանը Բեթէլէն դուրս կ’ելլէ դէպի Լուզ, Ատարոթէն կ’անցնի՝ Արքիի հողամասին մօտ, 3 արեւմտեան կողմէն՝ Յեփաղթիի հողամասը կ’իջնէ, մինչեւ Ստորին Բեթորոնին հողամասը ու մինչեւ Գազեր, եւ ծովը կը յանգի: 4 Յովսէփի որդիները՝ Մանասէ ու Եփրեմ՝ ա՛յս ժառանգութիւնը առին:

ԵՓՐԵՄ

5 Եփրեմի որդիներուն հողամասը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ եղաւ: Անոնց ժառանգութեան սահմանը՝ արեւելեան կողմէն Ատարոթ-Ադար է, մինչեւ Վերին Բեթորոնը: 6 Սահմանը հիւսիսային կողմէն ծովը դուրս կ’ելլէ՝ Մաքմեթաթի մօտ. եւ այս սահմանը կը դառնայ դէպի արեւելք՝ մինչեւ Թէանթսելով, անկէ կ’անցնի արեւելեան կողմէն՝ դէպի Յանովէ, 7 Յանովէէն կ’իջնէ Ատարովթ ու Նաարա, Երիքովի կը հասնի եւ Յորդանանէն դուրս կ’ելլէ: 8 Այս սահմանը Թափուայէն Կանա վտակը կ’երթայ՝ արեւմտեան կողմէն, ու ծովը կը յանգի: Ա՛յս է Եփրեմի որդիներուն տոհմին ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ, 9 նաեւ Եփրեմի որդիներուն համար զատուած քաղաքները՝ Մանասէի որդիներուն ժառանգութեան մէջ, այս բոլոր քաղաքները՝ իրենց աւաններով:

10 Անոնք Գազեր բնակող Քանանացիները չվտարեցին. հետեւաբար Քանանացիները Եփրեմի մէջ կը բնակին մինչեւ այսօր, հարկատու հպատակներ ըլլալով:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՄԱՆԱՍԷ

17

Մանասէի տոհմին ալ վիճակ [ա]ելաւ, քանի որ ան Յովսէփի անդրանիկն էր: Մանասէի անդրանիկը՝ Մաքիր, Գաղաադի հայրը, պատերազմիկ մըն էր. ուստի Գաղաադն ու Բասանը ունեցաւ: 2 Մանասէի միւս որդիներուն ալ վիճակ ելաւ՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ.- Աբիեզերի որդիներուն, Քեղեքի որդիներուն, Ասրիէլի որդիներուն, Սիւքէմի որդիներուն, Ոփերի որդիներուն ու Սեմիդայի որդիներուն: Ասո՛նք էին Յովսէփեան

[ա] Եբր.՝ եղաւ

*Մանասէի արու [բ]զաւակները՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ: 3 Սակայն Մանասէի
որդիին՝ Մաքիրի որդիին՝ Գաղաադի որդիին՝ Ոփերի որդին Սալպաադ որդիներ չունէր,
հապա միայն աղջիկներ: Ահա՛ւասիկ անոր աղջիկներուն անունները.– Մահլա, Նուա,
Էգղա, Մեղքա ու Թերսա: 4 Ասոնք Եղիազար քահանային, Նաւեան Յեսուի եւ
իշխաններուն ներկայանալով՝ ըսին. «Տէրը Մովսէսի հրամայեց որ մեզի ժառանգութիւն
տրուի մեր եղբայրներուն մէջ»: Ուստի Յեսու՝ Տէրոջ հրամանին համաձայն՝ անոնց
ժառանգութիւն տուաւ իրենց հօր եղբայրներուն մէջ: 5 Մանասէի տասը բաժին [գ]ելաւ՝
Յորդանանի միւս կողմը եղող Գաղաադի ու Բասանի երկրէն զատ, 6 որովհետեւ
Մանասէի աղջիկները անոր որդիներուն մէջ ժառանգութիւն առին. իսկ Գաղաադի երկիրը
Մանասէի միւս որդիներուն եղաւ:*

*7 Մանասէի սահմանը [դ]Ասերէն մինչեւ Մաքմեթաթ" եղաւ, որ Սիւքէմի դիմաց է: Այս
սահմանը աջ կողմը կ՚երթայ, դէպի Թափուայի աղբիւրին քով բնակողները. 8 Թափուայի
երկիրը Մանասէի եղաւ, բայց Մանասէի սահմանին վրայ եղող Թափուա քաղաքը Եփրեմի
որդիներուն եղաւ: 9 Այս սահմանը Կանա վտակը կ՚իջնէ, վտակին հարաւային կողմէն:
Մանասէի քաղաքներուն մէջ՝ ասոնք Եփրեմի քաղաքներն են. Մանասէի հողամասը
վտակին հիւսիսային կողմն է ու ծովը կը յանգի: 10 Հարաւային կողմը՝ Եփրեմի, իսկ
հիւսիսային կողմը՝ Մանասէի ըլլալով, անոնց սահմանը ծովը եղաւ. հիւսիսային կողմը՝
Ասերի կը հասնէին, իսկ արեւելեան կողմը՝ Իսաքարի: 11 Իսաքարի ու Ասերի
հողամասերուն մէջ՝ Մանասէ ունեցաւ Բեթսանը եւ անոր [ե]գիւղերը, Յեբղաամը եւ անոր
գիւղերը, Դովրի բնակիչներն ու անոր գիւղերը, Ենդովրի բնակիչներն ու անոր գիւղերը,
Թանաքի բնակիչներն ու անոր գիւղերը, Մակեդդովի բնակիչներն ու անոր գիւղերը. այս
երեք բարձրաւանդակները: 12 Բայց Մանասէի որդիները չկրցան այս քաղաքներուն
բնակիչները վտարել. ուստի Քանանացիները կամապաշտութեամբ այդ երկրին մէջ
բնակեցան: 13 Երբ Իսրայէլի որդիները ուժովցան՝ Քանանացիներուն վրայ հարկ դրին,
բայց զանոնք իսպառ չվտարեցին:*

ԵՓՐԵՄ ԵՒ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՄԱՆԱՍԷ ԱՒԵԼԻ ՀՈՂ Կ՚ՈՒԶԵՆ

*14 Յովսէփի որդիները Յեսուի հետ խօսեցան, եւ ըսին. «Ինչո՞ւ ինծի միայն մէկ վիճակ
ու մէկ բաժին տուիր իբր ժառանգութիւն: Ես բազմաթիւ ժողովուրդ մըն եմ. քանի
Աստուած մինչեւ հիմա զիս օրհնեց»: 15 Յեսու անոնց պատասխանեց. «Եթէ դուն
բազմաթիւ ժողովուրդ ես, անտա՛ռը բարձրացիր, եւ հոն քեզի համար տե՛ղ [զ]ըրէ՝
Փերեզացիներու ու Ռափայիններու երկրին մէջ, եթէ Եփրեմի լեռը քեզի շատ նեղ է»: 16
Յովսէփի որդիները ըսին. «Լեռը մեզի համար բաւական չէ, ու հովիտի երկրին մէջ,
Բեթսանի մէջ եւ անոր գիւղերուն մէջ, ու Յեզրայէլի հովիտին մէջ բնակող բոլոր
Քանանացիները երկաթէ կառքեր ունին»: 17 Յեսու Յովսէփի տան, այսինքն Եփրեմի ու
Մանասէի հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Դուն բազմաթիւ ժողովուրդ ես, ու մեծ ոյժ ունիս. միայն*

[բ] *Եբր.՝* որդիները

[գ] *Եբր.՝* ինկաւ

[դ] *Կամ՝* Ասեր-Մաքմեթաթէն

[ե] *Եբր.՝* աղջիկները

[զ] *Եբր.՝* կտրէ

մէկ վիճակ պիտի չունենաս, 18 հապա լեռը քուկդ պիտի ըլլայ. եւ քանի ան անտառ է, զայն կտրէ՛, ու մինչեւ ծայրը քուկդ թող ըլլայ. արդարեւ դուն Քանանացիները անկէ պիտի վտարես, թէպէտ անոնք երկաթէ կառքեր ունին եւ ուժեղ են»:

ՄՆԱՑԵԱԼ ԵՐԿՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

18

Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը Սելովի մէջ համախմբուեցաւ, ու Հանդիպումի վրանը հոն [ա]կանգնեցուցին. երկիրը անոնց առջեւ նուաճուեցաւ:

2 Իսրայէլի որդիներուն մէջ եօթը տոհմ մնացած էր, որոնց բաժնուած չէր իրենց ժառանգութիւնը: 3 Ուստի Յեսու Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ. «Մինչեւ ե՞րբ անհոգ պիտի ըլլաք եւ պիտի չերթաք տիրանալու այն երկրին, որ Տէրը՝ ձեր հայրերուն Աստուածը ձեզի տուաւ: 4 Ամէն մէկ տոհմէ երե՛ք մարդ [բ]ընտրեցէք, որպէսզի զանոնք ղրկեմ. անոնք պիտի կանգնին, այդ երկրին մէջ պիտի շրջին, զայն իրենց ժառանգութեան համեմատ արձանագրեն, յետոյ ինծի գան: 5 Զայն եօթը մասի պիտի բաժնեն. Յուդա իր հողամասին մէջ պիտի կենայ՝ հարաւային կողմը, եւ Յովսէփի տունը իր հողամասին մէջ պիտի կենայ՝ հիւսիսային կողմը: 6 Ուստի երկիրը արձանագրեցէ՛ք՝ եօթը բաժինով, ու հոս՝ ինծի՛ բերէք արձանագրութիւնը, որպէսզի հոս՝ ձեզի համար վիճակ ձգեմ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն առջեւ: 7 Սակայն Ղեւտացիները ձեր մէջ բաժին չունին, որովհետեւ Տէրոջ քահանայութիւնն է անոնց ժառանգութիւնը: Իսկ Գադ, Ռուբէն եւ Մանասէի կէս տոհմը իրենց ժառանգութիւնները ստացած են Յորդանանի միւս կողմը, դէպի արեւելք. Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս իրենց տուաւ զանոնք»:

8 Այդ մարդիկը կանգնեցան ու գացին: Յեսու այդ երկիրը արձանագրելու գացողներուն պատուիրեց. «Գացէ՛ք, այդ երկրին մէջ շրջելով զայն արձանագրեցէ՛ք եւ ինծի՛ վերադարձէք, որպէսզի հոս՝ Սելովի մէջ ձեզի համար վիճակ ձգեմ Տէրոջ առջեւ»: 9 Այդ մարդիկը գացին, այդ երկրին մէջէն անցան, զայն եօթը բաժինով արձանագրեցին գիրքի մը մէջ՝ իր քաղաքներուն համեմատ, ու Յեսուի եկան՝ Սելովի բանակավայրը: 10 Յեսու Սելովի մէջ անոնց համար վիճակ ձգեց Տէրոջ առջեւ, ու հոն՝ Յեսու երկիրը բաժնեց Իսրայէլի որդիներուն՝ իրենց բաժիններուն համեմատ:

ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

11 Նախ՝ Բենիամինի որդիներուն տոհմին վիճակը ելաւ՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ: Իրենց վիճակին հողամասը՝ Յուդայի որդիներուն եւ Յովսէփի որդիներուն մէջտեղը ելաւ: 12 Անոնց հիւսիսային կողմի սահմանը Յորդանանէն [գ]կը սկսի՝. այս սահմանը հիւսիսային կողմէն Երիքովի քով կը բարձրանայ, դէպի արեւմուտք՝ լեռը կը բարձրանայ, ու Բեթաւանի անապատը կը յանգի: 13 Սահմանը անկէ Լուզ կ'անցնի, Լուզի՝ այսինքն Բեթէլի հարաւային կողմէն. այս սահմանը Ատարոթ-Ադար կ'իջնէ, որ Ստորին Բեթորոնին հարաւային կողմը եղող լերան քովն է: 14 Այս սահմանը արեւմտեան ծայրը [դ]հասնելով՝ դէպի հարաւ կը դառնայ, Բեթորոնի դիմացի լեռնէն դէպի հարաւ, ու կը յանգի

[ա] Եբր.՝ բնակեցուցին

[բ] Եբր.՝ տուէք

[գ] Եբր.՝ եղաւ

[դ] Եբր.՝ գծուելով

Կարիաթ-Բահաղ, որ Կարիաթ-Յարիմն է, Յուդայի որդիներուն քաղաքը: Ա՛յս է
արեւմտեան կողմը: 15 Հարաւային կողմը Կարիաթ-Յարիմի ծայրէն կը սկսի. սահմանը
դէպի արեւմուտք [ե]կ'երթայ եւ Նափթովայի ջուրին աղբիւրէն դուրս կ'ելլէ: 16 Այս
սահմանը՝ Ենովմի որդիին ձորին դիմացի լերան ծայրը կ'իջնէ. այս ձորը Ռափայիններու
հովիտին մէջ է՝ հիւսիսային կողմը: Սահմանը Ենովմի ձորէն կ'իջնէ դէպի հարաւ՝
Յեբուսի քովէն, ու Ռովգէլի աղբիւրը կ'իջնէ. 17 յետոյ դէպի հիւսիս հասնելով՝
Ենսամիւսէն դուրս կ'ելլէ, ապա Եդովմինի զառիվերին դիմաց եղող Գալիլովթէն դուրս
կ'ելլէ, եւ Ռուբէնեան Բահանի քարը կ'իջնէ: 18 Յետոյ Արաբայի դիմացի կողմէն դէպի
հիւսիս անցնելով՝ Արաբա կ'իջնէ: 19 Ապա այս սահմանը Բեթագղայի քովէն կ'անցնի՝
դէպի հիւսիս, եւ այս սահմանը Աղի ծովուն հիւսիսային ծոցը ու Յորդանանի հարաւային
ծայրը կը յանգի: Ա՛յս է հարաւային սահմանը: 20 Արեւելեան կողմի սահմանը
Յորդանանն է: Ա՛յս է Բենիամինի որդիներուն ժառանգութիւնը՝ իր շրջակայ
սահմաններով, անոնց գերդաստաններուն համեմատ:

21 Հետեւեալները Բենիամինի որդիներուն տոհմին քաղաքներն են՝ իրենց
գերդաստաններուն համեմատ.— Երիքով, Բեթագղա, Եմեկկասիս, 22 Բեթարաբա,
Սեմարիմ, Բեթէլ, 23 Աւիմ, Փարա, Եփրա, 24 Քեփարամոննա, Հոփնի ու Գաբա.
տասներկու քաղաք, եւ անոնց աւանները: 25 Գաբաւոն, Ռամա, Բերովթ, 26 Մասփա,
Կեփիրա, Մոսա, 27 Ռեկէմ, Յերփայէլ, Թարաղա, 28 Սելա, Էլէփ, Յեբուս, այսինքն՝
Երուսաղէմ, Գաբաաթ ու Կարիաթ. տասնչորս քաղաք, եւ անոնց աւանները: Ա՛յս է
Բենիամինի որդիներուն ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ:

ՇՄԱՒՈՆԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

19

Երկրորդ վիճակը Շմաւոնի ելաւ, Շմաւոնի որդիներուն տոհմին՝ իրենց
գերդաստաններուն համեմատ. անոնց ժառանգութիւնը Յուդայի որդիներուն
ժառանգութեան մէջ եղաւ: 2 Իրենց ժառանգութեան մէջ սա՛ քաղաքները ունեցան.—
Բերսաբէ, (Սաբէ,) Մոլադա, 3 Ասերսուաղ, Բաղա, Ասէմ, 4 Էլթուղադ, Բաթուլ, Հորմա, 5
Սիկելակ, Բեթմարքաբովթ, Ասեր-Սուսա, 6 Բեթլաբաւովթ եւ Սարուհէն. տասներեք
քաղաք, եւ անոնց աւանները: 7 Ային, Ռեմոն, Եթեր եւ Ասան. չորս քաղաք, եւ անոնց
աւանները: 8 Նաեւ այս քաղաքներուն շուրջը եղող բոլոր աւանները՝ մինչեւ [ա]Բահաղէթ-
Բէեր ու հարաւային Ռաման": Ա՛յս է Շմաւոնի որդիներուն տոհմին ժառանգութիւնը՝ իրենց
գերդաստաններուն համեմատ: 9 Շմաւոնի որդիներուն ժառանգութիւնը՝ Յուդայի
որդիներուն բաժինէն առնուեցաւ, քանի որ Յուդայի որդիներուն բաժինը շատ էր իրենց
համար. ուստի Շմաւոնի որդիներուն ժառանգութիւնը անոնց ժառանգութեան մէջ եղաւ:

ԶԱԲՈՒՂՈՆԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

10 Երրորդ վիճակը Զաբուղոնի որդիներուն ելաւ՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ:
Անոնց ժառագութեան սահմանը մինչեւ Սարիդ եղաւ. 11 անոնց սահմանը դէպի ծովը եւ
Մարաղա կը բարձրանայ, Դաբասէթ կը հասնի, ապա Յեկնամի դիմաց եղող վտակը կը
հասնի: 12 Սարիդէն դէպի արեւելք կը դառնայ՝ արեւելեան կողմը, Քասղովթ-Թաբորի

[ե] Եբր.՝ դուրս կ'ելլէ

[ա] Կամ՝ Բահաղէթ-Բէեր—Ռաման՝ հարաւային կողմէն

սահմանը, ու Դաբարաթէն դուրս ելլելով՝ Յափիէ կը բարձրանայ. 13 անկէ դէպի արեւելք
կ՚անցնի՝ Գեթքոփերէն եւ Իթագասինէն, ու Ռեմոն-Մեթոարէն եւ Նուայէն դուրս կ՚ելլէ. 14
Յետոյ այս սահմանը անոր շուրջը կը դառնայ հիւսիսային կողմէն՝ դէպի Ենաթոն, ու
Յեփթայէլի ձորը կը յանգի: 15 Նաեւ Կատտաթ, Նահաղոլ, Սամրոն, Յադելա ու Բեթլեհէմ.
տասներկու քաղաք, եւ անոնց աւանները: 16 Ա՛յս է Զաբուղոնի որդիներուն
ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ, այս քաղաքներն ու անոնց
աւանները:

ԻՍԱՔԱՐԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

17 Չորրորդ վիճակը Իսաքարի ելաւ, Իսաքարի որդիներուն՝ իրենց գերդաստաններուն
համեմատ: 18 Անոնց սահմանը [բ]կ՚երթայ դէպի Յեզրայէլ, Քասելովթ, Սունամ, 19 Ափերէմ,
Սիան, Անարէթ, 20 Ռաբբիթ, Կեսիոն, Աբէս, 21 Ռամաթ, Ենգանիմ, Ենքադդա ու
Բեթփասէս: 22 Այս սահմանը Թաբոր, Սասիմա ու Բեթսամիս կը հասնի, եւ անոնց
սահմանը Յորդանան կը յանգի. տասնվեց քաղաք, եւ անոնց աւանները: 23 Ա՛յս է
Իսաքարի որդիներուն տոհմին ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ, այս
քաղաքներն ու անոնց աւանները:

ԱՍԵՐԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

24 Հինգերորդ վիճակը Ասերի որդիներուն տոհմին ելաւ՝ իրենց գերդաստաններուն
համեմատ: 25 Անոնց սահմանը [գ]կ՚երթայ դէպի՝ Քեղկաթ, Աղի, Բետէն, Աքսափ, 26
Ալամելէք, Ամադ, Մասաղ, եւ արեւմտեան կողմէն մինչեւ Կարմեղոս ու Սիոր-Լեբնաթ կը
հասնի: 27 Արեւելեան կողմէն դէպի Բեթդագոն կը դառնայ, Բեթամէկի եւ Նէիէլի
հիւսիսային կողմէն՝ Զաբուղոն ու Յեփթայէլի ձորը կը հասնի, եւ ձախ կողմէն՝ Քաբողէն
դուրս կ՚ելլէ. 28 ապա կ՚երթայ դէպի Եբրոն, Րոհոբ, Համմոն ու Կանա, մինչեւ Մեծն
Սիդոն: 29 Յետոյ այս սահմանը դէպի Ռամա կը դառնայ՝ մինչեւ Տիւրոս պարսպապատ
քաղաքը. եւ այս սահմանը դէպի Ուսա դառնալով՝ Աքեզիբի նահանգին մէջէն կը յանգի
ծովը, 30 Ամմա, Ափէկ ու Րոհոբ. քսաներկու քաղաք, եւ անոնց աւանները: 31 Ա՛յս է Ասերի
որդիներուն տոհմին ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ, այս
քաղաքներն ու անոնց աւանները:

ՆԵՓԹԱՂԻՄԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

32 Վեցերորդ վիճակը Նեփթաղիմի որդիներուն ելաւ, Նեփթաղիմի որդիներուն՝ իրենց
գերդաստաններուն համեմատ: 33 Անոնց սահմանը Հելէփէն եւ Ալոնէն [դ]կ՚երթայ դէպի
Սանանիմ, Ադամի-Նագէբ ու Յաբնէլ, մինչեւ Լակում, ու Յորդանան կը յանգի: 34 Այս
սահմանը արեւմտեան կողմէն դէպի Ազանոթ-Թաբոր կը դառնայ, եւ անկէ դուրս կ՚ելլէ
դէպի Հուկոկ. հարաւային կողմէն մինչեւ Զաբուղոն կը հասնի, արեւմտեան կողմէն
մինչեւ Ասեր կը հասնի, իսկ արեւելեան կողմէն՝ մինչեւ Յորդանանի Յուդան: 35
Պարսպապատ քաղաքներն են՝ Ասեդիմ, Սեր, Ամաթ, Ռեկկաթ, 36 Քեներէթ, Ադամա,

---

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ եղաւ

[դ] Եբր.՝ եղաւ

Ռամա, Հասոր, 37 Կադէս, Եդրայի, Ենհասոր, 38 Յարոն, Մակդաղիէլ, Հարէմ, Բեթանաթ
ու Բեթսամիւս. տասնինը քաղաք, եւ անոնց աւանները: 39 Ա՛յս է Նեփթաղիմի որդիներուն
տոհմին ժառանգութիւնը՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ, այս քաղաքներն ու անոնց
աւանները:

ԴԱՆԻ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

40 Եօթներորդ վիճակը Դանի որդիներուն տոհմին ելաւ՝ իրենց գերդաստաններուն
համեմատ: 41 Անոնց ժառանգութեան [ե]սահմանին մէջ են՝ Սարաա, Եսթաւուղ, Իրսամէս,
42 Սաղաբին, Այեղոն, Յեթլա, 43 Ելոն, Թամնաթա, Ակկարոն, 44 Ելթեկէ, Գաբաթոն,
Բաալոթ, 45 Եհուդ, Բանէ-Բարակ, Գեթռեմոն, 46 Մէարկոն եւ Ռակկոն, Յոպպէի դիմաց
եղող հողամասով: 47 Սակայն Դանի որդիներուն հողամասը իրենց պզտիկ [զ]եղաւ. ուստի
Դանի որդիները բարձրացան ու Լեսէմի դէմ պատերազմեցան. զայն գրաւեցին, զայն
սուրի բերանէ անցուցին, եւ անոր տիրանալով՝ անոր մէջ բնակեցան, ու Լեսէմը իրենց
հօր՝ Դանի անունով Դան կոչեցին: 48 Ա՛յս է Դանի որդիներուն տոհմին ժառանգութիւնը՝
իրենց գերդաստաններուն համեմատ, այս քաղաքներն ու անոնց աւանները:

ԵՐԿՐԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՅԱՏԿԱՑՈՒՄԸ

49 Երկիրը իր սահմաններով [է]բաժնելը աւարտելէն ետք, Իսրայէլի որդիները Նաւեան
Յեսուի ժառանգութիւն տուին իրենց մէջ. 50 Տէրոջ հրամանին համաձայն՝ անոր տուին իր
խնդրած քաղաքը, Թամնաթ-Սարան՝ Եփրեմի լեռնակողմը. ան ալ քաղաքը կառուցանեց եւ
անոր մէջ բնակեցաւ:
51 Ասոնք են այն ժառանգութիւնները, որ Եղիազար քահանան, Նաւեան Յեսու եւ
Իսրայէլի որդիներուն տոհմերուն նահապետները վիճակով բաժնեցին Սելովի մէջ՝ Տէրոջ
առջեւ, Հանդիպումի վրանին մուտքը. ու երկիրը բաժնելը աւարտեցին:

ԱՊԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

20

Տէրը Յեսուի ըսաւ. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Դուք ձեզի ապաստանի
քաղաքնե՛ր [ը]որոշեցէք, որոնց մասին ձեզի խօսեցայ Մովսէսի [թ]միջոցով, 3 որպէսզի
սխալմամբ եւ անգիտակցաբար անձ մը [ժ]սպաննող մարդասպանը հո՛ն փախչի. անոնք
ձեզի ապաստանարան պիտի ըլլան արիւնի վրէժխնդիրէն: 4 Մարդասպանը այդ
քաղաքներէն մէկուն մէջ թող փախչի, քաղաքին դրան մուտքը կայնի, եւ իր խնդիրը այդ

[ե] Եբր.՝ սահմանը եղաւ

[զ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[է] Եբր.՝ ժառանգել տալը

[ը] Եբր.՝ տուէք

[թ] Եբր.՝ ձեռքով

[ժ] Եբր.՝ զարնող

քաղաքին երէցներուն [դ]հաղորդէ, որպէսզի լսեն" ու զինք քաղաքին մէջ իրենց քով
[ե]ընդունին, անոր տեղ մը տան, եւ ան իրենց հետ բնակի: 5 Երբ արիւնի վրէժխնդիրը զայն
հետապնդէ, մարդասպանը անոր ձեռքը թող չմատնեն, քանի ան իր ընկերը
անգիտակցաբար [գ]մեռցուցեր է. [է]առաջուընէ զայն չէր ատեր: 6 Ան այդ քաղաքը պիտի
բնակի, մինչեւ որ դատաստանի համար համայնքին ներկայանայ, ու մինչեւ որ այդ
օրերու քահանայապետը մեռնի: Յետոյ մարդասպանը թող վերադառնայ, եւ իր քաղաքն
ու տունը երթայ, այսինքն այն քաղաքը՝ ուրկէ փախեր էր□»:
7 Ուստի Կադէսը [ը]որոշեցին Գալիլեայի մէջ՝ Նեփթաղիմի լեռնակողմը, Սիւքէմը՝
Եփրեմի լեռնակողմը, եւ Կարիաթ-Արբան՝ այսինքն Քեբրոնը՝ Յուդայի լեռնակողմը. 8 իսկ
Երիքովի դիմաց՝ Յորդանանի միւս կողմը, դէպի արեւելք, Ռուբէնի տոհմէն՝ Բոսորը
տուին, անապատը՝ լեռնադաշտին մէջ, Գադի տոհմէն՝ Գաղաադի մէջ Ռամովթը, ու
Մանասէի տոհմէն՝ Բասանի մէջ Գովղանը: 9 Ասոնք են բոլոր Իսրայէլի որդիներուն
համար ու անոնց մէջ պանդխտացած գաղթականին համար սահմանուած քաղաքները,
որպէսզի ո՛վ որ սխալմամբ անձ մը [թ]սպաննէ, հո՛ն փախչի եւ արիւնի վրէժխնդիրին
ձեռքով չմեռնի, մինչեւ որ դատաստանի համար համայնքին ներկայանայ:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

21

Ղեւտացիներուն նահապետները՝ Եղիազար քահանային, Նաւեան Յեսուի եւ Իսրայէլի
որդիներուն տոհմերու նահապետներուն ներկայացան, 2 անոնց խօսեցան Քանանի
երկիրը՝ Սելովի մէջ, ու ըսին. «Տէրը Մովսէսի [ա]միջոցով հրամայեց որ մեզի քաղաքներ
տրուին՝ բնակելու համար, եւ անոնց արուարձանները՝ մեր անասուններուն համար»: 3
Ուստի Իսրայէլի որդիները՝ Տէրոջ հրամանով՝ իրենց ժառանգութիւններէն սա՛
քաղաքներն ու անոնց արուարձանները տուին Ղեւտացիներուն.–
4 Առաջին վիճակը Կահաթեաններու գերդաստաններուն ելաւ: Ղեւտացիներէն Ահարոն
քահանային որդիները՝ վիճակով տասներեք քաղաք ունեցան, Յուդայի տոհմէն, Շմաւոնի
տոհմէն ու Բենիամինի տոհմէն: 5 Կահաթի միւս որդիներուն՝ վիճակով տասը քաղաք
տրուեցաւ, Եփրեմի տոհմին գերդաստաններէն, Դանի տոհմէն եւ Մանասէի կէս տոհմէն: 6
Գերսոնի որդիներուն՝ վիճակով տասներեք քաղաք տրուեցաւ, Իսաքարի տոհմին
գերդաստաններէն, Ասերի տոհմէն, Նեփթաղիմի տոհմէն, ու Բասանի մէջ եղող Մանասէի
կէս տոհմէն: 7 Մերարիի որդիներուն՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ՝ տասներկու
քաղաք տրուեցաւ, Ռուբէնի տոհմէն, Գադի տոհմէն եւ Զաբուղոնի տոհմէն: 8 Իսրայէլի
որդիները այս քաղաքներն ու անոնց արուարձանները վիճակով տուին Ղեւտացիներուն,

---

[դ] Եբր.՝ ականջներուն հաղորդէ

[ե] Եբր.՝ հաւաքեն

[գ] Եբր.՝ զարկեր

[է] Եբր.՝ երէկուընէ ու նախորդ օրուընէ

[ը] Եբր.՝ սրբացուցին

[թ] Եբր.՝ զարնէ

[ա] Եբր.՝ ձեռքով

ինչպէս Տէրը պատուիրեր էր Մովսէսի [բ]միջոցով:
9 Յուդայի որդիներուն տոհմէն ու Շմաւոնի որդիներուն տոհմէն՝ իրենց անունով
[գ]յիշուած սա՛ քաղաքները տուին, 10 որոնք Ահարոնի որդիներուն եղան, (ասոնք Ղեւիի
որդիներէն եղող Կահաթեաններու գերդաստաններէն էին,) քանի որ առաջին վիճակը
անոնցն էր: 11 Անոնց տուին Յուդայի լեռնակողմը եղող Ենակի հօր՝ Արբայի քաղաքը,
այսինքն՝ Քեբրոնը, իր շրջակայ արուարձաններով: 12 Իսկ քաղաքին արտերն ու անոր
աւանները Յեփոննեան Քաղէբի տուին՝ իբր [դ]կալուած: 13 Ուստի Ահարոն քահանային
որդիներուն տուին՝ որպէս մարդասպանին համար որոշուած ապաստանի քաղաք՝
Քեբրոնը իր արուարձաններով, նաեւ Լեբնան իր արուարձաններով, 14 Յաթիրը իր
արուարձաններով, Եսթեմովը իր արուարձաններով, 15 Քողոնը իր արուարձաններով,
Դաբիրը իր արուարձաններով, 16 Այինը իր արուարձաններով, Յետտան իր
արուարձաններով, եւ Բեթսամիւսը իր արուարձաններով. այս երկու տոհմերէն ինը քաղաք
տուին: 17 Իսկ Բենիամինի տոհմէն՝ Գաբաւոնը իր արուարձաններով, Գաբան իր
արուարձաններով, 18 Անաթովթը իր արուարձաններով, ու Գաղմոնը իր արուարձաններով.
չորս քաղաք տուին: 19 Ահարոնի որդիներուն՝ քահանաներուն բոլոր քաղաքները
տասներեք քաղաք էին, եւ իրենց արուարձանները:
20 Կահաթի որդիներէն եղող միւս Ղեւտացիները – Կահաթեաններու
գերդաստաններէն – Եփրեմի տոհմէն ունեցան իրենց վիճակին քաղաքները: 21 Անոնց՝
որպէս մարդասպանին համար որոշուած ապաստանի քաղաք՝ Եփրեմի լեռնակողմը եղող
Սիւքէմը տուին իր արուարձաններով, նաեւ Գազերը իր արուարձաններով, 22 Կաբսեմը իր
արուարձաններով, ու Բեթորոնը իր արուարձաններով. չորս քաղաք տուին: 23 Դանի
տոհմէն՝ Ելթեկէն իր արուարձաններով, Գաբաթոնը իր արուարձաններով, 24 Այեղոնը իր
արուարձաններով, ու Գեթռեմոնը իր արուարձաններով. չորս քաղաք տուին: 25 Մանասէի
կէս տոհմէն՝ Թանաքը իր արուարձաններով, եւ Գեթռեմոնը իր արուարձաններով. երկու
քաղաք տուին: 26 Բոլորը՝ տասը քաղաք եւ անոնց արուարձանները տրուեցան Կահաթի
միւս որդիներուն գերդաստաններուն:
27 Ղեւտացիներու գերդաստաններէն եղող Գերսոնի որդիներուն՝ որպէս
մարդասպանին համար որոշուած ապաստանի քաղաք՝ Մանասէի կէս տոհմէն տուին
Բասանի մէջ եղող Գովղանը իր արուարձաններով, նաեւ Բեեստարան իր
արուարձաններով. երկու քաղաք տուին: 28 Իսաքարի տոհմէն՝ Կեսիոնը իր
արուարձաններով, Դաբարաթը իր արուարձաններով, 29 Յերիմութը իր արուարձաններով,
ու Ենգանիմը իր արուարձաններով. չորս քաղաք տուին: 30 Ասերի տոհմէն՝ Մասաղը իր
արուարձաններով, 31 Աբդոնը իր արուարձաններով, Քեղկաթը իր արուարձաններով, եւ
Ռոհոբը իր արուարձաններով. չորս քաղաք տուին: 32 Նաեւ Նեփթաղիմի տոհմէն՝ որպէս
մարդասպանին համար որոշուած ապաստանի քաղաք՝ Գալիլեայի մէջ եղող Կադէսը
տուին իր արուարձաններով, նաեւ Եմաթ-Դովրը իր արուարձաններով, ու Կարթանը իր
արուարձաններով. երեք քաղաք տուին: 33 Գերսոնեաններուն բոլոր քաղաքները՝ իրենց
գերդաստաններուն համեմատ՝ տասներեք քաղաք էին, եւ անոնց արուարձանները:
34 Մնացեալ Ղեւտացիներուն – Մերարիի որդիներուն գերդաստաններուն – Զաբուղոնի
տոհմէն Յեկնամը տուին իր արուարձաններով, Կարթան իր արուարձաններով, 35 Դեմնան
իր արուարձաններով, ու Նահաղոլը իր արուարձաններով. չորս քաղաք տուին: 36

[բ] Եբր.՝ ձեռքով

[գ] Եբր.՝ կոչուած

[դ] Եբր.՝ իր կալուածը

Ռուբէնի տոհմէն՝ Բոսորը իր արուարձաններով, Յասսան իր արուարձաններով, 37
Կադեմոթը իր արուարձաններով, եւ Մեփայաթը իր արուարձաններով. չորս քաղաք
տուին: 38 Գադի տոհմէն՝ որպէս մարդասպանին համար որոշուած ապաստանի քաղաք՝
Գաղաադի մէջ եղող Ռամովթը տուին իր արուարձաններով, նաեւ Մանայիմը իր
արուարձաններով, 39 Եսեբոնը իր արուարձաններով, ու Յազերը իր արուարձաններով.
չորս քաղաք տուին: 40 Ղեւտացիներու գերդաստաններէն մնացած Մերարիի որդիներուն
բոլոր քաղաքները՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ՝ տասներկու քաղաք եղան, իրենց
վիճակով տրուած:

41 Ղեւտացիներուն բոլոր քաղաքները՝ Իսրայէլի որդիներուն կալուածներուն մէջ՝
քառասունութ քաղաք էին, եւ անոնց արուարձանները: 42 Այս քաղաքներէն իւրաքանչիւրը
իր շուրջը արուարձաններ ունէր. այս բոլոր քաղաքներն ալ այդպէս էին:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՏԻՐԱՆԱՅ ԵՐԿՐԻՆ

43 Այսպէս՝ Տէրը Իսրայէլի տուաւ այն ամբողջ երկիրը, որուն համար անոնց հայրերուն
երդում ըրեր էր՝ իրենց տալու, եւ անոր տիրանալով՝ անոր մէջ բնակեցան: 44 Տէրը
զանոնք իրենց շրջակայքին մէջ հանգստացուց, անոնց հայրերուն ըրած ամբողջ երդումին
համաձայն. անոնց բոլոր թշնամիներէն ո՛չ մէկը կրցաւ անոնց [ե]դիմադրել, քանի որ Տէրը
անոնց բոլոր թշնամիները իրենց ձեռքը մատնեց: 45 Ոչինչ [գ]պակսեցաւ այն բարի
խօսքերէն, որ Տէրը Իսրայէլի տան ըսեր էր. բոլորն ալ իրագործուեցան:

ՅԵՍՈՒ ՏՈՒՆ ԿԸ ՂՐԿԷ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՏՈՀՄԵՐԸ

22

Այն ատեն Յեսու իրեն կանչեց Ռուբէնեանները, Գադեանները ու Մանասէի կէս տոհմը,
2 եւ անոնց ըսաւ. «Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս ինչ որ ձեզի հրամայեր էր, դուք անոնց բոլորն
ալ պահեցիք, ու իմ խօսքս մտիկ ըրիք ամէն բանի մէջ՝ որ ձեզի պատուիրեցի: 3 Այսչափ
երկար ժամանակ՝ մինչեւ այսօր ձեր եղբայրները չլքեցիք եւ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն
պատուիրանին հրահանգները պահեցիք: 4 Հիմա Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեր եղբայրները
հանգստացուցած է, ինչպէս անոնց խոստացեր էր. ուստի հիմա վերադարձէ՛ք ու գացէ՛ք
ձեր վրանները, ձեր կալուածին երկիրը, որ Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս ձեզի տուաւ
Յորդանանի միւս կողմը: 5 Միայն թէ շա՛տ զգուշութեամբ գործադրեցէք այն
պատուիրանն ու Օրէնքը, որ Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս ձեզի պատուիրեց, որպէսզի Տէրը՝
ձեր Աստուածը սիրէք, անոր բոլոր ճամբաներէն ընթանաք, անոր պատուիրանները
պահէք, անոր յարիք ու ձեր ամբողջ սիրտով եւ ձեր ամբողջ անձով զայն պաշտէք»: 6
Յեսու զանոնք օրհնեց եւ զանոնք արձակեց. անոնք ալ իրենց վրանները գացին: 7
(Մանասէի կէս տոհմին Մովսէս կալուած տուեր էր Բասանի մէջ. իսկ միւս կէսին Յեսու
կալուած տուաւ Յորդանանի այս կողմը՝ դէպի արեւմուտք, անոնց եղբայրներուն հետ:)
Երբ Յեսու զանոնք իրենց վրանները ղրկեց, զանոնք օրհնեց 8 եւ անոնց ըսաւ. «Ձեր
վրանները վերադարձէ՛ք շատ ինչքով ու յոյժ շատ խաշինքով, արծաթով, ոսկիով,
պղինձով, երկաթով եւ յոյժ շատ հանդերձներով, ու ձեր թշնամիներուն աւարը բաժնեցէ՛ք
ձեր եղբայրներուն հետ»:
9 Ուստի Ռուբէնի որդիները, Գադի որդիները եւ Մանասէի կէս տոհմը վերադարձան.

[ե] Եբր.՝ առջեւ կայնիլ

[գ] Եբր.՝ ինկաւ

Քանանի երկիրը՝ Սելովի մէջ Իսրայէլի որդիներէն [ա]զատուեցան, որպէսզի Գաղաադի երկիրը երթան, իրենց կալուածին երկիրը, որ իբր կալուած ստացած էին Մովսէսի [բ]միջոցով՝ Տէրոջ հրամանին համաձայն:

ԶՈՀԱՍԵՂԱՆ ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՔՈՎ

10 Երբ Քանանի երկրին մէջ եղող Յորդանանի մօտակայ շրջանները հասան, Ռուբէնի
որդիները, Գադի որդիները եւ Մանասէի կէս տոհմը հոն՝ Յորդանանի քով՝ զոհասեղան մը
կառուցանեցին, մեծ տեսքով զոհասեղան մը: 11 Իսրայէլի որդիները լսեցին [գ]թէ Ռուբէնի
որդիները, Գադի որդիներն ու Մանասէի կէս տոհմը զոհասեղան մը կառուցաներ են
Քանանի երկրին դիմաց, Յորդանանի մօտակայ շրջանները, Իսրայէլի որդիներուն
[դ]կողմը: 12 Երբ Իսրայէլի որդիները լսեցին, Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքը
Սելովի մէջ համախմբուեցաւ՝ բարձրանալու եւ անոնց դէմ պատերազմելու համար: 13
Իսրայէլի որդիները Ռուբէնեաններուն, Գադեաններուն ու Մանասէի կէս տոհմին՝
Գաղաադի երկիրը ղրկեցին Եղիազարի որդին՝ Փենեհէս քահանան, 14 եւ անոր հետ տասը
իշխան, այսինքն՝ Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն իւրաքանչիւր նահապետութենէն իշխան մը.
անոնցմէ իւրաքանչիւրը Իսրայէլի հազարաւորներուն մէջ նահապետութեան գլխաւոր էր:
15 Անոնք Գաղաադի երկիրը գացին՝ Ռուբէնի որդիներուն, Գադի որդիներուն ու Մանասէի
կէս տոհմին, անոնց հետ խօսեցան եւ ըսին. 16 «Տէրոջ ամբողջ համայնքը սա՛ կ՚ըսէ. “Այդ
ի՞նչ ուխտազանցութիւն է՝ որ դուք Իսրայէլի Աստուծոյն հանդէպ ըրիք, այսօր [ե]Տէրոջմէն
հեռանալով. դուք ձեզի զոհասեղան մը կառուցանելով՝ այսօր Տէրոջ դէմ ըմբոստացած
էք: 17 Միթէ Փէովրի անօրէնութիւնը քի՞չ բան էր մեզի, որմէ մինչեւ այսօր
չմաքրուեցանք, թէպէտ Տէրոջ համայնքին վրայ հարուած մը [զ]եկաւ. 18 ու դուք այսօր
Տէրոջմէն հեռացած էք: Ուստի եթէ դուք այսօր Տէրոջ դէմ ըմբոստանաք, ան ալ վաղը
Իսրայէլի ամբողջ համայնքին դէմ պիտի զայրանայ: 19 Եթէ իրապէս ձեր կալուածին
երկիրը անմաքուր կը համարէք, Տէրո՛ջ կալուածին երկիրը անցէք, ուր Տէրոջ խորանը
[է]կանգնած է", ու մե՛ր մէջ կալուած ստացէք. բայց Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն զոհասեղանէն
զատ զոհասեղան մը կառուցանելով ձեզի՝ մի՛ ըմբոստանաք Տէրոջ դէմ, եւ մեզի դէմ ալ
մի՛ ըմբոստանաք: 20 Երբ Զարայեան Աքար նզովքին հանդէպ ուխտազանց եղաւ, միթէ
Տէրոջ զայրոյթը Իսրայէլի ամբողջ համայնքին վրայ չեղա՞ւ. եւ այդ մարդը մինակը
շունչը չտուաւ իր անօրէնութեան մէջ□»:

21 Ռուբէնի որդիները, Գադի որդիներն ու Մանասէի կէս տոհմը Իսրայէլի
հազարաւորներուն գլխաւորներուն պատասխանեցին. 22 «[ը]Աստուածներուն Աստուածը՝

[ա] Եբր.՝ գացին

[բ] Եբր.՝ ձեռքով

[գ] Եբր.՝ թէ կ՚ըսուի. « Ահա՛

[դ] Կամ՝ շրջանը

[ե] Եբր.՝ Տէրոջ ետեւէն

[զ] Եբր.՝ եղաւ

[է] Եբր.՝ կը բնակի

[ը] Կամ՝ Աստուածներուն Աստուածը Եհովա՛ն է, աստուածներուն Աստուածը Եհովա՛ն է.

Եհովան, աստուածներուն Աստուածը՝ Եհովան ի՛նք գիտէ, եւ Իսրայէլ՝ ի՛նք ալ թող
գիտնայ. եթէ այս բանը ըմբոստութեամբ կամ Տէրոջ հանդէպ ուխտազանցութեամբ ըրինք,
մեզ այսօր [թ]թող չփրկէ՝՝: 23 Եթէ մենք մեզի զոհասեղան կառուցանեցինք՝ Տէրոջմէն
հեռանալու համար, կամ անոր վրայ ողջակէզ ու հացի ընծայ մատուցանելու համար, եւ
կամ անոր վրայ խաղաղութեան զոհեր ընծայելու համար, Տէրը ի՛նք թող փնտռէ: 24 Իսկ
մենք ասիկա ըրինք՝ սա՛ բանէն մտահոգուելով. [ժ]մտածեցինք թէ գուցէ վաղը ձեր
որդիները մեր որդիներուն ըսեն. “Դուք Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն հետ ի՞նչ ունիք. 25
Ո՛վ Ռուբէնեաններ ու Գադեաններ, Տէրը մեր եւ ձեր միջեւ սահման մը դրաւ՝ Յորդանանը.
դուք Տէրոջ քով ո՛չ մէկ բաժին ունիք□: Այսպէս՝ ձեր որդիները մեր որդիներուն մօտ
պիտի դադրեցնեն Տէրոջմէն վախնալը: 26 Հետեւաբար ըսինք. “Այժմ պատրաստուինք եւ
մեզի զոհասեղան մը կառուցանենք, բայց ո՛չ թէ ողջակէզի համար, ո՛չ ալ զոհի համար,
27 հապա որպէսզի ան մեր ու ձեր միջեւ, եւ մեզմէ ետք՝ մեր սերունդներուն միջեւ վկայ
ըլլայ, թէ մեր ողջակէզներով, մեր զոհերով ու մեր խաղաղութեան զոհերով՝ Տէրո՛ջ
պաշտամունքը կը կատարենք իր առջեւ. որպէսզի վաղը ձեր որդիները մեր որդիներուն
չըսեն. "Դուք Տէրոջ քով ո՛չ մէկ բաժին ունիք"□: 28 Ուստի ըսինք. “Եթէ վաղը մեզի կամ
մեր սերունդին այսպէս ըսեն, մենք ալ պիտի ըսենք. "Տեսէ՛ք Տէրոջ զոհասեղանին
կերպարը, որ մեր հայրերը շինեցին, ո՛չ թէ ողջակէզի համար, ո՛չ ալ զոհի համար, հապա
մեր ու ձեր միջեւ վկայ մը ըլլալու համար"□: 29 Հեռո՛ւ մեզմէ, որ մենք Տէրոջ դէմ
ըմբոստանանք, եւ այսօր Տէրոջմէն հեռանանք՝ ողջակէզի համար, հացի ընծայի համար
ու զոհի համար զոհասեղան մը կառուցանելով, Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն զոհասեղանէն
զատ, որ իր խորանին առջեւ է»:

30 Երբ Փենեհէս քահանան եւ անոր հետ եղող համայնքի իշխանները ու Իսրայէլի
հազարաւորներուն գլխաւորները՝ Ռուբէնի որդիներուն, Գադի որդիներուն եւ Մանասէի
որդիներուն ըսած խօսքերը լսեցին, իրենց [ի]հաճելի եղաւ: 31 Եղիազարի որդին՝ Փենեհէս
քահանան Ռուբէնի որդիներուն, Գադի որդիներուն ու Մանասէի որդիներուն ըսաւ. «Այսօր
գիտցանք թէ Տէրը մեր մէջ է, որովհետեւ դուք Տէրոջ հանդէպ այս ուխտազանցութիւնը
չըրիք. [լ]ուստի Իսրայէլի որդիները Տէրոջ ձեռքէն ազատեցիք»:

32 Այսպէս Եղիազարի որդին՝ Փենեհէս քահանան եւ իշխանները Ռուբէնի որդիներուն
ու Գադի որդիներուն քովէն, Գաղաադի երկրէն, Իսրայէլի որդիներուն վերադարձան,
Քանանի երկիրը, եւ անոնց լուր բերին: 33 Այս լուրը Իսրայէլի որդիներուն հաճելի եղաւ.
Իսրայէլի որդիները Աստուած օրհնեցին, ու անոնց դէմ պատերազմելու համար
բարձրանալու մասին [խ]չմտածեցին՝ որպէսզի Ռուբէնի որդիներուն եւ Գադի որդիներուն
բնակած երկիրը կործանեն: 34 Ռուբէնի որդիներն ու Գադի որդիները այդ զոհասեղանը
Վկայութիւն կոչեցին, որովհետեւ ըսին. «Ան մեր միջեւ վկայ է թէ մեր Աստուածը Եհովան
է»:

[թ] Եբր.՝ մի՛ փրկեր

[ժ] Եբր.՝ ըսինք

[ի] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[լ] Եբր.՝ այն ատեն

[խ] Եբր.՝ չխօսեցան

ՅԵՍՈՒԻ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՈՒՂԵՐՁԸ

23

Երկար ժամանակէ ի վեր Տէրը Իսրայէլը հանգստացուցած էր անոր բոլոր շրջակայ
թշնամիներէն: Յեսու ծերացած էր ու [ա]տարիքով յառաջացած": 2 Ուստի Յեսու կանչեց
ամբողջ Իսրայէլը, անոր երէցները, գլխաւորները, դատաւորներն ու ոստիկանները, եւ
անոնց ըսաւ. 3 «Ես ծերացայ ու տարիքով յառաջացայ: Դուք տեսաք ամէն ինչ որ Տէրը՝
ձեր Աստուածը այս բոլոր ազգերուն ըրաւ ձեր պատճառով. քանի Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝
ի՛նք ձեզի համար պատերազմեցաւ: 4 Նայեցէ՛ք, այս մնացած ազգերը ձեզի իբր
ժառանգութիւն վիճակով բաժնեցի՝ ձեր տոհմերուն համեմատ, նաեւ իմ կոտորած բոլոր
ազգերս՝ Յորդանանէն մինչեւ Մեծ ծովը, դէպի արեւմուտք: 5 Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ի՛նք
ձեր առջեւէն պիտի քշէ զանոնք. ձեր առջեւէն պիտի վտարէ զանոնք, եւ անոնց երկրին
պիտի տիրանաք, ինչպէս Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեզի խոստացաւ: 6 Ուստի շա՛տ ուժովցէք,
որպէսզի Մովսէսի Օրէնքի գիրքին մէջ գրուած ամէն ինչ զգուշութեամբ գործադրէք, ու
անկէ աջ կողմ կամ ձախ կողմ չշեղիք. 7 որպէսզի ձեր քով մնացած այս ազգերուն
[բ]չխառնուիք, անոնց աստուածներուն անունները չյիշատակէք եւ անոնցմով երդում չընէք,
զանոնք չպաշտէք եւ անոնց չերկրպագէք. 8 հապա Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն յարիք, ինչպէս
մինչեւ այսօր ըրիք: 9 Տէրը ձեր առջեւէն մեծ ու հզօր ազգեր վտարեց, ու մինչեւ այսօր
ո՛չ մէկը կրցաւ [գ]ձեզի դիմադրել": 10 Ձեզմէ մէկը անոնց հազարը կը հալածէ, որովհետեւ
Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ի՛նք ձեզի համար կը պատերազմի, ինչպէս ձեզի խոստացաւ:
11 Ուստի շա՛տ ուշադիր եղէք ձեր անձերուն, որպէսզի Տէրը՝ ձեր Աստուածը սիրէք: 12
Բայց եթէ անկէ հեռանաք ու ձեր քով մնացած այս ազգերուն մնացորդին յարիք, անոնց
խնամի ըլլաք, անոնց խառնուիք եւ անոնք ալ՝ ձեզի, 13 ստո՛ւգապէս գիտցէք թէ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը անգա՛մ մըն ալ այս ազգերը ձեր առջեւէն պիտի չվտարէ. հապա անոնք ձեզի
վարմ ու որոգայթ պիտի ըլլան, ձեր կողերուն՝ խարազաններ եւ ձեր աչքերուն՝ փուշեր,
մինչեւ որ կորսուիք այս լաւ [դ]երկրին վրայէն, որ Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեզի տուաւ: 14
Ահա՛ ես այսօր ամբողջ երկրի ճամբան կ՚երթամ, ու դուք ձեր ամբողջ սիրտով եւ ձեր
ամբողջ անձով գիտէք թէ ոչինչ [ե]պակսեցաւ այն բոլոր բարի խօսքերէն, որ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ձեր մասին ըսեր էր. բոլորն ալ ձեր վրայ իրագործուեցան. անոնցմէ ո՛չ մէկ
խօսք պակսեցաւ: 15 Հետեւաբար, ինչպէս Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ձեզի համար ըսած
բոլոր բարի խօսքերը ձեր վրայ [զ]իրագործուեցան, նոյնպէս Տէրը բոլոր չար խօսքերը ձեր
վրայ պիտի բերէ, մինչեւ որ ձեզ բնաջնջէ այս լաւ [է]երկրին վրայէն, որ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ձեզի տուաւ: 16 Եթէ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ձեզի պատուիրած ուխտը անտեսէք
ու երթաք ուրիշ աստուածներ պաշտէք եւ անոնց երկրպագէք, Տէրոջ բարկութիւնը ձեզի

[ա] Եբր.՝ օրերը գացած

[բ] Եբր.՝ մէջ չմտնէք

[գ] Եբր.՝ ձեր առջեւ կայնիլ

[դ] Եբր.՝ հողին

[ե] Եբր.՝ ինկաւ

[զ] Եբր.՝ եկան

[է] Եբր.՝ հողին

դէմ պիտի բորբոքի ու ձեզի տուած լաւ երկրին վրայէն շուտով պիտի կորսուիք»:

ՅԵՍՈՒ ԿԸ ԽՕՍԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ՝ ՍԻՒՔԷՄԻ ՄԷՋ

24

Յեսու Իսրայէլի բոլոր տոհմերը Սիւքէմի մէջ հաւաքեց, եւ Իսրայէլի երէցները,
գլխաւորները, դատաւորներն ու ոստիկանները կանչեց. անոնք ալ Աստուծոյ ներկայացան:
2 Յեսու ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
“Հին ատեն՝ ձեր հայրերը, Աբրահամի հայրը ու Նաքովրի հայրը՝ Թարա, [ա]Գետին միւս
կողմը կը բնակէին եւ ուրիշ աստուածներ կը պաշտէին: 3 Ե՛ս ձեր հայրը՝ Աբրահամը
Գետին միւս կողմէն առի ու Քանանի ամբողջ երկրին մէջ անոր քալել տուի, անոր զարմը
բազմացուցի եւ Իսահակը անոր տուի: 4 Իսահակի՝ Յակոբն ու Եսաւը տուի: Եսաւի Սէիրի
լեռը տուի՝ որ անոր տիրանայ, իսկ Յակոբ եւ անոր որդիները Եգիպտոս իջան: 5 Մովսէսն
ու Ահարոնը ղրկելով Եգիպտոսը հարուածեցի՝ անոր մէջ իրագործածիս համաձայն, յետոյ
ձեզ դուրս հանեցի: 6 Ուստի ե՛ս ձեր հայրերը Եգիպտոսէն հանեցի, եւ դուք ծովը հասաք:
Եգիպտացիները կառքերով ու ձիաւորներով հետապնդեցին ձեր հայրերը՝ մինչեւ Կարմիր
ծովը: 7 Երբ ձեր հայրերը Տէրոջ աղաղակեցին, ան ձեր ու Եգիպտացիներուն միջեւ
մթութիւն դրաւ, եւ ծովը անոնց վրայ բերելով՝ զանոնք ծածկեց: Ձեր աչքերը տեսան ինչ
որ Եգիպտոսի մէջ իրագործեցի, ու երկար ժամանակ անապատին մէջ բնակեցաք: 8
Յետոյ ձեզ բերի Յորդանանի միւս կողմը բնակող Ամորհացիներուն երկիրը, եւ անոնք
ձեզի դէմ պատերազմեցան: Ե՛ս զանոնք ձեր ձեռքը մատնեցի, ու անոնց երկրին
տիրացաք. ե՛ս զանոնք ձեր առջեւէն բնաջնջեցի: 9 Մովաբի թագաւորը՝ Սեպփորեան
Բաղակ կանգնեցաւ, ու Իսրայէլի դէմ պատերազմեցաւ. մարդ ղրկեց եւ Բէովրեան
Բաղաամը կանչեց, որպէսզի ձեզ անիծէ: 10 Բայց ես չուզեցի Բաղաամի մտիկ ընել, եւ
ընդհակառակը ան ձեզ օրհնեց. ե՛ս ձեզ ազատեցի անոր ձեռքէն: 11 Ապա Յորդանանէն
անցնելով Երիքով հասաք: Երիքովի տէրերը – Ամորհացիները, Փերեզացիները,
Քանանացիները, Քետացիները, Գերգեսացիները, Խեւացիներն ու Յեբուսացիները – ձեզի
դէմ պատերազմեցան, սակայն ե՛ս զանոնք ձեր ձեռքը մատնեցի: 12 Ձեր առջեւէն
իշամեղուներ ղրկեցի, որոնք զանոնք – Ամորհացիներուն երկու թագաւորները – ձեր
առջեւէն վռնտեցին. ո՛չ քու սուրովդ եւ ո՛չ քու աղեղովդ վռնտուեցան: 13 Ե՛ս ձեզի տուի
երկիր մը՝ որուն մէջ դուն չյոգնեցար, ու քաղաքներ՝ որ դուք չկառուցանեցիք եւ որոնց մէջ
կը բնակիք. կ՛ուտէք այն այգիներէն ու ձիթենիներէն՝ որ դուք չտնկեցիք”:
14 Ուստի հիմա Տէրոջմէ՛ն վախցէք եւ զա՛յն պաշտեցէք՝ [բ]հաւատարմութեամբ ու
ճշմարտութեամբ. հանեցէ՛ք այն աստուածները, որ ձեր հայրերը Գետին միւս կողմը եւ
Եգիպտոսի մէջ պաշտեցին, ու Տէ՛րը պաշտեցէք: 15 Բայց եթէ Տէրը պաշտելը [գ]ձեզի
հաճելի չի թուիր”, ձեզի ընտրեցէ՛ք այսօր թէ ո՛վ պիտի պաշտէք.– Գետին միւս կողմը ձեր
հայրերուն պաշտած աստուածնե՞րը, թէ Ամորհացիներուն աստուածները՝ որոնց երկրին
մէջ դուք կը բնակիք. բայց ես ու իմ տունս Եհովա՛ն պիտի պաշտենք»:
16 Ժողովուրդը պատասխանեց. «Հեռո՛ւ մեզմէ, որ մենք Եհովան լքենք եւ ուրիշ
աստուածներ պաշտենք. 17 որովհետեւ [դ]Եհովան՝ ի՛նք է մեր Աստուածը”, որ մեզ ու մեր

[ա] Այսինքն՝ Եփրատի

[բ] Եբր.՝ պարկեշտութեամբ

[գ] Եբր.՝ ձեր աչքերուն գէշ է

[դ] Կամ՝ մեր Աստուածը՝ Եհովան՝ ի՛նք է

*հայրերը Եգիպտոսի երկրէն՝ ստրկութեան տունէն բարձրացուց: Ի՛նք մեր աչքերուն առջեւ
այս մեծ նշանները ըրաւ, եւ մեզ պահպանեց մեր գացած ամբողջ ճամբային մէջ ու բոլոր
ժողովուրդներուն մէջ, որոնց մէջէն անցանք: 18 Եհովա՛ն բոլոր ժողովուրդները եւ այս
երկրին մէջ բնակող Ամորհացիները մեր առջեւէն վռնտեց. մենք ալ Եհովա՛ն պիտի
պաշտենք, որովհետեւ ի՛նք է մեր Աստուածը»:*

*19 Յեսու ժողովուրդին ըսաւ. «Դուք չէք կրնար Եհովան պաշտել, քանի որ ան սուրբ
Աստուած է. ան նախանձախնդիր Աստուած ըլլալով՝ ձեր յանցանքներն ու մեղքերը չի
ներեր: 20 Եթէ Եհովան լքէք եւ օտար աստուածներ պաշտէք, ան ձեզի դէմ պիտի
դառնայ՝ ձեզի չարիք ընելու համար, ու ձեզ պիտի սպառէ՝ ձեզի բարիք ընելէ ետք»:*

21 Ժողովուրդը Յեսուի ըսաւ. «Ո՛չ, հապա մենք Եհովա՛ն պիտի պաշտենք»:

*22 Ուստի Յեսու ժողովուրդին ըսաւ. «Դուք ձեզի դէմ վկայ էք թէ դուք ձեզի Եհովան
ընտրեցիք՝ զայն պաշտելու համար: (Անոնք ըսին. “Վկայ ենք□:) 23 Ուրեմն հիմա ձեր մէջ
եղող օտար աստուածները հանեցէ՛ք, ու ձեր սիրտը Տէրոջ՝ Իսրայէլի՛ Աստուծոյն
հակեցուցէք»: 24 Ժողովուրդը Յեսուի ըսաւ. «Մենք Տէրը՝ մեր Աստուածը պիտի
պաշտենք, եւ անոր խօսքը մտիկ ընենք»:*

*25 Այդ օրը Յեսու ժողովուրդին հետ ուխտ մը կնքեց, ու Սիւքէմի մէջ անոր կանոն եւ
[ե]դատավճիռ դրաւ: 26 Յեսու այս խօսքերը Աստուծոյ Օրէնքի գիրքին մէջ գրեց: Մեծ քար
մը առաւ, զայն Տէրոջ սրբարանին քով եղող բեւեկնիին տակ կանգնեցուց, 27 ու Յեսու
ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Ահա՛ այս քարը մեզի դէմ վկայ պիտի ըլլայ, քանի որ ան
Տէրոջ մեզի ըսած բոլոր խօսքերը լսեց. ուստի ան ձեզի դէմ թող վկայ ըլլայ, որպէսզի ձեր
Աստուածը չուրանաք»: 28 Յետոյ Յեսու ժողովուրդը արձակեց, եւ իւրաքանչիւրը իր
ժառանգութեան գնաց:*

ՅԵՍՈՒ ԵՒ ԵՂԻԱԶԱՐ ԿԸ ՄԵՌՆԻՆ

*29 Այս բաներէն ետք, Տէրոջ ծառան՝ Նաւեան Յեսու մեռաւ, հարիւր տասը տարեկան
ըլլալով: 30 Զայն իր ժառանգութեան հողամասին մէջ թաղեցին, Եփրեմի լեռնակողմը
եղող Թամնաթ-Սարայի մէջ, Գաաս լերան հիւսիսային կողմը:*

*31 Իսրայէլ Տէրը պաշտեց Յեսուի բոլոր օրերուն մէջ, ու Յեսուէն ետք [գ]ողջ մնացող" եւ
Իսրայէլի համար Տէրոջ կատարած բոլոր գործերը գիտցող երէցներուն բոլոր օրերուն
մէջ:*

*32 Յովսէփի ոսկորները, որ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսէն բարձրացուցեր էին,
Սիւքէմի մէջ թաղեցին. այն արտի բաժինին մէջ, որ Յակոբ Սիւքէմի հօր՝ Եմովրի
որդիներէն գներ էր հարիւր [է]կտոր արծաթի": Ան Յովսէփի որդիներուն ժառանգութիւնը
եղաւ:*

*33 Ահարոնի որդին՝ Եղիազար ալ մեռաւ, ու զայն իր որդիին՝ Փենեհէսի տրուած
բլուրին վրայ թաղեցին, Եփրեմի լեռնակողմը:*

[ե] Կամ՝ սովորութիւն

[գ] Եբր.՝ իրենց օրերը երկարող

[է] Կամ՝ գառնուկի

ԴԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԳԻՐՔԸ

ՅՈՒԴԱՅԻ ԵՒ ՇՄԱՒՈՆԻ ՏՈՀՄԵՐԸ ԿԸ ԿԱԼԱՆԱՒՈՐԵՆ ԱԴՈՆԻԲԵԶԵԿԸ

1

Յեսուի մեռնելէն ետք՝ Իսրայէլի որդիները [ա]Տէրոջ հարցուցին. «Մեզմէ ո՞վ առաջին
անգամ Քանանացիներուն դէմ թող բարձրանայ՝ անոնց դէմ պատերազմելու»: 2 Տէրը
ըսաւ. «Յուդա թող բարձրանայ. ահա՛ երկիրը անոր ձեռքը մատնեցի»: 3 Յուդա իր եղբօր՝
Շմաւոնի ըսաւ. «Ինծի հետ ի՛մ վիճակս բարձրացիր, ու Քանանացիներուն դէմ
պատերազմինք. ես ալ քեզի հետ քու վիճակդ պիտի երթամ»: Ուստի Շմաւոն անոր հետ
գնաց: 4 Յուդա բարձրացաւ, եւ Տէրը Քանանացիներն ու Փերեզացիները իրենց ձեռքը
մատնեց, եւ Բեզեկի մէջ՝ անոնցմէ տասը հազար մարդ զարկին: 5 Բեզեկի մէջ
Ադոնիբեզեկը գտնելով՝ անոր դէմ պատերազմեցան, ու Քանանացիները եւ Փերեզացիները
զարկին: 6 Ադոնիբեզեկ փախաւ. բայց անոնք զայն հետապնդելով՝ զայն բռնեցին, եւ անոր
ձեռքերուն ու ոտքերուն բթամատները կտրեցին: 7 Ադոնիբեզեկ ըսաւ. «Իրենց ձեռքերուն
եւ ոտքերուն բթամատները կտրուած եօթանասուն թագաւորներ իմ սեղանիս տակ ինկած
փշրանքները կը ժողվէին. ես ինչպէս ըրի, Աստուած ալ նոյնպէս հատուցանեց ինծի»:
Զինք Երուսաղէմ տարին, ու հոն մեռաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՏՈՀՄԸ ԿԸ ՏԻՐԷ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՈՒ ՔԵԲՐՈՆԻ

8 Յուդայի որդիները Երուսաղէմի դէմ պատերազմելով զայն գրաւեցին, ու զայն սուրի
բերանէ անցընելով՝ քաղաքը [բ]կրակով այրեցին[բ]:
9 Յետոյ Յուդայի որդիները իջան, որպէսզի լեռնակողմը, հարաւային կողմը եւ
դաշտագետինը բնակող Քանանացիներուն դէմ պատերազմին: 10 Յուդա Քեբրոն բնակող
Քանանացիներուն դէմ գնաց, (Քեբրոնի անունը առաջ Կարիաթ-Արբա էր,) ու Սէսին,
Աքիմանը եւ Թոլմին զարկին:

ԳՈԹՈՆԻԷԼ ԿԸ ՏԻՐԷ ԴԱԲԻՐԻ
(Յես. 15. 13-19)

11 Անկէ Դաբիրի բնակիչներուն դէմ գնաց. (Դաբիրի անունը առաջ Կարիաթ-Սեփեր
էր.) 12 Քաղէբ ըսաւ. «Ո՛վ որ Կարիաթ-Սեփերը զարնէ ու զայն գրաւէ, աղջիկս՝ Աքսան
անոր պիտի տամ իբր կին»: 13 Գոթոնիէլ, Քաղէբի պզտիկ եղբօր՝ Կենեզի որդին, զայն
գրաւեց եւ Քաղէբ իր աղջիկը՝ Աքսան անոր տուաւ իբր կին: 14 Երբ անոր քով հասաւ,
զայն դրդեց որ իր հօրմէն արտ մը խնդրէ: Իշուն վրայէն իջաւ, ու Քաղէբ իրեն ըսաւ.
«Ի՞նչ կը խնդրես»: 15 Ինք ալ անոր ըսաւ. «Ինծի [գ]ընծա՛յ մը տուր. քանի ինծի հարաւային
երկիր մը տուիր, ինծի [դ]ջուրի աղբիւրնե՛ր[դ] ալ տուր»: Ուստի Քաղէբ անոր տուաւ վերին
աղբիւրներն ու ստորին աղբիւրները:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՈՒ ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՏՈՀՄԵՐՈՒՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ կրակի վրայ դրին

[գ] Եբր.՝ օրհնութի՛ւն

[դ] Կամ՝ ջրակոյտե՛ր

16 Մովսէսի աներոջ՝ Կենեցիին որդիները Յուդայի որդիներուն հետ Արմաւենիներու
քաղաքէն բարձրացան Արադի հարաւային կողմը եղող Յուդայի անապատը. գացին եւ
ժողովուրդին հետ բնակեցան:
17 Յուդա իր եղբօր՝ Շմաւոնի հետ գնաց, ու Սեփաթ բնակող Քանանացիները զարկին.
զայն նզովեցին, եւ այդ քաղաքին անունը [ե]Հորմա կոչեցին: 18 Յետոյ Յուդա Գազան ու
անոր հողամասը, Ասկաղոնը եւ անոր հողամասը, Ակկարոնը եւ անոր հողամասը գրաւեց:
19 Տէրը Յուդայի հետ էր ու ան լերան տիրացաւ. բայց հովիտներուն բնակիչները չկրցաւ
վտարել, քանի որ անոնք երկաթէ կառքեր ունէին: 20 Քեբրոնը Քաղէբի տուին, ինչպէս
Մովսէս ըսեր էր, եւ ան Ենակի երեք որդիները անկէ վտարեց:
21 Բենիամինի որդիները Երուսաղէմ բնակող Յեբուսացիները չվտարեցին. ուստի
Յեբուսացիները մինչեւ այսօր Երուսաղէմ բնակեցան՝ Բենիամինի որդիներուն հետ:

ԵՓՐԵՄԻ ՈՒ ՄԱՆԱՍԷԻ ՏՈՀՄԵՐԸ ԿԸ ՏԻՐԵՆ ԲԵԹԷԼԻ

22 Յովսէփի տունն ալ բարձրացաւ՝ Բեթէլի դէմ, ու Տէրը անոնց հետ
էր: 23 Յովսէփի տունը Բեթէլը հետախուզեց. (այդ քաղաքին անունը առաջ Լուզ էր.) 24
հսկիչները մարդ մը տեսան, որ այդ քաղաքէն կ'ելլէր, եւ անոր ըսին. «Կ'աղերսե՛նք,
ցուցո՛ւր մեզի թէ ուրկէ՛ քաղաքը կը մտնեն, ու քեզի հետ կարեկցութեամբ կը վարուինք:
25 Ան ալ ցուցուց անոնց թէ ուրկէ՛ քաղաքը կը մտնեն: Քաղաքը սուրի բերանէ անցուցին,
բայց այդ մարդը եւ անոր ամբողջ գերդաստանը ուղարկեցին: 26 Այդ մարդը
Քետացիներուն երկիրը գնաց, հոն քաղաք մը կառուցանեց եւ անոր անունը Լուզ կոչեց.
ա՛յդ է անոր անունը մինչեւ այսօր:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ՝ ՈՐՈՆՔ ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐԷՆ ՉՎՏԱՐՈՒԵՑԱՆ

27 Մանասէ Բեթսանը եւ անոր [գ]գիւղերը, Թանաքն ու անոր գիւղերը, Դովրի
բնակիչներն ու անոր գիւղերը, Յեբղաամի բնակիչներն ու անոր գիւղրը, Մակեդդովի
բնակիչներն ու անոր գիւղերը [է]չզարկաւ. հետեւաբար Քանանացիները
կամապաշտութեամբ այդ երկրին մէջ բնակեցան: 28 Երբ Իսրայէլ ուժովցաւ,
Քանանացիներուն վրայ հարկ դրաւ, բայց զանոնք բոլորովին չվտարեց:
29 Եփրեմ ալ Գազեր բնակող Քանանացիները չվտարեց. ուստի Քանանացիները անոր
հետ Գազեր բնակեցան:
30 Զաբուղոն Կեթրոնի բնակիչներն ու Նահաղոլի բնակիչները չվտարեց.
Քանանացիներն ալ անոնց մէջ բնակելով հարկատու եղան:
31 Ասեր Ակքովի բնակիչները չվտարեց, ո՛չ ալ Սիդոնի, Աքղաբի, Աքեզիբի, Ելբայի,
Ափէկի ու Ռոհոբի բնակիչները. 32 հապա Ասերեանները այդ երկիրը բնակող
Քանանացիներուն մէջ բնակեցան, որովհետեւ զանոնք չվտարեցին:
33 Նեփթաղիմ Բեթսամիւսի բնակիչներն ու Բեթանաթի բնակիչները չվտարեց. հապա
այդ երկիրը բնակող Քանանացիներուն մէջ բնակեցաւ, եւ Բեթսամիւսի ու Բեթանաթի
բնակիչները իրեն հարկատու եղան:

[ե] Այսինքն՝ նզովք

[գ] Եբր.՝ աղջիկները

[է] Եբր.՝ չտիրացաւ, կամ՝ չվռնտեց

34 Ամորհացիները Դանի որդիները լերան վրայ կաշկանդեցին, քանի անոնց
չթոյլատրեցինոր հովիտները իջնեն: 35 Ամորհացիները կամապաշտութեամբ Հարէս լեռը,
Այեղոնի եւ Սաղաբինի մէջ բնակեցան. բայց երբ Յովսէփի տան ձեռքը [ը]ուժովցաւ, անոնք
հարկատու եղան: 36 Ամորհացիներուն հողամասը Ակրաբիմի զառիվերէն՝ ժայռէն դէպի
վեր էր:

ՏԷՐՈՋ ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԲՈՔԻՄԻ ՄԷՋ

2

Տէրոջ հրեշտակը Գաղգաղայէն Բոքիմ բարձրացաւ եւ ըսաւ. «Ե՛ս ձեզ Եգիպտոսէն
բարձրացուցի, ձեզ այն երկիրը բերի՝ որուն համար ձեր հայրերուն երդում ըրեր էի, եւ ըսի.
“Ձեզի հետ ըրած ուխտս երբե՛ք պիտի չխզեմ. 2 իսկ դուք՝ այս երկրին բնակիչներուն հետ
դաշինք մի՛ կնքէք, անոնց բագինները փլցուցէ՛ք□. բայց դուք իմ խօսքս մտիկ չըրիք:
Ինչո՞ւ ասիկա ըրիք: 3 Ես ալ ըսի. “Զանոնք ձեր առջեւէն պիտի չվռնտեմ, հապա անոնք
ձեր կողերուն տատասկներ պիտի ըլլան, եւ անոնց աստուածները ձեզի որոգայթ պիտի
ըլլան□»: 4 Երբ Տէրոջ հրեշտակը Իսրայէլի բոլոր որդիներուն այս խօսքերը ըսաւ,
ժողովուրդը ձայնը բարձրացնելով լացաւ: 5 Այդ տեղին անունը [ա]Բոքիմ կոչեցին, ու հոն
Տէրոջ զոհ մատուցանեցին:
6 Երբ Յեսու ժողովուրդը արձակեց, Իսրայէլի որդիներէն իւրաքանչիւրը իր
ժառանգութեան գնաց՝ երկրին տիրանալու համար: 7 Ժողովուրդը Տէրը պաշտեց Յեսուի
բոլոր օրերուն մէջ, ու Յեսուէն ետք [բ]ողջ մնացող" եւ Իսրայէլի համար Տէրոջ կատարած
բոլոր մեծ գործերը տեսնող երէցներուն բոլոր օրերուն մէջ:

ՅԵՍՈՒԻ ՄԱՀԸ

8 Տէրոջ ծառան՝ Նաւեան Յեսու մեռաւ, հարիւր տասը տարեկան ըլլալով: 9 Զայն
իր ժառանգութեան հողամասին մէջ թաղեցին, Եփրեմի լեռնակողմը եղող [գ]Թամնաթ-
Հարէսի մէջ, Գաաս լերան հիւսիսային կողմը: 10 Այդ ամբողջ սերունդը իր հայրերուն քով
ամփոփուեցաւ. անկէ ետք ուրիշ սերունդ մը ելաւ, որ Տէրը եւ Իսրայէլի համար անոր
ըրած գործերը չէր ճանչնար:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ԴԱԴՐԻ ՏԷՐԸ ՊԱՇՏԵԼԷ

11 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ [դ]առջեւ չարիք գործեցին ու Բահաղները պաշտեցին. 12
լքեցին Տէրը՝ իրենց հայրերուն Աստուածը, որ զիրենք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, եւ
ուրիշ աստուածներու հետեւեցան, այսինքն՝ իրենց շրջակայ ժողովուրդներուն քանի մը
աստուածներուն. անո՛նց երկրպագեցին եւ Տէրը գրգռեցին: 13 Բահաղն ու Աստարովթը
պաշտեցին՝ Տէրը լքելով. 14 ուստի Տէրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի դէմ բորբոքեցաւ ու

[ը] Եբր.՝ ծանրացաւ

[ա] Այսինքն՝ լացողներ

[բ] Եբր.՝ իրենց օրերը երկարող

[գ] Կամ՝ Թամնաթ-Սարայի

[դ] Եբր.՝ աչքերուն

*զանոնք կողոպտիչներու ձեռքը մատնեց, որոնք զիրենք կողոպտեցին: Զանոնք շրջակայ
թշնամիներուն [ե]ծախեց, եւ ա՛լ չէին կրնար իրենց թշնամիներուն [զ]դիմադրել: 15 Ո՛ւր որ
երթային, Տէրոջ ձեռքը անոնց վրայ էր՝ չարիք ընելու համար, ինչպէս Տէրը ըսեր էր եւ
ինչպէս Տէրը անոնց երդում ըրեր էր. ուստի չափազանց տագնապեցան:*

*16 Տէրը դատաւորներ հանեց, որոնք կողոպտիչներուն ձեռքէն ազատեցին զանոնք: 17
Սակայն իրենց դատաւորներուն ալ մտիկ չըրին, եւ ուրիշ աստուածներու հետ պոռնկեցան
ու անոնց երկրպագեցին: Շուտով շեղեցան այն ճամբայէն, որուն մէջ իրենց հայրերը կը
քալէին՝ Տէրոջ պատուիրաններուն հնազանդելով. բայց ասոնք այնպէս չըրին: 18 Երբ
Տէրը անոնց դատաւորներ կը հանէր, Տէրը դատաւորին հետ ըլլալով՝ դատաւորին բոլոր
օրերը զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքէն կ՚ազատէր. արդարեւ զանոնք տանջողներուն
ու ճնշողներուն [է]պատճառով անոնց բարձրացուցած հեծեծանքներուն համար Տէրը
կ՚արգահատէր: 19 Երբ այդ դատաւորը մեռնէր, ապականութեան կը վերադառնային՝
իրենց հայրերէն աւելի. ուրիշ աստուածներու կը հետեւէին, զանոնք կը պաշտէին եւ
անոնց կ՚երկրպագէին. իրենց չար արարքներէն ու [ը]ծուռ ճամբայէն չէին հրաժարեր: 20
Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի դէմ բորբոքելով՝ ըսաւ. «Քանի այս ազգը իրենց
հայրերուն պատուիրած ուխտս անտեսեց եւ խօսքս մտիկ չըրաւ, 21 ես ալ ասկէ ետք
անոնց առջեւէն ո՛չ մէկը պիտի վտարեմ այն ազգերէն՝ որ Յեսու թողուց երբ մեռաւ. 22
որպէսզի անոնցմով Իսրայէլը փորձարկեմ, թէ արդեօք Տէրոջ ճամբան պիտի պահե՞ն՝
անոր մէջէն ընթանալու համար – ինչպէս իրենց հայրերը պահեցին –, թէ ոչ»: 23 Ուստի
Տէրը այս ազգերը ձգեց եւ շուտով չվտարեց. զանոնք Յեսուի ձեռքը չմատնեց:*

ԵՐԿԻՐԸ ՄՆԱՑՈՂ ԱԶԳԵՐԸ

3

*Ահա՛ւասիկ այն ազգերը՝ որ Տէրը ձգեց, որպէսզի անոնցմով փորձարկէ Իսրայէլը,
այսինքն բոլոր անոնք՝ որ Քանանի բոլոր պատերազմները գիտցած չէին.– 2 (միայն
Իսրայէլի որդիներուն սերունդներուն պատերազմը գիտցնելու եւ սորվեցնելու համար,
միայն՝ քանի զայն առաջուընէ գիտցած չէին.) 3 Փղշտացիներուն հինգ
նախարարութիւնները, եւ բոլոր Քանանացիները, Սիդոնացիներն ու Խեւացիները, որ
Լիբանանի լեռնակողմը կը բնակէին՝ Բահաղ-Հերմոն լեռնէն մինչեւ Եմաթի մուտքը: 4
Անոնք ձգուած էին՝ Իսրայէլը անոնցմով փորձարկելու համար, որպէսզի գիտնայ թէ
արդեօք պիտի հնազանդի՛ն Տէրոջ պատուիրաններուն, որ Մովսէսի [թ]միջոցով անոնց
հայրերուն հրամայեր էր:*

*5 Իսրայէլի որդիները Քանանացիներուն, Քետացիներուն, Ամորհացիներուն,
Փերեզացիներուն, Խեւացիներուն ու Յեբուսացիներուն մէջ բնակեցան: 6 Անոնց
աղջիկները իրենց կին առին, իրենց աղջիկներն ալ անոնց տուին, եւ անոնց աստուածները
պաշտեցին:*

[ե] *Եբր.՝* ձեռքը ծախեց

[զ] *Եբր.՝* առջեւ կայնիլ

[է] *Եբր.՝* երեսէն

[ը] *Եբր.՝* կարծր

[թ] *Եբր.՝* ձեռքով

ԳՈԹՈՆԻԷԼ

7 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ [բ]առջեւ չարիք գործեցին, եւ Տէրը՝ իրենց Աստուածը
մոռնալով՝ Բահաղներն ու Աստարովթը պաշտեցին: 8 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը
Իսրայէլի դէմ բորբոքեցաւ, եւ զանոնք Միջագետքի Քուսարսաթայիմ թագաւորին ձեռքը
[գ]մատնեց: Իսրայէլի որդիները ութ տարի Քուսարսաթայիմի հպատակեցան:
9 Յետոյ Իսրայէլի որդիները Տէրոջ աղաղակեցին, ու Տէրը Իսրայէլի որդիներուն
փրկիչ մը հանեց, Քաղէբի պզտիկ եղբօր՝ Կենեզի որդին Գոթոնիէլը, որ զանոնք ազատեց:
10 Տէրոջ Հոգին անոր վրայ ըլլալով՝ Իսրայէլի մէջ դատաւոր էր. ու երբ պատերազմի
[դ]գնաց, Տէրը Միջագետքի Քուսարսաթայիմ թագաւորը անոր ձեռքը մատնեց, եւ անոր
ձեռքը Քուսարսաթայիմի դէմ զօրացաւ: 11 Երկիրը քառասուն տարի հանդարտեցաւ, ապա
Կենեզեան Գոթոնիէլ մեռաւ:

ԱՒՈՎԴ

12 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ առջեւ վերստին չարիք գործեցին: Տէրն ալ Մովաբի
Էգղոն թագաւորը Իսրայէլի դէմ ուժովցուց, քանի որ Տէրոջ առջեւ չարիք գործեցին: 13 Ան
Ամմոնի եւ Ամաղէկի որդիները իր քով հաւաքեց, ու գնաց Իսրայէլը զարկաւ եւ
Արմաւենիներու քաղաքին տիրացաւ: 14 Իսրայէլի որդիները տասնութ տարի Մովաբի
Էգղոն թագաւորին հպատակեցան:
15 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ աղաղակեցին, ու Տէրը անոնց փրկիչ մը հանեց,
Բենիամինեան Գերայի որդին՝ Աւովդը, որ [ե]ձախլիկ էր. Իսրայէլի որդիները անոր ձեռքով
Մովաբի Էգղոն թագաւորին ընծայ մը ղրկեցին: 16 Աւովդ մէկ [զ]կանգուն երկայնքով
երկսայրի սուր մը շինեց իրեն, ու զայն վերարկուին տակէն՝ իր աջ ազդրին վրայ կապեց:
17 Ընծան Մովաբի Էգղոն թագաւորին մատուցանեց. (Էգղոն շատ գէր մարդ մըն էր.) 18
երբ ընծան մատուցանելը աւարտեց, ընծան կրող [է]մարդոց ուղեկցեցաւ: 19 Բայց ինք
Գաղգաղայի մօտ եղող [ը]քարահանքէն վերադարձաւ, եւ ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, քեզի
ծածուկ խօսք մը ունիմ»: Ան ալ ըսաւ. «[թ]Լռէ՛»: Բոլոր անոր քով կայնողները դուրս ելան:
20 Աւովդ անոր քով եկաւ, երբ ինք նստած էր [ժ]իր յատուկ ամառնային վերնատան մէջ":
Աւովդ անոր ըսաւ. «Քեզի Աստուծմէ պատգամ մը ունիմ»: Ան ալ գահէն ոտքի ելաւ: 21

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

[գ] Եբր.՝ ծախեց

[դ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[ե] Եբր.՝ աջ ձեռքը գոցուած մարդ

[զ] Կամ՝ թիզ

[է] Եբր.՝ ժողովուրդին

[ը] Կամ՝ քանդակուած պատկերներէն, այսինքն՝ կուռքերէն

[թ] Կամ՝ Լռեցէ՛ք

[ժ] Եբր.՝ զով վերնատան մը մէջ, որ յատուկ էր իրեն

Աւովդ իր ձախ ձեռքը երկարելով՝ սուրը իր աջ ազդրին վրայէն [ի]քաշեց եւ անոր փորը
խոթեց. 22 շեղբին ետեւէն նոյնիսկ կոթն ալ մտաւ, ու ճարպը շրջափակեց շեղբը, քանի որ
սուրը անոր փորէն չկրցաւ քաշել, եւ [լ]կղկղանքը դուրս ելաւ: 23 Աւովդ նախասրահէն ելաւ,
վերնատան դռները անոր վրայ գոցեց, ու զանոնք կղպեց: 24 Երբ ինք դուրս ելաւ, անոր
ծառաները եկան, նայեցան, եւ ահա՛ վերնատան դռները կղպուած էին: Անոնք ըսին.
«Անտարակոյս ան [խ]հարկաւորութեան գացած է" իր [ծ]ամառնային ներքին սենեակին մէջ»:
25 Սպասեցին՝ մինչեւ որ [կ]յամեցան. բայց ահա՛ վերնատան դռները չէր բանար: Ուստի
բանալին առին, բացին, եւ ահա՛ իրենց տէրը գետինը ինկած էր՝ մեռած: 26 Մինչ անոնք
կը տնտնային՝ Աւովդ խոյս տուաւ, ու քարահանքէն անցնելով [հ]ողջ առողջ Սէիր հասաւ":
27 Երբ հասաւ՝ Եփրեմի լեռնակողմը շեփոր հնչեցուց, եւ Իսրայէլի որդիները իրեն հետ
այդ լեռնէն իջան. ինք անոնց առջեւէն կ՚երթար: 28 Անոնց ըսաւ. «Հետապնդեցէ՛ք իմ
ետեւէս, քանի Տէրը ձեր թշնամիները՝ Մովաբացիները՝ ձեր ձեռքը մատնեց»: Ուստի անոր
ետեւէն իջան, Մովաբի եղող Յորդանանի անցքերը գրաւեցին, եւ ո՛չ մէկուն թոյլատրեցին
որ անցնի: 29 Այդատեն Մովաբէն տասը հազարի չափ մարդ [ձ]մեռցուցին. բոլորն ալ
[ղ]յաղթանդամ, բոլորն ալ կտրիճ մարդիկ էին. ո՛չ մէկը կրցաւ խոյս տալ: 30 Այդ օրը
Մովաբ Իսրայէլի ձեռքին տակ ընկճուեցաւ, ու երկիրը ութսուն տարի հանդարտեցաւ:

ՍԱՄԵԳԱՐ

31 Իրմէ ետք, Անաթի որդին՝ Սամեգար [ճ]ելաւ, ու եզներու խթանով մը Փղշտացիներէն
վեց հարիւր մարդ մեռցուց. ան ալ Իսրայէլը ազատեց:

ԴԵԲՈՐԱ ԵՒ ԲԱՐԱԿ

4

Աւովդի մեռնելէն ետք՝ Իսրայէլի որդիները Տէրոջ [մ]առջեւ վերստին չարիք գործեցին:
2 Ուստի Տէրը զանոնք Քանանացիներու Յաբին թագաւորին ձեռքը [յ]մատնեց, որ Հասորի

[ի] *Եբր.՝* առաւ

[լ] *Կամ՝* ծակէն

[խ] *Եբր.՝* ոտքերը ծածկած է

[ծ] *Եբր.՝* զով

[կ] *Կամ՝* ամչցան

[հ] *Եբր.՝* Սէիր խոյս տուաւ

[ձ] *Եբր.՝* զարկին

[ղ] *Եբր.՝* պարարտ

[ճ] *Եբր.՝* եղաւ

[մ] *Եբր.՝* աչքերուն

[յ] *Եբր.՝* ծախեց

մէջ կը թագաւորէր. անոր սպարապետը Սիսարա էր, որ [գ]ազգերու Արիսոթին մէջ կը
բնակէր: 3 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ աղաղակեցին, որովհետեւ ան ինը հարիւր երկաթէ
կառքեր ունէր ու քսան տարի Իսրայէլի որդիները սաստիկ տանջեց:

4 Այդ ատեն Դեբորա մարգարէուհին՝ Ղափիդոթի կինը՝ Իսրայէլի մէջ դատաւոր էր: 5
Ան Եփրեմի լեռնակողմը կը բնակէր, Ռամայի ու Բեթէլի մէջտեղ, Դեբորայի արմաւենիին
տակ: Իսրայէլի որդիները դատաստանի համար անոր քով կը բարձրանային: 6 Դեբորա
մարդ ղրկեց, Նեփթաղիմի Կադէսէն Աբինոամի որդին՝ Բարակը կանչեց, եւ անոր ըսաւ.
«Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը քեզի չպատուիրե՞ց. “Գնա՛, Թաբոր լե՛ռը [դ]ելիր, ու
Նեփթաղիմի որդիներէն եւ Զաբուղոնի որդիներէն քեզի հետ տա՛սը հազար մարդ առ: 7
Ես Յաբինի սպարապետը՝ Սիսարան, եւ անոր կառքերն ու զօրքերու բազմութիւնը քու
դիմացդ պիտի [ե]հանեմ՝ Կիսոնի ձորը, եւ զայն քու ձեռքդ պիտի մատնեմ□»: 8 Բարակ
անոր ըսաւ. «Եթէ դուն ալ ինծի հետ երթաս, կ'երթամ. բայց եթէ ինծի հետ չերթաս, չեմ
երթար»: 9 Ան ալ ըսաւ. «Անշուշտ քեզի հետ պիտի երթամ, բայց երթալիք ճամբադ քեզի
պանծալի պիտի չըլլայ. քանի որ Տէրը Սիսարան կնոջ մը ձեռքը պիտի [զ]մատնէ»: Դեբորա
կանգնեցաւ ու Բարակի հետ Կադէս գնաց: 10 Բարակ Զաբուղոնը եւ Նեփթաղիմը Կադէս
[է]կանչեց, ու տասը հազար մարդ [ը]իրեն հետեւելով" բարձրացաւ. Դեբորա ալ անոր հետ
բարձրացաւ:

11 (Մովսէսի աներոջ՝ Յոբաբի որդիներէն Կենեցի Քաբեր Կենեցիներէն զատուած էր, եւ
իր վրանը Կադէսի մօտ՝ Սանանիմի կաղնիին քով լարած էր:)

12 Սիսարայի իմացուցին թէ Աբինոամի որդին՝ Բարակ Թաբոր լեռը բարձրացած է: 13
Սիսարա իր բոլոր կառքերը – ինը հարիւր երկաթէ կառքերը – ու իրեն հետ եղող ամբողջ
ժողովուրդը ազգերու Արիսոթէն Կիսոնի ձորը [թ]կանչեց:

14 Դեբորա Բարակի ըսաւ. «Ոտքի՛ ելիր, քանի ա՛յսօր Տէրը Սիսարան քու ձեռքդ
մատնեց. միթէ Տէրը քու առջեւէդ դուրս չելա՞ւ»: Բարակ Թաբոր լեռնէն իջաւ, եւ իր
ետեւէն՝ տասը հազար մարդ: 15 Տէրը Սիսարան, բոլոր կառքերն ու ամբողջ բանակը
Բարակի առջեւ խուճապի մատնեց՝ սուրի բերանով: Սիսարա կառքէն իջաւ եւ ոտքով
փախաւ: 16 Բարակ կառքերն ու բանակը մինչեւ ազգերու Արիսոթը հալածեց, եւ
Սիսարայի ամբողջ բանակը սուրի բերանով ինկաւ. ո՛չ մէկը ողջ մնաց:

17 Սիսարա ոտքով Կենեցի Քաբերի կնոջ՝ Յայէլի վրանը փախաւ. քանի որ Հասորի
Յաբին թագաւորին ու Կենեցի Քաբերի տան միջեւ խաղաղութիւն կար: 18 Ուստի Յայէլ
դուրս ելաւ՝ Սիսարան դիմաւորելու, եւ անոր ըսաւ. «Իմ տէ՛րս, [ժ]եկո՛ւր, ինծի՛ եկուր, մի՛

[գ] Կամ՝ հեթանոսներու

[դ] Եբր.՝ քաշուէ

[ե] Եբր.՝ քաշեմ

[զ] Եբր.՝ ծախէ

[է] Եբր.՝ աղաղակով կանչեց

[ը] Եբր.՝ իր ոտքերուն

[թ] Եբր.՝ աղաղակով կանչեց

[ժ] Եբր.՝ շեղի՛ր

վախնար»: Ուստի ան դէպի վրանը՝ անոր [ի]գնաց, ու կինը զայն վերմակով մը ծածկեց: 19
Ան կնոջ ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, ինծի քիչ մը ջո՛ւր տուր՝ որ խմեմ, քանի ծարաւ եմ»: Ան ալ
կաթին տիկը բացաւ եւ անոր խմցուց. յետոյ զայն ծածկեց: 20 Նաեւ անոր ըսաւ. «Վրանին
մո՛ւտքը կայնէ, ու եթէ մարդ մը գայ, քեզ հարցուփորձէ եւ ըսէ. "Հոս մարդ կա՞յ□, ըսէ՛.
"Ո՛չ□»: 21 Ապա Քաբերի կինը՝ Յայէլ վրանին մէկ ցիցը առաւ, մուրճն ալ ձեռքը [լ]բռնելով՝
կամաց մը անոր քով գնաց, ու ցիցը անոր քունքը մխելով՝ զայն գետինը խրեց: Ան
պարտասած ըլլալով՝ խորունկ կը քնանար. այսպէս մեռաւ: 22 Ահա՛ Բարակ Սիսարան կը
հետապնդէր երբ Յայէլ դուրս ելաւ՝ զինք դիմաւորելու, եւ իրեն ըսաւ. «Եկո՛ւր, քու
փնտռած մարդդ քեզի ցուցնեմ»: Ինք ալ անոր հետ վրանը մտաւ, ու ահա՛ Սիսարա
պառկած էր՝ մեռած, ցիցը իր քունքին մէջ:

23 Աստուած այդ օրը Քանանացիներու Յաբին թագաւորը Իսրայէլի որդիներուն առջեւ
ընկճեց: 24 Քանանացիներու Յաբին թագաւորին դէմ Իսրայէլի որդիներուն ձեռքը
[խ]հետզհետէ կը ծանրանար, մինչեւ որ Քանանացիներու Յաբին թագաւորը բնաջնջեցին:

ԴԵԲՈՐԱՅԻ ԵՒ ԲԱՐԱԿԻ ԵՐԳԸ

5

Այդ օրը Դեբորա եւ Աբինոամի որդին՝ Բարակ երգեցին ու ըսին.
2 «Իսրայէլի [ա]զօրապետներուն առաջնորդելուն համար,
Ու ժողովուրդին յօժարակամ ըլլալուն համար՝
Տէ՛րը օրհնեցէք:
3 Ո՛վ թագաւորներ, մտի՛կ ըրէք,
Ո՛վ իշխանապետներ, ունկնդրեցէ՛ք.
Ես Տէրոջ պիտի երգեմ,
Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն սաղմոս պիտի ըսեմ:
4 Ո՛վ Տէր, երբ դուն Սէիրէն ելար
Ու Եդովմի դաշտէն յառաջացար,
Երկիրը շարժեցաւ, երկինքը շաղ կաթեցուց,
Թանձր ամպերն ալ ջուր կաթեցուցին.
5 Տէրոջ [բ]առջեւէն լեռները [գ]հալեցան,
Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն առջեւէն այդ Սինան ալ հալեցաւ:
6 Անաթի որդիին՝ Սամեգարի օրերը,
Յայէլի օրերը,
Ուղիները [դ]դատարկ էին,

[ի] Եբր.՝ շեղեցաւ

[լ] Եբր.՝ դնելով

[խ] Եբր.՝ երթալով

[ա] Կամ՝ իշխաններուն

[բ] Եբր.՝ երեսէն

[գ] Եբր.՝ հոսեցան

[դ] Եբր.՝ պակաս

Եւ ճամբորդները խոտորնակ ուղիներէ կը քալէին:
7 Իսրայէլի մէջ [ե]զօրապետներ պակսեցան,
Պակսեցան, մինչեւ որ ես՝ Դեբորա՝ կանգնեցայ,
Մինչեւ որ կանգնեցայ իբր մայր մը Իսրայէլի մէջ:
8 Նոր աստուածներ ընտրեցին,
Այն ատեն իրենց դռներուն մէջ պատերազմ եղաւ.
Արդեօք Իսրայէլի քառասուն հազար զօրքին մէջ
Վահան կամ գեղարդ տեսնուեցա՞ւ:
9 Իմ սիրտս Իսրայէլի օրէնսդիրներուն վրայ է.
Ո՛վ ժողովուրդին յօժարակամ եղողները,
Տէ՛րը օրհնեցէք:
10 Սպիտակ էշերու վրայ հեծնողնե՛ր,
[զ]Դատարանը նստողնե՛ր,
Ու ճամբան քալողնե՛ր, խօսեցէ՛ք:
11 [է]Աղեղնաւորներուն ձայնով՝
Ջուր քաշելու տեղերուն մէջ՝
Հոն Տէրոջ [ը]արդար գործերը",
Եւ Իսրայէլի մէջ անոր զօրապետներուն արդար գործերը թող տարփողեն.
Այն ատեն Տէրոջ ժողովուրդը թող դռները իջնէ:
12 Արթնցի՛ր, արթնցի՛ր, ո՛վ Դեբորա.
Արթնցի՛ր, արթնցի՛ր, ու [թ]երգէ՛:
Ո՛վ Բարակ, կանգնէ՛.
Ո՛վ Աբինոամի որդի, քու [ժ]գերիներդ գերեվարէ՛:
13 Այն ատեն ժողովուրդէն վերապրողին
Տիրապետել տուաւ երեւելիներուն վրայ.
Տէրը ինծի տիրապետել տուաւ
Զօրաւորներուն վրայ:
14 Եփրեմէ եկան Ամաղէկի մէջ արմատ ունեցողները.
Բենիամին ետեւէդ եկաւ՝ քու ժողովուրդիդ մէջէն.
Մաքիրէ օրէնսդիրներ իջան,
Ու Զաբուղոնէ՝ գրագիրի գրիչ բռնողներ:
15 Իսաքարի իշխանները Դեբորայի հետ եղան,
Եւ Իսաքար՝ Բարակի պէս՝
[ի]Անոր ետեւէն" հովիտը ղրկուեցաւ:

[ե] Կամ՝ գլխաւորներ

[զ] Կամ՝ Գորգերու վրայ

[է] Կամ՝ Աւար բաժնողներուն, եւ կամ՝ Հաւաքուողներուն

[ը] Եբր.՝ արդարութիւնները

[թ] Եբր.՝ ե՛րգ մը ըսէ

[ժ] Եբր.՝ գերութիւնդ

[ի] Եբր.՝ Ոտքով

Ռուբէնի [լ]ազգատոհմերուն մէջ
Մեծ էին սիրտի որոշումները.
16 Ինչո՞ւ գոմերուն մէջ կեցար,
Որ [խ]հօտերուն մայե՞լը" լսես.
Ռուբէնի ազգատոհմերուն մէջ
Մեծ էին սիրտի հետազօտութիւնները:
17 Գաղաադ Յորդանանի միւս կողմը կը բնակէր,
Ու Դան ինչո՞ւ նաւերու մէջ պանդխտացաւ:
Ասեր ծովուն եզերքը կը մնար,
Եւ իր նաւահանգիստներուն քով կը բնակէր:
18 Զաբուղոն ու Նեփթաղիմ այնպիսի ժողովուրդ մըն են,
Որ դաշտի բարձունքներուն վրայ իրենց անձը մահուան վտանգին մէջ կը դնեն:
19 Թագաւորները եկան, պատերազմեցան.
Այն ատեն Քանանացիներուն թագաւորները
Մակեդդովի ջուրին քով՝ Թանաքի մէջ պատերազմեցան.
Բայց դրամի շահ չստացան:
20 Երկինքէն պատերազմեցան.
Աստղերը իրենց [ծ]շրջածիրերէն
Սիսարայի դէմ պատերազմեցան:
21 Կիսոն վտակը – այդ վաղեմի վտակը –,
Կիսոն վտակը զանոնք քշեց տարաւ:
Ո՛վ իմ անձս, անոնց զօրութիւնը ոտնակոխ ըրիր:
22 Այն ատեն ձիերուն սմբակները
Սրընթաց վազքէն գետինը ծեծեցին,
Անոնց հզօրներուն սրընթաց վազքէն:
23 Տէրոջ հրեշտակը ըսաւ. "Անիծեցէ՛ք Մարովզը,
Անոր բնակիչները սաստի՛կ անիծեցէք,
Քանի որ Տէրոջ օգնութեան չեկան,
Տէրոջ օգնութեան՝ զօրաւոր թշնամիներուն դէմ □:
24 Կենեցի Քաբերի կինը՝ Յայէլ
Կիներուն մէջ բոլորէն աւելի օրհնեա՛լ ըլլայ.
Վրաններու մէջ բնակող կիներէն
Աւելի օրհնեա՛լ ըլլայ:
25 Սիսարա ջուր խնդրեց, կաթ տուաւ.
Երեւելիներուն գաւաթով՝ կոգի մատուցանեց:
26 Ան իր ձեռքը ցիցին երկարեց,
Եւ իր աջ ձեռքը՝ աշխատաւորի մուրճին,
Սիսարայի զարնելով՝ անոր գլուխը ճեղքեց,
Անոր քունքը կոտրեց ու խոցեց:
27 Յայէլի ոտքերուն մէջտեղը ծռեցաւ, ինկաւ, փռուեցաւ.
Անոր ոտքերուն մէջտեղը ծռեցաւ, ինկաւ.

[լ] Կամ՝ առուներուն

[խ] Կամ՝ հօտերուն մէջ սրինգի ձա՞յնը

[ծ] Եբր.՝ պողոտաներէն

Ուր որ ծռեցաւ, հոն ինկաւ՝ բնաջնջուած:
28 Սիսարայի մայրը պատուհանէն նայեցաւ,
Ու վանդակափեղկին ետեւէն գոչեց.
“Ինչո՞ւ անոր կառքը կը յամենայ գալու,
Ինչո՞ւ անոր կառքերուն գնացքը կ'ուշանայ□:
29 Անոր իմաստուն իշխանուհիները իրեն պատասխանեցին,
Ինք ալ ինքնիրեն [կ]պատասխանեց.
30 “Անշուշտ անոնք աւար գտան,
Եւ զայն կը բաժնեն.
Ամէն [հ]կտրիճի՝ մէկ կամ երկու [ձ]երիտասարդուհի,
Իսկ Սիսարայի՝ գոյնզգոյն աւար մը,
Գոյնզգոյն նկարազարդ աւար մը,
Երկու կողմէն գոյնզգոյն ու նկարազարդ՝ աւար առնողներուն վիզին համար□:
31 Ո՛վ Տէր, քու բոլոր թշնամիներդ
Այսպէս թող կորսուին.
Իսկ [ղ]քեզ սիրողները՝
Իր զօրութեամբ ելլող արեւին պէս ըլլան»:
Ու երկիրը քառասուն տարի հանդարտեցաւ:

ԳԵԴԷՈՆ

6

Իսրայէլի որդիները Տէրոջ [ճ]առջեւ չարիք գործեցին. ուստի Տէրը զանոնք եօթը տարի
Մադիանացիներուն ձեռքը մատնեց: 2 Մադիանացիներուն ձեռքը Իսրայէլի դէմ զօրացաւ,
ու Մադիանացիներուն պատճառով՝ Իսրայէլի որդիները իրենց համար խոռոչներ,
քարայրներ եւ ամրութիւններ շինեցին լեռներու մէջ: 3 Երբ Իսրայելացիները կը
սերմանէին, Մադիանացիները անոնց դէմ կը բարձրանային, եւ Ամաղեկացիներն ու
[մ]արեւելքցիներն ալ կը բարձրանային: 4 Անոնց դիմաց բանակելով՝ գետինին արգասիքը կը
փճացնէին մինչեւ Գազա, ու Իսրայէլի ապրուստ մը չէին թողուր, ո՛չ ոչխար, ո՛չ արջառ,
եւ ո՛չ էշ: 5 Արդարեւ անոնք իրենց խաշինքով ու վրաններով կը բարձրանային, եւ
մարախի պէս՝ բազմութեամբ կու գային. թէ՛ իրենք եւ թէ իրենց ուղտերը անթիւ էին, ու
Իսրայէլի երկիրը կու գային՝ զայն կործանելու համար: 6 Իսրայէլ Մադիանացիներուն
պատճառով չափազանց [յ]թշուառացաւ. հետեւաբար Իսրայէլի որդիները Տէրոջ
աղաղակեցին:

[կ] Եբր.՝ խօսք վերադարձուց

[հ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդու

[ձ] Եբր.՝ արգանդ

[ղ] Եբր.՝ զինք

[ճ] Եբր.՝ աչքերուն

[մ] Եբր.՝ արեւելքի որդիներն

[յ] Եբր.՝ ցածցաւ

7 Երբ Իսրայէլի որդիները Տէրոջ աղաղակեցին Մադիանացիներուն պատճառով, 8
Տէրը Իսրայէլի որդիներուն մարգարէ մը ղրկեց՝ որ անոնց ըսաւ. «Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Ե՛ս ձեզ Եգիպտոսէն բարձրացուցի, ու ձեզ ստրկութեան
տունէն դուրս հանեցի. 9 ձեզ Եգիպտացիներուն ձեռքէն եւ բոլոր ձեզ տանջողներուն
ձեռքէն ազատեցի. զանոնք ձեր առջեւէն վռնտելով անոնց երկիրը ձեզի տուի, 10 ու ձեզի
ըսի. "Ե՛ս եմ Եհովան՝ ձեր Աստուածը. մի՛ վախնաք Ամորհացիներուն աստուածներէն,
որոնց երկրին մէջ կը բնակիք": Բայց դուք իմ խօսքս մտիկ չըրիք□»:

11 Տէրոջ հրեշտակը եկաւ եւ Աբիեզերեան Յովասի բեւեկնիին տակ նստաւ, որ Եփրայի
մէջ էր. անոր որդին՝ Գեդէոն հնձանին մէջ ցորեն կը ծեծէր, Մադիանացիներուն [դ]առջեւէն
փախցնելու համար: 12 Տէրոջ հրեշտակը իրեն երեւցաւ ու ըսաւ. «Ո՛վ զօրաւոր կտրիճ,
Տէրը քեզի հետ է»: 13 Գեդէոն անոր ըսաւ. «Ո՜հ, իմ տէ՛րս, եթէ Տէրը մեզի հետ է, ինչո՞ւ
այս բոլոր բաները մեզի պատահեցան: Ո՞ւր են անոր բոլոր սքանչելիքները, որոնց մասին
մեր հայրերը մեզի կը պատմեն՝ ըսելով. “Տէ՛րը մեզ Եգիպտոսէն բարձրացուց□: Բայց
հիմա Տէրը մեզ երեսէ ձգած է՝ մեզ Մադիանացիներուն ձեռքը մատնելով»: 14 Տէրը իրեն
նայեցաւ եւ ըսաւ. «Ա՛յդ ոյժովդ գնա, որպէսզի Իսրայէլը Մադիանացիներուն ձեռքէն
ազատես: Ես չե՞մ քեզ ղրկողը»: 15 Գեդէոն անոր ըսաւ. «Ո՜հ, իմ Տէ՛րս, Իսրայէլը ինչո՞վ
ազատեմ. ահա՛ իմ [ե]գերդաստանս Մանասէի տոհմին ամենէն տկարն է, ու ես իմ հօրս
տան ամենէն փոքրն եմ»: 16 Տէրը իրեն ըսաւ. «Ես անշուշտ քեզի հետ պիտի ըլլամ, եւ
Մադիամը մէկ մարդու պէս պիտի զարնես»: 17 Ինք ալ անոր ըսաւ. «Կ’աղերսե՛մ, եթէ քու
աչքերուդ առջեւ շնորհք գտայ՝ ինծի նշա՛ն մը [զ]ցոյց տուր'', որպէսզի գիտնամ թէ դո՛ւն ես
ինծի հետ խօսողը: 18 Կ’աղերսե՛մ, ասկէ մի՛ հեռանար, մինչեւ որ քեզի գամ, իմ ընծաս
[է]բերեմ ու քու առջեւդ դնեմ»: Ան ալ ըսաւ. «Կը սպասեմ՝ մինչեւ որ վերադառնաս»: 19
Գեդէոն ներս գնաց, այծերէն ուլ մը պատրաստեց, նաեւ բաղարջ՝ մէկ արդու ալիւրէ. միսը
սակառի մը մէջ դրաւ, արգանակն ալ պտուկի մը մէջ դրաւ, անոր [ը]բերաւ՝ բեւեկնիին տակ,
եւ մատուցանեց: 20 Աստուծոյ հրեշտակը իրեն ըսաւ. «Միսն ու բաղարջը ա՛ռ, այս ժայռին
վրայ դի՛ր, եւ արգանակը թափէ՛»: Ինք ալ այդպէս ըրաւ: 21 Յետոյ Տէրոջ հրեշտակը իր
ձեռքը եղող ցուպին ծայրը երկարեց, ու միսին եւ բաղարջին դպաւ. վէմէն կրակ
բարձրացաւ, միսն ու անխմոր կարկանդակը սպառեց, ապա Տէրոջ հրեշտակը անոր
աչքերուն առջեւէն գնաց: 22 Երբ Գեդէոն տեսաւ թէ ան Տէրոջ հրեշտակն էր, Գեդէոն
ըսաւ. «Վա՜յ ինծի, Տէ՛ր Եհովա, որովհետեւ Տէրոջ հրեշտակը երես առ երես տեսայ»: 23
Բայց Տէրը իրեն ըսաւ. «Խաղաղութի՜ւն քեզի. մի՛ վախնար, պիտի չմեռնիս»:

24 Գեդէոն հոն Տէրոջ զոհասեղան մը կառուցանեց եւ անոր անունը [թ]Եհովա-Շալոմ
կոչեց, որ մինչեւ այսօր Աբիեզերեաններու Եփրային մէջ կեցած է:

25 Այդ գիշերը՝ Տէրը իրեն ըսաւ. «Ա՛ռ քու հօրդ զուարակը, եօթը տարեկան երկրորդ
զուարակը, փլցո՛ւր հօրդ ունեցած Բահաղի բագինը, ու կտրէ՛ քովի աստարովթը: 26

[դ] Եբր.՝ երեսէն

[ե] Եբր.՝ հազարաւորս

[զ] Եբր.՝ ըրէ

[է] Եբր.՝ դուրս հանեմ

[ը] Եբր.՝ դուրս հանեց

[թ] Այսինքն՝ Տէր խաղաղութեան, կամ՝ Տէրոջ խաղաղութիւնը

Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ զոհասեղա՛ն մը կառուցանէ այս [a]ապառաժին գագաթը՝ յարմար կերպով", ա՛ռ երկրորդ զուարակը, եւ ողջակէ՛զ մատուցանէ աստարովթին փայտով՝ որ պիտի կտրես»: 27 Գեդէոն իր ծառաներէն տասը մարդ առաւ, ու Տէրոջ իրեն ըսածին համաձայն ըրաւ. սակայն այս բանը ցերեկը չըրաւ՝ իր հօր ընտանիքէն եւ քաղաքին մարդոցմէն վախնալով, հապա գիշերը ըրաւ:

28 Երբ քաղաքին մարդիկը առտուն՝ կանուխ ելան, ահա՛ Բահաղի բագինը փլած էր, անոր քովի աստարովթը՝ կտրուած, ու երկրորդ զուարակը՝ կառուցանուած զոհասեղանին վրայ ողջակէզ մատուցանուած: 29 Ուստի իրարու ըսին. «Ո՞վ գործեց այս արարքը»: Որոնեցին, փնտռեցին, եւ ըսուեցաւ. «Յովասի որդին՝ Գեդէոն գործեց այս արարքը»: 30 Քաղաքին մարդիկը Յովասի ըսին. «Դո՛ւրս հանէ որդիդ՝ որպէսզի մեռնի, քանի որ Բահաղի բագինը փլցուցեր ու անոր քովի աստարովթը կտրեր է»: 31 Յովաս իրեն [b]ընդդիմացող բոլոր մարդոց ըսաւ. «Միթէ Բահաղի իրաւունքը դո՞ւք պիտի պաշտպանէք, կամ թէ զայն դո՞ւք պիտի ազատէք. ո՛վ որ անոր իրաւունքը պաշտպանէ, անիկա՛ թող մեռցուի մինչեւ առտու: Եթէ ան աստուած է, թող ի՛նք պաշտպանէ իր իրաւունքը անոր դէմ, քանի որ իր բագինը փլցուած է»: 32 Այդ օրը զայն [c]Յերոբահաղ կոչեց, որովհետեւ ըսաւ. «Թող Բահա՛ղ պաշտպանէ իր իրաւունքը անոր դէմ, քանի որ ան իր բագինը փլցուց»:

33 Բոլոր Մադիանացիները, Ամաղեկացիներն ու [d]արեւելքցիները միաբանութեամբ հաւաքուեցան, եւ Յորդանանէն անցնելով՝ Յեզրայէլի հովիտին մէջ բանակեցան: 34 Տէրոջ Հոգին [e]Գեդէոնի վրայ հանգչեցաւ". երբ ան շեփոր հնչեցուց, Աբիեզերեանները իր [f]քով [g]կանչուեցան: 35 Ամբողջ Մանասէի պատգամաւորներ ղրկեց, ան ալ իր քով կանչուեցաւ. Ասերի, Զաբուղոնի ու Նեփթաղիմի ալ պատգամաւորներ ղրկեց, եւ անոնք բարձրացան զիրենք դիմաւորելու:

36 Գեդէոն Աստուծոյ ըսաւ. «Եթէ Իսրայէլը իմ ձեռքովս պիտի ազատես՝ ինչպէս ըսիր, 37 ահա՛ կալին մէջ բուրդի գզաթ մը կը դնեմ. եթէ միայն գզաթին վրայ ցօղ ըլլայ, իսկ ամբողջ գետինը չոր մնայ, այն ատեն պիտի գիտնամ թէ Իսրայէլը իմ ձեռքովս պիտի ազատես՝ ինչպէս ըսիր»: 38 Եւ այնպէս եղաւ. երբ առտուն՝ կանուխ ելաւ ու գզաթը ճմլեց, գզաթէն իր քամած ցօղը՝ լման գաւաթ մը ջուր եղաւ: 39 Գեդէոն Աստուծոյ ըսաւ. «Քու բարկութիւնդ ինծի դէմ թող չբորբոքի, եւ միայն այս անգամ խօսիմ: Կ՚աղերսե՛մ, միայն այս անգամ ալ գզաթով փորձեմ. այժմ միայն գզաթը թող չոր մնայ, իսկ ամբողջ գետինին վրայ թող ցօղ ըլլայ»: 40 Այդ գիշերը Աստուած այնպէս ըրաւ. միայն գզաթը չոր մնաց, իսկ ամբողջ գետինին վրայ ցօղ եղաւ:

ԳԵԴԷՈՆ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՄԱԴԻԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

---

[a] Կամ՝ ամրոցին գագաթին բաց տեղը

[b] Եբր.՝ դէմ կեցող

[c] Այսինքն՝ Բահաղ թող ջատագովէ

[d] Եբր.՝ արեւելքի որդիները

[e] Եբր.՝ Գեդէոնը հագուեցուց

[f] Եբր.՝ ետեւէն

[g] Եբր.՝աղաղակով կանչուեցան

7

Յերոբբահաղ, այսինքն՝ Գեդէոն, եւ անոր հետ եղող ամբողջ ժողովուրդը՝ կանուխ ելան,
ու Հարոդի աղբիւրին քով բանակեցան: Մադիամի բանակավայրը անոր հիւսիսային
կողմն էր, դէպի Մորէի բլուրը՝ հովիտին մէջ: 2 Տէրը Գեդէոնի ըսաւ. «Քեզի հետ եղող
ժողովուրդը շատ է. չեմ ուզեր Մադիամը անոնց ձեռքը մատնել, որպէսզի Իսրայէլ ինծի
դէմ [ա]չպարծենայ եւ չըսէ. “Ի՛մ ձեռքս զիս ազատեց□: 3 Ուստի հիմա գոչէ՛ ժողովուրդին
ականջներուն՝ ըսելով. “Ո՛վ որ վախկոտ է ու կը սարսռայ, թող վերադառնայ եւ շուտով
Գաղաադ լեռնէն հեռանայ□»: Ժողովուրդէն քսաներկու հազար անձ վերադարձաւ, ու
տասը հազար մնաց: 4 Տէրը Գեդէոնի ըսաւ. «Ժողովուրդը տակաւին շատ է: Ջուրին քով
իջեցուր զանոնք, ու հոն քեզի համար զանոնք զտեմ. որո՛ւն համար որ քեզի ըսեմ. “Ասիկա
քեզի հետ թող երթայ□, ան քեզի հետ թող երթայ. եւ որո՛ւն համար որ քեզի ըսեմ. “Ասիկա
քեզի հետ թող չերթայ□, ան թող չերթայ»: 5 Ուստի ժողովուրդը ջուրին քով իջեցուց, եւ
Տէրը Գեդէոնի ըսաւ. «Ո՛վ որ իր լեզուով ջուրը կը լակէ՝ ինչպէս շունը կը լակէ, զայն
զա՛տ դիր. նաեւ զա՛տ դիր ո՛վ որ իր ծունկերուն վրայ կը ծռի՝ խմելու համար»: 6 Ձեռքը
բերանը տանելով լակողներուն թիւը երեք հարիւր մարդ էր. մնացեալ ամբողջ ժողովուրդը
իր ծունկերուն վրայ ծռեցաւ՝ ջուր խմելու համար: 7 Տէրը Գեդէոնի ըսաւ. «Այն երեք
հարիւր մարդոցմով, որ ջուրը լակեցին, ձեզ պիտի ազատեմ, ու Մադիամը քու ձեռքդ
պիտի մատնեմ. մնացեալ ամբողջ ժողովուրդը թող երթայ, իւրաքանչիւրը՝ իր տեղը»: 8
Ուստի ժողովուրդը իր ձեռքը պաշար առաւ, նաեւ իր շեփորները: Գեդէոն Իսրայէլի
մնացեալ բոլոր մարդիկը ղրկեց, իւրաքանչիւրը իր վրանը. իսկ այդ երեք հարիւր
Բմարդիկը իր քով պահեց": Մադիամի բանակավայրը իրմէ վար էր՝ հովիտին մէջ:

9 Նոյն գիշերը՝ Տէրը անոր ըսաւ. «Կանգնէ՛, եւ ասկէ բանակավա՛յրը իջիր, քանի զայն
քու ձեռքդ մատնեցի: 10 Բայց եթէ իջնելու կը վախնաս, քու սպասաւորիդ՝ Փուրայի՛ հետ
բանակավայրը իջիր, 11 ու լսէ՛ թէ անոնք ի՛նչ կը խօսին. անկէ ետք ձեռքերդ պիտի
ուժովնան, որպէսզի բանակավայրը իջնես»: Ուստի ինք եւ իր սպասաւորը՝ Փուրա
բանակավայրին մէջի գունդերուն ծայրը իջան: 12 Մադիամ, Ամաղէկ ու բոլոր
[գ]արեւելքցիները մարախներու պէս՝ բազմութեամբ հովիտին մէջ փռուած էին. անոնց
ուղտերը անթիւ էին, ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ շատ էին: 13 Երբ Գեդէոն հոն
հասաւ, ահա՛ մարդ մը իր ընկերին երազ կը պատմէր եւ կ՚ըսէր. «Երազ մը տեսայ. ահա՛
գարիէ հացի նկանակ մը դէպի Մադիամի բանակավայրը կը թաւալէր, ու վրանին
հասնելով՝ անոր զարկաւ եւ ան ինկաւ. զայն տակնուվրայ ըրաւ, ու վրանը տապալեցաւ»:
14 Անոր ընկերը պատասխանեց. «Ատիկա ուրիշ բան չէ, այլ Իսրայէլացի Յովասի որդիին՝
Գեդէոնի սուրը: Աստուած Մադիամն ու ամբողջ բանակավայրը անոր ձեռքը մատնած է»:

15 Երբ Գեդէոն երազին պատմութիւնը եւ անոր մեկնութիւնը լսեց, Տէրոջ երկրպագեց.
յետոյ Իսրայէլի բանակավայրը վերադարձաւ ու ըսաւ. «Կանգնեցէ՛ք, քանի Տէրը
Մադիամի բանակավայրը ձեր ձեռքը մատնած է»: 16 Այդ երեք հարիւր մարդիկը երեք
ջոկատի բաժնելով՝ բոլորին ձեռքը շեփորներ եւ պարապ սափորներ տուաւ, սափորներուն
մէջ ալ ջահեր դրաւ: 17 Անոնց ըսաւ. «Ինծի՛ նայեցէք ու նո՛յնպէս ըրէք. երբ
բանակավայրին ծայրը հասնիմ, ի՛նչ որ ընեմ՝ նո՛յնպէս ըրէք: 18 Երբ ես եւ բոլոր ինծի
հետ եղողները շեփոր հնչեցնենք, դո՛ւք ալ ամբողջ բանակավայրին շուրջը շեփորնե՛րը
հնչեցուցէք եւ ըսէ՛ք. “Տէրոջ ու Գեդէոնի սուրը□»:

19 Գեդէոն եւ անոր հետ եղող հարիւր մարդիկը՝ կէս գիշերուան պահուն սկիզբը, երբ

[ա] Եբր.՝ չփառաւորուի

[գ] Եբր.՝ արեւելքի որդիները

պահապանները նոր նշանակած էին, բանակավայրին ծայրը հասան, եւ շեփորները
հնչեցնելով՝ իրենց ձեռքերուն մէջ եղած սափորները կոտրտեցին: 20 Երեք ջոկատներն ալ
շեփորները հնչեցուցին ու սափորները կոտրտեցին. ձախ ձեռքով ջահերը բռնած էին, աջ
ձեռքով ալ շեփորները՝ հնչեցնելու համար, եւ կը պոռային. «Տէրոջ ու Գեդէոնի սուրը»:
21 Մինչ իւրաքանչիւրը իր տեղը կայնած էր՝ բանակավայրին շուրջը, ամբողջ բանակը
վազելով եւ գոռալով փախաւ: 22 Երբ այդ երեք հարիւր մարդիկը իրենց շեփորները
հնչեցուցին, Տէրը իւրաքանչիւրին սուրը իր ընկերին վրայ դարձուց՝ ամբողջ
բանակավայրին մէջ. բանակը մինչեւ Բեթասետա՝ դէպի Սարերա, ու մինչեւ Աբէլ-
Մաուլայի սահմանը եւ Տաբէթ փախաւ:
23 Իսրայելացիները Նեփթաղիմէն, Ասերէն եւ ամբողջ Մանասէէն [դ]կանչուեցան, ու
Մադիանացիները հետապնդեցին: 24 Գեդէոն Եփրեմի ամբողջ լեռնակողմը
պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. «Իջէ՛ք Մադիանացիներուն հանդիպելու, եւ ջուրե՛րը
գրաւեցէք անոնց առջեւէն՝ մինչեւ Բեթբարա, նաեւ Յորդանանը»: Ուստի Եփրեմի բոլոր
մարդիկը կանչուեցան ու ջուրերը գրաւեցին մինչեւ Բեթբարա, նաեւ Յորդանանը: 25
Մադիամի երկու իշխանաւորները բռնեցին, Օրէբն ու Զէբը. Օրէբը՝ Օրէբի վէմին քով
մեռցուցին, Զէբն ալ Զէբի հնձանին քով մեռցուցին: Ապա Մադիանացիները
հետապնդեցին, եւ Օրէբի ու Զէբի գլուխները Գեդէոնի բերին՝ Յորդանանի միւս կողմէն:

ՄԱԴԻԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

8

Եփրեմեանները Գեդէոնի ըսին. «Ինչո՞ւ այս արարքը գործեցիր մեզի դէմ. Մադիամի
դէմ պատերազմելու գացիր, բայց մեզ չկանչեցիր», եւ իրեն հետ սաստիկ վիճեցան: 2
Ինք ալ անոնց ըսաւ. «Ես հիմա ի՞նչ ըրի ձեզի նման: Արդեօք Եփրեմի ճռաքաղը՝
Աբիեզերի այգեկութէն լաւագոյն չէ՞: 3 Աստուած ձե՛ր ձեռքը մատնեց Մադիամի
իշխանաւորները՝ Օրէբն ու Զէբը. ես ի՞նչ կրցայ ընել ձեզի նման»: Երբ այս խօսքը ըսաւ,
իրեն հանդէպ անոնց հոգին հանդարտեցաւ:
4 Գեդէոն Յորդանան եկաւ, եւ ինք ու իրեն հետ եղող երեք հարիւր մարդիկը անցան.
թէպէտ պարտասած էին, թշնամին կը հետապնդէին: 5 Սոկքովթի մարդոց ըսաւ.
«Կ’աղերսե՛մ, [ա]ինծի հետեւող" ժողովուրդին հացի նկանակնե՛ր տուէք, քանի պարտասած
են, ու ես Մադիամի թագաւորները՝ Զեբէն եւ Սաղմանան կը հետապնդեմ»: 6 Բայց
Սոկքովթի իշխանաւորները ըսին. «Միթէ Զեբէի ու Սաղմանայի ափերը արդէն քու ձեռքիդ
մէ՞ջ են, որ մենք զօրքիդ հաց տանք»: 7 Գեդէոն ըսաւ. «Ուրեմն երբ Տէրը Զեբէն եւ
Սաղմանան ձեռքս մատնէ, ձեր մարմինները անապատին փուշերով ու տատասկներով
պիտի ծեծեմ»: 8 Անկէ Փանուէլ բարձրացաւ, եւ անոնց նոյնպէս խօսեցաւ. Փանուէլի
մարդիկն ալ իրեն պատասխանեցին այնպէս՝ ինչպէս Սոկքովթի մարդիկը պատասխաներ
էին: 9 Ուստի Փանուէլի մարդոցն ալ ըսաւ. «Երբ խաղաղութեամբ վերադառնամ, այս
աշտարակը պիտի փլցնեմ»:
10 Զեբէ ու Սաղմանա Կարկարի մէջ էին, եւ անոնց հետ՝ իրենց բանակը,
[բ]արեւելքցիներուն ամբողջ բանակէն մնացած զօրքը, տասնհինգ հազարի չափ մարդ.
արդարեւ հարիւր քսան հազար սուր քաշող մարդ ինկած էր: 11 Գեդէոն Նոբահի ու

[դ] Եբր.՝ աղաղակով կանչուեցան

[ա] Եբր.՝ իմ ոտքիս

[բ] Եբր.՝ արեւելքի որդիներուն

Յոգբեհայի արեւելեան կողմէն՝ վրանաբնակներուն ճամբայով բարձրացաւ եւ բանակը
զարկաւ, քանի բանակը կը կարծէր ապահովութեան մէջ ըլլալ: 12 Զեբէ ու Սաղմանա
փախան. Գեդէոն զանոնք հետապնդեց, Մադիամի երկու թագաւորները՝ Զեբէն ու
Սաղմանան բռնեց, եւ ամբողջ բանակը դողացուց:

13 Յովասի որդին՝ Գեդէոն [գ]արեւը չելած՝՝ պատերազմէն վերադարձաւ: 14 Սոկքովթի
մարդոցմէն երիտասարդ մը բռնեց եւ զայն հարցուփորձեց. ան ալ Սոկքովթի
իշխանաւորներէն ու երէցներէն եօթանասունեօթը մարդու անուն գրելով անոր տուաւ: 15
Գեդէոն Սոկքովթի բնակիչներուն եկաւ եւ ըսաւ. «Ահա՛ Զեբէն ու Սաղմանան, որոնց
համար զիս նախատեցիք եւ ըսիք. “Միթէ Զեբէի ու Սաղմանայի ափերը արդէն քու ձեռքիդ
մէ՞ջ են, որ մենք պարտասած մարդոցդ հաց տանք□»: 16 Ուստի քաղաքին երէցները
առաւ, նաեւ անապատէն փուշեր ու տատասկներ, եւ անոնցմով Սոկքովթի մարդիկը
[դ]պատժեց: 17 Իսկ Փանուէլի աշտարակը փլցուց ու քաղաքին մարդիկը մեռցուց:

18 Յետոյ Զեբէի ու Սաղմանայի ըսաւ. «Ի՞նչպէս էին Թաբորի մէջ ձեր սպաննած
մարդիկը»: Անոնք պատասխանեցին. «Ինչպէս դուն ես, անոնք ալ այնպէս էին.
իւրաքանչիւրը թագաւորի որդիի կը նմանէր»: 19 Ինք ալ ըսաւ. «Անոնք իմ եղբայրներս՝
մօրս որդիներն էին: Տէրը կ’ապրի՛. եթէ զանոնք ողջ թողուցած ըլլայիք, ես ձեզ չէի
մեռցներ»: 20 Ապա իր անդրանիկ որդի ին՝ Յեթերի ըսաւ. «Ոտքի՛ ելիր եւ մեռցո՛ւր
ասոնք»: Բայց պատանին իր սուրը չքաշեց, որովհետեւ վախցաւ՝ [ե]դեռահասակ ըլլալով:
21 Ուստի Զեբէ ու Սաղմանա ըսին. «Դո՛ւն կանգնէ եւ մեր վրայ յարձակէ, քանի մարդուն
զօրութիւնը իր հասակին համեմատ կ’ըլլայ»: Հետեւաբար Գեդէոն կանգնեցաւ, ու Զեբէն
եւ Սաղմանան մեռցուց. անոնց ուղտերուն վիզին վրայ եղած մահիկներն ալ առաւ:

22 Իսրայելացիները Գեդէոնի ըսին. «Դո՛ւն տիրէ մեր վրայ, թէ՛ դուն, թէ՛ որդիդ, եւ թէ
որդիիդ որդին, որովհետեւ մեզ Մադիամի ձեռքէն ազատեցիր»: 23 Բայց Գեդէոն անոնց
ըսաւ. «Ես չեմ տիրեր ձեր վրայ, ո՛չ ալ իմ որդիս պիտի տիրէ ձեր վրայ. Տէ՛րը թող տիրէ
ձեր վրայ»:

24 Ապա Գեդէոն անոնց ըսաւ. «Ձեզմէ [զ]բան մը պիտի խնդրեմ. իւրաքանչիւրդ իր
աւարին օղերը ինծի թող տայ»: (Արդարեւ անոնք Իսմայելացի ըլլալով՝ ոսկի օղեր
ունէին:) 25 Անոնք ալ պատասխանեցին. «[է]Յօժար սիրտով՝՝ կու տանք»: Ուստի հանդերձ
մը փռեցին, եւ իւրաքանչիւրը իր աւարին օղերը հոն ձգեց: 26 Իր խնդրած ոսկի օղերուն
կշիռը հազար եօթը հարիւր սիկղ ոսկի եղաւ, մահիկներէն, գինդերէն, ու Մադիամի
թագաւորներուն վրայի [ը]ծիրանի հագուստներէն եւ անոնց ուղտերուն վիզին վրայ եղած
մանեակներէն զատ: 27 Գեդէոն անոնցմով [թ]եփուտ մը՝՝ շինեց ու զայն Եփրայի մէջ՝ իր
քաղաքին մէջ դրաւ. եւ հոն ամբողջ Իսրայէլը անոր հետ պոռնկեցաւ. ատիկա Գեդէոնի ու
անոր տան որոգայթ եղաւ:

[գ] Կամ՝ Հարէսի զառիվերէն

[դ] Եբր.՝ հասկցուց

[ե] Եբր.՝ պատանի

[զ] Եբր.՝ խնդրանք

[է] Եբր.՝ տալով

[ը] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպասէ

[թ] Հոս՝ պաշտամունքի առարկայ մը

*28 Այսպէս Մադիամ Իսրայէլի որդիներուն առջեւ ընկճուեցաւ, եւ անկէ ետք չկրցաւ
գլուխ վերցնել: Գեդէոնի ժամանակ՝ երկիրը քառասուն տարի հանդարտեցաւ:*

ԳԵԴԷՈՆԻ ՄԱՀԸ

*29 Յովասի որդին՝ Յերոբահաղ գնաց եւ իր տունը բնակեցաւ: 30 Գեդէոն եօթանասուն
որդի ունէր՝ իր երանքէն ելած, քանի շատ կիներ ունէր: 31 Սիւքէմի մէջ ունեցած հարճն
ալ իրեն որդի մը ծնաւ, որուն անունը Աբիմելէք դրաւ: 32 Յովասի որդին՝ Գեդէոն լա՛ւ
ալեւորութեան մէջ մեռաւ, եւ Աբիեզերեաններու Եփրային մէջ իր հօր՝ Յովասի
գերեզմանը թաղուեցաւ:*

*33 Երբ Գեդէոն մեռաւ, Իսրայէլի որդիները դարձեալ Բահաղներու հետ պոռնկեցան, ու
Բահաղ-Բերիթը իրենց աստուած ըրին: 34 Իսրայէլի որդիները չյիշեցին Տէրը՝ իրենց
Աստուածը, որ զիրենք ազատած էր իրենց շրջակայ բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն. 35 ո՛չ
ալ կարեկցութեամբ վարուեցան Յերոբահաղի (այսինքն՝ Գեդէոնի) տան հետ, անոր
Իսրայէլի ըրած ամբողջ բարիքին համեմատ:*

ԱԲԻՄԵԼԷՔ

9

*Յերոբահաղի որդին՝ Աբիմելէք Սիւքէմ գնաց, իր մօր եղբայրներուն քով, անոնց հետ
խօսեցաւ, նաեւ իր մօր հօր տան ամբողջ գերդաստանին հետ՝ ըսելով. 2 «Կ՚աղերսե՛մ,
Սիւքէմի բոլո՛ր [ա]բնակիչներուն ականջներուն ըսէք. “Ո՞րը լաւագոյնն է ձեզի.
Յերոբահաղի բոլոր որդիներուն՝ եօթանասուն մարդոց կողմէ կառավարուի՞լը, թէ մէկ
մարդու կողմէ կառավարուիլը: Նաեւ յիշեցէ՛ք թէ ես ձեր ոսկորն ու միսն եմ»: 3 Ուստի
իր մօր եղբայրները անոր մասին այս բոլոր խօսքերը Սիւքէմի բոլոր բնակիչներուն
ականջներուն ըսին, եւ անոնց սիրտը [բ]Աբիմելէքի հակեցաւ, քանի որ ըսին. «Ան մեր
եղբայրն է»: 4 Բահաղ-Բերիթի տունէն եօթանասուն կտոր արծաթ տուին անոր, եւ
Աբիմելէք անոնցմով դատարկապորտ ու սրիկայ մարդիկ վարձեց, որոնք իրեն
հետեւեցան: 5 Եփրայի մէջ իր հօր տունը մտաւ, եւ իր եղբայրները՝ Յերոբահաղի
որդիները - եօթանասուն մարդ - մէկ քարի վրայ սպաննեց. բայց Յերոբահաղի ամենէն
պզտիկ որդին՝ Յովաթամ ողջ մնաց, քանի որ պահուըտեցաւ: 6 Յետոյ Սիւքէմի բոլոր
բնակիչները ու Մելոնի ամբողջ տունը հաւաքուեցան, եւ գացին Աբիմելէքը թագաւոր
հռչակեցին Սիւքէմի մէջ՝ [գ]պահապաններու կաղնիին քով:*

*7 Երբ ասիկա Յովաթամի իմացուցին, ան գնաց՝ Գարիզին լերան գագաթը կայնեցաւ,
ձայնը բարձրացնելով պոռաց, եւ անոնց ըսաւ. «Ո՛վ Սիւքէմի բնակիչներ, ինծի՛ մտիկ
ըրէք, որ Աստուած ձեզի մտիկ ընէ: 8 Ծառերը գացին՝ որ իրենց համար թագաւոր մը օծեն,
ու ձիթենիին ըսին. “Թագաւորէ՛ մեր վրայ: 9 Բայց ձիթենին անոնց ըսաւ. “Հրաժարի՞մ
պարարտութենէս, [դ]որ Աստուած եւ մարդիկը պատուել կու տայ ինձմով”, ու երթամ*

[ա] *Եբր.՝* տէրերուն

[բ] *Եբր.՝* Աբիմելէքի ետեւէն

[գ] *Կամ՝* արձանի

[դ] *Կամ՝* որուն համար Աստուած եւ մարդիկ զիս կը պատուեն

[ե]իշխե՞մ ծառերուն վրայ□: 10 Ծառերը թզենիին ըսին. “Դո՛ւն եկուր մեր վրայ թագաւորէ□:
11 Սակայն թզենին անոնց ըսաւ. “Հրաժարի՞մ քաղցրութենէս եւ լաւ պտուղէս, ու երթամ
իշխե՞մ ծառերուն վրայ□: 12 Յետոյ ծառերը որթատունկին ըսին. “Դո՛ւն եկուր մեր վրայ
թագաւորէ□: 13 Որթատունկն ալ անոնց ըսաւ. “Հրաժարի՞մ Աստուած եւ մարդիկը
ուրախացնող քաղցուէս, ու երթամ իշխե՞մ ծառերուն վրայ□: 14 Այն ատեն բոլոր ծառերը
[գ]դժնիկին ըսին. “Դո՛ւն եկուր մեր վրայ թագաւորէ□: 15 Դժնիկը ծառերուն ըսաւ. “Եթէ
ճշմարտապէս զիս ձեր վրայ թագաւոր կ՚օծէք, եկէ՛ք իմ շուքիս [է]տակ նստեցէք". թէ ոչ՝
դժնիկէն թող կրակ ելլէ ու Լիբանանի մայրիները սպառէ□:

16 Ուստի հիմա, եթէ Աբիմելէքը թագաւոր հռչակելով՝ դուք ճշմարտութեամբ եւ
[ը]հաւատարմութեամբ վարուեցաք, եթէ Յերոբաաղի ու անոր տան բարութիւն ըրիք, եթէ
անոր [թ]գործերուն վարձատրութեան համեմատ անոր հետ վարուեցաք. 17 (արդարեւ իմ
հայրս ձեզի համար պատերազմեցաւ, իր անձը [ժ]վտանգի մէջ դրաւ" ու ձեզ Մադիամի
ձեռքէն ազատեց. 18 իսկ դուք այսօր իմ հօրս տան դէմ կանգնեցաք, անոր որդիները –
եօթանասուն մարդ – մէկ քարի վրայ սպաննեցիք, եւ անոր աղախինին որդին՝ Աբիմելէքը,
ձեր եղբայրը ըլլալուն համար, Սիւքէմի բնակիչներուն վրայ թագաւոր նշանակեցիք.) 19
ուստի եթէ այսօր Յերոբաաղի եւ անոր տան հետ ճշմարտութեամբ ու
հաւատարմութեամբ վարուեցաք, Աբիմելէքի համար ուրախացէ՛ք, ան ալ ձեզմով թող
ուրախանայ. 20 թէ ոչ՝ Աբիմելէքէն թող կրակ ելլէ եւ Սիւքէմի բնակիչներն ու Մելոնի
տունը սպառէ, նաեւ Սիւքէմի բնակիչներէն ու Մելոնի տունէն կրակ ելլէ եւ Աբիմելէքը
սպառէ»: 21 Յետոյ Յովաթամ վազեց ու փախաւ, Բէեր գնաց ու հոն բնակեցաւ, իր եղբօր՝
Աբիմելէքի [ի]պատճառով:

22 Աբիմելէք Իսրայէլի վրայ երեք տարի իշխեց: 23 Աստուած Աբիմելէքի եւ Սիւքէմի
բնակիչներուն միջեւ չար ոգի մը ղրկեց, ու Սիւքէմի բնակիչները Աբիմելէքի
անհաւատարիմ եղան. 24 որպէսզի Յերոբաաղի եօթանասուն որդիներուն եղած
բռնութիւնը անոր վրայ գայ, եւ անոնց թափուած արիւնը իրենց եղբօր՝ Աբիմելէքի վրայ
հասնի, որ զանոնք սպաններ էր, ու Սիւքէմի բնակիչներուն վրայ, որ անոր ձեռքերը
ուժովցուցեր էին՝ իր եղբայրները սպաննելու: 25 Ուստի Սիւքէմի բնակիչները անոր դէմ
դարանակալներ դրին լեռներուն գագաթները, եւ ճամբան իրենց քովէն բոլոր անցնողները
կը թալլէին: Ասիկա Աբիմելէքի իմացուցին: 26 Աբեդի որդին՝ Գաաղ իր եղբայրներուն հետ
եկաւ, Սիւքէմի մէջէն անցան, ու Սիւքէմի բնակիչները անոր վստահեցան: 27 Դուրս ելան՝
դաշտերը, իրենց այգիներուն խաղողները կթեցին, զանոնք կոխեցին եւ [լ]ուրախութիւն
ըրին. իրենց աստուծոյն տունը մտան, կերան ու խմեցին, եւ Աբիմելէքը անիծեցին: 28

[ե] Եբր.՝ երերա՞մ

[գ] Փշոտ թուփ մը

[է] Եբր.՝ ապաւինեցէք

[ը] Եբր.՝ պարկեշտութեամբ

[թ] Եբր.՝ ձեռքերուն

[ժ] Եբր.՝ առջեւը ձգեց

[ի] Եբր.՝ երեսէն

[լ] Եբր.՝ գովաբանութիւն

*Աբեդեան Գաաղ ըսաւ. «Ո՞վ է Աբիմելէք, եւ ո՞վ է Սիւքէմ, որ մենք անոր ծառայենք:
Անիկա Յերոբահաղի որդին չէ՞, ու Զեբուղ՝ անոր վերատեսուչը չէ՞ – Սիւքէմի հօր՝
Եմովրի մարդոց ծառաները: Մենք ինչո՞ւ անոր պիտի ծառայենք: 29 Երանի՜ թէ այս
ժողովուրդը իմ ձեռքիս տակ ըլլար, որ Աբիմելէքը հեռացնէի»: Աբիմելէքի ալ ըսաւ.
«Զօ՛րքդ շատցուր, եւ դո՛ւրս ելիր»:*

*30 Երբ քաղաքապետը՝ Զեբուղ լսեց Աբեդեան Գաաղի խօսքերը, իր բարկութիւնը
բորբոքեցաւ: 31 Ծածկաբար Աբիմելէքի պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. «Ահա՛ Աբեդեան
Գաաղ ու իր եղբայրները Սիւքէմ եկան, եւ ահա՛ անոնք քաղաքը քեզի դէմ [խ]ոտքի կը
հանեն": 32 Ուստի հիմա՝ կանգնէ՛ գիշերը, դուն ու քեզի հետ եղող ժողովուրդը, եւ դաշտը
դարա՛ն մտիր: 33 Առտուն՝ կանո՛ւխ ելիր, երբ արեւը ծագի, ու յարձակէ՛ քաղաքին վրայ.
ահա՛ անիկա եւ անոր հետ եղող ժողովուրդը դուրս պիտի ելլեն՝ քեզի դէմ. ձեռքիդ գտածը
ըրէ՛ անոնց»:*

*34 Ուստի Աբիմելէք գիշերը կանգնեցաւ՝ իրեն հետ եղող ամբողջ ժողովուրդով, ու չորս
ջոկատի բաժնուելով՝ Սիւքէմի դէմ դարան մտան: 35 Աբեդեան Գաաղ դուրս ելաւ եւ
քաղաքին դրան մուտքը կայնեցաւ. Աբիմելէք ալ դարանէն կանգնեցաւ՝ իրեն հետ եղող
ժողովուրդով: 36 Գաաղ այդ ժողովուրդը տեսնելով՝ Զեբուղի ըսաւ. «Ահա՛ լեռներուն
գագաթէն ժողովուրդ կ՚իջնէ»: Զեբուղ անոր ըսաւ. «Լեռներուն շուքը քեզի մարդոց պէս
կ՚երեւնայ»: 37 Գաաղ վերստին խօսեցաւ, եւ ըսաւ. «Ահա՛ երկրին [ծ]բարձր տեղերէն"
ժողովուրդ կ՚իջնէ, ու ջոկատ մըն ալ Մէոն-Էնիմին կաղնիին ճամբայով կու գայ»: 38
Զեբուղ անոր ըսաւ. «Ո՞ւր է հիմա այդ բերանդ, որով կ՚ըսէիր. "Աբիմելէք ո՞վ է, որ մենք
անոր ծառայենք□: Ատիկա չէ՞ քու անարգած ժողովուրդդ. կ՚աղերսե՛մ, դո՛ւրս ելիր հիմա,
ու պատերազմէ՛ անոր դէմ»: 39 Ուստի Գաաղ Սիւքէմի բնակիչներուն առջեւէն [կ]երթալով՝
Աբիմելէքի դէմ պատերազմեցաւ: 40 Աբիմելէք զինք հալածեց, եւ ինք անոր առջեւէն
փախաւ. շատե՛ր խոցուած ինկան՝ մինչեւ դրան մուտքը: 41 Աբիմելէք Արումա կեցաւ, իսկ
Զեբուղ Գաաղը եւ անոր եղբայրները վռնտեց, որպէսզի ա՛լ Սիւքէմի մէջ չբնակին: 42
Հետեւեալ օրը ժողովուրդը դուրս ելաւ՝ դաշտը, եւ Աբիմելէքի իմացուցին: 43 Իր
ժողովուրդը առաւ, երեք ջոկատի բաժնեց ու դաշտին մէջ դարան մտաւ. երբ տեսաւ թէ
ժողովուրդը քաղաքէն դուրս կ՚ելլէ, անոր [հ]վրայ յարձակելով" զայն զարկաւ: 44 Աբիմելէք
եւ իրեն հետ եղող ջոկատը յարձակելով քաղաքին դրան մուտքը կայնեցան. իսկ միւս
երկու ջոկատները բոլոր դաշտին մէջ եղողներուն վրայ յարձակելով զանոնք զարկին: 45
Աբիմելէք այդ ամբողջ օրը քաղաքին դէմ պատերազմեցաւ, ու քաղաքը գրաւեց. մէջը
եղող ժողովուրդը մեռցուց, քաղաքը փլցուց եւ հոն աղ ցանեց:*

*46 Երբ Սիւքէմի աշտարակին բոլոր բնակիչները ասիկա լսեցին, Բերիթ աստուծոյն
տան բերդը մտան: 47 Աբիմելէքի իմացուցին թէ Սիւքէմի աշտարակին բոլոր բնակիչները
հաւաքուեր են: 48 Այն ատեն Աբիմելէք Սելմոն լեռը ելաւ՝ իրեն հետ եղող ամբողջ
ժողովուրդով: Աբիմելէք տապարը ձեռքը առնելով՝ ծառի ճիւղ մը կտրեց, զայն վերցնելով
իր ուսին վրայ դրաւ, եւ իրեն հետ եղող ժողովուրդին ըսաւ. «Ահա՛ տեսաք ի՛նչ որ ըրի.
շուտո՛վ դուք ալ ինծի պէս ըրէք»: 49 Ուստի ամբողջ ժողովուրդն ալ կտրեց՝
իւրաքանչիւրը իր ճիւղը, ու Աբիմելէքի հետեւեցան: Ճիւղերը բերդին քով դրին, եւ բերդը*

[խ] *Եբր.՝ կը թշնամացնեն*

[ծ] *Եբր.՝ պորտէն*

[կ] *Եբր.՝ դուրս ելլելով*

[հ] *Եբր.՝ դէմ կանգնելով*

կրակով վառեցին [ձ]անոնք ալ մէջը ըլլալով”: Այսպէս՝ Սիւքէմի աշտարակին բոլոր մարդիկն ալ, որ հազարի չափ այր մարդիկ ու կիներ էին, մեռան:

50 Յետոյ Աբիմելէք Թեբէս գնաց, Թեբէսի դիմաց բանակեցաւ ու զայն գրաւեց: 51 Քաղաքին մէջտեղը ամուր աշտարակ մը կար, եւ բոլոր այր մարդիկն ու կիները հոն փախան, նաեւ քաղաքին բոլոր [ղ]բնակիչները. դուռը [ճ]ներսէն գոցեցին եւ աշտարակին տանիքը ելան: 52 Աբիմելէք մինչեւ աշտարակը գնաց, անոր դէմ պատերազմեցաւ, ու աշտարակին մուտքին մօտեցաւ՝ որպէսզի զայն կրակով այրէ: 53 Կին մը Աբիմելէքի գլուխին վրայ երկանաքարի կտոր մը նետեց եւ անոր գանկը ջախջախեց: 54 Ան ալ շուտով իր զինակիր երիտասարդը կանչեց ու անոր ըսաւ. «Սո՛ւրդ քաշէ եւ զի՛ս մեռցուր, որպէսզի ինծի համար չըսեն. “Կի՛ն մը զայն մեռցուց”»: Ուստի իր երիտասարդը զինք սուրով խոցեց, ու մեռաւ: 55 Երբ Իսրայէլի մարդիկը տեսան թէ Աբիմելէք մեռած է, գացին՝ իւրաքանչիւրը իր տեղը:

56 Այսպէս Աստուած Աբիմելէքի [մ]հատուցանեց այն չարիքը, որ իր հօր ըրեր էր՝ իր եօթանասուն եղբայրները սպաննելով: 57 Նաեւ Սիւքէմի մարդոց ամբողջ չարութիւնը՝ Աստուած անոնց [յ]հատուցանեց, ու Յերոբահաղի որդիին՝ Յովաթամի անէծքը անոնց վրայ եկաւ:

ԹՈՎՂԱ

10

Աբիմելէքէն ետք՝ Թովղա ելաւ, Իսաքարեան Դովդայի որդիին՝ Փուայի որդին, Իսրայէլը ազատելու համար: Ան Եփրեմի լեռնակողմը՝ Սամիրի մէջ կը բնակէր: 2 Իսրայէլի մէջ քսաներեք տարի դատաւոր եղաւ. ապա մեռաւ ու Սամիրի մէջ թաղուեցաւ:

ՅԱՅԻՐ

3 Անկէ ետք՝ Գաղաադացի Յայիր ելաւ, եւ Իսրայէլի մէջ քսաներկու տարի դատաւոր եղաւ: 4 Ան երեսուն որդի ունէր, որոնք երեսուն աւանակի վրայ կը հեծնէին. անոնք Գաղաադի երկրին մէջ երեսուն քաղաք ունէին, որ մինչեւ այսօր Յայիրի գիւղաքաղաքները կը կոչուին: 5 Յայիր մեռաւ ու Կամոնի մէջ թաղուեցաւ:

6 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ [ա]առջեւ վերստին չարիք գործեցին, եւ Բահաղները, Աստարովթը, [բ]Սուրիայի աստուածները, Սիդոնի աստուածները, Մովաբի աստուածները, Ամմոնի որդիներուն աստուածներն ու Փղշտացիներուն աստուածները պաշտեցին. Տէրը լքեցին եւ զայն չպաշտեցին: 7 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը Իսրայէլի դէմ բորբոքեցաւ, ու

[ձ] Եբր.՝ անոնց վրայ

[ղ] Եբր.՝ տէրերը

[ճ] Եբր.՝ իրենց վրայ

[մ] Եբր.՝ գլուխը դարձուց

[յ] Եբր.՝ գլուխը դարձուց

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ Արամի

զանոնք Փղշտացիներուն ձեռքը եւ Ամմոնի որդիներուն ձեռքը [գ]մատնեց: 8 Անոնք այդ
տարիէն մինչեւ տասնութ տարի՝ Իսրայէլի որդիները ջախջախեցին ու [դ]ճնշեցին, այսինքն
Իսրայէլի բոլոր որդիները՝ որ Յորդանանի միւս կողմը, Գաղաադի մէջ, Ամորհացիներու
երկրին մէջ կը բնակէին: 9 Նաեւ Ամմոնի որդիները Յորդանանէն անցան, որպէսզի
Յուդայի դէմ, Բենիամինի դէմ ու Եփրեմի տան դէմ ալ պատերազմին: Ուստի Իսրայէլ
չափազանց տագնապեցաւ:

10 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ աղաղակեցին եւ ըսին. «Քեզի դէմ մեղանչեցինք, քանի
որ մեր Աստուածը լքեցինք ու Բահաղները պաշտեցինք»: 11 Տէրը Իսրայէլի որդիներուն
ըսաւ. «Ես չէի՞ ձեզ ազատողը Եգիպտացիներէն, Ամորհացիներէն, Ամմոնի որդիներէն եւ
Փղշտացիներէն: 12 Նաեւ երբ Սիդոնացիները, Ամաղեկացիներն ու Մաոնացիները ձեզ
տանջեցին եւ դուք ինծի աղաղակեցիք, ե՛ս ձեզ անոնց ձեռքէն ազատեցի: 13 Սակայն դուք
զիս լքեցիք եւ ուրիշ աստուածներ պաշտեցիք. հետեւաբար՝ անգա՛մ մըն ալ ձեզ պիտի
չազատեմ: 14 Գացէ՛ք ձեր ընտրած աստուածներո՛ւն աղաղակեցէք. ձեր տագնապին
ատենը անո՛նք թող ազատեն ձեզ»: 15 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ ըսին. «Մեղանչեցինք.
ըրէ՛ մեզի ի՛նչ որ [ե]քեզի հաճելի կը թուիʼʼ, միայն թէ ազատէ՛ մեզ այսօր, կ՚աղերսե՛նք»: 16
Ուստի իրենց մէջէն օտար աստուածները հանեցին ու Տէ՛րը պաշտեցին. եւ անոր անձը
վհատեցաւ Իսրայէլի տաժանքին համար:

17 Ամմոնի որդիները [զ]կանչուեցան, ու Գաղաադի մէջ բանակեցան. Իսրայէլի որդիներն
ալ հաւաքուեցան եւ Մասփայի մէջ բանակեցան: 18 Ժողովուրդն ու Գաղաադի
իշխանաւորները իրարու ըսին. «Ո՛վ որ սկսի Ամմոնի որդիներուն դէմ պատերազմիլ,
անիկա՛ թող ըլլայ Գաղաադի բոլոր բնակիչներուն զօրագլուխը»:

ՅԵՓԹԱՅԷ

11

Գաղաադացի Յեփթայէ զօրաւոր կտրիճ մըն էր, բայց պոռնիկ կնոջ մը որդին էր.
Գաղաադ ծնած էր Յեփթայէն: 2 Գաղաադի կինը իրեն որդիներ ծնաւ. երբ իր կնոջ
որդիները մեծցան, Յեփթայէն վռնտեցին եւ անոր ըսին. «Դուն մեր հօր տան մէջ
ժառանգութիւն պիտի չունենաս, քանի ուրիշ կնոջ մը որդին ես»: 3 Յեփթայէ իր
եղբայրներուն [ա]առջեւէն փախչելով՝ Տովբի երկրին մէջ բնակեցաւ: Յեփթայէի քով
դատարկապորտ մարդիկ հաւաքուեցան, եւ անոր հետ [բ]կը շրջէինʼʼ:

4 Ժամանակ մը ետք՝ Ամմոնի որդիները Իսրայէլի դէմ պատերազմեցան: 5 Մինչ
Ամմոնի որդիները Իսրայէլի դէմ կը պատերազմէին, Գաղաադի երէցները գացին որ
Յեփթայէն Տովբի երկրէն բերեն: 6 Յեփթայէի ըսին. «Եկո՛ւր, մեզի մեծաւո՛ր եղիր,
որպէսզի Ամմոնի որդիներուն դէմ պատերազմինք»: 7 Յեփթայէ Գաղաադի երէցներուն
ըսաւ. «Դուք զիս չատեցի՞ք եւ իմ հօրս տունէն զիս չվռնտեցի՞ք. ուստի ինչո՞ւ ինծի

[գ] Եբր.՝ ծախեց

[դ] Կամ՝ խոշտանգեցին

[ե] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ է

[զ] Եբր.՝ աղաղակով կանչուեցան

[ա] Եբր.՝ երեսէն

[բ] Եբր.՝ դուրս կ՚ելլէին

եկաք, հիմա որ տագնապի մէջ էք»: 8 Գաղաադի երէցները Յեփթայէի ըսին. «Հիմա քեզի
վերադարձանք, որպէսզի մեզի հետ երթաս, Ամմոնի որդիներուն դէմ պատերազմիս, ու
մեր – Գաղաադի բոլոր բնակիչներուն – զօրագլուխը ըլլաս»: 9 Յեփթայէ Գաղաադի
երէցներուն ըսաւ. «Եթէ դուք զիս վերադարձնէք՝ Ամմոնի որդիներուն դէմ պատերազմելու
համար, եւ Տէրը զանոնք իմ [գ]ձեռքս մատնէ, ես ձեր զօրագլուխը պիտի ըլլա՞մ»: 10
Գաղաադի երէցները Յեփթայէի ըսին. «Տէրը մեր միջեւ [դ]վկայ է թէ ըսածիդ համաձայն
պիտի ընենք"»: 11 Ուստի Յեփթայէ Գաղաադի երէցներուն հետ գնաց, ու ժողովուրդը
զայն իր վրայ զօրագլուխ եւ մեծաւոր նշանակեց: Յեփթայէ Տէրոջ առջեւ ըսաւ իր բոլոր
խօսքերը՝ Մասփայի մէջ:

12 Յեփթայէ Ամմոնի որդիներուն թագաւորին պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. «Դուն
ինծի հետ ի՞նչ բան ունիս, որ ինծի դէմ եկար՝ իմ երկրիս մէջ պատերազմելու համար»:
13 Ամմոնի որդիներուն թագաւորը Յեփթայէի պատգամաւորներուն պատասխանեց.
«Որովհետեւ Իսրայէլ՝ Եգիպտոսէն բարձրացած ատենը՝ իմ երկիրս առաւ, Առնոնէն
մինչեւ Յաբոկ ու մինչեւ Յորդանան: Ուստի հիմա զայն խաղաղութեա՛մբ վերադարձուր»:
14 Յեփթայէ Ամմոնի որդիներուն թագաւորին վերստին պատգամաւորներ ղրկեց, 15 եւ
անոր ըսաւ. «Յեփթայէ սա՛ կ՚ըսէ. "Իսրայէլ Մովաբի երկիրը չառաւ, ո՛չ ալ Ամմոնի
որդիներուն երկիրը: 16 Արդարեւ՝ Եգիպտոսէն բարձրացած ատենը՝ Իսրայէլ անապատէն
քալեց մինչեւ Կարմիր ծովը, ու Կադէս հասաւ. 17 Իսրայէլ Եդովմի թագաւորին
պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. "Կ՚աղերսե՛մ, քու երկրէդ անցնիմ", բայց Եդովմի
թագաւորը մտիկ չըրաւ: Մովաբի թագաւորին ալ ղրկեց. սակայն ան չուզեց: Ուստի
Իսրայէլ Կադէսի մէջ մնաց: 18 Յետոյ անապատին մէջէն գնաց, Եդովմի երկրին եւ
Մովաբի երկրին շուրջը դարձաւ, ու Մովաբի երկրին արեւելեան կողմէն երթալով՝ Առնոնի
միւս կողմը բանակեցաւ, բայց Մովաբի հողամասին մէջ չմտաւ. քանի որ Մովաբի
սահմանը Առնոնն էր: 19 Իսրայէլ պատգամաւորներ ղրկեց Ամորհացիներու Սեհոն
թագաւորին, (որ Եսեբոնի թագաւորն էր,) եւ Իսրայէլ անոր ըսաւ. "Կ՚աղերսե՛մ, քու երկրէդ
անցնիմ, որպէսզի իմ տեղս երթամ": 20 Բայց Սեհոն Իսրայէլի [ե]արտօնութիւն չտուաւ" որ
իր հողամասէն անցնի. հապա Սեհոն իր ամբողջ ժողովուրդը հաւաքեց, Յասսայի մէջ
բանակեցան ու Իսրայէլի դէմ պատերազմեցան: 21 Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը Սեհոնը եւ
անոր ամբողջ ժողովուրդը Իսրայէլի ձեռքը մատնեց, որ զանոնք զարկաւ: Իսրայէլ այդ
երկրին մէջ բնակող Ամորհացիներուն ամբողջ երկրին տիրացաւ: 22 Իսրայէլ
Ամորհացիներուն ամբողջ հողամասին տիրացաւ, Առնոնէն մինչեւ Յաբոկ, ու անապատէն
մինչեւ Յորդանան: 23 Ուստի, հիմա որ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը Ամորհացիները
վտարած է իր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի առջեւէն, դո՞ւն պիտի տիրանաս այն երկրին: 24
Միթէ տիրացած չե՞ս այն երկրին, որուն քու աստուածդ՝ Քամովս քեզի տիրել տուած է.
մենք ալ մեր Աստուծոյն՝ Եհովայի մեր առջեւէն վտարած ազգերուն երկրին կը
տիրանանք: 25 Եւ հիմա դուն Մովաբի թագաւորէն՝ Սեպփորեան Բաղակէն աւելի՞
[զ]զօրաւոր ես. միթէ անիկա Իսրայէլի դէմ կռուեցա՞ւ, կամ անոնց դէմ պատերազմեցա՞ւ:
26 Իսրայէլ Եսեբոնի ու անոր [է]գիւղերուն մէջ, Արոէրի ու անոր գիւղերուն մէջ, եւ Առնոնի

[գ] Եբր.՝ առջեւս

[դ] Եբր.՝ լսող ըլլայ եթէ քու ըսածիդ համաձայն չընենք

[ե] Եբր.՝ չվստահեցաւ

[զ] Եբր.՝ լաւ

[է] Եբր.՝ աղջիկներուն

ափին վրայ եղող բոլոր քաղաքներուն մէջ երեք հարիւր տարի է որ կը բնակի. ինչո՞ւ
զանոնք այդքան ատեն չազատագրեցիք: 27 Ուստի ես քեզի դէմ մեղանչած չեմ, ու դուն
ինծի դէմ պատերազմելով՝ ինծի չարիք կ՚ընես: Իսրայէլի որդիներուն եւ Ամմոնի
որդիներուն միջեւ դատաւոր եղող Տէ՛րը թող դատէ այսօր□»: 28 Բայց Ամմոնի
որդիներուն թագաւորը Յեփթայէի [ը]հաղորդած խօսքերը մտիկ չըրաւ:

29 Այն ատեն Տէրոջ Հոգին Յեփթայէի վրայ եկաւ, եւ ան Գաղաադէն ու Մանասէէն
անցաւ, Գաղաադի Մասփայէն ալ անցաւ, եւ Գաղաադի Մասփայէն դէպի Ամմոնի
որդիները անցաւ: 30 Յեփթայէ Տէրոջ ուխտ ըրաւ՝ ըսելով. «Եթէ Ամմոնի որդիները
բոլորովին ձեռքս մատնես 31 եւ Ամմոնի որդիներէն խաղաղութեամբ վերադառնամ, իմ
տանս դռներէն ո՛վ որ ելլէ զիս դիմաւորելու՝ Տէրոջ պիտի ըլլայ, ու զայն իբր ողջակէզ
պիտի մատուցանեմ»: 32 Յեփթայէ դէպի Ամմոնի որդիները անցաւ՝ որպէսզի անոնց դէմ
պատերազմի, եւ Տէրը զանոնք իր ձեռքը մատնեց: 33 Յոյժ մեծ պարտութեան մատնեց
զանոնք՝ Արոէրէն [թ]մինչեւ Մեննիթ – քսան քաղաք – ու մինչեւ Աբէլ-Քերամիմ, եւ Ամմոնի
որդիները Իսրայէլի որդիներուն առջեւ ընկճուեցան:

ՅԵՓԹԱՅԷԻ ԱՂՋԻԿԸ

34 Յեփթայէ Մասփա՝ իր տունը եկաւ, եւ ահա՛ իր աղջիկը դուրս ելաւ՝ թմբուկներով ու
պարերով զինք դիմաւորելու: Ան իր մէկ հատիկ զաւակն էր. անկէ զատ որդի կամ աղջիկ
չունէր: 35 Երբ Յեփթայէ զայն տեսաւ՝ իր հագուստները պատռեց, եւ ըսաւ. «Ո՜հ,
աղջի՛կս, զիս բոլորովին [ժ]նուաստացուցիր, ու զիս դժբախտացնողներէն մէկը եղար.
արդարեւ բերանս Տէրոջ բացի, եւ չեմ կրնար [ի]ընկրկիլ»: 36 Բայց ան իրեն ըսաւ. «Իմ
հա՛յրս, եթէ բերանդ Տէրոջ բացիր, բերանէդ ելածին համաձայն ըրէ՛ ինծի. քանի Տէրը քու
թշնամիներէդ՝ Ամմոնի որդիներէն վրէժ առաւ»: 37 Նաեւ իր հօր ըսաւ. «Միայն սա՛
բանը ըրէ ինծի. թո՛ղ զիս երկու ամիս, որպէսզի երթամ, լեռներուն վրայ [լ]թափառիմ, եւ
ընկերուհիներովս իմ կուսութիւնս լամ»: 38 Ան ալ ըսաւ. «Գնա՛», ու զինք երկու ամսուան
համար ղրկեց. եւ ինք իր ընկերուհիներով գնաց ու լեռներուն վրայ իր կուսութիւնը լացաւ:
39 Երկու ամսուան վախճանին իր հօր վերադարձաւ, եւ ան իր ըրած ուխտը անոր հանդէպ
կատարեց.– ան այր մարդ չգիտցաւ: 40 Ուստի Իսրայէլի մէջ սովորութիւն եղաւ, որ ամէն
տարի Իսրայէլի աղջիկները երթան ու Գաղաադացի Յեփթայէի աղջիկը տարփողեն,
տարին չորս օր:

ՅԵՓԹԱՅԷ ԵՒ ԵՓՐԵՄԵԱՆՆԵՐԸ

12

Եփրեմի մարդիկը [խ]կանչուեցան, դէպի հիւսիսային կողմը անցան եւ Յեփթայէի ըսին.

[ը] Եբր.՝ ղրկած

[թ] Եբր.՝ մինչեւ որ գաս

[ժ] Եբր.՝ կքեցիր

[ի] Եբր.՝ ետ դառնալ

[լ] Եբր.՝ ելլեմ ու իջնեմ

[խ] Եբր.՝ աղաղակով կանչուեցան

«Ինչո՞ւ Ամմոնի որդիներուն դէմ պատերազմելու գացած ատենդ մեզ չկանչեցիր,
որպէսզի քեզի հետ երթայինք. **ուստի** տունդ կրակով պիտի այրենք քու վրադ»: 2
Յեփթայէ անոնց ըսաւ. «Ես ու իմ ժողովուրդս մեծ կռիւի մէջ էինք Ամմոնի որդիներուն
հետ, բայց երբ ձեզ [բ]կանչեցի, դուք զիս անոնց ձեռքէն չազատեցիք: 3 Ես ալ, երբ տեսայ
թէ դուք զիս չէք ազատեր, [գ]կեանքս վտանգելով՝ դէպի Ամմոնի որդիները անցայ, եւ Տէրը
զանոնք իմ ձեռքս մատնեց: Ինչո՞ւ այսօր իմ քովս բարձրացաք՝ ինծի դէմ
պատերազմելու»: 4 Յեփթայէ Գաղաադի բոլոր մարդիկը հաւաքելով Եփրեմի դէմ
պատերազմեցաւ: Գաղաադի մարդիկը Եփրեմեանները զարկին, քանի որ ըսեր էին.
«Դո՛ւք՝ Գաղաադացիներդ՝ Եփրեմի ազատածներն էք Եփրեմի մէջ **ու** Մանասէի մէջ»: 5
Գաղաադացիները Եփրեմի **առջեւէն** Յորդանանի անցքերը գրաւեցին, ու երբ Եփրեմի
ազատածներէն մէկը ըսէր. «Թողուցէ՛ք որ անցնիմ», Գաղաադի մարդիկը անոր կ'ըսէին.
«Եփրեմեա՞ն ես»: Եթէ ան “ո՛չ□ ըսէր, 6 իրենք անոր կ'ըսէին. «Այժմ [դ]“շիպպոլէթ□ ըսէ»:
Եթէ ան “սիպպոլէթ□ ըսէր, (քանի որ չէր կրնար շիտակ արտասանել,) զայն կը բռնէին եւ
Յորդանանի անցքերուն մէջ կը մորթէին: Այդ ատեն Եփրեմէն քառասուներկու հազար
մարդ ինկաւ:

7 Յեփթայէ Իսրայէլի մէջ վեց տարի դատաւոր եղաւ. յետոյ Գաղաադացի Յեփթայէ
մեռաւ, ու Գաղաադի քաղաքներէն **մէկուն** մէջ թաղուեցաւ:

ԱԲԵՍՍԱ, ԵԼՈՆ, ԱԲԴՈՆ

8 Անկէ ետք Իսրայէլի մէջ Բեթլեհեմացի Աբեսսան դատաւոր եղաւ: 9 Ան երեսուն որդի
ունէր, նաեւ երեսուն աղջիկ՝ որ դուրս ղրկեց, եւ դուրսէն ալ իր որդիներուն երեսուն աղջիկ
ներս բերաւ. Իսրայէլը եօթը տարի դատեց: 10 Երբ Աբեսսան մեռաւ՝ Բեթլեհէմի մէջ
թաղուեցաւ:

11 Անկէ ետք Զաբուղոնացի Ելոն Իսրայէլի դատաւոր եղաւ, ու Իսրայէլը տասը տարի
դատեց: 12 Երբ Զաբուղոնացի Ելոն մեռաւ, Զաբուղոնի երկիրը՝ Այեղոնի մէջ թաղուեցաւ:

13 Անկէ ետք Փարաթոնացի Հելլէլի որդին՝ Աբդոն Իսրայէլի դատաւոր եղաւ: 14 Ան
քառասուն որդի ու երեսուն թոռ ունէր, որ եօթանասուն աւանակներու վրայ կը հեծնէին.
Իսրայէլը ութ տարի դատեց: 15 Երբ Փարաթոնացի Հելլէլի որդին՝ Աբդոն մեռաւ, Եփրեմի
երկիրը՝ Փարաթոնի մէջ թաղուեցաւ, Ամաղեկացիներու լերան վրայ:

ՍԱՄՓՍՈՆԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

13

Իսրայէլի որդիները Տէրոջ [ա]առջեւ վերստին չարիք գործեցին. ուստի Տէրը զանոնք
քառասուն տարի Փղշտացիներուն ձեռքը մատնեց:

2 Դանի գերդաստանէն Մանուէ անունով սարաացի մարդ մը կար, որուն կինը ամուլ էր
ու **զաւակ** չէր ծնաներ: 3 Տէրոջ հրեշտակը այս կնոջ երեւցաւ եւ անոր ըսաւ. «Ահա՛ դուն

[բ] Եբր.՝ աղաղակով կանչեցի

[գ] Եբր.՝ շունչս ափիս մէջ դնելով

[դ] Այսինքն՝ հասկ, կամ՝ յորձանք

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

այժմ ամուլ ես ու չես ծնանիր. բայց պիտի յղանաս եւ որդի մը պիտի ծնանիս: 4 Ուստի
հիմա [բ]զգուշացի՛ր որ գինի կամ օղի չխմես, ո՛չ ալ անմաքուր բան մը ուտես. 5 արդարեւ
ահա՛ պիտի յղանաս ու որդի մը պիտի ծնանիս, եւ անոր գլուխին վրայ ածելի պիտի
[գ]չանցնի, քանի որ այդ տղան իր մօր [դ]արգանդէն Աստուծոյ [ե]ուխտաւորը պիտի ըլլայ. ի՛նք
պիտի սկսի Իսրայէլը ազատել Փղշտացիներուն ձեռքէն»: 6 Յետոյ կինը գնաց ու իր
ամուսինին պատմեց՝ ըսելով. «Աստուծոյ մարդ մը ինծի եկաւ. անոր տեսքը Աստուծոյ
հրեշտակի տեսքին պէս յոյժ ահարկու էր. անոր ուրկէ՛ ըլլալը չհարցուցի, ո՛չ ալ ան իր
անունը ինծի հաղորդեց: 7 Բայց ինծի ըսաւ. “Ահա՛ պիտի յղանաս եւ որդի մը պիտի
ծնանիս: Ուստի հիմա գինի կամ օղի մի՛ խմեր, ու ո՛չ մէկ անմաքուր բան կեր. քանի որ
այդ տղան իր մօր արգանդէն մինչեւ իր մահուան օրը՝ Աստուծոյ ուխտաւորը պիտի
ըլլայ□»:

8 Մանուէ Տէրոջ թախանձեց՝ ըսելով. «Ո՜վ Տէր, կ'աղերսե՛մ, այն Աստուծոյ մարդը՝ որ
դո՛ւն ղրկեցիր, անգա՛մ մըն ալ մեզի թող գայ ու մեզի սորվեցնէ թէ այդ ծնելիք տղային
ի՛նչ ընենք»: 9 Աստուած Մանուէի խօսքը մտիկ ըրաւ, եւ Աստուծոյ հրեշտակը անգամ մըն
ալ կնոջ եկաւ՝ երբ արտին մէջ նստած էր, բայց անոր ամուսինը՝ Մանուէ՝ իրեն հետ չէր:
10 Կինը շուտով վազեց, ամուսինին պատմեց ու անոր ըսաւ. «Ահա՛ այն օրը ինծի եկող
մարդը դարձեալ ինծի երեւցաւ»: 11 Մանուէ կանգնեցաւ, իր կնոջ հետեւեցաւ, այն
մարդուն քով եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Այս կնոջ հետ խօսող մարդը դո՞ւն ես»: Ան ալ ըսաւ.
«Ես եմ»: 12 Մանուէ ըսաւ. «Երբ քու խօսքդ իրագործուի, տղային կանոնը ի՞նչ պիտի
ըլլայ, [զ]ի՞նչ ընելու է”»: 13 Տէրոջ հրեշտակը Մանուէի ըսաւ. «Կինը բոլոր ըսածներէս թող
զգուշանայ. 14 [է]որթատունկէն ելած ո՛չ մէկ բան թող ուտէ, գինի կամ օղի թող չխմէ, ո՛չ
մէկ անմաքուր բան թող ուտէ. ամէն ինչ որ իրեն պատուիրեցի՝ թող պահէ»:

15 Մանուէ Տէրոջ հրեշտակին ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, քեզ մեր [ը]քով պահենք”, մինչեւ որ
քեզի այծերէն ուլ մը պատրաստենք»: 16 Տէրոջ հրեշտակը Մանուէի ըսաւ. «Եթէ զիս
քովդ պահես ալ՝ քու հացէդ պիտի չուտեմ. բայց եթէ ողջակէզ պիտի մատուցանես, զայն
Տէրո՛ջ մատուցանէ»: Արդարեւ Մանուէ չէր գիտեր թէ ան Տէրոջ հրեշտակն է: 17 Մանուէ
Տէրոջ հրեշտակին ըսաւ. «Անունդ ի՞նչ է, որպէսզի երբ խօսքդ իրագործուի՝ քեզ
պատուենք»: 18 Տէրոջ հրեշտակը անոր ըսաւ. «Ինչո՞ւ անունս այսպէս կը հարցնես. ան
սքանչելի է»: 19 Մանուէ [թ]ուլը եւ հացի ընծան առաւ, ու վէմին վրայ Տէրոջ մատուցանեց.
հրեշտակն ալ սքանչելիք մը ըրաւ, մինչ Մանուէ եւ իր կինը կը նայէին: 20 Արդարեւ երբ
բոցը զոհասեղանէն դէպի երկինք կը բարձրանար, Տէրոջ հրեշտակն ալ զոհասեղանին
բոցով բարձրացաւ. ասիկա տեսնելով՝ Մանուէ ու իր կինը երեսի վրայ գետին ինկան: 21

[բ] Եբր.՝ զգուշացի՛ր, կ'աղերսե՛մ,

[գ] Եբր.՝ չբարձրանայ

[դ] Եբր.՝ փորէն

[ե] Եբր.՝ անջատուածը

[զ] Կամ՝ ի՞նչ ընենք անոր

[է] Եբր.՝ գինիի որթատունկէն

[ը] Եբր.՝ արգիլենք

[թ] Եբր.՝ այծի ուլը

*Տէրոջ հրեշտակը ա՛լ Մանուէի եւ անոր կնոջ չերեւցաւ. այն ատեն Մանուէ հասկցաւ թէ
ան Տէրոջ հրեշտակն էր: 22 Մանուէ իր կնոջ ըսաւ. «Անշուշտ պիտի մեռնինք, որովհետեւ
Աստուած տեսանք»: 23 Իսկ իր կինը իրեն ըսաւ. «Եթէ Տէրը բաղձար մեզ մեռցնել, մեր
ձեռքէն չէր ընդունէր ողջակէզն ու հացի ընծան. այս բոլոր բաները մեզի ցոյց չէր տար,
եւ այս ատեն մեզի լսել չէր տար այսպիսի խօսքեր»:*

*24 Կինը որդի մը ծնաւ, ու անոր անունը Սամփսոն կոչեց. տղան մեծցաւ, Տէրը զինք
օրհնեց, 25 եւ Տէրոջ Հոգին սկսաւ զինք մղել Սարաայի ու Եսթաւուղի մէջտեղ՝ [ժ]Դանի
բանակավայրին մէջ:*

ՍԱՄՓՍՈՆ ԵՒ ԹԱՄՆԱԹԱՅԻ ԱՂՋԻԿԸ

14

*Սամփսոն Թամնաթա իջաւ, եւ Թամնաթայի մէջ Փղշտացիներու աղջիկներէն կին մը
տեսաւ: 2 Երբ իր տունը բարձրացաւ, իր հօր ու մօր պատմեց, եւ ըսաւ. «Թամնաթայի մէջ
Փղշտացիներու աղջիկներէն կին մը տեսայ. հիմա զայն ինծի՛ առէք՝ իբր կին»: 3 Անոր
հայրն ու մայրը իրեն ըսին. «Միթէ քու եղբայրներուդ աղջիկներուն մէջ, եւ իմ ամբողջ
ժողովուրդիս մէջ կին չկա՞յ, որ դուն անթլփատ Փղշտացիներէն կին առնելու պիտի
երթաս»: Բայց Սամփսոն իր հօր ըսաւ. «Զա՛յն առ ինծի, քանի ան [ա]"ինծի հաճելի" է»: 4
Անոր հայրն ու մայրը չէին գիտեր թէ ասիկա Տէրոջմէն էր, քանի որ ան առիթ մը կը կը
փնտռէր՝ Փղշտացիներուն դէմ կռուելու. այդ ատեն Փղշտացինե՛րը կը տիրէին Իսրայէլի
վրայ:*

*5 Սամփսոն իր հօր ու մօր հետ Թամնաթա իջաւ: Երբ Թամնաթայի այգիները հասան,
ահա՛ առիւծի կորիւն մը մռնչելով իրեն դէմ եկաւ: 6 Տէրոջ Հոգին զինք համակեց, եւ ուլ
մը ճեղքելու պէս՝ զայն ճեղքեց, թէպէտ ոչինչ ունէր ձեռքին մէջ. ըրածը իր հօր եւ մօր
չպատմեց: 7 Յետոյ իջաւ, կնոջ հետ խօսեցաւ, ու կինը Սամփսոնի [բ]հաճելի թուեցաւ":*

*8 Ժամանակ մը ետք, երբ վերադարձաւ [գ]կինը առնելու, առիւծին դիակը տեսնելու
համար՝ իր ճամբայէն շեղեցաւ. եւ ահա՛ առիւծին մարմինին մէջ մեղուներու խումբ մը
կար, նաեւ մեղր: 9 Անկէ ափին մէջ առաւ եւ ուտելով կ'երթար. իր հօր ու մօր գնաց եւ
անոնց ալ տուաւ, ու կերան. բայց անոնց չիմացուց թէ մեղրը առիւծին մարմինէն հաներ
էր:*

*10 Իր հայրը այդ կնոջ քով իջաւ, եւ Սամփսոն հոն խնճոյք մը սարքեց, քանի որ
երիտասարդները այդպէս կ'ընէին: 11 Երբ զինք տեսան, երեսուն ընկեր բերին՝ որ
իրեն հետ ըլլան:*

*12 Սամփսոն անոնց ըսաւ. «Այժմ ձեզի հանելուկ մը պիտի առաջարկեմ. եթէ զայն այս
խնճոյքին եօթը օրուան մէջ ինծի բացատրէք եւ գտնէք, ես ալ ձեզի երեսուն [դ]շապիկ ու
երեսուն փոխելիք հագուստ պիտի տամ: 13 Բայց եթէ չկարենաք զայն ինծի բացատրել,
դո՛ւք ինծի երեսուն շապիկ ու երեսուն փոխելիք հագուստ պիտի տաք»: Անոնք ալ իրեն
ըսին. «Առաջարկէ՛ մեզի հանելուկդ, որպէսզի լսենք»: 14 Անոնց ըսաւ. «Ուտողէն ուտելիք*

[ժ] *Կամ՝ Մահանէ-Դանի*

[ա] *Եբր.՝ իմ աչքերուս ուղիղ*

[բ] *Եբր.՝ աչքերուն ուղիղ եղաւ*

[գ] *Եբր.՝ զայն*

[դ] *Կամ՝ սաւան*

ելաւ, եւ զօրեղէն քաղցրութիւն ելաւ»: Անոնք այս հանելուկը երեք օրուան մէջ չկրցան
բացատրել: 15 [ե]Եօթներորդ օրը Սամփսոնի կնոջ ըսին. «Հրապուրէ՛ ամուսինդ՝ որ
հանելուկը մեզի բացատրէ, որպէսզի քեզ ու հօրդ տունը կրակով չայրենք: Մեզ
թշուառացնելո՞ւ համար կանչեցիք. այդպէս չէ՞»: 16 Սամփսոնի կինը անոր քով կու լար
եւ կ'ըսէր. «Դուն զիս միայն կ'ատես, բնա՛ւ չես սիրեր. իմ ժողովուրդիս որդիներուն
հանելուկ մը առաջարկեցիր, բայց ինծի չբացատրեցիր»: Ինք ալ անոր կ'ըսէր. «Ահա՛ իմ
հօրս եւ մօրս չբացատրեցի, ու քեզի՞ պիտի բացատրեմ»: 17 Բայց ան իրենց խնճոյքին
եօթը օրուան մէջ իր քով լացաւ. Սամփսոն եօթներորդ օրը անոր բացատրեց, քանի զինք
կը տուայտեցնէր: Ան ալ իր ժողովուրդին որդիներուն բացատրեց հանելուկը: 18 Քաղաքին
մարդիկը եօթներորդ օրը՝ արեւին մայր մտնելէն առաջ անոր ըսին. «Մեղրէն քաղցր եւ
առիւծէն զօրեղ ի՞նչ կայ»: Ինք ալ անոնց ըսաւ. «Եթէ դուք իմ երինջովս չհերկէիք,
հանելուկս չէիք կրնար գտնել»: 19 Տէրոջ Հոգին զինք համակեց, ու Ասկաղոն իջնելով՝
անոնցմէ երեսուն մարդ [գ]մեռցուց, անոնց [է]հագուստները առաւ, եւ հանելուկը
բացատրողներուն տուաւ իբր փոխնորդ: Իր բարկութիւնը բորբոքած ըլլալով՝ իր հօր տունը
բարձրացաւ: 20 Իսկ Սամփսոնի կինը անոր ընկերին տրուեցաւ, որուն հետ բարեկամացեր
էր:

15

Ժամանակէ մը ետք, ցորենի հունձքի օրերը, Սամփսոն այծերէն ուլ մը առնելով իր
կնոջ այցելեց, եւ ըսաւ. «Կնոջս քով պիտի մտնեմ՝ ներքին սենեակը»: Բայց անոր հայրը
իրեն չթոյլատրեց որ մտնէ: 2 Անոր հայրը ըսաւ. «Ի՛րապէս [ա]կարծեցի թէ դուն զայն
բոլորովին ատեցիր. ուստի զայն ընկերիդ տուի: Անոր պզտիկ քոյրը անկէ վայելչագեղ
չէ՞. այժմ անիկա՛ քեզի կին թող ըլլայ՝ անոր տեղը»: 3 Սամփսոն [բ]անոնց ըսաւ. «Այս
անգամ Փղշտացիներուն հանդէպ անմեղ պիտի ըլլամ, եթէ անոնց չարիք ընեմ»: 4
Սամփսոն գնաց, երեք հարիւր աղուէս բռնեց, ջահեր առաւ, եւ աղուէսները պոչ պոչի
դարձնելով՝ երկու պոչերուն մէջտեղ ջահ մը դրաւ: 5 Ջահերը կրակով բռնկեցնելէն ետք՝
զանոնք Փղշտացիներու հասուն ցորենին մէջ արձակեց. թէ՛ խուրձերը, թէ՛ հասուն ցորենը
այրեց, մինչեւ անգամ այգիներն ու ձիթենիները: 6 Փղշտացիները ըսին. «Այս բանը ո՞վ
ըրաւ»: Իրենց պատասխանեցին. «Թամնաթացիին փեսան՝ Սամփսոն. քանի որ անոր կինը
առաւ եւ անոր ընկերին տուաւ»: Փղշտացիները բարձրացան, ու կինը եւ անոր հայրը
կրակով այրեցին: 7 Իսկ Սամփսոն անոնց ըսաւ. «Թէպէտ դուք այսպէս ըրիք, բայց ես
վրէժս պիտի առնեմ ձեզմէ, յետոյ պիտի դադրիմ»: 8 Զանոնք մեծ [գ]հարուածով մը
զարկաւ՝ սրունքէն մինչեւ ազդրը". ապա իջաւ Ետամ, ու ժայռին ծերպը բնակեցաւ:

ՍԱՄՓՍՈՆ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

[ե] Կամ՝ Չորրորդ

[գ] Եբր.՝ զարկաւ

[է] Եբր.՝ փոխնորդները

[ա] Եբր.՝ ըսի

[բ] Կամ՝ անոնց համար

[գ] Այսինքն՝ պարտութեան մատնեց

*9 Փղշտացիները բարձրացան, Յուդայի մէջ բանակեցան եւ Լեքիի մէջ տարածուեցան:
10 Յուդայեանները ըսին. «Ինչո՞ւ մեզի դէմ բարձրացաք»: Անոնք ալ պատասխանեցին.
«Սամփսոնը կապելու համար բարձրացանք, որպէսզի իրեն ընենք ինչպէս որ մեզի
ըրաւ»: 11 Յուդայէ երեք հազար մարդիկ Ետամ իջան՝ ժայռին ծերպը, ու Սամփսոնի ըսին.
«Չե՞ս գիտեր թէ Փղշտացինե՛րը մեզ կը կառավարեն. ինչո՞ւ այս բանը մեզի ըրիր»: Ինք
ալ անոնց ըսաւ. «Անոնք ինծի ինչպէս ըրին, ես ալ անոնց այնպէս ըրի»: 12 Իրեն ըսին.
«Մենք իջանք որ քեզ կապենք եւ Փղշտացիներուն ձեռքը յանձնենք»: Սամփսոն անոնց
ըսաւ. «Ինծի երդում ըրէք թէ դո՛ւք իմ վրաս պիտի չյարձակիք»: 13 Անոնք ալ իրեն ըսին.
«Ո՛չ, քեզ պիտի չմեռցնենք. բայց քեզ պիտի կապենք եւ անոնց ձեռքը յանձնենք»: Զինք
երկու նոր փոկով կապեցին, ու ժայռէն դուրս [դ]հանեցին:*

*14 Երբ Լեքի հասաւ, Փղշտացիները գոռալով զինք դիմաւորեցին: Տէրոջ Հոգին զինք
համակեց, եւ իր բազուկներուն վրայ եղող փոկերը կրակէն այրուած վուշի պէս եղան, ու
կապերը ձեռքերէն քակուեցան: 15 Յետոյ իշու թարմ ծնօտ մը գտնելով՝ ձեռքը երկարեց,
զայն առաւ, եւ անով հազար մարդ [ե]մեռցուց: 16 Սամփսոն ըսաւ.*

«Իշու ծնօտով՝ մէկ զանգուած, երկու զանգուած,
Իշու ծնօտով՝ հազար մարդ մեռցուցի»:

17 Երբ խօսիլը աւարտեց՝ ծնօտը ձեռքէն նետեց, եւ այդ տեղը [զ]Ռամաթ-Լեքի կոչեց:

*18 Չափազանց ծարաւնալով՝ Տէրոջ գոչեց. «Դուն այս մեծ փրկութիւնը տուիր քու
ծառայիդ ձեռքով. իսկ ես հիմա ծարաւէ՞ն պիտի մեռնիմ եւ անթլփատներուն ձե՞ռքը
պիտի իյնամ»: 19 Աստուած [է]Լեքիի մէջ եղող փոսը ճեղքեց ու անկէ ջուր ելաւ. Սամփսոն
խմեց, հոգին իրեն վերադարձաւ, եւ վերապրեցաւ. հետեւաբար անոր անունը [ը]Ենգօրէ
կոչուեցաւ, որ Լեքիի մէջ է մինչեւ այսօր:*

20 Սամփսոն Փղշտացիներուն ժամանակ Իսրայէլի մէջ քսան տարի դատաւոր եղաւ:

ՍԱՄՓՍՈՆ ԳԱԶԱՅԻ ՄԷՋ

16

*Սամփսոն Գազա գնաց, ու հոն պոռնիկ կին մը տեսաւ եւ անոր մտաւ: 2 Գազացիներուն
ըսուեցաւ. «Սամփսոն հոս եկած է»: Ուստի զինք շրջապատեցին, ու քաղաքին դուռը
ամբողջ գիշերը անոր դէմ դարան մտան: Ամբողջ գիշերը լուռ կեցան եւ ըսին. «Առտուն՝
երբ լոյս ըլլայ՝ զինք կը մեռցնենք»: 3 Սամփսոն մինչեւ կէս գիշեր պառկեցաւ. կէս
գիշերին ելաւ, քաղաքին դրան փեղկերը երկու դրանդիներով բռնեց, զանոնք նիգով
միասին փրցուց, եւ ուսերուն վրայ դնելով՝ զանոնք Քեբրոնի դիմացի լերան գագաթը
բարձրացուց:*

ՍԱՄՓՍՈՆ ԵՒ ԴԱԼԻԼԱ

[դ] *Եբր.՝բարձրացուցին*

[ե] *Եբր.՝ զարկաւ*

[զ] *Այսինքն՝ ծնօտի բլուր*

[է] *Կամ՝ ծնօտին*

[ը] *Այսինքն՝ կանչողին աղբիւրը*

*4 Անկէ ետք Սովրեկի ձորին մէջ բնակող կին մը սիրեց. անոր անունը Դալիլա էր: 5
Փղշտացիներուն նախարարները կնոջ քով բարձրացան եւ անոր ըսին. «Հրապուրէ՛ զինք
ու [ա]հասկցի՛ր թէ իր մեծ ոյժը ուրկէ՛ է, եւ թէ ի՛նչպէս կրնանք իրեն յաղթել, որպէսզի զինք
կապենք ու զսպենք. եւ քեզի իւրաքանչիւրս հազար հարիւր կտոր արծաթ կու տանք»: 6
Ուստի Դալիլա Սամփսոնի ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, իմացո՛ւր ինծի թէ քու մեծ ոյժդ ուրկէ՛ է, ու
քեզ զսպելու համար ինչո՛վ պէտք է կապուիս»: 7 Սամփսոն անոր ըսաւ. «Եթէ զիս եօթը
չչորցած [բ]թարմ լարերով" կապեն, կը տկարանամ եւ ամէն մարդու պէս կ՚ըլլամ»: 8
Փղշտացիներուն նախարարները անոր եօթը չչորցած թարմ լարեր [գ]բերին, ու զինք
անոնցմով կապեց: 9 Անոր քով՝ ներքին սենեակին մէջ դարանակալներ կեցած էին. ան
իրեն ըսաւ. «Սամփսո՛ն, Փղշտացիները քու վրադ կու գան»: Ինք ալ լարերը փրցուց,
ինչպէս խծուծէ թելը կը փրթի [դ]կրակի հոտէն": Հետեւաբար իր ոյժին գաղտնիքը
չհասկցուեցաւ: 10 Դալիլա Սամփսոնի ըսաւ. «Ահա՛ զիս հեգնեցիր եւ ինծի սուտ խօսեցար.
հիմա կ՚աղերսե՛մ, իմացո՛ւր ինծի թէ ինչո՛վ պէտք է կապուիս»: 11 Ինք ալ ըսաւ. «Եթէ
զիս նոր ու [ե]չգործածուած փոկերով լա՛ւ կապեն, կը տկարանամ եւ ամէն մարդու պէս
կ՚ըլլամ»: 12 Դալիլա նոր փոկեր առաւ, զինք անոնցմով կապեց եւ իրեն ըսաւ. «Սամփսո՛ն,
Փղշտացիները քու վրադ կու գան»: (Ներքին սենեակին մէջ դարանակալներ կեցած էին:)
Իսկ ինք զանոնք իր բազուկներէն դերձանի պէս փրցուց: 13 Դալիլա Սամփսոնի ըսաւ.
«Մինչեւ հիմա զիս հեգնեցիր ու ինծի սուտ խօսեցար: Իմացո՛ւր ինծի թէ ինչո՛վ պէտք է
կապուիս»: Ինք ալ անոր ըսաւ. «Եթէ գլուխիս եօթը [զ]գիսակները [է]ազբով հիւսես»: 14 Ան
այդպէս ըրաւ, ոստայնին սեպով ամրացուց, եւ իրեն ըսաւ. «Սամփսո՛ն, Փղշտացիները քու
վրադ կու գան»: Ինք ալ քունէն արթնցաւ, ու [ը]ոստայնը, սեպը եւ ազբը փրցուց: 15 Ուստի
Դալիլա իրեն ըսաւ. «Ի՞նչպէս կ՚ըսես. "Քեզ կը սիրեմ□, մինչ սիրտդ ինծի հետ չէ: Այս
երեք անգամ է որ զիս հեգնեցիր, ու ինծի չիմացուցիր թէ քու մեծ ոյժդ ուրկէ՛ է»: 16 Քանի
ան իր խօսքերով ամէն օր զինք կը տուայտեցնէր եւ զինք կը հարկադրէր, իր անձը
մեռնելու աստիճան վհատեցաւ. 17 ուստի իր սիրտին մէջ ամբողջ եղածը անոր իմացուց,
ու անոր ըսաւ. «Իմ գլուխիս վրայ ածելի [թ]անցած չէ, քանի մօրս [ժ]արգանդէն ես Աստուծոյ
[ի]ուխտաւոր եմ: Եթէ ածիլուիմ, իմ ոյժս ինձմէ կ՚երթայ, կը տկարանամ եւ ամէն մարդու*

[ա] *Եբր.՝ տե՛ս*

[բ] *Կամ՝ դալար ուստերով*

[գ] *Եբր.՝ բարձրացուցին*

[դ] *Եբր.՝ կրակը հոտոտելով*

[ե] *Եբր.՝ ո՛չ մէկ գործի գործածուած*

[զ] *Այսինքն՝ մազի հիւսքերը*

[է] *Այսինքն՝ ոստայնանկի թելաշարով*

[ը] *Այսինքն՝ ոստայնանկի գործիքը*

[թ] *Եբր.՝ բարձրացած*

[ժ] *Եբր.՝ փորէն*

[ի] *Եբր.՝ անջատուած*

պէս կ՚ըլլամ»: 18 Երբ Դալիլա տեսաւ թէ ան իր սիրտին մէջ ամբողջ եղածը իրեն իմացուց, մարդ ղրկեց ու Փղշտացիներուն նախարարները կանչեց՝ ըսելով. «Այս անգամ բարձրացէ՛ք, քանի իր սիրտին մէջ ամբողջ եղածը ինծի յայտնեց»: Ուստի Փղշտացիներուն նախարարները անոր քով բարձրացան, եւ արծաթն ալ իրենց [ւ]հետ բերին: 19 Դալիլա զայն իր ծունկերուն վրայ քնացուց, մարդ մը կանչեց ու անոր գլուխին եօթը գիսակներըածիլել տուաւ, եւ սկսաւ զայն զսպել (անոր ոյժը իրմէ հեռացած էր): 20 Կինը ըսաւ. «Սամփսո՛ն, Փղշտացիները քու վրադ կու գան»: Ինք ալ քունէն արթննալով՝ ըսաւ. «Միւս անգամներուն պէս դուրս պիտի ելլեմ ու թօթուիմ»: Սակայն չէր գիտեր թէ Տէրը իրմէ հեռացած էր: 21 Փղշտացիները զինք բռնեցին, իր աչքերը փորեցին եւ զինք Գազա իջեցուցին. պղինձէ շղթաներով կապեցին, ու բանտին մէջ [խ]աղօրիքի քար կը դարձնէր՚՚:

ՍԱՄՓՍՈՆԻ ՄԱՀԸ

22 Ածիլուելէն ետք՝ անոր գլուխին մազը սկսաւ բուսնիլ: 23 Փղշտացիներուն նախարարները հաւաքուեցան, որպէսզի իրենց աստուծոյն՝ Դագոնի մեծ զոհ մատուցանեն եւ ուրախանան, քանի որ կ՚ըսէին. «Մեր աստուածը մեր ձեռքը մատնեց մեր թշնամին՝ Սամփսոնը»: 24 Երբ ժողովուրդը զինք տեսաւ, իրենց աստուածը գովաբանեցին, քանի որ ըսին. «Մեր աստուածը մեր ձեռքը մատնեց մեր թշնամին, մեր երկիրը աւերողը եւ մեզմէ շատեր մեռցնողը»: 25 Երբ անոնց սիրտը զուարթացած էր, ըսին. «Սամփսո՛նը կանչեցէք, որ մեզ զբօսցնէ»: Ուստի Սամփսոնը բանտէն կանչեցին, ու զիրենք զբօսցուց. ապա զինք սիւներուն մէջտեղ [ծ]տեղաւորեցին: 26 Սամփսոն իր ձեռքէն բռնող պատանիին ըսաւ. «Արտօնէ՛ ինծի, որ շօշափեմ սիւները՝ որոնց վրայ այս տունը հաստատուած է, եւ անոնց վրայ կռթնիմ»: 27 Տունը այր մարդիկներով ու կիներով լեցուած էր. Փղշտացիներուն բոլոր նախարարները հոն էին, եւ տանիքին վրայ երեք հազարի չափ մարդիկ ու կիներ կային, որոնք Սամփսոնի խեղկատակութիւնները կը դիտէին: 28 Սամփսոն Տէրոջ գոչելով ըսաւ. «Ո՛վ Տէր Եհովա, կ՚աղերսե՛մ, յիշէ՛ զիս. ո՛վ Աստուած, կ՚աղերսե՛մ, միայն այս անգամ ալ ուժովցո՛ւր զիս, որպէսզի Փղշտացիներէն երկու աչքերուս վրէժը մէկ անգամէն առնեմ»: 29 Սամփսոն բռնեց երկու մէջտեղի սիւները՝ որոնց վրայ այդ տունը հաստատուած էր, մէկը իր աջ ձեռքով ու միւսը իր ձախ ձեռքով, եւ անոնց վրայ յենեցաւ: 30 Սամփսոն ըսաւ. «Իմ անձս Փղշտացիներուն հետ թող մեռնի», իր ամբողջ ոյժով ծռեցաւ, ու տունը՝ նախարարներուն եւ մէջը եղող ամբողջ ժողովուրդին վրայ ինկաւ. իր մեռած ատեն մեռցուցածները՝ իր ապրած ատեն մեռցուցածներէն աւելի էին: 31 Իր եղբայրներն ու հօր ամբողջ տունը իջան եւ զինք վերցուցին, ապա բարձրացան ու զինք իր հօր՝ Մանուէի գերեզմանը թաղեցին, Սարաայի ու Եսթաւուղի մէջտեղ: Ան Իսրայէլի մէջ քսան տարի դատաւոր եղաւ:

17

Եփրեմի լեռնակողմէն Միքա անունով մարդ մը կար: 2 Ան իր մօր ըսաւ. «Քեզմէ առնուած այն հազար հարիւր կտոր արծաթը, որուն համար անիծեցիր եւ ականջներուս ալ

[ւ] Եբր.՝ ձեռքը

[խ] Եբր.՝ կ՚աղար

[ծ] Եբր.՝ կայնեցուցին

*խօսեցար, ահա՛ այդ արծաթը իմ քովս է. զայն ե՛ս առեր էի»: Մայրը անոր ըսաւ.
«Օրհնեա՛լ ըլլաս Տէրոջմէն, որդեա՛կս»: 3 Երբ հազար հարիւր կտոր արծաթը իր մօր
վերադարձուց, մայրը ըսաւ. «Ես այդ արծաթը իմ ձեռքէս բոլորովին Տէրոջ [ա]ընծայեր էի՝
որդիիս համար, որպէսզի անով քանդակուած ու [բ]ձուլածոյ կուռք" շինուի. ուստի հիմա
զայն քեզի կը վերադարձնեմ»: 4 Երբ Միքա այդ արծաթը իր մօր վերադարձուց, մայրը
երկու հարիւր կտոր արծաթ առաւ եւ զանոնք ձուլագործին տուաւ. ան ալ անոնցմով
քանդակուած ու ձուլածոյ կուռք շինեց, եւ անոնք Միքայի տունը [գ]դրուեցան: 5 Այս մարդը՝
Միքա աստուածներու տուն մը ունեցաւ, [դ]եփուտ եւ [ե]ընտանեկան կուռքեր" շինեց, ու իր
որդիներէն մէկը նուիրեց, որ իր քահանան եղաւ: 6 Այդ օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր
չկար. իւրաքանչիւրը իր աչքերուն ուղիղ եղածը կ'ընէր:*

*7 Յուդայի գերդաստանէն եւ Յուդայի Բեթլեհէմէն երիտասարդ մը կար. ինք Ղեւտացի
էր, ու հոն պանդխտացած էր: 8 Այս մարդը Յուդայի Բեթլեհէմէն գնաց՝ որպէսզի
ապրուստ գտած տեղը պանդխտանայ, ու ճամբորդելով՝ մինչեւ Եփրեմի լեռնակողմը,
Միքայի տունը հասաւ: 9 Միքա իրեն ըսաւ. «Ուրկէ՞ կու գաս»: Ինք ալ անոր ըսաւ. «Ես
Ղեւտացի եմ, Յուդայի Բեթլեհէմէն կու գամ, եւ ապրուստ գտած տեղս պանդխտանալու
կ'երթամ»: 10 Միքա իրեն ըսաւ. «Իմ քո՛վս բնակէ, ինծի հա՛յր ու քահանա՛յ եղիր, եւ քեզի
ամէն տարի տասը կտոր արծաթ, ձեռք մը փոխելիք հագուստ ու ապրուստդ կու տամ»: 11
Ղեւտացին գնաց: Յետոյ Ղեւտացին հաւանեցաւ այդ մարդուն հետ բնակիլ, եւ այս
երիտասարդը անոր որդիներէն մէկուն պէս եղաւ անոր: 12 Միքա Ղեւտացին նուիրեց, ու
երիտասարդը անոր քահանան եղաւ եւ Միքայի տունը [զ]բնակեցաւ: 13 Միքա ըսաւ. «Հիմա
լաւ գիտեմ թէ Տէրը ինծի բարիք պիտի ընէ, որովհետեւ Ղեւտացի մը ունիմ իբր
քահանայ»:*

ՄԻՔԱ ԵՒ ԴԱՆԻ ՏՈՀՄԸ

18

*Այդ օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար. այդ օրերը Դանի տոհմը իրեն ժառանգութիւն
մը կը փնտռէր՝ բնակելու համար, քանի որ մինչեւ այդ օրը՝ անոր բաւական
ժառանգութիւն վիճակուած չէր Իսրայէլի տոհմերուն մէջ: 2 Դանի որդիները իրենց
գերդաստանէն եւ իրենց [ա]մէջէն՝ Սարաայէն ու Եսթաւուղէն՝ հինգ [բ]կտրիճ մարդ ղրկեցին,
որպէսզի երկիրը լրտեսեն եւ հետազօտեն: Անոնց ըսին. «Գացէ՛ք, երկիրը
հետազօտեցէ՛ք»: Անոնք Եփրեմի լեռնակողմը՝ Միքայի տունը հասան, ու հոն գիշերեցին:*

[ա] *Եբր.՝ սրբացուցեր*

[բ] *Եբր.՝ ձուլածոյ պատկեր*

[գ] *Եբր.՝ եղան*

[դ] *Հոս՝ պաշտամունքի առարկայ մը*

[ե] *Եբր.՝ թերափիմ*

[զ] *Եբր.՝ եղաւ*

[ա] *Եբր.՝ ծայրերէն*

[բ] *Եբր.՝ կտրիճի որդի*

3 Երբ անոնք Միքայի տան քով էին, Ղեւտացի երիտասարդին ձայնը ճանչցան. ուստի
դէպի հոն [գ]ուղղուեցան եւ ըսին. «Ո՞վ քեզ հոս բերաւ. դուն հոս ի՞նչ կ'ընես. [դ]ինչո՞ւ հոս
կեցած ես"»: 4 Ինք ալ անոնց ըսաւ. «Միքա ինծի այսպէս եւ այսպէս ըրաւ, ու զիս
վարձեց՝ որպէսզի իրեն քահանայ ըլլամ»: 5 Անոր ըսին. «Այժմ Աստուծո՛յ հարցուր,
որպէսզի գիտնանք թէ արդեօք մեր գացած ճամբային մէջ պիտի յաջողի՛նք»: 6
Քահանան անոնց ըսաւ. «Խաղաղութեա՛մբ գացէք. ձեր երթալիք ճամբան Տէրոջ առջեւ
հաճելի է»:

7 Այս հինգ մարդիկը գացին, Լայիս հասան, եւ անոր մէջ եղող ժողովուրդը տեսան.
անոնք Սիդոնացիներուն պէս ապահովութեան մէջ կը բնակէին, հանդարտ ու ապահով:
Այդ երկրին մէջ իշխանութեան տիրացած մէկը չկար, որ զիրենք խայտառակէր որեւէ
բանով. Սիդոնացիներէն հեռու ըլլալով՝ ո՛չ մէկ մարդու հետ [ե]գործ ունէին: 8 Այս հինգ
մարդիկը Սարաա եւ Եսթաուող [զ]վերադարձան՝ իրենց եղբայրներուն. անոնց եղբայրները
իրենց ըսին. «Դուք ի՞նչ լուր բերիք»: 9 Իրենք ալ ըսին. «Կանգնի՛նք ու բարձրանա՛նք
անոնց դէմ, քանի որ մենք երկիրը տեսանք, ահա՛ շատ լաւ է. իսկ դուք հանդա՞րտ կը
կենաք: Երթալու, մտնելու եւ երկրին տիրանալու համար ծոյլ մի՛ ըլլաք: 10 Երբ հոն
երթաք, ապահով ժողովուրդի մը քով պիտի հասնիք, որովհետեւ Աստուած զայն ձեր
ձեռքը մատնած է: Երկիրը շատ ընդարձակ է. այնպիսի տեղ մըն է, ուր երկրի վրայ եղող
բոլոր բաներէն ոչինչ կը պակսի»:

11 Անկէ, այսինքն՝ Սարաայէն ու Եսթաուողէն, Դանի գերդաստանէն վեց հարիւր
մարդիկ գացին, իրենց պատերազմական զէնքերով գօտեւորուած: 12 Բարձրացան եւ
Յուդայի Կարիաթ-Յարիմը բանակեցան. հետեւաբար այդ տեղը մինչեւ այսօր [է]Մահանէ-
Դան կը կոչուի. ահա՛ ան Կարիաթ-Յարիմի ետեւն է: 13 Անկէ Եփրեմի լեռնակողմը
անցան, ու Միքայի տունը հասան: 14 Լայիսի երկիրը լրտեսելու գացող այն հինգ մարդիկը
իրենց եղբայրներուն ըսին. «Գիտէ՞ք թէ այս տուներուն մէջ [ը]եփուտ, [թ]ընտանեկան
կուռքեր", նաեւ քանդակուած ու [ժ]ձուլածոյ կուռք" կայ. ուստի հիմա գիտցէ՛ք թէ ի՛նչ պիտի
ընէք»: 15 Անոնք ալ դէպի հոն [ի]ուղղուեցան, այն Ղեւտացի երիտասարդին տունը՝ այսինքն
Միքայի տունը մտան, եւ անոր [լ]որպիսութիւնը հարցուցին: 16 Դանի որդիներէն եղող այդ
վեց հարիւր մարդիկը, իրենց պատերազմական զէնքերով գօտեւորուած, դրան մուտքը
կայնեցան: 17 Երկիրը լրտեսելու գացող հինգ մարդիկը բարձրացան, հոն մտան եւ

[գ] Եբր.՝ շեղեցան

[դ] Եբր.՝ ի՞նչ ունիս հոս

[ե] Եբր.՝ բան

[զ] Եբր.՝ եկան

[է] Այսինքն՝ Դանի բանակը

[ը] Հոս՝ պաշտամունքի առարկայ մը

[թ] Եբր.՝ թերափիմ

[ժ] Եբր.՝ ձուլածոյ պատկեր

[ի] Եբր.՝ շեղեցան

[լ] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

*[խ]քանդակուած կուռքը", եփուտը, ընտանեկան կուռքերն ու ձուլածոյ կուռքը առին. իսկ
քահանան դրան մուտքը կայնած էր՝ իրենց պատերազմական զէնքերով զօտեւորուած այդ
վեց հարիւր մարդոց հետ: 18 Երբ անոնք Միքայի տունը մտան եւ քանդակուած կուռքը,
եփուտը, ընտանեկան կուռքերն ու ձուլածոյ կուռքը առին, քահանան անոնց ըսաւ. «Ի՞նչ
կ՚ընէք» 19 Անոնք ալ անոր ըսին. «Լռէ՛, ձեռքդ բերանի՛դ վրայ դիր, մեզի՛ հետ եկուր, եւ
մեզի՛ հայր ու քահանայ եղիր: Քեզի աւելի լաւ է մէ՞կ մարդու տան քահանայ ըլլալ, թէ
Իսրայէլի մէկ տոհմին ու մէկ գերդաստանին քահանայ ըլլալ»: 20 Քահանային սիրտը
զուարթանալով՝ եփուտը, ընտանեկան կուռքերը եւ քանդակուած կուռքը առաւ, ու
ժողովուրդին մէջ մտաւ: 21 Անոնք դարձան ու գացին, իրենց առջեւ դնելով մանուկները,
խաշինքն ու [ծ]պատուական բաները:*

*22 Երբ անոնք Միքայի տունէն հեռացան, Միքայի տան մօտ եղող տուներուն մարդիկը
[կ]կանչուեցան եւ Դանի որդիներուն ետեւէն հասան: 23 Երբ Դանի որդիներուն պոռացին,
անոնք իրենց երեսը դարձուցին ու Միքայի ըսին. «Քեզի ի՞նչ եղաւ, որ այսպէս
[հ]բազմութեամբ կու գաս"»: 24 Ան ալ ըսաւ. «Իմ շինած աստուածներս եւ քահանան առած
էք ու կ՚երթաք, ա՛լ ինծի ի՞նչ կը մնայ. եւ ի՞նչպէս ինծի կ՚ըսէք. "Քեզի ի՞նչ եղաւ□»: 25
Դանի որդիները անոր ըսին. «Մեր մէջ քու ձայնդ թող չլսուի, որ դառնահոգի մարդիկ
վրադ չյարձակին, ու քու [ձ]կեանքդ եւ ընտանիքիդ կեանքը [ղ]չկորսնցնես»: 26 Դանի
որդիները իրենց ճամբան գացին: Միքա, տեսնելով թէ անոնք իրմէ ուժեղ են, դարձաւ ու
իր տունը [ճ]գնաց:*

*27 Անոնք Միքայի շինածները եւ անոր քահանան առին ու Լայիս հասան, հանդարտ եւ
ապահով ժողովուրդի մը վրայ. զանոնք սուրի բերանէ անցուցին, ու քաղաքը կրակով
այրեցին: 28 Զայն ազատող մը չկար, քանի որ Սիդոնէն հեռու էր եւ ո՛չ մէկ մարդու հետ
գործ ունէին. ան Բեթրոհոբի հովիտին մէջ էր: Քաղաքը կառուցանեցին եւ անոր մէջ
բնակեցան: 29 Քաղաքին անունը իրենց հօր՝ Իսրայէլեան Դանի անունով Դան կոչեցին.
բայց քաղաքին անունը նախապէս Լայիս էր: 30 Դանի որդիները իրենց համար
կանգնեցուցին քանդակուած կուռքը. ու [մ]Մանասէի որդիին՝ Գերսոնի որդին Յովնաթան,
ինք եւ իր որդիները, մինչեւ երկրին տարագրութեան օրը՝ Դանի տոհմին քահանաները
եղան: 31 Անոնք իրենց համար դրին Միքայի քանդակուած կուռքը՝ որ ինք շիներ էր,
որքան ժամանակ որ Աստուծոյ տունը Սելովի մէջ էր:*

ՂԵՒՏԱՅԻՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՐՃԸ

[խ] *Եբր.՝ քանդակուած պատկերը*

[ծ] *Կամ՝ ծանր*

[կ] *Եբր.՝ աղաղակով կանչուեցան*

[հ] *Եբր.՝ աղաղակով կու գաս*

[ձ] *Եբր.՝ անձդ*

[ղ] *Եբր.՝ չհաւաքես*

[ճ] *Եբր.՝ վերադարձաւ*

[մ] *Ոմանք՝ Մովսէսի*

19

Այդ օրերը՝ երբ Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար, Եփրեմի լեռնալանջը պանդխտացած
Ղեւտացի մը կար, որ Յուդայի Բեթլեհէմէն հարճ մը առաւ իրեն: 2 Անոր հարճը իրեն դէմ
[ա]շնութիւն ըրաւ", եւ իրմէ գնաց դէպի իր հօր տունը՝ Յուդայի Բեթլեհէմը, ու չորս ամիսի
չափ հոն կեցաւ: 3 Ամուսինը կանգնեցաւ եւ անոր ետեւէն գնաց, որպէսզի [բ]քաղցրութեամբ
խօսի անոր հետ, ու զայն վերադարձնէ: Իրեն հետ իր սպասաւորը եւ զոյգ մը էշ առեր էր:
[գ]Ան զինք իր հօր տունը մտցուց, ու երբ երիտասարդուհիին հայրը զինք տեսաւ,
ուրախութեամբ զինք դիմաւորեց: 4 Երիտասարդուհիին հայրը՝ իր աները՝ [դ]զինք քովը
պահեց". երեք օր անոր մօտ մնաց. կերան, խմեցին, եւ հոն գիշերեցին:

5 Չորրորդ օրը, երբ առտուն՝ կանուխ ելան, Ղեւտացին կանգնեցաւ՝ որպէսզի երթայ.
բայց երիտասարդուհիին հայրը իր փեսային ըսաւ. «Պատա՛ռ մը հաց կեր՝ որպէսզի
սիրտդ կազդուրուի, յե՛տոյ գացէք»: 6 Նստան, ու երկուքը միասին կերան եւ խմեցին:
Երիտասարդուհիին հայրը այդ մարդուն ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, հաճէ՛ հոս գիշերել, ու սիրտդ
թող զուարթանայ»: 7 Այդ մարդը կանգնեցաւ՝ որ երթայ, բայց իր աները զինք ստիպեց.
ուստի դարձեալ հոն գիշերեց: 8 Հինգերորդ օրը, առտուն՝ կանուխ ելաւ, որպէսզի երթայ:
Երիտասարդուհիին հայրը ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, սի՛րտդ կազդուրէ». ուստի տնտնացին
մինչեւ [ե]կէսօրուան անցնիլը", ու երկուքը միասին կերան: 9 Այդ մարդը կանգնեցաւ՝
երթալու համար, ինք, իր հարճը եւ սպասաւորը: Բայց իր աները, երիտասարդուհիին
հայրը, իրեն ըսաւ. «Ահա՛ օրը իրիկուն կ՚ըլլայ. կ՚աղերսե՛մ, հո՛ս գիշերեցէք: Ահա՛ օրը
կ՚իջնէ, հո՛ս գիշերէ ու սիրտդ թող զուարթանայ. վաղը կանո՛ւխ [զ]ճամբորդեցէք, եւ վրա՛նդ
գնա»: 10 Սակայն այդ մարդը գիշերել չուզեց. հապա կանգնեցաւ, գնաց, ու մինչեւ
Յեբուսի՝ այսինքն Երուսաղէմի դիմաց հասաւ: Իրեն հետ զոյգ մը համետուած էշ ունէր,
եւ իր հարճն ալ իրեն հետ էր:

11 Երբ Յեբուսի մօտեցան, օրը շատ անցած էր. ուստի սպասաւորը իր տիրոջ ըսաւ.
«Կ՚աղերսե՛մ, եկո՛ւր այս Յեբուսացիներուն քաղաքը [է]ուղղուինք ու հոն գիշերենք»: 12
Բայց տէրը անոր ըսաւ. «Իսրայէլի որդիներէն չեղող օտարազգիներուն քաղաքը
չուղղուինք, հապա մինչեւ Գաբաա անցնինք»: 13 Իր սպասաւորին ըսաւ. «Եկո՛ւր, այս
տեղերէն մէկուն մօտենանք, եւ Գաբաայի կամ Ռամայի մէջ գիշերենք»: 14 Ուստի
անցան, գացին, ու երբ Բենիամինի Գաբաային մօտեցան՝ արեւը մայր մտաւ: 15 Հոն
ուղղուեցան, որպէսզի Գաբաա մտնեն եւ հոն գիշերեն: Երբ մտաւ, քաղաքին
հրապարակին մէջ կեցաւ, բայց ո՛չ մէկը զինեք իր տունը [ը]ընդունեց՝ գիշերելու համար:

[ա] Եբր.՝ պոռնկեցաւ

[բ] Եբր.՝ սիրտին

[գ] Այսինքն՝ Հարճը

[դ] Եբր.՝ իրեն կառչեցաւ

[ե] Եբր.՝ օրուան դառնալը

[զ] Եբր.՝ ձեր ճամբան գացէք

[է] Եբր.՝ շեղինք

[ը] Եբր.՝ հաւաքեց

16 Ահա՛ իրիկունը արտէն ծեր մարդ մը եկաւ՝ իր գործէն վերադառնալով: Ան Եփրեմի
լեռնակողմէն էր, եւ Գաբաայի մէջ պանդխտացած էր. իսկ այդ տեղին մարդիկը
Բենիամինեաններ էին: 17 Երբ ան աչքերը վերցուց ու ուղեւորը քաղաքին հրապարակին
մէջ տեսաւ, ծեր մարդը ըսաւ. «Ո՞ւր կ՚երթաս, եւ ուրկէ՞ կու գաս»: 18 Ան ալ իրեն ըսաւ.
«Մենք Յուդայի Բեթլեհէմէն մինչեւ Եփրեմի լեռնալանջը կ՚անցնինք: Ես անկէ եմ. մինչեւ
Յուդայի Բեթլեհէմը գացի, եւ հիմա Տէրոջ տունը կ՚երթամ: Ո՛չ մէկը զիս իր տունը
կ՚ընդունի, 19 թէպէտ մեր էշերուն համար յարդ ու ճարակ կայ, եւ ինծի համար, քու
աղախինիդ համար, ու քու ծառաներուդ հետ եղող երիտասարդին համար հաց եւ գինի
ունիմ. մեզի ոչինչ կը պակսի»: 20 Այդ ծեր մարդը ըսաւ. «Խաղաղութի՛ւն քեզի. քու բոլոր
պէտքերդ [թ]ե՛ս կը հոգամ", միայն թէ հրապարակին մէջ մի՛ գիշերեր»: 21 Զայն իր տունը
տարաւ, ու էշերուն կեր տուաւ. իսկ անոնք իրենց ոտքերը լուացին, կերան եւ խմեցին:

22 Մինչ անոնց սիրտը կը զուարթանար, ահա՛ քաղաքին մարդոցմէն [ժ]անօրէն մարդիկ"
տունը շրջապատեցին. դուռը զարկին, ու տան տիրոջ՝ այդ ծեր մարդուն ըսին. «Տունդ
մտնող մարդը դո՛ւրս հանէ, որպէսզի զինք գիտնանք»: 23 Այդ մարդը, տան տէրը, դուրս
ելաւ՝ անոնց քով, ու անոնց ըսաւ. «Ո՛չ, եղբայրներս. կ՚աղերսե՛մ, չարիք մի՛ ընէք. այս
մարդուն իմ տունս մտնելէն ետք՝ այս անզգամութիւնը մի՛ գործէք: 24 Ահա՛ իմ կոյս
աղջիկս եւ այդ մարդուն հարճը այժմ ձեզի դուրս հանեմ. զանոնք լլկեցէ՛ք ու անոնց ըրէ՛ք
ինչ որ [ի]ձեզի հաճելի թուի". բայց այս մարդուն այս անզգամութեան արարքը մի՛
գործէք»: 25 Բայց այդ մարդիկը չուզեցին անոր մտիկ ընել: Ուստի այդ մարդը իր հարճը
բռնեց, դուրս հանեց անոնց, եւ անոնք զայն գիտցան: Ամբողջ գիշերը զայն
անպատուեցին՝ մինչեւ առտու. երբ արշալոյսը [լ]ծագեցաւ, զայն արձակեցին: 26 Առտուան
դէմ՝ այդ կինը գնաց եւ ինկաւ այն մարդուն տան մուտքը, ուր իր տէրը կը կենար, ու
մինչեւ որ լուսցաւ՝ հոն մնաց: 27 Իր տէրը առտուն կանգնեցաւ, տան դռները բացաւ եւ
դուրս ելաւ՝ որ իր ճամբան երթայ. բայց ահա՛ կինը՝ իր հարճը՝ տան մուտքը ինկած էր, ու
ձեռքերը սեմին վրայ էին: 28 Անոր ըսաւ. «Կանգնէ՛, երթա՛նք». բայց ո՛չ մէկը
պատասխանեց: Այն ատեն զայն իր իշուն վրայ դրաւ եւ իր տեղը գնաց: 29 Երբ իր տունը
հասաւ, դանակ մը առաւ, իր հարճը բռնեց ու զայն տասներկու կտորի բաժնեց՝ իր
ոսկորներով, ու Իսրայէլի ամբողջ հողամասը ղրկեց: 30 Բոլոր տեսնողները կ՚ըսէին.
«Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսի երկրէն բարձրացած օրէն մինչեւ այսօր՝ այսպիսի բան
ո՛չ եղեր է, ո՛չ ալ տեսնուեր է: Ասոր մասին [խ]մտածեցէ՛ք, խորհրդակցեցէ՛ք եւ խօսեցէ՛ք»:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ

20

Իսրայէլի բոլոր որդիները դուրս ելան, Դանէ մինչեւ Բերսաբէ եւ Գաղաադի երկիրը, ու
համայնքը մէկ մարդու պէս Մասփայի մէջ Տէրոջ առջեւ համախմբուեցաւ: 2 Ամբողջ
ժողովուրդին – Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն – [ծ]գլխաւոր մարդիկը", չորս հարիւր հազար

[թ] Եբր.՝ իմ վրաս թող ըլլան

[ժ] Եբր.՝ մարդիկ՝ Բելիարի որդիներ

[ի] Եբր.՝ ձեր աչքերուն լաւ ըլլայ

[լ] Եբր.՝ ելաւ

[խ] Եբր.՝ ձեր սիրտին մէջ դրէ՛ք

[ծ] Եբր.՝ անկիւնի քարերը

սուր քաշող հետեւակ [բ]զօրք, Աստուծոյ ժողովուրդին համախմբումին ներկայացան: 3
(Բենիամինի որդիները լսեցին թէ Իսրայէլի որդիները Մասփա բարձրացեր են:) Իսրայէլի
որդիները ըսին. «Մեզի պատմեցէ՛ք թէ այս չարիքը ի՛նչպէս եղաւ»: 4 Այդ Ղեւտացի
մարդը, սպաննուած կնոջ ամուսինը, պատասխանեց. «Ես ու իմ հարճս Բենիամինի
Գաբաան հասանք, որպէսզի հոն գիշերենք: 5 Գաբաայի [գ]բնակիչները ինծի դէմ
կանգնեցան, եւ գիշերը իմ եղած տունս շրջապատեցին. կը մտածէին զիս սպաննել ու
հարճս լլկեցին, եւ մեռաւ: 6 Ես ալ հարճս բռնեցի, զայն կտորներու բաժնեցի ու Իսրայէլի
ժառանգութեան ամբողջ դաշտավայրը ղրկեցի, քանի որ անոնք Իսրայէլի մէջ լրբութիւն
եւ անզգամութիւն գործեցին: 7 Ահա՛ դուք բոլորդ ալ Իսրայէլի որդիներ էք. հոս
խօսակցեցէ՛ք ու խորհրդակցեցէ՛ք»: 8 Ամբողջ ժողովուրդը մէկ մարդու պէս կանգնեցաւ՝
ըսելով. «Մեզմէ ո՛չ մէկը իր վրանը պիտի երթայ, եւ ո՛չ մէկը իր տունը պիտի [դ]ուղղուի: 9
Ահա՛ հիմա ի՛նչ պիտի ընենք Գաբաայի. անոր դէմ վիճակով պիտի երթանք, 10 եւ
Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն՝ հարիւրէն տասը, հազարէն՝ հարիւր, ու տասը հազարէն՝
հազար մարդ պիտի առնենք՝ ժողովուրդին պաշար տանելու համար, որպէսզի երբ
Բենիամինի Գաբաան հասնին՝ անոր բնակիչներուն հետ վարուին Իսրայէլի մէջ իրենց
գործած ամբողջ անզգամութեան համեմատ»: 11 Այդ քաղաքին դէմ երթալու համար՝
Իսրայէլի բոլոր մարդիկը հաւաքուեցան, մէկ մարդու պէս իրարու [ե]միացած:

12 Իսրայէլի տոհմերը Բենիամինի ամբողջ տոհմին մարդիկ ղրկեցին եւ ըսին. «Այս
ի՞նչ չարիք է՝ որ ձեր մեջ եղաւ: 13 Հիմա Գաբաայի մէջ եղող այդ [զ]անօրէն մարդիկը՝՝
յանձնեցէ՛ք, որպէսզի զանոնք մեռցնենք, ու չարութիւնը Իսրայէլէն բնաջնջենք»: Բայց
Բենիամինեանները իրենց եղբայրներուն՝ Իսրայէլի որդիներուն խօսքը մտիկ ընել
չուզեցին. 14 հապա Բենիամինի որդիները իրենց քաղաքներէն Գաբաայի մէջ
հաւաքուեցան, որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն դէմ [է]պատերազմին: 15 Այդ օրը իրենց
քաղաքներէն եկող Բենիամինի որդիները թուարկուեցան, եւ քսանվեց հազար սուր քաշող
մարդ գտնուեցաւ, բացի Գաբաայի բնակիչներէն, որոնք եօթը հարիւր ընտիր մարդիկ
թուարկուեցան: 16 Այս ամբողջ ժողովուրդին մէջ եօթը հարիւր ընտիր [ը]ձախլիկ մարդիկ
կային, որոնցմէ իւրաքանչիւրը պարսատիկով մազի վրայ քար կը նետէր՝ առանց
վրիպելու: 17 Իսրայէլի մարդիկն ալ թուարկուեցան՝ Բենիամինէն զատ. չորս հարիւր
հազար սուր քաշող մարդ գտնուեցաւ. բոլորն ալ պատերազմիկներ էին:

ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ԴԷՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

[բ] Եբր.՝ մարդ

[գ] Եբր.՝ տէրերը

[դ] Եբր.՝ շեղի

[ե] Եբր.՝ ընկերակցած

[զ] Եբր.՝ մարդիկը՝ Բելիարի որդիները

[է] Եբր.՝ դուրս ելլեն՝ պատերազմելու

[ը] Եբր.՝ աջ ձեռքը գոցուած

18 Իսրայէլի որդիները կանգնեցան, [բ]Բեթէլ բարձրացան, եւ Աստուծոյ հարցուցին. «Մեզմէ ո՞վ առաջինը թող բարձրանայ՝ Բենիամինի դէմ պատերազմելու համար»: Տէրը ըսաւ. «Յուդա՛ թող ըլլայ առաջինը»: 19 Իսրայէլի որդիները առտուն կանգնեցան, ու Գաբաայի դիմաց բանակեցան: 20 Իսրայելացիները դուրս ելան՝ Բենիամինի դէմ պատերազմելու, եւ Գաբաայի քով անոնց դիմաց շարուեցան՝ պատերազմի համար: 21 Բենիամինի որդիները Գաբաայէն ելան, ու այդ օրը Իսրայելացիներէն քսաներկու հազար մարդ գետին [գ]փռեցին: 22 Ժողովուրդը՝ այսինքն Իսրայելացիները ուժովցան, եւ պատերազմելու համար վերստին շարուեցան այն տեղը՝ ուր առաջին օրը շարուեր էին: 23 (Իսրայէլի որդիները բարձրացան, Տէրոջ առջեւ մինչեւ իրիկուն լացին, ու Տէրոջ հարցուցին. «Մեր եղբօր՝ Բենիամինի դէմ պատերազմելու համար վերստին մօտենա՞նք»: Տէրը ըսաւ. «Բարձրացէ՛ք անոր դէմ»:) 24 Երկրորդ օրը՝ Իսրայէլի որդիները Բենիամինի որդիներուն մօտեցան: 25 Երկրորդ օրը՝ Բենիամինեանները Գաբաայէն ելան՝ անոնց դէմ պատերազմելու համար, եւ Իսրայէլի որդիներէն դարձեալ տասնութ հազար մարդ գետին փռեցին. բոլորն ալ սուր քաշող մարդիկ էին:

26 Այն ատեն Իսրայէլի բոլոր որդիները, այսինքն՝ ամբողջ ժողովուրդը, բարձրացան, Բեթէլ գացին, ու հոն լացին՝ Տէրոջ առջեւ կենալով. այդ օրը մինչեւ իրիկուն ծոմ պահեցին, եւ Տէրոջ առջեւ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանեցին: 27 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ հարցուցին (արդարեւ այդ օրերը Աստուծոյ ուխտին տապանակը հոն էր, 28 եւ այդ օրերը անոր առջեւ Ահարոնեան Եղիազարի որդին՝ Փենեհէս կը կայնէր) ու ըսին. «Մեր եղբօր՝ Բենիամինի որդիներուն դէմ պատերազմելու համար [դ]վերստին դուրս ելլե՞նք, թէ հրաժարինք»: Տէրը ըսաւ. «Բարձրացէ՛ք, քանի վաղը զանոնք ձեր ձեռքը պիտի մատնեմ»:

29 Իսրայելացիները Գաբաայի շուրջը դարանակալներ դրին: 30 Երրորդ օրը՝ Իսրայէլի որդիները Բենիամինի որդիներուն դէմ բարձրացան, ու միւս անգամներուն պէս Գաբաայի դիմացը շարուեցան: 31 Ուստի Բենիամինի որդիները դուրս ելան՝ ժողովուրդին դէմ, քաղաքէն [ե]հեռացան, եւ միւս անգամներուն պէս սկսան ժողովուրդը զարնել. երեսունի չափ Իսրայելացի մեռցուցին այն պողոտաներուն վրայ, որոնցմէ մէկը Բեթէլ կը բարձրանայ, իսկ միւսը՝ Գաբաա, դաշտավայրին մէջ: 32 Բենիամինի որդիները ըսին. «Ահա՛ անոնք մեր առջեւ կը պարտուին՝ առաջին անգամներուն պէս»: Իսկ Իսրայէլի որդիները ըսին. «Փախչի՛նք, ու զանոնք քաղաքէն հեռացնենք՝ դէպի պողոտաները»: 33 Իսրայէլի բոլոր մարդիկը իրենց տեղէն կանգնեցան, ու Բահաղ-Թամարի առջեւ շարուեցան. նաեւ Իսրայէլի դարանակալները իրենց տեղէն՝ Գաբաայի [զ]դաշտագետինէն խոյացան: 34 Գաբաայի դէմ՝ ամբողջ Իսրայէլէն տասը հազար ընտիր մարդ եկաւ. պատերազմը սաստկացաւ, բայց [է]անոնք չէին գիտեր թէ իրենց վրայ չարիք հասած է: 35 Տէրը Իսրայէլի առջեւ Բենիամինը պարտութեան մատնեց, եւ այդ օրը Իսրայէլի որդիները

[բ] Կամ՝ Աստուծոյ տունը

[գ] Եբր.՝ կոտորեցին

[դ] Եբր.՝ անգա՛մ մըն ալ վերստին

[ե] Եբր.՝ դուրս հանուեցան

[զ] Եբր.՝ արօտէն

[է] Այսինքն՝ Բենիամինեանները

Բենիամինեաններէն քսանհինգ հազար հարիւր մարդ կոտորեցին. ասոնք բոլորն ալ սուր քաշող մարդիկ էին:

ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

36 Բենիամինի որդիները տեսան թէ անոնք կը պարտուին, քանի որ Իսրայելացիները
Բենիամինեաններուն տեղ տուին՝ Գաբաայի շուրջը իրենց դրած դարանակալներուն
վստահելով: 37 Դարանակալները արտորալով Գաբաայի վրայ յարձակեցան.
դարանակալները չորս կողմը [կ]տարածուեցան եւ ամբողջ քաղաքը սուրի բերանէ
անցուցին: 38 Իսրայելացիները դարանակալներուն հետ [հ]ժամանակ մը որոշեր" էին,
որպէսզի քաղաքէն [ձ]թանձր մուխ" բարձրացնեն: 39 Երբ Իսրայելացիները պատերազմին
մէջ [ղ]դիմաշրջեցին, Բենիամինեանները սկսան Իսրայելացիները զարնել ու երեսունի չափ
մարդ մեռցուցին, քանի որ ըսին. «Անտարակոյս անոնք մեր առջեւ պիտի պարտուին՝
ինչպէս առաջին պատերազմին եղաւ»: 40 Բայց երբ քաղաքէն թանձր մուխի սիւնը սկսաւ
բարձրանալ՝ Բենիամինեանները ետեւ դարձան, եւ ահա՛ քաղաքին [ճ]հրդեհը երկինք կը
բարձրանար: 41 Երբ Իսրայելացիները դարձեալ դիմաշրջեցին, Բենիամինեանները
սոսկացին, որովհետեւ տեսան թէ չարիքը իրենց վրայ հասած էր: 42 Ուստի անոնք
Իսրայելացիներուն առջեւ կռնակ դարձուցին՝ դէպի անապատին ճամբան. բայց
պատերազմը անոնց ետեւէն հասաւ, ու քաղաքներէն ելլողները զանոնք իրենց մէջ
կոտորեցին: 43 Այսպէս Բենիամինեանները շրջապատեցին, զանոնք հալածեցին, եւ
զանոնք դիւրութեամբ ոտնակոխ ըրին մինչեւ Գաբաայի դիմաց՝ արեւելեան կողմը: 44
Բենիամինէ տասնութ հազար մարդ ինկաւ. ասոնք բոլորն ալ կտրիճ մարդիկ էին: 45
Մնացածները կռնակ դարձուցին ու անապատը՝ Ռեմոնի ժայռը փախան: Իսրայելացիները
անոնցմէ հինգ հազար մարդ ճռաքաղ ըրին պողոտաներուն վրայ, եւ անոնց ետեւէն
հասնելով մինչեւ Գեդոմ՝ անոնցմէ երկու հազար մարդ ալ զարկին: 46 Բենիամինէ այդ
օրը բոլոր ինկածները՝ քսանհինգ հազար սուր քաշող մարդիկ էին. ասոնք բոլորն ալ
կտրիճ մարդիկ էին: 47 Վեց հարիւր մարդ կռնակ դարձուց ու անապատը՝ Ռեմոնի ժայռը
փախաւ, եւ հոն չորս ամիս մնացին: 48 Իսրայելացիները Բենիամինի որդիներուն
վերադառնալով՝ զանոնք սուրի բերանէ անցուցին, քաղաքներուն մէջի մարդոցմէն մինչեւ
անասունները, ու ինչ որ գտնուեցաւ: Իրենց հանդիպած բոլոր քաղաքներն ալ [մ]կրակով
այրեցին":

ԿԻՆԵՐ ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՏՈՀՄԻՆ ՀԱՄԱՐ

21

Իսրայէլի մարդիկը Մասփայի մէջ երդում ըրեր էին՝ ըսելով. «Մեզմէ ո՛չ մէկը իր

[կ] *Եբր.՝ քաշուեցան*

[հ] *Կամ՝ նշան մը սահմաներ*

[ձ] *Եբր.՝ մուխի բարձրացող նշան*

[ղ] *Այսինքն՝ իրենց երեսը դարձուցին*

[ճ] *Եբր.՝ ողջակէզը*

[մ] *Եբր.՝ կրակի վրայ դրին*

*աղջիկը Բենիամինեանի մը պիտի տայ իբր կին»: 2 Ուստի ժողովուրդը Բեթէլ գնաց, ու
հոն Աստուծոյ առջեւ կեցաւ՝ մինչեւ իրիկուն: Իրենց ձայնը բարձրացնելով՝ [ա]դառնապէս
լացին, 3 եւ ըսին. «Ո՛վ Տէր, Իսրայէլի Աստուածը, ինչո՞ւ ասիկա Իսրայէլի մէջ
[բ]պատահեցաւ, որ այսօր Իսրայէլէն տոհմ մը պակսի»: 4 Հետեւեալ օրը՝ ժողովուրդը
կանուխ ելաւ, ու հոն զոհասեղան մը կառուցանելով՝ ողջակէզներ եւ խաղաղութեան
զոհեր մատուցանեցին:*

*5 Իսրայէլի որդիները ըսին. «Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն ո՞վ համախմբումին հետ
բարձրացած չէ Տէրոջ առջեւ»: Արդարեւ Տէրոջ առջեւ Մասփա չբարձրացողին համար
մեծ երդում ըրեր էին՝ ըսելով. «Ան անպատճառ պիտի մեռցուի»: 6 Իսրայէլի որդիները
իրենց եղբօր՝ Բենիամինի վրայ արգահատելով ըսին. «Այսօր Իսրայէլէն տոհմ մը
բնաջնջուեցաւ: 7 Ի՞նչ ընենք այս մնացածներուն՝ որ կիներ ունենան, քանի մենք Տէրոջ
անունով երդում ըրինք՝ որ մեր աղջիկներէն անոնց կին չտանք»: 8 Ապա ըսին. «Իսրայէլի
տոհմերէն ո՞ր մէկը Մասփա բարձրացած չէ՝ Տէրոջ առջեւ»: Ահա՛ Գաղաադի Յաբիսէն
ո՛չ մէկը բանակավայրը եկած էր՝ համախմբումին: 9 Ժողովուրդը աչքէ անցուցին, եւ
ահա՛ Գաղաադի Յաբիսի բնակիչներէն ո՛չ մէկը կար հոն: 10 Ուստի համայնքը
[գ]կտրիճներէն տասներկու հազար մարդ ղրկեց հոն, ու անոնց պատուիրեց. «Գացէ՛ք, եւ
Գաղաադի Յաբիսի բնակիչները սուրի՛ բերանէ անցուցէք, կիներն ու մանուկներն ալ: 11
Ձեր ընելիքը սա՛ է. անճիտեցէ՛ք ամէն արու, եւ [դ]այր մարդու" անկողին գիտցող ամէն
կին»: 12 Անոնք Գաղաադի Յաբիսի բնակիչներուն մէջ չորս հարիւր կոյս
երիտասարդուհիներ գտան, որ արուի հետ պառկելով այր մարդ գիտցած չէին. ուստի
զանոնք Քանանի երկրին մէջ՝ Սելովի բանակավայրը տարին: 13 Ամբողջ համայնքը մարդ
ղրկեց՝ Ռեմոնի ժայռը եղող Բենիամինի որդիներուն խօսելու եւ զանոնք խաղաղութեան
հրաւիրելու: 14 Այդ ատեն Բենիամինեանները վերադարձան, ու անոնց այն կիները տուին՝
որ Գաղաադի Յաբիսի կիներէն ողջ պահած էին. բայց անոնց բաւական չեղան: 15 Ուստի
ժողովուրդը Բենիամինի վրայ արգահատեցաւ, քանի որ Տէրը Իսրայէլի տոհմերուն մէջ
խրամատ [ե]բացած էր:*

*16 Համայնքին երէցները ըսին. «Ի՞նչ ընենք մնացածներուն՝ որ կիներ ունենան,
որովհետեւ Բենիամինի տոհմէն կիները կոտորուեցան»: 17 Ապա ըսին. «Ազատած
Բենիամինեանները ստացուածք թող ունենան, որպէսզի Իսրայէլէն տոհմ մը չբնաջնջուի:
18 Մենք անոնց չենք կրնար տալ մեր աղջիկներէն՝ իբր կին, որովհետեւ Իսրայէլի
որդիները երդում ընելով ըսին. "Բենիամինի կին տուողը անիծեալ ըլլայ□»: 19 Բայց ըսին.
«Ահա՛ ամէն տարի տօն կ՚ըլլայ Տէրոջ՝ Սելովի մէջ, որ Բեթէլի հիւսիսային կողմը, Բեթէլէ
Սիւքէմ բարձրացող պողոտային արեւելեան կողմը, ու Լեբոնայի հարաւային կողմն է»:
20 Հետեւաբար Բենիամինի որդիներուն պատուիրեցին. «Գացէ՛ք եւ այգիներուն մէջ
դարա՛ն մտէք. 21 երբ տեսնէք թէ Սելովի աղջիկները խումբով դուրս կ՚ելլեն՝ պարելու,
դո՛ւրս ելէք այգիներէն, ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող յափշտակէ [զ]կին մը" Սելովի*

[ա] Եբր.՝ մեծ լացով

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ կտրիճի որդիներէն

[դ] Եբր.՝ արուի

[ե] Եբր.՝ ըրած

[զ] Եբր.՝ իր կինը

աղջիկներէն, ապա գացէ՛ք Բենիամինի երկիրը: 22 Եթէ անոնց հայրերը կամ եղբայրները մեզի գալով կռուին, անոնց կ՚ըսենք. “Մեր սիրոյն համար՝ ողորմեցէ՛ք անոնց, որովհետեւ մենք պատերազմին մէջ անոնց իւրաքանչիւրին համար կին մը չառինք. [է]հիմա դուք չտուիք անոնց՝ որ յանցաւոր ըլլաք□»: 23 Ուստի Բենիամինի որդիները այդպէս ըրին. իրենց թիւին համեմատ պարողներէն կիներ առին՝ զանոնք յափշտակելով. յետոյ գացին, իրենց ժառանգութիւնը վերադարձան, քաղաքները կառուցանեցին եւ անոնց մէջ բնակեցան: 24 Այդ ատեն Իսրայէլի որդիները անկէ գացին, իւրաքանչիւրը՝ իր տոհմին ու գերդաստանին մէջ. իւրաքանչիւրը անկէ իր ժառանգութիւնը գնաց: 25 Այդ օրերը Իսրայէլի մէջ թագաւոր չկար. իւրաքանչիւրը իր աչքերուն ուղիղ եղածը կ՚ընէր:

[է] *Եբր.՝ այս ատեն*

ՀՌՈՒԹԻ ԳԻՐՔԸ

ՀՌՈՒԹԻ ԳԻՐՔԸ

ԵԼԻՄԵԼԷՔ ԵՒ ԻՐ ԸՆՏԱՆԻՔԸ Կ'ԵՐԹԱՆ ՄՈՎԱԲ

1

Դատաւորներու [ա]կառավարութեան օրերը՝ երկրին մէջ սով եղաւ. ուստի Յուդայի
Բեթլեհէմէն մարդ մը Մովաբի դաշտավայրը պանդխտանալու գնաց, ինք, իր կինը եւ
երկու որդիները: 2 Այդ մարդուն անունը Եղիմելէք էր, կնոջ անունը՝ Նոյեմի, ու երկու
որդիներուն անունները՝ Մահալոն եւ Քելլոն: Անոնք Եփրաթացի էին՝ Յուդայի Բեթլեհէմէն.
Մովաբի դաշտավայրը գացին ու հոն [բ]բնակեցան: 3 Նոյեմիի ամուսինը՝ Եղիմելէք մեռաւ,
եւ ան իր երկու որդիներով մնաց: 4 Անոնք իրենց մովաբացի կիներ առին. մէկուն անունը
Որփա էր, միւսին անունը՝ Հռութ: Անոնք հոն տասը տարիի չափ բնակեցան, 5 ապա
Մահալոն եւ Քելլոն՝ երկուքն ալ մեռան, ու կինը իր երկու զաւակներէն եւ ամուսինէն զուրկ
մնաց:

ՆՈՅԵՄԻ ԵՒ ՀՌՈՒԹ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՆ ԲԵԹԼԵՀԷՄ

6 Յետոյ ան իր երկու հարսերով կանգնեցաւ՝ որ Մովաբի դաշտավայրէն վերադառնայ,
քանի որ Մովաբի դաշտավայրին մէջ լսեր էր թէ [գ]Տէրը իր ժողովուրդին այցելեր է՝ անոնց
հաց տալով: 7 Ան իր եղած տեղէն ելաւ՝ երկու հարսերուն հետ, եւ Յուդայի երկիրը
վերադառնալու համար ճամբայ [դ]ելան: 8 Նոյեմի իր երկու հարսերուն ըսաւ. «Գացէ՛ք,
իւրաքանչիւրդ իր մօր տունը թող վերադառնայ. Տէրը ձեզի հետ կարեկցութեամբ թող
վարուի, ինչպէս դուք մեռեալներուն ու ինծի հետ վարուեցաք: 9 Տէրը թող [ե]շնորհէ ձեզի
հանգստութիւն գտնել՝ իւրաքանչիւրդ իր ամուսինին տունը»: Ջանոնք համբուրեց. անոնք
ալ իրենց ձայնը բարձրացնելով լացին, 10 եւ անոր ըսին. «Մենք անպատճառ քեզի հետ
քու ժողովուրդիդ պիտի վերադառնանք»: 11 Բայց Նոյեմի ըսաւ. «Վերադարձէ՛ք,
աղջիկներս. ինչո՞ւ ինծի հետ պիտի երթաք: Միթէ իմ որովայնիս մէջ ուրիշ որդինե՞ր կան,
որ ձեզի ամուսին ըլլան: 12 Վերադարձէ՛ք, աղջիկներս. գացէ՛ք, քանի ես ծերացած եմ՝ որ
դարձեալ ամուսնանամ: Եթէ ըսէի. "Յոյս ունիմ□, այս գիշեր իսկ ամուսնանայի եւ
որդիներ ալ ծնանէի, 13 մինչեւ անոնց մեծնալը պիտի սպասէի՞ք. դուք [զ]ասոր համար
առանց ամուսնանալո՞ւ պիտի մնայիք: Ո՛չ, աղջիկներս. արդարեւ [է]ձեզի համար շատ"
դառնացած եմ որ Տէրոջ ձեռքը [ը]իմ վրաս ծանրացաւ"»: 14 Անոնք իրենց ձայնը
բարձրացուցին ու դարձեալ լացին: Յետոյ Որփա իր կեսուրը համբուրեց, բայց Հռութ
անոր յարեցաւ: 15 Նոյեմի ըսաւ. «Ահա՛ քու ներդ իր ժողովուրդին եւ աստուածներուն

[ա] Եբր.՝ դատած

[բ] Եբր.՝ եղան

[գ] Եբր.՝ Եհովան

[դ] Եբր.՝ գացին

[ե] Եբր.՝ տայ

[զ] Կամ՝ անոնց

[է] Կամ՝ ձեզմէ աւելի՝ ե՛ս

[ը] Եբր.՝ ինծի դէմ դուրս ելաւ

վերադարձաւ. դո՛ւն ալ Ներոջդ ետեւէն վերադարձիր»: 16 Բայց Հռութ ըսաւ. «Ինծի մի՛
դիմեր որ քեզ թողում ու [թ]քեզմէ հեռանամ", որովհետեւ ո՛ւր որ երթաս՝ հոն պիտի երթամ,
եւ ո՛ւր որ գիշերես՝ հոն պիտի գիշերեմ. քու ժողովուրդդ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլայ, ու
քու Աստուածդ՝ իմ Աստուածս պիտի ըլլայ: 17 Ո՛ւր որ մեռնիս՝ ես ալ հոն պիտի մեռնիմ, ու
հոն պիտի թաղուիմ: Տէրը ինծի այսպէս եւ ասկէ աւելին ընէ, եթէ մահէն ուրիշ բան մը
զիս քեզմէ զատէ»: 18 Երբ Նոյեմի տեսաւ թէ ան կը [ժ]յամառի իրեն հետ երթալ, անոր
խօսելէ դադրեցաւ:

19 Երկուքը միասին քալեցին, մինչեւ որ Բեթլեհէմ հասան: Երբ Բեթլեհէմ մտան, իրենց
պատճառով ամբողջ քաղաքը [ի]զգածուեցաւ, ու կիները կ՚ըսէին. «Արդեօք ասիկա
Նոյեմի՞ն է»: 20 Ինք ալ անոնց ըսաւ. «Զիս [լ]Նոյեմի մի՛ կոչէք, զիս [խ]Մարա կոչեցէք.
որովհետեւ Ամենակարողը [ծ]դառնութեամբ լեցուց" զիս: 21 Ես լեցուն գացի, բայց Տէրը զիս
պարապ վերադարձուց: Ինչո՞ւ զիս Նոյեմի կը կոչէք, քանի Տէրը [կ]զիս խոնարհեցուց", եւ
Ամենակարողը [հ]զիս տրտմեցուց"»: 22 Այսպէս՝ Նոյեմի վերադարձաւ, իր հարսին՝
Մովաբացի Հռութի հետ, որ Մովաբի դաշտավայրէն հեռացած էր. անոնք գարիի հունձքին
սկիզբը Բեթլեհէմ հասան:

ՀՌՈՒԹ Կ՚ԱՇԽԱՏԻ ԲՈՈՍԻ ԱՐՏԻՆ ՄԷՋ

2

Նոյեմի՝ իր ամուսինին կողմէն ծանօթ մը ունէր. ան Ելիմելէքի գերդաստանէն էր ու
շատ հարուստ մարդ մըն էր, եւ անոր անունը Բոոս էր: 2 Մովաբացի Հռութ Նոյեմիի ըսաւ.
«Կ՚աղերսե՛մ, արտերը երթամ ու հասկեր քաղեմ անոր ետեւէն՝ որուն աչքերուն առջեւ
շնորհք պիտի գտնեմ»: Ան ալ իրեն ըսաւ. «Գնա՛, աղջիկս»: 3 Ուստի գնաց, եւ արտի մը
մէջ մտնելով՝ հնձողներուն ետեւէն հասկ քաղեց. դիպուածով պատահեցաւ որ ան
Ելիմելէքի գերդաստանէն եղող Բոոսի [ա]արտին մէջ գտնուի:

4 Ահա՛ Բոոս Բեթլեհէմէն եկաւ, ու հնձողներուն ըսաւ. «Տէրը ձեզի հետ ըլլայ»: Անոնք
ալ պատասխանեցին. «Տէրը քեզ օրհնէ»: 5 Բոոս հնձողներուն վերակացու եղող իր
սպասաւորին ըսաւ. «Այս երիտասարդուհին որո՞ւնն է»: 6 Հնձողներուն վերակացու
սպասաւորը պատասխանեց. «Նոյեմիի հետ Մովաբի դաշտավայրէն վերադարձող
մովաբացի երիտասարդուհին է: 7 Ան մեզի ըսաւ. “Կ՚աղերսե՛մ, որաներուն մէջ՝
հնձողներուն ետեւէն հասկ քաղեմ եւ ժողվեմ□: Առտուն կանուխ եկաւ ու մինչեւ հիմա

[թ] Եբր.՝ ետեւէդ դառնամ

[ժ] Եբր.՝ ինքզինք կը զօրացնէ

[ի] Եբր.՝ դղրդաց

[լ] Այսինքն՝ հաճելի

[խ] Այսինքն՝ դառն

[ծ] Եբր.՝ չափազանց դառնացուց

[կ] Եբր.՝ ինծի դէմ վկայեց

[հ] Եբր.՝ ինծի չարիք ըրաւ

[ա] Եբր.՝ արտի բաժինին

կայնած էր. այժմ քիչ մը նստած է տան մէջ»:
8 Բոոս Հռութի ըսաւ. «Մտի՛կ ըրէ, աղջի՛կս. հասկ քաղելու համար ուրիշին արտը մի՛
երթար, եւ ասկէ ալ մի՛ [բ]հեռանար, հապա հոս՝ իմ սպասուհիներո՛ւս յարէ: 9 Աչքերդ
անոնց հնձած արտին վրայ թող ըլլան, ու անոնց ետեւէ՛ն գնա: Ահա՛ ծառաներուն
պատուիրեր եմ՝ որ քեզի չդպչին: Երբ ծարաւնաս՝ անօթներուն քո՛վ գնա, եւ ծառաներուն
քաշած ջուրէ՛ն խմէ»: 10 Հռութ երեսին վրայ գետին ինկաւ, երկրպագեց, ու անոր ըսաւ.
«Ի՞նչպէս քու [գ]առջեւդ շնորհք գտայ որ զիս ճանչնաս, քանի ես օտարազգի եմ»: 11 Բոոս
անոր պատասխանեց. «Քու ամուսինիդ մեռնելէն ետք ինչ որ կեսուրիդ ըրիր՝ բոլորն ալ
պատմեցին ինծի, թէ ի՛նչպէս հայրդ, մայրդ եւ [դ]ծննդավայրդ թողուցիր ու եկար այն
ժողովուրդին՝ որ [ե]առաջուընէ չէիր ճանչնար: 12 Տէ՛րը հատուցանէ քու արարքիդ
փոխարէնը, եւ լիակատա՛ր վարձք տրուի քեզի Տէրոջմէն՝ Իսրայէլի Աստուծմէն, քանի որ
դուն եկար՝ որպէսզի անոր թեւերուն տակ [զ]ապաստանիս»: 13 Ան ալ ըսաւ. «Իմ տէ՛րս, քու
աչքերուդ առջեւ շնո՛րհք գտնեմ. արդարեւ դուն զիս մխիթարեցիր, եւ ստրկուհիիդ
[է]քաղցրութեամբ խօսեցար, թէպէտ ես ստրկուհիներէդ մէկուն պէս ալ չեմ»: 14 Բոոս ճաշի
ատեն անոր ըսաւ. «Հո՛ս մօտեցիր, հացէ՛ն կեր ու պատառդ քացախի՛ն մէջ թաթխէ»:
Ուստի ան հնձողներուն քով նստաւ: Անոր բոհրած ցորեն տուաւ. ան ալ կերաւ, կշտացաւ,
եւ [ը]աւելցածը պահեց": 15 Երբ կանգնեցաւ՝ հասկ քաղելու, Բոոս իր ծառաներուն
պատուիրեց. «Որաներուն մէջէն ալ թող քաղէ, ու զինք մի՛ խայտառակէք: 16 Խուրձերէ՛ն
ալ անոր համար գետին ձգեցէք ու թողուցէ՛ք՝ որ քաղէ, եւ զինք մի՛ սաստէք»: 17 Ան
մինչեւ իրիկուն այդ արտին մէջ մնալով հասկեր քաղեց, ու երբ քաղածը ծեծեց՝ մէկ
արդուի չափ գարի եղաւ: 18 Զայն կրեց եւ քաղաքը մտաւ, ու կեսուրը անոր քաղածը
տեսաւ: Հռութ իր կշտանալէն ետք [թ]աւելցածը հանեց եւ անոր տուաւ:
19 Կեսուրը իրեն ըսաւ. «Այսօր ո՞ւր հասկ քաղեցիր եւ ո՞ւր աշխատեցար. քեզ
ճանչցողը օրհնեա՛լ ըլլայ»: Ինք ալ իր կեսուրին իմացուց թէ որո՛ւ քով աշխատեր է՝
ըսելով. «Այն մարդը՝ որուն քով այսօր աշխատեցայ՝ [ժ]Բոոս կը կոչուի"»: 20 Նոյեմի իր
հարսին ըսաւ. «Ան Տէրոջմէն օրհնեա՛լ ըլլայ, որ ողջերն ու մեռեալները իր
կարեկցութենէն չզրկեց»: Նոյեմի անոր ըսաւ. «Այդ մարդը մեր մերձաւորն է, ան մօտ
[ի]ազգական է մեզի»: 21 Մովաբացի Հռութ ըսաւ. «Ան նաեւ ինծի ըսաւ. "Իմ ծառաներո՛ւս
յարէ, մինչեւ որ անոնք ամբողջ հունձքս աւարտեն□»: 22 Նոյեմի իր հարսին՝ Հռութի

[բ] Եբր.՝ անցնիր

[գ] Եբր.՝ աչքերուդ

[դ] Եբր.՝ ծնունդիդ երկիրդ

[ե] Եբր.՝ երէկուընէ ու նախորդ օրուընէ

[զ] Եբր.՝ ապաւինիս

[է] Եբր.՝ սիրտին

[ը] Եբր.՝ թողուց

[թ] Եբր.՝ թողուցածը

[ժ] Եբր.՝ անունը Բոոս է

[ի] Եբր.՝ փրկարար

ըսաւ. «Լա՛ւ է, աղջի՛կս, որ անոր սպասուհիներուն հետ դուրս ելլես, ու քեզ ուրիշ արտի
մը մէջ [լ]չտեսնեն»: 23 Ուստի ան Բոոսի սպասուհիներուն յարեցաւ՝ որ հասկ քաղէ մինչեւ
գարիի հունձքին եւ ցորենի հունձքին աւարտիլը, ու իր կեսուրին քով կը բնակէր:

ՀՌՈՒԹ ԿԸ ԳՏՆԷ ԱՄՈՒՍԻՆ ՄԸ

3

Հռութի կեսուրը՝ Նոյեմի անոր ըսաւ. «Աղջի՛կս, քեզի [ա]տուն մը չփնտռե՞մ, որպէսզի
քեզի բարիք ըլլայ: 2 Հիմա Բոոս մեր ծանօթներէն չէ՞, որուն սպասուհիներուն քով էիր.
ահա՛ անիկա այս գիշեր կալին մէջ գարին պիտի հոսէ: 3 Ուստի լուացուէ՛, հոտաւէտ
իւղո՛վ օծուէ, հանդերձնե՛րդ [բ]հագիր եւ կա՛լը իջիր. մինչեւ որ ուտելն ու խմելը չաւարտէ,
դուն քեզ այդ մարդուն մի՛ ճանչցներ: 4 Երբ պառկի, հասկցի՛ր անոր պառկած տեղը.
ապա գնա՛, անոր ոտքերուն կողմէն ծածկո՛ցը բաց, ու պառկէ՛: Ինք քեզի պիտի իմացնէ
թէ ի՛նչ ընելու ես»: 5 Հռութ անոր ըսաւ. «Ամէն ինչ որ ինծի ըսիր՝ պիտի ընեմ»:

6 Կալը իջաւ, եւ կեսուրին իրեն ամբողջ պատուիրածին համաձայն ըրաւ: 7 Երբ Բոոս
կերաւ, խմեց ու սիրտը զուարթացաւ, գարիի դէզին ծայրը պառկելու գնաց: Հռութ ալ
կամաց մը գնաց, անոր ոտքերուն կողմէն ծածկոցը բացաւ եւ պառկեցաւ: 8 Կէս գիշերին
մարդը սարսռաց. դարձաւ, ու տեսաւ թէ ահա՛ իր ոտքերուն կողմը կին մը պառկած էր: 9
Ուստի ըսաւ. «Դուն ո՞վ ես»: Ան պատասխանեց. «Ես քու աղախինդ՝ Հռութն եմ. քու
քղանցքդ աղախինի՛դ վրայ տարածէ, քանի դուն մօտ [գ]ազգականս ես»: 10 Ինք ալ ըսաւ.
«Դուն Տէրոջմէն օրհնեա՛լ ըլլաս, աղջի՛կս. քու վերջին կարեկցութիւնդ՝ նախկինէն աւելի
մեծ է, որովհետեւ չքաւոր կամ հարուստ երիտասարդներու ետեւէն չգացիր: 11 Հիմա,
աղջի՛կս, մի՛ վախնար. քեզի պիտի ընեմ ամէն ինչ որ ինծի ըսես, քանի որ իմ [դ]քաղաքիս
ամբողջ ժողովուրդը" գիտէ թէ դուն առաքինի կին մըն ես: 12 Հիմա ես իրապէս քու
ազգականդ եմ, բայց ուրիշ ազգական մըն ալ կայ՝ ինձմէ աւելի մօտ: 13 Այս գիշեր հոս
[ե]կեցիր. եթէ առտուն ան քեզ փրկէ, լա՛ւ, թող փրկէ: Բայց եթէ քեզ փրկելէն չախորժի, ե՛ս
քեզ պիտի փրկեմ. Տէրը կ'ապրի՛: Մինչեւ առտու հոս պառկէ»:

14 Ուստի մինչեւ առտու անոր ոտքերուն կողմը պառկեցաւ, ու երբ դեռ կարելի չէր
զիրար ճանչնալ՝ կանգնեցաւ: Բոոս ըսաւ. «Թող չգիտցուի թէ կալին մէջ կին մտեր է»: 15
Նաեւ ըսաւ. «Վրայի ծածկոցդ բե՛ր, ու զայն բռնէ՛»: Հռութ զայն բռնեց, ինք ալ վեց չափ
գարի չափեց եւ անոր վրայ դրաւ, ու քաղաք գնաց: 16 Երբ Հռութ իր կեսուրին քով հասաւ,
ան ըսաւ. «[գ]Ի՞նչպէս ես", աղջի՛կս»: Ինք ալ անոր պատմեց ամէն ինչ որ այդ մարդը իրեն
ըրեր էր, 17 եւ ըսաւ. «Ինծի այս վեց չափ գարին տուաւ՝ ըսելով. "Քու կեսուրիդ պարապ
մի՛ երթար□»: 18 Նոյեմի ըսաւ. «Աղջի՛կս, կեցի՛ր, մինչեւ որ գիտնաս թէ այս խնդիրը

[լ] Եբր.՝ չհանդիպին

[ա] Եբր.՝ հանգստավայր

[բ] Եբր.՝ վրադ դիր

[գ] Եբր.՝ փրկարարս

[դ] Եբր.՝ ժողովուրդիս ամբողջ դուռը

[ե] Եբր.՝ գիշերէ

[գ] Կամ՝ Ի՞նչ եղար

ի՛նչպէս պիտի ^ալրանայ. արդարեւ այդ մարդը պիտի չհանգարտի, մինչեւ որ այս խնդիրը այսօր չաւարտէ»:

ԲՈՈՍ Կ'ԱՄՈՒՍՆԱՆԱՅ ՀՌՈՒԹԻ ՀԵՏ

4

Բոոս դուռը բարձրացաւ, ու հոն նստաւ. եւ ահա՛ այն ^բազգականը՝ որուն մասին Բոոս խօսած էր՝ կ'անցնէր: Բոոս անոր ըսաւ. «Դո՛ւն, այս-անուն, ^գեկո՛ւր, հո՛ս նստէ»: Ան ալ ^դգնաց ու նստաւ: 2 Բոոս քաղաքին երէցներէն տասը մարդ առաւ, եւ անոնց ըսաւ. «Հո՛ս նստեցէք»: Անոնք ալ նստան: 3 Յետոյ այդ ազգականին ըսաւ. «Նոյեմի, որ Մովաբի դաշտավայրէն վերադարձած է, մեր եղբօր՝ Ելիմելէքի արտին բաժինը կը ծախէ: 4 Ես ^եմտածեցի ^զքեզի իմացնել՝՝ ու ըսել. "Զայն գնէ՛ բնակիչներուն առջեւ եւ իմ ժողովուրդիս երէցներուն առջեւ□: Եթէ պիտի փրկես՝ փրկէ՛. բայց եթէ պիտի չփրկես, իմացո՛ւր ինծի՝ որպէսզի գիտնամ: Արդարեւ քեզմէ զատ փրկարար չկայ. ես քեզմէ ետք եմ»: Անիկա ըսաւ. «Ես պիտի փրկեմ»: 5 Յետոյ Բոոս ըսաւ. «Այն օրը՝ երբ Նոյեմիի ձեռքէն արտը գնես, մեռեալին կնոջմէն՝ Մովաբացի ^էՀռութէն ալ գնելու՝՝ ես, որպէսզի մեռեալին անունը հաստատես իր ժառանգութեան մէջ»: 6 Ազգականը ըսաւ. «Ես չեմ կրնար փրկել ինծի համար, որպէսզի ժառանգութիւնս չխաթարեմ: Իմ փրկագինս դո՛ւն ^ըտուր՝ քեզի համար, քանի որ ես չեմ կրնար փրկել»: 7 Առաջ Իսրայէլի մէջ սա՛ սովորութիւնը կար.- փրկելու կամ փոխանակելու ^թպարագային, ամէն արարք հաստատելու համար՝ մէկը իր կօշիկը կը հանէր ու միւսին կու տար. ասիկա Իսրայէլի մէջ վկայութիւն կ'ըլլար: 8 Ուստի ազգականը Բոոսի ըսաւ. «Դո՛ւն գնէ՝ քեզի համար», եւ իր կօշիկը հանեց:

9 Բոոս երէցներուն ու ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Դուք այսօր վկայ էք թէ ես Նոյեմիի ձեռքէն գնեցի Ելիմելէքի ամբողջ ունեցածը, եւ Քելլոնի ու Մահալոնի ամբողջ ունեցածը: 10 Մահալոնի կինը՝ Մովաբացի Հռութն ալ ինծի համար ստացայ իբր կին, որպէսզի մեռեալին անունը հաստատեմ իր ժառանգութեան մէջ, եւ մեռեալին անունը իր եղբայրներէն ու ^ժբնակարանին դռնէն չջնջուի. դուք այսօր վկայ էք»: 11 Դուռը եղող ամբողջ ժողովուրդը եւ երէցները ըսին. «Վկայ ենք: Տէրը քու տունդ մտնող կինը Ռաքէլի ու Լիայի պէս ընէ, որոնք երկուքը Իսրայէլի տունը կառուցանեցին: Դուն Եփրաթայի մէջ

---

^ա Եբր.՝ վիճակուի

^բ Եբր.՝ փրկարարը

^գ Եբր.՝ շեղի՛ր

^դ Եբր.՝ շեղեցաւ

^ե Եբր.՝ ըսի

^զ Եբր.՝ ականջդ բանալ

^է Կամ՝ Հռութն ալ ստանալու

^ը Եբր.՝ փրկէ

^թ Եբր.՝ պատճառով

^ժ Եբր.՝ տեղին

*ուժեղացի՛ր, եւ Բեթլեհէմի մէջ անունդ թող հռչակուի: 12 Քու տունդ Փարէսի տան պէս
ըլլայ – որ Թամար ծնաւ Յուդայի – , այն զարմով՝ որ Տէրը քեզի պիտի տայ այս
երիտասարդուհիէն»:*

ԲՈՈՍ ԵՒ ԻՐ ԶԱՐՄԸ

*13 Բոոս Հռութը առաւ, եւ ան իր կինը եղաւ. երբ անոր մտաւ, Տէրը անոր թոյլատրեց որ
յղանայ, ու որդի մը ծնաւ: 14 Կիները Նոյեմիի ըսին. «Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը, որ այսօր քեզ
առանց մօտ ազգականի չթողուց, որպէսզի անոր անունը Իսրայէլի մէջ [ժ]յիշուի: 15 Ան քու
անձդ պիտի վերանորոգէ, եւ ալեւորութեանդ նեցուկը պիտի ըլլայ. որովհետեւ զայն քեզ
սիրող հարսդ ծնաւ, որ քեզի եօթը որդիէ աւելի լաւ է»: 16 Նոյեմի զաւակը առաւ, իր
գիրկը դրաւ ու անոր դայեակը եղաւ: 17 Դրացի կիները անոր անուն [ի]դրին՝ ըսելով.
«Նոյեմիի որդի մը ծնաւ», եւ անոր անունը Ովբէդ կոչեցին: Ան Դաւիթի հօր՝ Յեսսէի
հայրը եղաւ:*

*18 Ահա՛ւասիկ Փարէսի ծնունդները.– Փարէս ծնաւ Եսրոնը, 19 Եսրոն ծնաւ [լ]Արամը,
Արամ'' ծնաւ Ամինադաբը, 20 Ամինադաբ ծնաւ Նաասոնը, Նաասոն ծնաւ Սաղմոնը, 21
Սաղմոնը ծնաւ Բոոսը, Բոոս ծնաւ Ովբէդը, 22 Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն, եւ Յեսսէ ծնաւ
Դաւիթը:*

[ժ] *Եբր.՝* կոչուի

[ի] *Եբր.՝* կոչեցին

[լ] *Կամ՝* Րամը, Րամ

ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔԸ

ԵՂԿԱՆԱ ԵՒ ԻՐ ԸՆՏԱՆԻՔԸ ՍԵԼՈՎԻ ՄԷՋ

1

Եփրեմի լեռնէն՝ [բ]Արիմաթէմ-Սոփիմէ Եղկանա անունով եփրաթացի մարդ մը կար, որ
Սուփիի որդիին՝ Թովայի որդիին՝ Եղիուսի որդիին՝ Յերոհամի որդին էր: 2 Ան երկու կին
ունէր. մէկուն անունը Աննա էր, ու միւսին անունը՝ Փենանա: Փենանա զաւակներ ունէր,
բայց Աննա զաւակ չունէր: 3 Այդ մարդը ամէն տարի իր քաղաքէն կը բարձրանար,
որպէսզի Սելովի մէջ՝ զօրքերու [գ]Տէրոջ երկրպագութիւն ու զոհ մատուցանէ. հոն Հեղիի
երկու որդիները՝ Ոփնի ու Փենեհէս՝ Տէրոջ քահանաներն էին: 4 Եղկանա իր զոհ
մատուցանած օրը՝ իր կնոջ Փենանայի եւ անոր որդիներուն եւ աղջիկներուն մէկմէկ
բաժին տուաւ. 5 իսկ Աննայի [դ]կրկին բաժին տուաւ, քանի որ Աննան կը սիրէր. բայց Տէրը
անոր արգանդը գոցեր էր: 6 Անոր հակառակորդը՝ Փենանա՝ զայն կսկծեցնելու համար
յոյժ վշտացուց, որովհետեւ Տէրը անոր արգանդը գոցեր էր: 7 Ամէն տարի Եղկանա
այդպէս կ՚ընէր, երբ Աննա Տէրոջ տունը բարձրանար. Փենանա ալ նոյնպէս Աննան կը
վշտացնէր, եւ ան կու լար ու չէր ուտեր: 8 Անոր այրը՝ Եղկանա իրեն ըսաւ. «Աննա՛,
ինչո՞ւ կու լաս, ինչո՞ւ չես ուտեր եւ ինչո՞ւ սիրտդ այդպէս տրտում է. միթէ ես քեզի
տասը որդիէ աւելի լաւ չե՞մ»:

ԱՆՆԱ ԵՒ ՀԵՂԻ

9 Երբ Սելովի մէջ կերան ու խմեցին՝ Աննա ոտքի ելաւ, (Հեղի քահանան Տէրոջ
տաճարին դրանդիներուն քով՝ աթոռի մը վրայ նստած էր,) 10 դառն [ե]սիրտով Տէրոջ
առջեւ աղօթեց եւ յոյժ շատ լացաւ: 11 Ուխտ ընելով՝ ըսաւ. «Ո՛վ զօրքերու Տէր, եթէ քու
աղախինիդ տառապանքին նայիս ու զիս յիշես, եւ աղախինդ չմոռնալով՝ աղախինիդ
[զ]արու զաւակ մը" տաս, զայն Տէրոջ պիտի նուիրեմ իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ, ու
անոր գլուխին վրայ ածելի պիտի [է]չանցնի»: 12 Երբ ան Տէրոջ առջեւ իր աղօթքը
երկարեց, Հեղի անոր բերանը դիտեց: 13 Աննա իր սիրտին մէջէն կը խօսէր. միայն
շրթունքը կը շարժէր, բայց ձայնը չէր լսուեր. հետեւաբար Հեղի զայն գինով կարծեց: 14
Ուստի Հեղի անոր ըսաւ. «Մինչեւ ե՞րբ պիտի գինովնաս. [ը]հրաժարէ՛ քու գինիէդ"»: 15
Աննա պատասխանեց. «Ո՛չ, իմ տէ՛րս. ես վշտացած սիրտով կին մըն եմ, եւ գինի կամ օղի
խմած չեմ. հապա Տէրոջ առջեւ իմ [թ]սիրտս բացի": 16 Քու աղախինդ [ժ]անօրէն կին" մի՛

[բ] Այսինքն՝ Ռամայէ

[գ] Եբր.՝ Եհովային

[դ] Կամ՝ երեւելի

[ե] Եբր.՝ անձով

[զ] Եբր.՝ մարդոց զարմ

[է] Եբր.՝ չբարձրանայ

[ը] Եբր.՝ քու գինիդ հեռացո՛ւր քեզմէ

[թ] Եբր.՝ անձս թափեցի

[ժ] Եբր.՝ Բելիարի աղջիկ

*կարծեր, քանի որ իմ գանգատներուս ու վիշտիս շատութեան համար մինչեւ հիմա
խօսեցայ»: 17 Այն ատեն Հեղի պատասխանեց. «Գնա՛ խաղաղութեամբ, եւ Իսրայէլի
Աստուածը քու խնդրածդ քեզի տայ, ինչ որ իրմէ խնդրեցիր»: 18 Ան ալ ըսաւ. «Քու
աղախինդ թող շնորհք գտնէ [ի]առջեւդ»: Կինը իր ճամբան գնաց, ու կերաւ. երեսը անգա՛մ
մըն ալ չտրտմեցաւ:*

ՍԱՄՈՒԷԼԻ ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՒ ԸՆԾԱՅՈՒՄԸ

*19 Անոնք առտուն կանուխ ելան եւ Տէրոջ առջեւ երկրպագեցին. ապա Ռամա դարձան
ու իրենց տունը գացին: Եղկանա իր Աննա կնոջ մօտեցաւ, եւ Տէրը զայն յիշեց: 20 Աննա
յղացաւ, ու երբ ժամանակը հասաւ՝ որդի մը ծնաւ: Անոր անունը [լ]Սամուէլ կոչեց՝ ըսելով.
«Քանի որ զինք Տէրոջմէն խնդրեցի»: 21 Յետոյ անոր այրը՝ Եղկանա իր ամբողջ
ընտանիքով Սելով բարձրացաւ, որպէսզի Տէրոջ առջեւ տարեկան զոհը մատուցանէ եւ իր
ուխտը կատարէ: 22 Բայց Աննա չբարձրացաւ, որովհետեւ իր ամուսինին ըսաւ. «Երբ
տղան կաթէն կտրուի՝ այն ատեն զինք պիտի տանիմ, որպէսզի Տէրոջ առջեւ երեւնայ ու
միշտ հոն մնայ»: 23 Անոր այրը՝ Եղկանա իրեն ըսաւ. «[խ]Քեզի հաճելի՝՝ եղածը ըրէ՛.
մինչեւ զայն կաթէն կտրես՝ կեցի՛ր. միայն թէ Տէրը իր խօսքը հաստատէ»: Ուստի կինը
կեցաւ եւ իր որդին դիեցուց, մինչեւ որ զայն կաթէն կտրեց:*

*24 Երբ զայն կաթէն կտրեց, զինք իրեն հետ բարձրացուց, նաեւ երեք զուարակ, մէկ
արդու ալիւր ու մէկ տիկ գինի. զինք Տէրոջ տունը տարաւ, որ Սելովի մէջ էր, թէեւ տղան
[ծ]դեռահասակ էր: 25 Զուարակ մը մորթեցին եւ տղան Հեղիի տարին: 26 Աննա ըսաւ. «Ո՜հ,
իմ տէ՛րս, քու անձդ կ'ապրի՛. ես այն կինն եմ, որ հոս՝ քու քովդ կայնեցայ Տէրոջ աղօթելու
համար: 27 Ես այս տղային համար աղօթեցի, ու Տէրը իմ խնդրանքս ինծի տուաւ, ինչ որ
իրմէ խնդրեցի: 28 Հիմա ես ալ զայն Տէրոջ փոխ կու տամ. որքան ժամանակ որ [կ]ապրի,
ան Տէրոջ փոխ տրուած ըլլայ»: Եւ ան հոն Տէրոջ երկրպագեց:*

ԱՆՆԱՅԻ ԱՂՕԹՔԸ

2

*Աննա աղօթեց եւ ըսաւ.
«Իմ սիրտս Տէրոջմով հրճուեցաւ,
Իմ եղջիւրս Տէրոջմով բարձրացաւ.
Բերանս իմ թշնամիներուս վրայ [հ]բացուեցաւ,
Քանի որ քու փրկութեամբդ ուրախացայ:
2 Տէրոջ պէս սուրբ չկայ, քանի քեզմէ զատ ուրիշ մը չկայ,
Ու մեր Աստուծոյն պէս վէմ չկայ:*

[ի] *Եբր.՝ աչքերուդ*

[լ] *Այսինքն՝ Աստուծոյ լսածը, կամ՝ Աստուծոյ անունը*

[խ] *Եբր.՝ Աչքերուդ լաւ*

[ծ] *Եբր.՝ պատանի*

[կ] *Եբր.՝ ըլլայ*

[հ] *Եբր.՝ լայն բացուեցաւ*

3 Ա՛լ ասկէ ետք խրոխտաբար մի՛ խօսիք,
Ու ձեր բերանէն անպատկառութիւն թող չելլէ.
Արդարեւ Տէրը գիտութեան Աստուածն է,
Եւ ի՛նք ամենուն արարքները կը կշռէ:
4 Զօրաւորներուն աղեղները կոտրեցան,
Ու [ա]տկարները ոյժով գօտեւորուեցան:
5 Կուշտ եղողները հացի համար վարձկան եղան,
Եւ անօթիները [բ]պակսեցան.
Մինչեւ անգամ ամուլը եօթը զաւակ ծնաւ,
Ու շատ զաւակ ունեցողը ուժաթափեցաւ:
6 Մեռցնողն ու ապրեցնողը,
[գ]Դժոխքը իջեցնողն ու վեր հանողը Տէրն է:
7 Թշուառացնողն ու հարստացնողը,
Նուաստացնողն ու բարձրացնողը Տէրն է:
8 Ան չքաւորը [դ]հողէն կը վերցնէ,
Եւ աղքատը աղբիւսէն կը բարձրացնէ,
Որպէսզի ազնուականներուն հետ նստեցնէ,
Ու փառքի գահը անոնց ժառանգել տայ.
Քանի որ երկրի հիմերը Տէրոջն են,
Եւ երկրագունդը անոնց վրայ հաստատեց:
9 Ան իր բարեպաշտներուն ոտքերը կը պահպանէ,
Իսկ ամբարիշտները մութին մէջ պիտի [ե]կորսուին,
Որովհետեւ ո՛չ մէկը իր ոյժով կը յաղթէ:
10 Տէրոջ դէմ [զ]հակառակողները պիտի կոտորուին,
Երկինքէն անոնց վրայ պիտի որոտայ.
Տէրը երկրի ծայրերը պիտի դատէ,
Իր թագաւորին ոյժ պիտի տայ,
Եւ իր օծեալին եղջիւրը պիտի բարձրացնէ»:
11 Եղկանա Ռամա՝ իր տունը գնաց, եւ Սամուէլ [է]մանուկը Հեղի քահանային առջեւ
Տէրոջ պաշտօնը կը կատարէր:

ՀԵՂԻԻ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

[ա] Եբր.՝ գայթողները

[բ] Կամ՝ անօթենալէ դադրեցան

[գ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանը

[դ] Կամ՝ փոշիէն

[ե] Եբր.՝ լուռ կենան

[զ] Եբր.՝ վիճողները

[է] Եբր.՝ տղեկը

12 Հեղիի որդիները [թ]անօրէն մարդիկ" ըլլալով՝ Տէրը չէին ճանչնար: 13 Քահանաներու
սովորութեան համաձայն՝ երբ ժողովուրդէն մէկը զոհ մատուցանէր, միսին եփած ատենը՝
քահանային սպասաւորը կու գար, ձեռքը երեքժանի մսահան մը առած, 14 զայն
կաթսային, սանին, եփարանին կամ պտուկին մէջ կը խոթէր, ու մսահանը ինչ որ հանէր՝
քահանան զայն իրեն կ'առնէր: Անոնք Սելովի մէջ բոլոր հոն եկող Իսրայելացիներուն
այսպէս կ'ընէին: 15 Նաեւ ճարպը այրելէ առաջ՝ քահանային սպասաւորը կու գար ու [ժ]զոհ
մատուցանողին" կ'ըսէր. «Քահանային համար խորովելո՛ւ միս տուր, քանի որ ան քեզմէ
խաշած միս չ'առներ, այլ հում միս կ'ուզէ»: 16 Եթէ այդ մարդը ըսէր. «Հիմա ճարպը թող
այրեն, ու յե՛տոյ առ՝ [ի]սիրտիդ փափաքածին չափ», այն ատեն կը պատասխանէր. «Ո՛չ,
հի՛մա տուր. եթէ ոչ՝ բռնի կ'առնեմ»: 17 Այսպէս՝ այն երիտասարդներուն մեղքը Տէրոջ
առջեւ շատ մեծ էր, որովհետեւ մարդիկ Տէրոջ զոհը կ'անարգէին:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՍԵԼՈՎԻ ՄԷՋ

18 Սամուէլ մանուկը, կտաւէ [լ]եփուտը հագած", Տէրոջ առջեւ պաշտօն կը կատարէր: 19
Անոր մայրը պզտիկ պատմուճան մը կը շինէր անոր, եւ ամէն տարի՝ երբ իր ամուսինին
հետ տարեկան զոհը ընելու կը բարձրանար, անոր կը տանէր: 20 Հեղի Եղկանան ու անոր
կինը օրհնելով՝ ըսաւ. «Տէրը քեզի այս կնոջմէն զարմ տայ, Տէրոջ փոխ տրուած տղային
տեղը». եւ անոնք իրենց տեղը գացին: 21 Տէրը Աննային այցելեց, ու ան յղացաւ եւ երեք
որդի ու երկու աղջիկ ծնաւ: Սամուէլ մանուկն ալ Տէրոջ առջեւ կը մեծնար:

ՀԵՂԻ ԵՒ ԻՐ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

22 Հեղի յոյժ ծերացեր էր, ու կը լսէր ամէն ինչ որ անոր որդիները կ'ընէին ամբողջ
Իսրայէլի, եւ թէ ի՛նչպէս անոնք Հանդիպումի վրանին մուտքը համախմբուող կիներուն
հետ կը պառկէին: 23 Անոնց ըսաւ. «Ինչո՞ւ այսպիսի բաներ կ'ընէք. արդարեւ այս ամբողջ
ժողովուրդին բերանէն ձեզի համար գէշ խօսքեր կը լսեմ: 24 Մի՛ ընէք, որդինե՛րս, քանի
[խ]նպաստաւոր չեն այն լուրերը՝ որ կը լսեմ. դուք Տէրոջ ժողովուրդը կը մոլորեցնէք: 25
Եթէ մարդ մը մարդու դէմ մեղանչէ, Աստուած [ծ]պիտի ըլլայ իր իրաւարարը". բայց եթէ
մարդ մը Տէրոջ դէմ մեղանչէ, [կ]ո՞վ պիտի ըլլայ իր իրաւարարը"»: Սակայն անոնք իրենց
հօր խօսքը մտիկ չէին ըներ, որովհետեւ Տէրը զանոնք մեռցնել կ'ուզէր: 26 Սամուէլ
մանուկը օրէ օր կը մեծնար, եւ Տէրոջ ու նաեւ մարդոց [հ]հաճելի էր:

[թ] Եբր.՝ Բելիարի որդիներ

[ժ] Եբր.՝ զոհող մարդուն

[ի] Եբր.՝ անձիդ

[լ] Եբր.՝ եփուտով գօտեւորուած

[խ] Եբր.՝ լաւ

[ծ] Կամ՝ պիտի դատէ զինք

[կ] Կամ՝ իրեն համար ո՞վ պիտի աղօթէ

[հ] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

27 Աստուծոյ մարդ մը Հեղիի եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Քու
հօրդ տան յայտնապէս երեւցայ, երբ անոնք Եգիպտոսի մէջ Փարաւոնի տան ծառայ էին:
28 Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն զայն ինծի քահանայ ընտրեցի, որպէսզի իմ զոհասեղանիս
վրայ զոհ մատուցանէ, խունկ ծխէ, ու իմ առջեւս եփուտ հագնի: Իսրայէլի որդիներուն
բոլոր պատարագները քու հօրդ տան տուի: 29 Իմ բնակավայրիս համար պատուիրած
զոհերս եւ ընծաներս ինչո՞ւ կ՚անարգես ու քու որդիներդ ինծմէ աւելի կը փառաւորես,
որպէսզի իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի ընտիր զոհերով ձեզ գիրցնէք□: 30 Ասոր համար
Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը պատգամէ. “Ի՛րապէս ըսեր էի. "Քու տունդ ու հօրդ
տունը իմ առջեւս յաւիտեան պիտի ընթանան"□. բայց հիմա Տէրը կը պատգամէ. “Հեռո՛ւ
ինծմէ. որովհետեւ ես զիս փառաւորողները պիտի փառաւորեմ, իսկ զիս
արհամարհողները պիտի անարգուին: 31 Ահա՛ կու գան օրերը՝ երբ քու բազուկդ ու հօրդ
տան բազուկը պիտի կտրեմ, որպէսզի տանդ մէջ ծեր չգտնուի: 32 Իսրայէլի ամէն տեսակ
բարութիւն վայելած ատենը՝ դուն իմ բնակավայրիս մէջ [ծ]դժբախտութիւն պիտի տեսնես,
ու քու տանդ մէջ բնաւ ծեր պիտի չգտնուի: 33 Քու զարմէդ մնացած մարդը, որ իմ
զոհասեղանէս չեմ կտրեր, աչքերդ [ղ]նուաղեցնելու եւ անձդ վշտացնելու համար պիտի
մնայ. քու տանդ բոլոր [ճ]զաւակները [մ]երիտասարդութեան մէջ" պիտի մեռնին: 34 Եւ սա՛
քեզի նշան պիտի ըլլայ, այսինքն՝ ինչ որ երկու որդիներուդ՝ Ոփնիի ու Փենեհէսի պիտի
[յ]պատահի. երկուքն ալ մէկ օրուան մէջ պիտի մեռնին: 35 Ինծի հաւատարիմ քահանայ մը
պիտի հանեմ, որ իմ սիրտիս եւ անձիս մէջ եղածը գործադրէ: Անոր հաստատ տուն մը
պիտի կառուցանեմ, ու միշտ իմ օծեալիս առջեւ պիտի ընթանայ: 36 Քու տունէդ ո՛վ որ
մնայ, կտոր մը արծաթի համար ու նկանակ մը հացի համար պիտի գայ, անոր երկրպագէ,
եւ ըսէ. "Կ՚աղաչե՛մ, զիս քահանայական պաշտօնի մը վրայ [ն]կարգէ, որպէսզի պատառ մը
հաց ուտեմ"□»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՕՍՔԸ ՍԱՄՈՒԷԼԻ

3

Սամուէլ [շ]մանուկը Հեղիի առջեւ Տէրոջ պաշտօնը կը կատարէր: Այդ օրերը Տէրոջ
խօսքը հազուագիւտ էր, ու յայտնի տեսիլք չկար: 2 [ո]Օր մը" Հեղի իր տեղը պառկած էր.
(անոր աչքերը սկսած էին մթագնիլ, ու չէր կրնար տեսնել.) 3 Աստուծոյ ճրագը տակաւին
մարած չէր, եւ Սամուէլ պառկած էր Տէրոջ տաճարին մէջ, ուր Աստուծոյ տապանակը
կար: 4 Տէրը Սամուէլը կանչեց, ան ալ պատասխանեց. «Ահա՛ հոս եմ», 5 ու Հեղիի

[ծ] Եբր.՝ հակառակորդ մը

[ղ] Եբր.՝ սպառելու

[ճ] Եբր.՝ շատութիւնը

[մ] Եբր.՝ երբ մարդ ըլլան

[յ] Եբր.՝ հասնի

[ն] Եբր.՝ կապէ

[շ] Եբր.՝ տղեկը

[ո] Եբր.՝ Այն օրը

*վազելով՝ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ, քանի որ զիս կանչեցիր»: Բայց ան ըսաւ. «Ես չկանչեցի.
վերադարձի՛ր եւ պառկէ՛»: Ան ալ գնաց ու պառկեցաւ: 6 Տէրը վերստին կանչեց.
«Սամուէ՛լ»: Սամուէլ ելաւ, Հեղիի գնաց եւ ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ. քանի որ զիս
կանչեցիր»: Իսկ ան պատասխանեց. «Որդեա՛կս, ես չկանչեցի. վերադարձի՛ր ու
պառկէ՛»: 7 Սամուէլ տակաւին Տէրոջ ձայնը չէր ճանչնար, եւ Տէրոջ խօսքը դեռ անոր
յայտնուած չէր: 8 Տէրը վերստին կանչեց՝ երրորդ անգամ. «Սամուէ՛լ»: Սամուէլ ելաւ,
Հեղիի գնաց ու ըսաւ. «Ահա՛ հոս եմ. քանի որ զիս կանչեցիր»: Հեղի հասկցաւ թէ Տէ՛րն է
մանուկը կանչողը: 9 Ուստի Հեղի Սամուէլի ըսաւ. «Գնա՛ եւ պառկէ՛: Եթէ անգամ մըն ալ
քեզ կանչէ, ըսէ՛. “Խօսէ՛, Տէր, որովհետեւ քու ծառադ մտիկ կ՚ընէ□»: Սամուէլ ալ գնաց ու
իր տեղը պառկեցաւ: 10 Տէրը եկաւ, կայնեցաւ, եւ միւս անգամներուն պէս կանչեց.
«Սամուէ՛լ, Սամուէ՛լ»: Ուստի Սամուէլ պատասխանեց. «Խօսէ՛, Տէ՛ր, որովհետեւ քու
ծառադ մտիկ կ՚ընէ»: 11 Տէրն ալ Սամուէլի ըսաւ. «Ահա՛ ես Իսրայէլի մէջ այնպիսի բան
մը պիտի ընեմ, որ զայն լսող իւրաքանչիւրին երկու ականջը պիտի հնչէ: 12 Այդ օրը
Հեղիի վրայ պիտի իրագործեմ ամէն ինչ որ անոր տան մասին ըսեր եմ. պիտի սկսիմ ու
պիտի աւարտեմ: 13 Ես իրեն իմացուցեր եմ թէ իր տունը յաւիտեան պիտի դատեմ ՝ իր
գիտցած անօրէնութեան համար. քանի որ անոր որդիները [գ]իրենց վրայ անէծք բերին՚՚,
սակայն ինք չյանդիմանեց զանոնք: 14 Այս պատճառով Հեղիի տան երդում ըրի, որ Հեղիի
տան անօրէնութեան յաւիտեան քաւութիւն չըլլայ՝ զոհերով կամ ընծաներով»:*

*15 Սամուէլ մինչեւ առտու պառկեցաւ, յետոյ Տէրոջ տան դռները բացաւ: Սամուէլ այդ
տեսիլքը Հեղիի պատմելէն վախցաւ, 16 բայց Հեղի Սամուէլը կանչեց եւ ըսաւ. «Որդեա՛կս
Սամուէլ»: Ան ալ պատասխանեց. «Ահա՛ հոս եմ»: 17 Հեղի ըսաւ. «Քեզի ըսած խօսքը
ի՞նչ է. կ՚աղերսե՛մ, ինծմէ մի՛ պահեր: Աստուած քեզի այսպէս եւ ասկէ աւելին ընէ, եթէ
քեզի ըսած բոլոր խօսքերէն մէկ խօսք ինծմէ պահես»: 18 Սամուէլ բոլոր խօսքերը անոր
հաղորդեց. անկէ չպահեց: Հեղի ըսաւ. «Անիկա Տէրն է. [դ]իրեն հաճելի՚՚ եղածը թող ընէ»:*

*19 Սամուէլ մեծցաւ, ու Տէրը անոր հետ էր. անոր ըսած խօսքերէն ո՛չ մէկը գետին
ձգեց: 20 Դանէ մինչեւ Բերսաբէ՝ ամբողջ Իսրայէլը գիտցաւ թէ Սամուէլ [ե]հաստատուած է
Տէրոջ մարգարէ ըլլալու: 21 Տէրը Սելովի մէջ վերստին երեւցաւ. արդարեւ Տէրը Սելովի
մէջ Սամուէլի կը յայտնուէր՝ Տէրոջ խօսքով, ու Սամուէլի խօսքը ամբողջ Իսրայէլի
[զ]կ՚ուղղուէր:*

ՈՒԽՏԻ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

4

*Իսրայէլ Փղշտացիներուն դէմ պատերազմելու [ա]գնաց, եւ Աբենեզերի մէջ բանակեցաւ,
իսկ Փղշտացիները Ափէկի մէջ բանակեցան: 2 Փղշտացիները Իսրայէլի դիմաց
շարուեցան. երբ պատերազմը տարածուեցաւ, Իսրայէլ պարտուեցաւ Փղշտացիներուն
առջեւ, որոնք ռազմադաշտին վրայ զօրասիւնէն չորս հազար մարդու չափ կոտորեցին: 3*

[գ] Եբր.՝ անիծուեցան

[դ] Եբր.՝ իր աչքերուն լաւ

[ե] Կամ՝ հաւատարիմ

[զ] Եբր.՝ կ՚ըլլար

[ա] Եբր.՝ դուրս ելաւ

Երբ ժողովուրդը բանակավայրը [բ]վերադարձաւ, Իսրայէլի երէցները ըսին. «Ինչո՞ւ Տէրը
մեզ կոտորեց այսօր՝ Փղշտացիներուն առջեւ: Տէրոջ ուխտին տապանակը Սելովէն մեր
քով բերենք, որ մեր մէջ գտնուի ու մեզ ազատէ մեր թշնամիներուն ձեռքէն»: 4 Ուստի
ժողովուրդը մարդիկ ղրկեց դէպի Սելով, որ քերովբէներուն վրայ բազմող զօրքերու Տէրոջ
ուխտին տապանակը անկէ փոխադրեն. Հեղիի երկու որդիները՝ Ոփնի եւ Փենեհէս հոն էին,
Աստուծոյ ուխտին տապանակին հետ: 5 Երբ Տէրոջ ուխտին տապանակը բանակավայրը
հասաւ, ամբողջ Իսրայէլը մեծ գոչիւնով գոռաց, այնպէս որ գետինը դղրդաց: 6
Փղշտացիները այդ գոչիւնի աղմուկը լսելով՝ ըսին. «Ի՞նչ կը նշանակէ Եբրայեցիներու
բանակավայրին մէջ այս մեծ գոչիւնի աղմուկը»: Երբ հասկցան թէ Տէրոջ տապանակը
բանակավայրը եկած է, 7 Փղշտացիները վախցան, որովհետեւ ըսին. «Աստուած
բանակավայրը եկաւ»: Նաեւ ըսին. «Վա՜յ մեզի, քանի որ [գ]ասկէ առաջ" այսպիսի բան
եղած չէ: 8 Վա՜յ մեզի, ո՞վ մեզ պիտի ազատէ այս [դ]զօրաւոր աստուածներուն ձեռքէն:
Անո՛նք են այն աստուածները, որ Եգիպտոսը ամէն տեսակ պատուհասներով զարկին՝
անապատին մէջ: 9 Ուժովցէ՛ք ու կտրի՛ճ եղէք, ո՛վ Փղշտացիներ, որ Եբրայեցիներուն
ստրուկ չըլլաք, ինչպէս անոնք ձեզի ստրուկ եղան. ուստի կտրի՛ճ եղէք եւ անոնց դէմ
պատերազմեցէ՛ք»: 10 Երբ Փղշտացիները պատերազմեցան, Իսրայէլ պարտուեցաւ ու
ամէն մարդ իր վրանը փախաւ. շատ մեծ պարտութիւն եղաւ, եւ Իսրայէլէն երեսուն
հազար հետեւակ զօրք ինկաւ. 11 Նաեւ Աստուծոյ տապանակը գրաւուեցաւ, ու Հեղիի երկու
որդիները՝ Ոփնի եւ Փենեհէս՝ մեռան:

ՀԵՂԻԻ ՄԱՀԸ

12 Բենիամինէն մարդ մը զօրասիւնէն վազելով՝ նոյն օրը Սելով հասաւ: Իր վերարկուն
պատռուած էր, ու գլուխին վրայ հող ցանած էր: 13 Երբ հոն հասաւ, ահա՛ Հեղի՝ աթոռի մը
վրայ նստած՝ ճամբային եզերքը կը [ե]սպասէր, քանի որ Աստուծոյ տապանակին համար
սիրտը կը դողար: Երբ այդ մարդը՝ քաղաք մտնելով՝ պատահածը պատմեց, ամբողջ
քաղաքը աղաղակեց: 14 Հեղի՝ այդ աղաղակին աղմուկը լսելով՝ ըսաւ. «Ի՞նչ կը նշանակէ
այս աղմուկին ձայնը»: Այդ մարդն ալ շուտով վազեց եկաւ ու պատահածը Հեղիի
պատմեց: 15 Հեղի իննսունութ տարեկան էր. աչքերը այնպէս [զ]մթագնած էին, որ չէր
կրնար տեսնել: 16 Այդ մարդը Հեղիի ըսաւ. «Զօրասիւնին մէջէն եկողը ես եմ. զօրասիւնէն
այսօր փախայ»: Ան ալ ըսաւ. «Որդեա՛կ, ի՞նչ եղաւ»: 17 [է]Լուր բերողը պատասխանեց.
«Իսրայէլ Փղշտացիներուն առջեւէն փախաւ, նաեւ ժողովուրդին մէջ մեծ կոտորած եղաւ.
Նոյնիսկ քու երկու որդիներդ՝ Ոփնի եւ Փենեհէս՝ մեռան, ու Աստուծոյ տապանակը
գրաւուեցաւ»: 18 Երբ ան Աստուծոյ տապանակը յիշատակեց, Հեղի աթոռէն կռնակի վրայ
ինկաւ՝ դրան քով, [ը]ողնայարը կոտրեցաւ եւ մեռաւ, քանի որ ծեր ու ծանրացած մարդ մըն

[բ] Եբր.՝ մտաւ

[գ] Եբր.՝ երէկ ու նախորդ օրը

[դ] Եբր.՝ հոյակապ

[ե] Եբր.՝ դիտէր

[զ] Եբր.՝ կեցած

[է] Եբր.՝ Աւետիս

[ը] Կամ՝ վիզին ոսկորը

էր: Ան Իսրայէլի մէջ քառասուն տարի դատաւոր եղած էր:

ՓԵՆԵՀԷՍԻ ԿՆՈՋ ՄԱՀԸ

19 Անոր հարսը՝ Փենեհէսի կինը՝ յղի էր, ու ծնանելու մօտ: Երբ Աստուծոյ տապանակին գրաւուելուն եւ իր կեսրայրին ու ամուսինին մեռնելուն գոյժը լսեց, ծռեցաւ եւ ծնաւ, քանի որ անոր ցաւերը բռնեցին: 20 Երբ կը մեռնէր, քովը կայնող կիները անոր ըսին. «Մի՛ վախնար, որովհետեւ որդի մը ծնար»: Բայց ան չպատասխանեց եւ [թ]ուշադրութիւն չդարձուց": 21 Տղային անունը [ժ]Իքաբոդ կոչեց, ըսելով. «Իսրայէլէն փառքը փոխադրուեցաւ»: (Արդարեւ Աստուծոյ տապանակը գրաւուեցաւ, եւ իր կեսրայրն ու ամուսինը մեռան:) 22 Ան ըսաւ. «Իսրայէլէն փառքը փոխադրուեցաւ, քանի որ Աստուծոյ տապանակը գրաւուեցաւ»:

ՈՒԽՏԻ ՏԱՊԱՆԱԿԸ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

5

Փղշտացիները Աստուծոյ տապանակը գրաւեցին, եւ զայն Աբենեզերէն [ա]Ազովտոս տարին: 2 Աստուծոյ տապանակը առնելով՝ Փղշտացիները զայն Դագոնի տունը տարին ու Դագոնի քով դրին: 3 Հետեւեալ օրը՝ Ազովտացիները առտուն կանուխ ելան, եւ ահա՛ Դագոն Տէրոջ տապանակին առջեւ՝ երեսի վրայ գետինը ինկած էր. անոնք Դագոնը առին ու դարձեալ իր տեղը դրին: 4 Հետեւեալ օրն ալ, երբ առտուն՝ կանուխ ելան, ահա՛ Դագոն Տէրոջ տապանակին առջեւ՝ երեսի վրայ գետինը ինկած էր. Դագոնի գլուխն ու ձեռքերուն երկու ափերը կոտրած եւ սեմին վրայ ինկած էին, ու միայն [բ]Դագոնի մարմինը" մնացած էր: 5 (Հետեւաբար Դագոնի քուրմերը եւ բոլոր Դագոնի տունը մտնողները՝ Ազովտոս եղող Դագոնի սեմին վրայ չեն կոխեր մինչեւ այսօր:) 6 Յետոյ Տէրոջ ձեռքը Ազովտացիներուն վրայ ծանրացաւ, ու զանոնք [գ]կորսնցուց. Ազովտոսի եւ անոր հողամասին մէջ զանոնք թութքի ուռեցքներով զարկաւ:

7 Ազովտոսի բնակիչները ասիկա տեսնելով՝ ըսին. «Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը մեր քով թող չմնայ, քանի որ անոր ձեռքը մեր վրայ ու մեր աստուծոյն՝ Դագոնի վրայ ծանրացաւ»: 8 Հետեւաբար մարդ ղրկեցին, Փղշտացիներուն բոլոր նախարարները իրենց քով հաւաքեցին, եւ ըսին. «Ի՞նչ ընենք Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը»: Անոնք ալ պատասխանեցին. «Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը Գէթ թող փոխադրուի»: Ուստի Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը Գէթ փոխադրեցին: 9 Զայն հոն փոխադրելէն ետք՝ Տէրոջ ձեռքը այդ քաղաքին վրայ եղաւ: Շատ մեծ խուճապ եղաւ. քաղաքին մարդիկը՝ պզտիկէն մինչեւ մեծը՝ զարկաւ, ու թութքի ուռեցքներով ծածկուեցան:

10 Հետեւաբար Աստուծոյ տապանակը Ակկարոն ղրկեցին: Երբ Աստուծոյ տապանակը Ակկարոն հասաւ, Ակկարոնացիները աղաղակելով ըսին. «Իսրայէլի Աստուծոյն

[թ] Եբր.՝ սիրտին մէջ չդրաւ

[ժ] Այսինքն՝ անպատիւ

[ա] Այսինքն՝ Ասեդովթ

[բ] Կամ՝ ձուկը, եբր.՝ Դագոնը

[գ] Եբր.՝ աւերեց

*տապանակը մեզի [դ]բերին, որպէսզի մեզ ու մեր ժողովուրդը մեռցնեն»: 11 Ուստի մարդ
ղրկելով՝ Փղշտացիներուն բոլոր նախարարները հաւաքեցին եւ ըսին. «Իսրայէլի
Աստուծոյն տապանակը ղրկեցէ՛ք, եւ իր տեղը թող վերադառնայ, որպէսզի մեզ ու մեր
ժողովուրդը չմեռցնէ»: Արդարեւ ամբողջ քաղաքին մէջ մահառիթ խուճապ մը կար.
Աստուծոյ ձեռքը չափազանց ծանրացաւ հոն, 12 ու չմեռնող մարդիկը թութքի
ուռեցքներով զարնուեցան, եւ քաղաքին աղաղակը երկինք բարձրացաւ:*

ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

6

*Տէրոջ տապանակը Փղշտացիներուն երկրին մէջ եօթը ամիս մնաց: 2 Փղշտացիները
իրենց քուրմերն ու դիւթերը կանչեցին եւ ըսին. «Ի՞նչ ընենք Եհովայի տապանակը: Մեզի
իմացուցէ՛ք թէ զայն ի՛նչպէս իր տեղը ղրկենք»: 3 Անոնք ալ ըսին. «Եթէ Իսրայէլի
Աստուծոյն տապանակը ղրկէք, զայն պարապ մի՛ ղրկէք, հապա ա՛նպատճառ յանցանքի
պատարագ [ա]մատուցանեցէք անոր. այն ատեն պիտի բուժուիք, ու պիտի գիտնաք թէ ինչո՛ւ
անոր ձեռքը ձեզմէ չի հեռանար»: 4 Յետոյ իրենք ըսին. «Անոր ի՞նչ տեսակ յանցանքի
պատարագ մատուցանենք»: Անոնք ալ պատասխանեցին. «Փղշտացիներուն
նախարարներուն թիւով՝ հինգ ոսկի թութքի ուռեցքներ, ու հինգ ոսկի մուկ ընծայ տուէք,
քանի որ ձեր ամենուն վրայ եւ ձեր նախարարներուն վրայ միեւնոյն պատուհասը եղաւ: 5
Ուրեմն ձեր թութքի ուռեցքներուն պատկերներն ու ձեր երկիրը կործանող մուկերուն
պատկերնե՛րը շինեցէք, եւ Իսրայէլի Աստուծոյն փա՛ռք տուէք: Թերեւս իր ձեռքը ձեր
վրայէն, ձեր աստուածներուն վրայէն ու ձեր երկրին վրայէն [բ]վերցնէ: 6 Եւ ինչո՞ւ ձեր
սիրտերը կը խստացնէք, ինչպէս Եգիպտացիներն ու Փարաւոն իրենց սիրտերը
խստացուցին: Աստուած իրենց մէջ [գ]հրաշքներ գործելէն ետք չէ՞ որ զանոնք արձակեցին՝
որպէսզի երթան: 7 Հիմա նո՛ր սայլ մը շինեցէք, ու երկու կաթնտու երինջ առէք, որոնց
վրայ բնաւ լուծ դրուած չըլլայ. երինջները սայլի՛ն լծեցէք, եւ անոնց ձագերը անոնց քովէն
տո՛ւն վերադարձուցէք: 8 Եհովայի տապանա՛կը առէք ու զայն սայլի՛ն վրայ դրէք. պզտիկ
արկղով մը անո՛ր քով դրէք այն ոսկիէ իրերը՝ որ դուք անոր պիտի մատուցանէք իբր
յանցանքի պատարագ, եւ զայն ղրկեցէ՛ք՝ որպէսզի երթայ: 9 Նայեցէ՛ք անոր. եթէ իր
սահմանին ճամբայով Բեթսամիւս բարձրանայ, անիկա՛ է այս մեծ չարիքը մեզի ընողը.
թէ ոչ՝ պիտի գիտնանք թէ անոր ձեռքը չէ մեզ հարուածողը, հապա այս բանը դիպուածով
պատահեր է մեզի»:*

*10 Այն մարդիկը ա՛յդպէս ըրին: Երկու կաթնտու երինջ առին, զանոնք սայլին լծեցին, եւ
անոնց ձագերը տան մէջ արգելափակեցին: 11 Ապա Տէրոջ տապանակը, նաեւ ոսկի
մուկերուն եւ իրենց թութքի ուռեցքներու պատկերներուն պզտիկ արկղը սայլին վրայ
դրին: 12 Երինջները ուղիղ Բեթսամիւսի ճամբան բռնեցին, եւ պողոտայէն բառաչելով
գացին. աջ կողմ կամ ձախ կողմը չխոտորեցան: Փղշտացիներուն նախարարները մինչեւ
Բեթսամիւսի սահմանը անոնց ետեւէն քալեցին: 13 Բեթսամիւսացիները հովիտին մէջ
ցորենի հունձքը կը հնձէին. իրենց աչքերը վերցնելով տապանակը տեսան, եւ ուրախացան*

[դ] Եբր.՝ դարձուցին

[ա] Եբր.՝ հատուցանեցէք

[բ] Եբր.՝ թեթեւցնէ

[գ] Կամ՝ զօրութեամբ

զայն տեսնելով: 14 Սայլը Բեթսամիւսացի Յեսուի արտը մտաւ ու հոն կայնեցաւ. մեծ քար մը կար հոն: Սայլին փայտերը ճեղքեցին եւ երինջները Տէրոջ ողջակէզ մատուցանեցին: 15 Ղեւտացիները Տէրոջ տապանակն ու անոր հետ եղող ոսկիէ իրերուն պզտիկ արկղը իջեցուցին, եւ այն մեծ քարին վրայ դրին: Այդ օրը Բեթսամիւսի մարդիկը Տէրոջ ողջակէզներ ու զոհեր մատուցանեցին: 16 Փղշտացիներուն հինգ նախարարները՝ այս բաները տեսնելէ ետք՝ նոյն օրը Ակկարոն վերադարձան: 17 Ահա՛ւասիկ այն ոսկի թութքի ուռեցքները, որոնք Փղշտացիները իբր յանցանքի պատարագ Տէրոջ մատուցանեցին.– մէկ հատ Ազովտոսի համար, մէկ հատ Գազայի համար, մէկ հատ Ասկաղոնի համար, մէկ հատ Գէթի համար, ու մէկ հատ Ակկարոնի համար: 18 Ոսկի մուկերը՝ Փղշտացիներուն հինգ նախարարութիւններուն բոլոր քաղաքներուն թիւովն էին, պարսպապատ քաղաքէն մինչեւ անպարիսպ գիւղը, ու մինչեւ այն մեծ քարը՝ որուն վրայ Տէրոջ տապանակը դրուեցաւ: Մինչեւ այսօր այդ քարը Բեթսամիւսացի Յեսուի արտին մէջ կը կենայ:

ՏԱՊԱՆԱԿԸ ԿԱՐԻԱԹԱՐԻՄԻ ՄԷՋ

19 Տէրը Բեթսամիւսի մարդիկը զարկաւ, քանի որ անոնք Տէրոջ տապանակին մէջ նայեցան: Ժողովուրդէն յիսուն հազար եօթանասուն մարդ զարկաւ. ժողովուրդը սգաց, քանի որ Տէրը ժողովուրդը մեծ հարուածով մը զարկեր էր: 20 Բեթսամիւսի մարդիկը ըսին. «Ո՞վ կրնայ կայնիլ Տէրոջ՝ այս սուրբ Աստուծոյն առջեւ: Մեզմէ երթալով՝ որո՞ւն քով պիտի բարձրանայ»: 21 Ուստի Կարիաթարիմի բնակիչներուն պատգամաւորներ ղրկեցին՝ ըսելով. «Փղշտացիները Տէրոջ տապանակը վերադարձուցին. իջէ՛ք ու զայն ձե՛ր քով բարձրացուցէք»:

7

Կարիաթարիմի մարդիկը գացին, Տէրոջ տապանակը անկէ բարձրացուցին, զայն տարին Աբինադաբի տունը՝ որ բլուրին վրայ էր, եւ անոր որդին՝ Եղիազարը [ա]նշանակեցին, որպէսզի Տէրոջ տապանակը պահպանէ: 2 Տապանակը Կարիաթարիմի մէջ [բ]դրուած օրէն ետք երկար ժամանակ անցաւ, քսան տարի. ուստի Իսրայէլի ամբողջ տունը Տէրոջ ետեւէն [գ]հառաչեց:

ՍԱՄՈՒԷԼ ԿԸ ԿԱՌԱՎԱՐԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

3 Այն ատեն Սամուէլ Իսրայէլի ամբողջ տան ըսաւ. «Եթէ դուք ձեր ամբողջ սիրտով Տէրոջ վերադարձած էք, ձեր մէջէն հանեցէ՛ք օտար աստուածներն ու Աստարովթը. ձեր սիրտը Տէրո՛ջ [դ]տրամադրեցէք, միայն զա՛յն պաշտեցէք, եւ ան Փղշտացիներուն ձեռքէն ձեզ պիտի ազատէ»: 4 Իսրայէլի որդիները Բահաղներն ու Աստարովթը հանեցին, եւ միայն Տէրը պաշտեցին: 5 Սամուէլ ըսաւ. «Ամբողջ Իսրայէլը հաւաքեցէ՛ք Մասփայի մէջ, որպէսզի ձեզի համար Տէրոջ աղօթեմ»: 6 Բոլորը Մասփայի մէջ հաւաքուեցան, ջուր

[ա] Եբր.՝ սրբացուցին

[բ] Եբր.՝ կեցած

[գ] Եբր.՝ սգաց

[դ] Եբր.՝ պատրաստեցէք

քաշեցին ու Տէրոջ առջեւ թափեցին: Այդ օրը ծոմ պահեցին եւ հոն ըսին. «Տէրոջ դէմ
մեղանչեցինք»: Սամուէլ Մասփայի մէջ Իսրայէլի որդիներուն դատաւոր եղաւ:
7 Երբ Փղշտացիները լսեցին թէ Իսրայէլի որդիները Մասփայի մէջ հաւաքուած են,
Փղշտացիներուն նախարարները Իսրայէլի դէմ բարձրացան: Իսրայէլի որդիները ասիկա
լսելով՝ Փղշտացիներէն վախցան: 8 Իսրայէլի որդիները Սամուէլի ըսին. «Լուռ մի՛ կենար.
Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն աղաղակէ՛ մեզի համար, որպէսզի մեզ Փղշտացիներուն ձեռքէն
ազատէ»: 9 Սամուէլ կաթնկեր գառ մը առաւ ու զայն ամբո՛ղջովին Տէրոջ մատուցանեց՝
իբր ողջակէզ: Սամուէլ Իսրայէլի համար Տէրոջ աղաղակեց, եւ Տէրը անոր
պատասխանեց:
10 Երբ Սամուէլ ողջակէզը կը մատուցանէր, Փղշտացիները մօտեցան՝ որպէսզի
Իսրայէլի դէմ պատերազմին: Տէրը նոյն օրը Փղշտացիներուն վրայ մեծ ձայնով որոտաց
ու զանոնք խուճապի մատնեց, եւ Իսրայէլի առջեւ պարտուեցան: 11 Իսրայէլացիները
Մասփայէն ելլելով՝ Փղշտացիները հալածեցին ու մինչեւ Բեթքորի ներքեւը զանոնք
կոտորեցին: 12 Այն ատեն Սամուէլ քար մը առաւ, Մասփայի ու Սէնի մէջտեղ կանգնեցուց,
եւ անոր անունը [ե]Աբենեզեր կոչեց՝ ըսելով. «Տէրը մինչեւ հոս մեզի օգնեց»: 13
Փղշտացիները ընկճուեցան, եւ անգա՛մ մըն ալ Իսրայէլի հողամասը չմտան. Սամուէլի
բոլոր օրերը՝ Տէրոջ ձեռքը Փղշտացիներուն վրայ էր: 14 Այն քաղաքները որ
Փղշտացիները Իսրայէլէն գրաւած էին, Ակկարոնէն մինչեւ Գէթ, բոլորն ալ Իսրայէլի
վերադարձուեցան. Իսրայէլ անոնց հողամասը Փղշտացիներու ձեռքէն ազատեց: Նաեւ
խաղաղութիւն եղաւ Իսրայէլի եւ Ամորհացիներուն միջեւ:
15 Սամուէլ իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ Իսրայէլը դատեց: 16 Ամէն տարի Բեթէլ,
Գաղգաղա ու Մասփա կ՚երթար՝ շրջելու, եւ այդ բոլոր տեղերը Իսրայէլը կը դատէր: 17
Անկէ Ռամա կը վերադառնար, որովհետեւ իր տունը հոն էր: Հոն Իսրայէլը կը դատէր, ու
հոն Տէրոջ զոհասեղան մը կառուցանեց:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԹԱԳԱՒՈՐ Կ՚ՈՒԶԷ

8

Երբ Սամուէլ ծերացաւ, իր որդիները Իսրայէլի վրայ դատաւոր նշանակեց: 2 Իր
անդրանիկ որդիին անունը Յովէլ էր, երկրորդին անունը՝ Աբիա. Բերսաբէի մէջ դատաւոր
էին: 3 Անոր որդիները իր ճամբաներուն մէջ չքալեցին, հապա ագահութեան
հակամիտելով՝ կաշառք կը ստանային, եւ իրաւունքը կը ծռէին:
4 Իսրայէլի բոլոր երէցները հաւաքուեցան, Ռամա գացին՝ Սամուէլի, 5 ու անոր ըսին.
«Ահա՛ դուն ծեր ես, եւ որդիներդ քու ճամբաներուդ մէջ չեն քալեր. ուստի հիմա մեր վրայ
թագաւո՛ր մը նշանակէ՝ որպէսզի մեզ [ա]կառավարէ, բոլոր ազգերուն նման»: 6 Սակայն
այս բանը Սամուէլի [բ]անհաճոյ եղաւ, երբ ըսին. «Մեզի թագաւո՛ր մը տուր, որպէսզի մեզ
կառավարէ»: Սամուէլ Տէրոջ աղօթեց, 7 ու Տէրը Սամուէլի ըսաւ. «Ժողովուրդին խօսքը
եւ անոնց քեզի ամէն ըսածը մտի՛կ ըրէ. արդարեւ անոնք քեզ չեն մերժեր, այլ զիս կը
մերժեն, որպէսզի անոնց վրայ չթագաւորեմ: 8 Զանոնք Եգիպտոսէն բարձրացուցած օրէս
մինչեւ այսօր ինչ որ ըրին՝ զիս լքելով եւ ուրիշ աստուածներ պաշտելով, նոյնը քեզի ալ
պիտի ընեն: 9 Ուստի հիմա մտի՛կ ըրէ անոնց խօսքը. բայց զանոնք յստա՛կօրէն

[ե] Այսինքն՝ օգնութեան քար

[ա] Եբր.՝ դատէ

[բ] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

ազդարարէ, եւ անոնց իմացո՛ւր իրենց վրայ իշխող թագաւորին վարչաձեւը»:
10 Սամուէլ Տէրոջ բոլոր խօսքերը հաղորդեց իրմէ թագաւոր խնդրող ժողովուրդին: 11
Ան ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ ձեր վրայ իշխող թագաւորին վարչաձեւը.– ձեր որդիները պիտի
առնէ, զանոնք իրեն համար պիտի նշանակէ՝ իր կառքերուն ու [գ]ձիերուն վրայ, եւ իր
կառքերուն առջեւէն պիտի վազեն: 12 Իրեն հազարապետներ ու յիսնապետներ պիտի
նշանակէ, որ իր արտերը հերկեն, հունձքերը հնձեն, եւ իր պատերազմական զէնքերն ու
կառքերուն կազմածները շինեն: 13 Ձեր աղջիկները պիտի առնէ, որպէսզի [դ]բուրագործ,
խոհարար եւ հացագործ ըլլան: 14 Ձեր լաւագոյն արտերը, այգիներն ու ձիթենիները
առնելով՝ իր ծառաներուն պիտի տայ: 15 Ձեր հունտերուն եւ ձեր այգիներուն տասանորդը
պիտի առնէ, ու զայն իր պալատականներուն եւ ծառաներուն պիտի տայ: 16 Ձեր
ծառաներն ու աղախինները, ձեր լաւագոյն երիտասարդները եւ ձեր էշերը պիտի առնէ, ու
իր ծառայութեան գործածէ: 17 Ձեր հօտերուն տասանորդը պիտի առնէ, եւ դուք անոր
ստրուկները պիտի ըլլաք: 18 Այն օրը ձեր ընտրած թագաւորին [ե]պատճառով պիտի
աղաղակէք, բայց Տէրը այն օրը ձեզի պիտի չպատասխանէ»:
19 Սակայն ժողովուրդը մերժեց Սամուէլի խօսքը մտիկ ընել, եւ ըսին. «Ո՛չ,
ա՛նպատճառ մեր վրայ թագաւոր մը թող ըլլայ, 20 որպէսզի մենք ալ բոլոր ազգերուն
նման ըլլանք, ու մեր թագաւորը մեզ կառավարէ, մեր առջեւէն [զ]երթայ, եւ մեր
պատերազմները [է]մղէ»: 21 Սամուէլ ժողովուրդին բոլոր խօսքերը լսեց, ու զանոնք Տէրոջ
ականջներուն հաղորդեց: 22 Տէրը Սամուէլի ըսաւ. «Անոնց խօսքը մտի՛կ ըրէ եւ անոնց
վրայ թագաւո՛ր մը նշանակէ»: Այն ատեն Սամուէլ Իսրայէլի մարդոց ըսաւ.
«Իւրաքանչիւրը իր քաղաքը թող երթայ»:

ՍԱՒՈՒՂ ԿԸ ՀԱՆԴԻՊԻ ՍԱՄՈՒԷԼԻ

9

Բենիամինեաններէն Կիս անունով զօրաւոր կտրիճ մը կար. ան Բենիամինեան Աբիայի
որդիին՝ Բեքովրաթի որդիին՝ Սերորի որդիին՝ Աբիէլի որդին էր: 2 Ան Սաւուղ անունով
որդի մը ունէր, որ վայելչագեղ երիտասարդ մըն էր. Իսրայէլի որդիներուն մէջ իրմէ
վայելչագեղ մարդ չկար. ամբողջ ժողովուրդէն ուսերէն վեր բարձր էր՝ ուսերէն վեր:
3 Սաւուղի հօր՝ Կիսի էշերը կորսուեցան. ուստի Կիս իր որդիին՝ Սաւուղի ըսաւ.
«Կ՚աղերսեմ, ա՛ռ քեզի հետ սպասաւորներէն մէկը, կանգնէ՛, ու գնա՛, էշե՛րը փնտռէ»: 4
Ան ալ Եփրեմի լեռնէն անցաւ, նաեւ Սաղիսայի երկրէն անցաւ, բայց զանոնք չգտան:
Յետոյ Սաղիմի երկրէն անցան, սակայն հոն ալ չէին. ապա Բենիամինեաններու երկիրը
անցաւ, ու հոն ալ զանոնք չգտան: 5 Երբ անոնք [ա]Սուփի երկիրը հասան, Սաւուղ իրեն հետ
եղող սպասաւորին ըսաւ. «Եկո՛ւր, վերադառնա՛նք, որպէսզի հայրս մեզի համար
չմտահոգուի՝ էշերուն հոգէն հրաժարելով»: 6 Բայց ան իրեն ըսաւ. «Կ՚աղերսեմ, ահա՛

[գ] Եբր.՝ ձիաւորներուն

[դ] Այսինքն՝ բոյրեր շինող

[ե] Եբր.՝ երեսէն

[զ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[է] Եբր.՝ պատերազմի

[ա] Կամ՝ Սոփիմի

այս քաղաքին մէջ Աստուծոյ մարդ մը կայ, որ պատուաւոր մարդ մըն է. անոր ամէն
ըսածը անշուշտ կ'իրագործուի: Այժմ հոն երթանք, թերեւս մեր երթալիք ճամբան մեզի
իմացնէ»: 7 Սաւուղ իր սպասաւորին ըսաւ. «Բայց եթէ երթանք, այդ մարդուն ի՞նչ պիտի
տանինք. արդարեւ մեր տոպրակներուն մէջ եղած հացը [բ]հատած է, եւ Աստուծոյ մարդուն
տանելու ընծայ մը չունինք: Մեր քով ի՞նչ ունինք»: 8 Սպասաւորը վերստին Սաւուղի
պատասխանեց. «Ահա՛ [գ]քովս քառորդ սիկղ արծաթ կայ. զայն Աստուծոյ մարդուն կու
տամ, որպէսզի մեր ճամբան մեզի իմացնէ»: 9 (Առաջ՝ երբ Իսրայէլի մէջ մարդ մը երթար
Աստուծոյ խորհուրդ հարցնելու, սա՛ կ'ըսէր. «Եկէ՛ք, տեսանողի՛ն երթանք». քանի որ
այսօր “մարգարէ□ կոչուողը առաջ “տեսանող□ կը կոչուէր:) 10 Սաւուղ իր սպասաւորին
ըսաւ. «Լաւ ըսիր, եկո՛ւր երթանք». եւ Աստուծոյ մարդուն բնակած քաղաքը գացին: 11 Երբ
իրենք զառիվերէն դէպի քաղաքը կը բարձրանային, քանի մը երիտասարդուհիներու
հանդիպեցան՝ որոնք դուրս կ'ելլէին ջուր քաշելու, եւ անոնց ըսին. «Տեսանողը հո՞ս է»: 12
Անոնք իրենց պատասխանեցին. «Հո՛ս է. ահա՛ քու առջեւդ է: Հիմա շտապէ՛, քանի ան
այսօր քաղաք եկաւ. այսօր ժողովուրդը բարձր տեղին վրայ զոհ պիտի ընէ: 13 Երբ
քաղաքը մտնէք՝ զայն հոն կը գտնէք, քանի որ ան բարձր տեղը ելած չէ ուտելու համար.
արդարեւ մինչեւ անոր գալը՝ ժողովուրդը չ'ուտեր, որովհետեւ անիկա՛ կ'օրհնէ զոհը. անկէ
ետք՝ հրաւիրեալները կ'ուտեն: Հի՛մա բարձրացէք, քանի որ ա՛յսօր պիտի գտնէք զայն»:
14 Իրենք ալ քաղաքը բարձրացան. երբ քաղաքը կը մտնէին, ահա՛ Սամուէլ՝ բարձր տեղը
ելլելու համար՝ իրենց դիմաց դուրս ելաւ:

15 Սաւուղի գալէն օր մը առաջ, Տէրը Սամուէլի [դ]իմացուցեր էր՝ ըսելով. 16 «Վաղը այս
ատեն՝ Բենիամինի երկրէն քեզի մարդ մը պիտի ղրկեմ. զայն իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի
վրայ առաջնո՛րդ օծէ, որպէսզի ան իմ ժողովուրդս Փղշտացիներուն ձեռքէն ազատէ.
արդարեւ ժողովուրդիս տառապանքին նայեցայ, որովհետեւ անոր աղաղակը ինծի
հասաւ»: 17 Երբ Սամուէլ Սաւուղը տեսաւ, Տէրը անոր ըսաւ. «Ահա՛ ա՛յս է քեզի ըսած
մարդս. ասիկա՛ իմ ժողովուրդս պիտի առաջնորդէ»: 18 Սաւուղ դրան մէջտեղը Սամուէլի
մօտեցաւ եւ ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, ինծի ցուցո՛ւր թէ ո՛ւր է տեսանողին տունը»: 19 Սամուէլ
Սաւուղի պատասխանեց. «Տեսանողը ես եմ. իմ առջեւէս ելի՛ր բարձր տեղը, որովհետեւ
այսօր ինծի հետ պիտի ուտէք. վա՛ղը քեզ պիտի ղրկեմ, ու սիրտիդ մէջ եղած ամէն ինչ
քեզի իմացնեմ: 20 Երեք օրէ ի վեր կորսուած էշերուդ համար [ե]մի՛ մտահոգուիր", քանի որ
անոնք գտնուած են: Իսրայէլի բոլոր ցանկալի բաները որո՞ւն յատկացուած են. միթէ քեզի
ու հօրդ ամբողջ տան չե՞ն»: 21 Սաւուղ պատասխանեց. «Ես Բենիամինեան չե՞մ '
Իսրայէլի տոհմերուն ամենէն պզտիկէն, եւ իմ ազգատոհմս Բենիամինի տոհմին բոլոր
ազգատոհմերուն ամենէն փոքրը չէ՞. ուստի ինչո՞ւ այդպէս կը խօսիս ինծի»: 22 Սամուէլ
առաւ Սաւուղն ու անոր սպասաւորը, զանոնք ճաշի սենեակը տարաւ, եւ զանոնք
հրաւիրեալներուն [զ]գլուխը նստեցուց. անոնք երեսուն մարդու չափ էին: 23 Սամուէլ
խոհարարին ըսաւ. «Բե՛ր այն բաժինը՝ որ քեզի տուի, որուն համար քեզի հրամայեցի.
“Քո՛վդ դիր զայն□»: 24 Խոհարարը զիստը՝ վրայի միսով վերցուց, ու զայն Սաւուղի առջեւ

[բ] *Եբր.՝ գացած*

[գ] *Եբր.՝ ձեռքս*

[դ] *Եբր.՝ ականջը բացեր*

[ե] *Եբր.՝ սիրտիդ մէջ մի՛ դներ*

[զ] *Եբր.՝ գլխաւոր տեղը*

դրաւ: Սամուէլ ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ մնացածը, զայն առջե՛ւդ դիր եւ կե՛ր. արդարեւ այս
սահմանուած ատենին համար ան պահուած է՝ քեզի համար, քանի ըսի թէ ժողովուրդը
[է]հրաւիրեր եմ"»: Ուստի Սաւուղ այդ օրը Սամուէլի հետ ճաշեց:
25 Երբ բարձր տեղէն քաղաքը իջան, Սամուէլ իր տան տանիքին վրայ Սաւուղի հետ
խօսեցաւ: 26 Առտուն՝ կանուխ ելան, ու երբ արշալոյսը [ը]ծագեցաւ՝ Սամուէլ Սաւուղը
տանիքը կանչեց եւ ըսաւ. «Կանգնէ՛, որ քեզ ուղարկեմ»: Սաւուղ կանգնեցաւ, ու երկուքն
ալ դուրս ելան, ինք եւ Սամուէլ: 27 Մինչ անոնք կ՚իջնէին դէպի քաղաքին ծայրը, Սամուէլ
Սաւուղի ըսաւ. «Հրամայէ՛ սպասաւորին՝ որ մեր առջեւը անցնի», (ան ալ անցաւ,) «իսկ
դուն [թ]հիմա հո՛ս կեցիր, որպէսզի Աստուծոյ պատգամը քեզի իմացնեմ»:

ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՌԱՋՆՈՐԴ Կ՚ՕԾԷ ՍԱՒՈՒՂԸ

10

Սամուէլ իւղի շիշ մը առաւ, անոր գլուխին վրայ թափեց ու զինք համբուրեց, եւ ըսաւ.
«Տէրը քեզ չօծե՞ց իբր առաջնորդ իր ժառանգութեան վրայ: 2 Այսօր [ա]քովէս գացած
ատենդ՝ երկու մարդ պիտի գտնես Ռաքէլի գերեզմանին քով, Բենիամինի սահմանին վրայ,
Սելսահի մէջ: Անոնք քեզի պիտի ըսեն. "Գտնուեցան այն էշերը, որոնք փնտռելու գացեր
էիր. եւ ահա՛ քու հայրդ էշերուն հոգը ձգած է, ու ձեզի՛ համար կը մտահոգուի՝ ըսելով.
"Որդիիս համար ի՞նչ ընեմ"□: 3 Երբ անկէ անդին երթաս եւ Թաբօրի կաղնին հասնիս, հոն
երեք մարդիկ քեզի պիտի հանդիպին, որոնցմէ մէկը՝ երեք ուլ, մէկը՝ երեք հացի նկանակ,
ու մէկն ալ տիկ մը գինի կրելով՝ Աստուծոյ կ՚ելլեն դէպի Բեթէլ: 4 Անոնք [բ]որպիսութիւնդ
հարցնելով՝ քեզի երկու հաց պիտի տան, դուն ալ անոնց ձեռքէն պիտի առնես: 5 Անկէ
ետք Աստուծոյ բլուրը պիտի երթաս, ուր Փղշտացիներուն պահակազօրքը կը կենայ. երբ
հոն՝ քաղաքը մտնես, բարձր տեղէն իջնող մարգարէներու գունդի մը պիտի հանդիպիս.
անոնք իրենց առջեւէն տաւիղ, թմբուկ, սրինգ ու քնար ունենալով՝ մարգարէութիւն պիտի
ընեն: 6 Այն ատեն Տէրոջ Հոգին քեզ պիտի համակէ, անոնց հետ մարգարէութիւն պիտի
ընես եւ ուրի՛շ մարդ մը պիտի դառնաս: 7 Երբ այս նշանները քու վրադ գան, ձեռքիդ
գտածը ըրէ՛, քանի որ Աստուած քեզի հետ է: 8 Ինձմէ առաջ Գաղգաղա՛ իջիր, եւ ահա՛ ես
քովդ պիտի իջնեմ՝ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանելու համար: Եօ՛թը
օր սպասէ, մինչեւ որ քովդ գամ եւ քեզի գիտցնեմ ինչ որ պիտի ընես»:
9 Երբ ան իր [գ]կռնակը դարձուց՝ Սամուէլի քովէն երթալու համար, Աստուած անոր
ուրիշ սիրտ մը տուաւ, ու նոյն օրը այս բոլոր նշանները իրագործուեցան: 10 Երբ հոն՝
բլուրը հասան, ահա՛ մարգարէներու գունդ մը անոր առջեւ ելաւ. Աստուծոյ Հոգին զինք
համակեց, եւ անոնց մէջ մարգարէութիւն ըրաւ: 11 Բոլոր զինք [դ]առաջուընէ ճանչցողները,

---

[է] Կամ՝ հրաւիրեմ

[ը] Երբ.՝ ելաւ

[թ] Կամ՝ պահ մը

[ա] Երբ.՝ ինձմէ

[բ] Երբ.՝ խաղաղութիւնդ

[գ] Երբ.՝ ուսը

[դ] Երբ.՝ երէկուընէ ու նախորդ օրուընէ

երբ տեսան թէ ահա՛ ան մարգարէներուն հետ մարգարէութիւն կ'ընէ, իրարու ըսին
ժողովուրդին մէջ. «Այս ի՞նչ [ե]պատահած է Կիսի որդիին: Միթէ Սաւո՞ւղ ալ
մարգարէներուն մէջ է»: 12 Այդ տեղի մարդոցմէ մէկը պատասխանեց. «Բայց ո՞վ է
անոնց հայրը»: Հետեւաբար ասիկա առակ դարձաւ. «Միթէ Սաւո՞ւղ ալ մարգարէներուն
մէջ է»: 13 Երբ մարգարէութիւն ընելը աւարտեց, բարձր տեղը եկաւ:
14 Սաւուղի հօրեղբայրը անոր եւ անոր սպասաւորին ըսաւ. «Ո՞ւր գացիք»: Ան ալ ըսաւ.
«Էշերը փնտռելու. բայց երբ տեսանք թէ չկան, Սամուէլի գացինք»: 15 Սաւուղի
հօրեղբայրը ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, պատմէ՛ ինծի ինչ որ Սամուէլ ձեզի ըսաւ»: 16 Սաւուղ իր
հօրեղբօր ըսաւ. «Էշերուն գտնուիլը մեզի յայտնապէս իմացուց»: Բայց թագաւորութեան
մասին Սամուէլի ըսած խօսքը անոր չյայտնեց:

ՍԱՒՈՒՂ ԿԸ ԾԱՓԱՀԱՐՈՒԻ ԻԲՐ ԹԱԳԱՒՈՐ

17 Սամուէլ ժողովուրդը Տէրոջ առջեւ հաւաքեց Մասփայի մէջ, 18 եւ Իսրայէլի
որդիներուն ըսաւ. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Ե՛ս Իսրայէլը
Եգիպտոսէն բարձրացուցի, ու ձեզ Եգիպտացիներուն ձեռքէն եւ ձեզ տանջող բոլոր
[զ]թագաւորներուն ձեռքէն ազատեցի: 19 Սակայն դուք այսօր ձեր Աստուածը մերժեցիք, որ
ձեր բոլոր չարիքներէն ու տագնապներէն ձեզ ազատեց, եւ անոր ըսիք. "Ա՛նպատճառ մեր
վրայ թագաւոր մը նշանակէ″□: Ուրեմն հիմա կայնեցէ՛ք Տէրոջ առջեւ՝ ձեր տոհմերով ու
հազարաւորներով»: 20 Երբ Սամուէլ Իսրայէլի բոլոր տոհմերը մօտեցուց, վիճակը
Բենիամինի տոհմին ելաւ: 21 Յետոյ Բենիամինի տոհմը ազգատոհմերով մօտեցուց, եւ
վիճակը Մատրիի ազգատոհմին ելաւ: Յետոյ Կիսի որդիին՝ Սաւուղի ելաւ. բայց երբ զայն
փնտռեցին, ան չգտնուեցաւ: 22 Անգա՛մ մըն ալ Տէրոջ հարցուցին. «Արդեօք այդ մարդը
հոս պիտի գա՞յ»: Տէրն ալ պատասխանեց. «Ահա՛ ան գոյքերուն մէջտեղը պահուըտած
է»: 23 Վազելով՝ զինք անկէ բերին. երբ ժողովուրդին [է]ներկայացաւ, ամբողջ
ժողովուրդէն՝ ուսի մը չափ բարձր էր: 24 Սամուէլ ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Տեսա՞ք
Տէրոջ ընտրած մարդը. ամբողջ ժողովուրդին մէջ անոր նմանը չկայ»: Ամբողջ
ժողովուրդը գոռաց եւ ըսաւ. «Ապրի՜ թագաւորը»: 25 Սամուէլ թագաւորութեան
կանոնները ժողովուրդին հաղորդեց, զանոնք գիրքի մը մէջ գրեց, ու Տէրոջ առջեւ
զետեղեց: Յետոյ Սամուէլ ամբողջ ժողովուրդը արձակեց, որպէսզի ամէն մարդ իր տունը
երթայ: 26 Սաւուղ ալ իր տունը գնաց՝ Գաբաա: Խումբ մը մարդիկ անոր հետ գացին,
որոնց սիրտը Աստուած դրդեց: 27 Բայց [ը]անօրէն մարդիկ" ըսին. «Ասիկա մեզ ի՞նչպէս
պիտի ազատէ»: Ուստի զայն արհամարհեցին եւ անոր ընծայ չտարին. բայց ինք լուռ
կեցաւ:

ՍԱՒՈՒՂ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՄՄՈՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

11
Ամմոնացի Նահաս բարձրացաւ եւ Գաղաադի Յաբիսին դէմ բանակեցաւ: Յաբիսի

[ե] Եբր.՝ եղած

[զ] Եբր.՝ թագաւորութիւններուն

[է] Եբր.՝ մէջտեղը կայնեցաւ

[ը] Եբր.՝ Բելիարի որդիներ

բոլոր [ա]բնակիչները Նահասի ըսին. «Մեզի հետ դաշի՛նք կնքէ, ու քեզի հպատակինք»: 2
Ամմոնացի Նահաս անոնց պատասխանեց. «Ձեզի հետ սա՛ պայմանով դաշինք կը կնքեմ,
երբ ձեր ամէնուն աջ աչքը փորեմ, եւ այս նախատինքը ամբողջ Իսրայէլի վրայ դնեմ»: 3
Յաբիսի երէցները անոր ըսին. «Մեզի եօթը օր ժամանակ տուր, որպէսզի Իսրայէլի
ամբողջ հողամասը պատգամաւորներ ղրկենք. եթէ մեզ ազատող չըլլայ, այն ատեն քեզի
[բ]կը յանձնուինք"»:

4 Ուստի պատգամաւորները Սաւուղի Գաբաան գացին, ու ժողովուրդին ականջներուն
այս խօսքերը ըսին. ամբողջ ժողովուրդը իր ձայնը բարձրացնելով լացաւ, 5 [գ]մինչ Սաւուղ
արտէն կու գար՝ իր [դ]եզներուն ետեւէն: Սաւուղ ըսաւ. «Ժողովուրդին ի՞նչ եղաւ, որ կու
լան»: Ուստի Յաբիսի բնակիչներուն խօսքերը պատմեցին անոր: 6 Երբ այս խօսքերը
լսեց, Աստուծոյ Հոգին Սաւուղը համակեց, եւ անոր բարկութիւնը չափազանց բորբոքեցաւ:
7 Զոյգ մը եզ առաւ, զանոնք կտորներու բաժնեց, ու պատգամաւորներուն ձեռքով
Իսրայէլի ամբողջ հողամասը ղրկեց՝ ըսելով. «Ո՛վ որ Սաւուղի ետեւէն եւ Սամուէլի
ետեւէն չգայ, անոր եզներուն այսպէս պիտի ընեն»: Ժողովուրդին վրայ Տէրոջ երկիւղը
ինկաւ, ու բոլորը մէկ մարդու պէս դուրս ելան: 8 Սաւուղ Բեզեկի մէջ թուարկեց զանոնք.
Իսրայէլի որդիները երեք հարիւր հազար էին, իսկ Յուդայի մարդիկը՝ երեսուն հազար: 9
Եկող պատգամաւորներուն ըսին. «Գաղաադի Յաբիսի բնակիչներուն սա՛ ըսէք. "Վաղը՝
երբ արեւը տաքնայ՝ ձեզի ազատութիւն պիտի ըլլայ"»: Երբ պատգամաւորները գացին եւ
Յաբիսի բնակիչներուն ասիկա իմացուցին, անոնք ուրախացան: 10 Յաբիսի բնակիչները
Ամմոնացիներուն ըսին. «Վաղը ձեզի կը յանձնուինք, եւ ամէն ինչ որ [ե]ձեզի հաճելի" ըլլայ՝
ըրէ՛ք մեզի»: 11 Հետեւեալ օրը՝ Սաւուղ ժողովուրդը երեք ջոկատի բաժնեց, եւ առտուան
պահուն բանակավայրին մէջ մտնելով՝ Ամմոնացիները զարկին մինչեւ որ օրը տաքցաւ.
մնացածները այնպէս ցրուեցան՝ որ անոնցմէ երկու մարդ միասին չմնաց:

12 Այն ատեն ժողովուրդը Սամուէլի ըսաւ. «"Սաւո՞ւղ մեր վրայ թագաւոր պիտի ըլլայ"
ըսողը ո՞վ է. այդ մարդիկը տուէ՛ք, որպէսզի մեռցնենք»: 13 Սակայն Սաւուղ ըսաւ. «Այսօր
ո՛չ մէկ մարդ պիտի մեռցուի, որովհետեւ այսօր Տէրը Իսրայէլի համար փրկութիւն
իրագործեց»:

14 Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ. «Եկէ՛ք Գաղգաղա երթանք, ու հոն թագաւորութիւնը
վերահաստատենք»: 15 Ուստի ամբողջ ժողովուրդը Գաղգաղա գնաց, եւ հոն՝ Գաղգաղայի
մէջ՝ Տէրոջ առջեւ Սաւուղը թագաւոր հռչակեցին: Հոն՝ Տէրոջ առջեւ՝ խաղաղութեան
զոհեր մատուցանեցին, ու Սաւուղ եւ Իսրայէլի բոլոր մարդիկը հոն մեծ ուրախութիւն ըրին:

ՍԱՄՈՒԷԼԻ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՊԱՏԳԱՄԸ

12

Սամուէլ ամբողջ Իսրայէլի ըսաւ. «Ահա՛, դուք ինծի ինչ որ ըսիք, ես ձեր խօսքը մտիկ
ըրի ու ձեր վրայ թագաւոր նշանակեցի: 2 Ահա՛ հիմա թագաւորը ձեր առջեւէն կ՚ընթանայ.
բայց ես ծերացայ եւ մազերս ճերմկցան: Ահա՛ իմ որդիներս ձեզի հետ են, ու ես՝

[ա] Եբր.՝ մարդիկը

[բ] Եբր.՝ դուրս կ՚ելլենք

[գ] Եբր.՝ եւ ահա՛

[դ] Եբր.՝ արջառներուն

[ե] Եբր.՝ ձեր աչքերուն լաւ

մանկութենէս մինչեւ այսօր՝ ձեր առջեւ ընթացայ: 3 Ահա՛ ես հոս եմ. Տէրոջ առջեւ եւ
անոր օծեալին առջեւ ինծի դէմ [ա]վկայեցէ՛ք, թէ ես որո՞ւն եզը կամ որո՞ւն էշը առի, ո՞վ
հարստահարեցի կամ ճնշեցի, որո՞ւն ձեռքէն կաշառք ստացայ եւ անով իմ աչքերս
[բ]գոցեցի, ու զայն ձեզի վերադարձնեմ»: 4 Անոնք ըսին. «Մեզ հարստահարած կամ ճնշած
չես, եւ ո՛չ մէկուն ձեռքէն որեւէ բան առած ես»: 5 Ինք ալ անոնց ըսաւ. «Տէրը ձեզի դէմ
վկայ է, եւ անոր օծեալը այսօր վկայ է, թէ դուք իմ ձեռքիս մէջ բան մը չգտաք»: Անոնք
պատասխանեցին. «Վկայ է»:
6 Այն ատեն Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ. «Մովսէսն ու Ահարոնը [գ]ընտրողը եւ ձեր
հայրերը Եգիպտոսի երկրէն բարձրացնողը Տէ՛րն է: 7 Հիմա ներկայացէ՛ք, որ ձեզի հետ
Տէրոջ առջեւ [դ]քննեմ այն բոլոր [ե]արդար գործերը՝՝, որ Տէրը ձեզի ու ձեր հայրերուն համար
կատարեց: 8 Երբ Յակոբ Եգիպտոս գնաց, հոն ձեր հայրերը Տէրոջ աղաղակեցին, եւ Տէրը
Մովսէսն ու Ահարոնը ղրկեց, որոնք ձեր հայրերը Եգիպտոսէն դուրս հանեցին եւ զանոնք
այս տեղը բնակեցուցին: 9 Բայց անոնք Տէրը՝ իրենց Աստուածը մոռցան. ան ալ զանոնք
Հասորի սպարապետը եղող Սիսարայի ձեռքը, Փղշտացիներուն ձեռքը ու Մովաբի
թագաւորին ձեռքը մատնեց, որոնք անոնց դէմ պատերազմեցան: 10 Ուստի Տէրոջ
աղաղակելով՝ ըսին. “Մենք մեղանչեցինք, որովհետեւ Տէրը լքեցինք եւ Բահաղներն ու
Աստարովթը պաշտեցինք: Սակայն հիմա մեզ ազատէ՛ մեր թշնամիներուն ձեռքէն, եւ քե՛զ
պիտի պաշտենք□: 11 Տէրն ալ Յերոբահաղը, Բեդանը, Յեփթայէն ու Սամուէլը ղրկեց, ձեր
շրջակայ թշնամիներուն ձեռքէն ձեզ ազատեց, եւ ապահովութեամբ բնակեցաք: 12 Բայց
երբ տեսաք թէ Ամմոնի որդիներուն թագաւորը՝ Նահաս ձեր դէմ կու գայ, ինծի ըսիք. “Ո՛չ,
անպատճառ մեր վրայ թագաւոր մը թող ըլլայ□. թէպէտ ձեր թագաւորը Տէրն էր՝ ձեր
Աստուածը: 13 Եւ հիմա, ահա՛ այն թագաւորը՝ որ ընտրեցիք ու խնդրեցիք. ահա՛ Տէրը ձեր
վրայ թագաւոր մը կարգեց: 14 Եթէ Տէրոջմէն վախնաք, զինք պաշտէք, իր խօսքը մտիկ
ընէք ու Տէրոջ [զ]հրամանին դէմ չընդվզիք, թէ՛ դուք եւ թէ՛ ձեր թագաւորը՝ որ ձեր վրայ կը
թագաւորէ, Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն պիտի հետեւիք: 15 Բայց եթէ Տէրոջ խօսքը մտիկ չընէք
ու Տէրոջ հրամանին դէմ ընդվզիք, Տէրոջ ձեռքը ձեր վրայ պիտի ըլլայ, ինչպէս ձեր
հայրերուն վրայ էր: 16 Հիմա կայնեցէ՛ք ու տեսէ՛ք այն մեծ արարքը՝ որ Տէրը ձեր
աչքերուն առջեւ պիտի կատարէ: 17 Այսօր ցորենի հունձքին ժամանակը չէ՞: Ես Տէրոջ
պիտի աղաղակեմ, եւ ան [է]որոտում ու անձրեւ պիտի [ը]ղրկէ, որպէսզի հասկնաք եւ տեսնէք
թէ դուք Տէրոջ [թ]առջեւ մեծ չարիք գործեցիք՝ ձեզի թագաւոր խնդրելով»:

[ա] Եբր.՝ պատասխանեցէ՛ք

[բ] Եբր.՝ թաքուն պահեցի

[գ] Եբր.՝ ընողը

[դ] Եբր.՝ դատեմ

[ե] Եբր.՝ արդարութիւնները

[զ] Եբր.՝ բերանին

[է] Եբր.՝ ձայն

[ը] Եբր.՝ տայ

[թ] Եբր.՝ աչքերուն

18 Այն ատեն Սամուէլ Տէրոջ աղաղակեց, ու Տէրը նոյն օրը որոտում եւ անձրեւ ղրկեց:
Ամբողջ ժողովուրդը Տէրոջմէն ու Սամուէլէ չափազանց վախցաւ, 19 եւ ամբողջ
ժողովուրդը Սամուէլի ըսաւ. «Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ աղօթէ՛ քու ծառաներուդ համար,
որպէսզի չմեռնինք. արդարեւ մեր բոլոր մեղքերուն վրայ այս չարութիւնն ալ աւելցուցինք՝
մեզի թագաւոր մը խնդրելով»: 20 Սամուէլ ժողովուրդին ըսաւ. «Մի՛ վախնաք. թէեւ դուք
այս ամբողջ չարիքը գործեցիք, սակայն [դ]Տէրոջմէն մի՛ խոտորիք ու ձեր ամբողջ սիրտով
Տէ՛րը պաշտեցէք: 21 Անկէ մի՛ խոտորիք, քանի որ ոչնչութիւններու հետեւած կ՚ըլլաք,
որոնք ձեզի անօգուտ են եւ ձեզ ազատելու կարող չեն, որովհետեւ անոնք ոչինչ են: 22
Տէրը իր մեծ անունին համար իր ժողովուրդը երեսէ չի ձգեր, որովհետեւ Տէ՛րը
բարեհաճեցաւ ձեզ իրեն ժողովուրդ ընել: 23 Բայց հեռո՛ւ ինձմէ՝ որ Տէրոջ դէմ մեղանչեմ,
ձեզի համար աղօթելէ դադրելով. հապա ես ձեզի բարի եւ ուղիղ ճամբան պիտի
սորվեցնեմ: 24 Միայն թէ Տէրոջմէ՛ն վախցէք, եւ ճշմարտութեամբ ու ձեր ամբողջ սիրտով
զի՛նք պաշտեցէք, որովհետեւ տեսաք թէ ան ձեզի համար ի՛նչ մեծագործութիւններ
կատարեց: 25 Իսկ եթէ շարունակէք չարիք ընել, թէ՛ դուք եւ թէ՛ ձեր թագաւորը պիտի
կորսուիք»:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

13

Երբ այս բաները եղան, Սաւուղ [ա]մէկ տարուան թագաւոր էր: Երբ Իսրայէլի վրայ երկու
տարի թագաւորութիւն ըրած էր, 2 Սաւուղ Իսրայէլէն երեք հազար մարդ ընտրեց իրեն
համար: Երկու հազարը Սաւուղի հետ Մաքմաս ու Բեթէլի լեռն էին, իսկ հազարն ալ
Յովնաթանի հետ Բենիամինի Գաբաան էին: Մնացած ժողովուրդը ղրկեց, ամէն մարդ իր
վրանը:
3 Յովնաթան [բ]Գաբաայի մէջ եղող Փղշտացիներուն պահակազօրքը զարկաւ, ու
Փղշտացիները լսեցին: Այն ատեն Սաւուղ ամբողջ երկրին մէջ շեփոր հնչեցնել տուաւ՝
ըսելով. «Եբրայեցիները թող լսեն»: 4 Ամբողջ Իսրայէլը լսեց թէ Սաւուղ Փղշտացիներուն
պահակազօրքը զարկաւ, եւ Իսրայէլ Փղշտացիներուն առջեւ ատելի եղաւ: Ժողովուրդը
Գաղգաղայի մէջ Սաւուղի քով հաւաքուեցաւ. 5 Փղշտացիներն ալ հաւաքուեցան, որպէսզի
Իսրայէլի դէմ պատերազմին: Անոնք երեսուն հազար կառք ու վեց հազար ձիաւոր ունէին,
եւ ժողովուրդը ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ շատ էր. անոնք բարձրացան ու
Բեթաւանի արեւելեան կողմը՝ Մաքմասի մէջ բանակեցան: 6 Իսրայելացիները տեսան թէ
[գ]տագնապի մէջ կը գտնուին", քանի որ ժողովուրդը ճնշուած էր: Ժողովուրդը
քարայրներու, թուփերու, ժայռերու, աշտարակներու եւ գուբերու մէջ պահուըտեցաւ: 7
Եբրայեցիներէն ոմանք Յորդանանէն անցնելով Գադի ու Գաղաադի երկիրը գացին. բայց
Սաւուղ դեռ Գաղգաղայի մէջ էր, եւ ամբողջ ժողովուրդը դողալով անոր կը հետեւէր:
8 Ան Սամուէլի որոշած ժամանակին չափ՝ եօթը օր սպասեց, բայց Սամուէլ Գաղգաղա
չեկաւ, եւ ժողովուրդը անոր քովէն ցրուեցաւ: 9 Ուստի Սաւուղ ըսաւ. «Ողջակէզն ու
խաղաղութեան զոհերը ինծի՛ մօտեցուցէք», եւ ի՛նք մատուցանեց ողջակէզը: 10 Երբ ան

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ ետեւէն

[ա] Եբրայերէնի մէջ՝ թիւերը անորոշ են

[բ] Կամ՝ Գաբայի

[գ] Եբր.՝ կը տագնապին

ողջակէզը մատուցանելը աւարտեց, ահա՛ Սամուէլ եկաւ. Սաւուղ դուրս ելաւ զայն
դիմաւորելու եւ բարեւելու: 11 Սամուէլ ըսաւ. «Ի՞նչ ըրիր»: Սաւուղ ըսաւ. «Տեսայ թէ
ժողովուրդը իմ քովէս կը ցրուի, դուն քու որոշած օրերուդ մէջ չեկար, ու Փղշտացիները
Մաքմասի մէջ հաւաքուած են, 12 եւ ըսի. “Փղշտացիները հիմա իմ վրաս՝ Գաղգաղա
պիտի իջնեն, բայց ես Տէրոջ առջեւ պաղատած չեմ□. ուստի [ա]համարձակելով ողջակէզը
մատուցանեցի»: 13 Սամուէլ ըսաւ Սաւուղի. «Անմիտ եղար, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի
հրամայած պատուիրանը չպահելով. քանի որ հիմա Տէրը քու թագաւորութիւնդ յաւիտեան
պիտի հաստատէր Իսրայէլի վրայ: 14 Բայց հիմա քու թագաւորութիւնդ հաստատ պիտի
չըլլայ. Տէրը իրեն համար՝ իր սիրտին համաձայն մարդ մը կը փնտռէ, որ Տէրը առաջնորդ
պիտի [բ]նշանակէ իր ժողովուրդին վրայ, որովհետեւ դուն Տէրոջ քեզի պատուիրած
հրամանը չպահեցիր»:

15 Ապա Սամուէլ կանգնեցաւ ու Գաղգաղայէն Բենիամինի Գաբաան գնաց: Սաւուղ իր
քով գտնուող ժողովուրդը թուարկեց. վեց հարիւրի չափ մարդ կար: 16 Սաւուղ, անոր
որդին՝ Յովնաթան, եւ անոնց հետ գտնուող մարդիկը Բենիամինի [գ]Գաբաան կը կենային,
իսկ Փղշտացիներուն բանակը Մաքմասի մէջ էր:

17 Փղշտացիներու բանակավայրէն երեք ջոկատ աւարառու ելաւ. մէկ ջոկատը դէպի
Եփրայի ճամբան՝ Սաւուղի երկիրը [դ]ուղղուեցաւ, 18 ջոկատ մը դէպի Բեթորոնի ճամբան
ուղղուեցաւ, ջոկատ մըն ալ դէպի անապատը ուղղուեցաւ, ու Սեբոյիմի ձորը նայող
սահմանին ճամբան բռնեց:

19 Իսրայէլի ամբողջ երկրին մէջ [ե]դարբին մը չէր գտնուեր, քանի որ Փղշտացիները
ըսեր էին. «Եբրայեցիները սուր կամ նիզակ թող չշինեն»: 20 Բոլոր Իսրայելացիները
Փղշտացիներուն երկիրը կ’իջնէին, ամէն մէկը իր խոփը, բրիչը, տապարն ու բահը սրելու
համար: 21 Սակայն խարտոցներ ունէին՝ բահերուն, բրիչներուն, եռաժանիներուն եւ
տապարներուն համար, ու խթանները շտկելու համար: 22 Հետեւաբար՝ պատերազմին
օրը՝ Սաւուղի եւ Յովնաթանի հետ եղող ամբողջ ժողովուրդին ձեռքը սուր կամ նիզակ չէր
գտնուեր. միայն Սաւուղի ու անոր որդիին՝ Յովնաթանի քով կը գտնուէր:

23 Փղշտացիներու պահակազօրքը դուրս ելաւ՝ դէպի Մաքմասի կիրճը:

ՅՈՎՆԱԹԱՆԻ ՅԱՆԴՈՒԳՆ ԱՐԱՐՔԸ

14

Օր մը Սաւուղի որդին՝ Յովնաթան իր զինակիր երիտասարդին ըսաւ. «Եկո՛ւր, անդի՛
կողմը անցնինք՝ Փղշտացիներու պահակազօրքին կողմը». բայց իր հօր չիմացուց: 2
Սաւուղ Գաբաայի ծայրը՝ Մագրոնի մէջ եղող նռնենիին տակ կը կենար: Իրեն հետ եղող
ժողովուրդը վեց հարիւր մարդու չափ էր: 3 Հեղիի որդիին՝ Փենեհէսի որդիին՝ Իքաբոդի
եղբօր Աքիտովբի որդին՝ Աքիա Սելովի մէջ Տէրոջ քահանան էր, ու եփուտ կը հագնէր:
Ժողովուրդը Յովնաթանի երթալը չէր գիտեր: 4 Այն կիրճերուն մէջ, ուրկէ Յովնաթան

[ա] Եբր.՝ ինքզինքս ստիպելով

[բ] Եբր.՝ պատուիրէ

[գ] Կամ՝ Գաբան

[դ] Եբր.՝ դարձաւ

[ե] Եբր.՝ արհեստաւոր

Փղշտացիներուն պահակազօրքին կողմը անցնիլ [ա]կ'ուզէր, մէկ կողմէն [բ]քարաժայռ մը
կար, եւ միւս կողմէն ալ՝ քարաժայռ մը, որոնց մէկուն անունը Բազէս էր, իսկ միւսին
անունը՝ Սենա: 5 Այդ [գ]քարաժայռերէն մէկը հիւսիսային կողմը՝ Մաքմասի դիմաց ցցուած
էր, ու միւսը հարաւային կողմը՝ [դ]Գաբաայի դիմաց: 6 Յովնաթան իր զինակիր
երիտասարդին ըսաւ. «Եկո՛ւր, այս անթլփատներուն պահակազօրքին կողմը անցնինք.
թերեւս Տէրը մեզի համար գործէ. որովհետեւ ո՛չ մէկ արգելք կայ Տէրոջ առջեւ՝ որ շատ
կամ քիչ մարդով ազատէ»: 7 Իր զինակիրը իրեն ըսաւ. «Ըրէ՛ ամէն ինչ որ սիրտիդ մէջ
կայ. [ե]յառա՛ջ գնա՛. ահա՛ ես քեզի հետ եմ՝ սիրտիդ համաձայն»: 8 Յովնաթան ըսաւ.
«Հիմա մենք այդ մարդոց կողմը անցնինք եւ անոնց երեւնանք: 9 Եթէ մեզի [զ]ըսեն.
“[է]Կեցէ՛ք, մինչեւ որ մենք ձեզի գանք□, մեր տեղը կայնինք ու անոնց քով չբարձրանանք:
10 Բայց եթէ ըսեն. “Մե՛ր քով բարձրացէք□, այն ատեն բարձրանանք, որովհետեւ Տէրը
զանոնք մեր ձեռքը մատնած է, եւ ասիկա մեզի նշան ըլլայ»: 11 Երբ երկուքը
Փղշտացիներու պահակազօրքին երեւցան, Փղշտացիները ըսին. «Ահա՛ Եբրայեցիները
իրենց պահուըտած ծակերէն դուրս կ'ելլեն»: 12 Ուստի պահակազօրքին մարդիկը
Յովնաթանի ու անոր զինակիրին ըսին. «Մե՛ր քով բարձրացէք, որ ձեզի բան մը
գիտցնենք»: Յովնաթան իր զինակիրին ըսաւ. «Ի՛մ ետեւէս բարձրացիր, քանի Տէրը
զանոնք Իսրայէլի ձեռքը մատնած է»: 13 Յովնաթան՝ իր ձեռքերով ու ոտքերով
մագլցեցաւ, եւ անոր զինակիրն ալ իր ետեւէն: Անոնք Յովնաթանի առջեւ ինկան. անոր
զինակիրն ալ իր ետեւէն կը մեռցնէր: 14 Յովնաթան եւ անոր զինակիրը այս առաջին
հարուածով քսան մարդու չափ զարկին՝ կէս լծավարի չափ գետինի վրայ: 15 Բանակին,
ռազմադաշտին ու ամբողջ ժողովուրդին մէջ [ը]սարսափ եղաւ. պահակազօրքը եւ
աւարառուներն ալ [թ]սարսափեցան, ու երկիրը սարսեցաւ, այնպէս որ անոնց վրայ
Աստուծոյ կողմէն սարսափ մը ինկաւ:

ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

16 Բենիամինի Գաբաայէն Սաւուղի դէտերը տեսան թէ ահա՛ այդ բազմութիւնը [ժ]մեծ
սոսկումի մէջ է", եւ [ի]հետզհետէ կը ցրուի: 17 Սաւուղ իրեն հետ եղող ժողովուրդին ըսաւ.

[ա] Եբր.՝ կը փնտռէր

[բ] Եբր.՝ ժայռի ակռայ, այսինքն՝ ցից ժայռ

[գ] Եբր.՝ ակռաներէն

[դ] Կամ՝ Գաբայի

[ե] Եբր.՝ դարձի՛ր

[զ] Եբր.՝ սա՛ ըսեն

[է] Եբր.՝ Լո՛ւռ կեցէք

[ը] Եբր.՝ սարսուռ

[թ] Եբր.՝ սարսռացին

[ժ] Եբր.՝ կը հալի

[ի] Եբր.՝ երթալով

«Այժմ աչքէ՛ անցուցէք ու նայեցէ՛ք թէ մեզմէ ո՞վ գացեր է»: Ուստի անոնք աչքէ
անցուցին, եւ ահա՛ Յովնաթան ու անոր զինակիրը չկային: 18 Սաւուղ Աքիայի ըսաւ.
«Աստուծոյ տապանակը մօտեցո՛ւր». արդարեւ այդ օրերը Աստուծոյ տապանակը
Իսրայէլի որդիներուն հետ էր: 19 Երբ Սաւուղ քահանային հետ կը խօսէր, Փղշտացիներու
բանակին մէջի դղրդիւնը հետզհետէ կը շատնար. Սաւուղ ըսաւ քահանային. «Ձեռքդ [լ]ե՛տ
քաշէ"»: 20 Սաւուղ եւ իրեն հետ եղող ամբողջ ժողովուրդը [խ]հաւաքուեցան ու մինչեւ
պատերազմին դաշտը գացին, եւ ահա՛ ամէն մարդ իր սուրը իր ընկերին վրայ դարձուցեր
էր, ու շատ մեծ խուճապ կար: 21 Այն Եբրայեցիները, որոնք առաջ Փղշտացիներուն հետ
էին, եւ շրջակայ երկիրներէն անոնց հետ բանակավայրը բարձրացեր էին, անո՛նք ալ
Սաւուղի ու Յովնաթանի հետ եղող Իսրայելացիներուն [ծ]միացան: 22 Նաեւ Եփրեմի լերան
վրայ պահուըտած բոլոր Իսրայելացիները, Փղշտացիներուն փախչիլը լսելով, իրե՛նք ալ
անոնց ետեւէն հասան՝ պատերազմին մէջ մտնելով: 23 Այդ օրը Տէրը ազատեց Իսրայէլը,
եւ պատերազմը Բեթաւան անցաւ:

ԴԷՊՔԵՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ ԵՏՔ

24 Իսրայելացիները այդ օրը ճնշուեցան, քանի որ Սաւուղ ժողովուրդին երդում ընել
տուեր էր՝ ըսելով. «Ո՛վ որ մինչեւ իրիկուն հաց ուտէ՝ անիծեա՛լ ըլլայ, որպէսզի իմ
թշնամիներէս վրէժ առնեմ». ուստի ամբողջ ժողովուրդէն ո՛չ մէկը հաց համտեսեց: 25
Երկրին ամբողջ ժողովուրդը անտառ մը հասաւ, ուր [կ]գետինի մակերեսին" վրայ մեղր
կար: 26 Երբ ժողովուրդը անտառը մտաւ, ահա՛ մեղր [հ]կը հոսէր". բայց ո՛չ մէկը ձեռքը
բերանին [ձ]մօտեցուց, քանի որ ժողովուրդը երդումէն վախցաւ: 27 Սակայն Յովնաթան
լսած չէր, երբ իր հայրը ժողովուրդին երդում ընել տուեր էր. ուստի իր ձեռքի գաւազանին
ծայրը երկարեց, զայն մեղրի խորիսխին մէջ խոթեց, եւ ձեռքը բերանը տանելով՝ աչքերը
լուսաւորուեցան: 28 Այն ատեն ժողովուրդէն մէկը ըսաւ. «Քու հայրդ ժողովուրդին մեծ
երդում ընել տուաւ՝ ըսելով. "Այսօր հաց ուտող մարդը անիծեա՛լ ըլլայ□, ու ժողովուրդը
պարտասած է»: 29 Յովնաթան ըսաւ. «Իմ հայրս [ղ]ժողովուրդը դժբախտացուց: Այժմ
նայեցէ՛ք ի՛նչպէս աչքերս լուսաւորուեցան, քանի որ այս մեղրը քիչ մը համտեսեցի: 30
Ա՛լ ո՛րչափ աւելի, եթէ ժողովուրդը այսօր իր թշնամիներէն գտած աւարը կշտանալու
չափ ուտէր. հիմա Փղշտացիներուն մէջ [ճ]աւելի մեծ պարտութիւն պիտի ըլլար"»:
31 Այդ օրը անոնք Փղշտացիները Մաքմասէն մինչեւ Այեղոն զարկին, բայց ժողովուրդը

[լ] Եբր.՝ հաւաքէ՛

[խ] Եբր.՝ աղաղակով կանչուեցան

[ծ] Եբր.՝ հետ եղան

[կ] Եբր.՝ դաշտին

[հ] Եբր.՝ կ'երթար

[ձ] Եբր.՝ հասցուց

[ղ] Եբր.՝ երկիրը

[ճ] Կամ՝ շատ մեծ պարտութիւն չեղաւ

չափազանց պարտասեցաւ: 32 Ժողովուրդը աւարին վրայ նետուեցաւ. ոչխարները,
արջառներն ու հորթերը առին, եւ գետինին վրայ մորթեցին. ու ժողովուրդը զանոնք
արիւնով կերաւ: 33 Սաւուղի իմացուցին՝ ըսելով. «Ահա՛ ժողովուրդը Տէրոջ դէմ կը
մեղանչէ, քանի արիւնով կ՚ուտէ»: Ան ալ ըսաւ. «Անհաւատարիմ եղաք. [մ]հի՛մա իմ քովս
մեծ քար մը գլորեցէք»: 34 Ապա Սաւուղ ըսաւ. «Ժողովուրդին մէջ ցրուեցէ՛ք եւ անոնց
ըսէ՛ք. "Իւրաքանչիւրը իր եզն ու ոչխարը ինծի՛ թող մօտեցնէ, հո՛ս մորթէ եւ ուտէ, ու
Տէրոջ դէմ չմեղանչէ՝ արիւնով ուտելով□»: Ուստի այդ գիշերը՝ ամբողջ ժողովուրդը,
իւրաքանչիւրը իր ձեռքով, իր եզը մօտեցուց եւ հոն մորթեց: 35 Սաւուղ Տէրոջ զոհասեղան
մը կառուցանեց. ասիկա եղաւ Տէրոջ համար Սաւուղի կառուցանած առաջին
զոհասեղանը:

36 Սաւուղ ըսաւ. «Գիշերը Փղշտացիներուն ետեւէն իջնենք, ու մինչեւ արշալոյս՝
զանոնք կողոպտենք, եւ անոնցմէ ո՛չ մէկ մարդ թողունք»: Անոնք ալ ըսին. «Ինչ որ [յ]քեզի
հաճելի" է՝ զա՛յն ըրէ»: Քահանան ըսաւ. «Հոս Աստուծո՛յ մօտենանք»: 37 Սաւուղ
Աստուծոյ հարցուց. «Փղշտացիներուն ետեւէն իջնե՞մ. զանոնք Իսրայէլի ձեռքը պիտի
մատնե՞ս»: Բայց այդ օրը իրեն չպատասխանեց: 38 Ուստի Սաւուղ ըսաւ. «Հո՛ս մօտեցէք,
ո՛վ ժողովուրդին [ն]գլխաւոր մարդիկը", հասկցէ՛ք ու տեսէ՛ք թէ այսօր այս մեղքը որո՞ւնն է:
39 Արդարեւ Իսրայէլը ազատող Տէրը կ՚ապրի՛. եթէ իմ որդիիս՝ Յովնաթանին ալ ըլլայ,
անպատճառ պիտի մեռնի»: Սակայն ամբողջ ժողովուրդին մէջէն ո՛չ մէկը անոր
պատասխանեց: 40 Յետոյ ան ամբողջ Իսրայէլի ըսաւ. «Դուք մէ՛կ կողմը կայնեցէք, ու ես
եւ իմ որդիս Յովնաթան՝ միւս կողմը կայնինք»: Ժողովուրդը Սաւուղի ըսաւ. «Քեզի
հաճելի եղածը ըրէ՛»: 41 Սաւուղ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն ըսաւ. «[շ]Ճշմարտութի՛ւնը
յայտնէ"»: Յովնաթան ու Սաւուղ վիճակով բռնուեցան, իսկ ժողովուրդը [ո]ազատ մնաց":
42 Սաւուղ ըսաւ. «Իմ վրաս եւ իմ որդիիս՝ Յովնաթանի վրայ վիճա՛կ ձգեցէք». ու
Յովնաթան բռնուեցաւ: 43 Ուստի Սաւուղ Յովնաթանի ըսաւ. «Իմացո՛ւր ինծի թէ ի՛նչ
ըրիր»: Յովնաթան անոր իմացուց՝ ըսելով. «Ձեռքիս գաւազանին ծայրով քիչ մը մեղր
համտեսեցի, ու ահա՛ պիտի մեռնիմ»: 44 Սաւուղ պատասխանեց. «Աստուած ինծի
այսպէս եւ ասկէ աւելին ընէ, եթէ դուն անպատճառ չմեռնիս, Յովնաթա՛ն»: 45 Բայց
ժողովուրդը Սաւուղի ըսաւ. «Յովնաթա՞ն պիտի մեռնի, ա՛ն որ այսօր Իսրայէլի մէջ այս
մեծ փրկութիւնը իրագործեց: Ամե՛նեւին. քանի Տէրը կ՚ապրի, անոր գլուխին մէ՛կ մազն
իսկ գետինը պիտի չիյնայ, որովհետեւ այսօր Աստուծոյ հետ գործեց»: Այսպէս՝
ժողովուրդը Յովնաթանը ազատեց, եւ ան չմեռաւ: 46 Սաւուղ [չ]Փղշտացիները
հետապնդելէն վերադարձաւ", ու Փղշտացիները իրենց տեղը գացին:

ՍԱՒՈՒՂԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

[մ] Եբր.՝ ասօր

[յ] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ

[ն] Եբր.՝ անկիւնի քարերը

[շ] Եբր.՝ Պարկեշտութեա՛ն վիճակը տուր

[ո] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[չ] Եբր.՝ Փղշտացիներուն ետեւէն բարձրացաւ

47 Երբ Սաւուղ Իսրայէլի վրայ [կ]սկսաւ թագաւորել'', բոլոր շրջակայ թշնամիներուն դէմ
պատերազմեցաւ, այսինքն՝ Մովաբի դէմ, Ամմոնի որդիներուն դէմ, Եդովմի դէմ, Սուբայի
թագաւորներուն դէմ, ու Փղշտացիներուն դէմ. ո՛ր կողմը որ դարձաւ՝ յաղթեց: 48
[ժ]Քաջութիւն ցոյց տալով'' Ամաղէկը զարկաւ, եւ Իսրայէլը ազատեց իր կողոպտիչներուն
ձեռքէն:

49 Սաւուղի որդիներն էին՝ Յովնաթան, Յեսուի ու Մեղքիսաւէ, իսկ անոր երկու
աղջիկներուն անունները՝ անդրանիկին անունը Մերովբ էր, եւ պզտիկին անունը՝ Մեղքող:
50 Սաւուղի կնոջ անունը Աքինոամ էր – Աքիմաասի աղջիկը: Անոր սպարապետին անունը
Աբեններ էր – Սաւուղի հօրեղբօր՝ Ների որդին: 51 Կիս՝ Սաւուղի հայրը, ու Ներ՝ Աբենների
հայրը, Աբիէլի որդիներն էին:

52 Սաւուղի բոլոր օրերը Փղշտացիներուն դէմ սաստիկ պատերազմ կար. ուստի երբ
Սաւուղ զօրաւոր մարդ մը կամ [ի]կտրիճ մը տեսնէր, զայն իր քով կը հաւաքէր:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԱՄԱՂԵԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

15

Սամուէլ Սաւուղի ըսաւ. «Տէրը զի՛ս ղրկեց քեզ թագաւոր օծելու իր ժողովուրդին՝
Իսրայէլի վրայ. ուստի հիմա մտի՛կ ըրէ Տէրոջ [լ]խօսքը: 2 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Պիտի հատուցանեմ ինչ որ Ամաղէկ ըրաւ Իսրայէլի, անոր Եգիպտոսէն
բարձրացած ատենը՝ ճամբային մէջ անոր [խ]ընդդիմանալով: 3 Հիմա գնա՛ եւ Ամաղէկը
զա՛րկ: Անոր ամբո՛ղջ ունեցածը նզովէ: Մի՛ խնայեր անոր, հապա մեռցո՛ւր այր մարդիկն
ու կիները, երախաները եւ ծծկերները, եզները, ոչխարները, ուղտերն ու էշերը□»:

4 Ուստի Սաւուղ ժողովուրդը կանչեց եւ Տեղայիմի մէջ զայն թուարկեց. երկու հարիւր
հազար հետեւակ զօրք էին, իսկ Յուդայեանները՝ տասը հազար: 5 Սաւուղ
Ամաղեկացիներու մէկ քաղաքը գնաց, ու ձորին մէջ դարանակալ եղաւ: 6 Սաւուղ
Կենեցիներուն ըսաւ. «Գացէ՛ք, հեռացէ՛ք, եւ Ամաղեկացիներուն մէջէն իջէ՛ք, որպէսզի ձեզ
անոնց հետ չզարնեմ. արդարեւ դուք Իսրայէլի բոլոր որդիներուն հետ կարեկցութեամբ
վարուեցաք՝ երբ անոնք Եգիպտոսէն բարձրացան»: Ուստի Կենեցիները Ամաղեկացիներու
մէջէն հեռացան: 7 Սաւուղ Ամաղէկը զարկաւ՝ Եւիլայէն մինչեւ Եգիպտոսի դիմացի
Սուրը: 8 Ամաղէկի թագաւորը՝ Ագագը ողջ բռնեց, իսկ ամբողջ ժողովուրդը սուրի
բերանով անճիտեց: 9 Բայց Սաւուղ ու ժողովուրդը խնայեցին Ագագի, նաեւ լաւագոյն
ոչխարներուն, արջառներուն եւ [ծ]գէրերուն, պարարտ գառներուն ու բոլոր լաւ բաներուն.
զանոնք անճիտել չուզեցին, հապա միայն բոլոր անարգ եւ [կ]անպիտան [հ]անասունները

[կ] Եբր.՝ թագաւորութիւնը գրաւեց

[ժ] Կամ՝ Զօրք հաւաքելով

[ի] Եբր.՝ կտրիճի որդի

[լ] Եբր.՝ խօսքերուն ձայնը

[խ] Եբր.՝ դէմ դնելով

[ծ] Կամ՝ երկրորդականներուն

[կ] Եբր.՝ հալած

[հ] Եբր.՝ ստացուածքները

անճիտեցին:

ՍԱՒՈՒՂ ԿԸ ՄԵՐԺՈՒԻ ԻԲՐ ԹԱԳԱՒՈՐ

*10 Տէրոջ խօսքը Սամուէլի [գ]ուղղուեցաւ՝ ըսելով. 11 «Կը զղջամ որ Սաւուղը թագաւոր
նշանակեցի, քանի որ [ե]ինծմէ հեռացաւ ու իմ հրամաններս չգործադրեց»: Սամուէլ
տրտմեցաւ, եւ ամբողջ գիշերը Տէրոջ աղաղակեց: 12 Սամուէլ կանուխ ելաւ, որպէսզի
առտուն երթայ Սաւուղը դիմաւորէ: Սամուէլի իմացուցին՝ ըսելով. «Սաւուղ Կարմեղոս
եկաւ, եւ ահա՛ իրեն համար [ը]յաղթանակի կոթող՚՚ մը կանգնեցուց. ապա անկէ
[թ]վերադառնալով հեռացաւ՚՚ ու Գաղգաղա իջաւ»:*
*13 Սամուէլ Սաւուղի քով գնաց, եւ Սաւուղ անոր ըսաւ. «Դուն Տէրոջմէն օրհնեա՜լ
ըլլաս. Տէրոջ հրամանը գործադրեցի»: 14 Բայց Սամուէլ ըսաւ. «Հապա ի՞նչ է այդ
ոչխարներուն [ժ]մայիւնը՝ որ ականջիս կը հասնի, ու արջառներուն [ի]բառաչը՝ որ կը լսեմ»:
15 Սաւուղ ըսաւ. «Զանոնք Ամաղեկացիներէն բերին. արդարեւ ժողովուրդը լաւագոյն
ոչխարներուն եւ արջառներուն խնայեց, որպէսզի զանոնք Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ զոհ
մատուցանէ. սակայն միւսները անճիտեցինք»: 16 Այն ատեն Սամուէլ Սաւուղի ըսաւ.
«Կեցի՛ր որ քեզի հաղորդեմ ինչ որ Տէրը այս գիշեր ինծի ըսաւ»: Ան ալ անոր ըսաւ.
«Խօսէ՛»: 17 Սամուէլ Սաւուղի ըսաւ. «Ահա՛ դուն՝ [լ]որ աչքերուդ պզտիկ [խ]կը թուէիր՚՚,
Իսրայէլի տոհմերուն գլխաւորը եղար, ու Տէրը քեզ Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեց: 18
Տէրը [ծ]քեզի առաքելութիւն մը յանձնեց՚՚ ըսելով. “Գնա՛, այդ մեղաւոր Ամաղեկացիները
նզովէ՛ եւ անոնց դէմ պատերազմէ՛, մինչեւ որ զանոնք սպառես□: 19 Իսկ դուն ինչո՞ւ
Տէրոջ խօսքը մտիկ չըրիր, ու աւարին վրայ նետուելով՝ Տէրոջ [կ]առջեւ չարիք գործեցիր»:
20 Սաւուղ Սամուէլի ըսաւ. «Ահա՛ ես Տէրոջ խօսքը մտիկ ըրի. Տէրը զիս ո՛ր ճամբան որ
ղրկեց՝ այդ ճամբան գացի, Ամաղէկի թագաւորը՝ Ագագը բերի, եւ Ամաղէկը նզովեցի: 21
Սակայն ժողովուրդը այդ աւարէն ոչխարներ ու արջառներ առաւ, նզովուածներէն
[հ]լաւագոյնները, որպէսզի զանոնք Գաղգաղայի մէջ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ զոհ*

[գ] *Եբր.՝ եղաւ*

[ե] *Եբր.՝ իմ ետեւէս*

[ը] *Եբր.՝ ձեռք*

[թ] *Եբր.՝ դառնալով՝ անցաւ*

[ժ] *Եբր.՝ ձայնը*

[ի] *Եբր.՝ ձայնը*

[լ] *Եբր.՝ թէեւ*

[խ] *Եբր.՝ էիր*

[ծ] *Եբր.՝ քեզ ճամբայ մը ղրկեց*

[կ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[հ] *Եբր.՝ առաջինները*

մատուցանէ»: 22 Սամուէլ ըսաւ. «Միթէ Տէրոջ առջեւ ողջակէզներն ու զոհերը՝ Տէրոջ
խօսքը մտիկ ընելու չափ հաճոյալի՞ են: Ահա՛ [ծ]հնազանդութիւնը զոհէն աւելի լաւ է, եւ
խօսքին ուշադիր ըլլալը՝ խոյերու ճարպէն: 23 Արդարեւ ըմբոստութիւնը դիւթութեան
մեղքին պէս է, ու յամառութիւնը՝ [ղ]կռապաշտութեան պէս՚: Քանի դուն Տէրոջ խօսքը
մերժեցիր, ան ալ քեզ մերժեց՝ որպէսզի թագաւոր չըլլաս»:

24 Սաւուղ Սամուէլի ըսաւ. «Մեղանչեցի՝ Տէրոջ հրամանը եւ քու խօսքերդ զանց
ընելով, քանի որ ժողովուրդէն վախցայ ու անո՛նց խօսքը մտիկ ըրի: 25 Հիմա կ'աղաչե՛մ,
ներէ՛ իմ յանցանքս եւ վերադարձի՛ր ինծի հետ, որպէսզի Տէրոջ երկրպագեմ»: 26
Սամուէլ Սաւուղի ըսաւ. «Ես քեզի հետ չեմ վերադառնար. քանի դուն Տէրոջ խօսքը
մերժեցիր, Տէրն ալ քեզ մերժեց՝ որպէսզի Իսրայէլի վրայ թագաւոր չըլլաս»: 27 Երբ
Սամուէլ դարձաւ որ Սաւուղի քովէն երթայ, ան բռնեց իր պարեգօտին քղանցքէն, որ
պատռեցաւ: 28 Այն ատեն Սամուէլ անոր ըսաւ. «Տէրը այսօր քու վրայէդ Իսրայէլի
թագաւորութիւնը պատռեց, եւ զայն քեզմէ լաւ եղող ընկերիդ տուաւ: 29 Իսրայէլի
Զօրութիւնը չի [ճ]ստեր ու չի զղջար, քանի որ ան մարդ չէ՝ որ զղջայ»: 30 Սաւուղ ըսաւ.
«Մեղանչեցի. հիմա կ'աղաչե՛մ, զիս պատուէ՛ ժողովուրդիս երէցներուն առջեւ եւ
Իսրայէլի առջեւ. ինծի՛ հետ վերադարձիր, որպէսզի Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ երկրպագեմ»:
31 Ուստի Սամուէլ վերադարձաւ Սաւուղի ետեւէն, ու Սաւուղ Տէրոջ երկրպագեց:

32 Յետոյ Սամուէլ ըսաւ. «Ամաղէկի թագաւորը՝ Ագագը ինծի՛ բերէք»: Ագագ
զուարճութեամբ անոր մօտեցաւ: Ագագ ինքնիրեն կ'ըսէր. «Անտարակոյս մահուան
դառնութիւնը անցած է»: 33 Բայց Սամուէլ ըսաւ. «Ինչպէս քու սուրդ կիները անզաւակ
թողուց, նոյնպէս քու մայրդ կիներուն մէջ անզաւակ մնայ»: Եւ Սամուէլ Տէրոջ առջեւ
կտրատեց Ագագը՝ Գաղգաղայի մէջ:

34 Սամուէլ Ռամա գնաց, ու Սաւուղ իր տունը՝ Սաւուղի Գաբաան ելաւ: Սամուէլ մինչեւ
իր մահուան օրը՝ անգա՛մ մըն ալ Սաւուղը չտեսաւ. բայց Սամուէլ Սաւուղի համար կը
սգար, քանի որ Տէրը Սաւուղը Իսրայէլի վրայ թագաւոր նշանակելուն զղջացեր էր:

ԴԱՒԻԹ ԹԱԳԱՒՈՐ Կ'ՕԾՈՒԻ

16

Տէրը Սամուէլի ըսաւ. «Մինչեւ ե՞րբ Սաւուղի համար պիտի սգաս, քանի ես զայն
մերժեցի՝ որպէսզի Իսրայէլի վրայ չթագաւորէ: Եղջիւրդ իւղո՛վ լեցուր եւ գնա՛. քեզ
Բեթլեհեմացի Յեսսէի պիտի ղրկեմ, որովհետեւ անոր որդիներէն մէկը ինծի թագաւոր
[ա]ընտրեցի»: 2 Սամուէլ ըսաւ. «Ի՞նչպէս երթամ. եթէ Սաւուղ լսէ, զիս կը մեռցնէ»: Տէրը
ըսաւ. «[բ]Քեզի հետ՚ երի՛նջ մը առ, ըսէ՛ թէ "Տէրոջ զոհ ընելու եկայ□, 3 ու Յեսսէն զոհի՛ն
հրաւիրէ. քեզի պիտի գիտցնեմ ինչ որ պիտի ընես, եւ ինծի թագաւոր պիտի օծես ա՛ն՝ որ
քեզի պիտի ըսեմ»:

4 Սամուէլ Տէրոջ ըսածը ըրաւ, ու Բեթլեհէմ գնաց: Քաղաքին երէցները դողալով զինք
դիմաւորեցին եւ ըսին. «Արդեօք խաղաղութեա՞մբ եկար»: 5 Ինք ալ ըսաւ.

[ծ] Կամ՝ մտիկ ընելը

[ղ] Եբր.՝ անօրէնութեան եւ ընտանեկան կուռքերու

[ճ] Եբր.՝ կեղծեր

[ա] Եբր.՝ տեսայ

[բ] Եբր.՝ Ձեռքդ

«Խաղաղութեամբ. Տէրոջ զոհ ընելու եկայ: Դուք ձեզ սրբացուցէ՛ք ու ինծի հետ զոհի՛
եկէք»: Յեսսէն եւ անոր որդիները սրբացուց, ու զանոնք զոհի հրաւիրեց: 6 Երբ անոնք
եկան, Եղիաբը տեսնելով՝ ըսաւ. «Անտարակոյս Տէրոջ օծեալը իր առջեւ է»: 7 Բայց Տէրը
Սամուէլի ըսաւ. «Անոր երեւոյթին ու հասակին բարձրութեան մի՛ նայիր, քանի որ ես զայն
մերժեցի. արդարեւ Աստուած մարդուն նման չի նայիր, որովհետեւ մարդը [գ]արտաքին
երեւոյթին" կը նայի, բայց Տէրը սիրտին կը նայի»: 8 Յեսսէ Աբինադաբը կանչեց եւ զայն
Սամուէլի առջեւէն անցուց. Սամուէլ ըսաւ. «Տէրը ասիկա ալ չընտրեց»: 9 Յեսսէ
Սամաան անցուց, ու Սամուէլ ըսաւ. «Տէրը ասիկա ալ չընտրեց»: 10 Երբ Յեսսէ Սամուէլի
առջեւէն իր եօթը որդիները անցուց, Սամուէլ Յեսսէի ըսաւ. «Տէրը ասոնցմէ ո՛չ մէկը
ընտրեց»: 11 Յետոյ Սամուէլ Յեսսէի ըսաւ. «Բոլոր երիտասարդներդ հո՞ս են»: Ան ըսաւ.
«Տակաւին ամենէն պզտիկը կը մնայ. ահա՛ ան ոչխարները կ՚արածէ»: Սամուէլ Յեսսէի
ըսաւ. «Մա՛րդ ղրկէ եւ զայն բերել տուր. որովհետեւ մինչեւ որ ան հոս չգայ, մենք սեղան
պիտի չնստինք»: 12 Ուստի մարդ ղրկեց ու զայն բերել տուաւ: Ան շէկ էր, գեղեցիկ աչքեր
ունէր, եւ վայելչագեղ տեսք: Այն ատեն Տէրը ըսաւ. «Կանգնէ՛, զի՛նք օծէ, քանի որ ասիկա՛
է»: 13 Սամուէլ իւղին եղջիւրը առաւ ու զայն օծեց իր եղբայրներուն մէջ: Այդ օրէն
սկսեալ Տէրոջ Հոգին Դաւիթը համակեց. Սամուէլ ալ կանգնեցաւ եւ Ռամա գնաց:

ԴԱՒԻԹ ՍԱՒՈՒՂԻ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

14 Տէրոջ Հոգին Սաւուղէն հեռացաւ, ու Տէրոջմէն չար ոգի մը զայն կը զարհուրեցնէր:
15 Սաւուղի ծառաները անոր ըսին. «Ահա՛ այժմ Աստուծմէ չար ոգի մը քեզ կը
զարհուրեցնէ: 16 Մեր տէրը իր առջեւ եղող ծառաներուն այժմ թող հրամայէ, որ ճարտար
քնարահար մը փնտռեն, որպէսզի երբ Աստուծմէ այդ չար ոգին քու վրադ [դ]գայ, անիկա իր
ձեռքով քնար նուագէ ու դուն զուարթանաս»: 17 Սաւուղ ալ իր ծառաներուն ըսաւ. «Այժմ
ինծի լա՛ւ նուագահար մը [ե]գտէք ու զայն ինծի՛ բերէք»: 18 Սպասաւորներէն մէկը
պատասխանեց. «Ահա՛ Բեթլեհեմացի Յեսսէի մէկ որդին տեսայ, որ քնար նուագել գիտէ.
ան զօրաւոր կտրիճ մըն է, պատերազմիկ մը. ճարտասան եւ վայելչակազմ մարդ մըն է,
ու Տէրը անոր հետ է»: 19 Սաւուղ Յեսսէի պատգամաւորներ ղրկեց եւ ըսաւ.
«Ոչխարներուն քով գտնուող որդիդ՝ Դաւիթը ինծի՛ ղրկէ»: 20 Ուստի Յեսսէ քանի մը հաց,
տիկ մը գինի, եւ այծերէն ուլ մը առնելով՝ իշու վրայ բեռցուց, ու զանոնք իր որդիին՝
Դաւիթի ձեռքով Սաւուղի ղրկեց: 21 Դաւիթ Սաւուղի եկաւ եւ անոր ներկայացաւ: Սաւուղ
զինք շատ սիրեց, ու Դաւիթ անոր զինակիրը եղաւ: 22 Սաւուղ Յեսսէի մարդ ղրկեց՝
ըսելով. «Կ՚աղերսե՛մ, Դաւիթ իմ [զ]քովս թող կենայ", քանի որ ան իմ [է]առջեւս շնորհք
գտաւ»: 23 Երբ Աստուծմէ չար ոգին Սաւուղի վրայ գար, Դաւիթ քնարը կ՚առնէր եւ իր
ձեռքով կը նուագէր. Սաւուղ ալ կը հանգստանար, կը զուարթանար, ու չար ոգին իրմէ կը
հեռանար:

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

[դ] Եբր.՝ ըլլայ

[ե] Եբր.՝ տեսէք

[զ] Եբր.՝ առջեւս թող կայնի

[է] Եբր.՝ աչքերուս

ԳՈՂԻԱԹ ՄԵՆԱՄԱՐՏԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐԸ

17

Փղշտացիները իրենց բանակը հաւաքեցին՝ պատերազմելու համար, եւ Յուդայի
Սոքովին մէջ հաւաքուեցան. Սոքովի ու Ազեկայի մէջտեղ՝ Ափեսդոմմին բանակեցան: 2
Սաւուղ եւ Իսրայելացիներն ալ հաւաքուեցան ու Էլայի հովիտին մէջ բանակեցան, եւ
Փղշտացիներուն դէմ պատերազմելու համար շարուեցան: 3 Փղշտացիները մէկ կողմը
կայնած էին՝ լերան մը վրայ, իսկ Իսրայելացիները միւս կողմը կայնած էին՝ լերան մը
վրայ, ու հովիտը անոնց մէջտեղն էր: 4 Փղշտացիներու բանակավայրէն Գողիաթ
անունով [ա]գեթացի ախոյեան մը ելաւ, վեց կանգուն եւ մէկ թիզ հասակով: 5 Անոր գլուխը
պղինձէ սաղաւարտ կար, ու հիւսուած զրահ մը հագած էր: Անոր պղինձէ զրահին կշիռը
հինգ հազար սիկղ էր: 6 [բ]Սրունքներուն վրայ պղինձէ սռնապաններ ունէր, եւ ուսերուն
մէջտեղ՝ պղինձէ տէգ մը: 7 Անոր նիզակին բունը ոստայնանկներու գլանին պէս էր, ու
նիզակին սուինը վեց հարիւր սիկղ երկաթէ շինուած էր: Անոր ասպարը կրողը անոր
առջեւէն կ'երթար: 8 Ան եկաւ կայնեցաւ, եւ Իսրայէլի զօրասիւներուն պոռալով՝ անոնց
ըսաւ. «Ինչո՞ւ դուրս ելեր էք ու մեզի դէմ պատերազմելու համար շարուեր էք. միթէ ես
Փղշտացի չե՞մ, իսկ դուք՝ Սաւուղի ստրուկները: Ձեր մէջէն մա՛րդ մը ընտրեցէք, որպէսզի
իջնէ ինծի հետ մենամարտի: 9 Եթէ կարենայ ինծի հետ [գ]կռուիլ եւ զիս մեռցնէ, մենք ձեր
ստրուկները կ'ըլլանք. բայց եթէ ես յաղթեմ ու զայն մեռցնեմ, դո՛ւք մեր ստրուկները
կ'ըլլաք եւ մեզի կը ծառայէք»: 10 Նաեւ Փղշտացին ըսաւ. «Ես այսօր Իսրայէլի
զօրասիւներուն մարտահրաւէր ուղղեցի. ինծի մա՛րդ մը տուէք, որպէսզի իրարու հետ
կռուինք»: 11 Երբ Սաւուղ եւ ամբողջ Իսրայէլը Փղշտացիին այս խօսքերը լսեցին,
զարհուրեցան ու չափազանց վախցան:

ԴԱՒԻԹ ՍԱՒՈՒՂԻ ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐԻՆ ՄԷՋ

12 Դաւիթ՝ Յեսսէ անունով Եփրաթացիի մը որդին էր, այսինքն՝ Յուդայի Բեթլեհէմէն
եղող մարդու մը. ան ութ որդի ունէր: Այդ մարդը՝ Սաւուղի օրերը ծեր մարդ մը կը
սեպուէր մարդոց մէջ: 13 Յեսսէի երեք մեծ որդիները իր քովէն գացած եւ Սաւուղի
հետեւած էին՝ պատերազմելու համար: Պատերազմի գացող երեք որդիներուն անուններն
էին՝ Եղիաբ – անդրանիկինը –, Աբինադաբ – երկրորդինը –, ու Սամմաա – երրորդինը –:
14 Դաւիթ անոր ամենէն պզտիկն էր. երեք մեծերը Սաւուղի հետեւած էին, 15 իսկ Դաւիթ
Սաւուղի քովէն երթալով Բեթլեհէմ վերադարձեր էր, որպէսզի իր հօր ոչխարները արածէ:
16 Այդ Փղշտացին առտու եւ իրիկուն կը մօտենար, ու քառասուն օր ներկայացաւ՝ զանոնք
մենամարտի հրաւիրելով:

17 Յեսսէ իր որդիին՝ Դաւիթի ըսաւ. «Այժմ եղբայրներուդ համար ա՛ռ այս մէկ արդու
բոհրած ցորենը եւ այս տասը հացը, բանակավայ՛րը վազէ ու տո՛ւր եղբայրներուդ: 18 Այս
տասը կտոր պանիրն ալ անոնց հազարապետի՛ն տար, նայէ՛ թէ եղբայրներդ ողջ առո՛ղջ
են, եւ անոնցմէ գրաւակա՛ն մը առ»: 19 Սաւուղ, անոնք ու բոլոր Իսրայելացիները Էլայի
հովիտին մէջ կը պատերազմէին Փղշտացիներուն դէմ:

20 Առտուն՝ Դաւիթ կանուխ ելաւ, ոչխարները ձգեց պահապան հովիւի մը, այդ բաները

[ա] Այսինքն՝ Գէթ բնակող

[բ] Եբր.՝ Ոտքերուն

[գ] Եբր.՝ պատերազմիլ

առաւ եւ գնաց, ինչպէս Յեսսէ իրեն ապսպրեր էր: Երբ [դ]կառքերուն տեղը" հասաւ, զօրագունդը դուրս կ'ելլէր՝ շարուելու, եւ պատերազմելու համար կը գոռային. 21 արդարեւ Իսրայելացիներն ու Փղշտացիները զօրասիւն զօրասիւնի դէմ շարեր էին: 22 Դաւիթ իր վրայէն գոյքերը վար առնելով՝ գոյքերու պահապանին ձեռքը ձգեց, դէպի զօրասիւնը վազեց, եւ գնաց իր եղբայրներուն [ե]որպիսութիւնը հարցուց: 23 Երբ ինք անոնց հետ կը խօսէր, ահա՛ այդ փղշտացի ախոյեանը՝ Գողիաթ անունով, որ Գէթ քաղաքէն էր, Փղշտացիներու շարքերէն բարձրացաւ ու նոյն խօսքերը ըսաւ. Դաւիթ ալ լսեց: 24 Բոլոր Իսրայելացիները, երբ այդ մարդը տեսան, անոր [զ]առջեւէն փախան՝ զարհուրելով: 25 Իսրայելացիները կ'ըսէին. «Այս բարձրացող մարդը տեսա՞ք, որ Իսրայէլի մարտահրաւէր ուղղելու կը բարձրանայ. ո՛վ որ զինք մեռցնէ, թագաւորը մեծ հարստութեամբ պիտի հարստացնէ զայն, իր աղջիկը անոր պիտի տայ, եւ անոր հօր տունը Իսրայէլի մէջ ազատ պիտի ընէ»: 26 Դաւիթ իր քով եղող մարդոց հետ խօսելով՝ ըսաւ. «Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս Փղշտացին մեռցնող ու Իսրայէլէն նախատինքը ջնջող մարդուն. քանի որ ո՞վ է այս անթլփատ Փղշտացին, որ ապրող Աստուծոյն զօրասիւները նախատէ»: 27 Ժողովուրդը նոյն խօսքերը հաղորդելով անոր՝ պատասխանեց. «Ա՛յսպէս պիտի ըլլայ զինք մեռցնող մարդուն»: 28 Անոր մեծ եղբայրը՝ Եղիաբ լսեց երբ ան կը խօսէր այդ մարդոց հետ: Եղիաբի բարկութիւնը Դաւիթի դէմ բորբոքեցաւ, եւ ըսաւ. «Դուն ինչո՞ւ հոս իջար. որո՞ւ ձգեցիր այդ փոքրաթիւ ոչխարները՝ անապատին մէջ: Ես քու հպարտութիւնդ ու սիրտիդ չարութիւնը գիտեմ. անտարակոյս դուն պատերազմը տեսնելու համար իջած ես»: 29 Դաւիթ ըսաւ. «Հիմա ի՞նչ ըրի. այս [է]խօսք չէ»: 30 Անոր քովէն՝ ուրիշ մարդու մը դարձաւ եւ նոյն խօսքերը ըսաւ. ժողովուրդն ալ դարձեալ [ը]պատասխանեց անոր՝ նախկին խօսքերուն համաձայն:

31 Դաւիթի ըսած խօսքերը լսուեցան, ու երբ Սաւուղի առջեւ պատմեցին, Սաւուղ իր քով բերել տուաւ զայն: 32 Դաւիթ Սաւուղի ըսաւ. «Անոր պատճառով ո՛չ մէկուն սիրտը թող [թ]կոտրի. քու ծառադ պիտի երթայ եւ այդ Փղշտացիին հետ կռուի»: 33 Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ. «Դուն չես կրնար այդ Փղշտացիին դէմ երթալ ու անոր հետ կռուիլ. արդարեւ դուն պատանի մըն ես, իսկ ան՝ պատերազմիկ մը իր մանկութենէն»: 34 Դաւիթ Սաւուղի ըսաւ. «Մինչ քու ծառադ իր հօր ոչխարները կ'արածէր, երբ առիւծ մը կամ արջ մը գար ու հօտերէն ոչխար մը տանէր, 35 ես անոր ետեւէն երթալով՝ զայն կը զարնէի եւ անոր երախէն կ'ազատէի: Եթէ [ժ]իմ վրաս յարձակէր", զայն մօրուքէն կը բռնէի, կը զարնէի ու կը մեռցնէի: 36 Քու ծառադ առիւծ ալ մեռցուցած է, արջ ալ, եւ այս անթլփատ Փղշտացին ալ անոնցմէ մէկուն պէս պիտի ըլլայ, քանի որ ապրող Աստուծոյն զօրասիւները նախատեց»: 37 Նաեւ Դաւիթ ըսաւ. «Առիւծին եւ արջին ձեռքէն զիս ազատող Տէրը՝ այս Փղշտացիին ձեռքէն ալ պիտի ազատէ»: Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ. «Գնա՛, ու Տէրը քեզի հետ

[դ] Եբր.՝ արահետը

[ե] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[զ] Եբր.՝ երեսէն

[է] Կամ՝ իրաւունքով

[ը] Եբր.՝ խօսք վերադարձուց

[թ] Եբր.՝ իյնայ

[ժ] Եբր.՝ ինծի դէմ կանգնէր

*ըլլայ»: 38 Սաւուղ իր հանդերձները Դաւիթի հագցուց, անոր գլուխը պղինձէ սաղաւարտ
մը դրաւ, եւ անոր զրահ ալ հագցուց: 39 Դաւիթ հանդերձներուն վրայէն Սաւուղի սուրը
մէջքը կապեց, եւ [ի]ուզեց քալել, քանի փորձած չէր: Յետոյ Դաւիթ Սաւուղի ըսաւ.
«Ասոնցմով չեմ կրնար քալել, որովհետեւ վարժուած չեմ»: Ուստի Դաւիթ զանոնք իր
վրայէն հանեց:*

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԳՈՂԻԱԹԻ

*40 Իր ցուպը ձեռքը առաւ, վտակէն իրեն համար հինգ ողորկ քար ընտրեց, զանոնք իր
ունեցած հովիւի տոպրակին՝ այսինքն մախաղին մէջ դրաւ, ու պարսատիկը ձեռքը
բռնելով՝ Փղշտացիին մօտեցաւ: 41 Փղշտացին ալ եկաւ եւ Դաւիթի մօտեցաւ. անոր
ասպարը կրող մարդը անոր առջեւն էր: 42 Երբ Փղշտացին նայեցաւ ու Դաւիթը տեսաւ,
զայն արհամարհեց. արդարեւ ան պատանի մըն էր, շէկ եւ գեղեցիկ տեսքով: 43
Փղշտացին Դաւիթի ըսաւ. «Միթէ ես շո՞ւն եմ, որ ցուպով ինծի կու գաս», ու Փղշտացին
իր աստուածներով Դաւիթը նզովեց: 44 Փղշտացին Դաւիթի ըսաւ «Ինծի՛ եկուր, որ քու
մարմինդ երկինքի թռչուններուն եւ դաշտի գազաններուն տամ»: 45 Դաւիթ Փղշտացիին
ըսաւ. «Դուն ինծի սուրով, նիզակով ու տէգով կու գաս, բայց ես զօրքերու Տէրոջ, քու
նախատած Իսրայէլի զօրասիւներուն Աստուծոյն անունով քեզի կու գամ: 46 Այսօր Տէրը
քեզ [լ]իմ ձեռքս պիտի մատնէ". ես քեզ պիտի մեռցնեմ, վրայէդ գլուխդ պիտի առնեմ, եւ
Փղշտացիներու բանակին դիակները այսօր երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն
պիտի տամ. որպէսզի ամբողջ երկիրը գիտնայ թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած կայ, 47 եւ այս
ամբողջ համախմբումը գիտնայ թէ Տէրը սուրով ու նիզակով չ'ազատեր. արդարեւ
պատերազմը Տէրոջն է, եւ ան ձեզ մեր ձեռքը պիտի մատնէ»: 48 Մինչ Փղշտացին կը
կանգնէր, կը քալէր ու կը մօտենար՝ Դաւիթի հանդիպելու, Դաւիթ շուտով դէպի
զօրասիւնը վազեց՝ Փղշտացիին հանդիպելու: 49 Դաւիթ ձեռքը իր տոպրակին մէջ խոթեց,
անկէ քար մը առաւ, զայն պարսատիկով նետեց ու Փղշտացիին ճակատին զարկաւ. քարը
անոր ճակատին մէջ մխրճուեցաւ, եւ ան երեսի վրայ գետինը ինկաւ: 50 Այսպէս Դաւիթ՝
պարսատիկով ու քարով՝ Փղշտացիին յաղթեց, զարկաւ Փղշտացին ու մեռցուց զայն. բայց
Դաւիթի ձեռքը սուր չկար: 51 Դաւիթ վազելով Փղշտացիին վրայ կայնեցաւ, անոր սուրը
գրաւեց, պատեանէն քաշեց, եւ զայն մեռցնելէն ետք՝ գլուխը անով կտրեց: Փղշտացիները՝
իրենց զօրաւոր մարդուն մեռնիլը տեսնելով՝ փախան: 52 Այն ատեն Իսրայէլի ու Յուդայի
մարդիկը կանգնեցան, եւ գոռալով Փղշտացիները հալածեցին մինչեւ հովիտը ու մինչեւ
Ակկարոնի դռները. խոցուած Փղշտացիները Սագարիմի ճամբային վրայ ինկան՝ մինչեւ
Գէթ եւ Ակկարոն: 53 Իսրայէլի որդիները Փղշտացիները խանդով հալածելէն
վերադարձան, ու անոնց բանակավայրը կողոպտեցին: 54 Դաւիթ Փղշտացիին գլուխը
առաւ եւ զայն Երուսաղէմ տարաւ. բայց անոր զէնքերը իր վրանին մէջ դրաւ:*

ԴԱՒԻԹ ՍԱՒՈՒՂԻ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

*55 Երբ Սաւուղ տեսաւ թէ Դաւիթ դուրս կ'ելլէ՝ Փղշտացիին դէմ, իր սպարապետին՝
Աբենների ըսաւ. «Աբեննե՛ր, այս պատանին որո՞ւն որդին է»: Աբեններ ըսաւ. «Քու անձդ
կ'ապրի՛, ո՛վ թագաւոր. չեմ գիտեր»: 56 Թագաւորը ըսաւ. «Հարցուր թէ այս պատանին
որո՛ւն որդին է»: 57 Երբ Դաւիթ Փղշտացին զարնելէն ետք վերադարձաւ, Աբեններ առաւ*

[ի] *Եբր.՝ հաւանեցաւ*

[լ] *Եբր.՝ իմ ձեռքիս մէջ պիտի գոցէ*

զայն ու Սաւուղի առջեւ տարաւ. Փղշտացիին գլուխը անոր ձեռքն էր: 58 Սաւուղ անոր
ըսաւ. «Դուն որո՞ւն որդին ես, պատանի՛»: Դաւիթ պատասխանեց. «Քու ծառայիդ՝
Բեթլեհեմացի Յեսսէի որդին եմ»:

18

Երբ Սաւուղի հետ խօսիլը աւարտեց, Յովնաթանի անձը Դաւիթի անձին կապուեցաւ, ու
Յովնաթան իր անձին պէս սիրեց զայն: 2 Նոյն օրը Սաւուղ զայն առաւ ու չթոյլատրեց որ
իր հօր տունը վերադառնայ: 3 Յովնաթան Դաւիթի հետ ուխտ կնքեց, քանի որ իր անձին
պէս կը սիրէր զայն: 4 Յովնաթան իր վրայի պարեգօտէն մերկացաւ, եւ զայն, իր
վերարկուն, մինչեւ անգամ իր սուրը, աղեղն ու գօտին Դաւիթի տուաւ: 5 Դաւիթ ամէն տեղ
[ա]կ՚երթար, ո՛ւր որ Սաւուղ զինք կը ղրկէր, եւ [բ]իմաստութեամբ կը վարուէր": Սաւուղ զինք
պատերազմիկներուն վրայ նշանակեց. ան ամբողջ ժողովուրդին [գ]հաճելի էր. Սաւուղի
ծառաներուն ալ հաճելի էր:

ՍԱՒՈՒՂ ԿԸ ՆԱԽԱՆՁԻ ԴԱՒԻԹԻ

6 Երբ Դաւիթ Փղշտացին զարնելէն կը վերադառնար եւ զօրքերը կու գային, Իսրայէլի
բոլոր քաղաքներէն՝ կիները, երգելով ու պարելով, դուրս ելան Սաւուղ թագաւորը
դիմաւորելու, թմբուկներով, ուրախութեամբ եւ [դ]ծնծղաներով: 7 Խայտացող կիները [ե]կը
խմբերգէին" ու կ՚ըսէին.

«Սաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Եւ Դաւիթ՝ իր բիւրաւորները»:

8 Սաւուղ շատ բորբոքեցաւ. այս խօսքը իրեն [զ]անհաճոյ եղաւ, եւ ըսաւ. «Բիւրաւորները
Դաւիթի տուին, իսկ հազարաւորները ինծի տուին: Հիմա թագաւորութենէն ուրիշ ի՞նչ կը
պակսի անոր»: 9 Այդ օրէն սկսեալ Սաւուղ ծուռ աչքով կը նայէր Դաւիթի:
10 Հետեւեալ օրը Աստուծմէ չար ոգի մը Սաւուղը համակեց, ու տան մէջ
մարգարէութիւն ըրաւ: Դաւիթ ուրիշ օրերու պէս իր ձեռքով քնար կը նուագէր, եւ Սաւուղի
ձեռքը նիզակ մը կար: 11 Սաւուղ նիզակը նետեց՝ ըսելով. «Դաւիթը պատին պիտի
[է]գամեմ»: Բայց Դաւիթ երկու անգամ անոր [ը]առջեւէն խուսափեցաւ": 12 Ուստի Սաւուղ
Դաւիթէն կը վախնար, քանի Տէրը անոր հետ էր, բայց Սաւուղէն հեռացեր էր: 13 Սաւուղ
զայն իր քովէն հեռացուց, եւ զայն հազարապետ նշանակեց. ուստի ան ժողովուրդին

[ա] Եբր.՝ դուրս կ՚ելլէր

[բ] Եբր.՝ ուշիմ էր, կամ՝ կը յաջողէր

[գ] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[դ] Եբր.՝ եռանկիւնաձեւ նուագարաններով

[ե] Եբր.՝ պատասխանելով կ՚երգէին

[զ] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[է] Եբր.՝ զարնեմ

[ը] Եբր.՝ երեսէն դարձաւ

*առջեւէն կ'ելլէր ու կը մտնէր: 14 Դաւիթ իր բոլոր [թ]ճամբաներուն մէջ իմաստութեամբ կը
վարուէր", եւ Տէրը անոր հետ էր: 15 Սաւուղ անոր [ժ]այնքան իմաստութեամբ վարուիլը"
տեսնելով՝ անկէ կը վախնար: 16 Ամբողջ Իսրայէլն ու Յուդան Դաւիթը կը սիրէին,
որովհետեւ անիկա՛ իրենց առջեւէն կ'ելլէր եւ կը մտնէր:*

*17 Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ. «Ահա՛ իմ մեծ աղջիկս՝ Մերովբը քեզի պիտի տամ իբր կին.
միայն թէ դուն ինծի համար [ի]կտրի՛ճ եղիր ու Տէրոջ պատերազմնե՛րը [լ]մղէ»: Արդարեւ
Սաւուղ ինքնիրեն կ'ըսէր. «Ի՛մ ձեռքս թող չըլլայ անոր վրայ, հապա Փղշտացիներո՛ւն
ձեռքը թող ըլլայ անոր վրայ»: 18 Դաւիթ Սաւուղի ըսաւ. «Ես ո՞վ եմ, եւ իմ կեանքս կամ
հօրս ազգատոհմը Իսրայէլի մէջ ի՞նչ է, որ թագաւորին փեսայ ըլլամ»: 19 Երբ Սաւուղի
աղջիկը՝ Մերովբը Դաւիթի պիտի տրուէր, Մաւուլացի Եդրիէլի տրուեցաւ:*

ԴԱՒԻԹ Կ'ԱՄՈՒՍՆԱՆԱՅ ՍԱՒՈՒՂԻ ԱՂՋԻԿԻՆ ՀԵՏ

*20 Սաւուղի աղջիկը՝ Մեղքող կը սիրէր Դաւիթը. երբ Սաւուղի իմացուցին, այս բանը
անոր [խ]հաճելի թուեցաւ": 21 Սաւուղ ըսաւ. «Ես զայն անոր տամ, որպէսզի անոր որոգայթ
ըլլայ ու Փղշտացիներուն ձեռքը անոր վրայ ըլլայ»: Ուստի Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ. «Ինծի
այսօր [ծ]երկրորդ փեսայ եղիր»: 22 Սաւուղ իր ծառաներուն հրամայեց որ Դաւիթի հետ
ծածկաբար խօսին, եւ ըսեն. «Ահա՛ թագաւորը քեզմէ կ'ախորժի, ու անոր բոլոր ծառաները
քեզ կը սիրեն. ուստի հիմա թագաւորին փեսա՛յ եղիր»: 23 Սաւուղի ծառաները այս
խօսքերը Դաւիթի ականջներուն ըսին: Դաւիթ ալ ըսաւ. «Թագաւորին փեսայ ըլլալը
[կ]պզտի՞կ բան կը թուի ձեզի". քանի որ ես թշուառ եւ աննշան մարդ մըն եմ»: 24 Սաւուղի
ծառաները իրեն իմացուցին՝ ըսելով. «Դաւիթ այս կերպով խօսեցաւ»: 25 Սաւուղ ըսաւ.
«Դաւիթի սա՛ ըսէք. "Թագաւորը որեւէ օժիտ չ'ուզեր, բայց միայն Փղշտացիներէն հարիւր
թլիփ, որպէսզի թագաւորին թշնամիներէն վրէժ առնուի□»: (Սաւուղ կը խորհէր Դաւիթը
Փղշտացիներուն [հ]ձեռքը մատնել":) 26 Երբ անոր ծառաները այս խօսքերը Դաւիթի
իմացուցին, Դաւիթի հաճելի թուեցաւ՝ որ թագաւորին փեսայ ըլլայ: 27 Ուստի օրերուն
լրանալէն առաջ՝ Դաւիթ կանգնեցաւ, իր մարդոցմով գնաց եւ Փղշտացիներէն երկու
հարիւր մարդ զարկաւ: Դաւիթ անոնց թլիփները բերաւ, ու զանոնք լման թագաւորին
տուին՝ որպէսզի թագաւորին փեսայ ըլլայ: Սաւուղ ալ իր աղջիկը՝ Մեղքողը տուաւ անոր
իբր կին: 28 Երբ Սաւուղ տեսաւ ու հասկցաւ թէ Տէրը Դաւիթի հետ է, եւ թէ [ձ]իր աղջիկը՝*

[թ] Կամ՝ արշաւներուն մէջ կը յաջողէր

[ժ] Կամ՝ շատ յաջողիլը

[ի] Եբր.՝ կտրիճի որդի՛

[լ] Եբր.՝ պատերազմէ

[խ] Եբր.՝ աչքերուն ուղիղ եղաւ

[ծ] Կամ՝ երկու աղջիկներէս մէկով

[կ] Եբր.՝ թեթե՞ւ բան է ձեր աչքերուն

[հ] Կամ՝ ձեռքով կորսնցնել

[ձ] Եբր.՝ Սաւուղի

Մեղքող զայն կը սիրէ, 29 Սաւուղ ա՛լ աւելի վախցաւ Դաւիթէն: Սաւուղ [դ]ընդմիշտ Դաւիթի
թշնամի եղաւ: 30 Փղշտացիներու իշխանները դուրս ելան, ու անոնց ելլելէն ետք՝ Դաւիթ
Սաւուղի բոլոր ծառաներէն աւելի [ե]իմաստութեամբ կը վարուէր". ուստի անոր անունը
շատ հռչակաւոր եղաւ:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՀԱԼԱԾՈՒԻ ՍԱՒՈՒՂԷՆ

19

Սաւուղ իր որդիին՝ Յովնաթանի, եւ իր բոլոր ծառաներուն ըսաւ, որ Դաւիթը մեռցնեն: 2
Բայց Սաւուղի որդին՝ Յովնաթան [ա]Դաւիթը շատ կը սիրէր". ուստի Յովնաթան Դաւիթի
իմացուց՝ ըսելով. «Իմ հայրս՝ Սաւուղ քեզ մեռցնել [բ]կ'ուզէ. հիմա կ'աղերսե՛մ, մինչեւ
առտու զգուշացի՛ր դուն քեզի, ծածո՛ւկ տեղ մը կեցիր ու պահուըտէ՛. 3 իսկ ես դուրս պիտի
ելլեմ եւ հօրս քով պիտի կայնիմ՝ քու [գ]գտնուած դաշտիդ մէջ. քու մասիդ հօրս պիտի
խօսիմ, եւ ինչ որ [դ]գիտնամ՝ քեզի պիտի հաղորդեմ»: 4 Յովնաթան Դաւիթի մասին
[ե]նպաստաւոր կերպով խօսեցաւ իր հօր՝ Սաւուղի, ու անոր ըսաւ. «Թագաւորը իր ծառային՝
Դաւիթի դէմ թող չմեղանչէ. քանի որ ան քեզի դէմ չէ մեղանչեր, եւ անոր գործերը քեզի
համար շատ նպաստաւոր են: 5 Արդարեւ իր [զ]կեանքը վտանգելով" Փղշտացին զարկաւ, ու
Տէրը ամբողջ Իսրայէլի մեծ փրկութիւն մը շնորհեց: Դուն տեսար եւ ուրախացար. ուստի
ինչո՞ւ Դաւիթը առանց [է]պատճառի մեռցնելով՝ անմեղ [ը]արիւն պիտի թափես"»: 6 Սաւուղ
Յովնաթանի խօսքը մտիկ ըրաւ. Սաւուղ երդում ըրաւ՝ ըսելով. «Տէրը կ'ապրի՛. ան պիտի
չմեռցուի»: 7 Յովնաթան Դաւիթը կանչեց, ու Յովնաթան այս բոլոր խօսքերը անոր
հաղորդեց: Յետոյ Յովնաթան Դաւիթը Սաւուղի տարաւ, եւ ան [թ]առաջուան պէս անոր
[ժ]ծառայեց:
8 Վերստին պատերազմ եղաւ: Դաւիթ Փղշտացիներուն դէմ պատերազմելու [ի]գնաց, ու

[դ] *Եբր.՝ ամբողջ օրը*

[ե] *Կամ՝ կը յաջողէր*

[ա] *Եբր.՝ Դաւիթէն շատ կ'ախորժէր*

[բ] *Եբր.՝ կը փնտռէ*

[գ] *Եբր.՝ եղած*

[դ] *Եբր.՝ տեսնեմ*

[ե] *Եբր.՝ լաւ*

[զ] *Եբր.՝ շունչը ափին մէջ դնելով*

[է] *Եբր.՝ վճարումի*

[ը] *Եբր.՝ արիւնի դէմ պիտի մեղանչես*

[թ] *Եբր.՝ երէկուան ու նախորդ օրուան*

[ժ] *Եբր.՝ առջեւ կայնեցաւ*

[ի] *Եբր.՝ դուրս ելաւ*

*զանոնք մեծ պարտութեամբ մատնեց. անոնք ալ անոր [ա]առջեւէն փախան: 9 Տէրոջմէն չար
ոգի մը [խ]Սաւուղը համակեց", երբ ան իր տունը նստած էր եւ նիզակը ձեռքն էր, Դաւիթ ալ
իր ձեռքով քնար կը նուագէր: 10 Սաւուղ [ծ]ուզեց որ Դաւիթը նիզակով զարնէ ու պատին
գամէ, բայց ան Սաւուղի [կ]առջեւէն խուսափեցաւ. Սաւուղ նիզակը պատին զարկաւ: Դաւիթ
փախաւ եւ այդ գիշերը ճողոպրեցաւ. 11 բայց Սաւուղ Դաւիթի տունը պատգամաւորներ
ղրկեց, որպէսզի անոր վրայ հսկեն ու առտուն մեռցնեն: Դաւիթի կինը՝ Մեղքող անոր
իմացուց, եւ ըսաւ. «Եթէ այս գիշեր անձդ չազատես, վաղը քեզ պիտի մեռցնեն»: 12
Ուստի Մեղքող Դաւիթը պատուհանէն վար իջեցուց. ան ալ գնաց ու փախաւ, եւ
ճողոպրեցաւ: 13 Մեղքող [հ]ընտանեկան կուռք" մը առաւ ու զայն մահիճին մէջ դրաւ. անոր
սնարը՝ այծի մազէ բարձ մը դրաւ, ու զայն հագուստով մը ծածկեց: 14 Երբ Սաւուղ
պատգամաւորներ ղրկեց՝ Դաւիթը բռնելու համար, ան ըսաւ. «Հիւանդ է»: 15 Սաւուղ
դարձեալ պատգամաւորներ ղրկեց՝ Դաւիթը տեսնելու համար, եւ ըսաւ. «Զինք մահիճո՛վ
ինծի [ձ]բերէք, որպէսզի մեռցնեմ»: 16 Երբ պատգամաւորները եկան, ահա՛ մահիճին մէջ
ընտանեկան կուռք մը կար, ու անոր սնարը՝ այծի մազէ բարձ մը: 17 Սաւուղ Մեղքողի
ըսաւ. «Զիս ինչո՞ւ այսպէս խաբեցիր եւ թշնամիս արձակեցիր, ան ալ խոյս տուաւ»:
Մեղքող Սաւուղի պատասխանեց. «Ան ինծի ըսաւ. "Արձակէ՛ զիս՝ որպէսզի երթամ. ինչո՞ւ
քեզ մեռցնեմ□»:*

*18 Այսպէս՝ Դաւիթ փախաւ եւ ճողոպրեցաւ. Ռամա գնաց՝ Սամուէլի քով, ու անոր
պատմեց ամէն ինչ որ Սաւուղ ըրեր էր իրեն: Յետոյ ինք եւ Սամուէլ գացին ու Նաւաթի
մէջ բնակեցան: 19 Սաւուղի իմացուցին՝ ըսելով. «Ահա՛ Դաւիթ Ռամայի Նաւաթին մէջ է»:
20 Այն ատեն Սաւուղ պատգամաւորներ ղրկեց՝ որպէսզի Դաւիթը բռնեն: Երբ անոնք
մարգարէութիւն ընող մարգարէներուն խումբը տեսան, եւ անոնց վերակացուն՝ Սամուէլը՝
կայնած, Աստուծոյ Հոգին Սաւուղի ղրկած պատգամաւորներուն վրայ [ղ]եկաւ, ու անոնք ալ
մարգարէութիւն ըրին: 21 Երբ Սաւուղի իմացուցին, ուրիշ պատգամաւորներ ղրկեց, եւ
անոնք ալ մարգարէութիւն ըրին: Սաւուղ վերստին՝ երրորդ անգամ պատգամաւորներ
ղրկեց. անոնք ալ մարգարէութիւն ըրին: 22 Յետոյ ի՛նք ալ Ռամա գնաց, ու Սոկքովի մեծ
ջրհորը հասնելով՝ հարցուց. «Սամուէլ եւ Դաւիթ ո՞ւր են»: Մարդ մը ըսաւ. «Ահա՛ անոնք
Ռամայի Նաւաթն են». 23 ուստի Ռամայի Նաւաթը գնաց: Աստուծոյ Հոգին իր վրայ ալ
եկաւ, ու ճամբան գացած ատեն մարգարէութիւն ըրաւ՝ մինչեւ Ռամայի Նաւաթը հասնիլը:
24 Ի՛նք ալ իր հագուստներէն մերկացաւ, եւ Սամուէլի առջեւ ի՛նք ալ մարգարէութիւն
ըրաւ. այդ ամբողջ օրն ու ամբողջ գիշերը մերկ ինկաւ գետինը: Հետեւաբար ըսուեցաւ.
«Սաւո՞ւղ ալ մարգարէներուն մէջ է»:*

ՅՈՎՆԱԹԱՆ Կ'ՕԳՆԷ ԴԱՒԻԹԻ

[ա] *Եբր.՝ երեսէն*

[խ] *Եբր.՝ Սաւուղի վրայ եղաւ*

[ծ] *Եբր.՝ փնտռեց*

[կ] *Եբր.՝ երեսէն*

[հ] *Եբր.՝ թերափիմ*

[ձ] *Եբր.՝ բարձրացուցէք*

[ղ] *Եբր.՝ եղաւ*

20

Դաւիթ Ռամայի Նաւաթէն փախաւ, եկաւ ու Յովնաթանի առջեւ ըսաւ. «Ես ի՞նչ ըրեր
եմ, ի՞նչ է յանցանքս, ի՞նչ է մեղքս քու հօրդ առջեւ, որ [ա]զիս մեռցնել կ՚ուզէ"»: 2
Յովնաթան անոր ըսաւ. «Ամէ՛նեւին. դուն պիտի չմեռնիս: Ահա՛ իմ հայրս մեծ կամ պզտիկ
բան մը չ՚ըներ առանց [բ]ինծի իմացնելու": Իմ հայրս ինչո՞ւ այդ բանը ինծմէ պիտի [գ]պահէ:
Այդպիսի բան չկայ»: 3 Իսկ Դաւիթ երդում ալ ըրաւ, եւ ըսաւ. «Քու հայրդ ստուգապէս
գիտէ թէ ես [դ]առջեւդ շնորհք գտած եմ. ուստի կ՚ըսէ. "Յովնաթան ասիկա թող չգիտնայ,
որ չվշտանայ□: Բայց Տէրը կ՚ապրի՛ եւ քու անձդ կ՚ապրի՛. իմ ու մահուան մէջտեղ միայն
մէկ քայլ մնացեր է»: 4 Յովնաթան Դաւիթի ըսաւ. «Ինչ որ անձդ [ե]ուզէ, պիտի ընեմ քեզի
համար»: 5 Դաւիթ Յովնաթանի ըսաւ. «Ահա՛ վաղը [զ]ամսագլուխ է, եւ պէտք է որ
թագաւորին հետ ուտելու համար սեղան նստիմ. սակայն արձակէ՛ զիս, որ մինչեւ երրորդ
օրուան իրիկունը դաշտին մէջ պահուըտիմ: 6 Եթէ հայրդ զիս [է]փնտռէ, ըսէ՛. "Դաւիթ
ինծմէ շատ խնդրեց որ իր քաղաքը՝ Բեթլեհէմ [ը]երթայ աճապարանքով", քանի որ իր
ամբողջ ազգատոհմին տարեկան զոհը պիտի ըլլայ հոն□: 7 Եթէ [թ]ըսէ. "Լա՛ւ□, քու ծառադ
խաղաղութիւն պիտի ունենայ. բայց եթէ շատ բորբոքի, գիտցի՛ր թէ ան որոշեր է չարիք
ընել ինծի: 8 Ուստի կարեկցութեա՛մբ վարուէ ծառայիդ հետ, քանի որ դուն Տէրոջ անունով
ուխտ կնքեցիր ծառայիդ հետ: Իսկ եթէ իմ վրաս յանցանք մը կայ, դո՛ւն մեռցուր զիս.
ինչո՞ւ զիս հօրդ տանիս»: 9 Յովնաթան ըսաւ. «Հեռո՛ւ ինծմէ, որ ստուգապէս գիտնալով
թէ հայրս որոշած է վրադ չարիք բերել, քեզի չիմացնեմ»: 10 Դաւիթ Յովնաթանի ըսաւ.
«Հապա եթէ հայրդ քեզի խստութեամբ պատասխանէ, ո՞վ ինծի պիտի իմացնէ»: 11
Յովնաթան Դաւիթի ըսաւ. «Եկո՛ւր, դո՛ւրս ելլենք՝ դէպի դաշտը». ու երկուքն ալ դուրս
ելան՝ դէպի դաշտը: 12 Յովնաթան Դաւիթի ըսաւ. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը վկայ է.
վաղը՝ այս ատեն, կամ միւս օր, եթէ հայրս [ժ]քննելով տեսնեմ թէ Դաւիթի համար բարիք
կայ, եւ նոյն ատեն մարդ չղրկեմ ու քեզի չիմացնեմ, 13 Տէրը Յովնաթանի այսպէս եւ
ասկէ աւելին ընէ: Բայց եթէ հօրս [ի]հաճելի ըլլայ քեզի չարիք մը ընել, ատիկա ալ քեզի
պիտի իմացնեմ ու քեզ պիտի արձակեմ, որպէսզի խաղաղութեամբ երթաս: Տէրը քեզի

[ա] Եբր.՝ անձս կը փնտռէ

[բ] Եբր.՝ ականջս բանալու

[գ] Եբր.՝ ծածկէ

[դ] Եբր.՝ աչքերուդ

[ե] Եբր.՝ ըսէ

[զ] Եբր.՝ նոր լուսին

[է] Եբր.՝ աչքէ անցընէ

[ը] Եբր.՝ վազէ

[թ] Եբր.՝ սա՛ ըսէ

[ժ] Եբր.՝ հետազօտելով

[ի] Եբր.՝ լաւ

*հետ ըլլայ, ինչպէս իմ հօրս հետ էր: 14 Ո՛չ միայն ողջ եղած ատենս կարեկցութեա՛մբ
վարուէ ինծի հետ՝ որպէսզի չմեռնիմ, 15 հապա քու կարեկցութիւնդ իմ տունէս յաւիտեա՛ն
մի՛ կտրեր, նոյնիսկ երբ Տէրը Դաւիթի թշնամիներէն իւրաքանչիւրը երկրագունդի
մակերեսէն բնաջնջէ»: 16 Յովնաթան Դաւիթի տան հետ դաշինք կնքեց, եւ ըսաւ. «Տէրը
Դաւիթի [լ]թշնամիներէն թող վրէժ առնէ"»: 17 Յովնաթան Դաւիթի վերստին երդում ընել
տուաւ՝ զինք սիրելուն համար. արդարեւ զայն իր անձին պէս կը սիրէր: 18 Յովնաթան
անոր ըսաւ. «Վաղը ամսագլուխ է, ու դուն պիտի փնտռուիս, քանի որ աթոռդ [խ]պարապ
պիտի մնայ": 19 Երրորդ օրը շուտո՛վ իջիր, եկո՛ւր այն տեղը՝ ուր գործին օրը
պահուըտեցար, եւ նստէ՛ Եզէլի քարին վրայ: 20 Ես անոր քով երեք նետ պիտի արձակեմ՝
նշանակէտի մը վրայ արձակելու պէս, 21 եւ ահա՛ պատանին պիտի ղրկեմ՝ ըսելով. "Գնա՛,
նետե՛րը գտի՛ր□: Եթէ պատանիին ըսեմ. "Ահա՛ նետերը քեզմէ ասդին են, զանոնք ա՛ռ□,
այն ատեն եկո՛ւր, որովհետեւ խաղաղութիւն պիտի ունենաս. բան մը չկայ, Տէրը կ'ապրի՛:
22 Բայց եթէ պատանիին [ծ]ըսեմ. "Ահա՛ նետերը քեզմէ անդին են□, այն ատեն գնա՛, քանի
որ Տէրը քեզ կը ղրկէ: 23 Այս խօսքին համար, որ ես ու դուն խօսեցանք, ահա՛ Տէրը իմ եւ
քու միջեւ յաւիտեան վկայ թող ըլլայ»:*

*24 Դաւիթ դաշտին մէջ պահուըտեցաւ: Երբ ամսագլուխը հասաւ, թագաւորը [կ]ճաշելու
համար սեղան նստաւ: 25 Միւս անգամներուն պէս՝ թագաւորը իր աթոռին վրայ նստաւ –
պատին կռթնած աթոռին վրայ. Յովնաթան ոտքի ելաւ, Աբենէր Սաւուղի քով նստաւ, իսկ
Դաւիթի տեղը պարապ [հ]մնաց: 26 Սաւուղ այդ օրը ոչինչ խօսեցաւ, քանի որ [ձ]կը մտածէր".
«Անոր բան մը պատահած է. ան մաքուր չէ, անտարակոյս մաքուր չէ»: 27 Հետեւեալ օրը,
ամսուան երկրորդ օրն ալ, Դաւիթի տեղը պարապ մնաց. ուստի Սաւուղ իր որդիին՝
Յովնաթանի ըսաւ. «Յեսսէի որդին ինչո՞ւ երէկ եւ այսօր [ղ]կերակուրի չեկաւ»: 28
Յովնաթան Սաւուղի պատասխանեց. «Դաւիթ ինձմէ շատ խնդրեց որ Բեթլեհէմ երթայ, 29
ու ըսաւ. "Կ'աղերսե՛մ, արձակէ՛ զիս, քանի որ այդ քաղաքին մէջ մեր ազգատոհմը զոհ
կ'ընէ, եւ իմ եղբայրս՝ ի՛նք ինծի պատուիրեց հոն ըլլալ: Ուստի հիմա, եթէ քու առջեւդ
շնորհք գտած եմ, կ'աղերսե՛մ, [ճ]արձակէ՛ զիս որ երթամ ու եղբայրներս տեսնեմ□. ասոր
համար թագաւորին սեղանը չեկաւ»: 30 Սաւուղի բարկութիւնը Յովնաթանի դէմ
բորբոքեցաւ, ու անոր ըսաւ. «Ո՛վ վատասերած եւ ըմբոստ կնոջ որդի, ես չե՞մ գիտեր թէ
դուն Յեսսէի որդին ընտրեցիր՝ [մ]քեզ ու մայրդ խայտառակելու" համար: 31 Արդարեւ՝
որքան ժամանակ որ Յեսսէի որդին երկրի վրայ ողջ ըլլայ, դուն պիտի չհաստատուիս, ո՛չ*

[լ] *Եբր.՝ թշնամիներուն ձեռքէն թող պահանջէ*

[խ] *Եբր.՝ պակաս պիտի ըլլայ*

[ծ] *Եբր.՝ սա՛ ըսեմ*

[կ] *Եբր.՝ հաց ուտելու*

[հ] *Եբր.՝ եղաւ*

[ձ] *Եբր.՝ կ'ըսէր*

[ղ] *Եբր.՝ հացի*

[ճ] *Եբր.՝ ազատէ՛*

[մ] *Եբր.՝ քու ամօթիդ եւ մօրդ մերկութեան ամօթին*

ալ քու թագաւորութիւնդ. ուստի հիմա մա՛րդ ղրկէ ու զայն ինծի՛ բեր, քանի որ ան
մահուան [յ]արժանի է»: 32 Յովնաթան իր հօր՝ Սաւուղի պատասխանեց, եւ անոր ըսաւ.
«Ինչո՞ւ պիտի մեռցուի. անիկա ի՞նչ ըրաւ»: 33 Սաւուղ նիզակը նետեց իրեն, որպէսզի
զինք զարնէ: Այն ատեն Յովնաթան գիտցաւ թէ իր հայրը որոշեր է Դաւիթը մեռցնել: 34
Յովնաթան բորբոքած բարկութեամբ սեղանէն ելաւ, եւ ամսուան երկրորդ օրը [ն]չճաշեց.
արդարեւ Դաւիթի համար վշտացաւ, որովհետեւ իր հայրը զայն խայտառակեր էր:
35 Յովնաթան յաջորդ առտուն դաշտը [շ]գնաց, ինչպէս Դաւիթի հետ ժամանակ որոշեր
էր. իրեն հետ պզտիկ պատանի մը կար: 36 Իր պատանիին ըսաւ. «Այժմ վազէ՛ եւ գտի՛ր
իմ արձակած նետերս»: Մինչ պատանին կը վազէր, ինք նետը անկէ անդին արձակեց: 37
Երբ պատանին Յովնաթանի արձակած նետին տեղը գնաց, Յովնաթան պատանիին
ետեւէն պոռալով՝ ըսաւ. «Նետը քեզմէ անդին է»: 38 Նաեւ Յովնաթան պատանիին
ետեւէն պոռաց. «Շո՛ւտ ըրէ, արտորա՛, մի՛ կենար»: Յովնաթանի պատանին նետերը
հաւաքեց եւ իր տիրոջ քով եկաւ: 39 Բայց պատանին ոչինչ գիտէր. այս բանը միայն
Յովնաթան ու Դաւիթ գիտէին: 40 Յովնաթան իր զէնքերը իր պատանիին տուաւ եւ անոր
ըսաւ. «Գնա՛, քաղա՛քը տար»: 41 Երբ պատանին գնաց, Դաւիթ հարաւային կողմէն
կանգնեցաւ, դէմքին վրայ գետին ինկաւ ու երեք անգամ երկրպագեց. զիրար համբուրեցին
եւ իրարու վրայ լացին, մինչեւ որ Դաւիթ չափէն աւելի շատ լացաւ: 42 Յովնաթան
Դաւիթի ըսաւ. «Գնա՛ խաղաղութեամբ, ինչպէս երկուքս ալ Տէրոջ անունով երդում ըրինք
եւ ըսինք. "Տէրը իմ ու քու միջեւ, եւ իմ զարմիս ու քու զարմիդ միջեւ վկայ ըլլայ՝
յաւիտեան□»: 43 Յետոյ Դաւիթ կանգնեցաւ եւ գնաց. Յովնաթան ալ քաղաքը
[ո]վերադարձաւ:

ԴԱՒԻԹ ԽՈՅՍ ԿՈՒ ՏԱՅ ՍԱՒՈՒՂԷՆ

21

Դաւիթ Նոբ գնաց՝ Աքիմելէք քահանային: Աքիմելէք սարսռալով Դաւիթը դիմաւորեց եւ
անոր ըսաւ. «Ինչո՞ւ մինակ ես ու քեզի հետ մարդ չկայ»: 2 Դաւիթ Աքիմելէք քահանային
ըսաւ. «Թագաւորը ինծի բան մը հրամայեց եւ ինծի ըսաւ. "Ո՛չ մէկը ոչինչ թող գիտնայ
այն գործէն՝ որուն համար քեզ կը ղրկեմ, ո՛չ ալ քեզի հրամայածէս□: Ես
երիտասարդներուն այսինչ կամ այնինչ տեղը [ա]որոշեր եմ: 3 Հիմա ի՞նչ կայ ձեռքիդ տակ.
[բ]ինծի հինգ հաց տուր, կամ ինչ որ կը գտնուի»: 4 Քահանան Դաւիթի պատասխանեց.
«Ձեռքիս տակ հասարակ հաց չկայ, միայն սուրբ հաց կայ. եթէ երիտասարդները գոնէ
կիներէ զգուշացած են՝ թող ուտեն»: 5 Դաւիթ քահանային պատասխանելով՝ անոր ըսաւ.
«Իրաւ է թէ կիները մեզմէ [գ]հեռու մնացին'' [դ]մեկնած օրէս՝ այսինքն երկու կամ երեք օրէ ի

[յ] *Եբր.՝* որդի

[ն] *Եբր.՝* հաց չկերաւ

[շ] *Եբր.՝* դուրս ելաւ

[ո] *Եբր.՝* մտաւ

[ա] *Եբր.՝* գիտցուցեր

[բ] *Եբր.՝* իմ ձեռքիս մէջ

[գ] *Եբր.՝* արգիլուեցան

վեր, եւ երիտասարդներուն անօթները [ե]մաքուր են. այս հացն ալ [զ]հասարակ կրնայ
սեպուիլ", մանաւանդ որ այսօր անօթներուն մէջ ուրիշ հաց կը սրբացուի»: 6 Ուստի
քահանան սուրբ հացը տուաւ անոր. արդարեւ հոն ուրիշ հաց չկար, բայց միայն
առաջադրութեան հացը, որ Տէրոջ առջեւէն [է]կը վերցուէր", ու [ը]վերցուած օրը տաք հաց կը
դրուէր: 7 Այդ օրը Սաւուղի ծառաներէն մէկը հոն՝ Տէրոջ առջեւ արգելափակուած էր.
անոր անունը եդովմայեցի Դովէկ էր, եւ Սաւուղի հովիւներուն [թ]գլխաւորն էր: 8 Դաւիթ
Աքիմելէքի ըսաւ. «Այստեղ՝ ձեռքիդ տակ՝ նիզակ մը կամ սուր մը չկա՞յ. արդարեւ
թագաւորին գործին ստիպողական ըլլալուն համար՝ սուրս ու զէնքերս ինծի հետ չառի»: 9
Քահանան ըսաւ. «Ահա՛ Փղշտացի Գողիաթի սուրը՝ որ Էլայի հովիտին մէջ մեռցուցիր. ան
եփուտին ետեւը՝ լաթի մը մէջ փաթթուած կը կենայ: Եթէ ուզես զայն առնել՝ ա՛ռ, քանի
հոս անկէ ուրիշը չկայ»: Դաւիթ ըսաւ. «Անոր նմանը չկայ. զայն տո՛ւր ինծի»:

10 Դաւիթ կանգնեցաւ եւ այդ օրը Սաւուղի [ժ]պատճառով փախաւ, ու Գէթի Անքուս
թագաւորին գնաց: 11 Անքուսի ծառաները անոր ըսին. «Ասիկա Դաւիթը չէ՞, երկրին
թագաւորը. իր մասին չէ՞ր որ պարողները [ի]խմբերգելով կ'ըսէին.

“Սաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Եւ Դաւիթ՝ իր բիւրաւորները□»:

12 Դաւիթ այս [լ]խօսքերէն ազդուեցաւ", ու Գէթի թագաւորէն՝ Անքուսէն շատ վախցաւ:
13 Անոնց առջեւ իր դատողութիւնը այլափոխելով՝ անոնց ձեռքերուն մէջ ինքզինք խենթ
ձեւացուց. դռներու փեղկերուն վրայ նշաններ կը գծէր, եւ իր լորձունքը մօրուքին վրայ կը
վազցնէր: 14 Անքուս իր ծառաներուն ըսաւ. «Ահա՛ այս մարդուն խելագար ըլլալը տեսաք,
զայն ինչո՞ւ ինծի բերիք: 15 Միթէ ես խելագարներու կարօ՞տ եմ, որ ասիկա իմ առջեւս
բերիք խելագարութիւն ընելու համար. ասիկա իմ տո՞ւնս պիտի մտնէ»:

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՋԱՐԴԸ

22

Դաւիթ անկէ գնաց, եւ Ոդողոմի քարայրը խոյս տուաւ: Իր եղբայրներն ու հօր ամբողջ
տունը լսեցին, եւ հոն իջան՝ անոր քով: 2 Բոլոր տուայտող, պարտք ունեցող ու
դառնասիրտ մարդիկը անոր քով հաւաքուեցան, եւ ինք անոնց պետը եղաւ. անոր քով չորս
հարիւրի չափ մարդ եղաւ:

3 Դաւիթ անկէ Մովաբի Մասփան գնաց, եւ Մովաբի թագաւորին ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, իմ

[դ] Եբր.՝ դուրս ելած

[ե] Եբր.՝ սուրբ

[զ] Եբր.՝ ճամբայով մը հասարակ է

[է] Կամ՝ կը հեռացուէր

[ը] Եբր.՝ առնուած

[թ] Եբր.՝ հզօրն

[ժ] Եբր.՝ երեսէն

[ի] Եբր.՝ պատասխանելով կ'երգէին ու

[լ] Եբր.՝ խօսքերը իր սիրտին մէջ դրաւ

հայրս ու մայրս ձեր քով թող [ա] կենան, մինչեւ որ գիտնամ թէ Աստուած ինծի ի՛նչ պիտի
ընէ»: 4 Զանոնք Մովաբի թագաւորին առջեւ առաջնորդեց, եւ անոնք անոր քով
բնակեցան՝ որքան ժամանակ որ Դաւիթ [բ] բերդին մէջ կեցաւ:
5 Գադ Մարգարէն Դաւիթի ըսաւ. «Բերդին մէջ մի՛ մնար: Գնա՛ եւ Յուդայի երկի՛րը
մտիր»: Դաւիթ ալ գնաց ու Հարէթի անտառը հասաւ:
6 Սաւուղ լսեց թէ Դաւիթ եւ անոր հետ եղող մարդիկը գտնուած են: Սաւուղ Գաբաայի
մէջ՝ Ռամայի [գ] ծառին տակ նստած էր. իր նիզակը ձեռքն էր, բոլոր ծառաներն ալ քովը
կայնած էին: 7 Սաւուղ քովը կայնող ծառաներուն ըսաւ. «Այժմ մտի՛կ ըրէք, ո՛վ
Բենիամինեաններ. միթէ Յեսսէի որդին բոլորիդ ալ արտեր եւ այգինե՞ր պիտի տայ,
բոլորդ ալ հազարապետներ ու հարիւրապետնե՞ր պիտի նշանակէ, 8 որ բոլորդ ինծի դէմ
դաւադրած էք: Ո՛չ մէկը [դ] ինծի կ՚իմացնէ" թէ Յեսսէի որդին դաշինք կնքած է իմ որդիիս
հետ, ձեզմէ ո՛չ մէկը ինծի համար կը ցաւի եւ ինծի կ՚իմացնէ" թէ ի՛մ որդիս ինծի դէմ
ոտքի հանած է ծառաս, որպէսզի դարան մտնէ, ինչպէս այսօր կ՚երեւնայ»:
9 Սաւուղի ծառաներուն վերակացուն՝ եդովմայեցի Դովեկ պատասխանեց. «Յեսսէի
որդին տեսայ, որ Նոբ եկաւ Աքիտովբի որդիին՝ Աքիմելէքի: 10 Ինք ալ անոր համար Տէրոջ
հարցուց, անոր պաշար տուաւ եւ անոր յանձնեց Փղշտացի Գողիաթի սուրը»:
11 Այն ատեն թագաւորը մարդ ղրկեց, Աքիտովբի որդին՝ Աքիմելէք քահանան ու անոր
հօր ամբողջ տունը – Նոբի մէջ եղող քահանաները – կանչեց, եւ բոլորն ալ թագաւորին
եկան: 12 Սաւուղ ըսաւ. «Այժմ մտի՛կ ըրէ՛, ո՛վ Աքիտովբի որդի»: Ան ալ պատասխանեց.
«Ահա՛ հոս եմ, իմ տէ՛րս»: 13 Սաւուղ անոր ըսաւ. «Ինչո՞ւ դուն ու Յեսսէի որդին ինծի դէմ
դաւադրեցիք, եւ դուն անոր հաց ու սուր տուիր, եւ անոր համար Աստուծոյ հարցուցիր,
որպէսզի ան ինծի դէմ կանգնի ու դարան մտնէ, ինչպէս այսօր կ՚երեւնայ»: 14 Աքիմելէք
թագաւորին պատասխանեց. «Քու բոլոր ծառաներուդ մէջ ո՞վ Դաւիթի պէս հաւատարիմ
է. ան թագաւորին փեսան է, քու [ե] ատեանիդ վերակացուն", ու տանդ մէջ պատուաւոր է: 15
Միթէ այսօ՞ր սկսայ Աստուծոյ հարցնել անոր համար. ամե՛նեւին: Թագաւորը իր ծառային
եւ իմ հօրս ամբողջ տան այսպիսի արարք թող չվերագրէ, քանի որ քու ծառադ այս
բոլորէն ոչինչ գիտէր, պզտիկ կամ մեծ»: 16 Թագաւորը ըսաւ. «Անպատճառ պիտի
մեռնիս, Աքիմելէ՛ք, թէ՛ դուն եւ թէ հօրդ ամբողջ տունը»: 17 Թագաւորը իր քով կայնող
սուրհանդակներուն ըսաւ. «Դարձէ՛ք ու մեռցուցէ՛ք Տէրոջ քահանաները, որովհետեւ
անոնց ձեռքն ալ Դաւիթի հետ է. արդարեւ անոր փախչիլը գիտցան, սակայն [զ] ինծի
չիմացուցին"»: Բայց թագաւորին ծառաները չուզեցին իրենց ձեռքը երկարել՝ Տէրոջ
քահանաներուն վրայ յարձակելու համար: 18 Ուստի թագաւորը Դովեկի ըսաւ. «Դո՛ւն
դարձիր եւ յարձակէ՛ քահանաներուն վրայ»: Եդովմայեցի Դովեկ դարձաւ ու յարձակեցաւ
քահանաներուն վրայ. այդ օրը ան ութսունհինգ մարդ մեռցուց, որոնք կտաւէ եփուտ կը
հագնէին: 19 Նաեւ Նոբը, քահանաներուն քաղաքը, սուրի բերանէ անցուց – այր մարդիկն

[ա] Եբր.՝ դուրս ելլեն

[բ] Այսինքն՝ քարայրին

[գ] Կամ՝ մոշենիին

[դ] Եբր.՝ ականջս կը բանայ

[ե] Կամ՝ ատեանդ մտնող, եւ կամ՝ հրամաններովդ գացող

[զ] Եբր.՝ ականջս չբացին

ու կիները, երախաները եւ ծծկերները, եզները, էշերն ու ոչխարները սուրի բերանէ անցուց:

20 Աքիտովբեան Աքիմելէքի մէկ որդին, որուն անունը Աբիաթար էր, խոյս տուաւ ու փախաւ՝ Դաւիթի ետեւէն գնաց: 21 Աբիաթար Դաւիթի պատմեց թէ Սաւուղ Տէրոջ քահանաները մեռցուց: 22 Դաւիթ Աբիաթարի ըսաւ. «Ես այն օրը գիտէի թէ եդովմայեցի Դովեկ՝ հոն գտնուելով՝ անշուշտ Սաւուղի պիտի իմացնէ: Ե՛ս [է]պատճառ եղայ" քու հօրդ տան բոլոր անձերուն մահուան: 23 Քո՛վս կեցիր, մի՛ վախնար. արդարեւ իմ անձս փնտռողը քու անձդ ալ կը փնտռէ, բայց դուն քովս [ը]ապահով ես»:

ԴԱՒԻԹ Կ’ԱԶԱՏԷ ԿԷԻԼԱ ՔԱՂԱՔԸ

23

Դաւիթի իմացուցին՝ ըսելով. «Ահա՛ Փղշտացիները Կէիլայի դէմ կը պատերազմին եւ կալերը կը կողոպտեն»: 2 Դաւիթ Տէրոջ հարցուց. «Երթա՞մ ու զարնե՞մ այս Փղշտացիները»: Տէրը Դաւիթի ըսաւ. «Գնա՛, Փղշտացիները զա՛րկ եւ Կէիլան ազատէ՛»: 3 Դաւիթի մարդիկը անոր ըսին. «Ահա՛ մենք հոս՝ Յուդայի մէջ կը վախնանք. ալ ո՜րչափ աւելի՝ եթէ Կէիլա երթանք, Փղշտացիներու զօրասիւներուն դէմ»: 4 Դաւիթ վերստին Տէրոջ հարցուց: Տէրը անոր պատասխանեց. «Կանգնէ՛, Կէիլա՛ իջիր, քանի որ Փղշտացիները քու ձեռքդ պիտի մատնեմ»: 5 Ուստի Դաւիթ իր մարդոցմով Կէիլա գնաց, Փղշտացիներուն դէմ պատերազմեցաւ, անոնց խաշինքը [ա]առաւ ու զանոնք մեծ պարտութեան մատնեց: Այսպէս Դաւիթ Կէիլայի բնակիչները ազատեց: 6 Երբ Աքիմելէքի որդին՝ Աբիաթար, Դաւիթի քով՝ Կէիլա փախաւ, եփուտը ձեռքը բռնած էր՝ իջնելու ատեն:

7 Երբ Սաւուղի իմացուցին թէ Դաւիթ Կէիլա մտած է, Սաւուղ ըսաւ. «Աստուած իմ ձեռքս մատնած է զայն, քանի որ փակուած է՝ դռներ եւ նիգեր ունեցող քաղաքի մը մէջ մտնելով»: 8 Սաւուղ ամբողջ ժողովուրդը պատերազմի կանչեց, որպէսզի Կէիլա իջնէ ու Դաւիթը եւ անոր մարդիկը պաշարէ: 9 Իսկ Դաւիթ, գիտնալով թէ Սաւուղ [բ]գաղտնի չարիք կը մտադրէ իրեն դէմ, Աբիաթար քահանային ըսաւ. «Եփո՛ւտը մօտեցուր»: 10 Դաւիթ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած, քու ծառադ ստուգապէս լսեց թէ Սաւուղ Կէիլա գալ [գ]կ’ուզէ, որպէսզի քաղաքը իմ պատճառովս կործանէ. 11 Արդեօք Կէիլայի [դ]բնակիչները զիս անոր ձեռքը պիտի մատնե՞ն, ու ծառայիդ լսածին համաձայն՝ Սաւուղ հոս պիտի իջնէ՞. ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած, կ’աղերսե՛մ, ծառայիդ յայտնէ՛»: Տէրը ըսաւ. «Պիտի իջնէ»: 12 Դաւիթ ըսաւ. «Կէիլայի բնակիչները զիս եւ իմ մարդիկս Սաւուղի ձեռքը պիտի մատնե՞ն»: Տէրը ըսաւ. «Պիտի մատնեն»: 13 Ուստի Դաւիթ եւ իր մարդիկը, վեց հարիւր մարդու չափ, կանգնեցան ու Կէիլայէն ելան, եւ ո՛ւր որ կրնային երթալ՝ գացին: Երբ Դաւիթի Կէիլայէն խոյս տալը Սաւուղի իմացուցին, Սաւուղ հոն երթալէն հրաժարեցաւ:

[է] Եբր.՝ շուրջը դարձայ

[ը] Եբր.՝ պահուած

[ա] Եբր.՝ տարաւ

[բ] Եբր.՝ լուռ կերպով

[գ] Եբր.՝ կը փնտռէ

[դ] Եբր.՝ տէրերը

ԴԱՒԻԹ ԱՄՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

14 Դաւիթ անապատը բնակեցաւ՝ ամրութիւններու մէջ. լեռնակողմը կեցաւ՝ Զիփի
անապատին մէջ: Սաւուղ ամէն օր կը փնտռէր զինք, բայց Աստուած անոր ձեռքը
չմատնեց զինք: 15 Դաւիթ տեսաւ թէ Սաւուղ դուրս ելեր է՝ իր անձը փնտռելու. ուստի
Դաւիթ Զիփի անապատը մնաց՝ անտառի մը մէջ:

16 Սաւուղի որդին՝ Յովնաթան կանգնեցաւ, անտառը գնաց՝ Դաւիթի քով, եւ անոր
ձեռքը Աստուծմով ուժովցուց: 17 Անոր ըսաւ. «Մի՛ վախնար, քանի որ իմ հօրս՝ Սաւուղի
ձեռքը քեզ պիտի չգտնէ: Դուն Իսրայէլի վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս, ու ես քու
[ե]փոխանորդդ պիտի ըլլամ: Ասիկա իմ հայրս՝ Սաւուղ ալ գիտէ»: 18 Երկուքը Տէրոջ առջեւ
ուխտ կնքեցին. Դաւիթ անտառին մէջ մնաց, իսկ Յովնաթան իր տունը գնաց:

19 Զիփացիները Գաբաա բարձրացան՝ Սաւուղի քով, եւ ըսին. «Ահա՛ Դաւիթ մեր քով
պահուըտած է՝ անտառին ամրութիւններուն մէջ, Եքեղա բլուրին վրայ, Եսիմոնի
հարաւային կողմը: 20 Ուստի հիմա, ո՛վ թագաւոր, քանի քու անձդ իջնելու կը փափաքի՝
իջի՛ր, ու մե՛նք զայն թագաւորին ձեռքը պիտի մատնենք»: 21 Սաւուղ ըսաւ. «Դուք
Տէրոջմէն օրհնեա՜լ ըլլաք, քանի որ իմ վրաս արգահատեցաք: 22 Այժմ գացէ՛ք, աւելի՛
ստուգապէս գիտցէ՛ք ու տեսէ՛ք անոր ոտքին կոխած տեղը, եւ հասկցէ՛ք թէ ո՛վ զայն հոն
տեսեր է. արդարեւ ինծի ըսած են թէ ան շատ խորամանկ է: 23 Ուստի նայեցէ՛ք, անոր
բոլոր թաքստոցները գիտցէ՛ք՝ ուր կը պահուըտի, եւ այսպէս ստուգելով՝ ինծի՛
վերադարձէք, որպէսզի ձեզի հետ երթամ. եթէ ան այդ երկրին մէջ է, Յուդայի բոլո՛ր
հազարաւորները պիտի խուզարկեմ՝ զայն գտնելու համար»: 24 Անոնք ալ կանգնեցան եւ
Սաւուղի առջեւէն Զիփ գացին. իսկ Դաւիթ իր մարդոցմով Մաոնի անապատն էր, դաշտին
մէջ, Եսիմոնի հարաւային կողմը: 25 Սաւուղ իր մարդոցմով զայն փնտռելու գնաց: Երբ
Դաւիթի իմացուցին՝ ժայռը իջաւ, եւ Մաոնի անապատը բնակեցաւ: Սաւուղ լսեց, ու
Դաւիթը հետապնդեց Մաոնի անապատին մէջ: 26 Մինչ Սաւուղ լերան այս կողմէն
կ՚երթար, Դաւիթ ալ իր մարդոցմով լերան միւս կողմէն կ՚երթար: Դաւիթ կ՚աճապարէր որ
Սաւուղի [զ]առջեւէն փախչի, իսկ Սաւուղ եւ իր մարդիկը Դաւիթն ու անոր մարդիկը
շրջապատեցին՝ որպէսզի զանոնք բռնեն: 27 Բայց լրաբեր մը եկաւ եւ Սաւուղի ըսաւ.
«Շտապելո՛վ եկուր, որովհետեւ Փղշտացիները երկրին վրայ յարձակեցան»: 28 Ուստի
Սաւուղ Դաւիթը հետապնդելէն [է]դադրեցաւ, որպէսզի Փղշտացիներուն [ը]դիմադրէ.
հետեւաբար այդ տեղը [թ]Սելա-Մահլեքոթ կոչուեցաւ:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ԽՆԱՅԷ ՍԱՒՈՒՂԻ ԿԵԱՆՔԻՆ

24

Դաւիթ անկէ բարձրացաւ ու Ենգադդիի ամրութիւններուն մէջ բնակեցաւ: 2 Երբ Սաւուղ
[ա]Փղշտացիները հետապնդելէն" վերադարձաւ, անոր իմացուցին՝ ըսելով. «Ահա՛ Դաւիթ

[ե] Եբր.՝ երկրորդ

[զ] Եբր.՝ երեսէն

[է] Եբր.՝ դարձաւ

[ը] Եբր.՝ դէմ երթայ

[թ] Այսինքն՝ վէմ բաժանումներու

[ա] Եբր.՝ Փղշտացիներուն ետեւէն

Ենգադդիի անապատն է»: 3 Սաւուղ ամբողջ Իսրայէլէն երեք հազար ընտիր մարդ առաւ,
եւ գնաց՝ որ Դաւիթն ու անոր մարդիկը փնտռէ քարայծերու ժայռերուն վրայ: 4 Ճամբային
քով եղող ոչխարներուն փարախները հասաւ. հոն քարայր մը կար, եւ Սաւուղ
[բ]հարկաւորութեան համար ներս գնաց: Դաւիթ իր մարդոցմով քարայրին ներսի կողմը
նստած էր: 5 Դաւիթի մարդիկը անոր ըսին. «Ահա՛ օրը որուն մասին Տէրը քեզի ըսաւ.
“Ահա՛ քու թշնամիդ ձեռքդ պիտի մատնեմ, որ [գ]քեզի հաճելի” եղածը ընես անոր□»:
Դաւիթ կանգնեցաւ ու Սաւուղի պարեգօտին քղանցքը գաղտնի կտրեց: 6 Բայց յետոյ
Դաւիթ [դ]խղճահարուեցաւ, քանի որ Սաւուղի պարեգօտին քղանցքը կտրեր էր: 7 Իր
մարդոց ըսաւ. «Տէրը չարտօնէ որ Տէրոջ օծեալին՝ իմ տիրոջս այս բանը ընեմ, ձեռքս
անոր վրայ երկարելով. որովհետեւ ան Տէրոջ օծեալն է»: 8 Դաւիթ այս խօսքերով իր
մարդիկը սանձահարեց, ու չթոյլատրեց որ Սաւուղի [ե]վրայ յարձակին”: Սաւուղ քարայրէն
դուրս [զ]ելաւ եւ իր ճամբան գնաց:

9 Յետոյ Դաւիթ ալ կանգնեցաւ, քարայրէն դուրս ելաւ, ու Սաւուղի ետեւէն պոռալով՝
ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս»: Երբ Սաւուղ ետեւը նայեցաւ, Դաւիթ դէմքը մինչեւ
գետին խոնարհեցնելով՝ երկրպագեց: 10 Դաւիթ Սաւուղի ըսաւ. «Ինչո՞ւ մարդոց խօսքը
մտիկ կ՚ընես, որոնք քեզի կ՚ըսեն. “Ահա՛ Դաւիթ քեզի չարիք ընել կը [է]ջանայ□: 11 Ահա՛
այսօր քու աչքերդ կը տեսնեն թէ Տէրը այսօր՝ քարայրին մէջ՝ քեզ իմ ձեռքս մատնեց, եւ
ինծի ըսին որ քեզ մեռցնեմ: Բայց ես քու վրադ խղճացի, ու ըսի. “Ձեռքս իմ տիրոջս վրայ
չեմ երկարեր, որովհետեւ ան Տէրոջ օծեալն է□: 12 Տե՛ս, իմ հա՛յրս, այո՛, տե՛ս, քու
պարեգօտիդ քղանցքը ձեռքիս մէջ է. քանի ես պարեգօտիդ քղանցքը կտրեցի բայց քեզ
չմեռցուցի, հասկցի՛ր եւ տե՛ս թէ ձեռքիս մէջ ո՛չ չարութիւն կայ, ո՛չ ալ յանցանք, ու քեզի
դէմ մեղանչած չեմ, բայց դուն [ը]զիս կը հետապնդես՝ որ բռնես: 13 Տէ՛րը թող դատէ իմ եւ
քու միջեւ, ու Տէ՛րը իմ վրէժս քեզմէ առնէ. բայց իմ ձեռքս քու վրադ պիտի չըլլայ: 14
Ինչպէս հին առածը կ՚ըսէ. “Ամբարիշտներէն ամբարշտութիւն դուրս կ՚ելլէ□, բայց իմ
ձեռքս քու վրադ պիտի չըլլայ: 15 Իսրայէլի թագաւորը որո՞ւ ետեւէն դուրս ելեր է: Ո՞վ կը
հալածես. մեռած շո՞ւն մը, լո՞ւ մը: 16 Ուստի Տէրը դատաւոր թող ըլլայ, եւ իմ ու քու միջեւ
դատէ. թող զննէ, իրաւունքս պաշտպանէ եւ ձեռքէդ [թ]ազատէ»:

17 Երբ Դաւիթ այս խօսքերը Սաւուղի ըսելը աւարտեց, Սաւուղ ըսաւ. «Որդեա՛կս
Դաւիթ, ատիկա քո՞ւ ձայնն է»: Սաւուղ իր ձայնը բարձրացուց եւ լացաւ, 18 ու Դաւիթի
ըսաւ. «Դուն ինձմէ արդար ես. արդարեւ դուն ինծի բարիք [ժ]ըրիր, բայց ես քեզի չարիք

[բ] Եբր.՝ ոտքերը ծածկելու

[գ] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ

[դ] Եբր.՝ սիրտը զինք զարկաւ

[ե] Եբր.՝ դէմ կանգնին

[զ] Եբր.՝ կանգնեցաւ

[է] Եբր.՝ փնտռէ

[ը] Եբր.՝ անձս

[թ] Եբր.՝ դատէ

[ժ] Եբր.՝ հատուցանեցիր

հատուցանեցի: 19 Այսօր յայտնեցիր թէ ինծի հետ բարութեամբ վարուեցար, որովհետեւ
Տէրը զիս քու ձեռքդ մատնեց, բայց դուն զիս չմեռցուցիր: 20 Արդարեւ եթէ մարդ մը իր
թշնամին գտնէ, զայն կ’արձակէ՞ որ [ի]խաղաղութեամբ երթայʺ: Ուստի այսօր ինծի ըրածիդ
փոխարէն՝ Տէրը քեզի բարիք հատուցանէ: 21 Հիմա ահա՛ գիտեմ թէ դուն անշուշտ
թագաւոր պիտի ըլլաս, եւ Իսրայէլի թագաւորութիւնը ձեռքիդ մէջ պիտի հաստատուի: 22
Ուստի հիմա Տէրոջմով ինծի երդո՛ւմ ըրէ թէ ինձմէ ետք իմ զարմս պիտի չմեռցնես, ու
հօրս տունէն իմ անունս պիտի չջնջես»: 23 Դաւիթ Սաւուղի երդում ըրաւ. յետոյ Սաւուղ
իր տունը գնաց, իսկ Դաւիթ իր մարդոցմով բերդը բարձրացաւ:

ՍԱՄՈՒԷԼԻ ՄԱՀԸ

25

Սամուէլ մեռաւ, ու բոլոր Իսրայելացիները հաւաքուեցան. անոր վրայ հեծեծեցին, եւ զայն Ռամայի մէջ՝ իր տունը թաղեցին: Դաւիթ կանգնեցաւ ու Փառանի անապատը իջաւ:

ԴԱՒԻԹ ԵՒ ԱԲԻԳԵԱ

2 Մաոնի մէջ մարդ մը կար, որուն [ա]գործը Կարմեղոս էր: Այս մարդը [բ]մեծահարուստ
էր. երեք հազար ոչխար ու հազար այծ ունէր, եւ իր ոչխարները խուզելու համար
Կարմեղոս [գ]կը գտնուէրʺ: 3 Այդ մարդուն անունը Նաբաղ էր, իսկ անոր կնոջ անունը՝
Աբիգեա: Կինը ողջամիտ եւ [դ]գեղեցկադէմ էր, բայց ամուսինը՝ դաժան ու չարագործ. ան
[ե]Քաղէբեան էր:

4 Դաւիթ անապատին մէջ լսեց թէ Նաբաղ իր ոչխարները կը խուզէ: 5 Դաւիթ տասը
երիտասարդ ղրկեց ու երիտասարդներուն ըսաւ. «Կարմեղո՛ս բարձրացէք, Նաբաղի՛
գացէք, իմ անունովս անոր [զ]որպիսութի՛ւնը հարցուցէք 6 եւ անոր սա՛ ըսէք. “Ո՛ղջ կեցիր.
խաղաղութի՛ւն ըլլայ քեզի, քու տանդ ու ամբողջ ստացուածքիդ: 7 Հիմա լսեցի թէ
ոչխարներդ կը խուզես: Երբ քու հովիւներդ մեզի հետ էին, [է]անոնց չվնասեցինքʺ. այնքան
ատեն որ Կարմեղոսի մէջ կեցան, անոնցմէ ոչի՛նչ պակսեցաւ: 8 Ծառաներո՛ւդ հարցուր,
եւ քեզի պիտի իմացնեն. ուստի իմ երիտասարդներս թող շնորհք գտնեն քու [ը]առջեւդ,
քանի որ լաւ օր եկանք: Կ’աղերսե՛մ, ձեռքիդ գտածը տո՛ւր քու ծառաներուդ ու քու որդիիդ՝

[ի] Եբր.՝ ճամբան լաւ երթայ

[ա] Կամ՝ ստացուածքը

[բ] Եբր.՝ շատ մեծ

[գ] Եբր.՝ էր

[դ] Եբր.՝ գեղեցիկ կազմով

[ե] Կամ՝ շնական

[զ] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[է] Եբր.՝ զանոնք չխայտառակեցինք

[ը] Եբր.՝ աչքերուդ

*Դաւիթի□»: 9 Երբ Դաւիթի երիտասարդները հասան, այս բոլոր խօսքերը Նաբաղի
հաղորդեցին՝ Դաւիթի անունով, ապա [թ]կայնեցան: 10 Նաբաղ Դաւիթի ծառաներուն
պատասխանեց. «Դաւիթ ո՞վ է, եւ Յեսսէի որդին ո՞վ է: Այս օրերս իրենց տէրերուն
[ժ]առջեւէն փախչող ստրուկները շատցած են: 11 Ի՞նչպէս իմ հացս, ջուրս ու խուզողներուս
համար մորթած անասուններս առնեմ եւ այնպիսի մարդոց տամ, որոնց ուրկէ՛ ըլլալը չեմ
գիտեր»: 12 Դաւիթի երիտասարդները իրենց ճամբան փոխեցին, վերադարձան, ու
հասնելով անոր հաղորդեցին այս բոլոր խօսքերը: 13 Ուստի Դաւիթ իր մարդոց ըսաւ.
«Ամէն մարդ իր սուրը մէջքը թող կապէ»: Ամէն մարդ իր սուրը մէջքը կապեց, Դաւիթ ալ
իր սուրը մէջքը կապեց. Դաւիթի ետեւէն չորս հարիւրի չափ մարդ բարձրացաւ, իսկ երկու
հարիւր մարդ հոն՝ գոյքերուն մօտ մնաց:*

*14 Ծառաներէն մէկը Նաբաղի կնոջ՝ Աբիգեայի իմացուց, եւ ըսաւ. «Ահա՛ Դաւիթ
անապատէն պատգամաւորներ ղրկեց մեր տէրը բարեւելու համար. իսկ ինք [ի]խստութեամբ
վարուեցաւ անոնց հետ": 15 Բայց այդ մարդիկը մեզի հանդէպ շատ բարի էին. մեզի
չվնասեցին, ու մեզմէ ոչի՛նչ պակսեցաւ՝ որքան ժամանակ որ անոնց հետ շրջեցանք
դաշտավայրին մէջ: 16 Անոնք մեզի պարիսպ էին, թէ՛ գիշերը եւ թէ ցերեկը, որքան ատեն
որ անոնց քով արածեցինք ոչխարները: 17 Հիմա [լ]մտածէ՛ թէ ի՛նչ պիտի ընես, քանի որ
մեր տիրոջ վրայ եւ անոր ամբողջ տան վրայ չարիք որոշուած է. արդարեւ ան այնպիսի
[խ]անօրէն մարդ" մըն է, որ անոր հետ ո՛չ մէկը կրնայ խօսիլ»:*

*18 Աբիգեա շտապելով երկու հարիւր հաց, երկու տիկ գինի, հինգ պատրաստուած
ոչխար, հինգ գրիւ բոհրած ցորեն, հարիւր ողկոյզ չամիչ ու երկու հարիւր շարոց չոր թուզ
առաւ, զանոնք էշերու վրայ դրաւ, 19 եւ իր սպասաւորներուն ըսաւ. «Առջե՛ւս անցէք. ահա՛
ես ձեր ետեւէն կու գամ»: Բայց իր ամուսինին՝ Նաբաղի չիմացուց: 20 Երբ կինը իշու
վրայ հեծած՝ լերան ծածկուած ճամբայէն կ՚իջնէր, ահա՛ Դաւիթ ու իր մարդիկը կ՚իջնէին՝
անոր դէմ. եւ ան իրենց հանդիպեցաւ: 21 Դաւիթ ըսեր էր. «Անտարակոյս անապատին մէջ
այս մարդուն ամբողջ ունեցածը ընդունայն պահպաներ եմ՝ որ ոչինչ պակսի անոր
ամբողջ ունեցածէն, իսկ ան ինծի չարիք հատուցանեց՝ բարիքի փոխարէն: 22 Աստուած
Դաւիթի թշնամիներուն այսպէս եւ ասկէ աւելին ընէ, եթէ մինչեւ արշալոյս անոր
ունեցածներէն [ծ]այր մարդ" մը ողջ թողում»:*

*23 Երբ Աբիգեա Դաւիթը տեսաւ՝ շտապելով իշուն վրայէն իջաւ, ու Դաւիթի առջեւ
երեսին վրայ գետին իյնալով՝ երկրպագեց: 24 Անոր ոտքը իյնալով ըսաւ. «Ի՛մ վրաս,
յանցանքը ի՛մ վրաս թող ըլլայ, իմ տէ՛րս. բայց կ՚աղերսե՛մ, քու աղախինդ թող խօսի
[կ]առջեւդ, եւ աղախինիդ խօսքերը մտի՛կ ըրէ: 25 Կ՚աղերսե՛մ, իմ տէրս թող [հ]ուշադրութիւն*

[թ] *Եբր.՝* հանգստացան

[ժ] *Եբր.՝* երեսէն

[ի] *Եբր.՝* անոնց վրայ նետուեցաւ

[լ] *Եբր.՝* գիտցի՛ր ու տե՛ս

[խ] *Եբր.՝* Բելիարի որդի

[ծ] *Եբր.՝* պատի վրայ միզող

[կ] *Եբր.՝* ականջներուդ

[հ] *Եբր.՝* սիրտին մէջ չդնէ

*չդարձնէ՝՝ այս [ծ]անօրէն մարդուն՝ Նաբաղի, քանի որ ինչպէս իր անունն է, այնպէս ալ ի՛նք
է: Անոր անունը [ղ]Նաբաղ է, եւ անզգամութիւնը իրեն հետ է. բայց ես՝ քու աղախինդ՝ իմ
տիրոջս ղրկած երիտասարդները չտեսայ: 26 Հիմա, իմ տէ՛րս, Տէրը կ՚ապրի՛ ու քու հոգիդ
ալ կ՚ապրի՛. Տէ՛րը քեզ արգիլեց որ արիւն [ճ]թափես եւ վրէժդ քու ձեռքովդ առնես: Հիմա քու
թշնամիներդ ու տիրոջս չարիք [մ]ուզողները Նաբաղի պէս ըլլան: 27 Հիմա այս ընծան, որ
քու ստրկուհիդ իմ տիրոջս բերաւ, տիրոջս [յ]հետեւող երիտասարդներուն թող տրուի: 28
Կ՚աղերսե՛մ, քու աղախինիդ յանցանքը ներէ՛. արդարեւ Տէրը իմ տիրոջս անպատճառ
հաստատ տուն պիտի շինէ, որովհետեւ իմ տէրս Տէրոջ պատերազմները [ն]մղեց, ու քու
կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ վրադ չարութիւն մը չգտնուեցաւ: 29 Մարդ մը ոտքի ելած է՝
քեզ հալածելու եւ հոգիդ փնտռելու համար. բայց իմ տիրոջս հոգին կեանքի ծրարին մէջ
ծրարուած պիտի ըլլայ, Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քով, մինչդեռ ան քու թշնամիներուդ
հոգիները պիտի նետէ պարսատիկի մէջէն ելած քարի պէս: 30 Երբ Տէրը [շ]քեզի
խոստացած՝՝ ամբողջ բարիքը իրագործէ իմ տիրոջս համար, եւ քեզ Իսրայէլի վրայ
առաջնորդ [ո]նշանակէ, 31 ասիկա գայթումի քար մը չըլլայ քեզի, ո՛չ ալ [չ]խիղճի խայթ՝՝ մը՝
իմ տիրոջս, որ առանց պատճառի արիւն թափէ, կամ թէ իմ տէրս իր վրէժը ի՛նք առնէ. ու
երբ Տէրը իմ տիրոջս բարիք ընէ, քու աղախինդ յիշէ՛»:*

*32 Դաւիթ Աբիգեայի ըսաւ. «Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը, որ այսօր քեզ
ղրկեց՝ զիս դիմաւորելու. 33 քու դատողութիւնդ օրհնեա՛լ ըլլայ, եւ դո՛ւն ալ օրհնեա՛լ
ըլլաս, որ այսօր զիս արգիլեցիր՝ արիւն թափելէ ու վրէժս իմ ձեռքովս առնելէ: 34 Բայց
Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը, որ զիս արգիլեց քեզի չարիք ընելէ, կ՚ապրի՛. եթէ դուն
շտապելով չգայիր եւ զիս չդիմաւորէիր, մինչեւ արշալոյս Նաբաղէն մէկ այր մարդ
պիտի չմնար»: 35 Դաւիթ անոր բերած ընծաները ձեռքէն առաւ, եւ անոր ըսաւ.
«Խաղաղութեա՛մբ գնա տունդ. ահա՛ խօսքդ մտիկ ըրի, ու [պ]խնդրանքդ ընդունեցի՝՝»:*

*36 Աբիգեա Նաբաղի գնաց, եւ ահա՛ ան իր տան մէջ թագաւորական խնճոյքի պէս
խնճոյք սարքած էր: Նաբաղի սիրտը զուարթացած էր, եւ ինք չափազանց գինովցած էր.
ուստի կինը մինչեւ արշալոյս բա՛ն մը չպատմեց անոր, պզտիկ կամ մեծ: 37 Առտուն, երբ
Նաբաղ գինիէն զգաստացաւ, անոր կինը այս բաները անոր պատմեց. անոր սիրտը իր
ներսը մեռաւ, ու քարի պէս եղաւ: 38 Տասը օրի չափ անցնելէն ետք՝ Տէրը զարկաւ*

[ծ] *Եբր.՝ Բելիարի*

[ղ] *Այսինքն՝ անզգամ*

[ճ] *Եբր.՝ մտնես*

[մ] *Եբր.՝ փնտռողները*

[յ] *Եբր.՝ ոտքին եղող*

[ն] *Եբր.՝ պատերազմեցաւ*

[շ] *Եբր.՝ քու մասիդ ըսած*

[ո] *Եբր.՝ պատուիրէ*

[չ] *Եբր.՝ սիրտի գայթակղութիւն*

[պ] *Եբր.՝ երեսդ բարձրացուցի*

Նաբաղը, եւ ան մեռաւ:
39 Դաւիթ Նաբաղի մեռնիլը լսելով՝ ըսաւ. «Օրհնեա՜լ է Տէրը, որ իրաւունքս
պաշտպանեց ու Նաբաղի ձեռքէն կրած նախատինքս ի՛նք ջնջեց, իր ծառան չարութենէն
խնայելով. Տէրը Նաբաղի չարութիւնը անոր գլուխը վերադարձուց»: Դաւիթ մարդ ղրկեց՝
Աբիգեայի խօսելու, որ զայն իրեն առնէ իբր կին: 40 Դաւիթի ծառաները Կարմեղոս
հասան՝ Աբիգեայի քով, անոր խօսեցան եւ ըսին. «Դաւիթ մեզ քեզի ղրկեց, որպէսզի քեզ
իրեն առնէ իբր կին»: 41 Ան ալ կանգնեցաւ, դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցնելով՝
երկրպագեց, ու ըսաւ. «Ահա՛ քու աղախինդ իմ տիրոջս ծառաներուն ոտքերը լուալու
համար ստրուկ թող ըլլայ»: 42 Աբիգեա շտապելով կանգնեցաւ, էշը հեծաւ՝ իր հինգ
սպասուհիներուն հետ – որոնք իր [ջ]ետեւէն գացին –, Դաւիթի պատգամաւորներուն
հետեւեցաւ, եւ անոր կինը եղաւ:
43 Դաւիթ Յեզրայէլէն ալ Աքինոամը առաւ. ասոնք երկուքն ալ անոր կիները եղան: 44
Բայց Սաւուղ իր աղջիկը՝ Մեղքողը, որ Դաւիթի կինն էր, Գաղղիմացի Լայիսի որդիին՝
Փաղտիէլի տուաւ:

ԴԱՒԻԹ ԿՐԿԻՆ ԿԸ ԽՆԱՅԷ ՍԱՒՈՒՂԻ ԿԵԱՆՔԻՆ

26

Զիփացիները Գաբաա գացին՝ Սաւուղի քով, եւ ըսին. «Ահա՛ Դաւիթ Եսիմոնի դիմաց՝
Եքեղայի բլուրին վրայ պահուըտած է»: 2 Սաւուղ կանգնեցաւ ու Զիփի անապատը իջաւ,
Իսրայէլէն երեք հազար ընտիր մարդով, որպէսզի Զիփի անապատին մէջ Դաւիթը
փնտռէ: 3 Սաւուղ Եքեղայի բլուրը բանակեցաւ, Եսիմոնի դիմաց՝ ճամբային վրայ: Դաւիթ
ալ անապատին մէջ կը կենար, եւ տեսաւ թէ Սաւուղ անապատը եկած է՝ [ա]զինք
հետապնդելու": 4 Ուստի Դաւիթ լրտեսներ ղրկեց, ու Սաւուղի գալը ստուգապէս գիտցաւ:
5 Դաւիթ գաղտնի կանգնեցաւ, եւ Սաւուղի բանակած տեղը գնաց: Դաւիթ Սաւուղի ու
անոր սպարապետին՝ Ներեան Աբենների պառկած տեղը տեսաւ: Սաւուղ կառքերուն
մէջտեղը պառկած էր, իսկ ժողովուրդը անոր շուրջը բանակած էր: 6 Դաւիթ Քետացի
Աքիմելէքի եւ Յովաբի եղբօր՝ Շարուհեան Աբեսսայի [բ]հարցուց. «Ո՞վ ինծի հետ Սաւուղի
քով՝ բանակավայրը կ'իջնէ»: Աբեսսա ըսաւ. «Ես քեզի հետ կ'իջնեմ»: 7 Դաւիթ Աբեսսայի
հետ ժողովուրդին քով հասաւ՝ գիշերը. ահա՛ Սաւուղ կառքերուն մէջտեղը պառկած՝ կը
քնանար: Անոր նիզակը սնարին քով՝ գետինը ցցուած էր, իսկ Աբեններ ու ժողովուրդը
անոր շուրջը պառկած էին: 8 Աբեսսա Դաւիթի ըսաւ. «Աստուած այսօր թշնամիդ քու
ձեռքդ մատնեց. հիմա թոյլատրէ՛ որ նիզակով մէ՛կ անգամէն գետինը [գ]գամեմ զինք, ու
չկրկնեմ հարուածը»: 9 Բայց Դաւիթ Աբեսսայի ըսաւ. «Զինք մի՛ [դ]մեռցներ. արդարեւ ո՞վ
կրնայ ձեռք երկարել Տէրոջ օծեալին եւ անպատիժ մնալ»: 10 Դաւիթ նաեւ ըսաւ. «Տէրը
կ'ապրի՛. զինք Տէ՛րը պիտի զարնէ: Կա՛մ անոր ատենը պիտի գայ ու մեռնի, կամ ալ
պատերազմի մէջ պիտի [ե]մտնէ ու մեռնի: 11 Տէրը չարտօնէ որ Տէրոջ օծեալին դէմ ձեռքս

[ջ] Եբր.՝ ոտքերուն հետեւելով

[ա] Եբր.՝ իր ետեւէն

[բ] Եբր.՝ պատասխանեց եւ ըսաւ

[գ] Եբր.՝ զարնեմ

[դ] Եբր.՝բնաջնջեր

[ե] Եբր.՝ իջնէ

*երկարեմ. բայց կ’աղերսե՛մ, ա՛ռ հիմա անոր սնարին քովի նիզակը եւ ջուրին կուժը, ու
երթանք»: 12 Դաւիթ Սաւուղի սնարին քովէն նիզակը եւ ջուրին կուժը առաւ, ու գացին:
Տեսնող, գիտցող կամ արթնցող չկար, որովհետեւ բոլորը կը քնանային. արդարեւ
Տէրոջմէն թմբիր մը ինկած էր անոնց վրայ:*

*13 Դաւիթ միւս կողմը անցաւ եւ հեռուն՝ լերան գագաթը կայնեցաւ. իրենց միջեւ մեծ
միջոց մը կար: 14 Դաւիթ ժողովուրդին ու Ներեան Աբենների գոչեց՝ ըսելով. «Ո՛վ
Աբեններ, չե՞ս պատասխաներ»: Աբեններ պատասխանեց. «Դուն ո՞վ ես՝ որ թագաւորին
կը գոչես»: 15 Դաւիթ Աբեններին ըսաւ. «Դուն այր մարդ չե՞ս, եւ Իսրայէլի մէջ ո՞վ կայ
քեզի նման: Ուստի ինչո՞ւ քու տէրդ՝ թագաւորը չպահպանեցիր, որովհետեւ ժողովուրդէն
մէկը եկաւ քու տէրդ՝ թագաւորը [գ]մեռցնելու: 16 Այդ քու ըրած բանդ լաւ չէ: Տէրը կ’ապրի՛.
դուք մեռնելու արժանի էք, քանի որ Տէրոջ օծեալը՝ ձեր տէրը չպահպանեցիք: Հիմա նայէ՛
թէ ո՛ւր են թագաւորին նիզակն ու անոր սնարին քովի ջուրին կուժը»: 17 Այն ատեն
Սաւուղ Դաւիթի ձայնը ճանչցաւ եւ ըսաւ. «Որդեա՛կս Դաւիթ, ատիկա քո՞ւ ձայնդ է»:
Դաւիթ ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, ատիկա իմ ձայնս է»: 18 Նաեւ ըսաւ. «Իմ տէրս
ինչո՞ւ այդպէս իր ծառան կը հետապնդէ: Ի՞նչ ըրի, ու ձեռքիս մէջ ի՞նչ չարութիւն կայ:
19 Եւ հիմա, կ’աղերսե՛մ, իմ տէրս՝ թագաւորը իր ծառային խօսքերը թող մտիկ ընէ: Եթէ
Տէ՛րը քեզ ինծի դէմ դրդեց, զոհ մը թող [ե]ընդունի. բայց եթէ մարդոց որդիները դրդեցին,
անոնք Տէրոջ առջեւ անիծեալ ըլլան, որովհետեւ զիս այսօր վռնտեցին՝ որպէսզի Տէրոջ
ժառանգութեան չյարիմ՝ ինծի ըսելով. “Գնա՛, օտա՛ր աստուածներ պաշտէ□: 20 Ուստի
հիմա՝ իմ արիւնս թող գետինը չիյնայ Տէրոջ առջեւ. արդարեւ Իսրայէլի թագաւորը դուրս
ելած է՝ լու մը փնտռելու, ինչպէս մարդ լեռներու վրայ կաքաւ կը հետապնդէ»:*

*21 Սաւուղ ըսաւ. «Մեղանչեցի. վերադարձի՛ր, որդեա՛կս Դաւիթ: Քեզի անգա՛մ մըն ալ
չարիք պիտի չընեմ, քանի որ իմ անձս այսօր քու աչքերուդ պատուական [ը]երեւցաւ. ահա՛
անմիտ եղայ, եւ մեծապէս սխալեցայ»: 22 Դաւիթ պատասխանեց. «Ահա՛ թագաւորին
նիզակը. երիտասարդներէն մէկը թող անցնի ու զայն առնէ: 23 Տէրը իւրաքանչիւրին
հատուցանէ իր արդարութեան եւ հաւատարմութեան փոխարէն. որովհետեւ Տէրը քեզ
այսօր իմ ձեռքս մատնեց, բայց ես Տէրոջ օծեալին վրայ ձեռքս երկարել չուզեցի: 24 Ահա՛
ինչպէս քու անձդ այսօր իմ աչքերուս [թ]պատուական եղաւ, իմ անձս ալ Տէրոջ [ժ]առջեւ
այնպէս պատուական ըլլայ, ու զիս ամէն տագնապէ ազատէ»: 25 Սաւուղ Դաւիթի ըսաւ.
«Որդեա՛կս Դաւիթ, օրհնեա՜լ ըլլաս. անշո՛ւշտ [ի]մեծ գործեր պիտի կատարես", եւ պիտի
[լ]յաջողիս»: Դաւիթ իր ճամբան գնաց, Սաւուղ ալ իր տեղը վերադարձաւ:*

ԴԱՒԻԹ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

[գ] Եբր.՝ բնաջնջելու

[ե] Եբր.՝ հոտուըտայ

[ը] Եբր.՝ եղաւ

[թ] Եբր.՝ մեծ

[ժ] Եբր.՝ աչքերուն

[ի] Եբր.՝ ընելով պիտի ընես

[լ] Եբր.՝ յաղթես

27

*Դաւիթ իր սիրտին մէջ ըսաւ. «Վերջապէս օր մը Սաւուղի ձեռքով պիտի կորսուիմ.
ինծի համար ոչինչ աւելի լաւ է՝ քան Փղշտացիներուն երկիրը [ա]արտորալով խոյս տալ,
որպէսզի Սաւուղ ինծմէ յոյսը կտրէ, ու զիս անգա՛մ մըն ալ Իսրայէլի ամբողջ հողամասին
մէջ չփնտռէ. այսպէս՝ անոր ձեռքէն կը ճողոպրիմ»: 2 Ուստի Դաւիթ կանգնեցաւ, եւ իրեն
հետ եղող վեց հարիւր մարդոցմով գնաց Գէթի թագաւորին՝ Մաովքի որդիին Անքուսի քով:
3 Դաւիթ Անքուսի քով՝ Գէթի մէջ բնակեցաւ, ինք եւ իր մարդիկը, իւրաքանչիւրը՝ իր
ընտանիքով, Դաւիթ ալ իր երկու կիներով, Յեզրայելացի Աքինոամի ու Կարմելացի
Նաբաղի կնոջ՝ Աբիգեայի հետ: 4 Երբ Սաւուղի իմացուցին թէ Դաւիթ Գէթ փախեր է,
անգա՛մ մըն ալ զայն չփնտռեց:*

*5 Դաւիթ Անքուսի ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, եթէ քու [բ]առջեւդ շնորհք գտայ, դաշտավայրի
քաղաքներէն մէկուն մէջ ինծի տեղ մը թող տրուի, որպէսզի հոն բնակիմ. արդարեւ քու
ծառադ ինչո՞ւ քեզի հետ բնակի թագաւորանիստ քաղաքին մէջ»: 6 Այդ օրը Անքուս
Սիկելակը տուաւ անոր. այս պատճառով Սիկելակ մինչեւ այսօր Յուդայի թագաւորներուն
եղաւ: 7 Փղշտացիներու երկրին մէջ Դաւիթի բնակած օրերուն թիւը՝ մէկ տարի ու չորս
ամիս եղաւ:*

*8 Դաւիթ եւ անոր մարդիկը բարձրացան, ու Գեսուրացիներուն, [գ]Գազերացիներուն եւ
Ամաղեկացիներուն վրայ յարձակեցան, քանի որ անոնք հին դարերէն ի վեր այդ երկրին
մէջ կը բնակէին, [դ]Սուրէն մինչեւ Եգիպտոսի երկիրը: 9 Դաւիթ այդ երկիրը զարկաւ. ո՛չ
այր մարդ ողջ պահեց, ո՛չ ալ կին, իսկ ոչխարները, արջառները, էշերը, ուղտերն ու
հանդերձները գրաւեց: Յետոյ վերադարձաւ եւ Անքուսի եկաւ: 10 Անքուս ըսաւ. «Այսօր ո՞ր
կողմը յարձակեցաք»: Դաւիթ ըսաւ. «Յուդայի հարաւային կողմը, Յերամելացիներուն
հարաւային կողմն ու Կենեցիներուն հարաւային կողմը»: 11 Դաւիթ ո՛չ մէկ մարդ կամ կին
ողջ պահեց, որ Գէթ լուր չբերէ. արդարեւ ըսաւ. «Մեր մասին թող չպատմեն եւ չըսեն թէ
Դաւիթ այսպէս ըրաւ»: Անոր սովորութիւնը ա՛յս էր, [ե]քանի Փղշտացիներու դաշտավայրին
մէջ կը բնակէր": 12 Անքուս Դաւիթի հաւատալով՝ ըսաւ. «Այս մարդը իր ժողովուրդին՝
Իսրայէլի մէջ ինքզինք յոյժ [զ]ատելի ըրաւ. ուստի յաւիտեան իմ ծառաս պիտի ըլլայ»:*

28

*Այդ օրերը Փղշտացիները իրենց բանակը հաւաքեցին պատերազմի համար, որպէսզի
Իսրայէլի դէմ պատերազմին: Անքուս Դաւիթի ըսաւ. «Ստո՛ւգապէս գիտցիր թէ դուն ինծի
հետ դուրս պիտի ելլես՝ բանակը, դուն եւ քու մարդիկդ»: 2 Դաւիթ Անքուսի ըսաւ. «Ուրեմն
պիտի գիտնաս ինչ որ ծառադ պիտի ընէ»: Անքուս Դաւիթի ըսաւ. «Ուրեմն քեզ [ա]ընդմիշտ*

[ա] Եբր.՝ *խոյս տալով*

[բ] Եբր.՝ *աչքերուդ*

[գ] Կամ՝ *Գարեզացիներուն*

[դ] Եբր.՝ *երբ կ՚երթաս դէպի Սուր*

[ե] Կամ՝ *քանի օր որ Փղշտացիներու դաշտավայրին մէջ բնակեցաւ:*

[զ] Եբր.՝ *գարշահոտ*

[ա] Եբր.՝ *բոլոր օրերը*

իմ [բ]թիկնապահս պիտի նշանակեմ»:

ՍԱՒՈՒՂ ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻ ՎՀՈՒԿԻ ՄԸ ՀԵՏ

*3 Սամուէլ մեռած էր, եւ ամբողջ Իսրայէլը անոր վրայ հեծեծեր էր, ու զայն իր
քաղաքին՝ Ռամայի մէջ թաղեր էր: Իսկ Սաւուղ վհուկներն ու նշանագէտները երկրէն
հաներ էր: 4 Փղշտացիները հաւաքուեցան, եկան եւ Սունամի մէջ բանակեցան. Սաւուղ ալ
ամբողջ Իսրայէլը հաւաքեց, ու Գեղբուէի մէջ բանակեցան: 5 Սաւուղ Փղշտացիներուն
բանակը տեսնելով՝ սարսռաց, եւ սիրտը չափազանց դողաց: 6 Սաւուղ Տէրոջ հարցուց,
բայց Տէրը թէ՛ երազներով, թէ՛ Ուրիմով եւ թէ մարգարէներով անոր չպատասխանեց: 7
Այն ատեն Սաւուղ իր ծառաներուն ըսաւ. «Ինծի վհո՛ւկ կին մը փնտռեցէք, որպէսզի
երթամ անոր խորհուրդ հարցնեմ»: Ծառաները անոր ըսին. «Ահա՛ Ենդովրի մէջ վհուկ կին
մը կայ»:*

*8 Սաւուղ ծպտուեցաւ՝ ուրիշ հանդերձներ հագնելով, գնաց՝ իրեն հետ երկու մարդ
առնելով, եւ այդ կնոջ քով հասան՝ գիշերը: Սաւուղ ըսաւ. «Կ’աղերսե՛մ, ինծի համար
ոգիո՛վ մը դիւթէ, եւ ինծի [գ]կանչէ՛ ա՛ն՝ որ քեզի պիտի ըսեմ»: 9 Կինը անոր ըսաւ. «Ահա՛
դուն Սաւուղի ըրածը գիտես, թէ ի՛նչպէս ան վհուկներն ու նշանագէտները երկրէն
բնաջնջեց. ուրեմն ինչո՞ւ զիս մեռցնելու համար իմ անձիս որոգայթ կը լարես»: 10 Սաւուղ
Տէրոջմով երդում ըրաւ անոր եւ ըսաւ. «Տէրը կ’ապրի՛. այս բանին համար [դ]անօրէնութեան
պատիժ պիտի չկրես”»: 11 Այն ատեն կինը ըսաւ. «Ո՞վ [ե]կանչեմ քեզի»: Ան ալ ըսաւ.
«Սամուէ՛լը [զ]կանչէ ինծի»:*

*12 Կինը Սամուէլը տեսնելով՝ բարձր ձայնով մը աղաղակեց: Կինը Սաւուղի ըսաւ.
«Ինչո՞ւ զիս խաբեցիր. արդարեւ դուն Սաւո՛ւղն ես»: 13 Թագաւորը անոր ըսաւ. «Մի՛
վախնար. բայց ի՞նչ տեսար»: Կինը Սաւուղի ըսաւ. «Գետինէն բարձրացող աստուած մը
տեսայ»: 14 Սաւուղ անոր ըսաւ. «Անոր [է]կերպարանքը ի՞նչպէս է»: Կինը ըսաւ. «Ահա՛ ծեր
մարդ մը կը բարձրանայ. պարեգօտ մը հագած է»: Սաւուղ հասկցաւ թէ անիկա Սամուէլն
է, ուստի դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցուց եւ անոր երկրպագեց: 15 Սամուէլ Սաւուղի
ըսաւ. «Ինչո՞ւ զիս վրդովեցիր ու զիս բարձրացուցիր»: Սաւուղ ըսաւ. «Ես մեծ տագնապի
մէջ եմ, որովհետեւ Փղշտացիները ինծի դէմ կը պատերազմին, եւ Աստուած ինձմէ
հեռացաւ. ինծի թէ՛ մարգարէներու [ը]միջոցով, թէ՛ երազներով պատասխան չտուաւ: Ուստի
քեզ կանչեցի, որ ինծի գիտցնես թէ ի՛նչ պէտք է ընեմ»: 16 Սամուէլ ըսաւ. «Ինչո՞ւ ինծի
կը հարցնես, քանի Տէրը քեզմէ հեռացաւ ու քեզի թշնամի եղաւ: 17 Տէրը իմ [թ]բերանովս*

[բ] **Եբր.՝** գլուխիս պահապանը

[գ] **Եբր.՝** բարձրացո՛ւր

[դ] **Եբր.՝** քեզի անօրէնութեան պատիժ պիտի չպատահի

[ե] **Եբր.՝** բարձրացնեմ

[զ] **Եբր.՝** բարձրացուր

[է] **Եբր.՝** կազմը

[ը] **Եբր.՝** ձեռքով

[թ] **Եբր.՝** ձեռքովս

ըսածին համաձայն [ժ]ըրաւ. Տէրը քու ձեռքէդ թագաւորութիւնը պատռեց ու զայն քու
ընկերիդ՝ Դաւիթի տուաւ: 18 Քանի դուն Տէրոջ խօսքը մտիկ չըրիր եւ Ամաղէկի վրայ անոր
բորբոքած բարկութիւնը չգործադրեցիր, Տէրն ալ այսօր քեզի այս բանը ըրաւ: 19 Տէրը
քեզի հետ Իսրայէլն ալ Փղշտացիներուն ձեռքը պիտի մատնէ, ու վաղը դուն եւ քու
որդիներդ իմ քովս պիտի ըլլաք: Տէրը Իսրայէլի բանակն ալ Փղշտացիներուն ձեռքը պիտի
մատնէ»:

20 Սաւուղ անմիջապէս գետին ինկաւ ամբողջ հասակով, եւ Սամուէլի խօսքերէն
չափազանց վախցաւ: Ա՛լ վրան ոյժ չկար, քանի որ ամբողջ օրն ու ամբողջ գիշերը հաց
կերած չէր: 21 Կինը Սաւուղի քով գնաց, եւ անոր մեծ շփոթը տեսնելով՝ անոր ըսաւ.
«Ահա՛ քու ստրկուհիդ խօսքդ մտիկ ըրաւ. իմ [ի]կեանքս վտանգելով" ինծի [լ]տուած
հրամանիդ" հնազանդեցայ: 22 Ուստի կ'աղերսե՛մ, հիմա դո՛ւն ալ քու ստրկուհիիդ խօսքը
մտիկ ըրէ. քու առջեւդ պատառ մը հաց դնեմ, ու կե՛ր, որպէսզի ոյժ ունենաս երբ ճամբադ
երթաս»: 23 Բայց ան մերժեց եւ ըսաւ. «Չեմ ուտեր»: Սակայն իր ծառաները ու կինն ալ
զինք բռնադատեցին. ուստի անոնց խօսքը մտիկ ըրաւ, եւ գետինէն ելլելով մահիճին վրայ
նստաւ: 24 Կինը իր տան մէջ պարարտ հորթ մը ունէր. շտապելով զայն մորթեց, ալիւր
առնելով՝ շաղեց եւ անով բաղարջ եփեց, 25 ու Սաւուղի եւ անոր ծառաներուն
մատուցանեց: Անոնք ալ կերան. յետոյ կանգնեցան ու նոյն գիշերը գացին:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՄԵՐԺՈՒԻ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐԷՆ

29

Փղշտացիները իրենց բոլոր բանակները Ափէկի մէջ հաւաքեցին, իսկ Իսրայելացիները
Յեզրայէլի մէջ եղող ակին քով բանակեցան: 2 Փղշտացիներուն նախարարները իրենց
հարիւրաւորներով ու հազարաւորներով անցան. Դաւիթ եւ իր մարդիկն ալ անոնց ետեւէն՝
Անքուսի հետ անցան: 3 Փղշտացիներուն իշխանաւորները ըսին. «Այս Եբրայեցիները ի՞նչ
կ'ընեն հոս»: Անքուս Փղշտացիներու իշխանաւորներուն ըսաւ. «Ասիկա Դաւիթը չէ՞,
Իսրայէլի թագաւորին՝ Սաւուղի ծառան, որ այսչափ օրերէ կամ մանաւանդ այսչափ
տարիներէ ի վեր իմ քովս է. ինծի [խ]եկած օրէն մինչեւ այսօր՝ անոր վրայ [ծ]ոչինչ գտայ»: 4
Փղշտացիներուն իշխանաւորները անոր դէմ զայրացան: Փղշտացիներուն
իշխանաւորները անոր ըսին. «Այդ մարդը [կ]վանէ՛, որպէսզի վերադառնայ իր տեղը՝ ուր
զայն նշանակեցիր: Մեզի հետ թող [հ]չգայ՝ պատերազմելու համար, որ պատերազմին մէջ
մեզի [ձ]թշնամի չըլլայ. արդարեւ ի՞նչպէս հաճելի պիտի ըլլայ իր տիրոջ հետ, եթէ ոչ այս

[ժ] Եբր.՝ ըրաւ իրեն համար

[ի] Եբր.՝ շունչս ափիս մէջ դնելով

[լ] Եբր.՝ ըսած խօսքերուդ

[խ] Եբր.՝ ինկած

[ծ] Այսինքն՝ ո՛չ մէկ յանցանք

[կ] Եբր.՝ վերադարձո՛ւր

[հ] Եբր.՝ չիջնէ

[ձ] Եբր.՝ ընդդիմադիր

մարդոց գլուխներով: 5 Ասիկա այն Դաւիթը չէ՞, որուն մասին պարողները [գ]խմբերգելով
կ’ըսէին.
“Սաւուղ իր հազարաւորները զարկաւ,
Եւ Դաւիթ՝ իր բիւրաւորները□»:
6 Անքուս Դաւիթը կանչեց ու անոր ըսաւ. «Տէրը կ’ապրի՛. դուն ուղիղ մարդ մըն ես, եւ
[ե]ինծի հաճելի կը թուի" որ բանակին մէջ մտնես ու ելլես ինծի հետ, որովհետեւ ինծի եկած
օրէդ մինչեւ այսօր՝ քու վրադ չարութիւն մը չգտայ: Բայց դուն նախարարներուն [ը]հաճելի
չես. 7 ուստի հիմա վերադարձի՛ր եւ խաղաղութեա՛մբ գնա, որպէսզի Փղշտացիներու
նախարարներուն [թ]անհաճոյ ոչինչ ընես»: 8 Դաւիթ Անքուսի ըսաւ. «Բայց ես ի՞նչ ըրի.
ծառայիդ վրայ ի՞նչ յանցանք գտար քու առջեւդ [ժ]կայնած օրէս մինչեւ այսօր, որ չերթամ
եւ իմ տիրոջս՝ թագաւորին թշնամիներուն դէմ չպատերազմիմ»: 9 Անքուս Դաւիթի
պատասխանեց. «Գիտեմ, դուն [ի]ինծի հաճելի" ես՝ Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս. բայց
Փղշտացիներուն իշխանաւորները ըսին. “Անիկա մեզի հետ թող չբարձրանայ՝
պատերազմելու համար□: 10 Ուրեմն հիմա՝ կանո՛ւխ ելիր առտուն, նաեւ տիրոջդ
ծառաները՝ որոնք քեզի հետ եկան. առտուն՝ կանո՛ւխ ելէք, ու երբ լուսնայ՝ գացէ՛ք»: 11
Դաւիթ եւ իր մարդիկը կանուխ ելան՝ առտուն երթալու համար, որպէսզի Փղշտացիներուն
երկիրը վերադառնան. իսկ Փղշտացիները Յեզրայէլ բարձրացան:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԱՄԱՂԵԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

30

Երբ Դաւիթ եւ իր մարդիկը երրորդ օրը Սիկելակ հասան, Ամաղեկացիները հարաւային
երկրին ու Սիկելակի վրայ յարձակեր էին. Սիկելակը զարնելով՝ զայն կրակով այրեր էին,
2 եւ հոն եղած կիները գերեվարեր էին: Ո՛չ մէկը մեռցուցեր էին, պզտիկ կամ մեծ, հապա
զանոնք տանելով՝ իրենց ճամբան գացեր էին: 3 Երբ Դաւիթ ու իր մարդիկը քաղաքը
հասան, ահա՛ ան կրակով այրուած էր, եւ իրենց կիները, որդիներն ու աղջիկները
գերեվարուած էին: 4 Ուստի Դաւիթ եւ իրեն հետ եղող ժողովուրդը իրենց ձայները
բարձրացուցին ու լացին, մինչեւ որ իրենց վրայ ոյժ չմնաց լալու: 5 Դաւիթի երկու կիներն
ալ – Յեզրայելացի Աքինոամ եւ Կարմելացի Նաբաղի կինը՝ Աբիգեա – գերեվարուած
էին: 6 Դաւիթ չափազանց տագնապած էր. արդարեւ ժողովուրդը զինք քարկոծելու մասին
կը խօսէր, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդին [ա]սիրտը դառնացած էր, իւրաքանչիւրը իր
որդիներուն եւ աղջիկներուն համար: Բայց Դաւիթ Տէրոջմով՝ իր Աստուծմով ուժովցաւ: 7
Դաւիթ Աքիմելէքի որդիին՝ Աբիաթար քահանային ըսաւ. «Կ’աղերսե՛մ, եփո՛ւտը մօտեցուր

[գ] Եբր.՝ պատասխանելով կ’երգէին ու

[ե] Եբր.՝ իմ աչքերուս լաւ է

[ը] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[թ] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[ժ] Եբր.՝ եղած

[ի] Եբր.՝ իմ աչքերուս լաւ

[ա] Եբր.՝ անձը

*ինծի»: Աբիաթար եփուտը Դաւիթի մօտեցուց: 8 Դաւիթ Տէրոջ հարցուց. «Այս գունդը
հետապնդե՞մ. անոնց պիտի հասնի՞մ»: Տէրը անոր պատասխանեց. «Հետապնդէ՛, քանի
որ անշո՛ւշտ պիտի հասնիս եւ ամէն ինչ պիտի ազատագրես»:*

*9 Դաւիթ գնաց, ինք ու իրեն հետ եղող վեց հարիւր մարդիկը, եւ Բոսոր վտակը հասան.
ետեւ մնացողները հոն կեցան: 10 Դաւիթ շարունակեց հետապնդել՝ չորս հարիւր մարդոց
հետ. երկու հարիւր մարդիկ հոն կեցան, քանի որ շատ թուլցած էին՝ Բոսոր վտակը
անցնելու համար: 11 Դաշտին մէջ Եգիպտացիի մը հանդիպեցան, ու զայն Դաւիթի բերին:
Անոր հաց տուին եւ կերաւ, նաեւ անոր ջուր խմցուցին: 12 Անոր շարոց մը չոր թուզ ու
երկու ողկոյզ չամիչ տուին. երբ կերաւ՝ ոգին իրեն վերադարձաւ, քանի որ երեք օր եւ երեք
գիշեր հաց չէր կերած ու ջուր չէր խմած: 13 Դաւիթ անոր ըսաւ. «Դուն որո՞ւնն ես, եւ
ուրկէ՞ ես»: Ան ալ ըսաւ. «Ես եգիպտացի պատանի մըն եմ, ու Ամաղեկացիի մը ստրուկը:
Այսօր երեք օր է որ իմ տէրս զիս լքած է, քանի որ հիւանդ էի: 14 Մենք Քերեթի
հարաւային կողմը՝ Յուդայի կողմերը ու Քաղէբի հարաւային կողմերը յարձակեցանք, եւ
Սիկելակը կրակով այրեցինք»: 15 Դաւիթ անոր ըսաւ. «Զիս այն գունդին կրնա՞ս
իջեցնել»: Ան ալ ըսաւ. «Ինծի Աստուծմով երդո՛ւմ ըրէ թէ զիս պիտի չմեռցնես ու զիս իմ
տիրոջս ձեռքը պիտի չմատնես, ես ալ քեզ այն գունդին կ՚իջեցնեմ»:*

*16 Երբ զինք հոն իջեցուց, ահա՛ անոնք ամբողջ գետինին վրայ տարածուած էին.
կ՚ուտէին, կը խմէին, եւ [բ]ուրախութիւն կ՚ընէին՝՝ Փղշտացիներու երկրէն ու Յուդայի երկրէն
իրենց գրաւած այդ ամբողջ մեծ աւարին համար: 17 Դաւիթ [գ]այգաբացէն մինչեւ
հետեւեալ օրուան իրիկունը՝՝ զանոնք զարկաւ. անոնցմէ ո՛չ մէկը ճողոպրեցաւ, բայց
միայն չորս հարիւր երիտասարդներ, որոնք ուղտերու վրայ հեծան ու փախան: 18 Դաւիթ
ազատագրեց ամէն ինչ որ Ամաղեկացիները գրաւեր էին. Դաւիթ իր երկու կիներն ալ
ազատագրեց: 19 Իրենց ոչինչ կը պակսէր, պզտիկ կամ մեծ. ո՛չ որդիներ, ո՛չ աղջիկներ,
ո՛չ աւար, ո՛չ ալ որեւէ բան՝ որ անոնք գրաւեր էին. Դաւիթ ամէն ինչ վերադարձուց: 20
Դաւիթ բոլոր ոչխարներն ու արջառները գրաւեց. զանոնք իրենց խաշինքին առջեւէն կը
վարէին եւ կ՚ըսէին. «Ահա՛ւասիկ Դաւիթի աւարը»:*

*21 Դաւիթ այն երկու հարիւր մարդոց քով հասաւ, որոնք շատ թուլցած էին՝ Դաւիթի
հետեւելու համար, ու զանոնք Բոսոր վտակը կեցուցած էին: Անոնք դուրս ելան Դաւիթն ու
անոր հետ եղող ժողովուրդը դիմաւորելու: Երբ Դաւիթ ժողովուրդին մօտեցաւ, անոնց
[դ]որպիսութիւնը հարցուց: 22 Դաւիթի հետ գացող մարդոցմէն բոլոր չար եւ [ե]անօրէն
մարդիկը ըսին. «Քանի ասոնք մեզի հետ չեկան, մենք ալ անոնց մեր ազատագրած
աւարէն չենք տար. ամէն մարդ միայն իր կինն ու որդիները թող [զ]առնէ եւ երթայ»: 23
Բայց Դաւիթ անոնց ըսաւ. «Այդպէս պիտի [է]չվարուիք, եղբայրնե՛րս, Տէրոջ մեզի տուածին
հետ. ի՛նք մեզ պահպանեց ու մեր վրայ հասնող գունդը մեր ձեռքը մատնեց: 24 Այս
խնդիրին մէջ ո՞վ ձեզի մտիկ պիտի ընէ: Գոյքերուն քով կեցողին բաժինը՝ պատերազմի*

[բ] Եբր.՝ *տօն կը կատարէին*

[գ] Կամ՝ *հետեւեալ օրուան այգաբացէն մինչեւ իրիկունը*

[դ] Եբր.՝ *խաղաղութիւնը*

[ե] Եբր.՝ *Բելիարի*

[զ] Եբր.՝ *տանի*

[է] Եբր.՝ *չընէք*

*[ը]գացողին բաժինին հետ հաւասար պիտի ըլլայ. հաւասարապէս պիտի բաժնեն»: 25 Այդ
օրէն ի վեր ասիկա Իսրայէլի մէջ իբր կանոն եւ [թ]դատավճիռ դրաւ, ու կը կենայ մինչեւ
այսօր:*
*26 Դաւիթ Սիկելակ հասաւ, եւ այդ աւարէն ղրկեց Յուդայի երէցներուն՝ իր
բարեկամներուն, ըսելով. «Ահա՛ ձեզի [ժ]ընծայ մը կը ղրկեմ Տէրոջ թշնամիներուն
աւարէն»: 27 Այսինքն ղրկեց Բեթէլի մէջ եղողներուն, հարաւային Ռամովթի մէջ
եղողներուն, Յաթիրի մէջ եղողներուն, 28 Արոէրի մէջ եղողներուն, Սեփամովթի մէջ
եղողներուն, Եսթեմովի մէջ եղողներուն, 29 Ռաքալի մէջ եղողներուն, Յերամելացիներու
քաղաքներուն մէջ եղողներուն, Կենեցիներու քաղաքներուն մէջ եղողներուն, 30 Հորմայի
մէջ եղողներուն, Քովրասանի մէջ եղողներուն, Աթաքի մէջ եղողներուն, 31 Քեբրոնի մէջ
եղողներուն, եւ այն բոլոր տեղերը՝ ուր [ի]Դաւիթ շրջեր էր'', ինք եւ իր մարդիկը:*

ՍԱՒՈՒՂԻ ԵՒ ԻՐ ՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ՄԱՀԸ

31

*Փղշտացիները Իսրայէլի դէմ պատերազմեցան: Իսրայելացիները Փղշտացիներուն
առջեւէն փախան, ու Գեղբուէ լերան վրայ խոցուած ինկան: 2 Փղշտացիները Սաւուղի եւ
անոր որդիներուն ետեւէն հասան, ու Փղշտացիները Սաւուղի որդիները՝ Յովնաթանը,
Աբինադաբն ու Մեղքիսուէն զարկին: 3 Պատերազմը Սաւուղի վրայ հետզհետէ
սաստկացաւ, աղեղնաւորները զայն գտան, եւ աղեղնաւորներէն [ա]սաստիկ
վիրաւորուեցաւ'': 4 Սաւուղ իր զինակիրին ըսաւ. «Սո՛ւրդ քաշէ եւ անով զի՛ս խոցէ, որ այս
անթլփատները չգան, զիս չխոցեն ու զիս չանպատուեն»: Բայց զինակիրը չուզեց, քանի
որ շատ վախցաւ. ուստի Սաւուղ սուրը առաւ եւ անոր վրայ ինկաւ: 5 Անոր զինակիրը
Սաւուղի մեռնիլը տեսնելով՝ ի՛նք ալ իր սուրին վրայ ինկաւ ու անոր հետ մեռաւ: 6 Սաւուղ,
անոր երեք որդիներ, անոր զինակիրը եւ անոր բոլոր մարդիկը՝ նոյն օրը միասին մեռան:*
*7 Հովիտին միւս կողմը եւ Յորդանանի միւս կողմը եղող Իսրայելացիները, տեսնելով
Իսրայելացիներուն փախչիլն ու Սաւուղի եւ անոր որդիներուն մեռնիլը, իրենց քաղաքները
լքեցին ու փախան: Փղշտացիներն ալ եկան եւ անոնց մէջ բնակեցան:*
*8 Հետեւեալ օրը Փղշտացիները եկան՝ որ սպաննուածները մերկացնեն, ու Սաւուղը եւ
անոր երեք որդիները Գեղբուէ լերան վրայ ինկած գտան: 9 Ուստի անոր գլուխը կտրեցին,
անոր վրայի զէնքերը [բ]հանեցին, ու Փղշտացիներու երկրին [գ]չորս կողմը'' մարդ ղրկեցին՝
այս բաները աւետելու իրենց կռատուններուն մէջ եւ ժողովուրդին: 10 Անոր զէնքերը
Աստարովթի տունը դրին, իսկ անոր մարմինը Բեթսանի [դ]պարիսպէն կախեցին'':*

[ը] *Եբր.՝ իջնողին*

[թ] *Կամ՝ սովորութիւն*

[ժ] *Եբր.՝ օրհնութիւն*

[ի] *Եբր.՝ Դաւիթի ոտքերը քալեր էին*

[ա] *Կամ՝ չափազանց վախցաւ*

[բ] *Եբր.՝ մերկացուցին*

[գ] *Եբր.՝ շուրջը*

[դ] *Եբր.՝ պարիսպին գամեցին*

11 Երբ Գաղաադի Յաբիսի բնակիչները լսեցին ինչ որ Փղշտացիները Սաւուղի ըրեր
էին, 12 բոլոր կտրիճ մարդիկը կանգնեցան, ամբողջ գիշերը գացին, Բեթսանի պարիսպէն
առին Սաւուղի մարմինը եւ անոր որդիներուն մարմինները, ու Յաբիս հասնելով՝ զանոնք
հոն այրեցին: 13 Յետոյ անոնց ոսկորները առին եւ Յաբիսի մէջ՝ [ե]ծառին տակ թաղեցին,
ու եօթը օր ծոմ պահեցին:

[ե] Կամ՝ մոշենիին

ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ԼՍԷ ՍԱՒՈՒՂԻ ՄԵՌՆԻԼԸ

1

Սաւուղի մեռնելէն ետք, երբ Դաւիթ Ամաղեկացիները զարնելէն վերադարձաւ, երկու օր
Սիկելակ մնաց: 2 Երրորդ օրը ահա՛ բանակէն՝ Սաւուղի քովէն՝ մէկը եկաւ, որուն
հագուստները պատռուած էին, եւ գլուխին վրայ հող կար: Ան Դաւիթի քով գալով՝ գետինը
ինկաւ ու երկրպագեց: 3 Դաւիթ անոր ըսաւ. «Ուրկէ՞ կու գաս»: Ան ալ ըսաւ անոր. «Ես
Իսրայէլի բանակէն խոյս տուի»: 4 Դաւիթ անոր ըսաւ. «[բ]Ի՞նչ պատահեցաւ”. կ’աղերսե՛մ,
պատմէ՛ ինծի»: Ան պատասխանեց. «Ժողովուրդը պատերազմէն փախաւ. ժողովուրդէն
շատեր ալ ինկան ու մեռան. նաեւ Սաւուղ եւ անոր որդին՝ Յովնաթան մեռան»: 5 Դաւիթ
իրեն պատմող երիտասարդին ըսաւ. «Ի՞նչպէս գիտես թէ Սաւուղ ու անոր որդին՝
Յովնաթան մեռան»: 6 Իրեն պատմող երիտասարդը ըսաւ. «Դիպուածով Գեղբուէ լերան
[գ]վրայ գտնուեցայ”, եւ ահա՛ Սաւուղ իր նիզակին վրայ կռթնած էր, ու կառքերը եւ
ձիաւորները անոր ետեւէն կը հասնէին: 7 Այն ատեն ետեւը դառնալով՝ զիս տեսաւ ու զիս
կանչեց: Ես ալ պատասխանեցի. “Ահա՛ հոս եմ∑: 8 Ան ինծի ըսաւ. “Դուն ո՞վ ես∑: Ես ալ
անոր պատասխանեցի. “Ամաղեկացի եմ∑: 9 Ան ինծի ըսաւ. “Կ’աղերսե՛մ, վրա՛ս ելիր եւ
մեռցո՛ւր զիս. արդարեւ վրաս թմրութիւն մը եկաւ, բայց տակաւին շունչս [դ]վրաս է∑: 10
Ուստի անոր վրայ ելայ ու զայն մեռցուցի. որովհետեւ հասկցայ թէ ան իյնալէն ետք պիտի
չապրի: Անոր գլուխին վրայի [ե]թագը եւ անոր բազուկին վրայի [զ]ապարանջանը առի, ու
զանոնք հոս՝ իմ տիրոջս բերի»: 11 Այն ատեն Դաւիթ իր հագուստները բռնեց ու զանոնք
պատռեց, նոյնպէս ալ իրեն հետ եղող բոլոր մարդիկը: 12 Անոնք Սաւուղի համար, անոր
որդիին՝ Յովնաթանի համար, [է]Տէրոջ ժողովուրդին համար եւ Իսրայէլի տան համար
հեծեծեցին, լացին ու մինչեւ իրիկուն ծոմ պահեցին, քանի որ սուրով ինկած էին:
13 Դաւիթ իրեն պատմող երիտասարդին ըսաւ. «Դուն ուրկէ՞ ես»: Ան պատասխանեց.
«Ես գաղթականի մը՝ Ամաղեկացիի մը որդին եմ»: 14 Դաւիթ անոր ըսաւ. «Ի՞նչպէս
չվախցար ձեռքդ երկարելու եւ Տէրոջ օծեալը [ը]մեռցնելու»: 15 Դաւիթ երիտասարդներէն
մէկը կանչեց ու ըսաւ. «Մօտեցի՛ր եւ անոր վրայ յարձակէ՛»: Ուստի զայն զարկաւ, ու
մեռաւ: 16 Դաւիթ անոր ըսաւ. «Քու արիւնդ գլո՛ւխդ ըլլայ, քանի որ բերանդ քեզի դէմ
վկայեց՝ ըսելով. “Տէրոջ օծեալը մեռցուցի∑»:

ԴԱՒԻԹԻ ՈՂԲԸ ՍԱՒՈՒՂԻ ԵՒ ՅՈՎՆԱԹԱՆԻ ՎՐԱՅ

[բ] Եբր.՝ Բանը ի՞նչպէս եղաւ

[գ] Եբր.՝ հանդիպեցայ

[դ] Եբր.՝ ամբողջովին մէջս

[ե] Եբր.՝ պսակը

[զ] Կամ՝ շղթան

[է] Եբր.՝ Եհովայի

[ը] Եբր.՝ բնաջնջելու

17 Դաւիթ Սաւուղի եւ Յովնաթանի վրայ սա՛ ողբը ըսաւ. 18 (Նաեւ հրամայեց որ [բ]Աղեղը
Յուդայի որդիներուն սորվեցնեն. ահա՛ ան Ուղիղին գիրքին մէջ գրուած է.)
19 «Ո՛վ Իսրայէլի պարծանքը,
Քու բարձր տեղերուդ վրայ [գ]սպաննուած ինկար.
Զօրաւորները ի՜նչպէս ինկան:
20 Գէթի մէջ մի՛ պատմէք,
Ասկաղոնի փողոցներուն մէջ մի՛ աւետէք.
Որ Փղշտացիներուն աղջիկները չուրախանան,
Որ անթլփատներուն աղջիկները չհրճուին:
21 Ո՛վ Գեղբուէի լեռներ,
Ձեր վրայ ո՛չ ցօղ գայ, ո՛չ ալ անձրեւ,
Ու բարձրացնելիք ընծաներու արտեր չգտնուին.
Քանի որ զօրաւորներուն վահանը հոն [դ]ձգուեցաւ,
Սաւուղի վահանը՝ կարծես թէ իւղով չէր օծուած:
22 Սպաննուածներուն արիւնէն ու զօրաւորներուն ճարպէն՝
Յովնաթանի աղեղը ետ չքաշուեցաւ,
Ու Սաւուղի սուրը պարապ չվերադարձաւ:
23 Սաւուղ եւ Յովնաթան
Իրենց կեանքին մէջ շատ սիրելի ու հաճելի ըլլալով՝
Իրենց մահուան մէջ ալ իրարմէ չզատուեցան:
Արծիւներէն աւելի թեթեւաշարժ
Եւ առիւծներէն աւելի զօրաւոր էին:
24 Ո՛վ Իսրայէլի աղջիկներ, լացէ՛ք Սաւուղի վրայ,
Որ ձեզի [ե]վայելուչ [զ]կարմիրներ կը հագցնէր
Ու ձեր հանդերձներուն վրայ ոսկիէ զարդեր կը դնէր:
25 Պատերազմին մէջ զօրաւորները ի՜նչպէս ինկան.
Ո՛վ Յովնաթան, քու բարձր տեղերուդ վրայ սպաննուեցար:
26 Քեզի համար կը տագնապիմ,
Իմ եղբա՛յրս՝ Յովնաթա՛ն:
Դուն յոյժ [է]սիրելի էիր ինծի.
Քու սէրդ սքանչելի էր ինծի հանդէպ,
Կիներուն սէրէն գերազանց էր:
27 Զօրաւորները ի՜նչպէս ինկան,
Ու պատերազմական զէնքերը կորսուեցան»:

[բ] Այս երգին անունն է

[գ] Եբր.՝ խոցուած

[դ] Եբր.՝ զզուեցաւ

[ե] Եբր.՝ զուարճալի

[զ] Այսինքն՝ կրկնակի կարմիրով ներկուած կերպասէ հագուստներ

[է] Եբր.՝ հաճելի

ԴԱՒԻԹ Կ’ԸԼԼԱՅ ՅՈՒԴԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐ

2

Ասկէ ետք Դաւիթ Տէրոջ հարցուց. «Յուդայի քաղաքներէն մէկը բարձրանա՞մ»: Տէրը
անոր ըսաւ. «Բարձրացի՛ր»: Դաւիթ ըսաւ. «Ո՞ւր բարձրանամ»: Տէրը ըսաւ. «Քեբրոն»: 2
Ուստի Դաւիթ հոն բարձրացաւ, նաեւ իր երկու կիները, այսինքն Յեզրայելացի Աքինոամն
ու Կարմելացի Նաբաղի կինը՝ Աբիգեան: 3 Դաւիթ իրեն հետ եղող իր մարդիկն ալ
բարձրացուց, իւրաքանչիւրը իր ընտանիքով, եւ Քեբրոնի քաղաքներուն մէջ բնակեցան: 4
Յուդայի մարդիկը եկան, ու հոն Դաւիթը Յուդայի տան վրայ թագաւոր օծեցին: Դաւիթի
պատմեցին թէ “Գաղաադի Յաբիսի բնակիչնե՛րը թաղեցին Սաւուղը∑: 5 Դաւիթ
Գաղաադի Յաբիսի բնակիչներուն պատգամաւորներ ղրկեց եւ անոնց ըսաւ. «Դուք
Տէրոջմէն օրհնեա՛լ ըլլաք, որ ձեր տիրոջ՝ Սաւուղի հետ այսպէս կարեկցութեամբ
վարուեցաք, ու զինք թաղեցիք: 6 Հիմա Տէրը ձեզի հետ կարեկցութեամբ եւ
ճշմարտութեամբ թող վարուի. ես ալ ձեզի այս բարիքին փոխարէնը պիտի հատուցանեմ,
քանի որ այս արարքը ըրիք: 7 Հիմա ձեր ձեռքերը թող ուժովնան, ու [ա]կտրի՛ճ եղէք.
արդարեւ ձեր Տէրը՝ Սաւուղ մեռաւ, եւ Յուդայի տունը զիս իր վրայ թագաւոր օծեց»:

ՅԵԲՈՒՍԹԷ Կ’ԸԼԼԱՅ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐ

8 Սակայն Սաւուղի զօրապետը՝ Ներեան Աբեններ, Սաւուղի որդին՝ Յեբուսթէն առաւ,
զայն Մանայիմ անցուց, 9 ու զինք թագաւոր նշանակեց Գաղաադի վրայ, Ասուրիի վրայ,
Յեզրայէլի վրայ, Եփրեմի վրայ, Բենիամինի վրայ, եւ ամբողջ Իսրայէլի վրայ: 10 Երբ
Սաւուղի որդին՝ Յեբուսթէ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, քառասուն տարեկան էր, ու
երկու տարի թագաւորեց. միայն Յուդայի տունը Դաւիթի հետեւեցաւ: 11 Քեբրոնի մէջ՝
Յուդայի տան վրայ Դաւիթի թագաւոր եղած ժամանակը եօթը տարի ու վեց ամիս եղաւ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՅՈՒԴԱՅԻ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԻՋԵՒ

12 Ներեան Աբեններ, եւ Սաւուղի որդիին՝ Յեբուսթէի ծառաները Մանայիմէն ելան
դէպի Գաբաւոն: 13 Շարուհեայի որդին՝ Յովաբ, ու Դաւիթի ծառաներն ալ Քեբրոնէն ելան,
ու Գաբաւոնի աւազանին քով անոնց հանդիպեցան: Ասոնք աւազանին մէկ կողմը կեցան,
իսկ անոնք՝ աւազանին միւս կողմը: 14 Աբեններ Յովաբի ըսաւ. «Այժմ երիտասարդները
թող կանգնին ու մեր առջեւ խայտան»: Յովաբ ըսաւ. «Թող կանգնին»: 15 Ուստի անոնք
նոյն թիւով կանգնեցան եւ անցան.– տասներկու մարդ Բենիամինէն եւ Սաւուղի որդիին՝
Յեբուսթէի կողմէն, ու տասներկու մարդ Դաւիթի ծառաներէն: 16 Իւրաքանչիւրը իր
[բ]հակառակորդին գլուխէն բռնեց, եւ իր սուրը հակառակորդին կողը խոթեց, ու միասին
ինկան: Ուստի այդ տեղին անունը [գ]Քեղկաթ-Ասուրիմ կոչուեցաւ, որ Գաբաւոնի մէջ է:
17 Այդ օրը յոյժ սաստիկ պատերազմ եղաւ, եւ Աբեններ՝ Իսրայէլի մարդոց հետ՝
Դաւիթի ծառաներէն պարտուեցաւ: 18 Շարուհեայի երեք որդիները՝ Յովաբ, Աբեսսա ու
Ասայէլ՝ հոն էին. Ասայէլ դաշտի այծեամի պէս [դ]թեթեւաշարժ էր": 19 Ասայէլ Աբենները

[ա] Եբր.՝ կտրիճի որդի՛

[բ] Եբր.՝ ընկերին

[գ] Այսինքն՝ սուրերուն արտը

[դ] Եբր.՝ թեթեւ ոտք ունէր

հալածեց. Աբենների հետեւելու ատեն՝ աջ կամ ձախ կողմ չշեղեցաւ: 20 Աբեններ ետեւը
դարձաւ եւ ըսաւ. «Ասայէ՛լ, դո՞ւն ես»: Ան ալ պատասխանեց. «Ե՛ս եմ»: 21 Աբեններ անոր
ըսաւ. «Քու աջ կամ ձախ կողմդ շեղէ՛, երիտասարդներէ՛ն մէկը բռնէ եւ անո՛ր [ե]զէնքերը
քեզի առ»: Բայց Ասայէլ անոր ետեւէն շեղիլ չուզեց: 22 Աբեններ անգա՛մ մըն ալ Ասայէլի
ըսաւ. «Ետեւէս շեղէ՛. քեզ ինչո՞ւ գետինը զարնեմ. յետոյ ի՞նչպէս երեսս պիտի վերցնեմ
եղբօրդ՝ Յովաբի նայելու»: 23 Բայց ան մերժեց անոր ետեւէն շեղիլ: Ուստի Աբեններ
նիզակին ետեւի ծայրով [զ]սնակուշտէն զարկաւ, ու նիզակը անոր կռնակէն ելաւ. հոն
ինկաւ, եւ նոյն տեղը մեռաւ: Բոլոր անոնք՝ որ Ասայէլի ինկած ու մեռած տեղը կու գային,
կանգ կ՚առնէին: 24 Յովաբ եւ Աբեսսա Աբենները կը հալածէին. արեւը մայր կը մտնէր երբ
անոնք Ամմայի բլուրը հասան, որ Գիայի դիմաց է՝ Գաբաւոնի անապատին ճամբան:

25 Բենիամինի որդիները Աբեններին ետեւ հաւաքուեցան, մէ՛կ գունդ եղան ու բլուրի մը
գագաթը կայնեցան: 26 Աբեններ Յովաբի պոռալով՝ ըսաւ. «Միթէ սուրը ընդմիշտ պիտի
սպառէ՞: Չե՞ս գիտեր թէ ասոր վախճանը դառն պիտի ըլլայ: Մինչեւ ե՞րբ ժողովուրդին
պիտի չհրամայես՝ որ իրենց [է]եղբայրները հալածելէն վերադառնան»: 27 Յովաբ ըսաւ.
«Աստուած կ՚ապրի՛. եթէ դուն խօսած չըլլայիր, ժողովուրդէն իւրաքանչիւրը իր [ը]եղբայրը
հալածելէն վերադարձած՛՛ պիտի ըլլար՝ առտուընէ ի վեր»:

28 Այն ատեն Յովաբ շեփոր հնչեցուց, եւ ամբողջ ժողովուրդը կանգ առաւ. ա՛լ
Իսրայէլը չհալածեցին, անգա՛մ մըն ալ չպատերազմեցան: 29 Աբեններ եւ իր մարդիկը
այդ ամբողջ գիշերը դաշտին մէջէն քալելով՝ Յորդանանէն անցան, ապա ամբողջ
Բեթրոնէն երթալով՝ Մանայիմ հասան: 30 Յովաբ [թ]Աբենները հալածելէն՛՛ վերադարձաւ եւ
ամբողջ ժողովուրդը հաւաքեց: Դաւիթի ծառաներէն տասնինը մարդ ու Ասայէլ կը
պակսէին. 31 իսկ Դաւիթի ծառաները Բենիամինէն եւ Աբեններին մարդոցմէն երեք հարիւր
վաթսուն մարդ զարկած ու մեռցուցած էին: 32 Ասայէլը վերցուցին, եւ զայն Բեթլեհէմի
մէջ՝ իր հօր գերեզմանը թաղեցին: Յովաբ ու իր մարդիկը ամբողջ գիշերը քալեցին, եւ
արշալոյսին Քեբրոն հասան:

3

Սաւուղի տան ու Դաւիթի տան միջեւ երկայն պատերազմ եղաւ: Դաւիթ [ժ]հետզհետէ կը
զօրանար, բայց Սաւուղի տունը հետզհետէ կը տկարանար:

ԴԱՒԻԹԻ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

2 Քեբրոնի մէջ որդիներ ծնան Դաւիթի: Անոր անդրանիկը Ամնոն էր, Յեզրայելացի
Աքինոամէն ծնած. 3 անոր երկրորդը Քիլաբն էր, Կարմելացի Նաբաղի կնոջմէն՝

[ե] Եբր.՝ փոխնորդը

[զ] Կամ՝ փորէն

[է] Եբր.՝ եղբայրներուն ետեւէն

[ը] Եբր.՝ եղբօր ետեւէն բարձրացած

[թ] Եբր.՝ Աբեններին ետեւէն

[ժ] Եբր.՝ երթալով

*Աբիգեայէն **ծնած.** երրորդը Աբիսողոմն էր, Գեսուրի թագաւորին՝ Թոլմիի աղջիկին
Մաաքայի որդին. 4 չորրորդը Ադոնիան էր, Ագգիթի որդին. հինգերորդը Սափատիան էր,
Աբիտալի որդին. 5 վեցերորդը Յեթրամն էր, Դաւիթի կնոջմէն՝ Եգղայէն **ծնած:** Քեբրոնի
մէջ ասոնք ծնան Դաւիթի:*
*6 Քանի Սաւուղի տան ու Դաւիթի տան միջեւ պատերազմ կար, Աբեններ Սաւուղի [բ]տան
թիկունքն էր": 7 Սաւուղ հարճ մը ունէր՝ որուն անունը Ռեսփա էր, եւ Այիայի աղջիկն էր:
Յեբուսթէ Աբեններին ըսաւ. «Ինչո՞ւ մտար իմ հօրս հարճին»:*

ԱԲԵՆՆԵՐ ԿԸ ՄԻԱՆԱՅ ԴԱՒԻԹԻ

*8 Աբեններ Յեբուսթէի խօսքերուն համար չափազանց բարկացաւ, եւ ըսաւ. «Միթէ ես
շունի գլո՞ւխ եմ, որ այսօր – Յուդայի դէմ – կարեկցութեամբ վարուեցայ քու հօրդ՝
Սաւուղի տան, անոր եղբայրներուն ու բարեկամներուն հետ, եւ քեզ Դաւիթի ձեռքը
չմատնեցի, ու դուն այսօր զիս կը մեղադրես այս կնոջ համար: 9 Աստուած Աբենների
այսպէս եւ ասկէ աւելին ընէ, եթէ Դաւիթի չընեմ ինչ որ Տէրը անոր երդում ըրաւ, 10
թագաւորութիւնը Սաւուղի տունէն [գ]վերցնելով ու Դաւիթի գահը Իսրայէլի վրայ եւ Յուդայի
վրայ հաստատելով՝ Դանէն մինչեւ Բերսաբէ»: 11 **Յեբուսթէ** անգա՛մ մըն ալ չկրցաւ
Աբեններին [դ]պատասխանել, քանի որ անկէ կը վախնար:*
*12 Աբեններ իր կողմէն Դաւիթի պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. «Այս երկիրը որո՞ւնն
է»: Նաեւ ըսաւ. «Ինծի հետ դաշի՛նք կնքէ, եւ ահա՛ իմ ձեռքս քեզի հետ պիտի ըլլայ՝
ամբողջ Իսրայէլը քեզի դարձնելու համար»: 13 Դաւիթ ըսաւ. «Լա՛ւ, քեզի հետ դաշինք կը
կնքեմ, բայց քեզմէ մէ՛կ բան կը պահանջեմ.– իմ երեսս պիտի չտեսնես, եթէ Սաւուղի
աղջիկը՝ Մեղքողը ինծի չբերես, երբ իմ երեսս տեսնելու գաս»: 14 Դաւիթ Սաւուղի որդիին՝
Յեբուսթէի պատգամաւորներ ղրկեց, ըսելով. «Տո՛ւր ինծի իմ կինս՝ Մեղքողը, որուն
նշանուեցայ Փղշտացիներու հարիւր թլիփով»: 15 Յեբուսթէ **մարդ** ղրկեց, ու զայն իր
ամուսինէն՝ Լայիսեան Փաղտիէլէն առաւ: 16 Իր ամուսինը իրեն հետ մինչեւ Բաւուրիմ
գնաց. իր ետեւէն լալով կ՚երթար: Յետոյ Աբեններ անոր ըսաւ. «Գնա՛, վերադարձի՛ր»: Ան
ալ վերադարձաւ:*
*17 Աբեններ Իսրայէլի երէցներուն հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. «[ե]Նախապէս [զ]կ՚ուզէիք որ
Դաւիթ ձեր վրայ թագաւոր ըլլայ. 18 ուրեմն ըրէ՛ք հիմա, քանի Տէրը Դաւիթի մասին ըսաւ.
“Իմ ծառայիս՝ Դաւիթի ձեռքով պիտի ազատեմ իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը Փղշտացիներուն
ձեռքէն եւ անոր բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն∑»: 19 Աբեններ **նոյն խօսքերը** Բենիամինի
ականջներուն ալ ըսաւ: Յետոյ Աբեններ Քեբրոն գնաց, որպէսզի Դաւիթի ականջներուն ալ
հաղորդէ ամէն ինչ որ Իսրայէլի ու Բենիամինի ամբողջ տան [է]հաճելի կը թուէր": 20
Աբեններ Քեբրոն գնաց՝ Դաւիթի քով, իրեն հետ քսան մարդ **ունենալով:** Դաւիթ Աբեններին
եւ անոր հետ եղող մարդոց խնճոյք ըրաւ: 21 Աբեններ Դաւիթի ըսաւ. «Պիտի կանգնիմ,*

[բ] *Եբր.՝ տան մէջ կ՚ուժովնար*

[գ] *Եբր.՝ փոխանցելով*

[դ] *Եբր.՝ խօսք վերադարձնել*

[ե] *Եբր.՝ Երէկ ու նախորդ օր*

[զ] *Եբր.՝ կը փնտռէիք*

[է] *Եբր.՝ աչքերուն լաւ էր*

երթամ եւ ամբողջ Իսրայէլը իմ տիրոջս՝ թագաւորին քով հաւաքեմ, որպէսզի քեզի հետ դաշինք կնքեն ու [ը]սիրտիդ ամբողջ փափաքածին վրայ թագաւորես»: Դաւիթ Աբենները ուղարկեց, ան ալ խաղաղութեամբ գնաց:

ԱԲԵՆՆԵՐ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻ

*22 Ահա՛ Դաւիթի ծառաները եւ Յովաբ [թ]ասպատակութենէ վերադարձան", ու իրենց
հետ յոյժ շատ աւար բերին: Աբեններ Դաւիթի քով՝ Քեբրոն չէր. արդարեւ Դաւիթ զինք
ուղարկեր էր, եւ ինք խաղաղութեամբ գացեր էր: 23 Երբ Յովաբ ու անոր հետ եղող
ամբողջ զօրքը եկան, Յովաբի պատմեցին. «Ներեան Աբեններ թագաւորին եկաւ. ան ալ
զինք ուղարկեց, ու խաղաղութեամբ գնաց»: 24 Այն ատեն Յովաբ թագաւորին գնաց եւ
ըսաւ. «Ի՞նչ ըրիր. ահա՛ Աբեններ քեզի եկեր է. ինչո՞ւ զայն ուղարկեցիր՝ որ երթայ: 25
Դուն [ժ]չե՞ս գիտեր" թէ Ներեան Աբեններ քեզ [ի]խաբելու, քու ելքդ ու մուտքդ հասկնալու եւ
ամէն ըրածդ գիտնալու համար եկաւ»: 26 Երբ Յովաբ Դաւիթի քովէն ելաւ, Աբեններին
ետեւէն պատգամաւորներ ղրկեց, որոնք զայն Սիրայի ջրհորէն վերադարձուցին. բայց
Դաւիթ չէր գիտեր: 27 Երբ Աբեններ Քեբրոն վերադարձաւ, Յովաբ զայն դրան մէջ մէկ
կողմ քաշեց՝ անոր հետ [լ]ծածկաբար խօսելու համար, ու զայն հոն սնակուշտէն զարկաւ,
իր եղբօր՝ Ասայէլի արիւնի վրէժը առնելու համար. եւ ան մեռաւ:
28 Դաւիթ յետոյ լսեց, ու ըսաւ. «Ես եւ իմ թագաւորութիւնս Ներեան Աբեններին արիւնէն
յաւիտեան անպարտ ենք Տէրոջ առջեւ: 29 Յովաբի գլուխին վրայ ու անոր հօր ամբողջ
տան վրայ թող հասնի, եւ Յովաբի տունէն սերմնակաթ, բորոտ, ցուպի կռթնող, սուրով
ինկող ու հացի կարօտ չպակսի»: 30 Այսպէս Յովաբ եւ անոր եղբայրը՝ Աբեսսա Աբենները
մեռցուցին, քանի որ ան իրենց եղբայրը՝ Ասայէլը պատերազմի ժամանակ Գաբաւոնի մէջ
մեռցուցեր էր:*

ԱԲԵՆՆԵՐ ԿԸ ԹԱՂՈՒԻ

*31 Դաւիթ Յովաբի եւ անոր հետ եղող ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Ձեր հագուստները
պատռեցէ՛ք, [խ]քո՛ւրձ հագէք", ու հեծեծեցէ՛ք Աբեններին առջեւէն»: Դաւիթ թագաւորը
դագաղին ետեւէն գնաց: 32 Աբենները Քեբրոնի մէջ թաղեցին: Թագաւորը ձայնը
բարձրացուց եւ Աբեններին գերեզմանին վրայ լացաւ. ամբողջ ժողովուրդն ալ լացաւ:
33 Թագաւորը Աբեններին վրայ ողբաց եւ ըսաւ.*

*«Միթէ Աբեններ այնպէ՞ս մեռաւ,
Ինչպէս անզգամ մարդ մը կը մեռնի:
34 Քու ձեռքերդ կապուած չէին,
Ու ոտքերդ պղինձէ շղթաներու մէջ դրուած չէին.*

[ը] *Եբր.՝ անձիդ*

[թ] *Եբր.՝ գունդի մը վրայ յարձակելէն եկան*

[ժ] *Եբր.՝ գիտես*

[ի] *Եբր.՝ հրապուրելու*

[լ] *Կամ՝ հանդարտօրէն*

[խ] *Եբր.՝ քուրձո՛վ գօտեւորուեցէք*

Անօրէններուն առջեւ [ծ]ինկողի մը պէս ինկար»:
Ամբողջ ժողովուրդը վերստին անոր վրայ լացաւ: 35 Մինչ տակաւին ցերեկ էր, ամբողջ
ժողովուրդը եկաւ որ Դաւիթի հաց կերցնէ. բայց Դաւիթ երդում ըրաւ ու ըսաւ. «Աստուած
ինծի այսպէս եւ աւելին ընէ, եթէ արեւին մայր մտնելէն առաջ հաց կամ ուրիշ բան
մը համտեսեմ»: 36 Ամբողջ ժողովուրդը [կ]ուշադրութիւն դարձուց", ու ասիկա իրենց
[հ]հաճելի եղաւ, ինչպէս թագաւորին ամէն ըրածը ամբողջ ժողովուրդին հաճելի էր: 37 Այդ
օրը ամբողջ ժողովուրդը եւ ամբողջ Իսրայէլը հասկցան թէ Ներեան Աբենների մեռցուիլը
թագաւորին կամքով չէր: 38 Թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ. «Չէ՞ք գիտեր թէ այսօր
Իսրայէլի մէջ մեծ [ձ]զօրապետ մը ինկաւ: 39 Ես այսօր [ղ]տկար եմ, թէպէտ թագաւոր
օծուեցայ, իսկ այս մարդիկը՝ Շարուհեայի որդիները՝ ինծի համար դաժան են. Տէրը
հատուցանէ չարիք գործողին՝ իր չարութեան համեմատ»:

ՅԵԲՈՒՍԹԷ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻ

4

Երբ Սաւուղի որդին՝ Յեբուսթէ լսեց թէ Աբեններ Քեբրոնի մէջ մեռած է, ձեռքերը
թուլցան, եւ ամբողջ Իսրայէլը շփոթեցաւ: 2 Սաւուղի որդին երկու գնդապետ ունէր.
մէկուն անունը Բաանա էր, ու միւսին անունը՝ Ռեքաբ: Ասոնք Բենիամինի որդիներէն
Բերովթացի Ռեմոնի որդիներն էին. (արդարեւ Բերովթ ալ Բենիամինեաններուն քաղաքը
կը սեպուէր. 3 Բերովթացիները Գեթթայիմ փախան եւ հոն մինչեւ այսօր պանդխտացան:)
4 Սաւուղի որդին՝ Յովնաթան ոտքերը [ճ]կաղ որդի մը ունէր. ան հինգ տարեկան էր՝ երբ
Սաւուղի ու Յովնաթանի մահուան գոյժը Յեզրայէլէն եկաւ: Անոր դայեակը զինք առաւ եւ
փախաւ. մինչ կ'աճապարէր փախչելու, տղան ինկաւ ու կաղ եղաւ. անոր անունը
Մեմփիբոսթէ էր: 5 Բերովթացի Ռեմոնի որդիները, Ռեքաբ ու Բաանա, գացին եւ
ցերեկուան տաք ատենը Յեբուսթէի տունը մտան. ան կէսօրին պառկած էր անկողինին
վրայ: 6 Անոնք մինչեւ տան մէջտեղը մտան, իբր թէ ցորեն պիտի առնէին, եւ զինք
սնակուշտէն զարկին. յետոյ Ռեքաբ եւ անոր եղբայրը՝ Բաանա անկէ խոյս տուին: 7
Արդարեւ երբ անոնք տունը մտան, ինք իր ննջասենեակը՝ մահիճին մէջ պառկած էր.
ուստի զինք զարկին, մեռցուցին, գլխատեցին, եւ իր գլուխը առնելով՝ ամբողջ գիշերը
դաշտին ճամբայով գացին: 8 Յեբուսթէի գլուխը Քեբրոն տարին՝ Դաւիթի, ու թագաւորին
ըսին. «Ահա՛ քու թշնամիիդ, քու կեանքդ փնտռող Սաւուղի որդիին՝ Յեբուսթէի գլուխը:
Տէրը Սաւուղէն եւ անոր զարմէն իմ տիրոջս՝ թագաւորին վրէժը առաւ այսօր»: 9 Դաւիթ
Բերովթացի Ռեմոնի որդիներուն, Ռեքաբի ու անոր եղբօր՝ Բաանայի, պատասխանեց. «Իմ
անձս ամէն տեսակ տագնապէ ազատող Տէրը կ'ապրի՛. 10 ա՛ն որ ինծի պատմեց. "Ահա՛,
Սաւուղ մեռաւ∑, [մ]ինքզինք աւետաբեր կարծելով", զայն բռնեցի ու Սիկելակի մէջ զայն

[ծ] *Եբր.՝ ինկող որդիի*

[կ] *Եբր.՝ ճանչցաւ*

[հ] *Եբր.՝ աչքերուն լաւ*

[ձ] *Եբր.՝ պետ*

[ղ] *Եբր.՝ փափուկ*

[ճ] *Եբր.՝ զարնուած*

[մ] *Եբր.՝ աչքերուն աւետաբեր ըլլալով*

*մեռցուցի, եւ անոր տուած աւետիսին վարձքը այդ եղաւ: 11 Ո՜րչափ աւելի նոյն վարձքը
պիտի տրուի այն ամբարիշտ մարդոց, որոնք արդար մարդ մը իր տան մէջ՝ իր անկողինին
վրայ մեռցուցին: Հիմա անոր արիւնը անշուշտ ձեր ձեռքէն պիտի պահանջեմ, ու ձեզ
երկրի վրայէն պիտի բնաջնջեմ»: 12 Այն ատեն Դաւիթ իր երիտասարդներուն հրամայեց,
եւ զանոնք մեռցուցին, անոնց ձեռքերն ու ոտքերը կտրեցին, եւ զանոնք Քեբրոնի
աւազանին վրայ կախեցին: Իսկ Յեբուսթէի գլուխը առին, ու Քեբրոն՝ Աբենների
գերեզմանին մէջ թաղեցին:*

ԴԱՒԻԹ Կ'ԸԼԼԱՅ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐ
(Ա. Մնաց. 11. 1-9: 14. 1-7)

5

*Իսրայէլի բոլոր տոհմերը Քեբրոն եկան՝ Դաւիթի, եւ անոր ըսին. «Ահա՛ մենք քու
ոսկորդ ու միսդ ենք: 2 [ա]Նախապէս ալ՝ երբ Սաւուղ մեր վրայ թագաւոր էր, Իսրայէլը
դուրս հանողն ու ներս բերողը դո՛ւն էիր, եւ Տէրը քեզի ըսաւ. "Իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը
դո՛ւն պիտի հովուես, ու Իսրայէլի վրայ դո՛ւն առաջնորդ պիտի ըլլաս∑»: 3 Իսրայէլի բոլոր
երէցները Քեբրոն եկան՝ թագաւորին, ու Դաւիթ թագաւորը Տէրոջ առջեւ անոնց հետ
դաշինք կնքեց՝ Քեբրոնի մէջ. անոնք ալ Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին:*

*4 Դաւիթ երեսուն տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու քառասուն տարի թագաւորեց: 5
Քեբրոնի մէջ՝ Յուդայի վրայ եօթը տարի եւ վեց ամիս թագաւորեց, իսկ Երուսաղէմի մէջ՝
ամբողջ Իսրայէլի ու Յուդայի վրայ երեսուներեք տարի թագաւորեց:*

*6 Թագաւորը իր մարդոցմով Երուսաղէմ գնաց, այդ երկրին մէջ բնակող
Յեբուսացիներուն դէմ, որոնք Դաւիթի ըսին. «[բ]Եթէ կոյրերն ու կաղերը չհեռացնես, հոս
պիտի չմտնես"», [գ]կարծելով թէ Դաւիթ չի կրնար հոն մտնել: 7 Բայց Դաւիթ գրաւեց
Սիոնի բերդը, (որ Դաւիթի քաղաքը կը կոչուի): 8 Դաւիթ այդ օրը ըսաւ. «Ո՛վ որ
Յեբուսացիները զարնէ, եւ ջրանցքը հասնելով՝ Դաւիթի անձին ատելի եղող կաղերն ու
կոյրերը հեռացնէ, անիկա՛ զօրագլուխ պիտի ըլլայ»: Ասոր համար կ'ըսեն. «Կոյրն ու կաղը
տունը պիտի չմտնեն»: 9 Դաւիթ այդ բերդին մէջ բնակեցաւ, եւ զայն Դաւիթի քաղաքը
կոչեց: Դաւիթ անոր շուրջը՝ Մելոնէ դէպի ներս՝ շէնքեր կառուցանեց: 10 Դաւիթ
հետզհետէ կը մեծնար, ու Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը՝ անոր հետ էր:*

*11 Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը Դաւիթի պատգամաւորներ ղրկեց, նաեւ մայրիի փայտեր,
հիւսներ ու [դ]որմնադիրներ, որոնք Դաւիթի տուն մը կառուցանեցին: 12 Այն ատեն Դաւիթ
գիտցաւ թէ Տէրը զինք Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատած է, եւ իր թագաւորութիւնը
բարձրացուցած է [ե]իր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի սիրոյն համար: 13 Դաւիթ Քեբրոնէն գալէն
ետք՝ ուրիշ հարճեր ու կիներ ալ առաւ Երուսաղէմէն: Դաւիթի ուրիշ որդիներ եւ աղջիկներ
ալ ծնան: 14 Ահա՛ւասիկ Երուսաղէմի մէջ անոր ծնածներուն անունները.– Սամաա,
Սովբաբ, Նաթան, Սողոմոն, 15 Յեբաար, Եղիսուա, Նափեկ, Յափիէ, 16 Եղիսամա,*

[ա] *Եբր.՝ երէկ ու նախորդ օր*

[բ] *Այսինքն՝ կոյրերն ու կաղերն ալ պիտի դիմադրեն*

[գ] *Եբր.՝ ըսելով*

[դ] *Եբր.՝ որմահիւսներ*

[ե] *Այսինքն՝ Տէրոջ*

Եղիադա ու Եղիփաղէտ:

ՅԱՂԹԱՆԱԿ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ
(Ա. Մնաց. 14. 8-17)

17 Երբ Փղշտացիները լսեցին Դաւիթի թագաւոր օծուիլը Իսրայէլի վրայ, բոլոր
Փղշտացիները բարձրացան՝ որպէսզի Դաւիթը փնտռեն: Ասիկա լսելով՝ Դաւիթ բերդը
իջաւ: 18 Փղշտացիները եկան եւ Ռափայիններու հովիտին մէջ տարածուեցան: 19 Դաւիթ
Տէրոջ հարցուց. «Փղշտացիներուն դէմ բարձրանա՞մ, զանոնք իմ ձեռքս պիտի
մատնե՞ս»: Տէրը Դաւիթի ըսաւ. «Բարձրացի՛ր, քանի որ Փղշտացիները անշուշտ քու
ձեռքդ պիտի մատնեմ»: 20 Այն ատեն Դաւիթ Բահաղ-Փարասին գնաց. Դաւիթ զանոնք
հոն զարկաւ եւ ըսաւ. «Տէրը թշնամիներս իմ առջեւս պատառեց, ինչպէս ջուրերը
թումբերը կը պատռեն»: Հետեւաբար այդ տեղին անունը [գ]Բահաղ-Փարասին կոչուեցաւ:
21 Փղշտացիները հոն լքեցին իրենց կուռքերը. Դաւիթ եւ իր մարդիկն ալ զանոնք
տարին:
22 Փղշտացիները [ե]վերստին բարձրացան ու Ռափայիններու հովիտին մէջ
տարածուեցան: 23 Երբ Դաւիթ Տէրոջ հարցուց, ան ըսաւ. «Մի՛ բարձրանար. հապա անոնց
ետեւէն դառնալով՝ [ը]թթենիներո՛ւն դիմաց անոնց դէմ գնա: 24 Երբ թթենիներուն գագաթը
քալուածքի ձայն մը լսես, ա՛յն ատեն սլացիր, քանի որ այն ատեն Տէրը քու առջեւէդ դուրս
ելած պիտի ըլլայ՝ Փղշտացիներուն բանակը զարնելու համար»: 25 Ուստի Դաւիթ այնպէս
ըրաւ, ինչպէս Տէրը իրեն հրամայեց, ու Փղշտացիները զարկաւ՝ Գաբայէն [թ]մինչեւ
Գազեր":

ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
(Ա. Մնաց. 13. 1-14: 15. 25-16. 6, 43)

6

Դաւիթ անգա՛մ մըն ալ Իսրայէլի բոլոր ընտիր մարդիկը հաւաքեց – երեսուն հազար
անձ: 2 Դաւիթ իրեն հետ եղող ամբողջ ժողովուրդով կանգնեցաւ եւ Յուդայի Բահաղը
գնաց, որպէսզի անկէ Աստուծոյ տապանակը բարձրացնէ, որուն վրայ անուն մը կոչուած
է, քերովբէներուն վրայ բազմող զօրքերու Տէրոջ անունը: 3 Աստուծոյ տապանակը նոր
սայլի մը վրայ դրին, ու զայն բլուրին վրայ եղող Աբինադաբի տունէն փոխադրեցին:
Աբինադաբի որդիները՝ Ոզա եւ Աքիով՝ այդ նոր սայլը կը վարէին: 4 Զայն Աստուծոյ
տապանակին հետ հանեցին բլուրին վրայ եղող Աբինադաբի տունէն. Աքիով տապանակին
առջեւէն կ՚երթար, 5 իսկ Դաւիթ եւ Իսրայէլի ամբողջ տունը Տէրոջ առջեւ կը խայտային՝
եղեւնափայտէ շինուած ամէն տեսակ նուագարաններով, քնարներով, տաւիղներով,
թմբուկներով, դափերով ու ծնծղաներով:
6 Երբ Նաքոնի կալը հասան, Ոզա իր ձեռքը Աստուծոյ տապանակին երկարեց եւ զայն
բռնեց, քանի որ եզները զայն ծռած էին: 7 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը Ոզայի դէմ

[գ] Այսինքն՝ տէր կամ տեղ խրամատներու

[ե] Եբր.՝ վերստին անգամ մըն ալ

[ը] Եբր.՝ պէքեաներո՛ւն

[թ] Եբր.՝ մինչեւ Գազեր հասնիս

բորբոքեցաւ, եւ Աստուած զայն հոն զարկաւ՝ իր թերացումին համար, ու հոն մեռաւ՝
Աստուծոյ տապանակին քով: 8 Դաւիթ [ա]տրտմեցաւ, որովհետեւ Տէրը Ոզան [բ]հարուածով
զարկաւ". ուստի այդ տեղին անունը մինչեւ այսօր [գ]Փարէս-Ոզա կոչուեցաւ: 9 Դաւիթ այդ
օրը Տէրոջմէն վախցաւ, եւ ըսաւ. «Տէրոջ տապանակը ի՞նչպէս քովս մտնէ»: 10
Հետեւաբար Դաւիթ Տէրոջ տապանակը իր քով՝ Դաւիթի քաղաքը՝ չուզեց [դ]տանիլ. հապա
Դաւիթ զայն Գեթացի Աբդեդոմի տունը դարձուց: 11 Տէրոջ տապանակը Գեթացի
Աբդեդոմի տունը երեք ամիս մնաց, ու Տէրը Աբդեդոմը եւ անոր ամբողջ տունը օրհնեց:
12 Դաւիթ թագաւորին պատմեցին. «Աստուծոյ տապանակին պատճառով՝ Տէրը
Աբդեդոմի տունն ու անոր ամբողջ ունեցածը օրհնեց»: Ուստի Դաւիթ գնաց եւ Աստուծոյ
տապանակը Աբդեդոմի տունէն ուրախութեամբ Դաւիթի քաղաքը բարձրացուց: 13 Երբ
Տէրոջ տապանակը կրողները վեց քայլ յառաջացան, արջառներ ու պարարտ զուարակներ
զոհեց: 14 Դաւիթ Տէրոջ առջեւ ամբողջ ոյժով կը կաքաւէր. Դաւիթ կտաւէ [ե]եփուտ հագած"
էր: 15 Դաւիթ եւ Իսրայէլի ամբողջ տունը՝ Տէրոջ տապանակը ուրախութեան գոչիւնով ու
շեփորներու ձայնով բարձրացուցին: 16 Երբ Տէրոջ տապանակը Դաւիթի քաղաքը մտաւ,
Սաւուղի աղջիկը՝ Մեղքող պատուհանէն նայեցաւ, եւ տեսաւ թէ Դաւիթ թագաւորը Տէրոջ
առջեւ ոստոստելով կը կաքաւէ. ուստի զայն իր սիրտին մէջ արհամարհեց: 17 Տէրոջ
տապանակը բերին ու զայն իր տեղը դրին, այն վրանին մէջ՝ որ Դաւիթ անոր համար
լարած էր: Դաւիթ Տէրոջ առջեւ ողջակէզներ եւ խաղաղութեան զոհեր մատուցանեց: 18
Երբ Դաւիթ ողջակէզներն ու խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը աւարտեց, զօրքերու
Տէրոջ անունով ժողովուրդը օրհնեց: 19 Ապա Իսրայէլի ամբողջ բազմութեան, թէ՛ այր
մարդոց եւ թէ կիներուն, ամբողջ ժողովուրդին՝ իւրաքանչիւրին մէկ [զ]նկանակ, կտոր մը
միս ու չամիչով կարկանդակ մը բաժնեց. յետոյ ամբողջ ժողովուրդը գնաց՝
իւրաքանչիւրը իր տունը:
20 Դաւիթ անկէ վերադարձաւ՝ իր տունը օրհնելու համար: Սաւուղի աղջիկը՝ Մեղքող
դուրս ելաւ Դաւիթը դիմաւորելու, եւ ըսաւ. «Իսրայէլի թագաւորը ի՜նչ փառաւոր էր այսօր,
ինք որ իր ծառաներուն աղախիններուն աչքերուն առջեւ ինքզինք մերկացուց այսօր՝
ինչպէս դատարկապորտներէն մէկը ինքզինք կը մերկացնէ»: 21 Դաւիթ Մեղքողի ըսաւ.
«Ես այն Տէրոջ առջեւ պարեցի, որ զիս քու հօրմէդ եւ անոր ամբողջ տունէն նախընտրեց,
ու զիս Տէրոջ ժողովուրդին՝ Իսրայէլի վրայ առաջնորդ նշանակեց: Այո՛, ես այս Տէրոջ
առջեւ կը խայտամ: 22 Ասկէ ա՛լ աւելի [է]անարգ պիտի ըլլամ, եւ իմ աչքերուս առջեւ պիտի
նուաստանամ. իսկ այդ քու ըսած աղախիններուդ առջեւ պիտի փառաւորուիմ»: 23
Սաւուղի աղջիկը՝ Մեղքող մինչեւ իր մահուան օրը զաւակ չծնաւ:

ՆԱԹԱՆԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ԴԱՒԻԹԻ

[ա] Եբր.՝ բորբոքեցաւ

[բ] Եբր.՝ պատռուածքով պատռեց

[գ] Այսինքն՝ Ոզայի հարուածը, կամ՝ Ոզայի խրամատը

[դ] Եբր.՝ շեղեցնել

[ե] Եբր.՝ եփուտով գօտեւորուած

[զ] Եբր.՝ հացի կարկանդակ

[է] Եբր.՝ թեթեւ

(Ա. Մնաց. 17. 1-15)

7

Երբ թագաւորը իր տունը բնակեցաւ, ու Տէրը զինք իր շուրջը եղող բոլոր թշնամիներէն
ազատելով հանգստացուց, 2 թագաւորը Նաթան մարգարէին ըսաւ. «Նայէ՛, կ'աղերսե՛մ.
ես մայրիի փայտէ կառուցանուած տան մը մէջ կը բնակիմ, իսկ Աստուծոյ տապանակը
[ա]վրանի մէջ կեցած է»: 3 Նաթան թագաւորին պատասխանեց. «Գնա՛, սիրտիդ մէջ եղած
ամէ՛ն ինչ ըրէ, քանի Տէրը քեզի հետ է»:
4 Նոյն գիշերը [բ]Տէրը խօսեցաւ" Նաթանի՝ ըսելով. 5 «Գնա՛, իմ ծառայիս՝ Դաւիթի ըսէ՛.
"Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Դո՞ւն ինծի տուն պիտի կառուցանես, որ մէջը բնակիմ: 6
Արդարեւ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսէն բարձրացուցած օրէս մինչեւ այսօր՝ տան մէջ
չբնակեցայ, հապա վրանով ու խորանով շրջեցայ: 7 Ամէն ուր որ շրջեցայ Իսրայէլի բոլոր
որդիներուն հետ, միթէ խօսք մը ըսի՞ Իսրայէլի տոհմերէն որեւէ մէկուն, որուն
պատուիրեր էի իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը հովուել. արդեօք ըսի՞. «Ինչո՞ւ ինծի մայրիի
փայտէ տուն մը չկառուցանեցիք»"∑: 8 Հիմա իմ ծառայիս՝ Դաւիթի սա՛ ըսէ՛. "Զօրքերու
Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ե՛ս քեզ արօտավայրէն՝ ոչխարներու ետեւէն առի, որպէսզի իմ
ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ առաջնորդ ըլլաս: 9 Ո՛ւր որ կ'երթայիր՝ քեզի հետ էի. քու
առջեւէդ բոլոր թշնամիներդ կոտորեցի, ու երկրի վրայ եղող մեծերուն անունին պէս
մեծցուցի քու անունդ: 10 Իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի ալ տեղ մը պիտի որոշեմ ու զայն
պիտի տնկեմ, որ իր տեղը բնակի եւ ա՛լ չսասանի: Անիրաւութեան որդիները առաջուան
պէս անգա՛մ մըն ալ պիտի չտառապեցնեն զայն, 11 ինչպէս իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի
վրայ դատաւորներ [գ]նշանակած օրէս ի վեր եղաւ: Քեզ բոլոր թշնամիներէդ ազատելով
հանգստացուցի, ու Տէրը քեզի կ'իմացնէ թէ Տէ՛րը քեզի տուն պիտի շինէ: 12 Երբ քու
օրերդ լրանան եւ հայրերուդ հետ քնանաս, քեզմէ ետք՝ քու ընդերքէդ ելլող զարմդ պիտի
բարձրացնեմ ու անոր թագաւորութիւնը պիտի հաստատեմ: 13 Անիկա՛ իմ անունիս տուն
պիտի կառուցանէ, եւ անոր թագաւորութեան գահը յաւիտեան պիտի հաստատեմ: 14 Ես
անոր հայր պիտի ըլլամ, ան ալ ինծի որդի պիտի ըլլայ: Եթէ անօրէնութիւն գործէ, ես
զայն մարդոց գաւազանովն ու մարդոց որդիներուն հարուածներով պիտի [դ]պատժեմ. 15
բայց իմ ողորմութիւնս անկէ պիտի [ե]չհեռացնեմ, ինչպէս Սաւուղէ հեռացուցի եւ զայն քու
առջեւէդ վռնտեցի: 16 Քու տունդ ու թագաւորութիւնդ յաւիտեան պիտի հաստատուին քու
առջեւդ, եւ գահդ յաւիտեան անշարժ պիտի ըլլայ"∑»: 17 Նաթան այս բոլոր խօսքերուն եւ
այս ամբողջ տեսիլքին համաձայն խօսեցաւ Դաւիթի:

ԴԱՒԻԹԻ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔԸ

(Ա. Մնաց. 17. 16-27)

18 Այն ատեն Դաւիթ թագաւորը գնաց, Տէրոջ ներկայացաւ եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր Եհովա,
ես ո՞վ եմ ու իմ տունս ի՞նչ է, որ զիս մինչեւ հոս բերիր: 19 Սակայն ասիկա ալ քու

[ա] Եբր.՝ վարագոյրներու

[բ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[գ] Եբր.՝ պատուիրած

[դ] Եբր.՝ կշտամբեմ

[ե] Եբր.՝ չհեռանայ

*աչքերուդ պզտիկ [գ]թուեցաւ, ո՛վ Տէր Եհովա, եւ քու ծառայիդ տան մասին հեռաւոր
ժամանակի համար ալ խօսեցար: Մարդոց սովորութիւնը ասիկա՞ է արդեօք, ո՛վ Տէր
Եհովա: 20 Դաւիթ ա՛լ ի՞նչ ըսէ քեզի. որովհետեւ դուն, ո՛վ Տէր Եհովա, քու ծառադ կը
ճանչնաս: 21 Այս բոլոր մեծագործութիւնները քու խօսքիդ պատճառով ու քու սիրտիդ
փափաքին համաձայն կատարեցիր, որպէսզի ծառայիդ գիտցնես: 22 Ուստի ո՛րչափ մեծ
ես, ո՛վ Տէր Աստուած. արդարեւ ո՛չ մէկը քեզի նման է, եւ քեզմէ զատ ուրիշ Աստուած
չկայ՝ մեր ականջներով մեր բոլոր լսածներուն համաձայն: 23 Ո՞ր ազգը երկրի վրայ քու
ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի նման է, որուն համար Ինք Աստուած եկաւ զայն փրկելու՝
որպէսզի իրեն ժողովուրդ ընէ ու իրեն մեծ անուն վաստկի. [ե]անոնց համար քու երկրիդ
մէջ այս ահաւոր մեծագործութիւնները կատարեցիր, քեզի համար Եգիպտոսէն ազատած
ժողովուրդիդ առջեւէն վռնտելով ազգերը եւ անոնց աստուածները: 24 Քու ժողովուրդդ՝
Իսրայէլը յաւիտեան քեզի ժողովուրդ հաստատեցիր, ու դուն, ո՛վ Տէր, անոնց Աստուածը
եղար: 25 Ուստի հիմա, ո՛վ Տէր Աստուած, քու ծառայիդ մասին ու անոր տան մասին ըսած
խօսքդ յաւիտեա՛ն հաստատէ, եւ ըրէ՛ ինչպէս ըսիր: 26 Քու անունդ յաւիտեան թող
մեծնայ, ու ըսեն. “Զօրքերու Տէրը Իսրայէլի վրայ Աստուած է∑. եւ ծառայիդ՝ Դաւիթի
տունը քու առջեւդ անշարժ մնայ: 27 Արդարեւ դո՛ւն, ո՛վ զօրքերու Տէր, Իսրայէլի՛
Աստուած, ծառայիդ [ը]յայտնեցիր՝ ըսելով. “Քեզի տուն պիտի կառուցանեմ∑. հետեւաբար
ծառադ իր սիրտին մէջ համարձակութիւն գտաւ այս աղօթքը քեզի [թ]ուղղելու: 28 Եւ հիմա,
ո՛վ Տէր Եհովա, դո՛ւն ես այդ Աստուածը. քու խօսքերդ ճշմարիտ են, ու դո՛ւն ծառայիդ
խոստացար այս բարիքը: 29 Ուստի հիմա բարեհաճէ՛ ծառայիդ տունը օրհնել, որպէսզի
յաւիտեան քու առջեւդ ըլլայ. արդարեւ դո՛ւն խօսեցար, ո՛վ Տէր Եհովա, եւ քու
օրհնութեամբդ ծառայիդ տունը թող յաւիտեան օրհնեա՛լ ըլլայ»:*

ԴԱՒԻԹԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ
(Ա. Մնաց. 18. 1-17)

8

*Ատկէ ետք՝ Դաւիթ Փղշտացիները զարկաւ ու զանոնք ընկճեց: Դաւիթ Փղշտացիներուն
ձեռքէն Մեթեկամման առաւ. 2 Նաեւ Մովաբը զարկաւ, եւ զանոնք գետինը պառկեցնելով՝
զանոնք լարով չափեց. երկու լարով չափեց՝ մեռցնելու համար, ու մէկ ամբողջ լարով՝
ողջ պահելու: Մովաբացիները Դաւիթի [ա]հարկատու հպատակներ եղան": 3 Դաւիթ
Սուբայի թագաւորը, Ռուբի որդին՝ Ադրազարը զարկաւ, երբ Եփրատ գետին վրայ իր
[բ]իշխանութիւնը հաստատելու" կ'երթար: 4 Դաւիթ անկէ հազար եօթը հարիւր ձիաւոր եւ
քսան հազար հետեւակ [գ]զօրք բռնեց: Դաւիթ բոլոր [դ]կառքի ձիերուն ջիղերը կտրեց, բայց*

[գ] Եբր.՝ եղաւ

[ե] Եբր.՝ ձեզի

[ը] Եբր.՝ ականջը բացիր

[թ] Եբր.՝ աղօթելու

[ա] Եբր.՝ հպատակեցան եւ ընծայ բերին

[բ] Եբր.՝ ձեռքը դարձնելու

[գ] Եբր.՝ մարդ

անոնցմէ միայն հարիւր ձի իրեն համար պահեց‟: 5 Դամասկոսի [ե]Ասորիները Սուբայի
թագաւորին՝ Ադրազարի օգնութեան [զ]հասան. բայց Դաւիթ Ասորիներէն քսաներկու հազար
մարդ զարկաւ: 6 Դաւիթ Դամասկոսի Սուրիային մէջ պահակազօրքեր դրաւ, եւ
Ասորիները Դաւիթի հարկատու հպատակներ եղան: Դաւիթ ուր որ կ'երթար՝ Տէրը [է]իրեն
յաղթութիւն կու տար‟: 7 Դաւիթ Ադրազարի ծառաներուն ոսկիէ վահանները գրաւեց, ու
զանոնք Երուսաղէմ բերաւ: 8 Ադրազարի քաղաքներէն՝ Բեթահէն եւ Բերոթայէն՝ Դաւիթ
թագաւորը յոյժ շատ պղինձ գրաւեց:

9 Երբ Եմաթի թագաւորը՝ Թովու լսեց թէ Դաւիթ Ադրազարի բոլոր զօրագունդերը
զարկեր է, 10 Թովու իր որդին՝ [ը]Յովրամը Դաւիթ թագաւորին ղրկեց, որպէսզի անոր
[թ]որպիսութիւնը հարցնէ եւ զինք [ժ]շնորհաւորէ, Ադրազարի դէմ պատերազմելուն ու զայն
զարնելուն համար. (արդարեւ Ադրազար Թովուի դէմ կը պատերազմէր:) Յովրամ իրեն
հետ արծաթէ անօթներ, ոսկիէ անօթներ եւ պղինձէ անօթներ [ի]բերաւ: 11 Դաւիթ թագաւորը
զանոնք ալ Տէրոջ [լ]ընծայեց, միւս ընծայած արծաթին ու ոսկիին հետ, որոնք իր նուաճած
բոլոր ազգերէն գրաւած էր.— 12 Սուրիայէն, Մովաբէն, Ամմոնի որդիներէն,
Փղշտացիներէն, Ամաղէկէն, եւ Սուբայի թագաւորին՝ Ռուբի որդիին՝ Ադրազարի աւարէն:
13 Երբ Դաւիթ Աղի ձորին մէջ տասնութ հազար [խ]Ասորիներ զարկաւ ու վերադարձաւ, մեծ
անուն վաստկեցաւ: 14 Եդովմի մէջ պահակազօրքեր դրաւ. ամբողջ Եդովմի երկրին մէջ
պահակազօրքեր դրաւ, եւ բոլոր Եդովմայեցիները Դաւիթի ծառայ եղան: Դաւիթ ուր որ
կ'երթար, Տէրը իրեն յաղթութիւն կու տար:

15 Դաւիթ ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւորեց: Դաւիթ իր ամբողջ ժողովուրդին
իրաւունք եւ արդարութիւն կը կիրարկէր: 16 Ծարուհեայի որդին՝ Յովաբ զօրքերուն վրայ
նշանակուած էր. Աքիղուդի որդին՝ Յովսափատ [ծ]դիւանադպիր էր. 17 Աքիտովբի որդին՝
Սադովկ ու Աբիաթարի որդին՝ Աքիմելէք քահանաներ էին. Սարայիա ատենադպիր էր. 18
Յովիադայի որդին՝ Բանեա [կ]Քերեթիներուն ու [հ]Փելեթիներուն վրայ նշանակուած էր. իսկ

[դ] Կամ՝ կառքերը քակեց, բայց անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց

[ե] Եբր.՝ Արամացիները, այսինքն՝ Սուրիացիները

[զ] Եբր.՝ եկան

[է] Եբր.՝ զինք կ'ազատէր

[ը] Կամ՝ Ադորամը

[թ] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[ժ] Եբր.՝ օրհնէ

[ի] Եբր.՝ ունէր

[լ] Եբր.՝ սրբացուց

[խ] Կամ՝ Եդովմայեցիներ

[ծ] Եբր.՝ յիշատակութիւններու դպիր

[կ] Այսինքն՝ Ընտիր զինուորներու գունդին

[հ] Այսինքն՝ Պահապան զինուորներու գունդին

Դաւիթի որդիները [ծ]նախարարներ էին:

ԴԱՒԻԹ ԵՒ ՄԵՄՓԻԲՈՍԹԷ

9

Դաւիթ ըսաւ. «Տակաւին Սաւուղի տունէն մնացած մարդ մը կա՞յ, որ Յովնաթանի
սիրոյն համար՝ անոր հետ կարեկցութեամբ վարուիմ»: 2 Սաւուղի տունէն Սիբա անունով
ծառայ մը կար. զայն Դաւիթի կանչեցին: Թագաւորը անոր ըսաւ. «Սիբան դո՞ւն ես»: Ան
ալ ըսաւ. «Ծառադ եմ»: 3 Թագաւորը ըսաւ. «Ա՛լ Սաւուղի տունէն մնացած մարդ չկա՞յ,
որպէսզի անոր հետ Աստուծոյ կարեկցութեամբ վարուիմ»: Սիբա թագաւորին ըսաւ.
«Տակաւին Յովնաթանէ ոտքերը կաղ որդի մը մնաց»: 4 Թագաւորը անոր ըսաւ. «Անիկա
ո՞ւր է»: Սիբա թագաւորին ըսաւ. «Ահա՛ անիկա Լադաբարի մէջ՝ Ամիէլի որդիին Մաքիրի
տունն է»: 5 Դաւիթ թագաւորը մարդ ղրկեց, ու զայն Լադաբարէ՝ Ամիէլի որդիին Մաքիրի
տունէն բերաւ: 6 Երբ Մեմփիբոսթէ, Սաւուղի որդիին՝ Յովնաթանի որդին, Դաւիթի եկաւ,
երեսին վրայ ինկաւ ու երկրպագեց: Դաւիթ ըսաւ. «Մեմփիբոսթէ՛»: Ան ալ պատասխանեց.
«Ահա՛ քու ծառադ»: 7 Դաւիթ անոր ըսաւ. «Մի՛ վախնար, քանի որ քու հօրդ՝ Յովնաթանի
սիրոյն համար անշուշտ քեզի հետ կարեկցութեամբ պիտի վարուիմ. քու հօրդ՝ Սաւուղի
բոլոր արտերը քեզի պիտի վերադարձնեմ, ու դուն շարունակ իմ սեղանս հաց պիտի
ուտես»: 8 Ան երկրպագեց եւ ըսաւ. «Քու ծառադ ո՞վ է, որ ինծի պէս մեռած շունի մը
վրայ նայեցար»: 9 Իսկ թագաւորը Սաւուղի սպասաւորը՝ Սիբան կանչեց, ու անոր ըսաւ.
«Սաւուղի եւ անոր տան ամբողջ ստացուածքը՝ քու տիրոջդ որդիին տուի: 10 Դուն,
որդիներդ ու ծառաներդ իրեն համար մշակեցէ՛ք հողը, եւ բե՛ր իրեն անոր պտուղը,
որպէսզի քու տիրոջդ որդին ուտելու հաց ունենայ. իսկ քու տիրոջդ որդին՝ Մեմփիբոսթէ
շարունակ իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ»: Սիբա տասնհինգ որդի ու քսան ծառայ ունէր: 11
Սիբա թագաւորին ըսաւ. «Իմ տէրս՝ թագաւորը քու ծառայիդ ինչ որ հրամայեց, քու
ծառադ այնպէս պիտի ընէ»: «Բայց Մեմփիբոսթէ,- ըսաւ Դաւիթ,- թագաւորին որդիներէն
մէկուն պէս՝ իմ սեղանս հաց պիտի ուտէ»: 12 Մեմփիբոսթէ պզտիկ որդի մը ունէր, որուն
անունը Միքա էր. բոլոր անոնք՝ որ Սիբայի տունը կը բնակէին, Մեմփիբոսթէի ծառաներն
էին: 13 Մեմփիբոսթէ Երուսաղէմ բնակեցաւ, քանի որ շարունակ թագաւորին սեղանը հաց
կ'ուտէր. ան իր երկու ոտքերով կաղ էր:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՄՄՈՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒՆ

10

Ասկէ ետք՝ Ամմոնի որդիներուն թագաւորը մեռաւ, եւ անոր որդին՝ Անոն անոր տեղ
թագաւոր եղաւ: 2 Դաւիթ ըսաւ. «Նաասի որդիին՝ Անոնի հետ կարեկցութեամբ վարուիմ,
ինչպէս անոր հայրը ինծի հետ կարեկցութեամբ վարուեցաւ»: Ուստի Դաւիթ [ա]իր
ծառաները անոր ղրկեց, որպէսզի զայն իր հօր համար մխիթարեն": Երբ Դաւիթի
ծառաները Ամմոնի որդիներուն երկիրը հասան, 3 Ամմոնի որդիներուն իշխանաւորները
իրենց տիրոջ՝ Անոնի ըսին. «[բ]Կը կարծե՞ս" թէ Դաւիթ քու հայրդ պատուելու համար քեզի

[ծ] Եբր.՝ քահանաներ

[ա] Եբր.՝ ղրկեց զայն մխիթարելու իր ծառաներուն ձեռքով՝ իր հօր համար

[բ] Եբր.՝ Քու աչքերուդ կը թուի՞

մխիթարիչներ ղրկեց: Միթէ Դաւիթ իր ծառաները քեզի չղրկե՞ց, որպէսզի քաղաքը
հետազօտեն ու զայն լրտեսեն, յետոյ զայն կործանէ»: 4 Անոն ալ Դաւիթի ծառաները
բռնեց, անոնց մօրուքին կէսըածիլել տուաւ, նաեւ անոնց հանդերձները կէսէն կտրել
տուաւ՝ մինչեւ յետոյքը, եւ այդպէս զանոնք ղրկեց: 5 Երբ ասիկա Դաւիթի պատմուեցաւ,
մարդ ղրկեց՝ զանոնք դիմաւորելու, քանի որ այդ մարդիկը յոյժ խայտառակուած էին:
Թագաւորը ըսաւ. «Երիքո՛վ կեցէք՝ մինչեւ որ ձեր մօրուքը աճի, ու յե՛տոյ վերադարձէք»:
6 Ամմոնի որդիները տեսան թէ Դաւիթի [գ]ատելի եղան: Ուստի Ամմոնի որդիները մարդ
ղրկեցին, եւ Բեթրոհոբի Ասորիներէն ու Սուբայի Ասորիներէն՝ քսան հազար հետեւակ,
Մաաքայի թագաւորէն՝ հազար մարդ, եւ [դ]Իստովբէ տասներկու հազար մարդ վարձեցին: 7
Երբ Դաւիթ ասիկա լսեց, Յովաբն ու բոլոր զօրաւոր զօրքերը ղրկեց: 8 Ամմոնի որդիները
դուրս ելան եւ քաղաքին դրան մուտքին առջեւ պատերազմի շարուեցան, բայց Սուբայի ու
Ռոհոբի Ասորիները, [ե]Իստովբ եւ Մաաքա" դաշտին մէջ՝ զատ կայնած էին: 9 Երբ Յովաբ
տեսաւ թէ պատերազմին ճակատը առջեւէն ու ետեւէն իր վրայ կը հասնի, Իսրայէլի
ամբողջ ընտրանիէն մարդիկ ընտրեց եւ Ասորիներուն դէմ պատերազմի շարեց: 10
Մնացած ժողովուրդն ալ իր եղբօր՝ Աբեսսայի ձեռքը յանձնեց, որպէսզի Ամմոնի
որդիներուն դիմաց շարէ: 11 Ապա ըսաւ. «Եթէ Ասորիները ինծի յաղթեն՝ [զ]ինծի
օգնութեա՛ն հասիր". իսկ եթէ Ամմոնի որդիները քեզի յաղթեն, ե՛ս քեզի օգնութեան պիտի
հասնիմ: 12 [է]Քաջասի՛րտ եղիր", ու մեր ժողովուրդին համար եւ մեր Աստուծոյն
քաղաքներուն համար ուժովնա՛նք. ու Տէրը [ը]իրեն հաճելի" եղածը թող ընէ»: 13 Յովաբ
իրեն հետ եղող ժողովուրդով Ասորիներուն մօտեցաւ՝ որպէսզի անոնց դէմ պատերազմի.
բայց անոնք իր առջեւէն փախան: 14 Ամմոնի որդիները՝ Ասորիներուն փախչիլը տեսնելով՝
իրե՛նք ալ Աբեսսայի առջեւէն փախան, եւ քաղաքը մտան: Յովաբ Ամմոնի որդիներէն
վերադարձաւ ու Երուսաղէմ եկաւ:
15 Երբ Ասորիները տեսան թէ Իսրայէլի առջեւ պարտուեցան, հաւաքուեցան: 16
Ադրազար մարդ ղրկեց ու Գետին միւս կողմը եղող Ասորիները [թ]ոտքի հանեց, եւ Էլամ
եկան. անոնց առջեւէն Ադրազարի զօրագլուխը՝ Սովբակ կ՚երթար: 17 Երբ Դաւիթի
պատմեցին, ամբողջ Իսրայէլը հաւաքելով՝ Յորդանանէն անցաւ ու Էլամ հասաւ:
Ասորիները Դաւիթի դիմաց շարուեցան, եւ անոր դէմ պատերազմեցան: 18 Բայց
Ասորիները Իսրայէլի առջեւէն փախան. Դաւիթ Ասորիներէն եօթը հարիւր կառքի զօրք ու
քառասուն հազար ձիաւոր ջարդեց, եւ անոնց զօրագլուխը՝ Սովբակը զարկաւ, որ հոն
մեռաւ: 19 Ադրազարի հպատակ եղած բոլոր թագաւորները, երբ տեսան թէ Իսրայէլի
առջեւ պարտուեցան, Իսրայէլի հետ խաղաղութիւն ըրին ու անոր հպատակեցան:
Ասորիները ատկէ ետք Ամմոնի որդիներուն օգնութեան հասնելու կը վախնային:

[գ] Եբր.՝ գարշահոտ

[դ] Կամ՝ Տովբի մարդոցմէն

[ե] Եբր.՝ Տովբի եւ Մաաքայի մարդիկը

[զ] Եբր.՝ զիս ազատէ՛

[է] Եբր.՝ Ուժովցի՛ր

[ը] Եբր.՝ իր աչքերուն լաւ

[թ] Եբր.՝ դուրս

ԴԱՒԻԹ ԵՒ ԲԵԹՍԱԲԷ

11

[ա]Հետեւեալ տարին՝՝, թագաւորներուն [բ]պատերազմելու ատենը, Դաւիթ Յովաբը եւ անոր
հետ իր ծառաներն ու ամբողջ Իսրայէլը ղրկեց, եւ անոնք Ամմոնի որդիները կոտորեցին ու
Ռաբբան պաշարեցին. բայց Դաւիթ Երուսաղէմ մնաց: 2 Օր մը՝ իրիկուան դէմ՝ Դաւիթ իր
անկողինէն ելլելով [գ]պալատին տանիքին վրայ կը պտըտէր: Տանիքին վրայէն կին մը
տեսաւ՝ որ կը լուացուէր. այդ կինը յոյժ վայելուչ տեսք ունէր: 3 Դաւիթ մարդ ղրկեց եւ
այդ կնոջ մասին [դ]հարցուց: Իրեն ըսին. «Ասիկա Բեթսաբէն է, [ե]Էլիամի աղջիկը, Քետացի
Ուրիայի կինը»: 4 Դաւիթ պատգամաւորներ ղրկեց՝ զայն բերելու: Երբ ան իր քով եկաւ,
Դաւիթ անոր հետ պառկեցաւ. ան իր անմաքրութենէն դեռ նոր [զ]մաքրուած էր: Յետոյ ան
իր տունը վերադարձաւ: 5 Կինը յղացաւ, ու մարդ ղրկելով Դաւիթի իմացուց՝ ըսելով. «Յղի
եմ»: 6 Դաւիթ մարդ ղրկեց Յովաբի՝ ըսելով. «Քետացի Ուրիան ինծի՛ ղրկէ»: Յովաբ ալ
Ուրիան Դաւիթի ղրկեց: 7 Երբ Ուրիա անոր եկաւ, Դաւիթ Յովաբի [է]ողջութիւնը, զօրքին
ողջութիւնը եւ պատերազմին [ը]վիճակը հարցուց: 8 Յետոյ Դաւիթ Ուրիայի ըսաւ.
«Տո՛ւնդ իջիր ու ոտքե՛րդ լուա»: Ուրիա թագաւորին տունէն ելաւ, եւ անոր ետեւէն
թագաւորէն [թ]պարգեւ գնաց: 9 Բայց Ուրիա իր տիրոջ բոլոր ծառաներուն հետ՝ պալատին
մուտքը պառկեցաւ, ու իր տունը չիջաւ: 10 Երբ Դաւիթի պատմեցին թէ “Ուրիա իր տունը
չիջաւ∑, Դաւիթ Ուրիայի ըսաւ. «Դուն ճամբորդութենէ եկած չե՞ս. ինչո՞ւ տունդ չես
իջներ»: 11 Ուրիա Դաւիթի ըսաւ. «Տապանակը, Իսրայէլ ու Յուդա [ժ]վրաններու մէջ կը
կենան, իմ տէրս՝ Յովաբ եւ իմ տիրոջս ծառաները [ի]բաց դաշտի մէջ՝՝ կը բանակին, իսկ ես
ուտելու, խմելու եւ կնոջս հետ պառկելու համար իմ տո՞ւնս երթամ: Դուն կ՚ապրի՛ս ու քու
անձդ կ՚ապրի՛. ես այս բանը չեմ ըներ»: 12 Դաւիթ Ուրիայի ըսաւ. «Այսօ՛ր ալ հոս մնացիր,
եւ վաղը քեզ պիտի ղրկեմ»: Ուրիա այդ օրն ու հետեւեալ օրը Երուսաղէմի մէջ մնաց: 13
Դաւիթ հրաւիրեց զայն, եւ ան իր առջեւ կերաւ ու խմեց. Դաւիթ զայն գինովցուց: Ուրիա
իրիկունը իր տիրոջ ծառաներուն քով՝ իր անկողինին մէջ պառկեցաւ, բայց իր տունը

[ա] Եբր.՝ Տարուան վերադարձին

[բ] Եբր.՝ դուրս ելլելու

[գ] Եբր.՝ թագաւորին տան

[դ] Եբր.՝ որոնեց

[ե] Կամ՝ Ամիէլի

[զ] Եբր.՝ սրբացուած

[է] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[ը] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[թ] Կամ՝ կերակուրի բաժին

[ժ] Եբր.՝ տաղաւարներու

[ի] Եբր.՝ դաշտին մակերեսը

չիջաւ: 14 Առտուն Դաւիթ [լ]նամակ մը գրեց Յովաբի, եւ Ուրիայի ձեռքով ղրկեց: 15
Նամակին մէջ գրեց. «Ուրիան յոյժ սաստիկ պատերազմին [խ]ճակա՛տը դրէք ու դուք իրմէ
ե՛տ քաշուեցէք, որպէսզի զարնուի եւ մեռնի»: 16 Մինչ Յովաբ քաղաքին վրայ կը հսկէր,
Ուրիան դրաւ այնպիսի տեղ մը՝ ուր գիտէր թէ կտրիճ մարդիկ կային: 17 Քաղաքին
մարդիկը դուրս ելան ու Յովաբի դէմ պատերազմեցան, եւ ժողովուրդէն՝ Դաւիթի
ծառաներէն՝ ոմանք ինկան. Քետացի Ուրիան ալ մեռաւ: 18 Յովաբ պատգամաւոր մը
ղրկեց ու պատերազմին բոլոր [ծ]եղելութիւնները Դաւիթի իմացուց: 19 Պատգամաւորին
պատուիրեց. «Երբ պատերազմին բոլոր եղելութիւնները թագաւորին պատմելը աւարտես,
20 եթէ թագաւորին ցասումը [կ]բորբոքի եւ քեզի ըսէ. "Ինչո՞ւ պատերազմելու համար
քաղաքին մօտեցաք. չէի՞ք գիտեր թէ պարիսպէն նետ կը նետեն: 21 [հ]Յերոբբահաղի որդին՝
Աբիմելէքը ո՞վ մեռցուց. կին մը չէ՞ր, որ պարիսպին վրայէն երկանաքարի կտոր մը
նետեց անոր վրայ, եւ ան Թեբէսի մէջ մեռաւ: Ինչո՞ւ պարիսպին մօտեցաք∑, այն ատեն
ըսէ՛. "Քու ծառադ՝ Քետացի Ուրիան ալ մեռաւ∑»: 22 Պատգամաւորը գնաց, ու Յովաբի
բոլոր իրեն պատուիրածը Դաւիթի պատմեց: 23 Պատգամաւորը Դաւիթի ըսաւ. «Ի՛րապէս
այդ մարդիկը մեզմէ զօրաւոր էին. մեզի դէմ դուրս ելան՝ դաշտը, բայց մենք մինչեւ
քաղաքին դուռը [ձ]զանոնք հալածեցինք": 24 [ղ]Աղեղնաւորները պարիսպին վրայէն քու
ծառաներուդ նետեր նետեցին, եւ թագաւորին ծառաներէն ոմանք մեռան. քու ծառադ՝
Քետացի Ուրիան ալ մեռաւ»: 25 Այն ատեն Դաւիթ պատգամաւորին ըսաւ. «Յովաբի սա՛
ըսէ. "Այս բանը [ճ]քեզի անհաճոյ" թող չըլլայ. արդարեւ սուրը երբեմն ասիկա կը սպառէ, ու
երբեմն՝ անիկա: Քաղաքին դէմ պատերազմը սաստկացո՛ւր եւ զայն փլցո՛ւր∑: Դո՛ւն ալ
[մ]քաջալերէ զինք»: 26 Ուրիայի կինը՝ իր ամուսինին մեռնիլը լսելով՝ ամուսինին համար
հեծեծեց: 27 Երբ սուգը անցաւ, Դաւիթ մարդ ղրկեց ու զայն իր տունը [յ]ընդունեց. ան իր
կինը եղաւ եւ իրեն որդի մը ծնաւ: Բայց Դաւիթի ըրած բանը Տէրոջ [ն]անհաճոյ եղաւ:

ՆԱԹԱՆԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ԵՒ ԴԱՒԻԹԻ ԶՂՋՈՒՄԸ

12

[լ] Եբր.՝ գրութիւն

[խ] Եբր.՝ առջեւի՛ կողմը

[ծ] Եբր.՝ գործերը

[կ] Եբր.՝ բարձրանայ

[հ] Եբր.՝ Յերոբեսէթ, այսինքն՝ Ամօթալի բանը թող ջատագովէ

[ձ] Եբր.՝ անոնց վրայ էինք

[ղ] Եբր.՝ Նետաձիգները

[ճ] Եբր.՝ աչքերուդ գէշ

[մ] Եբր.՝ ուժովցուր

[յ] Եբր.՝ հաւաքեց

[ն] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

Տէրը Նաթանը Դաւիթի ղրկեց: Ան ալ իր քով գնաց եւ իրեն ըսաւ. «Քաղաքի մը մէջ
երկու մարդ կար, մէկը՝ հարուստ, ու միւսը՝ թշուառ: 2 Հարուստը յոյժ շատ ոչխարներ եւ
արջառներ ունէր. 3 թշուառը ոչինչ ունէր, բացի պզտիկ էգ գառնուկէ մը, որ գներ էր ու
“[ա]կը սնուցանէր": Գառնուկը անոր քով եւ անոր որդիներուն հետ մեծցաւ: Անոր պատառէն
կ'ուտէր, անոր բաժակէն կը խմէր, անոր ծոցը կը պառկէր, եւ աղջիկի մը պէս էր անոր: 4
Ճամբորդ մը եկաւ այդ հարուստ մարդուն. ան ալ [բ]չուզեց իր ոչխարներէն ու արջառներէն
առնել՝ իրեն եկող ուղեւորին կերակուր պատրաստելու, հապա գնաց այդ թշուառ մարդուն
էգ գառնուկը առաւ, եւ զայն իրեն եկող մարդուն համար պատրաստեց»:
5 Այն ատեն Դաւիթի բարկութիւնը այդ մարդուն դէմ չափազանց բորբոքեցաւ, ու
Նաթանի ըսաւ. «Տէրը կ'ապրի՛. այդ բանը ընող մարդը մեռնելու արժանի է: 6 Այդ էգ
գառնուկը չորեքպատիկ պիտի հատուցանէ, քանի որ այս բանը ըրաւ եւ
չարգահատեցաւ»: 7 Այն ատեն Նաթան Դաւիթի ըսաւ. «Այդ մարդը դո՛ւն ես: Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Քեզ Իսրայէլի վրայ ե՛ս թագաւոր օծեցի, ու քեզ
Սաւուղի ձեռքէն ե՛ս ազատեցի: 8 Տիրոջդ տունը քեզի տուի, տիրոջդ կիները քու ծոցդ դրի,
եւ Իսրայէլի ու Յուդայի տունը քեզի տուի. եթէ քիչ կ'երեւնար, քեզի [գ]ասոնցմէ աւելի
բաներ կու տայի": 9 Ինչո՞ւ Տէրոջ պատուիրանը արհամարհեցիր, անոր [դ]առջեւ չարիք
գործելով. Քետացի Ուրիան սուրով զարկիր, անոր կինը քեզի առիր՝ իբր կին, ու զայն
Ամմոնի որդիներուն սուրով սպաննեցիր: 10 Հիմա քու տունէդ սուրը երբե՛ք պիտի
չհեռանայ, քանի որ զիս արհամարհեցիր եւ Քետացի Ուրիայի կինը քեզի առիր իբր կին∑:
11 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես քու տունէ՛դ քեզի դէմ չարիք մը պիտի հանեմ.
աչքերո՛ւդ առջեւ քու կիներդ պիտի առնեմ ու զանոնք քու ընկերիդ պիտի տամ, եւ ան այս
արեւի՛ն առջեւ քու կիներուդ հետ պիտի պառկի: 12 Արդարեւ դուն ծածկաբար ըրիր, բայց
ես այս բանը ամբողջ Իսրայէլի առջեւ ու արեւին առջեւ պիտի ընեմ∑»: 13 Դաւիթ
Նաթանի ըսաւ. «Տէրոջ դէմ մեղանչեցի»: Նաթան Դաւիթի ըսաւ. «Տէրն ալ քու մեղքդ
[ե]ներեց. պիտի չմեռնիս: 14 Բայց քանի որ այս արարքով Տէրոջ թշնամիներուն առիթ
տուիր զինք անարգելու, այս քեզի ծնած որդին անշուշտ պիտի մեռնի»:

ԴԱՒԻԹԻ ՈՐԴԻՆ ԿԸ ՄԵՌՆԻ

15 Նաթան իր տունը գնաց: Տէրը զարկաւ այն զաւակը՝ որ Ուրիայի կինը Դաւիթի ծներ
էր, եւ սաստիկ հիւանդացաւ: 16 Դաւիթ տղեկին համար Աստուծոյ թախանձեց. Դաւիթ ծոմ
պահեց, ու գնաց [զ]ամբողջ գիշերը գետինի վրայ պառկեցաւ": 17 Անոր տան երէցները
կանգնեցան եւ իր քով գացին, որպէսզի զինք գետինէն վերցնեն. բայց ինք չուզեց, ու
անոնց հետ հաց չկերաւ: 18 Եօթներորդ օրը զաւակը մեռաւ: Դաւիթի ծառաները վախցան
զաւակին մեռնիլը անոր իմացնել, քանի որ ըսին. «Ահա՛ երբ զաւակը ողջ էր՝ անոր
խօսեցանք, սակայն մեր խօսքը մտիկ չըրաւ: Ուստի ի՞նչպէս անոր ըսենք. “Զաւակը

[ա] Եբր.՝ կ'ապրեցնէր

[բ] Եբր.՝ խնայեց

[գ] Եբր.՝ այսինչ եւ այնինչ բաները կ'աւելցնէի

[դ] Եբր.՝ աչքերուն

[ե] Եբր.՝ անցուց

[զ] Եբր.՝ գետինը գիշերեց

մեռաւ∑: Գէշ բան մը պիտի ընէ»: 19 Բայց Դաւիթ տեսաւ թէ իր ծառաները կը փսփսան,
եւ Դաւիթ հասկցաւ թէ զաւակը մեռեր է: Ուստի Դաւիթ իր ծառաներուն ըսաւ. «Զաւակը
մեռա՞ւ»: Անոնք ալ ըսին. «Մեռաւ»: 20 Այն ատեն Դաւիթ գետինէն ելաւ, լուացուեցաւ,
օծուեցաւ, հանդերձները փոխեց, ու Տէրոջ տունը մտնելով՝ երկրպագեց: Յետոյ իր տունը
վերադարձաւ, պահանջեց որ իր առջեւ հաց դնեն, եւ կերաւ: 21 Անոր ծառաները իրեն
ըսին. «Այս ի՞նչ բան է՝ որ ըրիր. մինչ զաւակը ողջ էր, անոր համար ծոմ պահեցիր ու
լացիր. իսկ երբ զաւակը մեռաւ, կանգնեցար եւ հաց կերար»: 22 Ան ալ ըսաւ. «Մինչ
զաւակը տակաւին ողջ էր՝ ծոմ պահեցի ու լացի, քանի որ ըսի. "Ո՞վ գիտէ, թերեւս
Աստուած ինծի ողորմի, եւ զաւակը ապրի∑: 23 Բայց հիմա ան մեռած է, ինչո՞ւ ծոմ
պահեմ. միթէ կրնա՞մ զայն վերադարձնել: Ես անոր պիտի երթամ, բայց ան ինծի պիտի
չվերադառնայ»:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ԾՆԻ

24 Դաւիթ իր կինը՝ Բեթսաբէն մխիթարեց, անոր քով մտաւ ու անոր հետ պառկեցաւ.
ան ալ որդի մը ծնաւ, եւ անոր անունը Սողոմոն կոչեց: Տէրը զայն սիրեց, 25 ու Նաթան
մարգարէին [է]միջոցով պատգամ ղրկեց, եւ անոր անունը [ը]Յեդիդիա կոչեց՝ Տէրոջ համար:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ԳՐԱՒԷ ՌԱԲԲԱՆ
(Ա. Մնաց. 20. 1-3)

26 Յովաբ Ամմոնի որդիներուն Ռաբբային դէմ պատերազմեցաւ, ու թագաւորանիստ
քաղաքը գրաւեց: 27 Յովաբ Դաւիթի պատգամաւորներ ղրկեց եւ ըսաւ. «Ռաբբայի դէմ
պատերազմեցայ ու ջուրերուն քաղաքը գրաւեցի: 28 Հիմա մնացած ժողովուրդը հաւաքէ՛,
քաղաքին դէմ բանակէ՛ եւ զայն գրաւէ, որ քաղաքը ես չգրաւեմ ու անոր վրայ իմ անունս
չկոչուի»: 29 Ուստի Դաւիթ ամբողջ ժողովուրդը հաւաքեց, Ռաբբա գնաց եւ անոր դէմ
պատերազմելով՝ զայն գրաւեց: 30 Անոնց թագաւորին թագը իր գլուխէն առաւ. ան
տաղանդ մը ոսկիի կշիռ ունէր՝ պատուական քարերով զարդարուած, ու Դաւիթի գլուխը
դրուեցաւ: Դաւիթ քաղաքէն յոյժ շատ աւար [թ]բերաւ, 31 իսկ անոր մէջ եղած ժողովուրդը
դուրս հանելով՝ սղոցներու, երկաթէ ցաքաններու եւ երկաթէ կացիններու [ժ]տակ դրաւ", ու
զանոնք աղիւսի [ի]փուռէ անցուց": Ամմոնի որդիներուն բոլոր քաղաքներուն այսպէս ըրաւ:
Յետոյ Դաւիթ ամբողջ ժողովուրդով Երուսաղէմ վերադարձաւ:

ԱՄՆՈՆ ԵՒ ԹԱՄԱՐ

13

Ատկէ ետք՝ սա՛ պատահեցաւ: Դաւիթի որդին՝ Աբիսողոմ գեղեցիկ քոյր մը ունէր, որուն
անունը Թամար էր. Դաւիթի որդին՝ Ամնոն զայն սիրեց: 2 Ամնոն իր քրոջ՝ Թամարի սիրոյն

[է] *Եբր.՝* ձեռքով

[ը] *Այսինքն՝* Տէրոջ սիրելին

[թ] *Եբր.՝* դուրս հանեց

[ժ] *Կամ՝ գործին* վրայ նշանակեց

[ի] *Կամ՝* փուռի մէջ *աշխատցուց*

համար հիւանդանալու չափ տագնապեցաւ. արդարեւ ան կոյս մըն էր, եւ անոր որեւէ բան
ընել՝ Ամնոնի [ա]խրթին կը թուէր": 3 Ամնոն Յովնադաբ անունով բարեկամ մը ունէր, որ
Դաւիթի եղբօր՝ Սամաայի որդին էր: Յովնադաբ շատ [բ]խորագէտ մարդ մըն էր, 4 եւ անոր
ըսաւ. «Ո՛վ թագաւորի որդի, դուն ինչո՞ւ այդպէս առտուընէ առտու [գ]կը հալիս". պատճառը
ինծի չե՞ս իմացըներ»: Ամնոն անոր ըսաւ. «Ես իմ եղբօրս՝ Աբիսողոմի քրոջ Թամարի
սիրահարած եմ»: 5 Յովնադաբ անոր ըսաւ. «Անկողինիդ մէջ պառկէ՛ ու քեզ հիւա՛նդ
ձեւացուր. ու երբ հայրդ քեզ տեսնելու գայ, անոր ըսէ՛. "Կ'աղերսե՛մ, իմ քոյրս՝ Թամար
ինծի թող գայ ու ինծի հաց կերցնէ. իմ աչքերուս առջեւ կերակուր թող պատրաստէ,
որպէսզի տեսնեմ եւ անոր ձեռքէն ուտեմ∑»: 6 Ամնոն պառկեցաւ ու զինք հիւանդ
ձեւացուց. երբ թագաւորը զինք տեսնելու եկաւ, Ամնոն թագաւորին ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, իմ
քոյրս՝ Թամար թող գայ, իմ աչքերուս առջեւ երկու բլիթ պատրաստէ, եւ անոր ձեռքէն
ուտեմ»: 7 Դաւիթ տունը մարդ ղրկեց՝ Թամարի, ըսելով. «Այժմ եղբօրդ՝ Ամնոնի տո՛ւնը
գնա ու անոր կերակո՛ւր պատրաստէ»: 8 Թամար իր եղբօր՝ Ամնոնի տունը գնաց. ան
պառկած էր: Խմորի զանգուած առաւ, շաղեց եւ անոր աչքերուն առջեւ բլիթներ
պատրաստեց, ու եփեց: 9 Յետոյ տապակը առաւ եւ անոր առջեւ պարպեց, բայց ան
մերժեց ուտել: Ամնոն ըսաւ. «Քովէս ամէն մարդ դո՛ւրս հանեցէք»: Ամէն մարդ անոր
քովէն դուրս ելաւ: 10 Ամնոն Թամարի ըսաւ. «Ներքի՛ն սենեակը բեր կերակուրը, որպէսզի
ձեռքէդ ուտեմ»: Թամար պատրաստած բլիթները առաւ ու իր եղբօր՝ Ամնոնի տարաւ,
ներքին սենեակը, եւ անոր մօտեցուց՝ որպէսզի ուտէ: 11 Իսկ Ամնոն զինք բռնեց եւ իրեն
ըսաւ. «Եկո՛ւր, քոյրս, ինծի՛ հետ պառկէ»: 12 Ինք անոր պատասխանեց. «Ո՛չ, եղբայրս,
զիս մի՛ բռնաբարեր. արդարեւ Իսրայէլի մէջ այդպիսի բան չ'ըլլար: Այդ անզգամութիւնը
մի՛ ըներ: 13 Ես իմ նախատինքս ո՞ւր պիտի տանիմ. դուն ալ Իսրայէլի մէջ անզգամներէն
մէկուն պէս պիտի ըլլաս: Հիմա կ'աղերսե՛մ, թագաւորի՛ն խօսէ. ան պիտի չմերժէ զիս
քեզի տալ»: 14 Բայց Ամնոն անոր խօսքը չուզեց մտիկ ընել. հապա անկէ զօրաւոր
ըլլալով՝ զայն բռնաբարեց եւ անոր հետ պառկեցաւ: 15 Յետոյ Ամնոն զայն [դ]չափազանց
ատեց, այնպէս որ անոր հանդէպ ունեցած ատելութիւնը աւելի մեծ էր՝ քան անոր հանդէպ
ունեցած սէրը: Ամնոն անոր ըսաւ. «Կանգնէ՛ եւ գնա՛»: 16 Ան ալ իրեն ըսաւ. «[ե]Պատճառ
չկայ": Զիս վտարելով այս ըրած չարիքդ՝ աւելի մեծ է, քան միւսը՝ որ ինծի ըրիր»: Բայց
Ամնոն անոր մտիկ ընել չուզեց. 17 հապա իրեն [զ]ծառայող իր սպասարկուն կանչեց եւ
ըսաւ. «Այժմ ասիկա քովէս դո՛ւրս [է]հանէ, ու ետեւէն դո՛ւռը կղպէ»: 18 (Թամար վրան
բազմագոյն պատմուճան մը ունէր, քանի որ թագաւորին կոյս աղջիկները այսպիսի
պարեգօտ կը հագնէին:) Ուստի իր սպասարկուն զայն դուրս հանեց ու ետեւէն դուռը
կղպեց: 19 Թամար մոխիր առաւ եւ իր գլուխին վրայ ցանեց, իր վրայի բազմագոյն
պատմուճանը պատռեց, ձեռքը գլուխին վրայ դրաւ ու աղաղակելով գնաց: 20 Անոր

[ա] Եբր.՝ աչքերուն խրթին էր

[բ] Եբր.՝ իմաստուն

[գ] Եբր.՝ վտիտ կ'ըլլաս

[դ] Եբր.՝ շատ մեծ ատելութեամբ

[ե] Կամ՝ Մի՛ ըներ այդ բանը

[զ] Եբր.՝ սպասարկող

[է] Եբր.՝ հանեցէք

*եղբայրը՝ Աբիսողոմ անոր ըսաւ. «Արդեօք եղբայրդ՝ Ամնոն քեզի հե՞տ եղաւ: Հիմա, քո՛յրս,
լո՛ւռ կեցիր. անիկա քու եղբայրդ է, այս բանին [ը]ուշադրութիւն մի՛ դարձներ"»: Ուստի
Թամար [թ]ընկճուած մնաց իր եղբօր՝ Աբիսողոմի տունը: 21 Դաւիթ թագաւորը այս բոլոր
բաները լսելով՝ շատ [ժ]բորբոքեցաւ: 22 Իսկ Աբիսողոմ Ամնոնի հետ ո՛չ լաւ, ո՛չ ալ գէշ
կերպով խօսեցաւ, քանի որ Աբիսողոմ Ամնոնը կ՚ատէր, իր քոյրը՝ Թամարը լլկելուն
համար:*

ԱԲԻՍՈՂՈՄԻ ՎՐԷԺԸ

*23 Լման երկու տարի անցնելէն ետք, երբ Աբիսողոմի ոչխարները Եփրեմի մօտ եղող
Բահաղ-Ասորի մէջ կը խուզէին, Աբիսողոմ թագաւորին բոլոր որդիները հրաւիրեց: 24
Նաեւ Աբիսողոմ թագաւորին գնաց եւ անոր ըսաւ. «Ահա՛ այժմ քու ծառայիդ ոչխարները
կը խուզեն: Կ՚աղերսե՛մ, թագաւորն ու անոր ծառաները քու ծառայիդ հետ թող երթան»:
25 Թագաւորը Աբիսողոմի ըսաւ. «Ո՛չ, որդիս, այժմ բոլորս չերթանք, որպէսզի քու վրադ
ծանրութիւն չըլլանք»: Աբիսողոմ ստիպեց. բայց Դաւիթ երթալ չուզեց, ու զինք օրհնեց:
26 Աբիսողոմ ըսաւ. «Եթէ ոչ՝ կ՚աղերսե՛մ, իմ եղբայրս՝ Ամնոն մեզի հետ թող գայ»:
Թագաւորը անոր ըսաւ. «Անիկա ինչո՞ւ քեզի հետ երթայ»: 27 Բայց Աբիսողոմ զայն
ստիպեց, ուստի Ամնոնը եւ թագաւորին բոլոր որդիները իրեն հետ ղրկեց: 28 Աբիսողոմ իր
սպասաւորներուն պատուիրեց. «Այժմ նայեցէ՛ք. երբ Ամնոնի սիրտը գինիէն զուարթանայ,
ու ես ձեզի ըսեմ. "Ամնոնը զարկէ՛ք∑, զայն մեռցուցէ՛ք: Մի՛ վախնաք. ես չե՞մ որ ձեզի
պատուիրեցի: Ուժովցէ՛ք եւ [ի]կտրի՛ճ եղէք»: 29 Աբիսողոմի սպասաւորները Աբիսողոմի
պատուիրածին համաձայն ըրին Ամնոնի: Թագաւորին բոլոր որդիները ոտքի ելան ու
փախան, իւրաքանչիւրը իր ջորին հեծնելով: 30 Մինչ անոնք ճամբան էին, Դաւիթի լուր
բերուեցաւ՝ ըսելով. «Աբիսողոմ թագաւորին բոլոր որդիները մեռցուց, եւ անոնցմէ ո՛չ մէկը
մնաց»: 31 Թագաւորը ոտքի ելաւ, իր հագուստները պատռեց ու գետինը պառկեցաւ. անոր
բոլոր ծառաները անոր շուրջը կայնեցան՝ իրենց հանդերձները պատռած: 32 Յովնադաբ,
Դաւիթի եղբօր՝ Սամաայի որդին, ըսաւ. «Իմ տէրս թող [լ]չկարծէ թէ բոլոր
երիտասարդները՝ թագաւորին որդիները՝ մեռցուցին, քանի որ միայն Ամնոն մեռած է.
արդարեւ ասիկա Աբիսողոմի հրամանով [խ]որոշուած էր, այն օրէն ի վեր՝ երբ ան իր քոյրը՝
Թամարը լլկեց: 33 Ուստի հիմա իմ տէրս՝ թագաւորը [ծ]թող չտագնապի", կարծելով թէ
թագաւորին բոլոր որդիները մեռան. արդարեւ միայն Ամնոն մեռած է»: 34 Աբիսողոմ
փախաւ: Երբ Դաւիթի դէտը եղող երիտասարդը աչքերը վերցուց ու նայեցաւ, ահա՛ իր
ետեւէն՝ լերան քովէն՝ յոյժ շատ ժողովուրդ կու գար: 35 Այն ատեն Յովնադաբ թագաւորին
ըսաւ. «Ահա՛ թագաւորին որդիները կու գան. ի՛նչպէս ծառադ ըսաւ, ա՛յնպէս եղաւ»: 36*

[ը] *Եբր.՝ սիրտիդ մէջ մի՛ դներ*

[թ] *Եբր.՝ ամայացած*

[ժ] *Կամ՝ տրտմեցաւ*

[ի] *Եբր.՝ կտրիճի որդի՛*

[լ] *Եբր.՝ չըսէ*

[խ] *Եբր.՝ դրուած*

[ծ] *Եբր.՝ այս բանը իր սիրտին մէջ թող չդնէ*

*Մինչ ան իր խօսքը կ՚աւարտէր, ահա՛ թագաւորին որդիները եկան, եւ իրենց ձայնը
բարձրացնելով լացին: Թագաւորն ալ ու իր բոլոր ծառաները [կ]դառնապէս լացին:*

*37 Աբիսողոմ փախաւ, ու Գեսուրի թագաւորին՝ Ամիուդի որդիին՝ Թողմիի գնաց. իսկ
Դաւիթ ամէն օր իր որդիին համար կը սգար: 38 Երբ Աբիսողոմ փախաւ եւ Գեսուր գնաց,
հոն երեք տարի մնաց: Դաւիթ թագաւորը կը փափաքէր դուրս ելլել՝ Աբիսողոմի մօտ,
որովհետեւ Ամնոնի մասին մխիթարուած էր, քանի ան մեռած էր:*

ՅՈՎԱԲ ԿԸ ԿԱՐԳԱԴՐԷ ԱԲԻՍՈՂՈՄԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

14

*Շարուհեայի որդին՝ Յովաբ հասկցաւ թէ թագաւորին սիրտը դէպի Աբիսողոմը դարձած
է: 2 Ուստի Յովաբ Թեկուէ մարդ ղրկեց, անկէ իմաստուն կին մը բերել տուաւ, եւ անոր
ըսաւ. «Կ՚աղերսե՜մ, քեզ սգաւո՛ր ձեւացուր, սուգի հանդերձնե՛ր հագիր, հոտաւէտ իւղով
մի՛ օծուիր, հապա մեռելի մը համար երկար ժամանակէ ի վեր սգացող կնոջ մը պէս եղիր,
3 ու թագաւորի՛ն մտիր եւ անոր սա՛ կերպով խօսէ». ու Յովաբ անոր [ա]պատուիրեց իր
ըսելիք խօսքերը՝՝: 4 Երբ այդ թեկուացի կինը թագաւորին [բ]մտաւ խօսելու համար՝՝, դէմքի
վրայ գետինը իյնալով անոր երկրպագեց եւ ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, [գ]օգնութեա՛ն հասիր
ինծի՝՝»: 5 Թագաւորը անոր ըսաւ. «Քեզի ի՞նչ եղաւ»: Կինը պատասխանեց. «Իրա՛ւ ես
այրի կին մըն եմ, եւ ամուսինս մեռած է: 6 Քու [դ]աղախինդ երկու որդի ունէր. երկուքը
դաշտի մէջ իրարու հետ կռուեցան, եւ զանոնք [ե]հաշտեցնող մը չկար. ուստի մէկը միւսը
զարկաւ ու զայն մեռցուց: 7 Եւ ահա՛ ամբողջ գերդաստանը քու աղախինիդ դէմ
կանգնեցաւ, ու ըսին. "Յանձնէ՛ իր եղբայրը զարնողը, որպէսզի զինք մեռցնենք՝ իր
մեռցուցած եղբօր կեանքին համար, եւ ժառանգորդն ալ բնաջնջենք∑: Ինծի մնացած
կայծը պիտի մարեն, երկրագունդին վրայ ամուսինիս ո՛չ անուն, ո՛չ ալ մնացորդ
[զ]պահելով»: 8 Թագաւորը կնոջ ըսաւ. «Տո՛ւնդ գնա, ու ես քեզի համար պատուէր կու
տամ»: 9 Թեկուացի կինը թագաւորին ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս. անօրէնութիւնը ի՛մ
վրաս եւ հօ՛րս տան վրայ ըլլայ, բայց թագաւորն ու անոր գահը անպարտ ըլլան»: 10
Թագաւորը ըսաւ. «Ո՛վ որ քեզի բան մը ըսէ, զայն ինծի՛ բեր, եւ անգա՛մ մըն ալ քեզի
պիտի չդպչի»: 11 Ինք ըսաւ. «Կ՚աղերսե՜մ, թագաւորը թող յիշէ Տէրը՝ իր Աստուածը, ու
չթողու որ արիւնի վրէժխնդիրները կոտորածը շատցնեն եւ որդիս բնաջնջեն»: Ան ալ
ըսաւ. «Տէրը կ՚ապրի՛. որդիիդ գլուխէն մա՛զ մը գետինը պիտի չիյնայ»: 12 Այն ատեն
կինը ըսաւ. «Կ՚աղերսե՜մ, քու աղախինդ իմ տիրոջս՝ թագաւորին խօսք մը թող ըսէ»: Ան
ալ ըսաւ. «Խօսէ՛»: 13 Կինը ըսաւ. «Ուրեմն ինչո՞ւ Աստուծոյ ժողովուրդին դէմ այդպիսի
բան կը մտածես. որովհետեւ թագաւորը այս խօսքերը ըսելով յանցաւորի պէս կ՚ըլլայ,*

[կ] *Եբր.՝ շատ մեծ լացով*

[ա] *Եբր.՝ բերանը խօսքեր դրաւ*

[բ] *Եբր.՝ խօսեցաւ*

[գ] *Եբր.՝ ազատէ՛ զիս*

[դ] *Եբր.՝ ստրկուհիդ*

[ե] *Եբր.՝ ազատող*

[զ] *Եբր.՝ դնելով*

այնքան ատեն որ իր աքսորածը չվերադարձնէ: 14 Արդարեւ մենք անշուշտ պիտի
մեռնինք, ու գետինը թափուած ջուրին կը նմանինք, որ կարելի չէ հաւաքել: Աստուած
մարդու մը [է]կեանքը չ՚առներ, հապա միջոցներ կը հնարէ, որպէսզի աքսորականը իրմէ
աքսորուած չմնայ: 15 Հիմա իմ տիրոջս՝ թագաւորին այս խօսքը ըսելու եկայ, քանի որ
ժողովուրդը զիս վախցուց ու քու աղախինդ ըսաւ. “Այժմ թագաւորին հետ խօսիմ, թերեւս
թագաւորը իր աղախինին խօսքը կատարէ. 16 Որովհետեւ թագաւորը մտիկ ընելով՝ իր
աղախինը պիտի ազատէ այն մարդուն ձեռքէն, որ զիս ու իմ որդիս միասին Աստուծոյ
ժառանգութենէն բնաջնջել կ՚ուզէ∑: 17 Եւ աղախինդ ըսաւ. “Իմ տիրոջս՝ թագաւորին
խօսքը այժմ մխիթարութիւն պիտի ըլլայ∑. արդարեւ իմ տէրս՝ թագաւորը Աստուծոյ
հրեշտակի մը պէս է, ու բարին ու չարը կը [ը]հասկնայ: Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի հետ
[թ]ըլլայ»: 18 Թագաւորը կնոջ պատասխանեց. «Այժմ քեզի հարցնելիք բանս ինձմէ մի՛
պահեր»: Կինը ըսաւ. «Իմ տէրս՝ թագաւորը թող խօսի»: 19 Թագաւորը ըսաւ. «Արդեօք
այս բոլորին մէջ Յովաբի ձեռքը քեզի հե՞տ է»: Կինը պատասխանեց. «Ո՛վ թագաւոր, իմ
տէ՛րս, քու անձդ կ՚ապրի՛. ո՛չ մէկը իմ տիրոջս՝ թագաւորին բոլոր ըսածներէն աջ կողմ
կամ ձախ կողմ կրնայ շեղիլ. արդարեւ քու ծառադ Յովա՛բն է ինծի պատուիրողը, եւ այս
բոլոր խօսքերը քու աղախինիդ բերանը դնողը անիկա՛ է: 20 Այս խնդիրին [ժ]ուրիշ երեւոյթ
տալու" համար է որ քու ծառադ Յովաբ այս բանը ըրաւ. իմ տէրս իմաստուն է՝ Աստուծոյ
հրեշտակի մը իմաստութեան համեմատ, ու երկրի վրայ պատահող ամէն ինչ գիտէ»:

21 Թագաւորը Յովաբի ըսաւ. «Ահա՛ այժմ այս բանը ըրի. գնա՛, երիտասարդ Աբիսողոմը
վերադարձո՛ւր»: 22 Այն ատեն Յովաբ երեսին վրայ գետին ինկաւ, անոր երկրպագեց,
թագաւորը օրհնեց եւ ըսաւ. «Քու ծառադ այսօր գիտցաւ թէ քու [ի]առջեւդ շնորհք գտայ, ո՛վ
թագաւոր, իմ տէ՛րս, քանի որ թագաւորը իր ծառային խօսքը գործադրեց»: 23 Ուստի
Յովաբ կանգնեցաւ, Գեսուր գնաց, եւ Աբիսողոմը Երուսաղէմ բերաւ: 24 Թագաւորը ըսաւ.
«Թող [լ]մեկուսանայ իր տունը, բայց իմ երեսս չտեսնէ»: Աբիսողոմ իր տունը մեկուսացաւ,
սակայն թագաւորին երեսը չտեսաւ:

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ԿԸ ՀԱՇՏՈՒԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԵՏ

25 Ամբողջ Իսրայէլի մէջ Աբիսողոմի պէս գեղեցիկ ու գովելի մարդ մը չկար. իր ոտքին
ներբանէն մինչեւ գլուխին գագաթը արատ մը չունէր: 26 Երբ իր գլուխը կ՚ածիլէր,
(արդարեւ ամէն տարուան վախճանին զայն կ՚ածիլէր, քանի մազերը իր վրայ ծանրութիւն
կ՚ըլլային. ուստի զայն կ՚ածիլէր,) գլուխին մազերը կը կշռէր.— թագաւորական
կշռաքարով՝ երկու հարիւր սիկղ: 27 Աբիսողոմի երեք որդի ու Թամար անունով աղջիկ մը
ծնան. ան գեղեցիկ տեսքով կին մըն էր:

28 Աբիսողոմ Երուսաղէմի մէջ լման երկու տարի բնակեցաւ, բայց թագաւորին երեսը
չտեսաւ: 29 Աբիսողոմ Յովաբի մարդ ղրկեց՝ որպէսզի զինք թագաւորին ղրկէ. բայց ինք

[է] Եբր.՝ շունչը

[ը] Եբր.՝ լսէ

[թ] Կամ՝ պիտի ըլլայ

[ժ] Եբր՝ երեսը դարձնելու

[ի] Եբր.՝ աչքերուդ

[լ] Եբր.՝ վերադառնայ

անոր երթալ չուզեց: Դարձեալ երկրորդ անգամ մարդ ղրկեց, սակայն ան չուզեց երթալ:
30 Այն ատեն Աբիսողոմ իր ծառաներուն ըսաւ. «Տեսէ՛ք, Յովաբի արտը՝ իմ արտիս մօտ է.
ան հոն գարի ունի: Գացէ՛ք զայն կրակո՛վ վառեցէք»: Աբիսողոմի ծառաներն ալ այդ
արտը կրակով վառեցին: 31 Յովաբ կանգնեցաւ, Աբիսողոմի տունը գնաց եւ անոր ըսաւ.
«Ինչո՞ւ քու ծառաներդ իմ արտս կրակով վառեցին»: 32 Աբիսողոմ Յովաբի
պատասխանեց. «Ահա՛ քեզի մարդ ղրկեցի ու ըսի. “Հո՛ս եկուր, քեզ թագաւորին ղրկեմ,
որպէսզի ըսես. "Գեսուրէն ինչո՞ւ եկայ. ինծի համար աւելի լաւ էր հոն մնալ: Հիմա
կ'ուզեմ թագաւորին երեսը տեսնել. եթէ իմ վրաս անօրէնութիւն մը կայ, զիս թող
մեռցնէ"∑»: 33 Յովաբ թագաւորին գնաց եւ այս բանը անոր իմացուց: Թագաւորը
Աբիսողոմը կանչեց. ան ալ թագաւորին քով գնաց, ու թագաւորին առջեւ դէմքին վրայ
գետին իյնալով՝ երկրպագեց. իսկ թագաւորը Աբիսողոմը համբուրեց:

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԾՐԱԳՐԷ

15

Ասկէ ետք Աբիսողոմ իրեն համար կառքեր եւ ձիեր պատրաստեց, նաեւ իր առջեւէն
“վազող յիսուն մարդ"[ա]: 2 Աբիսողոմ կանուխ կ'ելլէր ու դրան ճամբային քով կը կայնէր.
ամէն անգամ որ մարդ մը դատ ունենար եւ դատաստանի համար թագաւորին գար,
Աբիսողոմ զայն կը կանչէր ու կ'ըսէր. «Դուն ո՞ր քաղաքէն ես»: Երբ ան ըսէր. “Ծառադ
Իսրայէլի տոհմերէն մէկէն է∑, 3 Աբիսողոմ անոր կ'ըսէր. «Նայէ՛, քու խնդիրդ [բ]բանաւոր
եւ իրաւացի է. բայց թագաւորին կողմէն քեզի մտիկ ընող չկայ»: 4 Աբիսողոմ կ'ըսէր.
«Երանի՜ թէ զիս այս երկրին վրայ դատաւոր դնէին, ամէն վէճ կամ դատ ունեցող մարդ
ինծի գար, եւ անոր իրաւունքը պաշտպանէի»: 5 Երբ մարդ մը մօտենար՝ իրեն
երկրպագելու, ինք ձեռքը կ'երկարէր, զայն կը բռնէր ու կը համբուրէր: 6 Դատաստանի
համար թագաւորին եկող ամբողջ Իսրայէլի հետ այս կերպով վարուելով՝ Աբիսողոմ
Իսրայէլի մարդոց սիրտը [գ]իրեն դարձուց":
7 [դ]Քառասուն տարուան վախճանին՝ Աբիսողոմ թագաւորին ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, երթամ
ու Տէրոջ ըրած ուխտս կատարեմ Քեբրոնի մէջ: 8 Որովհետեւ երբ Գեսուր կը բնակէի՝
Սուրիայի մէջ, ծառադ ուխտ ըրաւ եւ ըսաւ. “Եթէ Տէրը զիս Երուսաղէմ վերադարձնէ,
Տէրոջ պաշտամունք պիտի կատարեմ∑»: 9 Թագաւորը իրեն ըսաւ. «Գնա՛
խաղաղութեամբ»: Ինք ալ կանգնեցաւ ու Քեբրոն գնաց: 10 Աբիսողոմ Իսրայէլի բոլոր
տոհմերուն [ե]պատգամաւորներ ղրկեց եւ ըսաւ. «Երբ շեփորին ձայնը լսէք՝ ըսէ՛ք.
“Աբիսողոմ Քեբրոնի մէջ թագաւոր եղաւ∑»: 11 Աբիսողոմի հետ Երուսաղէմէն երկու
հարիւր մարդ գնաց՝ հրաւիրուած ըլլալով: Անոնք [զ]պարզամտութեամբ գացին, ոչինչ
գիտնալով: 12 Մինչ Աբիսողոմ զոհ կը մատուցանէր, Դաւիթի խորհրդականը՝ Գեղոնացի
Աքիտոփէլը՝ իր Գեղոն քաղաքէն կանչել տուաւ: Դաւադրութիւնը զօրացաւ, ու ժողովուրդը

[ա] Այսինքն՝ յիսուն սուրհանդակ

[բ] Եբր.՝ բարի

[գ] Եբր.՝ գողցաւ

[դ] Ոմանք՝ Չորս

[ե] Եբր.՝ լրտեսներ

[զ] Եբր.՝ պարկեշտութեամբ

հետզհետէ կը շատնար Աբիսողոմի քով:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՓԱԽՉԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

*13 Տեղեկաբեր մը Դաւիթի եկաւ եւ ըսաւ. «Իսրայելացիներուն սիրտը Աբիսողոմի
[է]դարձաւ"»: 14 Այն ատեն Դաւիթ Երուսաղէմի մէջ իրեն հետ եղող բոլոր ծառաներուն
ըսաւ. «Կանգնեցէ՛ք ու փախչի՛նք, քանի որ Աբիսողոմի [ը]ձեռքէն մեզի ազատում չկայ:
Շտապելո՛վ գացէք, որ ան շուտով մեզի չհասնի, մեր վրայ չարիք [թ]չբերէ, ու քաղաքը
սուրի բերանէ չանցընէ»: 15 Թագաւորին ծառաները թագաւորին ըսին. «Մեր տէր
թագաւորը ինչ որ ընտրէ, ահա՛ իր ծառաները պատրաստ են ընելու»:*
*16 Թագաւորը դուրս ելաւ, եւ իր [ժ]ետեւէն՝ իր ամբողջ տունը. սակայն թագաւորը իր
հարճերէն տասը կին թողուց, որպէսզի տունը պահպանեն: 17 Թագաւորը դուրս ելաւ, ու իր
ետեւէն՝ ամբողջ ժողովուրդը. անոնք հեռաւոր [ի]տեղ մը կանգ առին: 18 Իր բոլոր
ծառաները, բոլոր Քերեթիները եւ բոլոր Փելեթիները իր քովէն [լ]կը քալէին": Իր ետեւէն
Գեթէն եկած բոլոր Գեթացիները, վեց հարիւր մարդ, թագաւորին առջեւէն [խ]կը քալէին": 19
Թագաւորը Գեթացի Եթթիի ըսաւ. «Ինչո՞ւ դուն ալ մեզի հետ պիտի երթաս. վերադարձի՛ր
ու թագաւորի՛ն հետ կեցիր, քանի որ դուն օտարազգի մըն ես, նաեւ եղած տեղդ
տարագրուած ես: 20 Դուն երէկ եկար, եւ այսօր ես քեզ թափառեցնե՞մ մեզի հետ: Քանի
ես կ'երթամ ո՛ւր որ կրնամ երթալ, դուն վերադարձի՛ր, ու եղբայրնե՛րդ ալ վերադարձուր.
ողորմութիւնն ու ճշմարտութիւնը քեզի հետ ըլլան»: 21 Եթթի թագաւորին պատասխանեց.
«Տէրը կ'ապրի՛, եւ իմ տէրս՝ թագաւորն ալ կ'ապրի՛. իմ տէրս՝ թագաւորը ո՛ւր որ ըլլայ,
մահուան մէջ թէ կեանքի մէջ, քու ծառադ ալ հոն պիտի ըլլայ»: 22 Դաւիթ Եթթիի ըսաւ.
«Ուրեմն գնա՛, անցի՛ր»: Գեթացի Եթթի իրեն հետ եղող բոլոր մարդոցմով ու բոլոր
մանուկներով անցաւ: 23 Ամբողջ երկիրը բարձր ձայնով կու լար, մինչ ամբողջ
ժողովուրդը կ'անցնէր: Թագաւորը Կեդրոն վտակէն անցաւ, ու ամբողջ ժողովուրդը դէպի
անապատին ճամբան անցաւ:*
*24 Ահա՛ Սադովկ ալ, եւ անոր հետ բոլոր Ղեւտացիները՝ Աստուծոյ ուխտին տապանակը
կը կրէին: Աստուծոյ տապանակը զետեղեցին, ու Աբիաթար [ծ]զոհ կը մատուցանէր" մինչեւ
որ քաղաքէն դուրս ելլող ամբողջ ժողովուրդին անցնիլը լրացաւ: 25 Թագաւորը Սադովկի
ըսաւ. «Աստուծոյ տապանակը քաղա՛քը վերադարձուր: Եթէ Տէրոջ [կ]առջեւ շնորհք գտնեմ,*

[է] *Եբր.՝ ետեւէն եղաւ*

[ը] *Եբր.՝ երեսէն*

[թ] *Եբր.՝ չմղէ*

[ժ] *Եբր.՝ ոտքերուն հետեւելով*

[ի] *Եբր.՝ տուն*

[լ] *Եբր.՝ կ'անցնէին*

[խ] *Եբր.՝ կ'անցնէին*

[ծ] *Կամ՝ վեր կ'ելլէր*

[կ] *Եբր.՝ աչքերուն*

զիս պիտի վերադարձնէ եւ ինծի ցուցնէ զայն ու անոր բնակարանը: 26 Բայց եթէ ինծի
սա՛ ըսէ. “Քեզմէ չեմ ախորժիր∑, ահա՛ հոս եմ, ինծի թող ընէ ինչ որ [հ]իրեն հաճելի” է»: 27
Թագաւորը Սադովկ քահանային ըսաւ. «Դուն տեսանող չե՞ս: Խաղաղութեամբ քաղա՛քը
վերադարձիր. քու որդիդ՝ Աքիմաաս, եւ Աբիաթարի որդին՝ Յովնաթան, ձեր երկու
որդիները՝ ձեզի հետ: 28 Ահա՛ ես անապատին դաշտերուն մէջ պիտի սպասեմ, մինչեւ որ
ձեզմէ [ծ]լուր մըստանամ”»: 29 Ուստի Սադովկ եւ Աբիաթար Աստուծոյ տապանակը
Երուսաղէմ վերադարձուցին, ու հոն մնացին:

30 Դաւիթ Ձիթենեաց լերան զառիվերէն կը բարձրանար. մինչ կը բարձրանար՝ կու
լար: Գլուխը ծածկած էր, եւ բոկոտն կը քալէր: Անոր հետ եղող ամբողջ ժողովուրդն ալ կը
բարձրանար. իւրաքանչիւրը իր գլուխը ծածկած էր, ու լալով կը բարձրանային: 31 Դաւիթի
պատմեցին. «Աքիտոփէլ Աբիսողոմի հետ դաւադրողներուն մէջ է»: Դաւիթ ըսաւ. «Ո՛վ
Տէր, կ’աղերսե՛մ, Աքիտոփէլի ծրագիրը [ղ]ձախողեցո՛ւր»: 32 Երբ Դաւիթ լերան գագաթը
հասաւ, ուր Աստուծոյ երկրպագեց, ահա՛ Արաքացի Քուսի՝ հանդերձները պատռած ու
գլուխին վրայ հող ցանած՝ զինք դիմաւորեց: 33 Դաւիթ անոր ըսաւ. «Եթէ ինծի հետ [ճ]գաս,
ինծի բեռ կ’ըլլաս: 34 Բայց եթէ քաղաքը վերադառնաս եւ Աբիսողոմի ըսես. “Ո՛վ
թագաւոր, ես քու ծառադ պիտի ըլլամ. առաջ քու հօրդ ծառան էի, ու հիմա քու ծառադ
եմ∑, այն ատեն Աքիտոփէլի ծրագիրը կրնաս ձախողեցնել ինծի համար: 35 Միթէ Սադովկ
եւ Աբիաթար քահանաները հոն քեզի հետ չե՞ն. թագաւորին տունէն ինչ որ լսես, Սադովկ
ու Աբիաթար քահանաներո՛ւն պատմէ: 36 Ահա՛ հոն անոնց երկու որդիները, Սադովկի
որդին՝ Աքիմաաս ու Աբիաթարի որդին՝ Յովնաթան, իրենց հետ են: Ձեր լսած բոլոր
խօսքերը ինծի իմացուցէ՛ք անոնց [մ]միջոցով»: 37 Ուստի Դաւիթի բարեկամը՝ Քուսի
քաղաքը մտաւ. Աբիսողոմ ալ Երուսաղէմ հասաւ:

ԴԱՒԻԹ ԵՒ ՍԻԲԱ

16

Երբ Դաւիթ լերան գագաթէն քիչ մը անցեր էր, ահա՛ Մեմփիբոսթէի սպասաւորը՝ Սիբա
զինք դիմաւորեց, իրեն հետ զոյգ մը համետուած էշ ունենալով, որոնց վրայ երկու հարիւր
հաց, հարիւր ողկոյզ չամիչ, հարիւր [ա]ամառնային պտուղ” ու տիկ մը գինի բեռցուած էր:
2 Թագաւորը Սիբայի ըսաւ. «Ասոնք [բ]ի՞նչ պիտի ընես”»: Սիբա ըսաւ. «Էշերը թագաւորին
տան համար են, որպէսզի անոնց վրայ հեծնեն. հացը եւ ամառնային պտուղները
երիտասարդներուն համար են, որպէսզի ուտեն. գինին անապատին մէջ
պարտասածներուն համար է, որպէսզի խմեն»: 3 Թագաւորը ըսաւ. «Իսկ ո՞ւր է քու
տիրոջդ որդին»: Սիբա թագաւորին ըսաւ. «Ահա՛ ան Երուսաղէմ մնաց, որովհետեւ ըսաւ.

[հ] Եբր.՝ իր աչքերուն լաւ

[ծ] Եբր՝ խօսք մը գայ՝ իմացնելու

[ղ] Եբր՝ անմի՛տ ըրէ

[ճ] Եբր.՝ անցնիս

[մ] Եբր.՝ ձեռքով

[ա] Կամ՝ շարոց չոր թուզ

[բ] Եբր.՝ ի՞նչ են քեզի

“Այսօր Իսրայէլի տունը իմ հօրս թագաւորութիւնը ինծի պիտի վերադարձնէ∑»: 4 Այն
ատեն թագաւորը Սիբայի ըսաւ. «Ահա՛ Մեմփիբոսթէի ամբողջ ունեցածը քեզի ըլլայ»:
Սիբա ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, [գ]շնորհակալ եմ''. թող շնորհք գտնեմ քու [դ]առջեւդ»:

ԴԱՒԻԹ ԵՒ ՍԵՄԷԻ

5 Երբ Դաւիթ թագաւորը Բաւուրիմ հասաւ, ահա՛ անկէ մարդ մը ելաւ՝ Սաւուղի տան
գերդաստանէն, Գերայի որդին՝ Սեմէի անունով. դուրս ելլելով՝ կ’անիծէր, 6 եւ Դաւիթի ու
Դաւիթ թագաւորին բոլոր ծառաներուն քար կը նետէր: Ամբողջ ժողովուրդը եւ բոլոր
զօրաւոր մարդիկը թագաւորին աջ կողմէն ու ձախ կողմէն կ’երթային: 7 Սեմէի սա՛
կ’ըսէր՝ երբ զայն կ’անիծէր. «Դո՛ւրս ելիր, դո՛ւրս ելիր, ո՛վ արիւնահեղ մարդ, ո՛վ [ե]անօրէն
մարդ: 8 Տէրը Սաւուղի տան ամբողջ արիւնը քեզի վերադարձուց, որուն տեղը թագաւոր
եղար: Տէրը թագաւորութիւնը քու որդիիդ՝ Աբիսողոմի ձեռքը տուաւ: Ահա՛ քու չարիքդ
քեզի հասաւ, քանի որ դուն արիւնահեղ մարդ մըն ես»: 9 Շարուհեայի որդին՝ Աբեսսա
թագաւորին ըսաւ. «Ինչո՞ւ այս մեռած շունը իմ տէրս՝ թագաւորը անիծէ: Կ’աղերսե՛մ,
թոյլատրէ՛ որ անցնիմ եւ անոր գլուխը վերցնեմ»: 10 Բայց թագաւորը ըսաւ. «Ո՛վ
Շարուհեայի որդիներ, դուք ինծի հետ ի՞նչ գործ ունիք: Թող անիծէ, քանի որ Տէրը անոր
ըսաւ. “Դաւի՛թը անիծէ∑: Ուստի ո՞վ կրնայ ըսել. “Ինչո՞ւ այդպէս ըրիր∑»: 11 Դաւիթ
Աբեսսայի եւ իր բոլոր ծառաներուն ըսաւ. «Ահա՛ իմ ընդերքէս ելլող որդիս իմ հոգիս կը
փնտռէ. հապա ո՞րչափ աւելի՝ այս Բենիամինեանը: Ձգեցէ՛ք զայն՝ որ անիծէ, որովհետեւ
Տէ՛րը ըսաւ անոր: 12 Թերեւս Տէրը իմ տառապանքիս նայի, եւ այսօրուան անոր տուած
անէծքին փոխարէն ինծի բարիք հատուցանէ»: 13 Դաւիթ իր մարդոց հետ ճամբան
կ’երթար. իսկ Սեմէի լերան կողմէն կ’երթար՝ անոր դիմացէն, անիծելով, քարեր նետելով
ու հող ցանելով: 14 Թագաւորը եւ անոր հետ եղող ամբողջ ժողովուրդը պարտասած
հասան ու հոն [զ]հանգստացան:

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

15 Աբիսողոմ եւ ամբողջ ժողովուրդը՝ Իսրայելացիները՝ Երուսաղէմ մտան. Աքիտոփէլ
ալ անոր հետ էր: 16 Երբ Դաւիթի բարեկամը՝ Արաքացի Քուսի՝ Աբիսողոմի քով գնաց,
Քուսի Աբիսողոմի ըսաւ. «Ապրի՛ թագաւորը, ապրի՛ թագաւորը»: 17 Աբիսողոմ Քուսիի
ըսաւ. «Բարեկամիդ վրայ ունեցած կարեկցութիւնդ ասիկա՞ է. ինչո՞ւ բարեկամիդ հետ
չգացիր»: 18 Քուսի Աբիսողոմի ըսաւ. «Ո՛չ, հապա Տէրը, այս ժողովուրդը եւ բոլոր
Իսրայելացիները ո՛վ որ ընտրեն, ես անորը պիտի ըլլամ ու անոր հետ պիտի կենամ: 19
[է]Ասկէ զատ'', ես որո՞ւ պիտի ծառայեմ. անոր որդիին առջեւ չէ՞: Ինչպէս հօրդ առջեւ
ծառայեցի, այնպէս ալ քու առջեւդ պիտի ըլլամ»:
20 Աբիսողոմ Աքիտոփէլի ըսաւ. «Խորհո՛ւրդ տուէք թէ ի՛նչ ընելու ենք»: 21 Աքիտոփէլ

[գ] Եբր.՝ կ’երկրպագեմ

[դ] Եբր.՝ աչքերուդ

[ե] Եբր.՝ Բելիարի

[զ] Եբր.՝ շունչ առին

[է] Եբր.՝ Երկրորդ

Աբիսողոմի ըսաւ. «Քու հօրդ հարճերո՛ւն մտիր, որոնք տունը պահպանելու համար
թողուց. երբ ամբողջ Իսրայէլը լսէ թէ դուն հօրդ [ը]ատելի եղար, այն ատեն բոլոր քեզի հետ
եղողներուն ձեռքերը պիտի ուժովնան»: 22 Ուստի տանիքին վրայ Աբիսողոմի համար
վրան մը լարեցին, եւ Աբիսողոմ ամբողջ Իսրայէլի աչքերուն առջեւ իր հօր հարճերուն
մտաւ: 23 Այդ օրերը Աքիտոփէլի տուած խորհուրդը ա՛յնպէս էր, որպէս թէ մէկը Աստուծոյ
խօսքը կը հարցնէր: Ա՛յդպէս էր Աքիտոփէլի ամէն խորհուրդը, թէ՛ Դաւիթի քով եւ թէ
Աբիսողոմի քով:

ՔՈՒՍԻ ԿԸ ՄՈԼՈՐԵՑՆԷ ԱԲԻՍՈՂՈՄԸ

17

Աքիտոփէլ Աբիսողոմի ըսաւ. «Այժմ տասներկու հազար մարդ ընտրեմ, կանգնիմ, եւ
այս գիշեր Դաւիթը հետապնդեմ: 2 Քանի ան յոգնած է ու ձեռքերը թուլցած են, անոր վրայ
հասնիմ եւ զայն դողացնեմ, որպէսզի անոր հետ եղող ժողովուրդը փախչի, ու միայն
թագաւորը զարնեմ: 3 Այսպէս՝ ամբողջ ժողովուրդը քեզի պիտի վերադարձնեմ.
[ա]որովհետեւ եթէ քու փնտռած մարդդ զարնուի, բոլորն ալ կը վերադառնան", եւ ամբողջ
ժողովուրդը խաղաղութեան մէջ կ՚ըլլայ»: 4 Այս խօսքը [բ]հաճելի եղաւ Աբիսողոմի ու
Իսրայէլի բոլոր երէցներուն":

5 Աբիսողոմ ըսաւ. «Այժմ Արաքացի Քուսի՛ն ալ կանչեցէք, որպէսզի [գ]անոր խորհուրդն
ալ" լսենք»: 6 Երբ Քուսի Աբիսողոմի քով եկաւ, Աբիսողոմ անոր ըսաւ. «Աքիտոփէլ սա՛
խօսքը ըսաւ. արդեօք անոր ըսածը [դ]ընե՞նք՝ թէ ոչ. դո՛ւն խօսէ"»: 7 Քուսի Աբիսողոմի
ըսաւ. «Աքիտոփէլի տուած խորհուրդը այս անգամ լաւ չէ»: 8 Ապա Քուսի ըսաւ. «Դուն կը
ճանչնաս հայրդ եւ անոր մարդիկը. անոնք զօրաւոր են, ու դառնասիրտ՝ դաշտի մէջ
ձագերը յափշտակուած արջի պէս: Քու հայրդ պատերազմիկ մըն է, եւ ժողովուրդին հետ
չի գիշերեր: 9 Հիմա ան կա՛մ փոսի մը մէջ, կա՛մ ուրիշ տեղ մը պահուըտած է: Եթէ
ոմանք առաջին անգամէն իյնան, ամէն լսող պիտի ըսէ. "Աբիսողոմի հետեւող ժողովուրդը
կոտորուեր է∑: 10 Այն ատեն առիւծի սիրտի պէս սիրտ ունեցող [ե]կտրիճը անգամ
բոլորովին պիտի հալի. արդարեւ ամբողջ Իսրայէլը գիտէ թէ հայրդ զօրաւոր է, ու անոր
հետ եղողները կտրիճներ են: 11 Հետեւաբար քեզի խորհուրդ կու տամ որ ամբողջ
Իսրայէլը, Դանէ մինչեւ Բերսաբէ, ծովեզերքը եղող աւազին պէս՝ բազմութեամբ քու քովդ
հաւաքուի: Դո՛ւն ալ [զ]անձամբ անոնց հետ պատերազմի գնա: 12 Այսպէս, անոր վրայ կը
հասնինք՝ ո՛ւր տեղ որ գտնուի, անոր վրայ կ՚իջնենք՝ ինչպէս ցօղը գետինին վրայ կ՚իյնայ,
եւ անկէ ու անոր հետ եղող բոլոր մարդոցմէն մէ՛կն ալ ողջ չի մնար: 13 Եթէ քաղաքի մը

[ը] Եբր.՝ գարշահոտ

[ա] Եբր.՝ քու փնտռած մարդդ՝ բոլորին վերադարձին պէս է

[բ] Եբր.՝ ուղիղ եղաւ Աբիսողոմի աչքին ու Իսրայէլի բոլոր ծերերուն աչքին

[գ] Եբր.՝ ինչ որ կայ անոր բերանը

[դ] Կամ՝ ընե՞նք. թէ ոչ՝ դո՛ւն ալ խօսէ

[ե] Եբր.՝ կտրիճի որդին

[զ] Եբր.՝ երեսովդ

մէջ [է]փակուի, ամբողջ Իսրայէլը պարաններ կը [ը]տանի այդ քաղաքը եւ զայն մինչեւ
վտակը կը քաշենք, այնպէս որ հոն խճաքար մըն ալ չի գտնուիր»: 14 Աբիսողոմ ու բոլոր
Իսրայելացիները ըսին. «Արաքացի Քուսիի խորհուրդը Աքիտոփէլի խորհուրդէն լաւ է»:
Արդարեւ Տէրը Աքիտոփէլի լաւ խորհուրդը ձախողեցնել հրամայած էր, որպէսզի Տէրը
Աբիսողոմի վրայ չարիք հասցնէ:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒԻ ՈՒ ԿԸ ՓԱԽՉԻ

15 Քուսի Սադովկ եւ Աբիաթար քահանաներուն ըսաւ. «Աքիտոփէլ Աբիսողոմի ու
Իսրայէլի երէցներուն այսինչ խորհուրդը տուաւ, ես ալ այնինչ խորհուրդը տուի: 16 Հիմա
շուտո՛վ մարդ ղրկեցէք, Դաւիթի իմացուցէ՛ք եւ ըսէ՛ք. “Գիշերը անապատին դաշտերուն
մէջ մի՛ իջեւանիր, հապա շուտո՛վ անցիր, որ թագաւորն ու անոր հետ եղող ամբողջ
ժողովուրդը [թ]չբնաջնջուին∑»: 17 Յովնաթան եւ Աքիմաաս Ռովգէլի աղբիւրին քով
կայնած էին, քանի չէին կրնար քաղաքը մտնելով երեւնալ: [ժ]Աղախին մը գնաց եւ անոնց
պատմեց. անոնք ալ գացին ու Դաւիթ թագաւորին իմացուցին: 18 Պատանի մը զանոնք
տեսաւ եւ Աբիսողոմի պատմեց. բայց անոնք՝ երկուքն ալ շուտով գացին ու Բաւուրիմ
հասան՝ մարդու մը տունը: Ան իր բակին մէջ ջրհոր մը ունէր. անոնք հոն իջան: 19 Կինը
ծածկոց մը առաւ, ջրհորին բերանին վրայ փռեց եւ անոր վրայ ձաւար տարածեց. ուստի
ոչինչ գիտցուեցաւ: 20 Աբիսողոմի ծառաները այդ կնոջ տունը մտան ու ըսին. «Աքիմաաս
եւ Յովնաթան ո՞ւր են»: Կինը անոնց ըսաւ. «[ի]Ջուրին միւս կողմը անցան»: Երբ զանոնք
փնտռեցին ու չգտան՝ Երուսաղէմ վերադարձան: 21 Անոնց երթալէն ետք՝ ջրհորէն
բարձրացան, գացին Դաւիթ թագաւորին իմացուցին, եւ Դաւիթի ըսին. «Կանգնեցէ՛ք ու
շուտո՛վ ջուրէն անցէք, քանի Աքիտոփէլ ձեզի դէմ այսպիսի խորհուրդ մը տուաւ»: 22
Դաւիթ եւ անոր հետ եղող ամբողջ ժողովուրդը կանգնեցան ու Յորդանանէն անցան.
մինչեւ [լ]արշալոյսը՝ Յորդանանէն չանցնող ո՛չ մէկը կը պակսէր անոնց մէջէն:

23 Երբ Աքիտոփէլ տեսաւ թէ իր ծրագիրը չգործադրուեցաւ, իր էշը համետեց,
կանգնեցաւ, եւ իր քաղաքն ու տունը գնաց: Իր ընտանիքին պատուէր տալէ ետք ինքզինք
խեղդեց, մեռաւ, եւ իր հօր գերեզմանը թաղուեցաւ:

24 Դաւիթ Մանայիմ հասաւ: Աբիսողոմ ալ բոլոր Իսրայելացիներուն հետ Յորդանանէն
անցաւ: 25 Աբիսողոմ Յովաբի տեղը Ամեսային նշանակեց զօրքին վրայ: Ամեսայի որդին
էր Յեթեր անունով [խ]Իսրայելացիի մը, որ Յովաբի մօր՝ Շարուհեայի քոյրը, Նահասի
աղջիկը՝ [ծ]Աբիգեան առեր էր": 26 Իսրայէլ Աբիսողոմի հետ Գաղաադի երկիրը

[է] Եբր.՝ հաւաքուի

[ը] Եբր.՝ կրէ

[թ] Եբր.՝ չկլլուին

[ժ] Եբր.՝ Ստրկուհի

[ի] Եբր.՝ Ջուրի առուակին

[լ] Եբր.՝ առտուան լոյսը

[խ] Կամ՝ Իսմայելացիի

[ծ] Եբր.՝ Աբիգիայի մտեր էր

բանակեցաւ:

27 Երբ Դաւիթ Մանայիմ հասաւ, Ամմոնի որդիներուն Ռաբբայէն՝ Նաասի որդին՝ Սոբի, Լադաբարէ՝ Ամիէլի որդին՝ Մաքիր, եւ Ռովգելիմէ՝ Գաղաադացի Բերզելի, 28 անկողիններ, կոնքեր, հողէ անօթներ, ցորեն, գարի, ալիւր ու բոհրած ցորեն, բակլայ, ոսպ եւ բոհրած սիսեռ, 29 նաեւ մեղր, կոգի, ոչխարներ ու կովի պանիր բերին Դաւիթի եւ անոր հետ եղող ժողովուրդին, որպէսզի ուտեն. արդարեւ ըսին. «Ժողովուրդը անապատին մէջ անօթեցած, պարտասած ու ծարաւցած է»:

ԱԲԻՍՈՂՈՄ ԿԸ ՊԱՐՏՈՒԻ ԵՒ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻ

18

Դաւիթ իրեն հետ եղող [ա]զօրքը աչքէ անցուց, եւ անոնց վրայ հազարապետներ ու հարիւրապետներ նշանակեց: 2 Դաւիթ զօրքին մէկ երրորդը Յովաբի [բ]ձեռքը յանձնեց", մէկ երրորդը Յովաբի եղբօր՝ Շարուհեան Աբեսսայի ձեռքը, եւ մէկ երրորդը Գեթացի Եթթիի ձեռքը: Թագաւորը ժողովուրդին ըսաւ. «Անպատճառ ես ալ ձեզի հետ [գ]պատերազմի պիտի երթամ"»: 3 Բայց ժողովուրդը պատասխանեց. «[դ]Մի՛ գար". արդարեւ եթէ մենք փախչինք, անոնք մեզի համար չեն մտահոգուիր: Թէեւ մեր կէսը մեռնի, անոնք մեզի համար չեն մտահոգուիր. բայց դո՛ւն՝ մեր տասը հազարին չափ ես: Ուստի հիմա աւելի լաւ է որ դուն քաղաքէ՛ն մեզի օգնութեան հասնիս»: 4 Թագաւորն ալ անոնց ըսաւ. «[ե]Ձեզի հաճելի" եղածը պիտի ընեմ»: Թագաւորը դրան քով կայնեցաւ, մինչ ամբողջ զօրքը՝ հարիւրներով եւ հազարներով՝ դուրս կ'ելլէր: 5 Թագաւորը Յովաբի, Աբեսսայի ու Եթթիի պատուիրեց. «Իմ սիրոյս համար երիտասարդ Աբիսողոմի հետ մե՛ղմօրէն վարուեցէք»: Երբ թագաւորը Աբիսողոմի մասին բոլոր պետերուն պատուիրեց, ամբողջ զօրքը լսեց:

6 Զօրքը դուրս ելաւ՝ դաշտը, Իսրայէլի դէմ. պատերազմը Եփրեմի անտառին մէջ եղաւ: 7 Հոն Իսրայէլի զօրքը Դաւիթի ծառաներուն առջեւ պարտուեցաւ. այդ օրը մեծ կոտորած եղաւ հոն, ու քսան հազար մարդ ինկաւ: 8 Հոն պատերազմը ամբողջ երկրին [զ]վրայ տարածուեցաւ, եւ այդ օրը անտառը սուրին սպառածէն աւելի ժողովուրդ սպառեց:
9 Աբիսողոմ Դաւիթի ծառաներուն հանդիպեցաւ. Աբիսողոմ ջորիի մը վրայ հեծեր էր: Ջորին մեծ բեւեկնիի մը թաւ ոստերուն տակ մտաւ: Անոր գլուխը բեւեկնիէն բռնուեցաւ, ու երկինքի եւ երկրի միջեւ [է]կախուած մնաց". իսկ տակը եղող ջորին անցաւ գնաց: 10 Մարդ մը զայն տեսնելով՝ Յովաբի պատմեց. «Ահա՛ Աբիսողոմը բեւեկնիէ մը կախուած տեսայ»:
11 Յովաբ իրեն իմացնող մարդուն ըսաւ. «Ահա՛ դուն զայն տեսար. ինչո՞ւ զայն հոն գետինը չզարկիր: Այն ատեն քեզի տասը սիկղ արծաթ եւ գօտի մը կու տայի»: 12 Այդ

[ա] Եբր.՝ ժողովուրդը

[բ] Եբր.՝ ձեռքով ղրկեց

[գ] Եբր.՝ դուրս պիտի ելլեմ

[դ] Եբր.՝ Դուրս մի՛ ելլեր

[ե] Եբր.՝ Ձեր աչքերուն լաւ

[զ] Եբր.՝ մակերեսին վրայ

[է] Եբր.՝ դրուեցաւ

մարդը Յովաբի ըսաւ. «Եթէ ափիս մէջ հազար սիկղ արծաթ ալ [ը]դրուէր, թագաւորին
որդիին վրայ ձեռքս չէի երկարեր. արդարեւ [թ]մենք լսեցինք թագաւորին պատուէրը" քեզի,
Աբեսսայի ու Եթթիի, երբ ըսաւ. "[ժ]Ուշադի՛ր եղէք որ ո՛չ մէկը երիտասարդ Աբիսողոմի
դպչի"∑: 13 [ի]Եթէ թագաւորին պատուէրը մտիկ չընէի, իմ կեանքս վտանգի մէջ պիտի
ընէի". արդարեւ ոչինչ թագաւորէն կը պահուի, ու դուն ալ ինծի դէմ պիտի կենայիր»: 14
Յովաբ ըսաւ. «Ես քու առջեւդ այսպէս պիտի չսպասեմ», եւ իր ձեռքը երեք գեղարդ
առնելով՝ զանոնք Աբիսողոմի սիրտը խոթեց, երբ ան տակաւին ողջ էր բեւեկնիին [լ]վրայ:
15 Յետոյ՝ տասը երիտասարդներ, Յովաբի զինակիրները, շրջապատելով Աբիսողոմը՝
զարկին ու զինք մեռցուցին: 16 Յովաբ շեփոր հնչեցուց, եւ զօրքը Իսրայէլը հալածելէն
վերադարձաւ, քանի որ Յովաբ զօրքը զսպեց: 17 Աբիսողոմը առին, զայն անտառը՝ մեծ
փոսի մը մէջ նետեցին, ու անոր վրայ յոյժ մեծ քարակոյտ մը դիզեցին: Ամբողջ Իսրայէլը
փախաւ, իւրաքանչիւրը իր վրանը:

18 Աբիսողոմ ողջ եղած ատենը արձան մը առեր էր, եւ զայն իրեն համար Թագաւորի
հովիտին մէջ կանգնեցուցեր էր՝ ըսելով. «Որդի չունիմ որ իմ անունիս յիշատակը պահէ»:
Ուստի այդ արձանը իր անունով կոչեր էր. ան մինչեւ այսօր "Աբիսողոմի [խ]յուշարձանը∑
կը կոչուի:

ԱԲԻՍՈՂՈՄԻ ՄԱՀԸ Կ'ԻՄԱՑՈՒԻ ԴԱՒԻԹԻ

19 Սադովկի որդին՝ Աքիմաաս ըսաւ. «Այժմ վազեմ ու թագաւորին աւետիս տանիմ թէ
Տէրը իր դատը պաշտպանեց, ու զինք իր թշնամիներուն ձեռքէն ազատեց»: 20 Յովաբ
անոր ըսաւ. «Դուն այսօր աւետաբեր պիտի չըլլաս. ուրիշ օր մը աւետիս տար, բայց այսօր
աւետիս պիտի չտանիս, որովհետեւ թագաւորին որդին մեռաւ»: 21 Ապա Յովաբ Քուսիի
ըսաւ. «Գնա՛, տեսածդ թագաւորի՛ն պատմէ»: Քուսի Յովաբի երկրպագեց, եւ վազելով
գնաց: 22 Սադովկի որդին՝ Աքիմաաս դարձեալ Յովաբի ըսաւ. «Ինչ որ ալ ըլլայ,
կ'աղերսե՛մ, ե՛ս ալ Քուսիի ետեւէն վազեմ»: Յովաբ ըսաւ. «Ինչո՞ւ վազես, որդի՛ս, քանի
տանելիք աւետիս մը չունիս»: 23 Ան ըսաւ. «Ինչ որ ալ ըլլայ, վազեմ»: Ինք ալ անոր
ըսաւ. «Վազէ՛»: Աքիմաաս դաշտին ճամբայով վազեց, ու Քուսիէն անցաւ: 24 Դաւիթ
երկու դռներուն մէջտեղ նստած էր. դէտը դրան տանիքին վրայ՝ դէպի պարիսպը գնաց, եւ
աչքերը վերցնելով տեսաւ թէ ահա՛ մարդ մը մինակ կը վազէր: 25 Այն ատեն դէտը
գոչելով թագաւորին իմացուց, ու թագաւորը ըսաւ. «Եթէ մինակ է, անոր բերանը աւետիս
կայ»: Մինչ ան կու գար եւ կը մօտենար, 26 դէտը ուրիշ վազող մարդ մըն ալ տեսաւ:
Դէտը դռնապանին գոչելով ըսաւ. «Ահա՛ ուրիշ մարդ մըն ալ մինակ կը վազէ»:
Թագաւորը ըսաւ. «Ա՛ն ալ աւետաբեր է»: 27 Դէտը ըսաւ. «Առաջինին վազքը Սադովկի
որդիին՝ Աքիմաասի վազքին պէս կ'երեւնայ ինծի»: Թագաւորը ըսաւ. «Անիկա բարի մարդ

[ը] *Եբր.՝ կշռուէր*

[թ] *Եբր.՝ մեր ականջներուն թագաւորը պատուիրեց*

[ժ] *Կամ՝ Պահպանեցէ՛ք երիտասարդ Աբիսողոմը ինծի համար*

[ի] *Եբր.՝ Թէ ոչ՝ ի՛մ կեանքիս դէմ կեղծիք բանեցուցած պիտի ըլլայի*

[լ] *Եբր.՝ սիրտը*

[խ] *Եբր.՝ ձեռքը*

է, ու բարի աւետիսով կու գայ»: 28 Աքիմաաս գոչելով թագաւորին ըսաւ. «[a]Ողջո՜յն». ու դէմքի վրայ գետինը իյնալով՝ թագաւորին երկրպագեց, եւ ըսաւ. «Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը՝ քու Աստուածդ, որ իմ տիրոջս՝ թագաւորին դէմ ձեռք բարձրացնողները քու ձեռքդ մատնեց»: 29 Թագաւորը ըսաւ. «Երիտասարդ Աբիսողոմը ողջ առո՞ղջ է»: Աքիմաաս պատասխանեց. «Երբ Յովաբ թագաւորին ծառան ու զիս՝ քու ծառադ ղրկեց, մեծ բազմութիւն մը տեսայ, բայց ի՛նչ ըլլալը չհասկցայ»: 30 Թագաւորը ըսաւ. «Դարձի՛ր եւ հո՛ս կայնէ»: Ան ալ դարձաւ ու կայնեցաւ: 31 Եւ ահա՛ Քուսի եկաւ, ու Քուսի ըսաւ. «Իմ տիրոջս՝ թագաւորին աւետիս կու տամ, թէ բոլոր քեզի դէմ կանգնողներուն ձեռքէն Տէրը այսօր քեզ ազատեց, եւ դատդ պաշտպանեց»: 32 Թագաւորը Քուսիի ըսաւ. «Երիտասարդ Աբիսողոմը ողջ առո՞ղջ է»: Այն ատեն Քուսի պատասխանեց. «Իմ տիրոջս՝ թագաւորին թշնամիները, ու չարութեան համար բոլոր քեզի դէմ կանգնողները այդ երիտասարդին պէս ըլլան»: 33 Թագաւորը վրդովեցաւ, դրան վերնատունը ելաւ ու լացաւ. եւ քալելով սա՛ կ՚ըսէր. «Որդեա՜կս Աբիսողոմ, որդեա՜կս, որդեա՜կս Աբիսողոմ. երանի՜ թէ քու տեղդ ես մեռնէի. Աբիսողո՛մ, որդեա՛կս, որդեա՛կս»:

ՅՈՎԱԲ ԿԸ ՅԱՆԴԻՄԱՆԷ ԴԱՒԻԹԸ

19

Յովաբի պատմուեցաւ. «Ահա՛ թագաւորը Աբիսողոմի համար կու լայ ու կը սգայ»: 2 Այդ օրը [b]յաղթանակը սուգի վերածուեցաւ ամբողջ [c]զօրքին համար, քանի որ զօրքը այդ օրը լսեց թէ կ՚ըսեն. «Թագաւորը իր որդիին համար կը սգայ»: 3 Այդ օրը զօրքը գաղտագողի քաղաքը մտաւ, ինչպէս զօրք մը գաղտագողի պիտի մտնէր՝ պատերազմէն փախչելուն համար խպնելով: 4 Թագաւորը իր երեսը ծածկած էր. թագաւորը բարձր ձայնով կ՚աղաղակէր. «Որդեա՜կս Աբիսողոմ, Աբիսողո՛մ, որդեա՛կս, որդեա՛կս»:

5 Յովաբ տունէն ներս մտաւ՝ թագաւորին քով, ու ըսաւ. «Այսօր բոլոր ծառաներուդ երեսը ամօթահար ըրիր, որոնք այսօր ազատեցին քու կեանքդ, որդիներուդ եւ աղջիկներուդ կեանքը, կիներուդ ու հարճերուդ կեանքը. 6 որովհետեւ քեզ ատողները կը սիրես, իսկ քեզ սիրողները կ՚ատես: Արդարեւ այսօր ապացուցանեցիր թէ պետերդ եւ ծառաներդ ոչինչ են քեզի համար: Այսօր լաւ հասկցայ թէ եթէ Աբիսողոմ ողջ ըլլար ու մենք բոլորս մեռած ըլլայինք այսօր, [d]քեզի հաճելի պիտի թուէր": 7 Հիմա կանգնէ՛, դո՛ւրս ելիր, եւ ծառաներուդ [e]քաղցրութեա՛մբ խօսէ. արդարեւ Տէրոջմով երդում կ՚ընեմ թէ եթէ դուրս չելլես, այս գիշեր ո՛չ մէկը քեզի հետ պիտի իջեւանի. ասիկա քեզի աւելի գէշ պիտի ըլլայ, քան մանկութենէդ մինչեւ հիմա վրադ հասած բոլոր չարիքները»: 8 Ուստի թագաւորը կանգնեցաւ ու դուռը նստաւ: Այն ատեն ամբողջ զօրքին իմացուցին. «Ահա՛ թագաւորը դուռը նստած է», եւ ամբողջ զօրքը թագաւորին առջեւ եկաւ. բայց Իսրայէլ փախեր էր, իւրաքանչիւրը իր վրանը:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

---

[a] Եբր.՝ Խաղաղութի՛ւն

[b] Եբր.՝ փրկութիւնը

[c] Եբր.՝ ժողովուրդին

[d] Եբր.՝ քու աչքերուդ ուղիղ պիտի ըլլար

[e] Եբր.՝ սիրտի՛ն

9 Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն մէջ ամբողջ ժողովուրդը կը [ե]վիճէր՝ ըսելով. «Մեր
թշնամիներուն ձեռքէն մեզ ազատողը թագաւո՛րն է, Փղշտացիներուն ձեռքէն մեզ փրկողը
անիկա՛ է. ու հիմա Աբիսողոմի պատճառով այս երկրէն փախեր է: 10 Իսկ Աբիսողոմ, որ
մեր վրայ թագաւոր օծեցինք, պատերազմի մէջ մեռաւ: Ուստի հիմա ինչո՞ւ լուռ կը կենաք
թագաւորը վերադարձնելու մասին»:
11 Դաւիթ թագաւորը Սադովկ եւ Աբիաթար քահանաներուն մարդ ղրկեց՝ ըսելով.
«Յուդայի երէցներուն հետ խօսեցէ՛ք ու ըսէ՛ք. “Ինչո՞ւ վերջինները կ’ըլլաք թագաւորը իր
տունը վերադարձնելու, քանի որ ամբողջ Իսրայէլի խօսքը թագաւորին հասաւ՝ մինչեւ իր
տունը: 12 Դուք իմ եղբայրներս էք, ոսկորս եւ միսս. ուստի ինչո՞ւ վերջինները կ’ըլլաք
թագաւորը իր տունը վերադարձնելու∑: 13 Ամեսայիի ալ ըսէ՛ք. “Դուն իմ ոսկորս ու միսս
չե՞ս. Աստուած ինծի այսպէս եւ աւելին ընէ, եթէ Յովաբի տեղ [գ]ընդմիշտ իմ առջեւս
սպարապետ չըլլաս∑»: 14 Այսպէս՝ բոլոր Յուդայեաններուն սիրտը մէկ մարդու սիրտի
պէս իրեն հակեցուց, ու անոնք թագաւորին պատգամաւորներ ղրկեցին՝ ըսելով.
«Վերադարձի՛ր, թէ՛ դուն եւ թէ քու բոլոր ծառաներդ»: 15 Այն ատեն թագաւորը
վերադարձաւ ու մինչեւ Յորդանան եկաւ: Յուդա ալ մինչեւ Գաղգաղա եկաւ, որպէսզի
թագաւորը դիմաւորէ եւ թագաւորը Յորդանանէն անցընէ:
16 Գերայի որդին՝ Բաւուրիմացի Բենիամինեան Սեմէի, արտորալով Յուդայեաններուն
հետ իջաւ՝ Դաւիթ թագաւորը դիմաւորելու: 17 Անոր հետ Բենիամինէ հազար մարդ կար,
նաեւ Սաւուղի տան սպասաւորը՝ Սիբա, իր տասնհինգ որդիներով ու քսան ծառաներով:
Անոնք թագաւորին առջեւ [է]Յորդանանէն անցան”:

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՆԵՐԷ ՍԵՄԷԻԻ

18 Գետանաւ մը անցաւ՝ թագաւորին տունը անցընելու եւ անոր [ը]հաճելի եղածը ընելու
համար: Երբ թագաւորը Յորդանանէն անցաւ, Գերայի որդին՝ Սեմէի թագաւորին առջեւ
ինկաւ 19 ու թագաւորին ըսաւ. «Իմ տէրս [թ]ինծի անօրէնութիւն թող չսեպէ”, իմ տիրոջս՝
թագաւորին Երուսաղէմէն ելած օրը՝ ծառայիդ գործած անիրաւութիւնը մի՛ յիշեր, եւ
թագաւորը զայն իր սիրտին մէջ թող [ժ]չպահէ: 20 Արդարեւ քու ծառադ գիտէ թէ
մեղանչեց. ուստի ահա՛ այսօր եկայ՝ Յովսէփի ամբողջ տունէն առաջ, որպէսզի իմ տէրս՝
թագաւորը [ի]դիմաւորեմ»: 21 Շարուհեայի որդին՝ Աբեսսա պատասխանեց. «Միթէ Սեմէի
ասոր համար պիտի չմեռցուի՞, քանի ինք Տէրոջ օծեալը անիծեց»: 22 Բայց Դաւիթ ըսաւ.
«Դուք ինծի հետ ի՞նչ գործ ունիք, ո՛վ Շարուհեայի որդիներ, որ այսօր ինծի

[ե] Եբր.՝ դատէր

[գ] Եբր.՝ ամբողջ օրը

[է] Կամ՝ Յորդանան հասան

[ը] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[թ] Կամ՝ իմ անօրէնութեանս վրայ թող չմտածէ

[ժ] Եբր.՝ չդնէ

[ի] Եբր.՝ դիմաւորելու իջնեմ

*կ՚ընդդիմանաք: Միթէ այսօր Իսրայէլի մէջ մարդ մը պիտի մեռցուի՞. որովհետեւ [լ]գիտեմ
թէ ես այսօր Իսրայէլի վրայ թագաւոր եմ» 23 Թագաւորը Սեմէիի ըսաւ. «Պիտի
չմեռնիս». ու թագաւորը անոր երդում ըրաւ:*

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՆԵՐԷ ՄԵՄՓԻԲՈՍԹԷԻ

*24 Սաւուղի որդին՝ Մեմփիբոսթէ թագաւորը դիմաւորելու իջաւ: Թագաւորին գացած
օրէն մինչեւ անոր խաղաղութեամբ եկած օրը՝ ան ոտքերը դարմանած չէր, մօրուքը
յարդարած չէր եւ հագուստները լուացած չէր: 25 Երբ [խ]թագաւորը դիմաւորելու համար
Երուսաղէմ եկաւ", թագաւորը անոր ըսաւ. «Ո՛վ Մեմփիբոսթէ, ինչո՞ւ ինծի հետ չգացիր»:
26 Ան ալ պատասխանեց. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, ծառաս զիս խաբեց: Արդարեւ քու
ծառադ ըսաւ. “Էշը համետեմ, որպէսզի վրան հեծնեմ ու թագաւորին հետ երթամ.
որովհետեւ ծառադ կաղ է∑: 27 Բայց անիկա քու ծառադ – զիս – զրպարտեց իմ տիրոջս՝
թագաւորին առջեւ. սակայն իմ տէրս՝ թագաւորը Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս է: Ուստի
[ծ]քեզի հաճելի" եղածը ըրէ՛: 28 Թէպէտ իմ հօրս ամբողջ տունը իմ տիրոջս՝ թագաւորին
առջեւ միայն մահուան արժանի մարդիկ էին, դուն քու ծառադ սեղանդ կերակուր
ուտողներուն [կ]կարգը դրիր. ուստի ա՛լ ասկէ ետք ի՞նչ իրաւունք ունիմ թագաւորին
[հ]բողոքելու»: 29 Թագաւորը անոր ըսաւ. «Ինչո՞ւ տակաւին քու խնդիրներուդ մասին կը
խօսիս: Ես ըսի. “Դուն եւ Սիբա՝ բաժնեցէ՛ք արտերը ձեր միջեւ∑»: 30 Մեմփիբոսթէ
թագաւորին ըսաւ. «Ան նոյնիսկ բոլո՛րը թող առնէ, որովհետեւ իմ տէրս՝ թագաւորը
խաղաղութեամբ իր տունը վերադարձաւ»:*

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՀԱՏՈՒՑԱՆԷ ԲԵՐՁԵԼԻԻ

*31 Գաղաադացի Բերզելի Ռովգելիմէն իջաւ, ու թագաւորին հետ Յորդանանէն անցաւ,
որպէսզի անոր ուղեկցի Յորդանանէն անդին: 32 Բերզելի յոյժ ծեր մարդ մըն էր, ութսուն
տարեկան. այնքան ժամանակ որ թագաւորը Մանայիմի մէջ կեցաւ, ի՛նք զայն կերակրեց,
որովհետեւ յոյժ մեծ մարդ մըն էր: 33 Թագաւորը Բերզելիի ըսաւ. «Ինծի՛ հետ անցիր, որ
քեզ իմ քովս՝ Երուսաղէմի մէջ կերակրեմ»: 34 Իսկ Բերզելի թագաւորին ըսաւ.
«[ձ]Տակաւին քանի՞ տարի պիտի ապրիմ", որ թագաւորին հետ Երուսաղէմ բարձրանամ: 35
Ես այսօր ութսուն տարեկան եմ. միթէ լաւն ու գէշը կրնա՞մ [ղ]զատորոշել. միթէ ծառադ իր
կերածին ու խմածին համը կրնա՞յ առնել: Տակաւին երգիչներուն կամ երգչուհիներուն
ձայնը կրնա՞մ լսել. ուստի քու ծառադ իմ տիրոջս՝ թագաւորին ա՛լ ինչո՞ւ բեռ ըլլայ: 36
Քու ծառադ թագաւորին հետ քիչ մը Յորդանանէն անդին պիտի անցնի. թագաւորը ինչո՞ւ*

[լ] *Եբր.՝ չե՞մ գիտեր*

[խ] *Կամ՝ Երուսաղէմը եկաւ թագաւորը դիմաւորելու*

[ծ] *Եբր.՝ աչքերուդ լաւ*

[կ] *Եբր.՝ մէջ*

[հ] *Եբր.՝ աղաղակելու*

[ձ] *Եբր.՝ Կեանքիս տարիներուն օրերը ո՞րչափ պիտի ըլլան*

[ղ] *Եբր.՝ գիտնալ*

*այդպիսի փոխարէն հատուցանէ ինծի: 37 Կ’աղերսե՛մ, ծառադ թող վերադառնայ, որ իմ
քաղաքիս մէջ մեռնիմ՝ իմ հօրս ու մօրս գերեզմանին քով: Ահա՛ քու ծառադ՝ Քամաամ.
ի՛նք թող անցնի իմ տիրոջս՝ թագաւորին հետ, եւ [ճ]քեզի հաճելի՝՝ եղածը ըրէ՛ անոր»: 38
Թագաւորը պատասխանեց. «Քամաամ ինծի հետ թող անցնի, ու ես քեզի հաճելի եղածը
պիտի ընեմ անոր. ինձմէ ինչ որ [մ]խնդրես՝ քեզի պիտի ընեմ»: 39 Ամբողջ ժողովուրդը
Յորդանանէն անցաւ. թագաւորն ալ անցաւ: Թագաւորը Բերզելին համբուրեց եւ զայն
օրհնեց. ան ալ իր տեղը վերադարձաւ:*

ՅՈՒԴԱ ԵՒ ԻՍՐԱՅԵԼ ԿԸ ՎԻՃԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

*40 Թագաւորը Գաղգաղա անցաւ, ու Քամաամ անոր հետ անցաւ: Այսպէս՝ Յուդայի
ամբողջ ժողովուրդը, եւ Իսրայէլի ալ կէս ժողովուրդը թագաւորը անցուցին:*

*41 Եւ ահա՛ բոլոր Իսրայելացիները թագաւորին եկան ու թագաւորին ըսին. «Ինչո՞ւ մեր
եղբայրները՝ Յուդայեանները քեզ գողցան, ու թագաւորը, անոր տունը եւ անոր հետ
Դաւիթի բոլոր մարդիկը Յորդանանէն անցուցին»: 42 Բոլոր Յուդայեանները
Իսրայելացիներուն պատասխանեցին. «Որովհետեւ թագաւորը մեզի մերձաւոր է: Այս
խնդիրին համար ինչո՞ւ այսպէս կը բորբոքիք. միթէ թագաւորէն բան մը կերա՞նք, կամ թէ
ան մեզի պարգեւ մը տուա՞ւ»: 43 Իսրայելացիները Յուդայեաններուն պատասխանեցին.
«Մենք թագաւորին քով տասը բաժին ունինք. նաեւ Դաւիթի վրայ ձեզմէ աւելի իրաւունք
ունինք: Ինչո՞ւ մեզ անարգեցիք, ու մեր թագաւորը վերադարձնելու համար՝ [յ]առաջ մեզմէ
խորհուրդ չհարցուցիք՝՝»: Բայց Յուդայեաններուն խօսքը Իսրայելացիներուն խօսքէն
աւելի խիստ եղաւ:*

ՍԱԲԷԷԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

20

*Հոն Բենիամինեան [ա]անօրէն մարդ մը [բ]գտնուեցաւ, Բոքորեան Սաբէէ անունով: Ան
շեփոր հնչեցուց եւ ըսաւ. «Մենք Դաւիթի քով բաժին չունինք, ո՛չ ալ Յեսսէի որդիին քով՝
ժառանգութիւն. ո՛վ Իսրայէլ, իւրաքանչիւրը իր վրանը թող վերադառնայ»: 2 Ուստի բոլոր
Իսրայելացիները Դաւիթէ զատուեցան ու Բոքորեան Սաբէէի հետեւեցան, բայց
Յուդայեանները՝ Յորդանանէն մինչեւ Երուսաղէմ՝ իրենց թագաւորին յարեցան:*

*3 Դաւիթ իր տունը եկաւ՝ Երուսաղէմ: Թագաւորը իր տան պահպանութեան համար
թողուցած տասը կիները՝ իր հարճերը առաւ, զանոնք պահպանուած տան մը մէջ դրաւ ու
զանոնք կերակրեց, բայց անոնց չմտաւ: Անոնք մինչեւ իրենց մեռնելու օրը
արգելափակուեցան, եւ այրիի պէս ապրեցան:*

4 Թագաւորը Ամեսայիի ըսաւ. «Երեք օրուան մէջ Յուդայեանները ինծի՛ [գ]կանչէ, ու

[ճ] *Եբր.՝ աչքերուդ լաւ*

[մ] *Եբր.՝ ընտրես*

[յ] *Եբր.՝ մեր խօսքը առաջինը չեղաւ*

[ա] *Եբր.՝ Բելիարի*

[բ] *Եբր.՝ պատահեցաւ, կամ՝ կանչուեցաւ*

[գ] *Եբր.՝ աղաղակով կանչէ*

դո՛ւն ալ հոս [դ]ներկայացիր»: 5 Ուստի Ամեսայի Յուդան կանչելու գնաց. բայց Դաւիթի
իրեն որոշած ատենէն աւելի ուշացաւ: 6 Այն ատեն Դաւիթ Աբեսսայի ըսաւ. «Հիմա
Բոքորեան Սաբէէ՝ Աբիսողոմէ աւելի չարիք պիտի ընէ մեզի. ուրեմն քու տիրոջդ
ծառաները ա՛ռ քեզի հետ ու հետապնդէ՛ զինք, որ իրեն համար պարսպապատ քաղաքներ
չգտնէ եւ մեզմէ չխուսափի»: 7 Այսպէս՝ Յովաբի մարդիկը, Քերեթիներն ու Փելեթիները
եւ բոլոր զօրաւորները անոր ետեւէն դուրս ելան, ու Բոքորեան Սաբէէն հետապնդելու
համար Երուսաղէմէն գացին:

8 Երբ անոնք Գաբաւոնի մէջ եղող մեծ քարին քով էին, Ամեսայի անոնց առջեւ հասաւ:
Յովաբ իր հագած վերարկուն գօտեւորած էր, եւ անոր վրայէն ուրիշ գօտիով՝ մէջքը սուր
մը կապած էր, իր պատեանին մէջ: Երբ [ե]կ՚երթար՝ սուրը պատեանէն ինկաւ: 9 Յովաբ
Ամեսայիի ըսաւ. «Եղբայրս, ողջ առո՞ղջ ես»: Յովաբ Ամեսային համբուրելու համար՝ աջ
ձեռքով անոր մօրուքէն բռնեց: 10 Ամեսայի Յովաբի ձեռքը եղած սուրէն չզգուշացաւ.
ուստի անով Յովաբ սնակուշտէն զարկաւ զայն, եւ անոր աղիքները գետինը թափեց: Անոր
երկու անգամ չզարկաւ, ու ան մեռաւ: Ապա Յովաբ եւ իր եղբայրը՝ Աբեսսա Բոքորեան
Սաբէէն հետապնդեցին: 11 Այն ատեն Յովաբի մարդոցմէն մէկը [զ]Ամեսայիի քով կայնեցաւ
ու ըսաւ. «Ո՛վ որ Յովաբէ կ՚ախորժի եւ ո՛վ որ Դաւիթի կողմէն է, Յովաբի՛ թող հետեւի»:
12 Ամեսայի իր արիւնին մէջ կը թաւալէր՝ պողոտային վրայ: Երբ այդ մարդը տեսաւ թէ
ամբողջ զօրքը կանգ առաւ, Ամեսային պողոտայէն փոխադրեց արտի մը մէջ, եւ զայն
հագուստով մը ծածկեց. արդարեւ տեսաւ թէ անոր քով հասնող ամէն մարդ կանգ կ՚առնէ:
13 Երբ զայն պողոտայէն վերցուց, ամէն մարդ անցաւ ու Յովաբի ետեւէն գնաց՝
Բոքորեան Սաբէէն հետապնդելու համար: 14 (Բայց ան Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն մէջէն
անցեր էր – մինչեւ Աբէլ եւ Բեթմաաքա – բոլոր Բերացիներուն հետ, որոնք իր քով
հաւաքուելով՝ իրեն հետեւեր էին:) 15 Անոնք հասան ու Բեթմաաքայի Աբէլին մէջ զինք
պաշարեցին. քաղաքին առջեւ հողաբլուր մը բարձրացուցին, որ պատուարին մօտ
կանգնուեցաւ, եւ Յովաբի հետ եղող ամբողջ զօրքը պարիսպը կը քանդէր՝ զայն
տապալելու համար:

16 Իմաստուն կին մը քաղաքէն պոռաց. «Լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք. կ՚աղերսե՛մ, Յովաբի ըսէ՛ք.
“Հո՛ս մօտեցիր, որպէսզի քեզի հետ խօսիմ∑»: 17 Յովաբ անոր մօտեցաւ, ու կինը ըսաւ.
«Յովաբը դո՞ւն ես»: Ան ալ պատասխանեց. «Ես եմ»: Ուստի կինը անոր ըսաւ. «Քու
աղախինիդ խօսքերը մտի՛կ ըրէ»: Ան ալ պատասխանեց. «Ահա՛ մտիկ կ՚ընեմ»: 18 Կինը
խօսեցաւ՝ ըսելով. «Նախապէս [է]սովորութիւն ունէին ըսելու". “Թող Աբէլի [ը]երթան
հարցնեն", եւ այնպէս լմնցնեն∑: 19 Ես Իսրայէլի մէջ խաղաղարար ու հաւատարիմ
քաղաք մըն եմ. բայց դուն կը [թ]ջանաս [ժ]աւերել [ի]այնպիսի քաղաք մը, որ Իսրայէլի մէջ

[դ] *Եբր.՝ կայնէ*

[ե] *Եբր.՝ դուրս կ՚ելլէր*

[զ] *Եբր.՝ անոր*

[է] *Եբր.՝ խօսելով կը խօսէին՝ ըսելով*

[ը] *Եբր.՝ հարցնելով հարցնեն*

[թ] *Եբր.՝ փնտռես*

[ժ] *Եբր.՝ մեռցնել*

[ի] *Եբր.՝ քաղաք մը եւ մայր մը՝ Իսրայէլի մէջ*

*մայրաքաղաք է": Տէրոջ ժառանգութիւնը ինչո՞ւ կը [լ]կործանես»: 20 Յովաբ
պատասխանեց. «Հեռո՛ւ ինձմէ, հեռո՛ւ ինձմէ, որ ես կործանեմ կամ կոտորեմ: 21 Խնդիրը
այդպէս չէ. հապա Եփրեմի լեռնէն՝ Բոքորեան Սաբէէ անունով մարդ մը իր ձեռքը Դաւիթ
թագաւորին դէմ բարձրացուց. միա՛յն զինք յանձնեցէք, եւ այս քաղաքէն կ'երթամ»: Կինը
Յովաբի ըսաւ. «Ահա՛ անոր գլուխը պարիսպին վրայէն քեզի պիտի նետուի»: 22 Ուստի
կինը ամբողջ ժողովուրդին գնաց, իր իմաստութեամբ խօսեցաւ, եւ Բոքորեան Սաբէէի
գլուխը կտրեցին ու Յովաբի նետեցին: Այն ատեն ան շեփոր հնչեցուց, եւ այդ քաղաքէն
քաշուելով ցրուեցան՝ իւրաքանչիւրը իր վրանը: Յովաբ ալ թագաւորին վերադարձաւ՝
Երուսաղէմ:*

ԴԱՒԻԹԻ ԶՕՐԱՎԱՐՆԵՐԸ

*23 Յովաբ Իսրայէլի բոլոր զօրքերուն վրայ նշանակուած էր, Յովիադայի որդին՝
Բանեա Քերեթիներուն ու Փելեթիներուն վրայ, 24 եւ Ադորամ՝ հարկերուն վրայ: Աքիղուդի
որդին՝ Յովսափատ դիւանադպիր էր, 25 Սուսա՝ ատենադպիր, Սադովկ ու Աբիաթար՝
քահանաներ. 26 իսկ Յայիրացի Իրաս ալ Դաւիթի նախարարն էր:*

ՍԱՒՈՒՂԻ ԶԱՐՄԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ ՄԱՀՈՒԱՆ

21

*Դաւիթի օրերը՝ [ա]յաջորդաբար երեք տարի սով եղաւ: Դաւիթ Տէրոջ [բ]հարցուց. Տէրն ալ
պատասխանեց. «Ասիկա Սաւուղի եւ անոր արիւնահեղ տան համար է, քանի որ ան
Գաբաւոնացիները մեռցուց»: 2 Ուստի թագաւորը Գաբաւոնացիները կանչեց եւ անոնց
խօսեցաւ: (Գաբաւոնացիները Իսրայէլի որդիներէն չէին, հապա՝ Ամորհացիներու
մնացորդէն: Իսրայէլի որդիները անոնց երդում ըրեր էին. բայց Սաւուղ՝ Իսրայէլի ու
Յուդայի որդիներուն հանդէպ նախանձախնդիր ըլլալով՝ [գ]ջանացեր էր զանոնք զարնել:) 3
Դաւիթ Գաբաւոնացիներուն ըսաւ. «Ձեզի ի՞նչ ընեմ. ինչո՞վ քաւութիւն ընեմ, որպէսզի
Տէրոջ ժառանգութիւնը օրհնէք»: 4 Գաբաւոնացիները անոր պատասխանեցին. «Սաւուղի
եւ անոր տան հետ արծաթի կամ ոսկիի խնդիր չունինք, ո՛չ ալ Իսրայէլէ մարդ մը թող
մեռցուի մեզի համար»: Ան ըսաւ. «Դուք ինչ որ ըսէք՝ ձեզի պիտի ընեմ»: 5 Անոնք ալ
թագաւորին պատասխանեցին. «Այն մարդը՝ որ ջանաց մեզ [դ]անհետացնել, ու [ե]մտածեց
մեզ բնաջնջել, որպէսզի Իսրայէլի ամբողջ հողամասին մէջ [զ]չգտնուինք, 6 անոր
որդիներէն եօ՛թը մարդ մեզի թող յանձնուին, որպէսզի զանոնք Տէրոջ ընտրեալ Սաւուղի*

[լ] Եբր.՝ կլլես

[ա] Եբր.՝ մէկ տարիին ետեւէն միւս տարին

[բ] Եբր.՝ երեսը փնտռեց

[գ] Եբր.՝ փնտռեր

[դ] Եբր.՝ սպառել

[ե] Եբր.՝ մեզի դէմ մտածեց

[զ] Եբր.՝ չկայնինք

Գաբաային մէջ՝ Տէրոջ համար կախենք»: Թագաւորը ըսաւ. «Կը յանձնեմ»:
7 Թագաւորը Սաւուղեան Յովնաթանի որդիին՝ Մեմփիբոսթէի խնայեց, Սաւուղի
որդիին՝ Յովնաթանի եւ Դաւիթի միջեւ եղած Տէրոջ երդումին համար: 8 Բայց թագաւորը
Այիայի աղջիկին՝ Ռեսփայի երկու որդիները, որոնք Սաւուղի ծներ էր, այսինքն՝ Արմոնին
ու Մեմփիբոսթէն, եւ Սաւուղի աղջիկին՝ [է]Մեղքողի հինգ որդիները, որոնք Մաուլացի
Բերզելիի որդիին՝ Եդրիէլի ծներ էր, բռնեց 9 ու զանոնք Գաբաւոնացիներուն ձեռքը
յանձնեց: Անոնք ալ զանոնք Տէրոջ առջեւ կախեցին՝ լերան վրայ. եօթն ալ միասին
[ը]մեռան: Անոնք հունձքի առաջին օրերը մեռցուեցան, գարիի հունձքին սկիզբը:
10 Այիայի աղջիկը՝ Ռեսփա քուրձ մը առաւ ու զայն իրեն համար վէմին վրայ
տարածեց, հունձքի սկիզբէն մինչեւ անոնց վրայ երկինքէն անձրեւ տեղալը: Ցերեկը՝
երկինքի թռչուններուն չէր թոյլատրեր որ անոնց վրայ իջնեն, ո՛չ ալ գիշերը՝ դաշտի
գազաններուն: 11 Սաւուղի հարճին՝ Այիայի աղջիկին Ռեսփայի ըրածը Դաւիթի
պատմեցին: 12 Դաւիթ գնաց ու Սաւուղի եւ անոր որդիին՝ Յովնաթանի ոսկորները առաւ
Գաղաադի Յաբիսի [թ]բնակիչներէն, որոնք Բեթսանի հրապարակէն զանոնք գողցեր էին,
որովհետեւ Փղշտացիները զանոնք հոն կախեր էին այն օրը, երբ Փղշտացիները Գեղբուէ
լերան վրայ Սաւուղը զարկեր էին: 13 Սաւուղի ոսկորներն ու անոր որդիին՝ Յովնաթանի
ոսկորները անկէ [ժ]տարաւ, եւ կախուածներուն ոսկորներն ալ հաւաքեցին: 14 Սաւուղի եւ
անոր որդիին՝ Յովնաթանի ոսկորները Բենիամինի երկիրը՝ Սելայի մէջ, անոր հօր՝ Կիսի
գերեզմանը թաղեցին, ու թագաւորին ամբողջ պատուիրածը գործադրեցին: Անկէ ետք
Աստուած երկրին համար եղած թախանձանքը ընդունեց:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՓՂՇՏԱՑԻ ՀՍԿԱՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ
(Ա. Մնաց. 20. 4-8)

15 Դարձեալ պատերազմ եղաւ Փղշտացիներուն եւ Իսրայէլի միջեւ: Դաւիթ ու իր
ծառաները իրեն հետ իջան, եւ Փղշտացիներուն դէմ պատերազմեցան: Դաւիթ
պարտասեցաւ: 16 Յեսբիբենոբ, որ [ի]Ռափայի զաւակներէն էր, ու երեք հարիւր սիկղ կշռող
պղինձէ նիզակ մը ունէր եւ մէջքը նոր սուր մը կապած էր, [լ]մտադրեց Դաւիթը զարնել: 17
Բայց Շարուհեայի որդին՝ Աբեսսա անոր օգնութեան հասաւ, ու Փղշտացին զարկաւ եւ
զայն մեռցուց: Այն ատեն Դաւիթի մարդիկը անոր երդում ըրին ու ըսին. «Ասկէ ետք դուն
մեզի հետ դուրս պիտի չելլես՝ պատերազմի համար, որպէսզի Իսրայէլի ճրագը չմարես»:
18 Անկէ ետք դարձեալ Փղշտացիներուն դէմ պատերազմ եղաւ՝ Գովբի մէջ: Այն ատեն
Ովսացի Սովբաք Ռափայի զաւակներէն եղող Սեփիան մեռցուց:
19 Դարձեալ Փղշտացիներուն դէմ պատերազմ եղաւ՝ Գովբի մէջ, ու Բեթլեհեմացի
Արիովրըգիմի որդին՝ Ելէանան Գեթացի Գողիաթի եղբայրը զարկաւ, որուն նիզակին բունը
ոստայնանկներու գլանին պէս էր:

[է] Կամ՝ Մերովբի

[ը] Եբր.՝ ինկան

[թ] Եբր.՝ տէրերէն

[ժ] Եբր.՝ բարձրացուց

[ի] Կամ՝ հսկայի

[լ] Եբր.՝ ըսաւ

20 Դարձեալ պատերազմ եղաւ՝ Գէթի մէջ: Երկայնահասակ մարդ մը կար, որ
իւրաքանչիւր ձեռքի վրայ վեց մատ ունէր, եւ իւրաքանչիւր ոտքի վրայ՝ վեց մատ, [խ]բոլորը՝
քսանչորս մատ. ա՛ն ալ Ռափայի որդիներէն էր: 21 Ան Իսրայէլի մարտահրաւէր ուղղեց.
բայց Դաւիթի եղբօր՝ Սամաայի որդին՝ Յովնաթան զայն զարկաւ: 22 Այս չորսը Գէթի մէջ
Ռափայէն ծներ էին, ու Դաւիթի ձեռքով եւ անոր ծառաներուն ձեռքով ինկան:

ԴԱՒԻԹԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԵՐԳԸ
(Սաղմոս 18)

22

Դաւիթ, այն օրը երբ Տէրը զինք իր բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն ու Սաւուղի ձեռքէն
ազատեց, սա՛ երգին խօսքերը Տէրոջ ուղղեց: 2 Ան ըսաւ.

«Տէրը իմ ժայռս, բերդս ու փրկիչս է.
3 [ա]Աստուածս իմ ժայռս" է, ես անոր կ’ապաւինիմ:
Ան է իմ վահանս եւ փրկութեանս եղջիւրը,
Իմ միջնաբերդս, ապաստանարանս ու փրկիչս:
Դո՛ւն կ’ազատես զիս բռնութենէն:
4 Տէրը կը կանչեմ՝ որ գովելի է,
Եւ իմ թշնամիներէս կ’ազատիմ:
5 Արդարեւ մահուան կոհակները զիս պատեցին,
[բ]Անօրէնութեան վտակները զիս զարհուրեցուցին.
6 [գ]Դժոխքին լարերը զիս շրջապատեցին,
Ու մահուան որոգայթները իմ առջեւս եկան:
7 Իմ տագնապիս մէջ Տէրը կանչեցի
Եւ Աստուծոյս աղաղակեցի.
Ան իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց,
Ու աղաղակս անոր ականջներուն հասաւ:
8 Այն ատեն երկիրը խախտեցաւ եւ շարժեցաւ,
Երկինքի հիմերը սարսեցան ու խախտեցան,
Քանի որ անիկա բորբոքեցաւ:
9 Անոր քիթէն ծուխ բարձրացաւ,
Ու բերանէն՝ սպառող կրակ.
Անկէ կայծեր բռնկեցան:
10 Անիկա երկինքը հակեցուց եւ իջաւ.
Անոր ոտքերուն տակ մառախուղ կար:
11 Քերովբէի վրայ [դ]ելաւ ու թռաւ,
Եւ հովին թեւերուն վրայ երեւցաւ:
12 Խաւարը, [ե]կուտակուած ջուրերը,

[խ] Եբր.՝ թիւով

[ա] Եբր.՝ Իմ ժայռիս Աստուածը

[բ] Եբր.՝ Բելիարի

[գ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

[դ] Եբր.՝ հեծաւ

Նօսր ամպերն ու թանձր ամպերը իր շուրջը դրաւ իբր տաղաւար:
13 Անոր առջեւ եղող պայծառութենէն
Կրակի կայծեր բռնկեցան:
14 Տէրը երկինքէն որոտաց,
Եւ Ամենաբարձրը իր ձայնը լսել տուաւ:
15 Նետեր արձակեց ու զանոնք ցրուեց,
Փայլակներով զանոնք խուճապի մատնեց:
16 Տէրոջ սաստով,
Անոր ռունգերու հովին արտաշնչումով՝
Ծովուն հունը երեւցաւ,
Եւ երկրագունդին հիմերը յայտնուեցան:
17 Բարձրէն [զ]հասաւ, զիս բռնեց,
Ու յորդառատ ջուրերէն զիս հանեց:
18 Իմ զօրեղ թշնամիէս եւ զիս ատողներէն ազատեց զիս,
[է]Որոնք ինծմէ հզօր էին:
19 Զախորդութեանս օրը իմ առջեւս եկան,
Բայց Տէրը ինծի նեցուկ եղաւ:
20 Զիս դուրս հանեց՝ ընդարձակ տեղ մը,
Ու զիս ազատեց՝ որովհետեւ ինծի հաճեցաւ:
21 Տէրը իմ արդարութեանս համեմատ կը վարձատրէ զիս,
Ձեռքերուս մաքրութեան համեմատ կը հատուցանէ ինծի.
22 Որովհետեւ Տէրոջ ճամբաները պահեցի,
Իմ Աստուծոյս հանդէպ ամբարիշտ չեղայ:
23 Արդարեւ անոր բոլոր դատավճիռները իմ առջեւս էին,
Եւ անոր կանոններէն չհեռացայ.
24 Անոր առջեւ պարկեշտ եղայ,
Եւ անօրէնութենէս զգուշացայ:
25 Տէրը ինծի հատուցանեց արդարութեանս համեմատ,
Ձեռքերուս մաքրութեան համեմատ, որ անոր աչքերուն առջեւ է:
26 Կարեկիցին հետ կարեկից կ'ըլլաս,
Պարկեշտ [ը]մարդուն հետ պարկեշտ կ'ըլլաս,
27 Մաքուրին հետ մաքուր կ'ըլլաս,
Ու ծուռին հետ կը [թ]ծռիս.
28 Դո՛ւն կ'ազատես տառապեալ ժողովուրդը,
Եւ աչքերդ գոռոզներուն վրայ են՝ որպէսզի զանոնք ցածցնես:
29 Արդարեւ դո՛ւն ես իմ ճրագս, ո՛վ Տէր.
Իմ խաւարիս վրայ Տէ՛րը կը ճառագայթէ:

[ե] Եբր.՝ խաւար

[զ] Եբր.՝ ձեռքը երկարեց

[է] Կամ՝ Որովհետեւ

[ը] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[թ] Եբր.՝ խոտորիս

30 Քեզմով գունդի մը դէմ կը վազեմ,
Եւ իմ Աստուծմովս պարիսպին վրայէն կ’ոստնում:
31 Աստուծոյ ճամբան անթերի է.
Տէրոջ խօսքերը փորձարկուած են.
Ան վահան է բոլոր իրեն ապաւինողներուն:
32 Արդարեւ ո՞վ է Աստուած՝ Տէրոջմէն զատ,
Կամ ո՞վ է վէմ՝ մեր Աստուծմէն զատ:
33 Աստուա՛ծ է իմ զօրաւոր ամրոցս.
Ա՛ն անթերի կ’ընէ իմ ճամբաս:
34 Ոտքերս եղնիկի ոտքերուն [ժ]նման կ’ընէ",
Ու բարձունքներուս վրայ զիս կը կայնեցնէ:
35 Ձեռքերս պայքարի կը վարժեցնէ,
Եւ [ի]բազուկներս պղինձէ աղեղ կը լարեն":
36 Նաեւ քու փրկութեանդ վահանը տուիր ինծի,
Ու քու հեզութիւնդ զիս մեծցուց:
37 Քայլերս իմ ներքեւս լայնցուցիր,
Եւ ոտքերուս կոճերը չտատանեցան:
38 Թշնամիներս հալածեցի ու զանոնք բնաջնջեցի.
Չվերադարձայ՝ մինչեւ որ զանոնք սպառեցի:
39 Զանոնք սպառեցի եւ [լ]խոցեցի՝ որպէսզի չկանգնին.
Անոնք ոտքերուս տակ ինկան:
40 Պատերազմի համար զիս ոյժով գօտեւորեցիր,
Եւ իմ վրաս ելլողները տակս ծգեցիր:
41 Թշնամիներուս [խ]կռնակը ինծի դարձնել տուիր",
Որպէսզի զիս ատողները բնաջնջեմ:
42 [ծ]Աղաղակեցին, բայց ազատարար չկար.
Տէրոջ աղաղակեցին, բայց անոնց չպատասխանեց:
43 Այն ատեն զանոնք ծեծեցի՝ երկրի [կ]հողին պէս մանր,
Զանոնք մանրեցի ու կոխկռտեցի՝ փողոցներու ցեխին պէս:
44 Զիս ազատեցիր ժողովուրդին կռիւներէն.
Զիս պահեցիր՝ որպէսզի [հ]հեթանոսներուն գլխաւոր ըլլամ.
Իմ չճանչցած ժողովուրդս ինծի կը հպատակի:
45 Օտարազգիները [ձ]իմ առջեւս կը քծնին",

[ժ] Եբր.՝ կը հաւասարեցնէ

[ի] Կամ՝ բազուկներովս պղնձէ աղեղ մը կը կոտրուի

[լ] Կամ՝ կոտրեցի

[խ] Կամ՝ ծոծրակը ինծի տուիր

[ծ] Եբր.՝ Նայեցան

[կ] Կամ՝ փոշիին

[հ] Եբր.՝ ազգերուն

[ձ] Կամ՝ ինծի կը ստեն

Ինծի կը հնազանդին՝ երբ իրենց ականջներով լսեն:
46 Օտարազգիները կը կթոտին,
Ու իրենց ամրափակ տեղերէն դուրս՝ [դ]կը դողան":
47 Տէրը կ'ապրի՛. օրհնեա՛լ ըլլայ իմ Վէմս.
Թող բարձրանայ Աստուած՝ իմ փրկութեանս վէմը:
48 Աստուա՛ծ է որ իմ վրէժս կ'առնէ,
Ժողովուրդները ինծի կ'ենթարկէ:
49 Թշնամիներուս մէջէն զիս դուրս հանելով՝
Ինծի դէմ կանգնողներէն աւելի բարձրացուցիր զիս,
Ու բռնաւոր մարդէն ազատեցիր:
50 Ասոր համար հեթանոսներուն մէջ քեզ պիտի ներբողեմ, ո՛վ Տէր,
Եւ քու անունիդ սաղմոս պիտի երգեմ:
51 Ի՛նք է իր թագաւորին [ճ]մեծ փրկութիւններ տուողը",
Ու իր օծեալին՝ Դաւիթի եւ անոր զարմին հետ
Կարեկցութեամբ վարուողը՝ յաւիտեան»:

ԴԱՒԻԹԻ ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

23

Ահա՛ւասիկ Դաւիթի վերջին խօսքերը.
«Յեսսէի որդին՝ Դաւիթ կը պատգամէ,
Այն [ա]մարդը՝ որ բարձրացաւ,
Յակոբի Աստուծոյն օծեալը
Եւ Իսրայէլի հաճելի սաղմոսերգուն՝ կը պատգամէ.
2 "Տէրոջ Հոգին ինձմով խօսեցաւ,
Ու անոր խօսքը իմ լեզուիս վրայ էր:
3 Իսրայէլի Աստուածը խօսեցաւ,
Եւ Իսրայէլի Վէմը ինծի ըսաւ.
"Մարդիկ կառավարողը թող արդար ըլլայ
Ու Աստուծոյ վախով կառավարէ.
4 Այն ատեն ան պիտի նմանի առտուան լոյսին,
Որ արեւին ծագած ատենը կ'երեւայ՝
Առանց թանձր ամպի առտու մը,
Եւ արեւի պայծառութեան՝
Որ անձրեւէն ետք գետինէն դալար կը բուսցնէ":
5 Միթէ իմ տունս Աստուծոյ քով այսպէս չէ՞,
Քանի ինծի հետ յաւիտենական ուխտ մը [բ]հաստատեց,
Որ ամէն կերպով [գ]կարգադրուած ու պահպանուած է.

[դ] Կամ՝ գօտիով կը կապուին

[ճ] Եբր.՝ փրկութեան աշտարակը

[ա] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[բ] Եբր.՝ ըրաւ

[գ] Եբր.՝ շարուած

Միթէ պիտի չբուսցնէ՞
Իմ ամբողջ փրկութիւնս եւ ամբողջ բաղձանքս:
6 Իսկ բոլոր [դ]անօրէնները՝
Դուրս նետուած փուշերու պէս պիտի ըլլան,
Որոնք ձեռքով չեն բռնուիր:
7 Անոնց դպչող մարդը՝
Երկաթով ու նիզակի բունով [ե]կը զինուի",
Եւ իրենց կեցած տեղը
Բոլո՛րովին պիտի այրուին կրակով∑»:

ԴԱՒԻԹԻ ՀԶՕՐԱՒՈՐ ՔԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ
(Ա. Մնաց. 11. 10-41)

8 Ահա՛ւասիկ Դաւիթի զօրաւոր մարդոց անունները.– [զ]Յոսէբ-Բասեբէթ
Թաքեմոնացին, որ զօրավարներուն գլխաւորն էր. ան [է]իր նիզակը վերցուց ութ հարիւր
մարդոց վրայ, ու զանոնք մէկ անգամէն մեռցուց":
9 Իրմէ ետք, Աքուքացի Դովդայի որդին՝ Եղիազար, որ Դաւիթի հետ եղող երեք
զօրաւորներէն մէկն էր, երբ անոնք պատերազմելու համար հոն հաւաքուած
Փղշտացիները դիմագրաւեցին: Մինչ Իսրայելացիները [ը]փախան, 10 ան կանգնեցաւ եւ
Փղշտացիները զարկաւ, մինչեւ որ ձեռքը յոգնեցաւ, ու ձեռքը իր սուրին վրայ փակաւ:
Տէրը այդ օրը մեծ [թ]յաղթանակ տարաւ", եւ ժողովուրդը անոր ետեւէն վերադարձաւ՝
միայն աւարը առնելու համար:
11 Իրմէ ետք, Արարացի Ագէի որդին՝ Սամմա էր: Փղշտացիները [ժ]զօրագունդ մը
կազմած" էին. հոն ոսպով լեցուն [ի]արտ մը կար: Ժողովուրդը Փղշտացիներուն առջեւէն
փախաւ. 12 բայց ինք [լ]արտին մէջտեղը կայնեցաւ, զայն պաշտպանեց ու Փղշտացիները
զարկաւ, եւ Տէրը մեծ [խ]յաղթանակ տարաւ":
13 Երեսուն [ծ]զօրագլուխներէն երեքը իջան, ու հունձքի ատեն Ոդողոմի քարայրը՝

[դ] Եբր.՝ Բելիարի որդիները

[ե] Եբր.՝ ձեռքը կը լեցնէ

[զ] Կամ՝ աթոռը նստող

[է] Կամ՝ է Ասոնացի Ադինօն, որ ութ հարիւր մարդ մէկ անգամէն մեռցուց

[ը] Կամ՝ բարձրացան

[թ] Եբր.՝ փրկութիւն ըրաւ

[ժ] Եբր.՝ Քայայի մէջ հաւաքուած

[ի] Եբր.՝ արտի բաժին

[լ] Եբր.՝ բաժինին

[խ] Եբր.՝ փրկութիւն ըրաւ

[ծ] Կամ՝ գլխաւորներէն

Դաւիթի եկան: Փղշտացիներուն մէկ գունդը Ռափայիններու հովիտին մէջ բանակած էր:
14 Այն ատեն Դաւիթ բերդին մէջ էր, իսկ Փղշտացիները այն ատեն պահակազօրք ունէին
Բեթլեհէմի մէջ: 15 Դաւիթ փափաքելով՝ ըսաւ. «Բեթլեհէմի դուռը եղող ջրհորէն ո՞վ ինծի
ջուր պիտի խմցնէ»: 16 Ուստի այս երեք զօրաւորները Փղշտացիներուն բանակավայրը
ճեղքեցին անցան, Բեթլեհէմի դուռը եղող ջրհորէն ջուր քաշեցին, զայն կրեցին ու Դաւիթի
բերին. բայց ան չուզեց անկէ խմել, հապա զայն թափելով՝ Տէրոջ նուիրեց 17 եւ ըսաւ.
«Ո՛վ Տէր, հեռո՛ւ ինծմէ՝ որ ասիկա ընեմ. իրենց [կ]կեանքը վտանգելով" գացող մարդոց
արի՞ւնը խմեմ»․ ուստի անկէ խմել չուզեց: Ասիկա՛ ըրին այդ երեք զօրաւորները:

18 Շարուհեան Յովաբի եղբայրը՝ Աբեսսա այդ երեքին գլխաւորն էր: Ան իր նիզակը
երեք հարիւր մարդոց դէմ վերցնելով՝ զանոնք մեռցուց: Ան երեքին մէջ անուանի էր. 19
այդ երեքէն ամենէն պատուաւորն էր, ուստի անոնց պետը եղաւ. բայց առաջին երեքին
աստիճանին չհասաւ:

20 Բազմաթիւ քաջագործութիւններ կատարող կաբսէէլացի կտրիճ մարդու մը որդիին՝
Յովիադայի որդին՝ Բանեա, Մովաբի երկու [հ]առիւծները զարկաւ. նաեւ ձիւնի ժամանակ
իջաւ ու գուբին մէջ առիւծը զարկաւ: 21 Ան ահարկու տեսքով եգիպտացի մարդ մըն ալ
զարկաւ: Եգիպտացիին ձեռքը նիզակ մը կար, բայց Բանեա ցուպով մը անոր քով իջաւ,
եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը յափշտակեց, եւ անոր նիզակով զայն մեռցուց: 22 Ա՛յս
քաջագործութիւնները կատարեց Յովիադայի որդին՝ Բանեա, ու երեք զօրաւորներուն մէջ
անուանի եղաւ: 23 Երեսունէն աւելի պատուաւոր էր, բայց առաջին երեքին աստիճանին
չհասաւ: Դաւիթ զայն իր [ձ]պահակախումբին վրայ նշանակեց:

24 Յովաբի եղբայրը՝ Ասայէլ երեսունէն էր. նաեւ Բեթլեհեմացի Դոդայի որդին՝
Ելէանան, 25 Հարոդացի Սամմա, Հարոդացի Եղիկա, 26 [ղ]Փելլատացի Քեղղէս, Թեկուացի
Եկգէսի որդին՝ Իրաս, 27 Անաթովթացի Աբիեզեր, Ովսացի Մեբունայ, 28 Աքուքացի Սելմոն,
Նետոփաթացի Մաարայ, 29 Նետոփաթացի Բաանայի որդին՝ Ալաբ, Բենիամինի
որդիներուն Գաբաայէն՝ Ռիբայի որդին՝ Եթթի, 30 Փարաթոնացի Բանեա, Գաասի ձորերէն՝
Ադդայի, 31 Արաբաթացի Աբիելբոն, Բարումացի Ազամօթ, 32 Սաղաբինացի Եղիաբա,
Յասէնի որդիներէն՝ Յովնաթան, 33 Արարացի Սամմա, Արարացի Սարարի որդին՝ Աքիամ,
34 Մաքաթիի որդիին՝ Ահասբայի որդին՝ Եղիփաղէտ, Գեղոնացի Աքիտոփէլի որդին՝
Եղիամ, 35 Կարմելացի Ասարէ, Արբացի Փաարայ, 36 Սուբացի Նաթանի որդին՝ Իգաղ,
Գադացի Բանի, 37 Ամմոնացի Սելեկ, Շարուհեան Յովաբի զինակիրը՝ Բերովթացի
Նաարա, 38 Յեթերացի Իրաս, Յեթերացի Գարէբ, 39 Քետացի Ուրիա. բոլորը երեսունեօթն
էին:

ԴԱՒԻԹ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ
(Ա. Մնաց. 21. 1-27)

24

Տէրոջ բարկութիւնը վերստին Իսրայէլի դէմ բորբոքեցաւ, ու Դաւիթը անոնց դէմ դրդեց՝

[կ] Եբր.՝ կեանքով

[հ] Եբր.՝ Աստուծոյ առիւծները

[ձ] Կամ՝ ատեանին

[ղ] Կամ՝ Փելոնացի

*ըսելով. «Գնա՛, Իսրայէ՛լը եւ Յուդա՛ն համրէ»: 2 Թագաւորը իր քով եղող Յովաբ
զօրապետին ըսաւ. «Այժմ շրջագայէ՛ Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն մէջ՝ Դանէն մինչեւ
Բերսաբէ, ու ժողովուրդը թուարկեցէ՛ք, որպէսզի ժողովուրդին թիւը գիտնամ»: 3 Յովաբ
թագաւորին ըսաւ. «Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ թող հարիւրապատիկ աւելցնէ ժողովուրդը՝ քան
այնչափ որ է, եւ իմ տիրոջս՝ թագաւորին աչքերը տեսնեն. բայց իմ տէրս՝ թագաւորը
ինչո՞ւ այս բանին կը բաղձայ»: 4 Բայց երբ թագաւորին խօսքը Յովաբի ու
զօրապետներուն պարտադրուեցաւ, Յովաբ զօրապետներուն հետ թագաւորին առջեւէն
դուրս ելաւ, որպէսզի Իսրայէլի ժողովուրդը թուարկէ: 5 Յորդանանէն անցան, եւ Գադի
ձորին մէջ եղող քաղաքին աջ կողմը՝ Արոէր բանակեցան: Յետոյ Յազեր, 6 Գաղաադ ու
Թաքթիմադասի երկիրը հասան. անկէ՝ [ա]Դանեաան եւ Սիդոնի շրջակայքը հասան: 7 Անկէ
Տիւրոսի ամրոցը, եւ Խեւացիներուն ու Քանանացիներուն բոլոր քաղաքները գացին, ապա
Յուդայի հարաւային կողմէն՝ Բերսաբէէն դուրս ելան: 8 Ամբողջ երկիրը շրջագայեցան, եւ
ինը ամիս ու քսան օր ետք Երուսաղէմ հասան: 9 Յովաբ ժողովուրդին մարդահամարին
թիւը թագաւորին տուաւ. Իսրայէլի մէջ ութ հարիւր հազար սուր քաշող կտրիճ մարդ կար,
իսկ Յուդայեանները հինգ հարիւր հազար մարդ էին:*

*10 Դաւիթի [բ]խիղճը զինք խայթեց՝՝ ժողովուրդը հաշուելէն ետք: Դաւիթ Տէրոջ ըսաւ.
«Ասիկա ընելով մեծապէս մեղանչեցի. հիմա կ՚աղերսե՛մ, ո՛վ Տէր, [գ]ներէ՛ քու ծառայիդ
անօրէնութիւնը, որովհետեւ յոյժ անմտութեամբ վարուեցայ»: 11 Երբ Դաւիթ առտուն ելաւ,
[դ]Տէրը խօսեցաւ՝՝ Դաւիթի տեսանողին՝ Գադ մարգարէին, ըսելով. 12 «Գնա՛ ու Դաւիթի
ըսէ՛. “Տէրը սա՛ կ՚ըսէ. "Ես քեզի երեք բան կ՚առաջարկեմ. անոնցմէ մէ՛կը ընտրէ՝ որ քեզի
ընեմ"∑»: 13 Գադ Դաւիթի եկաւ, անոր հաղորդեց եւ անոր ըսաւ. «Եօթը տարի քու վրադ
սո՞վ գայ՝ երկրիդ մէջ, կամ երեք ամիս թշնամիներուդ [ե]առջեւէն փախչի՞ս ու անոնք քե՞զ
հալածեն, կամ թէ երեք օր երկրիդ մէջ ժանտախտ ըլլայ: Հիմա [զ]մտածէ՛ եւ ըսէ՛՝՝ թէ ի՛նչ
[է]պիտի պատասխանեմ՝՝ զիս ղրկողին»: 14 Դաւիթ Գադի ըսաւ. «Չափազանց կը
տագնապիմ. այժմ Տէրո՛ջ ձեռքը իյնանք, որովհետեւ անոր գթութիւնը շատ է. մարդու
ձեռքը չիյնամ»:*

*15 Ուստի Տէրը Իսրայէլի վրայ ժանտախտ [ը]ղրկեց, այդ առտուընէ մինչեւ որոշուած
ժամանակը: Դանէն մինչեւ Բերսաբէ՝ ժողովուրդէն եօթանասուն հազար մարդ մեռաւ: 16
Աստուծոյ հրեշտակը ձեռքը Երուսաղէմի վրայ երկարեց՝ որպէսզի զայն կործանէ. բայց
Տէրը այս չարիքէն հրաժարեցաւ, ու ժողովուրդը կոտորող հրեշտակին ըսաւ. «Բաւակա՛ն
է, հիմա ձեռքդ քաշէ՛»: Տէրոջ հրեշտակը Յեբուսացի Ոռնայի կալին քով էր: 17 Դաւիթ
ժողովուրդը զարնող հրեշտակը տեսնելով՝ Տէրոջ ըսաւ. «Ահա՛ ե՛ս մեղանչեցի, ե՛ս*

[ա] Կամ՝ Դանի անտառը

[բ] Եբր.՝ սիրտը զինք ծեծեց

[գ] Եբր.՝ անտեսէ՛

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Եբր.՝ երեսէն

[զ] Եբր.՝ գիտցի՛ր եւ տե՛ս

[է] Եբր.՝ խօսք պիտի վերադարձնեմ

[ը] Եբր.՝ տուաւ

անօրէնութիւն գործեցի, բայց այս ոչխարները ի՞նչ ըրին. կ'աղերսե՛մ, քու ձեռքդ ի՛մ վրաս
ու հօ՛րս տան վրայ ըլլայ»:
18 Նոյն օրը Գադ Դաւիթի եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Բարձրացի՛ր, Յեբուսացի Ոռնայի
կալին մէջ Տէրոջ զոհասեղա՛ն մը կանգնեցուր»: 19 Դաւիթ Գադի խօսքին համաձայն
բարձրացաւ, ինչպէս Տէրը պատուիրեր էր: 20 Ոռնա նայեցաւ ու տեսաւ թէ թագաւորը եւ
անոր ծառաները իրեն կու գան. ուստի Ոռնա դուրս ելաւ, ու դէմքը մինչեւ գետին
խոնարհեցնելով՝ թագաւորին երկրպագեց: 21 Ոռնա ըսաւ. «Արդեօք ի՞նչ պատճառով իմ
տէրս՝ թագաւորը իր ծառային եկաւ»: Դաւիթ ըսաւ. «Այս կալը քեզմէ գնելու եւ Տէրոջ
զոհասեղան մը կառուցանելու համար, որպէսզի ժողովուրդին մէջէն պատուհասը
դադրի»: 22 Ոռնա Դաւիթի ըսաւ. «Իմ տէրս՝ թագաւորը զայն թող առնէ, եւ ինչպէս որ
իրեն [թ]հաճելի է՝ թող զոհէ: Ահա՛ եզները՝ ողջակէզի համար թող ըլլան, իսկ ցաքանները ու
եզներուն կազմածները՝ փայտի համար: 23 Այս բոլորը, [ժ]ո՛վ թագաւոր, Ոռնա՝՝ թագաւորին
կու տայ»: Նաեւ Ոռնա թագաւորին ըսաւ. «Տէրը՝ քու Աստուածդ քեզի հաճի»: 24 Բայց
թագաւորը Ոռնայի ըսաւ. «Ո՛չ. հապա ես զանոնք քեզմէ ա՛նպայման [ի]դրամով պիտի
գնեմ. Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս ողջակէզ պիտի չմատուցանեմ առանց վճարումի»: Ուստի
Դաւիթ կալն ու եզները յիսուն սիկղ արծաթի գնեց: 25 Դաւիթ հոն Տէրոջ զոհասեղան
կառուցանեց, եւ անոր վրայ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանեց: Տէրն ալ
երկրին համար եղած թախանձանքը ընդունեց, եւ Իսրայէլի մէջէն պատուհասը
դադրեցաւ:

[թ] Եբր.՝ լաւ

[ժ] Եբր.՝ Ոռնա թագաւորը

[ի] Եբր.՝ գինով

ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԵՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

ԴԱՒԻԹ ԾԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

1

Դաւիթ թագաւորը ծերացած ու [բ]տարիքը յառաջացած՝՝ ըլլալով, զինք հագուստներով
կը ծածկէին, բայց չէր տաքնար: 2 Ուստի անոր ծառաները իրեն ըսին. «[գ]Մեր տիրոջ՝
թագաւորին համար կոյս երիտասարդուհի մը թող փնտռուի, որ թագաւորին առջեւ կայնի,
զայն խնամէ եւ անոր ծոցը պառկի, որպէսզի մեր տէրը՝ թագաւորը տաքնայ»: 3 Ուստի
Իսրայէլի ամբողջ հողամասին մէջ գեղեցիկ երիտասարդուհի մը փնտռեցին, ու
Սունամացի Աբիսակը գտնելով՝ զայն թագաւորին բերին: 4 Այդ երիտասարդուհին շատ
գեղեցիկ էր. ան թագաւորը կը խնամէր եւ անոր կը սպասարկէր, բայց թագաւորը զայն
չգիտցաւ:

ԱԴՈՆԻԱ ԿԸ ԳՐԱՒԷ ԳԱՀԸ

5 Այն ատեն Ագգիթի որդին՝ Ադոնիա [դ]հպարտանալով ըսաւ. «Ե՛ս թագաւոր պիտի
ըլլամ»: Իրեն համար կառքեր ու ձիաւորներ պատրաստեց, նաեւ յիսուն մարդ՝ որ իր
առջեւէն վազեն: 6 Անոր հայրը անոր [ե]կեանքին մէջ բնաւ [զ]յանդիմանած չէր զինք, եւ
ըսած չէր. «Ինչո՞ւ այսպէս կ՚ընես»: Ան շատ վայելչագեղ էր, ու իր մայրը զինք
Աբիսողոմէ ետք ծներ էր: 7 [է]Ան բանակցեցաւ՝՝ Շարուհեայի որդիին՝ Յովաբի եւ Աբիաթար
քահանային հետ, որոնք Ադոնիայի հետեւելով՝ անոր օգնեցին: 8 Բայց Սադովկ քահանան,
Յովիադայի որդին՝ Բանեա, Նաթան մարգարէն, Սեմէի, Ռէի, ու Դաւիթի զօրաւոր
մարդիկը Ադոնիայի հետ չէին: 9 Ադոնիա Ռովգէլի աղբիւրին մօտ եղող Զոհողէթի քարին
քով՝ ոչխարներ, արջառներ ու պարարտ զուարակներ [ը]զոհեց, եւ իր բոլոր եղբայրները –
թագաւորին որդիները – ու Յուդայի բոլոր մարդիկը – թագաւորին ծառաները – հրաւիրեց.
10 բայց Նաթան մարգարէն, Բանեան, զօրաւորները եւ իր Սողոմոն եղբայրը չհրաւիրեց:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ Կ՚ԸԼԼԱՅ

11 Հետեւաբար Նաթան Սողոմոնի մօր՝ Բեթսաբէի ըսաւ. «Չլսեցի՞ր թէ Ագգիթի որդին՝
Ադոնիա թագաւոր եղաւ, բայց մեր տէրը՝ Դաւիթ չի գիտեր: 12 Ուրեմն հիմա եկո՛ւր,
կ՚աղերսե՛մ, եւ քեզի խրատ մը տամ, որպէսզի քու կեանքդ ու որդիիդ՝ Սողոմոնի կեանքը
ազատես: 13 Գնա՛, Դաւիթ թագաւորին քով մտի՛ր եւ անոր ըսէ՛. “Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս.
դուն քու աղախինիդ երդում չըրի՞ր ու չըսի՞ր. "Քու որդիդ՝ Սողոմո՛ն թագաւոր պիտի ըլլայ

[բ] Եբր.՝ օրերը գացած

[գ] Եբր.՝ Իմ

[դ] Եբր.՝ ինքզինք բարձրացնելով

[ե] Եբր.՝ օրերուն

[զ] Եբր.՝ վշտացուցած

[է] Եբր.՝ Անոր խօսքը եղաւ

[ը] Կամ՝ մորթեց

*ինծմէ ետք, եւ անիկա՛ պիտի բազմի իմ գահիս վրայ": Ուրեմն ինչո՞ւ Ադոնիա թագաւոր
եղաւ∑: 14 Ահա՛ ես ալ ետեւէդ կու գամ, մինչ դուն տակաւին կը խօսիս հոն՝ թագաւորին
հետ, ու խօսքերդ կը [թ]հաստատեմ»:*

*15 Բերսաբէ ներքին սենեակը մտաւ՝ թագաւորին քով. թագաւորը շատ ծերացած էր, եւ
Սունամացի Աբիսակ թագաւորին կը սպասարկէր: 16 Բերսաբէ խոնարհեցաւ ու
թագաւորին երկրպագեց: 17 Թագաւորը ըսաւ. «Ի՞նչ կ'ուզես»: Ինք ալ անոր ըսաւ. «Իմ
տէ՛րս, դուն աղախինիդ երդում ըրիր, [ժ]Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ անունով, ըսելով. “Քու որդիդ՝
Սողոմո՛ն թագաւոր պիտի ըլլայ ինծմէ ետք, եւ անիկա՛ պիտի բազմի իմ գահիս վրայ∑: 18
Բայց ահա՛ հիմա Ադոնիա թագաւոր եղած է, ու դուն չես գիտեր, ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս:
19 Ան բազմաթիւ արջառներ, պարարտ զուարակներ եւ ոչխարներ զոհեց, ու թագաւորին
բոլոր որդիները, Աբիաթար քահանան ու Յովաբ սպարապետը հրաւիրեց. բայց քու
ծառադ՝ Սողոմոնը չհրաւիրեց: 20 Ուրեմն ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, ամբողջ Իսրայէլի
աչքերը քու վրադ են, որպէսզի անոնց իմացնես թէ իմ տիրոջս՝ թագաւորին գահին վրայ
իրմէ ետք ո՛վ պիտի բազմի: 21 Թէ ոչ, երբ իմ տէրս՝ թագաւորը իր հայրերուն հետ
քնանայ, ես ու իմ որդիս՝ Սողոմոն մեղաւոր պիտի սեպուինք»:*

*22 Մինչ ան տակաւին թագաւորին հետ կը խօսէր, ահա՛ Նաթան մարգարէն հասաւ: 23
Թագաւորին իմացուցին՝ ըսելով. «Ահա՛ Նաթան մարգարէն եկաւ»: Երբ ան թագաւորին
առջեւ եկաւ, դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցնելով՝ թագաւորին երկրպագեց: 24 Յետոյ
Նաթան ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, միթէ դուն ըսի՞ր. “Ադոնիա՛ թագաւոր պիտի ըլլայ
ինծմէ ետք, եւ անիկա՛ պիտի բազմի իմ գահիս վրայ∑: 25 Քանի որ ան այսօր իջաւ,
բազմաթիւ արջառներ, պարարտ զուարակներ ու ոչխարներ զոհեց, եւ թագաւորին բոլոր
որդիները, սպարապետներն ու Աբիաթար քահանան հրաւիրեց. եւ ահա՛ անոնք անոր
առջեւ կ'ուտեն, կը խմեն ու կ'ըսեն. “Ապրի՛ Ադոնիա թագաւորը∑: 26 Բայց զիս՝ քու
ծառադ, Սադովկ քահանան, Յովիադայի որդին՝ Բանեան եւ քու ծառադ՝ Սողոմոնը
չհրաւիրեց: 27 Այս բանը արդեօք իմ տիրոջս՝ թագաւորին հրամանո՞վ եղաւ. բայց դուն
ծառայիդ չգիտցուցիր թէ քեզմէ ետք ո՛վ պիտի բազմի իմ տիրոջս՝ թագաւորին գահին
վրայ»:*

*28 Դաւիթ թագաւորը պատասխանեց. «Ինծի՛ կանչեցէք Բերսաբէն»: Ան ալ
թագաւորին առջեւ եկաւ ու թագաւորին ներկայացաւ: 29 Թագաւորը երդում ըրաւ եւ ըսաւ.
«Իմ անձս ամէն տագնապէ ազատող Տէրը կ'ապրի՛. 30 ինչպէս քեզի Տէրոջմով՝
Իսրայէլի Աստուծմով երդում ըրի՝ ըսելով. “Քու որդիդ՝ Սողոմո՛ն թագաւոր պիտի ըլլայ
ինծմէ ետք, եւ անիկա՛ պիտի բազմի իմ տեղս՝ իմ գահիս վրայ∑, ահա՛ այսօր այնպէս
պիտի ընեմ»: 31 Այն ատեն Բերսաբէ դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցուց, թագաւորին
երկրպագեց եւ ըսաւ. «Իմ տէրս՝ Դաւիթ թագաւորը յաւիտեա՛ն ապրի»:*

*32 Ապա Դաւիթ թագաւորը ըսաւ. «Ինծի՛ կանչեցէք Սադովկ քահանան, Նաթան
մարգարէն ու Յովիադայի որդին՝ Բանեան»: Անոնք ալ թագաւորին առջեւ եկան: 33
Թագաւորը անոնց ըսաւ. «Ձեր տիրոջ ծառաները ձեզի՛ հետ առէք, իմ որդիս՝ Սողոմոնը
մատա՛կ ջորիիս վրայ հեծցուցէք, եւ զայն Գեհո՛ն իջեցուցէք: 34 Սադովկ քահանան ու
Նաթան մարգարէն զայն հոն թագաւոր թող օծեն Իսրայէլի վրայ. դուք ալ շեփո՛ր
հնչեցուցէք եւ ըսէ՛ք. “Ապրի՛ Սողոմոն թագաւորը∑: 35 Իր ետեւէն դո՛ւք ալ բարձրացէք, ու
ինք թող գայ եւ իմ գահիս վրայ բազմի. իմ տեղս ի՛նք թագաւոր պիտի ըլլայ, քանի որ ես
զի՛նք առաջնորդ [ի]նշանակեցի Իսրայէլի վրայ ու Յուդայի վրայ»: 36 Այն ատեն*

[թ] *Եբր.՝ լրացնեմ*

[ժ] *Եբր.՝ Եհովայի*

[ի] *Եբր.՝ պատուիրեցի*

Յովիադայի որդին՝ Բանեա թագաւորին պատասխանեց. «Ամէ՛ն. Տէրը, իմ տիրոջս՝
թագաւորին Աստուածն ալ այդպէս ըսէ: 37 Ինչպէս Տէրը իմ տիրոջս՝ թագաւորին հետ էր,
Սողոմոնի հետ ալ ըլլայ, եւ անոր գահը իմ տիրոջս՝ Դաւիթ թագաւորին գահէն աւելի
[լ]բարձրացնէ»: 38 Այն ատեն Սադովկ քահանան, Նաթան մարգարէն ու Յովիադայի
որդին՝ Բանեա, [խ]Քերեթիները եւ [ծ]Փելեթիները իջան, Սողոմոնը Դաւիթ թագաւորին մատակ
ջորիին վրայ հեծցուցին, ու զայն Գեհոն տարին: 39 Սադովկ քահանան Հանդիպումի
վրանէն իւղին եղջիւրը առաւ ու Սողոմոնը օծեց. ապա շեփորը հնչեցուցին եւ ամբողջ
ժողովուրդը ըսաւ. «Ապրի՜ Սողոմոն թագաւորը»: 40 Ամբողջ ժողովուրդը անոր ետեւէն
բարձրացաւ. ժողովուրդը սրինգներ նուագելով մեծապէս կ՚ուրախանար, այնպէս որ
անոնց ձայնէն գետինը կը [կ]դղրդար:

41 Ադոնիա եւ անոր հետ եղող բոլոր հրաւիրեալները լսեցին, մինչ անոնք ճաշը
կ՚աւարտէին: Յովաբ շեփորին ձայնը լսելով՝ ըսաւ. «Ի՞նչ է այս դղրդիւնի աղմուկը, որ
քաղաքէն կ՚ելլէ»: 42 Մինչ ան տակաւին կը խօսէր, ահա՛ Աբիաթար քահանային որդին՝
Յովնաթան եկաւ: Ադոնիա անոր ըսաւ. «Եկո՛ւր, քանի որ դուն քաջ մարդ մըն ես, ու բարի
աւետիս կը բերես»: 43 Յովնաթան Ադոնիային պատասխանեց. «Իրաւ է թէ մեր տէրը՝
Դաւիթ թագաւորը՝ Սողոմոնը թագաւոր նշանակեց: 44 Թագաւորը Սադովկ քահանան,
Նաթան մարգարէն եւ Յովիադայի որդին՝ Բանեան, Քերեթիներն ու Փելեթիները անոր
հետ ղրկեց, եւ զայն թագաւորին մատակ ջորիին վրայ հեծցուցին: 45 Սադովկ քահանան
ու Նաթան մարգարէն զինք Գեհոնի մէջ թագաւոր օծեցին եւ անկէ ուրախութեամբ
բարձրացան, ու քաղաքը դղրդաց: Ա՛յս է ձեր լսած աղմուկը: 46 Նաեւ Սողոմոն
թագաւորութեան գահին վրայ բազմեցաւ, 47 եւ թագաւորին ծառաներն ալ մեր տէրը՝
Դաւիթ թագաւորը օրհնելու եկան, ու ըսին. “Քու Աստուածդ Սողոմոնի անունը քու անունէդ
աւելի մեծցնէ, եւ անոր գահը քու գահէդ աւելի բարձրացնէ∑: Թագաւորն ալ իր
անկողինին վրայ երկրպագեց: 48 Նաեւ թագաւորը սա՛ ըսաւ. “Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը, որ այսօր իմ գահիս վրայ բազմող մը տուաւ, ու իմ աչքերս
տեսան∑»: 49 Ադոնիայի բոլոր հրաւիրեալները սարսռացին, եւ կանգնելով՝ իւրաքանչիւրը
իր ճամբան գնաց:

50 Ադոնիա [հ]Սողոմոնէն վախցաւ. ուստի կանգնելով՝ գնաց ու զոհասեղանին
եղջիւրները բռնեց: 51 Սողոմոնի պատմեցին. «Ահա՛ Ադոնիա Սողոմոն թագաւորէն
վախցաւ. ահա՛ ան զոհասեղանին եղջիւրները բռնած է՝ ըսելով. “Սողոմոն թագաւորը
այսօր ինծի երդում թող ընէ թէ իր ծառան սուրով պիտի չմեռցնէ∑»: 52 Սողոմոն ըսաւ.
«Եթէ ան [ձ]առաքինի ըլլայ, իրմէ ո՛չ մէկ մազ գետին պիտի իյնայ. բայց եթէ անոր վրայ
չարութիւն գտնուի, այն ատեն պիտի մեռնի»: 53 Սողոմոն թագաւորը մարդ ղրկեց, եւ
զայն զոհասեղանէն իջեցուցին: Ան ալ եկաւ ու Սողոմոն թագաւորին երկրպագեց:
Սողոմոն անոր ըսաւ. «Տո՛ւնդ գնա»:

[լ] Եբր.՝ մեծ ընէ

[խ] Այսինքն՝ Ընտիր զինուորներու գունդը

[ծ] Այսինքն՝ Պահապան զինուորներու գունդը

[կ] Եբր.՝ կը ճեղքուէր

[հ] Եբր.՝ Սողոմոնի երեսէն

[ձ] Եբր.՝ կտրիճի որդի

ԴԱՒԻԹԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՍՈՂՈՄՈՆԻ

2

Երբ Դաւիթի մեռնելու օրերը մօտեցան, իր որդիին՝ Սողոմոնի պատուէր տուաւ՝ ըսելով.
2 «Ահա՛ ես ամբողջ երկրի ճամբան կ՚երթամ, իսկ դուն ուժովցի՛ր ու [ա]քաջասի՛րտ եղիր: 3
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ հրահանգնե՛րը պահէ, որպէսզի անոր ճամբաներէն ընթանաս եւ
անոր կանոնները, պատուիրանները, [բ]դատավճիռներն ու վկայութիւնները պահես, ինչպէս
Մովսէսի Օրէնքի գիրքին մէջ գրուած է. որպէսզի ի՛նչ որ ընես եւ ո՛ւր որ երեսդ դարձնես՝
[գ]յաջողիս. 4 որպէսզի Տէրը իր խօսքը իրագործէ, որ իմ մասիս խօսեցաւ՝ ըսելով. “Եթէ քու
որդիներդ իրենց ճամբաներուն ուշադիր ըլլան, ու իմ առջեւս ճշմարտութեամբ ընթանան՝
ամբողջ սիրտով եւ ամբողջ անձով, Իսրայէլի գահին վրայէն քեզմէ մարդ պիտի
չպակսի∑: 5 Դուն գիտես ինչ որ Շարուհեայի որդին՝ Յովաբ ինծի ըրաւ, եւ ինչ որ
Իսրայէլի երկու սպարապետներուն՝ Ներեան Աբենների ու Յեթերեան Ամեսայիի ըրաւ.
արդարեւ զանոնք սպաննեց, խաղաղութեան ատեն պատերազմի արիւն թափեց, եւ իր
մէջքի գօտիին ու ոտքի կօշիկներուն վրայ պատերազմի արիւն [դ]սրսկեց: 6 Ուրեմն քու
իմաստութեա՛նդ համաձայն վարուէ, եւ անոր ճերմակ մազերը խաղաղութեամբ [ե]դժոխքը
մի՛ իջեցներ: 7 Բայց Գաղաադացի Բերզելիի որդիներուն հետ կարեկցութեա՛մբ վարուէ, ու
սեղանէդ ուտողներուն հետ թող ըլլան. որովհետեւ երբ եղբօրդ՝ Աբիսողոմի [զ]պատճառով
փախայ,ա՛յդպէս կարեկցութեամբ [է]ինծի մօտեցան՝՝: 8 Ահա՛ Բաւուրիմացի Բենիամինեան
Գերայի որդին՝ Սեմէի քու քովդ է: Ան զիս սաստիկ անէծքով նզովեց այն օրը՝ երբ
Մանայիմ կ՚երթայի: Բայց երբ զիս դիմաւորելու համար Յորդանան իջաւ, Տէրոջմով
երդում ըրի անոր եւ ըսի. “Քեզ սուրով պիտի չմեռցնեմ∑: 9 Բայց հիմա զայն անմեղ մի՛
սեպեր, քանի որ դուն իմաստուն մարդ ես ու անոր ինչ ընելիքդ գիտես. անոր ճերմակ
մազերը արիւնո՛վ դժոխքը իջեցուր»:

ԴԱՒԻԹԻ ՄԱՀԸ

10 Դաւիթ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ: 11 [ը]Դաւիթ
քառասուն տարի թագաւորեց՝՝ Իսրայէլի վրայ. Քեբրոնի մէջ եօթը տարի թագաւորեց, ու
Երուսաղէմի մէջ երեսուներեք տարի թագաւորեց:
12 Սողոմոն իր հօր՝ Դաւիթի գահին վրայ բազմեցաւ, եւ անոր թագաւորութիւնը

[ա] *Եբր.՝ այր մա՛րդ*

[բ] *Կամ՝ սովորութիւններն*

[գ] *Կամ՝ ուշիմ ըլլաս*

[դ] *Եբր.՝ դրաւ*

[ե] *Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը*

[զ] *Եբր.՝ երեսէն*

[է] *Եբր.՝ քովս եկան*

[ը] *Եբր.՝ Դաւիթի թագաւորած օրերը քառասուն տարի եղան*

մեծապէս հաստատուեցաւ:

ԱԴՈՆԻԱՅԻ ՄԱՀԸ

13 Ագգիթի որդին՝ Ադոնիա Սողոմոնի մօր՝ Բեթսաբէի գնաց: Բեթսաբէ անոր ըսաւ.
«Արդեօք խաղաղութեա՞մբ եկար»: Ան ալ պատասխանեց. «Խաղաղութեամբ»: 14 Ապա
ըսաւ. «Քեզի խօսելիք մը ունիմ»: Բեթսաբէ ըսաւ. «Խօսէ՛»: 15 Ան ալ ըսաւ. «Դուն լաւ
գիտես թէ թագաւորութիւնը իմս էր, եւ ամբողջ Իսրայէլի [թ]աչքերը իմ վրաս էին՝ որ ե՛ս
թագաւոր ըլլամ. բայց թագաւորութիւնը դարձաւ ու եղբօրս եղաւ, քանի որ ի՛րն էր՝
Տէրոջմէն: 16 Հիմա քեզմէ մէ՛կ [ժ]բան կը խնդրեմ, [ի]զիս մի՛ մերժեր"»: Բեթսաբէ անոր
ըսաւ. «Խօսէ՛»: 17 Ան ալ ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, Սողոմոն թագաւորին ըսէ՛, (որովհետեւ ան
[լ]քեզ չի մերժեր",) որ Սունամացի Աբիսակը ինծի տայ իբր կին»: 18 Բեթսաբէ
պատասխանեց. «Լա՛ւ, քու մասիդ թագաւորին կը խօսիմ»:
19 Բեթսաբէ Սողոմոն թագաւորին գնաց, որպէսզի Ադոնիայի մասին անոր խօսի:
Թագաւորը զայն դիմաւորելու համար ոտքի ելաւ եւ անոր երկրպագեց: Երբ իր գահին
վրայ բազմեցաւ, թագաւորին մօր համար ալ աթոռ մը դնել տուաւ, ու մայրը անոր աջ
կողմը նստաւ, 20 եւ ըսաւ. «Քեզմէ պզտիկ բան մը պիտի խնդրեմ, [խ]զիս մի՛ մերժեր"»:
Թագաւորը անոր ըսաւ. «Խնդրէ՛, իմ մայրս, որովհետեւ [ծ]քեզ պիտի չմերժեմ"»: 21 Ան ալ
ըսաւ. «Սունամացի Աբիսակը եղբօրդ՝ Ադոնիայի տուր իբր կին»: 22 Սողոմոն թագաւորը
իր մօր պատասխանեց. «Դուն ինչո՞ւ Ադոնիայի համար Սունամացի Աբիսակը կը խնդրես.
թագաւորութի՛ւնն ալ խնդրէ անոր համար, (քանի որ ան իմ մեծ եղբայրս է,) անոր,
Աբիաթար քահանային ու Շարուհեան Յովաբի համար»: 23 Սողոմոն թագաւորը
Տէրոջմով երդում ըրաւ եւ ըսաւ. «Աստուած ինծի այսպէս ու ասկէ աւելին ընէ, որովհետեւ
Ադոնիա այդ խօսքը իր կեանքին դէմ արտասաներ է: 24 Ուստի հիմա, զիս հաստատողը,
զիս իմ հօրս՝ Դաւիթի գահին վրայ բազմեցնողը, եւ իր խոստումին համաձայն ինծի տուն
շինող Տէրը կ'ապրի՛. Ադոնիա ա՛յսօր պիտի մեռցուի»: 25 Սողոմոն թագաւորը
Յովիադայի որդին՝ Բանեան ղրկեց. ան ալ յարձակեցաւ անոր վրայ, ու [կ]մեռցուց:

ԱԲԻԱԹԱՐԻ ԱՔՍՈՐԸ ԵՒ ՅՈՎԱԲԻ ՄԱՀԸ

26 Թագաւորը Աբիաթար քահանային ըսաւ. «Անաթո՛վթ գնա, քու ագարակդ, քանի որ
մեռնելու արժանի ես. բայց այսօր քեզ չեմ մեռցներ, որովհետեւ իմ հօրս՝ Դաւիթի առջեւ
Տէր Եհովայի տապանակը կրեցիր, ու հօրս բոլոր տառապանքներուն [հ]մասնակից եղար"»:

[թ] Եբր.՝ երեսները

[ժ] Եբր.՝ խնդրանք

[ի] Եբր.՝ ինձմէ երես մի՛ դարձներ

[լ] Եբր.՝ քեզի " ո՛չ∑ չ'ըսեր

[խ] Եբր.՝ ինծի " ո՛չ∑ մի՛ ըսեր

[ծ] Եբր.՝ քեզի " ո՛չ∑ պիտի չըսեմ

[կ] Եբր.՝ մեռաւ

[հ] Եբր.՝ տառապեցար

*27 Սողոմոն Աբիաթարը Տէրոջ քահանայութենէն [a]զրկեց, որպէսզի Սելովի մէջ Հեղիի
տան համար Տէրոջ ըսած խօսքը [b]իրագործէ:
28 Այս լուրը Յովաբի հասաւ. (արդարեւ Յովաբ Ադոնիայի հակեցաւ, թէպէտ
Աբիսողոմի հակած չէր.) ուստի Յովաբ Տէրոջ Հանդիպումի վրանը փախաւ ու
զոհասեղանին եղջիւրները բռնեց: 29 Սողոմոն թագաւորին իմացուցին՝ ըսելով. «Յովաբ
Տէրոջ վրանը փախաւ, եւ ահա՛ ան զոհասեղանին քով է»: Սողոմոն Յովիադայի որդին՝
Բանեան ղրկեց ու ըսաւ. «Գնա՛, անոր վրայ յարձակէ՛»: 30 Բանեա Տէրոջ վրանը գնաց ու
Յովաբի ըսաւ. «Թագաւորը սա՛ կը հրամայէ. “Դո՛ւրս ելիր∑»: Ան ալ ըսաւ. «Ո՛չ, ես հոս
պիտի մեռնիմ»: Բանեա թագաւորին պատմեց. «Յովաբ սա՛ ըսաւ, եւ ինծի սա՛պէս
պատասխանեց»: 31 Թագաւորն ալ անոր ըսաւ. «Անոր ըսածին համաձա՛յն ըրէ. անոր
վրայ յարձակէ՛ ու զայն թաղէ՛, որպէսզի ինծմէ եւ հօրս տունէն հեռացնես Յովաբի
թափած անմեղ արիւնը: 32 Տէրը անոր թափած արիւնը անոր գլուխը պիտի դարձնէ.
որովհետեւ ան, առանց իմ հօրս՝ Դաւիթի գիտակցութեան, իրմէ աւելի արդար ու լաւ երկու
մարդոց – Իսրայէլի սպարապետին՝ Ներեան Աբենների, եւ Յուդայի սպարապետին՝
Յեթերեան Ամեսայիի – վրայ յարձակեցաւ ու զանոնք սուրով սպաննեց: 33 Ուստի անոնց
արիւնը Յովաբի գլուխը եւ անոր զարմին գլուխը պիտի դառնայ յաւիտեան. իսկ Դաւիթի ու
անոր զարմին, անոր տան եւ անոր գահին՝ Տէրոջմէն յաւիտեան խաղաղութիւն պիտի
ըլլայ»: 34 Յովիադայի որդին՝ Բանեա բարձրացաւ, Յովաբի վրայ յարձակեցաւ ու զայն
մեռցուց. եւ ան իր տունը թաղուեցաւ՝ անապատին մէջ: 35 Թագաւորը անոր տեղ
Յովիադայի որդին՝ Բանեան կարգեց զօրքերուն վրայ. նաեւ թագաւորը Սադովկ քահանան
կարգեց Աբիաթարի տեղ:*

ՍԵՄԷԻԻ ՄԱՀԸ

*36 Թագաւորը մարդ ղրկեց, Սեմէին կանչեց եւ անոր ըսաւ. «Քեզի տո՛ւն մը կառուցանէ
Երուսաղէմի մէջ, ու հո՛ն բնակէ. բայց անկէ դուրս մի՛ ելլեր՝ հոս-հոն երթալու: 37
Արդարեւ լա՛ւ գիտցիր թէ այն օրը երբ դուրս ելլես եւ Կեդրոն վտակէն անցնիս,
անպատճառ պիտի մեռնիս. քու արիւնդ գլուխդ պիտի ըլլայ»: 38 Սեմէի թագաւորին ըսաւ.
«Այս խօսքը [c]նպաստաւոր է ինծի. իմ տէրս՝ թագաւորը ի՛նչպէս ըսաւ, քու ծառադ ա՛յնպէս
պիտի ընէ»: Ուստի Սեմէի շատ օրեր Երուսաղէմ բնակեցաւ:
39 Երեք տարիէն ետք, Սեմէիի երկու ծառաները Գէթի թագաւորին՝ Մաաքայի որդիին՝
Անքուսի քով փախան: Սեմէիի իմացուցին՝ ըսելով. «Ահա՛ քու ծառաներդ Գէթի մէջ են»:
40 Սեմէի կանգնեցաւ, իր էշը համետեց, ու ծառաները փնտռելու համար Գէթ գնաց՝
Անքուսի քով: Սեմէի գնաց եւ իր ծառաները Գէթէն բերաւ: 41 Երբ Սողոմոնի պատմեցին
թէ Սեմէի Երուսաղէմէն Գէթ գնաց ու վերադարձաւ, 42 թագաւորը մարդ ղրկեց, Սեմէին
կանչեց ու անոր ըսաւ. «Քեզի Տէրոջմով երդում ընել չտուի՞ եւ քեզ չազդարարեցի՞՝
ըսելով. “Լա՛ւ գիտցիր թէ այն օրը երբ Երուսաղէմէն ելլես ու հոս-հոն երթաս, անպատճառ
պիտի մեռնիս∑. դուն ալ ինծի ըսիր. “Լսած խօսքս նպաստաւոր է ինծի∑: 43 Ուրեմն
ինչո՞ւ Տէրոջ երդումին եւ քեզի հրամայած պատուէրիս ուշադիր չեղար»: 44 Նաեւ
թագաւորը Սեմէիի ըսաւ. «Իմ հօրս՝ Դաւիթի դէմ քու ըրած ամբողջ չարիքդ գիտես, որուն*

---

[a] Եբր.՝ վռնտեց

[b] Եբր.՝ լրացնէ

[c] Եբր.՝ լաւ

սիրտդ ալ գիտակից է. ուստի Տէրը քու չարութիւնդ գլուխդ պիտի դարձնէ: 45 Իսկ
Սողոմոն թագաւորը պիտի օրհնուի, ու Դաւիթի գահը Տէրոջ առջեւ յաւիտեան
հաստատուի»: 46 Թագաւորը Յովիադայի որդիին՝ Բանեայի պատուէր տուաւ. ան ալ
դուրս ելաւ եւ անոր վրայ յարձակեցաւ, ու [մ]մեռցուց: Այսպէս՝ թագաւորութիւնը Սողոմոնի
ձեռքին մէջ հաստատուեցաւ:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
(Բ. Մնաց. 1. 3-12)

3

Սողոմոն Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին խնամի եղաւ. Փարաւոնի աղջիկը առաւ իբր
կին եւ զայն Դաւիթի քաղաքը բերաւ, մինչեւ որ իր տան, Տէրոջ տան ու Երուսաղէմի
շրջակայ պարիսպին կառուցումը աւարտեց: 2 Սակայն ժողովուրդը բարձր տեղերու վրայ
զոհ կը մատուցանէր, քանի որ մինչեւ այդ օրերը Տէրոջ անունին տուն կառուցանուած
չէր:
3 Սողոմոն Տէրը կը սիրէր, եւ իր հօր՝ Դաւիթի կանոններով կ՚ընթանար. միայն թէ
բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր: 4 Թագաւորը Գաբաւոն
գնաց, որպէսզի հոն զոհ մատուցանէ. արդարեւ ա՛ն էր [ա]գլխաւոր բարձր տեղը: Սողոմոն
այդ զոհասեղանին վրայ հազար ողջակէզ զոհեց: 5 Գաբաւոնի մէջ՝ Տէրը գիշերը
Սողոմոնի երեւցաւ, երազի մէջ: Աստուած ըսաւ. «[բ]Բա՛ն մը խնդրէ՝ որ քեզի տամ»: 6
Սողոմոն ըսաւ. «Դուն քու ծառայիդ, իմ հօրս՝ Դաւիթի հետ մեծ կարեկցութեամբ
վարուեցար, որովհետեւ ան քու առջեւդ ճշմարտութեամբ, արդարութեամբ եւ քեզի
հանդէպ ուղիղ սիրտով ընթացաւ: Անոր հանդէպ այս մեծ կարեկցութիւնը [գ]պահեցիր՝
անոր որդի մը տալով, որ այսօր իր գահին վրայ կը բազմի: 7 Հիմա, ո՛վ Տէր, իմ
Աստուա՛ծս, դուն քու ծառադ իմ հօրս՝ Դաւիթի տեղ թագաւոր նշանակեցիր. բայց ես
պզտիկ տղայ մըն եմ, ելլել ու մտնել չեմ գիտեր: 8 Քու ծառադ քու ընտրած ժողովուրդիդ
մէջ է, բազմաթիւ ժողովուրդ մը՝ որ շատութենէն չի համրուիր եւ չի հաշուուիր: 9 Ուստի
քու ծառայիդ [դ]իմաստո՛ւն սիրտ տուր, որպէսզի քու ժողովուրդդ դատէ, ու բարին եւ չարը
հասկնայ. արդարեւ այս մեծ ժողովուրդդ ո՞վ կրնայ դատել»: 10 Այս խօսքը, այսինքն՝
Սողոմոնի այս բանը խնդրելը, Տէրոջ [ե]հաճելի եղաւ: 11 Ուստի Աստուած անոր ըսաւ.
«Քանի այս բանը խնդրեցիր, ու քեզի համար երկար օրեր չխնդրեցիր, քեզի համար
հարստութիւն չխնդրեցիր եւ թշնամիներուդ կեանքը չխնդրեցիր, հապա իրաւունքը
[զ]հասկնալու խելք խնդրեցիր քեզի համար, 12 ահա՛ քու խօսքիդ համաձայն ըրի: Քեզի
իմաստուն ու խելացի սիրտ մը տուի, այնպէս որ քեզմէ առաջ քեզի պէս ո՛չ մէկը եղած է,

---

[մ] Եբր.՝ մեռաւ

[ա] Եբր.՝ մեծ

[բ] Եբր.՝ Խնդրէ՛ ինչ որ քեզի պիտի տամ

[գ] Կամ՝ պահպանեցիր

[դ] Եբր.՝ լսո՛ղ

[ե] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[զ] Եբր.՝ լսելու

ո՛չ ալ քեզմէ ետք քեզի նման մէկը պիտի ելլէ: 13 Նաեւ քու չխնդրածդ ալ քեզի տուի՝ թէ՛ հարստութիւն եւ թէ փառք, այնպէս որ քու կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ՝ թագաւորներուն մէջ քեզի պէս մէ՛կը պիտի չըլլայ: 14 Եթէ իմ ճամբաներէս ընթանաս՝ հրամաններս ու պատուիրաններս պահելով, ինչպէս քու հայրդ՝ Դաւիթ ընթացաւ, քու օրերդ պիտի երկարեմ»: 15 Սողոմոն արթնցաւ, եւ ահա՛ երազ էր: Երուսաղէմ եկաւ, Տէրոջ ուխտի տապանակին առջեւ կայնեցաւ, ու ողջակէզներ մատուցանեց եւ խաղաղութեան զոհեր ընծայեց, ու իր բոլոր ծառաներուն խնճոյք սարքեց:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ԼՈՒԾԷ ԴԺՈՒԱՐ ՀԱՐՑ ՄԸ

16 Այն ատեն երկու պոռնիկ կիներ թագաւորին եկան եւ անոր ներկայացան: 17 Կիներէն մէկը ըսաւ. «Ո՜հ, իմ տէրս, ես ու այս կինը մէկ տան մէջ կը բնակինք, եւ նոյն տան մէջ՝ անոր քով զաւակ մը ծնայ: 18 Իմ ծնանելուս երրորդ օրը՝ այս կինն ալ զաւակ մը ծնաւ: Մենք միասին էինք. տան մէջ մեզի հետ ո՛չ մէկ օտար կար. միայն մենք երկուքս էինք տան մէջ: 19 Այս կնոջ որդին գիշերը մեռաւ, քանի որ ինք անոր վրայ պառկած էր: 20 Կէս գիշերին ելաւ, քու աղախինիդ քնացած ատենը՝ իմ որդիս քովէս առաւ ու զայն իր ծոցը պառկեցուց, իսկ իր մեռած որդին իմ ծոցս պառկեցուց: 21 Երբ առտուն ելայ՝ որպէսզի որդիս դիեցնեմ, ահա՛ ան մեռած էր: Երբ առտուն [է]ուշադրութիւն դարձուցի անոր", ահա՛ ան իմ ծնած որդիս չէր»: 22 Իսկ միւս կինը ըսաւ. «Ո՛չ, հապա ողջը ի՛մ որդիս է, իսկ մեռածը՝ քո՛ւ որդիդ»: Սակայն [ը]առաջինը կ'ըսէր. «Ո՛չ, հապա մեռածը քո՛ւ որդիդ է, իսկ ողջը ի՛մ որդիս է»: Թագաւորին առջեւ այսպէս կը խօսէին: 23 Այն ատեն թագաւորը ըսաւ. «Ասիկա կ'ըսէ. "Իմ որդիս այս ողջն է, իսկ մեռածը քու որդիդ է". անիկա ալ կ'ըսէ. "Ո՛չ, հապա մեռածը քու որդիդ է, իսկ ողջը իմ որդիս է"»: 24 Ուստի թագաւորը ըսաւ. «Ինծի սո՛ւր մը բերէք». ու թագաւորին առջեւ սուր մը բերին: 25 Թագաւորը ըսաւ. «Ողջ զաւակը երկուքի՛ բաժնեցէք, եւ կէսը մէկո՛ւն տուէք, կէսն ալ՝ միւսին»: 26 Այն կինը՝ որունն էր ողջ որդին՝ թագաւորին խօսեցաւ, քանի որ իր ընդերքը բռնկեցաւ որդիին համար, եւ ըսաւ. «Ո՜հ, իմ տէրս, ողջ զաւակը անո՛ր տուէք, ու զայն բնա՛ւ մի՛ մեռցնէք»: Բայց միւսը ըսաւ. «Ո՛չ ինծի ըլլայ, ո՛չ ալ՝ քեզի. զա՛յն բաժնեցէ՛ք»: 27 Այն ատեն թագաւորը պատասխանեց եւ ըսաւ. «Ողջ զաւակը ա՛յս կնոջ տուէք, ու զայն բնա՛ւ մի՛ մեռցնէք, քանի որ ասիկա՛ է անոր մայրը»: 28 Ամբողջ Իսրայէլը թագաւորին արձակած դատավճիռը լսեց, եւ թագաւորէն վախցան. որովհետեւ տեսան թէ անոր վրայ Աստուծոյ իմաստութիւնը կար՝ [թ]իրաւունքը պաշտպանելու" համար:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ՊԱՇՏՕՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

4

Սողոմոն թագաւորը ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր էր: 2 Ահա՛ւասիկ անոր ունեցած իշխանաւորները.– Սադովկի որդին՝ Ազարիա քահանայ էր. 3 [ա]Սիսայի որդիները՝

[է] Եբր.՝ զայն նկատեցի

[ը] Եբր.՝ ասիկա

[թ] Եբր.՝ դատաստան ընելու

[ա] Կամ՝ Սուսայի

Ելիքորէփ եւ Աքիա՝ ատենադպիր էին, Աքիղուդի որդին՝ Յովսափատ [բ]դիւանադպիր էր: 4
Յովիադայի որդին՝ Բանեա զօրքերուն վրայ նշանակուած էր, իսկ Սադովկ եւ Աբիաթար՝
քահանայ էին: 5 Նաթանի որդին՝ Ազարիա վերակացուներուն վրայ նշանակուած էր, իսկ
Նաթանի որդին՝ Զաբուդ քահանաներու վերակացուն էր, ու թագաւորին բարեկամը: 6
Աքիսար՝ [գ]պալատին վրայ նշանակուած էր, իսկ Աբդայի որդին՝ Ադոնիրամ հարկերուն
վրայ:

7 Սողոմոն ամբողջ Իսրայէլի վրայ տասներկու վերակացու ունէր, որոնք թագաւորն ու
անոր տունը կը կերակրէին. իւրաքանչիւրը տարին մէկ ամիս կը կերակրէր: 8 Ահա՛ւասիկ
անոնց անունները.– Եփրեմի լեռնակողմը՝ [դ]Բենովր, 9 Մաքասի, Սաղաբինի, Բեթսամիւսի
ու Ելոն-Բեթանանի մէջ՝ [ե]Բենդակար, 10 Արաբովթի մէջ՝ [զ]Բենհեսեդ – որուն կը
վերաբերէին Սոքով եւ Ոփերի ամբողջ երկիրը –, 11 Դովրի ամբողջ բարձունքը՝
[է]Բենաբինադաբ – Սողոմոնի աղջիկը՝ Տափաթ՝ անոր կինն էր –, 12 Թանաքի ու
Մակեդդովի մէջ, ամբողջ Բեթսանի մէջ՝ որ Սարթանի քով է, Յեզրայէլի ներքեւ, եւ
Բեթսանէ մինչեւ Աբէլ-Մաուլա ու մինչեւ Յեկմամի միւս կողմը՝ Աքիղուդի որդին՝ Բաանա,
13 Ռամովթ-Գաղաադի մէջ՝ [ը]Բենգաբեր – Գաղաադի մէջ եղող Մանասեան Յայիրի
գիւղաքաղաքները, եւ Բասանի մէջ եղող Արգովբի նահանգը՝ վաթսուն մեծ պարսպապատ
ու պղնձանիգ քաղաքներ՝ անոր կը վերաբերէին –, 14 Մանայիմի մէջ՝ Ադդովի որդին՝
Աքինադաբ, 15 Նեփթաղիմի մէջ՝ Աքիմաաս – ինք ալ Սողոմոնի աղջիկը՝ Բասեմաթը առաւ
իբր կին –, 16 Ասերի եւ Բաալոթի մէջ՝ Քուսիի որդին՝ Բաանա, 17 Իսաքարի մէջ՝
Փարուայի որդին՝ Յովսափատ, 18 Բենիամինի մէջ՝ Էլայի որդին՝ Սեմէի, 19 Գաղաադի
երկիրը – Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորին ու Բասանի Ովգ թագաւորին երկիրը – Ուրիի
որդին՝ Գաբեր. այդ երկրին մէջ միայն մէկ վերակացու կար:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԲԱՐԳԱՒԱՃ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

20 Յուդա եւ Իսրայէլ բազմաթիւ էին. շատութեամբ ծովուն եզերքը եղող աւազին չափ
էին. կ՚ուտէին, կը խմէին ու կ՚ուրախանային: 21 Սողոմոն բոլոր [թ]թագաւորութիւններուն
վրայ կը տիրէր'', Եփրատ գետէն մինչեւ Փղշտացիներուն երկիրը, եւ մինչեւ Եգիպտոսի
սահմանը. անոր ընծաներ կը բերէին ու Սողոմոնի հպատակեցան՝ իր կեանքին բոլոր
օրերուն մէջ:

22 Սողոմոնի մէկ օրուան [ժ]պարէնը սա՛ էր.– երեսուն քոռ [ի]նաշիհ եւ վաթսուն քոռ

[բ] *Եբր.՝ յիշատակութիւններու դպիր*

[գ] *Եբր.՝ թագաւորին տան*

[դ] *Այսինքն՝ Ովրի որդին*

[ե] *Այսինքն՝ Դակարի որդին*

[զ] *Այսինքն՝ Հեսեդի որդին*

[է] *Այսինքն՝ Աբինադաբի որդին*

[ը] *Այսինքն՝ Գաբերի որդին*

[թ] *Եբր.՝ թագաւորութիւնները կը կառավարէր*

[ժ] *Եբր.՝ հացը*

ալիւր, 23 տասը գէր արջառ, քսան արօտական արջառ ու հարիւր ոչխար, բացի
եղջերուներէն, այծեամներէն, [լ]վիթերէն եւ գիրցուած թռչուններէն: 24 Արդարեւ ան Գետին
ամբողջ այս կողմին կը տիրապետէր՝ Թափսայէն մինչեւ Գազա, Գետին այս կողմի բոլոր
թագաւորներուն վրայ. ամէն կողմէ իր շուրջը եղողներուն հետ խաղաղութեան մէջ էր: 25
Սողոմոնի բոլոր օրերուն մէջ՝ Յուդա եւ Իսրայէլ ապահովութեամբ կը բնակէին, Դանէն
մինչեւ Բերսաբէ, իւրաքանչիւրը իր որթատունկին տակ ու թզենիին տակ:

26 Սողոմոն իր կառքի ձիերուն համար քառասուն հազար ախոռ ունէր, եւ տասներկու
հազար ձիաւոր: 27 Այդ վերակացուները, իւրաքանչիւրը իր ամսուան մէջ, Սողոմոն
թագաւորն ու Սողոմոն թագաւորին սեղանին բոլոր մօտեցողները կը կերակրէին՝ ոչինչ
պակսեցնելով: 28 Նաեւ գարի եւ յարդ կը բերէին ձիերուն ու ձժոյգներուն համար՝ անոնց
եղած տեղը, իւրաքանչիւրը իր [խ]վրայ դրուած հարկին չափով":

29 Աստուած Սողոմոնի իմաստութիւն, յոյժ շատ հանճար, եւ ծովուն եզերքը եղող
աւազին չափ սիրտի [ծ]լիութիւն տուաւ: 30 Սողոմոնի իմաստութիւնը բոլոր [կ]արեւելքցիներու
իմաստութենէն ու Եգիպտոսի ամբողջ իմաստութենէն աւելի էր: 31 Ան բոլոր մարդոցմէ
աւելի իմաստուն էր. Եզրահացի Եթանէն եւ Մաւուլի որդիներէն՝ Եմանէն, Քալքոլէն ու
Դարդայէն աւելի իմաստուն էր, եւ բոլոր շրջակայ ազգերուն մէջ անուանի եղաւ: 32 Ան
երեք հազար առակ [հ]գրեց, ու անոր շարադրած երգերը հազար հինգ հատ էին: 33 Ան
ծառերուն վրայ խօսեցաւ, Լիբանանի մայրիէն մինչեւ պատի վրայ բուսնող զոպան: Նաեւ
անասուններու վրայ, թռչուններու վրայ, սողուններու վրայ ու ձուկերու վրայ խօսեցաւ: 34
Բոլոր ժողովուրդներէն Սողոմոնի իմաստութիւնը մտիկ ընելու կու գային, երկրի բոլոր
թագաւորներուն կողմէն՝ որ անոր իմաստութեան համբաւը լսած էին:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ՏԱՃԱՐԸ ՇԻՆԵԼ
(Բ. Մնաց. 2. 1-18)

5

Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը իր ծառաները Սողոմոնի ղրկեց, քանի որ լսեր էր թէ անոր
հօր տեղ զինք թագաւոր օծեր են. արդարեւ Քիրամ միշտ Դաւիթը սիրեր էր: 2 Սողոմոն ալ
Քիրամի մարդ ղրկեց եւ ըսաւ. 3 «Դուն գիտես թէ իմ հայրս՝ Դաւիթ չկրցաւ Տէրոջ՝ իր
Աստուծոյն անունին տուն կառուցանել, այն պատերազմներուն պատճառով՝ որ զինք
շրջապատող թշնամիներուն դէմ մղեց, մինչեւ որ Տէրը զանոնք անոր ոտքերուն
ներքաններուն տակ դրաւ: 4 Բայց հիմա Տէրը՝ իմ Աստուածս՝ զիս ամէն կողմէ
հանգստացուց. ո՛չ [ձ]թշնամի կայ, ո՛չ ալ ձախորդ պատահար: 5 Ահա՛ ես [ղ]կը մտածեմ"

[ի] *Այսինքն՝ նուրբ ալիւր*

[լ] *Կամ՝ գոմէշներէն*

[խ] *Եբր.՝ կանոնին համաձայն*

[ծ] *Եբր.՝ ընդարձակութիւն*

[կ] *Եբր.՝ արեւելքի որդիներու*

[հ] *Եբր.՝ խօսեցաւ*

[ձ] *Եբր.՝ ընդդիմադիր*

Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս անունին տուն մը կառուցանել, ինչպէս Տէրը իմ հօրս՝ Դաւիթի
հաղորդեց, ըսելով. “Քու որդիդ, որ քու տեղդ՝ գահիդ վրայ պիտի դնեմ, անիկա՛ իմ
անունիս տուն պիտի կառուցանէ∑: 6 Ուստի հիմա պատուիրէ՛ որ ինծի համար Լիբանանի
մէջ մայրիներ կտրեն. իմ ծառաներս քու ծառաներուդ հետ թող ըլլան, ու ծառաներուդ
վարձքը քեզի կու տամ՝ բոլորովին քու [գ]որոշածիդ համաձայն. արդարեւ դուն գիտես թէ
մեր մէջ Սիդոնացիներուն պէս ճարտար ծառ կտրող մէ՛կը չկայ»:
7 Երբ Քիրամ Սողոմոնի խօսքերը լսեց՝ մեծապէս ուրախացաւ, եւ ըսաւ. «Օրհնեա՛լ
ըլլայ Տէրը այսօր, որ Դաւիթի իմաստուն որդի մը տուաւ՝ այս մեծ ժողովուրդին վրայ
իշխելու»: 8 Քիրամ Սողոմոնի մարդ ղրկեց՝ ըսելով. «Ինծի ղրկած պատգամդ լսեցի: Ես
մայրիի փայտի ու եղեւնափայտի վերաբերեալ քու ամբողջ բաղձանքդ պիտի գործադրեմ:
9 Իմ ծառաներս զանոնք Լիբանանէն ծովը պիտի իջեցնեն, ես ալ զանոնք՝ լաստեր
շինելով՝ ծովուն վրայէն պիտի բերեմ մինչեւ այն տեղը որ ինծի պիտի [դ]ցուցնես. հոն
զանոնք պիտի քակեմ, եւ դուն պիտի փոխադրես. դուն ալ իմ բաղձանքս պիտի
գործադրես՝ տանս [ե]պաշար տալով»: 10 Քիրամ Սողոմոնի բաղձանքին համաձայն մայրիի
փայտ ու եղեւնափայտ տուաւ: 11 Իսկ Սողոմոն Քիրամի քսան հազար քոռ ցորեն տուաւ՝
անոր տան ուտելիքին համար, եւ [զ]երկու հարիւր մար մաքուր իւղ”: Սողոմոն Քիրամի
ասիկա՛ կու տար ամէն տարի: 12 Տէրը Սողոմոնի իմաստութիւն տուաւ, ինչպէս անոր
խոստացեր էր. Քիրամի ու Սողոմոնի միջեւ խաղաղութիւն եղաւ, եւ երկուքը դաշինք
կնքեցին:
13 Սողոմոն թագաւորը ամբողջ Իսրայէլէն մարդահարկ [է]հաւաքեց. [ը]երեսուն հազար
մարդ հաւաքուեցաւ”: 14 Զանոնք յաջորդաբար Լիբանան ղրկեց, ամիսը տասը հազար
հոգի. անոնք մէկ ամիս Լիբանան էին, ու երկու ամիս՝ իրենց տունը: Ադոնիրամ այս
մարդահարկին վրայ նշանակուած էր: 15 Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռնակիր ունէր,
եւ լեռը՝ ութսուն հազար քար տաշող, 16 բացի Սողոմոնի երեք հազար երեք հարիւր
վերակացուներու պետերէն, որոնք գործը կատարող ժողովուրդին վրայ կը տիրապետէին:
17 Թագաւորը հրամայեց որ մեծ ու հոյակապ քարեր կտրեն, որպէսզի տան հիմը
տաշուած քարերով դրուի: 18 Սողոմոնի [թ]արհեստաւորները, Քիրամի արհեստաւորները եւ
Գեբաղացիները փայտերն ու քարերը տաշեցին եւ պատրաստեցին՝ տունը կառուցանելու
համար:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ՇԻՆԷ ՏԱՃԱՐԸ

[բ] *Եբր.՝ կ’ըսեմ, կամ՝ կը հրամայեմ*

[գ] *Եբր.՝ ըսածիդ*

[դ] *Եբր.՝ ղրկես*

[ե] *Եբր.՝ հաց*

[զ] *Եբր.՝ քսան քոռ ծեծուած իւղ*

[է] *Եբր.՝ հանեց*

[ը] *Եբր.՝ հարկը երեսուն հազար մարդ եղաւ*

[թ] *Եբր.՝ կառուցանողները*

6

Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսի երկրէն ելլելուն չորս հարիւր ութսուներորդ տարին,
ու Սողոմոնի Իսրայէլի վրայ թագաւորելուն չորրորդ տարին, Զիու ամսուան՝ այսինքն
երկրորդ ամսուան մէջ, ան Տէրոջ տունը [ա]սկսաւ կառուցանել՝՝:
2 Սողոմոն թագաւորին՝ Տէրոջ համար կառուցանած տան երկայնքը վաթսուն կանգուն
էր, լայնքը՝ քսան, ու բարձրութիւնը՝ երեսուն կանգուն: 3 Տան տաճարին առջեւի
ներքնագաւիթը քսան կանգուն երկայնք ունէր, որ տան լայնքին չափ էր, եւ անոր
[բ]խորութիւնը՝ տան առջեւէն տասը կանգուն էր: 4 Տան [գ]վանդակապատ պատուհաններ
շինեց: 5 Տան պատին շուրջը՝ տան պատին կցուած յարկեր կառուցանեց, թէ՛ տաճարին եւ
թէ [դ]դաբիրին շուրջը. նաեւ շուրջը կողմնակի սենեակներ շինեց: 6 Ստորին յարկին լայնքը
հինգ կանգուն էր, ու միջին յարկին լայնքը՝ վեց կանգուն, իսկ երրորդին լայնքը՝ եօթը
կանգուն. արդարեւ դուրսէն՝ տան շուրջը՝ միջոցներ ձգեց գերանները հեծցնելու համար,
որպէսզի տան պատին մէջ [ե]չմտնեն: 7 Երբ տունը կը կառուցանուէր, քարահանքին մէջ
պատրաստուած քարերով կը կառուցանուէր. ուստի անոր կառուցանուած ատենը՝ մուրճի,
տապարի, եւ կամ ուրիշ երկաթէ գործիքի մը ձայնը չլսուեցաւ տան մէջ: 8 Միջին յարկի
կողմնակի սենեակներուն մուտքը տան [զ]աջ կողմն էր, ու դարձող սանդուխով՝ միջին
յարկը կը բարձրանային, եւ միջին յարկէն՝ երրորդ յարկը: 9 Տունը կառուցանեց ու զայն
աւարտեց. տան ծածքը մայրիի փայտէ գերաններով եւ տախտակի շարքերով շինեց: 10
Ամբողջ տան կցուած յարկերը հինգ կանգուն բարձրութեամբ կառուցանեց. անոնք մայրիի
փայտերով տան [է]կցուած էին:
11 [ը]Տէրը խօսեցաւ՝՝ Սողոմոնի՝ ըսելով. 12 «Դուն որ այս տունը կը կառուցանես, եթէ իմ
կանոններովս ընթանաս, իմ [թ]դատավճիռներս գործադրես ու իմ բոլոր պատուիրաններս
պահես՝ անոնց մէջ ընթանալով, քու վրադ պիտի իրագործեմ այն խօսքը, որ քու հօրդ՝
Դաւիթի ըսի. 13 Իսրայէլի որդիներուն մէջ պիտի բնակիմ, եւ իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը
պիտի չլքեմ»:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄԸ

(Բ. Մնաց. 3. 8-14)

[ա] Եբր.՝ կը կառուցանէր

[բ] Եբր.՝ լայնքը

[գ] Կամ՝ ներսէն՝ լայն, դուրսէն՝ նեղ

[դ] Այսինքն՝ սրբավայրին

[ե] Եբր.՝ չբռնուին

[զ] Այսինքն՝ հարաւային

[է] Եբր.՝ բռնուած

[ը] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[թ] Կամ՝ սովորութիւններս

14 Սողոմոն տունը կառուցանեց ու զայն աւարտեց: 15 Տան ներքին պատերը մայրիի
փայտէ տախտակներով կառուցանեց. տան յատակէն մինչեւ ձեղունը՝ պատերը ներսէն
փայտով [ժ]ծածկեց, ու տան յատակը եղեւնափայտէ տախտակներով պատեց: 16 Տան
ետեւի կողմին քսան կանգունը՝ մայրիի փայտէ տախտակներով կառուցանեց, յատակէն
մինչեւ պատերուն վերեւը. այդ ներքին վայրը կառուցանեց դաբիրին՝ այսինքն
Սրբութիւններու սրբութեան համար: 17 Իսկ տունը, այսինքն դաբիրին առջեւի տաճարը,
քառասուն կանգուն էր: 18 Տան ներսը եղող մայրիի փայտերուն վրայ [ի]գնդակներ ու
բացուած ծաղիկներ քանդակուած էին: Բոլորը մայրիի փայտէ ըլլալով՝ ո՛չ մէկ քար կը
տեսնուէր: 19 Դաբիրը տան մէջ պատրաստեց՝ ներսը, որպէսզի հոն Տէրոջ ուխտին
տապանակը դնէ: 20 Դաբիրին առջեւը – անոր երկայնքը քսան կանգուն էր, լայնքը՝ քսան
կանգուն, ու բարձրութիւնը՝ քսան կանգուն, եւ զայն մաքուր ոսկիով պատեց – եղող
մայրիի փայտէ զոհասեղանն ալ ոսկիով պատեց: 21 Սողոմոն տան ներսի կողմը մաքուր
ոսկիով պատեց. դաբիրին առջեւ ոսկի շղթաներով վարագոյր մը անցուց, ու զայն ալ
ոսկիով պատեց: 22 Ամբողջ տունը ոսկիով պատեց, լման տունը՝ ամբողջութեամբ.
դաբիրին քովի ամբողջ զոհասեղանն ալ ոսկիով պատեց:

23 Դաբիրին մէջ [լ]իւղալի փայտէ՝ երկու քերովբէ շինեց, տասը կանգուն
բարձրութեամբ: 24 Քերովբէին մէկ թեւը հինգ կանգուն էր, ու քերովբէին միւս թեւը՝ հինգ
կանգուն. մէկ թեւին ծայրէն մինչեւ միւս թեւին ծայրը՝ տասը կանգուն էր: 25 Միւս
քերովբէն ալ տասը կանգուն ունէր. երկու քերովբէներն ալ մէկ չափ եւ մէկ ձեւ ունէին: 26
Մէկ քերովբէին բարձրութիւնը տասը կանգուն էր, ու միւս քերովբէինն ալ նոյնչափ էր: 27
Քերովբէները ներքին տան մէջ դրաւ: Քերովբէները իրենց թեւերը կը տարածէին. մէկուն
թեւը մէկ պատին կը դպչէր, եւ միւս քերովբէին թեւը միւս պատին կը դպչէր. անոնց միւս
թեւերը տան մէջտեղը իրարու կը դպչէին, թեւ թեւի: 28 Քերովբէներն ալ ոսկիով պատեց:

29 Տան շրջակայ բոլոր պատերուն վրայ քերովբէներու, արմաւենիներու եւ բացուած
ծաղիկներու փորագրութիւններ քանդակեց, թէ՛ ներսի կողմը, թէ՛ ալ դուրսի կողմը: 30
Տան յատակն ալ ոսկիով պատեց, թէ՛ ներսէն եւ թէ դուրսէն:

31 Դաբիրին մուտքին համար՝ իւղալի փայտէ փեղկեր շինեց. վերի սեմն ու
դրանդիները՝ պատին մէկ հինգերորդն էին: 32 Իւղալի փայտէ շինուած երկու փեղկերուն
վրայ քերովբէներու, արմաւենիներու եւ բացուած ծաղիկներու [խ]փորագրութիւններ
քանդակեց ու զանոնք ոսկիով պատեց, քերովբէներուն եւ արմաւենիներուն վրայ ալ ոսկի
տարածելով:

33 Նոյնպէս ալ տաճարին մուտքին համար՝ իւղալի փայտէ դրանդիներ շինեց, որոնք
պատին մէկ քառորդն էին: 34 Դրան երկու փեղկերը եղեւնափայտէ էին: Մէկ փեղկը երկու
[ծ]թեւէ ըլլալով կը ծալուէր. միւս փեղկն ալ երկու թեւէ ըլլալով կը ծալուէր: 35 Անոնց վրայ
քերովբէներ, արմաւենիներ ու բացուած ծաղիկներ քանդակեց, եւ [կ]դրուագներուն վրայ
յարմարցուած ոսկիով պատեց:

[ժ] Եբր.՝ պատեց

[ի] Եբր.՝ դառն վարունգներ

[լ] Կամ՝ վայրենի ձիթենիէ, եւ կամ՝ նոճիէ

[խ] Եբր.՝ քանդակներ

[ծ] Եբր.՝ վարագոյրէ

[կ] Այսինքն՝ քանդակներուն

36 Նաեւ ներքին գաւիթը կառուցանեց՝ երեք կարգ տաշուած քարերով ու մէկ կարգ
մայրիի փայտէ [հ]հեծաններով:
37 Տէրոջ տան հիմը չորրորդ տարին՝ Զիու ամսուան մէջ դրուեցաւ, 38 ու
տասնմէկերորդ տարին՝ Բուլ ամսուան, այսինքն՝ ութերորդ ամսուան մէջ տունը
աւարտեցաւ, իր բոլոր [ձ]մասերով եւ իրեն վերաբերեալ ամբողջ ձեւին համեմատ: Այսպէս՝
եօթը տարուան մէջ կառուցանեց զայն:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ՊԱԼԱՏԸ

7

Սողոմոն իր տունը տասներեք տարուան մէջ կառուցանեց եւ ամբողջովին աւարտեց:
2 Նախ Լիբանանի անտառին տունը կառուցանեց. անոր երկայնքը հարիւր կանգուն էր,
լայնքը՝ յիսուն կանգուն, ու բարձրութիւնը՝ երեսուն կանգուն: Չորս կարգ մայրիի փայտէ
սիւներու վրայ կառուցանեց, եւ սիւներուն վրայ մայրիի փայտէ հեծաններ դրաւ: 3 Նաեւ
մայրիի փայտէ ծածք մը շինեց այն տախտակներուն վրայ՝ որոնք քառասունհինգ սիւներու
վրայ էին, իւրաքանչիւր կարգի մէջ տասնհինգ հատ: 4 Երեք կարգ իրարու դիմաց
շարուած վանդակաւոր պատուհաններ կային: 5 Բոլոր մուտքերն ու դրանդիները
քառակուսի էին, եւ վանդակաւոր պատուհանները իրարու դիմաց՝ երեք կարգ էին:
6 Սիւներու դահլիճը շինեց. երկայնքը՝ յիսուն կանգուն, իսկ լայնքը՝ երեսուն կանգուն:
Անոնց առջեւ դահլիճ մըն ալ կար՝ սիւներով, եւ ճակատին՝ [ա]ամպհովանի մը: 7 Նաեւ
Գահի դահլիճը շինեց, ուր կը դատէր. ան Դատաստանի դահլիճ ալ կը կոչուէր: Յատակէն
մինչեւ [բ]ձեղունը մայրիի փայտով ծածկուած էր:
8 Իր բնակած տունը նոյնպէս շինուած էր՝ ուրիշ գաւիթի մը մէջ, դահլիճին ետեւը:
Փարաւոնի աղջիկին համար ալ, որ առեր էր իբր կին, Սողոմոն այս դահլիճին պէս տուն
մը շինեց: 9 Այս բոլորը – հիմէն մինչեւ առաստաղը, դուրսի կողմէն մինչեւ մեծ գաւիթը –
հոյակապ քարերով շինուած էին, տաշուած քարերու չափով, ներսէն ու դուրսէն
[գ]սղոցուած: 10 Հիմն ալ հոյակապ քարերէ շինուած էր, մեծ քարերէ – տասը կանգուն
քարերէ եւ ութ կանգուն քարերէ: 11 Վրան ալ հոյակապ քարեր կային՝ տաշուած քարերու
չափով, նաեւ մայրիի փայտ: 12 Մեծ գաւիթին շուրջը՝ երեք կարգ տաշուած քարեր ու մէկ
կարգ մայրիի փայտէ հեծաններ կային, ինչպէս Տէրոջ տան ներքին գաւիթին եւ տան
նրբանագաւիթին շուրջ:

ՔԻՐԱՄԻ ԳՈՐԾԸ

13 Սողոմոն թագաւորը մարդ ղրկեց, ու Տիւրոսէն Քիրամը բերել տուաւ: 14 Ան
Նեփթաղիմի տոհմէն այրի կնոջ մը որդին էր. անոր հայրը տիւրացի պղնձագործ մըն էր:
Այս մարդը պղինձէ ամէն տեսակ գործեր ընելու իմաստութիւն, հանճար ու գիտութիւն
ունէր. Սողոմոն թագաւորին եկաւ եւ անոր ամբողջ գործը կատարեց: 15 Պղինձէ երկու

[հ] Կամ՝ տաշուած կոճղերով

[ձ] Եբր.՝ բաներով

[ա] Կամ՝ աստիճաններ

[բ] Եբր.՝ յատակը

[գ] Եբր.՝ սղոցով սղոցուած

*սիւն ձուլեց. մէկ սիւնին բարձրութիւնը տասնութ կանգուն էր, ու [դ]շրջագիծը տասներկու
կանգուն էր". Նոյնպէս էր նաեւ երկրորդ սիւնը: 16 Սիւներուն գագաթը դնելու համար
ձուլածոյ պղինձէ երկու խոյակ շինեց. մէկ խոյակին բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր, եւ
միւս խոյակին բարձրութիւնը՝ հինգ կանգուն: 17 Սիւներուն գագաթը եղող խոյակներուն
համար՝ ցանցակերպ ու շղթայագործ հիւսուած զարդեր շինեց, մէկ խոյակին համար՝
եօթը հատ, եւ միւս խոյակին համար՝ եօթը:*

ԵՐԿՈՒ ՊՂԻՆՁԷ ՍԻՒՆԵՐԸ
(Բ. Մնաց. 3. 15-17)

*18 Այսպէս սիւները շինեց, նաեւ բոլորաձեւ շարուած երկու կարգ նուռեր՝ մէկ
ցանցակերպ զարդին վրայ, որպէսզի սիւնին գագաթը եղած խոյակը նուռերով ծածկուի:
Միւս խոյակին ալ այդպէս ըրաւ: 19 Ներքնագաւիթին մէջ՝ սիւներուն գագաթը եղող
խոյակները չորս կանգուն էին, շուշանաձեւ շինուածքով: 20 Երկու սիւներուն վրայի
խոյակներուն ու ցանցակերպ զարդին մօտ եղող փորին վրայ ալ նուռեր կային. [ե]երկու
խոյակներուն" շուրջ կարգով շարուած երկու հարիւր նուռ կար: 21 Սիւները տաճարին
ներքնագաւիթին մէջ կանգնեցուց. աջ կողմի սիւնը կանգնեցնելով՝ զայն [զ]Յաքին կոչեց, ու
ձախ կողմի սիւնը կանգնեցնելով՝ զայն ալ [է]Բոոզ կոչեց: 22 Սիւներուն գագաթը
շուշանաձեւ շինուածք կար: Այսպէս՝ սիւներուն գործը լրացաւ:*

ՊՂԻՆՁԷ ԱՒԱԶԱՆԸ
(Բ. Մնաց. 4. 2-5)

*23 Ձուլածոյ ծովը շինեց, որուն մէկ [ը]եզերքէն մինչեւ միւս եզերքը տասը կանգուն էր,
ու բոլորովին կլոր էր: Անոր բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր, եւ [թ]շրջագիծը՝ երեսուն
կանգուն": 24 Անոր եզերքին տակ՝ բոլորաձեւ շարուած՝ գնդակներ կային որ զայն կը
շրջապատէին, տասը գնդակ՝ մէկ կանգունի մէջ. ծովը բոլորաձեւ կը շրջապատէին:
Գնդակները երկու կարգի վրայ ձուլուեր էին, ծովին ձուլուած ատենը: 25 Ան տասներկու
եզներու վրայ կը կենար, որոնց երեքը դէպի հիւսիս կը նայէին, երեքը՝ դէպի արեւմուտք,
երեքը՝ դէպի հարաւ, ու երեքը՝ դէպի արեւելք: Ծովը անոնց վրայ դրուած էր, եւ բոլորին
ետեւի կողմը դէպի ներս դարձած էր: 26 Անոր թանձրութիւնը չորս մատնաչափ էր, ու
եզերքը բաժակի եզերքին պէս շինուած էր՝ շուշանի ծաղիկներով: Ան երկու հազար մար
կը պարունակէր:*

ՊՂԻՆՁԷ ԽԱՐԻՍԽՆԵՐ (ՄԵՔԵՆՈՎԹՆԵՐ)

[դ] *Եբր.՝ տասներկու կանգուն երկար դերձան մը զայն կը շրջապատէր*

[ե] *Կամ՝ երկրորդ խոյակին*

[զ] *Այսինքն՝ պիտի հաստատէ*

[է] *Այսինքն՝ անոր մէջ զօրութիւն*

[ը] *Եբր.՝ շրթունքէն*

[թ] *Եբր.՝ երեսուն կանգուն երկար լար մը զայն կը շրջապատէր*

27 Պղինձէ տասը [ժ]մեքենովթ շինեց: Ամէն մէկ մեքենովթի երկայնքը չորս կանգուն էր,
լայնքը՝ չորս կանգուն, եւ բարձրութիւնը՝ երեք կանգուն: 28 Մեքենովթները սա՛պէս
շինուած էին. անոնք եզերքներ ունէին, ու եզերքները յենակներուն մէջտեղն էին: 29
Յենակներուն մէջտեղը եղող եզերքներուն վրայ առիւծներ, եզներ ու քերովբէներ կային:
Յենակներուն վրայ՝ վերի կողմը՝ [ի]խարիսխն էր, եւ առիւծներուն ու եզներուն տակ
կախուած զարդեր կային: 30 Իւրաքանչիւր մեքենովթ պղինձէ չորս անիւ եւ պղինձէ
առանցքներ ունէր. անոր չորս ոտքերը ուսեր ունէին: Ամէն կախուած զարդի քով՝
աւազանին տակ՝ ձուլածոյ ուսեր կային: 31 Անոր բերանը՝ խոյակին մէջէն դէպի վեր՝ մէկ
կանգուն էր. անոր բերանը խարիսխի շինուածքին պէս կլոր էր, եւ մէկուկէս կանգուն:
Բերանին վրայ ալ քանդակներ կային. եզերքները քառակուսի էին, ո՛չ թէ կլոր: 32
Եզերքներուն տակ չորս անիւ կար, եւ անիւներուն առանցքները մեքենովթին վրայ
հաստատուած էին: Իւրաքանչիւր անիւին բարձրութիւնը մէկուկէս կանգուն էր: 33
Անիւներուն շինուածքը կառքի անիւներու շինուածքին պէս էր. անոնց առանցքները,
շրջանակները, շառաւիղներն ու [լ]գունտերը՝ բոլորը ձուլածոյ էին: 34 Իւրաքանչիւր
մեքենովթի չորս անկիւններուն վրայ չորս ուս կար, եւ ուսերը նոյնինքն մեքենովթէն էին:
35 Մեքենովթին գագաթը՝ կէս կանգուն բարձրութեամբ բոլորակ մը կար, ու մեքենովթին
գլուխին վրայ եղող յենակը եւ եզերքները իրմէ էին: 36 Յենակներուն տախտակներուն
վրայ ու եզերքներուն վրայ քերովբէներ, առիւծներ եւ արմաւենիներ փորագրուած էին,
իւրաքանչիւրին յարմարութեան համեմատ, ու անոնց շուրջը կախուած զարդեր կային: 37
Տասը մեքենովթներն ալ այսպէս շինեց. բոլորն ալ մէկ ձուլուածք, մէկ չափ ու մէկ ձեւ
ունէին:

38 Պղինձէ տասը աւազան շինեց: Ամէն մէկ աւազան քառասուն մար կը պարունակէր.
իւրաքանչիւր աւազան չորս կանգուն էր: Տասը մեքենովթներէն իւրաքանչիւրին վրայ
աւազան մը կար: 39 Հինգ մեքենովթ տան աջ կողմը դրաւ, եւ հինգ մեքենովթ՝ տան ձախ
կողմը: Ծովը տան աջ կողմը դրաւ, դէպի հարաւ-արեւելք:

40 Քիրամ աւազանները, թիակներն ու կոնքերը շինեց: Այսպէս՝ Քիրամ [խ]աւարտեց այն
ամբողջ գործը, որ Տէրոջ տան համար Սողոմոն թագաւորին կը կատարէր.– 41 երկու
սիւները, սիւներուն գագաթը եղող խոյակներուն երկու [ծ]գունտերը, սիւներուն գագաթը
եղող խոյակներուն երկու գունտերը ծածկող երկու ցանցակերպ զարդերը, 42 ու երկու
ցանցակերպ զարդերուն չորս հարիւր նուռերը – երկու կարգ նուռ մէկ ցանցակերպ զարդի
վրայ – սիւներուն վրայի խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու համար. 43 տասը
մեքենովթները, եւ մեքենովթներուն վրայի տասը աւազանները. 44 մէկ ծով, ու ծովին
տակի տասներկու եզները. 45 կաթսաները, թիակները եւ կոնքերը: Այն բոլոր
առարկաները, որ Քիրամ Սողոմոն թագաւորին շինեց Տէրոջ տան համար, փայլուն
պղինձէ էին: 46 Թագաւորը զանոնք Յորդանանի դաշտին մէջ՝ [կ]թանձր հողի մը վրայ՝

[ժ] Այսինքն՝ խարիսխ, կամ՝ խարսխաձեւ պատուանդան

[ի] Կամ՝ նոյնպէս

[լ] Այսինքն՝ միջանիւները

[խ] Եբր.՝ աւարտեց ընելը

[ծ] Այսինքն՝ խոյօղերը

[կ] Կամ՝ հողին թանձրութեան մէջ

ձուլել տուաւ, Սոկքովթի ու Սարթանի մէջտեղ: 47 Սողոմոն այս առարկաները առանց
կշռելու ձգեց, որովհետեւ չափազանց շատ էին. պղինձին կշիռը [հ]չփնտռուեցաւ:

48 Սողոմոն շինեց նաեւ Տէրոջ տան միւս բոլոր առարկաները.– խունկին ոսկի
զոհասեղանը եւ ոսկի սեղանը՝ որուն վրայ առաջադրութեան հացը կը դրուէր. 49 դաբիրին
առջեւի մաքուր ոսկիէ աշտանակները, որոնց հինգը աջ կողմն էին, ու հինգը՝ ձախ կողմը.
ոսկիէ ծաղիկները, ճրագները եւ ունելիները. 50 մաքուր ոսկիէ գաւաթները,
բազմակալները, կոնքերը, խնկամաններն ու բուրվառները. նաեւ ներքին տան՝ այսինքն
Սրբութիւններու սրբութեան դռներուն, ու տան՝ այսինքն տաճարին դռներուն ոսկի
ծխնիները:

51 Այսպէս՝ Տէրոջ տան համար Սողոմոն թագաւորին կատարած ամբողջ գործը
աւարտեցաւ: Յետոյ Սողոմոն իր հօր՝ Դաւիթի [ձ]սուրբ բաները" – արծաթը, ոսկին եւ
առարկաները – տարաւ ու Տէրոջ տան գանձարանին մէջ դրաւ:

ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ ԿԸ ԲԵՐՈՒԻ ՏԱՃԱՐԸ
(Բ. Մնաց. 5. 2-6.2)

8

Այն ատեն Սողոմոն հաւաքեց Իսրայէլի երէցներն ու բոլոր տոհմապետները –
Իսրայէլի որդիներուն [ա]նահապետները – Սողոմոն թագաւորին քով՝ Երուսաղէմ, որպէսզի
Տէրոջ ուխտին տապանակը բարձրացնեն Դաւիթի քաղաքէն, այսինքն՝ Սիոնէն: 2
Իսրայէլի բոլոր մարդիկը Սողոմոն թագաւորին քով հաւաքուեցան եօթներորդ ամիսը –
Անթանի ամիսը –, տօնին ատենը: 3 Իսրայէլի բոլոր երէցները եկան, ու քահանաները
տապանակը կրեցին: 4 Տէրոջ տապանակը, Հանդիպումի վրանը եւ վրանին մէջ եղած
բոլոր սուրբ առարկաները բարձրացուցին. քահանաներն ու Ղեւտացիները զանոնք
բարձրացուցին: 5 Սողոմոն թագաւորը եւ անոր քով հաւաքուած Իսրայէլի ամբողջ
համայնքը՝ անոր հետ տապանակին առջեւ ըլլալով՝ ոչխարներ եւ արջառներ զոհեցին,
որոնք շատութենէն չէին հաշուուեր ու չէին համրուեր: 6 Քահանաները Տէրոջ ուխտին
տապանակը ներս տարին՝ իր տեղը, տան դաբիրը, Սրբութիւններու սրբութիւնը, եւ
քերովբէներուն թեւերուն տակ դրին: 7 Արդարեւ քերովբէները տապանակին տեղին վրայ
իրենց թեւերը կը տարածէին. քերովբէները վերէն կը ծածկէին տապանակն ու անոր
ձողերը: 8 Ձողերը երկարեցին, այնպէս որ ձողերուն ծայրերը դաբիրին առջեւ եղող
Սրբութենէն կը տեսնուէին, բայց դուրսէն չէին տեսնուեր. անոնք մինչեւ այսօր հոն են: 9
Տապանակին մէջ ոչինչ կար, բացի այն երկու քարէ տախտակներէն՝ որ Մովսէս Քորեբի
մէջ հոն դրաւ, երբ Տէրը Իսրայէլի որդիներուն հետ ուխտ կնքեց՝ անոնց Եգիպտոսի
երկրէն ելած ատենը: 10 Երբ քահանաները Սրբութենէն ելան, ամպը լեցուց Տէրոջ տունը.
11 ամպին պատճառով քահանաները չէին կրնար հոն կենալ՝ որ իրենց պաշտօնը
կատարեն, որովհետեւ Տէրոջ փառքը Տէրոջ տունը լեցուցած էր:

12 Այն ատեն Սողոմոն ըսաւ. «Տէրը ըսաւ թէ ինք մառախուղի մէջ կը բնակի: 13 Ահա՛
ի՛րապէս քեզի տուն մը կառուցանեցի՝ բնակութեան համար, վայր մը՝ ուր յաւիտեան
կենաս»:

[հ] Եբր.՝ չհետազօտուեցաւ

[ձ] Եբր.՝ սրբացուցածները

[ա] Եբր.՝ հայրերուն իշխանները

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ
(Բ. Մնաց. 6. 3-11)

14 Ապա թագաւորը իր երեսը դարձուց եւ Իսրայէլի ամբողջ համախմբումը օրհնեց,
մինչ Իսրայէլի ամբողջ համախմբումը ոտքի վրայ կայնած էր: 15 Ան ըսաւ. «Օրհնեա՜լ
ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը, որ իր բերանով իմ հօրս՝ Դաւիթի խօսեցաւ ու իր ձեռքով
խոստումը [բ]իրագործեց, որովհետեւ ըսաւ. 16 “Իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը Եգիպտոսէն
հանած օրէս ի վեր, Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն մէջէն ո՛չ մէկ քաղաք ընտրեցի՝ տուն մը
կառուցանելու համար, որպէսզի անունս հոն ըլլայ. բայց Դաւիթը ընտրեցի, որպէսզի իմ
ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ թագաւոր ըլլայ∑: 17 Իմ հայրս՝ Դաւիթ [գ]կը մտածէր" որ
Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն անունին տուն մը կառուցանէ: 18 Բայց Տէրը իմ հօրս՝
Դաւիթի ըսաւ. “Քանի դուն մտածեցիր որ իմ անունիս տուն կառուցանես, լաւ ըրիր՝
այդպէս մտածելով: 19 Սակայն տունը դուն պիտի չկառուցանես, հապա քու որդիդ՝ որ
մէջքէդ պիտի ելլէ. անիկա՛ իմ անունիս տունը պիտի կառուցանէ∑: 20 Հիմա Տէրը իր
ըսած խօսքը իրագործեց. ես իմ հօրս՝ Դաւիթի [դ]յաջորդեցի, Տէրոջ խոստումին համաձայն
Իսրայէլի գահին վրայ բազմեցայ, եւ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն անունին այս տունը
կառուցանեցի. 21 հոն տեղ մը նշանակեցի տապանակին համար, որուն մէջ է Տէրոջ
ուխտը՝ որ մեր հայրերուն հետ կնքեց երբ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն դուրս հանեց»:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԱՂՕԹՔԸ
(Բ. Մնաց. 6. 12-42)

22 Սողոմոն Տէրոջ զոհասեղանին առջեւ կայնեցաւ, Իսրայէլի ամբողջ համախմբումին
դիմաց, ձեռքերը դէպի երկինք տարածեց 23 եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած, վերը՝
երկինքը, կամ վարը՝ երկրի վրայ քեզի պէս Աստուած չկայ, որ քու առջեւդ իրենց ամբողջ
սիրտով ընթացող ծառաներուդ հետ ուխտ ու կարեկցութիւն կը պահես: 24 Դուն քու
ծառայիդ, իմ հօրս՝ Դաւիթի խոստացածդ պահեցիր, եւ բերանովդ խօսածդ ձեռքովդ
իրագործեցիր, ինչպէս այսօր կ'երեւնայ: 25 Ուստի հիմա, ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած,
պահէ՛ քու ծառայիդ, իմ հօրս՝ Դաւիթի խոստացածդ, երբ ըսիր. “Իմ առջեւս՝ Իսրայէլի
գահին վրայ բազմող մարդ քեզմէ պակաս պիտի չըլլայ. միայն թէ քու որդիներդ իրենց
ճամբաներուն ուշադիր ըլլան, եւ իմ առջեւս ընթանան՝ ինչպէս դուն իմ առջեւս
ընթացար∑: 26 Հիմա, ո՛վ Իսրայէլի Աստուածը, կ'աղերսե՛մ, քու ծառայիդ, իմ հօրս՝
Դաւիթի ըսած խօսքդ թող հաստատուի:

27 «Բայց միթէ Աստուած ի՞նչպէս երկրի վրայ պիտի բնակի: Ահա՛ երկինքը, ու
երկինքներուն երկինքը քեզ չեն կրնար պարունակել. [ե]ո՞ւր կը մնայ" այս իմ կառուցանած
տունս: 28 Սակայն ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, [զ]ուշադրութի՛ւն դարձուր քու ծառայիդ

[բ] *Եբր.՝ լրացուց*

[գ] *Եբր.՝ սիրտին մէջ ունէր*

[դ] *Եբր.՝ տեղը կանգնեցայ*

[ե] *Եբր.՝ ո՛րչափ աւելի քիչ*

[զ] *Եբր.՝ երե՛ս*

աղօթքին եւ անոր աղաչանքին, ու լսէ՛ ծառայիդ [է]պաղատանքը եւ այսօր քու առջեւդ [ը]մատուցանած աղօթքը: 29 Այս տան վրայ գիշեր ու ցերեկ քու աչքերդ բաց ըլլան,– այն տեղին վրայ՝ որուն համար ըսիր. “Իմ անունս հոն պիտի ըլլայ∑,– որպէսզի այս տեղը քու ծառայիդ մատուցանած աղօթքը լսես: 30 Ուրեմն լսէ՛ քու ծառայիդ եւ քու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի աղաչանքը, երբ այս տեղը աղօթեն: Այո՛, լսէ՛ քու բնակութեանդ տեղէն՝ երկինքէն, լսէ՛ ու ներէ՛:

31 «Եթէ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ, եւ իրեն անէծքով երդում [թ]պարտադրուի, ու [ժ]երդումին համար" այս տունը՝ քու զոհասեղանիդ առջեւ գայ, 32 դուն երկինքէն լսէ՛, կատարէ՛ ու քու ծառաներդ դատէ՛. ամբարիշտը դատապարտէ՛ եւ անոր [ի]ըրածը բե՛ր իր գլուխը", իսկ արդարին իրաւունքը պաշտպանէ՛ ու անոր հատուցանէ՛ իր արդարութեան համեմատ:

33 «Երբ քու ժողովուրդդ՝ Իսրայէլ, քեզի դէմ մեղանչելուն համար՝ թշնամիէն պարտուի, եթէ քեզի վերադառնայ, քու անունդ ներբողէ, այս տան մէջ քեզի աղօթէ եւ աղաչէ, 34 դուն երկինքէն լսէ՛, քու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի մեղքը ներէ՛, ու զանոնք վերադարձո՛ւր այն [լ]երկիրը՝ որ անոնց հայրերուն տուիր:

35 «Երբ երկինքը գոցուի եւ չանձրեւէ՝ անոնց քեզի դէմ մեղանչելուն համար, եթէ անոնք այս տեղը քեզի աղօթեն, քու անունդ ներբողեն ու զանոնք տառապեցնելուդ համար իրենց մեղքերէն հեռանան, 36 դուն երկինքէն լսէ՛, քու ծառաներուդ ու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի մեղքը ներէ՛,– անոնց սորվեցո՛ւր այն շիտակ ճամբան՝ որուն մէջէն ընթանալու են,– եւ անձրեւ տուր այն երկրին՝ որ քու ժողովուրդիդ իբր ժառանգութիւն տուիր:

37 «Երբ երկրի վրայ սով ըլլայ, կամ՝ ժանտախտ, կամ՝ խորշակահարութիւն, արմտիքի դալուկ, մարախ, գրուիճ, երբ անոնց թշնամիները զանոնք իրենց [խ]բնակած երկրին մէջ պաշարեն, երբ որեւէ հարուած կամ հիւանդութիւն ըլլայ, 38 եթէ քու ամբողջ ժողովուրդէդ՝ Իսրայէլէն ոեւէ մարդ աղօթք մը եւ աղաչանք մը ընէ, ու իւրաքանչիւրը իր սիրտին ախտը ճանչնալով՝ ձեռքերը դէպի այս տունը [ծ]երկարէ, 39 դուն երկինքէն՝ քու բնակութեանդ վայրէն լսէ՛, ներէ՛ եւ կատարէ՛. իւրաքանչիւրին հատուցանէ՛ իր բոլոր ճամբաներուն համեմատ, քանի անոր սիրտը կը ճանչնաս,– արդարեւ միա՛յն դուն բոլոր մարդոց որդիներուն սիրտը կը ճանչնաս,– 40 որպէսզի քեզմէ վախնան բոլոր օրերուն մէջ որ պիտի ապրին այն հողին վրայ՝ որ մեր հայրերուն տուիր:

41 «Քու ժողովուրդէդ՝ Իսրայէլէն չեղող, ու քու անունիդ համար հեռաւոր երկրէ մը եկող օտարազգին ալ,– 42 որովհետեւ քու մեծ անունիդ, ուժեղ ձեռքիդ ու երկարած բազուկիդ մասին պիտի լսեն,– եթէ գայ եւ այս տան մէջ աղօթէ, 43 դուն երկինքէն՝ քու

[է] Եբր.՝ ճիչը

[ը] Եբր.՝ աղօթած

[թ] Եբր.՝ պարտադրուի՝ որ անէծքով երդում ընէ

[ժ] Եբր.՝ անէծքով երդումը

[ի] Եբր.՝ ճամբան դի՛ր իր գլուխին վրայ

[լ] Եբր.՝ հողը

[խ] Եբր.՝ դռներուն

[ծ] Եբր.՝ տարածէ

բնակութեանդ վայրէն լսէ՛, եւ օտարազգիին քեզմէ հայցած ամէն ինչ իրագործէ՛,
որպէսզի երկրի բոլոր ժողովուրդները քու անունդ ճանչնան, քու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի
պէս քեզմէ վախնան, ու գիտնան թէ այս կառուցանած տունս քու անունովդ կոչուած է:
44 «Երբ քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ պատերազմի [կ]երթայ այն ճամբայով՝ որ
դուն պիտի ղրկես զանոնք, եթէ անոնք Տէրոջ աղօթեն՝ այս ընտրած քաղաքիդ եւ քու
անունիդ համար այս կառուցանած տանս կողմը նայելով, 45 երկինքէն անոնց աղօթքն ու
աղաչանքը լսէ,՛ եւ անոնց իրաւունքը [հ]պաշտպանէ՛:
46 «Երբ քեզի դէմ մեղանչեն,– արդարեւ չմեղանչող մարդ չկայ,– ու անոնց դէմ
բարկանալով զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես, եւ անոնց գերեվարները զիրենք
թշնամիին հեռաւոր կամ մօտակայ երկիրը գերի տանին, 47 եթէ իրենց գերեվարութեան
երկրին մէջ [ձ]մտածեն, քեզի վերադառնան, եւ իրենց գերեվարներուն երկրին մէջ քեզի
աղաչեն՝ ըսելով. “Մեղանչեցինք, անիրաւութիւն գործեցինք եւ ամբարիշտ եղանք∑, 48 ու
եթէ իրենց ամբողջ սիրտով եւ իրենց ամբողջ անձով քեզի վերադառնան՝ զիրենք
գերեվարող թշնամիներուն երկրին մէջ, ու քեզի աղօթեն՝ իրենց երկրին – որ իրենց
հայրերուն տուիր –, եւ ընտրած քաղաքիդ ու քու անունիդ համար կառուցանած տանս
կողմը նայելով, 49 դուն երկինքէն՝ քու բնակութեանդ վայրէն լսէ՛ անոնց աղօթքն ու
աղաչանքը, եւ անոնց իրաւունքը պաշտպանէ՛: 50 Քեզի դէմ մեղանչող ժողովուրդիդ
[ղ]բոլոր յանցանքները" ներէ՛, ու իրենց գերեվարներուն առջեւ գթութի՛ւն գտնել տուր
անոնց, որպէսզի իրենց գթան. 51 արդարեւ անոնք քու ժողովուրդդ ու ժառանգութիւնդ են,
որոնք երկաթի քուրայէն՝ Եգիպտոսէն հանեցիր: 52 Քու ծառայիդ աղաչանքին եւ
ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի աղաչանքին քու աչքերդ ու ականջներդ բաց ըլլան, որպէսզի լսես
ամէն ինչ որ անոնք քեզմէ կը հայցեն. 53 արդարեւ դուն զանոնք զատեցիր երկրի բոլոր
ժողովուրդներէն՝ որպէսզի քու ժառանգութիւնդ ըլլան, ինչպէս քու ծառայիդ՝ Մովսէսի
[ճ]միջոցով հաղորդեցիր, երբ մեր հայրերը Եգիպտոսէն հանեցիր, ո՛վ Տէր Եհովա»:

ՎԵՐՋԻՆ ԱՂՕԹՔԸ

54 Երբ Սողոմոն այս ամբողջ [մ]աղօթքն ու Տէրոջ աղաչանքը աւարտեց, Տէրոջ
զոհասեղանին առջեւէն ոտքի ելաւ, ուր [յ]ծնրադրած էր՝ ձեռքերը դէպի երկինք տարածած:
55 Կայնեցաւ, Իսրայէլի ամբողջ համախմբումը բարձր ձայնով օրհնեց եւ ըսաւ. 56
«Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը, որ իր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի հանգստավայր տուաւ, իր բոլոր
խոստումներուն համաձայն. իր ծառային՝ Մովսէսի միջոցով խօսած բոլոր բարի
խոստումներէն ո՛չ մէկ խօսք գետինը ինկաւ: 57 Տէրը՝ մեր Աստուածը մեզի հետ ըլլայ,
ինչպէս մեր հայրերուն հետ էր. մեզ չլքէ եւ մեզ երեսէ չձգէ, 58 ու մեր սիրտը իրեն

[կ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[հ] Եբր.՝ գործադրէ՛

[ձ] Եբր.՝ իրենց սիրտին մէջ դարձնեն

[ղ] Եբր.՝ անոնց բոլոր յանցանքները որ քեզի դէմ գործած են

[ճ] Եբր.՝ ձեռքով

[մ] Եբր.՝ աղօթքը աղօթելն

[յ] Եբր.՝ ծունկ ծռած

*հակեցնէ, որպէսզի իր բոլոր ճամբաներէն ընթանանք եւ պահենք իր պատուիրանները,
կանոններն ու [ն]դատավճիռները, որոնք մեր հայրերուն պատուիրեց: 59 Տէրոջ առջեւ
մատուցանած այս աղաչանքի խօսքերս ցերեկ ու գիշեր Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն մօտ
ըլլան, որպէսզի ամէն օրուան խնդիրին համեմատ՝ իր ծառային, եւ իր ժողովուրդին՝
Իսրայէլի իրաւունքը պաշտպանէ. 60 որպէսզի երկրի բոլոր ժողովուրդները գիտնան թէ
Եհովա՛ն է միակ Աստուածը, եւ ուրիշ մը չկայ: 61 Ուստի ձեր սիրտը Տէրոջ՝ մեր
Աստուծոյն հանդէպ կատարեալ ըլլայ, որպէսզի անոր կանոններով ընթանաք ու անոր
պատուիրանները պահէք՝ ինչպէս այսօր կ՚ընէք»:*

ՏԱՃԱՐԻՆ ՆԱԽԱԿԱՏԻՔԸ
(Բ. Մնաց. 7. 4-10)

*62 Թագաւորը, եւ ամբողջ Իսրայէլը անոր հետ, Տէրոջ առջեւ զոհեր մատուցանեցին:
63 Սողոմոն՝ Տէրոջ մատուցանած խաղաղութեան զոհին համար՝ քսաներկու հազար
արջառ ու հարիւր քսան հազար ոչխար զոհեց: Այսպէս՝ թագաւորը եւ բոլոր Իսրայէլի
որդիները Տէրոջ տան նաւակատիքը կատարեցին: 64 Այդ օրը թագաւորը Տէրոջ տան
առջեւ եղող գաւիթին մէջտեղը սրբացուց, քանի որ իր ողջակէզները, հացի ընծաներն ու
խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը հոն մատուցանեց. արդարեւ Տէրոջ առջեւ եղող
պղինձէ զոհասեղանը շատ պզտիկ էր՝ այս ողջակէզները, հացի ընծաներն ու
խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը պարունակելու համար:*

*65 Այդ ատեն Սողոմոն եւ անոր հետ ամբողջ Իսրայէլը – մեծ համախմբում մը, Եմաթի
մուտքէն մինչեւ Եգիպտոսի վտակը – Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն առջեւ տօն կատարեցին
եօթը օր, ու եօթը օր եւս, այսինքն՝ տասնչորս օր: 66 Սողոմոն ութերորդ օրը ժողովուրդը
արձակեց. անոնք թագաւորը օրհնեցին եւ իրենց վրանները գացին, զուարթ սիրտով մը
ուրախանալով այն բոլոր բարիքներուն համար, որ Տէրը իր ծառային՝ Դաւիթի, ու իր
ժողովուրդին՝ Իսրայէլի ըրաւ:*

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ Կ՚ԵՐԵՒՆԱՅ ՍՈՂՈՄՈՆԻ
(Բ. Մնաց. 7. 11-22)

9

*Երբ Սողոմոն Տէրոջ տան ու թագաւորին տան կառուցումը աւարտեց, եւ Սողոմոնի
բոլոր [ա]բաղձանքները գործադրուեցան, 2 Տէրը Սողոմոնի կրկին երեւցաւ՝ ինչպէս
Գաբաւոնի մէջ երեւցեր էր: 3 Տէրը անոր ըսաւ. «Իմ առջեւս ըրած աղօթքդ ու աղաչանքդ
լսեցի, եւ այս կառուցանած տունդ սրբացուցի, որպէսզի իմ անունս յաւիտեան հոն դնեմ.
իմ աչքերս ու սիրտս [բ]ընդմիշտ հոն պիտի ըլլան: 4 Եթէ դուն իմ առջեւս քու հօրդ՝ Դաւիթի
պէս ընթանաս,– պարկեշտ սիրտով եւ ուղղամտութեամբ ընթանաս,– բոլոր քեզի
պատուիրածներս գործադրելով, ու իմ կանոններս եւ [գ]դատավճիռներս պահես, 5 քու
թագաւորութեանդ գահը Իսրայէլի վրայ յաւիտեան պիտի հաստատեմ, ինչպէս հօրդ՝*

[ն] Կամ՝ սովորութիւնները

[ա] Եբր.՝ հաւնած բաղձանքները

[բ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[գ] Կամ՝ սովորութիւններս

Դաւիթի խոստացայ, ըսելով. “Իսրայէլի գահին վրայ քեզմէ մարդ պակաս պիտի չըլլայ∑:
6 Բայց եթէ դուք կամ ձեր որդիները [դ]ինձմէ հեռանաք", ու ձեր առջեւ դրած
պատուիրաններս եւ կանոններս չպահէք, հապա երթաք ուրիշ աստուածներ պաշտէք ու
անոնց երկրպագէք, 7 Իսրայէլը պիտի բնաջնջեմ այն հողին վրայէն՝ որ իրենց տուի. այս
տունը՝ որ իմ անունիս համար սրբացուցի՝ երեսէս պիտի [ե]ձգեմ, եւ Իսրայէլ բոլոր
ազգերուն մէջ առակ ու կատակի առարկայ պիտի ըլլայ: 8 Ո՛վ որ այս բարձր տան քովէն
անցնի՝ պիտի ապշի ու սուլէ: Անոնք պիտի ըսեն. “Տէրը ինչո՞ւ այս երկրին եւ այս տան
այսպէս ըրաւ∑: 9 Անոնց պիտի պատասխանեն. “Որովհետեւ անոնք լքեցին Տէրը՝ իրենց
Աստուածը, որ անոնց հայրերը Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, եւ ուրիշ աստուածներու
[զ]յարեցան, անոնց երկրպագեցին ու զանոնք պաշտեցին. այս պատճառով Տէրը անոնց
վրայ այս բոլոր չարիքները բերաւ∑»:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ՔԻՐԱՄԻ ՀԵՏ
(Բ. Մնաց. 8. 1-2)

10 Սողոմոն երկու տուները՝ Տէրոջ տունը եւ թագաւորին տունը՝ քսան տարուան մէջ
կառուցանելէն ետք, 11 քանի Տիւրոսի թագաւորը՝ Քիրամ, մայրիի փայտեր,
եղեւնափայտեր ու ոսկի [է]հայթայթեր էր Սողոմոնի՝ անոր ամբողջ բաղձանքին համաձայն,
Սողոմոն թագաւորն ալ Քիրամի քսան քաղաք տուաւ Գալիլեայի երկրին մէջ: 12 Քիրամ
Տիւրոսէն [ը]եկաւ որպէսզի Սողոմոնի իրեն տուած քաղաքները տեսնէ, սակայն [թ]իրեն
հաճելի չթուեցան": 13 Ուստի ըսաւ. «Եղբա՛յր, այս ի՞նչ քաղաքներ են՝ որ ինծի տուիր», եւ
անոնց անունը [ժ]Քաբողի երկիր [ի]կոչուեցաւ մինչեւ այսօր: 14 Քիրամ թագաւորին հարիւր
քսան տաղանդ ոսկի [լ]ղրկեր էր":

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ՄԻՒՍ ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐԸ
(Բ. Մնաց. 8. 3-18)

15 Ահա՛ւասիկ Սողոմոն թագաւորին [խ]հաւաքած մարդահարկին պատճառը.– Տէրոջ

[դ] Եբր.՝ ինծի հետեւելէ

[ե] Եբր.՝ վտարեմ

[զ] Եբր.՝ կառչեցան

[է] Եբր.՝ փոխադրեր

[ը] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[թ] Եբր.՝ իր աչքերուն ուղիղ չեղան

[ժ] Եբր.՝ Այսինքն՝ անհաճոյ, կամ՝ կապեալ

[ի] Եբր.՝ կոչեց

[լ] Կամ՝ ղրկեց

[խ] Եբր.՝ հանած

տունը, իր տունը, Մելոնը, Երուսաղէմի պարիսպը, Հասորը, Մակեդդովն ու Գազերը
կառուցանել: 16 (Արդարեւ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը բարձրանալով՝ Գազերը
գրաւեր եւ զայն կրակով այրեր էր, եւ այդ քաղաքը բնակող Քանանացիները ջարդելով՝
զայն իր աղջիկին – Սողոմոնի կնոջ – տուեր էր իբր օժիտ:) 17 Սողոմոն Գազերն ու
Ստորին Բեթորոնը կառուցանեց, 18 նաեւ Բահաղէթն ու Թադմորը՝ երկրին անապատին
մէջ, 19 Սողոմոնի բոլոր շտեմարանի քաղաքները, կառքերուն քաղաքները, ձիաւորներուն
քաղաքները, եւ այն բոլոր շէնքերը՝ որ Սողոմոն [ծ]ուզեց կառուցանել Երուսաղէմի մէջ,
Լիբանանի մէջ, ու իր տէրութեան ամբողջ երկրին մէջ:

20 Այն բոլոր ժողովուրդները, որ Ամորհացիներէն, Քետացիներէն, Փերեզացիներէն,
Խեւացիներէն ու Յեբուսացիներէն մնացած էին եւ Իսրայէլի որդիներէն չէին, 21 այսինքն
անոնց զաւակները՝ որ անոնցմէ ետք այդ երկրին մէջ մնացած էին ու Իսրայէլի որդիները
չէին կրցած զանոնք անհետել, Սողոմոն զանոնք հարկատու հպատակ ըրաւ մինչեւ
այսօր: 22 Բայց Սողոմոն Իսրայէլի որդիները իրեն ստրուկ չըրաւ. հապա անոնք իր
պատերազմիկները, իր [կ]պալատականները, վերահսկիչները, զօրավարները, եւ իր
կառքերուն ու ձիաւորներուն վերահսկիչներն էին: 23 Սողոմոնի գործին վրայ եղող
վերակացուները հինգ հարիւր յիսուն պետեր ունէին, որոնք գործը կատարող ժողովուրդին
վրայ կը տիրապետէին:

24 Փարաւոնի աղջիկը Դաւիթի քաղաքէն բարձրացաւ իր տունը, որ Սողոմոն անոր
համար կառուցաներ էր: Ապա Մելոնը կառուցանեց:

25 Սողոմոն տարին երեք անգամ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր կը
մատուցանէր՝ Տէրոջ համար կառուցանած զոհասեղանին վրայ, եւ Տէրոջ առջեւ եղող
զոհասեղանին վրայ խունկ կը ծխէր: Այսպէս տունը աւարտեց:

26 Սողոմոն թագաւորը Եդովմի երկրին մէջ, Կարմիր ծովուն եզերքը, Ելաթի քով եղող
Գասիոն-Գաբերի մէջ նաւատորմ մը շինեց: 27 Քիրամ այդ նաւատորմին վրայ՝ Սողոմոնի
ծառաներուն հետ՝ ղրկեց իր ծառաները, ծովու ճամբորդութեան [հ]հմուտ նաւազներ: 28
Անոնք Ոփիր գացին, եւ անկէ չորս հարիւր քսան տաղանդ ոսկի առին ու Սողոմոն
թագաւորին բերին:

ՇԱԲԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ
(Բ. Մնաց. 9. 1-12)

10

Շաբայի թագուհին Սողոմոնի համբաւը եւ Տէրոջ անունը լսեց, ու եկաւ որ զայն
հանելուկներով փորձարկէ: 2 Ան Երուսաղէմ հասաւ յոյժ շատ [ա]հետեւորդներով, բուրաւէտ
համեմներ եւ յոյժ շատ ոսկի ու պատուական քարեր կրող ուղտերով: Երբ Սողոմոնի քով
եկաւ, անոր հետ խօսեցաւ իր սիրտին մէջ եղած ամէն ինչի մասին: 3 Սողոմոն անոր
բոլոր հարցումները բացատրեց. թագաւորէն թաքնուած ո՛չ մէկ խօսք կար, որ չկարենար
բացատրել անոր: 4 Երբ Շաբայի թագուհին տեսաւ Սողոմոնի ամբողջ իմաստութիւնը,
անոր կառուցանած տունը, 5 անոր սեղանին ուտելիքները, անոր ծառաներուն

[ծ] Եբր.՝ հաւնեցաւ

[կ] Եբր.՝ ծառաները

[հ] Եբր.՝ գիտցող

[ա] Եբր.՝ ոյժով

[բ]բնակարանները, անոր սպասարկուներուն կեցուածքն ու անոնց հանդերձները, անոր
մատռուակները, եւ [գ]Տէրոջ տունը բարձրանալու ելնարանը", [դ]խելքը գլուխէն գնաց": 6
Ուստի թագաւորին ըսաւ. «Ուրեմն քու արարքներուդ եւ իմաստութեանդ մասին իմ երկրիս
մէջ լսած խօսքերս ճշմարիտ էին: 7 Բայց ես այդ խօսքերուն չհաւատացի, մինչեւ որ
անձամբ եկայ ու իմ աչքերովս տեսայ, եւ ահա՛ ասոր կէ՛սը ինծի պատմած չէին. քու
իմաստութիւնդ ու բարօրութիւնդ իմ լսած համբաւս կը գերազանցեն: 8 Երանի՜ քու
մարդոցդ, երանի՜ այս ծառաներուդ, որոնք շարունակ քու առջեւդ կենալով՝ քու
իմաստութիւնդ կը լսեն: 9 Օրհնեա՛լ ըլլայ քու Աստուածդ՝ Եհովան, որ քեզի հաճեցաւ ու
քեզ Իսրայէլի գահին վրայ դրաւ: Եհովան Իսրայէլը յաւիտեան սիրելուն համար՝ քեզ
թագաւոր նշանակեց, որպէսզի իրաւունքը եւ արդարութիւնը կիրարկես»: 10 Ապա
թագաւորին հարիւր քսան տաղանդ ոսկի, յոյժ շատ բուրաւէտ համեմներ ու պատուական
քարեր տուաւ: Ա՛լ անկէ ետք այնչափ շատ բուրաւէտ համեմ չեկաւ, որչափ Շաբայի
թագուհին Սողոմոն թագաւորին տուաւ:

11 (Քիրամի նաւատորմը, որ Ոփիրէն ոսկի կը բերէր, Ոփիրէն յոյժ շատ ալմուկ փայտեր
եւ պատուական քարեր ալ բերաւ: 12 Թագաւորը ալմուկ փայտէն [ե]յենարաններ շինեց՝
Տէրոջ տան ու թագաւորին տան համար, նաեւ քնարներ եւ տաւիղներ՝ երգողներուն
համար: Ա՛լ այսպիսի ալմուկ փայտ չեկաւ, ո՛չ ալ տեսնուեցաւ մինչեւ այսօր:)

13 Սողոմոն թագաւորը Շաբայի թագուհիին բոլոր [զ]ուզածները եւ խնդրածները տուաւ,
Սողոմոն թագաւորին իր [է]առատաձեռնութեամբ անոր տուածէն զատ: Յետոյ ան դարձաւ
ու իր երկիրը գնաց, ինք եւ իր ծառաները:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Բ. Մնաց. 9. 13-29)

14 Մէկ տարուան մէջ Սողոմոնի եկած ոսկիին կշիռը վեց հարիւր վաթսունվեց
տաղանդ ոսկի էր, 15 առեւտրականներէն, վաճառականներու առուտուրէն, Արաբիայի
բոլոր թագաւորներէն ու երկրին կուսակալներէն առածէն զատ:

16 Սողոմոն թագաւորը կռածոյ ոսկիէ երկու հարիւր ասպար շինեց. ամէն մէկ ասպարի
համար վեց հարիւր սիկղ ոսկի [ը]գործածուեցաւ: 17 Կռածոյ ոսկիէ երեք հարիւր վահան ալ
շինեց. ամէն մէկ վահանի երեք մնաս ոսկի գործածուեցաւ: Թագաւորը զանոնք Լիբանանի
անտառին տունը դրաւ:

18 Թագաւորը փղոսկրէ մեծ գահ մը շինեց, ու զուտ ոսկիով պատեց զայն: 19 Այս գահը
վեց աստիճան ունէր. գահին [թ]վերի մասը" ետեւէն կլոր էր. նստելու տեղը՝ մէկ կողմէն ու

[բ] Կամ՝ Նստուածքը

[գ] Կամ՝ Տէրոջ տան մէջ մատուցած ողջակէզները

[դ] Եբր.՝ վրան ա՛լ հոգի չեղաւ

[ե] Կամ՝ բազրիքներ

[զ] Եբր.՝ բաղձանքը

[է] Եբր.՝ ձեռքին համեմատ

[ը] Եբր.՝ հանուեցաւ

[թ] Եբր.՝ գագաթը

միւս կողմէն [ժ]յենարաններ ունէր. յենարաններուն քով երկու առիւծներ կը կենային: 20
Հոն՝ վեց աստիճաններուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն տասներկու առիւծներ կը
կենային: Ո՛չ մէկ թագաւորութեան մէջ նոյնպիսի բան մը շինուած էր:
21 Սողոմոն թագաւորին բոլոր խմելիքի անօթները ոսկիէ էին: Լիբանանի անտառին
տան բոլոր անօթները մաքուր ոսկիէ էին. արծաթէ չկար, որովհետեւ ան Սողոմոնի օրերը
ոչինչ կը սեպուէր: 22 Արդարեւ թագաւորը ծովու վրայ Թարսիսի նաւատորմ ունէր՝
Քիրամի նաւատորմին հետ. Թարսիսի նաւատորմը երեք տարին անգամ մը կու գար՝ ոսկի,
արծաթ, փղոսկր, նաեւ կապիկներ ու սիրամարգներ փոխադրելով:
23 Սողոմոն թագաւորը երկրի բոլոր թագաւորներէն աւելի մեծ եղաւ հարստութեամբ եւ
իմաստութեամբ: 24 Ամբողջ երկիրը կը [ի]փափաքէր Սողոմոնի երեսը տեսնել ու անոր
իմաստութիւնը լսել, որ Աստուած անոր սիրտին մէջ դրած էր: 25 Անոնցմէ իւրաքանչիւրը
իր ընծան կը բերէր.- արծաթէ անօթներ, ոսկիէ անօթներ, հանդերձներ, զէնքեր, բուրաւէտ
համեմներ, ձիեր եւ ջորիներ. ամէն տարի՝ տարեկան քանակը:
26 Սողոմոն կառքեր ու ձիաւորներ հաւաքեց. ան հազար չորս հարիւր կառք եւ
տասներկու հազար ձիաւոր ունէր: Զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմ՝
թագաւորին քով տեղաւորեց: 27 Թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը քարերու պէս
հասարակ բան մը ըրաւ. նաեւ մայրիի փայտը դաշտագետինի մէջ եղող
ժանտաթզենիներուն չափ առատ ըրաւ: 28 Սողոմոնի ձիերը Եգիպտոսէն կու գային.
թագաւորին վաճառականներուն կարաւանը որոշ գինով մը ձիերու երամակներ կը գնէր:
29 Եգիպտոսէն կառք մը [լ]կ՚արտածուէր վեց հարիւր սիկղ արծաթի, իսկ ձի մը՝ հարիւր
յիսուն սիկղ արծաթի. Քետացիներու բոլոր թագաւորներուն համար, եւ Սուրիայի
թագաւորներուն համար ալ՝ անոնց ձեռքով այդպէս կ՚արտածուէին:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՅ ԱՍՏՈՒԾՄԷ

11

Սողոմոն թագաւորը Փարաւոնի աղջիկէն զատ շատ օտարազգի կիներ սիրեց, այսինքն՝
մովաբացի, ամմոնացի, եդովմայեցի, սիդոնացի ու քետացի կիներ. 2 այն ազգերէն՝ որոնց
համար Տէրը Իսրայէլի որդիներուն ըսեր էր. «Անոնց քով մի՛ մտնէք, եւ անոնք ալ ձեր քով
թող չմտնեն, որպէսզի ձեր սիրտերը իրենց աստուածներուն չհակեցնեն»: Սողոմոն սիրով
անոնց յարեցաւ. 3 ան եօթը հարիւր իշխանազուն կին ունէր, ու երեք հարիւր հարճ. անոր
կիները իր սիրտը հակեցուցին: 4 Սողոմոնի ծերութեան ժամանակ՝ անոր կիները իր սիրտը
օտար աստուածներու հակեցուցին, եւ անոր սիրտը իր հօր՝ Դաւիթի սիրտին պէս
կատարեալ չեղաւ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն հանդէպ: 5 Սողոմոն Սիդոնացիներու աստուծոյն՝
Աստարովթի, եւ Ամմոնացիներուն պիղծ Մեղքոմին հետեւեցաւ: 6 Սողոմոն Տէրոջ [ա]առջեւ
չարիք գործեց, ու իր հօր՝ Դաւիթի պէս լման Տէրոջ չհետեւեցաւ: 7 Այն ատեն Սողոմոն
Երուսաղէմի դիմաց եղող լերան վրայ Մովաբացիներուն պիղծ Քամովսին համար բարձր
տեղ մը կառուցանեց, եւ Ամմոնի որդիներուն պիղծ Մողոքին համար ալ: 8 Նոյնպէս ալ

[ժ] Եբր.՝ ձեռքեր

[ի] Եբր.՝ փնտռէր

[լ] Եբր.՝ կը բարձրանար եւ դուրս կ՛ելլէր

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

ըրաւ իր բոլոր օտարազգի կիներուն համար, որոնք իրենց աստուածներուն խունկ կը
ծխէին ու զոհ կը մատուցանէին:
9 Տէրը Սողոմոնի դէմ բարկացաւ, որովհետեւ անոր սիրտը դարձաւ Տէրոջմէն՝
Իսրայէլի Աստուծմէն, որ երկու անգամ իրեն երեւցեր էր, 10 եւ [բ]ճիշդ այս մասին իրեն
պատուիրեր էր՝ որ ուրիշ աստուածներու չհետեւի. բայց ինք Տէրոջ պատուէրը չպահեց: 11
Ուստի Տէրը Սողոմոնի ըսաւ. «Քանի [գ]դուն այսպէս ըրիր" եւ իմ ուխտս ու քեզի
պատուիրած կանոններս չպահեցիր, թագաւորութիւնը անշուշտ քեզմէ պիտի [դ]խլեմ եւ
զայն ծառայիդ պիտի տամ: 12 Միայն թէ այս բանը քու օրերուդ մէջ պիտի չընեմ, քու
հօրդ՝ Դաւիթի սիրոյն համար, հապա զայն քու որդիիդ ձեռքէն պիտի խլեմ: 13 Սակայն
ամբողջ թագաւորութիւնը պիտի չխլեմ, հապա տոհմ մը պիտի տամ քու որդիիդ, իմ
ծառայիս՝ Դաւիթի սիրոյն համար, ու Երուսաղէմի սիրոյն համար՝ որ ես ընտրեցի»:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

14 Տէրը Սողոմոնի դէմ [ե]թշնամի մը ոտքի հանեց, այսինքն՝ Եդովմի թագաւորին
զարմէն եղող եդովմայեցի Ադադը: 15 Արդարեւ՝ երբ Դաւիթ Եդովմի մէջ էր, եւ Յովաբ
սպարապետը սպաննուածները թաղելու համար բարձրացաւ՝ Եդովմի մէջ բոլոր արուները
զարնելէ ետք, 16 (որովհետեւ Յովաբ ամբողջ Իսրայէլի հետ հոն վեց ամիս մնաց, մինչեւ
որ Եդովմի բոլոր արուները կոտորեց,) 17 այդ ատեն Ադադ իր հօր ծառաներէն քանի մը
եդովմայեցիներու հետ փախաւ, որպէսզի Եգիպտոս երթայ. Ադադ դեռ պզտիկ տղայ մըն
էր: 18 Անոնք Մադիամէն [զ]մեկնեցան եւ Փառան գացին. Փառանէն իրենց հետ մարդիկ
առին ու Եգիպտոս հասան, Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին քով, որ անոր տուն մը
տուաւ, անոր [է]պարէն [ը]որոշեց, եւ անոր հողեր տուաւ: 19 Ադադ Փարաւոնի առջեւ շատ
շնորհք գտաւ, ու Փարաւոն իր կնոջ քոյրը – Թահփենէս [թ]մայր-թագուհիին" քոյրը – անոր
տուաւ իբր կին: 20 Թահփենէսի քոյրը Ադադի որդի մը ծնաւ, որ Գանեբաթ կոչուեցաւ.
Թահփենէս զայն Փարաւոնի տան մէջ [ժ]մեծցուց, եւ Գանեբաթ Փարաւոնի տունը՝
Փարաւոնի որդիներուն մէջ էր: 21 Երբ Ադադ Եգիպտոսի մէջ լսեց թէ Դաւիթ իր հայրերուն
հետ քնացեր է ու Յովաբ սպարապետը մեռեր է, Ադադ Փարաւոնի ըսաւ. «Արձակէ՛ զիս,
որպէսզի իմ երկիրս երթամ»: 22 Փարաւոն անոր ըսաւ. «Իմ քովս քու ի՞նչդ պակաս է, որ

[բ] Եբր.՝ այս խնդիրին

[գ] Եբր.՝ ասիկա քու քովդ եղաւ

[դ] Եբր.՝ պատռեմ

[ե] Եբր.՝ ընդդիմադիր

[զ] Եբր.՝ կանգնեցան

[է] Եբր.՝ հաց

[ը] Եբր.՝ հրամայեց

[թ] Եբր.՝ տիրուհիին

[ժ] Եբր.՝ կաթէն կտրեց

*քու երկիրդ երթալ կը [ի]փափաքիս»: Ան ալ պատասխանեց. «Ո՛չինչ. սակայն ա՛նպատճառ
արձակէ զիս»:*
*23 Աստուած անոր դէմ ուրիշ թշնամի մըն ալ ոտքի հանեց, այսինքն Եղիադայի որդին՝
Ռազոնը, որ իր տիրոջ՝ Սուբայի Ադրազար թագաւորին քովէն փախեր էր: 24 Ան իր քով
մարդիկ հաւաքեց եւ գնդապետ եղաւ. երբ Դաւիթ [լ]զանոնք ջարդեց, Դամասկոս գացին ու
հոն բնակեցան, եւ Դամասկոսի մէջ թագաւորեցին: 25 Ուստի Ռազոն Սողոմոնի բոլոր
օրերուն մէջ Իսրայէլի թշնամի եղաւ, Ադադի գործած չարիքին ատենը. Իսրայէլը [խ]կը
զզուեցնէր՝՝, եւ Սուրիայի վրայ կը թագաւորէր:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ՅԵՐՈԲՈՎԱՄԻ

*26 Սողոմոնի ծառան՝ Յերոբովամ ալ, Սարեդայէ եղող Եփրաթացի Նաբատի որդին,–
որուն մայրը այրի կին մըն էր՝ Սարուա անունով ,– թագաւորին դէմ ձեռք վերցուց: 27
Թագաւորին դէմ ձեռք վերցնելուն պատճառը սա՛ էր.– մինչ Սողոմոն Մելոնը կը
կառուցանէր եւ իր հօր՝ Դաւիթի քաղաքին ճեղքուածքը կը գոցէր, 28 Յերոբովամ զօրաւոր
ու կտրիճ մարդ մըն էր, եւ Սողոմոն տեսաւ թէ ան գործունեայ երիտասարդ մըն է. ուստի
զայն Յովսէփի տան ամբողջ բռնի աշխատանքին վրայ նշանակեց: 29 Այդ ատեն, երբ
Յերոբովամ Երուսաղէմէն դուրս ելաւ, ճամբան Սիլոնացի Աքիա մարգարէն անոր
հանդիպեցաւ. ան նոր վերարկու մը հագեր էր, ու դաշտին մէջ երկուքը մինակ էին: 30
Աքիա անոր վրայի նոր վերարկուն բռնեց, զայն պատռեց՝ տասներկու կտոր ընելով, 31 եւ
Յերոբովամի ըսաւ. «Տասը կտորը քեզի՛ առ, քանի որ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ. “Ահա՛ Սողոմոնի ձեռքէն թագաւորութիւնը պիտի պատռեմ, ու տասը տոհմը
քեզի պիտի տամ, 32 (սակայն իմ ծառայիս՝ Դաւիթի սիրոյն համար, եւ Իսրայէլի բոլոր
տոհմերէն ընտրուած Երուսաղէմ քաղաքին սիրոյն համար, տոհմ մը անոր ըլլայ,) 33
որովհետեւ զիս լքեցին ու Սիդոնացիներուն աստուծոյն՝ Աստարովթի, Մովաբացիներու
աստուծոյն՝ Քամովսի, եւ Ամմոնի որդիներուն աստուծոյն՝ Մեղքոմի երկրպագեցին ու իմ
ճամբաներէս չընթացան, որ իր հօր՝ Դաւիթի պէս իմ [ծ]առջեւս ուղիղ եղածն ու իմ
կանոններս եւ [կ]դատավճիռներս գործադրեն: 34 Սակայն անոր ձեռքէն ամբողջ
թագաւորութիւնը պիտի չառնեմ, հապա զայն իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ իշխան
պիտի [հ]թողում, իմ պատուիրաններս ու կանոններս պահող իմ ընտրած ծառայիս՝ Դաւիթի
սիրոյն համար: 35 Բայց անոր որդիին ձեռքէն թագաւորութիւնը պիտի առնեմ, եւ տասը
տոհմը քեզի պիտի տամ: 36 Իսկ անոր որդիին տոհմ մը պիտի տամ, որպէսզի իմ ծառաս՝
Դաւիթ իմ առջեւս [ձ]ընդմիշտ ճրագ մը ունենայ Երուսաղէմ քաղաքին մէջ, որ ընտրեցի իմ*

[ի] Եբր.՝ փնտռես

[լ] Այսինքն՝ Սուբայի բնակիչները

[խ] Կամ՝ կ՚ահաբեկէր

[ծ] Եբր.՝ աչքերուս

[կ] Կամ՝ սովորութիւններս

[հ] Եբր.՝ դնեմ

[ձ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

անունս հոն դնելու համար: 37 Քեզ ալ պիտի առնեմ, ու [դ]սիրտիդ ամբողջ փափաքածին
համաձայն պիտի թագաւորես, եւ Իսրայէլի վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս: 38 Եթէ բոլոր
քեզի պատուիրածներուս հնազանդիս, իմ ճամբաներէս ընթանաս, ու կանոններս եւ
պատուիրաններս պահելով՝ իմ առջեւս ուղիղ եղածը ընես, ինչպէս իմ ծառաս՝ Դաւիթ
ըրաւ, ես քեզի հետ պիտի ըլլամ ու քեզի հաստատ տուն մը պիտի կառուցանեմ, ինչպէս
Դաւիթի կառուցանեցի, եւ Իսրայէլը քեզի պիտի տամ: 39 [ճ]Այսպէս Դաւիթի զարմը պիտի
խոնարհեցնեմ, բայց ոչ՝ միշտ∑»: 40 Սողոմոն Յերոբովամը մեռցնել [մ]ուզեց, բայց
Յերոբովամ կանգնեցաւ ու Եգիպտոս փախաւ. Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորին քով գնաց,
եւ մինչեւ Սողոմոնի մահը Եգիպտոս մնաց:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ՄԱՀԸ
(Բ. Մնաց. 9. 29-31)

41 Սողոմոնի մնացեալ արարքները, անոր բոլոր ըրածներն ու իմաստութիւնը՝ ահա՛
Սողոմոնի Արարքներու գիրքին մէջ գրուած են: 42 [յ]Սողոմոն քառասուն տարի
թագաւորեց" ամբողջ Իսրայէլի վրայ՝ Երուսաղէմի մէջ: 43 Ապա Սողոմոն իր հայրերուն
հետ քնացաւ, եւ իր հօր՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր որդին՝
Ռոբովամ թագաւոր եղաւ:

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՏՈՀՄԵՐԸ Կ՛ԱՊՍՏԱՄԲԻՆ
(Բ. Մնաց. 10. 1-19)

12

Ռոբովամ Սիւքէմ գնաց, որովհետեւ ամբողջ Իսրայէլը զինք թագաւոր հռչակելու
համար Սիւքէմ գացեր էր: 2 Երբ Նաբատեան Յերոբովամ այս լուրը լսեց՝ տակաւին
Եգիպտոս էր, քանի որ Սողոմոն թագաւորին [ա]ներկայութենէն փախած էր: Յերոբովամ
Եգիպտոս կը բնակէր, 3 ուստի մարդ ղրկելով զինք կանչեցին: Յերոբովամ եւ Իսրայէլի
ամբողջ համախմբումը եկան, ու Ռոբովամի հետ խօսեցան՝ ըսելով. 4 «Քու հայրդ մեր
լուծը ծանրացուց: Հիմա հօրդ տաժանելի ծառայութիւնը եւ մեր վրայ դրած ծանր լուծը
թեթեւցո՛ւր, ու քեզի ծառայենք»: 5 Ինք ալ անոնց ըսաւ. «Գացէ՛ք, ու երեք օր ետք ինծի՛
վերադարձէք»: Ժողովուրդը գնաց:
6 Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ հարցուց այն երէցներուն, որոնք իր հօր՝ Սողոմոնի
[բ]թելադրիչներն էին", երբ ան ողջ էր, եւ ըսաւ. «Դուք ինծի ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ այս
ժողովուրդին պատասխանեմ»: 7 Անոր ըսին. «Եթէ դուն այսօր այս ժողովուրդին ծառայ
ըլլաս, անոնց ծառայես եւ անոնց նպաստաւոր խօսքեր ըսելով պատասխանես, անոնք

[դ] *Եբր.՝ անձիդ*

[ճ] *Կամ՝ Ասոր համար*

[մ] *Եբր.՝ փնտռեց*

[յ] *Եբր.՝ Սողոմոնի թագաւորած օրերը քառասուն տարի եղան*

[ա] *Եբր.՝ երեսէն*

[բ] *Եբր.՝ առջեւ կը կայնէին*

*[գ]ընդմիշտ քու ծառաներդ կ’ըլլան»: 8 Բայց ան երէցներուն իրեն տուած խրատը
[դ]անտեսեց, ու իր թելադրիչ եւ իրեն հետ մեծցած երիտասարդներուն խորհուրդ հարցուց: 9
Անոնց ըսաւ. «Դուք ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ այս ժողովուրդին պատասխանենք, քանի
որ անոնք ինծի խօսեցան՝ ըսելով. “Քու հօրդ մեր վրայ դրած լուծը թեթեւցո՛ւր∑»: 10 Անոր
հետ մեծցած երիտասարդները իրեն պատասխանեցին. «Սա՛պէս խօսէ այս ժողովուրդին՝
որ քեզի ըսաւ. “Քու հայրդ մեր լուծը ծանրացուց, բայց դուն մեր վրայէն թեթեւցո՛ւր∑.
անոնց սա՛ ըսէ՛. “Իմ պզտիկ մատս իմ հօրս մէջքէն հաստ է: 11 Իմ հայրս ձեր վրայ ծանր
լուծ բեռցուցեր է, բայց ես հիմա ձեր լուծը [ե]աւելի պիտի ծանրացնեմ”: Իմ հայրս ձեզ
խարազաններով պատժեր է, բայց ես ձեզ [զ]կարիճներո՛վ պիտի պատժեմ∑»:*

*12 Յերոբովամ եւ ամբողջ ժողովուրդը երրորդ օրը Ռոբովամի եկան, ինչպէս
թագաւորը ըսեր էր. «Երրորդ օրը ինծի՛ վերադարձէք»: 13 Թագաւորը ժողովուրդին
խստութեամբ պատասխանեց, երէցներուն իրեն տուած խրատը անտեսելով: 14 Անոնց հետ
խօսեցաւ երիտասարդներուն խորհուրդին համաձայն՝ ըսելով. «Իմ հայրս ձեր լուծը
ծանրացուցեր է, բայց ես ձեր լուծը աւելի՛ պիտի ծանրացնեմ: Իմ հայրս ձեզ
խարազաններով պատժեր է, բայց ես ձեզ կարիճներո՛վ պիտի պատժեմ»: 15 Թագաւորը
ժողովուրդին խօսքը մտիկ չըրաւ, որովհետեւ այս բանը Տէրոջմէն եղաւ, որպէսզի Տէրը
Սիլոնացի Աքիայի [է]միջոցով Նաբատեան Յերոբովամի ըսած խօսքը իրագործէ: 16 Երբ
ամբողջ Իսրայէլը տեսաւ թէ թագաւորը իրեն մտիկ չըրաւ, ժողովուրդը թագաւորին
պատասխանեց. «Մենք Դաւիթի քով ի՞նչ բաժին ունինք. Յեսսէի որդիին քով
ժառանգութիւն չունինք: Ո՛վ Իսրայէլ, ձեր վրաննե՛րը վերադարձէք: Ո՛վ Դաւիթ, հիմա
դո՛ւն տունդ [ը]հոգա»: Հետեւաբար Իսրայէլ իր վրանները գնաց. 17 բայց Յուդայի
քաղաքները բնակող Իսրայէլի որդիներուն վրայ Ռոբովա՛մ թագաւորեց: 18 Երբ Ռոբովամ
թագաւորը հարկերուն վրայ նշանակուած Ադորամը ղրկեց, ամբողջ Իսրայէլը զայն
[թ]քարկոծեց, ու մեռաւ: Ուստի Ռոբովամ թագաւորը արտորալով կառքը հեծաւ, որպէսզի
Երուսաղէմ փախչի: 19 Այսպէս Իսրայէլ Դաւիթի տան դէմ ապստամբեցաւ մինչեւ այսօր:*

*20 Երբ ամբողջ Իսրայէլը Յերոբովամի վերադառնալը լսեց, մարդ ղրկեցին, զինք
համայնքին մօտ կանչեցին, եւ զինք ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր հռչակեցին: Միայն
Յուդայի տոհմը Դաւիթի տան հետեւեցաւ. ուրիշ ո՛չ մէկը հետեւեցաւ: 21 Երբ Ռոբովամ
Երուսաղէմ հասաւ, ամբողջ Յուդայի տունէն ու Բենիամինի տոհմէն հարիւր ութսուն
հազար ընտիր պատերազմողներ հաւաքեց, որպէսզի Իսրայէլի տան դէմ պատերազմին եւ
թագաւորութիւնը Սողոմոնի որդիին՝ Ռոբովամի վերադարձնեն:*

ՍԵՄԱՅԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ
(Բ. Մնաց. 11. 1-4)

[գ] *Եբր.՝ բոլոր օրերը*

[դ] *Եբր.՝ թողուց*

[ե] *Եբր.՝ պիտի աւելցնեմ*

[զ] *Այսինքն՝ գամերով օժտուած մտրակներո՛վ*

[է] *Եբր.՝ ձեռքով*

[ը] *Եբր.՝ տես*

[թ] *Եբր.՝ քարերով քարկոծեց*

22 Բայց [d]Աստուած խօսեցաւ" Սեմայիայի՝ Աստուծոյ մարդուն, ըսելով. 23 «Խօսէ՛ Սողոմոնի որդիին՝ Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին, Յուդայի եւ Բենիամինի ամբողջ տան, ու ժողովուրդի մնացորդին, եւ ըսէ՛. 24 "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Մի՛ բարձրանաք, ու Իսրայէլի որդիներուն՝ ձեր եղբայրներուն դէմ մի՛ պատերազմիք: Իւրաքանչիւրը իր տունը թող վերադառնայ, որովհետեւ այս բանը ինծմէ եղաւ"∑»: Ուստի Տէրոջ խօսքը մտիկ ըրին, եւ Տէրոջ ըսածին համաձայն [h]վերադարձան:

ՅԵՐՈԲՈՎԱՄ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՅ ԱՍՏՈՒԾՄԷ

25 Յերոբովամ Եփրեմի լեռնակողմը Սիւքէմը կառուցանեց, ու հոն բնակեցաւ. յետոյ անկէ ելաւ եւ Փանուէլը կառուցանեց: 26 Յերոբովամ իր սիրտին մէջ ըսաւ. «Հիմա թագաւորութիւնը Դաւիթի տան պիտի վերադառնայ: 27 Եթէ այս ժողովուրդը Երուսաղէմ բարձրանայ, Տէրոջ տունը զոհ ընծայելու համար, այս ժողովուրդին սիրտը իր տիրոջ՝ Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին պիտի վերադառնայ. զիս պիտի մեռցնեն ու Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին պիտի վերադառնան»: 28 Թագաւորը խորհուրդ հարցուց, երկու ոսկիէ հորթ շինեց, եւ [l]անոնց ըսաւ. «[x]Ասկէ ետք Երուսաղէմ պիտի չբարձրանաք". ո՛վ Իսրայէլ, ահա՛ աստուածներդ՝ որ քեզ Եգիպտոսէն բարձրացուցին»: 29 Մէկը Բեթէլի մէջ դրաւ, միւսն ալ Դանի մէջ դրաւ: 30 Ասիկա մեղքի պատճառ եղաւ, որովհետեւ ժողովուրդը մինչեւ Դան կ'երթար՝ այս հորթերէն մէկուն առջեւ երկրպագելու: 31 Նաեւ բարձր տեղերու վրայ [ծ]կռատուն շինեց, ու ժողովուրդին [կ]մէջէն քուրմեր [հ]նշանակեց, որոնք Ղեւիի որդիներէն չէին:

ԲԵԹԷԼԻ ՄԷՋ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ

32 Յերոբովամ ութերորդ ամսուան մէջ, ամսուան տասնհինգերորդ օրը, Յուդայի մէջ կատարուած տօնին պէս տօն մը սահմանեց, եւ բագինին վրայ զոհեր մատուցանեց: Բեթէլի մէջ այդպէս ըրաւ՝ իր շինած հորթերուն զոհելով, ու բարձր տեղերուն համար իր նշանակած քուրմերը Բեթէլի մէջ [ձ]դրաւ: 33 Եւ իր [ղ]միտքէն հնարած ամսուան մէջ, այսինքն՝ ութերորդ ամսուան տասնհինգերորդ օրը, Բեթէլի մէջ զոհեր մատուցանեց իր

---

[d] Եբր.՝ Աստուծոյ խօսքը եղաւ

[h] Եբր.՝ երթալէն դարձան

[l] Այսինքն՝ ժողովուրդին

[x] Եբր.՝ Ա՛լ շատ Երուսաղէմ բարձրացաք

[ծ] Եբր.՝ տուն

[կ] Եբր.՝ ծայրերէն

[հ] Եբր.՝ ըրաւ

[ձ] Եբր.՝ կեցուց

[ղ] Եբր.՝ սիրտին մէջ

շինած բագինին վրայ. Իսրայէլի որդիներուն տօն մը կատարեց, ու բագինին վրայ զոհեր մատուցանեց՝ խունկ ծխելով:

13

Մինչ Յերոբովամ խունկ ծխելու համար բագինին քով կայնած էր, ահա՛ Աստուծոյ
մարդ մը՝ Տէրոջ խօսքով՝ Յուդայէն Բեթէլ եկաւ: 2 Տէրոջ խօսքով բագինին գոչեց եւ ըսաւ.
«Բագի՛ն, բագի՛ն, Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ Դաւիթի տան որդի մը պիտի ծնի՝
Յովսիա անունով, ու քու վրադ խունկ ծխող բարձր տեղերուն քուրմերը քու վրադ պիտի
զոհէ, եւ քու վրադ մարդոց ոսկորները պիտի այրէն∑»: 3 Նոյն օրը [ա]նշան մը տուաւ՝
ըսելով. «Ահա՛ւասիկ նշանը՝ թէ Տէ՛րը խօսեցաւ. “Ահա՛ բագինը պիտի ճեղքուի, ու վրայի
մոխիրը պիտի թափի∑»:

4 Երբ թագաւորը Աստուծոյ մարդուն խօսքը լսեց, որ Բեթէլի մէջ եղող բագինին դէմ
գոչեց, Յերոբովամ բագինին վրայէն ձեռքը երկարեց եւ ըսաւ. «Այս մարդը բռնեցէ՛ք»:
Սակայն անոր վրայ երկարած ձեռքը չորցաւ, ու զայն իրեն [բ]քաշել չկրցաւ: 5 Նաեւ
բագինը ճեղքուեցաւ ու մոխիրը բագինէն թափեցաւ, Տէրոջ խօսքով Աստուծոյ մարդուն
տուած նշանին համաձայն: 6 Թագաւորը Աստուծոյ մարդուն ըսաւ. «Տէրոջ՝ քու
Աստուծոյդ [գ]պաղատէ՛ եւ ինծի համար աղօթէ՛, որ ձեռքս ինծի վերադառնայ»: Ուստի
Աստուծոյ մարդը Տէրոջ պաղատեցաւ, ու թագաւորին ձեռքը իրեն վերադարձաւ եւ
նախկինին պէս եղաւ: 7 Թագաւորը Աստուծոյ մարդուն ըսաւ. «Ինծի հետ տո՛ւն եկուր,
կազդուրուէ՛, ու քեզի պարգեւ մը պիտի տամ»: 8 Աստուծոյ մարդը թագաւորին ըսաւ.
«Եթէ ինծի քու տանդ կէսն ալ տաս, քեզի հետ պիտի չերթամ եւ այստեղ հաց պիտի
չուտեմ, ո՛չ ալ ջուր պիտի խմեմ. 9 արդարեւ Տէրը իր խօսքով ինծի սա՛ պատուիրեց. “Հաց
մի՛ ուտեր ու ջուր մի՛ խմեր, եւ գացած ճամբայէդ մի՛ վերադառնար∑»: 10 Ուստի ան
ուրիշ ճամբայով գնաց. չվերադարձաւ այն ճամբայով՝ որով Բեթէլ եկեր էր:

ԲԵԹԷԼԻ ԾԵՐ ՄԱՐԳԱՐԷՆ

11 Բեթէլի մէջ ծեր մարգարէ մը կը բնակէր: Իր որդիները եկան եւ իրեն պատմեցին
այն բոլոր գործերը՝ որ Աստուծոյ մարդը նոյն օրը Բեթէլի մէջ կատարած էր. այն խօսքերը
որ ան թագաւորին ըսեր էր՝ զանոնք ալ իրենց հօր հաղորդեցին: 12 Անոնց հայրը իրենց
ըսաւ. «Ո՞ր ճամբայէն գնաց»: Իր որդիները [դ]տեսեր էին՝՝ Յուդայէն եկող Աստուծոյ
մարդուն գացած ճամբան: 13 Ուստի իր որդիներուն ըսաւ. «Է՛շը համետեցէք ինծի
համար»: Անոնք էշը համետեցին իրեն համար, եւ ինք վրան հեծաւ, 14 Աստուծոյ մարդուն
ետեւէն գնաց, ու զայն բեւեկնիի մը տակ նստած գտաւ: Անոր ըսաւ. «Յուդայէն եկող
Աստուծոյ մարդը դո՞ւն ես»: Ան ալ ըսաւ. «Ես եմ»: 15 Ուստի անոր ըսաւ. «Ինծի հետ
տո՛ւն եկուր եւ հա՛ց կեր»: 16 Ան ըսաւ. «Քեզի հետ չեմ կրնար վերադառնալ ու քու տունդ
մտնել. այստեղ ալ քեզի հետ հաց պիտի չուտեմ եւ ջուր պիտի չխմեմ, 17 որովհետեւ
Տէրոջ խօսքով ինծի ըսուեցաւ. “Հոն հաց մի՛ ուտեր, ջուր մի՛ խմեր, ու երթալու ատեն՝

[ա] Եբր.՝ հրաշք

[բ] Կամ՝ վերադարձնել

[գ] Եբր.՝ երեսի՛ն պաղատէ

[դ] Կամ՝ ցուցուցին

*գացած ճամբայէդ մի՛ վերադառնար∑»: 18 Բայց ինք անոր ըսաւ. «Ե՛ս ալ քեզի պէս
մարգարէ եմ, եւ հրեշտակ մը Տէրոջ խօսքով ինծի ըսաւ. “Զայն քեզի հետ քու տո՛ւնդ
վերադարձուր, որպէսզի հաց ուտէ ու ջուր խմէ∑»: Սակայն անոր կը ստէր:*
*19 Այն ատեն ան իրեն հետ վերադարձաւ, եւ իր տունը հաց կերաւ ու ջուր խմեց: 20 Երբ
անոնք սեղան նստած էին, [ե]Տէրը խօսեցաւ" զայն վերադարձնող մարգարէին. 21 ան ալ
Յուդայէն եկող Աստուծոյ մարդուն գոչեց՝ ըսելով. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Քանի դուն
Տէրոջ [զ]հրամանին անհնազանդ եղար, ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ քեզի հրամայած
պատուիրանը չպահեցիր, 22 հապա վերադարձար, հաց կերար եւ ջուր խմեցիր այն տեղը՝
որուն համար քեզի ըսած էր. "Հաց մի՛ ուտեր ու ջուր մի՛ խմեր", քու դիակդ հայրերուդ
գերեզմանը պիտի չմտնէ∑»:*
*23 Հաց ուտելէն եւ ջուր խմելէն ետք, ինք անոր համար էշը համետեց – իր
վերադարձուցած մարգարէին համար –, 24 ան ալ գնաց: Ճամբան առիւծ մը անոր
հանդիպեցաւ ու զայն մեռցուց: Անոր դիակը ճամբային վրայ նետուած մնաց. էշը անոր
քով կայնած էր, առիւծն ալ դիակին քով կայնած էր: 25 Եւ ահա՛ անկէ քանի մը մարդիկ
անցնելով՝ ճամբային վրայ նետուած դիակը, ու դիակին քով կայնող առիւծը տեսան, եւ
գացին այդ ծեր մարգարէին բնակած քաղաքին մէջ պատմեցին: 26 Երբ զայն ճամբայէն
դարձնող մարգարէն լսեց՝ ըսաւ. «Անիկա Տէրոջ հրամանին անհնազանդ եղող Աստուծոյ
մարդն է. Տէրը զայն յանձներ է առիւծին, որ զայն յօշոտելով մեռցուցեր է, Տէրոջ անոր
ըսած խօսքին համաձայն»: 27 Յետոյ իր որդիներուն ըսաւ. «Է՛շը համետեցէք ինծի
համար». անոնք ալ համետեցին, 28 ու գնաց: Անոր դիակը գտաւ, որ ճամբային վրայ
նետուած էր, նաեւ էշը եւ առիւծը՝ դիակին քով կայնած: Առիւծը դիակը կերած չէր, ո՛չ ալ
էշը յօշոտեր էր: 29 Այդ մարգարէն Աստուծոյ մարդուն դիակը վերցուց, զայն իշուն վրայ
դրաւ, եւ զայն վերադարձուց: Ծեր մարգարէն քաղաքը մտաւ, որպէսզի հեծեծէ ու զայն
թաղէ: 30 Անոր դիակը իր գերեզմանին մէջ դրաւ, եւ անոր վրայ հեծեծեցին՝ ըսելով.
«Վա՜յ, եղբայրս»: 31 Զայն թաղելէն ետք իր որդիներուն ըսաւ. «Երբ ես մեռնիմ, զիս
թաղեցէ՛ք Աստուծոյ մարդուն թաղուած գերեզմանին մէջ. իմ ոսկորներս դրէ՛ք անոր
ոսկորներուն քով, 32 որովհետեւ Բեթէլի մէջ եղող բագինին դէմ ու Սամարիայի
քաղաքներուն մէջ եղող բոլոր բարձր տեղերու կռատուններուն դէմ Տէրոջ հրամանով
անոր գոչած խօսքը անպատճառ պիտի կատարուի»:*

ՅԵՐՈԲՈՎԱՄԻ ՃԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵՂՔԸ

*33 Այս [է]պատահարէն ետք՝ Յերոբովամ իր չար ճամբայէն չդարձաւ, հապա դարձեալ
ժողովուրդին [ը]մէջէն բարձր տեղերուն քուրմեր [թ]նշանակեց: Ո՛վ որ փափաքէր՝ ինք զայն
կը նուիրէր, որպէսզի բարձր տեղերու քուրմ ըլլայ: 34 Այս բանը՝ Յերոբովամի տան մեղքը
եղաւ, նաեւ պատճառը անոր անհետանալուն ու երկրագունդի մակերեսէն բնաջնջուելուն:*

[ե] *Եբր.՝* Տէրոջ խօսքը եղաւ

[զ] *Եբր.՝* բերանին

[է] *Եբր.՝* բանէն

[ը] *Եբր.՝* ծայրերէն

[թ] *Եբր.՝* ըրաւ

ՅԵՐՈԲՈՎԱՄԻ ԶԱՒԱԿԻՆ ՄԱՀԸ

14

Այդ ատեն Յերոբովամի որդին՝ Աբիա հիւանդացաւ: 2 Յերոբովամ իր կնոջ ըսաւ.
«Կ’աղերսե՛մ, կանգնէ՛, [ա]ծպտուէ՛, որպէսզի Յերոբովամի կինը ըլլալդ չգիտցուի, ու Սելո՛վ
գնա: Ահա՛ հոն է Աքիա մարգարէն, որ ինծի ըսաւ թէ այս ժողովուրդին վրայ թագաւոր
պիտի ըլլամ: 3 [բ]Քեզի հետ" տա՛սը հաց, բլիթներ ու փարչ մը մեղր առ, եւ անո՛ր գնա: Ան
քեզի պիտի իմացնէ ինչ որ տղային պիտի պատահի»: 4 Յերոբովամի կինը այդպէս ըրաւ.
կանգնեցաւ, Սելով գնաց եւ Աքիայի տունը մտաւ: Բայց Աքիա չէր կրնար տեսնել, քանի որ
իր աչքերը ալեւորութենէն [գ]անշարժացած էին:

5 Տէրը Աքիայի ըսաւ. «Ահա՛ Յերոբովամի կինը իր որդիին համար քեզմէ [դ]խօսք մը
խնդրելու" կու գայ, որովհետեւ ան հիւանդ է: Անոր սա՛ եւ սա՛ ըսէ՛: Երբ հասնի՝
[ե]կերպարանափոխուած պիտի ըլլայ"»: 6 Մինչ ան դռնէն ներս կը մտնէր, երբ Աքիա անոր
ոտքերուն ձայնը լսեց՝ ըսաւ. «Մտի՛ր, ո՛վ Յերոբովամի կին,– ինչո՞ւ այդպէս
կերպարանափոխուած ես,– քանի ես քեզի [զ]տխուր լուր մը տալու ղրկուեցայ: 7 Գնա՛,
Յերոբովամի ըսէ՛. “Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Քեզ ժողովուրդին
մէջէն բարձրացուցի, եւ քեզ իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ առաջնորդ կարգեցի. 8
թագաւորութիւնը Դաւիթի տունէն [է]խլեցի ու զայն քեզի տուի, բայց դուն իմ ծառայիս՝
Դաւիթի պէս չեղար. ան իմ պատուիրաններս կը պահէր եւ իր ամբողջ սիրտով ինծի կը
հետեւէր՝ միայն ընելով ինչ որ իմ [ը]առջեւս ուղիղ է: 9 Մանաւանդ բոլոր քեզմէ առաջ
եղողներէն աւելի չարիք գործեցիր, ու գացիր քեզի ուրիշ աստուածներ եւ [թ]ձուլածոյ
կուռքեր" շինեցիր՝ զիս գրգռելու համար, ու զիս կռնակիդ ետեւը նետեցիր: 10 Հետեւաբար
ահա՛ Յերոբովամի տան վրայ չարիք պիտի բերեմ. Յերոբովամի բոլոր [ժ]այր մարդիկը" –
Իսրայէլի մէջ [ի]բանտարկուածն ու ազատը" – պիտի բնաջնջեմ, եւ Յերոբովամի տան
յետնորդները պիտի [լ]աւլեմ՝ ինչպէս կղկղանքը կ’աւլեն, մինչեւ որ հատնի: 11 Յերոբովամի

[ա] Եբր.՝ այլափոխուէ՛

[բ] Կամ՝ Ձեռքդ

[գ] Եբր.՝ հաստատուած

[դ] Կամ՝ լուր մը հարցնելու

[ե] Եբր.՝ ինքզինք օտար պիտի ընէ

[զ] Եբր.՝ ծանր

[է] Եբր.՝ պատռեցի

[ը] Եբր.՝ աչքերուս

[թ] Եբր.՝ ձուլածոյ պատկերներ

[ժ] Եբր.՝ պատի վրայ միզողները

[ի] Եբր.՝ արգելափակուածն ու ազատ թողուածը

[լ] Եբր.՝ վերցնեմ, կամ՝ այրեմ

տունէն՝ քաղաքի մէջ մեռնողը շուները պիտի ուտեն, ու դաշտի մէջ մեռնողը երկինքի
թռչունները պիտի ուտեն, քանի որ Տէրը խօսեցաւ"∑: 12 Իսկ դուն կանգնէ՛, տո՛ւնդ գնա:
Երբ ոտքերդ քաղաքը մտնեն՝ զաւակը պիտի մեռնի: 13 Ամբողջ Իսրայէլը հեծեծելով զինք
պիտի թաղէ, որովհետեւ Յերոբովամէն միայն ան գերեզման պիտի մտնէ. արդարեւ՝
Յերոբովամի տունէն միայն անոր վրայ բարի բան մը գտնուեցաւ Տէրոջ՝ Իսրայէլի
Աստուծոյն առջեւ: 14 Տէրը իրեն համար Իսրայէլի վրայ թագաւոր մը պիտի հանէ, որ
Յերոբովամի տունը պիտի բնաջնջէ այդ օրը. բայց ի՞նչ մնաց, գրեթէ հի՛մա պիտի ընէ: 15
Տէրը Իսրայէլը պիտի զարնէ, ինչպէս ջուրերու մէջ եղէգը կը շարժի: Իսրայէլը պիտի խլէ
այս լաւ [խ]երկրէն՝ որ անոնց հայրերուն տուեր էր, ու զանոնք Գետին միւս կողմը պիտի
ցրուէ, որովհետեւ Տէրը գրգռելով՝ իրենց աստարովթներ շինեցին: 16 Իսրայէլը պիտի
մատնէ Յերոբովամի մեղքերուն համար, որովհետեւ ան մեղանչեց եւ Իսրայէլի ալ
մեղանչել տուաւ»:

17 Այն ատեն Յերոբովամի կինը կանգնեցաւ, գնաց ու Թերսա հասաւ. երբ տան դրան
սեմէն ներս կը մտնէր, տղան մեռաւ: 18 Զայն թաղեցին, եւ ամբողջ Իսրայէլը անոր վրայ
հեծեծեց Տէրոջ խօսքին համաձայն, որ իր ծառային՝ Աքիա մարգարէին [ծ]միջոցով ըսեր էր:

ՅԵՐՈԲՈՎԱՄԻ ՄԱՀԸ

19 Յերոբովամի մնացեալ արարքները – թէ ի՛նչպէս պատերազմեցաւ եւ ի՛նչպէս
թագաւորեց – ահա՛ Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած
են: 20 [կ]Յերոբովամ քսաներկու տարի թագաւորեց", ապա իր հայրերուն հետ քնացաւ:
Անոր տեղ իր որդին՝ Նադաբ թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՌՈԲՈՎԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 11. 5-12. 15)

21 Սողոմոնի որդին՝ Ռոբովամ Յուդայի վրայ թագաւորեց: Ռոբովամ քառասունմէկ
տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, եւ տասնեօթը տարի թագաւորեց Երուսաղէմի մէջ,
այսինքն այն քաղաքին մէջ՝ որ Տէրը Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն ընտրեց, իր անունը հոն
դնելու համար: Անոր մայրը Նաամա անունով Ամմոնացի մըն էր: 22 [հ]Յուդայեանները ալ
Տէրոջ [ձ]առջեւ չարիք գործեցին, ու զայն նախանձի մղեցին իրենց գործած մեղքերով՝
իրենց հայրերուն բոլոր գործածներէն աւելի: 23 Իրենք ալ՝ ամէն բարձր բլուրի վրայ եւ
ամէն կանաչազարդ ծառի տակ՝ բարձր տեղեր, արձաններ ու աստարովթներ
կառուցանեցին իրենց համար. 24 Նոյնիսկ երկրին մէջ [ղ]իգացեալներ կային: Իսրայէլի
որդիներուն առջեւէն Տէրոջ վտարած ազգերուն բոլոր գարշութիւններուն նմանները

[խ] Եբր.՝ հողէն

[ծ] Եբր.՝ ձեռքով

[կ] Եբր.՝ Յերոբովամի թագաւորած օրերը քսաներկու տարի եղան

[հ] Եբր.՝ Յուդա

[ձ] Եբր.՝ աչքերուն

[ղ] Եբր.՝ վերապահուած մարդիկ (այսինքն՝ կռապաշտական պոռնկութեան վերապահուած)

գործեցին:
25 Ռոբովամ թագաւորին հինգերորդ տարին՝ Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը
Երուսաղէմի դէմ բարձրացաւ: 26 Տէրոջ տան գանձերն ու թագաւորին տան գանձերը
գրաւեց. բոլորն ալ գրաւեց. Սողոմոնի շինած բոլոր ոսկիէ վահաններն ալ գրաւեց: 27
Ռոբովամ թագաւորը անոնց տեղ պղինձէ վահաններ շինեց, ու զանոնք թագաւորին տան
մուտքը պահպանող սուրհանդակներու պետերուն ձեռքը յանձնեց: 28 Երբ թագաւորը
Տէրոջ տունը կ՚երթար, սուրհանդակները զանոնք կը կրէին. յետոյ զանոնք
սուրհանդակներուն խուցը կը վերադարձնէին:
29 Ռոբովամի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 30 Ռոբովամի ու
Յերոբովամի միջեւ [ճ]ամէն ատեն" պատերազմ կար: 31 Ռոբովամ իր հայրերուն հետ
քնացաւ, եւ իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ: Անոր մայրը Նաամա
անունով Ամմոնացի մըն էր: Անոր տեղ իր որդին՝ [մ]Աբիա թագաւորեց:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱԲԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 13. 1-14. 1)

15

Նաբատեան Յերոբովամ թագաւորին տասնութերորդ տարին՝ Աբիա Յուդայի վրայ
թագաւոր եղաւ: 2 Ան Երուսաղէմի մէջ երեք տարի թագաւորեց. իր մայրը Աբիսողոմի
աղջիկն էր՝ Մաաքա անունով: 3 Իր հօր բոլոր մեղքերուն [ա]հետեւեցաւ, որոնք ան իրմէ
առաջ գործած էր. սիրտը իր հօր՝ Դաւիթի սիրտին պէս կատարեալ չեղաւ Տէրոջ՝ իր
Աստուծոյն հանդէպ: 4 Բայց Դաւիթի սիրոյն համար Տէրը՝ անոր Աստուածը Երուսաղէմի
մէջ անոր ճրագ մը տուաւ, անկէ ետք անոր որդին հաստատելով ու Երուսաղէմը
կայունացնելով. 5 որովհետեւ Դաւիթ ըրաւ ինչ որ Տէրոջ [բ]առջեւ ուղիղ է, եւ իր կեանքին
բոլոր օրերուն մէջ բնաւ անոր պատուիրաններէն չշեղեցաւ՝ Քետացի Ուրիայի խնդիրէն
զատ: 6 Ռոբովամի ու Յերոբովամի միջեւ պատերազմ կար՝ անոր կեանքին բոլոր օրերուն
մէջ:
7 Աբիայի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: Աբիայի եւ Յերոբովամի
միջեւ պատերազմ կար: 8 Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զայն Դաւիթի քաղաքին
մէջ թաղեցին: Անոր տեղ իր որդին՝ Ասա թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՍԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 15. 16-16. 6)

9 Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւորին քսաներորդ տարին՝ Ասա Յուդայի վրայ թագաւոր
եղաւ, 10 ու Երուսաղէմի մէջ քառասունմէկ տարի թագաւորեց. իր [գ]մայրը Աբիսողոմի

[ճ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[մ] Եբր.՝ Աբիամ

[ա] Եբր.՝ մէջէն ընթացաւ

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

[գ] Այսինքն՝ մեծ մայրը

աղջիկն էր՝ Մաաքա անունով: 11 Ասա իր հօր՝ Դաւիթի պէս ըրաւ ինչ որ Տէրոջ առջեւ
ուղիղ է: 12 Իգացեալները երկրէն [դ]հեռացուց, եւ իր հայրերուն շինած բոլոր
չաստուածները հանեց: 13 Նոյնիսկ իր մայրը՝ Մաաքան [ե]մայր-թագուհութենէ''
պաշտօնազրկեց, քանի որ ան Աստարովթի կուռք մը շիներ էր: Ասա անոր կուռքը
կոտրտեց ու Կեդրոնի ձորին մէջ այրեց: 14 Բայց բարձր տեղերը չհանուեցան. սակայն
Ասայի սիրտը Տէրոջ հանդէպ կատարեալ եղաւ՝ իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ: 15 Իր հօր
[զ]սուրբ բաները'' եւ իր սուրբ բաները – արծաթը, ոսկին ու առարկաները – Տէրոջ տունը
տարաւ:

16 Ասայի եւ Իսրայէլի Բաասա թագաւորին միջեւ, անոնց բոլոր օրերուն մէջ,
պատերազմ կար: 17 Իսրայէլի թագաւորը՝ Բաասա Յուդայի դէմ բարձրացաւ ու Ռաման
[է]կառուցանեց, որպէսզի ո՛չ մէկուն թոյլատրէ Յուդայի Ասա թագաւորին քովէն դուրս ելլել
կամ քովը մտնել: 18 Ուստի Ասա Տէրոջ տան գանձարանին մէջ եւ թագաւորին տան
գանձարանին մէջ մնացած բոլոր արծաթն ու ոսկին առաւ, իր ծառաներուն ձեռքը տուաւ,
եւ Ասա թագաւորը Դամասկոս բնակող Սուրիայի թագաւորին՝ Էզիոնի որդիին Տաբրեմոնի
որդիին Բենադադի ղրկեց զանոնք՝ ըսելով. 19 «Իմ ու քու միջեւ, եւ իմ հօրս ու քու հօրդ
միջեւ դաշինք կայ: Ահա՛ քեզի արծաթ եւ ոսկի կը ղրկեմ իբր [ը]վարձատրութիւն. գնա՛ ու
Իսրայէլի Բաասա թագաւորին հետ կնքած դաշինքդ խզէ՛, որպէսզի ան ինծմէ
[թ]հեռանայ»: 20 Բենադադ Ասա թագաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ, իր զօրապետները
Իսրայէլի քաղաքներուն դէմ ղրկեց, եւ Իյոնը, Դանը, Աբէլ-Բեթմաաքան, ամբողջ
Քեներէթն ու Նեփթաղիմի ամբողջ երկիրը զարկաւ: 21 Բաասա այս լուրը լսելով՝ Ռաման
կառուցանելէն հրաժարեցաւ, եւ Թերսայի մէջ մնաց: 22 Այն ատեն Ասա թագաւորը
ամբողջ Յուդան [ժ]կանչեց. ո՛չ մէկը զերծ եղաւ: Անոնք Ռամայի քարերն ու անոր փայտերը
փոխադրեցին, որոնցմով Բաասա կը կառուցանէր, եւ Ասա թագաւորը անոնցմով
Բենիամինի Գաբան ու Մասփան կառուցանեց:

23 Ասայի բոլոր մնացեալ արարքները, անոր բոլոր քաջութիւնները, բոլոր ըրածներն ու
կառուցանած քաղաքները՝ ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին
մէջ գրուած են. սակայն ան իր ծերութեան ատենը ոտքերու հիւանդութիւն ունէր: 24 Ասա
իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ իր հօր՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ իր հայրերուն
հետ: Անոր տեղ իր որդին՝ Յովսափատ թագաւոր եղաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՆԱԴԱԲ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

25 Յուդայի Ասա թագաւորին երկրորդ տարին, Յերոբովամի որդին՝ Նադաբ Իսրայէլի

[դ] Եբր.՝ անցուց

[ե] Եբր.՝ տիրուհի ըլլալէ

[զ] Եբր.՝ սրբացուցածները

[է] Կամ՝ ամրացուց

[ը] Եբր.՝ կաշառք

[թ] Եբր.՝ բարձրանայ

[ժ] Եբր.՝ իմացուց

վրայ թագաւոր եղաւ, եւ Իսրայէլի վրայ երկու տարի թագաւորեց: 26 Ան Տէրոջ [ի]առջեւ
չարիք գործեց. իր հօր ճամբայէն ընթացաւ, ու գործեց անոր մեղքը՝ որով Իսրայէլի
մեղանչել տուեր էր: 27 Իսաքարի տունէն Աքիայի որդին՝ Բաասա անոր դէմ դաւադրեց.
Բաասա զայն Փղշտացիներու Գաբաթոնին քով զարկաւ, երբ Նադաբ ամբողջ Իսրայէլի
հետ Գաբաթոնը պաշարած էր: 28 Յուդայի Ասա թագաւորին երրորդ տարին՝ Բաասա
մեռցուց զայն, եւ անոր տեղ թագաւոր եղաւ: 29 Երբ ինք թագաւոր եղաւ, Յերոբովամի
ամբողջ տունը զարկաւ. Յերոբովամէն ո՛չ մէկ շնչաւոր ողջ թողուց, զայն բնաջնջեց՝
Տէրոջ խօսքին համաձայն, որ իր ծառային՝ Սիլոնացի Աքիա մարգարէին [լ]միջոցով ըսեր
էր 30 Յերոբովամի մեղքերուն պատճառով, որոնցմով ինք մեղանչեր էր եւ Իսրայէլի ալ
մեղանչել տուեր էր, Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը գրգռելով:

31 Նադաբի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 32 Ասայի եւ Իսրայէլի
Բաասա թագաւորին միջեւ պատերազմ կար՝ անոնց բոլոր օրերուն մէջ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԲԱԱՍԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

33 Յուդայի Ասա թագաւորին երրորդ տարին, Աքիայի որդին՝ Բաասա Թերսայի մէջ
ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու քսանչորս տարի թագաւորեց: 34 Ան Տէրոջ
առջեւ չարիք գործեց. Յերոբովամի ճամբայէն ընթացաւ, եւ գործեց անոր մեղքը՝ որով
Իսրայէլի մեղանչել տուեր էր:

16

Բաասայի դէմ [ա]Տէրը խօսեցաւ" Անանիի որդիին՝ Յէուի, ըսելով. 2 «Քանի քեզ [բ]փոշիէն
բարձրացուցի, ու քեզ իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ առաջնորդ կարգեցի, բայց դուն
Յերոբովամի ճամբայէն ընթացար եւ իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի մեղանչել տուիր, ու
իրենց մեղքերով զիս գրգռեցին, 3 ահա՛ ես Բաասայի յետնորդները եւ անոր տան
յետնորդները պիտի բնաջնջեմ, ու քու տունդ Նաբատեան Յերոբովամի տան պէս պիտի
ընեմ: 4 Բաասայի տունէն՝ քաղաքի մէջ մեռնողը շուները պիտի ուտեն, եւ դաշտի մէջ
մեռնողը երկինքի թռչունները պիտի ուտեն»:

5 Բաասայի մնացեալ արարքները, անոր ըրածն ու քաջութիւնը՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 6 Բաասա իր հայրերուն
հետ քնացաւ եւ Թերսայի մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր որդին՝ Էլա թագաւոր եղաւ: 7
Նաեւ Անանիի որդիին՝ Յէու մարգարէին միջոցով Տէրը խօսեցաւ Բաասայի ու անոր տան
դէմ՝ այն բոլոր չարիքներուն համար, որոնք ինք Տէրոջ [գ]առջեւ գործեր էր, իր ձեռքերուն
գործով զայն գրգռելով ու Յերոբովամի տան պէս ըլլալով, նաեւ զայն մեռցնելուն համար:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԷԼԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

[ի] Եբր.՝ աչքերուն

[լ] Եբր.՝ ձեռքով

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Կամ՝ հողէն

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

8 Յուդայի Ասա թագաւորին քսանվեցերորդ տարին, Բաասայի որդին՝ Էլա Թերսայի
մէջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու երկու տարի թագաւորեց: 9 Մինչ ան Թերսայի մէջ
խմելով կը գինովնար՝ իր Թերսայի տան վերակացուին՝ Արսայի տունը, անոր ծառան՝
Զամբրի, որ անոր կառքերուն կէսին վերահսկիչն էր, անոր դէմ դաւադրեց: 10 Զամբրի
ներս երթալով՝ զայն զարկաւ ու մեռցուց, եւ անոր տեղ ինք թագաւոր եղաւ՝ Յուդայի Ասա
թագաւորին քսանեօթներորդ տարին: 11 Երբ թագաւոր եղաւ ու իր գահին վրայ բազմեցաւ,
իսկոյն Բաասայի ամբողջ տունը զարկաւ. ո՛չ մէկ [դ]այր մարդ" ողջ թողուց անոր, ո՛չ անոր
ազգականները, ո՛չ անոր բարեկամները: 12 Զամբրի Բաասայի ամբողջ տունը բնաջնջեց՝
Բաասայի դէմ Յէու մարգարէին [ե]միջոցով Տէրոջ ըսած խօսքին համաձայն, 13 Բաասայի
բոլոր մեղքերուն համար եւ անոր որդիին՝ Էլայի մեղքերուն համար, որոնցմով իրենք
մեղանչեցին ու Իսրայէլի ալ մեղանչել տուին, իրենց սնապաշտութիւններով Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը գրգռելով:
14 Էլայի մնացեալ արարքները ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԶԱՄԲՐԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

15 Յուդայի Ասա թագաւորին քսանեօթներորդ տարին, Զամբրի Թերսայի մէջ եօթը օր
թագաւորեց. իսկ ժողովուրդը Փղշտացիներու Գաբաթոնին դէմ բանակած էր: 16 Երբ
բանակող ժողովուրդը լսեց թէ կ՚ըսեն. «Զամբրի դաւադրեր է ու թագաւորն ալ մեռցուցեր
է», նոյն օրը ամբողջ Իսրայէլը՝ բանակավայրին մէջ՝ Ամրի սպարապետը թագաւոր
հռչակեց Իսրայէլի վրայ: 17 Ամրի եւ անոր հետ եղող ամբողջ Իսրայէլը Գաբաթոնէն
բարձրացան ու Թերսան պաշարեցին: 18 Երբ Զամբրի քաղաքին գրաւուիլը տեսաւ,
թագաւորին տան [զ]ներսի կողմը" մտաւ, թագաւորին տունը իր վրայ կրակով այրեց, եւ
մեռաւ 19 իր գործած մեղքերուն համար, որոնցմով Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց՝
ընթանալով Յերոբովամի ճամբայէն, եւ գործելով անոր մեղքը՝ որով ան Իսրայէլի
մեղանչել տուեր էր:
20 Զամբրիի մնացեալ արարքները ու անոր [է]դաւադրութիւնը՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՄՐԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

21 Այն ատեն Իսրայէլի ժողովուրդը երկուքի բաժնուեցաւ: Ժողովուրդին կէսը Գինաթի
որդիին՝ Թաբնիի հետեւեցաւ, որպէսզի զինք թագաւոր հռչակէ. կէսն ալ Ամրիի
հետեւեցաւ: 22 Ամրիի հետեւող ժողովուրդը Գինաթեան Թաբնիի հետեւող ժողովուրդին
յաղթեց. Թաբնի մեռաւ, եւ Ամրի թագաւոր եղաւ: 23 Յուդայի Ասա թագաւորին
երեսունմէկերորդ տարին՝ Ամրի Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու տասներկու տարի
թագաւորեց. վեց տարի Թերսայի մէջ թագաւորեց: 24 Սամերէն երկու տաղանդ արծաթով

[դ] Եբր.՝ պատի վրայ միզող

[ե] Եբր.՝ ձեռքով

[զ] Եբր.՝ պալատը

[է] Եբր.՝ դաւադրած դաւադրութիւնը

Սամարիայի լեռը գնեց, լերան վրայ քաղաք մը կառուցանեց, եւ կառուցանած քաղաքին
անունը Սամարիա կոչեց, այդ լերան տիրոջ՝ Սամերի անունով:
25 Ամրի Տէրոջ [ը]առջեւ չարիք գործեց, ու բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն աւելի [թ]չար
եղաւ". 26 արդարեւ ան Նաբատեան Յերոբովամի ամբողջ ճամբայէն ընթացաւ, եւ գործեց
անոր մեղքը՝ որով Իսրայէլի մեղանչել տուաւ, իրենց սնապաշտութիւններով Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը գրգռելով:
27 Ամրիի կատարած մնացեալ արարքներն ու անոր քաջագործութիւնը՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 28 Ամրի իր հայրերուն
հետ քնացաւ, եւ Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր որդին՝ Աքաաբ թագաւոր
եղաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՔԱԱԲ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

29 Ամրիի որդին՝ Աքաաբ, Յուդայի Ասա թագաւորին երեսուներթերորդ տարին՝
Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ. Ամրիի որդին՝ Աքաաբ Իսրայէլի վրայ Սամարիայի մէջ
քսաներկու տարի թագաւորեց: 30 Ամրիի որդին՝ Աքաաբ բոլոր իրմէ առաջ եղողներէն
աւելի չարիք գործեց Տէրոջ առջեւ: 31 Նաբատեան Յերոբովամի [ժ]մեղքերը գործելը
պզտիկ բան սեպելով", Սիդոնացիներուն Եթբահաղ թագաւորին աղջիկը՝ Յեզաբէլը առաւ
իբր կին, ու գնաց՝ Բահաղը պաշտեց եւ անոր երկրպագեց: 32 Սամարիայի մէջ՝ իր
կառուցանած Բահաղի տան մէջ Բահաղի բագին մը կանգնեցուց. 33 նաեւ Աքաաբ
[ի]Աստարովթի կուռք" մը շինեց: Իր կատարած գործերով՝ Աքաաբ իրմէ առաջ եղող
Իսրայէլի բոլոր թագաւորներէն աւելի գրգռեց Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը:
34 Անոր օրերը Բեթէլացի Յիէլ Երիքովը կառուցանեց. իր [լ]անդրանիկին՝ Աբիրոնի
կեանքին գինով" անոր հիմը դրաւ, եւ իր [խ]կրտսերին՝ Սեգուբի կեանքին գինով" անոր
դռները կանգնեցուց, Նաւեան Յեսուի [ծ]միջոցով Տէրոջ ըսած խօսքին համաձայն:

ԵՂԻԱ ԵՒ ԵՐԱՇՏԸ

17

Գաղաադի բնակիչներէն Թեզբացի Եղիա Աքաաբի ըսաւ. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը,
որուն [ա]առջեւ կը կայնիմ", կ'ապրի՛. այս տարիներուն մէջ ո՛չ ցօղ պիտի ըլլայ, ո՛չ անձրեւ,

---

[ը] Եբր.՝ աչքերուն

[թ] Եբր.՝ չարիք գործեց

[ժ] Եբր.՝ մեղքերուն մէջէն ընթանալը անոր առջեւ թեթեւ բան ըլլալով

[ի] Եբր.՝ աստարովթ

[լ] Եբր.՝ անդրանիկին՝ Աբիրոնի վրայ

[խ] Եբր.՝ կրտսերին՝ Սեգուբի վրայ

[ծ] Եբր.՝ ձեռքով

[ա] Այսինքն՝ ծառան եմ

բայց [բ]միայն իմ խօսքովս''»:
2 [գ]Տէրը խօսեցաւ'' անոր՝ ըսելով. 3 «Ասկէ գնա՛, ու դէպի արեւելք դառնալով՝
պահուըտէ՛ Յորդանանի դիմաց եղող Քերիթ վտակին քով: 4 Այդ վտակէ՛ն ջուր պիտի
խմես, եւ ագռաւներուն հրամայեր եմ որ հոն քեզ կերակրեն»: 5 Ան ալ գնաց ու Տէրոջ
խօսքին համաձայն ըրաւ. գնաց եւ Յորդանանի դիմաց եղող Քերիթ վտակին քով
բնակեցաւ: 6 Ագռաւները առտուն անոր հաց ու միս կը բերէին, եւ իրիկունն ալ՝ հաց ու
միս, եւ վտակէն ջուր կը խմէր: 7 Ժամանակ մը ետք վտակը ցամքեցաւ, որովհետեւ
երկրին վրայ տեղատարափ չեկաւ:

ԵՂԻԱ ԵՒ ՍԱՐԵՓԹԱՅԻ ԱՅՐԻՆ

8 Ուստի Տէրը խօսեցաւ անոր՝ ըսելով. 9 «Կանգնէ՛, Սիդոնացիներու Սարեփթա՛ն գնա
ու հո՛ն բնակէ. ահա՛ հոն այրի կնոջ մը հրամայեր եմ, որ քեզ կերակրէ»: 10 Ան ալ
կանգնեցաւ եւ Սարեփթա գնաց: Երբ քաղաքին մուտքը հասաւ, ահա՛ այրի կին մը հոն
փայտ կը հաւաքէր: Զայն կանչեց եւ ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, ինծի անօթով քիչ մը ջո՛ւր բեր,
որպէսզի խմեմ»: 11 Երբ ան բերելու գնաց, Եղիա անոր ետեւէն պոռաց ու ըսաւ.
«Կ՚աղերսե՛մ, ձեռքդ պատա՛ռ մը հաց ալ առ եւ ինծի՛ բեր»: 12 Կինը ըսաւ. «Տէրը՝ քու
Աստուածդ կ՚ապրի՛. շօթ չունիմ, բայց միայն սափորի մը մէջ՝ մէկ բուռի չափ ալիւր կայ,
ու կուժին մէջ ալ քիչ մը իւղ կայ: Ահա՛ երկու կտոր փայտ կը հաւաքեմ, որպէսզի երթամ,
զայն ինծի եւ որդիիս համար [դ]եփեմ, ուտենք, ու յետոյ մեռնինք»: 13 Եղիա անոր ըսաւ.
«Մի՛ վախնար, գնա՛ եւ ըրէ՛ ինչպէս որ ըսիր: Բայց անկէ նախ ինծի՛ համար պզտիկ շօթ
մը պատրաստէ եւ ինծի՛ բեր. յետոյ քեզի ու որդիիդ համար պատրաստէ: 14 Արդարեւ
Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Սափորէն ալիւրը պիտի չհատնի, ու
կուժէն իւղը պիտի չպակսի՝ մինչեւ այն օրը, երբ Տէրը երկրագունդին վրայ տեղատարափ
[ե]դրկէ∑»: 15 Կինը գնաց, Եղիայի խօսքին համաձայն ըրաւ, եւ ան, ինք ու իր ընտանիքը
երկար ժամանակ կերան: 16 Սափորէն ալիւրը չհատաւ եւ կուժէն իւղը չպակսեցաւ, Տէրոջ
խօսքին համաձայն՝ որ Եղիայի [զ]միջոցով ըսեր էր:
17 Այս բաներէն ետք՝ այդ կնոջ – տան տիրուհիին – որդին հիւանդացաւ: Անոր
հիւանդութիւնը այնչափ զօրաւոր էր, որ անոր վրայ շունչ չմնաց: 18 Կինը Եղիայի ըսաւ.
«Ո՛վ Աստուծոյ մարդ, ինծի հետ ի՞նչ ունիս. միթէ իմ մեղքս յիշեցնելո՞ւ եւ իմ որդիս
մեռցնելո՞ւ համար ինծի եկար»: 19 Ինք ալ անոր ըսաւ. «Որդիդ ինծի՛ տուր»: Զայն անոր
ծոցէն առաւ, իր բնակած վերնատունը հանեց, ու զայն իր մահիճին մէջ պառկեցուց: 20
Ապա Տէրոջ գոչելով՝ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, ի՛նչպէս այս այրի կի՞նն ալ – որուն
քով ես պանդխտացած եմ – չարչարեցիր՝ անոր որդին մեռցնելով»: 21 Զաւակին վրայ
երեք անգամ երկննալով ու Տէրոջ գոչելով՝ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, կ՚աղերսե՛մ,
այս զաւակին հոգին իր մարմինին թող վերադառնայ»: 22 Տէրը Եղիայի ձայնը լսեց, ու
զաւակին հոգին իր մարմինին վերադարձաւ, եւ ան վերապրեցաւ: 23 Եղիա զաւակը առաւ,

---

[բ] Եբր.՝ իմ խօսքիս համաձայն

[գ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[դ] Եբր.՝ պատրաստեմ

[ե] Եբր.՝ տայ

[զ] Եբր.՝ ձեռքով

*զինք վերնատունէն տունը իջեցուց եւ իր մօր տուաւ: Եղիա ըսաւ. «Նայէ՛, որդիդ
կ'ապրի՛»: 24 Կինը Եղիայի ըսաւ. «Հիմա ասով գիտցայ թէ դուն Աստուծոյ մարդն ես, ու
քու բերանիդ մէջ Տէրոջ խօսքը ճշմարիտ է»:*

ԵՂԻԱ ԵՒ ԲԱՀԱՂԻ ՄԱՐԳԱՐԷՆԵՐԸ

18

*Շատ օրեր անցնելէն ետք, երրորդ տարուան մէջ [ա]Տէրը խօսեցաւ" Եղիայի՝ ըսելով.
«Գնա՛, Աքաաբի՛ երեւցիր, ու երկրագունդին վրայ անձրեւ պիտի [բ]ղրկեմ»: 2 Ուստի Եղիա
գնաց՝ Աքաաբի երեւնալու: Սամարիայի մէջ սաստիկ սով կար:
3 Աքաաբ իր տան վերակացուն՝ Աբդիան կանչեց, (Աբդիա Տէրոջմէն շատ կը վախնար.
4 երբ Յեզաբէլ Տէրոջ մարգարէները կոտորեց, Աբդիա հարիւր մարգարէ առաւ, զանոնք
քարայրներու մէջ պահեց՝ յիսուն-յիսուն, եւ զանոնք հացով ու ջուրով կերակրեց:) 5 եւ
Աքաաբ Աբդիայի ըսաւ. «Գնա՛ այս երկրին մէջ եղած բոլոր ջուրի աղբիւրներուն ու բոլոր
վտակներուն քով. թերեւս խոտ գտնենք եւ ձիերն ու ջորիները ողջ պահենք, որ բոլոր
անասունները չբնաջնջենք»: 6 Ուստի անոնք երկիրը իրենց մէջ բաժնեցին՝ շրջագայելու
համար. Աքաաբ ճամբայէ մը մինակ գնաց, Աբդիա ալ ուրիշ ճամբայէ մը մինակ գնաց:
7 Երբ Աբդիա ճամբան էր, ահա՛ Եղիա անոր հանդիպեցաւ: Աբդիա զայն ճանչցաւ, իր
երեսին վրայ ինկաւ եւ ըսաւ. «Արդեօք դո՞ւն ես, իմ տէրս՝ Եղիան»: 8 Եղիա անոր
պատասխանեց. «Ես եմ. գնա՛ տիրոջդ ըսէ՛. "Ահա՛ Եղիա կու գայ∑»: 9 Ան ալ ըսաւ. «Ես
ի՞նչ մեղք գործեր եմ, որ քու ծառադ Աքաաբի ձեռքը կը մատնես, որպէսզի զիս մեռցնէ:
10 Տէրը՝ քու Աստուածդ կ'ապրի՛. ազգ մը կամ թագաւորութիւն մը չմնաց, ուր իմ տէրս
քեզ փնտռելու համար մարդ ղրկած չըլլայ: Ու երբ կ'ըսէին. "Հոս չէ∑, այդ
թագաւորութեան կամ այդ ազգին երդում ընել կու տար՝ թէ քեզ գտած չեն: 11 Եւ հիմա
դուն կ'ըսես. "Գնա՛ տիրոջդ ըսէ՛. "Ահա՛ Եղիա կու գայ"∑: 12 Կրնայ ըլլալ որ երբ քովէդ
երթամ, Տէրոջ Հոգին քեզ [գ]ինծի անծանօթ տեղ մը" փոխադրէ: Եթէ երթամ Աքաաբի
իմացնեմ, ու քեզ չգտնէ, զիս պիտի մեռցնէ: Բայց ես՝ քու ծառադ՝ մանկութենէս ի վեր
Տէրոջմէն կը վախնամ: 13 Միթէ տիրոջս չպատմուեցա՞ւ ինչ որ ըրի, երբ Յեզաբէլ Տէրոջ
մարգարէները սպաննեց. Տէրոջ մարգարէներէն հարիւր մարդ քարայրներու մէջ պահեցի՝
յիսուն-յիսուն, եւ զանոնք հացով ու ջուրով կերակրեցի: 14 Եւ հիմա դուն կ'ըսես. "Գնա՛
տիրոջդ ըսէ՛. "Ահա՛ Եղիա կու գայ"∑: Ան զիս պիտի մեռցնէ»: 15 Եղիա ըսաւ. «Զօրքերու
Տէրը, որուն առջեւ կը կայնիմ, կ'ապրի՛. ա՛յսօր անոր պիտի երեւնամ»:
16 Աբդիա գնաց, Աքաաբի հանդիպեցաւ եւ անոր իմացուց. Աքաաբ ալ Եղիան
դիմաւորելու գնաց: 17 Երբ Աքաաբ Եղիան տեսաւ՝ [դ]անոր ըսաւ. «Իսրայէլը
դժբախտացնողը դո՞ւն ես»: 18 Ան ալ պատասխանեց. «Իսրայէլը ես չդժբախտացուցի,
հապա դո՛ւն ու հօրդ տունը. արդարեւ Տէրոջ պատուիրանները լքեցիք, եւ Բահաղներու
հետեւեցաք: 19 Հիմա մարդ ղրկէ՛, ու Կարմեղոս լերան վրայ՝ իմ քո՛վս հաւաքէ ամբողջ
Իսրայէլը, Բահաղի չորս հարիւր յիսուն մարգարէները, եւ Յեզաբէլի սեղանէն ուտող
Աստարովթի չորս հարիւր մարգարէները»: 20 Աքաաբ բոլոր Իսրայէլի որդիներուն մարդ*

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ տամ

[գ] Եբր.՝ չեմ գիտեր ո՛ւր

[դ] Եբր.՝ Աքաաբ անոր

դրկեց, ու մարգարէները Կարմեղոս լեռը հաւաքեց:
21 Եղիա ամբողջ ժողովուրդին մօտեցաւ եւ ըսաւ. «Դուք մինչեւ ե՞րբ երկու կարծիքի
վրայ պիտի կաղաք. եթէ Եհովան Աստուած է՝ անո՛ր հետեւեցէք, իսկ եթէ Բահաղ
Աստուած է՝ անո՛ր հետեւեցէք»: Ժողովուրդը ոչինչ պատասխանեց անոր: 22 Եղիա
ժողովուրդին ըսաւ. «Միայն ե՛ս մնացի Տէրոջ մարգարէ, իսկ Բահաղի մարգարէները չորս
հարիւր յիսուն մարդ են: 23 Ուրեմն մեզի երկու զուարակ թող տրուի. անոնք իրենց համար
զուարակներէն մէկը թող ընտրեն, զայն կտորներու բաժնեն եւ փայտերու վրայ դնեն,
բայց տակը կրակ [ե]չվառեն: Միւս զուարակը ես պատրաստեմ ու զայն փայտերու վրայ
դնեմ, բայց կրակ չվառեմ: 24 Դուք ձեր աստուծոյն անունը կանչեցէք, ես ալ Եհովայի
անունը կանչեմ: Այն աստուածը՝ որ կրակով պատասխանէ, անիկա՛ է ճշմարիտ
Աստուածը»: Ամբողջ ժողովուրդը պատասխանեց. «Այս խօսքը [գ]նպաստաւոր է»:
25 Եղիա Բահաղի մարգարէներուն ըսաւ. «Ձեզի համար զուարակներէն մէ՛կը
ընտրեցէք, եւ առաջ դո՛ւք պատրաստեցէք, որովհետեւ դուք բազմաթիւ էք. ձեր աստուծոյն
անո՛ւնը կանչեցէք, բայց կրակ մի՛ վառէք»: 26 Անոնք ալ իրենց տրուած զուարակը առին,
պատրաստեցին, եւ առտուընէ մինչեւ կէսօր Բահաղի անունը կանչեցին՝ ըսելով. «Ո՛վ
Բահաղ, պատասխանէ՛ մեզի». բայց ձայն չկար, ո՛չ ալ պատասխանող: Անոնք շինուած
բագինին [է]քով կը ցատկէին: 27 Երբ կէսօր եղաւ, Եղիա զանոնք ծաղրելով ըսաւ. «Բա՛րձր
ձայնով կանչեցէք, քանի ան աստուած է. թերեւս [ը]խօսակցութիւն մը ունի, կամ զբաղած է,
կամ կը ճամբորդէ. թերեւս քնացած է ու պէտք է որ արթննայ»: 28 Անոնք բարձր ձայնով
կը պոռային, եւ իրենց սովորութեան համաձայն՝ դանակներով ու գեղարդներով իրենք
զիրենք կը կտրատէին, մինչեւ որ իրենց վրայ արիւն հոսեցաւ: 29 Երբ կէսօրը անցաւ,
մինչեւ իրիկուան ընծային մատուցանուելու ատենը մարգարէացան. բայց ո՛չ ձայն կար,
ո՛չ պատասխանող, ո՛չ ալ ուշադիր եղող:
30 Այն ատեն Եղիա ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Ինծի՛ մօտեցէք»: Ամբողջ
ժողովուրդը իրեն մօտեցաւ, եւ ինք Տէրոջ փլցուած զոհասեղանը նորոգեց: 31 Եղիա
տասներկու քար առաւ՝ Յակոբի որդիներուն տոհմերուն թիւով, որուն Տէրը խօսեցաւ՝
ըսելով. «Քու անունդ Իսրայէլ ըլլայ»: 32 Այդ քարերով Տէրոջ անունին զոհասեղան
կառուցանեց, եւ զոհասեղանին շուրջը [թ]խրամ մը [ժ]փորեց, երկու գրիւ հունտի
տարողութեամբ: 33 Փայտերը զետեղեց, զուարակը կտորներու բաժնեց ու փայտերուն
վրայ դրաւ, 34 եւ ըսաւ. «Չո՛րս սափոր ջուրով լեցուցէք, ու թափեցէ՛ք ողջակէզին վրայ եւ
փայտերուն վրայ»: Յետոյ ըսաւ. «Երկրո՛րդ անգամ այդպէս ըրէք», ու երկրորդ անգամ
այդպէս ըրին: Ապա ըսաւ. «Երրո՛րդ անգամ այդպէս ըրէք», ու երրորդ անգամ այդպէս
ըրին: 35 Ջուրը զոհասեղանին շուրջը հոսեցաւ ու խրամն ալ ջուրով լեցուեցաւ:
36 Իրիկուան ընծային մատուցանուելու ատենը՝ Եղիա մարգարէն մօտեցաւ եւ ըսաւ.
«Ո՛վ Եհովա, Աբրահամի, Իսահակի ու Իսրայէլի Աստուածը, այսօր թող գիտցուի թէ դո՛ւն
Աստուած ես Իսրայէլի մէջ, ես քու ծառադ եմ, եւ այս բոլոր բաները քու խօսքովդ ըրի: 37

[ե] *Եբր.՝ չդնեն*

[գ] *Եբր.՝ լաւ*

[է] *Կամ՝ վրայ*

[ը] *Կամ՝ մտածումներ*

[թ] *Կամ՝ ջրանցք*

[ժ] *Եբր.՝ ըրաւ*

*Պատասխանէ՛ ինծի, ո՛վ Տէր, պատասխանէ՛ ինծի, որ այս ժողովուրդը գիտնայ թէ դո՛ւն
Աստուած ես, ո՛վ Տէր, եւ թէ դո՛ւն ես անոնց սիրտը դարձնողը»: 38 Այն ատեն Տէրոջմէն
կրակ իջաւ, ողջակէզը, փայտերը, քարերն ու հողը այրեց, եւ խրամին մէջի ջուրն ալ
լափեց: 39 Ամբողջ ժողովուրդը ասիկա տեսնելով՝ երեսի վրայ ինկաւ եւ ըսաւ. «Եհովա՛ն է
միակ Աստուածը, Եհովա՛ն է միակ Աստուածը»:*

ԵՐԱՇՏԻՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

*40 Եղիա անոնց ըսաւ. «Բահաղի մարգարէները բռնեցէ՛ք. անոնցմէ ո՛չ մէկը թող խոյս
տայ»: Զանոնք բռնեցին, ու Եղիա զանոնք Կիսոնի ձորը իջեցուց եւ հոն զանոնք մորթեց:
41 Եղիա Աքաաբի ըսաւ. «Բարձրացի՛ր, կե՛ր ու խմէ՛, քանի [ի]տեղատարափի ոտնաձայն"
կայ»: 42 Աքաաբ բարձրացաւ՝ ուտելու եւ խմելու: Իսկ Եղիա Կարմեղոս լերան գագաթը
բարձրացաւ, մինչեւ գետին կծկուեցաւ, երեսը ծունկերուն մէջ դրաւ, 43 եւ իր սպասաւորին
ըսաւ. «Հիմա բարձրացի՛ր, ու ծովո՛ւն կողմը նայէ»: Ան ալ բարձրացաւ, նայեցաւ ու ըսաւ.
«Բա՛ն մը չկայ»: Եղիա եօթը անգամ ըսաւ. «Դա՛րձեալ գնա». 44 Եօթներորդ անգամին՝
սպասաւորը ըսաւ. «Ահա՛ ծովէն մարդու ափի չափ պզտիկ թանձր ամպ մը կը
բարձրանայ»: Եղիա ըսաւ. «Կանգնէ՛, Աքաաբի ըսէ՛. "Կառքդ լծէ՛ եւ իջի՛ր, որպէսզի
տեղատարափը քեզ չարգելափակէ∑»: 45 Մինչեւ հոս-հոն դառնալը՝ երկինքը թանձր
ամպերով մթագնեցաւ. հով կար, ու [լ]սաստիկ տեղատարափ եկաւ": Աքաաբ կառքը նստաւ
եւ Յեզրայէլ գնաց: 46 Տէրոջ ձեռքը Եղիայի վրայ եղաւ. ան իր մէջքը գօտեւորեց, ու
մինչեւ Յեզրայէլի մուտքը՝ Աքաաբի առջեւէն վազեց:*

ԵՂԻԱ ՍԻՆԱ ԼԵՐԱՆ ՎՐԱՅ

19

*Աքաաբ Յեզաբէլի պատմեց Եղիայի բոլոր ըրածները, եւ թէ ինչպէս ան բոլոր
մարգարէները սուրով մեռցուց: 2 Ուստի Յեզաբէլ պատգամաւոր մը ղրկեց Եղիայի՝
ըսելով. «Աստուածները այսպէս եւ աւելի ալ ընեն ինծի, եթէ վաղը՝ այս ատեն՝ քու
անձդ անոնցմէ մէկուն անձին տեղ դրած չըլլամ»:
3 Եղիա "[ա]ասիկա տեսնելով" կանգնեցաւ եւ իր անձը ազատելու համար գնաց: Յուդայի
Բերսաբէէն հասնելով՝ իր սպասաւորը հոն ձգեց, 4 իսկ ինք մէկ օրուան ճամբայ գնաց
անապատին մէջ: Երբ եկաւ ու գիհիի մը տակ նստաւ, իր անձին մեռնիլը խնդրելով ըսաւ.
«Ա՛լ կը բաւէ, ո՛վ Տէր, ա՛ռ իմ անձս, քանի որ ես իմ հայրերէս լաւ չեմ»: 5 Ապա գիհիի մը
տակ պառկեցաւ ու քնացաւ: Բայց ահա՛ հրեշտակ մը անոր դպաւ եւ անոր ըսաւ. «Կանգնէ՛
ու կե՛ր»: 6 Եղիա նայեցաւ, եւ ահա՛ [բ]գլուխին քով [գ]տաք քարերու" վրայ եփուած շօթ մը
կար, ու կուժ մը ջուր: Կերաւ, խմեց, եւ դարձեալ պառկեցաւ: 7 Տէրոջ հրեշտակը
վերադարձաւ, երկրորդ անգամ անոր դպաւ եւ անոր ըսաւ. «Կանգնէ՛ ու կե՛ր, քանի որ*

[ի] Կամ՝ առատ տեղատարափի ձայն

[լ] Եբր.՝ մեծ տեղատարափ եղաւ

[ա] Կամ՝ վախնալով

[բ] Եբր.՝ սնարին

[գ] Կամ՝ կայծերու

[դ]ճամբորդութիւնդ շատ երկար է»: 8 Ան ալ կանգնեցաւ, կերաւ, խմեց, եւ այդ կերակուրին
ոյժով քառասուն օր ու քառասուն գիշեր քալեց, մինչեւ Քորեբ՝ Աստուծոյ լեռը:
9 Հոն՝ քարայրը մտաւ, ուր գիշերեց: Եւ ահա՛ [ե]Տէրը խօսեցաւ՚՚ անոր՝ ըսելով. «Ո՛վ
Եղիա, հոս ի՞նչ կ՚ընես»: 10 Ան ալ պատասխանեց. «Տէրոջ՝ զօրքերու Աստուծոյն համար
շատ նախանձախնդիր եղայ, քանի որ Իսրայէլի որդիները քու ուխտդ լքեցին,
զոհասեղաններդ փլցուցին ու մարգարէներդ սուրով սպաննեցին. միայն ես մնացած եմ, եւ
իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որպէսզի զայն [գ]ջնջեն»: 11 Տէրը անոր ըսաւ. «Դո՛ւրս ելիր, ու
կայնէ՛ լերան վրայ՝ Տէրոջ առջեւ»: Եւ ահա՛ Տէրը անցաւ, եւ Տէրոջ առջեւէն մեծ ու
սաստիկ հով մը լեռները կը քակէր եւ ժայռերը կը փշրէր. բայց Տէրը այդ հովին մէջ չէր:
Հովէն ետք երկրաշարժ եղաւ, բայց Տէրը երկրաշարժին մէջ չէր: 12 Երկրաշարժէն ետք
կրակ եղաւ, բայց Տէրը կրակին մէջ չէր: Կրակէն ետք՝ [է]մեղմ, թեթեւ՚՚ ձայն մը լսուեցաւ:
13 Երբ Եղիա զայն լսեց, իր վերարկուով երեսը ծածկեց, դուրս ելաւ ու քարայրին մուտքը
կայնեցաւ: Եւ ահա՛ անոր ձայն մը եկաւ ու ըսաւ. «Ո՛վ Եղիա, հոս ի՞նչ կ՚ընես»: 14 Ան ալ
պատասխանեց. «Տէրոջ՝ զօրքերու Աստուծոյն համար շատ նախանձախնդիր եղայ, քանի
որ Իսրայէլի որդիները քու ուխտդ լքեցին, զոհասեղաններդ փլցուցին ու մարգարէներդ
սուրով սպաննեցին. միայն ես մնացած եմ, եւ իմ անձս ալ կը փնտռեն՝ որպէսզի զայն
ջնջեն»: 15 Տէրը անոր ըսաւ. «Գնա՛, քու ճամբայէդ վերադարձիր դէպի Դամասկոսի
անապատը. երբ հասնիս՝ Ազայէլը Սուրիայի վրայ թագաւո՛ր օծէ: 16 Նաեւ Նամեսսիի
որդին՝ Յէուն Իսրայէլի վրայ թագաւո՛ր օծէ, եւ Աբէլ-Մաուլայէ եղող Սափատի որդին՝
Եղիսէն քու տեղդ մարգարէ՛ օծէ: 17 Ո՛վ որ Ազայէլի սուրէն ճողոպրի՝ Յէու պիտի մեռցնէ
զայն, եւ ո՛վ որ Յէուի սուրէն ճողոպրի՝ Եղիսէ պիտի մեռցնէ զայն: 18 Բայց ես Իսրայէլէն
եօթը հազար մարդ [ը]թողուցի, այսինքն բոլոր [թ]անոնք՝ որ Բահաղի առջեւ ծնրադրած չեն ու
զայն բերանով համբուրած չեն՚՚»:

ԵՂԻՍԷԻ ԿՈՉՈՒՄԸ

19 Անկէ գնաց, եւ Սափատի որդին՝ Եղիսէն գտաւ. ան արտ կը հերկէր՝ իր առջեւ
տասներկու զոյգ եզներ ունենալով. ինք տասներկրորդին հետ էր: Եղիա անոր քովէն
անցնելով՝ իր վերարկուն անոր վրայ ձգեց: 20 Այն ատեն Եղիսէ եզները լքեց, Եղիայի
ետեւէն վազեց եւ ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, երթամ հայրս ու մայրս համբուրեմ, ապա քեզի
հետեւիմ»: Եղիա անոր ըսաւ. «Գնա՛, վերադարձի՛ր. արդարեւ ես ի՞նչ ըրի քեզի»: 21
Եղիսէ անոր քովէն վերադարձաւ. եզներէն զոյգ մը առաւ եւ զանոնք [ժ]զոհեց: Ապա
եզներուն կազմածներով անոնց միսը խաշեց ու ժողովուրդին տուաւ՝ որ ուտեն, իսկ ինք
կանգնեցաւ, Եղիայի հետեւեցաւ եւ անոր կը սպասարկէր:

[դ] Եբր.՝ ճամբան քեզի համար

[ե] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[գ] Եբր.՝ առնեն

[է] Եբր.՝ լուռ, մանր

[ը] Կամ՝ պիտի թողում

[թ] Եբր.՝ ծունկերը՝ որ Բահաղի առջեւ ծռած չեն, եւ ամէն բերան՝ որ զայն համբուրած չէ

[ժ] Կամ՝ մորթեց

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

20

*Սուրիայի Բենադադ թագաւորը իր բոլոր զօրագունդերը հաւաքեց. իրեն հետ
երեսուներկու թագաւոր կար, նաեւ ձիեր ու կառքեր: Բարձրանալով Սամարիան պաշարեց
եւ անոր դէմ պատերազմեցաւ: 2 Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին պատգամաւորներ ղրկեց՝
քաղաքին մէջ, 3 ու անոր ըսաւ. «Բենադադ սա՛ կ'ըսէ. “Քու արծաթդ ու ոսկիդ իմս են, եւ
քու կիներդ ու գեղեցիկ որդիներդ իմս են∑»: 4 Իսրայէլի թագաւորը պատասխանեց. «Ո՛վ
թագաւոր, իմ տէ՛րս, քու խօսքիդ համաձայն՝ ես քուկդ եմ, նաեւ իմ ամէն ունեցածս»:
5 Պատգամաւորները վերադարձան ու ըսին. «Բենադադ սա՛ կ'ըսէ. “Թէպէտ քեզի
մարդ ղրկեցի՝ ըսելով. "Քու արծաթդ, ոսկիդ, կիներդ ու որդիներդ ինծի՛ յանձնէ", 6 սակայն
վաղը՝ այս ատեն՝ ծառանե՛րս քեզի պիտի ղրկեմ: Անոնք քու տունդ ու ծառաներուդ
տուները պիտի խուզարկեն, եւ ամէն ինչ որ աչքերուդ ցանկալի է՝ իրե՛նց [ա]ձեռքերով
պիտի գրաւեն∑»: 7 Այն ատեն Իսրայէլի թագաւորը երկրին բոլոր երէցները կանչեց եւ
ըսաւ. «Այժմ գիտցէ՛ք ու տեսէ՛ք թէ ի՛նչպէս ասիկա չարիք [բ]կ'ուզէ ընել. արդարեւ իմ
կիներուս, որդիներուս, արծաթիս եւ ոսկիիս համար ինծի մարդ ղրկեց, ու ես անոր
պահանջը չմերժեցի»: 8 Բոլոր երէցները եւ ամբողջ ժողովուրդը իրեն ըսին. «Մտիկ մի՛
ըներ ու հաւանութիւն մի՛ տար»: 9 Ինք ալ Բենադադի պատգամաւորներուն ըսաւ.
«Թագաւորին՝ իմ տիրոջս ըսէ՛ք. “Ամէն ինչ որ առաջին անգամ պահանջեցիր՝ քու
ծառայիդ մարդ ղրկելով, պիտի ընեմ. բայց այս բանը չեմ կրնար ընել∑»:
Պատգամաւորները գացին եւ այս [գ]պատասխանը տարին" անոր:
10 Բենադադ մարդ ղրկեց իրեն ու ըսաւ. «Աստուածները ինծի այսպէս եւ աւելի
ընեն, եթէ Սամարիայի հողը [դ]ինծի հետեւող" ամբողջ ժողովուրդին ափերը լեցնելու
բաւէ»: 11 Իսրայէլի թագաւորը պատասխանեց. «Անոր սա՛ ըսէ՛ք. “Իր զէնքը մէջքը
կապողը զայն մէջքէն հանողի պէս թող չպարծենայ∑»: 12 Երբ Բենադադ – որ իրեն
օգնող թագաւորներուն հետ տաղաւարներու մէջ կը խմէր – այս խօսքը լսեց, իր
ծառաներուն ըսաւ. «Պատերազմի՛ [ե]շարուեցէք»: Անոնք ալ քաղաքին դէմ պատերազմի
շարուեցան:
13 Բայց ահա՛ մարգարէ մը Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին մօտեցաւ եւ ըսաւ. «Տէրը
սա՛ կը յայտարարէ. “Այս ամբողջ մեծ բազմութիւնը տեսա՞ր. ահա՛ ես այսօր զայն քու
ձեռքդ պիտի մատնեմ, որպէսզի գիտնաս թէ ե՛ս եմ Տէրը∑»: 14 Աքաաբ ըսաւ. «Որո՞ւն
ձեռքով»: Ան պատասխանեց. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Գաւառներու իշխանաւորներուն
[զ]երիտասարդներուն ձեռքով∑»: Յետոյ ըսաւ. «Պատերազմը ո՞վ պիտի [է]սկսի»: Ան ալ*

[ա] Եբր.՝ ձեռքերուն մէջ դնելով

[բ] Եբր.՝ կը փնտռէ

[գ] Եբր.՝ խօսքը վերադարձուցին

[դ] Եբր.՝ իմ ոտքիս

[ե] Եբր.՝ դրուեցէք

[զ] Կամ՝ սպասաւորներուն

[է] Եբր.՝ կապէ

*պատասխանեց. «Դո՛ւն»: 15 Ուստի գաւառներու իշխանաւորներուն երիտասարդները
[ը]թուարկեց. անոնք երկու հարիւր երեսուներկու հոգի էին: Անոնցմէ ետք ամբողջ
ժողովուրդը թուարկեց. բոլոր Իսրայէլի որդիները եօթը հազար հոգի էին: 16 Անոնք
կէսօրին դուրս ելան, մինչ Բենադադ տաղաւարներու մէջ խմելով կը գինովնար, ինք եւ
թագաւորները, այդ երեսուներկու թագաւորները՝ որ իրեն կ՚օգնէին: 17 Նախ գաւառներու
իշխանաւորներուն երիտասարդները դուրս ելան: Բենադադ մարդիկ ղրկեց, որոնք իրեն
իմացուցին թէ Սամարիայէն մարդիկ դուրս ելան: 18 Ինք ալ ըսաւ. «Եթէ անոնք
խաղաղութեան համար դուրս ելան՝ զանոնք ո՛ղջ բռնեցէք. եթէ պատերազմի համար ալ
դուրս ելան՝ զանոնք ո՛ղջ բռնեցէք»: 19 Այս գաւառներու իշխանաւորներուն
երիտասարդները քաղաքէն դուրս ելան, նաեւ անոնց հետեւող զօրագունդը: 20
Իւրաքանչիւրը իր [թ]դիմացինը զարկաւ, եւ [ժ]Ասորիները փախան: Իսրայէլ զանոնք
հալածեց, ու Սուրիայի Բենադադ թագաւորը՝ ձիու վրայ հեծած՝ քանի մը ձիաւորներով
խոյս տուաւ: 21 Իսրայէլի թագաւորը դուրս ելաւ, եւ ձիերն ու կառքերը զարկաւ.
Ասորիները մեծ պարտութեան մատնեց:*

*22 Մարգարէն Իսրայէլի թագաւորին մօտեցաւ եւ անոր ըսաւ. «Գնա՛, ուժովցի՛ր,
գիտցի՛ր ու տե՛ս թէ ի՛նչ պիտի ընես, որովհետեւ [ի]յառաջիկայ տարին՝՝ Սուրիայի
թագաւորը քու դէմդ պիտի բարձրանայ»:*

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

*23 Սուրիայի թագաւորին ծառաները իրեն ըսին. «Անոնց աստուածները լեռներու
աստուածներ են, ատոր համար մեզի յաղթեցին. բայց եթէ անոնց դէմ լեռնադաշտի մէջ
պատերազմինք, անշո՛ւշտ անոնց կը յաղթենք: 24 Ուրեմն սա՛ բանը ըրէ՛. թագաւորներէն
իւրաքանչիւրը իր տեղէն հանէ՛, ու անոնց տեղ կուսակալնե՛ր նշանակէ: 25 Իսկ դուն՝ [լ]քու
կորսնցուցած՝՝ զօրագունդիդ նման զօրագո՛ւնդ մը [խ]պատրաստէ քեզի, ձիերուն չափ
ձիերով, կառքերուն չափ կառքերով: Անոնց դէմ լեռնադաշտի մէջ պիտի պատերազմինք,
եւ անշո՛ւշտ անոնց պիտի յաղթենք»: Ինք ալ անոնց խօսքը մտիկ ընելով՝ այդպէս ըրաւ:
26 Յառաջիկայ տարին՝ Բենադադ Ասորիները թուարկեց, եւ Ափէկ բարձրացաւ՝ Իսրայէլի
դէմ պատերազմելու համար: 27 Իսրայէլի որդիներն ալ թուարկուեցան,
պարենաւորուեցան, ու անոնց հանդիպելու գացին: Իսրայէլի որդիները անոնց դիմաց
բանակեցան՝ այծերու երկու երամակներու պէս, մինչ Ասորիները երկիրը կը լեցնէին:*

*28 Աստուծոյ մարդը մօտեցաւ եւ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. “Քանի Ասորիները ըսին. "Եհովան լեռներո՛ւ Աստուած է, ո՛չ թէ հովիտներու
Աստուած", այս ամբողջ մեծ բազմութիւնը քու ձեռքդ պիտի մատնեմ, որպէսզի գիտնաք
թէ ե՛ս եմ Տէրը∑»: 29 Իրարու դէմ եօթը օր բանակեցան. եօթներորդ օրը պատերազմը*

[ը] *Կամ՝ աչքէ անցուց*

[թ] *Եբր.՝ մարդը*

[ժ] *Եբր.՝ Արամացիները, այսինքն՝ Սուրիացիները*

[ի] *Եբր.՝ տարուան վերադարձին*

[լ] *Եբր.՝ քեզի հետ ինկած*

[խ] *Եբր.՝ համրէ*

[ծ]սկսաւ: Իսրայէլի որդիները Ասորիներէն հարիւր հազար հետեւակ **զօրք** զարկին մէկ
օրուան մէջ. 30 մնացորդը Ափէկ քաղաքը փախաւ, սակայն այդ մնացորդէն քսանեօթը
հազար մարդու վրայ պարիսպը ինկաւ: Բենադադ փախաւ ու քաղաքը մտաւ՝ սենեակէ
սենեակ պահուըտելով:

31 Անոր ծառաները իրեն ըսին. «Ահա՛ մենք լսեր ենք թէ Իսրայէլի տան թագաւորները
կարեկից թագաւորներ են. այժմ մեր մէջքը քուրձեր դնենք, ու գլուխը՝ պարաններ, եւ դուրս
ելլենք՝ Իսրայէլի թագաւորին առջեւ. թերեւս քու անձդ ողջ պահէ»: 32 Իրենց մէջքը
քուրձեր կապեցին, գլուխը պարաններ դրին, Իսրայէլի թագաւորին գացին ու ըսին. «Քու
ծառադ Բենադադ կ՚ըսէ. "Կ՚աղերսե՛մ, իմ անձս թող ապրի∑»: Ինք ալ ըսաւ. «Տակաւին
ո՞ղջ է. ան իմ եղբայրս է»: 33 Այդ մարդիկը, գուշակելով թէ ասիկա նպաստաւոր է, իրմէ
եկած այս խօսքը շուտով ընկալեցին ու պատասխանեցին. «Քու եղբայրդ Բենադադ հոս
է»: Ուստի ինք ըսաւ. «Գացէ՛ք, զայն բերէ՛ք»: Երբ Բենադադ դուրս ելլելով իրեն եկաւ,
զայն իր կառքին վրայ բարձրացուց: 34 Ան ալ իրեն ըսաւ. «Այն քաղաքները՝ որ իմ հայրս
քու հօրմէդ գրաւած էր, կը վերադարձնեմ, եւ դուն Դամասկոսի մէջ փողոցնե՛ր շինէ քեզի
համար, ինչպէս իմ հայրս Սամարիայի մէջ շինած էր»: Իսկ ինք ըսաւ. «Ես ալ ա՛յս
դաշինքով քեզ կ՚արձակեմ»: Ուստի անոր հետ դաշինք կնքեց ու զայն արձակեց:

ՄԱՐԳԱՐԷ ՄԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԱՔԱԱԲԸ

35 Մարգարէներուն որդիներէն մարդ մը Տէրոջ խօսքով իր ընկերին ըսաւ.
«Կ՚աղերսե՛մ, զիս զա՛րկ»: Բայց այդ մարդը մերժեց զինք զարնել: 36 Ինք ալ անոր ըսաւ.
«Քանի դուն Տէրոջ խօսքը մտիկ չըրիր, ահա՛ երբ իմ քովէս երթաս, առիւծ մը քեզ պիտի
զարնէ»: Ան իր քովէն գնաց, եւ առիւծ մը անոր հանդիպելով զայն զարկաւ: 37 Յետոյ ինք
ուրիշ մարդ մը գտաւ ու անոր ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, զիս զա՛րկ»: Մարդը զինք զարկաւ, եւ
զարնելով վիրաւորեց: 38 Այդ մարգարէն գնաց, ճամբային վրայ կայնեցաւ՝ թագաւորին
սպասելով, ու ծպտուեցաւ՝ աչքերուն վրայ [կ]ծածկոց մը" դնելով: 39 Երբ թագաւորը անկէ
անցաւ, թագաւորին աղաղակելով ըսաւ. «Քու ծառադ [հ]պատերազմի գնաց", եւ ահա՛ մարդ
մը պատերազմէն հեռանալով՝ ինծի մէկը բերաւ, ու ըսաւ. "Այս մարդը պահէ՛: Եթէ ասիկա
կերպով մը [ձ]կորսուի, քու անձդ անոր անձին տեղ պիտի ըլլայ, կամ տաղանդ մը արծաթ
պիտի [ղ]վճարես∑: 40 Երբ ծառադ հոս-հոն [ճ]զբաղած էր", ան [մ]կորսուեցաւ»: Իսրայէլի
թագաւորը անոր ըսաւ. «Քու դատաստանդ այդպէ՛ս է, ինչպէս դուն քու բերանովդ
վճռեցիր»: 41 Ան շտապելով ծածկոցը աչքերուն վրայէն հանեց, եւ Իսրայէլի թագաւորը
ճանչցաւ թէ ան մարգարէներէն մէկն է: 42 Ան իրեն ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Քանի դուն իմ նզոված մարդս քու ձեռքէդ ազատ արձակեցիր, քու անձդ անոր անձին

[ծ] Եբր.՝ մօտեցաւ

[կ] Կամ՝ մոխիր

[հ] Եբր.՝ դուրս ելաւ՝ պատերազմին մէջ մտնելու

[ձ] Եբր.՝ պակսի

[ղ] Եբր.՝ կշռես

[ճ] Եբր.՝ կը գործէր

[մ] Եբր.՝ չքացաւ

տեղ պիտի ըլլայ, ու քու ժողովուրդդ՝ անոր ժողովուրդին տեղ∑»: 43 Իսրայէլի թագաւորը՝ տխրած եւ բարկացած՝ իր տունը վերադարձաւ, ու Սամարիա եկաւ:

ՆԱԲՈՎԹԻ ԱՅԳԻՆ

21

*Այս բաներէն ետք, (Յեզրայելացի Նաբովթ Յեզրայէլի մէջ այգի մը ունէր, Սամարիայի
Աքաաբ թագաւորին պալատին քով,) 2 Աքաաբ Նաբովթի հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Քու
այգիդ ինծի՛ տուր, որպէսզի ինծի բանջարեղէնի պարտէզ ընեմ, քանի որ իմ տանս մօտ է.
անոր տեղը՝ անկէ լաւ այգի մը կու տամ քեզի, կամ եթէ [ա]ուզես՝ անոր գինը դրամով կը
վճարեմ քեզի»: 3 Նաբովթ Աքաաբի ըսաւ. «Տէրը ինծի չարտօնէ որ իմ հայրերուս
ժառանգութիւնը քեզի տամ»:*

*4 Աքաաբ իր տունը գնաց՝ տխրած եւ բարկացած, Յեզրայելացի Նաբովթի իրեն ըսած
խօսքին պատճառով. արդարեւ ան ըսեր էր. «Իմ հայրերուս ժառանգութիւնը քեզի չեմ
տար»: Իր մահիճին վրայ պառկեցաւ, երեսը դարձուց, ու հաց չկերաւ: 5 Անոր կինը՝
Յեզաբէլ իր քով գնաց եւ իրեն ըսաւ. «Ինչո՞ւ հոգիդ այդպէս տխրած է, ու հաց չես
ուտեր»: 6 Ինք ալ պատասխանեց անոր. «Որովհետեւ Յեզրայելացի Նաբովթի հետ
խօսեցայ, եւ անոր ըսի. “Քու այգիդ ինծի դրամո՛վ տուր, կամ եթէ կ’ախորժիս՝ անոր տեղը
ուրիշ այգի մը կու տամ քեզի∑. բայց ան պատասխանեց. “Իմ այգիս քեզի չեմ տար∑»: 7
Այն ատեն անոր կինը՝ Յեզաբէլ իրեն ըսաւ. «Հիմա դուն չե՞ս Իսրայէլի վրայ
[բ]թագաւորողը: Կանգնէ՛, հա՛ց կեր ու սիրտդ թող զուարթանայ. Յեզրայելացի Նաբովթի
այգին ե՛ս պիտի տամ քեզի»:*

*8 Ուստի ան Աքաաբի անունով [գ]նամակներ գրեց, զանոնք անոր կնիքով կնքեց, եւ այդ
նամակները ղրկեց Նաբովթի [դ]քաղաքակից երէցներուն ու ազնուականներուն: 9 Գրած
նամակներուն մէջ սա՛ կ’ըսէր. «Ծոմապահութի՛ւն յայտարարեցէք եւ Նաբովթը
ժողովուրդին գլո՛ւխը նստեցուցէք: 10 Անոր դիմաց երկո՛ւ [ե]անօրէն մարդ" նստեցուցէք, որ
անոր դէմ վկայեն՝ ըսելով. “Դուն Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյեցիր∑: Ապա զինք
դո՛ւրս հանեցէք ու քարկոծեցէ՛ք, որպէսզի մեռնի»:*

*11 Անոր քաղաքին մարդիկը – անոր քաղաքը բնակող երէցներն ու ազնուականները –
Յեզաբէլի իրենց [զ]հրահանգածին համաձայն ըրին, ինչպէս անոր իրենց ղրկած
նամակներուն մէջ գրուած էր: 12 Անոնք ծոմապահութիւն յայտարարեցին, եւ Նաբովթը
ժողովուրդին գլուխը նստեցուցին: 13 Երկու [է]անօրէն մարդիկ" գացին անոր դիմաց
նստան: Այդ [ը]անօրէն մարդիկը ժողովուրդին [թ]առջեւ Նաբովթի մասին վկայեցին՝ ըսելով.*

[ա] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ ըլլայ

[բ] Եբր.՝ թագաւորութիւն ընողը

[գ] Եբր.՝ գրութիւններ

[դ] Եբր.՝ հետ անոր քաղաքին մէջ բնակող

[ե] Եբր.՝ մարդ՝ Բելիարի որդի

[զ] Եբր.՝ ղրկածին

[է] Եբր.՝ մարդիկ՝ Բելիարի որդիներ՝

[ը] Եբր.՝ Բելիարի

*«Նաբովթ Աստուծոյ ու թագաւորին դէմ հայհոյեց»: Ուստի զինք քաղաքէն դուրս հանեցին
եւ [ժ]քարկոծեցին, ու մեռաւ: 14 Ապա Յեզաբէլի լուր ղրկեցին՝ ըսելով. «Նաբովթ
քարկոծուեցաւ եւ մեռաւ»:*

*15 Երբ Յեզաբէլ Նաբովթի քարկոծուիլն ու մեռնիլը լսեց, Աքաաբի ըսաւ. «Կանգնէ՛,
տիրացի՛ր Յեզրայելացի Նաբովթի այգիին, որ ինք մերժեց դրամով տալ քեզի. արդարեւ
Նաբովթ ողջ չէ, հապա մեռաւ»: 16 Երբ Աքաաբ Նաբովթի մեռնիլը լսեց, ոտքի ելաւ որ
Յեզրայելացի Նաբովթի այգին իջնէ եւ անոր տիրանայ:*

*17 [ի]Տէրը խօսեցաւ'' Թեզբացի Եղիայի՝ ըսելով. 18 «Կանգնէ՛, իջի՛ր Սամարիա բնակող
Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը դիմաւորելու,– ահա՛ ան Նաբովթի այգիին մէջն է, ուր իջեր է
անոր տիրանալու համար,– 19 եւ անոր ըսէ՛. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Սպաննեցիր, ու
կը տիրանա՞ս ալ"∑»: Նաեւ անոր ըսէ՛. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Այն տեղը՝ ուր
շուները Նաբովթի արիւնը լափլիզեցին, հոն շուները քու արիւնդ ալ պիտի լափլիզեն∑»:
20 Աքաաբ Եղիայի ըսաւ. «Ո՛վ իմ թշնամիս, զիս գտա՞ր»: Ան ալ պատասխանեց. «Գտայ,
որովհետեւ դուն քեզ ծախեցիր՝ Տէրոջ [լ]առջեւ չարիք գործելու համար: 21 Ահա՛ ես քու
վրադ չարիք պիտի բերեմ. քու յետնորդներդ պիտի բնաջնջեմ, եւ Աքաաբի բոլոր [խ]այր
մարդիկը'' – Իսրայէլի մէջ [ծ]բանտարկուածն ու ազատը'' – պիտի բնաջնջեմ: 22 Քու տունդ
Նաբատի որդիին՝ Յերոբովամի տան պէս, եւ Աքիայի որդիին՝ Բաասայի տան պէս պիտի
ընեմ. որովհետեւ զիս գրգռեցիր, ու Իսրայէլի մեղանչել տուիր»: 23 Տէրը Յեզաբէլի
մասին ալ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Յեզրայէլի պատուարին քով՝ շունե՛րը Յեզաբէլը պիտի
ուտեն: 24 Աքաաբէ՝ քաղաքին մէջ մեռնողը շունե՛րը պիտի ուտեն, եւ դաշտին մէջ
մեռնողը երկինքի թռչունննե՛րը պիտի ուտեն»:*

*25 Աքաաբի պէս բնաւ թագաւոր մը եղած չէր, որ ինքզինք ծախէ՝ Տէրոջ առջեւ չարիք
գործելու համար: Իր կինը՝ Յեզաբէլ զինք կը դրդէր, 26 եւ ինք՝ չաստուածներուն
հետեւելով՝ շատ գարշելի եղաւ. Ամորհացիներուն բոլոր ըրածները կատարեց, որոնք Տէրը
Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն վտարած էր:*

*27 Երբ Աքաաբ այս խօսքերը լսեց՝ իր հագուստները պատռեց, մարմինին վրայ քուրձ
[կ]հագաւ ու ծոմ պահեց. քուրձով կը պառկէր եւ կամաց կը քալէր: 28 Տէրը խօսեցաւ
Թեզբացի Եղիայի՝ ըսելով. 29 «Կը տեսնե՞ս թէ ի՛նչպէս Աքաաբ իմ առջեւս խոնարհեցաւ:
Քանի ան իմ առջեւս խոնարհեցաւ, իր օրերուն մէջ այն չարիքը պիտի չբերեմ. իր որդիին
օրերը այն չարիքը անոր տան վրայ պիտի բերեմ»:*

ՄԻՔԻԱ ՄԱՐԳԱՐԷՆ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ ԱՔԱԱԲԸ
(Բ. Մնաց. 18. 2-27)

[թ] *Եբր.՝ դիմաց*

[ժ] *Եբր.՝ քարերով քարկոծեցին*

[ի] *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

[լ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[խ] *Եբր.՝ պատի վրայ միզողները*

[ծ] *Եբր.՝ արգելափակուածն ու ազատ թողուածը*

[կ] *Եբր.՝ դրաւ*

22

Երեք տարի անցաւ, ու Սուրիայի եւ Իսրայէլի միջեւ պատերազմ չեղաւ: 2 Երրորդ
տարին՝ Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Իսրայէլի թագաւորին քով իջաւ: 3 Իսրայէլի
թագաւորը իր ծառաներուն ըսաւ. «Գիտէ՞ք թէ Ռամովթ-Գաղաադ մերն է. բայց մենք
հանդարտ կը կենանք, առանց զայն Սուրիայի թագաւորին ձեռքէն առնելու»: 4 Ապա
Յովսափատի ըսաւ. «Ինծի հետ Ռամովթ-Գաղաադ պատերազմելու կ'երթա՞ս»:
Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. «Ես քեզի պէս եմ, իմ ժողովուրդս ալ՝ քու
ժողովուրդիդ պէս. իմ ձիերս քու ձիերուդ պէս են»:
5 Ապա Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, [ա]նախ Տէրո՛ջ խօսքը
փնտռէ»: 6 Ուստի Իսրայէլի թագաւորը մարգարէները հաւաքեց, գրեթէ չորս հարիւր
մարդ, եւ անոնց ըսաւ. «Ռամովթ-Գաղաադի դէմ պատերազմելու երթա՞մ, թէ
հրաժարիմ»: Անոնք ալ պատասխանեցին. «Բարձրացի՛ր, որովհետեւ Տէրը զայն
թագաւորին ձեռքը պիտի մատնէ»: 7 Սակայն Յովսափատ ըսաւ. «Հոս ուրիշ Տէրոջ
մարգարէ մըն ալ չկա՞յ, որ անոր ալ խորհուրդ հարցնենք»: 8 Իսրայէլի թագաւորը
Յովսափատի պատասխանեց. «Ուրիշ մարդ մըն ալ կայ, որուն միջոցով կրնանք Տէրոջ
խորհուրդ հարցնել. բայց ես զինք կ'ատեմ, քանի որ ինծի հանդէպ բարիք չի
մարգարէանար, հապա՝ չարիք. ան Յեմլայի որդին՝ Միքիան է»: Յովսափատ ըսաւ.
«Թագաւորը այդպէս թող չխօսի»:
9 Իսրայէլի թագաւորը պալատական մը կանչեց եւ ըսաւ. «Շուտո՛վ հոս բեր Յեմլայի
որդին՝ Միքիան»: 10 Իսրայէլի թագաւորն ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը, իրենց շքեղ
հագուստները հագած, իւրաքանչիւրը իր գահին վրայ բազմած էր՝ Սամարիայի դրան
մուտքի հրապարակին մէջ. բոլոր մարգարէներն ալ անոնց առջեւ կը մարգարէանային: 11
Քանանայի որդին՝ Սեդեկիա իրեն երկաթէ եղջիւրներ շիներ էր, եւ ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Ասոնցմո՛վ Ասորիները պիտի զարնես, մինչեւ որ զանոնք սպառես∑»: 12
Բոլոր մարգարէներն ալ նոյնպէս կը մարգարէանային ու կ'ըսէին. «Ռամովթ-Գաղաադ
բարձրացի՛ր, եւ պիտի յաջողիս. Տէրը զայն թագաւորին ձեռքը պիտի մատնէ»:
13 Միքիան կանչելու գացող պատգամաւորը անոր ըսաւ. «Ահա՛ բոլոր մարգարէները
մէկ բերանով թագաւորին համար բարիք [բ]գուշակեցին. կ'աղերսե՛մ, քու խօսքդ ալ անոնց
մէկուն խօսքին պէս թող ըլլայ, ու բարի՛ք գուշակէ»: 14 Իսկ Միքիա ըսաւ. «Տէրը կ'ապրի՛.
Տէրը ինծի ինչ որ ըսէ՝ զայն պիտի խօսիմ»:
15 Երբ ինք թագաւորին եկաւ, թագաւորը իրեն ըսաւ. «Միքիա՛, Ռամովթ-Գաղաադ
պատերազմելու երթա՞նք, թէ հրաժարինք»: Ինք անոր պատասխանեց. «Բարձրացի՛ր, եւ
պիտի յաջողիս. Տէրը զայն թագաւորին ձեռքը պիտի մատնէ»: 16 Թագաւորը իրեն ըսաւ.
«Մինչեւ քանի՞ անգամ երդմնեցնեմ քեզ, որպէսզի միայն ճշմարիտը ըսես ինծի՝ Տէրոջ
անունով»: 17 Ինք ալ պատասխանեց. «Ամբողջ Իսրայէլը լեռներու վրայ ցրուած տեսայ՝
հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս, եւ Տէրը ըսաւ. "Ասոնք տէր չունին. ամէն մարդ
խաղաղութեամբ իր տունը թող վերադառնայ∑»: 18 Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի
ըսաւ. «Քեզի չըսի՞ թէ ան ինծի հանդէպ բարիք չի մարգարէանար, հապա՝ չարիք»: 19
Միքիա ըսաւ. «Ուրեմն Տէրոջ խօսքը մտի՛կ ըրէ: Տէրը իր գահին վրայ բազմած տեսայ, ու
երկինքի բոլոր զօրքերը անոր շուրջը կայնած էին, անոր աջ կողմը եւ ձախ կողմը: 20
Տէրը ըսաւ. "Ո՞վ կրնայ Աքաաբը հրապուրել, որ Ռամովթ-Գաղաադ բարձրանայ ու

[ա] Եբր.՝ այսօր

[բ] Եբր.՝ խօսեցան

*[գ]կորսուի∑: Մէկը ա՛յսպէս պատասխանեց, միւսը՝ այ՛նպէս: 21 Ոգի մըն ալ դուրս ելաւ,
Տէրոջ ներկայացաւ եւ ըսաւ. “Ե՛ս զայն պիտի հրապուրեմ∑: 22 Տէրը անոր ըսաւ.
“Ի՞նչպէս∑: Ան ալ պատասխանեց. “Դուրս պիտի ելլեմ, եւ անոր բոլոր մարգարէներուն
բերանը [դ]ստախօս ոգի մը պիտի ըլլամ∑: Տէրը անոր ըսաւ. “Դուն պիտի հրապուրես ու
պիտի յաջողիս. դո՛ւրս ելիր, եւ ա՛յդպէս ըրէ∑: 23 Ուրեմն հիմա ահա՛ Տէրը այս բոլոր
մարգարէներուդ բերանը ստախօս ոգի մը դրեր է, ու Տէրը քու մասիդ չարիք խօսեցաւ»:*

*24 Այն ատեն Քանանայի որդին՝ Սեդեկիա մօտեցաւ, Միքիայի այտին զարկաւ եւ ըսաւ.
«Տէրոջ Հոգին ի՞նչպէս իմ քովէս [ե]հեռացաւ՝ քեզի հետ խօսելու համար»: 25 Միքիա
պատասխանեց. «Ահա՛ պիտի տեսնես այն օրը, երբ պահուըտելու համար սենեակէ
սենեակ պիտի երթաս»:*

*26 Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ. «Ա՛ռ Միքիան, [զ]տա՛ր զինք Ամոն քաղաքապետին ու
թագաւորին որդիին՝ Յովասի, 27 եւ ըսէ՛. “Թագաւորը սա՛ կը հրամայէ. "Ասիկա բա՛նտը
դրէք, ու անոր տանջանքի՛ հաց կերցուցէք եւ տանջանքի՛ ջուր խմցուցէք՝ մինչեւ որ ես
խաղաղութեամբ [է]վերադառնամ"∑»: 28 Միքիա ալ ըսաւ. «Եթէ բնաւ խաղաղութեամբ
վերադառնաս, Տէրը ինծմով խօսած չըլլայ»: Յետոյ ըսաւ. «Ո՛վ ժողովուրդներ, բոլո՛րդ ալ
լսեցէք»:*

ԱՔԱԱԲԻ ՄԱՀԸ
(Բ. Մնաց. 18. 28-34)

*29 Իսրայէլի թագաւորն ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Ռամովթ-Գաղաադ
բարձրացան: 30 Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի ըսաւ. «Պիտի ծպտուիմ եւ ա՛յդպէս
պատերազմի պիտի մտնեմ, բայց դուն հագուստդ հագի՛ր»: Իսրայէլի թագաւորը
ծպտուեցաւ, ու պատերազմին մէջ մտաւ: 31 Սուրիայի թագաւորը իր կառքերու
երեսուներկու վերահսկիչներուն պատուիրեր էր. «Պզտիկի կամ մեծի դէմ մի՛
պատերազմիք, հապա միայն Իսրայէլի թագաւորին դէմ»: 32 Ուստի երբ կառքերու
վերահսկիչները Յովսափատը տեսան, ըսին. «Անշուշտ ասիկա՛ է Իսրայէլի թագաւորը»,
եւ անոր դէմ պատերազմելու [ը]գացին: Յովսափատ ալ աղաղակեց: 33 Երբ կառքերու
վերահսկիչները տեսան թէ ան Իսրայէլի թագաւորը չէ, [թ]զայն հետապնդելէն"
վերադարձան: 34 Իսկ մարդ մը, [ժ]առանց դիտաւորութեան", իր աղեղը քաշեց եւ Իսրայէլի
թագաւորը [ի]զրահին օղակներուն մէջէն" զարկաւ: Այն ատեն ան իր կառապանին ըսաւ.*

[գ] Եբր.՝ հյնայ

[դ] Եբր.՝ կեղծիքի

[ե] Եբր.՝ անցաւ

[զ] Եբր.՝ վերադարձո՛ւր

[է] Եբր.՝ մտնեմ

[ը] Եբր.՝ շեղեցան

[թ] Եբր.՝ անոր ետեւէն

[ժ] Եբր.՝ պարզամտութեամբ, կամ՝ անթերի կերպով

[ի] Եբր.՝ կցուածքներուն ու զրահին մէջտեղէն

*«Ձեռքդ դարձո՛ւր ու բանակէն դո՛ւրս հանէ զիս, որովհետեւ վիրաւորուեցայ»: 35 Այդ օրը
պատերազմը սաստկացաւ. թագաւորը իր կառքին մէջ կեցաւ՝ Ասորիներուն դիմաց, եւ
իրիկուան դէմ մեռաւ: Վէրքին արիւնը կառքին մէջ վազեց: 36 Երբ արեւը մայր կը մտնէր,
բանակին մէջէն [լ]մունետիկ մը անցաւ ու ըսաւ. «Իւրաքանչիւրը՝ իր քաղաքը, եւ
իւրաքանչիւրը՝ իր երկիրը թող վերադառնայ»: 37 Այսպէս՝ թագաւորը մեռաւ, ու զինք
Սամարիա տարին. թագաւորը Սամարիայի մէջ թաղեցին: 38 Կառքը Սամարիայի
աւազանին քով [խ]լրիւ լուացին", եւ շուները անոր արիւնը լափլիզեցին: [ծ]Անոր զէնքերն ալ
հոն լուացին", Տէրոջ ըսած խօսքին համաձայն:*

*39 Աքաաբի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները, փղոսկրով կառուցանած
տունը եւ բոլոր կառուցանած քաղաքները՝ ահա՛ Իսրայէլի թագաւորներուն
ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 40 Աքաաբ իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու
անոր տեղ իր որդին՝ Ոքոզիա թագաւոր եղաւ:*

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎՍԱՓԱՏ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 20. 31-21. 1)

*41 Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորին չորրորդ տարին, Ասայի որդին՝ Յովսափատ թագաւոր
եղաւ Յուդայի վրայ: 42 Յովսափատ երեսունհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու
Երուսաղէմի մէջ քսանհինգ տարի թագաւորեց: Իր մայրը Սաղիի աղջիկն էր՝ Ազուբա
անունով: 43 Ան իր հօր՝ Ասայի ամբողջ ճամբայէն ընթացաւ. անկէ չշեղեցաւ, եւ ըրաւ ինչ
որ Տէրոջ [կ]առջեւ ուղիղ է: 44 Սակայն բարձր տեղերը չհանուեցան. ժողովուրդը տակաւին
բարձր տեղերու վրայ զոհեր կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր: 45 Յովսափատ Իսրայէլի
թագաւորին հետ խաղաղութիւն ըրաւ:*

*46 Յովսափատի մնացեալ արարքներն ու քաջագործութիւնը, նաեւ մղած
պատերազմները՝ ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ
գրուած են: 47 Ան իր հօր՝ Ասայի ժամանակէն մնացած իգացեալները երկրէն բնաջնջեց:*

48 Այդ ատեն Եդովմի մէջ թագաւոր չկար, հապա՝ [հ]փոխարքայ մը":

*49 Յովսափատ Թարսիսի նաւեր շինեց, որպէսզի Ոփիր [ձ]երթան ոսկի բերելու համար,
բայց չգացին", քանի որ նաւերը Գասիոն-Գաբերի մէջ փշրուեցան: 50 Այն ատեն Աքաաբի
որդին՝ Ոքոզիա Յովսափատի ըսաւ. «Իմ ծառաներս նաւերուն վրայ քու ծառաներուդ հետ
թող երթան»: Բայց Յովսափատ հաւանութիւն չտուաւ: 51 Յովսափատ իր հայրերուն հետ
քնացաւ, եւ իր հայրերուն հետ իր հօր՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր
որդին՝ Յովրամ թագաւոր եղաւ:*

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՈՔՈԶԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

[լ] *Եբր.՝ ճիչ*

[խ] *Եբր.՝ ողողեցին*

[ծ] *Կամ՝ պոռնիկներն ալ հոն լուացուեցան*

[կ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[հ] *Եբր.՝ վերակացու մը թագաւոր էր*

[ձ] *Կամ՝ երթայ ոսկի բերելու համար. բայց չգնաց*

*52 Յուդայի Յովսափատ թագաւորին տասնեօթներորդ տարին, Իսրայէլի վրայ
Աքաաբի որդին՝ Ոքոզիա թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու Իսրայէլի վրայ երկու տարի
թագաւորեց: 53 Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, եւ իր հօր ճամբայէն, մօր ճամբայէն, ու
Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի ճամբայէն ընթացաւ. 54 Բահաղը
պաշտեց, անոր երկրպագեց, եւ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը գրգռեց, իր հօր բոլոր
ըրածներուն հետեւելով:*

ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՉՈՐՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

ԵՂԻԱ ԵՒ ՈՔՈԶԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

1

Աքաաբի մեռնելէն ետք՝ Մովաբ Իսրայէլի դէմ ապստամբեցաւ:
2 Ոքոզիա Սամարիայի մէջ՝ իր վերնատան վանդակապատէն վար ինկաւ, ու
հիւանդացաւ: Ուստի պատգամաւորներ ղրկեց՝ անոնց ըսելով. «Գացէ՛ք, Ակկարոնի
Բահաղ-Ճանճիկ աստուծոյն խորհո՛ւրդ հարցուցէք, որ գիտնամ թէ արդեօք այս
հիւանդութենէն պիտի առողջանա՛մ»: 3 [p]Տէրոջ հրեշտակը Թեզբացի Եղիայի ըսաւ.
«Կանգնէ՛, բարձրացի՛ր Սամարիայի թագաւորին պատգամաւորները դիմաւորելու, եւ ըսէ՛
անոնց. “Միթէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկա՞յ, որ դուք Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ
աստուծոյն խորհուրդ հարցնելու կ’երթաք□: 4 Ուստի Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Պիտի
չիջնես այն մահիճէն՝ որուն վրայ ելար, հապա անշուշտ պիտի մեռնիս□»: Եղիա ալ
գնաց:
5 Երբ պատգամաւորները Ոքոզիայի վերադարձան, անոնց ըսաւ. «Ինչո՞ւ
վերադարձաք»: 6 Իրեն պատասխանեցին. «Մարդ մը բարձրացաւ՝ մեզ դիմաւորելու, եւ
մեզի ըսաւ. “Գացէ՛ք, վերադարձէ՛ք ձեզ ղրկող թագաւորին, ու ըսէ՛ք անոր. "Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. «Միթէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկա՞յ, որ Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ
աստուծոյն խորհուրդ հարցնելու կը ղրկես: Ուստի պիտի չիջնես այն մահիճէն՝ որուն
վրայ ելար, հապա անշուշտ պիտի մեռնիս»"□»: 7 Ինք ալ անոնց ըսաւ. «Ի՞նչ տեսակ
մարդ էր ան՝ որ բարձրացաւ ձեզ դիմաւորելու, եւ այս խօսքերը ձեզի ըսաւ»: 8 Իրեն
պատասխանեցին. «Ան մազոտ մարդ մըն էր, ու մէջքը կաշիէ գօտի մը կապած էր»:
Թագաւորը ըսաւ. «Ան Թեզբացի Եղիան է»:
9 Ոքոզիա անոր յիսնապետ մը ղրկեց՝ իր յիսուն մարդով: Ան Եղիայի քով բարձրացաւ.
Եղիա լերան գագաթը նստած էր: Յիսնապետը անոր ըսաւ. «Ո՛վ Աստուծոյ մարդ,
թագաւորը կ’ըսէ. “Իջի՛ր□»: 10 Եղիա յիսնապետին պատասխանեց. «Եթէ ես Աստուծոյ
մարդն եմ, երկինքէն կրակ թող իջնէ, եւ քեզ ու քու յիսուն մարդդ սպառէ»: Երկինքէն
կրակ իջաւ, եւ զայն ու անոր յիսուն մարդը սպառեց:
11 Դարձեալ անոր ուրիշ յիսնապետ մը ղրկեց՝ իր յիսուն մարդով: Ան ալ խօսեցաւ եւ
անոր ըսաւ. «Ո՛վ Աստուծոյ մարդ, թագաւորը սա՛ կ’ըսէ. “Շուտո՛վ իջիր□»: 12 Եղիա
անոնց պատասխանեց. «Եթէ ես Աստուծոյ մարդն եմ, երկինքէն կրակ թող իջնէ, եւ քեզ ու
քու յիսուն մարդդ սպառէ»: Երկինքէն Աստուծոյ կրակը իջաւ, եւ զայն ու անոր յիսուն
մարդը սպառեց:
13 Դարձեալ երրորդ յիսնապետ մը ղրկեց՝ իր յիսուն մարդով: Այդ երրորդ յիսնապետը
բարձրացաւ, եկաւ ու Եղիայի առջեւ ծնրադրեց, եւ անոր աղաչելով ըսաւ. «Ո՛վ Աստուծոյ
մարդ, իմ անձս ու այս յիսուն ծառաներուդ անձերը քու աչքերուդ պատուական թող ըլլան:
14 Ահա՛ երկինքէն կրակ իջաւ, եւ առաջին երկու յիսնապետներն ու իրենց յիսուն մարդիկը
սպառեց. բայց հիմա իմ անձս քու աչքերուդ պատուական թող ըլլայ»:
15 Տէրոջ հրեշտակը Եղիայի ըսաւ. «Իրեն հետ իջի՛ր, իրմէ մի՛ վախնար»: Ուստի
Եղիա կանգնեցաւ, իրեն հետ թագաւորին իջաւ, 16 եւ անոր ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. “Քանի Ակկարոնի Բահաղ-Ճանճիկ աստուծոյն խորհուրդ հարցնելու համար
պատգամաւորներ ղրկեցիր, իբր թէ Իսրայէլի մէջ Աստուած չկար՝ որ անոր խօսքը
փնտռէիր, պիտի չիջնես այն մահիճէն՝ որուն վրայ ելար, հապա անշուշտ պիտի
մեռնիս□»:

---

[p] Եբր.՝ Եհովայի

*17 Ոքոզիա մեռաւ Տէրոջ խօսքին համաձայն, որ Եղիա ըսեր էր. որովհետեւ ան որդի
չունէր, անոր տեղը Յովրամ թագաւոր եղաւ՝ Յուդայի Յովսափատեան Յովրամ
թագաւորին երկրորդ տարին: 18 Ոքոզիայի կատարած մնացեալ արարքները ահա՛
Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են:*

ԵՂԻԱ ԿԸ ՎԵՐՑՈՒԻ ԵՐԿԻՆՔ

2

*Երբ Տէրը Եղիան մրրիկով երկինք պիտի վերցնէր, Եղիա եւ Եղիսէ Գաղգաղայէ
գացին: 2 Եղիա ըսաւ Եղիսէի. «Դուն հո՛ս կեցիր, կ՚աղերսե՛մ, քանի որ Տէրը զիս Բեթէլ
[ᵚ]ղրկեց»: Եղիսէ պատասխանեց. «Տէրը կ՚ապրի՛, ու քու անձդ կ՚ապրի՛. ես քեզ չեմ
թողուր»: Ուստի Բեթէլ իջան: 3 Բեթէլ գտնուող մարգարէներուն որդիները դուրս ելան՝
Եղիսէի մօտ, եւ անոր ըսին. «Գիտե՞ս թէ այսօր Տէրը գլուխիդ վրայէն պիտի յափշտակէ
քու տէրդ»: Ան ալ պատասխանեց. «Ե՛ս ալ գիտեմ, լռեցէ՛ք»: 4 Եղիա անոր ըսաւ.
«Եղիսէ՛, դուն հո՛ս կեցիր, կ՚աղերսե՛մ, քանի որ Տէրը զիս Երիքով ղրկեց»: Ան
պատասխանեց. «Տէրը կ՚ապրի՛, ու քու անձդ կ՚ապրի՛. ես քեզ չեմ թողուր»: Յետոյ
Երիքով գացին: 5 Երիքով գտնուող մարգարէներուն որդիները Եղիսէի մօտեցան եւ անոր
ըսին. «Գիտե՞ս թէ այսօր Տէրը գլուխիդ վրայէն պիտի յափշտակէ քու տէրդ»: Ան ալ
պատասխանեց. «Ե՛ս ալ գիտեմ, լռեցէ՛ք»: 6 Եղիա անոր ըսաւ. «Դուն հո՛ս կեցիր,
կ՚աղերսե՛մ, քանի որ Տէրը զիս Յորդանան ղրկեց»: Ան պատասխանեց. «Տէրը կ՚ապրի՛,
ու քու անձդ կ՚ապրի՛. ես քեզ չեմ թողուր»: Ուստի երկուքը գացին: 7 Մարգարէներու
որդիներէն յիսուն մարդ գացին եւ դիմացը կայնեցան՝ հեռուն. իսկ իրենք երկուքը
Յորդանանի քով կայնեցան: 8 Եղիա իր վերարկուն առաւ, ծալեց ու ջուրերուն զարկաւ.
անոնք մէկ կողմ եւ միւս կողմ բաժնուեցան, ու երկուքը ցամաքով անցան:
9 Երբ անոնք անցան, Եղիա ըսաւ Եղիսէի. «Խնդրէ՛, ի՞նչ ընեմ քեզի, քանի դեռ քեզմէ
յափշտակուած չեմ»: Եղիսէ պատասխանեց. «Կ՚աղերսե՛մ, քու ոգիիդ կրկնապատի՛կը
ունենամ»: 10 Ինք ալ ըսաւ. «Դժուար բան խնդրեցիր. սակայն եթէ քեզմէ յափշտակուելու
ատենս զիս տեսնես, քեզի ա՛յդպէս ըլլայ. թէ ոչ՝ թող չըլլայ»:
11 Երբ անոնք խօսելով կ՚երթային, ահա՛ կրակէ կառք մը եւ կրակէ ձիեր երեւցան,
զանոնք իրարմէ զատեցին, ու Եղիա մրրիկով երկինք բարձրացաւ: 12 Եղիսէ տեսաւ եւ
աղաղակեց. «Իմ հա՛յրս, իմ հա՛յրս, Իսրայէլի կառքն ու անոր ձիաւորները». եւ ա՛լ
չտեսաւ զայն: Իր հագուստները բռնեց, ու զանոնք երկու կտորի պատռեց: 13 Ապա
Եղիայի վրայէն ինկած վերարկուն վերցուց, վերադարձաւ, եւ Յորդանանի եզերքը
կայնեցաւ: 14 Եղիայի վրայէն ինկած վերարկուն առաւ ու ջուրերուն զարկաւ՝ ըսելով.
«Ո՞ւր է Տէրը՝ Եղիայի Աստուածը»: Երբ ջուրերուն զարկաւ, անոնք մէկ կողմ եւ միւս
կողմ բաժնուեցան, ու Եղիսէ անցաւ:
15 Երիքովի մարգարէներուն որդիները զինք դիմացէն տեսնելով՝ ըսին. «Եղիայի ոգին
Եղիսէի վրայ հանգչեցաւ»: Զինք դիմաւորելու գացին, մինչեւ գետին խոնարհելով՝ անոր
երկրպագեցին 16 եւ իրեն ըսին. «Ահա՛ քու ծառաներուդ հետ յիսուն կտրիճ մարդ կայ.
կ՚աղերսե՛նք, թող երթան ու տէրդ փնտռեն. թերեւս Տէրոջ Հոգին զայն վերցուց եւ լեռան
մը վրայ կամ ձորի մը մէջ ձգեց»: Ինք պատասխանեց. «Մի՛ ղրկէք»: 17 Բայց անոնք զինք
ստիպեցին, մինչեւ որ ամչցաւ ու ըսաւ. «Ղրկեցէ՛ք»: Յիսուն մարդ ղրկեցին, որոնք երեք
օր փնտռեցին, բայց զայն չգտան: 18 Երբ իրեն վերադարձան – ինք Երիքով կեցած էր –,
անոնց ըսաւ. «Ես ձեզի չըսի՞. “Մի՛ երթաք□»:*

[ᵚ] *Այսինքն՝ կը ղրկէ*

ԵՂԻՍԷԻ ՀՐԱՇՔՆԵՐԸ

19 Քաղաքին մարդիկը Եղիսէի ըսին. «[թ]Ահա՛ այս քաղաքը բնակիլը [գ]հաճելի է, ինչպէս մեր տէրը կը տեսնէ. բայց ջուրերը գէշ են, ու երկիրը՝ [դ]անպտուղ»: 20 Ան պատասխանեց. «Ինծի նո՛ր [ե]կուժ մը բերէք, ու մէջը ա՛ղ դրէք»: Անոնք ալ անոր բերին: 21 Ան դուրս ելաւ՝ դէպի ջուրերուն ակը, հոն աղ նետեց եւ ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Այս ջուրերը բուժեցի. անգա՛մ մըն ալ ասկէ մահ կամ անպտղութիւն [զ]չգայ□»: 22 Այսպէս՝ ջուրերը բուժուեցան մինչեւ այսօր, Եղիսէի ըսած խօսքին համաձայն:

23 Անկէ Բեթէլ բարձրացաւ: Մինչ ճամբայէն կը բարձրանար, պզտիկ տղաներ քաղաքէն դուրս ելան ու զինք ծաղրեցին՝ իրեն ըսելով. «Բարձրացի՛ր, կնտակ. բարձրացի՛ր, կնտակ»: 24 Ետեւ դարձաւ, անոնց նայեցաւ եւ Տէրոջ անունով զանոնք անիծեց: Այն ատեն երկու մատակ արջեր անտառէն դուրս ելան ու անոնցմէ քառասուներկու [է]մանուկ պատառեցին: 25 Ինք անկէ Կարմեղոս լեռը գնաց, ուրկէ ալ Սամարիա վերադարձաւ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՒ ՄՈՎԱԲԻ ՄԻՋԵՒ

3

Աքաաբի որդին՝ Յովրամ Յուդայի Յովսափատ թագաւորին տասնութերորդ տարին Սամարիայի մէջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղաւ, ու տասներկու տարի թագաւորեց: 2 Ան Տէրոջ [ը]առջեւ չարիք գործեց, բայց ոչ իր հօր եւ մօր պէս, քանի որ իր հօր շինած Բահաղի արձանը հանեց: 3 Բայց Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերուն յարեցաւ. անոնցմէ չհեռացաւ:

4 Մովաբի Մեսա թագաւորը հօտերու տէր էր, եւ Իսրայէլի թագաւորին [թ]հարկ կը վճարէր":– հարիւր հազար պարարտ գառ ու հարիւր հազար բրդոտ խոյ: 5 Բայց Աքաաբի մեռնելէն ետք՝ Մովաբի թագաւորը Իսրայէլի թագաւորին դէմ ապստամբեցաւ: 6 Ուստի այդ ժամանակ Յովրամ թագաւորը Սամարիայէն ելաւ եւ ամբողջ Իսրայէլը աչքէ անցուց: 7 Յետոյ գնաց, ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորին մարդ ղրկեց՝ ըսելով. «Մովաբի թագաւորը ինծի դէմ ապստամբեցաւ. ինծի հետ Մովաբի դէմ պատերազմելու կու գա՞ս»: Ան ալ պատասխանեց. «Կը բարձրանամ. ես քեզի պէս եմ, իմ ժողովուրդս՝ քու ժողովուրդիդ պէս. իմ ձիերս քու ձիերուդ պէս են»: 8 Ապա ըսաւ. «Ո՞ր ճամբայէն

[թ] Եբր.՝ Ահա՛ կ'աղերսենք,

[գ] Եբր.՝ լաւ

[դ] Եբր.՝ զաւակներէ զրկուած

[ե] Կամ՝ բաժակ

[զ] Եբր.՝ չըլլայ

[է] Եբր.՝ զաւակ

[ը] Եբր.՝ աչքերուն

[թ] Եբր.՝ կը հատուցանէր

*բարձրանանք»: Ինք ալ պատասխանեց. «Եդովմի անապատին ճամբայէն»: 9 Ուստի
Իսրայէլի թագաւորը, Յուդայի թագաւորն ու Եդովմի թագաւորը գացին: Եօթը օր շրջելէ
ետք՝ ա՛լ ջուր չկար բանակին եւ [գ]անոնց հետեւող'' անասուններուն համար:*

*10 Այն ատեն Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ. «Ափսո՜ս, Տէրը այս երեք թագաւորները
կանչեր է, որպէսզի Մովաբի ձեռքը մատնէ»: 11 Յովսափատ ըսաւ. «Հոս Տէրոջ մարգարէ
մը չկա՞յ, որպէսզի անոր միջոցով Տէրոջ խորհուրդ հարցնենք»: Իսրայէլի թագաւորին
ծառաներէն մէկը պատասխանեց. «Եղիայի ձեռքերուն ջուր լեցնող Սափատեան Եղիսէն
հոս է»: 12 Յովսափատ ըսաւ. «Անոր քով է Տէրոջ խօսքը»: Ուստի Իսրայէլի թագաւորը,
Յովսափատ ու Եդովմի թագաւորը անոր իջան: 13 Եղիսէ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ.
«Դուն ինծի հետ ի՞նչ գործ ունիս. հօ՛րդ մարգարէներուն եւ մօ՛րդ մարգարէներուն գնա»:
Իսրայէլի թագաւորը անոր ըսաւ. «Ո՛չ, քանի Տէրը այս երեք թագաւորները կանչեր է,
որպէսզի Մովաբի ձեռքը մատնէ»: 14 Եղիսէ ըսաւ. «Զօրքերու Տէրը, որուն [դ]առջեւ կը
կայնիմ'', կ'ապրի՛. եթէ Յուդայի Յովսափատ թագաւորը չյարգէի, ի՛րապէս երեսիդ պիտի
չնայէի ու քեզ պիտի չտեսնէի: 15 Հիմա ինծի նուագահա՛ր մը բերէք»: Մինչ նուագահարը
կը նուագէր, Տէրոջ ձեռքը [ե]անոր վրայ եղաւ, 16 եւ ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը հրամայէ. “Այս
ձորին մէջ [զ]շա՛տ փոսեր փորեցէք''□: 17 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Հով պիտի
չտեսնէք, տեղատարափ պիտի չտեսնէք, սակայն այս ձորը ջուրով պիտի լեցուի, ու պիտի
խմէք՝ դո՛ւք, ձեր խաշինքը եւ ձեր անասունները□: 18 Բայց ասիկա Տէրոջ առջեւ [է]պզտիկ
բան մը ըլլալով՝ Մովաբն ալ ձեր ձեռքը պիտի մատնէ. 19 բոլոր պարսպապատ
քաղաքներն ու բոլոր ընտիր քաղաքները պիտի զարնէք, բոլոր [ը]պտղատու ծառերը պիտի
տապալէք, բոլոր ջուրի աղբիւրները պիտի խցէք, եւ բոլոր [թ]մշակուած արտերը'' քարերով
պիտի աւերէք»: 20 Առտուն, երբ հացի ընծան կը մատուցանուէր, ահա՛ Եդովմի ճամբայէն
ջուրեր [ժ]հոսեցան, ու երկիրը ջուրով լեցուեցաւ:*

*21 Երբ բոլոր Մովաբացիները լսեցին թէ թագաւորները բարձրացած են՝ իրենց դէմ
պատերազմելու, բոլոր գօտի կապելու տարիք ունեցողները եւ [ի]աւելի մեծերը հաւաքեցին'',
ու սահմանին վրայ [լ]տեղաւորուեցան: 22 Առտուն՝ կանուխ ելան. երբ արեւը ծագեցաւ
ջուրերուն վրայ, Մովաբացիները դիմացէն այդ ջուրերը արիւնի պէս կարմիր տեսան: 23
Ուստի ըսին. «Ասիկա արիւն է. անտարակոյս թագաւորները զիրար [խ]կոտորեր եւ զարկեր*

[գ] *Եբր.՝ անոնց ոտքին*

[դ] *Այսինքն՝ ծառան եմ*

[ե] *Այսինքն՝ Եղիսէի*

[զ] *Եբր.՝ փո՛ս փոս ըրէք*

[է] *Եբր.՝ թեթեւ*

[ը] *Եբր.՝ լաւ*

[թ] *Եբր.՝ լաւ արտի բաժինները*

[ժ] *Եբր.՝ եկան*

[ի] *Եբր.՝ վեր եղողները աղաղակով կանչեցին*

[լ] *Եբր.՝ կայնեցան*

[խ] *Եբր.՝ աւերեր*

*են. հիմա, ո՛վ Մովաբացիներ, հաւաքեցէ՛ք աւարը»: 24 Երբ անոնք Իսրայէլի
բանակավայրը գացին, Իսրայելացիները կանգնեցան ու Մովաբացիները զարկին: Անոնք
իրենց [ծ]առջեւէն փախան, եւ իրենք Մովաբացիները զարնելով՝ անոնց երկիրը մտան: 25
Քաղաքները փլցուցին, բոլոր մշակուած արտերուն մէջ՝ իւրաքանչիւրը իր քարը նետեց ու
զանոնք լեցուցին. բոլոր ջուրի աղբիւրները խցեցին եւ բոլոր պտղատու ծառերը
տապալեցին, այնպէս որ Կիր-Հարեսէթի մէջ միայն անոր քարերը թողուցին, երբ
պարսաձիգները զայն պաշարեցին ու զարկին: 26 Մովաբի թագաւորը տեսաւ թէ
պատերազմը իրեն դէմ սաստկացաւ. ուստի իրեն հետ եօթը հարիւր սուր քաշող մարդ
առաւ, որպէսզի ճեղքեն անցնին մինչեւ Եդովմի թագաւորը, բայց չկրցան: 27 Ուստի
առաւ իր անդրանիկ որդին՝ որ իր տեղը պիտի թագաւորէր, ու զայն պարիսպին վրայ իբր
ողջակէզ զոհեց: Իսրայելացիներուն վրայ մեծ զայրոյթ եղաւ. անոնք ալ իր քովէն
մեկնեցան եւ իրենց երկիրը վերադարձան:*

ԵՂԻՍԷ Կ'ՕԳՆԷ ԽԵՂՃ ԱՅՐԻԻ ՄԸ

4

*Մարգարէներու որդիներուն կիներուն մէջէն կին մը Եղիսէի աղաղակելով՝ ըսաւ. «Քու
ծառադ՝ ամուսինս մեռաւ, ու դուն գիտես թէ քու ծառադ աստուածավախ էր: Պարտատէրը
եկաւ, որպէսզի երկու զաւակներս առնէ՝ իրեն ստրուկ ըլլալու»: 2 Եղիսէ անոր ըսաւ.
«Քեզի ի՞նչ ընեմ. ըսէ՛ ինծի, տունը ի՞նչ ունիս»: Ան ալ պատասխանեց. «Քու [ա]աղախինդ
տան մէջ [բ]սրուակ մը" հիւղէն զատ ուրիշ ոչինչ ունի»: 3 Եղիսէ անոր ըսաւ. «Գնա՛,
դուրսէն՝ բոլոր դրացիներէդ պարապ անօթներ ուզէ քեզի համար. քիչ մի՛ ուզեր: 4 Ապա
տո՛ւնդ մտիր, վրայէդ եւ որդիներուդ վրայէն դո՛ւռը գոցէ, հիւղդ այդ բոլոր անօթներուն մէջ
պարպէ՛, ու լեցուածը վերցո՛ւր»: 5 Ան ալ անոր քովէն գնաց, եւ իր վրայէն ու որդիներուն
վրայէն դուռը գոցեց. անոնք անօթները իրեն կը մօտեցնէին, եւ ինք կը լեցնէր: 6 Երբ այդ
անօթները լեցուեցան, իր որդիին ըսաւ. «Ինծի ուրիշ անօթ մը մօտեցուր»: Ան ալ իրեն
պատասխանեց. «Ուրիշ անօթ չկայ»: Այն ատեն հիւղը կանգ առաւ: 7 Կինը գնաց եւ
Աստուծոյ մարդուն պատմեց: Ան ալ ըսաւ. «Գնա՛, հիւղը ծախէ՛ ու պարտքդ վճարէ՛, եւ
մնացածով դուն ու որդիներդ ապրեցէ՛ք»:*

ԵՂԻՍԷ ԵՒ ՍՈՒՆԱՄԱՑԻ ՀԱՐՈՒՍՏ ԿԻՆԸ

*8 Օր մը Եղիսէ Սունամէն կ'անցնէր: Հոն մեծահամբաւ կին մը կար, որ զինք քովը
պահեց՝ հաց ուտելու: Յետոյ, ամէն անգամ որ անկէ անցնէր, հաց ուտելու համար հոն
[գ]կ'ուղղուէր: 9 Այդ կինը իր ամուսինին ըսաւ. «Ահա՛ գիտեմ թէ ասիկա, որ շարունակ մեր
[դ]քով կու գայ", Աստուծոյ մէկ սուրբ մարդն է: 10 Կ'աղերսե՛մ, պզտիկ վերնատուն մը*

[ծ] Եբր.՝ երեսէն

[ա] Եբր.՝ ստրկուհիդ

[բ] Կամ՝ օծուելու մը չափ

[գ] Եբր.՝ կը շեղէր

[դ] Եբր.՝ քովէն կ'անցնի

*շինենք՝ [ե]պատերով, ու հոն մահիճ, սեղան, աթոռ եւ աշտանակ դնենք անոր համար,
որպէսզի երբ մեզի գայ, հոն ուղղուի»: 11 Օր մը ան հոն եկաւ, վերնատունը ուղղուեցաւ ու
հոն պառկեցաւ: 12 Իր սպասաւորին՝ Գէեզիի ըսաւ. «Կանչէ՛ այդ սունամացի **կինը**»: Երբ
զայն կանչեց, անոր ներկայացաւ: 13 **Եղիսէ** [գ]իր ծառային" ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, անոր ըսէ՛.
"Ահա՛ դուն մեզի համար այս ամբողջ [է]ջանքը թափեցիր". քեզի ի՞նչ ընեմ. քեզի համար
թող խօսուի՞ թագաւորին կամ սպարապետին□»: Ան պատասխանեց. «Ես իմ ժողովուրդիս
մէջ կը բնակիմ»: 14 **Եղիսէ** ըսաւ. «Անոր ի՞նչ **կրնանք** ընել»: Գէեզի պատասխանեց.
«Իրաւ է թէ ան որդի չունի, եւ անոր ամուսինը ծերացեր է»: 15 Ուստի **Եղիսէ** ըսաւ.
«Կանչէ՛ զայն»: Զայն կանչեց. ան ալ մուտքը կայնեցաւ: 16 **Եղիսէ անոր** ըսաւ. «[ը]Յաջորդ
տարի" այս ատեն որդի մը պիտի գրկես»: Ան ալ պատասխանեց. «Ո՛չ, **ո՛վ** իմ տէ՛րս,
Աստուծո՛յ մարդ, քու աղախինիդ մի՛ ստեր»: 17 Կինը յղացաւ ու յաջորդ տարին՝ այդ
ատեն որդի մը ծնաւ, ինչպէս Եղիսէ անոր ըսեր էր:*

*18 Զաւակը մեծցաւ: Օր մը իր հօր [թ]գնաց՝ հնձողներուն քով: 19 Իր հօր ըսաւ. «Գլո՛ւխս,
գլո՛ւխս»: Ան ալ սպասաւորին ըսաւ. «Փոխադրէ՛ զինք իր մօր **քով**»: 20 Զինք փոխադրեց
եւ իր մօր տարաւ. մինչեւ կէսօր անոր ծունկերուն վրայ մնաց, յետոյ մեռաւ: 21 **Կինը**
բարձրացաւ, զինք Աստուծոյ մարդուն մահիճին մէջ պառկեցուց, **դուռը** վրայէն գոցեց ու
դուրս ելաւ: 22 Ապա իր ամուսինը կանչեց եւ ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, ինծի սպասաւորներէն
մէկուն հետ էշ մը ղրկէ, որպէսզի [ժ]աճապարանքով երթամ" մինչեւ Աստուծոյ մարդուն
քով, ու վերադառնամ»: 23 Ան ըսաւ. «Ինչո՞ւ այսօր անոր պիտի երթաս. [ի]ամսագլուխ չէ,
Շաբաթ չէ»: Ինք ալ պատասխանեց. «[լ]Ողջութի՛ւն»: 24 Յետոյ էշը համետել **տուաւ** եւ
սպասաւորին ըսաւ. «Վարէ՛, գնա՛. ինծի համար [խ]վարելէն մի՛ դադրիր, մինչեւ որ քեզի
ըսեմ»: 25 Գնաց ու հասաւ Աստուծոյ մարդուն քով՝ Կարմեղոս լեռը: Երբ Աստուծոյ մարդը
հեռուէն զինք տեսաւ, իր սպասաւորին՝ Գէեզիի ըսաւ. «Ահա՛ այդ սունամացի **կինը կու
գայ:** 26 Կ'աղերսե՛մ, հիմա վազէ՛, դիմաւորէ՛ զինք եւ ըսէ՛ իրեն. "Ողջ առո՞ղջ ես,
ամուսինդ ողջ առո՞ղջ է, զաւակը ողջ առո՞ղջ է□»: 27 Ինք ալ պատասխանեց. «Ողջ
առողջ ենք»: Երբ կինը լեռը՝ Աստուծոյ մարդուն քով հասաւ, անոր ոտքերուն
փաթթուեցաւ: Գէեզի մօտեցաւ՝ որպէսզի զինք հրէ. բայց Աստուծոյ մարդը ըսաւ. «Թո՛ղ
զինք, քանի որ անոր անձը դառնացած է. բայց Տէրը ինծմէ թաքուն **պահեց,** ինծի
չիմացուց»: 28 **Կինը** ըսաւ. «Ես իմ տիրոջմէս որդի խնդրեցի՞. **միթէ** չըսի՞. "Զիս մի՛
խաբեր□»: 29 Ան ալ Գէեզիի ըսաւ. «**Գօտիդ** մէ՛ջքդ կապէ, իմ ցուպս ձե՛ռքդ առ, եւ գնա՛:*

[ե] **Կամ՝** պատին վրայ

[գ] **Եբր.՝** իրեն

[է] **Եբր.՝** դողով դողացիր

[ը] **Եբր.՝** Կեանքի ժամանակին

[թ] **Եբր.՝** դուրս ելաւ

[ժ] **Եբր.՝** վազեմ

[ի] **Եբր.՝** նոր լուսին

[լ] **Եբր.՝** Խաղաղութի՛ւն

[խ] **Եբր.՝** հեծնելէն

*Եթէ մարդու մը հանդիպիս՝ զայն մի՛ բարեւեր, ու եթէ մարդ մը քեզ բարեւէ՝ անոր մի՛
պատասխաներ. իմ ցուպս դի՛ր տղային երեսին վրայ»: 30 Իսկ տղային մայրը ըսաւ.
«Տէրը կ'ապրի՛, ու քու անձդ կ'ապրի՛. քեզ պիտի չթողում»: Ուստի Եղիսէ կանգնեցաւ եւ
կնոջ հետեւեցաւ: 31 Գէեզի անոնց առջեւէն [ծ]գնաց ու ցուպը տղային երեսին վրայ դրաւ.
սակայն ո՛չ ձայն կար, ո՛չ ալ զգայնութիւն: Ուստի վերադարձաւ Եղիսէն դիմաւորելու, եւ
անոր պատմեց. «Տղան չարթնցաւ»: 32 Երբ Եղիսէ տունը հասաւ, ահա՛ տղան մեռած ու
իր մահիճին մէջ պառկած էր: 33 Ներս երթալով՝ իրենց երկուքին վրայէն դուռը գոցեց, եւ
Տէրոջ աղօթեց: 34 Ապա բարձրանալով՝ զաւակին վրայ պառկեցաւ. իր բերանը անոր
բերանին վրայ դրաւ, իր աչքերը՝ անոր աչքերուն վրայ, իր ափերը՝ անոր ափերուն վրայ,
եւ անոր վրայ կծկուեցաւ. զաւակին մարմինը տաքցաւ: 35 Յետոյ վերադարձաւ, տան մէջ
հոս-հոն գնաց, ու բարձրանալով՝ կրկին անոր վրայ կծկուեցաւ: Տղան եօթը անգամ
փռնգտաց, [կ]եւ աչքերը բացաւ: 36 Այն ատեն Գէեզին կանչեց ու ըսաւ. «Կանչէ՛ այս
սունամացի կինը»: Զայն կանչեց: Երբ ան իրեն եկաւ, Եղիսէ անոր ըսաւ. «Ա՛ռ որդիդ»:
37 Կինը ներս երթալով՝ անոր ոտքերը ինկաւ, մինչեւ գետին խոնարհելով՝ երկրպագեց, եւ
իր որդին առնելով՝ դուրս ելաւ:*

ԵՐԿՈՒ ՀՐԱՇՔՆԵՐ

*38 Եղիսէ Գաղգաղա վերադարձաւ. այդ երկրին մէջ սով կար: Քանի մարգարէներուն
որդիները անոր առջեւ նստած էին, ան իր սպասաւորին ըսաւ. «Մեծ կաթսան դի՛ր կրակին
վրայ, եւ մարգարէներու որդիներուն ապո՛ւր եփէ»: 39 Մէկը դուրս ելաւ՝ դաշտը, որպէսզի
խոտեր ժողվէ. վայրի [հ]տունկ մը գտաւ, եւ անկէ հանդերձը լեցուն վայրի վարունգ ժողվեց.
ապա եկաւ ու զանոնք ապուրի կաթսային մէջ մանրեց, քանի որ չէին ճանչնար: 40 Այդ
մարդոց լեցուցին՝ որպէսզի ուտեն: Մինչ այդ ապուրէն կ'ուտէին՝ պոռալով ըսին. «Ո՛վ
Աստուծոյ մարդ, մա՛հ կայ կաթսային մէջ», ու չկրցան ուտել: 41 Ան ալ ըսաւ. «Ալի՛ւր
բերէք»: Զայն կաթսային մէջ նետեց, եւ ըսաւ. «Լեցո՛ւր ժողովուրդին, որպէսզի ուտեն»:
Ա՛լ կաթսային մէջ վնասակար ոչինչ կար:*

*42 Բահաղ-Սաղիսայէն մարդ մը եկաւ, եւ Աստուծոյ մարդուն հացեր բերաւ՝
երախայրիքէն շինուած, քսան գարիէ հաց ու թարմ հասկեր՝ իր պարկով: Եղիսէ ըսաւ.
«Ժողովուրդի՛ն տուր, որպէսզի ուտեն»: 43 Անոր սպասարկուն պատասխանեց. «Այս ի՞նչ
է՝ որ հարիւր մարդու առջեւ դնեմ»: Բայց ան ըսաւ. «Ժողովուրդի՛ն տուր՝ որպէսզի ուտեն.
արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Պիտի ուտեն, եւ պիտի աւելնայ□»: 44 Ուստի անոնց
առջեւ դրաւ ու կերան, եւ աւելցաւ՝ Տէրոջ խօսքին համաձայն:*

ՆԷԵՄԱՆ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻ

5

*Սուրիայի թագաւորին սպարապետը՝ Նէեման իր տիրոջ առջեւ մեծ ու յարգելի մարդ
մըն էր, քանի որ Տէրը անոր ձեռքով փրկութիւն տուեր էր Սուրիայի: Այս մարդը զօրաւոր
կտրիճ մըն էր, բայց՝ բորոտ: 2 [ա]Ասորիներուն գունդերը դուրս ելլելով՝ Իսրայէլի երկրէն*

[ծ] *Եբր.՝ անցաւ*

[կ] *Եբր.՝ եւ տղան*

[հ] *Եբր.՝ որթատունկ*

[ա] *Եբր.՝ Արամացիներուն, այսինքն՝ Սուրիացիներուն*

պզտիկ աղջիկ մը գերեվարած էին, եւ ան Նէեմանի կնոջ [բ]կը ծառայէր": 3 Ան իր
տիրուհիին ըսաւ. «Երանի՜ թէ իմ տէրս Սամարիա եղող մարգարէին [գ]քով ըլլար,
որովհետեւ զինք իր բորոտութենէն կը բուժէր»: 4 Նէեման գնաց իր տիրոջ հաղորդեց՝
ըսելով. «Իսրայէլի երկրէն եղող պատանուհին այսպէս եւ այսպէս խօսեցաւ»: 5 Սուրիայի
թագաւորը ըսաւ. «Ուրեմն գնա՛, ես Իսրայէլի թագաւորին [դ]նամակ մը կը ղրկեմ»: Ան ալ
գնաց, իր ձեռքը տասը տաղանդ արծաթ, վեց հազար սիկղ ոսկի ու տասը փոխելիք
հանդերձ առնելով: 6 Իսրայէլի թագաւորին բերաւ նամակը, [ե]ուր սա՛ գրուած էր". «Հիմա,
երբ այս նամակը քեզի հասնի, [զ]գիտցի՛ր թէ անոր հետ" քեզի կը ղրկեմ իմ ծառաս՝
Նէեմանը, որպէսզի զինք իր բորոտութենէն բուժես»: 7 Երբ Իսրայէլի թագաւորը նամակը
կարդաց՝ իր հագուստները պատռեց, ու ըսաւ. «Միթէ ես մեռցնելու եւ ապրեցնելու կարող
Աստուա՞ծ եմ, որ ասիկա ինծի մարդ մը ղրկեր է՝ իր բորոտութենէն բուժելու համար.
ուրեմն լա՛ւ գիտցէք ու տեսէ՛ք թէ անիկա [է]ինծի հետ կռուելու պատճառ կը փնտռէ"»:

8 Երբ Աստուծոյ մարդը՝ Եղիսէ լսեց թէ Իսրայէլի թագաւորը իր հագուստները պատռեր
է, թագաւորին մարդ ղրկեց եւ ըսաւ. «Ինչո՞ւ հագուստներդ պատռեցիր. այժմ ան ինծի
թող գայ, ու գիտնայ թէ Իսրայէլի մէջ մարգարէ կայ»: 9 Նէեման իր ձիերով եւ կառքով
գնաց ու Եղիսէի տան մուտքը կայնեցաւ: 10 Եղիսէ պատգամաւոր մը ղրկեց անոր՝ ըսելով.
«Գնա՛, Յորդանանի մէջ եօ՛թը անգամ լուացուէ, եւ մարմինդ քեզի պիտի վերադառնայ ու
պիտի մաքրուիս»: 11 Նէեման զայրացաւ եւ գնաց՝ ըսելով. «Ահա՛ ես [ը]կը կարծէի" թէ
անիկա անտարակոյս իմ քովս [թ]պիտի գայ" ու կայնի, եւ իր Աստուծոյն՝ Եհովայի անունը
պիտի կանչէ ու ձեռքը հիւանդ տեղին վրայ երերցնէ, եւ բորոտութիւնը բուժէ: 12
Դամասկոսի Աբանա ու Փարփար գետերը Իսրայէլի բոլոր ջուրերէն լաւ չե՞ն. միթէ չե՞մ
կրնար անոնց մէջ լուացուիլ եւ մաքրուիլ»: Այսպէս՝ դարձաւ ու ցասումով գնաց: 13 Իսկ
անոր ծառաները մօտեցան եւ անոր խօսեցան՝ ըսելով. «Իմ հա՛յրս, եթէ մարգարէն քեզի
մեծ բան մը ըսէր՝ պիտի չընէի՞ր. հապա ո՞րչափ աւելի ընելու ես՝ երբ ան քեզի կ՚ըսէ.
“Լուացուէ՛, ու պիտի մաքրուիս”»: 14 Այն ատեն ան իջաւ եւ եօթը անգամ Յորդանանի
մէջ [ժ]լուացուեցաւ՝ Աստուծոյ մարդուն խօսքին համաձայն. անոր մարմինը պզտիկ տղայի
մը մարմինին պէս եղաւ, ու մաքրուեցաւ:

15 Ան իր ամբողջ բանակով Աստուծոյ մարդուն վերադարձաւ. գնաց, անոր
ներկայացաւ եւ ըսաւ. «Ահա՛ այժմ գիտցայ թէ ամբողջ երկրի վրայ Աստուած չկայ, բայց

[բ] Եբր.՝ առջեւ էր

[գ] Կամ՝ առջեւ

[դ] Եբր.՝ գրութիւն

[ե] Եբր.՝ ըսելով

[զ] Եբր.՝ ահա՛

[է] Եբր.՝ զիս կը տառապեցնէ

[ը] Եբր.՝ կ՚ըսէի

[թ] Եբր.՝ դուրս պիտի ելլէ

[ժ] Եբր.՝ թաթխուեցաւ

միայն Իսրայէլի մէջ. ուստի հիմա, կ՚աղերսե՛մ, քու ծառայէդ [ի]ընծա՛յ մը ընդունէ»: 16
Բայց Եղիսէ ըսաւ. «Տէ՛րը, որուն առջեւ կը կայնիմ, կ՚ապրի՛. պիտի չընդունիմ»: Նէեման
զինք ստիպեց որ ընդունի, բայց ան մերժեց: 17 Այն ատեն Նէեման ըսաւ. «Ուրեմն
կ՚աղերսե՛մ, քու ծառայիդ այս երկրին հողէն երկու ջորիի բեռ հող թող տրուի. արդարեւ
ծառադ անգամ մըն ալ ուրիշ աստուածներու ողջակէզ կամ զոհ պիտի չընծայէ, հապա
միայն Եհովայի: 18 Սակայն Տէրը սա՛ բանին համար ծառայիդ թող ներէ. երբ իմ տէրս
Ռեմոնի տունը մտնէ՝ հոն երկրպագելու համար, եւ իմ ձեռքիս վրայ կռթնի, ու ես ալ
Ռեմոնի տան մէջ երկրպագեմ, Տէրը այս բանին համար ծառայիդ թող ներէ – երբ Ռեմոնի
տան մէջ երկրպագեմ»: 19 Ինք ալ անոր ըսաւ. «Գնա՛ խաղաղութեամբ». ուստի ան իր
քովէն գնաց, ու քիչ մը ճամբայ քալեց:

20 Բայց Աստուծոյ մարդուն՝ Եղիսէի սպասաւորը՝ Գէեզի ըսաւ. «Ահա՛ իմ տէրս այս
Ասորիին՝ Նէեմանի խնայեց, անոր ձեռքէն իր բերածը չառնելով: Տէրը կ՚ապրի՛. ես անոր
ետեւէն պիտի վազեմ եւ անկէ բան մը պիտի առնեմ»: 21 Ուստի Գէեզի Նէեմանը
հետապնդեց: Երբ Նէեման տեսաւ թէ ան իր ետեւէն կը վազէ, իր կառքէն իջաւ զայն
դիմաւորելու, եւ ըսաւ. «[լ]Ողջութի՞ւն է»: 22 Ան ալ ըսաւ. «Ողջութիւն է: Իմ տէրս զիս
ղրկեց՝ ըսելով. "Ահա՛ հիմա մարգարէներու որդիներէն երկու երիտասարդ եկան ինծի՝
Եփրեմի լեռնակողմէն. կ՚աղերսե՛մ, անոնց համար տաղա՛նդ մը արծաթ ու երկո՛ւ փոխելիք
հագուստ տուր□»: 23 Նէեման ըսաւ. «Հաճէ՛ երկու տաղանդ առնել»: Զայն ստիպելով՝
երկու քսակի մէջ երկու տաղանդ արծաթ դրաւ, երկու փոխելիք հագուստ ալ ծրարեց, եւ իր
սպասաւորներէն երկուքին տուաւ, որոնք անոր առջեւէն [խ]տարին: 24 Երբ [ծ]բլուրը հասաւ՝
անոնց ձեռքէն առաւ ու տան մէջ տեղաւորեց. ապա այդ մարդիկը ուղարկեց, եւ գացին: 25
Իսկ ինք ներս գնաց ու իր տիրոջ ներկայացաւ: Եղիսէ իրեն ըսաւ. «Գէեզի՛, ուրկէ՞ կու
գաս»: Ինք ալ պատասխանեց. «Ծառադ տեղ մը չգնաց»: 26 Եղիսէ անոր ըսաւ. «Միթէ
իմ [կ]հոգիս քեզի հետ չգնա՞ց, երբ այդ մարդը իր կառքէն դարձաւ՝ քեզ դիմաւորելու:
Հիմա ատե՞նն է արծաթ ստանալու, եւ հագուստներ, ձիթենիներ, այգիներ, ոչխարներ ու
արջառներ, ստրուկներ եւ ստրկուհիներ առնելու: 27 Ուրեմն Նէեմանի բորոտութիւնը քեզի
ու քու զարմիդ թող փակչի յաւիտեան»: Եւ ինք անոր առջեւէն բորոտ դուրս ելաւ՝ ձիւնի
պէս ճերմակ:

ՏԱՊԱՐԻՆ ԵՐԿԱԹԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

6

Մարգարէներուն որդիները Եղիսէի ըսին. «Կ՚աղերսե՛նք, ահա՛ այս տեղը՝ ուր քու
առջեւդ կը մնանք՝ մեզի նեղ է: 2 Երթանք ուրեմն մինչեւ Յորդանան, անկէ իւրաքանչիւրս
գերան մը առնենք, ու հոն մեզի բնակելու տեղ շինենք»: Ան ալ պատասխանեց.
«Գացէ՛ք»: 3 Անոնցմէ մէկը ըսաւ. «Կ՚աղերսե՛մ, հաճէ՛ քու ծառաներուդ հետ գալ»: Ան ալ
պատասխանեց. «Կու գամ», 4 եւ անոնց հետ գնաց: Յորդանան հասնելով՝ ծառեր

[ի] Եբր.՝ օրհնութի՛ւն

[լ] Եբր.՝ Խաղաղութի՞ւն

[խ] Եբր.՝ կրեցին

[ծ] Կամ՝ առանձին տեղը

[կ] Եբր.՝ սիրտս

*կտրեցին: 5 Երբ մէկը գերան մը կը կտրէր, տապարին երկաթը ջուրին մէջ ինկաւ: Ուստի
ան պոռալով ըսաւ. «Ո՜հ, իմ տէ՛րս, ան փոխ առնուած էր»: 6 Աստուծոյ մարդը ըսաւ.
«Ո՞ւր ինկաւ»: Ինք ալ անոր ցուցուց տեղը: Եղիսէ փայտ մը կտրեց, հոն նետեց, ու
երկաթը ծփաց: 7 Ուստի անոր ըսաւ. «Վերցո՛ւր զայն»: Ան ալ ձեռքը երկարեց եւ զայն
առաւ:*

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԿԸ ՊԱՐՏՈՒԻ

*8 Երբ անգամ մը Սուրիայի թագաւորը Իսրայէլի դէմ կը պատերազմէր, իր
ծառաներուն հետ խորհրդակցելով՝ ըսաւ. «Այսինչ կամ այնինչ տեղը պիտի ըլլայ
բանակավայրս»: 9 Ուստի Աստուծոյ մարդը Իսրայէլի թագաւորին մարդ ղրկեց՝ ըսելով.
«Զգուշացի՛ր որ այդ տեղէն չանցնիս, որովհետեւ Ասորիները հոն իջած են»: 10 Իսրայէլի
թագաւորը մարդ ղրկեց այն տեղը՝ որուն մասին Աստուծոյ մարդը իրեն խօսած ու զինք
ազդարարած էր, եւ անկէ զգուշացաւ [ա]շատ անգամ: 11 Այս պատճառով Սուրիայի
թագաւորին սիրտը մրրկեցաւ: Իր ծառաները կանչեց ու անոնց ըսաւ. «Չէ՞ք յայտներ
ինծի թէ մեզմէ ո՞վ Իսրայէլի թագաւորին [բ]կողմնակից է»: 12 Իր ծառաներէն մէկը ըսաւ.
«Ո՛չ մէկը, ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս. հապա Իսրայէլի մէջ եղող Եղիսէ մարգարէն՝ քու
ննջասենեակիդ մէջ ըսած խօսքերդ Իսրայէլի թագաւորին կը հաղորդէ»: 13 Ինք ալ ըսաւ.
«Գացէ՛ք եւ անոր ո՛ւր ըլլալը [գ]գտէք, որպէսզի [դ]զայն բռնել տամ՝»: Իրեն իմացուցին.
«Ահա՛ ան Դոթայիմ է»:*

*14 Ուստի ինք ձիեր, կառքեր ու բազմաթիւ զօրագունդեր ղրկեց հոն, որոնք գիշերը
գացին եւ քաղաքը պաշարեցին: 15 Երբ Աստուծոյ մարդուն սպասարկուն առտուն՝ կանուխ
ելաւ ու դուրս գնաց, ահա՛ զօրագունդեր, ձիեր եւ կառքեր քաղաքը պաշարեր էին:
Սպասաւորը իրեն ըսաւ. «Ո՛հ, իմ տէ՛րս, ի՞նչ պիտի ընենք»: 16 Եղիսէ պատասխանեց.
«Մի՛ վախնար, որովհետեւ մեզի հետ եղողները աւելի բազմաթիւ են՝ քան անոնց հետ
եղողները»: 17 Եղիսէ աղօթելով ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, կ՚աղերսե՛մ, անոր աչքե՛րը բաց,
որպէսզի տեսնէ»: Տէրը սպասաւորին աչքերը բացաւ, ու տեսաւ թէ ահա՛ լեռը կրակէ
ձիերով եւ կառքերով լեցուն էր՝ Եղիսէի շուրջը: 18 Երբ [ե]անոնք իր քով իջան, Եղիսէ
Տէրոջ աղօթեց՝ ըսելով. «Կ՚աղերսե՛մ, այս ազգը կուրութեա՛մբ զարկ»: Տէրն ալ զանոնք
կուրութեամբ զարկաւ՝ Եղիսէի խօսքին համաձայն: 19 Այն ատեն Եղիսէ անոնց ըսաւ.
«Ճամբան ասիկա չէ, ու քաղաքը ասիկա չէ. հետեւեցէ՛ք ինծի, որպէսզի ձեր փնտռած
մարդուն տանիմ ձեզ», եւ զանոնք Սամարիա տարաւ: 20 Երբ Սամարիա հասան, Եղիսէ
ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, ասոնց աչքե՛րը բաց՝ որպէսզի տեսնեն»: Տէրը անոնց աչքերը բացաւ, ու
տեսան թէ ահա՛ Սամարիայի մէջ էին:*

*21 Իսրայէլի թագաւորը զանոնք տեսնելով՝ Եղիսէի ըսաւ. «Իմ հա՛յրս, զարնե՞մ,
զանոնք զարնե՞մ»: 22 Ան ալ պատասխանեց. «Մի՛ զարներ. միթէ քու սուրովդ եւ
աղեղովդ գերեվարածներդ կը զարնե՞ս: Անոնց առջեւ հաց ու ջուր դիր, որպէսզի ուտեն,*

[ա] *Եբր.՝ ոչ մէկ եւ ոչ երկու*

[բ] *Եբր.՝ համար*

[գ] *Եբր.՝ տեսէք*

[դ] *Եբր.՝ մարդ ղրկեմ ու զայն բռնեմ*

[ե] *Այսինքն՝ Ասորիները*

*խմեն, եւ իրենց տիրոջ երթան»: 23 Ուստի անոնց մեծ կոչունք մը սարքեց. կերան ու
խմեցին, յետոյ զանոնք ուղարկեց: Անոնք ալ իրենց տիրոջ գացին, եւ Սուրիայի գունդերը
անգա՛մ մըն ալ Իսրայէլի երկիրը չեկան:*

ՍԱՄԱՐԻԱՅԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

*24 Անկէ ետք Սուրիայի Բենադադ թագաւորը իր ամբողջ բանակը հաւաքեց, ու
բարձրանալով Սամարիան պաշարեց: 25 Սամարիայի մէջ մեծ սով եղաւ, քանի որ զայն
պաշարեր էին, այնպէս որ իշու գլուխ մը ութսուն սիկղ արծաթի ծախուեցաւ, եւ քառորդ
կապիճ [գ]աղաւնիի աղբը" հինգ սիկղ արծաթի: 26 Երբ Իսրայէլի թագաւորը պարիսպին
վրայէն կ'անցնէր, կին մը անոր աղաղակեց՝ ըսելով. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս,
[ե]օգնութեա՛ն հասիր ինծի"»: 27 Ան ալ պատասխանեց. «Եթէ Տէրը [ը]քեզի չօգնէ", ես
ինչո՞վ քեզի օգնեմ, կալի՞ն թէ հնձանին արդիւնքով»: 28 Ապա թագաւորը անոր ըսաւ.
«Քեզի ի՞նչ եղաւ»: Ան ալ պատասխանեց. «Այս կինը ինծի ըսաւ. "Քու որդիդ տո՛ւր որ
այսօր զայն ուտենք. իմ որդիս վաղը կ'ուտենք□: 29 Ուստի որդիս խաշեցինք ու զայն
կերանք: Յաջորդ օրը անոր ըսի. "Որդի՛դ տուր՝ որ զայն ուտենք□. բայց ան իր որդին
պահեց»: 30 Երբ թագաւորը այդ կնոջ խօսքը լսեց՝ իր հագուստները պատռեց, ու
պարիսպին վրայէն անցած ատենը՝ ժողովուրդը տեսաւ թէ ահա՛ անոր մարմինին վրայ
քուրձ կար՝ ներսէն: 31 Ան ըսաւ. «Աստուած ինծի այսպէս եւ ասկէ աւելին ընէ, եթէ այսօր
Սափատեան Եղիսէի գլուխը իր վրայ մնայ»: 32 Եղիսէ իր տան մէջ նստած էր, ու
երէցները անոր հետ նստած էին, երբ թագաւորը իր առջեւէն մարդ մը ղրկեց անոր:
Պատգամաւորը դեռ անոր չհասած՝ Եղիսէ երէցներուն ըսաւ. «Կը տեսնէ՞ք թէ այս
մարդասպանի որդին մարդ ղրկեց՝ որ գլուխս վերցնէ: Նայեցէ՛ք, երբ պատգամաւորը գայ՝
դո՛ւռը գոցեցէք, ու զայն դրա՛ն քով բռնեցէք. միթէ անոր տիրոջ ոտքերուն ձայնը անոր
ետեւէն չի՞ լսուիր»: 33 Մինչ տակաւին անոնց հետ կը խօսէր, ահա՛ պատգամաւորը իր
քով իջաւ եւ [թ]ըսաւ. «Ահա՛ այս չարիքը Տէրոջմէն է. ա՛լ ասկէ ետք Տէրոջմէն ի՞նչ պիտի
յուսամ»:*

7

*Եղիսէ ըսաւ. «Տէրոջ խօսքը մտի՛կ ըրէք. Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Վաղը այս ատեն՝
մէկ գրիւ [ա]Նաշիհը մէկ սիկղ արծաթի պիտի ծախուի Սամարիայի դուռը, ու երկու գրիւ
գարին՝ մէկ սիկղի□»: 2 Այն զօրավարը՝ որուն ձեռքին վրայ թագաւորը կը կռթնէր,
Աստուծոյ մարդուն պատասխանեց. «Եթէ Տէրը երկինքը [բ]սահանադռներ ալ շինէ, միթէ
ատիկա ըլլալիք բա՞ն է»: Ան ալ ըսաւ. «Դուն աչքերո՛վդ պիտի տեսնես, բայց անկէ պիտի
չուտես»:*

[գ] Կը կարծուի թէ տեսակ մը ընդեղէն է

[ե] Եբր.՝ ազատէ՛ զիս

[ը] Եբր.՝ քեզ չազատէ

[թ] Հաւանաբար՝ թագաւորը ըսաւ

[ա] Այսինքն՝ նուրբ ալիւրը

[բ] Կամ՝ պատուհաններ

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՅ

*3 Դրան մուտքը չորս բորոտ մարդիկ կային: Անոնք իրարու ըսին. «Ինչո՞ւ հոս մնանք՝
մինչեւ որ մեռնինք: 4 Եթէ ըսենք. “Քաղաքը մտնենք□, քաղաքին մէջ սով կայ, ու հոն
պիտի մեռնինք: Եթէ հոս մնանք, նոյնպէս պիտի մեռնինք: Ուրեմն հիմա եկէ՛ք,
Ասորիներուն բանակավայրը [գ]անցնինք: Եթէ մեզ ողջ պահեն՝ կ՚ապրինք, իսկ եթէ մեզ
մեռցնեն՝ կը մեռնինք»: 5 Ուստի մթնշաղին կանգնեցան՝ որպէսզի Ասորիներուն
բանակավայրը երթան, ու մինչեւ Ասորիներու բանակավայրին ծայրը գացին, բայց ահա՛
հոն ո՛չ մէկը կար: 6 Արդարեւ Տէրը Ասորիներու բանակավայրին մէջ կառքերու աղմուկ ու
ձիերու աղմուկ լսել տուեր էր, այսինքն՝ մեծ զօրագունդի մը աղմուկը: Ուստի իրարու
ըսին. «Ահա՛ Իսրայէլի թագաւորը մեզի դէմ վարձեց Քետացիներու թագաւորներն ու
Եգիպտացիներու թագաւորները, որպէսզի մեր վրայ հասնին»: 7 Հետեւաբար կանգնեցան
եւ մթնշաղին փախան. իրենց վրանները, ձիերն ու էշերը լքեցին, նաեւ բանակավայրը՝
ինչպէս որ էր, ու փախան՝ իրենց անձը ազատելու համար: 8 Երբ այս բորոտները մինչեւ
բանակավայրին ծայրը հասան, վրան մը մտնելով՝ կերան ու խմեցին, եւ անկէ արծաթ,
ոսկի ու հանդերձներ տանելով՝ գացին պահեցին: Վերադառնալով՝ ուրիշ վրան մը մտան,
եւ անկէ ալ տանելով՝ գացին պահեցին: 9 Յետոյ իրարու ըսին. «Մեր ըրածը լաւ չէ. այսօր
աւետիսի օր է, իսկ մենք կը լռենք: Եթէ մինչեւ առտուան լոյսը սպասենք, [դ]Մեր պատիժը
պիտի կրենք”. ուստի հիմա եկէ՛ք, երթանք եւ թագաւորին տան իմացնենք»: 10 Գացին,
քաղաքին դռնապանին պոռացին ու անոր իմացուցին. «Մենք Ասորիներուն բանակավայրը
մտանք, եւ ահա՛ հոն մարդ կամ մարդու ձայն չկար, հապա միայն՝ կապուած ձիեր ու
կապուած էշեր, նաեւ վրանները՝ ինչպէս որ էին»: 11 Դռնապաններն ալ պոռացին, ու
թագաւորին տան ներսը իմացուցին:*

*12 Թագաւորը գիշերը ելաւ եւ իր ծառաներուն ըսաւ. «Այժմ ձեզի պիտի իմացնեմ ինչ
որ Ասորիները մեզի ըրած են: Անոնք մեր անօթի ըլլալը գիտնալով՝ բանակավայրէն ելած
ու դաշտին մէջ պահուըտած են՝ ըսելով. “Երբ անոնք քաղաքէն դուրս ելլեն, զանոնք ողջ
կը բռնենք ու քաղաքը կը մտնենք□»: 13 Անոր ծառաներէն մէկը պատասխանեց.
«Կ՚աղերսե՛մ, մնացած ձիերէն հինգը թող առնեն, որոնք քաղաքին մէջ մնացած են, (ահա՛
անոնք ամբողջ Իսրայէլի բազմութեան պէս են՝ որ անոր մէջ մնացած է. ահա՛ անոնք
ամբողջ Իսրայէլի բազմութեան պէս են՝ որ կը սպառի.) հոն ղրկենք ու տեսնենք»: 14
Ուստի [ե]երկու կառք առին՝ իրենց ձիերով”, եւ թագաւորը Ասորիներու բանակին ետեւէն
ղրկեց՝ ըսելով. «Գացէ՛ք ու տեսէ՛ք»: 15 Անոնք մինչեւ Յորդանան գացին՝ անոնց ետեւէն,
եւ ահա՛ ամբողջ ճամբան լեցուն էր հագուստներով ու առարկաներով, որոնք Ասորիները
նետած էին իրենց իրարանցումին մէջ: Պատգամաւորները վերադարձան ու թագաւորին
իմացուցին:*

*16 Այն ատեն ժողովուրդը դուրս ելաւ եւ Ասորիներուն բանակավայրը կողոպտեց:
Տէրոջ խօսքին համաձայն՝ մէկ գրիւ նաշիհը մէկ սիկղ արծաթի [գ]ծախուեցաւ, ու երկու
գրիւ գարին՝ մէկ սիկղի: 17 Թագաւորը դրան վերատեսուչ նշանակեր էր այն զօրավարը,*

[գ] Եբր.՝ իյնանք

[դ] Եբր.՝ անօրէնութիւնը մեզ պիտի գտնէ

[ե] Կամ՝ երկու զոյգ ձի առին

[գ] Եբր.՝ եղաւ

որուն ձեռքին վրայ ինք կը կռթնէր: Ժողովուրդը դրան մէջ զայն կոխկռտեց, եւ մեռաւ՝
Աստուծոյ մարդուն խօսքին համաձայն, որ ըսեր էր՝ թագաւորին անոր քով իջած ատենը:
18 [է]Պատահեցաւ այնպէս," ինչպէս Աստուծոյ մարդը թագաւորին խօսեր էր՝ ըսելով.
«Վաղը այս ատեն՝ երկու գրիւ գարին մէկ սիկղ արծաթի պիտի ծախուի Սամարիայի
դուռը, ու մէկ գրիւ նաշիհը՝ մէկ սիկղի»: 19 Այդ զօրավարը Աստուծոյ մարդուն
պատասխաներ էր. «Եթէ Տէրը երկինքը սահանադռներ ալ շինէ, միթէ ատիկա ըլլալիք
բա՞ն է»: Աստուծոյ մարդն ալ ըսեր էր. «Ահա դուն աչքերո՛վդ պիտի տեսնես, բայց անկէ
պիտի չուտես»: 20 Այդպէս պատահեցաւ անոր, քանի որ ժողովուրդը զայն դրան մէջ
կոխկռտեց, ու մեռաւ:

ՍՈՒՆԱՄԱՑԻ ԿԻՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

8

Եղիսէ խօսեցաւ այն կնոջ՝ որուն որդին վերապրեցուցեր էր, եւ ըսաւ. «Կանգնէ՛ ու
պանդխտանալո՛ւ գնա, դուն եւ ընտանիքդ, ուր որ կրնաս պանդխտանալ, որովհետեւ Տէրը
սովը կանչեց. ահա՛ կու գայ եօթը տարի այս երկրին վրայ մնալու»: 2 Ուստի կինը
կանգնեցաւ եւ Աստուծոյ մարդուն ըսածին համաձայն ըրաւ. իր ընտանիքով գնաց ու
Փղշտացիներու երկրին մէջ եօթը տարի պանդխտացաւ:
3 Եօթը տարուան վախճանին՝ այդ կինը Փղշտացիներուն երկրէն վերադարձաւ, եւ իր
տան համար ու արտին համար թագաւորին բողոքելու [ա]գնաց:
4 Թագաւորը Աստուծոյ մարդուն սպասաւորին՝ Գէեզիի հետ կը խօսէր՝ ըսելով.
«Կ՚աղերսե՛մ, Եղիսէի կատարած բոլոր մեծագործութիւնները պատմէ՛ ինծի»: 5 Մինչ ինք
թագաւորին կը պատմէր թէ ի՛նչպէս ան մեռած տղան վերապրեցուց, ահա՛ այն կինը՝
որուն որդին վերապրեցուցեր էր, թագաւորին բողոքելու եկաւ իր տան համար ու արտին
համար: Գէեզի ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, ա՛յս է այն կինը եւ ա՛յս է անոր որդին՝ որ
Եղիսէ վերապրեցուց»: 6 Երբ թագաւորը կնոջ հարցուց, ան իրեն պատմեց: Թագաւորը
պալատական մը [բ]յատկացուց անոր ու ըսաւ. «Վերադարձո՛ւր ամէն ինչ որ անոր կը
պատկանի, նաեւ արտին ամբողջ բերքը՝ երկիրը ձգած օրէն մինչեւ հիմա»:

ԵՂԻՍԷ ԵՒ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ԲԵՆԱԴԱԴ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

7 Եղիսէ Դամասկոս գնաց: Սուրիայի Բենադադ թագաւորը հիւանդացած էր:
Թագաւորին պատմեցին. «Աստուծոյ մարդը հոս եկաւ»: 8 Թագաւորը Ազայէլի ըսաւ.
«Ձեռքդ ընծա՛յ առ ու գնա՛, Աստուծոյ մարդը դիմաւորէ՛, եւ անոր միջոցով Տէրոջ
խորհո՛ւրդ հարցուր՝ ըսելով. “Արդեօք այս հիւանդութենէն պիտի առողջանա՞մ□»: 9
Ազայէլ Եղիսէն դիմաւորելու գնաց, ու ձեռքը ընծայ առաւ Դամասկոսի բոլոր բարիքներէն՝
քառասուն ուղտի բեռ: Գնաց, անոր ներկայացաւ եւ ըսաւ. «Քու որդիդ՝ Բենադադ,
Սուրիայի թագաւորը, զիս քեզի ղրկեց՝ ըսելով. “Արդեօք այս հիւանդութենէն պիտի
առողջանա՞մ□»: 10 Եղիսէ անոր ըսաւ. «Գնա՛, անոր ըսէ՛. “Անշո՛ւշտ պիտի
առողջանաս□: Բայց Տէրը ինծի ցոյց տուաւ թէ ան անշուշտ պիտի մեռնի»: 11 Յետոյ իր

[է] Եբր.՝ Եղաւ՝

[ա] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[բ] Եբր.՝ տուաւ

երեսը [գ]անշարժացուց եւ աչքերը անոր վրայ [դ]սեւեռեց, մինչեւ որ ան ամչցաւ. ու
Աստուծոյ մարդը լացաւ: 12 Ազայէլ ըսաւ. «Իմ տէրս ինչո՞ւ կու լայ»: Ան ալ
պատասխանեց. «Քանի որ Իսրայէլի որդիներուն ընելիք չարիքդ գիտեմ. անոնց
ամրոցները [ե]կրակով պիտի այրես", երիտասարդները սուրով պիտի մեռցնես, երախաները
գետին պիտի զարնես ու յղի կիները պիտի ճեղքես»: 13 Ազայէլ ըսաւ. «Քու ծառադ ո՞վ է
– շո՞ւն մը – որ այդ մեծ բաները ընէ»: Եղիսէ պատասխանեց. «Տէրը ինծի ցոյց տուաւ
թէ դուն Սուրիայի վրայ թագաւոր պիտի ըլլաս»: 14 Այն ատեն ան Եղիսէի քովէն գնաց եւ
իր տիրոջ եկաւ: Ան իրեն [զ]հարցուց. «Եղիսէ քեզի ի՞նչ ըսաւ»: Ինք ալ պատասխանեց.
«Ինծի ըսաւ թէ անշուշտ պիտի առողջանաս»: 15 Հետեւեալ օրը Ազայէլ [է]հաստ լաթ" մը
առաւ, ջուրի մէջ թաթխեց ու անոր երեսին վրայ փռեց. ան ալ մեռաւ, եւ Ազայէլ անոր տեղ
թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎՐԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 21. 1-20)

16 Իսրայէլի թագաւորին՝ Աքաաբեան Յովրամի հինգերորդ տարին, երբ Յովսափատ
դեռ Յուդայի վրայ կը թագաւորէր, Յուդայի Յովսափատ թագաւորին որդին՝ Յովրամ
թագաւոր եղաւ: 17 Ան երեսուներկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի
մէջ ութ տարի թագաւորեց: 18 Ան Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբայէն ընթացաւ, ինչպէս
Աքաաբի տունը ըրաւ, որովհետեւ իր կինը՝ Աքաաբի աղջիկն էր: Տէրոջ [ը]առջեւ չարիք
գործեց. 19 սակայն Տէրը Յուդան բնաջնջել չուզեց, իր ծառային՝ Դաւիթի սիրոյն համար,
ինչպէս անոր խոստացած որ թէ՛ իրեն եւ թէ իր որդիներուն [թ]ընդմիշտ ճրագ մը տայ:
20 Անոր օրերը՝ Եդովմայեցիները Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան, եւ իրենց
վրայ թագաւոր մը նշանակեցին: 21 Յովրամ իր բոլոր կառքերը իրեն հետ առաւ ու Սայիր
անցաւ. գիշերը կանգնեցաւ, զինք շրջապատող Եդովմայեցիներն ու կառքերու
վերահսկիչները զարկաւ. ժողովուրդն ալ իր վրանները փախաւ: 22 Բայց
Եդովմայեցիները Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան մինչեւ այսօր: Այդ ատեն
Լեբնա ալ ապստամբեցաւ:
23 Յովրամի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 24 Յովրամ իր հայրերուն
հետ քնացաւ, ու իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր
որդին՝ [ժ]Ոքոզիա թագաւորեց:

[գ] Եբր.՝ կայունացուց

[դ] Եբր.՝ դրաւ

[ե] Եբր.՝ կրակի վրայ պիտի դնես

[զ] Եբր.՝ ըսաւ

[է] Կամ՝ վերմակ

[ը] Եբր.՝ աչքերուն

[թ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[ժ] Կամ՝ Ազարիա, կամ՝ Յովաքազ

ՅՈՒԴԱՅԻ ՈՔՈԶԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 22. 1-16)

25 Իսրայէլի թագաւորին՝ Աքաաբեան Յովրամի տասներկրորդ տարին, Յուդայի
Յովրամ թագաւորին որդին՝ Ոքոզիա թագաւոր եղաւ: 26 Ոքոզիա քսաներկու տարեկան էր՝
երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ մէկ տարի թագաւորեց: Իր մայրը Իսրայէլի Ամրի
թագաւորին աղջիկն էր՝ Գոթողիա անունով: 27 Ան Աքաաբի տան ճամբայէն ընթացաւ եւ
Աքաաբի տան պէս Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, քանի որ Աքաաբի տան փեսան էր: 28 Ան
Աքաաբեան Յովրամի հետ Ռամովթ-Գաղաադ գնաց՝ Սուրիայի Ազայէլ թագաւորին դէմ
պատերազմելու: Ասորիները Յովրամը վիրաւորեցին. 29 ուստի Յովրամ թագաւորը
վերադարձաւ, որպէսզի Յեզրայէլի մէջ բուժուի այն վէրքերէն՝ որ Ասորիները իրեն տուեր
էին [ի]Ռամովթի մէջ, երբ Սուրիայի Ազայէլ թագաւորին դէմ կը պատերազմէր: Այն ատեն
Յուդայի թագաւորը, Յովրամի որդին՝ Ոքոզիա, Յեզրայէլ իջաւ, Աքաաբի որդին՝ Յովրամը
տեսնելու, քանի որ ան հիւանդ էր:

ՅԷՈՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐ Կ՚ՕԾՈՒԻ

9

Եղիսէ մարգարէն՝ մարգարէներու որդիներէն մէկը կանչեց, եւ անոր ըսաւ. «Գօտիդ
մէ՛ջքդ կապէ, այս իւղի շիշը ձե՛ռքդ առ, ու Ռամովթ-Գաղաա՛դ գնա: 2 Երբ հոն հասնիս,
Նամեսսեան Յովսափատի որդին՝ Յէո՛ւն [ա]գտիր, եւ մտնելով՝ իր եղբայրներուն մէջ
կանգնեցո՛ւր զայն, ու ներքի՛ն սենեակ մը տար զայն: 3 Իւղի շիշը ա՛ռ, անոր գլուխին
վրայ թափէ՛, եւ ըսէ՛. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Քեզ Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցի"□:
Ապա դո՛ւռը բաց ու փախի՛ր, մի՛ ուշանար»: 4 Ուստի այդ երիտասարդը – երիտասարդ
մարգարէն – Ռամովթ-Գաղաադ գնաց:
5 Երբ հոն հասաւ, ահա՛ զօրապետները նստած էին: Ան ըսաւ. «Ո՛վ պետ, քեզի խօսք
մը ունիմ»: Յէու ըսաւ. «Մեր բոլորէն որո՞ւն»: Ան ալ պատասխանեց. «Քեզի՛, ո՛վ պետ»:
6 Յէու կանգնեցաւ ու տունէն ներս մտաւ. ան ալ իւղը անոր գլուխին վրայ թափեց եւ ըսաւ.
«Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Քեզ Տէրոջ ժողովուրդին՝ Իսրայէլի
վրայ թագաւոր օծեցի: 7 Զա՛րկ քու տիրոջդ՝ Աքաաբի տունը, որպէսզի [բ]Յեզաբէլէն վրէժը
առնեմ իմ ծառաներուս՝ մարգարէներուն արիւնին, ու Տէրոջ բոլոր ծառաներուն արիւնին:
8 Աքաաբի ամբողջ տունը պիտի կորսուի, եւ Աքաաբի բոլոր [գ]այր մարդիկը" – Իսրայէլի
մէջ [դ]բանտարկուածը կամ ազատը" – պիտի բնաջնջեմ: 9 Աքաաբի տունը Նաբատի
որդիին՝ Յերոբովամի տան պէս, եւ Աքիայի որդիին՝ Բաասայի տան պէս պիտի ընեմ: 10
Շունե՛րը պիտի ուտեն Յեզաբէլը՝ Յեզրայէլի [ե]ագարակին մէջ, ու զայն թաղող պիտի

[ի] Եբր.՝ Ռամայի

[ա] Եբր.՝ տես

[բ] Եբր.՝ Յեզաբէլի ձեռքէն

[գ] Եբր.՝ պատի վրայ միզողները

[դ] Եբր.՝ արգելափակուածը կամ ազատ թողուածը

[ե] Եբր.՝ ժառանգութեան բաժինին

չըլլայ□»: Յետոյ դուռը բացաւ եւ փախաւ:
11 Երբ Յէու դուրս ելաւ՝ իր տիրոջ ծառաներուն քով, իրեն ըսին. «[գ]Ողջութի՞ւն է. այդ
խելագարը ինչո՞ւ քեզի եկաւ»: Ինք անոնց պատասխանեց. «Դուք այդ մարդն ու անոր
խօսքերը գիտէք»: 12 Անոնք ըսին. «[է]Սուտ է. հաղորդէ՛ մեզի հիմա»: Ինք ալ
պատասխանեց. «Անիկա ինծի սա՛պէս եւ սա՛պէս խօսեցաւ՝ ըսելով. "Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Քեզ Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցի"□»: 13 Այն ատեն ամէն մարդ
շտապելով իր հագուստը առաւ, ու անոր տակ դրին՝ աստիճաններուն [ը]վերեւը: Ապա
շեփոր հնչեցնելով՝ ըսին. «Յէու թագաւոր եղաւ»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՅՈՎՐԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՄԵՌՑՈՒԻ

14 Այսպէս, Նամեսսեան Յովսափատի որդին՝ Յէու Յովրամի դէմ դաւադրեց, մինչ
Յովրամ Ռամովթ-Գաղաադը կը պահպանէր ամբողջ Իսրայէլի հետ՝ Սուրիայի Ազայէլ
թագաւորին [թ]պատճառով: 15 (Սակայն Յովրամ թագաւորը Յեզրայէլ վերադարձած էր,
բուժուելու համար Ասորիներուն տուած վէրքերէն՝ Սուրիայի Ազայէլ թագաւորին դէմ
պատերազմած ատենը:) Յէու ըսաւ. «Եթէ [ժ]համամիտ էք", այս քաղաքէն ո՛չ մէկը
ազատելով թող դուրս ելլէ ու երթայ այս բանը Յեզրայէլի մէջ պատմէ»:
16 Յէու իր կառքը նստաւ եւ Յեզրայէլ գնաց, քանի որ Յովրամ հոն պառկած էր.
Յուդայի Ոքոզիա թագաւորն ալ Յովրամը տեսնելու իջած էր: 17 Յեզրայէլի մէջ՝
աշտարակին վրայ դէտ մը կայնած էր. Յէուի գունդին գալը տեսնելով՝ ըսաւ. «Գունդ մը
կը տեսնեմ»: Յովրամ ըսաւ. «Հեծեա՛լ մը առ, զանոնք դիմաւորելո՛ւ ղրկէ, ու թող ըսէ.
"Խաղաղութի՞ւն է□»: 18 Ձիաւորը զայն դիմաւորելու գնաց, եւ ըսաւ. «Թագաւորը սա՛
կ'ըսէ. "Խաղաղութի՞ւն է□»: Յէու պատասխանեց. «Դուն խաղաղութիւնը ի՞նչ պիտի
ընես. ետե՛ւս [ի]անցիր»: Դէտը իմացուց. «Պատգամաւորը մինչեւ անոնց քով գնաց, բայց
չվերադարձաւ»: 19 Յետոյ ուրիշ ձիաւոր մը ղրկեց: Ան ալ անոնց գնաց եւ ըսաւ.
«Թագաւորը սա՛ կ'ըսէ. "Խաղաղութի՞ւն է□»: Յէու պատասխանեց. «Դուն խաղաղութիւնը
ի՞նչ պիտի ընես. ետե՛ւս անցիր»: 20 Դէտն ալ իմացուց. «Մինչեւ անոնց քով գնաց բայց
չվերադարձաւ: Ընթացքը Նամեսսեան Յէուի ընթացքին կը նմանի, քանի որ կատաղաբար
կը վարէ»:
21 Այն ատեն Յովրամ ըսաւ. «Կառքը լծեցէ՛ք». ուստի իր կառքը լծեցին: Իսրայէլի
թագաւորը՝ Յովրամ, ու Յուդայի թագաւորը՝ Ոքոզիա, դուրս ելան՝ իւրաքանչիւրը իր
կառքով. անոնք դուրս ելան՝ Յէուն դիմաւորելու, եւ զայն Յեզրայելացի Նաբովթի
ագարակին մէջ գտան: 22 Երբ Յովրամ Յէուն տեսաւ՝ ըսաւ. «Յէո՛ւ, խաղաղութի՞ւն է»:
Ան ալ պատասխանեց. «Ի՞նչպէս խաղաղութիւն ըլլայ, քանի քու մօրդ՝ Յեզաբէլի
պոռնկութիւններն ու կախարդութիւնները կը շատնան»: 23 Յովրամ ձեռքերը դարձուց եւ

[գ] *Եբր.՝ Խաղաղութի՞ւն*

[է] *Կամ՝ Կեղծիք*

[ը] *Եբր.՝ ոսկորը*

[թ] *Եբր.՝ երեսէն*

[ժ] *Եբր.՝ ձեր անձին փափաքն է*

[ի] *Եբր.՝ դարձիր*

փախաւ, Ոքոզիայի ըսելով. «Ո՛վ Ոքոզիա, դաւաճանութիւն կայ»: 24 Յէու [լ]իր աղեղը
ոյժով քաշեց", ու Յովրամը [խ]ուսերուն մէջտեղէն զարկաւ: Նետը անոր սիրտէն ելաւ, եւ
ան իր կառքին մէջ կքեցաւ: 25 Յետոյ Յէու իր զօրավարին՝ Բադեկարի ըսաւ. «Վերցո՛ւր
ասիկա ու նետէ՛ զայն Յեզրայելացի Նաբովթի [ծ]կալուածին ագարակին մէջ: Արդարեւ
յիշէ՛ թէ երբ ես ու դուն անոր հօր՝ Աքաաբի ետեւէն [կ]միասին կ՚երթայինք, [հ]կառքը նստած",
Տէրը անոր [ձ]դէմ սա՛ վճիռը տուաւ". 26 "Ի՛րապէս երէկ Նաբովթի արիւնն ու անոր
որդիներուն արիւնը տեսայ,- կը յայտարարէ Տէրը,- եւ այս ագարակին մէջ քեզի պիտի
հատուցանեմ,- կը պատգամէ Տէրը□: Ուստի վերցո՛ւր հիմա ու նետէ՛ զայն այս
ագարակին մէջ, Տէրոջ խօսքին համաձայն»:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՈՔՈԶԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՄԵՌՑՈՒԻ

27 Յուդայի Ոքոզիա թագաւորը ասիկա տեսնելով՝ պարտէզի տան ճամբայէն փախաւ:
Յէու զայն հետապնդելով՝ ըսաւ. «Զի՛նք ալ զարկէք՝ կառքին վրայ»: Ա՛յդպէս ալ եղաւ
Յեբղաամի քով եղող Գուրի զառիվերին վրայ: Ոքոզիա Մակեդդով փախաւ, ու հոն մեռաւ:
28 Անոր ծառաները զինք կառքով Երուսաղէմ տարին, եւ զինք Դաւիթի քաղաքը՝ իր
գերեզմանին մէջ թաղեցին, իր հայրերուն հետ:
29 Ոքոզիա Աքաաբի որդիին՝ Յովրամի տասնմէկերորդ տարին Յուդայի վրայ
թագաւոր եղեր էր:

ՅԵԶԱԲԷԼ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԿԸ ՄԵՌՑՈՒԻ

30 Երբ Յէու Յեզրայէլ եկաւ՝ Յեզաբէլ լսեց. իր աչքերուն ծարոյր դրաւ, գլուխը
զարդարեց, ու պատուհանէն նայեցաւ: 31 Մինչ Յէու դռնէն ներս կը մտնէր, ան ըսաւ.
«Միթէ իր տէրը մեռցնող Զամբրի խաղաղութիւն ունեցա՞ւ»: 32 Յէու իր երեսը դէպի
պատուհանը վերցուց, եւ ըսաւ. «Ինծի հետ ո՞վ կայ, ո՞վ»: Երկու-երեք ներքինիներ իրեն
նայեցան: 33 Ուստի ըսաւ. «Զինք վա՛ր նետեցէք»: Զայն վար նետեցին. անոր արիւնէն
պատին ու ձիերուն վրայ ցայտեց: Ինք զայն կոխկռտեց, 34 ապա ներս գնաց, եւ կերաւ ու
խմեց: Յետոյ ըսաւ. «Այժմ գացէ՛ք, տեսէ՛ք այդ անիծեալ կինը, ու թաղեցէ՛ք զայն, քանի
որ թագաւորի աղջիկ է»: 35 Զայն թաղելու գացին. բայց անոր գանկէն, ոտքերէն եւ
ձեռքերուն ափերէն զատ ուրիշ ոչինչ գտան: 36 Ուստի վերադարձան ու Յէուի
պատմեցին: Ան ալ ըսաւ. «Ասիկա Տէրոջ խօսքն է, որ իր ծառային՝ Թեզբացի Եղիայի
[ղ]միջոցով ըսաւ. "Յեզաբէլի մարմինը շունե՛րը պիտի ուտեն՝ Յեզրայէլի ագարակին մէջ,
37 ու Յեզաբէլի դիակը արտի մակերեսին վրայ եղող աղբի պէս պիտի ըլլայ Յեզրայէլի

[լ] Եբր.՝ աղեղով իր ձեռքը լեցուց

[խ] Եբր.՝ բազուկներուն

[ծ] Եբր.՝ արտին

[կ] Եբր.՝ զոյգ մը

[հ] Կամ՝ ձիերու վրայ հեծած

[ձ] Եբր.՝ վրայ սա՛ բեռը դրաւ

[ղ] Եբր.՝ ձեռքով

ագարակին մէջ, այնպէս որ պիտի չըսուի. "Ասիկա Յեզաբէլն է"□»:

ԱՔԱԱԲԻ ԶԱՐՄԸ ԿԸ ՄԵՌՑՈՒԻ

10

Աքաաբ Սամարիայի մէջ եօթանասուն որդի ունէր: Յէու [ա]նամակ մը գրեց, ու
Սամարիա ղրկեց՝ Յեզրայէլի իշխանաւորներուն, երէցներուն եւ Աքաաբի որդիներուն
հոգատարներուն՝ ըսելով. 2 «Հիմա, երբ այս նամակը ձեզի հասնի, քանի ձեր տիրոջ
որդիները ձեր քով են, ու կառքեր, ձիեր, պարսպապատ քաղաք եւ զէնքեր ալ ունիք, 3
նայեցէ՛ք թէ ձեր տիրոջ որդիներէն ո՛րն է լաւագոյնը եւ յարմարագոյնը, զայն իր հօր
գահին վրայ դրէ՛ք, ու ձեր տիրոջ տան համար պատերազմեցէ՛ք»: 4 Անոնք չափազանց
վախցան, եւ ըսին. «Ահա՛ երկու թագաւորներ չկրցան անոր [բ]դիմադրել, մենք ի՞նչպէս
պիտի դիմադրենք»: 5 Ուստի [գ]արքունապետը, Դքաղաքապետը, երէցներն ու
հոգատարները Յէուի մարդ ղրկեցին եւ ըսին. «Մենք քու ծառաներդ ենք. ինչ որ մեզի
հրամայես՝ պիտի ընենք. ո՛չ մէկը թագաւոր պիտի նշանակենք: [ե]Քեզի հաճելի" եղածը
ըրէ՛»:

6 Յէու անոնց երկրորդ անգամ նամակ գրեց՝ ըսելով. «Եթէ դուք ինծի հետ էք եւ իմ
խօսքս մտիկ կ՚ընէք, ձեր տիրոջ որդիներուն գլուխները առէ՛ք ու վաղը այս ատեն ինծի՛
եկէք՝ Յեզրայէլ»: Թագաւորին որդիները եօթանասուն [զ]հոգի էին, եւ զիրենք մեծցնող
քաղաքի մեծերուն քով էին: 7 Երբ նամակը անոնց հասաւ՝ թագաւորին որդիները բռնեցին,
եօթանասուն հոգին ալ մորթեցին, անոնց գլուխները կողովներու մէջ դրին, ու անոր
ղրկեցին՝ Յեզրայէլ: 8 Լրաբեր մը եկաւ եւ անոր իմացուց. «Թագաւորին որդիներուն
գլուխները բերին»: Ան ալ ըսաւ. «Զանոնք մինչեւ առտու դրան մուտքը դրէք՝ երկու դէզ
ընելով»: 9 Առտուն դուրս ելաւ, կայնեցաւ եւ ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Դուք արդար
էք. ահա՛ ես իմ տիրոջս դէմ դաւադրեցի ու զինք մեռցուցի, բայց ասոնք բոլորը ո՞վ
մեռցուց: 10 Ուրեմն գիտցէ՛ք թէ ոչինչ գետին պիտի իյնայ Տէրոջ խօսքէն, որ Տէրը
Աքաաբի տան համար ըսաւ, ու Տէրը իր ծառային՝ Եղիայի [է]միջոցով ըսածը իրագործեց»:
11 Յէու Յեզրայէլի մէջ մեռցուց Աքաաբի տունէն բոլոր մնացածները, անոր բոլոր մեծերը,
ճանչուորներն ու քուրմերը, այնպէս որ անոր ո՛չ մէկ մնացորդ թողուց:

ՈՔՈԶԻԱՅԻ ԱԶԳԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՌՑՈՒԻՆ

12 Յետոյ կանգնեցաւ, եւ Սամարիա գնաց: Ճամբան՝ երբ հովիւներու [ը]Բեթակադը
հասաւ, 13 Յէու Յուդայի Ոքոզիա թագաւորին եղբայրները գտաւ ու անոնց ըսաւ. «Դուք

[ա] Եբր.՝ գրութիւն

[բ] Եբր.՝ առջեւ կայնիլ

[գ] Եբր.՝ թագաւորին տան վրայ եղողը

[ե] Եբր.՝ Աչքերուդ լաւ

[զ] Եբր.՝ մարդ

[է] Եբր.՝ ձեռքով

[ը] Կամ՝ խուզելու տունը

ո՞վ էք»: Անոնք պատասխանեցին. «Ոքոզիայի եղբայրներն ենք. թագաւորին որդիներն ու [թ]մայր-թագուհիին՝՝ որդիները [ժ]ողջունելու իջանք»: 14 Այն ատենան ըսաւ. «Ասոնք ո՛ղջ բռնեցէք»: Զանոնք ողջ բռնեցին, եւ Բեթակադի ջրհորին քով զանոնք մորթեցին: Քառասուներկու հոգի էին. անոնցմէ ո՛չ մէկը ողջ թողուց:

15 Անկէ գնաց, ու զինք դիմաւորող Ռեքաբի որդին՝ Յովնադաբը գտաւ: Զայն բարեւեց ու ըսաւ. «Ինչպէս իմ սիրտս քու սիրտիդ հետ ուղիղ է, արդեօք քու սիրտդ ալ նոյնպէս ուղի՞ղ է»: Յովնադաբ պատասխանեց. «Այո՛»: «Ուրեմն ձե՛ռքդ տուր»: Ան ալ ձեռքը տուաւ: Զայն իր քով բարձրացուց՝ կառքին մէջ, 16 եւ ըսաւ. «Ինծի՛ հետ եկուր, ու Տէրոջ համար ունեցած նախանձախնդրութիւնս տե՛ս»: Այսպէս՝ իր կառքը նստեցուցին զայն: 17 Սամարիա գնաց եւ Սամարիայի մէջ Աքաաբէն բոլոր մնացածները զարկաւ, մինչեւ որ զայն բնաջնջեց՝ այն խօսքին համաձայն, որ Տէրը Եղիայի ըսեր էր:

ԲԱՀԱՂԻ ԵՐԿՐՊԱԳՈՒՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՌՑՈՒԻՆ

18 Յէու ամբողջ ժողովուրդը հաւաքեց, եւ անոնց ըսաւ. «Աքաաբ Բահաղը քիչ պաշտեց, Յէու զայն շատ պիտի պաշտէ. 19 ուստի Բահաղի բոլոր մարգարէները, բոլոր ծառաներն ու բոլոր քուրմերը ինծի՛ կանչեցէք: Ո՛չ մէկը թող պակսի, քանի որ Բահաղի մեծ զոհ մը [ի]պիտի մատուցանեմ՝՝. ո՛վ որ պակսի՝ պիտի չապրի»: Յէու խաբէութեամբ վարուեցաւ, որպէսզի Բահաղի պաշտամունք կատարողները կորսնցնէ: 20 Յէու ըսաւ. «Բահաղի համար տօնախմբութի՛ւն մը [լ]յայտարարեցէք». անոնք ալ յայտարարեցին: 21 Յէու ամբողջ Իսրայէլի պատգամաւորներ ղրկեց, եւ բոլոր Բահաղի պաշտամունք կատարողները եկան, այնպէս որ [խ]բացակայ մարդ չմնաց՝՝: Բահաղի տունը մտան, ու Բահաղի տունը ծայրէ ծայր լեցուեցաւ: 22 Այն ատեն հանդերձապետին ըսաւ. «Պատմուճաննե՛ր դուրս հանէ բոլոր Բահաղի պաշտամունք կատարողներուն համար»: Ան ալ պատմուճաններ հանեց անոնց: 23 Յէու Ռեքաբի որդիին՝ Յովնադաբի հետ Բահաղի տունը մտաւ, եւ Բահաղի պաշտամունք կատարողներուն ըսաւ. «Քննեցէ՛ք ու նայեցէ՛ք, որ հոս՝ ձեզի հետ՝ Եհովայի ծառաներէն ո՛չ մէկը գտնուի, հապա՝ միայն Բահաղի պաշտամունք կատարողները»: 24 Երբ զոհեր ու ողջակէզներ ընծայելու մտան, Յէու դուրսը ութսուն մարդ դրաւ եւ անոնց ըսաւ. «Ո՛վ որ ձեր ձեռքը բերած մարդոցմէս մէկը ձգէ որ խոյս տայ, իր անձը անոր անձին տեղ պիտի ըլլայ»: 25 Երբ ողջակէզին ընծայումը աւարտեցաւ, Յէու սուրհանդակներուն ու զօրավարներուն ըսաւ. «Նե՛րս մտէք, զանոնք [ծ]մեռցուցէ՛ք. ո՛չ մէկը դուրս թող ելլէ»: Ուստի զանոնք սուրի բերանէ անցուցին: Սուրհանդակները եւ զօրավարները զանոնք նետեցին. յետոյ Բահաղի տան քաղաքը գացին: 26 Բահաղի տան արձանները դուրս հանեցին, ու զանոնք կրակով այրեցին: 27 Բահաղի արձանը տապալեցին, Բահաղի տունը փլցուցին եւ զայն արտաքնոց ըրին մինչեւ

[թ] *Եբր.՝ տիրուհիին*

[ժ] *Եբր.՝ խաղաղութիւնը հարցնելու*

[ի] *Եբր.՝ ունիմ*

[լ] *Եբր.՝ սրբեցէք*

[խ] *Եբր.՝ ո՛չ մէկ մարդ մնաց՝ որ չեկաւ*

[ծ] *Եբր.՝ զարկէ՛ք*

այսօր: 28 Այսպէս՝ Յէու Իսրայէլէն բնաջնջեց Բահաղը: 29 Սակայն Յէու Իսրայէլի
մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերէն՝ այսինքն Բեթէլի ու Դանի մէջ եղող
ոսկիէ հորթերէն՝ չհեռացաւ:
30 Տէրը Յէուի ըսաւ. «Քանի դուն լաւ վարուեցար՝ գործադրելով ինչ որ իմ [կ]առջեւս
ուղիղ է, եւ Աքաաբի տան ըրիր բոլորովին իմ սիրտիս մէջ եղածին համաձայն, քու
որդիներդ Իսրայէլի գահին վրայ պիտի բազմին՝ մինչեւ չորրորդ սերունդը»: 31 Սակայն
Յէու ուշադիր չեղաւ ամբողջ սիրտով ընթանալու Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն Օրէնքին
համաձայն, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Յերոբովամի մեղքերէն չհեռացաւ:

ՅԷՈՒԻ ՄԱՀԸ

32 Այդ օրերը Տէրը սկսաւ Իսրայէլը [հ]կոտորել. Ազայէլ Իսրայէլի բոլոր սահմաններուն
մէջ զանոնք զարկաւ.– 33 Յորդանանէն դէպի արեւելք՝ ամբողջ Գաղաադի երկիրը,
այսինքն՝ Գադեանները, Ռուբէնեանները ու Մանասեանները՝ Առնոնի ձորին վրայ եղող
Արոէրէն մինչեւ Գաղաադ եւ Բասան:
34 Յէուի մնացեալ արարքները, անոր բոլոր ըրածները ու բոլոր քաջութիւնները՝ ահա՛
Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 35 Յէու իր
հայրերուն հետ քնացաւ, եւ զինք Սամարիայի մէջ թաղեցին: Անոր տեղ իր որդին՝
Յովաքազ թագաւոր եղաւ: 36 [ծ]Յէու քսանութ տարի թագաւորեց" Իսրայէլի վրայ՝
Սամարիայի մէջ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԳՈԹՈՂԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ
(Բ. Մնաց. 22. 10-23. 15)

11

Ոքոզիայի մայրը՝ Գոթողիա, իր որդիին մեռնիլը տեսնելով՝ կանգնեցաւ եւ ամբողջ
թագաւորական զարմը կորսնցուց: 2 Բայց Յովրամ թագաւորին աղջիկը, Ոքոզիայի քոյրը՝
Յոսաբէ, Ոքոզիայի որդին՝ Յովասը առաւ, ու թագաւորին սպաննուող որդիներուն մէջէն
գայն գողցաւ. զինք ննջարանին մէջ [ա]պահեցին Գոթողիայի [բ]աչքերէն, այսինքն՝ զինք եւ
իր սնուցիչը, ուստի չմեռցուեցաւ: 3 Ինք անոր հետ վեց տարի Տէրոջ տան մէջ
պահուեցաւ, մինչ Գոթողիա կը թագաւորէր երկրին վրայ:
4 Եօթներորդ տարին՝ Յովիադա մարդ ղրկեց, հարիւրապետները, թիկնապահներն ու
սուրհանդակները կանչեց, եւ զանոնք իր քով՝ Տէրոջ տունը բերաւ: Անոնց հետ ուխտ
կնքեց ու Տէրոջ տան մէջ անոնց երդում ընել տուաւ, ապա թագաւորին որդին անոնց
ցուցուց: 5 Յետոյ անոնց պատուիրեց. «Ահա՛ասիկ ինչ որ պիտի ընէք.– ձեր մէկ երրորդը,
որ Շաբաթ օրը [գ]իր պաշտօնը պիտի ստանձնէ", թագաւորին տան պահպանութիւնը պիտի

[կ] Եբր.՝ աչքերուս

[հ] Եբր.՝ ծայրատել

[ծ] Եբր.՝ Յէուի թագաւորած օրերը քսանութ տարի եղան

[ա] Եբր.՝ ծածկեցին

[բ] Եբր.՝ երեսէն

[գ] Եբր.՝ պիտի մտնէ

*ընէ, 6 մէկ երրորդը՝ Սուրի դուռը պիտի **կենայ,** մէկ երրորդն ալ՝ սուրհանդակներուն ետեւի
դուռը: Այսպէս՝ տան պահպանութիւնը պիտի ընէք, որպէսզի մուտքը արգիլուի: 7 Ձեզմէ
երկու գունդ, **այսինքն** բոլոր անոնք՝ որ Շաբաթ **օրը իրենց** [դ]պաշտօնէն պիտի արձակուին”,
Տէրոջ տան պահպանութիւնը պիտի ընեն՝ թագաւորին շուրջը: 8 Թագաւորը բոլորաձեւ
պիտի շրջապատէք, իւրաքանչիւրը իր զէնքերը ձեռքը **բռնած.** ո՛վ որ շարքերէն ներս
մտնէ՝ պիտի մեռցուի: Այսպէս՝ թագաւորին հետ պիտի ըլլաք թէ՛ դուրս ելած եւ թէ ներս
մտած ատենը»:*

*9 Հարիւրապետները Յովիադա քահանային բոլոր պատուիրածներուն համաձայն
ըրին: Իւրաքանչիւրը իր մարդիկը առաւ, թէ՛ Շաբաթ **օրը** [ե]պաշտօն ստանձնողները”, թէ՛
ալ Շաբաթ **օրը** [զ]պաշտօնէ արձակուողները”, եւ Յովիադա քահանային քով եկան: 10
Քահանան Տէրոջ տունը եղած Դաւիթ թագաւորին նիզակներն ու վահանները
հարիւրապետներուն տուաւ: 11 Սուրհանդակները – իւրաքանչիւրը իր զէնքերը ձեռքը
առած – թագաւորին շուրջը [է]տեղաւորուեցան, տան աջ [ը]թեւէն մինչեւ տան ձախ թեւը,
զոհասեղանին եւ տան քով: 12 Ինք ալ թագաւորին որդին դուրս հանեց, անոր վրայ [թ]թագն
ու վկայութիւնը դրաւ, եւ զայն թագաւոր հռչակեցին. զայն օծեցին ու ծափ զարնելով՝
ըսին. «Ապրի՛ թագաւորը»:*

*13 Երբ Գոթողիա [ժ]վազող ժողովուրդին աղմուկը լսեց, Տէրոջ տունը եկաւ՝ ժողովուրդին
քով, 14 ու տեսաւ թէ ահա՛ թագաւորը սիւնին քով կայնած էր՝ սովորութեան համաձայն,
իշխանաւորներն ու փողահարներն ալ թագաւորին քով էին: Երկրին ամբողջ ժողովուրդը
կ՚ուրախանար, եւ փողեր կը հնչեցնէին: Այն ատեն Գոթողիա իր հագուստները պատռեց ու
պոռաց. «Դաւադրութի՛ւն է, դաւադրութի՛ւն»: 15 Յովիադա քահանան զօրագունդին վրայ
նշանակուած հարիւրապետներուն հրամայեց՝ անոնց ըսելով. «Զայն շարքերէն հանեցէ՛ք,
եւ անոր հետեւողը սուրո՛վ մեռցուցէք». (արդարեւ քահանան ըսեր էր. «Տէրոջ տան մէջ
թող չմեռցուի»:) 16 Զայն ձերբակալեցին, ու երբ թագաւորին տունը կը հասնէր՝ ձիերու
մուտքէն, հոն մեռցուեցաւ:*

ՅՈՎԻԱԴԱՅԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ
(Բ. Մնաց. 23. 16-21)

*17 Յովիադա ուխտ կնքեց Տէրոջ եւ թագաւորին ու ժողովուրդին միջեւ, որպէսզի Տէրոջ
ժողովուրդը ըլլան. նաեւ թագաւորին եւ ժողովուրդին միջեւ: 18 Երկրին ամբողջ
ժողովուրդը Բահաղի տունը մտաւ. զայն փլցուցին, անոր բագիններն ու պատկերները
կոտրտեցին, եւ Բահաղի քուրմը՝ Մատթանը բագիններուն առջեւ մեռցուցին: Քահանան
Տէրոջ տան մէջ վերատեսուչներ նշանակեց. 19 ապա հարիւրապետները, թիկնապահները,*

[դ] *Եբր.՝ դուրս պիտի ելլեն*

[ե] *Եբր.՝ մտնողները*

[զ] *Եբր.՝ դուրս ելլողները*

[է] *Եբր.՝ կայնեցան*

[ը] *Եբր.՝ ուսէն*

[թ] *Եբր.՝ պսակն*

[ժ] *Կամ՝ սուրհանդակներուն ու*

սուրհանդակներն ու երկրին ամբողջ ժողովուրդը առաւ, թագաւորը Տէրոջ տունէն
իջեցուցին, եւ սուրհանդակներու դրան ճամբայէն թագաւորին տունը մտան: Յովաս
թագաւորներու գահին վրայ բազմեցաւ: 20 Երկրին ամբողջ ժողովուրդը ուրախացաւ, ու
քաղաքը հանդարտ [ի]մնաց. իսկ Գոթողիան թագաւորին տան քով սուրով մեռցուցած էին:
21 Յովաս եօթը տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 24. 1-16)

12

Յէուի եօթներորդ տարին՝ Յովաս թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի
թագաւորեց: Իր մօր անունը Սաբիա էր՝ Բերսաբէ քաղաքէն: 2 Յովաս ըրաւ ինչ որ Տէրոջ
[ա]առջեւ ուղիղ է այն բոլոր օրերուն մէջ, երբ Յովիադա քահանան իրեն կը սորվեցնէր: 3
Սակայն բարձր տեղերը չհանուեցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը
մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր:

4 Յովաս քահանաներուն ըսաւ. «Տէրոջ տունը բերուած [բ]սուրբ բաներուն" ամբողջ
դրամը – թուարկուելու համար անցնող մարդոց դրամը, գնահատուած անձերուն դրամը,
այն ամբողջ դրամը՝ որ մէկուն սիրտէն կը [գ]բխի Տէրոջ տունը բերելու –, 5 քահանաները
թող առնեն՝ իւրաքանչիւրը իր ծանօթներէն, եւ տան ճեղքերը նորոգեն – ուր որ ճեղք մը
գտնուի»:

6 Սակայն Յովաս թագաւորին քսաներեքերորդ տարին՝ քահանաները տակաւին տան
ճեղքերը նորոգած չէին: 7 Յովաս թագաւորը իրեն կանչեց Յովիադա քահանան ու միւս
քահանաները, եւ անոնց ըսաւ. «Տան ճեղքերը ինչո՞ւ նորոգած չէք: Հիմա ձեր
ծանօթներէն ա՛լ դրամ մի՛ առնէք, հապա զայն տուէ՛ք տան ճեղքերուն համար»: 8
Քահանաները համաձայնեցան որ ա՛լ դրամ չառնեն ժողովուրդէն, [դ]ո՛չ ալ տան ճեղքերը
նորոգեն": 9 Ուստի Յովիադա քահանան սնտուկ մը առաւ, անոր կափարիչին վրայ ծակ
մը [ե]բացաւ, եւ զայն զոհասեղանին քով՝ Տէրոջ տունը մտնողներուն աջ կողմը դրաւ:
[զ]Դրան պահապան քահանաները Տէրոջ տունը բերուած ամբողջ դրամը հոն կը դնէին: 10
Երբ տեսնէին թէ սնտուկին մէջ դրամը շատցեր է, թագաւորին ատենադպիրն ու
քահանայապետը կը բարձրանային, եւ Տէրոջ տունը գտնուած դրամը համրելով կը
ծրարէին: 11 Կշռուած արծաթը գործակատարներուն – Տէրոջ տան վերատեսուչներուն –
ձեռքը կը յանձնէին, որպէսզի անոնք վճարեն Տէրոջ տան մէջ գործող հիւսներուն,
կառուցանողներուն, 12 որմնադիրներուն ու քարակոփներուն. նաեւ գնեն Տէրոջ տան
ճեղքերը նորոգելու համար փայտեր ու կոփուած քարեր, եւ ծախսեն տան նորոգութեան

[ի] Եբր.՝ էր

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ սրբացուածներուն

[գ] Եբր.՝ բարձրանայ

[դ] Կամ՝ առանց նորոգելու տան ճեղքերը

[ե] Եբր.՝ ծակեց

[զ] Եբր.՝ Սեմին

*պէտք եղած բոլոր բաներուն համար: 13 Բայց Տէրոջ տունը բերուած դրամէն՝ Տէրոջ տան
համար արծաթէ գաւաթներ, բազմակալներ, կոնքեր, փողեր ու ոսկիէ անօթներ կամ
արծաթէ անօթներ բնաւ չշինուեցան. 14 արդարեւ գործակատարներո՛ւն կու տային զայն,
որպէսզի անով Տէրոջ տունը նորոգեն: 15 Հաշիւ չէին պահանջեր անոնցմէ, որոնց ձեռքը
կը յանձնէին այդ դրամը՝ գործաւորներուն տալու համար, քանի որ անոնք
հաւատարմութեամբ կը վարուէին: 16 Յանցանքի դրամը եւ մեղքի դրամը Տէրոջ տունը
չէին մտներ. անոնք քահանաներուն կը պատկանէին:*

*17 Այդ ատեն Սուրիայի Ազայէլ թագաւորը բարձրացաւ, Գէթի դէմ պատերազմեցաւ ու
զայն գրաւեց. յետոյ Ազայէլ իր երեսը դարձուց՝ որպէսզի Երուսաղէմի դէմ բարձրանայ:
18 Ուստի Յուդայի թագաւորը՝ Յովաս, իր հայրերուն՝ Յուդայի թագաւորներուն՝
Յովսափատի, Յովրամի ու Ոքոզիայի [է]ընծայած բոլոր սուրբ բաները, իր ընծայած սուրբ
բաները, նաեւ Տէրոջ տան եւ թագաւորին տան գանձարաններուն մէջ գտնուած ամբողջ
ոսկին առաւ, ու Սուրիայի Ազայէլ թագաւորին ղրկեց. ան ալ Երուսաղէմի դէմ
բարձրանալէն հրաժարեցաւ:*

*19 Յովասի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 20 Անոր ծառաները
կանգնեցան, դաւադրութիւն մը կազմակերպեցին ու Յովասը զարկին Մելոնի տան մէջ, որ
Սիլլայի զառիվայրին վրայ է: 21 Անոր ծառաները, Սամէթի որդին՝ Յովզաքար, եւ
Սովմերի որդին՝ Յովզաբադ, զայն զարկին, ու մեռաւ: Զայն իր հայրերուն հետ՝ Դաւիթի
քաղաքին մէջ թաղեցին: Անոր տեղ իր որդին՝ Ամասիա թագաւոր եղաւ:*

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՅՈՎԱՔԱԶ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

13

*Յուդայի թագաւորին՝ Ոքոզիայի որդիին՝ Յովասի քսաներեքերորդ տարին, Իսրայէլի
վրայ Յէուի որդին՝ Յովաքազ թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու տասնեօթը տարի
թագաւորեց: 2 Տէրոջ [ա]առջեւ չարիք գործեց, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան
Յերոբովամի մեղքերուն հետեւեցաւ, անոնցմէ չհեռացաւ: 3 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը
Իսրայէլի դէմ բորբոքեցաւ, ու զանոնք Սուրիայի Ազայէլ թագաւորին ձեռքը մատնեց, նաեւ
Ազայէլի որդիին՝ Բենադադի ձեռքը, ասոնց բոլոր օրերը:*

*4 Երբ Յովաքազ Տէրոջ [բ]պաղատեցաւ, Տէրը անոր մտիկ ըրաւ. արդարեւ տեսաւ
Իսրայէլի տանջանքը՝ որով Սուրիայի թագաւորը զանոնք կը չարչարէր: 5 Տէրը Իսրայէլի
փրկիչ մը տուաւ, եւ Ասորիներու [գ]ձեռքէն ազատեցան‟. ուստի Իսրայէլի որդիները
[դ]առաջուան պէս իրենց վրաններուն մէջ բնակեցան: 6 Սակայն Իսրայէլի մեղանչել տուող
Յերոբովամի տան մեղքերէն չհեռացան, հապա անոնց մէջէն ընթացան. նոյնիսկ
[ե]Աստարովթի կուռքը‟ Սամարիայի մէջ կանգուն մնաց: 7 Տէրը Յովաքազի [գ]զօրքէն միայն*

[է] Եբր.՝ սրբացուցած

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ երեսին պաղատեցաւ

[գ] Եբր.՝ ձեռքին տակէն ելան

[դ] Եբր.՝ երէկուան ու նախորդ օրուան

[ե] Եբր.՝ աստարովթը

յիսուն ձիաւոր, տասը կառք ու տասը հազար հետեւակ թողուց, որովհետեւ Սուրիայի
թագաւորը [ե]միւսները կորսնցուցեր էր. զանոնք կոխկռտուած հողի պէս ըրեր էր:
8 Յովաքազի մնացեալ արարքները, անոր բոլոր ըրածներն ու քաջութիւնը՝ ահա՛
Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 9 Յովաքազ իր
հայրերուն հետ քնացաւ: Զայն Սամարիայի մէջ թաղեցին, եւ անոր տեղ իր որդին՝ Յովաս
թագաւոր եղաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՅՈՎԱՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

10 Յուդայի Յովաս թագաւորին երեսունեօթներորդ տարին, Իսրայէլի վրայ Յովաքազի
որդին՝ Յովաս թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու տասնվեց տարի թագաւորեց: 11 Տէրոջ
առջեւ չարիք գործեց, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի բոլոր
մեղքերէն չհեռացաւ, հապա անոնց մէջէն ընթացաւ:
12 Յովասի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները, եւ Յուդայի Ամասիա
թագաւորին դէմ պատերազմած ատեն իր ցոյց տուած քաջութիւնը՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 13 Յովաս իր հայրերուն
հետ քնացաւ, ու Յերոբովամ բազմեցաւ անոր գահին վրայ: Յովաս Սամարիայի մէջ
թաղուեցաւ՝ Իսրայէլի թագաւորներուն հետ:

ԵՂԻՍԷԻ ՄԱՀԸ

14 Եղիսէ հիւանդացաւ, եւ իր հիւանդութենէն պիտի մեռնէր: Իսրայէլի թագաւորը՝
Յովաս անոր իջաւ, անոր երեսին վրայ հինալով լացաւ եւ ըսաւ. «Իմ հա՛յրս, իմ հա՛յրս,
Իսրայէլի կառքն ու անոր ձիաւորները»: 15 Եղիսէ անոր ըսաւ. «Աղե՛ղ մը եւ նետե՛ր առ»:
Ան ալ աղեղ մը ու նետեր առաւ: 16 Եղիսէ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. «Ձեռքդ աղեղի՛ն
վրայ զետեղէ»: Ան ձեռքը դրաւ. Եղիսէ ալ իր ձեռքերը թագաւորին ձեռքերուն վրայ դրաւ,
17 եւ ըսաւ. «Արեւելեան կողմի պատուհա՛նը բաց»: Ան ալ բացաւ: Եղիսէ ըսաւ.
«Արձակէ՛»: Ան ալ արձակեց: Այն ատեն Եղիսէ ըսաւ. «Տէրոջ փրկութեան նետը, ու
Սուրիայի [ը]վրայ տարուած յաղթանակի՝՝ նետը. արդարեւ Ասորիները Ափեկի մէջ պիտի
զարնես՝ մինչեւ որ հատցնես»: 18 Նաեւ ըսաւ. «Ա՛ռ նետերը». ան ալ առաւ: Եղիսէ
Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. «Գետի՛նը զարկ»: Ան ալ երեք անգամ գետինը զարկաւ, ու
կեցաւ: 19 Աստուծոյ մարդը անոր դէմ զայրանալով՝ ըսաւ. «Եթէ հինգ կամ վեց անգամ
զարնէիր, այն ատեն Սուրիան պիտի զարնէիր եւ պիտի հատցնէիր. բայց հիմա Սուրիան
միայն երեք անգամ պիտի զարնես»:
20 Եղիսէ մեռաւ, ու զինք թաղեցին: [թ]Հետեւեալ տարին՝՝ Մովաբացիներուն գունդերը
երկիրը ներխուժեցին: 21 Երբ մարդ մը կը թաղէին, ահա՛ գունդ մը տեսան, ու մարդը
Եղիսէի գերեզմանը նետեցին: Երբ այդ մարդը Եղիսէի ոսկորներուն դպաւ՝ վերապրեցաւ,
եւ իր ոտքերուն վրայ կանգնեցաւ:

[դ] Եբր.՝ ժողովուրդէն

[ե] Եբր.՝ զանոնք

[ը] Եբր.՝ դէմ փրկութեան

[թ] Եբր.՝ Տարեմուտին

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

22 Սուրիայի Ազայէլ թագաւորը Յովաքազի բոլոր օրերուն մէջ Իսրայէլը տանջեց: 23
Բայց Տէրը՝ Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի հետ իր կնքած ուխտին պատճառով անոնց
ողորմեցաւ եւ գթաց: Անոնց [ժ]ուշադրութիւն դարձուց ու զանոնք բնաջնջել չուզեց. զանոնք
մինչեւ հիմա իր ներկայութենէն չվտարեց:
24 Սուրիայի Ազայէլ թագաւորը մեռաւ, եւ անոր տեղ իր որդին՝ Բենադադ թագաւոր
եղաւ: 25 Յովաքազի որդին՝ Յովաս, Ազայէլի որդիին՝ Բենադադի ձեռքէն վերագրաւեց
այն քաղաքները, որ Ազայէլ անոր հօր՝ Յովաքազի ձեռքէն պատերազմով գրաւեր էր:
Յովաս զայն երեք անգամ զարկաւ, ու Իսրայէլի քաղաքները [ի]վերագրաւեց:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՄԱՍԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 25. 1-24)

14

Իսրայէլի թագաւորին՝ Յովաքազեան Յովասի երկրորդ տարին, Յուդայի թագաւորին՝
Յովասի որդին՝ Ամասիա թագաւոր եղաւ: 2 Ան քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր
եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանինը տարի թագաւորեց: Իր մօր անունը Յովադան էր՝
Երուսաղէմէն: 3 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է, բայց ոչ իր հօր՝ Դաւիթի պէս. իր
հօր՝ Յովասի բոլոր ըրածներուն համաձայն ըրաւ: 4 Սակայն բարձր տեղերը չհանուեցան.
ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր: 5
Երբ թագաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջ [բ]հաստատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, որոնք
իր հայրը՝ թագաւորը [գ]սպաններ էին: 6 Բայց սպաննողներուն որդիները չմեռցուց՝
Մովսէսի Օրէնքի գիրքին մէջ գրուածին համաձայն, ուր Տէրը պատուիրեց. «Որդիներուն
մեղքին համար հայրերը պիտի չմեռցուին, եւ հայրերուն մեղքին համար որդիները պիտի
չմեռցուին. ամէն մարդ իր մեղքին համար պիտի մեռցուի»: 7 Ան Աղի ձորին մէջ տասը
հազար Եդովմայեցի զարկաւ, ու Վէմը պատերազմով գրաւեց. անոր անունը Յեկթոյէլ
[դ]կոչուեցաւ մինչեւ այսօր:
8 Այն ատեն Ամասիա Իսրայէլի թագաւորին, Յէուի որդիին՝ Յովաքազի որդիին՝
Յովասի, պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. «Եկո՛ւր, իրարու [ե]դէմ ճակատինք»: 9
Իսրայէլի Յովաս թագաւորը Յուդայի Ամասիա թագաւորին մարդ ղրկեց՝ ըսելով.
«Լիբանանի [զ]մոշենին Լիբանանի մայրիին պատգամ ղրկեց՝ ըսելով. “Քու աղջիկդ իմ

[ժ] Եբր.՝ երես

[ի] Եբր.՝ վերադարձուց

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ ուժովցաւ

[գ] Եբր.՝ զարկեր

[դ] Եբր.՝ կոչեց

[ե] Եբր.՝ երեսի նայինք

[զ] Փշոտ թուփ մը

տղո՛ւս տուր իբր կին□: Բայց Լիբանանի մէջ եղող դաշտի գազանը անցաւ, ու մոշենին
կոխկռտեց: 10 Ճիշդ է թէ Եդովմայեցիները զարկիր, ուստի սիրտդ քեզ [ե]հպարտացուց:
[ը]Այդ փառքովդ գոհացի՛ր", ու տո՛ւնդ կեցիր. ինչո՞ւ քու չարիքիդ համար մաքառիս, որ թէ՛
դուն իյնաս, թէ՛ ալ Յուդա՝ քեզի հետ»:

11 Բայց Ամասիա մտիկ չըրաւ: Ուստի Իսրայէլի Յովաս թագաւորը բարձրացաւ, եւ ինք
ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը Յուդայի Բեթսամիւսին մէջ իրարու [թ]դէմ ճակատեցան":
12 Յուդա Իսրայէլի առջեւ պարտուեցաւ, եւ ամէն մարդ իր վրանը փախաւ: 13 Իսրայէլի
Յովաս թագաւորը Բեթսամիւսի մէջ բռնեց Ոքոզիայի որդիին՝ Յովասի որդիին՝ Ամասիան,
Յուդայի թագաւորը. ապա Երուսաղէմ եկաւ, ու Եփրեմի դռնէն մինչեւ Անկիւնի դուռը՝
Երուսաղէմի պարիսպէն չորս հարիւր կանգուն [ժ]քանդեց: 14 Նաեւ ամբողջ ոսկին եւ
արծաթը, ու Տէրոջ տան մէջ եւ թագաւորին տան գանձարանին մէջ գտնուած բոլոր
առարկաները գրաւեց. պատանդներ ալ առաւ, ու Սամարիա վերադարձաւ:

15 Յովասի կատարած մնացեալ արարքներն ու անոր քաջութիւնը, եւ Յուդայի Ամասիա
թագաւորին դէմ ի՛նչպէս պատերազմիլը՝ ահա՛ Իսրայէլի թագաւորներուն
ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 16 Յովաս իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու
Սամարիայի մէջ թաղուեցաւ՝ Իսրայէլի թագաւորներուն հետ: Անոր տեղ իր որդին՝
Յերոբովամ թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՄԱՍԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄԱՀԸ
(Բ. Մնաց. 25. 25-28)

17 Յուդայի թագաւորը, Յովասի որդին՝ Ամասիա, Իսրայէլի թագաւորին՝ Յովաքազի
որդիին՝ Յովասի մեռնելէն ետք տասնհինգ տարի ապրեցաւ: 18 Ամասիայի մնացեալ
արարքները՝ ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած
են: 19 Անոր դէմ Երուսաղէմի մէջ [ի]դաւադրեցին, եւ ան Լաքիս փախաւ. բայց անոր ետեւէն
Լաքիս մարդ ղրկեցին, ու զայն հոն մեռցուցին: 20 Ձիերը ձիերով փոխադրեցին, եւ իր
հայրերուն հետ Երուսաղէմ թաղուեցաւ՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ: 21 Յուդայի ամբողջ
ժողովուրդը [լ]Ազարիան առաւ, որ տասնվեց տարեկան էր, ու զայն իր հօր՝ Ամասիայի տեղ
թագաւոր հռչակեցին: 22 Ի՛նք կառուցանեց Ելաթը, ու զայն Յուդայի վերադարձուց՝
թագաւորին իր հայրերուն հետ քնանալէն ետք:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՅԵՐՈԲՈՎԱՄ Բ. ԹԱԳԱՒՈՐԸ

23 Յուդայի թագաւորին՝ Յովասի որդիին՝ Ամասիայի տասնհինգերորդ տարին,
Իսրայէլի Յովաս թագաւորին որդին՝ Յերոբովամ Սամարիայի մէջ թագաւոր եղաւ, ու

[ե] Եբր.՝ բարձրացուց

[ը] Եբր.՝ Փառաւորուէ՛

[թ] Եբր.՝ երեսի նայեցան

[ժ] Եբր.՝ պատռեց

[ի] Եբր.՝ դաւադրութիւն դաւադրեցին

[լ] Կամ՝ Ոզիան

քառասունմէկ տարի թագաւորեց: 24 Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի բոլոր մեղքերէն չհեռացաւ: 25 Ան Իսրայէլի սահմանը [խ]վերահաստատեց՝ Եմաթի մուտքէն մինչեւ դաշտին ծովը, Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն խօսքին համաձայն, որ իր ծառային՝ Գեթքոփերացի Ամաթեան Յովնան մարգարէին [ծ]միջոցով ըսեր էր: 26 Արդարեւ Տէրը տեսաւ Իսրայէլի շատ դառն տառապանքը, երբ [կ]ո՛չ բանտարկուած, ո՛չ ալ ազատ" կար, եւ Իսրայէլ օգնական ալ չունէր: 27 Տէրը չէր ըսեր թէ Իսրայէլի անունը երկինքի տակէն պիտի ջնջէ. ուստի Յովասեան Յերոբովամի ձեռքով զանոնք ազատեց:

28 Յերոբովամի մնացեալ արարքները, անոր բոլոր ըրածներն ու պատերազմական քաջութիւնը, եւ ի՛նչպէս Յուդայի պատկանող Դամասկոսն ու Եմաթը Իսրայէլի վերադարձնելը, ահա՛ Իսրայէլի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 29 Յերոբովամ իր հայրերուն՝ Իսրայէլի թագաւորներուն հետ քնացաւ, եւ անոր տեղ իր որդին՝ Զաքարիա թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱԶԱՐԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 26. 1-23)

15

Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւորին քսանեօթներորդ տարին, Յուդայի Ամասիա թագաւորին որդին՝ Ազարիա թագաւոր եղաւ: 2 Ան տասնվեց տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսուներկու տարի թագաւորեց: Իր մօր անունը Յեքելիա էր՝ Երուսաղէմէն: 3 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է, իր հօր՝ Ամասիայի բոլոր ըրածներուն պէս: 4 Բայց բարձր տեղերը չհանուեցան. ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէր եւ խունկ կը ծխէր: 5 Տէրը թագաւորը զարկաւ, ու մինչեւ իր մահուան օրը՝ բորոտ եղաւ. զատ տուն մը կը բնակէր, եւ [բ]արքունապետը թագաւորին որդին՝ Յովաթամն էր. ա՛ն կը դատէր երկրին ժողովուրդը:

6 Ազարիայի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 7 Ազարիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զայն իր հայրերուն հետ թաղեցին՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ: Անոր տեղ իր որդին՝ Յովաթամ թագաւոր եղաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԶԱՔԱՐԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

8 Յուդայի Ազարիա թագաւորին երեսունութերորդ տարին, Իսրայէլի վրայ Յերոբովամի որդին՝ Զաքարիա թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու վեց ամիս թագաւորեց: 9 Ան Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, ինչպէս իր հայրերը ըրեր էին, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերէն չհեռացաւ: 10 Յաբիսի որդին՝

[խ] Եբր.՝ վերադարձուց

[ծ] Եբր.՝ ձեռքով

[կ] Եբր.՝ ո՛չ արգելափակուած, ո՛չ ալ ազատ թողուած

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ թագաւորին տան վրայ եղողը

Սեղղում անոր դէմ դաւադրեց. զայն ժողովուրդին առջեւ զարկաւ ու մեռցուց, եւ անոր
տեղ ինք թագաւոր եղաւ:
11 Զաքարիայի մնացեալ արարքները ահա՛ Իսրայէլի թագաւորներուն
ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 12 Ասիկա Տէրոջ խօսքն է, որ Յէուի ուղղեր
էր՝ ըսելով. «Քու որդիներդ Իսրայէլի գահին վրայ պիտի բազմին՝ մինչեւ չորրորդ
սերունդը»: Այդպէս ալ եղաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՍԵՂՂՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

13 Յաբիսի որդին՝ Սեղղում, Յուդայի Ոզիա թագաւորին երեսունիններորդ տարին՝
թագաւոր եղաւ ու Սամարիայի մէջ մէկ ամիս թագաւորեց: 14 Գադդիի որդին՝ Մանայէմ
Թերսայէն բարձրացաւ ու Սամարիա եկաւ: Սամարիայի մէջ Յաբիսի որդին՝ Սեղղումը
զարկաւ, մեռցուց, եւ անոր տեղ ինք թագաւոր եղաւ:
15 Սեղղումի մնացեալ արարքներն ու [գ]դաւադրութիւնը՝ ահա՛ Իսրայէլի թագաւորներուն
ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 16 Այն ատեն Մանայէմը Թափսան, բոլոր
անոր մէջ եղողները եւ անոր հողամասը զարկաւ՝ [դ]մինչեւ Թերսա". քանի իրեն չբացին՝
զարկաւ, ու հոն եղող բոլոր յղի կիները ճեղքեց:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԱՆԱՅԷՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

17 Յուդայի Ազարիա թագաւորին երեսունիններորդ տարին, Իսրայէլի վրայ Գադդիին
որդին՝ Մանայէմ թագաւոր եղաւ, ու Սամարիայի մէջ տասը տարի թագաւորեց: 18 Ան
Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի
մեղքերէն չհեռացաւ իր բոլոր օրերուն մէջ:
19 Ասորեստանի Փուղ թագաւորը երկիրը ներխուժեց: Մանայէմ հազար տաղանդ
արծաթ տուաւ Փուղի, որպէսզի [ե]ան իրեն օգնէ" թագաւորութիւնը իր ձեռքին մէջ
[զ]հաստատելու համար: 20 Մանայէմ այս դրամը Ասորեստանի թագաւորին տալու համար՝
Իսրայէլի բոլոր [է]հարուստներուն վրայ հարկ դրաւ", իւրաքանչիւրէն յիսուն սիկղ արծաթ
առնելով: Ուստի Ասորեստանի թագաւորը վերադարձաւ, ու հոն՝ երկրին մէջ չկեցաւ:
21 Մանայէմի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 22 Մանայէմ իր հայրերուն
հետ քնացաւ, եւ անոր տեղ իր որդին՝ Փակէիա թագաւոր եղաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՓԱԿԷԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

23 Յուդայի Ազարիա թագաւորին յիսուններորդ տարին, Իսրայէլի վրայ Մանայէմի
որդին՝ Փակէիա թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու երկու տարի թագաւորեց: 24 Տէրոջ

[գ] Եբր.՝ դաւադրած դաւադրութիւնը

[դ] Եբր.՝ Թերսայէն

[ե] Եբր.՝ անոր ձեռքը իրեն հետ ըլլայ

[զ] Եբր.՝ ուժովցնելու

[է] Եբր.՝ հարուստներէն հանեց

առջեւ չարիք գործեց, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերէն
չհեռացաւ: 25 Անոր զօրավարը, Ռովմելայի որդին՝ Փակէէ, անոր դէմ դաւադրեց. իրեն
հետ Գաղաադացիներէն յիսուն մարդ առնելով՝ Սամարիայի մէջ, թագաւորին տան [ը]ներսի
կողմը", զայն զարկաւ, եւ անոր հետ՝ Արգովբն ու Արիէն: Զայն մեռցուց, եւ անոր տեղ ինք
թագաւոր եղաւ:
26 Փակէիայի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՓԱԿԷԷ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

27 Յուդայի Ազարիա թագաւորին յիսուներկրորդ տարին, Իսրայէլի վրայ Ռովմելայի
որդին՝ Փակէէ թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, ու քսան տարի թագաւորեց: 28 Տէրոջ
առջեւ չարիք գործեց, եւ Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան Յերոբովամի մեղքերէն
չհեռացաւ: 29 Իսրայէլի Փակէէ թագաւորին օրերը՝ Ասորեստանի Թագղաթ-Փաղասար
թագաւորը ներխուժելով՝ Իյօնը, Աբէլ-Բեթմաաքան, Յանովէն, Կադէսը, Յասորը,
Գաղաադը, Գալիլեան ու Նեփթաղիմի ամբողջ երկիրը գրաւեց, եւ անոնց բնակիչները
Ասորեստան տարագրեց: 30 Էլայի որդին՝ Ովսէէ, Ռովմելայի որդիին՝ Փակէէի դէմ
[թ]դաւադրեց. զայն զարկաւ, մեռցուց, եւ անոր տեղ ինք թագաւոր եղաւ Ոզիայի որդիին՝
Յովաթամի քսաներորդ տարին:
31 Փակէէի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱԹԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 27. 1-9)

32 Իսրայէլի թագաւորին, Ռովմելայի որդիին՝ Փակէէի երկրորդ տարին, Յուդայի
թագաւորին՝ Ոզիայի որդին՝ Յովաթամ թագաւոր եղաւ: 33 Ան քսանհինգ տարեկան էր՝
երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնվեց տարի թագաւորեց: Իր մայրը Սադովկի
աղջիկն էր՝ Յերուսա անունով: 34 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ առջեւ ուղիղ է. իր հօր՝ Ոզիայի
բոլոր ըրածներուն պէս ըրաւ: 35 Բայց բարձր տեղերը չհանուեցան. ժողովուրդը տակաւին
բարձր տեղերու վրայ զոհ կը մատուցանէր ու խունկ կը ծխէր: Ի՛նք կառուցանեց Տէրոջ
տան [ժ]բարձրագոյն դուռը:
36 Յովաթամի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 37 Այդ օրերը Տէրը սկսաւ
Յուդայի դէմ ղրկել Սուրիայի Ռասին թագաւորն ու Ռովմելայի որդին՝ Փակէէն: 38
Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ իր հայրերուն հետ իր հօր՝ Դաւիթի քաղաքին
մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր որդին՝ Աքազ թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՔԱԶ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 28. 1-27)

[ը] Եբր.՝ պալատին մէջ

[թ] Եբր.՝ դաւադրութիւն դաւադրեց

[ժ] Կամ՝ վերի

16

Ռովմելյայի որդիին՝ Փակէէի տասնեօթներորդ տարին, Յուդայի թագաւորին՝
Յովաթամի որդին՝ Աքազ թագաւոր եղաւ: 2 Աքազ քսան տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ,
ու Երուսաղէմի մէջ տասնվեց տարի թագաւորեց: Ան չըրաւ ինչ որ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն
[ա]առջեւ ուղիղ է, ինչպէս իր հայրը՝ Դաւիթ ըրաւ. 3 հապա Իսրայէլի թագաւորներուն
ճամբայէն ընթացաւ, եւ իր որդին ալ կրակէ անցուց՝ այն ազգերուն գարշութիւններուն
համաձայն, որոնք Տէրը Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն վտարեց: 4 Բարձր տեղերու եւ
բլուրներու վրայ, ու ամէն կանաչազարդ ծառի տակ զոհ կը մատուցանէր եւ խունկ կը
ծխէր:

5 Այն ատեն Սուրիայի Ռասին թագաւորն ու Իսրայէլի թագաւորը, Ռովմելյայի որդին՝
Փակէէ, Երուսաղէմի դէմ պատերազմելու բարձրացան. Աքազը պաշարեցին, բայց չկրցան
պատերազմ մղել անոր դէմ: 6 Այդ ատեն Սուրիայի Ռասին թագաւորը՝ Ելաթը Սուրիայի
վերադարձուց, եւ Հրեաները Ելաթէն վանեց. [բ]Ասորիները Ելաթ եկան ու հոն բնակեցան
մինչեւ այսօր: 7 Աքազ Ասորեստանի Թագղաթ-Փաղասար թագաւորին պատգամաւորներ
ղրկեց եւ ըսաւ. «Ես քու ծառադ ու որդիդ եմ. բարձրացի՛ր եւ ազատէ զիս՛ Սուրիայի
թագաւորին ձեռքէն ու Իսրայէլի թագաւորին ձեռքէն, որոնք ինծի դէմ կանգնած են»: 8
Աքազ Տէրոջ տան մէջ եւ թագաւորին տան գանձարանին մէջ գտնուած արծաթն ու ոսկին
առաւ եւ Ասորեստանի թագաւորին ղրկեց իբր [գ]վարձատրութիւն: 9 Ասորեստանի
թագաւորն ալ անոր մտիկ ըրաւ. արդարեւ Ասորեստանի թագաւորը Դամասկոսի դէմ
բարձրացաւ, զայն գրաւեց, անոր բնակիչները Կիր տարագրեց, ու Ռասինը մեռցուց:

10 Աքազ թագաւորը Ասորեստանի Թագղաթ-Փաղասար թագաւորը դիմաւորելու համար
Դամասկոս գնաց, ու Դամասկոսի մէջ եղած զոհասեղանը տեսաւ: Աքազ թագաւորը Ուրիա
քահանային ղրկեց այդ զոհասեղանին [դ]օրինակը եւ անոր կերպարը՝ անոր ամբողջ
շինուածքին համեմատ: 11 Ուրիա քահանան ալ զոհասեղան մը կառուցանեց՝ Աքազ
թագաւորին Դամասկոսէն ղրկած [ե]օրինակին համեմատ. Ուրիա քահանան զայն այսպէս
շինեց՝ Աքազ թագաւորին Դամասկոսէն գալէն առաջ: 12 Երբ թագաւորը Դամասկոսէն
եկաւ, թագաւորը զոհասեղանը տեսաւ. թագաւորը զոհասեղանին մօտեցաւ եւ անոր վրայ
ողջակէզ մատուցանեց: 13 Իր ողջակէզն ու հացի ընծան այրեց, թափելիք նուէրը
[զ]ընծայեց, եւ իր խաղաղութեան զոհերուն արիւնը այդ զոհասեղանին վրայ սրսկեց: 14 Իսկ
Տէրոջ առջեւ եղող պղինձէ զոհասեղանը [է]հանեց տան առջեւէն, այսինքն նոր
զոհասեղանին ու Տէրոջ տան մէջտեղէն, եւ զայն նոր զոհասեղանին քով դրաւ՝ դէպի
հիւսիս: 15 Յետոյ Աքազ թագաւորը Ուրիա քահանային պատուիրեց. «Մե՛ծ զոհասեղանին
վրայ մատուցանէ առտուան ողջակէզն ու իրիկուան հացի ընծան, թագաւորին ողջակէզը

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Կամ՝ Եդովմայեցիները

[գ] Եբր.՝ կաշառք

[դ] Եբր.՝ նմանութիւնը

[ե] Եբր.՝ բոլոր տեղեկութիւններուն

[զ] Եբր.՝ թափեց

[է] Եբր.՝ մօտեցուց

եւ անոր հացի ընծան, ու երկրին ամբողջ ժողովուրդին ողջակէզը, անոնց հացի ընծան եւ
անոնց թափելիք նուէրները: Անո՛ր վրայ սրսկէ ողջակէզներուն ամբողջ արիւնը ու
զոհերուն ամբողջ արիւնը. իսկ պղինձէ զոհասեղանը իմս պիտի ըլլայ՝ հոն Տէրոջ
[ը]հարցնելու համար»:
16 Ուրիա քահանան Աքազ թագաւորին ամբողջ պատուիրածին համաձայն ըրաւ: 17
Աքազ թագաւորը [թ]մեքենովթներուն եզերքները կտրեց, եւ աւազանները անոնց վրայէն
վերցուց: Ծովն ալ իր տակը եղող պղինձէ եզներուն վրայէն իջեցուց, ու զայն
քարայատակի մը վրայ դրաւ: 18 Ասորեստանի թագաւորին պատճառով՝ Տէրոջ [ժ]տան մէջ
փոխեց՝՝ Տէրոջ տան մէջ կառուցանուած Շաբաթ օրուան ծածկուած սրահն ու թագաւորին
դուրսի մուտքը:
19 Աքազի կատարած մնացեալ արարքները ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն
ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 20 Աքազ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ իր
հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր որդին՝ Եզեկիա
թագաւոր եղաւ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՈՎՍԷԷ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

17

Յուդայի Աքազ թագաւորին տասներկրորդ տարին, Իսրայէլի վրայ Էլայի որդին՝ Ովսէէ
թագաւոր եղաւ Սամարիայի մէջ, եւ ինը տարի թագաւորեց: 2 Տէրոջ [ա]առջեւ չարիք
գործեց, բայց ոչ իրմէ առաջ եղող Իսրայէլի թագաւորներուն պէս: 3 Ասորեստանի
Սաղմանասար թագաւորը իրեն դէմ բարձրացաւ, եւ Ովսէէ անոր հպատակ եղաւ ու անոր
[բ]հարկ կու տար: 4 Սակայն Ասորեստանի թագաւորը Ովսէէի վրայ դաւադրութիւն գտաւ,
որովհետեւ ան Եգիպտոսի Սովա թագաւորին պատգամաւորներ ղրկեր էր, եւ Ասորեստանի
թագաւորին ամէն տարուան հարկը [գ]վճարած չէր. ուստի Ասորեստանի թագաւորը զայն
բանտի մէջ արգելափակեց ու կապեց: 5 Յետոյ Ասորեստանի թագաւորը ամբողջ երկրին
դէմ բարձրացաւ. Սամարիայի դէմ ալ բարձրացաւ եւ զայն երեք տարի պաշարեց:

ՍԱՄԱՐԻԱՅԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

6 Ովսէէի իններորդ տարին, Ասորեստանի թագաւորը Սամարիան գրաւեց եւ Իսրայէլը
Ասորեստան տարագրեց. զանոնք Գովզան գետին քով՝ Քաղայի ու Քաբովրի մէջ, ու
Մարերու քաղաքներուն մէջ բնակեցուց: 7 Արդարեւ Իսրայէլի որդիները զիրենք
Եգիպտոսի երկրէն – Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին ձեռքին տակէն – հանող Տէրոջ՝
իրենց Աստուծոյն դէմ մեղանչեցին եւ ուրիշ աստուածներէ վախցան: 8 Տէրոջ Իսրայէլի

[ը] Եբր.՝ փնտռելու

[թ] Այսինքն՝ խարիսխներուն, կամ՝ խարսխաձեւ պատուանդաններուն

[ժ] Կամ՝ տունէն փոխադրեց

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ ընծայ

[գ] Եբր.՝ բարձրացուցած

առջեւէն վտարած ազգերուն կանոններով ու Իսրայէլի թագաւորներուն [դ]հաստատած
կանոններով ընթացան: 9 Իսրայէլի որդիները Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն դէմ ծածկաբար
ըրին ուղիղ չեղած բաներ.– իրենց համար բարձր տեղեր կառուցանեցին իրենց բոլոր
քաղաքներուն մէջ, պահապաններու աշտարակէն մինչեւ պարսպապատ քաղաքը. 10
իրենց համար արձաններ եւ [ե]Աստարովթի կուռքեր" կանգնեցուցին ամէն բարձր բլուրի
վրայ եւ ամէն կանաչազարդ ծառի տակ, 11 ու հոն՝ բոլոր բարձր տեղերուն վրայ՝ խունկ
ծխեցին, իրենց առջեւէն Տէրոջ տարագրած ազգերուն պէս. չար արարքներ գործեցին եւ
Տէրը գրգռեցին. 12 չաստուածներ պաշտեցին, որոնց համար Տէրը իրենց ըսեր էր. “Այդ
բանը մի՛ ընէք□»:

13 Տէրը բոլոր մարգարէներուն, բոլոր տեսանողներուն [զ]միջոցով Իսրայէլի ու Յուդայի
դէմ վկայեր էր՝ ըսելով. «Հեռացէ՛ք ձեր չար ճամբաներէն եւ պահեցէ՛ք իմ
պատուիրաններս ու կանոններս, ամբողջ Օրէնքին համաձայն՝ որ ձեր հայրերուն
պատուիրեցի, եւ իմ ծառաներուս՝ մարգարէներուն միջոցով ձեզի ղրկեցի»: 14 Բայց
անոնք մտիկ չըրին, հապա իրենց պարանոցը խստացուցին Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն
չհաւատացող իրենց հայրերուն պարանոցին պէս: 15 Անոր կանոնները, իրենց հայրերուն
հետ անոր կնքած ուխտը, եւ անոր տուած վկայութիւնները մերժեցին, ու սնապաշտութեան
հետեւեցան. սնապաշտ եղան, եւ իրենց շրջակայ ազգերուն հետեւեցան, որոնց մասին
Տէրը իրենց պատուիրեր էր՝ որ անոնց պէս չընեն: 16 Բայց Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն բոլոր
պատուիրանները լքեցին. իրենց երկու ձուլածոյ հորթ շինեցին, նաեւ [է]Աստարովթի կուռք"
շինեցին, երկինքի բոլոր զօրքերուն երկրպագեցին, եւ Բահաղը պաշտեցին: 17 Իրենց
որդիներն ու աղջիկները կրակէ անցուցին, եւ դիւթութիւն ու հմայութիւն ըրին: Իրենք
զիրենք ծախեցին՝ Տէրոջ առջեւ չարիք գործելու եւ զայն գրգռեցնելու: 18 Ուստի Տէրը
Իսրայէլի դէմ չափազանց բարկացաւ, ու զանոնք իր ներկայութենէն հեռացուց. ո՛չ մէկ
տոհմ մնաց, բացի Յուդայի տոհմէն:

19 Յուդա ալ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն պատուիրանները չպահեց, հապա Իսրայէլի
[ը]հաստատած կանոններով ընթացաւ: 20 Տէրը Իսրայէլի ամբողջ զարմը մերժեց. զանոնք
տառապեցուց եւ կողոպտիչներու ձեռքը մատնեց, մինչեւ որ զանոնք բոլորովին իր
ներկայութենէն վտարեց. 21 Արդարեւ երբ Իսրայէլը Դաւիթի տունէն [թ]խլեց, անոնք
Նաբատեան Յերոբովամը թագաւոր հռչակեցին, ու Յերոբովամ [ժ]արգիլեց Իսրայէլը՝ որ
Տէրոջ հետեւի, եւ անոնց մեծ մեղք գործել տուաւ: 22 Իսրայէլի որդիները Յերոբովամի
բոլոր գործած մեղքերուն մէջէն ընթացան. անոնցմէ չհեռացան, 23 մինչեւ որ Տէրը
Իսրայէլը իր ներկայութենէն հեռացուց, ինչպէս իր բոլոր ծառաներուն՝ մարգարէներուն
[ի]միջոցով ըսեր էր: Այսպէս Իսրայէլ իր [լ]երկրէն Ասորեստան տարագրուեցաւ մինչեւ

[դ] Եբր.՝ ըրած

[ե] Եբր.՝ աստարովթներ

[զ] Եբր.՝ ձեռքով

[է] Եբր.՝ աստարովթ

[ը] Եբր.՝ ըրած

[թ] Եբր.՝ պատռեց

[ժ] Եբր.՝ քշեց

[ի] Եբր.՝ ձեռքով

այսօր:

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻՆ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԷՋ

*24 Ասորեստանի թագաւորը Բաբելոնէն, Քութայէն, Աւայէն, Եմաթէն եւ Սեփարուիմէն
մարդիկ բերաւ, ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ բնակեցուց՝ Իսրայէլի որդիներուն
տեղը. անոնք ալ Սամարիայի տիրացան եւ անոր քաղաքներուն մէջ բնակեցան: 25 Անոնց
հոն բնակելուն սկիզբը՝ Տէրոջմէն չէին վախնար. Տէրն ալ անոնց մէջ առիւծներ ղրկեց,
որոնք զիրենք կը մեռցնէին: 26 Ուստի Ասորեստանի թագաւորին ըսին. «Այն ազգերը՝ որ
դուն փոխադրեցիր ու Սամարիայի քաղաքներուն մէջ բնակեցուցիր, այդ երկրին
Աստուածը պաշտելու կերպը չեն գիտեր. ուստի ան իրենց մէջ առիւծներ ղրկեց, եւ ահա՛
զիրենք կը մեռցնեն՝ որովհետեւ այդ երկրին Աստուածը պաշտելու կերպը չեն գիտեր»: 27
Այն ատեն Ասորեստանի թագաւորը պատուիրեց. «Ձեր անկէ տարագրած քահանաներէն
մէկը հո՛ն տարէք, որ երթայ հոն բնակի, ու այդ երկրին Աստուածը պաշտելու կերպը
անոնց սորվեցնէ»: 28 Սամարիայէն տարագրուած քահանաներէն մէկը գնաց Բեթէլի մէջ
բնակեցաւ, եւ անոնց կը սորվեցնէր թէ ի՛նչպէս Տէրոջմէն վախնալու էին: 29 Սակայն
իւրաքանչիւր ազգ իր աստուածները կը շինէր ու Սամարացիներուն շինած բարձր
տեղերու տուներուն մէջ կը դնէր, իւրաքանչիւր ազգ իր բնակած քաղաքին մէջ: 30
Բաբելացիները Սաքքովթ-Բանովթը շինեցին, Քութացիները Ներգաղը շինեցին,
Եմաթացիները Ասիմաթը շինեցին, 31 Աւացիները Նեփասն ու Թարթակը շինեցին.
Սեփարուիմացիները իրենց որդիները Սեփարուիմացիներու աստուածներուն՝ Ադրամելէքի
եւ Անամելէքի համար կրակով կ'այրէին: 32 Տէրոջմէն ալ կը վախնային. ուստի իրենց
համար՝ իրենց [խ]մէջէն բարձր տեղերու քուրմեր [ծ]կը նշանակէին'', որոնք իրենց համար զոհ
կ'ընծայէին բարձր տեղերու տուներուն մէջ: 33 Այսպէս՝ Տէրոջմէն կը վախնային, նաեւ
իրենց աստուածները կը պաշտէին՝ այն ազգերուն սովորութիւններուն համաձայն, որոնց
մէջէն տարագրուած էին:*

*34 Մինչեւ այսօր՝ անոնք նախկին սովորութիւններուն համաձայն կը վարուին. ո՛չ
Տէրոջմէն կը վախնան, ո՛չ իրենց կանոններուն եւ սովորութիւններուն համաձայն կը
վարուին, ո՛չ ալ այն Օրէնքին ու պատուիրանին՝ որ Տէրը Յակոբի որդիներուն հրամայեց,
անոր անունը Իսրայէլ դնելէ ետք: 35 Տէրը անոնց հետ ուխտ կնքեր էր եւ անոնց
պատուիրեր էր. «Ուրիշ աստուածներէ մի՛ վախնաք ու անոնց մի՛ երկրպագէք. զանոնք մի՛
պաշտէք եւ անոնց զոհ մի՛ մատուցանէք: 36 Հապա ձեզ Եգիպտոսի երկրէն մեծ
կարողութեամբ ու երկարած բազուկով հանող Տէրոջմէ՛ն վախցէք, անո՛ր երկրպագեցէք եւ
անո՛ր զոհ մատուցանեցէք: 37 Անոր ձեզի համար գրած կանոնները, [կ]դատավճիռները,
Օրէնքն ու պատուիրանը մի՛շտ զգուշութեամբ գործադրեցէք, եւ ուրիշ աստուածներէ մի՛
վախնաք: 38 Ձեզի հետ կնքած ուխտս մի՛ մոռնաք եւ ուրիշ աստուածներէ մի՛ վախնաք.
39 հապա Տէրոջմէ՛ն՝ ձեր Աստուծմէն վախցէք, ու ի՛նք ձեզ պիտի ազատէ ձեր բոլոր
թշնամիներուն ձեռքէն»: 40 Բայց անոնք մտիկ չըրին, հապա իրենց նախկին*

[լ] Եբր.՝ հողէն

[խ] Եբր.՝ ծայրերէն

[ծ] Եբր.՝ կ'ընէին

[կ] Կամ՝ սովորութիւնները

սովորութիւններուն համաձայն վարուեցան: 41 Այդ ազգերը Տէրոջմէն կը վախնային, բայց
իրենց [ա]կուռքերն ալ կը պաշտէին. նաեւ անոնց որդիները, եւ անոնց որդիներուն որդիները՝
մինչեւ այսօր կը վարուին այնպէս, ինչպէս իրենց հայրերը վարուեցան:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԵԶԵԿԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 29. 1-2: 31. 1)

18

Իսրայէլի թագաւորին՝ Էլայի որդիին՝ Ովսէէի երկրորդ տարին, Յուդայի Աքազ
թագաւորին որդին՝ Եզեկիա թագաւոր եղաւ: 2 Քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր
եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանինը տարի թագաւորեց: Իր մայրը Զաքարիայի աղջիկն էր՝
Աբիա անունով: 3 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է, իր հօր՝ Դաւիթի բոլոր
ըրածներուն պէս: 4 Ան բարձր տեղերը հանեց, արձանները կոտրտեց, աստարովթները
կտրեց, եւ Մովսէսի շինած պղինձէ օձը ջախջախեց, (որովհետեւ մինչեւ այդ օրերը
Իսրայէլի որդիները անոր խունկ կը ծխէին,) զայն [բ]Նէեսթան կոչելով: 5 Ան Տէրոջ՝
Իսրայէլի Աստուծոյն վստահեցաւ. իրմէ ետք իր նմանը չեղաւ Յուդայի բոլոր
թագաւորներուն մէջ, ո՛չ ալ իրմէ առաջ եղողներուն մէջ: 6 Տէրոջ յարեցաւ եւ [գ]անկէ
չհեռացաւ, հապա անոր պատուիրանները պահեց, որ Տէրը Մովսէսի հրամայեր էր: 7
Ուստի Տէրը անոր հետ էր. ուր որ [դ]երթար՝ [ե]կը յաջողէր": Ասորեստանի թագաւորին դէմ
ըմբոստացաւ, եւ անոր չհպատակեցաւ: 8 Փղշտացիները զարկաւ՝ մինչեւ Գազա եւ անոր
հողամասը, պահապաններու աշտարակէն մինչեւ պարսպապատ քաղաքը:
9 Եզեկիա թագաւորին չորրորդ տարին, որ Իսրայէլի թագաւորին՝ Էլայի որդիին՝
Ովսէէի եօթներորդ տարին էր, Ասորեստանի Սաղմանասար թագաւորը Սամարիայի դէմ
բարձրացաւ, ու զայն պաշարեց: 10 Երեք տարի ետք զայն գրաւեցին. Սամարիա Եզեկիայի
վեցերորդ տարին (այսինքն Իսրայէլի թագաւորին՝ Ովսէէի իններորդ տարին)
գրաւուեցաւ: 11 Ասորեստանի թագաւորը Իսրայէլը Ասորեստան տարագրեց, եւ զանոնք
Գովզան գետին քով՝ Քաղա ու Քաբովր առաջնորդեց, նաեւ Մարերու քաղաքները. 12
արդարեւ անոնք Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն խօսքը մտիկ չըրին, եւ անոր ուխտն ու Տէրոջ
ծառային՝ Մովսէսի բոլոր պատուիրածները անտեսեցին. մտիկ չըրին եւ չգործադրեցին:

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ
(Բ. Մնաց. 32. 1-19: Եսայ. 36. 1-22)

13 Եզեկիա թագաւորին տասնչորրորդ տարին՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը
Յուդայի բոլոր պարսպապատ քաղաքներուն դէմ բարձրացաւ, ու զանոնք գրաւեց: 14
Յուդայի Եզեկիա թագաւորը Լաքիս մարդ ղրկեց Ասորեստանի թագաւորին՝ ըսելով.

[ա] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներն

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Այսինքն՝ Պղինձի կտոր

[գ] Եբր.՝ անոր ետեւէն

[դ] Եբր.՝ դուրս ելլէր

[ե] Կամ՝ ուշիմ կ՚ըլլար

*«Մեղանչեցի. իմ քովէս վերադարձի՛ր. ինչ հարկ որ վրաս դնես՝ կը [գ]հատուցանեմ»:
Ասորեստանի թագաւորը Յուդայի Եզեկիա թագաւորին վրայ երեք հարիւր տաղանդ
արծաթ ու երեսուն տաղանդ ոսկի հարկ դրաւ:* 15 *Եզեկիա Տէրոջ տան մէջ եւ թագաւորին
տան գանձարանին մէջ գտնուած ամբողջ արծաթը տուաւ:* 16 *Այդ ատեն Եզեկիա Տէրոջ
տաճարին դռներուն ու դրանդիներուն վրայի ոսկին [է]քերթեց,– ի՛նք՝ Յուդայի Եզեկիա
թագաւորը՝ զանոնք ոսկիով պատեր էր,– եւ Ասորեստանի թագաւորին տուաւ:*
17 *Ասորեստանի թագաւորը՝ Տարաթանը, Ռաբսարիսն ու Ռափսակը շատ զօրքով
Լաքիսէն Երուսաղէմ ղրկեց՝ Եզեկիա թագաւորին. անոնք ալ բարձրացան ու Երուսաղէմ
հասան: Երբ բարձրացան, եկան եւ վերի աւազանին ջրմուղին քով կանգ առին, որ
[ը]Թափիչին արտին պողոտային վրայ է:* 18 *Երբ թագաւորը կանչեցին, Քեղկիայի որդին՝
Եղիակիմ [թ]արքունապետը, Սեբնա ատենադպիրը, եւ Ասափի որդին՝ Յովաք
[ժ]դիւանադպիրը, դուրս ելան՝ անոնց քով:*
19 *Ռափսակ անոնց ըսաւ. «Եզեկիայի ըսէ՛ք. "Մեծ թագաւորը՝ Ասորեստանի թագաւորը
սա՛ կը յայտարարէ. "Ի՞նչ է այդ վստահութիւնը՝ որուն [ի]կ'ապաւինիս:* 20 *Դուն ըսիր.
«Պատերազմի համար ծրագիր ու զօրութիւն ունիմ». բայց ատոնք շրթունքի խօսքեր են:
Ուրեմն որո՞ւ վստահելով ինծի դէմ ըմբոստացար:* 21 *Ահա՛ հիմա դուն այդ ջախջախուած
եղէգէ ցուպին՝ Եգիպտոսի կը վստահիս, որուն եթէ մէկը յենի՝ իր ձեռքը պիտի մտնէ եւ
զայն ծակէ: Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը այդպէս է բոլոր իրեն վստահողներուն"□:* 22
*Բայց եթէ ինծի ըսէք. "Մենք մեր Աստուծոյն՝ Եհովայի կը վստահինք□, ասիկա ան չէ՞,
որուն բարձր տեղերն ու զոհասեղանները Եզեկիա հանեց՝ Յուդայի եւ Երուսաղէմի
բնակիչներուն հրամայելով. "Միայն ա՛յս զոհասեղանին առջեւ երկրպագեցէք՝
Երուսաղէմի մէջ□:* 23 *Ուրեմն հիմա իմ տիրոջս՝ Ասորեստանի թագաւորին [լ]հետ
հաշտուէ՛", ու քեզի երկու հազար ձի տամ, եթէ կարենաս անոնց վրայ հեծեալներ դնել:* 24
*Ի՞նչպէս իմ տիրոջս ամենէն պզտիկ ծառաներէն մէկ կուսակալին [խ]ընկրկիլ պիտի տաս,"
դուն որ կառքերու եւ ձիաւորներու համար Եգիպտոսի կը վստահիս:* 25 *Հիմա այս տեղը
արդեօք առանց Եհովայի հրամանի՞ն բարձրացեր եմ՝ զայն կործանելու համար: Եհովան
ինծի ըսաւ. "Այս երկրին դէմ բարձրացի՛ր, ու զայն կործանէ՛□»:*
26 *Քեղկիայի որդին՝ Եղիակիմ, Սեբնա ու Յովաք Ռափսակի ըսին. «Կ'աղերսե՛նք, քու
ծառաներուդ հետ [ծ]ասորերէ՛ն խօսէ, քանի որ մենք կը հասկնանք. մեզի հետ [կ]եբրայերէն*

[գ] *Եբր.՝ կրեմ*

[է] *Եբր.՝ կոտրտեց*

[ը] *Այսինքն՝ Լուացարարին*

[թ] *Եբր.՝ թագաւորին տան վրայ եղողը*

[ժ] *Եբր.՝ յիշատակութիւններու դպիրը*

[ի] *Եբր.՝ կը վստահիս*

[լ] *Կամ՝ պատա՛նդ տուր*

[խ] *Եբր.՝ երեսը պիտի դարձնես*

[ծ] *Եբր.՝ արամերէ՛ն, կամ՝ քաղդէարէ՛ն*

[կ] *Եբր.՝ հրէերէն*

մի՛ խօսիր՝ պարիսպին վրայ եղող ժողովուրդին ականջներուն»: 27 Բայց Ռափսակ անոնց
պատասխանեց. «Միթէ այս խօսքերը ըսելու համար իմ տէրս զիս միայն քու տիրոջդ ու
քեզի՞ ղրկեց. այս մարդոց ալ չէ՞, որոնք պարիսպին վրայ կը կենան, ձեզի հետ իրենց
կղկղանքը ուտելու եւ իրենց մէզը խմելու»:

28 Յետոյ Ռափսակ ոտքի ելաւ, ու բարձր ձայնով եբրայերէն գոչեց եւ ըսաւ. «Մտի՛կ
ըրէք մեծ թագաւորին՝ Ասորեստանի թագաւորին խօսքը: 29 Թագաւորը սա՛ կը
յայտարարէ. “Եզեկիա ձեզ թող չհրապուրէ, քանի որ ան չի կրնար ձեզ [հ]անոր ձեռքէն”
ազատել: 30 Եզեկիա ձեզի վստահիլ թող չտայ Եհովայի վրայ՝ ըսելով. "Եհովան մեզ
անշուշտ պիտի ազատէ, եւ այս քաղաքը Ասորեստանի թագաւորին ձեռքը պիտի
չմատնուի"□: 31 Եզեկիայի մտիկ մի՛ ընէք, որովհետեւ Ասորեստանի թագաւորը սա՛ կը
յայտարարէ. “Ինծի հետ [ձ]հաշտութի՛ւն ըրէք ու ինծի՛ [ղ]եկէք, որ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր
որթատունկէն եւ իր թզենիէն ուտէ, ու ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր ջրհորին ջուրէն խմէ. 32
մինչեւ որ ես գամ եւ ձեզ տանիմ ձեր երկրին պէս երկիր մը, ցորենի ու քաղցուի երկիր մը,
հացի եւ այգիներու երկիր մը, իւղ տուող ձիթենիներու եւ մեղրի երկիր մը, որպէսզի
ապրիք ու չմեռնիք: Եզեկիայի մտիկ մի՛ ընէք, քանի որ ձեզ կը համոզէ՝ ըսելով. "Եհովան
մեզ պիտի ազատէ": 33 Միթէ միւս ազգերուն աստուածներէն իւրաքանչիւրը բնաւ
ազատե՞ց իր երկիրը Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն: 34 Եմաթի եւ Արփաթի
աստուածները ո՞ւր են. Սեփարուիմի, Անայի եւ Աւայի աստուածները ո՞ւր են. միթէ անոնք
Սամարիան իմ ձեռքէս ազատեցի՞ն: 35 Այս երկիրներուն բոլոր աստուածներէն ո՞րը իր
երկիրը իմ ձեռքէս ազատեց, որ Եհովան Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազատէ□»:

36 Բայց ժողովուրդը լուռ կեցաւ եւ ո՛չ մէկ խօսքով անոր պատասխանեց, քանի որ
թագաւորը պատուիրեր էր. «Անոր մի՛ պատասխանէք»:

37 Քեղկիայի որդին՝ Եղիակիմ արքունապետը, Սեբնա ատենադպիրը, եւ Ասափի որդին՝
Յովաք դիւանադպիրը, իրենց հագուստները պատռած՝ Եզեկիայի գացին ու Ռափսակի
խօսքերը անոր հաղորդեցին:

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԿԸ ՀԱՐՑՆԷ ԵՍԱՅԻԻ
(Եսայ. 37. 1-7)

19

Երբ Եզեկիա թագաւորը լսեց, իր հագուստները պատռեց, քուրձ հագաւ եւ Տէրոջ տունը
մտաւ: 2 Յետոյ Եղիակիմ արքունապետը, Սեբնա ատենադպիրն ու քահանաներուն
երէցները, քուրձեր հագած, ղրկեց Ամովսի որդիին՝ Եսայի մարգարէին: 3 Անոր ըսին.
«Եզեկիա սա՛ կ'ըսէ. “Այսօր տագնապի, կշտամբանքի եւ անարգանքի օր է. արդարեւ
[ա]զաւակները մինչեւ [բ]արգանդին բերանը" հասան, բայց ծնանելու ոյժ չկայ: 4 Թերեւս
Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ Ռափսակի բոլոր խօսքերը լսէ,– որ իր տէրը՝ Ասորեստանի
թագաւորը՝ ղրկեց ապրող Աստուածը նախատելու համար,– ու Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ իր

[հ] Կամ՝ իմ ձեռքէս

[ձ] Եբր.՝ օրհնութի՛ւն

[ղ] Եբր.՝ դուրս ելէք

[ա] Եբր.՝ որդիները

[բ] Եբր.՝ կոտրելու տեղը

լսած խօսքերուն համար կշտամբէ: Ուրեմն դուն [գ]գոյութիւն ունեցող՝՝ մնացորդին համար
աղօ՛թք բարձրացուր□»: 5 Եզեկիա թագաւորին ծառաները Եսայիի գացին. 6 Եսայի ալ
անոնց ըսաւ. «Ձեր տիրոջ սա՛ ըսէք. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Մի՛ վախնար քու լսած
խօսքերէդ, որոնցմով Ասորեստանի թագաւորին սպասաւորները ինծի հայհոյեցին: 7 Ահա՛
ես անոր վրայ ոգի մը պիտի [դ]ղրկեմ, եւ լուր մը լսելով՝ իր երկիրը պիտի վերադառնայ. իր
երկրին մէջ զայն սուրով պիտի [ե]զարնեմ"□»:

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ ՈՒՐԻՇ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՄԸ ԿԸ ՂՐԿԵՆ
(Եսայ. 37. 8-20)

8 Ռափսակ վերադարձաւ, եւ Ասորեստանի թագաւորը գտաւ՝ որ Լեբնայի դէմ կը
պատերազմէր, որովհետեւ լսած էր թէ Լաքիսէն մեկներ է: 9 Սենեքերիմ Եթովպիայի
Թարակա թագաւորին մասին լսեց թէ կ՚ըսէին. «Ահա՛ ան քեզի դէմ պատերազմելու
համար դուրս ելեր է»: Դարձեալ Եզեկիայի պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. 10
«Յուդայի Եզեկիա թագաւորին սա՛ ըսէք. “Քու Աստուածդ՝ որուն կը վստահիս, քեզ թող
չհրապուրէ՝ ըսելով. "Երուսաղէմ Ասորեստանի թագաւորին ձեռքը պիտի չմատնուի": 11
Ահա՛ դուն լսեցիր ինչ որ Ասորեստանի թագաւորները բոլոր երկիրներուն ըրին, ի՛նչպէս
զանոնք աւերեցին. ուստի միայն դո՞ւն պիտի ազատիս: 12 Միթէ իմ հայրերուս կոտորած
ազգերուն – Գովզանի, Խառանի, Ռեսեփի, եւ Թելասարի մէջ եղող Եդեմի որդիներուն –
աստուածները զանոնք ազատեցի՞ն: 13 Ո՞ւր են Եմաթի թագաւորը, Արփաթի թագաւորը, ու
Սեփարուիմ քաղաքին, Անայի եւ Աւայի թագաւորը□»:

14 Եզեկիա [զ]նամակը պատգամաւորներուն ձեռքէն առաւ եւ զայն կարդաց. ապա Տէրոջ
տունը բարձրացաւ, ու Եզեկիա Տէրոջ առջեւ զայն [է]բացաւ: 15 Եզեկիա Տէրոջ առջեւ
աղօթեց՝ ըսելով. «Ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած, որ քերովբէներու վրայ կը բազմիս, երկրի
բոլոր թագաւորութիւններուն Աստուածը միայն դուն ես. երկինքն ու երկիրը դո՛ւն
[ը]ստեղծեցիր: 16 Ո՛վ Տէր, դարձո՛ւր ականջդ եւ լսէ՛. ո՛վ Տէր, բա՛ց աչքերդ ու նայէ՛, եւ լսէ՛
Սենեքերիմի խօսքերը, որ ղրկեց ապրող Աստուածը նախատելու համար: 17 Ո՛վ Տէր,
Ասորեստանի թագաւորները ի՛րապէս ազգերն ու անոնց երկիրները աւերեցին 18 եւ անոնց
աստուածները կրակի մատնեցին, որովհետեւ անոնք Աստուած չէին, հապա մարդու
ձեռագործ էին, փայտ ու քար. ուստի զանոնք կորսնցուցին: 19 Ուստի հիմա կ՚աղերսե՛մ,
ո՛վ Տէր, մեր Աստուա՛ծը, ազատէ՛ մեզ անոր ձեռքէն, որպէսզի երկրի բոլոր
թագաւորութիւնները գիտնան թէ միայն դո՛ւն, ո՛վ Տէր, Աստուած ես»:

ԵՍԱՅԻԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ
(Եսայ. 37. 21-38)

[գ] Եբր.՝ գտնուող

[դ] Եբր.՝ տամ

[ե] Եբր.՝ տապալեմ

[զ] Եբր.՝ գրութիւնը

[է] Եբր.՝ տարածեց

[ը] Եբր.՝ ըրիր

20 Ամովսի որդին՝ Եսայի Եզեկիայի մարդ ղրկեց՝ ըսելով. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորին մասին ինծի աղօթածդ լսեցի:
21 Ահա՛ւասիկ անոր դէմ Տէրոջ ըսած խօսքը.
"Սիոնի կոյս աղջիկը քեզ արհամարհեց, քեզ ծաղրեց.
Երուսաղէմի աղջիկը քու ետեւէդ գլուխ շարժեց:
22 Դուն ո՞վ նախատեցիր, որո՞ւն հայհոյեցիր.
Որո՞ւն դէմ ձայնդ բարձրացուցիր.
Իսրայէլի սուրբի՛ն դէմ աչքերդ վերցուցիր:
23 Տէ՛րը նախատեցիր քու պատգամաւորներուդ [թ]միջոցով, եւ ըսիր.
«Իմ [ժ]բազմաթիւ կառքերովս" լեռներուն բարձունքը ելայ,
Լիբանանի լանջերը.
Անոր յաղթահասակ մայրիները
Եւ ընտիր եղեւիններըը [ի]պիտի կտրեմ",
Ու [լ]պիտի հասնիմ" անոր ծայրագոյն [խ]բնակութիւնը,
Անոր [ծ]Կարմեղոսին անտառը:
24 Ես փորեցի, եւ օտար ջուրերը խմեցի.
Ոտքերուս ներբաններով ցամքեցուցի
[կ]պաշարուած տեղերուն" բոլոր գետերը»:
25 Միթէ լսած չե՞ս թէ ասիկա ե՛ս պատրաստեցի նախապէս,
Ե՛ս [հ]ծրագրեցի վաղեմի օրերէն.
Հիմա իրագործեցի,
Որպէսզի դուն պարսպապատ քաղաքները աւերակի կոյտերու վերածես:
26 Ուստի անոնց բնակիչները [ձ]անզօր եղան,
Զարհուրեցան եւ ամչցան.
Անոնք դաշտի բոյսի պէս,
Կանաչ դալարի պէս,
Տանիքի խոտի պէս,
Հասուննալէն առաջ խորշակահար ցորենի պէս եղան:
27 Բայց ես քու նստիլդ, դուրս ելլելդ ու ներս մտնելդ գիտեմ,

[թ] Եբր.՝ ձեռքով

[ժ] Եբր.՝ կառքերու կառքերովս

[ի] Կամ՝ կտրեցի

[լ] Կամ՝ հասայ

[խ] Եբր.՝ իջեւանը

[ծ] Կամ՝ պտղաբեր արտին

[կ] Կամ՝ Եգիպտոսի

[հ] Եբր.՝ ձեւակերպեցի

[ձ] Եբր.՝ ձեռքը կարճ

Նաեւ ինծի դէմ ունեցած մոլեգնութիւնդ:
28 Որովհետեւ ինծի դէմ ունեցած մոլեգնութիւնդ
Եւ քու անպատկառութիւնդ ականջներուս բարձրացան:
Ես ալ իմ օղակս քու քիթդ պիտի դնեմ,
Եւ իմ սանձս՝ քու շրթունքդ,
Ու քու եկած ճամբայէդ քեզ պիտի վերադարձնեմ:
29 Եւ սա՛ քեզի նշան պիտի ըլլայ.
Այս տարի ինքնիրմէ բուսածը պիտի ուտէք,
Երկրորդ տարին՝ ինկած հատերէն բուսածը,
Իսկ երրորդ տարին՝ սերմանեցէ՛ք ու հնձեցէ՛ք,
Այգինե՛ր տնկեցէք եւ անոնց պտո՛ւղը կերէք:
30 Յուդայի տունէն ազատած մնացորդը՝
Վարէն արմատ պիտի [դ]արձակէ,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ.
31Արդարեւ Երուսաղէմէն մնացորդ մը պիտի ելլէ,
Ու Սիոն լեռնէն՝ ազատածներ.
Ասիկա զօրքերու Տէրոջ նախանձախնդրութիւնը պիտի կատարէ:
32 Հետեւաբար Ասորեստանի թագաւորին մասին Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ան այս քաղաքը պիտի չմտնէ
Անոր նետ պիտի չարձակէ,
Անոր առջեւ վահանով պիտի չգայ,
Անոր դէմ հողաբլուր պիտի չբարձրացնէ.
33 Իր եկած ճամբայէն պիտի վերադառնայ,
Եւ այս քաղաքը պիտի չմտնէ,- կը պատգամէ Տէրը□:-
34 Այս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ՝
Որ զայն ազատեմ իմ անունիս համար,
Ու իմ ծառայիս՝ Դաւիթի սիրոյն համար»'□»:
35 Այդ գիշերը՝ Տէրոջ հրեշտակը դուրս ելաւ, եւ Ասորեստանցիներու բանակավայրին
մէջ հարիւր ութսունհինգ հազար մարդ զարկաւ. երբ առտուն՝ կանուխ ելան, ահա՛ անոնք
բոլորն ալ մեռած [ե]մարմիններ էին: 36 Ուստի Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը
մեկնեցաւ. գնաց, Նինուէ վերադարձաւ եւ հոն մնաց: 37 Երբ իր աստուծոյն՝ Նեսրաքի
տան մէջ կ'երկրպագէր, իր որդիները՝ Ադրամելէք ու Սարասար՝ զինք սուրով զարկին, եւ
Արարատի երկիրը խոյս տուին: Անոր տեղ իր որդին՝ Ասորդան թագաւոր եղաւ:

ԵԶԵԿԻԱՅԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆԱԼԸ ԵՒ ԿԱԶԴՈՒՐՈՒԻԼԸ
(Եսայ. 38. 1-8, 21-22: Բ. Մնաց. 32. 24-26)

20

Այդ օրերը Եզեկիա մահուան աստիճան հիւանդացաւ: Ամովսի որդին՝ Եսայի
մարգարէն անոր եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ընտանիքիդ պատուէ՛ր
տուր, քանի դուն պիտի մեռնիս. ա՛լ պիտի չապրիս□»: 2 Ան ալ իր երեսը պատին դարձուց
ու Տէրոջ աղօթեց՝ ըսելով. 3 «Ո՛վ Տէր, կ'աղերսե՛մ, յիշէ՛ թէ ճշմարտութեամբ ու

[դ] Եբր.՝ առնէ

[ե] Եբր.՝ դիակներ

կատարեալ սիրտով ընթացայ քու [ա]առջեւդ, եւ ըրի ինչ որ [բ]քեզի հաճելի՝՝ է»: Ապա Եզեկիա [գ]դառնապէս լացաւ:

4 Եսայի տակաւին միջին գաւիթէն ելած չէր, երբ [դ]Տէրը խօսեցաւ՝՝ անոր՝ ըսելով. 5 «Վերադարձի՛ր, ու իմ ժողովուրդիս առաջնորդին՝ Եզեկիայի ըսէ՛. "Տէրը, քու հօրդ՝ Դաւիթի Աստուածը, սա՛ կը յայտարարէ. "Քու աղօթքդ լսեցի եւ արցունքներդ տեսայ. ահա՛ քեզ պիտի բուժեմ, ու երրորդ օրը Տէրոջ տունը պիտի բարձրանաս: 6 Քու օրերուդ վրայ տասնհինգ տարի պիտի աւելցնեմ. քեզ եւ այս քաղաքը Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատեմ, ու այս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ իմ անունիս համար, եւ իմ ծառայիս՝ Դաւիթի սիրոյն համար"□»: 7 Եսայի ըսաւ. «Թարո՛ց մը չոր թուզ առէք»: Առին, պալարին վրայ դրին, եւ ան առողջացաւ:

8 Եզեկիա Եսայիի ըսաւ. «Ի՞նչ նշանով Տէրը զիս պիտի բուժէ, ու երրորդ օրը Տէրոջ տունը պիտի բարձրանամ»: 9 Եսայի ըսաւ. «Սա՛ նշանը պիտի ունենաս Տէրոջմէն, թէ Տէրը իր ըսած խօսքը պիտի իրագործէ. ստուերը տասը աստիճան յառա՞ջ երթայ, թէ տասը աստիճան վերադառնայ»: 10 Եզեկիա պատասխանեց. «Ստուերին տասը աստիճան երկարիլը [ե]դիւրին է. ո՛չ, հապա ստուերը տասը աստիճան թող վերադառնայ»: 11 Ուստի Եսայի մարգարէն Տէրոջ գոչեց, եւ ան ստուերը տասը աստիճան վերադարձուց այն աստիճաններէն, որոնցմէ իջած էր Աքազի արեւի ժամացոյցին վրայ:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ
(Եսայ. 39. 1-8)

12 Այդատեն Բաբելոնի թագաւորը, Բաղադանի որդին՝ [զ]Մարոդաք-Բաղադան՝՝, [է]նամակներ եւ ընծաներ ղրկեց Եզեկիայի, քանի որ Եզեկիայի հիւանդացած ըլլալը լսեր էր: 13 Եզեկիա [ը]անոնց մտիկ ըրաւ՝՝, եւ ցուցուց իր թանկարժէք առարկաներուն ամբողջ [թ]գանձատունը – արծաթը, ոսկին, բուրաւէտ համեմները ու [ժ]հոտաւէտ իւղը –, իր [ի]զինանոցը եւ ամէն ինչ որ իր գանձերուն մէջ կը գտնուէր: Ոչինչ մնաց իր տան մէջ եւ իր ամբողջ տէրութեան մէջ, որ Եզեկիա անոնց չցուցուց:

[ա] Եբր.՝ աչքերուդ

[բ] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ

[գ] Եբր.՝ մեծ լացով

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Եբր.՝ թեթեւ

[զ] Եբր.՝ Բարոդաք-Բաղադան

[է] Եբր.՝ գրութիւններ

[ը] Կամ՝ անոնցմով ուրախացաւ

[թ] Եբր.՝ տունը

[ժ] Եբր.՝ լաւորակ

[ի] Եբր.՝ զէնքերուն տունը

14 Եսայի մարգարէն Եզեկիա թագաւորին եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Այդ մարդիկը ի՞նչ
ըսին. ուրկէ՞ եկան քեզի»: Եզեկիա պատասխանեց. «Հեռաւոր տեղէ՝ Բաբելոնէն եկան»:
15 Ան ըսաւ. «Քու տանդ մէջ ի՞նչ տեսան»: Եզեկիա պատասխանեց. «Տանս մէջ ինչ որ
կար՝ տեսան. գանձերուս մէջ ոչինչ [լ]մնաց՝ որ անոնց չցուցցի»: 16 Այն ատեն Եսայի
Եզեկիայի ըսաւ. «Տէրոջ խօսքը մտի՛կ ըրէ. 17 “Ահա՛ օրերը կու գան, երբ ամէն ինչ որ
տանդ մէջ կայ եւ ինչ որ քու հայրերդ մինչեւ այսօր կուտակած են՝ Բաբելոն պիտի
տարուին. ոչինչ պիտի մնայ,– կը յայտարարէ Տէրը:– 18 Նաեւ որդիներէդ՝ որ քեզմէ
պիտի ելլեն, որ դուն պիտի ծնանիս, պիտի բռնեն, եւ անոնք Բաբելոնի թագաւորին
պալատին մէջ ներքինի պիտի ըլլան□»: 19 Եզեկիա Եսայիի պատասխանեց. «Տէրոջ
խօսքը, որ դուն ըսիր, [խ]նպաստաւոր է»: Ինքնիրեն կ՚ըսէր. «Նպաստաւոր չէ՞, քանի որ իմ
օրերուս մէջ խաղաղութիւն եւ [ծ]ապահովութիւն պիտի ըլլայ»:

ԵԶԵԿԻԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ
(Բ. Մնաց. 32. 32-33)

20 Եզեկիայի մնացեալ արարքները, անոր բոլոր քաջութիւնները, շինած աւազանն ու
ջրմուղը, եւ քաղաքին մէջ ջուր բերելը, ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն
ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 21 Եզեկիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ
անոր տեղ իր որդին՝ Մանասէ թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՄԱՆԱՍԷ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 33. 1-20)

21

Մանասէ տասներկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունհինգ
տարի թագաւորեց: Իր մօր անունը Էփսիփա էր: 2 Ան Տէրոջ [ա]առջեւ չարիք գործեց,
Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն Տէրոջ վտարած ազգերուն գարշութիւններուն համաձայն:
3 Իր հօր՝ Եզեկիայի կործանած բարձր տեղերը վերակառուցանեց, Բահաղի բագիններ
կանգնեցուց, եւ Աստարովթի կուռք մը շինեց, ինչպէս Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը ըրեր
էր: Երկինքի բոլոր զօրքերուն երկրպագեց ու զանոնք պաշտեց: 4 Նաեւ բագիններ
կառուցանեց Տէրոջ տան մէջ, որուն մասին Տէրը ըսեր էր. «Երուսաղէմի՛ մէջ պիտի դնեմ
իմ անունս»: 5 Տէրոջ տան երկու գաւիթներուն մէջ՝ երկինքի բոլոր զօրքերուն բագիններ
կառուցանեց: 6 Իր որդին կրակէ անցուց. կը գուշակէր, կը հմայէր, վհուկներ ու
նշանագէտներ [բ]ունէր, եւ Տէրոջ առջեւ շատ չարիք գործեց ու զայն գրգռեց: 7 Իր շինած
Աստարովթի [գ]կուռքը այն տան մէջ դրաւ, որուն մասին Տէրը Դաւիթի եւ անոր որդիին՝
Սողոմոնի ըսեր էր. «Ա՛յս տան մէջ, ու Երուսաղէմի՛ մէջ – որ Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն

[լ] Եբր.՝ կար

[խ] Եբր.՝ լաւ

[ծ] Եբր.՝ ճշմարտութիւն

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ կ՚ընէր

[գ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերը

ընտրեցի – պիտի դնեմ իմ անունս յաւիտեան: 8 Իսրայէլի ոտքը անգա՛մ մըն ալ պիտի չշարժեմ այն [դ]երկրէն, որ անոնց հայրերուն տուի. միայն թէ անոնք իմ բոլոր պատուիրաններս եւ իմ ծառայիս՝ Մովսէսի անոնց պատուիրած ամբողջ Օրէնքը զգուշութեամբ գործադրեն»: 9 Բայց անոնք մտիկ չըրին, ու Մանասէ այնպէս մոլորեցուց զանոնք, որ Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն Տէրոջ բնաջնջած ազգերէն աւելի չարիք գործեցին:

10 Տէրը իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն [ե]միջոցով խօսեցաւ, ըսելով. 11 «Քանի Յուդայի Մանասէ թագաւորը այս գարշութիւնները գործելով՝ իրմէ առաջ եղող Ամորհացիներուն բոլոր ըրածներէն աւելի չարիք գործեց, եւ իր չաստուածներով Յուդայի ալ մեղանչել տուաւ, 12 Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես Երուսաղէմի վրայ ու Յուդայի վրայ այնպիսի չարիք մը պիտի ղրկեմ, որ զայն լսող իւրաքանչիւրին երկու ականջը պիտի հնչէ: 13 Երուսաղէմի վրայ Սամարիայի լարը եւ Աքաաբի տան հարթաչափը պիտի քաշեմ. Երուսաղէմը պիտի սրբեմ, ինչպէս մէկը աման մը կը սրբէ ու սրբելէն ետք [զ]կը շրջէ”: 14 Իմ ժառանգութեանս մնացորդը երեսէ պիտի ձգեմ. զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի մատնեմ, եւ իրենց բոլոր թշնամիները զանոնք պիտի կողոպտեն ու յափշտակեն. 15 որովհետեւ իմ առջեւս չարիք գործեցին, եւ իրենց հայրերուն Եգիպտոսէն ելած օրէն մինչեւ այսօր զիս գրգռեցին□»: 16 Նաեւ Մանասէ յոյժ շատ անմեղ արիւն թափեց, այնպէս որ Երուսաղէմը ծայրէ ծայր լեցուց, իր մեղքէն զատ՝ որով Յուդայի մեղանչել տուաւ, Տէրոջ առջեւ չարիք գործելով:

17 Մանասէի մնացեալ արարքները, անոր բոլոր ըրածները, եւ իր գործած մեղքը՝ ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 18 Մանասէ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ իր տան պարտէզին մէջ՝ Ոզայի պարտէզին մէջ թաղուեցաւ. անոր տեղ իր որդին՝ Ամոն թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՄՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 33. 21-25)

19 Ամոն քսանըերկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երկու տարի թագաւորեց: Իր մայրը Յոտեբացի Արուսի աղջիկն էր՝ Մեսողոմիթ անունով: 20 Ան Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, ինչպէս իր հայրը՝ Մանասէ ըրեր էր: 21 Իր հօր ընթացած ամբողջ ճամբայէն ընթացաւ. իր հօր պաշտած չաստուածները պաշտեց, եւ անոնց երկրպագեց: 22 Տէրը՝ իր հայրերուն Աստուածը լքեց ու Տէրոջ ճամբայէն չընթացաւ:

23 Ամոնի ծառաները անոր դէմ դաւադրեցին, եւ թագաւորը իր տան մէջ մեռցուցին: 24 Իսկ երկրին ժողովուրդը Ամոն թագաւորին դէմ բոլոր դաւադրողները [է]մեռցուց: Ապա երկրին ժողովուրդը անոր որդին՝ Յովսիան իր տեղ թագաւոր հռչակեց:

25 Ամոնի կատարած մնացեալ արարքները՝ ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 26 Զայն Ոզայի պարտէզը՝ իր գերեզմանին մէջ թաղեցին: Անոր տեղ իր որդին՝ Յովսիա թագաւոր եղաւ:

[դ] Եբր.՝ հողէն

[ե] Եբր.՝ ձեռքով

[զ] Եբր.՝ երեսի վրայ կը դարձնէ

[է] Եբր.՝ զարկաւ

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎՍԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 34. 1-2)

22

Յովսիա ութ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսունմէկ տարի
թագաւորեց: Իր մայրը Բազկաթացի Ադայիայի աղջիկն էր՝ Յեդիդա անունով: 2 Ան ըրաւ
ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է. իր հօր՝ Դաւիթի ամբողջ ճամբայէն ընթացաւ, եւ անկէ
դէպի աջ կամ ձախ չշեղեցաւ:

ՕՐԷՆՔԻՆ ԳԻՐՔԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ
(Բ. Մնաց. 34. 8-28)

3 Յովսիա թագաւորին տասնութերորդ տարին, թագաւորը Մեսուղամի որդիին՝
Եսելիայի որդին, Սափան ատենադպիրը Տէրոջ տունը ղրկեց՝ ըսելով. 4 «Քեղկիա
քահանայապետի՛ն գնա, եւ ան Տէրոջ տունը բերուած դրամը – որ [բ]դրան պահապանները
ժողովուրդէն ժողվեցին – թող համրէ, 5 ու զայն գործակատարներուն – Տէրոջ տան
վերատեսուչներուն – ձեռքը թող յանձնեն, որպէսզի անոնք ալ վճարեն ճեղքերը նորոգելու
համար Տէրոջ տան մէջ գործող 6 հիւսներուն, կառուցանողներուն եւ որմնադիրներուն.
նաեւ փայտ ու կոփուած քարեր թող գնեն՝ տունը նորոգելու համար»: 7 Բայց անոնց
ձեռքը յանձնուած դրամին հաշիւը չէին պահանջեր, քանի որ անոնք հաւատարմութեամբ
կը վարուէին: 8 Քեղկիա քահանայապետը Սափան ատենադպիրին ըսաւ. «Տէրոջ տան
մէջ Օրէնքին գիրքը գտայ»: Քեղկիա այդ գիրքը Սափանի տուաւ. ան ալ զայն կարդաց: 9
Յետոյ Սափան ատենադպիրը թագաւորին եկաւ, թագաւորին լուր բերաւ, եւ ըսաւ. «Քու
ծառաներդ տան մէջ գտնուած դրամը [գ]հաւաքեցին ու գործակատարներուն – Տէրոջ տան
վերատեսուչներուն – ձեռքը յանձնեցին »: 10 Նաեւ Սափան ատենադպիրը թագաւորին
[դ]ըսաւ. «Քեղկիա քահանան ինծի գիրք մը տուաւ», եւ Սափան զայն թագաւորին առջեւ
կարդաց: 11 Երբ թագաւորը Օրէնքի գիրքին խօսքերը լսեց, իր հագուստները պատռեց: 12
Յետոյ թագաւորը Քեղկիա քահանային, Սափանի որդիին՝ Աքիկամի, Միքիայի որդիին՝
Աքոբորի, Սափան ատենադպիրին ու թագաւորին ծառային՝ Ասայիայի պատուիրեց. 13
«Գացէ՛ք, ինծի համար, ժողովուրդին համար եւ ամբողջ Յուդայի համար Տէրոջ
խորհո՛ւրդ հարցուցէք՝ այս գտնուած գիրքին խօսքերուն մասին. արդարեւ մեր վրայ Տէրոջ
մեծ ցասումը բորբոքեր է, որովհետեւ մեր հայրերը այս գիրքին խօսքերուն հնազանդած
չեն, ու մեզի համար բոլոր գրուածները գործադրած չեն»:
14 Քեղկիա քահանան, Աքիկամ, Աքոբոր, Սափան եւ Ասայիա գացին Արասի որդիին՝
Թեկուայի որդիին՝ Սեղղում հանդերձապետին կնոջ, Ողդա մարգարէուհիին: Ան
Երուսաղէմ կը բնակէր, [ե]Մասենայի մէջ: Անոր հետ խօսեցան, 15 ան ալ ըսաւ իրենց.
«Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Ձեզ ինծի ղրկող մարդուն սա՛ ըսէք. 16

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ սեմին

[գ] Եբր.՝ թափեցին

[դ] Եբր.՝ պատմեց եւ ըսաւ

[ե] Այսինքն՝ երկրորդ թաղամասին

*"Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ես այս տեղին եւ անոր բնակիչներուն վրայ չարիք
պիտի բերեմ, այսինքն՝ Յուդայի թագաւորին կարդացած գիրքին բոլոր խօսքերը: 17
Որովհետեւ զիս լքեցին եւ ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին, որպէսզի իրենց ձեռքերուն
բոլոր գործերով զիս գրգռեն. ուստի այս տեղին վրայ իմ ցասումս պիտի բորբոքի ու պիտի
չմարի»": 18 Բայց Տէրոջ խորհուրդ հարցնելու համար ձեզ ղրկող Յուդայի թագաւորին
սա՛ ըսէք. "Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. 19 «Քանի լսած խօսքերուդ
համար քու սիրտդ [գ]կակուղցաւ, ու Տէրոջ առջեւ խոնարհեցար՝ երբ լսեցիր իմ խօսքս,– թէ
այս տեղին վրայ եւ անոր բնակիչներուն վրայ աւեր ու անէծք պիտի ըլլան,– եւ
հագուստներդ պատռեցիր ու իմ առջեւս լացիր, ե՛ս ալ լսեցի»,– կը պատգամէ Տէրը": 20
Հետեւաբար ահա՛ ես քեզ հայրերուդ քով պիտի ամփոփեմ, ու խաղաղութեամբ քու
գերեզմանիդ մէջ պիտի ամփոփուիս: Այս տեղին վրայ իմ բերելիք բոլոր չարիքներս քու
աչքերդ պիտի չտեսնեն□»: Անոնք ալ թագաւորին այս պատասխանը բերին:*

ՅՈՎՍԻԱ ԿԸ ՀԵՌԱՑՆԷ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Բ. Մնաց. 34. 3-7, 29-33)

23

*Թագաւորը մարդ ղրկեց, եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր երէցները իր քով
հաւաքուեցան: 2 Թագաւորը Տէրոջ տունը բարձրացաւ, եւ իրեն հետ՝ Յուդայի բոլոր
մարդիկն ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները.– քահանաները, մարգարէները, եւ ամբողջ
ժողովուրդը՝ պզտիկէն մինչեւ մեծը. անոնց [ա]առջեւ կարդաց Տէրոջ տան մէջ գտնուած
Ուխտի գիրքին բոլոր խօսքերը: 3 Թագաւորը սիւնին քով կայնած էր, ու Տէրոջ առջեւ ուխտ
[բ]ըրաւ, որ Տէրոջ հետեւի՝ անոր պատուիրանները, վկայութիւններն ու կանոնները ամբողջ
սիրտով եւ ամբողջ անձով պահելով, որպէսզի այդ գիրքին մէջ գրուած [գ]ուխտին խօսքերը
գործադրէ: Ամբողջ ժողովուրդն ալ ուխտին [դ]հաւանութիւն տուաւ": 4 Թագաւորը Քեղկիա
քահանայապետին, երկրորդ կարգի քահանաներուն ու [ե]դրան պահապաններուն
պատուիրեց որ Տէրոջ տաճարէն դուրս հանեն այն բոլոր առարկաները, որոնք Բահաղի
համար, Աստարովթի համար, ու երկինքի բոլոր զօրքերուն համար շինուած էին: Զանոնք
Երուսաղէմէն դուրս այրեց, Կեդրոնի մրգաստանին մէջ, եւ անոնց մոխիրը Բեթէլ տարաւ:
5 Յուդայի թագաւորներուն կարգած քուրմերը [զ]հեռացուց, որոնք Յուդայի քաղաքներուն
ու Երուսաղէմի շրջակայքին բարձր տեղերուն վրայ խունկ կը ծխէին, նաեւ Բահաղի,
արեւին, լուսինին, [է]համաստեղութիւններուն ու երկինքի բոլոր զօրքերուն խունկ*

[գ] *Եբր.՝ թուլցաւ*

[ա] *Եբր.՝ ականջներուն*

[բ] *Եբր.՝ կնքեց*

[գ] *Եբր.՝ այդ ուխտին*

[դ] *Եբր.՝ քով կայնեցաւ*

[ե] *Եբր.՝ սեմին*

[զ] *Եբր.՝ դադրեցուց*

[է] *Կամ՝ կենդանակամարին, այսինքն՝ զոդիակոսին*

ծխողները: 6 Աստարովթը Տէրոջ տունէն դուրս հանեց, Երուսաղէմէն դուրս՝ Կեդրոնի ձորը
տարաւ. զայն Կեդրոնի ձորին մէջ այրեց, մանրելով փոշիի վերածեց, եւ անոր փոշին
ժողովուրդին որդիներուն գերեզմաններուն վրայ ցանեց: 7 Տէրոջ տան մէջ գտնուող
[ը]իգացեալներուն տուները փլցուց, ուր կիները Աստարովթի [թ]վարագոյրներ կը հիւսէին: 8
Յուդայի քաղաքներէն բոլոր քահանաները Երուսաղէմ բերաւ, ու Գաբայէն մինչեւ
Բերսաբէ պղծեց այն բարձր տեղերը՝ ուր քահանաները խունկ ծխեր էին: Դռներուն բարձր
տեղերն ալ փլցուց, որոնք կը գտնուէին քաղաքապետին՝ Յեսուի դրան մուտքը, նաեւ
քաղաքին [ժ]դրան ձախ կողմը: 9 Սակայն բարձր տեղերուն քահանաները՝ Երուսաղէմ եղող
Տէրոջ զոհասեղանը չէին բարձրանար, հապա իրենց եղբայրներուն մէջ բաղարջ
կ'ուտէին: 10 Ենովմի որդիին ձորին մէջ եղող Տոփէթը պղծեց, որպէսզի ո՛չ մէկը իր
որդին կամ աղջիկը կրակէ անցընէ՝ Մողոքի համար: 11 Նաեւ Տէրոջ տան մուտքէն
հեռացուց Յուդայի թագաւորներուն արեւին [ի]նուիրած ձիերը, որոնք [լ]յարակից մասերուն
մէջ եղող Նաթանմելէք ներքինիին սենեակին քով էին. իսկ արեւին կառքերը կրակով
այրեց: 12 Թագաւորը փլցուց Աքազի վերնատան տանիքին վրայ Յուդայի թագաւորներուն
շինած բագինները ու Տէրոջ տան երկու գաւիթներուն մէջ Մանասէի շինած բագինները.
զանոնք անկէ [խ]վերցուց, եւ անոնց [ծ]փոշին Կեդրոնի ձորը նետեց: 13 Թագաւորը պղծեց
Երուսաղէմի դիմաց, Ապականութեան լերան աջ կողմը, Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորին
կառուցանած բարձր տեղերը՝ Սիդոնացիներուն պիղծ Աստարովթին համար,
Մովաբացիներուն պիղծ Քամովսին համար, եւ Ամմոնի որդիներուն պիղծ Մեղքողին
համար. 14 արձանները կոտրտեց, աստարովթները կտրեց, ու անոնց տեղերը մարդու
ոսկորներով լեցուց:

15 Բեթէլի բագինն ալ,– որ կը գտնուէր Իսրայէլի մեղանչել տուող Նաբատեան
Յերոբովամի շինած բարձր տեղը,– այդ բագինն ու բարձր տեղը փլցուց. բարձր տեղը
այրեց, մանրելով փոշիի վերածեց, եւ աստարովթը այրեց: 16 Ապա Յովսիա դարձաւ, ու
հոն՝ լերան վրայ եղող գերեզմանները տեսաւ: Մարդ ղրկեց, գերեզմաններուն մէջէն
ոսկորները առաւ, եւ բագինին վրայ այրելով զայն պղծեց, Տէրոջ խօսքին համաձայն, որ
այս բաները [կ]ըսող Աստուծոյ մարդը բարձր ձայնով գոչեր էր: 17 Թագաւորը ըսաւ. «Ի՞նչ
է այդ կոթողը՝ որ կը տեսնեմ»: Քաղաքին մարդիկը անոր ըսին. «Ատիկա Աստուծոյ
մարդուն գերեզմանն է, որ Յուդայէն եկաւ ու Բեթէլի բագինին դէմ այս ըրած բաներդ
[հ]ըսաւ»: 18 Թագաւորը ըսաւ. «Հանգի՛ստ ձգեցէք զայն. ո՛չ մէկը տեղէն թող շարժէ անոր

[ը] Եբր.՝ վերապահուած մարդոց (այսինքն՝ կռապաշտական պոռնկութեան վերապահուած)

[թ] Եբր.՝ տուներ

[ժ] Եբր.՝ դռնէն մտնող մէկու մը

[ի] Եբր.՝ տուած

[լ] Կամ՝ արուարձանին

[խ] Եբր.՝ վազցուց

[ծ] Կամ՝ հողը

[կ] Եբր.՝ գոչող

[հ] Եբր.՝ գոչեց

ոսկորները»: Ուստի անոր ոսկորները Սամարիայէն եկող մարգարէին ոսկորներուն հետ [ձ]զերծ պահեցին": 19 Յովսիա Սամարիայի քաղաքներուն մէջ գտնուած բոլոր բարձր տեղերուն տուներն ալ հանեց, որոնք շինելով՝ Իսրայէլի թագաւորները Տէրը գրգռեր էին. անոնց ալ ըրաւ Բեթէլի մէջ կատարած բոլոր գործերուն համաձայն: 20 Հոն գտնուած բարձր տեղերուն բոլոր քուրմերը բագիններուն վրայ զոհեց, եւ անոնց վրայ մարդու ոսկորներ այրեց. յետոյ Երուսաղէմ վերադարձաւ:

ՅՈՎՍԻԱ ԿԸ ՏՕՆԷ ԶԱՏԻԿԸ
(Բ. Մնաց. 35. 1-19)

21 Թագաւորը ամբողջ ժողովուրդին պատուիրեց. «Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն Զատի՛կը կատարեցէք, ինչպէս այս Ուխտի գիրքին մէջ գրուած է»: 22 Ի՛րապէս այսպիսի Զատիկ կատարուած չէր Իսրայէլը դատող դատաւորներուն օրերէն ի վեր, եւ Իսրայէլի թագաւորներուն ու Յուդայի թագաւորներուն բոլոր օրերն ալ: 23 Բայց Յովսիա թագաւորին տասնութերորդ տարին Տէրոջ այս Զատիկը կատարուեցաւ Երուսաղէմի մէջ:

ՅՈՎՍԻԱ Կ՚ԸՆԷ ՈՒՐԻՇ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

*24 Յովսիա նաեւ բնաջնջեց վհուկները, նշանագէտները, [ղ]ընտանեկան կուռքերն" ու
չաստուածները, եւ Յուդայի երկրին մէջ ու Երուսաղէմի մէջ տեսնուող բոլոր
պղծութիւնները, որպէսզի գործադրէ Օրէնքին խօսքերը, որոնք գրուած էին այն գիրքին
մէջ՝ որ Քեղկիա քահանան Տէրոջ տունը գտեր էր: 25 Անկէ առաջ անոր նման թագաւոր
մը եղած չէր, որ իր ամբողջ սիրտով, ամբողջ անձով եւ ամբողջ զօրութեամբ Տէրոջ
վերադառնար՝ Մովսէսի ամբողջ Օրէնքին համաձայն. ո՛չ ալ անկէ ետք անոր նմանը
ելաւ: 26 Բայց Տէրը չկասեցուց իր մեծ բարկութեան բորբոքումը – որով իր բարկութիւնը
բորբոքած էր Յուդայի դէմ –, այն բոլոր գրգռութիւններուն պատճառով, որոնցմով
Մանասէ զինք գրգռեր էր: 27 Տէրը ըսաւ. «Յուդան ալ իմ ներկայութենէս պիտի
հեռացնեմ, ինչպէս Իսրայէլը հեռացուցի. պիտի մերժեմ այս քաղաքը – իմ ընտրած
Երուսաղէմս, եւ այս տունը՝ որուն մասին ըսի. "Իմ անունս հոն պիտի ըլլայ□»:*

ՅՈՎՍԻԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ
(Բ. Մնաց. 35. 20-36. 1)

28 Յովսիայի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են:

*29 Անոր օրերը, Եգիպտոսի թագաւորը՝ Փարաւոն Նեքաւով, Ասորեստանի թագաւորին
դէմ բարձրացաւ՝ դէպի Եփրատ գետը: Յովսիա թագաւորը անոր հանդիպելու գնաց. երբ
ան Յովսիան տեսաւ, զինք մեռցուց՝ Մակեդդովի մէջ: 30 Անոր ծառաները [ճ]իր մարմինը
կառքով Մակեդդովէն փոխադրեցին," Երուսաղէմ բերին, ու զայն իր գերեզմանին մէջ
թաղեցին: Երկրին ժողովուրդը Յովսիայի որդին՝ Յովաքազը առաւ, զայն օծեց եւ իր հօր*

[ձ] Եբր.՝ ազատեցին

[ղ] Եբր.՝ թերափիմներն

[ճ] Եբր.՝ զինք՝ մեռած՝ կառք նստեցուցին, Մակեդդովէն

տեղ թագաւոր հռչակեց:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱՔԱԶ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 36. 2-4)

31 Յովաքազ քսաներեք տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք
ամիս թագաւորեց: Իր մայրը Լեբնացի Երեմիայի աղջիկն էր՝ Ամիտաղ անունով: 32 Ան
Տէրոջ [մ]առջեւ չարիք գործեց, իր հայրերուն բոլոր ըրածներուն համաձայն: 33 Փարաւոն
Նեքաւով զինք Եմաթի երկիրը՝ Ռեբղայի մէջ բանտարկեց, որպէսզի Երուսաղէմի մէջ
չթագաւորէ, ու երկրին վրայ տուգանք դրաւ՝ հարիւր տաղանդ արծաթ եւ մէկ տաղանդ
ոսկի: 34 Փարաւոն Նեքաւով Յովսիայի որդին՝ Եղիակիմը թագաւոր հռչակեց անոր հօր՝
Յովսիայի տեղ, եւ անոր անունը Յովակիմի փոխեց: Իսկ Յովաքազը բռնեց. ան Եգիպտոս
գնաց, ու հոն մեռաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱԿԻՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 36. 5-8)

35 Յովակիմ այդ արծաթն ու ոսկին Փարաւոնի տուաւ. բայց երկրին վրայ հարկ դրաւ,
դրամը տալու համար՝ Փարաւոնի [յ]հրամանին համաձայն: Երկրի ժողովուրդէն արծաթն ու
ոսկին պահանջեց, ամէն մէկուն վրայ դրուած հարկին համեմատ, որպէսզի Փարաւոն
Նեքաւովի տայ:
36 Յովակիմ քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ
տասնմէկ տարի թագաւորեց: Իր մայրը Ռումացի Փադայիայի աղջիկն էր՝ Զաբիդա
անունով: 37 Ան Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, իր հայրերուն բոլոր ըրածներուն համաձայն:

24

Անոր օրերը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը [ա]արշաւեց, ու Յովակիմ երեք
տարի անոր հպատակեցաւ. յետոյ [բ]դադրեցաւ եւ անոր դէմ ըմբոստացաւ: 2 Տէրը անոր
դէմ Քաղդէացիներուն գունդերը, Ասորիներուն գունդերը, Մովաբացիներուն գունդերն ու
Ամմոնի որդիներուն գունդերը ղրկեց: Զանոնք Յուդայի դէմ ղրկեց, որպէսզի զայն
կործանէ Տէրոջ խօսքին համաձայն, որ իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն [գ]միջոցով ըսեր
էր: 3 Անտարակոյս ասիկա Տէրոջ հրամանով [դ]պատահեցաւ Յուդայի, որպէսզի զայն իր
ներկայութենէն հեռացնէ՝ Մանասէի մեղքերուն համար, իր բոլոր ըրածներուն համեմատ.
4 նաեւ անոր թափած անմեղ արիւնին համար, քանի որ Երուսաղէմը անմեղ արիւնով
լեցուցեր էր. ուստի Տէրը չուզեց անոր ներել:

[մ] Եբր.՝ աչքերուն

[յ] Եբր.՝ բերանին

[ա] Եբր.՝ բարձրացաւ

[բ] Եբր.՝ դարձաւ

[գ] Եբր.՝ ձեռքով

[դ] Եբր.՝ եղաւ

5 Յովակիմի մնացեալ արարքներն ու անոր բոլոր ըրածները՝ ահա՛ Յուդայի
թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 6 Յովակիմ իր հայրերուն
հետ քնացաւ, եւ անոր տեղ իր որդին՝ [ե]Յովաքին թագաւոր եղաւ:

7 Եգիպտոսի թագաւորը անկէ ետք անգա՛մ մըն ալ իր երկրէն չելաւ, քանի որ
Բաբելոնի թագաւորը Եգիպտոսի թագաւորին ամբողջ ունեցածը գրաւեր էր՝ Եգիպտոսի
վտակէն մինչեւ Եփրատ գետը:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱՔԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 36. 9-10)

8 Յովաքին տասնութ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք
ամիս թագաւորեց: Իր մայրը Երուսաղեմացի Եղնաթանի աղջիկն էր՝ Նեհուսթա անունով:
9 Ան Տէրոջ [զ]առջեւ չարիք գործեց՝ իր հօր բոլոր ըրածներուն համաձայն:

10 Այդ ատեն՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառաները Երուսաղէմի դէմ
արշաւեցին, ու քաղաքը պաշարուեցաւ: 11 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
քաղաքին առջեւ հասաւ, մինչ իր ծառաները զայն պաշարած էին: 12 Յուդայի թագաւորը՝
Յովաքին Բաբելոնի թագաւորին [է]յանձնուեցաւ, ինք, իր մայրը, իր ծառաները,
իշխանաւորներն ու պալատականները: Բաբելոնի թագաւորը՝ իր թագաւորութեան
ութերորդ տարին զայն բռնեց: 13 Տէրոջ տան բոլոր գանձերն ու թագաւորին տան
գանձերը անկէ [ը]տարաւ, եւ կոտրտեց այն բոլոր ոսկիէ առարկաները, որ Իսրայէլի
Սողոմոն թագաւորը Տէրոջ տաճարին համար շիներ էր, ինչպէս Տէրը ըսեր էր: 14 Ամբողջ
Երուսաղէմը – բոլոր իշխանաւորները, բոլոր զօրաւոր կտրիճները, տասը հազար
տարագիր, նաեւ բոլոր հիւսներն ու դարբինները – տարագրեց: Երկրին չքաւոր
ժողովուրդէն զատ ո՛չ մէկը մնաց: 15 Յովաքինը Բաբելոն տարագրեց, նաեւ թագաւորին
մայրը, թագաւորին կիները, անոր պալատականներն ու երկրին զօրաւորները. զանոնք
Երուսաղէմէն Բաբելոն տարագրութեան տարաւ: 16 Բոլոր կտրիճ մարդիկը՝ եօթը հազար
մարդ, հազար հիւսն եւ դարբին, բոլորն ալ զօրաւոր պատերազմողներ, Բաբելոնի
թագաւորը [թ]Բաբելոն տարագրութեան տարաւ: 17 Բաբելոնի թագաւորը [ժ]Յովաքինի տեղ
իր հօրեղբայրը՝ Մաթանիան թագաւոր հռչակեց, եւ անոր անունը Սեդեկիայի փոխեց:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՍԵԴԵԿԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Բ. Մնաց. 36. 11-12: Երեմ. 52. 1-3ա)

18 Սեդեկիա քսանմէկ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնմէկ
տարի թագաւորեց: Իր մայրը Լեբնացի Երեմիայի աղջիկն էր՝ Ամիտաղ անունով: 19 Ան

[ե] Կամ՝ Յեքոնիա

[զ] Եբր.՝ աչքերուն

[է] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[ը] Եբր.՝ դուրս հանեց

[թ] Եբր.՝ զանոնք Բաբելոն

[ժ] Եբր.՝ անոր

*Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, Յովակիմի բոլոր ըրածներուն համաձայն: 20 Սեդեկիա
Բաբելոնի թագաւորին դէմ ըմբոստացաւ, քանի որ Տէրոջ բարկութիւնը Երուսաղէմի եւ
Յուդայի դէմ էր, մինչեւ որ զանոնք իր ներկայութենէն վտարեց:*

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՆԿՈՒՄԸ
(Բ. Մնաց. 36. 13-21: Երեմ. 52. 3բ-11)

25

*[ա]Սեդեկիայի թագաւորութեան իններորդ տարուան տասներորդ ամիսը, ամսուան
տասներորդ օրը, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրագունդերով
Երուսաղէմի առջեւ հասաւ: Անոր դիմաց բանակեցաւ, եւ անոր դէմ բոլորածեւ
մարտկոցներ կառուցանեց. 2 մինչեւ Սեդեկիա թագաւորին տասնմէկերորդ տարին՝
քաղաքը պաշարուեցաւ: 3 Չորրորդ ամսուան իններին՝ քաղաքին մէջ սովը սաստկացաւ, ու
երկրին ժողովուրդը հաց չունէր: 4 Քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ, եւ գիշերուան մէջ՝
բոլոր պատերազմիկները թագաւորին պարտէզին քով եղող երկու պարիսպներուն
մէջտեղի դրան ճամբայէն փախան, մինչ Քաղդէացիները քաղաքը շրջապատած էին:
Թագաւորը դաշտին ճամբայէն գնաց: 5 Քաղդէացիներուն զօրագունդերը թագաւորը
հետապնդեցին. Երիքովի դաշտերուն մէջ անոր հասան, եւ անոր բոլոր զօրագունդերը իր
քովէն ցրուեցան: 6 Թագաւորը բռնեցին, զայն Ռեբղա բարձրացուցին՝ Բաբելոնի
թագաւորին քով, եւ անոր դատավճիռը արձակեցին: 7 Սեդեկիայի որդիները իր աչքերուն
առջեւ մորթեցին, Սեդեկիայի աչքերը կուրցուցին, զինք պղինձէ շղթաներով կապեցին ու
Բաբելոն տարին:*

ՏԱՃԱՐԻՆ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ
(Երեմ. 52. 12-33)

*8 Բաբելոնի թագաւորին – Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին – տասնիններորդ տարուան
հինգերորդ ամիսը, ամսուան եօթներորդ օրը, Բաբելոնի թագաւորին ծառան՝
Նաբուզարդան թիկնապահապետը Երուսաղէմ մտաւ. 9 Տէրոջ տունը, թագաւորին տունը,
ու Երուսաղէմի բոլոր տուները այրեց. բոլոր մեծ մարդոց տուները կրակով այրեց: 10
Թիկնապահապետին հետ եղող Քաղդէացիներուն բոլոր զօրագունդերը Երուսաղէմը
շրջապատող պարիսպները փլցուցին: 11 Նաբուզարդան թիկնապահապետը տարագրեց
ժողովուրդին մնացորդը՝ որ տակաւին քաղաքին մէջ [բ]կը բնակէր", Բաբելոնի թագաւորին
[գ]կողմը անցած" [դ]դասալիքները, եւ մնացած բազմութիւնը: 12 Սակայն թիկնապահապետը
երկրին չքաւորներէն մաս մը թողուց՝ որ այգեգործներ ու երկրագործներ ըլլան:
13 Քաղդէացիները Տէրոջ տան մէջ եղող պղինձէ սիւները ու [ե]մեքենովթները, նաեւ
Տէրոջ տան մէջ եղող պղինձէ ծովը կոտրտեցին, եւ անոնց պղինձը Բաբելոն*

[ա] *Եբր.՝ Անոր*

[բ] *Եբր.՝ մնացած էր*

[գ] *Եբր.՝ քով ինկած*

[դ] *Եբր.՝ ինկողները*

[ե] *Այսինքն՝ խարիսխները, կամ՝ խարսխաձեւ պատուանդանները*

փոխադրեցին: 14 Կաթսաները, թիակները, բազմակալներն ու խնկամանները գրաւեցին,
նաեւ պաշտօն կատարելու համար գործածուած բոլոր պղինձէ անօթները: 15
Թիկնապահապետը [գ]ոսկիէ եւ արծաթէ կրակարաններն ու կոնքերը գրաւեց". 16 նաեւ
Տէրոջ տան համար Սողոմոնի շինած երկու սիւները, մէկ ծովն ու մեքենովթները: Այս
բոլոր առարկաներուն պղինձը կշիռ չունէր: 17 Մէկ սիւնին բարձրութիւնը տասնութ
կանգուն էր, եւ անոր վրայ պղինձէ խոյակ մը կար: Խոյակին բարձրութիւնը երեք կանգուն
էր. խոյակին վրայ բոլորածեւ ցանցակերպ զարդ մը եւ նուռեր կային, բոլորն ալ պղինձէ.
միւս սիւնն ալ ցանցակերպ զարդ ունէր:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ ԿԸ ՏԱՐԱԳՐՈՒԻՆ ԲԱԲԵԼՈՆ
(Երեմ. 52. 24-27)

18 Թիկնապահապետը աւագ քահանան՝ Սարայիան, երկրորդ քահանան՝ Սոփոնիան, ու
երեք [է]դրան պահապանները բռնեց: 19 Քաղաքէն բռնեց պալատական մը՝ որ
պատերազմիկներուն զօրագլուխն էր, նաեւ թագաւորին [ը]սպասարկուներէն" հինգ մարդ՝
որ քաղաքին մէջ գտնուեցաւ, զօրքին ատենադպրապետը՝ որ երկրին ժողովուրդը կը
զինուորագրէր, ու երկրին ժողովուրդէն վաթսուն մարդ՝ որ քաղաքին մէջ գտնուեցաւ: 20
Նաբուզարդան թիկնապահապետը զանոնք բռնեց, եւ Ռեբղա տարաւ՝ Բաբելոնի
թագաւորին: 21 Բաբելոնի թագաւորը զանոնք զարկաւ, ու Եմաթի երկրին՝ Ռեբղայի մէջ
զանոնք մեռցուց: Այսպէս՝ Յուդա իր [թ]երկրէն տարագրուեցաւ:

ԳՈԴՈՂԻԱ՝ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՉ
(Երեմ. 40. 7-9: 41. 1-3)

22 Իսկ Յուդայի երկրին մէջ մնացած ժողովուրդին վրայ, որ Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը հոն թողուցած էր, Սափանեան Աքիկամի որդին՝ Գոդողիան
[ժ]վերատեսուչ նշանակեց":
23 Երբ բոլոր զօրապետները – թէ՛ իրենք, թէ՛ իրենց մարդիկը – լսեցին թէ Բաբելոնի
թագաւորը Գոդողիան վերատեսուչ նշանակեր է, Մասփա եկան՝ Գոդողիայի քով, այսինքն
Նաթանիայի որդին՝ Իսմայէլ, Կարէի որդին՝ Յոհանան, Թանհումէթի որդին՝
Նետոփաթացի Սարայիա, ու Մաքաթիի որդին՝ Յեզոնիա – թէ՛ իրենք, թէ՛ իրենց մարդիկը:
24 Գոդողիա անոնց եւ իրենց մարդոց երդում ըրաւ, ու անոնց ըսաւ. «Քաղդէացիներու
[ի]ծառայելէն մի՛ վախնաք. այս երկրի՛ն մէջ բնակեցէք եւ Բաբելոնի թագաւորի՛ն
ծառայեցէք, ու [լ]գոհ պիտի ըլլաք»:

[գ] Կամ՝ կրակարաններն ու կոնքերը գրաւեց, ինչ որ ոսկիէ էր՝ իբր ոսկի, եւ ինչ որ արծաթէ էր՝ իբր արծաթ

[է] Եբր.՝ սեմին

[ը] Եբր.՝ երեսը տեսնողներէն

[թ] Եբր.՝ հողէն

[ժ] Եբր.՝ նշանակեց անոնց վրայ

[ի] Կամ՝ ծառաներէն

[լ] Եբր.՝ լաւ

25 Եօթներորդ ամիսը, թագաւորական զարմէն եղող Եղիսամայի որդիին՝ Նաթանիայի որդին՝ Իսմայէլ, տասը մարդով եկաւ, եւ Գոդողիան զարկին (ու մեռաւ), նոյնպէս ալ անոր հետ Մասփա եղող Հրեաներն ու Քաղդէացիները: 26 Ապա ամբողջ ժողովուրդը, պզտիկէն մինչեւ մեծը, նաեւ զօրապետները, կանգնեցան ու Եգիպտոս գացին, քանի որ Քաղդէացիներէն կը վախնային:

ՅՈՎԱՔԻՆ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵՆԷՆ
(Երեմ. 52. 31-34)

27 Յուդայի Յովաքին թագաւորին տարագրութեան երեսունեօթներորդ տարին, տասներկրորդ ամսուան քսանեօթներորդ օրը, Բաբելոնի Եղմարովդաք թագաւորը՝ իր թագաւոր եղած տարին՝ Յուդայի Յովաքին թագաւորին գլուխը բարձրացուց, ու զայն բանտէն հանեց: 28 Անոր հետ [խ]քաղցրութեամբ խօսեցաւ, եւ անոր գահը Բաբելոնի մէջ իրեն հետ եղող թագաւորներուն գահէն վեր դրաւ: 29 Անոր բանտի հագուստները փոխեց, ու ան իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ շարունակ անոր [ծ]հետ հաց կերաւ: 30 Անոր ռոճիկը մշտատեւ ռոճիկ ըլլալով, օրական քանակը ամէն օր թագաւորէն իրեն տրուեցաւ՝ իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ:

[խ] Եբր.՝ բարութեամբ

[ծ] Եբր.՝ առջեւ

ԱԴԱՄԷՆ ԱԲՐԱՀԱՄ
(Ծնն. 5. 1-32: 10. 1-32: 11. 10-26)

1

Ադամ, Սէթ, Ենովս, 2 Կայնան, Մաղաղիէլ, Յարեդ, 3 Ենովք, Մաթուսաղա, Ղամէք, 4
Նոյ, Սէմ, Քամ ու Յաբեթ:
5 Յաբեթի որդիներն էին՝ Գոմեր, Մագոգ, Մադայ, Յաւան, Թոբէլ, Մոսոք ու Թիրաս: 6
Գոմերի որդիները՝ Ասքանազ, [բ]Րիփաթ ու Թորգոմա: 7 Յաւանի որդիները՝ Եղիսա,
Թարսիս, Կիտացիներն ու [գ]Դոդացիները:
8 Քամի որդիներն էին՝ Քուշ, Մեստրեմ, Փութ ու Քանան: 9 Քուշի որդիները՝ Սաբա,
Եւիլա, Սաբաթա, Ռեգմա ու Սեբեթաքա: Ռեգմայի որդիները՝ Սաբա ու Դեդան: 10 Քուշ
ծնաւ Նեբրովթը, որ սկսաւ երկրի վրայ զօրաւոր ըլլալ: 11 Մեստրեմ ծնաւ Ղուդացիները,
Անամացիները, Ղաբացիները, Նեփթուքացիները, 12 Պաթուրեսացիները, Քասղուքացիները
(ուրկէ [դ]սերած են Փղշտացիները) եւ Կափթորացիները: 13 Քանան ծնաւ իր անդրանիկը՝
Սիդոնը, նաեւ Քետը, 14 Յեբուսացին, Ամորհացին, Գերգեսացին, 15 Խեւացին, Արուկեցին,
Ասենացին, 16 Արուադացին, Սամարացին եւ Ամաթացին:
17 Սէմի որդիներն էին՝ Եղամ, Ասուր, Արփաքսադ, Ղուդ, Արամ, Հուս, Հուլ, Գաթեր ու
Մոսոք: 18 Արփաքսադ ծնաւ Սաղան, եւ Սաղա ծնաւ Եբերը: 19 Եբերի երկու որդի ծնաւ.
մէկուն անունը [ե]Փաղէկ էր, քանի որ երկիրը անոր օրերը բաժնուեցաւ, եւ անոր եղբօր
անունը Յեկտան էր: 20 Յեկտան ծնաւ Եղմովդադը, Սաղափը, Ասարմօթը, Յարաքը, 21
Ադորամը, Ուզալը, Դեկղան, 22 Գեբաղը, Աբիմեէլը, Սաբան, 23 Ոփիրը, Եւիլան ու Յոբաբը:
Ասոնք բոլորը Յեկտանի որդիներն էին:
24 Սէմ, Արփաքսադ, Սաղա, 25 Եբեր, Փաղէկ, Ռագաւ, 26 Սերուգ, Նաքովր, Թարա, 27
Աբրամ, այսինքն՝ Աբրահամ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՔԱՐՄԸ
(Ծնն. 25. 12-16)

28 Աբրահամի որդիներն էին՝ Իսահակ ու Իսմայէլ: 29 Ահա՛ւասիկ անոնց ծնունդները.—
Իսմայէլի անդրանիկը՝ Նաբէոթ, յետոյ՝ Կեդար, Ադբեէլ, Մաբսամ, 30 Մասմա, Դումա,
Մասսէ, Քոդադ, 31 Թեմա, Յետուր, Նափէս ու Կեդմա: Ասո՛նք էին Իսմայէլի որդիները:
32 Աբրահամի հարճին՝ Քետուրայի որդիները.— ան ծնաւ Զեմրանը, Յեկսանը, Մադանը,
Մադիանը, Յեսբոկը ու Սովէն: Յեկսանի որդիներն էին՝ Սաբա ու Դեդան: 33 Մադիանի
որդիները՝ Գեփա, Ափեր, Ենովք, Աբիդա ու Ելդագա: Ասոնք բոլորը Քետուրայի որդիներն
էին:

ԵՍԱՒԻ ՔԱՐՄԸ
(Ծնն. 36. 1-19)

[բ] Կամ՝ Դիփաթ

[գ] Կամ՝ Ռոդացիները

[դ] Եբր.՝ ելած

[ե] Այսինքն՝ բաժանում

34 Աբրահամ ծնաւ Իսահակը: Իսահակի որդիներն էին՝ Եսաւ ու Իսրայէլ: 35 Եսաւի
որդիները՝ Եղիփազ, Ռագուէլ, Յէուս, Յեգղոմ ու Կորխ: 36 Եղիփազի որդիները՝ Թեման,
Օմար, Սեփոյ, Գոթամ, Կենեզ, Թամնա եւ Ամաղէկ: 37 Ռագուէլի որդիները՝ Նահաթ,
Զարա, Սամմա ու Մեզա:

ԵԴՈՎՄԻ ՆԱԽԿԻՆ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ
(Ծննդ. 36. 20-30)

38 Սէիրի որդիներն էին՝ Ղոտան, Սոբաղ, Սեբեգոն, Անա, Դիսոն, Եսեր եւ Դիսան: 39
Ղոտանի որդիները՝ Քոռի ու Հեմամ. Թամնա Ղոտանի քոյրն էր: 40 Սոբաղի որդիներն էին՝
Գաղուան, Մանաքաթ, Գեբաղ, Սեփոյ եւ Օնամ: Սեբեգոնի որդիները՝ Այիա ու Անա: 41
Անայի որդին՝ Դիսոն, եւ Դիսոնի որդիները՝ Ամրան, Եսբան, Յեթրան ու Քառան: 42 Եսերի
որդիները՝ Բաղղան, Զաաւան ու Յաական: Դիսանի որդիները՝ Հուս եւ Առան:

ԵԴՈՎՄԻ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐԸ
(Ծննդ. 36. 31-43)

43 Ահա՛ւասիկ այն թագաւորները՝ որ Եդովմի երկրին մէջ թագաւորեցին, Իսրայէլի
որդիներուն վրայ թագաւորի մը թագաւորելէն առաջ.- Բէովրի որդին՝ Բաղա, որուն
քաղաքին անունը Դեննաբա էր: 44 Բաղա մեռաւ, եւ անոր տեղ Բոսրացի Զարայի որդին՝
Յոբաբ թագաւորեց: 45 Յոբաբ մեռաւ, ու անոր տեղ Թեմանացիներու երկրէն Հուսամ
թագաւորեց: 46 Հուսամ մեռաւ, եւ անոր տեղ Բադադի որդին՝ Ադադ թագաւորեց, որ
Մովաբի դաշտին մէջ Մադիանացիները զարկաւ. անոր քաղաքին անունը Աւիթ էր: 47
Ադադ մեռաւ, ու անոր տեղ Մասրեկացի Սամաղա թագաւորեց: 48 Սամաղա մեռաւ, եւ
անոր տեղ՝ Գետին քովի Ռոբովթէն եղող Սաւուղը թագաւորեց: 49 Սաւուղ մեռաւ, ու անոր
տեղ Աքոբորի որդին՝ Բահաղ-Անան թագաւորեց: 50 Բահաղ-Անան մեռաւ, եւ անոր տեղ
Ադադ թագաւորեց, որուն քաղաքին անունը Փոգով էր. անոր կնոջ անունը Մետաբեէլ էր,
որ Մեզահաբի աղջիկին՝ Մատրէթի աղջիկն էր:

51 Ադադ ալ մեռաւ: Եդովմի պետերն էին՝ Թամնա պետ, Գաղուա պետ, Յեթաթ պետ,
52 Ողիբամա պետ, Էլա պետ, Փինոն պետ, 53 Կենեզ պետ, Թեման պետ, Մաբզար պետ, 54
Մագեդիէլ պետ, Իրամ պետ: Ասո՛նք էին Եդովմի պետերը:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԶԱՐՄԵՐԸ

2

Ահա՛ւասիկ Իսրայէլի որդիները.- Ռուբէն, Շմաւոն, Ղեւի, Յուդա, Իսաքար, Զաբուղոն, 2
Դան, Յովսէփ, Բենիամին, Նեփթաղիմ, Գադ եւ Ասեր:

3 Յուդայի որդիներն էին՝ Էր, Օնան ու Սելոմ. այս երեքը Քանանացի Շաւայի աղջիկէն
ծնան անոր: Յուդայի անդրանիկը՝ Էր [ա]Տէրոջ [բ]առջեւ չար էր. ուստի Տէրը զինք մեռցուց:
4 Անոր հարսը՝ Թամար Փարէսն ու Զարան ծնաւ անոր: Յուդայի բոլոր որդիները՝ հինգ
էին:

5 Փարէսի որդիները՝ Եսրոն ու Համուլ: 6 Զարայի որդիները՝ Զամբրի, Եթան, Եման,

---

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

Քալքոլ ու [գ]Դարա. բոլորը հինգ էին: 7 Քարմիի որդին՝ Աքար, որ նզովուածով ուխտազանց
եղաւ, ու Իսրայէլը դժբախտացուց:
8 Եթանի որդին՝ Ազարիա:

ԴԱՒԻԹ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՏՈՀՄԱԾԱՌԸ

9 Եսրոնի որդիները՝ որ անոր ծնան, Յերամէլ, [դ]Արամ ու [ե]Քեղուբայ էին:
10 Արամ ծնաւ Ամինադաբը. Ամինադաբ ծնաւ Յուդայի որդիներուն իշխանը՝ Նաասոնը:
11 Նաասոն ծնաւ Սաղմոնը. Սաղմոն ծնաւ Բոոսը. 12 Բոոս ծնաւ Ովբէդը, եւ Ովբէդ ծնաւ
Յեսսէն: 13 Յեսսէ ծնաւ իր անդրանիկը՝ Եղիաբը, երկրորդը՝ Աբինադաբը, երրորդը՝
Սամաան, 14 չորրորդը՝ Նաթանայէլը, հինգերորդը՝ Հռադային, 15 վեցերորդը՝ Ասոմը,
եօթներորդը՝ Դաւիթը, 16 եւ անոնց քոյրերը՝ Շարուհեա ու Աբիգեա: Շարուհեայի որդիները
երեք էին՝ Աբեսսա, Յովաբ եւ Ասայէլ: 17 Աբիգեա ծնաւ Ամեսային. Ամեսայիի հայրն էր՝
Իսմայելացի Յեթեր:

ԵՍՐՈՆԻ ԶԱՐՄԸ

18 Եսրոնի որդին՝ Քաղէբ, որդիներ ծնաւ իր կնոջմէն՝ Ազուբայէ ու Յերիոթէ: Անոր
որդիները հետեւեալներն էին.— Յասեր, Սովբաբ ու Արդոն: 19 Երբ Ազուբա մեռաւ, Քաղէբ
իրեն իբր կին առաւ Եփրաթը, որ անոր ծնաւ Ովրը: 20 Ովր ծնաւ Ուրին, եւ Ուրի ծնաւ
Բեսելիէլը:
21 Անկէ ետք Եսրոն Գաղաադի հօր՝ Մաքիրի աղջիկին մտաւ, ու զայն իբր կին առաւ
երբ ինք վաթսուն տարեկան էր: Ան Սեգուբը ծնաւ իրեն. 22 Սեգուբ ծնաւ Յայիրը, որ
Գաղաադի երկրին մէջ քսաներեք քաղաք ունեցաւ: 23 Ան [զ]Գեսուրէ եւ Արամէ" գրաւեց
Յայիրի գիւղաքաղաքները, Կանաթն ու անոր գիւղերը, վաթսուն քաղաք: Ասոնք բոլորը
Գաղաադի հօր՝ Մաքիրի որդիներունն էին: 24 Եսրոնի մեռնելէն ետք՝ [է]Քաղէբ-Եփրաթայի
մէջ, Եսրոնի կինը՝ Աբիա" անոր ծնաւ Թեկուէի հայրը՝ Ասքուրը:

ՅԵՐԱՄԷԼԻ ԶԱՐՄԸ

25 Եսրոնի անդրանիկին՝ Յերամէլի որդիները հետեւեալներն էին.— անդրանիկը՝ Հռամ,
Բունա, Օրէն, Ասոմ եւ Աքիա: 26 Յերամէլ ուրիշ կին մը ունէր, որուն անունը Ատարա էր.
ան Օնամի մայրը եղաւ: 27 Յերամէլի անդրանիկին՝ Հռամի որդիները հետեւեալներն
էին.— Մաաս, Յամին եւ Ակոր: 28 Օնամի որդիներն էին՝ Սամայի ու Յուդա. Սամայիի
որդիները՝ Նադաբ եւ Աբիսուր: 29 Աբիսուրի կնոջ անունը Աբիհայիլ էր, որ իրեն ծնաւ
Աքբանը եւ Մովղիդը: 30 Նադաբի որդիներն էին՝ Սաղադ ու Ափփեմ. Սաղադ անորդի
մեռաւ. 31 Ափփեմի որդին՝ Յեսսի, Յեսսիի որդին՝ Սեսան, Սեսանի որդին՝ Աղայի: 32

[գ] Կամ՝ Դարդա

[դ] Եբր.՝ Րամ

[ե] Կամ՝ Քաղէբ

[զ] Կամ՝ Գեսուրացիներու եւ Ասորիներու երկրէն

[է] Կամ՝ Քաղէբ Եփրաթա եկաւ, եւ իրեն հետ Եսրոնի կինը՝ Աբիա, որ

Սամայիի եղբօր՝ Յադայի որդիներն էին՝ Յեթեր եւ Յովնաթան. Յեթեր անորդի մեռաւ. 33
Յովնաթանի որդիները՝ Փաղէթ ու Զազա: Ասո՛նք էին Յերամէլի որդիները:
34 Սեսան որդիներ չունեցաւ, հապա միայն աղջիկներ: Սեսան Յարքա անունով
եգիպտացի ծառայ մը ունէր: 35 Սեսան իր ծառային՝ Յարքայի տուաւ իր աղջիկը իբր կին,
որ անոր Եթթին ծնաւ: 36 Եթթի ծնաւ Նաթանը, Նաթան ծնաւ Զաբաթը, 37 Զաբաթ ծնաւ
Ոփղաղը, Ոփղաղ ծնաւ Ովբէդը, 38 Ովբէդ ծնաւ Յէուն, Յէու ծնաւ Ազարիան, 39 Ազարիա
ծնաւ Քեղղէսը, Քեղղէս ծնաւ Եղեասան, 40 Եղեասա ծնաւ Սոսոմէն, Սոսոմէ ծնաւ
Սեղղումը, 41 Սեղղում ծնաւ Յեկամիան, ու Յեկամիա ծնաւ Եղիսաման:

ՔԱՂԷԲԻ ԶԱՐՄԸ

42 Ահա՛ւասիկ Յերամէլի եղբօր՝ Քաղէբի որդիները.– անոր անդրանիկը՝ Մեսա, որ
Զիփի հայրն էր, ու [ը]Քեբրոնի հայրը՝ Մարեսայի որդին". 43 Քեբրոնի որդիները՝ Կորխ,
Թափուա, Ռոկոմ եւ Սեմա: 44 Սեմա ծնաւ Հռաամը՝ Յարկաամի հայրը, ու Ռոկոմ ծնաւ
Սամային: 45 Սամայիի որդին էր Մաոն. Մաոն Բեթսուրի հայրն էր: 46 Քաղէբի հարճը՝
Գեփա ծնաւ Առանը, Մոսան ու Գազէզը. Առան ծնաւ Գազէզը: 47 Յադայիի որդիներն էին՝
Հռագեմ, Յովաթամ, Գեսան, Փաղէտ, Գեփա ու Սագափ: 48 Քաղէբի հարճը՝ Մաաքա ծնաւ
Սեբերը եւ Թարանան. 49 նաեւ ծնաւ Մաթմաննայի հայրը՝ Սագափը, ու Մաքաբենայի
հայրը եւ Գաբաայի հայրը՝ Շաւան. Քաղէբի աղջիկն էր Աքսա:
50 Ահա՛ւասիկ Եփրաթի անդրանիկին՝ Ովրի որդիին Քաղէբի որդիները.–
Կարիաթարիմի հայրը՝ Սոբաղ, 51 Բեթլեհէմի հայրը՝ Սաղմոն, Բեթգադերի հայրը՝ Հարէփ:
52 Կարիաթարիմի հայրը՝ Սոբաղ որդիներ ունեցաւ.– Հարոէ ու Մանաքաթացիներուն
կէսը: 53 Կարիաթարիմի տոհմերը՝ Յեթերացիները, Փութացիները, Սամաթացիները, եւ
Մասարացիներն էին: Սարաացիներն ու Եսթաւուղացիները ասոնցմէ [թ]սերած են: 54
Սաղմոնի որդիներն էին՝ Բեթլեհէմ, Նետոփաթացիները, Ատարովթ, Յովաբի տունը,
Մանաքաթացիներուն կէսը, Սարացիները, 55 եւ Գաբէսի մէջ բնակող դպիրներուն
տոհմերը՝ Թարգաթացիները, Սամաթացիներն ու Սովկաթացիները. ասոնք Ռեքաբի տան
հօրմէն՝ Եմաթէ [ժ]սերող Կենեցիներն էին:

ԴԱՒԻԹ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

3

Ահա՛ւասիկ Քեբրոնի մէջ Դաւիթի ծնած որդիները.– անդրանիկը՝ Ամնոն, Յեզրայելացի
Աքինոամէն, երկրորդը՝ Դանիէլ, Կարմելացի Աբիգեայլէն, 2 երրորդը՝ Աբիսողոմ, Գեսուրի
թագաւորին՝ Թողմիի աղջիկին՝ Մաաքայի որդին, չորրորդը՝ Ադոնիա, Ագգիթի որդին, 3
հինգերորդը՝ Սափատիա, Աբիտալէն, վեցերորդը՝ Յեթրամ, իր կնոջմէն՝ Եգղայէն: 4 Այս
վեցը անոր ծնան Քեբրոնի մէջ. հոն եօթը տարի ու վեց ամիս թագաւորեց, իսկ
Երուսաղէմի մէջ երեսուներեք տարի թագաւորեց:
5 Երուսաղէմի մէջ հետեւեալները ծնան անոր.– Սամաա, Սովբաբ, Նաթան եւ
Սողոմոն. այս չորսը Ամիէլի աղջիկէն՝ Բեթսաբէէն ծնան: 6 Նաեւ Յեբաար, [ա]Եղիսամա,

[ը] Կամ՝ Քեբրոնի հօր՝ Մարեսայի որդիները

[թ] Եբր.՝ ելած

[ժ] Եբր.՝ եկող

[ա] Կամ՝ Եղիսուա

[բ]Եղիփաղէտ, 7 Նոքա, Նափէկ, Յափիէ, 8 Եղիսամա, Եղիադա ու Եղիփաղէտ. ասոնք ինն
էին: 9 Բոլորն ալ Դաւիթի որդիներն էին, հարճերուն որդիներէն եւ անոնց քրոջմէն՝
Թամարէն զատ:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՑԱՐՄԸ

10 Սողոմոնի որդին էր Ռոբովամ: Անոր որդին՝ Աբիա, անոր որդին՝ Ասա, անոր որդին՝
Յովսափատ, 11 անոր որդին՝ Յովրամ, անոր որդին՝ Ոքոզիա, անոր որդին՝ Յովաս, 12
անոր որդին՝ Ամասիա, անոր որդին՝ Ազարիա, անոր որդին՝ Յովաթամ, 13 անոր որդին՝
Աքազ, անոր որդին՝ Եզեկիա, անոր որդին՝ Մանասէ, 14 անոր որդին՝ Ամոն, անոր որդին՝
Յովսիա: 15 Յովսիայի որդիներն էին.– անդրանիկը՝ Յոհանան, երկրորդը՝ Յովակիմ,
երրորդը՝ Սեդեկիա, չորրորդը՝ Սեղղում: 16 Յովակիմի որդիներն էին.– անոր որդին՝
Յեքոնիա, անոր որդին՝ Սեդեկիա: 17 Յեքոնիայի որդիներն էին՝ Ասիր, անոր որդին՝
Սաղաթիէլ. 18 նաեւ Մեղքիրամ, Փադայիա, Սանեսար, Յեկամիա, Ովսամա ու Նադաբիա:
19 Փադայիայի որդիներն էին՝ Զօրաբաբէլ եւ Սեմէի. Զօրաբաբէլի որդիները՝ Մեսուղամ ու
Անանիա, եւ անոնց քոյրը՝ Սաղոմիթ. 20 նաեւ Ասուբա, Ոհող, Բարաքիա, Ասադիա եւ
Յովսաբեսեդ՝ հինգ էին: 21 Անանիայի որդիներն էին՝ Փաղատիա ու Եսայի. [գ]Հռափայիայի
որդիները, Ոռնայի որդիները, Աբդիայի որդիները, Սեքենիայի որդիները": 22 Սեքենիայի
որդին էր Սեմայիա. Սեմայիայի որդիները՝ Քետտուս, Իգաղ, Բերիա, Նաարիա ու Սափատ՝
վեց էին: 23 Նաարիայի որդիները՝ Եղիովենայի, Եզեկիա ու Եզրիկամ՝ երեք էին: 24
Եղիովենայիի որդիները՝ Ովդուիա, Եղիասիբ, Փաղայիա, Ակկուբ, Յոհանան, Դաղայի եւ
Անանի՝ եօթն էին:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՑԱՐՄԸ

4

Յուդայի որդիներն էին՝ Փարէս, Եսրոն, Քարմի, Ովր ու Սոբաղ: 2 Սոբաղի որդին՝
Ռէայիա Յէթը ծնաւ. Յէթ՝ Աքիմայի ու Ղաադը ծնաւ: Ասո՛նք են Սարաացիներուն
տոհմերը: 3 Ասո՛նք ալ Ետամի [ա]հօրմէն եղան.– Յեզրայէլ, Յեսմա ու Յեդրաս. անոնց
քրոջ անունը Եսեղեփոն էր: 4 Գեդովրի հայրն էր Փանուէլ, եւ Ովսայի՝ հայրը Եզեր. ասոնք
Բեթլեհէմի հօր՝ Եփրաթի անդրանիկին՝ Ովրի որդիներն էին:

5 Թեկուէի հայրը՝ Ասքուր երկու կին ունէր, Եղաա ու Նաարա: 6 Նաարա անոր ծնաւ
Ոքոզամը, Ոփերը, Թեմանը եւ Ահասթարին. ասո՛նք էին Նաարայի որդիները: 7 Եղաայի
որդիներն էին՝ Սարէթ, Սահառ ու Եթնան: 8 Կովս ծնաւ Ենովբը, Սոբեբան, եւ Հարումի
որդիին՝ Ահարհէլի տոհմերը:

9 Գաբէս իր եղբայրներէն աւելի պատուաւոր էր: Անոր մայրը իր անունը [բ]Գաբէս դրաւ՝
ըսելով. «Ցայն ցաւով ծնայ»: 10 Գաբէս Իսրայէլի Աստուծոյն աղաղակեց եւ ըսաւ.
«Երանի՜ թէ զիս առատօրէն օրհնես, իմ հողամասս մեծցնես, քու ձեռքդ ինծի հետ ըլլայ

[բ] Կամ՝ Եղփաղէտ

[գ] Կամ՝ անոր որդին՝ Հռափայիա, անոր որդին՝ Ոռնա, անոր որդին՝ Աբդիա, անոր որդին՝ Սեքենիա

[ա] Կամ՝ որդիները

[բ] Այսինքն՝ ցաւ

ու զիս չարէն ազատես, որպէսզի չվշտանամ»: Աստուած ալ անոր խնդրանքը [գ]իրագործեց:

ՈՒՐԻՇ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ

11 Սուհայի եղբայրը՝ Քեղուբ Մաքիրը ծնաւ, որ Եսթոնի հայրն էր: 12 Եսթոն ծնաւ
Բեթռափան, Փասէն, եւ Իրնաասի հայրը՝ Թանան: Ասո՛նք էին Հռեքայի մարդիկը: 13
Կենեզի որդիներն էին՝ Գոթոնիէլ ու Սարայիա. Գոթոնիէլի որդին էր Աթաթ: 14
Մառնաթայի ծնաւ Եփրան. Սարայիա ծնաւ Յովաբը՝ [դ]Գեքարասիմի հայրը. (արդարեւ
անոնք արհեստաւորներ էին:) 15 Յեփոնեան Քաղէբի որդիներն էին՝ Իրու, Էլա ու Նաամ.
Էլայի որդին էր Կենեզ: 16 Յալելէլի որդիները՝ Զիփ, Զիփա, Թիրիա եւ Ասարէլ: 17 Եզրայի
որդիները՝ Յեթեր, Մորադ, Ափեր ու Յաղոն: Ասոր կինը ծնաւ Մարիամը, Սամային եւ
Եսթեմովի հայրը՝ Յեսբան: 18 Անոր կինը՝ Յուդիա ծնաւ Գեդովրի հայրը՝ Յարեդը, Սոքովի
հայրը՝ Քաբերը, ու Զանովի հայրը՝ Յեքթիէլը: Ասոնք էին Մորադի իբր կին առած
Փարաւոնի աղջիկին՝ Բեթիայի որդիները: 19 Անոր կնոջ՝ Ովդիայի – Նայեմի քրոջ –
որդիներն էին՝ [ե]Կէիլայի հայրը՝ Գարմի", եւ Մաքաթացի Եսթեմով: 20 Սիմոնի որդիներն
էին՝ Ամնոն, Հռինա, Բենանան ու Թիղոն: Յեսսիի որդիներն էին՝ Զոհէթ ու Բենզոհէթ:

ՍԵԼՈՄԻ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

21 Յուդայի որդիին՝ Սելոմի որդիներն էին՝ Ղեքայի հայրը՝ Էր, Մարեսայի հայրը՝
Ղաադա, եւ Ասբէայի տան – բեհեզագործներուն տան – տոհմերը: 22 Նաեւ Յովակիմ,
Քուզեբայի մարդիկը, Յովաս ու Սարափ, որոնք Մովաբի մէջ [զ]ստացուածք ունէին", ու
[է]Յասուբի-Լեհէմ. [ը]իսկ ասոնք հին բաներ են": 23 Ասոնք բրուտներ էին, եւ [թ]Նեթայիմի ու
Գադերայի" մէջ կը բնակէին: Հոն կը բնակէին՝ թագաւորին քով, անոր գործին համար:

ՇՄԱՒՈՆԻ ՑԱՐՄԸ

24 Շմաւոնի որդիներն էին՝ Նամուէլ, Յամին, Յարիբ, Զարա եւ Սաւուղ: 25 Անոր
որդին՝ Սեղղում, անոր որդին՝ Մաբսամ, անոր որդին՝ Մասմա: 26 Մասմայի որդիները.–
անոր որդին՝ Ամուէլ, անոր որդին՝ Զաքուր, անոր որդին՝ Սեմէի: 27 Սեմէի տասնվեց որդի
ու վեց աղջիկ ունէր, բայց անոր եղբայրները շատ որդիներ չունէին. ուստի անոնց բոլոր
տոհմերը Յուդայի որդիներուն չափ չբազմացան: 28 Անոնք Բերսաբէի, Մոլադայի, Ասեր-
Սուաղի, 29 Բաղայի, Ասեմի, Թուղաթի, 30 Բաթուլի, Հորմայի, Սիկելակի, 31

[գ] Եբր.՝ հասցուց

[դ] Այսինքն՝ Արհեստաւորներու ձորին

[ե] Կամ՝ գարմացի Կէիլայի հայրը

[զ] Եբր.՝ կը տիրէին

[է] Կամ՝ Բեթլեհէմ վերադարձան

[ը] Կամ՝ եւ Ադդեբարիմ-Աթթիկիմ

[թ] Կամ՝ տունկերու եւ փարախներու

Բեթմարքաբովթի, Ասեր-Սուսիմի, Բեթբարէիի, եւ Սագարիմի մէջ բնակեցան: Մինչեւ Դաւիթի թագաւոր եղած ատենը՝ ասոնք էին անոնց քաղաքները, 32 եւ անոնց գիւղերը: Նաեւ Եթամ, Ային, Ռեմոն, Թոքան ու Ասան՝ հինգ քաղաք, 33 եւ այս քաղաքներուն շրջակայքը եղած բոլոր գիւղերը՝ մինչեւ Բահաղ. ասո՛նք էին անոնց բնակութիւններն ու ազգահամարը: 34 Նաեւ Մոսոբաբ, Յամլէք, Ամասիայի որդին՝ Յոսա, 35 Յովէլ, Ասիէլիի որդիին՝ Սարայիայի որդիին՝ Յոսաբիայի որդին՝ Յէու, 36 Եղիովենայի, Յեկեբա, Յասուիա, Ասայիա, Ադիէլ, Յեսեմիէլ, Բանեա, 37 ու Սեմայիայի որդիին՝ Սամարիի որդիին՝ Յեդայիայի որդիին՝ Աղոնի որդիին՝ Սեփէիի որդին՝ Զիզա: 38 Այս անուններով յիշուածները՝ իրենց տոհմերուն մէջ իշխաններ էին, եւ անոնց [ժ]նահապետութիւնները յոյժ բարգաւաճեցան: 39 Իրենց անասուններուն համար արօտ փնտռելով՝ Գեդովրի մուտքը գացին, մինչեւ ձորին արեւելեան կողմը: 40 Պարարտ ու լաւ արօտ գտան. այդ երկիրը ընդարձակ, հանդարտ եւ անդորր էր, քանի որ Քամէն եղողները առաջ հոն կը բնակէին: 41 Այս անուններով գրուածները՝ Յուդայի Եզեկիա թագաւորին օրերը գացին, անոնց վրաններն ու հոն գտնուած բնակավայրերը զարկին, զանոնք անճիտեցին մինչեւ այսօր, եւ անոնց տեղը բնակեցան. արդարեւ հոն արօտ կար իրենց հօտերուն համար: 42 Անոնցմէ՝ այսինքն Շմաւոնի որդիներէն՝ հինգ հարիւր մարդ Սէիրի լեռը գնաց, իրենց վրայ զօրագլուխ ունենալով Յեսսիի որդիները՝ Փաղատիան, Նաարիան, Հռափայիան եւ Ոզիէլը: 43 Ամաղէկի ազատած մնացորդը զարկին, ու մինչեւ այսօր հոն բնակեցան:

5

Իսրայէլի անդրանիկին՝ Ռուբէնի որդիները.— (արդարեւ անդրանիկը ա՛ն էր. բայց իր հօր անկողինը պղծելուն համար՝ իր անդրանկութեան իրաւունքը տրուեցաւ Իսրայէլի որդիին՝ Յովսէփի որդիներուն, եւ ազգահամարին մէջ իբր անդրանիկ չարձանագրուեցաւ: 2 Իսկ Յուդա իր եղբայրներէն զօրաւոր եղաւ, ու իրմէ ելաւ առաջնորդը. բայց անդրանկութեան իրաւունքը Յովսէփինն էր:) Իսրայէլի անդրանիկին՝ Ռուբէնի որդիներն էին.— 3 Ենովք, Փաղղուս, Եսրոն ու Քարմի: 4 Յովէլի որդիները.— անոր որդին Սեմայիա, անոր որդին՝ Գոգ, անոր որդին՝ Սեմէի, 5 անոր որդին՝ Միքա, անոր որդին՝ Ռէայիա, անոր որդին՝ Բահաղ, 6 անոր որդին՝ Բէերա, որ Ասորեստանի Թագղաթ-Փաղասար թագաւորը տարագրեց. ան Ռուբէնեաններու իշխանն էր: 7 Անոր եղբայրները՝ իրենց տոհմերով՝ իրենց ծնունդներու ազգահամարին մէջ արձանագրուեցան: Անոնց գլխաւորն էր՝ Յէիէլ, յետոյ՝ Զաքարիա, 8 ու Յովէլի որդիին՝ Սեմայի որդիին՝ Ազազի որդին՝ Բաղա, որ Արոէրի մէջ եւ անկէ մինչեւ Նաբաւ ու Բահաղ-Մէոն բնակեցաւ: 9 Արեւելեան կողմը՝ Եփրատ գետէն մինչեւ անապատին մուտքը բնակեցաւ, քանի որ անոնց խաշինքը Գաղաադի երկրին մէջ բազմացած էր: 10 Սաւուղի օրերը անոնք պատերազմեցան Հագարացիներուն դէմ, որոնք իրենց [ա]ձեռքը ինկան. ուստի անոնց վրաններուն մէջ բնակեցան՝ Գաղաադի ամբողջ արեւելեան կողմը:

ԳԱԴԻ ՔԱՐՄԸ

11 Գադի որդիները ասոնց դիմաց՝ Բասանի երկրին մէջ բնակեցան, մինչեւ Սելքա: 12 Գլխաւորը՝ Յովէլ, երկրորդը՝ Սափամ, յետոյ՝ Յանայի ու Սափատ՝ Բասանի մէջ: 13 Անոնց եղբայրները՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ.— Միքայէլ, Մեսուղամ, Սաբէէ,

---

[ժ] Այսինքն՝ հայրերու տուները

[ա] Կամ՝ ձեռքով

Յովրէ, Յաքան, Զիա ու Եբեր՝ եօթն էին: 14 Ասոնք Բուզի որդիին՝ Յակդովի որդիին՝
Յեսիսայի որդիին՝ Միքայէլի որդիին՝ Գաղաադի որդիին՝ Յարսայի որդիին՝ Հուրիի
որդիին՝ Աբիքէլի որդիները էին: 15 Անոնց նահապետութեան գլխաւորն էր Գունիի որդիին՝
Աբդիէլի որդին՝ Աքի: 16 Անոնք բնակեցան Գաղաադի մէջ, Բասանի եւ անոր
գիւղաքաղաքներուն մէջ, ու Սարոնի բոլոր արուարձաններուն մէջ՝ մինչեւ անոնց
սահմանները: 17 Ասոնք բոլորը Յուդայի Յովաթամ թագաւորին օրերը եւ Իսրայէլի
Յերոբովամ թագաւորին օրերը ազգահամարին մէջ արձանագրուեցան:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՈՀՄԵՐՈՒՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐԸ

18 Ռուբէնի որդիները, Գադեանները ու Մանասէի կէս տոհմը՝ քառասունչորս հազար
եօթը հարիւր վաթսուն զինուորութեան [բ]գացող մարդիկ ունէին, [գ]կտրիճ, վահան ու սուր
կրող, աղեղ լարող, եւ պատերազմիլ սորված: 19 Իրենք Հագարացիներուն,
Յետուրացիներուն, Նափեսացիներուն ու Նոդաբացիներուն դէմ պատերազմեցան, 20 եւ
անոնց [դ]յաղթեցին. Հագարացիները ու բոլոր անոնց հետ եղողները իրենց ձեռքը
մատնուեցան, քանի որ իրենք պատերազմի մէջ Աստուծոյ աղաղակեցին, ան ալ իրենց
թախանձանքը ընդունեց, որովհետեւ իրեն ապաւինեցան: 21 Անոնց խաշինքը՝ յիսուն
հազար ուղտ, երկու հարիւր յիսուն հազար ոչխար, երկու հազար էշ, նաեւ հարիւր հազար
[ե]մարդ գերեվարեցին: 22 (Արդարեւ շատերը խոցուած ինկան, որովհետեւ այս
պատերազմը Աստուծմէն էր:) Իրենք անոնց տեղը բնակեցան՝ մինչեւ տարագրութիւնը:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՆԱՍԷԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

23 Մանասէի որդիներուն կէս տոհմը այդ երկրին մէջ բնակեցաւ, Բասանէն մինչեւ
Բահաղ-Հերմոն, Սանիր եւ Հերմոն լեռը, քանի որ բազմաթիւ էին: 24 Ահա՛ւասիկ անոնց
նահապետութիւններուն գլխաւորները.— Ափեր, Յեսսի, Եղիէլ, Եզրիէլ, Երեմիա, Ովդուիա
ու Յաքդիէլ, որոնք զօրաւոր, քաջ եւ անուանի մարդիկ էին, ու իրենց
նահապետութիւններուն գլխաւորները:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՈՀՄԵՐՈՒՆ ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

25 Բայց ասոնք իրենց հայրերուն Աստուծոյն հանդէպ ուխտազանց եղան, եւ այդ
երկրին ազգերուն աստուածներուն հետ պոռնկեցան, որոնք Աստուած անոնց առջեւէն
բնաջնջած էր: 26 Իսրայէլի Աստուածն ալ Ասորեստանի Փուղ թագաւորին հոգին եւ
Ասորեստանի Թագղաթ-Փաղասար թագաւորին հոգին գրգռեց, եւ Ռուբէնեանները,
Գադեանները ու Մանասէի կէս տոհմը տարագրեց: Զանոնք Քաղա, Քաբովր, Հարա եւ
Գովզան գետը տարաւ՝ մինչեւ այսօր:

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ԱԶԳԱՀԱՄԱՐԸ

[բ] *Եբր.՝ դուրս ելլող*

[գ] *Եբր.՝ կտրիճի որդի*

[դ] *Եբր.՝ դէմ օգնութիւն ստացան*

[ե] *Եբր.՝ անձ*

6

Ղեւիի որդիներն էին՝ Գերսոն, Կահաթ ու Մերարի. 2 Կահաթի որդիները՝ Ամրամ,
Իսահառ, Քեբրոն եւ Ոզիէլ. 3 Ամրամի որդիները՝ Ահարոն, Մովսէս ու Մարիամ. Ահարոնի
որդիները՝ Նադաբ, Աբիուդ, Եղիազար եւ Իթամար: 4 Եղիազար ծնաւ Փենեհէսը. Փենեհէս
ծնաւ Աբիսուան. 5 Աբիսուա ծնաւ Բոկկին. Բոկկի ծնաւ Ոզին. 6 Ոզի ծնաւ Զարիան.
Զարիա ծնաւ Մարիոթը. 7 Մարիոթ ծնաւ Ամարիան. Ամարիան ծնաւ Աքիտովբը. 8
Աքիտովբ ծնաւ Սադովկը. Սադովկ ծնաւ Աքիմաասը. 9 Աքիմաաս ծնաւ Ազարիան.
Ազարիան ծնաւ Յոհանանը. 10 Յոհանան ծնաւ Ազարիան. ի՛նք էր որ Սողոմոնի
Երուսաղէմ կառուցանած [ա]տաճարին մէջ քահանայութիւն կատարեց: 11 Ազարիա ծնաւ
Ամարիան. Ամարիա ծնաւ Աքիտովբը. 12 Ու Աքիտովբ ծնաւ Սադովկը. Սադովկ ծնաւ
Սեղղումը. 13 Սեղղում ծնաւ Քեղկիան. Քեղկիա ծնաւ Ազարիան. 14 Ազարիա ծնաւ
Սարայիան. Սարայիա ծնաւ Յովսեդեկը: 15 Յովսեդեկ գերի գնաց, երբ Տէրը Յուդան ու
Երուսաղէմը տարագրեց Նաբուգոդոնոսորի ձեռքով:

16 Ղեւիի որդիներն էին՝ Գերսոն, Կահաթ ու Մերարի: 17 Ահա՛ւասիկ Գերսոնի
որդիներուն անունները.— Ղոբենի եւ Սեմէի: 18 Կահաթի որդիներն էին՝ Ամրամ, Իսահառ,
Քեբրոն ու Ոզիէլ. 19 Մերարիի որդիները՝ Մոհողի եւ Մուսի: Ասո՛նք են Ղեւտացիներուն
տոհմերը՝ իրենց հայրերուն համեմատ:

20 Գերսոնի որդիներն էին՝ անոր որդին՝ Ղոբենի, անոր որդին՝ Յէթ, անոր որդին՝
Զամմա, 21 անոր որդին՝ Յովաք, անոր որդին՝ Ադդով, անոր որդին՝ Զարա, անոր որդին՝
Յաթրի:

22 Կահաթի որդիներն էին՝ անոր որդին՝ Ամինադաբ, անոր որդին՝ Կորխ, անոր որդին՝
Ասիր, 23 անոր որդին՝ Եղկանա, անոր որդին՝ Աբիասափ, անոր որդին՝ Ասիր, 24 անոր
որդին՝ Թաաթ, անոր որդին՝ Ուրիէլ, անոր որդին՝ Ոզիա, անոր որդին՝ Սաւուղ: 25
Եղկանայի որդիներն էին՝ Ամեսայի եւ Աքիմոթ: 26 Ինչ կը վերաբերի Եղկանայի,
Եղկանայի որդիներն էին՝ անոր որդին՝ Սուփի, անոր որդին Նահաթ, 27 անոր որդին՝
Եղիաբ, անոր որդին՝ Յերոհամ, անոր որդին՝ Եղկանա: 28 Սամուէլի որդիներն էին՝ անոր
անդրանիկը՝ Յովէլ, երկրորդը՝ Աբիա:

29 Մերարիի որդիներն էին՝ Մոհողի, անոր որդին՝ Ղոբենի, անոր որդին՝ Սեմէի, անոր
որդին՝ Ոզա, 30 անոր որդին՝ Սամաա, անոր որդին՝ Անգիա, անոր որդին՝ Ասայիա:

ՏԱՃԱՐԻՆ ԵՐԱԺԻՇՏՆԵՐԸ

31 Ահա՛ւասիկ անոնք՝ որ Դաւիթ երգեցողութեան [բ]պաշտօնին վրայ [գ]նշանակեց Տէրոջ
տան մէջ, տապանակին [դ]տեղաւորուելէն ետք: 32 Անոնց պաշտօնն էր Հանդիպումի
վրանին խորանին առջեւ օրհնութիւն երգել, մինչեւ որ Սողոմոն Երուսաղէմի մէջ Տէրոջ
տունը կառուցանեց. անոնք իրենց կարգին համեմատ իրենց [ե]պաշտօնը կը կատարէին:

[ա] Եբր.՝ տան

[բ] Եբր.՝ ձեռքին

[գ] Եբր.՝ կայնեցուց

[դ] Եբր.՝ հանգստավայր գտնելէն

[ե] Եբր.՝ պաշտօնին վրայ կը կայնէին

33 Ահա՛ւասիկ [գ]պաշտօն կատարողները՝՝ իրենց որդիներով.– Կահաթեաններու որդիներէն՝
երգող Եմանը, որ Յովէլի որդին, որ Սամուէլի որդին, 34 որ Եղկանայի որդին, որ
Յերոհամի որդին, որ Եղիէլի որդին, որ Թովայի որդին, 35 որ Սուփիի որդին, որ
Եղկանայի որդին, որ Մաաթի որդին, որ Ամեսայիի որդին, 36 որ Եղկանայի որդին, որ
Յովէլի որդին, որ Ազարիայի որդին, որ Սոփոնիայի որդին, 37 որ Թաաթի որդին, որ Ասիրի
որդին, որ Աբիասափի որդին, որ Կորխի որդին, 38 որ Իսահառի որդին, որ Կահաթի որդին,
որ Ղեւիի որդին, որ Իսրայէլի որդին էր: 39 Անոր աջ կողմը կայնողը իր եղբայրն էր՝
Ասափ. Ասափ՝ որ Բարաքիայի որդին, որ Սամաայի որդին, 40 որ Միքայէլի որդին, որ
Բաասիայի որդին, որ Մեղքիայի որդին, 41 որ Աթանիի որդին, որ Զարայի որդին, որ
Ադայիայի որդին, 42 որ Եթանի որդին, որ Զամմայի որդին, որ Սեմէիի որդին, 43 որ Յէթի
որդին, որ Գերսոնի որդին, որ Ղեւիի որդին էր: 44 Անոնց եղբայրները՝ Մերարիի որդիները,
ձախ կողմը կը կայնէին. Եթան՝ որ Կիսեայի որդին, որ Աբդիի որդին, որ Մալուքի որդին, 45
որ Ասաբիայի որդին, որ Ամասիայի որդին, որ Քեղկիայի որդին, 46 որ Ամասիի որդին, որ
Բանիի որդին, որ Սամերի որդին, 47 որ Մոհողիի որդին, որ Մուսիի որդին, որ Մերարիի
որդին, որ Ղեւիի որդին էր: 48 Անոնց եղբայրները՝ Ղեւտացիները՝ Աստուծոյ տան
խորանին ամբողջ ծառայութեան [է]նուիրուած էին:

ԱՀԱՐՈՆԻ ՑԱՐՄԸ

49 Իսկ Ահարոն եւ անոր որդիները ողջակէզի զոհասեղանին վրայ՝ ողջակէզ, ու խունկի
զոհասեղանին վրայ՝ խունկ կը մատուցանէին, Սրբութիւններու սրբութեան ամբողջ գործը
կատարելով եւ Իսրայէլի համար քաւութիւն ընելով, Աստուծոյ ծառային՝ Մովսէսի բոլոր
պատուիրածներուն համաձայն: 50 Ահա՛ւասիկ Ահարոնի որդիները.– անոր որդին՝
Եղիազար, անոր որդին՝ Փենեհէս, անոր որդին՝ Աբիսուա, 51 անոր որդին՝ Բոկկի, անոր
որդին՝ Ոզի, անոր որդին՝ Զարիա, 52 անոր որդին՝ Մարիոթ, անոր որդին՝ Ամարիա, անոր
որդին՝ Աքիտովբ, 53 անոր որդին՝ Սադովկ, անոր որդին՝ Աքիմաաս:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

54 Ահա՛ւասիկ իրենց բնակութիւնները՝ իրենց գիւղակներով, իրենց հողամասերուն
մէջ.– Կահաթեաններու տոհմէն՝ Ահարոնի որդիներուն – քանի որ վիճակը նախ անոնց
[ը]ելաւ – 55 անոնց տուին Յուդայի երկրին մէջ՝ Քեբրոնը եւ անոր շրջակայ
արուարձանները. 56 Բայց այդ քաղաքին արտերն ու անոր աւանները Յեփոնեան Քաղէբի
տուին: 57 Յուդայի քաղաքներէն Ահարոնի որդիներուն տուին Քեբրոնը (որ ապաստանի
քաղաք էր), Լեբնան՝ իր արուարձաններով, Յաթիրը, Եսթեմովը՝ իր արուարձաններով, 58
Քիլէնը՝ իր արուարձաններով, Դաբիրը՝ իր արուարձաններով, 59 Ասանը՝ իր
արուարձաններով, ու Բեթսամիւսը՝ իր արուարձաններով. 60 իսկ Բենիամինի տոհմէն՝
Գաբան իր արուարձաններով, Գաղեմէթը իր արուարձաններով, եւ Անաթովթը իր
արուարձաններով: Անոնց տոհմերուն բոլոր քաղաքները տասներեք քաղաք էին:
61 Այդ տոհմին տոհմերէն միւս Կահաթի որդիներուն՝ Մանասէի կէս տոհմէն տասը
քաղաք տրուեցաւ վիճակով:

[գ] Եբր.՝ կայնողները

[է] Եբր.՝ տրուած

[ը] Եբր.՝ եղաւ

62 Գերսոնի որդիներուն՝ Իսաքարի տոհմէն, Ասերի տոհմէն, Նեփթաղիմի տոհմէն, ու
Բասանի մէջ բնակող Մանասէի տոհմէն տասներեք քաղաք տրուեցաւ՝ իրենց տոհմերուն
համեմատ:
63 Մերարիի որդիներուն՝ Ռուբէնի տոհմէն, Գադի տոհմէն եւ Զաբուղոնի տոհմէն
տասներկու քաղաք տրուեցաւ վիճակով՝ իրենց տոհմերուն համեմատ:
64 Իսրայէլի որդիները այս քաղաքները՝ իրենց արուարձաններով՝ Ղեւտացիներուն
տուին: 65 Յուդայի որդիներուն տոհմէն, Շմաւոնի որդիներուն տոհմէն ու Բենիամինի
որդիներուն տոհմէն՝ վիճակով տուին այս անունով յիշուած քաղաքները: 66 Կահաթի
որդիներուն մնացած տոհմերը՝ Եփրեմի տոհմէն ունեցան իրենց հողամասին քաղաքները:
67 Անոնց տուին՝ Եփրեմի լեռնակողմը եղող ապաստանի քաղաքներէն՝ Սիւքէմը իր
արուարձաններով, նաեւ Գազերը՝ իր արուարձաններով, 68 Յեկմամը՝ իր
արուարձաններով, Բեթորոնը՝ իր արուարձաններով, 69 Այեղոնը՝ իր արուարձաններով, ու
Գեթռեմոնը՝ իր արուարձաններով: 70 Մանասէի կէս տոհմէն ալ Աները՝ իր
արուարձաններով եւ Յեբղաամը՝ իր արուարձաններով տուին Կահաթի որդիներուն
մնացած տոհմին:
71 Գերսոնի որդիներուն տուին՝ Մանասէի կէս տոհմին տոհմէն՝ Բասանի մէջ Գովղան
իր արուարձաններով ու Աստարովթը իր արուարձաններով. 72 Իսաքարի տոհմէն՝ Կադէսը
իր արուարձաններով, Դաբարաթը իր արուարձաններով, 73 Ռամովթը իր
արուարձաններով, եւ Անամը իր արուարձաններով. 74 Ասերի տոհմէն՝ Մասաղը իր
արուարձաններով, Աբդոնը իր արուարձաններով, 75 Հուկոկը իր արուարձաններով,
Ռոհոբը իր արուարձաններով. 76 Նեփթաղիմի տոհմէն՝ Գալիլեայի մէջ Կադէսը իր
արուարձաններով, Համմոնը իր արուարձաններով, ու Կարիաթեմը իր արուարձաններով:
77 Մնացածներուն՝ այսինքն Մերարիի որդիներուն տուին՝ Զաբուղոնի տոհմէն Ռեմոնը
իր արուարձաններով, Թաբորը իր արուարձաններով. 78 Երիքովի միւս կողմը –
Յորդանանի արեւելեան կողմը – Ռուբէնի տոհմէն՝ անապատին մէջ Բոսորը իր
արուարձաններով, Յասսան իր արուարձաններով, 79 Կադեմոթը իր արուարձաններով,
Մեփայաթը իր արուարձաններով. 80 Գադի տոհմէն՝ Գաղաադի մէջ Ռամովթը իր
արուարձաններով, Մանայիմը իր արուարձաններով, 81 Եսեբոնը իր արուարձաններով, եւ
Յազերը իր արուարձաններով:

ԻՍԱՔԱՐԻ ԶԱՐՄԸ

7

Իսաքարի որդիները՝ Թովղա, Փուա, Յասուբ եւ Սամրոն՝ չորս էին: 2 Թովղայի
որդիները՝ Ոզի, Հռափայիա, Յերիէլ, Յեմայի, Յեբսամ ու Սամուէլ, իրենց – Թովղայի –
նահապետութիւններուն գլխաւորներն էին, եւ իրենց [ա] սերունդին մէջ զօրաւոր կտրիճներ:
Դաւիթի օրերը անոնց թիւը քսաներկու հազար վեց հարիւր էր: 3 Ոզիի որդին՝ Յեզրիա, ու
Յեզրիայի որդիները՝ Միքայէլ, Աբդիա, Յովէլ եւ Յեսիա՝ հինգ էին, բոլորն ալ՝
գլխաւորներ: 4 Անոնց հետ՝ իրենց ծնունդներուն ու նահապետութիւններուն համեմատ՝
պատերազմի գունդեր կային, երեսունվեց հազար զօրք, քանի որ շատ կիներ եւ որդիներ
ունէին: 5 Անոնց եղբայրները – զօրաւոր կտրիճներ – Իսաքարի բոլոր տոհմերուն մէջ՝
ութսունեօթը հազար էին բոլորը միասին, իրենց ազգահամարին համեմատ:

ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՈՒ ԴԱՆԻ ԶԱՐՄԵՐԸ

[ա] Եբր.՝ ծնունդներուն

*6 Բենիամինին որդիները՝ Բաղա, Բոքոր ու Յեդիէլ, երեք էին: 7 Բաղայի որդիները՝
Եսբոն, Ոզի, Ոզիէլ, Յերիմովթ եւ Իրի – իրենց նահապետութեան գլխաւորներն ու զօրաւոր
կտրիճները – հինգ էին. անոնց ազգահամարին մէջ արձանագրուածները քսաներկու
հազար երեսունչորս էին: 8 Բոքորի որդիներն էին՝ Զամիրա, Յովաս, Եղիազար,
Եղիովենայի, Ամրի, Յերիմովթ, Աբիա, Անաթովթ ու Գաղեմէթ. 9 ասոնք բոլորը Բոքորի
որդիներն էին: Այս նահապետութեան գլխաւորներուն ու զօրաւոր կտրիճներուն
ծնունդներու ազգահամարին մէջ՝ քսան հազար երկու հարիւր հոգի կար: 10 Յեդիէլի
որդին էր Բաղղան, ու Բաղղանի որդիները՝ Յէուս, Բենիամին, Աւովդ, Քանանա, Զեթան,
Թարսիս եւ Աքիսաար: 11 Այս բոլոր Յեդիէլի որդիները՝ իրենց [բ]նահապետներով ու
զօրաւոր կտրիճներով՝ տասնեօթը հազար երկու հարիւր պատերազմի [գ]գացող զօրքեր
էին: 12 Սուփիմ եւ Ոփիմ Իրիի որդիներն էին, Հուսիմ ալ Աքերի որդին էր:*

*13 Նեփթաղիմի որդիները՝ Յասիէլ, Գունի, Յասեր ու Սեղղում՝ Բաղղա ստրկուհիին
որդիներն էին:*

ՄԱՆԱՍԷԻ ԶԱՐՄԸ

*14 Մանասէի որդիներն էին՝ Ասրիէլ, որ իր կինը ծնաւ, ու Գաղաադի հայրը՝ Մաքիր, որ
իր ասորի հարճը ծնաւ: 15 Մաքիր իրեն իբր կին առաւ Ոփիմի ու Սուփիմի քոյրը, որուն
անունը Մաաքա էր. երկրորդ որդիին անունը Սալպաադ էր: Սալպաադ միայն աղջիկներ
ունեցաւ: 16 Մաքիրի կինը՝ Մաաքա որդի մը ծնաւ, եւ անոր անունը Փարէս կոչեց: Անոր
եղբօր անունը Սարէս էր. անոր որդիներն էին՝ Ուղամ ու Ռոկոմ. 17 Ուղամի որդին էր
Բեդան: Ասո՛նք էին Մանասէի որդիին՝ Մաքիրի որդիին՝ Գաղաադի որդիները: 18 Անոր
քոյրը՝ Մաղեքէթ ծնաւ Եսուդը, Աբիեզերն ու Մաալան: 19 Սեմիդայի որդիներն էին՝ Աքիան,
Սիւքէմ, Ղակէի եւ Անիամ:*

ԵՓՐԵՄԻ ԶԱՐՄԸ

*20 Եփրեմի որդիներն էին՝ Սուտաղա, (եւ անոր որդին՝ Բարադ, անոր որդին՝ Եղիադա,
անոր որդին Թաաթ, 21 անոր որդին՝ Զաբադ, անոր որդին՝ Սուտաղա,) նաեւ Եզեր ու
Եղիադ: Այդ երկրին մէջ ծնած Գեթացիները զանոնք մեռցուցին, որովհետեւ իջեր էին որ
անոնց խաշինքը յափշտակեն: 22 Անոնց հայրը՝ Եփրեմ շատ օրեր սգաց, եւ անոր
եղբայրները զինք մխիթարելու գացին: 23 Ան իր կնոջ մտաւ, ու ան յղանալով որդի մը
ծնաւ եւ անոր անունը [դ]Բարիա կոչեց, որովհետեւ իր տան վրայ չարիք եկած էր: 24 Անոր
աղջիկն էր Սէէրա, որ Ստորին ու Վերին Բեթորոնը կառուցանեց, նաեւ Ոզան-Սէէրան: 25
Անոր որդին էր Հռափէ. Հռասէփ, եւ անոր որդին՝ Թաղէ, անոր որդին՝ Թահան, 26 անոր
որդին՝ Ղաադան, անոր որդին՝ Ամիուդ, անոր որդին՝ Եղիսամա, 27 անոր որդին՝ Նաւէ, ու
անոր որդին՝ Յեսու: 28 Անոնց կալուածներն ու բնակութիւնները հետեւեալներն էին.–
Բեթէլ եւ անոր գիւղերը, արեւելեան կողմէն՝ Նաարան, արեւմտեան կողմէն՝ Գազեր եւ
անոր գիւղերը, Սիւքէմ եւ անոր գիւղերը, մինչեւ Գազա եւ անոր գիւղերը: 29 Մանասէի
որդիներուն [ե]սահմաններուն քով՝ Բեթսան ու անոր գիւղերը, Թանաք ու անոր գիւղերը,*

[բ] Այսինքն՝ հայրերու գլխաւորներով

[գ] Եբր.՝ դուրս ելլող

[դ] Այսինքն՝ չարիքի մէջ

[ե] Եբր.՝ տեղերուն

Մակեդդով ու անոր գիւղերը, Դովր ու անոր գիւղերը: Իսրայէլի որդիին՝ Յովսէփի որդիները ասոնց մէջ կը բնակէին:

ԱՍԵՐԻ ԶԱՐՄԸ

30 Ասերի որդիներն էին՝ Յեմնա, Յեսուա, Յեսուի ու Բարիա, եւ անոնց քոյրը՝ Սարա: 31
Բարիայի որդիներն էին՝ Քաբեր ու Մեղքիէլ, որ Բարսայիթի հայրն էր: 32 Քաբեր ծնաւ
Յափաղէթը, Սովմերն ու Քովթամը, եւ անոնց քոյրը՝ Սովղան: 33 Յափաղէթի որդիներն
էին՝ Փասաք, Բամայէլ ու Ասուաթ. ասո՛նք էին Յափաղէթի որդիները: 34 Սովմերի
որդիներն էին՝ Աքի, Հռոգա, Ոբա եւ Արամ: 35 Անոր եղբօր՝ Հէլեմի որդիներն էին՝
Սովփա, Յամանա, Սելէս ու Ամաղ: 36 Սովփայի որդիները.– Սուա, Առնափար, Սուաղ,
Բարի, Յեմրա, Բասար, 37 Ովդ, Սամմա, Սաղիսա, Յեթրան ու Բէերա: 38 Յեթերի
որդիները.– Յեփոնէ, Փասփա եւ Արա: 39 Ովղայի որդիները.– Արահ, Անիէլ ու Հռասիա:
40 Ասոնք բոլորը Ասերի որդիներն էին՝ նահապետութեան գլխաւորներ, ընտիր ու զօրաւոր կտրիճներ, եւ գլխաւոր իշխաններ: Անոնց ազգահամարին մէջ պատերազմական զօրքերուն թիւը քսանվեց հազար մարդ էր:

ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ԶԱՐՄԸ

8

Բենիամին ծնաւ իր անդրանիկը՝ Բաղան, երկրորդը՝ Ասբէլը, երրորդը՝ Ահարան, 2
չորրորդը՝ Նովան, ու հինգերորդը՝ Ռափան: 3 Բաղայի որդիներն էին՝ [ա]Ադար, Գերա,
Աբիուդ, 4 Աբիսուա, Նէեման, Աքուք, 5 Գերա, Սուփան եւ Քիրամ: 6 Ահա՛ւասիկ Աքուդի
որդիները (ասոնք Գաբայի բնակիչներուն նահապետներն էին, ու զանոնք Մանաքաթ
փոխադրեցին. 7 այսինքն՝ Նէեման, Աքիա, ու զանոնք փոխադրողը՝ Գերա, որ Ոզան եւ
Աքիուդը ծնաւ.) 8 Սաարիմ զանոնք ղրկելէն ետք՝ Մովաբի դաշտավայրին մէջ զաւակներ
ծնաւ. իր կիներն էին Հուսիմ ու Բաարա: 9 Իր կնոջմէն՝ Գոդեսէն ծնաւ Յոբաբը, Սաբիան,
Մեսան, Մեղքամը, 10 Յէուսը, Սեքիան ու Մարման: Ասոնք իր որդիներն էին, ու
նահապետներ: 11 Հուսիմէն ծնաւ Աբիտովբն ու Եղփաաղը: 12 Եղփաաղի որդիներն էին՝
Եբեր, Մեսաամ, [բ]Սամեր, (ասիկա Ովնովը, Ղովդը եւ անոր գիւղերը կառուցանեց,) նաեւ
Բարիա ու Սեմա: 13 Ասոնք Այեղոնի բնակիչներուն նահապետներն էին, որոնք վռնտեցին
Գէթի բնակիչները: 14 [գ]Աքիով, Սովսեկ, Յերիմովթ, 15 Զաբադիա, Արադ, Եդեր, 16
Միքայէլ, Յեսփա ու Յովքա՝ Բարիայի որդիներն էին: 17 Զաբադիա, Մեսուղամ, Ազակի,
Քաբեր, 18 Յեսամարի, Յեզղիա եւ Յոբաբ՝ Եղփաաղի որդիներն էին: 19 Յակիմ, Զեքրի,
Զաբդի, 20 Եղիենայի, Սաղթի, Եղիէլ, 21 Ադայիա, Բարեա ու Սամարաթ՝ Սեմէիի որդիներն
էին: 22 Յեսփան, Եբեր, Եղիէլ, 23 Աբդոն, Զեքրի, Անան, 24 Անանիա, Եղամ, Անաթովթիա,
25 Յեփադիա եւ Փանուէլ՝ Սովսեկի որդիներն էին: 26 Սամսարի, Սաարիա, Գոթողիա, 27
Յարասիա, Եղիա ու Զեքրի՝ Յերոհամի որդիներն էին: 28 Ասոնք իրենց ծնունդներուն համեմատ նահապետներ եւ գլխաւորներ էին, ու Երուսաղէմ կը բնակէին:
29 Գաբաւոնի մէջ՝ Գաբաւոնի հայրը կը բնակէր. անոր կնոջ անունը Մաաքա էր: 30

[ա] *Կամ՝ Արեդ*

[բ] *Կամ՝ Սամեդ*

[գ] *Կամ՝ Անոր եղբայրները*

Անոր անդրանիկ որդին էր Աբդոն. միւս որդիներն էին՝ Սուր, Կիս, Բահաղ, Նադաբ, 31
Գեդովր, Աքիով, ու Զաքար: 32 Մակեղոթ ծնաւ Սամաան. ասոնք ալ իրենց եղբայրներուն
հետ Երուսաղէմ բնակեցան, իրենց եղբայրներուն [դ]քով:

ՍԱՒՈՒՂ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

33 Ներ ծնաւ Կիսը. Կիս ծնաւ Սաւուղը. Սաւուղ ծնաւ Յովնաթանը, Մեղքիսուէն,
Աբինադաբն ու Եսբահաղը: 34 Յովնաթանի որդին էր Մերիբահաղ. Մերիբահաղ ծնաւ
Միքան: 35 Միքայի որդիներն էին՝ Փիթոն, Մելէք, Թարէ եւ Աքազ: 36 Աքազ ծնաւ
Յովադան. Յովադա ծնաւ Գաղեմէթը, Ազամօթն ու Զամբրին: Զամբրի ծնաւ Մոսան. 37
Մոսա ծնաւ Բանաան. անոր որդին էր Ռափա, անոր որդին՝ Եղեասա, անոր որդին՝ Եսէլ:
38 Եսէլ վեց որդի ունէր, որոնց անունները հետեւեալներն են.— Եզրիկամ, Բոքերու,
Իսմայէլ, Սաարիա, Աբդիա, եւ Անան. ասոնք Եսէլի որդիներն էին: 39 Անոր եղբօր՝ Եսեկի
որդիներն էին.— անդրանիկը՝ Ուղամ, երկրորդը՝ Յէուս, երրորդը՝ Եղիփաղէտ: 40 Ուղամի
որդիները զօրաւոր կտրիճներ եւ աղեղնաւորներ էին: Անոնք շատ որդիներ ու թոռներ
ունէին, հարիւր յիսունի չափ: Ասոնք բոլորը Բենիամինի որդիներն էին:

ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

9

Այսպէս բոլոր Իսրայելացիները ազգահամարին մէջ արձանագրուած էին, եւ ահա՛
Իսրայէլի ու Յուդայի Թագաւորներու գիրքին մէջ արձանագրուած են: Անոնք իրենց
ուխտազանցութեան համար Բաբելոն տարագրուեցան:
2 Առաջին բնակիչները որոնք իրենց քաղաքներուն մէջ՝ իրենց կալուածները
վերադարձան՝ Իսրայելացիներն էին, քահանաները, Ղեւտացիներն ու [ա]Նաթանայիմները:
3 Երուսաղէմի մէջ Յուդայի որդիներէն, Բենիամինի որդիներէն, Եփրեմի ու Մանասէի
որդիներէն բնակեցան.— 4 Յուդայի որդիին՝ Փարէսի որդիներէն՝ Բանիի որդիին՝ Իմրիի
որդիին՝ Ամրիի որդիին՝ Ամիուդի որդին՝ Ութայի. 5 [բ]Սելոմեաններէն՝ անդրանիկը՝ Ասայիա,
եւ անոր որդիները. 6 Զարայի որդիներէն՝ Յէիլ ու անոնց եղբայրները, վեց հարիւր
իննսուն մարդ. 7 Բենիամինի որդիներէն՝ Ասանուայի որդիին՝ Ովդուիայի որդիին՝
Մեսուղամի որդին՝ Սալլու. 8 Յերոհամի որդին՝ Յեբնիա. Մաքրիի որդիին՝ Ոզիի որդին՝
Էլա. ու Յեբնիայի որդիին՝ Ռագուէլի որդիին՝ Սափատիայի որդին՝ Մեսուղամ: 9 Անոնց
եղբայրները՝ իրենց ծնունդներուն համեմատ՝ ինը հարիւր յիսունվեց մարդ: Այս բոլոր
մարդիկը իրենց [գ]գերդաստաններուն նահապետներն էին:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԲՆԱԿՈՂ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

10 Քահանաներէն՝ Յեդայիա, Յովարիբ ու Յաքին. 11 Աստուծոյ տան [դ]վերակացուն,

---

[դ] Եբր.՝ դիմաց

[ա] Այսինքն՝ տաճարին ծառայութեան ընծայուածները

[բ] Կամ՝ Սիլոնացիներէն

[գ] Եբր.՝հայրերու տուներուն

[դ] Եբր.՝ առաջնորդը

*Աքիտովբի որդիին՝ Մարիոթին որդիին՝ Սադովկի որդիին՝ Մեսուղամի որդիին՝ Քեղկիայի
որդին՝ Ազարիա. 12 Նաեւ Մեղքիայի որդիին՝ Փասուրի որդիին՝ Յերոհամի որդին՝ Ադայիա,
ու Եմմերի որդիին՝ Մեսեղամոթի որդիին՝ Մեսուղամի որդիին՝ Եզիրայի որդիին՝ Ադիէլի
որդին՝ Մասէ: 13 Անոնց եղբայրները, իրենց նահապետութիւններուն գլխաւորները, հազար
եօթը հարիւր վաթսուն զօրաւոր կտրիճներ էին, Աստուծոյ տան ծառայութեան գործին
մէջ:*

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԲՆԱԿՈՂ ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐԸ

*14 Ղեւտացիներէն, Մերարիի որդիներէն, Ասաբիայի որդիին՝ Եզրիկամի որդիին՝ Ասուբի
որդին՝ Սեմայիա, 15 Նաեւ Բակբակար, Արէս, Գաղաղ, Ասափի որդիին՝ Զեքրիի որդիին՝
Միքայի՝ որդին՝ Մաթանիա, 16 Իդիթունի որդիին՝ Գաղաղի որդիին՝ Սեմայիայի որդին՝
Աբդիա, ու Եղկանայի որդիին՝ Ասայի որդին՝ Բարաքիա, որ Նետոփաթացիներու գիւղերուն
մէջ կը բնակէր:*

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԲՆԱԿՈՂ ՏԱՃԱՐԻՆ ՊԱՀԱՊԱՆՆԵՐԸ

*17 Դռնապաններն էին՝ Սեղղում, Ակկուբ, Տեղմոն, Աքիման, եւ անոնց եղբայրները.
Սեղղում իրենց գլխաւորն էր: 18 Մինչեւ [ե]հիմա, թագաւորին դուռը կայնելով՝ որ
արեւելեան կողմն է, անոնք Ղեւիի որդիներուն բանակավայրերուն դռնապաններն են: 19
Կորխի որդիին՝ Աբիասափի որդիին՝ Կովրէի որդին՝ Սեղղում, եւ իր եղբայրները – իր հօր
տունէն եղող Կորխեանները – ծառայութեան գործին վրայ նշանակուած էին, ու
Հանդիպումի վրանին սեմերուն պահապաններն էին: Անոնց հայրերը Տէրոջ
բանակավայրին վրայ նշանակուած էին, եւ մուտքին պահապաններն էին: 20 Եղիազարի
որդին՝ Փենեհէս առաջ անոնց առաջնորդն էր, ու Տէրը անոր հետ էր: 21 Մասեղամիայի
որդին՝ Զաքարիա Հանդիպումի վրանին մուտքին դռնապանն էր: 22 Ասոնք բոլորը, որ իբր
սեմերու դռնապան ընտրուած էին, երկու հարիւր տասներկու հոգի էին: Ասոնք
ազգահամարի մէջ արձանագրուեցան իրենց բնակած գիւղերուն համեմատ: Դաւիթ ու
Սամուէլ տեսանողը զանոնք իրենց [գ]տեւական պաշտօնին" վրայ [է]հաստատեցին: 23
Անոնք եւ անոնց որդիները Տէրոջ տան, այսինքն՝ վրանին տան դռներուն վրայ
նշանակուած էին՝ պահպանութեան համար: 24 Դռնապանները չորս [ը]կողմերը կը
կայնէին", արեւելեան, արեւմտեան, հիւսիսային ու հարաւային կողմերը: 25 Իրենց
գիւղերուն մէջ եղող անոնց եղբայրները ատեն-ատեն կու գային ու եօթը օր անոնց հետ
կը կենային. 26 արդարեւ այս չորս գլխաւոր դռնապանները, որոնք Ղեւտացի էին,
տեւական պաշտօն ունէին. անոնք նաեւ սենեակներուն եւ Աստուծոյ տան գանձերուն վրայ
նշանակուած էին: 27 Աստուծոյ տան շուրջ կը գիշերէին, քանի որ պահպանութիւնը իրենց
[թ]յանձնուած էր. նաեւ ամէն առտու իրե՛նք զայն պիտի բանային: 28 Իրենցմէ ոմանք*

[ե] Կամ՝ հոս

[գ] Եբր.՝ հաւատարմութեան

[է] Եբր.՝ հիմնեցին

[ը] Եբր.՝ հովերուն էին

[թ] Եբր.՝ վրայ

պաշտամունքի անօթներուն վրայ նշանակուած էին, որպէսզի զանոնք [ժ]համրելով ներս
բերէին ու համրելով դուրս հանէին: 29 Իրենցմէ ոմանք ալ ուրիշ անօթներու վրայ
[ի]նշանակուած էին, նաեւ սրբարանին բոլոր առարկաներուն եւ նաշիհին, գինիին, իւղին,
կնդրուկին ու բուրաւէտ համեմներուն վրայ: 30 Իսկ բուրաւէտ համեմներուն
բաղադրութեամբ օծանելիք շինողները քահանաներուն որդիներն էին: 31 Ղեւտացիներէն՝
Կորխեան Սեղղումի անդրանիկին՝ Մատաթիայի տեւական պաշտօնն էր տապակի մէջ
[լ]եփուածներուն վրայ հսկել: 32 Անոնց եղբայրներէն՝ Կահաթեաններու որդիներէն
նշանակուած էին [խ]առաջադրութեան հացին վրայ, որպէսզի զայն ամէն Շաբաթ համար
պատրաստեն: 33 Այս երգողները, այսինքն՝ Ղեւտացիներու նահապետները, սենեակներուն
մէջ կը բնակէին եւ ուրիշ պաշտօնէ զերծ էին, քանի ցերեկ ու գիշեր այդ գործին
[ծ]սահմանուած էին: 34 Այս Ղեւտացիներուն նահապետները՝ իրենց ծնունդներուն
համեմատ գլխաւորներ էին. ասոնք Երուսաղէմ կը բնակէին:

ՍԱՒՈՒՂ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՆԱԽԱՀԱՅՐԵՐՆ ՈՒ ՅԱՋՈՐԴ ՔԱՐՄԸ
(Ա. Մնաց. 8. 29-38)

35 Գաբաւոնի մէջ, Գաբաւոնի հայրը՝ Յէիէլ կը բնակէր. անոր կնոջ անունը Մաաքա էր:
36 Անոր անդրանիկ որդին էր Աբդոն. միւս որդիներն էին՝ Սուր, Կիս, Բահաղ, Ներ,
Նադաբ, 37 Գեդովր, Աքիով, Զաքարիա եւ Մակեղոթ: 38 Մակեղոթ ծնաւ Սամաամը. ասոնք
ալ իրենց եղբայրներուն հետ Երուսաղէմ բնակեցան, իրենց եղբայրներուն [կ]քով:
39 Ներ ծնաւ Կիսը. Կիս ծնաւ Սաւուղը. Սաւուղ ծնաւ Յովնաթանը, Մեղքիսուէն,
Աբինադաբն ու Եսբահաղը: 40 Յովնաթանի որդին էր Մերիբահաղ: Մերիբահաղ ծնաւ
Միքան: 41 Միքայի որդիներն էին՝ Փիթոն, Մելէք, Թարէ եւ Աքազ: 42 Աքազ ծնաւ
Յովադան. Յովադա ծնաւ Գաղեմէթը, Ազամօթն ու Զամբրին: Զամբրի ծնաւ Մոսան. 43
Մոսա ծնաւ Բանաան. անոր որդին էր Ռափայիա, անոր որդին՝ Եղեասա, անոր որդին՝
Եսէլ: 44 Եսէլ վեց որդի ունէր որոնց անունները հետեւեալներն են.— Եզրիկամ, Բոքերու,
Իսմայէլ, Սաարիա, Աբդիա, եւ Անան. ասոնք Եսէլի որդիներն էին:

ՍԱՒՈՒՂ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄԱՀԸ
(Ա. Թագ. 31. 1-13)

10

Փղշտացիները Իսրայէլի դէմ պատերազմեցան: Իսրայէլացիները Փղշտացիներուն
առջեւէն փախան, ու Գեղբուէ լերան վրայ խոցուած ինկան: 2 Փղշտացիները Սաւուղի եւ
անոր որդիներուն ետեւէն հասան, ու Փղշտացիները Սաւուղի որդիները՝ Յովնաթանը,
Աբինադաբն ու Մեղքիսուէն զարկին: 3 Պատերազմը Սաւուղի վրայ հետզհետէ

[ժ] Եբր.՝ թիւով

[ի] Եբր.՝ սահմանուած

[լ] Եբր.՝ շինուածներուն

[խ] Եբր.՝ կարգով դրուած

[ծ] Եբր.՝ վրայ նշանակուած

[կ] Եբր.՝ դիմաց

*սաստկացաւ, եւ [a]աղեղնաւորները զայն գտան: Աղեղնաւորներէն վիրաւորուելով՝ 4
Սաւուղ իր զինակիրին ըսաւ. «Սո՛ւրդ քաշէ եւ անով զի՛ս խոցէ, որ այս անթլփատները
չգան ու զիս չանպատուեն»: Բայց զինակիրը չուզեց, քանի որ շատ վախցաւ. ուստի
Սաւուղ սուրը առաւ եւ անոր վրայ ինկաւ: 5 Անոր զինակիրը Սաւուղի մեռնիլը տեսնելով՝
ի՛նք ալ իր սուրին վրայ ինկաւ, ու մեռաւ: 6 Այսպէս մեռան Սաւուղ եւ անոր երեք
որդիները. անոր ամբողջ տունն ալ միասին մեռաւ:*

*7 Հովիտին մէջ եղող բոլոր Իսրայելացիները, տեսնելով անոնց փախչիլն ու Սաւուղի
եւ անոր որդիներուն մեռնիլը, իրենց քաղաքները լքեցին ու փախան: Փղշտացիներն ալ
եկան եւ անոնց մէջ բնակեցան:*

*8 Հետեւեալ օրը Փղշտացիները եկան՝ որ սպաննուածները մերկացնեն, ու Սաւուղը եւ
անոր որդիները Գեղբուէի լերան վրայ փռուած գտան: 9 Զայն մերկացուցին, անոր գլուխն
ու զէնքերը առին, եւ Փղշտացիներու երկրին [b]չորս կողմը" մարդ ղրկեցին՝ այս բաները
աւետելու իրենց կուռքերուն ու ժողովուրդին: 10 Անոր զէնքերը իրենց աստուծոյն տունը
դրին, իսկ անոր գլուխը Դագոնի տան մէջ գամեցին:*

*11 Երբ Գաղաադի Յաբիսի բոլոր բնակիչները լսեցին ինչ որ Փղշտացիները Սաւուղի
ըրեր էին, 12 բոլոր կտրիճ մարդիկը կանգնեցան, Սաւուղի մարմինն ու անոր որդիներուն
մարմինները վերցուցին, եւ զանոնք Յաբէս բերին. անոնց ոսկորները Յաբիսի մէջ՝
բեւեկնինին տակ թաղեցին, ու եօթը օր ծոմ պահեցին:*

*13 Այսպէս մեռաւ Սաւուղ՝ Տէրոջ հանդէպ ուխտազանց ըլլալուն համար. արդարեւ
Տէրոջ խօսքը չպահեց, նաեւ վհուկ փնտռեց՝ խորհուրդ հարցնելու համար, 14 ու Տէրոջ
խորհուրդ չհարցուց. ուստի Տէրը զայն մեռցուց, ու թագաւորութիւնը Յեսսէի որդիին՝
Դաւիթի փոխանցեց:*

ԴԱՒԻԹ ԹԱԳԱՒՈՐ Կ'ԸԼԼԱՅ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎՐԱՅ
(Բ. Թագ. 5. 1-10)

11

*Ամբողջ Իսրայէլը Դաւիթի քով հաւաքուեցաւ՝ Քեբրոնի մէջ, եւ ըսին. «Ահա՛ մենք քու
ոսկորդ ու միսդ ենք: 2 [a]Նախապէս ալ՝ երբ Սաւուղ թագաւոր էր, Իսրայէլը դուրս հանողն
ու ներս բերողը դո՛ւն էիր, եւ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ քեզի ըսաւ. “Իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը
դո՛ւն պիտի հովուես, ու իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ դո՛ւն առաջնորդ պիտի ըլլաս”»:
3 Իսրայէլի բոլոր երէցները Քեբրոն եկան՝ թագաւորին, ու Դաւիթ Տէրոջ առջեւ անոնց
հետ դաշինք կնքեց՝ Քեբրոնի մէջ: Անոնք ալ Դաւիթը Իսրայէլի վրայ թագաւոր օծեցին,
ինչպէս Տէրը Սամուէլի [b]միջոցով ըսեր էր:*

*4 Դաւիթ ամբողջ Իսրայէլի հետ Երուսաղէմ, այսինքն՝ Յեբուս գնաց. հոն այդ երկրին
բնակիչները՝ Յեբուսացիները կը բնակէին: 5 Յեբուսի բնակիչները Դաւիթի ըսին. «Հոս
պիտի չմտնես»: Բայց Դաւիթ գրաւեց Սիոնի բերդը, (որ Դաւիթի քաղաք կը կոչուի): 6
Դաւիթ ըսաւ. «Առաջին անգամ ո՛վ որ Յեբուսացիները զարնէ, անիկա՛ գլխաւոր ու պետ
պիտի ըլլայ»: Առաջին անգամ Շարուհեայի որդին՝ Յովաբ բարձրացաւ, եւ անիկա՛*

---

[a] *Եբր.՝ նետաձիգները*

[b] *Եբր.՝ շուրջը*

[a] *Եբր.՝ Երէկ ու նախորդ օր*

[b] *Եբր.՝ ձեռքով*

գլխաւոր եղաւ: 7 Դաւիթ այդ բերդին մէջ բնակեցաւ. հետեւաբար ան Դաւիթի քաղաքը կոչուեցաւ: 8 Դաւիթ քաղաքին շրջակայքը կառուցանեց, այսինքն՝ [գ]Մելոնը եւ անոր շրջակայքը. Յովաբ քաղաքին մնացեալ մասերը նորոգեց: 9 Դաւիթ [դ]հետզհետէ կը մեծնար, ու զօրքերու Տէրը անոր հետ էր:

ԴԱՒԻԹԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՔՕՐԱՎԱՐՆԵՐԸ
(Բ. Թագ. 23. 8-39)

10 Ահա՛ւասիկ Դաւիթի գլխաւոր զօրաւորները, որոնք անոր թագաւորութեան մէջ իրեն [ե]թիկունք եղան՝՝ ամբողջ Իսրայէլի հետ, որպէսզի զինք թագաւոր նշանակեն, Տէրոջ Իսրայէլի մասին ըսած խօսքին համաձայն: 11 Ահա՛ւասիկ Դաւիթի զօրաւորներուն թիւը.– Հաքեմոնիի որդին՝ Յեսբաամ [զ]զօրավարներուն գլխաւորն էր. ան իր նիզակը երեք հարիւր մարդոց վրայ վերցուց, ու զանոնք մէկ անգամէն մեռցուց:

12 Իրմէ ետք, Աքուքացի Դովդայի որդին՝ Եղիազար, որ երեք զօրաւորներէն մէկն էր: 13 Ան Ափեսդոմմինի մէջ Դաւիթի հետ էր, երբ Փղշտացիները հոն հաւաքուեցան պատերազմելու համար: Արտի բաժին մը կար՝ գարիով լեցուն, ու ժողովուրդը Փղշտացիներուն [է]առջեւէն փախաւ: 14 Իսկ [ը]իրենք [թ]արտին մէջտեղը [ժ]տեղաւորուեցան, զայն ազատեցին եւ Փղշտացիները զարկին: Տէրը մեծ փրկութեամբ զիրենք ազատեց:

15 Երեսուն [ի]զօրագլուխներէն երեքը վէմը իջան՝ Դաւիթի քով, Ոդողոմի քարայրը, երբ Փղշտացիներուն բանակը Ռափայիններու հովիտին մէջ բանակած էր: 16 Այն ատեն Դաւիթ բերդին մէջ էր, իսկ Փղշտացիները այն ատեն պահակազօրք ունէին Բեթլեհէմի մէջ: 17 Դաւիթ փափաքելով՝ ըսաւ. «Բեթլեհէմի դուռը եղող ջրհորէն ո՞վ ինծի ջուր պիտի խմցնէ»: 18 Ուստի այս երեք զօրաւորները Փղշտացիներուն բանակավայրը ճեղքեցին անցան, Բեթլեհէմի դուռը եղող ջրհորէն ջուր քաշեցին, զայն կրեցին ու Դաւիթի բերին. բայց Դաւիթ չուզեց անկէ խմել, հապա զայն թափելով՝ Տէրոջ նուիրեց 19 եւ ըսաւ. «Իմ Աստուածս չարտօնէ՝ որ այս բանը ընեմ: Միթէ ես այս մարդոց արիւնը պիտի խմեմ, որոնք իրենց [լ]կեանքը վտանգեցին՝՝. արդարեւ իրենց կեանքը վտանգելով [խ]զայն բերին»:

[գ] Այսինքն՝ միջնաբերդը

[դ] Եբր.՝ երթալով

[ե] Եբր.՝ հետ ուժովցան

[զ] Կամ՝ երեսունին

[է] Եբր.՝ երեսէն

[ը] Այսինքն՝ երեք զօրաւորները

[թ] Եբր.՝ բաժինին

[ժ] Եբր.՝ կայնեցան

[ի] Կամ՝ գլխաւորներէն

[լ] Եբր.՝ կեանքով գացին

[խ] Այսինքն՝ ջուրը

ուստի անկէ խմել չուզեց: Ասիկա՛ ըրին այդ երեք զօրաւորները:
20 Յովաբին եղբայրը՝ Աբեսսա այդ երեքին գլխաւորն էր: Ան իր նիզակը երեք հարիւր
մարդոց դէմ վերցնելով՝ զանոնք մեռցուց: Ան երեքին մէջ անուանի էր: 21 Այդ երեքին
մէջ՝ միւս երկուքէն աւելի պատուաւոր ըլլալուն համար անոնց պետը եղաւ. բայց առաջին
երեքին աստիճանին չհասաւ:
22 Բազմաթիւ քաջագործութիւններ կատարող կաբսէէլացի կտրիճ մարդու մը որդիին՝
Յովիադայի որդին՝ Բանեա, Մովաբի երկու [ծ]առիւծները զարկաւ. նաեւ ձիւնի ժամանակ
իջաւ ու գուբին մէջ առիւծը զարկաւ: 23 Ան նաեւ երկայնահասակ – հինգ կանգուն բարձր
– եգիպտացի մարդ մը մեռցուց: Թէեւ եգիպտացիին ձեռքը ոստայնանկներու գլանին պէս
նիզակ մը կար, Բանեա ցուպով մը անոր քով իջաւ, եգիպտացիին ձեռքէն նիզակը
յափշտակեց, եւ անոր նիզակով զայն մեռցուց: 24 Ա՛յս քաջագործութիւնները կատարեց
Յովիադայի որդին՝ Բանեա, ու երեք զօրաւորներուն մէջ անուանի եղաւ: 25 Ան ահա՛
երեսունէն աւելի պատուաւոր էր, բայց առաջին երեքին աստիճանին չհասաւ: Դաւիթ զայն
իր [կ]պահակախումբին վրայ նշանակեց:
26 Իսկ զօրագունդերուն զօրաւորները հետեւեալներն էին.– Յովաբի եղբայրը՝ Ասայէլ,
Բեթլեհեմացի Դովդայի որդին՝ Էլէանան, 27 Արովրացի Սամոթ, Փելոնացի Քեղղէս, 28
Թեկուացի Եկգէսի որդին՝ Իրաս, Անաթովթացի Աբիեզեր, 29 Ովսացի Սովբաք, Աքուքացի
Եղի, 30 Նետոփաթացի Մահարա, Նետոփաթացի Բաանայի որդին՝ Ալադ, 31 Բենիամինի
որդիներուն Գաբաայէն՝ Ռիբայի որդին՝ Եթթի, Փարաթոնացի Բանեա, 32 Գաասի ձորերէն՝
Հուրայ, Արաբաթացի Աբիէլ, 33 Բարումացի Ազամօթ, Սաղաբինացի Եղիաբա, 34
Գեզոնացի Հասեմի որդիներէն՝ Արարացի Սագէի որդին՝ Յովնաթան, 35 Արարացի
Սաքարի որդին՝ Աքիամ, Ովրի որդին՝ Եղիփաղ, 36 Մեքուրաթացի Ոփեր, Փելոնացի Աքիա,
37 Կարմելացի Ասարէ, Ազբիայի որդին՝ Նաարայ, 38 Նաթանի եղբայրը՝ Յովէլ, Ագարայի
որդին՝ Մաբար, 39 Ամմոնացի Սելեկ, Շարուհեան Յովաբի զինակիրը՝ Բերովթացի
Նահարա, 40 Յեթերացի Իրաս, Յեթերացի Գարեբ, 41 Քետացի Ուրիա, Աղայիի որդին՝
Զաբադ. 42 Ռուբէնեաններուն գլխաւորը, Ռուբէնեան Սիզայի որդին՝ Ադինա, եւ անոր հետ
երեսուն մարդ. 43 Մաաքայի որդին՝ Անան, Մաթանացի Յովսափատ, 44 Աստարովթացի
Ոզիա, Արոէրացի Քովթամի որդիները՝ Սամա ու Յէիէլ, 45 Սամարիի որդին՝ Յեդիէլ, ու
անոր եղբայրը՝ Թիսացի Յովքա, 46 Մահաւացի Եղիէլ, Եղնամի որդիները՝ Յարիբայի եւ
Յոսաւիա, Մովաբացի Յեթեմա, 47 Եղիէլ, Ովբէդ ու Մեսոբացի Յեսիէլ:

ԲԵՆԻԱՄԻՆԻ ՏՈՀՄԷՆ ԴԱՒԻԹԻ ՆԱԽԿԻՆ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐԸ

12

[ա]Ահա՛ւասիկ անոնք՝ որ Սիկելակ եկան Դաւիթի քով, երբ ան դեռ Կիսեան Սաւուղի
[բ]ներկայութենէն հեռու կը մնար": Ասոնք զօրաւորներէն ըլլալով՝ պատերազմի մէջ
կ'օգնէին: 2 Աղեղներով սպառազինուած էին, ու պարսատիկով քարեր եւ աղեղով նետեր
արձակելու համար՝ թէ՛ աջ եւ թէ ձախ ձեռքը կը գործածէին: Անոնք Սաւուղի
եղբայրներէն՝ Բենիամինեաններէն էին: 3 Անոնց գլխաւորն էր Աքիեզեր, յետոյ՝ Յովաս,

---

[ծ] Եբր.՝ Աստուծոյ առիւծները

[կ] Կամ՝ ատեանին

[ա] Եբր.՝ Ասոնք են

[բ] Եբր.՝ երեսէն կ'արգիլուէր

երկուքն ալ Գաբաացի Սամաայի որդիները. ապա Յեզիէլ ու Փաղէտ՝ Ազմօթի որդիները,
Բարաքա, եւ Անաթովթացի Յէու: 4 Գաբաւոնացի Իսմայիա երեսունին մէջ զօրաւոր էր, ու
երեսունին վրայ նշանակուած էր. ապա՝ Երեմիա, Յազիէլ, Յոհանան, Գադերացի
Յովզաբադ, 5 Եղիոզայ, Յերիմովթ, Բահաղիա, Սամարիա, Յարուփացի Սափատիա, 6
Եղկանա, Յեսիա, Ազարիէլ, Յովեզեր, Յեսբաամ, Կորխեանները, 7 եւ Գեդովրացի
Յերոհամի որդիները՝ Յովելա ու Զաբադիա:

ԳԱԴԻ ՏՈՀՄԷՆ ԴԱՒԻԹԻ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐԸ

8 Գադեաններէն ալ Դաւիթի քով [գ]մեկնեցան՝ անապատին ամրութեան մէջ՝ զօրաւոր
կտրիճներ, պատերազմող զինուորներ, ասպար եւ գեղարդ [դ]գործածող. անոնց դէմքը
առիւծի դէմքի կը նմանէր, ու լեռներու վրայի այծեամներուն պէս արագաշարժ էին: 9
Առաջինն էր՝ Եզեր, երկրորդը՝ Աբդիա, երրորդը՝ Եղիաբ, 10 չորրորդը՝ Մասմանա,
հինգերորդը՝ Երեմիա, 11 վեցերորդը՝ Եթթի, եօթներորդը՝ Եղիէլ, 12 ութերորդը՝ Յոհանան,
իններորդը՝ Եղզաբադ, 13 տասներորդը՝ Երեմիա, տասնմէկերորդը՝ Մաքաբանայ: 14
Ասոնք՝ Գադի որդիներէն՝ զօրքին գլխաւորներն էին. ամենէն պզտիկը՝ [ե]հարիւրապետ էր,
իսկ ամենամեծը՝ [զ]հազարապետ: 15 Ասոնք էին՝ որ առաջին ամիսը Յորդանանէն անցան,
երբ ջուրը իր բոլոր ափերը ողողեր էր, ու հովիտներուն բոլոր բնակիչները փախցուցին՝
դէպի արեւելք եւ արեւմուտք:

ԲԵՆԻԱՄԻՆԷՆ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԷՆ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐ

16 Բենիամինի ու Յուդայի որդիներէն ալ եկան Դաւիթի քով՝ ամրութեան մէջ: 17
Դաւիթ դուրս ելաւ՝ անոնց առջեւ, եւ անոնց պատասխանեց. «Եթէ խաղաղութեան համար
եկած էք՝ որ ինծի օգնէք, իմ սիրտս ձեզի հետ պիտի միաբանի. իսկ եթէ զիս
թշնամիներուս ձեռքը խաբէութեամբ մատնելու համար եկած էք, թէեւ ձեռքերուս մէջ
բռնութիւն մը չկայ, մեր հայրերուն Աստուածը թող տեսնէ ու կշտամբէ»: 18
[է]Զօրավարներուն [ը]գլխաւորին՝ Ամեսայիի վրայ Հոգին հանգչեցաւ", եւ ըսաւ.

«Մենք քուկդ ենք ո՛վ Դաւիթ,
Ու քեզի հետ պիտի ըլլանք, ո՛վ Յեսսէի որդի.
Խաղաղութի՛ւն, խաղաղութի՛ւն քեզի,
Եւ խաղաղութի՛ւն քու օգնականներուդ,
Քանի քու Աստուածդ քեզի կ'օգնէ»:

Այն ատեն Դաւիթ զանոնք ընդունեց, ու զանոնք իր գունդին գլխաւորներուն մէջ դրաւ:

ՄԱՆԱՍԷԷՆ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐ

[գ] *Եբր.՝ զատուեցան*

[դ] *Եբր.՝ զետեղող*

[ե] *Եբր.՝ հարիւրի վրայ*

[զ] *Եբր.՝ հազարի վրայ*

[է] *Կամ՝ Երեսունին*

[ը] *Եբր.՝ գլխաւորը՝ Ամեսայի Հոգիով հագուեցաւ*

*19 Մանասէէն ալ Դաւիթի [թ]կողմը անցան", երբ ան Փղշտացիներուն հետ Սաւուղի դէմ
պատերազմելու գնաց: Բայց անոնց [ժ]չօգնեցին, քանի որ Փղշտացիներուն նախարարները՝
խորհրդակցելէ ետք՝ զայն արձակեցին, ըսելով. «Ասիկա մեր գլուխներուն գինով իր
տիրոջ՝ Սաւուղի կողմը պիտի անցնի»: 20 Երբ ան Սիկելակ կ'երթար, Մանասէէն՝ Եդնա,
Յովզաբադ, Յեդիէլ, Միքայէլ, Յովզաբադ, Եղիուս ու Սաղթի – Մանասէի
հազարապետները – անոր կողմը անցան: 21 Ասոնք Դաւիթի օգնեցին՝ [ի]ասպատակներու
գունդին վրայ յարձակելով", որովհետեւ բոլորն ալ զօրաւոր կտրիճներ էին, եւ
զօրաբաժիններու պետեր եղան: 22 Արդարեւ այդ ատեն օրէ օր Դաւիթի կու գային՝ անոր
օգնելու համար, մինչեւ որ մեծ բանակ մը ունեցաւ՝ Աստուծոյ բանակին պէս:*

ԴԱՒԻԹԻ ԶՕՐՔԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ

*23 Ահա՛ւասիկ թիւերը այն զինեալ [լ]զօրքերուն, որոնք Դաւիթի եկան՝ Քեբրոն, որպէսզի
Տէրոջ [խ]հրամանին համաձայն անոր փոխանցեն Սաւուղի թագաւորութիւնը.– 24 Յուդայի
որդիներէն՝ ասպար ու գեղարդ կրող վեց հազար ութ հարիւր զինեալ զօրք, 25 Շմաւոնի
որդիներէն՝ եօթը հազար հարիւր զօրաւոր կտրիճ՝ զինուորութեան համար, 26 Ղեւիի
որդիներէն՝ չորս հազար վեց հարիւր: 27 Նաեւ Ահարոնեաններուն առաջնորդը՝ Յովիադա,
եւ անոր հետ երեք հազար եօթը հարիւր մարդ. 28 Սադովկ, զօրաւոր ու կտրիճ
երիտասարդ մը, եւ անոր հօր տունէն՝ քսաներկու պետ. 29 Սաւուղի եղբայրներէն՝ –
Բենիամինի որդիներէն – երեք հազար մարդ, քանի որ մինչեւ այդ ատեն՝ անոնց
մեծամասնութիւնը Սաւուղի տան պահպանութիւնը կ'ընէր. 30 Եփրեմի որդիներէն՝ իրենց
նահապետութիւններուն անուանի մարդիկը՝ քսան հազար ութ հարիւր զօրաւոր կտրիճներ.
31 Մանասէի կէս տոհմէն՝ տասնութ հազար մարդիկ, որոնք իրենց անուններով
որոշուեցան՝ երթալու եւ Դաւիթը թագաւոր հռչակելու. 32 Իսաքարի որդիներէն՝ երկու
հարիւր իմաստուն գլխաւորներ, որոնք ժամանակները հասկնալով գիտէին թէ Իսրայէլ
ի՛նչ ընելու է, եւ անոնց [ծ]հրամանին ենթարկուող անոնց բոլոր եղբայրները. 33
Զաբուղոնէն՝ զինուորութեան [կ]գացող եւ ամէն տեսակ պատերազմական զէնքերով
պատերազմի շարուող յիսուն հազար մարդ, որոնք [հ]մէկ սիրտով" կարգով կը շարուէին.
34 Նեփթաղիմէն՝ հազար պետ, եւ անոնց հետ՝ երեսունեօթը հազար ասպարաւոր ու
նիզակաւոր մարդ. 35 Դանեաններէն՝ քսանութ հազար վեց հարիւր պատերազմի
շարուողներ. 36 Ասերէն՝ քառասուն հազար զինուորութեան գացող պատերազմի*

[թ] Եբր.՝ ինկան

[ժ] Կամ՝ չօգնեց

[ի] Կամ՝ անոր գունդին միանալով

[լ] Եբր.՝ զօրքերու գլխաւորներուն

[խ] Եբր.՝ բերանին

[ծ] Եբր.՝ բերանին

[կ] Եբր.՝ դուրս ելլող

[հ] Եբր.՝ ոչ՝ սիրտով ու սիրտով

շարուողներ. 37 Յորդանանի անդիի կողմէն՝ Ռուբէնեաններէն, Գադեաններէն եւ Մանասէին կէս տոհմէն՝ ամէն տեսակ [ձ]պատերազմական զէնքերով պատերազմող հարիւր քսան հազար մարդ: 38 Կարգով շարուող այս բոլոր պատերազմիկները կատարեալ սիրտով Քեբրոն եկան՝ Դաւիթը ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր հռչակելու համար. նաեւ ամբողջ մնացած Իսրայէլն ալ մէկ սիրտով էր՝ Դաւիթը թագաւոր հռչակելու: 39 Հոն երեք օր [ղ]մնացին Դաւիթի հետ՝ ուտելով ու խմելով, քանի որ անոնց եղբայրները իրենց համար ուտելիք պատրաստեր էին: 40 Նոյնիսկ անոնց մօտ եղողները – մինչեւ Իսաքար, Զաբուղոն եւ Նեփթաղիմ – էշերով, ուղտերով, ջորիներով ու եզներով հաց բերին, նաեւ ուտելիքի համար ալիւր, չոր թուզի շարոցներ, չամիչի ողկոյզներ, գինի, իւղ, արջառներ ու ոչխարներ՝ առատութեամբ, որովհետեւ Իսրայէլի մէջ ուրախութիւն կար:

ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ ԿԱՐԻԱԹԱՐԻՄԷՆ
(Բ. Թագ. 6. 1-11)

13

Դաւիթ հազարապետներուն, հարիւրապետներուն եւ բոլոր առաջնորդներուն հետ խորհրդակցեցաւ: 2 Ապա Դաւիթ Իսրայէլի ամբողջ համախմբումին ըսաւ. «Եթէ սա՛ բանը ձեզի [ա]հաճելի կը թուի" ու Տէրոջմէն՝ մեր Աստուծմէն է, [բ]մարդ ղրկենք" Իսրայէլի ամբողջ երկրին մէջ մնացող մեր եղբայրներուն, նաեւ անոնց հետ՝ իրենց քաղաքներուն եւ արուարձաններուն մէջ եղող քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն, որպէսզի մեր քով հաւաքուին, 3 եւ մեր Աստուծոյն տապանակը մեր քով փոխադրենք. արդարեւ Սաւուղի օրերը անոր խորհուրդ չհարցուցինք»: 4 Ամբողջ համախմբումը [գ]հաւանութիւն տուաւ" որ այդպէս ընեն, քանի որ այս խօսքը ամբողջ ժողովուրդին աչքերուն ուղիղ [դ]թուեցաւ: 5 Ուստի Դաւիթ ամբողջ Իսրայէլը համախմբեց, Եգիպտոսի Սիովրէն մինչեւ Եմաթի մուտքը, Աստուծոյ տապանակը Կարիաթարիմէն բերելու համար: 6 Դաւիթ ամբողջ Իսրայէլի հետ Բահաղա բարձրացաւ, այսինքն՝ Յուդայի Կարիաթարիմը, որպէսզի անկէ բարձրացնէ քերովբէներուն վրայ բազմող Աստուծոյն՝ Եհովայի տապանակը, որուն վրայ անոր անունը կոչուած է: 7 Աստուծոյ տապանակը Աբինադաբի տունէն վերցնելով՝ նոր սայլի մը վրայ դրին. Ոզա ու Աքիով այն սայլը կը վարէին, 8 իսկ Դաւիթ եւ ամբողջ Իսրայէլը ամբողջ ոյժով Աստուծոյ առջեւ կը խայտային՝ երգերով, քնարներով, տաւիղներով, թմբուկներով, ծնծղաներով ու փողերով:

9 Երբ Քիդոնի կալը հասան, Ոզա իր ձեռքը երկարեց որպէսզի տապանակը բռնէ, քանի որ եզները գայն ծռած էին: 10 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը Ոզայի դէմ բորբոքեցաւ, եւ ձեռքը տապանակին երկարելուն համար՝ զայն զարկաւ. ան հոն մեռաւ՝ Աստուծոյ առջեւ:

[ձ] Եբր.՝ զինուորութեան

[ղ] Եբր.՝ եղան

[ա] Եբր.՝ լաւ է

[բ] Եբր.՝ տարածենք եւ մարդ ղրկենք

[գ] Եբր.՝ ըսաւ

[դ] Եբր.՝ եղաւ

*11 Դաւիթ [ե]տրտմեցաւ, որովհետեւ Տէրը Ոզան [զ]հարուածով զարկաւ՝. ուստի այդ տեղին
անունը մինչեւ այսօր [է]Փարէս-Ոզա կոչուեցաւ: 12 Դաւիթ այդ օրը Աստուծմէ վախցաւ, եւ
ըսաւ. «Աստուծոյ տապանակը ի՞նչպէս քովս բերեմ»: 13 Հետեւաբար Դաւիթ տապանակը
իր քով՝ Դաւիթի քաղաքը՝ չբերաւ. հապա զայն Գեթացի Աբդեդոմի տունը դարձուց: 14
Աստուծոյ տապանակը Աբդեդոմի քով՝ անոր տան մէջ երեք ամիս մնաց, ու Տէրը
Աբդեդոմի տունը եւ անոր ամբողջ ունեցածը օրհնեց:*

ԴԱՒԻԹԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ
(Բ. Թագ. 5. 11-16)

14

*Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը Դաւիթի պատգամաւորներ ղրկեց, նաեւ մայրիի փայտեր,
[ը]որմնադիրներ ու հիւսներ, որպէսզի անոր տունը կառուցանեն: 2 Այն ատեն Դաւիթ
գիտցաւ թէ Տէրը զինք Իսրայէլի վրայ թագաւոր հաստատած է. արդարեւ իր ժողովուրդին՝
Իսրայէլի համար անոր թագաւորութիւնը բարձրացաւ:*

*3 Դաւիթ Երուսաղէմի մէջ ուրիշ կիներ ալ առաւ: Դաւիթ ուրիշ որդիներ եւ աղջիկներ
ալ ծնաւ: 4 Ահա՛ւասիկ Երուսաղէմի մէջ անոր [թ]ծնած զաւակներուն անունները.– Սամաա,
Սովբաբ, Նաթան, 5 Սողոմոն, Յեբաար, Եղիսուա, 6 Եղփաղէտ, Նոքա, Նափեկ, 7 Յափիէ,
Եղիսամա, Բաղիադա, Եղիփաղէտ:*

ՅԱՂԹԱՆԱԿ՝ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ
(Բ. Թագ. 5. 17-25)

*8 Երբ Փղշտացիները լսեցին Դաւիթի թագաւոր օծուիլը ամբողջ Իսրայէլի վրայ, բոլոր
Փղշտացիները բարձրացան՝ որպէսզի Դաւիթը փնտռեն: Ասիկա լսելով՝ Դաւիթ դուրս ելաւ,
անոնց դիմաց: 9 Փղշտացիները եկան եւ Ռափայիններու հովիտին մէջ տարածուեցան: 10
Դաւիթ Աստուծոյ հարցուց. «Փղշտացիներուն դէմ բարձրանա՞մ, զանոնք իմ ձեռքս պիտի
մատնե՞ս»: Տէրը անոր ըսաւ. «Բարձրացի՛ր, զանոնք քու ձեռքդ պիտի մատնեմ»: 11
Անոնք Բահաղ-Փարասին բարձրացան, ու Դաւիթ զանոնք հոն զարկաւ: Դաւիթ ըսաւ.
«Աստուած թշնամիներս իմ ձեռքովս պատռեց, ինչպէս ջուրերը թումբերը կը
պատռտեն»: Հետեւաբար այդ տեղին անունը [ժ]Բահաղ-Փարասին կոչեցին: 12
Փղշտացիները հոն լքեցին իրենց աստուածները. Դաւիթ ալ հրամայեց որ զանոնք կրակով
այրեն:*

13 Փղշտացիները [ի]վերստին հովիտին մէջ տարածուեցան: 14 Դաւիթ անգա՛մ մըն ալ

[ե] *Եբր.՝ բորբոքեցաւ*

[զ] *Եբր.՝ պատռուածքով պատռեց*

[է] *Այսինքն՝ Ոզայի հարուածը, կամ՝ Ոզայի խրամատը*

[ը] *Եբր.՝ որմահիւսներ*

[թ] *Եբր.՝ ունեցած*

[ժ] *Այսինքն՝ տէր կամ տեղ խրամատներու*

[ի] *Եբր.՝ վերստին անգամ մըն ալ*

*Աստուծոյ հարցուց, եւ Աստուած անոր ըսաւ. «Անոնց ետեւէն մի՛ բարձրանար. հապա
անոնց շուրջը դառնալով՝ թթենիներո՛ւն դիմաց անոնց դէմ գնա: 15 Երբ թթենիներուն
գագաթը քալուածքի ձայն մը լսես, ա՛յն ատեն դուրս ելիր՝ պատերազմելու, քանի որ
Աստուած քու առջեւէդ դուրս ելած պիտի ըլլայ՝ Փղշտացիներուն բանակը զարնելու
համար»: 16 Ուստի Դաւիթ այնպէս ըրաւ, ինչպէս Աստուած իրեն հրամայեց, ու
Փղշտացիներուն բանակը զարկին՝ Գաբաւոնէն մինչեւ Գազեր: 17 Դաւիթի համբաւը բոլոր
երկիրներուն մէջ տարածուեցաւ. Տէրը բոլոր ազգերուն վրայ անոր երկիւղը [ե]ձգեց:*

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ՝ ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ ՓՈԽԱԴՐԵԼՈՒ

15

*Դաւիթ իրեն համար Դաւիթի քաղաքին մէջ տուներ շինեց. Աստուծոյ տապանակին
համար ալ տեղ մը պատրաստեց, եւ անոր համար վրան մը լարեց: 2 Այն ատեն Դաւիթ
ըսաւ. «Աստուծոյ տապանակը ո՛չ մէկը կրելու է, բացի Ղեւտացիներէն. արդարեւ Տէրը
զանո՛նք ընտրեց՝ որ Աստուծոյ տապանակը կրեն, ու յաւիտեան անոր պաշտօն
կատարեն»:*

*3 Դաւիթ ամբողջ Իսրայէլը Երուսաղէմի մէջ համախմբեց, որպէսզի Տէրոջ
տապանակը անոր համար պատրաստուած տեղը բարձրացնէ: 4 Դաւիթ Ահարոնի
որդիներն ու Ղեւտացիները հաւաքեց.- 5 Կահաթի որդիներէն՝ Ուրիէլ պետն ու անոր
եղբայրները, հարիւր քսան հոգի. 6 Մերարիի որդիներէն՝ Ասայիա պետն ու անոր
եղբայրները, երկու հարիւր քսան հոգի. 7 Գերսոնի որդիներէն՝ Յովէլ պետն ու անոր
եղբայրները, հարիւր երեսուն հոգի. 8 Եղիսափանի որդիներէն՝ Սեմայիա պետն ու անոր
եղբայրները, երկու հարիւր հոգի. 9 Քեբրոնի որդիներէն՝ Եղիէլ պետն ու անոր
եղբայրները, ութսուն հոգի. 10 Ոզիէլի որդիներէն՝ Ամինադաբ պետն ու անոր եղբայրները,
հարիւր տասներկու հոգի:*

*11 Դաւիթ Սադովկ եւ Աբիաթար քահանաները կանչեց, նաեւ Ղեւտացիներէն՝ Ուրիէլը,
Ասայիան, Յովէլը, Սեմայիան, Եղիէլն ու Ամինադաբը, 12 եւ անոնց ըսաւ. «Դուք
Ղեւտացիներու նահապետներն էք. ուստի դուք ձեզ ու ձեր եղբայրները սրբացուցէ՛ք,
որպէսզի Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը բարձրացնէք այն տեղը, որ ես անոր
համար պատրաստած եմ: 13 Արդարեւ առաջին անգամ դուք չըրիք, եւ Տէրը՝ մեր
Աստուածը մեզ [ա]զարկաւ, քանի որ զայն կանոնին համաձայն չփնտռեցինք»: 14 Տէրոջ՝
Իսրայէլի Աստուծոյն տապանակը բարձրացնելու համար՝ քահանաներն ու Ղեւտացիները
սրբացան, 15 եւ Ղեւտացիներուն որդիները Աստուծոյ տապանակը ձողերով կրեցին՝ իրենց
ուսերուն վրայ, ինչպէս Մովսէս պատուիրեր էր՝ Տէրոջ խօսքին համաձայն:*

*16 Դաւիթ Ղեւտացիներու պետերուն հրամայեց որ իրենց եղբայրներէն երգողներ
[բ]նշանակեն՝ նուագարաններով, տաւիղներով, քնարներով ու ծնծղաներով, որպէսզի
զանոնք հնչեցնեն՝ ուրախութեան ձայներ բարձրացնելով: 17 Ուստի Ղեւտացիները Յովէլի
որդին՝ Եմանը, անոր եղբայրներէն՝ Բարաքիայի որդին՝ Ասափը, ու Մերարիի որդիներէն -
անոնց եղբայրներէն - Կիսիայի որդին՝ Եթանը նշանակեցին, 18 նաեւ անոնց հետ՝ իրենց
եղբայրները, երկրորդ դասէն.- Զաքարիա, Բեն, Յազիէլ, Սեմիրամովթ, Յեքիէլ, Ունni,
Եղիաբ, Բանեա, Մաասիա, Մատաթիա, Եղիփաղէ, Մակենիա, Աբդեդոմ ու Յէիէլ*

[ե] *Եբր.՝* դրաւ

[ա] *Եբր.՝* պատռեց

[բ] *Եբր.՝* կայնեցնեն

դռնապանները: 19 Երգողները՝ Եման, Ասափ ու Եթան՝ պղինձէ ծնծղաներ կը հնչեցնէին:
20 Զաքարիա, Ազիէլ, Սեմիրամովթ, Յեքիէլ, Ուննի, Եղիաբ, Մաասիա ու Բանեա՝ [գ]զիլ
ձայնի համար'' տաւիղներ ունէին, 21 իսկ Մատաթիա, Եղիփաղէ, Մակենիա, Աբդեդոմ,
Յէիէլ եւ Ազազիա՝ [դ]թաւ ձայնի համար'' քնարներ, երգերուն առաջնորդելու համար: 22
Քոնոնիա, Ղեւտացիներուն [ե]երաժշտութեան պետը, զանոնք երաժշտութեան կը
վարժեցնէր, որովհետեւ [զ]վարպետ էր: 23 Բարաքիա ու Եղկանա տապանակին
դռնապաններն էին: 24 Սաբանիա, Յովսափատ, Նաթանայէլ, Ամեսայի, Զաքարիա,
Բանեա ու Եղիազար քահանաները՝ Աստուծոյ տապանակին առջեւ փողեր կը հնչեցնէին.
Աբդեդոմ եւ Յէիա տապանակին դռնապաններն էին:

ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
(Բ. Թագ. 6. 12-22)

25 Այսպէս՝ Դաւիթ եւ Իսրայէլի երէցներն ու հազարապետները Տէրոջ ուխտին
տապանակը Աբդեդոմի տունէն բարձրացնելու գացին՝ ուրախութեամբ: 26 Երբ Աստուած
Տէրոջ ուխտին տապանակը կրող Ղեւտացիներուն օգնեց, եօթը զուարակ ու եօթը խոյ
զոհեցին: 27 Դաւիթ բեհեզէ պարեգօտ հագած էր. նոյնպէս ալ տապանակը կրող բոլոր
Ղեւտացիները, երգողները, եւ Քոնոնիա, երգողներուն երաժշտութեան պետը. Դաւիթի
վրայ կտաւէ եփուտ կար: 28 Ամբողջ Իսրայէլը Տէրոջ ուխտին տապանակը կը
բարձրացնէր ուրախութեան գոչիւնով, շեփորի ձայնով, փողերով ու ծնծղաներով,
տաւիղներ եւ քնարներ հնչեցնելով: 29 Երբ Տէրոջ ուխտին տապանակը Դաւիթի քաղաքը
հասաւ, Սաւուղի աղջիկը՝ Մեղքող պատուհանէն նայեցաւ, եւ Դաւիթ թագաւորին
ցատկռտելն ու խայտալը տեսնելով՝ զայն իր սիրտին մէջ արհամարհեց:

16

Աստուծոյ տապանակը տարին, ու զայն դրին այն վրանին մէջ, որ Դաւիթ անոր համար
լարած էր. եւ Աստուծոյ առջեւ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանեցին: 2
Երբ Դաւիթ ողջակէզներն ու խաղաղութեան զոհերը մատուցանելը աւարտեց, Տէրոջ
անունով ժողովուրդը օրհնեց: 3 Ապա բոլոր Իսրայելացիներուն, թէ՛ այր մարդոց եւ թէ
կիներուն, իւրաքանչիւրին մէկ հացի նկանակ, կտոր մը միս ու չամիչով կարկանդակ մը
բաժնեց:

4 Ղեւտացիներ կարգեց՝ Տէրոջ տապանակին առջեւ պաշտօն կատարելու, նաեւ Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը յիշելու, շնորհակալ ըլլալու եւ գովաբանելու համար.- 5 գլխաւորը՝
Ասափ, անոր [ա]փոխանորդը՝ Զաքարիա. Յէիէլ, Սեմիրամովթ, Յեքիէլ, Մատաթիա, Եղիաբ,
Բանեա, Աբդեդոմ ու Յէիէլ՝ տաւիղներ ու քնարներ կը նուագէին, իսկ Ասափ ծնծղաներ կը
հնչեցնէր: 6 Բանեա եւ Յազիէլ քահանաները Աստուծոյ ուխտի տապանակին առջեւ
շարունակ փողեր կը հնչեցնէին:

[գ] *Եբր.՝ ալամոթի վրայ*

[դ] *Կամ՝ ութ լարով, Եբր.՝ շեմինիթի վրայ*

[ե] *Կամ՝ փոխադրութեան*

[զ] *Եբր.՝ խելացի*

[ա] *Եբր.՝ երկրորդը*

7 Այդ նոյն օրը Դաւիթ առաջին անգամ հետեւեալ սաղմոսը յանձնեց Ասափի եւ անոր
եղբայրներուն ձեռքը, որպէսզի Տէրը ներբողեն.–

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ ՄԸ
(Սաղմ. 105. 1-15: 96. 1-13: 106. 47-48)

8 «Ներբողեցէ՛ք Տէրը, կանչեցէ՛ք անոր անունը,
Գիտցուցէ՛ք անոր գործերը ժողովուրդներուն մէջ:
9 Երգեցէ՛ք անոր, սաղմո՛ս ըսէք անոր,
Խօսեցէ՛ք անոր բոլոր սքանչելիքներուն մասին:
10 Պարծեցէ՛ք անոր սուրբ անունով.
Տէրը փնտռողներուն սիրտը թող ուրախանայ:
11 Փնտռեցէ՛ք Տէրը եւ անոր զօրութիւնը,
Խնդրեցէ՛ք անոր երեսը շարունակ:
12 Յիշեցէ՛ք անոր ըրած սքանչելիքները,
Անոր հրաշքներն ու բերանին դատավճիռները,
13 Ո՛վ անոր ծառային՝ Իսրայէլի զարմը,
Ո՛վ Յակոբի որդիներ, անոր ընտրեալները:
14 Ան Եհովան՝ ի՛նքն է մեր Աստուածը.
Անոր դատավճիռները ամբողջ երկրի մէջ են:
15 Յաւիտեա՛ն յիշեցէք անոր ուխտը,
Անոր պատուիրած խօսքը՝ մինչեւ հազար սերունդ.
16 Այն ուխտը՝ որ Աբրահամի հետ կնքեց,
Եւ իր երդումը՝ որ Իսահակի ըրաւ.
17 Յակոբի ալ հաստատեց զայն՝ իբր կանոն,
Ու Իսրայէլի՝ իբր յաւիտենական ուխտ մը,
18 Ըսելով. “Քեզի պիտի տամ Քանանի երկիրը,
Ձեր ժառանգութեան վիճակը□,
19 Երբ դուք սակաւաթիւ [բ]մարդիկ էիք,
Փոքրաթիւ եւ պանդուխտ՝ անոր մէջ:
20 Երբ անոնք մէկ ազգէն ուրիշ ազգի կ'երթային,
Ու մէկ թագաւորութենէն՝ ուրիշ ժողովուրդի,
21 Ան ո՛չ մէկուն արտօնեց որ զանոնք հարստահարէ.
Թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար՝ ըսելով.
22 “Իմ օծեալներուս մի՛ դպչիք,
Եւ իմ մարգարէներուս չարիք մի՛ ընէք□:
23 Երգեցէ՛ք Տէրոջ, ամբողջ երկրի բնակիչներ,
Աւետեցէ՛ք անոր փրկութիւնը օրէ օր:
24 Պատմեցէ՛ք անոր փառքը [գ]հեթանոսներուն մէջ,
Եւ անոր սքանչելիքները՝ բոլոր ժողովուրդներուն մէջ,
25 Որովհետեւ Տէրը մեծ է, ու յոյժ գովելի.
Ան ահեղ է, եւ բոլոր աստուածներէն գերազանց,
26 Որովհետեւ ժողովուրդներուն բոլոր աստուածները [դ]կուռքեր են,

---

[բ] Եբր.՝ այր մարդիկ

[գ] Եբր.՝ ազգերուն

Բայց Եհովա՛ն [ե]ստեղծեց երկինքը:
27 Փառաւորութիւն ու վայելչութիւն կան անոր առջեւ,
Զօրութիւն եւ ուրախութիւն՝ անոր բնակութեան մէջ.
28 Տէրո՛ջ տուէք, ո՛վ ժողովուրդներու գերդաստաններ,
Տէրո՛ջ տուէք փառք ու զօրութիւն.
29 Տէրո՛ջ տուէք իր անունին փառքը:
Ընծա՛յ բերէք եւ մտէ՛ք անոր ներկայութեան մէջ,
Տէրո՛ջ երկրպագեցէք [զ]սուրբ զարդարանքով".
30 Սարսափեցէ՛ք անոր առջեւ, ամբողջ երկրի բնակիչներ:
Ա՛լ երկրագունդը հաստատուն է, չ'երերար.
31 Երկինքը թող ուրախանայ, ու երկիրը խայտայ.
Հեթանոսներուն մէջ թող ըսեն. "Տէ՛րը կը թագաւորէ□:
32 Ծովը եւ զայն լեցնողները թող [է]գոռան,
Դաշտն ու բոլոր անոր մէջ եղողները թող հրճուին.
33 Այն ատեն անտառին ծառերը պիտի ցնծան Տէրոջ առջեւ,
Քանի որ կու գայ երկիրը դատելու:
34 Ներբողեցէ՛ք Տէրը, որովհետեւ բարի է,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
35 Նաեւ ըսէ՛ք. "Ո՛վ մեր փրկութեան Աստուածը, փրկէ՛ մեզ,
Հաւաքէ՛ մեզ եւ ազատէ՛ մեզ հեթանոսներէն,
Որպէսզի քու սուրբ անունդ ներբողենք,
Ու քու գովաբանութեամբդ պարծենանք:
36 Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը,
[ը]Դարէ դար՝□»:
Ամբողջ ժողովուրդը ըսաւ. «Ամէն», եւ Տէրը գովաբանեց:

ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԵՒ ԳԱԲԱՒՈՆԻ ՄԷՋ

37 Դաւիթ հոն՝ Տէրոջ ուխտի տապանակին առջեւ թողուց Ասափն ու անոր եղբայրները,
որպէսզի շարունակ պաշտօն կատարեն տապանակին առջեւ՝ ամէն օրուան
հրամայուածին համեմատ: 38 Աբդեդոմն ու անոր վաթսունութ եղբայրները, նաեւ
Իդիթունի որդին՝ Աբդեդոմը եւ Ոււսան դռնապան նշանակեց: 39 Սադովկ քահանան ու
անոր քահանայ եղբայրները՝ Տէրոջ խորանին առջեւ թողուց, Գաբաւոնի բարձր տեղին
վրայ, 40 որպէսզի առտու եւ իրիկուն՝ շարունակ Տէրոջ ողջակէզներ մատուցանեն
ողջակէզի զոհասեղանին վրայ, ու Տէրոջ Իսրայէլի պատուիրած Օրէնքին մէջ գրուած
ամէն ինչ գործադրեն: 41 Անոնց հետ նշանակեց նաեւ Եմանը, Իդիթունը եւ մնացեալ
ընտրուածները, որոնք իրենց անուններով որոշուեցան՝ որպէսզի Տէրը ներբողեն,

---

[դ] Եբր.՝ չաստուածներ

[ե] Եբր.՝ ըրաւ

[զ] Կամ՝ սրբութեան վայելչութեամբ

[է] Եբր.՝ որոտան

[ը] Եբր.՝ Յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է: 42 Եման եւ Իդիթուն իրենց հետ փողեր
ու ծնծղաներ ունէին՝ զանոնք հնչեցնողներուն համար, նաեւ Աստուծոյ փառաբանութեան
նուագարանները: Իդիթունի որդիները դրան պահպանութիւն կ'ընէին: 43 Ամբողջ
ժողովուրդը գնաց՝ իւրաքանչիւրը իր տունը. Դաւիթ ալ վերադարձաւ՝ որ իր տունը օրհնէ:

ՆԱԹԱՆԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ԴԱՒԻԹԻ
(Բ. Թագ. 7. 1-17)

17

Երբ Դաւիթ իր տունը բնակեցաւ, Դաւիթ Նաթան մարգարէին ըսաւ. «Ահա՛ ես մայրիի
փայտէ շինուած տան մը մէջ կը բնակիմ, բայց Տէրոջ ուխտին տապանակը [ա]վրանի տակ
է»: 2 Նաթան Դաւիթի պատասխանեց. «Սիրտիդ մէջ եղած ամէ՛ն ինչ ըրէ, քանի
Աստուած քեզի հետ է»:
3 Նոյն գիշերը [բ]Աստուած խօսեցաւ" Նաթանի՝ ըսելով. 4 «Գնա՛, իմ ծառայիս՝ Դաւիթի
ըսէ՛. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Դուն ինծի տուն պիտի չկառուցանես, որ մէջը բնակիմ: 5
Արդարեւ Իսրայէլը Եգիպտոսէն բարձրացուցած օրէս մինչեւ այսօր տան մէջ չբնակեցայ,
հապա վրանէ վրան [գ]շրջեցայ, ու խորանէ խորան: 6 Ամէն ուր որ շրջեցայ ամբողջ
Իսրայէլի հետ, միթէ խօսք մը ըսի՞ Իսրայէլի դատաւորներէն մէկուն, որոնց պատուիրեր
էի իմ ժողովուրդս հովուել. արդեօք ըսի՞. «Ինչո՞ւ ինծի մայրիի փայտէ տուն մը
չկառուցանեցիք»"□: 7 Հիմա իմ ծառայիս՝ Դաւիթի սա՛ ըսէ. “Զօրքերու Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Ե՛ս քեզ արօտավայրէն՝ ոչխարներու ետեւէն առի, որպէսզի իմ
ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ առաջնորդ ըլլաս: 8 Ո՛ւր որ կ'երթայիր՝ քեզի հետ էի. քու
առջեւէդ բոլոր թշնամիներդ կոտորեցի, ու երկրի վրայ եղող մեծերուն անունին պէս ըրի
քու անունդ: 9 Իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի ալ տեղ մը պիտի որոշեմ ու զայն պիտի տնկեմ,
որ իր տեղը բնակի եւ ա՛լ չսասանի: Անիրաւութեան որդիները առաջուան պէս անգա՛մ
մըն ալ պիտի չսպառեն զայն, 10 ինչպէս իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ դատաւորներ
[դ]նշանակած օրէս ի վեր եղաւ: Քու բոլոր թշնամիներդ պիտի ընկճեմ, ու քեզի կ'իմացնեմ
թէ Տէ՛րը քեզի տուն պիտի կառուցանէ: 11 Երբ քու օրերդ լրանան եւ հայրերուդ քով
երթաս, քեզմէ ետք զարմդ պիտի բարձրացնեմ, քու որդիներէդ մէկը, ու անոր
թագաւորութիւն պիտի հաստատեմ: 12 Անիկա՛ ինծի տուն պիտի կառուցանէ, եւ անոր
գահը յաւիտեան պիտի հաստատեմ. 13 Ես անոր հայր պիտի ըլլամ, ան ալ ինծի որդի
պիտի ըլլայ. իմ կարեկցութիւնս անկէ պիտի չհեռացնեմ, ինչպէս քեզմէ առաջ եղողէն
հեռացուցի: 14 Զայն յաւիտեան իմ տանս մէջ ու իմ թագաւորութեանս մէջ պիտի
[ե]հաստատեմ, եւ անոր գահը յաւիտեան անշարժ պիտի ըլլայ"□»: 15 Նաթան այս բոլոր
խօսքերուն եւ այս ամբողջ տեսիլքին համաձայն խօսեցաւ Դաւիթի:

ԴԱՒԻԹԻ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔԸ
(Բ. Թագ. 7. 18-29)

[ա] Եբր.՝ վարագոյրներու

[բ] Եբր.՝ Աստուծոյ խօսքը եղաւ

[գ] Եբր.՝ եղայ

[դ] Եբր.՝ պատուիրած

[ե] Եբր.՝ կայունացնեմ

16 Դաւիթ թագաւորը գնաց, Տէրոջ ներկայացաւ եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր Աստուած, ես ո՞վ եմ
ու իմ տունս ի՞նչ է, որ զիս մինչեւ հոս բերիր: 17 Սակայն ասիկա քու աչքերուդ պզտիկ
[զ]երեւցաւ, ո՛վ Աստուած, եւ քու ծառայիդ տան մասին հեռաւոր ժամանակի համար
խօսեցար. ինծի նայեցար, ո՛վ Տէր Աստուած, որպէս թէ բարձր աստիճանի մարդու: 18
Դաւիթ աւելի ի՞նչ ըսէ քեզի՝ ծառայիդ տրուած փառքին համար. որովհետեւ դուն ծառադ
կը ճանչնաս: 19 Ո՛վ Տէր, քու ծառայիդ սիրոյն համար ու քու սիրտիդ փափաքին
համաձայն այս բոլոր մեծագործութիւնները կատարեցիր, որպէսզի այս բոլոր
մեծագործութիւնները գիտցնես: 20 Ո՛վ Տէր, ո՛չ մէկը քեզի նման է, եւ քեզմէ զատ ուրիշ
Աստուած չկայ՝ մեր ականջներով մեր բոլոր լսածներուն համաձայն: 21 Ո՞ր ազգը երկրի
վրայ քու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի նման է, որուն համար նոյնինքն Աստուած եկաւ զայն
փրկելու՝ որպէսզի իրեն ժողովուրդ ընէ. Եգիպտոսէն ազատած ժողովուրդիդ առջեւէն
ազգեր վռնտելով՝ քեզի մեծ ու ահաւոր անուն ստացար, 22 քու ժողովուրդդ՝ Իսրայէլը
յաւիտեան քեզի ժողովուրդ ըրիր, եւ դուն, ո՛վ Տէր, անոնց Աստուածը եղար: 23 Ուստի
հիմա, ո՛վ Տէր, քու ծառայիդ մասին ու անոր տան մասին ըսած խօսքդ թող յաւիտեան
հաստատուի, եւ ըրէ՛ ինչպէս ըսիր: 24 Թող հաստատուի, որ քու անունդ յաւիտեան
մեծնայ, ու ըսեն. “Զօրքերու Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, Իսրայէլի համար Աստուած է□. եւ
քու ծառայիդ՝ Դաւիթի տունը քու առջեւդ անշարժ մնայ: 25 Արդարեւ դո՛ւն, ո՛վ իմ
Աստուածս, քու ծառայիդ [է]յայտնեցիր թէ անոր տուն պիտի կառուցանես. հետեւաբար
ծառադ իր սիրտին մէջ համարձակութիւն գտաւ քու առջեւդ այսպէս աղօթելու: 26 Եւ
հիմա, ո՛վ Տէր, դո՛ւն ես այդ Աստուածը, ու դո՛ւն ծառայիդ խոստացար այս բարիքը: 27
Ուստի հիմա բարեհաճէ՛ ծառայիդ տունը օրհնել, որպէսզի յաւիտեան քու առջեւդ ըլլայ.
արդարեւ դո՛ւն օրհնեցիր, ո՛վ Տէր, ու յաւիտեան օրհնեալ պիտի ըլլայ»:

ԴԱՒԻԹԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ
(Բ. Թագ. 8. 1-18)

18

Անկէ ետք՝ Դաւիթ Փղշտացիները զարկաւ ու զանոնք ընկճեց. Գէթը եւ անոր գիւղերը
Փղշտացիներուն ձեռքէն առաւ: 2 Յետոյ Մովաբը զարկաւ, ու Մովաբացիները Դաւիթի
[ա]հարկատու հպատակներ եղան": 3 Դաւիթ Սուբայի Ադրազար թագաւորը Եմաթի կողմերը
զարկաւ, երբ Եփրատ գետին վրայ իր [բ]իշխանութիւնը հաստատելու կ'երթար: 4 Դաւիթ
անկէ հազար կառք, եօթը հազար ձիաւոր եւ քսան հազար հետեւակ [գ]զօրք բռնեց. Դաւիթ
բոլոր [դ]կառքի ձիերուն ջիղերը կտրեց, բայց անոնցմէ միայն հարիւր ձի իրեն համար
պահեց": 5 Դամասկոսի [ե]Ասորիները Սուբայի թագաւորին՝ Ադրազարի օգնութեան [զ]հասան.

[զ] Եբր.՝ եղաւ

[է] Եբր.՝ ականջը բացիր

[ա] Եբր.՝ հպատակեցան եւ ընծայ բերին

[բ] Եբր.՝ ձեռքը

[գ] Եբր.՝ մարդ

[դ] Եբր.՝ կառքերը քակեց, բայց անոնցմէ միայն հարիւր կառք պահեց

[ե] Եբր.՝ Արամացիները, այսինքն՝ Սուրիացիները

բայց Դաւիթ Ասորիներէն քսաներկու հազար մարդ զարկաւ: 6 Դաւիթ Դամասկոսի
Սուրիային մէջ պահակազօրքեր դրաւ, եւ Ասորիները Դաւիթի հարկատու հպատակներ
եղան: Դաւիթ ուր որ կ’երթար՝ Տէրը [ե]իրեն յաղթութիւն կու տար": 7 Դաւիթ Ադրազարի
ծառաներուն վրայ եղող ոսկիէ վահանները գրաւեց, ու զանոնք Երուսաղէմ բերաւ: 8
Ադրազարի քաղաքներէն՝ Տեբաթէն եւ Քունէն՝ Դաւիթ յոյժ շատ պղինձ գրաւեց. Սողոմոն
անկէ շինեց պղինձէ ծովը, սիւներն ու պղինձէ գործիքները:
9 Երբ Եմաթի թագաւորը՝ Թովու լսեց թէ Դաւիթ Սուբայի Ադրազար թագաւորին բոլոր
զօրագունդերը զարկեր է, 10 իր որդին՝ Ադորամը Դաւիթ թագաւորին ղրկեց, որպէսզի
անոր [ը]որպիսութիւնը հարցնէ եւ զինք [թ]շնորհաւորէ, Ադրազարի դէմ պատերազմելուն ու
զայն զարնելուն համար. (արդարեւ Ադրազար Թովուի դէմ կը պատերազմէր.) անոր հետ
ամէն տեսակ ոսկիէ, արծաթէ, պղինձէ անօթներ ալ ղրկեց: 11 Դաւիթ թագաւորը զանոնք
ալ Տէրոջ [ժ]ընծայեց՝ այն արծաթով ու ոսկիով միասին, որ բոլոր ազգերէն փոխադրեր էր.–
Եդովմէն, Մովաբէն, Ամմոնի որդիներէն, Փղշտացիներէն եւ Ամաղէկէն: 12 Շարուհեայի
որդին՝ Աբեսսա Աղի ձորին մէջ տասնութ հազար Եդովմայեցի զարկաւ:
13 Եդովմի մէջ պահակազօրքեր դրաւ, ու բոլոր Եդովմայեցիները Դաւիթի ծառայ
եղան: Դաւիթ ուր որ կ’երթար՝ Տէրը իրեն յաղթութիւն կու տար:
14 Դաւիթ ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւորեց, ու իր ամբողջ ժողովուրդին իրաւունք եւ
արդարութիւն կը կիրարկէր: 15 Շարուհեայի որդին՝ Յովաբ զօրքերուն վրայ նշանակուած
էր. Աքիղուդի որդին՝ Յովսափատ [ի]դիւանադպիր էր. 16 Աքիտովբի որդին՝ Սադոկ ու
Աբիաթարի որդին՝ Աբիմելէք քահանաներ էին. Սուսա ատենադպիր էր. 17 Յովիադայի
որդին՝ Բանեա [լ]Քերեթիներուն ու [խ]Փելեթիներուն վրայ նշանակուած էր. իսկ Դաւիթի
որդիները՝ թագաւորին քով [ծ]նախարարներ էին:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԱՄՄՈՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒՆ
(Բ. Թագ. 10. 1-19)

19

Ատկէ ետք, Ամմոնի որդիներուն թագաւորը՝ Նաաս՝ մեռաւ, եւ անոր տեղ իր որդին
թագաւոր եղաւ: 2 Դաւիթ ըսաւ. «Նաասի որդիին՝ Անոնի հետ կարեկցութեամբ վարուիմ,
քանի որ անոր հայրը ինծի հետ կարեկցութեամբ վարուեցաւ»: Ուստի Դաւիթ

[գ] Եբր.՝ եկան

[ե] Եբր.՝ զինք կ’ազատէր

[ը] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[թ] Եբր.՝ օրհնէ

[ժ] Եբր.՝ սրբացուց

[ի] Եբր.՝ յիշատակութիւններու դպիր

[լ] Այսինքն՝ Ընտիր զինուորներու գունդին

[խ] Այսինքն՝ Պահապան զինուորներու գունդին

[ծ] Եբր.՝ առաջիններ

պատգամաւորներ ղրկեց, որպէսզի զայն իր հօր համար մխիթարեն: Երբ Դաւիթի ծառաները Ամմոնի որդիներուն երկիրը հասան՝ Անոնի քով, զինք մխիթարելու համար, 3 Ամմոնի որդիներուն իշխանաւորները Անոնի ըսին. «[ա]Կը կարծե՞ս" թէ Դաւիթ քու հայրդ պատուելու համար քեզի մխիթարիչներ ղրկեց: Միթէ իր ծառաները այս երկիրը հետազօտելու, կործանելու եւ լրտեսելու համար չեկա՞ն քեզի»: 4 Անոն ալ Դաւիթի ծառաները բռնեց, զանոնք ածիլել տուաւ, նաեւ անոնց հանդերձները կէսէն կտրել տուաւ՝ մինչեւ յետոյքը, ու այդպէս զանոնք ղրկեց: 5 Ոմանք գացին եւ այդ մարդոց պատահած Դաւիթի պատմեցին. ան ալ զանոնք դիմաւորելու համար մարդ ղրկեց, քանի որ այդ մարդիկը յոյժ խայտառակուած էին: Թագաւորը ըսաւ. «Երիքո՛վ կեցէք՝ մինչեւ որ ձեր մօրուքը աճի, ու յե՛տոյ վերադարձէք»:

6 Ամմոնի որդիները տեսան թէ Դաւիթի [բ]ատելի եղան: Ուստի Անոն եւ Ամմոնի որդիները հազար տաղանդ արծաթ ղրկեցին, որպէսզի Միջագետքէն, Մաաքայի Սուրիայէն ու Սուբայէն կառքեր եւ ձիաւորներ վարձեն: 7 Անոնք երեսուներկու հազար կառք վարձեցին, նաեւ Մաաքայի թագաւորը եւ անոր ժողովուրդը, որոնք եկան ու Մեդաբայի առջեւ բանակեցան: Ամմոնի որդիներն ալ իրենց քաղաքներէն հաւաքուեցան եւ պատերազմելու եկան:

8 Երբ Դաւիթ ասիկա լսեց, Յովաբն ու բոլոր զօրաւոր զօրքերը ղրկեց: 9 Ամմոնի որդիները դուրս ելան եւ քաղաքին մուտքին առջեւ պատերազմի շարուեցան, բայց օգնութեան եկող թագաւորները դաշտին մէջ՝ զատ կեցած էին: 10 Երբ Յովաբ տեսաւ թէ պատերազմը առջեւէն ու ետեւէն իր վրայ կը հասնի, Իսրայէլի ամբողջ ընտրանիէն մարդիկ ընտրեց եւ Ասորիներուն դէմ պատերազմի շարեց: 11 Մնացած ժողովուրդն ալ իր եղբօր՝ Աբեսսայի ձեռքը յանձնեց, ու անոնք Ամմոնի որդիներուն դիմաց շարուեցան: 12 Ապա ըսաւ. «Եթէ Ասորիները ինծի յաղթեն՝ [գ]ինծի օգնութեա՛ն հասիր". իսկ եթէ Ամմոնի որդիները քեզի յաղթեն, ե՛ս քեզի օգնութեան պիտի հասնիմ: 13 [դ]Քաջասի՛րտ եղիր", ու մեր ժողովուրդին համար եւ մեր Աստուծոյն քաղաքներուն համար ուժովնա՛նք. ու Տէրը [ե]իրեն հաճելի" եղածը թող ընէ»: 14 Յովաբ իրեն հետ եղող ժողովուրդով Ասորիներուն մօտեցաւ, որպէսզի անոնց դէմ պատերազմի, բայց անոնք իր առջեւէն փախան: 15 Ամմոնի որդիները, Ասորիներուն փախչիլը տեսնելով, իրե՛նք ալ իր եղբօր՝ Աբեսսայի առջեւէն փախան, եւ քաղաքը մտան: Այն ատեն Յովաբ Երուսաղէմ եկաւ:

16 Երբ Ասորիները տեսան թէ Իսրայէլի առջեւ պարտուեցան, պատգամաւորներ ղրկեցին եւ Գետին միւս կողմը եղող Ասորիները [զ]ոտքի հանեցին. անոնց առջեւէն Ադրազարի զօրագլուխը՝ Սովբակ կ'երթար: 17 Երբ Դաւիթի պատմեցին, ամբողջ Իսրայէլը հաւաքելով՝ Յորդանանէն անցաւ, անոնց վրայ հասաւ եւ անոնց դիմաց գունդեր շարեց: Երբ Դաւիթ Ասորիներուն դէմ պատերազմելու համար գունդեր շարեց, անոնք իրեն դէմ պատերազմեցան: 18 Բայց Ասորիները Իսրայէլի առջեւէն փախան: Դաւիթ Ասորիներէն

[ա] Եբր.՝ Քու աչքերուդ կը թուի՞

[բ] Եբր.՝ գարշահոտ

[գ] Եբր.՝ ազատէ՛ զիս

[դ] Եբր.՝ Ուժովցի՛ր

[ե] Եբր.՝ իր աչքերուն լաւ

[զ] Եբր.՝ դուրս

եօթը հազար կառքի զօրք ու քառասուն հազար հետեւակ [է]զօրք ջարդեց. Սովբակ զօրագլուխն ալ մեռցուց: 19 Երբ Ադրազարի ծառաները տեսան թէ Իսրայէլի առջեւ պարտուեցան, Դաւիթի հետ խաղաղութիւն ըրին ու անոր հպատակեցան: Ասորիները ատկէ ետք ա՛լ Ամմոնի որդիներուն [ը]օգնել չուզեցին:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ԳՐԱՒԷ ՌԱԲԲԱՆ
(Բ. Թագ. 12. 26-31)

20

[ա]Հետեւեալ տարին, թագաւորներուն [բ]պատերազմելուատենը, Յովաբ զօրքերուն բոլոր [գ]զուներերը տարաւ եւ Ամմոնի որդիներուն երկիրը կործանեց: Նաեւ գնաց Ռաբբան պաշարեց, բայց Դաւիթ Երուսաղէմ կը մնար. Յովաբ Ռաբբան զարկաւ ու զայն փլցուց: 2
Դաւիթ անոնց թագաւորին թագը անոր գլուխին վրայէն առաւ, ու գտաւ թէ տաղանդ մը ոսկիի կշիռ ունէր. անոր վրայ պատուական քարեր ալ կային, եւ թագը Դաւիթի գլուխը դրուեցաւ: Դաւիթ քաղաքէն յոյժ շատ աւար [դ]բերաւ, 3 իսկ անոր մէջ եղած ժողովուրդը դուրս հանելով՝ զանոնք [ե]սղոցներով, երկաթէ ցաքաններով եւ կացիններով կտրեց՝: Դաւիթ Ամմոնի որդիներուն բոլոր քաղաքներուն այսպէս ըրաւ: Ապա Դաւիթ ամբողջ ժողովուրդով Երուսաղէմ վերադարձաւ:

ՓՂՇՏԱՑԻ ՀՍԿԱՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ
(Բ. Թագ. 21. 15-22)

4 Ատկէ ետք Գազերի մէջ Փղշտացիներուն դէմ պատերազմ [զ]ծագեցաւ: Այն ատեն Ովսացի Սովբաք [է]Ռափայի որդիներէն եղող Սեփիան մեռցուց, եւ անոնք ընկճուեցան:
5 Դարձեալ Փղշտացիներուն դէմ պատերազմ եղաւ, ու Յայիրի որդին՝ Ելէանան Գեթացի Գողիաթի եղբայրը՝ Ղեեմին զարկաւ, որուն նիզակին բունը ոստայնանկներու գլանին պէս էր:
6 Դարձեալ պատերազմ եղաւ՝ Գէթի մէջ: Երկայնահասակ մարդ մը կար, որուն մատները վեց-վեց ըլլալով՝ քսանչորս մատ ունէր. ա՛ն ալ Ռափայի զաւակներէն էր: 7 Ան
Իսրայէլի մարտահրաւէր ուղղեց. բայց Դաւիթի եղբօր՝ Սամաայի որդին՝ Յովնաթան զայն
զարկաւ: 8 Ասոնք Գէթի մէջ Ռափայէն ծնած էին, ու Դաւիթի ձեռքով եւ անոր ծառաներուն

[է] Եբր.՝ մարդ

[ը] Եբր.՝ ազատել

[ա] Եբր.՝ Տարուան վերադարձին

[բ] Եբր.՝ դուրս ելլելու

[գ] Եբր.՝ ոյժը

[դ] Եբր.՝ դուրս հանեց

[ե] Կամ՝ սղոցներու, երկաթէ մանկեռներու եւ կացիններու գործին վրայ նշանակեց

[զ] Եբր.՝ ելաւ

[է] Կամ՝ հսկայի

ձեռքով ինկան:

ԴԱՒԻԹ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ
(Բ. Թագ. 24. 1-25)

21

[ա]Սատանան Իսրայէլի [բ]ընդդիմացաւ, ու Դաւիթը դրդեց որ Իսրայէլը համրէ: 2 Դաւիթ Յովաբի եւ ժողովուրդին պետերուն ըսաւ. «Գացէ՛ք, Իսրայէլը հաշուեցէ՛ք Բերսաբէէն մինչեւ Դան, ու թի՛ւը բերէք ինծի, որպէսզի գիտնամ»: 3 Եւ Յովաբ ըսաւ. «Տէրը թող հարիւրապատիկ աւելցնէ իր ժողովուրդը՝ քան այնչափ որ է: Ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, միթէ անոնք՝ բոլորն ալ իմ տիրոջս ծառաները չե՞ն. իմ տէրս ինչո՞ւ այս բանը կը պահանջէ. ինչո՞ւ ան Իսրայէլի յանցանքի պատճառ ըլլայ»: 4 Բայց երբ թագաւորին խօսքը Յովաբի պարտադրուեցաւ, Յովաբ դուրս ելաւ, ամբողջ Իսրայէլի մէջ շրջեցաւ, ապա Երուսաղէմ եկաւ: 5 Յովաբ ժողովուրդին մարդահամարին թիւը Դաւիթի տուաւ: Ամբողջ Իսրայէլի մէջ [գ]մէկ միլիոն" հարիւր հազար սուր քաշող մարդ կար, իսկ Յուդա չորս հարիւր եօթանասուն հազար սուր քաշող մարդ ունէր: 6 Սակայն Ղեւտացիներն ու Բենիամինեաններն անոնց մէջ չթուարկեց, քանի որ թագաւորին հրամանը գարշելի էր Յովաբի:

7 Այս բանը Աստուծոյ [դ]անհաճոյ եղաւ, ուստի Իսրայէլը զարկաւ: 8 Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ. «Այս բանը ընելով մեծապէս մեղանչեցի. ուստի հիմա կ'աղերսե՛մ, քու ծառայիդ անօրէնութիւնը [ե]ների՛. որովհետեւ յոյժ անմիտ եղայ»:

9 Տէրը Դաւիթի տեսանողին՝ Գադի խօսեցաւ, ըսելով. 10 «Գնա՛ ու Դաւիթի ըսէ. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ես քեզի երեք բան կ'առաջարկեմ. անոնցմէ մէ՛կը ընտրէ, որ քեզի ընեմ"□»: 11 Գադ Դաւիթի եկաւ եւ անոր ըսաւ. 12 «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ընտրէ՛ քեզի.- կա՛մ երեք տարուան սով, կա՛մ երեք ամիս քու թշնամիներուդ [զ]առջեւէն փախչիս" ու թշնամիներուդ սուրը քեզի հասնի, եւ կամ երեք օր Տէրոջ սուրը՝ այսինքն ժանտախտ ըլլայ երկրին մէջ, ու Տէրոջ հրեշտակը Իսրայէլի ամբողջ հողամասին մէջ կոտորէ□: Հիմա [է]ըսէ՛ թէ ի՛նչ [ը]պիտի պատասխանեմ" զիս ղրկողին»: 13 Դաւիթ Գադի ըսաւ. «Չափազանց կը տագնապիմ. այժմ Տէրո՛ջ ձեռքը իյնամ, որովհետեւ անոր գթութիւնը յոյժ շատ է. մարդու ձեռքը չիյնամ»: 14 Ուստի Տէրը Իսրայէլի վրայ ժանտախտ [թ]ղրկեց, եւ Իսրայէլէն եօթանասուն հազար մարդ ինկաւ: 15 Աստուած հրեշտակ մը ղրկեց

[ա] Կամ՝ Ընդդիմադիրը

[բ] Եբր.՝ դէմ կեցաւ

[գ] Եբր.՝ հազար անգամ հազար

[դ] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[ե] Եբր.՝ անտեսէ՛

[զ] Եբր.՝ երեսէն կորսուիս

[է] Եբր.՝ տե՛ս

[ը] Եբր.՝ խօսք պիտի վերադարձնեմ

[թ] Եբր.՝ տուաւ

Երուսաղէմ, որպէսզի զայն կործանէ. երբ կը կոտորէր, Տէրը նայեցաւ եւ այս չարիքէն հրաժարեցաւ, ու կոտորող հրեշտակին ըսաւ. «Բաւակա՛ն է, հիմա ձեռքդ քաշէ՛»: Տէրոջ հրեշտակը Յեբուսացի Ոռնայի կալին քով կեցած էր: 16 Դաւիթ իր աչքերը վերցուց եւ Տէրոջ հրեշտակը տեսաւ, որ երկրի ու երկինքի մէջտեղ կեցած էր, եւ ձեռքը մերկ սուր մը կար՝ որ Երուսաղէմի վրայ երկարած էր: Այն ատեն Դաւիթ ու երէցները՝ քուրձեր հագած՝ իրենց երեսին վրայ ինկան: 17 Դաւիթ Աստուծոյ ըսաւ. «Ահա՛ ե՛ս հրամայեցի՝ որ ժողովուրդը համրեն, ու ե՛ս եմ՝ որ մեղանչեցի եւ մեծ չարիք գործեցի. բայց այս ոչխարները ի՞նչ ըրին: Ուրեմն ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, քու ձեռքդ ի՛մ վրաս ու հօ՛րս տան վրայ թող ըլլայ. բայց քու ժողովուրդիդ վրայ թող չըլլայ, զայն պատուհասով զարնելու համար»:

18 Տէրոջ հրեշտակը Գադի հրամայեց. «Դաւիթի ըսէ՛, որ [ժ]բարձրանայ եւ Յեբուսացի Ոռնայի կալին մէջ Տէրոջ զոհասեղան մը կանգնեցնէ»: 19 Ուստի Դաւիթ բարձրացաւ՝ Գադի խօսքին համաձայն, որ Տէրոջ անունով ըսեր էր: 20 Ոռնա ետեւ դարձաւ ու հրեշտակը տեսաւ, եւ իր չորս որդիները իրեն հետ պահուըտեցան. (արդարեւ Ոռնա ցորեն կը ծեծէր:) 21 Երբ Դաւիթ Ոռնայի քով հասաւ, Ոռնա նայեցաւ ու Դաւիթը տեսնելով՝ կալէն ելաւ, եւ դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցնելով՝ Դաւիթի երկրպագեց: 22 Այն ատեն Դաւիթ Ոռնայի ըսաւ. «Այս կալին տեղը ինծի՛ տուր, որ հոն զոհասեղան մը կառուցանեմ Տէրոջ, (զայն լմա՛ն [ի]գինով տուր ինծի,) որպէսզի ժողովուրդին մէջէն պատուհասը դադրի»: 23 Ոռնա Դաւիթի ըսաւ. «Զայն քեզի՛ առ, եւ իմ տէրս՝ թագաւորը թող ընէ ինչ որ իրեն [լ]հաճելի է: Ահա՛ եզները ողջակէզի համար կու տամ, կամնասայլերը՝ փայտի համար, ու ցորենը՝ հացի ընծայի համար. բոլո՛րն ալ կու տամ»: 24 Սակայն Դաւիթ թագաւորը Ոռնայի ըսաւ. «Ո՛չ, հապա զանոնք ա՛նպայման լման դրամով պիտի գնեմ. արդարեւ Տէրոջ համար պիտի չառնեմ ինչ որ քուկդ է, ո՛չ ալ ողջակէզ պիտի մատուցանեմ առանց վճարումի»: 25 Ուստի Դաւիթ այդ տեղին համար կշիռով վեց հարիւր սիկղ ոսկի տուաւ Ոռնայի: 26 Դաւիթ հոն զոհասեղան մը կառուցանեց Տէրոջ, եւ անոր վրայ ողջակէզներ ու խաղաղութեան զոհեր մատուցանեց. Տէրոջ աղաղակեց, ան ալ իրեն պատասխանեց՝ ողջակէզի զոհասեղանին վրայ երկինքէն իջած կրակով: 27 Ապա Տէրը հրեշտակին հրամայեց, եւ ան սուրը իր պատեանը [խ]դրաւ:

28 Այդ ատեն Դաւիթ՝ տեսնելով թէ Տէրը Յեբուսացի Ոռնայի կալին մէջ իրեն պատասխանեց՝ հոն զոհեր մատուցանեց: 29 Իսկ անապատին մէջ Մովսէսի շինած Տէրոջ խորանը եւ ողջակէզի զոհասեղանը այդ ատեն Գաբաւոնի բարձր տեղն էին. 30 բայց Դաւիթ Աստուծոյ խորհուրդ հարցնելու համար չկրցաւ անոր առջեւ երթալ, քանի որ Տէրոջ հրեշտակին [ծ]սուրէն զարհուրեցաւ:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

22

Ուստի Դաւիթ ըսաւ. «Ա՛յս է Տէրոջ՝ Աստուծոյ տունը, եւ ա՛յս է Իսրայէլի ողջակէզին

[ժ] Եբր.՝ Դաւիթ բարձրանայ

[ի] Եբր.՝ դրամով

[լ] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[խ] Եբր.՝ վերադարձուց

[ծ] Եբր.՝ սուրին երեսէն

*զոհասեղանը»: 2 Դաւիթ հրամայեց, որ Իսրայէլի երկրին մէջ գտնուող գաղթականները
հաւաքեն, ու Աստուծոյ տունը կառուցանելու համար քարակոփներ [ա]նշանակեց, որպէսզի
տաշուած քարեր [բ]պատրաստեն: 3 Դրան փեղկերուն գամերուն համար եւ ագոյցներուն
համար՝ Դաւիթ առատ երկաթ պատրաստեց, այնչափ առատ պղինձ՝ որ կշիռ չունէր, 4
նաեւ **անհամար** մայրիի փայտեր, քանի որ Սիդոնացիներն ու Տիւրացիները Դաւիթի
առատ մայրիի փայտ բերած էին:*

*5 Արդարեւ Դաւիթ ըսած էր. «Իմ որդիս՝ Սողոմոն փափուկ տղայ մըն է, եւ Տէրոջ
համար կառուցանուելիք տունը՝ մեծ, բարձր, ու բոլոր երկիրներուն մէջ անուանի եւ շքեղ
պէտք է ըլլայ. ուրեմն անոր համար պատրաստութիւն պիտի **տեսնեմ**»: Այսպէս՝ Դաւիթ իր
մեռնելէն առաջ շատ պատրաստութիւն **տեսաւ:** 6 Յետոյ իր որդին՝ Սողոմոնը կանչեց, ու
անոր պատուիրեց որ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն տուն մը կառուցանէ:*

*7 Դաւիթ Սողոմոնի ըսաւ. «Որդեա՛կս, սիրտիս մէջ **մտածեցի** որ Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս
անունին տուն մը կառուցանեմ: 8 Բայց [գ]Տէրը խօսեցաւ'' ինծի՝ ըսելով. “Դուն շատ արիւն
թափեցիր ու մեծ պատերազմներ ըրիր. դուն իմ անունիս տուն պիտի չկառուցանես, քանի
իմ առջեւս շատ արիւն թափեցիր գետինի վրայ: 9 Ահա՛ քեզի որդի մը պիտի ծնի. ան
հանգստութեան մարդ պիտի ըլլայ, եւ զայն իր բոլոր շրջակայ թշնամիներէն պիտի
հանգստացնեմ. արդարեւ անոր անունը [դ]Սողոմոն պիտի ըլլայ, եւ իր օրերուն մէջ
Իսրայէլի խաղաղութիւն ու հանդարտութիւն պիտի տամ: 10 Անիկա՛ իմ անունիս տուն
պիտի կառուցանէ. ան ինծի որդի պիտի ըլլայ, ու ես անոր հայր պիտի ըլլամ, եւ անոր
թագաւորութեան գահը Իսրայէլի մէջ յաւիտեան պիտի հաստատեմ□: 11 **Ուրեմն** հիմա,
որդեա՛կս, Տէրը քեզի հետ ըլլայ, որ յաջողիս ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ տունը
կառուցանես, ինչպէս քու մասիդ խօսեցաւ: 12 Միայն թէ Տէրը քեզի ուշիմութիւն եւ խելք
տայ, ու քեզ Իսրայէլի վրայ հաստատէ, որպէսզի Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ Օրէնքը պահես:
13 Այն ատեն պիտի յաջողիս, երբ զգուշութեամբ գործադրես այն կանոններն ու
[ե]դատավճիռները, որ Տէրը Մովսէսի պատուիրեց՝ Իսրայէլի համար: Ուժովցի՛ր եւ քա՛ջ
եղիր, մի՛ վախնար ու մի՛ զարհուրիր: 14 Ահա՛ ես իմ [զ]տառապանքիս մէջ'' Տէրոջ տան
համար՝ հարիւր հազար տաղանդ ոսկի եւ [է]մէկ միլիոն'' տաղանդ արծաթ պատրաստեցի.
իսկ պղինձն ու երկաթը այնչափ առատ են՝ որ կշիռ չունին: Փայտեր եւ քարեր ալ
պատրաստեցի. անոնց վրայ դո՛ւն ալ աւելցուր: 15 Նաեւ քովդ բազմաթիւ գործաւորներ
ունիս.— քարակոփներ, որմնադիրներ, հիւսներ, եւ ամէն գործի համար ամէն **տեսակ**
[ը]վարպետներ: 16 Ոսկին, արծաթը, պղինձն ու երկաթը [թ]անհաշիւ են. կանգնէ՛ եւ*

[ա] **Եբր.՝** կայնեցուց

[բ] **Եբր.՝** կոփեն

[գ] **Եբր.՝** Տէրոջ խօսքը եղաւ

[դ] **Այսինքն՝** խաղաղարար

[ե] **Կամ՝** սովորութիւնները

[զ] **Կամ՝** աղքատութեամբս

[է] **Եբր.՝** հազար **անգամ** հազար

[ը] **Եբր.՝** իմաստուններ

[թ] **Եբր.՝** անթիւ

[ժ]ձեռնարկէ՛ այս գործին", ու Տէրը քեզի հետ ըլլայ»:
17 Դաւիթ Իսրայէլի բոլոր իշխանաւորներուն պատուիրեց որ իր որդիին՝ Սողոմոնի
օգնեն: 18 Անոնց ըսաւ. «Ահա՛ Տէրը՝ ձեր Աստուածը ձեզի հետ է. ան ձեզ ամէն կողմէ
հանգստացուց, որովհետեւ այս երկրին բնակիչները իմ ձեռքս մատնեց, ու երկիրը Տէրոջ
առջեւ եւ անոր ժողովուրդին առջեւ նուաճուեցաւ: 19 Ուստի հիմա ձեր սիրտն ու ձեր անձը
[ի]յատկացուցէ՛ք Տէրը՝ ձեր Աստուածը փնտռելու. կանգնեցէ՛ք եւ կառուցանեցէ՛ք Տէրոջ՝
Աստուծոյ սրբարանը, որպէսզի Տէրոջ ուխտին տապանակն ու Աստուծոյ սուրբ
առարկաները Տէրոջ անունին համար կառուցանուած տունը տանիք»:

23

Դաւիթ ծերացած եւ իր օրերէն կշտացած էր երբ իր որդին՝ Սողոմոնը Իսրայէլի վրայ թագաւոր նշանակեց:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԸ

2 Իսրայէլի բոլոր իշխանաւորները, նաեւ քահանաներն ու Ղեւտացիները հաւաքեց: 3
Ղեւտացիներէն երեսուն տարեկանէն վեր եղողները՝ [լ]մէկ առ մէկ" հաշուուեցան. անոնց
թիւը երեսունութ հազար եղաւ: 4 Դաւիթ ըսաւ. «Ասոնցմէ քսանչորս հազարը՝ Տէրոջ տան
գործին վերակացու ըլլան, վեց հազարը՝ ոստիկաններ ու դատաւորներ, 5 չորս հազարը՝
դռնապաններ, իսկ չորս հազարն ալ Տէրը գովաբանեն՝ գովաբանելու համար շինած
նուագարաններովս»: 6 Դաւիթ զանոնք դասերու բաժնեց, Ղեւիի որդիներուն՝ Գերսոնի,
Կահաթի ու Մերարիի համեմատ:
7 Գերսոնեաններէն էին՝ Ղադան ու Սեմէի: 8 Ղադանի որդիները երեք էին.– [խ]առաջինը՝
Յեքիէլ, յետոյ՝ Զեթամ ու Յովէլ: 9 Սեմէիի որդիները երեք էին.– Սաղոմոթ, Ազիէլ եւ
Արան: Ասոնք Ղադանի նահապետներն էին: 10 Սեմէիի որդիներն էին՝ Յէթ, Զիզա, Յէուս
ու Բարիա. ասոնք Սեմէիի չորս որդիներն էին: 11 Յէթ [ծ]առաջինն էր, Զիզա՝ երկրորդը:
Բայց Յէուս եւ Բարիա շատ որդիներ չունեցան. ուստի իրենց նահապետութեան
համեմատ միայն մէկ վերատեսչութիւն ունեցան:
12 Կահաթի որդիները չորս էին.– Ամրամ, Իսահառ, Քեբրոն եւ Ոզիէլ: 13 Ամրամի
որդիներն էին՝ Ահարոն ու Մովսէս: Ահարոն զատուեցաւ, որպէսզի ինք եւ իր որդիները
ամենասուրբ բաները [կ]ընծայեն յաւիտեան, Տէրոջ առջեւ խունկ ծխեն, անոր պաշտօն
կատարեն ու անոր անունով օրհնեն յաւիտեան: 14 Իսկ Աստուծոյ մարդուն՝ Մովսէսի
որդիները Ղեւիի տոհմին հետ [հ]համրուեցան: 15 Մովսէսի որդիներն էին՝ Գերսամ ու

[ժ] Եբր.՝ ըրէ՛

[ի] Եբր.՝ տուէ՛ք

[լ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդ գլուխ

[խ] Եբր.՝ գլխաւորը

[ծ] Եբր.՝ գլխաւորն

[կ] Եբր.՝ սրբացնեն

[հ] Եբր.՝ կոչուեցան

Եղիազար: 16 Գերսամի որդիներուն գլխաւորն էր՝ Սուբայէլ: 17 Եղիազարի որդիներուն գլխաւորն էր՝ Հռաբիա. Եղիազար ուրիշ որդի չունէր, բայց Հռափիայի որդիները յոյժ շատցան: 18 Իսահառի որդիներուն գլխաւորն էր՝ Սաղոմոթ: 19 Քեբրոնի որդիներուն առաջինն էր՝ Յերիա, երկրորդը՝ Ամարիա, երրորդը՝ Յազիէլ, չորրորդը՝ Յեկամամ: 20 Ոզիէլի որդիներուն առաջինն էր՝ Միքա, երկրորդը՝ Յեսիա:

21 Մերարիի որդիներն էին՝ Մոհողի եւ Մուսի, Մոհողիի որդիները՝ Եղիազար ու Կիս: 22 Եղիազար մեռաւ. ան որդի չունէր, հապա միայն աղջիկներ: Իրենց եղբայրները՝ Կիսի որդիները առին զանոնք իբր կին: 23 Մուսիի որդիները երեք էին.– Մոհողի, Եդեր եւ Յերիմովթ:

24 Ասո՛նք էին Ղեւիի որդիները՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ, անունով [գ]մէկ առ մէկ" համրուած նահապետները՝ քսան տարեկանէն վեր, որոնք Տէրոջ տան ծառայութեան գործը կը կատարէին: 25 Արդարեւ Դաւիթ ըսեր էր. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը իր ժողովուրդը հանգստացուց, ու յաւիտեան Երուսաղէմ պիտի բնակի. 26 Ղեւտացիներն ալ խորանը եւ անոր ծառայութեան բոլոր առարկաները ա՛լ պիտի չկրեն»: 27 Դաւիթի վերջին խօսքերուն համաձայն համրուեցան Ղեւիի որդիներէն քսան տարեկանէն վեր եղողները, 28 որովհետեւ անոնց [ե]պաշտօնն էր օգնել" Ահարոնի որդիներուն՝ Տէրոջ տան ծառայութեան մէջ – իբր վերակացու գաւիթներու, սենեակներու, բոլոր սուրբ բաներու մաքրութեան եւ Աստուծոյ տան ծառայութեան գործին, 29 նաեւ [ը]առաջադրութեան հացին, հացի ընծայի նաշիհին, անխմոր լաւաշներուն, տապակի մէջ եփուածներուն ու տապկուածներուն, եւ բոլոր հեղուկի ու երկայնքի չափերուն –, 30 [թ]ներկայանալ ամէն առտու եւ իրիկուն՝ Տէրոջմէն շնորհակալ ըլլալու եւ զայն գովաբանելու համար, 31 ու շարունակ Տէրոջ առջեւ մատուցանել Տէրոջ բոլոր ողջակէզները՝ Շաբաթ օրերը, [ժ]ամսագլուխները, եւ հանդիսաւոր տօներուն, իրենց թիւին ու կարգին համեմատ: 32 Տէրոջ տան ծառայութեան մէջ՝ Հանդիպումի վրանին պաշտօնը, սրբարանին պաշտօնը եւ իրենց եղբայրներուն՝ Ահարոնի որդիներուն [ի]պաշտօնը կը կատարէին":

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՈՐՈՇՈՒԱԾ ԳՈՐԾԸ

24

Ահա՛ւասիկ Ահարոնի որդիներուն դասերը.– Ահարոնի որդիներն էին՝ Նադաբ, Աբիուդ, Եղիազար ու Իթամար: 2 Նադաբ եւ Աբիուդ իրենց հօրմէն առաջ մեռան. անոնք որդի չունէին: Եղիազար ու Իթամար քահանայ եղան: 3 Դաւիթ, Եղիազարի որդիներէն՝ Սադովկ, եւ Իթամարի որդիներէն՝ Աքիմելէք, [ա]զանոնք իրենց ծառայութեան մէջ դասերու

[գ] Եբր.՝ մարդ գլուխ

[ե] Եբր.՝ կեցուածքն էր ձեռքին տակ ըլլալ

[ը] Եբր.՝ կարգով դրուած

[թ] Եբր.՝ կայնիլ

[ժ] Եբր.՝ նոր լուսինները

[ի] Եբր.՝ պահպանութիւնը կը պահէին

[ա] Այսինքն՝ Ահարոնի որդիները

*բաժնեցին՝ իրենց [բ]պաշտօնին համեմատ: 4 Եղիազարի որդիներուն մէջ աւելի գլխաւոր
[գ]մարդիկ գտնուեցան՝ քան Իթամարի որդիներուն մէջ: Զանոնք սա՛պէս բաժնեցին.–
Եղիազարի որդիներուն համար տասնվեց նահապետութեան գլխաւոր, եւ Իթամարի
որդիներուն համար՝ ութ, իրենց նահապետութիւններուն համեմատ: 5 Այսպէս վիճակով
դասերու բաժնուեցան՝ իրարու հետ, քանի որ սրբարանին պետերն ու Աստուծոյ տան
պետերը թէ՛ Եղիազարի որդիներէն էին, թէ՛ Իթամարի որդիներէն: 6 Ղեւտացիներէն՝
Նաթանայէլի որդին՝ Սեմայիա ատենադպիրը, զանոնք արձանագրեց՝ թագաւորին,
իշխանաւորներուն, Սադովկ քահանային, Աբիաթարի որդիին՝ Աքիմելէքի, եւ
քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն նահապետներու ներկայութեան, մէկ նահապետութիւն
Եղիազարէն առնելով, ու մէկ նահապետութիւն Իթամարէն առնելով:*

*7 Առաջին վիճակը Յովարիբի ելաւ, երկրորդը՝ Յեդայիայի, 8 երրորդը՝ Հարիմի,
չորրորդը՝ Սէուրինի, 9 հինգերորդը՝ Մեղքիայի, վեցերորդը՝ Միամինի, 10 եօթներորդը՝
Ակկուսի, ութերորդը՝ Աբիայի, 11 իններորդը՝ Յեսուի, տասներորդը՝ Սեքենիայի, 12
տասնմէկերորդը՝ Եղիասիբի, տասներկրորդը՝ Յակիմի, 13 տասներեքերորդը՝ Ոփփայի,
տասնչորրորդը՝ Յեսբիաբի, 14 տասնհինգերորդը՝ Բեղգայի, տասնվեցերորդը՝ Եմմերի, 15
տասնեօթներորդը՝ Եզիրի, տասնութերորդը՝ Ափեսէսի, 16 տասնիններորդը՝ Փեթայիայի,
քսաներորդը՝ Եզեկիէլի, 17 քսանմէկերորդը՝ Յաքինի, քսաներկրորդը՝ Գամուլի, 18
քսաներեքերորդը՝ Դաղայիայի, քսանչորրորդը՝ Մաազիայի: 19 Ա՛յս է անոնց
[դ]դասաւորումը՝ իրենց պաշտօնին մէջ, Տէրոջ տունը մտնելու համար, իրենց հօր՝ Ահարոնի
միջոցով իրենց տրուած կարգին համեմատ, ինչպէս Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը անոր
պատուիրեր էր:*

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ

*20 Ահա՛ւասիկ Ղեւիի մնացեալ որդիները.– Ամրամի որդիներէն՝ Սուբայէլ, Սուբայէլի
որդիներէն՝ Յադայիա, 21 Հռաբիայէն – այսինքն՝ Հռաբիայի որդիներէն – [ե]առաջինը՝
Յեսիա, 22 Իսահառի որդիներէն՝ Սաղոմոթ, Սաղոմոթի որդիներէն՝ Յէթ. 23 Քեբրոնի
որդիներէն առաջինը՝ Յերիան, երկրորդը՝ Ամարիա, երրորդը՝ Յազիէլ, չորրորդը՝
Յեկամամ. 24 Ոզիէլի որդիներէն՝ Միքա, Միքայի որդիներէն՝ Սամիր, 25 Միքայի եղբայրը՝
Յեսիա, Յեսիայի որդիներէն՝ Զաքարիա: 26 Մերարիի որդիներն էին՝ Մոհողի եւ Մուսի.
Յազիայի որդին՝ Բենով: 27 Մերարիի որդիները՝ Յեզիայէն.– Բենով, Սոհամ, Զաքուր ու
Եբրի: 28 Մոհողիէն Եղիազարը ծնաւ. ան որդի չունէր: 29 Կիսէն – այսինքն՝ Կիսի
որդիներէն – Յերամէլ. 30 նաեւ Մուսիի որդիները՝ Մոհողի, Եդեր ու Յերիմովթ: Ասո՛նք
էին Ղեւտացիներուն որդիները՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ: 31 [զ]Ասոնց
համար" ալ վիճակ ձգեցին, իրենց եղբայրներուն՝ Ահարոնի որդիներուն պէս, Դաւիթ
թագաւորին, Սադովկի, Աքիմելէքի, եւ քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն նահապետներու*

[բ] Եբր.՝ վերատեսչութեան

[գ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդիկ

[դ] Եբր.՝ վերատեսչութիւնը

[ե] Եբր.՝ գլխաւորը

[զ] Կամ՝ Ասոնք

Ներկայութեան, թէ՛ նահապետներուն եւ թէ՛ անոնց պզտիկ եղբայրներուն համար:

ՏԱՃԱՐԻՆ ԵՐԱԺԻՇՏՆԵՐԸ

25

Դաւիթ ու սպարապետները պաշտամունքին համար զատեցին Ասափի, Եմանի եւ
Իդիթունի որդիներէն անոնք՝ որ մարգարէանալու էին քնարներով, տաւիղներով ու
ծնծղաներով: Այս [ա]ծառայութեան մարդոց թիւը՝ իրենց պաշտօնին համեմատ՝ հետեւեալն
էր.— 2 Ասափի որդիներէն՝ Զաքուր, Յովսէփ, Նաթանիա եւ Ասարելա. Ասափի որդիները
Ասափի ձեռքին տակ էին, եւ ան թագաւորին [բ]ղեկավարութեամբ կը մարգարէանար: 3
Իդիթունէն՝ Իդիթունի որդիները.— Գոդողիա, Եզրի, Եսայի, Սեմէի, Ասաբիա ու Մատաթիա.
այս վեցը իրենց հօր՝ Իդիթունի ձեռքին տակ էին, որ քնարով կը մարգարէանար՝
Տէրոջմէն շնորհակալ ըլլալով եւ զայն գովաբանելով: 4 Եմանէն՝ Եմանի որդիները.—
Բոկքիա, Մաթանիա, [գ]Ոզիէլ, Սուբայէլ, Յերիմովթ, Անանիա, Անանի, Եղիաթա, Գեթողաթի,
Ռոմամթիեզեր, Յեսբակասա, Մեղեթի, Յոթիր ու Մազիովթ: 5 Ասոնք բոլորը Եմանի
որդիներն էին. ան թագաւորին տեսանողն էր՝ Աստուծոյ խօսքերը հաղորդելու եւ [դ]եղջիւրը
բարձրացնելու" համար. Աստուած Եմանի տասնչորս որդի ու երեք աղջիկ տուեր էր: 6
Ասոնք բոլորը իրենց հօր ձեռքին տակ էին՝ Տէրոջ տան մէջ երգելու համար ծնծղաներով,
տաւիղներով եւ քնարներով. Ասափ, Իդիթուն ու Եման Աստուծոյ տան ծառայութիւնը կը
կատարէին թագաւորին ղեկավարութեամբ: 7 Անոնց թիւը երկու հարիւր ութսունութ էր՝
Տէրոջ երգերը սորված իրենց եղբայրներուն հետ, այսինքն՝ բոլոր [ե]վարպետներուն թիւը:

8 Իրենց պաշտօնին համար պզտիկն ու մեծը, վարպետը աշակերտին հետ վիճակ
ձգեցին: 9 Առաջին վիճակը Ասափի որդիին՝ Յովսէփի ելաւ: Երկրորդը՝ Գոդողիայի. ինք,
իր եղբայրներն ու որդիները՝ տասներկու հոգի էին: 10 Երրորդը՝ Զաքուրի. ինք, իր
որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 11 Չորրորդը՝ Եզրիի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 12 Հինգերորդը՝ Նաթանիայի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 13 Վեցերորդը՝ Բոկքիայի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 14 Եօթներորդը՝ Յեսարելայի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 15 Ութերորդը՝ Եսայիի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 16 Իններորդը՝ Մաթանիայ. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 17 Տասներորդը՝ Սեմէիի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 18 Տասնմէկերորդը՝ Ազարիէլ. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 19 Տասներկրորդը՝ Ասաբիայի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 20 Տասներեքերորդը՝ Սուբայէլի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 21 Տասնչորրորդը՝ Մատաթիայի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 22 Տասնհինգերորդը՝ Յերիմովթի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 23 Տասնվեցերորդը՝ Անանիայի. ինք, իր որդիներն ու
եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 24 Տասնեօթներորդը՝ Յեսբակասայի. ինք, իր

[ա] Եբր.՝ գործին

[բ] Եբր.՝ ձեռքին տակ

[գ] Կամ՝ Ազարիէլ

[դ] Այսինքն՝ գովաբանելու

[ե] Եբր.՝ խելացիներուն

որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 25 Տասնութերորդը՝ Անանի. ինք, իր որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 26 Տասնիններորդը՝ Մեղեթի. ինք, իր որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 27 Քսաներորդը՝ Եղիաթայի. ինք, իր որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 28 Քսանմէկերորդը՝ Յոթիրի. ինք, իր որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 29 Քսաներկրորդը՝ Գեթողաթիի. ինք, իր որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 30 Քսաներեքերորդը՝ Մազիովթի. ինք, իր որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին: 31 Քսանչորրորդը՝ Ռոմամթիեզերի. ինք, իր որդիներն ու եղբայրները՝ տասներկու հոգի էին:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՊԱՀԱՊԱՆՆԵՐԸ

26

Ահա՛ւասիկ դռնապաններուն դասերը: Կորխեաններէն.– Ասափի որդիներէն՝ Կովրէի որդին՝ Մասեղամիա: 2 Մասեղամիայի որդիները.– անդրանիկը՝ Զաքարիա, երկրորդը՝ Յեդիէլ, երրորդը՝ Զաքադիա, չորրորդը՝ Յաթնիէլ, 3 հինգերորդը՝ Եղամ, վեցերորդը՝ Յոհանան, եօթներորդը՝ Եղիովենայի: 4 Աբդեդոմի որդիները.– անդրանիկը՝ Սեմայիա, երկրորդը՝ Յովզաբադ, երրորդը՝ Յովաք, չորրորդը՝ Սաքար, հինգերորդը՝ Նաթանայէլ, 5 վեցերորդը՝ Ամիէլ, եօթներորդը՝ Իսաքար, ութերորդը՝ Փեղաթի. արդարեւ Աստուած [ա]զայն օրհնած էր: 6 Անոր որդիին՝ Սեմայիայի որդիներ ծնան, որոնք իրենց հօր տունը կառավարեցին՝ քանի որ զօրաւոր կտրիճներ էին: 7 Սեմայիայի որդիները.– Ոթնի, Ռափայէլ, Ովբէդ, Եղզաբադ, [բ]Աքիով, Բենհայիլ", Եղիուս եւ Սամաքիա: 8 Ասոնք Աբդեդոմի որդիներն էին: Իրենք, իրենց որդիներն ու եղբայրները – ծառայութեան մէջ ուժեղ եւ կտրիճ մարդիկ – վաթսուներկու հոգի էին Աբդեդոմէն: 9 Մասեղամիա տասնութ կտրիճ որդիներ ու եղբայրներ ունէր: 10 Մերարիի որդիներէն՝ Ոսա որդիներ ունէր: Գլխաւորը Սամարի էր, (թէպէտ ան անդրանիկը չէր, բայց իր հայրը զինք գլխաւոր նշանակեց.) 11 երկրորդը՝ Քեղկիա, երրորդը՝ Տաբաղիա, չորրորդը՝ Զաքարիա: Ոսայի բոլոր որդիներն ու եղբայրները տասներեք հոգի էին: 12 Այս դռնապաններու դասերուն – գլխաւոր [գ]մարդոց եւ անոնց եղբայրներուն – տրուեցաւ Տէրոջ տան մէջ սպասարկելու պաշտօնը: 13 Պզտիկն ու մեծը նոյնպէս վիճակ ձգեցին՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ՝ ամէն մէկ դրան համար: 14 Արեւելեան կողմին վիճակը Սեղեմիայի ելաւ. յետոյ անոր որդիին՝ ուշիմ խորհրդական Զաքարիայի համար վիճակ ձգեցին, եւ անոր վիճակը հիւսիսային կողմը ելաւ: 15 Աբդեդոմի՝ հարաւային կողմը ելաւ, ու իր որդիներուն՝ Բեթասուփիմը: 16 Սուփիմի եւ Ոսայի արեւմտեան կողմը ելաւ, Սալեքեթի դրան քով բարձրացող պողոտային վրայ: Մէկ պահակագունդը միւսին դիմաց էր: 17 Արեւելեան կողմը՝ օրը վեց Ղեւտացի կար, հիւսիսային կողմը՝ օրը չորս, հարաւային կողմը՝ օրը չորս, Ասուփիմի կողմը՝ երկու-երկու. 18 [դ]Փարպարի կողմը, դէպի արեւմուտք, պողոտան՝ չորս դռնապան կար, իսկ Փարպարը՝ երկու: 19 Ասո՛նք էին Կորխեաններու որդիներէն ու Մերարիի որդիներէն եղող դռնապաններուն դասերը:

[ա] Այսինքն՝ Աբդեդոմը

[բ] Կամ՝ անոր եղբայրները՝ կտրիճի որդիներ

[գ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդոց

[դ] Եբր.՝ արուարձանի

ՏԱՃԱՐԻՆ ՈՒՐԻՇ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*20 Ղեւտացիներէն Աքիա՝ Աստուծոյ տան գանձերուն եւ [ե]սուրբ բաներուն" գանձերուն
վրայ նշանակուած էր: 21 Գերսոնացի Ղադանի նահապետներէն — Գերսոնացի Ղադանի
որդիներէն էր Յեքիէլ — 22 Յեքիէլի որդիները, Զեթամ ու անոր եղբայրը՝ Յովէլ, Տէրոջ
տան գանձերուն վրայ նշանակուած էին: 23 Ամրամեաններէն, Իսահառեաններէն,
Քեբրոնեաններէն եւ Ոզիէլեաններէն՝ 24 Սուբայէլ, Մովսէսի որդիին՝ Գերսամի որդին,
գանձերուն [զ]վերակացուն էր: 25 Անոր եղբայրներն էին Եղիազարի որդիները. անոր որդին՝
Հռափիա, անոր որդին՝ Եսայի, անոր որդին՝ Յովրամ, անոր որդին՝ Զեքրի, ու անոր որդին՝
Սաղոմոթ: 26 Այս Սաղոմոթը եւ անոր եղբայրները նշանակուած էին բոլոր սուրբ
բաներուն գանձերուն վրայ, որոնք Դաւիթ թագաւորը, նահապետները, հազարապետները,
հարիւրապետներն ու սպարապետները [է]ընծայած էին. 27 զանոնք պատերազմներէն եւ
աւարէն ընծայած էին՝ Տէրոջ [ը]տան շինութեան" համար: 28 Նաեւ Սամուէլ տեսանողին,
Կիսեան Սաւուղի, Ներեան Աբենների ու Շարուհեան Յովաբի ընծայած բոլոր նուէրները
Սաղոմոթի եւ անոր եղբայրներուն ձեռքին տակ էին:*

ՄԻՒՍ ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*29 Իսահառեաններէն՝ Քոնոնիա եւ անոր որդիները Իսրայէլի վրայ նշանակուած էին
իբր ոստիկաններ ու դատաւորներ, արտաքին գործերու համար: 30 Քեբրոնեաններէն՝
Ասաբիա եւ անոր եղբայրները, հազար եօթը հարիւր [թ]զօրաւոր մարդիկ", Իսրայէլի վրայ
նշանակուած էին իբր վերատեսուչներ՝ Յորդանանի այս կողմը, դէպի արեւմուտք, Տէրոջ
բոլոր գործերուն համար, ու թագաւորին ծառայութեան համար: 31 Քեբրոնեաններուն մէջ՝
Յերիա գլխաւոր էր. (Դաւիթի թագաւորութեան քառասուներորդ տարին՝ Քեբրոնեանները
իրենց հայրերուն ծնունդներով որոնուեցան, ու Գաղաաթի Յազերին մէջ անոնցմէ
զօրաւոր կտրիճներ գտնուեցան.) 32 անոր եղբայրները՝ երկու հազար եօթը հարիւր
[ժ]զօրաւոր մարդիկ" ու նահապետներ էին. Դաւիթ թագաւորը զանոնք Ռուբէնեաններուն,
Գադեաններուն ու Մանասեաններուն կէս տոհմին վրայ նշանակեց՝ Աստուծոյ բոլոր
գործերուն համար, եւ թագաւորին գործերուն համար:*

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

27

Ահա՛ւասիկ Իսրայէլի որդիները՝ իրենց թիւով.— նահապետները, հազարապետներն ու հարիւրապետները, նաեւ իրենց ոստիկանները, որոնք իրենց բաժանմունքներուն բոլոր գործերուն մէջ թագաւորին կը սպասարկէին, ամիսէ ամիս մտնելով ու ելլելով՝ տարուան

[ե] Եբր.՝ սրբացուածներուն

[զ] Եբր.՝առաջնորդն

[է] Եբր.՝ սրբացուցած

[ը] Եբր.՝ տունը ուժովցնելու

[թ] Եբր.՝ կտրիճի որդիներ

[ժ] Եբր.՝ կտրիճի որդիներ

բոլոր ամիսներուն մէջ. իւրաքանչիւր բաժանմունք քսանչորս հազար մարդ ունէր: 2 Առաջին ամսուան համար, առաջին բաժանմունքին վրայ Զաբդիէլի որդին՝ Յեսբաամ նշանակուած էր. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 3 Առաջին ամսուան բոլոր սպարապետներուն գլխաւորը՝ Փարէսի որդիներէն էր: 4 Երկրորդ ամսուան բաժանմունքին վրայ Աքուքացի Դովդա նշանակուած էր. Մակեղոթ անոր բաժանմունքին առաջնորդն էր: Անոր բաժանմունքն ալ քսանչորս հազար մարդ ունէր: 5 Երրորդ ամսուան համար, երրորդ սպարապետն էր Յովիադա աւագ քահանային որդին՝ Բանեա. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 6 Այս Բանեան երեսունին մէջ զօրաւոր էր, ու երեսունին վրայ նշանակուած էր: Անոր որդին՝ Ամիզաբադ իր բաժանմունքին մէջ էր: 7 Չորրորդ ամսուան համար, չորրորդ սպարապետն էր Յովաբի եղբայրը՝ Ասայէլ, եւ անկէ ետք իր որդին՝ Զաբադիա. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 8 Հինգերորդ ամսուան համար, հինգերորդ պետն էր՝ Յեզրացի Սամաւովթ. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 9 Վեցերորդ ամսուան համար, վեցերորդ սպարապետն էր Թեկուացի Եկգէսի որդին՝ Իրաս. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 10 Եօթներորդ ամսուան համար, եօթներորդ սպարապետն էր Եփրեմի որդիներէն՝ Փելոնացի Քեղղէս. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 11 Ութերորդ ամսուան համար, ութերորդ սպարապետն էր Զարայեաններէն՝ Ովսացի Սովբաք. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 12 Իններորդ ամսուան համար, իններորդ սպարապետն էր Բենիամինեաններէն՝ Անաթովթացի Աբիեզեր. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 13 Տասներորդ ամսուան համար, տասներորդ սպարապետն էր Զարայեաններէն՝ Նետոփաթացի Մաարա. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 14 Տասնմէկերորդ ամսուան համար, տասնմէկերորդ սպարապետն էր Եփրեմի որդիներէն՝ Փարաթոնացի Բանեա. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր: 15 Տասներկրորդ ամսուան համար, տասներկրորդ սպարապետն էր Գոթոնիէլի զարմէն՝ Նետոփաթացի Ալադ. անոր բաժանմունքը քսանչորս հազար մարդ ունէր:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՏՈՀՄԵՐՈՒՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

16 Ահա՛ւասիկ Իսրայէլի տոհմերուն վրայ նշանակուածները.- Ռուբէնեաններուն առաջնորդն էր Զեքրիի որդին՝ Եղիազար, Շմաւոնեաններունը՝ Մաաքայի որդին՝ Սափատիա, 17 Ղեւտացիներունը՝ Կամուէլի որդին՝ Ասաբիա, Ահարոնեաններունը՝ Սադովկ, 18 Յուդայինը՝ Դաւիթի եղբայրներէն [ա]Եղիուս, Իսաքարինը՝ Միքայէլի որդին՝ Ամրի, 19 Զաբուղոնինը՝ Աբդիայի որդին՝ Իսմայիա, Նեփթաղիմինը՝ Եզրիէլի որդին՝ Յերիմովթ, 20 Եփրեմի որդիներունը՝ Ազազիայի որդին՝ Ովսէէ, Մանասէի կէս տոհմինը՝ Փադայիայի որդին՝ Յովէլ, 21 Գաղաադ եղող Մանասէի կէս տոհմինը՝ Զաքարիայի որդին՝ Յեդդով, Բենիամինինը՝ Աբենների որդին՝ Յասիէլ, 22 Դանինը՝ Յերոհամի որդին՝ Ազարիէլ: Ասո՛նք էին Իսրայէլի տոհմապետները:

23 Դաւիթ քսան տարեկանէն վար եղողները չթուարկեց, որովհետեւ Տէրը ըսեր էր թէ Իսրայէլը երկինքի աստղերուն չափ պիտի շատցնէ: 24 Շարուհեայի որդին՝ Յովաբ սկսաւ համրել, բայց չաւարտեց, քանի որ ատոր համար Իսրայէլի վրայ զայրոյթ եղաւ. այդ թուարկումը Դաւիթ թագաւորին ժամանակագրութեան գիրքին թուարկումներուն մէջ չմտաւ:

[ա] Կամ՝ Եղիաբ

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

25 Թագաւորին գանձերուն վրայ Ադիէլի որդին Ազմօթ նշանակուած էր: Դաշտին, քաղաքներուն, գիւղերուն եւ աշտարակներուն մէջ եղող շտեմարաններուն վրայ՝ Ոզիայի որդին՝ Յովնաթան: 26 [բ]Արտը բանող" հողամշակներուն վրայ՝ Քեղուբի որդին՝ Եզրի: 27 Այգիներուն վրայ՝ Արիմաթացի Սեմէի. այգիներու [գ]բերքերուն ու գինիի շտեմարաններուն վրայ՝ Սեփամացի Զաբդի: 28 Դաշտագետինի մէջ եղող ձիթենիներուն եւ ժանտաթզենիներուն վրայ՝ Գադերացի Բահաղանան. իւղի շտեմարաններուն վրայ՝ Յովաս: 29 Սարոնի մէջ արածող արջառներուն վրայ՝ Սարոնացի Սետրա. հովիտներու մէջ եղող արջառներուն վրայ՝ Ադղիի որդին՝ Սափատ: 30 Ուղտերուն վրայ՝ Իսմայելացի Ոբիլ. էշերուն վրայ՝ Մերոնոթացի Յադայիա. 31 հօտերուն վրայ՝ Հագարացի Յազիզ: Ասոնք բոլորը Դաւիթ թագաւորին ինչքին վերահսկիչներն էին:

ԴԱՒԻԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆՆԵՐԸ

32 Դաւիթի հօրեղբայրը՝ Յովնաթան խորհրդական էր. ան խելացի մարդ էր, եւ ատենադպիր: Հաքեմոնիի որդին՝ Յեքիէլ թագաւորին որդիներուն հետ էր: 33 Աքիտոփէլ թագաւորին խորհրդականն էր, եւ Արաքացի Քուսի՝ թագաւորին բարեկամը: 34 Աքիտոփէլէն ետք, Բանեայի որդին՝ Յովիադա, եւ Աբիաթար խորհրդական եղան: Յովաք թագաւորին սպարապետն էր:

ԴԱՒԻԹԻ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՏԱՃԱՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

28

Դաւիթ Երուսաղէմի մէջ հաւաքեց Իսրայէլի բոլոր իշխանաւորները, տոհմապետները, թագաւորին սպասարկող բաժանմունքներուն պետերը, հազարապետները, հարիւրապետները, թագաւորին եւ անոր որդիներուն ամբողջ ինչքին ու խաշինքին վերահսկիչները, պալատականները, զօրաւոր մարդիկն ու բոլոր զօրաւոր կտրիճները: 2 Դաւիթ թագաւորը ոտքի վրայ կանգնեցաւ եւ ըսաւ. «Ո՛վ իմ եղբայրներս ու ժողովուրդս, մտի՛կ ըրէք ինծի: Ես [ա]փափաքեցայ որ հանգստութեան տուն մը կառուցանեմ Տէրոջ ուխտի տապանակին եւ մեր Աստուծոյն ոտքերու պատուանդանին համար, ու կառուցանելու պատրաստութիւն տեսայ: 3 Բայց Աստուած ինծի ըսաւ. "Դուն իմ անունիս տուն պիտի չկառուցանես, քանի որ դուն պատերազմիկ ես ու [բ]շատ արիւն" թափեցիր□: 4 Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը հօրս ամբողջ տունէն զիս ընտրեց, որպէսզի յաւիտեան Իսրայէլի վրայ թագաւոր ըլլամ. որովհետեւ Յուդա՛ն ընտրեց իբր առաջնորդ, Յուդայի տունէն՝ հօ՛րս տունը, եւ հօրս որդիներուն մէջէն ինծի՛ հաճեցաւ, որպէսզի զիս ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր նշանակէ: 5 Իմ բոլոր որդիներէս, (արդարեւ Տէրը ինծի շատ որդիներ տուաւ,) իմ որդիս՝ Սողոմոնը ընտրեց, որպէսզի Իսրայէլի վրայ Տէրոջ

[բ] *Եբր.՝ Արտին գործը կատարող*

[գ] *Եբր.՝ մէջի բաներուն*

[ա] *Եբր.՝ սիրտիս մէջ ունեցայ*

[բ] *Եբր.՝ արիւններ*

*թագաւորութեան գահը բազմի, 6 եւ ինծի ըսաւ. “Քու որդիդ՝ Սողոմո՛ն պիտի կառուցանէ
իմ տունս ու գաւիթներս, քանի որ զի՛նք ընտրեցի իբր իմ որդիս. ես անոր հայր պիտի
ըլլամ, 7 եւ իր թագաւորութիւնը յաւիտեան պիտի հաստատեմ, եթէ իմ պատուիրաններս ու
կանոններս գործադրելու մէջ [գ]յարատեւէ, ինչպէս այսօր□: 8 Ուստի հիմա, ամբողջ
Իսրայէլի – Տէրոջ համախմբումին – [դ]առջեւ ու մեր Աստուծոյն [ե]ներկայութեան ձեզի
կ՚ըսեմ. “Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն բոլո՛ր պատուիրանները պահեցէք եւ փնտռեցէք, որպէսզի
այս լաւ երկրին տիրանաք, ու ձեզմէ ետք ձեր որդիներուն ժառանգել տաք՝ յաւիտեան□»:
9 «Եւ դո՛ւն, Սողոմո՛ն, որդեա՛կս, ճանչցի՛ր քու հօրդ Աստուածը, եւ պաշտէ՛ զայն
կատարեալ սիրտով ու [զ]յօժար կամքով՝՝. արդարեւ Տէրը [է]կը քննէ՝՝ բոլոր սիրտերը, եւ կը
հասկնայ մտածումներուն բոլոր նպատակները: Եթէ զայն փնտռես՝ [ը]պիտի գտնես՝՝. իսկ
եթէ զայն լքես՝ ան ալ քեզ յաւերժ պիտի մերժէ: 10 Հիմա տե՛ս թէ Տէրը քե՛զ ընտրեց տուն
մը կառուցանելու իր սրբարանին համար. ուժովցի՛ր, եւ այս գործը կատարէ՛»:
11 Դաւիթ իր որդիին՝ Սողոմոնի տուաւ ներքնագաւիթին, անոր [թ]սենեակներուն,
գանձարաններուն, վերնատուներուն, ներքին սենեակներուն, ու Քաւութեան տան
կերպարը. 12 տուաւ նաեւ [ժ]Հոգիով իրեն յայտնուած՝՝ բոլոր բաներուն – Տէրոջ տան
գաւիթներուն, շրջակայ բոլոր սենեակներուն, Աստուծոյ տան գանձարաններուն եւ [ի]սուրբ
բաներուն՝՝ գանձարաններուն – կերպարը: 13 Պատուէր տուաւ նաեւ քահանաներուն ու
Ղեւտացիներուն դասերուն համար, Տէրոջ տան ծառայութեան ամբողջ գործին համար, եւ
Տէրոջ տան ծառայութեան բոլոր առարկաներուն համար: 14 Կշիռով ոսկի տուաւ
իւրաքանչիւր ծառայութեան բոլոր ոսկիէ առարկաներուն համար, ու կշիռով արծաթ՝
բոլոր արծաթէ առարկաներուն համար, իւրաքանչիւր ծառայութեան բոլոր առարկաներուն
համար: 15 Նաեւ ոսկիէ աշտանակներուն եւ անոնց ոսկիէ ճրագներուն կշիռը տուաւ,
իւրաքանչիւր աշտանակի ու անոր ճրագներուն կշիռին համեմատ. եւ արծաթէ
աշտանակներուն կշիռը, իւրաքանչիւր աշտանակի ու անոր ճրագներուն կշիռին
համեմատ, իւրաքանչիւր աշտանակի [լ]գործածութեան համեմատ: 16 Կշիռով ոսկի տուաւ՝
[խ]առաջադրութեան հացի սեղաններուն համար, իւրաքանչիւր սեղանի համար. նոյնպէս
կշիռով արծաթ՝ արծաթէ սեղաններուն համար: 17 Նաեւ մաքուր ոսկի տուաւ՝*

[գ] Եբր.՝ ուժովնայ

[դ] Եբր.՝ աչքերուն

[ե] Եբր.՝ ականջներուն

[զ] Եբր.՝ փափաքող անձով

[է] Եբր.՝ կ՚որոնէ

[ը] Եբր.՝ պիտի գտնուի քեզմէ

[թ] Եբր.՝ տուներուն

[ժ] Եբր.՝ իր հոգիին մէջ ունեցած

[ի] Եբր.՝ սրբացուածներուն

[լ] Եբր.՝ ծառայութեան

[խ] Եբր.՝ կարգով դրուած

մսահաններուն, կոնքերուն, բաժակներուն ու ոսկիէ ըմպանակներուն համար,
իւրաքանչիւր ըմպանակի կշիռով. նոյնպէս արծաթ՝ արծաթէ ըմպանակներուն համար,
իւրաքանչիւր ըմպանակի կշիռով: 18 Կշիռով զուտ ոսկի տուաւ՝ խունկի զոհասեղանին
համար, եւ ոսկի՝ իրենց թեւերը տարածող ու Տէրոջ ուխտին տապանակը ծածկող
քերովբէներուն կառքի կերպարին համար: 19 Այս բոլորը,- ըսաւ Դաւիթ,- այս կերպարին
բոլոր գործերը՝ Տէրը իր ձեռքին գրածով ինծի հասկցուց:
20 Դաւիթ իր որդիին՝ Սողոմոնի ըսաւ. «Ուժովցի՛ր ու քա՛ջ եղիր, եւ այս գործը
կատարէ՛. մի՛ վախնար ու մի՛ զարհուրիր, որովհետեւ Տէր Աստուած, իմ Աստուածս, քեզի
հետ է. ան քեզ երեսի վրայ պիտի չթողու եւ քեզ պիտի չլքէ, մինչեւ որ Տէրոջ տան
ծառայութեան ամբողջ գործը աւարտես: 21 Ահա՛ քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն
դասերը Աստուծոյ տան բոլոր ծառայութիւններուն համար են, եւ ամէն գործի մէջ՝ բոլոր
յօժարակամ իմաստունները քեզի հետ են ամէն ծառայութեան համար. իշխանաւորներն
ու ամբողջ ժողովուրդն ալ քու հրամանիդ տակ են»:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՒԷՐՆԵՐ

29

Դաւիթ թագաւորը ամբողջ համախմբումին ըսաւ. «Իմ որդիս՝ Սողոմոն, միակը՝ որ
Աստուած ընտրեց, փափուկ տղայ մըն է, իսկ գործը մեծ է. արդարեւ այս պալատը մարդու
համար չէ, հապա Տէրոջ՝ Աստուծոյ համար է: 2 Ուստի ես՝ իմ Աստուծոյս տան համար՝
ամբողջ կարողութեամբս պատրաստեցի ոսկեղէններուն համար՝ ոսկի, արծաթեղէններուն
համար՝ արծաթ, պղնձեղէններուն համար՝ պղինձ, երկաթեղէններուն համար՝ երկաթ,
փայտեղէններուն համար՝ փայտ, նաեւ եղնգնաքարեր, ագուցանուելիք քարեր,
[ա]երանգաւոր քարեր, գոյնզգոյն քարեր, ամէն տեսակ պատուական քարեր, եւ առատ
մարմար քար: 3 Նաեւ իմ Աստուծոյս տան վրայ մեծ սէր ունենալով՝ իմ յատուկ գանձիս
մէջ եղած ոսկին ու արծաթն ալ իմ Աստուծոյս տան համար տուի, սրբարանին տան
համար բոլոր պատրաստածներէս զատ.- 4 Ոփիրի ոսկիէն՝ երեք հազար տաղանդ ոսկի, եւ
եօթը հազար տաղանդ զուտ արծաթ՝ որպէսզի անոնցմով տուներուն որմերը պատեն: 5
Ոսկեղէններուն համար՝ ոսկի, արծաթեղէններուն համար՝ արծաթ, եւ արհեստաւորներու
ձեռքով կատարուող ամէն տեսակ գործի համար հարկաւոր եղածը տուի: Այսօր ձեզմէ
ո՞վ յօժարակամ Տէրոջ [բ]կը նուիրէ"»:
6 Այն ատեն [գ]նահապետները, Իսրայէլի տոհմապետները, հազարապետներն ու
հարիւրապետները, եւ թագաւորին գործին վերահսկիչները յօժարակամ ընծաներ բերին, 7
Աստուծոյ տան ծառայութեան համար տալով հինգ հազար տաղանդ ոսկի, տասը հազար
[դ]դրամ, տասը հազար տաղանդ արծաթ, տասնութ հազար տաղանդ պղինձ, եւ հարիւր
հազար տաղանդ երկաթ: 8 Անոնք՝ որոնց քով պատուական քարեր գտնուեցան,
Գերսոնացի Յեքիէլի ձեռքով Տէրոջ տան գանձարանին [ե]նուիրեցին: 9 Ժողովուրդը
յօժարակամ ընծաներուն համար ուրախացաւ, քանի որ կատարեալ սիրտով՝ յօժարակամ

[ա] Կամ՝ ծարոյրի գոյն

[բ] Եբր.՝ իր ձեռքը կը լեցնէ

[գ] Եբր.՝ հայրերու պետերը

[դ] պարսկական ոսկի դրամ

[ե] Եբր.՝ տունին

ընծայեցին Տէրոջ: Դաւիթ թագաւորն ալ մեծապէս ուրախացաւ:

ԴԱՒԻԹ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԷ ԱՍՏՈՒԱԾ

10 Դաւիթ ամբողջ համախմբումին աչքին առջեւ Տէրը օրհնեց ու ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, մեր
հօր՝ Իսրայէլի Աստուածը, [գ]դարէ դար" օրհնեա՛լ ես: 11 Ո՛վ Տէր, մեծութիւնը, զօրութիւնը,
շքեղութիւնը, յաղթութիւնը եւ փառաւորութիւնը քու՛կդ են. արդարեւ երկինքի մէջ ու երկրի
վրայ եղած ամէն ինչ քուկդ է: Ո՛վ Տէր, թագաւորութիւնը քու՛կդ է, եւ դուն բոլորի՛ն վրայ
բարձրացած ես իբր գլուխ: 12 Հարստութիւնն ու փառքը քեզմէ՛ են, եւ բոլորը դո՛ւն կը
կառավարես: Կարողութիւնն ու զօրութիւնը քու՛ ձեռքիդ մէջ են. ամէն ինչ մեծցնելը եւ
ուժովցնելը քու՛ ձեռքդ է: 13 Ուստի հիմա, ո՛վ մեր Աստուածը, քեզմէ շնորհակալ կ՚ըլլանք
ու քու պանծալի անունդ կը գովաբանենք: 14 Բայց ես ո՞վ եմ, եւ իմ ժողովուրդս ո՞վ է, որ
այսպէս յօժարակամ ընծայելու կարող ըլլանք. արդարեւ ամէն բան քեզմէ՛ է, ու
[ե]քուկիններէ՛դ տուինք քեզի: 15 Արդարեւ մենք քու առջեւդ պանդուխտներ եւ հիւրեր ենք՝
մեր բոլոր հայրերուն պէս. երկրի վրայ մեր օրերը շուքի պէս են, ու [ը]մնայուն բան" մը
չկայ: 16 Ո՛վ Տէր, մեր Աստուածը, այս ամբողջ մթերքը՝ որ պատրաստեցինք, որպէսզի
քեզի տուն մը կառուցանենք՝ քու սուրբ անունիդ համար, քու՛ ձեռքէդ են. բոլո՛րն ալ քուկդ
են: 17 Նաեւ գիտեմ, ո՛վ իմ Աստուածս, որ դուն սիրտը կը քննես եւ ուղղամտութեան կը
հաճիս: Ես ուղիղ սիրտով ու յօժարակամ ընծայեցի ասոնք բոլորը. եւ հիմա
ուրախութեամբ տեսայ թէ հոս գտնուող ժողովուրդդ ալ յօժարակամ կ՚ընծայէ քեզի: 18
Ո՛վ Տէր, մեր հայրերուն՝ Աբրահամի, Իսահակի եւ Իսրայէլի Աստուածը, ասիկա յաւիտեա՛ն
պահէ քու ժողովուրդիդ սիրտին մտածումներուն նպատակին մէջ, ու անոր սիրտը [թ]քեզի՛
ուղղէ": 19 Եւ իմ որդիիս՝ Սողոմոնի կատարեա՛լ սիրտ տուր, որպէսզի քու
պատուիրաններդ, վկայութիւններդ եւ կանոններդ պահէ, բոլորը գործադրէ, ու կառուցանէ
այն պալատը՝ որուն համար պատրաստութիւն տեսած եմ»:
20 Յետոյ Դաւիթ ամբողջ համախմբումին ըսաւ. «Հիմա օրհնեցէ՛ք Տէրը՝ ձեր
Աստուածը»: Ամբողջ համախմբումը օրհնեց Տէրը, իրենց հայրերուն Աստուածը, եւ
խոնարհելով՝ Տէրոջ ու թագաւորին երկրպագեցին: 21 Հետեւեալ օրը զոհեր
մատուցանեցին եւ ողջակէզներ զոհեցին Տէրոջ – հազար զուարակ, հազար խոյ, հազար
գառ՝ անոնց թափելիք նուէրներով –, բազմաթիւ զոհեր՝ ամբողջ Իսրայէլի համար: 22 Այդ
օրը Տէրոջ առջեւ մեծ ուրախութեամբ կերան ու խմեցին, եւ Դաւիթի որդին՝ Սողոմոնը
երկրորդ անգամ թագաւոր հռչակեցին: Զայն Տէրոջ համար առաջնորդ օծեցին, ու
Սադովկը՝ քահանայ: 23 Սողոմոն Տէրոջ գահին վրայ բազմեցաւ իբր թագաւոր, իր հօր՝
Դաւիթի տեղ, եւ յաջողեցաւ. ամբողջ Իսրայէլը իրեն հնազանդեցաւ: 24 Բոլոր
իշխանաւորներն ու զօրաւոր մարդիկը, նաեւ Դաւիթ թագաւորին բոլոր որդիները Սողոմոն
թագաւորին [ժ]ենթարկուեցան: 25 Տէրը ամբողջ Իսրայէլի [ի]առջեւ Սողոմոնը չափազանց

[գ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ե] Եբր.՝ քու ձեռքէ՛դ

[ը] Եբր.՝ ակնկալութիւն

[թ] Եբր.՝ քու՛ վրադ հաստատէ

[ժ] Եբր.՝ ձեռք տուին

[ի] Եբր.՝ աչքերուն

մեծցուց, եւ անոր այնպիսի թագաւորական փառաւորութիւն մը տուաւ՝ որ իրմէ առաջ Իսրայէլի ո՛չ մէկ թագաւորի եղած էր:

ԴԱՒԻԹԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ

26 Այսպէս, Յեսսէի որդին՝ Դաւիթ ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւորեց: 27 [լ]Ան
քառասուն տարի թագաւորեց՝՝ Իսրայէլի վրայ. Քեբրոնի մէջ եօթը տարի թագաւորեց, ու
Երուսաղէմի մէջ երեսուներեք տարի թագաւորեց: 28 Լա՛ւ ալեւորութեան մէջ մեռաւ, իր
օրերէն, հարստութենէն եւ փառքէն կշտացած. անոր տեղ իր որդին՝ Սողոմոն թագաւորեց:
29 Դաւիթ թագաւորին առաջին ու վերջին արարքները ահա՛ գրուած են Սամուէլ
տեսանողին [խ]Գիրքին մէջ, Նաթան մարգարէին Գիրքին մէջ եւ Գադ տեսանողին Գիրքին
մէջ, 30 նաեւ անոր ամբողջ թագաւորութիւնն ու քաջութիւնը, եւ թէ՛ անոր, թէ՛ Իսրայէլի,
թէ՛ ալ ուրիշ երկիրներու բոլոր թագաւորութիւններուն [ծ]պատահած դէպքերը՝՝:

[լ] Եբր.՝ Անոր թագաւորած օրերը քառասուն տարի եղան

[խ] Եբր.՝ Արարքներուն, կամ՝ Խօսքերուն

[ծ] Եբր.՝ վրայ անցած ժամանակները

ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
(Գ. Թագ. 3. 1-15)

1

Դաւիթի որդին՝ Սողոմոն իր թագաւորութեան մէջ ուժովցաւ. [բ]Տէրը՝ իր Աստուածը իրեն
հետ էր, ու զինք չափազանց մեծցուց: 2 Սողոմոն խօսեցաւ ամբողջ Իսրայէլի.–
հազարապետներուն, հարիւրապետներուն, դատաւորներուն, եւ ամբողջ Իսրայէլի բոլոր
իշխաններուն, այսինքն՝ [գ]նահապետներուն: 3 Ապա Սողոմոն ամբողջ համախմբումին հետ
Գաբաւոնի բարձր տեղը գնաց, որովհետեւ հոն էր Աստուծոյ Հանդիպումի վրանը, որ
Տէրոջ ծառան՝ Մովսէս անապատին մէջ շիներ էր: 4 (Սակայն Դաւիթ Աստուծոյ
տապանակը Կարիաթարիմէն իր պատրաստած տեղը բարձրացուցեր էր, քանի որ
Երուսաղէմի մէջ վրան մը լարած էր անոր համար:) 5 Իսկ Ովրեան Ուրիի որդիին՝
Բեսելիէլի շինած պղինձէ զոհասեղանը հոն էր, Տէրոջ խորանին առջեւ. Սողոմոն ու
համախմբումը [դ]զայն փնտռեցին": 6 Սողոմոն հոն՝ Տէրոջ առջեւ՝ Հանդիպումի վրանին
պղինձէ զոհասեղանին [ե]քով բարձրացաւ", եւ անոր վրայ հազար ողջակէզ զոհեց:
7 Այդ գիշերը Աստուած Սողոմոնի երեւցաւ ու ըսաւ. «[զ]Բա՛ն մը խնդրէ՝ որ քեզի
տամ"»: 8 Սողոմոն Աստուծոյ ըսաւ. «Դուն իմ հօրս՝ Դաւիթի հետ մեծ կարեկցութեամբ
վարուեցար, եւ զիս անոր տեղ թագաւոր նշանակեցիր: 9 Հիմա, ո՛վ Տէր Աստուած, իմ
հօրս՝ Դաւիթի ըրած խոստումդ թող հաստատուի, քանի դուն զիս երկրի [է]հողին չափ շատ
ժողովուրդի վրայ թագաւոր նշանակեցիր: 10 Հիմա ինծի իմաստութի՛ւն ու գիտութի՛ւն
տուր, որպէսզի այս ժողովուրդին առջեւ ելլեմ եւ մտնեմ. արդարեւ այս մեծ ժողովուրդդ
ո՞վ կրնայ դատել»: 11 Աստուած ալ Սողոմոնի ըսաւ. «Քանի ասիկա [ը]փափաքեցար, ու
հարստութիւն, գոյք, փառք, եւ [թ]ոսոխներուդ կեանքը չխնդրեցիր, ու երկար օրեր ալ
չխնդրեցիր, հապա քեզի համար իմաստութիւն եւ գիտութիւն խնդրեցիր, որպէսզի դատես
իմ ժողովուրդս՝ որուն վրայ քեզ թագաւոր նշանակեցի, 12 քեզի իմաստութիւն ու
գիտութիւն պիտի տրուին. հարստութիւն, գոյք եւ փառք ալ պիտի տամ քեզի, այնպէս որ
քեզմէ առաջ եղած թագաւորներէն ո՛չ մէկը նմանը ունեցած է, ու քեզմէ ետք եկողներն
ալ նմանը պիտի չունենան»: 13 Սողոմոն Գաբաւոնի բարձր տեղէն՝ Հանդիպումի վրանին
առջեւէն Երուսաղէմ վերադարձաւ, եւ Իսրայէլի վրայ թագաւորեց:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Գ. Թագ. 10. 26-29)

[բ] Եբր.՝ Եհովան

[գ] Այսինքն՝ հայրերու գլխաւորներուն

[դ] Կամ՝ անոր խորհուրդ հարցուցին

[ե] Կամ՝ վրայ մատուցանեց

[զ] Եբր.՝ Խնդրէ՛ ինչ որ քեզի պիտի տամ

[է] Կամ՝ փոշին

[ը] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ եղաւ

[թ] Եբր.՝ քեզ ատողներուն

14 Սողոմոն կառքեր ու ձիաւորներ հաւաքեց. ան հազար չորս հարիւր կառք եւ
տասներկու հազար ձիաւոր ունէր: Զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմ՝
թագաւորին քով տեղաւորեց: 15 Թագաւորը Երուսաղէմի մէջ արծաթը եւ ոսկին քարերու
պէս հասարակ բան մը ըրաւ, ու մայրիի փայտը դաշտագետինի մէջ եղող
ժանտաթզենիներուն չափ առատ ըրաւ: 16 Սողոմոնի ձիերը Եգիպտոսէն կու գային.
թագաւորին վաճառականներուն կարաւանը որոշ գինով մը ձիերու երամակներ կը գնէր:
17 Եգիպտոսէն կառք մը [ժ]կ՚արտածուէր վեց հարիւր սիկղ արծաթի, իսկ ձի մը՝ հարիւր
յիսուն սիկղ արծաթի. Քետացիներու բոլոր թագաւորներուն համար, եւ Սուրիայի
թագաւորներուն համար ալ՝ անոնց ձեռքով այդպէս կ՚արտածուէին:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Գ. Թագ. 5. 1-18)

2

Սողոմոն հրամայեց Տէրոջ անունին տուն մը կառուցանել, նաեւ տուն մը՝ իր
թագաւորութեան համար: 2 Սողոմոն եօթանասուն հազար բեռնակիր ու լեռը քար տաշող
ութսուն հազար մարդ [ա]ընտրեց, եւ անոնց վրայ երեք հազար վեց հարիւր վերակացու
նշանակեց:
3 Սողոմոն Տիւրոսի Քիրամ թագաւորին մարդ ղրկեց, ու ըսաւ. «Ինչպէս իմ հօրս՝
Դաւիթի մայրիի փայտեր ղրկեցիր, որպէսզի իրեն տուն մը կառուցանէ՝ մէջը բնակելու
համար, նոյնպէս ղրկէ ինծի: 4 Ահա՛ ես Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս անունին տուն մը կը
կառուցանեմ, որպէսզի անոր [բ]ընծայուի, եւ անոր առջեւ անուշաբոյր խունկ ծխուի,
[գ]առաջադրութեան մշտատեւ հացը դրուի, ու ողջակէզներ մատուցանուին առտու եւ
իրիկուն, Շաբաթ օրերը, [դ]ամսագլուխները, ու Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն հանդիսաւոր
տօներուն. ասիկա Իսրայէլի մէջ յաւիտենական կանոն է: 5 Այն տունը որ ես կը
կառուցանեմ՝ մեծ ըլլալու է, որովհետեւ մեր Աստուածը բոլոր աստուածներէն մեծ է: 6
Ո՞վ կարող է անոր տուն կառուցանել, քանի երկինքը, նոյնիսկ երկինքներուն երկինքը
զայն չեն կրնար պարունակել: Ուրեմն ես ո՞վ եմ, որ անոր տուն կառուցանեմ. միայն
անոր առջեւ խունկ ծխելու տեղ մը պիտի պատրաստեմ: 7 Ուստի հիմա ինծի [ե]վարպետ
մարդ մը ղրկէ, որ գիտնայ ոսկի, արծաթ, պղինձ, երկաթ, քարեր ու փայտեր, [զ]ծիրանի,
[է]կապուտակ, բեհեզ եւ [ը]բոսոր կարմիր" գործածել, ու ճարտար [թ]փորագրիչ ըլլայ, որպէսզի

[ժ] *Եբր.՝ կը բարձրանար եւ դուրս կ՛ելլէր*

[ա] *Եբր.՝ հաշուեց*

[բ] *Եբր.՝ սրբացուի*

[գ] *Եբր.՝ կարգով դրուած*

[դ] *Եբր.՝ նոր լուսինները*

[ե] *Եբր.՝ իմաստուն*

[զ] *Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս*

[է] *Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպաս*

*իմ քովս՝ Յուդայի ու Երուսաղէմի մէջ եղող վարպետներուն հետ գործէ, որոնք իմ հայրս՝
Դաւիթ պատրաստած է: 8 Ինծի Լիբանանէն մայրիի՛ փայտեր, եղեւնափայտեր՛, եւ
ալմուկի՛ փայտեր ղրկէ. արդարեւ գիտեմ թէ քու ծառաներդ ճարտար ծառ կտրող են
Լիբանանի մէջ: Ահա՛ իմ ծառաներս քու ծառաներուդ հետ պիտի ըլլան, 9 որպէսզի ինծի
առատ փայտ պատրաստեն. որովհետեւ իմ կառուցանած տունս մեծ եւ սքանչելի ըլլալու
է: 10 Ահա՛ ես քու ծառաներուդ՝ ծառերը կտրող փայտահատներուն՝ քսան հազար քոռ
ծեծուած ցորեն, քսան հազար քոռ գարի, քսան հազար մար գինի, ու քսան հազար մար
իւղ պիտի տամ»:*

*11 Տիւրոսի Քիրամ թագաւորը սա՛ պատասխանը գրեց Սողոմոնի, եւ զայն ղրկեց.
«Տէրը իր ժողովուրդը սիրելուն համար քեզ անոնց վրայ թագաւոր կարգեց»: 12 Նաեւ
Քիրամ ըսաւ. «Օրհնեա՛լ ըլլայ երկինքն ու երկիրը [ժ]ստեղծող Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը,
որ Դաւիթ թագաւորին ուշիմութիւն եւ խելք [ի]ունեցող իմաստուն որդի մը տուաւ, որպէսզի
Տէրոջ տուն մը կառուցանէ, նաեւ տուն մը՝ իր թագաւորութեան համար: 13 Հիմա իմ
[լ]վարպետս՝ Քիրամը կը ղրկեմ, իմաստուն մարդ մը, խելք ունեցող: 14 Ան Դանի
աղջիկներէն եղող կնոջ մը որդին է, եւ իր հայրը Տիւրացի է: Ան գիտէ ոսկի, արծաթ,
պղինձ, երկաթ, քարեր ու փայտեր, ծիրանի, կապուտակ, բեհեզ եւ բոսոր կարմիր
գործածել. նաեւ գիտէ ամէն տեսակ [խ]փորագրութիւն կատարել", եւ իրեն [ծ]առաջարկուած
ամէն ծրագիր գործադրել" քու վարպետներուդ հետ, ու հօրդ՝ Դաւիթի – իմ տիրոջս –
վարպետներուն հետ: 15 Ուստի հիմա իմ տէրս իր ծառաներուն թող ղրկէ ցորենը, գարին,
իւղն ու գինին, որոնց մասին խօսեցաւ: 16 Մենք ալ Լիբանանի մէջ ծառեր պիտի կտրենք՝
այնչափ որ քեզի հարկաւոր ըլլայ, եւ լաստեր շինելով՝ զանոնք ծովէն քեզի պիտի բերենք՝
Յոպպէ. իսկ դուն զանոնք Երուսաղէ՛մ բարձրացուր»:*

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՍԿՍԻ
(Գ. Թագ. 6. 1-38)

*17 Սողոմոն Իսրայէլի երկրին մէջ եղող բոլոր գաղթականները հաշուեց, իր հօր՝
Դաւիթի [կ]մարդահամարէն ետք. անոնցմէ հարիւր յիսուներեք հազար վեց հարիւր անձ
գտնուեցաւ: 18 Իրենցմէ եօթանասուն հազարը բեռնակիր ըրաւ, ութսուն հազարը՝ լեռը
քար տաշող, եւ այս ժողովուրդը աշխատցնելու համար՝ երեք հազար վեց հարիւր
վերակացու նշանակեց:*

[ը] *Այսինքն՝* բոսոր կարմիրով ներկուած կերպաս

[թ] *Կամ՝* քանդակագործ

[ժ] *Եբր.՝* ընող

[ի] *Եբր.՝* գիտցող

[լ] *Եբր.՝* հայրս

[խ] *Կամ՝* քանդակ քանդակել

[ծ] *Եբր.՝* տրուած ամէն հնարք հնարել

[կ] *Եբր.՝* հաշուած հաշիւէն

3

Սողոմոն սկսաւ Տէրոջ տունը կառուցանել Երուսաղէմի մէջ, Մորիա լերան վրայ, ուր
Տէրը անոր հօր՝ Դաւիթի երեւցեր էր, այն տեղը՝ որ Դաւիթ Յեբուսացի Ոռնայի կալին մէջ
պատրաստեր էր: 2 Իր թագաւորութեան չորրորդ տարին, երկրորդ ամսուան երկրորդ օրը
սկսաւ զայն կառուցանել: 3 Ահա՛ւասիկ Աստուծոյ տունը կառուցանելու համար Սողոմոնի
դրած հիմը.- երկայնքը վաթսուն կանգուն էր՝ առաջուան կանգունին չափով, իսկ լայնքը՝
քսան կանգուն: 4 Ճակատի Ներքնագաւիթին երկայնքը քսան կանգուն էր՝ տան լայնքով, ու
բարձրութիւնը՝ հարիւր քսան կանգուն. զայն ներսէն մաքուր ոսկիով պատեց: 5 Մեծ տունը
եղեւնափայտով ծածկեց, զայն մաքուր ոսկիով պատեց, եւ անոր վրայ արմաւենիներ ու
շղթաներ [ա]փորագրեց: 6 Շքեղութեան համար տունը պատուական քարերով զարդարեց.
ոսկին՝ Փարուիմի ոսկի էր: 7 Տան գերանները, սեմերը, պատերն ու դռները ոսկիով
պատեց. պատերուն վրայ քերովբէներ քանդակեց:

8 Սրբութիւններու սրբութեան տունը շինեց. անոր երկայնքը քսան կանգուն էր՝ տան
լայնքով, ու լայնքը՝ քսան կանգուն. զայն վեց հարիւր տաղանդի չափ մաքուր ոսկիով
պատեց: 9 Գամերուն կշիռը յիսուն սիկղ ոսկի էր: Վերնատունները ոսկիով պատեց: 10
Սրբութիւններու սրբութեան տան մէջ երկու քանդակուած քերովբէ շինեց, ու զանոնք
ոսկիով պատեց: 11 Քերովբէներուն թեւերը քսան կանգուն երկայնք ունէին: Մէկ թեւը հինգ
կանգուն էր, եւ տան պատին կը դպչէր. միւս թեւն ալ հինգ կանգուն էր, ու միւս քերովբէին
թեւին կը դպչէր: 12 Միւս քերովբէին ալ մէկ թեւը հինգ կանգուն էր եւ տան պատին կը
դպչէր, ու միւս թեւը հինգ կանգուն էր եւ միւս քերովբէին թեւին կը յարէր: 13 Այս
քերովբէներուն տարածուած թեւերուն երկայնքը քսան կանգուն էր: Անոնք իրենց
ոտքերուն վրայ կայնած էին, եւ անոնց երեսը դէպի [բ]տունը կը նայէր:

14 Վարագոյրը կապուտակէ, ծիրանիէ, բոսոր կարմիրէ ու բեհեզէ շինեց, եւ անոր վրայ
քերովբէներ [գ]գործեց:

ԵՐԿՈՒ ՊՂԻՆՁԷ ՍԻՒՆԵՐԸ
(Գ. Թագ. 7. 15-22)

15 Տան առջեւ երեսունհինգ կանգուն [դ]բարձրութեամբ երկու սիւն շինեց. անոնց
գագաթը եղող խոյակը հինգ կանգուն էր: 16 [ե]Դաբիրին մէջի շղթաներուն պէս շղթաներ
շինեց, ու սիւներուն գագաթը դրաւ. նաեւ հարիւր նուռ շինեց ու շղթաներուն [զ]անցուց: 17
Սիւները տաճարին առջեւ կանգնեցուց, մէկը աջ կողմէն եւ միւսը ձախ կողմէն. աջ կողմը
եղողին անունը Յաքին կոչեց, ու ձախ կողմը եղողին անունը՝ Բոոզ:

[ա] Եբր.՝ հանեց

[բ] Եբր.՝ ներս

[գ] Եբր.՝ հանեց

[դ] Եբր.՝ երկայնքով

[ե] Այսինքն՝ Սրբավայրին

[զ] Եբր.՝ դրաւ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՀԱՄԱՐ
(Գ. Թագ. 7. 23-51)

4

Պղինձէ զոհասեղան մըն ալ շինեց. երկայնքը քսան կանգուն էր, լայնքը՝ քսան
կանգուն, ու բարձրութիւնը՝ տասը կանգուն:
2 Ձուլածոյ ծովը շինեց, որուն մէկ [ա]եզերքէն մինչեւ միւս եզերքը տասը կանգուն էր, ու
բոլորովին կլոր էր: Անոր բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր, եւ [բ]շրջագիծը՝ երեսուն
կանգուն": 3 Անոր տակ՝ բոլորածեւ շարուած՝ եզներու նմանութիւններ կային որ զայն կը
շրջապատէին, տասը եզ՝ մէկ կանգունի մէջ. ծովը բոլորածեւ կը շրջապատէին: Եզները
երկու կարգի վրայ ձուլուեր էին, ծովին ձուլուած ատենը: 4 Ան տասներկու եզներու վրայ
կը կենար, որոնց երեքը դէպի հիւսիս կը նայէին, երեքը՝ դէպի արեւմուտք, երեքը՝ դէպի
հարաւ, ու երեքը՝ դէպի արեւելք: Ծովը անոնց վրայ դրուած էր, եւ բոլորին ետեւի կողմը
դէպի ներս դարձած էր: 5 Անոր թանձրութիւնը չորս մատնաչափ էր, ու եզերքը բաժակի
եզերքին պէս շինուած էր՝ շուշանի ծաղիկներով: Ան երեք հազար մար [գ]կը պարունակէր":
6 Տասը աւազան շինեց. հինգը աջ կողմը դրաւ, հինգն ալ՝ ձախ կողմը, լուացումի
համար: [դ]Ողջակէզները անոնց մէջ կը լուային, իսկ ծովը քահանաներուն համար էր,
որպէսզի հոն լուացուին:
7 Տասը ոսկիէ աշտանակներ շինեց՝ իրենց կանոնին համաձայն, ու զանոնք տաճարին
մէջ դրաւ, հինգը՝ աջ կողմը, եւ հինգը՝ ձախ կողմը:
8 Տասը սեղան ալ շինեց, ու զանոնք տաճարին մէջ տեղաւորեց, հինգը՝ աջ կողմը, եւ
հինգը՝ ձախ կողմը: Նաեւ հարիւր ոսկիէ կոնք շինեց:
9 Քահանաներուն գաւիթը շինեց, նաեւ մեծ նախագաւիթն ու նախագաւիթին դռները, եւ
անոնց փեղկերը պղինձով պատեց: 10 Ծովը աջ կողմը դրաւ, դէպի հարաւ-արեւելք:
11 Քիրամ կաթսաները, թիակներն ու կոնքերը շինեց: Այսպէս՝ Քիրամ աւարտեց այն
գործը, որ Աստուծոյ տան համար Սողոմոն թագաւորին կը կատարէր. 12 այսինքն՝ երկու
սիւները, [ե]գունտերը, երկու սիւներուն գագաթը եղող խոյակները, սիւներուն գագաթը եղող
խոյակներուն երկու գունտերը ծածկող երկու ցանցակերպ զարդերը, 13 ու երկու
ցանցակերպ զարդերուն չորս հարիւր նուռերը – երկու կարգ նուռ մէկ ցանցակերպ զարդի
վրայ – սիւներուն վրայի խոյակներուն երկու գունտերը ծածկելու համար: 14 Նաեւ
մեքենովթները շինեց. մեքենովթներուն վրայ աւազաններն ալ շինեց: 15 Միակ ծովը եւ
անոր տակի տասներկու եզները, 16 կաթսաները, թիակներն ու [զ]մսահաները եւ անոնց"
բոլոր առարկաները՝ փայլուն պղինձէ շինեց Քիրամ վարպետը Սողոմոն թագաւորին՝
Տէրոջ տան համար: 17 Թագաւորը զանոնք Յորդանանի դաշտին մէջ՝ [է]թանձր հողի մը

[ա] Եբր.՝ շրթունքէն

[բ] Եբր.՝ երեսուն կանգուն երկար լար մը զայն կը շրջապատէր

[գ] Եբր.՝ կ'առնէր եւ կը պարունակէր

[դ] Եբր.՝ Ողջակէզի մատուցանուածները

[ե] Այսինքն՝ խոյօղերը

[զ] Կամ՝ մսահաները, այս

[է] Կամ՝ հողին թանձրութեան մէջ

վրայ" ձուլել տուաւ, Սոկքովթի ու [ը]Սարեդայի մէջտեղ: 18 Սողոմոն այս բոլոր
առարկաները յոյժ առատութեամբ շինեց, այնպէս որ պղինձին կշիռը [թ]չփնտռուեցաւ: 19
Սողոմոն շինեց նաեւ Աստուծոյ տան բոլոր առարկաները.– խունկին ոսկի զոհասեղանը եւ
այն սեղանները՝ որոնց վրայ առաջադրութեան հացը կը դրուէր. 20 մաքուր ոսկիէ
աշտանակներն ու անոնց ճրագները, դաբիրին առջեւ վառելու համար՝ կանոնին
համաձայն. 21 ոսկիէ –[ժ]զուտ ոսկիէ – ծաղիկները, ճրագները եւ ունելիները. 22 մաքուր
ոսկիէ բազմակալները, կոնքերը, խնկամանններն ու բուրվառներ: Տան դռներն ալ – անոր
ներքին դրան փեղկերը՝ Սրբութիւններու սրբութիւնը մտնելու համար, եւ տան դրան
փեղկերը՝ տաճարը մտնելու համար – ոսկիէ շինեց:

5

Երբ Տէրոջ տան համար Սողոմոնի կատարած ամբողջ գործը աւարտեցաւ, Սողոմոն իր
հօր՝ Դաւիթի [ա]"սուրբ բաները" – արծաթը, ոսկին ու բոլոր առարկաները – տարաւ եւ
Աստուծոյ տան գանձարանին մէջ դրաւ:

ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ ԿԸ ԲԵՐՈՒԻ ՏԱՃԱՐ
(Գ. Թագ. 8. 1-9)

2 Այն ատեն Սողոմոն Երուսաղէմի մէջ հաւաքեց Իսրայէլի երէցներն ու բոլոր
տոհմապետները – Իսրայէլի որդիներուն [բ]նահապետները –, որպէսզի Տէրոջ ուխտին
տապանակը բարձրացնեն Դաւիթի քաղաքէն, այսինքն՝ Սիոնէն: 3 Իսրայէլի բոլոր
մարդիկը թագաւորին քով հաւաքուեցան եօթներորդ ամսուան տօնին ատենը: 4 Իսրայէլի
բոլոր երէցները եկան, ու Ղեւտացիները տապանակը կրեցին: 5 Տապանակը, Հանդիպումի
վրանը եւ վրանին մէջ եղած բոլոր սուրբ առարկաները բարձրացուցին. քահանաներն ու
Ղեւտացիները զանոնք բարձրացուցին: 6 Սողոմոն թագաւորը եւ անոր քով հաւաքուած
Իսրայէլի ամբողջ համայնքը՝ տապանակին առջեւ ըլլալով՝ ոչխարներ եւ արջառներ
զոհեցին, որոնք շատութենէն չէին հաշուուեր ու չէին համրուեր: 7 Քահանաները Տէրոջ
ուխտին տապանակը ներս տարին՝ իր տեղը, տան դաբիրը, Սրբութիւններու սրբութիւնը, եւ
քերովբէներուն թեւերուն տակ դրին: 8 Քերովբէները տապանակին տեղին վրայ իրենց
թեւերը կը տարածէին. քերովբէները վերէն կը ծածկէին տապանակն ու անոր ձողերը: 9
Ձողերը երկարեցին, այնպէս որ ձողերուն ծայրերը դաբիրին առջեւ եղող տապանակէն կը
տեսնուէին, բայց դուրսէն չէին տեսնուեր. անոնք մինչեւ այսօր հոն են: 10 Տապանակին
մէջ ոչինչ կար, բացի այն երկու տախտակներէն՝ որ Մովսէս Քորեբի մէջ հոն դրաւ, երբ
Տէրը Իսրայէլի որդիներուն հետ ուխտ կնքեց՝ անոնց Եգիպտոսէն ելած ատենը:

ՏԷՐՈՋ ՓԱՌՔԸ

[ը] Կամ՝ Սարթանի

[թ] Եբր.՝ չհետազօտուեցաւ

[ժ] Եբր.՝ կատարեալ

[ա] Եբր.՝ սրբացուցածները

[բ] Եբր.՝ հայրերուն իշխանները

11 Երբ քահանաները սուրբ տեղէն ելան, (արդարեւ հոն գտնուող բոլոր քահանաները
սրբացած էին, առանց իրենց դասերուն ուշադիր ըլլալու,) 12 բոլոր երգող Ղեւտացիները՝
Ասափի, Եմանի ու Իդիթունի, եւ անոնց որդիներուն ու եղբայրներուն հետ, բեհեզներ
հագած՝ ծնծղաներով, տաւիղներով եւ քնարներով զոհասեղանին արեւելեան կողմը
կայնեցան. անոնց հետ հարիւր քսան քահանաներ փող կը հնչեցնէին: 13 Փող
հնչեցնողներն ու երգողները՝ միաբերան՝ մէկ ձայնով Տէրը կը գովաբանէին եւ իրմէ
շնորհակալ կ'ըլլային: Երբ փողերով, ծնծղաներով ու նուագարաններով Տէրը կը
գովաբանէին՝ իրենց ձայները բարձրացնելով եւ ըսելով. «Ներբողեցէ՛ք Տէրը, որովհետեւ
բարի է, որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է», Տէրոջ տունը ամպով
լեցուեցաւ. 14 ամպին [գ]պատճառով քահանաները չէին կրնար հոն կենալ՝ որպէսզի իրենց
պաշտօնը կատարեն, որովհետեւ Տէրոջ փառքը Աստուծոյ տունը լեցուցած էր:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ
(Գ. Թագ. 8. 12-21)

6

Այն ատեն Սողոմոն ըսաւ. «Տէրը ըսաւ թէ ինք մառախուղի մէջ կը բնակի: 2 Բայց ես
քեզի տուն մը կառուցանեցի՝ բնակութեան համար, վայր մը՝ ուր յաւիտեան կենաս»: 3
Ապա թագաւորը իր երեսը դարձուց եւ Իսրայէլի ամբողջ համախմբումը օրհնեց, մինչ
Իսրայէլի ամբողջ համախմբումը ոտքի վրայ կայնած էր 4 Ան ըսաւ. «Օրհնեա՜լ ըլլայ
Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը, որ իր բերանով իմ հօրս՝ Դաւիթի խօսեցաւ ու իր ձեռքով
խոստումը [ա]իրագործեց, որովհետեւ ըսաւ. 5 "Իմ ժողովուրդս Եգիպտոսի երկրէն հանած
օրէս ի վեր՝ Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն մէջէն ո՛չ մէկ քաղաք ընտրեցի՝ տուն մը
կառուցանելու համար, որպէսզի անունս հոն ըլլայ. ու մարդ մը չընտրեցի, որպէսզի իմ
ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ առաջնորդ ըլլայ: 6 Բայց Երուսաղէմը ընտրեցի՝ որպէսզի
անունս հոն ըլլայ, եւ Դաւիթը ընտրեցի, որպէսզի իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ
թագաւոր ըլլայ□: 7 Իմ հայրս՝ Դաւիթ [բ]կը մտածէր" որ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն
անունին տուն մը կառուցանէ: 8 Բայց Տէրը իմ հօրս՝ Դաւիթի ըսաւ. "Քանի դուն
մտածեցիր որ իմ անունիս տուն կառուցանես, լաւ ըրիր՝ այդպէս մտածելով: 9 Սակայն
տունը դուն պիտի չկառուցանես, հապա քու որդիդ՝ որ մէջքէդ պիտի ելլէ. անիկա՛ իմ
անունիս տունը պիտի կառուցանէ□: 10 Ահա՛ Տէրը իր ըսած խօսքը իրագործեց. ես իմ
հօրս՝ Դաւիթի [գ]յաջորդեցի, Տէրոջ խոստումին համաձայն Իսրայէլի գահին վրայ
բազմեցայ, եւ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն անունին այս տունը կառուցանեցի. 11 հոն դրի
տապանակը, որուն մէջ է Տէրոջ ուխտը՝ որ Իսրայէլի որդիներուն հետ կնքեց»:

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԱՂՕԹՔԸ
(Գ. Թագ. 8. 22-53)

12 Ապա Տէրոջ զոհասեղանին առջեւ կայնեցաւ, Իսրայէլի ամբողջ համախմբումին

[գ] Եբր.՝ երեսէն

[ա] Եբր.՝ լրացուց

[բ] Եբր.՝ սիրտին մէջ ունէր

[գ] Եբր.՝ տեղը կանգնեցայ

*դիմաց, ձեռքերը տարածեց, 13 (արդարեւ Սողոմոն պղինձէ բեմ մը շինելով՝ զայն
նախագաւիթին մէջտեղը դրած էր. անոր երկայնքը հինգ կանգուն էր, լայնքը՝ հինգ
կանգուն, ու բարձրութիւնը՝ երեք կանգուն. ինք անոր վրայ կեցաւ, Իսրայէլի ամբողջ
համախմբումին առջեւ ծնրադրեց, ձեռքերը դէպի երկինք տարածեց,)*

*14 եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած, երկինքի մէջ ու երկրի վրայ քեզի պէս
Աստուած չկայ, որ քու առջեւդ իրենց ամբողջ սիրտով ընթացող ծառաներուդ հետ ուխտ
ու կարեկցութիւն կը պահես: 15 Դուն քու ծառայիդ, իմ հօրս՝ Դաւիթի խոստացածդ
պահեցիր, եւ բերանովդ խօսածդ ձեռքովդ իրագործեցիր, ինչպէս այսօր կ'երեւնայ: 16
Ուստի հիմա, ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած, պահէ՛ քու ծառայիդ, իմ հօրս՝ Դաւիթի
խոստացածդ, երբ ըսիր. “Իմ առջեւս՝ Իսրայէլի գահին վրայ բազմող մարդ քեզմէ պակաս
պիտի չըլլայ. միայն թէ քու որդիներդ իրենց ճամբաներուն ուշադիր ըլլան, եւ իմ Օրէնքիս
մէջ ընթանան՝ ինչպէս դուն իմ առջեւս ընթացար□: 17 Եւ հիմա, ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛
Աստուած, քու ծառայիդ՝ Դաւիթի ըսած խօսքդ թող հաստատուի:*

*18 «Բայց միթէ Աստուած ի՞րապէս երկրի վրայ՝ մարդոց հետ պիտի բնակի: Ահա՛
երկինքը, ու երկինքներուն երկինքը քեզ չեն կրնար պարունակել. [դ]ո՞ւր կը մնայ" այս իմ
կառուցանած տունս: 19 Սակայն ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, [ե]ուշադրութի՛ւն դարձուր քու
ծառայիդ աղօթքին եւ անոր աղաչանքին, ու լսէ՛ ծառայիդ [զ]պաղատանքը եւ այսօր քու
առջեւդ [է]մատուցանած աղօթքը: 20 Այս տան վրայ ցերեկ ու գիշեր քու աչքերդ բաց ըլլան,
այն տեղին վրայ՝ որուն համար ըսիր թէ քու անունդ հոն պիտի դնես, որպէսզի այս տեղը
քու ծառայիդ մատուցանած աղօթքը լսես: 21 Ուրեմն լսէ՛ քու ծառայիդ եւ քու
ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի աղաչանքը, երբ այս տեղը աղօթեն: Այո՛, լսէ՛ քու բնակութեանդ*

[դ] *Եբր.՝ ո՛րչափ աւելի քիչ*

[ե] *Եբր.՝ երե՛ս*

[զ] *Եբր.՝ ճիչը*

[է] *Եբր.՝ աղօթած*

ը Եբր.՝ պարտադրուի՝ որ անէծքով երդում ընէ

թ Եբր.՝ անէծքով երդումը

ժ Եբր.՝ ճամբան դի՛ր իր գլուխին վրայ

ի Եբր.՝ հողը

լ Եբր.՝ դռներուն

խ Եբր.՝ տարածէ

ծ Եբր.՝ դուրս ելլէ

կ Եբր.՝ գործադրէ՛

հ Եբր.՝ իրենց սիրտին մէջ դարձնեն

ձ Եբր.՝ հեռացներ

տեղէն՝ երկինքէն, լսէ՛ ու ներէ՛:
22 «Եթէ մէկը իր ընկերին դէմ մեղանչէ, եւ իրեն անէծքով երդում [Ը]պարտադրուի, ու
[Թ]երդումին համար" այս տունը՝ քու զոհասեղանիդ առջեւ գայ, 23 դուն երկինքէն լսէ՛,
կատարէ՛ ու դատէ՛ քու ծառաներդ. ամբարիշտը դատապարտէ՛ եւ անոր [Ժ]արարքին
պատիժը բե՛ր իր վրայ", իսկ արդարին իրաւունքը պաշտպանէ՛ ու անոր հատուցանէ՛ իր
արդարութեան համեմատ:
24 «Երբ քու ժողովուրդդ՝ Իսրայէլ, քեզի դէմ մեղանչելուն համար՝ թշնամիէն
պարտուի, եթէ քեզի վերադառնայ, քու անունդ ներբողէ, այս տան մէջ քեզի աղօթէ եւ
աղաչէ, 25 դուն երկինքէն լսէ՛, քու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի մեղքը ներէ՛, ու զանոնք
վերադարձո՛ւր այն [Ի]երկիրը՝ որ անոնց եւ անոնց հայրերուն տուիր:
26 «Երբ երկինքը գոցուի եւ չանձրեւէ՝ անոնց քեզի դէմ մեղանչելուն համար, եթէ
անոնք այս տեղը քեզի աղօթեն, քու անունդ ներբողեն ու զանոնք տառապեցնելուդ համար
իրենց մեղքերէն հեռանան, 27 դուն երկինքէն լսէ՛, քու ծառաներուդ ու ժողովուրդիդ՝
Իսրայէլի մեղքը ներէ՛,– անոնց սորվեցո՛ւր այն շիտակ ճամբան՝ որուն մէջէն ընթանալու
են,– եւ անձրե՛ւ տուր այն երկրին՝ որ քու ժողովուրդիդ իբր ժառանգութիւն տուիր:
28 «Երբ երկրի վրայ սով ըլլայ, կամ՝ ժանտախտ, կամ՝ խորշակահարութիւն, արմտիքի
դալուկ, մարախ, գրուիճ, երբ անոնց թշնամիները զանոնք իրենց [Լ]բնակած երկրին մէջ
պաշարեն, երբ որեւէ ախտ կամ հիւանդութիւն ըլլայ, 29 եթէ քու ամբողջ ժողովուրդէդ՝
Իսրայէլէն ոեւէ մարդ աղօթք մը եւ աղաչանք մը ընէ, եւ իւրաքանչիւրը իր ախտն ու
կոտտանքը ճանչնալով՝ ձեռքերը դէպի այս տունը [Խ]երկարէ, 30 դուն երկինքէն՝ քու
բնակութեանդ վայրէն լսէ՛ ու ներէ՛, եւ իւրաքանչիւրին հատուցանէ՛ իր բոլոր
ճամբաներուն համեմատ, քանի անոր սիրտը կը ճանչնաս,– արդարեւ միա՛յն դուն մարդոց
որդիներուն սիրտը կը ճանչնաս,– 31 որպէսզի քեզմէ վախնան ու քու ճամբաներէդ
ընթանան՝ որքան ժամանակ որ պիտի ապրին այն հողին վրայ, որ մեր հայրերուն տուիր:
32 «Քու ժողովուրդէդ՝ Իսրայէլէն չեղող, եւ քու մեծ անունիդ, ուժեղ ձեռքիդ ու
երկարած բազուկիդ համար՝ հեռաւոր երկրէ մը եկող օտարազգին ալ եթէ գայ եւ այս
տան մէջ աղօթէ, 33 դուն երկինքէն՝ քու բնակութեանդ վայրէն լսէ՛, եւ օտարազգիին
քեզմէ հայցած ամէն ինչ իրագործէ՛, որպէսզի երկրի բոլոր ժողովուրդները քու անունդ
ճանչնան, քու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի պէս քեզմէ վախնան, ու գիտնան թէ այս
կառուցանած տունս քու անունովդ կոչուած է:
34 «Երբ քու ժողովուրդդ իր թշնամիին դէմ պատերազմի [Ծ]երթայ այն ճամբայով՝ որ
դուն պիտի ղրկես զանոնք, եթէ անոնք քեզի աղօթեն՝ այս ընտրած քաղաքիդ եւ քու
անունիդ համար այս կառուցանած տանս կողմը նայելով, 35 երկինքէն անոնց աղօթքն ու
աղաչանքը լսէ,՛ եւ անոնց իրաւունքը [Կ]պաշտպանէ՛:
36 «Երբ քեզի դէմ մեղանչեն,– արդարեւ չմեղանչող մարդ չկայ,– ու անոնց դէմ
բարկանալով զանոնք թշնամիին ձեռքը մատնես, եւ անոնց գերեվարները զիրենք հեռաւոր
կամ մօտակայ երկիր մը գերի տանին, 37 եթէ իրենց գերեվարութեան երկրին մէջ
[Հ]մտածեն, քեզի վերադառնան, եւ իրենց գերութեան երկրին մէջ քեզի աղաչեն՝ ըսելով.
“Մեղանչեցինք, անօրէնութիւն ըրինք ու ամբարիշտ եղանք□, 38 եթէ անոնք իրենց
գերութեան երկրին մէջ – ուր գերի տարուած են – իրենց ամբողջ սիրտով եւ իրենց
ամբողջ անձով քեզի վերադառնան, ու աղօթեն իրենց երկրին – որ իրենց հայրերուն
տուիր –, եւ ընտրած քաղաքիդ ու քու անունիդ համար կառուցանած տանս կողմը
նայելով, 39 դուն երկինքէն՝ քու բնակութեանդ վայրէն լսէ՛ անոնց աղօթքն ու աղաչանքը,
եւ անոնց իրաւունքը պաշտպանէ՛, ու քեզի դէմ մեղանչող ժողովուրդիդ ներէ՛: 40 Հիմա,
ո՛վ իմ Աստուածս, կ’աղերսե՛մ, քու աչքերդ այս տեղը մատուցանուած աղօթքին թող բաց
ըլլան, եւ քու ականջներդ՝ ուշադիր: 41 Հիմա, ո՛վ Տէր Աստուած, կանգնէ՛ ու մտի՛ր քու
հանգստութեան վայրդ, դուն եւ քու զօրութեանդ տապանակը. ո՛վ Տէր Աստուած, քու

քահանաներդ թող փրկութիւն հագնին, ու քու բարեպաշտներդ բարութեամբ ուրախանան:
42 Ո՛վ Տէր Աստուած, քու օծեալիդ երեսը մի՛ [ա]մերժեր, հապա քու ծառայիդ՝ Դաւիթի ցոյց
տուած կարեկցութիւններդ յիշէ՛»:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՆԱՒԱԿԱՏԻՔԸ
(Գ. Թագ. 8. 62-66)

7

Երբ Սողոմոն իր աղօթքը աւարտեց, երկինքէն կրակ իջաւ եւ ողջակէզներն ու զոհերը
սպառեց, եւ Տէրոջ փառքը տունը լեցուց: 2 Քահանաները չէին կրնար Տէրոջ տունը
մտնել, որովհետեւ Տէրոջ փառքը Տէրոջ տունը լեցուցած էր: 3 Երբ Իսրայէլի բոլոր
որդիները կրակին իջնելը եւ տան վրայ Տէրոջ փառքին հանգչիլը տեսան, իրենց դէմքը
մինչեւ գետին ծռելով՝ սալայատակին վրայ երկրպագեցին, ու Տէրը ներբողեցին՝ ըսելով.
«Որովհետեւ բարի է, որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է»: 4 Թագաւորը եւ
ամբողջ ժողովուրդը Տէրոջ առջեւ զոհեր մատուցանեցին. 5 Սողոմոն թագաւորը
քսաներկու հազար արջառ ու հարիւր քսան հազար ոչխար մատուցանեց իբր զոհ.
այսպէս՝ թագաւորը եւ ամբողջ ժողովուրդը Աստուծոյ տան նաւակատիքը կատարեցին: 6
Քահանաները իրենց "պաշտօնը կը կատարէին", Ղեւտացիներն ալ՝ Տէրոջ
նուագարաններով. Դաւիթ թագաւորը շիներ էր զանոնք՝ Տէրը ներբողելու համար,
որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է. Դաւիթ անոնց [բ]միջոցով Տէրը կը
գովաբանէր: Քահանաները անոնց դիմաց փողեր կը հնչեցնէին, եւ ամբողջ Իսրայէլը
ոտքի վրայ կայնած էր:
7 Սողոմոն Տէրոջ տան առջեւ եղող գաւիթին մէջտեղը սրբացուց. արդարեւ
ողջակէզներն ու խաղաղութեան զոհերուն ճարպերը հոն մատուցանեց, որովհետեւ
Սողոմոնի շինած պղինձէ զոհասեղանը՝ ողջակէզները, հացի ընծաներն ու ճարպերը չէր
կրնար պարունակել: 8 Այն ատեն Սողոմոն եւ անոր հետ ամբողջ Իսրայէլը - շատ մեծ
համախմբում մը, Եմաթի մուտքէն մինչեւ Եգիպտոսի վտակը - եօթը օր տօն
կատարեցին: 9 Ութերորդ օրը տօնախմբութիւն եղաւ, քանի որ եօթը օր զոհասեղանին
նաւակատիքը կատարեցին, եօթը օր ալ՝ տօնը: 10 Եօթներորդ ամսուան քսաներեքերորդ
օրը ժողովուրդը արձակեց. անոնք իրենց վրանները գացին, զուարթ սիրտով մը
ուրախանալով այն բարիքներուն համար, որ Տէրը Դաւիթի, Սողոմոնի, եւ իր ժողովուրդին՝
Իսրայէլի ըրեր էր:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ Կ՚ԵՐԵՒԻ ՍՈՂՈՄՈՆԻ
(Գ. Թագ. 9. 1-9)

11 Այսպէս Սողոմոն Տէրոջ տունը եւ թագաւորին տունը աւարտեց. ամէն ինչ որ
Սողոմոնի սիրտը [գ]ծրագրած էր շինել Տէրոջ տան մէջ ու իր տան մէջ, յաջողութեամբ
գործադրեց:
12 Ապա Տէրը գիշերը Սողոմոնի երեւցաւ ու անոր ըսաւ. «Քու աղօթքդ լսեցի, եւ այս
տեղը ընտրեցի՝ որ ինծի զոհի տուն ըլլայ: 13 Եթէ երկինքը գոցեմ՝ որպէսզի չանձրեւէ, ու

[ա] Եբր.՝ պաշտօնին վրայ կայնած էին

[բ] Եբր.՝ ձեռքով

[գ] Եբր.՝ մտած

*եթէ մարախին պատուիրեմ՝ որ երկիրը ուտէ, կամ եթէ իմ ժողովուրդիս մէջ ժանտախտ
ղրկեմ, 14 եւ իմ անունովս կոչուած ժողովուրդս խոնարհի, աղօթէ, իմ երեսս խնդրէ ու իր
չար ճամբաներէն հեռանայ, ես ալ երկինքէն պիտի լսեմ, անոնց մեղքը պիտի ներեմ, եւ
անոնց երկիրը պիտի բուժեմ: 15 Հիմա իմ աչքերս այս տեղը մատուցանուած աղօթքին
բաց պիտի ըլլան, եւ ականջներս՝ ուշադիր. 16 որովհետեւ հիմա այս տունը ընտրեցի ու
սրբացուցի, որպէսզի իմ անունս յաւիտեան հոն ըլլայ. իմ աչքերս եւ սիրտս [դ]ընդմիշտ հոն
պիտի ըլլան: 17 Իսկ դուն, եթէ իմ առջեւս ընթանաս ինչպէս քու հայրդ՝ Դաւիթ ընթացաւ,
բոլոր քեզի պատուիրածներս գործադրես, եւ իմ կանոններս ու [ե]դատավճիռներս պահես,
18 քու թագաւորութեանդ գահը պիտի հաստատեմ, ինչպէս հօրդ՝ Դաւիթի հետ ուխտ
կնքելով ըսի. “Իսրայէլը կառավարող մարդ պակաս պիտի չըլլայ քեզմէ□: 19 Բայց եթէ
հեռանաք, ձեր առջեւ դրած կանոններս ու պատուիրաններս լքէք, հապա երթաք ուրիշ
աստուածներ պաշտէք ու անոնց երկրպագէք, 20 [զ]ձեզ պիտի խլեմ այն հողին վրայէն՝ որ
[է]ձեզի տուի. եւ այս տունը՝ որ իմ անունիս համար սրբացուցի՝ երեսէս պիտի [ը]ձգեմ, եւ
զայն բոլոր ժողովուրդներուն մէջ առակ ու կատակի առարկայ պիտի ընեմ: 21 Այս բարձր
տան համար՝ անոր քովէն անցնողը պիտի ապշի ու պիտի ըսէ. “Տէրը ինչո՞ւ այս երկրին
եւ այս տան այսպէս ըրաւ□: 22 Անոր պիտի պատասխանեն. “Որովհետեւ անոնք լքեցին
Տէրը՝ իրենց հայրերուն Աստուածը, որ զիրենք Եգիպտոսի երկրէն հաներ էր, եւ ուրիշ
աստուածներու [թ]յարեցան, անոնց երկրպագեցին ու զանոնք պաշտեցին. այս պատճառով
անոնց վրայ այս բոլոր չարիքները բերաւ□»:*

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Գ. Թագ. 9. 10-28)

8

*Սողոմոն քսան տարուան մէջ կառուցանեց Տէրոջ տունը եւ իր տունը: 2 Յետոյ
Սողոմոն կառուցանեց այն քաղաքները՝ որ Քիրամ Սողոմոնի տուեր էր, ու հոն Իսրայէլի
որդիները բնակեցուց: 3 Սողոմոն Սուբայի Եմաթը գնաց, եւ զայն գրաւեց: 4 Անապատին
մէջ Թադմորը կառուցանեց, ու բոլոր շտեմարանի քաղաքները՝ որ Եմաթի երկրին մէջ
կառուցանեց: 5 Վերին Բեթորոնը եւ Ստորին Բեթորոնը կառուցանեց – պարիսպներով,
դռներով ու նիգերով [ժ]ամրացած քաղաքներ. 6 նաեւ Բահաղէթը, Սողոմոնի բոլոր
շտեմարանի քաղաքները, բոլոր կառքերուն քաղաքները, ձիաւորներուն քաղաքները, եւ
այն բոլոր շէնքերը՝ որ Սողոմոն [ի]ուզեց կառուցանել Երուսաղէմի մէջ, Լիբանանի մէջ, ու*

[դ] *Եբր.՝ բոլոր օրերը*

[ե] *Կամ՝ սովորութիւններս*

[զ] *Եբր.՝ զանոնք*

[է] *Եբր.՝ անոնց*

[ը] *Եբր.՝ վտարեմ*

[թ] *Եբր.՝ կառչեցան*

[ժ] *Եբր.՝ պատնէշով*

[ի] *Եբր.՝ հաւնեցաւ*

իր տէրութեան ամբողջ երկրին մէջ:
7 Այն բոլոր ժողովուրդները, որ Քետացիներէն, Ամորհացիներէն, Փերեզացիներէն,
Խեւացիներէն ու Յեբուսացիներէն մնացած էին եւ Իսրայէլի որդիներէն չէին, 8 այսինքն
անոնց զաւակները՝ որ անոնցմէ ետք այդ երկրին մէջ մնացած էին ու Իսրայէլի որդիները
զանոնք [գ]բնաջնջած չէին, Սողոմոն զանոնք հարկատու ըրաւ մինչեւ այսօր: 9 Սողոմոն իր
գործին համար Իսրայէլի որդիները իրեն ստրուկ չըրաւ. հապա անոնք իր
պատերազմիկները, իր զօրավարներուն վերահսկիչները, եւ իր կառքերուն ու
ձիաւորներուն վերահսկիչներն էին: 10 Սողոմոն թագաւորին վերակացուները երկու
հարիւր յիսուն պետեր ունէին, որոնք ժողովուրդին վրայ կը տիրապետէին:
11 Սողոմոն Փարաւոնի աղջիկը Դաւիթի քաղաքէն բարձրացուց անոր համար
կառուցանած տունը, եւ ըսաւ. «Իմ կինս Իսրայէլի թագաւորին՝ Դաւիթի տունը պիտի
չնստի, որովհետեւ Տէրոջ տապանակին մտած տեղերը սուրբ են»:
12 Այն ատեն Սողոմոն ներքնագաւիթին առջեւ կառուցանած Տէրոջ զոհասեղանին
վրայ ողջակէզներ մատուցանեց Տէրոջ: 13 Մովսէսի պատուէրին համաձայն՝ օրական
քանակը կը մատուցանէր Շաբաթ օրերը, ամսագլուխները, եւ հանդիսաւոր տօներուն՝
տարին երեք անգամ, այսինքն՝ Բաղարջակերքի տօնին, Շաբաթներու տօնին ու
Տաղաւարներու տօնին: 14 Իր հօր՝ Դաւիթի կանոնին համաձայն քահանաներուն դասերը
[դ]նշանակեց իրենց պաշտօններուն վրայ, Ղեւտացիներն ալ՝ իրենց պահպանութիւններուն
վրայ – քահանաներուն առջեւ գովաբանելու եւ պաշտօն կատարելու համար՝ ամէն
օրուան հրամայուածին համեմատ –, նաեւ դռնապանները՝ իրենց դասերով, իւրաքանչիւր
դուռի քով. արդարեւ ա՛յս էր Աստուծոյ մարդուն՝ Դաւիթի պատուէրը: 15 Քահանաներուն
ու Ղեւտացիներուն համար տրուած թագաւորին պատուէրէն չհեռացան՝ ո՛չ մէկ խնդիրով,
կամ գանձարաններուն համար: 16 Սողոմոնի բոլոր գործերը [ե]կազմակերպուած էին,
Տէրոջ տան հիմը դրուած օրէն մինչեւ անոր աւարտումը: Այսպէս ամբողջացաւ Տէրոջ
տունը:
17 Այն ատեն Սողոմոն Եդովմի երկրին մէջ՝ ծովեզրը եղող Գասիոն-Գաբեր ու Ելաթ
գնաց: 18 Քիրամ իր ծառաներուն [զ]միջոցով նաւեր եւ ծովու ճամբորդութեան [է]հմուտ
ծառաներ ղրկեց անոր, որոնք Սողոմոնի ծառաներուն հետ Ոփիր գացին, անկէ չորս
հարիւր յիսուն տաղանդ ոսկի առին, ու Սողոմոն թագաւորին բերին:

ՍԱԲԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ
(Գ. Թագ. 10. 1-13)

9

Սաբայի թագուհին Սողոմոնի համբաւը լսեց, ու Սողոմոնը հանելուկներով փորձարկելու համար Երուսաղէմ հասաւ յոյժ շատ [ը]հետեւորդներով, բուրաւէտ համեմներ

[գ] Եբր.՝ սպառած

[դ] Եբր.՝ կայնեցուց

[ե] Եբր.՝ պատրաստուած

[զ] Եբր.՝ ձեռքով

[է] Եբր.՝ գիտցող

[ը] Եբր.՝ ոյժով

եւ շատ ոսկի ու պատուական քարեր կրող ուղտերով: Երբ Սողոմոնի քով եկաւ, անոր հետ
խօսեցաւ իր սիրտին մէջ եղած ամէն ինչի մասին: 2 Սողոմոն անոր բոլոր հարցումները
բացատրեց. Սողոմոնէն թաքնուած ո՛չ մէկ խօսք կար, որ չկարենար բացատրել անոր: 3
Երբ Սաբայի թագուհին տեսաւ Սողոմոնի իմաստութիւնը, անոր կառուցանած տունը, 4
անոր սեղանին ուտելիքները, անոր ծառաներուն [բ]բնակարանները, անոր
սպասարկուներուն կեցուածքն ու անոնց հանդերձները, անոր մատռուակները եւ անոնց
հանդերձները, նաեւ [գ]Տէրոջ տունը բարձրանալու ելնարանը", [դ]խելքը գլուխէն գնաց": 5
Ուստի թագաւորին ըսաւ. «Ուրեմն քու արարքներուդ եւ իմաստութեանդ մասին իմ երկրիս
մէջ լսած խօսքերս ճշմարիտ էին: 6 Բայց ես այդ խօսքերուն չհաւատացի, մինչեւ որ
անձամբ եկայ ու իմ աչքերովս տեսայ, եւ ահա՛ քու իմաստութեանդ շատութեան կէ՛սը
ինծի պատմուած չէր. դուն կը գերազանցես իմ լսած համբաւս: 7 Երանի՜ քու մարդոցդ,
երանի՜ այս ծառաներուդ, որոնք շարունակ քու առջեւդ կենալով՝ քու իմաստութիւնդ կը
լսեն: 8 Օրհնեա՛լ ըլլայ քու Աստուածդ՝ Եհովան, որ քեզի հաճեցաւ ու քեզ իր գահին վրայ
դրաւ, որպէսզի Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ համար թագաւորես: Քու Աստուածդ Իսրայէլը
սիրելուն եւ զայն յաւիտեան կայունացնելու համար քեզ անոնց վրայ թագաւոր կարգեց,
որպէսզի իրաւունքը եւ արդարութիւնը կիրարկես»: 9 Ապա թագաւորին հարիւր քսան
տաղանդ ոսկի, յոյժ շատ բուրաւէտ համեմներ ու պատուական քարեր տուաւ: Սաբայի
թագուհիին՝ Սողոմոն թագաւորին տուած բուրաւէտ համեմներուն նմանը չկար:

10 (Քիրամի ծառաներն ու Սողոմոնի ծառաները, որոնք Ոփիրէն ոսկի կը բերէին,
ալմուկի փայտեր եւ պատուական քարեր ալ բերին: 11 Թագաւորը ալմուկի փայտէն
աստիճաններ շինեց Տէրոջ տան ու թագաւորին տան համար, նաեւ քնարներ եւ տաւիղներ՝
երգողներուն համար: Անոնց նմանը անկէ առաջ Յուդայի երկրին մէջ տեսնուած չէր:)

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Գ. Թագ. 10. 14-25)

12 Սողոմոն թագաւորը Սաբայի թագուհիին բոլոր [ե]ուզածները եւ խնդրածները տուաւ,
այն բաներուն հատուցումէն զատ՝ որոնք ան թագաւորին բերած էր: Յետոյ ան դարձաւ ու
իր երկիրը գնաց, ինք եւ իր ծառաները:

13 Մէկ տարուան մէջ Սողոմոնի եկած ոսկիին կշիռը վեց հարիւր վաթսունվեց
տաղանդ ոսկի էր, 14 առեւտրականներուն եւ վաճառականներուն բերածէն զատ:
Արաբիայի բոլոր թագաւորներն ու երկրին կուսակալները ոսկի եւ արծաթ կը բերէին
Սողոմոնի:

15 Սողոմոն թագաւորը կռածոյ ոսկիէ երկու հարիւր ասպար շինեց. ամէն մէկ ասպարի
համար վեց հարիւր սիկղ կռածոյ ոսկի [զ]գործածուեցաւ: 16 Կռածոյ ոսկիէ երեք հարիւր
վահան ալ շինեց. ամէն մէկ վահանի երեք հարիւր սիկղ ոսկի գործածուեցաւ: Թագաւորը
զանոնք Լիբանանի անտառին տունը դրաւ:

[բ] Կամ՝ նստուածքը

[գ] Կամ՝ Տէրոջ տան մէջ մատուցած ողջակէզները

[դ] Եբր.՝ վրան ա՛լ հոգի չեղաւ

[ե] Եբր.՝ բաղձանքը

[զ] Եբր.՝ հանուեցաւ

*17 Թագաւորը փղոսկրէ մեծ գահ մը շինեց, ու մաքուր ոսկիով պատեց զայն: 18 Այս
գահը վեց աստիճան ու ոսկիէ պատուանդան մը ունէր, որոնք գահին կից էին: Նստելու
տեղը՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն [է]յենարաններ ունէր. յենարաններուն քով երկու
առիւծներ կը կենային: 19 Հոն՝ վեց աստիճաններուն վրայ՝ մէկ կողմէն ու միւս կողմէն
տասներկու առիւծներ կը կենային: Ո՛չ մէկ թագաւորութեան մէջ նոյնպիսի բան մը
շինուած էր:*

*20 Սողոմոն թագաւորին բոլոր խմելիքի անօթները ոսկիէ էին: Լիբանանի անտառին
տան բոլոր անօթները մաքուր ոսկիէ էին. արծաթէ չկար, որովհետեւ ան Սողոմոնի օրերը
ոչինչ կը սեպուէր: 21 Արդարեւ թագաւորին նաւերը Քիրամի ծառաներուն հետ Թարսիս
կ'երթային. Թարսիսի նաւերը երեք տարին անգամ մը կու գային՝ ոսկի, արծաթ, փղոսկր,
նաեւ կապիկներ ու սիրամարգներ փոխադրելով:*

*22 Սողոմոն թագաւորը երկրի բոլոր թագաւորներէն աւելի մեծ եղաւ հարստութեամբ եւ
իմաստութեամբ: 23 Երկրի բոլոր թագաւորները կը [ը]փափաքէին Սողոմոնի երեսը տեսնել
ու անոր իմաստութիւնը լսել, որ Աստուած անոր սիրտին մէջ դրած էր: 24 Անոնցմէ
իւրաքանչիւրը իր ընծան կը բերէր.– արծաթէ անօթներ, ոսկիէ անօթներ, հանդերձներ,
զէնքեր, բուրաւէտ համեմներ, ձիեր եւ ջորիներ. ամէն տարի՝ տարեկան քանակը:*

*25 Սողոմոն չորս հազար ախոռ ունէր՝ ձիերու եւ կառքերու համար, ու տասներկու
հազար ձիաւոր. զանոնք կառքերու քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմ՝ թագաւորին քով
տեղաւորեց: 26 Եփրատ գետէն մինչեւ Փղշտացիներուն երկիրը եւ մինչեւ Եգիպտոսի
սահմանը՝ բոլոր [թ]թագաւորներուն վրայ կը տիրէր": 27 Թագաւորը Երուսաղէմի մէջ
արծաթը քարերու պէս հասարակ բան մը ըրաւ. նաեւ մայրիի փայտը դաշտագետինի մէջ
եղող ժանտաթզենիներուն չափ առատ ըրաւ: 28 Սողոմոնի համար Եգիպտոսէն ու բոլոր
երկիրներէն ձիեր կ'արտածուէին:*

ՍՈՂՈՄՈՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ
(Գ. Թագ. 11. 41-43)

*29 Սողոմոնի մնացեալ արարքները, առաջինները ու վերջինները, գրուած են Նաթան
մարգարէին [ժ]Գիրքին մէջ, Սիլոնացի Աքիայի Մարգարէութեան մէջ, եւ Նաբատեան
Յերոբովամի մասին Ադդով տեսանողին արձանագրած Տեսիլքներուն մէջ: 30 Սողոմոն
քառասուն տարի թագաւորեց ամբողջ Իսրայէլի վրայ՝ Երուսաղէմի մէջ: 31 Ապա Սողոմոն
իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զայն իր հօր՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին: Անոր տեղ
իր որդին՝ Ռոբովամ թագաւոր եղաւ:*

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՏՈՀՄԵՐԸ Կ'ԱՊՍՏԱՄԲԻՆ
(Գ. Թագ. 12. 1-20)

10

Ռոբովամ Սիւքէմ գնաց, քանի ամբողջ Իսրայէլը զինք թագաւոր հռչակելու համար

[է] *Եբր.՝ ձեռքեր*

[ը] *Եբր.՝ փնտռէին*

[թ] *Եբր.՝ թագաւորները կը կառավարէր*

[ժ] *Եբր.՝ Արարքներուն, կամ՝ Խօսքերուն*

*Սիւքէմ գացեր էր: 2 Նաբատեան Յերոբովամ Եգիպտոս էր, ուր Սողոմոն թագաւորին
[ա]ներկայութենէն փախած էր. երբ այս լուրը լսեց, Եգիպտոսէն վերադարձաւ: 3 Մարդ
ղրկելով զինք կանչեցին, ու Յերոբովամ եւ ամբողջ Իսրայէլը եկան, Ռոբովամի հետ
խօսեցան ու ըսին. 4 «Քու հայրդ մեր լուծը ծանրացուց: Հիմա հօրդ տաժանելի
ծառայութիւնը եւ մեր վրայ դրած ծանր լուծը թեթեւցո՛ւր, ու քեզի ծառայենք»: 5 Ինք ալ
անոնց ըսաւ. «Երեք օր ետք ինծի՛ վերադարձէք»: Ժողովուրդը գնաց:*

*6 Ռոբովամ թագաւորը խորհուրդ հարցուց այն երէցներուն, որոնք իր հօր՝ Սողոմոնի
[բ]թելադրիչներն էին", երբ ան ողջ էր, եւ ըսաւ. «Դուք ինծի ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ այս
ժողովուրդին պատասխանեմ»: 7 Անոր ըսին. «Եթէ այս ժողովուրդին հետ
[գ]քաղցրութեամբ վարուիս", անոնց հաճելի ըլլաս եւ անոնց [դ]նպաստաւոր խօսքեր ըսես,
անոնք [ե]ընդմիշտ քու ծառաներդ կ՚ըլլան»: 8 Բայց ան երէցներուն իրեն տուած խրատը
[զ]անտեսեց, ու իր թելադրիչ եւ իրեն հետ մեծցած երիտասարդներուն խորհուրդ հարցուց: 9
Անոնց ըսաւ. «Դուք ի՞նչ խորհուրդ կու տաք, որ այս ժողովուրդին պատասխանենք, քանի
որ անոնք ինծի խօսեցան՝ ըսելով. "Քու հօրդ մեր վրայ դրած լուծը թեթեւցո՛ւր□»: 10 Անոր
հետ մեծցած երիտասարդները իրեն պատասխանեցին. «Սա՛պէս խօսէ այս ժողովուրդին՝
որ քեզի ըսաւ. "Քու հայրդ մեր լուծը ծանրացուց, բայց դուն մեր վրայէն թեթեւցո՛ւր□.
անոնց սա՛ ըսէ՛. "Իմ պզտիկ մատս իմ հօրս մէջքէն հաստ է: 11 Իմ հայրս ձեր վրայ ծանր
լուծ բեռցուցեր է, բայց ես հիմա ձեր լուծը [է]աւելի պիտի ծանրացնեմ": Իմ հայրս ձեզ
խարազաններով պատժեր է, բայց ես ձեզ [ը]կարիճներո՛վ պիտի պատժեմ□»:*

*12 Յերոբովամ եւ ամբողջ ժողովուրդը երրորդ օրը Ռոբովամի եկան, ինչպէս
թագաւորը ըսեր էր. «Երրորդ օրը ինծի՛ վերադարձէք»: 13 Թագաւորը անոնց
խստութեամբ պատասխանեց. Ռոբովամ թագաւորը երէցներուն խրատը անտեսելով՝ 14
անոնց հետ խօսեցաւ երիտասարդներուն խորհուրդին համաձայն՝ ըսելով. «Իմ հայրս ձեր
լուծը ծանրացուցեր է, բայց ես զայն աւելի՛ պիտի ծանրացնեմ: Իմ հայրս ձեզ
խարազաններով պատժեր է, բայց ես ձեզ կարիճներո՛վ պիտի պատժեմ»: 15 Թագաւորը
ժողովուրդին խօսքը մտիկ չըրաւ, որովհետեւ այս բանը Աստուծմէ եղաւ, որպէսզի Տէրը
Սիլոնացի Աքիայի [թ]միջոցով Նաբատեան Յերոբովամի ըսած խօսքը իրագործէ:*

*16 Երբ ամբողջ Իսրայէլը տեսաւ թէ թագաւորը իրեն մտիկ չըրաւ, ժողովուրդը
թագաւորին պատասխանեց. «Մենք Դաւիթի քով ի՞նչ բաժին ունինք. Յեսսէի որդիին քով*

[ա] *Եբր.՝ երեսէն*

[բ] *Եբր.՝ առջեւ կը կայնէին*

[գ] *Եբր.՝ բարի ըլլաս*

[դ] *Եբր.՝ լաւ*

[ե] *Եբր.՝ բոլոր օրերը*

[զ] *Եբր.՝ թողուց*

[է] *Եբր.՝ պիտի աւելցնեմ*

[ը] *Այսինքն՝ գամերով օժտուած մտրակներո՛վ*

[թ] *Եբր.՝ ձեռքով*

ժառանգութիւն չունինք: Ո՛վ Իսրայէլ, իւրաքանչիւրը [ժ]իր վրանը" թող վերադառնայ: Ո՛վ
Դաւիթ, հիմա դո՛ւն տունդ [ի]հոգա»: Հետեւաբար ամբողջ Իսրայէլը իր վրանները գնաց. 17
բայց Յուդայի քաղաքները բնակող Իսրայէլի որդիներուն վրայ Ռոբովա՛մ թագաւորեց: 18
Երբ Ռոբովամ թագաւորը հարկերուն վրայ նշանակուած Ադորամը ղրկեց, Իսրայէլի
որդիները զայն [լ]քարկոծեցին, ու մեռաւ: Ուստի Ռոբովամ թագաւորը արտորալով կառքը
հեծաւ, որպէսզի Երուսաղէմ փախչի: 19 Այսպէս Իսրայէլ Դաւիթի տան դէմ
ապստամբեցաւ մինչեւ այսօր:

ՍԵՄԱՅԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ
(Գ. Թագ. 12. 21-24)

11

Երբ Ռոբովամ Երուսաղէմ հասաւ, Յուդայի եւ Բենիամինի տունէն հարիւր ութսուն
հազար ընտիր պատերազմողներ համախմբեց, որպէսզի Իսրայէլի դէմ պատերազմին ու
թագաւորութիւնը Ռոբովամի վերադարձնեն: 2 Բայց [ա]Տէրը խօսեցաւ" Սեմայիայի՝
Աստուծոյ մարդուն, ըսելով. 3 «Խօսէ՛ Սողոմոնի որդիին՝ Յուդայի Ռոբովամ թագաւորին,
եւ Յուդայի ու Բենիամինի մէջ եղող բոլոր Իսրայելացիներուն, եւ ըսէ՛. 4 "Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Մի՛ բարձրանաք, ու ձեր եղբայրներուն դէմ մի՛ պատերազմիք:
Իւրաքանչիւրը իր տունը թող վերադառնայ, որովհետեւ այս բանը ինձմէ եղաւ"□»: Ուստի
Տէրոջ խօսքը մտիկ ըրին, ու Յերոբովամի դէմ երթալէն [բ]հրաժարեցան:

ՌՈԲՈՎԱՄ Կ'ԱՄՐԱՑՆԷ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ

5 Ռոբովամ Երուսաղէմ բնակեցաւ, ու Յուդայի մէջ [գ]ամրացած քաղաքներ
կառուցանեց: 6 Նաեւ կառուցանեց Բեթլեհէմը, Ետամը, Թեկուէն, 7 Բեթսուրը, Սոքովը,
Ոդողոմը, 8 Գէթը, Մարեսան, Զիփը, 9 Ադորայիմը, Լաքիսը, Ազեկան, 10 Սարաան,
Այեղոնը եւ Քեբրոնը, որոնք Յուդայի ու Բենիամինի մէջ ամրացած քաղաքներ եղան: 11
Անոնց պատնէշները ամրացուց, եւ անոնց մէջ [դ]վերակացուներ դրաւ, նաեւ կերակուրի,
իւղի ու գինիի շտեմարաններ: 12 Իւրաքանչիւր քաղաքի մէջ ասպարներ եւ գեղարդներ
կային: Զանոնք յոյժ շատ ամրացուց: Յուդա ու Բենիամին անոր հպատակ էին:

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐ ՈՒ ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐ ԿՈՒ ԳԱՆ ՅՈՒԴԱ

13 Ամբողջ Իսրայէլի մէջ եղող քահանաներն ու Ղեւտացիները իրենց բոլոր

[ժ] Եբր.՝ ձեր վրանները

[ի] Եբր.՝ տես

[լ] Եբր.՝ քարերով քարկոծեցին

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դարձան

[գ] Եբր.՝ պատնէշով

[դ] Եբր.՝ առաջնորդներ

հողամասերէն անոր քով [ե]համախմբուեցան: 14 (Արդարեւ Ղեւտացիները իրենց արուարձանները ու կալուածները լքեցին, եւ Յուդայի երկիրը ու Երուսաղէմ գացին. արդարեւ Յերոբովամ եւ անոր որդիները զիրենք Տէրոջ քահանայութենէն [զ]զրկեր էին: 15 Ան բարձր տեղերուն համար, դեւերուն համար, ու իր շինած հորթերուն համար իրեն քուրմեր [է]նշանակեր էր:) 16 Իրենց ետեւէն Երուսաղէմ գացին Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն անոնք, որ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը [ը]սրտանց կը փնտռէին", որպէսզի Տէրոջ՝ իրենց հայրերուն Աստուծոյն զոհ մատուցանեն: 17 Այսպէս՝ Յուդայի թագաւորութիւնը ուժովցուցին, եւ Սողոմոնի որդին՝ Ռոբովամը երեք տարուան մէջ զօրացուցին, որովհետեւ երեք տարի Դաւիթի ու Սողոմոնի ճամբայէն ընթացան:

ՌՈԲՈՎԱՄԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

18 Ռոբովամ Դաւիթի որդիին՝ Յերիմովթի աղջիկը՝ Մայելէթը իրեն առաւ իբր կին. նաեւ Յեսսէի որդիին՝ Եղիաբի աղջիկը՝ Աբիքէլը, 19 որ որդիներ ծնաւ իրեն.- Յէուս, Սամարիա եւ Զահամ: 20 Անկէ ետք, Աբիսողոմի աղջիկը՝ Մաաքան առաւ, որ իրեն ծնաւ Աբիան, Եթթին, Զիզան ու Սաղոմիթը: 21 Ռոբովամ Աբիսողոմի աղջիկը՝ Մաաքան իր բոլոր կիներէն եւ հարճերէն աւելի կը սիրէր. (արդարեւ ան տասնութ կին ու վաթսուն հարճ առած էր, եւ քսանութ որդի ու վաթսուն աղջիկ ծնաւ:) 22 Ռոբովամ Մաաքայի որդին՝ Աբիան գլխաւոր [թ]նշանակեց, այսինքն՝ իր եղբայրներուն վրայ առաջնորդ, քանի որ զայն կ'ուզէր թագաւոր նշանակել: 23 Խելացութեամբ՝ իր բոլոր որդիները [ժ]տեղաւորեց Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր [ի]գաւառներուն մէջ, ամէն ամրացած քաղաքի մէջ. անոնց առատ ուտելիք տուաւ, եւ բազմաթիւ կիներ [լ]փնտռեց անոնց համար:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒԱՆՔ ՄԸ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎՐԱՅ
(Գ. Թագ. 14. 25-28)

12

Երբ Ռոբովամի թագաւորութիւնը հաստատուեցաւ եւ ինք ուժովցաւ, Տէրոջ Օրէնքը լքեց. ամբողջ Իսրայէլն ալ իրեն հետ լքեց:

2 Ռոբովամ թագաւորին հինգերորդ տարին՝ Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի դէմ բարձրացաւ, քանի որ Տէրոջ հանդէպ ուխտազանց եղած էին: 3 Ան հազար երկու հարիւր կառքով ու վաթսուն հազար ձիաւորով բարձրացաւ. անոր հետ Եգիպտոսէն եկած

[ե] Եբր.՝ ներկայացան

[զ] Եբր.՝ մերժեր

[է] Եբր.՝ կայնեցուցեր

[ը] Եբր.՝ փնտռելու համար իրենց սիրտը տուեր էին

[թ] Եբր.՝ կայնեցուց

[ժ] Եբր.՝ ցրուեց

[ի] Եբր.՝ երկիրներուն

[լ] Եբր.՝ խնդրեց

ժողովուրդը անթիւ էր, այսինքն՝ Լիպիացիները, [ա]Սուկկիացիներն ու Եթովպիացիները: 4
Յուդայի [բ]ամրացած քաղաքները գրաւեց, եւ մինչեւ Երուսաղէմ հասաւ: 5 Սեմայիա
մարգարէն Ռոբովամի ու Յուդայի իշխանաւորներուն քով եկաւ, որոնք [գ]Սիսակէն
վախնալով" Երուսաղէմ հաւաքուած էին, եւ անոնց ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Դուք զիս լքեցիք, ես ալ ձեզ Սիսակի ձեռքը լքեցի□»: 6 Իսրայէլի իշխանաւորները, նաեւ
թագաւորը խոնարհեցան ու ըսին. «Տէրը արդար է»: 7 Երբ Տէրը անոնց խոնարհիլը
տեսաւ, [դ]Տէրը խօսեցաւ" Սեմայիայի՝ ըսելով. «Քանի անոնք խոնարհեցան՝ զանոնք պիտի
չբնաջնջեմ, հապա անոնց [ե]քիչ մը" ազատում պիտի [զ]շնորհեմ, եւ իմ ցասումս Սիսակի
ձեռքով Երուսաղէմի վրայ պիտի չթափի: 8 Սակայն անոր հպատակ պիտի ըլլան,
որպէսզի իմ ծառայութեանս ու երկրի թագաւորներուն ծառայութեան տարբերութիւնը
գիտնան»: 9 Եգիպտոսի Սիսակ թագաւորը Երուսաղէմի դէմ բարձրացաւ, եւ Տէրոջ տան
գանձերն ու թագաւորին տան գանձերը գրաւեց. բոլորն ալ գրաւեց. Սողոմոնի շինած
ոսկիէ վահաններն ալ գրաւեց: 10 Ռոբովամ թագաւորը անոնց տեղ պղինձէ վահաններ
շինեց, ու զանոնք թագաւորին տան մուտքը պահպանող սուրհանդակներու պետերուն
ձեռքը յանձնեց: 11 Երբ թագաւորը Տէրոջ տունը կ’երթար, սուրհանդակները կու գային,
զանոնք կը կրէին, յետոյ զանոնք սուրհանդակներուն խուցը կը վերադարձնէին: 12 Քանի
ան խոնարհեցաւ, Տէրոջ բարկութիւնը անկէ հեռացաւ, ու զինք ամբողջովին չբնաջնջեց,
որովհետեւ տակաւին լաւ բաներ կային Յուդայի մէջ:

ՌՈԲՈՎԱՄԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ

13 Ռոբովամ թագաւորը Երուսաղէմի մէջ ուժովցաւ, ու թագաւորեց. Ռոբովամ
քառասունմէկ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ. տասնեօթը տարի թագաւորեց
Երուսաղէմի մէջ, այսինքն այն քաղաքին մէջ՝ որ Տէրը Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն
ընտրեց՝ իր անունը հոն դնելու համար: Անոր մայրը Նաամա անունով Ամմոնացի մըն էր:
14 Ան չարիք գործեց, որովհետեւ իր սիրտը [է]չտրամադրեց՝ Տէրը փնտռելու: 15 Ռոբովամի
արարքները, առաջինները ու վերջինները, ահա՛ Սեմայիա մարգարէին [ը]Գիրքին եւ Ադդով
տեսանողին Ազգահամարի գիրքին մէջ արձանագրուած են: Ռոբովամի ու Յերոբովամի
միջեւ [թ]ընդմիշտ պատերազմ կար: 16 Ռոբովամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ Դաւիթի
քաղաքին մէջ թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր որդին՝ Աբիա թագաւորեց:

[ա] *Կամ՝ Տրոգղոդացիները*

[բ] *Եբր.՝ պատնէշով*

[գ] *Եբր.՝ Սիսակի երեսէն*

[դ] *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

[ե] *Կամ՝ քիչ ատենէն*

[զ] *Եբր.՝ տամ*

[է] *Եբր.՝ չպատրաստեց*

[ը] *Եբր.՝ Արարքներուն, կամ՝ Խօսքերուն*

[թ] *Եբր.՝ ամբողջ օրը*

ԱԲԻԱ ԿԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՅԵՐՈԲՈՎԱՄԻ ՀԵՏ
(Գ. Թագ. 15. 1-8)

13

Յերոբովամ թագաւորին տասնութերորդ տարին՝ Աբիա Յուդայի վրայ թագաւոր եղաւ:
2 Ան Երուսաղէմի մէջ երեք տարի թագաւորեց. իր մայրը Գաբաացի Ուրիէլի աղջիկն էր՝
Միքայիա անունով: Աբիայի ու Յերոբովամի միջեւ պատերազմ կար: 3 Աբիա զօրաւոր
պատերազմիկներու զօրագունդով մը – չորս հարիւր հազար ընտիր մարդոցմով –
պատերազմի շարուեցաւ: Յերոբովամ ալ անոր դիմաց պատերազմի շարեց ութ հարիւր
հազար ընտիր մարդիկ, զօրաւոր կտրիճներ:
4 Աբիա Եփրեմի լեռնակողմը՝ Սեմարիմ լերան վրայ կանգնեցաւ ու ըսաւ. «Ո՛վ
Յերոբովամ եւ ամբողջ Իսրայէլ, ինծի՛ մտիկ ըրէք: 5 Միթէ [ա]չէ՞ք գիտեր" թէ Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը՝ Իսրայէլի վրայ թագաւորելը յաւիտեան Դաւիթի տուած է, անոր եւ
իր որդիներուն, աղի ուխտով: 6 Բայց Դաւիթի որդիին՝ Սողոմոնի ծառան, Նաբատեան
Յերոբովամ, կանգնեցաւ ու իր տիրոջ դէմ ըմբոստացաւ: 7 Անոր քով դատարկապորտ եւ
[բ]անօրէն մարդիկ հաւաքուեցան, ու Սողոմոնի որդիին՝ Ռոբովամի [գ]ընդդիմացան. քանի որ
Ռոբովամ [դ]դեռահասակ եւ փափկասիրտ ըլլալով՝ անոնց [ե]չդիմադրեց: 8 Հիմա դուք [զ]կը
մտադրէք" Դաւիթի որդիներուն ձեռքը եղող Տէրոջ թագաւորութեան դիմադրել,
որովհետեւ մեծ բազմութիւն էք ու Յերոբովամի ձեզի շինած աստուածները – ոսկիէ
հորթերը – ձեզի հետ են: 9 Միթէ դուք Տէրոջ քահանաները – Ահարոնի որդիներն ու
Ղեւտացիները – չքշեցի՞ք, եւ ուրիշ երկիրներու ժողովուրդներուն պէս ձեզի քուրմեր
[է]չկարգեցի՞ք. ո՛վ որ արջառներէն մէկ զուարակով ու եօթը խոյով կու գար՝ ինքզինք
նուիրելու, չաստուածներու քուրմ կ՚ըլլար: 10 Բայց մեր Աստուածը Եհովա՛ն է. մենք զինք
չլքեցինք: Տէրոջ պաշտօն կատարող քահանաները՝ Ահարոնի որդիներն են, Ղեւտացիներն
ալ իրենց գործին վրայ նշանակուած են: 11 Ամէն առտու եւ ամէն իրիկուն Տէրոջ
ողջակէզներ կը մատուցանեն ու անուշաբոյր խունկ կը ծխեն. մաքուր սեղանին վրայ
[ը]առաջադրութեան հացերը կը շարեն, եւ ամէն իրիկուն ոսկիէ աշտանակն ու անոր
ճրագները կը վառեն: Արդարեւ մենք Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն [թ]պաշտօնը կը կատարենք",
բայց դուք զայն լքած էք: 12 Ահա՛ Աստուած ի՛նք մեզի հետ է՝ իբր մեր զօրագլուխը, նաեւ
իր քահանաները՝ մեծագոչ փողերով, որպէսզի ձեզի դէմ գոռացնեն: Ուրեմն, ո՛վ Իսրայէլի

[ա] Եբր.՝ գիտնալու չէ՞ք

[բ] Եբր.՝ Բելիարի որդի

[գ] Եբր.՝ դէմ իրենք զիրենք զօրացուցին

[դ] Եբր.՝ երիտասարդ

[ե] Եբր.՝ դէմ չուժովցաւ

[զ] Եբր.՝ կ՚ըսէք

[է] Եբր.՝ չըրի՞ք

[ը] Եբր.՝ կարգով դրուած

[թ] Եբր.՝ պահպանութիւնը կը պահենք

*որդիներ, Տէրոջ՝ ձեր հայրերուն Աստուծոյն դէմ մի՛ պատերազմիք, քանի որ դուք պիտի
չյաջողիք»:*

*13 Բայց Յերոբովամ դարանակալներ ղրկեց, որպէսզի անոնց շուրջը դառնալով անոնց
ետեւը գան. հետեւաբար Իսրայելացիները Յուդայի առջեւն էին, իսկ դարանակալները՝
անոր ետեւը: 14 Երբ Յուդա ետեւ դարձաւ, ահա՛ պատերազմը իրենց առջեւէն ու ետեւէն
էր. ուստի Տէրոջ աղաղակեցին, եւ քահանաները փողերը հնչեցուցին: 15 Յուդայեանները
գոռացին. երբ Յուդայեանները գոռացին, Աստուած Յերոբովամն ու ամբողջ Իսրայէլը
Աբիայի եւ Յուդայի առջեւ զարկաւ: 16 Իսրայէլի որդիները Յուդայի առջեւէն փախան.
Աստուած անոնց ձեռքը մատնեց զանոնք: 17 Աբիա եւ իր ժողովուրդը մեծ պարտութեան
մատնեցին զանոնք. Իսրայէլէն հինգ հարիւր հազար ընտիր մարդիկ խոցուած ինկան: 18
Այդ ատեն Իսրայէլի որդիները ընկճուեցան, իսկ Յուդայի որդիները զօրացան, որովհետեւ
Տէրոջ՝ իրենց հայրերուն Աստուծոյն [ժ]ապաւինեցան: 19 Աբիա Յերոբովամը հետապնդեց եւ
անկէ քաղաքներ գրաւեց.- Բեթէլն ու անոր գիւղերը, Յեսանան եւ անոր գիւղերը, Եփրոնը
եւ անոր գիւղերը: 20 Յերոբովամ Աբիայի օրերուն մէջ անգա՛մ մըն ալ իր ոյժը
չվերագտաւ. Տէրը զինք զարկաւ, ու մեռաւ:*

*21 Իսկ Աբիա ուժովցաւ. իրեն տասնչորս կին առաւ, եւ քսաներկու որդի ու տասնվեց
աղջիկ ծնաւ: 22 Աբիայի մնացեալ արարքները, անոր [ի]գործերն ու խօսքերը Ադդով
մարգարէին [լ]Յիշատակարանին մէջ գրուած են:*

ԱՍԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԵԹՈՎՊԻԱՅԻ

14

*Աբիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զայն Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին: Անոր տեղ
իր որդին՝ Ասա թագաւոր եղաւ. անոր օրերը երկիրը տասը տարի հանդարտեցաւ: 2 Ասա
ըրաւ ինչ որ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն [ա]առջեւ բարի եւ ուղիղ է: 3 Օտար աստուածներուն
բագիններն ու բարձր տեղերը հանեց, արձանները կոտրտեց, եւ աստարովթները կտրեց: 4
Յուդայի հրամայեց որ Տէրը՝ իրենց հայրերուն Աստուածը փնտռեն, եւ Օրէնքն ու
[բ]պատուիրանները գործադրեն: 5 Յուդայի բոլոր քաղաքներէն բարձր տեղերը եւ արեւի
սիւնարձանները հանեց, ու թագաւորութիւնը իր առջեւ հանդարտեցաւ: 6 Ան Յուդայի մէջ
[գ]ամրացած քաղաքներ կառուցանեց. արդարեւ այդ տարիներուն մէջ երկիրը հանդարտած
էր եւ իրեն դէմ պատերազմ ընող չկար, որովհետեւ Տէրը զինք հանգստացուցած էր: 7
Ուստի Ասա Յուդայի ըսաւ. «Այս քաղաքները կառուցանենք, ու զանոնք պարիսպներով,
աշտարակներով, դռներով եւ նիգերով շրջապատենք, քանի այս երկիրը մեր
[դ]իշխանութեան տակ" է՝ որովհետեւ մեր Աստուածը փնտռեցինք: Զինք փնտռեցինք, ինք*

[ժ] *Եբր.՝ կռթնեցան*

[ի] *Եբր.՝ ճամբաներն*

[լ] *Կամ՝ Մեկնութեան*

[ա] *Եբր.՝ աչքերուն*

[բ] *Եբր.՝ պատուիրանը*

[գ] *Եբր.՝ պատնէշով*

[դ] *Եբր.՝ առջեւ*

ալ մեզ ամէն կողմէ հանգստացուց»: Այսպէս՝ զանոնք կառուցանեցին ու յաջողեցան: 8
Ասա ասպար ու գեղարդ կրող զօրագունդ մը ունէր. Յուդայէն՝ երեք հարիւր հազար մարդ,
ու Բենիամինէն՝ վահան կրող եւ աղեղ քաշող երկու հարիւր ութսուն հազար: Ասոնք
բոլորը զօրաւոր կտրիճներ էին:
9 Եթովպիացի Զարա դուրս ելաւ անոնց դէմ՝ [ե]"մէկ միլիոն" մարդէ կազմուած
զօրագունդով ու երեք հարիւր կառքով, եւ Մարեսա հասաւ: 10 Ասա դուրս ելաւ անոր դէմ,
ու Մարեսայի մօտ՝ Սեփաթայի ձորին մէջ պատերազմելու համար շարուեցան: 11 Ասա
Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն գոչեց եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, քու առջեւդ տարբերութիւն մը չկայ՝ թէ՛
շատով եւ թէ [զ]քիչով օգնելու մէջ: Մեզի օգնէ՛, ո՛վ Տէր, մեր Աստուա՛ծը, որովհետեւ [է]"քեզի
ապաւինեցանք" եւ այս բազմութեան դէմ քու անունովդ եկանք: Ո՛վ Տէր, դո՛ւն ես մեր
Աստուածը. մարդը քեզի դէմ թող չզօրանայ»: 12 Տէրը Եթովպիացիները Ասայի ու
Յուդայի առջեւ զարկաւ. Եթովպիացիները փախան: 13 Ասա եւ իրեն հետ եղող
ժողովուրդը զանոնք մինչեւ Գերարա հետապնդեցին: Եթովպիացիները ինկան ու
[ը]"վերապրող չմնաց", քանի որ Տէրոջ առջեւ եւ անոր բանակին առջեւ ջախջախուեցան:
Յուդայեանները յոյժ շատ աւար առին, 14 ու Գերարայի շրջակայ բոլոր քաղաքները
զարկին. արդարեւ անոնց վրայ Տէրոջ երկիւղը [թ]ինկաւ, եւ բոլոր քաղաքները կողոպտեցին,
որովհետեւ անոնց մէջ շատ [ժ]աւար կար: 15 [ի]Հօտերուն վրաններն ալ զարկին, ու
բազմաթիւ ոչխարներ եւ ուղտեր [լ]յափշտակելով՝ Երուսաղէմ վերադարձան:

ԱՍԱՅԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

15

Աստուծոյ Հոգին Ովդեդի որդիին՝ Ազարիայի վրայ [խ]եկաւ, 2 եւ Ասայի առջեւ [ծ]երթալով՝
անոր ըսաւ. «Ո՛վ Ասա, եւ ամբողջ Յուդա ու Բենիամին, ինծի՛ մտիկ ըրէք: Տէրը ձեզի հետ
է, երբ դուք անոր հետ ըլլաք. եթէ զայն փնտռէք, զինք պիտի գտնէք. բայց եթէ զայն լքէք,
ինք ալ ձեզ պիտի լքէ: 3 Իսրայէլ երկար ժամանակ առանց ճշմարիտ Աստուծոյ, առանց
սորվեցնող քահանայի եւ առանց Օրէնքի մնացած էր. 4 բայց երբ իրենց տագնապին մէջ
Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն վերադարձան ու զայն փնտռեցին, զինք գտան: 5 Այդ

[ե] Եբր.՝ հազար անգամ հազար

[զ] Եբր.՝ տկարով

[է] Եբր.՝ քու վրադ կռթնեցանք

[ը] Եբր.՝ չվերապրեցան

[թ] Եբր.՝ եղաւ

[ժ] Եբր.՝ կողոպուտ

[ի] Այսինքն՝ Հովիւներուն

[լ] Եբր.՝ գերեվարելով

[խ] Եբր.՝ եղաւ

[ծ] Եբր.՝ դուրս ելլելով

*ատեններըը ելլողին եւ մտնողին [գ]ապահովութիւն չկար, հապա շատ խռովութիւններ կային
երկիրներու բոլոր բնակիչներուն միջեւ: 6 Ազգ ազգի հետ կը [դ]կռուէր, եւ քաղաք՝ քաղաքի
հետ, որովհետեւ Աստուած ամէն տեսակ տագնապով խուճապի մատնած էր զանոնք: 7
Ուստի հիմա ուժովցէ՛ք, ու ձեր ձեռքերը թող չթուլնան. արդարեւ ձեր [ե]աշխատանքը պիտի
վարձատրուի"»:*

*8 Ասա այս խօսքերը եւ [զ]Ովդեդ մարգարէին մարգարէութիւնները լսելով՝ ուժովցաւ, ու
պղծութիւնները [է]հեռացուց Յուդայի եւ Բենիամինի ամբողջ երկրէն, ու Եփրեմի
լեռնակողմէն իր գրաւած քաղաքներէն. նաեւ վերականգնեց Տէրոջ տաճարին
ներքնագաւիթին առջեւ եղող Տէրոջ զոհասեղանը: 9 Ամբողջ Յուդան եւ Բենիամինը
հաւաքեց, նաեւ Եփրեմէն, Մանասէէն ու Շմաւոնէն անոնց քով գտնուող պանդուխտները.
արդարեւ շատ Իսրայելացիներ անոր [ը]կողմը անցան", տեսնելով թէ Տէրը՝ անոր
Աստուածը իր հետ է: 10 Անոնք Ասայի թագաւորութեան տասնհինգերորդ տարուան
երրորդ ամիսը Երուսաղէմի մէջ հաւաքուեցան 11 Այդ օրը իրենց բերած աւարէն Տէրոջ
զոհեցին եօթը հարիւր արջառ եւ եօթը հազար ոչխար: 12 Նաեւ [թ]ուխտեցին որ Տէրը՝
իրենց հայրերուն Աստուածը իրենց ամբողջ սիրտով եւ իրենց ամբողջ անձով փնտռեն. 13
ո՛վ որ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը չփնտռէր՝ պիտի մեռցուէր, պզտիկ ըլլար թէ մեծ, այր
մարդ ըլլար թէ կին: 14 Տէրոջ երդում ըրին բարձր ձայնով եւ ուրախութեան գոչիւնով,
փողերով ու շեփորներով: 15 Ամբողջ Յուդան այդ երդումին համար ուրախացաւ. արդարեւ
իրենց ամբողջ սիրտով երդում ըրին, եւ իրենց ամբողջ կամքով զայն փնտռելով՝ զինք
գտան: Տէրն ալ զանոնք շրջակայքին մէջ հանգստացուց:*

*16 Ասա թագաւորը նոյնիսկ իր [ժ]մայրը՝ Մաաքան [ի]մայր-թագուհութենէ"
պաշտօնազրկեց, որովհետեւ ան Աստարովթի կուռք շիներ էր: Ասա անոր կուռքը
կոտրտեց ու մանրեց, եւ Կեդրոնի ձորին մէջ այրեց: 17 Բայց բարձր տեղերը Իսրայէլէն
չհանուեցան. սակայն Ասայի սիրտը իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ կատարեալ էր: 18 Իր
հօր [լ]սուրբ բաները" եւ իր սուրբ բաները – արծաթը, ոսկին ու առարկաները – Աստուծոյ
տունը տարաւ: 19 Մինչեւ Ասայի թագաւորութեան երեսունհինգերորդ տարին՝ պատերազմ
չեղաւ:*

[գ] *Եբր.՝ խաղաղութիւն*

[դ] *Եբր.՝ ծեծուէր*

[ե] *Եբր.՝ գործին վարձք պիտի ըլլայ*

[զ] *Ոմանք՝ Ովդեդի որդիին՝ Ազարիա*

[է] *Եբր.՝ անցուց*

[ը] *Եբր.՝ ինկան*

[թ] *Եբր.՝ ուխտի մէջ մտան*

[ժ] *Այսինքն՝ մեծ մայրը*

[ի] *Եբր.՝ տիրուհի ըլլալէ*

[լ] *Եբր.՝ սրբացուցածները*

ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԵՏ
(Գ. Թագ. 15. 17-22)

16

Ասայի թագաւորութեան երեսունվեցերորդ տարին՝ Իսրայէլի Բաասա թագաւորը
Յուդայի դէմ բարձրացաւ ու Ռաման [ա]կառուցանեց, որպէսզի ո՛չ մէկուն թոյլատրէ
Յուդայի Ասա թագաւորին քովէն դուրս ելլել կամ քովը մտնել: 2 Ուստի Ասա Տէրոջ տան
եւ թագաւորին տան գանձարանէն արծաթ ու ոսկի հանեց, եւ Դամասկոս բնակող
Սուրիայի թագաւորին՝ Բենադադի ղրկեց՝ ըսելով. 3 «Իմ ու քու միջեւ, եւ իմ հօրս ու քու
հօրդ միջեւ դաշինք կայ: Ահա՛ քեզի արծաթ եւ ոսկի կը ղրկեմ. գնա՛ ու Իսրայէլի Բաասա
թագաւորին հետ կնքած դաշինքդ խզէ՛, որպէսզի ան ինծմէ [բ]հեռանայ»: 4 Բենադադ Ասա
թագաւորին խօսքը մտիկ ըրաւ, իր զօրապետները Իսրայէլի քաղաքներուն դէմ ղրկեց, եւ
Իյոնը, Դանը, Աբէլ-Մայիմն ու Նեփթաղիմի բոլոր շտեմարանի քաղաքները զարկին: 5
Բաասա այս լուրը լսելով՝ Ռաման կառուցանելէն հրաժարեցաւ, եւ իր գործը դադրեցուց: 6
Ուստի Ասա թագաւորը ամբողջ Յուդան առաւ, Ռամայի քարերն ու անոր փայտերը
փոխադրեցին, որոնցմով Բաասա կը կառուցանէր, եւ անոնցմով Գաբան ու Մասփան
կառուցանեց:

ԱՆԱՆԻ ՄԱՐԳԱՐԷՆ

7 Այդ ատեն Անանի տեսանողը Յուդայի Ասա թագաւորին եկաւ եւ անոր ըսաւ.
«Որովհետեւ Սուրիայի թագաւորին [գ]ապաւինեցար, ու Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ
չապաւինեցար, Սուրիայի թագաւորին զօրագունդը քու ձեռքէդ ազատեցաւ: 8 Միթէ
Եթովպիացիներն ու Լիպիացիները բազմաթիւ զօրագունդ մը չէի՞ն՝ յոյժ շատ կառքերով
ու ձիաւորներով. բայց որովհետեւ դուն Տէրոջ ապաւինեցար, զանոնք քու ձեռքդ մատնեց:
9 Արդարեւ Տէրոջ աչքերը ամբողջ երկրին մէջ կը շրջագային, որպէսզի իրեն կատարեալ
սիրտով յարողները ուժովցնէ: Դուն այդ բանին մէջ անմիտ եղար. ասկէ ետք
պատերազմներ պիտի ունենաս»: 10 Ասա այդ տեսանողին դէմ գրգռուեցաւ, ու զայն
[դ]արգելարանը դրաւ, որովհետեւ այս խօսքին համար յոյժ բարկացաւ անոր դէմ: Այդ ատեն
Ասա ժողովուրդէն ոմանք [ե]ճնշեց:

ԱՍԱՅԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ
(Գ. Թագ. 15. 23-24)

11 Ասայի արարքները, առաջինները ու վերջինները, ահա՛ Յուդայի եւ Իսրայէլի
Թագաւորներու գիրքին մէջ գրուած է: 12 Ասա իր թագաւորութեան երեսունինըերորդ
տարին ոտքի ցաւով հիւանդացաւ. անոր հիւանդութիւնը ծանրացաւ, սակայն իր
հիւանդութեան մէջ ալ Տէրը չփնտռեց, հապա բժիշկները փնտռեց: 13 Ասա իր հայրերուն

[ա] Կամ՝ ամրացուց

[բ] Եբր.՝ բարձրանայ

[գ] Եբր.՝ կռթնեցար

[դ] Եբր.՝ գելարանի (այսինքն՝ տանջարանի) տունը

[ե] Կամ՝ խոշտանգեց

հետ քնացաւ. ան իր թագաւորութեան քառասունմէկերորդ տարին մեռաւ: 14 Զինք Դաւիթի
քաղաքին մէջ՝ իրեն համար փորած գերեզմանը թաղեցին. զայն բուրաւէտ համեմներով ու
[գ]բուրագործի արհեստին զանազան բաղադրութիւններով լեցուած անկողինի մը վրայ
պառկեցուցին, եւ անոր համար յոյժ շատ խունկ ծխեցին:

ՅՈՎՍԱՓԱՏ ԿԸ ԹԱԳԱՒՈՐԷ

17

Անոր տեղ իր որդին՝ Յովսափատ թագաւոր եղաւ, եւ Իսրայէլի դէմ ուժովցաւ: 2
Յուդայի բոլոր պարսպապատ քաղաքներուն մէջ զօրագունդեր դրաւ, ու Յուդայի երկրին
մէջ եւ իր հօր՝ Ասայի գրաւած Եփրեմի քաղաքներուն մէջ պահակազօրքեր դրաւ: 3 Տէրը
Յովսափատի հետ էր, քանի որ ան իր հօր՝ Դաւիթի առաջին ճամբաներէն ընթացաւ.
Բահաղները չփնտռեց, 4 հապա իր հօր Աստուածը փնտռեց, անոր պատուիրաններով
ընթանալով, եւ ո՛չ թէ Իսրայէլի պէս ընելով: 5 Տէրը թագաւորութիւնը անոր ձեռքին մէջ
հաստատեց. ամբողջ Յուդան Յովսափատի ընծաներ կը բերէր, ուստի շատ հարստութիւն
ու փառք ունեցաւ: 6 Անոր սիրտը Տէրոջ ճամբաներուն մէջ [ա]զօրացաւ. ան բարձր տեղերն
ու աստարովթներն ալ Յուդայէն հանեց:
7 Իր թագաւորութեան երրորդ տարին, իր իշխանաւորները՝ Բենհայիլը, Աբդիան,
Զաքարիան, Նաթանայէլը եւ Միքիան ղրկեց, որպէսզի Յուդայի քաղաքներուն մէջ
սորվեցնեն: 8 Անոնց հետ էին Սեմայիա, Նաթանիա, Զաբադիա, Ասայէլ, Սեմիրամովթ,
Յովնաթան, Ադոնիա, Տուբիա ու Տոբադոնիա Ղեւտացիները. նաեւ անոնց հետ՝ Եղիսամա
եւ Յովրամ քահանաները: 9 Յուդայի մէջ կը սորվեցնէին, իրենց հետ ունենալով Տէրոջ
Օրէնքին գիրքը: Յուդայի բոլոր քաղաքներուն մէջ կը շրջէին ու ժողովուրդին կը
սորվեցնէին:

ՅՈՎՍԱՓԱՏԻ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ

10 Յուդայի շրջակայ երկիրներուն բոլոր թագաւորութիւններուն վրայ Տէրոջ երկիւղը
[բ]ինկաւ, ու Յովսափատի դէմ չպատերազմեցան: 11 Փղշտացիներէն ալ Յովսափատի
ընծաներ եւ [գ]տուրք բերին: Արաբներն ալ հօտերէն եօթը հազար եօթը հարիւր խոյ ու եօթը
հազար եօթը հարիւր նոխազ բերին անոր: 12 Յովսափատ [դ]հետզհետէ չափազանց կը
մեծնար, եւ Յուդայի մէջ բերդեր ու շտեմարանի քաղաքներ կառուցանեց: 13 Ան Յուդայի
քաղաքներուն մէջ շատ [ե]գործեր ունէր, իսկ Երուսաղէմի մէջ՝ պատերազմիկներ ու
զօրաւոր կտրիճներ: 14 Ահա՛ւասիկ անոնց թիւը՝ իրենց [զ]նահապետութիւններուն

[գ] Այսինքն՝ բոյրեր շինողի

[ա] Եբր.՝ խրոխտացաւ

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ հարկի դրամ

[դ] Եբր.՝ երթալով

[ե] Եբր.՝ ստացուածք

[զ] Այսինքն՝ հայրերու տուներուն

*համեմատ.— Յուդայի հազարապետներէն՝ Եդնա պետը, եւ անոր հետ՝ երեք հարիւր
հազար զօրաւոր կտրիճ. 15 անոր քով՝ Յոհանան պետը, ու անոր հետ՝ երկու հարիւր
ութսուն հազար մարդ. 16 անոր քով՝ Զեքրիի որդին՝ Ամասիա, որ Տէրոջ [է]ուխտաւորն էր, եւ
անոր հետ՝ երկու հարիւր հազար զօրաւոր կտրիճ: 17 Բենիամինէն՝ զօրաւոր կտրիճ
Եղիադան, ու անոր հետ՝ երկու հարիւր հազար աղեղնաւոր եւ վահանաւոր սպառազէններ.
18 անոր քով՝ Յովզաբադ, ու անոր հետ՝ հարիւր ութսուն հազար զինեալ զօրք: 19 Ասոնք
էին թագաւորին սպասարկուները, բացի անոնցմէ՝ որ թագաւորը ամբողջ Յուդայի
պարսպապատ քաղաքներուն վրայ կարգած էր:*

ՄԻՔԻԱ ՄԱՐԳԱՐԷՆ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ ԱՔԱԱԲԸ
(Գ. Թագ. 22. 1-28)

18

*Յովսափատ շատ հարստութիւն ու փառք ունեցաւ. նաեւ Աքաաբի խնամի եղաւ: 2
Քանի մը տարի ետք Սամարիա իջաւ՝ Աքաաբի քով: Աքաաբ անոր եւ անոր հետ եղող
ժողովուրդին բազմաթիւ ոչխարներ ու արջառներ մորթեց, եւ զայն համոզեց, որ Ռամովթ-
Գաղաադ բարձրանայ: 3 Իսրայէլի Աքաաբ թագաւորը Յուդայի Յովսափատ թագաւորին
ըսաւ. «Ինծի հետ Ռամովթ-Գաղաադ կ'երթա՞ս»: Ան ալ իրեն պատասխանեց. «Ես քեզի
պէս եմ, իմ ժողովուրդս ալ՝ քու ժողովուրդիդ պէս. քեզի հետ պատերազմի կ'երթանք»:
4 Ապա Յովսափատ Իսրայէլի թագաւորին ըսաւ. «Կ'աղերսե՛մ, [ա]նախ Տէրո՛ջ խօսքը
փնտռէ»: 5 Ուստի Իսրայէլի թագաւորը մարգարէները հաւաքեց, չորս հարիւր մարդ, եւ
անոնց ըսաւ. «Ռամովթ-Գաղաադի դէմ պատերազմելու երթա՞նք, թէ հրաժարիմ»: Անոնք
ալ պատասխանեցին. «Բարձրացի՛ր, որովհետեւ Տէրը զայն թագաւորին ձեռքը պիտի
մատնէ»: 6 Սակայն Յովսափատ ըսաւ. «Հոս ուրիշ Տէրոջ մարգարէ մըն ալ չկա՞յ, որ
անոր ալ խորհուրդ հարցնենք»: 7 Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի պատասխանեց.
«Ուրիշ մարդ մըն ալ կայ, որուն միջոցով կրնանք Տէրոջ խորհուրդ հարցնել. բայց ես
զինք կ'ատեմ, քանի որ ինծի հանդէպ բարիք չի մարգարէանար, հապա՝ միշտ չարիք. ան
Յեմլայի որդին՝ Միքիան է»: Յովսափատ ըսաւ. «Թագաւորը այդպէս թող չխօսի»:
8 Իսրայէլի թագաւորը պալատական մը կանչեց եւ ըսաւ. «Շուտո՛վ հոս բեր Յեմլայի
որդին՝ Միքիան»: 9 Իսրայէլի թագաւորն ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը, իրենց շքեղ
հագուստները հագած, իւրաքանչիւրը իր գահին վրայ բազմած էր՝ Սամարիայի դրան
մուտքի հրապարակին մէջ. բոլոր մարգարէներն ալ անոնց առջեւ կը մարգարէանային: 10
Քանանայի որդին՝ Սեդեկիա իրեն երկաթէ եղջիւրներ շիներ էր, եւ ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Ասոնցմո՛վ [բ]Ասորիները պիտի զարնես, մինչեւ որ զանոնք սպառես□»: 11
Բոլոր մարգարէներն ալ նոյնպէս կը մարգարէանային ու կ'ըսէին. «Ռամովթ-Գաղաադ
բարձրացի՛ր, եւ պիտի յաջողիս. Տէրը զայն թագաւորին ձեռքը պիտի մատնէ»:
12 Միքիան կանչելու գացող պատգամաւորը անոր ըսաւ. «Ահա՛ բոլոր մարգարէները
մէկ բերանով թագաւորին համար բարիք [գ]գուշակեցին. կ'աղերսե՛մ, քու խօսքդ ալ անոնց
մէկուն խօսքին պէս թող ըլլայ, ու բարի՛ք գուշակէ»: 13 Իսկ Միքիա ըսաւ. «Տէրը կ'ապրի՛.*

[է] *Եբր.՝ յօժարակամ ընծայուած*

[ա] *Եբր.՝ այսօր*

[բ] *Եբր.՝ Սուրիան*

[գ] *Եբր.՝ խօսեցան*

իմ Աստուածս ինծի ինչ որ ըսէ՝ զայն պիտի խօսիմ»։
14 Երբ ինք թագաւորին եկաւ, թագաւորը իրեն ըսաւ. «Միքիա՛, Ռամովթ-Գաղաադ
պատերազմելու երթա՞նք, թէ հրաժարիմ»։ Ինք պատասխանեց. «Բարձրացէ՛ք, եւ պիտի
յաջողիք. անոնք ձեր ձեռքը պիտի մատնուին»։ 15 Թագաւորը իրեն ըսաւ. «Մինչեւ քանի՞
անգամ երդմնեցնեմ քեզ, որպէսզի միայն ճշմարիտը ըսես ինծի՝ Տէրոջ անունով»։ 16 Ինք
ալ պատասխանեց. «Ամբողջ Իսրայէլը լեռներու վրայ ցրուած տեսայ՝ հովիւ չունեցող
ոչխարներու պէս, եւ Տէրը ըսաւ. “Ասոնք տէր չունին. ամէն մարդ խաղաղութեամբ իր
տունը թող վերադառնայ□»։ 17 Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի ըսաւ. «Քեզի չըսի՞ թէ
ան ինծի հանդէպ բարիք չի մարգարէանար, հապա՝ չարիք»։ 18 Միքիա ըսաւ. «Ուրեմն
Տէրոջ խօսքը մտի՛կ ըրէք։ Տէրը իր գահին վրայ բազմած տեսայ, ու երկինքի բոլոր
զօրքերը անոր աջ կողմը եւ ձախ կողմը կայնած էին։ 19 Տէրը ըսաւ. “Ո՞վ կրնայ Իսրայէլի
Աքաաբ թագաւորը հրապուրել, որ Ռամովթ-Գաղաադ բարձրանայ ու [դ]կորսուի□։ Մէկը
ա՛յսպէս պատասխանեց, միւսը՝ այ՛նպէս։ 20 Ոգի մըն ալ դուրս ելաւ, Տէրոջ ներկայացաւ
եւ ըսաւ. “Ե՛ս զայն պիտի հրապուրեմ□։ Տէրը անոր ըսաւ. “Ի՞նչպէս□։ 21 Ան ալ
պատասխանեց. “Դուրս պիտի ելլեմ, եւ անոր բոլոր մարգարէներուն բերանը [ե]ստախօս ոգի
մը պիտի ըլլամ□։ Տէրը անոր ըսաւ. “Դուն պիտի հրապուրես ու պիտի յաջողիս. դո՛ւրս
ելիր, եւ ա՛յդպէս ըրէ□։ 22 Ուրեմն հիմա ահա՛ Տէրը այս բոլոր մարգարէներուդ բերանը
ստախօս ոգի մը դրեր է, ու Տէրը քու մասիդ չարիք խօսեցաւ»։
23 Այն ատեն Քանանայի որդին՝ Սեդեկիա մօտեցաւ, Միքիայի այտին զարկաւ եւ ըսաւ.
«Տէրոջ Հոգին ի՞նչպէս իմ քովէս [զ]հեռացաւ՝ քեզի հետ խօսելու համար»։ 24 Միքիա
պատասխանեց. «Ահա՛ պիտի տեսնես այն օրը, երբ պահուըտելու համար սենեակէ
սենեակ պիտի երթաս»։
25 Իսրայէլի թագաւորը ըսաւ. «Առէ՛ք Միքիան, [է]տարէ՛ք զինք Ամոն քաղաքապետին ու
թագաւորին որդիին՝ Յովասի, 26 եւ ըսէ՛ք. “Թագաւորը սա՛ կը հրամայէ. "Ասիկա բա՛նտը
դրէք, ու անոր տանջանքի՛ հաց կերցուցէք եւ տանջանքի՛ ջուր խմցուցէք՝ մինչեւ որ ես
խաղաղութեամբ [ը]վերադառնամ"□»։ 27 Միքիա ալ ըսաւ. «Եթէ բնաւ խաղաղութեամբ
վերադառնաս, Տէրը ինձմով խօսած չըլլայ»։ Յետոյ ըսաւ. «Ո՛վ ժողովուրդներ, բոլո՛րդ ալ
լսեցէք»։

ԱՔԱԱԲԻ ՄԱՀԸ

(Գ. Թագ. 22. 29-35)

28 Իսրայէլի թագաւորն ու Յուդայի Յովսափատ թագաւորը Ռամովթ-Գաղաադ
բարձրացան։ 29 Իսրայէլի թագաւորը Յովսափատի ըսաւ. «Պիտի ծպտուիմ եւ ա՛յդպէս
պատերազմի պիտի մտնեմ, բայց դուն հագի՛ր հագուստդ»։ Իսրայէլի թագաւորը
ծպտուեցաւ, ու պատերազմին մէջ մտան։ 30 Սուրիայի թագաւորը իր կառքերու
վերահսկիչներուն պատուիրեր էր. «Պզտիկի կամ մեծի դէմ մի՛ պատերազմիք, հապա

[դ] *Եբր.՝* իյնայ

[ե] *Եբր.՝* կեղծիքի

[զ] *Եբր.՝* անցաւ

[է] *Եբր.՝* վերադարձուցէ՛ք

[ը] *Եբր.՝* մտնեմ

*միայն Իսրայէլի թագաւորին դէմ»: 31 Ուստի երբ կառքերու վերահսկիչները
Յովսափատը տեսան, ըսին. «Ասիկա՛ է Իսրայէլի թագաւորը», եւ զինք շրջապատեցին՝
իրեն դէմ պատերազմելու համար: Յովսափատ ալ աղաղակեց, ու Տէրը իրեն օգնեց.
Աստուած զանոնք դրդեց որ իրմէ հեռանան: 32 Երբ կառքերու վերահսկիչները տեսան թէ
ան Իսրայէլի թագաւորը չէ, [թ]զայն հետապնդելէն" վերադարձան: 33 Իսկ մարդ մը,
[ժ]առանց դիտաւորութեան", իր աղեղը քաշեց եւ Իսրայէլի թագաւորը [ի]զրահին օղակներուն
մէջէն" զարկաւ: Այն ատեն ան իր կառապանին ըսաւ. «Ձեռքդ դարձո՛ւր ու բանակէն
դո՛ւրս հանէ զիս, որովհետեւ վիրաւորուեցայ»: 34 Այդ օրը պատերազմը սաստկացաւ.
Իսրայէլի թագաւորը մինչեւ իրիկուն իր կառքին մէջ կեցաւ՝ [լ]Ասորիներուն դիմաց, եւ
արեւին մայր մտած ատենը մեռաւ:*

ՄԱՐԳԱՐԷ ՄԸ ԿԸ ՅԱՆԴԻՄԱՆԷ ՅՈՎՍԱՓԱՏԸ

19

*Յուդայի Յովսափատ թագաւորը խաղաղութեամբ Երուսաղէմ՝ իր տունը վերադարձաւ:
2 Անանիի որդին՝ Յէու տեսանողը անոր առջեւ [ա]գնաց, ու Յովսափատ թագաւորին ըսաւ.
«Պէ՞տք էր որ ամբարիշտին օգնէիր, եւ Տէրը ատողները սիրէիր: Ասոր համար [բ]Տէրը
քեզի դէմ զայրացած է": 3 Բայց քու վրադ բարի բաներ գտնուեցան, որովհետեւ
աստարովթները երկրէն բնաջնջեցիր, ու սիրտդ Աստուած փնտռելու [գ]տրամադրեցիր»:*

*4 Յովսափատ Երուսաղէմ կը բնակէր. դարձեալ դուրս ելաւ, ժողովուրդին մէջ շրջեցաւ՝
Բերսաբէէն մինչեւ Եփրեմի լեռը, եւ զանոնք Տէրոջ՝ իրենց հայրերուն Աստուծոյն
վերադարձուց: 5 Երկրին մէջ դատաւորներ [դ]նշանակեց, Յուդայի բոլոր պարսպապատ
քաղաքներուն մէջ, քաղաքէ քաղաք: 6 Դատաւորներուն ըսաւ. «Նայեցէ՛ք թէ ի՛նչպէս կը
վարուիք, քանի որ մարդու համար չէք դատեր, հապա՝ Տէրոջ, որ դատաստանի մէջ ձեզի
հետ է: 7 Ուրեմն հիմա Տէրոջ երկիւղը ձեր վրայ ըլլայ. զգուշութեա՛մբ վարուեցէք, քանի
որ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն քով անիրաւութիւն, աչառութիւն ու կաշառակերութիւն չկայ»:*

*8 Յովսափատ Երուսաղէմի մէջ ալ Ղեւտացիներ, քահանաներ եւ Իսրայէլի
նահապետներ նշանակեց՝ Տէրոջ դատաստանին համար, ու [ե]իրաւունքը պաշտպանելու
համար. եւ անոնք Երուսաղէմ վերադարձան": 9 Անոնց պատուէր տուաւ՝ ըսելով. «Սա՛պէս
վարուեցէք՝ Տէրոջ վախով, հաւատարմութեամբ ու կատարեալ սիրտով. 10 երբ իրենց*

[թ] *Եբր.՝ անոր ետեւէն*

[ժ] *Եբր.՝ պարզամտութեամբ, կամ՝ անթերի կերպով*

[ի] *Եբր.՝ կցուածքներուն ու զրահին մէջտեղէն*

[լ] *Եբր.՝ Արամացիներուն, այսինքն՝ Սուրիացիներուն*

[ա] *Եբր.՝ դուրս ելաւ*

[բ] *Եբր.՝ Տէրոջ երեսէն քու վրադ զայրոյթ կայ*

[գ] *Եբր.՝ պատրաստեցիր*

[դ] *Եբր.՝ կայնեցուց*

[ե] *Ոմանք՝ Երուսաղէմի բնակիչները դատելու համար*

քաղաքները բնակող ձեր եղբայրներէն դատ մը գայ ձեր առջեւ՝ [զ]թէ՛ արիւնահեղութեան,
թէ՛ ալ օրէնքի ու պատուիրանի, կանոններու եւ [է]դատավճիռներու մասին", զանոնք
խրատեցէ՛ք՝ որ Տէրոջ դէմ յանցաւոր չըլլան. որպէսզի ձեր վրայ ու ձեր եղբայրներուն
վրայ զայրոյթ չըլլայ:Ա՛յսպէս վարուեցէք, որպէսզի յանցաւոր չըլլաք: 11 Ահա՛ Ամարիա
աւագ քահանան ձեր վրայ նշանակուած է Տէրոջ բոլոր գործերուն համար, իսկ
թագաւորին բոլոր գործերուն համար՝ Յուդայի տան առաջնորդը, Իսմայէլի որդին՝
Զաբադիա. Ղեւտացիներն ալ ձեր առջեւ ունիք իբր ոստիկան: Ուժովցէ՛ք եւ ա՛յսպէս
վարուեցէք, ու Տէրը բարիին հետ ըլլայ»:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՍԷԻՐԻ ԴԷՄ

20

Ասկէ ետք՝ Մովաբի որդիները, Ամմոնի որդիները, եւ անոնց հետ [ա]Ամմոնացիներէն ալ
պատերազմելու եկան Յովսափատի դէմ: 2 Ուստի գացին ու Յովսափատի պատմեցին՝
ըսելով. «Քեզի դէմ ծովուն միւս կողմէն՝ Սուրիայէն մեծ բազմութիւն կու գայ, եւ ահա՛
անոնք Ասասանթամարի (այսինքն՝ Ենգադդիի) մէջ են»: 3 Յովսափատ վախցաւ. Տէրը
փնտռելու [բ]հետամուտ եղաւ", ու ծոմապահութիւն յայտարարեց ամբողջ Յուդայի մէջ: 4
[գ]Յուդայեանները հաւաքուեցան՝ որպէսզի Տէրոջմէն օգնութիւն խնդրեն. Յուդայի բոլոր
քաղաքներէն ալ Տէրը փնտռելու եկան: 5 Յովսափատ Տէրոջ տան մէջ՝ նոր գաւիթին
առջեւ կայնեցաւ, Յուդայի ու Երուսաղէմի համախմբումին մէջ, 6 եւ ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, մեր
հայրերո՛ւն Աստուածը, դուն այն Աստուածը չե՞ս՝ որ երկինքը կը բնակիս ու կը տիրես
բոլոր ազգերու թագաւորութիւններուն վրայ. քու ձեռքիդ մէջ այնպիսի կարողութիւն եւ
զօրութիւն կայ, որ ո՛չ մէկը կրնայ [դ]քեզի դիմադրել": 7 Դուն չե՞ս, ո՛վ մեր Աստուածը, որ
այս երկրին բնակիչները վտարեցիր քու ժողովուրդիդ՝ Իսրայէլի առջեւէն, ու զայն
յաւիտեան տուիր քու սիրելիիդ՝ Աբրահամի զարմին: 8 Անոնք հոն բնակեցան, եւ հոն քեզի
սրբարան մը կառուցանեցին՝ քու անունիդ համար, ըսելով. 9 "Երբ մեր վրայ չարիք գայ –
սուր, դատաստան, ժանտախտ, կամ սով –, եթէ մենք այս տան առջեւ եւ քու առջեւդ
կայնինք (քանի այս տան մէջ քու անունդ կայ) ու մեր տագնապին մէջ քեզի աղաղակենք,
լսէ՛ եւ ազատէ՛ մեզ□: 10 Ահա՛ հիմա Ամմոնի ու Մովաբի որդիները, եւ Սէիրի լերան
բնակիչները,– որոնց մէջ մտնել չթոյլատրեցիր Իսրայէլի որդիներուն՝ երբ Եգիպտոսի
երկրէն կու գային, ուստի անոնցմէ հեռացան ու զանոնք չբնաջնջեցին,– 11 ահա՛ անոնք
մեզ ի՛նչպէս կը վարձատրեն. կու գան մեզ վռնտելու քու ստացուածքէդ, որ մեզի տուիր՝
անոր տիրանալու: 12 Ո՛վ մեր Աստուածը, զանոնք պիտի չդատե՞ս. արդարեւ մեզի դէմ
եկող այս մեծ բազմութեան առջեւ ոյժ չունինք, ու չենք գիտեր ի՛նչ ընելու ենք. ուստի մեր

[զ] Եբր.՝ արիւնի եւ արիւնի միջեւ, օրէնքի ու պատուիրանի, կանոններու եւ դատաստաններու միջեւ

[է] Կամ՝ սովորութիւններու

[ա] Կամ՝ Մառնացիներէն

[բ] Եբր.՝ երեսը դրաւ

[գ] Եբր.՝ Յուդա

[դ] Եբր.՝ առջեւդ կայնիլ

աչքերը [ե]քեզի կ’ուղղենք”»: 13 Բոլոր Յուդայեաններր Տէրոջ առջեւ կայնած էին՝ իրենց
մանուկներով, կիներով ու որդիներով:
14 Այն ատեն Ասափի որդիներէն Ղեւտացի Մաթանիայի որդիին՝ Յէիէլի որդիին՝
Բանեայի որդիին՝ Զաքարիայի որդիին՝ Յազիէլի վրայ Տէրոջ Հոգին [զ]եկաւ
համախմբումին մէջ, 15 եւ ան ըսաւ. «Ո՛վ Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչներ, եւ դո՛ւն,
Յովսափատ թագաւոր, ուշադի՛ր եղէք. Տէրը ձեզի սա՛ կը յայտարարէ. “Մի՛ վախնաք ու
մի՛ զարհուրիք այս մեծ [է]բազմութենէն, քանի պատերազմը ձերը չէ, հապա՝ Աստուծոյ□:
16 Վաղը իջէ՛ք անոնց դէմ. ահա՛ անոնք Ասիսի զառիվերէն պիտի բարձրանան, եւ զանոնք
ձորին ծայրը պիտի գտնէք, Յերուէլի անապատին առջեւ: 17 Այս պատերազմին մէջ դուք
պիտի չպատերազմիք. դուք ներկայացէ՛ք ու հանդա՛րտ կեցէք, որպէսզի Տէրոջ ձեզի
համար իրագործած փրկութիւնը տեսնէք: Ո՛վ Յուդա ու Երուսաղէմ, մի՛ վախնաք եւ մի՛
զարհուրիք. վաղը դո՛ւրս ելէք՝ անոնց դիմաց, ու Տէրը ձեզի հետ պիտի ըլլայ»: 18 Այն
ատեն Յովսափատ դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցուց, եւ ամբողջ Յուդան ու
Երուսաղէմի բնակիչները Տէրոջ առջեւ երեսի վրայ ինկան եւ Տէրոջ երկրպագեցին: 19
Կահաթեաններու որդիներէն ու Կորխեաններու որդիներէն եղող Ղեւտացիները կայնեցան
եւ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը յոյժ բարձր ձայնով գովաբանեցին:
20 Առտուն՝ կանուխ ելան, ու Թեկուէի անապատը [ը]գացին: Մինչ [թ]կ’երթային,
Յովսափատ կայնեցաւ եւ ըսաւ. «Ո՛վ Յուդա ու Երուսաղէմի բնակիչներ, ինծի՛ մտիկ ըրէք.
հաւատացէ՛ք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն, եւ ապահով պիտի ըլլաք. հաւատացէ՛ք անոր
մարգարէներուն, ու պիտի յաջողիք»: 21 Ժողովուրդին հետ խորհրդակցելով՝ Տէրոջ
երգողներ [ժ]նշանակեց, որպէսզի զինեալներուն առջեւէն [ի]երթալով՝ Տէրը սուրբ
[լ]զարդարանքով գովաբանեն եւ ըսեն. «Ներբողեցէ՛ք Տէրը, որովհետեւ անոր
կարեկցութիւնը յաւիտենական է»:
22 Երբ անոնք օրհներգն ու գովաբանութիւնը սկսան, Յուդայի դէմ եկող Ամմոնի եւ
Մովաբի որդիներուն ու Սէիրի լերան բնակիչներուն դէմ Տէրը դարան դրաւ, եւ անոնք
պարտուեցան: 23 Արդարեւ Ամմոնի ու Մովաբի որդիները Սէիրի լերան բնակիչներուն
[խ]վրայ յարձակեցան”, որպէսզի զանոնք անճիտեն եւ բնաջնջեն: Երբ Սէիրի բնակիչները
հատցուցին, իրարու օգնեցին որ զիրար կոտորեն: 24 Երբ Յուդայեանները անապատին
մէջ եղող դիտանոցը հասան՝ այդ բազմութեան նայեցան, եւ ահա՛ անոնց դիակները
գետինին վրայ փռուած էին. ո՛չ մէկը ազատած էր: 25 Այն ատեն Յովսափատ եւ իր

[ե] Եբր.՝ քու վրադ են

[զ] Եբր.՝ եղաւ

[է] Եբր.՝ բազմութեան երեսէն

[ը] Եբր.՝ դուրս ելան

[թ] Եբր.՝ դուրս կ’ելլէին

[ժ] Եբր.՝ կայնեցուց

[ի] Եբր.՝ դուրս ելլելով

[լ] Կամ՝ վայելչութեամբ

[խ] Եբր.՝ դէմ կանգնեցան

*ժողովուրդը անոնց աւարը կողոպտելու գացին. անոնց մէջ շատ ինչք գտան՝ դիակներուն
[ծ]հետ, նաեւ ցանկալի իրեր, ու իրենց համար կորզեցին, այնքան՝ որ ա՛լ չէին կրնար
փոխադրել: Աւարը երեք օր հաւաքեցին, որովհետեւ յոյժ շատ էր:*
*26 Չորրորդ օրը՝ Օրհնութեան հովիտը հաւաքուեցան, [կ]ուր Տէրը օրհնեցին.
հետեւաբար այդ տեղին անունը Օրհնութեան հովիտ կոչուեցաւ մինչեւ այսօր: 27 Բոլոր
Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդիկը վերադարձան. [հ]Յովսափատի գլխաւորութեամբ"
Երուսաղէմ վերադարձան ուրախութեամբ, քանի որ Տէրը զիրենք ուրախացուցած էր՝
իրենց թշնամիներէն ազատելով: 28 Տաւիղներով, քնարներով եւ փողերով Երուսաղէմ՝
Տէրոջ տունը գացին: 29 Բոլոր երկիրներու թագաւորութիւններուն վրայ Աստուծոյ երկիւղը
ինկաւ, երբ լսեցին թէ Տէրը Իսրայէլի թշնամիներուն դէմ պատերազմեցաւ: 30
Յովսափատի թագաւորութիւնը հանդարտեցաւ, եւ իր Աստուածը զինք շրջակայքին մէջ
հանգստացուց:*

ՅՈՎՍԱՓԱՏԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ
(Գ. Թագ. 22. 41-50)

*31 Յովսափատ Յուդայի վրայ թագաւորեց. երեսունհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր
եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանհինգ տարի թագաւորեց: Իր մայրը Սաղիի աղջիկն էր՝
Ազուբա անունով: 32 Ան իր հօր՝ Ասայի ճամբայէն ընթացաւ. անկէ չշեղեցաւ, եւ ըրաւ ինչ
որ Տէրոջ [ձ]առջեւ ուղիղ է: 33 Սակայն բարձր տեղերը չհանուեցան. ժողովուրդը տակաւին
իր սիրտը չէր [ղ]տրամադրած իր հայրերուն Աստուծոյն: 34 Յովսափատի մնացեալ
արարքները, առաջինները ու վերջինները, ահա՛ գրուած են Անանիի որդիին՝ Յէուի
[ճ]Յուշագրութեան մէջ, որ Իսրայէլի Թագաւորներու գիրքին մէջ [մ]զետեղուած է:*
*35 Ասկէ ետք Յուդայի Յովսափատ թագաւորը դաշնակցեցաւ ամբարշտութիւն գործող
Իսրայէլի Ոքոզիա թագաւորին հետ: 36 Անոր հետ ընկերակցեցաւ, որպէսզի Թարսիս
գացող նաւեր շինեն. Գասիոն-Գաբերի մէջ շինեցին նաւերը: 37 Մարեսացի Դոդիայի
որդին՝ Եղիազար Յովսափատի դէմ մարգարէանալով ըսաւ. «Քանի դուն Ոքոզիայի հետ
դաշնակցեցար, Տէրը քու գործդ [յ]քանդեց»: Նաւերը փշրուեցան, ու չկարողացան Թարսիս
երթալ:*

ՅՈՎՐԱՄ ՅՈՒԴԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐ
(Դ. Թագ. 8. 16-24)

[ծ] *Ոմանք՝ վրայ*

[կ] *Եբր.՝ որովհետեւ հոն*

[հ] *Եբր.՝ Յովսափատը իրենց գլուխը ունենալով*

[ձ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[ղ] *Եբր.՝ պատրաստած*

[ճ] *Եբր.՝ Արարքներուն, կամ՝ Խօսքերուն*

[մ] *Եբր.՝ բարձրացած*

[յ] *Եբր.՝ պատռեց*

21

Յովսափատ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ իր հայրերուն հետ Դաւիթի քաղաքին մէջ
թաղուեցաւ: Անոր տեղ իր որդին՝ Յովրամ թագաւոր եղաւ: 2 Ան եղբայրներ ունէր՝
Յովսափատի որդիները.– Ազարիա, Յեքիէլ, Զաքարիա, Ազարիու, Միքայէլ ու Սափատիա:
Ասոնք բոլորը Իսրայէլի թագաւորին՝ Յովսափատի որդիներն էին: 3 Անոնց հայրը շատ
պարգեւներ տուաւ իրենց.– արծաթ, ոսկի ու թանկագին իրեր, նաեւ [ա]ամրացած քաղաքներ՝
Յուդայի մէջ. բայց թագաւորութիւնը Յովրամի տուաւ, քանի որ ան էր անդրանիկը: 4 Երբ
Յովրամ իր հօր թագաւորութեան [բ]գահին վրայ բազմեցաւ" եւ ուժովցաւ, իր բոլոր
եղբայրները սուրով սպաննեց, նաեւ Իսրայէլի իշխաններէն ոմանք:
5 Յովրամ երեսուներկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ ութ
տարի թագաւորեց: 6 Ան Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբայէն ընթացաւ, ինչպէս Աքաաբի
տունը ըրաւ, որովհետեւ իր կինը՝ Աքաաբի աղջիկն էր: Տէրոջ [գ]առջեւ չարիք գործեց. 7
սակայն Տէրը Դաւիթի տունը բնաջնջել չուզեց, Դաւիթի հետ կնքած ուխտին համար, եւ
անոր ու անոր որդիներուն [դ]ընդմիշտ ճրագ մը տալու խոստումին համար:
8 Անոր օրերը՝ Եդովմայեցիները Յուդայի ձեռքին տակէն ապստամբեցան, եւ իրենց
վրայ թագաւոր մը նշանակեցին: 9 Յովրամ իր իշխաններով ու բոլոր կառքերով
գնաց. գիշերը կանգնեցաւ, եւ զինք շրջապատող Եդովմայեցիներն ու կառքերու
վերահսկիչները զարկաւ: 10 Բայց Եդովմայեցիները Յուդայի ձեռքին տակէն
ապստամբեցան մինչեւ այսօր: Այդ ատեն Լեբնա ալ անոր ձեռքին տակէն
ապստամբեցաւ, քանի որ ան Տէրը՝ իր հայրերուն Աստուածը լքած էր: 11 Ան Յուդայի
լեռներուն վրայ բարձր տեղեր ալ շինեց, ու Երուսաղէմի բնակիչներուն պոռնկիլ տուաւ.
նաեւ Յուդան խոտորեցուց:
12 Եղիա մարգարէէն գրութիւն մը եկաւ իրեն, որ կ՚ըսէր. «Տէրը, քու հօրդ՝ Դաւիթի
Աստուածը, սա՛ կը յայտարարէ. “Քանի հօրդ՝ Յովսափատի ճամբաներէն ու Յուդայի Ասա
թագաւորին ճամբաներէն չընթացար, 13 հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբաներէն
ընթացար եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի բնակիչներուն՝ Աքաաբի տան պոռնկութիւններուն
պէս պոռնկիլ տուիր, նաեւ քեզմէ լաւ եղող եղբայրներդ – հօրդ [ե]որդիները – սպաննեցիր,
14 ահա՛ Տէրը քու ժողովուրդդ, որդիներդ, կիներդ եւ ամբողջ ստացուածքդ մեծ
պատուհասով պիտի զարնէ. 15 դուն ալ [զ]ծանրօրէն պիտի հիւանդանաս՝ ընդերքի
հիւանդութեամբ, մինչեւ որ աղիքներդ դուրս [է]թափին այդ հիւանդութեան պատճառով, որ
օրէ օր պիտի սաստկանայ□»:
16 Տէրը Փղշտացիներուն ու Եթովպիացիներուն [ը]մօտերը բնակող Արաբներուն հոգին

[ա] Եբր.՝ պատնէշով

[բ] Եբր.՝ բարձրացաւ

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

[դ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[ե] Եբր.՝ տունը

[զ] Եբր.՝ մեծապէս

[է] Եբր.՝ ելլեն

[ը] Եբր.՝ ձեռքին տակ

*գրգռեց Յովրամի դէմ. 17 անոնք ալ Յուդայի դէմ բարձրացան, [թ]ներխուժեցին, եւ
թագաւորին տան մէջ գտնուած ամբողջ ինչքը, նաեւ անոր որդիներն ու կիները
[ժ]յափշտակեցին. անոր ո՛չ մէկ որդի մնաց, բացի իր ամենէն պզտիկ որդիէն՝ Յովաքազէն:
18 Այս բոլոր բաներէն ետք՝ Տէրը զինք անբուժելի հիւանդութեամբ մը զարկաւ իր
ընդերքէն: 19 Շատ մը օրեր ետք, այսինքն երկու [ի]տարիի չափ ժամանակ անցնելէն ետք'',
իր հիւանդութեան պատճառով աղիքները դուրս [լ]թափեցան, ու [խ]չարչարալից
հիւանդութեամբ մեռաւ: Ժողովուրդը անոր վրայ խունկեր չծխեց, ինչպէս անոր հայրերուն
վրայ ծխեր էր: 20 Ան երեսուներկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, եւ ութ տարի
Երուսաղէմի մէջ թագաւորեց: Ան [ծ]մեռաւ առանց ոեւէ մէկուն իր վրայ ողբալուն'': Զայն
Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին, բայց ո՛չ թէ թագաւորներու գերեզմաններուն մէջ:*

ՅՈՒԴԱՅԻ ՈՔՈԶԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 8. 25-29: 9. 21-28)

22

*Երուսաղէմի բնակիչները անոր տեղ իր ամենէն պզտիկ որդին՝ Ոքոզիան թագաւոր
նշանակեցին. արդարեւ Արաբներուն հետ բանակավայրը եկող գունդերը մեռցուցեր էին
բոլոր մեծերը: Այսպէս, Յուդայի Յովրամ թագաւորին որդին՝ Ոքոզիա թագաւորեց: 2
Ոքոզիա [ա]քառասուներկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ մէկ
տարի թագաւորեց: Իր մայրը Ամրիի աղջիկն էր՝ Գոթողիա անունով: 3 Ան ալ Աքաաբի
տան ճամբաներէն ընթացաւ, քանի որ անոր մայրը խորհուրդ կու տար իրեն՝
ամբարշտութիւն գործելու: 4 Ան Տէրոջ [բ]առջեւ չարիք գործեց՝ Աքաաբի տան պէս.
արդարեւ իր հօր մեռնելէն ետք անո՛նք եղան իր խորհրդականները՝ իր կործանումին
համար: 5 Նաեւ անոնց խորհուրդով ընթացաւ, եւ Իսրայէլի թագաւորին՝ Աքաաբեան
Յովրամի հետ Ռամովթ-Գաղաադ գնաց, Սուրիայի Ազայէլ թագաւորին դէմ
պատերազմելու: Ասորիները Յովրամը զարկին, 6 եւ ան վերադարձաւ որպէսզի
Յեզրայէլի մէջ բուժուի այն վէրքերէն, որոնք Ասորիները իրեն տուեր էին [գ]Ռամովթի մէջ,
երբ Սուրիայի Ազայէլ թագաւորին դէմ կը պատերազմէր: Այն ատեն Յուդայի թագաւորը,
Յովրամի որդին՝ [դ]Ազարիա, Յեզրայէլ իջաւ, Աքաաբի որդին՝ Յովրամը տեսնելու, քանի որ*

[թ] *Եբր.՝ զայն ճեղքեցին*

[ժ] *Եբր.՝ գերեվարեցին*

[ի] *Եբր.՝ տարուան վախճանին*

[լ] *Եբր.՝ ելան*

[խ] *Եբր.՝ չար*

[ծ] *Եբր.՝ գնաց առանց ցանկալի ըլլալու*

[ա] *Ոմանք՝ քսաներկու*

[բ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[գ] *Եբր.՝ Ռամայի*

[դ] *Կամ՝ Ոքոզիա, եւ կամ՝ Յովաքազ*

ան հիւանդ էր: 7 Ոքոզիայի կործանումը Աստուծմէ եղաւ՝ Յովրամի քով երթալով.
արդարեւ երբ հոն հասաւ, Յովրամի հետ դուրս ելաւ՝ Նամեսսեան Յէուի հանդիպելու, որ
Տէրը օծած էր Աքաաբի տունը բնաջնջելու համար: 8 Երբ Յէու Աքաաբի [ե]տան վրայ
Աստուծոյ վճիռը կը գործադրէր", Յուդայի իշխանաւորներն ու Ոքոզիայի սպասարկող
Ոքոզիայի եղբօրորդիները գտաւ, եւ զանոնք մեռցուց: 9 Ոքոզիան ալ փնտռեց, որ
Սամարիայի մէջ պահուըտած էր: Զայն բռնեցին, Յէուի բերելով՝ մեռցուցին, ու զայն
թաղեցին, քանի որ ըսին. «Ասիկա Տէրը իր ամբողջ սիրտով խնդրող Յովսափատի որդին
է»: Այսպէս, Ոքոզիայի տունէն մէկը չմնաց՝ որ թագաւորութիւնը պահելու կարող ըլլար:

ԳՈԹՈՂԻԱ ՅՈՒԴԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻ
(Դ. Թագ. 11. 1-3)

10 Իսկ Ոքոզիայի մայրը՝ Գոթողիա, իր որդիին մեռնիլը տեսնելով՝ կանգնեցաւ, ու
Յուդայի տան ամբողջ թագաւորական զարմը կորսնցուց: 11 Բայց թագաւորին աղջիկը՝
Յոսաբէ, Ոքոզիայի որդին՝ Յովասը առաւ, թագաւորին սպաննուող որդիներուն մէջէն
զայն գողցաւ, ու զինք եւ իր սնուցիչը ննջարանին մէջ դրաւ: Այսպէս՝ Յովրամ
թագաւորին աղջիկը, Յովիադա քահանային կինը՝ Յոսաբէ, Ոքոզիայի քոյրը ըլլալով՝ զինք
Գոթողիայի [զ]աչքերէն պահեց". ան ալ զինք չմեռցուց: 12 Յովաս անոնց հետ վեց տարի
Աստուծոյ տան մէջ պահուեցաւ, մինչ Գոթողիա կը թագաւորէր երկրին վրայ:

ԳՈԹՈՂԻԱՅԻ ԴԷՄ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ
(Դ. Թագ. 11. 4-16)

23

Եօթներորդ տարին Յովիադա ուժովցաւ, եւ [ա]դաշինք կնքեց հարիւրապետներուն հետ",
այսինքն՝ Յերոհամի որդիին՝ Ազարիայի, Յոհանանի որդիին՝ Իսմայէլի, Ովբէդի որդիին՝
Ազարիայի, Ադայիայի որդիին՝ Մաասիայի, ու Զեքրիի որդիին՝ Եղիսափատի հետ: 2 Անոնք
Յուդայի մէջ շրջեցան, Յուդայի բոլոր քաղաքներէն Ղեւտացիները եւ Իսրայէլի
նահապետները հաւաքեցին, ու Երուսաղէմ եկան: 3 Ամբողջ համախմբումը թագաւորին
հետ դաշինք կնքեց Աստուծոյ տան մէջ, եւ Յովիադա անոնց ըսաւ. «Ահա՛ թագաւորին
որդին պիտի թագաւորէ, ինչպէս Տէրը Դաւիթի որդիներուն մասին ըսաւ: 4 Ահա՛ւասիկ ինչ
որ պիտի ընէք.- ձեր մէկ երրորդը, թէ՛ քահանաներէն եւ թէ՛ Ղեւտացիներէն, որ Շաբաթ
օրը [բ]իր պաշտօնը պիտի ստանձնէ", [գ]դռներուն պահապան" պիտի ըլլայ, 5 մէկ երրորդը՝
թագաւորին տունը պիտի կենայ, մէկ երրորդն ալ՝ Հիմին դուռը, իսկ ամբողջ ժողովուրդը՝
Տէրոջ տան գաւիթներուն մէջ: 6 Սակայն ո՛չ մէկը պիտի մտնէ Տէրոջ տունը՝
քահանաներէն ու պաշտօն կատարող Ղեւտացիներէն զատ. անոնք թող մտնեն,

---

[ե] Եբր.՝ տունը կը դատէր

[զ] Եբր.՝ երեսէն ծածկեց

[ա] Եբր.՝ դաշինքի մէջ իրեն հետ առաւ հարիւրապետները

[բ] Եբր.՝ պիտի մտնէ

[գ] Եբր.՝ սեմերուն դռնապան

որովհետեւ սուրբ են. իսկ ամբողջ ժողովուրդը Տէրոջ [դ]պահպանութիւնը թող ընէ": 7
Ղեւտացիները՝ իւրաքանչիւրը իր զէնքերը ձեռքը բռնած՝ թագաւորը բոլորածեւ պիտի
շրջապատեն: Ո՛վ որ տունէն ներս մտնէ՝ պիտի մեռցուի: Այսպէս՝ թագաւորին հետ պիտի
ըլլաք թէ՛ ներս մտած եւ թէ դուրս ելած ատենը»:
8 Ղեւտացիներն ու ամբողջ Յուդան Յովիադա քահանային բոլոր պատուիրածներուն
համաձայն ըրին: Իւրաքանչիւրը իր մարդիկը առաւ, թէ՛ Շաբաթ օրը [ե]պաշտօն
ստանձնողները", թէ՛ ալ Շաբաթ օրը [զ]պաշտօնէ արձակուողները", որովհետեւ Յովիադա
քահանան պաշտօն կատարող դասերը չարձակեց: 9 Յովիադա քահանան Աստուծոյ
տունը եղած Դաւիթ թագաւորին նիզակները, ասպարներն ու վահանները,
հարիւրապետներուն տուաւ: 10 Ամբողջ ժողովուրդը – իւրաքանչիւրը իր [է]զէնքերը ձեռքը
առած – թագաւորին շուրջը [ը]տեղաւորեց, տան աջ [թ]թեւէն մինչեւ տան ձախ թեւը,
զոհասեղանին եւ տան քով: 11 Թագաւորին որդին դուրս հանեցին, անոր վրայ [ժ]թագն ու
վկայութիւնը դրին, եւ զայն թագաւոր հռչակեցին: Յովիադա ու իր որդիները զայն
օծեցին, եւ ըսին. «Ապրի՛ թագաւորը»:
12 Երբ Գոթողիա լսեց ժողովուրդին աղմուկը, որ կը վազէր ու թագաւորը կը գովէր,
Տէրոջ տունը եկաւ՝ ժողովուրդին քով, 13 ու տեսաւ թէ ահա՛ թագաւորը իր սիւնին քով՝
գաւիթին մուտքը կայնած էր, իշխանաւորներն ու փողահարներն ալ թագաւորին քով էին:
Երկրին ամբողջ ժողովուրդը կ'ուրախանար, եւ փողեր կը հնչեցնէին. երգողներն ալ
նուագարաններով գովաբանութիւն կը սորվեցնէին: Այն ատեն Գոթողիա իր հագուստները
պատռեց ու ըսաւ. «Դաւաճանութի՛ւն է, դաւաճանութի՛ւն»: 14 Յովիադա քահանան
զօրագլուխին վրայ նշանակուած հարիւրապետները դուրս հանեց եւ անոնց ըսաւ. «Զայն
շարքերէն հանեցէ՛ք, եւ անոր հետեւողը սուրո՛վ թող մեռցուի». (արդարեւ քահանան ըսեր
էր. «Զայն Տէրոջ տան մէջ մի՛ մեռցնէք»:) 15 Զայն ձերբակալեցին, ու երբ թագաւորին
տունը կը հասնէր՝ ձիերու դրան մուտքէն, զայն հոն մեռցուցին:

ՅՈՎԻԱԴԱՅԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ
(Դ. Թագ. 11. 17-20)

16 Յովիադա ուխտ կնքեց իրեն եւ ամբողջ ժողովուրդին ու թագաւորին միջեւ, որպէսզի
Տէրոջ ժողովուրդը ըլլան: 17 Ամբողջ ժողովուրդը Բահաղի տունը մտաւ. զայն փլցուցին,
անոր բագիններն ու պատկերները կոտրտեցին, եւ Բահաղի քուրմը՝ Մատթանը
բագիններուն առջեւ մեռցուցին: 18 Յովիադա Տէրոջ տան վերատեսչութիւնը Ղեւտացի
քահանաներուն ձեռքը [ի]յանձնեց. Դաւիթ զանոնք դասերու բաժնած էր Տէրոջ տան մէջ,

---

[դ] Կամ՝ պաշտօնը թող կատարէ

[ե] Եբր.՝ մտնողները

[զ] Եբր.՝ դուրս ելլողները

[է] Կամ՝ թուրը

[ը] Եբր.՝ կայնեցուց

[թ] Եբր.՝ ուսէն

[ժ] Եբր.՝ պսակն

[ի] Եբր.՝ դրաւ

որպէսզի Մովսէսի Օրէնքին մէջ գրուածին համաձայն՝ Տէրոջ ողջակէզներ մատուցանեն,
ուրախութեամբ ու երգով՝ ինչպէս Դաւիթ որոշեր էր: 19 Դռնապաններն Տէրոջ տան
դռներուն քով տեղաւորեց, որպէսզի որեւէ կերպով անմաքուր եղող մարդ մը չմտնէ: 20
Ապա հարիւրապետները, երեւելիները, ժողովուրդին ղեկավարներն ու երկրին ամբողջ
ժողովուրդը առաւ, թագաւորը Տէրոջ տունէն իջեցուց, եւ բարձր դռնէն թագաւորին տունը
մտնելով՝ թագաւորը բազմեցուցին թագաւորական գահին վրայ: 21 Երկրին ամբողջ
ժողովուրդը ուրախացաւ, ու քաղաքը հանդարտ [լ]մնաց. Գոթողիան սուրով մեռցուցած էին:

ՅՈՎԱՍ ՅՈՒԴԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐ
(Դ. Թագ. 12. 1-16)

24

Յովաս եօթը տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քառասուն տարի
թագաւորեց: Իր մօր անունը Սաբիա էր՝ Բերսաբէ քաղաքէն: 2 Յովաս ըրաւ ինչ որ
Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է՝ Յովիադա քահանային բոլոր օրերուն մէջ: 3 Յովիադա իրեն երկու
կին առնել տուաւ, ու որդիներ եւ աղջիկներ ծնաւ:
4 Ասկէ ետք Յովաս [բ]փափաքեցաւ Տէրոջ տունը վերականգնել: 5 Քահանաներն ու
Ղեւտացիները հաւաքեց, եւ անոնց ըսաւ. «Դո՛ւրս ելէք՝ Յուդայի քաղաքները, ու ձեր
Աստուծոյն տունը նորոգելու համար՝ ամէն տարի դրա՛մ հաւաքեցէք ամբողջ Իսրայէլէն.
այս գործը շտապելո՛վ կատարեցէք»: Բայց Ղեւտացիները չշտապեցին: 6 Ուստի
թագաւորը կանչեց Յովիադան՝ գլխաւորը, եւ անոր ըսաւ. «Ինչո՞ւ Ղեւտացիներէն
չպահանջեցիր, որ Յուդայէն ու Երուսաղէմէն բերեն Տէրոջ ծառային՝ Մովսէսի դրած
հարկը Իսրայէլի համախմբումին վրայ, Վկայութեան վրանին համար»: 7 (Արդարեւ
անօրէն Գոթողիան եւ անոր որդիները Աստուծոյ տունը քանդեր էին, ու Տէրոջ տան բոլոր
[գ]սուրբ բաները՝ Բահաղներուն նուիրեր էին:) 8 Ուստի թագաւորը հրամայեց որ սնտուկ
մը շինեն եւ զայն Տէրոջ տան դրան դուրսի կողմը դնեն: 9 Ապա Յուդայի մէջ ու
Երուսաղէմի մէջ [դ]ծանուցանել տուին, որ Տէրոջ բերեն Աստուծոյ ծառային՝ Մովսէսի դրած
հարկը Իսրայէլի վրայ, անապատին մէջ: 10 Բոլոր իշխանաւորները եւ ամբողջ
ժողովուրդը ուրախացան, ու բերին սնտուկին մէջ ձգեցին իրենց դրամը, մինչեւ որ
նորոգութիւնը աւարտեցին: 11 Երբ ատենը կ՚ըլլար որ սնտուկը թագաւորին
վերատեսուչներուն տարուէր Ղեւտացիներուն ձեռքով, որովհետեւ անոնք կը տեսնէին թէ
դրամը շատցեր է, թագաւորին ատենադպիրն ու աւագ քահանային վերատեսուչը կու
գային սնտուկը պարպելու. ապա զայն բերելով իր տեղը կը վերադարձնէին: Ամէն օր
այսպէս ընելով՝ առատ դրամ ժողվեցին: 12 Թագաւորը եւ Յովիադա զայն Տէրոջ տան
ծառայութեան գործակատարներուն կու տային. անոնք ալ քարակոփներ ու հիւսներ կը
վարձէին՝ Տէրոջ տունը վերականգնելու համար, նաեւ երկաթագործներ եւ պղնձագործներ՝
Տէրոջ տունը նորոգելու համար: 13 Գործաւորները կ՚աշխատէին, ու նորոգութեան գործը

[լ] Եբր.՝ էր

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ սիրտին մէջ ունեցաւ

[գ] Եբր.՝ սրբացուածները

[դ] Եբր.՝ ձայն

*անոնց ձեռքով կատարուեցաւ: Այսպէս՝ Աստուծոյ տունը [ե]վերականգնեցին եւ զայն
զօրացուցին: 14 Երբ նորոգութիւնը աւարտեցին, մնացած դրամը թագաւորին ու
Յովիադայի առջեւ բերին, եւ անով Տէրոջ տան համար անօթներ շինուեցան.– պաշտօնին
ու ողջակէզներուն համար անօթներ, խնկամաններ, եւ ուրիշ ոսկիէ ու արծաթէ անօթներ:
Յովիադայի բոլոր օրերը Տէրոջ տան մէջ շարունակ ողջակէզներ կը մատուցանէին:*
*15 Յովիադա մեռաւ, ծերացած եւ իր օրերէն կշտացած. մեռած ատենը հարիւր երեսուն
տարեկան էր: 16 Զինք Դաւիթի քաղաքին մէջ՝ թագաւորներուն հետ թաղեցին, քանի որ ան
Իսրայէլի մէջ բարիք ըրեր էր Աստուծոյ եւ անոր տան համար:*

ՅՈՎԻԱԴԱՅԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՓՈԽՈՒԻ

*17 Յովիադայի մեռնելէն ետք՝ Յուդայի իշխանաւորները եկան ու թագաւորին
երկրպագեցին. այն ատեն թագաւորը անոնց մտիկ ըրաւ: 18 Տէրոջ՝ իրենց հայրերուն
Աստուծոյն տունը լքեցին, եւ աստարովթներն ու կուռքերը պաշտեցին. ուստի Յուդայի ու
Երուսաղէմի վրայ զայրոյթ եղաւ իրենց այս յանցանքին համար: 19 Արդարեւ անոնց
մարգարէներ ղրկեց, որպէսզի զանոնք Տէրոջ վերադարձնեն. անոնց վկայեցին, բայց
անոնք չունկնդրեցին:*
*20 Աստուծոյ Հոգին Յովիադա քահանային [զ]որդիին՝ Զաքարիայի վրայ հանգչեցաւ".
ան ժողովուրդին մէջ բարձր տեղ մը կայնեցաւ եւ անոնց ըսաւ. «Աստուած սա՛ կը
յայտարարէ. "Դուք ինչո՞ւ Տէրոջ պատուիրանները կ'անտեսէք. բնա՛ւ պիտի չյաջողիք:
Քանի դուք Տէրը լքեցիք, ան ալ ձեզ պիտի լքէ□»: 21 Անոնք ալ իր դէմ դաւադրեցին, ու
զինք թագաւորին պատուէրով Տէրոջ տան գաւիթին մէջ [է]քարկոծեցին: 22 Յովաս
թագաւորը չյիշեց անոր հօր՝ Յովիադայի կարեկցութեամբ վարուիլը իրեն հետ, եւ անոր
որդին մեռցուց. ան ալ մեռած ատենը ըսաւ. «Տէրը թող տեսնէ ու [ը]դատէ»:*

ՅՈՎԱՍ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

*23 Տարուան վախճանին, Սուրիայի զօրագունդը [թ]Յովասի դէմ բարձրանալով՝ Յուդայի
ու Երուսաղէմի վրայ [ժ]յարձակեցաւ. ժողովուրդին մէջէն բոլոր [ի]իշխանաւորները
կոտորեցին, եւ անոնց ամբողջ աւարը Դամասկոսի թագաւորին ղրկեցին: 24 Ասորիներուն
զօրագունդը փոքրաթիւ մարդոցմով եկաւ, բայց Տէրը յոյժ բազմաթիւ զօրագունդ մը
անոնց ձեռքը մատնեց, քանի որ անոնք Տէրը՝ իրենց հայրերուն Աստուածը լքած էին:
Այսպէս՝ Ասորիները Աստուծոյ դատավճիռը գործադրեցին Յովասի վրայ: 25 Երբ անոնք
իր քովէն գացին՝ մեծ հիւանդութիւններու մէջ ձգելով զինք, անոր ծառաները իրեն դէմ*

[ե] *Եբր.՝ իր չափին կայնեցուցին*

[զ] *Եբր.՝ որդին՝ Զաքարիան հագուեցուց*

[է] *Եբր.՝ քարերով քարկոծեցին*

[ը] *Եբր.՝ հաշիւ պահանջէ*

[թ] *Եբր.՝ անոր*

[ժ] *Եբր.՝ հասաւ*

[ի] *Եբր.՝ ժողովուրդին պետերը*

դաւադրեցին՝ Յովիադա քահանային որդիներուն արիւնին համար. զայն իր մահիճին մէջ սպաննեցին, ու մեռաւ: Զայն Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին. բայց թագաւորներու գերեզմաններուն մէջ չթաղեցին: 26 Ահա՛ւասիկ անոր դէմ դաւադրողները.- ամմոնացի կնոջ՝ Սամէթի որդին՝ Զաբադ, ու մովաբացի կնոջ՝ Սամարիթի որդին՝ Յովզաբադ: 27 Անոր որդիներուն մասին, իր քով հաւաքուած հարկին շատութեան մասին եւ Աստուծոյ տան [ւ]նորոգութեան մասին՝ ահա՛ Թագաւորներու գիրքին Յիշատակարանին մէջ գրուած է: Անոր տեղ իր որդին՝ Ամասիա թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՄԱՍԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 14. 2-6)

25

Ամասիա քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանինը տարի թագաւորեց: Իր մօր անունը Յովադան էր՝ Երուսաղէմէն: 2 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է, բայց ոչ կատարեալ սիրտով:

3 Երբ թագաւորութիւնը անոր վրայ [բ]հաստատուեցաւ՝ իր ծառաները մեռցուց, որոնք իր հայրը՝ թագաւորը [գ]սպաններ էին: 4 Բայց անոնց որդիները չմեռցուց՝ Մովսէսի Օրէնքի գիրքին մէջ գրուածին համաձայն, ուր Տէրը պատուիրեց. «Որդիներուն մեղքին համար հայրերը պիտի չմեռցուին, եւ հայրերուն մեղքին համար որդիները պիտի չմեռցուին. ամէն մարդ իր մեղքին համար պիտի մեռցուի»:

5 Ամասիա Յուդան հաւաքեց, եւ ամբողջ Յուդայի ու Բենիամինի մէջ հազարապետներ եւ հարիւրապետներ [դ]նշանակեց՝ անոնց նահապետութիւններուն համեմատ: Քսան տարեկանէն վեր եղողները թուարկեց, եւ զինուորութեան [ե]գացող ու գեղարդ եւ ասպար կրող երեք հարիւր հազար ընտիր մարդ գտաւ: 6 Հարիւր տաղանդ արծաթով՝ Իսրայէլէն հարիւր հազար զօրաւոր կտրիճ ալ վարձեց: 7 Սակայն Աստուծոյ մարդ մը եկաւ անոր ու ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, Իսրայէլի զօրքը քեզի հետ թող չերթայ, քանի որ Տէրը Իսրայէլի հետ չէ, այսինքն՝ բոլոր Եփրեմի որդիներուն հետ: 8 Բայց եթէ երթալ կ՚ուզես՝ [զ]գնա՛, ուժովցի՛ր պատերազմի համար. սակայն Աստուած թշնամիին առջեւ պիտի [է]տապալէ քեզ, քանի օգնելու եւ տապալելու կարողութիւնը Աստուծոյ ձեռքն է»: 9 Ամասիա Աստուծոյ մարդուն ըսաւ. «Հապա ի՞նչ պիտի [ը]ըլլայ այն հարիւր տաղանդը, որ ես Իսրայէլի գունդերուն տուի»: Աստուծոյ մարդը պատասխանեց. «Տէրը քեզի անկէ աւելին կրնայ

[ւ] Եբր.՝ հիմին

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ ուժովցաւ

[գ] Եբր.՝ զարկեր

[դ] Եբր.՝ կայնեցուց

[ե] Եբր.՝ դուրս ելլող

[զ] Եբր.՝ ըրէ՛ այնպէս

[է] Եբր.՝ գայթեցնէ

[ը] Եբր.՝ ընենք

տալ»: 10 Ուստի Ամասիա Եփրեմէն իրեն եկող գունդերը զատեց, որպէսզի իրենց տեղը երթան. իսկ անոնց բարկութիւնը յոյժ բորբոքեցաւ Յուդայի դէմ, ու բորբոքած բարկութեամբ իրենց տեղը վերադարձան:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՍԷԻՐԻ ԴԷՄ
(Դ. Թագ. 14. 7)

11 Երբ Ամասիա ուժովցաւ, իր [բ]զօրքը առաջնորդեց", Աղի ձորը գնաց, եւ Սէիրի որդիներէն տասը հազար հոգի զարկաւ: 12 Յուդայի որդիները ուրիշ տասը հազար ալ ողջ գերեվարեցին, ժայռին գագաթը տարին ու զանոնք ժայռին գագաթէն վար նետեցին. բոլորն ալ [ժ]ջախջախուեցան:

13 Այն [ի]գունդերը՝ որ Ամասիա վերադարձուց, որպէսզի իրեն հետ պատերազմի չերթան, Յուդայի քաղաքներուն վրայ յարձակեցան՝ Սամարիայէն մինչեւ Բեթորոն, անոնցմէ երեք հազար մարդ մեռցուցին, եւ շատ կողոպուտ գրաւեցին:

14 Երբ Ամասիա Եդովմայեցիները զարնելէն վերադարձաւ, Սէիրի որդիներուն աստուածները բերաւ ու զանոնք կանգնեցուց, որպէսզի իրեն աստուած ըլլան. անոնց առջեւ կ՚երկրպագէր եւ անոնց խունկ կը ծխէր: 15 Տէրոջ բարկութիւնը Ամասիայի դէմ բորբոքեցաւ, ու անոր մարգարէ մը ղրկեց՝ ըսելով. «Ինչո՞ւ փնտռեցիր այն ժողովուրդին աստուածները, որոնք չկրցան իրենց ժողովուրդը քու ձեռքէդ ազատել»: 16 Երբ անոր հետ կը խօսէր, թագաւորը ըսաւ անոր. «Միթէ քեզ թագաւորի խորհրդակա՞ն կարգեցին. հրաժարէ՛, ինչո՞ւ քեզ զարնեն»: Մարգարէն հրաժարեցաւ, եւ ըսաւ. «Լա՛ւ գիտեմ թէ Աստուած [լ]որոշեր է քեզ տապալել, որովհետեւ ասիկա ըրիր՝ խրատս մտիկ չընելով»:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԷՄ
(Դ. Թագ. 14. 8-20)

17 Յուդայի Ամասիա թագաւորը խորհուրդ հարցուց, ապա Իսրայէլի թագաւորին, Յէուի որդիին՝ Յովաքազի որդիին՝ Յովասի, մարդ ղրկեց՝ ըսելով. «Եկո՛ւր, իրարու [խ]դէմ ճակատինք"»: 18 Իսրայէլի Յովաս թագաւորը Յուդայի Ամասիա թագաւորին մարդ ղրկեց՝ ըսելով. «Լիբանանի [ծ]մոշենին Լիբանանի մայրիին պատգամ ղրկեց՝ ըսելով. "Քու աղջիկդ իմ տղո՛ւս տուր իբր կին□: Բայց Լիբանանի մէջ եղող դաշտի գազանը անցաւ, ու մոշենին կոխկռտեց: 19 Դուն ըսիր. "Ահա՛ Եդովմը զարկի□, ու սիրտդ քեզ բարձրացնելով՝ [կ]հպարտացուց: Հիմա տո՛ւնդ նստէ. ինչո՞ւ քու չարիքիդ համար մաքառիս, որ թէ՛ դուն իյնաս, թէ՛ ալ Յուդա՝ քեզի հետ»: 20 Բայց Ամասիա մտիկ չըրաւ. արդարեւ ասիկա

[բ] Եբր.՝ ժողովուրդը տարաւ

[ժ] Եբր.՝ ճեղքուեցան

[ի] Եբր.՝ գունդին որդիները

[լ] Եբր.՝ խորհեր

[խ] Եբր.՝ երեսի նայինք

[ծ] Փշոտ թուփ մը

[կ] Եբր.՝ կը փառաւորուիս

Աստուծմէ եղաւ՝ որպէսզի զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը մատնէ, որովհետեւ
Եդովմայեցիներուն աստուածները փնտռեցին: 21 Ուստի Իսրայէլի Յովաս թագաւորը
բարձրացաւ, եւ ինք ու Յուդայի Ամասիա թագաւորը Յուդայի Բեթսամիսին մէջ իրարու
[հ]դէմ ճակատեցան": 22 Յուդա Իսրայէլի առջեւ պարտուեցաւ, եւ ամէն մարդ իր վրանը
փախաւ: 23 Իսրայէլի Յովաս թագաւորը Բեթսամիսի մէջ բռնեց Յովաքազի որդիին՝
Յովասի որդին՝ Ամասիան, Յուդայի թագաւորը, ու զայն Երուսաղէմ տարաւ: Եփրեմի
դռնէն մինչեւ Անկիւնի դուռը՝ Երուսաղէմի պարիսպէն չորս հարիւր կանգուն [ձ]քանդեց, 24
նաեւ ամբողջ ոսկին եւ արծաթը, ու Աստուծոյ տան մէջ՝ Աբեդեդոմի քով գտնուող բոլոր
առարկաները գրաւեց. թագաւորին տան գանձերը եւ պատանդներ ալ առաւ, ու Սամարիա
վերադարձաւ:

25 Յուդայի թագաւորը, Յովասի որդին՝ Ամասիա, Իսրայէլի թագաւորին՝ Յովաքազի
որդիին՝ Յովասի մեռնելէն ետք տասնհինգ տարի ապրեցաւ: 26 Ամասիայի մնացեալ
արարքները, առաջիններն ու վերջինները, ահա՛ Յուդայի եւ Իսրայէլի Թագաւորներու
գիրքին մէջ գրուած են: 27 Երբ Ամասիա Տէրոջ հետեւելէն հեռացաւ, անոր դէմ
Երուսաղէմի մէջ [ղ]դաւադրեցին: Ան Լաքիս փախաւ, բայց անոր ետեւէն Լաքիս մարդ
ղրկեցին, ու զայն հոն մեռցուցին. 28 ապա ձիերով փոխադրեցին, եւ զայն իր հայրերուն
հետ թաղեցին՝ [ճ]Յուդայի քաղաքին մէջ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՈԶԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

(Դ. Թագ. 14. 21-22: 15. 1-7)

26

Յուդայի ամբողջ ժողովուրդը Ոզիան առաւ, որ տասնվեց տարեկան էր, ու զայն իր
հօր՝ Ամասիայի տեղ թագաւոր հռչակեցին: 2 Ի՛նք կառուցանեց Ելաթը, ու զայն Յուդայի
վերադարձուց՝ թագաւորին իր հայրերուն հետ քնանալէն ետք: 3 Ոզիա տասնվեց
տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսուներկու տարի թագաւորեց: Իր
մօր անունը Յեքելիա էր՝ Երուսաղէմէն: 4 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է, իր հօր՝
Ամասիայի բոլոր ըրածներուն պէս: 5 Աստուծոյ տեսիլքներն ըմբռնող Զաքարիայի օրերը՝
Աստուած փնտռեց: Որքան ժամանակ որ Տէրը կը փնտռէր, Աստուած անոր յաջողութիւն
կու տար: 6 Ան Փղշտացիներուն դէմ պատերազմելու [բ]գնաց, եւ Գէթի պարիսպը, Յաբնէի
պարիսպն ու Ազովտոսի պարիսպը [գ]քանդեց. յետոյ Ազովտոսի շրջանին մէջ եւ
Փղշտացիներու միւս գաւառներուն մէջ քաղաքներ կառուցանեց: 7 Աստուած անոր օգնեց
Փղշտացիներուն դէմ, Գուր-Բահաղ բնակող Արաբներուն դէմ ու Մառնացիներուն դէմ: 8

[հ] Եբր.՝ երեսի նայեցան

[ձ] Եբր.՝ պատռեց

[ղ] Եբր.՝ դաւադրութիւն դաւադրեցին

[ճ] Եբր.՝ Դաւիթի

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[գ] Եբր.՝ պատռեց

Իսկ Ամմոնացիները Ոզիայի [դ]հարկ տուին, եւ անոր համբաւը մինչեւ Եգիպտոսի մուտքը
տարածուեցաւ, քանի որ չափազանց ուժովցաւ: 9 Ոզիա Երուսաղէմի մէջ աշտարակներ
կառուցանեց Անկիւնի դրան վրայ, Ձորի դրան վրայ ու պարիսպին դարձուածքին վրայ, եւ
զանոնք ամրացուց: 10 Անապատին մէջ ալ աշտարակներ կառուցանեց ու շատ ջրհորներ
փորեց. արդարեւ ան դաշտագետինին մէջ եւ լեռնադաշտին մէջ շատ անասուններ ունէր,
իսկ լեռնակողմը նաեւ Կարմեղոս լեռը՝ երկրագործներ ու այգեգործներ, որովհետեւ
[ե]հողամշակութիւնը կը սիրէր: 11 Ոզիա պատերազմ [զ]մղող զօրագունդեր ունէր.
զինուորութեան [է]գացող գունդերուն թիւը Յէիէլ ատենադպիրին ու Մաասիա ոստիկանին
ձեռքով թուարկուած էր, թագաւորին իշխաններէն Անանիայի [ը]հրամանին տակ: 12
Զօրաւոր կտրիճներու նահապետներուն ամբողջական թիւը երկու հազար վեց հարիւր էր:
13 Անոնց ձեռքին տակ զօրագունդ մը կար – երեք հարիւր եօթը հազար հինգ հարիւր
մարդ –, որ [թ]մեծ ոյժով կը պատերազմէր՝ թագաւորին օգնելու համար թշնամիին դէմ: 14
Ոզիա անոնց – ամբողջ զօրքին – համար վահաններ, գեղարդներ, սաղաւարտներ,
զրահներ, աղեղներ, ու քար նետելու պարսատիկներ պատրաստեց: 15 Նաեւ
հնարագիտութեամբ մտածուած պատերազմական մեքենաներ շինեց Երուսաղէմի մէջ,
որպէսզի աշտարակներուն վրայ եւ անկիւններուն վրայ դրուին եւ նետեր ու մեծ քարեր
արձակեն: Անոր համբաւը հեռաւոր տեղեր տարածուեցաւ, որովհետեւ ան սքանչելիօրէն
օգնութիւն ստացաւ՝ մինչեւ որ ուժովցաւ:

ՈԶԻԱ ԿԸ ՊԱՏԺՈՒԻ ՀՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

16 Բայց երբ ուժովցաւ, անոր սիրտը խրոխտացաւ՝ իր կործանումին համար. արդարեւ
Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն հանդէպ ուխտազանց եղաւ, ու Տէրոջ տաճարը մտաւ՝ որպէսզի
խունկի զոհասեղանին վրայ խունկ ծխէ: 17 Իր ետեւէն Ազարիա քահանան մտաւ, եւ անոր
հետ Տէրոջ ութսուն քահանաները՝ որոնք [ժ]կտրիճ մարդիկ" էին: 18 Անոնք Ոզիա
թագաւորին [ի]ընդդիմացան՝ անոր ըսելով. «Ո՛վ Ոզիա, քեզի արտօնուած չէ Տէրոջ խունկ
ծխել, հապա՝ Ահարոնեան քահանաներուն, որոնք խունկ ծխելու համար սրբացած են.
սրբարանէն դո՛ւրս ելիր, որովհետեւ ուխտազանց եղար, եւ ասոր համար Տէր Աստուծմէ
պիտի չպատուուիս»: 19 Ոզիա բարկացաւ, մինչ իր ձեռքը բուրվառ մը կար՝ խունկ ծխելու
համար: Երբ քահանաներուն դէմ բարկացաւ, իր ճակատին վրայ բորոտութիւն երեւցաւ՝
քահանաներուն առջեւ, Տէրոջ տան մէջ, խունկի զոհասեղանին քով: 20 Ազարիա աւագ
քահանան ու բոլոր քահանաները անոր նայեցան, եւ ահա՛ իր ճակատին վրայ

[դ] Եբր.՝ ընծաներ

[ե] Եբր.՝ հողը

[զ] Եբր.՝ ընող

[է] Եբր.՝ դուրս ելլող

[ը] Եբր.՝ ձեռքին

[թ] Եբր.՝ ուժեղ

[ժ] Եբր.՝ կտրիճի որդիներ

[ի] Եբր.՝ դէմ կեցան

բորոտութիւն կար: Ուստի զինք շուտով անկէ հանեցին. ինք ալ շտապելով դուրս ելաւ, որովհետեւ Տէրը զինք զարկած էր: 21 Ոզիա թագաւորը մինչեւ իր մահուան օրը բորոտ եղաւ. զատ տուն մը կը բնակէր՝ իբր բորոտ, որովհետեւ Տէրոջ տունէն խզուեցաւ: [ւ]Արքունապետը անոր որդին՝ Յովաթամն էր. ա՛ն կը դատէր երկրին ժողովուրդը:

22 Ոզիայի մնացեալ արարքները, առաջինները ու վերջինները, Ամովսի որդին՝ Եսայի մարգարէն գրեց: 23 Ոզիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ զայն իր հայրերուն հետ՝ թագաւորներու գերեզմաններուն դաշտին մէջ թաղեցին, որովհետեւ ըսին. «Անիկա բորոտ է»: Անոր տեղ իր որդին՝ Յովաթամ թագաւորեց:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱԹԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 15. 32-38)

27

Յովաթամ քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնվեց տարի թագաւորեց: Իր մայրը Սադովկի աղջիկն էր՝ Յերուսա անունով: 2 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ առջեւ [ա]ուղիղ է, իր հօր՝ Ոզիայի բոլոր ըրածներուն պէս. բայց Տէրոջ տաճարը չմտաւ. իսկ ժողովուրդը տակաւին ապականած էր: 3 Ի՛նք կառուցանեց Տէրոջ տան [բ]բարձրագոյն դուռը. Ոփաղի պարիսպին վրայ ալ շատ բաներ կառուցանեց: 4 Յուդայի լեռնակողմը քաղաքներ կառուցանեց. նաեւ բերդեր եւ աշտարակներ կառուցանեց՝ անտառներուն մէջ: 5 Ամմոնի որդիներուն թագաւորին դէմ պատերազմեցաւ, եւ անոնց յաղթեց. նոյն տարին Ամմոնի որդիները հարիւր տաղանդ արծաթ, տասը հազար քոռ ցորեն ու տասը հազար քոռ գարի տուին անոր: Ամմոնի որդիները նոյնչափ բերին երկրորդ եւ երրորդ տարին: 6 Յովաթամ ուժովցաւ, որովհետեւ իր ճամբաները հաստատեց Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն առջեւ:

7 Յովաթամի մնացեալ արարքները, անոր բոլոր պատերազմներն ու [գ]ընթացքը՝ ահա՛ Իսրայէլի եւ Յուդայի Թագաւորներու գիրքին մէջ գրուած են: 8 Ան քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնվեց տարի թագաւորեց: 9 Յովաթամ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ զայն Դաւիթի քաղաքին մէջ թաղեցին: Անոր տեղ իր որդին՝ Աքազ թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՔԱԶ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 16. 1-4)

28

Աքազ քսան տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնվեց տարի թագաւորեց: Ան չըրաւ ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է, ինչպէս իր հայրը՝ Դաւիթ ըրաւ. 2 հապա Իսրայէլի թագաւորներուն ճամբաներէն ընթացաւ, ու Բահաղներուն [բ]ձուլածոյ

[ւ] Եբր.՝ Թագաւորին տան վրայ եղողը

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Կամ՝ վերի

[գ] Եբր.՝ ճամբաները

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ ձուլածոյ պատկերներ

կուռքեր" շինեց: 3 Ան Ենովմի որդիին ձորին մէջ խունկ կը ծխէր, եւ իր որդիները կրակով
այրեց՝ այն ազգերուն գարշութիւններուն համաձայն, որոնք Տէրը Իսրայէլի որդիներուն
առջեւէն վտարեց: 4 Բարձր տեղերու եւ բլուրներու վրայ, ու ամէն կանաչազարդ ծառի
տակ զոհ կը մատուցանէր եւ խունկ կը ծխէր:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԷՄ
(Դ. Թագ. 16. 5)

5 Հետեւաբար Տէրը՝ իր Աստուածը զինք Սուրիայի թագաւորին ձեռքը մատնեց. զինք
[գ]պարտութեան մատնեցին", իրմէ շատեր գերեվարեցին, ու զանոնք Դամասկոս տարին:
Նաեւ Իսրայէլի թագաւորին ձեռքը մատնուեցաւ, որ զինք մեծ պարտութեան մատնեց: 6
Ռովմելայի որդին՝ Փակէէ մէկ օրուան մէջ Յուդայէն հարիւր քսան հազար հոգի մեռցուց,
որոնք բոլորն ալ [դ]կտրիճ մարդիկ" էին. քանի որ Տէրը՝ իրենց հայրերուն Աստուածը լքած
էին: 7 Եփրեմէն Զեքրի անունով զօրաւոր մարդ մը թագաւորին որդին՝ Մաասիան,
[ե]արքունապետը՝ Եզրիկամը, ու թագաւորին [զ]փոխանորդը՝ Եղկանան սպաննեց: 8 Իսրայէլի
որդիները իրենց եղբայրներէն երկու հարիւր հազար հոգի գերեվարեցին՝ կիներ, որդիներ
եւ աղջիկներ. նաեւ շատ աւար կողոպտեցին անոնցմէ, եւ աւարը Սամարիա տարին:

ՈՎԴԵԴ ՄԱՐԳԱՐԷՆ

9 Հոն Տէրոջ մարգարէ մը կար՝ Ովդեդ անունով: Ան դուրս ելաւ՝ Սամարիա հասնող
զօրքին առջեւ, եւ անոնց ըսաւ. «Ահա՛ Տէրը՝ ձեր հայրերուն Աստուածը, Յուդայի դէմ
ունեցած ցասումին համար՝ զանոնք ձեր ձեռքը մատնեց. իսկ դուք զանոնք մեռցուցիք
այնպիսի բարկութեամբ՝ որ մինչեւ երկինք հասաւ: 10 Հիմա ալ [է]կը մտածէք" Յուդայի ու
Երուսաղէմի որդիները նուաճել իբր ձեր ստրուկները եւ ստրկուհիները. միթէ Տէրոջ՝ ձեր
Աստուծոյն առջեւ դուք – միայն դուք – յանցաւոր չէ՞ք ըլլար: 11 Ուրեմն ինծի՛ մտիկ ըրէք.
վերադարձուցէ՛ք այն գերիները՝ որ ձեր եղբայրներէն գերեվարեցիք, որովհետեւ Տէրոջ
բորբոքած բարկութիւնը ձեր վրայ է»: 12 Եփրեմի որդիներուն գլխաւորներէն [ը]ոմանք –
Յոհանանի որդին՝ Ազարիա, Մեսեղամոթի որդին՝ Բարաքիա, Սեղղումի որդին՝ Եզեկիա, եւ
Ադդիայի որդին՝ Ամեսայի –, պատերազմէն եկողներուն դէմ կանգնեցան 13 ու անոնց
ըսին. «Գերիները հոս մի՛ բերէք. արդարեւ մենք արդէն Տէրոջ առջեւ յանցաւոր ենք, եւ
դուք ասիկա ալ [թ]կ'ուզէք աւելցնել մեր մեղքերուն ու մեր յանցանքներուն վրայ: Արդարեւ
մեր յանցանքը շատ է, եւ Իսրայէլի վրայ բորբոքած բարկութիւն կայ»: 14 Ուստի

[գ] Եբր.՝ զարկին

[դ] Եբր.՝ կտրիճի որդիներ

[ե] Եբր.՝ թագաւորին տան առաջնորդը

[զ] Եբր.՝ երկրորդը

[է] Եբր.՝ կը խօսիք

[ը] Եբր.՝ մարդիկ

[թ] Եբր.՝ կ'ըսէք

*զինեալները գերիները ու կողոպուտը թողուցին իշխանաւորներուն եւ ամբողջ
համախմբումին առջեւ: 15 Յետոյ իրենց անուններով որոշուած մարդիկը կանգնեցան,
գերիները առին, ու անոնց մէջէն բոլոր մերկ եղողները աւարէն հագուեցուցին: Անոնց
հանդերձներ եւ կօշիկներ հագցուցին, զանոնք կերցուցին ու խմցուցին, ապա զանոնք
հոտաւէտ իւղով օծեցին, եւ բոլոր [ժ]տկարները էշերու վրայ հեծցնելով՝ Երիքով տարին,
Արմաւենիներու քաղաքը, անոնց եղբայրներուն քով. յետոյ իրենք Սամարիա
վերադարձան:*

ԱՔԱԶ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԻ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Դ. Թագ. 16. 7-9)

*16 Այդ ատեն Աքազ թագաւորը Ասորեստանի թագաւորներուն պատգամաւորներ ղրկեց,
որպէսզի իրեն օգնեն: 17 Արդարեւ Եդովմայեցիները անգամ մըն ալ եկեր էին, ու Յուդան
զարնելով գերիներ տարեր էին: 18 Փղշտացիներն ալ՝ դաշտագետինին մէջ ու Յուդայի
հարաւային կողմը եղող քաղաքներուն վրայ յարձակելով՝ Բեթսամիւսը, Այեղոնը,
Գադերոթը, Սոքովն ու անոր գիւղերը, Թամնան ու անոր գիւղերը, եւ Գամզովն ու
անոր գիւղերը գրաւեր եւ հոն բնակեր էին: 19 Արդարեւ Տէրը Յուդան ընկճեց Իսրայէլի
Աքազ թագաւորին պատճառով, որովհետեւ ան Յուդան [ի]թողուց որ անառակութիւն ընէ",
ու Տէրոջ հանդէպ ուխտազանց եղաւ: 20 Ասորեստանի Թագղաթ-Փաղասար թագաւորը
անոր եկաւ ու զայն [լ]տագնապեցուց, բայց [խ]անոր թիկունք չեղաւ": 21 Արդարեւ Աքազ
Տէրոջ տունէն, ու թագաւորին եւ իշխանաւորներուն տուներէն [ծ]բաժիններ առաւ ու
Ասորեստանի թագաւորին տուաւ, բայց ան իրեն չօգնեց:*

ԱՔԱԶԻ ՄԵՂՔԵՐԸ

*22 Իր [կ]տագնապին ատեն՝ այս Աքազ թագաւորը ա՛լ աւելի ուխտազանց եղաւ Տէրոջ
հանդէպ: 23 Ան զոհեր մատուցանեց Դամասկոսի աստուածներուն՝ որոնք զինք
[հ]պարտութեան մատներ" էին, որովհետեւ ըսաւ. «Քանի Սուրիայի թագաւորներուն
աստուածները անոնց օգնեցին, իրենց զոհ պիտի մատուցանեմ՝ որպէսզի ինծի ալ
օգնեն»: Բայց անոնք իր եւ ամբողջ Իսրայէլի [ձ]կործանումին պատճառ եղան: 24 Աքազ
Աստուծոյ տան առարկաները հաւաքեց ու [ղ]զանոնք կոտրտեց. Տէրոջ տան դռները գոցեց*

[ժ] *Եբր.՝ գայթողները*

[ի] *Կամ՝ մերկացուց*

[լ] *Կամ՝ պաշարեց*

[խ] *Եբր.՝ զայն չուժովցուց*

[ծ] *Կամ՝ ինչ որ կար*

[կ] *Կամ՝ պաշարումին*

[հ] *Եբր.՝ զարկեր*

[ձ] *Եբր.՝ գայթումին*

[ղ] *Եբր.՝ Աստուծոյ տան առարկաները*

եւ Երուսաղէմի բոլոր անկիւնները իրեն բագիններ շինեց: 25 Յուդայի բոլոր քաղաքներուն
մէջ բարձր տեղեր շինեց, որպէսզի ուրիշ աստուածներու խունկ ծխէ: Այսպէս Տէրը՝ իր
հայրերուն Աստուածը գրգռեց:
26 Անոր մնացեալ արարքները եւ ամբողջ [ճ]ընթացքը, առաջինները ու վերջինները,
ահա՛ Յուդայի եւ Իսրայէլի Թագաւորներու գիրքին մէջ գրուած են: 27 Աքազ իր հայրերուն
հետ քնացաւ: Զայն Երուսաղէմ քաղաքին մէջ թաղեցին, բայց Իսրայէլի թագաւորներուն
գերեզմաններուն մէջ չմտցուցին: Անոր տեղ իր որդին՝ Եզեկիա թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԵԶԵԿԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 18. 1-3)

29

Եզեկիա քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ քսանինը
տարի թագաւորեց: Իր մայրը Զաքարիայի աղջիկն էր՝ Աբիա անունով: 2 Ան ըրաւ ինչ որ
Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է, իր հօր՝ Դաւիթի բոլոր ըրածներուն պէս:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆԸ

3 Ան իր թագաւորութեան առաջին տարուան առաջին ամիսը՝ Տէրոջ տան դռները
բացաւ, եւ զանոնք նորոգեց: 4 Քահանաներն ու Ղեւտացիները բերել տուաւ, զանոնք
արեւելեան հրապարակին մէջ հաւաքեց, 5 եւ անոնց ըսաւ. «Ինծի՛ մտիկ ըրէք, ո՛վ
Ղեւտացիներ. հիմա դուք ձե՛զ սրբացուցէք, Տէրոջ՝ ձեր հայրերուն Աստուծոյն տո՛ւնը
սրբացուցէք, եւ կեղտը սրբարանէն դո՛ւրս հանեցէք: 6 Արդարեւ մեր հայրերը ուխտազանց
եղան, ու Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն առջեւ չարիք գործեցին. զայն լքեցին, իրենց երեսը Տէրոջ
բնակարանէն դարձուցին եւ [բ]զայն արհամարհեցին”. 7 Ներքնագաւիթին դռներն ալ
գոցեցին, ճրագները մարեցին, խունկ չծխեցին ու սրբարանին մէջ Իսրայէլի Աստուծոյն
ողջակէզ չմատուցանեցին: 8 Հետեւաբար Յուդայի ու Երուսաղէմի [գ]դէմ Տէրը
զայրացաւ”, եւ զանոնք սոսկումի, [դ]ապշութեան ու սուլոցի մատնեց, ինչպէս հիմա ձեր
աչքերով կը տեսնէք: 9 Այս պատճառով ահա՛ մեր հայրերը սուրով ինկան, եւ մեր
որդիները, աղջիկներն ու կիները գերութեան մէջ են: 10 Հիմա ես [ե]փափաքեցայ որ Տէրոջ՝
Իսրայէլի Աստուծոյն հետ ուխտ մը կնքեմ, որպէսզի իր բորբոքած բարկութիւնը մեզմէ
հեռանայ: 11 Որդեակնե՛րս, անհոգութիւն մի՛ ընէք հիմա. արդարեւ Տէրը ձե՛զ ընտրեց,
որպէսզի իր առջեւ կայնիք՝ իրեն պաշտօն կատարելու, սպասարկելու եւ խունկ ծխելու
համար»:
12 Այն ատեն ոտքի ելան Ղեւտացիները.– Կահաթեաններու որդիներէն՝ Ամեսայիի

[ճ] *Եբր.՝ ճամբաները*

[ա] *Եբր.՝ աչքերուն*

[բ] *Եբր.՝ անոր ծոծրակ դարձուցին*

[գ] *Եբր.՝ վրայ Տէրոջ զայրոյթը եղաւ*

[դ] *Կամ՝ ամայութեան*

[ե] *Եբր.՝ սիրտիս մէջ ունեցայ*

որդին՝ Մահաթ, եւ Ազարիայի որդին՝ Յովէլ. Մերարիի որդիներէն՝ Աբդիի որդին՝ Կիս, ու
Յալէլէլի որդին՝ Ազարիա. Գերսոնեաններէն՝ Զամմայի որդին՝ Յովաք, եւ Յովաքի որդին՝
Եդէն. 13 Եղիսափանի որդիներէն՝ Սամարի ու Յէիէլ. Ասափի որդիներէն՝ Զաքարիա եւ
Մաթանիա. 14 Եմանի որդիներէն՝ Յեքիէլ ու Սեմէի. Իդիթունի որդիներէն՝ Սեմայիա եւ
Ոզիէլ: 15 Իրենց եղբայրները հաւաքեցին, սրբացան, ու Տէրոջ տունը մաքրելու գացին՝
թագաւորին հրամանով եւ Տէրոջ խօսքով: 16 Քահանաները Տէրոջ տան ներսը մտան՝
մաքրելու համար, ու Տէրոջ տաճարին մէջ գտնուած ամբողջ աղտեղութիւնը դուրս
հանեցին՝ Տէրոջ տան գաւիթը, ու Ղեւտացիները զայն առին, որպէսզի դուրսը՝ Կեդրոնի
ձորը տանին: 17 Առաջին ամսուան առաջին օրը սկսան սրբացնել, եւ ամսուան ութերորդ
օրը Տէրոջ ներքնագաւիթը եկան. Տէրոջ տունը ութ օրուան մէջ սրբացուցին, եւ առաջին
ամսուան տասնվեցերորդ օրը աւարտեցին:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՎԵՐԸՆԾԱՅՈՒՄԸ

18 Յետոյ Եզեկիա թագաւորին քով գացին ու ըսին. «Տէրոջ ամբողջ տունը, ողջակէզի
զոհասեղանը եւ անոր բոլոր առարկաները, [գ]առաջադրութեան հացի սեղանը եւ անոր
բոլոր առարկաները մաքրեցինք: 19 Նաեւ [է]տեղաւորեցինք ու սրբացուցինք այն բոլոր
անօթները, որ Աքազ թագաւորը իր թագաւորութեան եւ իր ուխտազանցութեան ատեն
վանած էր: Ահա՛ անոնք Տէրոջ զոհասեղանին առջեւ են»:

20 Եզեկիա թագաւորը կանուխ ելաւ, ու քաղաքին իշխանաւորները հաւաքելով՝ Տէրոջ
տունը բարձրացաւ: 21 Եօթը զուարակ, եօթը խոյ, եօթը գառ, եւ այծերէն եօթը քօշ բերին՝
իբր մեղքի պատարագ իր թագաւորութեան, սրբարանին ու Յուդայի համար: Ան Ահարոնի
որդիներուն՝ քահանաներուն հրամայեց, որ զանոնք Տէրոջ զոհասեղանին վրայ
մատուցանեն: 22 Արջառներէն զուարակները մորթեցին, եւ քահանաները արիւնը
ընդունելով զոհասեղանին վրայ սրսկեցին. խոյերն ալ մորթեցին, ու արիւնը զոհասեղանին
վրայ սրսկեցին. յետոյ գառներն ալ մորթեցին, եւ արիւնը զոհասեղանին վրայ սրսկեցին:
23 Երբ մեղքի պատարագի նոխազները թագաւորին ու համախմբումին մօտեցուցին,
անոնք իրենց ձեռքերը դրին անոնց վրայ: 24 Քահանաները զանոնք մորթեցին, եւ անոնց
արիւնը զոհասեղանին վրայ [ը]սրսկեցին՝ ամբողջ Իսրայէլի քաւութիւն ընելու համար.
արդարեւ թագաւորը հրամայեր էր որ ողջակէզն ու մեղքի պատարագը ամբողջ Իսրայէլի
համար մատուցանեն: 25 Ան Ղեւտացիները Տէրոջ տան մէջ [թ]տեղաւորեց ծնծղաներով,
տաւիղներով եւ քնարներով, ինչպէս Դաւիթ, Դաւիթ թագաւորին տեսանողը՝ Գաթ, ու
Նաթան մարգարէն պատուիրեր էին. արդարեւ Տէրը իր մարգարէներուն [ժ]միջոցով
այդպէս պատուիրեր էր: 26 Ղեւտացիներն ալ Դաւիթի նուագարաններով տեղաւորուեցան,
նաեւ քահանաները՝ փողերով: 27 Եզեկիա հրամայեց որ ողջակէզը զոհասեղանին վրայ
մատուցանեն, ու ողջակէզին սկսած ատենը՝ Տէրոջ երգն ալ սկսաւ, փողերով եւ Իսրայէլի
թագաւորին՝ Դաւիթի նուագարաններով: 28 Մինչեւ ողջակէզին աւարտումը՝ ամբողջ

[գ] Եբր.՝ կարգով դրուած

[է] Եբր.՝ պատրաստեցինք

[ը] Եբր.՝ մեղքէ մաքրուելու համար մատուցանեցին

[թ] Եբր.՝ կայնեցուց

[ժ] Եբր.՝ ձեռքով

*համախմբումը կ՚երկրպագէր, երգողները երգ կ՚երգէին, ու քահանաները փողերը կը
հնչեցնէին: 29 Երբ ողջակէզ մատուցանելը աւարտեցին, թագաւորը եւ բոլոր քովը
գտնուողները ծռելով երկրպագեցին: 30 Եզեկիա թագաւորն ու իշխանաւորները
Ղեւտացիներուն հրամայեցին, որ Տէրը գովաբանեն Դաւիթի եւ Ասափ տեսանողին
խօսքերով: Անոնք ալ ուրախութեամբ գովաբանեցին, ու խոնարհելով երկրպագեցին:
31 Եզեկիա [ի]ըսաւ. «Հիմա դուք ձեզ Տէրոջ նուիրեցիք. մօտեցէ՛ք, եւ Տէրոջ տունը
զոհե՛ր ու շնորհակալութեան ընծանե՛ր բերէք»: Համախմբումը զոհեր եւ
շնորհակալութեան ընծաներ բերաւ, ու բոլոր յօժար սիրտ ունեցողները ողջակէզներ
բերին: 32 Համախմբումին բերած ողջակէզներուն թիւը սա՛ էր.- արջառներէն
եօթանասուն զուարակ, հարիւր խոյ, ու երկու հարիւր գառ. ասոնք բոլորը Տէրոջ ողջակէզ
ըլլալու համար էին: 33 [լ]Ընծայուածները վեց հարիւր արջառ ու երեք հազար ոչխար էին:
34 Բայց քահանաները փոքրաթիւ էին, ուստի չկրցան բոլոր ողջակէզներուն մորթերը
հանել. իրենց Ղեւտացի եղբայրները իրենց օգնեցին՝ մինչեւ այս գործին աւարտումը, ու
մինչեւ միւս քահանաներուն սրբանալը, քանի Ղեւտացիները քահանաներէն աւելի
[խ]յօժարութեամբ սրբացան: 35 Նաեւ ողջակէզները առատ էին՝ խաղաղութեան զոհերուն
ճարպով եւ ողջակէզներուն թափելիք նուէրներով միասին: Այսպէս՝ Տէրոջ տան
ծառայութիւնը դարձեալ հաստատուեցաւ: 36 Եզեկիա եւ ամբողջ ժողովուրդը
ուրախացան՝ որ Աստուած ժողովուրդը լաւ [ծ]տրամադրած էր, քանի այս բանը յանկարծ
եղաւ:*

ԶԱՏԻԿԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

30

*Եզեկիա ամբողջ Իսրայէլի եւ Յուդայի մարդ ղրկեց, Եփրեմի ու Մանասէի ալ
նամակներ գրեց, որպէսզի Երուսաղէմ՝ Տէրոջ տունը գան, եւ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն
Զատիկը կատարեն: 2 Թագաւորը, անոր իշխանաւորներն ու ամբողջ համախմբումը
Երուսաղէմի մէջ խորհրդակցեցան որ Զատիկը երկրորդ ամսուան մէջ կատարեն. 3
արդարեւ [ա]"սահմանուած ատենին" չէին կրնար զայն կատարել, քանի բաւական
քահանաներ սրբացած չէին ու ժողովուրդը Երուսաղէմ հաւաքուած չէր: 4 Այս կերպը
թագաւորին եւ ամբողջ համախմբումին [բ]հաճելի եղաւ: 5 Ուստի [գ]որոշեցին ամբողջ
Իսրայէլի մէջ [դ]ծանուցանել, Բերսաբէէն մինչեւ Դան, որպէսզի գան ու Երուսաղէմի մէջ
Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն Զատիկը կատարեն. արդարեւ շատ ատենէ ի վեր զայն*

[ի] Եբր.՝ պատասխանեց եւ ըսաւ

[լ] Եբր.՝ Սրբացուածները

[խ] Եբր.՝ ուղիղ սիրտով

[ծ] Եբր.՝ պատրաստած

[ա] Եբր.՝ այդ ատեն

[բ] Եբր.՝ աչքերուն ուղիղ

[գ] Եբր.՝ խօսք կայնեցուցին

[դ] Եբր.՝ ձայն անցընել

կատարած չէին՝ գրուածին համաձայն:
6 Սուրհանդակները թագաւորին եւ իշխանաւորներուն նամակներով ամբողջ Իսրայէլ
ու Յուդա գացին, եւ թագաւորին պատուէրին համաձայն ըսին. «Ո՛վ Իսրայէլի որդիներ,
Տէրո՛ջ վերադարձէք, Աբրահամի, Իսահակի ու Իսրայէլի Աստուծո՛յն, եւ ան ալ պիտի
վերադառնայ ձեր մնացորդին՝ որ Ասորեստանի թագաւորներուն ձեռքէն ազատած է: 7
Ձեր հայրերուն ու ձեր եղբայրներուն պէս մի՛ ըլլաք, որոնք Տէրոջ՝ իրենց հայրերուն
Աստուծոյն հանդէպ ուխտազանց եղան. ան ալ զանոնք աւերի մատնեց, ինչպէս կը
տեսնէք: 8 Ուրեմն ձեր հայրերուն պէս ձեր պարանոցը մի՛ խստացնէք. [ե]հնազանդեցէ՛ք
Տէրոջ ու եկէ՛ք անոր սրբարանը՝ որ յաւիտեան սրբացուցած է, եւ պաշտեցէ՛ք Տէրը՝ ձեր
Աստուածը, որպէսզի անոր բարկութեան բորբոքումը ձեզմէ հեռանայ: 9 Արդարեւ եթէ
դուք Տէրոջ վերադառնաք, ձեր եղբայրներն ու ձեր որդիները իրենց գերեվարներուն առջեւ
գթութիւն պիտի գտնեն, եւ այս երկիրը պիտի վերադառնան. արդարեւ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը ողորմած ու գթած է, եւ եթէ անոր վերադառնաք, ձեզմէ երես պիտի
[զ]չդարձնէ»:
10 Սուրհանդակները քաղաքէ քաղաք շրջագայեցան Եփրեմի ու Մանասէի երկիրը՝
մինչեւ Զաբուղոն. բայց անոնց վրայ կը ծիծաղէին եւ զանոնք կը ծաղրէին: 11 Սակայն
Ասերէն, Մանասէէն եւ Զաբուղոնէն ոմանք խոնարհեցան ու Երուսաղէմ եկան: 12
Աստուծոյ ձեռքը Յուդայի վրայ ալ էր, որպէսզի անոնց մէկ սիրտ տայ՝ թագաւորին եւ
իշխանաւորներուն պատուէրը կատարելու Տէրոջ խօսքին համաձայն:

ԶԱՏԻԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

13 Երուսաղէմի մէջ շատ ժողովուրդ հաւաքուեցաւ երկրորդ ամսուան մէջ՝
Բաղարջակերքի տօնը կատարելու համար – յոյժ մեծ համախմբում մը: 14 Անոնք
կանգնեցան ու Երուսաղէմի մէջ եղող զոհասեղանները հանեցին. բոլոր խունկի
զոհասեղանները հանեցին եւ Կեդրոնի ձորը նետեցին: 15 Երկրորդ ամսուան
տասնչորրորդ օրը զատիկը մորթեցին. քահանաներն ու Ղեւտացիները խպնելով սրբացան
եւ Տէրոջ տունը ողջակէզներ բերին: 16 Իրենց [է]տեղը կայնեցան՝ իրենց կանոնին
համաձայն – Աստուծոյ մարդուն՝ Մովսէսի Օրէնքին համաձայն. քահանաները
Ղեւտացիներուն ձեռքէն արիւնը կը ստանային ու կը սրսկէին: 17 Քանի համախմբումին
մէջ շատեր սրբացած չէին, Ղեւտացինե՛րը կը մորթէին զատիկի գառը՝ բոլոր մաքուր
չեղողներուն համար, որպէսզի զայն Տէրոջ սրբացնեն: 18 Արդարեւ ժողովուրդէն շատերը,
այսինքն՝ Եփրեմէն, Մանասէէն, Իսաքարէն ու Զաբուղոնէն եկողներէն շատերը,
մաքրուած չէին. թէպէտ զատիկը կերան, գրուածին համաձայն չէր. իսկ Եզեկիա անոնց
համար աղօթեց՝ ըսելով. «Բարի Տէրը թող քաւութիւն ընէ այն բոլոր մարդոց, 19 որոնք
իրենց սիրտը [ը]տրամադրեցին փնտռելու Աստուած՝ Եհովան, իրենց հայրերուն Աստուածը,
թէեւ սրբարանին մաքրութեան համաձայն մաքրուած չէին»: 20 Տէրը Եզեկիայի աղօթքը
լսեց, եւ [թ]ժողովուրդին ներեց՛՛:

[ե] Եբր.՝ ձե՛ռք տուէք

[զ] Եբր.՝ չհեռացնէ

[է] Եբր.՝ կայանը

[ը] Եբր.՝ պատրաստեցին

[թ] Եբր.՝ ժողովուրդը բուժեց

21 Երուսաղէմ գտնուող Իսրայէլի որդիները մեծ ուրախութեամբ եօթը օր
Բաղարջակերքի տօնը կատարեցին. Ղեւտացիներն ու քահանաները ամէն օր Տէրը կը
գովաբանէին՝ հնչեղ նուագարաններով Տէրոջ երգելով: 22 Եզեկիա [ժ]քաղցրութեամբ
խօսեցաւ Տէրոջ բարի [ի]գիտութեամբ իմաստուն" եղող բոլոր Ղեւտացիներուն:
Հանդիսաւոր տօնին եօթը օրը կերան՝ խաղաղութեան զոհեր մատուցանելով, եւ Տէրը՝
իրենց հայրերուն Աստուածը ներբողելով:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

23 Ամբողջ համախմբումը խորհրդակցեցաւ որ ուրիշ եօթը օր ալ տօն կատարեն. ուստի
եօթը օր ալ մեծ ուրախութեամբ տօն կատարեցին: 24 Արդարեւ Յուդայի Եզեկիա
թագաւորը համախմբումին հազար զուարակ ու եօթը հազար ոչխար [լ]պարգեւեց:
Իշխաններն ալ համախմբումին հազար զուարակ եւ տասը հազար ոչխար
պարգեւեցին. բազմաթիւ քահանաներ ալ սրբացան: 25 Յուդայի ամբողջ համախմբումը,
քահանաներն ու Ղեւտացիները ուրախացան, նաեւ Իսրայէլէն եկողներուն ամբողջ
համախմբումը, եւ Իսրայէլի երկրէն եկող ու Յուդայի մէջ բնակող գաղթականները: 26
Այսպէս՝ Երուսաղէմի մէջ մեծ ուրախութիւն եղաւ. արդարեւ Իսրայէլի թագաւորին՝
Դաւիթի որդիին՝ Սողոմոնի օրերէն ի վեր Երուսաղէմի մէջ նոյնպիսի ուրախութիւն եղած
չէր:
27 Յետոյ Ղեւտացի քահանաները կանգնեցան ու ժողովուրդը օրհնեցին. անոնց ձայնը
լսուեցաւ, եւ անոնց աղօթքը Աստուծոյ սուրբ բնակարանը՝ երկինք հասաւ:

ԵԶԵԿԻԱ ԿԸ ՎԵՐԱԿԱԶՄԷ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

31

Երբ այս բոլորը աւարտեցաւ, հոն գտնուող բոլոր Իսրայելացիները Յուդայի
քաղաքները [ա]գացին, եւ ամբողջ Յուդայի, Բենիամինի, Եփրեմի ու Մանասէի մէջ եղող
արձանները կոտրտեցին, աստարովթները կտրեցին եւ բարձր տեղերն ու բագինները
փլցուցին, մինչեւ որ զանոնք բոլորովին սպառեցին: Յետոյ Իսրայէլի որդիները իրենց
քաղաքները վերադարձան, իւրաքանչիւրը՝ իր կալուածը:
2 Եզեկիա քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն դասերը [բ]հաստատեց՝ իրենց
բաժանմունքներուն համեմատ,– թէ՛ քահանաներէն եւ թէ Ղեւտացիներէն իւրաքանչիւրը՝
իր պաշտօնին համեմատ,– ողջակէզներու եւ խաղաղութեան զոհերու համար, ու Տէրոջ
[գ]գաւիթներուն դռներուն մէջ պաշտօն կատարելու, շնորհակալ ըլլալու եւ գովաբանելու
համար: 3 Նաեւ իր ինչքէն առնուելիք թագաւորին բաժինը որոշեց՝ ողջակէզներուն

[ժ] Եբր.՝ սիրտին

[ի] Եբր.՝ ուշիմութեամբ ուշիմ

[լ] Եբր.՝ իբր ընծայ բարձրացուց

[ա] Եբր.՝ դուրս ելան

[բ] Եբր.՝ կայնեցուց

[գ] Եբր.՝ բանակավայրերուն

համար, այսինքն՝ առտուան եւ իրիկուան ողջակէզներուն համար, ու Շաբաթ օրերու,
ամսագլուխներու եւ հանդիսաւոր տօներու ողջակէզներուն համար, ինչպէս գրուած է
Տէրոջ Օրէնքի գիրքին մէջ: 4 Երուսաղէմ բնակող ժողովուրդին հրամայեց որ
քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն բաժինը տան, որպէսզի անոնք Տէրոջ Օրէնքը
կատարելու [դ]նուիրուին: 5 Երբ այս հրամանը [ե]հրապարակուեցաւ, Իսրայէլի որդիները
ցորենին, քաղցուիին, իւղին, մեղրին, եւ արտերու բոլոր բերքերուն [զ]երախայրիքը
առատութեամբ բերին. բոլորին տասանորդը առատապէս բերին: 6 Յուդայի քաղաքները
բնակող Իսրայէլի ու Յուդայի որդիները՝ իրենք ալ բերին եւ դիզեցին արջառներուն ու
ոչխարներուն տասանորդները, եւ Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն [է]ընծայուած սուրբ բաներուն
տասանորդները: 7 Անոնք երրորդ ամսուան մէջ սկսան [ը]դիզել, ու եօթներորդ ամսուան
մէջ աւարտեցին: 8 Երբ Եզեկիա եւ իշխանաւորները եկան ու տեսան այդ դէզերը, Տէրը եւ
անոր ժողովուրդը՝ Իսրայէլը օրհնեցին: 9 Եզեկիա այդ դէզերուն մասին հարցուց
քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն: 10 Սադովկի տունէն եղող աւագ քահանան՝ Ազարիա
անոր պատասխանեց. «Երբ սկսան բարձրացնելիք ընծաները Տէրոջ տունը բերել, կերանք,
կշտացանք, ու շատ աւելցաւ, որովհետեւ Տէրը իր ժողովուրդը օրհնեց. աւելցածը այս
մթերքն է»: 11 Եզեկիա հրամայեց որ Տէրոջ տան մէջ [թ]մթերանոցներ պատրաստեն. ուստի
զանոնք պատրաստեցին, 12 եւ բարձրացնելիք ընծաները, տասանորդներն ու [ժ]սուրբ
բաները" հաւատարմութեամբ ներս տարին: Անոնց [ի]վերակացուն Ղեւտացի Քոնոնիա էր,
եւ անոր եղբայրը՝ Սեմէի իր [լ]փոխանորդն էր: 13 Յեքիէլ, Ազազիա, Նահաթ, Ասայէլ,
Յերիմովթ, Յովզաբադ, Եղիէլ, Յեսմաքիա, Մահաթ ու Բանեա վերատեսուչներ էին՝
Քոնոնիայի եւ անոր եղբօր՝ Սեմէիի ձեռքին տակ, Եզեկիա թագաւորին ու Տէրոջ տան
առաջնորդին՝ Ազարիայի հրամանով: 14 Արեւելեան կողմին դռնապանը, Ղեւտացի
Յեմնայի որդին՝ Կովրէ, Աստուծոյ բերուած յօժարակամ ընծաներուն վրայ նշանակուած
էր՝ Տէրոջ բարձրացնելիք ընծաներն ու ամենասուրբ բաները [խ]բաժնելու համար: 15
Քահանաներու քաղաքներուն մէջ՝ իր հրամանին տակ ունէր Եդենը, Մինիամինը, Յեսուն,
Սեմայիան, Ամարիան եւ Սեքենիան, որպէսզի իրենց եղբայրներուն՝ մեծին ու պզտիկին՝
հաւատարմութեամբ բաժնեն ընծաները, իրենց դասերուն համեմատ.– 16 ազգահամարին
մէջ արձանագրուած երեք տարեկանէն վեր եղող բոլոր արուներուն, որոնք ամէն [ծ]օր

[դ] Եբր.՝ մէջ ուժովնան

[ե] Եբր.՝ պատռուեցաւ

[զ] Եբր.՝ առաջիններըը

[է] Եբր.՝ սրբացուած

[ը] Եբր.՝ դէզերուն հիմերը դնել

[թ] Կամ՝ սենեակներ

[ժ] Եբր.՝ սրբացուածները

[ի] Եբր.՝ առաջնորդը

[լ] Եբր.՝ երկրորդն

[խ] Եբր.՝ տալու

[ծ] Եբր.՝ օրուան գործին համար

*Տէրոջ տունը կը մտնէին՝ իրենց պաշտօններուն եւ դասերուն համեմատ իրենց
ծառայութիւնը կատարելու. 17 նաեւ ազգահամարին մէջ արձանագրուած քահանաներուն՝
իրենց նահապետութիւններուն համեմատ, եւ քսան տարեկանէն վեր եղող
Ղեւտացիներուն՝ իրենց պաշտօններուն ու դասերուն համեմատ. 18 նաեւ ազգահամարին
մէջ արձանագրուած անոնց բոլոր մանուկներուն, կիներուն, որդիներուն եւ աղջիկներուն,
այսինքն՝ անոնց ամբողջ համախմբումին, քանի հաւատարմութեամբ կը [կ]սրբանային: 19
Իսկ անոնց քաղաքներուն արուարձաններուն արտերուն մէջ եղող Ահարոնին որդիներուն՝
քահանաներուն համար, ամէն քաղաքի մէջ՝ իրենց անուններով որոշուած մարդիկ կային,
որոնք քահանաներուն բոլոր արուներուն ու Ղեւտացիներու ազգահամարին մէջ բոլոր
արձանագրուածներուն բաժիններ կու տային: 20 Եզեկիա այսպէս վարուեցաւ ամբողջ
Յուդայի մէջ, եւ ըրաւ ինչ որ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն առջեւ լաւ, ուղիղ ու ճշմարիտ է:
21 Իր [հ]ձեռնարկած բոլոր գործերը - թէ՛ Աստուծոյ տան ծառայութեան համար, եւ թէ
Օրէնքին ու պատուիրաններուն համար - կատարեց իր ամբողջ սիրտով իր Աստուածը
փնտռելով, ու յաջողեցաւ:*

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ
(Դ. Թագ. 18. 13-37: 19. 14-19, 35-37: Ես. 36. 1-22: 37. 8-38)

32

*Այս արարքներէն ու հաւատարմութենէն ետք՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը
եկաւ, եւ Յուդայի երկիրը մտնելով՝ պարսպապատ քաղաքներուն դէմ բանակեցաւ,
[ա]մտադրելով զանոնք [բ]գրաւել: 2 Երբ Եզեկիա տեսաւ թէ Սենեքերիմ եկած է ու [գ]կ՚ուզէ
Երուսաղէմի դէմ պատերազմիլ, 3 իր իշխաններուն եւ զօրաւոր մարդոց հետ
խորհրդակցեցաւ, որ քաղաքէն դուրս եղող աղբիւրներուն ջուրերը [դ]կեցնէ. անոնք ալ իրեն
օգնեցին: 4 Շատ ժողովուրդ հաւաքուեցաւ, ու բոլոր աղբիւրներն ու երկրին մէջէն անցնող
վտակը խցեցին՝ ըսելով. «Ինչո՞ւ Ասորեստանի թագաւորները գան եւ առատ ջուր գտնեն»:
5 Եզեկիա ուժովցաւ. բոլոր փլած պարիսպները կառուցանեց ու մինչեւ աշտարակները
բարձրացուց. դուրսէն ուրիշ պարիսպ մըն ալ կառուցանեց, եւ Դաւիթի քաղաքին մէջ եղող
[ե]Մելոնը նորոգեց. նաեւ բազմաթիւ [զ]նիզակներ ու վահաններ շինեց: 6 Ժողովուրդին վրայ
պատերազմի պետեր կարգեց, զանոնք իր քով հաւաքեց՝ քաղաքին դրան հրապարակին
մէջ, եւ անոնց [է]քաղցրութեամբ խօսեցաւ՝ ըսելով. 7 «Ուժովցէ՛ք ու քա՛ջ եղէք.*

[կ] Եբր.՝ սրբանային՝ սրբութեամբ

[հ] Եբր.՝ սկսած

[ա] Եբր.՝ ըսելով

[բ] Եբր.՝ իրեն համար ճեղքել

[գ] Եբր.՝ իր երեսն է

[դ] Եբր.՝ խցէ

[ե] Այսինքն՝ միջնաբերդը

[զ] Կամ՝ թուրեր

[է] Եբր.՝ սիրտին

*Ասորեստանի թագաւորէն եւ անոր հետ եղող ամբողջ բազմութենէն մի՛ վախնաք ու մի՛
զարհուրիք. արդարեւ մեզի հետ եղողները աւելի շատ են անոր հետ եղողներէն: 8 Անոր
հետ մարմնեղէն բազուկ կայ, բայց մեզի հետ եղողը՝ [ը]Տէրն է, մեր Աստուածը, որ մեզի
պիտի օգնէ ու մեր [թ]պատերազմներուն մէջ պիտի առաջնորդէ"»: Ուստի ժողովուրդը
Յուդայի Եզեկիա թագաւորին [ժ]խօսքերէն քաջալերուեցաւ":*

*9 Անկէ ետք՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը, երբ ինք եւ իր բոլոր ղեկավարները
Լաքիսի դիմաց էին, իր ծառաները Երուսաղէմ ղրկեց՝ Յուդայի Եզեկիա թագաւորին ու
Երուսաղէմ եղող ամբողջ Յուդայի, ըսելով. 10 «Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը սա՛
կը յայտարարէ. "Դուք որո՞ւ վստահելով [ի]Երուսաղէմի մէջ պաշարուած" կը կենաք. 11
Եզեկիա ձեզ չի՞ համոզեր, որ անօթութեամբ եւ ծարաւով մեռնելու մատնէ ձեզ՝ ըսելով.
"Տէրը՝ մեր Աստուածը մեզ Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատէ": 12 Ասիկա
նոյն Եզեկիան չէ՞, որ անոր բարձր տեղերն ու զոհասեղանները հանեց, եւ Յուդայի ու
Երուսաղէմի բնակիչներուն հրամայեց. "Միայն մէ՛կ զոհասեղանի առջեւ երկրպագեցէք, եւ
անո՛ր վրայ խունկ ծխեցէք": 13 Չէ՞ք գիտեր թէ ուրիշ երկիրներու բոլոր ժողովուրդներուն
ի՛նչ ըրինք՝ ես ու իմ հայրերս. միթէ այդ երկիրներու ազգերուն աստուածները կրցա՞ն
իրենց երկիրները իմ ձեռքէս ազատել: 14 Իմ հայրերուս անճիտած ազգերուն բոլոր
աստուածներէն ո՞րը կրցաւ իր ժողովուրդը իմ ձեռքէս ազատել, որ ձեր Աստուածը
կարենայ ձեզ իմ ձեռքէս ազատել: 15 Ուստի հիմա Եզեկիա ձեզ թող չհրապուրէ եւ
այդպէս ձեզ թող չհամոզէ. անոր մի՛ հաւատաք, քանի ո՛չ մէկ ազգի կամ
թագաւորութեան ոեւէ մէկ աստուածը կրցաւ իր ժողովուրդը իմ ձեռքէս ու հայրերուս
ձեռքէն ազատել. ա՛լ ի՞նչպէս ձեր Աստուածը ձեզ իմ ձեռքէս պիտի ազատէ□»: 16 Անոր
ծառաները [լ]Տէր Աստուծոյ դէմ, եւ անոր ծառային՝ Եզեկիայի դէմ աւելի խօսքեր ալ ըսին:
17 Սենեքերիմ նաեւ [խ]նամակ գրեց, Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը նախատելու եւ անոր դէմ
խօսելու համար, ըսելով. «Ինչպէս ուրիշ երկիրներու ազգերուն աստուածները չկրցան
իրենց ժողովուրդները իմ ձեռքէս ազատել, նոյնպէս Եզեկիայի Աստուածը իր ժողովուրդը
իմ ձեռքէս պիտի չազատէ»: 18 Յետոյ Սենեքերիմի ծառաները բարձր ձայնով
[ծ]եբրայերէն պոռացին՝ պարիսպին վրայ եղող Երուսաղէմի ժողովուրդին, զայն վախցնելու
եւ շփոթեցնելու համար, որպէսզի քաղաքը գրաւեն: 19 Երուսաղէմի Աստուծոյն դէմ
խօսեցան՝ ինչպէս երկրի ժողովուրդներու աստուածներուն դէմ կը խօսէին, որոնք մարդու
ձեռքերու գործ են:*

*20 Եզեկիա թագաւորը եւ Ամովսի որդին՝ Եսայի մարգարէն այս մասին աղօթեցին,
դէպի երկինք աղաղակելով: 21 Տէրն ալ հրեշտակ մը ղրկեց, ու Ասորեստանի թագաւորին
բանակավայրին մէջ անհետացուց բոլոր զօրաւոր կտրիճները, առաջնորդներն ու*

[ը] Եբր.՝ Եհովան

[թ] Եբր.՝ պատերազմները պիտի պատերազմի

[ժ] Եբր.՝ խօսքերուն յենեցաւ

[ի] Կամ՝ Երուսաղէմ՝ ամրոցին մէջ

[լ] Եբր.՝ Եհովա

[խ] Եբր.՝ գրութիւն

[ծ] Եբր.՝ հրէերէն

պետերը: Ան [կ]ամօթահար իր երկիրը վերադարձաւ. երբ իր աստուծոյն տունը կը մտնէր, իր
ընդերքէն ելած որդիները զինք հոն սուրով [հ]զարկին: 22 Այսպէս՝ Տէրը Եզեկիան ու
Երուսաղէմի բնակիչները Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորին ձեռքէն եւ բոլորին ձեռքէն
ազատեց, ու զանոնք ամէն կողմէ պաշտպանեց: 23 Շատերը Տէրոջ ընծաներ բերին՝
Երուսաղէմ, եւ Յուդայի Եզեկիա թագաւորին ալ՝ թանկագին պարգեւներ: Անկէ ետք՝ ան
բոլոր ազգերուն [ձ]առջեւ բարձրացաւ:

ԵԶԵԿԻԱՅԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Դ. Թագ. 20. 1-3, 12-19: Ես. 28. 1-3: 39. 1-8)

24 Այդ օրերը Եզեկիա մահուան աստիճան հիւանդացաւ, ու Տէրոջ աղօթեց: Տէրը
խօսեցաւ անոր եւ [ղ]նշան մը տուաւ անոր: 25 Բայց Եզեկիա իր ընդունած երախտիքին
փոխարէնը չհատուցանեց, որովհետեւ անոր սիրտը խրոխտացաւ. ուստի անոր վրայ եւ
Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ զայրոյթ եղաւ: 26 Բայց Եզեկիա իր սիրտին խրոխտութեան
համար խոնարհեցաւ, թէ՛ ինք եւ թէ Երուսաղէմի բնակիչները. հետեւաբար Տէրոջ
զայրոյթը անոնց վրայ չեկաւ Եզեկիայի օրերը:

ԵԶԵԿԻԱՅԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՓԱՌՔԸ

27 Եզեկիա յոյժ շատ հարստութիւն ու փառք ունեցաւ: Ան արծաթի, ոսկիի,
պատուական քարերու, բուրաւէտ համեմներու, վահաններու եւ ամէն տեսակ ցանկալի
իրերու համար գանձարաններ շինեց իրեն. 28 նաեւ ցորենի, քաղցուի ու իւղի բերքերուն
համար՝ շտեմարաններ, եւ ամէն տեսակ անասուններու համար՝ ախոռներ, ու հօտերու
համար՝ փարախներ: 29 Քաղաքներ ալ շինեց իրեն, եւ բազմաթիւ [ճ]ոչխարներ ու
[մ]արջառներ ունեցաւ, որովհետեւ Աստուած յոյժ շատ ինչք տուաւ անոր: 30 Այս Եզեկիան
էր որ Գեհոնի վերի ջուրերուն ակը խցեց, եւ զայն դէպի վար՝ Դաւիթի քաղաքին
արեւմտեան կողմը ուղղեց: Եզեկիա իր բոլոր գործերուն մէջ յաջողեցաւ:
31 Բայց երբ Բաբելոնի իշխանաւորներուն [յ]պատգամաւորները անոր ղրկուեցան՝
երկրին մէջ եղած հրաշքին մասին [ն]տեղեկանալու համար, Աստուած զայն լքեց՝ որպէսզի
զինք փորձարկէ եւ իր սիրտին մէջ եղած ամէն ինչ գիտնայ:

ԵԶԵԿԻԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

[կ] Եբր.՝ երեսի ամօթով

[հ] Եբր.՝ տապալեցին

[ձ] Եբր.՝ աչքերուն

[ղ] Եբր.՝ հրաշք

[ճ] Եբր.՝ ոչխարի խաշինք

[մ] Եբր.՝ արջառի խաշինք

[յ] Եբր.՝ թարգմանները

[ն] Եբր.՝ փնտռելու

(Դ. Թագ. 20. 20-21)

32 Եզեկիայի մնացեալ արարքները եւ անոր բարեպաշտութիւնը՝ ահա՛ Ամովսի որդիին՝
Եսայի մարգարէին [շ]Մարգարէութեան մէջ, ու Յուդայի եւ Իսրայէլի Թագաւորներու
գիրքին մէջ գրուած են: 33 Եզեկիա իր հայրերուն հետ քնացաւ, ու զայն Դաւիթի
որդիներուն [ո]բարձրագոյն գերեզմաններուն մէջ" թաղեցին: Ամբողջ Յուդան ու
Երուսաղէմի բնակիչները անոր պատիւ [չ]ցոյց տուին" իր մահուան ատենը, եւ անոր տեղ
իր որդին՝ Մանասէ թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՄԱՆԱՍԷ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

(Դ. Թագ. 21. 1-9)

33

Մանասէ տասներկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ յիսունհինգ
տարի թագաւորեց: 2 Ան Տէրոջ [ա]առջեւ չարիք գործեց, Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն
Տէրոջ վտարած ազգերուն գարշութիւններուն համաձայն: 3 Իր հօր՝ Եզեկիայի կործանած
բարձր տեղերը վերակառուցանեց, Բահաղներու բագիններ կանգնեցուց, եւ աստարովթներ
շինեց: Երկինքի բոլոր զօրքերուն երկրպագեց ու զանոնք պաշտեց: 4 Նաեւ բագիններ
կառուցանեց Տէրոջ տան մէջ, որուն մասին Տէրը ըսեր էր. «Իմ անունս յաւիտեան
Երուսաղէմի մէջ պիտի ըլլայ»: 5 Տէրոջ տան երկու գաւիթներուն մէջ՝ երկինքի բոլոր
զօրքերուն բագիններ կառուցանեց: 6 Ենովմի որդիին ձորին մէջ իր որդիները կրակէ
անցուց. կը գուշակէր, կը հմայէր, վհուկներ ու նշանագէտներ [բ]ունէր, եւ Տէրոջ առջեւ
շատ չարիք գործեց ու զայն գրգռեց: 7 Իր շինած [գ]քանդակուած կուռքը" Աստուծոյ տունը
դրաւ, որուն մասին Աստուած Դաւիթի եւ անոր որդիին՝ Սողոմոնի ըսեր էր. «Ա՛յս տան
մէջ, ու Երուսաղէմի՛ մէջ – որ Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն ընտրեցի – պիտի դնեմ իմ
անունս յաւիտեան: 8 Իսրայէլի ոտքը անգա՛մ մըն ալ պիտի [դ]չշարժեմ այն [ե]երկրէն, որուն
մէջ ձեր հայրերը [զ]հաստատեցի. միայն թէ անոնք զգուշութեամբ գործադրեն ամէն ինչ որ
Մովսէսի [է]միջոցով իրենց պատուիրեցի, ամբողջ Օրէնքին, կանոններուն ու

[շ] Եբր.՝ Տեսիլքին

[ո] Կամ՝ գերեզմաններուն զառիվերին մօտ

[չ] Եբր.՝ ըրին

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ կ՚ընէր

[գ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերը

[դ] Եբր.՝ չթափառեցնեմ

[ե] Եբր.՝ հողէն

[զ] Եբր.՝ կայունացուցի

[է] Եբր.՝ ձեռքով

[ը]դատավճիռներուն համաձայն»: 9 Բայց Մանասէ այնպէս մոլորեցուց Յուդան ու
Երուսաղէմի բնակիչները, որ Իսրայէլի որդիներուն առջեւէն Տէրոջ բնաջնջած ազգերէն
աւելի չարիք գործեցին: 10 Տէրը Մանասէի եւ անոր ժողովուրդին խօսեցաւ, բայց անոնք
ուշադիր չեղան:

ՄԱՆԱՍԷ ԿԸ ԶՂՋԱՅ

11 Ուստի Տէրը անոնց դէմ Ասորեստանի թագաւորին սպարապետները բերաւ, որոնք
Մանասէն կարթերով բռնեցին, զայն պղինձէ շղթաներով կապեցին, ու Բաբելոն տարին:
12 Երբ տագնապի մէջ էր, Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն [թ]պաղատեցաւ, եւ հայրերուն Աստուծոյն
առջեւ մեծապէս խոնարհեցաւ. 13 անոր աղօթեց, Տէրն ալ իր թախանձանքը ընդունեց,
աղաչանքը լսեց, ու զինք Երուսաղէմ՝ իր թագաւորութեան վերադարձուց: Այն ատեն
Մանասէ գիտցաւ թէ Եհովա՛ն է միակ Աստուածը: 14 Անկէ ետք՝ Դաւիթի քաղաքին դուրսը
պարիսպ մը կառուցանեց, Գեհոնի արեւմտեան կողմը՝ ձորին մէջ ու մինչեւ Ձուկերու
դրան մուտքը, Ոփաղն ալ շրջապատելով. զայն շատ բարձրացուց, եւ Յուդայի բոլոր
պարսպապատ քաղաքներուն մէջ զօրապետներ դրաւ: 15 Օտար աստուածներն ու կուռքը
Տէրոջ տունէն հանեց. Տէրոջ տան լերան վրայ եւ Երուսաղէմի մէջ իր կառուցանած բոլոր
բագինները հանեց ու քաղաքէն դուրս նետեց: 16 Տէրոջ զոհասեղանը կառուցանեց, անոր
վրայ խաղաղութեան եւ շնորհակալութեան զոհեր մատուցանեց, ու Յուդայի հրամայեց որ
Տէ՛րը՝ Իսրայէլի Աստուածը պաշտէ: 17 Սակայն ժողովուրդը տակաւին բարձր տեղերու
վրայ զոհ կը մատուցանէր, բայց միայն Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն:

ՄԱՆԱՍԷԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ
(Դ. Թագ. 21. 17-18)

18 Մանասէի մնացեալ արարքները, իր Աստուծոյն ըրած աղօթքը, եւ Տէրոջ՝ Իսրայէլի
Աստուծոյն անունով անոր խօսող տեսանողներուն խօսքերը՝ ահա՛ Իսրայէլի
թագաւորներուն [ժ]Գիրքին մէջ գրուած են: 19 Անոր աղօթքը, թախանձանքին ընդունուիլը,
ամբողջ մեղքը եւ ուխտազանցութիւնը, նաեւ այն տեղերը՝ ուր իր խոնարհելէն առաջ
բարձր տեղեր կառուցանեց եւ աստարովթներ ու [ի]քանդակուած կուռքեր" կանգնեցուց,
ահա՛ [լ]Հոզայի [խ]Գիրքին մէջ գրուած են: 20 Մանասէ իր հայրերուն հետ քնացաւ, եւ զայն
իր տան մէջ թաղեցին. անոր տեղ իր որդին՝ Ամոն թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՄՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 21. 19-26)

[ը] Կամ՝ սովորութիւններուն

[թ] Եբր.՝ երեսին պաղատեցաւ

[ժ] Եբր.՝ Արարքներուն, կամ՝ Խօսքերուն

[ի] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներ

[լ] Կամ՝ Տեսանողներուն

[խ] Եբր.՝ Արարքներուն, կամ՝ Խօսքերուն

21 Ամոն քսաներկու տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երկու տարի թագաւորեց: 22 Տէրոջ առջեւ չարիք գործեց, ինչպէս իր հայրը՝ Մանասէ ըրեր էր: Ամոն իր հօր՝ Մանասէի շինած բոլոր քանդակուած կուռքերուն զոհ մատուցանեց եւ զանոնք պաշտեց. 23 բայց Տէրոջ առջեւ չխոնարհեցաւ, ինչպէս իր հայրը՝ Մանասէ խոնարհեր էր. հապա ինք՝ Ամոն շատցուց իր յանցանքները: 24 Անոր ծառաները իրեն դէմ դաւադրեցին, ու թագաւորը իր տան մէջ մեռցուցին: 25 Իսկ երկրին ժողովուրդը Ամոն թագաւորին դէմ բոլոր դաւադրողները [ծ]մեռցուց: Ապա երկրին ժողովուրդը անոր որդին՝ Յովսիան իր տեղ թագաւոր հռչակեց

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎՍԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 22. 1-2)

34

Յովսիա ութ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեսունմէկ տարի թագաւորեց: 2 Ան ըրաւ ինչ որ Տէրոջ [ա]առջեւ ուղիղ է. իր հօր՝ Դաւիթի ճամբաներէն ընթացաւ, եւ անոնցմէ դէպի աջ կամ ձախ չշեղեցաւ:

ՅՈՎՍԻԱ ԿԸ ՀԵՌԱՑՆԷ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Դ. Թագ. 23. 4-20)

3 Իր թագաւորութեան ութերորդ տարին, երբ դեռ ինք պատանի էր, սկսաւ իր հօր՝ Դաւիթի Աստուածը փնտռել, եւ տասներկրորդ տարին՝ սկսաւ Յուդան ու Երուսաղէմը մաքրել բարձր տեղերէն, աստարովթներէն, եւ քանդակուած ու [բ]ձուլածոյ կուռքերէն": 4 Բահաղներու բագինները անոր առջեւ փլցուցին, եւ ինք արեւի սիւնարձանները կոտրտեց, որոնք բարձրը՝ անոնց վրայ էին: Աստարովթներն ու քանդակուած եւ ձուլածոյ կուռքերը կոտրտեց ու մանրեց, եւ անոնց զոհ մատուցանողներուն գերեզմաններուն վրայ ցանեց: 5 Քուրմերուն ոսկորները անոնց բագիններուն վրայ այրեց, եւ Յուդան ու Երուսաղէմը մաքրեց: 6 Մանասէի, Եփրեմի եւ Շմաւոնի քաղաքներուն մէջ, մինչեւ Նեփթաղիմ եւ անոնց շրջակայ [գ]աւերակներուն մէջ", 7 բագիններն ու աստարովթները փլցուց, [դ]քանդակուած կուռքերը" մանրեց ու փշրեց, եւ Իսրայէլի ամբողջ երկրին մէջ եղող բոլոր արեւի սիւնարձանները կոտրտեց. ապա Երուսաղէմ վերադարձաւ:

ՕՐԷՆՔԻՆ ԳԻՐՔԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ
(Դ. Թագ. 22. 3-20)

8 Իր թագաւորութեան տասնութերորդ տարին, երբ երկիրն ու իր տունը մաքրեց, Եսելիայի որդին՝ Սափանը, քաղաքապետը՝ Մաասիան, եւ Յովաքազի որդին՝ Յովաքը –

[ծ] Եբր.՝ զարկաւ

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

[բ] Եբր.՝ ձուլածոյ պատկերներէն

[գ] Եբր.՝ տուները փնտռեց

[դ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

*[ե]դիւանադպիրը — ղրկեց, որպէսզի Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն տունը նորոգեն: 9 Անոնք Քեղկիա
քահանայապետին եկան, Աստուծոյ տունը բերուած դրամը [զ]առին,— որ Ղեւտացիները՝
[է]դրան պահապանները՝ Մանասէի ու Եփրեմի ձեռքէն, Իսրայէլի ամբողջ մնացորդէն,
ամբողջ Յուդայէն եւ Բենիամինէն, ու Երուսաղէմի բնակիչներէն ժողվեր էին,— 10 եւ
գործակատարներուն — Տէրոջ տան վերատեսուչներուն — ձեռքը յանձնեցին. անոնք ալ
Տէրոջ տան մէջ աշխատող գործաւորներուն տուին զայն՝ տունը վերաշինելու եւ
նորոգելու համար: 11 Այսինքն հիւսներուն ու կառուցանողներուն տուին, որպէսզի
կոփուած քարեր եւ փայտեր գնեն՝ ագոյցներու համար ու Յուդայի թագաւորներուն
քանդած տուները [ը]կերտելու համար: 12 Այդ մարդիկը գործը հաւատարմութեամբ կը
կատարէին: Անոնց վերատեսչութեան համար՝ իբր վերակացու նշանակուած էին Մերարիի
որդիներէն՝ Ղեւտացի Յեթ եւ Աբդիա, Կահաթեաններու որդիներէն՝ Զաքարիա ու
Մեսուղամ, նաեւ Ղեւտացիներէն բոլոր անոնք՝ որ [թ]վարպետ նուագող" էին: 13
Բեռնակիրներուն եւ ամէն տեսակ [ժ]գործ կատարողներուն վերակացուներն էին. նաեւ
ատենադպիրները, ոստիկանները ու դռնապանները Ղեւտացիներէն էին:*

*14 Երբ Տէրոջ տունը բերուած դրամը դուրս կը հանէին, Քեղկիա քահանան Մովսէսի
[ի]միջոցով տրուած Տէրոջ Օրէնքին գիրքը գտաւ: 15 Քեղկիա Սափան ատենադպիրին
[լ]ըսաւ. «Տէրոջ տան մէջ Օրէնքին գիրքը գտայ»: Քեղկիա այդ գիրքը Սափանի տուաւ: 16
Սափան գիրքը թագաւորին տարաւ, ու [խ]թագաւորը տեղեկացնելով" ըսաւ. «Քու ծառաներդ
իրենց յանձնուած ամբողջ գործը կը կատարեն: 17 Տէրոջ տան մէջ գտնուած դրամը
[ծ]հաւաքեցին, ու զայն վերատեսուչներուն ձեռքը եւ գործակատարներուն ձեռքը
յանձնեցին»: 18 Յետոյ Սափան ատենադպիրը թագաւորին [կ]ըսաւ. «Քեղկիա քահանան
ինծի գիրք մը տուաւ», եւ Սափան անոր մէջէն թագաւորին առջեւ կարդաց: 19 Երբ
թագաւորը Օրէնքին խօսքերը լսեց, իր հագուստները պատռեց: 20 Յետոյ թագաւորը
Քեղկիայի, Սափանի որդիին՝ Աքիկամի, Միքայի որդիին՝ Աբդոնի, Սափան ատենադպիրին
ու թագաւորին ծառային՝ Ասայիայի պատուիրեց. 21 «Գացէ՛ք, ինծի համար, եւ Իսրայէլի ու
Յուդայի ճողոպրածներուն համար Տէրոջ խորհո՛ւրդ հարցուցէք՝ այս գտնուած գիրքին
խօսքերուն մասին: Արդարեւ մեծ է Տէրոջ ցասումը՝ որ մեր վրայ թափուած է, որովհետեւ*

[ե] *Եբր.՝ յիշատակութիւններու դպիրը*

[զ] *Եբր.՝ իրենց տուին*

[է] *Եբր.՝ սեմին*

[ը] *Եբր.՝ գերաններով միացնելու*

[թ] *Եբր.՝ խելացի նուագարան նուագող*

[ժ] *Եբր.՝ ծառայութեան գործ*

[ի] *Եբր.՝ ձեռքով*

[լ] *Եբր.՝ պատասխանեց եւ ըսաւ*

[խ] *Եբր.՝ թագաւորին խօսք վերադարձնելով*

[ծ] *Եբր.՝ թափեցին*

[կ] *Եբր.՝ պատմեց եւ ըսաւ*

մեր հայրերը Տէրոջ խօսքը չպահեցին, եւ այս գիրքին մէջ բոլոր գրուածները
չկատարեցին»: 22 Քեղկիա եւ թագաւորին մարդիկը գացին Ասրայի որդիին՝ Թեկուայի
որդիին՝ Սեղղում հանդերձապետին կնոջ, Ողդա մարգարէուհիին: Ան Երուսաղէմ կը
բնակէր, [հ]Մասենայի մէջ: Անոր հետ այս մասին խօսեցան:

23 Ան իրենց պատասխանեց. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Ձեզ
ինծի ղրկող մարդուն ըսէ՛ք. 24 "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ես այս տեղին եւ անոր
բնակիչներուն վրայ չարիք պիտի բերեմ, այսինքն՝ այն բոլոր անէծքները, որոնք Յուդայի
թագաւորին առջեւ կարդացուած գիրքին մէջ գրուած են: 25 Որովհետեւ զիս լքեցին եւ
ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին, որպէսզի իրենց ձեռքերուն բոլոր գործերով զիս
գրգռեն. ուստի այս տեղին վրայ իմ ցասումս պիտի թափի ու պիտի չմարի»": 26 Բայց
Տէրոջ խորհուրդ հարցնելու համար ձեզ ղրկող Յուդայի թագաւորին սա՛ ըսէք. "Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ լսած խօսքերուդ մասին. 27 «Քանի քու սիրտդ
[ձ]կակուղցաւ, եւ Աստուծոյ առջեւ խոնարհեցար, երբ այս տեղին դէմ ու անոր
բնակիչներուն դէմ իր ըսած խօսքերը լսեցիր, եւ իմ առջեւս խոնարհեցար, հագուստներդ
պատռեցիր ու իմ առջեւս լացիր, ե՛ս ալ լսեցի»,– կը պատգամէ Տէրը": 28 Ահա՛ ես քեզ
հայրերուդ քով պիտի ամփոփեմ, ու խաղաղութեամբ քու գերեզմանիդ մէջ պիտի
ամփոփուիս: Այս տեղին վրայ եւ անոր բնակիչներուն վրայ իմ բերելիք բոլոր չարիքներս
քու աչքերդ պիտի չտեսնեն□»: Անոնք ալ թագաւորին տեղեկացուցին:

ՅՈՎՍԻԱ Կ'ՈՒԽՏԷ ՏԷՐՈՋ ՀՆԱԶԱՆԴԻԼ
(Դ. Թագ. 23. 1-3)

29 Թագաւորը մարդ ղրկեց, եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր երէցները հաւաքեց: 30
Թագաւորը Տէրոջ տունը բարձրացաւ, նաեւ Յուդայի բոլոր մարդիկն ու Երուսաղէմի
բնակիչները.– քահանաները, Ղեւտացիները, եւ ամբողջ ժողովուրդը՝ մեծէն մինչեւ
պզտիկը. անոնց [ղ]առջեւ կարդաց Տէրոջ տան մէջ գտնուած Ուխտի գիրքին բոլոր
խօսքերը: 31 Թագաւորը իր [ճ]տեղը կայնեցաւ ու Տէրոջ առջեւ ուխտ [մ]ըրաւ, որ Տէրոջ
հետեւի՝ անոր պատուիրանները, վկայութիւններն ու կանոնները ամբողջ սիրտով եւ
ամբողջ անձով պահելով, որպէսզի այդ գիրքին մէջ գրուած ուխտին խօսքերը գործադրէ:
32 Բոլոր Երուսաղէմ ու Բենիամինի մէջ [յ]գտնուողներուն հաւանիլ տուաւ". ուստի
Երուսաղէմի բնակիչները Աստուծոյ – իրենց հայրերուն Աստուծոյն – ուխտին համաձայն
վարուեցան: 33 Յովսիա Իսրայէլի որդիներուն բոլոր երկիրներէն հանեց բոլոր
գարշութիւնները, ու բոլոր Իսրայէլի մէջ գտնուողները [ն]ստիպեց որ Տէրը՝ իրենց
Աստուածը պաշտեն: Անոր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ Տէրոջմէն՝ իրենց հայրերուն

[հ] Այսինքն՝ երկրորդ թաղամասին

[ձ] Եբր.՝ թուլցաւ

[ղ] Եբր.՝ ականջներուն

[ճ] Եբր.՝ կայանը

[մ] Եբր.՝ կնքեց

[յ] Եբր.՝ գտնուողները կայնեցուց ուխտին քով

[ն] Եբր.՝ ծառայեցուց

Աստուծմէն չհեռացան:

ՅՈՎՍԻԱ ԿԸ ՏՕՆԷ ԶԱՏԻԿԸ
(Դ. Թագ. 23. 21-23)

35

Յովսիա Երուսաղէմի մէջ Տէրոջ Զատիկը կատարեց. զատիկը առաջին ամսուան
տասնչորրորդ օրը մորթեցին: 2 Քահանաները իրենց պաշտօնին վրայ [ա]նշանակեց, ու
զանոնք [բ]քաջալերեց որ Տէրոջ տան ծառայութիւնը կատարեն: 3 Ամբողջ Իսրայէլի
սորվեցնող ու Տէրոջ սրբացած Ղեւտացիներուն ըսաւ. «Սուրբ տապանակը Իսրայէլի
թագաւորին, Դաւիթի որդիին՝ Սողոմոնի կառուցանած տո՛ւնը դրէք, որ ձեր ուսերուն վրայ
բեռ չըլլայ. ու հիմա ծառայեցէ՛ք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն եւ անոր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի:
4 Պատրաստուեցէ՛ք ձեր նահապետութիւններով՝ ձեր դասերուն համեմատ, Իսրայէլի
թագաւորին՝ Դաւիթի գրածին համաձայն, եւ անոր որդիին՝ Սողոմոնի գրածին համաձայն:
5 Սրբարանի՛ն մէջ [գ]տեղաւորուեցէք, ձեր եղբայրներուն – ժողովուրդին որդիներուն –
նահապետութիւններուն ազգատոհմերուն համեմատ, ու Ղեւտացիներուն
նահապետութիւններուն դասաւորումին համեմատ: 6 Զատիկը մորթեցէ՛ք, դուք ձեզ
սրբացուցէ՛ք, եւ զայն պատրաստեցէ՛ք ձեր եղբայրներուն համար, որպէսզի Տէրոջ
Մովսէսի [դ]միջոցով ըսած խօսքին համաձայն կատարուի»: 7 Յովսիա ժողովուրդին
որդիներուն – բոլոր հոն գտնուողներուն – հօտերէն գառ եւ այծի ձագ [ե]պարգեւեց՝ թիւով
երեսուն հազար, բոլորն ալ զատիկի համար, նաեւ արջառներէն երեք հազար զուարակ.
ասոնք թագաւորին ինչքէն էին: 8 Իր իշխանաւորներն ալ յօժարութեամբ պարգեւեցին
ժողովուրդին, քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն: Աստուծոյ տան առաջնորդները՝
Քեղկիա, Զաքարիա եւ Յեքիէլ, զատիկի համար երկու հազար վեց հարիւր գառ ու երեք
հարիւր արջառ տուին քահանաներուն: 9 Քոնենիա եւ անոր եղբայրները՝ Սեմայիա ու
Նաթանայէլ, նաեւ Ղեւտացիներուն պետերը՝ Ասաբիա, Յէիէլ եւ Յովզաբադ, զատիկի
համար հինգ հազար գառ ու հինգ հազար արջառ պարգեւեցին Ղեւտացիներուն:
10 Այսպէս՝ պաշտամունքը [զ]կազմակերպուեցաւ. թագաւորին պատուէրին համաձայն՝
քահանաները իրենց [է]տեղը կայնեցան, եւ Ղեւտացիները՝ իրենց դասերուն համեմատ: 11
Զատիկը կը մորթէին, ու քահանաները անոնց ձեռքէն արիւնը առնելով կը սրսկէին, իսկ
Ղեւտացիները մորթը կը հանէին: 12 Ողջակէզ ըլլալու մասերը կը [ը]զատէին, եւ զանոնք
ժողովուրդին որդիներուն կու տային՝ նահապետութիւններուն ազգատոհմերուն համեմատ,

---

[ա] Եբր.՝ կայնեցուց

[բ] Եբր.՝ ուժովցուց

[գ] Եբր.՝ կայնեցէք

[դ] Եբր.՝ ձեռքով

[ե] Եբր.՝ իբր ընծայ բարձրացուց

[զ] Եբր.՝ պատրաստուեցաւ

[է] Եբր.՝ կայանը

[ը] Եբր.՝ վերցնէին

*որպէսզի Տէրոջ մատուցանեն՝ Մովսէսի գիրքին մէջ գրուածին համաձայն. արջառներն ալ
նոյնպէս ըրին: 13 Զատիկը կրակով եփեցին՝ կանոնին համաձայն. բայց միւս սուրբ
բաները կաթսաներով, սաներով ու տապակներով եփեցին, եւ [թ]աճապարանքով բաժնեցին
ժողովուրդին բոլոր որդիներուն: 14 Յետոյ իրենց ու քահանաներուն համար
պատրաստեցին. արդարեւ Ահարոնի որդիները՝ քահանաները մինչեւ գիշեր ողջակէզներն
ու ճարպերը մատուցանելով զբաղած էին. ուստի Ղեւտացիները իրենց համար եւ
Ահարոնի որդիներուն՝ քահանաներուն համար պատրաստեցին: 15 Երգողները՝ Ասափի
որդիները իրենց կայանը կեցած էին,– Դաւիթի, Ասափի, Եմանի, ու թագաւորին
տեսանողին՝ Իդիթունի պատուէրին համաձայն,– իսկ դռնապանները իւրաքանչիւր դրան
առջեւ էին. պէտք չեղաւ որ իրենց պաշտօնէն հեռանան, որովհետեւ անոնց համար իրենց
եղբայրները՝ Ղեւտացիները կը պատրաստէին: 16 Այսպէս՝ Յովսիա թագաւորին
պատուէրին համաձայն՝ այդ օրը Տէրոջ ամբողջ պաշտամունքը կազմակերպուեցաւ,
Զատիկը կատարելու եւ ողջակէզները Տէրոջ զոհասեղանին վրայ մատուցանելու համար:
17 Այդ ատեն հոն գտնուող Իսրայէլի որդիները Զատիկն ու Բաղարջակերքի տօնը եօթը օր
կատարեցին: 18 Սամուէլ մարգարէին օրերէն ի վեր՝ Իսրայէլի մէջ ասոր պէս Զատիկ մը
կատարուած չէր. Յովսիայի, քահանաներուն, Ղեւտացիներուն, հոն գտնուող ամբողջ
Յուդայի եւ Իսրայէլի, ու Երուսաղէմի բնակիչներուն կատարած Զատիկին պէս՝ Իսրայէլի
բոլոր թագաւորները կատարած չէին: 19 Այս Զատիկը Յովսիայի թագաւորութեան
տասնութերորդ տարին կատարուեցաւ:*

ՅՈՎՍԻԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ
(Դ. Թագ. 23. 28-30)

*20 Այս բոլորէն ետք, երբ Յովսիա [ժ]տաճարը կազմակերպած էր, Եգիպտոսի Նեքաւով
թագաւորը բարձրացաւ՝ Եփրատի քով Քարքամիս քաղաքին դէմ պատերազմելու, եւ
Յովսիա անոր հանդիպելու [ի]գնաց: 21 Ան պատգամաւորներ ղրկեց իրեն, ու ըսաւ. «Ո՛վ
Յուդայի թագաւոր, դուն ինծի հետ ի՞նչ գործ ունիս. ես այսօր քեզի դէմ եկած չեմ, հապա
այն տան դէմ՝ որ կը պատերազմի ինծի դէմ: Աստուած ինծի հրամայեց որ արտորամ.
ինծի հետ եղող Աստուծոյ ընդդիմանալէ հրաժարէ՛, որ քեզ չբնաջնջէ»: 22 Բայց Յովսիա
[լ]չվերադարձաւ, հապա անոր դէմ պատերազմելու համար ծպտուեցաւ: Մտիկ չըրաւ
Նեքաւովի խօսքը՝ որ Աստուծոյ բերանէն էր, ու Մակեդդովի հովիտը պատերազմելու
գնաց: 23 [խ]Աղեղնաւորները Յովսիա թագաւորը նետով զարկին: Թագաւորը իր
ծառաներուն ըսաւ. «Զիս [ծ]հեռացուցէ՛ք ասկէ, որովհետեւ ծանրօրէն վիրաւորուեցայ»: 24
Ուստի իր ծառաները զինք կառքէն հանեցին, եւ իր ունեցած երկրորդ կառքը նստեցնելով
Երուսաղէմ տարին: Ան մեռաւ ու իր հայրերուն գերեզմաններուն մէջ թաղուեցաւ. ամբողջ
Յուդան եւ Երուսաղէմը Յովսիայի համար սգացին: 25 Երեմիա Յովսիայի վրայ ողբաց:*

[թ] Եբր.՝ վազելով

[ժ] Եբր.՝ տունը

[ի] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[լ] Եբր.՝ իր երեսը անկէ չդարձուց

[խ] Եբր.՝ Նետաձիգները

[ծ] Եբր.՝ անցուցէ՛ք

Բոլոր երգիչներն ու երգչուհիները՝ մինչեւ այսօր իրենց ողբերուն մէջ Յովսիայի մասին
կը խօսին: Զանոնք երգելու [կ]"սովորութիւնը մտցուցին" Իսրայէլի մէջ. անոնք ահա՛
Ողբերուն մէջ գրուած են:
26 Յովսիայի մնացեալ արարքները, եւ անոր բարեպաշտութիւնը՝ Տէրոջ Օրէնքին մէջ
գրուածին համաձայն, 27 անոր արարքները, առաջիններն ու վերջինները, ահա՛ Իսրայէլի
եւ Յուդայի Թագաւորներու գիրքին մէջ գրուած են:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱՔԱԶ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 23. 30-35)

36

Երկրին ժողովուրդը Յովսիայի որդին՝ Յովաքազը առաւ, ու զայն Երուսաղէմի մէջ
թագաւոր հռչակեց՝ իր հօր տեղ: 2 Յովաքազ քսաներեք տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ,
եւ Երուսաղէմի մէջ երեք ամիս թագաւորեց: 3 Եգիպտոսի թագաւորը զայն Երուսաղէմի
մէջ գահէն [ա]"վար առաւ", ու երկրին վրայ տուգանք դրաւ՝ հարիւր տաղանդ արծաթ եւ մէկ
տաղանդ ոսկի: 4 Եգիպտոսի թագաւորը անոր եղբայրը՝ Եղիակիմը Յուդայի ու
Երուսաղէմի վրայ թագաւոր նշանակեց, եւ անոր անունը Յովակիմի փոխեց. իսկ Նեքաւով
անոր եղբայրը՝ Յովաքազը բռնեց ու Եգիպտոս տարաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱԿԻՄ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 23. 36-24. 7)

5 Յովակիմ քսանհինգ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, եւ Երուսաղէմի մէջ տասնմէկ
տարի թագաւորեց: Ան Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն [բ]առջեւ չարիք գործեց: 6 Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը անոր դէմ [գ]արշաւեց, ու զայն Բաբելոն տանելու համար
պղինձէ շղթաներով կապեց: 7 Նաբուգոդոնոսոր Տէրոջ տան անօթներէն Բաբելոն տարաւ
եւ զանոնք Բաբելոն՝ իր մեհեանին մէջ դրաւ: 8 Յովակիմի մնացեալ արարքները, անոր
գործած գարշութիւններն ու անոր պատահածը ահա՛ Իսրայէլի եւ Յուդայի
Թագաւորներուն գիրքին մէջ գրուած են: Անոր տեղ իր որդին՝ Յովաքին թագաւոր եղաւ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅՈՎԱՔԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 24. 8-17)

9 Յովաքին տասնութ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ երեք
ամիս եւ տասը օր թագաւորեց: Ան Տէրոջ [դ]առջեւ չարիք գործեց: 10 Հետեւեալ տարին՝
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զօրք ղրկեց, զայն Բաբելոն բերել տուաւ՝ Տէրոջ [ե]տաճարին

[կ] Եբր.՝ կանոնը դրին

[ա] Եբր.՝ հեռացուց

[բ] Եբր.՝ աչքերուն

[գ] Եբր.՝ բարձրացաւ

[դ] Եբր.՝ աչքերուն

[ե] Եբր.՝ տան

ցանկալի իրերուն հետ, եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի վրայ անոր հօր եղբայրը՝ Սեդեկիան
թագաւոր նշանակեց:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՍԵԴԵԿԻԱ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
(Դ. Թագ. 24. 18-20: Երեմ. 52. 1-3ա)

11 Սեդեկիա քսանմէկ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնմէկ
տարի թագաւորեց: 12 Ան Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն [գ]առջեւ չարիք գործեց, ու Տէրոջ բերանէն
խօսող Երեմիա մարգարէին առջեւ չխոնարհեցաւ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՆԿՈՒՄԸ
(Դ. Թագ. 25. 1-21: Երեմ. 52. 3բ-11)

13 Նաեւ ըմբոստացաւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին դէմ, որ անոր երդում ընել տուեր
էր Աստուծոյ անունով: Իր պարանոցը խստացուց եւ իր սիրտը կարծրացուց, որպէսզի
Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն չվերադառնայ: 14 Քահանաներուն բոլոր պետերն ու
ժողովուրդն ալ յոյժ շատ ուխտազանց եղան՝ [ե]հեթանոսներուն բոլոր գարշութիւններուն
համաձայն, եւ Տէրոջ Երուսաղէմի մէջ սրբացուցած տունը պղծեցին: 15 Տէրը՝ անոնց
հայրերուն Աստուածը՝ իր պատգամաւորներուն [ը]միջոցով՝ [թ]կանուխէն
ազդարարութիւններ" կը ղրկէր անոնց, որովհետեւ իր ժողովուրդին եւ իր բնակարանին կը
խնայէր: 16 Բայց անոնք Աստուծոյ ղրկած պատգամաւորները կ՚այպանէին, անոր
խօսքերը կ՚արհամարհէին ու անոր մարգարէները կը քամահրէին, մինչեւ որ Տէրոջ
ցասումը իր ժողովուրդին դէմ [ժ]բորբոքեցաւ, այնպէս որ ա՛լ դարման չմնաց: 17 Անոնց դէմ
Քաղդէացիներուն թագաւորը [ի]արշաւել տուաւ". ան ալ անոնց երիտասարդները իրենց
[լ]սրբարանին մէջ սուրով մեռցուց, ու երիտասարդին, կոյսին, ծերին եւ տարեցին չխնայեց.
Տէրը բոլորն ալ անոր ձեռքը մատնեց: 18 Աստուծոյ տան բոլոր մեծ ու պզտիկ
առարկաները, Տէրոջ տան գանձերն ու թագաւորին եւ անոր իշխաններուն գանձերը՝
բոլորն ալ Բաբելոն տարաւ: 19 Աստուծոյ տունը այրեցին, Երուսաղէմի պարիսպը
փլցուցին, անոր բոլոր պալատները կրակով այրեցին, ու բոլոր ցանկալի իրերը
փճացուցին: 20 Սուրէն ազատած մնացորդները Բաբելոն տարագրեցին. հոն մինչեւ
Պարսկաստանի թագաւորութեան [խ]տիրապետելը, անոր եւ անոր որդիներուն հպատակ

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

[ե] Եբր.՝ ազգերուն

[ը] Եբր.՝ ձեռքով

[թ] Եբր.՝ կանուխ ելլելով ու ղրկելով

[ժ] Եբր.՝ բարձրացաւ

[ի] Եբր.՝ բարձրացուց

[լ] Եբր.՝ սրբարանին տան

[խ] Եբր.՝ թագաւորելը

եղան, 21 որպէսզի Երեմիայի բերանով ըսուած Տէրոջ խօսքը [ծ]իրագործուի, մինչեւ որ երկիրը իր Շաբաթները վայելէ: Որքան ժամանակ որ ամայացած էր՝ հանգստացաւ, մինչեւ եօթանասուն տարին լրացաւ:

ԿԻՒՐՈՍ Կ'ԱՐՏՕՆԷ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ
(Եզր. 1. 1-4)

22 Պարսկաստանի Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին, որպէսզի Երեմիայի բերանով ըսուած Տէրոջ խօսքը [կ]իրագործուի, Տէրը Պարսկաստանի Կիւրոս թագաւորին հոգին արթնցուց, եւ ան իր ամբողջ թագաւորութեան մէջ [հ]ծանուցանել տուաւ ու նաեւ հրովարտակ գրեց՝ ըսելով.

23 «Սա՛ կը յայտարարէ Կիւրոս՝ Պարսկաստանի թագաւորը. "Երկինքի Աստուածը՝ Եհովան երկրի բոլոր թագաւորութիւնները ինծի տուաւ, եւ ի՛նք ինծի հրահանգեց որ Յուդայի Երուսաղէմին մէջ իրեն տուն մը կառուցանեմ: Ձեզմէ ո՛վ որ անոր ամբողջ ժողովուրդէն է, իր Աստուածը՝ Եհովան իրեն հետ թող ըլլայ, ու թող բարձրանայ□»:

[ծ] *Եբր.՝ լրանալ*

[կ] *Եբր.՝ աւարտի*

[հ] *Եբր.՝ ձայն անցընել*

ԵԶՐԱՍԻ ԳԻՐՔԸ

ԿԻՒՐՈՍ Կ'ԱՐՏՕՆԷ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

1

Պարսկաստանի Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին, որպէսզի Երեմիայի բերանով
ըսուած [ա]Տէրոջ խօսքը [բ]իրագործուի, Տէրը Պարսկաստանի Կիւրոս թագաւորին հոգին
արթնցուց, եւ ան իր ամբողջ թագաւորութեան մէջ [գ]ծանուցանել տուաւ ու նաեւ
հրովարտակ գրեց՝ ըսելով.
2 «Սա՛ կը յայտարարէ Կիւրոս՝ Պարսկաստանի թագաւորը. “Երկինքի Աստուածը՝
Եհովան երկրի բոլոր թագաւորութիւնները ինծի տուաւ, եւ ի՛նք ինծի հրահանգեց որ
[դ]Հրէաստանի Երուսաղէմին մէջ իրեն տուն մը կառուցանեմ: 3 Ձեզմէ ո՛վ որ անոր
ամբողջ ժողովուրդէն է, իր Աստուածը՝ Եհովան իրեն հետ թող ըլլայ, ու Հրէաստանի
Երուսաղէմը թող բարձրանայ եւ Իսրայէլի Աստուծոյն՝ Եհովայի – Երուսաղէմի մէջ եղող
Աստուծոյն – տունը կառուցանէ: 4 Ամէն տեղ ուր մնացողներէն իւրաքանչիւրը
պանդխտացած է, իր [ե]քաղաքացիները արծաթով, ոսկիով, ինչքով եւ անասուններով թող
նեցուկ ըլլան իրեն, Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյն տան համար տրուած յօժարակամ
ընծաներէն զատ□»:
5 Այն ատեն Յուդայի եւ Բենիամինի [զ]նահապետները, քահանաները ու Ղեւտացիները
կանգնեցան այն բոլոր մարդոց հետ, որոնց հոգին Աստուած արթնցուցած էր, որպէսզի
բարձրանան եւ Երուսաղէմ եղող Տէրոջ տունը կառուցանեն: 6 Անոնց շուրջը եղողներէն
բոլորն ալ իրենց [է]օգնեցին արծաթէ առարկաներով, ոսկիով, ինչքով, անասուններով ու
թանկագին իրերով, բոլոր յօժարակամ ընծայուածներէն զատ:
7 Կիւրոս թագաւորը Տէրոջ տան անօթները դուրս հանեց, որոնք Նաբուգոդոնոսոր
Երուսաղէմէն հանելով՝ իր աստուծոյն տունը դրեր էր: 8 Պարսկաստանի Կիւրոս
թագաւորը զանոնք Միթրիդատ գանձապետին ձեռքով դուրս հանել տուաւ, եւ զանոնք
[ը]համրանքով յանձնեց" Յուդայի Սասբասար իշխանին: 9 Ահա՛ասիկ անոնց թիւը.–
երեսուն ոսկիէ կոնք, հազար արծաթէ կոնք, քսանինը դանակ, 10 երեսուն ոսկիէ
ըմպանակ, չորս հարիւր տասը արծաթէ ըմպանակ՝ երկրորդ կարգի, ու հազարաւոր ուրիշ
անօթներ: 11 Բոլոր ոսկիէ եւ արծաթէ առարկաները՝ հինգ հազար չորս հարիւր հատ էին:
Սասբասար ասոնք բոլորը [թ]տարաւ, երբ տարագրութեան գացողները Բաբելոնէն
Երուսաղէմ [ժ]վերադարձան:

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ աւարտի

[գ] Եբր.՝ ձայն անցնել

[դ] Կամ՝ Յուդայի

[ե] Եբր.՝ տեղին մարդիկը

[զ] Այսինքն՝ հայրերու գլխաւորները

[է] Եբր.՝ ձեռքերը ուժովցուցին

[ը] Եբր.՝ հաշուեց

[թ] Եբր.՝ բարձրացուց

[ժ] Եբր.՝ բարձրացուցին

ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂՆԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ
(Նէեմ. 7. 4 -7 3)

2

Ահա՛ւասիկ գաւառին [ա]բնակիչները՝ որոնք գերութենէն [բ]վերադարձան, այսինքն՝
տարագիրներուն որդիները – Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զանոնք Բաբելոն
տարագրած էր – որոնք Երուսաղէմ ու Հրէաստան վերադարձան, իւրաքանչիւրը՝ իր
քաղաքը: 2 Անոնք Զօրաբաբէլի, Յեսուի, Նէեմիայի, Սարայիայի, Հռէեղիայի, Մուրթքէի,
Բաղասանի, Մասփարի, Բագուէի, Հռէումի ու Բաանայի հետ եկան: Ահա՛ւասիկ Իսրայէլի
ժողովուրդին մարդոց թիւը.– 3 Փարոսի որդիները՝ երկու հազար հարիւր
եօթանասուներկու հոգի էին, 4 Սափատիայի որդիները՝ երեք հարիւր եօթանասուներկու, 5
Արահի որդիները՝ եօթը հարիւր եօթանասունհինգ, 6 Փահաթ-Մովաբի որդիները՝ Յեսուի
ու Յովաբի որդիներէն՝ երկու հազար ութ հարիւր տասներկու, 7 Եղամի որդիները՝ հազար
երկու հարիւր յիսունչորս, 8 Զաթուի որդիները՝ ինը հարիւր քառասունհինգ, 9 Զաքքայի
որդիները՝ եօթը հարիւր վաթսուն, 10 Բանիի որդիները՝ վեց հարիւր քառասուներկու, 11
Բեբայիի որդիները՝ վեց հարիւր քսաներեք, 12 Ազգադի որդիները՝ հազար երկու հարիւր
քսաներկու, 13 Ադոնիկամի որդիները՝ վեց հարիւր վաթսունվեց, 14 Բագուէի որդիները՝
երկու հազար յիսունվեց, 15 Ադինի որդիները՝ չորս հարիւր յիսունչորս, 16 Ատերի
որդիները՝ Եզեկիայէն՝ իննսունութ, 17 Բեսէիի որդիները՝ երեք հարիւր քսաներեք, 18
Յորայի որդիները՝ հարիւր տասներկու, 19 Հասումի որդիները՝ երկու հարիւր քսաներեք, 20
Գաբերի որդիները՝ իննսունհինգ, 21 Բեթլեհէմի որդիները՝ հարիւր քսաներեք, 22
Նետոփայի մարդիկը՝ յիսունվեց, 23 Անաթովթի մարդիկը՝ հարիւր քսանութ, 24 Ազամօթի
որդիները՝ քառասուներկու, 25 Կարիաթարիմի, Կեփիրայի ու Բերովթի որդիները՝ եօթը
հարիւր քառասուներեք, 26 Ռամայի ու Գաբայի որդիները՝ վեց հարիւր քսանմէկ, 27
Մաքմասի մարդիկը՝ հարիւր քսաներկու, 28 Բեթէլի ու Գայիի մարդիկը՝ երկու հարիւր
քսաներեք, 29 Նաբաւի որդիները՝ յիսուներկու, 30 Մակեբիսի որդիները՝ հարիւր յիսունվեց,
31 միւս Եղամի որդիները՝ հազար երկու հարիւր յիսունչորս, 32 Հարիմի որդիները՝ երեք
հարիւր քսան, 33 Ղովդի, Ադիդի եւ Ովնովի որդիները՝ եօթը հարիւր քսանհինգ, 34
Երիքովի որդիները՝ երեք հարիւր քառասունհինգ, 35 Սենաայի որդիները՝ երեք հազար վեց
հարիւր երեսուն:

36 Քահանաները.– Յեսուի տունէն՝ Յեդայիայի որդիները՝ ինը հարիւր
եօթանասուներեք հոգի էին, 37 Եմմերի որդիները՝ հազար յիսուներկու, 38 Փասուրի
որդիները՝ հազար երկու հարիւր քառասունեօթը, 39 Հարիմի որդիները՝ հազար
տասնեօթը:

40 Ղեւտացիները.– Ովդուիայի որդիներէն՝ Յեսուի եւ Կադմիէլի որդիները
եօթանասունչորս հոգի էին:

41 Երգողները.– Ասափի որդիները հարիւր քսանութ հոգի էին:

42 Դռնապաններուն որդիները.– Սեղղումի որդիները, Ատերի որդիները, Տեղմոնի
որդիները, Ակկուբի որդիները, Ատիտայի որդիները, Սուբայի որդիները՝ բոլորը հարիւր
երեսունինը հոգի էին:

[ա] Եբր.՝ որդիները

[բ] Եբր.՝ բարձրացան

43 [գ]Նաթանայիմները.— Սիայի որդիները, Ասուփայի որդիները, Տաբաւոթի որդիները,
44 Կերոսի որդիները, Սիայի որդիները, Փադոնի որդիները, 45 Ղաբանայի որդիները,
Ագաբայի որդիները, Ակկուբի որդիները, 46 Ագաբի որդիները, Սաղամէի որդիները, Անանի
որդիները, 47 Գեդդէլի որդիները, Գահարի որդիները, Ռէայիայի որդիները, 48 Ռասինի
որդիները, Նեկոդայի որդիները, Գազամի որդիները, 49 Ոզայի որդիները, Փասէի
որդիները, Բասիի որդիները, 50 Ասենայի որդիները, Մովնիմի որդիները, Նեփուսիմի
որդիները, 51 Բակբոկի որդիները, Ակուփայի որդիները, Արուրի որդիները, 52 Բասաղոթի
որդիները, Մէհիդայի որդիները, Արսայի որդիները, 53 Բարկոսի որդիները, Սիսարայի
որդիները, Թամայի որդիները, 54 Նեսիայի որդիները, Ատեփայի որդիները. 55 Սողոմոնի
ծառաներուն որդիները, Սոտէի որդիները, Սոփերաթի որդիները, 56 Փարեդայի որդիները,
Յեղայի որդիները, Դերկոնի որդիները, 57 Գեդդէլի որդիները, Սափատիայի որդիները,
Ատտիլի որդիները, Փաքարաթ-Ասեբայիմի որդիները, Ամիի որդիները. 58 բոլոր
Նաթանայիմներն ու Սողոմոնի ծառաներուն որդիները երեք հարիւր իննսուներկու հոգի
էին:

59 Ահա՛ասիկ Թեղմեղայէ, Թեղարսայէ, Քերուբէ, Ադդանէ ու Եմմերէ
[դ]վերադարձողները, որոնք իրենց [ե]նահապետութիւնը եւ իրենց զարմը չկրցան
ապացուցանել, այսինքն՝ Իսրայէլէն ըլլալը.— 60 Դաղայիայի որդիները, Տուբիայի
որդիներն ու Նեկոդայի որդիները՝ վեց հարիւր յիսուներկու հոգի. 61 Նաեւ քահանաներուն
որդիներէն՝ Աբայիայի որդիները, Ակկուսի որդիները, Բերզելիի որդիները, որ Գաղաադացի
Բերզելիի աղջիկներէն կին առնելով՝ անոնց անունով կոչուեցաւ: 62 Ասոնք իրենց
ազգահամարի արձանագրութիւնը փնտռեցին, բայց չգտնուեցաւ. ուստի քահանայութենէ
արգիլուեցան՝ իբր [զ]անմաքուր, 63 եւ [է]Կառավարիչը անոնց ըսաւ. «Մինչեւ որ Ուրիմով ու
Թումիմով քահանայ մը չելլէ, անոնք ամենասուրբ բաներէն թող չուտեն»:

64 Համախմբումը քառասուներկու հազար երեք հարիւր վաթսուն հոգի էր՝ բոլորը
միասին, 65 բացի անոնց ծառաներէն եւ աղախիններէն, որոնք եօթը հազար երեք հարիւր
երեսունեօթը հոգի էին. անոնց մէջ երկու հարիւր երգիչներ ու երգչուհիներ ալ կային: 66
Անոնց ձիերը՝ եօթը հարիւր երեսունվեց, ջորիները՝ երկու հարիւր քառասունհինգ, 67
ուղտերը՝ չորս հարիւր երեսունհինգ, եւ էշերը՝ վեց հազար եօթը հարիւր քսան հատ էին:

68 Նահապետներէն ոմանք, երբ Երուսաղէմ եղող Տէրոջ տունը հասան, Աստուծոյ տան
յօժարակամ ընծաներ տուին, որպէսզի զայն իր վայրին վրայ [ը]վերականգնեն: 69 Անոնք՝
իրենց կարողութեան համեմատ՝ վաթսունմէկ հազար դրամ ոսկի, հինգ հազար մնաս
արծաթ, ու հարիւր քահանայական պատմուճան տուին գործին գանձին: 70 Քահանաները,
Ղեւտացիները, ժողովուրդէն եղողները, երգողները, դռնապանները ու Նաթանայիմները
իրենց քաղաքները բնակեցան. ամբողջ Իսրայէլը իր քաղաքներուն մէջ հաստատուեցաւ:

[գ] Այսինքն՝ տաճարին ծառայութեան ընծայուածները

[դ] Եբր.՝ բարձրացողները

[ե] Այսինքն՝ հայրերուն տունը

[զ] Եբր.՝ զզուելի

[է] Կամ՝ Աթարսաթա

[ը] Եբր.՝ կայնեցնեն

ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԸ ԿԸ ՎԵՐՍԿՍԻ

3

Երբ եօթներորդ ամիսը հասաւ, մինչ Իսրայէլի որդիները իրենց քաղաքներուն մէջ էին,
ժողովուրդը Երուսաղէմի մէջ հաւաքուեցաւ մէկ մարդու պէս: 2 Յովսեդեկեան Յեսու եւ
անոր քահանայ եղբայրները, նաեւ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ ու անոր եղբայրները
կանգնեցան եւ Իսրայէլի Աստուծոյն զոհասեղանը կառուցանեցին, որպէսզի անոր վրայ
ողջակէզներ մատուցանեն, ինչպէս Աստուծոյ մարդուն՝ Մովսէսի Օրէնքի գիրքին մէջ
գրուած է: 3 Զոհասեղանը իր [ա]հիմերուն վրայ հաստատեցին, թէեւ այդ երկիրներուն
[բ]ժողովուրդներէն կը վախնային՝՝, եւ անոր վրայ Տէրոջ ողջակէզներ մատուցանեցին –
առտուան ու իրիկուան ողջակէզները: 4 Ապա Տաղաւարներու տօնը կատարեցին՝
գրուածին համաձայն, եւ օրական ողջակէզները մատուցանեցին՝ իրենց թիւով,
սովորութեան համաձայն, ամէն օրուան հրամայուածին համեմատ: 5 Անկէ ետք՝
մշտատեւ ողջակէզը մատուցանեցին, նաեւ [գ]ամսագլուխներու եւ Տէրոջ համար
սրբացուած բոլոր հանդիսաւոր տօներուն ողջակէզները, եւ այն յօժարակամ ընծաները՝
որոնք ամէն մարդ յօժարակամ Տէրոջ կ'ընծայէր: 6 Եօթներորդ ամսուան առաջին օրէն
սկսան Տէրոջ ողջակէզներ մատուցանել. բայց Տէրոջ տաճարին հիմը տակաւին դրուած
չէր: 7 Քարակոփներուն ու հիւսներուն դրամ տուին, իսկ Սիդոնացիներուն եւ
Տիւրացիներուն՝ ուտելիք ու խմելիք եւ իւղ, որպէսզի Լիբանանէն մայրիի փայտեր բերեն
Յոպպէի ծովը, Պարսկաստանի Կիւրոս թագաւորէն իրենց ունեցած արտօնութեան
համաձայն:

8 Անոնց Երուսաղէմ՝ Աստուծոյ տունը գալուն երկրորդ տարուան երկրորդ ամսուան
մէջ, Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, Յովսեդեկեան Յեսու, եւ իրենց եղբայրներուն՝
քահանաներուն եւ Ղեւտացիներուն մնացորդը, ու բոլոր գերութենէն Երուսաղէմ
[դ]վերադարձողները սկսան տաճարը կառուցանել. քսան տարեկանէն վեր եղող
Ղեւտացիները վերակացու [ե]նշանակեցին Տէրոջ տան գործին վրայ: 9 Յեսու, անոր
որդիներն ու եղբայրները, Կադմիէլ եւ անոր որդիները, [զ]Յուդայի որդիները, նաեւ
Ենադադի որդիները, անոնց որդիներն ու եղբայրները՝ Ղեւտացիները, մէկ մարդու պէս
կայնեցան՝ Տէրոջ տան մէջ աշխատող գործաւորներուն վրայ վերակացու ըլլալու:

10 Երբ կառուցանողները Տէրոջ տաճարին հիմը դրին, իրենց պատմուճանները հագած
քահանաները [է]տեղաւորեցին՝ փողերով, նաեւ Ղեւտացիները՝ Ասափի որդիները՝
ծնծղաներով, որպէսզի Տէրը գովաբանեն՝ Դաւիթ թագաւորին [ը]կարգադրութեան

[ա] Կամ՝ վայրին

[բ] Եբր.՝ ժողովուրդներուն ահը իրենց վրայ էր

[գ] Եբր.՝ նոր լուսիններու

[դ] Եբր.՝ եկողները

[ե] Եբր.՝ կայնեցուցին

[զ] Եբր.՝ Ովդուիայի

[է] Եբր.՝ կայնեցուցին

[ը] Եբր.՝ ձեռքին

համաձայն: 11 Տէրը գովաբանելով եւ իրմէ շնորհակալ ըլլալով՝ անոնք իրարու կը
պատասխանէին. «Որովհետեւ բարի է, որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է
Իսրայէլի հանդէպ»: Ամբողջ ժողովուրդը մեծ գոչիւնով կը գոռար, երբ Տէրը կը
գովաբանէին Տէրոջ տան հիմնադրութեան համար:
12 Քահանաներէն, Ղեւտացիներէն ու նահապետներէն շատեր, որոնք ծեր ըլլալով
Տէրոջ նախկին տունը տեսեր էին, բարձր ձայնով լացին՝ երբ իրենց աչքերուն առջեւ այս
տան հիմը դրուեցաւ. շատեր իրենց ուրախութենէն [թ]բարձրաձայն գոռացին: 13
Ժողովուրդը ուրախութեան գոչիւնին ձայնն ու [ժ]բազմութեան լացի ձայնը իրարմէ չէր
կրնար զանազանել. արդարեւ բազմութիւնը մեծ գոչիւնով կը գոռար, եւ ձայնը հեռուէն կը
լսուէր:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆ

4

Երբ Յուդայի ու Բենիամինի թշնամիները լսեցին թէ [ա]տարագրութենէն
վերադարձողները՝՝ Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն տաճարը կը կառուցանեն, 2 Զօրաբաբէլի
ու նահապետներուն ներկայացան եւ անոնց ըսին. «Մե՛նք ալ ձեզի հետ կառուցանենք.
արդարեւ մենք ալ ձեզի պէս ձեր Աստուածը կը փնտռենք, ու մեզ հոս [բ]բերող Ասորեստանի
Ասորդան թագաւորին օրերէն ի վեր անոր զոհ կը մատուցանենք»: 3 Բայց Զօրաբաբէլ,
Յեսու եւ Իսրայէլի նահապետներուն մնացորդը անոնց ըսին. «Դուք մեզի հետ ո՛չ մէկ
գործ ունիք՝ մեր Աստուծոյն տուն մը կառուցանելու համար. հապա միայն մենք պիտի
կառուցանենք Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն տունը, ինչպէս Պարսկաստանի թագաւորը –
Կիւրոս թագաւորը – մեզի պատուիրեց»: 4 Ուստի այդ երկրին ժողովուրդը Յուդայի
ժողովուրդին ձեռքերը թուլցուց, ու զանոնք շփոթեցուց՝ որ չկառուցանեն: 5 Անոնց
ծրագիրը ձախողեցնելու համար՝ անոնց դէմ խորհրդականներ վարձեցին Պարսկաստանի
Կիւրոս թագաւորին բոլոր օրերը, եւ մինչեւ Պարսկաստանի Դարեհ թագաւորին
թագաւորութիւնը: 6 Ասուերոսի թագաւորութեան ատեն, անոր թագաւորութեան սկիզբը,
Հրէաստանի ու Երուսաղէմի բնակիչներուն դէմ ամբաստանագիր գրեցին:
7 Արտաշէսի օրերը՝ Բեսեղամ, Միթրիդատ, Տաբէէլ եւ իրենց մնացեալ ընկերները
Պարսկաստանի Արտաշէս թագաւորին գրեցին: Տեղեկագիրը [գ]ասորական գիրերով գրուած
էր, ու [դ]մեկնութիւնը [ե]ասորերէն էր: 8 Հռէում հրամանատարը եւ Սամսայ ատենադպիրը
Երուսաղէմի դէմ սա՛ կերպով նամակ մը գրեցին Արտաշէս թագաւորին:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆ

[թ] Եբր.՝ ձայնը բարձրացնելով

[ժ] Եբր.՝ ժողովուրդին

[ա] Եբր.՝ տարագրութեան որդիները

[բ] Եբր.՝ բարձրացնող

[գ] Եբր.՝ արամական, կամ՝ քաղդէական

[դ] Կամ՝ թարգմանութիւնը

[ե] Եբր.՝ արամերէն, կամ՝ քաղդէարէն

9 (Այն ատեն Հռէում հրամանատարը, Սամսայ ատենադպիրը եւ իրենց մնացեալ
ընկերները՝ Դինացիները, Ափարսաթաքացիները, Տարփաղեցիները, Ափերսացիները,
Արքուեցիները, Բաբելոնացիները, Շուշանացիները, Դաւեցիները, Եղամացիները, 10 նաեւ
մնացեալ ժողովուրդները, որոնք մեծ ու պատուական Ասենափարը փոխադրեց ու
Սամարիայի քաղաքներուն մէջ բնակեցուց, եւ ուրիշներ, որոնք Գետին այս կողմը կը
գտնուին, եւայլն, նամակ մը գրեցին:) 11 Ահա՛ւասիկ այն նամակին պատճէնը, որ իրեն
ղրկեցին.

«Արտաշէս թագաւորին. քու ծառաներդ, Գետին այս կողմը բնակող մարդիկը, եւայլն:
12 Թագաւորը թող գիտնայ թէ քու քովէդ մեզի [գ]վերադարձող Հրեաները Երուսաղէմ եկան,
եւ այդ ըմբոստ ու անիրաւ քաղաքը կը կառուցանեն՝ պարիսպներ [է]վերականգնելով եւ
հիմեր [ը]նորոգելով: 13 Թագաւորը հիմա թող գիտնայ թէ եթէ այս քաղաքը վերստին
կառուցանուի եւ անոր պարիսպները վերականգնին, անոնք հարկ, տուրք ու մաքս պիտի
չվճարեն. այսպէս՝ թագաւորներու եկամուտին վնաս տուած պիտի ըլլաս: 14 Քանի
պալատէն [թ]կը ստանանք մեր թոշակը՝՝, չէինք կրնար թագաւորին իրաւազրկութեան
հանդուրժել. հետեւաբար այս նամակը ղրկեցինք ու թագաւորին գիտցուցինք, 15 որպէսզի
քու հայրերուդ Յիշատակութիւններու գիրքին մէջ փնտռուի. արդարեւ այդ
Յիշատակութիւններու գիրքին մէջ պիտի գտնես եւ գիտնաս թէ այդ քաղաքը ըմբոստ,
թագաւորներուն ու գաւառներուն վնասակար քաղաք մը եղած է, եւ թէ [ժ]հին
ժամանակներէն ի վեր անոր մէջ ընդվզում [ի]կազմակերպեր են. հետեւաբար այս քաղաքը
աւերակ եղած է: 16 Մենք թագաւորին կը գիտցնենք թէ եթէ այս քաղաքը վերստին
կառուցանուի ու անոր պարիսպները վերականգնին, այս պատճառով Գետին այս կողմը
բաժին պիտի չունենաս»:

17 Թագաւորն ալ պատասխան ղրկեց Հռէում հրամանատարին, Սամսայ
ատենադպիրին, եւ իրենց մնացեալ ընկերներուն՝ որոնք Սամարիայի մէջ ու Գետին միւս
կողմը եղող մնացեալ տեղերուն մէջ կը բնակէին, սա՛ խօսքերով.

18 «[լ]Ողջո՛յն, եւայլն: Մեզի ղրկուած ձեր տեղեկագիրը իմ առջեւ ճշգրտապէս
կարդացուեցաւ: 19 Ես հրաման տուի, ու փնտռեցին եւ գտան թէ այդ քաղաքը հին
ժամանակներէն ի վեր թագաւորներու դէմ ապստամբեր է, ու անոր մէջ ըմբոստութիւն եւ
ընդվզում կազմակերպեր են: 20 Նաեւ Երուսաղէմի մէջ հզօր թագաւորներ եղեր են,
որոնք Գետին ամբողջ միւս կողմը եղողներուն վրայ տիրեր են, եւ իրենց հարկ, տուրք ու
մաքս վճարուեր է: 21 Հիմա հրամա՛ն տուէք որ այդ [խ]մարդիկը դադրեցնեն քաղաքին

[գ] Եբր.՝ բարձրացող

[է] Քաղ.՝ աւարտելով

[ը] Քաղ.՝ իրարու միացնելով

[թ] Քաղ.՝ կ'աղենք մեր աղը

[ժ] Եբր.՝ հնադարեան

[ի] Քաղ.՝ ըրեր

[լ] Քաղ.՝ Խաղաղութի՛ւն

[խ] Քաղ.՝ զօրաւոր մարդիկը

*կառուցումը, մինչեւ որ ինծմէ ուրիշ հրաման տրուի: 22 Զգուշացէ՛ք որ ասիկա ընելու մէջ
չթերանաք, որ չարութիւնը չշատնայ ու թագաւորներուն վնաս չըլլայ»:*

*23 Հետեւաբար, երբ Արտաշէս թագաւորին տեղեկագիրին պատճէնը Ռէումի, Սամսայ
ատենադպիրին եւ անոնց ընկերներուն առջեւ կարդացուեցաւ, արտորալով Երուսաղէմ
գացին՝ Հրեաներուն քով, ու բռնութեամբ եւ ոյժով անոնց կառուցումը դադրեցուցին: 24
Այն ատեն Երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տան գործը դադրեցաւ, ու մինչեւ Պարսկաստանի
Դարեհ թագաւորին թագաւորութեան երկրորդ տարին՝ դադրած մնաց:*

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐՍԿՍԻ

5

*Երբ Անգէ մարգարէն եւ Ադդովի որդին՝ Զաքարիա մարգարէն Իսրայէլի Աստուծոյն
անունով մարգարէացան Հրէաստանի ու Երուսաղէմի մէջ եղող Հրեաներուն, 2
Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ եւ Յովսեդեկեան Յեսու կանգնեցան ու Երուսաղէմի մէջ եղող
Աստուծոյ տունը կառուցանել սկսան: Աստուծոյ մարգարէները անոնց հետ ըլլալով՝ անոնց
կ'օգնէին:*

*3 Այդ ատեն Եփրատ գետին այս կողմի կուսակալը՝ Թաթանայի, Սաթրաբուզան, եւ
իրենց ընկերները անոնց եկան ու անոնց սա՛ ըսին. «Ո՞վ ձեզի հրաման տուաւ, որ այս
տունը կառուցանէք եւ այս պարիսպները [ա]վերականգնէք»: 4 Ուստի անոնց [բ]ըսինք թէ ի՛նչ
էին այս [գ]շէնքը կառուցանող [դ]մարդոց անունները: 5 Բայց Հրեաներուն երէցներուն վրայ
էր իրենց Աստուծոյն աչքը, ու անոնք չկրցան իրենց գործը դադրեցնել՝ մինչեւ որ խնդիրը
Դարեհի հասաւ. այն ատեն անոնք տեղեկագիրով պատասխանեցին այս մասին:*

*6 Ահա՛ւասիկ այն նամակին պատճէնը, որ Դարեհ թագաւորին ղրկեցին Գետին այս
կողմի կուսակալը՝ Թաթանայի, Սաթրաբուզան, եւ իր ընկերները՝ Ափարսաքացիները,
որոնք Գետին այս կողմն էին: 7 Անոր [ե]նամակ մը ղրկեցին, որուն մէջ սա՛ գրուած էր.*

*8 «Դարեհ թագաւորին [զ]շատ բարեւ": Թագաւորը թող գիտնայ թէ Հրէաստանի գաւառը՝
մեծ Աստուծոյն տունը գացինք. ան [է]մեծ քարերով կը կառուցանուի, եւ անոր պատերուն
մէջ փայտեր կը դրուին: Այս գործը փութով կը կատարուի, ու անոնց ձեռքով կը յաջողի: 9
Ուստի այդ երէցները հարցաքննեցինք, եւ անոնց սա՛ ըսինք. "Ո՞վ ձեզի հրաման տուաւ, որ
այս տունը կառուցանէք ու այս պարիսպները վերականգնէք□: 10 Անոնց անուններն ալ
հարցուցինք՝ քեզի գիտցնելու համար, որպէսզի անոնց գլխաւոր [ը]մարդոց անունները քեզի
գրենք: 11 Անոնք մեզի սա՛պէս պատասխանեցին. "Մենք երկինքի ու երկրի Աստուծոյն*

[ա] *Քաղ.՝ աւարտէք*

[բ] *Քաղ.՝ սա՛ ըսինք*

[գ] *Քաղ.՝ կառոյցը*

[դ] *Քաղ.՝ զօրաւոր մարդոց*

[ե] *Քաղ.՝ խօսք*

[զ] *Քաղ.՝ ամէն խաղաղութիւն*

[է] *Քաղ.՝ գլորուող*

[ը] *Քաղ.՝ զօրաւոր մարդոց*

*ծառաներն ենք, եւ շատ տարիներ առաջ կառուցանուած տունը **վերստին** կը
կառուցանենք: Իսրայէլի մեծ թագաւոր մը զայն կառուցանեց եւ աւարտեց. 12 բայց երբ
մեր հայրերը երկինքի Աստուածը վրդովեցին, զանոնք Բաբելոնի թագաւորին՝ Քաղդէացի
Նաբուգոդոնոսորի ձեռքը մատնեց, ան ալ այս տունը փլցուց ու ժողովուրդը Բաբելոն
տարագրեց: 13 Բայց Բաբելոնի Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին՝ Կիւրոս թագաւորը
հրաման տուաւ որ այս Աստուծոյ տունը կառուցանուի: 14 Աստուծոյ տան ոսկիէ եւ
արծաթէ առարկաներն ալ, որ Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմի տաճարէն դուրս հանելով՝
Բաբելոնի տաճարը տարեր էր, Կիւրոս թագաւորը զանոնք Բաբելոնի տաճարէն դուրս
հանեց ու Սասբասար անունով մէկուն յանձնեց, որ կուսակալ նշանակեր էր, 15 եւ անոր
ըսաւ. "Ա՛ռ այս առարկաները, գնա՛ ու զետեղէ՛ զանոնք Երուսաղէմ եղող տաճարը, եւ
Աստուծոյ տունը իր տեղը թող կառուցանուի": 16 Այն ատեն Սասբասար եկաւ, Երուսաղէմ
եղող Աստուծոյ տան հիմը [թ]դրաւ, եւ այդ ատենէն մինչեւ հիմա կը կառուցանուի, բայց չէ
աւարտած□: 17 Ուստի հիմա, եթէ թագաւորին [ժ]հաճելի է, հոն՝ Բաբելոն եղող թագաւորին
գանձատան մէջ թող փնտռուի, թէ արդեօք Կիւրոս թագաւորը հրաման տուե՞ր է որ
Երուսաղէմի մէջ այս Աստուծոյ տունը կառուցանուի: Թագաւորը այս մասին իր կամքը
թող [ի]գիտցնէ մեզի»:*

ԿԻՒՐՈՍ ԿԱՅՍՐԻՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

6

*Այն ատեն Դարեհ թագաւորը հրաման տուաւ, ու դիւանին մէջ փնտռեցին,– ուր
գանձերը կը պահուէին Բաբելոնի մէջ,– 2 եւ Մարաստանի գաւառին մէջ եղող
[ա]Եկբատանայի պալատին մէջ պատատ մը գտնուեցաւ, որուն մէջ սա՛պէս գրուած
յիշատակութիւն մը կար.*

*3 «Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին, Կիւրոս թագաւորը Երուսաղէմի մէջ եղող
Աստուծոյ տան մասին հրաման տուաւ որ **այդ** տունը կառուցանուի **այն** տեղը՝ ուր զոհ կը
մատուցանէին: Անոր հիմերը ամուր ըլլան, անոր բարձրութիւնը՝ վաթսուն կանգուն, եւ
լայնքը՝ վաթսուն կանգուն: 4 Երեք կարգ [բ]մեծ քարերէ ու մէկ կարգ նոր փայտէ ըլլայ, եւ
անոր ծախսերը թագաւորին տունէն թող վճարուին: 5 Աստուծոյ տան ոսկիէ եւ արծաթէ
առարկաներն ալ, որոնք Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմի տաճարէն դուրս հանեց ու
Բաբելոն բերաւ, թող վերադարձուին: **Իւրաքանչիւրը** իր տեղը թող [գ]տարուի՝ Երուսաղէմ
եղող տաճարին մէջ. **զանոնք** զետեղէ՛ Աստուծոյ տունը»:*

ԴԱՐԵՀ ԿԱՅՍՐԸ ԿԸ ՀՐԱՄԱՅԷ ԳՈՐԾԻՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

6 «Ուստի հիմա՝ Թաթանայի՛, Գետին միւս կողմի կուսակալը, Սաթրաբուզա՛ն, եւ

[թ] **Քաղ.՝** տուաւ

[ժ] **Քաղ.՝** լաւ

[ի] **Քաղ.՝** դրկէ

[ա] **Քաղ.՝** Ախմեթայի

[բ] **Քաղ.՝** գլորուող

[գ] **Քաղ.՝** երթայ

Ափարսաքացինե՛ր, անոնց ընկերները՝ որ Գետին միւս կողմն էք, հեռացէ՛ք ատկէ: 7
Թողուցէ՛ք այս Աստուծոյ տան գործը. Հրեաներու կուսակալն ու երէցները թող
կառուցանեն այս Աստուծոյ տունը իր տեղը: 8 Նաեւ հրաման կու տամ, որ գիտնաք թէ
Հրեաներու երէցներուն ի՛նչ պիտի ընէք՝ Աստուծոյ տան կառուցումին համար. այսինքն՝
թագաւորին [դ]գոյքերէն – Գետին միւս կողմէն հաւաքուած հարկէն – այդ [ե]մարդոց
ծախսերը անյապաղ թող վճարուին, որպէսզի [զ]գործը չդադրի": 9 Ի՛նչ որ անոնց պէտք
ըլլայ, թէ՛ զուարակներ, թէ՛ խոյեր եւ թէ գառներ՝ երկինքի Աստուծոյն ողջակէզներուն
համար, նաեւ ցորեն, աղ, գինի ու իւղ,– Երուսաղէմի մէջ եղող քահանաներուն
[է]հրահանգին համաձայն,– ամէն օր անոնց թող վճարուի առանց թերացումի, 10 որպէսզի
երկինքի Աստուծոյն անուշահոտ զոհեր մատուցանեն, ու թագաւորին եւ անոր որդիներուն
կեանքին համար աղօթեն: 11 Ես հրաման կու տամ. ո՛վ որ այս [ը]խօսքին ընդդիմանայ",
անոր տունէն փայտ մը թող քակուի ու տնկուի, ինք անոր վրայ [թ]գամուի, եւ ասոր համար
իր տունը աղբիւս ըլլայ: 12 Այն Աստուածը՝ որ իր անունը հոն բնակեցուցեր է, թող
տապալէ ամէն թագաւոր ու ժողովուրդ, որ ձեռք կ՚երկարէ՝ այս խօսքին ընդդիմանալու, եւ
Երուսաղէմի մէջ եղող Աստուծոյ տունը փլցնելու: Ես՝ Դարեհ այս հրամանը տուի. թող
ա՛նյապաղ գործադրուի»:

ՏԱՃԱՐԸ ԿԸ ՆՈՒԻՐՈՒԻ

13 Այն ատեն Գետին այս կողմի կուսակալը՝ Թաթանայի, Սաթրաբուզան, եւ իրենց
ընկերները Դարեհ թագաւորին ղրկած հրամանը անյապաղ կատարեցին: 14 Հրեաներուն
երէցները կը կառուցանէին ու կը յաջողէին՝ Անգէ մարգարէին ու Ադդովի որդիին՝
Զաքարիայի մարգարէութեամբ. անոնք կառուցանեցին եւ աւարտեցին՝ Իսրայէլի
Աստուծոյն հրամանին համաձայն, նաեւ Կիւրոսի, Դարեհի ու Պարսկաստանի Արտաշէս
թագաւորին հրամանին համաձայն: 15 Այս տունը Ադար ամսուան երրորդ օրը
աւարտեցաւ, Դարեհ թագաւորին թագաւորութեան վեցերորդ տարին:

16 Իսրայէլի որդիները, քահանաներն ու Ղեւտացիները եւ [ժ]տարագրութենէն
վերադարձողներուն" մնացորդը, ուրախութեամբ Աստուծոյ տան նաւակատիքը
կատարեցին: 17 Աստուծոյ տան նաւակատիքին համար՝ հարիւր զուարակ, երկու հարիւր
խոյ, չորս հարիւր գառ, եւ ամբողջ Իսրայէլի մեղքի պատարագ ըլլալու համար՝ Իսրայէլի
տոհմերուն թիւով՝ այծերէն տասներկու քօշ մատուցանեցին: 18 Նաեւ Երուսաղէմի մէջ՝
Աստուծոյ պաշտամունքին համար նշանակեցին քահանաները՝ իրենց ազգատոհմերուն
մէջ, ու Ղեւտացիները՝ իրենց դասերուն մէջ, ինչպէս Մովսէսի գիրքին մէջ գրուած է:

[դ] Կամ՝ հարստութենէն

[ե] Քաղ.՝ զօրաւոր մարդոց

[զ] Քաղ.՝ չդադրին

[է] Քաղ.՝ խօսքին

[ը] Քաղ.՝ խօսքը փոխէ

[թ] Քաղ.՝ զարնուի

[ժ] Եբր.՝ տարագրութեան որդիներուն

ԶԱՏԻԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

19 [ի]Տարագրութենէն վերադարձողները" առաջին ամսուան տասնչորրորդ օրը
կատարեցին Զատիկը: 20 Քանի քահանաներն ու Ղեւտացիները [լ]միասին սրբացան" ու
բոլորն ալ մաքուր եղան, զատիկը մորթեցին բոլոր տարագրութենէն վերադարձողներուն
համար, քահանաներուն համար, եւ իրենց համար: 21 Տարագրութենէն վերադարձող
Իսրայէլի որդիները զայն կերան, նաեւ բոլոր անոնք, որ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը
փնտռելու համար անոնց եկած էին, զատուելով այդ երկրին ազգերուն անմաքրութենէն:
22 Եօթը օր Բաղարջակերքի տօնը կատարեցին ուրախութեամբ. արդարեւ Տէրը զանոնք
ուրախացուցած էր՝ Ասորեստանի թագաւորին սիրտը իրենց կողմը դարձնելով, որպէսզի
Աստուծոյ – Իսրայէլի Աստուծոյն – տան գործին մէջ իրենց [խ]օգնէ:

ԵԶՐԱՍ ԿԸ ՀԱՍՆԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

7

Այս բաներէն ետք, Պարսկաստանի թագաւորին՝ Արտաշէսի թագաւորութեան ատենը,
Եզրաս – որդին Սարայիայի, որդին Ազարիայի, որդին Քեղկիայի, 2 որդին Սեղղումի,
որդին Սադովկի, որդին Աքիտովբի, 3 որդին Ամարիայի, որդին Ազարիայի, որդին
Մարիոթի, 4 որդին Զարիայի, որդին Ոզիի, որդին Բոկկիի, 5 որդին Աբիսուայի, որդին
Փենեհէսի, որդին Եղիազարի, որդին Ահարոն աւագ քահանային –, 6 այս Եզրասը
Բաբելոնէն բարձրացաւ. ան արագագիր դպիրն էր Մովսէսի Օրէնքին, որ Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածը տուեր էր: Թագաւորը անոր [ա]շնորհեց ամէն ինչ որ պահանջեր էր, որովհետեւ
Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն ձեռքը իր վրան էր: 7 (Արտաշէս թագաւորին եօթներորդ տարին՝
Իսրայէլի որդիներէն, քահանաներէն ու Ղեւտացիներէն, երգողներէն, դռնապաններէն եւ
Նաթանայիմներէն ոմանք Երուսաղէմ բարձրացան:) 8 Ան հինգերորդ ամիսը Երուսաղէմ
հասաւ, թագաւորին եօթներորդ տարին: 9 Արդարեւ առաջին ամսուան առաջին օրը
Բաբելոնէն [բ]մեկնեցաւ, եւ Աստուծոյ բարի ձեռքը անոր վրայ ըլլալով՝ հինգերորդ ամսուան
առաջին օրը Երուսաղէմ հասաւ. 10 որովհետեւ Եզրաս իր սիրտը [գ]տրամադրած էր՝
որպէսզի Տէրոջ Օրէնքը փնտռէ ու գործադրէ, եւ կանոններն ու [դ]դատավճիռները
սորվեցնէ Իսրայէլի մէջ:

ԱՐՏԱՇԷՍ ԿԱՅՍՐԻՆ ԵԶՐԱՍԻ ՏՈՒԱԾ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԸ

11 Ահա՛ւասիկ այն տեղեկագիրին պատճէնը, որ Արտաշէս թագաւորը տուաւ Եզրաս

[ի] Եբր.՝ Տարագրութեան որդիները

[լ] Եբր.՝ մէկ մարդու պէս մաքրուեցան

[խ] Եբր.՝ ձեռքերը ուժովցնէ

[ա] Եբր.՝ տուաւ

[բ] Կամ՝ սկսաւ բարձրանալ

[գ] Եբր.՝ պատրաստած

[դ] Կամ՝ սովորութիւնները

*քահանային ու դպիրին, որ Տէրոջ [ե]պատուիրած խօսքերուն" գրողն էր, նաեւ անոր
կանոններուն՝ Իսրայէլի տրուած:*

*12 «Թագաւորներու թագաւորը՝ Արտաշէս, Եզրաս քահանային, երկինքի Աստուծոյն
Օրէնքին դպիրին, կատարեալ խաղաղութիւն, եւայլն: 13 Հրաման կու տամ, որ իմ
թագաւորութեանս մէջ եղող Իսրայէլի ժողովուրդէն եւ անոր քահանաներէն ու
Ղեւտացիներէն բոլոր յօժարակամ Երուսաղէմ գացողները՝ քեզի հետ երթան: 14 Արդարեւ
դուն թագաւորին ու անոր եօթը խորհրդականներուն [զ]կողմէն կը ղրկուիս, որպէսզի
Հրէաստանը եւ Երուսաղէմը քննարկես՝ քու ձեռքդ եղած Աստուծոյդ Օրէնքին համաձայն,
15 եւ տանիս այն արծաթն ու ոսկին՝ որ թագաւորը եւ իր խորհրդականները յօժարակամ
ընծայեցին Իսրայէլի Աստուծոյն,– որուն բնակարանը Երուսաղէմի մէջ է,– 16 նաեւ բոլոր
արծաթն ու ոսկին՝ որ Բաբելոնի ամբողջ գաւառին մէջ պիտի գտնես, ժողովուրդին ու
քահանաներուն յօժարակամ ընծային հետ, որ կը մատուցանեն Երուսաղէմի մէջ եղող
իրենց Աստուծոյն տան: 17 Ուրեմն այդ դրամով անյապաղ զուարակներ, խոյեր ու գառներ
գնէ, նաեւ անոնց հացի ընծաներն ու թափելիք նուէրները, եւ զանոնք մատուցանէ՛
Երուսաղէմ եղող ձեր Աստուծոյն տան զոհասեղանին վրայ. 18 իսկ մնացած արծաթով ու
ոսկիով՝ ինչ որ քեզի ու եղբայրներուդ [է]պատշաճ թուի" ընել, ըրէ՛ք զայն՝ ձեր Աստուծոյն
կամքին համաձայն: 19 Այն առարկաները՝ որ քու Աստուծոյդ տան պաշտամունքին համար
քեզի տրուեցան, [ը]զետեղէ՛ զանոնք Երուսաղէմի Աստուծոյն առջեւ: 20 Ուրիշ ինչ որ քու
Աստուծոյդ տան համար հարկաւոր է ու քեզի [թ]կը պատշաճի" տալ, տո՛ւր զայն թագաւորին
գանձատունէն: 21 Ու ես, Արտաշէս թագաւորս, հրաման կու տամ ձեզի՝ Գետին միւս կողմը
եղող բոլոր գանձապետներուդ, որ անյապաղ կատարէք ինչ որ Եզրաս քահանան,
երկինքի Աստուծոյն Օրէնքին դպիրը, ձեզմէ խնդրէ. 22 առանց [ժ]հաշուելու տուէ՛ք մինչեւ
հարիւր տաղանդ արծաթ, հարիւր քոռ ցորեն, հարիւր մար գինի, հարիւր մար իւղ, եւ ա՛ղ:
23 Ինչ որ երկինքի Աստուածը հրամայեր է՝ թող փութաջանութեամբ գործադրուի
երկինքի Աստուծոյն տան համար, որպէսզի թագաւորին եւ անոր որդիներուն
թագաւորութեան վրայ զայրոյթ չըլլայ: 24 Ձեզի կը գիտցնենք թէ բոլոր քահանաներէն,
Ղեւտացիներէն, երգողներէն, դռնապաններէն, Նաթանայիմներէն եւ այս Աստուծոյ տան
սպասարկուներէն հարկ, տուրք ու մաքս առնելու հրաման չկայ: 25 Իսկ դո՛ւն, ո՛վ Եզրաս,
քու Աստուծոյդ իմաստութեամբ՝ որ ձեռքդ ունիս, դատաւորնե՛ր եւ իշխաննե՛ր նշանակէ, որ
Գետին միւս կողմը եղող ամբողջ ժողովուրդը դատեն, այսինքն բոլոր անոնք՝ որ քու
Աստուծոյդ Օրէնքը գիտեն. չգիտցողներուն ալ սորվեցուցէ՛ք: 26 Ո՛վ որ քու Աստուծոյդ
Օրէնքն ու թագաւորին օրէնքը չգործադրէ՝ անյապաղ [ի]թող դատապարտուի", կա՛մ
մահուան, կա՛մ աքսորի, կա՛մ գոյքերու գրաւումի, կա՛մ ալ բանտարկութեան»:*

[ե] *Եբր.՝ պատուիրաններուն խօսքերուն*

[զ] *Եբր.՝ առջեւէն*

[է] *Քաղ.՝ լաւ ըլլայ*

[ը] *Քաղ.՝ հատուցանէ՛*

[թ] *Քաղ.՝ կ'իյնայ*

[ժ] *Քաղ.՝ գրելու*

[ի] *Քաղ.՝ անոր դատաստանը թող գործադրուի*

ԵԶՐԱՍ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԷ ՏԷՐԸ

27 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը՝ մեր հայրերուն Աստուածը, որ Երուսաղէմի մէջ եղող Տէրոջ
տունը [լ]զարդարելու համար՝ այսպիսի փափաք դրաւ թագաւորին սիրտին մէջ: 28 Ինծի
կարեկցութիւն [խ]ցոյց տուաւ" թագաւորին, անոր խորհրդականներուն ու թագաւորին բոլոր
զօրաւոր իշխաններուն առջեւ. Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս ձեռքը իմ վրաս ըլլալով՝
ուժովցայ, եւ Իսրայէլէն գլխաւոր [ծ]մարդիկ հաւաքեցի՝ որպէսզի ինծի հետ բարձրանան:

ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

8

Ահա՛ւասիկ Արտաշէս թագաւորին թագաւորութեան ատենը՝ ինծի հետ Բաբելոնէն
բարձրացողներուն նահապետներն ու ազգահամարը.– 2 Փենեհէսի որդիներէն՝ Գերսոն.
Իթամարի որդիներէն՝ Դանիէլ. Դաւիթի որդիներէն՝ Քետտուս. 3 Սեքենիայի որդիներէն՝
Փարոսի որդիներէն՝ Զաքարիա, եւ անոր հետ՝ ազգահամարի մէջ արձանագրուած հարիւր
յիսուն [ա]այր մարդ". 4 Փահաթ-Մովաբի որդիներէն՝ Զարիայի որդին՝ Եղիովենայի, եւ անոր
հետ՝ երկու հարիւր այր մարդ. 5 Սեքենիայի որդիներէն՝ Յազիէլի որդին, եւ անոր հետ՝
երեք հարիւր այր մարդ. 6 Ադինի որդիներէն՝ Յովնաթանի որդին՝ Աբեդ, եւ անոր հետ՝
յիսուն այր մարդ. 7 Եղամի որդիներէն՝ Գոթողիայի որդին՝ Եսայի, եւ անոր հետ՝
եօթանասուն այր մարդ. 8 Սափատիայի որդիներէն՝ Միքայէլի որդին՝ Զաբադիա, եւ անոր
հետ՝ ութսուն այր մարդ. 9 Յովաբի որդիներէն՝ Յեքիէլի որդին՝ Աբդիա, եւ անոր հետ՝
երկու հարիւր տասնութ այր մարդ. 10 Սաղոմիդի որդիներէն՝ Յոսեփիայի որդին, եւ անոր
հետ՝ հարիւր վաթսուն այր մարդ. 11 Բերայիի որդիներէն՝ Բերայիի որդին՝ Զաքարիա, եւ
անոր հետ՝ քսանութ այր մարդ. 12 Ազգադի որդիներէն՝ Ակատանի որդին՝ Յոհանան, եւ
անոր հետ՝ հարիւր տասը այր մարդ. 13 Ադոնիկամի որդիներէն՝ վերջինները, ահա՛ւասիկ
անոնց անունները.– Եղիփաղէտ, Յէիէլ ու Սեմայիա, եւ անոնց հետ՝ վաթսուն այր մարդ.
14 Բագուէի որդիներէն՝ Ութայի ու Զաբուդ, եւ անոնց հետ՝ եօթանասուն այր մարդ:

ԵԶՐԱՍ ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐ ԿԸ ԳՏՆԷ ՏԱՃԱՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

15 Ասոնք դէպի Ահավա [բ]հոսող գետին եզերքը հաւաքեցի, ու հոն երեք օր
բանակեցանք: Ժողովուրդին ու քահանաներուն [գ]ուշադրութիւն դարձուցի", ու հոն
Ղեւտացիներու որդիներէն ո՛չ մէկը գտայ: 16 Այն ատեն կանչել տուի գլխաւոր [դ]մարդիկը՝
Եղիազար, Արիէլ, Սեմայիա, Եղնաթան, Հարիպ, Եղնաթան, Նաթան, Զաքարիա ու

[լ] Կամ՝ փառաւորելու

[խ] Եբր.՝ երկարեց

[ծ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդիկ

[ա] Եբր.՝ արու

[բ] Եբր.՝ գացող

[գ] Եբր.՝ նկատեցի

[դ] Քաղ.՝ զօրաւոր մարդիկը

Մեսուղամ, եւ խելացի մարդիկը՝ Յովարիբ ու Եղնաթան, 17 եւ զանոնք Քասիփիա կոչուած
տեղին գլխաւորին՝ Ադդովի [ե]ղրկեցի: Ադդովի եւ անոր եղբայրներուն՝ Քասիփիա կոչուած
տեղը եղող Նաթանայիմներուն ըսուելիք խօսքերը անոնց բերանը դրի, որպէսզի մեր
Աստուծոյն տան համար մեզի սպասարկուներ բերեն: 18 Քանի մեր Աստուծոյն բարի
ձեռքը մեր վրայ էր, Իսրայէլեան Ղեւիի որդիին՝ Մոհողիի որդիներէն ուշիմ մարդ մը
բերին մեզի, այսինքն՝ Սարաբիան, անոր որդիներն ու եղբայրները, տասնութ հոգի. 19
Նաեւ Ասաբիան, եւ անոր հետ՝ Մերարիի որդիներէն՝ Եսային, անոր եղբայրներն ու անոնց
որդիները՝ քսան հոգի. 20 Նաթանայիմներէն ալ, որոնք Դաւիթ եւ իր իշխանաւորները
Ղեւտացիներու ծառայութեան [զ]յատկացուցեր էին, երկու հարիւր քսան Նաթանայիմ.
իրենցմէ բոլորն ալ անուններով որոշուած էին:

ԵԶՐԱՍ Կ'ԱՌԱՋՆՈՐԴԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՂՕԹՔԻ

21 Հոն՝ Ահավայի գետին քով՝ ծոմապահութիւն յայտարարեցի, որպէսզի խոնարհինք
Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն առջեւ, եւ իրմէ [է]յաջող ճամբորդութիւն խնդրենք մեզի, մեր
մանուկներուն ու մեր ամբողջ ինչքին համար: 22 Արդարեւ ամչցայ թագաւորէն
զօրագունդ ու ձիաւորներ խնդրել՝ ճամբային մէջ [ը]մեզ թշնամիներէն պաշտպանելու"
համար, որովհետեւ թագաւորին ըսեր էինք. «Մեր Աստուծոյն ձեռքը բոլոր զինք
փնտռողներուն վրայ է՝ բարիքի համար, իսկ իր զօրութիւնն ու բարկութիւնը բոլոր զինք
լքողներուն դէմ են»: 23 Ուստի ծոմ պահեցինք, եւ ասոր համար մեր Աստուծոյն
թախանձեցինք. ան ալ մեր թախանձանքը ընդունեց:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

24 Քահանաներու պետերէն տասներկու մարդ զատեցի – Սարաբիան, Ասաբիան, ու
անոնց հետ՝ իրենց եղբայրներէն տասը մարդ –, 25 եւ անոնց առջեւ կշռեցի արծաթը,
ոսկին ու առարկաները, այսինքն՝ թագաւորին, անոր խորհրդականներուն եւ
իշխանաւորներուն, ու հոն գտնուող ամբողջ Իսրայէլի [թ]մատուցանած [ժ]ընծաները՝ մեր
Աստուծոյն տան համար: 26 Նաեւ անոնց ձեռքերուն մէջ կշռեցի վեց հարիւր յիսուն
տաղանդ արծաթ, հարիւր տաղանդ արծաթէ առարկաներ, հարիւր տաղանդ ոսկի, 27
հազար դրամ արժող քսան ոսկի ըմպանակ, եւ գեղեցիկ, փայլուն, ոսկիի պէս [ի]թանկագին
պղինձէ երկու անօթ: 28 Անոնց ըսի. «Դուք Տէրոջ սրբացած էք, այս առարկաներն ալ
սուրբ են, իսկ արծաթն ու ոսկին յօժարակամ ընծայ են Տէրոջ՝ ձեր հայրերուն Աստուծոյն:
29 Հսկեցէ՛ք ու պահեցէ՛ք զանոնք, մինչեւ որ զանոնք Երուսաղէմ կշռէք՝ Տէրոջ տան

[ե] Եբր.՝ դուրս հանեցի

[զ] Եբր.՝ տուեր

[է] Եբր.՝ ուղիղ

[ը] Եբր.՝ թշնամիին դէմ մեզի օգնելու

[թ] Եբր.՝ բարձրացուցած

[ժ] Եբր.՝ բարձրացնելիք ընծաները

[ի] Եբր.՝ ցանկալի

սենեակներուն մէջ, քահանաներուն, Ղեւտացիներու պետերուն եւ Իսրայէլի
[լ]նահապետներուն առջեւ»: 30 Ուստի քահանաներն ու Ղեւտացիները արծաթը, ոսկին եւ
առարկաները կշիռով ստացան, որպէսզի Երուսաղէմ՝ մեր Աստուծոյն տունը տանին:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

31 Առաջին ամսուան տասներկրորդ օրը Ահավայի գետէն մեկնեցանք՝ Երուսաղէմ
երթալու համար. մեր Աստուծոյն ձեռքը մեր վրայ էր, ու մեզ ճամբան թշնամիին ու
դարանակալին ձեռքէն ազատեց: 32 Երբ Երուսաղէմ հասանք, հոն երեք օր մնացինք: 33
Չորրորդ օրը՝ արծաթը, ոսկին եւ առարկաները մեր Աստուծոյն տան մէջ կշռուեցան
Ուրիա քահանային որդիին՝ Մերամոթի ձեռքով: Անոր հետ էր Փենեհէսի որդին՝ Եղիազար,
եւ անոնց հետ էին Յեսուի որդին՝ Յովզաբադ, ու Բանուիի որդին՝ Նովադիա
Ղեւտացիները: 34 Բոլորը թիւով եւ կշիռով յանձնուեցան. այն ատեն ամբողջ կշիռը
արձանագրուեցաւ:
35 Տարագրութեան որդիները, որոնք գերութենէն վերադարձած էին, Իսրայէլի
Աստուծոյն ողջակէզներ մատուցանեցին.— ամբողջ Իսրայէլի համար՝ տասներկու
զուարակ, իննսունվեց խոյ, եօթանասունեօթը գառ, ու մեղքի պատարագի համար՝
տասներկու քօշ. ասոնք բոլորը Տէրոջ ողջակէզ մատուցանեցին: 36 Անոնք թագաւորին
հրովարտակը Գետին այս կողմը եղող թագաւորին սատրապներուն ու կուսակալներուն
յանձնեցին, անոնք ալ ժողովուրդին եւ Աստուծոյ տան նեցուկ եղան:

ԵԶՐԱՍ ԿԸ ՍԵՐՏԷ ԽԱՌՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

9

Երբ այս բաները աւարտեցան, իշխանաւորները ինծի մօտեցան եւ ըսին. «Իսրայէլի
ժողովուրդը, քահանաներն ու Ղեւտացիները այս երկիրներուն ժողովուրդներէն
չզատուեցան, հապա անոնց գարշութիւններուն նմանները կը գործեն, այսինքն՝
Քանանացիներուն, Քետացիներուն, Փերեզացիներուն, Յեբուսացիներուն,
Ամմոնացիներուն, Մովաբացիներուն, Եգիպտացիներուն եւ Ամորհացիներուն նման: 2
Արդարեւ իրենց համար ու իրենց որդիներուն համար անոնց աղջիկներէն կին առին, եւ
սուրբ զարմը այս երկիրներուն ժողովուրդներուն հետ խառնուեցաւ. [ա]իշխանաւորներն ու
ատենակալները առաջինները եղան" այս ուխտազանցութեան մէջ»: 3 Երբ այս բանը
լսեցի, հագուստս եւ պարեգօտս պատռեցի, գլուխիս ու մօրուքիս մազերը փետեցի, եւ
ապշած նստայ: 4 Այն ատեն տարագիրներուն ուխտազանցութեան պատճառով Իսրայէլի
Աստուծոյն խօսքերէն բոլոր [բ]վախցողները իմ քովս հաւաքուեցան, ու ես մինչեւ իրիկուան
ընծային ատենը ապշած նստայ: 5 Իրիկուան ընծային ատենը՝ թախիծէս կանգնեցայ,
պատռուած հագուստովս ու պարեգօտովս ծնրադրեցի, ձեռքերս դէպի Տէրը՝ իմ Աստուածս
տարածեցի, 6 եւ ըսի. «Իմ Աստուա՜ծս, կ՚ամչնամ ու կը խպնիմ՝ որ երեսս քեզի վերցնեմ,
ո՛վ իմ Աստուածս. արդարեւ մեր անօրէնութիւնները մեր գլուխէն վեր [գ]բարձրացան, ու մեր

[լ] Այսինքն՝ հայրերու պետերուն

[ա] Եբր.՝ իշխանաւորներուն եւ ատենակալներուն ձեռքը առաջինը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դողացողները

[գ] Եբր.՝ շատցան

յանցանքը մինչեւ երկինք [դ]ելաւ: 7 Մեր հայրերուն օրերէն ի վեր մենք մեծ յանցանքի մէջ
ենք մինչեւ այսօր, եւ մեր անօրէնութիւններուն համար՝ մենք, մեր թագաւորներն **ու** մեր
քահանաները օտար երկիրներու թագաւորներուն ձեռքը մատնուեցանք՝ սուրի, գերութեան,
կողոպուտի ու երեսի ամօթի, ինչպէս այսօր **կ՚երեւնայ:** 8 Իսկ հիմա, քիչ մը ատեն, Տէրը՝
մեր Աստուածը ողորմեցաւ, մեզի ազատածներ թողուց եւ իր սուրբ տեղին մէջ մեզի
[ե]պատսպարան մը տուաւ, որպէսզի մեր Աստուածը մեր աչքերը լուսաւորէ ու մեր
ստրկութեան մէջ մեզի քիչ մը կենսունակութիւն տայ: 9 Արդարեւ մենք ստրուկ էինք, բայց
մեր Աստուածը մեզ չլքեց մեր ստրկութեան մէջ. հապա Պարսկաստանի թագաւորներուն
առջեւ մեզի կարեկցութիւն [զ]ցոյց տուաւ", որպէսզի մեզի կենսունակութիւն տայ՝ մեր
Աստուծոյն տունը [է]վերականգնելու, անոր աւերակները [ը]նորոգելու, եւ մեզի Հրէաստանի
մէջ ու Երուսաղէմի մէջ պատ մը տալու: 10 Ուստի հիմա, ո՛վ մեր Աստուածը, ասկէ ետք
ի՞նչ ըսենք, որովհետեւ լքեցինք քու պատուիրանններդ, 11 որոնք քու ծառաներուդ՝
մարգարէներուն [թ]միջոցով հրամայեցիր եւ ըսիր. "Այն երկիրը, ուր պիտի մտնէք՝ անոր
տիրանալու համար, կեղտոտած երկիր մըն է՝ երկիրներու ժողովուրդներուն
կեղտոտութիւններով. իրենց գարշութիւններով **եւ** իրենց անմաքրութեամբ զայն ծայրէ
ծայր լեցուցած են: 12 Ուրեմն ձեր աղջիկները անոնց որդիներուն մի՛ տաք, անոնց
աղջիկները ձեր որդիներուն համար մի՛ առնէք, ու երբե՛ք անոնց խաղաղութիւնը եւ
բարօրութիւնը մի՛ փնտռէք. որպէսզի ուժովնաք, **այդ** երկրին բարիքը ուտէք, եւ ձեր
որդիները յաւիտեան **անոր** տիրանան□: 13 Մեր չար գործերուն համար ու մեր մեծ
յանցանքին համար այս բոլոր **բաներուն** մեր վրայ հասնելէն ետք, (թէպէտ դո՛ւն, **ո՛վ** մեր
Աստուածը, **մեզ** [ժ]չպատժեցիր մեր անօրէնութիւններուն համեմատ", հապա մեզի այսպիսի
ազատում մը տուիր), 14 պէ՞տք էր որ դարձեալ քու պատուիրաններդ [ի]անտեսէինք եւ այս
[լ]գարշելի ազգերուն խնամի ըլլայինք. միթէ դուն մեզի դէմ պիտի չբարկանայի՞ր ու մեզ
պիտի չսպառէի՞ր, մինչեւ որ **մեզմէ** մնացորդ եւ ազատած չըլլար: 15 Ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛
Աստուած, դուն արդար ես, որովհետեւ մենք մինչեւ այսօր մնացած ենք՝ **իբր** ազատած.
ահա՛ մենք մեր յանցանքով քու առջեւդ ենք, թէպէտ այս պատճառով չենք կրնար քեզի
ներկայանալ»:

ԽԱՌՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋԱՑՆԵԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐ

10

[դ] **Եբր.՝** մեծցաւ

[ե] **Եբր.՝** ցից

[զ] **Եբր.՝** երկարեց

[է] **Եբր.՝** բարձրացնելու

[ը] **Եբր.՝** կայնեցնելու

[թ] **Եբր.՝** ձեռքով

[ժ] **Եբր.՝** մեր անօրէնութիւններէն պակաս արգիլեցիր

[ի] **Եբր.՝** խզէինք

[լ] **Եբր.՝** գարշութիւններու

Մինչ Եզրաս կ’աղօթէր եւ կը խոստովանէր, լալով ու [ա]երկրպագելով Աստուծոյ տան
առջեւ, Իսրայէլէն յոյժ մեծ համախմբում մը – մարդիկ, կիներ ու զաւակներ – անոր քով
հաւաքուեցաւ, եւ ժողովուրդը [բ]յոյժ շատ" լացաւ: 2 Այն ատեն Եղամի որդիներէն Յեքիէլի
որդին՝ Սեքենիա Եզրասի պատասխանելով ըսաւ. «Մենք մեր Աստուծոյն հանդէպ
ուխտազանց եղանք ու երկրին ժողովուրդներէն օտարազգի կիներ [գ]առինք. բայց հիմա
այս մասին յոյս կայ Իսրայէլի համար: 3 Հիմա մեր Աստուծոյն հետ ուխտ կնքենք, որ
բոլոր կիներն ու անոնցմէ ծնածները [դ]արձակենք՝ իմ տիրոջս ու մեր Աստուծոյն
պատուիրանէն [ե]վախցողներուն [զ]հրահանգին համաձայն. եւ **ասիկա** Օրէնքին համաձայն
թող գործադրուի: 4 Կանգնէ՛, որովհետեւ այս խնդիրը քեզի **կը վերաբերի.** մենք ալ քեզի
հետ կ’ըլլանք: Ուժովցի՛ր եւ կատարէ՛»:

5 Եզրաս կանգնեցաւ, ու քահանաներու պետերուն, Ղեւտացիներուն եւ ամբողջ
Իսրայէլի երդում ընել տուաւ, որ այդ ըսուածը գործադրեն. անոնք ալ երդում ըրին: 6
Եզրաս Աստուծոյ տան առջեւէն կանգնեցաւ, ու Եղիասիբի որդիին՝ Յոհանանին սենեակը
գնաց: Հոն մտնելով հաց չկերաւ եւ ջուր չխմեց, որովհետեւ տարագիրներուն
ուխտազանցութեան համար կը սգար: 7 Հրէաստանի ու Երուսաղէմի մէջ [է]ծանուցանել
տուին, որ բոլոր [ը]տարագրութենէն վերադարձողները" Երուսաղէմ հաւաքուին. 8 ո՛վ որ
մինչեւ երեք օր չգար, իշխանաւորներուն եւ երէցներուն հրահանգին համաձայն՝ անոր
ամբողջ ինչքը [թ]պիտի գրաւուէր", իսկ ինք տարագիրներու համախմբումէն պիտի
զատուէր: 9 Ուստի Յուդայի ու Բենիամինի բոլոր մարդիկը **այդ** երեք օրուան մէջ
Երուսաղէմի մէջ հաւաքուեցան, **այսինքն՝** իններորդ ամսուան քսաներորդ **օրը:** Ամբողջ
ժողովուրդը Աստուծոյ տան հրապարակին մէջ կեցաւ, **այս** խնդիրին համար եւ
տեղատարափներուն համար դողալով: 10 Եզրաս քահանան կանգնեցաւ ու անոնց ըսաւ.
«Դուք ուխտազանց եղաք, եւ օտարազգի կիներ առնելով՝ Իսրայէլի յանցանքը աւելցուցիք:
11 Ուստի հիմա խոստովանեցէ՛ք **ձեր յանցանքը** Տէրոջ՝ ձեր հայրերուն Աստուծոյն, ու
գործադրեցէ՛ք անոր կամքը. զատուեցէ՛ք երկրին ժողովուրդներէն եւ օտարազգի
կիներէն»:

12 Այն ատեն ամբողջ համախմբումը պատասխանեց ու բարձր ձայնով ըսաւ. «Մեր
[ժ]պարտքն է ընել ինչպէս որ ըսիր: 13 Բայց ժողովուրդը բազմաթիւ է, ու

[ա] **Եբր.՝ գետինը** հյնալով

[բ] **Եբր.՝** լալով

[գ] **Եբր.՝** բնակեցուցինք **մեզի հետ**

[դ] **Եբր.՝ դուրս** հանենք

[ե] **Եբր.՝** դողացողներուն

[զ] **Եբր.՝** խորհուրդին

[է] **Եբր.՝ ձայն** անցընել

[ը] **Եբր.՝** տարագրութեան որդիները

[թ] **Եբր.՝** Նզովուած պիտի ըլլար

[ժ] **Եբր.՝** վրայ

տեղատարափներու եղանակն է. դուրսը չենք կրնար կայնիլ: Նաեւ ասիկա մէկ կամ երկու
օրուան գործ չէ, քանի մեզմէ շատերը այս խնդիրին մէջ յանցաւոր են: 14 Ուրեմն մեր
իշխանաւորները ամբողջ համախմբումին համար թող կենան, ու մեր քաղաքներուն մէջ
բոլոր օտարազգի կին առնողները որոշուած ատենները թող գան, եւ անոնց հետ՝
իւրաքանչիւր քաղաքի երէցներն ու անոր դատաւորները, մինչեւ որ այս խնդիրին համար
մեր Աստուծոյն բորբոքած բարկութիւնը մեզմէ հեռանայ»:
15 Միայն Ասայէլի որդին՝ Յովնաթան, ու Թեկուայի որդին՝ Յազիա ասոր
[ի]ընդդիմացան, եւ Մեսուղամ ու Սաբեթա Ղեւտացին անոնց օգնեցին. 16 իսկ
տարագրութենէն վերադարձողները այնպէս ըրին: Եզրաս քահանան եւ քանի մը
[լ]նահապետներ [խ]ընտրուեցան՝ իրենց նահապետութիւններուն համեմատ (բոլորն ալ իրենց
անուններով), ու տասներորդ ամսուան առաջին օրը [ծ]համախմբուեցան՝ այս խնդիրը
[կ]քննելու: 17 Բոլոր օտարազգի կին առնող մարդոց գործը առաջին ամսուան առաջին օրը
աւարտեցին:

ՕՏԱՐ ԿԻՆ ԱՌՆՈՂՆԵՐԸ

18 Քահանաներու որդիներէն օտարազգի կին առնողներ գտնուեցան. այսինքն՝
Յովսեդեկեան Յեսուի որդիներէն ու եղբայրներէն՝ Մաասիա, Եղիազար, Յարիբ ու
Գոդոլիա: 19 Անոնք իրենց կիները արձակելու [հ]խօսք տուին, եւ յանցաւոր ըլլալով՝ իրենց
յանցանքին համար հօտերէն մէկական խոյ ընծայեցին. 20 Եմմերի որդիներէն՝ Անանի ու
Զաբադիա. 21 Հարիմի որդիներէն՝ Մաասիա, Եղիա, Սեմայիա, Յեքիէլ եւ Ոզիա. 22
Փասուրի որդիներէն՝ Եղիովենայի, Մաասիա, Իսմայէլ, Նաթանայէլ, Յովզաբադ ու
Եղեասա: 23 Ղեւտացիներէն՝ Յովզաբադ, Սեմէի, Կովղիա, այսինքն՝ Կովղիտա, Փեթայիա,
Յուդա եւ Եղիազար: 24 Երգողներէն՝ Եղիասիբ, ու դռնապաններէն՝ Սեղղում, Տելէմ եւ
Ուրի: 25 Իսկ Իսրայէլէն.— Փարոսի որդիներէն՝ Ռամիա, Յեզիա, Մեղքիա, Միամին,
Եղիազար, Մեղքիա ու Բանեա. 26 Եղամի որդիներէն՝ Մաթանիա, Զաքարիա, Յեքիէլ,
Աբդի, Յերիմովթ եւ Եղիա. 27 Զաթուի որդիներէն՝ Եղիովենայի, Եղիասիբ, Մաթանիա,
Յերիմովթ, Զաբադ ու Ազիզա. 28 Բեբայիի որդիներէն՝ Յոհանան, Անանիա, Զաբբայ եւ
Աթաղի. 29 Բանիի որդիներէն՝ Մեսուղամ, Մալուք, Ադայիա, Յասուբ, Սաաղ ու Ռամովթ.
30 Փահաթ-Մովաբի որդիներէն՝ Եդնա, Քաղէլ, Բանեա, Մաասիա, Մաթանիա, Բեսելիէլ,
Բանուի ու Մանասէ. 31 Նարիմի որդիներէն՝ Եղիազար, Յեսիա, Մեղքիա, 32 Սեմայիա,
Շմաւոն, Բենիամին, Մալուք եւ Սամարիա. 33 Հասումի որդիներէն՝ Մաթանայ, Մատաթա,
Զաբադ, Եղիփաղէտ, Յերեմի, Մանասէ ու Սեմէի. 34 Բանիի որդիներէն՝ Մաադայ, Ամրամ,
35 Ուէլ, Բանեա, Բադայիա, Քեղուհայ, 36 Ուանիա, Մերամոթ, Եղիասիբ, 37 Մաթանիա,
Մաթանայ, Յաասու, 38 Բանի, Բանուի, Սեմէի, 39 Սեղեմիա, Նաթան, Ադայիա, 40
Մաքնադբայ, Սասայ, Սարայ, 41 Ազարիէլ, Սեղեմիա, Սամարիա, 42 Սեղղում, Ամարիա եւ

[ի] Եբր.՝ դէմ կեցան

[լ] Այսինքն՝ հայրերու գլխաւորներ

[խ] Եբր.՝ զատուեցան

[ծ] Եբր.՝ նստան

[կ] Եբր.՝ փնտռելու

[հ] Եբր.՝ իրենց ձեռքերը

Յովսէփ. 43 Նաբաւի որդիներէն՝ Յէիէլ, Մատաթիա, Զաբադ, Զեբենիա, Յադայի, Յովէլ ու Բանեա: 44 Ասոնք բոլորը օտարազգի կիներ առեր էին, եւ անոնցմէ ոմանք որդիներ [a] ծնած կիներ ունէին:

---

[a] *Եբր.՝ ունեցած*

ՆԷԵՄԻԱՅԻ ԳԻՐՔԸ

ՆԷԵՄԻԱՅԻ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՄԱՐ

1

Աքաղիայի որդիին՝ Նէեմիայի խօսքերը.–
Քասղեւ ամսուան մէջ, Արտաշէս թագաւորին քսաներորդ տարին, երբ ես Շուշան
մայրաքաղաքն էի, 2 եղբայրներէս մէկը՝ Անանի [ա]Հրէաստանէն եկաւ, ինք եւ քանի մը
մարդիկ: Անոնց հարցուցի ազատուած – գերութենէն ճողոպրած – Հրեաներուն ու
Երուսաղէմի մասին: 3 Ինծի պատասխանեցին. «Գերութենէն ճողոպրած մնացորդը
գաւառին մէջ մեծ ձախորդութեան ու նախատինքի մէջ է. Երուսաղէմի պարիսպը
[բ]քանդուած է, եւ անոր դռները կրակով այրուած են»:
4 Երբ այս խօսքերը լսեցի՝ նստայ, լացի, ու քանի մը օր սգացի: Ապա ծոմ պահելով
երկինքի Աստուծոյն [գ]աղօթեցի 5 եւ ըսի. «Ո՛վ [դ]Տէր, երկինքի՛ Աստուած, մեծ ու ահեղ
Աստուած, որ ուխտը կը պահես եւ կարեկից կ’ըլլաս քեզ սիրողներուն ու քու
պատուիրաններդ պահողներուն. կ’աղերսե՛մ, 6 քու ականջներդ թող ուշադիր ըլլան եւ
աչքերդ բաց ըլլան, որպէսզի լսես ծառայիդ աղօթքը, որ ամէն օր՝ ցերեկ ու գիշեր [ե]քեզի
կը մատուցանեմ", քու ծառաներուդ՝ Իսրայէլի որդիներուն՝ համար, խոստովանելով
Իսրայէլի որդիներուն մեղքերը՝ որոնք քեզի դէմ [զ]գործեցինք: Արդարեւ թէ՛ ես եւ թէ իմ
հօրս տունը մեղանչեցինք. 7 քու դէմդ չարիք գործեցինք, ու քու ծառայիդ՝ Մովսէսի
[է]տուած պատուիրաններդ, կանոններդ եւ [ը]դատավճիռներդ չպահեցինք: 8 Սակայն
կ’աղերսե՛մ, յիշէ՛ այն խօսքը որ քու ծառայիդ՝ Մովսէսի [թ]ըսիր. “Եթէ ուխտազանց ըլլաք՝
ձեզ ժողովուրդներուն մէջ պիտի ցրուեմ. 9 իսկ եթէ ինծի վերադառնաք եւ իմ
պատուիրաններս պահէք ու զանոնք գործադրէք, ձեզմէ աքսորուածները՝ նոյնիսկ եթէ
երկինքի ծայրը ըլլան, զանոնք անկէ պիտի հաւաքեմ եւ այն տեղը պիտի տանիմ՝ որ
ընտրեցի իմ անունս հոն բնակեցնելու համար□: 10 Անոնք քու մեծ կարողութեամբդ եւ
ուժեղ ձեռքովդ ազատած ծառաներդ ու ժողովուրդդ են: 11 Ուստի հիմա, ո՛վ Տէր,
կ’աղերսե՛մ, քու ականջդ թող ուշադիր ըլլայ ծառայիդ աղօթքին եւ քու անունէդ
վախնալէն ախորժող ծառաներուդ աղօթքին. ծառադ այսօր թող յաջողի, ու գթութիւն
գտնել տուր անոր այս մարդուն առջեւ»: Արդարեւ ես թագաւորին մատռուակն էի:

ՆԷԵՄԻԱ Կ’ԵՐԹԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

[ա] Կամ՝ Յուդայէն

[բ] Եբր.՝ պատռուած

[գ] Եբր.՝ առջեւ աղօթեցի

[դ] Եբր.՝ Եհովա

[ե] Եբր.՝ քու առջեւդ կ’աղօթեմ

[զ] Եբր.՝ մեղանչեցինք

[է] Եբր.՝ պատուիրած

[ը] Կամ՝ սովորութիւններդ

[թ] Եբր.՝ պատուիրեցիր՝ ըսելով

2

*Նիսան ամսուան մէջ, Արտաշէս թագաւորին քսաներորդ տարին, անոր առջեւ գինի
կար: Գինին առի ու թագաւորին տուի. անոր ներկայութեան բնաւ տրտում եղած չէի: 2
Թագաւորը ինծի ըսաւ. «Ինչո՞ւ երեսդ տրտում է, քանի հիւանդ չես. ատիկա ուրիշ բան չէ,
բայց միայն սիրտի տրտմութիւն»: Ես յոյժ շատ վախցայ: 3 Այն ատեն թագաւորին
պատասխանեցի. «Թագաւորը յաւիտեա՛ն ապրի. ի՞նչպէս երեսս տրտում չըլլայ, երբ իմ
հայրերուս գերեզմաններուն [ա]տեղը եղող քաղաքը աւերուած է, ու կրակը սպառած է անոր
դռները»: 4 Թագաւորը ինծի ըսաւ. «Ատոր համար ինծմէ ի՞նչ կը [բ]խնդրես»: Այն ատեն
երկինքի Աստուծոյն աղօթեցի 5 ու թագաւորին պատասխանեցի. «Եթէ թագաւորին
[գ]հաճելի է, ու եթէ քու ծառադ [դ]առջեւդ շնորհք գտաւ", զիս Հրէաստա՛ն ղրկէ, իմ
հայրերուս գերեզմաններուն քաղաքը, որպէսզի զայն կառուցանեմ»: 6 Թագաւորը ինծի
ըսաւ (թագուհին ալ անոր քով նստած էր). «Ո՞րչափ ժամանակ պիտի տեւէ քու
ուղեւորութիւնդ, ու ե՞րբ պիտի վերադառնաս»: Թագաւորին հաճելի եղաւ որ զիս ղրկէ. ես
ալ անոր ժամանակ մը [ե]որոշեցի: 7 Յետոյ թագաւորին ըսի. «Եթէ թագաւորին հաճելի է,
ինծի նամակներ թող տրուին՝ Գետին միւս կողմը եղող կուսակալներուն համար, որպէսզի
զիս անցընեն՝ մինչեւ որ Հրէաստան հասնիմ. 8 նամակ մըն ալ՝ Ասափի համար, որ
թագաւորին [զ]անտառին պահապանն է, որպէսզի ինծի փայտ տայ՝ Աստուծոյ տան քովի
միջնաբերդին դռները, քաղաքին պարիսպը եւ իմ [է]բնակելիք տունս [ը]կերտելու համար»:
Թագաւորը խնդրածներս ինծի տուաւ, որովհետեւ իմ Աստուծոյս բարի ձեռքը վրաս էր:*

*9 Ուստի Գետին միւս կողմի կուսակալներուն գացի, եւ թագաւորին նամակները անոնց
տուի. թագաւորը ինծի հետ զօրապետներ ու ձիաւորներ ղրկած էր: 10 Երբ Որոնացի
Սանաբաղատ եւ ամմոնացի ծառան՝ Տուբիա լսեցին, չափազանց դժգոհեցան որ մարդ մը
եկած է Իսրայէլի որդիներուն բարօրութիւն [թ]բերելու համար: 11 Երուսաղէմ հասայ ու հոն
երեք օր [ժ]մնացի:*

*12 Յետոյ գիշերը կանգնեցայ, ես եւ ինծի հետ փոքրաթիւ մարդիկ. ո՛չ մէկուն
իմացուցած էի ինչ որ իմ Աստուածս սիրտիս մէջ դրած էր՝ որպէսզի Երուսաղէմի համար
ընեմ. իմ հեծած անասունէս զատ՝ ինծի հետ ուրիշ անասուն չկար: 13 Գիշերը դուրս ելայ՝*

[ա] Եբր.՝ տունը

[բ] Եբր.՝ փնտռես

[գ] Եբր.՝ լաւ

[դ] Եբր.՝ երեսիդ լաւ եղաւ

[ե] Եբր.՝ տուի

[զ] Եբր.՝ ծառաստանին

[է] Եբր.՝ մտնելիք

[ը] Եբր.՝ գերաններով միացնելու

[թ] Եբր.՝ փնտռելու

[ժ] Եբր.՝ եղայ

Ջորի դռնէն, Վիշապի աղբիւրին առջեւէն, դէպի Աղբի դուռը, եւ Երուսաղէմի [ի]քանդուած
պարիսպներն ու կրակէն սպառած դռները զննեցի: 14 Յետոյ Աղբիւրի դուռը եւ
Թագաւորին աւազանը անցայ, բայց տակս եղող անասունին համար անցնելու տեղ չկար:
15 Ուստի՝ գիշերուան մէջ՝ ձորէն բարձրացայ, պարիսպը զննեցի, ապա վերադարձայ.
Ջորի դռնէն մտայ, եւ այսպէս իմ տեղս վերադարձայ: 16 Ատենակալները իմ ո՛ւր երթալս
կամ ի՛նչ ընելս չգիտցան. մինչեւ այդ ատեն ոչինչ իմացուցած էի Հրեաներուն, կամ
քահանաներուն, կամ ազնուականներուն, կամ ատենակալներուն, եւ կամ մնացեալներուն՝
որոնք գործը կը կատարէին:
17 Յետոյ անոնց ըսի. «Դուք կը տեսնէք այն ձախորդութիւնը՝ որուն մէջ ենք, թէ
ի՛նչպէս Երուսաղէմ աւերուած է, եւ անոր դռները կրակով այրուած են: Եկէ՛ք,
Երուսաղէմի պարիսպը կառուցանե՛նք, որպէսզի ա՛լ նախատինքի մէջ չըլլանք»: 18 Անոնց
պատմեցի թէ ի՛նչպէս իմ Աստուծոյս բարի ձեռքը վրաս եղած էր, նաեւ թագաւորին ինծի
ըսած խօսքերը: Անոնք ալ ըսին. «Կանգնի՛նք ու կառուցանե՛նք», եւ իրենց ձեռքերը
ուժովցուցին այս բարի գործին համար:
19 Բայց երբ Որոնացի Սանաբաղատ, ամմոնացի ծառան՝ Տուբիա եւ արաբ Գեսամ
լսեցին, մեզ ծաղրեցին, ու մեզ արհամարհելով՝ ըսին. «Այս ի՞նչ գործ է՝ որ կ՚ընէք. միթէ
ըմբոստանա՞լ կ՚ուզէք թագաւորին դէմ»: 20 Անոնց պատասխանեցի. «Երկինքի
Աստուածը՝ ի՛նք մեզի յաջողութիւն պիտի տայ: Մենք՝ անոր ծառաները՝ պիտի կանգնինք
ու կառուցանենք, իսկ դուք Երուսաղէմի մէջ բաժին, իրաւունք եւ յիշատակ չունիք»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՐԻՍՊԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

3

Եղիասիբ քահանայապետն ու անոր քահանայ եղբայրները կանգնեցան եւ Ոչխարներու
դուռը կառուցանեցին. զայն սրբացուցին ու անոր փեղկերը [ա]տեղադրեցին. զայն մինչեւ
Մէայի աշտարակը սրբացուցին, մինչեւ Անանայէլի աշտարակը: 2 Անոր քով Երիքովի
մարդիկը կառուցանեցին, եւ անոնց քով Իմրիի որդին՝ Զաքուր կառուցանեց: 3 Սենաայի
որդիները կառուցանեցին Ձուկերու դուռը. զայն [բ]կերտեցին եւ անոր փեղկերը, կղպանքն
ու նիգերը տեղադրեցին: 4 Անոնց քով Ակկուսի որդիին՝ Ուրիայի որդին՝ Մերամոթ
նորոգեց. անոնց քով Մասիզեբէլի որդիին՝ Բարաքիայի որդին՝ Մեսուղամ նորոգեց. անոնց
քով Բաանայի որդին՝ Սադովկ նորոգեց: 5 Անոնց քով Թեկուացիները նորոգեցին. բայց
անոնց երեւելիները իրենց Տէրոջ ծառայելու համար իրենց վիզը [գ]չծռեցին: 6 Փասէի
որդին՝ Յովիադա ու Բասոդիայի որդին՝ Մեսուղամ նորոգեցին Հին դուռը. զայն կերտեցին
եւ անոր փեղկերը, կղպանքն ու նիգերը տեղադրեցին: 7 Անոնց քով՝ Գաբաւոնացի
Մելատիա, Մերոնոթացի Յադոն, եւ Գաբաւոնի ու Մասփայի մարդիկը նորոգեցին՝ մինչեւ
Գետին այս կողմը եղող կուսակալին գահը: 8 Անոր քով ոսկերիչներէն Հարհայիայի
որդին՝ Ոզիէլ նորոգեց. անոր քով [դ]բուրագործներէն մէկուն որդին՝ Անանիա նորոգեց. բայց

[ի] Եբր.՝ պատռուած

[ա] Եբր.՝ կայնեցուցին

[բ] Եբր.՝ գերաններով միացուցին

[գ] Եբր.՝ չբերին

[դ] Այսինքն՝ բոյրեր շինողներէն

Երուսաղէմը թողուցին՝ մինչեւ Լայն պարիսպը: 9 Անոնց քով Ովրի որդին՝ Հռափայիա
Նորոգեց, Երուսաղէմի կէս շրջանին իշխանաւորը: 10 Անոնց քով եւ իր տան դիմաց՝
Հարումափի որդին՝ Յեդայիա նորոգեց. անոր քով Ասաբանիայի որդին՝ Քետտուս
նորոգեց: 11 Հարիմի որդին՝ Մեղքիա ու Փահաթ-Մովաբի որդին՝ Ասուբ նորոգեցին
պարիսպին միւս բաժինը եւ Փուռերու աշտարակը: 12 Անոր քով Երուսաղէմի կէս շրջանին
իշխանաւորը, Ալոհէսի որդին՝ Սեղղում նորոգեց, ինք եւ իր աղջիկները: 13 Անոն ու
Զանովի բնակիչները նորոգեցին Ձորի դուռը. զայն կառուցանեցին եւ անոր փեղկերը,
կղպանքն ու նիգերը տեղադրեցին. պարիսպէն հազար կանգուն կառուցանեցին՝ մինչեւ
Աղբի դուռը: 14 Բեթաքարմայի շրջանին իշխանաւորը, Ռեքաբի որդին՝ Մեղքիա նորոգեց
Աղբի դուռը, եւ անոր փեղկերը, կղպանքն ու նիգերը տեղադրեց: 15 Մասփայի շրջանին
իշխանաւորը, Քոլոզէի որդին՝ Սեղղում նորոգեց Աղբիւրի դուռը. զայն կառուցանեց ու
ծածկեց, եւ անոր փեղկերը, կղպանքն ու նիգերը տեղադրեց. նաեւ թագաւորին պարտէզին
մօտ եղող Սիլովայի աւազանին պարիսպը կառուցանեց, մինչեւ Դաւիթի քաղաքէն իջնող
աստիճանները: 16 Անկէ ետք՝ Բեթսուրի կէս շրջանին իշխանաւորը, Ազբուքի որդին՝
Նէեմիա նորոգեց մինչեւ Դաւիթի գերեզմաններուն դիմաց, մինչեւ [ե]արուեստական
աւազանը ու մինչեւ Բեթագաբարին:

ՊԱՐԻՍՊԻՆ ՎՐԱՅ ԱՇԽԱՏՈՂ ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐԸ

17 Անկէ ետք Ղեւտացիները նորոգեցին.– Բանիի որդին՝ Հռէում. անոր քով Կէիլայի կէս
շրջանին իշխանաւորը՝ Ասաբիա իր շրջանը նորոգեց: 18 Անկէ ետք անոնց եղբայրները
նորոգեցին.– Կէիլայի կէս շրջանին իշխանաւորը, Ենադադի որդին՝ Բաւայի: 19 Անոր քով
Մասփայի իշխանաւորը, Յեսուի որդին՝ Եզեր նորոգեց միւս բաժինը, այսինքն՝ պարիսպին
դարձուածքը, որ զինարանի զառիվերին դիմաց է: 20 Անկէ ետք Զաբբայի որդին՝ Բարուք
[գ]փութով նորոգեց միւս բաժինը, պարիսպին դարձուածքէն մինչեւ Եղիասիբ
քահանայապետին տան դուռը: 21 Անկէ ետք, Ակկուսի որդիին՝ Ուրիայի որդին՝ Մերամոթ
նորոգեց միւս բաժինը, Եղիասիբի տան դռնէն մինչեւ Եղիասիբի տան ծայրը:

ՊԱՐԻՍՊԻՆ ՎՐԱՅ ԱՇԽԱՏՈՂ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

22 Անկէ ետք [է]դաշտաբնակ քահանաները նորոգեցին: 23 Անկէ ետք Բենիամին եւ
Ասուբ իրենց տուներուն առջեւ նորոգեցին. անկէ ետք Անանիայի որդիին՝ Մաասիայի
որդին՝ Ազարիա իր տան դիմաց նորոգեց: 24 Անկէ ետք Ենադադի որդին՝ Բանուի նորոգեց
միւս բաժինը, Ազարիայի տունէն մինչեւ պարիսպին դարձուածքը, մինչեւ անկիւնը: 25
Ոզայի որդին՝ Փաղաղ նորոգեց պարիսպին դարձուածքին ու թագաւորին վերի տան
դուրսի աշտարակին դիմաց, որ բանտի բակին քով է. անոր ետեւէն Փարոսի որդին՝
Փադայիա նորոգեց: 26 Ոփաղ բնակող Նաթանայիմները նորոգեցին մինչեւ արեւելեան
կողմը եղող Ջուրի դրան եւ դուրսի աշտարակին դիմաց:

ՈՒՐԻՇ ՇԻՆՈՂՆԵՐ

[ե] Եբր.՝ շինուած

[գ] Եբր.՝ բորբոքումով

[է] Եբր.՝ դաշտի մարդիկ

27 Անկէ ետք Թեկուացիները նորոգեցին միւս բաժինը, դուրսի մեծ աշտարակին դիմաց, մինչեւՈփաղի պարիսպը: 28 Ձիերու դռնէն վեր՝ քահանաները նորոգեցին, իւրաքանչիւրը իր տան դիմաց: 29 Անկէ ետք Եմմերի որդին՝ Սադովկ իր տան դիմաց նորոգեց. անկէ ետք Սեքենիայի որդին՝ Սեմայիա նորոգեց, արեւելեան դրան պահապանը: 30 Անկէ ետք Սեղեմիայի որդին՝ Անանիա ու Սեղեփի վեցերորդ որդին՝ Անոն նորոգեցին միւս բաժինը: Անկէ ետք Բարաքիայի որդին՝ Մեսուղամ իր մթերանոցին դիմաց նորոգեց: 31 Անկէ ետք [ը]Սարեփիի որդին՝ Մեղքիա նորոգեց, մինչեւ Նաթանայիմներուն ու Վաճառականներուն տունը՝ Մափկաթի դրան դիմաց, եւ մինչեւ անկիւնին [թ]զառիվերը: 32 Ոսկերիչներն ու վաճառականները նորոգեցին անկիւնի զառիվերէն մինչեւ Ոչխարներու դուռը:

ՆԷԵՄԻԱ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԻՐ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐՈՒՆ

4

Երբ Սանաբաղատ լսեց թէ մենք պարիսպը կը կառուցանենք, բորբոքեցաւ, շատ գրգռուեցաւ եւ Հրեաները ծաղրեց: 2 Իր եղբայրներուն ու Սամարիայի զօրագունդին առջեւ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ի՞նչ կը շինեն այս տկար Հրեաները. միթէ պիտի [ա]թոյլատրե՞նք անոնց: Միթէ զո՞հ պիտի մատուցանեն. այսօ՞ր պիտի աւարտեն: Միթէ այրուած քարերը [բ]փլատակներու դէզերէն պիտի վերակենդանացնե՞ն»: 3 Ամմոնացի Տուբիա, որ անոր քով էր, ըսաւ. «Եթէ նոյնիսկ աղուէս մը ելլէ անոնց կառուցանածին վրայ, անոնց քարէ պարիսպը պիտի [գ]քանդէ»:

4 Ո՛վ մեր Աստուածը, լսէ՛, որովհետեւ արհամարհուեցանք. անոնց նախատինքը իրենց գլո՛ւխը վերադարձուր, ու զանոնք գերութեան երկրի մէջ կողոպուտի՛ մատնէ: 5 Անոնց անօրէնութիւնը մի՛ ծածկեր, եւ քու առջեւէդ անոնց մեղքը թող չջնջուի, քանի որ կառուցանողներուն առջեւ քեզ գրգռեցին:

6 Մենք պարիսպը կառուցանեցինք, եւ ամբողջ պարիսպը մինչեւ կէսը [դ]հասաւ. արդարեւ ժողովուրդը գործելու սիրտ ունէր:

7 Երբ Սանաբաղատ, Տուբիա, Արաբները, Ամմոնացիներն ու Ազովտացիները լսեցին թէ Երուսաղէմի պարիսպներուն նորոգութիւնը կը յառաջանայ եւ ճեղքուածքները սկսած են խցուիլ, շատ բորբոքեցան, 8 ու բոլորը միասին դաւադրեցին՝ որ գան, Երուսաղէմի դէմ պատերազմին, եւ անոր վնասեն: 9 Բայց մենք մեր Աստուծոյն աղօթեցինք, եւ [ե]անոնցմէ պաշտպանուելու համար" ցերեկ ու գիշեր անոնց դէմ պահակագունդ մը [զ]դրինք: 10

[ը] Կամ՝ ոսկերիչի

[թ] Կամ՝ վերնատունը

[ա] Եբր.՝ թողո՞ւն

[բ] Եբր.՝ հողի

[գ] Եբր.՝ պատռէ

[դ] Եբր.՝ կապուեցաւ

[ե] Եբր.՝ անոնց երեսէն

[զ] Եբր.՝ կայնեցուցինք

Սակայն Յուդա ըսաւ. «Բեռնակիրներուն ոյժը [է]տկարացաւ, եւ փլատակները շատ են. մենք պիտի չկարենանք պարիսպը կառուցանել»: 11 Իսկ մեր թշնամիները կ'ըսէին. «Պիտի չգիտնան ու չտեսնեն, մինչեւ որ մենք անոնց մէջ մտնենք, զանոնք մեռցնենք եւ անոնց գործը դադրեցնենք»: 12 Բայց անոնց քով բնակող Հրեաները մեզի եկան ու տասը անգամ մեզի ըսին. «Բոլոր տեղերէն, ուր որ ալ դառնաք, մեր վրայ պիտի յարձակին»:

13 Ուստի [ը]ցած տեղերը՝ պարիսպին ետեւը, նաեւ [թ]բարձր տեղերը ժողովուրդը [ժ]տեղաւորեցի՝ իրենց գերդաստաններուն համեմատ բաժնելով. իրենց սուրերով, նիզակներով եւ աղեղներով տեղաւորեցի: 14 Զննեցի, ապա կանգնեցայ եւ ազնուականներուն, ատենակալներուն ու մնացեալ ժողովուրդին ըսի. «Անոնցմէ մի՛ վախնաք. յիշեցէ՛ք Տէրը՝ որ մեծ ու ահեղ է, եւ պատերազմեցէ՛ք ձեր եղբայրներուն, որդիներուն, աղջիկներուն, կիներուն ու տուներուն համար»:

15 Երբ մեր թշնամիները լսեցին թէ մենք տեղեակ ենք եւ Աստուած իրենց ծրագիրը ձախողեցուցեր է, մենք բոլորս պարիսպը կառուցանելու վերադարձանք, ամէն մէկը իր գործին: 16 Այդ օրէն ի վեր իմ սպասաւորներուս կէսը գործը կը կատարէր, միւս կէսն ալ նիզակներ, վահաններ, աղեղներ եւ զրահներ կը բռնէր. իսկ իշխանաւորները Յուդայի ամբողջ տան ետեւն էին: 17 Պարիսպը կառուցանողները, բեռնակիրներն ու բեռցնողները, իւրաքանչիւրը իր մէկ ձեռքով գործը կը կատարէր, իսկ միւս ձեռքով [ի]զէնքը կը բռնէր: 18 Կառուցանողներէն իւրաքանչիւրը՝ իր սուրը մէջքը կապած կը գործէր, ու շեփորահարը իմ քովս էր: 19 Ազնուականներուն, ատենակալներուն ու մնացեալ ժողովուրդին ըսի. «Այս գործը մեծ եւ ընդարձակ է, իսկ մենք պարիսպին վրայ ցրուած ենք՝ իրարմէ հեռու: 20 Ուստի այն տեղը՝ ուրկէ շեփորին ձայնը լսէք, հո՛ն հաւաքուեցէք՝ մեր քով. մեր Աստուա՛ծը պիտի պատերազմի մեզի համար»: 21 Այսպէս մեր գործը կը կատարէինք. [լ]ժողովուրդին կէսը նիզակներ կը բռնէր, արշալոյսին [խ]ծագելէն մինչեւ աստղերուն [ծ]երեւնալը: 22 Այդ ատեն ալ ժողովուրդին ըսի. «Իւրաքանչիւրը իր սպասաւորին հետ Երուսաղէմի մէջ թող գիշերէ, որպէսզի գիշերը մեզի համար պահակագունդ ունենանք, ու ցերեկը գործենք»: 23 Ո՛չ ես, ո՛չ ալ իմ եղբայրներս, սպասաւորներս, եւ ինծի հետեւող պահակագունդին մարդիկը, ամենեւին մեր հագուստները չէինք հաներ. իւրաքանչիւրը իր զէնքը ունէր [կ]աջ ձեռքին մէջ":

ԱՂՔԱՏԻՆ ՀԱՐՍՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

[է] Եբր.՝ գայթեցաւ

[ը] Եբր.՝ ստորին

[թ] Կամ՝ չոր

[ժ] Եբր.՝ կայնեցուցի

[ի] Կամ՝ թուրը

[լ] Եբր.՝ անոնց

[խ] Եբր.՝ բարձրանալէն

[ծ] Եբր.՝ ելլելը

[կ] Կամ՝ ջուրի երթալու ատեն

5

Ժողովուրդին մարդիկը եւ անոնց կիները իրենց հրեայ եղբայրներուն դէմ մեծ աղաղակ
բարձրացուցին: 2 Ոմանք կ’ըսէին. «Մենք, մեր որդիներն ու աղջիկները բազմաթիւ ենք.
կ’ուզենք ցորեն ստանալ, որպէսզի ուտենք եւ ապրինք»: 3 Ոմանք ալ կ’ըսէին. «Մենք մեր
արտերը, այգիներն ու տուները գրաւի կը դնենք, որպէսզի ցորեն ստանանք սովի ատեն»:
4 Իսկ ուրիշներ կ’ըսէին. «Թագաւորին հարկ տալու համար՝ մեր [ա]արտերը եւ այգիները
գրաւի դնելով" դրամ փոխ առինք: 5 Թէպէտ մեր մարմինը մեր եղբայրներուն մարմինին
պէս է, ու մեր որդիները՝ անոնց որդիներուն պէս, ահա՛ մենք մեր որդիներն ու աղջիկները
[բ]ստրկութեան կը մատնենք", եւ արդէն մեր աղջիկներէն [գ]ստրկուհիներ կան. մեր ձեռքը
կարող չէ զանոնք փրկել, որովհետեւ ուրիշնե՛ր ունին մեր արտերն ու այգիները»:
6 Երբ անոնց աղաղակը եւ այս խօսքերը լսեցի, շատ բորբոքեցայ: 7 [դ]Միտքիս մէջ
խորհելէ ետք՝ ազնուականներն ու ատենակալները յանդիմանեցի, եւ անոնց ըսի. «Դուք
բոլորդ ալ ձեր եղբայրներէն վաշխ կ’առնէք»: Յետոյ անոնց [ե]շուրջ մեծ բազմութիւն մը
հաւաքեցի" 8 եւ անոնց ըսի. «Մենք [զ]հեթանոսներուն ծախուած մեր հրեայ եղբայրները
գնեցինք՝ մեր կարողութեան համեմատ, իսկ դուք նոյնիսկ ձեր եղբայրնե՞րը կը ծախէք.
անոնք մեզի՞ պիտի ծախուէին»: Անոնք ալ լռեցին ու [է]չկրցան պատասխանել": 9 Նաեւ
ըսի. «Ինչ որ կ’ընէք՝ լաւ չէ. մեր Աստուծոյն վախով ընթանալու չէ՞ք, որպէսզի մեզի
թշնամի եղող ազգերէն չնախատուինք: 10 Ես ալ, ու իմ եղբայրներս եւ սպասաւորներս ալ
կրնայինք վաշխո՛վ դրամ ու ցորեն փոխ տալ անոնց. ուստի այժմ [ը]շնորհե՛նք անոնց այս
պարտքը": 11 Ուրեմն ա՛յսօր իսկ անոնց վերադարձուցէք անոնց արտերը, այգիները,
ձիթաստաններն ու տուները. նաեւ հարիւրերո՛րդը պահանջեցէք այն դրամին, ցորենին,
քաղցուին եւ իւղին, որ անոնց վաշխով փոխ տուած էք»: 12 Անոնք պատասխանեցին.
«Պիտի վերադարձնենք, ու անոնցմէ ոչինչ պիտի պահանջենք: Ինչպէս ըսիր՝ այնպէս
պիտի ընենք»: Այն ատեն քահանաները կանչեցի եւ անոնց երդում ընել տուի՝ որ այս
խոստումը գործադրեն: 13 Նաեւ [թ]վերարկուս թօթուեցի եւ ըսի. «Ո՛վ որ այս խոստումը
[ժ]չգործադրէ, իր տունէն ու վաստակէն Աստուած այսպէս թող թօթուէ. այսպէս թող
թօթուուի եւ պարպուի»: Ամբողջ համախմբումը ըսաւ. «Ամէն», ու Տէրը գովաբանեց. եւ
ժողովուրդը այս խոստումը գործադրեց:

[ա] Եբր.՝ արտերուն եւ այգիներուն վրայ

[բ] Եբր.՝ իբր ստրուկ կը նուաճենք

[գ] Եբր.՝ նուաճուածներ

[դ] Եբր.՝ Սիրտիս

[ե] Եբր.՝ դէմ մեծ համախմբում մը դրի

[զ] Եբր.՝ ազգերուն

[է] Եբր.՝ պատասխան չգտան

[ը] Եբր.՝ թողո՛ւնք անոնց այս վաշխը

[թ] Եբր.՝ ծոցս

[ժ] Եբր.՝ չհաստատէ

ՆԷԵՄԻԱՅԻ ԱՆՇԱՀԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

14 Այն օրէն ի վեր՝ երբ [ի]նշանակուեցայ անոնց կուսակալ ըլլալու Յուդայի երկրին մէջ, Արտաշէս թագաւորին քսաներորդ տարիէն մինչեւ երեսուներկրորդ տարին, տասներկու տարի՝ ո՛չ ես, ո՛չ ալ իմ եղբայրներս կուսակալի [լ]ռոճիկը առինք": 15 Բայց ինձմէ առաջ եղող նախկին կուսակալները ժողովուրդին ծանրութիւն կ'ըլլային, եւ անոնցմէ հաց ու գինի կ'առնէին՝ քառասուն սիկղ արծաթէն զատ. անոնց սպասաւորներն ալ ժողովուրդին վրայ կը տիրէին: Բայց ես այնպէս չըրի՝ Աստուծմէ վախնալով: 16 Նաեւ այս պարիսպին գործին փարեցայ. մենք արտ չգնեցինք, եւ իմ բոլոր սպասաւորներս հոն հաւաքուած էին՝ այդ գործին համար: 17 Հրեաներէն ու ատենակալներէն հարիւր յիսուն հոգի իմ սեղանէս կ'ուտէին, նաեւ շրջակայ ազգերէն մեզի եկողները: 18 Ինչ որ ամէն օր ինծի համար կը պատրաստուէր՝ սա՛ էր.- արջառ մը, ու վեց ընտիր ոչխար. թռչնազգիներ ալ կը պատրաստուէին ինծի համար, ու տասը օրը անգամ մը՝ առատութեամբ ամէն տեսակ գինի: Հակառակ այս բոլորին՝ կուսակալի ռոճիկը չպահանջեցի, որովհետեւ այս ժողովուրդին ստրկութիւնը ծանր էր: 19 Ո՛վ իմ Աստուածս, յիշէ՛ զիս բարիքի համար՝ այս ժողովուրդին բոլոր ըրածներուս համեմատ:

ԴԱՒԵՐ ՆԷԵՄԻԱՅԻ ԴԷՄ

6

Երբ Սանաբաղատ, Տուբիա, արաբ Գեսամ եւ մեր միւս թշնամիները լսեցին թէ ես պարիսպը կառուցանեցի ու հոն ո՛չ մէկ ճեղքուածք մնաց, (թէպէտ մինչեւ այդ ատեն դռներուն փեղկերը տեղադրած չէի,) 2 Սանաբաղատ ու Գեսամ ինծի մարդ ղրկեցին եւ ըսին. «Եկո՛ւր, Ովնովի դաշտին գիւղերուն մէջ իրարո՛ւ հանդիպինք»: Բայց անոնք ինծի չարիք ընել կը խորհէին: 3 Անոնց պատգամաւորներ ղրկեցի՝ որ ըսեն. «Ես մեծ [ա]գործով մը զբաղած եմ", ու չեմ կրնար իջնել: Ինչո՞ւ գործը դադրի, երբ զայն թողում ու ձեզի իջնեմ»: 4 Անոնք ինծի չորս անգամ այսպիսի պատգամ ղրկեցին. ես ալ անոնց նոյն կերպով պատասխանեցի: 5 Յետոյ Սանաբաղատ հինգերորդ անգամ ինծի ղրկեց իր սպասաւորը՝ նոյն պատգամով, ու ձեռքը բաց նամակով մը, 6 որուն մէջ սա՛ գրուած էր. «Ազգերուն մէջ լսուեցաւ ու Գեսամ ալ կ'ըսէ թէ դուն ու Հրեաները ըմբոստանալ կը խորհիք. ատոր համար կը կառուցանես պարիսպը, եւ այս խօսքերուն համաձայն՝ դո՛ւն պիտի ըլլաս անոնց թագաւորը: 7 Նաեւ մարգարէներ [բ]նշանակած ես, որպէսզի քեզ Երուսաղէմի մէջ Հրէաստանի թագաւոր հռչակեն: Հիմա այս խօսքերը [գ]թագաւորին պիտի հաղորդուին". ուրեմն եկո՛ւր որ միասին խորհրդակցինք»: 8 Ուստի անոր մարդ ղրկեցի՝ որ ըսէ. «Այդպիսի բան եղած չէ՝ ինչպէս կ'ըսես. հապա ատոնք դուն [դ]քեզմէ կը հնարես»: 9

[ի] Եբր.՝ ինծի պատուիրեց

[լ] Եբր.՝ հացը կերանք

[ա] Եբր.՝ գործ մը կը կատարեմ

[բ] Եբր.՝ կայնեցուցած

[գ] Եբր.՝ թագաւորէն պիտի լսուին

[դ] Եբր.՝ սիրտէդ

*(Արդարեւ իրենք բոլորն ալ կ'ուզէին մեզ վախցնել՝ ըսելով. «Անոնց ձեռքերը գործէն պիտի
թուլնան, եւ ան պիտի չկատարուի»: Ուստի հիմա, ո՛վ Տէր, ուժովցո՛ւր իմ ձեռքերս:)
10 Յետոյ Մետաբեէլի որդիին՝ Դաղայիայի որդիին՝ Սեմայիայի տունը գացի: Ան տան
մէջ փակուած էր, եւ ըսաւ. «Իրարո՛ւ հանդիպինք Աստուծոյ տունը, տաճարին մէջ, ու
գոցե՛նք տաճարին դռները, որովհետեւ քեզ սպաննելու պիտի գան. անոնք գիշերը պիտի
գան՝ քեզ սպաննելու»: 11 Ես ալ պատասխանեցի. «Միթէ ինծի պէս մարդը կը փախչի՞. եւ
ո՞վ կայ ինծի պէս՝ որ տաճարը մտնէ ապրելու համար. չեմ մտներ»: 12 [ե]Արդարեւ
հասկցայ թէ Աստուած զինք ղրկած չէր, հապա այս մարգարէութիւնը ինքնիրմէ խօսեցաւ
ինծի դէմ, որովհետեւ Տուբիա եւ Սանաբաղատ զինք վարձած էին: 13 Զինք վարձած էին՝
որպէսզի վախնամ, այդպէս ընելով՝ մեղանչեմ, ու իրենք պատճառ մը ունենան զիս
անուանարկելու եւ նախատելու: 14 Ո՛վ իմ Աստուածս, յիշէ՛ Տուբիան ու Սանաբաղատը՝
այս իրենց արարքներուն համեմատ, նաեւ Նովադիա մարգարէուհին ու զիս վախցնող
միւս մարգարէները:*

ԳՈՐԾԻՆ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

*15 Պարիսպը Իլուլ ամսուան քսանհինգերորդ օրը աւարտեցաւ, յիսուներկու օրուան
մէջ: 16 Երբ մեր բոլոր թշնամիները լսեցին, մեր շրջակայ բոլոր ազգերը վախցան. շատ
[զ]նուաստացան, եւ հասկցան թէ այս գործը մեր Աստուծոյն օգնութեամբ կատարուեցաւ:
17 Այդ օրերը Տուբիայի շատ նամակներ [է]կ'երթային Յուդայի ազնուականներէն.
Տուբիայէն ալ նամակներ կու գային անոնց: 18 Արդարեւ Հրէաստանէն շատեր անոր հետ
երդումով միաբանած էին, քանի որ ան Արահեան Սեքենիայի փեսան էր, եւ անոր որդին՝
Յոհանան, Բարաքիայի որդիին՝ Մեսուղամի աղջիկը առած էր իբր կին: 19 Նաեւ իմ
առջեւս անոր բարերարութիւնները կը պատմէին, ու խօսքերս անոր [ը]կը հաղորդէին":
Տուբիա ինծի նամակներ կը ղրկէր՝ զիս վախցնելու համար:*

7

*Երբ պարիսպը կառուցանուեցաւ եւ դռներուն փեղկերը տեղադրեցի, դռնապանները,
երգողներն ու Ղեւտացիները նշանակուեցան: 2 Եղբայրս՝ Անանին, եւ միջնաբերդին
իշխանաւորը՝ Անանիան (որ հաւատարիմ մարդ մըն էր, ու շատերէն աւելի կը վախնար
Աստուծմէ) Երուսաղէմի վրայ [ա]նշանակեցի, 3 եւ անոնց ըսի. «Երուսաղէմի դռները թող
չբացուին՝ մինչեւ որ արեւը տաքնայ: Դռներուն փեղկերը [բ]ձեր ներկայութեա՛ն թող գոցեն
ու նիգերը դնեն: Երուսաղէմի բնակիչներէն պահապաններ թող [գ]նշանակեն,*

[ե] *Եբր.՝ Ահա՛*

[զ] *Եբր.՝ ինկան իրենց աչքերուն*

[է] *Եբր.՝ կը շատնային*

[ը] *Եբր.՝ դուրս կը հանէին*

[ա] *Եբր.՝ պատուիրեցի*

[բ] *Եբր.՝ անոնց*

[գ] *Եբր.՝ կայնեցնեն*

իւրաքանչիւրը իր պահակագունդին մէջ եւ իւրաքանչիւրը իր տան առջեւ»:
4 Քաղաքը ընդարձակ ու մեծ էր, բայց մէջի ժողովուրդը փոքրաթիւ էր, եւ տուները
կառուցանուած չէին: 5 Իմ Աստուածս սիրտիս մէջ դրաւ որ ազնուականները,
ատենակալներն ու ժողովուրդը հաւաքեմ, որպէսզի ազգահամարի մէջ արձանագրուին:
Առաջին անգամ գերութենէն Երուսաղէմ բարձրացողներուն ազգաբանութեան մէկ գիրքը
գտայ, եւ անոր մէջ հետեւեա՛լը գրուած գտայ.

ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂՆԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ
(Եզր. 2. 1-70)

6 «Ահա՛ւասիկ գաւառին [դ]բնակիչները՝ որոնք գերութենէն [ե]վերադարձան, այսինքն՝
տարագիրներուն որդիները – Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զանոնք Բաբելոն
փոխադրած էր – որոնք Երուսաղէմ ու Հրէաստան վերադարձան, իւրաքանչիւրը՝ իր
քաղաքը: 7 Անոնք Զօրաբաբէլի, Յեսուի, Նէեմիայի, Ազարիայի, Ռաամիայի, Նաեմանիի,
Մուրթքէի, Բաղասանի, Մասփարաթի, Բագուէի, Նաւումի ու Բաանայի հետ եկան:
Ահա՛ւասիկ Իսրայէլի ժողովուրդին մարդոց թիւը.– 8 Փարոսի որդիները՝ երկու հազար
հարիւր եօթանասուներկու հոգի էին, 9 Սափատիայի որդիները՝ երեք հարիւր
եօթանասուներկու, 10 Արահի որդիները՝ վեց հարիւր յիսուներկու, 11 Փահաթ-Մովաբի
որդիները՝ Յեսուի ու Յովաբի որդիներէն՝ երկու հազար ութ հարիւր տասնութ, 12 Եղամի
որդիները՝ հազար երկու հարիւր յիսունչորս, 13 Զաթուի որդիները՝ ութ հարիւր
քառասունհինգ, 14 Զաքքայի որդիները՝ եօթը հարիւր վաթսուն, 15 Բանուիի որդիները՝ վեց
հարիւր քառասունութ, 16 Բեբայիի որդիները՝ վեց հարիւր քսանութ, 17 Ազգադի որդիները՝
երկու հազար երեք հարիւր քսաներկու, 18 Ադոնիկամի որդիները՝ վեց հարիւր
վաթսունեօթը, 19 Բագուէի որդիները՝ երկու հազար վաթսունեօթը, 20 Ադինի որդիները՝
վեց հարիւր յիսունհինգ, 21 Ատերի որդիները՝ Եզեկիայէն՝ իննսունութ, 22 Հասումի
որդիները՝ երեք հարիւր քսանութ, 23 Բեսէիի որդիները՝ երեք հարիւր քսանչորս, 24 Արիփի
որդիները՝ հարիւր տասներկու, 25 Գաբաւոնի որդիները՝ իննսունհինգ, 26 Բեթլեհէմի ու
Նետոփայի մարդիկը՝ հարիւր ութսունութ, 27 Անաթովթի մարդիկը՝ հարիւր քսանութ, 28
[զ]Ազամօթի տան" մարդիկը՝ քառասուներկու, 29 Կարիաթարիմի, Կեփիրայի ու Բերովթի
մարդիկը՝ եօթը հարիւր քառասուներեք, 30 Ռամայի ու Գաբայի մարդիկը՝ վեց հարիւր
քսանմէկ, 31 Մաքմասի մարդիկը՝ հարիւր քսաներկու, 32 Բեթէլի ու Գայիի մարդիկը՝
հարիւր քսաներեք, 33 միւս Նաբաւի մարդիկը՝ յիսուներկու, 34 միւս Եղամի որդիները՝
հազար երկու հարիւր յիսունչորս, 35 Հարիմի որդիները՝ երեք հարիւր քսան, 36 Երիքովի
որդիները՝ երեք հարիւր քառասունհինգ, 37 Ղովդի, Ադիդի եւ Ովնովի որդիները՝ եօթը
հարիւր քսանմէկ, 38 Սենաայի որդիները՝ երեք հազար ինը հարիւր երեսուն:
39 «Քահանաները.– Յեսուի տունէն՝ Յեդայիայի որդիները՝ ինը հարիւր
եօթանասուներեք հոգի էին, 40 Եմմերի որդիները՝ հազար յիսուներկու, 41 Փասուրի
որդիները՝ հազար երկու հարիւր քառասունեօթը, 42 Հարիմի որդիները՝ հազար
տասնեօթը:
43 «Ղեւտացիները.– Ովդուիայի որդիներէն՝ Յեսուի եւ Կադմիէլի որդիները՝
եօթանասունչորս հոգի էին:

[դ] *Եբր.՝ որդիները*

[ե] *Եբր.՝ բարձրացան*

[զ] *Կամ՝ Բեթազմօթի*

44 «Երգողները.– Ասափի որդիները հարիւր քառասունութ հոգի էին:
45 «Դռնապանները.– Սեղղումի որդիները, Ատերի որդիները, Տեղմոնի որդիները,
Ակկուբի որդիները, Ատիտայի որդիները, Սուբայի որդիները՝ հարիւր երեսունութ հոգի էին:
46 «[է]Նաթանայիմները.– Սիայի որդիները, Ասուփայի որդիները, Տաբաւոթի որդիները,
47 Կերոսի որդիները, Սիայի որդիները, Փադոնի որդիները, 48 Ղաբանայի որդիները,
Ագաբայի որդիները, Սաղամէի որդիները, 49 Անանի որդիները, Գեդդէլի որդիները,
Գահարի որդիները, 50 Ռէայիայի որդիները, Ռասինի որդիները, Նեկոդայի որդիները, 51
Գազամի որդիները, Ոզայի որդիները, Փասէի որդիները, 52 Բասիի որդիները, Մովանիմի
որդիները, Նեփուսիմի որդիները, 53 Բակբոկի որդիները, Ակուփայի որդիները, Արուրի
որդիները, 54 Բասաղոթի որդիները, Մէիդայի որդիները, Արսայի որդիները, 55 Բարկոսի
որդիները, Սիսարայի որդիները, Թամայի որդիները, 56 Նեսիայի որդիները, Ատեփայի
որդիները. 57 Սողոմոնին ծառաներուն որդիները, Սոտէի որդիները, Սոփերաթի որդիները,
Փարեդայի որդիները, 58 Յեղայի որդիները, Դերկոնի որդիները, Գեդդէլի որդիները, 59
Սափատիայի որդիները, Ատտիլի որդիները, Փաքարաթ-Ասեբայիմի որդիները, Ամոնի
որդիները. 60 բոլոր Նաթանայիմներն ու Սողոմոնի ծառաներուն որդիները երեք հարիւր
իննսուներկու հոգի էին»:

61 Ահա՛ւասիկ Թեղմեղայէ, Թեղարսայէ, Քերուբէ, Ադդոնէ ու Եմմերէ
[ը]վերադարձողները, որոնք իրենց [թ]նահապետութիւնը եւ իրենց զարմը չկրցան
ապացուցանել, այսինքն՝ Իսրայէլէն ըլլալը.– 62 Դաղայիայի որդիները, Տուբիայի
որդիներն ու Նեկոդայի որդիները՝ վեց հարիւր քառասուներկու հոգի. 63 Նաեւ
քահանաներէն՝ Աբայիայի որդիները, Ակկուսի որդիները, Բերզելիի որդիները, որ
Գաղաադացի Բերզելիի աղջիկներէն կին առնելով՝ անոնց անունով կոչուեցաւ: 64 Ասոնք
իրենց ազգահամարի արձանագրութիւնը փնտռեցին, բայց չգտնուեցաւ. ուստի
քահանայութենէ արգիլուեցան՝ իբր [ժ]անմաքուր, 65 եւ [ի]Կառավարիչը անոնց ըսաւ.
«Մինչեւ որ Ուրիմով ու Թումիմով քահանայ մը չելլէ, անոնք ամենասուրբ բաներէն թող
չուտեն»:

66 Համախմբումը քառասուներկու հազար երեք հարիւր վաթսուն հոգի էր՝ բոլորը
միասին, 67 բացի անոնց ծառաներէն եւ աղախիններէն, որոնք եօթը հազար երեք հարիւր
երեսունեօթը հոգի էին. անոնց մէջ երկու հարիւր քառասունհինգ երգիչներ ու
երգչուհիներ ալ կային: 68 Անոնց ձիերը՝ եօթը հարիւր երեսունվեց, ջորիները՝ երկու
հարիւր քառասունհինգ, 69 ուղտերը՝ չորս հարիւր երեսունհինգ, եւ էշերը՝ վեց հազար
եօթը հարիւր քսան հատ էին:

70 [լ]Նահապետներէն ոմանք գործին համար ընծայ տուին: Կառավարիչը հազար դրամ
ոսկի, յիսուն կոնք ու հինգ հարիւր երեսուն քահանայական պատմուճան տուաւ գանձին: 71
Նահապետներէն ոմանք գործի գանձին քսան հազար դրամ ոսկի ու երկու հազար երկու

[է] Այսինքն՝ տաճարին ծառայութեան Ընծայուածները

[ը] Եբր.՝ բարձրացողները

[թ] Այսինքն՝ հայրերուն տունը

[ժ] Եբր.՝ զզուելի

[ի] Կամ՝ Աթարսաթան

[լ] Այսինքն՝ Հայրերու գլխաւորներէն

հարիւր մնաս արծաթ տուին: 72 Մնացեալ ժողովուրդին տուածներն էին՝ քսան հազար
դրամ ոսկի, երկու հազար մնաս արծաթ եւ վաթսունեօթը քահանայական պատմուճան: 73
Քահանաները, Ղեւտացիները, դռնապաններն ու երգողները, ժողովուրդէն եղողները,
Նաթանայիմները եւ ամբողջ Իսրայէլը իրենց քաղաքներուն մէջ բնակեցան:
Երբ եօթներորդ ամիսը հասաւ, Իսրայէլի որդիները իրենց քաղաքներուն մէջ
հաստատուած էին:

ԵԶՐԱՍ ԿԸ ԿԱՐԴԱՅ ՕՐԷՆՔԸ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

8

Ամբողջ ժողովուրդը մէկ մարդու պէս հաւաքուեցաւ Ջուրի դրան առջեւի հրապարակը,
ու Եզրաս դպիրին ըսին որ Մովսէսի Օրէնքին գիրքը բերէ, որ Տէրը Իսրայէլի [ա]տուեր էր: 2
Եօթներորդ ամսուան առաջին օրը, Եզրաս քահանան Օրէնքի գիրքը համախմբումին
առջեւ բերաւ, ուր կային մարդիկ, կիներ, ու բոլոր իրենց լսածը [բ]հասկցողները: 3 Ջուրի
դրան առջեւի հրապարակին մէջ՝ զայն առտուընէ մինչեւ կէսօր կարդաց մարդոց,
կիներուն եւ հասկցողներուն առջեւ. ամբողջ ժողովուրդը իր ականջները Օրէնքի գիրքին
ուշադիր էին: 4 Եզրաս դպիրը փայտէ [գ]բեմի մը վրայ կայնած էր, որ այդ [դ]առիթով շինած
էին: Անոր աջ կողմը կայնած էին՝ Մատաթիա, Սեմա, Անանիա, Ուրիա, Քեղկիա ու
Մաասիա, իսկ ձախ կողմը՝ Փադայիա, Միսայէլ, Մեղքիա, Հասում, Ասբադանա, Զաքարիա
ու Մեսուղամ: 5 Եզրաս գիրքը բացաւ ամբողջ ժողովուրդին աչքերուն առջեւ, որովհետեւ
ինք ամբողջ ժողովուրդէն բարձր էր. երբ զայն բացաւ, ամբողջ ժողովուրդը ոտքի ելաւ: 6
Այն ատեն Եզրաս օրհնեց մեծ Աստուածը՝ Եհովան, եւ ամբողջ ժողովուրդը
պատասխանեց. «Ամէ՜ն. ամէ՜ն», իրենց ձեռքերը վերցնելով: Յետոյ իրենց դէմքը մինչեւ
գետին խոնարհեցուցին ու Տէրոջ երկրպագեցին: 7 Յեսու, Բանի, Սարաբիա, Յամին,
Ակկուբ, Սաբեթա, Ովդիա, Մաասիա, Կովղիտա, Ազարիա, Յովզաբադ, Անան, Փաղայիա եւ
Ղեւտացիները ժողովուրդին կը հասկցնէին Օրէնքը. ժողովուրդը իր [ե]տեղը կայնած էր: 8
Անոնք Աստուծոյ Օրէնքին գիրքը յստակօրէն կարդացին, եւ իմաստը տալով
կարդացուածը հասկցուցին:
9 Նէեմիա, որ [զ]Կառավարիչն էր, Եզրաս քահանան ու դպիրը, եւ ժողովուրդին
սորվեցնող Ղեւտացիները ամբողջ ժողովուրդին ըսին. «Այս օրը Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն
[է]սուրբ է, ուստի մի՛ սգաք ու մի՛ լաք». արդարեւ ամբողջ ժողովուրդը կու լար՝ երբ
Օրէնքին խօսքերը կը լսէր: 10 Նաեւ անոնց ըսաւ. «Գացէ՛ք, [ը]համե՛ղ կերակուրներ" կերէք

[ա] Եբր.՝ պատուիրած

[բ] Այսինքն՝ հասկնալու կարողութիւն ունեցողները

[գ] Եբր.՝ աշտարակի

[դ] Եբր.՝ պատճառով

[ե] Եբր.՝ կայանը

[զ] Կամ՝ Աթարսաթան

[է] Կամ՝ սրբացուած

[ը] Եբր.՝ պարա՛րտ բաներ

*եւ քա՛ղցր ըմպելիներ խմեցէք, ու բաժիննե՛ր ղրկեցէք անոնց՝ որ ոչինչ պատրաստ ունին,
քանի որ այս օրը մեր Տէրոջ սուրբ է: Մի՛ վշտանաք, որովհետեւ Տէրոջ ուրախութիւնը ձեր
[թ]զօրութիւնն է»: 11 Այն ատեն Ղեւտացիները ամբողջ ժողովուրդը լռեցուցին՝ ըսելով.
«Լո՛ւռ կեցէք, որովհետեւ ասիկա սուրբ օր է, ու մի՛ վշտանաք»: 12 Ուստի ամբողջ
ժողովուրդը գնաց ուտելու, խմելու, բաժիններ ղրկելու եւ մեծ ուրախութիւն ընելու,
որովհետեւ իրենց բացատրուած խօսքերը հասկցան:*

ՏԱՂԱՒԱՐՆԵՐՈՒ ՏՕՆԸ

*13 Երկրորդ օրը՝ ամբողջ ժողովուրդին նահապետները, քահանաներն ու Ղեւտացիները
Եզրաս դպիրին քով հաւաքուեցան, որպէսզի Օրէնքին խօսքերը հասկնան: 14 Օրէնքի
գիրքին մէջ գրուած գտան թէ Տէրը Մովսէսի [ժ]միջոցով պատուիրեր էր որ եօթներորդ
ամսուան տօնին ատենը Իսրայէլի որդիները տաղաւարներու մէջ բնակին, 15 նաեւ իրենց
բոլոր քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի մէջ [ի]քարոզեն եւ [լ]ծանուցանեն՝ ըսելով. «Լե՛ռը
[խ]գացէք ու բերէ՛ք ձիթենիի ոստեր, [ծ]վայրի ձիթենիի'' ոստեր, մրտենիի ոստեր, արմաւենիի
ոստեր եւ տերեւախիտ ծառերու ոստեր, որպէսզի տաղաւարներ շինէք, ինչպէս գրուած
է»: 16 Ժողովուրդն ալ գնաց ու բերաւ, եւ իրենց տաղաւարներ շինեցին՝ իւրաքանչիւրը իր
տանիքին վրայ, իրենց բակերուն մէջ, Աստուծոյ տան գաւիթներուն մէջ, Ջուրի դրան
հրապարակին մէջ ու Եփրեմի դրան հրապարակին մէջ: 17 Գերութենէն
վերադարձողներուն ամբողջ համախմբումը տաղաւարներ շինեց եւ տաղաւարներու մէջ
բնակեցաւ: Արդարեւ՝ Նաւեան Յեսուի օրերէն մինչեւ այդ օրը՝ Իսրայէլի որդիները
այդպէս ըրած չէին, ու յոյժ մեծ ուրախութիւն եղաւ: 18 Ամէն օր Աստուծոյ Օրէնքին գիրքը
կարդացուեցաւ, առաջին օրէն մինչեւ վերջին օրը: Եօթը օր տօն կատարեցին, եւ
ութերորդ օրը տօնախմբութիւն եղաւ՝ կանոնին համաձայն:*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ ԻՐ ՄԵՂՔԵՐԸ

9

*Այս ամսուան քսանչորրորդ օրը, Իսրայէլի որդիները հաւաքուեցան՝ ծոմապահութեամբ
ու քուրձերով, եւ իրենց վրայ հող ցանած: 2 Իսրայէլի զարմը բոլոր օտարազգիներէն
զատուեցաւ, ու Աստուծոյ առջեւ [ա]ներկայանալով՝ իրենց մեղքերը եւ իրենց հայրերուն
անօրէնութիւնները խոստովանեցան: 3 Իրենց [բ]տեղը կանգնելով՝ օրուան մէկ քառորդը*

[թ] *Եբր.՝* ամրոցն

[ժ] *Եբր.՝* ձեռքով

[ի] *Եբր.՝* լսել տան

[լ] *Եբր.՝* ձայն անցընեն

[խ] *Եբր.՝* դուրս ելէք

[ծ] *Եբր.՝* իւղի ծառի

[ա] *Եբր.՝* կայնելով

[բ] *Եբր.՝* կայանը

*Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն Օրէնքի գիրքէն կարդացին, ու մէկ քառորդը Տէրոջ՝ իրենց
Աստուծոյն խոստովանեցան ու երկրպագեցին:*
*4 Յեսու, Բանի, Կադմիէլ, Սաբանիա, Բունի, Սարաբիա, Բանի եւ Քենանի
Ղեւտացիները [գ]բեմին վրայ կանգնեցան ու բարձր ձայնով Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն
աղաղակեցին: 5 Յեսու, Կադմիէլ, Բանի, Ասաբանիա, Սարաբիա, Ովդիա, Սաբանիա ու
Փեթայիա Ղեւտացիները ըսին. «Կանգնեցէ՛ք եւ օրհնեցէ՛ք Տէրը՝ ձեր Աստուածը [դ]դարէ
դար"»: Եզրաս աղօթեց.—*

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔԸ

*«Օրհնեա՜լ ըլլայ քու փառաւոր անունդ, որ ամէն օրհնաբանութենէ ու գովաբանութենէ
բարձր է: 6 Դո՛ւն, միա՛յն դուն Տէր ես. դո՛ւն [ե]ստեղծեցիր երկինքը, երկինքներուն երկինքը
եւ անոնց բոլոր զօրքերը, երկիրն ու անոր վրայ եղած ամէն ինչ, ծովերը եւ անոնց մէջ
եղած ամէն ինչ. դո՛ւն անոնք բոլորը կ՚ապրեցնես, ու երկինքի զօրքերը քեզի՛
կ՚երկրպագեն: 7 Դո՛ւն ես այն Տէր Աստուածը՝ որ Աբրամը ընտրեցիր, զայն
Քաղդէացիներու Ուր քաղաքէն հանեցիր, եւ անոր անունը Աբրահամ դրիր: 8 Անոր սիրտը
քու առջեւդ հաւատարիմ գտար, ուստի անոր հետ ուխտ կնքեցիր որ Քանանացիներուն,
Քետացիներուն, Ամորհացիներուն, Փերեզացիներուն, Յեբուսացիներուն ու
Գերգեսացիներուն երկիրը իր զարմին տաս, եւ քու խօսքդ իրագործեցիր, որովհետեւ
արդար ես:*
*9 «Եգիպտոսի մէջ մեր հայրերուն տառապանքը տեսար, ու Կարմիր ծովուն քով անոնց
աղաղակը լսեցիր: 10 Փարաւոնի, իր բոլոր ծառաներուն եւ իր երկրին ամբողջ
ժողովուրդին նշաններ ու հրաշքներ [զ]ցոյց տուիր" , քանի գիտէիր թէ անոնց դէմ
հպարտացան, ուստի քեզի մեծ անուն վաստկեցար, ինչպէս այսօր կը տեսնուի: 11 Ծովը
անոնց առջեւ ճեղքեցիր, այնպէս որ ծովուն մէջէն անցան՝ ցամաքի վրայէն քալելով. իսկ
զանոնք հետապնդողները խորխորատը նետեցիր՝ [է]խորունկ ջուրերու մէջ նետուած քարի
պէս: 12 Յերեկը ամպի սիւնով առաջնորդեցիր զանոնք, ու գիշերը՝ կրակի սիւնով, իրենց
երթալիք ճամբային մէջ զանոնք լուսաւորելու համար:*
*13 «Նաեւ Սինա լերան վրայ իջար, երկինքէն խօսեցար անոնց հետ, եւ ուղիղ
[ը]դատավճիռներ, ճշմարիտ օրէնքներ, լաւ կանոններ ու պատուիրաններ տուիր անոնց: 14
Քու սուրբ Շաբաթդ ճանչցուցիր անոնց, ու ծառայիդ՝ Մովսէսի [թ]միջոցով պատուիրաններ,
կանոններ եւ օրէնքներ [ժ]տուիր անոնց: 15 Երբ անօթեցան՝ երկինքէն հաց տուիր անոնց.*

[գ] *Կամ՝ աստիճաններուն*

[դ] *Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

[ե] *Եբր.՝ ըրիր*

[զ] *Եբր.՝ տուիր*

[է] *Եբր.՝ զօրաւոր*

[ը] *Կամ՝ սովորութիւններ*

[թ] *Եբր.՝ ձեռքով*

[ժ] *Եբր.՝ պատուիրեցիր*

երբ ծարաւցան՝ ժայռէն ջուր հանեցիր անոնց. եւ անոնց ըսիր՝ որ մտնեն ու տիրանան այն երկրին, որուն համար [ի]երդում ըրիր'' անոնց տալու:

*16 «Բայց անոնք, [լ]այսինքն մեր հայրերը, հպարտացան, իրենց պարանոցը
խստացուցին, ու քու պատուիրաններուդ չհնազանդեցան: 17 Մերժեցին մտիկ ընել, եւ
չյիշեցին իրենց մէջ ըրած սքանչելիքներդ. հապա իրենց պարանոցը խստացուցին, ու
իրենց ըմբոստութեան մէջ՝ գլխաւոր մը կարգեցին, որպէսզի իրենց ստրկութեան
վերադառնան: Բայց դուն ներող, ողորմած, գթած, համբերատար եւ շատ կարեկից
Աստուած ես, ու զանոնք չլքեցիր. 18 նոյնիսկ երբ անոնք իրենց ձուլածոյ հորթ շինեցին եւ
ըսին. “Ասիկա՛ է քու աստուածդ՝ որ քեզ Եգիպտոսէն բարձրացուց□, քեզ մեծապէս
անարգելով: 19 Զանոնք անապատին մէջ չլքեցիր՝ քու առատ գթութեամբդ. ցերեկը ամպի
սիւնը անոնց վրայէն չհեռացաւ՝ ճամբային մէջ զանոնք առաջնորդելու համար, ո՛չ ալ
գիշերը կրակի սիւնը՝ իրենց երթալիք ճամբային մէջ զանոնք լուսաւորելու համար: 20
Նաեւ քու բարի Հոգիդ տուիր՝ զանոնք ուշիմ ընելու համար. քու մանանադ
[խ]չպակսեցուցիր անոնց բերանէն, ու ջուր տուիր անոնց՝ երբ ծարաւցան: 21 Զանոնք
քառասուն տարի կերակրեցիր անապատին մէջ, ուր անոնց ոչինչ պակսեցաւ. անոնց
հանդերձները չմաշեցան եւ անոնց ոտքերը չուռեցան: 22 Անոնց թագաւորութիւններ ու
ժողովուրդներ տուիր, եւ անոնց [ծ]հողամասեր բաժնեցիր. անոնք տիրացան Սեհոնի երկրին,
այսինքն՝ Եսեբոնի թագաւորին երկրին, նաեւ Բասանի Ովգ թագաւորին երկրին: 23 Անոնց
որդիները երկինքի աստղերուն չափ բազմացուցիր, ու տարիր զանոնք այն երկիրը՝ որ
իրենց հայրերուն խոստացեր էիր, որպէսզի հոն մտնեն եւ անոր տիրանան: 24 Անոնց
որդիները մտան ու այդ երկրին տիրացան. այդ երկրին մէջ բնակող Քանանացիները
իրենց առջեւ ընկճեցիր, եւ իրենց ձեռքը մատնեցիր զանոնք, անոնց թագաւորներն ու
երկրին ժողովուրդը, որպէսզի անոնց հետ վարուէին իրենց կամքին համաձայն: 25
Պարսպապատ քաղաքներ ու բերրի [կ]երկիր մը գրաւեցին, եւ ամէն տեսակ բարիքներով
լեցուն տուներու, փորուած ջրհորներու, այգիներու, ձիթաստաններու եւ բազմաթիւ
պտղաբեր ծառերու տիրացան. կերան, կշտացան ու [հ]գիրցան, եւ զուարճացան՝ քու մեծ
բարութեամբդ:*

*26 «Սակայն քեզի անհնազանդ եղան եւ քեզի դէմ ըմբոստացան. քու Օրէնքդ իրենց
կռնակին ետեւ նետեցին ու մարգարէներդ ալ սպաննեցին, որ զիրենք քեզի
վերադարձնելու համար՝ [ձ]իրենց դէմ կը վկայէին'', եւ քեզ մեծապէս անարգեցին: 27 Դուն
ալ զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը մատնեցիր, որոնք զիրենք ճնշեցին: Երբ իրենց
տագնապին ատենը քեզի աղաղակեցին, դուն երկինքէն լսեցիր եւ քու առատ գթութեանդ
համեմատ անոնց փրկիչներ տուիր, որոնք զանոնք ազատեցին իրենց թշնամիներուն
ձեռքէն: 28 Բայց երբ հանգստացան, դարձեալ քու առջեւդ չարիք գործեցին. ուստի*

[ի] *Եբր.՝* ձեռքդ վերցուցիր

[լ] *Կամ՝* եւ

[խ] *Եբր.՝* չարգիլեցիր

[ծ] *Եբր.՝* կողմեր

[կ] *Եբր.՝* հող

[հ] *Եբր.՝* պարարտացան

[ձ] *Կամ՝* զիրենք կը յանդիմանէին

*զանոնք իրենց թշնամիներուն ձեռքը լքեցիր, որոնք իրենց վրայ տիրապետեցին: Երբ
դարձեալ քեզի աղաղակեցին, դուն երկինքէն լսեցիր եւ բազմաթիւ անգամներ զիրենք
ազատեցիր՝ քու գթութեանդ համեմատ: 29 Անոնց դէմ վկայեցիր՝ զիրենք քու Օրէնքիդ
վերադարձնելու համար. բայց անոնք հպարտացան, քու պատուիրաններուդ
չհնազանդեցան եւ քու կանոններուդ դէմ մեղանչեցին, որոնք գործադրող մարդը
անոնցմով կ՚ապրի: Իրենց ուսերը ընդվզեցուցին, իրենց պարանոցը խստացուցին, ու
չհնազանդեցան: 30 Շատ տարիներ անոնց [դ]հանդուրժեցիր, եւ քու Հոգիովդ իրենց դէմ
վկայեցիր՝ քու մարգարէներուդ [ե]միջոցով, բայց անոնք չունկնդրեցին. ուստի զանոնք
ուրիշ երկիրներու ժողովուրդներուն ձեռքը մատնեցիր: 31 Սակայն զանոնք չսպառեցիր ու
չլքեցիր՝ քու առատ գթութեամբդ, որովհետեւ դուն ողորմած եւ գթած Աստուած ես:*

*32 «Եւ հիմա, ո՛վ մեր Աստուածը, մեծ, զօրաւոր եւ ահեղ Աստուածը, որ ուխտը կը
պահես ու կարեկից կ՚ըլլաս, քու առջեւդ թող քիչ չերեւնայ այն ամբողջ տաժանքը՝ որ
Ասորեստանի թագաւորներուն օրերէն մինչեւ այսօր պատահեցաւ մեզի, մեր
թագաւորներուն, մեր իշխաններուն, մեր քահանաներուն, մեր մարգարէներուն, մեր
հայրերուն, եւ քու ամբողջ ժողովուրդիդ: 33 Սակայն բոլոր մեզի պատահածներուն մէջ
դուն արդար ես, որովհետեւ դուն ճշմարտութեամբ վարուեցար, իսկ մենք՝
ամբարշտութեամբ: 34 Մեր թագաւորները, իշխանները, քահանաներն ու հայրերը քու
Օրէնքդ չպահեցին. քու պատուիրաններուդ եւ իրենց դէմ [զ]տուած վկայութիւններուդ
ուշադիր չեղան: 35 Իրենց թագաւորութեան ատենը՝ երբ իրենց շատ բարիքներ տուիր,
այն ընդարձակ ու բերրի երկրին մէջ՝ որ իրենց առջեւ [է]դրիր, քեզ չպաշտեցին եւ իրենց
չար գործերէն չհեռացան: 36 Ահա՛ մենք այսօր ստրուկ ենք. մանաւանդ այն երկրին մէջ՝
որ մեր հայրերուն տուիր, որպէսզի անոր պտուղներն ու բարիքները ուտեն, ահա՛ մենք հոն
ստրուկ ենք: 37 Անոր առատ բերքը այն թագաւորներուն համար է, որ մեր վրայ
կարգեցիր՝ մեր մեղքերուն համար. անոնք մեր մարմիններուն վրայ ու մեր անասուններուն
վրայ կը տիրեն՝ իրենց կամքին համաձայն, եւ մենք մեծ տագնապի մէջ ենք: 38 Այս
բոլորին համար մենք հաստատ ուխտ մը [ը]կ՚ընենք ու զայն կը գրենք, եւ մեր
իշխանները, Ղեւտացիներն ու քահանաները զայն կը կնքեն»:*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՍՏՈՐԱԳՐԷ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ ՄԸ

10

*Ահա՛ւասիկ կնքողները.– Աքաղիայի որդին՝ Նէեմիա [թ]Կառավարիչը, եւ Սեդեկիա. 2
Սարայիա, Ազարիա, Երեմիա, 3 Փասուր, Ամարիա, Մեղքիա, 4 Քետուս, Սաբանիա,
Մալուք, 5 Հարիմ, Մերամոթ, Աբդիա, 6 Դանիէլ, Կանաթոն, Բարուք, 7 Մեսուղամ, Աբիա,
Միամին, 8 Մաազիա, Բեղգա ու Սեմայիա. ասոնք քահանաներն էին: 9 Նաեւ
Ղեւտացիները.– Ազանիայի որդին՝ Յեսու, Ենադադի որդիներէն՝ Բանուի, Կադմիէլ, 10 եւ*

[դ] *Եբր.՝ մասին քաշեցիր*

[ե] *Եբր.՝ ձեռքով*

[զ] *Եբր.՝ վկայած*

[է] *Եբր.՝ տուիր*

[ը] *Եբր.՝ կը կնքենք*

[թ] *Կամ՝ Աթարսաթան*

անոնց եղբայրները՝ Սաբանիա, Ովդիա, Կովղիտա, Փաղայիա, 11 Անան, Միքա, Ռոհոբ, Ասաբիա, 12 Զաքուր, Սարաբիա, Սաբանիա, 13 Ովդիա, Բանի ու Բանինու: 14 Ժողովուրդին գլխաւորները.— Փարոս, Փահաթ-Մովաբ, Եղամ, 15 Զաթու, Բանի, Բունի, Ազգադ, 16 Բեբայի, Ադոնիա, Բագուէ, Ադին, 17 Ատեր, Եզեկիա, Ազուր, 18 Ովդիա, Հասում, Բեսէի, 19 Արիփ, Անաթովթ, Նովբայ, 20 Մագփիաս, Մեսուղամ, Եզիր, 21 Մասիզեբէլ, Սադովկ, Յադդուա, 22 Փաղատիա, Անան, Անանիա, 23 Ովսէէ, Անանիա, Ասուբ, 24 Ալոհէս, Պիլա, Սոբէկ, 25 Հռէում, Ասաբանա, Մաասիա, 26 Աքիա, Անան, Օնան, 27 Մալուք, Հարիմ ու Բաանա:

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԸ

28 Մնացեալ ժողովուրդը, քահանաները, Ղեւտացիները, դռնապանները, երգողները, Նաթանայիմները, եւ բոլոր անոնք՝ որ երկիրներու ժողովուրդներէն զատուած էին՝ Աստուծոյ Օրէնքին հետեւելու համար, իրենց կիները, որդիները ու աղջիկները, այսինքն բոլոր անոնք՝ որ [բ]կրնային հասկնալ, 29 իրենց երեւելի [գ]եղբայրներուն թիկունք եղան" եւ անէծքով երդում ըրին, որ Աստուծոյ ծառային՝ Մովսէսի [դ]միջոցով տրուած Աստուծոյ Օրէնքին համաձայն ընթանան, եւ մեր Տէրոջ՝ Եհովայի բոլոր պատուիրանները, [ե]դատավճիռներն ու կանոնները պահեն եւ գործադրեն: 30 Նաեւ խոստացանք, որ մեր աղջիկները երկրին ժողովուրդներուն չտանք, եւ անոնց աղջիկները մեր որդիներուն չառնենք. 31 թէ երկրին ժողովուրդները Շաբաթ օրը ծախելու համար ապրանք եւ ամէն տեսակ հացահատիկ բերեն, անոնցմէ չառնենք Շաբաթ օրը կամ սուրբ օրերը, իսկ եօթներորդ տարին [զ]ներենք բոլոր պարտքերը": 32 Մեզի [է]կանոն դրինք", որ ամէն տարի սիկղին մէկ երրորդը տանք՝ մեր Աստուծոյն տան ծառայութեան, 33 [ը]առաջադրութեան հացին, մշտատեւ հացի ընծային, մշտատեւ ողջակէզին, Շաբաթ օրերուն, [թ]ամսագլուխներուն, հանդիսաւոր տօներուն, [ժ]սուրբ բաներուն", Իսրայէլի [ի]մեղքերու քաւութեան պատարագներուն" եւ մեր Աստուծոյն տան ամբողջ գործին համար: 34 (Փայտի մատուցումին համար՝ քահանաներուն, Ղեւտացիներուն ու ժողովուրդին մէջ վիճակ ձգեցինք, որ զայն ամէն տարի՝ որոշուած ատեններուն՝ մեր Աստուծոյն տունը

[բ] Եբր.՝ գիտէին

[գ] Եբր.՝ եղբայրները ուժովցուցին

[դ] Եբր.՝ ձեռքով

[ե] Կամ՝ սովորութիւնները

[զ] Եբր.՝ ձգենք ամէն ձեռքի վաշխը

[է] Եբր.՝ պատուիրան կեցուցինք

[ը] Եբր.՝ կարգով դրուած

[թ] Եբր.՝ նոր լուսիններուն

[ժ] Եբր.՝ սրբացուածներուն

[ի] Եբր.՝ քաւութեան համար մեղքի պատարագներուն

տանինք նահապետութիւններուն համեմատ, Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն զոհասեղանին վրայ
վառելու համար՝ ինչպէս Օրէնքին մէջ գրուած է:) 35 Նաեւ խոստացանք մեր գետինին
երախայրիքը եւ ամէն ծառի բոլոր պտուղներուն երախայրիքը Տէրոջ տունը տանիլ ամէն
տարի, 36 նաեւ մեր որդիներուն ու մեր անասուններուն անդրանիկները՝ ինչպէս Օրէնքին
մէջ գրուած է. մեր արջառներուն եւ ոչխարներուն առջինեկներն ալ մեր Աստուծոյն տունը
տանիլ՝ մեր Աստուծոյն տան մէջ պաշտօն կատարող քահանաներուն: 37 Մեր խմորներուն
[լ]երախայրիքը, մեր բարձրացնելիք ընծաները, այսինքն՝ ամէն տեսակ ծառի պտուղը,
քաղցուն ու իւղը պիտի տանինք քահանաներուն՝ մեր Աստուծոյն տան [խ]սենեակներուն
մէջ, ու մեր գետինին արտադրութեան տասանորդը՝ Ղեւտացիներուն. Ղեւտացիները մեր
բոլոր [ծ]հողամշակութեան քաղաքներուն մէջ տասանորդներ պիտի առնեն: 38 Ահարոնի
որդին՝ քահանան՝ Ղեւտացիներուն հետ պիտի ըլլայ, երբ Ղեւտացիները տասանորդ
առնեն. Ղեւտացիներն ալ տասանորդին տասանորդը պիտի [կ]տանին մեր Աստուծոյն տունը՝
գանձատան սենեակները: 39 Արդարեւ Իսրայէլի որդիներն ու Ղեւիի որդիները ցորենին,
քաղցուին եւ իւղին բարձրացնելիք ընծան այդ սենեակները պիտի տանին, ուր կը գտնուին
սրբարանին առարկաներն ու պաշտօն կատարող քահանաները, դռնապանները եւ
երգողները: Այսպէս՝ մեր Աստուծոյն տունը պիտի չլքենք:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԲՆԱԿՈՂ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

11

Ժողովուրդին իշխանաւորները Երուսաղէմ բնակեցան: Մնացեալ ժողովուրդն ալ վիճակ
ձգեց, որպէսզի տասնէն մէկը գայ Երուսաղէմ՝ սուրբ քաղաքը բնակելու, իսկ միւս [ա]ինը՝
ուրիշ քաղաքներ բնակին: 2 Ժողովուրդը օրհնեց այն բոլոր մարդիկը, որ իրենք զիրենք
յօժարակամ ընծայեցին՝ Երուսաղէմ բնակելու: 3 Ահա՛ւասիկ Երուսաղէմ բնակող
գաւառին գլխաւորները (իսկ Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝ Իսրայէլի մնացորդը,
քահանաները, Ղեւտացիները, Նաթանայիմներն ու Սողոմոնի ծառաներուն որդիները
բնակեցան, իւրաքանչիւրը իր կալուածին մէջ, իրենց քաղաքներուն մէջ: 4 Յուդայի
որդիներէն եւ Բենիամինի որդիներէն ոմանք ալ Երուսաղէմ բնակեցան:).—
Յուդայի որդիներէն՝ Մաղաղիէլի որդիին՝ Սափատիայի որդիին՝ Ամարիայի որդիին՝
Զաքարիայի որդիին՝ Ոզիայի որդին՝ Աթայիա, որ Փարէսի որդիներէն էր. 5 Սիլոնիի
որդիին՝ Զաքարիայի որդիին՝ Յովարիբի որդիին՝ Ադայիայի որդիին՝ Ազայիայի որդիին՝
Քոլոզէի որդիին՝ Բարուքի որդին՝ Մաասիա: 6 Երուսաղէմ բնակող Փարէսի բոլոր
որդիները չորս հարիւր վաթսունութ կտրիճ էին:
7 Ահա՛ւասիկ Բենիամինի որդիները.— Եսայիի որդիին՝ Իթիէլի որդիին՝ Մաասիայի
որդիին՝ Կովղիայի որդիին՝ Փադայիայի որդիին՝ Յովադի որդիին՝ Մեսուղամի որդին՝
Սալլու: 8 Անկէ ետք՝ Գեբէի, Սելէի, եւայլն. ինը հարիւր քսանութ հոգի: 9 Անոնց
վերատեսուչն էր Զեքրիի որդին՝ Յովէլ, իսկ Սենուայի որդին՝ Յուդա անոր [բ]փոխանորդն

[լ] Եբր.՝ առաջիններ

[խ] Կամ՝ մթերանոցներուն

[ծ] Կամ՝ ծառայութեան

[կ] Եբր.՝ բարձրացնեն

[ա] Եբր.՝ ինը լեցուն ձեռքերը

[բ] Եբր.՝ երկրորդն

էր քաղաքին վրայ:
10 Քահանաներէն՝ Յովարիբի որդին՝ Յեդայիա, Յաքին, 11 Աստուծոյ տան
[գ]վերակացուին՝ Աքիտովբի որդիին՝ Մարիոթի որդիին՝ Սադովկի որդիին՝ Մեսուղամի
որդիին՝ Քեղկիայի որդին՝ Սարայիա: 12 Անոնց եղբայրները, որ Աստուծոյ տան գործը կը
կատարէին, ութ հարիւր քսաներկու անձ էին: Մեղքիայի որդիին՝ Փասուրի որդիին՝
Զաքարիայի որդիին՝ Ամասիի որդիին՝ Փաղաղիայի որդիին՝ Յերոհամի որդին՝ Ադայիա, 13
եւ անոր եղբայրները՝ նահապետները՝ երկու հարիւր քառասուներկու անձ էին: Եմմերի
որդիին՝ Մեսեղամոթի որդիին՝ Ահզայի որդիին՝ Ազարիէլի որդին՝ Ամեսայի, 14 ու անոնց
եղբայրները՝ հարիւր քսանութ զօրաւոր կտրիճ էին. անոնց վերատեսուչն էր Ագեդողիմի
որդին՝ Զաբդիէլ:
15 Ղեւտացիներէն՝ Բունիի որդիին՝ Ասաբիայի որդիին՝ Եզրիկամի որդիին՝ Ասուբի
որդին՝ Սեմայիա, 16 նաեւ Սաբեթա ու Յովզաբադ, որոնք Ղեւտացիներուն գլխաւորներէն
էին, Աստուծոյ տան արտաքին գործերուն վրայ նշանակուած էին: 17 Ասափի որդիին՝
Զաբդիի որդիին՝ Միքայի որդին՝ Մաթանիա երգողներուն գլխաւորն էր: Շնորհակալական
աղօթքները նախ ինք կը սկսէր երգել. անոր եղբայրներէն Բակբուկիա՝ երկրորդն էր, յետոյ՝
Իդիթունի որդիին՝ Գաղաղի որդիին՝ Սամուայի որդին՝ Աբդա: 18 Սուրբ քաղաքը բնակող
բոլոր Ղեւտացիները երկու հարիւր ութսունչորս անձ էին:
19 Դռնապանները՝ Ակկուբ, Տեղմոն եւ անոնց եղբայրները, որոնք դռները կը
պահպանէին, հարիւր եօթանասուներկու անձ էին:
20 Իսրայէլի մնացորդը, քահանաներն ու Ղեւտացիները [դ]Յուդայի բոլոր քաղաքներուն
մէջ բնակեցան, իւրաքանչիւրը իր ժառանգութեան մէջ: 21 Բայց Նաթանայիմները Ոփաղի
մէջ կը բնակէին, եւ Սիա ու Գիսփա Նաթանայիմներուն վրայ նշանակուած էին: 22
Երուսաղէմի մէջ Ղեւտացիներու վերատեսուչն էր՝ Միքայի որդիին՝ Մաթանիայի որդիին՝
Ասաբիայի որդիին՝ Բանիի որդին՝ Ոզի: Ասափի որդիներէն՝ երգողներէն ոմանք Աստուծոյ
տան գործին վրայ նշանակուած էին, 23 որովհետեւ ա՛յդ էր թագաւորին պատուէրը իրենց
համար, ու երգողներուն ամէն օր [ե]ռոճիկ կը տրուէր: 24 Յուդայեան Զարայի որդիներէն
Մասիզեբէլի որդին՝ Փեթայիա թագաւորին [զ]գործակալն էր ժողովուրդին բոլոր գործերուն
համար:

ՈՒՐԻՇ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

25 Յուդայի որդիներէն ոմանք ալ դաշտավայրի գիւղերուն մէջ բնակեցան, այսինքն՝
Կարիաթ-Արբայի եւ անոր գիւղերուն մէջ, Դեբոնի եւ անոր գիւղերուն մէջ, Կաբսեէլի եւ
անոր գիւղերուն մէջ, 26 Յեսուայի, Մոլադայի, Բեթփաղէթի, 27 Ասերսուաղի, Բերսաբէի եւ
անոր գիւղերուն մէջ, 28 Սիկելակի, Մեքոնայի եւ անոր գիւղերուն մէջ, 29 Ենռեմոնի,
Սարաայի, Յերիմութի, 30 Զանովի, Ոդողոմի եւ անոնց գիւղերուն մէջ, Լաքիսի եւ անոր
դաշտավայրին մէջ, Ազեկայի եւ անոր գիւղերուն մէջ: Անոնք Բերսաբէէն մինչեւ Ենովմի

[գ] Եբր.՝ առաջնորդին

[դ] Կամ՝ Հրէաստանի

[ե] Եբր.՝ հաստատ բան

[զ] Եբր.՝ ձեռքին տակ

ծորը [է]բնակեցան:

31 Բենիամինի որդիները բնակեցան Գաբայէն մինչեւ Մաքմաս, Այիա, Բեթէլ եւ անոր գիւղերուն մէջ, 32 Անաթովթ, Նոբ, Անանիա, 33 Հասոր, Ռամա, Գեթթայիմ, 34 Հադիդ, Սեբոյիմ, Նեբաղաղ, 35 Ղովդ, Ովնով ու Գեքարասիմ:

36 Ղեւտացիներէն ոմանք Յուդայի եւ Բենիամինի մէջ բաժնուած էին:

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՑԱՆԿԸ

12

Ահա՛ւասիկ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի ու Յեսուի հետ բարձրացող քահանաներն ու Ղեւտացիները.– Սարայիա, Երեմիա, Եզրաս, 2 Ամարիա, Մալուք, Քետտուս, 3 Սեքենիա, Հռէում, Մերամոթ, 4 Ադդով, Կանաթոն, Աբիա, 5 Միամին, Մովադիա, Բեղգա, 6 Սեմայիա, Յովարիբ, Յեդայիա, 7 Սալլու, Ամոկ, Քեղկիա, Յեդայիա: Յեսուի օրերը, ասո՛նք էին քահանաներուն գլխաւորները՝ իրենց եղբայրներով:

8 Ղեւտացիները.– Յեսու, Բանուի, Կադմիէլ, Սարաբիա, Յուդա, ու Մաթանիա՝ որ [ա]երգչախումբին վրայ նշանակուած էր, ինք եւ իր եղբայրները: 9 Անոնց եղբայրները՝ Բակբոկիա եւ Ունի՝ անոնց դիմաց իրենց պաշտօնին վրայ էին:

ՅԵՍՈՒԻ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ ԶԱՐՄԸ

10 Յեսու ծնաւ Յովակիմը, Յովակիմ ծնաւ Եղիասիբը, Եղիասիբ ծնաւ Յովիադան, 11 Յովիադա ծնաւ Յովնաթանը, ու Յովնաթան ծնաւ Յադդուան:

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԴԱՍԻՆ ԳԼԽԱՒՈՐՆԵՐԸ

12 Յովակիմի օրերը՝ հետեւեալներն էին նահապետ քահանաները.– Սարայիայէն՝ Մարայիա, Երեմիայէն՝ Անանիա, 13 Եզրասէն՝ Մեսուղամ, Ամարիայէն՝ Յոհանան, 14 Մալուքէն՝ Յովնաթան, Սաբանիայէն՝ Յովսէփ, 15 Հարիմէն՝ Եդնա, Մարիոթէն՝ Քեղկայ, 16 Ադդովէն՝ Զաքարիա, Կանաթոնէն՝ Մեսուղամ, 17 Աբիայէն՝ Զեքրի, Մինիամինէն, Մովադիայէն՝ Փաղտի, 18 Բեղգայէն՝ Սամուա, Սեմայիայէն՝ Յովնաթան, 19 Յովարիբէն՝ Մաթանայ, Յեդայիայէն՝ Ոզի, 20 Սալլուէն՝ Կալլայ, Ամոկէն՝ Եբեր, 21 Քեղկիայէն՝ Ասաբիա, Յեդայիայէն՝ Նաթանայէլ:

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՂԵՒՏԱԿԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

22 Եղիասիբի, Յովիադայի, Յոհանանի ու Յադդուայի օրերը՝ Ղեւտացիները, այսինքն՝ անոնց նահապետները, արձանագրուեցան, նաեւ քահանաները, մինչեւ պարսիկ Դարեհի թագաւորութիւնը: 23 Ղեւիի որդիներուն նահապետները ժամանակագրութեան գիրքին մէջ արձանագրուեցան՝ մինչեւ Եղիասիբեան Յոհանանի օրերը:

ՏԱՃԱՐԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄԸ

24 Ղեւտացիներուն գլխաւորներն էին՝ Ասաբիա, Սարաբիա, եւ Կադմիէլի որդին՝ Յեսու:

[է] Եբր.՝ բնակեցան

[ա] Եբր.՝ շնորհակալութիւն երգող խումբին

*Անոնց եղբայրները իրենց դիմաց կը կայնէին, որպէսզի Աստուծոյ մարդուն՝ Դաւիթի
պատուէրին համաձայն գովաբանեն ու շնորհակալ ըլլան, իրարու քով պաշտօն
կատարելով: 25 Մաթանիա, Բակբոկիա, Աբդիա, Մեսուղամ, Տեղմոն եւ Ակկուբ՝ դռներու
շտեմարաններուն մէջ պահապան եղող դռնապաններն էին: 26 Ասոնք պաշտօնի վրայ
էին Յովսեդեկեան Յեսուի որդիին՝ Յովակիմի օրերը, ու Նէեմիա կուսակալին եւ Եզրաս
քահանային ու դպիրին օրերը:*

ՆԷԵՄԻԱ ԿԸ ՆՈՒԻՐԱԳՈՐԾԷ ՔԱՂԱՔԻՆ ՊԱՐԻՍՊԸ

*27 Երուսաղէմի պարիսպին նաւակատիքին ատենը՝ Ղեւտացիները փնտռեցին իրենց
բոլոր տեղերուն մէջ, որպէսզի զանոնք Երուսաղէմ բերեն եւ նաւակատիքը կատարեն
ուրախութեամբ, շնորհակալական երգերով, ծնծղաներով, տաւիղներով ու քնարներով: 28
Երգողներուն որդիները հաւաքուեցան Երուսաղէմի շրջակայ դաշտէն,
Նետոփաթացիներու գիւղերէն, 29 [բ]Գաղգաղայի տունէն" ու Գաբայի եւ Ազմօթի
դաշտերէն. արդարեւ երգողները Երուսաղէմի շուրջ գիւղեր կառուցաներ էին իրենց
համար: 30 Քահանաներն ու Ղեւտացիները մաքրուեցան, եւ ժողովուրդը, դռներն ու
պարիսպը մաքրեցին:*

*31 Յուդայի իշխանաւորները պարիսպին վրայ բարձրացուցի, ու երկու մեծ
[գ]երգչախումբ [դ]նշանակեցի: Մէկը պարիսպին վրայ՝ աջ կողմը քալեց, դէպի Աղբի դուռը.
32 անոր ետեւէն գացին Ովսէիա ու Յուդայի իշխանաւորներուն կէսը, 33 նաեւ Ազարիա,
Եզրաս, Մեսուղամ, Յուդա, 34 Բենիամին, Սեմայիա ու Երեմիա, 35 եւ փողերով՝
քահանաներու որդիներէն՝ Ասափի որդիին՝ Զաքուրի որդիին՝ Միքիայի որդիին՝
Մաթանիայի որդիին՝ Սեմայիայի որդիին՝ Յովնաթանի որդին՝ Զաքարիա, 36 եւ անոր
եղբայրները՝ Սեմայիա, Ազարիէլ, Միլալայ, Գիլալայ, Մաայ, Նաթանայէլ, Յուդա ու
Անանի, Աստուծոյ մարդուն՝ Դաւիթի նուագարաններով. անոնց առջեւէն Եզրաս դպիրը
կ'երթար: 37 Աղբիւրի դուռը հասնելով, իրենց առջեւ եղող Դաւիթի քաղաքին
աստիճաններէն բարձրացան՝ պարիսպին զառիվերէն, Դաւիթի տունէն վեր դէպի արեւելք՝
մինչեւ Ջուրի դուռը:*

*38 Միւս երգչախումբը [ե]հակառակ կողմը" գնաց պարիսպին վրայ, ու ես՝ անոր ետեւէն,
նաեւ ժողովուրդին կէսը, Փուռերու աշտարակէն մինչեւ Լայն պարիսպը, 39 եւ Եփրեմի
դրան վրայէն, Հին դրան վրայէն, Ձուկերու դրան վրայէն, Անանայէլի աշտարակէն ու
Մէայի աշտարակէն մինչեւ Ոչխարներու դուռը, եւ Բանտի դուռը կանգ առին: 40 Երկու
երգչախումբերն ալ Աստուծոյ տան մէջ կայնեցան, նաեւ ես եւ ատենակալներուն կէսը՝
որոնք ինծի հետ էին, 41 ու քահանաները՝ Եղիակիմ, Մաասիա, Մինիամին, Միքիա,
Եղիովենայի, Զաքարիա եւ Անանիա՝ փողերով, 42 ու Մաասիա, Սեմայիա, Եղիազար, Ոզի,
Յոհանան, Մեղքիա, Եղամ ու Եզեր: Այն ատեն երգողները իրենց վերատեսուչին՝
Յեզերիայի հետ իրենց ձայնը լսել տուին: 43 Այդ օրը մեծ զոհեր մատուցանեցին եւ
ուրախացան, որովհետեւ Աստուած [զ]մեծապէս ուրախացուց զանոնք: Կիներն ու*

[բ] Կամ՝ Բեթգաղգաղայէն

[գ] Եբր.՝ շնորհակալութիւն երգող խումբ

[դ] Եբր.՝ կայնեցուցի

[ե] Եբր.՝ դիմացէն

[զ] Եբր.՝ մեծ ուրախութեամբ

զաւակներն ալ ուրախացան, եւ Երուսաղէմի ուրախութիւնը հեռաւոր տեղերէն ալ լսուեցաւ:

ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

44 Այդ օրը մարդիկ նշանակուեցան այն սենեակներուն վրայ, որոնք բարձրացնելիք ընծաներուն, [ե]երախայրիքին ու տասանորդներուն յատկացուած էին իբր շտեմարան, որպէսզի անոնց մէջ դիզեն քաղաքներուն արտերէն բերուած քահանաներուն եւ Ղեւտացիներուն օրինաւոր բաժինները: Արդարեւ Յուդա [ը]պաշտօն կատարող" քահանաներուն եւ Ղեւտացիներուն համար ուրախացաւ, 45 որովհետեւ անոնք՝ երգողներուն ու դռնապաններուն հետ՝ իրենց Աստուծոյն պաշտօնը եւ մաքրութեան պաշտօնը կը կատարէին, Դաւիթի ու անոր որդիին՝ Սողոմոնի պատուէրին համաձայն: 46 Արդարեւ վաղուց՝ Դաւիթի եւ Ասափի օրերը՝ երգողներու գլխաւորներ կային, նաեւ Աստուծոյ գովաբանութեան ու շնորհակալութեան երգեր: 47 Զօրաբաբէլի օրերը եւ Նէեմիայի օրերը՝ ամբողջ Իսրայէլը երգողներուն ու դռնապաններուն բաժինները կու տար, ամէն օր՝ իր [թ]բաժինը. սուրբ բաները Ղեւտացիներուն կը [ժ]վերապահէին, Ղեւտացիներն ալ Ահարոնի որդիներուն կը վերապահէին:

[ե] *Եբր.՝* առաջիններուն

[ը] *Եբր.՝* կայնող

[թ] *Եբր.՝* բանը

[ժ] *Եբր.՝* սրբացնէին

ՕՏԱՐՆԵՐԷՆ ՋԱՏՈՒԻԼ

13

*Այդ օրը Մովսէսի գիրքէն կարդացուեցաւ ժողովուրդին [ա]առջեւ, եւ հոն գրուած
գտնուեցաւ թէ Ամմոնացիներն ու Մովաբացիները Աստուծոյ համախմբումին մէջ
յաւիտեան մտնելու չեն, 2 որովհետեւ անոնք Իսրայէլի որդիները հացով եւ ջուրով
չդիմաւորեցին, հապա Բաղաամը անոնց դէմ վարձեցին, որպէսզի զանոնք անիծէ. բայց
մեր Աստուածը անէծքը օրհնութեան փոխեց: 3 Երբ Օրէնքին խօսքերը լսեցին, բոլոր
խառնածինները Իսրայէլէն զատեցին:*

ՆԷԵՄԻԱՅԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

*4 Բայց ասկէ առաջ, մեր Աստուծոյն տան [բ]սենեակներուն վերատեսուչը՝ Եղիասիբ
քահանան, Տուբիայի մերձաւորը, 5 անոր մեծ սենեակ մը պատրաստեր էր՝ ուր առաջ կը
դնէին հացի ընծաները, կնդրուկը եւ անօթները, ցորենին, քաղցուին ու իւղին
տասանորդները, նաեւ Ղեւտացիներուն, երգողներուն եւ դռնապաններուն համար
որոշուածը, ու քահանաներուն տրուած բարձրացնելիք ընծաները: 6 Այդ ամբողջ ատենը
ես Երուսաղէմ չէի, որովհետեւ Բաբելոնի Արտաշէս թագաւորին երեսուներկրորդ տարին
թագաւորին գացեր էի: Ժամանակ մը ետք՝ թագաւորէն [գ]արտօնութիւն առի", 7 ու
Երուսաղէմ գալով Եղիասիբի ըրած չարիքը հասկցայ, որ Աստուծոյ տան գաւիթին մէջ
Տուբիայի համար մթերանոց մը պատրաստեր էր: 8 Շատ դժգոհեցայ, եւ Տուբիայի տան
բոլոր առարկաները սենեակէն դուրս նետեցի: 9 Յետոյ հրամայեցի որ սենեակները
մաքրեն, եւ Աստուծոյ տան անօթները, հացի ընծան ու կնդրուկը հոն վերադարձուցի: 10
Նաեւ տեղեկացայ թէ Ղեւտացիներուն բաժինները տրուած չէին, քանի [դ]պաշտօնը
կատարող Ղեւտացիներէն ու երգողներէն իւրաքանչիւրը իր արտը փախած էր: 11 Ուստի
[ե]ատենակալները յանդիմանեցի" եւ ըսի. «Ինչո՞ւ Աստուծոյ տունը այսպէս լքուած է».
ապա [զ]զանոնք հաւաքեցի, ու զանոնք իրենց պաշտօնին մէջ [է]հաստատեցի: 12 Այն ատեն
ամբողջ Յուդան ցորենին, քաղցուին եւ իւղին տասանորդը շտեմարանները տարաւ: 13
Շտեմարաններուն վրայ Սեղեմիա քահանան, Սադովկ դպիրը, ու Ղեւտացիներէն՝
Փադայիան կարգեցի,- Մաթանիայի որդիին՝ Զաքուրի որդին՝ Անան ալ անոնց քով էր,-
որովհետեւ անոնք հաւատարիմ կը սեպուէին. անոնց գործը իրենց եղբայրներուն բաժին
տալ էր: 14 Ո՛վ իմ Աստուածս, յիշէ՛ զիս ասոր համար, ու մի՛ ջնջեր իմ*

[ա] *Եբր.՝ ականջներուն*

[բ] *Կամ՝ մթերանոցներուն*

[գ] *Եբր.՝ խնդրեցի*

[դ] *Եբր.՝ գործը*

[ե] *Եբր.՝ ատենակալներուն հետ վիճեցայ*

[զ] *Այսինքն՝ Ղեւտացիներն ու երգողները*

[է] *Եբր.՝ կայնեցուցի*

[ը]բարեգործութիւններս, որ իմ Աստուծոյ տան մէջ եւ անոր [թ]պաշտօնին մէջ կատարեցի:

*15 Այդ օրերը Հրէաստանի մէջ տեսայ ոմանք՝ որ Շաբաթ օրը հնձանին մէջ խաղող կը
կոխէին, ցորենի որաներ կը մտցնէին, էշերու վրայ կը բեռցնէին, նաեւ գինի, խաղող, թուզ
եւ ամէն տեսակ բեռ, ու զանոնք Շաբաթ օրը Երուսաղէմ կը բերէին. անոնց դէմ
[ժ]բողոքեցի՝ այն օրը երբ իրենց ուտեստեղէնը կը ծախէին: 16 Հոն Տիւրացիներ ալ կը
բնակէին. ձուկ եւ ամէն տեսակ [ի]ապրանք կը բերէին, ու Շաբաթ օրը Յուդայի որդիներուն
եւ Երուսաղէմի մէջ կը ծախէին: 17 Յուդայի ազնուականները յանդիմանեցի ու անոնց
ըսի. «Այս ի՞նչ չար արարք է որ դուք կը գործէք՝ Շաբաթ օրը պղծելով: 18 Ձեր հայրերն
ալ այսպէս չըրի՞ն. ուստի մեր Աստուածը այս ամբողջ չարիքը բերաւ մեր վրայ եւ այս
քաղաքին վրայ, ու դուք Շաբաթը պղծելով՝ աւելի բորբոքում կը բերէք Իսրայէլի վրայ»:
19 Ուստի հրամայեցի որ Երուսաղէմի դռները Շաբաթէն առաջ գոցուին՝ երբ դռները
սկսին շուքի մէջ ըլլալ. նաեւ հրամայեցի որ անոնք չբացուին՝ մինչեւ որ Շաբաթը անցնի:
Իմ սպասաւորներէս ոմանք դռներուն քով [լ]տեղաւորեցի, որպէսզի ո՛չ մէկ բեռ Շաբաթ օրը
ներս մտնէ: 20 Վաճառականները եւ ամէն տեսակ [խ]ապրանք ծախողները մէկ կամ երկու
անգամ Երուսաղէմէն դուրս գիշերեցին: 21 Ես զանոնք յանդիմանեցի՝ ըսելով. «Դուք
ինչո՞ւ պարիսպին քով կը գիշերէք. եթէ կրկին այդպէս ընէք, ձեզ պիտի ձերբակալեմ»:
Այդ ատենէն ի վեր անգամ մըն ալ Շաբաթ օրը չեկան: 22 Ղեւտացիներուն ալ հրամայեցի
որ մաքրուին, ու Շաբաթ օրը սրբացնելու համար գան դռները պահպանեն: Ո՛վ իմ
Աստուածս, յիշէ՛ զիս ասոր համար ալ, եւ խղճա՛ իմ վրաս՝ քու մեծ կարեկցութեանդ
համաձայն:*

*23 Այդ օրերը Հրեաներ տեսայ, որոնք ազովտացի, ամմոնացի ու մովաբացի [ծ]կիներու
հետ ամուսնացած" էին: 24 Անոնց որդիներուն կէսը ազովտերէն կը խօսէր. [կ]եբրայերէն
խօսիլ չէին գիտեր, հապա մէկ կամ միւս ժողովուրդին լեզուն կը խօսէին: 25 Հետեւաբար
զանոնք յանդիմանեցի, զանոնք անիծեցի, անոնցմէ ոմանք ալ ծեծեցի եւ իրենց մազերը
փետեցի: Ապա Աստուծոյ անունով անոնց երդում ընել տուի՝ ըսելով. «Ձեր աղջիկները
անոնց որդիներուն պիտի չտաք, ու անոնց աղջիկներէն ձեր որդիներուն կամ ձեզի պիտի
չառնէք հբր կին: 26 Ասով չէ՞ր՝ որ Իսրայէլի Սողոմոն թագաւորը մեղանչեց. թէպէտ շատ
ազգերու մէջ անոր պէս թագաւոր չկար, իր Աստուծոյն սիրելի էր, եւ Աստուած զինք
ամբողջ Իսրայէլի վրայ թագաւոր կարգեր էր, օտարազգի կիները անո՛ր ալ մեղանչել
տուին: 27 Ուստի հիմա [հ]ձեզ թողո՞ւնք" որ այս ամբողջ մեծ չարիքը գործէք, եւ*

[ը] Եբր.՝ կարեկցութիւններս

[թ] Կամ՝ պահպանութեան

[ժ] Եբր.՝ վկայեցի

[ի] Եբր.՝ ծախուելիք

[լ] Եբր.՝ կայնեցուցի

[խ] Եբր.՝ ծախուելիք

[ծ] Եբր.՝ կիներ բնակեցուցած

[կ] Եբր.՝ հրէերէն

[հ] Եբր.՝ ձեզի մտիկ ընե՞նք

օտարազգի կիներու հետ ամուսնանալով՝ մեր Աստուծոյն հանդէպ ուխտազանց ըլլաք»:
28 Եղիասիբ քահանայապետին որդիին՝ Յովիադայի որդիներէն մէկը Որոնացի
Սանաբաղատի փեսան էր. հետեւաբար զայն քովէս [ծ]վռնտեցի: 29 Ո՛վ իմ Աստուածս, յիշէ՛
զանոնք, քանի որ պղծեցին քահանայութիւնը եւ [ղ]քահանաներուն ու Ղեւտացիներուն
ուխտը: 30 Այսպէս՝ զանոնք բոլոր օտարազգիներէն մաքրեցի, եւ քահանաներուն ու
Ղեւտացիներուն պաշտօնները [ճ]վերահաստատեցի, անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր գործին
վրայ նշանակելով: 31 Նաեւ որոշուած ատենները կատարուելիք փայտի մատուցումն ու
երախայրիքը վերահաստատեցի: Ո՛վ իմ Աստուածս, յիշէ՛ զիս բարիքի համար:

[ծ] *Եբր.՝ փախցուցի*

[ղ] *Եբր.՝ քահանայութեան*

[ճ] *Եբր.՝ կայնեցուցի*

ԵՍԹԵՐԻ ԳԻՐՔԸ

ՎԱՇԹԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ԿԸ ԳՐԳՌԷ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

1

*Ասուերոսի օրերը, (այս այն Ասուերոսն է, որ Հնդկաստանէն մինչեւ Եթովպիա՝ հարիւր
քսանեօթը գաւառի վրայ կը թագաւորէր,) 2 այն օրերը՝ երբ Ասուերոս թագաւորը իր
թագաւորութեան գահին վրայ կը նստէր Շուշան մայրաքաղաքին մէջ, 3 իր
թագաւորութեան երրորդ տարին՝ ան խնճոյք մը սարքեց իր բոլոր իշխանաւորներուն ու
ծառաներուն. Պարսկաստանի եւ Մարաստանի [ա]կտրիճները, մեծամեծներն ու գաւառներու
պետերը անոր առջեւ էին: 4 Երկար ժամանակ, այսինքն՝ հարիւր ութսուն օր, իր
թագաւորութեան փառաւոր հարստութիւնը եւ իր մեծութեան հոյակապ շքեղութիւնը ցոյց
տուաւ:*

*5 Երբ այդ օրերը լրացան, թագաւորը Շուշան մայրաքաղաքը գտնուող ամբողջ
ժողովուրդին, մեծէն մինչեւ պզտիկին, եօթը օր խնճոյք սարքեց՝ թագաւորին ապարանքին
պարտէզի գաւիթին մէջ: 6 Ճերմակ բեհեզէ, կանաչ կերպասէ եւ [բ]կապուտակէ
վարագոյրներ՝ բեհեզէ ու [գ]ծիրանիէ պարաններով եւ արծաթէ օղակներով՝ մարմարէ
սիւներէ [դ]կախուած էին. ոսկիէ եւ արծաթէ [ե]բազմոցներ զետեղուած էին պորփիւրէ,
ճերմակ մարմարէ, ալապաստրէ ու սեւ մարմարէ սալայատակի մը վրայ: 7 Խմելիքները
ոսկիէ անօթներով կու տային, տեսակ-տեսակ անօթներով: Թագաւորական գինին առատ
էր, թագաւորին [զ]առատաձեռնութեան համեմատ: 8 Օրէնքին համաձայն կը խմէին, եւ ո՛չ
մէկը հարկադրուած էր. արդարեւ թագաւորը իր տան բոլոր մեծերուն [է]հրամայեր էր որ
իւրաքանչիւրին փափաքին համաձայն վարուին: 9 Վաշթի թագուհին ալ կիներո՛ւն խնճոյք
սարքեց՝ Ասուերոս թագաւորին [ը]պալատին մէջ:*

*10 Եօթներորդ օրը, երբ թագաւորին սիրտը գինիէն զուարթացած էր, [թ]իր առջեւ
սպասարկող եօթը ներքինիներուն՝ Մեհումանի, Բիզթայի, Արբոնայի, Բիգթայի,
Աբագթայի, Զեթարի ու Քարքասի հրամայեց 11 որ Վաշթի թագուհին իր թագաւորական
թագով թագաւորին առջեւ բերեն, որպէսզի ժողովուրդներուն եւ իշխանաւորներուն ցոյց
տայ անոր գեղեցկութիւնը, որովհետեւ ան վայելուչ տեսք ունէր: 12 Բայց Վաշթի
թագուհին մերժեց երթալ՝ ներքինիներուն [ժ]միջոցով ղրկուած թագաւորին հրամանին*

[ա] Կամ՝ զինեալ ոյժը

[բ] Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպասէ

[գ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած

[դ] Եբր.՝ բռնուած

[ե] Կամ՝ մահիճներ

[զ] Եբր.՝ ձեռքին

[է] Եբր.՝ հիմներ

[ը] Եբր.՝ թագաւորական տան

[թ] Եբր.՝ Ասուերոս թագաւորին

[ժ] Եբր.՝ ձեռքով

համաձայն. ուստի թագաւորը չափազանց զայրացաւ եւ իր ցասումը բռնկեցաւ:
13 Այն ատեն թագաւորը ժամանակները գիտցող իմաստուններուն ըսաւ. (արդարեւ
թագաւորը այս կերպով խորհուրդ կը հարցնէր բոլոր օրէնք եւ դատաստան գիտցողներուն.
14 իր մօտն էին Պարսկաստանի ու Մարաստանի եօթը իշխանաւորները.– Կարսենա,
Սեթար, Ադմաթա, Թարսիս, Մերէս, Մարսենա եւ Մեմուքան. անոնք թագաւորին երեսը կը
տեսնէին ու թագաւորութեան [ի]առաջին խորհրդականներն էին“.) 15 «Օրէնքին համաձայն
ի՞նչ պէտք է ընել Վաշթի թագուհիին, քանի ներքինիներուն միջոցով Ասուերոս
թագաւորին ղրկած հրամանը չգործադրեց»:
16 Այն ատեն Մեմուքան՝ թագաւորին ու իշխանաւորներուն առջեւ պատասխանեց.
«Վաշթի թագուհին ո՛չ միայն թագաւորին դէմ անօրէնութիւն ըրաւ, հապա բոլոր
իշխանաւորներուն դէմ եւ Ասուերոս թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ եղող բոլոր
ժողովուրդներուն դէմ: 17 Արդարեւ թագուհիին արարքին լուրը բոլոր կիներուն մէջ պիտի
[լ]տարածուի, անոնց ամուսիններն ալ իրենց աչքերուն պիտի արհամարհուին՝ երբ ըսուի.
“Ասուերոս թագաւորը հրամայեց որ Վաշթի թագուհին իր առջեւ բերեն, բայց ան չեկաւ□:
18 Եւ այսօր թագուհիին արարքին լուրը լսող Պարսկաստանի ու Մարաստանի
իշխանուհիները նոյնպէս պիտի պատասխանեն թագաւորին բոլոր իշխանաւորներուն,
ուստի բաւական արհամարհանք եւ զայրոյթ պիտի ըլլայ: 19 Հետեւաբար՝ եթէ թագաւորին
[խ]հաճելի է՝ իրմէ թագաւորական հրաման մը թող [ծ]տրուի,– ու Պարսիկներու եւ Մարերու
օրէնքներուն մէջ թող արձանագրուի՝ անփոփոխելի ըլլալու համար,– որ Վաշթի անգամ
մըն ալ Ասուերոս թագաւորին առջեւ չգայ, ու թագաւորը անոր [կ]թագուհութիւնը անկէ լաւ
եղող ուրիշ կնոջ մը տայ: 20 Ուստի երբ թագաւորին [հ]տալիք վճիռը լսուի իր ամբողջ
թագաւորութեան մէջ, որ շատ ընդարձակ է, բոլոր կիները՝ մեծէն մինչեւ պզտիկը՝ իրենց
ամուսինները պիտի պատուեն»:
21 Այս խօսքը թագաւորին եւ իշխանաւորներուն [ձ]հաճելի եղաւ, ու թագաւորը
Մեմուքանի ըսածին համաձայն ըրաւ, 22 թագաւորին բոլոր գաւառներուն [ղ]նամակներ
ղրկելով, իւրաքանչիւր գաւառի՝ իր գիրով, եւ իւրաքանչիւր ժողովուրդի՝ իր լեզուով,
որպէսզի ամէն մարդ իր տան մէջ իշխէ ու իր ժողովուրդին լեզուով խօսի:

ԵՍԹԵՐ Կ’ԸԼԼԱՅ ԹԱԳՈՒՀԻ

2

[ի] Եբր.՝ մէջ առաջին կարգին վրայ կը նստէին

[լ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[խ] Եբր.՝ լաւ

[ծ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[կ] Եբր.՝ թագաւորական պատիճանը

[հ] Եբր.՝ ընելիք

[ձ] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[ղ] Եբր.՝ գրութիւններ

Այս [ա]դէպքերէն ետք՝ երբ Ասուերոս թագաւորին ցասումը մեղմացաւ, Վաշթին, անոր
ըրածը եւ անոր դէմ [բ]վճռուածը յիշեց: 2 Թագաւորին ծառայող սպասաւորները ըսին.
«Թագաւորին համար վայելուչ տեսքով կոյս երիտասարդուհիներ թող փնտռուին. 3
թագաւորը իր թագաւորութեան բոլոր գաւառներուն մէջ վերատեսուչներ թող նշանակէ,
որպէսզի բոլոր վայելուչ տեսքով կոյս երիտասարդուհիները Շուշան մայրաքաղաքը
հաւաքեն՝ [գ]կանանոցը, թագաւորին ներքինիին՝ կիներու պահապան Հեգէի [դ]հսկողութեան
տակ. անոնց օծանակներ թող տրուին, 4 ու թագաւորին [ե]հաճելի եղող երիտասարդուհին
Վաշթիի տեղ թագուհի թող ըլլայ»: Այս խօսքը թագաւորին հաճելի եղաւ, եւ այդպէս ըրաւ:
5 Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հրեայ մարդ մը կար, որուն անունը Մուրթքէ էր.
Բենիամինեան Կիսի որդիին՝ Սեմէիի որդիին՝ Յայիրի որդին էր: 6 Ան Երուսաղէմէն
տարագրուած էր այն [զ]գերիներուն հետ, որոնք Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին
տարագրած Յուդայի Յեքոնիա թագաւորին հետ տարագրուեցան: 7 Ան իր հօրեղբօր
աղջիկին՝ Ադասսայի, այսինքն՝ Եսթերի հոգատարն էր, որովհետեւ ան հայր ու մայր
չունէր: Այդ երիտասարդուհին գեղեցիկ դէմք եւ վայելուչ տեսք ունէր. անոր հօր ու մօր
մեռնելէն ետք, Մուրթքէ զայն քովը առեր էր՝ իբր իր աղջիկը:
8 Երբ թագաւորին հրամանը եւ հրովարտակը լսուեցան, ու Շուշան մայրաքաղաքին
մէջ շատ երիտասարդուհիներ հաւաքուեցան՝ Հեգէի հսկողութեան տակ, Եսթեր ալ
[է]պալատը ընդունուեցաւ, կիներու պահապան Հեգէի հսկողութեան տակ: 9
Երիտասարդուհին անոր հաճելի եղաւ եւ անոր առջեւ կարեկցութիւն [ը]գտաւ. ան ալ
արտորալով իրեն տուաւ իր օծանակներն ու [թ]ռոճիկը, նաեւ պալատէն իրեն տրուելու
համար պատրաստուած եօթը սպասուհիները, եւ զինք իր սպասուհիներուն հետ
փոխադրեց կանանոցին լաւագոյն յարկաբաժինը: 10 Եսթեր իր ժողովուրդն ու ազգութիւնը
չյայտնեց, քանի Մուրթքէ անոր պատուիրեր էր որ չյայտնէ: 11 Մուրթքէ ամէն օր
կանանոցի գաւիթին առջեւ կը շրջէր, որպէսզի Եսթերի [ժ]որպիսութիւնը եւ անոր հետ
վարուելու կերպը գիտնայ:
12 Երբ իւրաքանչիւր երիտասարդուհիի կարգը գար՝ Ասուերոս թագաւորին քով
կ՚երթար, կիներու [ի]կանոնին համաձայն տասներկու ամիս պատրաստուելէ ետք: Արդարեւ

[ա] Եբր.՝ արարքներէն

[բ] Եբր.՝ կտրուածը

[գ] Եբր.՝ կիներու տունը

[դ] Եբր.՝ ձեռքին

[ե] Եբր.՝ աչքերուն լաւ

[զ] Եբր.՝ տարագիրներուն

[է] Եբր.՝ թագաւորին տունը

[ը] Եբր.՝ բարձրացուց

[թ] Եբր.՝ բաժինը

[ժ] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[ի] Եբր.՝ օրէնքին

*անոնց արդուզարդին օրերը սա՛պէս կ’անցնէին.– վեց ամիս զմուռսի իւղով կ’օծուէին, վեց
ամիս ալ բուրաւէտ համեմներով եւ կիներու օծանակներով: 13 Այսպէս պատրաստուած՝
երիտասարդուհին թագաւորին քով կ’երթար. ինչ որ [լ]ուզէր՝ անոր կը տրուէր, որպէսզի
իրեն հետ կանանոցէն պալատը տանի: 14 Ան իրիկունը կ’երթար, եւ առտուն միւս
կանանոցը կը վերադառնար, թագաւորին ներքինիին՝ հարճերու պահապան Սաասգազի
հսկողութեան տակ: Ան անգա՛մ մըն ալ թագաւորին քով չէր երթար, բայց միայն՝ եթէ
թագաւորը անոր բաղձար եւ ան անունով կանչուէր:*

*15 Երբ թագաւորին քով երթալու կարգը Մուրթքէի հօրեղբօր՝ Աբիքէլի աղջիկին՝
Եսթերի եկաւ, (որ Մուրթքէ քովը առեր էր՝ իբր իր աղջիկը,) ան թագաւորին ներքինիին՝
կիներու պահապան Հեգէի [խ]որոշածէն զատ ուրիշ ոչինչ պահանջեց: Եսթեր բոլոր զինք
տեսնողներուն [ծ]առջեւ շնորհք կը գտնէր: 16 Եսթեր Ասուերոս թագաւորին քով՝ անոր
պալատը ընդունուեցաւ տասներորդ ամիսը, այսինքն՝ Թեբէթ ամսուան մէջ, անոր
թագաւորութեան եօթներորդ տարին: 17 Թագաւորը Եսթերը բոլոր կիներէն աւելի սիրեց, եւ
ան իր առջեւ բոլոր կոյսերէն աւելի շնորհք ու կարեկցութիւն գտաւ. ուստի թագաւորական
թագը անոր գլուխը դրաւ, եւ զայն Վաշթիի տեղ թագուհի ըրաւ: 18 Թագաւորը իր բոլոր
իշխանաւորներուն ու ծառաներուն մեծ խնճոյք մը սարքեց – Եսթերի խնճոյքը.
գաւառներուն ալ [կ]հանգստութիւն [հ]շնորհեց, եւ պարգեւներ տուաւ՝ թագաւորին
[ձ]առատաձեռնութեան համեմատ:*

ՄՈՒՐԹՔԷ ԿԸ ՓՐԿԷ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

*19 Երբ երկրորդ անգամ կոյսեր հաւաքեցին, Մուրթքէ թագաւորին դուռը կը նստէր: 20
Եսթեր իր ազգութիւնը եւ ժողովուրդը յայտնած չէր, ինչպէս Մուրթքէ իրեն պատուիրեր
էր. արդարեւ Եսթեր Մուրթքէի հրամանը կը գործադրէր, ինչպէս երբ անոր
հոգատարութեան տակ էր:*

*21 Այդ օրերը՝ երբ Մուրթքէ թագաւորին դուռը կը նստէր, [ղ]դրան պահապաններէն
Բիգթան ու Թարէս, թագաւորին երկու ներքինիները, զայրացան եւ [ճ]մտադրեցին Ասուերոս
թագաւորին վրայ ձեռք երկարել: 22 Մուրթքէ այս լուրէն տեղեակ ըլլալով՝ Եսթեր
թագուհիին իմացուց, Եսթեր ալ Մուրթքէի անունով թագաւորին պատմեց: 23 Այս խնդիրը
քննարկուելով՝ [մ]ստուգուեցաւ. ուստի անոնք երկուքն ալ ծառէ մը կախուեցան, եւ ասիկա*

[լ] *Եբր.՝ ըսէր*

[խ] *Եբր.՝ ըսածէն*

[ծ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[կ] *Այսինքն՝ հարկի թեթեւացում*

[հ] *Եբր.՝ ըրաւ*

[ձ] *Եբր.՝ ձեռքին*

[ղ] *Եբր.՝ սեմին*

[ճ] *Եբր.՝ փնտռեցին*

[մ] *Եբր.՝ ճշմարիտ գտնուեցաւ*

ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուեցաւ՝ թագաւորին ներկայութեան:

ՀԱՄԱՆ ԿԸ ԾՐԱԳՐԷ ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԲՆԱՋՆՋԵԼ

3

Այս [ա]դէպքերէն ետք, Ասուերոս թագաւորը Ագագացի Ամադաթայի որդին՝ Համանը
մեծցուց, զայն բարձրացուց, եւ անոր աթոռը իրեն հետ եղող բոլոր իշխանաւորներուն
աթոռէն վեր դրաւ: 2 Թագաւորին դուռը եղող թագաւորին բոլոր ծառաները ծռելով
կ'երկրպագէին Համանի, վասնզի թագաւորը այդպէս պատուիրեր էր անոր մասին. բայց
Մուրթքէ չէր ծռեր ու չէր երկրպագեր: 3 Թագաւորին դուռը եղող թագաւորին ծառաները
Մուրթքէի ըսին. «Ինչո՞ւ թագաւորին պատուէրը կ'անտեսես»: 4 Անոնք ամէն օր անոր կը
խօսէին, բայց անոնց մտիկ չէր ըներ. ուստի Համանի պատմեցին, որպէսզի տեսնեն թէ
արդեօք Մուրթքէ իր խօսքերուն վրայ հաստատ պիտի կենա՛յ. արդարեւ ան իր Հրեայ
ըլլալը անոնց իմացուցեր էր: 5 Երբ Համան տեսաւ թէ Մուրթքէ ծռելով իրեն
չ'երկրպագեր, ցասումով լեցուեցաւ. 6 բայց իր աչքերուն արհամարհելի էր միայն
Մուրթքէի վրայ ձեռք երկարել, քանի որ Մուրթքէի ժողովուրդը իրեն յայտներ էին. Համան
[բ]մտադրեց Մուրթքէի ժողովուրդը բնաջնջել, այսինքն՝ Ասուերոսի ամբողջ
թագաւորութեան մէջ եղող բոլոր Հրեաները:

7 Ասուերոս թագաւորին տասներկրորդ տարին, առաջին ամիսը, այսինքն՝ Նիսան
ամսուան մէջ, Համանի առջեւ [գ]փուր (այսինքն՝ վիճակ) ձգեցին, [դ]ամէն օրուան եւ ամէն
ամսուան համար", մինչեւ տասներկրորդ ամիսը, այսինքն՝ Ադար ամիսը:

8 Յետոյ Համան Ասուերոս թագաւորին ըսաւ. «Քու թագաւորութեանդ բոլոր
գաւառներուն մէջ՝ ժողովուրդը մը կայ, ժողովուրդներուն մէջ ցրուած ու տարածուած:
Անոնց օրէնքները բոլոր ժողովուրդներուն օրէնքներէն տարբեր են: Անոնք թագաւորին
օրէնքները չեն գործադրեր. ուստի չի պատշաճիր որ թագաւորը անոնց արտօնէ: 9 Եթէ
թագաւորին [ե]հաճելի է, թող [զ]հրաման տրուի" որ զանոնք բնաջնջեն. ես ալ տասը հազար
տաղանդ արծաթ [է]կու տամ" [ը]պաշտօնատարներուն, որպէսզի թագաւորին գանձը բերեն»:
10 Այն ատեն թագաւորը իր ձեռքէն մատանին հանեց, զայն Հրեաներու [թ]հակառակորդին՝
Ագագացի Ամադաթայի որդիին՝ Համանի տուաւ, 11 ու թագաւորը Համանի ըսաւ. «Այդ
արծաթը քեզի տրուած է, նաեւ այդ ժողովուրդը, որպէսզի անոնց հետ վարուիս ինչպէս որ

[ա] Եբր.՝ արարքներէն

[բ] Եբր.՝ փնտռեց

[գ] Այսինքն՝ բախտ (պարսկերէն)

[դ] Եբր.՝ օրէ օր եւ ամիսէ ամիս

[ե] Եբր.՝ լաւ

[զ] Եբր.՝ գրուի

[է] Եբր.՝ ձեռքերուն մէջ կը կշռեմ

[ը] Եբր.՝ հարկապահանջ գործակատարներուն

[թ] Կամ՝ նեղողին

[ժ]քեզի հաճելի՝՝ ըլլայ»:

*12 Առաջին ամսուան տասներեքերորդ օրը՝ թագաւորին ատենադպիրները կանչուեցան,
ու Համանի ամբողջ պատուիրածին համաձայն գրուեցաւ թագաւորին սատրապներուն,
բոլոր գաւառներուն վրայ նշանակուած կուսակալներուն եւ իւրաքանչիւր ժողովուրդի
իշխանաւորներուն, ամէն գաւառի իր գիրով ու ամէն ժողովուրդի իր լեզուով. Ասուերոս
թագաւորին անունով գրուեցաւ, եւ թագաւորին մատանիով կնքուեցաւ: 13 [ի]Նամակները
սուրհանդակներու ձեռքով ղրկուեցան թագաւորին բոլոր գաւառները, որպէսզի մէկ
օրուան մէջ, տասներկրորդ ամսուան – այսինքն՝ Ադար ամսուան – տասներեքերորդ օրը,
բոլոր Հրեաները – երիտասարդներէն մինչեւ ծերերը, նաեւ մանուկներն ու կիները –
կոտորեն, սպաննեն ու կորսնցնեն, եւ անոնց ունեցածը իբր աւար կողոպտեն: 14
Իւրաքանչիւր գաւառի մէջ [լ]հրատարակուելիք հրովարտակին գրութեան պատճէնը բոլոր
ժողովուրդներուն [խ]հաղորդուեցաւ, որպէսզի այդ օրուան համար պատրաստ ըլլան: 15
Սուրհանդակները թագաւորին հրամանէն հարկադրուելով՝ [ծ]մեկնեցան, ու հրովարտակը
Շուշան մայրաքաղաքին մէջ ալ հրատարակուեցաւ: Թագաւորը ու Համան խմելու նստան,
սակայն Շուշան քաղաքը շփոթութեան մէջ էր:*

ՄՈՒՐԹՔԷ ԵՍԹԵՐԷՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽՆԴՐԷ

4

*Երբ Մուրթքէ բոլոր կատարուածները գիտցաւ, իր հանդերձները պատռեց, եւ քուրձ
հագաւ ու վրան մոխիր ցանեց: Յետոյ քաղաքին մէջտեղը [ա]գնաց՝ բարձր եւ [բ]ողբալից
ձայնով աղաղակելով, 2 ու թագաւորին դրան առջեւ հասնելով կայնեցաւ, քանի քուրձ
հագած մարդ մը չէր կրնար թագաւորին դռնէն ներս մտնել: 3 Բոլոր գաւառներուն մէջ,
ո՛ւր որ թագաւորին հրամանը եւ հրովարտակը կը հասնէին, Հրեաներուն մէջ մեծ սուգ
կ'ըլլար, ծոմ, լաց ու կոծ. շատերն ալ քուրձի եւ մոխիրի վրայ կը պառկէին:
4 Եսթերի սպասուհիներն ու ներքինիները եկան եւ իրեն պատմեցին: Թագուհին
չափազանց սարսափեցաւ. հագուստներ ղրկեց՝ որ Մուրթքէի հագցնեն ու անոր վրայէն
քուրձը հանեն, բայց ան չընդունեց: 5 Եսթեր Հաթաքը կանչեց, թագաւորին ներքինիներէն
մէկը, (որ թագաւորը [գ]նշանակեր էր՝ անոր [դ]սպասարկելու,) եւ անոր պատուիրեց որ
Մուրթքէէն հասկնայ թէ այդ ի՛նչ էր, ու ինչո՛ւ այդպէս կը վարուէր: 6 Ուստի Հաթաք*

[ժ] *Եբր.՝ քու աչքերուդ լաւ*

[ի] *Եբր.՝ գրութիւններ*

[լ] *Եբր.՝ տրուելիք*

[խ] *Եբր.՝ յայտնուեցաւ*

[ծ] *Եբր.՝ դուրս ելան*

[ա] *Եբր.՝ դուրս ելաւ*

[բ] *Եբր.՝ դառն*

[գ] *Եբր.՝ կայնեցուցեր*

[դ] *Եբր.՝ առջեւ*

Մուրթքէի քով [ե]գնաց, թագաւորին դրան առջեւի հրապարակը: 7 Մուրթքէ անոր պատմեց
բոլոր իրեն պատահածները, նաեւ Համանի յայտարարութիւնը՝ թէ խոստացած էր
թագաւորին գանձին արծաթ [գ]տալ Հրեաներուն համար, որպէսզի զանոնք կորսնցնէ: 8
Զանոնք բնաջնջելու համար Շուշանի մէջ [է]հրատարակուած հրովարտակին գրութեան
պատճէնը տուաւ անոր, որպէսզի Եսթերի ցուցնէ, անոր բացատրէ, եւ անոր պատուիրէ որ
թագաւորին քով մտնէ, անոր աղաչէ ու անոր առջեւ իր ժողովուրդին համար թախանձէ: 9
Հաթաք գնաց եւ Մուրթքէի խօսքերը Եսթերի հաղորդեց:

10 Եսթեր Հաթաքի հետ խօսեցաւ ու պատուիրեց որ Մուրթքէի սա՛ պատասխանը տանի.
11 «Թագաւորին բոլոր ծառաները եւ թագաւորին գաւառներուն ժողովուրդները լաւ գիտեն
թէ օրէնք մը կայ՝ որ [ը]մահուան կը դատապարտէ" այն մարդը կամ կինը, որ թագաւորին
ներքին գաւիթը կը մտնէ՝ առանց կանչուած ըլլալու. միայն ողջ կը մնայ ա՛ն՝ որուն
թագաւորը իր ոսկի մականը կ'երկարէ: Իսկ ես թագաւորին քով մտնելու կանչուած չեմ
երեսուն օրէ ի վեր»: 12 Եսթերի խօսքերը Մուրթքէի հաղորդեցին. 13 Մուրթքէ ալ ըսաւ որ
Եսթերի սա՛ պատասխանը տանին. «[թ]Մի՛ կարծեր" թէ թագաւորին տունը ըլլալով՝ բոլոր
Հրեաներէն միայն դո՛ւն պիտի ազատիս: 14 Արդարեւ եթէ դուն լռես այս ժամանակին մէջ,
ուրիշ տեղէ մը [ժ]օգնութիւն եւ ազատում պիտի [ի]հասնին Հրեաներուն, բայց դուն ու հօրդ
տունը պիտի կորսուիք. ո՞վ գիտէ, թերեւս դուն այսպիսի ատենուան մը համար [լ]թագուհի
եղար"»:

15 Եսթեր հրամայեց որ Մուրթքէի սա՛ [խ]պատասխանը տանին". 16 «Գնա՛, Շուշան
գտնուող բոլո՛ր Հրեաները հաւաքէ, եւ ինծի համար ծո՛մ պահեցէք. երեք օր մի՛ ուտէք ու
մի՛ խմէք՝ գիշեր թէ ցերեկ: Ես ալ նոյնպէս ծոմ պիտի պահեմ՝ իմ սպասուհիներովս, եւ
այդպէս թագաւորին քով պիտի մտնեմ, ինչ որ օրէնքին համաձայն չէ, ու եթէ մեռնիմ՝
թող մեռնիմ»: 17 Այն ատեն Մուրթքէ [ծ]հեռացաւ, եւ գործադրեց ամէն ինչ որ Եսթեր իրեն
պատուիրեր էր:

ԵՍԹԵՐ ԽՆՃՈՅՔԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԵՒ ՀԱՄԱՆԸ

5

[ե] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[գ] Եբր.՝ կշռել

[է] Եբր.՝ տրուած

[ը] Եբր.՝ կը մեռցնէ

[թ] Եբր.՝ Անձիդ մէջ մի՛ կարծեր

[ժ] Եբր.՝ միջոց

[ի] Եբր.՝ ելլեն

[լ] Եբր.՝ թագաւորութեան հասար

[խ] Եբր.՝ վերադարձնեն

[ծ] Եբր.՝ անցաւ

Երրորդ օրը՝ Եսթեր հագաւ իր թագաւորական հանդերձները, ու կայնեցաւ [ա]պալատին
ներքին գաւիթին մէջ, թագաւորին տան դիմաց: Թագաւորը նստած էր իր թագաւորական
գահին վրայ՝ թագաւորական տան մէջ, տան մուտքին դիմաց: 2 Երբ թագաւորը տեսաւ
Եսթեր թագուհին՝ որ գաւիթին մէջ կայնած էր, Եսթեր շնորհք [բ]գտաւ իր [գ]առջեւ. թագաւորը
Եսթերի երկարեց իր ձեռքը եղած ոսկի մականը, ու Եսթեր մօտեցաւ եւ մականին ծայրին
դպաւ: 3 Թագաւորը անոր ըսաւ. «Ո՛վ Եսթեր թագուհի, ի՞նչ եղաւ քեզի, եւ ի՞նչ է
պահանջդ. մինչեւ թագաւորութեան կէսն ալ ըլլայ՝ պիտի տրուի քեզի»: 4 Եսթեր
պատասխանեց. «Եթէ թագաւորին [դ]հաճելի է, թագաւորը այսօր թող գայ իրեն սարքած
խնճոյքիս՝ Համանի հետ»: 5 Թագաւորը ըսաւ. «Շտապելով կանչեցէ՛ք Համանը, որպէսզի
Եսթերի ըսածը կատարէ»: Եւ թագաւորը Համանի հետ գնաց Եսթերի սարքած խնճոյքին:
6 [ե]Երբ գինի կը խմէին'', թագաւորը Եսթերի ըսաւ. «Ի՞նչ է խնդրանքդ. ըսէ՛, ու քեզի
պիտի տրուի: Ի՞նչ է պահանջդ. մինչեւ թագաւորութեան կէսն ալ ըլլայ՝ պիտի
կատարուի»: 7 Եսթեր պատասխանեց. «Իմ խնդրանքս եւ պահանջս սա՛ է. 8 եթէ
թագաւորին առջեւ շնորհք գտայ, ու եթէ թագաւորին [զ]հաճելի է իմ խնդրածս տալ եւ
պահանջածս կատարել, թագաւորն ու Համան դարձեալ թող գան իրենց համար սարքելիք
խնճոյքիս, եւ վաղը թագաւորին ըսածը պիտի կատարեմ»:

ՀԱՄԱՆ ԿԸ ԾՐԱԳՐԷ ՄՈՒՐԹՔԷՆ ՄԵՌՑՆԵԼ

9 Համան այդ օրը ուրախ եւ զուարթ սիրտով դուրս ելաւ. բայց երբ Համան թագաւորին
դուռը նստած տեսաւ Մուրթքէն՝ որ ոտքի չէր ելլեր եւ իրեն համար տեղէն չէր շարժեր,
Համան ցասումով լեցուեցաւ Մուրթքէի դէմ: 10 Բայց Համան ինքզինք զսպեց, իր տունը
գնաց, ու մարդ ղրկելով՝ իր [է]բարեկամներն ու կինը՝ Զերէսը կանչել տուաւ: 11 Համան
անոնց պատմեց իր հարստութեան փառքին, իր որդիներուն շատութեան եւ այն բոլոր
բաներուն մասին՝ որոնցմով թագաւորը զինք մեծցուցեր էր, եւ թէ ի՛նչպէս
իշխաններէն ու թագաւորին ծառաներէն աւելի բարձրացուցեր էր: 12 Ապա Համան
ըսաւ. «Նաեւ Եսթեր թագուհին թագաւորին հետ ինծմէ զատ ո՛չ մէկը [ը]հրաւիրեց իր
սարքած խնճոյքին, ու վաղուան համար ալ թագաւորին հետ իր քով հրաւիրուած եմ: 13
Բայց այս բոլորը ինծի համար [թ]ո՛չ մէկ արժէք ունին'', որքան ատեն որ հրեայ Մուրթքէն
թագաւորին դուռը նստած տեսնեմ»: 14 Անոր կինը՝ Զերէս, եւ անոր բոլոր բարեկամները

[ա] *Եբր.՝ թագաւորին տան*

[բ] *Եբր.՝ բարձրացուց*

[գ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[դ] *Եբր.՝ լաւ*

[ե] *Եբր.՝ Գինիի խնճոյքին ատեն*

[զ] *Եբր.՝ լաւ*

[է] *Եբր.՝ սիրելիներն*

[ը] *Եբր.՝ մտցուց*

[թ] *Եբր.՝ ոչինչի հաւասար են*

իրեն պատասխանեցին. «Յիսուն կանգուն բարձրութեամբ փայտ մը թող շինուի, ու վաղը առտու թագաւորին ըսէ որ Մուրթքէ անոր վրայ կախուի. իսկ դուն թագաւորին հետ ուրախ սիրտով խնճոյքի՛ն գնա»: Այս խօսքը Համանի [ժ]հաճելի եղաւ, եւ փայտը պատրաստել տուաւ:

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՊԱՏՈՒԷ ՄՈՒՐԹՔԷՆ

6

Այդ գիշերը թագաւորին քունը փախաւ, ու հրամայեց որ ժամանակագրութեան – յիշատակութիւններու – գիրքը բերեն, եւ թագաւորին առջեւ անոնք կարդացուեցան: 2 Հոն գրուած գտնուեցաւ թէ Մուրթքէ իմացուցեր էր թագաւորին երկու ներքինիներուն՝ Բիգթանի ու Թարէսի մասին, որոնք դրան պահապաններն էին, թէ անոնք [ա]մտադրեր էին Ասուերոս թագաւորին վրայ ձեռք երկարել: 3 Թագաւորը ըսաւ. «Ատոր փոխարէն ի՞նչ պատիւ կամ մեծարանք [բ]տրուեցաւ Մուրթքէի»: Թագաւորին ծառայող սպասաւորները պատասխանեցին. «Անոր ոչինչ տրուեցաւ»: 4 Թագաւորը ըսաւ. «Ո՞վ կայ գաւիթը»: (Համան [գ]պալատին արտաքին գաւիթը եկած էր՝ թագաւորին խօսելու, որ Մուրթքէն կախէ այն փայտին վրայ՝ որ ինք անոր համար պատրաստած էր:) 5 Թագաւորին սպասաւորները անոր պատասխանեցին. «Ահա՛ Համան գաւիթը կը սպասէ»: Թագաւորը ըսաւ. «Թող ներս գայ»:

6 Երբ Համան ներս եկաւ, թագաւորը անոր ըսաւ. «Ի՞նչ պէտք է ընել այն մարդուն, որ թագաւորը կը բաղձայ պատուել»: Համան իր սիրտին մէջ [դ]մտածեց. «Թագաւորը ինձմէ [ե]զատ ուրիշ՝՝ ո՞վ պիտի փափաքի պատուել»: 7 Ուստի Համան թագաւորին պատասխանեց. «Այն մարդուն համար՝ որ թագաւորը կը փափաքի պատուել, 8 թող բերեն թագաւորին հագած թագաւորական հանդերձը, թագաւորին հեծած ձին, եւ անոր գլուխը դրուած թագաւորական թագը. 9 հանդերձն ու ձին թող տրուին թագաւորին մեծամեծ իշխանաւորներէն մէկուն ձեռքը, հանդերձը հագցնեն այն մարդուն՝ որ թագաւորը կը փափաքի պատուել, զայն ձիուն վրայ հեծցնեն, քաղաքին հրապարակին մէջէն անցընեն եւ առջեւէն գոչեն. "Ա՛յսպէս պիտի ըլլայ այն մարդուն, որ թագաւորը կը փափաքի պատուել□»: 10 Այն ատեն թագաւորը Համանի ըսաւ. «Ինչպէս որ ըսիր՝ շուտո՛վ հանդերձն ու ձին առ, եւ թագաւորին դուռը նստող հրեայ Մուրթքէի ա՛յդպէս ըրէ. քու բոլոր ըսածներէդ ոչի՛նչ թող [զ]պակսի»:

11 Համան հանդերձն ու ձին առաւ, հանդերձը Մուրթքէի հագցնելով՝ զայն ձիուն վրայ հեծցուց, քաղաքին հրապարակէն անցուց, եւ առջեւէն [է]կը գոչէր՝՝. «Ա՛յսպէս պիտի ըլլայ

[ժ] Եբր.՝ լաւ

[ա] Եբր.՝ փնտռեր

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ թագաւորին տան

[դ] Եբր.՝ ըսաւ

[ե] Եբր.՝ աւելի

[զ] Եբր.՝ գետինը իյնայ

[է] Կամ՝ մէկը կը գոչէր

այն մարդուն, որ թագաւորը կը փափաքի պատուել»: 12 Մուրթքէ թագաւորին դուռը
վերադարձաւ. իսկ Համան՝ [ը]տրտում ու գլուխը ծածկած՝ շտապելով իր տունը մեկնեցաւ:
13 Համան իր կնոջ՝ Զերէսի եւ բոլոր [թ]բարեկամներուն պատմեց ամէն ինչ որ իրեն
պատահած էր: Անոր իմաստուններն ու կինը՝ Զերէս իրեն ըսին. «Եթէ Մուրթքէ (որուն
առջեւ դուն սկսար իյնալ) Հրեաներու զարմէն է, դուն անոր պիտի չյաղթես, հապա անոր
առջեւ անշուշտ պիտի իյնաս»: 14 Երբ անոնք տակաւին իրեն հետ կը խօսէին, թագաւորին
ներքինիները հասան եւ արտորալով Համանը Եսթերի սարքած խնճոյքին տարին:

ՀԱՄԱՆ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ ՄԱՀՈՒԱՆ

7

Թագաւորը Համանի հետ [ա]խնճոյքի գնաց Եսթեր թագուհիին քով: 2 Թագաւորը երկրորդ
օրն ալ՝ [բ]գինի խմելու" ատեն՝ Եսթերի ըսաւ. «Ո՛վ Եսթեր թագուհի, ի՞նչ է խնդրանքդ. ըսէ՛,
ու քեզի պիտի տրուի: Ի՞նչ է պահանջդ. մինչեւ թագաւորութեան կէսն ալ ըլլայ՝ պիտի
կատարուի»:
3 Եսթեր թագուհին պատասխանեց. «Եթէ քու [գ]առջեւդ շնորհք գտայ, ո՛վ թագաւոր, ու
եթէ թագաւորին [դ]հաճելի է, խնդրանքիս փոխարէն իմ կեանքս թող [ե]շնորհուի ինծի, եւ
պահանջիս փոխարէն՝ իմ ժողովուրդս: 4 Արդարեւ թէ՛ ես եւ թէ իմ ժողովուրդս ծախուած
ենք՝ կոտորուելու, սպաննուելու եւ կորսուելու. եթէ ծախուած ըլլայինք իբր ստրուկ կամ
ստրկուհի՝ լուռ կը կենայի, թէպէտ թշնամին թագաւորին կրած վնասը չէր կրնար
հատուցանել»:
5 Ասուերոս թագաւորը խօսեցաւ Եսթեր թագուհիին եւ ըսաւ. «Ո՞վ է ան, եւ ո՞ւր է ան,
որ [զ]համարձակեցաւ այսպէս ընել»: 6 Եսթեր պատասխանեց. «Հակառակորդն ու
թշնամին՝ այս չար Համանն է»: Համան թագաւորին ու թագուհիին առջեւ զարհուրեցաւ:
7 Թագաւորը [է]խնճոյքէն ցասումով ոտքի ելաւ եւ ապարանքին պարտէզը գնաց: Բայց
Համան հոն կեցաւ՝ որպէսզի իր կեանքին համար Եսթեր թագուհիին թախանձէ,
որովհետեւ տեսաւ թէ իր վրայ չարիք որոշուած է թագաւորէն:
8 Երբ թագաւորը ապարանքին պարտէզէն [ը]խնճոյքին սենեակը" վերադարձաւ, Համան

[ը] Եբր.՝ սգալով

[թ] Եբր.՝ սիրելիներուն

[ա] Եբր.՝ խմելու

[բ] Եբր.՝ գինիի խնճոյքին

[գ] Եբր.՝ աչքերուդ

[դ] Եբր.՝ լաւ

[ե] Եբր.՝ տրուի

[զ] Եբր.՝ սիրտը լեցուց

[է] Եբր.՝ գինիի խնճոյքէն

[ը] Եբր.՝ գինիի խնճոյքին տունը

Եսթերի եղած [թ]բազմոցին վրայ փռուած" էր: Թագաւորը ըսաւ. «Միթէ իմ քովս՝ տան մէջ թագուհի՞ն ալ պիտի [ժ]բռնաբարէ»: Երբ այս խօսքը թագաւորին բերանէն ելաւ, Համանի երեսը ծածկեցին: 9 Այն ատեն Արբոնա, ներքինիներէն մէկը, թագաւորին ներկայութեան ըսաւ. «Ահա՜ այն յիսուն կանգուն բարձրութեամբ փայտը, որ Համան պատրաստեց թագաւորին բարիք [ի]ընող Մուրթքէի համար, Համանի տան մէջ կեցած է»: Թագաւորն ալ ըսաւ. «Զինք կախեցէ՛ք անոր վրայ»: 10 Ուստի Համանը Մուրթքէի համար պատրաստած փայտին վրայ կախեցին: Այն ատեն թագաւորին ցասումը մեղմացաւ:

ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ ԿԸ ԽԱՓԱՆՈՒԻ

8

Այդ օրը Ասուերոս թագաւորը Հրեաներու հակառակորդին՝ Համանի տունը Եսթեր թագուհիին [ա]պարգեւեց. Մուրթքէ ալ թագաւորին ներկայացաւ, որովհետեւ Եսթեր թագաւորին իմացուցեր էր թէ ան իրեն ի՛նչ ազգական էր: 2 Թագաւորը հանեց իր մատանին՝ որ Համանէն [բ]վերցուցեր էր, ու զայն Մուրթքէի տուաւ. իսկ Եսթեր Մուրթքէն նշանակեց Համանի տան վրայ:

3 Եսթեր վերստին խօսեցաւ թագաւորին ներկայութեան, անոր ոտքերը ինկաւ եւ լալով աղաչեց անոր՝ որ [գ]խափանէ Ագագացի Համանի մտածած չարիքը եւ Հրեաներուն դէմ անոր [դ]պատրաստած ծրագիրը": 4 Թագաւորը ոսկի մականը Եսթերի երկարեց. Եսթեր ալ ոտքի ելաւ, թագաւորին առջեւ կայնեցաւ 5 եւ ըսաւ. «Եթէ թագաւորին [ե]հաճելի է ու ես իր [զ]առջեւ շնորհք գտայ, եթէ սա՛ բանը թագաւորին [է]կը յարմարի" ու ես իր աչքերուն հաճելի եմ, թող գրուի՝ որ Ագագացի Ամադաթայի որդիին՝ Համանի [ը]ծրագիրը խափանուի", այսինքն՝ անոր [թ]նամակները, որ գրեց՝ թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ եղող Հրեաները կորսնցնելու համար: 6 Արդարեւ ի՞նչպէս պիտի կարենամ տեսնել իմ ժողովուրդիս պատահելիք չարիքը. ի՞նչպէս պիտի կարենամ տեսնել իմ ազգակիցներուս

[թ] *Կամ՝ մահիճին վրայ ինկած*

[ժ] *Եբր.՝ նուաճէ*

[ի] *Եբր.՝ խօսող*

[ա] *Եբր.՝ տուաւ*

[բ] *Եբր.՝ անցուցեր*

[գ] *Եբր.՝ անցընէ*

[դ] *Եբր.՝ հնարած հնարքը*

[ե] *Եբր.՝ լաւ*

[զ] *Եբր.՝ աչքերուն*

[է] *Եբր.՝ առջեւ յարմար է*

[ը] *Եբր.՝ հնարքը ետ դարձուի*

[թ] *Եբր.՝ գրութիւնները*

կորսուիլը»:
7 Ասուերոս թագաւորը Եսթեր թագուհիին ու հրեայ Մուրթքէի պատասխանեց. «Ահա՛
Համանի տունը Եսթերի պարգեւեցի, ու զայն փայտի վրայ կախեցին՝ քանի որ իր ձեռքը
Հրեաներուն վրայ երկարեց: 8 Դո՛ւք ալ թագաւորին անունով գրեցէք ինչ որ ձեզի [ժ]հաճելի
է՝ Հրեաներուն մասին, եւ կնքեցէ՛ք թագաւորին մատանիով. որովհետեւ թագաւորին
անունով գրուած ու թագաւորին մատանիով կնքուած գրութիւնը [ի]չի խափանուիր"»:
9 Այն ատեն – երրորդ ամսուան, այսինքն՝ Սիվան ամսուան քսաներեքերորդ օրը –
թագաւորին ատենադպիրները կանչուեցան, եւ Մուրթքէի ամբողջ պատուիրածին
համաձայն գրուեցաւ Հրեաներուն, նաեւ սատրապներուն, կուսակալներուն ու գաւառներու
իշխանաւորներուն,– հարիւր քսանեօթը գաւառներուն՝ Հնդկաստանէն մինչեւ Եթովպիա,–
ամէն գաւառի իր գիրով եւ ամէն ժողովուրդի իր լեզուով, նաեւ Հրեաներուն՝ իրենց գիրով
ու լեզուով: 10 Ասուերոս թագաւորին անունով գրեց եւ թագաւորին մատանիով կնքեց,
ապա նժոյգներու եւ [լ]ճայիկներէ ծնած" ջորիներու վրայ հեծած [խ]սուրհանդակներով
նամակներ" ղրկեց, 11 որոնցմով թագաւորը բոլոր քաղաքներու Հրեաներուն արտօնութիւն
կու տար որ համախմբուին, իրենց [ծ]կեանքը պաշտպանեն", եւ [կ]իրենց վրայ յարձակող"
ժողովուրդին ու գաւառին բոլոր զինեալ ույժերը, նաեւ մանուկներն ու կիները կոտորեն,
մեռցնեն եւ կորսնցնեն, ու անոնց ունեցածը իբր աւար կողոպտեն, 12 Ասուերոս
թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ՝ [հ]նոյն օրը", տասներկրորդ ամսուան – այսինքն՝
Ադար ամսուան – տասներեքերորդ օրը: 13 Իւրաքանչիւր գաւառի մէջ [ձ]հրատարակուելիք
հրովարտակին գրութեան պատճէնը բոլոր ժողովուրդներուն [ղ]հաղորդուեցաւ, որպէսզի
Հրեաները այդ օրուան համար պատրաստ ըլլան՝ իրենց թշնամիներէն վրէժ առնելու: 14
Սուրհանդակները նժոյգներու եւ ջորիներու վրայ հեծան, ու արտորալով [ճ]մեկնեցան՝
թագաւորին հրամանէն հարկադրուելով. հրովարտակը Շուշան մայրաքաղաքին մէջ ալ
հրատարակուեցաւ:
15 Մուրթքէ դուրս ելաւ թագաւորին առջեւէն՝ [մ]կապուտակէ ու ճերմակ բեհեզէ
թագաւորական հանդերձով, ոսկիէ մեծ թագով, եւ բեհեզէ ու [յ]ծիրանիէ պատմուճանով.

[ժ] Եբր.՝ լաւ

[ի] Եբր.՝ ետ չի դարձուիր

[լ] Եբր.՝ ճայիկներու ձագ

[խ] Եբր.՝ սուրհանդակներու ձեռքով գրութիւններ

[ծ] Եբր.՝ կեանքին համար կայնին

[կ] Եբր.՝ զիրենք նեղող

[հ] Եբր.՝ մէկ օրուան մէջ

[ձ] Եբր.՝ տրուելիք

[ղ] Եբր.՝ յայտնուեցաւ

[ճ] Եբր.՝ դուրս ելան

[մ] Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպաս

[յ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

*Շուշան քաղաքը ցնծութեամբ աղաղակեց եւ ուրախացաւ. 16 Հրեաները լոյս,
ուրախութիւն, բերկրանք ու պատիւ ունեցան: 17 Ամէն գաւառի եւ ամէն քաղաքներուն մէջ,
ո՛ւր որ թագաւորին հրամանը եւ հրովարտակը կը հասնէին, Հրեաները ուրախութիւն ու
բերկրանք, խնճոյք եւ [ն]տօնախմբութեան օր ունեցան: Երկրին ժողովուրդներէն շատերը
Հրեայ եղան, որովհետեւ Հրեաներուն երկիւղը ինկաւ իրենց վրայ:*

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԿԸ ՋԱՐԴԵՆ ԻՐԵՆՑ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

9

*Տասներկրորդ ամսուան – այսինքն՝ Ադար ամսուան – տասներեքերորդ օրը, երբ
թագաւորին հրամանին եւ անոր հրովարտակին գործադրութեան ժամանակը հասաւ, մինչ
Հրեաներուն [ա]ոսոխները կը յուսային անոնց վրայ տիրել, այդ օրը կացութիւնը
յեղաշրջուեցաւ, որովհետեւ Հրեանե՛րը տիրեցին զիրենք ատողներուն վրայ: 2 Ասուերոս
թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ՝ Հրեաները իրենց քաղաքներուն մէջ
համախմբուեցան, որպէսզի իրենց չարիք ընել [բ]մտադրողներուն վրայ ձեռք երկարեն. ո՛չ
մէկը կրցաւ անոնց [գ]ընդդիմանալ, որովհետեւ անոնց երկիւղը բոլոր ժողովուրդներուն
վրայ ինկած էր: 3 Գաւառներուն բոլոր իշխանաւորները, սատրապները, կուսակալներն ու
թագաւորին գործակատարները Հրեաներուն նեցուկ կ՚ըլլային, որովհետեւ անոնց վրայ
Մուրթքէի երկիւղը ինկած էր: 4 Արդարեւ Մուրթքէ [դ]պալատին մէջ մեծ էր, եւ անոր
համբաւը բոլոր գաւառները [ե]տարածուած էր, քանի այդ մարդը՝ Մուրթքէ [զ]հետզհետէ կը
մեծնար: 5 Հրեաները իրենց բոլոր ոսոխները սուրի հարուածով զարկին՝ ջարդելով ու
կորսնցնելով, եւ զիրենք ատողներուն հետ վարուեցան իրենց կամքին համաձայն: 6
Հրեաները Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հինգ հարիւր մարդ մեռցնելով կորսնցուցին. 7
Նաեւ Փարսանդաթան, Դաղփոնը, Ասփաթան, 8 Փորաթան, Ադալիան, Արիդաթան, 9
Փարմասթան, Արիսային, Արիդային ու Վայեզաթան,– 10 Հրեաներու հակառակորդին՝
Ամադաթայի որդիին՝ Համանի տասը որդիները,– մեռցուցին. բայց աւարին ձեռք
չերկարեցին: 11 Այդ օրը Շուշան մայրաքաղաքին մէջ մեռցուածներուն թիւը թագաւորին
[է]հաղորդուեցաւ:*

*12 Թագաւորը Եսթեր թագուհիին ըսաւ. «Հրեաները Շուշան մայրաքաղաքին մէջ հինգ
հարիւր մարդ, ու Համանի տասը որդիները մեռցնելով կորսնցուցին. արդեօք թագաւորին
միւս գաւառներուն մէջ ինչե՛ր ըրած են: Իսկ հիմա ի՞նչ է խնդրանքդ. ըսէ՛, ու պիտի*

[ն] *Եբր.*՝ լաւ

[ա] *Եբր.*՝ ատողները

[բ] *Եբր.*՝ փնտռողներուն

[գ] *Եբր.*՝ դէմ կենալ

[դ] *Եբր.*՝ թագաւորին տան

[ե] *Եբր.*՝ գացած

[զ] *Եբր.*՝ երթալով

[է] *Եբր.*՝ առջեւ բերուեցաւ

*տրուի քեզի: Տակաւին ի՞նչ պահանջ ունիս. ըսէ՛, ու պիտի կատարուի»: 13 Եսթեր
պատասխանեց. «Եթէ թագաւորին [ը]հաճելի է, Շուշանի մէջ եղող Հրեաներուն թող
արտօնութիւն տրուի, որ վաղն ալ այս օրուան հրովարտակին համաձայն վարուին.
Համանի տասը որդիներն ալ փայտի վրայ թող կախուին»: 14 Թագաւորը հրամայեց որ
այդպէս ըլլայ. Շուշանի մէջ հրովարտակը [թ]հրատարակուեցաւ, եւ Համանի տասը
որդիները կախուեցան: 15 Շուշանի մէջ եղող Հրեաները Ադար ամսուան տասնչորրորդ
օրն ալ համախմբուեցան, ու Շուշանի մէջ երեք հարիւր մարդ մեռցուցին. բայց աւարին
ձեռք չերկարեցին: 16 Թագաւորին գաւառներուն մէջ եղող միւս Հրեաներն ալ
համախմբուեցան, իրենց [ժ]կեանքը պաշտպանեցին" եւ իրենց թշնամիներէն հանգստացան.
զիրենք ատողներէն եօթանասունհինգ հազար մարդ մեռցուցին, բայց աւարին ձեռք
չերկարեցին: 17 Ասիկա Ադար ամսուան տասներեքերորդ օրը եղաւ. անոր տասնչորրորդ
օրը հանգստացան, ու զայն խնճոյքի եւ ուրախութեան օր ըրին. 18 իսկ Շուշանի մէջ եղող
Հրեաները այդ ամսուան տասներեքերորդ օրն ու տասնչորրորդ օրը հաւաքուեցան, եւ
տասնհինգերորդ օրը հանգստացան, ու զայն խնճոյքի եւ ուրախութեան օր ըրին: 19
Հետեւաբար՝ գիւղացի Հրեաները, որոնք անպարիսպ [ի]գիւղաքաղաքներու մէջ կը բնակէին,
Ադար ամսուան տասնչորրորդ օրը ուրախութեան, խնճոյքի ու [լ]տօնախմբութեան օր ըրին՝
իրարու բաժիններ ղրկելով:*

*20 Մուրթքէ այս բաները գրեց, եւ Ասուերոս թագաւորին բոլոր գաւառներուն մէջ մօտ
թէ հեռու եղող բոլոր Հրեաներուն [խ]նամակներ ղրկեց, 21 որպէսզի ամէն տարի իրենց մէջ
տօն կատարեն Ադար ամսուան տասնչորրորդ օրը եւ անոր տասնհինգերորդ օրը, 22 (իբր
օրեր՝ երբ Հրեաները իրենց թշնամիներէն հանգստացան, եւ իբր այն ամիսը՝ երբ իրենց
տրտմութիւնը՝ ուրախութեան փոխուեցաւ, ու իրենց սուգը՝ [ծ]տօնախմբութեան օրուան,)
զանոնք խնճոյքի եւ ուրախութեան օրեր ընեն, անոնց մէջ իրարու բաժիններ ղրկելով, իսկ
աղքատներուն՝ պարգեւներ: 23 Հրեաները ընդունեցին ընել ինչ որ սկսած էին, եւ ինչ որ
Մուրթքէ իրենց գրած էր: 24 Արդարեւ բոլոր Հրեաներուն հակառակորդը, Ագագացի
Ամադաթայի որդին՝ Համան մտածեր էր Հրեաները կորսնցնել, ու [կ]փուր (այսինքն՝ վիճակ)
ձգեր էր՝ զանոնք խուճապի մատնելու եւ կորսնցնելու համար: 25 Բայց երբ Եսթեր
թագաւորին ներկայացաւ, ան [հ]նամակներով հրամայեց որ Հրեաներուն դէմ Համանի
[ձ]պատրաստած չար ծրագիրը" անոր գլուխը վերադառնայ, ու զինք եւ իր որդիները փայտի*

[ը] *Եբր.՝ լաւ*

[թ] *Եբր.՝ տրուեցաւ*

[ժ] *Եբր.՝ կեանքին համար կայնեցան*

[ի] *Եբր.՝ քաղաքներու*

[լ] *Եբր.՝ լաւ*

[խ] *Եբր.՝ գրութիւններ*

[ծ] *Եբր.՝ լաւ*

[կ] *Այսինքն՝ բախտ (պարսկերէն)*

[հ] *Եբր.՝ գրութիւններով*

[ձ] *Եբր.՝ հնարած չար հնարքը*

վրայ կախեն: 26 Հետեւաբար այդ օրերը Փուրիմ կոչուեցան՝ [ղ]փուր անունին համաձայն: Ուստի, այս նամակին բոլոր խօսքերուն համար, նաեւ այս մասին իրենց տեսածներուն եւ իրենց պատահածներուն համար, 27 Հրեաները [ճ]որոշեցին ու [մ]յանձն առին որ իրենք, իրենց զարմը եւ բոլոր իրենց միացողները ամէն տարի առանց անտեսելու **տօն** կատարեն այդ երկու օրերը՝ իրենց [յ]կանոնին եւատենին համաձայն: 28 Այդ օրերը պիտի յիշատակուին ու [ն]տօնուին [շ]սերունդէ սերունդ", ամէն գերդաստանի մէջ, ամէն գաւառի մէջ եւ ամէն քաղաքի մէջ. այս Փուրիմի օրերը Հրեաներէն պիտի չանտեսուին, ու անոնց յիշատակը իրենց զարմէն պիտի չկորսուի:

ՓՈՒՐԻՄԻ ՏՕՆԸ

29 Աբիքէլի աղջիկը՝ Եսթեր թագուհին, եւ հրեայ Մուրթքէ ամբողջ [ո]պնդումով գրեցին Փուրիմը հաստատող այս երկրորդ նամակը: 30 Ասուերոսի թագաւորութեան հարիւր քսանեօթը գաւառներուն մէջ եղող բոլոր Հրեաներուն [չ] նամակներ ղրկուեցան՝ խաղաղութեան ու ճշմարտութեան խօսքերով, 31 որպէսզի այս Փուրիմի օրերը իրենց **սահմանուած** ատենին մէջ հաստատեն՝ ինչպէս հրեայ Մուրթքէն ու Եսթեր թագուհին անոնց պատուիրեցին. անոնք ալ իրենց համար եւ իրենց զարմին համար հաստատեցին ծոմապահութեան ու իրենց աղաղակին վերաբերեալ հրահանգները: 32 Այսպէս՝ Եսթերի հրամանը հաստատեց Փուրիմի վերաբերեալ այս հրահանգները, եւ ասիկա գիրքի մէջ գրուեցաւ:

ԱՍՈՒԵՐՈՍԻ ՄԵԾՆԱԼԸ ԵՒ ՄՈՒՐԹՔԷԻ ՅԱՌԱՋԱՆԱԼԸ

10

Ասուերոս թագաւորը երկրին վրայ հարկ դրաւ, նաեւ՝ ծովու կղզիներուն վրայ: 2 Անոր զօրութեան ու քաջութեան բոլոր գործերը, նաեւ Մուրթքէի մեծութեան յայտարարութիւնը, որուն թագաւորը զինք [պ]բարձրացուց, ահա՛ Մարաստանի եւ Պարսկաստանի թագաւորներուն ժամանակագրութեան գիրքին մէջ գրուած են: 3 Արդարեւ հրեայ Մուրթքէն Ասուերոս թագաւորին [ջ]փոխանորդն էր. Հրեաներուն մէջ մեծ էր, ու իր

[ղ] Այսինքն՝ բախտ (պարսկերէն)

[ճ] Եբր.՝ հաստատեցին

[մ] Եբր.՝ իրենց վրայ

[յ] Եբր.՝ գրութեան

[ն] Եբր.՝ կատարուին

[շ] Եբր.՝ ամէն սերունդի մէջ

[ո] Եբր.՝ զօրութեամբ

[չ] Եբր.՝ գրութիւններ

[պ] Եբր.՝ մեծցուց

[ջ] Եբր.՝ երկրորդն

եղբայրներուն բազմութեան՝ հաճելի. իր ժողովուրդին բարօրութիւնը կը փնտռէր, եւ իր ամբողջ զարմին խաղաղութեան համար կը խօսէր:

ՅՈԲԻ ԳԻՐՔԸ

ՍԱՏԱՆԱՆ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ՅՈԲԸ

1

[ա]Հուսի երկրին մէջ Յոբ անունով մարդ մը կար: Այդ մարդը պարկեշտ, ուղիղ եւ
աստուածավախ էր, ու չարութենէ կը հեռանար: 2 Անոր եօթը որդի ու երեք աղջիկ ծնան:
3 Անոր ստացուածքը եօթը հազար ոչխար, երեք հազար ուղտ, հինգ հարիւր զոյգ եզ եւ
հինգ հարիւր մատակ էշ էր, ու յոյժ շատ ծառաներ ունէր: Այդ մարդը բոլոր
[բ]արեւելքցիներէն մեծ էր:

4 Անոր որդիները կ'երթային, եւ իւրաքանչիւրը իր օրը իր տան մէջ խնճոյք կը սարքէր.
մարդ ղրկելով իրենց երեք քոյրերը կը հրաւիրէին, որպէսզի իրենց հետ ուտեն ու խմեն: 5
Երբ խնճոյքին օրերը կ'աւարտէին, Յոբ [գ]կանչել կու տար զանոնք'' եւ կը սրբացնէր.
առտուն կանուխ ելլելով՝ անոնց բոլորին թիւով ողջակէզներ կը մատուցանէր, որովհետեւ
Յոբ կ'ըսէր. «Թերեւս որդիներս մեղանչեցին, եւ իրենց սիրտին մէջ Աստուծոյ
հայհոյեցին»: Յոբ [դ]ամէն ատեն'' այսպէս կ'ընէր:

6 [ե]Օր մը՝ Աստուծոյ որդիները գացին [զ]Տէրոջ առջեւ ներկայանալու. [է]Սատանան ալ
գնաց անոնց մէջ: 7 Տէրը Սատանային ըսաւ. «Ուրկէ՞ կու գաս»: Սատանան Տէրոջ
պատասխանեց. «Երկրի վրայ շրջագայելէն ու անոր մէջ պտըտելէն»: 8 Տէրը
Սատանային ըսաւ. «Իմ ծառայիս՝ Յոբի [ը]ուշադրութիւն դարձուցի՞ր'': Երկրի վրայ անոր
պէս պարկեշտ եւ ուղիղ, աստուածավախ ու չարութենէ հեռացող մարդ չկայ»: 9
Սատանան Տէրոջ պատասխանեց. «Միթէ Յոբ ձրի՞ [թ]կը պաշտէ Աստուած'': 10 Դուն զինք,
անոր տունը եւ անոր բոլոր ունեցածները չցանկապատեցի՞ր. անոր ձեռքերուն գործերը
օրհնեցիր, ու անոր ստացուածքը երկրի վրայ շատցաւ: 11 Հիմա ձեռքդ երկարէ՛ եւ անոր
ամբողջ ունեցածին դպչէ՛, ու պիտի տեսնես թէ ի՛նչպէս քեզի պիտի հայհոյէ»: 12 Տէրը
Սատանային ըսաւ. «Ահա՛ անոր ամբողջ ունեցածը քու ձեռքդ կու տամ. միայն թէ իր վրայ
ձեռք մի՛ երկարեր»: Այն ժամանակ Սատանան Տէրոջ առջեւէն [ժ]գնաց:

ՅՈԲԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿՈՐՍՈՒԻՆ

[ա] Տե՛ս Ծնն. 22. 20, 21

[բ] Եբր.՝ արեւելքի որդիներէն

[գ] Եբր.՝ մարդ կը ղրկէր անոնց

[դ] Եբր.՝ ամբողջ օրը

[ե] Կամ՝ Սակայն օր

[զ] Եբր.՝ Եհովայի

[է] Կամ՝ Ընդդիմադիրը

[ը] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ դրի՞ր

[թ] Եբր.՝ կը վախնայ Աստուծմէ

[ժ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

13 Օր մը անոր որդիներն ու աղջիկները իրենց մեծ եղբօր տան մէջ կ'ուտէին ու գինի
կը խմէին: 14 Պատգամաբեր մը եկաւ Յոբի եւ ըսաւ. «Երբ եզները կը հերկէին ու մատակ
էշերը անոնց քով կ'արածէին, 15 Սաբայեցիները յարձակեցան, զանոնք առին, եւ
ծառաները սուրի բերանէ անցուցին. միայն ե՛ս ճողոպրեցայ, ու եկայ՝ որպէսզի քեզի
պատմեմ»: 16 Երբ ան տակաւին կը խօսէր, ուրիշ մէկն ալ եկաւ եւ ըսաւ. «Երկինքէն
Աստուծոյ կրակը իջաւ, ու հօտերը եւ ծառաները այրեց ու զանոնք սպառեց. միայն ե՛ս
ճողոպրեցայ, եւ եկայ՝ որպէսզի քեզի պատմեմ»: 17 Երբ ան տակաւին կը խօսէր, ուրիշ
մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ. «Քաղդէացիները՝ երեք գունդի բաժնուած՝ ուղտերուն վրայ
յարձակեցան եւ զանոնք յափշտակեցին, ու ծառաները սուրի բերանէ անցուցին. միայն ե՛ս
ճողոպրեցայ, եւ եկայ՝ որպէսզի քեզի պատմեմ»: 18 Երբ ան տակաւին կը խօսէր, ուրիշ
մէկն ալ եկաւ ու ըսաւ. «Մինչ որդիներդ եւ աղջիկներդ իրենց մեծ եղբօր տան մէջ
կ'ուտէին ու գինի կը խմէին, 19 ահա՛ անապատէն մեծ հով մը եկաւ, տան չորս կողմերը
այնպէս զարկաւ՝ որ երիտասարդներուն վրայ փլաւ, եւ անոնք մեռան. միայն ե՛ս
ճողոպրեցայ, ու եկայ՝ որպէսզի քեզի պատմեմ»:
20 Այն ատեն Յոբ կանգնեցաւ, իր պարեգօտը պատռեց եւ գլուխին մազերը կտրեց, ու
գետինը իյնալով երկրպագեց 21 եւ ըսաւ. «Մօրս [ա]արգանդէն մերկ ելայ, ու հոն մերկ պիտի
վերադառնամ: Տէ՛րը տուաւ ու Տէ՛րը առաւ, օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրոջ անունը»: 22 Այս
բոլորին մէջ Յոբ չմեղանչեց, եւ Աստուծոյ հանդէպ [բ]անպատշաճ չեղաւ:

ՍԱՏԱՆԱՆ ԿՐԿԻՆ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ՅՈԲԸ

2

Ուրիշ օր մըն ալ Աստուծոյ որդիները գացին Տէրոջ առջեւ ներկայանալու: Սատանան
ալ գնաց անոնց մէջ՝ Տէրոջ առջեւ ներկայանալու: 2 Տէրը Սատանային ըսաւ. «Ուրկէ՞ կու
գաս»: Սատանան Տէրոջ պատասխանեց. «Երկրի վրայ շրջագայելէն ու անոր մէջ
պտըտելէն»: 3 Տէրը Սատանային ըսաւ. «Իմ ծառայիս՝ Յոբի [գ]ուշադրութիւն
դարձուցի՞ր: Երկրի վրայ անոր պէս պարկեշտ եւ ուղիղ, աստուածավախ ու չարութենէ
հեռացող մարդ չկայ: Ան տակաւին իր պարկեշտութեան կառչած է, թէեւ դուն ուզեցիր
զիս համոզել որ զայն առանց [դ]պատճառի [ե]կորսնցնեմ»: 4 Սատանան Տէրոջ
պատասխանեց. «Մորթի տեղ՝ մորթ. մարդ մը իր ամբողջ ստացուածքը իր կեանքին
համար կու տայ: 5 Բայց հիմա ձեռքդ երկարէ՛ եւ անոր ոսկորին ու մարմինին դպչէ՛, ու
պիտի տեսնես թէ ի՛նչպէս քեզի պիտի հայհոյէ»: 6 Տէրը Սատանային ըսաւ. «Ահա՛ զայն
քու ձեռքդ կու տամ. միայն թէ պահէ՛ անոր կեանքը»:
7 Սատանան Տէրոջ առջեւէն [զ]գնաց, ու Յոբը՝ ոտքին ներբանէն մինչեւ գագաթը՝
[է]չարչարալից պալարներով զարկաւ: 8 Ան ալ [ը]խեցատ մը առաւ՝ որպէսզի անով քերուի,

---

[ա] Եբր.՝ փորէն

[բ] Եբր.՝ անպատշաճութիւն չտուաւ

[գ] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ դրի՞ր

[դ] Եբր.՝ վճարումի

[ե] Եբր.՝ կլլեմ

[զ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[է] Եբր.՝ չար

ու մոխիրի մէջ նստաւ:

9 Անոր կինը իրեն ըսաւ. «Դուն տակաւին պարկեշտութեանդ կը կառչի՞ս. Աստուծո՛յ հայհոյէ ու մեռի՛ր»: 10 Յոբ անոր ըսաւ. «Դուն անզգամ կնոջ մը պէս կը խօսիս: Աստուծոյ ձեռքէն միայն բարի՞ք ընդունինք, ու [է]չարիք չընդունի՞նք»: Այս բոլորին մէջ Յոբ իր շրթունքով չմեղանչեց:

ՅՈԲԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

11 Յոբի երեք բարեկամները, Թեմանացի Եղիփազ, [ը]Սոքեցի Բաղդատ, ու Նաամացի Սոփար, երբ լսեցին անոր վրայ հասած այս բոլոր ձախորդութիւնները, եկան՝ իւրաքանչիւրը իր տեղէն. իրարու հանդիպելով՝ գացին անոր ցաւակցելու եւ զինք մխիթարելու: 12 Հեռուէն իրենց աչքերը վերցնելով տեսան, բայց չճանչցան զայն. ուստի իրենց ձայնը բարձրացնելով լացին: Իւրաքանչիւրը իր պարեգօտը պատռելով՝ դէպի երկինք նետելով հող ցանեցին իրենց գլուխին վրայ: 13 Անոր հետ եօթը օր ու եօթը գիշեր գետինը նստան. ո՛չ մէկը անոր խօսք մը ըսաւ, որովհետեւ տեսան թէ անոր կոտտանքը յոյժ սաստիկ էր:

ՅՈԲԻ ՏՐՏՈՒՆՋԸ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

3

Անկէ ետք Յոբ իր բերանը բացաւ եւ իր օրը անիծեց: 2 Յոբ [ա]խօսեցաւ ու ըսաւ.

3 «Կորսուի՛ այն օրը՝ երբ ես ծնայ,
Եւ այն գիշերը՝ որուն մէջ ըսին. "[բ]Արու զաւակ" մը [գ]ծնաւ□:
4 Այդ օրը խաւար ըլլայ.
Աստուած չփնտռէ զայն վերէն,
Ու երբեք լոյս չփայլի անոր վրայ:
5 Խաւարն ու մահուան շուքը [դ]սեփականացնեն զայն,
Ամպը ծածկէ զայն.
Օրուան մթութիւնը վախցնէ զայն:
6 Այդ գիշերը մութը պաշարէ.
Անիկա տարուան օրերուն [ե]չմիանայ,

[զ] Այսինքն՝ թրծուած կաւի կտոր

[է] Կամ՝ ձախորդութիւն

[ը] Կամ՝ Սովեցի. տե՛ս Ծննդ. 2 5 . 2

[ա] Եբր.՝ պատասխանեց

[բ] Եբր.՝ Զօրաւոր մարդ

[գ] Եբր.՝ յղացուեցաւ

[դ] Կամ՝ պղծեն

[ե] Կամ՝ մէջ չուրախանայ

Եւ ամիսներուն մէջ [գ]չհամրուի:
7 Ահա՛ այդ գիշերը թող անպտուղ մնայ,
Ու անոր մէջ ցնծութեան ձայն չմտնէ:
8 Օրը անիծողները թող անիծեն զայն,
Որոնք պատրաստ են [ե]վիշապը արթնցնելու:
9 Անոր այգաբացին աստղերը թող աղօտանան.
Լոյսին թող սպասէ ու չունենայ,
Արշալոյսին [ը]ճառագայթները չտեսնէ.
10 Որովհետեւ իմ մօրս [թ]արգանդին դռները չգոցեց,
Եւ տառապանքը աչքերէս չծածկեց:
11 Ինչո՞ւ մօրս արգանդին մէջ շունչս չտուի,
Ու չկորսուեցայ՝ երբ որովայնէն ելայ:
12 Ինչո՞ւ ծունկերը [ժ]ընդունեցին զիս",
Եւ ինչո՞ւ ծիծ տուին ինծի՝ որ ես ծծեմ:
13 Արդարեւ հիմա պառկած [ի]կը հանգչէի" ու կը քնանայի.
Այդ ժամանակ հանգստացած կ՚ըլլայի՝
14 Իրենց համար աւերակները [լ]վերակառուցանող
Երկրի թագաւորներուն ու խորհրդականներուն հետ,
15 Կամ ոսկի ունեցող իշխաններուն հետ,
Որոնք իրենց տունը արծաթով կը լեցնեն.
16 Կամ թէ [խ]պահուած վիժածի մը պէս [ծ]կ՚ոչնչանայի,
Այն երախաներուն պէս՝ որոնք երբեք լոյս չտեսան:
17 Հոն ամբարիշտները մարդ վրդովելէն կը դադրին
Ու հոն ոյժէ ինկածները կը հանգստանան:
18 Նմանապէս բանտարկեալները հոն կը հանգչին,
Եւ ա՛լ չեն լսեր ճնշողին ձայնը:
19 Պզտիկն ու մեծը հոն են,
Ստրուկն ալ իր տիրոջմէն ազատ արձակուած է:
20 Ինչո՞ւ թշուառութեան մէջ եղողին՝ լոյս,
Ու դառնահոգիներուն՝ կեանք տրուի.

[գ] Եբր.՝ չթուարկուի

[ե] Եբր.՝ Լեւիաթանը

[ը] Եբր.՝ թարթիչները

[թ] Եբր.՝ փորին

[ժ] Եբր.՝ իմ առջեւս եկան

[ի] Եբր.՝ հանդարտ կը կենայի

[լ] Եբր.՝ կառուցանող

[խ] Կամ՝ թաղուած

[ծ] Եբր.՝ չէի ըլլար

21 Անոնք մահուան կը սպասեն՝ բայց ան չի գար,
Եւ պահուած գանձերէն աւելի կը փնտռեն զայն.
22 Երբ գերեզմանը գտնեն՝
Չափազանց կ’ուրախանան ու կը բերկրին:
23 Ինչո՞ւ կեանք կը տրուի այնպիսի [կ]մարդու մը՝ որուն ճամբան ծածկուած է,
Եւ Աստուած [հ]արգելափակած է զայն ամէն կողմէ.
24 Որովհետեւ կերակուր ուտելէս առաջ իմ հառաչանքս կու գայ,
Ու [ձ]աղաղակներս ջուրերու պէս կը հոսին:
25 Արդարեւ ի՛նչ բանէ որ շատ կը վախնայի՝ ա՛ն ինծի հանդիպեցաւ,
Եւ ի՛նչ բանէ որ երկիւղ ունէի՝ ա՛ն ինծի հասաւ:
26 Ո՛չ խաղաղութիւն ունիմ, ո՛չ հանգստութիւն,
Ո՛չ ալ հանդարտութիւն. հապա վրդովումը եկած է իմ վրաս»:

ԱՌԱՋԻՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
(4. 1-14. 22)

4

Այն ատեն Թեմանացի Եղիփազ պատասխանեց.
2 «Արդեօք պիտի ձանձրանա՞ս՝ եթէ փորձենք քեզի խօսիլ:
Բայց ո՞վ կրնայ ինքզինք զսպել՝ որ չխօսի:
3 Ահա՛ դուն շատերը խրատեցիր,
Եւ տկար ձեռքերը ուժովցուցիր.
4 Քու խօսքերդ սահելու վրայ եղողը հաստատեցին,
Ու դուն տկարացած ծունկերը զօրացուցիր:
5 Բայց հիմա այս փորձանքը քեզի պատահեցաւ, եւ հիւծեցար.
Քեզի դպաւ, ու բոլորովին շփոթեցար:
6 Միթէ [ա]աստուածպաշտութիւնդ քու յոյսդ չէ՞,
Ու ճամբաներուդ պարկեշտութիւնը՝ քու ակնկալութիւնդ:
7 Կ’աղերսեմ, յիշէ՛. ո՞ր անմեղը անհետացաւ,
Եւ ո՞ւր ուղիղները անհետացան:
8 Ինչպէս տեսայ, անօրէնութիւն հերկողները
Եւ անիրաւութիւն սերմանողները նոյնը կը հնձեն:
9 Աստուծոյ շունչէն կը կորսուին,
Ու անոր ռունգերուն հովէն կը [բ]բնաջնջուին:
10 Ան կը խափանէ առիւծին մռնչիւնը եւ [գ]մռնչող առիւծին ձայնը,
Ու կորիւններուն ակռաները կը կոտրտուին:

[կ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդու

[հ] Եբր.՝ ծածկած

[ձ] Եբր.՝ մռնչիւններս

[ա] Եբր.՝ Աստուծոյ վախդ

[բ] Եբր.՝ սպառին

[գ] Կամ՝ վագրին

11 Առոյգ առիւծը առանց որսի կը կորսուի,
Ու մատակ առիւծին ձագերը կը ցրուին:
12 Ինծի խօսք մը գաղտագողի ըսուեցաւ,
Եւ անոր շշուկը ականջս [դ]հասաւ.
13 Գիշերուան տեսիլքներու կասկածներուն մէջ եղած ատենս,
Երբ թմբիր մը մարդոց վրայ կ՚իյնայ,
14 Երկիւղ մը եկաւ վրաս,
Ու դող մը ցնցեց բոլոր ոսկորներս:
15 Առջեւէս ոգի մը անցաւ,
Ու մարմինիս մազերը ցցուեցան:
16 Ան կայնեցաւ, բայց ես չկրցայ զանազանել անոր կերպարանքը.
Աչքերուս առջեւ երեւոյթ մը կար:
Լռութիւն եղաւ, ու ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր.
17 “Միթէ մարդը Աստուծմէ աւելի արդար կրնա՞յ ըլլալ,
[ե]Մարդը իր Արարիչէն աւելի մաքուր կրնա՞յ ըլլալ□:
18 Ահա՛ անիկա իր ծառաներուն չի վստահիր,
Եւ իր հրեշտակներուն վրայ ալ թերութիւն կը գտնէ.
19 Ալ ո՞ւր կը մնան անոնք՝ որ կաւէ տուներու մէջ կը բնակին,
Որոնց հիմը [զ]հողին մէջ է, եւ ցեցի պէս կը ճզմուին:
20 Անոնք առտուընէ մինչեւ իրիկուն կը [է]ճնշուին,
Եւ առանց մէկուն [ը]ուշադրութիւն դարձնելուն՝ ընդմիշտ կը կորսուին:
21 Ահա՛ անոնց վրայ եղած փառաւորութիւնը կը վերցուի.
Անոնք կը մեռնին առանց իմաստուն ըլլալու»:

5

«Հիմա գոչէ՛. արդեօք կա՞յ մէկը՝ որ քեզի պատասխանէ,
Եւ սուրբերէն որո՞ւն պիտի դարձնես քու երեսդ:
2 Ստոյգ է թէ գրգռութիւնը յիմարը կը սպաննէ,
Ու նախանձը [թ]անմիտը կը մեռցնէ:
3 Ես յիմարին արմատանալը տեսայ,
Բայց իսկոյն անոր բնակութիւնը անիծեցի:
4 Անոր որդիները ապահովութենէ հեռու են.
Անոնք դրան մէջ կը կոխկռտուին
Եւ ազատող մը չկայ:
5 Անօթի՛ն կ՚ուտէ անոր հունձքը,

[դ] Եբր.՝ ստացաւ

[ե] Եբր.՝ Զօրաւոր մարդը

[զ] Կամ՝ փոշիին

[է] Եբր.՝ ծեծուին

[ը] Եբր.՝ սիրտին մէջ դնելուն

[թ] Եբր.՝ միամիտը

Ու զայն փուշերու մէջէն իսկ կը յափշտակէ.
Եւ [բ]ծարաւա՛ծը կը կլլէ անոնց գոյքերը:
6 Արդարեւ պատուհասը հողէն չ՚ելլեր,
Ու տաժանքը գետինէն չի բուսնիր.
7 Թէպէտ մարդը տաժանքի համար կը ծնի,
Ինչպէս [գ]կրակի կայծերը" վեր կը թռչին:
8 Իսկ ես Աստուծոյ պիտի դիմէի,
Իմ հարցս Աստուծոյ պիտի յանձնէի,
9 Որ անհետազօտելի մեծագործութիւններ կը կատարէ,
Սքանչելիքներ՝ առանց թիւի:
10 Ի՛նք երկրի վրայ անձրեւ կու տայ,
Ու դաշտերուն վրայ ջուրեր կը ղրկէ:
11 Նաեւ ցածերը կը բարձրացնէ,
Եւ [դ]սգաւորները ապահովութեան կը [ե]հասցնէ:
12 Ի՛նք խորամանկներուն [զ]հնարքները կը ձախողեցնէ,
Որպէսզի անոնց ձեռքերը չկարենան իրենց գաղափարները գործադրել:
13 Իմաստուններն իրենց [է]խորագիտութեան մէջ կը բռնէ,
Ու խոտորածներուն խորհուրդը շուտով կը խափանուի.
14 Ցերեկը խաւարի կը հանդիպին,
Եւ կէսօրին կը խարխափեն՝ ինչպէս գիշերուան մէջ:
15 Իսկ աղքատը սուրէն, անոնց բերանէն
Ու հզօրին ձեռքէն կ՚ազատէ.
16 Այսպէս՝ չքաւորը յոյս կ՚ունենայ,
Սակայն [ը]անիրաւը իր բերանը կը գոցէ:
17 Ահա՛ երանելի է այն մարդը՝ որ Աստուած կը յանդիմանէ:
Ուրեմն Ամենակարողին պատիժը մի՛ անարգեր.
18 Արդարեւ ի՛նք կը վիրաւորէ ու կը փաթթէ,
Ի՛նք կը խոցէ եւ իր ձեռքերը կը բուժեն:
19 Վեց տագնապներէ քեզ պիտի ազատէ,
Ու եօթներորդին՝ քեզի չարիք պիտի չդպչի.
20 Սովի ժամանակ քեզ մահէն պիտի ազատէ,
Եւ պատերազմի մէջ՝ սուրին ձեռքէն:
21 Լեզուի խարազանէն ապահով պիտի ըլլաս,
Ու կործանումէն պիտի չվախնաս՝ երբ ան գայ:

[բ] Կամ՝ աւարառո՛ւն

[գ] Կամ՝ արծիւները. Եբր.՝ կայծի որդիները

[դ] Եբր.՝ սեւցածները

[ե] Եբր.՝ բարձրացնէ

[զ] Կամ՝ դիտաւորութիւնները

[է] Կամ՝ խորամանկութեան

[ը] Եբր.՝ անիրաւութիւնը

22 Կործանումին եւ սովին վրայ պիտի ծիծաղիս,
Ու երկրի գազաններէն պիտի չվախնաս.
23 Արդարեւ դաշտի քարերուն հետ դաշինք պիտի կնքես,
Եւ դաշտին գազանները քեզի հետ խաղաղութեամբ պիտի վարուին:
24 Պիտի գիտնաս թէ վրանիդ մէջ յաջողութիւն կայ.
Քու բնակարանդ աչքէ պիտի անցընես, ու [թ]ոչինչ պակաս պիտի գտնես":
25 Պիտի գիտնաս թէ զարմդ բազմաթիւ է,
Ու քու շառաւիղներդ՝ երկրի բոյսին պէս:
26 [ժ]Լա՛ւ ծերացած" գերեզմանը պիտի մտնես,
Ցորենի խուրձի մը պէս՝ որ իր ժամանակին կը վերցնեն:
27 Ահա՛ մենք ասիկա [ի]քննեցինք, այս այսպէս է.
Մտիկ ըրէ՛ ասիկա ու գիտցի՛ր զայն՝ քու բարիքիդ համար»:

6

Յոբ պատասխանեց.
2 «Երանի՛ թէ իմ տրտմութիւնս լաւ կշռուէր,
Ու իմ աղէտս միասին կշիռքի մէջ դրուէր,
3 Քանի որ ան հիմա ծովուն աւազէն ծանր կ'ըլլար.
Հետեւաբար իմ խօսքերս կը [ա]հատնին:
4 Արդարեւ Ամենակարողին նետերը իմ ներսս են,
Իմ հոգիս անոնց ժահրը կը ծծէ.
Աստուծոյ արհաւիրքները ինծի դէմ պատերազմի շարուած են:
5 Միթէ վայրենի էշը դալարին քով կը զռնչէ՞,
Կամ եզը իր [բ]կերին քով կը բառաչէ՞:
6 Անհամ բանը առանց աղի կ'ուտուի՞.
Հաւկիթին ճերմկուցին մէջ համ կա՞յ արդեօք:
7 Այն բաները, որոնց անձս կը մերժէր դպչիլ,
Իմ [գ]զազրելի կերակուրս" եղան:
8 Երանի՛ թէ խնդրանքս կատարուէր,
Եւ Աստուած տար իմ ակնկալածս,
9 Այսինքն՝ Աստուած բարեհաճէր զիս ճզմել,
Ու ձեռքը [դ]երկարելով զիս տապալէր":
10 Բայց տակաւին մխիթարութիւն պիտի ունենամ,

[թ] Կամ՝ պիտի չսխալիս

[ժ] Եբր.՝ Առոյգութեան մէջ

[ի] Եբր.՝ հետազօտեցինք

[ա] Կամ՝ յանդգնին

[բ] Կամ՝ շաղուածքին

[գ] Եբր.՝ թուլութեան հացս

[դ] Եբր.՝ արձակելով զիս կտրէր

Եւ անխնայ ցաւին մէջ պիտի ուրախանամ,
Քանի որ Սուրբին խօսքերը չուրացայ:
11 Ոյժս ի՞նչ է՝ որ [ե]դիմանամ,
Ու վախճանս ի՞նչ է՝ որ կեանքս երկարեմ:
12 Միթէ ոյժս քարերո՞ւ ոյժ է,
Կամ թէ մարմինս պղինձէ՞ է:
13 Միթէ [գ]օգնութենէ զրկուած չե՞մ'',
Եւ օժանդակութիւնը [է]հեռացած չէ՞ ինձմէ:
14 Թշուառութեան մէջ եղողը՝ իր բարեկամին կարեկցութեան կը կարօտի,
Բայց ան Ամենակարողին վախը կը լքէ:
15 Իմ եղբայրներս անհաւատարիմ եղան՝ վտակներու պէս,
Ձորերու վտակներու պէս՝ որոնք [ը]կ'անհետանան''.
16 Անոնք սառէն կը մթագնին,
Երբ [թ]անոնց մէջ ձիւնը կը թաքնուի''.
17 Սակայն [ժ]հոսելէ ետք'' կը ցամքին,
Տաք ատեն իրենց տեղէն կ'աներեւութանան:
18 Կարաւանները իրենց ուղիէն կը շեղին,
Բայց [ի]զուր տեղը'' բարձրանալով՝ կը կորսուին.
19 Թեմայի կարաւանները կը նայէին,
Սաբայի ճամբորդները անոնց կը յուսային.
20 Սակայն ամչցան՝ քանի որ կը վստահէին,
Երթալու ատեն շիկնեցան:
21 Արդարեւ ինծի անօգուտ էք.
Զարհուրանք տեսաք, ու սոսկացիք:
22 Միթէ ձեզի ըսի՞. "Բերէ՛ք ինծի,
Ընծա՛յ տուէք ինծի ձեր ստացուածքէն□:
23 Կամ. "Ազատեցէ՛ք զիս հակառակորդին ձեռքէն,
Փրկեցէ՛ք զիս բռնակալներուն ձեռքէն□:
24 Սորվեցուցէ՛ք ինծի, ու պիտի լռեմ.
Հասկցուցէ՛ք ինծի թէ ի՛նչ բանի մէջ սխալեր եմ:
25 Ուղիղ խօսքերը ո՛րչափ [լ]պարտաւորիչ են.
Բայց ձեր կշտամբանքը ի՞նչ կը [խ]նշանակէ:

[ե] Եբր.՝ յուսամ

[գ] Եբր.՝ օգնութիւնս իմ մէջս չէ՞

[է] Եբր.՝ քշուած

[ը] Եբր.՝ կ'անցնին

[թ] Կամ՝ անոնց վրայ ձիւնը կը դիզուի

[ժ] Կամ՝ հալելու եղանակին

[ի] Կամ՝ ամայութիւն

[լ] Կամ՝ համոզիչ

26 Արդեօք խօսքերո՞ւ համար կը մտածէք զիս կշտամբել.
Յուսահատին խօսքերը հով են:
27 Մանուանդ որբին վրայ կ՚իյնաք,
Ու ձեր բարեկամին համար հոր կը փորէք:
28 Ուստի հիմա հաճեցէ՛ք ինծի նայիլ.
Միթէ ձեր [ծ]առջեւ կը ստե՞մ:
29 Վերադարձէ՛ք, կ՚աղերսե՛մ, որ անիրաւութիւն չըլլայ.
Այո՛, դա՛րձեալ վերադարձէք, որ ասով իմ արդարութիւնս յայտնուի:
30 Միթէ իմ լեզուիս վրայ անիրաւութիւն կա՞յ.
Միթէ իմ քիմքս աղէտը չի՞ կրնար զանազանել»:

7

«Միթէ մարդը երկրի վրայ զինուորութեան ասպարէզ մը չունի՞,
Եւ անոր օրերը վարձկանի մը օրերուն պէս չե՞ն:
2 Ինչպէս ստրուկը հովանիի շուքին կը փափաքի
Ու վարձկանը իր [ա]աշխատավարձին կը սպասէ,
3 Այնպէս ունայնութեան ամիսներ բաժին տրուած են ինծի,
Եւ թշուառութեան գիշերներ սահմանուած են ինծի:
4 Պառկած ատենս կ՚ըսեմ. "Ե՞րբ պիտի ելլեմ,
Եւ իրիկունը ե՞րբ պիտի անցնի□.
Մինչեւ այգաբաց անհանգստութեամբ կը [բ]լեցուիմ:
5 Մարմինս որդերով ու հողի կոշտերով ծածկուած է.
Մորթս կը ճեղքուի ու կը հալի:
6 Օրերս ոստայնանկի կկոցէն արագընթաց են,
Եւ կը սպառին առանց յոյսի:
7 Յիշէ՛ թէ կեանքս հովի պէս է.
Աչքս ասկէ ետք բարիք պիտի չտեսնէ,
8 Զիս տեսնողին աչքերը դարձեալ զիս պիտի չդիտեն.
Քու աչքերդ իմ վրաս յառած են, ու ես պիտի [գ]չքանամ:
9 Ինչպէս ամպը [դ]կ՚անհետանայ եւ կ՚երթայ,
Այնպէս [ե]դժոխք իջնողը վեր պիտի չելլէ.
10 Ա՛լ իր տունը պիտի չվերադառնայ,
Եւ իր բնակարանը ա՛լ զինք պիտի չճանչնայ:

[խ] Եբր.՝ յանդիմանէ

[ծ] Եբր.՝ երեսին

[ա] Եբր.՝ գործին վարձատրութեան

[բ] Եբր.՝ կշտանամ

[գ] Եբր.՝ չըլլամ

[դ] Եբր.՝ կը սպառի

[ե] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

11 Ուստի իմ բերանս պիտի չզսպեմ.
Հոգիիս տագնապով պիտի խօսիմ,
[գ]Սիրտիս դառնութեամբ պիտի գանգատիմ:
12 Միթէ ես ծո՞վ եմ, կամ [ե]կէ՞տ,
Որ վրաս պահակագունդ կը դնես:
13 Երբ կ'ըսեմ. "Մահիճս զիս պիտի հանգստացնէ,
Եւ անկողինս իմ գանգատներս պիտի պակսեցնէ□,
14 Զիս երազներով կը վախցնես
Ու տեսիլքներով կը զարհուրեցնես:
15 Ուստի անձս կը նախընտրէ խեղդուելով մեռնիլ,
Քան թէ իմ ոսկորներուս պահպանուիլը:
16 Ես ձանձրացած եմ, ու չեմ ուզեր յաւիտեան ապրիլ:
Թո՛ղ զիս, որովհետեւ իմ օրերս ունայնութիւն են:
17 Մարդը ո՞վ է՝ որ զայն [ը]մեծ բան մը կը համարես",
Եւ [թ]անոր հոգ կը տանիս".
18 Ամէն առտու զինք աչքէ կ'անցընես,
Ամէն վայրկեան զինք կը փորձարկես:
19 Մինչեւ ե՞րբ նայուածքդ ինծի պիտի դարձնես.
Պիտի թողո՞ւս որ թուքս կլլեմ:
20 Եթէ մեղանչած եմ, քեզի ի՞նչ ընեմ, ո՛վ մարդոց Պահապան.
Ինչո՞ւ զիս քու նշանակէտդ ըրիր, ու ես ինծի բեռ եղայ:
21 Ինչո՞ւ յանցանքս չես ներեր,
Եւ իմ անօրէնութիւնս չես [ժ]հեռացներ.
Որովհետեւ հիմա հողին մէջ պիտի պառկիմ
Ու եթէ [ի]փութով զիս փնտռես՝ պիտի [լ]չգտնուիմ»:

8

Այն ատեն սոքեցի Բաղդատ պատասխանեց.
2 «Մինչեւ ե՞րբ այդպէս պիտի խօսիս,
Ու բերանիդ խօսքերը սաստիկ հովի պէս պիտի ըլլան:
3 Միթէ Աստուած իրաւունքը կը ծռէ՞,
Կամ Ամենակարողը արդարութիւնը կը ծռէ՞:
4 Եթէ քու որդիներդ անոր դէմ մեղանչեր են,

[գ] Եբր.՝ Անձիս

[ե] Կամ՝ վիշա՞պ

[ը] Եբր.՝ կը մեծցնես

[թ] Եբր.՝ սիրտդ անոր վրայ կը դնես

[ժ] Եբր.՝ անցըներ

[ի] Եբր.՝ արշալոյսին

[լ] Եբր.՝ չըլլամ

Ան ալ իրենց յանցանքին մատնած է զանոնք:
5 Եթէ [ա]փութով Աստուած փնտռես
Ու Ամենակարողին աղաչես,
6 Եթէ ամբիծ եւ ուղիղ ըլլաս,
Անշուշտ ան հիմա քեզի համար պիտի արթննայ,
Ու քու արդարութեանդ բնակարանին յաջողութիւն պիտի տայ:
7 Թէեւ քու սկիզբդ փոքր ըլլայ,
Վախճանդ յոյժ պիտի մեծնայ:
8 Ուրեմն հարցո՛ւր նախորդ սերունդներուն,
Եւ պատրաստուէ՛ անոնց հայրերը հետազօտելու.
9 (Արդարեւ մենք երէկուընէ ենք, ու բան մը չենք գիտեր,
Քանի որ մեր կեանքը երկրի վրայ ստուեր մըն է:)
10 Ահա՛ անոնք քեզի պիտի սորվեցնեն, քեզի պիտի խօսին,
Եւ իրենց սիրտէն խօսքեր պիտի հանեն:
11 Միթէ պրտուն առանց տիղմի կը բուսնի՞.
Կնիւնը առանց ջուրի կ՚աճի՞:
12 Դեռ իր դալար վիճակին մէջ ու չփրցուած՝
Ան կը չորնայ ամէն խոտէ առաջ:
13 Այսպէս պիտի ըլլան ուղիները բոլոր անոնց՝ որ Աստուած կը մոռնան,
Ու [բ]կեղծաւորին յոյսը պիտի կորսուի.
14 Անոր յոյսը պիտի կտրուի,
Եւ անոր վստահութիւնը սարդի [գ]ոստայնին պէս պիտի ըլլայ.
15 Ան իր տան պիտի կռթնի,
Բայց ան կայուն պիտի չըլլայ.
Անոր պիտի կառչի,
Բայց ան կանգնած պիտի չմնայ:
16 [դ]Արեւը չծագած" դալար է,
Եւ անոր մատաղատունկը իր եղած պարտէզին մէջ [ե]կը բուսնի":
17 Անոր արմատները քարակոյտին կը փաթթուին,
Ու քարերուն տունը կը տեսնէ:
18 Եթէ մէկը զայն իր տեղէն [զ]խլէ,
Տեղը պիտի ուրանայ զայն՝ ըսելով. “Ես քեզ չտեսայ”:
19 Ահա՛ ա՛յս է անոր ճամբային բերկրանքը,
Եւ հողէն ուրիշներ պիտի բուսնին:
20 Ահա՛ Աստուած պարկեշտ մարդը չի մերժեր,

[ա] Եբր.՝ արշալոյսին

[բ] Կամ՝ ամբարիշտին

[գ] Եբր.՝ տան

[դ] Եբր.՝ Արեւէն առաջ

[ե] Եբր.՝ դուրս կ՚ելլէ

[զ] Եբր.՝ կլլէ

Ո՛չ ալ չարագործները կ՚ուժովցնէ,
21 Մինչեւ որ քու բերանդ ծիծաղով լեցնէ,
Ու շրթունքդ՝ ուրախութեան գոչիւնով.
22 Քեզ ատողները ամօթ պիտի հագնին,
Եւ ամբարիշտներուն վրանը պիտի չքանայ»:

9

Յոբ պատասխանեց.
2 «Ի՛րապէս այդպէս ըլլալը գիտեմ.
Բայց մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ Աստուծոյ առջեւ:
3 Եթէ ուզէ անոր հետ վիճիլ,
Հազարէն մէկը չի կրնար անոր պատասխանել:
4 Ան սիրտով իմաստուն է, եւ ոյժով՝ կարող.
Ո՞վ անոր դէմ իր սիրտը խստացուցեր ու [ա]յաջողութիւն գտեր է:
5 Ան լեռները կը տեղափոխէ, եւ անոնք չեն գիտնար.
Իր բարկութեամբ զանոնք տակնուվրայ կ՚ընէ:
6 Երկիրը իր տեղէն կը սարսէ,
Ու անոր սիւները կ՚երերան:
7 Արեւին կը հրամայէ, եւ ան չի ծագիր.
Աստղերն ալ կը կնքէ:
8 Ի՛նք առանձին կը տարածէ երկինքը,
Ու կը քալէ ծովուն [բ]ալիքներուն վրայ:
9 Ի՛նք շինեց Արջը, Հայկն ու Բազմաստեղը
Նաեւ հարաւի [գ]շտեմարանները:
10 Ի՛նք անհետազօտելի մեծագործութիւններ կը կատարէ,
Նաեւ սքանչելիքներ՝ առանց թիւի:
11 Ահա՛ ան քովէս կ՚անցնի, բայց ես չեմ տեսներ.
Առջեւէս կ՚անցնի, ու չեմ [դ]նշմարեր:
12 [ե]Եթէ յափշտակէ", ո՞վ կրնայ զայն արգիլել.
Ո՞վ անոր պիտի ըսէ. "Ի՞նչ կ՚ընես□:
13 Աստուած իր բարկութիւնը չի կասեցներ.
Հպարտ օգնականները անոր տակ կը խոնարհին.
14 Ա՛լ ի՞նչպէս ես անոր պատասխանեմ,
Եւ անոր դէմ վիճելու համար խօսքերս ընտրեմ:
15 Արդար ալ ըլլամ՝ անոր պիտի չպատասխանեմ,
Հապա իմ Դատաւորիս պիտի աղաչեմ:

[ա] Եբր.՝ խաղաղութիւն

[բ] Եբր.՝ բարձունքներուն

[գ] Եբր.՝ ներքին սենեակները

[դ] Եբր.՝ հասկնար

[ե] Եբր.՝ Ահա՛ կը յափշտակէ

16 Եթէ իրեն գոչէի եւ ինծի պատասխանէր,
Պիտի չհաւատայի թէ ան ձայնս [գ]լսած է.
17 Որովհետեւ փոթորիկով զիս ճզմեց,
Եւ առանց [ե]պատճառի վէրքերս բազմապատկեց:
18 Ինծի չի թոյլատրեր որ շունչ առնեմ,
Հապա զիս դառնութիւններով կը կշտացնէ:
19 Եթէ ոյժ փնտռուի, ահա՛ ան հզօր է.
Իսկ եթէ դատաստան՝ [ը]ո՞վ զիս ատեան պիտի կանչէ":
20 Եթէ անձս արդարացնեմ, բերանս զիս կը դատապարտէ.
Եթէ պարկեշտ ըլլայի, ցոյց պիտի տար ծուռ ըլլալս:
21 Եթէ պարկեշտ ըլլայի, իմ անձս պիտի չճանչնայի.
Իմ կեանքս կ'անարգեմ:
22 Ամէն ինչ մէկ է. հետեւաբար ըսի.
"Ան թէ՛ պարկեշտը կը [թ]բնաջնջէ, թէ՛ ալ ամբարիշտը□:
23 Երանի՜ թէ [ժ]հարուածը յանկարծ մեռցնէր.
Սակայն ան անմեղին պատահած փորձութեան վրայ կը [ի]ծիծաղի:
24 Երկիրը ամբարիշտին ձեռքը յանձնուած է,
Աստուած անոր դատաւորներուն երեսը կը ծածկէ.
Եթէ ինք չէ՝ ուրեմն ո՞վ է:
25 Իմ օրերս սուրհանդակէն արագընթաց են.
Կը փախին՝ առանց բարիք տեսնելու,
26 Կ'անցնին [լ]արագընթաց նաւերու պէս,
[խ]Որսի վրայ խոյացող արծիւի պէս:
27 Եթէ ըսեմ. "Գանգատս մոռնամ,
Տրտմութիւնս թողում ու զուարթ ըլլամ□,
28 Բոլոր ցաւերէս կը վախնամ.
Գիտեմ թէ զիս անմեղ պիտի չհամարես,
29 Եւ ամբարիշտ պիտի սեպուիմ.
Ինչո՞ւ զուր տեղը յոգնիմ:
30 Եթէ ձիւնի ջուրով լուացուիմ,
Ու ձեռքերս օճառով մաքրեմ,
31 Այն ատեն զիս [ծ]փոսին մէջ պիտի ընկղմես

[գ] Եբր.՝ ունկնդրած

[ե] Եբր.՝ վճարումի

[ը] Կամ՝ ո՞վ ինծի համար պիտի վկայէ

[թ] Եբր.՝ սպառէ

[ժ] Եբր.՝ խարազանը

[ի] Եբր.՝ ծաղրէ

[լ] Կամ՝ ցանկալի, եւ կամ՝ ասպատակի

[խ] Եբր.՝ Կերակուրի

Եւ հանդերձս պիտի գարշի ինծմէ:
32 Արդարեւ ինծի պէս մարդ չէ՝ որ անոր պատասխանեմ,
Ու միասին դատաստանի երթանք.
33 [կ]Իրաւարար մը չկայ մեր միջեւ,
Որ կարենայ իր ձեռքը մեր երկուքին վրայ դնել:
34 Իր գաւազանը վրայէս թող վերցնէ,
Եւ անոր երկիւղը ա՛լ զիս չզարհուրեցնէ.
35 Այն ատեն պիտի խօսիմ ու իրմէ պիտի չվախնամ:
Բայց եղած վիճակիս մէջ ես իմ անձիս տէրը չեմ»:

10

«Անձս կեանքէս ձանձրացաւ.
Համարձակ պիտի գանգատիմ,
[ա]Սիրտիս դառնութեամբ պիտի խօսիմ,
2 Պիտի ըսեմ Աստուծոյ. “Մի՛ դատապարտեր զիս,
Գիտցո՛ւր ինծի թէ ի՛նչ բանի համար ինծի հետ կը վիճիս.
3 [բ]Հաճելի՞ է քեզի՝ զիս հարստահարել,
Ձեռքերուդ գործը անարգել,
Եւ ամբարիշտներուն խորհուրդը [գ]լուսաւորել:
4 Միթէ դուն մարմնաւոր աչքե՞ր ունիս.
Կը տեսնե՞ս՝ ինչպէս մարդը կը տեսնէ:
5 Միթէ քու օրերդ մարդուն օրերուն պէ՞ս են,
Քու տարիներդ [դ]մարդուն տարիներուն չա՞փ են,
6 Որ իմ անօրէնութիւնս կը փնտռես
Ու մեղքս կը քննես:
7 Գիտես թէ ամբարիշտ չեմ.
Բայց չկայ մէկը, որ քու ձեռքէդ զիս ազատէ:
8 Քո՛ւ ձեռքերդ զիս [ե]ստեղծեցին
Եւ [զ]իմ բոլոր անդամներս կազմեցին”,
Ու զիս կը [է]կորսնցնես:

[ծ] Եբր.՝ ապականութեան

[կ] Եբր.՝ Վճիռ տուող

[ա] Եբր.՝ Անձիս

[բ] Եբր.՝ Լա՞ւ

[գ] Եբր.՝ փայլեցնել

[դ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[ե] Եբր.՝ ձեւակերպեցին

[զ] Եբր.՝ զիս բոլորաձեւ միասին շինեցին

[է] Եբր.՝ կլլես

9 Կ՚աղերսե՛մ, յիշէ՛ թէ զիս կաւի պէս շինեցիր,
Եւ զիս հողին պիտի վերադարձնես:
10 Միթէ զիս կաթի պէս չթափեցի՞ր,
Ու պանիրի պէս [ը]թանձրացուցիր:
11 Զիս մորթով եւ միսով հագուեցուցիր,
Ու զիս ոսկորներով եւ ջիղերով հիւսեցիր.
12 Ինծի կեանք ու կարեկցութիւն շնորհեցիր,
Եւ քու խնամքդ իմ հոգիս պահպանեց:
13 Ասոնք սիրտիդ մէջ պահեցիր.
Գիտեմ թէ ասոնք [թ]միտքդ են:
14 Եթէ մեղանչեմ, դուն զիս կը դիտես
Եւ իմ անօրէնութենէս անպատիժ չես թողուր զիս:
15 Եթէ ամբարիշտ ըլլամ, վա՜յ է ինծի.
Եթէ արդար ալ ըլլամ, գլուխս չեմ վերցներ,
Անարգանքով [ժ]յագեցած ըլլալով.
Հիմա նայէ՛ իմ տառապանքիս,
16 [ի]Որ կ՚աւելնայ":
[լ]Մռնչող առիւծի" պէս զիս կը հետապնդես,
Եւ դարձեալ իմ վրաս [խ]յաղթող կ՚ըլլաս.
17 Ինծի դէմ վկաներդ կը վերանորոգես,
Ու քու [ծ]սրտմտութիւնդ իմ վրաս կը շատցնես.
Փոփոխութիւններու եւ պատերազմի կը հանդիպիմ:
18 Ուրեմն ինչո՞ւ զիս արգանդէն հանեցիր.
Երանի՜ թէ հոն շունչս տայի եւ աչք չտեսնէր զիս,
19 Որ չեղածի պէս ըլլայի
Ու մօրս [կ]արգանդէն գերեզմանը տարուէի:
20 Իմ օրերս սակաւաթիւ չե՞ն.
Հրաժարէ՛ ինձմէ, եւ թո՛ղ որ քիչ մը հանգչիմ
21 Այն տեղը երթալէս առաջ, ուրկէ պիտի չվերադառնամ.—
Խաւարի եւ մահուան շուքի երկիրը,
22 Այդ մութ երկիրը, մահուան շուքին պէս մութ,

[ը] Կամ՝ մակարդեցիր

[թ] Եբր.՝ քովդ

[ժ] Եբր.՝ կշտացած

[ի] Կամ՝ Իսկ եթէ գլուխս վերցնեմ

[լ] Կամ՝ վագրի

[խ] Եբր.՝ սքանչելի

[ծ] Եբր.՝ գրգռութիւնդ

[կ] Եբր.՝ փորէն

Ուր անկարգութիւն կայ, ու լոյսը մթութեան պէս է□»:

11

Այն ատեն Նաամացի Սոփար պատասխանեց.
2 «Միթէ շատ խօսքերուն պատասխան պիտի չտրուի՞,
Ու լեզուանի մարդը կրնա՞յ խօսքով արդարանալ:
3 Քու զրաբանութիւններդ [ա]մարդիկը պիտի լռեցնե՞ն,
Երբ դուն կը ծաղրես, մէկը պիտի չըլլա՞յ՝ որ քեզ խայտառակէ:
4 Արդարեւ դուն ըսիր. "Իմ խօսքս անխարդախ է,
Եւ քու աչքերուդ [բ]անարատ եմ□:
5 Սակայն երանի՜ թէ Աստուած խօսէր,
Քեզի դէմ իր շրթունքը բանար,
6 Ու քեզի յայտնէր իր իմաստութեան [գ]գաղտնիքը,
Որ մարդուն հասկացողութեան կրկինն է:
Ուստի գիտցի՛ր թէ Աստուած
Քու անօրէնութեանդ մեծ մասը [դ]կ'անտեսէ:
7 Կրնա՞ս հետազօտութեամբ Աստուած յայտնաբերել,
Ամենակարողը [ե]կատարելապէս [զ]հետախուզել:
8 Ան երկինքին պէս բարձր է. ի՞նչ կրնաս ընել.
[է]Դժոխքէն խորունկ է. ի՞նչ կրնաս գիտնալ:
9 Անոր չափը՝ երկրէն երկայն
Ու ծովէն լայն է:
10 Եթէ ան խոցէ, գոցէ կամ համախմբէ,
Ո՞վ անոր արգելք պիտի ըլլայ.
11 Արդարեւ ինք ունայն [ը]մարդիկը կը ճանչնայ,
Եւ անօրէնութիւնը կը տեսնէ. ուստի պիտի չնկատէ՞:
12 Իսկ դատարկամիտ մարդը կը սոնքայ,
Թէեւ մարդը վայրենի աւանակի պէս կը ծնի:
13 Երբ սիրտդ [թ]ուղղես

[ա] Եբր.՝ այր մարդիկը

[բ] Եբր.՝ վճիտ սիրտ ունիմ

[գ] Եբր.՝ թաքուն պահուածը

[դ] Եբր.՝ քեզի կը մոռցնէ

[ե] Կամ՝ մինչեւ ծայրը

[զ] Եբր.՝ յայտնաբերել

[է] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանէն

[ը] Եբր.՝ այր մարդիկը

[թ] Եբր.՝ հաստատես, կամ՝ պատրաստես

Ու ձեռքերդ անոր [ժ]երկարես,
14 Եթէ ձեռքդ անօրէնութիւն կայ՝ հեռացո՛ւր զայն քեզմէ,
Եւ մի՛ թողուր որ վրաններուդ մէջ անիրաւութիւն բնակի:
15 Այն ատեն կրնաս անարատ երեսդ բարձրացնել,
Հաստատ կ’ըլլաս, ու բանէ մը չես վախնար:
16 Քու տաժանքդ պիտի մոռնաս,
[ի]Հոսած ջուրերու պէս պիտի յիշես զայն:
17 Քու [լ]կեանքդ կէսօրուան արեւէն [խ]պայծառ պիտի ըլլայ.
Քու խաւարդ առտուան պէս պիտի ըլլայ:
18 Ապահով պիտի ըլլաս, որովհետեւ յոյս կայ քեզի.
Շուրջդ պիտի խուզարկես, եւ ապահովութեամբ քնանաս:
19 Պիտի պառկիս, ու քեզ դողացնող պիտի չըլլայ,
Եւ շատերը քեզի պիտի պաղատին:
20 Բայց ամբարիշտներուն աչքերը պիտի նուաղին.
Անոնք [ծ]ապաստանարան պիտի չունենան",
Եւ իրենց միակ յոյսը պիտի ըլլայ [կ]հոգին աւանդել"»:

12

Յոբ պատասխանեց.
2 «Արդարեւ ժողովուրդը դո՛ւք էք,
Եւ իմաստութիւնը ձեզի հետ պիտի մեռնի:
3 Ե՛ս ալ ձեզի պէս [ա]խելք ունիմ, ու ձեզմէ նուաստ չեմ.
Այսպիսի բաներ [բ]ո՞վ չի գիտեր":
4 Իր բարեկամէն ծաղրուող մարդ մըն եմ՝
Որ Աստուծոյ կը գոչէ,
Եւ ան իրեն պիտի պատասխանէ:
Արդար ու պարկեշտ մարդուն վրայ կը ծիծաղին:
5 Ա՛ն՝ որուն ոտքերը [գ]կը տատանին", արհամարհուած ջահ մըն է՝
Անխռով ապրողին կարծիքին համաձայն:

[ժ] Եբր.՝ տարածես

[ի] Եբր.՝ անցած

[լ] Եբր.՝ կեանքիդ տեւողութիւնը

[խ] Եբր.՝ բարձրացած

[ծ] Եբր.՝ ապաստանարանը պիտի կորսուի

[կ] Եբր.՝ շունչը փչել

[ա] Եբր.՝ սիրտ

[բ] Եբր.՝ որո՞ւն քով չկան

[գ] Եբր.՝ պատրաստ են տատանելու

6 [դ]Աւազակներուն վրանները անդորր են,
Եւ Աստուած բարկացնողները ապահով են,
Որոնց ձեռքը Աստուած առատութեամբ կը [ե]լեցնէ:
7 Բայց կ՚աղերսե՛մ, անասուններո՛ւն հարցուր՝ որպէսզի քեզի սորվեցնեն,
Ու երկինքի թռչուններուն՝ որպէսզի քեզի իմացնեն.
8 Կամ երկրի՛ն ըսէ, եւ ան քեզի պիտի սորվեցնէ.
Ծովուն ձուկերը անգամ քեզի պիտի պատմեն:
9 Այս բոլորէն ո՞վ չի գիտեր
Թէ Տէրո՛ջ ձեռքը ըրած է ասիկա.
10 Անո՛ր ձեռքին մէջ է ամէն ապրողի անձը,
Եւ ամէն մարդկային մարմինի հոգին:
11 Միթէ ականջը խօսքերը չի քններ,
Ինչպէս քիմքը կերակուրին համը կ՚առնէ.
12 Իմաստութիւնը տարեցներուն քով է,
Ու հանճարը՝ օրերուն շատութեան մէջ:
13 [զ]Անո՛ր քով են իմաստութիւնը եւ զօրութիւնը.
Անո՛րն են խորհուրդն ու հանճարը:
14 Ահա՛ ան կը փլցնէ, եւ ա՛լ չի կառուցանուիր.
Եթէ մէկուն վրայ գոցէ, ա՛լ չի բացուիր:
15 Ահա՛ ան ջուրերը կը կուտակէ, եւ կը ցամքին.
Զանոնք կ՚արձակէ, ու երկիրը տակնուվրայ կ՚ընեն:
16 Անո՛ր հետ են զօրութիւնը եւ խոհականութիւնը.
Անո՛րն են մոլորեալն ու մոլորեցնողը:
17 Խորհրդականները իբր աւար կը տանի,
Եւ դատաւորները կը խենթացնէ:
18 Թագաւորներուն իշխանութիւնը կը քակէ,
Եւ իրենց մէջքը չուան կը կապէ:
19 [է]Նախարարները իբր աւար կը տանի,
Ու [ը]զօրաւորները կը տապալէ:
20 [թ]Հաւատարիմները կը պապանձեցնէ՛՛,
Եւ ծերերը դատողութենէն կը [ժ]զրկէ:
21 Ազնուականներուն վրայ արհամարհանք կը թափէ,
Ու հզօրներուն գօտին կը թուլցնէ:
22 Խորունկ բաները խաւարէն հանելով կը յայտնէ,

[դ] Եբր.՝ Կործանողներուն

[ե] Եբր.՝ բերէ

[զ] Այսինքն՝ Տէրո՛ջ

[է] Եբր.՝ Քահանաները

[ը] Եբր.՝ տոկունները

[թ] Եբր.՝ Հաւատարիմներուն շրթունքը կը վերցնէ

[ժ] Եբր.՝ վերցնէ

Եւ մահուան շուքը [ի]կը լուսաւորէ":
23 Ազգերը կը մեծցնէ, ու զանոնք կը կորսնցնէ.
Ազգերը հոս-հոն կը տարածէ, եւ անոնց կ’առաջնորդէ:
24 Երկրի ժողովուրդներուն գլխաւորներուն խելքը կ’առնէ,
Ու անոնց դեգերիլ կու տայ ամայութեան մէջ, ուր ճամբայ չկայ:
25 Անոնք խաւարին մէջ կը խարխափեն՝ առանց լոյսի,
Եւ անոնց դեգերիլ կու տայ՝ գինովներու պէս»:

13

«Ահա՛ այս բոլորը իմ աչքս տեսաւ,
Ականջս լսեց զայն ու հասկցաւ:
2 Ձեր գիտցածը ե՛ս ալ գիտեմ.
Ես ձեզմէ նուաստ չեմ:
3 Բայց ես Ամենակարողի՛ն պիտի խօսիմ,
Եւ կը բաղձամ Աստուծո՛յ հետ վիճաբանիլ:
4 Իսկ դուք [ա]սուտեր կը հնարէք.
Բոլորդ ալ [բ]կեղծ բժիշկներ էք:
5 Երանի՜ թէ բոլորովին լուռ կենայիք.
Ատիկա՛ պիտի ըլլար ձեր իմաստութիւնը:
6 Ուրեմն լսեցէ՛ք իմ պաշտպանողականս,
Ու ուշադի՛ր եղէք շրթունքիս փաստերուն:
7 Աստուա՞ծ պաշտպանելու համար անիրաւութեամբ կը խօսիք.
Անո՞ր համար խաբէութիւններ կ’արտաբերէք:
8 Միթէ աչառութի՞ւն կ’ընէք անոր,
Կամ Աստուծոյ դա՞տը կը պաշտպանէք:
9 [գ]Հաճելի՞ է որ ի՛նք ձեզ [դ]քննէ.
Միթէ պիտի խաբէ՞ք զինք՝ մարդ խաբելու պէս:
10 Եթէ ծածկաբար աչառութիւն ընէք,
Անշուշտ ինք ձեզ պիտի յանդիմանէ:
11 Միթէ անոր վեհափառութիւնը ձեզ չի՞ զարհուրեցներ,
Եւ անոր ահը ձեր վրայ չ’ի՞յնար:
12 Ձեր [ե]սասացուածքները մոխիրի առակներ են,
Ձեր [զ]պատնէշները կաւէ պատնէշներու" պէս են:

[ի] Եբր.՝ դուրս կը հանէ՝ դէպի լոյս

[ա] Եբր.՝ կեղծիք

[բ] Եբր.՝ ոչնչութեան

[գ] Եբր.՝ Լա՞ւ

[դ] Եբր.՝ հետազօտէ

[ե] Եբր.՝ յիշատակութիւնները

[զ] Եբր.՝ կռնակները կաւէ կռնակներու

13 Լռեցէ՛ք իմ առջեւ՝ որ ե՛ս խօսիմ,
Ի՛նչ որ ալ պատահի ինծի:
14 Ինչո՞ւ միսս ակռաներուս մէջ առնեմ,
Եւ [է]կեանքս վտանգեմ":
15 Թէեւ ան զիս մեռցնէ, ես անոր պիտի յուսամ.
Սակայն ճամբաներս պիտի պաշտպանեմ անոր առջեւ:
16 Անիկա՛ է իմ փրկութիւնս,
Քանի բնաւ կեղծաւոր մը անոր չի ներկայանար:
17 Լա՛ւ մտիկ ըրէք իմ խօսքս,
Եւ իմ ըսելիքս ձեր ականջներուն թող հասնի:
18 Ահա՛ ուրեմն իմ դատս կը [ը]ներկայացնեմ.
Գիտեմ թէ պիտի արդարանամ:
19 Ո՞վ ինծի հետ պիտի վիճի.
Արդարեւ եթէ հիմա լռեմ, շունչս պիտի տամ:
20 Միայն սա՛ երկու բաները [թ]շնորհէ՛ ինծի,
Եւ այն ատեն քու [ժ]ներկայութենէդ պիտի չպահուըտիմ.—
21 Ձեռքդ վրայէս հեռացո՛ւր,
Ու քու երկիւղդ զիս թող չզարհուրեցնէ:
22 Յետոյ՝ դո՛ւն կանչէ, եւ ես պատասխանեմ,
Կամ թէ ե՛ս խօսիմ, ու դուն ինծի պատասխանէ:
23 Ո՞րչափ են իմ անօրէնութիւններս եւ մեղքերս.
Գիտցո՛ւր ինծի իմ յանցանքս ու մեղքս:
24 Ինչո՞ւ երեսդ կը ծածկես,
Եւ զիս քեզի թշնամի կը սեպես:
25 Հովէն քշուած տերե՞ւ մը պիտի ահաբեկես,
Կամ թէ չոր խոզա՞ն մը պիտի հալածես.
26 Որովհետեւ [ի]դառնութեան վճիռ կ՚արձակես" ինծի դէմ,
Եւ մանկութեանս անօրէնութիւնները ինծի ժառանգել կու տաս.
27 Ոտքերս կոճղի մէջ կը դնես,
Բոլոր ուղիներս կը զննես,
Եւ իմ ոտքերուս [լ]քայլերուն սահման կը դնես":
28 Այս մարմինս փտած բանի պէս,
Ցեցէն կրծուած հագուստի պէս կը մաշի»:

14

[է] Եբր.՝ շունչս ափիս մէջ դնեմ

[ը] Եբր.՝ զետեղեմ

[թ] Եբր.՝ մի՛ ըներ

[ժ] Եբր.՝ երեսէդ

[ի] Եբր.՝ դառնութիւններ կը գրես

[լ] Եբր.՝ արմատներուն շուրջ կը փորագրես

«Կնոջմէ ծնած մարդը՝ կարճ [ա]կեանք ունի,
Վրդովումով [բ]յագեցած:
2 Ծաղիկի պէս [գ]կը բուսնի", ապա կը կտրուի.
Ստուերի պէս կը փախչի ու չի գոյատեւեր:
3 Բայց անո՛ր վրայ ալ աչքերդ կը բանաս,
Ու զիս քեզի հետ դատաստանի կը տանիս:
4 Անմաքուրէն ո՞վ կրնայ մաքուր հանել.
Ո՛չ մէկը:
5 Քանի անոր օրերը որոշուած են,
Անոր ամիսներուն թիւը քու քովդ է.
Դուն անոր սահման [դ]դրեր ես,
Եւ ան չի կրնար անդին անցնիլ.
6 Ուշադրութիւնդ դարձո՛ւր անկէ՝ որպէսզի հանգչի,
Մինչեւ որ վարձկանի պէս իր օրը լմնցնէ:
7 Արդարեւ եթէ ծառը կտրուի, դեռ յոյս կայ
Որ վերստին ծլի ու մատղաշտունկը պակաս չըլլայ:
8 Թէեւ անոր արմատը գետինին մէջ ծերացած ըլլայ,
Եւ անոր բունը՝ հողին մէջ մեռած,
9 Ան ջուրին հոտէն պիտի ծաղկի,
Ու նոր տնկուած ծառի պէս ոստեր պիտի [ե]արձակէ:
10 Բայց [զ]մարդը կը մեռնի եւ [է]կը յաղթահարուի".
Մարդը շունչը կու տայ, ու յետոյ ո՞ւր կ՚ըլլայ:
11 Ինչպէս [ը]լիճին ջուրերը [թ]կը հատնին",
Գետը կը ցամքի եւ կը չորնայ,
12 Մարդն ալ գետինը կը պառկի ու չ՚ելլեր.
Մինչեւ որ ա՛լ երկինք չըլլայ՝ պիտի չարթննան,
Եւ իրենց քունէն պիտի չսթափին:
13 Երանի՜ թէ մինչեւ քու բարկութեանդ կասիլը՝
[ժ]Դժոխքին մէջ ծածկէիր ու պահէիր զիս.

[ա] Եբր.՝ օրեր

[բ] Եբր.՝ կշտացած

[գ] Եբր.՝ դուրս կ՚ելլէ

[դ] Եբր.՝ պատրաստեր

[ե] Եբր.՝ տայ

[զ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[է] Կամ՝ ապականութիւն կը տեսնէ

[ը] Եբր.՝ ծովուն

[թ] Եբր.՝ կ՚երթան

[ժ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

Ինծի [ի]ժամանակ մը որոշէիր", յետոյ զիս յիշէիր:
14 (Եթէ [լ]մարդը մեռնի, արդեօք դարձեալ պիտի ապրի՞:)
[խ]Տառապանքիս բոլոր օրերը պիտի սպասեմ,
Մինչեւ որ իմ փոխուելու կարգս գայ.
15 Պիտի կանչես, ու ես քեզի պիտի պատասխանեմ.
Քու ձեռքերուդ գործը պիտի կարօտնաս:
16 Իսկ հիմա քայլերս կը համրես.
Միթէ մեղքիս վրայ չե՞ս հսկեր:
17 Իմ յանցանքս քսակի մէջ կնքուած է,
Բայց իմ անօրէնութեանս վրայ ուրիշներ [ծ]կ'աւելցնես":
18 Ճիշդ է թէ լեռը կրնայ խորտակուիլ ու փշրուիլ,
Եւ վէմը իր տեղէն կը փոխադրուի.
19 Ջուրերը կը մաշեցնեն քարերը,
Երբ յորդին՝ գետինին հողերը կը քշեն կը տանին.
Դուն ալ մարդուն յոյսը այդպէս կը կորսնցնես:
20 Դուն ընդմիշտ անոր կը յաղթես, եւ ան կ'երթայ.
Անոր դէմքը փոխելով՝ զայն կը վտարես:
21 Անոր որդիները կը պատուուին, բայց ինք չի գիտնար.
Անոնք կը ստորնանան, եւ ինք անոնց վիճակը չի [կ]նշմարեր:
22 Իրեն համար՝ միայն իր [հ]մարմինը կը կոտտայ,
Եւ իր անձը միայն իր վրայ կը սգայ»:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
(15. 1-21. 34)

15

Այն ատեն Թեմանացի Եղիփազ պատասխանեց.
2 «Միթէ իմաստուն մարդը [ա]դատարկ խօսքերո՞վ" պիտի պատասխանէ,
Եւ իր [բ]կուրծքը արեւելեան հովո՞վ պիտի [գ]ուռեցնէ:
3 Պարապ խօսքերո՞վ պիտի վիճաբանի,

[ի] Եբր.՝ որոշում մը առնէիր

[լ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[խ] Կամ՝ Զինուորութեանս

[ծ] Կամ՝ կը կարես

[կ] Եբր.՝ հասկնար

[հ] Եբր.՝ վրայի մարմինը

[ա] Եբր.՝ հովի պէս գիտութեա՞մբ

[բ] Եբր.՝ փորը

[գ] Եբր.՝ լեցնէ

Խօսքերով՝ որոնք օգուտ մը չունին:
4 Մանաւանդ դուն Աստուծոյ վախը [դ]կ'անտեսես",
Եւ Աստուծոյ առջեւ կատարուելիք խոկումը կ'արգիլես:
5 Արդարեւ բերանդ քու անօրէնութիւնդ կը ցուցնէ,
Ու խորամանկներուն լեզուն ընտրեցիր:
6 Բերա՛նդ քեզ պիտի դատապարտէ, եւ ո՛չ թէ ես.
Շրթո՛ւնքդ քեզի դէմ պիտի վկայէ:
7 Միթէ դո՞ւն ես առաջին ծնած մարդը,
Կամ բլուրներէն առա՞ջ [ե]ստեղծուեցար:
8 Աստուծոյ գաղտնիքները մտիկ ընելով՝
Իմաստութիւնը միայն քեզի՞ վերապահեցիր:
9 Դուն ի՞նչ գիտես, որ մենք չենք գիտեր.
Ի՞նչ հասկացողութիւն ունիս, որ մենք ալ չունինք:
10 Մեր մէջ ալ ճերմակ մազերով
Ու շատ տարեց մարդիկ կան,
Քու հօրմէդ աւելի ծեր:
11 Միթէ քի՞չ կը թուին քեզի Աստուծոյ մխիթարութիւնները,
[զ]Ու քեզի ըսուած մեղմ խօսքերը":
12 Ինչո՞ւ սիրտդ քեզ կը յափշտակէ
Եւ ի՞նչ բանի կ'ակնարկեն աչքերդ,
13 Որ հոգիդ Աստուծոյ դէմ կը դարձնես
Ու բերանդ այդպիսի խօսքեր կ'արտաբերէ:
14 Մարդը ի՞նչ է՝ որ անբիծ ըլլայ,
Եւ կնոջմէն ծնածը՝ որ արդարանայ.
15 Ահա՛ Աստուած իր սուրբերուն չի վստահիր,
Ու երկինքն ալ անոր աչքերուն առջեւ անբիծ չէ.
16 Ո՞ւր կը մնայ գարշելի եւ անպիտան մարդը,
Որ անիրաւութիւնը ջուրի պէս կը խմէ:
17 Մտի՛կ ըրէ ինծի. քեզի պիտի պարզեմ
Ու տեսածս պիտի պատմեմ,
18 Ինչ որ իմաստունները իմացուցին,
Ինչ որ իրենց հայրերէն ստացան եւ բնաւ չծածկեցին:
19 (Երկիրը միայն անոնց յանձնուած էր,
Եւ անոնց մէջէն ո՛չ մէկ օտար անցած էր:)
20 Ամբարիշտը իր բոլոր օրերուն մէջ [է]կը տանջուի",
Ինչ ալ ըլլայ բռնակալին վերապահուած տարիներուն թիւը:
21 Երկիւղի ձայնը անոր ականջն է.
Խաղաղութեան մէջ բնաջնջողը պիտի հասնի անոր վրայ.
22 Չի հաւատար թէ խաւարէն պիտի [ը]հեռանայ,

[դ] Եբր.՝ կը խզես

[ե] Եբր.՝ երկնուեցար

[զ] Կամ՝ Արդեօք ծածուկ բան մը ունի՞ս

[է] Եբր.՝ երկունքի ցաւ կը քաշէ

Եւ թէ սուրը [բ]իրեն կը սպասէ":
23 Հացի համար կը թափառի՝ ըսելով. "Ո՞ւր է□:
Գիտէ թէ խաւար օրը պատրաստ է, իր ձեռքն է:
24 Տագնապն ու տուայտանքը զայն կը զարհուրեցնեն,
Եւ պատերազմի պատրաստուած թագաւորի պէս անոր կը յաղթեն,
25 Որովհետեւ Աստուծոյ դէմ ձեռք [գ]վերցուց,
Եւ Ամենակարողին դէմ հպարտացաւ:
26 Անոր վրայ [դ]յարձակեցաւ [ե]գոռոզութեամբ,
Իր վահաններուն թանձր [զ]ցցուածքով.
27 Որովհետեւ իր երեսը ճարպով ծածկեց,
Ու կողերը [է]պարարտութեամբ պատեց":
28 Ան աւերակ քաղաքներու մէջ բնակեցաւ,
[ը]Փլելու [թ]մօտ եղող անբնակ տուներու մէջ.
29 Բայց պիտի չհարստանայ,
Իր գոյքը պիտի չհաստատուի,
Եւ իր ստացուածքը երկրի վրայ պիտի չտարածուի:
30 Խաւարին մէջէն պիտի չհեռանայ.
Բոցը պիտի չորցնէ անոր մատաղատունկը,
Ու Աստուծոյ բերանին շունչով պիտի [ժ]ոչնչանայ:
31 Ունայնութեան թող չվստահի՝ մոլորելով,
Որովհետեւ իր հատուցումը ունայնութիւն պիտի ըլլայ:
32 Ասիկա իր ժամանակէն առաջ պիտի [ի]կատարուի,
Եւ իր ճիւղը դալարեալ պիտի չկանաչնայ:
33 Որթատունկի պէս՝ իր ագռխները պիտի թօթափէ,
Ու ձիթենիի պէս՝ իր ծաղիկները պիտի նետէ:
34 Արդարեւ կեղծաւորներուն համայնքը անպտուղ պիտի ըլլայ,
Ու կրակը պիտի այրէ կաշառք ստացողներուն վրանները:

[ա] Կամ՝ վերադառնայ

[բ] Եբր.՝ զինք կը դիտէ

[գ] Եբր.՝ երկարեց

[դ] Եբր.՝ վազեց

[ե] Եբր.՝ վիզով

[զ] Կամ՝ կռնակով

[է] Եբր.՝ պարարտ ըրաւ

[ը] Եբր.՝ քարակոյտի վերածուելու

[թ] Եբր.՝ պատրաստ

[ժ] Եբր.՝ հեռանայ

[ի] Եբր.՝ լրանայ

35 Անոնք անիրաւութիւն կը յղանան, [ճ]անօրէնութիւն կը ծնանին,
Եւ իրենց [մ]սիրտը խաբէութիւն կը պատրաստէ»:

16

Յոբ պատասխանեց.
2 «Ես ասոնց պէս շատ բաներ լսած եմ.
Բոլորդ ալ [ա]ձանձրացնող մխիթարիչներ էք:
3 Ձեր [բ]դատարկ խօսքերը վախճան ունի՞ն.
Կամ ի՞նչ բանէ պարտաւորուած կը պատասխանես:
4 Ե՛ս ալ ձեզի պէս կրնայի խօսիլ.
Եթէ ձեր անձը իմ անձիս տեղը ըլլար,
Կրնայի ձեզի դէմ խօսքեր դիզել
Ու ձեզի դէմ գլուխս շարժել.
5 Սակայն իմ բերանովս ձեզ պիտի զօրացնէի,
Ու շրթունքիս [գ]մխիթարութիւնը ձեր կոտտանքը պիտի մեղմացնէր:
6 Եթէ խօսիմ՝ կոտտանքս չի մեղմանար,
Իսկ եթէ [դ]լռեմ, միթէ ինձմէ պիտի [ե]հեռանա՞յ:
7 Բայց հիմա Աստուած զիս հիւծեց.
Ամբողջ [զ]տունս ամայացուց'',
8 Նաեւ զիս [է]խորշոմներով ծածկեց'', եւ ասիկա ինծի դէմ վկայութիւն մըն է.
Նիհարութիւնս ինծի դէմ կանգնելով՝ [ը]զիս կ'ամբաստանէ'':
9 Անոր բարկութիւնը զիս կը բզքտէ ու զիս կ'ատէ.
Իր ակռաները ինծի դէմ կը կրճտէ.
Հակառակորդս իր աչքերը ինծի դէմ կը սրէ:
10 Իրենց բերանը ինծի դէմ կը բանան,
Ու զիս նախատելու համար՝ այտերուս ապտակ կը զարնեն.
Միասին ինծի դէմ կը [թ]համախմբուին:

[ճ] Կամ՝ ունայնութիւն

[մ] Եբր.՝ փորը

[ա] Եբր.՝ տաժանելի

[բ] Եբր.՝ հովի պէս

[գ] Եբր.՝ շարժումը

[դ] Եբր.՝ խօսելէ հրաժարիմ

[ե] Եբր.՝ երթա՞յ

[զ] Եբր.՝ խումբս ամայացուցիր

[է] Կամ՝ բռնեցիր

[ը] Եբր.՝ երեսիս կը պատասխանէ

[թ] Եբր.՝ լեցուին

11 Աստուած զիս ամբարիշտին յանձնեց,
Եւ անօրէններուն ձեռքը ձգեց:
12 Անդորր էի, ու զիս պատռեց.
Ծոծրակէս բռնելով՝ զիս ջախջախեց,
Եւ զիս իրեն նշանակէտ [ժ]ըրաւ:
13 Անոր աղեղնաւորները զիս շրջապատեցին.
Երիկամունքս կը խոցէ, եւ ինծի չի խնայեր.
Մաղձս գետինը կը թափէ:
14 [ի]Հարուածի վրայ հարուած'' տալով զիս կը [լ]զարնէ,
Իմ վրաս զօրաւոր մարդու մը պէս կը [խ]յարձակի:
15 Մորթիս վրայ քուրձ կարեցի,
Ու եղջիւրս հողին մէջ թաւալեցի:
16 Երեսս լալէն [ծ]ուռած է'',
Եւ կոպերուս վրայ մահուան շուքը կայ,
17 Թէպէտ ձեռքերուս մէջ բռնութիւն չկայ
Ու աղօթքս մաքուր է:
18 Ո՛վ երկիր, իմ արիւնս մի՛ ծածկեր,
Եւ աղաղակիս թող տեղ չըլլայ:
19 Նոյնիսկ հիմա՝ ահա՛ իմ վկաս երկինքի մէջ է,
Փաստաբանս բարձր վայրն է:
20 Բարեկամներս զիս կը ծաղրեն.
Աչքերս Աստուծոյ առջեւ արցունք կը [կ]թափեն:
21 Երանի՛ թէ [հ]մարդուն համար [ձ]իրաւարար մը ըլլար Աստուծոյ քով,
Ինչպէս [ղ]մարդ իր ընկերին դատը կը պաշտպանէ:
22 Արդարեւ [ճ]քիչ տարիներ [մ]անցնելէն ետք՝
Ուղի մը պիտի երթամ, ուրկէ պիտի չվերադառնամ»:

[ժ] Եբր.՝ կանգնեցուց

[ի] Եբր.՝ պատռուածքի վրայ պատռուածք

[լ] Եբր.՝ պատռէ

[խ] Եբր.՝ վազէ

[ծ] Կամ՝ կարմրեցաւ

[կ] Եբր.՝ կաթեցնեն

[հ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[ձ] Եբր.՝ վճիռ տուող

[ղ] Եբր.՝ մարդու որդին

[ճ] Եբր.՝ փոքր թիւով

[մ] Եբր.՝ գալէն

17

«Շունչս [ա]կը կտրի", օրերս կը շիջանին,
Գերեզմանը ինծի կը սպասէ:
2 Միթէ հեգնողները իմ քովս չե՞ն,
Եւ աչքս չի՞ գիշերեր անոնց [բ]անարգանքին մէջ:
3 Կ՚աղերսե՛մ, երաշխաւո՛ր մը նշանակէ քու քովդ՝ ինծի համար.
Ո՞վ ձեռքը պիտի [գ]տայ ինծի:
4 Արդարեւ դուն ուշիմութիւնը ծածկեցիր անոնց սիրտէն,
Հետեւաբար պիտի չբարձրացնես զանոնք:
5 Ո՛վ որ իր [դ]բարեկամները կը շողոքորթէ",
Անոր որդիներուն աչքերը պիտի նուաղին:
6 Զիս ժողովուրդներուն [ե]նշաւակ ըրաւ.
Անոնց առջեւ [զ]պժգալի եղայ:
7 Նաեւ աչքս վիշտէն մթագնեցաւ,
Ու մարմինիս բոլոր անդամները ստուերի պէս եղան:
8 Ուղիղները ասոր վրայ պիտի ապշին,
Եւ անմեղը պիտի գրգռուի կեղծաւորին դէմ.
9 Արդարն ալ պիտի [է]հաստատուի իր ճամբային մէջ,
Ու մաքուր ձեռք ունեցողը [ը]հետզհետէ պիտի զօրանայ":
10 Իսկ դուք բոլորդ ալ վերադարձէ՛ք ու եկէ՛ք,
Որովհետեւ ձեր մէջ իմաստուն մէկը չեմ գտներ:
11 Իմ օրերս անցան,
Իմ մտադրութիւններս – սիրտիս [թ]խորհուրդները – [ժ]խափանուեցան:
12 (Անոնք գիշերը ցերեկի [ի]կը փոխեն",

[ա] Եբր.՝ կ՚ապականի

[բ] Եբր.՝ դառնութեան

[գ] Եբր.՝ զարնէ

[դ] Եբր.՝ բարեկամներուն շողոքորթութիւն կը հաղորդէ, կամ՝ բարեկամները կողոպտուելու կը մատնէ

[ե] Եբր.՝ առակ

[զ] Եբր.՝ թքնուելու արժանի

[է] Եբր.՝ բռնուի

[ը] Եբր.՝ աւելի եւ աւելի զօրաւոր պիտի ըլլայ

[թ] Եբր.՝ ստացուածքը

[ժ] Եբր.՝ փրցուեցան

[ի] Եբր.՝ կ՛ընեն

Եւ կ’ըսեն թէ լոյսը մօտ է՝ [ժ]երբ դեռ խաւար է՟:)
13 Միայն [խ]դժոխքին կը սպասեմ, որ իմ տունս պիտի ըլլայ.
Անկողինս խաւարին մէջ պիտի փռեմ:
14 Ապականութեան կ’աղաղակեմ. “Դուն իմ հայրս ես□,
Եւ որդերուն. “Դուք իմ մայրս ու քոյրս էք□:
15 Ուրեմն ո՞ւր է իմ յոյսս.
Իմ յոյսս ո՞վ պիտի նշմարէ:
16 Դժոխքին առանձնութեան մէջ պիտի իջնէ,
Երբ միասին հողին մէջ հանգստանանք»:

18

Այն ատեն սոքեցի Բաղդատ պատասխանեց.
2 «Ե՞րբ պիտի [ա]վերջացնէք այդ խօսքերը.
Մտածեցէ՛ք, յետոյ կը խօսինք:
3 Ինչո՞ւ անասուններու պէս համարուինք,
Ու ձեր աչքերուն առջեւ անմաքուր սեպուինք:
4 [բ]Դո՛ւն որ բարկութեանդ մէջ անձդ կը բզքտես՟,
Միթէ երկիրը քեզի համար պիտի լքուի՞,
Եւ վէմը իր տեղէն պիտի փոխադրուի՞:
5 Անշո՛ւշտ ամբարիշտին լոյսը պիտի շիջանի,
Ու անոր կրակին բոցը պիտի չճառագայթէ.
6 Անոր վրանին մէջ լոյսը պիտի խաւարի,
Եւ անոր ճրագը իրեն հետ պիտի շիջանի:
7 Անոր կորովին քայլերը պիտի [գ]կաշկանդուին,
Ու անոր խորհուրդը զինք գետինը պիտի նետէ.
8 Արդարեւ ի՛ր ոտքերը զինք ցանցի մէջ պիտի [դ]նետեն,
Եւ օղակի վրայ պիտի քալէ:
9 Վարմը զինք կրունկէն պիտի բռնէ,
Ու [ե]ծուղակը անոր պիտի յաղթէ:
10 Անոր համար գետինին մէջ թակարդ պահուած է,
Եւ անոր ճամբային վրայ՝ որոգայթ:
11 Արհաւիրքը զայն ամէն կողմէ պիտի զարհուրեցնէ,
Ու զայն իր ոտքերով [գ]հոս-հոն պիտի վազցնէ՟:

[ժ] Եբր.՝ խաւարին դիմաց

[խ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[ա] Եբր.՝ վախճան դնէք

[բ] Եբր.՝ Իր բարկութեան մէջ իր անձը կը բզքտէ

[գ] Եբր.՝ տագնապին

[դ] Եբր.՝ ղրկեն

[ե] Կամ՝ աւարառուն

12 Անոր կորովը պիտի անօթենայ,
Եւ ձախորդութիւնը անոր քով պատրաստ է՝
13 Որ անոր մորթին ոյժը սպառէ.
Մահուան առջինեկը պիտի սպառէ անոր ոյժը:
14 Անոր ապահովութիւնը իր վրանէն պիտի փրցուի,
Եւ [է]ինք պիտի քշուի" դէպի արհաւիրքի թագաւորը:
15 Իրեններէն ո՛չ մէկը պիտի բնակի իր վրանին մէջ.
Անոր բնակարանին վրայ ծծումբ պիտի ցանուի:
16 Տակէն՝ անոր արմատները պիտի չորնան,
Ու վերէն՝ անոր ոստերը պիտի կտրուին:
17 Անոր յիշատակը երկրէն պիտի կորսուի,
Եւ անոր անունը [ը]հրապարակին մէջ պիտի չլսուի":
18 Անիկա լոյսէն դէպի խաւարը պիտի քշուի,
Ու երկրագունդէն պիտի [թ]վռնտուի:
19 Իր ժողովուրդին մէջ ո՛չ զաւակներ պիտի ունենայ, ո՛չ ալ թոռներ,
Եւ անոր [ժ]բնակարաններուն մէջ ո՛չ մէկը պիտի մնայ:
20 [ի]Յաջորդները անոր օրուան վրայ պիտի ապշին,
Իսկ [լ]նախորդները [խ]պիտի սոսկան":
21 Անտարակոյս ա՛յսպէս պիտի ըլլան անիրաւին բնակարանները,
Ա՛յս պիտի ըլլայ Աստուած չճանչցողին տեղը»:

19

Յոբ պատասխանեց.
2 «Մինչեւ ե՞րբ անձս պիտի տրտմեցնէք
Ու զիս խօսքերով պիտի ճզմէք:
3 Արդէն տասը անգամ է որ զիս կը խայտառակէք.
Չէ՞ք ամչնար որ զիս ապուշ կը սեպէք:
4 Եթէ ի՛րապէս սխալեր եմ,
Սխալս իմ քովս կը [ծ]մնայ:

[գ] Եբր.՝ պիտի ցրուէ

[է] Եբր.՝ իրեն քալել պիտի տրուի

[ը] Եբր.՝ դուրսի մակերեսին վրայ պիտի չըլլայ

[թ] Եբր.՝ դուրս նետուի

[ժ] Եբր.՝ պանդխտութեան վայրերուն

[ի] Կամ՝ Արեւմուտք բնակողները

[լ] Կամ՝ արեւելք բնակողները

[խ] Եբր.՝ սոսկումը պիտի բռնեն

[ծ] Եբր.՝ գիշերէ

5 Եթէ ի՛րապէս կ’ուզէք ինծի դէմ [բ]հպարտանալ,
Ու նախատինքիս համար զիս կշտամբել,
6 Գիտցէ՛ք ուրեմն թէ Աստուած ինծի անիրաւութիւն ըրաւ,
Եւ իր ցանցով զիս շրջապատեց:
7 Ահա՛ կ’աղաղակեմ ինծի եղած [գ]անիրաւութեան համար, սակայն պատասխանող չկայ,
Կը [դ]բողոքեմ, բայց դատաստան չկայ:
8 Ան իմ ուղիս փակեց՝ որ չանցնիմ.
Իմ շաւիղներուս վրայ խաւար դրաւ:
9 Զիս իմ փառքէս մերկացուց,
Եւ գլուխէս պսակը վերցուց:
10 Զիս ամէն կողմէ տապալեց, ու ես կ’երթամ.
Իմ յոյսս ծառի մը պէս արմատէն [ե]խլեց:
11 Անոր բարկութիւնը իմ վրաս բորբոքեցաւ,
Ու զիս իր թշնամիներէն մէկը սեպեց:
12 Անոր գունդերը միասին եկան,
Իրենց ճամբան հարթեցին ինծի դէմ,
Եւ վրանիս շուրջը բանակեցան:
13 Ան եղբայրներս ինձմէ հեռացուց,
Ու ճանչուորներս ի՛րապէս օտարացան ինձմէ:
14 Մերձաւորներս զիս թողուցին,
Եւ ճանչուորներս զիս մոռցան:
15 Տունս պանդխտացողներն ու աղախիններս զիս [զ]անծանօթ կը սեպեն.
Անոնց աչքերուն առջեւ օտարազգի եղած եմ:
16 Ծառաս կանչեցի, բայց չպատասխանեց,
Թէեւ բերանովս անոր աղաչեցի:
17 Իմ շունչս [է]ատելի եղաւ կնոջս,
Եւ աղաչանքս՝ իմ մօրս [ը]արգանդին որդիներուն:
18 Մանուկներն ալ զիս կ’անարգեն,
Ու երբ կանգնիմ, ինծի դէմ կը խօսին:
19 Բոլոր մտերիմ [թ]բարեկամներս ինձմէ կը գարշին,
Եւ անոնք որ կը սիրէի՝ ինծի դէմ դարձան:
20 Ոսկորներս մորթիս ու միսիս փական,

[բ] Եբր.՝ դուք ձեզ մեծցնել

[գ] Եբր.՝ բռնութեան

[դ] Եբր.՝ կ’աղաղակեմ

[ե] Եբր.՝ բարձրացուց

[զ] Եբր.՝ օտար

[է] Եբր.՝ օտար

[ը] Եբր.՝ փորին

[թ] Եբր.՝ այր մարդիկս

Միայն ակռաներուս մորթով ճողոպրեցայ:
21 Ո՛վ իմ բարեկամներս, դո՛ւք ողորմեցէք ինծի.
Ողորմեցէ՛ք ինծի, քանի որ Աստուծոյ ձեռքը ինծի դպաւ:
22 Ինչո՞ւ զիս կը հետապնդէք՝ Աստուծոյ պէս,
Ու միսէս չէք կշտանար»:
23 «Երանի՜ թէ հիմա խօսքերս գրուէին.
Երանի՜ թէ գիրքի մը մէջ [ժ]արձանագրուէին.
24 Երկաթէ գրիչով եւ կապարով՝
Վէմի վրայ յաւէրժ փորագրուած ըլլային:
25 Արդարեւ գիտեմ թէ իմ [ի]Փրկարարս ողջ է,
Ու վերջին ժամանակը պիտի կանգնի [լ]երկրի վրայ:
26 Թէեւ մորթէս ետք այս մարմինս ալ [խ]փճանայ,
Իմ մարմինո՛վս Աստուած պիտի տեսնեմ:
27 Զայն ինծի՛ համար պիտի տեսնեմ.
Ի՛մ աչքերս պիտի դիտեն զայն, եւ ո՛չ թէ ուրիշը.
Ուստի [ծ]սիրտս սպասելէն կը [կ]հալի իմ ներսս:
28 Եթէ ըսէք. "Ի՞նչպէս հետապնդենք զինք",
Ու խնդիրին արմատը իմ մէջս գտնուի,
29 Սուրէ՛ն վախցէք. որովհետեւ սուրը ցասումի գործիքն է անօրէնութիւնը պատժելու համար,
Որպէսզի գիտնաք թէ դատաստան կայ»:

20

Այն ատեն Նաամացի Սոփար պատասխանեց.
2 «Սա՛ պատճառով իմ կասկածներս ինծի պատասխանել կու տան,
Եւ ասոր համար կ'արտորամ.–
3 Զիս խայտառակող խրատ մը լսեցի,
Բայց [ա]իմ հոգիիս իմաստութիւնը" պատասխանել կու տայ:
4 Դուն ասիկա չե՞ս գիտեր՝ թէ [բ]մի՛շտ,
Մարդուն երկրի վրայ դրուելէն ի վեր,
5 Ամբարիշտին ցնծութիւնը [գ]կարճատեւ է,

[ժ] Եբր.՝ փորագրուէին

[ի] Կամ՝ Վրէժխնդիրս

[լ] Եբր.՝ հողի

[խ] Եբր.՝ շրջապատուի որդերով

[ծ] Եբր.՝ երիկամունքս

[կ] Եբր.՝ սպառի

[ա] Եբր.՝ խելքիս հոգին ինծի

[բ] Եբր.՝ յաւիտեան

Ու կեղծաւորին ուրախութիւնը մէկ վայրկեանի համար է:
6 Թէեւ անոր ^դհասակը մինչեւ երկինք ելլէ
Եւ գլուխը թանձր ամպերուն հասնի,
7 Իր կղկղանքին պէս ընդմիշտ պիտի կորսուի,
Ու զինք տեսնողները պիտի ըսեն. "Ո՞ւր է ան□:
8 Երազի պէս պիտի թռչի եւ պիտի չգտնուի.
Գիշերուան ցնորքի պէս պիտի փախչի:
9 Զայն տեսնող աչքը ա՛լ պիտի չտեսնէ,
Ու անոր բնակած տեղը ա՛լ պիտի չնայի անոր:
10 Անոր որդիները ^եչքաւորներէն շնորհք պիտի խնդրեն",
Եւ անոր ձեռքերը իր ^զյափշտակածը պիտի վերադարձնեն:
11 Անոր ոսկորները իր ^էերիտասարդութեան մեղքերուն պատիժով լեցուն են,
Եւ անոր հետ հողին մէջ պիտի պառկին:
12 Եթէ չարութիւնը իր բերանին մէջ քաղցր է,
Ու եթէ իր լեզուին տակ կը պահէ զայն,
13 Եթէ անոր խնայէ եւ չլքէ,
Ու իր քիմքին տակ պահէ զայն,
14 Իր ^ըկերակուրը իր աղիքներուն մէջ պիտի փոխուի,
Քարբի մաղձ պիտի ըլլայ իր ներսը:
15 Անիկա հարստութիւններ կլլեց, բայց զանոնք պիտի փսխէ.
Աստուած իր փորէն դուրս պիտի հանէ զանոնք:
16 Անիկա քարբին թոյնը պիտի ծծէ,
Եւ իժի լեզուն զինք պիտի մեռցնէ:
17 Ան պիտի չտեսնէ մեղրի ու կոգիի
Առուները, գետակներն ու վտակները:
18 Իր աշխատանքով վաստկածը պիտի վերադարձնէ եւ պիտի չկլլէ,
Ու փոխարինածը իր հարստութեան չափ պիտի ըլլայ.
Անով պիտի չհրճուի:
19 Քանի չքաւորները ^թճնշեց ու լքեց,
Եւ իր չկառուցանած տունը յափշտակեց,
20 Անշո՛ւշտ իր ^ժներսը անդորրութիւն պիտի ^իչզգայ,

---

^գ Եբր.՝ մօտ

^դ Կամ՝ բարձրութիւնը

^ե Եբր.՝ չքաւորներուն հաճելի պիտի ըլլան

^զ Կամ՝ ինչքը

^է Կամ՝ ծածուկ

^ը Եբր.՝ հացը

^թ Կամ՝ խոշտանգեց

^ժ Եբր.՝ փորին մէջ

^ի Եբր.՝ չգիտնայ

Ու ցանկացածը պիտի չկարենայ ազատել:
21 Անոր կերակուրէն ոչինչ պիտի մնայ,
Ուստի [լ]ո՛չ մէկը երկունքի ցաւ պիտի քաշէ անոր բարիքներուն համար":
22 Իր առատութեան լիութեան մէջ ալ պիտի տագնապի.
Տաժանքի մէջ եղողներուն բոլոր ձեռքերը անոր վրայ պիտի գան:
23 Մինչ իր փորը կը լեցնէ,
Աստուած իր բորբոքած բարկութիւնը անոր վրայ պիտի արձակէ,
Եւ անձրեւի պէս անոր վրայ պիտի տեղացնէ՝ իբր կերակուր:
24 Երկաթէ զէնքին առջեւէն փախած ատենը
Պղինձէ աղեղը զայն պիտի խոցէ:
25 Իրեն դէմ արձակուած նետը կը քաշէ, ու մարմինէն կը հանէ.
Երբ փայլատակող նետը անոր մաղձէն [խ]ելլէ,
Ահը անոր վրայ պիտի գայ:
26 Ամբողջ խաւարը անոր պահեստներուն մէջ պիտի պահուի.
Կրակ մը՝ որուն վրայ մէկը չէ փչած՝ զայն պիտի սպառէ.
Անոր վրանին մէջ մնացողը պիտի [ծ]դժբախտանայ:
27 Երկինքը անոր անօրէնութիւնը պիտի յայտնէ,
Երկիրն ալ անոր դէմ պիտի կանգնի:
28 Անոր տան հասոյթը պիտի [կ]յափշտակուի,
Ջուրի պէս պիտի թափի Աստուծոյ բարկութեան օրը:
29 Ասիկա՛ է ամբարիշտ մարդուն բաժինը՝ որ Աստուծմէ պիտի ստանայ,
Ասիկա՛ է այն ժառանգութիւնը՝ որ Աստուած անոր համար [հ]սահմաներ է»:

21

Յոբ պատասխանեց.
2 «Խօսքս լա՛ւ մտիկ ըրէք.
Ասիկա՛ ըլլայ ձեր մխիթարութիւնը:
3 Հանդուրժեցէ՛ք ինծի՝ որ խօսիմ,
Ու խօսելէս ետք ծաղրեցէք:
4 Միթէ ես մարդո՞ւ կը գանգատիմ,
Եւ ինչո՞ւ հոգիս չվհատի:
5 Նայեցէ՛ք ինծի, ապշեցէ՛ք,
Ու ձեր ձե՛ռքը դրէք ձեր բերանին վրայ:
6 Այս բաները յիշելով կը շփոթիմ,
Եւ ահուդողը մարմինս կը համակէ:
7 Ամբարիշտները ինչո՞ւ կ՚ապրին.

[լ] Կամ՝ անոր յաջողութիւնը պիտի չտեւէ

[խ] Եբր.՝ երթայ

[ծ] Կամ՝ սպառի

[կ] Եբր.՝ փոխադրուի

[հ] Եբր.՝ հրամայեր

Կը ծերանան ու իրենց ոյժը կը զօրանայ:
8 Անոնց զարմը իրենց հետ կը հաստատուի՝ իրենց առջեւ,
Նաեւ անոնց շառաւիղները՝ իրենց աչքերուն առջեւ:
9 Իրենց տուները խաղաղութեան մէջ են, երկիւղէ զերծ,
Եւ Աստուծոյ գաւազանը անոնց վրայ չէ:
10 Անոնց ցուլը կը զուգաւորուի առանց վրիպելու,
Անոնց կովը [ա]հորթ կը ծնանի" առանց վիժումի:
11 Իրենց պզտիկները դուրս կը հանեն՝ ոչխարի հօտի պէս,
Եւ անոնց զաւակները ուրախութեամբ կը ցատկռտեն.
12 Թմբուկով ու քնարով [բ]կ'երգեն,
Եւ սրինգին ձայնով կ'ուրախանան:
13 Անոնք իրենց օրերը բարօրութեամբ կ'աւարտեն,
Ու մէկ վայրկեանի մէջ [գ]դժոխք կ'իջնեն:
14 Անոնք Աստուծոյ կ'ըսեն.
"Հեռացի՛ր մեզմէ,
Որովհետեւ չենք բաղձար քու ճամբաներդ ճանչնալ:
15 Ամենակարողը ո՞վ է՝ որ զայն պաշտենք,
Եւ ի՞նչ օգուտ պիտի ունենանք՝ անոր դիմելով□:
16 Ահա՛ անոնց [դ]բարիքը իրենց ձեռքը չէ.
Ամբարիշտին խորհուրդը հեռո՛ւ ըլլայ ինձմէ:
17 Ամբարիշտներուն ճրագը քանի՜ անգամ կը շիջանի,
Եւ իրենց ձախորդութիւնը անոնց վրայ կը հասնի:
Աստուած իր բարկութեամբ անոնց [ե]ցաւեր կը բաժնէ:
18 Հովին առջեւ եղած յարդին պէս կ'ըլլան,
Ու փոթորիկին [զ]յափշտակած մղեղին պէս:
19 "Աստուած անոր պատիժը իր որդիներուն կը վերապահէ□, կ'ըսեն.
Անոր պիտի հատուցանէ, ան ալ պիտի գիտնայ:
20 Անոր աչքերը իր կորուստը պիտի տեսնեն,
Եւ Ամենակարողին ցասումէն պիտի խմէ:
21 Ան ի՞նչ հաճոյք պիտի ստանայ իր տան մէջ՝ իրմէ ետք,
Քանի իր ամիսներուն թիւը կիսուած է:
22 Միթէ կարելի՞ է գիտութիւն սորվեցնել Աստուծոյ,
Քանի ի՛նք կը դատէ [է]գոռոզները:
23 Մէկը կը մեռնի իր առոյգութեան մէջ,

[ա] Եբր.՝ կ'ազատի

[բ] Եբր.՝ ձայն կը բարձրացնեն

[գ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

[դ] Կամ՝ բարօրութիւնը

[ե] Եբր.՝ երկունքի ցաւեր

[զ] Եբր.՝ գողցած

[է] Կամ՝ բարձրերը

Ամբողջովին հանդարտ եւ անդորր.
24 Անոր ^ըկուշտերը ճարպով՝՝ լեցուն են,
Ու ոսկորներուն ծուծը թարմ է:
25 Իսկ ուրիշ մը կը մեռնի ^թսիրտին դառնութեամբ,
Առանց բարօրութիւն ճաշակած ըլլալու:
26 Սակայն երկուքը հաւասարապէս հողին մէջ կը պառկին,
Եւ որդերը զանոնք կը ծածկեն:
27 Ահա՛ գիտեմ ձեր մտածումները,
Ու ձեր ^ժանիրաւ հնարքները՝՝ ինծի դէմ:
28 Արդարեւ կ՚ըսէք. "Ո՞ւր է ազնուականին տունը,
Եւ ո՞ւր է ամբարիշտներուն բնակած վրանը□:
29 Ճամբորդներուն չհարցուցի՞ք,
Անոնց ^իՆշաններուն ուշադրութիւն չէ՞ք դարձներ՝՝:
30 Արդարեւ ձախորդութեան օրուան համար չարին կը խնայուի,
Ու ցասումի օրուան համար անոնք կը տարուին:
31 Ո՞վ անոր երեսին պիտի ^լզարնէ իր ճամբան,
Եւ ո՞վ անոր պիտի հատուցանէ իր ըրածին փոխարէնը:
32 Բայց ան գերեզմանը պիտի տարուի,
Ու շիրիմին մէջ պիտի մնայ:
33 Ձորին հողակոշտերը անոր ^խանոյշ պիտի ըլլան.
Ամէն մարդ անոր ետեւէն պիտի ^ծերթայ,
Իսկ անոր առջեւէն գացողները անթիւ են:
34 Ուրեմն ի՞նչպէս զուր տեղը զիս կը մխիթարէք,
Քանի ձեր պատասխաններուն մէջ ^կկեղծիք կայ՝՝»:

ԵՐՐՈՐԴ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
(22. 1-27. 33)

22

Այն ատեն Թեմանացի Եղիփազ պատասխանեց.
2 «Միթէ ^ամարդը կրնա՞յ Աստուծոյ օգտակար ըլլալ.

---

^ը Կամ՝ անօթները կաթով

^թ Եբր.՝ անձին

^ժ Եբր.՝ բռնութեան մտադրութիւնները

^ի Եբր.՝ նշանները չէ՞ք ճանչնար

^լ Եբր.՝ բացատրէ

^խ Եբր.՝ քաղցր

^ծ Եբր.՝ քաշուի

^կ Եբր.՝ ուխտազանցութիւն կը մնայ

^ա Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

Ուշիմ մարդը միայն իրեն օգտակար կ'ըլլայ:
3 Ամենակարողը հաճոյք կը ստանա՞յ՝ եթէ արդար ըլլաս,
Կամ շահ մը՝ եթէ քու ճամբաներուդ մէջ պարկեշտ ըլլաս:
4 Միթէ քեզմէ վախնալո՞ւն համար քեզի հետ կը վիճաբանի,
Քեզի հետ [բ]դատարան կ'երթայ.
5 Քու մեծ չարութեանդ համար չէ՞,
Եւ անվախճան անօրէնութիւններուդ համար:
6 Արդարեւ առանց [գ]պատճառի եղբայրներէդ գրաւ առիր,
Ու մերկերը իրենց հագուստներէն մերկացուցիր.
7 [դ]Պապակածին ջուր չխմցուցիր
Եւ անօթիին հաց տալ մերժեցիր:
8 Երկիրը [ե]հուժկու մարդուն էր,
Ու յարգելին կը բնակէր անոր մէջ:
9 Այրի կիները պարապ ձեռքով ղրկեցիր,
Եւ որբերուն բազուկները ճզմուեցան:
10 Հետեւաբար քու շուրջդ վարմեր կան,
Ու յանկարծահաս երկիւղը քեզ կը շփոթեցնէ:
11 Կամ խաւարը քեզ պատած է, եւ չես կրնար տեսնել,
Ու ջուրերուն առատութիւնը քեզ կը ծածկէ:
12 Աստուած երկինքի բարձրութեան մէջ չէ՞.
Նայէ՛ աստղերուն [զ]կամարին, ո՛րչափ բարձր են:
13 Իսկ դուն ըսիր.
"Աստուած ի՞նչ գիտէ.
Մառախուղին մէջէն կրնա՞յ դատել:
14 Թանձր ամպերը իրեն ծածկոյթ են, ու չի տեսներ.
Միայն երկինքի կամարին վրայ կը շրջի□:
15 [է]Դիտեցի՞ր այն հնադարեան ուղին",
Ուրկէ անօրէն [ը]մարդիկը քալեցին.
16 Անոնք [թ]ատենէն առաջ" յափշտակուեցան,
Անոնց հիմերը [ժ]հեղեղը ընկղմեց":

[բ] Եբր.՝ դատաստանի

[գ] Եբր.՝ վճարումի

[դ] Եբր.՝ Պարտասածին

[ե] Եբր.՝ բազուկով

[զ] Եբր.՝ գագաթին

[է] Կամ՝ Պիտի հետեւի՞ս այն հին աշխարհին ուղիին

[ը] Եբր.՝ այր մարդիկը

[թ] Կամ՝ յանկարծակի

[ժ] Եբր.՝ գետը թափեց

17 Անոնք Աստուծոյ կ՚ըսէին. “Հեռացի՛ր մեզմէ□.
Նաեւ. “Ամենակարողը [ի]մեզի ի՞նչ կրնայ ընել□,
18 Թէեւ անոնց տունը բարիքներով լեցուցեր էր:
Ամբարիշտներուն խորհուրդը հեռո՛ւ ըլլայ ինծմէ:
19 Արդարները պիտի տեսնեն եւ ուրախանան.
Անմեղները զանոնք պիտի ծաղրեն՝ ըսելով.
20 “Մեր թշնամիները անհետացած են,
Եւ անոնց մնացորդը կրակը սպառեց□:
21 Ուրեմն [լ]հաշտուէ՛ անոր հետ ու խաղաղութի՛ւն ըրէ.
Ա՛յսպէս՝ բարօրութիւն պիտի [խ]ըլլայ քեզի:
22 Ընդունէ՛ օրէնքը անոր բերանէն,
Եւ [ծ]ուշադրութի՛ւն դարձուր անոր խօսքերուն”:
23 Եթէ Ամենակարողին վերադառնաս՝ պիտի [կ]հաստատուիս.
Եթէ անիրաւութիւնը վրաններէդ հեռացնես,
24 Ոսկին հողին [հ]հետ դնես,
Ու Ոփիրի ոսկին՝ վտակներու խճաքարերուն [ձ]հետ,
25 Ամենակարո՛ղը պիտի ըլլայ քու ոսկիդ,
Քու արծաթդ, քու ոյժդ:
26 Արդարեւ այն ատեն Ամենակարողը քու վայելքդ պիտի ըլլայ,
Ու երեսդ դէպի Աստուած պիտի վերցնես.
27 Անոր պիտի թախանձես, ու քեզ պիտի լսէ,
Եւ ուխտերդ պիտի կատարես:
28 Եթէ [ղ]բան մը որոշես”, քեզի պիտի յաջողի,
Ու ճամբաներուդ վրայ լոյս պիտի ճառագայթէ:
29 Երբ մէկը նուաստանայ, պիտի ըսես. “ [ճ]Բարձրացի՛ր□.
Այն ատեն Տէրը պիտի ազատէ ա՛ն՝ որուն աչքերը խոնարհած են:
30 Անմեղ չեղողն ալ պիտի ազատէ.
Ան ձեռքերուդ մաքրութեամբ պիտի ազատուի»:

[ի] Եբր.՝ անոնց

[լ] Եբր.՝ օգտակա՛ր եղիր

[խ] Եբր.՝ հասնի

[ծ] Եբր.՝ սիրտի՛դ մէջ դիր անոր խօսքերը

[կ] Եբր.՝ կառուցանուիս

[հ] Կամ՝ պէս

[ձ] Կամ՝ պէս

[ղ] Եբր.՝ խօսք մը կտրես

[ճ] Եբր.՝ Բարձրութի՛ւն

23

Յոբ պատասխանեց.

2 «Այսօր ալ իմ գանգատս դառն է,
[ա]Անոր հարուածը" հառաչանքէս ծանր է:
3 Երանի՜ թէ [բ]կարենայի գտնել զինք,
Մինչեւ իր նստավայրը երթալ.
4 Իմ դատս իր առջեւ կը [գ]ներկայացնէի,
Ու բերանս փաստերով կը լեցնէի:
5 Կը գիտնայի թէ ի՛նչ խօսքերով ինծի պիտի պատասխանէր,
Եւ կը հասկնայի ինչ որ ինծի ըսէր:
6 Միթէ իր մեծ կարողութեա՞մբ ինծի հետ պիտի վիճէր. ո՛չ.
Հապա ի՛նք [դ]զիս պիտի զօրացնէր":
7 Ուղիղները հոն կրնան վիճաբանիլ անոր հետ,
Ու ես Դատաւորէս ընդմիշտ կ'ազատէի:
8 Բայց ահա՛ դէպի [ե]արեւելք կ'երթամ, եւ ան հոն չէ.
Դէպի [զ]արեւմուտք, ու զայն չեմ [է]նշմարեր:
9 Դէպի [ը]հիւսիս կ'երթամ, ուր ինք կը գործէ,
Բայց զայն չեմ [թ]գտներ.
[ժ]Հարաւային կողմը կը ծածկուի,
Եւ զայն չեմ տեսներ:
10 Իսկ ան գիտէ իմ ճամբաս.
Երբ զիս փորձարկէ, զուտ ոսկիի պէս դուրս պիտի ելլեմ:
11 Ոտքս անոր քայլերուն վրայ [ի]հաստատուեցաւ.
Անոր ճամբան պահելով՝ չխոտորեցայ:
12 Անոր շրթունքին պատուիրաններէն չհեռացայ.
Անոր բերանին խօսքերը իմ սովորութիւններէս աւելի պահեցի:

[ա] Եբր.՝ Ձեռքս

[բ] Եբր.՝ գիտնայի

[գ] Եբր.՝ զետեղէի

[դ] Եբր.՝ իմ մէջս զօրութիւն պիտի դնէր

[ե] Կամ՝ առջեւ

[զ] Եբր.՝ ետեւ

[է] Եբր.՝ հասկնար

[ը] Եբր.՝ ձախ

[թ] Եբր.՝ տեսներ

[ժ] Եբր.՝ Աջ

[ի] Եբր.՝ բռնուեցաւ

13 Բայց ան մէկ մտածում ունի,
Եւ ո՞վ կրնայ զինք [ւ]հրաժարեցնել.
Ինչ որ իր անձը փափաքի՝ կ՚ընէ:
14 Ուրեմն ինծի համար [խ]վճռուածը պիտի գործադրէ.
Այդպիսի շատ բաներ կան անոր քով:
15 Ուստի անոր ներկայութենէն կը շփոթիմ.
Երբ մտածեմ՝ անկէ կը վախնամ:
16 Արդարեւ Աստուած սիրտս կը թուլցնէ,
Եւ Ամենակարողը զիս կը շփոթեցնէ.
17 Որովհետեւ ես թշուառութեան խաւարէն առաջ չբնաջնջուեցայ,
Ու մութը երեսէս չծածկեց»:

24

«Քանի ժամանակները պահուած չեն Ամենակարողէն,
Ի՞նչպէս զայն ճանչցողները անոր օրերը չեն տեսներ:
2 Չարերը սահմանաքարեր կը տեղափոխեն,
Հօտեր կը յափշտակեն ու զանոնք կ՚արածեն.
3 Որբերուն էշերը կ՚առնեն կը տանին,
Այրիին եզը գրաւ կ՚առնեն.
4 Աղքատները ճամբայէն կը շեղեցնեն,
Ու երկրի դժբախտները միասին կը պահուըտին:
5 Ահա՛ անոնք՝ անապատի վայրենի էշերուն պէս՝
[ա]Կանուխ իրենց գործին [բ]կ՚երթան՝ որս փնտռելու.
Անապատը [գ]անոնց տղաներուն հաց կու տայ:
6 Իրենց չեղած արտին մէջ [դ]կեր կը հնձեն,
Եւ [ե]ամբարշտութեամբ այգին ճռաքաղ կ՚ընեն:
7 Մերկին գիշերել կու տան առանց հանդերձի,
Ու ցուրտ ատեն առանց ծածկոցի կը թողուն.
8 Անոնք լեռներուն հեղեղներէն կը թրջուին,
Եւ [զ]ապաստանարան չունենալով՝ վէմերը կը գրկեն:
9 Որբը ծիծէն կը [է]փրցնեն,

[ւ] Եբր.՝ դարձնել

[խ] Եբր.՝ որոշուածը

[ա] Եբր.՝ Արշալոյսին

[բ] Եբր.՝ դուրս կ՚ելլեն

[գ] Եբր.՝ անոնց եւ իրենց

[դ] Կամ՝ շաղուածք

[ե] Կամ՝ ամբարիշտին

[զ] Եբր.՝ ապաւէն

Ու դժբախտէն գրաւ կ’առնեն:
10 Մերկերուն առանց հանդերձի շրջիլ կու տան,
Եւ անօթիները անոնց ցորենի որաները կը կրեն:
11 Իրենց [ը]շրջափակին մէջ իւղ հանողները,
Ու հնձաններուն մէջ խաղող կոխողները կը ծարաւնան:
12 Քաղաքին մէջ [թ]մարդիկ կը հեծեծեն,
Եւ վիրաւորներուն անձը կ’աղաղակէ.
Բայց Աստուած անոնց ըրածը անպատշաճութիւն չի համարեր:
13 Անոնք լոյսին դէմ ըմբոստացողներէն են.
Անոր ճամբաները չեն գիտեր,
Եւ անոր շաւիղներուն մէջ չեն կենար:
14 Մարդասպանը [ժ]արշալոյսին հետ կ’ելլէ",
Դժբախտն ու աղքատը կը սպաննէ,
Իսկ գիշերը [ի]կը գողնայ":
15 Շնացողին աչքն ալ մթնշաղին կը [լ]սպասէ՝ ըսելով.
“Զիս աչք չնշմարէ□. ու երեսին ծածկոց կը դնէ:
16 Խաւարին մէջ կը ծակեն այն տուները՝
[խ]Որոնց վրայ ցերեկը նշան դրած են":
Անոնք լոյսը չեն ճանչնար.
17 Արդարեւ առտուան լոյսը մահուան շուքի պէս է անոնց,
Սակայն մահուան շուքի [ծ]արհաւիրքին վարժուած են":
18 [կ]Անոնք ջուրերու մակերեսին վրայ թեթեւաշարժ են".
Անոնց բաժինը երկրի վրայ անիծեալ է,
Եւ այգիներու ճամբան [հ]չեն վերադառնար":
19 Չորութիւնն ու տաքութիւնը ձիւնի ջուրը կը [ձ]հատցնեն,
Նոյնպէս ալ [ղ]դժոխքը՝ մեղանչողները:

[է] Եբր.՝ յափշտակեն

[ը] Եբր.՝ պարիսպներուն

[թ] Եբր.՝ այր մարդիկ

[ժ] Եբր.՝ լոյսին հետ կը կանգնի

[ի] Եբր.՝ գողի պէս է

[լ] Եբր.՝ դիտէ

[խ] Եբր.՝ Որոնք ցերեկը իրենց համար կնքած են

[ծ] Եբր.՝ արհաւիրքը կը ճանչնան

[կ] Եբր.՝ Ան ջուրերու պէս թեթեւ է

[հ] Եբր.՝ չի վերադառնար

[ձ] Եբր.՝ յափշտակեն

[ղ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

20 Արգանդը զայն պիտի մոռնայ.
Որդե՛րը [ճ]զայն պիտի ըմբոշխնեն՝՝.
Ան ա՛լ պիտի չյիշուի.
Անիրաւութիւնը ծառի մը պէս պիտի կոտրուի:
21 Ան զաւակ չծնանող ամուլը կը չարչարէ,
Եւ այրիին բարիք չ՚ըներ:
22 Աստուած իր կարողութեամբ [մ]հզօրներուն կեանքն ալ կ՚երկարաձգէ՝՝.
Իսկ երբ կանգնի, ո՛չ մէկուն կեանքը ապահովուած կ՚ըլլայ:
23 [յ]Անոնց ապահովութիւն կու տայ՝ որպէսզի անոր [ն]ապաւինին,
Բայց իր աչքերը անոնց ճամբաներուն վրայ են:
24 Անոնք քիչ մը ատեն բարձրացան, յետոյ նուաստանալով չքացան.
Բոլորին պէս [շ]կորսուեցան
Ու հասկի գլուխի պէս կտրուեցան:
25 Եթէ այսպէս չէ, ո՞վ զիս [ո]պիտի հերքէ՝՝,
Եւ իմ խօսքս ոչնչութեան վերագրէ»:

25

Սոքեցի Բաղդատ պատասխանեց.
2 «Իշխանութիւնն ու երկիւղը անոր քով են.
Իր բարձր վայրերուն մէջ խաղաղութիւն կ՚ընէ:
3 Անոր գունդերը թիւ ունի՞ն.
Անոր լոյսը որո՞ւ վրայ չի [չ]ծագիր:
4 Ուրեմն մարդը ի՞նչպէս պիտի արդարանայ Աստուծոյ առջեւ.
Կնոջմէ ծնածը ի՞նչպէս կրնայ ամբիծ ըլլալ:
5 Ահա՛ լուսինն ալ չի շողար,
Եւ անոր աչքերուն առջեւ աստղերն ալ ամբիծ չեն.
6 Ալ ո՞ւր կը մնայ մարդը՝ որ որդ մըն է,
Ու մարդու որդին՝ որ ճճի մըն է»:

26

Այն ատեն Յոբ պատասխանեց.

[ճ] Եբր.՝անով պիտի քաղցրանան

[մ] Եբր.՝ հզօրներն ալ կը քաշէ

[յ] Եբր.՝ Անոր

[ն] Եբր.՝ կռթնի

[շ] Եբր.՝ իրենց ճամբան գոցուեցաւ

[ո] Եբր.՝ սուտ պիտի հանէ

[չ] Եբր.՝ բարձրանար

2 «Ոյժ չունեցողին ի՞նչպէս օգնեցիր,
Ու զօրութիւն չունեցող բազուկը ի՞նչպէս ազատեցիր:
3 Իմաստութիւն չունեցողը ի՞նչպէս խրատեցիր,
Եւ ո՞րչափ շատ իմաստութիւն գիտցուցիր:
4 Որո՞ւ ուղղեցիր այս խօսքերը.
Որո՞ւն ներշնչումը [ա]կը բխի" քեզմէ:
5 Ուրուականները [բ]կը սարսափին"
Ջուրերէն եւ անոնց բնակիչներէն վար:
6 [գ]Դժոխքը [դ]բաց է անոր առջեւ,
Ու [ե]վիհը ծածկոց չունի:
7 Ան հիւսիսը դատարկութեան վրայ կը տարածէ,
Երկիրը ոչինչին վրայ կը կախէ:
8 Ջուրերը իր թանձր ամպերուն մէջ կ'ամփոփէ,
Եւ անոնց տակ ամպը չի պատռիր:
9 Իր գահին երեսը կը [զ]ծածկէ՝
Անոր վրայ իր ամպը տարածելով:
10 Ջուրերուն մակերեսին վրայ [է]շրջանակ դրաւ,
Մինչեւ լոյսին ու խաւարին ծայրագոյն սահմանը:
11 Երկինքի սիւները կը սարսին
Եւ անոր սաստէն կը զարմանան:
12 Իր կարողութեամբ ծովը կը խաղաղեցնէ,
Ու իր հանճարով անոր հպարտութիւնը կը կոտրէ:
13 Իր Հոգիով երկինքը զարդարեց.
Իր ձեռքը Փախչող վիշապը [ը]ստեղծեց:
14 Ահա՛ ասոնք են անոր ճամբաներուն ծայրերը,
Եւ ո՛րչափ տկար է անոր մասին մեր լսած [թ]շշունջը.
Հապա ո՞վ կրնայ հասկնալ անոր զօրութեան որոտումը»:

27

[ա] Եբր.՝ դուրս կ'ելլէ

[բ] Կամ՝ երկունքի ցաւ կը քաշեն

[գ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանը

[դ] Եբր.՝մերկ

[ե] Եբր.՝ ապադոնը, այսինքն՝ կորուստը

[զ] Եբր.՝ բռնէ

[է] Կամ՝ կամար

[ը] Եբր.՝ երկնեց

[թ] Եբր.՝ լուրը

Յոբ շարունակելով իր առակը՝ ըսաւ.
2 «Իմ իրաւունքս [ա]զլացող Աստուածը,
Եւ անձս դառնութեամբ լեցնող Ամենակարողը ողջ է:
3 Քանի շունչս վրաս է
Ու ռունգերուս մէջ Աստուծոյ հոգին կայ,
4 Շրթունքս անիրաւութիւն պիտի չըսէ,
Ու լեզուս խաբէութիւն պիտի չխօսի:
5 Հեռո՛ւ ինծմէ, որ ձեզ արդարացնեմ.
Մինչեւ շունչս տալը՝ պարկեշտութիւնս ինծմէ պիտի չհեռացնեմ:
6 Իմ արդարութեանս կառչեր եմ, ու զայն պիտի չթողում.
Ապրած օրերուս [բ]համար սիրտս բնաւ պիտի [գ]չյանդիմանէ զիս:
7 Թշնամիս ամբարիշտի պէս թող ըլլայ,
Եւ ինծի դէմ կանգնողը՝ անիրաւի պէս:
8 Արդարեւ ի՞նչ է կեղծաւորին յոյսը, (թէեւ ագահութեամբ հարստացած ըլլայ,)
Երբ Աստուած անոր [դ]հոգին առնէ:
9 Միթէ Աստուած անոր աղաղակը պիտի լսէ՞,
Երբ տագնապը անոր վրայ հասնի:
10 Ամենակարողը անոր վայելքը պիտի ըլլա՞յ.
Ամէն ժամանակ Աստուծոյ պիտի գոչէ՞:
11 Աստուծոյ [ե]գործելակերպը ձեզի պիտի սորվեցնեմ.
Ամենակարողին քով եղածը պիտի չծածկեմ:
12 Ահա՛ դուք բոլորդ ալ տեսաք.
Ուստի ինչո՞ւ այդպէս բոլորովին սնապաշտ եղաք:
13 Ահա՛ւասիկ ամբարիշտ մարդուն բաժինը Աստուծոյ առջեւ,
Ու բռնակալներուն ստանալիք ժառանգութիւնը Ամենակարողէն.—
14 Եթէ անոր որդիները բազմանան, սուրի համար է.
Անոր շառաւիղները հացով պիտի չկշտանան:
15 Իրմէ ետք վերապրողները գէշ մահով պիտի թաղուին,
Բայց իր որբեւարիները պիտի չլան:
16 Թէեւ հողի պէս արծաթ դիզէ,
Ու ցեխի պէս հանդերձներ պատրաստէ,
17 Ան պիտի պատրաստէ՝ բայց արդա՛րը պիտի հագնի,
Եւ անմե՛ղը պիտի բաժնէ արծաթը:
18 Իր տունը կը կառուցանէ՝ ինչպէս ցեցը կ՚ընէ,
Այգիի պահապանին շինած խրճիթին պէս:
19 Հարուստը պիտի պառկի, բայց պիտի չամփոփուի.
[գ]Աչքերը պիտի բանայ, ու" պիտի ոչնչանայ:

[ա] Եբր.՝ հեռացնող

[բ] Կամ՝ մէջ

[գ] Եբր.՝ չնախատէ

[դ] Եբր.՝ անձը

[ե] Եբր.՝ ձեռքով եղածը

20 Արհաւիրքը ջուրերու պէս անոր պիտի հասնի.
Գիշերուան մէջ փոթորիկը պիտի յափշտակէ զայն:
21 Արեւելեան հովը պիտի [ե]քշէ տանի՝՝ զայն, եւ ինք պիտի երթայ.
Մրրիկով պիտի վերցնէ զայն իր տեղէն:
22 Ամենակարողը իր նետերը անոր դէմ պիտի նետէ, ու պիտի չխնայէ.
Ան ալ [ը]պիտի ջանայ անոր ձեռքէն փախչիլ՝՝:
23 Անոր անկումին համար ծափ պիտի զարնեն,
Եւ անոր եղած տեղէն զայն սուլելով պիտի վռնտեն»:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԳՈՎԵՍՏԸ

28

«Անշուշտ արծաթը իր երակը ունի,
Ու ոսկին՝ իր զտուելու տեղը.
2 Երկաթը հողէն կը ստացուի,
Պղինձը՝ [ա]հանածոն հալեցնելով՝՝:
3 Մարդը խաւարին վերջակէտ կը դնէ,
Եւ ամէն ինչ [բ]կատարելապէս կը հետազօտէ.
Մութին մէջ պահուած քարերն ալ՝ որոնք մահուան շուքին մէջ են:
4 [գ]Փոս կը բանայ՝՝ իր բնակած տեղէն հեռու,
Հոն՝ ուր [դ]ոտք չէ կոխուած՝՝.
[ե]Կը ցածնան՝՝, մարդոցմէ հեռու կը շարժին:
5 Երկրէն հաց կ'արտադրուի,
Իսկ անոր ներքեւը տակնուվրայ կ'ըլլայ՝ իբր թէ կրակով:
6 Անոր [զ]հանքերը շափիւղաներու տեղ են,
Ու հոն ոսկիի փոշի կայ:
7 Գիշատիչ թռչունը անոր շաւիղը չի գիտեր,
Եւ անգղին աչքը զայն նշմարած չէ:
8 [է]Վայրենի գազանները՝՝ հոն ոտք կոխած չեն,

[գ] Կամ՝ Ակնթարթի մէջ

[ե] Եբր.՝ վերցնէ

[ը] Եբր.՝ փախչելով պիտի փախչի անոր ձեռքէն

[ա] Եբր.՝ քարը ձուլելով

[բ] Կամ՝ մինչեւ ծայրը

[գ] Եբր.՝ Ջոր կը պատռէ

[դ] Եբր.՝ ոտքէն մոռցուած է

[ե] Կամ՝ Կը պարպուին

[զ] Եբր.՝ քարերը

[է] Եբր.՝ Հպարտութեան որդիները

[ը]Մռնչող առիւծը" անկէ անցած չէ:
9 Մարդը իր ձեռքը կ'երկարէ ապառաժներուն,
Ու լեռները հիմէն տակնուվրայ կ'ընէ:
10 Վէմերը ճեղքելով՝ գետեր կ'անցընէ անոնց մէջէն.
Անոր աչքը ամէն պատուական բան կը տեսնէ:
11 Գետերը [թ]կ'արգիլէ՝ որ չհոսին",
Եւ թաքուն պահուածը [ժ]երեւան կը հանէ:
12 Բայց իմաստութիւնը ո՞ւր կը գտնուի,
Ու խելքին տեղը ո՞ւր է:
13 Մարդը անոր յարգը չի գիտեր,
Եւ ան չի գտնուիր ապրողներու երկրին մէջ:
14 Անդունդը կ'ըսէ. "Ան իմ մէջս չէ□,
Ծովն ալ կ'ըսէ. "Իմ քովս չէ□:
15 Զուտ ոսկիի փոխարէն չի տրուիր.
Արծաթ չի կշռուիր անոր գինին համար:
16 Ո՛չ Ոփիրի մաքուր ոսկիով կը փոխարինուի,
Ո՛չ ալ պատուական եղնգնաքարով եւ շափիւղայով:
17 Ոսկին ու վանակնը չեն կրնար անոր հետ բաղդատուիլ.
Զուտ ոսկիէ իրերով չի փոխանակուիր.
18 Բուստը եւ բիւրեղը անոր քով չեն յիշատակուիր:
Արդարեւ իմաստութեան [ի]գինը մարգարիտներու գինէն աւելի բարձր է.
19 Եթովպիայի տպազիոնը անոր հետ չի բաղդատուիր,
Ու մաքուր ոսկիով չի փոխարինուիր:
20 Ուրեմն իմաստութիւնը ուրկէ՞ կու գայ,
Եւ խելքին տեղը ո՞ւր է.
21 Քանի բոլոր ապրողներուն աչքերէն թաքնուած է,
Ու երկինքի թռչուններէն՝ պահուած:
22 [լ]Վիհը եւ մահը կ'ըսեն.
"Մենք անոր համբաւը մեր ականջներով լսեր ենք□:
23 Անոր ճամբան Աստուա՛ծ կը [խ]ճանչնայ,
Անոր տեղը ի՛նք գիտէ,
24 Քանի մինչեւ երկրի ծայրերը կը դիտէ,
Երկինքին տակ եղած ամէն ինչ կը տեսնէ:
25 Երբ հովին կշիռը [ծ]կը սահմանէր",

[ը] Կամ՝ Վագրը

[թ] Եբր.՝ կը փաթթէ՝ որ չլան

[ժ] Եբր.՝ լոյս

[ի] Եբր.՝ տիրացումը

[լ] Եբր.՝ Ապադոնը, այսինքն՝ կորուստը

[խ] Եբր.՝ հասկնայ

[ծ] Եբր.՝ կը պատրաստէր

Ու ջուրերը չափով կը կշռէր,
26 Երբ անձրեւին կանոն [կ]կ'որոշէր,
Եւ [հ]որոտումներու փայլակին՝ ճամբայ,
27 Այն ատեն տեսաւ [ձ]զայն ու [ղ]յայտնեց,
Հաստատեց զայն, նաեւ [ճ]քննեց զայն,
28 Եւ մարդուն ըսաւ. "Ահա՛ Տէրոջ վախն է իմաստութիւնը,
Ու չարութենէ հեռանալն է խելացութիւնը□»:

ՅՈԲԻ ՎԵՐՋԻՆ ՓԱՍՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

29

Յոբ շարունակելով իր առակը՝ ըսաւ.
2 «Երանի՜ թէ վաղեմի ամիսներուն պէս,
Աստուծոյ զիս պահպանած օրերուն պէս ըլլայի,
3 Երբ անոր ճրագը իմ գլուխիս վրայ կը շողար
Ու ես խաւարի մէջ անոր լոյսով կը քալէի.
4 Ինչպէս [ա]երիտասարդութեանս օրերը,
Երբ Աստուծոյ մտերմութիւնը իմ վրանիս մէջ էր.
5 Երբ Ամենակարողը տակաւին ինծի հետ էր,
Եւ տղաներս իմ շուրջս էին.
6 Երբ [բ]ոտքերս կոգիով կը լուայի,
Ու վէմը ինծի համար իւղի առուներ կը [գ]հոսեցնէր.
7 Երբ դուրս կ'ելլէի՝ դէպի քաղաքին դուռը,
Եւ աթոռս հրապարակին մէջ կը [դ]դնէի,
8 Երիտասարդները զիս տեսնելով կը պահուըտէին,
Ծերեցներն ալ ոտքի կ'ելլէին ու կը կայնէին.
9 Իշխանաւորները խօսելէն կը դադրէին,
Եւ իրենց ձեռքը իրենց բերանին վրայ կը դնէին.
10 Առաջնորդները իրենց ձայնը կը [ե]կտրէին,

[կ] Եբր.՝ կը պատրաստէր

[հ] Եբր.՝ ձայներու

[ձ] Այսինքն՝ իմաստութիւնը

[ղ] Եբր.՝ յայտարարեց

[ճ] Եբր.՝ հետազօտեց

[ա] Կամ՝ աշնանս

[բ] Եբր.՝ երթս

[գ] Եբր.՝ թափէր

[դ] Եբր.՝ հաստատէի

[ե] Եբր.՝ պահէին

Անոնց լեզուն իրենց քիմքին կը փակչէր:
11 Ինծի մտիկ ընող ականջը երանելի կը կոչէր զիս,
Ու զիս տեսնող աչքը կը վկայէր ինծի համար.
12 Որովհետեւ ես աղաղակող դժբախտը,
Որբը եւ օգնութիւն չունեցողը կ’ազատէի:
13 Կորսուողին օրհնութիւնը վրաս կու գար,
Ու այրիին սիրտը կը ցնծացնէի:
14 Արդարութիւն կը հագնէի, եւ ան [գ]իմ հանդերձս էր՝.
Իրաւունքը պարեգօտի ու խոյրի պէս էր ինծի:
15 Կոյրին աչքերն էի,
Իսկ կաղին՝ ոտքերը.
16 Աղքատին հայրն էի,
[է]Անծանօթին իրաւունքը կը [ը]պաշտպանէի.
17 Անիրաւին ժանիքը կը կոտրտէի,
Եւ անոր ակռաներէն որսը կը խլէի
18 Ուստի կ’ըսէի. “Բոյնիս մէջ շունչս պիտի տամ,
Օրերս աւազի պէս պիտի շատցնեմ:
19 Արմատս դէպի ջուրերը պիտի [թ]տարածուի,
Ցօղը ոստերուս վրայ պիտի գիշերէ.
20 Փառքս իմ մէջս պիտի վերանորոգուի,
Եւ աղեղս ձեռքիս մէջ պիտի վերահաստատուի□:
21 Մարդիկ ինծի մտիկ կ’ընէին ու կը սպասէին,
Կը լռէին՝ իմ խորհուրդս ստանալու համար.
22 Իմ խօսելէս ետք՝ անոնք չէին հակաճառեր:
Խօսքս անոնց վրայ կը կաթէր.
23 Անձրեւի սպասելու պէս՝ ինծի կը սպասէին,
Եւ վերջին անձրեւին փափաքելու պէս՝ իրենց բերանը կը բանային:
24 Եթէ անոնց ժպտէի՝ չէին հաւատար,
Ու երեսիս լոյսը չէին [ժ]արհամարհեր:
25 Անոնց ճամբան ընտրելով՝ իբր գլխաւոր կը նստէի,
Իր գունդին մէջ եղող թագաւորի մը պէս կը բնակէի,
Սգաւորները մխիթարողի պէս»:

30

«Բայց հիմա [ա]տարիքով ինձմէ փոքր եղողները զիս կը ծաղրեն,

[գ] Եբր.՝ զիս կը ծածկէր

[է] Եբր.՝ Չգիտցուածին

[ը] Եբր.՝ պրպտէի

[թ] Եբր.՝ բացուի

[ժ] Եբր.՝ ձգեր

[ա] Եբր.՝ օրերով

Որոնց հայրերը կը մերժէի հօտիս շուներուն հետ դնել:
2 Նոյնիսկ ինծի ի՞նչ օգուտ ունէր անոնց ձեռքերուն ոյժը.
Իրենց առոյգութիւնը կորսնցուցած էին:
3 Կարօտութենէ եւ անօթութենէ նիհարցած՝
Երէկուընէ անբնակ ու անշէն տափաստանը կը փախչէին:
4 Իրենց [բ]կերակուրին համար մացառներուն քովի [գ]մոլոշները կը քաղէին,
Ու գիհիի արմատ կը հաւաքէին:
5 Մարդոց մէջէն կը վռնտուէին.
Անոնց ետեւէն գողի ետեւէն գոռալու պէս կը գոռային:
6 Ահռելի ձորերու մէջ կը բնակէին,
[դ]Երկրի ծակերուն եւ ապառաժներուն մէջ:
7 Մացառներուն մէջ կը զռնչէին,
[ե]Եղինձներու տակ կը հաւաքուէին:
8 Անզգամներու որդիներ, [զ]աննշան մարդոց որդիներ ըլլալով՝
Երկրէն կը վռնտուէին:
9 Ու հիմա ես անոնց տաղը եղած եմ,
Նաեւ անոնց խօսակցութեան առարկան:
10 Ինծմէ կը զարշին, ինծմէ կը հեռանան.
Երեսիս կը թքնեն՝ առանց խնայելու:
11 Քանի Աստուած իմ լարս քակելով՝ զիս տառապեցուց,
Անոնք ալ իմ ներկայութեանս [է]սանձարձակ կ՚ըլլան":
12 Աջ կողմէս ճուտեր կը կանգնին.
Անոնք ոտքերս կը [ը]հրեն,
Եւ ինծի դէմ իրենց ձախորդութեան ուղիները կը հարթեն:
13 Անոնք շաւիղս կ՚աւրեն, աղէտիս կը սատարեն
Առանց ոեւէ օգնականի պէտք ունենալու:
14 Լայն խրամատէ մը գալու պէս [թ]կը յարձակին",
Աւերակներու մէջէն վրաս կը [ժ]խուժեն:
15 Արհաւիրքները վրաս կը [ի]խոյանան,

[բ] Եբր.՝ հացին

[գ] Կամ՝ փրփրեմները

[դ] Եբր.՝ Հողի

[ե] Փշոտ թուփ մը

[զ] Եբր.՝ անանուն

[է] Եբր.՝ պախուրցը կ՚արձակեն

[ը] Եբր.՝ ղրկեն

[թ] Եբր.՝ կու գան

[ժ] Եբր.՝ գլորին

[ի] Եբր.՝ թաւալին

Ու հովի պէս [լ]պատիւս կը հալածեն.
Ապահովութիւնս թանձր ամպի պէս անցաւ:
16 Հիմա անձս իմ ներսս կը [խ]հալի,
Տառապանքի օրերը զիս համակեցին:
17 Իմ ցաւս գիշերը ոսկորներս կը ծակէ,
Ու ջիղերս չեն [ծ]հանգստանար:
18 Իր մեծ ոյժով իմ հանդերձս կը [կ]փոխուի,
Եւ իմ պատմուճանիս օձիքին պէս զիս կը [հ]կաշկանդէ:
19 Զիս [ձ]ցեխին մէջ նետեց,
Ու հողի եւ մոխիրի նմանեցայ:
20 Քեզի կ’աղաղակեմ, բայց ինծի չես պատասխաներ.
Կը կանգնիմ, ու ինծի ուշադրութիւն [ղ]չես դարձներ”:
21 Ինծի հանդէպ անգութ [ճ]եղար,
Ձեռքիդ հզօրութեամբ զիս [մ]կը հետապնդես”:
22 Զիս վերցնելով՝ հովին վրայ կը հեծցնես,
Ու զիս [յ]մրրիկով կը հալեցնես:
23 Ստուգապէս գիտեմ թէ զիս մահուան պիտի տանիս՝
Բոլոր ապրողներուն համար սահմանուած տունը:
24 Արդարեւ աղաչանքը ոչինչի օգտակար է՝ երբ Աստուած իր ձեռքը երկարէ,
Ո՛չ ալ անոնց աղաղակը՝ երբ ինք կորսնցնէ:
25 [ն]Դժբախտութեան մէջ եղողին համար չէի՞ լար.
Աղքատին համար անձս չէ՞ր վշտանար:
26 Բայց երբ բարիք կ’ակնկալէի՝ չարիքը հասաւ.
Երբ լոյսին կը սպասէի՝ մութը եկաւ:
27 Ընդերքս կ’եռայ եւ չի [շ]հանդարտիր.

[լ] Կամ՝ ազնուականութիւնս

[խ] Եբր.՝ թափի

[ծ] Եբր.՝ պառկիր

[կ] Եբր.՝ ծպտուի

[հ] Եբր.՝ կապէ

[ձ] Եբր.՝ կաւին

[ղ] Կամ՝ կը դարձնե՞ս

[ճ] Եբր.՝ փոխուեցար

[մ] Եբր.՝ կ’ատես

[յ] Եբր.՝ խորհուրդով

[ն] Եբր.՝ Տաժանելի օրերու

[շ] Եբր.՝ լռեր

Տառապանքի օրերը իմ առջեւս եկան:
28 Սեւցած կը շրջիմ, բայց՝ ոչ թէ արեւէն.
Համախմբումին մէջ կը կանգնիմ, ու կ'աղաղակեմ:
29 Շնագայլերուն եղբայր եղայ,
Եւ ջայլամներուն՝ ընկեր:
30 Մորթս կը սեւնայ ու վրայէս կ'իյնայ.
Ոսկորներս չորութենէն կ'այրին:
31 Ուստի քնարս սուգի փոխուեցաւ,
Եւ սրինգս՝ լալկաններու ձայնի»:

31

«Աչքերուս հետ ուխտ կնքած էի.
Ուրեմն ի՞նչպէս [ա]ուշադրութիւն դարձնէի" կոյսի մը:
2 Արդարեւ վերէն՝ Աստուծմէ՝ ի՞նչ բաժին պիտի տրուի,
Ու բարձր վայրէն՝ Ամենակարողէն՝ ի՞նչ ժառանգութիւն:
3 Չախորդութիւնը անիրաւին համար սահմանուած չէ՞,
Եւ [բ]սոսկալի պատիժը՝ անօրէնութիւն գործողներուն համար:
4 Միթէ ան իմ ճամբաներս չի՞ տեսներ,
Ու բոլոր քայլերս չի՞ հաշուեր:
5 Եթէ ունայնութեան մէջ քալեցի,
Կամ ոտքս դէպի խաբէութիւն արտորաց,
6 Թող կշռէ զիս ճիշդ կշիռքով,
Եւ Աստուած իմ պարկեշտութիւնս պիտի գիտնայ:
7 Եթէ [գ]ոտքս ճամբայէն շեղեցաւ,
Սիրտս աչքերուս հետեւեցաւ,
Ու ձեռքերուս արատ մը փակաւ,
8 Ես սերմանեմ եւ ուրիշը թող ուտէ,
Եւ շառաւիղներս արմատէն թող խլուին:
9 Եթէ սիրտս կնոջմէ մը հրապուրուեցաւ,
Կամ թէ ընկերիս դուռը դարան մտայ,
10 Իմ կինս ուրիշի մը համար [դ]աղօրիքի քար թող դառնէ",
Եւ ուրիշները [ե]գայն թող պղծեն".
11 Արդարեւ ատիկա լրբութիւն է,
Ու դատաւորներէն պատժուելիք անօրէնութիւն.
12 Կրակ մըն է, որ զիս պիտի սպառէ մինչեւ [զ]վիհը,

[ա] Եբր.՝ նկատէի

[բ] Եբր.՝ օտարոտի

[գ] Եբր.՝ քայլս

[դ] Եբր.՝ թող աղայ

[ե] Եբր.՝ անոր վրայ թող ծռին

[զ] Եբր.՝ ապադոնը, այսինքն՝ կորուստը

Եւ ամբողջ բերքս արմատէն խլէ:
13 Եթէ ծառայիս կամ աղախինիս իրաւունքը անարգեցի՝
Երբ ինծի հետ կը վիճէին,
14 Ի՞նչ պիտի ընեմ՝ երբ Աստուած կանգնի,
Ի՞նչ պիտի պատասխանեմ անոր՝ երբ ինք [է]քննէ:
15 Միթէ զիս [ը]որովայնի մէջ [թ]ստեղծողը զանոնք ալ չստեղծե՞ց.
Մէկ Աստուած չէ՞ մեզ բոլորս ալ արգանդի մէջ [ժ]ձեւակերպողը:
16 Եթէ չքաւորներուն [ի]ցանկացածը մերժեցի,
Ու այրիին աչքերը նուաղիլ տուի.
17 Եթէ պատառս առանձին կերայ,
Եւ անկէ որբն ալ չկերաւ.
18 (Արդարեւ մանկութենէս ի վեր հօր պէս մեծցուցի [լ]զայն,
Ու մօրս [խ]որովայնէն առաջնորդեցի [ծ]զայն.)
19 Եթէ հանդերձ չունեցող մը տեսայ՝ որ կը կորսուի,
Կամ ծածկոց չունեցող աղքատ մը,
20 Ու եթէ անոր մէջքը զիս չօրհնեց,
Եւ իմ ոչխարներուս [կ]բուրդէն չտաքցաւ.
21 Եթէ ձեռքս որբին դէմ [հ]վերցուցի՝
Երբ տեսայ թէ [ձ]դրան մէջ ինծի օգնականներ կան,
22 Իմ ուսս անրակէս թող իյնայ,
Ու բազուկս արմուկէս [ղ]կոտրուի.
23 Քանի որ Աստուծոյ դրկած ձախորդութենէն կը վախնայի
Եւ անոր վեհափառութեան առջեւ չէի կրնար կենալ:
24 Եթէ յոյս ոսկիին վրայ դնելով՝

[է] Եբր.՝ աչքէ անցընէ

[ը] Եբր.՝ փորի

[թ] Եբր.՝ շինողը

[ժ] Եբր.՝ պատրաստողը

[ի] Եբր.՝ բաղձանքը

[լ] Այսինքն՝ որբը

[խ] Եբր.՝ փորէն

[ծ] Այսինքն՝ այրին

[կ] Եբր.՝ գզաթէն

[հ] Եբր.՝ երերցուցի

[ձ] Այսինքն՝ դատարանին

[ղ] Եբր.՝ կոտրուի

Մաքուր ոսկիին ըսի. “Քեզի՛ կը վստահիմ□.
25 Եթէ ուրախացայ՝ քանի որ գոյքերս շատ էին,
Ու ձեռքս շատ [ճ]վաստկած էր.
26 Եթէ [մ]արեւին նայեցայ՝ երբ կը շողար,
Կամ լուսինին՝ երբ [յ]պայծառութեամբ կը շրջէր,
27 Եւ սիրտս ծածկաբար հրապուրուեցաւ
Ու բերանս ձեռքս համբուրեց.
28 (Ա՛յս ալ դատաւորէն պատժուելիք անօրէնութիւն մըն է,
Քանի որ վերը բնակող Աստուածը ուրացած կ՚ըլլայի.)
29 Եթէ զիս ատողին դժբախտութեան համար ուրախացայ,
Կամ [ն]ցնծացի՝ երբ ան չարիքի հանդիպեցաւ.
30 ([շ]Լեզուիս ալ չթոյլատրեցի որ մեղանչէ՝
Անէծքով անոր [ո]մեռնիլը ուզելով՚՚.)
31 Եթէ վրանիս [չ]մարդիկը չըսին.
“[պ]Ո՞վ անոր միսէն չէ կշտացած՚՚□.
32 (Գաղթականը երբեք դուրսը չէր գիշերեր,
Ուղեւորին դուռս կը բանայի.)
33 Եթէ յանցանքներս [ջ]Ադամի պէս ծածկեցի,
Եւ անօրէնութիւնս ծոցիս մէջ պահեցի.
34 (Քանի որ մեծ բազմութենէն կ՚ահաբեկէի,
Գերդաստաններուն արհամարհանքը զիս կը զարհուրեցնէր.
Կը լռէի ու դռնէն դուրս չէի ելլեր:)
35 Երանի՜ թէ ինծի մտիկ ընող մը ըլլար.
Ահա՛ւասիկ իմ [ռ]փափաքս.— Ամենակարողը ինծի թող պատասխանէ,
Եւ [ս]հակառակորդս ամբաստանագիր՚՚ մը գրէ:
36 Անշուշտ զայն իմ ուսիս վրայ պիտի կրէի
Ու պսակի պէս ինծի պիտի կապէի.

[ճ] Եբր.՝ գտած

[մ] Եբր.՝ լոյսին

[յ] Եբր.՝ հոյակապ

[ն] Եբր.՝ գրգռուեցայ

[շ] Եբր.՝ Քիմքիս

[ո] Եբր.՝ կեանքը խնդրելով

[չ] Եբր.՝ այր մարդիկը

[պ] Կամ՝ Երանի՜ թէ անոր միսէն կշտանայինք

[ջ] Կամ՝ մարդու

[ռ] Կամ՝ նշանս, այսինքն՝ ստորագրութիւնս

[ս] Եբր.՝ վէճի մարդս գիրք

37 Քայլերուս թիւը անոր պիտի իմացնէի,
Առաջնորդի պէս անոր պիտի մօտենայի:
38 Եթէ հողս ինծի դէմ [վ]բողոքէ
Եւ անոր ակօսները միասին լան,
39 Եթէ անոր [տ]արդիւնքը առանց դրամի կերայ,
Կամ անոր տէրերուն [ր]հոգին հանեցի",
40 Ցորենի տեղ՝ [ց]մոշենի թող բուսնի,
Ու գարիի տեղ՝ որոմ»:
Յոբի խօսքերը վերջացան:

ԵՂԻՈՒՍԻ ԽՕՍՔԸ
(32. 1-37. 24)

32

Այն ատեն այս երեք մարդիկ Յոբի պատասխանելէն դադրեցան, քանի ան իր աչքերուն
արդար կ'երեւնար: 2 Բայց [ա]Արամի գերդաստանէն Բուզացի Բարաքիէլի որդիին՝ Եղիուսի
բարկութիւնը բորբոքեցաւ: Անոր բարկութիւնը Յոբի դէմ բորբոքեցաւ, որովհետեւ ինքզինք
Աստուծմէ աւելի արդար կը սեպէր: 3 Նաեւ իր բարկութիւնը բորբոքեցաւ անոր երեք
բարեկամներուն դէմ, որովհետեւ պատասխան գտած չէին, թէեւ Յոբը դատապարտեցին:
4 Եղիուս Յոբի խօսքերուն վերջանալուն սպասած էր, որովհետեւ անոնք իրմէ տարիքոտ
էին: 5 Բայց երբ Եղիուս տեսաւ թէ այդ երեք մարդոց բերանը ա՛լ պատասխան չկար, իր
բարկութիւնը բորբոքեցաւ: 6 Այն ատեն Բուզացի Բարաքիէլի որդին՝ Եղիուս
պատասխանեց.
«Ես [բ]տարիքով փոքր եմ, իսկ դուք՝ աւելի տարեց.
Հետեւաբար սոսկացի, ու գիտցածս ձեզի պարզելու վախցայ:
7 Ըսի. "[գ]Երկար կեանքը" թող խօսի,
Ու տարիներուն շատութիւնը թող գիտցնէ իմաստութիւնը□:
8 Բայց մարդուն մէջ հոգի կայ,
Եւ Ամենակարողին ներշնչումը անոնց խելք կու տայ:
9 Մեծերը միշտ իմաստուն չեն,
Ո՛չ ալ ծերերը իրաւունքը կը հասկնան:
10 Ուստի կ'ըսեմ. "Մտի՛կ ըրէ ինծի,
Որպէսզի ես ալ գիտցածս պարզեմ□:
11 Ահա՛ ես ձեր խօսքերուն սպասեցի,

[վ] Եբր.՝ աղաղակէ

[տ] Եբր.՝ ոյժը

[ր] Եբր.՝ շունչը փչեցի

[ց] փշոտ թուփ մը

[ա] Եբր.՝ Ռամի

[բ] Եբր.՝ օրերով

[գ] Եբր.՝ Օրերը

Ձեր փաստարկութիւնները ունկնդրեցի՝
Մինչեւ որ [ա]քննեցիք անոր խօսքերը:
12 Ձեզի լաւ [բ]ուշադրութիւն դարձուցի՝,
Բայց ահա՛ ձեզմէ ո՛չ մէկը Յոբը [գ]համոզեց
Եւ անոր խօսքերուն պատասխանեց:
13 Մի՛ ըսէք. “Իմաստութիւն գտանք.
Աստուած է որ կրնայ յաղթել անոր, ո՛չ թէ մարդը□:
14 Ան իր խօսակցութիւնը ինծի [դ]չուղղեց,
Ես ալ ձեր խօսքերով անոր պիտի չպատասխանեմ:
15 Անոնք զարհուրեցան, ա՛լ չպատասխանեցին.
Անոնց խօսքերը [ե]դադրեցան:
16 Սպասեցի՝ մինչեւ որ ա՛լ բան մը չըսին,
Մունջ կեցան, եւ ա՛լ [զ]չհակաճառեցին:
17 Ուստի ե՛ս ալ իմ կարգիս պիտի պատասխանեմ,
Ե՛ս ալ իմ գիտցածս պիտի պարզեմ:
18 Արդարեւ խօսքերով լեցուն եմ,
Իմ [է]ներսս եղած հոգին [ը]զիս կը ստիպէ՝:
19 Ահա՛ փորս չբացուած գինիի պէս է.
Նոր տիկերու պէս՝ պիտի ճեղքուի:
20 Պիտի խօսիմ՝ որպէսզի հանգստանամ,
Շրթունքս պիտի բանամ ու պատասխանեմ:
21 Ուրեմն ո՛չ մէկուն աչառութիւն պիտի ընեմ,
Ո՛չ մէկը պիտի [թ]շողոքորթեմ,
22 Քանի չեմ գիտեր շողոքորթել.
Իմ Արարիչս շուտով զիս պիտի վերցնէր»:

33

«Ուրեմն կ՚աղերսեմ, ո՛վ Յոբ, մտի՛կ ըրէ իմ խօսքերս,
Ունկնդրէ՛ բոլոր ըսածներս:

[ա] Եբր.՝ հետազօտեցիք

[բ] Եբր.՝ նկատեցի

[գ] Եբր.՝ յանդիմանեց

[դ] Եբր.՝ դէմ չզետեղեց

[ե] Եբր.՝ փոխադրուեցան

[զ] Եբր.՝ չպատասխանեցին

[է] Եբր.՝ փորիս մէջ

[ը] Եբր.՝ ինծի տուայտիլ կու տայ

[թ] Եբր.՝ մականուանեմ

2 Ահա՛ հիմա բերանս կը բանամ,
Ու լեզուս քիմքիս մէջ կը խօսի:
3 Խօսքերս սիրտիս ուղղամտութեան համաձայն պիտի ըլլան,
Եւ շրթունքս [ա]զուտ ճշմարտութիւն" պիտի խօսի:
4 Զիս Աստուծոյ Հոգին [բ]ստեղծեց,
Ամենակարողին շունչը ինծի կեանք տուաւ:
5 Եթէ կրնաս՝ պատասխանէ՛ ինծի,
[գ]Ներկայացո՛ւր դատդ՝ դիմացս կայնելով:
6 Ահա՛ ես [դ]քեզի պէս եմ Աստուծոյ առջեւ",
Ե՛ս ալ կաւէն կազմուեցայ:
7 Ահա՛ իմ ահս քեզ պիտի չզարհուրեցնէ,
Եւ [ե]ձեռքս քու վրադ պիտի չծանրանայ:
8 Ի՛րապէս ականջիս ըսիր,
Ու խօսքերուդ ձայնը լսեցի՝ երբ կ՚ըսէիր.
9 "Ես ամբիծ եմ, առանց յանցանքի.
Անարատ եմ, եւ վրաս անօրէնութիւն չկայ:
10 [զ]Սակայն Աստուած" ինծի դէմ դրդապատճառ կը գտնէ,
Զիս իրեն թշնամի կը սեպէ.
11 Ոտքերս կոճղերու մէջ կը դնէ,
Բոլոր ուղիներս կը դիտէ□:
12 Ահա՛ քեզի կը պատասխանեմ թէ այս բանին մէջ [է]իրաւունք չունիս",
Որովհետեւ Աստուած մարդէն մեծ է:
13 Ինչո՞ւ անոր հետ կը վիճիս,
Որովհետեւ ան իր արարքներէն ո՛չ մէկուն համար [ը]հաշիւ կու տայ:
14 Արդարեւ Աստուած մէկ անգամ կամ երկու անգամ կը խօսի,
(Սակայն մարդը չի նշմարեր,)
15 Երազի մէջ, գիշերուան տեսիլքի մէջ,
Երբ թմբիր մը մարդոց վրայ կ՚իյնայ՝
Մինչ անոնք իրենց անկողիններուն վրայ կը մրափեն:
16 Այն ատեն մարդոց ականջները կը բանայ
Եւ [թ]իր խրատով կը զգուշացնէ",

[ա] Եբր.՝ վճիտ գիտութիւն

[բ] Եբր.՝ զրաւ

[գ] Եբր.՝ Զետեղէ՛

[դ] Կամ՝ քու ըսածիդ համաձայն Աստուծոյ համար կը կայնիմ

[ե] Կամ՝ բեռս

[զ] Եբր.՝ Ահա՛ ան

[է] Եբր.՝ արդար չես

[ը] Եբր.՝ պատասխան

[թ] Եբր.՝ անոնց տուած խրատը կը կնքէ

17 Որպէսզի մարդը չար արարքէն հեռացնէ,
Ու զօրաւոր մարդը յոխորտանքէն [d]պահպանէ:
18 Անոր անձը [h]գերեզմանէն զերծ կը պահէ,
Եւ կեանքը՝ թուրով [i]անհետանալէն:
19 Նաեւ մարդը իր անկողինին վրայ կոտտանքով կը [x]պատժուի,
Ու իր ոսկորներուն կռիւը տեւական է:
20 Այն ատեն անոր կեանքը հացէն կը զզուի,
Եւ անոր անձը՝ փափաքելի ուտելիքէն:
21 Անոր միսը այնպէս կը [o]հալի՝ որ ա՛լ չի տեսնուիր,
Իսկ անոր չտեսնուող ոսկորները կը ցցուին:
22 Անոր անձը գերեզմանին կը մօտենայ,
Ու անոր կեանքը՝ [k]բնաջնջողներուն:
23 Եթէ անոր քով [h]միջնորդ հրեշտակ" մը ըլլայ,
Հազարէն մէկը,
Որ մարդուն իմացնէ իր ուղղամտութիւնը,
24 Այն ատեն անոր ողորմելով պիտի ըսէ.
“Ազատէ՛ զայն, որպէսզի գերեզմանը չիջնէ:
Ես [d]փրկանք մը գտայ□:
25 Ուստի անոր մարմինը [n]մանուկի մը մարմինէն աւելի [6]փափուկ պիտի ըլլայ,
Եւ ան իր երիտասարդութեան օրերուն պիտի վերադառնայ:
26 Աստուծոյ պիտի թախանձէ, Աստուած ալ անոր պիտի հաճի.
Անոր երեսը ուրախութեան գոչիւնով պիտի տեսնէ,
Քանի որ Աստուած պիտի հատուցանէ մարդուն՝ անոր արդարութեան համեմատ:
27 Ան մարդոց վրայ կը նայի
Ու եթէ մէկը ըսէ. “Մեղանչեցի, [մ]իրաւունքը ծռեցի,
Եւ ասիկա ինծի [յ]օգտակար չեղաւ՛□,

---

[d] Եբր.՝ ծածկէ

[h] Եբր.՝ ապականութենէն

[i] Եբր.՝ անցնելէն

[x] Եբր.՝ կշտամբուի

[o] Եբր.՝ սպառի

[k] Եբր.՝ մեռցնողներուն

[h] Կամ՝ թարգման պատգամաւոր

[d] Կամ՝ քաւութիւն

[n] Եբր.՝ տղայի

[6] Եբր.՝ թարմ

[մ] Եբր.՝ ուղղամտութիւնը

28 Այն ատեն անոր անձը կ’ազատէ՝ որպէսզի գերեզմանը չիջնէ,
Այլ անոր կեանքը լոյսը տեսնէ:
29 Ահա՛ Աստուած այս բոլորը
Երկու-երեք անգամ [ն]մարդուն կ’ընէ,
30 Որպէսզի անոր անձը գերեզմանէն հեռացնէ,
Եւ ապրողներուն լոյսով լուսաւորուի:
31 Ուշադի՛ր եղիր, ո՛վ Յոբ. ինծի՛ մտիկ ըրէ.
Լո՛ւռ կեցիր, որպէսզի ես խօսիմ:
32 Եթէ ըսելիք ունիս՝ պատասխանէ՛ ինծի.
Խօսէ՛, քանի կը բաղձամ քեզ արդարացնել:
33 Թէ ոչ՝ ինծի՛ մտիկ ըրէ,
Լո՛ւռ կեցիր, որպէսզի քեզի իմաստութիւն սորվեցնեմ»:

34

Եղիուս իր խօսքը շարունակելով՝ ըսաւ.
2 «Ո՛վ իմաստուններ, մտի՛կ ըրէք խօսքերս,
Եւ դո՛ւք, ո՛վ գիտուններ, ունկնդրեցէ՛ք ինծի,
3 Քանի ականջը խօսքերը կը քննէ,
Ինչպէս քիմքը կերակուրը կը համտեսէ:
4 Ընտրե՛նք մեզի իրաւունքը,
Գիտնա՛նք մեր մէջ թէ ի՛նչն է լաւը:
5 Արդարեւ Յոբ ըսաւ.
“Ես արդար եմ,
Բայց Աստուած իմ իրաւունքս կը [ա]զլանայ:
6 Միթէ իրաւունքիս դէ՞մ պիտի ստեմ.
Իմ [բ]վէրքս մահաբեր է, թէեւ յանցանք չունիմ□:
7 Յոբի պէս [գ]մարդ ո՞վ կայ,
Որ [դ]հայհոյութիւնը ջուրի պէս խմէ.
8 Ան անօրէնութիւն գործողներուն ընկերակցութեամբ կ’ուղեւորի,
Եւ ամբարիշտ մարդոց հետ կը քալէ,
9 Որովհետեւ ըսաւ.
“[ե]Մարդուն անօգուտ է” Աստուծոյ հաճելի ըլլալ□:
10 Հետեւաբար մտի՛կ ըրէք ինծի, ո՛վ [գ]խելացի մարդիկ.

[յ] Եբր.՝ չպատշաճեցաւ

[ն] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[ա] Եբր.՝ հեռացնէ

[բ] Եբր.՝ նետս

[գ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդ

[դ] Եբր.՝ ծաղրանքը

[ե] Եբր.՝ Զօրաւոր մարդուն ոչինչով օգտակար է

Հեռո՛ւ Աստուծմէ՝ ամբարշտութիւնը,
Եւ Ամենակարողէն՝ անիրաւութիւնը:
11 Որովհետեւ ան մարդուն արարքներուն համեմատ կը հատուցանէ,
Իւրաքանչիւրին՝ իր ուղիին համեմատ գտնել կու տայ:
12 Անկասկած Աստուած ամբարշտութիւն չի գործեր,
Ամենակարողը իրաւունքը չի ծռեր:
13 Ո՞վ երկիրը անոր յանձնեց,
Ո՞վ ամբողջ երկրագունդին վրայ զայն նշանակեց:
14 Եթէ [է]մտադրէր
Իր հոգին եւ իր շունչը [ը]վերցնել,
15 Ամէն մարմին [թ]հաւասարապէս շունչը կու տար,
Մարդն ալ հողին կը վերադառնար:
16 Եթէ հասկացողութիւն ունիս՝ սա՛ մտիկ ըրէ,
Ունկնդրէ՛ խօսքերուս ձայնը.—
17 Միթէ իրաւունքը ատողը կրնա՞յ իշխել.
Կամ թէ կրնա՞ս դատապարտել Արդարը, Հզօրը,
18 [ժ]Ան՝ որ թագաւորին կ՚ըսէ. “[ի]Անօրէ՛ն□,
Եւ ազնուականներուն. “Ամբարի՛շտ□.
19 Ան՝ որ իշխանաւորներուն աչառութիւն չ՚ըներ,
Ու հարուստը չքաւորէն չի [լ]զանազաներ,
Որովհետեւ անոնք բոլորն ալ իր ձեռքերուն գործն են:
20 Մէկ վայրկեանի մէջ պիտի մեռնին.
Կէս գիշերին՝ ժողովուրդը սասանելով պիտի [խ]անհետանայ.
Հզօրները պիտի վերցուին՝ առանց մէկու մը ձեռքին դպչելուն:
21 Արդարեւ Աստուծոյ աչքերը մարդուն ճամբաներուն վրայ են,
Անոր բոլոր քայլերը կը տեսնէ.
22 Ո՛չ խաւար կայ եւ ո՛չ մահուան շուք՝
Որ անօրէնութիւն գործողները հոն պահուըտին.
23 Պէտք չունի մարդը երկար ատեն [ծ]քննելու՝
Որպէսզի ան Աստուծոյ առջեւ դատաստանի երթայ:

[գ] Եբր.՝ սիրտի

[է] Եբր.՝ իր սիրտին վրայ դնէր

[ը] Եբր.՝ իրեն հաւաքել

[թ] Կամ՝ միասին

[ժ] Կամ՝ Մէկը կրնա՞յ թագաւորին ըսել

[ի] Եբր.՝ Բելիա՛ր

[լ] Եբր.՝ ճանչնար

[խ] Եբր.՝ անցնի

[ծ] Եբր.՝ դնելու

24 Առանց պրպտումի՝ հզօրները կը կոտրէ,
Եւ անոնց տեղը ուրիշներ կը [կ]դնէ:
25 Արդարեւ անոնց գործերը գիտէ.
Գիշերուան մէջ զանոնք տակնուվրայ կ'ընէ, ու կը ճզմուին:
26 Անոնց ամբարիշտ ըլլալուն համար՝
[հ]Բոլորին առջեւ" զանոնք կը զարնէ,
27 Որովհետեւ իրեն հետեւելէն հեռացան
Եւ իր ճամբաներէն ո՛չ մէկուն [ձ]ուշադրութիւն դարձուցին".
28 Այնպէս որ չքաւորին աղաղակը իրեն հասցուցին,
Ու դժբախտներուն աղաղակը լսեց:
29 Եթէ ինք հանդարտ մնայ,
Ո՞վ պիտի դատապարտէ.
Եթէ երեսը ծածկէ,
Ո՞վ զինք պիտի նշմարէ:
Այսպէս կը վարուի թէ՛ ազգի մը, թէ՛ մարդու մը հետ,
30 Որպէսզի կեղծաւոր մարդը չթագաւորէ,
Ու ժողովուրդին որոգայթ չըլլայ:
31 Անշո՛ւշտ եթէ Աստուծոյ [ղ]ըսես.
"Պատիժ կրեցի, ա՛լ չարիք չեմ գործեր.
32 Ինծի ցուցո՛ւր ինչ որ չեմ տեսներ.
Եթէ անիրաւութիւն գործեցի, ա՛լ չեմ գործեր□,
33 Արդեօք [ճ]քու կարծիքիդ համաձայն" պիտի [մ]պատժէ՞, որ կը մերժես անոր դատաստանը:
Արդարեւ դո՛ւն ընտրելու ես, ո՛չ թէ ես.
Ուրեմն ինչ որ գիտես՝ ըսէ՛:
34 Խելացի մարդիկը ինծի հետ պիտի ըսեն.
(Նաեւ իմաստուն [յ]մարդը՝ որ ինծի մտիկ կ'ընէ.)
35 "Յոբ գիտնալով չխօսեցաւ,
Եւ անոր խօսքերը ուշիմութեամբ չեն□:
36 Կը փափաքիմ որ Յոբ ընդմիշտ փորձարկուի,
Քանի անօրէն մարդոց [ն]պէս պատասխանեց.
37 Արդարեւ իր մեղքին վրայ [շ]ապստամբութիւն կ'աւելցնէ,

[կ] Եբր.՝ կայնեցնէ

[հ] Եբր.՝ Տեսնողներուն տեղը

[ձ] Եբր.՝ հասկցան

[ղ] Եբր.՝ ըսէ

[ճ] Եբր.՝ քու քովէդ

[մ] Եբր.՝ հատուցանէ՞

[յ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[ն] Կամ՝ կողմէն

Մեր մէջ ծափ կը զարնէ,
Եւ Աստուծոյ դէմ իր խօսքերը կը շատցնէ»:

35

Դարձեալ Եղիուս [ա]խօսեցաւ, եւ ըսաւ.
2 «Արդեօք կը կարծե՞ս թէ իրաւունք ունիս՝
Երբ կ'ըսես. "Ես Աստուծմէ աւելի արդար եմ□:
3 Արդարեւ դուն ըսիր. "Քեզի ի՞նչպէս օգտակար կ'ըլլայ,
Ես ի՞նչ օգուտ կ'ունենամ՝ չմեղանչելով□:
4 Ահա՛ քեզի կը պատասխանեմ,
Նաեւ քեզի հետ՝ բարեկամներուդ.‒
5 Երկինքի՛ն նայէ ու տե՛ս.
Նօ՛սր ամպերը դիտէ, որոնք քեզմէ աւելի բարձր են:
6 Եթէ մեղանչես՝ Աստուծոյ դէմ ի՞նչ գործած կ'ըլլաս.
Երբ յանցանքներդ շատնան՝ անոր ի՞նչ ըրած կ'ըլլաս:
7 Եթէ արդար ես՝ անոր ի՞նչ կու տաս,
Կամ ան քու ձեռքէդ ի՞նչ կը ստանայ:
8 Քու ամբարշտութիւնդ քեզի նման մարդուն կրնայ վնասել,
Եւ արդարութիւնդ՝ մարդու որդիին օգտակար կ'ըլլայ:
9 Հարստահարութիւններուն շատութենէն մարդիկ [բ]կը բողոքեն",
Մեծերուն բազուկին ծանրութենէն կ'աղաղակեն:
10 Բայց ո՛չ մէկը չ'ըսեր. "Ո՞ւր է զիս [գ]ստեղծող Աստուածը.
Ի՛նք գիշերուան մէջ օրհներգեր կու տայ,
11 Ի՛նք մեզ երկրի անասուններէն աւելի [դ]գիտակից կ'ընէ,
Ու երկինքի թռչուններէն աւելի իմաստուն□:
12 Այն ատեն կ'աղաղակեն, բայց Աստուած չի պատասխաներ՝
Չարերուն ամբարտաւանութեան [ե]պատճառով:
13 Անտարակոյս Աստուած ունայնութիւնը մտիկ չ'ըներ.
Ամենակարողը անոր չի նայիր:
14 Թէպէտ կ'ըսես թէ զինք չես նշմարեր,
[զ]Դատդ անոր առջեւն է. ուստի անո՛ր յուսա:
15 Բայց թէեւ իր բարկութեամբ հատուցանած չէ,
Միթէ մեծ [է]յանցանքին գիտակից չէ՞:

[ա] Եբր.՝ պատասխանեց

[բ] Եբր.՝ կ'աղաղակեն

[գ] Եբր.՝ շինող

[դ] Եբր.՝ ուսեալ

[ե] Եբր.՝ երեսէն

[զ] Եբր.՝ Դատը

16 Ուստի Յոբ իր բերանը զուր տեղը կը բանայ.
Խօսքեր կը շատցնէ՝ առանց գիտութեան»:

36

Եղիուս շարունակելով՝ ըսաւ.
2 «Քիչ մը համբերէ՛ ինծի, որ քեզի պարզեմ
Թէ ուրիշ ի՛նչ ըսելիք ունիմ Աստուծոյ մասին:
3 Գիտցածս հեռուէն պիտի բերեմ,
Եւ [ա]Արարիչս արդարացնեմ[ա]:
4 Ի՛րապէս խօսքերս [բ]սուտ չեն.
Գիտութեամբ անթերի մէկը կայ քու քովդ:
5 Ահա՛ Աստուած հզօր է, բայց ո՛չ մէկը կ'անարգէ.
Ան հզօր է իր [գ]միտքին կարողութեամբ:
6 Ան ամբարիշտը ողջ չի պահեր,
Բայց ղժբախտներուն իրաւունքը [դ]կը պաշտպանէ[դ]:
7 Արդարներուն վրայէն աչքերը չի վերցներ,
Ու զանոնք թագաւորներուն հետ գահի վրայ կը դնէ.
Զանոնք ընդմիշտ կը նստեցնէ, եւ կը բարձրանան:
8 Եթէ անոնք շղթաներով կապուին,
Տառապանքի լարերուն մէջ բռնուին,
9 Անոնց կը յայտնէ իրենց արարքները
Եւ իրենց յանցանքներուն [ե]շատնալը:
10 Նաեւ անոնց ականջը կր բանայ՝ որպէսզի խրատ ընդունին,
Եւ անոնց կը հրամայէ, որ անօրէնութենէ հեռանան:
11 Եթէ անոնք հնազանդելով՝ զինք պաշտեն,
Իրենց օրերը բարօրութեամբ պիտի աւարտեն, եւ տարիները՝ հաճոյքով:
12 Բայց եթէ անոնք չհնազանդին՝ թուրով պիտի [զ]անհետանան,
Առանց գիտնալու իրենց շունչը պիտի տան:
13 Անոնք որ սիրտով կեղծաւոր են՝ իրենց վրայ բարկութիւն կը դիզեն.
Երբ զանոնք կապէ՝ իրեն չեն աղաղակեր.
14 Երիտասարդութեան մէջ պիտի մեռնին,
Եւ անոնց կեանքը [է]իգացեալներուն մէջ պիտի վախճանի:

[է] Եբր.՝ յանցանքին

[ա] Եբր.՝ Արարիչիս արդարութիւն տամ

[բ] Կամ՝ կեղծիք

[գ] Եբր.՝ սիրտին

[դ] Եբր.՝ կու տայ

[ե] Եբր.՝ զօրանալը

[զ] Եբր.՝ անցնին

15 Աստուած տառապեալը կ'ազատէ իր տառապանքին մէջ,
Ու տանջանքով կը բանայ անոր ականջը:
16 Քեզ ալ [ը]տագնապէ պիտի [թ]ազատէր
Եւ ընդարձակ տեղ մը բերէր, ուր [ժ]տուայտանք չկայ,
Ու սեղանիդ [ի]կերակուրները պարարտութեամբ լեցուն պիտի ըլլային:
17 Բայց եթէ դուն ամբարիշտին դատը [լ]պաշտպանեցիր,
Դատաստանը եւ իրաւունքը քեզ պիտի բռնեն:
18 Քանի ցասում կայ, զգուշացի՛ր որ քեզ հարուածով մը չվերցնէ.
Այն ատեն մեծ փրկանքն ալ քեզ չի կրնար անկէ զերծ պահել:
19 Միթէ ան քու հարստութիւնդ կը գնահատէ՞.
Ո՛չ ոսկին, ո՛չ ալ ոյժի բոլոր [խ]միջոցները նկատի կ'առնէ:
20 Մի՛ փափաքիր այն գիշերին,
Որուն մէջ ժողովուրդները իրենց տեղէն պիտի [ծ]խլուին:
21 Զգուշացի՛ր անօրէնութեան դառնալէ,
Որովհետեւ դուն ասիկա տառապանքէն նախընտրեցիր:
22 Ահա՛ Աստուած իր կարողութեամբ [կ]բարձրացած է".
Ո՞վ անոր պէս կը սորվեցնէ:
23 Ո՞վ աչքէ կ'անցընէ անոր [հ]ընթացքը.
Ո՞վ կրնայ անոր ըսել. "Անիրաւութիւն գործեցիր□:
24 Յիշէ՛ որ մեծարես անոր գործերը,
Որոնք մարդիկ կը [ձ]նշմարեն:
25 Ամէն մարդ կը տեսնէ զանոնք,
Իւրաքանչիւրը հեռուէն կը դիտէ:
26 Ահա՛ Աստուած վսեմ է, ու մենք չենք հասկնար.
Անոր տարիներուն թիւը անհետազօտելի է:
27 Արդարեւ ան ջուրի կաթիլները իրեն կը քաշէ,

[է] Եբր.՝ վերապահուած մարդոց (այսինքն՝ կռապաշտական պոռնկութեան վերապահուած)

[ը] Կամ՝ նեղութենէ

[թ] Եբր.՝ վերցնէր

[ժ] Կամ՝ նեղութիւն

[ի] Եբր.՝ վրայ դրուածը

[լ] Եբր.՝ լեցուցիր

[խ] Եբր.՝ զօրութիւնները

[ծ] Եբր.՝ վերցուին

[կ] Կամ՝ կը բարձրացնէ

[հ] Եբր.՝ ճամբան

[ձ] Կամ՝ գովերգեն

Որոնք անոր շոգիէն անձրեւ կը [ղ]տեղացնեն,
28 Նոյն ամպերը զայն հոսեցնելով՝
Մարդոց վրայ առատօրէն կը կաթեցնեն:
29 Բայց ո՞վ կրնայ հասկնալ թանձր ամպերուն տարածուիլը,
Եւ անոր տաղաւարին թնդիւնը:
30 Ահա՛ անոր վրայ իր [ճ]կայծակը կը տարածէ,
Ու ծովուն [մ]յատակը կը ծածկէ:
31 Արդարեւ անոնցմո՛վ ժողովուրդները կը [յ]դատէ,
Եւ առատօրէն կերակուր կու տայ:
32 Իր ափերով կայծակը կը ծածկէ,
Ու անոր կը պատուիրէ [ն]իր որոշած նշանակէտը զարնել":
33 Անոր շառաչիւնը իր [շ]գալուստը կ'իմացնէ,
Խաշինքն ալ անոր [ո]ժայթքումը կը նախազգայ»:

37

«Ասոր համար ալ սիրտս կը դողայ,
Եւ իր տեղէն դուրս կը ցատկէ:
2 [չ]Ուշադրութեա՛մբ մտիկ ըրէք" անոր [բ]ձայնին մոլեգնութիւնը,
Անոր բերանէն ելած գոռումը.
3 Զայն կը ղրկէ ամբողջ երկինքին տակ,
Նաեւ իր [գ]կայծակը՝ մինչեւ երկրի ծայրերը:
4 Անկէ ետք ձայն մը կը [դ]թնդայ.
Իր մեծափառութեան ձայնով կ'որոտայ,
Ու իր ձայնը լսուելէն ետք՝ [ե]զանոնք չ'ուշացներ:

[ղ] Եբր.՝ զտեն

[ճ] Եբր.՝ լոյսը

[մ] Եբր.՝ արմատները

[յ] Կամ՝ խնամէ

[ն] Եբր.՝ թէ ո՛ւր յարձակելու է

[շ] Եբր.՝ մասին

[ո] Եբր.՝ բարձրանալը

[չ] Եբր.՝ Մտի՛կ ըրէք

[բ] Կամ՝ հառաչանքին

[գ] Եբր.՝ լոյսը

[դ] Եբր.՝ մռնչէ

[ե] Այսինքն՝ կայծակները

5 Աստուած սքանչելիքներ կ՚ընէ՝ երբ իր ձայնով կ՚որոտայ,
Մեծագործութիւններ կը կատարէ՝ որոնք մենք չենք հասկնար:
6 Արդարեւ ան ձիւնին կ՚ըսէ. “[գ]Իջի՛ր երկրի վրայ□,
Նաեւ տեղատարափներուն, եւ իր զօրութեան տեղատարափ անձրեւներուն:
7 Ան իւրաքանչիւրին ձեռքը կը կնքէ,
Որպէսզի բոլոր մարդիկը հասկնան թէ իր [ե]ձեռակերտն են:
8 Գազանները իրենց որջը կը մտնեն,
Եւ իրենց [ը]պատսպարաններուն մէջ կը բնակին:
9 [թ]Հարաւէն փոթորիկ կու գայ,
Ու [ժ]հիւսիսէն՝ ցուրտ:
10 Աստուծոյ շունչէն սառ կը [ի]շիճնուի
Եւ ջուրերուն լայնութիւնը կը նեղնայ:
11 Թանձր ամպերը խոնաւութեամբ կը ծանրաբեռնէ.
Իր փայլակը ամպերը կը ցրուէ:
12 Անոր առաջնորդութեամբ [լ]կը շրջագային",
Որպէսզի երկրագունդի մակերեսին վրայ – երկրի վրայ – անոր բոլոր պատուիրածները գործադրեն:
13 Զանոնք [խ]կը բերէ" թէ՛ [ծ]խրատի համար,
Թէ՛ իր երկրին համար, թէ՛ ալ կարեկցութեան համար:
14 Ո՛վ Յոբ, սա՛ ունկնդրէ.
Կայնէ՛ եւ նկատէ՛ Աստուծոյ սքանչելիքները:
15 Գիտե՞ս թէ Աստուած ի՛նչպէս կը [կ]կարգաւորէ զանոնք
Ու իր ամպէն լոյս կը փայլեցնէ:
16 Կը հասկնա՞ս թանձր ամպերուն հաւասարակշռութիւնը,
Եւ գիտութեամբ անթերի եղողին սքանչելիքները:
17 Ինչո՞ւ հագուստներդ կը տաքնան
Երբ ան երկիրը կը հանդարտեցնէ հարաւային հովով:
18 Անոր հետ դո՞ւն տարածեցիր [հ]երկինքը,

[գ] Եբր.՝ Եղի՛ր

[ե] Եբր.՝ գործն

[ը] Եբր.՝ բնակավայրերուն

[թ] Եբր.՝ Ներքին սենեակներէն

[ժ] Եբր.՝ քամիներէն

[ի] Եբր.՝ տրուի

[լ] Եբր.՝ շրջակայքը կը դառնան

[խ] Եբր.՝ գտնել կու տայ

[ծ] Եբր.՝ գաւազանի

[կ] Եբր.՝ դնէ

[հ] Եբր.՝ նօսր ամպերը

Որ ամուր է ձուլածոյ հայելիի պէս:
19 Սորվեցո՛ւր մեզի թէ ի՛նչ պիտի ըսենք անոր,
Որովհետեւ խաւարին պատճառով չենք կրնար մեր խօսքը զետեղել:
20 Երբ ես խօսիմ, պիտի հաղորդուի՞ անոր.
Եթէ մէկը խօսի, իրապէս պիտի [ծ]բնաջնջուի՞:
21 Թէպէտ մարդիկ ա՛լ չտեսնեն փայլուն լոյսը՝ որ նօսր ամպերուն [ղ]ետեւն է,
Հովը կ՚անցնի ու զանոնք կը [ճ]քշէ:
22 Ահա՛ հիւսիսէն ոսկիի պէս լոյս կու գայ.
Աստուծոյ [մ]շուրջ ահաւոր փառաւորութիւն կայ:
23 Ան ամենակարող է, չենք կրնար [յ]զայն գտնել՝՝.
Վսեմ է [ն]զօրութեամբ, [շ]իրաւունքով ու շատ արդարութեամբ
Եւ չի [ո]տառապեցներ:
24 Հետեւաբար մարդիկ իրմէ կը վախնան.
Սիրտով իմաստուններէն ո՛չ [չ]մէկուն կը նայի՝՝»:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ՅՈԲԻ

38

Այն ատեն Տէրը մրրիկին մէջէն պատասխանելով Յոբի՝ ըսաւ.
2 «Ո՞վ է ատիկա, որ [պ]անիմաստ խօսքերով
[ջ]Ծրագիրներս կը նսեմացնէ:
3 Հիմա մէ՛ջքդ կապէ՝ զօրաւոր մարդու պէս.
Քեզի հարցնեմ, եւ բացատրէ՛ ինծի:
4 Ո՞ւր էիր դուն՝ երբ ես երկրի հիմերը կը դնէի.
Իմացո՛ւր ինծի՝ եթէ խելք ունիս:
5 Եթէ գիտես՝ ըսէ՛, ո՞վ դրաւ անոր չափերը,

[ծ] Եբր.՝ կլլուի՞

[ղ] Եբր.՝ մէջն

[ճ] Եբր.՝ մաքրէ

[մ] Եբր.՝ քով

[յ] Կամ՝ անոր հանդիպիլ

[ն] Եբր.՝ կարողութեամբ

[շ] Կամ՝ դատաստանով

[ո] Կամ՝ պատասխաներ

[չ] Կամ՝ մէկը կրնայ տեսնել զինք

[պ] Եբր.՝ տգիտութեան

[ջ] Կամ՝ Խորհուրդը

Կամ ո՞վ լարը քաշեց անոր վրայ:
6 Անոր խարիսխները ինչի՞ վրայ [գ]ամրացած են,
Կամ անոր անկիւնին քարը ո՞վ դրաւ,
7 Երբ առտուան աստղերը միասին կ’օրհներգէին,
Եւ Աստուծոյ բոլոր որդիները ցնծութեամբ կը գոչէին:
8 Ո՞վ ծովը դռներով [դ]արգելափակեց՝
Երբ ան խոյանալով արգանդէն դուրս կ’ելլէր,
9 Երբ ամպը անոր հանդերձ ըրի,
Ու մառախուղը՝ խանձարուր,
10 Անոր խոյանքը իմ որոշումովս կոտրեցի,
Անոր նիգեր ու դռներ դրի,
11 Եւ ըսի. “Մինչեւ հոս պիտի գաս, բայց ո՛չ աւելի անդին.
Քու ալիքներուդ ամբարտաւանութիւնը հոս պիտի [ե]դադրի□:
12 [զ]Կեանքիդ մէջ երբեք առտուան պատուէր տուի՞ր.
Արշալոյսին գիտցուցի՞ր իր ծագելիք տեղը,
13 Որպէսզի երկրի ծայրերը բռնէ
Եւ ամբարիշտները անկէ թօթուուին:
14 Երկիրը կը փոխուի՝ ինչպէս կաւը կնիքի տակ,
Եւ ամէն ինչ զարդարուած հանդերձի պէս կը ներկայանայ:
15 Սակայն ամբարիշտներուն կը մերժուի իրենց լոյսը,
Ու բարձրացած բազուկը կը կոտրուի:
16 Ծովուն աղբիւրներուն մէջ մտե՞ր ես.
Անդունդին մէջ շրջե՞ր ես՝ հետազօտութեան համար:
17 Մահուան դռները բացուեցա՞ն [է]քու առջեւդ”.
Մահուան շուքին դռները տեսա՞ր:
18 Երկրի ընդարձակութիւնը հասկցա՞ծ ես.
Եթէ բոլորը գիտես՝ իմացո՛ւր:
19 Լոյսին [ը]բնակարանը ո՞ւր է.
Խաւարին տեղը ո՞ւր է,
20 Որ զայն բռնես, իր սահմանը տանիս,
Եւ իր տան շաւիղները սորվիս.
21 Այն ատեն ծնած ըլլալո՞ւդ համար գիտես,
Կամ օրերուդ թիւին շատ ըլլալուն համար:
22 Ձիւնին շտեմարանները մտե՞ր ես.
Կարկուտին շտեմարանները տեսե՞ր ես,

[գ] Եբր.՝ մխրճուած

[դ] Եբր.՝ ծածկեց

[ե] Եբր.՝ դրուի

[զ] Եբր.՝ Օրերուդ

[է] Եբր.՝ քեզի

[ը] Եբր.՝ բնակած ճամբան

23 Որոնք ես կը [թ]պահեմ տագնապի ժամանակին,
Կռիւի ու պատերազմի օրուան համար:
24 Ի՞նչ ճամբայով լոյսը կը բաժնուի.
Ի՞նչպէս արեւելեան հովը երկրի վրայ կը տարածուի:
25 Ո՞վ ջրանցք [ժ]բացաւ [ի]հեղեղներուն համար,
Եւ ճամբայ՝ [լ]որոտումներու փայլակին համար,
26 Որպէսզի անձրեւ տեղացնէ այն երկրին վրայ՝ ուր մարդ չկայ,
Անապատին վրայ՝ ուր ո՛չ մէկը կը բնակի.
27 Որպէսզի անբնակ եւ անշէն տեղերը կշտացնէ,
Ու դալարին ծիլը բուսցնէ:
28 Անձրեւը հայր ունի՞.
Կամ ո՞վ կը ծնանի ցօղին կաթիլները:
29 Սառը որո՞ւն [խ]արգանդէն կ'ելլէ.
Ո՞վ կը ծնանի երկինքի եղեամը:
30 Ջուրերը քարի պէս ըլլալով կը պահուըտին,
Եւ անդունդին մակերեսը կը [ծ]սառի:
31 Բազմաստեղին [կ]կապերը կրնա՞ս կապել,
Կամ Հայկին կապերը քակել.
32 [հ]Կենդանակամարը իր եղանակին կրնա՞ս [ձ]երեւցնել,
Կամ Արջը եւ իր որդիները առաջնորդել:
33 Երկինքի կանոնները գիտե՞ս,
Անոր գերիշխանութիւնը կրնա՞ս [ղ]հաստատել երկրի վրայ:
34 Ձայնդ թանձր ամպերուն կրնա՞ս բարձրացնել,
Որպէսզի ջուրերուն առատութիւնը քեզ ծածկէ:
35 Փայլակները կրնա՞ս արձակել, որպէսզի երթան՝
Քեզի ըսելով. "Ահա՛ պատրաստ ենք□:
36 [ճ]Ներքին մարդուն" մէջ ո՞վ իմաստութիւն դրաւ,

[թ] Եբր.՝ խնայեմ

[ժ] Եբր.՝ բաժնեց

[ի] Եբր.՝ յորդահոս ջուրերուն

[լ] Եբր.՝ ձայներու

[խ] Եբր.՝ փորէն

[ծ] Եբր.՝ բռնուի

[կ] Կամ՝ զուարճութիւնները

[հ] Այսինքն՝ Զոդիակոսի նշանները, կամ՝ տասներկու կենդանակերպերը

[ձ] Եբր.՝ դուրս հանել

[ղ] Եբր.՝ դնել

[ճ] Եբր.՝ Ծածկուած մասերուն

Կամ [մ]միտքին ո՞վ խելք տուաւ:
37 Ո՞վ կրնայ իմաստութեամբ նօսր ամպերը հաշուել.
Ո՞վ կը [յ]պարպէ երկինքի տիկերը,
38 Մինչ հողը թրջուելով՝ ձուլոյթի պէս կը [ն]հոսի,
Եւ հողակոշտերը իրարու կը փակչին:
39 Մատակ առիւծին որսը դո՞ւն կ’որսաս,
Կամ կորիւններուն ախորժակը դո՞ւն կը յագեցնես,
40 Երբ անոնք որջերու մէջ կը կծկուին,
Եւ իրենց մացառուտին մէջ [շ]դարան կը մտնեն'':
41 Ո՞վ ագռաւին կը պատրաստէ իր [ո]սնունդը,
Երբ անոր ձագերը Աստուծոյ կ’աղաղակեն՝
Առանց կերի դեգերելով»:

39

«Ժայռերու քարայծերուն ծնանելու ատենը գիտե՞ս.
Եղնիկներուն երկնելը դիտեցի՞ր:
2 Անոնց յղութեան ամիսները հաշուեցի՞ր.
Իրենց ծնանելու ատենը գիտե՞ս:
3 Անոնք ծռելով իրենց ձագերը կը ծնանին,
Եւ իրենց երկունքի ցաւերէն [ա]կ’ազատին:
4 Անոնց ձագերը կը զօրանան, [բ]դաշտի մէջ'' կը մեծնան,
[գ]Կը հեռանան'', եւ ա՛լ անոնց չեն վերադառնար:
5 Վայրենի էշը ո՞վ ազատ արձակեց.
Ցիռին կապերը ո՞վ քակեց,
6 Որուն անապատը տուի իբր տուն,
Եւ աղի երկիրը՝ իբր իր բնակարանը:
7 Անիկա քաղաքին դղրդիւնին վրայ կը ծիծաղի,
Ու [դ]հեծնողին վայնասունը չի լսեր:
8 Անոր շրջագայած լեռները իր արօտն են,

[մ] Եբր.՝ ծածուկ մասին

[յ] Եբր.՝ պառկեցնէ

[ն] Եբր.՝ թափի

[շ] Եբր.՝ դարանի կը կենան

[ո] Կամ՝ որսը

[ա] Եբր.՝ կ’արձակուին

[բ] Եբր.՝ Ցորենով

[գ] Եբր.՝ Դուրս կ’ելլեն

[դ] Եբր.՝ ճնշողին

Եւ ամէն տեսակ կանաչութիւն կ’որոնէ:
9 [ե]Գոմէշը հաւանութիւն պիտի տա՞յ քեզի ծառայելու,
Կամ մսուրիդ քով գիշերելու:
10 Գոմէշը կրնա՞ս իր փոկով կապել՝ [զ]արտ հերկելու համար”.
Քու ետեւէդ հովիտները կը տափանէ՞:
11 Քանի իր ոյժը մեծ է՝ անոր կը վստահի՞ս,
Ու վաստակդ անոր կը լքե՞ս:
12 Կը հաւատա՞ս թէ ան ցանած սերմիդ արդիւնքը պիտի [է]բերէ
Եւ կալիդ մէջ ժողվէ:
13 Ջայլամին թեւը ցնծութեամբ կը շարժի.
Արդեօք արագիլին թեւերուն ու փետուրներուն կը նմանի՞:
14 Ան իր հաւկիթները գետինը կը լքէ
Ու զանոնք հողին վրայ կը տաքցնէ,
15 Մոռնալով թէ մէկուն ոտքը կրնայ ճզմել,
Կամ դաշտի գազանները կրնան կոխկռտել:
16 Ան դաժան է իր ձագերուն հետ՝ որպէս թէ իրը չըլլային.
Չի վախնար պարապ տեղը եղած իր յոգնութեան համար:
17 Արդարեւ Աստուած [ը]զայն իմաստութենէ զրկած է”,
Եւ խելքէն անոր բաժին տուած չէ.
18 [թ]Բայց երբ կանգնի ու սուրայ”,
Ձիուն եւ անոր հեծեալին վրայ կը ծիծաղի:
19 Ձիուն զօրութիւնը դո՞ւն տուիր.
Անոր վիզին [ժ]բաշը դո՞ւն հագցուցիր.
20 Զայն մարախի պէս դո՞ւն կը ցատկեցնես:
Անոր վրնջելուն [ի]փառաւոր ձայնը” ահարկու է.
21 Հովիտին մէջ գետինը փորելով՝ իր ոյժով կը բերկրի:
Սպառազէնը դիմաւորելու [լ]կ’երթայ”.
22 Երկիւղին վրայ կը ծիծաղի, բանէ՛ մը չի զարհուրիր,
Եւ սուրին առջեւ չի նահանջեր:
23 [խ]Նետերը անոր վրայ կը [ծ]սուլեն,

[ե] Կամ՝ Միեղջերուն

[զ] Եբր.՝ ակօսին մէջ

[է] Եբր.՝ վերադարձնէ

[ը] Եբր.՝ անոր մոռցնել տուած է իմաստութիւնը

[թ] Եբր.՝ Բարձրերը բարձրացած ատենը

[ժ] Կամ՝ որոտումը

[ի] Եբր.՝ փառաւորութիւնը

[լ] Եբր.՝ դուրս կ’ելլէ

[խ] Եբր.՝ Կապարճը

Նաեւ փայլուն նիզակն ու տէգը:
24 [կ]Կատաղութեամբ եւ մոլեգնութեամբ [հ]տարածութիւնները կը լափէ.
Շեփորին ձայնը լսելով՝ [ձ]չի կրնար ինքզինք զսպել'':
25 Երբ շեփորը հնչուի՝ կ՚ըսէ. “Յառա՜ջ□.
Հեռուէն կ՚առնէ պատերազմին հոտը.
Պետերուն որոտումն ու [ղ]գոռումը կը լսէ:
26 Բազէն քու խելքո՞վդ կը սլանայ
Եւ թեւերը դէպի հարաւ կը [ճ]բանայ:
27 Արծիւը քու [մ]հրամանո՞վդ կը բարձրանայ
Ու բոյնը բարձրերը կը հաստատէ:
28 Ան ժայռի վրայ, ժայռի [յ]գագաթին վրայ,
Եւ [ն]ապառաժներու մէջ կը բնակի ու կը գիշերէ:
29 Անկէ կը [շ]դիտէ իր որսը''.
Անոր աչքերը հեռուէն կը տեսնեն:
30 Անոր ձագերն ալ արիւն կը ծծեն,
Եւ ուր որ [ո]դիակներ ըլլան՝ ինք հոն է»:

40

Տէրը Յոբի խօսելով՝ ըսաւ.
2 «Ամենակարողին հետ վիճողը զի՞նք պիտի [ա]խրատէ.
[բ]Աստուծոյ հետ վիճաբանողը'' թող պատասխանէ»:
3 Այն ատեն Յոբ Տէրոջ պատասխանելով՝ ըսաւ.
4 «Ահա՛ ես [գ]նուաստ եմ. քեզի ի՞նչ պատասխանեմ.

[ծ] Կամ՝ հնչեն

[կ] Եբր.՝ Շարժելով

[հ] Եբր.՝ երկիրը

[ձ] Կամ՝ չի հաւատար

[ղ] Կամ՝ փողին գոչիւնը

[ճ] Եբր.՝ տարածէ

[մ] Եբր.՝ բերանո՞վդ

[յ] Եբր.՝ ակռային

[ն] Եբր.՝ բերդերու

[շ] Եբր.՝ հետազօտէ կերակուրը

[ո] Եբր.՝ սպաննուածներ

[ա] Կամ՝ սորվեցնէ

[բ] Կամ՝ Աստուած յանդիմանողը

Ձեռքս բերանիս վրայ կը դնեմ:
5 Մէկ անգամ խօսեցայ, ա՛լ պիտի չպատասխանեմ.
Երկու անգամ ալ, բայց պիտի չշարունակեմ»:
6 Այն ատեն Տէրը մրրիկին մէջէն պատասխանելով Յոբի՝ ըսաւ.
7 «Հիմա մէ՛ջքդ կապէ՝ զօրաւոր մարդու պէս.
Քեզի հարցնեմ, եւ բացատրէ՛ ինծի:
8 Իմ դատավճի՞ռս պիտի բեկանես.
Զի՞ս պիտի դատապարտես՝ քեզ արդարացնելու համար:
9 Բազուկ ունի՞ս Աստուծոյ պէս.
Ձայնովդ կրնա՞ս անոր պէս որոտալ:
10 Հիմա զարդարուէ՛ մեծափառութեամբ ու բարձրութեամբ,
Հագի՛ր պատիւ եւ փառաւորութիւն:
11 Տարածէ՛ բարկութեանդ ցասումը,
Նայէ՛ ամէն ամբարտաւանի ու նուաստացո՛ւր զայն.
12 Նայէ՛ ամէն ամբարտաւանի եւ ընկճէ՛ զայն,
Ամբարիշտները կոխկռտէ՛ իրենց տեղը:
13 Թաղէ՛ զանոնք միասին հողին մէջ,
Փաթթէ՛ անոնց երեսը պահուած տեղի մը մէջ:
14 Այն ատեն ես ալ քեզի կը խոստովանիմ
Թէ աջ ձեռքդ կրնայ քեզ ազատել:
15 [դ]Դիտէ՛ [ե]գետաձին, որ քեզի հետ [զ]ստեղծեցի.
Ան արջառի պէս խոտ կ՚ուտէ:
16 [է]Տե՛ս. անոր ոյժը իր մէջքին մէջ է,
Եւ կորովը՝ փորին [ը]մկաններուն մէջ:
17 Մայրիի պէս ամուր պոչը կը ծռէ.
Ազդրերը ջիղերով հիւսուած են:
18 Ոսկորները [թ]պղինձէ խողովակներ՚՚ են,
Անդամները՝ երկաթէ ձողերու պէս:
19 Ան Աստուծոյ [ժ]գործերուն [ի]սկիզբն է.
Զայն [լ]ստեղծողը [խ]իր սուրը կրնայ անոր մօտեցնել՚՚:

[գ] Եբր.՝ թեթեւ

[դ] Եբր.՝ Ահա՛ այժմ

[ե] Եբր.՝ բեհեմովթը, այսինքն՝ գետաձին, կամ՝ փիղը

[զ] Եբր.՝ ըրի

[է] Եբր.՝ Ահա՛ այժմ

[ը] Կամ՝ պորտին

[թ] Կամ՝ պղինձի ամուր կտորներ

[ժ] Եբր.՝ ճամբաներուն

[ի] Կամ՝ առաջինն, կամ՝ գլխաւորն

20 Արդարեւ լեռները անոր կեր կը բերեն,
Հոն՝ ուր բոլոր դաշտի գազանները կը զբօսնին:
21 Ան ստուերոտ ծառերուն տակ կը պառկի,
Եղէգներուն ու ճահիճներուն ծածկոյթին մէջ:
22 Ստուերոտ ծառերը իրենց շուքով կը ծածկեն զայն,
Վտակներուն ուռիները զինք կը շրջապատեն:
23 [ծ]Եթէ գետը խուժէ, ան իրար չ՚անցնիր.
Թէեւ Յորդանան մը անոր երախին մէջ խոյանայ, ան ապահով է:
24 Միթէ ան աչքերէն կը բռնուի՞.
[կ]Ո՞վ կրնայ անոր քիթը ծակել որոգայթի մէջ՚՚»:

41

«[ա]Կոկորդիլոսը կրնա՞ս քաշել կարթով,
Կամ լարով՝ իր լեզուն անոր մէջ [բ]մխրճելով:
2 Անոր քիթին կնիւն կրնա՞ս անցընել,
Կամ ծնօտը [գ]կարթով ծակել:
3 Միթէ ան շատ աղաչանքներ կ՚ընէ՞ քեզի.
Մեղմ խօսքեր կ՚ըսէ՞ քեզի:
4 Ուխտ կը կնքէ՞ քեզի հետ.
Զայն կրնա՞ս [դ]մշտնջենաւոր ստրուկի պէս առնել:
5 Ճնճղուկի հետ զբօսնելու պէս՝ անոր հետ կրնա՞ս զբօսնիլ.
Կամ զայն կը կապե՞ս՝ քու պատանուհիներդ զուարճացնելու համար:
6 [ե]Ընկերակիցները անոր միսով կրնա՞ն [զ]կոչունք սարքել՚՚.
Ան կը բաժնուի՞ [է]վաճառականներուն միջեւ:
7 Անոր մորթը կրնա՞ս սլաքներով լեցնել,
Կամ անոր գլուխը՝ ձկնորսի տէգերով:

[ի] Եբր.՝ շինողը

[խ] Կամ՝ անոր սուրը իրեն կու տայ

[ծ] Եբր.՝ Ահա՛

[կ] Կամ՝ Իր քիթով որոգայթները կը ծակէ

[ա] Եբր.՝ Լեւիաթանը

[բ] Եբր.՝ ընկղմելով

[գ] Կամ՝ մոշենիով, այսինքն՝ փշոտ թուփով

[դ] Եբր.՝ յաւիտենական

[ե] Այսինքն՝ Ձկնորսները

[զ] Եբր.՝ առուծախ ընել

[է] Եբր.՝ քանանացի վաճառականներուն

8 Դի՛ր ձեռքդ անոր վրայ. պատերազմը պիտի յիշես,
Ու պիտի չշարունակես:
9 Ահա՛ անոր բռնուելուն ակնկալութիւնը [ը]ընդունայն է.
Անոր տեսքն իսկ մարդը չի՞ զգետներ:
10 Չկայ խիզախ մէկը՝ որ համարձակի զայն [թ]արթնցնել.
Հապա ո՞վ կրնայ ինծի ներկայանալ:
11 Ո՞վ [ժ]ինծի փոխ տուաւ", որ ես անոր հատուցանեմ.
Ամբողջ երկինքին տակ եղածը իմս է:
12 Ես պիտի [ի]խօսիմ անոր անդամներուն, զօրութեան,
Նաեւ շնորհալի [լ]կերտուածքին մասին:
13 Անոր հանդերձին երեսը ո՞վ կրնայ բանալ.
Անոր կրկնակ կզակին մէջ ո՞վ կրնայ մտնել.
14 Անոր երեսին դռները ո՞վ կրնայ բանալ.
Ահը անոր ակռաներուն շուրջն է:
15 Անոր ամուր վահանները իր յոխորտանքն են,
Գոցուած եւ պինդ կնքուած.
16 Մէկը միւսին ա՛յնչափ մօտ է՝
Որ իրենց մէջ հո՛վը չի կրնար մտնել.
17 Իրարու կցուած են,
Զիրար կը բռնեն ու բնաւ չեն զատուիր:
18 Անոր փռնգտալէն լոյս կը շողայ,
Եւ աչքերը արշալոյսին կոպերուն կը նմանին:
19 Անոր երախէն հրավառ ջահեր կ'ելլեն,
Ու կրակի կայծեր կը ցայտեն:
20 Ռունգերէն ծուխ կ'ելլէ՝
Եռացող սանէ կամ կաթսայէ ելած շոգիի պէս:
21 Անոր շունչը կրակի կայծեր կը բռնկեցնէ,
Եւ բերանէն բոց կ'ելլէ:
22 Անոր վիզին վրայ զօրութիւն կը [խ]բնակի,
Ու երկիւղը իր առջեւ կը [ծ]պարէ:
23 Անոր միսին ծալքերը իրարու փակած են.
Իր վրայ ձուլուած են, չեն երերար:
24 Անոր սիրտը քարի պէս [կ]պինդ է,

[ը] Եբր.՝ սուտ

[թ] Կամ՝ գրգռել

[ժ] Եբր.՝ իմ առջեւս դրաւ

[ի] Եբր.՝ չլռեմ

[լ] Եբր.՝ շարուածքին

[խ] Եբր.՝ գիշերէ

[ծ] Կամ՝ ցատկէ

[կ] Եբր.՝ ձուլածոյ

Ձաղացքի ստորին [հ]քարին պէս ամուր:
25 Երբ բարձրանայ՝ զօրաւորները կը վախնան,
[ձ]Երկիւղէն կը փախչին'':
26 Անոր վրայ [ղ]յարձակողին սուրը չի [ճ]մխրճուիր.
Նիզակը, սլաքն ու զրահը անօգուտ են:
27 Երկաթը յարդ կը համարէ,
Եւ պղինձը՝ փտած փայտ:
28 [մ]Նետը զայն չի փախցներ.
Պարսատիկի քարերը անոր դիմաց խոզանի կը վերածուին:
29 Մահակները խոզան կը սեպէ.
Տէգին ճօճուելուն վրայ կը ծիծաղի:
30 [յ]Սրածայր [ն]խեցատներ կան անոր տակ.
Ցաքան կը տարածէ [շ]սիկին վրայ:
31 Խորխորատը կաթսայի մը պէս կ'եռացնէ,
Ծովը օծանելիքի սանի նման կ'ընէ:
32 Իր ետեւէն շաւիղը կը լուսաւորէ,
Անդունդը [ո]ճերմակ մազերու կը նմանի'':
33 [չ]Երկրի վրայ անոր նմանը չկայ,
Որ այդպէս անվախ [պ]ստեղծուած ըլլայ:
34 Բոլոր խրոխտներուն արհամարհանքով կը նայի.
Բոլոր [ջ]վայրենի գազաններուն'' թագաւորն է»:

42

[հ] Եբր.՝ կտորին

[ձ] Եբր.՝ Փլուզումէն կը վրիպին

[ղ] Եբր.՝ հասնողին

[ճ] Եբր.՝ հաստատուիր

[մ] Եբր.՝ Աղեղին որդին

[յ] Եբր.՝ Ցաքանող

[ն] Այսինքն՝ թրծուած կաւի կտորներ

[շ] Այսինքն՝ յատակի տիղմին

[ո] Եբր.՝ ճերմակ մազ կը սեպուի

[չ] Եբր.՝ Հողի

[պ] Եբր.՝ շինուած

[ջ] Եբր.՝ հպարտութեան որդիներուն

Այն ատեն Յոբ Տէրոջ պատասխանելով՝ ըսաւ.
2 «Գիտեմ թէ ամէն բանի կարող ես,
Եւ թէ ո՛չ մէկ մտադրութիւն կրնայ քեզի արգիլուիլ:
3 Ո՞վ է ատիկա՝ որ տգիտութեամբ [ա]ծրագիրները թաքուն կը պահէ:
Արդարեւ ես խօսեցայ՝ առանց հասկնալու՝
[բ]Ինծի համար սքանչելիքներու մասին, որոնց գիտակից չէի:
4 Կ’աղերսե՛մ, մտի՛կ ըրէ, որպէսզի խօսիմ.
Քեզի պիտի հարցնեմ, որ դո՛ւն բացատրես ինծի:
5 Ես քու համբաւդ ականջով լսեր էի,
Բայց հիմա աչքս կը տեսնէ քեզ:
6 Ուրեմն իմ անձս կ’անարգեմ,
Հողի ու մոխիրի վրայ կը զղջամ»:
7 Տէրը այս խօսքերը Յոբի ըսելէ ետք, Տէրը Թեմանացի Եղիփազի ըսաւ. «Իմ
բարկութիւնս բորբոքեցաւ քեզի դէմ ու երկու ընկերներուդ դէմ, որովհետեւ իմ մասիս
շիտակ չխօսեցաք՝ իմ ծառայիս՝ Յոբի պէս: 8 Ուստի հիմա ձեզի եօթը զուարակ ու եօթը
խոյ առէք, եւ ծառայիս՝ Յոբի երթալով՝ ձեզի համար ողջակէ՛զ մատուցանեցէք. իմ Յոբ
ծառաս ձեզի համար թող աղօթէ, որպէսզի ես ալ անոր [գ]աղօթքը ընդունելով" ձեր
անզգամութեան համեմատ չվարուիմ ձեզի հետ. արդարեւ իմ առջեւս ծառայիս՝ Յոբի պէս
շիտակ չխօսեցաք»:
9 Այն ատեն Թեմանացի Եղիփազ, Սօքեցի Բաղդատ ու Նաամացի Սոփար գացին եւ
գործադրեցին ինչ որ Տէրը իրենց ըսաւ. Տէրն ալ Յոբի [դ]աղօթքը ընդունեց":
10 Տէրը [ե]վերականգնեցուց Յոբը՝ մինչ իր բարեկամներուն համար կ’աղօթէր. նաեւ
Տէրը Յոբի տուաւ իր [զ]նախկին ունեցածին" կրկնապատիկը: 11 Իր բոլոր եղբայրներն ու
բոլոր քոյրերը, նաեւ նախապէս բոլոր զինք ճանչցողները իրեն եկան եւ իր տան մէջ իրեն
հետ հաց կերան. իրեն ցաւակցեցան ու զինք մխիթարեցին Տէրոջ [է]իրեն ղրկած" բոլոր
ձախորդութիւններուն համար: Նաեւ իւրաքանչիւրը կտոր մը [ը]արծաթ ու ոսկի օղ մը
[թ]նուիրեց իրեն: 12 Տէրը Յոբի վերջին տարիները առաջիններէն աւելի օրհնեց. արդարեւ
տասնչորս հազար ոչխար, վեց հազար ուղտ, հազար զոյգ եզ ու հազար մատակ էշ
ունեցաւ: 13 Նաեւ անոր եօթը որդի ու երեք աղջիկ ծնան. 14 առաջին աղջիկին անունը

[ա] Կամ՝ *խորհուրդը*

[բ] Եբր.՝ *Ինձմէ*

[գ] Եբր.՝ *երեսը բարձրացնելով*

[դ] Եբր.՝ *երեսը բարձրացուց*

[ե] Եբր.՝ *գերութենէն վերադարձուց*

[զ] Կամ՝ *ամբողջ ստացուածքին*

[է] Եբր.՝ *իր վրայ բերած*

[ը] Կամ՝ *ոսկի*

[թ] Եբր.՝ *տուաւ*

*[ժ]Եմիմա կոչեց, երկրորդին անունը՝ Կասիա, ու երրորդին անունը՝ [ի]Կերեն-Հապուք: 15
Ամբողջ երկրին մէջ Յոբի աղջիկներուն պէս գեղեցիկ կիներ չէին գտնուեր. իրենց հայրը
անոնց ժառանգութիւն տուաւ իրենց եղբայրներուն [լ]հետ:*

*16 Ատկէ ետք՝ Յոբ հարիւր քառասուն տարի ապրեցաւ, եւ տեսաւ իր որդիներն ու իր
որդիներուն որդիները, մինչեւ չորրորդ սերունդը: 17 Յետոյ Յոբ մեռաւ, ծերացած եւ իր
օրերէն կշտացած:*

[ժ] Այսինքն՝ ցերեկ

[ի] Այսինքն՝ ծարոյրի եղջիւր

[լ] Եբր.՝ մէջ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

1

Երանելի է այն մարդը՝
Որ ամբարիշտներուն խորհուրդին համաձայն չ՚ընթանար,
Ու մեղաւորներուն ճամբային մէջ չի կենար,
Եւ ծաղրողներուն աթոռին վրայ չի նստիր.
2 Հապա անոր հաճոյքը [ա]Տէրոջ Օրէնքին մէջ է,
Եւ ցերեկ ու գիշեր անոր Օրէնքին մասին կը խորհրդածէ:
3 Անիկա ջուրի առուներուն քով տնկուած ծառի պէս պիտի ըլլայ,
Որ իր ժամանակին՝ իր պտուղը կու տայ.
Անոր տերեւը պիտի չթառամի,
Եւ ինչ բան որ ընէ՝ պիտի յաջողի:
4 Այսպէս չեն ամբարիշտները,
Հապա մղեղի պէս՝ որ հովը կը տարտղնէ:
5 Հետեւաբար ամբարիշտները պիտի չկարենան [բ]կանգուն մնալ՝՝ դատաստանին [գ]օրը,
Ո՛չ ալ մեղաւորները՝ արդարներուն համայնքին մէջ:
6 Որովհետեւ Տէրը կը ճանչնայ արդարներուն ճամբան,
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան պիտի կորսուի:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԸՆՏՐԱԾ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

2

Ինչո՞ւ [ա]հեթանոսները կ՚ալեկոծին,
Ու [բ]ժողովուրդները պարապ բան կը խորհրդածեն.
2 Երկրի թագաւորները իրենք զիրենք կը հաստատեն,
Իշխանները միասին կը խորհրդակցին
Տէրոջ դէմ եւ անոր [գ]Օծեալին դէմ՝ ըսելով.
3 «Կոտրե՛նք անոնց կապանքները,
Նետե՛նք մեզմէ անոնց [դ]լուծը»:
4 Երկինքը բնակողը անոնց վրայ պիտի ծիծաղի.
Տէրը զանոնք պիտի ծաղրէ:
5 Այն ատեն իր բարկութեամբ պիտի խօսի անոնց,

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ կանգնիլ

[գ] Եբր.՝ մէջ

[ա] Եբր.՝ ազգերը

[բ] Եբր.՝ բնակչութիւնները

[գ] Եբր.՝ Մեսիային, յուն.՝ Քրիստոսին

[դ] Եբր.՝ փոկերը

Եւ իր բորբոքումով պիտի շփոթեցնէ զանոնք՝ ըսելով.
6 «Ե՛ս օծեցի իմ թագաւորս
Իմ սուրբ լերանս՝ Սիոնի վրայ»:
7 Հրամանը պիտի յայտարարեմ.
Տէրը ինծի ըսաւ.
«Դուն իմ Որդիս ես,
Քեզ ա՛յսօր ծնայ:
8 Խնդրէ՛ ինձմէ, ու հեթանոսները քեզի ժառանգութիւն պիտի տամ,
Ու երկրի ծայրերը՝ քեզի ստացուածք:
9 Զանոնք երկաթէ գաւազանով պիտի [ե]կոտրես,
Բրուտի անօթի պէս պիտի փշրես զանոնք»:
10 Ուստի հիմա, ո՛վ թագաւորներ, ուշի՛մ եղէք,
Երկրի՛ դատաւորներ, խրատուեցէ՛ք:
11 Վախո՛վ Տէրը պաշտեցէք,
Դողալո՛վ խայտացէք.
12 Որդի՛ն համբուրեցէք՝ որպէսզի չբարկանայ,
Ու ճամբային մէջ չկորսուիք՝
Երբ անոր բարկութիւնը քիչ մը [զ]բորբոքի:
Երանի՜ բոլոր անոնց՝ որ անոր կ՚ապաւինին:

ԱՌՏՈՒԱՆ ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դաւիթի սաղմոսը, երբ կը փախչէր իր որդիին՝ Աբիսողոմի առջեւէն:

3

Ո՛վ Տէր, հակառակորդներս ո՜րչափ շատցան.
Ինծի դէմ կանգնողները բազմաթիւ են:
2 Շատերը իմ անձիս համար կ՚ըսեն.
«Աստուծմէ փրկութիւն չկայ անոր»: ([ա]Սելա:)
3 Բայց, ո՛վ Տէր, դո՛ւն ես իմ վահանս,
Իմ փառքս եւ իմ գլուխս բարձրացնողը:
4 Իմ ձայնովս Տէրոջ գոչեցի,
Եւ իր սուրբ լեռնէն ինծի պատասխանեց: (Սելա:)
5 Ես պառկեցայ ու քնացայ.
Արթնցայ, քանի Տէրը ինծի նեցուկ եղաւ:
6 Ես պիտի չվախնամ բիւրաւոր ժողովուրդներէն,
Որոնք զիս շրջապատեցին:
7 Կանգնէ՛, ո՛վ Տէր. փրկէ՛ զիս, ո՛վ իմ Աստուածս.
Արդարեւ դո՛ւն զարկիր իմ բոլոր թշնամիներուս այտը,
Ամբարիշտներուն ակռաները կոտրտեցիր:
8 Փրկութիւնը Տէրոջն է.
Քու օրհնութիւնդ ժողովուրդիդ վրայ [բ]է: (Սելա:)

[ե] Կամ՝ հովուես

[զ] Եբր.՝ բռնկի

[ա] Այս եբրայերէն բառը կրնայ մատնանշել ձայնի դադար կամ բարձրացում

ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Նէյինօթի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

4

Երբ գոչեմ՝ պատասխանէ՛ ինծի, ո՛վ իմ արդարութեանս Աստուածը:
Տագնապի մէջ զիս [բ]սփոփեցիր.
Ողորմէ՛ ինծի եւ լսէ՛ իմ աղօթքս:
2 Մարդո՛ց որդիներ, մինչեւ ե՞րբ իմ փառքս նախատինքի պիտի վերածէք,
Ունայնութիւն պիտի սիրէք ու ստութիւն փնտռէք: (Սելա:)
3 Բայց գիտցէ՛ք թէ Տէրը զատորոշեց իրեն [գ]նուիրուած մարդը.
Տէրը պիտի լսէ՝ երբ իրեն գոչեմ:
4 [դ]Դողացէ՛ք, եւ մի՛ մեղանչէք.
[ե]Մտածեցէ՛ք ձեր անկողինին վրայ, ու լռեցէ՛ք: (Սելա:)
5 Արդարութեան զոհե՛ր մատուցանեցէք,
Եւ Տէրո՛ջ վստահեցէք:
6 Շատեր կ՚ըսեն. «Ո՞վ մեզի բարօրութիւն պիտի ցուցնէ»:
Ո՛վ Տէր, քու երեսիդ լոյսը [զ]ծագեցո՛ւր մեր վրայ:
7 Իմ սիրտիս ուրախութիւն տուիր՝
Անոնց ցորենին ու քաղցուին առատութեան ժամանակէն աւելի:
8 Խաղաղութեամբ պիտի պառկիմ եւ քնանամ,
Որովհետեւ դո՛ւն միայն, ո՛վ Տէր, զիս ապահովութեամբ կը բնակեցնես:

ԱՂՕԹՔ՝ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Նէհիլօթի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

5

Ո՛վ Տէր, ունկնդրէ՛ իմ խօսքերս,
Նկատէ՛ խորհրդածութիւնս.
2 Ուշադի՛ր եղիր աղաղակիս ձայնին, ո՛վ իմ Թագաւորս եւ Աստուածս,
Որովհետեւ քեզի՛ կ՚աղօթեմ:
3 Ո՛վ Տէր, առտուն պիտի լսես իմ ձայնս.

[բ] Կամ՝ ըլլայ

[ա] Այսինքն՝ լարաւոր նուագարաններու

[բ] Եբր.՝ ընդարձակեցիր

[գ] Եբր.՝ բարեպաշտ

[դ] Եբր.՝ Վրդովեցէ՛ք

[ե] Եբր.՝ Խօսեցէ՛ք ձեր սիրտին հետ

[զ] Եբր.՝ բարձրացո՛ւր

[ա] Այսինքն՝ փչողական նուագարաններու

Առտուն աղօթքս քեզի [բ]պիտի ուղղեմ՝, եւ սպասեմ:
4 Արդարեւ դուն ամբարշտութենէ ախորժող Աստուած չես.
Չարը քու քովդ պիտի չբնակի:
5 Պարծենկոտները քու աչքերուդ առջեւ պիտի չկայնին.
Բոլոր անօրէնութիւն գործողները կ'ատես:
6 Սուտ խօսողները կը կորսնցնես.
Տէրը արիւնահեղ ու խաբեբայ մարդէն կը զարշի:
7 Բայց ես քու կարեկցութեանդ շատութեամբ քու տունդ պիտի մտնեմ.
Քու վախովդ պիտի երկրպագեմ քու սուրբ տաճարիդ մէջ:
8 Ո՛վ Տէր, առաջնորդէ՛ զիս քու արդարութեամբդ՝ [գ]ոսոխներուս պատճառով,
Շտկէ՛ իմ առջեւս քու ճամբադ,
9 Որովհետեւ անոնց բերանին մէջ [դ]ճշմարտութիւն չկայ.
Անոնց ներսը եղեռնագործութիւն է,
Անոնց կոկորդը բաց գերեզման է,
Իրենց լեզուով կը շողոքորթեն:
10 Ո՛վ Աստուած, յանցաւո՛ր սեպէ զանոնք.
Թող իյնան իրենց խորհուրդներով.
Հալածէ՛ զանոնք՝ իրենց յանցանքներուն շատութեան համար,
Քանի որ քեզի դէմ ընդվզեցան:
11 Բայց բոլոր քեզի ապաւինողները թող ուրախանան.
Յաւիտեան թող ցնծան, որովհետեւ դուն զանոնք կը պաշտպանես:
Քու անունդ սիրողները քեզմով թող հրճուին,
12 Քանի որ դուն պիտի օրհնես արդարը, ո՛վ Տէր,
Բարեհաճութեամբ պիտի շրջապատես զայն՝ որպէս թէ ասպարով մը:

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ՝ ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ ԱՏԵՆ

Գլխաւոր երաժիշտին. նկինօթի վրայ. [ա]շեմինիթի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

6

Ո՛վ Տէր, քու բարկութեամբդ զիս մի՛ յանդիմաներ,
Եւ ցասումովդ զիս մի՛ [բ]պատժեր:
2 Ո՛վ Տէր, ողորմէ՛ ինծի, որովհետեւ տկար եմ.
Բուժէ՛ զիս, ո՛վ Տէր, քանի ոսկորներս կը շփոթին:
3 Իմ անձս ալ յոյժ շփոթեցաւ.
Իսկ դուն, ո՛վ Տէր, մինչեւ ե՞րբ:
4 Վերադարձի՛ր, ո՛վ Տէր. ազատէ՛ իմ անձս,
Փրկէ՛ զիս՝ քու կարեկցութեանդ պատճառով:

[բ] Եբր.՝ դէմ պիտի զետեղեմ

[գ] Եբր.՝ դիտողներուս

[դ] Եբր.՝ հաստատութիւն

[ա] Այսինքն՝ ութ լարով նուագարաններու

[բ] Կամ՝ խրատեր

5 Արդարեւ մահուան մէջ քեզ յիշատակել չկայ.
[գ]Դժոխքին մէջ ո՞վ քեզմէ շնորհակալ պիտի ըլլայ:
6 Հառաչելէն յոգնեցայ.
Ամէն գիշեր [դ]կը լուամ" մահիճս,
Արցունքներովս կը թրջեմ մահճակալս:
7 Աչքս ծիւրեցաւ վիշտէն,
Բոլոր հակառակորդներուս պատճառով հինցաւ:
8 Հեռացէ՛ք ինծմէ դուք բոլորդ՝ որ անօրէնութիւն կը գործէք,
Որովհետեւ Տէրը իմ լացիս ձայնը լսեց.
9 Տէրը իմ աղաչանքս լսեց,
Տէրը իմ աղօթքս պիտի ընդունի:
10 Թող ամչնան ու յոյժ շփոթին իմ բոլոր թշնամիներս,
Թող վերադառնան ու շուտով ամչնան:

ԱՂՕԹՔ՝ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դաւիթի [ա]մեղեդին, որ երգեց Տէրոջ՝ Բենիամինեան Քուշի խօսքերուն համար:

7

Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, քեզի՛ կ'ապաւինիմ.
Փրկէ՛ զիս իմ բոլոր հալածիչներէս, եւ ազատէ՛ զիս.
2 Որպէսզի իմ անձս [բ]չբզքտեն առիւծի մը պէս,
Որ կը յօշոտէ, եւ ո՛չ մէկ ազատող կ'ըլլայ:
3 Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, եթէ սա՛ բանը ըրի.—
Եթէ ձեռքերուս մէջ անիրաւութիւն կայ,
4 Եթէ չարիք հատուցանեցի [գ]բարեկամիս,
Ու [դ]կողոպտեցի ան՝ որ [ե]առանց պատճառի" իմ հակառակորդս էր,
5 Թշնամին թող հալածէ իմ անձս եւ հասնի անոր,
Գետինին վրայ կոխկռտէ կեանքս,
Ու փառքս հողին մէջ բնակեցնէ: (Սելա:)
6 Կանգնէ՛, ո՛վ Տէր, քու բարկութեամբդ.
Բարձրացի՛ր հակառակորդներուս ցասումին դէմ:
Արթնցի՛ր ինծի համար. դո՛ւն [զ]սահմանեցիր դատաստանը:

[գ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

[դ] Եբր.՝ լողալ կու տամ

[ա] Կամ՝ ողբերգը

[բ] Եբր.՝ չբզքտէ

[գ] Եբր.՝ անոր՝ որ ինծի հետ խաղաղութեան մէջ էր

[դ] Կամ՝ ազատեցի

[ե] Եբր.՝ պարապ տեղը

[զ] Եբր.՝ պատուիրեցիր

7 [է]Ժողովուրդներուն համայնքը քեզ պիտի շրջապատէ.
Բարձրացի՛ր անոնց վրայ:
8 Տէրը պիտի դատէ ժողովուրդները.
Ո՛վ Տէր, դատէ՛ զիս
Արդարութեանս եւ մէջս եղած պարկեշտութեանս համեմատ:
9 Ամբարիշտներուն չարութիւնը թող վերջանայ,
Իսկ դուն հաստատէ՛ արդարը.
Արդարեւ դուն, ո՛վ արդար Աստուած, կը քննես սիրտերն ու [ը]խիղճերը:
10 Իմ պաշտպանութիւնս Աստուծմէ է,
Որ կը փրկէ սիրտով ուղիղները.
11 Աստուած արդար դատաւոր է.
Աստուած ամբարիշտին ամէն օր բարկացած է.
12 Եթէ ան դարձի չգայ, իր սուրը պիտի սրէ.
Աղեղը լարած եւ հաստատած է:
13 Մահուան գործիքները պատրաստած է անոր դէմ,
Իր [թ]հրավառ նետերը շինած է:
14 Ահա՛ ամբարիշտը անօրէնութեան երկունքի ցաւ կը քաշէ.
Անիրաւութիւն յղացաւ եւ ստութիւն ծնաւ:
15 Հոր փորեց ու խորունկցուց,
Բայց իր պատրաստած փոսին մէջ ի՛նք պիտի իյնայ.
16 Անոր անիրաւութիւնը իր գլուխը պիտի վերադառնայ.
Անոր բռնութիւնը իր գագաթին վրայ պիտի իջնէ:
17 Շնորհակալ պիտի ըլլամ Տէրոջմէն՝ իր արդարութեան համար,
Սաղմոս պիտի երգեմ Ամենաբարձր Տէրոջ անունին:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌՔԸ ԵՒ ՄԱՐԴՈՒՆ ԱՐԺԱՆԻՔԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Կիթթիթի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

8

Ո՛վ [բ]Աստուած, մեր Տէ՛րը,
Ի՜նչ հոյակապ է քու անունդ ամբողջ երկրի վրայ.
Քու փառաւորութիւնդ երկինքէն վեր դրիր:
2 Երախաներուն եւ ծծկերներուն բերանով
[գ]Գովաբանութիւն կատարեցիր՝՝ քու հակառակորդներուդ պատճառով,
Որպէսզի թշնամին ու վրէժխնդիրը լռեցնես:
3 Երբ տեսնեմ երկինքդ՝ քու մատներուդ գործը,

[է] Եբր.՝ Բնակչութիւններուն

[ը] Եբր.՝ երիկամունքները

[թ] Կամ՝ հալածիչներուն համար

[ա] Թերեւս՝ նուագարանի մը

[բ] Կամ՝ Տէր

[գ] Եբր.՝ Զօրութիւն հիմնեցիր

Լուսինը եւ աստղերը՝ որոնք դուն հաստատեցիր,
4 Մարդը ի՞նչ է՝ որ զայն կը յիշես,
Կամ մարդու որդին՝ որ անոր կ’այցելես:
5 Քիչ մը [դ]վար ըրիր՝՝ զայն [ե]հրեշտակներէն,
Փառքով ու վայելչութեամբ [զ]պսակեցիր զայն.
6 Քու ձեռքերուդ գործերուն վրայ տիրել տուիր անոր:
Ամէն բան անոր ոտքերուն տակ դրիր.—
7 Բոլոր ոչխարներն ու արջառները,
Նաեւ դաշտի գազանները,
8 Երկինքի [է]թռչուններն ու ծովուն ձուկերը,
Եւ ինչ որ ծովու ուղիներուն մէջէն կ’անցնի:
9 Ո՛վ Աստուած, մեր Տէ՛րը,
Ի՜նչ հոյակապ է քու անունդ ամբողջ երկրի վրայ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Մութ-Լապպէնի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

9

Շնորհակալ պիտի ըլլամ Տէրոջմէն իմ ամբողջ սիրտովս.
Քու բոլոր սքանչելիքներդ պիտի պատմեմ:
2 Քեզմով պիտի ուրախանամ եւ հրճուիմ.
Քու անունիդ սաղմոս պիտի երգեմ, ո՛վ Ամենաբարձր:
3 Երբ թշնամիներս նահանջեն՝
Պիտի գայթին ու կորսուին քու [բ]առջեւդ,
4 Որովհետեւ դո՛ւն [գ]պաշտպանեցիր իրաւունքս եւ դատս,
Գահին վրայ բազմեցար իբր արդար դատաւոր:
5 Հեթանոսները սաստեցիր,
Ամբարիշտը կորսնցուցիր,
Անոնց անունները ջնջեցիր [դ]դարէ դար՝՝:
6 Ո՛վ թշնամի, աւերումները ընդմիշտ վերջացան.
Քաղաքներ աւերեցիր,

[դ] Եբր.՝ պակսեցուցիր

[ե] Եբր.՝ Աստուծմէ

[զ] Եբր.՝ թագադրեցիր

[է] Եբր.՝ թռչնազգիներն

[ա] Թերեւս՝ “Որդիին Մահուան□ , կամ՝ նուագարանի մը

[բ] Եբր.՝ երեսէդ

[գ] Եբր.՝ գործադրեցիր

[դ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

Անոնց յիշատակը իրենց հետ կորսուեցաւ:
7 Բայց Տէրը յաւիտեան կը գահակալէ.
Իր գահը պատրաստած է դատաստանի համար:
8 Ի՛նք երկրագունդը պիտի դատէ արդարութեամբ,
[ե]Ժողովուրդներուն դատը պիտի պաշտպանէ ուղղամտութեամբ:
9 Տէրը տնանկին ալ պատսպարան պիտի ըլլայ,
Պատսպարան՝ տագնապի ժամանակները:
10 Անոնք որ քու անունդ գիտեն՝ քեզի պիտի վստահին,
Որովհետեւ քեզ փնտռողները, ո՛վ Տէր, չլքեցիր:
11 Սաղմո՛ս երգեցէք Տիրոջ՝ որ Սիոն կը բնակի,
Հռչակեցէ՛ք անոր ըրածները ժողովուրդներուն մէջ.
12 Որովհետեւ [զ]արիւնի վրէժխնդիրը կը յիշէ",
Տառապեալներուն աղաղակը չի մոռնար:
13 Ո՛վ Տէր, ողորմէ՛ ինծի,
Տե՛ս [է]ոսոխներէս կրած տառապանքս,
Դո՛ւն՝ որ զիս մահուան դռներէն կը բարձրացնես,
14 Որպէսզի քու բոլոր [ը]փառաւոր գործերդ" պատմեմ
Սիոնի աղջիկին դռներուն մէջ.
Պիտի խայտամ քու փրկութեամբդ:
15 Հեթանոսները իրենց պատրաստած փոսին մէջ մխրճուեցան.
Իրենց պահած ցանցին մէջ իրենց ոտքը բռնուեցաւ:
16 Տէրը ճանչցուած է իր գործադրած դատավճիռով.
Ամբարիշտը իր ձեռքին գործերով որոգայթին մէջ կ՚իյնայ: ([թ]Հիկկայոն: Սելա:)
17 Ամբարիշտները [ժ]դժոխքը պիտի [ի]մղուին,
Նաեւ այն բոլոր ազգերը՝ որոնք Աստուած կը մոռնան:
18 Արդարեւ աղքատը ընդմիշտ պիտի չմոռցուի.
Դժբախտներուն յոյսը յաւերժ պիտի չկորսուի:
19 Կանգնէ՛, ո՛վ Տէր. մարդը թող չզօրանայ.
Հեթանոսները թող դատուին քու առջեւդ:
20 Ո՛վ Տէր, [լ]վախցո՛ւր զանոնք".
Հեթանոսները թող գիտնան թէ իրենք մարդ են: (Սելա:)

[ե] Եբր.՝ Բնակչութիւններուն

[զ] Եբր.՝ երբ արիւն որոնէ՝ զանոնք կը յիշէ

[է] Եբր.՝ զիս ատողներէն

[ը] Եբր.՝ գովաբանութիւններդ

[թ] Այսինքն՝ Մտածութիւն

[ժ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

[ի] Եբր.՝ դառնան

[լ] Կամ՝ սորվեցնո՛ղ դիր անոնց վրայ

ԱՂՕԹՔ՝ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

10

Ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ հեռու կը կենաս.
Տագնապի ժամանակները կը թաքնուիս:
2 [ա]Ամբարիշտին յոխորտանքին պատճառով դժբախտը կը տոչորի՚.
Իրենց մտածած [բ]հնարքներուն մէջ իրե՛նք թող բռնուին:
3 Արդարեւ ամբարիշտը իր անձին փափաքով կը պարծենայ.
Ագահը կ՛օրհնէ, Տէրը կ’անարգէ:
4 Ամբարիշտը իր դէմքին խրոխտութեան համար Աստուած չի փնտռեր.
Իր բոլոր [գ]մտածումներուն մէջ բնա՛ւ Աստուած չկայ:
5 Անոր ճամբաները ամէն ժամանակ [դ]պինդ են.
Քու դատավճիռներդ անոր դիմաց շատ բարձր են.
Ան իր բոլոր հակառակորդներուն վրայ կը փչէ:
6 Իր սիրտին մէջ ըսաւ. «Պիտի չսասանիմ,
Որովհետեւ սերունդէ սերունդ ձախորդութեան մէջ պիտի չըլլամ»:
7 Անոր բերանը անէծքով, խաբէութիւններով ու հարստահարութիւններով լեցուն է.
Անիրաւութիւնը եւ [ե]անօրէնութիւնը անոր լեզուին տակ են:
8 Գիւղերուն մօտ դարան կը [զ]մտնէ,
Ծածուկ տեղերու մէջ անմեղը կը սպաննէ.
Անոր աչքերը ծածկաբար տկարները կը դիտեն:
9 Ծածուկ տեղեր դարան կը մտնէ, ինչպէս առիւծը՝ իր մացառուտին մէջ.
Դարանակալ կ’ըլլայ՝ դժբախտը յափշտակելու համար.
Դժբախտը կը յափշտակէ՝ իր ցանցին մէջ [է]ձգելով զայն:
10 Կը ծուարի, կը կծկուի,
Եւ տկարները անոր [ը]ճանկերուն տակ կ’իյնան:
11 Իր սիրտին մէջ կ’ըսէ. «Աստուած մոռցեր է.
Իր երեսը ծածկեր է, որպէսզի ամենեւին չտեսնէ»:
12 Կանգնէ՛, ո՛վ Տէր. բարձրացո՛ւր ձեռքդ, ո՛վ Աստուած.
Մի՛ մոռնար տառապեալները:
13 Ինչո՞ւ ամբարիշտը Աստուած կ’անարգէ,
Իր սիրտին մէջ ըսելով. «Հաշիւ պիտի չպահանջես»:

[ա] Կամ՝ Ամբարիշտը իր յոխորտանքով դժբախտը խանդով կը հալածէ

[բ] Եբր.՝ մտադրութիւններուն

[գ] Եբր.՝ մտադրութիւններուն

[դ] Եբր.՝ ցաւալի

[ե] Կամ՝ ունայնութիւնը

[զ] Եբր.՝ նստի

[է] Եբր.՝ քաշելով

[ը] Եբր.՝ հզօրներուն

14 Դուն տեսար, որովհետեւ տաժանքին ու վիշտին կը նայիս,՝
Քու ձեռքովդ փոխարէնը հատուցանելու համար:
Տկարը ինքզինք քեզի՛ կը յանձնէ.
Որբին օգնականը դո՛ւն ես:
15 Կոտրէ՛ ամբարիշտին բազուկը.
Փնտռէ՛ չարին ամբարշտութիւնը՝ մինչեւ որ ա՛լ չգտնես:
16 Տէրը [բ]դարէ դար՝՝ թագաւոր է.
Հեթանոսները կորսուած են անոր երկրէն:
17 Ո՛վ Տէր, տառապեալներուն փափաքը լսեցիր.
Անոնց սիրտերը պիտի հաստատես, եւ քու ականջդ ուշադիր պիտի ըլլայ՝
18 Որբին ու տնանկին դատը պաշտպանելու,
Որպէսզի [ժ]հողեղէն մարդը ա՛լ զանոնք չահաբեկէ:

ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՈՋ ՎՐԱՅ
Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

11

Տէրոջ ապաւինեցայ.
Ի՞նչպէս իմ անձիս կ՚ըսէք.
«Ճնճղուկի պէս թռչէ՛ դէպի ձեր լեռը.
2 Որովհետեւ ահա՛ ամբարիշտները աղեղ լարեցին,
Իրենց նետերը լարին վրայ հաստատեցին,
Որպէսզի մութին մէջ արձակեն սիրտով ուղիղներուն:
3 Եթէ հիմերը քանդուին,
Արդարը ի՞նչ պիտի ընէ»:
4 Տէրը իր սուրբ տաճարին մէջ է.
Տէրոջ գահը երկինքն է.
Անոր աչքերը կը տեսնեն,
Անոր կոպերը կը քննեն մարդոց որդիները:
5 Տէրը կը քննէ արդարը.
Բայց անոր անձը կ՚ատէ ամբարիշտն ու բռնութիւն սիրողը:
6 Ամբարիշտներուն վրայ [ա]վարմեր պիտի տեղացնէ,
Հուր, ծծումբ եւ խորշակ.
Ա՛յս պիտի ըլլայ անոնց բաժակին բաժինը:
7 Քանի որ արդար Տէրը արդարութիւնը կը սիրէ.
Անոր երեսը ուղիղին կը նայի:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Գլխաւոր երաժիշտին. շեմինիթի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

12

[բ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ժ] Եբր.՝ գետինէն առնուած

[ա] Կամ՝ փայլակներ

[ա]Օգնութեա՛ն հասիր, ո՛վ Տէր, որովհետեւ բարեպաշտ [բ]չմնաց.
Արդարեւ հաւատարիմները մարդոց որդիներուն մէջէն պակսեցան:
2 Ամէն մարդ ունայնութիւն կը խօսի իր ընկերին.
Շողոքորթող շրթունքով ու [գ]կրկնակ սիրտով" կը խօսին:
3 Տէրը պիտի կտրէ բոլոր շողոքորթող շրթունքները,
Ու մեծախօս լեզուն
4 Անոնց՝ որ կ՚ըսեն. «Մեր լեզուներով պիտի յաղթենք,
Մեր շրթունքները մերն են. ո՞վ է մեր վրայ տիրողը»:
5 «Դժբախտներուն զրկանքին եւ աղքատներուն հեծեծանքին համար
Հիմա պիտի կանգնիմ,— կ՚ըսէ Տէրը,—
Ապահովութեան մէջ պիտի դնեմ ան՝ որուն վրայ կը փչեն»:
6 Տէրոջ խօսքերը մաքուր խօսքեր են.
Հողէ բովի մէջ հալեցուած՝
Եօթը անգամ զտուած արծաթի պէս են:
7 Ո՛վ Տէր, դո՛ւն պիտի պահպանես զանոնք,
Ու պիտի պաշտպանես այս սերունդէն՝ յաւիտենապէս:
8 Ամբարիշտները ամէն կողմ կը շրջին՝
Երբ մարդոց որդիներուն մէջ անարգները բարձրանան:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

13

Ո՛վ Տէր, մինչեւ ե՞րբ. զիս ընդմի՞շտ պիտի մոռնաս:
Մինչեւ ե՞րբ քու երեսդ ինծմէ պիտի ծածկես:
2 Մինչեւ ե՞րբ [դ]միտքիս մէջ հոգեր պիտի ունենամ",
Եւ ամէն օր տրտմութիւն՝ սիրտիս մէջ.
Մինչեւ ե՞րբ թշնամիս իմ վրաս պիտի բարձրանայ:
3 Նայէ՛, ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, ու պատասխանէ՛ ինծի.
Լուսաւորէ՛ իմ աչքերս՝
Որպէսզի մահուան քունը չքնանամ,
4 Որ թշնամիս չըսէ. «Յաղթեցի անոր»,
Կամ թէ հակառակորդներս չխայտան երբ սասանիմ:
5 Ես քու կարեկցութեանդ վստահեցայ,
Սիրտս քու փրկութեամբդ պիտի խայտայ:
6 Պիտի երգեմ Տէրոջ,
Որովհետեւ ինծի երախտիք ըրաւ:

ՄԱՐԴՈՑ ԱՆՕԳՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

[ա] Եբր.՝ Ազատէ՛

[բ] Եբր.՝ հատաւ

[գ] Եբր.՝ սիրտով ու սիրտով

[դ] Եբր.՝ անձիս մէջ խորհուրդներ պիտի դնեմ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

14

Անզգամը իր սիրտին մէջ ըսաւ. «Աստուած չկայ»:
Ապականեցան պիղծ արարքներով.
Չկայ մէկը՝ որ բարիք ընէ:
2 Տէրը երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն,
Որպէսզի տեսնէ թէ կա՛յ արդեօք ուշիմ մէկը՝
Որ Աստուած փնտռէ:
3 Բոլո՛րը [a]խոտորեցան, միասին անպիտան եղան.
Ո՛չ մէկ բարիք ընող կայ, ո՛չ իսկ մէկ հատ:
4 Միթէ գիտակից չե՞ն բոլոր անօրէնութիւն գործողները,
Որոնք իմ ժողովուրդս կ՚ուտեն՝ հաց ուտելու պէս,
Եւ Տէրոջ չեն գոչեր:
5 Ա՛յն ատեն [b]մեծապէս պիտի վախնան",
Երբ Աստուած արդարներուն սերունդին մէջ երեւնայ:
6 Դժբախտին [c]խորհուրդը ամչցուցիք,
[d]Սակայն անոր ապաւէնը Տէրն է:
7 Երանի՜ թէ Սիոնէն գար Իսրայէլի փրկութիւնը.
Երբ Տէրը իր ժողովուրդը գերութենէն վերադարձնէ՝
Յակոբ պիտի խայտայ, եւ Իսրայէլ ուրախանայ:

ՏԷՐՈՋ ՊԱՀԱՆՋԸ
Դաւիթի սաղմոսը:

15

Տէ՛ր, ո՞վ պիտի [a]կենայ քու վրանիդ մէջ,
Ո՞վ պիտի բնակի քու սուրբ լերանդ վրայ:
2 Ա՛ն՝ որ պարկեշտութեամբ կ՚ընթանայ, արդարութիւն կը կիրարկէ,
Եւ իր սիրտին ճշմարտութիւնը կը խօսի:
3 Ա՛ն՝ որ իր լեզուով չի զրպարտեր,
Ընկերին չարիք չ՚ըներ,
Եւ հարեւանին վրայ նախատինք չի բերեր.
4 Անոր [b]առջեւ արհամարհելի անձը [c]անարգուած է,

---

[a] Եբր.՝ շեղեցան

[b] Եբր.՝ երկիւղով պիտի վախնան

[c] Կամ՝ խրատը

[d] Կամ՝ Քանի

[a] Եբր.՝ պանդխտանայ

[b] Եբր.՝ աչքերուն

[c] Եբր.՝ արհամարհուած

Բայց աստուածավախները կը պատուէ:
Եթէ երդում ընէ [դ]ու վնասէ", չի [ե]դրժեր.
5 Իր դրամը վաշխով չի տար,
Եւ անմեղին դէմ կաշառք չի ստանար:
Ո՛վ որ ասոնք կ՚ընէ, երբե՛ք պիտի չսասանի:

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ
Դաւիթի երգը:

16

Ո՛վ Աստուած, պահպանէ՛ զիս,
Որովհետեւ քեզի ապաւինեցայ:
2 Տէրոջ ըսի. «Դո՛ւն ես իմ Տէրս,
Առանց քեզի բարիք մը չունիմ»:
3 Երկրի վրայ եղող սուրբերուն ու երեւելիներուն ներկայութեան մէջ է իմ ամբողջ հաճոյքս:
4 Ուրիշ աստուած մը [ա]փնտռողներուն ցաւերը պիտի բազմապատկուին.
Անոնց արիւնի [բ]նուէրներ պիտի [գ]չընծայեմ,
Եւ անոնց անունները շրթունքիս վրայ պիտի չառնեմ:
5 Տէ՛րն է իմ ժառանգութեանս ու բաժակիս բաժինը.
Իմ վիճակս դո՛ւն կը պահես:
6 Վիճակներ ելան ինծի հաճելի տեղերու մէջ.
Այո՛, գեղեցիկ ժառանգութիւն մը [դ]տրուեցաւ ինծի":
7 Պիտի օրհնաբանեմ Տէրը՝ որ զիս կը խրատէ.
Նաեւ գիշերուան մէջ [ե]խիղճս զիս կը խրատէ":
8 Տէրը շարունակ իմ առջեւս դրի.
Քանի իմ աջ կողմս է, պիտի չսասանիմ:
9 Հետեւաբար սիրտս ուրախացաւ ու [զ]փառքս խայտաց,
Մարմինս ալ ապահովութեամբ պիտի հանգչի.
10 Որովհետեւ իմ անձս [է]դժոխքին մէջ պիտի չլքես,

[դ] Կամ՝ իր հարեւանին

[ե] Եբր.՝ փոխանակեր

[ա] Եբր.՝ շտապողներուն

[բ] Եբր.՝ թափելիք նուէրներ

[գ] Եբր.՝ չթափեմ

[դ] Եբր.՝ վրաս եղաւ

[ե] Եբր.՝ երիկամունքս ինծի կը սորվեցնէ

[զ] Այսինքն՝ անձս, կամ՝ լեզուս

[է] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

Պիտի չթողլատրես որ քու [ը]սուրբդ ապականութիւն տեսնէ:
11 Կեանքի ուղին պիտի [թ]ցուցնես ինծի.
Երեսիդ առջեւ ուրախութեան [ժ]յագեցում կայ,
Քու աջ կողմդ ընդմիշտ հաճոյքներ կան:

ԱՆՄԵՂԻ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ

Դաւիթի աղօթքը:

17

Ո՛վ Տէր, լսէ՛ արդար դատս,
Ուշադի՛ր եղիր [ա]պաղատանքիս,
Ունկնդրէ՛ աղօթքս,
Որ խաբեբայ շրթունքով չէ:
2 Իմ դատավճիռս քու ներկայութեանդ թող [բ]արձակուի.
Քու աչքերդ ուղղամտութիւնը թող տեսնեն:
3 Իմ սիրտս քննեցիր, գիշերը աչքէ անցուցիր,
Զիս բովի մէջ զտեցիր ու ոչինչ գտար:
Որոշեցի որ բերանս պատուիրաններդ չանտեսէ.
4 Մարդոց գործերուն նայելով՝
Քու շրթունքիդ խօսքերով զգուշացայ աւազակին ուղիներէն:
5 Պահէ՛ քայլերս քու արահետներուդ մէջ,
Որպէսզի ոտքերս չսահին:
6 Ես քեզի գոչեցի, որովհետեւ ինծի պիտի պատասխանես, ո՛վ Աստուած:
Դարձո՛ւր ինծի քու ականջդ, լսէ՛ իմ խօսքս:
7 Ցո՛յց տուր քու սքանչելի կարեկցութիւնդ,
Դո՛ւն՝ որ քեզի ապաւինողները աջ ձեռքովդ կը փրկես
[գ]Հակառակորդներէն:
8 Պահպանէ՛ զիս աչքի բիբի պէս,
Ծածկէ՛ զիս թեւերուդ հովանիին տակ՝
9 Զիս աւերող ամբարիշտներուն երեսէն:
Իմ անձիս թշնամիները զիս պաշարեցին.
10 Իրենց ճարպով [դ]ծածկուեցան,
Իրենց բերանով ամբարտաւանութեամբ խօսեցան:
11 Հիմա մեր քայլերը շրջապատելով

[ը] Եբր.՝ բարեպաշտդ

[թ] Եբր.՝ գիտցնես

[ժ] Եբր.՝ կշտացում

[ա] Եբր.՝ ճիչիս

[բ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[գ] Եբր.՝ Դէմ կանգնողներէն

[դ] Եբր.՝ փակուեցան

Իրենց աչքերը մեր վրայ սեւեռեցին՝ մեզ [ե]գգետնելու համար,
12 Առիւծի պէս՝ որ կը տենչայ բզքտել,
Կորիւնի պէս՝ որ ծածուկ տեղերը [զ]դարանակալ կ՚ըլլայ":
13 Կանգնէ՛, ո՛վ Տէր. ընդառաջէ՛ անոր,
[է]Նուաստացո՛ւր զայն,
Քու սուրովդ ազատէ՛ իմ անձս ամբարիշտներէն:
14 Ո՛վ Տէր, քու ձեռքովդ փրկէ՛ զիս [ը]մարդոցմէն,
Աշխարհի՛ մարդոցմէն՝ որոնց բաժինը այս կեանքին մէջ է.
Անոնց փորը պահեստներէդ կը լեցնես,
[թ]Անոնց որդիներն ալ" կը կշտանան,
Եւ իրենցմէ աւելցածը իրենց երախաներուն կը թողուն:
15 Իսկ ես քու երեսդ պիտի տեսնեմ արդարութեամբ.
Երբ արթննամ՝ քու [ժ]դէմքէդ պիտի կշտանամ:

ԴԱՒԻԹԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԵՐԳԸ

Գլխաւոր երաժիշտին՝ Տէրոջ ծառային՝ Դաւիթի սաղմոսը: Ան ուղղեց Տէրոջ այս երգին խօսքերը այն օրը՝ երբ Տէրը ազատեց զինք իր բոլոր թշնամիներուն ձեռքէն, եւ Սաւուղի ձեռքէն: Ան ըսաւ.

18

Ո՛վ Տէր, իմ զօրութի՛ւնս, քեզ պիտի սիրեմ:
2 Տէրը իմ ժայռս, բերդս ու փրկիչս է:
Աստուածս իմ վէմս է, ես անոր կ՚ապաւինիմ,
Ան է իմ վահանս ու փրկութեանս եղջիւրը,
Եւ իմ միջնաբերդս:
3 Տէրոջ կը գոչեմ՝ որ գովելի է,
Ու թշնամիներէս կ՚ազատիմ:
4 Մահուան լարերը զիս պատեցին,
[ա]Անօրէնութեան վտակները զիս զարհուրեցուցին.
5 [բ]Դժոխքին լարերը զիս շրջապատեցին
Ու մահուան որոգայթները իմ առջեւս եկան:
6 Իմ տագնապիս մէջ Տէրը կանչեցի

[ե] Եբր.՝ գետինը զարնելու

[զ] Եբր.՝ կը կենայ

[է] Եբր.՝ Կքէ՛

[ը] Եբր.՝ այր մարդոցմէն

[թ] Կամ՝ Անոնք որդիներով

[ժ] Եբր.՝ կերպարանքէդ

[ա] Եբր.՝ Բելիարի

[բ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

Եւ Աստուծոյս աղաղակեցի.
Ան իր տաճարէն իմ ձայնս լսեց,
Ու աղաղակս անոր առջեւ՝ անոր ականջներուն հասաւ:
7 Այն ատեն երկիրը խախտեցաւ եւ շարժեցաւ,
Լեռներուն հիմերը սարսեցան ու խախտեցան,
Քանի որ անիկա բորբոքեցաւ:
8 Անոր քիթէն ծուխ բարձրացաւ,
Ու բերանէն՝ սպառող կրակ.
Անկէ կայծեր բռնկեցան:
9 Անիկա երկինքը հակեցուց եւ իջաւ.
Անոր ոտքերուն տակ մառախուղ կար:
10 Քերովբէի վրայ [գ]ելաւ ու թռաւ,
Եւ հովին թեւերուն վրայ սաւառնեցաւ:
11 Խաւարը իրեն ծածկոյթ [դ]ըրաւ.
[ե]Կուտակուած ջուրերը, Նօսր ամպերն ու թանձր ամպերը
Իր շուրջը դրաւ իբր իրեն տաղաւար:
12 Անոր առջեւ եղող պայծառութենէն իր թանձր ամպերը անցան
Կարկուտով ու կրակի կայծերով:
13 Տէրը երկինքին մէջ որոտաց,
Եւ Ամենաբարձրը իր ձայնը լսել տուաւ՝
Կարկուտով ու կրակի կայծերով:
14 Իր նետերը արձակեց եւ զանոնք ցրուեց,
Շատ փայլակներ ղրկեց ու զանոնք խուճապի մատնեց:
15 Ո՛վ Տէր, քու սաստովդ,
Քու ռունգերուդ հովին արտաշնչումով՝
Ջուրերուն հունը երեւցաւ,
Եւ երկրագունդին հիմերը յայտնուեցան:
16 Բարձրէն [զ]հասաւ, զիս բռնեց,
Ու յորդառատ ջուրերէն զիս հանեց:
17 Իմ զօրեղ թշնամիէս եւ զիս ատողներէն ազատեց զիս,
[է]Որոնք ինձմէ հզօր էին:
18 Զախորդութեանս օրը իմ առջեւս եկան,
Բայց Տէրը ինծի նեցուկ եղաւ:
19 Զիս դուրս հանեց՝ ընդարձակ տեղ մը,
Ու զիս ազատեց՝ որովհետեւ ինծի հաճեցաւ:
20 Տէրը իմ արդարութեանս համեմատ կը վարձատրէ զիս,
Ձեռքերուս մաքրութեան համեմատ կը հատուցանէ ինծի.

[գ] Եբր.՝ հեծաւ

[դ] Եբր.՝ դրաւ

[ե] Եբր.՝ Խաւար

[զ] Եբր.՝ ձեռքը երկարեց

[է] Կամ՝ Որովհետեւ

21 Որովհետեւ Տէրոջ ճամբաները պահեցի,
Իմ Աստուծոյս հանդէպ ամբարիշտ չեղայ:
22 Արդարեւ անոր բոլոր դատավճիռները իմ առջեւս էին,
Եւ անոր կանոնները ինծմէ չհեռացուցի.
23 Անոր առջեւ պարկեշտ եղայ,
Եւ անօրէնութենէս զգուշացայ:
24 Տէրը ինծի հատուցանեց արդարութեանս համեմատ,
Ձեռքերուս մաքրութեան համեմատ, որ անոր աչքերուն առջեւ է:
25 Կարեկիցին հետ կարեկից կ՚ըլլաս,
Պարկեշտ [ը]մարդուն հետ պարկեշտ կ՚ըլլաս,
26 Մաքուրին հետ մաքուր կ՚ըլլաս,
Ու ծուռին հետ կը [թ]ծռիս.
27 Արդարեւ դո՛ւն կ՚ազատես տառապեալ ժողովուրդը,
Եւ գոռոզ աչքերը կը ցածցնես:
28 Արդարեւ դո՛ւն կը վառես իմ ճրագս.
Տէ՛րը՝ իմ Աստուա՛ծս կը ճառագայթէ խաւարիս վրայ:
29 Քեզմով գունդի մը դէմ կը վազեմ,
Եւ իմ Աստուծմովս պարիսպին վրայէն կ՚ոստնում:
30 Աստուծոյ ճամբան անթերի է.
Տէրոջ խօսքերը փորձարկուած են.
Ան վահան է բոլոր իրեն ապաւինողներուն:
31 Արդարեւ ո՞վ Աստուած է՝ Տէրոջմէն զատ,
Կամ ո՞վ վէմ է՝ մեր Աստուծմէն զատ:
32 Աստուա՛ծ է որ զիս ոյժով կը գօտեւորէ.
Ա՛ն անթերի կ՚ընէ իմ ճամբաս:
33 Ոտքերս եղնիկի ոտքերուն [ժ]նման կ՚ընէ",
Ու բարձունքներուս վրայ զիս կը կայնեցնէ:
34 Ձեռքերս պայքարի կը վարժեցնէ,
Եւ [ի]բազուկներս պղինձէ աղեղ կը լարեն":
35 Նաեւ քու փրկութեանդ վահանը տուիր ինծի,
Քու աջ ձեռքդ զիս կազդուրեց,
Եւ հեզութիւնդ զիս մեծցուց:
36 Քայլերս իմ ներքեւս լայնցուցիր,
Ու ոտքերուս կոճերը չտատանեցան:
37 Թշնամիներս հալածեցի եւ անոնց հասայ.
Չվերադարձայ՝ մինչեւ որ զանոնք սպառեցի:
38 Զանոնք [լ]խոցեցի, ու չկրցան կանգնիլ.

[ը] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[թ] Եբր.՝ խոտորիս

[ժ] Եբր.՝ կը հաւասարեցնէ

[ի] Կամ՝ բազուկներովս պղնձէ աղեղ մը կը կոտրուի

[լ] Կամ՝ կոտրեցի

Անոնք ոտքերուս տակ ինկան:
39 Պատերազմի համար զիս ոյժով գօտեւորեցիր,
Իմ վրաս ելլողները տակս ծգեցիր:
40 Թշնամիներուս [խ]կռնակը ինծի դարձնել տուիր",
Որպէսզի զիս ատողները բնաջնջեմ:
41 Աղաղակեցին, բայց ազատարար չկար:
Տէրոջ աղաղակեցին, բայց անոնց չպատասխանեց:
42 Զանոնք ծեծեցի՝ հովին առջեւէն քշուած փոշիի պէս մանր,
Զանոնք փողոցներուն ցեխին պէս աւլեցի:
43 Զիս ազատեցիր ժողովուրդին կռիւներէն.
Զիս [ծ]հեթանոսներուն գլխաւոր ըրիր:
Իմ չճանչցած ժողովուրդս ինծի կը հպատակի:
44 Ինծի կը հնազանդին՝ երբ իրենց ականջներով լսեն.
Օտարազգիները [կ]իմ առջեւս կը քծնին":
45 Օտարազգիները կը կթոտին,
Ու իրենց ամրափակ տեղերէն դուրս՝ [հ]կը դողան":
46 Տէրը կ'ապրի՛. օրհնեա՜լ ըլլայ իմ Վէմս.
Թող բարձրանայ իմ փրկութեանս Աստուածը:
47 Աստուա՛ծ է որ իմ վրէժս կ'առնէ,
Ժողովուրդները ինծի կ'ենթարկէ:
48 Թշնամիներէս զիս ազատելով՝
Նոյնիսկ ինծի դէմ կանգնողներէն աւելի բարձրացուցիր զիս,
Ու բռնաւոր մարդէն ազատեցիր:
49 Ուստի հեթանոսներուն մէջ քեզ պիտի ներբողեմ, ո՛վ Տէր,
Ես քու անունիդ սաղմոս պիտի երգեմ:
50 Ի՛նք է իր թագաւորին [ձ]մեծ փրկութիւններ տուողը",
Ու իր օծեալին՝ Դաւիթի եւ անոր զարմին հետ
Կարեկցութեամբ վարուողը՝ յաւիտենապէս»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌՔԸ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

19

Երկինքը Աստուծոյ փառքը կը պատմէ,
Ու երկինքի հաստատութիւնը անոր ձեռքերուն գործը կը ցուցնէ:
2 Մէկ օրը միւս օրին կ'արտայայտէ անոր խօսքը,
Մէկ գիշերը միւս գիշերին կը պարզէ անոր գիտութիւնը:

[խ] Կամ՝ ծոծրակը ինծի տուիր

[ծ] Կամ՝ ազգերուն

[կ] Կամ՝ ինծի կը ստեն

[հ] Կամ՝ գօտիով կը կապուին

[ձ] Եբր.՝ փրկութեան աշտարակը

3 Ո՛չ զրոյց կայ, ո՛չ ալ խօսքեր.
Անոնց ձայնը չի լսուիր:
4 Բայց անոնց [ա]հնչիւնը տարածուեցաւ" ամբողջ երկիրը,
Եւ անոնց խօսակցութիւնը՝ մինչեւ երկրագունդին ծայրը:
Անոնց մէջ Աստուած վրան մը [բ]կանգնեցուց արեւին համար,
5 Եւ [գ]ան իր առագաստէն ելլող փեսայի պէս է,
Զօրաւոր մարդու պէս կը բերկրի՝ իր ուղին վազելով:
6 Երկինքի մէկ ծայրէն կ՛ելլէ,
Ու կը շրջի մինչեւ միւս ծայրը.
Ոչինչ կը ծածկուի անոր տաքութենէն:

ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԸ

7 Տէրոջ Օրէնքը անթերի է, անձը կը վերանորոգէ.
Տէրոջ վկայութիւնը վստահելի է, միամիտը իմաստուն կ'ընէ:
8 Տէրոջ հրամանները ուղիղ են, սիրտը կ'ուրախացնեն.
Տէրոջ պատուիրանները վճիտ են, աչքերուն լոյս կու տան:
9 Տէրոջ վախը սուրբ է, յաւերժ կը գոյատեւէ:
Տէրոջ դատավճիռները ճշմարիտ են, բոլորն ալ արդար են:
10 Աւելի ցանկալի են՝ քան ոսկին, ու մեծաքանակ զուտ ոսկին.
Աւելի քաղցր են՝ քան մեղրը, եւ խորիսխէ կաթած մեղրը:
11 Անոնցմով իսկ կը խրատուի քու ծառադ,
Ու զանոնք պահելուն [դ]վարձատրութիւնը մեծ է:
12 Ո՞վ կրնայ հասկնալ իր սխալները.
Ծածո՛ւկ մեղքերէն [ե]մաքրէ զիս.
13 Հպարտութենե՛ն մեղքերէն ալ զերծ պահէ քու ծառադ,
Անոնք թող չտիրեն ինծի:
Այն ատեն պարկեշտ կ'ըլլամ,
Եւ անպարտ՝ մեծ յանցանքէ:
14 Բերանիս խօսքերն ու սիրտիս խորհրդածութիւնը
Հաճելի ըլլան [զ]քեզի,
Ո՛վ Տէր, իմ վէ՛մս եւ փրկարա՛րս:

ԱՂՕԹՔ՝ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

[ա] Եբր.՝ լարը դուրս ելաւ

[բ] Եբր.՝ դրաւ

[գ] Այսինքն՝ արեւը

[դ] Եբր.՝ հետեւանքը, կամ՝ պատճառը

[ե] Եբր.՝ անպարտ ըրէ

[զ] Եբր.՝ քու առջեւդ

20

Տէրը թող պատասխանէ քեզի տագնապի օրը ,
Յակոբի Աստուծոյն անունը թող պաշտպանէ քեզ.
2 Սրբարանէն թող օգնութիւն ղրկէ քեզի,
Ու Սիոնէն կազդուրէ քեզ:
3 Բոլոր ընծաներդ թող յիշէ,
Եւ ողջակէզներդ ընդունի: (Սելա:)
4 Սիրտիդ համաձայն թող տայ քեզի,
Ու բոլոր [ա]ծրագիրներդ [բ]իրագործէ:
5 Քու փրկութեամբդ պիտի ցնծանք,
Եւ մեր Աստուծոյն անունով դրօշ բարձրացնենք:
Տէրը թող իրագործէ բոլոր խնդրանքներդ:
6 Հիմա գիտցայ թէ Տէրը կ՚ազատէ իր օծեալը,
Անոր կը պատասխանէ իր սուրբ երկինքէն՝
Իր աջ ձեռքին փրկարար զօրութեամբ:
7 Ոմանք կառքերու կ՚ապաւինին, ոմանք ալ՝ ձիերու.
Բայց մենք Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն անունը պիտի յիշենք:
8 Անոնք կքեցան եւ ինկան,
Բայց մենք կանգնեցանք ու շիտակ կայնեցանք:
9 [գ]Ո՛վ Տէր, փրկէ՛ թագաւորը.
Պատասխանէ՛ մեզի այն օրը՝ երբ գոչենք":

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ
Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

21

Ո՛վ Տէր, քու զօրութեամբդ թագաւորը պիտի ուրախանայ,
Ու քու փրկութեամբդ ո՜րչափ շատ պիտի խայտայ:
2 Անոր սիրտին փափաքը իրեն տուիր,
Եւ անոր շրթունքին խնդրանքը չմերժեցիր: (Սելա:)
3 Արդարեւ բարութեան օրհնութիւններով անոր ընդառաջեցիր.
Անոր գլուխը զուտ ոսկիէ թագ դրիր:
4 Քեզմէ կեանք խնդրեց,
Եւ անոր երկար օրեր տուիր՝ [ա]դարէ դար":
5 Անոր փառքը մեծ է քու փրկութեամբդ.
Փառաւորութիւն ու վայելչութիւն դրիր անոր վրայ:
6 Արդարեւ օրհնութիւնները յաւերժ [բ]հաստատեցիր անոր վրայ,

[ա] Կամ՝ խորհուրդներդ

[բ] Եբր.՝ լրացնէ

[գ] Կամ՝ Ո՛վ Տէր, փրկէ՛. թագաւորը մեզի թող պատասխանէ այն օրը՝ երբ գոչենք:

[ա] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[բ] Եբր.՝ դրիր

Քու ներկայութեանդ մէջ [գ]մեծապէս ուրախացուցիր" զայն.
7 Քանի թագաւորը Տէրոջ կը վստահի,
Ամենաբարձրին կարեկցութեամբ պիտի չսասանի:
8 Քու ձեռքդ պիտի գտնէ բոլոր թշնամիներդ
Քու աջ ձեռքդ պիտի գտնէ քեզ ատողները:
9 Զանոնք կրակի [դ]հնոցի պէս պիտի ընես [ե]երբ երեւնաս".
Տէրը իր բարկութեամբ պիտի [զ]բնաջնջէ զանոնք,
Ու կրակը պիտի սպառէ զանոնք:
10 Անոնց [է]զաւակները երկրէն պիտի կորսնցնես,
Եւ անոնց զարմը՝ մարդոց որդիներէն:
11 Եթէ քեզի դէմ չարութիւն [ը]ծրագրեն
Եւ [թ]նենգութիւն մտածեն, պիտի չկարենան կատարել.
12 Արդարեւ դուն անոնց կռնակ դարձնել պիտի տաս,
Երբ նետերդ հաստատես լարերուդ վրայ՝ անոնց երեսին դէմ:
13 Ո՛վ Տէր, բարձրացի՛ր քու ոյժովդ.
Պիտի երգենք ու սաղմոս ըսենք քու զօրութեանդ:

ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ ՃԻՉ ՄԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Այելէթ-Շահարի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

22

Իմ Աստուա՛ծս, իմ Աստուա՛ծս, ինչո՞ւ զիս լքեցիր.
Զիս փրկելէն եւ [բ]աղաղակիս խօսքերէն հեռու կեցար:
2 Ո՛վ իմ Աստուածս, ցերեկը քեզի կը գոչեմ, սակայն չես պատասխաներ.
Գիշերն ալ կը կանչեմ ու չեմ լռեր:
3 Բայց դուն սուրբ ես,
Ո՛վ Իսրայէլի գովաբանութիւններուն մէջ բնակող:
4 Մեր հայրերը քեզի վստահեցան.
Վստահեցան, եւ ազատեցիր զանոնք:
5 Քեզի աղաղակեցին, ու փրկուեցան.

[գ] Եբր.՝ ուրախութեամբ ուրախացուցիր

[դ] Եբր.՝ փուռի

[ե] Եբր.՝ քու երեսիդ ատենը

[զ] Եբր.՝ կլլէ

[է] Եբր. պտուղը

[ը] Եբր. ծռեն

[թ] Եբր.՝ նենգ մտադրութիւն

[ա] Այսինքն՝ " Արշալոյսի Եղնիկ□ ին

[բ] Եբր.՝ մռնչիւնիս

Քեզի վստահեցան, ու չամչցան.
6 Բայց ես ճճի եմ, ո՛չ թէ մարդ.
Մարդոց մէջ՝ նախատուած, ու ժողովուրդներուն մէջ՝ արհամարհուած:
7 Բոլոր զիս տեսնողները զիս կը ծաղրեն.
Շրթունք կը բանան, գլուխ կը շարժեն՝ ըսելով.
8 «Տէրոջ [գ]դարձաւ, թող [դ]փրկէ զինք.
Թող ազատէ զինք, որովհետեւ իրեն հաճեցաւ»:
9 Բայց դո՛ւն զիս դուրս քաշեցիր մորս [ե]արգանդէն.
Դո՛ւն ինծի վստահութիւն տուիր մորս ծիծերուն վրայ:
10 [զ]Քեզի՛ յանձնուեցայ" արգանդէն.
Դո՛ւն ես իմ Աստուածս՝ մորս որովայնէն:
11 Մի՛ հեռանար ինծմէ, որովհետեւ տագնապը մօտ է.
Արդարեւ ո՛չ մէկը կ՚օգնէ:
12 Շատ ցուլեր զիս շրջապատեցին,
Բասանի հզօր ցուլերը զիս պաշարեցին:
13 Իրենց երախը ինծի դէմ բացին՝
Բզքտող ու մռնչող առիւծի պէս:
14 Ջուրի պէս թափուեցայ,
Եւ բոլոր ոսկորներս քակուեցան.
Սիրտս մեղրամոմի պէս եղաւ,
Ընդերքիս մէջ հալեցաւ:
15 Ոյժս չորցաւ [է]խեցատի մը պէս,
Ու լեզուս քիմքիս փակաւ.
Զիս մահուան հողը դրիր:
16 Արդարեւ շուները զիս շրջապատեցին,
Չարագործներուն խումբը զիս պաշարեց,
Ձեռքերս եւ ոտքերս ծակեցին.
17 Բոլոր ոսկորներս կրնամ [ը]համրել:
Անոնք զիս կը դիտեն, ինծի կը նային.
18 Իմ հագուստներս իրենց մէջ կը բաժնեն,
Ու պատմուճանիս վրայ վիճակ կը ձգեն:
19 Բայց դուն, ո՛վ Տէր, մի՛ հեռանար ինծմէ.
Ո՛վ իմ զօրութիւնս, արտորա՛ ինծի օգնելու.
20 Ազատէ՛ իմ անձս սուրէն,
Ու [թ]կեանքս՝ շունին թաթէն:

[գ] Եբր.՝ գլորեցաւ

[դ] Եբր. ազատ արձակէ

[ե] Եբր.՝ փորէն

[զ] Եբր. Քո՛ւ վրադ նետուեցայ

[է] Այսինքն՝ թրծուած կաւի կտորի

[ը] Եբր.՝ հաշուել

21 Ազատէ՛ զիս առիւծին երախէն,
[ժ]Գոմէշներուն եղջիւրներէն:

ԳՈՎԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

Ինծի պատասխանեցիր:
22 Քու անունդ եղբայրներուս պիտի հռչակեմ,
Համախմբումին մէջ քեզ պիտի գովաբանեմ:
23 Ո՛վ Տէրոջմէն վախցողներ, գովաբանեցէ՛ք զայն,
Ո՛վ Յակոբի ամբողջ զարմը, փառաւորեցէ՛ք զայն,
Ո՛վ Իսրայէլի ամբողջ զարմը, վախցէ՛ք անկէ.
24 Որովհետեւ չարհամարհեց ու [ի]չքամահրեց դժբախտին տառապանքը,
Ու երեսը անկէ չծածկեց,
Հապա լսեց՝ երբ իրեն աղաղակեց:
25 Քեզ պիտի գովաբանեմ մեծ համախմբումին մէջ.
Իմ ուխտերս պիտի կատարեմ իրմէ վախցողներուն առջեւ:
26 Հեզերը պիտի ուտեն ու կշտանան.
Տէրը փնտռողները զայն պիտի գովաբանեն.
Ձեր սիրտը յաւերժ պիտի ապրի:
27 Երկրի բոլոր ծայրերը պիտի յիշեն ու Տէրոջ վերադառնան,
Ազգերուն բոլոր գերդաստանները քու առջեւդ պիտի երկրպագեն.
28 Որովհետեւ Տէրո՛ջն է թագաւորութիւնը,
Եւ ա՛ն կը տիրէ ազգերուն վրայ:
29 Երկրի բոլոր պարարտները պիտի ուտեն ու երկրպագեն.
Բոլոր հողը իջնողները պիտի [լ]ծնրադրեն անոր առջեւ,
Նաեւ ա՛ն՝ որ չի կրնար իր անձը ողջ պահել:
30 [խ]Զարմ մը՝՝ պիտի պաշտէ զայն.
Տէրոջ մասին պիտի պատմուի յաջորդ սերունդին.
31 Պիտի գան եւ անոր արդարութիւնը հռչակեն
Այն ժողովուրդին՝ որ պիտի ծնի,
Թէ այս բանը ա՛ն իրագործեց:

ՏԷՐԸ՝ ՄԵՐ ՀՈՎԻՒԸ
Դաւիթի սաղմոսը:

23

Տէրը իմ հովիւս է.

[թ] Եբր.՝ մէկ հատիկս

[ժ] Կամ՝ Միեղջերուներուն

[ի] Եբր.՝ պիղծ չսեպեց

[լ] Եբր. ծռին

[խ] Կամ՝ Իմ զարմս

Ես ո՛չ մէկ բանի կարօտ պիտի ըլլամ:
2 Զիս դալար մարգագետիններու մէջ կը պառկեցնէ,
Հանդարտ ջուրերու քով կը տանի:
3 Անձս կը վերանորոգէ.
Զիս կ՚առաջնորդէ արդարութեան արահետներուն մէջ՝ իր անունին համար:
4 Նոյնիսկ եթէ մահուան շուքի ձորէն քալեմ,
Ո՛չ մէկ չարիքէ պիտի վախնամ.
Որովհետեւ դուն ինծի հետ ես,
Քու գաւազանդ ու ցուպդ են որ զիս կը հանդարտեցնեն:
5 Սեղան կը պատրաստես իմ առջեւս՝ իմ հակառակորդներուս դիմաց.
Իմ գլուխս իւղով կ՚օծես,
Իմ բաժակս լեփ-լեցուն է:
6 Անտարակոյս բարօրութիւնն ու կարեկցութիւնը [ա]ինծի պիտի հետեւին"
Կեանքիս բոլոր օրերուն մէջ,
Եւ [բ]ընդմիշտ Տէրոջ տունը պիտի բնակիմ:

ՄԵԾ ԹԱԳԱՒՈՐԸ
Դաւիթի սաղմոսը:

24

Տէրոջն է երկիրը եւ [ա]անոր լիութիւնը",
Երկրագունդն ու անոր բնակիչները.
2 Որովհետեւ ի՛նք զայն ծովերուն վրայ հիմնեց,
Եւ գետերուն վրայ հաստատեց:
3 Ո՞վ պիտի բարձրանայ Տէրոջ լեռը,
Կամ ո՞վ պիտի կանգնի անոր սուրբ տեղը.–
4 Ձեռքերով անմեղն ու սիրտով վճիտը,
Որ [բ]ունայնութեան անձնատուր չ՚ըլլար",
Եւ խաբէութեամբ երդում չ՚ըներ.
5 Ան Տէրոջմէն օրհնութիւն պիտի ստանայ,
Ու իր փրկութեան Աստուծմէն՝ արդարութիւն:
6 Ա՛յս է սերունդը զայն փնտռողներուն,
Քու երեսդ խնդրողներուն, [գ]Ո՛վ Յակոբ": (Սելա:)
7 Ո՛վ դռներ, բարձրացուցէ՛ք ձեր գլուխը.
Բարձրացէ՛ք, ո՛վ յաւիտենական դռներ,
Որպէսզի Փառքի թագաւորը մտնէ:
8 Ո՞վ է այս Փառքի թագաւորը.–

[ա] Եբր.՝ զիս պիտի հետապնդեն

[բ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[ա] Կամ՝ զայն լեցնողները

[բ] Եբր.՝ անձը ունայնութեան չի բարձրացներ

[գ] Կամ՝ Յակոբն է

[դ]Կարող եւ զօրաւոր Տէրը,
Պատերազմի մէջ զօրաւոր Տէրը:
9 Ո՛վ դռներ, բարձրացուցէ՛ք ձեր գլուխը.
Բարձրացէ՛ք, ո՛վ յաւիտենական դռներ,
Որպէսզի Փառքի թագաւորը մտնէ:
10 Ո՞վ է այս Փառքի թագաւորը.–
Զօրքերուն Տէրը,
Ի՛նքն է Փառքի թագաւորը: (Սելա:)

ԱՂՕԹՔ՝ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դաւիթի սաղմոսը:

25

Ո՛վ Տէր, իմ անձս քեզի բարձրացուցի.
2 Ո՛վ իմ Աստուածս, քեզի վստահեցայ. թող չամչնամ,
Ու թշնամիներս ինձմով չհրճուին:
3 Քեզի յուսացողներէն ո՛չ մէկը թող ամչնայ.
[ա]Առանց պատճառի՚՚ անհաւատարիմ եղողները թող ամչնան:
4 Ո՛վ Տէր, [բ]ցուցո՛ւր ինծի քու ճամբաներդ,
Սորվեցո՛ւր ինծի քու ուղիներդ:
5 [գ]Առաջնորդէ՛ զիս քու ճշմարտութեանդ մէջ, ու սորվեցո՛ւր ինծի.
Արդարեւ դո՛ւն ես իմ փրկութեանս Աստուածը,
Քեզի՛ կը սպասեմ ամէն օր:
6 Ո՛վ Տէր, յիշէ՛ քու գթութիւններդ եւ կարեկցութիւններդ,
Որովհետեւ յաւիտենական են:
7 Մի՛ յիշեր մանկութեան մեղքերս ու յանցանքներս,
Հապա զի՛ս յիշէ քու կարեկցութեամբդ՝
Քու բարութեանդ պատճառով, ո՛վ Տէր:
8 Տէրը բարի եւ ուղիղ է.
Հետեւաբար մեղաւորներուն կը սորվեցնէ ճամբան:
9 Իրաւունքի մէջ ընթանալ պիտի տայ հեզերուն.
Իր ճամբան պիտի սորվեցնէ հեզերուն:
10 Տէրոջ բոլոր ուղիները կարեկցութիւն եւ ճշմարտութիւն են՝
Իր ուխտն ու վկայութիւնները պահողներուն:
11 Ո՛վ Տէր, քու անունիդ համար
Ներէ՛ իմ անօրէնութիւնս, [դ]որովհետեւ մեծ է:
12 Ո՞վ է այն մարդը՝ որ Տէրոջմէն կը վախնայ.

[դ] Եբր.՝ Հուժկու

[ա] Եբր.՝Պարապ տեղը

[բ] Եբր.՝ գիտցո՛ւր

[գ] Եբր.՝ Քալեցո՛ւր

[դ] Կամ՝ թէեւ

Ահա՛ անո՛ր պիտի սորվեցնէ իր ընտրած ճամբան:
13 Անոր անձը բարօրութեան մէջ պիտի բնակի,
Եւ անոր զարմը երկրին պիտի տիրանայ:
14 Տէրոջ մտերմութիւնը իրմէ վախցողներուն հետ է.
Իր ուխտը անոնց կը [ե]սորվեցնէ:
15 Աչքերս շարունակ Տէրոջ կը նային,
Որովհետեւ ի՛նք ոտքերս ցանցէն պիտի հանէ:
16 Ինծի՛ դարձիր ու ողորմէ՛ ինծի,
Քանի որ մինակ եւ դժբախտ եմ:
17 Սիրտիս տագնապները շատցան.
Դո՛ւրս հանէ զիս տուայտանքներէս:
18 Նայէ՛ տառապանքիս ու տաժանքիս,
Եւ ներէ՛ բոլոր մեղքերս:
19 Տե՛ս իմ թշնամիներս, որովհետեւ շատցան,
Ու բուռն ատելութեամբ զիս ատեցին:
20 Պահպանէ՛ իմ անձս եւ ազատէ՛ զիս.
Թող չամչնամ, քանի քեզի ապաւինեցայ:
21 Պարկեշտութիւնը եւ ուղղամտութիւնը թող պաշտպանեն զիս,
Որովհետեւ քեզի յուսացի:
22 Ո՛վ Աստուած, փրկէ՛ Իսրայէլը
Իր բոլոր տագնապներէն:

ԲԱՐԻ ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ

Դաւիթի սաղմոսը:

26

Ո՛վ Տէր, դա՛տս պաշտպանէ,
Որովհետեւ պարկեշտութեամբս ընթացայ.
Տէրոջ վստահեցայ, պիտի չտատանիմ:
2 Ո՛վ Տէր, փորձէ՛ զիս, քննէ՛ զիս,
Զտէ՛ [ա]երիկամունքս եւ սիրտս.
3 Քանի որ քու կարեկցութիւնդ աչքերուս առջեւ է,
Ու քու ճշմարտութեանդ մէջ ընթացայ:
4 Ունայն [բ]մարդոց հետ չնստայ,
Եւ [գ]կեղծաւորներուն [դ]հետ պիտի չերթամ՝.
5 Չարագործներուն համախմբումը ատեցի,
Եւ ամբարիշտներուն հետ պիտի չնստիմ:

[ե] Եբր.՝ գիտցնէ

[ա] Այսինքն՝ խիղճս

[բ] Եբր.՝ այր մարդոց

[գ] Եբր.՝ թաքնուողներուն

[դ] Կամ՝ քով պիտի չմտնեմ

6 Ձեռքերս անմեղութեամբ պիտի լուամ,
Ու քու զոհասեղանիդ շուրջ պիտի երթամ, ո՛վ Տէր,
7 Որպէսզի շնորհակալութեան ձայնը լսել տամ
Ու քու բոլոր սքանչելիքներդ պատմեմ:
8 Ո՛վ Տէր, սիրեցի քու տանդ [ե]բնակութիւնը,
Քու փառքիդ բնակած տեղը:
9 Մի՛ կորսնցներ իմ անձս մեղաւորներուն հետ,
Եւ իմ կեանքս՝ արիւնահեղ մարդոց հետ,
10 Որոնց ձեռքերուն մէջ լրբութիւն կայ,
Ու անոնց աջ ձեռքը կաշառքով լեցուն է:
11 Բայց ես պարկեշտութեամբս պիտի ընթանամ.
Փրկէ՛ զիս եւ ողորմէ՛ ինծի:
12 Իմ ոտքս [զ]ուղղամտութեան մէջ կը կենայ.
Համախմբումներուն մէջ Տէրը պիտի օրհնաբանեմ:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Դաւիթի սաղմոսը:

27

Տէրը իմ լոյսս ու փրկութիւնս է,
Ես որմէ՞ պիտի վախնամ.
Տէրը իմ կեանքիս [ա]զօրութիւնն է,
Ես որմէ՞ պիտի դողամ:
2 Երբ չարագործներ իմ մարմինս ուտելու համար ինծի մօտեցան,
Իմ հակառակորդներս ու թշնամիներս գայթեցան եւ ինկան:
3 Եթէ ինծի դէմ բանակ մը [բ]հաւաքուի,
Սիրտս պիտի չվախնայ.
Եթէ ինծի դէմ պատերազմ [գ]մղուի,
[դ]Դա՛րձեալ վստահութիւն պիտի ունենամ:
4 Մէ՛կ բան կը խնդրեմ Տէրոջմէն
Ու սա՛ կը [ե]փափաքիմ,
Որ կեանքիս բոլոր օրերը
Տէրոջ տան մէջ բնակիմ՝
Տէրոջ [զ]գեղեցկութիւնը տեսնելու,

[ե] Եբր.՝ բնակավայրը

[զ] Կամ՝ լեռնադաշտին

[ա] Եբր.՝ ամրոցն

[բ] Եբր.՝ բանակի

[գ] Եբր.՝ կանգնի

[դ] Եբր.՝ Անո՛վ ալ

[ե] Եբր.՝ փնտռեմ

Եւ անոր տաճարին մէջ իրեն [է]հարցնելու համար:
5 Արդարեւ ձախորդութեան ժամանակ՝
Իր [ը]բնակարանին մէջ զիս պիտի պահէ,
Իր վրանին ծածկոյթով զիս պիտի ծածկէ,
Վէմի վրայ պիտի բարձրացնէ զիս:
6 Եւ հիմա իմ գլուխս պիտի բարձրանայ՝
Իմ շուրջս եղող թշնամիներէս վեր:
Անոր վրանին մէջ ուրախութեան գոչիւնով զոհեր պիտի մատուցանեմ,
Պիտի երգեմ ու սաղմոս ըսեմ Տէրոջ:
7 Ո՛վ Տէր, լսէ՛ ձայնս՝ երբ գոչեմ,
Ողորմէ՛ եւ պատասխանէ՛ ինծի:
8 Երբ ըսիր. «Երե՛սս փնտռեցէք»,
Իմ սիրտս քեզի ըսաւ. «Քու երեսդ պիտի փնտռեմ, ո՛վ Տէր»:
9 Երեսդ ինձմէ մի՛ ծածկեր,
Բարկութեամբ ծառադ մի՛ [թ]հեռացներ.
Ինծի օգնական եղար, զիս երեսէ մի՛ ձգեր.
Զիս մի՛ լքեր, ո՛վ իմ փրկութեանս Աստուածը:
10 Թէեւ հայրս ու մայրս զիս լքեն,
Տէրը զիս պիտի [ժ]ընդունի:
11 Ո՛վ Տէր, սորվեցո՛ւր ինծի քու ճամբադ
Եւ առաջնորդէ՛ զիս լեռնադաշտի ուղիին մէջ՝ [ի]ոսոխներուս պատճառով:
12 Զիս մի՛ մատներ հակառակորդներուս [լ]կամքին,
Որովհետեւ ինծի դէմ [խ]սուտ վկաներ
Եւ բռնութիւն փչողներ կանգնեցան:
13 Վստահ եմ թէ Տէրոջ բարութիւնը պիտի տեսնեմ
Ապրողներու երկրին մէջ:
14 Տէրո՛ջ սպասէ.
Ուժովցի՛ր ու քաջասի՛րտ եղիր.
Դա՛րձեալ Տէրոջ սպասէ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դաւիթի սաղմոսը:

[գ] Եբր.՝ ախորժութիւնը

[է] Եբր.՝ փնտռելու

[ը] Եբր.՝ տաղաւարին

[թ] Եբր.՝ շեղեցներ

[ժ] Եբր.՝ հաւաքէ

[ի] Եբր.՝ դիտողներուս

[լ] Եբր.՝ անձին

[խ] Կամ՝ կեղծ

28

Ո՜վ Տէր, քեզի՛ կը գոչեմ.
Ո՜վ իմ Վէմս, մի՛ լռեր ինծի հանդէպ,
Որպէսզի [ա]լռութեանդ պատճառով"
[բ]Գերեզմանը իջնողներուն չնմանիմ:
2 Լսէ՛ իմ աղաչանքիս ձայնը՝
Երբ քեզի կ՚աղաղակեմ,
Երբ ձեռքերս կը բարձրացնեմ
Դէպի սուրբ [գ]դաբիրդ:
3 Զիս մի՛ [դ]կորսնցներ ամբարիշտներուն հետ,
Նաեւ անօրէնութիւն գործողներուն հետ,
Որոնք իրենց ընկերներուն հետ խաղաղութեան մասին կը խօսին,
Բայց իրենց սիրտին մէջ չարութիւն կայ:
4 Հատուցանէ՛ անոնց՝ իրենց արարքներուն համեմատ,
Եւ իրենց ըրած չարիքներուն համեմատ.
Հատուցանէ՛ անոնց՝ իրենց ձեռքերու գործերուն համեմատ.
[ե]Վարձատրէ՛ զանոնք":
5 Քանի անոնք Տէրոջ ըրածները
Ու անոր ձեռքերուն գործերը չեն նկատեր,
Ան պիտի քանդէ զանոնք, եւ ա՛լ պիտի չկառուցանէ:
6 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը,
Որ լսեց իմ աղաչանքիս ձայնը:
7 Տէրը զօրութիւնս եւ վահանս է.
Իմ սիրտս անոր վստահեցաւ, ու ես օգնութիւն ստացայ:
Ուստի սիրտս հրճուեցաւ,
Եւ իմ երգովս զինք պիտի ներբողեմ:
8 Տէրը անոնց զօրութիւնն է,
Իր օծեալին ազատութեան ամրոցն է:
9 Փրկէ՛ քու ժողովուրդդ,
Եւ օրհնէ՛ քու ժառանգութիւնդ.
Նաեւ հովուէ՛ զանոնք, ու յաւիտեա՛ն բարձրացուր:

ՏԷՐՈՋ ՁԱՅՆԸ ՓՈԹՈՐԻԿԻՆ ՄԷՋ
Դաւիթի սաղմոսը:

29

Տէրո՛ջ տուէք, ո՛վ [ա]հզօրներու որդիներ,

[ա] Եբր.՝ ինծի հանդէպ քու լռելովդ

[բ] Եբր.՝ Գուբը

[գ] Այսինքն՝ սրբավայրդ

[դ] Եբր.՝ քաշեր

[ե] Եբր.՝ Հատուցանէ՛ անոնց վարձատրութիւնը

Տէրո՛ջ տուէք փառք ու զօրութիւն:
2 Տէրո՛ջ տուէք իր անունին փառքը,
Տէրո՛ջ երկրպագեցէք [բ]սուրբ զարդարանքով[ա]:
3 Տէրոջ ձայնը ջուրերուն վրայ է.
Փառքի Աստուածը կ'որոտայ:
Տէրը յորդառատ ջուրերու վրայ է.
4 Տէրոջ ձայնը ուժեղ է,
Տէրոջ ձայնը փառաւոր է:
5 Տէրոջ ձայնը մայրիները կը կոտրէ,
Ու Տէրը կը կոտրտէ Լիբանանի մայրիները.
6 Զանոնք կը ցատկռտեցնէ հորթի պէս,
Լիբանանը եւ Սարիոնը՝ [գ]գոմէշի ձագի պէս:
7 Տէրոջ ձայնը կրակի բոցեր կը [դ]ժայթքեցնէ:
8 Տէրոջ ձայնը կը սարսափեցնէ անապատը.
Տէրը Կադէսի անապատը կը սարսափեցնէ:
9 Տէրոջ ձայնը եղնիկներուն [ե]ծնանիլ կու տայ,
Եւ անտառները կը մերկացնէ.
Անոր տաճարին մէջ բոլորն ալ անոր փառքը կը պատմեն:
10 Տէրը ջրհեղեղին վրայ կը գահակալէ.
Տէրը յաւիտեան կը գահակալէ իբր թագաւոր:
11 Տէրը իր ժողովուրդին զօրութիւն պիտի տայ,
Տէրը իր ժողովուրդը խաղաղութեամբ պիտի օրհնէ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Դաւիթի սաղմոսը. տան նաւակատիքին երգը:

30

Ո՛վ Տէր, կը բարձրացնեմ քեզ, որովհետեւ զիս ազատեցիր,
Ու թշնամիներս ինձմով չուրախացուցիր:
2 Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, քեզի աղաղակեցի,
Եւ զիս բուժեցիր:
3 Ո՛վ Տէր, իմ անձս [ա]դժոխքէն բարձրացուցիր,
Գուբը իջնողներուն մէջէն զիս ողջ պահեցիր:
4 Սաղմո՛ս երգեցէք Տէրոջ, ո՛վ անոր բարեպաշտները,
Ու շնորհակա՛լ եղէք՝ անոր սրբութիւնը յիշելով:
5 Արդարեւ իր բարկութիւնը մէկ վայրկեան կը տեւէ,

[ա] Կամ՝ Աստուծոյ

[բ] Կամ՝ սրբութեան վայելչութեամբ

[գ] Կամ՝ միեղջերուի

[դ] Եբր.՝ տաշէ

[ե] Եբր.՝ երկնել

[ա] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանէն

Իսկ իր բարեհաճութեան մէջ ենք մեր ամբողջ կեանքի ընթացքին.
Իրիկունը [բ]լաց կայ",
Բայց առտուն՝ ցնծութիւն:
6 Իմ անդորրութեանս մէջ ըսի.
«Երբե՛ք պիտի չսասանիմ»:
7 Ո՛վ Տէր, քու բարեհաճութեամբդ իմ լեռս կայունացուցիր եւ զօրացուցիր:
Բայց երեսդ ծածկեցիր, ու ես շփոթեցայ:
8 Ո՛վ Տէր, քեզի՛ կը գոչեմ,
Տէրո՛ջ կ՚աղաչեմ:
9 Իմ արիւնէս ի՞նչ շահ կ՚ըլլայ՝
Եթէ ես [գ]գերեզմանը իջնեմ:
Միթէ հողը քեզ պիտի ներբողէ՞,
Կամ քու ճշմարտութիւնդ պիտի հռչակէ՞:
10 Լսէ՛, ո՛վ Տէր, ու ողորմէ՛ ինծի.
Օգնէ՛ ինծի, ո՛վ Տէր:
11 Իմ կոծս պարի փոխեցիր.
Քուրձս ինձմէ հանեցիր
Եւ զիս ուրախութեամբ գօտեւորեցիր,
12 Որպէսզի [դ]փառքս սաղմոս երգէ քեզի եւ ա՛լ չլռէ:
Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, քեզ յաւիտեան պիտի ներբողեմ:

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՎՐԱՅ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

31

Ո՛վ Տէր, քեզի ապաւինեցայ,
Երբե՛ք պիտի չամչնամ.
Ազատէ՛ զիս քու արդարութեամբդ:
2 Դարձո՛ւր ականջդ ինծի,
Շուտո՛վ ազատէ զիս:
Ամրո՛ց եւ վէ՛մ եղիր ինծի,
Բերդ ու տուն՝ զիս ապրեցնելու համար,
3 Որովհետեւ դո՛ւն ես իմ ժայռս եւ բերդս.
Առաջնորդէ՛ ու կառավարէ՛ զիս՝ քու անունիդ համար:
4 Հանէ՛ զիս ցանցէն՝ որ ինծի համար թաղած են,
Քանի դո՛ւն ես իմ [ա]զօրութիւնս:
5 Քու ձեռքդ կը յանձնեմ իմ հոգիս.
Դո՛ւն փրկեցիր զիս, ո՛վ Եհովա, ճշմարտութեա՛ն Աստուած:
6 Սնոտի [բ]ունայնութիւններ դիտողները ատեցի,

[բ] Եբր.՝ լացը կը գիշերէ մեզի հետ

[գ] Եբր.՝ ապականութիւնը

[դ] Այսինքն՝ անձս, կամ՝ լեզուս

[ա] Եբր.՝ ամրոցս

Իսկ ես Տէրոջ վստահեցայ:
7 Քու կարեկցութեամբդ պիտի խայտամ եւ ուրախանամ,
Որովհետեւ իմ տառապանքս տեսար,
Եւ անձիս տագնապները գիտցար:
8 Զիս թշնամիին ձեռքը չմատնեցիր,
Հապա ոտքերս ընդարձակ տեղ մը կայնեցուցիր:
9 Ո՛վ Տէր, ողորմէ՛ ինծի, որովհետեւ տագնապի մէջ եմ.
Աչքս, անձս ու փորս վիշտէն ծիւրեցան:
10 Արդարեւ կեանքս տրտմութենէն սպառեցաւ,
Եւ տարիներս՝ հառաչանքէն.
Ոյժս անօրէնութենէս [գ]պակսեցաւ,
Ոսկորներս ալ ծիւրեցան:
11 Բոլոր հակառակորդներուս, մանաւանդ դրացիներուս առջեւ նախատուեցայ,
Ու ճանչուորներուս երկիւղ եղայ.
Զիս դուրսը տեսնողները ինծմէ կը փախչէին:
12 Մեռեալի պէս սիրտէ մոռցուեցայ,
[դ]Փճացած անօթի նմանեցայ:
13 Արդարեւ շատերու չարախօսութիւնը լսեցի.
Ամէն կողմ երկիւղ կար:
Երբ անոնք միասին խորհրդակցեցան ինծի դէմ,
Կը խորհէին [ե]հոգիս առնել:
14 Բայց ես քեզի՛ վստահեցայ, ո՛վ Տէր:
Ես ըսի. «Դո՛ւն ես իմ Աստուածս»:
15 Իմ ժամանակներս քու ձեռքդ են.
Ազատէ՛ զիս թշնամիներուս ձեռքէն ու զիս հալածողներէն:
16 Երե՛սդ [զ]պայծառացուր քու ծառայիդ վրայ,
Փրկէ՛ զիս քու կարեկցութեամբդ:
17 Ո՛վ Տէր, թող չամչնամ,
Որովհետեւ քեզի՛ գոչեցի.
Ամբարիշտնե՛րը թող ամչնան,
Թող լուռ կենան [է]դժոխքին մէջ:
18 Թող պապանձին ստախօս շրթունքները,
Որոնք յոխորտանքով եւ արհամարհանքով
Անպատկառութիւն կը խօսին արդարին դէմ:
19 Ո՛րչափ մեծ է քու բարութիւնդ՝

[բ] Այսինքն՝ կուռքեր

[գ] Եբր.՝ գայթեցաւ

[դ] Կամ՝ Կորսուած

[ե] Եբր.՝ շունչս

[զ] Եբր.՝ լուսաւորէ

[է] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

Որ քեզմէ վախցողներուն վերապահեցիր,
Ու քեզի ապաւինողներուն համար իրագործեցիր՝
Մարդոց որդիներուն առջեւ:
20 Զանոնք քու երեսիդ ծածկոյթով պիտի ծածկես
Մարդոց սադրանքներէն.
Տաղաւարի մէջ պիտի ծածկես զանոնք
Լեզուներու վէճերէն:
21 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը,
Որովհետեւ իր սքանչելի կարեկցութիւնը ցոյց տուաւ ինծի
[ը]Ամրացած քաղաքի մէջ:
22 Իրարանցումիս մէջ ըսի.
«Ես քու աչքերուդ առջեւէն [թ]վտարուեցայ»:
Սակայն դուն աղաչանքիս ձայնը լսեցիր՝
Երբ քեզի աղաղակեցի:
23 Տէ՛րը սիրեցէք, ո՛վ անոր բոլոր բարեպաշտները.
Արդարեւ Տէրը հաւատարիմները կը պաշտպանէ,
Իսկ յոխորտանքով վարուողներուն գերազանցօրէն կը հատուցանէ:
24 Ուժովցէ՛ք ու քաջասի՛րտ եղէք,
Դուք բոլորդ՝ որ Տէրոջ կը յուսաք:

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆԵՐՈՒՄ
Դաւիթի [ա]երգը:

32

Երանի՜ անոր՝ որուն յանցանքը ներուեցաւ,
Եւ անոր մեղքը ծածկուեցաւ:
2 Երանի՜ այն մարդուն՝ որուն [բ]անօրէնութիւն չի սեպեր՝՝ Տէրը,
Եւ անոր հոգիին մէջ խաբէութիւն չկայ:
3 Երբ [գ]լուռ կեցայ, ոսկորներս մաշեցան
Ամբողջ օրը [դ]աղաղակելէս,
4 Որովհետեւ ցերեկ ու գիշեր քու ձեռքդ իմ վրաս ծանրացաւ.
Իմ [ե]թարմութիւնս ամառուան չորութեան վերածուեցաւ: (Սելա:)
5 Ուստի մեղքս քեզի գիտցուցի,
Եւ անօրէնութիւնս չծածկեցի:

[ը] Եբր.՝ Պատնէշով

[թ] Եբր.՝ կտրուեցայ

[ա] Կամ՝ իմաստութեան սաղմոսը

[բ] Կամ՝ անօրէնութեան վրայ չի մտածեր

[գ] Այսինքն՝ մեղքերս չխոստովանեցայ

[դ] Եբր.՝ մռնչելէս

[ե] Եբր.՝ աւիշս

Ես ըսի. «Տէրո՛ջ պիտի խոստովանիմ յանցանքներս»:
Դուն ալ ներեցիր իմ մեղքիս անօրէնութիւնը: (Սելա:)
6 Ասոր համար ամէն բարեպաշտ պիտի աղօթէ քեզի՝
Քեզ գտնելու ժամանակը:
Իսկապէս շատ ջուրերու յորդած ատենը՝
Անոնք պիտի չմօտենան անոր:
7 Դո՛ւն ես իմ [գ]պատսպարանս.
Պիտի պաշտպանես զիս տագնապէն,
Պիտի շրջապատես զիս ազատութեան երգերով: (Սելա:)
8 [է]Քեզի պիտի սորվեցնեմ", ու քեզի պիտի ցուցնեմ երթալիք ճամբադ.
Քեզ պիտի խրատեմ, իմ աչքս քու վրադ պիտի ըլլայ:
9 Ձիու պէս ու ջորիի պէս մի՛ ըլլաք, որոնք խելք չունին.
Իրենց բերանը սանձով ու պախուրցով կապուելու է, որպէսզի քեզի չմօտենան:
10 Ամբարիշտին կոտտանքը շատ պիտի ըլլայ,
Սակայն կարեկցութիւնը պիտի շրջապատէ Տէրոջ վստահողը:
11 Ո՛վ արդարներ, ուրախացէ՛ք Տէրոջմով, ու խայտացէ՛ք,
Ցնծացէ՛ք դուք բոլորդ՝ որ սիրտով ուղիղ էք:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

33

Ցնծացէ՛ք Տէրոջմով, ո՛վ արդարներ.
Գովաբանութի՛ւն կը պատշաճի ուղիղներուն:
2 Ներբողեցէ՛ք Տէրը քնարով.
Սաղմո՛ս երգեցէք անոր՝ տասը լար ունեցող տաւիղով:
3 Նո՛ր երգ մը երգեցէք անոր,
Ճարտարութեա՛մբ նուագեցէք՝ ցնծութեան գոչիւնով.
4 Որովհետեւ Տէրոջ խօսքը ուղիղ է,
Եւ անոր բոլոր գործերը ճշմարտութեամբ են:
5 Ան կը սիրէ արդարութիւնն ու իրաւունքը.
Երկիրը լեցուն է Տէրոջ կարեկցութեամբ:
6 Տէրո՛ջ խօսքով [ա]ստեղծուեցաւ երկինքը,
Եւ իր բերանին շունչով՝ անոր ամբողջ զօրքը:
7 Ծովուն ջուրերը [բ]կարկառի մը պէս" կը դիզէ,
Անդունդները շտեմարաններու մէջ կը դնէ:
8 Ամբողջ երկիրը թող վախնայ Տէրոջմէն,
Երկրագունդին բոլոր բնակիչները թող դողան իրմէ.
9 Որովհետեւ ի՛նք ըսաւ, ու եղաւ.
Ի՛նք պատուիրեց, ու [գ]գոյացաւ:

[գ] Եբր.՝ ծածկոյթս

[է] Եբր.՝ Քեզ ուշիմ պիտի ընեմ

[ա] Եբր.՝ շինուեցաւ

[բ] Կամ՝ որպէս թէ տիկի մը մէջ

10 Տէրը կը ձախողեցնէ հեթանոսներուն խորհուրդները,
Կը փճացնէ ժողովուրդներուն դիտաւորութիւնները.
11 Տէրոջ [դ]ծրագիրը յաւիտեան կը մնայ,
Եւ անոր սիրտին մտածումները՝ [ե]սերունդէ սերունդ":
12 Երանի՜ այն ազգին՝ որուն Աստուածը Տէ՛րն է,
Այն ժողովուրդին՝ որ իրեն համար ընտրեց իբր ժառանգութիւն:
13 Տէրը երկինքէն կը նայի,
Բոլոր մարդոց որդիները կը տեսնէ.
14 Իր բնակութեան տեղէն
Երկրի բոլոր բնակիչները կը դիտէ:
15 Անոնց սիրտերը հաւասարապէս ի՛նք ձեւակերպեց.
Անոնց բոլոր արարքները կը նկատէ:
16 Թագաւոր մը զօրագունդերու շատութեամբ չի փրկուիր,
Ո՛չ ալ զօրաւոր մարդ մը մեծ ոյժով կ'ազատի:
17 Ձին փրկութեան համար ընդունայն է.
Իր մեծ ոյժով չի կրնար ազատել:
18 Ահա՛ Տէրոջ աչքը իրմէ վախցողներուն
Եւ իր կարեկցութեան յուսացողներուն վրայ է,
19 Անոնց անձը՝ մահէն ազատելու,
Ու սովի ժամանակ զանոնք ողջ պահելու համար:
20 Մեր անձը Տէրոջ կը սպասէ.
Ա՛ն է մեր օգնութիւնն ու վահանը:
21 Արդարեւ մեր սիրտերը անով կ'ուրախանան,
Որովհետեւ անոր սուրբ անունին վստահեցանք:
22 Ո՛վ Տէր, քու կարեկցութիւնդ մեր վրայ ըլլայ,
Ինչպէս մենք քեզի կը յուսանք:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Դաւիթի սաղմոսը, երբ իր դատողութիւնը այլափոխեց Աբիմելէքի առջեւ. ան ալ վռնտեց զինք, եւ ինք գնաց:

34

Ամէնատեն Տէրը պիտի օրհնաբանեմ.
Անոր գովաբանութիւնը շարունակ իմ բերանս պիտի ըլլայ:
2 Իմ անձս Տէրոջմով պիտի պարծենայ.
Հեզերը պիտի լսեն եւ ուրախանան:
3 Տէ՛րը մեծարեցէք ինծի հետ,
Ու միասի՛ն բարձրացնենք անոր անունը:
4 Տէրը փնտռեցի, եւ ինծի պատասխանեց.
Զիս ազատեց բոլոր երկիւղներէս:
5 Անոր նայողները լուսափայլ եղան.

[գ] Եբր.՝ կայնեցաւ

[դ] Կամ՝ խորհուրդը

[ե] Եբր.՝ բոլոր սերունդներուն մէջ

Անոնց երեսները չշիկնեցան:
6 Այս դժբախտը գոչեց, Տէրը լսեց,
Եւ զայն իր բոլոր տագնապներէն փրկեց:
7 Տէրոջ հրեշտակը անկէ վախցողներուն շուրջը կը բանակի,
Ու զանոնք կ'ազատէ:
8 Համտեսեցէ՛ք եւ տեսէ՛ք թէ Տէրը բարի է.
Երանի՜ այն [ա]մարդուն՝ որ անոր կ'ապաւինի:
9 Տէրոջմէ՛ն վախցէք, ո՛վ անոր սուրբերը,
Որովհետեւ անկէ վախցողներուն ոչինչ կը պակսի:
10 Առիւծի կորիւննե՛րը պիտի թշուառանան եւ անօթենան,
Սակայն Տէրը փնտռողներուն ո՛չ մէկ բարիք պիտի պակսի:
11 Եկէ՛ք, որդինե՛ր, մտի՛կ ըրէք ինծի,
Տէրոջ վախը պիտի սորվեցնեմ ձեզի:
12 Ո՞վ է այն մարդը՝ որ ապրիլ կը բաղձայ,
Ու շատ օրեր կը սիրէ՝ բարիք տեսնելու համար.–
13 Զե՛րծ պահէ քու լեզուդ չարախօսութենէ,
Եւ շրթունքդ՝ խաբէութիւն խօսելէ.
14 Զարութենէ հեռացի՛ր ու բարի՛ք գործէ,
Խաղաղութի՛ւն փնտռէ եւ անո՛ր հետամուտ եղիր:
15 Տէրոջ աչքերը արդարներուն վրայ են,
Եւ անոր ականջները՝ անոնց աղաղակին:
16 Տէրոջ երեսը չարագործներուն դէմ է,
Անոնց յիշատակը երկրէն ջնջելու համար:
17 Արդարները կ'աղաղակեն, Տէրը կը լսէ,
Եւ իրենց բոլոր տագնապներէն կ'ազատէ զանոնք:
18 Տէրը մօտ է անոնց՝ որոնց սիրտը կոտրած է,
Ու հոգիով ճմլուածները կը փրկէ:
19 Արդարին ձախորդութիւնները շատ են,
Բայց Տէրը բոլորէն կ'ազատէ զայն:
20 Անոր բոլոր ոսկորները կը պահպանէ,
Անոնցմէ ո՛չ մէկը կը կոտրի:
21 Զարութիւնը ամբարիշտը պիտի մեռցնէ,
Եւ արդարը ատողները [բ]պիտի դատապարտուին":
22 Տէրը իր ծառաներուն անձը կը փրկէ.
Իրեն ապաւինողներէն ո՛չ մէկը պիտի դատապարտուի:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դաւիթի սաղմոսը:

35

Ո՛վ Տէր, [ա]կռուէ՛ ինծի դէմ կռուողներուն հետ".

[ա] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[բ] Եբր.՝ յանցաւոր պիտի սեպուին

[ա] Կամ՝ վիճէ՛ ինծի դէմ վիճողներուն հետ

Պայքարէ՛ ինծի դէմ պայքարողներուն հետ:
2 Բռնէ՛ վահանն ու ասպարը,
Եւ կանգնէ՛ ինծի օգնելու:
3 Նաեւ քաշէ՛ նիզակը, ու գոցէ՛ ճամբան՝ զիս հետապնդողներուն դէմ.
Ըսէ՛ անձիս. «Ե՛ս եմ քու փրկութիւնդ»:
4 Իմ անձս փնտռողները թող ամչնան եւ խայտառակուին.
Ինծի դէմ չարիք հնարողները
Թող ընկրկին ու շիկնին.
5 Հովին առջեւ եղած մղեղին պէս թող ըլլան,
Եւ Տէրոջ հրեշտակը թող վանէ զանոնք.
6 Անոնց ճամբան խաւար ու սահուն թող ըլլայ,
Եւ Տէրոջ հրեշտակը թող հետապնդէ զանոնք:
7 Արդարեւ առանց [բ]պատճառի իրենց ցանցը փոսի մէջ թաղեցին ինծի համար,
Առանց պատճառի փոս փորեցին անձիս համար.
8 [գ]Անոնց վրայ յանկարծ աւերում թող գայ,
Եւ իրենց թաղած ցանցը զիրենք բռնէ,
Նոյն աւերումին մէջ իյնան:
9 Սակայն իմ անձս Տէրոջմով պիտի խայտայ,
Անոր փրկութեամբ պիտի բերկրի:
10 Իմ բոլոր ոսկորներս պիտի ըսեն.
«Տէ՛ր, ո՞վ քեզի նման է.
Դուն կ՚ազատես դժբախտը իրմէ աւելի ուժեղէն,
Դժբախտն ու աղքատը՝ զիրենք թալլողէն»:
11 [դ]Սուտ վկաներ կանգնեցան.
Չգիտցածներս կը հարցնէին ինծի:
12 Բարիքի փոխարէն չարիք հատուցանեցին ինծի՝
Անձս [ե]կողոպտելով:
13 Բայց ես անոնց հիւանդութեան ատեն քուրձ կը հագնէի.
Անձս ծոմապահութեամբ կը խոնարհեցնէի,
Եւ աղօթքս իմ ծոցս [զ]կը վերադառնար":
14 Ինչպէս իմ բարեկամիս կամ եղբօրս հետ՝ այնպէս ալ անոնց հետ կը [է]վարուէի,
Իր մօր համար սուգ պահողի մը պէս՝ մռայլ ու ընկուն էի:
15 Բայց երբ կաղացի՝ ուրախացան եւ հաւաքուեցան.
Զարնողները ինծի դէմ հաւաքուեցան, բայց ես [ը]չէի գիտեր".

[բ] Եբր.՝ վճարումի

[գ] Եբր.՝ Անոր

[դ] Եբր.՝ Բուռն

[ե] Եբր.՝ զաւակներէ զրկելով

[զ] Կամ՝ պիտի վերադառնայ

[է] Եբր.՝ քալէի

[ը] Կամ՝ զանոնք չէի ճանչնար

Պատռեցին զիս՝ առանց դադրելու.
16 Հացկատակ, կեղծաւոր ծաղրածուներու հետ՝
Իրենց ակռաները ինծի դէմ կը կրճտէին:
17 Ո՛վ Տէր, մինչեւ ե՞րբ պիտի նայիս.
[թ]Ազատէ՛ իմ անձս անոնց աւերումներէն,
Իմ [ժ]կեանքս՝ առիւծի կորիւններէն:
18 Այն ատեն մեծ համախմբումին մէջ քեզմէ շնորհակալ պիտի ըլլամ,
Շատ ժողովուրդի մէջ քեզ պիտի գովաբանեմ:
19 Ընդունայն ինծի թշնամի եղողները ինձմով թող չուրախանան,
Առանց պատճառի զիս ատողները աչքով նշան թող չընեն:
20 Արդարեւ խաղաղութեան մասին չեն խօսիր,
Հապա երկրին մէջ եղող հանդարտներուն դէմ խաբէութիւն կը հնարեն:
21 Իրենց բերանը ինծի դէմ [ի]լայն կը բանան՝ ու կ'ըսեն.
«Վա՜շ, վա՜շ, մեր աչքերը տեսան»:
22 Ո՛վ Տէր, դուն տեսար, լուռ մի՛ կենար.
Ո՛վ Տէր, ինձմէ մի՛ հեռանար:
23 Սթափէ՛, ո՛վ իմ Աստուածս եւ Տէրս,
Արթնցի՛ր՝ իրաւունքիս ու դատիս համար:
24 Դա՛տս պաշտպանէ՝ քու արդարութեանդ համեմատ, ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս,
Որպէսզի վրաս չուրախանան.
25 Իրենց սիրտին մէջ թող չըսեն. «Վա՜շ, մեր [լ]փափաքը եղաւ»:
Թող չըսեն. «Կլլեցի՛նք զինք»:
26 Իմ ձախորդութեամբս ուրախացողները՝
Թող միասին ամչնան եւ շիկնին.
Ինծի դէմ [խ]հպարտացողները՝
Թող ամօթ ու խայտառակութիւն հագնին:
27 Ինծի համար արդարութիւն փափաքողները՝
Թող ցնծան եւ ուրախանան,
Ու շարունակ ըսեն. «Աստուած թող մեծնայ,
Որ իր ծառային խաղաղութիւն կը բաղձայ»:
28 Իմ լեզուս քու արդարութիւնդ պիտի [ծ]հռչակէ՝
Ամէն օր քեզ գովաբանելով:

ՄԱՐԴՈՒՆ ՉԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գլխաւոր երաժիշտին՝ Տէրոջ ծառային՝ Դաւիթի սաղմոսը:

[թ] Եբր.՝ Հեռացո՛ւր

[ժ] Եբր.՝ մէկ հատիկս

[ի] Եբր.՝ կը լայնցնեն

[լ] Եբր.՝ անձին փափաքը

[խ] Եբր.՝ իրենք զիրենք մեծցնողները

[ծ] Եբր.՝ գոչէ

36

Ամբարիշտին յանցանքին մասին սիրտիս մէջի պատգամը սա՛ է.
Աստուծոյ երկիւղը չկայ իր աչքերուն առջեւ,
2 Որովհետեւ ինքզինք կը շողոքորթէ իր աչքերուն,
Փոխանակ իր անօրէնութիւնը գտնելու եւ ատելու:
3 Անոր բերանին խօսքերը անօրէնութիւն ու խաբէութիւն են.
Հրաժարած է ուշիմ ըլլալէ եւ բարիք ընելէ:
4 Իր անկողինին մէջ անօրէնութեան մասին կը մտածէ.
Կը [ա]գտնուի այնպիսի ճամբայի մը մէջ՝ որ լաւ չէ,
Եւ չարութիւնը չի մերժեր:
5 Ո՛վ Տէր, քու կարեկցութիւնդ մինչեւ երկինք կը հասնի,
Եւ քու հաւատարմութիւնդ՝ մինչեւ ամպերը:
6 Քու արդարութիւնդ [բ]հզօր լեռներու պէս է,
Քու դատաստաններդ մեծ անդունդ մըն են.
Դո՛ւն մարդիկն ու անասունները [գ]կ՚ապրեցնես, ո՛վ Տէր:
7 Ի՜նչ պատուական է քու կարեկցութիւնդ, ո՛վ Աստուած.
Մարդոց որդիները քու թեւերուդ հովանիին կ՚ապաւինին:
8 Անոնք քու տանդ պարարտութենէն պիտի յագենան,
Եւ քու զուարճութիւններուդ վտակէն պիտի խմցնես անոնց.
9 Արդարեւ քո՛ւ քովդ է կեանքի աղբիւրը,
Քո՛ւ լոյսովդ [դ]կը լուսաւորուինք":
10 Երկարաձգէ՛ քու կարեկցութիւնդ՝ քեզ ճանչցողներուն,
Ու քու արդարութիւնդ՝ սիրտով ուղիղներուն:
11 [ե]Յոխորտին ոտքը քովս թող չգայ,
Եւ ամբարիշտներուն ձեռքը զիս չշարժէ:
12 Հոն ինկան անօրէնութիւն գործողները.
[զ]Տապալեցան, ու չկրցան կանգնիլ:

ՉԱՐԻՆ ՈՒ ԲԱՐԻԻՆ ՎԻՃԱԿԸ
Դաւիթի սաղմոսը:

37

Մի՛ բորբոքիր չարագործներուն դէմ,
Մի՛ նախանձիր անիրաւութիւն գործողներուն.
2 Որովհետեւ անոնք շուտով պիտի կտրուին՝ խոտի պէս,

[ա] Եբր.՝ կայնի

[բ] Եբր.՝ Աստուծոյ

[գ] Եբր.՝ կ՚ազատես

[դ] Եբր.՝ լոյս պիտի տեսնենք

[ե] Եբր.՝ Յոխորտանքին

[զ] Եբր.՝ Հրուեցան

Ու պիտի թառամին՝ կանաչ դալարի պէս:
3 Տէրո՛ջ վստահէ եւ բարի՛ք ըրէ,
Որ երկրին մէջ բնակիս ու ճշմարտութեան մէջ արածիս:
4 Տէրը քու վայելքդ թող ըլլայ,
Որ ան քեզի տայ սիրտիդ խնդրանքները:
5 Տէրո՛ջ [ա]յանձնէ քու ճամբադ,
Անո՛ր վստահէ, եւ ան պիտի գործէ.–
6 Դուրս պիտի հանէ քու արդարութիւնդ՝ լոյսի պէս,
Ու քու իրաւունքդ՝ կէսօրուան պէս:
7 [բ]Հանդա՛րտ կեցիր" Տէրոջ քով, սպասէ՛ անոր,
Ու մի՛ բորբոքիր իր ճամբան յաջողութեամբ գացողին դէմ,
[գ]Նենգութեամբ վարուող մարդուն դէմ:
8 Թո՛ղ բարկութիւնը եւ լքէ՛ ցասումը.
Մի՛ բորբոքիր՝ որ չարիք չընես:
9 Արդարեւ չարագործները պիտի բնաջնջուին,
Սակայն Տէրոջ յուսացողները երկրին պիտի տիրանան.
10 Արդարեւ քիչ մը ատենէն ետք ամբարիշտը պիտի [դ]չքանայ,
Անոր տեղին [ե]ուշադրութիւն պիտի դարձնես", բայց պիտի [զ]չգտնես:
11 Սակայն հեզերը երկրին պիտի տիրանան,
Ու [է]շատ խաղաղութիւն" պիտի վայելեն:
12 Ամբարիշտը արդարին դէմ չարիք կը խորհի,
Եւ անոր դէմ ակռաները կը կրճտէ:
13 Սակայն Տէրը անոր վրայ պիտի ծիծաղի,
Որովհետեւ կը տեսնէ թէ անոր օրը կը հասնի:
14 Ամբարիշտները սուր քաշեցին
Եւ իրենց աղեղը լարեցին՝
Դժբախտն ու աղքատը տապալելու համար,
[ը]Ուղիղ ճամբայէն ընթացողները" մորթելու համար:
15 Անոնց սուրը իրենց սիրտը պիտի մտնէ,
Եւ անոնց աղեղները պիտի կոտրուին:
16 Արդարին ունեցած քիչ բանը՝
Շատ ամբարիշտներու ճոխութենէն լաւ է.

[ա] Եբր.՝ գլորէ

[բ] Եբր.՝ Լռէ՛

[գ] Եբր.՝ Նենգ մտադրութեամբ

[դ] Եբր.՝ չըլլայ

[ե] Եբր.՝ նկատես

[զ] Եբր.՝ չըլլայ

[է] Եբր.՝ խաղաղութեան շատութիւնը

[ը] Եբր.՝ Ճամբայով ուղիղները

17 Որովհետեւ ամբարիշտներուն բազուկները պիտի կոտրուին,
Բայց արդարներուն նեցուկը Տէ՛րն է:
18 Տէրը պարկեշտներուն օրերը գիտէ,
Եւ անոնց ժառանգութիւնը յաւիտենական պիտի ըլլայ.
19 Չախորդութեան ժամանակ պիտի չամչնան,
Ու սովի օրերը պիտի կշտանան:
20 Բայց ամբարիշտները պիտի կորսուին,
Եւ Տէրոջ թշնամիները [թ]պարարտ գառներու ճարպին" պէս պիտի սպառին,
Մուխի պէս պիտի [ժ]ցնդին:
21 Ամբարիշտը փոխ կ’առնէ, ու չի վերադարձներ.
Սակայն արդարը կ’ողորմի եւ կու տայ:
22 Արդարեւ [ի]անոր օրհնածները երկրին պիտի տիրանան,
Բայց անկէ անիծուածները պիտի բնաջնջուին:
23 Բարի [լ]մարդուն քայլերը Տէրոջմէն կը հաստատուին,
Եւ ինք կը հաճի անոր ճամբային.
24 Թէեւ իյնայ՝ պիտի չգգետնուի,
Որովհետեւ Տէրը անոր [խ]ձեռքը կը բռնէ":
25 Երիտասարդ էի ու ծերացայ,
Բայց արդարը լքուած չտեսայ,
Կամ անոր զարմը՝ հաց մուրացող:
26 Ամէն օր կ’ողորմի ու փոխ կու տայ.
Անոր զարմը օրհնուած է:
27 Չարութենէ հեռացի՛ր եւ բարի՛ք գործէ,
Ու յաւիտեան պիտի մնաս.
28 Արդարեւ Տէրը իրաւունքը կը սիրէ,
Եւ իր բարեպաշտները չի լքեր.
Անոնք յաւիտեան կը պահպանուին,
Իսկ ամբարիշտներուն զարմը պիտի բնաջնջուի:
29 Արդարները երկրին պիտի տիրանան,
Ու յաւերժ պիտի բնակին անոր մէջ:
30 Արդարին բերանը իմաստութիւնը կը [ծ]հռչակէ,
Եւ անոր լեզուն իրաւունքը կը հաղորդէ.
31 Իր Աստուծոյն Օրէնքը իր սիրտին մէջ է,
Անոր քայլերը պիտի չտատանին:
32 Ամբարիշտը [կ]արդարին վրայ կը հսկէ"

[թ] Կամ՝ պարարտ արօտի

[ժ] Եբր.՝ սպառին

[ի] Այսինքն՝ Տէրոջ

[լ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[խ] Եբր.՝ ձեռքին նեցուկն է

[ծ] Եբր.՝ գոչէ

Եւ կը [հ]ջանայ զինք մեռցնել.
33 Տէրը անոր ձեռքը պիտի չլքէ զինք,
Ու երբ դատուի՝ պիտի չդատապարտէ զինք:
34 Սպասէ՛ Տէրոջ ու պահէ՛ անոր ճամբան,
Եւ ան քեզ պիտի բարձրացնէ, որպէսզի երկրին տիրանաս.
Ամբարիշտներուն բնաջնջումը պիտի տեսնես:
35 Ամբարիշտը [ձ]զօրաւոր տեսայ,
Իր տեղը կեցող կանաչազարդ ծառի մը պէս տարածուած.
36 Բայց ան անցաւ, եւ ահա՛ չկայ.
Զայն փնտռեցի, բայց չգտայ:
37 Պարկեշտը դիտէ եւ ուղիղի՛ն նայէ.
Որովհետեւ խաղաղարար մարդը բարի վախճան պիտի ունենայ,
38 Իսկ յանցաւորները միասին պիտի բնաջնջուին:
Ամբարիշտներուն վախճանը բնաջնջում պիտի ըլլայ,
39 Բայց արդարներուն փրկութիւնը Տէրոջմէն է.
Տագնապի ժամանակ ինք անոնց [ղ]զօրութիւնն է:
40 Տէրը պիտի օգնէ անոնց, եւ ազատէ զանոնք.
Ամբարիշտներէն պիտի ազատէ
Ու պիտի փրկէ զանոնք, որովհետեւ իրեն կ՚ապաւինին:

ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ

Դաւիթի սաղմոսը. յիշատակի համար:

38

Ո՛վ Տէր, քու զայրոյթովդ զիս մի՛ յանդիմաներ,
Ու ցասումովդ զիս մի՛ [ա]պատժեր:
2 Արդարեւ քու նետերդ իմ մէջս [բ]մխուեցան,
Եւ ձեռքդ իմ վրաս [գ]կը ճնշէ":
3 Իմ մարմինիս մէջ առողջութիւն չկայ՝ քու սրտմտութեանդ [դ]պատճառով,
Ոսկորներուս մէջ [ե]հանգստութիւն չկայ՝ իմ մեղքիս պատճառով.

[կ] Եբր.՝ արդարը կը դիտէ

[հ] Եբր.՝ փնտռէ

[ձ] Եբր.՝ բռնակալ

[ղ] Եբր.՝ ամրոցն

[ա] Կամ՝ մի՛ խրատեր

[բ] Եբր.՝ իջան

[գ] Եբր.՝ կ՚իջնէ

[դ] Եբր.՝ երեսէն

[ե] Եբր.՝ խաղաղութիւն

4 Արդարեւ անօրէնութիւններս գլուխէս վեր [գ]ելան,
Ծանր բեռի պէս [է]իմ վրաս ծանրացան":
5 [ը]Վէրքերս գարշահոտ եղան ու նեխեցան՝
Իմ յիմարութեանս պատճառով:
6 Կծկուեցայ եւ յոյժ նկուն եղայ.
Ամէն օր մռայլ կը շրջիմ,
7 Որովհետեւ կողերս ջերմութեամբ լեցուեցան,
Ու մարմինիս մէջ առողջութիւն չկայ:
8 Անզօր եմ, եւ յոյժ ճզմուած.
Սիրտիս ալեկոծութենէն [թ]աղաղակեցի:
9 Ո՛վ Տէր, իմ ամբողջ փափաքս քու առջեւդ է,
Ու հառաչանքս քեզմէ չծածկուեցաւ:
10 Սիրտս կը բաբախէ, ոյժս զիս լքեց,
Եւ աչքերուս լոյսը՝ ա՛ն ալ չքացաւ:
11 Զիս սիրողներն ու բարեկամներս իմախտիս պատճառով անդին կը կայնին,
Մերձաւորնե՛րս ալ հեռու կը կենան:
12 Անձս փնտռողները ինծի որոգայթ կը լարեն,
Ինծի չարիք ուզողները աղէտի մասին կը խօսին,
Ամէն օր խաբէութեան մասին կը խորհրդածեն:
13 Սակայն ես խուլի պէս չեմ լսեր,
Համրի պէս բերանս չեմ բանար.
14 Այնպիսի մարդու մը պէս եմ՝ որ չի լսեր,
Ու պատասխան չկայ իր բերանը:
15 Արդարեւ, ո՛վ Տէր, ես քեզի՛ կը յուսամ,
Դո՛ւն պիտի պատասխանես, ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս.
16 Որովհետեւ ըսի. «Անոնք ինծմով թող չուրախանան,
Ոտքիս սահած ժամանակը ինծի դէմ թող [ժ]չհպարտանան»:
17 Արդարեւ ես կաղալու պատրաստ եմ,
Եւ կոտտանքս շարունակ առջեւս է.
18 Որովհետեւ անօրէնութիւնս պիտի իմացնեմ,
Ու մեղքիս համար պիտի մտահոգուիմ:
19 Բայց թշնամիներս կենսալից են, հզօր են.
Զիս ընդունայն ատողները բազմաթիւ են:
20 Բարիքի փոխարէն չարիք հատուցանողները ինծի կ՚ընդդիմանան,
Որովհետեւ բարիին հետամուտ կ՚ըլլամ:
21 Զիս մի՛ լքեր, ո՛վ Տէր.
Ինծմէ մի՛ հեռանար, ո՛վ իմ Աստուածս:

[գ] Եբր.՝ անցան

[է] Եբր.՝ ինծի համար շատ ծանր են

[ը] Եբր.՝ Հարուածներս

[թ] Եբր.՝ մռնչեցի

[ժ] Եբր.՝ իրենք զիրենք չմեծցնեն

22 Արտորա՛ ինծի օգնելու,
Ո՛վ Տէր, իմ փրկութիւնս:

ՏԱՌԱՊՈՂ ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
Գլխաւոր երաժիշտին՝ Իդիթունի. Դաւիթի սաղմոսը:

39

Ես ըսի. «Ուշադիր պիտի ըլլամ ճամբաներուս՝
Որպէսզի լեզուովս չմեղանչեմ.
Բերանս բերանակապով պիտի պահպանեմ՝
Մինչ ամբարիշտը իմ առջեւս է»:
2 Համր եղայ՝ լռելով.
Բարերարութեան մասին ալ լռեցի,
Ու կոտտանքս գրգռուեցաւ:
3 Սիրտս տաքցաւ ներսս,
Խորհրդածութեանս մէջ կրակը վառեցաւ,
Այն ատեն լեզուովս խօսեցայ՝ ըսելով.
4 «Ո՛վ Տէր, գիտցո՛ւր ինծի վախճանս,
Եւ օրերուս չափը՝ թէ ո՛րքան է»,
Որպէսզի գիտնամ թէ ի՛նչպէս անցաւոր եմ:
5 Ահա՛ օրերուս չորս մատնաչափի լայնք տուիր,
Ու կեանքիս տեւողութիւնը ոչինչի պէս է քու առջեւդ:
Անտարակոյս ամէն հաստատուն մարդ
Ամբո՛ղջովին ունայնութիւն է: (Սելա:)
6 Ի՛րապէս մարդը [ա]ստուերի մը պէս կը պտըտի.
Ի՛րապէս զուր տեղը կ'ալեկոծի.
Հարստութիւն կը դիզէ, բայց չի գիտեր թէ ո՞վ պիտի ժողվէ զայն:
7 «Եւ հիմա ի՞նչ բանի սպասեմ, ո՛վ Տէր.
Իմ ակնկալութիւնս դո՛ւն ես:
8 Ազատէ՛ զիս իմ բոլոր յանցանքներէս.
Մի՛ [բ]մատներ զիս անզգամներու նախատինքին:
9 Համր եղայ ու բերանս չբացի,
Որովհետեւ դո՛ւն կը գործես:
10 Հեռացո՛ւր ինձմէ քու հարուածդ.
Ձեռքիդ զարկը զիս կը [գ]հիւծէ:
11 Երբ յանդիմանութիւններով [դ]խրատես մարդը՝ իր անօրէնութեան համար,
Ցեցի մը պէս կը [ե]փճացնես անոր ցանկալի բաները.

[ա] Կամ՝ պատկերի

[բ] Եբր.՝ դներ

[գ] Եբր.՝ սպառէ

[դ] Կամ՝ պատժես

[ե] Եբր.՝ հալեցնես

Ի՛րապէս ամէն մարդ ունայնութիւն է: (Սելա:)
12 Ո՛վ Տէր, լսէ՛ իմ աղօթքս եւ ունկնդրէ՛ աղաղակս.
Լուռ մի՛ կենար արցունքներուս առջեւ.
Որովհետեւ քու քովդ պանդուխտ մըն եմ,
Հիւր մը՝ իմ բոլոր նախահայրերուս պէս:
13 Նայուա՛ծքդ դարձուր ինծի՝ որ զուարթանամ,
Քանի չեմ գացեր հոն՝ որ ա՛լ [գ]չգտնուիմ»:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

40

[ա]Յուսալով սպասեցի Տէրոջ.
Ան ալ հակեցաւ իմ կողմս, լսեց աղաղակս,
2 Եւ բարձրացուց զիս [բ]կորուստի գուբէն, [գ]տղմալից յատակէն".
Ոտքերս [դ]ամրացուց ժայռի վրայ, քայլերս հաստատեց,
3 Ու բերանս դրաւ նոր երգ մը՝
Մեր Աստուծոյ գովաբանութիւնը:
Շատերը պիտի տեսնեն, պիտի վախնան
Ու Տէրոջ պիտի վստահին:
4 Երանի՜ այն [ե]մարդուն՝ որ իր վստահութիւնը Տէրոջ վրայ կը դնէ,
Եւ [զ]ուշադրութիւն չի դարձներ հպարտներուն ու ստութեան [է]հետեւողներուն:
5 Շա՛տ են քու ըրած սքանչելիքներդ,
Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս.
Մեր մասին ունեցած մտածումներդ
Ո՛չ մէկը կրնայ [ը]զետեղել քու առջեւդ.
Պիտի հռչակէի ու խօսէի անոնց մասին,
Բայց պատմելու համար չափազանց շատ են:
6 Դուն զոհէ եւ ընծայէ չախորժեցար,
Հապա իմ ականջներս բացիր.

[գ] Եբր.՝ չըլլամ

[ա] Կամ՝ Սպասելով

[բ] Եբր.՝ ժխորի

[գ] Եբր.՝ յատակի տղմուտ ցեխէն

[դ] Եբր.՝ կանգնեցուց

[ե] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[զ] Եբր.՝ երես

[է] Կամ՝ դարձողներուն

[ը] Կամ՝ գնահատել

Ողջակէզ ու մեղքի պատարագ չպահանջեցիր:
7 Այն ատեն ըսի.«Ահա՛ կու գամ.
(Ի՛մ մասիս գրուած է գիրքի պատատին մէջ.)
8 Ո՛վ իմ Աստուածս, քու կամքդ գործադրելէն կ՛ախորժիմ,
Ու քու Օրէնքդ իմ ներսս է»:
9 [թ]Արդարութիւնդ աւետեցի մեծ համախմբումին մէջ.
Ահա՛ շրթունքս [ժ]չգոցեցի,
Ո՛վ Տէր, դուն գիտես:
10 Սիրտիս մէջ [ի]գաղտնի չպահեցի՝ քու արդարութիւնդ.
Հաւատարմութիւնդ ու փրկութիւնդ պատմեցի:
Քու կարեկցութիւնդ եւ ճշմարտութիւնդ մեծ համախմբումէն չծածկեցի:
11 Դուն, ո՛վ Տէր, քու գթութիւնդ մի՛ [լ]մերժեր ինծի.
Քու կարեկցութիւնդ ու ճշմարտութիւնդ շարունակ թող պաշտպանեն զիս:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
(Սաղմ. 70)

12 Արդարեւ անթիւ չարիքներ զիս պատեցին.
Անօրէնութիւններս ինծի հասան, ու չեմ կրնար զանոնք տեսնել:
Գլուխիս մազերէն շատ են, եւ սիրտս զիս կը լքէ:
13 Ո՛վ Տէր, բարեհաճէ՛ զիս ազատել.
Ո՛վ Տէր, արտորա՛ ինծի օգնելու:
14 Թող միասին ամչնան ու շիկնին
Իմ անձս փնտռողները՝ զայն կորսնցնելու համար.
Թող ընկրկին եւ խայտառակուին
Անոնք՝ որ ինծի չարիք կը բաղձան:
15 Թող [խ]ամչնալով [ծ]ընկճուին
Անո՛նք՝ որ ինծի կ՚ըսեն. «Վա՜շ, վա՜շ»:
16 Բոլոր քեզ փնտռողները
Քեզմով թող բերկրին եւ ուրախանան.
Քու փրկութիւնդ սիրողները
Շարունակ թող ըսեն. «Տէրը թող մեծնայ»:
17 Թէեւ ես դժբախտ եւ աղքատ եմ,
Տէրը կը մտածէ իմ մասիս:
Դո՛ւն ես իմ օգնականս ու փրկիչս.

[թ] Եբր.՝ Արդարութիւնը

[ժ] Եբր.՝ չարգիլեցի

[ի] Եբր.՝ չծածկեցի

[լ] Եբր.՝ արգիլեր

[խ] Կամ՝ իրենց ամօթին պատճառով

[ծ] Եբր.՝ ամայանան

Ո՛վ իմ Աստուածս, մի՛ ուշանար:

ՀԻՒԱՆԴԻ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ
Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

41

Երանի՜ անոր՝ որ չքաւորին [ա]ուշադրութիւն կը դարձնէ".
Զախորդութեան ժամանակ Տէրը պիտի ազատէ զինք:
2 Տէրը պիտի պահպանէ եւ ողջ պահէ զինք.
Երանելի պիտի ըլլայ երկրի վրայ,
Ու պիտի չմատնէ զինք թշնամիներուն [բ]կամքին:
3 Տէրը պիտի կազդուրէ զինք թուլութեան մահիճին վրայ.
[գ]Պիտի բժշկէ զինք իր հիւանդութեան ատենը":
4 Ես ըսի. «Ո՛վ Տէր, ողորմէ՛ ինծի,
Բուժէ՛ իմ անձս, քանի քեզի դէմ մեղանչեցի»:
5 Թշնամիներս կը չարախօսեն իմ մասիս՝ ըսելով.
«Ե՞րբ պիտի մեռնի եւ անունը կորսուի»:
6 Եթէ մէկը ինծի գայ՝ զիս տեսնելու համար, ունայն խօսքեր կ'ըսէ.
Իր սիրտը անօրէնութիւն կը ժողվէ իրեն համար,
Որպէսզի դուրս ելլելով խօսի:
7 Բոլոր զիս ատողները միասին կը փսփսան ինծի դէմ.
[դ]Կը չարախօսեն" ինծի դէմ՝ ըսելով.
8 «[ե]Վատ ախտէ մը վարակուած է".
Եւ հիմա որ պառկած է, ա՛լ պիտի չկանգնի»:
9 Մինչեւ անգամ իմ [զ]մտերիմս՝ որուն կը վստահէի,
Իմ հացս ուտողը ինծի դէմ կրունկ վերցուց:
10 Սակայն, ո՛վ Տէր, դո՛ւն ողորմէ ինծի ու կանգնեցո՛ւր զիս,
Որպէսզի հատուցանեմ անոնց:
11 Գիտե՛մ թէ ինձմէ կ'ախորժիս,
Որովհետեւ թշնամիս վրաս չի [է]պարծենար:
12 Զիս պարկեշտութեանս մէջ կը պահես,
Եւ յաւիտենապէս քու առջեւդ կը հաստատես:
13 Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը
[ը]Դարէ դար": Ամէն ու ամէն:

[ա] Եբր.՝ կը հասկնայ

[բ] Եբր.՝ անձին

[գ] Եբր.՝ Իր ամբողջ անկողինը պիտի փոխէ իր հիւանդութեան ատենը

[դ] Եբր.՝ Չարիք կը մտածեն

[ե] Եբր.՝ Բելիարի բան մը անոր վրայ թափած է

[զ] Եբր.՝ խաղաղութեանս մարդը

[է] Եբր.՝ գոչեր

ՏԱՐԱԳԻՐԻ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. Կորխի որդիներուն երգը:

42

Ինչպէս եղջերուն ջուրի վտակներուն կը տենչայ,
Այնպէս ալ իմ անձս քեզի կը տենչայ, ո՛վ Աստուած:
2 Անձս կը ծարաւնայ Աստուծոյ, ապրո՛ղ Աստուծոյն.
Ե՞րբ պիտի գամ եւ Աստուծոյ առջեւ երեւնամ:
3 Ցերեկ ու գիշեր արցունքներս ինծի հաց եղան,
Որովհետեւ [ա]ամէն ատեն" ինծի կ'ըսեն. «Ո՞ւր է քու Աստուածդ»:
4 Այս բաները յիշելով՝
Անձս իմ ներսս կը [բ]հալի,
Քանի որ բազմութեան հետ [գ]կ'երթայի,
Անոնց հետ հանդիսաւորապէս դէպի Աստուծոյ տունը կը յառաջանայի՝
Ցնծութեան եւ շնորհակալութեան ձայնով,
Տօնախմբող բազմութեան հետ:
5 Ինչո՞ւ նկուն ես, ո՛վ իմ անձս,
Եւ ինչո՞ւ իմ ներսս կ'ալեկոծիս.
Աստուծո՛յ յուսա, քանի տակաւին պիտի ներբողեմ զայն՝
Իր [դ]փրկարար ներկայութեան" համար:
6 Ո՛վ իմ Աստուածս, անձս իմ ներսս նկուն է.
Հետեւաբար քեզ կը յիշեմ Յորդանանի երկրէն,
Հերմոններէն ու [ե]Փոքր լեռնէն:
7 Անդունդը կը գոչէ անդունդին՝ քու յորձանքներուդ աղմուկով.
Քու բոլոր կոհակներդ եւ ալիքներդ իմ վրայէս անցան:
8 Ցերեկը՝ Տէրը պիտի պատուիրէ իր կարեկցութեան,
Ու գիշերը՝ իր երգը ինծի հետ պիտի ըլլայ,
Իմ աղօթքս՝ կեանքիս Աստուծոյն:
9 Աստուծոյ՝ իմ ժայռիս պիտի ըսեմ.
«Ինչո՞ւ զիս մոռցեր ես,
Ինչո՞ւ մռայլ շրջիմ՝
Թշնամիէն տանջուած»:
10 Հակառակորդներս զիս կը նախատեն՝ ոսկորներս ջախջախելու պէս,
Ամէն օր ինծի ըսելով. «Ո՞ւր է քու Աստուածդ»:
11 Ինչո՞ւ նկուն ես, ո՛վ իմ անձս,

[ը] Եբր.՝ Յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ա] Եբր.՝ ամբողջ օրը

[բ] Եբր.՝ թափի

[գ] Եբր.՝ կ'անցնէի

[դ] Եբր.՝ երեսին փրկութեան

[ե] Եբր.՝ Միսար

Եւ ինչո՞ւ իմ ներսս կ'ալեկոծիս.
Աստուծո՛յ յուսա, քանի տակաւին պիտի ներբողեմ զայն.
Ա՛ն է իմ երեսիս փրկութիւնը եւ իմ Աստուածս:

ՏԱՐԱԳԻՐԻ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ

43

Դա՛տս պաշտպանէ, ո՛վ Աստուած.
Իրաւո՛ւնքս պաշտպանէ [ա]անբարեպաշտ ազգէն:
Ազատէ՛ զիս խաբեբայ եւ անիրաւ մարդէն,
2 Քանի որ դո՛ւն ես իմ [բ]զօրութեանս Աստուածը:
Ինչո՞ւ զիս կը մերժես,
Ինչո՞ւ մռայլ շրջիմ՝
Թշնամիէն տանջուած:
3 Ղրկէ՛ քու լոյսդ ու ճշմարտութիւնդ.
Անոնք թող առաջնորդեն զիս, եւ տանին զիս
Քու սուրբ լեռդ ու [գ]բնակարաններդ:
4 Աստուծոյ զոհասեղանին քով պիտի երթամ,
Իմ ուրախութեանս եւ խայտանքիս Աստուծոյն առջեւ:
Քեզ քնարո՛վ պիտի ներբողեմ,
Ո՛վ Աստուած, ի՛մ Աստուածս:
5 Ինչո՞ւ նկուն ես, ո՛վ իմ անձս,
Եւ ինչո՞ւ իմ ներսս կ'ալեկոծիս:
Աստուծո՛յ յուսա, քանի տակաւին պիտի ներբողեմ զայն.
Ա՛ն է իմ երեսիս փրկութիւնը եւ իմ Աստուածս:

ԱՂՕԹՔ՝ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Գլխաւոր երաժիշտին. Կորխի որդիներուն երգը:

44

Ո՛վ Աստուած, մեր ականջներով լսեցինք,
Մեր հայրերը մեզի պատմեցին
Այն գործը՝ որ իրենց ժամանակին մէջ կատարեցիր,
Վաղեմի օրերը:
2 Քու ձեռքո՛վդ հեթանոսները վտարեցիր,
Ու [ա]զանոնք տնկեցիր.
[բ]Ժողովուրդները չարչարեցիր,
Եւ զանոնք տարածեցիր:

[ա] Կամ՝ անկարեկից

[բ] Եբր.՝ ամրոցիս

[գ] Կամ՝ խորանդ

[ա] Այսինքն՝ մեր հայրերը

[բ] Եբր.՝ Բնակչութիւնները

3 Արդարեւ ո՛չ թէ իրենց սուրով տիրացան երկրին,
Ո՛չ ալ իրենց բազուկը զիրենք ազատեց,
Հապա քո՛ւ աջ ձեռքդ, քո՛ւ բազուկդ եւ քո՛ւ երեսիդ լոյսը,
Որովհետեւ անոնց բարեհաճեցար:
4 Դո՛ւն ես իմ Թագաւորս, ո՛վ Աստուած.
Դո՛ւն [գ]ապահովէ Յակոբի փրկութիւնը:
5 Քեզմո՛վ մեր թշնամիները պիտի զարնենք.
Քո՛ւ անունովդ մեզի դէմ կանգնողները պիտի կոխկռտենք:
6 Արդարեւ աղեղիս չեմ վստահիր,
Ու սուրս զիս չի կրնար ազատել.
7 Հապա դո՛ւն մեզ կ՚ազատես մեր թշնամիներէն,
Ու մեզ ատողները կ՚ամչցնես:
8 Ամէն օր Աստուծմով կը պարծենանք,
Եւ քու անունդ յաւիտեան պիտի ներբողենք: (Սելա:)
9 Սակայն մեզ մերժեցիր ու խայտառակեցիր,
Եւ մեր զօրքերուն հետ [դ]չեկար:
10 Թշնամիին առջեւ մեզի նահանջել տուիր,
Ու մեզ ատողները մեզ կողոպտեցին իրենց համար:
11 Մեզ մատնեցիր՝ ոչխարի պէս ուտելիք ըլլալու,
Եւ մեզ ցրուեցիր հեթանոսներուն մէջ:
12 Քու ժողովուրդդ ոչինչ գինով ծախեցիր,
Ու քու հարստութիւնդ չաւելցուցիր անոնց գինով:
13 Մեր դրացիներուն առջեւ՝ մեզ նախատինք ըրիր,
Մեր շուրջը եղողներուն՝ ծաղր ու ծանակ:
14 Մեզ հեթանոսներուն մէջ [ե]նշաւակ ըրիր,
Եւ [զ]ժողովուրդներուն մէջ՝ գլուխ շարժելու պատճառ:
15 [է]Ամէն ատեն" իմ նախատինքս առջեւս է,
Ու երեսիս ամօթը զիս կը ծածկէ՝
16 Նախատողին եւ հայհոյողին ձայնին [ը]պատճառով,
Թշնամիին ու վրէժխնդիրին պատճառով:
17 Այս բոլորը մեր վրայ հասաւ,
Սակայն մենք քեզ չմոռցանք եւ քու ուխտդ չժխտեցինք:
18 Մեր սիրտերը չընկրկեցան,
Ո՛չ ալ մեր քայլերը քու ուղիէդ շեղեցան,
19 Թէպէտ շնագայլերուն եղած տեղը ճզմեցիր մեզ,

[գ] Եբր.՝ պատուիրէ

[դ] Եբր.՝ դուրս չելար

[ե] Եբր.՝ առակ

[զ] Եբր.՝ բնակչութիւններուն

[է] Եբր.՝ Ամբողջ օրը

[ը] Եբր.՝ երեսէն

Ու մահուան շուքով ծածկեցիր մեզ:
20 Եթէ մեր Աստուծոյն անունը մոռցեր ենք,
Կամ օտար աստուծոյ [թ]երկարեր ենք մեր ձեռքերը,
21 Միթէ Աստուած այս բանը պիտի չհետազօտէ՞,
Քանի ի՛նք գիտէ սիրտին [ժ]գաղտնիքները:
22 Բայց քեզի՛ համար ամէն օր կը սպաննուինք,
Սպանդանոցի ոչխարի պէս կը սեպուինք:
23 Սթափէ՛, ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ կը քնանաս.
Արթնցի՛ր, ընդմիշտ մի՛ մերժեր մեզ:
24 Ինչո՞ւ երեսդ կը ծածկես,
Մեր տառապանքն ու տանջանքը կը մոռնաս:
25 Արդարեւ մեր անձը մինչեւ հողը [ի]ցածցաւ,
Մեր փորը գետինը փակաւ:
26 Կանգնէ՛, օգնէ՛ մեզի,
Ու փրկէ՛ մեզ՝ քու կարեկցութեանդ պատճառով:

ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ԵՐԳ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Շոշանիմի վրայ. Կորխի որդիներուն երգը. [բ]սիրոյ տաղ:

45

Սիրտէս բարի խօսք կը [գ]բխի.
Թագաւորին համար շարադրածս կ’արտասանեմ.
Լեզուս արագագիր գրագիրին գրիչին պէս է:
2 Դուն մարդոց որդիներուն ամենէն գեղեցիկն ես.
Քու շրթունքիդ վրայ շնորհք թափուած է.
Հետեւաբար Աստուած քեզ օրհնեց յաւիտենապէս:
3 Ո՛վ զօրաւոր, կապէ՛ սուրդ ազդրիդ վրայ՝
Քու փառաւորութեամբդ եւ վայելչութեամբդ:
4 Քու վայելչութեամբդ հեծի՛ր ու յաջողէ՛,
[դ]Ճշմարտութիւնը, հեզութիւնը եւ արդարութիւնը պաշտպանելու համար":
Աջ ձեռքդ ահաւոր բաներ [ե]պիտի արձակէ".
5 Քու նետերդ սուր են,

[թ] Եբր.՝ տարածեր

[ժ] Եբր.՝ թաքուն պահուածները

[ի] Կամ՝ ծռեցաւ

[ա] Այսինքն՝ “ Շուշաններու□

[բ] Եբր.՝ սիրականի

[գ] Եբր.՝ փրփրի

[դ] Եբր.՝ Ճշմարտութեան, հեզութեան եւ արդարութեան խնդիրին համար

[ե] Եբր.՝ արձակել պիտի տայ քեզի

Ու թագաւորին թշնամիներուն սիրտին մէջ պիտի մխուին.
Ժողովուրդները քու տակդ պիտի իյնան:
6 Ո՛վ Աստուած, քու գահդ [գ]դարէ դար" կը կենայ.
Քու թագաւորութեանդ մականը ուղղամտութեան մական է:
7 Արդարութիւնը կը սիրես եւ ամբարշտութիւնը կ'ատես.
Հետեւաբար, ո՛վ Աստուած, քու Աստուածդ
Բերկրանքի իւղով օծեց քեզ՝ ընկերակիցներէդ աւելի:
8 Քու բոլոր հագուստներդ զմուռս, հալուէ ու կասիա կը բուրեն.
Փղոսկրէ պալատներուն մէջ լարաւոր նուագարանները քեզ կ'ուրախացնեն:
9 Թագաւորներու աղջիկներ քու պատուականներուդ մէջ են.
Թագուհին քու աջ կողմդ կը կայնի՝ Ոփիրի մաքուր ոսկիով զարդարուած:
10 Ո՛վ աղջիկ, լսէ՛ ու տե՛ս, եւ դարձո՛ւր ականջդ.
Մոռցի՛ր քու ժողովուրդդ ու հօրդ տունը:
11 Այն ատեն թագաւորը պիտի ցանկայ քու գեղեցկութեանդ,
Որովհետեւ ինք է քու տէրդ. ուստի երկրպագէ՛ անոր:
12 Տիւրոսի աղջիկն ու ժողովուրդին հարուստները
Ընծայով [ե]պիտի խնդրեն քու շնորհքդ":
13 Թագաւորին աղջիկը [ը]փառաւոր է պալատին ներսը,
Ոսկի թելով հիւսուած է իր հանդերձը:
14 Նկարազարդ հանդերձով պիտի բերուի թագաւորին.
Անոր հետեւող կոյսերը – իր ընկերուհիները – քեզի պիտի բերուին.
15 Ուրախանալով եւ խայտալով պիտի բերուին,
Թագաւորին պալատը պիտի մտնեն:
16 Քու հայրերուդ տեղը որդիներդ պիտի ըլլան.
Ամբողջ երկրին մէջ իշխաններ պիտի ընես զանոնք:
17 Քու անունդ [թ]յիշատակել պիտի տամ սերունդէ սերունդ.
Հետեւաբար ժողովուրդները քեզ պիտի ներբողեն դարէ դար:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԵԶԻ ՀԵՏ Է

Գլխաւոր երաժիշտին. Կորխի որդիներուն երգը. [ա]ալամոթի վրայ":

46

Աստուած մեր ապաւէնն ու զօրութիւնն է,
Տագնապներու մէջ [բ]շուտ գտնուող օգնական մը:
2 Հետեւաբար պիտի չվախնանք՝ թէեւ երկիրը փոխուի,
Ու լեռները երերան եւ ծովուն [գ]մէջտեղը ձգուին,

[գ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ե] Եբր.՝ պիտի պաղատին երեսիդ

[ը] Եբր.՝ ամբողջ փառք

[թ] Եբր.՝ յիշատակել

[ա] Այսինքն՝ զիլ ձայնի համար

[բ] Եբր.՝ շատ

3 Թէեւ անոր ջուրերը գոռան ու խռովին,
Լեռները ցնցուին անոր [դ]ուռենալով: (Սելա:)
4 Գետ մը կայ, որուն վտակները կ'ուրախացնեն Աստուծոյ քաղաքը,
Ամենաբարձրին սուրբ [ե]բնակարանները:
5 Աստուած անոր մէջ է, ան պիտի չսասանի.
Աստուած անոր պիտի օգնէ առտուն կանուխ:
6 Հեթանոսները կ'ալեկոծին, թագաւորութիւնները կ'երերան.
Ամենաբարձրը իր ձայնը լսել կու տայ, երկիրը կը հալի:
7 Զօրքերու Տէրը մեզի հետ է.
Յակոբի Աստուածը մեր պատսպարանն է: (Սելա:)
8 Եկէ՛ք ու տեսէ՛ք Տէրոջ գործերը.
Ի՜նչ աւերներ ըրաւ երկրի վրայ:
9 Պատերազմները կը դադրեցնէ մինչեւ երկրի ծայրը.
Աղեղը կը կոտրտէ, նիզակը կը փշրէ, սայլերը կրակով կ'այրէ:
10 Հանդարտեցէ՛ք ու գիտցէ՛ք թէ ես Աստուած եմ.
Հեթանոսներուն մէջ պիտի բարձրանամ, երկրի վրայ պիտի բարձրանամ:
11 Զօրքերու Տէրը մեզի հետ է,
Յակոբի Աստուածը մեզի պատսպարան է: (Սելա:)

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԻՇԽՈՂԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. Կորխի որդիներուն սաղմոսը:

47

Ծա՛փ զարկէք, բոլո՛ր ժողովուրդներ,
Գոչեցէ՛ք Աստուծոյ ցնծութեան ձայնով:
2 Արդարեւ Ամենաբարձր Տէրը ահեղ է.
Ամբողջ երկրի վրայ մեծահամբաւ թագաւոր է:
3 Ժողովուրդները մեզի կ'ենթարկէ,
Եւ [ա]ազգերը մեր ոտքերուն տակ կը դնէ:
4 Մեզի ընտրեց մեր ժառանգութիւնը,
Իր սիրելի Յակոբին մեծափառութիւնը: (Սելա:)
5 Աստուած ուրախութեան գոչիւնով վեր ելաւ,
Տէրը շեփորի ձայնով բարձրացաւ:
6 Սաղմո՛ս երգեցէք Աստուծոյ, սաղմո՛ս ըսէք.
Սաղմո՛ս երգեցէք մեր թագաւորին, սաղմո՛ս ըսէք,
7 Որովհետեւ Աստուա՛ծ է ամբողջ երկրի թագաւորը.
Ուշիմութեա՛մբ սաղմոս երգեցէք:
8 Աստուած [բ]ազգերուն վրայ կը թագաւորէ,

[գ] Եբր.՝ սիրտը

[դ] Եբր.՝ յոխորտալով

[ե] Կամ՝ խորանը

[ա] Եբր.՝ բնակչութիւնները

[բ] Կամ՝ հեթանոսներուն

Աստուած բազմած է իր սուրբ գահին վրայ:
9 Ժողովուրդներուն ազնուականները հաւաքուեցան
Աբրահամի Աստուծոյն ժողովուրդին հետ,
Որովհետեւ երկրին վահանները Աստուծոյ են.
Ինք յոյժ բարձրացած է:

ՍԻՈՆ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՔԱՂԱՔԸ

Կորխի որդիներուն երգը. սաղմոս:

48

Տէրը մեծ է, ու յոյժ գովելի է
Մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջ,
Իր սուրբ լերան վրայ:
2 Գեղեցիկ ու բարձր է
Ամբողջ երկրին բերկրանքը՝
Հիւսիսային կողմերը եղող Սիոն լեռը,
Մեծ Թագաւորին քաղաքը:
3 Աստուած անոր պալատներուն մէջ
Իբր միջնաբերդ ճանչցուած է:
4 Արդարեւ ահա՛ թագաւորները հաւաքուեցան,
Միասին շրջագայեցան.
5 Տեսան ու զարմացան,
Շփոթեցան եւ աճապարելով փախան:
6 Հոն դող մը համակեց զանոնք,
[ա]Ցաւ մը՝ ծննդաբերող կնոջ ցաւին պէս.
7 Արեւելեան հովով
Թարսիսի նաւերը փշրեցիր:
8 Ինչպէս լսեցինք՝ այնպէս ալ տեսանք
Զօրքերու Տէրոջ քաղաքին մէջ,
Մեր Աստուծոյն քաղաքին մէջ.
Աստուած զայն պիտի հաստատէ յաւիտենապէս: (Սելա:)
9 Ո՛վ Աստուած, քու կարեկցութեանդ վրայ կը մտածենք
Քու տաճարիդ մէջ:
10 Քու գովաբանութիւնդ, ո՛վ Աստուած,
Քու անունիդ պէս մինչեւ երկրի ծայրերն է.
Արդարութեամբ լեցուն է քու աջ ձեռքդ:
11 Սիոն լեռը թող ուրախանայ,
Եւ Յուդայի [բ]աղջիկները թող խայտան՝
Քու դատաստաններուդ պատճառով:
12 [գ]Պտըտեցէ՛ք Սիոնի շուրջ,

[ա] Եբր.՝ Երկունքի ցաւ

[բ] Կամ՝ գիւղերը

[գ] Եբր.՝ Շրջեցէ՛ք

Շրջապատեցէ՛ք զայն,
[ղ]Համրեցէ՛ք անոր աշտարակները.
13 [ե]Ուշադրութեա՛մբ դիտեցէք" անոր պատուարները,
Զննեցէ՛ք անոր պալատները,
Որպէսզի պատմէք յաջորդ սերունդին:
14 Արդարեւ այս Աստուածը մե՛ր Աստուածն է՝ [զ]դարէ դար".
Ի՛նք պիտի առաջնորդէ մեզ՝ մինչեւ մահ:

ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ ՎՍՏԱՀԵԼՈՒ ՅԻՄԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. Կորխի որդիներուն սաղմոսը:

49

Լսեցէ՛ք ասիկա, ո՛վ բոլոր ազգեր,
Ունկնդրեցէ՛ք, աշխարհի բոլոր բնակիչներ,
2 Ռամիկներ եւ ազնուականներ,
Հարուստներ եւ աղքատներ, հաւասարապէս:
3 Բերանս իմաստութիւն պիտի արտայայտէ,
Ու սիրտիս խորհրդածութիւնը՝ հանճար:
4 Իմ ականջս առակի պիտի դարձնեմ,
Հանելուկս քնարով պիտի լուծեմ:
5 Ինչո՞ւ վախնամ վատ օրերու մէջ,
Երբ [ա]հետապնդողներուն անօրէնութիւնը զիս կը շրջապատէ:
6 Իրենց գոյքերուն վստահողներէն,
Եւ իրենց հարստութեան շատութեամբ պարծեցողներէն
7 Ո՛չ մէկը կրնայ փրկել իր եղբայրը,
Ո՛չ ալ անոր փրկանքը Աստուծոյ հատուցանել,
8 (Արդարեւ սուղ է անոնց անձին փրկութեան գինը.
Թող հրաժարի յաւիտենապէս.)
9 Որպէսզի ապրի ընդմիշտ,
Եւ ապականութիւն չտեսնէ:
10 Արդարեւ կը տեսնէ թէ իմաստունները կը մեռնին,
Անմիտն ու անխելքը նոյնպէս կը կորսուին,
Եւ իրենց գոյքերը ուրիշներուն կը թողուն:
11 [բ]Անոնք կը կարծեն" թէ իրենց տուները յաւիտեան պիտի գոյատեւեն,
Ու իրենց բնակարանները՝ սերունդէ սերունդ.
[գ]Հողերը իրենց անուններով կը կոչեն:

[ղ] Եբր.՝ Հաշուեցէ՛ք

[ե] Եբր.՝ Դրէ՛ք ձեր սիրտը

[զ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ա] Եբր.՝ կրունկներուս

[բ] Եբր.՝ Անոնց ներքին կարծիքն է

[գ] Կամ՝ Գետինները

12 Բայց մարդը պատիւի մէջ չի [դ]մնար,
Անասուններու նման է, որոնք կը կորսուին:
13 Անոնց այս ճամբան իրենց անմտութիւնն է,
Սակայն անոնց յաջորդները անոնց խօսքերուն պիտի հաւանին: (Սելա:)
14 Անոնք ոչխարներու պէս [ե]դժոխքը պիտի դրուին,
Մա՛հը զանոնք պիտի արածէ.
Առտուն ուղիղնե՛րը անոնց պիտի տիրապետեն,
Անոնց կերպարանքը պիտի [զ]կորսուի,
Իրենց բնակութիւնը դժոխքին մէջ պիտի ըլլայ:
15 Սակայն Աստուած դժոխքին [է]տիրապետութենէն պիտի փրկէ իմ անձս,
Որովհետեւ զիս պիտի ընդունի: (Սելա:)
16 Մի՛ վախնար՝ երբ մարդ մը հարստանայ,
Եւ անոր տան փառքը շատնայ.
17 Որովհետեւ երբ մեռնի՝ ոչինչ պիտի [ը]տանի իրեն հետ,
Ու իր փառքը իր ետեւէն պիտի չիջնէ:
18 Թէպէտ իր անձը կ՚օրհնէր՝ մինչ կ՚ապրէր,
(Քեզ կը ներբողեն՝ երբ դուն քեզի բարիք ընես,)
19 Սակայն իր նախահայրերուն սերունդին պիտի երթայ.
Անոնք ամենեւին լոյս պիտի չտեսնեն:
20 Մարդը՝ որ [թ]կը պատուուի՝՝ բայց չի հասկնար՝
Անասուններու կը նմանի, որոնք կը կորսուին:

ՃՇՄԱՐԻՏ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԸ
Ասափի սաղմոսը

50

[ա]Հզօր Աստուածը՝ Տէրը խօսեցաւ,
Ու երկիրը կանչեց արեւելքէն մինչեւ արեւմուտք:
2 Սիոնէն՝ գեղեցկութեան կատարելութենէն
Աստուած փայլեցաւ:
3 Մեր Աստուածը պիտի գայ եւ պիտի չլռէ.
Անոր առջեւ սպառող կրակ պիտի ըլլայ,
Ու շուրջը՝ սաստիկ մրրիկ:
4 Երկինքը վերէն պիտի կանչէ,

[դ] Եբր.՝ գիշերեր

[ե] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

[զ] Եբր.՝ մաշի

[է] Եբր.՝ ձեռքէն

[ը] Եբր.՝ առնէ

[թ] Կամ՝ պատիւի մէջ է

[ա] Կամ՝ Աստուածներուն

Նաեւ երկիրը՝ իր ժողովուրդը դատելու համար, ըսելով.
5 «Հաւաքեցէ՛ք ինծի իմ բարեպաշտներս,
Ինծի հետ զոհով ուխտ կնքողները»:
6 Երկինքը անոր արդարութիւնը պիտի հռչակէ,
Որովհետեւ Աստուած՝ ինքն է դատաւորը: (Սելա:)
7 «Լսէ՛, ո՛վ իմ ժողովուրդս, պիտի խօսիմ.
Ո՛վ Իսրայէլ, քեզի դէմ պիտի վկայեմ.
Ես Աստուած եմ, քու Աստուածդ:
8 Քու զոհերուդ համար չէ որ քեզ կը յանդիմանեմ,
Կամ ողջակէզներուդ համար՝ որոնք շարունակ իմ առջեւս են:
9 Քու տունէդ զուարակ չեմ առներ,
Ո՛չ ալ քու փարախներէդ՝ նոխազներ.
10 Որովհետեւ իմս են անտառին բոլոր գազանները,
Հազարաւոր լեռներուն անասունները:
11 Ես կը ճանչնամ լեռներուն բոլոր թռչունները,
Ու դաշտի [բ]գազանները իմ քովս են'':
12 Եթէ անօթենամ՝ քեզի պիտի չըսեմ.
Քանի իմս է երկրագունդը, նաեւ [գ]անոր լիութիւնը'':
13 Միթէ ես ցուլերու միս կ'ուտե՞մ,
Կամ նոխազներու արիւն կը խմե՞մ:
14 [դ]Շնորհակալութեա՛ն զոհ մատուցանէ'' Աստուծոյ,
Կատարէ՛ ուխտերդ Ամենաբարձրին,
15 Եւ ինծի՛ գոչէ տագնապի օրը.
Ես քեզ պիտի ազատեմ, ու դուն զիս պիտի փառաւորես»:
16 Սակայն Աստուած ամբարիշտին կ'ըսէ.
«Քեզի ի՞նչ՝ որ դուն իմ կանոններս կը թուես,
Իմ ուխտս բերանդ կ'առնես:
17 Արդարեւ դուն խրատը ատեցիր,
Եւ իմ խօսքերս ետեւդ ձգեցիր.
18 Գողը տեսնելով՝ անոր հաւանեցար,
Ու շնացողներուն բաժնեկից եղար.
19 Բերանդ չարախօսութեան [ե]կը յանձնես'',
Եւ լեզուդ [գ]խաբէութիւն կը հնարէ''.
20 Կը նստիս ու եղբօրդ դէմ կը խօսիս,
Մօրդ որդին կը վարկաբեկես:
21 Այս բաները ըրիր, ու ես լռեցի.
Կարծեցիր թէ ես բոլորովին քեզի պէս եմ:

[բ] Կամ՝ առատութիւնը իմ քովս է

[գ] Կամ՝ զայն լեցնողները

[դ] Եբր.՝ Շնորհակալութի՛ւն զոհէ

[ե] Եբր.՝ կ'արձակես

[գ] Եբր.՝ խաբէութեան կը յարի

Բայց քեզ պիտի յանդիմանեմ,
Եւ աչքերուդ առջեւ պիտի զետեղեմ քու ըրածներդ:
22 Ուրեմն հասկցէ՛ք ասիկա, դուք որ Աստուած կը մոռնաք,
Որ ձեզ չբզքտեմ եւ ո՛չ մէկ ազատող ըլլայ:
23 [ե]Շնորհակալութեան զոհ մատուցանողը" զիս կը փառաւորէ.
Եւ իր ճամբային [ը]ուշադիր եղողին"
Ցոյց պիտի տամ Աստուծոյ փրկութիւնը»:

ԱՂՕԹՔ՝ ՆԵՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը, երբ Նաթան մարգարէն իրեն եկաւ՝ իր Բեթսաբէի քով մտնելէն ետք:

51

Ողորմէ՛ ինծի, ո՛վ Աստուած, քու կարեկցութեանդ համեմատ,
Ջնջէ՛ իմ յանցանքներս՝ քու առատ գթութեանդ համեմատ:
2 Բոլո՛րովին լուա զիս իմ անօրէնութենէս,
Եւ մաքրէ՛ զիս իմ մեղքէս.
3 Որովհետեւ ես յանցանքներուս գիտակից եմ,
Ու մեղքս շարունակ իմ առջեւս է:
4 Քեզի՛, միա՛յն քեզի դէմ մեղանչեցի,
Եւ աչքերուդ առջեւ չարիք գործեցի.
Հետեւաբար դուն արդար պիտի ըլլաս՝ երբ խօսիս,
Եւ ամբիծ՝ երբ դատես:
5 Ահա՛ ես անօրէնութեա՛մբ [ա]ծնայ,
Ու մայրս մեղքո՛վ յղացաւ զիս:
6 Ահա՛ դուն ճշմարտութենէ կ'ախորժիս [բ]ներքին մարդուն" մէջ,
Եւ ծածուկ տեղը իմաստութիւնը պիտի [գ]հասկցնես ինծի:
7 Մաքրէ՛ զիս մեղքէն՝ զոպայի մշտիկով, ու մաքուր պիտի ըլլամ.
Լուա՛ զիս, ու ձիւնէն աւելի ճերմակ պիտի ըլլամ:
8 Բերկրա՛նք եւ ուրախութի՛ւն լսել տուր զիս.
Թող խայտան այն ոսկորները՝ որ ճզմեցիր:
9 Ծածկէ՛ երեսդ իմ մեղքերէս,
Ու ջնջէ՛ բոլոր անօրէնութիւններս:
10 Մաքո՛ւր սիրտ ստեղծէ իմ մէջս, ո՛վ Աստուած,
Ուղի՛ղ հոգի վերահաստատէ իմ ներսս:
11 Զիս մի՛ վտարեր ներկայութենէդ,
Եւ ինձմէ մի՛ առներ քու Սուրբ Հոգիդ:

[ե] Եբր.՝ Շնորհակալութիւն զոհողը

[ը] Եբր.՝ զգուշութիւն ընողին

[ա] Եբր.՝ երկնուեցայ

[բ] Եբր.՝ ծածկուած մասերուն

[գ] Կամ՝ գիտցնես

12 Վերադարձո՛ւր ինծի քու փրկութեանդ բերկրանքը,
Ու [դ]յօժարակամ հոգի մը նեցուկ թող ըլլայ ինծի:
13 Յանցաւորներուն պիտի սորվեցնեմ քու ճամբաներդ,
Ու մեղաւորները քեզի պիտի վերադառնան:
14 Ո՛վ Աստուած, փրկութեա՛ն Աստուածը,
Ազատէ՛ զիս արիւնահեղութենէ,
Որ լեզուս ցնծութեամբ խօսի քու արդարութեանդ մասին:
15 Ո՛վ Տէր, բա՛ց շրթունքս,
Ու բերանս պիտի հռչակէ քու [ե]փառաւոր գործերդ":
16 Արդարեւ զոհէ չես ախորժիր՝ որ զայն մատուցանեմ.
Ողջակէզի ալ չես հաւանիր:
17 Աստուծոյ հաճելի զոհը՝ կոտրած հոգին է.
Կոտրած ու ճմլուած սիրտը, ո՛վ Աստուած, դուն չես արհամարհեր:
18 Բարի՛ք ըրէ Սիոնի՝ քու բարեհաճութեամբդ,
Կառուցանէ՛ Երուսաղէմի պարիսպները:
19 Այն ատեն պիտի ախորժիս արդարութեան զոհերէն,
Ողջակէզներէն եւ ամբողջովին այրուած զոհերէն.
Այն ատեն քու զոհասեղանիդ վրայ զուարակներ պիտի մատուցանեն:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ՇՆՈՐՀՔԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի երգը, երբ եդովմայեցի Դովեկ եկաւ, Սաւուղի պատմեց եւ անոր ըսաւ. «Դաւիթ Աքիմելէքի տունը մտած է»:

52

Ինչո՞ւ չարութեամբ կը պարծենաս, ո՛վ զօրաւոր մարդ.
Աստուծոյ կարեկցութիւնը [ա]մշտատեւ է:
2 Լեզուդ եղեռնագործութիւններ կը հնարէ,
Սուր ածելիի պէս խաբէութեամբ կը վարուիր:
3 Չարութիւնը կը սիրես՝ քան բարութիւնը,
Ստութիւնը՝ քան [բ]անկեղծութիւնը: (Սելա:)
4 Ամէն [գ]կործանող խօսք կը սիրես,
Ո՛վ խաբեբայ լեզու:
5 Ուստի Աստուած քեզ ընդմիշտ պիտի տապալէ,
Քեզ պիտի բռնէ եւ վրանէդ խլէ,
Քեզ արմատէդ պիտի խլէ ապրողներու երկրէն: (Սելա:)
6 Արդարները պիտի տեսնեն ու վախնան,
Եւ անոր վրայ պիտի ծիծաղին՝ ըսելով.

[դ] Կամ՝ ազնիւ

[ե] Եբր.՝ գովաբանութիւնդ

[ա] Եբր.՝ ամբողջ օրն

[բ] Եբր.՝ արդարութեան խօսքը

[գ] Եբր.՝ կլլող

7 «Ահա՛ այն [դ]մարդը՝ որ Աստուած իրեն ամրոց չըրաւ,
Հապա իր հարստութեան ճոխութեան վստահեցաւ,
Եւ իր եղեռնագործութեամբ զօրացաւ»:
8 Իսկ ես կանաչազարդ ձիթենիի պէս եմ Աստուծոյ տան մէջ.
Աստուծոյ կարեկցութեան կը վստահիմ [ե]դարէ դար":
9 Քեզ յաւիտեան պիտի ներբողեմ՝
Որովհետեւ ասիկա ըրիր,
Ու քու անունիդ պիտի յուսամ՝
Քանի որ [զ]նպաստաւոր է բարեպաշտներուդ առջեւ:

ՄԱՐԴՈՑ ԱՆԶԳԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]մահալաթի վրայ. Դաւիթի երգը:

53

Անզգամը իր սիրտին մէջ ըսաւ. «Աստուած չկայ»:
Ապականեցան պիղծ անիրաւութեամբ:
Չկայ մէկը՝ որ բարիք ընէ:
2 Աստուած երկինքէն նայեցաւ մարդոց որդիներուն,
Որպէսզի տեսնէ թէ կա՛յ արդեօք ուշիմ մէկը՝
Որ Աստուած փնտռէ:
3 Բոլո՛րը [բ]խոտորեցան, միասին անպիտան եղան.
Ո՛չ մէկ բարիք ընող կայ, ո՛չ իսկ մէկ հատ:
4 Միթէ գիտակից չե՞ն անօրէնութիւն գործողները,
Որոնք իմ ժողովուրդս կ՚ուտեն՝ հաց ուտելու պէս,
Եւ Աստուծոյ չեն գոչեր:
5 Հո՛ն ուր երկիւղ չկար՝ անոնք շատ վախցան,
Որովհետեւ Աստուած քեզի դէմ բանակողներուն ոսկորները ցրուեց.
Ամչցուցիր զանոնք, որովհետեւ Աստուած անարգեց զանոնք:
6 Երանի՜ թէ Սիոնէն գար Իսրայէլի փրկութիւնը.
Երբ Աստուած իր ժողովուրդը գերութենէն վերադարձնէ՝
Յակոբ պիտի խայտայ, եւ Իսրայէլ ուրախանայ:

ԱՂՕԹՔ՝ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԷՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. նկինօթի վրայ. Դաւիթի երգը, երբ Զիփացիները եկան ու Սաւուղի ըսին. «Ահա՛ Դաւիթ մեր քով պահուըտած է»:

54

Ո՛վ Աստուած, ազատէ՛ զիս քու անունովդ,

[դ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[ե] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[զ] Եբր.՝ լաւ

[ա] Թերեւս՝ նուագարանի մը

[բ] Եբր.՝ ետ քաշուեցան

Դա՛տս պաշտպանէ քու զօրութեամբդ:
2 Ո՛վ Աստուած, լսէ՛ իմ աղօթքս,
Ունկնդրէ՛ բերանիս խօսքերը.
3 Որովհետեւ օտարները ինծի դէմ կանգնեցան,
Բռնակալները իմ անձս կը փնտռեն,
Եւ Աստուած իրենց առջեւ չդրին: (Սելա:)
4 Ահա՛ Աստուա՛ծ է իմ օգնականս.
Տէրը անձիս նեցուկ եղողներուն հետ է:
5 Չարիքը [ա]ոսոխներուս պիտի վերադարձնէ.
Բնաջնջէ՛ զանոնք քու ճշմարտութեամբդ:
6 Ես յօժարակամ քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ,
Քու անունդ պիտի ներբողեմ, ո՛վ Տէր, որովհետեւ [բ]բարի է.
7 Արդարեւ զիս ամէն տագնապէ ազատեց,
Եւ աչքս թշնամիներուս կորուստը տեսաւ:

ԲԱՐԵԿԱՄԷ ՄԸ ՄԱՏՆՈՒԱԾԻ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ
Գլխաւոր երաժիշտին. նկինօթի վրայ. Դաւիթի երգը:

55

Ո՛վ Աստուած, ունկնդրէ՛ իմ աղօթքս,
Եւ մի՛ թաքնուիր իմ աղաչանքէս:
2 Մտի՛կ ըրէ ու պատասխանէ՛ ինծի.
Իմ գանգատովս [ա]կը մոլորիմ" եւ ալեխռով կ՚ըլլամ,
3 Թշնամիին ձայնէն եւ ամբարիշտին [բ]ճնշումէն,
Որովհետեւ վրաս անօրէնութիւն կը [գ]թափեն,
Ու բարկութեամբ զիս [դ]կը հետապնդեն":
4 Սիրտս սարսափեցաւ իմ ներսս,
Եւ մահուան ահերը ինկան վրաս:
5 Վախ ու դող [ե]համակեցին զիս",
Ահուդողը ծածկեց զիս,
6 Եւ ըսի. «Երանի՜ թէ աղաւնիի նման թեւեր ունենայի,
Որպէսզի թռչէի ու հանգչէի.
7 Ահա՛ հեռուն կը փախչէի,
Անապատին մէջ կը [գ]բնակէի. (Սելա.)

[ա] Եբր.՝ դիտողներուս

[բ] Կամ՝ նպաստաւոր

[ա] Կամ՝ կը տրտմիմ

[բ] Եբր.՝ ճնշումին երեսէն

[գ] Եբր.՝ սահեցնեն

[դ] Եբր.՝ կ՚ատեն

[ե] Եբր.՝ եկան վրաս

8 Արտորալով կը փախչէի
Սաստիկ հովէն ու մրրիկէն»:
9 [ե]Կորսնցո՛ւր զանոնք, ո՛վ Տէր. բաժնէ՛ անոնց լեզուները,
Որովհետեւ քաղաքին մէջ բռնութիւն եւ կռիւ տեսայ:
10 Ցերեկ ու գիշեր անոր պարիսպներուն վրայ կը շրջին.
Անօրէնութիւն եւ տաժանք կայ անոր մէջ:
11 Եղեռնագործութիւն կայ անոր մէջ,
Հարստահարութիւնն ու խաբէութիւնը անոր հրապարակներէն չեն հեռանար:
12 Արդարեւ թշնամի մը չէր զիս նախատողը՝ որ հանդուրժէի,
Կամ [ը]ոսոխս չէր ինծի դէմ [թ]հպարտացողը՝ որ անկէ պահուըտէի.
13 Հապա դո՛ւն, [ժ]ինծի հաւասար" մարդ մը,
Իմ մտերի՛մս ու ճանչուո՛րս.
14 Իրարու հետ [ի]քաղցր խօսակցութիւն կ'ունենայինք",
Եւ բազմութեան հետ Աստուծոյ տունը կ'երթայինք:
15 Մահը [լ]յանկարծ անոնց վրայ թող հասնի",
Ու ողջ-ողջ [խ]դժոխքը թող իջնեն,
Որովհետեւ իրենց [ծ]բնակարաններուն եւ իրենց մէջ չարութիւն կայ:
16 Իսկ ես Աստուածո՛յ պիտի գոչեմ,
Ու Տէրը զիս պիտի ազատէ:
17 Իրիկունը, առտուն եւ կէսօրին պիտի գանգատիմ ու [կ]հառաչեմ,
Ան ալ պիտի լսէ իմ ձայնս:
18 Խաղաղութեամբ պիտի փրկէ իմ անձս ինծի դէմ մղուող պայքարէն,
Որովհետեւ շատեր քովս էին:
19 Աստուած պիտի լսէ,
Ու [հ]յաւիտենականութեան մէջ" բնակողը պիտի խոնարհեցնէ զանոնք. (Սելա.)
Որովհետեւ անոնք չեն փոխուիր,
Եւ Աստուծմէ չեն վախնար:

[գ] Եբր.՝ գիշերէի

[ե] Եբր.՝ Կլլէ՛

[ը] Եբր.՝ զիս ատողը

[թ] Եբր.՝ ինքզինք մեծցնողը

[ժ] Եբր.՝ ինծի պէս գնահատուած

[ի] Եբր.՝ մտերմութիւնը կը քաղցրացնէինք

[լ] Եբր.՝ զանոնք թող հրապուրէ

[խ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

[ծ] Եբր.՝ պանդխտութեան վայրերուն

[կ] Եբր.՝ գոռամ

[հ] Եբր.՝ վաղուց

20 Ամբարիշտը ձեռքը իրեն հետ խաղաղութեան մէջ եղողներուն վրայ երկարեց,
Իր ուխտը դրժեց:
21 Անոր բերանին խօսքերը կոգիէն կակուղ են,
Բայց անոր սիրտին մէջ պատերազմ կայ.
Անոր խօսքերը իւղէն կակուղ են,
Բայց մերկ սուրեր են:
22 Քու հոգդ ձգէ՛ Տէրոջ վրայ,
Եւ ան քեզի նեցուկ պիտի ըլլայ.
Ան երբե՛ք պիտի չթոյլատրէ որ արդարը սասանի:
23 Բայց դուն, ո՛վ Աստուած, զանոնք ապականութեան գուբը պիտի իջեցնես.
Արիւնահեղ ու խաբեբայ մարդիկը իրենց օրերուն կէսին պիտի չհասնին,
Սակայն ես քեզի պիտի վստահիմ:

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՎՐԱՅ
Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Եոնաթ-Էլէմ-Րեհոգիմի վրայ. Դաւիթի երգը, երբ Փղշտացիները բռնեցին զինք Գէթի մէջ:

56

Ողորմէ՛ ինծի, ո՛վ Աստուած,
Որովհետեւ մարդը կ՚ուզէ զիս կլլել.
Ամէն օր պայքարելով՝ զիս կը տանջէ:
2 [բ]Ոսոխներս ամէն օր կ՚ուզեն զիս կլլել,
Քանի շատեր [գ]գոռոզութեամբ կը պայքարին ինծի դէմ:
3 [դ]Երբ վախնամ'' քեզի պիտի վստահիմ:
4 Աստուծմով պիտի գովաբանեմ իր խօսքը.
Աստուծոյ կը վստահիմ, պիտի չվախնամ.
[ե]Մարդը ինծի ի՞նչ կրնայ ընել:
5 Ամէն օր [զ]զիս կը վշտացնեն'',
Իմ մասին անոնց բոլոր մտածումները չարութեան համար են:
6 Կը զինակցին, կը պահուըտին,
Իմ հետքերս կը դիտեն,
Որովհետեւ անձիս կը սպասեն՝ որ զիս կորսնցնեն:
7 Միթէ անօրէնութեամբ պիտի ազատի՞ն.
Ո՛վ Աստուած, քու բարկութեամբդ նուաստացո՛ւր ժողովուրդները:
8 Իմ թափառումներս հաշուեցիր.

[ա] Այսինքն՝ “ Հեռաւոր Բեւեկնիի Աղաւնի□ին

[բ] Եբր.՝ Դիտողներս

[գ] Եբր.՝ բարձրէն, կամ՝ ո՛վ Ամենաբարձր

[դ] Եբր.՝ Վախնալու ժամանակ

[ե] Եբր.՝ Մարմինը

[զ] Կամ՝ խօսքերս կը ծռեն

Դի՛ր արցունքներս քու տիկիդ մէջ.
Միթէ անոնք քու գիրքիդ մէջ գրուած չե՞ն:
9 Թշնամիներս պիտի նահանջեն այն օրը՝ երբ քեզի գոչեմ.
Ասիկա գիտեմ, որովհետեւ Աստուած ինծի հետ է:
10 Աստուծմո՛վ պիտի գովաբանեմ իր խօսքը,
Տէրոջմո՛վ պիտի գովաբանեմ իր խօսքը:
11 Աստուծոյ կը վստահիմ, պիտի չվախնամ.
Մարդը ինծի ի՞նչ կրնայ ընել:
12 Ո՛վ Աստուած, [է]քեզի ըրած ուխտերս պիտի կատարեմ":
Քեզի [ը]շնորհակալութեան զոհ պիտի մատուցանեմ",
13 Որովհետեւ իմ անձս մահէն ազատեցիր:
Ոտքերս ալ անկումէն զերծ չե՞ս պահեր,
Որպէսզի Աստուծոյ առջեւ ընթանամ ապրողներու լոյսին մէջ:

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Ալ-Թաշհէթ. Դաւիթի երգը, երբ Սաւուղի առջեւէն կը փախչէր դէպի քարայրը:

57

Ողորմէ՛ ինծի, ո՛վ Աստուած. ողորմէ՛ ինծի,
Որովհետեւ իմ անձս քեզի՛ կ'ապաւինի:
Քու թեւերուդ հովանիին պիտի ապաւինիմ,
Մինչեւ որ աղէտները անցնին:
2 Ամենաբարձր Աստուծոյն պիտի գոչեմ,
Աստուծոյ՝ որ ինծի համար ամէն ինչ կը կատարէ:
3 Երկինքէն պիտի ղրկէ եւ զիս ազատէ,
Ու պիտի նախատէ զիս կլլել ուզողները. (Սելա.)
Աստուած պիտի ղրկէ իր կարեկցութիւնը եւ ճշմարտութիւնը:
4 Իմ անձս առիւծներու մէջ է.
[բ]Բոց փչող" մարդոց որդիներուն մէջ կը պառկիմ,
Որոնց ակռաները նիզակներ ու նետեր են,
Եւ լեզուն՝ սրածայր սուր:
5 Բարձրացի՛ր երկինքի վրայ, ո՛վ Աստուած.
Քու փառքդ ամբո՛ղջ երկրի վրայ թող ըլլայ:
6 Իմ քայլերուս ցանց պատրաստեցին,
Անձս կքեցաւ.
Փոս փորեցին առջեւս,
Բայց իրենք ինկան անոր մէջ: (Սելա:)
7 Սիրտս [գ]տրամադիր է, ո՛վ Աստուած, սիրտս տրամադիր է.

[է] Եբր.՝ քու ուխտերդ իմ վրաս են

[ը] Եբր.՝ շնորհակալութիւն պիտի հատուցանեմ

[ա] Այսինքն՝ " Մի՛ կորսնցներ

[բ] Եբր.՝ Բոցավառ

Պիտի երգեմ ու սաղմոս պիտի ըսեմ:
8 Արթնցի՛ր, ո՛վ իմ դփառքս.
Արթնցէ՛ք, ո՛վ տաւիղ եւ քնար.
Ես արշալոյսին պիտի արթննամ:
9 Ո՛վ Տէր, քեզ պիտի ներբողեմ ժողովուրդներուն մէջ.
Քեզի սաղմոս պիտի երգեմ եազգերուն մէջ,
10 Որովհետեւ քու կարեկցութիւնդ մինչեւ երկինք կը զհասնի,
Ու քու ճշմարտութիւնդ՝ մինչեւ նօսր ամպերը:
11 Բարձրացի՛ր երկինքի վրայ, ո՛վ Աստուած,
Քու փառքդ ամբո՛ղջ երկրի վրայ թող ըլլայ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՉԱՐԸ ՊԱՏԺԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Գլխաւոր երաժիշտին. աԱլ-Թաշհէթ. Դաւիթի երգը,

58

Իրապէս պապանձելո՞վ արդարութիւն կը խօսիք.
Ուղղամտութեա՞մբ կը դատէք, ո՛վ մարդոց որդիներ:
2 Մանաւանդ սիրտով անիրաւութիւններ կը գործէք,
Երկրի վրայ ձեր ձեռքերով բռնութիւն կը բքանեցնէք:
3 Ամբարիշտները իրենց մօր արգանդէն զխոտորած են,
դՈրովայնէն կը մոլորին՝ սուտ խօսելով:
4 Անոնց ժահրը օձի ժահրի նման է:
Խուլ քարբի պէս են՝ որ իր ականջները կը խցէ.
5 Ան մտիկ չ՛ըներ հմայողներուն ձայնը,
Թէեւ եվարպետութեամբ կը թովեն:
6 Ո՛վ Աստուած, փշրէ՛ անոնց ակռաները իրենց բերաններուն մէջ.
Ո՛վ Տէր, կոտրտէ՛ առիւծի կորիւններուն ժանիքները:
7 Անոնք թող հալին՝ զհոսող ջուրերու պէս.
Երբ իրենց աղեղները լարեն՝ նետերը արձակելու համար, անոնք թող ծայրատուած

զ Եբր.՝ պատրաստ, կամ՝ հաստատ

դ Այսինքն՝ անձս, կամ՝ լեզուս

ե Եբր.՝ բնակչութիւններուն

զ Եբր.՝ մեծնայ

ա Այսինքն՝ " Մի՛ Կորսնցներ

բ Եբր.՝ կշռէք

զ Եբր.՝ օտարացած

դ Եբր.՝ փորէն

ե Եբր.՝ իմաստութեամբ

զ Եբր.՝ գացող

ըլլան:

8 Խխունջի պէս ըլլան՝ որ գացած ատենը կը հալի,
Կնոջ մը վիժած զաւակին պէս ըլլան՝ որ արեւը չտեսնեն:
9 Տակաւին ձեր կաթսաները [է]դժնիկներուն կրակը [ը]չզգացած,
Թէ՛ [թ]թարմ եւ թէ [ժ]բոցավառ դժնիկները մրրիկով պիտի ցրուէ:
10 Արդարը պիտի ուրախանայ՝ երբ վրէժխնդրութիւնը տեսնէ.
Իր ոտքերը ամբարիշտին արիւնին մէջ պիտի լուայ:
11 Ուստի մարդ պիտի ըսէ. «Անտարակոյս արդարին համար [ի]վարձատրութիւն կայ.
Անտարակոյս Աստուած մը կայ՝ որ կը դատէ երկրի վրայ»:

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Ալ-Թաշհէթ. Դաւիթի երգը, երբ Սաւուղ մարդիկ ղրկեց եւ տունը [բ]պաշարեցին՝ զինք մեռցնելու համար:

59

Ազատէ՛ զիս թշնամիներէս, ո՛վ իմ Աստուածս.
Պաշտպանէ՛ զիս ինծի դէմ կանգնողներէն:
2 Ազատէ՛ զիս անօրէնութիւն գործողներէն,
Փրկէ՛ զիս արիւնահեղ մարդոցմէն.
3 Արդարեւ ահա՛ իմ անձիս դէմ դարան մտան,
Զօրեղ մարդիկ ինծի դէմ զինակցեցան,
Բայց ո՛չ թէ յանցանքիս եւ մեղքիս համար, ո՛վ Տէր:
4 Թէպէտ անօրէնութիւն չունիմ, կը վազեն ու կը պատրաստուին.
Արթնցի՛ր, դիմաւորէ՛ զիս եւ նայէ՛:
5 Ո՛վ Տէր, զօրքերո՛ւ Աստուած, Իսրայէլի՛ Աստուածը,
Արթնցի՛ր, որ բոլոր հեթանոսները [գ]քննես.
Ո՛չ մէկ անօրէն անհաւատարիմի ողորմէ: (Սելա:)
6 Անոնք իրիկունը կը վերադառնան՝
Շունի պէս [դ]ոռնալով,
Ու քաղաքին [ե]մէջ կը շրջին":

[է] Փշոտ թուփ մը

[ը] Եբր.՝ չնկատած

[թ] Եբր.՝ ապրող

[ժ] Եբր.՝ բորբոքած

[ի] Եբր.՝ պտուղ

[ա] Այսինքն՝ " Մի՛ Կորսնցներ□

[բ] Եբր.՝ պահպանեցին

[գ] Եբր.՝ աչքէ անցընես

[դ] Եբր.՝ գոռալով

[ե] Եբր.՝ շուրջը կը դառնան

7 Ահա՛ իրենց բերանէն հայհոյութիւն կը ժայթքեցնեն,
Անոնց շրթունքներուն վրայ սուրեր կան,
Որովհետեւ կ’ըսեն. «Ո՞վ կը լսէ»:
8 Բայց դո՛ւն, ո՛վ Տէր, անոնց վրայ պիտի ծիծաղիս.
Բոլոր հեթանոսները պիտի ծաղրես:
9 Ո՛վ [գ]իմ զօրութիւնս", քեզի՛ պիտի [է]սպասեմ,
Քանի Աստուա՛ծ է իմ պատսպարանս:
10 [ը]Իմ Աստուածս իր կարեկցութեամբ" պիտի ընդառաջէ ինծի.
Աստուած պիտի ցուցնէ ինծի [թ]ոսոխներուս կործանումը:
11 Մի՛ մեռցներ զանոնք, որպէսզի ժողովուրդս չմոռնայ.
Ցնցէ՛ զանոնք քու ոյժովդ,
Նուաստացո՛ւր զանոնք, ո՛վ Տէր, մեր վահանը:
12 Թող բռնուին իրենց ամբարտաւանութեան մէջ՝
Իրենց բերանին մեղքին ու շրթունքին խօսքին համար,
Նաեւ անէծքին եւ սուտին համար՝ որ կ’արտաբերեն:
13 Սպառէ՛ ցասումով, սպառէ՛ զանոնք՝ որպէսզի չքանան,
Ու գիտնան թէ Աստուա՛ծ կը տիրէ Յակոբի վրայ,
Մինչեւ երկրի ծայրերը: (Սելա:)
14 Անոնք իրիկունը պիտի վերադառնան՝
Շունի պէս ոռնալով,
Եւ քաղաքին մէջ պիտի շրջին:
15 Կերակուրի համար աստանդական պիտի շրջին.
Եթէ չկշտանան՝ [ժ]ա՛յդպէս պիտի գիշերեն":
16 Իսկ ես քու զօրութիւնդ պիտի երգեմ,
Առտուն քու կարեկցութեամբդ պիտի ցնծամ,
Որովհետեւ դուն ինծի միջնաբերդ եղար
Եւ ապաստանարան՝ իմ տագնապիս օրը:
17 Ո՛վ իմ զօրութիւնս, քեզի՛ սաղմոս պիտի երգեմ,
Քանի իմ պատսպարանս Աստուա՛ծ է,
[ի]Ինծի կարեկից Աստուածը":

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]"Շուշան-Էտութ"ի վրայ. Դաւիթի երգը՝ սորվեցնելու համար, երբ

[գ] Կամ՝ անոր զօրութիւնը

[է] Եբր.՝ դիտեմ

[ը] Եբր.՝ Կարեկցութեանս Աստուածը

[թ] Եբր.՝ դիտողներուս

[ժ] Կամ՝ պիտի տրտնջեն

[ի] Եբր.՝ Կարեկցութեանս Աստուածը

[ա] Այսինքն՝ “ Շուշանը Վկայութիւն է□

պատերազմեցաւ Միջագետքի Ասորիներուն եւ Սուբայի Ասորիներուն դէմ, ու Յովաբ՝ վերադառնալով՝ Եդովմայեցիներէն տասներկու հազար հոգի զարկաւ Աղի ձորին մէջ:

60

Ո՛վ Աստուած, մեզ մերժեցիր,
Մեզ [բ]ցրուեցիր ու բարկացար.
[գ]Վերադարձի՛ր մեզի՝՝:
2 Երկիրը շարժեցիր, զայն ճեղքեցիր.
[դ]Նորոգէ՛ անոր փլած տեղերը, որովհետեւ կ՚երերայ:
3 Քու ժողովուրդիդ տաժանք ցոյց տուիր.
Մեզի թմրութեան գինի խմցուցիր:
4 Քեզմէ վախցողներուն դրօշակ տուիր,
Որ [ե]ճշմարտութեան համար պարզեն՝՝. (Սելա.)
5 Որպէսզի քու սիրելիներդ ազատին:
Փրկէ՛ աջ ձեռքովդ, ու պատասխանէ՛ ինծի:
6 Աստուած իր [զ]սրբութեամբ խօսեցաւ.
«Ես պիտի հրճուիմ՝ Սիւքէմը բաժնելով,
Ու Սոկքովթի հովիտը չափելով:
7 Գաղաադ իմս է, Մանասէ իմս է,
Եփրեմ գլուխիս [է]զօրութիւնն է.
Յուդա իմ օրէնսդիրս է:
8 Մովաբ իմ լուացուելու կոնքս է.
Եդովմի վրայ պիտի ձգեմ իմ կօշիկս:
Ո՛վ [ը]Փղշտացիներ, գոչեցէ՛ք ինծի համար»:
9 Ո՞վ պիտի տանի զիս [թ]ամրացած քաղաքը.
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ զիս մինչեւ Եդովմ:
10 Միթէ դուն չե՞ս, ո՛վ Աստուած, որ մեզ մերժեցիր,
Ու մեր զօրքերուն հետ [ժ]չգացիր, ո՛վ Աստուած:
11 Օգնութի՛ւն տուր մեզի՝ տագնապի մէջէն ելլելու,
Որովհետեւ ընդունայն է մարդուն [ի]օգնութիւնը.

[բ] Եբր.՝ պատռեցիր

[գ] Կամ՝ Վերադարձո՛ւր մեզ

[դ] Եբր.՝ Բուժէ՛

[ե] Կամ՝ փախչին աղեղին առջեւէն

[զ] Կամ՝ սրբարանին մէջ

[է] Եբր.՝ ամրոցն

[ը] Եբր.՝ Պաղեստին

[թ] Եբր.՝ պատնէշով

[ժ] Եբր.՝ դուրս չելար

[ի] Եբր.՝ ազատութիւնը

12 Աստուծմո՛վ ոյժ պիտի բանեցնենք.
Ա՛ն պիտի կոխկռտէ մեր թշնամիները:

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Գլխաւոր երաժիշտին. նկինօթի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

61

Ո՛վ Աստուած, լսէ՛ իմ [ա]պաղատանքս,
Եւ ուշադի՛ր եղիր աղօթքիս:
2 Քեզի պիտի գոչեմ երկրի ծայրէն՝ երբ սիրտս թալկանայ.
Առաջնորդէ՛ զիս դէպի [բ]ինծմէ բարձր եղող վէմը,
3 Որովհետեւ դուն ինծի ապաւէն եղար,
Ամուր աշտարակ մը՝ թշնամիին դէմ:
4 Ես քու վրանիդ մէջ պիտի [գ]բնակիմ յաւիտենապէս.
Քու թեւերուդ ծածկոյթին պիտի ապաւինիմ: (Սելա:)
5 Արդարեւ դուն, ո՛վ Աստուած, լսեցիր իմ ուխտերս,
Ինծի տուիր քու անունէդ վախցողներուն ժառանգութիւնը:
6 Թագաւորին օրերուն վրայ օրե՛ր աւելցուր.
Անոր տարիները սերունդէ սերունդ թող ըլլան.
7 Յաւիտեան Աստուծոյ առջեւ թող բազմի.
[դ]Հրահանգէ՛ կարեկցութեան եւ ճշմարտութեան, որպէսզի զինք պաշտպանեն:
8 Այն ատեն յաւերժ սաղմոս պիտի երգեմ քու անուանդ,
Որպէսզի ամէն օր ուխտերս կատարեմ:

ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՎՐԱՅ

Գլխաւոր երաժիշտին՝ Իդիթունի համաձայն. Դաւիթի սաղմոսը:

62

Իմ անձս միայն Աստուծոյ [ա]կը վստահի".
Իրմէ՛ է իմ փրկութիւնս.
2 Միայն ի՛նք է իմ վէմս ու փրկութիւնս.
Իմ միջնաբերդս է, շատ պիտի չսասանիմ:
3 Մինչեւ ե՞րբ մարդու մը վրայ պիտի յարձակիք.
Բոլո՛րդ ալ պիտի ջախջախուիք՝
Ծռած պատի ու խախուտ ցանկապատի պէս:
4 Անոնք կը խորհրդակցին՝ միայն զայն իր վեհութենէն [բ]վար ձգելու" համար.

[ա] Եբր.՝ ճիչս

[բ] Եբր.՝ ինծի համար շատ

[գ] Եբր.՝ պանդխտանամ

[դ] Եբր.՝ Սահմանէ՛

[ա] Եբր.՝ լուռ կը կենայ

[բ] Եբր.՝ քշելու

Ստութեան կը հաւանին.
Իրենց բերանով կ’օրհնեն,
Բայց իրենց սիրտով կ’անիծեն: (Սելա:)
5 Ո՛վ իմ անձս, միայն Աստուծոյ [գ]վստահէ,
Որովհետեւ իրմէ է իմ յոյսս:
6 Միայն ի՛նք է իմ վէմս եւ փրկութիւնս.
Իմ միջնաբերդս է, պիտի չսասանիմ:
7 Իմ փրկութիւնս ու փառքս Աստուծմէ՛ են.
Իմ զօրութեանս վէմը եւ ապաւէնս Աստուա՛ծ է:
8 Ամէն ժամանակ վստահեցէ՛ք անոր, ո՛վ ժողովուրդ.
[դ]Բացէ՛ք ձեր սիրտերը անոր առջեւ,
Որովհետեւ Աստուած ապաւէն է մեզի: (Սելա:)
9 Անտարակոյս ռամիկ մարդիկը ունայնութիւն են,
Ազնուական մարդիկը սուտ են.
Եթէ կշիռքի մէջ դրուին,
Բոլորն ալ ունայնութենէն թեթեւ են:
10 Հարստահարութեան մի՛ վստահիք,
Յափշտակութեան վրայ փուճ յոյս մի՛ դնէք.
Եթէ հարստութիւնը շատնայ,
Ձեր սիրտը [ե]անոր մի՛ կպչէք":
11 Մէկ անգամ Աստուած խօսեցաւ,
Երկու անգամ սա՛ լսեցի,
Թէ զօրութիւնը Աստուծոյ կը պատկանի:
12 Կարեկցութիւնն ալ քեզի կը պատկանի, ո՛վ Տէր.
Որովհետեւ իւրաքանչիւրին կը հատուցանես իր գործին համեմատ:

ՓԱՓԱՔ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀԱՆԴԷՊ

Դաւիթի սաղմոսը, երբ Յուդայի անապատին մէջ էր:

63

Ո՛վ Աստուած, դո՛ւն ես իմ Աստուածս.
Արշալոյսին քե՛զ կը փնտռեմ:
Անձս կը ծարաւնայ քեզի, ու մարմինս կը կարօտնայ քեզ,
Անջրդի եւ ծարաւուտ երկրի մը մէջ՝ ուր ջուր չկայ,
2 Քու զօրութիւնդ ու փառքդ տեսնելու համար՝
Ինչպէս քեզ դիտած եմ սրբարանին մէջ:
3 Քանի քու կարեկցութիւնդ կեանքէն լաւ է,
Իմ շրթունքս քեզ պիտի դրուատէ:
4 Այսպէս՝ քեզ պիտի օրհնաբանեմ որքան ատեն որ ապրիմ,
Քու անունովդ ձեռքերս պիտի բարձրացնեմ:

[գ] Եբր.՝ լուռ կեցիր

[դ] Եբր.՝ Թափեցէ՛ք

[ե] Եբր.՝ անոր վրայ մի՛ դնէք

5 Իմ անձս պիտի կշտանայ՝ իբր թէ ճարպով ու պարարտութեամբ,
Եւ իմ բերանս պիտի գովաբանէ քեզ ցնծութեան շրթունքով:
6 Երբ անկողինիս վրայ քեզ կը յիշեմ,
Գիշերուան պահերուն մէջ քու մասիդ կը խորհրդածեմ.
7 Որովհետեւ ինծի օգնական եղար,
Ու քու թեւերուդ հովանիին տակ պիտի ցնծամ:
8 Իմ անձս քեզի կը յարի,
Քու աջ ձեռքդ ինծի նեցուկ կ'ըլլայ.
9 Բայց անոնք որ անձս կը փնտռեն՝ զայն [ա]կորսնցնելու համար,
Երկրի ստորին մասերը պիտի մտնեն,
10 [բ]Սուրով պիտի իյնան[բ],
[գ]Աղուէսներու բաժին պիտի ըլլան:
11 Բայց թագաւորը Աստուծմով պիտի ուրախանայ.
Ո՛վ որ անով երդում ընէ՝ պիտի պարծենայ,
Իսկ ստախօսներուն բերանը պիտի փակուի:

ԱՂՕԹՔ՝ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

64

Ո՛վ Աստուած, լսէ՛ իմ ձայնս՝ երբ կը գանգատիմ.
Պահպանէ՛ կեանքս թշնամիին երկիւղէն:
2 [ա]Պահէ՛ զիս չարագործներուն խորհրդաժողովէն,
Անօրէնութիւն գործողներուն բազմութենէն,
3 Որոնք իրենց լեզուները սուրի պէս կը սրեն,
Իրենց աղեղները կը լարեն՝ որ իրենց նետերը – լեղի խօսքերը –
4 Ծածուկ տեղէն արձակեն պարկեշտին.
Յանկարծակի անոր կ'արձակեն, ու չեն վախնար:
5 Իրենց չար արարքներուն մէջ [բ]կը քաջալերուին[բ],
Որոգայթներ թաղելու մասին կը խօսակցին.
Կ'ըսեն. «Ո՞վ պիտի տեսնէ զանոնք»:
6 Անիրաւութիւն կը [գ]հնարեն,
Ու կ'ըսեն. «[դ]Վերջացուցինք մեր ծրագրածը[դ]»:
Իւրաքանչիւրին ներսը եւ սիրտը խորունկ են:

[ա] Եբր.՝ աւերելու

[բ] Եբր.՝ Սուրի ձեռքով պիտի գլորին

[գ] Կամ՝ Շնագայլերու

[ա] Եբր.՝ Ծածկէ՛

[բ] Եբր.՝ կ'ուժովնան

[գ] Եբր.՝ փնտռեն

[դ] Եբր.՝ Մեր փնտռած փնտռտուքը վերջացաւ

7 Բայց Աստուած իր նետը անոնց պիտի արձակէ.
Անոնք յանկարծ պիտի վիրաւորուին:
8 Անոնց լեզուն զիրենք պիտի [ե]տապալէ իրարու վրայ.
Բոլոր զանոնք տեսնողները պիտի փախչին:
9 Բոլոր մարդիկը պիտի վախնան.
Աստուծոյ արարքները պիտի հռչակեն,
Եւ անոր գործին [զ]ուշադրութիւն դարձնեն":
10 Արդարը Տէրոջմով պիտի ուրախանայ, եւ անոր պիտի ապաւինի.
Ամէն սիրտով ուղիղ՝ անով պիտի պարծենայ:

ԳՈՎԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը. երգ:

65

Ո՛վ Աստուած, [ա]վստահաբար պիտի գովաբանուիս Սիոնի մէջ,
Ու քեզի եղած ուխտը պիտի կատարուի:
2 Ո՛վ աղօթք լսող,
Ամէն [բ]մարդ քեզի պիտի գայ:
3 [գ]Անօրէնութիւնները ինծմէ զօրաւոր եղան.
Դո՛ւն պիտի քաւես մեր յանցանքները:
4 Երանի՜ անոր որ կ՚ընտրես ու քեզի կը մօտեցնես,
Որպէսզի բնակի քու գաւիթներուդ մէջ.
Պիտի կշտանանք քու տանդ՝
Քու սուրբ տաճարիդ բարութեամբ:
5 Ահաւոր արարքներով՝ արդարութեամբ պիտի պատասխանես մեզի,
Ո՛վ մեր փրկութեան Աստուածը,
Երկրի բոլոր ծայրերուն ու ծովերէն հեռու եղողներուն ապահովութիւնը:
6 Դո՛ւն լեռները հաստատեցիր քու կարողութեամբդ՝
Զօրութեամբ գօտեւորուելով:
7 Դուն կը հանդարտեցնես ծովերուն ժխորը,
Անոնց ալիքներուն ժխորը,
Եւ [դ]ազգերուն դղրդիւնը:
8 Երկրի ծայրերը բնակողները պիտի վախնան քու նշաններէդ.
Առտուան եւ իրիկուան ելքը դուն կը ցնծացնես:
9 Երկիրը աչքէ կ՚անցընես ու զայն կը ջրես,
Զայն առատօրէն կը հարստացնես.

[ե] Եբր.՝ գայթեցնէ

[զ] Եբր.՝ հասկնան

[ա] Եբր.՝ լռութեամբ

[բ] Եբր.՝ մարմին

[գ] Կամ՝ Անօրէնութեան խօսքերը

[դ] Եբր.՝ բնակչութիւններուն

Աստուծոյ առուն ջուրով լեցուն է:
[ե]Անոնց ցորեն կը պատրաստես,
Որովհետեւ սա՛պէս կը պատրաստես [զ]զայն.–
10 Անոր ակօսները կ՛ոռոգես,
Անոր ճեղքերը կը հարթես,
Զայն կը կակուղցնես տարափներով,
Անոր մէջ բուսածը կ'օրհնես:
11 Տարին կը [է]պսակես քու բարիքներովդ,
Եւ քու արահետներդ պարարտութիւն կը կաթեցնեն.
12 Անապատի մարգագետիններուն վրայ կը կաթեցնեն,
Ու բլուրները խայտանքով կը գօտեւորուին:
13 Արօտները հօտերով կը ծածկուին,
Եւ հովիտները՝ ցորենով:
Անոնք ցնծութեամբ կը գոռան ու կ'երգեն:

ԳՈՎԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

Գլխաւոր երաժիշտին. սաղմոս. երգ:

66

Ցնծութեա՛մբ գոչեցէք Աստուծոյ, դուք բոլորդ՝ երկրի բնակիչներ:
2 Սաղմո՛ս երգեցէք անոր անունին փառքին,
Փառաւո՛ր ըրէք անոր գովաբանութիւնը:
3 Ըսէ՛ք Աստուծոյ. «Ո՜րքան ահաւոր են քու գործերդ.
Թշնամիներդ քեզի պիտի [ը]հպատակին՝
Քու մեծ զօրութեանդ համար:
4 Ամբողջ երկիրը պիտի երկրպագէ քեզի,
Սաղմոս պիտի երգէ քեզի,
Սաղմոս պիտի ըսէ քու անունիդ»: (Սելա:)
5 Եկէ՛ք ու տեսէ՛ք Աստուծոյ գործերը.
Ան իր արարքներով ահեղ է մարդոց [թ]որդիներուն հանդէպ":
6 Ծովը ցամաքի վերածեց,
Գետէն ոտքով անցան.
Հոն իրմով ուրախացանք:
7 Իր զօրութեամբ յաւիտեան կը տիրէ.
Անոր աչքերը ազգերը կը դիտեն.
Ապստամբները իրենք զիրենք թող չբարձրացնեն: (Սելա:)
8 Ո՛վ ժողովուրդներ, օրհնաբանեցէ՛ք մեր Աստուածը.

[ե] Այսինքն՝ Մարդոց

[զ] Այսինքն՝ երկիրը

[է] Եբր.՝ թագադրես

[ը] Եբր.՝ ստեն

[թ] Եբր.՝ որդիներէն աւելի

Լսե՛լ տուէք անոր գովաբանութեան ձայնը:
9 Ի՛նք մեր անձը [գ]ողջ կը պահէ",
Եւ չի թոյլատրեր որ մեր ոտքերը սահին:
10 Արդարեւ դուն փորձարկեցիր մեզ, ո՛վ Աստուած.
Զտեցիր մեզ, ինչպէս արծաթը կը զտուի:
11 Մեզ ցանցի մէջ մտցուցիր.
Ծանր բեռ դրիր մեր մէջքին վրայ:
12 Մեր գլուխներուն վրայ մարդիկ հեծցուցիր.
Կրակն ու ջուրը մտանք,
Սակայն մեզ դուրս հանեցիր՝ առատութեան տեղը:
13 Ողջակէզներով պիտի մտնեմ քու տունդ.
Պիտի կատարեմ ուխտերս՝
14 Որոնք շրթունքս [դ]խոստացաւ,
Եւ տագնապիս մէջ բերանս խօսեցաւ:
15 Պարարտ անասուններ պիտի մատուցանեմ քեզի իբր ողջակէզ՝ խոյերու խունկով.
Արջառներէն զուարակներ պիտի զոհեմ՝ նոխազներու հետ: (Սելա:)
16 Եկէ՛ք ու լսեցէ՛ք, դուք բոլորդ՝ որ Աստուծմէ կը վախնաք,
Եւ պատմեմ ինչ որ ըրաւ իմ անձիս:
17 Բերանովս անոր գոչեցի,
Ու լեզուովս [ե]զինք բարձրացուցի":
18 Եթէ սիրտիս մէջ անօրէնութիւն տեսնէի՝
Տէրը պիտի չլսէր:
19 Սակայն Աստուած լսեց,
Աղօթքիս ձայնին ուշադիր եղաւ:
20 Օրհնեա՛լ ըլլայ Աստուած՝ որ աղօթքս չմերժեց,
Եւ իր կարեկցութիւնը ինծմէ չհեռացուց:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

Գլխաւոր երաժիշտին. նկինօթի վրայ. սաղմոս. երգ:

67

Աստուած թող ողորմի մեզի եւ օրհնէ մեզ,
Իր երեսը թող [զ]պայծառացնէ մեր վրայ, (Սելա,)
2 Որպէսզի երկրի վրայ քու ճամբադ ճանչցուի,
Ու բոլոր ազգերուն մէջ՝ քու փրկութիւնդ:
3 Ժողովուրդները քե՛զ թող ներբողեն, ո՛վ Աստուած.
Բոլո՛ր ժողովուրդները քե՛զ թող ներբողեն:
4 [է]Ազգերը թող ուրախանան եւ ցնծան,

[գ] Եբր.՝ կեանք կը դնէ

[դ] Եբր.՝ բացաւ

[ե] Եբր.՝ ինք բարձրացաւ

[զ] Եբր.՝ լուսաւորէ

[է] Եբր.՝ Բնակչութիւնները

Որովհետեւ ժողովուրդները ուղղամտութեամբ պիտի դատես,
Ու երկրի ազգերը դո՛ւն պիտի առաջնորդես: (Սելա:)
5 Ժողովուրդները քե՛զ թող ներբողեն, ո՛վ Աստուած,
Բոլո՛ր ժողովուրդները քե՛զ թող ներբողեն:
6 Գետինը իր արգասիքը պիտի տայ,
Եւ Աստուած – մեր Աստուածը – մեզ պիտի օրհնէ:
7 Աստուած մեզ պիտի օրհնէ,
Ու երկրի բոլոր ծայրերը իրմէ պիտի վախնան:

ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԳ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը. երգ:

68

Աստուած թող կանգնի, իր թշնամիները թող ցրուին,
Եւ զինք ատողները իր [ա]առջեւէն թող փախչին:
2 Տարտղնէ՛ զանոնք՝ ինչպէս մուխը կը տարտղնուի.
Ինչպէս մեղրամոմը կրակին առջեւ կը հալի,
Ա՛յնպէս թող կորսուին ամբարիշտները Աստուծոյ առջեւէն:
3 Բայց արդարները թող ուրախանան,
Աստուծոյ առջեւ թող հրճուին
Եւ ուրախութեամբ թող բերկրին:
4 Երգեցէ՛ք Աստուծոյ, սաղմո՛ս ըսէք անոր անունին.
Ճամբա՛յ պատրաստեցէք [բ]ամպերու վրայ" հեծնողին:
Անոր անունը [գ]Եահ է.
Հրճուեցէ՛ք անոր առջեւ:
5 Որբերուն հայրն ու այրիներուն դատաւորը
Աստուած է՝ իր սուրբ բնակավայրին մէջ:
6 Աստուած միայնակ եղողները [դ]ընտանիքի մէջ կը բնակեցնէ,
Կապուածները [ե]ազատ կ՚արձակէ" ու կ՚երջանկացնէ,
Բայց ապստամբները չոր տեղեր կը բնակին:
7 Ո՛վ Աստուած, երբ քու ժողովուրդիդ առջեւէն [զ]գացիր,
Երբ անապատէն յառաջացար, (Սելա,)
8 Երկիրը շարժեցաւ, երկինքն ալ շաղ կաթեցուց Աստուծոյ առջեւ.
Սինան ալ շարժեցաւ Աստուծոյ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն առջեւ:
9 Ո՛վ Աստուած, քու ժառանգութեանդ [է]առատ տեղատարափ [ը]տուիր.

[ա] Եբր.՝ երեսէն

[բ] Կամ՝ անապատի մէջ

[գ] Կամ՝ Եհովա, այսինքն՝ Ա՛Ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենականը

[դ] Եբր.՝ տան

[ե] Եբր.՝ դուրս կը հանէ

[զ] Եբր.՝ դուրս ելար

Երբ հիւծած էր՝ դուն զայն հաստատեցիր:
10 Քու [թ]ժողովուրդդ անոր մէջ բնակեցաւ.
Քու [ժ]բարիքներդ դժբախտին համար պատրաստեցիր, ո՛վ Աստուած:
11 Տէրը պատգամ տուաւ,
Աւետաբեր կիները մեծ զօրաբաժին եղան.
12 «Զօրքերուն թագաւորները կը փախչի՜ն, կը փախչի՜ն»,
Եւ տան մէջ բնակող կինը աւարը կը բաժնէ:
13 Թէեւ գոմերուն մէջտեղը պառկած ըլլաք,
Աղաւնիի թեւերուն պէս պիտի ըլլաք՝ որոնք արծաթով ծածկուած են,
Իսկ անոր փետուրները՝ դեղնորակ ընտիր ոսկիով:
14 Երբ Ամենակարողը այդ երկրին մէջ թագաւորներ [ի]ցրուեց,
Երկիրը ճերմկցաւ Սելմոնի ձիւնին պէս:
15 Աստուծոյ լեռը Բասան լերան պէս է,
Բազմագագաթ լեռը մը՝ Բասան լերան պէս:
16 Ո՛վ բազմագագաթ լեռներ, ինչո՞ւ նախանձով կը նայիք
Այն լերան՝ ուր Աստուած [լ]փափաքեցաւ բնակիլ.
Այո՛, Տէրը հոն պիտի բնակի ընդմիշտ:
17 Աստուծոյ կառքերը քսան հազար են, [խ]հազարներով հազար".
Տէրը անոնց մէջ է, իր սուրբ տեղը՝ ինչպէս Սինայի մէջ:
18 Բարձր վայրը ելար, գերութիւնը գերեվարեցիր,
Պարգեւներ առիր մարդոց համար,
Նոյնիսկ ապստամբներուն համար,
Որպէսզի [ծ]Տէր Աստուած անոնց մէջ բնակի:
19 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը օրէ օր.
Երբ բեռնաւորուինք՝
Աստուած մեզ կը փրկէ: (Սելա:)
20 Մեր Աստուածը փրկութեան Աստուածն է,
Մահէն [կ]ազատողը Տէրն է՝ Եհովան.
21 Սակայն Աստուած պիտի կոտրէ իր թշնամիներուն գլուխը,
Նաեւ իր յանցանքներուն մէջ ընթացողին մազոտ գագաթը:

[է] Եբր.՝ յօժարակամ

[ը] Եբր.՝ ցօղեցիր

[թ] Եբր.՝ զօրագունդդ

[ժ] Եբր.՝ բարութեամբդ

[ի] Եբր.՝ տարածեց

[լ] Եբր.՝ ցանկաց

[խ] Կամ՝ հազարաւոր հրեշտակներ

[ծ] Եբր.՝ Եահ

[կ] Եբր.՝ դուրս հանողը

22 Տէրը ըսաւ. «Իմ ժողովուրդս Բասանէն պիտի վերադարձնեմ,
Ծովուն խորխորատներէն պիտի վերադարձնեմ,
23 Որպէսզի ոտքդ թշնամիներու արիւնին մէջ թաթխուի,
Եւ շուներուդ լեզուն իր բաժինը առնէ»:
24 Քու շքերթներդ տեսան, ո՛վ Աստուած.
Իմ Աստուծոյս, իմ Թագաւորիս շքերթները՝ սրբարանին մէջ:
25 Առջեւէն երգողները կ'երթային,
Ետեւէն՝ նուագահարները,
Թմբկահար օրիորդներուն մէջտեղը.
26 «Օրհնաբանեցէ՛ք Աստուած համախմբումներուն մէջ,
Օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը՝ դո՛ւք որ Իսրայէլի աղբիւրէն էք»:
27 Հոն է կրտսեր Բենիամինը՝ որ անոնց կը տիրապետէ,
Հոն են Յուդայի իշխանաւորները՝ իրենց բազմութեամբ,
Զաբուղոնի իշխանաւորներն ու Նեփթաղիմի իշխանաւորները:
28 Քու Աստուա՛ծդ [հ]ապահովեց զօրութիւնդ.
Զօրացո՛ւր, ո՛վ Աստուած, ինչ որ մեզի համար ըրիր:
29 Երուսաղէմ եղող տաճարիդ համար՝
Թագաւորները քեզի ընծաներ պիտի բերեն:
30 Սաստէ՛ եղէգներու մէջ բնակող գազանը, [ծ]ցուլերուն խումբը՝
Ժողովուրդներուն հորթերուն հետ,
Որպէսզի հպատակին՝ արծաթի կտորներ բերելով.
Ցրուէ՛ պատերազմէն ախորժող ժողովուրդները:
31 Եգիպտոսէն ազնուականներ պիտի գան.
Եթովպիա իր ձեռքերը [ղ]աճապարանքով պիտի երկարէ Աստուծոյ:
32 Ո՛վ երկրի թագաւորութիւններ, երգեցէ՛ք Աստուծոյ,
Սաղմո՛ս ըսէք Տէրոջ, (Սելա,)
33 Անոր՝ որ երկինքին վրայ կը [ճ]նստի, [մ]յաւիտենական երկինքին վրայ.
Ահա՛ ան իր ձայնը լսել կու տայ, իր զօրաւոր ձայնը:
34 [յ]Փա՛ռք տուէք Աստուծոյ.
Անոր մեծափառութիւնը Իսրայէլի վրայ է,
Եւ անոր զօրութիւնը ամպերուն մէջ է:
35 Ահեղ ես, ո՛վ Աստուած, քու սրբարաններուդ մէջ:
Նոյնինքն Իսրայէլի Աստուա՛ծն է
Որ զօրութիւն ու կարողութիւն կու տայ իր ժողովուրդին:
Օրհնեա՛լ ըլլայ Աստուած:

[հ] Եբր.՝ պատուիրեց

[ծ] Կամ՝ հզօրներուն

[ղ] Եբր.՝ վազել պիտի տայ

[ճ] Կամ՝ հեծնէ

[մ] Եբր.՝ վաղեմի

[յ] Եբր.՝ Զօրութի՛ւն

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂԵՐՍ
Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Շօշանիմի վրայ. Դաւիթի սաղմոսը:

69

Փրկէ՛ զիս, ո՛վ Աստուած,
Որովհետեւ ջուրերը իմ անձիս հասան:
2 Խորունկ ցեխի մէջ կը մխրճուիմ՝
Ուր կայնելու տեղ չկայ:
Ջուրերուն խորերը մտայ,
Ու հոսանքները զիս ընկղմեցին:
3 [բ]Գոչելէն յոգնեցայ, կոկորդս հրաբորբոք է.
Աչքերս նուաղեցան իմ Աստուծոյս սպասելէն:
4 Առանց [գ]պատճառի զիս ատողները գլուխիս մազերէն շատ են.
Ընդունայն ինծի թշնամանալով զիս բնաջնջել ուզողները զօրացան.
[դ]Ի՞նչպէս վերադարձնեմ ինչ որ յափշտակած չեմ:
5 Ո՛վ Աստուած, դուն գիտես իմ յիմարութիւնս,
Ու յանցանքներս քեզմէ ծածկուած չեն:
6 Քեզի յուսացողները իմ պատճառովս թող չամչնան,
Ո՛վ Տէր, զօրքերո՛ւ Տէր.
Քեզ փնտռողները իմ պատճառովս թող չխայտառակուին,
Ո՛վ Իսրայէլի Աստուածը:
7 Արդարեւ [ե]քեզի համար'' նախատինք կրեցի,
[զ]Ամօթը ծածկեց երեսս:
8 Եղբայրներուս օտար եղայ,
Եւ մօրս որդիներուն՝ [է]անծանօթ.
9 Որովհետեւ քու տանդ նախանձախնդրութիւնը զիս կլանեց,
Ու քեզ [ը]անարգողներուն նախատինքները իմ վրաս ինկան:
10 Երբ լացի եւ անձս ծոմապահութեամբ խոնարհեցուցի,
Ասիկա ինծի նախատինք եղաւ.
11 Նաեւ քուրձը ինծի հանդերձ ընելով՝
Անոնց [թ]նշաւակ դարձայ:

[ա] Այսինքն՝ “ Շուշաններու□

[բ] Եբր.՝ Գոչելէս

[գ] Եբր.՝ վճարումի

[դ] Եբր.՝ Այն ատեն

[ե] Կամ՝ քու պատճառովդ

[զ] Եբր.՝ Նախատինքը

[է] Եբր.՝ օտարազգի

[ը] Եբր.՝ նախատողներուն

12 Դուռը նստողները իմ մասին կը խօսին,
Ու գինեմոլներու տաղերգութեան նիւթը եղայ:
13 Բայց ես քեզի՛ կ'ուղղեմ իմ աղօթքս,
Ո՛վ Տէր, [ժ]պատեհ ժամանակին:
Ո՛վ Աստուած, քու մեծ կարեկցութեամբդ
Պատասխանէ՛ ինծի՝ քու փրկութեանդ ճշմարտութեամբ:
14 Հանէ՛ զիս [ի]սիկէն՝ որ չմխրճուիմ,
Եւ ազատիմ զիս ատողներէն ու խորունկ ջուրերէն:
15 Ջուրերուն հոսանքը զիս թող չընկղմէ,
Խորխորատը զիս թող չկլլէ,
Եւ [լ]ջրհորը իր բերանը վրաս թող չգոցէ:
16 Պատասխանէ՛ ինծի, ո՛վ Տէր,
Որովհետեւ քու կարեկցութիւնդ [խ]քաղցր է:
Դարձի՛ր ինծի՝ քու առատ գթութեանդ համաձայն,
17 Ու երեսդ մի՛ ծածկեր քու ծառայէդ,
Որովհետեւ տագնապի մէջ եմ:
Շտապելո՛վ պատասխանէ ինծի.
18 Մօտեցի՛ր իմ անձիս եւ ազատէ՛ զայն,
Փրկէ՛ զիս՝ իմ թշնամիներուս պատճառով:
19 Դուն գիտես իմ նախատինքս, ամօթս ու խայտառակութիւնս.
Բոլոր հակառակորդներս քու առջեւդ են:
20 Նախատինքը սիրտս կոտրեց, եւ հիւանդացայ.
Ցաւակից մը ակնկալեցի, բայց ո՛չ մէկը կար.
Մխիթարիչ փնտռեցի՝ բայց չգտայ:
21 Հապա կերակուրի տեղ թոյն տուին ինծի,
Ու ծարաւած ատենս՝ քացախ խմցուցին ինծի:
22 Անոնց սեղանը իրենց առջեւ վարմ թող ըլլայ,
Եւ [ծ]յաջողութիւնը՝ որոգայթ:
23 Անոնց աչքերը թող խաւարին՝ որպէսզի չտեսնեն.
Անոնց մէջքերը շա՛րունակ դողացուր:
24 Քու սրտմտութիւնդ թափէ՛ անոնց վրայ,
Ու բորբոքած բարկութիւնդ թող հասնի անոնց վրայ:
25 Անոնց [կ]բնակարանը ամայի թող ըլլայ,
Եւ անոնց վրաններուն մէջ ո՛չ մէկը բնակի.

[թ] Եբր.՝ առակ

[ժ] Եբր.՝ հաւանելի

[ի] Այսինքն՝ յատակի տիղմէն

[լ] Կամ՝ գուբը

[խ] Եբր.՝ բարի

[ծ] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[կ] Եբր.՝ գիւղակը

26 Որովհետեւ անոնք կը հալածեն ա՛ն՝ որ դուն զարկիր,
Եւ կը խօսին քու վիրաւորածներուդ կոտտանքին մասին:
27 Անոնց անօրէնութեան վրայ անօրէնութի՛ւն [a]աւելցուր,
Որպէսզի քու արդարութեանդ չհասնին:
28 Կեանքի գիրքէն թող ջնջուին,
Եւ արդարներուն հետ չարձանագրուին:
29 Բայց ես դժբախտ ու վշտաբեկ եմ.
Ո՛վ Աստուած, քու փրկութիւնդ թող պաշտպանէ զիս:
30 Աստուծոյ անունը պիտի գովաբանեմ երգով,
Ու զայն պիտի մեծարեմ գոհաբանութեամբ:
31 Ասիկա եզջերաւոր ու կճղակաւոր եզէն կամ զուարակէն
Աւելի՛ [b]հաճելի պիտի ըլլայ Տէրոջ:
32 Հեզերը պիտի տեսնեն եւ ուրախանան.
Ո՛վ Աստուած փնտռողներ, ձեր սիրտն ալ պիտի ապրի,
33 Որովհետեւ Տէրը աղքատները կը լսէ,
Եւ իր [c]բանտարկեալները չ'արհամարհեր:
34 Երկինքն ու երկիրը թող գովաբանեն զայն,
Նաեւ ծովը եւ բոլոր անոր մէջ շարժողները.
35 Արդարեւ Աստուած Սիոնը պիտի փրկէ,
Յուդայի քաղաքները պիտի կառուցանէ,
Եւ հոն պիտի բնակին ու տիրանան անոր:
36 Իր ծառաներուն զարմը պիտի ժառանգէ զայն,
Եւ իր անունը սիրողները անոր մէջ պիտի բնակին:

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը. յիշատակի համար:

70

Ո՛վ Աստուած, շուտո՛վ ազատէ զիս.
Ո՛վ Տէր, արտորա՛ ինծի օգնելու:
2 Թող ամչնան ու շիկնին՝
Իմ անձս փնտռողները.
Թող ընկրկին եւ խպնին
Անոնք՝ որ ինծի չարիք կը բաղձան:
3 Թող [d]ամչնալով նահանջեն
Անոնք՝ որ ինծի կ'ըսեն. «Վա՜շ, վա՜շ»:
4 Բոլոր քեզ փնտռողները
Քեզմով թող բերկրին եւ ուրախանան.
Ու քու փրկութիւնդ սիրողները

---

[a] Եբր.՝ դիր

[b] Եբր.՝ լաւ

[c] Եբր.՝ կապուածները

[d] Կամ՝ իրենց ամօթին պատճառով

Շարունակ թող ըսեն. «Աստուած թող մեծնայ»:
5 Բայց ես դժբախտ եւ աղքատ եմ.
Ո՛վ Աստուած, արտորա՛ ինծի օգնելու:
Դո՛ւն ես իմ օգնականս ու փրկիչս.
Ո՛վ Տէր, մի՛ ուշանար:

ԾԵՐՈՒՆԻԻ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ

71

Ո՛վ Տէր, քեզի՛ ապաւինեցայ.
Երբե՛ք թող չամչնամ:
2 Ազատէ՛ զիս քու արդարութեամբդ, ու [ա]փրկէ՛ զիս.
Դարձո՛ւր ականջդ ինծի եւ ազատէ՛ զիս:
3 [բ]Բնակութեան վէ՛մ եղիր ինծի,
Որպէսզի շարունակ հոն երթամ.
Դո՛ւն պատուիրեցիր զիս փրկել,
Որովհետեւ դո՛ւն ես իմ ժայռս ու բերդս:
4 Ո՛վ իմ Աստուածս, ազատէ՛ զիս ամբարիշտին ձեռքէն,
Անիրաւին եւ բռնաւորին ձեռքէն.
5 Որովհետեւ դո՛ւն ես իմ յոյսս, ո՛վ Տէր Եհովա.
Դո՛ւն ես իմ վստահութիւնս՝ մանկութենէս ի վեր:
6 Ես քո՛ւ վրադ յենեցայ [գ]արգանդէն,
[դ]Դո՛ւն ես իմ պաշտպանս՝ մօրս որովայնէն":
Դո՛ւն ես շարունակ իմ գովաբանութեանս առարկան:
7 Հրաշալիքի պէս եմ շատերուն,
Բայց դո՛ւն ես իմ ամուր ապաւէնս:
8 Բերանս քո՛ւ գովաբանութեամբդ լեցուն է,
Քո՛ւ պարծանքովդ՝ ամէն օր:
9 Զիս մի՛ ձգեր ծերութեան ատեն.
Զիս մի՛ լքեր՝ երբ ոյժս սպառի:
10 Արդարեւ թշնամիներս ինծի դէմ կը խօսին,
Իմ անձիս վրայ հսկողները միասին կը խորհրդակցին՝
11 Ըսելով. «Աստուած լքեց զայն.
Հետապնդեցէ՛ք ու բռնեցէ՛ք զայն,
Քանի ո՛չ մէկը զինք պիտի ազատէ»:
12 Ո՛վ Աստուած, մի՛ հեռանար ինձմէ.
Ո՛վ իմ Աստուածս, արտորա՛ ինծի օգնելու:
13 Թող ամչնան եւ [ե]բնաջնջուին իմ անձիս ընդդիմացողները,

[ա] Եբր.՝ ազա՛տ արձակէ

[բ] Եբր.՝ Բնակավայրի

[գ] Եբր.՝ փորէն

[դ] Կամ՝ Դո՛ւն զիս դուրս հանեցիր մօրս որովայնէն

[ե] Եբր.՝ սպառին

Նախատինքով ու խայտառակութեամբ թող ծածկուին ինծի չարիք [գ]ուզողները:
14 Բայց ես շարունակ պիտի յուսամ,
Եւ քու բոլոր գովաբանութիւններուդ վրայ ուրիշներ պիտի աւելցնեմ:
15 Բերանս պիտի պատմէ քու արդարութիւնդ,
Ամէն օր՝ քու փրկութիւնդ,
Քանի անոնց հաշիւը չեմ գիտեր:
16 Պիտի [է]քալեմ Տէր Եհովայի զօրութեամբ.
Քու արդարութիւնդ պիտի յիշատակեմ, միա՛յն քուկդ:
17 Ո՛վ Աստուած, մանկութենէս ի վեր սորվեցուցիր ինծի,
Ու մինչեւ հիմա քու սքանչելիքներդ հռչակեցի.
18 Ծերութեանս եւ ալեւորութեանս մէջ ալ
Զիս մի՛ լքեր, ո՛վ Աստուած,
Մինչեւ որ հռչակեմ քու [ը]կարողութիւնդ յաջորդ սերունդին,
Եւ քու զօրութիւնդ բոլոր անոնց՝ որ պիտի գան:
19 Քու արդարութիւնդ ալ շատ բարձր է, ո՛վ Աստուած.
Դուն մեծագործութիւններ կատարեցիր,
Քեզի պէս ո՞վ կայ, ո՛վ Աստուած:
20 Դուն՝ որ բազմաթիւ ու [թ]չարչարալից տագնապներ [ժ]կրել տուիր" ինծի,
Զիս պիտի վերապրեցնես.
Զիս դարձեալ պիտի բարձրացնես երկրի անդունդներէն:
21 Իմ մեծութիւնս պիտի [ի]ճոխացնես,
Եւ զիս [լ]ամէն կողմէ պիտի հանգստացնես":
22 Ես ալ քեզ պիտի ներբողեմ տաւիղով՝
Քու ճշմարտութեանդ համար, ո՛վ իմ Աստուածս.
Սաղմոս պիտի երգեմ քեզի քնարով,
Ո՛վ Իսրայէլի Սուրբը:
23 Երբ քեզի սաղմոս երգեմ՝ շրթունքս պիտի ցնծայ,
Նաեւ իմ անձս՝ որ դուն փրկեցիր:
24 Իմ լեզուս ալ ամէն օր քու արդարութիւնդ պիտի [խ]հռչակէ,
Որովհետեւ ինծի չարիք [ծ]ուզողները ամչցան ու շիկնեցան:

[գ] Եբր.՝ փնտռողները

[է] Եբր.՝ երթամ

[ը] Եբր.՝ բազուկդ

[թ] Եբր.՝ չար

[ժ] Եբր.՝ ցոյց տուիր

[ի] Կամ՝ բազմապատկես

[լ] Կամ՝ շրջապատելով պիտի մխիթարես

[խ] Եբր.՝ գոչէ

[ծ] Եբր.՝ փնտռողները

ԱՂՕԹՔ՝ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ
"Սողոմոնի համար"[ա]

72

Ո՛վ Աստուած, [բ]վստահէ՛ քու դատաստաններդ թագաւորին,
Եւ արդարութիւնդ՝ թագաւորին որդիին:
2 Ան արդարութեամբ պիտի դատէ քու ժողովուրդդ,
Ու կանոնին համաձայն՝ դժբախտներդ:
3 Լեռները խաղաղութիւն պիտի բերեն ժողովուրդին,
Բլուրներն ալ՝ [գ]արդարութիւն:
4 Ժողովուրդին դժբախտներուն դատը պիտի պաշտպանէ,
Աղքատին որդիները պիտի ազատէ,
Եւ հարստահարիչը պիտի ճզմէ:
5 Քեզմէ պիտի վախնան՝ "[դ]քանի արեւն ու լուսինը կը մնան",
Սերունդէ սերունդ:
6 Հնձուած խոտի վրայ իջած անձրեւի պէս պիտի իջնէ,
Տարափներու պէս՝ որոնք [ե]գետինը կը կակուղցնեն:
7 Անոր օրերուն մէջ արդարը պիտի ծաղկի,
Եւ [զ]շատ խաղաղութիւն" պիտի ըլլայ,
Մինչեւ որ ա՛լ լուսին չըլլայ:
8 Ան ծովէ ծով պիտի տիրապետէ,
Ու Գետէն մինչեւ երկրի ծայրերը:
9 Անապատին բնակիչները անոր առջեւ պիտի [է]ծնրադրեն,
Եւ անոր թշնամիները փոշի պիտի լզեն:
10 Թարսիսի ու կղզիներուն թագաւորները ընծայ պիտի [ը]մատուցանեն,
Շաբայի եւ Սաբայի թագաւորները պարգեւ պիտի բերեն:
11 Բոլոր թագաւորները անոր պիտի երկրպագեն,
Բոլոր ազգերը "[թ]անոր պիտի ծառայեն":
12 Արդարեւ աղքատը պիտի ազատէ՝ երբ աղաղակէ,

[ա] Կամ՝ Սողոմոնի սաղմոսը

[բ] Եբր.՝ տո՛ւր

[գ] Եբր.՝ արդարութեամբ

[դ] Եբր.՝ արեւին հետ ու լուսինին առջեւ

[ե] Կամ՝ հողը

[զ] Եբր.՝ խաղաղութեան շատութիւն

[է] Եբր. ծռին

[ը] Եբր. հատուցանեն

[թ] Կամ՝ զայն պիտի պաշտեն

Դժբախտն ալ, եւ ա՛ն՝ որ օգնական չունի:
13 Զքաւորին եւ աղքատին պիտի խղճայ,
Աղքատներուն անձերը պիտի ազատէ.
14 Հարստահարութենէ ու բռնութենէ պիտի փրկէ անոնց անձը,
Եւ անոնց արիւնը պատուական պիտի ըլլայ իր [ժ]առջեւ:
15 Պիտի ապրի, ու Շաբայի ոսկիէն պիտի տան անոր.
Շարունակ պիտի աղօթեն անոր համար,
Ամէն օր պիտի օրհնեն զայն:
16 Ցորենի յորդառատութիւն պիտի ըլլայ երկրին մէջ՝
Լեռներուն գագաթը.
Անոր [ի]հասկերը Լիբանանի ծառերուն պէս պիտի շարժին.
[լ]Քաղաքացիները գետինի [խ]խոտին պէս պիտի բուսնին:
17 Անոր անունը յաւիտենական պիտի ըլլայ.
Քանի արեւը կը մնայ՝ անոր անունն ալ պիտի մնայ,
Ու մարդիկ անով պիտի օրհնուին.
Բոլոր ազգերը երանելի պիտի կոչեն զայն:
18 Օրհնեա՛լ ըլլայ [ծ]Տէր Աստուած, Իսրայէլի՛ Աստուածը.
Միայն ինքն է սքանչելիքներ ընողը:
19 Յաւիտեան օրհնեա՛լ ըլլայ իր փառաւոր անունը.
Ամբողջ երկիրը թող լեցուի անոր փառքով: Ամէն ու ամէն:
20 Յեսսէի որդիին՝ Դաւիթի աղօթքները վերջացան:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
Ասափի սաղմոսը:

73

Անտարակոյս Աստուած բարի է Իսրայէլի,
Այսինքն՝ վճիտ սիրտ ունեցողներուն:
2 Բայց քիչ մնաց՝ որ ոտքերս ծռէին,
Մազ մնաց՝ որ քայլերս [ա]տատանէին:
3 Արդարեւ նախանձեցայ պարծենկոտներուն՝
Ամբարիշտներուն [բ]յաջողութիւնը տեսնելով.
4 Քանի որ [գ]մինչեւ իրենց մահը'' կապանքներ չունին,

[ժ] Եբր.՝ աչքերուն

[ի] Եբր.՝ պտուղը

[լ] Եբր.՝ Քաղաքին մարդիկը

[խ] Եբր.՝ բոյսին

[ծ] Եբր.՝ Եհովա

[ա] Եբր.՝ թափէին

[բ] Եբր.՝ խաղաղութիւնը

[գ] Եբր.՝ իրենց մահուան մէջ ալ

Իրենց մարմինն ալ պարարտ է:
5 Անոնք ուրիշ մարդոց նման տաժանքի մէջ չեն,
Ուրիշ մարդոց հետ չեն ⁿծաղկուիր:
6 Հետեւաբար յոխորտանքը վզնոցի պէս զանոնք կը շրջապատէ,
Բռնութիւնը հանդերձի պէս զանոնք կը ծածկէ:
7 Անոնց աչքերը ᵇճարպակալած են՝,
Իրենց սիրտին պատկերացումները ᶜկը դրսեւորեն՝:
8 Անոնք ᵈկը ծաղրեն՝, ու չարութեամբ կը խօսին հարստահարելու մասին.
Գոռոզութեամբ կը խօսին:
9 Իրենց բերանը երկինքի դէմ կը ᵉբանան,
Ու իրենց լեզուն երկրի մէջէն կ’ընթանայ:
10 (Ուստի իր ժողովուրդը հոս կը վերադառնայ,
Եւ առատութեամբ ջուր կը ᶠքաշուի անոնց:)
11 Անոնք կ’ըսեն. «Աստուած ի՞նչպէս կրնայ գիտնալ.
Ամենաբարձրին քով գիտութիւն կա՞յ»:
12 Ահա՛ ասոնք են ամբարիշտները,
Որ միշտ անդորրութիւն ունին եւ իրենց հարստութիւնը կը շատցնեն:
13 Ի՛րապէս պարապ տեղը իմ սիրտս մաքրեցի
Ու ձեռքերս անմեղութեամբ լուացի,
14 Որովհետեւ ամէն օր կը ծաղկուիմ,
Ամէն առտու կը յանդիմանուիմ:
15 Եթէ ըսէի. «Ես այսպէս պիտի խօսիմ»,
Ահա՛ քու որդիներուդ սերունդին անհաւատարիմ պիտի ըլլայի:
16 Երբ մտածեցի որ ասիկա հասկնամ՝
Տաժանք թուեցաւ իմ աչքերուս,
17 Մինչեւ որ Աստուծոյ սրբարանը մտայ,
Եւ հասկցայ անոնց վախճանը:
18 Ի՛րապէս դուն սահուն տեղեր դրեր ես զանոնք,
Աւերակներու մէջ պիտի տապալես զանոնք:
19 Ի՜նչպէս վայրկենապէս ամայութեան մէջ ինկան.
Արհաւիրքէն սպառելով կորսուեցան:
20 Ինչպէս երազ մը՝ մարդուն արթննալէն ետք,
Ո՛վ Տէր, ᵍարթննալով դուն անոնց պատկերը պիտի արհամարհես:

ⁿ Եբր.՝ հարուածուիր

ᵇ Եբր. ճարպէն դուրս կ’ելլեն

ᶜ Եբր. կ’անցընեն

ᵈ Եբր.՝ նեխած են

ᵉ Եբր.՝ դնեն

ᶠ Եբր.՝ քամուի

ᵍ Կամ՝ քաղաքին մէջ

21 Մինչ սիրտս [ի]դառնացած էր
Ու [լ]երիկամունքէս խոցուած էի,
22 Ես՝ անխելք ըլլալով՝ չէի հասկնար,
Քու առջեւդ անասուններու պէս էի:
23 Սակայն ես շարունակ քեզի հետ եմ,
Դուն իմ աջ ձեռքէս կը բռնես.
24 Զիս քու խրատովդ պիտի առաջնորդես,
Ու վերջաւորութեան՝ զիս փառքի մէջ պիտի ընդունիս:
25 Երկինքի մէջ ո՞վ ունիմ.
Երկրի վրայ ալ քեզմէ զատ ո՛չ մէկուն կը բաղձամ:
26 Իմ մարմինս ու սիրտս կը սպառին,
Բայց Աստուած իմ սիրտիս վէմը եւ իմ բաժինս է՝ յաւիտենապէս:
27 Արդարեւ ահա՛ կը կորսուին քեզմէ հեռացողները.
Դուն կը բնաջնջես բոլոր անոնք՝ որ կը պոռնկին քեզմէ մոլորելով:
28 Իսկ ինծի համար Աստուծոյ մօտենալու բարիք է.
[խ]Վստահութիւնս դրած եմ Տէրոջ՝ Եհովայի վրայ,
Որպէսզի քու բոլոր գործերդ պատմեմ:

ԱՂՕԹՔ՝ ԱԶԳԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Ասափի երգը:

74

Ո՛վ Աստուած, ինչո՞ւ մեզ ընդմիշտ մերժեցիր,
Ու բարկութիւնդ կը մխայ քու արօտիդ ոչխարներուն վրայ:
2 Յիշէ՛ քու համայնքդ՝ որ վաղուց ստացար,
Քու ժառանգութեանդ [ա]վիճակը՝ որ փրկեցիր,
Եւ Սիոն լեռը՝ ուր բնակեցար:
3 Բարձրացո՛ւր քու քայլերդ դէպի մշտատեւ աւերակները.
Տե՛ս սրբարանը թշնամիին գործած ամբողջ չարիքը:
4 Քու հակառակորդներդ [բ]կ՚աղաղակեն [գ]տաճարիդ մէջ.
Իրե՛նց նշանները կը դնեն իբր նշան:
5 Մարդ կը ճանչցուէր՝ երբ թաւուտի ծառերուն վրայ
Տապար կը վերցնէր.
6 Իսկ հիմա, անոր փորագրութիւնները՝
Կացիններով ու կռաններով կը կոտրտեն, բոլորը միասին:
7 [դ]Կրակով այրեցին քու սրբարանդ՝՝.

[ի] Եբր.՝ խմորուած, այսինքն՝ թթուած

[լ] Այսինքն՝ խիղճէս

[խ] Եբր.՝ Ապաւինութիւնս

[ա] Եբր.՝ չափելու գաւազանը

[բ] Եբր.՝ կը մռնչեն

[գ] Եբր.՝ հանդիպումի վայրիդ

Պղծեցին քու անունիդ բնակարանը՝ մինչեւ գետին կործանելով:
8 Իրենց սիրտերուն մէջ ըսին. «Կեղեքե՛նք զանոնք՝ բոլորը միասին»:
Երկրին մէջ Աստուծոյ բոլոր ե ժողովարանները այրեցին:
9 Մեր նշանները չենք տեսներ.
Ա՛լ մարգարէ չկայ:
Մեր քով ո՛չ մէկը կայ՝
Որ գիտնայ թէ ասիկա մինչեւ ե՛րբ պիտի տեւէ:
10 Ո՛վ Աստուած, հակառակորդը մինչեւ ե՞րբ պիտի նախատէ.
Թշնամին ընդմի՞շտ պիտի անարգէ քու անունդ:
11 Ինչո՞ւ ետ կը քաշես քու ձեռքդ, քու ա՛ջ ձեռքդ.
Հանէ՛ զայն ծոցէդ եւ զ բնաջնջէ՛:
12 Բայց վաղուց Աստուա՛ծ է իմ թագաւորս,
Ի՛նք փրկութիւններ կ՚իրագործէ երկրի մէջ:
13 Դո՛ւն ծովը պատռեցիր քու զօրութեամբդ,
Վիշապներուն գլուխները փշրեցիր ջուրերուն մէջ:
14 Դո՛ւն ջախջախեցիր է կոկորդիլոսի գլուխները.
Զայն իբր ուտելիք տուիր ը տափաստանի մէջ բնակող ժողովուրդին":
15 Դո՛ւն թ բխեցուցիր աղբիւրն ու վտակը,
Դո՛ւն չորցուցիր ժ մշտահոս գետերը:
16 Քո՛ւկդ է ցերեկը, քո՛ւկդ է նաեւ գիշերը.
Դո՛ւն հաստատեցիր ի լուսինը եւ արեւը:
17 Դո՛ւն դրիր երկրի բոլոր սահմանները.
Դո՛ւն լ ստեղծեցիր ամառն ու ձմեռը:
18 Սա՛ յիշէ, թէ թշնամին նախատեց Տէրը,
Եւ անզգամ ժողովուրդ մը անարգեց քու անունդ:
19 Գազանին մի՛ մատներ քու տատրակիդ անձը.
Ընդմիշտ մի՛ մոռնար քու դժբախտներուդ խ կեանքը:
20 Նայէ՛ քու ուխտիդ, որովհետեւ երկրին խաւար տեղերը

դ Եբր.՝ Կրակ ձգեցին քու սրբարանիդ վրայ

ե Եբր.՝ հանդիպումի վայրերը

զ Եբր.՝ սպառէ՛

է Եբր.՝ լեւիաթանի

ը Այսինքն՝ շնագայլերուն

թ Եբր.՝ ճեղքեցիր

ժ Եբր.՝ տեւական

ի Եբր.՝ լուսաւորը

լ Եբր.՝ ձեւակերպեցիր

խ Եբր.՝ զօրագունդը

Բռնութեան բնակարաններով լեցուած են:
21 Տնանկը խպնելով թող չվերադառնայ.
Դժբախտն ու աղքատը թող գովաբանեն քու անունդ:
22 Կանգնէ՛, ո՛վ Աստուած. պաշտպանէ՛ իրաւունքդ.
Յիշէ՛ այն նախատինքը՝ որ անզգամը ամէն օր քեզի կ՚ընէ:
23 Մի՛ մոռնար քու հակառակորդներուդ ձայնը.
Քեզի դէմ կանգնողներուն ժխորը շարունակ կը բարձրանայ:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԴԱՏԱՒՈՐԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. ᵃԱլ-Թաշհէթ. Ասափի սաղմոսը. երգ:

75

Քե՛զ կը ներբողենք, ո՛վ Աստուած.
Կը ներբողենք քու անունդ՝ քանի որ մօտ է.
Քու սքանչելիքներդ կը պատմուին:
2 Երբ սահմանուած ատենը ᵇգայ,
Ուղղամտութեամբ պիտի դատեմ:
3 Երկիրն ու անոր բոլոր բնակիչները հալեցան.
Անոր սիւները ե՛ս կը հաստատեմ: (Սելա:)
4 Պարծենկոտներուն ըսի. «Մի՛ պարծենաք»,
Եւ ամբարիշտներուն. «Եղջիւր մի՛ բարձրացնէք:
5 Ձեր եղջիւրները այդքան վեր մի՛ բարձրացնէք.
Անպատկառ պարանոցով մի՛ խօսիք»:
6 Արդարեւ բարձրանալը ո՛չ արեւելքէն է,
Ո՛չ արեւմուտքէն, ո՛չ ալ անապատէն,
7 Հապա Աստուա՛ծ է դատաւորը.
Մէկը կը ցածցնէ, ու միւսը կը բարձրացնէ:
8 Արդարեւ Տէրոջ ձեռքը բաժակ կայ, ու գինին կարմիր է.
Ան խառնուրդով լեցուն է, եւ անկէ կը լեցնէ.
Երկրի բոլոր ամբարիշտները
Անոր մրուրները քամելով պիտի խմեն:
9 Իսկ ես ասիկա յաւիտեան պիտի հռչակեմ,
Յակոբի Աստուծոյն սաղմոս պիտի երգեմ:
10 Ամբարիշտներուն բոլոր եղջիւրները պիտի կոտրեմ,
Բայց արդարին եղջիւրները պիտի բարձրանան:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ՅԱՂԹԱԿԱՆԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. Նկինօթի վրայ. Ասափի սաղմոսը. երգ:

76

Աստուած Յուդայի մէջ ճանչցուած է.
Անոր անունը Իսրայէլի մէջ մեծ է:
2 Անոր ᵃխորանը Սաղէմի մէջ է,

ᵃ Այսինքն՝ “ Մի՛ Կորսնցներ

ᵇ Եբր.՝ ստանամ

Եւ անոր բնակավայրը՝ Սիոնի մէջ:
3 Ինք հոն կոտրտեց աղեղին [բ]նետերը,
Վահանը, սուրը եւ պատերազմի զէնքերը: (Սելա:)
4 Դուն աւելի լուսափայլ ու հոյակապ ես՝
Քան որսի լեռները:
5 [գ]Քաջասիրտները [դ]կողոպտուեցան,
Քունի մէջ [ե]թաղուեցան,
Կտրիճ մարդոցմէն ո՛չ մէկը իր ձեռքերը [զ]կրցաւ գործածել":
6 Ո՛վ Յակոբի Աստուածը, քու սաստիդ պատճառով
Կառքն ու ձին թմրեցան:
7 Դո՛ւն, ո՛վ Տէր, դուն ահեղ ես.
Ո՞վ կրնայ կայնիլ քու առջեւդ՝ երբ բարկանաս:
8 Դուն երկինքէն լսել տուիր դատավճիռը.
Երկիրը վախցաւ եւ հանդարտ կեցաւ,
9 Երբ Աստուած կանգնեցաւ դատավճիռ արձակելու,
Որպէսզի երկրի բոլոր հեզերը փրկէ: (Սելա:)
10 Ի՛րապէս մարդուն ցասումը քեզ պիտի ներբողէ,
Ու մնացած ցասումը դո՛ւն պիտի [է]զսպես:
11 Ո՛ւխտ ըրէք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն, ու կատարեցէ՛ք.
Բոլոր անոր շուրջը եղողները
Ընծաներ թող բերեն Ահեղին:
12 Ինք առաջնորդներուն հոգին պիտի կտրէ,
Ինք ահեղ է երկրի թագաւորներուն հանդէպ:

ՏԱԳՆԱՊԻ ՄԷՋ ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գլխաւոր երաժիշտին՝ Իդիթունի համաձայն. Ասափի սաղմոսը:

77

Իմ ձայնս Աստուծոյ ուղղուած է, ու կ'աղաղակեմ.
Իմ ձայնս Աստուծոյ ուղղուած է, եւ ան ինծի պիտի ունկնդրէ:
2 Իմ տագնապիս օրը Տէրը փնտռեցի.
Իմ ձեռքս գիշերը տարածուած էր ու չէր թուլնար.
Իմ անձս կը մերժէր մխիթարուիլ:
3 Աստուած յիշեցի, եւ ալեխռով եղայ.

[ա] Եբր.՝ տաղաւարը

[բ] Եբր.՝ շանթերը

[գ] Եբր.՝ Սիրտով հզօրները

[դ] Եբր.՝ իբր աւար առնուեցան

[ե] Եբր.՝ մրափեցին

[զ] Եբր.՝ գտաւ

[է] Եբր.՝ կապես

Գանգատեցայ, ու հոգիս թալկացաւ: (Սելա:)
4 Իմ աչքերս արթուն կը պահես.
Խռոված եմ, եւ չեմ կրնար խօսիլ:
5 Կը մտածեմ վաղեմի օրերուն,
Հին ատենուան տարիներուն մասին:
6 Գիշերուան մէջ կը յիշեմ իմ տաղս.
Իմ սիրտիս մէջ կը խոկամ,
Եւ հոգիս ալ կը փնտռէ.
7 «Արդեօք Տէրը յաւիտեան պիտի մերժէ՞.
Ա՛լ բնաւ պիտի չհաճի՞:
8 Միթէ անոր կարեկցութիւնը ընդմի՞շտ դադրեցաւ.
Իր խոստումը վերջացա՞ւ սերունդէ սերունդ:
9 Միթէ Աստուած մոռցա՞ւ ողորմիլ.
Միթէ բարկութեամբ [ա]կասեցո՞ւց իր գթութիւնը»: (Սելա:)
10 Ուստի ըսի. «Ահա՛ւասիկ իմ տկարութեանս պատճառը.-
[բ]Ամենաբարձրին աջ ձեռքը փոխուած է"»:
11 [գ]Տէրոջ ըրածները պիտի յիշեմ.
Արդարեւ քու վաղեմի սքանչելիքներդ պիտի յիշեմ,
12 Բոլոր գործերուդ մասին պիտի խորհրդածեմ,
Եւ արարքներուդ վրայ պիտի խոկամ:
13 Ո՛վ Աստուած, քու ճամբադ սրբարանին մէջ է.
Ո՞ր աստուածը մեր Աստուծոյն պէս մեծ է:
14 Դո՛ւն ես սքանչելիքներ ընող Աստուածը.
Քու զօրութիւնդ ժողովուրդներուն մէջ [դ]ցոյց տուիր",
15 Եւ բազուկովդ փրկեցիր քու ժողովուրդդ՝
Յակոբի ու Յովսէփի որդիները: (Սելա:)
16 Ջուրերը քեզ տեսան, ո՛վ Աստուած,
Ջուրերը քեզ տեսան ու սարսափեցան.
Անդունդներն ալ մղեգնեցան:
17 Թանձր ամպերը ջուրով [ե]ողողեցին.
Նօսր ամպերը [զ]թնդացին,
Նետերդ ալ [է]արձակուեցան:
18 Քու որոտումիդ [ը]պայթիւնը թաթառին մէջ էր.

[ա] Եբր.՝ գոցե՞ց

[բ] Կամ՝ Սակայն Ամենաբարձրին աջ ձեռքին տարիները պիտի յիշեմ

[գ] Եբր.՝ Եահի

[դ] Եբր.՝ գիտցուցիր

[ե] Կամ՝ ընկղմեցին

[զ] Եբր.՝ ձայն տուին

[է] Եբր.՝ գացին

[ը] Եբր.՝ ձայնը

Փայլակները լուսաւորեցին երկրագունդը,
Երկիրը սարսեցաւ եւ շարժեցաւ:
19 Քու ճամբադ ծովուն մէջ է,
Քու ճանապարհդ՝ յորդառատ ջուրերուն մէջ,
Ու քու հետքերդ չեն գիտցուիր:
20 Հօտի պէս առաջնորդեցիր քու ժողովուրդդ՝
Մովսէսի եւ Ահարոնի ձեռքով:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ
Ասափի երգը:

78

Ո՛վ ժողովուրդս, ունկնդրեցէ՛ք իմ [ա]օրէնքս.
Դարձուցէ՛ք ձեր ականջը բերանիս խօսքերուն:
2 Առակով պիտի բանամ բերանս,
Եւ վաղեմի հանելուկները պիտի արտայայտեմ,
3 Որոնք լսեցինք ու գիտցանք,
Եւ մեր հայրերը մեզի պատմեցին:
4 Մենք պիտի չպահենք անոնց որդիներէն.
Յաջորդ սերունդին պիտի պատմենք
Տէրոջ [բ]փառաւոր գործերը", անոր զօրութիւնը,
Եւ անոր ըրած սքանչելիքները:
5 Արդարեւ վկայութիւն հաստատեց Յակոբի մէջ,
Օրէնք դրաւ Իսրայէլի մէջ.
Զանոնք պատուիրեց մեր հայրերուն,
Որպէսզի [գ]սորվեցնեն իրենց որդիներուն.
6 Որպէսզի յաջորդ սերունդը՝ ծնելիք որդիները զանոնք գիտնան,
Եւ կանգնելով իրենց որդիներուն հաղորդեն,
7 Անոնք ալ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դնելով՝
Չմոռնան Աստուծոյ ըրածները,
Հապա անոր պատուիրանները պահեն.
8 Իրենց հայրերուն պէս
Ապստամբ եւ անհնազանդ սերունդ մը չըլլան,
Այնպիսի սերունդ մը՝ որ իր սիրտը չէ հաստատած,
Որուն հոգին հաւատարիմ չէ Աստուծոյ:
9 Եփրեմի որդիները՝ որոնք սպառազինեալ աղեղնաւորներ էին,
Պատերազմին օրը կռնակ դարձուցին.
10 Աստուծոյ ուխտը չպահեցին,
Մերժելով անոր Օրէնքին համաձայն ընթանալ.
11 Մոռցան անոր արարքները

[ա] Կամ՝ ուսուցումս

[բ] Եբր.՝ գովաբանութիւնները

[գ] Եբր.՝ գիտցնեն

Եւ անոր սքանչելիքները՝ որ իրենց ցոյց տուեր էր:
12 Անոնց հայրերուն առջեւ սքանչելիքներ ըրաւ,
Եգիպտոսի երկրին՝ Տայանիսի դաշտին մէջ:
13 Ծովը ճեղքեց ու զանոնք անցուց,
Ջուրերն ալ կարկառի պէս կանգնեցուց:
14 Ցերեկը ամպով առաջնորդեց զանոնք,
Եւ ամբողջ գիշերը՝ կրակի լոյսով:
15 Վէմերը ճեղքեց անապատին մէջ,
Ու խմցուց անոնց՝ իբր թէ մեծ անդունդէն.
16 Հոսանքներ հանեց ժայռէն,
Եւ ջուրերը գետերու պէս [դ]հոսեցուց:
17 Բայց անոնք դարձեալ մեղանչեցին անոր դէմ՝
Տափաստանին մէջ բարկացնելով Ամենաբարձրը.
18 Իրենց սիրտերուն մէջ Աստուած փորձեցին՝
Կերակուր [ե]ուզելով իրենց ցանկութեան համաձայն":
19 Աստուծոյ դէմ խօսեցան եւ ըսին.
«Միթէ Աստուած կրնա՞յ
Անապատին մէջ սեղան պատրաստել:
20 Ահա՛ վէմին զարկաւ, ու ջուրերը հոսեցան,
Եւ վտակները յորդեցան.
Արդեօք կրնա՞յ հաց ալ տալ,
Կրնա՞յ միս պատրաստել իր ժողովուրդին համար»:
21 Ուստի Տէրը լսեց ու սրդողեցաւ,
Կրակ մը վառեցաւ Յակոբի դէմ,
Նաեւ բարկութիւն [զ]բորբոքեցաւ Իսրայէլի դէմ.
22 Որովհետեւ Աստուծոյ չհաւատացին
Եւ անոր փրկութեան չվստահեցան,
23 Թէպէտ ինք վերէն պատուիրեր էր նօսր ամպերուն
Ու երկինքի դռները բացեր էր,
24 Կերակուրի համար մանանայ տեղացուցեր էր անոնց վրայ,
Ու երկինքի ցորենը տուեր էր անոնց:
25 Մարդը հզօրներուն հացը կերաւ.
Կշտանալու չափ պաշար ղրկեց անոնց:
26 Երկինքի մէջ արեւելեան հովը բարձրացուց,
Եւ իր զօրութեամբ հարաւային հովը բերաւ.
27 Անոնց վրայ փոշիի պէս միս տեղացուց,
Ծովու աւազին չափ թեւաւոր թռչուններ.
28 Անոնց բանակավայրին մէջ [է]իջեցուց զանոնք,
Իրենց բնակարաններուն շուրջը:

[դ] Եբր.՝ իջեցուց

[ե] Եբր.՝ խնդրելով իրենց անձերուն համար

[զ] Եբր.՝ բարձրացաւ

[է] Եբր.՝ հյնալ տուաւ

29 Կերան ու լա՛ւ կշտացան,
Որովհետեւ իրենց ցանկացածը իրենց տուաւ.
30 Իրենց ցանկացածէն [ը]չզրկուեցան:
Մինչ իրենց կերակուրը իրենց բերանն էր,
31 Աստուծոյ բարկութիւնը անոնց դէմ բորբոքեցաւ,
Եւ մեռցուց անոնց [թ]զօրաւորները,
[ժ]Զգետնեց Իսրայէլի ընտիրները:
32 Հակառակ այս բոլորին՝ դարձեալ մեղանչեցին,
Ու չհաւատացին անոր սքանչելիքներուն.
33 Ուստի ունայնութեան մէջ սպառեց անոնց օրերը,
Եւ արհաւիրքի մէջ՝ անոնց տարիները:
34 Երբ կը մեռցնէր զանոնք, զինք կը փնտռէին.
Կը վարադառնային եւ [ի]փութով Աստուած կը փնտռէին.
35 Կը յիշէին թէ Աստուած իրենց Վէմն էր,
Եւ Ամենաբարձր Աստուածը՝ իրենց Փրկարարը:
36 Սակայն իրենց բերանով կը հրապուրէին,
Իրենց լեզուով կը ստէին անոր.
37 Իրենց սիրտը ուղիղ չէր անոր առջեւ,
Ու հաւատարիմ չէին անոր ուխտին հանդէպ:
38 Բայց ան գթած ըլլալով՝ անոնց անօրէնութիւնը կը քաւէր,
Ու չէր բնաջնջեր զանոնք:
Յաճախ կը կասեցնէր իր բարկութիւնը,
Ու չէր արթնցներ իր ամբողջ ցասումը,
39 Որովհետեւ կը յիշէր թէ անոնք մարմին են,
Հովի մը պէս՝ որ կ՚երթայ ու չի վերադառնար:
40 Քանի՜ անգամ անոր դէմ ընդվզեցան անապատին մէջ,
Զայն վշտացուցին ամայութեան մէջ.
41 [լ]Կրկին ու կրկին" Աստուած փորձեցին,
Եւ Իսրայէլի Սուրբը տրտմեցուցին.
42 Չյիշեցին անոր ձեռքը,
Այն օրը՝ երբ զիրենք թշնամիէն փրկեց.
43 Մոռցան թէ ի՛նչպէս իր նշանները ըրաւ Եգիպտոսի մէջ,
Ու իր հրաշքները՝ Տայանիսի դաշտին մէջ.–
44 Արիւնի վերածեց անոնց գետերը
Եւ անոնց հոսանքները, որ չկարենան խմել:
45 Շանաճանճեր ղրկեց անոնց վրայ, որոնք լափեցին զանոնք,
Ու գորտեր՝ որոնք ապականեցին զանոնք:

[ը] Եբր.՝ չօտարացան

[թ] Եբր.՝ պարարտները

[ժ] Եբր.՝ կքիլ տուաւ

[ի] Եբր.՝ արշալոյսին

[լ] Եբր.՝ Դարձեալ

46 Անոնց արգասիքը գրուիճին տուաւ,
Եւ անոնց վաստակը՝ մարախին.
47 Անոնց որթատունկերը կարկուտով փճացուց,
Ու անոնց ժանտաթզենիները՝ խոշոր կարկուտով.
48 Անոնց անասունները կարկուտին մատնեց,
Եւ անոնց հօտերը՝ կայծակին:
49 Անոնց վրայ արձակեց իր [խ]բորբոքած բարկութիւնը",
Ցասում, սրտմտութիւն ու տագնապ,
[ծ]Չար հրեշտակներ ղրկելով:
50 Իր բարկութեան ճամբայ բացաւ.
Անոնց անձը մահէն զերծ չպահեց,
Հապա անոնց [կ]կեանքը ժանտախտի մատնեց:
51 Ամէն անդրանիկ սպաննեց Եգիպտոսի մէջ,
[հ]Առջինեկները՝ Քամի վրաններուն մէջ:
52 Իր ժողովուրդը ոչխարներու պէս փոխադրեց,
Զանոնք հօտի պէս տարաւ անապատին մէջէն.
53 Զանոնք ապահովութեամբ առաջնորդեց, ուստի չվախցան,
Իսկ ծովը ծածկեց անոնց թշնամիները:
54 Զանոնք տարաւ իր սուրբ հողամասը,
Այն լեռը՝ որ իր աջ ձեռքը ստացեր էր:
55 Անոնց առջեւէն ազգեր վռնտեց,
[ձ]Վիճակով բաժնեց" անոնց՝ իբր ժառանգութիւն,
Ու Իսրայէլի տոհմերը անոնց վրաններուն մէջ բնակեցուց:
56 Բայց անոնք Ամենաբարձր Աստուածը փորձեցին եւ անոր դէմ ընդվզեցան,
Ու չպահեցին անոր վկայութիւնները:
57 Իրենց հայրերուն պէս ընկրկեցան եւ անհաւատարիմ եղան,
Խաբեբայ աղեղի պէս [ղ]դարձան.
58 Որովհետեւ զայն գրգռեցին իրենց բարձր տեղերով,
Ու զայն նախանձի մղեցին իրենց [ճ]կուռքերով:
59 Աստուած լսեց եւ սրդողեցաւ,
Ու մեծապէս անարգեց Իսրայէլը.
60 Սելովի [մ]բնակարանը երեսէ ձգեց,

[խ] Եբր.՝ բարկութեան բորբոքումը

[ծ] Կամ՝ Չարիքի

[կ] Եբր.՝ կենդանիները

[հ] Եբր.՝ Կորովին սկիզբը

[ձ] Եբր.՝ Լարով վիճակեց

[ղ] Կամ՝ դիմաշրջուեցան

[ճ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներով

[մ] Կամ՝ խորանը

Այն վրանը՝ ուր մարդոց մէջ բնակեր էր:
61 [1]Իր զօրութիւնը գերութեան մատնեց,
Իր պարծանքը՝ թշնամիներուն ձեռքը:
62 Իր ժողովուրդը սուրի մատնեց,
Եւ իր ժառանգութեան դէմ սրդողեցաւ:
63 Անոր երիտասարդները կրակէն սպառեցան,
Անոր կոյսերը չգովերգուեցան.
64 Անոր քահանաները սուրով ինկան,
Ու անոր այրիները չլացին:
65 Այն ատեն Տէրը արթնցաւ՝ որպէս թէ քունէ,
Գինիէն ցնծացող զօրաւոր մարդու մը պէս,
66 Եւ իր թշնամիները ետեւի կողմէն զարկաւ,
Յաւիտենական նախատինքի մատնելով զանոնք:
67 Յովսէփի վրանը մերժեց,
Ու Եփրեմի տոհմը չընտրեց,
68 Հապա Յուդայի տոհմը ընտրեց,
Սիոն լեռը՝ որ սիրեց:
69 Իր սրբարանը կառուցանեց բարձր բլուրներու պէս,
Երկրի պէս՝ որ յաւիտենապէս հաստատեց:
70 Իր ծառան՝ Դաւիթը ընտրեց,
Ու զայն ոչխարի փարախներէն առաւ,
71 Զայն կաթնտու ոչխարներուն ետեւէն բերաւ,
Որպէսզի հովուէ իր ժողովուրդը՝ Յակոբը,
Եւ իր ժառանգութիւնը՝ Իսրայէլը:
72 Ան ալ հովուեց զանոնք՝ իր սիրտին պարկեշտութեամբ,
Ու ձեռքերուն ճարտարութեամբ առաջնորդեց զանոնք:

ԱՂՕԹՔ՝ ԱԶԳԻՆ ԱԶԱՏՈՒՄԻՆ ՀԱՄԱՐ
Ասափի սաղմոսը:

79

Ո՛վ Աստուած, հեթանոսները քու ժառանգութեանդ մէջ մտան,
Քու սուրբ տաճարդ պղծեցին,
Երուսաղէմը աւերակի շեղջի [2]վերածեցին:
2 Քու ծառաներուդ դիակները
Երկինքի թռչուններուն տուին՝ իբր ուտելիք,
Քու բարեպաշտներուդ մարմինը՝ երկրի գազաններուն.
3 Անոնց արիւնը ջուրի պէս թափեցին Երուսաղէմի շուրջը,
Եւ ո՛չ մէկը կար՝ որ զանոնք թաղէր:
4 Մեր դրացիներուն նախատինք եղանք,
Ծաղր ու ծանակ՝ մեր շուրջը եղողներուն:
5 Մինչեւ ե՞րբ, ո՛վ Տէր. ընդմիշտ պիտի բարկանա՞ս.
Քու նախանձախնդրութիւնդ կրակի պէս պիտի վառի՞:

---

[1] Կամ՝ Անոր

[2] Եբր.՝ վրայ դրին

6 Թափէ՛ քու ցասումդ այն ազգերուն վրայ՝
Որոնք քեզ չեն ճանչնար,
Այն թագաւորութիւններուն վրայ՝
Որոնք քու անունդ չեն կանչեր.
7 Որովհետեւ Յակոբը կլանեցին,
Եւ անոր բնակութիւնը ամայացուցին:
8 [բ]Մի՛ յիշեր մեր" նախկին անօրէնութիւնները.
Քու գթութիւններդ շուտո՛վ թող գան մեր առջեւ,
Քանի չափազանց [գ]թշուառացանք:
9 Օգնէ՛ մեզի, ո՛վ մեր փրկութեան Աստուածը,
Քու անունիդ փառքին համար.
Ազատէ՛ մեզ ու քաւէ՛ մեր մեղքերը,
Քու անունիդ համար:
10 Ինչո՞ւ հեթանոսները ըսեն.
«Ո՞ւր է անոնց Աստուածը».
Քու ծառաներուդ թափուած արիւնին վրէժը
Թող գիտցուի հեթանոսներուն մէջ, մեր աչքերուն առջեւ:
11 Բանտարկեալին հեծեծանքը քու առջեւդ թող հասնի.
Քու [դ]զօրութեանդ մեծութեամբ՝
[ե]Ապրեցո՛ւր մահուան [զ]մատնուածները:
12 Եօթնապատի՛կ հատուցանէ մեր դրացիներուն՝ իրենց ծոցին մէջ՝
Իրենց նախատինքին փոխարէն, որով քեզ [է]անարգեցին, ո՛վ Տէր:
13 Բայց մենք՝ քու ժողովուրդդ եւ քու արօտիդ ոչխարները՝
Յաւիտեան քեզ պիտի ներբողենք,
Ու քու [ը]փառաւոր գործերդ" պիտի պատմենք սերունդէ սերունդ:

ԱՂՕԹՔ՝ ԱԶԳԻՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԻՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]Շոշանիմ-Էտութ"ի վրայ. Ասափի սաղմոսը:

80

Ունկնդրէ՛, ո՛վ Իսրայէլի Հովիւը,
Որ Յովսէփը հօտի պէս կ'առաջնորդես:

[բ] Եբր.՝ Մեզի դէմ մի՛ յիշեր

[գ] Եբր.՝ ցածցանք

[դ] Եբր.՝ բազուկիդ

[ե] Եբր.՝ Ո՛ղջ թողուր

[զ] Եբր.՝ որդիները

[է] Եբր.՝ նախատեցին

[ը] Եբր.՝ գովաբանութիւնդ

[ա] Այսինքն՝ " Շուշանները Վկայութիւն են□

Փայլէ՛, դո՛ւն՝ որ քերովբէներու վրայ կը բազմիս:
2 Արթնցո՛ւր քու զօրութիւնդ
Եփրեմի, Բենիամինի եւ Մանասէի առջեւ,
Ու եկո՛ւր մեզ փրկելու:
3 Ո՛վ Աստուած, վերադարձո՛ւր մեզ.
[բ]Պայծառացո՛ւր քու երեսդ, եւ պիտի փրկուինք:
4 Ո՛վ Տէր, զօրքերո՛ւ Աստուած,
Մինչեւ ե՞րբ պիտի [գ]բարկանաս քու ժողովուրդիդ աղօթքին դէմ:
5 Արցունքի հաց կը կերցնես անոնց,
Ու եռապատիկ չափով արցունք կը խմցնես անոնց:
6 Մեզ բանավէճի նիւթ կ'ընես մեր դրացիներուն մօտ,
Եւ մեր թշնամիները մեզ կը ծաղրեն իրենց մէջ:
7 Ո՛վ զօրքերու Աստուած, վերադարձո՛ւր մեզ.
Պայծառացո՛ւր քու երեսդ, ու պիտի փրկուինք:
8 Եգիպտոսէն որթատունկ մը փոխադրեցիր,
Հեթանոսները վռնտեցիր եւ զայն տնկեցիր.
9 Անոր առջեւէն տեղ պատրաստեցիր,
Անոր արմատները [դ]հաստատեցիր,
Ու ան երկիրը լեցուց:
10 Լեռները ծածկուեցան անոր շուքով.
Անոր ոստերը Աստուծոյ մայրիներուն պէս եղան:
11 Իր ոստերը երկնցուց մինչեւ ծովը,
Եւ իր մատաղատունկերը՝ մինչեւ Գետը:
12 Ինչո՞ւ [ե]քանդեցիր անոր ցանկապատերը,
Որ ճամբայէն բոլոր անցնողները զայն կողոպտեն:
13 Անտառին խոզը զայն ապականեց,
Ու դաշտի գազանները զայն ճարակեցին:
14 Ո՛վ զօրքերու Աստուած, կ'աղերսե՛մ, վերադարձի՛ր.
Նայէ՛ երկինքէն ու տե՛ս,
Եւ աչքէ՛ անցուր այս որթատունկը,
15 Այն տունկը՝ որ քու աջ ձեռքովդ տնկեցիր,
Ու որդին՝ որ քեզի համար զօրացուցիր.
16 Կրակով այրուած եւ կտրուած է,
Քու [զ]սաստէդ կը կորսուին:
17 Քու ձեռքդ աջ կողմդ եղող մարդուն վրայ թող ըլլայ,
Մարդու որդիին վրայ՝ որ քեզի համար զօրացուցիր:
18 Մենք ա՛լ [է]պիտի չհեռանանք" քեզմէ.

[բ] Եբր.՝ Լուսաւորէ՛

[գ] Եբր.՝ մխաս

[դ] Եբր.՝ արմատացուցիր

[ե] Եբր.՝ պատռեցիր

[զ] Եբր.՝ երեսիդ սաստէն

Վերապրեցո՛ւր մեզ, եւ քու անունդ պիտի կանչենք:
19 Ո՛վ Տէր, զօրքերո՛ւ Աստուած, վերադարձո՛ւր մեզ.
Պայծառացո՛ւր քու երեսդ, ու պիտի փրկուինք:

ԱՂՕԹՔ՝ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. կիթթիթի վրայ. Ասափի սաղմոսը:

81

Ցնծացէ՛ք Աստուծոյ առջեւ, որ մեր զօրութիւնն է,
Ուրախութեա՛մբ գոչեցէք Յակոբի Աստուծոյն:
2 Առէ՛ք [ա]նուագարանները, բերէ՛ք թմբուկը,
Նաեւ հաճելի քնարը՝ տաւիղին հետ:
3 Շեփո՛ր հնչեցուցէք [բ]ամսագլուխին,
Նաեւ [գ]լիալուսինին, մեր տօնին օրը:
4 Արդարեւ ասիկա Իսրայէլի համար կանոն մըն է,
Յակոբի Աստուծոյն որոշումը.
5 Ի՛նք ասիկա Յովսէփի մէջ իբր վկայութիւն դրաւ,
Երբ [դ]յարձակեցաւ Եգիպտոսի երկրին վրայ,
Ուր լեզու մը լսեցի՝ որ չէի գիտեր.
6 «Անոր ուսը հանեցի բեռին տակէն.
Անոր ձեռքերը [ե]հեռացան կողովէն:
7 Տագնապի մէջ գոչեցիր, ու քեզ ազատեցի.
Պատասխանեցի քեզի որոտումի ծածկոյթին մէջէն,
Փորձարկեցի քեզ Մերիպայի ջուրին քով: (Սելա:)
8 Լսէ՛, ո՛վ իմ ժողովուրդս, ու վկայեմ քեզի.
Ո՛վ Իսրայէլ, [զ]մտի՛կ ըրէ" ինծի,
9 Օտար Աստուած թող չըլլայ քու մէջդ,
Օտար Աստուծոյ մի՛ երկրպագեր:
10 Ե՛ս եմ Տէրը՝ քու Աստուածդ,
Որ բարձրացուցի քեզ Եգիպտոսի երկրէն.
[է]Լա՛յն բաց" քու բերանդ,
Ու զայն պիտի լեցնեմ:

[է] Եբր.՝ ետ պիտի չքաշուինք

[ա] Եբր.՝ նուագը

[բ] Եբր.՝ նոր լուսինին

[գ] Կամ՝ որոշուած ժամանակին

[դ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[ե] Եբր.՝ անցան

[զ] Եբր.՝ եթէ մտիկ ընես

[է] Եբր.՝ Լայնցո՛ւր

11 Բայց իմ ժողովուրդս ձայնս մտիկ չըրաւ,
Եւ Իսրայէլ զիս չուզեց:
12 Ուստի զանոնք իրենց սիրտին կամակորութեանը[ը] լքեցի,
Որպէսզի իրենց խորհուրդներուն համաձայն ընթանան:
13 Երանի՜ թէ իմ ժողովուրդս ինծի մտիկ ընէր,
Եւ Իսրայէլ իմ ճամբաներուս մէջ ընթանար:
14 Շուտով պիտի ընկճէի անոնց թշնամիները,
Ու ձեռքս պիտի դարձնէի անոնց հակառակորդներուն դէմ:
15 Տէրը ատողները [թ]պիտի քծնէին իր առջեւ",
Եւ [ժ]անոնց ժամանակը յաւիտենական պիտի ըլլար:
16 Ան [ի]ընտիր ցորեն պիտի կերցնէր անոնց,
Ու վէմէն հոսած մեղրով պիտի կշտացնէի ձեզ»:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԻՇԽՈՂԸ
Ասափի սաղմոսը:

82

Աստուած կայնած է [ա]հզօրներու համայնքին մէջ,
[բ]Դատաւորներուն մէջ կը դատէ:
2 «Մինչեւ ե՞րբ անիրաւութեամբ պիտի դատէք,
Եւ ամբարիշտներուն աչառութիւն պիտի ընէք: (Սելա:)
3 Զքաւորին ու որբին դա՛տը պաշտպանեցէք,
Դժբախտին եւ թշուառին իրաւո՛ւնքը պաշտպանեցէք:
4 [գ]Փրկեցէ՛ք չքաւորն ու աղքատը,
Ազատեցէ՛ք զանոնք ամբարիշտներուն ձեռքէն»:
5 Չեն գիտեր եւ չեն հասկնար,
Խաւարի մէջ կ՚ընթանան.
Երկրի բոլոր հիմերը երերացին:
6 Ես ըսի. «Դուք աստուածներ էք.
Դուք բոլորդ Ամենաբարձրին որդիներն էք.
7 Բայց մարդոց պէս պիտի մեռնիք,
Եւ իշխանաւորներէն մէկուն պէս պիտի իյնաք»:
8 Կանգնէ՛, ո՛վ Աստուած, դատէ՛ երկիրը,
Որովհետեւ դո՛ւն պիտի ժառանգես բոլոր ազգերը:

[ը] Եբր.՝ ղրկեցի

[թ] Կամ՝ պիտի ստէին իրեն

[ժ] Այսինքն՝ Իսրայէլի

[ի] Եբր.՝ ճարպոտ

[ա] Կամ՝ Աստուծոյ

[բ] Կամ՝ Աստուածներուն

[գ] Եբր. Ազա՛տ արձակեցէք

ԱՂՕԹՔ՝ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՈՒ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Երգ. Ասափի սաղմոսը:

83

Ո՛վ Աստուած, մի՛ լռեր.
Անձայն մի՛ ըլլար ու հանդարտ մի՛ կենար, ո՛վ Աստուած.
2 Որովհետեւ ահա՛ քու թշնամիներդ կը գոռան,
Քեզ ատողները գլուխ կը բարձրացնեն:
3 Խորամանկութեամբ կը դաւադրեն քու ժողովուրդիդ դէմ,
Կը խորհրդակցին քու [ա]պաշտպանեալներուդ դէմ.
4 Կ՚ըսեն. «Եկէ՛ք, անհետացնե՛նք զանոնք՝ որպէսզի ազգ չըլլան,
Եւ ա՛լ չյիշատակուի Իսրայէլի անունը»:
5 Արդարեւ [բ]միաբանութեամբ խորհրդակցեցան
Ու քեզի դէմ դաշինք կնքեցին՝
6 Եդովմի վրանները եւ Իսմայելացիները,
Մովաբ ու Հագարացիները,
7 Գեբաղ, Ամմոն եւ Ամաղէկ,
[գ]Փղշտացիները՝ Տիւրոսի բնակիչներուն հետ:
8 Նաեւ Ասուր անոնց միացաւ.
Ղովտի որդիներուն ձեռնտու եղան: (Սելա:)
9 Ըրէ՛ անոնց՝ ինչպէս Մադիամի,
Ինչպէս Սիսարայի ու Յաբինի ըրիր Կիսոն վտակին քով:
10 Անոնք Ենդովրի մէջ բնաջնջուեցան,
Աղբ եղան հողին համար:
11 Անոնց ազնուականները Օրէբի՛ ու Զէբի՛ պէս ըրէ,
Եւ անոնց բոլոր [դ]նախարարները՝ Զեբէէի ու Սաղմանայի պէս,
12 Որոնք ըսին. «Աստուծոյ բնակարաններուն
Մե՛նք տիրանանք՝ մեզի համար»:
13 Ո՛վ իմ Աստուածս, թաթառի՛ պէս ըրէ զանոնք,
Հովին առջեւ եղող խոզանին պէս:
14 Ինչպէս կրակը կ՚այրէ անտառը,
Ու բոցը կը բռնկեցնէ լեռները,
15 Ա՛յնպէս հետապնդէ զանոնք քու մրրիկովդ,
Շփոթեցո՛ւր զանոնք քու փոթորիկովդ:
16 Անարգանքո՛վ [ե]ծածկէ անոնց երեսը,
Որպէսզի քու անունդ փնտռեն, ո՛վ Տէր:

[ա] Եբր.՝ պահածներուդ

[բ] Եբր.՝ մէկ սիրտով

[գ] Կամ՝ Պաղեստին

[դ] Եբր.՝ օծեալները

[ե] Եբր.՝ լեցուր

17 Թող ամչնան ու յաւերժ շփոթին,
Թող շինկնին եւ կորսուին.
18 Որպէսզի գիտնան թէ միայն դո՛ւն,– որուն անունը Եհովա է,–
Ամենաբարձր ես ամբողջ երկրի վրայ:

ԲԱՂՁԱՆՔ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՏԱՆ ՀԱՆԴԷՊ

Գլխաւոր երաժիշտին. կիթթիթի վրայ. Կորխի որդիներուն սաղմոսը:

84

Ի՜նչպէս սիրելի են քու [ա]բնակարաններդ,
Ո՛վ զօրքերու Տէր.
2 Իմ անձս կը կարօտնայ Տէրոջ գաւիթները,
Եւ նոյնիսկ կը [բ]նուաղի անոնց համար.
Իմ սիրտս ու մարմինս ցնծութեամբ կը գոչեն
Ապրո՛ղ Աստուծոյն:
3 Ճնճղուկն ալ տուն գտաւ,
Ու ծիծեռնակը իրեն բոյն՝ իր ձագերը դնելու համար,
Քու զոհասեղաններուդ քով, ո՛վ զօրքերու Տէր,
Իմ Թագաւորս եւ Աստուածս:
4 Երանի՜ անոնց՝ որ քու տանդ մէջ կը բնակին.
Անոնք անդադար քեզ պիտի գովաբանեն: (Սելա:)
5 Երանի՜ այն մարդոց՝ որոնց զօրութիւնը քեզմէ է,
Եւ իրենց սիրտին մէջ տանդ ճամբաները կան:
6 Արտասուքներու հովիտէն անցնելով՝ [գ]աղբիւրի կը վերածեն" զայն.
Առաջին անձրեւն ալ [դ]օրհնութիւններով կը ծածկէ զայն":
7 Անոնք [ե]հետզհետէ կը զօրանան",
Մինչեւ որ Աստուծոյ առջեւ երեւնան Սիոնի մէջ:
8 Ո՛վ Տէր, զօրքերո՛ւ Աստուած, լսէ՛ իմ աղօթքս.
Ո՛վ Յակոբի Աստուածը, ունկնդրէ՛: (Սելա:)
9 Ո՛վ Աստուած, մեր վահա՛նը, տե՛ս.
Նայէ՛ քու օծեալիդ երեսին:
10 Քանի մէ՛կ օրը քու գաւիթներուդ մէջ՝
Հազարէն լաւ է ուրիշ տեղ,
Նախընտրեցի իմ Աստուծոյս տան շեմին վրայ կենալ,
Քան թէ [զ]ամբարիշտներու վրաններուն մէջ բնակիլ:
11 Արդարեւ [է]Տէր Աստուած արեւ ու վահան է.

[ա] Կամ՝ խորանդ

[բ] Եբր.՝ սպառի

[գ] Եբր.՝ աղբիւր կ'ընեն

[դ] Կամ՝ աւազանները կը լեցնէ

[ե] Եբր.՝ ոյժէ ոյժ կ'երթան

[զ] Եբր.՝ ամբարշտութեան

Տէրը շնորհք եւ փառք պիտի տայ.
Ո՛չ մէկ բարութիւն պիտի մերժէ
Պարկեշտութեամբ ընթացողներուն:
12 Ո՛վ զօրքերու Տէր,
Երանելի՜ է քեզի վստահող մարդը:

ԱՂՕԹՔ՝ ԱԶԳԻՆ ԲԱՐՕՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւոր երաժիշտին. Կորխի որդիներուն սաղմոսը:

85

Ո՛վ Տէր, դուն հաճեցար քու երկրիդ.
Դո՛ւն վերադարձուցիր Յակոբի [ա]գերիները,
2 Ներեցիր քու ժողովուրդիդ անօրէնութիւնը,
Ծածկեցիր անոնց բոլոր մեղքերը. (Սելա.)
3 [բ]Հեռացուցիր քու ամբողջ ցասումդ,
Կասեցուցիր քու [գ]բորբոքած բարկութիւնդ":
4 [դ]Վերադարձո՛ւր մեզ", ո՛վ մեր փրկութեան Աստուածը.
Դադրեցո՛ւր քու գրգռութիւնդ՝ որ մեզի դէմ է:
5 Միթէ յաւիտեան պիտի բարկանա՞ս մեզի.
Քու բարկութիւնդ սերունդէ սերունդ պիտի երկարաձգե՞ս:
6 Միթէ մեզ պիտի չվերապրեցնե՞ս,
Որպէսզի քու ժողովուրդդ քեզմով ուրախանայ:
7 Ցո՛յց տուր մեզի, ո՛վ Տէր, քու կարեկցութիւնդ.
[ե]Շնորհէ՛ մեզի քու փրկութիւնդ:
8 Պիտի լսեմ ինչ որ [զ]Տէր Աստուած պիտի խօսի,
Որովհետեւ խաղաղութեան մասին պիտի խօսի իր ժողովուրդին եւ իր բարեպաշտներուն,
Եթէ անոնք անմտութեան չվերադառնան:
9 Անտարակոյս իր փրկութիւնը մօտ է իրմէ վախցողներուն,
Որպէսզի փառքը բնակի մեր երկրին մէջ:
10 Կարեկցութիւնն ու ճշմարտութիւնը իրարու հանդիպեցան,
Արդարութիւնն ու խաղաղութիւնը զիրար համբուրեցին:
11 Ճշմարտութիւնը երկրէ պիտի բուսնի,
Եւ արդարութիւնը երկինքէն վար պիտի նայի:

[է] Եբր.՝ Եհովա

[ա] Եբր.՝ գերութիւնը

[բ] Եբր.՝ Հաւաքեցիր

[գ] Եբր.՝ բարկութեանդ բորբոքումը

[դ] Կամ՝ Վերադարձի՛ր մեզի

[ե] Եբր.՝ Տո՛ւր

[զ] Եբր.՝ Եհովա

12 Նաեւ Տէրը բարօրութիւն պիտի տայ,
Ու մեր գետինը՝ իր արգասիքը:
13 Արդարութիւնը անոր առջեւէն պիտի երթայ,
Եւ [ե]իր քայլերը՝՝ ճամբային մէջ պիտի դնէ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դաւիթի աղօթքը:

86

Ո՛վ Տէր, դարձո՛ւր ականջդ.
Պատասխանէ՛ ինծի, քանի դժբախտ եւ աղքատ եմ.
2 Պահպանէ՛ իմ անձս, որովհետեւ բարեպաշտ եմ:
Ո՛վ իմ Աստուածս, դո՛ւն փրկէ քեզի վստահող ծառադ.
3 Ողորմէ՛ ինծի, ո՛վ Տէր,
Որովհետեւ քեզի՛ կը գոչեմ ամէն օր:
4 Ուրախացո՛ւր քու ծառայիդ անձը,
Քանի որ դէպի քե՛զ կը բարձրացնեմ իմ անձս, ո՛վ Տէր:
5 Արդարեւ դուն, ո՛վ Տէր, բարի ու ներող ես,
Եւ մեծապէս կարեկից բոլոր անոնց՝ որ քեզի կը գոչեն:
6 Ունկնդրէ՛ իմ աղօթքս, ո՛վ Տէր,
Ուշադի՛ր եղիր աղաչանքներուս ձայնին:
7 Տագնապիս օրը քեզի՛ կը գոչեմ,
Որովհետեւ դուն ինծի կը պատասխանես:
8 Ո՛վ Տէր, ո՛չ մէկը քեզի պէս է աստուածներուն մէջ,
Եւ քու գործերուդ նմանը չկայ:
9 Քու [ա]ստեղծած բոլոր ազգերդ պիտի գան
Ու երկրպագեն քու առջեւդ, ո՛վ Տէր,
Եւ քու անունդ պիտի փառաւորեն:
10 Արդարեւ դուն մեծ ես, սքանչելիքներ կ՚ընես.
Միա՛յն դուն Աստուած ես:
11 Ո՛վ Տէր, սորվեցո՛ւր ինծի քու ճամբադ,
Որպէսզի քու ճշմարտութեանդ մէջ ընթանամ.
[բ]Յօժարեցո՛ւր սիրտս, որպէսզի քու անունէդ վախնամ:
12 Ամբողջ սիրտովս քեզ պիտի ներբողեմ, ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս,
Ու քու անունդ յաւիտեան պիտի փառաւորեմ.
13 Որովհետեւ քու կարեկցութիւնդ մեծ եղաւ ինծի հանդէպ,
Եւ դո՛ւն ազատեցիր իմ անձս [գ]խորունկ [դ]դժոխքէն:

[ե] Կամ՝ մեզ իր քայլերուն

[ա] Եբր.՝ ըրած

[բ] Եբր.՝ Միացո՛ւր

[գ] Եբր.՝ ստորին

[դ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանէն

14 Ո՛վ Աստուած, հպարտները ինծի դէմ կանգնեցան,
Ու խումբ մը բռնակալներ իմ անձս փնտռեցին.
Անոնք քեզ իրենց առջեւ չդրին:
15 Բայց դուն, ո՛վ Տէր, գթած եւ ողորմած Աստուած ես,
Համբերատար ու առատաձեռն՝ կարեկցութեամբ եւ ճշմարտութեամբ:
16 Դարձի՛ր ու ողորմէ՛ ինծի.
Տո՛ւր զօրութիւնդ քու ծառայիդ,
Ու փրկէ՛ քու աղախինիդ որդին:
17 Բարութեան նշա՛ն մը [ե]ցոյց տուր" ինծի,
Որպէսզի զիս ատողները տեսնեն եւ ամչնան.
Որովհետեւ դուն, ո՛վ Տէր, ինծի կ՚օգնես ու զիս կը մխիթարես:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ ՓԱՌՔԻ ՄԷՋ
Կորխի որդիներուն սաղմոսը. երգ:

87

Անոր հիմերը սուրբ լեռներուն վրայ են:
2 Տէրը Սիոնի դռները
Յակոբի բոլոր բնակարաններէն աւելի կը սիրէ:
3 Փառաւոր բաներ կը պատմուին քեզի համար,
Ո՛վ Աստուծոյ քաղաքը: (Սելա:)
4 [ա]Ռահաբն ու Բաբելոնը պիտի յիշատակեմ զիս [բ]ճանչցողներուն մէջ":
Ահա՛ [գ]Փղշտացիներուն երկիրը", եւ Տիւրոս՝ [դ]Քուշի հետ.
Ասիկա հոն ծնաւ:
5 Սիոնի համար պիտի ըսուի.
«Այս կամ այն մարդը հոն ծնաւ»,
Եւ Ամենաբարձրը ի՛նք պիտի հաստատէ զայն:
6 Երբ Տէրը ազգերը արձանագրէ, պիտի [ե]ըսէ.
«Ասիկա հոն ծնաւ»: (Սելա:)
7 Երգողները, նոյնպէս ալ [գ]սրնգահարները պիտի ըսեն.
«Իմ բոլոր աղբիւրներս քու մէջդ են»:

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂԵՐՍ
Երգ. Կորխի որդիներուն սաղմոսը. Գլխաւոր երաժիշտին. [ա]մահալաթ-լէաննօթի վրայ.

[ե] Եբր.՝ ըրէ

[ա] Այսինքն՝ Եգիպտոսը

[բ] Կամ՝ ճանչցողներու պէս

[գ] Եբր.՝ Պաղեստին

[դ] Կամ՝ Եթովպիայի

[ե] Եբր.՝ հաշուէ

[գ] Կամ՝ պարողները

Եզրահացի Եմանի երգը:

88

Ո՜վ Տէր, իմ փրկութեա՜նս Աստուածը,
Ցերեկ ու գիշեր քու առջեւդ կ՚աղաղակեմ:
2 Իմ աղօթքս քու առջեւդ թող ելլէ,
Դարձո՜ւր քու ականջդ իմ [բ]պաղատանքիս.
3 Որովհետեւ իմ անձս ձախորդութիւններով [գ]լեցուեցաւ,
Եւ կեանքս [դ]դժոխքին [ե]մօտեցաւ:
4 Գուբը իջնողներուն հետ սեպուեցայ.
Ոյժ չունեցող [զ]մարդու մը պէս եղայ:
5 Մեռելներու մէջ [է]ինկած եմ՝
Գերեզմանի մէջ պառկող [ը]սպաննուածներու պէս,
Որոնք ա՜լ չես յիշեր,
Եւ [թ]քու ձեռքէդ կտրուած" են:
6 Դուն զիս ամենէն [ժ]խորունկ գուբին մէջ դրիր,
Խաւարին ու խորխորատին մէջ.
7 Քու ցասումդ [ի]ծանրացաւ իմ վրաս,
Եւ բոլոր կոհակներովդ զիս տառապեցուցիր: (Սելա:)
8 Իմ ճանչուորներս ինծմէ հեռացուցիր,
Զիս գարշելի ըրիր անոնց առջեւ.
Արգելափակուեցայ, ու չեմ կրնար դուրս ելլել:
9 Տառապանքէն աչքերս մարեցան.
Ամէն օր քեզի գոչեցի, ո՜վ Տէր,
Ձեռքերս քեզի երկարեցի:
10 Միթէ մեռելներո՞ւն սքանչելիք պիտի ընես.
Միթէ ուրուականնե՞րը պիտի կանգնին ու քեզ ներբողեն: (Սելա:)

[ա] Թերեւս՝ մեղմ ձայնով նուագարանի մը

[բ] Եբր.՝ ճիչիս

[գ] Եբր.՝ կշտացաւ

[դ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[ե] Եբր.՝ հասաւ

[զ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդու

[է] Եբր.՝ ազատ արձակուած

[ը] Եբր.՝ խոցուածներու

[թ] Այսինքն՝ քեզմէ մերժուած

[ժ] Եբր.՝ ստորին

[ի] Եբր.՝ դրուեցաւ

11 Միթէ կը պատմուի՞ քու կարեկցութիւնդ գերեզմանին մէջ,
Եւ քու հաւատարմութիւնդ՝ [ւ]վիհին մէջ:
12 Միթէ կը գիտցուի՞ն քու սքանչելիքներդ խաւարին մէջ,
Ու քու արդարութիւնդ՝ մոռացումի երկրին մէջ:
13 Բայց ես, ո՛վ Տէր, քեզի՛ աղաղակեցի,
Եւ աղօթքս առտուն քու առջեւդ պիտի ելլէ:
14 Ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ իմ անձս կը մերժես,
Ու քու երեսդ ինծմէ կը ծածկես:
15 Ես դժբախտ եմ, մանկութենէս ի վեր շունչս տալու մօտ եմ.
Քու ահերդ կրեցի ու խռովեցայ:
16 Քու բորբոքումդ իմ վրայէս անցաւ,
Եւ քու արհաւիրքներդ զիս բնաջնջեցին.
17 Ամէն օր ջուրի պէս զիս պաշարեցին,
Միասին զիս շրջապատեցին:
18 Սիրելին ու բարեկամը ինծմէ հեռացուցիր.
Իմ ճանչուորներս խաւարի մէջ են:

ԵՐԳ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱԳՆԱՊԻ ԱՏԵՆ
Եզրահացի Եթանի երգը:

89

Տէրոջ կարեկցութիւնները յաւիտեան պիտի երգեմ,
Քու հաւատարմութիւնդ իմ բերանովս սերունդէ սերունդ պիտի գիտցնեմ.
2 Որովհետեւ ըսի. «Կարեկցութիւնը յաւիտենապէս պիտի կառուցանուի.
Երկինքի՛ մէջ պիտի հաստատես քու հաւատարմութիւնդ»:
3 «Իմ ընտրեալիս հետ ուխտ կնքեցի,
Իմ ծառայիս՝ Դաւիթի երդում ըրի.
4 “Քու զարմդ յաւիտենապէս պիտի հաստատեմ,
Եւ քու գահդ սերունդէ սերունդ պիտի կառուցանեմ□»: (Սելա:)
5 Երկինքն ալ կը ներբողէ քու սքանչելիքներդ, ո՛վ Տէր,
Նաեւ քու հաւատարմութիւնդ՝ սուրբերուն համախմբումին մէջ.
6 Քանի որ երկինքի մէջ ո՞վ Տէրոջ կը բաղդատուի,
Ու [ա]հզօրներու որդիներուն մէջ ո՞վ Տէրոջ կը նմանի:
7 Աստուած յոյժ զարհուրելի է սուրբերուն խորհրդաժողովին մէջ,
Եւ ահեղ է բոլոր շուրջը եղողներուն մէջ:
8 Ո՛վ Տէր, զօրքերո՛ւ Աստուած, ո՞վ քեզի պէս հզօր Տէր է.
Քու հաւատարմութիւնդ շուրջդ է:
9 Դո՛ւն կը [բ]տիրապետես ծովուն ամբարտաւանութեան վրայ.
Երբ անոր ալիքները բարձրանան, դո՛ւն կը հանդարտեցնես զանոնք:
10 Դո՛ւն ճզմեցիր [գ]Ռահաբը՝ [դ]սպաննուածի պէս.

[ւ] Եբր.՝ ապադոնին, այսինքն՝ կորուստին

[ա] Կամ՝ Աստուծոյ

[բ] Եբր.՝ տիրես

[գ] Այսինքն՝ Եգիպտոսը

Քու զօրեղ բազուկովդ ցրուեցիր թշնամիներդ:
11 Քո՛ւկդ է երկինքը, քո՛ւկդ է երկիրը.
Դո՛ւն հիմնեցիր երկրագունդը եւ անոր լիութիւնը:
12 Հիւսիսն ու հարաւը դո՛ւն ստեղծեցիր.
Թաբորն ու Հերմոնը քու անունովդ կը ցնծան:
13 Դուն զօրաւոր բազուկ ունիս.
Քու ձեռքդ ուժեղ է, աջ ձեռքդ բարձրացած է:
14 Արդարութիւնն ու իրաւունքը քու գահիդ խարիսխն են,
Կարեկցութիւնն ու ճշմարտութիւնը քու երեսիդ առջեւէն կ'երթան:
15 Երանի՜ այն ժողովուրդին՝ որ կը ճանչնայ ուրախութեան գոչիւնը.
Անոնք քու երեսիդ լոյսով պիտի քալեն, ո՛վ Տէր:
16 Քու անունովդ ամէն օր պիտի խայտան,
Եւ քու արդարութեամբդ պիտի բարձրանան:
17 Արդարեւ դո՛ւն ես անոնց զօրութեան պարծանքը,
Քու բարեհաճութեամբդ պիտի բարձրանայ մեր եղջիւրը.
18 Որովհետեւ մեր վահանը [ե]Տէրն է,
Ու մեր թագաւորը Իսրայէլի [զ]Սուրբն է:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԴԱՒԻԹԻ

19 Այն ատեն տեսիլքով խօսեցար քու [է]սուրբիդ հետ,
Եւ ըսիր. «Օգնութիւն դրի զօրաւորին վրայ,
Ժողովուրդէն ընտրուածը բարձրացուցի:
20 Իմ ծառաս՝ Դաւիթը գտայ,
Իմ սուրբ իւղովս օծեցի զայն.
21 Իմ ձեռքս պիտի հաստատէ զայն,
Եւ իմ բազուկս պիտի զօրացնէ զայն:
22 Թշնամին [ը]զայն պիտի չհարստահարէ",
Անիրաւութեան որդին զայն պիտի չտառապեցնէ:
23 Անոր հակառակորդները իր առջեւ պիտի ջախջախեմ,
Զայն ատողները պիտի հարուածեմ:
24 Իմ հաւատարմութիւնս ու կարեկցութիւնս անոր հետ պիտի ըլլան,
Եւ անոր եղջիւրը իմ անունովս պիտի բարձրանայ:
25 Ծովը պիտի դնեմ անոր ձեռքին տակ,
Ու գետերը՝ անոր աջ ձեռքին տակ:
26 Ան զիս պիտի կոչէ. "Իմ Հա՛յրս,

[դ] Եբր.՝ խոցուածի

[ե] Կամ՝ Տէրոջն

[զ] Կամ՝ Սուրբինն

[է] Եբր.՝ բարեպաշտիդ

[ը] Եբր.՝ իրմէ վաշխ պիտի չառնէ

Իմ Աստուա՛ծս, եւ իմ փրկութեանս Վէ՛մը□:
27 Ես ալ զայն անդրանիկ պիտի ընեմ,
Երկրի թագաւորներուն ամենէն բարձրը:
28 Իմ կարեկցութիւնս յաւիտեան պիտի պահեմ անոր հանդէպ,
Եւ ուխտս հաստատ պիտի ըլլայ անոր հետ:
29 Անոր զարմը յաւերժ պիտի [ժ]հաստատեմ,
Ու անոր գահը երկինքի օրերուն չափ պիտի տեւէ:
30 Եթէ անոր որդիները իմ Օրէնքս լքեն
Եւ կանոններովս չընթանան,
31 Եթէ իմ կանոններս դրժեն
Ու պատուիրաններս չպահեն,
32 Ես ալ անոնց յանցանքը գաւազանով պիտի [ի]պատժեմ,
Եւ անոնց անօրէնութիւնը՝ հարուածներով:
33 Բայց իմ կարեկցութիւնս անկէ պիտի չկտրեմ,
Ու հաւատարմութիւնս պիտի չժխտեմ.
34 Իմ ուխտս պիտի չդրժեմ,
Շրթունքէս ելածը պիտի չփոխեմ:
35 Մէ՛կ անգամ երդում ըրի իմ սրբութեամբս,
Թէ պիտի չստեմ Դաւիթի:
36 Անոր զարմը յաւիտենական պիտի ըլլայ,
Եւ իմ առջեւս անոր գահը՝ արեւին պէս.
37 Յաւիտեան պիտի հաստատուի՝ լուսինին պէս,
Երկինքի մէջ հաւատարիմ վկայի պէս»: (Սելա:)

ՈՂԲ՝ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

38 Բայց դուն մերժեցիր եւ անարգեցիր քու օծեալդ,
Անոր դէմ սրդողեցար:
39 Քու ծառայիդ ուխտը ուրացար,
Անոր [լ]թագը աղարտեցիր՝ գետին նետելով զայն:
40 Անոր բոլոր ցանկապատերը [խ]քանդեցիր,
Անոր [ծ]ամրոցները աւերակի վերածեցիր՝՝:
41 Բոլոր ճամբայէն անցնողները կողոպտեցին զայն,
Նախատինք եղաւ իր դրացիներուն:
42 Անոր հակառակորդներուն աջ ձեռքը բարձրացուցիր,

[թ] Եբր.՝ Դո՛ւն՝ իմ Հայրս

[ժ] Եբր.՝ դնեմ

[ի] Եբր.՝ հատուցանեմ

[լ] Եբր.՝ պսակը

[խ] Եբր.՝ պատռեցիր

[ծ] Եբր.՝ ամրոցներուն կործանում դրիր

Անոր բոլոր թշնամիները ուրախացուցիր:
43 Նաեւ անոր սուրին բերանը [կ]իրեն դէմ դարձուցիր",
Ու պատերազմի մէջ [հ]իրեն նեցուկ չեղար":
44 Անոր վայելչութիւնը դադրեցուցիր,
Եւ իր գահը գետին նետեցիր.
45 Անոր երիտասարդութեան օրերը կարճեցուցիր,
Զայն ամօթով ծածկեցիր: (Սելա:)

ԱՂՕԹՔ՝ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

46 Մինչեւ ե՞րբ, ո՛վ Տէր.
Ընդմիշտ պիտի պահուըտի՞ս,
Եւ քու ցասումդ կրակի պէս պիտի վառի՞:
47 Յիշէ՛ իմ կեանքիս տեւողութիւնը.
Միթէ ունայնութեա՞ն համար ստեղծեցիր մարդոց բոլոր որդիները:
48 Ո՞վ է այն [ձ]մարդը՝ որ կ'ապրի ու մահ պիտի չտեսնէ,
Եւ իր անձը [ղ]դժոխքին ձեռքէն պիտի փրկէ: (Սելա:)
49 Ո՛վ Տէր, ո՞ւր են քու նախկին կարեկցութիւնները,
Որոնք երդում ըրիր Դաւիթի՝ քու հաւատարմութեամբդ:
50 Ո՛վ Տէր, յիշէ՛ քու ծառաներուդ նախատինքը,
Որ իմ ծոցիս մէջ կը կրեմ բոլոր մեծ ազգերէն.
51 Անո՛վ քու թշնամիներդ [ճ]անարգեցին, ո՛վ Տէր,
Անո՛վ անարգեցին քու օծեալիդ [մ]քայլերը:
52 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը յաւիտեան: Ամէն ու ամէն:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ՄԱՐԴԸ
Աստուծոյ մարդուն՝ Մովսէսի աղօթքը:

90

Ո՛վ Տէր, դուն մեզի [յ]պատսպարան եղար սերունդէ սերունդ:
2 Լեռներուն ծնելէն առաջ՝
Երկրին ու երկրագունդին [ն]ստեղծուելէն առաջ՝

[կ] Կամ՝ նահանջել տուիր

[հ] Եբր.՝ զինք չկանգնեցուցիր

[ձ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[ղ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[ճ] Եբր.՝ նախատեցին

[մ] Եբր.՝ հետքերը

[յ] Եբր.՝ բնակավայր

[ն] Եբր.՝ երկնուելէն

[գ]Դարէ դար" դուն Աստուած ես:
3 Դուն մարդը [դ]փոշիի կը վերածես",
Եւ կ'ըսես. «Վերադարձէ՛ք, մարդոց որդիներ»:
4 Արդարեւ հազար տարին քու առջեւդ երէկուան պէս է՝ որ անցաւ,
Կամ գիշերուան պահու մը պէս:
5 [ե]Կ'ընկղմես [զ]զանոնք, [է]երազի պէս կ'ըլլան,
Առտուն [ը]աճող խոտին պէս կ'ըլլան.
6 Առտուն կը բուսնի ու կ'աճի,
Իրիկունը կը կտրուի եւ կը չորնայ:
7 Արդարեւ քու բարկութենէդ կը [թ]հիւծինք,
Քու ցասումէդ կը շփոթինք:
8 Մեր անօրէնութիւնները քու առջեւդ դրիր,
Ու մեր թաքուն մեղքերը՝ քու երեսիդ [ժ]լոյսին մէջ:
9 Արդարեւ մեր բոլոր օրերը քու ցասումովդ կ'անցնին,
Մեր տարիները [ի]ցնորքի մը պէս կ'աւարտին:
10 Մեր [լ]կեանքին տարիները եօթանասուն" են.
Եթէ զօրութեամբ ութսուն ալ ըլլան,
Տակաւին անոնց հպարտանքը տաժանք եւ ունայնութիւն է,
Որովհետեւ [խ]անոնք շուտով կ'անցնին", ու մենք կը թռչինք:
11 Ո՞վ գիտէ քու բարկութեանդ զօրութիւնը
Ու քու ցասումդ՝ վախիդ համեմատ:
12 Այնպէս սորվեցուր մեզի մեր օրերը համրել,
Որ սիրտի իմաստութիւն [ծ]ստանանք:
13 Վերադարձի՛ր, ո՛վ Տէր, մինչեւ ե՞րբ.
Արգահատէ՛ քու ծառաներուդ:

[գ] Եբր.՝ Յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[դ] Եբր.՝ ճզմուելու կը վերադարձնես

[ե] Կամ՝ Կ'ողողես

[զ] Այսինքն՝ այդ հազար տարիները

[է] Եբր.՝ քունի

[ը] Եբր.՝ վերանորոգուող

[թ] Եբր.՝ սպառինք

[ժ] Եբր.՝ լուսաւորութեան

[ի] Կամ՝ հառաչանքի

[լ] Եբր.՝ տարիներուն օրերը եօթանասուն տարի

[խ] Եբր.՝ ան շուտով կը կտրուի

[ծ] Եբր.՝ մտցնենք

14 Առտուն կանուխ կշտացո՛ւր մեզ քու կարեկցութեամբդ,
Որպէսզի ցնծանք եւ ուրախանանք մեր բոլոր օրերուն մէջ:
15 Ուրախացո՛ւր մեզ այն օրերուն չափով՝ որ տառապեցուցիր.
Այն տարիներուն չափով՝ որ ձախորդութիւն տեսանք:
16 Քու գործդ թող երեւնայ քու ծառաներուդ,
Եւ քու փառաւորութիւնդ՝ անոնց որդիներուն:
17 Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն [կ]վայելչութիւնը մեր վրայ թող ըլլայ:
Մեր ձեռքերուն գործը հաստատէ՛ մեր վրայ.
Մեր ձեռքերուն գործը հաստատէ՛:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ՄԵՐ ՊԱՇՏՊԱՆԸ

91

Ամենաբարձրին ծածկոյթին տակ բնակողը՝
Ամենակարողին հովանիին տակ պիտի [ա]հանգչի:
2 Տէրոջ համար պիտի ըսեմ. «Իմ ապաւէնս ու բերդս է,
Իմ Աստուածս՝ որուն կը վստահիմ»:
3 Արդարեւ ա՛ն քեզ պիտի ազատէ թռչնորսին վարմէն,
Աղետալի ժանտախտէն.
4 Իր փետուրներով քեզ պիտի ծածկէ,
Եւ իր թեւերուն տակ պիտի [բ]ապաստանիս.
Անոր ճշմարտութիւնը քու ասպարդ ու վահանդ պիտի ըլլայ:
5 Պիտի չվախնաս գիշերուան երկիւղէն,
Ո՛չ ալ ցերեկը թռչող նետէն,
6 Մութին մէջ շրջող ժանտախտէն,
Կամ կէսօրին բնաջնջող աւերումէն:
7 Եթէ հազար հոգի քու քովէդ իյնան,
Ու տասը հազար՝ քու աջ կողմէդ,
Հարուածը քեզի պիտի չմօտենայ.
8 Միայն աչքերովդ պիտի նայիս,
Եւ ամբարիշտներուն հատուցումը տեսնես:
9 Քանի դուն Տէրը՝ իմ Ապաւէնս,
Ամենաբարձրը՝ քեզի [գ]պատսպարան ըրիր,
10 Ո՛չ մէկ չարիք պիտի հասնի քեզի,
Ո՛չ ալ հարուած մը պիտի մօտենայ վրանիդ:
11 Արդարեւ իր հրեշտակներուն պիտի պատուիրէ քու մասիդ,
Որ բոլոր ճամբաներուդ մէջ պահպանեն քեզ.
12 Իրենց ձեռքերուն վրայ պիտի կրեն քեզ,
Որ ոտքդ քարի մը չզարնես.

[կ] Եբր.՝ ախորժութիւնը

[ա] Եբր.՝ գիշերէ

[բ] Եբր.՝ ապաւինիս

[գ] Եբր.՝ բնակավայր

13 [դ]Մռնչող առիւծի'' եւ քարբի վրայ պիտի քալես,
Առիւծի կորիւնն ու վիշապը պիտի կոխկռտես:
14 Քանի զիս կը հաւնի՝
Զինք պիտի ազատեմ.
Զինք պիտի պաշտպանեմ,
Որովհետեւ իմ անունս գիտցաւ:
15 Ինծի պիտի գոչէ, եւ իրեն պիտի պատասխանեմ.
Իրեն հետ պիտի ըլլամ տագնապի մէջ.
Զինք պիտի ազատեմ ու պատուեմ:
16 Երկար օրերով զինք պիտի կշտացնեմ,
Եւ իմ փրկութիւնս իրեն ցոյց պիտի տամ:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

Սաղմոս. Շաբաթ օրուան համար երգ:

92

Բարի է շնորհակալ ըլլալ Տէրոջմէն,
Ու սաղմոս ըսել քու անունիդ, ո՛վ Ամենաբարձր.
2 Առտուները քու կարեկցութիւնդ հռչակել,
Եւ գիշերները՝ քու հաւատարմութիւնդ,
3 Տասը լար ունեցող նուագարանով ու տաւիղով,
Եւ քնարի [ա]ձայնով:
4 Արդարեւ դուն, ո՛վ Տէր, քու արարքներովդ զիս ուրախացուցիր.
Քու ձեռքերուդ գործերով պիտի ցնծամ:
5 Ո՛վ Տէր, ի՜նչ մեծ են քու գործերդ.
Յոյժ խորունկ են քու մտածումներդ:
6 Անխելք մարդը ասիկա չի գիտեր,
Եւ անմիտը չի հասկնար:
7 Թէեւ ամբարիշտները [բ]խոտի պէս [գ]բուսնին,
Ու բոլոր անօրէնութիւն գործողները [դ]ծաղկին,
Յաւերժ պիտի բնաջնջուին.
8 Բայց դուն, ո՛վ Տէր, յաւիտեան բարձր ես:
9 Արդարեւ ահա՛ քու թշնամիներդ, ո՛վ Տէր,
Ահա՛ քու թշնամիներդ պիտի կորսուին,
Բոլոր անօրէնութիւն գործողները պիտի ցրուին,
10 Բայց իմ եղջիւրս [ե]գոմէշի եղջիւրին պէս պիտի բարձրացնես.

[դ] Կամ՝ Վագրի

[ա] Եբր.՝ հիկկայոնով, այսինքն՝ մտածութեան երգով

[բ] Եբր.՝ բոյսի

[գ] Եբր.՝ ծաղկին

[դ] Եբր.՝ բուսնին

[ե] Կամ՝ միեղջերուի

Ես [գ]թարմ իւղով պիտի օծուիմ:
11 Աչքերս [է]ոսոխներուս կործանումը պիտի տեսնեն,
Եւ ականջներս ինծի դէմ կանգնող չարագործներուն կրած պատիժը պիտի լսեն:
12 Արդարը արմաւենիի պէս պիտի ծաղկի,
Լիբանանի մայրիի պէս պիտի մեծնայ:
13 Տէրոջ տան մէջ տնկուածները՝
Մեր Աստուծոյն գաւիթներուն մէջ պիտի ծաղկին.
14 Ալեւորութեան մէջ ալ պտուղ պիտի արտադրեն,
Պարարտ ու կանաչ պիտի մնան,
15 Որպէսզի հռչակեն թէ Տէրը ուղիղ է.
Ան իմ Վէմս է, եւ անիրաւութիւն չկայ անոր քով:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

93

Տէրը կը թագաւորէ, մեծափառութիւն հագած է.
Տէրը զօրութեամբ ծածկուած ու գօտեւորուած է.
Ուստի երկրագունդը հաստատուն է, չ՚երերար:
2 Քու գահդ վաղուց հաստատ է.
Դուն յաւիտենական ես:
3 Գետերը բարձրացուցին, ո՛վ Տէր,
Գետերը բարձրացուցին իրենց ձայնը.
Գետերը կը բարձրացնեն իրենց շառաչիւնը:
4 Յորդառատ ջուրերու աղմուկէն ու ծովու [ա]զօրաւոր կոհակներէն
Աւելի զօրաւոր է Տէրը՝ բարձր վայրին մէջ:
5 Քու վկայութիւններդ յոյժ վստահելի են.
Ո՛վ Տէր, սրբութիւնը քու տանդ կը վայլէ [բ]ընդմիշտ:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԲՈԼՈՐԻՆ ԴԱՏԱՒՈՐԸ

94

Ո՛վ Տէր, [ա]վրէժխնդի՛ր Աստուած,
Ո՛վ վրէժխնդիր Աստուած, [բ]յայտնուէ՛:
2 Բարձրացի՛ր, ո՛վ երկրի Դատաւոր.
Փոխարէ՛ն հատուցանէ ամբարտաւաններուն:
3 Մինչեւ ե՞րբ ամբարիշտները, ո՛վ Տէր,

[գ] Եբր.՝ կանաչ

[է] Եբր.՝ դիտողներուս

[ա] Եբր.՝ հոյակապ

[բ] Եբր.՝ երկար օրեր

[ա] Եբր.՝ վրէժխնդրութեա՛ն

[բ] Եբր.՝ փայլէ՛

Մինչեւ ե՞րբ ամբարիշտները պիտի հրճուին.
4 Մինչեւ ե՞րբ պիտի բարբանջեն, անպատկառութեամբ պիտի խօսին,
Ու պիտի [գ]պարծենան՝ բոլոր անօրէնութիւն գործողները:
5 Ո՛վ Տէր, անոնք քու ժողովուրդդ կը ճզմեն,
Եւ քու ժառանգութիւնդ կը տառապեցնեն.
6 Այրին ու գաղթականը կը սպաննեն,
Որբերը կը մեռցնեն
7 Եւ կ՚ըսեն. «Տէրը չի տեսներ,
Յակոբի Աստուածը [դ]ուշադրութիւն չի դարձներ"»:
8 Հասկցէ՛ք, ո՛վ ժողովուրդին անխելքները.
Ու դո՛ւք, ո՛վ անմիտներ, ե՞րբ ուշիմ պիտի ըլլաք:
9 Միթէ ականջը տնկողը չի՞ լսեր,
Աչքը ձեւակերպողը չի՞ տեսներ:
10 Միթէ ազգերը խրատողը չի՞ յանդիմաներ.
Միթէ մարդուն գիտութիւն սորվեցնողը չի՞ գիտեր:
11 Տէրը գիտէ մարդոց մտածումները,
Որոնք ունայնութիւն են:
12 Երանի՜ այն [ե]մարդուն՝ որ դուն կը խրատես, ո՛վ Տէր,
Եւ քու Օրէնքդ անոր կը սորվեցնես,
13 Որպէսզի ձախորդ օրերուն մէջ զինք հանդարտեցնես,
Մինչեւ որ ամբարիշտին համար փոս փորուի:
14 Արդարեւ Տէրը իր ժողովուրդը երեսէ պիտի չձգէ,
Եւ իր ժառանգութիւնը պիտի չլքէ.
15 Հապա դատաստանը [զ]արդարութեամբ պիտի կիրարկուի",
Ու բոլոր սիրտով ուղիղները անոր պիտի հետեւին:
16 Ո՞վ [է]դատս պիտի պաշտպանէ" չարագործներուն դէմ,
Ո՞վ [ը]ինծի նեցուկ պիտի ըլլայ" անօրէնութիւն գործողներուն դէմ:
17 Եթէ Տէրը օգնականս չըլլար,
Քիչ պիտի մնար որ անձս լռութեան տեղը բնակէր:
18 Երբ կ՚ըսէի. «Իմ ոտքս կը սահի»,
Քու կարեկցութիւնդ, ո՛վ Տէր, զիս կը կազդուրէր.
19 Մինչ [թ]հոգերս կը շատնային իմ ներսս՝
Քու մխիթարութիւններդ իմ անձս կը հաճոյացնէին:
20 Միթէ քեզի հետ ընկերակցա՞ծ է եղեռնագործութեան գահը,

[գ] Եբր.՝ խօսին

[դ] Եբր.՝ չի նկատեր

[ե] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[զ] Եբր.՝ արդարութեան պիտի վերադառնայ

[է] Եբր.՝ ինծի համար պիտի կանգնի

[ը] Եբր.՝ ինծի համար պիտի կայնի

[թ] Եբր.՝ գաղափարներս

Որ [ժ]կանոնին դէմ՝՝ անիրաւութիւն կը [ի]ծրագրէ:
21 Արդարին անձին դէմ կը խմբաւորուին,
Եւ անմեղ արիւնը կը դատապարտեն:
22 Բայց Տէրը իմ միջնաբերդս է,
Ու իմ Աստուածս՝ ապաւինութեանս վէմը:
23 Անոնց անօրէնութիւնը իրենց պիտի վերադարձնէ,
Ու զանոնք իրենց չարութեամբ պիտի բնաջնջէ.
Տէրը՝ մեր Աստուածը՝ զանոնք պիտի բնաջնջէ:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

95

Եկէ՛ք ցնծանք Տէրոջ առջեւ,
Ուրախութեա՛մբ գոչենք մեր փրկութեան Վէմին:
2 Շնորհակալութեա՛մբ անոր [ա]առջեւ գանք,
Սաղմոսներո՛վ գոչենք անոր:
3 Արդարեւ Տէրը մեծ Աստուած է,
Մեծ Թագաւոր է՝ բոլոր աստուածներէն գերազանց:
4 Անոր ձեռքին մէջ են երկրի խորունկ տեղերը,
Եւ անորն են լեռներուն [բ]գագաթները:
5 Ի՛րն է ծովը, ի՛նք [գ]ստեղծեց զայն.
Ի՛ր ձեռքերը ձեւակերպեցին ցամաքը:
6 Եկէ՛ք, երկրպագե՛նք եւ ծռի՛նք,
Ծնրադրե՛նք մեզ [դ]ստեղծող Տէրոջ առջեւ.
7 Որովհետեւ ի՛նք է մեր Աստուածը,
Ու մենք անոր արօտին ժողովուրդը եւ անոր ձեռքին առաջնորդած ոչխարներն ենք:
Այսօր, եթէ պիտի լսէք անոր ձայնը,
8 Մի՛ խստացնէք ձեր սիրտերը՝ ինչպէս Մերիպայի մէջ,
Փորձութեան օրուան պէս՝ անապատին մէջ,
9 Ուր ձեր հայրերը փորձեցին զիս,
Քննեցին զիս ու տեսան իմ գործերս:
10 Քառասուն տարի զզուեցայ այս սերունդէն,
Եւ ըսի. «Անոնք սիրտով մոլորած ժողովուրդ մըն են,
Իմ ճամբաներս չգիտցան»:
11 Ուստի իմ բարկութեանս մէջ երդում ըրի.
«Անոնք իմ հանգստավայրս պիտի չմտնեն»:

[ժ] Կամ՝ իր դրած կանոնով

[ի] Եբր.՝ ձեւակերպէ

[ա] Եբր.՝ երեսին առջեւ

[բ] Կամ՝ փառքը

[գ] Եբր.՝ ըրաւ

[դ] Եբր.՝ շինող

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

96

Նո՛ր երգ երգեցէք Տէրոջ,
Երգեցէ՛ք Տէրոջ, դուք բոլորդ՝ երկրի՛ բնակիչներ:
2 Երգեցէ՛ք Տէրոջ, օրհնաբանեցէ՛ք անոր անունը,
Աւետեցէ՛ք անոր փրկութիւնը օրէ օր:
3 Պատմեցէ՛ք անոր փառքը [ա]հեթանոսներուն մէջ,
Եւ անոր սքանչելիքները՝ բոլոր ժողովուրդներուն մէջ,
4 Քանի որ Տէրը մեծ է, ու յոյժ գովելի.
Ան ահեղ է, եւ բոլոր աստուածներէն գերազանց,
5 Որովհետեւ ժողովուրդներուն բոլոր աստուածները [բ]կուռքեր են,
Բայց Եհովա՛ն [գ]ստեղծեց երկինքը:
6 Փառաւորութիւն ու վայելչութիւն կան անոր առջեւ,
Զօրութիւն եւ շքեղութիւն՝ անոր սրբարանին մէջ:
7 Տէրո՛ջ տուէք, ո՛վ ժողովուրդներու գերդաստաններ,
Տէրո՛ջ տուէք փառք ու զօրութիւն:
8 Տէրո՛ջ տուէք իր անունին փառքը.
Ընծա՛յ բերէք եւ մտէ՛ք անոր գաւիթները:
9 Տէրո՛ջ երկրպագեցէք [դ]սուրբ զարդարանքով".
Սարսափեցէ՛ք անոր առջեւ, դուք բոլորդ՝ երկրի՛ բնակիչներ:
10 Հեթանոսներուն մէջ ըսէ՛ք. «Տէ՛րը կը թագաւորէ.
Ուստի երկրագունդը հաստատուն է, չ՚երերար:
Ան ուղղամտութեա՛մբ պիտի դատէ ժողովուրդները»:
11 Երկինքը թող ուրախանայ, ու երկիրը խայտայ.
Ծովը եւ զայն լեցնողները թող [ե]գոռան,
12 Դաշտն ու բոլոր անոր մէջ եղողները թող հրճուին.
Այն ատեն անտառին բոլոր ծառերը պիտի ցնծան
13 Տէրոջ առջեւ, որովհետեւ կու գայ,
Որովհետեւ կու գայ երկիրը դատելու.
Ան պիտի դատէ երկրագունդը արդարութեամբ,
Եւ ժողովուրդները՝ իր [զ]հաւատարմութեամբ:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԻՇԽՈՂԸ

[ա] Կամ՝ ազգերուն

[բ] Եբր.՝ չաստուածներ

[գ] Եբր.՝ ըրաւ

[դ] Կամ՝ սրբութեան վայելչութեամբ

[ե] Եբր.՝ որոտան

[զ] Այսինքն՝ ուղղամտութեամբ

97

Տէրը կը թագաւորէ, երկիրը թող խայտայ.
Շատ կղզիներ թող ուրախանան:
2 Անոր շուրջ ամպ եւ մառախուղ կան,
Արդարութիւնն ու իրաւունքը անոր գահին խարիսխն են:
3 Անոր առջեւէն կրակ կ’երթայ
Եւ անոր շրջակայ հակառակորդները կը բոցավառէ:
4 Անոր փայլակները երկրագունդը կը լուսաւորեն.
Երկիրը կը տեսնէ ու կը սարսափի:
5 Լեռները մեղրամոմի պէս կը հալին Եհովայի ներկայութենէն,
Ամբողջ երկրի Տէրոջ ներկայութենէն:
6 Երկինքը կը հռչակէ անոր արդարութիւնը,
Եւ բոլոր ժողովուրդները կը տեսնեն անոր փառքը:
7 Թող ամչնան բոլոր անոնք՝ որ [ա]կուռքեր կը պաշտեն,
Որ չաստուածներով կը պարծենան.
Ո՛վ բոլոր [բ]աստուածներ, երկրպագեցէ՛ք անոր:
8 Սիոն լսեց եւ ուրախացաւ,
Յուդայի [գ]աղջիկները խայտացին
Քու դատավճիռներուդ պատճառով, ո՛վ Տէր:
9 Արդարեւ դո՛ւն, ո՛վ Տէր, Ամենաբարձր ես ամբողջ երկրի վրայ.
Շատ բարձրացար՝ բոլոր աստուածները գերազանցելով:
10 Ո՛վ Տէրը սիրողներ, ատեցէ՛ք չարութիւնը:
Ան իր բարեպաշտներուն անձերը կը պահպանէ,
Զանոնք կ’ազատէ ամբարիշտներուն ձեռքէն:
11 Արդարին համար լոյս [դ]ծագեցաւ,
Ու սիրտով ուղիղներուն համար՝ ուրախութիւն:
12 Տէրոջմո՛վ ուրախացէք, ո՛վ արդարներ,
Շնորհակա՛լ եղէք՝ անոր սրբութիւնը յիշելով:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԱՇԽԱՐՀԻ ԻՇԽԱՆԸ
Սաղմոս

98

Նո՛ր երգ երգեցէք Տէրոջ,
Որովհետեւ սքանչելիքներ ըրաւ.
Իր աջ ձեռքն ու սուրբ բազուկը
[ա]Իրեն յաղթութիւն տուին[»]:

[ա] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներ

[բ] Կամ՝ հրեշտակներ

[գ] Կամ՝ գիւղերը

[դ] Եբր.՝ սերմանուեցաւ

[ա] Եբր.՝ Զինք ազատեցին

2 Տէրը գիտցուց իր փրկութիւնը,
Հեթանոսներուն առջեւ յայտնեց իր արդարութիւնը:
3 Յիշեց իր կարեկցութիւնն ու հաւատարմութիւնը
Իսրայէլի տան հանդէպ.
Երկրի բոլոր ծայրերը
Մեր Աստուծոյն փրկութիւնը տեսան:
4 Ուրախութեա՛մբ գոչեցէք Տէրոջ, դուք բոլորդ՝ երկրի՛ բնակիչներ.
Ցնծութեա՛մբ պոռթկացէք եւ սաղմո՛ս ըսէք:
5 Սաղմո՛ս երգեցէք Տէրոջ՝ քնարով,
Քնարով ու նուագի ձայնով.
6 Փողերով եւ շեփորի ձայնով
Գոչեցէ՛ք Տէրոջ՝ Թագաւորին առջեւ:
7 Թող [բ]գոռան ծովն ու զայն լեցնողները,
Երկրագունդը եւ անոր բնակիչները:
8 Գետերը թող ծափ զարնեն,
Ու լեռները միասին թող հրճուին
9 Տէրոջ առջեւ, որովհետեւ կու գայ երկիրը դատելու.
Ան պիտի դատէ երկրագունդը արդարութեամբ,
Եւ ժողովուրդները՝ ուղղամտութեամբ:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

99

Տէրը կը թագաւորէ, ժողովուրդները թող սասանին.
Ինք քերովբէներուն վրայ կը բազմի, երկիրը թող շարժի:
2 Տէրը մեծ է Սիոնի մէջ,
Ու բարձրացած է բոլոր ժողովուրդներէն վեր:
3 Թող ներբողեն քու մեծ եւ ահաւոր անունդ.
Ան սուրբ է:
4 [ա]«Թագաւորին զօրութիւնը՝ իրաւունքը սիրելն է».
Ուղղամտութիւն հաստատեցիր,
Իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկեցիր Յակոբի մէջ:
5 Բարձրացուցէ՛ք Տէրը, մեր Աստուածը.
Երկրպագեցէ՛ք անոր ոտքերուն պատուանդանին.
Ան սուրբ է:
6 Մովսէս եւ Ահարոն՝ անոր քահանաներուն մէջ,
Ու Սամուէլ՝ անոր անունը կանչողներուն մէջ
Տէրոջ կը գոչէին,
Եւ ան կը պատասխանէր իրենց:
7 Ամպի սիւնի մէջէն խօսեցաւ իրենց հետ.
Իրենք ալ պահեցին անոր վկայութիւնները,
Եւ այն կանոնը՝ որ իրենց տուաւ:
8 Ո՛վ Տէր, մեր Աստուածը, դուն իրենց պատասխանեցիր.

[բ] Եբր.՝ որոտան

[ա] Կամ՝ Դո՛ւն, ո՛վ իրաւասէր զօրաւոր Թագաւոր

Իրենց ներող Աստուած եղար,
Թէպէտ վրէժ կ’առնէիր իրենց արարքներէն:
9 Բարձրացուցէ՛ք Տէրը, մեր Աստուածը,
Ու երկրպագեցէ՛ք անոր սուրբ լերան վրայ.
Որովհետեւ Տէրը, մեր Աստուածը, սուրբ է:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

Շնորհակալութեան սաղմոս:

100

Ցնծութեա՛մբ գոչեցէք Տէրոջ, դուք բոլորդ՝ երկրի՛ բնակիչներ:
2 Պաշտեցէ՛ք Տէրը ուրախութեամբ.
Ներկայացէ՛ք անոր ցնծութեամբ:
3 Գիտցէ՛ք թէ Եհովա՛ն է միակ Աստուածը.
Ա՛ն [ա]ստեղծեց մեզ, եւ [բ]ո՛չ թէ մենք”.
Մենք անոր ժողովուրդն ու անոր արօտին ոչխարներն ենք:
4 Մտէ՛ք անոր դռները շնորհակալութեամբ,
Եւ անոր գաւիթները՝ գովաբանութեամբ.
Շնորհակա՛լ եղէք անկէ, օրհնաբանեցէ՛ք անոր անունը.
5 Որովհետեւ Տէրը բարի է,
Անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
Ու անոր հաւատարմութիւնը՝ սերունդէ սերունդ:

ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

Դաւիթի սաղմոսը:

101

Կարեկցութիւնն ու իրաւունքը պիտի երգեմ.
Ո՛վ Տէր, քեզի սաղմոս պիտի ըսեմ:
2 Ուշիմութեամբ պիտի վարուիմ անթերի ճամբային մէջ.
Ե՞րբ ինծի պիտի գաս:
Իմ տանս մէջ սիրտիս պարկեշտութեամբ պիտի ընթանամ:
3 Աչքերուս առջեւ [ա]անօրէն բան պիտի չդնեմ.
Մոլորածներուն վարմունքը կ’ատեմ,
Ան ինծի թող չփակչի:
4 Ծուռ սիրտը թող հեռանայ ինձմէ.
Չարը պիտի չճանչնամ:
5 Ան որ ծածկաբար կը բամբասէ իր ընկերին դէմ՝ պիտի բնաջնջեմ.
Ան որ խրոխտ աչքեր եւ հպարտ սիրտ ունի՝
Անոր պիտի չհանդուրժեմ:
6 Իմ աչքերս երկրի հաւատարիմներուն վրայ պիտի ըլլան՝

[ա] Եբր.՝ ըրաւ

[բ] Կամ՝ մենք անորն ենք

[ա] Եբր.՝ Բելիարի

Որպէսզի բնակին ինծի հետ.
Պարկեշտութեան ճամբայէն ընթացո՛ղը
Պաշտօն պիտի կատարէ ինծի:
7 Խաբէութեամբ վարուողը պիտի չբնակի իմ տանս մէջ.
Սուտ խօսողը պիտի չհաստատուի աչքերուս առջեւ:
8 Առտուն կանուխ պիտի փճացնեմ երկրին բոլոր ամբարիշտները,
Որպէսզի Տէրոջ քաղաքէն բնաջնջեմ բոլոր անօրէնութիւն գործողները:

ՉԱՐՉԱՐՈՒԱԾ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ԱՂՕԹՔԸ

Տառապեալին աղօթքը՝ երբ սիրտը կը թալկանայ եւ գանգատը Տէրոջ [ա]կը ներկայացնէ":

102

Ո՛վ Տէր, լսէ՛ իմ աղօթքս,
Եւ աղաղակս թող հասնի քեզի:
2 Քու երեսդ մի՛ ծածկեր ինձմէ՝ տագնապիս օրը,
Դարձո՛ւր ինծի քու ականջդ.
Շտապելո՛վ պատասխանէ ինծի այն օրը՝ երբ քեզի գոչեմ:
3 Արդարեւ իմ օրերս մուխի պէս [բ]անհետացան
Եւ ոսկորներս վառարանի պէս հրաբորբոք են:
4 Սիրտս զարնուեցաւ ու բոյսի պէս չորցաւ,
Այնպէս որ մոռցայ իմ հացս ուտել:
5 Հառաչանքիս ձայնէն՝
Ոսկորներս մարմինիս փական:
6 Անապատի հաւալուսնին նմանեցայ,
Աւերակներու հաւպատիրին պէս եղայ:
7 Անքուն մնացի, ու նման եղայ
Տանիքին վրայ միենակ եղող ճնճղուկին:
8 Ամէն օր թշնամիներս զիս կը նախատեն,
Ինծի դէմ մոլեգնողները ինծի դէմ երդում կ'ընեն:
9 Արդարեւ մոխիրը հացի պէս կերայ,
Ու խմելիքս [գ]արցունքով խառնեցի՝
10 Քու սրտմտութեանդ եւ զայրոյթիդ պատճառով,
Որովհետեւ զիս բարձրացուցիր ու նետեցիր:
11 Իմ օրերս երկարող ստուերի պէս եղան,
Եւ բոյսի պէս չորցայ:
12 Բայց դուն, ո՛վ Տէր, յաւիտեան կը գահակալես.
Քու յիշատակդ սերունդէ սերունդ կը մնայ:
13 Դուն պիտի կանգնիս ու Սիոնի գթաս.
Արդարեւ ժամանակն է անոր ողորմելու,
Քանի որ սահմանուածատենը հասաւ:
14 Արդարեւ քու ծառաներդ անոր քարերուն կը հաճին,

[ա] Եբր.՝ առջեւ կը թափէ

[բ] Եբր.՝ սպառեցան

[գ] Եբր.՝ լացով

Եւ անոր հողին կ’ողորմին:
15 Այն ատեն հեթանոսները պիտի վախնան Տէրոջ անունէն,
Ու երկրի բոլոր թագաւորները՝ քու փառքէդ:
16 Երբ Տէրը կառուցանէ Սիոնը,
Իր փառքով պիտի երեւնայ:
17 Զրկուածներուն աղօթքին [դ]ուշադրութիւն պիտի դարձնէ,
Անոնց աղօթքը պիտի չարհամարհէ:
18 Ասիկա պիտի գրուի յաջորդ սերունդին համար,
Ու [ե]“դեռ չծնած ժողովուրդը” Տէրը պիտի գովաբանէ:
19 Արդարեւ իր սրբարանին բարձունքէն նայեցաւ,
Տէրը երկինքէն դիտեց երկիրը,
20 Որպէսզի բանտարկեալին հեծեծանքը լսէ,
Եւ մահուան [զ]դատապարտուածները արձակէ.
21 Որպէսզի Սիոնի մէջ Տէրոջ անունը հռչակեն,
Ու Երուսաղէմի մէջ՝ անոր [է]“փառաւոր գործերը”,
22 Երբ ժողովուրդներն ու թագաւորութիւնները [ը]հաւաքուին՝
Տէրը պաշտելու համար:
23 Ի՛նք ոյժս տկարացուց ճամբային մէջ,
Եւ օրերս կարճեցուց:
24 Ուստի ըսի. «Ո՛վ իմ Աստուածս,
Զիս մի՛ վերցներ իմ օրերուս կէսին մէջ.
Քու տարիներդ սերունդէ սերունդ են:
25 [թ]Սկիզբէն երկրի հիմերը դրիր,
Ու երկինքը քու ձեռքերուդ գործն է:
26 Անոնք պիտի կորսուին, բայց դուն պիտի [ժ]մնաս.
Անոնք բոլորը հագուստի պէս պիտի մաշին.
Պատմուճանի պէս պիտի փոխես զանոնք,
Եւ պիտի փոխուին:
27 Բայց դուն միշտ նո՛յնն ես,
Ու քու տարիներդ պիտի չվերջանան:
28 Քու ծառաներուդ որդիները ապահով պիտի բնակին,
Եւ անոնց զարմը պիտի հաստատուի քու առջեւդ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍԷՐԸ

[դ] Եբր.՝ երես

[ե] Եբր.՝ այն ժողովուրդը որ պիտի ստեղծուի

[զ] Եբր.՝ որդիները

[է] Եբր.՝ գովաբանութիւնը

[ը] Եբր.՝ միասին հաւաքուին

[թ] Եբր.՝ Առաջուընէ

[ժ] Եբր.՝ գոյատեւես

Դաւիթի սաղմոսը:

103

Ո՛վ իմ անձս, օրհնաբանէ՛ Տէրը,
Եւ ամէն ինչ որ իմ ներսս է՝ անոր սուրբ անունը.
2 Ո՛վ իմ անձս, օրհնաբանէ՛ Տէրը,
Ու մի՛ մոռնար անոր բոլոր երախտիքները:
3 Ի՛նք կը ներէ բոլոր անօրէնութիւններդ,
Եւ կը բուժէ բոլոր հիւանդութիւններդ:
4 Ի՛նք կը փրկէ կեանքդ ապականութենէն,
Ու կը [ա]պսակէ քեզ կարեկցութեամբ եւ գթութեամբ:
5 Ի՛նք կը կշտացնէ [բ]բերանդ բարիքներով,
Եւ [գ]կ՚երիտասարդացնէ քեզ" արծիւի պէս:
6 Տէրը արդարութիւն ու իրաւունք կը կիրարկէ
Բոլոր հարստահարուածներուն.
7 Ան իր ճամբաները Մովսէսի ճանչցուց,
Եւ իր արարքները՝ Իսրայէլի որդիներուն:
8 Գթած ու ողորմած է Տէրը,
Համբերատար եւ մեծապէս կարեկից:
9 Ան ընդմիշտ [դ]դատ չի վարեր",
Յաւիտեան զայրոյթ չի պահեր:
10 Ան մեր մեղքերուն համեմատ չվարուեցաւ մեզի հետ,
Ու մեր անօրէնութիւններուն համեմատ չհատուցանեց մեզի:
11 Հապա ո՛րչափ երկինքը [ե]երկրէն բարձր է,
Ա՛յնչափ իր կարեկցութիւնը [զ]մեծ է իրմէ վախցողներուն վրայ.
12 Ո՛րչափ արեւելքը արեւմուտքէն հեռու է,
Ա՛յնչափ հեռացուց մեզմէ մեր յանցանքները:
13 Ինչպէս հայր մը կը գթայ իր որդիներուն վրայ,
Նոյնպէս ալ Տէրը կը գթայ իրմէ վախցողներուն վրայ.
14 Որովհետեւ ան գիտէ մեր [է]կազմուածքը,
Կը յիշէ թէ մենք [ը]հող ենք:
15 Մարդուն օրերը խոտի պէս են,

[ա] Եբր.՝ թագադրէ

[բ] Ոմանք՝ ծերութիւնդ

[գ] Եբր.՝ երիտասարդութիւնդ կը վերանորոգուի

[դ] Կամ՝ չի վիճիր

[ե] Եբր.՝ երկրի վրայ

[զ] Եբր.՝ զօրաւոր

[է] Եբր.՝ ձեւակերպումը, կամ՝ նպատակը

[ը] Կամ՝ փոշի

Դաշտի ծաղիկի պէս կը [թ]ծաղկի.
16 Արդարեւ հովը անոր վրայէն կ’անցնի ու ան կը չքանայ,
Եւ անոր տեղը ա՛լ չի ճանչնար զայն:
17 Բայց Տէրոջ կարեկցութիւնը [ժ]դարէ դար" իրմէ վախցողներուն վրայ է,
Եւ անոր արդարութիւնը՝ որդիներու որդիներուն վրայ.
18 Անոնց վրայ է՝ որ կը պահեն անոր ուխտը,
Ու կը յիշեն անոր հրամանները եւ կը կատարեն:
19 Տէրը իր գահը երկինքի մէջ հաստատեց.
Անոր թագաւորութիւնը բոլորին վրայ կը տիրէ:
20 Օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը, դո՛ւք՝ անոր հրեշտակները, որ ոյժով զօրաւոր էք,
Որ իր հրահանգները կը գործադրէք՝ անոր խօսքին ձայնը մտիկ ընելով:
21 Օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը, դո՛ւք՝ անոր բոլոր զօրքերը,
Անոր կամքը գործադրող [ի]պաշտօնեաները:
22 Օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը, դո՛ւք՝ անոր բոլոր գործերը,
Անոր տէրութեան բոլոր տեղերուն մէջ.
Օրհնաբանէ՛ Տէրը, ո՛վ իմ անձս:

ԱՐԱՐԻՉԻՆ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

104

Ո՛վ իմ անձս, օրհնաբանէ՛ Տէրը:
Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, դուն չափազանց մեծ ես,
Փառաւորութիւն ու վայելչութիւն հագած ես.
2 Լոյսով ծածկուած ես՝ իբր թէ հանդերձով,
Երկինքը վարագոյրի պէս կը տարածես:
3 Ան ջուրերուն վրայ [ա]կը կերտէ" իր վերնատուները,
Թանձր ամպերը իրեն կառք կ’ընէ,
Հովին թեւերուն վրայ կը շրջի:
4 Իր հրեշտակները հոգիներ կ’ընէ,
Եւ իր [բ]պաշտօնեաները՝ [գ]կրակի բոց":
5 Ի՛նք [դ]հաստատեց երկիրը իր [ե]հիմերուն վրայ,
Որպէսզի [զ]դարէ դար" չերերայ:

[թ] Եբր.՝ բուսնի

[ժ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ի] Եբր.՝ սպասարկուները

[ա] Եբր.՝ գերաններով կը միացնէ

[բ] Եբր.՝ սպասարկուները

[գ] Եբր.՝ բոցավառ կրակ

[դ] Եբր.՝ հիմնեց

[ե] Եբր.՝ խարիսխներուն

6 Զայն անդունդով ծածկած էիր, իբր թէ հանդերձով.
Ջուրերը լեռներուն վրայ կեցած էին:
7 Քու սաստէդ փախան,
Քու որոտումիդ ձայնէն աճապարեցին.
8 [է]Լեռներէն բարձրացան ու հովիտներէն իջան"
Այն տեղը՝ որ դուն [ը]որոշեցիր անոնց համար:
9 Սահման դրիր՝ որպէսզի անկէ չանցնին,
Ու վերադառնալով երկիրը չծածկեն:
10 Աղբիւրներուն ջուրերը ձորերուն մէջ կը ղրկէ.
Անոնք լեռներուն մէջէն կը հոսին
11 Եւ դաշտի բոլոր գազաններուն կը խմցնեն,
Վայրենի էշերը իրենց ծարաւը [թ]կը յագեցնեն":
12 Երկինքի թռչունները անոնց քով կը բնակին,
Ոստերուն մէջէն [ժ]կը ճռուողեն":
13 Ան լեռները կը ջրէ իր վերնատուններէն.
Երկիրը կը կշտանայ քու գործերուդ պտուղէն:
14 Ան խոտ կը բուսցնէ անասուններուն համար,
Ու բոյս՝ մարդուն ծառայութեան համար,
Որպէսզի հաց հանէ հողէն,
15 Նաեւ գինի՝ որ կ՚ուրախացնէ մարդուն սիրտը,
Եւ [ի]իւղ՝ որ" կը փայլեցնէ անոր երեսը,
Ու հաց՝ որ կը կազդուրէ մարդուն սիրտը:
16 Տէրոջ ծառերը [լ]ոռոգուած են,
Լիբանանի մայրիները՝ որ ինք տնկեց.
17 Թռչնագգիները հոն կը շինեն իրենց բոյները,
Եւ արագիլին տունը եղեւիններուն վրայ է:
18 Բարձր լեռները քարայծերուն ապաւէն են,
Ու ժայռերը՝ ճագարներուն:
19 Եղանակներու համար լուսինը [խ]ստեղծեց.
Արեւը իր մայրամուտի ատենը գիտէ:
20 Խաւարը կը դնես, ու գիշեր կ՚ըլլայ,
Որուն մէջ անտառին բոլոր գազանները կը շարժին:

[զ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[է] Եբր.՝ Լեռներուն վրայ բարձրացան ու հովիտներուն մէջ իջան

[ը] Եբր.՝ հիմնեցիր

[թ] Եբր.՝ կը կոտրեն

[ժ] Եբր.՝ ձայն կու տան

[ի] Եբր.՝ իւղէն աւելի

[լ] Եբր.՝ կուշտ

[խ] Եբր.՝ ըրաւ

21 Առիւծներուն կորիւնները կը մռնչեն որսի համար,
Եւ Աստուծմէ իրենց կեր [ծ]կ՚ուզեն:
22 Երբ արեւը ծագի՝ կը [կ]հեռանան,
Ու իրենց որջերուն մէջ կը պառկին.
23 Մարդն ալ [հ]կ՚երթայ իր գործին
Եւ իր ծառայութեան՝ մինչեւ իրիկուն:
24 Ո՜վ Տէր, ո՜րչափ շատ են քու գործերդ.
Անոնք բոլորը իմաստութեամբ կատարեցիր,
Երկիրը լեցուած է քու [ձ]ստեղծածներովդ:
25 Ահա՛ւասիկ ծովը՝ մեծ ու լայն,
Ուր կը շարժին անթիւ կենդանիներ,
Պզտիկ թէ մեծ:
26 Հոն կ՚երթեւեկեն նաւերը,
Նաեւ [ղ]կոկորդիլոսը՝ որ անոր մէջ զբօսնելու համար [ճ]ստեղծեցիր:
27 Բոլորը քեզի՛ կը սպասեն,
Որպէսզի իրենց կերը ատենին տաս:
28 Դուն անոնց կու տաս, եւ անոնք կը հաւաքեն.
Ձեռքդ կը բանաս, ու բարիքներովդ կը կշտանան:
29 Երբ քու երեսդ ծածկես՝ կը շփոթին.
Երբ անոնց շունչը [մ]առնես՝ [յ]կը մեռնին",
Եւ իրենց հողը կը վերադառնան:
30 Երբ քու շունչդ ղրկես՝ անոնք կը ստեղծուին,
Ու երկրագունդին մակերեսը կը վերանորոգես:
31 Տէրոջ փառքը յաւիտենական թող ըլլայ.
Տէրը իր գործերուն վրայ թող ուրախանայ:
32 Երկրի վրայ կը նայի, եւ ան կը դողայ.
Լեռներուն կը դպչի, ու անոնք կը մխան:
33 Տէրոջ պիտի երգեմ՝ որքան ատեն որ ապրիմ,
Սաղմոս պիտի ըսեմ իմ Աստուծոյս՝ քանի ողջ եմ:
34 Իմ խոկումս թող հաճելի ըլլայ իրեն.
Ես Տէրոջմով պիտի ուրախանամ:
35 Մեղաւորները երկրէն թող [ն]անհետանան,

[ծ] Եբր.՝ կը փնտռեն

[կ] Եբր.՝ հաւաքուին

[հ] Եբր.՝ դուրս կ՚ելլէ

[ձ] Եբր.՝ իրերովդ, կամ՝ ինչքովդ

[ղ] Եբր.՝ լեւիաթանը

[ճ] Եբր.՝ ձեւակերպեցիր

[մ] Եբր.՝ հաւաքես

[յ] Եբր.՝ շունչ կու տան

Եւ ամբարիշտները չքանան:
Ո՜վ իմ անձս, օրհնաբանէ՛ Տէրը: [շ]Ալէլուիա՜:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

105

Շնորհակա՛լ եղէք Տէրոջմէն, կանչեցէ՛ք անոր անունը,
Գիտցուցէ՛ք անոր գործերը ժողովուրդներուն մէջ:
2 Երգեցէ՛ք անոր, սաղմո՛ս ըսէք անոր,
Խօսեցէ՛ք անոր բոլոր սքանչելիքներուն մասին:
3 Պարծեցէ՛ք անոր սուրբ անունով.
Տէրը փնտռողներուն սիրտը թող ուրախանայ:
4 Փնտռեցէ՛ք Տէրը եւ անոր զօրութիւնը,
Խնդրեցէ՛ք անոր երեսը շարունակ.
5 Յիշեցէ՛ք անոր ըրած սքանչելիքները,
Անոր հրաշքներն ու բերանին դատավճիռները,
6 Ո՛վ անոր ծառային՝ Աբրահամի զարմը,
Ո՛վ Յակոբի որդիներ, անոր ընտրեալները:
7 Եհովան՝ ի՛նքն է մեր Աստուածը.
Անոր դատավճիռները ամբողջ երկրի մէջ են:
8 Ան յաւիտեան կը յիշէ իր ուխտը,
Իր պատուիրած [ա]խօսքը՝ մինչեւ հազար սերունդ.
9 Այն ուխտը՝ որ Աբրահամի հետ կնքեց,
Եւ իր երդումը՝ որ Իսահակի ըրաւ.
10 Յակոբի ալ հաստատեց զայն՝ իբր կանոն,
Ու Իսրայէլի՝ իբր յաւիտենական ուխտ մը,
11 Ըսելով. «Քեզի պիտի տամ Քանանի երկիրը,
Ձեր ժառանգութեան վիճակը»,
12 Երբ անոնք սակաւաթիւ [բ]մարդիկ էին,
Փոքրաթիւ եւ պանդուխտ՝ անոր մէջ:
13 Երբ մէկ ազգէն ուրիշ ազգի կ'երթային,
Մէկ թագաւորութենէն՝ ուրիշ ժողովուրդի,
14 Ան ո՛չ մէկուն արտօնեց որ զանոնք հարստահարէ.
Թագաւորներ ալ յանդիմանեց անոնց համար՝ ըսելով.
15 «Իմ օծեալներուս մի՛ դպչիք
Եւ իմ մարգարէներուս չարիք մի՛ ընէք»:
16 Սով [գ]բերաւ երկրի վրայ.

[ն] Եբր.՝ սպառին

[շ] Այսինքն՝ Գովաբանեցէ՛ք Տէրը՝ Եահը

[ա] Կամ՝ խոստումը

[բ] Եբր.՝ այր մարդիկ

[գ] Եբր.՝ կանչեց

[դ]Հացին ամբողջ գաւազանը կոտրեց":
17 Անոնց առջեւէն մարդ մը ղրկեց,
Յովսէփը՝ որ իբր ստրուկ ծախուեցաւ:
18 Անոր ոտքերը կապանքով տառապեցուցին.
Անոր անձը երկաթի մէջ դրուեցաւ
19 Մինչեւ այն ժամանակը՝ երբ անոր հաղորդածը [ե]իրագործուեցաւ.
Տէրոջ խօսքը [զ]փորձարկեց զայն:
20 Թագաւորը ղրկեց եւ արձակեց զայն.
Ժողովուրդներուն ղեկավարը [է]ազատեց զայն:
21 Իր տան վրայ տէր նշանակեց զայն,
Ու իր ամբողջ ինչքին վրայ՝ կառավարիչ,
22 Որպէսզի անոր իշխանաւորները իր անձին կապէ,
Եւ անոր երէցները իմաստուն ընէ:
23 Իսրայէլ Եգիպտոս եկաւ,
Յակոբ պանդխտացաւ Քամի երկրին մէջ:
24 Տէրը իր ժողովուրդը չափազանց աճեցուց,
Ու զայն իր թշնամիներէն աւելի հզօր ըրաւ:
25 Անոնց սիրտը [ը]փոխեց, որպէսզի իր ժողովուրդը ատեն,
Եւ իր ծառաներուն հետ նենգութեամբ վարուին:
26 Իր ծառան՝ Մովսէսը ղրկեց,
Ու իր ընտրած Ահարոնը,
27 Որոնք անոնց մէջ իր նշանները ըրին,
Եւ հրաշքներ՝ Քամի երկրին մէջ:
28 Խաւար ղրկեց ու խաւարեցուց,
Եւ անոր խօսքին դէմ չընդվզեցան:
29 Անոնց ջուրերը արիւնի վերածեց,
Ու անոնց ձուկերը մեռցուց:
30 Անոնց երկիրը [թ]առատութեամբ գորտեր արտադրեց",
Մինչեւ անոնց թագաւորներուն ներքին սենեակներուն մէջ:
31 Հրամայեց, եւ շանաճանճերն ու մուները
Անոնց ամբողջ հողամասին մէջ եկան:
32 Տեղատարափի տեղ կարկուտ տուաւ անոնց,
Եւ կրակի բոցեր՝ անոնց երկրին մէջ:
33 Անոնց որթատունկերն ու թզենիները զարկաւ,
Եւ անոնց հողամասին ծառերը կոտրտեց:

[դ] Այսինքն՝ Ամէն ուտելիք պակսեցուց

[ե] Եբր.՝ եկաւ

[զ] Եբր.՝ զտեց

[է] Եբր.՝ արձակեց, կամ՝ քակեց

[ը] Կամ՝ փոխուեցաւ

[թ] Եբր.՝ գորտեր վխտացուց

34 Հրամայեց, ու մարախները եկան,
Նաեւ ջորեակները՝ առանց համրանքի,
35 Եւ կերան անոնց երկրին բոլոր բոյսերը,
Լափեցին անոնց գետինին պտուղը:
36 Անոնց երկրին բոլոր անդրանիկները զարկաւ,
Անոնց ամբողջ կորովին սկիզբը:
37 Երբ [ժ]զիրենք ոսկիով ու արծաթով դուրս հանեց,
Իրենց տոհմերուն մէջ ո՛չ մէկը [ի]տկար էր՚՚:
38 Եգիպտոս ուրախացաւ անոնց դուրս ելլելուն համար,
Որովհետեւ անոնց երկիւղը իրենց վրայ ինկած էր:
39 Ցերեկը ամպը տարածեց՝ իբր [լ]հովանի,
Ու գիշերը՝ կրակը, լուսաւորելու համար:
40 Խնդրեցին, եւ լորամարգիներ բերաւ,
Ու երկինքի հացով կշտացուց զանոնք:
41 Վէմը [խ]ճեղքեց եւ ջուրերը [ծ]բխեցան,
Գետի պէս [կ]հոսեցան տափաստաններուն մէջէն:
42 Արդարեւ իր սուրբ խոստումը յիշեց,
Որ իր ծառային՝ Աբրահամի ըրեր էր:
43 Ժողովուրդը բերկրանքով դուրս հանեց,
Ու իր ընտրեալները՝ ցնծութեամբ:
44 Հեթանոսներուն երկիրները անոնց տուաւ,
Եւ անոնք [հ]ժողովուրդներու աշխատանքին տիրացան,
45 Որպէսզի անոր կանոնները պահեն,
Ու անոր օրէնքներուն ուշադիր ըլլան: Ալէլուիա՜:

ՏԷՐՈՋ ԲԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

106

Ալէլուիա՜: Շնորհակա՛լ եղէք Տէրոջմէն, որովհետեւ բարի է,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
2 Ո՞վ պիտի պատմէ Տէրոջ քաջագործութիւնները.
Ո՞վ պիտի իմացնէ անոր ամբողջ գովաբանութիւնը:
3 Երանի՜ անոնց՝ որ իրաւունքը կը պահեն,
Եւ ամէն ժամանակ արդարութիւնը կը կիրարկեն:

[ժ] Այսինքն՝ Իսրայելացիները

[ի] Եբր.՝ գայթեցաւ

[լ] Եբր.՝ ծածկոց

[խ] Եբր.՝ բացաւ

[ծ] Եբր.՝ հոսեցան

[կ] Եբր.՝ գացին

[հ] Եբր.՝ բնակչութիւններու

4 Յիշէ՛ զիս, ո՛վ Տէր, քու ժողովուրդիդ վրայ ունեցած բարեհաճութեանդ համեմատ,
Այցելէ՛ ինծի քու փրկութեամբդ,
5 Որպէսզի քու ընտրեալներուդ բարօրութիւնը տեսնեմ,
Քու ազգիդ ուրախութեամբ ուրախանամ,
Քու ժառանգութեամբդ պարծենամ:
6 Մենք մեր հայրերուն հետ մեղանչեցինք.
Անօրէնութիւն գործեցինք, ամբարշտութեամբ վարուեցանք:
7 Մեր հայրերը Եգիպտոսի մէջ չհասկցան քու սքանչելիքներդ,
Չյիշեցին քու կարեկցութեանդ շատութիւնը,
Հապա ընդվզեցան ծովուն քով,
Կարմիր ծովուն քով:
8 Բայց զանոնք փրկեց իր անունին համար,
Որպէսզի իր մեծ զօրութիւնը գիտցնէ:
9 Կարմիր ծովը սաստեց՝ ու ցամքեցաւ,
Եւ անդունդներուն մէջէն քալել տուաւ անոնց, իբր թէ անապատի մէջէն.
10 Ազատեց զանոնք [ա]ոսոխին ձեռքէն,
Փրկեց զանոնք թշնամիին ձեռքէն:
11 Ջուրերը ծածկեցին անոնց թշնամիները.
Անոնցմէ ո՛չ մէկը մնաց:
12 Այն ատեն հաւատացին անոր խօսքին
Եւ գովաբանութիւն երգեցին անոր:
13 Շուտով մոռցան անոր գործերը,
Ու չսպասեցին անոր ծրագիրին իրագործումին:
14 [բ]Յոյժ ցանկացին" անապատին մէջ,
Աստուած փորձեցին ամայութեան մէջ.
15 Ինք ալ անոնց տուաւ իրենց խնդրածը,
Բայց ուժաթափութիւն ղրկեց անոնց անձերուն:
16 Երբ Մովսէսի նախանձեցան բանակավայրին մէջ,
Եւ Տէրոջ սուրբին՝ Ահարոնի.
17 Երկիրը բացուեցաւ ու կլլեց Դաթանը,
Եւ ծածկեց Աբիրոնի խումբը:
18 Կրակը վառեցաւ անոնց խումբին մէջ,
Բոցը բռնկեցուց ամբարիշտները:
19 Հորթ շինեցին Քորեբի մէջ,
Ու երկրպագեցին ձուլածոյ պատկերին:
20 Փոխանակեցին իրենց Փառքը
[գ]Խոտակեր եզի կերպարին հետ:
21 Մոռցան իրենց Փրկիչը՝ Աստուած,
Որ մեծագործութիւններ կատարեց Եգիպտոսի մէջ,
22 Սքանչելիքներ՝ Քամի երկրին մէջ,
Եւ ահաւոր արարքներ՝ Կարմիր ծովուն մէջ:

[ա] Եբր.՝ ատողին

[բ] Եբր.՝ Ցանկալով ցանկացին

[գ] Եբր.՝ Բուսակեր

23 Ուստի ըսաւ թէ զանոնք պիտի բնաջնջէ,
Բայց անոր ընտրեալը՝ Մովսէս,
Խրամատին մէջ կայնեցաւ անոր առջեւ,
Անոր ցասումը կասեցնելու համար, որպէսզի չկոտորէ:
24 Նաեւ այն ցանկալի երկիրը անարգեցին,
Եւ անոր խօսքին չհաւատացին.
25 Իրենց վրաններուն մէջ տրտնջեցին,
Տէրոջ ձայնին չհնազանդեցան:
26 Ուստի անոնց համար [դ]երդում ըրաւ"
Որ զանոնք անապատին մէջ տապալէ,
27 Ու անոնց զարմը ազգերուն մէջ տապալէ՝
Զանոնք բոլոր երկիրներուն մէջ ցրուելով:
28 Յետոյ Բահաղ-Փեգովրի յարեցան,
Մեռելներուն զոհերը կերան,
29 Եւ իրենց գործերով Տէրը գրգռեցին.
Ուստի անոնց վրայ պատուհաս [ե]հասաւ:
30 Այն ատեն Փենեհէս կայնեցաւ եւ իրաւարար եղաւ,
Ու պատուհասը դադրեցաւ.
31 Ասիկա անոր արդարութիւն սեպուեցաւ՝
Սերունդէ սերունդ, յաւիտենապէս:
32 Նաեւ զայրացուցին Տէրը Մերիպայի ջուրերուն քով,
Եւ իրենց պատճառով Մովսէս դժբախտացաւ.
33 Արդարեւ դառնացուցին անոր հոգին,
Ան ալ իր շրթունքով անխոհեմաբար խօսեցաւ:
34 Չբնաջնջեցին ժողովուրդները՝
Ինչպէս Տէրը հրամայեր էր անոնց,
35 Հապա հեթանոսներուն հետ խառնուեցան.
Անոնց արարքները սորվեցան
36 Անոնց կուռքերը պաշտեցին,
Եւ անոնք իրենց որոգայթ եղան:
37 Իրենց որդիներն ու աղջիկները
Դեւերուն զոհեցին.
38 Անմեղ արիւն թափեցին,
Իրենց որդիներուն եւ աղջիկներուն արիւնը,
Որոնք զոհեցին Քանանի կուռքերուն.
Երկիրը պղծուեցաւ արիւնով:
39 Իրենց արարքներով [զ]պապականեցան,
Եւ իրենց ըրածներով պոռնկեցան:
40 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը բորբոքեցաւ իր ժողովուրդին դէմ,
Ու գարշեցաւ իր ժառանգութենէն.
41 Զանոնք հեթանոսներուն ձեռքը մատնեց,

[դ] Եբր.՝ ձեռքը բարձրացուց

[ե] Եբր.՝ պատռեցաւ

[զ] Եբր.՝ անմաքուր եղան

Եւ [է]անոնց ոսոխները" իրենց վրայ տիրեցին:
42 Իրենց թշնամիները տանջեցին զիրենք,
Եւ անոնց ձեռքին տակ ընկճուեցան:
43 Շատ անգամ ազատեց զիրենք,
Բայց ընդվզեցան իրենց խորհուրդներով,
Ու նուաստացան իրենց անօրէնութիւններուն համար:
44 Սակայն ինք նայեցաւ անոնց տագնապին՝
Երբ անոնց [ը]պաղատանքը լսեց,
45 Եւ անոնց համար իր ուխտը յիշեց.
Իր մեծ կարեկցութեան համեմատ արգահատեցաւ,
46 Ու անոնց բոլոր գերեվարներուն առջեւ
Գթութիւն գտնել տուաւ անոնց:
47 Փրկէ՛ մեզ, ո՛վ Տէր, մեր Աստուածը.
Հաւաքէ՛ մեզ հեթանոսներուն մէջէն,
Որպէսզի քու սուրբ անունդ ներբողենք,
Ու քու գովաբանութեամբդ պարծենանք:
48 Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը,
[թ]Դարէ դար":
Ամբողջ ժողովուրդը թող ըսէ.
«Ամէն»: Ալէլուիա՜:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

107

Շնորհակա՛լ եղէք Տէրոջմէն, որովհետեւ բարի է,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
2 Այսպէս թող ըսեն Տէրոջ փրկածները,
Որոնք փրկեց թշնամիին ձեռքէն,
3 Ու հաւաքեց զանոնք երկիրներէն,
Արեւելքէն, արեւմուտքէն, հիւսիսէն եւ [ա]ծովէն:
4 Անոնք դեգերեցան անապատին մէջ, ամայի ճամբայի մը մէջ.
Քաղաք չգտան՝ բնակելու համար:
5 Անօթի ու ծարաւ ըլլալով՝
Իրենց անձը կը թալկանար իրենց ներսը:
6 Տէրոջ աղաղակեցին իրենց տագնապին մէջ,
Եւ ան ազատեց զանոնք իրենց տուայտանքներէն.
7 Զիրենք ուղիղ ճամբային մէջ առաջնորդեց,
Որպէսզի բնակութեան քաղաք մը հասնին:
8 Թող շնորհակալ ըլլան Տէրոջմէն՝ իր կարեկցութեան համար,

[է] Եբր.՝ զանոնք ատողները

[ը] Եբր.՝ ճիչը

[թ] Եբր.՝ Յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ա] Կամ՝ հարաւէն

Ու մարդոց որդիներուն ըրած իր սքանչելիքներուն համար.
9 Որովհետեւ ան պապակած անձը կը [բ]յագեցնէ,
Եւ անօթեցած անձը բարիքներով կը լեցնէ:
10 Անոնք խաւարի ու մահուան շուքի մէջ կը բնակէին,
Տառապանքով ու երկաթով կապուած էին.
11 Քանի որ Աստուծոյ խօսքերուն դէմ ընդվզեցան,
Եւ Ամենաբարձրին ծրագիրը անարգեցին:
12 Ուստի ինք ալ տաժանքով խոնարհեցուց անոնց սիրտը.
Ինկան, եւ օգնական մը չկար:
13 Այն ատեն Տէրոջ աղաղակեցին իրենց տագնապին մէջ,
Ու զանոնք փրկեց իրենց տուայտանքներէն:
14 Զանոնք խաւարէն ու մահուան շուքէն հանեց,
Եւ անոնց կապանքները փրցուց:
15 Թող շնորհակալ ըլլան Տէրոջմէն՝ իր կարեկցութեան համար,
Ու մարդոց որդիներուն ըրած իր սքանչելիքներուն համար.
16 Որովհետեւ պղինձէ դռները կոտրեց,
Ու երկաթէ նիգերը կոտրտեց:
17 Յիմարները իրենց [գ]չար ճամբային'' համար
Եւ իրենց անօրէնութիւններուն համար կը տառապին:
18 Անոնց անձը ամէն կերակուրէ կը գարշի,
Ու մինչեւ մահուան դռներուն կը [դ]մօտենան:
19 Տէրոջ կ՚աղաղակեն իրենց տագնապին մէջ,
Եւ զանոնք կը փրկէ իրենց տուայտանքներէն:
20 Իր խօսքը կը ղրկէ ու զանոնք կը բուժէ,
Եւ կ՚ազատէ իրենց [ե]փոսերէն:
21 Թող շնորհակալ ըլլան Տէրոջմէն՝ իր կարեկցութեան համար,
Ու մարդոց որդիներուն ըրած իր սքանչելիքներուն համար.
22 Շնորհակալութեան զոհ թող մատուցանեն,
Եւ անոր գործերը ցնծութեամբ պատմեն:
23 Նաւերով [զ]ծովուն վրայ ճամբորդողները''
Ու յորդառատ ջուրերու մէջ գործ կատարողները՝
24 Իրե՛նք կը տեսնեն Տէրոջ գործերը,
Եւ անոր սքանչելիքները՝ խորխորատին մէջ:
25 Արդարեւ ինք կը հրամայէ՝ ու մրրկալից հովը [է]կը փչէ'',
[ը]Եւ ծովուն'' ալիքները կը բարձրացնէ:

[բ] Եբր.՝ կշտացնէ

[գ] Եբր.՝ յանցանքին

[դ] Եբր.՝ հասնին

[ե] Եբր.՝ ապականութիւններէն

[զ] Եբր.՝ ծովը իջնողները

[է] Եբր.՝ ոտքի կը հանէ

26 Երկինք կ'ելլեն, անդունդը կ'իջնեն,
Եւ անոնց անձերը [թ]տագնապէն կը հալին.
27 Գինովի պէս կը տարուբերին ու կը դանդաչեն,
Եւ անոնց ամբողջ իմաստութիւնը [ժ]կ'ոչնչանայ":
28 Այն ատեն Տէրոջ կ'աղաղակեն իրենց տագնապին մէջ,
Ու զանոնք կը փրկէ իրենց տուայտանքներէն.
29 Մրրիկը կը լռեցնէ,
Եւ ալիքները կը հանդարտին:
30 Իրենք ալ կ'ուրախանան որ հանդարտած են,
Ու զանոնք կ'առաջնորդէ իրենց փափաքած նաւահանգիստը:
31 Թող շնորհակալ ըլլան Տէրոջմէն՝ իր կարեկցութեան համար,
Ու մարդոց որդիներուն ըրած իր սքանչելիքներուն համար.
32 Զինք թող բարձրացնեն ժողովուրդին համախմբումին մէջ,
Զինք թող գովաբանեն երէցներուն [ի]ատեանին մէջ:
33 Գետերը անապատներու կը [լ]վերածէ,
Ու ջուրի ակերը՝ ծարաւուտ երկրի.
34 Նաեւ պտղաբեր երկիրը՝ աղահանքի,
Անոր բնակիչներուն չարութեան պատճառով:
35 Անապատը ջուրի լիճի կը վերածէ,
Եւ անջրդի հողը՝ ջուրի ակերու.
36 Անօթիները հոն կը բնակեցնէ,
Որ բնակութեան քաղաք հաստատեն,
37 Արտեր հերկեն ու սերմանեն, եւ այգիներ տնկեն՝
Որպէսզի բերք եւ պտուղ տան:
38 Զանոնք կ'օրհնէ, ու անոնք չափազանց կը բազմանան.
Անոնց անասունները չի պակսեցներ:
39 Յետոյ կը նուազին եւ նկուն կ'ըլլան՝
Կաշկանդումէն, ձախորդութենէն ու տրտմութենէն:
40 Արհամարհանք կը թափէ ազնուականներուն վրայ,
Եւ անոնց դեգերիլ կու տայ ամայութեան մէջ, ուր ճամբայ չկայ:
41 Բայց աղքատը տառապանքէն կը պաշտպանէ,
Ու գերդաստանները ոչխարներու հօտի պէս [խ]կը բազմացնէ":
42 Ուղիղները պիտի տեսնեն եւ ուրախանան
Բայց ամէն անիրաւութիւն իր բերանը պիտի գոցէ:
43 Ո՞վ իմաստուն է՝ որ այս բաներուն ուշադիր ըլլայ.

[ը] Եբր.՝ Որ անոր

[թ] Եբր.՝ ձախորդութենէն

[ժ] Եբր.՝ կը կլլուի

[ի] Եբր.՝ նիստին

[լ] Եբր.՝ ընէ

[խ] Եբր.՝ կ'ընէ

Ա՛ն պիտի հասկնայ Տէրոջ կարեկցութիւնները:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Երգ. Դաւիթի սաղմոսը:

108

Իմ սիրտս [ա]տրամադիր է, ո՛վ Աստուած.
Պիտի երգեմ եւ սաղմոս ըսեմ իմ [բ]փառքովս:
2 Արթնցէ՛ք, ո՛վ տաւիղ ու քնար.
Ես արշալոյսին պիտի արթննամ:
3 Ո՛վ Տէր, քեզ պիտի գովերգեմ ժողովուրդներուն մէջ,
Քեզի սաղմոս պիտի երգեմ [գ]ազգերուն մէջ.
4 Որովհետեւ քու կարեկցութիւնդ մեծ է, ու երկինքէն բարձր,
Եւ քու ճշմարտութիւնդ մինչեւ ՛ոսր ամպերը կը հասնի:
5 Ո՛վ Աստուած, բարձրացի՛ր երկինքէն վեր,
Ու քու փառքդ ամբողջ երկրի վրայ թող ըլլայ:
6 Որպէսզի քու սիրելիներդ ազատին՝
Փրկէ՛ աջ ձեռքովդ, ու պատասխանէ՛ ինծի:
7 Աստուած [դ]իր սրբութեամբ՝ խօսեցաւ.
«Ես պիտի հրճուիմ՝ Սիւքէմը բաժնելով,
Ու Սոկքովթի հովիտը չափելով:
8 Գաղաադ իմս է, Մանասէ իմս է,
Եփրեմ գլուխիս [ե]զօրութիւնն է.
Յուդա իմ օրէնսդիրս է:
9 Մովաբ իմ լուացուելու կոնքս է.
Եդովմի վրայ պիտի ձգեմ իմ կօշիկս.
[զ]Փղշտացիներուն դէմ պիտի գոչեմ»:
10 Ո՞վ պիտի տանի զիս պարսպապատ քաղաքը.
Ո՞վ պիտի առաջնորդէ զիս մինչեւ Եդովմ:
11 Միթէ դուն չե՞ս, ո՛վ Աստուած, որ մեզ մերժեցիր,
Ու մեր զօրքերուն հետ [է]չգացիր, ո՛վ Աստուած
12 Օգնութի՛ւն տուր մեզի՝ տագնապի մէջէն ելլելու,
Որովհետեւ ընդունայն է մարդուն [ը]օգնութիւնը:

[ա] Եբր.՝ պատրաստ, կամ՝ հաստատ

[բ] Այսինքն՝ անձովս, կամ՝ լեզուովս

[գ] Եբր.՝ բնակչութիւններուն

[դ] Կամ՝ իր սրբարանին մէջ

[ե] Եբր.՝ ամրոցն

[զ] Եբր.՝ Պաղեստինի

[է] Եբր.՝ դուրս չելար

[ը] Եբր.՝ ազատութիւնը

13 Աստուծմո՛վ ոյժ պիտի բանեցնենք.
Ա՛ն պիտի կոխկռտէ մեր թշնամիները:

ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ՏՐՏՈՒՆՔԸ՝ ՏԱՌԱՊԱՆՔԻ ՄԷՋ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

109

Ո՛վ իմ գովաբանութեանս Աստուածը, լուռ մի՛ կենար.
2 Որովհետեւ ամբարիշտին բերանը
Ու խաբեբային բերանը բացուեցան ինծի դէմ,
Ստախօս լեզուով խօսեցան ինծի դէմ:
3 Ատելութեան խօսքերով զիս շրջապատեցին,
Եւ ինծի դէմ առանց [ա]պատճառի պայքարեցան:
4 Իմ սիրոյս փոխարէն ինծի ընդդիմացան,
Բայց ես աղօթքի նուիրուեցայ.
5 Նաեւ իմ բարիքիս փոխարէն չարիք [բ]հատուցանեցին,
Ու սիրոյս փոխարէն՝ ատելութիւն:
6 Ամբարի՛շտ վերատեսուչ մը նշանակէ անոր վրայ,
Եւ [գ]Սատանա՛ն թող կայնի անոր աջ կողմը:
7 Երբ դատուի՝ թող յանցաւոր [դ]հռչակուի,
Ու անոր աղօթքը մեղք սեպուի:
8 Անոր օրերը թող փոքրաթի՛ւ ըլլան,
Եւ անոր [ե]պաշտօնը ուրի՛շը առնէ:
9 Անոր որդիները թող որբ ըլլան,
Ու անոր կինը՝ այրի:
10 Անոր որդիները թող աստանդական ըլլան ու մուրան,
Եւ իրենց աւերակներէն ելլելով հաց փնտռեն:
11 Վաշխառուն թող [զ]գրաւէ անոր ամբողջ ունեցածը,
Եւ օտարները կողոպտեն անոր վաստակը:
12 Ո՛չ մէկը թող կարեկցութիւն [է]ցոյց տայ՝՝ անոր,
Ո՛չ մէ՛կը թող ողորմի անոր որբերուն:
13 Անոր յետնորդները թող բնաջնջուին,
Անոնց անունը թող ջնջուի յաջորդ սերունդին մէջէն:

[ա] Եբր.՝ վճարումի

[բ] Եբր.՝ ներկայացուցին

[գ] Կամ՝ ընդդիմադի՛րը

[դ] Եբր.՝ հանուի

[ե] Եբր.՝ վերատեսչութիւնը

[զ] Եբր.՝ որոգայթի մէջ բռնէ

[է] Եբր.՝ երկարաձգէ

14 Անոր հայրերուն անօրէնութիւնը թող յիշուի Տէրոջ առջեւ,
Եւ անոր մօր մեղքը չջնջուի։
15 Անոնք շարունակ Տէրոջ առջեւ թող ըլլան,
Որպէսզի անոնց յիշատակը երկրէն ջնջուի։
16 Որովհետեւ ան [ը]չմտածեց կարեկցութեամբ վարուիլ,
Հապա դժբախտն ու աղքատը հալածեց,
Որպէսզի յուսալքուած սիրտ ունեցողը մեռցնէ։
17 Քանի անէծքը սիրեց, թող գայ իր վրայ.
Օրհնութենէն չախորժեցաւ, ուստի թող հեռանայ իրմէ։
18 Քանի անէծքը իր վերարկուին պէս հագաւ,
Թող մտնէ անոր [թ]փորը՝ ջուրի պէս,
Եւ անոր ոսկորներուն մէջ՝ իւղի պէս.
19 Հագնելիք [ժ]հանդերձի պէս թող ըլլայ անոր,
Ու շարունակ [ի]մէջքը կապելիք" գօտիի պէս։
20 Ա՛յս թող ըլլայ ինծի ընդդիմացողներուն
Եւ իմ անձիս դէմ չարախօսողներուն [լ]հատուցումը Տէրոջմէն։
21 Բայց դո՛ւն, ո՛վ Տէր Եհովա, [խ]օգնէ՛ ինծի" քու անունիդ համար.
Ազատէ՛ զիս քու բարի կարեկցութեամբդ։
22 Արդարեւ ես դժբախտ եւ աղքատ եմ,
Եւ սիրտս խոցուած է իմ ներսս։
23 Երկարող ստուերի պէս յառաջ կ'երթամ,
Մարախի պէս [ծ]թօթափուեցայ։
24 Ծունկերս ծոմապահութենէն կը [կ]դողդողեն,
Ու մարմինս իր պարարտութենէն զրկուեցաւ։
25 Ես անոնց նախատինք եղայ.
Երբ զիս տեսնեն՝ իրենց գլուխը կը շարժեն։
26 Օգնէ՛ ինծի, ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս.
Փրկէ՛ զիս քու կարեկցութեանդ համեմատ։
27 Թող գիտնան թէ ա՛յս է քու ձեռքդ,
Եւ դո՛ւն ըրիր ասիկա, ո՛վ Տէր։
28 Անոնք թող անիծեն, բայց դուն օրհնէ՛.
Երբ ինծի դէմ կանգնին՝ թող ամչնան,

[ը] Եբր.՝ չյիշեց

[թ] Եբր.՝ ներսը

[ժ] Եբր.՝ հագուստի

[ի] Եբր.՝ գօտեւորուելիք

[լ] Եբր.՝ գործին վարձատրութիւնը

[խ] Եբր.՝ գործէ՛ ինծի համար

[ծ] Եբր.՝ թօթուուեցայ

[կ] Եբր.՝ գայթին

Բայց քու ծառադ թող ուրախանայ:
29 Ինծի ընդդիմացողները թող նախատինք հագնին,
Եւ իրենց ամօթով ծածկուին՝ որպէս թէ պարեգօտով:
30 Մեծապէս պիտի ներբողեմ Տէրը իմ բերանովս,
Ու բազմութեան մէջ պիտի գովաբանեմ զինք.
31 Որովհետեւ ինք աղքատին աջ կողմը կը կայնի,
Որպէսզի անոր անձը փրկէ [հ]դատապարտողներէն:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ԸՆՏՐՈՒԱԾ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Դաւիթի սաղմոսը:

110

[ա]Տէրը պատգամեց իմ Տէրոջս. «Բազմէ՛ իմ աջ կողմս,
Մինչեւ որ քու թշնամիներդ պատուանդան դնեմ ոտքերուդ»:
2 [բ]Տէրը Սիոնէն պիտի ղրկէ քու զօրութեանդ գաւազանը.
Տիրապետէ՛ քու թշնամիներուդ մէջտեղ:
3 Ոյժիդ օրը քու ժողովուրդդ
Յօժարակամ պիտի ըլլայ՝ [գ]սուրբ զարդարանքներով".
Քու [դ]երիտասարդներուդ ցօղը
Արշալոյսի արգանդէն պիտի գայ քեզի:
4 [ե]Տէրը երդում ըրեր է ու պիտի չզղջայ.
«Դուն յաւիտեան քահանայ ես՝ Մելքիսեդեկի կարգին համեմատ»:
5 Տէրը քու աջ կողմդ է.
Իր բարկութեան օրը թագաւորներ պիտի [զ]զարնէ:
6 Ան [է]հեթանոսները պիտի դատէ,
Փողոցները մեռած մարմիններով պիտի լեցնէ.
Շատ երկիրներու մէջ [ը]գլխաւորներ պիտի խոցէ":
7 Ճամբան վտակէն պիտի խմէ.
Ուստի գլուխը պիտի բարձրացնէ:

[հ] Եբր.՝ դատողներէն

[ա] Եբր.՝ Եհովան

[բ] Եբր.՝ Եհովան

[գ] Կամ՝ սրբութեան վայելչութեամբ

[դ] Եբր.՝ պատանեկութեանդ

[ե] Եբր.՝ Եհովան

[զ] Կամ՝ կոտրէ

[է] Եբր.՝ հեթանոսներուն մէջ

[ը] Կամ՝ գլուխներ պիտի կոտրէ

ՏԷՐՈՋ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

111

Ալէլուիա՜: Իմ ամբողջ սիրտովս Տէրը պիտի ներբողեմ՝
Ուղիղներուն խորհրդածողովին եւ համայնքին մէջ:
2 Տէրոջ գործերը մեծ են.
[ա]Կը փնտռուին" բոլոր անոնցմէ ախորժողներէն:
3 Անոր գործը փառաւոր ու վայելուչ է,
Եւ անոր արդարութիւնը յաւերժ կը գոյատեւէ:
4 Յիշատակել տուաւ իր սքանչելիքները.
Տէրը ողորմած ու գթած է:
5 [բ]Կերակուր տուաւ իրմէ վախցողներուն.
Իր ուխտը յաւիտեան պիտի յիշէ:
6 Իր գործերուն կարողութիւնը ցոյց տուաւ իր ժողովուրդին,
Անոնց տալով ազգերուն ժառանգութիւնը:
7 Անոր ձեռքերուն գործերը [գ]ճշմարիտ եւ արդար" են.
Անոր բոլոր հրամանները վստահելի են,
8 [դ]Դարէ դար" [ե]հաստատուած են,
Ճշմարտութեամբ եւ ուղղամտութեամբ եղած են:
9 Փրկութիւն ղրկեց իր ժողովուրդին,
Իր ուխտը յաւիտենապէս [զ]հաստատեց.
Սուրբ ու ահաւոր է անոր անունը:
10 Իմաստութեան սկիզբը Տէրոջ վախն է.
Լաւ ուշիմութիւն ունին անոնք՝ որ կը գործադրեն անոր հրամանները:
Անոր գովաբանութիւնը յաւերժ կը գոյատեւէ:

ԲԱՐԻ ՄԱՐԴՈՒՆ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

112

Ալէլուիա՜: Երանի՜ այն մարդուն՝ որ Տէրոջմէն կը վախնայ,
Եւ անոր պատուիրաններէն յոյժ կ'ախորժի.
2 Անոր զարմը զօրաւոր պիտի ըլլայ երկրի վրայ,
Ուղիղներուն սերունդը պիտի օրհնուի:
3 Փարթամութիւն ու հարստութիւն պիտի ըլլայ անոր տան մէջ,
Եւ անոր արդարութիւնը յաւերժ պիտի գոյատեւէ:
4 Խաւարին մէջ լոյս կը ծագի ուղիղներուն,

[ա] Կամ՝ Կ'որոնուին

[բ] Եբր.՝ Որս

[գ] Եբր.՝ ճշմարտութիւն եւ իրաւունք

[դ] Եբր.՝ Յաւերժութենէ յաւերժութիւն

[ե] Եբր.՝ յենած

[զ] Եբր.՝ պատուիրեց

Անոր՝ որ ողորմած, գթած եւ արդար է:
5 Բարի մարդը կ'ողորմի ու փոխ կու տայ,
Իր գործերը իրաւունքով [ա]կը վարէ[ա]:
6 Ի՛րապէս ան յաւիտեան պիտի չսասանի.
Արդարին յիշատակը յաւիտեան պիտի մնայ:
7 Ան չարագուշակ լուրէն չի վախնար.
Անոր սիրտը հաստատ է, ու Տէրո՛ջ կը վստահի:
8 Անոր սիրտը նեցուկ ունի. պիտի չվախնայ՝
Մինչեւ որ իր հակառակորդներուն կորուստը տեսնէ:
9 [բ]Բաշխեց եւ աղքատներուն տուաւ.
Անոր արդարութիւնը յաւերժ կը գոյատեւէ,
Անոր եղջիւրը փառքով պիտի բարձրանայ:
10 Ամբարիշտը պիտի տեսնէ ու գրգռուի.
Իր ակռաները պիտի կրճտէ եւ պիտի հալի:
Ամբարիշտներուն փափաքը պիտի կորսուի:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԲԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

113

Ալէլուիա՜: Գովաբանեցէ՛ք, ո՛վ Տէրոջ ծառաները,
Գովաբանեցէ՛ք Տէրոջ անունը:
2 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրոջ անունը՝
Հիմա եւ յաւիտեան:
3 Արեւելքէն մինչեւ արեւմուտք՝
Գովելի ըլլայ Տէրոջ անունը:
4 Տէրը բարձրացած է բոլոր ազգերէն վեր.
Անոր փառքը երկինքէն վեր է:
5 Ո՞վ կայ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն պէս,
Որ բարձրութեան մէջ կը բնակի,
6 Բայց կը [ա]ցածնայ՝
Երկինքի ու երկրի մէջ եղած բաները տեսնելու համար:
7 Ան չքաւորը [բ]հողէն կը վերցնէ,
Եւ աղքատը աղբիւսէն կը բարձրացնէ,
8 Որպէսզի զանոնք նստեցնէ ազնուականներուն հետ,
Իր ժողովուրդին ազնուականներուն հետ:
9 Ան ամուլ կինը ընտանիքի մէջ կը բնակեցնէ՝
Իբր որդիներու ուրախ մայր: Ալէլուիա՜:

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ԵՐԳ

[ա] Եբր.՝ նեցուկ կ'ըլլայ

[բ] Եբր.՝ Ցրուեց

[ա] Եբր.՝ նուաստանայ

[բ] Կամ՝ փոշիէն

114

Երբ Իսրայէլ Եգիպտոսէն դուրս ելաւ,
Ու Յակոբի տունը՝ օտարալեզու ժողովուրդին մէջէն,
2 Յուդա անոր սրբարանը եղաւ,
Եւ Իսրայէլ՝ անոր տէրութիւնը:
3 Ծովը տեսաւ ու փախաւ.
Յորդանան [ա]նահանջեց:
4 Լեռները խոյերու պէս ցատկռտեցին,
Ու բլուրները՝ գառներու պէս:
5 Քեզի ի՞նչ եղաւ, ո՛վ ծով, որ փախար,
Եւ դո՛ւն, Յորդանա՛ն, որ նահանջեցիր:
6 Ո՛վ լեռներ, ինչո՞ւ խոյերու պէս ցատկռտեցիք,
Ու դո՛ւք, բլուրնե՛ր՝ գառներու պէս:
7 Սարսափէ՛, ո՛վ երկիր, Տէրոջ [բ]առջեւ,
Յակոբի Աստուծոյն առջեւ,
8 Որ վէմը ջուրերու լիճի վերածեց,
Եւ ապառաժը՝ ջուրերու աղբիւրի:

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՍՏՈՒԱԾԸ

115

Ո՛չ թէ մեզի, ո՛վ Տէր, ո՛չ թէ մեզի,
Հապա քու անունիդ փառք տուր՝
Քու կարեկցութեանդ ու ճշմարտութեանդ պատճառով:
2 Ինչո՞ւ հեթանոսները ըսեն.
«Ո՞ւր է հիմա անոնց Աստուածը»:
3 Բայց մեր Աստուածը երկինքն է.
Ան իր ամբողջ փափաքածը իրագործեր է:
4 Անոնց կուռքերը արծաթ ու ոսկի են,
Մարդու ձեռքի գործեր են.
5 Բերան ունին՝ բայց չեն խօսիր,
Աչքեր ունին՝ բայց չեն տեսներ,
6 Ականջներ ունին՝ բայց չեն լսեր,
Քիթ ունին բայց չեն հոտոտեր,
7 Ձեռքեր ունին՝ բայց չեն շօշափեր,
Ոտքեր ունին՝ բայց չեն քալեր,
Եւ իրենց կոկորդով չեն գոչեր.
8 Անոնց նման կ՚ըլլան զանոնք շինողները,
Ու բոլոր անոնց վստահողները:
9 [ա]«Ո՛վ Իսրայէլ, Տէրո՛ջ վստահէ»:

[ա] Եբր.՝ ետեւ շրջեցաւ

[բ] Եբր.՝ երեսէն

[ա] Կամ՝ Իսրայէլ Տէրոջ կը վստահի

Ի՛նք է անոնց օգնութիւնն ու վահանը:
10 [բ]Ո՛վ Ահարոնի տունը, Տէրո՛ջ վստահեցէք".
Ի՛նք է անոնց օգնութիւնն ու վահանը:
11 [գ]Ո՛վ Տէրոջմէն վախցողներ, Տէրո՛ջ վստահեցէք".
Ի՛նք է անոնց օգնութիւնն ու վահանը:
12 Տէրը մեզ կը յիշէ եւ պիտի օրհնէ.
Իսրայէլի տունը պիտի օրհնէ,
Ահարոնի տունը պիտի օրհնէ,
13 Տէրոջմէն վախցողները պիտի օրհնէ,
Պզտիկները՝ մեծերուն հետ:
14 Տէրը ձեր բարիքները պիտի աւելցնէ,
Ձերը եւ ձեր որդիներունը:
15 Դուք օրհնեա՛լ էք Տէրոջմէն,
Որ երկինքն ու երկիրը [դ]ստեղծեց:
16 Երկինքը Տէրո՛ջ երկինքն է,
Բայց երկիրը մարդոց որդիներուն տուաւ:
17 Մեռելները Տէրը չեն գովաբաներ,
Ո՛չ ալ անոնք՝ որ [ե]գերեզմանը կ'իջնեն.
18 Բայց մենք Տէրը պիտի օրհնաբանենք,
Հիմա եւ յաւիտեան: Ալէլուիա՛:

ՄԱՀԷՆ ԱԶԱՏՈՒԱԾԻ ՄԸ ԳՈՎԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

116

Ես Տէրը կը սիրեմ,
Որովհետեւ իմ ձայնս եւ աղաչանքս լսեց.
2 Քանի ան իր ականջը ինծի դարձուց,
[ա]Ամբողջ կեանքիս" մէջ իրեն պիտի գոչեմ:
3 Մահուան լարերը զիս պատեցին,
Եւ [բ]դժոխքին տագնապները ինծի պատահեցան.
Տագնապ ու տրտմութիւն գտայ:
4 Բայց ես Տէրոջ անունը կանչեցի.
Կ'աղերսե՛մ, ո՛վ Տէր, փրկէ՛ իմ անձս:
5 Տէրը ողորմած եւ արդար է,
Մեր Աստուածը գթած է:
6 Տէրը միամիտները կը պահպանէ.

[բ] Կամ՝ Ահարոնի տունը Տէրոջ կը վստահի

[գ] Կամ՝ Տէրոջմէն վախցողները Տէրոջ կը վստահին

[դ] Եբր.՝ ըրաւ

[ե] Եբր.՝ լռութիւնը

[ա] Եբր.՝ Իմ օրերուս

[բ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

Ես [գ]թշուառացած էի, բայց ա՛ն զիս ազատեց:
7 Ո՛վ իմ անձս, վերադարձի՛ր քու հանգստութեանդ,
Քանի որ Տէրը քեզի երախտիք ըրաւ.
8 Արդարեւ դուն ազատեցիր իմ անձս մահէն,
Իմ աչքերս՝ արցունքէն, ու ոտքերս՝ անկումէն:
9 Տէրոջ առջեւ պիտի ընթանամ
Ապրողներու երկրին մէջ:
10 Վստահութիւն ունէի՝ նոյնիսկ երբ կ՚ըսէի.
«Ես մեծապէս տառապեցայ»:
11 Իրարանցումիս մէջ ըսի.
«Ամէն մարդ ստախօս է»:
12 Ի՞նչ հատուցանեմ Տէրոջ՝
Անոր ինծի ըրած բոլոր երախտիքներուն փոխարէն:
13 Փրկութեան բաժակը պիտի առնեմ
Ու Տէրոջ անունը պիտի կանչեմ.
14 Տէրոջ ըրած ուխտերս պիտի կատարեմ
Իր ամբողջ ժողովուրդին առջեւ:
15 Տէրոջ աչքերուն թանկարժէք է
Իր բարեպաշտներուն մահը:
16 Կ՚աղերսե՛մ, ո՛վ Տէր, որովհետեւ ես քու ծառադ եմ.
Քու ծառադ եմ, քու աղախինիդ՝ որդին.
Դո՛ւն իմ կապերս քակեցիր:
17 Շնորհակալութեան զոհ պիտի մատուցանեմ քեզի,
Եւ Տէրոջ անունը պիտի կանչեմ:
18 Տէրոջ ըրած ուխտերս պիտի կատարեմ
Իր ամբողջ ժողովուրդին առջեւ,
19 Տէրոջ տան գաւիթներուն մէջ,
Քո՛ւ մէջդ, ո՛վ Երուսաղէմ: Ալէլուիա՛:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

117

Գովաբանեցէ՛ք Տէրը, ո՛վ բոլոր ազգեր,
Դրուատեցէ՛ք զայն, ո՛վ բոլոր ժողովուրդներ.
2 Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը մեծ է մեզի հանդէպ,
Ու Տէրոջ ճշմարտութիւնը յաւիտենական է: Ալէլուիա՛:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ՝ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

118

Շնորհակա՛լ եղէք Տէրոջմէն՝ որովհետեւ բարի է,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
2 Իսրայէլ թող ըսէ.
«Անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է»:
3 Ահարոնի տունը թող ըսէ.

[գ] Եբր.՝ ցածցած

«Անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է»:
4 Տէրոջմէն վախցողները թող ըսեն.
«Անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է»:
5 Տագնապի մէջ Տէրոջ գոչեցի,
Եւ Տէրը պատասխանեց ինծի՝ ընդարձակ տեղ մը դնելով զիս:
6 Տէրը ինծի հետ է, չեմ վախնար.
Մարդը ի՞նչ կրնայ ընել ինծի:
7 Տէրը ինծի հետ է՝ իմ օգնականներուս մէջ,
Ու ես [ա]ոսոխներուս կորուստը պիտի տեսնեմ:
8 Աւելի լաւ է Տէրոջ ապաւինիլ,
Քան թէ մարդոց վստահիլ.
9 Աւելի լաւ է Տէրոջ ապաւինիլ,
Քան թէ ազնուականներուն վստահիլ:
10 Բոլոր ազգերը զիս շրջապատած էին.
Բայց Տէրոջ անունով զանոնք [բ]ջարդեցի:
11 Զիս շրջապատած էին, զիս [գ]պաշարած էին.
Բայց Տէրոջ անունով զանոնք ջարդեցի:
12 Մեղուներու պէս զիս շրջապատած էին,
Բայց փուշերու կրակին պէս շիջանեցան.
Արդարեւ Տէրոջ անունով զանոնք ջարդեցի:
13 Սաստիկ հրեցիր զիս՝ որպէսզի իյնամ.
Բայց Տէրը օգնեց ինծի:
14 Տէրը իմ զօրութիւնս ու սաղմոսս է,
Եւ իմ փրկութիւնս եղաւ:
15 Արդարներուն [դ]բնակարաններուն մէջ ցնծութեան ու փրկութեան ձայն կայ.
Տէրոջ աջ ձեռքը ոյժ կը բանեցնէ:
16 Տէրոջ աջ ձեռքը բարձրացած է.
Տէրոջ աջ ձեռքը ոյժ կը բանեցնէ:
17 Պիտի չմեռնիմ, հապա պիտի ապրիմ,
Որ Տէրոջ գործերը պատմեմ:
18 Տէրը զիս սաստիկ պատժեց,
Բայց զիս մահուան չմատնեց:
19 Բացէ՛ք ինծի արդարութեան դռները.
Անոնց մէջ պիտի մտնեմ ու Տէրոջ շնորհակալ ըլլամ:
20 Ա՛յս է Տէրոջ դուռը,
Արդարները ասկէ պիտի մտնեն:
21 Շնորհակալ եմ քեզմէ, որ ինծի պատասխանեցիր
Եւ ինծի փրկութիւն եղար:
22 Այն քարը՝ որ կառուցանողները [ե]մերժեցին,

[ա] Եբր.՝ զիս ատողներուն

[բ] Եբր.՝ ծայրատեցի

[գ] Եբր.՝ շրջապատած

[դ] Եբր.՝ վրաններուն

[գ]Անկիւնաքարը եղաւ:
23 Ասիկա Տէրոջմէ՛ն եղաւ.
Սքանչելի է մեր աչքերուն:
24 Ահա՛ւասիկ այն օրը՝ որ Տէրը [ե]ստեղծեց.
Խայտա՛նք եւ ուրախանա՛նք անոր մէջ:
25 Ո՛վ Տէր, կ'աղերսե՛մ, փրկէ՛ հիմա.
Ո՛վ Տէր, կ'աղերսե՛մ, յաջողութի՛ւն տուր հիմա:
26 Օրհնեա՛լ ըլլայ ա՛ն՝ որ Տէրոջ անունով կու գայ.
Օրհնաբանեցինք ձեզ Տէրոջ տունէն:
27 Տէրը Աստուած է, ու մեզ կը լուսաւորէ.
[ը]Զոհի անասունը" փոկերո՛վ կապեցէք,
Եւ զոհասեղանի եղջիւրներո՛ւն մօտեցուցէք:
28 Դո՛ւն իմ Աստուածս ես, ու քեզմէ շնորհակալ պիտի ըլլամ.
Ո՛վ իմ Աստուածս, քեզ պիտի բարձրացնեմ:
29 Շնորհակա՛լ եղէք Տէրոջմէն՝ որովհետեւ բարի է,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՕՐԷՆՔԸ[ա]
ԱԼԷՖ

119

Երանի՜ անոնց՝ որ ճամբայով պարկեշտ են,
Որոնք Տէրոջ Օրէնքին համաձայն կ'ընթանան:
2 Երանի՜ անոնց՝ որ անոր վկայութիւնները կը պահեն,
Եւ ամբողջ սիրտով զինք կը փնտռեն.
3 Նաեւ անիրաւութիւն չեն գործեր,
Հապա անոր ճամբաներէն կ'ընթանան:
4 Դուն պատուիրեցիր որ շա՛տ զգուշութեամբ
Քու հրամաններդ պահենք:
5 Երանի՜ թէ ճամբաներս հաստատուին,
Որպէսզի քու կանոններդ պահեմ.
6 Այն ատեն պիտի չամչնամ՝
Երբ քու բոլոր պատուիրաններուդ [բ]ուշադիր ըլլամ":
7 Քեզ պիտի ներբողեմ ուղիղ սիրտով,՝
Երբ քու արդար [գ]դատավճիռներդ սորվիմ:

[ե] Կամ՝ անարգեցին

[գ] Եբր.՝ Անկիւնին գլուխը

[է] Եբր.՝ ըրաւ

[ը] Եբր.՝ Տօնի զոհը

[ա] Այս սաղմոսին 22 հատուածներէն իւրաքանչիւրին 8 համարները կը սկսին նոյն եբրայական գիրով՝ այբուբենական կարգով

[բ] Եբր.՝ նայիմ

8 Քու կանոններդ պիտի պահեմ.
Զիս [դ]բնաւ մի՛ լքեր:

ՀՆԱՋԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ
ՊԷԹ

9 Երիտասարդը ի՞նպէս մաքրէ իր ուղին.
Անոր ուշադիր ըլլալով՝ քու խօսքիդ համաձայն:
10 Իմ ամբողջ սիրտովս փնտռեցի քեզ.
Մի՛ թողուր զիս՝ որ քու պատուիրաններէդ մոլորիմ:
11 Իմ սիրտիս մէջ պահեցի քու [ե]հրամաններդ,
Որպէսզի չմեղանչեմ քեզի դէմ:
12 Դուն օրհնեա՛լ ես, ո՛վ Տէր.
Սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ:
13 Իմ շրթունքովս թուեցի
Քու բերանիդ բոլոր դատավճիռները:
14 Քու վկայութիւններուդ ճամբայով բերկրեցայ,
Որպէս թէ ամէն տեսակ փարթամութեամբ:
15 Քու հրամաններուդ մասին պիտի խոկամ,
Եւ քու ուղիներդ պիտի դիտեմ:
16 Քու կանոններովդ պիտի հաճոյանամ,
Ու քու խօսքդ պիտի չմոռնամ:

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ԿԻՄԷԼ

17 Երախտի՛ք ըրէ քու ծառայիդ,
Որպէսզի ապրիմ եւ քու խօսքդ պահեմ:
18 Բա՛ց իմ աչքերս,
Որպէսզի քու Օրէնքէդ սքանչելիքներ տեսնեմ:
19 Ես պանդուխտ եմ երկրի վրայ.
Մի՛ [զ]պահեր ինծմէ քու պատուիրաններդ:
20 Իմ անձս կը խորտակուի՝
Ամէն ժամանակ քու դատավճիռներուդ ըղձալէն:
21 Դուն սաստեցիր անիծեալ հպարտները՝
Որոնք քու պատուիրաններէդ կը մոլորին:
22 [է]Վերցո՛ւր ինծմէ նախատինքն ու արհամարհանքը,

[գ] Կամ՝ կանոններդ

[դ] Եբր.՝ բոլորովին

[ե] Կամ՝ խօսքերդ

[զ] Եբր.՝ ծածկեր

[է] Եբր.՝ Գլորէ՛

Քանի քու վկայութիւններդ պահեցի:
23 Նոյնիսկ իշխանաւորներ կը նստէին եւ ինծի դէմ կը խօսէին,
Բայց ծառադ քու կանոններուդ մասին կը խոկար:
24 Քու վկայութիւններդ ալ իմ հաճոյքս
Ու [ը]խորհրդատուներս են:

ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄԸ
ՏԱԼԷԹ

25 Իմ անձս հողին կը փակչի.
Վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու խօսքիդ համաձայն:
26 Իմ ճամբաներս պատմեցի, ու դուն պատասխանեցիր ինծի.
Սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ:
27 [թ]Գիտցո՛ւր ինծի քու հրամաններուդ ճամբան,
Եւ քու սքանչելիքներուդ մասին պիտի խոկամ:
28 Իմ անձս տրտմութենէն արցունք կը [ժ]թափէ.
[ի]Հաստատէ՛ զիս՝ քու խօսքիդ համաձայն:
29 Հեռացո՛ւր ինծմէ ստութեան ճամբան,
Ու շնորհէ՛ ինծի քու Օրէնքդ:
30 Հաւատարմութեան ճամբան ընտրեցի,
Եւ քու դատավճիռներդ իմ առջեւս դրի:
31 Քու վկայութիւններուդ յարեցայ.
Ո՛վ Տէր, մի՛ ամչցներ զիս:
32 Քու պատուիրաններուդ ճամբային մէջ պիտի վազեմ,
Որովհետեւ դուն իմ սիրտս պիտի [լ]սփոփես:

ՀԱՍԿԱՑՈՂՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ
ՀԷ

33 Ո՛վ Տէր, սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններուդ ճամբան,
Ու մինչեւ վախճանը պիտի պահեմ զայն:
34 Խելացի՛ ըրէ զիս, որպէսզի քու Օրէնքդ պահեմ,
Եւ ամբողջ սիրտով անոր ուշադիր ըլլամ:
35 Առաջնորդէ՛ զիս քու պատուիրաններուդ շաւիղին մէջ,
Որովհետեւ անկէ կ՚ախորժիմ:
36 Հակեցո՛ւր իմ սիրտս քու վկայութիւններուդ,
Եւ ո՛չ թէ ագահութեան:

[ը] Եբր.՝ խորհուրդի մարդիկս

[թ] Կամ՝ Հասկցո՛ւր

[ժ] Եբր.՝ կաթեցնէ

[ի] Կամ՝ Կանգնեցո՛ւր

[լ] Եբր.՝ լայնցնես

37 [խ]Հեռացո՛ւր աչքերս ունայնութիւն տեսնելէ.
Վերապրեցո՛ւր զիս քու ճամբայիդ մէջ:
38 Հաստատէ՛ քու [ծ]խոստումդ
Քեզմէ վախցող ծառայիդ հանդէպ:
39 Հեռացո՛ւր ինծմէ նախատինքս՝ որմէ կը վախնամ,
Որովհետեւ քու դատավճիռներդ բարի են:
40 Ահա՛ կ՚ըղձամ քու հրամաններուդ.
Վերապրեցո՛ւր զիս քու արդարութեամբդ:

ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ՎԱՒ

41 Ո՛վ Տէր, քու կարեկցութիւնդ թող գայ իմ վրաս,
Նաեւ քու փրկութիւնդ՝ քու [կ]խոստումիդ համաձայն.
42 Որպէսզի [հ]բան մը ունենամ պատասխանելու զիս նախատողին,
Որովհետեւ քու խօսքիդ կը վստահիմ:
43 Ճշմարտութեան խօսքը [ձ]բնաւ մի՛ [ղ]հեռացներ իմ բերանէս,
Քանի քու դատավճիռներուդ կը յուսամ:
44 Քու Օրէնքդ շարունակ պիտի պահեմ,
[ճ]Դարէ դար":
45 Ընդարձակ տեղի մէջ պիտի ընթանամ,
Քանի որ քու հրամաններդ փնտռեցի:
46 Թագաւորներու առջեւ պիտի խօսիմ քու վկայութիւններուդ մասին,
Եւ պիտի չամչնամ:
47 Պիտի հաճոյանամ քու պատուիրաններովդ՝
Որոնք սիրած եմ:
48 Ձեռքերս դէպի քու պատուիրաններդ պիտի բարձրացնեմ՝ որոնք սիրած եմ,
Ու քու կանոններուդ մասին պիտի խոկամ:

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՄԷՋ ԶԱՅԻՆ

49 Յիշէ՛ քու ծառայիդ եղած [մ]խոստումը,

[խ] Եբր.՝ Անցո՛ւր

[ծ] Կամ՝ խօսքդ

[կ] Կամ՝ խօսքիդ

[հ] Կամ՝ խօսք

[ձ] Եբր.՝ բոլորովին

[ղ] Եբր.՝ ազատեր

[ճ] Եբր.՝ Յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[մ] Կամ՝ խօսքը

Որուն վրայ ինծի յուսալ տուիր.
50 Ա՛յս է մխիթարութիւնս՝ իմ տառապանքիս մէջ,
Որովհետեւ քու խոստումդ զիս վերապրեցուց:
51 Հպարտները չափազանց ծաղրեցին զիս,
Բայց ես քու Օրէնքէդ չշեղեցայ:
52 Ո՛վ Տէր, քու դարաւոր դատավճիռներդ յիշեցի,
Ու մխիթարուեցայ:
53 [յ]Մոլուցքը զիս համակեց այն ամբարիշտներուն համար՝
Որոնք քու Օրէնքդ կը լքեն:
54 Քու կանոններդ ինծի օրհներգեր եղան
Իմ պանդխտութեանս տան մէջ:
55 Ո՛վ Տէր, գիշերը քու անունդ յիշեցի,
Եւ քու Օրէնքդ պահեցի:
56 Ասիկա [ն]պատահեցաւ ինծի,
Որովհետեւ քու հրամաններդ պահեցի:

ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ
ԽԷԹ

57 Դո՛ւն ես իմ բաժինս, ո՛վ Տէր.
Խոստացայ որ քու խօսքերդ պահեմ:
58 Ամբողջ սիրտով [շ]քու շնորհքդ խնդրեցի՝.
Ողորմէ՛ ինծի՝ քու [ո]խոստումիդ համաձայն:
59 Իմ ճամբաներուս մասին մտածեցի,
Ու ոտքերս քու վկայութիւններուդ [չ]ուղղեցի:
60 Քու պատուիրաններդ պահելու
Արտորացի, եւ չտնտնացի:
61 Ամբարիշտներուն լարերը զիս կաշկանդեցին,
Բայց ես քու Օրէնքդ չմոռցայ:
62 Կէս գիշերին կ՚ելլեմ քեզ ներբողելու՝
Քու արդար դատավճիռներուդ համար:
63 Ես ընկերակիցն եմ բոլոր անոնց՝ որ քեզմէ կը վախնան,
Ու քու հրամաններդ կը պահեն:
64 Ո՛վ Տէր, երկիրը լեցուն է քու կարեկցութեամբդ.
Սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ:

[յ] Երբ.՝ Կիզումը

[ն] Երբ.՝ եղաւ

[շ] Երբ.՝ երեսիդ պաղատեցայ

[ո] Կամ՝ խօսքիդ

[չ] Երբ.՝ դարձուցի

ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ԱՐԺԷՔԸ
ՏԷԹ

65 Բարիք ըրիր քու ծառայիդ, ո՛վ Տէր,
Քու ^պ^խոստումիդ համաձայն:
66 Սորվեցո՛ւր ինծի դատողութեան ու գիտութեան բարիքները,
Որովհետեւ քու պատուիրաններուդ վստահեցայ:
67 Քանի տառապած չէի՝ կը ^ջ^մոլորէի,
Բայց հիմա քու ^ռ^հրամաններդ կը պահեմ:
68 Դուն բարի ես, ու բարերար.
Սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ:
69 Հպարտները սուտեր հնարեցին ինծի դէմ,
Բայց ես ամբողջ սիրտովս քու հրամաններդ պիտի պահեմ:
70 Անոնց սիրտը ճարպի պէս ^ս^պարարտացաւ,
Բայց ես քու Օրէնքովդ հաճոյացայ:
71 ^վ^Նպաստաւոր եղաւ ինծի որ տառապեցայ,
Որպէսզի քու կանոններդ սորվիմ:
72 Քու բերանիդ Օրէնքը ինծի աւելի լաւ է՝
Քան հազարներով ոսկի եւ արծաթ:

ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՅՈՏ

73 Քու ձեռքե՛րդ շինեցին ու ^տ^ձեւակերպեցին զիս.
Խելացի՛ ըրէ զիս, որպէսզի քու պատուիրաններդ սորվիմ:
74 Քեզմէ վախցողները զիս պիտի տեսնեն եւ ուրախանան,
Որովհետեւ քու ^ր^խոստումիդ յուսացի:
75 Գիտեմ, ո՛վ Տէր, թէ քու դատավճիռներդ արդար են,
Եւ ^ց^իրաւունքով տառապեցուցիր զիս:
76 Կը խնդրե՛մ, քու կարեկցութիւնդ թող ^ւ^մխիթարէ զիս՝

---

^պ^ Կամ՝ խօսքիդ

^ջ^ Կամ՝ սխալէի

^ռ^ Կամ՝ խօսքդ

^ս^ Կամ՝ թանձրացաւ

^վ^ Եբր.՝ Լաւ

^տ^ Եբր.՝ պատրաստեցին

^ր^ Կամ՝ խօսքիդ

^ց^ Եբր.՝ հաւատարմութեամբ

^ւ^ Եբր.՝ մխիթարութիւն ըլլայ ինծի

Քու ծառայիդ տուած խոստումիդ համաձայն:
77 Քու գթութիւններդ թող գան իմ վրաս՝ որպէսզի ապրիմ,
Որովհետեւ քու Օրէնքդ իմ հաճոյքս է:
78 Հպարտները պիտի ամչնան,
Քանի ընդունայն անիրաւութիւն գործեցին ինծի դէմ.
Բայց ես քու հրամաններուդ մասին պիտի խոկամ:
79 Ինծի թող դառնան քեզմէ վախցողները,
Եւ քու վկայութիւններդ գիտցողները:
80 Իմ սիրտս թող պարկեշտ ըլլայ քու կանոններուդ մէջ,
Որպէսզի չամչնամ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՔԱՖ

81 Իմ անձս կը [փ]նուաղի քու փրկութեանդ սպասելէն.
Ես կը յուսամ քու [բ]խոստումիդ:
82 Իմ աչքերս կը նուաղին քու խոստումիդ համար,
Ու կ'ըսեմ. «Ե՞րբ պիտի մխիթարես զիս»:
83 Արդարեւ ես ծուխի մէջ դրուած տիկի պէս եղայ,
Բայց քու կանոններդ չմոռցայ:
84 Ո՞րչափ են քու ծառայիդ օրերը.
Ե՞րբ [°]դատավճիռ պիտի արձակես" զիս հալածողներուն դէմ:
85 Հպարտները փոսեր փորեցին ինծի համար,
Ինչ որ քու Օրէնքիդ համաձայն չէ:
86 Քու բոլոր պատուիրաններդ հաւատարմութիւն են:
Օգնէ՛ ինծի. ընդունայն զիս կը հալածեն:
87 Քիչ մնաց որ զիս սպառէին երկրի վրայ,
Բայց ես քու հրամաններդ չլքեցի:
88 Վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու կարեկցութեանդ համեմատ,
Ես ալ քու բերանիդ վկայութիւնը պիտի պահեմ:

ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ
ԼԱՄԷՏ

89 Ո՛վ Տէր, քու խօսքդ
Յաւիտենապէս հաստատուած է երկինքի մէջ:
90 Քու հաւատարմութիւնդ սերունդէ սերունդ կը տեւէ:
Դո՛ւն հաստատեցիր երկիրը, ու կը գոյատեւէ:
91 Քու կանոններուդ համաձայն կը կենան մինչեւ այսօր.
Որովհետեւ բոլորը քու ծառաներդ են:
92 Եթէ քու Օրէնքդ իմ հաճոյքս չըլլար,

[փ] Եբր.՝ սպառի

[բ] Կամ՝ խօսքիդ

[°] Եբր.՝ դատաստան պիտի ընես

Կորսուած պիտի ըլլայի իմ տառապանքիս մէջ:
93 Քու հրամաններդ երբեք պիտի չմոռնամ,
Քանի որ անոնցմո՛վ վերապրեցուցիր զիս:
94 Ես քուկդ եմ, փրկէ՛ զիս,
Որովհետեւ քու հրամաններդ փնտռեցի:
95 Ամբարիշտները ինծի սպասեցին՝ որ զիս կորսնցնեն,
Բայց ես քու վկայութիւններուդ [ֆ]ուշադրութիւն պիտի դարձնեմ":
96 Տեսայ թէ ամէն կատարելութիւն վախճան ունի.
Մինչդեռ քու պատուիրանդ չափազանց ընդարձակ է:

ՍԷՐ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՀԱՆԴԷՊ ՄԷՄ

97 Ո՜րչափ կը սիրեմ քու Օրէնքդ.
Ա՛ն է ամէն օր իմ խոկումս:
98 Քու պատուիրաններդ զիս թշնամիներէս աւելի իմաստուն ըրին,
Քանի որ անոնք միշտ իմ քովս են:
99 Բոլոր ուսուցիչներէս աւելի ուշիմ եղայ,
Որովհետեւ քու վկայութիւններդ իմ խոկումս են:
100 Երէցներէն աւելի խելացի եղայ,
Քանի որ քու հրամաններդ պահեցի:
101 Ոտքերս ամէն գէշ ուղիէ [ա]հեռացուցի,
Որպէսզի քու խօսքդ պահեմ:
102 Քու դատավճիռներէդ չշեղեցայ,
Որովհետեւ դո՛ւն սորվեցուցիր ինծի:
103 Ո՜րչափ քաղցր է քու [բ]խօսքդ իմ քիմքիս,
Մեղրէն աւելի անոյշ է իմ բերանիս:
104 Քու հրամաններովդ խելացի եղայ.
Հետեւաբար [գ]ստութեան ամէն ուղի ատեցի:

ԼՈՅՍ՝ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԷՆ ՆՈՒՆ

105 Քու խօսքդ իմ ոտքերուս ճրագ է,
Եւ իմ շաւիղներուս՝ լոյս:
106 Երդում ըրի – ու պիտի կատարեմ –
Որ քու արդար դատավճիռներդ պահեմ:
107 Չափազանց տառապեցայ, ո՛վ Տէր.
Վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու [դ]խոստումիդ համաձայն:

[ֆ] Եբր.՝ մասին պիտի մտածեմ

[ա] Եբր.՝ արգիլեցի

[բ] Կամ՝ հրամաններդ

[գ] Կամ՝ կեղծիքի

108 Կ’աղերսե՛մ, ո՛վ Տէր, հաւանէ՛ բերանիս յօժարակամ ընծաներուն,
Ու սորվեցո՛ւր ինծի քու դատաստաններդ:
109 Իմ [ե]կեանքս շարունակ կը վտանգեմ",
Բայց քու Օրէնքդ չեմ մոռնար:
110 Ամբարիշտները վարմ դրին ինծի համար,
Բայց ես քու հրամաններէդ չմոլորեցայ:
111 Քու վկայութիւններդ իմ յաւիտենական ժառանգութիւնս են,
Որովհետեւ անոնք սիրտիս բերկրանքն են:
112 Հակեցուցի իմ սիրտս, որպէսզի քու կանոններդ գործադրեմ
Յաւիտեան՝ մինչեւ վախճանը:

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ՝ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՄԷՋ
ՍԱՄԷԽ

113 Երկմիտները կ’ատեմ,
Բայց քու Օրէնքդ կը սիրեմ:
114 Դո՛ւն ես իմ [զ]պատսպարանս ու վահանս.
Ես քու [է]խոստումիդ կը յուսամ:
115 Հեռացէ՛ք ինձմէ, ո՛վ չարագործներ,
Քանի ես իմ Աստուծոյս պատուիրանները պիտի պահեմ:
116 Նեցո՛ւկ եղիր ինծի՝ քու [ը]խոստումիդ համաձայն, որպէսզի ապրիմ.
Զիս մի՛ ամչցներ իմ յոյսէս:
117 Կազդուրէ՛ զիս՝ որպէսզի ապրիմ,
Եւ շարունակ [թ]ուշադիր ըլլամ" քու կանոններուդ:
118 Տապալեցիր բոլոր անոնք՝ որ քու կանոններէդ մոլորեցան,
Քանի որ անոնց խաբէութիւնը կեղծիք է:
119 Դուն [ժ]խարամի պէս [ի]հանեցիր երկրի բոլոր ամբարիշտները.
Հետեւաբար ես կը սիրեմ քու վկայութիւններդ:
120 Իմ մարմինս դողաց քու երկիւղէդ,
Ու ես վախցայ քու դատաստաններէդ:

ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ

[դ] Կամ՝ խօսքիդ

[ե] Եբր.՝ շունչս շարունակ ափիս մէջ է

[զ] Եբր.՝ ծածկոյթս

[է] Կամ՝ խօսքիդ

[ը] Կամ՝ խօսքիդ

[թ] Եբր.՝ նայուածքս դարձնեմ

[ժ] Այսինքն՝ հալած մետաղի կեղտի

[ի] Եբր.՝ դադրեցուցիր

ԱՅԻՆ

121 Իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկեցի,
Զիս մի՛[լ]լքեր իմ հարստահարիչներուս:
122 Երաշխաւո՛ր եղիր քու ծառայիդ բարօրութեան.
Հպարտները թող չհարստահարեն զիս:
123 Աչքերս նուաղեցան քու փրկութեանդ
Ու քու արդարութեանդ [խ]խոստումին սպասելէն:
124 Քու կարեկցութեա՛նդ համեմատ վարուէ ծառայիդ հետ,
Եւ սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ:
125 Ես քու ծառադ եմ. խելացի՛ ըրէ զիս,
Որպէսզի քու վկայութիւններդ գիտնամ:
126 Ժամանա՛կն է որ Տէրը գործէ,
Որովհետեւ քու Օրէնքդ [ծ]անտեսեցին:
127 Հետեւաբար քու պատուիրաններդ
Ոսկիէն ու զուտ ոսկիէն աւելի կը սիրեմ.
128 Ուստի քու բոլոր հրամաններդ ամէն կերպով ուղիղ կը համարեմ,
Եւ [կ]ստութեան ամէն ուղի կ’ատեմ:

ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ՀՆԱԶԱՆԴԵԼՈՒ ՓԱՓԱՔ
ՓԷ

129 Քու վկայութիւններդ սքանչելի են,
Հետեւաբար իմ անձս զանոնք կը պահէ:
130 Քու խօսքերուդ [հ]յայտնութիւնը կը լուսաւորէ,
Ու միամիտները խելացի կ’ընէ:
131 Իմ բերանս բացի եւ հեւացի,
Որովհետեւ քու պատուիրաններուդ կ’ըղձամ:
132 Նայէ՛ ու ողորմէ՛ ինծի,
Ինչպէս սովորաբար կ’ընես քու անունդ սիրողներուն:
133 Հաստատէ՛ իմ քայլերս քու [ձ]հրամաններուդ մէջ.
Ո՛չ մէկ անօրէնութիւն թող տիրէ ինծի:
134 Փրկէ՛ զիս մարդոց հարստահարութենէն,
Որ քու հրամաններդ պահեմ:
135 [ղ]Պայծառացո՛ւր երեսդ քու ծառայիդ վրայ,

[լ] Եբր.՝ ձգեր

[խ] Կամ՝ խօսքին

[ծ] Եբր.՝ խզեցին

[կ] Կամ՝ կեղծիքի

[հ] Եբր.՝ մուտքը

[ձ] Կամ՝ խօսքիդ

Եւ սորվեցո՛ւր ինծի քու կանոններդ:
136 Ջուրի առուներ կ’իջնեն իմ աչքերէս,
Քանի որ մարդիկ քու Օրէնքդ չեն պահեր:

ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՑԱՏԷ

137 Դուն արդար ես, ո՛վ Տէր,
Եւ քու դատավճիռներդ ուղիղ են:
138 Քու պատուիրած վկայութիւններդ
Արդար ու յոյժ հաւատարիմ են:
139 Իմ նախանձախնդրութիւնս զիս փճացուց,
Որովհետեւ իմ հակառակորդներս քու խօսքերդ մոռցան:
140 Քու խօսքդ յոյժ [ճ]շինչ է,
Ուստի քու ծառադ զայն կը սիրէ:
141 Ես փոքր եւ արհամարհուած եմ,
Բայց քու հրամաններդ չմոռցայ:
142 Քու արդարութիւնդ յաւիտենական արդարութիւն է,
Եւ քու Օրէնքդ ճշմարտութիւն է:
143 Տագնապն ու տուայտանքը զիս գտան,
Բայց քու պատուիրաններդ իմ հաճոյքս են:
144 Քու վկայութիւններուդ արդարութիւնը յաւիտենական է.
Խելացի՛ ըրէ զիս, եւ պիտի ապրիմ:

ԱՂՕԹՔ՝ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԳՕՖ

145 Ամբողջ սիրտով գոչեցի.
Ո՛վ Տէր, պատասխանէ՛ ինծի, ու քու կանոններդ պիտի պահեմ:
146 Քեզի՛ գոչեցի, փրկէ՛ զիս,
Ու քու վկայութիւններդ պիտի պահեմ:
147 Այգաբացը կանխեցի եւ աղաղակեցի.
Քու [մ]խոստումիդ յուսացի:
148 Գիշերուան [յ]պահերէն առաջ բացուեցան՝ աչքերս՝
Քու [ն]հրամաններուդ մասին խոկալու համար:
149 Լսէ՛ իմ ձայնս՝ քու կարեկցութեանդ համեմատ, ո՛վ Տէր.
Վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու կանոններուդ համաձայն:

[ղ] Եբր.՝ Լուսաւորէ՛

[ճ] Եբր.՝ զտուած

[մ] Կամ՝ խօսքիդ

[յ] Եբր.՝ պահերը կանխեցին

[ն] Կամ՝ խօսքերուդ

150 Ինծի կը մօտենան լրբութեան հետամուտ եղողները,
Որոնք քու Օրէնքէդ հեռացած են:
151 Բայց, ո՛վ Տէր, դուն իմ մօտս ես,
Եւ քու բոլոր պատուիրաններդ ճշմարտութիւն են:
152 Վաղուց գիտեմ թէ քու վկայութիւններդ
[2]Յաւիտենապէս հաստատած ես":

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂԵՐՍ
ՐԷՇ

153 Տե՛ս իմ տառապանքս եւ ազատէ՛ զիս,
Որովհետեւ քու Օրէնքդ չմոռցայ:
154 Պաշտպանէ՛ իրաւունքս ու փրկէ՛ զիս,
Վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու [ո]խոստումիդ համաձայն:
155 Փրկութիւնը հեռու է ամբարիշտներէն,
Քանի որ քու կանոններդ չեն փնտռեր:
156 Ո՛վ Տէր, քու գթութիւններդ բազմաթիւ են,
Վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու կանոններուդ համաձայն:
157 Բազմաթիւ են իմ հալածիչներս ու հակառակորդներս.
Բայց ես քու վկայութիւններէդ չշեղեցայ:
158 Անհաւատարիմները տեսայ եւ զզուեցայ,
Որովհետեւ անոնք քու [ε]հրամաններդ չէին պահեր:
159 Նայէ՛ թէ ո՛րքան կը սիրեմ քու հրամաններդ, ո՛վ Տէր.
Վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու կարեկցութեանդ համեմատ:
160 Քու խօսքիդ [պ]սկզբունքը ճշմարտութիւն է,
Ու բոլոր արդար դատավճիռներդ յաւիտենական են:

ԸՆԾԱՅՈՒՄ ՏԷՐՈՋ ՕՐԷՆՔԻՆ
ՇԻՆ

161 Իշխանաւորները առանց [ջ]պատճառի զիս հալածեցին,
Բայց իմ սիրտս միայն քու խօսքէդ կը վախնայ:
162 Ես կը բերկրիմ քու [ռ]հրամաններովդ՝
Շատ աւար գտնողի պէս:
163 Ստութիւնը կ'ատեմ, եւ անկէ կը գարշիմ.

---

[2] Եբր.՝ Զանոնք յաւիտենապէս հիմնած ես

[ո] Կամ՝ խօսքիդ

[ε] Կամ՝ խօսքդ

[պ] Եբր.՝ գլուխը

[ջ] Եբր.՝ վճարումի

[ռ] Կամ՝ խօսքերովդ

Քու Օրէ՛նքդ կը սիրեմ:
164 Օրը եօթը անգամ կը գովաբանեմ քեզ՝
Քու արդար դատավճիռներուդ համար:
165 Քու Օրէնքդ սիրողները յորդառատ խաղաղութիւն ունին.
Անոնց համար [ս]սայթաքում չկայ:
166 Ո՛վ Տէր, քու փրկութեանդ յուսացի,
Եւ քու պատուիրաններդ գործադրեցի:
167 Իմ անձս քու վկայութիւններդ պահեց.
Ես զանոնք շատ կը սիրեմ:
168 Քու հրամաններդ ու վկայութիւններդ պահեցի,
Քանի որ իմ բոլոր ճամբաներս քու առջեւդ են:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԹԱՒ

169 Ո՛վ Տէր, իմ [վ]պաղատանքս թող ներկայանայ քու առջեւդ.
Խելացի՛ ըրէ զիս՝ քու [տ]խոստումիդ համաձայն:
170 Իմ աղաչանքս թող հասնի քու առջեւդ.
Ազատէ՛ զիս՝ քու խոստումիդ համաձայն:
171 Իմ շրթունքս գովաբանութիւն պիտի արտայայտէ,
Որովհետեւ քու կանոններդ սորվեցուցիր ինծի:
172 Իմ լեզուս քու [ր]հրամաններդ պիտի [ց]յայտարարէ,
Քանի որ քու բոլոր պատուիրաններդ արդար են:
173 Քու ձեռքդ թող օգնական ըլլայ ինծի,
Որովհետեւ քու հրամաններդ նախընտրեցի:
174 Ո՛վ Տէր, քու փրկութեանդ կ՚ըղձամ,
Եւ քու Օրէնքդ իմ հաճոյքս է:
175 Իմ անձս թող ապրի ու քեզ գովաբանէ,
Եւ քու դատավճիռներդ թող օգնեն ինծի:
176 Կորսուած ոչխարի պէս կը դեգերիմ.
Փնտռէ՛ քու ծառադ, որովհետեւ քու պատուիրաններդ չմոռցայ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
[ա]Աստիճաններուն երգը:

120

[ս] Եբր.՝ խոչընդոտ

[վ] Եբր.՝ ճիչս

[տ] Կամ՝ խօսքիդ

[ր] Կամ՝ խօսքդ

[ց] Եբր.՝ խօսի

[ա] Կամ՝ Ուխտաւորներուն

Իմ տագնապիս մէջ Տէրոջ գոչեցի,
Ան ալ պատասխանեց ինծի:
2 Ո՛վ Տէր, ազատէ՛ իմ անձս ստախօս շրթունքէն
Ու խաբեբայ լեզուէն:
3 [բ]Ո՛վ խաբեբայ լեզու, քեզի ի՞նչ պիտի տրուի,
Կամ քեզի ի՞նչ պիտի աւելցուի[»].
4 Զօրաւոր մարդուն սուր նետերը,
Ու գիհիին կայծերը:
5 Վա՜յ ինծի՝ որ Մոսոքի մէջ պանդխտացայ,
Եւ Կեդարի վրաններուն քով բնակեցայ:
6 Երկար ժամանակ իմ անձս բնակեցաւ
Խաղաղութիւնը ատողներուն հետ:
7 Ես խաղաղութիւնը կը սիրէի.
Բայց երբ կը խօսէի այդ մասին, անոնք պատերազմի կողմնակից էին:

ՏԷՐԸ՝ ՄԵՐ ՊԱՇՏՊԱՆԸ

Աստիճաններուն երգը:

121

Աչքերս դէպի լեռները կը վերցնեմ.
Ուրկէ՞ պիտի գայ իմ օգնութիւնս:
2 Իմ օգնութիւնս Տէրոջմէ՛ն է,
Որ երկինքն ու երկիրը [ա]ստեղծեց:
3 Ան պիտի չթոյլատրէ որ քու ոտքդ սահի.
Քու Պահապանդ պիտի չմրափէ:
4 Ահա՛ Իսրայէլի Պահապանը
Ո՛չ կը մրափէ, ո՛չ կը քնանայ:
5 Տէրը քու պահապանդ է.
Տէրը քու հովանիդ է՝ աջ ձեռքիդ քով:
6 Ցերեկը արեւը քեզ պիտի չզարնէ,
Ո՛չ ալ գիշերը՝ լուսինը:
7 Տէրը քեզ ամէն չարիքէ պիտի պահպանէ.
Քու անձդ պիտի պահպանէ:
8 Տէրը քու [բ]ելքդ ու մուտքդ[»] պիտի պահպանէ՝
Հիմա եւ յաւիտեան:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՓԱՌՔԸ

Դաւիթի աստիճաններուն երգը:

122

Ուրախացայ երբ ինծի ըսին.

[բ] Կամ՝ Խաբեբայ լեզուն քեզի ի՞նչ կու տայ, կամ քեզի ի՞նչ կ'աւելցնէ

[ա] Եբր.՝ ըրաւ

[բ] Եբր.՝ երթդ ու դարձդ

«Երթա՛նք Տէրոջ տունը»:
2 Մեր ոտքերը քու դռներուդ մէջ պիտի կայնին,
Ո՛վ Երուսաղէմ:
3 Երուսաղէմ կառուցանուած է քաղաքի մը պէս,
Որուն մասերը իրարու կցուած են:
4 Հոն կը բարձրանան տոհմերը, Տէրո՛ջ տոհմերը ,
Իսրայէլի [ա]պատուիրածին համաձայն,
Տէրոջ անունը ներբողելու համար.
5 Որովհետեւ հոն դրուած են դատաստանի գահերը,
Դաւիթի տան գահերը:
6 Խաղաղութի՛ւն խնդրեցէք Երուսաղէմի համար.
Անդորրութիւն թող ունենան քեզ սիրողները:
7 Խաղաղութիւն թող ըլլայ պատուարներուդ մէջ,
Նաեւ անդորրութիւն՝ պալատներուդ մէջ:
8 Իմ եղբայրներուս եւ ընկերներուս համար՝
Հիմա պիտի ըսեմ. «Խաղաղութի՛ւն ըլլայ քու մէջդ»:
9 Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն տան պատճառով
Քու բարօրութիւնդ պիտի [բ]ուզեմ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Աստիճաններուն երգը:

123

Աչքերս քեզի՛ կը վերցնեմ,
Ո՛վ երկինքի մէջ բնակող:
2 Ահա՛ ինչպէս ստրուկներուն աչքերը իրենց տէրերուն ձեռքին կը նային,
Եւ ինչպէս ստրկուհիին աչքերը՝ իր տիրուհիին ձեռքին,
Այնպէս ալ մեր աչքերը Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն պիտի նային,
Մինչեւ որ մեզի ողորմի:
3 Ողորմէ՛ մեզի, ո՛վ Տէր, ողորմէ՛ մեզի,
Որովհետեւ յոյժ [ա]յագեցանք արհամարհանքէն.
4 Մեր անձը յոյժ յագեցած է անխռով ապրողներուն ծաղրանքէն,
Եւ կեղեքողներուն արհամարհանքէն:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՊԱՀԱՊԱՆԸ
Դաւիթի աստիճաններուն երգը:

124

Եթէ Տէրը մեզի հետ չըլլար,
– Հիմա Իսրայէլ թող ըսէ –,
2 Եթէ Տէրը մեզի հետ չըլլար

[ա] Եբր.՝ վկայութեան

[բ] Եբր.՝ փնտռեմ

[ա] Եբր.՝ կշտացանք

Երբ մարդիկ մեզի դէմ կանգնեցան,
3 Այն ատեն ողջ-ողջ պիտի կլլէին մեզ,
Երբ անոնց բարկութիւնը մեր վրայ բորբոքած էր:
4 Այն ատեն ջուրերը մեզ պիտի ընկղմէին,
Վտակը մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէր.
5 Այն ատեն [ա]փրփրած ջուրերը
Մեր անձերուն վրայէն պիտի անցնէին:
6 Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը,
Որ մեզ անոնց ակռաներուն չմատնեց իբր որս:
7 Մեր անձերը ճնճղուկի պէս խոյս տուին թռչնորսներուն վարմէն.
Վարմը [բ]պատռեցաւ եւ մենք խոյս տուինք:
8 Մեր օգնութիւնը Տէրոջ անունովն է,
Որ երկինքն ու երկիրը [գ]ստեղծեց:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

Աստիճաններուն երգը:

125

Տէրոջ վստահողները Սիոն լերան պէս են,
Որ չ՚երերար, հապա յաւիտեան կը կենայ:
2 Ինչպէս Երուսաղէմ լեռներով շրջապատուած է,
Նոյնպէս Տէրը իր ժողովուրդին շուրջն է
Հիմա եւ յաւիտեան:
3 Արդարեւ ամբարիշտին գաւազանը արդարներուն վիճակին վրայ պիտի [ա]չմնայ,
Որպէսզի արդարները իրենց ձեռքերը անիրաւութեան չերկարեն:
4 Ո՛վ Տէր, բարի՛ք ըրէ բարիներուն
Եւ սիրտով ուղիղներուն:
5 Իսկ անոնք որ իրենց ծուռ ճամբաներուն մէջ կը խոտորին,
Տէրը զիրենք պիտի [բ]կորսնցնէ՝ անօրէնութիւն գործողներուն հետ:
Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլի վրայ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Աստիճաններուն երգը:

126

Երբ Տէրը Սիոնի գերիները վերադարձուց,
[ա]Երազ տեսնողներու" պէս եղանք:

[ա] Եբր.՝ հպարտ

[բ] Եբր.՝ կոտրեցաւ

[գ] Եբր.՝ ըրաւ

[ա] Եբր.՝ չդրուի

[բ] Եբր.՝ տանի

[ա] Կամ՝ Առողջացողներու

2 Այն ատեն մեր բերանը ծիծաղով լեցուեցաւ,
Ու մեր լեզուն՝ ցնծերգով:
Այն ատեն հեթանոսներուն մէջ ըսին.
«Տէրը անոնց համար մեծագործութիւններ կատարեց»:
3 Տէրը մեզի համար մեծագործութիւններ կատարեց,
Եւ մենք ուրախացանք:
4 Ո՛վ Տէր, վերադարձո՛ւր մեր գերիները՝
Հարաւի վտակներուն պէս:
5 Անոնք որ արցունքով կը սերմանեն՝
Ցնծութեամբ պիտի հնձեն.
6 Ան որ լալով կ՚երթայ՝
Ցանելիք սերմը տանելով,
Անշուշտ ցնծութեամբ պիտի վերադառնայ՝
Իր ցորենի որաները բերելով:

ԱՍՏԻՃԱՆԱՅ ԲԱՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌՔԸ
Սողոմոնի աստիճաններուն երգը:

127

Եթէ Տէրը չկառուցանէ տունը,
Ընդունայն կ՚աշխատին զայն կառուցանողները.
Եթէ Տէրը չպահպանէ քաղաքը,
Ընդունայն կը հսկեն պահապանները:
2 Ընդունայն է ձեզի համար կանուխ ելլելը, ուշ [ա]պառկիլը,
Ու [բ]տքնելով հաց ուտելը.
Արդարեւ ան իր սիրելիին քունի մէջ նոյնքան կու տայ:
3 Ահա՛ որդիները Տէրոջ ժառանգութիւնն են.
[գ]Որովայնի պտուղը անոր [դ]վարձատրութիւնն է:
4 Ինչպէս են նետերը զօրաւոր մարդուն ձեռքին մէջ,
Այնպէս են երիտասարդութեան որդիները:
5 Երանի՜ այն [ե]մարդուն՝
Որ իր կապարճը անոնցմով լեցուցած է.
Պիտի չամչնան՝
Երբ դրան մէջ թշնամիներուն հետ խօսին:

ՏԷՐՈՋ ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ
Աստիճաններուն երգը:

[ա] Եբր.՝ նստիլը

[բ] Եբր.՝ տքնութեան

[գ] Եբր.՝ Փորի

[դ] Եբր.՝ վարձքն

[ե] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

128

Երանի՜ բոլոր անոնց՝ որ Տէրոջմէն կը վախնան,
Եւ անոր ճամբաներէն կ'ընթանան:
2 Արդարեւ քու ձեռքիդ վաստակէն պիտի ուտես.
Երանի՜ քեզի, բարօրութիւն պիտի ունենաս:
3 Քու կինդ պտղաբեր որթատունկի մը պէս պիտի ըլլայ
"Տունէդ ներս",
Ու քու որդիներդ ձիթենիի տունկերու պէս պիտի ըլլան
Սեղանիդ շուրջը:
4 Ահա՛ ա՛յսպէս պիտի օրհնուի
Տէրոջմէն վախցող [բ]մարդը:
5 Տէրը օրհնէ քեզ Սիոնէ,
Ու Երուսաղէմի բարօրութիւնը տեսնես
Կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ.
6 Նաեւ քու որդիներուդ որդիները տեսնես:
Խաղաղութիւն ըլլայ Իսրայէլի վրայ:

ԱՂՕԹՔ՝ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ
Աստիճաններուն երգը:

129

Իմ մանկութենէս ի վեր յաճախ զիս նեղեցին,
– Հիմա Իսրայէլ թող ըսէ –,
2 Իմ մանկութենէս ի վեր յաճախ զիս նեղեցին,
Բայց ինծի չյաղթեցին:
3 Հերկողները իմ կռնակս հերկեցին
Եւ իրենց ակօսները երկարեցին:
4 Տէրը արդար է.
Ան ամբարիշտներուն փոկերը կտրեց:
5 Բոլոր Սիոնը ատողները
Պիտի ամչնան եւ ընկրկին.
6 Տանիքներու վրայի խոտին պէս պիտի ըլլան,
Որ դեռ "չփրցուած կը չորնայ:
7 Անով հնձողը չի կրնար իր ձեռքը լեցնել,
Ո՛չ ալ որայ կապողը՝ իր գոգը:
8 Անցորդները չեն ըսեր.
«Տէրոջ օրհնութիւնը ձեր վրայ ըլլայ.
Ձեզ Տէրոջ անունով կ'օրհնենք»:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

[ա] Եբր.՝ Տանդ ներսի կողմերը

[բ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[ա] Եբր.՝ չքաշուած

Աստիճաններուն երգը:

130

Խորունկ տեղերէն քեզի գոչեցի, ո՛վ [ա]Տէր:
2 Տէ՛ր, լսէ՛ իմ ձայնս.
Քու ականջներդ թող մտիկ ընեն աղաչանքիս ձայնը:
3 Ո՛վ [բ]Տէր, եթէ անօրէնութիւնները [գ]յիշես,
Տէ՛ր, ո՞վ պիտի գոյատեւէ:
4 Բայց քու քովդ է ներումը,
Որպէսզի քեզմէ վախնան:
5 Ես [դ]Տէրոջ կը սպասեմ. իմ անձս կը սպասէ,
Եւ անոր [ե]խոստումին կը յուսամ:
6 Իմ անձս Տէրոջ կը սպասէ
Առտուան սպասող պահապաններէն, առտուան սպասող պահապաններէն աւելի:
7 Իսրայէլ Տէրոջ թող յուսայ,
Որովհետեւ Տէրոջ քով կարեկցութիւն կայ.
Անոր քով յորդառատ փրկութիւն կայ:
8 Ա՛ն պիտի փրկէ Իսրայէլը
Իր բոլոր անօրէնութիւններէն:

ԱՂՕԹՔ՝ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ

Դաւիթի աստիճաններուն երգը:

131

Ո՛վ Տէր, իմ սիրտս չխրոխտացաւ,
Եւ աչքերս չգոռոզացան.
Ես մեծագործութիւններու,
Ինծմէ բարձր սքանչելիքներու [ա]հետամուտ չեղայ":
2 Հապա իմ անձս [բ]հանդարտեցուցի եւ [գ]հանգստացուցի՝
Իր մօր կաթէն կտրուած մանուկի մը պէս.
Իմ անձս կաթէն կտրուած մանուկի մը պէս է:
3 Իսրայէլ Տէրոջ թող յուսայ,

[ա] Եբր.՝ Եհովա

[բ] Եբր.՝ Եահ

[գ] Եբր.՝ միտքդ պահես

[դ] Եբր.՝ Եհովայի

[ե] Կամ՝ խօսքին

[ա] Եբր.՝ ետեւէն չընթացայ

[բ] Եբր.՝ հաւասարեցուցի

[գ] Եբր.՝ լռեցուցի

Հիմա եւ յաւիտեան:

ԱՂՕԹՔ՝ ՏԱՃԱՐԻՆ ՀԱՄԱՐ
Աստիճաններուն երգը:

132

Ո՛վ Տէր, յիշէ՛ Դաւիթը
Եւ անոր բոլոր տառապանքները:
2 Յիշէ՛ թէ երդում ըրաւ Տէրոջ,
Ուխտ դրաւ Յակոբի Հզօրին՝ ըսելով.
3 «Իմ տանս [ա]բնակարանը պիտի չմտնեմ
Ու փռած անկողինիս վրայ պիտի չբարձրանամ,
4 Աչքերուս քուն պիտի չտամ,
Ո՛չ ալ կոպերուս՝ մրափ,
5 Մինչեւ որ տեղ մը գտնեմ Տէրոջ համար,
Բնակարան մը՝ Յակոբի Հզօրին համար»:
6 Ահա՛ [բ]անոր մասին լսեցինք Եփրաթայի մէջ,
Եւ զայն գտանք անտառի դաշտերուն մէջ:
7 «Մտնե՛նք անոր [գ]բնակարանները,
Ու երկրպագե՛նք անոր պատուանդանին քով»:
8 Կանգնէ՛, ո՛վ Տէր, մտի՛ր քու հանգստավայրդ,
Դուն եւ քու զօրութեանդ տապանակը:
9 Քահանաներդ թող արդարութիւն հագնին,
Ու բարեպաշտներդ թող ցնծան:
10 Քու ծառայիդ՝ Դաւիթի սիրոյն համար
Քու օծեալիդ երեսը մի՛ [դ]մերժեր:
11 Տէրը ճշմարտութեամբ երդում ըրաւ Դաւիթի,
Եւ [ե]զայն պիտի չուրանայ".
«Քու [զ]ընդերքիդ պտուղէն մէկը
Քու գահիդ վրայ պիտի դնեմ:
12 Եթէ քու որդիներդ պահեն իմ ուխտս ու վկայութիւններս՝
Որոնք անոնց պիտի սորվեցնեմ,
Իրենց որդիներն ալ
Քու գահիդ վրայ [է]յաւերժ պիտի բազմին»:

[ա] Եբր.՝ վրանը

[բ] Այսինքն՝ տապանակին

[գ] Կամ՝ խորանը

[դ] Եբր.՝ հեռացներ

[ե] Եբր.՝ անկէ ետ պիտի չդառնայ

[զ] Եբր.՝ փորիդ

[է] Եբր.՝ յաւերժութենէ յաւերժութիւն

13 Արդարեւ Տէրը Սիոնը ընտրեց,
Եւ փափաքեցաւ որ ան ըլլայ իր բնակութիւնը՝ ըսելով.
14 «Ա՛յս է իմ յաւերժական հանգստավայրս.
Հոս պիտի բնակիմ, որովհետեւ ասոր փափաքեցայ:
15 Անոր պաշարը առատութեամբ պիտի օրհնեմ,
Անոր աղքատները հացով պիտի կշտացնեմ.
16 Անոր քահանաներուն փրկութիւն պիտի հագցնեմ,
Եւ անոր բարեպաշտները ցնծութեամբ պիտի գոչեն:
17 Հոն Դաւիթի եղջիւր պիտի բուսցնեմ,
Ու ճրագ պիտի պատրաստեմ իմ օծեալիս համար:
18 Անոր թշնամիները ամօթ պիտի հագցնեմ,
Իսկ անոր վրայ իր [ը]թագը պիտի [թ]ծաղկի»:

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐԸ ՓԱՌՔԻ ՄԷՋ
Դաւիթի աստիճաններուն երգը:

133

Ահա՛ ո՛րչափ վայելուչ եւ ո՛րչափ հաճելի է՝
Որ եղբայրները իրարու հետ միաբանութեամբ բնակին:
2 Այն [ա]հոտաւէտ իւղին պէս է՝
Որ գլուխին վրայէն մօրուքին վրայ,
Ահարոնի մօրուքին վրայ [բ]հոսեցաւ,
Ու մինչեւ անոր վերարկուին ծայրը իջաւ:
3 Սիոնի լեռներուն վրայ իջնող
Հերմոնի ցօղին պէս է,
Որովհետեւ Տէրը հոն [գ]ապահովեց օրհնութիւնը
Եւ կեանքը՝ յաւիտենապէս:

ԿՈՉ՝ ԱՍՏՈՒԱԾ ՓԱՌԱԲԱՆԵԼՈՒ
Աստիճաններուն երգը:

134

Ահա՛ օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը, ո՛վ Տէրոջ բոլոր ծառաները,
Որ Տէրոջ տունը կը կենաք գիշերները:
2 Բարձրացուցէ՛ք ձեր ձեռքերը սրբարանը,
Եւ օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը:
3 Երկինքն ու երկիրը [ա]ստեղծող Տէրը

[ը] Եբր.՝ պսակը

[թ] Եբր.՝ բուսնի

[ա] Եբր.՝ լաւորակ

[բ] Եբր.՝ իջաւ

[գ] Եբր.՝ պատուիրեց

[ա] Եբր.՝ շինող

Թող օրհնէ քեզ Սիոնէն:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

135

Ալէլուիա՜: Գովաբանեցէ՛ք [ա]Տէրոջ անունը,
Գովաբանեցէ՛ք, ո՛վ Տէրոջ ծառաները,
2 Որ Տէրոջ տունը կը կենաք՝
Մեր Աստուծոյն տան գաւիթներուն մէջ:
3 Գովաբանեցէ՛ք [բ]Տէրը, որովհետեւ Տէրը բարի է.
Սաղմո՛ս ըսէք անոր անունին, որովհետեւ հաճելի է.
4 Քանի որ Տէրը իրեն համար ընտրեց Յակոբը,
Ու Իսրայէլը՝ որպէս իր սեփական ժողովուրդը:
5 Արդարեւ ես գիտեմ թէ Եհովան մեծ է,
Եւ թէ մեր Տէրը կը գերազանցէ բոլոր աստուածները:
6 Տէրը իր ամբողջ փափաքածը իրագործեց
Երկինքի ու երկրի մէջ,
Ծովերուն եւ բոլոր անդունդներուն մէջ:
7 Երկրի ծայրերէն ամպեր կը բարձրացնէ,
Անձրեւի համար փայլակներ կը [գ]պատրաստէ,
Ու հով կը հանէ իր շտեմարաններէն:
8 Ի՛նք զարկաւ Եգիպտոսի անդրանիկները՝
Մարդէն մինչեւ անասուն:
9 Նշաններ ու հրաշքներ ղրկեց քու մէջդ, ո՛վ Եգիպտոս,
Փարաւոնի եւ անոր բոլոր ծառաներուն վրայ:
10 Բազմաթիւ ազգեր զարկաւ,
Ու հզօր թագաւորներ մեռցուց.–
11 Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորը,
Բասանի Ովգ թագաւորը,
Քանանի բոլոր թագաւորութիւնները,
12 Եւ անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուաւ,
Ժառանգութիւն իր ժողովուրդին՝ Իսրայէլի:
13 Ո՛վ Տէր, քու անունդ յաւիտեան պիտի մնայ.
Ո՛վ Տէր, քու յիշատակդ՝ սերունդէ սերունդ պիտի տեւէ:
14 Արդարեւ Տէրը իր ժողովուրդին դատը պիտի պաշտպանէ,
Եւ իր ծառաներուն վրայ պիտի արգահատի:
15 Հեթանոսներուն կուռքերը արծաթ ու ոսկի են,
Մարդու ձեռքի գործեր են.
16 Բերան ունին, բայց չեն խօսիր,
Աչքեր ունին, բայց չեն տեսներ,

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ Եահը

[գ] Կամ՝ շինէ

17 Ականջներ ունին, բայց չեն [դ]լսեր,
Եւ շունչ չկայ անոնց բերանին մէջ:
18 Անոնց նման կ'ըլլան զանոնք շինողները,
Ու բոլոր անոնց վստահողները:
19 Ո՛վ Իսրայէլի տունը, օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը.
Ո՛վ Ահարոնի տունը, օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը.
20 Ո՛վ Ղեւիի տունը, օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը.
Ո՛վ Տէրոջմէն վախցողներ, օրհնաբանեցէ՛ք Տէրը:
21 Սիոնէն օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը,
Որ Երուսաղէմի մէջ կը բնակի: Ալէլուիա՜:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

136

Շնորհակա՛լ եղէք Տէրոջմէն, որովհետեւ բարի է.
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
2 Շնորհակա՛լ եղէք աստուածներուն Աստուծմէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
3 Շնորհակա՛լ եղէք տէրերուն Տէրոջմէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
4 Միակը մեծ սքանչելիքներ ընողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
5 Երկինքը հանճարով [ա]ստեղծողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
6 Երկիրը ջուրերուն վրայ տարածողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
7 Մեծ [բ]լուսաւորներ ստեղծողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է.—
8 Արեւը՝ որպէսզի ցերեկին տիրէ,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է.
9 Լուսինը եւ աստղերը՝ որպէսզի գիշերին տիրեն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
10 [գ]Եգիպտացիներուն անդրանիկները" զարնողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
11 Եւ Իսրայէլը անոնց մէջէն հանողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
12 Ուժեղ ձեռքով ու երկարած բազուկով,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
13 Կարմիր ծովը երկուքի բաժնողէն,

[դ] Եբր.՝ ունկնդրեր

[ա] Եբր.՝ ընողէն

[բ] Եբր.՝ լոյսեր

[գ] Եբր.՝ Եգիպտոսը իր անդրանիկներուն մէջ

Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
14 Եւ Իսրայէլը անոր մէջէն անցընողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
15 Փարաւոնը եւ անոր զօրագունդերը Կարմիր ծովուն մէջ թօթուողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
16 Իր ժողովուրդին անապատին մէջ քալել տուողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
17 Մեծահամբաւ թագաւորներ զարնողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
18 Ու երեւելի թագաւորներ մեռցնողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է.–
19 Ամորհացիներու Սեհոն թագաւորը,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
20 Ու Բասանի Ովգ թագաւորը,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
21 Եւ անոնց երկիրը ժառանգութիւն տուողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
22 Ժառանգութիւն իր ծառային՝ Իսրայէլի,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:
23 Մեր նուաստութեան մէջ մեզ յիշողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է,
24 Ու մեր թշնամիներէն մեզ ազատողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է.
25 Ամէն մարմինի հաց տուողէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է.
26 Շնորհակա՛լ եղէք երկինքի Աստուծմէն,
Որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՈՂԲԸ ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

137

Հո՛ն, Բաբելոնի գետերուն [ա]եզերքը,
Կը նստէինք ու կու լայինք՝
Սիոնը յիշելով:
2 Անոր [բ]մօտ՝ ուռիներուն վրայ
Կախեցինք մեր քնարները,
3 Որովհետեւ մեր գերեվարները
Հոն մեզմէ երգ մը ուզեցին,
Ու մեր [գ]կողոպտիչները՝ ուրախութիւն, ըսելով.
«Երգեցէ՛ք մեզի Սիոնի երգերէն»:
4 Տէրոջ երգը ի՞նչպէս երգենք

[ա] Եբր.՝ քով

[բ] Եբր.՝ մէջտեղը

[գ] Կամ՝ գերեվարները

Օտար հողի վրայ:
5 Ո՛վ Երուսաղէմ, եթէ քեզ մոռնամ,
Իմ աջ ձեռքս իր պաշտօնը թող մոռնայ.
6 Իմ լեզուս քիմքիս թող փակչի՝
Եթէ քեզ չյիշեմ,
Եթէ Երուսաղէմը իմ գլխաւոր ուրախութենէս
Աւելի բարձր [դ]չհամարեմ:
7 Յիշէ՛, ո՛վ Տէր, Եդովմի որդիները,
Որոնք՝ Երուսաղէմի օրուան մէջ՝
Կ՚ըսէին. «Փլցուցէ՛ք, փլցուցէ՛ք
Մինչեւ անոր հիմերը»:
8 Ո՛վ Բաբելոնի [ե]բնաջնջող աղջիկ,
Երանի՜ անոր՝ որ քեզի պիտի հատուցանէ
[զ]Մեզի ըրածիդ" փոխարէնը:
9 Երանի՜ անոր՝ որ քու երախաներդ պիտի բռնէ
Ու ժայռի վրայ ջախջախէ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Դաւիթի սաղմոսը:

138

Քեզմէ շնորհակալ պիտի ըլլամ իմ ամբողջ սիրտովս,
[ա]Աստուածներուն առջեւ քեզի սաղմոս պիտի երգեմ:
2 Պիտի երկրպագեմ դէպի քու սուրբ տաճարդ,
Եւ քու անունդ պիտի ներբողեմ՝
Քու կարեկցութեանդ ու ճշմարտութեանդ համար,
Որովհետեւ քու ամբողջ անունէդ [բ]գերազանց ըրիր" քու [գ]խօսքդ:
3 Այն օրը երբ գոչեցի՝ պատասխանեցիր ինծի,
Իմ անձիս մէջ զօրութեամբ զիս ուժովցուցիր:
4 Ո՛վ Տէր, երկրի բոլոր թագաւորները քեզ պիտի ներբողեն՝
Երբ բերանիդ խօսքերը լսեն.
5 Տէրոջ ճամբաներուն մէջ պիտի երգեն՝
Որովհետեւ Տէրոջ փառքը մեծ է:
6 Թէպէտ Տէրը բարձր է, սակայն նուաստը կը տեսնէ
Ու խրոխտը հեռուէն կը ճանչնայ:
7 Թէեւ տագնապի մէջէն ընթանամ,

[դ] Եբր.՝ չբարձրացնեմ

[ե] Եբր.՝ բնաջնջուելիք

[զ] Եբր.՝ Մեզ վարձատրածիդ

[ա] Կամ՝ Հրեշտակներուն, կամ՝ Դատաւորներուն, եւ կամ՝ Աստուծոյ

[բ] Եբր.՝ վեր մեծցուցիր

[գ] Կամ՝ խոստումներդ

Դուն զիս պիտի վերապրեցնես.
Իմ թշնամիներուս բարկութեան դէմ՝
Քու ձեռքդ պիտի երկարես,
Եւ քու աջ ձեռքդ զիս պիտի փրկէ.
8 Տէ՛րը պիտի կատարէ ինծի համար:
Ո՛վ Տէր, քու կարեկցութիւնդ յաւիտենական է:
Քու ձեռքերուդ գործերը երեսի վրայ մի՛ թողուր:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

139

Ո՛վ Տէր, զիս հետազօտեցիր ու ճանչցար.
2 Դուն գիտես իմ նստիլս ու ելլելս,
Իմ մտածումս հեռուէն կը հասկնաս:
3 Իմ [ա]քալելս ու պառկիլս կը քննես,
Եւ իմ բոլոր ճամբաներուս իրազեկ ես:
4 Արդարեւ խօսք մը տակաւին լեզուիս վրայ չեղած,
Ահա՛ դուն, ո՛վ Տէր, ամբողջովին տեղեակ ես անոր:
5 Ետեւէս եւ առջեւէս զիս պաշարեցիր,
Ու քու ձեռքդ իմ վրաս դրիր:
6 Այս գիտութիւնը յոյժ սքանչելի է ինծի համար.
Այնչափ բարձր է, որ չեմ կրնար զայն հասկնալ:
7 Ո՞ւր երթամ քու Հոգիէդ,
Եւ քու ներկայութենէդ ո՞ւր փախչիմ:
8 Եթէ երկինք ելլեմ, դուն հոն ես.
Եթէ [բ]դժոխքը [գ]տարածեմ անկողինս, ահա՛ դուն հոն կը գտնուիս:
9 Եթէ արշալոյսին թեւերը առնեմ
Ու ծովուն ծայրամասը բնակիմ,
10 Հո՛ն ալ քու ձեռքդ զիս պիտի առաջնորդէ,
Եւ քու աջ ձեռքդ զիս պիտի բռնէ:
11 Եթէ ըսեմ. «Անտարակոյս խաւարը զիս պիտի [դ]ծածկէ»,
Այն ատեն գիշերն ալ լոյս կ՚ըլլայ իմ շուրջս:
12 Խաւարն ալ քեզի համար [ե]մութ չէ,
Հապա գիշերը ցերեկի պէս կը լուսաւորուի.
Խաւարն ու լոյսը միեւնոյն բանն են քու առջեւդ:
13 Արդարեւ դո՛ւն [զ]ստեղծեցիր երիկամունքս,

[ա] Եբր.՝ ուղիս

[բ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

[գ] Եբր.՝ դուրս հանեմ

[դ] Եբր.՝ ճզմէ

[ե] Եբր.՝ խաւարամած

[զ] Եբր.՝ ստացար

Եւ դո՛ւն զիս ծածկեցիր մօրս [է]որովայնին մէջ:
14 Կը ներբողեմ քեզ,
Որովհետեւ ահաւոր ու [ը]սքանչելի կերպով ստեղծուեցայ″.
Քու գործերդ սքանչելի են
Եւ իմ անձս լաւ գիտէ:
15 Իմ ոսկորներս քեզմէ չպահուեցան՝
Երբ ծածկաբար [թ]ձեւակերպուեցայ,
Երկրի ստորին մասերուն մէջ [ժ]ճարտարութեամբ կազմուեցայ″:
16 Քու աչքերդ իմ [ի]սաղմս տեսան.
Բոլոր անդամներս քու գիրքիդ մէջ արձանագրուած էին
Ու ժամանակին պիտի կազմուէին,
Երբ դեռ անոնցմէ ո՛չ մէկը կար:
17 Ո՜րչափ պատուական են ինծի քու մտածումներդ, ո՛վ Աստուած.
Որչա՜փ մեծ է անոնց թիւը:
18 Եթէ հաշուեմ զանոնք՝ աւազէն շատ են.
Երբ արթննամ՝ դեռ քեզի հետ եմ:
19 Անշո՛ւշտ ամբարիշտը պիտի մեռցնես, ո՛վ Աստուած.
Ուրեմն ո՛վ արիւնահեղ մարդիկ, հեռացէ՛ք ինձմէ:
20 Արդարեւ անոնք քեզի դէմ [լ]նենգութեամբ կը խօսին,
Քու [խ]թշնամիներդ ընդունայն քու անունդ կ’առնեն″:
21 Քեզ ատողները չե՞մ ատեր, ո՛վ Տէր.
Միթէ քեզի դէմ ելլողներէն չե՞մ զզուիր:
22 Զանոնք ծայրագոյն ատելութեամբ կ’ատեմ,
Եւ ինծի թշնամի [ծ]կը համարեմ″:
23 Հետազօտէ՛ զիս, ո՛վ Աստուած, ու ճանչցի՛ր իմ սիրտս.
Քննէ՛ զիս, ու գիտցի՛ր իմ գաղափարներս.
24 Նայէ՛ թէ արդեօք [կ]չար ճամբայի մէ՛ջ եմ,
Եւ առաջնորդէ՛ զիս դէպի յաւիտենական ճամբան:

[է] Եբր.՝ փորին

[ը] Եբր.՝ սքանչելիք եղայ

[թ] Եբր.՝ շինուեցայ

[ժ] Եբր.՝ նկարակերտուեցայ

[ի] Կամ՝ նախասաղմս

[լ] Եբր.՝ նենգ մտադրութեամբ

[խ] Կամ՝ քաղաքներդ անիրաւութեամբ կը գրաւեն

[ծ] Եբր.՝ են

[կ] Եբր.՝ ցաւալի

ԱՂՕԹՔ՝ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Գլխաւոր երաժիշտին. Դաւիթի սաղմոսը:

140

Ո՛վ Տէր, ազատէ՛ զիս չար մարդէն,
Պահպանէ՛ զիս բռնաւոր մարդէն:
2 Անոնք իրենց սիրտին մէջ չարութեան մասին կը մտածեն,
Եւ [ա]ամէն ատեն" պայքարի համար կը զինակցին:
3 Իրենց լեզուները օձի պէս սրեցին.
Քարբի ժահր կայ անոնց շրթունքներուն տակ: (Սելա:)
4 Ո՛վ Տէր, պահէ՛ զիս ամբարիշտին ձեռքէն,
Պահպանէ՛ զիս բռնաւոր մարդէն,
Որոնք մտածեցին [բ]զիս սայթաքեցնել":
5 Ամբարտաւանները ինծի համար վարմ պահեցին ու լարեր դրին.
Ցանց փռեցին իմ ճամբայիս վրայ,
Որոգայթ դրին ինծի համար: (Սելա:)
6 Տէրոջ ըսի. «Դո՛ւն ես իմ Աստուածս»:
Ո՛վ Տէր, ունկնդրէ՛ աղաչանքիս ձայնը:
7 Ով՛ Տէր Եհովա, իմ փրկութեանս զօրութիւնը,
Դո՛ւն իմ գլուխս [գ]հովանի եղար պայքարին օրը:
8 Ո՛վ Տէր, [դ]մի՛ գոհացներ" ամբարիշտին փափաքները,
Մի՛ յաջողցներ անոր նենգ մտադրութիւնը,
Որ իրենք զիրենք չբարձրացնեն: (Սելա:)
9 Զիս շրջապատողներուն գլուխը՝
Իրենց շրթունքներուն անիրաւութիւնը թող [ե]ծածկէ:
10 Հրավառ կայծեր թող [զ]իյնան անոնց վրայ.
Թող ձգէ զանոնք կրակի մէջ,
Խորունկ ջուրերու մէջ, որ վերստին չկանգնին:
11 [է]Չարախօս մարդը երկրի վրայ պիտի չհաստատուի.
Չախորդութիւնը պիտի հալածէ բռնաւոր մարդը,
Որպէսզի զայն տապալէ:
12 Գիտեմ թէ Տէրը պիտի [ը]պաշտպանէ դժբախտին դատը

[ա] Եբր.՝ ամբողջ օրը

[բ] Եբր.՝ քայլերս հրել

[գ] Եբր.՝ ծածկոց

[դ] Եբր.՝ գոհացում մի՛ տար

[ե] Եբր.՝ զիրենք ծածկէ

[զ] Եբր.՝ սահին

[է] Եբր.՝ Չար լեզու ունեցող

[ը] Եբր.՝ գործադրէ

Եւ աղքատներուն իրաւունքը:
13 Անկասկած արդարները քու անունդ պիտի ներբողեն.
Ուղիղները ներկայութեանդ մէջ պիտի բնակին:

ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԱՂՕԹՔ
Դաւիթի սաղմոսը:

141

Ո՛վ Տէր, քեզի՛ կը գոչեմ. արտորա՛ ինծի օգնելու:
Ունկնդրէ՛ իմ ձայնս, երբ քեզի կը գոչեմ:
2 Իմ աղօթքս [ա]քեզի թող ներկայանայ" խունկի պէս,
Եւ ձեռքերուս բարձրանալը՝ իրիկուան ընծային պէս:
3 Ո՛վ Տէր, պահպա՛ն դիր իմ բերանիս,
Ու պահպանէ՛ իմ շրթունքիս դուռը:
4 Մի՛ հակեցներ սիրտս չար բանի,
Որպէսզի անօրէնութիւն գործող մարդոց հետ ամբարշտութեան արարքներ չկատարեմ,
Եւ անոնց խորտիկներէն չուտեմ:
5 Արդարը թող ծեծէ զիս, ատիկա կարեկցութիւն է.
Թող յանդիմանէ զիս, ատիկա [բ]օծումի իւղ է,
Իմ գլուխս պիտի չմերժէ զայն.
[գ]Որովհետեւ անոնց ձախորդութիւններուն մէջ ալ" պիտի աղօթեմ:
6 Երբ անոնց դատաւորները ժայռոտ տեղեր ձգուին,
Այն ատեն իմ խօսքերս պիտի լսեն, որովհետեւ հաճոյալի են:
7 Մեր ոսկորները [դ]դժոխքին երախը ցրուեցան,
Ինչպէս [ե]հերկողն ու գետինը ճեղքողը կը ցրուէ":
8 Սակայն, ո՛վ Տէր Եհովա, իմ աչքերս դէպի քեզ ուղղուած են.
Քեզի՛ ապաւինեցայ, իմ անձս մի՛ [զ]լքեր:
9 Պահէ՛ զիս ինծի համար լարուած որոգայթէն,
Եւ անօրէնութիւն գործողներուն [է]ծուղակներէն:
10 Ամբարիշտները իրենց ցանցերուն մէջ պիտի իյնան,
Մինչդեռ ես բոլորովին անվնաս պիտի անցնիմ:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

[ա] Եբր.՝ քու ներկայութեանդ թող հաստատուի

[բ] Եբր.՝ գլուխի

[գ] Կամ՝ Բայց անոնց չարութիւններուն դէմ

[դ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[ե] Եբր.՝ փայտ կտրողն ու ճեղքողը կը ցրուէ երկրի վրայ

[զ] Եբր.՝ պարպեր

[է] Եբր.՝ որոգայթներէն

Դաւիթի երգը՝ երբ քարայրին մէջ էր. աղօթք:

142

Իմ ձայնովս Տէրոջ կ'աղաղակեմ,
Իմ ձայնովս Տէրոջ կ'աղաչեմ:
2 Իմ գանգատս անոր [ա]կը ներկայացնեմ",
Տագնապս [բ]անոր կ'իմացնեմ:
3 Երբ հոգիս թալկանայ ներսս,
Դուն կը գիտնաս իմ շաւիղս:
Իմ գացած ուղիիս մէջ
Ինծի համար վարմ թաղեցին:
4 Նայէ՛ աջ կողմը եւ տե՛ս.
Ո՛չ մէկը զիս կը ճանչնայ:
Ապաստանարանը կորսուեցաւ ինծի համար.
Ո՛չ մէկը կայ՝ որ անձիս [գ]հոգ տանի":
5 Ո՛վ Տէր, քեզի՛ աղաղակեցի
Եւ ըսի. «Դո՛ւն ես իմ ապաւէնս
Ու բաժինս՝ ապրողներու երկրին մէջ:
6 Ուշադի՛ր եղիր իմ [դ]պաղատանքիս,
Որովհետեւ մեծապէս [ե]թշուառացայ.
Ազատէ՛ զիս իմ հալածիչներէս,
Քանի ինձմէ հզօր են:
7 Հանէ՛ զնտանէն իմ անձս,
Որպէսզի քու անունդ ներբողեմ.
Արդարները զիս պիտի շրջապատեն՝
Երբ ինծի երախտիք ընես»:

ԱՂՕԹՔ՝ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
Դաւիթի սաղմոսը:

143

Ո՛վ Տէր, լսէ՛ իմ աղօթքս,
Ունկնդրէ՛ աղաչանքս,
Պատասխանէ՛ ինծի քու հաւատարմութեամբդ
Եւ արդարութեամբդ:
2 Քու ծառայիդ հետ դատաստանի մի՛ երթար,
Որովհետեւ ո՛չ մէկ ապրող մարդ մը պիտի արդարանայ քու առջեւդ:
3 Արդարեւ թշնամին իմ անձս հալածեց,

[ա] Եբր.՝ առջեւ կը թափեմ

[բ] Եբր.՝ անոր առջեւ

[գ] Եբր.՝ ետեւէն փնտռէ

[դ] Եբր.՝ ճիչիս

[ե] Եբր.՝ ցածցայ

Իմ կեանքս [ա]զգետնեց, կոխկռտեց.
Զիս խաւարին մէջ բնակեցուց՝
[բ]Շատոնց մեռածներուն պէս:
4 Ուստի հոգիս թալկացաւ ներսս,
Սիրտս [գ]խռովեցաւ ներսս:
5 Վաղեմի օրերը կը յիշեմ,
Քու բոլոր արարքներուդ մասին կը խորհրդածեմ,
Քու ձեռքերուդ գործերուն վրայ կը խոկամ:
6 Ձեռքերս դէպի քեզ կ՚երկարեմ,
Իմ անձս ծարաւուտ երկրի պէս քեզի կը պապակի: (Սելա:)
7 Շտապելո՛վ պատասխանէ ինծի, ո՛վ Տէր,
Հոգիս նուաղեցաւ.
Մի՛ ծածկեր ինձմէ քու երեսդ,
Որպէսզի գուբը իջնողներուն չնմանիմ:
8 Առտուընէ՛ լսել տուր ինծի քու կարեկցութիւնդ,
Որովհետեւ քեզի վստահեցայ.
[դ]Ցուցո՛ւր ինծի երթալիք ճամբաս,
Քանի անձս դէպի քեզ բարձրացուցի:
9 Ո՛վ Տէր, ազատէ՛ զիս թշնամիներէս,
Որովհետեւ [ե]քեզ իմ ապաւէնս ըրի":
10 Սորվեցո՛ւր ինծի քու կամքդ գործադրել,
Քանի որ դո՛ւն ես իմ Աստուածս.
Քու բարի Հոգիդ թող առաջնորդէ զիս [զ]ուղղամտութեան երկիրը":
11 Ո՛վ Տէր, վերապրեցո՛ւր զիս՝ քու անունիդ համար.
Հանէ՛ իմ անձս տագնապէն՝ քու արդարութեամբդ.
12 Բնաջնջէ՛ թշնամիներս՝ քու կարեկցութեամբդ,
Կորսնցո՛ւր բոլոր անձս ճնշողները,
Քանի որ ես քու ծառադ եմ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

Դաւիթի սաղմոսը:

144

Օրհնեա՛լ ըլլայ Տէրը, իմ Վէմս,
Որ ձեռքերս կը վարժեցնէ պայքարի,
Ու մատներս՝ պատերազմի:

[ա] Եբր.՝ գետինը նետեց

[բ] Կամ՝ Յաւիտենապէս

[գ] Եբր.՝ ամայացաւ

[դ] Եբր.՝ Գիտցո՛ւր

[ե] Եբր.՝ քու քովդ ծածկուեցայ

[զ] Կամ՝ ուղիղ գետինին վրայ

2 Ի՛նք է իմ կարեկցութիւնս ու բերդս,
Իմ պատսպարանս եւ ազատարարս:
Իմ վահանս է, ուստի իրեն կ’ապաւինիմ.
Ի՛նք ժողովուրդս կ’ենթարկէ ինծի:
3 Ո՛վ Տէր, մարդը ի՞նչ է՝ որ զայն կը ճանչնաս,
Ու մարդու որդին՝ որ անոր հանդէպ համարում կ’ունենաս:
4 Մարդը ունայնութեան նման է,
Անոր օրերը անցնող ստուերի պէս են:
5 Ո՛վ Տէր, հակեցո՛ւր քու երկինքդ եւ իջի՛ր.
Դպչէ՛ լեռներուն՝ որպէսզի մխան:
6 Փայլա՛կ նետէ ու ցրուէ՛ զանոնք.
Արձակէ՛ նետերդ եւ խուճապի՛ մատնէ զանոնք:
7 Ղրկէ՛ վերէն քու ձեռքդ, ու փրկէ՛ զիս.
Ազատէ՛ զիս յորդառատ ջուրերէն եւ օտարազգիներուն ձեռքէն,
8 Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի,
Եւ անոնց աջ ձեռքը կեղծիքի աջ ձեռք է:
9 Ո՛վ Աստուած, նո՛ր երգ պիտի երգեմ քեզի,
Սաղմոս պիտի ըսեմ քեզի՝ տասը լար ունեցող տաւիղով:
10 Ի՛նք թագաւորներուն փրկութիւն կու տայ,
Եւ իր ծառան՝ Դաւիթը կ’ազատէ չարաղէտ սուրէն:
11 Փրկէ՛ զիս եւ ազատէ՛ օտարազգիներուն ձեռքէն,
Որոնց բերանը ունայնութիւն կը խօսի,
Եւ անոնց աջ ձեռքը կեղծիքի աջ ձեռք է.
12 Որպէսզի մեր որդիները իրենց մանկութեան մէջ մեծցող տունկերու պէս ըլլան,
Ու մեր աղջիկները պալատի [ա]շէնքին համար" քանդակուած անկիւնաքարերու պէս ըլլան.
13 Մեր ամբարները լեցուին
Եւ ամէն տեսակ պարէնով յորդին,
Ու մեր ոչխարները հազարապատիկ եւ բիւրապատիկ բազմանան մեր դաշտերուն մէջ.
14 Մեր արջառները [բ]բազմածին ըլլան,
[գ]Բռնութեամբ մտնել" կամ դուրս հանել չըլլայ,
Ո՛չ ալ աղաղակ՝ մեր հրապարակներուն մէջ:
15 Երանի՜ այն ժողովուրդին՝ որ այսպիսի վիճակ ունի.
Երանի՜ այն ժողովուրդին՝ որուն Աստուածը Եհովան է:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ
Դաւիթի գովաբանութիւնը:

145

Քեզ պիտի բարձրացնեմ, ո՛վ Թագաւոր, իմ Աստուա՛ծս,

[ա] Եբր.՝ կերպարին համեմատ

[բ] Կամ՝ պարարտ

[գ] Եբր.՝ ճեղքուածք

Ու քու անունդ [ա]դարէ դար" պիտի օրհնաբանեմ:
2 Ամէն օր քեզ պիտի օրհնաբանեմ,
Եւ քու անունդ դարէ դար պիտի գովաբանեմ:
3 Մեծ ու յոյժ գովելի է Տէրը.
Անոր մեծութիւնը անհետազօտելի է:
4 Մէկ սերունդը միւսին պիտի դրուատէ քու գործերդ,
Եւ քու քաջագործութիւններդ պիտի հռչակէ:
5 Քու փառքիդ պատուական վայելչութիւնը,
Ու քու սքանչելի գործերդ պիտի [բ]հաղորդեմ:
6 Քու ահաւոր արարքներուդ զօրութեան մասին պիտի խօսին,
Իսկ ես քու մեծագործութիւններդ պիտի պատմեմ:
7 Քու մեծ բարութեանդ յիշատակը պիտի արտայայտեն,
Եւ քու արդարութեամբդ պիտի ցնծան:
8 Տէրը ողորմած ու գթած,
Համբերատար եւ մեծապէս կարեկից է:
9 Տէրը բոլորին հանդէպ բարի է.
Անոր գթութիւնները իր բոլոր գործերուն [գ]կը վերաբերին":
10 Ո՛վ Տէր, քու բոլոր գործերդ քեզ պիտի ներբողեն,
Եւ բարեպաշտներդ քեզ պիտի օրհնաբանեն:
11 Քու թագաւորութեանդ փառքին մասին պիտի խօսին,
Ու քու զօրութիւնդ պիտի պատմեն.
12 Որպէսզի մարդոց որդիներուն գիտցնեն
Անոր քաջագործութիւններն ու թագաւորութեան փառաւոր վայելչութիւնը:
13 Քու թագաւորութիւնդ յաւիտենական թագաւորութիւն է
Եւ քու տէրութիւնդ՝ սերունդէ սերունդ:
14 Տէրը նեցուկ կ՚ըլլայ բոլոր ինկածներուն,
Ու բոլոր կքածները կը կանգնեցնէ:
15 Բոլորին աչքերը քեզի կը սպասեն,
Եւ դուն ատենին անոնց կու տաս իրենց կերակուրը:
16 Քու ձեռքդ կը բանաս,
Ու ամէն կենդանի մարմին կը կշտացնես՝ իր փափաքին համաձայն:
17 Տէրը արդար է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ,
Ու կարեկից՝ իր բոլոր գործերուն մէջ:
18 Տէրը մօտ է բոլոր անոնց՝ որ իրեն կը կանչեն,
Բոլոր անոնց՝ որ ճշմարտութեամբ իրեն կը կանչեն:
19 Ան իրմէ վախցողներուն փափաքը կը գործադրէ.
Անոնց աղաղակը կը լսէ եւ զանոնք կը փրկէ:
20 Տէրը բոլոր զինք սիրողները կը պահպանէ,
Սակայն բոլոր ամբարիշտները կը բնաջնջէ:
21 Իմ բերանս Տէրոջ գովաբանութիւնը պիտի արտայայտէ,

[ա] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[բ] Եբր.՝ խօսիմ

[գ] Եբր.՝ վրայ են

Եւ ամէն մարմին անոր սուրբ անունը պիտի օրհնաբանէ դարէ դար:

ՓՐԿԻՉ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌՔԸ

146

Ալէլուիա՛: Գովաբանէ՛ Տէրը, ո՛վ իմ անձս:
2 Տէրը պիտի գովաբանեմ իմ կեանքիս մէջ,
Որքան ատեն որ ապրիմ՝ իմ Աստուծոյս սաղմոս պիտի ըսեմ:
3 Մի՛ վստահիք ազնուականներուն,
Մարդու որդիին՝ որուն քով [ա]օգնութիւն չկայ.
4 Անոր հոգին [բ]կ'երթայ, ան իր հողը կը վերադառնայ,
Նոյն օրը անոր խորհուրդները կը կորսուին:
5 Երանի՜ անոր՝ որուն օգնականը Յակոբի Աստուածն է,
Եւ անոր յոյսը Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն վրայ է,
6 Որ [գ]ստեղծեց երկինքն ու երկիրը,
Ծովը եւ ամէն ինչ որ անոնց մէջ է:
Ինք ճշմարտութիւնը յաւիտենապէս կը պահէ,
7 Հարստահարուածներուն իրաւունքը կը [դ]պաշտպանէ,
Եւ անօթիներուն հաց կու տայ:
Տէրը կ'արձակէ բանտարկեալները,
8 Տէրը կը բանայ կոյրերուն աչքերը,
Տէրը կը կանգնեցնէ կքածները,
Տէրը կը սիրէ արդարները,
9 Տէրը կը պահպանէ գաղթականները,
Կը հաստատէ որբն ու այրին,
Բայց կը [ե]խափանէ ամբարիշտներուն ճամբան:
10 Տէ՛րը պիտի թագաւորէ յաւիտենապէս,
Քու Աստուա՛ծդ, ո՛վ Սիոն, սերունդէ սերունդ: Ալէլուիա՛:

ԱՄԵՆԱԿԱՐՈՂ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌՔԸ

147

Գովաբանեցէ՛ք Տէրը, որովհետեւ վայելուչ է մեր Աստուծոյն սաղմոս ըսել,
Որովհետեւ հաճելի ու պատշաճ է գովաբանել:
2 Տէ՛րը կը կառուցանէ Երուսաղէմը,
Ի՛նք կը հաւաքէ Իսրայէլի աքսորականները.
3 Կոտրած սիրտ ունեցողները կը բուժէ,
Եւ անոնց խոցերը կը փաթթէ.

[ա] Եբր.՝ ազատութիւն

[բ] Եբր.՝ դուրս կ'ելլէ

[գ] Եբր.՝ ըրաւ

[դ] Եբր.՝ գործադրէ

[ե] Եբր.՝ ծռէ

4 [ա]Աստղերը կը թուարկէ,
Անոնք բոլորն ալ իրենց անուններով կը կոչէ:
5 Մեծ է մեր Տէրը, եւ իր կարողութիւնը շատ է.
Անոր հանճարը անհուն է:
6 Տէրը [բ]նեցուկ կ՚ըլլայ հեզերուն",
Իսկ մինչեւ գետին կը նուաստացնէ ամբարիշտները:
7 [գ]Խմբերգեցէ՛ք Տէրոջ շնորհակալութեամբ,
Սաղմո՛ս ըսէք մեր Աստուծոյն՝ քնարով:
8 Ի՛նք կը ծածկէ երկինքը թանձր ամպերով,
Անձրեւ կը պատրաստէ երկրի համար,
Ու խոտ կը բուսցնէ լեռներուն վրայ.
9 Ի՛նք անասուններուն կու տայ իրենց [դ]կերը,
Եւ ագռաւին ձագերուն՝ որոնք կը գոչեն:
10 Ան ձիուն զօրութենէն չ՚ախորժիր,
Մարդուն սրունքներուն չի հաճիր:
11 Տէրը կը հաճի իրմէ վախցողներուն,
Իր կարեկցութեան յուսացողներուն:
12 Դրուատէ՛ Տէրը, ո՛վ Երուսաղէմ,
Օրհնէ՛ քու Աստուածդ, ո՛վ Սիոն.
13 Որովհետեւ ի՛նք ամրացուց քու դռներուդ նիգերը,
Եւ օրհնեց որդիներդ քու մէջդ:
14 Ի՛նք խաղաղութիւն կու տայ հողամասիդ,
Ու քեզ կը կշտացնէ [ե]ընտիր ցորենով:
15 Իր հրամանը երկրին կը ղրկէ,
Եւ իր խօսքը արագութեամբ կը վազէ:
16 Ձիւն կու տայ՝ բուրդի պէս,
Եղեամը կը ցանէ մոխիրի պէս,
17 Իր սառը կը նետէ պատառներու պէս.
Անոր ցուրտին ո՞վ կրնայ դիմանալ:
18 Իր խօսքը կը ղրկէ, ու կը հալեցնէ զանոնք.
Իր հովը կը փչէ, եւ ջուրեր կը հոսին:
19 Իր խօսքը կը հաղորդէ Յակոբի,
Իր կանոններն ու դատավճիռները՝ Իսրայէլի:
20 Ո՛չ մէկ ազգի հետ այսպէս վարուեցաւ,
Բայց անոնք իր դատավճիռները չճանչցան: Ալէլուիա՜:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԿՈՉ՝ ԱՍՏՈՒԱԾ ՓԱՌԱԲԱՆԵԼՈՒ

[ա] Եբր.՝ Աստղերուն թիւը կը համրէ

[բ] Եբր.՝ շիտակ կը կայնեցնէ հեզերը

[գ] Եբր.՝ Պատասխանելով երգեցէ՛ք

[դ] Եբր.՝ հացը

[ե] Եբր.՝ ճարպոտ

148

Ալէլուիա՜: Գովաբանեցէ՛ք Տէրը երկինքէն.
Գովաբանեցէ՛ք զայն բարձր վայրերուն մէջ:
2 Գովաբանեցէ՛ք զայն, ո՛վ անոր բոլոր հրեշտակները,
Գովաբանեցէ՛ք զայն, ո՛վ անոր բոլոր զօրքերը:
3 Գովաբանեցէ՛ք զայն, ո՛վ արեւ եւ լուսին.
Գովաբանեցէ՛ք զայն, ո՛վ բոլոր փայլուն աստղեր:
4 Գովաբանեցէ՛ք զայն՝ ո՛վ երկինքներու երկինք,
Ու երկինքէն վեր եղող ջուրեր:
5 Տէրոջ անունը թող գովաբանեն,
Որովհետեւ ինք պատուիրեց, եւ անոնք ստեղծուեցան.
6 Զանոնք [ա]«դարէ դար»[բ]հաստատեց,
Կանոն դրաւ՝ որ [գ]անխախտելի է:
7 Գովաբանեցէ՛ք Տէրը երկրէն՝
Ո՛վ վիշապներ ու բոլոր անդունդներ,
8 Կրակ եւ կարկուտ, ձիւն ու մշուշ,
Եւ անոր հրահանգը գործադրող մրրկալից հով,
9 Լեռներ եւ բոլոր բլուրներ,
Պտղատու ծառեր ու բոլոր մայրիներ,
10 Գազաններ եւ բոլոր անասուններ,
Սողուններ ու թեւաւոր թռչնազգիներ,
11 Երկրի թագաւորներ եւ բոլոր [դ]ժողովուրդներ,
Իշխանաւորներ ու երկրի բոլոր դատաւորներ,
12 Երիտասարդներ եւ կոյսեր,
Ծերեր ու տղաներ:
13 Բոլորը թող գովաբանեն Տէրոջ անունը,
Որովհետեւ միայն անոր անունը վսեմ է.
Անոր փառաւորութիւնը երկրէն ու երկինքէն [ե]վեր է:
14 Ի՛նք բարձրացուց իր ժողովուրդին եղջիւրը,
Իր բոլոր բարեպաշտներուն,
Իր մօտը եղող ժողովուրդին՝
Իսրայէլի որդիներուն գովաբանութիւնը: Ալէլուիա՜:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ

149

Ալէլուիա՜: Նո՛ր երգ երգեցէք Տէրոջ,

[ա] Եբր.՝ յաւերժութենէ յաւերժութիւն

[բ] Եբր.՝ կայունացուց

[գ] Եբր.՝ անփոփոխելի

[դ] Եբր.՝ բնակչութիւններ

[ե] Եբր.՝ բարձր

Երգեցէ՛ք անոր գովաբանութիւնը՝ բարեպաշտներուն համախմբումին մէջ:
2 Իսրայէլ թող ուրախանայ իր Արարիչով.
Սիոնի որդիները թող խայտան իրենց Թագաւորով:
3 Պարով թող գովաբանեն անոր անունը,
Թմբուկով ու քնարով սաղմոս թող ըսեն անոր,
4 Որովհետեւ Տէրը իր ժողովուրդին կը հաճի,
Հեզերը փրկութեամբ պիտի փառաւորէ:
5 Բարեպաշտները փառքով թող հրճուին,
Եւ իրենց անկողինին մէջ ցնծան.
6 Աստուծոյ գովաբանութիւնները անոնց բերանին մէջ թող ըլլան,
Ու երկսայրի սուր մը՝ անոնց ձեռքին մէջ,
7 Որպէսզի հեթանոսներէն վրէժ առնեն,
Ու [ա]ժողովուրդները [բ]պատժեն.
8 Որպէսզի անոնց թագաւորները շղթաներով կապեն,
Եւ անոնց [գ]ազնուականները՝ երկաթէ կապանքներով,
9 Որպէսզի գրուած դատավճիռը անոնց վրայ գործադրեն:
Այս փառաւորութիւնը իր բոլոր բարեպաշտներուն համար է: Ալէլուիա՛:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

150

Ալէլուիա՛: Գովաբանեցէ՛ք Աստուած իր սրբարանին մէջ.
Գովաբանեցէ՛ք զայն իր զօրութեան հաստատութեան մէջ:
2 Գովաբանեցէ՛ք զայն իր քաջագործութիւններուն համար,
Գովաբանեցէ՛ք զայն իր մեծութեան ճոխութեան համեմատ:
3 Գովաբանեցէ՛ք զայն շեփորի հնչիւնով,
Գովաբանեցէ՛ք զայն տաւիղով ու քնարով:
4 Գովաբանեցէ՛ք զայն թմբուկով եւ պարով,
Գովաբանեցէ՛ք զայն լարաւոր նուագարաններով ու սրինգով:
5 Գովաբանեցէ՛ք զայն մեծաձայն ծնծղաներով,
Գովաբանեցէ՛ք զայն մեծագոչ ծնծղաներով:
6 Ամէն շունչ ունեցող թող գովաբանէ Տէրը: Ալէլուիա՛:

[ա] Եբր.՝ բնակչութիւնները

[բ] Եբր.՝ կշտամբեն

[գ] Եբր.՝ պատուաւորները

ԱՌԱԿՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

ԱՌԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՐԺԷՔԸ

1

Իսրայէլի թագաւորին – Դաւիթի որդիին – Սողոմոնի առակները՝
2 Իմաստութիւնն ու խրատը գիտնալու համար,
[ա]Հանճարին խօսքերը հասկնալու համար,
3 Իմաստութեան կրթութիւնը ընդունելու համար,
Այսինքն՝ արդարութիւնը, իրաւունքը եւ ուղղամտութիւնը,
4 Միամիտներուն խորագիտութիւն տալու համար,
Ու երիտասարդներուն՝ գիտութիւն եւ մտախոհութիւն.
5 Իմաստունը թող լսէ՝ որ իր հմտութիւնը աւելցնէ,
Ու խելացի մարդը՝ որ [բ]առաջնորդութիւն ստանայ
6 Առակն ու այլաբանութիւնը հասկնալու համար,
Նաեւ իմաստուններուն խօսքերը եւ անոնց հանելուկները.–

ԽՐԱՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՆ

7 Իմաստութեան սկիզբը [գ]Տէրոջ վախն է,
Բայց յիմարները իմաստութիւնն ու կրթութիւնը կ՚արհամարհեն:
8 Որդեա՛կս, մտի՛կ ըրէ քու հօրդ խրատը,
Ու երբեք մի՛ ձգեր քու մօրդ [դ]ուսուցումը.
9 Արդարեւ անոնք քու գլուխիդ շնորհքի ծաղկեպսակ պիտի ըլլան,
Եւ քու վիզիդ՝ մանեակներ:
10 Որդեա՛կս, եթէ մեղաւորները ուզեն քեզ հրապուրել,
Դուն անոնց հաւանութիւն մի՛ տար:
11 Եթէ ըսեն. «Եկո՛ւր մեզի հետ,
Արիւնի համար դարա՛ն մտնենք,
Անմեղ մարդուն համար առանց [ե]պատճառի պահուըտի՛նք,
12 [զ]Դժոխքին պէս զանոնք ողջ-ողջ կլլենք,
Ամբողջութեամբ՝ գուբը իջնողներուն պէս.
13 Ամէն տեսակ թանկարժէք ապրանք գտնենք,
Ու մեր տուները աւարով լեցնենք.
14 Քու վիճակդ մե՛ր մէջ ձգէ,
Բոլորս մէ՛կ քսակ ունենանք».
15 Որդեա՛կս, անոնց հետ ճամբայ մի՛ երթար,

[ա] Եբր.՝ Խելացութեան

[բ] Կամ՝ խոհեմութիւն

[գ] Եբր.՝ Եհովայի

[դ] Եբր.՝ օրէնքը

[ե] Եբր.՝ վճարումի

[զ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

Անոնց շաւիղէն ոտքերդ [է]հեռո՛ւ պահէ":
16 Քանի որ անոնց ոտքերը դէպի չարութիւն կը վազեն,
Եւ արիւն թափելու կը շտապեն:
17 Ի՛րապէս [ը]ընդունայն ցանց կը տարածուի
Ամէն թեւաւորի աչքերուն առջեւ.
18 Անոնք իրե՛նց արիւնին համար դարան կը մտնեն,
Եւ իրե՛նց անձին համար կը պահուըտին:
19 Ա՛յսպէս են ուղիները ամէն ագահութեամբ վաստկողի.
Ագահութիւնը [թ]իրեն անձնատուր եղողներուն" կեանքը կը յափշտակէ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԿԱՆՉԷ

20 Իմաստութիւնը դուրսը ցնծութեամբ կը գոչէ,
Ու հրապարակներու մէջ իր ձայնը լսել կու տայ.
21 Ան [ժ]աղմկալից գլխաւոր վայրերը,
Եւ դռներուն մուտքը կը գոչէ,
Ու քաղաքին մէջ իր խօսքերը կ'արտասանէ.
22 «Ո՛վ միամիտներ, մինչեւ ե՞րբ միամտութիւնը պիտի սիրէք,
Մինչեւ ե՞րբ ծաղրողները պիտի [ի]ախորժին ծաղրելէ,
Եւ անմիտները պիտի ատեն գիտութիւնը:
23 Դարձէ՛ք իմ ազդարարութեանս.
Ահա՛ իմ Հոգիս ձեր վրայ պիտի [լ]թափեմ,
Իմ խօսքերս ձեզի պիտի հասկցնեմ:
24 Քանի ես կանչեցի ու դուք մերժեցիք լսել,
Ձեռքս երկարեցի բայց ո՛չ մէկը ուշադիր եղաւ,
25 Հապա բոլոր խրատներս մերժեցիք
Եւ ազդարարութիւնս չուզեցիք,
26 Ես ալ ձեր ձախորդութեան վրայ պիտի ծիծաղիմ,
Ու պիտի ծաղրեմ՝ երբ ձեր երկիւղը հասնի,
27 Երբ ձեր երկիւղը աւերումի պէս հասնի,
Ձեր ձախորդութիւնը փոթորիկի պէս [խ]պատահի,
Եւ ձեր վրայ տագնապ ու տուայտանք գան:
28 Այն ատեն ինծի պիտի գոչեն՝ բայց պիտի չպատասխանեմ,
Զիս [ծ]փութով պիտի փնտռեն ու պիտի չկարենան գտնել,

[է] Եբր.՝ արգիլէ՛

[ը] Եբր.՝ ձրի

[թ] Եբր.՝ իր տէրերուն

[ժ] Եբր.՝ գոռացող

[ի] Եբր.՝ ցանկան

[լ] Եբր.՝ բխեցնեմ

[խ] Եբր.՝ գայ

29 Որովհետեւ գիտութիւնը ատեցին
Ու Տէրոջ վախը չընտրեցին:
30 Իմ խրատներս չուզեցին
Եւ բոլոր ազդարարութիւններս [կ]անարգեցին,
31 Հետեւաբար իրենց ճամբային պտուղէն պիտի ուտեն,
Ու իրենց խորհուրդներով պիտի կշտանան.
32 Արդարեւ միամիտներուն ուխտադրժութիւնը զիրենք պիտի մեռցնէ,
Եւ անմիտներուն անդորրութիւնը զիրենք պիտի կորսնցնէ.
33 Բայց ինծի մտիկ ընողը ապահովութեամբ պիտի բնակի,
Ու չարիքներու երկիւղէն անխռով պիտի ըլլայ»:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

2

Որդեա՛կս, եթէ իմ խօսքերս ընդունիս
Եւ պատուիրաններս քովդ պահես,
2 Որպէսզի ականջդ իմաստութեան ուշադիր ըլլայ
Ու սիրտդ հանճարին բանաս,
3 Եթէ դուն խելացութիւնը քեզի կանչես
Եւ ձայնդ հանճարին [ա]ուղղես,
4 Եթէ զայն արծաթի պէս փնտռես
Ու պահուած գանձերու պէս խնդրես,
5 Այն ատեն Տէրոջ վախը պիտի հասկնաս
Եւ Աստուծոյ գիտութիւնը պիտի գտնես:.
6 Արդարեւ իմաստութիւնը Տէ՛րը կու տայ,
Գիտութիւնն ու հանճարը անո՛ր բերանէն են:
7 Ան ուղիղներուն [բ]խոհականութիւն կը վերապահէ.
Ինք է պարկեշտութեամբ ընթացողներուն վահանը,
8 Որպէսզի իրաւունքի ուղիները պաշտպանէ
Եւ իր բարեպաշտներուն ճամբան պահէ:
9 Այն ատեն արդարութիւնը, իրաւունքը եւ ուղղամտութիւնը,
Ամէն լաւ արահետ պիտի հասկնաս:
10 Երբ իմաստութիւնը քու սիրտիդ մէջ մտնէ
Եւ գիտութիւնը քու անձիդ հաճելի ըլլայ,
11 Մտախոհութիւնը քեզ պիտի պահէ
Ու հանճարը քեզ պիտի պաշտպանէ.
12 Որպէսզի քեզ ազատէ չար մարդուն ճամբայէն,
Նենգութիւններ խօսող մարդէն,
13 Անոնցմէ՝ որոնք ուղղամտութեան ուղիները լքեր են,

[ծ] Եբր.՝ արշալոյսին

[կ] Կամ՝ մերժեցին

[ա] Եբր.՝ տաս

[բ] Կամ՝ փրկութիւն

Որպէսզի խաւար ճամբաներու մէջ քալեն.
14 Անոնք չարիք ընելով կ'ուրախանան,
Ու չարին նենգութիւններով կը խայտան.
15 Անոնց ուղիները ծուռ են,
Եւ իրենց արահետը խարդախ է:
16 Որպէսզի քեզ ազատէ օտար կնոջմէն,
Շողոքորթութիւն խօսող օտարազգիէն,
17 Որ իր երիտասարդութեան մտերիմը կը լքէ
Ու իր Աստուծոյն ուխտը կը մոռնայ.
18 Արդարեւ անոր տունը մահուան կը [գ]տանի,
Եւ անոր արահետները՝ ուրուականներուն.
19 Անոր գացողներէն ո՛չ մէկը կը վերադառնայ,
Ո՛չ ալ կեանքի ուղիներուն կը հասնի:
20 Որպէսզի բարի մարդոց ճամբան երթաս,
Եւ արդարներուն ուղիները պահես.
21 Արդարեւ ուղիղնե՛րը երկրի վրայ պիտի բնակին,
Ու պարկեշտնե՛րը անոր մէջ պիտի մնան,
22 Բայց ամբարիշտները երկրէն պիտի բնաջնջուին,
Եւ անհաւատարիմները անկէ պիտի խլուին:

ՅՈՐԴՈՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ

3

Որդեա՛կս, մի՛ մոռնար իմ [ա]ուսուցումս,
Հապա քու սիրտդ թող պահէ իմ պատուիրաններս.
2 Որովհետեւ քեզի երկար օրեր, կեանքի տարիներ
Եւ [բ]յաջողութիւն պիտի աւելցնեն:
3 Կարեկցութիւնն ու ճշմարտութիւնը քեզ թող չլքեն.
Կապէ՛ զանոնք քու վիզիդ,
Գրէ՛ զանոնք սիրտիդ տախտակին վրայ:
4 Այն ատեն Աստուծոյ եւ մարդոց [գ]առջեւ
Շնորհք ու բարի համարում պիտի գտնես:
5 Տէրո՛ջ վստահէ ամբողջ սիրտովդ,
Ու քու խելքիդ մի՛ [դ]ապաւինիր.
6 Զա՛յն ճանչցիր քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ,
Եւ ինք պիտի շտկէ քու ուղիներդ:
7 Քու աչքերուդ իմաստուն մի՛ ըլլար.

[գ] Եբր.՝ ծռի

[ա] Եբր.՝ օրէնքս

[բ] Եբր.՝ խաղաղութիւն

[գ] Եբր.՝ աչքերուն

[դ] Եբր.՝ կռթնիր

Վախցի՛ր Տէրոջմէն ու հեռացի՛ր չարութենէ:
8 Ասիկա քու [ե]ջիղերուդ առողջութիւն պիտի ըլլայ,
Եւ ոսկորներուդ՝ [զ]պարարտութիւն:
9 Պատուէ՛ Տէրը քու ստացուածքովդ
Ու բոլոր բերքերուդ [է]երախայրիքով,
10 Եւ քու ամբարներդ առատութեամբ պիտի լեցուին,
Ու հնձաններէդ քաղցուն դուրս պիտի թափի:
11 Որդեա՛կս, Տէրոջ պատիժը մի՛ անարգեր,
Ու անոր յանդիմանութենէն մի՛ զզուիր.
12 Որովհետեւ Տէրը իր սիրելին կը յանդիմանէ,
Ինչպէս հայր մը իր որդին՝ [ը]որ կ'ընդունի":
13 Երանի՜ այն մարդուն՝ որ իմաստութիւն կը գտնէ,
Եւ այն մարդուն՝ որ հանճար կը ստանայ.
14 Արդարեւ անոր [թ]շահը արծաթի շահէն աւելի լաւ է,
Ու անոր [ժ]եկամուտը՝ ընտիր ոսկիէն:
15 Անիկա մարգարիտներէն պատուական է,
Եւ քու բոլոր բաղձալի բաներդ չեն կրնար անոր հաւասարիլ:
16 Անոր աջ ձեռքին մէջ օրերու երկարութիւն կայ,
Եւ ձախ ձեռքին մէջ՝ հարստութիւն ու փառք:
17 Անոր ճամբաները հաճոյալի ճամբաներ են,
Եւ անոր բոլոր շաւիղները խաղաղութիւն են:
18 Ան իրեն կառչողներուն կեանքի ծառ է,
Ու զինք բռնողները երանելի կ'ըլլան:
19 Տէրը իմաստութեամբ հիմնեց երկիրը,
Եւ հանճարով հաստատեց երկինքը.
20 Անոր գիտութեամբ անդունդները ճեղքուեցան,
Ու նուր ամպերը ցօղ կը կաթեցնեն:
21 Որդեա՛կս, ասոնք քու աչքերուդ առջեւէն թող չհեռանան.
Խոհականութիւնն ու մտախոհութիւնը քո՛վդ պահէ,
22 Որ քու անձիդ կեանք ըլլան,
Եւ քու վիզիդ՝ [ի]զարդ:
23 Այն ատեն ճամբադ ապահովութեամբ պիտի քալես
Ու ոտքդ պիտի չսահի:
24 Եթէ պառկիս՝ պիտի չվախնաս.

[ե] Կամ՝ պորտիդ

[զ] Եբր.՝ խմելիք

[է] Եբր.՝ առաջիններով

[ը] Եբր.՝ որուն կը հաճի

[թ] Եբր.՝ վաճառականութիւնը

[ժ] Եբր.՝ բերքը

[ի] Եբր.՝ շնորհք

Պիտի պառկիս եւ քունդ քաղցր պիտի ըլլայ:
25 Պիտի չվախնաս յանկարծահաս երկիւղէն,
Ո՛չ ալ ամբարիշտներուն [ւ]աւերումէն՝ երբ գայ.
26 Որովհետեւ Տէ՛րը պիտի ըլլայ քու յոյսդ,
Եւ ոտքդ պիտի պահէ՝ որպէսզի չբռնուի:
27 Մի՛ մերժեր բարիք ընել [խ]կարօտ եղողին՝,
Երբ ձեռքիդ մէջ գայն ընելու զօրութիւն կայ.
28 Քու ընկերիդ բնաւ մի՛ ըսեր. «Գնա՛, ու դա՛րձեալ եկուր.
Վաղը կու տամ», երբ [ծ]խնդրածը քովդ ունիս:
29 Քու ընկերիդ դէմ չարիք մի՛ նիւթեր,
Քանի ան վստահութեամբ քեզի հետ կը բնակի:
30 Առանց [կ]պատճառի մի՛ վիճիր մարդու մը հետ,
Եթէ ան քեզի չարիք ըրած չէ:
31 Բռնաւոր մարդուն մի՛ նախանձիր,
Եւ անոր ճամբաներէն ո՛չ մէկը ընտրէ.
32 Որովհետեւ խարդախ մարդը Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Բայց իր մտերմութիւնը ուղիղներուն հետ է:
33 Ամբարիշտին տան մէջ Տէրոջ անէծքը կայ,
Բայց ինք կ՚օրհնէ արդարներուն բնակարանը:
34 Անշո՛ւշտ ինք ծաղրողները կը ծաղրէ,
Իսկ հեզերուն շնորհք կու տայ:
35 Իմաստունները փառք պիտի ժառանգեն,
Բայց անմիտներուն բարձրանալը անարգանք պիտի ըլլայ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՕԳՈՒՏՆԵՐԸ

4

Որդինե՛ր, լսեցէ՛ք ձեր հօր խրատը,
Եւ ուշադի՛ր եղէք՝ որպէսզի խելացութիւնը գիտնաք.
2 Որովհետեւ ձեզի լաւ կրթութիւն կու տամ,
Իմ [ա]ուսուցումս մի՛ լքէք:
3 Արդարեւ ես իմ հօրս որդին էի,
Փափուկ եւ մէկ հատիկ՝ իմ մօրս առջեւ:
4 Ան ինծի կը սորվեցնէր ու կ՚ըսէր.
«Քու սիրտդ իմ խօսքերս թող պահէ,
Իմ պատուիրաններս պահէ եւ ապրի:
5 Իմաստութի՛ւն ստացիր, խելացութի՛ւն ստացիր.

[ւ] Կամ՝ արշաւանքէն

[խ] Եբր.՝ անոր տէրերուն

[ծ] Եբր.՝ գայն

[կ] Եբր.՝ վճարումի

[ա] Եբր.՝ օրէնքս

Մի՛ մոռնար, ու մի՛ շեղիր բերանիս խօսքերէն:
6 Մի՛ լքեր զայն, եւ ան քեզ պիտի պահէ.
Սիրէ՛ զայն, եւ ան քեզ պիտի պաշտպանէ:
7 Գլխաւոր բանը իմաստութիւնն է. իմաստութի՛ւն ստացիր,
Ու բոլոր [բ]վաստկածներուդ հետ խելացութի՛ւն ստացիր:
8 Զայն մեծարէ՛, եւ ան քեզ պիտի բարձրացնէ.
Եթէ զայն գրկես, քեզ պիտի պատուէ:
9 Ան քու գլուխիդ շնորհքի ծաղկեպսակ պիտի դնէ.
Քեզի շքեղ թագ պիտի յանձնէ»:
10 Մտի՛կ ըրէ, որդեա՛կս, եւ ընդունէ՛ խօսքերս,
Ու կեանքիդ տարիները պիտի շատնան:
11 Քեզի քալել սորվեցուցի իմաստութեան ճամբային մէջ,
Քեզ [գ]առաջնորդեցի ուղղամտութեան արահետներուն մէջ,
12 Որպէսզի քալելու ատենդ ոտքիդ քայլերը [դ]չկաշկանդուին,
Եւ վազելու ատենդ չգայթիս:
13 Ամո՛ւր բռնէ խրատը, ու բնաւ մի՛ թողուր.
Պահէ՛ զայն, որովհետեւ ա՛ն է քու կեանքդ:
14 Ամբարիշտներուն ճամբայէն մի՛ երթար,
Ու չարերուն ուղիին մէջ մի՛ քալեր.
15 Անկէ խուսափէ՛, անոր քովէն մի՛ անցնիր.
Անկէ շեղէ՛ եւ [ե]հեռացի՛ր.
16 Որովհետեւ անոնք մինչեւ որ չարիք չընեն՝ չեն քնանար,
Ու եթէ մէկը [զ]չտապալեն՝ իրենց քունը կը փախչի:
17 Արդարեւ անոնք ամբարշտութեան հացը կ՚ուտեն,
Եւ բռնութեան գինին կը խմեն.
18 Բայց արդարներուն ուղին պայծառացող լոյսին պէս է,
Որ հետզհետէ կը [է]շողայ՝ մինչեւ որ [ը]կատարեալ օր ըլլայ:
19 Ամբարիշտներուն ճամբան մթութեան պէս է,
Ու չեն գիտեր թէ ի՛նչպէս պիտի գայթին:
20 Որդեա՛կս, ուշադի՛ր եղիր իմ հրահանգներուս,
Դարձո՛ւր ականջներդ իմ խօսքերուս:
21 Անոնք քու աչքերուդ առջեւէն թող չհեռանան,
Պահէ՛ զանոնք սիրտիդ մէջ.
22 Որովհետեւ անոնք կեանք են զիրենք գտնողներուն,

[բ] Եբր.՝ ինչքիդ

[գ] Եբր.՝ քալեցուցի

[դ] Եբր.՝ տագնապին

[ե] Եբր.՝ անդիէ՛ն անցիր

[զ] Եբր.՝ չգայթեցնեն

[է] Եբր.՝ լուսաւորուի

[ը] Եբր.՝ հաստատ

Եւ առողջութիւն՝ անոնց ամբողջ մարմինին:
23 Պահէ՛ սիրտդ ամբողջ զգուշութեամբ,
Քանի որ կեանքի [թ]աղբիւրները անկէ են:
24 Մեկուսացու՛ր քեզմէ ծուռ բերանը,
Հեռացու՛ր քեզմէ խարդախ շրթունքը:
25 Քու աչքերդ դիմացը թող նային,
Ու կոպերդ ուղղէ՛ դէպի առջեւդ:
26 Ոտքերուդ արահետները [ժ]քննէ՛,
Եւ բոլոր ճամբաներդ թող հաստատուին:
27 Աջ կամ ձախ կողմ մի՛ շեղիր,
Ոտքդ չարութենէն հեռացու՛ր:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՇՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

5

Որդեա՛կս, ուշադի՛ր եղիր իմաստութեանս,
Եւ դարձու՛ր ականջդ իմ հանճարիս,
2 Որպէսզի մտախոհութեան ուշադիր ըլլաս,
Ու շրթունքդ գիտութիւնը պահէ:
3 Արդարեւ օտար կնոջ շրթունքէն մեղրախորիսխ կը կաթի,
Եւ անոր քիմքը իւղէն կակուղ է.
4 Բայց անոր վախճանը օշինդրի պէս դառն է,
Ու երկսայրի սուրի պէս սրածայր:
5 Անոր ոտքերը մահուան [ա]կը տանին",
Եւ անոր քայլերը [բ]դժոխք կը [գ]հասնին:
6 Անոր արահետները [դ]անկայուն են, ու չես կրնար զանոնք ճանչնալ,
Որպէսզի կեանքի ուղին [ե]չքննես:
7 Ուստի հիմա, որդինե՛ր, մտի՛կ ըրէք ինծի,
Եւ մի՛ շեղիք բերանիս խօսքերէն:
8 Հեռացու՛ր ճամբադ [զ]այդ կնոջմէն",
Ու մի՛ մօտենար անոր տան դրան.
9 Որ քու վայելչութիւնդ ուրիշներու չտաս,

[թ] Եբր.՝ ելքերը

[ժ] Եբր.՝ կշռէ՛

[ա] Եբր.՝ կ՚իջեցնեն

[բ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայան

[գ] Եբր.՝ տանին

[դ] Եբր.՝ շարժական

[ե] Եբր.՝ չկշռես

[զ] Եբր.՝ անկէ

Եւ տարիներդ՝ անգութ մարդուն.
10 Որ օտարները քու զօրութենէդ չկշտանան,
[է]Վաստակդ օտարազգիներուն [ը]տունը չմտնէ".
11 Որ վերջին օրերդ [թ]չհառաչես՝
Երբ քու մարմինդ եւ անդամներդ [ժ]հիւծած ըլլան,
12 Ու չըսես. «Ի՜նչպէս խրատը ատեցի,
Եւ սիրտս ազդարարութիւնը [ի]անարգեց.
13 Ուսուցիչներուս խօսքը մտիկ չըրի,
Ականջս ինծի սորվեցնողներուն չդարձուցի.
14 Քիչ մնաց որ ամէն տեսակ ձախորդութեան հանդիպէի
Համախմբումին ու համայնքին մէջ»:
15 Քո՛ւ ջրամբարէդ ջուր խմէ,
Քո՛ւ ջրհորիդ մէջ հոսող ջուրէն:
16 Միթէ աղբիւրներդ դուրսը տարածուելո՞ւ են,
Կամ ջուրի առուները՝ հրապարակներուն մէջ:
17 Անոնք միա՛յն քուկդ թող ըլլան,
Ո՛չ թէ քուկդ եւ օտարներուն:
18 Քու աղբիւրդ օրհնեա՜լ ըլլայ,
Ու երիտասարդութեանդ կնոջ հետ ուրախացի՛ր:
19 Ան քեզի սիրատենչ եղնիկի պէս թող ըլլայ,
Եւ շնորհալի այծեամի պէս.
Անէն ատեն անոր ստինքները քեզ թող յագեցնեն,
Ու շարունակ անոր սիրով [լ]զմայլէ՛:
20 Ինչո՞ւ, որդեա՛կս, օտար կնոջ մը զմայլիս,
Օտարազգիին ծոցը գրկես:
21 Արդարեւ մարդուն ճամբաները Տէրոջ աչքերուն առջեւ են,
Եւ ինք անոր բոլոր [խ]քայլերը կը [ծ]քննէ:
22 Ամբարիշտին անօրէնութիւնները զինք պիտի բռնեն.
Իր մեղքին պարաններով պիտի [կ]կապուի:
23 Ան խրատի պակասէն պիտի մեռնի,

[է] Եբր.՝ Տքնութեան վաստակդ

[ը] Եբր.՝ տան մէջ չըլլայ

[թ] Եբր.՝ չգոռաս

[ժ] Եբր.՝ սպառած

[ի] Կամ՝ մերժեց

[լ] Եբր.՝ զգլխէ

[խ] Եբր.՝ արահետները

[ծ] Եբր.՝ կշռէ

[կ] Եբր.՝ բռնուի

Իր մեծ յիմարութեամբ պիտի մոլորի:

ԱՒԵԼԻ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

6

Որդեա՛կս, եթէ ընկերիդ համար երաշխաւոր եղար,
Կամ օտար մարդու մը համար [ա]գրաւական տուիր",
2 Քու բերանիդ խօսքերով որոգայթի մէջ ինկար,
Բերանիդ խօսքերով բռնուեցար:
3 Որդեա՛կս, հիմա սա՛ ըրէ, որպէսզի ազատիս,
Քանի ընկերիդ ձեռքը [բ]ինկար.—
Գնա՛, [գ]խոնարհէ՛,
Պնդէ՛ ընկերիդ.
4 Աչքերուդ քուն մի՛ տար,
Ո՛չ ալ կոպերուդ՝ մրափ.
5 Ազատէ՛ քեզ, ինչպէս այծեամը կ'ազատի որսորդին ձեռքէն,
Կամ ճնճղուկը՝ թռչնորսին ձեռքէն:
6 Ո՛վ ծոյլ, գնա՛ մրջիւնին,
Տե՛ս անոր ճամբաները եւ իմաստո՛ւն եղիր.
7 Որովհետեւ ան թէեւ մեծաւոր,
Ոստիկան կամ կառավարիչ չունի,
8 Իր [դ]կերակուրը ամառը կը պատրաստէ,
Իր ուտելիքը հունձքի ատեն կը ժողվէ:
9 Ո՛վ ծոյլ, մինչեւ ե՞րբ պիտի պառկիս,
Քունէդ ե՞րբ պիտի արթննաս:
10 Եթէ քիչ մը քնանաս, քիչ մը մրափես,
Եւ քիչ մը ձեռքերդ ծալես՝ ննջելու համար,
11 Քու թշուառութիւնդ ճամբորդի մը պէս պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ վահանակիր մարդու պէս:
12 [ե]Չար մարդը, անօրէն մարդը
Ծուռ բերանով կը շրջի.
13 Ան իր աչքերով նշան կ'ընէ,
Ոտքերով կը խօսի,
Ու մատներով կը սորվեցնէ:
14 Անոր սիրտին մէջ նենգութիւն կայ.
Միշտ չարիք կը նիւթէ ու կռիւներ կը ծագեցնէ:
15 Հետեւաբար անոր ձախորդութիւնը յանկարծ պիտի գայ.

[ա] Եբր.՝ ափերդ զարկիր

[բ] Եբր.՝ մտար

[գ] Կամ՝ հպատակէ՛

[դ] Եբր.՝ հացը

[ե] Եբր.՝ Բելիարի

Յանկարծ պիտի կոտրուի, եւ անոր դարման պիտի չըլլայ:
16 Տէրը սա՛ վեց բանը կ’ատէ,
Ու անոր հոգիին առջեւ եօթը բան գարշելի է.—
17 Գոռոզ աչքեր, ստախօս լեզու,
Անմեղ արիւն թափող ձեռքեր,
18 Անօրէն հնարք նիւթող սիրտ,
Չարութեան համար շտապելով վազող ոտքեր,
19 Սուտեր արտաբերող [զ]սուտ վկայ,
Ու եղբայրներու մէջ կռիւներ ծագեցնող մարդ:

ՇՆՈՒԹԵՆԷ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

20 Որդեա՛կս, պահէ՛ քու հօրդ պատուիրանը,
Եւ երեսէ մի՛ ձգեր մօրդ [է]ուսուցումը.
21 Զանոնք շարունակ կապէ՛ քու սիրտիդ վրայ,
Զանոնք կախէ՛ վիզէդ:
22 Երբ քալես՝ [ը]անոնք քեզ պիտի առաջնորդեն,
Երբ քնանաս՝ քեզ պիտի պահպանեն,
Ու երբ արթննաս՝ քեզի հետ պիտի խօսակցին:
23 Արդարեւ պատուիրանը ճրագ է, եւ [թ]ուսուցումը՝ լոյս.
Խրատն ու ազդարարութիւնները կեանքի ճամբայ են,
24 Որպէսզի քեզ պահեն վատ կնոջմէն,
Օտարազգիին շողոքորթող լեզուէն:
25 Սիրտիդ մէջ անոր գեղեցկութեան մի՛ ցանկար,
Ու քեզ թող չգրաւէ իր կոպերով.
26 Որովհետեւ պոռնիկ կնոջ պատճառով
Մարդ նոյնիսկ հացի նկանակի մը կարօտ կ’ըլլայ,
Եւ շնացող առնակինը պատուական անձը կ’որսայ:
27 Կարելի՞ է որ մէկը իր ծոցը կրակ դնէ,
Ու անոր հագուստները չայրին:
28 Կարելի՞ է որ մէկը կրակի կայծերու վրայ քալէ,
Եւ անոր ոտքերը չայրին:
29 Ա՛յդպէս է իր ընկերին կնոջ քով գացողն ալ.
Ո՛վ որ անոր դպչի՝ անմեղ չ’ըլլար:
30 Գողը չեն արհամարհեր, երբ անօթի ըլլալով գողնայ՝
Իր [ժ]փորը կշտացնելու համար.
31 Սակայն եթէ բռնուի՝ եօթնապատիկ պիտի հատուցանէ,

[զ] Կամ՝ կեղծ

[է] Եբր.՝ օրէնքը

[ը] Եբր.՝ ան

[թ] Եբր.՝ օրէնքը

[ժ] Եբր.՝ անձը

Իր տան ամբողջ ստացուածքը պիտի տայ:
32 Կնոջ մը հետ շնութիւն ընողը պակասամիտ է.
Ասիկա ընողը իր անձը կը փճացնէ:
33 Ան վէրք եւ անարգանք կը գտնէ,
Ու անոր նախատինքը անջնջելի է:
34 Արդարեւ նախանձախնդրութիւնը [ի]ամուսինին ցասումն է,
Եւ ան վրէժխնդրութեան օրը չի խնայեր.
35 Ան ո՛չ մէկ փրկանքի [լ]ուշադրութիւն պիտի դարձնէ",
Ո՛չ ալ պիտի ուզէ, նոյնիսկ եթէ կաշառքը շատցնես:

7

Որդեա՛կս, պահէ՛ իմ խօսքերս,
Ու քո՛վդ [ա]ամբարէ պատուիրաններս:
2 Պահէ՛ իմ պատուիրաններս՝ որ ապրիս,
Նաեւ [բ]ուսուցումս՝ քու աչքերուդ բիբին պէս:
3 Կապէ՛ զանոնք մատներուդ վրայ.
Գրէ՛ զանոնք սիրտիդ տախտակին վրայ:
4 Ըսէ՛ իմաստութեան. «Դուն իմ քոյրս ես»,
Ու խելացութիւնը «ծանօթ» կոչէ.
5 Որպէսզի քեզ օտար կնոջմէն պահեն,
Շողոքորթութեամբ խօսող օտարազգիէն:

ԱՆԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿԻՆԸ

6 Արդարեւ իմ տանս պատուհանէն՝
Իմ վանդակափեղկէս նայեցայ,
7 Եւ միամիտներուն մէջ տեսայ,
[գ]Երիտասարդներուն մէջ նկատեցի պակասամիտ պատանի մը,
8 Որ փողոցին մէջ [դ]այդ կնոջ" տան անկիւնին քովէն կ՚անցնէր,
Եւ անոր տան [ե]ճամբան բռնեց":
9 Մթնշաղին, [զ]երբ օրը տարաժամեցաւ"

[ի] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[լ] Եբր.՝ երես պիտի վերցնէ

[ա] Եբր.՝ պահէ, կամ՝ ծածկէ

[բ] Եբր.՝ օրէնքս

[գ] Եբր.՝ որդիներուն

[դ] Եբր.՝ անոր

[ե] Եբր.՝ ճամբայէն յառաջացաւ

[զ] Եբր.՝ իրիկունը

Ու գիշերուան [է]մութը տիրեց",
10 Ահա՛ անոր առջեւ կին մը ելաւ՝
Որ պոռնիկի հագուածք ու [ը]նենգաւոր սիրտ ունէր:
11 Ան [թ]աղմկարար եւ անպատկառ" էր.
Անոր ոտքերը իր տան մէջ չէին կենար:
12 Երբեմն դուրսն էր, երբեմն՝ հրապարակները,
Եւ ամէն անկիւնի քով դարանակալ կ'ըլլար:
13 Զայն բռնեց, համբուրեց,
Ու [ժ]լիրբ երեսով անոր ըսաւ.
14 «Իմ քովս խաղաղութեան զոհեր կան,
Եւ այսօր ուխտերս կատարեցի:
15 Հետեւաբար դուրս ելայ քեզ դիմաւորելու,
Քու երեսդ [ի]փութով փնտռելու, ու քեզ գտայ:
16 Մահիճս ծածկոցներով [լ]զարդարած եմ,
Եգիպտոսի ծաղկանկար բեհեզով:
17 Անկողինս զմուռսով,
Հալուէով ու կինամոնով ցօղած եմ:
18 Եկո՛ւր տարփանքով յագենանք մինչեւ առտու,
Եւ տռփանքով հրճուինք.
19 Արդարեւ ամուսինս տունը չէ,
Ան հեռաւոր ճամբորդութեան գացած է.
20 Դրամին քսակը իրեն հետ առած է,
Ու լիալուսինի օրը տուն պիտի վերադառնայ»:
21 Այսպէս՝ իր շատ խօսքերով զայն հակեցուց,
Եւ իր շրթունքին շողոքորթութեամբ զայն խոտորեցուց:
22 Ան ալ իսկոյն [խ]կնոջ հետեւեցաւ՝
Սպանդանոց գացող արջառի պէս.
Պատժուելու գացող կապուած յիմարի մը պէս,
23 Մինչեւ որ նետը անոր լեարդը խոցէ,
Ինչպէս ճնճղուկ մը դէպի վարմը կը շտապէ,
Չգիտնալով թէ ան իր անձին կորուստին համար դրուած է:
24 Ուրեմն հիմա, որդինե՛ր, մտի՛կ ըրէք ինծի,
Ուշադի՛ր եղէք իմ բերանիս խօսքերուն:
25 Քու սիրտդ թող չհակի դէպի անոր ճամբաները,

[է] Եբր.՝ մութին մէջտեղը

[ը] Եբր.՝ պահող

[թ] Եբր.՝ պլճխռով եւ ապստամբ

[ժ] Եբր.՝ պինդ

[ի] Եբր.՝ արշալոյսին

[լ] Եբր.՝ ծածկած

[խ] Եբր.՝ իրեն

Թող չմոլորի անոր շաւիղներուն մէջ.
26 Որովհետեւ ան շատերը վիրաւորեց ու տապալեց,
Եւ անոր մեռցուցած բոլոր մարդիկը զօրաւոր էին:
27 Անոր տունը [ծ]դժոխքին ճամբան է,
Որ մահուան [կ]շտեմարանները կ՚իջնէ:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԳՈՎԵՍՏ

8

Ահա՛ իմաստութիւնը կը գոչէ,
Ու հանճարը իր ձայնը լսել կու տայ:
2 Ան բարձունքներու գագաթը՝ ճամբային քով,
Եւ [ա]քառուղիները կը կայնի.
3 Ան դռներուն քով՝ քաղաքին [բ]մուտքը կը կենայ,
Ու դռներուն մուտքը գնծութեամբ կը գոչէ.
4 «Ո՛վ մարդիկ, ձե՛զ կը կանչեմ,
Եւ իմ ձայնս մարդոց որդիներուն է:
5 Ո՛վ միամիտներ, խորագիտութի՛ւն սորվեցէք.
Ո՛վ անմիտներ, խելացի՛ սիրտ ունեցէք:
6 Լսեցէ՛ք, որովհետեւ [գ]արժէքաւոր բաներու մասին պիտի խօսիմ,
Ու շրթունքս պիտի բանամ ուղղամտութեան մասին խօսելու համար:
7 Արդարեւ իմ քիմքս ճշմարտութիւնը պիտի [դ]հռչակէ,
Որովհետեւ շրթունքս ամբարշտութենէ կը զարշի:
8 Բերանիս բոլոր խօսքերը արդարութեան համեմատ են,
Եւ անոնց մէջ խոտոր ու ծուռ բան չկայ:
9 Բոլորն ալ [ե]յստակ են հասկցողին համար,
Եւ ուղիղ՝ գիտութիւն գտնողներուն:
10 Իմ խրա՛տս ընդունեցէք, եւ ո՛չ թէ արծաթը.
Գիտութի՛ւնը սիրեցէ՛ք՝ քան ընտիր ոսկին.
11 Որովհետեւ իմաստութիւնը մարգարիտներէն [զ]նպաստաւոր է,
Եւ բոլոր բաղձալի բաները չեն կրնար անոր հաւասարիլ»:
12 Ես՝ իմաստութիւնը, խորագիտութեան հետ կը բնակիմ,

[ծ] Այսինքն՝ մեռած աններու կայանին

[կ] Եբր.՝ ներքին սենեակները

[ա] Եբր.՝ շաւիղներու տուները

[բ] Եբր.՝ բերանը

[գ] Եբր.՝ առաջնորդող

[դ] Եբր.՝ գոչէ

[ե] Եբր.՝ շիտակ

[զ] Եբր.՝ լաւ

Եւ մտախոհութեան գիտութիւնը կը յայտնաբերեմ:
13 Տէրոջ վախը՝ չարութիւնը ատելն է.
Ես կ'ատեմ ամբարտաւանութիւնը, խրոխտութիւնը, չար [է]ընթացքը,
Նաեւ նենգաւոր բերանը:
14 Ի՛մս են խորհուրդն ու խոհականութիւնը.
Ե՛ս եմ խելքը, իմս է զօրութիւնը:
15 Ինձմո՛վ թագաւորները կը թագաւորեն,
Եւ իշխանապետները արդար [ը]որոշումներ կու տան":
16 Ինձմո՛վ կ'իշխեն իշխանաւորները,
Ազնուականներն ու երկրի բոլոր դատաւորները:
17 Ես կը սիրեմ զիս սիրողները.
Զիս [թ]փութով փնտռողները զիս կը գտնեն:
18 Ի՛մ քովս են հարստութիւնն ու փառքը,
Երկարատեւ փարթամութիւնն ու արդարութիւնը:
19 Իմ պտուղս ընտիր ոսկիէն լաւորակ է, նոյնիսկ զուտ ոսկիէն,
Եւ իմ բերքս՝ ընտիր արծաթէն:
20 Ես արդարութեան ուղիին մէջ կը քալեմ,
Իրաւունքի շաւիղներուն մէջ,
21 Որպէսզի զիս սիրողներուն ստացուածք ժառանգել տամ,
Եւ անոնց շտեմարանները լեցնեմ:
22 Տէրը զիս [ժ]ստացեր էր իր ճամբային սկիզբը,
Իր վաղեմի գործերէն առաջ.
23 Ես [ի]հաստատուեցայ յաւիտենականութենէն ի վեր.
Սկիզբէն, երկիրը ըլլալէն առաջ:
24 Ես ծնած էի՝ անդունդները չեղած,
[լ]Խորունկ ջուրերուն աղբիւրները չեղած:
25 Ես ծնած էի՝ լեռներուն [խ]ամրանալէն առաջ,
Բլուրներէն առաջ.
26 Երբ տակաւին երկիրն ու դաշտերը չէր [ծ]ստեղծեր,
Ո՛չ ալ երկրագունդին հողերուն [կ]տարրերը:

[է] Եբր.՝ ճամբան

[ը] Կամ՝ կանոններ կը դնեն

[թ] Եբր.՝ արշալոյսին

[ժ] Կամ՝ ծներ

[ի] Եբր.՝ օծուեցայ

[լ] Եբր.՝ Ծանր

[խ] Եբր.՝ մխրճուելէն

[ծ] Եբր.՝ ըրեր

[կ] Եբր.՝ սկիզբը

27 Ես հոն էի՝ երբ կը [հ]հաստատէր երկինքը
Եւ կամար կը ձգէր անդունդին մակերեսին վրայ,
28 Երբ վերը կը [ձ]խտացնէր ճօսր ամպերը,
Ու կը զօրացնէր անդունդներուն [ղ]աղբիւրները.
29 Երբ ծովուն կը դնէր իր կանոնը՝
Որպէսզի ջուրերը իր [ճ]հրամանը չանտեսեն,
Ու երկրի հիմերը կը դնէր:
30 Այն ատեն ես անոր քով ճարտարապետ էի.
Ամէն օր անոր հաճոյքն էի,
Եւ միշտ անոր առջեւ կը զբօսնէի:
31 Ես կը զբօսնէի անոր [մ]երկրագունդին վրայ,
Եւ իմ հաճոյքս մարդոց որդիներուն հետ էր:
32 Ուստի հիմա, որդինե՛ր, ինծի՛ մտիկ ըրէք,
Որովհետեւ իմ ճամբաներս պահողները երանելի կ՚ըլլան:
33 Խրա՛տը մտիկ ըրէք եւ իմաստո՛ւն եղէք,
Ու զայն մի՛ մերժէք:
34 Երանելի է այն մարդը՝ որ ինծի մտիկ կ՚ընէ,
Ամէն օր իմ դռներուս քով հսկելով
Եւ իմ դրանդիներս պահպանելով:
35 Արդարեւ զիս գտնողը կեանք կը գտնէ
Ու Տէրոջ բարեհաճութիւնը կը ստանայ,
36 Իսկ ինծի դէմ մեղանչողը իր անձին կը [յ]վնասէ.
Բոլոր զիս ատողները մահը կը սիրեն:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲԹԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

9

Իմաստութիւնը իր տունը կառուցանեց
Ու եօթը սիւները [ա]կանգնեցուց.
2 Իր անասունները մորթեց, գինին [բ]խառնեց,
Նաեւ սեղանը պատրաստեց.
3 Ան իր սպասուհիները ղրկեց,

[հ] Կամ՝ պատրաստէր

[ձ] Եբր.՝ կարծրացնէր

[ղ] Եբր.՝ ակերը

[ճ] Եբր.՝ բերանը

[մ] Եբր.՝ երկրին երկրագունդին

[յ] Եբր.՝ բռնանայ

[ա] Եբր.՝ կոփեց

[բ] Կամ՝ լեցուց

Եւ քաղաքին բարձր վայրերուն վրայ կը գոչէ..
4 «Ո՛վ որ միամիտ է՝ թող հոս [գ]գայ»,
Ու պակասամիտ եղողին կ՚ըսէ.
5 «Եկէ՛ք, կերէ՛ք իմ հացէս,
Եւ խմեցէ՛ք խառնած գինիէս:
6 Լքեցէ՛ք միամտութիւնը՝ որպէսզի ապրիք,
Ու քալեցէ՛ք խելացութեան ճամբային մէջ»:
7 Ծաղրողը խրատողը իրեն անարգանք կը վաստկի,
Եւ ամբարիշտը կշտամբողը՝ իրեն արատ:
8 Ծաղրողը մի՛ կշտամբեր, որ քեզ չատէ.
Իմաստո՛ւնը կշտամբէ, ու քեզ պիտի սիրէ:
9 Իմաստունի՛ն խրատ տուր, եւ աւելի իմաստուն պիտի ըլլայ.
Արդարի՛ն սորվեցուր, ու իր հմտութիւնը պիտի աւելցնէ:
10 Տէրոջ վախը իմաստութեան սկիզբն է,
Եւ [դ]Ամենասուրբին ճանաչումը" խելացութիւն է.
11 Որովհետեւ ինձմո՛վ քու օրերդ պիտի շատնան,
Ու կեանքիդ տարիները աւելնան:
12 Եթէ իմաստուն ես՝ քեզի՛ համար իմաստուն ես,
Իսկ եթէ ծաղրող ես, անոր պատիժը միայն դուն պիտի կրես:
13 Անմտութիւնը [ե]աղմկարար կին մըն է.
Ան միամիտ է, ու ոչինչ գիտէ:
14 Քաղաքին բարձր վայրերը,
Իր տան դուռը կը նստի՝ [զ]աթոռի վրայ,
15 Որպէսզի կանչէ ճամբայէն անցնող
Եւ իրենց ուղին շիտակ գացողները.
16 «Ո՛վ որ միամիտ է՝ թող հոս գայ»,
Ու պակասամիտ եղողին կ՚ըսէ.
17 «Գողցուած ջուրերը [է]անոյշ են,
Եւ ծածկաբար կերուած հացը ախորժելի է»:
18 Բայց [ը]ան չի գիտեր թէ ուրուականները հո՛ն են,
Եւ թէ անոր հրաւիրեալները [թ]դժոխքին խորերն են:

Սողոմոնի առակները:

[գ] Եբր.՝ դառնայ

[դ] Կամ՝ սուրբերուն գիտութիւնը

[ե] Եբր.՝ աղեխռով

[զ] Եբր.՝ գահի

[է] Եբր.՝ քաղցր

[ը] Այսինքն՝ պակասամիտը

[թ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

10

Իմաստուն որդին իր հայրը կ’ուրախացնէ,
Իսկ անմիտ որդին իր մօր տրտմութիւնն է։
2 Ամբարշտութեան գանձերը օգուտ չեն ունենար,
Բայց արդարութիւնը մահէն կ’ազատէ։
3 Տէրը արդարին անձը անօթի չի թողուր,
Բայց ամբարիշտներուն եղեռնագործութիւնը կը [ա]խափանէ։
4 Թոյլ ձեռքով աշխատողը թշուառ կ’ըլլայ,
Իսկ ժիր մարդոց ձեռքը կը հարստացնէ։
5 Ան որ ամառը կը հաւաքէ՝ ուշիմ որդի է.
Հունձքի ատեն խորունկ քնացողը ամչցնող որդի է։
6 Արդարին գլուխին վրայ օրհնութիւններ կան,
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը [բ]գոցէ։
7 Արդարներուն յիշատակը օրհնութիւն կ’ըլլայ,
Իսկ ամբարիշտներուն անունը կը փտի։
8 Իմաստուն սիրտ ունեցողը պատուիրանները կ’ընդունի,
Բայց յիմար շրթունք ունեցողը կը տապալի։
9 Պարկեշտութեամբ ընթացողը ապահովութեամբ կը քալէ,
Իսկ իր ճամբաները ծռողը պիտի ճանչցուի։
10 Աչքով նշան ընողը ցաւ կը պատճառէ,
Ու յիմար շրթունք ունեցողը կը տապալի։
11 Արդարին բերանը կեանքի աղբիւր է,
Բայց բռնութիւնը ամբարիշտներուն բերանը կը գոցէ։
12 Ատելութիւնը բանավէճ կը գրգռէ,
Բայց սէրը բոլոր յանցանքները կը ծածկէ։
13 Խելացիին շրթունքին վրայ իմաստութիւն կը գտնուի,
Բայց պակասամիտին կռնակին համար գաւազան պէտք է։
14 Իմաստունները գիտութիւն [գ]կ’ամբարեն,
Իսկ յիմարին բերանը կործանումի մօտ է։
15 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր բերդաքաղաքն է,
Բայց չքաւորներուն թշուառութիւնը իրենց կործանումն է։
16 Արդարին գործը կեանքի համար է,
Իսկ ամբարիշտին [դ]եկամուտը՝ մեղքի համար։
17 Խրատը պահողը կեանքի ուղիին մէջ է,
Բայց ազդարարութիւնը լքողը կը մոլորի։
18 Ատելութիւնը ծածկողը ստախօս շրթունք ունի,
Ու չարախօսութիւն [ե]տարածողը անմիտ է։

[ա] Եբր.՝ հրէ

[բ] Եբր.՝ ծածկէ

[գ] Եբր.՝ կը պահեն

[դ] Եբր.՝ բերքը

[ե] Եբր.՝ դուրս հանողը

19 Խօսքերու շատութեան մէջ յանցանք չի պակսիր,
Բայց իր շրթունքը զսպողը ուշիմ է:
20 Արդարին լեզուն ընտիր արծաթ է.
Ամբարիշտներուն սիրտը քիչ [գ]արժէք ունի":
21 Արդարին շրթունքը շատերը կը սնուցանէ,
Իսկ յիմարները [է]խելքի պակասութենէ կը մեռնին:
22 Տէրոջ օրհնութիւնն է որ կը հարստացնէ,
Եւ անոր հետ [ը]ցաւ չի խառներ":
23 Չարիք գործելը անմիտին կատակն է,
Բայց իմաստութիւնը հանճարեղ մարդուն կը պատկանի:
24 Ամբարիշտ մարդուն երկիւղ տուող բանը իր վրայ կը հասնի,
Իսկ արդարներուն փափաքը կը [թ]կիրարկուի:
25 Ինչպէս փոթորիկը կ'անցնի, ամբարիշտն ալ կը չքանայ,
Բայց արդարը յաւիտենական հիմ ունի:
26 Ինչպէս քացախը ակռաներուն է, եւ ծուխը՝ աչքերուն,
Ծոյլն ալ այդպէս է զինք ղրկողներուն:
27 Տէրոջ վախը օրեր կ'աւելցնէ,
Բայց ամբարիշտներուն տարիները պիտի կարճնան:
28 Արդարներուն ակնկալութիւնը ուրախութիւն է,
Իսկ ամբարիշտներուն յոյսը պիտի կորսուի:
29 Տէրոջ ճամբան [ժ]զօրութիւն է պարկեշտին համար,
Բայց կործանում՝ անօրէնութիւն գործողներուն:
30 Արդարը երբեք պիտի չսասանի,
Բայց ամբարիշտները երկրի վրայ պիտի չբնակին:
31 Արդարին բերանը իմաստութիւն կ'արտաբերէ,
Բայց նենգաւոր լեզուն պիտի կտրուի:
32 Արդարին շրթունքը գիտէ ինչ որ հաճելի է,
Իսկ ամբարիշտներուն բերանը նենգութիւն կ'արտայայտէ:

11

Խարդախուած կշիռքը Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Իսկ լիակատար կշռաքարը անոր հաճելի է:
2 Երբ հպարտութիւնը գայ՝ անարգանքն ալ կու գայ,
Բայց իմաստութիւնը խոնարհներուն հետ է:
3 Ուղիղներուն պարկեշտութիւնը զիրենք պիտի առաջնորդէ,
Իսկ անհաւատարիմներուն չարանենգութիւնը զանոնք կը բնաջնջէ:

[գ] Եբր.՝ բան է

[է] Եբր.՝ սիրտի

[ը] Եբր.՝ տքնութիւն չ'աւելցներ

[թ] Եբր.՝ տրուի

[ժ] Եբր.՝ ամրոց

4 Յասումի օրը փարթամութիւնը օգուտ մը չ'ունենար,
Բայց արդարութիւնը մահէն կ'ազատէ:
5 Պարկեշտներուն արդարութիւնը իրենց ճամբան կը շտկէ,
Բայց ամբարիշտը իր ամբարշտութեամբ կ'իյնայ:
6 Ուղիղներուն արդարութիւնը զանոնք կ'ազատէ,
Իսկ անհաւատարիմները իրենց եղեռնագործութեան մէջ կը բռնուին:
7 Երբ ամբարիշտ մարդը մեռնի, անոր յոյսը կը կորսուի,
Նաեւ անօրէններուն ակնկալութիւնը կը կորսուի:
8 Արդարը տագնապէ կ'ազատի,
Եւ իր տեղը ամբարիշտը կ'երթայ:
9 Կեղծաւորը բերանով իր ընկերը կը տապալէ,
Բայց արդարները գիտութեամբ կ'ազատին:
10 Արդարներուն յաջողութեամբ քաղաքը կը հրճուի,
Ու երբ ամբարիշտները կորսուին՝ ցնծութեան ձայն կը լսուի:
11 Ուղիղներուն օրհնութեամբ քաղաքը կը բարձրանայ,
Բայց ամբարիշտներուն բերանով կը [ա]կործանի:
12 Պակասամիտ եղողը իր ընկերը կ'արհամարհէ,
Բայց հանճարեղ մարդը կը լռէ:
13 Բանսարկութեան գացողը գաղտնիքը կը յայտնէ,
Իսկ հաւատարիմ հոգի ունեցողը բանը կը ծածկէ:
14 Առանց առաջնորդութեան՝ ժողովուրդը կ'իյնայ,
Բայց բազմաթիւ խորհրդականներով փրկութիւն կ'ըլլայ:
15 Օտարին երաշխաւոր եղողը [բ]մեծ ձախորդութեան" կը հանդիպի,
Իսկ [գ]գրաւական տալը" ատողը ապահով է:
16 Շնորհալի կինը պատիւ կը ստանայ,
Ու [դ]զօրաւոր մարդիկ հարստութիւն կը ստանան:
17 Կարեկից մարդը իր անձին բարիք կ'ընէ,
Բայց անգութը իր մարմինը կը դժբախտացնէ:
18 Ամբարիշտը [ե]սնոտի գործ կը կատարէ,
Բայց արդարութիւն սերմանողը ճշմարիտ [զ]վարձատրութիւն կ'ունենայ:
19 Ինչպէս որ արդարութիւնը կեանքի կ'առաջնորդէ,
Նոյնպէս չարութեան հետամուտ եղողը իր մահուան կ'երթայ:
20 Ծուռ սիրտ ունեցողները Տէրոջ առջեւ գարշելի են,
Բայց իրենց ճամբային մէջ պարկեշտ եղողները անոր հաճելի են:
21 Չարերը [է]թէեւ ձեռք ձեռքի տալով միաբանին", անպատիժ պիտի չմնան,

---

[ա] Եբր.՝ փլի

[բ] Եբր.՝ ձախորդ ձախորդութեան

[գ] Եբր.՝ ափերը զարնելը

[դ] Եբր.՝ բռնաւոր

[ե] Եբր.՝ սուտ

[զ] Եբր.՝ վարձք

[է] Կամ՝ ազգէ ազգ

Բայց արդարներուն զարմը պիտի ազատի:
22 Գեղեցիկ կինը՝ որ դատողութիւն չունի,
Խոզին քիթը դրուած ոսկի օղակին կը նմանի:
23 Արդարներուն փափաքը միայն բարութիւն է,
Իսկ ամբարիշտներուն յոյսը ցասում պիտի ըլլայ:
24 Մարդ կայ՝ որ իր ստացուածքը ցրուելով կ՚աւելցնէ,
Ու մարդ կայ՝ որ չափազանց կը խնայէ, բայց կարօտութեան կը հասնի:
25 [ը]Բարերար անձը պիտի պարարտանայ,
Եւ ոռոգողը՝ ի՛նք ալ պիտի ոռոգուի:
26 [թ]Ժողովուրդը կ՚անիծէ ցորենը [ժ]պահողը,
Բայց գայն ծախողին գլուխին վրայ օրհնութիւն կ՚ըլլայ:
27 Ո՛վ որ [ի]փութով բարիք կը փնտռէ՝ բարեհաճութիւն կը [լ]ստանայ,
Բայց ո՛վ որ չարիք կը փնտռէ, ան իր վրայ պիտի հասնի:
28 Իր հարստութեան վստահողը պիտի իյնայ,
Բայց արդարները ոստի պէս պիտի ծաղկին:
29 Իր տունը դժբախտացնողը հով պիտի ժառանգէ,
Ու յիմարը ստրուկ պիտի ըլլայ իմաստուն սիրտ ունեցողին:
30 Արդարին պտուղը կեանքի ծառ է
Եւ [խ]հոգիներ վաստկողը՝՝ իմաստուն է:
31 Ահա՛ արդարը երկրի վրայ կը հատուցանուի.
Ո՛րքան աւելի՝ ամբարիշտն ու մեղաւորը:

12

Խրատ սիրողը գիտութիւն կը սիրէ,
Իսկ ազդարարութիւն ատողը անխելք է:
2 Բարի մարդը Տէրոջ բարեհաճութիւնը կը ստանայ,
Բայց Աստուած [ա]նենգամիտ մարդը պիտի դատապարտէ:
3 Մարդ ամբարշտութեամբ չի հաստատուիր,
Բայց արդարներուն արմատը չ՚երերար:
4 Առաքինի կինը իր ամուսինին պսակն է,
Բայց գայն ամչցնողը փտութեան պէս է՝ անոր ոսկորներուն մէջ:
5 Արդարներուն մտածումները իրաւունքին համեմատ են,

[ը] Եբր.՝ օրհնութեան

[թ] Եբր.՝ Բնակչութիւնը

[ժ] Եբր.՝ մերժողը

[ի] Եբր.՝ արշալոյսին

[լ] Եբր.՝ փնտռէ

[խ] Եբր.՝ անձեր գրաւողը

[ա] Եբր.՝ նենգ մտադրութեամբ

Իսկ ամբարիշտներուն առաջադրանքները խաբէութիւն են:
6 Ամբարիշտներուն խօսքերը արիւնի համար դարան են,
Բայց ուղիղներուն բերանը զիրենք կ'ազատէ:
7 Ամբարիշտները տապալելով կը չքանան,
Իսկ արդարներուն տունը կանգուն կը մնայ:
8 Մարդը իր ուշիմութեան համեմատ կը գովուի,
Բայց վատասերած սիրտ ունեցողը կ'արհամարհուի:
9 Ծառայ ունեցող անշան մարդը աւելի լաւ է,
Քան ինքզինք պատուող բայց հացի կարօտ եղողը:
10 Արդարը իր անասուններուն կեանքին [բ]հոգ կը տանի",
Բայց ամբարիշտներուն ընդերքը անգութ է:
11 Իր հողը մշակողը հացով կը կշտանայ.
Բայց [գ]ունոտի բաներու հետամուտ եղողը" պակասամիտ է:
12 Ամբարիշտը չարերուն [դ]աւարին կը ցանկայ,
Բայց արդարներուն արմատը պտուղ կու տայ:
13 Չարը իր շրթունքին յանցանքով որոգայթը կ'իյնայ,
Բայց արդարը տագնապէն դուրս կ'ելլէ:
14 Իր բերանին պտուղէն՝ մարդ բարիքներով պիտի կշտանայ,
Եւ մարդուն [ե]գործերուն վարձատրութիւնը իրեն պիտի հատուցանուի:
15 Յիմարին ճամբան իր աչքերուն ուղիղ է,
Իսկ իմաստունը խրատը մտիկ կ'ընէ:
16 Յիմարը նոյն օրը կը յայտնէ իր գրգռութիւնը,
Բայց անարգանքը ծածկողը խորագէտ է:
17 [զ]Ճշմարտութիւն արտաբերողը [է]իրաւունքը կը հռչակէ,
Իսկ [ը]սուտ վկան՝ խաբէութիւն:
18 Մարդիկ կան, որոնք անխոհեմ խօսքերով սուրի պէս կը խոցոտեն,
Բայց իմաստուններուն լեզուն դարման է:
19 Ճշմարտախօս շրթունքը յաւերժ հաստատ կը մնայ,
Բայց ստախօս լեզուն միայն վայրկեան մը կը տեւէ:
20 Չարութիւն մտածողին սիրտին մէջ խաբէութիւն կ'ըլլայ,
Բայց խաղաղութեան համար խորհուրդ տուողները ուրախութիւն կ'ունենան:
21 Արդարին ո՛չ մէկ անօրէնութեան պատիժ կը հասնի,
Իսկ ամբարիշտները ձախորդութիւններով կը լեցուին:
22 Ստախօս շրթունքը Տէրոջ գարշելի է,

[բ] Եբր.՝ կարիքները գիտէ

[գ] Կամ՝ դատարկապորտ մարդոց հետեւողը

[դ] Եբր.՝ ցանցին

[ե] Եբր.՝ ձեռքերուն

[զ] Եբր.՝ Հաւատարմութիւն

[է] Կամ՝ արդարութիւնը

[ը] Կամ՝ կեղծ

Բայց հաւատարմութեամբ վարուողները անոր հաճելի են:
23 Խորագէտ մարդը իր գիտութիւնը կը ծածկէ,
Իսկ անմիտներուն սիրտը իր յիմարութիւնը կը յայտարարէ:
24 Ժիր մարդոց ձեռքը կը կառավարէ,
Բայց ծոյլը հարկատու կ’ըլլայ:
25 Մարդուն սիրտին մէջ եղող մտահոգութիւնը զինք կ’ընկճէ,
Բայց [բ]նպաստաւոր խօսքը զինք կ’ուրախացնէ:
26 Արդարը [գ]իր ընկերին կը ցուցնէ ուղիղ ճամբան",
Բայց ամբարիշտներուն ճամբան զիրենք կը մոլորեցնէ:
27 Ծոյլը իր որսացածը չի խորովեր,
Բայց ժիր մարդուն ստացուածքը թանկարժէք է:
28 Արդարութեան ուղիին մէջ կեանք կայ,
[դ]Եւ անոր քայլերու ճամբային մէջ մահ չկայ":

13

Իմաստուն որդին իր հօր խրատը մտիկ կ’ընէ,
Բայց ծաղրողը սաստը մտիկ չ’ըներ:
2 Իր բերանին պտուղէն մարդը բարիք կ’ուտէ,
Իսկ անհաւատարիմներուն անձը՝ բռնութիւն:
3 Իր բերանը զսպողը իր անձը կը պահէ,
Բայց շրթունքը լայն բացողը պիտի [ա]կորսուի:
4 Ծոյլին անձը կը փափաքի՝ բայց ոչինչ ունի,
Իսկ ժիր մարդոց անձը կը պարարտանայ:
5 Արդարը սուտ խօսքը կ’ատէ,
Բայց ամբարիշտը [բ]ատելի կ’ըլլայ ու կը շիկնի:
6 Արդարութիւնը կը պաշտպանէ [գ]պարկեշտութեամբ ընթացողը",
Բայց ամբարշտութիւնը կը տապալէ մեղաւորը:
7 Մարդ կայ՝ որ ինքզինք հարուստ կը ցուցնէ, բայց բան մը չունի,
Մարդ ալ կայ՝ որ ինքզինք թշուառ կը ցուցնէ, բայց շատ ստացուածք ունի:
8 Մարդուն կեանքին փրկանքը իր հարստութիւնն է,
Բայց թշուառը սաստ չի լսեր:
9 Արդարներուն լոյսը կ’ուրախացնէ,
Իսկ ամբարիշտներուն ճրագը պիտի շիջանի:
10 [դ]Հպարտութենէն միայն բանակռիւ կը ծագի",

[բ] Եբր.՝ լաւ

[գ] Կամ՝ իր ընկերէն գերազանց է

[դ] Եբր.՝ Բայց շատերուն քալած ճամբան մահուան կը տանի

[ա] Եբր.՝ կործանի

[բ] Եբր.՝ գարշահոտ

[գ] Եբր.՝ իր ճամբային մէջ պարկեշտ եղողը

[դ] Եբր.՝ Հպարտութիւնը միայն բանակռիւ կու տայ

Բայց իմաստութիւնը [ե]խրատը մտիկ ընողներուն" քով է:
11 [զ]Անիրաւութեամբ դիզուած ստացուածքը պիտի պակսի,
Բայց իր [է]աշխատութեամբ դիզողը" պիտի շատցնէ:
12 Ուշացած ակնկալութիւնը սիրտը կը հիւանդացնէ,
Բայց փափաքին հասնիլը կեանքի ծառ մըն է:
13 Խօսքը արհամարհողը պիտի բնաջնջուի,
Բայց պատուիրանէն վախցողը պիտի [ը]վարձատրուի:
14 Իմաստունին [թ]ուսուցումը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն զերծ պահելու համար:
15 Բարի ուշիմութիւնը շնորհք կու տայ,
Բայց անհաւատարիմներուն ճամբան [ժ]տաժանելի է:
16 Ամէն խորագէտ իմաստութեամբ կը վարուի,
Բայց անմիտը իր յիմարութիւնը կը [ի]ցուցադրէ:
17 Ամբարիշտ պատգամաւորը չարիքի մէջ կ՚իյնայ,
Բայց հաւատարիմ դեսպանը դարման է:
18 Խրատը մերժողը թշուառութիւն եւ անարգանք կը կրէ,
Բայց ազդարարութեան ուշադիր եղողը կը պատուուի:
19 Փափաքին [լ]իրագործուիլը անձին քաղցր է,
Բայց չարութենէն հեռանալը անմիտներուն գարշելի է:
20 Իմաստուններուն հետ ընթացողը իմաստուն կ՚ըլլայ,
Իսկ անմիտներուն բարեկամացողը [խ]չարիքի կը հանդիպի":
21 Զախորդութիւնը մեղաւորները կը հետապնդէ,
Բայց բարիքը արդարներուն կը հատուցանուի:
22 Բարի մարդը իր [ծ]թոռներուն ժառանգութիւն կը թողու,
Իսկ մեղաւորին գոյքերը արդարին համար [կ]կ՚ամբարուին:
23 Թշուառներուն մշակած հողին մէջ շատ պարէն կայ,

[ե] Եբր.՝ խրատուողներուն

[զ] Եբր.՝ Ունայնութենէն

[է] Եբր.՝ ձեռքով ժողվողը

[ը] Եբր.՝ հատուցանուի

[թ] Եբր.՝ օրէնքը

[ժ] Եբր.՝ տոկուն

[ի] Եբր.՝ տարածէ

[լ] Եբր.՝ ըլլալը

[խ] Կամ՝ գէշ կ՚ըլլայ

[ծ] Եբր.՝ որդիներուն որդիներուն

[կ] Եբր.՝ կը պահուին

Բայց մարդ կայ՝ որ իրաւունքի չգոյութենէն կը կորսուի:
24 Գաւազանին խնայողը իր որդին կ’ատէ,
Բայց զայն սիրողը [ճ]փութով կը խրատէ:
25 Արդարը կ’ուտէ մինչեւ որ իր անձը կշտանայ,
Բայց ամբարիշտներուն փորը կարօտութեան մէջ պիտի ըլլայ:

14

Իմաստուն կինը իր տունը կը կառուցանէ,
Իսկ յիմարը զայն իր ձեռքերով կը փլցնէ:
2 Իր ուղղամտութեան մէջ ընթացողը Տէրոջմէն կը վախնայ,
Բայց իր ճամբաներուն մէջ խարդախը զայն կ’արհամարհէ:
3 Յիմարին բերանը յոխորտանքի շառաւիղ կայ,
Բայց իմաստուններուն շրթունքները զիրենք կը պահեն:
4 Ուր արջառ չկայ, մսուրը մաքուր կը մնայ.
Իսկ բերքին առատութիւնը եզին ոյժով կ’ըլլայ:
5 Հաւատարիմ վկան չի ստեր,
Բայց [ա]սուտ վկան սուտեր կ’արտաբերէ բերանէն:
6 Ծաղրողը իմաստութիւն կը փնտռէ ու [բ]չի գտներ”,
Իսկ խելացիներուն համար գիտութիւնը դիւրին է:
7 Հեռացի՛ր անմիտ մարդէն,
Երբ գիտնաս թէ իմաստուն շրթունք չունի:
8 Խորագէտ մարդուն իմաստութիւնը իր ճամբան հասկնալն է.
Բայց անմիտներուն յիմարութիւնը խաբէութիւն է:
9 Յիմարները յանցանքը կը ծաղրեն,
Իսկ ուղիղներուն մէջ բարեհաճութիւն կայ:
10 Մարդուն սիրտը իր անձին դառնութիւնը կը ճանչնայ,
Եւ [գ]ուրիշը անոր ուրախութեան չի [դ]մասնակցիր:
11 Ամբարիշտներուն տունը պիտի քանդուի,
Իսկ ուղիղներուն վրանը պիտի ծաղկի:
12 Ճամբայ կայ՝ որ մարդուն [ե]ուղիղ կը թուի”,
Բայց անոր վերջաւորութիւնը մահուան ճամբան է:
13 Ծիծաղելու ատենն ալ մարդուն սիրտը կը կոտտայ,
Եւ ուրախութեան վերջաւորութիւնը տրտմութիւն է:
14 [զ]Ապականած սիրտը իր ճամբաներու պտուղէն պիտի կշտանայ,

[ճ] Եբր.՝ արշալոյսին

[ա] Կամ՝ կեղծ

[բ] Եբր.՝ չկայ

[գ] Եբր.՝ օտարը

[դ] Եբր.՝ խառնուիր

[ե] Եբր.՝ երեսին ուղիղ է

[զ] Եբր.՝ ետ քաշուած

Իսկ բարի մարդը՝ [է]իր մէջ եղածէն":
15 Միամիտ մարդը ամէն խօսքի կը հաւատայ,
Բայց խորագէտը իր [ը]քայլերուն ուշադրութիւն կը դարձնէ":
16 Իմաստունը կը վախնայ ու չարութենէ կը հեռանայ,
Իսկ անմիտը [թ]կը սրդողի" եւ ինքնավստահ կ'ըլլայ:
17 Շուտ բարկացողը յիմարութեամբ կը վարուի,
Ու [ժ]նենգամիտ մարդը ատելի է:
18 Միամիտները յիմարութիւն կը ժառանգեն,
Իսկ խորագէտները գիտութեամբ կը [ի]պսակուին:
19 Չարերը բարիներուն առջեւ կը խոնարհին
Եւ ամբարիշտները՝ արդարներուն դրան քով:
20 Թշուառը մինչեւ անգամ իր ընկերին ատելի է,
Բայց հարուստին [լ]բարեկամները շատ են:
21 Իր ընկերը արհամարհողը կը մեղանչէ,
Իսկ դժբախտին ողորմողը երանելի կ'ըլլայ:
22 Ահա՛ չարիք նիւթողները կը մոլորին,
Բայց բարիք դարբնողները կարեկցութիւն ու ճշմարտութիւն [խ]կը գտնեն":
23 Ամէն տքնութեան մէջ օգուտ մը կայ,
Բայց [ծ]դատարկաբանութիւնը միայն կարօտութեան կ'առաջնորդէ:
24 Իմաստուններուն հարստութիւնը իրենց պսակն է,
Իսկ անմիտներուն [կ]գոռոզութիւնը յիմարութիւն է:
25 Հաւատարիմ վկան անձեր կ'ազատէ,
Բայց խաբեբան սուտեր կ'արտաբերէ:
26 Տէրոջ վախին մէջ ամուր ապահովութիւն կայ,
Եւ անոր որդիները ապաւէն պիտի ունենան:
27 Տէրոջ վախը կեանքի աղբիւր է՝
Մահուան որոգայթներէն զերծ պահելու համար:
28 Ժողովուրդին բազմութիւնը թագաւորին վայելչութիւնն է,
Բայց բնակչութեան նուազութիւնը իշխանապետին կործանումն է:

[է] Եբր.՝ ինքնիրմէն

[ը] Եբր.՝ քայլերը կը նկատէ

[թ] Կամ՝ կ'անտեսէ

[ժ] Եբր.՝ նենգ մտադրութեամբ

[ի] Եբր.՝ թագադրուին

[լ] Եբր.՝ սիրելիները

[խ] Եբր.՝ կ'ըլլայ

[ծ] Եբր.՝ շրթունքին խօսքը

[կ] Եբր.՝ յիմարութիւնը

29 Համբերատար մարդը շատ հանճարեղ է,
Իսկ զայրացող հոգի ունեցողը իր յիմարութիւնը կը [հ]ցուցադրէ:
30 Առողջ սիրտը մարմինին կեանք է,
Բայց նախանձը ոսկորներուն փտութիւն է:
31 Չքաւորը հարստահարողը անոր Արարիչը կը նախատէ,
Բայց աղքատին ողորմողը [ծ]զայն կը պատուէ:
32 Ամբարիշտը իր չարութեան համար կը [ղ]տապալի,
Բայց արդարը իր մահուան ատենն ալ ապաւէն կ’ունենայ:
33 Խելացի մարդուն սիրտին մէջ իմաստութիւնը կը հանգչի,
Իսկ անմիտներուն մէջ եղածը կը գիտցուի՞:
34 Արդարութիւնը ազգը կը բարձրացնէ,
Բայց մեղքը բնակչութեան անպատուութիւնն է:
35 Թագաւորը ուշիմ ծառային կը հաճի,
Բայց ամչցնող ծառային դէմ ցասում ունի:

15

Մեղմ պատասխանը ցասումը կը կասեցնէ,
Իսկ խիստ խօսքը բարկութիւնը կը գրգռէ:
2 Իմաստուններուն լեզուն գիտութիւնը [ա]հաճելի կը դարձնէ'',
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութիւն կ’արտաբերէ:
3 Տէրոջ աչքերը ամէն տեղ
Չարերն ու բարիները կը դիտեն:
4 [բ]Խաղաղասէր լեզուն կեանքի ծառ է,
Իսկ չարանենգ լեզուն հոգին կը բեկանէ:
5 Յիմարը իր հօր խրատը կ’անարգէ,
Բայց ազդարարութեան ուշադիր եղողը խորագէտ կ’ըլլայ:
6 Արդարին տունը մեծ գանձ կայ,
Իսկ ամբարիշտին բերքերուն մէջ՝ դժբախտութիւն:
7 Իմաստուններուն շրթունքները գիտութիւն կը սփռեն,
Բայց անմիտներուն սիրտը [գ]այդպէս չէ:
8 Ամբարիշտներուն զոհը Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Իսկ ուղիղներուն աղօթքը անոր հաճելի է:
9 Տէրը ամբարիշտին ճամբայէն կը գարշի,
Բայց արդարութեան հետամուտ եղողը կը սիրէ:
10 Շիտակ ուղին լքողին [դ]խիստ պատիժ կը սպասէ''

[հ] Եբր.՝ բարձրացնէ

[ծ] Այսինքն՝ Արարիչը

[ղ] Եբր.՝ հրուի

[ա] Եբր.՝ լաւ կ’ընէ

[բ] Եբր.՝ Բուժող

[գ] Կամ՝ հաստատ

Եւ ազդարարութիւնը ատողը պիտի մեռնի:
11 [բ]Դժոխքն ու [գ]վիհը Տէրոջ առջեւն են.
Ո՜րչափ աւելի՝ մարդոց որդիներուն սիրտերը:
12 Ծաղրողը զինք կշտամբողը չի սիրեր.
Իմաստուններուն քով չ՚երթար:
13 Ուրախ սիրտը երեսը կը զուարթացնէ,
Բայց սիրտին ցաւէն հոգին [դ]կ՚ընկճուի:
14 Խելացիին սիրտը գիտութիւն կը փնտռէ,
Բայց անմիտներուն բերանը յիմարութեամբ կը սնանի:
15 Դժբախտին բոլոր օրերը վատ են,
Բայց զուարթ սիրտը մշտատեւ խնճոյքի մէջ է:
16 Աւելի լաւ է քիչ բանը՝ Տէրոջ վախով,
Քան մեծ գանձը՝ խռովութեամբ:
17 Աւելի լաւ է բանջարեղէնի կերակուրը՝ հո՛ն ուր սէր կայ,
Քան գիրցուած եզը՝ հո՛ն ուր ատելութիւն կայ:
18 Ցասկոտ մարդը բանավէճ կը հրահրէ,
Բայց համբերատարը կռիւը կը դադրեցնէ:
19 Ծոյլին ճամբան փուշէ շրջափակի պէս է,
Իսկ ուղիղներուն [ե]ճամբան հարթ է:
20 Իմաստուն որդին իր հայրը կ՚ուրախացնէ,
Բայց անմիտը իր մայրը կ՚արհամարհէ:
21 Պակասամիտ մարդուն՝ յիմարութիւնը ուրախութիւն է,
Իսկ հանճարեղ մարդը ուղղամտութեամբ կ՚ընթանայ:
22 Առանց խորհրդածողովի՝ ծրագիրները կը ձախողին,
Բայց բազմաթիւ խորհրդականներով կը յաջողին:
23 Մարդ իր բերանին պատասխանով կ՚ուրախանայ,
Եւ յարմար ատենին ըսուած խօսքը որչա՜փ [զ]գեղեցիկ է:
24 Կեանքի ուղին ուշիմ մարդը դէպի վեր կը տանի,
Որպէսզի ներքեւի դժոխքէն հեռանայ:
25 Տէրը ամբարտաւաններուն տունը կը [է]քանդէ,
Բայց այրիին սահմանաքարը կը հաստատէ:
26 Չար մարդուն մտածումները Տէրոջ առջեւ գարշելի են,
Իսկ [ը]պարկեշտներուն խօսքերը հաճելի են:

[ա] Կամ՝ խրատը գէշ կը թուի

[բ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանն

[գ] Եբր.՝ ապադոնը, այսինքն՝ կորուստը

[դ] Եբր.՝ կը զարնուի

[ե] Եբր.՝ ուղին

[զ] Եբր.՝ լաւ

[է] Եբր.՝ խլէ

[ը] Եբր.՝ մաքուրներուն

27 Ագահութեամբ վաստկողը իր տունը կը դժբախտացնէ,
Բայց [լ]կաշառքներ ատողը պիտի ապրի:
28 Արդարին սիրտը կը [խ]մտածէ՝ պատասխանելու համար
Իսկ ամբարիշտներուն բերանը չարիք կ’արտաբերէ:
29 Տէրը ամբարիշտներէն հեռու է,
Բայց արդարներուն աղօթքը կը լսէ:
30 Աչքերուն [ծ]լոյսը սիրտը կ’ուրախացնէ.
Բարի լուրը ոսկորները կը պարարտացնէ:
31 Կեանքի ազդարարութիւնը լսող ականջը՝
Իմաստուններուն մէջ պիտի [կ]բնակի:
32 Խրատ մերժողը իր անձը կ’անարգէ,
Իսկ ազդարարութիւնը մտիկ ընողը խելք կը ստանայ:
33 Տէրոջ վախը իմաստութեան կրթութիւնն է,
Ու փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ’երթայ:

16

Սիրտին [ա]ծրագիրները մարդուն կը վերաբերին,
Իսկ լեզուին պատասխանը Տէրոջմէն է:
2 Մարդուն բոլոր ճամբաները [բ]իրեն ամբիծ կ’երեւնան",
Բայց Տէ՛րը կը կշռէ հոգիները:
3 Տէրո՛ջ [գ]յանձնէ քու գործերդ,
Ու մտածումներդ պիտի հաստատուին:
4 Տէրը ամէն ինչ [դ]նպատակի մը" համար ըրաւ,
Նոյնիսկ ամբարիշտը՝ ձախորդ օրուան համար:
5 Բոլոր խրոխտ սիրտ ունեցողները Տէրոջ առջեւ գարշելի է.
[ե]Թէեւ ձեռք ձեռքի տալով միաբանին," անպատիժ պիտի չըլլան:
6 Կարեկցութեամբ եւ ճշմարտութեամբ անօրէնութիւնը կը քաւուի,
Ու Տէրոջ վախով մարդ չարութենէն կը հեռանայ:
7 Երբ Տէրը մարդու մը ճամբաներուն հաւանի,

[լ] Եբր.՝ պարգեւներ

[խ] Եբր.՝ խորհրդածէ

[ծ] Եբր.՝ լուսաւորութիւնը

[կ] Եբր.՝ գիշերէ

[ա] Եբր.՝ պատրաստութիւնները

[բ] Եբր.՝ իր աչքերուն ամբիծ են

[գ] Եբր.՝ գլորէ

[դ] Եբր.՝ իրեն

[ե] Կամ՝ Ազգէ ազգ

Մինչեւ անգամ անոր թշնամիները կը հաշտեցնէ անոր հետ:
8 Աւելի լաւ է քիչ բան՝ արդարութեամբ,
Քան մեծ [գ]եկամուտներ՝ [է]անիրաւութեամբ:
9 Մարդուն սիրտը կը [ը]ծրագրէ իր ճամբան,
Բայց Տէ՛րը կը հաստատէ անոր քայլերը:
10 Թագաւորին շրթունքին վրայ [թ]աստուածային պատգամ" կայ,
Եւ անոր բերանը դատաստանի մէջ [ժ]չի սխալիր":
11 Ճիշդ նժարն ու կշիռքը Տէրոջն են.
Տոպրակին մէջի բոլոր կշռաքարերը անոր գործն են:
12 Ամբարշտութիւնը թագաւորներուն գարշելի է,
Որովհետեւ գահը արդարութեամբ կը հաստատուի:
13 Արդար շրթունքները թագաւորներուն հաճելի են.
Անոնք ուղիղ խօսողը կը սիրեն:
14 Թագաւորին ցասումը մահուան պատգամաւորներու պէս է.
Բայց իմաստուն մարդը զայն կը խաղաղեցնէ:
15 Թագաւորին երեսին լոյսը կեանք է,
Եւ անոր բարեհաճութիւնը վերջին անձրեւի թանձր ամպին պէս է:
16 Իմաստութիւն ստանալը ընտիր ոսկիէն շա՜տ լաւ է,
Ու խելացութիւն ստանալը արծաթէն աւելի ընտիր է:
17 Ուղիղներուն պողոտան չարութենէ հեռանալն է.
Իր ճամբային ուշադիր եղողը իր անձը կը պահէ:
18 Փլուզումին առջեւէն ամբարտաւանութիւնը կ'երթայ,
Եւ [ի]սայթաքումին առջեւէն՝ խրոխտութեան ոգին:
19 Աւելի լաւ է հեզերուն հետ հեզահոգի ըլլալ,
Քան ամբարտաւաններուն հետ աւար բաժնել:
20 Գործի մէջ [լ]խելացութեամբ վարուողը" բարիք կը գտնէ,
Ու Տէրոջ վստահողը երանելի է:
21 Իմաստուն սիրտ ունեցողը խելացի կը կոչուի,
Եւ շրթունքին քաղցրութիւնը հմտութիւնը կ'աւելցնէ:
22 Ուշիմութիւնը կեանքի աղբիւր է [խ]զայն ունեցողին" համար,
Բայց յիմարներուն խրատը յիմարութիւն է:
23 Իմաստունին սիրտը իր [ծ]բերանին ուշիմութիւն կու տայ",

[գ] Եբր.՝ բերքեր

[է] Եբր.՝ առանց իրաւունքի

[ը] Կամ՝ հնարէ

[թ] Եբր.՝ դիւթութիւն

[ժ] Եբր.՝ ուխտազանց չ'ըլլար

[ի] Եբր.՝ խոչընդոտին

[լ] Եբր.՝ ուշիմ եղողը

[խ] Եբր.՝ անոր տիրոջ

Եւ իր շրթունքին հմտութիւնը կ’աւելցնէ:
24 Հաճելի խօսքերը [կ]մեղրի խորիսխին" պէս են,
[հ]Հոգիին քաղցրութիւն են, ու ոսկորներուն՝ առողջութիւն:
25 Ճամբայ կայ՝ որ մարդուն [ձ]ուղիղ կը թուի",
Բայց անոր վերջաւորութիւնը մահուան ճամբան է:
26 Աշխատող անձը իրեն համար կ’աշխատի,
Քանի որ իր բերանը կը դրդէ զինք:
27 [ղ]Անօրէն մարդը չարիք կը նիւթէ,
Եւ անոր շրթունքին վրայ կարծես խանձող կրակ կայ:
28 Նենգ մարդը բանավէճ կը ծագեցնէ,
Ու քսուն մտերիմ բարեկամները կը զատէ:
29 Բռնաւոր մարդը իր ընկերը կը հրապուրէ,
Եւ անոր [ճ]գէշ ճամբայէ քալել կու տայ.
30 Աչքերը կը գոցէ՝ նենգութիւններ հնարելու համար,
Եւ շրթունքը խածնելով չարիք [մ]կը գործէ":
31 Ճերմակ մազերը պարծանքի պսակ են,
Եթէ անոնք արդարութեան ճամբային մէջ գտնուին:
32 Համբերատար մարդը զօրաւոր մարդէն լաւ է,
Ու իր հոգին կառավարողը՝ քաղաք գրաւողէն:
33 Վիճակը ծոցը կը ձգուի,
Բայց ամէն որոշում Տէրոջմէն է:

17

Աւելի լաւ է չոր հացի պատառ մը՝ խաղաղութեամբ,
Քան զոհերու միսերով լեցուն տուն մը՝ կռիւով:
2 Ուշիմ ծառան ամչցնող որդիին կը տիրէ,
Ու եղբայրներու մէջ ժառանգութեան բաժին կ’առնէ:
3 Արծաթին համար հալոց կայ, եւ ոսկիին համար՝ քուրայ.
Բայց Տէ՛րն է սիրտերը քննողը:
4 Չարագործը անիրաւին շրթունքը մտիկ կ’ընէ,
Եւ ստախօսը [ա]վնասակար լեզուին ուշադիր կ’ըլլայ:

[ծ] Եբր.՝ բերանը ուշիմ կ’ընէ

[կ] Եբր.՝ յորդող մեղրին

[հ] Եբր.՝ Անձին

[ձ] Եբր.՝ երեսին ուղիղ է

[ղ] Եբր.՝ Բելիարի

[ճ] Եբր.՝ լաւ չեղող

[մ] Եբր.՝ կ’աւարտէ

[ա] Եբր.՝ եղեռնագործ

5 Թշուառը ծաղրողը անոր Արարիչը կը նախատէ,
Ու ձախորդութեան համար ուրախացողը անպատիժ պիտի չմնայ:
6 [բ]Թոռները ծերերուն պսակն են,
Եւ որդիներուն պարծանքը իրենց հայրերն են:
7 [գ]Ընտիր [դ]խօսքը անզգամին չի վայլեր,
Ո՜րչափ աւելի ստախօս շրթունքը՝ ազնուականին:
8 [ե]Պարգեւը՝ [զ]ընդունողին առջեւ" [է]պատուական քարի պէս է,
Ո՛ւր որ դառնայ՝ [ը]կը յաջողի":
9 Յանցանքը ծածկողը սէր կը փնտռէ,
Բայց [թ]զայն պատմողը" մտերիմ բարեկամները կը զատէ:
10 Մէկ սաստ խելացի մարդուն աւելի [ժ]կ'ազդէ,
Քան հարիւր գաւազանի հարուած՝ անմիտին:
11 Չար մարդը միայն ըմբոստութիւն կը փնտռէ.
Անոր անգութ պատգամաւոր մը պիտի ղրկուի:
12 Մարդ մը ձագերը յափշտակուած արջի մը թող հանդիպի,
Քան թէ անմիտի մը՝ անոր յիմարութեան ատենը:
13 Ո՛վ որ բարիքի փոխարէն չարիք կը հատուցանէ,
Չարիքը անոր տունէն պիտի չհեռանայ:
14 Բանավէճին սկզբնաւորութիւնը [ի]ջրաթումբ բանալու" կը նմանի.
Ուրեմն վէճը չբռնկած՝ [լ]հեռացի՛ր:
15 Ամբարիշտը արդարացնողը եւ արդարը դատապարտողը՝
Երկուքն ալ Տէրոջ առջեւ գարշելի են:
16 Իմաստութիւնը ստանալու գինը ի՞նչ օգուտ ունի անմիտին ձեռքը,
Քանի [խ]խելք չունի:
17 Բարեկամը ամէն ատեն կը սիրէ,

[բ] Եբր.՝ Որդիներուն որդիները

[գ] Եբր.՝ Գերազանց

[դ] Եբր.՝ շրթունքը

[ե] Եբր.՝ Կաշառքը

[զ] Եբր.՝ անոր տիրոջ աչքերուն

[է] Եբր.՝ շնորհալի

[ը] Կամ՝ ուշիմ կ'ըլլայ

[թ] Եբր.՝ լուր մը կրկնողը

[ժ] Եբր.՝ կ'իջեցնէ

[ի] Եբր.՝ ջուրը արձակելու

[լ] Եբր.՝ ձգէ՛

[խ] Եբր.՝ սիրտ, այսինքն՝ փափաք

Ու եղբայրը տագնապի ատեն օգնելու համար ծնած է:
18 Պակասամիտ մարդը [ծ]գրաւական կու տայ",
Եւ իր ընկերին [կ]համար երաշխաւոր կ’ըլլայ:
19 Բանակռիւ սիրողը յանցանքը կը սիրէ.
Իր դուռը բարձրացնողը իր փլուզումը կը փնտռէ:
20 Ծուռ սիրտ ունեցողը բարիք չի գտներ,
Ու նենգաւոր լեզուով մարդը չարիքի մէջ կ’իյնայ:
21 Անմիտը ծնանողը կը տրտմի,
Եւ անզգամին հայրը չ’ուրախանար:
22 Ուրախ սիրտը դեղի պէս [հ]օգտակար է",
Բայց [ձ]ընկճուած հոգին [ղ]անդամները կը չորցնէ:
23 Ամբարիշտը [ճ]իր ծոցէն կաշառք կը հանէ",
Որպէսզի դատաստանի ուղիները ծռէ:
24 Իմաստութիւնը խելացի մարդուն դիմացն է,
Բայց անմիտին աչքերը երկրի ծայրերն են:
25 Անմիտ որդին իր հօր վիշտ կ’ըլլայ,
Եւ զինք ծննդաբերողին՝ դառնութիւն:
26 Լաւ չէ արդարը պատժել,
[մ]Ո՛չ ալ ազնուականները ծեծել՝ իրենց ուղղամտութեան համար":
27 Գիտունը իր խօսքերը կը չափաւորէ,
Ու հանճարեղ մարդը պատուական հոգի ունի:
28 Նոյնիսկ յիմարը իմաստուն կը սեպուի՝ եթէ լուռ կենայ.
Իր շրթունքը գոցողը խելացի է:

18

[յ]Ինքնահաճոյ մարդը իր փափաքը կը փնտռէ,
Եւ ամէն գաղափարի [ն]կ’ընդդիմանայ:
2 Անմիտը չ’ախորժիր հանճարէն,
Հապա իր սիրտին մէջ եղածը յայտնելէն:

[ծ] Եբր.՝ ափերը կը զարնէ

[կ] Եբր.՝ առջեւ

[հ] Եբր.՝ բարիք կ’ընէ

[ձ] Եբր.՝ զարնուած

[ղ] Կամ՝ ոսկորները

[ճ] Եբր.՝ ուրիշին ծոցէն կաշառք կը ստանայ

[մ] Կամ՝ Ուղիղ չէ ազնուականները ծեծել

[յ] Եբր.՝ Զատուող

[ն] Եբր.՝ դէմ կը բորբոքի

3 Երբ ամբարիշտը գայ՝ արհամարհանքն ալ կու գայ,
Նաեւ նախատինքը՝ անարգանքին հետ:
4 Մարդուն բերանին խօսքերը խորունկ ջուրեր են.
Իմաստութեան աղբիւրը [գ]առատաբուխ վտակ մըն է:
5 Լաւ չէ ամբարիշտին աչառութիւն ընել՝
Դատաստանի մէջ արդարին իրաւունքը ծռելու համար:
6 Անմիտին շրթունքը [դ]կռիւ կը ծագեցնէ",
Ու անոր բերանը ծեծը կը կանչէ:
7 Անմիտին բերանը իրեն կործանում է,
Եւ անոր շրթունքը իր անձին որոգայթ է:
8 Քսու մարդուն խօսքերը անուշեղէնի պէս են.
Անոնք մինչեւ փորին [ե]շտեմարանները կ՚իջնեն:
9 Ան որ իր գործին մէջ թոյլ է՝
Կործանողին եղբայրն է:
10 Տէրոջ անունը ամուր աշտարակ է.
Արդարը անոր կը վազէ ու պաշտպանուած կ՚ըլլայ:
11 Հարուստին ստացուածքը իր ամուր բերդաքաղաքն է.
Անոր երեւակայութեան մէջ բարձր պարիսպի պէս է:
12 Փլուզումէն առաջ մարդուն սիրտը կը խրոխտանայ,
Բայց փառքին առջեւէն խոնարհութիւնը կ՚երթայ:
13 Ո՛վ որ խօսքի մը կը պատասխանէ՝ լսելէ առաջ,
Ատիկա յիմարութիւն ու նախատինք է իրեն:
14 Մարդուն հոգին իր հիւանդութեան նեցուկ կ՚ըլլայ,
Բայց [զ]ընկճուած հոգին ո՞վ կրնայ [է]մխիթարել:
15 Խելացիին սիրտը գիտութիւն կը ստանայ,
Եւ իմաստուններուն ականջը գիտութիւն կը փնտռէ:
16 Մարդուն պարգեւը [ը]անոր ճամբայ կը բանայ"
Ու զայն մեծերուն առջեւ կ՚առաջնորդէ:
17 Ո՛վ որ առաջինը ըլլայ իր դատը ներկայացնելու՝ [թ]իրաւունք ունեցող" կը թուի.
Բայց երբ իր [ժ]ոսոխը գայ՝ զայն կը [ի]քննէ:

[գ] Եբր.՝ բխող

[դ] Եբր.՝ կռիւի մէջ կը մտնէ

[ե] Եբր.՝ ներքին սենեակները

[զ] Եբր.՝ զարնուած

[է] Եբր.՝ բարձրացնել

[ը] Եբր.՝ զայն կ՚ընդարձակէ

[թ] Եբր.՝ արդար

[ժ] Եբր.՝ ընկերը

[ի] Եբր.՝ հետազօտէ

18 Վիճակը բանավէճերը կը դադրեցնէ
Ու հզօրները կը զատէ:
19 [լ]Անիրաւուած եղբայր մը ամուր բերդաքաղաքէն անառիկ է,
Եւ անոր բանավէճերը պալատի մը նիգերուն կը նմանին:
20 Մարդուն փորը իր բերանին պտուղէն կը կշտանայ.
Իր շրթունքին [խ]արդիւնքէն կը [ծ]յագենայ:
21 Մահն ու կեանքը լեզուին ձեռքն են.
Զայն սիրողները անոր պտուղը կ’ուտեն:
22 Առաջինի կին գտնողը բարիք կը գտնէ
Եւ Տէրոջմէն բարեհաճութիւն կը ստանայ:
23 Թշուառը աղաչանքով կը խօսի,
Իսկ հարուստը խստութեամբ կը պատասխանէ:
24 Շատ ընկեր ունեցող մարդը ձախորդութեան կը հանդիպի,
Բայց եղբօրմէն աւելի [կ]մտերիմ [հ]բարեկամ կայ:

19

Աւելի լաւ է իր պարկեշտութեան մէջ ընթացող թշուառը,
Քան ծուռ շրթունք ունեցող անմիտը:
2 Նաեւ լաւ չէ անձի մը տգիտութիւնը,
Ու ոտքերով փութացողը կը [ա]սահի:
3 Մարդուն յիմարութիւնը անոր ճամբան կ’եղծանէ,
Եւ իր սիրտը Տէրոջ դէմ կը բարկանայ:
4 Փարթամութիւնը շատ բարեկամներ կ’աւելցնէ,
Իսկ չքաւորը իր բարեկամէն կը զատուի:
5 [բ]Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու սուտեր արտաբերողը պիտի չազատի:
6 Շատերը [գ]առատաձեռն մարդուն՝՝[դ]շնորհքը կը խնդրեն՝՝,
Եւ ամէն մարդ պարգեւ տուողին բարեկամ կ’ըլլայ:
7 Թշուառին բոլոր եղբայրները զինք կ’ատեն.

[լ] Եբր.՝ Իրեն դէմ յանցանք գործուած

[խ] Եբր.՝ բերքէն

[ծ] Եբր.՝ կշտանայ

[կ] Եբր.՝ յարող

[հ] Եբր.՝ սիրելի

[ա] Եբր.՝ մեղանչէ

[բ] Կամ՝ Կեղծ

[գ] Եբր.՝ ազնուականին

[դ] Եբր.՝ երեսին կը պաղատին

Ո՜րչափ աւելի անոր բարեկամները իրմէ կը հեռանան:
Զանոնք կը հետապնդէ իր խօսքերով, բայց անոնք չեն գտնուիր:
8 [ե]Խելք ստացողը իր անձը կը սիրէ.
[զ]Իմաստութիւնը պահողը բարիք պիտի գտնէ:
9 Սուտ վկան անպարտ պիտի չմնայ,
Ու սուտեր արտաբերողը պիտի կորսուի:
10 Անմիտին քնքշութիւն չի վայլեր.
Ո՜րչափ աւելի ստրուկի մը՝ իշխանաւորներու վրայ տիրել:
11 Մարդուն ուշիմութիւնը իր բարկութիւնը կը յետաձգէ,
Եւ անոր պարծանքն է յանցանքը անտեսելը:
12 Թագաւորին բարկութիւնը առիւծի կորիւնի [է]մռնչիւնին պէս է,
Իսկ անոր բարեհաճութիւնը՝ բոյսին վրայի ցօղին պէս:
13 Անմիտ որդին իր հօր աղէտն է,
Ու կնոջ կռիւները շարունակական կաթկթոցին պէս են:
14 Տունն ու ստացուածքը հայրերէն մնացած ժառանգութիւն են,
Բայց ուշիմ կինը Տէրոջմէն է:
15 Ծուլութիւնը թմբիրի մէջ կը ձգէ,
Եւ թոյլ անձը պիտի անօթենայ:
16 Պատուիրանը պահողը իր անձը կը պահէ,
Իսկ իր ճամբաները արհամարհողը պիտի մեռնի:
17 Չքաւորին ողորմողը՝ Տէրոջ փոխ կու տայ,
Եւ ի՛նք անոր պիտի հատուցանէ:
18 Խրատէ՛ որդիդ՝ քանի յոյս կայ,
Եւ [ը]կամակից մի՛ ըլլար անոր մահուան":
19 Սաստիկ ցասկոտ մարդը պատիժ կրելու է,
Որովհետեւ եթէ զայն ազատես՝ վերսկսելու ես:
20 Լսէ՛ խրատը եւ ընդունէ՛ կրթութիւնը,
Որպէսզի յետագային իմաստուն ըլլաս:
21 Մարդուն սիրտին մէջ շատ ծրագիրներ կան,
Բայց Տէրոջ խորհուրդն է որ պիտի հաստատուի:
22 [թ]Մարդէն ակնկալուածը" իր կարեկցութիւնն է,
Ու թշուառը ստախօսէն աւելի լաւ է:
23 Տէրոջ վախը կեանքի կ՚առաջնորդէ.
Զայն ունեցողը կուշտ կը [ժ]հանգչի, ու [ի]ձախորդութեան չի հանդիպիր":

[ե] Եբր.՝ Սիրտ

[զ] Եբր.՝ Հանճարը

[է] Եբր.՝ գոռումին

[ը] Կամ՝ անձդ թող չխնայէ անոր մահուան

[թ] Եբր.՝ Մարդուն փափաքը

[ժ] Եբր.՝ գիշերէ

[ի] Եբր.՝ ձախորդութիւնը իրեն չ՚այցելեր

24 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը [լ]խոթէ,
Բայց զայն իր բերանն անգամ չի [խ]տանիր:
25 Ծեծէ՛ ծաղրողը, որ միամիտը խորագէտ ըլլայ.
Եթէ խելացին կշտամբես՝ գիտութիւնը պիտի հասկնայ:
26 Իր հայրը քայքայողն ու մայրը [ծ]վռնտողը՝
Ամչցնող ու շիկնիլ տուող որդի մըն է:
27 Որդեա՛կս, հրաժարէ՛ մտիկ ընելէն այն խրատը՝
Որ քեզ իմաստութեան խօսքերէն կը մոլորեցնէ:
28 [կ]Անօրէն վկան իրաւունքը կը ծաղրէ.
Ամբարիշտներուն բերանը անօրէնութիւն կը կլլէ:
29 Ծաղրողներուն համար դատավճիռներ պատրաստուած են,
Եւ անմիտներուն կռնակին համար՝ ծեծեր:

20

Գինին ծաղրող է, եւ օղին՝ [ա]կռիւ ծագեցնող".
Ո՛վ որ ասոնցմով մոլորի՝ իմաստուն չէ:
2 Թագաւորին երկիւղը առիւծի կորիւնի [բ]մռնչիւնին պէս է.
Զայն բարկացնողը իր անձին դէմ կը մեղանչէ:
3 Մարդուն փառքն է կռիւը դադրեցնել,
Բայց ամէն յիմար [գ]կռուասէր է:
4 Ձմեռ ըլլալուն համար՝ ծոյլը արտը չի հերկեր,
Ուստի հունձքի ատեն պիտի մուրայ, ու ոչինչ պիտի ունենայ:
5 Մարդու մը սիրտին խորհուրդը խորունկ ջուրերու պէս է.
Հանճարեղ մարդը անկէ կը հանէ:
6 Մարդոցմէ շատերը իրենց բարեպաշտութիւնը կը յայտարարեն,
Բայց հաւատարիմ մարդը ո՞վ կրնայ գտնել:
7 Իր պարկեշտութեան մէջ ընթացողը արդար է.
Իրմէ ետք՝ իր որդիները երանելի պիտի ըլլան:
8 Դատաստանի գահին վրայ բազմող թագաւորը՝
Իր աչքերով ամէն չարիք կը [դ]ցնցատէ:
9 Ո՞վ կրնայ ըսել. «Իմ սիրտս զտեցի,

[լ] Եբր.՝ թաղէ

[խ] Եբր.՝ վերադարձներ

[ծ] Եբր.՝ փախցնողը

[կ] Եբր.՝ Բելիարի

[ա] Եբր.՝ աղեկոծող

[բ] Եբր.՝ գոռումին

[գ] Եբր.՝ բորբոքող

[դ] Եբր.՝ ցրուէ

Իմ մեղքէս մաքրուեցայ»:
10 [ե]Երկու տեսակ կշռաքար", [զ]երկու տեսակ չափ"
Հաւասարապէս Տէրոջ առջեւ գարշելի են:
11 Նոյնիսկ [է]մանուկի մը արարքներէն կը հասկցուի
Անոր վարքին մաքուր եւ ուղիղ ըլլալը:
12 Լսող ականջն ու տեսնող աչքը՝
Երկուքն ալ Տէ՛րը [ը]ստեղծած է:
13 Քունը մի՛ սիրեր, որպէսզի չթշուառանաս.
Աչքերդ բա՛ց, որպէսզի հացով կշտանաս:
14 «Գէ՛շ է, գէ՛շ է», կ՚ըսէ գնողը.
Բայց երբ երթայ, այն ատեն կը պարծենայ:
15 Ոսկի ու շատ մարգարիտ [թ]կը գտնուին",
Բայց գիտութեան շրթունքները մեծագին [ժ]զարդեր են:
16 Օտարի մը երաշխաւոր եղողին հագո՛ւստը առ,
Եւ օտարազգի կնոջ համար երաշխաւոր եղողէն՝ գրա՛ւ առ:
17 Ստութեան հացը մարդուն [ի]ախորժելի է,
Բայց վերջաւորութեան՝ անոր բերանը խիճով պիտի լեցուի:
18 Ծրագիրը խորհուրդով կը հաստատուի,
Ուստի խոհեմութեա՛մբ պատերազմէ:
19 Բանսարկութեան գացողը գաղտնիքը կը յայտնէ.
Ուրեմն հրապուրողին մի՛ [լ]միանար:
20 Ո՛վ որ իր հայրն ու մայրը կ՚անիծէ,
Անոր ճրագը թանձր խաւարի մէջ պիտի շիջանի:
21 Եթէ ժառանգութիւն մը սկիզբը արտորալով ստացուի,
Անոր վախճանը պիտի չօրհնուի:
22 Մի՛ ըսեր. «Չարութեան փոխարէնը պիտի հատուցանեմ».
Տէրո՛ջ յուսա, եւ ան քեզ պիտի ազատէ:
23 Երկու տեսակ կշռաքար Տէրոջ առջեւ գարշելի է,
Ու խարդախուած կշիռքը լաւ չէ:
24 [խ]Մարդուն քայլերը Տէրոջմէն կը հաստատուին.

[ե] Եբր.՝ Կշռաքար եւ կշռաքար

[զ] Եբր.՝ արդու եւ արդու

[է] Եբր.՝ տղայի

[ը] Եբր.՝ ըրած

[թ] Եբր.՝ կան

[ժ] Եբր.՝ իրեր

[ի] Եբր.՝ հաճելի

[լ] Եբր.՝ խառնուիր

[խ] Եբր.՝ Զօրաւոր մարդուն

Ուստի մարդը ի՞նչպէս կրնայ հասկնալ իր ճամբան:
25 *Անխորհրդաբար բան մը նուիրելը" եւ ուխտ ընելէն ետք քննարկելը՝
Մարդուն որոգայթ են:
26 Իմաստուն թագաւորը ամբարիշտները կը ցրուէ,
Եւ անիւը անոնց վրայ կը դարձնէ:
27 Մարդուն ներշնչումը Տէրոջ ճրագն է.
Սիրտին բոլոր շտեմարանները" կը խուզարկէ:
28 Կարեկցութիւնն ու ճշմարտութիւնը թագաւորը կը պահեն,
Ան ալ իր գահը կարեկցութեամբ կ'ամրապնդէ:
29 Երիտասարդներուն պարծանքը իրենց ոյժն է,
Եւ ծերերուն վայելչութիւնը ճերմակ մազն է:
30 Վէրքի ^նշանները ու սիրտին շտեմարանները հասնող հարուածները՝
*Չար մարդուն" սպեղանի են:

21

Թագաւորին սիրտը ջուրի առուներու պէս է Տէրոջ ձեռքին մէջ.
Զայն կը հակեցնէ ո՛ր կողմը որ ուզէ:
2 Մարդուն բոլոր ճամբաները իր աչքերուն ուղիղ կը թուին,
Բայց Տէ՛րն է որ սիրտերը կը կշռէ:
3 Արդարութիւն եւ իրաւունք կիրարկելը՝
Զոհէն աւելի նախընտրելի է Տէրոջ:
4 Աչքերու գոռոզութիւնն ու հպարտ սիրտը,
Նաեւ ամբարիշտներուն "ճրագը մեղք են:
5 Ժիր մարդուն մտածումները ի՛րապէս առատութեան կ'առաջնորդեն,
Բայց ամէն փութացող՝ անտարակոյս կարօտութեան կը հասնի:
6 Ստախօս լեզուով գանձեր վաստկիլը՝
Մահը փնտռողներուն վաղանցիկ ունայնութիւնն է:
7 Ամբարիշտներուն հասցուցած զրկանքը զիրենք պիտի կործանէ,
Որովհետեւ կը մերժեն իրաւունք կիրարկել:
8 Երբ մարդուն ճամբան ծուռ ըլլայ՝ "կը խոտորի".
Բայց մաքուր վարքը ուղիղ է:
9 Աւելի լաւ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ,
Քան թէ տուն մը "բաժնեկցիլ կռուասէր կնոջ մը հետ:

---

* Կամ՝ Սուրբ բան մը կլլելը

" Եբր.՝ Փորին բոլոր ներքին սենեակները

^ Եբր.՝ հարուածներն

* Կամ՝ Չարութեան դէմ

" Կամ՝ մշակութիւնը

" Եբր.՝ կ'օտարանայ

" Եբր.՝ ընկերակցիլ

10 Ամբարիշտ մարդուն անձը չարութեան կը փափաքի,
Եւ անոր ընկերը իր [դ]առջեւ ողորմութիւն չի գտներ:
11 Երբ ծաղրողը պատժուի՝ միամիտը իմաստուն կ՚ըլլայ.
Երբ իմաստունը [ե]կրթուի՝ գիտութիւն կը ստանայ:
12 Արդարը [զ]ուշադրութիւն կը դարձնէ'' ամբարիշտին տան,
Երբ ամբարիշտները իրենց չարութեան համար տապալին:
13 Ո՛վ որ իր ականջը կը խցէ՝ չքաւորին աղաղակը չլսելու համար,
Ի՛նք ալ պիտի գոչէ, եւ իրեն լսող պիտի չըլլայ:
14 Ծածկաբար տրուած պարգեւը բարկութիւնը կը մարէ,
Ու ծոցը դրուած [է]ընծան սաստիկ ցասումը կը դադրեցնէ:
15 Իրաւունք կիրարկելը՝ արդարին ուրախութիւն է,
Բայց կործանում կայ անօրէնութիւն գործողներուն:
16 Ուշիմութեան ճամբայէն մոլորող մարդը՝
Ուրուականներու համախմբումին մէջ պիտի [ը]իջնէ:
17 Ուրախութիւն սիրողը [թ]կարօտեալ պիտի ըլլայ.
Գինին ու իւղը սիրողը չի հարստանար:
18 Ամբարիշտը արդարին համար փրկանք կ՚ըլլայ,
Եւ անհաւատարիմը՝ ուղիղներուն համար:
19 Աւելի լաւ է [ժ]անապատը բնակիլ,
Քան կռուազան ու դիւրագրգիռ կնոջ հետ:
20 Իմաստունին բնակարանին մէջ ցանկալի գանձ եւ իւղ կան,
Բայց անմիտ մարդը [ի]իր ունեցածը'' կը կլլէ:
21 Արդարութեան ու կարեկցութեան հետամուտ եղողը՝
Կեանք, արդարութիւն եւ փառք պիտի գտնէ:
22 Իմաստունը զօրաւորներուն քաղաքը կը բարձրանայ
Եւ անոնց ապահովութեան [լ]ամրութիւնը կը փլցնէ:
23 Իր բերանն ու լեզուն պահողը՝
Իր անձը տագնապներէն կը պահէ:
24 Հպարտութեամբ եւ ցասումով վարուող մարդը՝
Որ հպարտ ու յանդուգն է, ծաղրող [խ]կը կոչուի'':

[դ] Եբր.՝ աչքերուն

[ե] Եբր.՝ ուշիմութիւն ստանայ

[զ] Եբր.՝ ուշիմութեամբ կը նայի

[է] Եբր.՝ կաշառքը

[ը] Կամ՝ հանգստանայ

[թ] Եբր.՝ կարօտութեան մարդ

[ժ] Եբր.՝ անբնակ երկիր մը

[ի] Եբր.՝ զայն

[լ] Եբր.՝ զօրութիւնը

25 Ծոյլին փափաքը զինք կը մեռցնէ,
Որովհետեւ անոր ձեռքերը կը մերժեն աշխատիլ.
26 Ան ամբողջ օրը [ծ]սաստիկ կը ցանկայ,
Իսկ արդարը կու տայ առանց խնայելու:
27 Ամբարիշտներուն զոհը գարշելի է,
Մանաւանդ երբ զայն նենգ մտադրութեամբ կը [կ]մատուցանեն:
28 Սուտ վկան պիտի կորսուի,
Բայց լսող մարդը ընդմիշտ պիտի խօսի:
29 Ամբարիշտ մարդը իր երեսը կը պնդացնէ,
Բայց ուղիղը իր ճամբաները կը հաստատէ:
30 Իմաստութիւն, հանճար կամ խորհուրդ մը չկայ՝
Որ Տէրոջ [հ]դիմադրէ:
31 Ձին պատերազմի օրուան համար պատրաստուած է,
Բայց [ձ]ազատութիւնը Տէրոջմէ՛ն է:

22

Բարի համբաւը մեծ հարստութենէն նախընտրելի է,
Ու շնորհքը արծաթէն եւ ոսկիէն լաւ է:
2 Հարուստն ու թշուառը իրարու կը հանդիպին.
Զանոնք բոլորը Տէ՛րը [ա]ստեղծած է:
3 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ եւ կը [բ]զգուշանայ,
Բայց միամիտները կ՚անտեսեն ու կը պատժուին:
4 Խոնարհութեան եւ Տէրոջ վախին վախճանը՝
Հարստութիւն, փառք ու կեանք է:
5 Ծուռ մարդուն ճամբային մէջ փուշեր եւ վարմեր կան.
Իր անձը պահողը՝ անոնցմէ կը հեռանայ:
6 Կրթէ՛ [գ]մանուկը իր [դ]ճամբան սկսած ատենը՛՛,
Որպէսզի երբ ծերանայ՝ անկէ չշեղի:
7 Հարուստը թշուառներուն վրայ կը տիրէ,

[խ] Եբր.՝ անուն ունի

[ծ] Եբր.՝ ցանկութեամբ

[կ] Եբր.՝ բերեն

[հ] Եբր.՝ դիմացը կենայ

[ձ] Կամ՝ յաղթութիւնը

[ա] Եբր.՝ ըրած

[բ] Եբր.՝ պահուըտի

[գ] Եբր.՝ տղան

[դ] Կամ՝ ճամբային համեմատ

Ու փոխ առնողը փոխ տուողին ստրուկ կ’ըլլայ:
8 Անիրաւութիւն սերմանողը [ե]անօրէնութիւն կը հնձէ,
Եւ անոր ցասումի գաւազանը պիտի [գ]կորսուի:
9 Բարեացակամ աչք ունեցողը պիտի օրհնուի,
Որովհետեւ իր հացէն չքաւորին կու տայ:
10 Եթէ ծաղրողը վռնտես՝ [է]կռիւը [ը]կը հեռանայ",
Բանավէճն ու անարգանքը կը դադրին:
11 Սիրտի մաքրութիւն սիրողին շրթունքին վրայ շնորհք կայ,
Եւ թագաւորը անոր բարեկամ կ’ըլլայ:
12 Տէրոջ աչքերը գիտութիւնը կը պահպանեն,
Բայց ինք անհաւատարիմին խօսքերը կ’եղծանէ:
13 Ծոյլը կ’ըսէ. «Դուրսը առիւծ կայ,
Հրապարակին մէջ պիտի մեռցուիմ»:
14 Օտար կիներուն բերանը խորունկ փոս է,
Տէրոջ [թ]ատելի եղողը" հոն կ’իյնայ:
15 [ժ]Մանուկին սիրտին յիմարութիւն կապուած է.
Պատիժի գաւազանը զայն իրմէ կը հեռացնէ:
16 Իր ստացուածքը շատցնելու համար չքաւորը հարստահարողը,
Նաեւ հարուստին տուողը՝ անշուշտ կարօտութեան պիտի հասնի:

ԵՐԵՍՈՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐ

17 Դարձո՛ւր ականջդ ու մտի՛կ ըրէ իմաստուններուն խօսքերը,
Եւ [ի]ուշադրութի՛ւն դարձուր" իմ գիտութեանս.
18 Արդարեւ հաճելի պիտի ըլլայ զանոնք քու սիրտիդ մէջ պահել,
Անոնք բոլորն ալ քու շրթունքիդ վրայ պիտի հաստատուին:
19 Ահա՛ այսօր քեզի գիտցուցի այս բաները,
Որպէսզի քու վստահութիւնդ Տէրոջ վրայ ըլլայ:
20 Միթէ ես քեզի [լ]երեսուն խրատ
Ու գիտութիւն չգրեցի՞,
21 Որպէսզի քեզի [խ]ցուցնեմ ճշմարտութեան խօսքերուն ստուգութիւնը,

---

[ե] Կամ՝ ունայնութիւն

[գ] Եբր.՝ սպառի

[է] Եբր.՝ բանավէճը

[ը] Եբր.՝ դուրս կ’ելլէ

[թ] Եբր.՝ սրտմտութեան ենթարկուողը

[ժ] Եբր.՝ Տղային

[ի] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ դի՛ր

[լ] Կամ՝ շատ անգամ

[խ] Եբր.՝ գիտցնեմ

Որպէսզի քեզի [ծ]հարցնողներուն ճշմարտութեան խօսքերով պատասխանես:

-1-

22 *Չքաւորը մի՛ [կ]կողոպտեր իր չքաւորութեան համար*
Ու դժբախտը մի՛ կոխկռտեր [հ]դատարանի մէջ.
23 *Որովհետեւ Տէրը անոնց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,*
Եւ զանոնք կողոպտողներուն [ձ]անձը պիտի կողոպտէ:

-2-

24 *Մի՛ բարեկամանար [ղ]բարկացող մարդուն'' հետ,*
Ու մի՛ երթար ցասկոտ մարդուն հետ.
25 *Որպէսզի անոր ուղիները չսորվիս,*
Եւ անձդ որոգայթի մէջ չբռնուի:

-3-

26 *[ճ]Գրաւական տուողներէն'' մի՛ ըլլար,*
Ո՛չ ալ՝ պարտքի համար երաշխաւոր եղողներէն.
27 *Եթէ վճարելու [մ]կարողութիւն չունենաս'',*
Ինչո՞ւ տակէդ քու անկողինդ առնեն:

-4-

28 *Մի՛ տեղափոխեր հնադարեան սահմանաքարը,*
Որ քու հայրերդ [յ]դրած են:

-5-

29 *Իր գործին մէջ արագաշարժ մարդ մը կը տեսնե՞ս.*

[ծ] Եբր.՝ ղրկողներուն

[կ] Եբր.՝ թալլեր

[հ] Եբր.՝ դրան

[ձ] Եբր.՝ կեանքը

[ղ] Եբր.՝ բարկութեան տիրոջ

[ճ] Եբր.՝ Ափերը զարնողներէն

[մ] Եբր.՝ ոչինչ ունենաս

[յ] Եբր.՝ շինած

Ան թագաւորներո՛ւն պիտի ներկայանայ,
Ո՛չ թէ անշուք մարդոց առջեւ կայնի:

-6-

23

Երբ կառավարիչի մը հետ [ա]սեղան նստիս՝
Լա՛ւ նկատէ առջեւդ եղողը,
2 Ու դանա՛կ դիր կոկորդիդ վրայ՝
Եթէ ախորժակի տէր ես:
3 Մի՛ ցանկար անոր քաղցրաւենիներուն,
Որովհետեւ անոնք [բ]խաբէութեան կերակուր" են:

-7-

4 Մի՛ յոգնիր՝ հարստանալու համար.
Հրաժարէ՛ [գ]մտադրութենէդ:
5 [դ]Աչքերդ պիտի սեւեռե՞ս" այն բանին վրայ՝ որ արդէն չկայ.
Արդարեւ հարստութիւնը անշուշտ իրեն թեւեր կը շինէ,
Եւ արծիւի պէս դէպի երկինք կը թռչի:

-8-

6 Վատ աչք ունեցողին հացը մի՛ ուտեր,
Եւ անոր քաղցրաւենիներուն մի՛ ցանկար.
7 Որովհետեւ ան իր անձին մէջ ինչպէս որ կը մտածէ՝ այնպէս է:
«Կե՛ր ու խմէ՛», կ'ըսէ քեզի,
Բայց անոր սիրտը քեզի հետ չէ:
8 Կերած պատառդ պիտի փսխես,
Ու հաճելի խօսքերդ պիտի կորսնցնես:

-9-

9 Անմիտին ականջներուն մի՛ խօսիր,
Քանի որ քու խօսքերուդ ուշիմութիւնը կ'արհամարհէ:

-10-

10 Մի՛ տեղափոխեր հնադարեան սահմանաքարը,

[ա] Եբր.՝ ուտելու

[բ] Եբր.՝ ստութեան հաց

[գ] Եբր.՝ խելքէդ

[դ] Եբր.՝ Աչքերուդ թռչիլ պիտի տա՞ս

Եւ մի՛ մտներ որբերուն արտերը.
11 Արդարեւ անոնց [ե]Փրկարարը հզօր է,
Ու քեզի դէմ ի՛նք պիտի պաշտպանէ անոնց իրաւունքը:

-11-

12 Սիրտդ խրատ թող [զ]ստանայ,
Եւ ականջներդ՝ գիտութեան խօսքեր:

-12-

13 [է]Մանուկէն մի՛ կասեցներ պատիժը,
Որովհետեւ եթէ զայն գաւազանով ծեծես՝ չի մեռնիր.
14 Թէեւ դուն զայն գաւազանով կը ծեծես,
Բայց անոր անձը [ը]դժոխքէն կ՚ազատես:

-13-

15 Որդեա՛կս, եթէ քու սիրտդ իմաստուն ըլլայ,
Ի՛մ սիրտս ալ պիտի ուրախանայ:
16 Ու երբ քու շրթունքդ ուղղամտութեան մասին խօսի,
Իմ [թ]երիկամունքս պիտի հրճուի:

-14-

17 Քու սիրտդ մեղաւորներուն թող չնախանձի,
Հապա ամէն օր Տէրոջ վախին մէջ եղիր.
18 Արդարեւ անտարակոյս վախճան մը կայ,
Ու քու յոյսդ պիտի չկտրի:

-15-

19 Որդեա՛կս, լսէ՛ եւ իմաստո՛ւն եղիր
Եւ ուղղէ՛ սիրտդ դէպի շիտակ ճամբան:
20 [ժ]Մի՛ ըներանար՝՝ գինեմոլներուն,

[ե] Կամ՝ Վրէժխնդիրը

[զ] Եբր.՝ մտցնէ

[է] Եբր.՝ Տղայէն

[ը] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանէն

[թ] Այսինքն՝ անձս

[ժ] Եբր.՝ Մէջը մի՛ ըլլար

Ո՛չ ալ որկրամոլութեամբ միս ուտողներուն.
21 Վասնզի արբեցողն ու որկրամոլը կը թշուառանան,
Եւ մրափը ցնցոտինե՛ր կը հագցնէ:

-16-

22 Հնազանդէ՛ հօրդ՝ որ քեզ ծնաներ է,
Ու մի՛ արհամարհեր մայրդ՝ երբ ծերանայ:
23 Գնէ՛ ճշմարտութիւնը – զայն մի՛ ծախեր –,
Նմանապէս՝ իմաստութիւնը, խրատն ու խելացութիւնը:
24 Արդարին հայրը շատ պիտի խայտայ,
Եւ իմաստուն զաւակ ծնանողը անով պիտի ուրախանայ:
25 Քու հայրդ ու մայրդ քեզմով թող ուրախանան,
Եւ քեզ ծնողաբերողը թող խայտայ:

-17-

26 Որդեա՛կս, ինծի՛ տուր քու սիրտդ,
Եւ աչքերդ ի՛մ ճամբաներս թող դիտեն.
27 Որովհետեւ պոռնիկը [ի]խորունկ փոս է,
Եւ օտարազգի կինը՝ նեղ [լ]հոր:
28 Ան գողի պէս դարանը կը մտնէ,
Ու մարդոց մէջ անհաւատարիմները կ’աւելցնէ:

-18-

29 Որո՞ւնն է «վա՜յ»ը, որո՞ւնն է «ափսո՜ս»ը.
Որո՞ւնն են կռիւները, որո՞ւնն են գանգատները.
Որո՞ւնն են առանց [խ]պատճառի վէրքերը.
Որո՞ւնն է աչքերու կարմրութիւնը.–
30 Գինիին քով [ծ]մնացողներուն,
Խառնուած գինին փնտռելու գացողներուն:
31 Մի՛ նայիր գինիին կարմրութեան,
Երբ բաժակին մէջ իր [կ]գոյնը կը ցուցնէ" ու [հ]դիւրութեամբ կը հոսի":
32 Ան վերջը օձի պէս կը խածնէ,

[ի] Եբր.՝ նեղ

[լ] Կամ՝ գուբ

[խ] Եբր.՝ վճարումի

[ծ] Եբր.՝ ուշացողներուն

[կ] Եբր.՝ դրսերեւոյթը կու տայ

[հ] Եբր.՝ ուղիղ կ’երթայ

Եւ իժի պէս կը խայթէ.
33 Արդարեւ քու աչքերդ օտար կիներուն պիտի նային,
Ու սիրտդ նենգութիւն պիտի խօսի,
34 Ծովուն [ծ]մէջտեղը պառկողի պէս պիտի ըլլաս,
Կայմի մը գագաթը պառկողի պէս,
35 Եւ պիտի ըսես.
«Ինծի զարկին, բայց [դ]ցաւ չզգացի՝.
Զիս ծեծեցին, սակայն չգիտակցեցայ:
Ե՞րբ պիտի արթննամ,
Որպէսզի զայն դարձեալ [ճ]ուզեմ»:

-19-

24

Մի՛ նախանձիր չար մարդոց,
Մի՛ փափաքիր անոնց [ա]ընկերանալ.
2 Որովհետեւ անոնց սիրտը կործանումի մասին կը [բ]խորհի,
Եւ շրթունքը անիրաւութեան մասին կը խօսի:

-20-

3 Տունը իմաստութեա՛մբ կը կառուցանուի,
Ու հանճարո՛վ կը հաստատուի:
4 Գիտութեա՛մբ [գ]շտեմարանները կը լեցուին
Ամէն տեսակ թանկարժէք եւ հաճելի ապրանքներով:

-21-

5 Իմաստուն [դ]մարդը զօրաւոր կ՚ըլլայ,
Ու գիտութիւն ունեցողը ոյժը կ՚աւելցնէ.
6 Արդարեւ պատերազմդ [ե]առաջնորդութեամբ կ՚ընես,
Եւ [զ]ազատութիւնը բազմաթիւ խորհրդականներով կ՚ըլլայ:

[ծ] Եբր.՝ սիրտը

[ղ] Եբր.՝ չհիւանդացայ

[ճ] Եբր.՝ փնտռեմ

[ա] Եբր.՝ հետ ըլլալ

[բ] Եբր.՝ խորհրդածէ

[գ] Եբր.՝ ներքին սենեակները

[դ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[ե] Կամ՝ խոհեմութեամբ

-22-

7 Իմաստութիւնը յիմարին համար շատ բարձր է.
Ան [է]դատարանին մէջ իր բերանը չի բանար:

-23-

8 Ո՛վ որ մտածէ չարիք ընել՝
[ը]Նենգամիտ պիտի կոչուի:
9 Յիմարութեան խորհուրդը մեղք է,
Ու ծաղրողը մարդոց գարշելի է:

-24-

10 Եթէ տագնապի օրը տկարանաս,
Ոյժդ [թ]քիչ է:

-25-

11 Ազատէ՛ անոնք՝ որ [ժ]մեռցուելու կը տարուին՝,
Ու ջանք մի՛ խնայեր՝ որ փրկես ջարդուելու [ի]գացողները:
12 Եթէ ըսես. «Ահա՛ մենք ասիկա չէինք գիտեր»,
Սիրտերը կշռողը պիտի չհասկնա՞յ:
Քու անձդ պահպանողը՝ ինք գիտէ,
Եւ ամէն մարդու պիտի հատուցանէ՝ իր արարքներուն համեմատ:

-26-

13 Որդեա՛կս, մե՛ղր կեր՝ որ լաւ է,
Մեղրախորի՛սխ կեր՝ որ քիմքիդ քաղցր է:
14 Գիտցի՛ր թէ իմաստութիւնն ալ քու անձիդ նոյնպէս քաղցր պիտի ըլլայ.
Եթէ զայն գտնես՝
Ապագայ մը պիտի ունենաս,
Եւ քու յոյսդ պիտի չկտրի:

[գ] Կամ՝ յաղթութիւնը

[է] Եբր.՝ դրան

[ը] Եբր.՝ Նենգ մտադրութեան տէր

[թ] Եբր.՝ նեղ

[ժ] Եբր.՝ դէպի մահ բռնուած են

[ի] Եբր.՝ սահողները

-27-

15 Ո՛վ ամբարիշտ, արդարին [լ]տան դարանակալ մի՛ ըլլար,
Անոր [խ]բնակարանը մի՛ կործաներ:
16 Արդարեւ արդարը եօթը անգամ ալ իյնայ՝ պիտի կանգնի.
Բայց ամբարիշտները ձախորդութեան մէջ պիտի գայթին:

-28-

17 Երբ թշնամիդ իյնայ՝ մի՛ ուրախանար,
Ու երբ ոտքը գայթի՝ սիրտդ թող չխայտայ.
18 Որպէսզի Տէրը տեսնելով՝ իրեն [ծ]անհաճոյ չըլլայ,
Եւ իր բարկութիւնը անոր վրայէն կասեցնէ:

-29-

19 Մի՛ բորբոքիր չարագործներուն դէմ,
Եւ մի՛ նախանձիր ամբարիշտներուն:
20 Արդարեւ չար մարդը ապագայ չունի.
Ամբարիշտներուն ճրագը պիտի շիջանի:

-30-

21 Որդեա՛կս, վախցի՛ր Տէրոջմէն ու թագաւորէն,
Եւ մի՛ [կ]միանար [հ]խռովարար մարդոց.
22 Արդարեւ անոնց ձախորդութիւնը յանկարծ [ձ]պիտի հասնի",
Ու երկուքին ալ դժբախտութեան ո՞վ կը գիտակցի:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍՔԵՐՈՒ

23 Սա՛ բաներն ալ իմաստուններուն կը վերաբերին.–
Դատաստանի մէջ աչառութիւն ընելը լաւ չէ:
24 Ո՛վ որ ամբարիշտին կ՚ըսէ. «Դուն արդար ես»,
Ժողովուրդները զինք պիտի անիծեն,

[լ] Եբր.՝ բնակարանին

[խ] Եբր.՝ օթեւանը

[ծ] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[կ] Եբր.՝ խառնուիր

[հ] Եբր.՝ փոփոխական

[ձ] Եբր.՝ դէմ պիտի կանգնի

Եւ ^դ^ազգերը զինք պիտի բանադրեն.
25 Բայց գայն կշտամբողները ^ե^երջանիկ պիտի ըլլան,
Ու անոնց վրայ բարօրութիւն եւ օրհնութիւն պիտի գան:
26 Իրաւացի պատասխան տուողը՝
Շրթունք կը համբուրէ:
27 Դուրսի գործդ ^մ^կանոնաւորէ՛,
Զայն ^յ^քու արտիդ մէջ" պատրաստէ՛,
Յե՛տոյ տունդ կառուցանէ:
28 Ընկերիդ դէմ առանց ^ն^պատճառի վկայ մի՛ ըլլար,
Եւ շրթունքովդ մի՛ ^շ^խաբեր:
29 Մի՛ ըսեր. «Ինք ինչպէս որ ըրաւ ինծի, ես ալ այնպէս պիտի ընեմ իրեն.
Այդ մարդուն պիտի հատուցանեմ իր արարքներուն համեմատ»:
30 Ծոյլ մարդուն արտին քովէն անցայ,
Ու պակասամիտ մարդուն այգիին քովէն.
31 Ահա՛ բոլորին մէջ փուշեր բուսած էին:
Անոնց մակերեսը ^ո^եղինճներ ծածկած էին,
Եւ անոր քարէ ցանկապատը փլած էր:
32 Երբ գայն տեսայ՝ ^չ^միտքիս մէջ լա՛ւ պահեցի",
Անոր նայեցայ եւ անկէ խրատ ստացայ.–
33 Եթէ քիչ մը քնանաս, քիչ մը մրափես,
Եւ քիչ մը ձեռքերդ ծալես՝ ննջելու համար,
34 Քու թշուառութիւնդ ճամբորդի մը պէս պիտի գայ,
Ու կարօտութիւնդ՝ վահանակիր մարդու պէս:

25

Հետեւեալները ալ Սողոմոնի առակներն են, որոնք Յուդայի Եզեկիա թագաւորին մարդիկը արտագրեցին.–
2 Աստուծոյ փառքը՝ բաները ծածկելն է,
Իսկ թագաւորներուն փառքը՝ բաները հետազօտելն է:
3 Երկինքի բարձրութիւնն ու երկրի խորութիւնը,
Նաեւ թագաւորներուն սիրտը անհետազօտելի են:

---

^դ^ Եբր.՝ բնակչութիւնները

^ե^ Եբր.՝ հաճելի

^մ^ Եբր.՝ հաստատէ՛, կամ՝ պատրաստէ՛

^յ^ Եբր.՝ արտին մէջ քեզի համար

^ն^ Եբր.՝ վճարումի

^շ^ Եբր.՝ հրապուրեր

^ո^ Փշոտ թուփ մը

^չ^ Եբր.՝ սիրտիս մէջ լա՛ւ դրի

4 Հանէ՛ [ա]խարամը արծաթէն,
Եւ անկէ անօթ մը պիտի ելլէ ձուլագործին համար:
5 Հանէ՛ ամբարիշտը թագաւորին առջեւէն,
Եւ անոր գահը արդարութեամբ պիտի հաստատուի:
6 Թագաւորին առջեւ մի՛ [բ]պարծենար,
Ու մեծերուն տեղը մի՛ կենար.
7 Արդարեւ աւելի լաւ է որ քեզի ըսուի. «Հո՛ս բարձրացիր»,
Քան թէ նուաստանաս աչքերուդ տեսած ազնուականին առջեւ:
8 [գ]Դատի համար շտապելով դուրս մի՛ ելլեր,
Որպէսզի ընկերդ քեզ չխայտառակէ՝
Երբ վերջաւորութեան չգիտնաս ի՛նչ ընել:
9 Ընկերիդ հետ վարէ՛ քու դատդ,
Բայց ուրիշին գաղտնիքը մի՛ յայտներ,
10 Որպէսզի լսողը քեզ չանպատուէ,
Ու չարախօսութիւնդ [դ]անջնջելի մնայ":
11 Յարմարութեամբ ըսուած խօսքը՝
Արծաթով զարդարուած ոսկիէ խնձորներու կը նմանի:
12 Իմաստունին կշտամբանքը՝ մտիկ ընող ականջին
Ոսկիէ օղ է, ու մաքուր ոսկիէ մանեակ:
13 Ինչպէս է ձիւնին զովութիւնը՝ հունձքի ժամանակ,
Նոյնպէս է հաւատարիմ դեսպանը՝ զինք ղրկողներուն.
Իր տիրոջ անձը կը վերանորոգէ:
14 [ե]Սուտ [զ]առատաձեռնութեան վրայ պարծեցողը՝
[է]Անանձրեւ ամպերու եւ հովի պէս է:
15 Համբերատարութեամբ մեծաւորը կը սիրաշահուի,
Եւ անոյշ լեզուն [ը]անդամները կը կոտրէ:
16 Եթէ մեղր գտնես՝ կե՛ր քեզ բաւարարելու չափ,
Որպէսզի [թ]չյագենաս ու զայն չփսխես:
17 [ժ]Յաճախ մի՛ երթար" ընկերիդ տունը,

[ա] Այսինքն՝ հալած մետաղի կեղտը

[բ] Եբր.՝ պատուիր

[գ] Կամ՝ Կռիւի

[դ] Եբր.՝ չվերադարձնի

[ե] Կամ՝ Կեղծ

[զ] Եբր.՝ պարգեւին

[է] Եբր.՝ Առանց տեղատարափի

[ը] Կամ՝ ոսկորները

[թ] Եբր.՝ չկշտանաս

[ժ] Եբր.՝ Ոտքդ հազուագիւտ թող ըլլայ

Որ քեզմէ [ի]չձանձրանայ ու քեզ չատէ:
18 Իր ընկերին դէմ [լ]սուտ վկայութիւն [խ]տուողը՝
Լախտի, սուրի եւ սրուած նետի պէս է:
19 Տագնապի օրը անհաւատարիմ մարդու վստահիլը՝
Կոտրած ակռայի ու երերուն ոտքի ապաւինելու պէս է:
20 Տրտում [ծ]մարդուն առջեւ երգեր երգողը՝
Ցուրտ օրը հագուստ հանել տուողին,
Կամ բորակի վրայ քացախ թափողին կը նմանի:
21 Եթէ [կ]ոսոխդ անօթի է՝ անոր հա՛ց կերցուր,
Ու եթէ ծարաւ է՝ անոր ջո՛ւր խմցուր.
22 Արդարեւ այսպէս ընելով՝ անոր գլուխին վրայ կրակի կայծեր պիտի դիզես,
Եւ Տէրը քեզի պիտի հատուցանէ:
23 Հիւսիսային հովը տեղատարափներ [հ]կը ծնանի՝,
Ու խոժոռ դէմքը՝ [ձ]չարախօս լեզու:
24 Աւելի լաւ է տանիքի մը անկիւնը բնակիլ,
Քան թէ տուն մը [ղ]բաժնեկցիլ կռուասէր կնոջ մը հետ:
25 Ինչպէս է պաղ ջուրը՝ պապակած անձին,
Այնպէս է հեռաւոր երկրէ եկած բարի լուրը:
26 Ամբարիշտ մարդուն առջեւ [ճ]ինկող արդարը՝
Աղտոտած աղբերակի եւ ապականած աղբիւրի կը նմանի:
27 Շատ մեղր ուտելը լաւ չէ.
Նաեւ մարդուն իր փառքը [մ]հետապնդելը՝ փառք չէ:
28 Իր ոգին [յ]չզսպող մարդը՝
[ն]Քանդուած եւ անպարիսպ քաղաքի պէս է:

[ի] Եբր.՝ չկշտանայ

[լ] Կամ՝ կեղծ

[խ] Եբր.՝ խօսողը

[ծ] Եբր.՝ սիրտին

[կ] Եբր.՝ քեզ ատողը

[հ] Եբր.՝ կ՚երկնէ

[ձ] Եբր.՝ ծածկաբար խօսող

[ղ] Եբր.՝ ընկերակցիլ

[ճ] Եբր.՝ սահող

[մ] Եբր.՝ հետազօտելը

[յ] Եբր.՝ չարգիլող

[ն] Եբր.՝ Պատռուած

26

Ինչպէս ամառուան մէջ՝ ձիւն, եւ հունձքի ժամանակ՝ անձրեւ,
Այնպէս ալ անմիտին պատիւ չի վայլեր:
2 Ինչպէս ճնճղուկը կը թափառի ու ծիծեռնակը կը թռչի,
Այնպէս ալ առանց պատճառի անէծք չի գար:
3 Ձիուն խարազան պէտք է, իշուն՝ սանձ,
Անմիտներուն կռնակին ալ՝ գաւազան:
4 Անմիտին մի՛ պատասխաներ իր յիմարութեան համեմատ,
Որպէսզի դուն ալ անոր [ա]նման չըլլաս:
5 Անմիտին պատասխանէ՛ իր յիմարութեան համեմատ,
Որպէսզի [բ]ինքզինք իմաստուն չկարծէ":
6 Անմիտին ձեռքով պատգամ ղրկողը՝
Իր ոտքերը կը կտրէ ու [գ]վնաս կը [դ]կրէ:
7 Ինչպէս կաղին սրունքները վտիտ են,
Այնպէս է առակը՝ անմիտին բերանին մէջ:
8 Անմիտին պատիւ տուողը՝
[ե]Քարակոյտի մը մէջ պատուական քարերու ծրար դնողին" կը նմանի:
9 Առակը անմիտին բերանին մէջ՝
Գինովին ձեռքը մտնող [զ]փուշին պէս է:
10 Մեծ է ամէն բան [է]Ստեղծողը.
Ան անմիտը կը վարձէ, նաեւ [ը]յանցաւորները կը վարձէ:
11 Ինչպէս շունը իր փսխածին կը վերադառնայ,
Նոյնպէս անմիտը իր յիմարութեան կը վերադառնայ:
12 Ինքզինք իմաստուն կարծող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ անմիտէն, քան թէ անկէ:
13 Ծոյլը կ՚ըսէ. «[թ]Մռնչող առիւծ" կայ ճամբային մէջ,
Առիւծ կայ հրապարակներուն մէջ»:
14 Ինչպէս դուռը կը դառնայ իր ծխնիներուն վրայ,

[ա] Եբր.՝ հաւասար

[բ] Եբր.՝ իր աչքերուն իմաստուն չըլլայ

[գ] Եբր.՝ բռնութիւն

[դ] Եբր.՝ խմէ

[ե] Կամ՝ Պարսատիկի մէջ քար փաթթողին

[զ] Եբր.՝ մոշենիին

[է] Եբր.՝ Երկնողը

[ը] Եբր.՝ անտեսողները

[թ] Կամ՝ Վագր

Նոյնպէս ալ ծոյլը՝ իր մահիճին մէջ:
15 Ծոյլը իր ձեռքը ամանին մէջ կը [ժ]խոթէ,
Սակայն զայն բերանը [ի]տանիլը զինք կը [լ]յոգնեցնէ:
16 Ծոյլը ինքզինք աւելի իմաստուն կը կարծէ՝
Քան [խ]խելացի պատասխան տուող՝ եօթը մարդ:
17 Իրը չեղած [ծ]վէճի մը համար սրդողող անցորդը՝
Շունը ականջներէն բռնողին պէս է:
18 Ինչպէս է ցնորած մարդը՝ որ կրակի կայծեր, նետեր ու մահ կ՚արձակէ,
19 Այնպէս է այն մարդը՝ որ իր ընկերը կը խաբէ,
Ու յետոյ կ՚ըսէ. «Կը կատակէի»:
20 Առանց փայտի՝ կրակը կը մարի.
Երբ քսու չըլլայ՝ բանավէճը կը դադրի:
21 Ինչպէս է ածուխը՝ կայծերուն, ու փայտը՝ կրակին,
Այնպէս է կռուազան մարդը՝ վէճ բորբոքեցնելու:
22 Քսու մարդուն խօսքերը անուշեղէնի պէս են.
Անոնք մինչեւ փորին [կ]շտեմարանները կ՚իջնեն:
23 [հ]Տոչորող շրթունքն ու չար սիրտը
Արծաթի [ձ]խարամով պատուած [ղ]խեցիի կը նմանին:
24 Ատողը իր շրթունքը կը կեղծէ,
Իսկ սիրտին մէջ խաբէութիւն կը [ճ]պահէ.
25 Մի՛ հաւատար անոր շնորհալի [մ]խօսքերուն,
Որովհետեւ անոր սիրտին մէջ եօթը զարշելի բան կայ.
26 Ան որ իր ատելութիւնը նենգամտութեամբ կը ծածկէ,
Անոր չարութիւնը համախմբումին մէջ պիտի յայտնուի:
27 Փոս փորողը՝ ի՛նք մէջը պիտի իյնայ.
Ա՛ն որ քար կը գլորէ՝ ան իր վրայ պիտի վերադառնայ:
28 Ստախօս լեզուն իր [յ]խայթածները կ՚ատէ,

[ժ] Եբր.՝ թաղէ

[ի] Եբր.՝ վերադարձնելը

[լ] Եբր.՝ հիւծէ

[խ] Եբր.՝ դատողութեամբ վերադարձնող

[ծ] Կամ՝ կռիւի

[կ] Եբր.՝ ներքին սենեակները

[հ] Կամ՝ Բոցավառ

[ձ] Այսինքն՝ հալած մետաղի կեղտով

[ղ] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ անօթի

[ճ] Եբր.՝ դնէ

[մ] Եբր.՝ ձայնին

Ու շողոքորթ բերանը կորուստ կը [ն]յառաջացնէ:

27

Վաղուան համար մի՛ պարծենար,
Որովհետեւ չես գիտեր թէ օրը ի՛նչ պիտի ծնանի:
2 Ուրի՛շը թող գովէ քեզ, ո՛չ թէ քու բերանդ.
Օտարազգին՝ ո՛չ թէ քու շրթունքդ:
3 Քարը ծանրութիւն ունի, եւ աւազը բեռ է.
Բայց յիմարին գրգռութիւնը երկուքէն ալ ծանր է:
4 Ցասումը անգութ է, ու բարկութիւնը՝ յորդահոս.
Բայց նախանձին առջեւ ո՞վ կրնայ դիմանալ:
5 Աւելի լաւ է յայտնի կշտամբանքը,
Քան ծածուկ սէրը:
6 [ա]Բարեկամին տուած վէրքերը հաւատարիմ են,
Իսկ [բ]ոսոխին համբոյրները՝ [գ]խաբէական:
7 Կուշտ անձը մեղրախորիսխը կը կոխկռտէ,
Բայց անօթի անձին՝ ամէն լեղի բան քաղցր է:
8 Իր տեղէն թափառական եղող մարդը՝
Իր բոյնէն հեռու թափառող ճնճղուկին պէս է:
9 Հոտաւէտ իւղն ու խունկը սիրտը կ՚ուրախացնեն.
Նմանապէս բարեկամին քաղցրութիւնը՝ [դ]մտերիմ խորհուրդով:
10 Քու բարեկամդ ու հօրդ բարեկամը մի՛ լքեր,
Եւ ձախորդութեանդ օրը եղբօրդ տունը մի՛ երթար.
Աւելի լաւ է մօտ դրացին՝ քան հեռու եղող եղբայրը:
11 Որդեա՛կս, իմաստո՛ւն եղիր ու սի՛րտս ուրախացուր,
Որպէսզի կարենամ պատասխանել զիս նախատողին:
12 Խորագէտը չարիքը կը տեսնէ եւ կը [ե]զգուշանայ,
Բայց միամիտները կ՚անտեսեն ու կը պատժուին:
13 Օտարի մը երաշխաւոր եղողին հագո՛ւստը առ,
Եւ օտարազգի կնոջ համար երաշխաւոր եղողէն գրա՛ւ առ:
14 Եթէ մէկը առտուն՝ կանուխ ելլէ եւ իր բարեկամը բարձր ձայնով օրհնէ,
Ասիկա անոր անէծք կը սեպուի:
15 Անձրեւոտ օրուան շարունակական կաթկթոցը,

[յ] Եբր.՝ ճզմածները

[ն] Եբր.՝ պատրաստէ

[ա] Եբր.՝ Սիրելիին

[բ] Եբր.՝ ատողին

[գ] Կամ՝ առատ

[դ] Եբր.՝ անձնական

[ե] Եբր.՝ պահուըտի

Ու կռուազան կինը՝ իրարու կը նմանին.
16 Զայն պահողը՝ հովը կը պահէ,
Եւ աջ ձեռքին մէջ պահուած հոտաւէտ իւղը [գ]ինքզինք կը յայտնէ":
17 Երկաթը երկաթով կը սրուի,
Ու մարդը իր բարեկամին երեսը կը [է]գրգռէ:
18 Թզենին խնամողը անոր պտուղը կ'ուտէ,
Եւ իր տէրը պահպանողը կը պատուուի:
19 Ինչպէս ջուրը երեսը երեսին կը ցուցնէ,
Նոյնպէս սիրտը՝ մարդը մարդուն:
20 [ը]Դժոխքն ու [թ]վիհը չեն կշտանար.
Նոյնպէս մարդուն աչքերը չեն կշտանար:
21 Ինչպէս հալոցը արծաթը կը փորձէ, եւ քուրան՝ ոսկին
Այնպէս ալ մարդը զինք գովող բերանը թող փորձէ:
22 Թէեւ յիմարը սանդի մէջ սանդիտոռով ծեծես՝ ձաւարին հետ,
Անոր յիմարութիւնը իրմէ չի հեռանար:
23 Ստո՛ւգապէս գիտցիր ոչխարներուդ [ժ]վիճակը,
Եւ [ի]ուշադրութի՛ւն դարձուր" հօտերուդ.
24 Որովհետեւ գանձը յաւիտենական չէ,
Ու պսակը սերունդէ սերունդ չի տեւեր:
25 Երբ խոտը [լ]բուսնի, դալարը երեւնայ,
Եւ լեռներուն բոյսերը ժողվուին,
26 Գառները քու հագուստիդ համար պիտի ըլլան,
Նոխազները՝ դաշտին գինը վճարելու,
27 Եւ բաւական այծի կաթ պիտի ունենաս՝
Քու [խ]կերակուրիդ ու տանդ կերակուրին համար,
Նաեւ սպասուհիներդ ապրեցնելու համար:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

28

Ամբարիշտը կը փախչի երբ ո՛չ մէկը զինք կը հալածէ,
Իսկ արդարները առիւծի կորիւնի պէս վստահ կ'ըլլան:

[գ] Եբր.՝ կը գոչէ

[է] Եբր.՝ սրէ

[ը] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանն

[թ] Եբր.՝ ապադոնը, այսինքն՝ կորուստը

[ժ] Եբր.՝ երեսը

[ի] Եբր.՝ սիրտի՛դ մէջ դիր

[լ] Եբր.՝ յայտնուի

[խ] Եբր.՝ հացիդ

2 Երբ երկրի մը մէջ ապստամբութիւն ըլլայ,ան բազմաթիւ իշխանաւորներ կ’ունենայ.
Բայց հանդարտ վիճակ մը երկար կը տեւէ խելացի ու գիտուն մարդու մը միջոցով:
3 Չքաւորները հարստահարող թշուառ [ա]մարդը՝
Հացի չգոյութիւն պատճառող [բ]հեղեղանման անձրեւի պէս է:
4 Օրէնքը լքողները ամբարիշտները կը գովեն,
Իսկ Օրէնքը պահողները անոնց դէմ կը մաքառին:
5 Չար մարդիկ իրաւունքը չեն հասկնար,
Բայց Տէրը փնտռողները ամէն ինչ կը հասկնան:
6 Աւելի լաւ է իր պարկեշտութեան մէջ ընթացող թշուառը,
Քան ծուռ ճամբաներու մէջ քալող հարուստը:
7 Օրէնքը պահողը խելացի որդի է,
Իսկ որկրամոլներուն բարեկամացողը իր հայրը կը խայտառակէ:
8 Իր ստացուածքը վաշխով եւ տոկոսով աւելցնողը՝
Զայն չքաւորին ողորմողին համար կը հաւաքէ:
9 Ան որ իր ականջը կը [գ]դարձնէ՝ Օրէնքը մտիկ չընելու համար,
Անոր աղօթքն անգամ գարշելի է:
10 Ուղիղները չար ճամբայի մէջ մոլորեցնողը՝ ի՛նք պիտի իյնայ իր փոսին մէջ,
Սակայն պարկեշտները բարիք պիտի ժառանգեն:
11 Հարուստ մարդը [դ]ինքզինք իմաստուն կը կարծէ",
Բայց խելացի չքաւորը զայն կը [ե]քննէ:
12 Երբ արդարները հրճուին՝ մեծ պարծանք կ’ըլլայ,
Իսկ երբ ամբարիշտները բարձրանան՝ մարդ կը պահուըտի:
13 Իր յանցանքները ծածկողը պիտի չյաջողի,
Սակայն զանոնք խոստովանողն ու լքողը գթութիւն պիտի գտնէ:
14 Շարունակ վախցող մարդը երանելի է,
Բայց իր սիրտը խստացնողը ձախորդութեան մէջ պիտի իյնայ:
15 Չքաւոր ժողովուրդը կառավարող ամբարիշտը՝
[զ]Մռնչող առիւծի եւ խոյացող արջի կը նմանի:
16 Հանճարի կարօտ առաջնորդը շատ կը հարստահարէ,
Բայց ագահութիւնը ատողը իր օրերը կ’երկարէ:
17 [է]Արիւնապարտ մարդը մինչեւ գուբը կը փախչի.
Ո՛չ մէկը [ը]անոր նեցուկ թող ըլլայ":

[ա] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[բ] Եբր.՝ քշող տանող

[գ] Եբր.՝ հեռացնէ

[դ] Եբր.՝ իր աչքերուն իմաստուն կ’ըլլայ

[ե] Եբր.՝ հետազօտէ

[զ] Եբր.՝ Գոռացող

[է] Եբր.՝ Անձի մը արիւնը հարստահարած

[ը] Կամ՝ զայն թող բռնէ

18 Պարկեշտութեամբ ընթացողը պիտի փրկուի,
Իսկ ծուռ մարդը՝ որ երկու ճամբայէ կը քալէ, անոնցմէ մէկուն մէջ պիտի իյնայ:
19 Իր հողը մշակողը հացով պիտի կշտանայ,
Բայց [թ]սնոտի բաներու հետամուտ եղողը" թշուառութեամբ պիտի լեցուի:
20 Հաւատարիմ մարդը առատօրէն կ’օրհնուի,
Իսկ հարստանալու փութացողը [ժ]անպատիժ պիտի չմնայ:
21 Աչառութիւն ընելը լաւ չէ,
Որովհետեւ պատառ մը հացի համար [ի]մարդ կրնայ յանցանք գործել:
22 Վատ աչք ունեցող մարդը կ’արտորայ փարթամ ըլլալ,
Ու չի գիտեր թէ իր վրայ կարօտութիւն պիտի հասնի:
23 Մարդ կշտամբողը՝ վերջաւորութեան աւելի շնորհք կը գտնէ,
Քան լեզուով շողոքորթողը:
24 Ա՛ն որ իր հայրը կամ մայրը կը [լ]կողոպտէ եւ կ’ըսէ. «Յանցանք չէ»,
Այդպիսին բնաջնջող մարդուն ընկերակիցն է:
25 Հպարտ [խ]սիրտ ունեցողը բանավէճ կը հրահրէ,
Սակայն Տէրոջ վստահողը պիտի պարարտանայ:
26 Իր սիրտին վստահողը անմիտ է,
Բայց իմաստութեամբ ընթացողը պիտի ազատի:
27 Թշուառին տուողը կարօտ չ’ըլլար,
Իսկ [ծ]զայն անտեսողը" շատ անէծք պիտի ստանայ:
28 Երբ ամբարիշտները բարձրանան՝ մարդիկ կը պահուըտին,
Բայց երբ անոնք կորսուին՝ արդարները կը շատնան:

29

Երբ "[ա]յաճախ կշտամբուած" մարդը իր պարանոցը խստացնէ,
Յանկարծ պիտի ջախջախուի, եւ անոր դարման պիտի չըլլայ:
2 Եթէ արդարները բազմանան՝ ժողովուրդը կ’ուրախանայ,
Բայց երբ ամբարիշտը կառավարէ՝ ժողովուրդը կը հառաչէ:
3 Իմաստութիւն սիրող մարդը իր հայրը կ’ուրախացնէ,
Իսկ պոռնիկներուն բարեկամացողը իր ստացուածքը կը մսխէ:
4 Իրաւունք կիրարկելով՝ թագաւորը կը կայունացնէ իր երկիրը,
Բայց [բ]կաշառք ստացողը զայն կը տապալէ:

[թ] Կամ՝ դատարկապորտ մարդոց հետեւողը

[ժ] Կամ՝ անմեղ

[ի] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[լ] Եբր.՝ թալլէ

[խ] Եբր.՝ անձ

[ծ] Եբր.՝ անկէ թաքնուողը

[ա] Կամ՝ կռուասէր

[բ] Եբր.՝ բարձրացնելիք ընծայ

5 Իր ընկերը շողոքորթող [գ]մարդը՝
Անոր քայլերուն առջեւ ցանց կը փռէ:
6 Չար մարդուն յանցանքին մէջ որոգայթ կայ,
Իսկ արդարը ցնծութեան եւ ուրախութեան մէջ պիտի ըլլայ:
7 Արդարը չքաւորներուն դատին գիտակից է,
Բայց ամբարիշտը [դ]տեղեակ չ՛ըլլար":
8 Ծաղրող մարդիկ քաղաքը կը բռնկեցնեն,
Իսկ իմաստունները բարկութիւնը կը կասեցնեն:
9 Երբ իմաստուն մարդը դատը կը պաշտպանէ յիմար մարդուն դէմ,
Վրդովի թէ ծիծաղի՝ հանգիստ պիտի չըլլայ:
10 Արիւնահեղ մարդիկ արդարը կ՛ատեն,
Բայց ուղիղները անոր [ե]որպիսութիւնը կը հարցնեն":
11 Անմիտը իր [զ]միտքը բոլորովին [է]կը յայտնէ",
Իսկ իմաստունը զայն յետագային կը պահէ:
12 Սուտ խօսքերու ուշադիր եղող կառավարիչին
Բոլոր սպասարկուները ամբարիշտ կ՛ըլլան:
13 Թշուառն ու հարստահարիչը իրարու հանդիպեցան.
Տէ՛րն է երկուքին աչքերը լուսաւորողը:
14 Չքաւորները ճշմարտութեամբ դատող թագաւորին գահը՝
Յաւիտեան հաստատ պիտի ըլլայ:
15 Գաւազանն ու յանդիմանութիւնը իմաստութիւն կու տան,
Բայց իր կամքին ձգուած [ը]մանուկը իր մայրը կ՛ամչցնէ:
16 Երբ ամբարիշտները բազմանան՝ յանցանքը կը շատնայ,
Սակայն արդարները անոնց անկումը պիտի տեսնեն:
17 [թ]Խրատէ՛ քու որդիդ, որպէսզի քեզ հանգստացնէ,
Եւ քու անձդ զուարճացնէ:
18 Առանց տեսիլքի՝ ժողովուրդը կը [ժ]խոտորի,
Բայց Օրէնքը պահողը երանելի կ՛ըլլայ:
19 Հասկցող բայց [ի]չհնազանդող ծառան՝

[գ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[դ] Եբր.՝ գիտութիւնը չի հասկնար

[ե] Եբր.՝ անձը կը փնտռեն

[զ] Եբր.՝ հոգին

[է] Եբր.՝ դուրս կը հանէ

[ը] Եբր.՝ տղան

[թ] Կամ՝ Պատժէ՛

[ժ] Եբր.՝ մերժէ, կամ՝ խուսափի

[ի] Եբր.՝ չպատասխանող

Խօսքերով չի [լ]խրատուիր:
20 Իր խօսքերուն մէջ փութացող մարդ մը տեսա՞ր.
Աւելի յոյս կայ անմիտէն՝ քան իրմէ:
21 Եթէ մէկը իր ծառան [խ]մանկութենէն շփացնէ,
Վերջաւորութեան ան զաւակ կ՚ըլլայ:
22 Բարկացոտ մարդը բանավէճ կը հրահրէ,
Եւ [ծ]ցասկոտ մարդը'' շատ յանցանքներ կը գործէ:
23 Մարդուն յոխորտանքը զինք կը նուաստացնէ,
Բայց հեզահոգի մարդը փառք կը վաստկի:
24 Գողին բաժնեկից եղողը իր անձը կ՚ատէ.
Ան երդումը կը լսէ, բայց զայն չի յայտներ:
25 Մարդոց [կ]վախը որոգայթի մէջ կը [հ]ձգէ,
Սակայն Տէրոջ վստահողը պաշտպանուած կ՚ըլլայ:
26 Շատերը կառավարիչին [ձ]շնորհքը կը խնդրեն,
Բայց Տէրոջմէ՛ն է մարդուն իրաւունքը:
27 Անիրաւ մարդը արդարներուն գարշելի է,
Իսկ [ղ]ուղղամտութեամբ ընթացողը'' ամբարիշտին գարշելի է:

ԱԳՈՒՐԻ ԽՕՍՔԵՐԸ

30

Յակէեան Ագուրի խօսքերը,
Այսինքն՝ պատգամը, որ [ա]ան հաղորդեց Իթիէլի,
Իթիէլի եւ Ուքալի.—
2 Ի՛րապէս ես ամէն մարդէ անխելք եմ,
Ու մարդկային խելացութիւն չունիմ:
3 Իմաստութիւն չսորվեցայ,
Եւ [բ]Ամենաասուրբին գիտութիւնը չեմ ճանչնար:
4 Ո՞վ երկինք ելաւ, ու անկէ իջաւ.
Ո՞վ հովը ժողվեց իր ափերուն մէջ.

[լ] Կամ՝ պատժուիր

[խ] Եբր.՝ տղայութենէն

[ծ] Եբր.՝ ցասումի տէրը

[կ] Եբր.՝ դողը

[հ] Եբր.՝ դնէ

[ձ] Եբր.՝ երեսը

[ղ] Եբր.՝ իր ճամբային մէջ ուղղամիտ եղողը

[ա] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[բ] Կամ՝ սուրբերուն

Ո՞վ ջուրերը ամփոփեց իր հանդերձին մէջ.
Ո՞վ հաստատեց երկրի բոլոր ծայրերը:
Ի՞նչ է անոր անունը, եւ անոր որդիին անունը.
Եթէ գիտես՝ ըսէ՛:
5 Աստուծոյ բոլոր խօսքերը [գ]զտիչ են.
Ան իրեն ապաւինողներուն վահան է:
6 Դուն անոր խօսքերուն վրայ բան մի՛ աւելցներ,
Որպէսզի քեզ չկշտամբէ ու դուն ստախօս թուիս:

ԱՌԱԿՆԵՐ

7 Քեզմէ երկու բան կը խնդրեմ,
Մեռնելէս առաջ մի՛ մերժեր զանոնք.–
8 Ունայնութիւնն ու ստութիւնը հեռացո՛ւր ինծմէ,
Ո՛չ թշուառութիւն տուր ինծի, ո՛չ ալ հարստութիւն.
Կերակրէ՛ զիս սովորական [դ]հացովս,
9 Որպէսզի կշտանալով քեզ չուրանամ
Ու չըսեմ. «Տէրը ո՞վ է»,
Ո՛չ ալ թշուառանալով գողնամ
Եւ իմ Աստուծոյս անունը [ե]արատաւորեմ:
10 Ծառայի մը մասին մի՛ բամբասեր իր տիրոջ,
Որպէսզի քեզ չանիծէ եւ յանցաւոր չըլլաս:
11 Սերունդ մը կայ՝ որ իր հայրը կ՚անիծէ
Ու մայրը չ՚օրհներ.
12 Սերունդ մը՝ որ իր աչքերուն մաքուր է,
Սակայն իր աղտէն լուացուած չէ.
13 Սերունդ մը՝ որուն աչքերը գոռոզ են,
Եւ կոպերը՝ բարձրացած.
14 Սերունդ մը՝ որուն ակռաները սուրերու պէս են,
Ու ժանիքները՝ դանակներու պէս,
Դժբախտները երկրի վրայէն սպառելու համար,
Եւ աղքատները՝ մարդոց մէջէն:
15 Տզրուկը երկու աղջիկ ունի.
«Տո՛ւր, տո՛ւր», կ՚ըսեն:
Սա՛ երեք բաները անկուշտ են,
Ու չորս բան կայ՝ որ չ՚ըսեր. «Հերիք է».–
16 [զ]Դժոխքը, ամուլ արգանդը,
Երկիրը՝ որ ջուրով չի [է]յագենար,

[գ] Եբր.՝ զտուած

[դ] Այսինքն՝ կերակուրովս

[ե] Եբր.՝ բռնագրաւեմ

[զ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանը

[է] Եբր.՝ կշտանար

Ու կրակը՝ որ չ՚ըսեր. «Հերիք է»:
17 Այն աչքը՝ որ իր հայրը կը ծաղրէ
Եւ իր մօր հնազանդիլը կ՚արհամարհէ,
Ձորերուն ագռաւները պիտի փորեն,
Եւ արծիւներուն ձագերը պիտի լափեն զայն:
18 Սա՛ երեք բաները ինծի սքանչելի կը թուին,
Ու չորս բան կայ՝ որ չեմ հասկնար.–
19 Օդին մէջ՝ արծիւին ճամբան,
Վէմին վրայ՝ օձին ճամբան,
Ծովուն [ը]մէջտեղը՝ նաւուն ճամբան,
Եւ օրիորդին քով՝ [թ]մարդուն ճամբան:
20 Շնացող կնոջ ճամբան ալ այդպէս է.
Կ՚ուտէ ու բերանը կը սրբէ,
Եւ կ՚ըսէ. «Անօրէնութիւն չգործեցի»:
21 Երեք բանի համար երկիրը կը սարսի,
Ու չորս բան կայ՝ որուն չի կրնար հանդուրժել.–
22 Ստրուկը՝ երբ թագաւորէ,
Անզգամը՝ երբ հացով կշտանայ,
23 Ատելի կինը՝ երբ ամուսնանայ,
Եւ ստրկուհին՝ երբ իր տիրուհիին ժառանգորդ ըլլայ:
24 Երկրի վրայ չորս բան կայ՝ որ պզտիկ է,
Բայց՝ [ժ]շատ խելացի՚.–
25 Մրջիւնները զօրաւոր ժողովուրդ մը չեն,
Սակայն իրենց [ի]կերակուրը ամառը կը պատրաստեն:
26 Ճագարները տկար ժողովուրդ մըն են,
Բայց իրենց տուները ժայռերու մէջ կը [լ]շինեն:
27 Մարախները թագաւոր չունին,
Սակայն բոլորը գունդ-գունդ դուրս կ՚ելլեն:
28 [խ]Մողէզը ձեռքերով կը բռնուի,
Ու թագաւորներու պալատներուն մէջ է:
29 Երեք բան կայ՝ որ լաւ կը քալէ,
Եւ չորս բան կայ՝ որ վայելչագեղ քալուածք ունի.–
30 Առոյգ առիւծը, որ [ծ]գազաններուն ամենէն զօրաւորն է,

[ը] Եբր.՝ սիրտը

[թ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[ժ] Եբր.՝ իմաստուններու իմաստուն

[ի] Եբր.՝ հացը

[լ] Եբր.՝ դնեն

[խ] Կամ՝ Սարդը

[ծ] Կամ՝ անասուններուն

Ու ո՛չ մէկուն առջեւ կը նահանջէ.
31 [կ]Մէջքը կապուած ձին", նաեւ նոխազը,
Եւ անդիմադրելի թագաւորը:
32 Եթէ անզգամութիւն ըրիր՝ դուն քեզ բարձրացնելով,
Կամ չարութիւն մը խորհեցար,
Դի՛ր ձեռքդ բերանիդ վրայ.
33 Արդարեւ եթէ կաթը ծեծես՝ կոգի կ'ըլլէ,
Եթէ քիթը ճմլես՝ արիւն կ'ըլլէ,
Նոյնպէս եթէ բարկութիւնը գրգռես՝ կռիւ կ'ըլլէ:

ՊԱՏԳԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՄԸ

31

Լեմուէլ թագաւորին խօսքերը,
Այսինքն՝ պատգամը, որ անոր մայրը իրեն [ա]հաղորդեց.–
2 Ի՞նչ ըսեմ, որդեա՛կս,
Ի՞նչ ըսեմ, ո՛վ իմ [բ]որովայնիս որդին,
Ի՞նչ ըսեմ, ո՛վ իմ ուխտերուս որդին:
3 Քու ոյժդ կիներուն մի՛ տար,
Ո՛չ ալ քու ճամբաներդ՝ թագաւորներ տապալողներուն:
4 Թագաւորներուն չի վայլեր, ո՛վ Լեմուէլ,
Թագաւորներուն չի վայլեր գինի խմել,
Իշխանապետներուն չի վայլեր օղի խմել.
5 Որպէսզի խմելով օրէնքը չմոռնան,
Եւ ո՛չ մէկ [գ]տառապեալի դատը [դ]ծռեն:
6 Օղին կորսուողներո՛ւն տուէք,
Ու գինին՝ դառնահոգիներո՛ւն.
7 Թող խմէ եւ իր թշուառութիւնը մոռնայ,
Ու իր տաժանքը ա՛լ չյիշէ:
8 Բա՛ց քու բերանդ համրին համար,
Բոլոր [ե]անօգնականներուն դատին համար:
9 Բա՛ց քու բերանդ, արդարութեա՛մբ դատէ,
Ու դժբախտին եւ աղքատին դա՛տը պաշտպանէ:

ԱՌԱՔԻՆԻ ԿԻՆԸ

[կ] Կամ՝ Որսի շունը

[ա] Եբր.՝ սորվեցուց

[բ] Եբր.՝ փորիս

[գ] Եբր.՝ տառապանքի որդիի

[դ] Եբր.՝ այլափոխեն

[ե] Եբր.՝ փոփոխութեան որդիներուն

10 Առաքինի կինը ո՞վ կրնայ գտնել.
Անոր գինը մարգարիտներէն շատ աւելի է:
11 Անորամուսինին սիրտը անոր վրայ վստահութիւն ունի,
Եւ աւարի կարօտ չ՚ըլլար:
12 Ան իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ
Անոր բարիք կ՚ընէ, եւ ո՛չ թէ չարիք:
13 Բուրդ ու քթան կը փնտռէ,
Եւ հաճոյքով իր ձեռքերով կը գործէ:
14 Ան վաճառականի նաւերուն կը նմանի.
Իր [գ]հացը հեռուէն կը բերէ:
15 Գիշերը կը կանգնի ու տան մարդոց՝ [ե]կերակուր կու տայ,
Եւ իր սպասուհիներուն՝ [ը]հրաման:
16 Արտի մը վրայ կը խորհի ու զայն [թ]կը գնէ՚՚.
Իր ձեռքերուն պտուղէն այգի կը տնկէ:
17 Իր մէջքը զօրութեամբ կը գօտեւորէ,
Ու բազուկները [ժ]կ՚ամրապնդէ:
18 Իր վաճառականութեան լաւ ըլլալը կը հասկնայ.
Անոր ճրագը գիշերը չի մարիր:
19 Ձեռքերը իլիկին վրայ կը դնէ,
Եւ ափով ոլոքը կը բռնէ:
20 Ափը դժբախտին կը բանայ,
Ու ձեռքերը աղքատներուն կ՚երկարէ:
21 Իր տան մարդոց համար ձիւնէն չի վախնար,
Որովհետեւ ամբողջ ընտանիքը [ի]կրկին հանդերձ՚՚ հագած է:
22 Իրեն ծածկոցներ կը շինէ.
Իր հանդերձը բարակ քթան եւ [լ]ծիրանի է:
23 Անոր ամուսինը ճանչցուած է [խ]դռներուն մէջ՝
Երբ երկրին երէցներուն հետ կը նստի:
24 Ինք շապիկ կը շինէ ու կը ծախէ
Եւ [ծ]վաճառականներուն գօտիներ կը յանձնէ:

[գ] Այսինքն՝ կերակուրը

[ե] Եբր.՝ որս

[ը] Կամ՝ բաժին

[թ] Եբր.՝ կ՚առնէ

[ժ] Եբր.՝ կը կարծրացնէ, կամ՝ կը զօրացնէ

[ի] Եբր.՝ կրկնակի կարմիր

[լ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

[խ] Այսինքն՝ քաղաքին դռներուն

[ծ] Եբր.՝ քանանացի վաճառականներուն

25 Զօրութիւն ու փառաւորութիւն կը հագնի,
Եւ յետագայ օրերը պիտի ուրախանայ:
26 Իր բերանը իմաստութեամբ կը բանայ
Ու լեզուին վրայ [կ]քաղցրութեան [հ]ուսուցում կայ:
27 Իր տան ընթացքը կը քննէ,
Եւ ծուլութեան հացը չ՚ուտեր:
28 Անոր որդիները կը կանգնին ու զայն երանելի կը կոչեն:
Անոր ամուսինն ալ զայն կը գովէ՝ ըսելով.
29 «Շատ աղջիկներ առաքինի եղան,
Բայց դուն բոլորն ալ կը գերազանցես»:
30 [ձ]Վայելչութիւնը կը խաբէ, ու գեղեցկութիւնը ունայն է.
Սակայն Տէրոջմէն վախցող կինը պիտի գովուի:
31 Տուէ՛ք անոր իր ձեռքերուն պտուղէն,
Եւ անոր արարքները դռներուն մէջ պիտի գովեն զայն:

[կ] Եբր.՝ կարեկցութեան

[հ] Եբր.՝ օրէնք

[ձ] Եբր.՝ Շնորհքը

ԺՈՂՈՎՈՂԻՆ ԳԻՐՔԸ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՆՕԳՈՒՏ Է

1

Երուսաղէմի մէջ թագաւորող Դաւիթի որդիին՝ Ժողովողին խօսքերը.–
2 Ունայնութիւններո՜ւ ունայնութիւն,– յայտարարեց Ժողովողը,–
Ունայնութիւններո՜ւ ունայնութիւն, ամէն ինչ ունայնութիւն է:
3 Ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ մարդ՝
Արեւին տակ կրած ամբողջ տաժանքէն:
4 Սերունդ մը կ'երթայ ու սերունդ մը կու գայ,
Բայց երկիրը յաւիտեան կը գոյատեւէ:
5 Նաեւ արեւը կը ծագի, արեւը մայր կը մտնէ,
Եւ [ա]կ'արտորայ դէպի իր ծագած տեղը:
6 Հովը դէպի հարաւ կ'երթայ,
Ու կը դառնայ դէպի հիւսիս.
Հովը աստին-անդին շրջելով կ'երթայ,
Ապա կը վերադառնայ իր շրջաններուն համեմատ:
7 Բոլոր վտակները ծով կ'երթան,
Բայց ծովը չի լեցուիր.
Այն տեղը՝ ուր վտակները կ'երթային,
Դա՛րձեալ հոն կ'երթան:
8 Բոլոր [բ]խօսքերը կը հատնին".
Մարդ ա՛լ չի կրնար խօսիլ:
Աչքը տեսնելով չի կշտանար,
Եւ ականջը լսելով չի լեցուիր:
9 Ինչ որ եղած է, նոյնը պիտի ըլլայ.
Ինչ որ կատարուած է, նոյնը պիտի կատարուի.
Ոչինչ նոր է արեւին տակ:
10 Արդեօք կա՞յ բան մը՝
Որուն համար կարելի ըլլայ ըսել. «Տեսէ՛ք, ասիկա նոր է».
Ան արդէն գոյութիւն ունէր
Մեզմէ առաջուան դարերուն մէջ:
11 Նախկին բաներուն յիշատակը չկայ.
Նոյնպէս՝ յետագայ բաներուն յիշատակը պիտի չըլլայ
Մեզմէ ետք եկողներուն մօտ:

ԻՄԱՍՏԱՍԷՐԻՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

12 Ես՝ Ժողովողը, Երուսաղէմի մէջ
Իսրայէլի վրայ թագաւոր եղայ:
13 Իմ սիրտս [գ]յատկացուցի իմաստութեամբ փնտռելու եւ հետախուզելու

[ա] Եբր.՝ կը հեւայ

[բ] Կամ՝ բաները կը յոգնին

[գ] Եբր.՝ տուի

Ամէն ինչ որ երկինքի տակ կը կատարուի.
Աստուած այս [դ]չարչարալից զբաղումը մարդոց որդիներուն տուաւ,
Որպէսզի անով [ե]զբաղին:
14 Արեւին տակ բոլոր կատարուող գործերը տեսայ,
Եւ ահա՛ ամէն ինչ ունայնութիւն ու [զ]հոգիի տանջանք" է:
15 Ինչ որ ծուռ է՝ չի կրնար շտկուիլ,
Եւ ինչ որ պակաս է՝ չի կրնար համրուիլ:
16 Իմ սիրտիս մէջ ըսի.
«Ահա՛ ես մեծցայ, իմաստութիւն ստացայ՝
Երուսաղէմի մէջ ինծմէ առաջ եղող բոլորէն աւելի,
Եւ իմ սիրտս շատ իմաստութիւն ու գիտութիւն տեսաւ»:
17 Իմ սիրտս յատկացուցի իմաստութիւնը գիտնալու,
Նաեւ խենթութիւնն ու անմտութիւնը գիտնալու.
Հասկցայ թէ ասիկա ալ հոգիի տանջանք է:
18 Արդարեւ շատ իմաստութեան մէջ շատ վիշտ կայ,
Եւ իր գիտութիւնը աւելցնողը՝ իր կոտտանքը կ՚աւելցնէ:

2

Իմ սիրտիս մէջ ըսի. «Եկո՛ւր հիմա, փորձարկե՛մ քեզ ուրախութեան միջոցով.
Ուստի [ա]վայելէ՛ բարօրութիւնը»:
Սակայն ահա՛ ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է:
2 Ծիծաղին համար ըսի. «Խե՛նթ է»,
Եւ ուրախութեան համար. «Ի՞նչ է իր ըրածը»:
3 Սիրտիս մէջ [բ]փնտռեցի որ մարմինս գինիին [գ]յանձնեմ,
Ու սիրտս իմաստութեամբ առաջնորդելով անմտութիւնը [դ]ըմբռնեմ,
Որպէսզի տեսնեմ թէ մարդոց որդիներուն համար ի՛նչն է բարին՝
Որ կրնան ընել երկինքին տակ
Իրենց կեանքի [ե]բոլոր օրերուն" մէջ:
4 Մեծ գործեր կատարեցի.–
Ինծի համար տուներ կառուցանեցի եւ այգիներ տնկեցի.
5 Ինծի համար պարտէզներ ու մրգաստաններ շինեցի,

[դ] Եբր.՝ գէշ

[ե] Եբր.՝ տառապին

[զ] Կամ՝ հովի համար աշխատանք

[ա] Եբր.՝ տե՛ս

[բ] Եբր.՝ հետախուզեցի

[գ] Եբր.՝ մէջ քաշեմ

[դ] Եբր.՝ բռնեմ

[ե] Եբր.՝ օրերու թիւին

Եւ անոնց մէջ ամէն տեսակ պտղատու ծառ տնկեցի:
6 Ինծի համար ջուրի աւազաններ շինեցի,
Որպէսզի անոնցմով [գ]ծառաստանը [ե]ոռոգուի:
7 Ստրուկներ եւ ստրկուհիներ գնեցի,
Ու տանս մէջ ծնածներ ունեցայ:
Շատ արջառներու եւ ոչխարներու նախիրներ ունեցայ,
Երուսաղէմի մէջ ինծմէ առաջ եղող բոլորէն աւելի:
8 Նաեւ ինծի համար դիզեցի արծաթ եւ ոսկի,
Ու թագաւորներու եւ գաւառներու սեփական գանձերը:
Ինծի համար երգիչներ ու երգչուհիներ [ը]ճարեցի,
Եւ մարդոց որդիներուն վայելքները.- [թ]բազմաթիւ հոմանուհիներ":
9 Մեծ եղայ, ու գերազանցեցի
Ինծմէ առաջ Երուսաղէմի մէջ եղող բոլորն ալ.
Իմաստութիւնս ալ իմ քովս կը մնար:
10 Իմ աչքերս իրենց բոլոր [ժ]փափաքածներէն [ի]չզրկեցի,
Ու սիրտիս ո՛չ մէկ ուրախութիւն մերժեցի.
Հապա սիրտս ամբողջ աշխատանքովս ուրախացաւ,
Եւ ասիկա եղաւ ամբողջ աշխատանքիս [լ]վարձատրութիւնը:
11 Յետոյ ձեռքերուս կատարած բոլոր գործերուն նայեցայ,
Ու զանոնք կատարելու համար իմ կրած ամբողջ տաժանքիս,
Եւ ահա՛ ամէն ինչ ունայնութիւն ու [խ]հոգիի տանջանք" էր,
Եւ արեւին տակ ո՛չ մէկ օգուտ կար:
12 Ապա դարձայ իմաստութիւնը տեսնելու,
Նաեւ խենթութիւնն ու անմտութիւնը.
Արդարեւ թագաւորէն ետք եկող մարդը ի՞նչ կրնայ ընել.-
Ինչ որ արդէն կատարուած է:
13 Ուստի տեսայ թէ իմաստութիւնը անմտութենէն օգտակար է,
Ինչպէս լոյսը խաւարէն օգտակար է:
14 Իմաստունին աչքերը իր գլուխին վրայ են,
Իսկ անմիտը խաւարի մէջ կը քալէ.
Բայց ես հասկցայ թէ
Անոնց բոլորին ալ նոյն դէպքը կը պատահի:

[գ] Եբր.՝ ծառ բուսցնող անտառը

[ե] Եբր.՝ ջրուի

[ը] Եբր.՝ վաստկեցայ

[թ] Եբր.՝ հոմանուհի մը, հոմանուհիներ

[ժ] Եբր.՝ խնդրածները

[ի] Եբր.՝ չարգիլեցի

[լ] Եբր.՝ բաժինը

[խ] Կամ՝ հովի համար աշխատանք

15 Այն ատեն սիրտիս մէջ ըսի.
«Քանի անմիտին պատահածը ինծի ալ պիտի պատահի,
Ուրեմն ես ինչո՞ւ աւելի իմաստուն եղայ».
Այս պատճառով սիրտիս մէջ ըսի թէ ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է:
16 Արդարեւ իմաստունին յիշատակը յաւիտենական չէ,
Ո՛չ ալ անմիտինը.
Որովհետեւ հիմա եղածները՝
Գալիք օրերուն բոլորն ալ պիտի մոռցուին.
Եւ ի՞նչպէս կը մեռնի իմաստունը.–
Անմիտին պէս:
17 Ուստի այս կեանքը ատեցի.
Արդարեւ արեւին տակ կատարուող գործերը ինծի [ծ]չարչարալից թուեցան,
Քանի ամէն ինչ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է:
18 Ես արեւին տակ կատարած ամբողջ աշխատանքս ատեցի,
Քանի որ ինծմէ ետք [կ]եկող մարդուն պիտի ձգեմ զայն:
19 Ո՞վ գիտէ թէ ան իմաստո՛ւն պիտի ըլլայ՝ թէ անմիտ.
Բայց պիտի տիրէ իմ ամբողջ աշխատանքիս վրայ՝
Որ արեւին տակ կատարեցի,
Որուն մէջ իմաստուն եղայ.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է:
20 Հետեւաբար [հ]մտադրեցի սիրտէս կտրել յոյսս՝
Արեւին տակ կատարած ամբողջ աշխատանքէս,
21 Որովհետեւ մարդ կայ՝ որուն աշխատանքը
Իմաստութեամբ, գիտութեամբ եւ յաջողութեամբ եղած է,
Բայց զայն պիտի ձգէ անոր մէջ չաշխատած մարդուն՝ իբր իր բաժինը.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն ու մեծ չարիք է:
22 Արդարեւ մարդ արեւին տակ իր կրած ամբողջ տաժանքէն
Եւ սիրտին տանջանքէն ի՞նչ օգուտ կ’ունենայ,
23 Քանի անոր բոլոր օրերը կոտտանք են,
Ու զբաղումը՝ վիշտ:
Անոր սիրտը գիշերը անգամ չի հանգստանար.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է:
24 Մարդուն համար ոչինչ աւելի լաւ է՝ քան ուտել ու խմել,
Եւ իր անձին բարօրութիւն վայելել տալ՝ իր աշխատանքէն:
Ես տեսայ թէ ասիկա ալ Աստուծոյ ձեռքէն կու գայ.
25 Որովհետեւ [ձ]ինծմէ աւելի" ո՞վ կրնայ ուտել,
Եւ ո՞վ կրնայ վայելել:
26 Արդարեւ Աստուած իր առջեւ [ղ]հաճելի եղող մարդուն

[ծ] Կամ՝ գէշ

[կ] Եբր.՝ մխրճուած

[հ] Եբր.՝ դարձայ

[ձ] Կամ՝ առանց անոր

[ղ] Եբր.՝ բարի

Իմաստութիւն, գիտութիւն եւ ուրախութիւն կու տայ.
Իսկ մեղաւորին զբաղում կու տայ՝
Ժողվելու եւ դիզելու,
Որպէսզի Աստուծոյ առջեւ հաճելի եղողին տայ:
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է:

ԱՄԷՆ ԲԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿԱՅ

3

Ամէն ինչի ատենը կայ,
Ու երկինքի տակ եղող ամէն [ա]բանի ժամանակը.—
2 Ծնելու ժամանակ եւ մեռնելու ժամանակ,
Տնկելու ժամանակ ու տնկուածը արմատէն խլելու ժամանակ,
3 Մեռցնելու ժամանակ եւ բուժելու ժամանակ,
[բ]Քանդելու ժամանակ ու կառուցանելու ժամանակ,
4 Լալու ժամանակ եւ ծիծաղելու ժամանակ,
Հեծեծելու ժամանակ ու ցատկռտելու ժամանակ,
5 Քարեր նետելու ժամանակ եւ քարեր ժողվելու ժամանակ,
Գրկելու ժամանակ ու գրկելէ հեռանալու ժամանակ,
6 Փնտռելու ժամանակ եւ կորսնցնելու ժամանակ,
Պահելու ժամանակ ու նետելու ժամանակ,
7 Պատռելու ժամանակ եւ կարելու ժամանակ,
Լռելու ժամանակ ու խօսելու ժամանակ,
8 Սիրելու ժամանակ եւ ատելու ժամանակ,
Պատերազմի ժամանակ ու խաղաղութեան ժամանակ:
9 Գործողին ի՞նչ օգուտ կայ
Իր [գ]կատարած աշխատանքէն":
10 Տեսայ այն զբաղումը՝ որ Աստուած մարդոց որդիներուն տուաւ,
Որպէսզի անով [դ]զբաղին:
11 Ան ամէն ինչ գեղեցիկ ըրաւ իր ժամանակին,
Եւ [ե]մարդուն միտքին" մէջ յաւիտենականութեան մտածումը դրաւ.
Սակայն ո՛չ մէկը կրնայ յայտնաբերել Աստուծոյ ըրած գործը՝
Սկիզբէն մինչեւ վախճանը:
12 Սա՛ գիտեմ թէ ուրախանալէ
Եւ կեանքի ընթացքին բարիք ընելէ զատ
Ուրիշ լաւ բան չկայ անոնց համար,
13 Եւ թէ ամէն մարդու ուտելն ու խմելը,

[ա] Կամ՝ բաղձանքի

[բ] Եբր.՝ Պատռելու

[գ] Կամ՝ կրած տաժանքէն

[դ] Եբր.՝ տառապին

[ե] Եբր.՝ անոնց սիրտին

Նաեւ իր ամբողջ աշխատանքէն բարօրութիւն [գ]վայելելը՝
Աստուծոյ պարգեւն է:
14 Գիտեմ թէ ամէն ինչ որ Աստուած կ՚ընէ՝ յաւիտեան պիտի գոյատեւէ.
Ոչինչ կարելի է անոր վրայ աւելցնել, ո՛չ ալ անկէ պակսեցնել.
Աստուած ասիկա կ՚ընէ, որպէսզի իր երեսէն վախնան:
15 Ինչ որ եղած է՝ հիմա ալ կայ,
Ինչ որ պիտի ըլլայ՝ արդէն եղած է,
Եւ Աստուած [ե]անցածը կը փնտռէ:

ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

16 Նաեւ արեւին տակ տեսայ թէ իրաւունքին նստավայրը [ը]անիրաւութիւն կայ,
Եւ արդարութեան նստավայրը՝ ամբարշտութիւն:
17 Իմ սիրտիս մէջ ըսի. «Աստուած պիտի դատէ արդարն ու ամբարիշտը,
Որովհետեւ [թ]հոն ժամանակ կայ ամէն [ժ]բանի եւ ամէն արարքի համար»:
18 Իմ սիրտիս մէջ ըսի՝
Մարդոց որդիներուն հարցին մասին,
Թէ Աստուած զանոնք պիտի [ի]փորձարկէ,
Ու պիտի տեսնեն թէ իրենք անասուններ են:
19 Արդարեւ ինչ որ մարդոց որդիներուն կը պատահի,
Անասուններո՛ւն ալ կը պատահի.
Նոյն բանը կը պատահի անոնց:
Ինչպէս մէկը կը մեռնի, այնպէս ալ միւսը կը մեռնի.
Բոլորը նոյն շունչը ունին:
Մարդը անասունէն գերազանց չէ,
Որովհետեւ ամէն ինչ ունայնութիւն է:
20 Բոլորը նոյն տեղը կ՚երթան.
Ամէն ինչ հողէն եղաւ, եւ ամէն ինչ հողին կը վերադառնայ:
21 Ո՞վ գիտէ թէ մարդոց որդիներուն շունչը վեր կ՚ելլէ,
Իսկ անասուններուն շունչը վար կ՚իջնէ՝ գետինը:
22 Տեսայ թէ մարդուն համար ոչինչ աւելի լաւ է՝
Քան իր գործերով ուրախանալ,
Որովհետեւ ատիկա է անոր բաժինը.
Արդարեւ ո՞վ պիտի տանի զինք՝ որ տեսնէ
Թէ իրմէ ետք ի՛նչ պիտի ըլլայ:

[գ] Եբր.՝ տեսնելը

[ե] Եբր.՝ հալածուածը

[ը] Եբր.՝ ամբարշտութիւն

[թ] Այսինքն՝ Աստուծոյ դատարանը

[ժ] Կամ՝ բաղձանքի

[ի] Եբր.՝ մաքրէ

4

Ես դարձայ ու տեսայ
Արեւին տակ կատարուող բոլոր հարստահարութիւնները։
Ահա՛ հարստահարուածներուն աչքը արցունք կար,
Բայց անոնք մխիթարիչ չունէին.
Անոնց հարստահարիչներուն ձեռքը ոյժ կար,
Սակայն իրենք ալ մխիթարիչ չունէին։
2 Ես մեռեալները՝ արդէն մեռածները
Հիմա ապրողներէն աւելի դրուատեցի.
3 Բայց ա՛ն որ մինչեւ հիմա եղած չէ՝ երկուքէն աւելի [ա]բախտաւոր է,
Որովհետեւ արեւին տակ կատարուող չարութիւնը չտեսաւ։
4 Ես ամէն աշխատանք
Եւ ամէն յաջող գործ տեսայ,
Որոնց համար մէկը միւսին կը նախանձի.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն ու [բ]հոգիի տանջանք" է։
5 Անմիտը իր ձեռքերը կը ծալէ,
Եւ իր միսը կ'ուտէ։
6 Աւելի լաւ է մէկ բուռ [գ]հանգստութիւն,
Քան երկու ափ [դ]աշխատանք ու հոգիի տանջանք"։
7 Ես դարձայ եւ արեւին տակ ունայնութիւն տեսայ.–
8 Մարդ կայ՝ առանց [ե]յաջորդի,
Ո՛չ որդի ունի, ո՛չ ալ եղբայր,
Բայց անոր ամբողջ աշխատանքը վախճան չունի.
Անոր աչքերը հարստութեամբ չեն կշտանար,
Ու չ'ըսեր. «Ես որո՞ւ համար կ'աշխատիմ,
Եւ անձս բարիքէ կը զրկեմ»։
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն ու [զ]չարչարալից զբաղում է։
9 Երկուքը մէկէն լաւ է,
Որովհետեւ իրենց աշխատանքը լաւ վարձք ունի,
10 Քանի որ եթէ իյնան, մէկը ընկերակիցը կը վերցնէ.
Բայց վա՜յ ինկող մէկուն՝
Որ զինք վերցնող երկրորդ մը չունի։
11 Նաեւ եթէ երկու անձ միասին պառկին՝ կը տաքնան.
Բայց մէկը ի՞նչպէս կրնայ տաքնալ՝ եթէ առանձին է։

[ա] Եբր.՝ լաւ

[բ] Կամ՝ հովի համար աշխատանք

[գ] Եբր.՝ հանգստութեամբ լեցուն

[դ] Եբր.՝ աշխատանքով ու հոգիի տանջանքով լեցուն

[ե] Եբր.՝ երկրորդի

[զ] Եբր.՝ գէշ

12 Եթէ մէկը [է]իրեն յաղթէ,
Երկուքը կրնան անոր [ը]ընդդիմանալ.
Երեքպատիկ դերձանը [թ]դիւրաւ չի փրթիր:
13 Աւելի լաւ է [ժ]չքաւոր ու իմաստուն [ի]տղան,
Քան ծեր եւ անմիտ թագաւորը,
Որ ա՛լ չի գիտեր խրատուիլ:
14 Արդարեւ մէկը բանտէն կ'ելլէ՝ որպէսզի թագաւորէ,
Բայց ուրիշ մը, որ [լ]թագաւոր ծնած է", թշուառ կ'ըլլայ:
15 Տեսայ արեւին տակ քալող բոլոր ապրողները
Այն տղային հետ՝ որ թագաւորին երկրորդն էր
Եւ անոր տեղը պիտի [խ]անցնէր:
16 Ամբողջ ժողովուրդը – բոլոր անոնք՝ որոնց առջեւ էր – [ծ]անթիւ էր",
Սակայն յաջորդները իրմով պիտի չուրախանան.
Անշո՛ւշտ ասիկա ալ ունայնութիւն ու հոգիի տանջանք է:

ԱՆԽՈՀԵՄ ԽՈՍՏՈՒՄՆԵՐ ՄԻ՛ ԸՆԵՐ

5

Երբ Աստուծոյ տունը երթաս, ուշադի՛ր եղիր ոտքիդ.
Աւելի մտի՛կ ընելու համար մօտեցիր,
Քան անմիտներուն զոհը [ա]մատուցանելու.
Արդարեւ անոնք չեն գիտեր թէ չարիք կը գործեն:
2 Բերանովդ մի՛ արտորար,
Եւ սիրտդ թող չշտապէ Աստուծոյ առջեւ [բ]խօսելու.
Քանի Աստուած երկինքն է, իսկ դուն՝ երկրի վրայ,
Քու խօսքերդ թող քիչ ըլլան.
3 Արդարեւ երազը շատ զբաղումէն յառաջ կու գայ,
Եւ անմիտին ձայնը՝ շատ խօսքերէն:
4 Երբ Աստուծոյ ուխտ ընես՝

[է] Այսինքն՝ առանձին եղողին

[ը] Եբր.՝ դէմ կենալ

[թ] Եբր.՝ շուտով

[ժ] Եբր.՝ խեղճ

[ի] Եբր.՝ զաւակը

[լ] Կամ՝ իր թագաւորութեան մէջ

[խ] Եբր.՝ կայնէր

[ծ] Եբր.՝ վախճան չունէր

[ա] Եբր.՝ տալու

[բ] Եբր.՝ խօսք դուրս հանելու

Մի՛ ուշացներ զայն կատարելը,
Քանի որ Աստուած անմիտներուն չի հաճիր.
Կատարէ՛ ըրած ուխտդ:
5 Աւելի լաւ է որ ուխտ չընես,
Քան թէ ուխտ ընես ու չկատարես:
6 Մի՛ թոյլատրեր՝ որ քու բերանդ մարմինիդ մեղանչել տայ,
Եւ հրեշտակին առջեւ մի՛ ըսեր. «Սխալեցայ»:
Ինչո՞ւ Աստուած քու [գ]խօսքիդ համար զայրանայ,
Ու ձեռքերուդ գործը փճացնէ:
7 Արդարեւ երազներուն շատութեան մէջ
Եւ խօսքերուն շատութեան մէջ
Ունայնութիւններ ալ կան,
Բայց դուն վախցի՛ր Աստուծմէ:

ԿԵԱՆՔԸ ԱՆՕԳՈՒՏ Է

8 Եթէ գաւառի մը մէջ տեսնես թշուառին եղած հարստահարութիւնը,
Եւ իրաւունքին ու արդարութեան բռնաբարուիլը,
Մի՛ զարմանար այդ բանին վրայ.
Արդարեւ բարձրերուն վրայ աւելի բարձր մը կը [դ]հսկէ,
Եւ անոնցմէ բարձրագոյնը կայ:
9 [ե]Երկիրը բոլորին օգտակար է.
Նոյնիսկ թագաւորին ծառայութիւն կ’ըլլայ արտէն:
10 Արծաթ սիրողը արծաթէն չի կշտանար,
Ո՛չ ալ ճոխութիւն սիրողը՝ երկրի բերքէն.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է:
11 Երբ բարիքը շատնայ՝
Ուտողներն ալ կը շատնան.
Ուրեմն [զ]զայն ունեցողներուն՝ ի՞նչ օգուտ կ’ըլլայ՝
Իրենց աչքերով տեսնելէն զատ:
12 Քաղցր է աշխատողին քունը՝
Քիչ կերած ըլլայ՝ թէ շատ.
Բայց հարուստին [է]յագեցումը
Չ’արտօներ որ ան քնանայ:
13 Արեւին տակ տեսայ թէ [ը]ցաւառիթ չարիք մը կայ,

[գ] Եբր.՝ ձայնիդ

[դ] Եբր.՝ դիտէ

[ե] Կամ՝ Հողը

[զ] Եբր.՝ անոր տէրերուն

[է] Եբր.՝ կշտացումը

[ը] Եբր.՝ հիւանդացնող

Այսինքն՝ այն հարստութիւնը, որ իր տիրոջ ձախորդութեան համար պահուած է.
14 Եթէ այդ հարստութիւնը ձախորդ [թ]դիպուածով մը կորսուի,
Եւ ինք որդի մը ծնանի, ան իր ձեռքը ոչինչ կ'ունենայ:
15 Ինչպէս իր մօր [ժ]որովայնէն ելաւ,
Այնպէս մերկ պիտի վերադառնայ.
Ինչպէս եկաւ՝ այնպէս պիտի երթայ,
Ու իր աշխատանքէն ոչինչ պիտի առնէ՝ որ իր ձեռքով տանի:
16 Այս ալ ցաւառիթ չարիք մըն է,
Որ ինչպէս եկաւ՝ ճիշդ այնպէս կ'երթայ.
Ուստի ի՞նչ օգուտ կ'ըլլայ իրեն,
Որ հովի համար աշխատեր է:
17 Իր կեանքին բոլոր օրերը խաւարի մէջ [ի]կը սպառէ",
Մեծ վիշտով, հիւանդութեամբ ու զայրոյթով:
18 Ահա՛ւասիկ ինչ որ տեսայ.—
Լաւ եւ [լ]վայելուչ է մարդուն՝ ուտել ու խմել,
Եւ Աստուծոյ իրեն տուած կեանքին [խ]բոլոր օրերուն" մէջ՝
Արեւին տակ իր կատարած ամբողջ աշխատանքէն բարօրութիւն [ծ]վայելել,
Որովհետեւ ասիկա՛ է իր բաժինը:
19 Այն մարդուն՝ որուն Աստուած հարստութիւն ու գոյք կու տայ,
Եթէ անոր իրաւասութիւն տայ անկէ ուտելու եւ բաժինը առնելու,
Նաեւ իր աշխատանքէն ուրախանալու,
Ասիկա Աստուծոյ պարգեւն է:
20 Արդարեւ ան իր կեանքին օրերը շատ պիտի չյիշէ,
Քանի որ Աստուած պատասխանած է անոր՝ իր [կ]սիրտը ուրախացնելով":

6

Արեւին տակ տեսայ թէ չարիք մը կայ,
Որ մարդոց մէջ շատ կը գտնուի.—
2 Աստուած մարդու մը հարստութիւն, գոյք ու պատիւ կու տայ,
Այնպէս որ իր անձին փափաքած որեւէ բանին կարօտ չ'ըլլար.
Բայց Աստուած անոր իրաւասութիւն չի տար անկէ ուտելու,
Հապա զայն օտարազգի մը կ'ուտէ:
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն եւ "ցաւառիթ չարիք" մըն է:

[թ] Եբր.՝ զբաղումով

[ժ] Եբր.՝ փորէն

[ի] Կամ՝ կ'ուտէ

[լ] Եբր.՝ գեղեցիկ

[խ] Եբր.՝ օրերու թիւին

[ծ] Եբր.՝ տեսնել

[կ] Եբր.՝ սիրտին ուրախութեան մէջ

3 Եթէ մարդ մը հարիւր զաւակ ծնանի
Ու շատ տարիներ ապրի,
Եւ անոր տարիներուն օրերը շատ ըլլան
Բայց անոր անձը բարօրութենէ չկշտանայ
Եւ ան գերեզման ալ չունենայ,
Կ'ըսեմ թէ վիժածը անկէ աւելի լաւ է:
4 Արդարեւ ասիկա ունայնութեամբ եկեր ու խաւարով գացեր է,
Եւ իր անունը խաւարով պիտի ծածկուի.
5 Արեւն ալ չէ տեսեր, ու ոչինչ գիտցեր է.
Ասիկա միւսէն աւելի հանգիստ է:
6 Իսկ եթէ անիկա երկու հազար տարի ալ ապրի
Ու բարօրութիւն [բ]չվայելէ,
Միթէ բոլորը նոյն տեղը չե՞ն երթար:
7 Մարդուն ամբողջ աշխատանքը իր բերանին համար է,
Սակայն անոր ախորժակը չի յագենար:
8 Արդարեւ իմաստունը անմիտէն ի՞նչ առաւելութիւն ունի.
Ապրողներուն մէջ շրջիլ գիտցող դժբախտը ի՞նչ օգուտ կ'ունենայ:
9 Աւելի լաւ է աչքերով տեսնել՝ քան անձով [գ]փափաքիլ.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն ու [դ]հոգիի տանջանք" է:
10 Ինչ որ եղած է՝ արդէն իր անունով կոչուած է,
Եւ [ե]յայտնի է թէ մարդն է անուն դնողը.
Սակայն ան իրմէ զօրաւորին հետ չի կրնար վիճիլ:
11 Քանի ունայնութիւնը շատցնող շատ բաներ կան,
Մարդը ի՞նչ առաւելութիւն ունի:
12 Արդարեւ ո՞վ գիտէ թէ ի՛նչը լաւ է մարդուն՝ իր կեանքին մէջ,
Ստուերի պէս անցուցած իր ունայն կեանքին [զ]բոլոր օրերուն" մէջ.
Եւ ո՞վ պիտի իմացնէ մարդուն՝
Թէ իրմէ ետք արեւին տակ ի՛նչ պիտի ըլլայ:

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

7

Աւելի լաւ է բարի անունը՝ քան [ա]հոտաւէտ իւղը,
Ու մահուան օրը՝ քան ծնունդին օրը:

[ա] Եբր.՝ գէշ հիւանդութիւն

[բ] Եբր.՝ չտեսնէ

[գ] Եբր.՝ քալել

[դ] Կամ՝ հովի համար աշխատանք

[ե] Եբր.՝ գիտցուած

[զ] Եբր.՝ օրերու թիւն

[ա] Եբր.՝ լաւորակ

2 Աւելի լաւ է սուգի տուն երթալ՝
Քան խնճոյքի տուն երթալ.
Որովհետեւ ա՛յս է ամէն մարդու վախճանը,
Եւ ապրողը [բ]ասոր ուշադրութիւն դարձնելու է՚՚:
3 Աւելի լաւ է վիշտը՝ քան ծիծաղը,
Քանի որ երեսին տրտմութեամբ սիրտը կը բարելաւուի:
4 Իմաստուններուն սիրտը սուգի տունը կ՚ըլլայ,
Իսկ անմիտներուն սիրտը՝ ուրախութեան տունը:
5 Աւելի լաւ է իմաստունին սաստը լսել,
Քան անմիտներուն երգը [գ]լսել.
6 Արդարեւ ինչպէս է փուշերուն ձայնը՝ կաթսային տակ,
Այնպէս է անմիտներուն ծիծաղը.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է:
7 Ի՛րապէս հարստահարութիւնը իմաստունը կը խենթացնէ,
Ու [դ]կաշառքը մարդուն սիրտը [ե]կ՚ապականէ:
8 Աւելի լաւ է բանի մը վախճանը՝ քան սկիզբը.
Աւելի լաւ է [զ]համբերատար ոգին՝ քան [է]խրոխտ ոգին:
9 Մի՛ արտորար հոգիովդ բարկանալու,
Քանի որ գրգռութիւնը անմիտներուն ծոցին մէջ կը հանգչի:
10 Մի՛ ըսեր. «Ինչո՞ւ նախկին օրերը այս օրերէն լաւ էին»,
Որովհետեւ այս մասին ուղղած հարցումդ իմաստութեամբ չէ:
11 Իմաստութիւնը ժառանգութեան պէս լաւ է,
Եւ արեւը տեսնողներուն օգտակար է:
12 Արդարեւ իմաստութիւնը հովանի է,
Արծաթն ալ հովանի է,
Բայց գիտութեան օգտակարութիւնը սա՛ է.—
Իմաստութիւնը [ը]զինք ունեցողները՚՚ կ՚ապրեցնէ:
13 Նայէ՛ Աստուծոյ գործին,
Որովհետեւ անոր ծռածը ո՞վ կրնայ շտկել:
14 Բարօրութեան օրը զուա՛րթ եղիր,
Իսկ ձախորդ օրը [թ]զգուշացի՛ր.
Աստուած ասոնք իրարու դիմաց դրաւ,

[բ] Եբր.՝ զայն իր սիրտին մէջ դնելու է

[գ] Եբր.՝ լսող մարդ ըլլալ

[դ] Եբր.՝ պարգեւը

[ե] Եբր.՝կը կորսնցնէ

[զ] Եբր.՝ երկայն

[է] Եբր.՝ բարձր

[ը] Եբր.՝ իր տէրերը

[թ] Եբր.՝ զննէ՛

[ժ]Որպէսզի մարդ չգտնէ իրմէ ետք ըլլալիքը:
15 Իմ [ի]ունայն կեանքիս" մէջ ամէն բան տեսայ.–
Արդար կայ՝ որ իր արդարութեան մէջ կը կորսուի,
Եւ ամբարիշտ կայ՝ որ իր չարութեան մէջ կեանքը կ'երկարէ:
16 Յոյժ շատ արդար մի՛ ըլլար,
Ու դուն քեզ չափազանց իմաստուն մի՛ կարծեր.
Ինչո՞ւ [լ]փճանաս:
17 Յոյժ շատ ամբարիշտ մի՛ ըլլար, եւ անմիտ մի՛ ըլլար.
Ինչո՞ւ ատենէդ առաջ մեռնիս:
18 Լաւ է որ ասիկա բռնես եւ անկէ ալ ձեռքդ չքաշես,
Քանի Աստուծմէ վախցողը ամենէն ապահով կ'ըլլէ:
19 Իմաստութիւնը աւելի կը զօրացնէ իմաստունը,
Քան քաղաքի մը մէջ եղող տասը կառավարիչ՝ այդ քաղաքը:
20 Ի՛րապէս երկրի վրայ չկայ արդար մարդ՝
Որ բարիք ընէ ու երբեք չմեղանչէ:
21 Ուստի [խ]ուշադրութիւն մի՛ դարձներ" ամէն ըսուած խօսքի,
Որպէսզի չլսես քու ծառայիդ քեզ անիծելը.
22 Արդարեւ քու սիրտդ գիտէ թէ
Դո՛ւն ալ շատ անգամ ուրիշները անիծեր ես:
23 Այս բոլորը իմաստութեամբ փորձարկեցի.
Ես ըսի. «Իմաստուն պիտի ըլլամ».
Բայց ան ինձմէ հեռու էր:
24 Ինչ որ հեռուն է,
Ու չափազանց խորունկ, ո՞վ կրնայ յայտնաբերել:
25 Ես [ծ]ուշադրութիւնս դարձուցի", որպէսզի գիտնամ, հետախուզեմ
Եւ փնտռեմ իմաստութիւնն ու հնարամտութիւնը.
Նաեւ գիտնամ ամբարշտութեան [կ]յիմարութիւնը
Եւ անմտութեան խենթութիւնը:
26 Ես մահէն աւելի դառն գտայ այն կինը՝
Որուն սիրտին մէջ ցանցեր եւ ուռկաններ կան,
Ու ձեռքերուն մէջ՝ կապեր.
Աստուծոյ առջեւ հաճելի եղողը անկէ կ'ազատի,
Բայց մեղաւորը անկէ կը բռնուի:
27 Ահա՛ սա՛ գտայ,– կը յայտարարէ Ժողովողը,–
Մէկ առ մէկ բաները քննելով՝ անոնց պատճառը յայտնաբերելու համար.

[ժ] Եբր.՝ Այն պատճառով որ

[ի] Եբր.՝ ունայնութեան օրերուս

[լ] Եբր.՝ ամայանաս

[խ] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ մի՛ դներ

[ծ] Եբր.՝ սիրտիս մէջ դարձուցի

[կ] Եբր.՝ անմտութիւնը

28 (Ինչ որ անձս տակաւին կը փնտռէ,
Բայց գտած չէ.)
Այր մարդ՝ հազարէն մէկ գտայ,
Բայց բոլոր ասոնց մէջ մէկ կին չգտայ:
29 Ահա՛ միայն սա՛ գտայ.—
Աստուած մարդը ուղիղ [հ]ստեղծեց,
Բայց անոնք շատ հնարքներ փնտռեցին:

8

Իմաստունին պէս ո՞վ կայ,
Եւ խօսքի մեկնութիւնը ո՞վ գիտէ.
Մարդուն իմաստութիւնը անոր երեսը կը փայլեցնէ,
Ու երեսին պնդութիւնը կը փոխուի:

ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀՆԱԶԱՆԴԻԼ

2 Ես կը խրատեմ որ թագաւորին [ա]հրամանը պահես
Եւ գործադրես՝ Աստուծոյ եղած երդումին պատճառով:
3 Մի՛ արտորար՝ որ անոր առջեւէն երթաս,
Մի՛ [բ]յարատեւեր չար արարքի մէջ,
Որովհետեւ ան իր ամբողջ փափաքածը կ’ընէ.
4 Ուր որ թագաւորին խօսքը կայ՝ հոն իշխանութիւն կայ,
Եւ ո՞վ կրնայ անոր ըսել. «Ի՞նչ կ’ընես»:
5 Պատուիրանը պահողը ո՛չ մէկ չար արարք կը [գ]գործէ,
Եւ իմաստունին միտքը ժամանակն ու դատաստանը գիտէ,
6 Քանի որ ամէն [դ]բան իր ժամանակն ու դատաստանը ունի:
Արդարեւ մարդուն վրայ շատ ձախորդութիւն կը հասնի,
7 Որովհետեւ ան ըլլալիքը չի գիտեր,
Եւ ո՞վ պիտի իմացնէ անոր թէ ի՛նչպէս պիտի ըլլայ:
8 Ո՛չ մէկը հոգիին վրայ կը տիրէ՝ որ հոգին արգելափակէ,
Եւ մահուան օրուան վրայ տիրող չկայ.
Այդ պատերազմին մէջ [ե]ազատ արձակում" չկայ,
Եւ ամբարշտութիւնը [զ]զայն գործողը" չ’ազատեր:

[հ] Եբր.՝ ըրաւ

[ա] Եբր.՝ բերանը

[բ] Եբր.՝ կենար

[գ] Եբր.՝ գիտնայ

[դ] Կամ՝ բաղձանք

[ե] Կամ՝ զինադադար

[զ] Եբր.՝ իր տէրը

ԱՄԲԱՐԻՇՏՆ ՈՒ ԱՐԴԱՐԸ

9 Ասոնք բոլորը տեսայ,
Ու արեւին տակ կատարուող ամէն արարքի [ե]դարձուցի ուշադրութիւնս":
Ատեն կայ, երբ մարդը ուրիշ մարդուն վրայ կը տիրէ՝
Իր ձախորդութեան համար:
10 Այսպէս՝ տեսայ ամբարիշտներ որոնք թաղուեցան.
Եկած ու գացած էին սուրբ տեղէն,
Եւ մոռցուեցան այն քաղաքին մէջ՝ ուր այսպէս վարուած էին.
Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է:
11 Քանի չար արարքին դէմ տրուած վճիռը շուտով չի գործադրուիր,
Մարդոց որդիներուն սիրտը՝
Չարիք ընելու փափաքով լեցուած է իրենց մէջ:
12 Թէեւ մեղաւորը հարիւր անգամ չարիք գործէ
Եւ իր օրերը երկարին,
[ը]Ստուգապէս գիտեմ թէ Աստուծմէ վախցողնե՛րը բարօրութիւն պիտի ունենան,
Որովհետեւ անոր երեսէն կը վախնան:
13 Իսկ ամբարիշտը բարօրութիւն պիտի չունենայ.
Ան իր օրերը պիտի չերկարէ, հապա ստուերի պէս պիտի ըլլայ,
Որովհետեւ Աստուծոյ երեսէն չի վախնար:
14 Ունայնութիւն մը կայ, որ երկրի վրայ կը կիրարկուի.
Այսինքն արդարներ կան, որոնց կը [թ]հատուցանուի ամբարիշտներուն արարքին համեմատ,
Եւ ամբարիշտներ ալ կան, որոնց կը հատուցանուի արդարներուն արարքին համեմատ.
Ըսի. «Ասիկա՛ ալ ունայնութիւն է»:
15 Ես ուրախութիւնը դրուատեցի,
Որովհետեւ մարդ արեւին տակ
Աւելի լաւ բան չունի՝
Քան ուտել, խմել եւ ուրախանալ:
Արդարեւ ասիկա՛ իրեն պիտի մնայ իր աշխատանքէն՝
Արեւին տակ Աստուծոյ իրեն տուած կեանքին օրերուն մէջ:
16 Երբ ես ուշադրութիւնս դարձուցի իմաստութիւնը գիտնալու,
Ու երկրի վրայ կատարուող զբաղումները տեսնելու,
(Արդարեւ թէ՛ ցերեկ եւ թէ գիշեր
Իր աչքը քուն չտեսնող մարդ կայ,)
17 Աստուծոյ բոլոր գործերէն [ժ]հասկցայ
Թէ մարդ չի կրնար յայտնաբերել այն գործը՝ որ արեւին տակ կը կատարուի.

[ե] Եբր.՝ սիրտիս մէջ դրի

[ը] Եբր.՝ Իրապէս

[թ] Եբր.՝ պատահի

[ժ] Եբր.՝ տեսայ

Որովհետեւ մարդ կ'աշխատի զայն փնտռել, բայց չի յայտնաբերեր.
Թէեւ իմաստունը ըսէ թէ գիտէ, չի կրնար զայն յայտնաբերել:

9

Արդարեւ այս բոլորին "ուշադրութիւն դարձուցի"[ա]
Որ այս բոլորը բացայայտեմ,
Թէ արդարները ու իմաստունները, նաեւ անոնց գործերը,
Աստուծոյ ձեռքին մէջ են.
Մարդ ո՛չ սէրը, ո՛չ ալ ատելութիւնը գիտէ.
Ամէն ինչ անոնց առջեւ է:
2 Ամէն բան հաւասարապէս ամենուն կը պատահի.
Արդարին եւ ամբարիշտին,
Բարի մարդուն, մաքուրին ու անմաքուրին,
Զոհ մատուցանողին եւ զոհ չմատուցանողին
Պատահած դէպքը նոյնն է:
Ինչպէս է բարի մարդը, այնպէս է մեղաւորը.
Երդում ընողը՝ երդումէ վախցողին պէս է:
3 Սա՛ չարիք մըն է, որ արեւին տակ կատարուող ամէն ինչի մէջ՝
Բոլորին պատահած դէպքը նոյնն է:
Նաեւ մարդոց որդիներուն սիրտը
Չարութեամբ լեցուած է,
Ու խենթութիւն կայ իրենց սիրտին մէջ՝ մինչ կ'ապրին.
Անկէ ետք մեռեալներուն կ'երթան:
4 Արդարեւ բոլոր ապրողներուն [բ]միացած մարդուն յոյս" կայ,
Որովհետեւ ողջ շունը մեռած առիւծէն աւելի լաւ է:
5 Արդարեւ ապրողները գիտեն թէ պիտի մեռնին,
Իսկ մեռեալները ոչինչ գիտեն.
Անոնց համար ա՛լ [գ]վարձատրութիւն չկայ,
Որովհետեւ իրենց յիշատակը մոռցուած է:
6 Անոնց թէ՛ սէրը, թէ՛ ատելութիւնը,
Թէ՛ ալ նախանձը արդէն կորսուած են,
Եւ անոնք արեւին տակ կատարուող բաներէն
Ա՛լ յաւիտեան բաժին չունին:
7 Գնա՛, հացդ ուրախութեա՛մբ կեր,
Ու գինիդ զուա՛րթ սիրտով խմէ.
Որովհետեւ Աստուած արդէն հաւանեցաւ քու արարքներուդ:
8 Հագուստներդ ամէ՛ն ատեն թող ճերմակ ըլլան,
Ու գլուխիդ վրայէն հոտաւէտ իւղը թող չպակսի:
9 [դ]Վայելէ՛ կեանքը քու սիրած կնոջդ հետ՝

[ա] Եբր.՝ սիրտիս մէջ դրի

[բ] Եբր.՝ ընկերացածին ապահովութիւն

[գ] Եբր.՝ վարձք

[դ] Եբր.՝ Տե՛ս

Քու ունայն կեանքիդ բոլոր օրերուն մէջ,
Որ Աստուած քեզի տուաւ արեւին տակ՝
Քու ունայնութեանդ բոլոր օրերուն մէջ.
Արդարեւ անիկա՛ է քու բաժինդ այս կեանքին մէջ՝
Արեւին տակ կատարած աշխատանքէդ:
10 Ամէն ինչ որ ձեռքդ կը գտնէ՝ ընելու,
Ամբո՛ղջ ոյժովդ ըրէ.
Որովհետեւ [ե]դժոխքին մէջ՝ ուր կ՚երթաս,
Գործ, հնարամտութիւն, գիտութիւն եւ իմաստութիւն չկան:
11 Դարձայ եւ արեւին տակ տեսայ
Թէ մրցարշաւը թեթեւաշարժներուն չէ,
Պատերազմը զօրաւորներուն չէ,
Հացը իմաստուններուն չէ,
Հարստութիւնը խելացիներուն չէ,
Նաեւ շնորհքը գիտուններուն չէ.
Հապա ժամանակ ու [զ]դիպուած կը պատահին բոլորին:
12 Արդարեւ մարդն անգամ իր ժամանակը չի գիտեր.
Ինչպէս ձուկերը ձախորդութեան ուռկանով կը բռնուին,
Եւ ճնճղուկները վարմի մէջ կը բռնուին,
Նոյնպէս ալ մարդոց որդիները որոգայթի մէջ կ՚իյնան,
Երբ ձախորդութեան ժամանակը յանկարծ իրենց վրայ [է]հասնի:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՅԻՄԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

13 Արեւին տակ սա՛ իմաստութիւնն ալ տեսայ,
Եւ ան ինծի մեծ թուեցաւ.–
14 Պզտիկ քաղաք մը կար, ու մէջն ալ՝ քիչ մարդ.
Անոր դէմ մեծ թագաւոր մը եկաւ ու զայն պաշարեց,
Եւ անոր դէմ մեծ [ը]պատնէշներ կառուցանեց:
15 Անոր մէջ [թ]չքաւոր բայց իմաստուն մարդ մը գտնուեցաւ,
Որ իր իմաստութեամբ քաղաքը ազատեց.
Բայց ո՛չ մէկը այդ չքաւոր մարդը յիշեց:
16 Այն ատեն ըսի.
«Աւելի լաւ է իմաստութիւնը՝ քան զօրութիւնը,
Թէեւ չքաւորին իմաստութիւնը կ՚արհամարհեն
Եւ անոր խօսքերը մտիկ չեն ըներ»:

[ե] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[զ] Եբր.՝ պատահար

[է] Եբր.՝ իյնայ

[ը] Եբր.՝ ամրութիւններ

[թ] Եբր.՝ խեղճ

17 Իմաստուններուն խօսքերը հանգստութեան մէջ աւելի լաւ կը լսուին՝
Քան անմիտներուն մէջ տիրողին աղաղակը:
18 Աւելի լաւ է իմաստութիւնը՝ քան պատերազմական զէնքերը.
Բայց մէկ մեղաւորը շատ բարիքներ կորսնցնել կու տայ:

10

Մեռած ճանճերը [ա]բուրագործին [բ]հոտաւէտ իւղը գարշահոտ կ՚ընեն".
Քիչ մը անմտութիւնն ալ այդպէս կ՚ընէ ան՝ որ յարգուած է իր իմաստութեան եւ պատիւին համար:
2 Իմաստունին սիրտը իր աջ կողմն է,
Իսկ անմիտին սիրտը իր ձախ կողմն է:
3 Անմիտը՝ նոյնիսկ երբ ճամբայէն քալէ՝
Իր անմիտ ըլլալը բոլորին [գ]ցոյց կու տայ", քանի որ [դ]պակասամիտ է:
4 Եթէ կառավարիչին [ե]բարկութիւնը քեզի դէմ բորբոքի",
Քու տեղդ մի՛ ձգեր,
Որովհետեւ [զ]քաղցրութիւնը մեծ յանցանքները կը դարմանէ":
5 Արեւին տակ չարիք մըն ալ տեսայ,
Որ իբր թէ կառավարիչէն [է]ելած սխալմունք մը ըլլայ.-
6 Անմտութիւնը մեծ բարձունքներու վրայ կը դրուի,
Ու հարուստները նուաստութեան մէջ կը մնան:
7 Տեսայ ստրուկներ՝ ձիերու վրայ հեծած,
Եւ իշխանաւորներ՝ որոնք գետինի վրայ կը քալէին, ստրուկներու պէս:
8 Փոս փորողը՝ ինք անոր մէջ կ՚իյնայ,
Ու ցանկապատ [ը]քանդողը՝ օձը զինք կը խածնէ:
9 Քարեր [թ]փոխադրողը անոնցմէ [ժ]կը վնասուի",
Եւ փայտ ճեղքողը անկէ կը վտանգուի:
10 Եթէ երկաթը բթացած է, ու մարդ անոր [ի]բերանը չսրէ՝

[ա] Այսինքն՝ բոյրեր շինողին

[բ] Եբր.՝ իւղին գարշահոտութիւնը արտաբերել կու տան

[գ] Եբր.՝ կ՚ըսէ

[դ] Եբր.՝ սիրտը պակաս

[ե] Եբր.՝ հոգին քեզի դէմ բարձրանայ

[զ] Եբր.՝ դարմանը մեծ մեղքերը կը հանգչեցնէ

[է] Եբր.՝ ելած

[ը] Եբր.՝ պատռողը

[թ] Կամ՝ վերցնողը

[ժ] Եբր.՝ ցաւ կը զգայ

[ի] Եբր.՝ երեսը

Իր ոյժը [լ]կրկնապատկելու է.
Բայց իմաստութիւնը [խ]կ’օգնէ՝ որ յաջողի:
11 Եթէ օձը խածնէ՝ [ծ]քանի որ չէ հմայուած",
[կ]Թովիչը օգուտ չ’ունենար:
12 Իմաստունին բերանին խօսքերը շնորհալի են,
Բայց անմիտին շրթունքը զինք կը կլլէ.
13 Անոր բերանին խօսքերուն սկզբնաւորութիւնը անմտութիւն է,
Եւ անոր խօսքին վերջաւորութիւնը գէշ խենթութիւն է:
14 Անմիտը իր խօսքերը կը շատցնէ:
Մարդ ինչ ըլլալիքը չի գիտեր.
Ո՞վ անոր պիտի իմացնէ
Թէ իրմէ ետք ի՛նչ պիտի ըլլայ:
15 Անմիտներուն աշխատանքը զիրենք կը յոգնեցնէ,
Քանի չեն գիտեր քաղաք երթալ:
16 Վա՜յ քեզի, երկի՛ր, երբ քու թագաւորդ [հ]մանուկ է,
Եւ իշխանաւորներդ առտուն կերակուր կ’ուտեն:
17 Երանի՜ քեզի, երկի՛ր, երբ քու թագաւորդ [ձ]ազնուազարմ է,
Ու իշխանաւորներդ յարմար ատենին կ’ուտեն՝
Զօրութիւն ստանալու համար, եւ ո՛չ թէ [ղ]գինովութեան համար:
18 Ծուլութեամբ [ճ]շէնքը կը փլչի,
Եւ ձեռքերու թուլութեամբ տունը կը կաթի:
19 Հացկերոյթը ծիծաղելու համար կը սարքեն,
Ու գինին կեանքը կ’ուրախացնէ.
Իսկ արծաթը ամէն ինչի [մ]բաւարար է":
20 Միտքիդ մէջ անգամ թագաւորը մի՛ անիծեր,
Եւ ննջասենեակիդ մէջ հարուստները մի՛ անիծեր.
Որովհետեւ երկինքի թռչունը այդ ձայնը կը տանի,
Ու թեւաւորը խօսքը կը յայտնէ:

[լ] Եբր.՝ զօրացնելու

[խ] Եբր.՝ օգտակար է

[ծ] Եբր.՝ առանց հմայութեան

[կ] Եբր.՝ Լեզուի տէրը

[հ] Եբր.՝ տղայ

[ձ] Եբր.՝ ազնուականի որդի

[ղ] Եբր.՝ խմելու

[ճ] Եբր.՝ գերանէ կերտուածքը

[մ] Եբր.՝ կը պատասխանէ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՆԷ ԻՄԱՍՏՈՒՆԸ

11

Նետէ՛ հացդ ջուրերու մակերեսին վրայ,
Որովհետեւ շատ օրերէն ետք զայն պիտի գտնես:
2 Եօթնին եւ ութին ալ բաժին տուր,
Քանի չես գիտեր թէ ի՛նչ ձախորդութիւն պիտի [ա]հասնի երկրի վրայ:
3 Եթէ թանձր ամպերը լեցուն ըլլան,
Երկրի վրայ տեղատարափ կը [բ]թափեն.
Երբ ծառ մը իյնայ՝ դէպի հարաւ կամ դէպի հիւսիս,
Այն տեղը ուր այդ ծառը ինկած է՝ հոն [գ]կը մնայ":
4 [դ]Հովը դիտողը" չի սերմաներ,
Եւ թանձր ամպերուն նայողը չի հնձեր:
5 Ինչպէս դուն չես գիտեր ի՛նչ է [ե]հովին ճամբան,
Ո՛չ ալ ի՛նչպէս ոսկորները կը կազմուին յղիին [զ]որովայնին մէջ,
Նոյնպէս չես գիտեր [է]ամենաստեղծ Աստուծոյն գործերը:
6 Առտուն ցանէ՛ քու սերմդ,
Եւ իրիկունը մի՛ հանգչեցներ ձեռքդ.
Արդարեւ չես գիտեր թէ ո՛ր մէկը պիտի յաջողի,
Ասիկա՞ թէ անիկա,
Կամ թէ երկուքը հաւասարապէս [ը]նպաստաւոր պիտի ըլլան:
7 Լոյսը ի՛րապէս քաղցր է,
Եւ արեւը տեսնելը [թ]հաճելի է աչքերուն:
8 Թէեւ մարդ մը շատ տարիներ ապրի
Ու անոնց բոլորին մէջ ուրախանայ,
Խաւարի օրերն ալ յիշելու է,
Որովհետեւ անոնք շատ պիտի ըլլան.
Ամէն ինչ որ կը [ժ]պատահի՝ ունայնութիւն է:

[ա] Եբր.՝ ըլլայ

[բ] Եբր.՝ պարպեն

[գ] Եբր.՝ կ'ըլլայ

[դ] Եբր.՝ Հովին հսկողը

[ե] Կամ՝ հոգիին

[զ] Եբր.՝ փորին

[է] Եբր.՝ ամէն ինչ ընող

[ը] Եբր.՝ լաւ

[թ] Եբր.՝ լաւ

[ժ] Եբր.՝ հասնի

ԽՐԱՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՆ

9 Ո՜վ երիտասարդ, ուրախացի՛ր քու պատանեկութեանդ մէջ,
Ու երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ սիրտդ թող զուարթացնէ քեզ.
Քալէ՛ սիրտիդ ճամբաներէն,
Եւ աչքերուդ նայուածքին համեմատ.
Բայց գիտցի՛ր թէ ասոնց բոլորին համար
Աստուած քեզ դատաստանի պիտի [ի]կանչէ:
10 Ուստի հանէ՛ վիշտը քու սիրտէդ,
Ու հեռացո՛ւր չարութիւնը մարմինէդ,
Որովհետեւ պատանեկութիւնն ու [լ]երիտասարդութիւնը ունայնութիւն են:

12

Յիշէ՛ Ստեղծիչդ երիտասարդութեանդ օրերուն մէջ՝
Դեռ վատ օրերը չեկած,
Եւ այն տարիները չհասած՝
Որոնց մէջ պիտի ըսես. «Անոնցմէ չեմ ախորժիր».
2 Դեռ արեւը, լոյսը, լուսինն ու աստղերը չաղօտացած,
Եւ տեղատարափին ետեւէն թանձր ամպերը չվերադարձած.
3 Այն օրը՝ երբ [ա]տան պահապանները'' պիտի դողան,
[բ]Ուժեղ մարդիկը'' պիտի ծռին,
[գ]Աղացողները աշխատելէ պիտի դադրին՝ քանի որ պակսած են,
Եւ [դ]պատուհաններէն նայողները'' պիտի խաւարին.
4 Երբ [ե]աղօրիքին ձայնը պիտի ցածնայ՝
Որովհետեւ [զ]դռները պիտի գոցուին փողոցներուն մէջ,
Ու մարդ ճնճղուկին ձայնով պիտի կանգնի,
Եւ բոլոր երգող աղջիկները նկուն պիտի ըլլան:
5 Բարձրանալէն պիտի վախնայ,
Ճամբային մէջ զարհուրանքներ պիտի ունենայ.
Նշենին պիտի ընձիւղի,
Մարախը [է]ծանրութիւն պիտի սեպուի'',

[ի] Եբր.՝ բերէ

[լ] Եբր.՝ արշալոյսը

[ա] Այսինքն՝ ձերին բազուկներն ու ձեռքերը

[բ] Այսինքն՝ ծերին սրունքները

[գ] Այսինքն՝ ծերին ակռաները

[դ] Այսինքն՝ ծերին աչքերը

[ե] Եբր.՝ աղալու

[զ] Այսինքն՝ ծերին ականջները

Եւ [ը]ախորժակը պիտի կորսուի",
Քանի մարդ իր յաւիտենական տունը կ'երթայ,
Ու հեծեծողները փողոցներուն մէջ պիտի շրջին.
6 Դեռ արծաթէ լարը չփրթած,
Ոսկիէ բաժակը չջախջախուած,
Սափորը աղբիւրին քով չփշրուած,
Եւ ջրհորին վրայի անիւը չջախջախուած:
7 Այն ատեն հողը գետինը պիտի վերադառնայ՝ ինչպէս որ առաջ հոն էր,
Ու հոգին Աստուծոյ պիտի վերադառնայ՝ որ զայն տուաւ:
8 Ունայնութիւններո՜ւ ունայնութիւն,– յայտարարեց ժողովողը,–
Ամէն ինչ ունայնութիւն է:

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

9 Ասկէ զատ, քանի ժողովողը իմաստուն էր,
Ժողովուրդին ալ գիտութիւն սորվեցուց.
[թ]Ունկնդրեց, պրպտեց,
Եւ շատ առակներ շարադրեց:
10 Ժողովողը փնտռեց՝ որ ախորժելի խօսքեր գտնէ.
Անոնք ուղղամտութեամբ գրուած ճշմարտութեան խօսքեր են:
11 Իմաստուններուն խօսքերը խթաններու պէս են,
Ու ժողովածուներու [ժ]հեղինակներէն մխուած" գամերու պէս՝ մէկ հովիւէ տրուած:
12 Քեզի կը մնայ, որդեա՜կս, որ անոնցմէ խրատուիս.
Շատ գիրք պատրաստելը վախճան չունի,
Եւ շատ [ի]ուսումը մարմինը կը յոգնեցնէ:
13 Այս ամբողջ խօսքին եզրակացութի՛ւնը լսենք.–
Վախցի՛ր Աստուծմէ ու պահէ՛, անոր պատուիրանները
Որովհետեւ ասիկա՛ է մարդուն ամբողջ պարտականութիւնը.
14 Արդարեւ Աստուած ամէն արարք դատաստանի պիտի [լ]կանչէ,
Ամէն ինչ որ թաքուն է,
Թէ՛ բարի եւ թէ չար:

[է] Եբր.՝ բեռ պիտի ըլլայ

[ը] Եբր.՝ կապպարը պիտի ձախողի ախորժակը գրգռել

[թ] Կամ՝ կշռեց

[ժ] Եբր.՝ տէրերէն տնկուած

[ի] Եբր.՝ խորհրդածութիւնը

[լ] Եբր.՝ բերէ

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԳ

1

Սողոմոնի երգերուն երգը.—

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

2 [ա]Համբուրէ՛ զիս քու բերանիդ համբոյրներով",
Որովհետեւ քու տարփանքդ գինիէն աւելի լաւ է,
3 Քու [բ]հոտաւէտ իւղերուդ բուրմունքէն աւելի ախորժելի:
Քու անունդ թափուած հոտաւէտ իւղի պէս է,
Հետեւաբար օրիորդները քեզ կը սիրեն:
4 Քաշէ՛ զիս քու ետեւէդ. վազե՛նք:
Թագաւորը զիս տարաւ իր ներքին սենեակները.
Խայտա՛նք եւ ուրախանա՛նք քեզի հետ,
Ներբողե՛նք քու տարփանքդ գինիէն աւելի.
[գ]Իրաւունք ունին քեզ սիրելու":
5 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ,
Ես [դ]սեւցած եմ, բայց՝ [ե]գեղեցիկ,
Կեդարի վրաններուն պէս,
Սողոմոնի վարագոյրներուն պէս:
6 Մի՛ նայիք ինծի՝ սեւաթոյր ըլլալուս համար,
Որովհետեւ արե՛ւը զիս թխացուց.
Իմ մօրս որդիները ինծի դէմ բորբոքեցան,
Զիս այգիներու պահապան նշանակեցին,
Բայց իմ այգիս չպահպանեցի:
7 Իմացո՛ւր ինծի, ո՛վ անձիս սիրածը,
Քու հօտդ ո՞ւր կ’արածես.
Կէսօրին ո՞ւր կը պառկեցնես.
Քու ընկերակիցներուդ հօտերուն քով
Ինչո՞ւ [զ]մոլորածի պէս ըլլամ:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ

8 Եթէ դուն չես գիտեր, ո՛վ կիներուն գեղեցկագոյնը,
[է]Գնա՛ հօտերուն հետքերէն

[ա] Եբր.՝ Իր բերանին համբոյրներով թող համբուրէ զիս

[բ] Եբր.՝ լաւորակ

[գ] Եբր.՝ Քեզ ուղղամտութեամբ կը սիրեն

[դ] Եբր.՝ սեւ

[ե] Եբր.՝ վայելուչ

[զ] Կամ՝ ծածկուած կնոջ

[է] Եբր.՝ դո՛ւրս ելիր

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Եւ արածէ՛ ուլերդ հովիւներուն վրաններուն քով:
9 Փարաւոնի կառքերուն լծուած զամբիկի մը նմանցուցի քեզ, ո՛վ իմ սիրուհիս:
10 Քու այտերդ գեղեցիկ են զարդեղէններով,
Եւ վիզդ՝ քայռամանեակներով:
11 Քեզի ոսկիէ զարդեղէններ պիտի շինենք՝
Արծաթէ կիտուածներով:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ
12 Մինչ թագաւորը սեղանն է,
Իմ նարդոսս իր բուրմունքը [ը]կ'արձակէ":
13 Իմ սիրականս ինծի զմուռսի ծրարի պէս է.
[թ]Գիշերը պիտի հանգչի" իմ [ժ]ստինքներուս միջեւ:
14 Իմ սիրականս ինծի համար հինայի ողկոյզ մըն է՝
Ենգադդիի այգիներուն մէջ:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ
15 Ահա՛ գեղեցիկ ես, ո՛վ իմ սիրուհիս.
Ահա՛ գեղեցիկ ես, քու աչքերդ աղաւնիներու նման են:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ
16 Ո՛վ իմ սիրականս, ահա՛ գեղեցիկ ես ու հաճելի,
Եւ մեր մահիճը կանաչազարդ է:
17 Մեր տուներուն գերաններըը մայրիի փայտէ են,
Ու մեր առիքները՝ եղեւնափայտէ:

2

Ես Սարոնի նարկիսն եմ,
Ու հովիտներուն շուշանը:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ
2 Ինչպէս է շուշանը [ա]մոշենիներուն մէջ,
Այնպէս է իմ սիրուհիս աղջիկներուն մէջ:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ
3 Ինչպէս է խնձորենին անտառի ծառերուն մէջ,
Այնպէս է իմ սիրականս [բ]երիտասարդներուն մէջ.

[ը] Եբր.՝ կու տայ

[թ] Եբր.՝ Պիտի գիշերէ

[ժ] Եբր.՝ ծիծերուս

[ա] Փշոտ թուփ մը

[բ] Եբր.՝ որդիներուն

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Անոր հովանիին տակ [գ]ցանկալի է նստիլ",
Եւ անոր պտուղը քաղցր է իմ քիմքիս:
4 Զիս [դ]խնճոյքին տունը տարաւ.,
Ու վրաս իր սիրոյ դրօշը պարզեց:
5 Նեցո՛ւկ եղէք ինծի չամիչով կարկանդակներով,
Ուժովցուցէ՛ք զիս խնձորներով,
Որովհետեւ ես սիրով հիւանդ եմ:
6 Անոր ձախ ձեռքը իմ գլուխիս տակ ըլլայ,
Եւ աջ ձեռքը զիս գրկէ:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ

7 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ,
Ձեզ այծեամներով կամ դաշտի եղնիկներով կ'երդմնեցնեմ,
Որ [ե]սիրուհիս չսթափեցնէք եւ չարթնցնէք,
Մինչեւ որ ինք փափաքի:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՐԳ

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

8 Իմ սիրականիս ձայնն է.
Ահա՛ ան կու գայ՝ լեռներուն վրայէն ոստոստելով,
Ու բլուրներուն վրայէն ցատկռտելով.
9 Իմ սիրականս այծեամի կամ եղնիկի ձագի կը նմանի:
Ահա՛ հիմա մեր պատին ետեւը կայնած է,
Պատուհաններէն կը նայի,
Վանդակներէն կ'երեւնայ:
10 Իմ սիրականս պատասխանելով ինծի ըսաւ.

(ՍԻՐԱԿԱՆԸ)

«Կանգնէ՛, իմ սիրուհիս, իմ գեղեցիկս, ու եկո՛ւր.
11 Որովհետեւ ահա՛ ձմեռը անցաւ,
Տեղատարափները անցան գացին:
12 Գետինին վրայ ծաղիկներ կ'երեւնան,
[զ]Դայլայլի ատենը հասաւ,
Ու մեր երկրին մէջ տատրակին ձայնը կը լսուի:
13 Ահա՛ թզենին իր խակ թուզերը կը հասունցնէ,
Եւ ծաղկած որթատունկերը իրենց բուրմունքը [է]կ'արձակեն:

[գ] Եբր.՝ ցանկալով նստայ

[դ] Եբր.՝ գինիին

[ե] Եբր.՝ սէրը

[զ] Եբր.՝ սաղմոսերգութեան

[է] Եբր.՝ կու տան

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Կանգնէ՛, իմ սիրուհիս, իմ գեղեցիկս, ու եկո՛ւր:
14 Ո՛վ իմ աղաւնիս, որ կը կենաս ժայռի խորշերուն մէջ,
Ցից ժայռին ծածկոյթին տակ,
[ը]Դէ՛մքդ ցուցուր ինծի, ձա՛յնդ լսել տուր ինծի,
Որովհետեւ ձայնդ քաղցր է, ու դէմքդ՝ [բ]գեղեցիկ»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ
15 Բռնեցէ՛ք մեզի աղուէսները,
Այգիները փճացնող պզտիկ աղուէսները,
Քանի մեր այգիները ծաղկած են:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ
16 Իմ սիրականս իմս է, ու ես անո՛րն եմ:
Ան իր հօտը շուշաններու մէջ կ՚արածէ:
17 Դեռ օրը չզովացած եւ ստուերները [ժ]չհեռացած՝
Վերադարձի՛ր, ո՛վ իմ սիրականս,
Ու նմանէ՛ Բեթերի լեռներուն վրայի այծեամին
Կամ եղնիկներու ձագին:

(ՍԻՐՈՒՀԻՆ)

3

Իմ անձիս սիրածը փնտռեցի
Գիշերը՝ անկողինիս մէջ.
Զայն փնտռեցի, բայց չգտայ:
2 Հիմա կանգնիմ, շրջիմ քաղաքին մէջ,
Փողոցներուն ու հրապարակներուն մէջ
Իմ անձիս սիրածը փնտռեմ.
Զայն փնտռեցի, բայց չգտայ:
3 Քաղաքին մէջ շրջող պահապանները զիս գտան, որոնց ըսի.
«Արդեօք իմ անձիս սիրածը տեսա՞ք»:
4 Հազիւ անոնցմէ [ա]հեռանալով՝
Իմ անձիս սիրածը գտայ:
Զայն բռնեցի ու չթողուցի՝
Մինչեւ որ իմ մօրս տունը տարի,
Զիս ծնանողին ներքին սենեակը:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ
5 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ,

[ը] Եբր.՝ Տե՛սքդ

[բ] Եբր.՝ վայելուչ

[ժ] Եբր.՝ չփախած

[ա] Եբր.՝ հեռու անցնելով

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Ձեզ այծեամներով կամ դաշտի եղնիկներով կ՚երդմնեցնեմ,
Որ [բ]սիրուհիս չսթափեցնէք եւ չարթնցնէք՝
Մինչեւ որ ինք փափաքի:

ԵՐՐՈՐԴ ԵՐԳ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ
6 Ո՞վ է ասիկա՝ որ անապատէն կը բարձրանայ
Ծուխի սիւներու պէս,
Զմուռսով եւ կնդրուկով բուրուած,
Նաեւ վաճառականներու ամէն տեսակ փոշիներով:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ
7 Ահա՛ Սողոմոնի [գ]գահոյքը,
Որուն շուրջը Իսրայէլի զօրաւորներէն
Վաթսուն զօրաւոր կայ:
8 Բոլորն ալ սուսերաւոր
Ու պատերազմի վարժուած են:
Գիշերուան երկիւղին համար՝
Իւրաքանչիւրին սուրը իր ազդրին վրայ է:
9 Սողոմոն թագաւորը Լիբանանի փայտէն
Գահաւորակ մը շինեց իրեն համար:
10 Անոր սիւները արծաթէ շինեց, յենարանը՝ ոսկիէ,
Բազմոցը՝ [դ]ծիրանիէ.
Անոր մէջտեղի բանուածքը՝
Երուսաղէմի աղջիկներուն սիրոյ գործն էր:
11 Ո՛վ Սիոնի աղջիկներ, դո՛ւրս ելէք
Եւ նայեցէ՛ք Սողոմոն թագաւորին,
Այն թագով՝ որով իր մայրը զինք [ե]պսակեց իր փեսայութեան օրը,
Իր սիրտին ուրախութեան օրը:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ
4
Ահա՛ գեղեցիկ ես, ո՛վ իմ սիրուհիս,
Ահա՛ գեղեցիկ ես:
Լաչակիդ մէջէն քու աչքերդ աղաւնիներու նման են.
Մազերդ Գաղաադ "լեռը պառկող" այծերու հօտին պէս են:

[բ] Եբր.՝ սէրը

[գ] Կամ՝ մահիճը

[դ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

[ե] Եբր.՝ թագադրեց

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

2 Ակռաներդ լուացարանէն բարձրացող խուզուած մաքիներու հօտի պէս են,
Որոնք՝ բոլորն ալ՝ երկուորեակ կը ծնանին,
Եւ անոնցմէ ո՛չ մէկը ամուլ է:
3 Շրթունքդ կրկնակի կարմիր դերձանի պէս է,
Ու խօսուածքդ [բ]գեղեցիկ է:
Թուշերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նուռի շերտերու պէս են:
4 Վիզդ զինարանի համար կառուցանուած
Դաւիթի աշտարակին պէս է,
Ուր հազար ասպար կախուած է.
Բոլորն ալ զօրաւորներու վահաններ են:
5 Երկու [գ]ստինքներդ նման են երկու ձագերու,
Այծեամի մը երկուորեակներուն,
Որոնք շուշաններու մէջ կ՚արածին:
6 Դեռ օրը չզովացած եւ ստուերները [դ]չհեռացած՝
Ես զմուռսի լեռն ու կնդրուկի բլուրը պիտի երթամ:
7 Բոլո՛րովին գեղեցիկ ես, ո՛վ իմ սիրուհիս,
Եւ քու վրադ արատ չկայ:
8 Ո՛վ իմ հարսս, եկո՛ւր ինծի հետ Լիբանանէն,
Եկո՛ւր Լիբանանէն ինծի հետ.
Նայէ՛ Ամանայի գագաթէն, Սանիրի ու Հերմոնի գագաթէն,
Առիւծներու որջերէն, ինձերու լեռներէն:
9 Սիրտս գրաւեցիր, ո՛վ իմ հարս քոյրս.
Սիրտս գրաւեցիր քու մէկ [ե]նայուածքովդ
Եւ վիզիդ մէկ մանեակով:
10 Քու տարփանքդ ի՜նչ գեղեցիկ է, ո՛վ հարս քոյրս.
Քու տարփանքդ գինիէն աւելի լաւ է,
Եւ քու հոտաւէտ իւղերուդ բուրմունքը՝
Բոլոր բուրաւէտ համեմներէն:
11 Շրթունքէդ մեղրախորիսխ կը կաթի, ո՛վ իմ հարսս,
Լեզուիդ տակ մեղր ու կաթ կայ.
Քու հանդերձներուդ բուրմունքը
Լիբանանի բուրմունքին պէս է:
12 Իմ հարս քոյրս կղպուած պարտէզ մըն է,
Կղպուած [զ]ջուրի աղբիւր ու կնքուած աղբերակ:
13 Քու ծառատունկերդ նռնենիներու մրգաստան են՝

[ա] Կամ՝ լռնէն երեւցող

[բ] Եբր.՝ վայելուչ

[գ] Եբր.՝ ծիծերդ

[դ] Եբր.՝ չփախած

[ե] Եբր.՝ աչքովդ

[զ] Կամ՝ ջրակոյտ

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Քաղցրահամ պտուղներով, հինայով ու նարդոսով,
14 Նարդոսով եւ քրքումով, խունկեղէգով ու կինամոնով,
Ամէն տեսակ կնդրուկի ծառով, զմուռսով ու հալուէով,
Եւ բոլոր գլխաւոր բուրաւէտ համեմներով:
15 Պարտէզներու աղբիւր ես,
Կենարար ջուրերու ջրհոր՝
Որոնք Լիբանանէն կը հոսին:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ
16 Արթնցի՛ր, ո՛վ հիւսիս. եկո՛ւր, ո՛վ հարաւ.
Փչեցէ՛ք պարտէզիս մէջ, որպէսզի անոր բուրաւէտ համեմները [1]բուրեն:
Իմ սիրականս թող գայ իր պարտէզը
Եւ ուտէ իր քաղցրահամ պտուղները:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ
5
Իմ պարտէզս եկայ, ո՛վ հարս քոյրս.
Իմ զմուռսս բուրաւէտ համեմներուս հետ ժողվեցի,
Իմ խորիսխս մեղրիս հետ կերայ,
Իմ գինիս կաթովս խմեցի:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ
Կերէ՛ք, ո՛վ բարեկամներ.
Խմեցէ՛ք ու գինովցէ՛ք, ո՛վ սիրելիներ:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԵՐԳ

ՍԻՐՈՒՀԻՆ
2 Ես կը քնանայի, բայց սիրտս արթուն էր:
Ահա՛ իմ սիրականիս ձայնն է. դուռը կը զարնէ ու կ՚ըսէ.

(ՍԻՐԱԿԱՆԸ)
«Ո՛վ իմ քոյրս, իմ սիրուհիս,
Իմ աղաւնիս, իմ կատարեալս, բա՛ց ինծի.
Քանի որ գլուխս ցօղով լեցուած է,
Ու գանգուրներս՝ գիշերուան կաթիլներով»:

(ՍԻՐՈՒՀԻՆ)
3 «Իմ պատմուճանս հաներ եմ,
Զայն ի՞նչպէս հագնիմ.
Ոտքերս լուացեր եմ,
Զանոնք ի՞նչպէս աղտոտեմ»:
4 Իմ սիրականս ձեռքը դրան ծակէն երկարեց,
Ուստի իրեն համար ընդերքս ալեկոծեցաւ:

---
[1] Եբր.՝ հոսին

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

5 Կանգնեցայ՝ որ սիրականիս բանամ դուռը.
Ձեռքերէս զմուռս կաթեցաւ, ու մատներէս զմուռս [ա]հոսեցաւ
Կղպանքին [բ]բռնակին վրայ:
6 Իմ սիրականիս բացի,
Բայց սիրականս քաշուեր [գ]գացեր էր:
Մինչ ինք կը խօսէր, իմ անձս [դ]նուաղեցաւ.
Զինք փնտռեցի, բայց չգտայ.
Զինք կանչեցի, բայց ինծի չպատասխանեց:
7 Քաղաքին մէջ շրջող պահապանները զիս գտան,
Զարկին ինծի ու վիրաւորեցին զիս.
Պարիսպին պահապանները քօղս վրայէս հանեցին:
8 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ, ձեզ կ'երդմնեցնեմ,
Եթէ իմ սիրականս գտնէք՝
Անոր իմացուցէ՛ք թէ ես սիրով հիւանդ եմ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

9 Ո՛վ կիներուն գեղեցկագոյնը,
Քու սիրականդ ուրիշ սիրականէ աւելի ի՞նչ ունի:
Քու սիրականդ ուրիշ սիրականէ աւելի ի՞նչ ունի,
Որ մեզ այդպէս կ'երդմնեցնես:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

10 Իմ սիրականս սպիտակաթոյր ու շէկ է,
[ե]Նշանաւոր՝ տասը հազարի մէջ:
11 Անոր գլուխը [զ]շատ զուտ ոսկի է.
Գանգուրները կը ծածանին, եւ ագռաւի պէս սեւ են:
12 Աչքերը աղաւնիներու պէս են՝ ջուրի վտակներու քով,
Կաթով լուացուած,
[է]Լաւ ագուցանուած գոհարներու պէս":
13 Անոր այտերը բուրաւէտ համեմներու ածուին պէս են,
[ը]Հոտաւէտ ծաղիկներու թաղարներուն" պէս.
Շրթունքը [թ]հոսուն զմուռս կաթեցնող շուշան է:

[ա] Եբր.՝ անցաւ

[բ] Այսինքն՝ բռնելու տեղին

[գ] Եբր.՝ անդին անցեր

[դ] Կամ՝ դուրս ելաւ

[ե] Եբր.՝ Դրօշակիր

[զ] Եբր.՝ մաքուր

[է] Կամ՝ Առատութեան մէջ կեցող

[ը] Եբր.՝ Օծանելիքներու աշտարակներուն

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

14 Ձեռքերը ոսկի ապարանջաններ են՝
[d]Ոսկեքարերով ագուցանուած.
[h]Փորը յղկուած փղոսկր է՝
Շափիւղաներով ծածկուած:
15 Սրունքները մարմարէ սիւներ են՝
Զուտ ոսկիէ խարիսխներու վրայ հաստատուած:
Տեսքը Լիբանանի պէս է,
Մայրիներուն պէս ընտիր:
16 Անոր քիմքը [l]քաղցր է,
Եւ ինք՝ ամբո՛ղջ էութեամբ ցանկալի:
Ա՛յսպէս է իմ սիրականս, ա՛յսպէս է իմ բարեկամս,
Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

6

Քու սիրականդ ո՞ւր գնաց,
Ո՛վ կիներուն գեղեցկագոյնը.
Քու սիրականդ ո՞ր կողմը դարձաւ,
Որ զայն քեզի հետ փնտռենք:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

2 Իմ սիրականս իր պարտէզը իջաւ՝
Բուրաւէտ համեմներու ածուներուն քով,
Որպէսզի պարտէզներու մէջ իր հօտը արածէ
Ու շուշաններ ժողվէ:
3 Ես իմ սիրականինն եմ,
Եւ իմ սիրականս իմս է.
Ան իր հօտը շուշաններու մէջ կ՚արածէ:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԵՐԳ

ՍԻՐԱԿԱՆԸ

4 Թերսայի պէս գեղեցիկ ես, ո՛վ իմ սիրուհիս.
Երուսաղէմի պէս վայելուչ ես,
Ու դրօշակիր զօրքերու պէս ահարկու:
5 Դարձո՛ւր ինծմէ քու աչքերդ,
Որովհետեւ անոնք զիս կը նուաճեն:
Մազերդ "Գաղաադ պառկող" այծերու հօտին պէս են:

[թ] Եբր.՝ անցնող

[d] Եբր.՝ Թարսիսի քարերով

[h] Եբր.՝ Ընդերքը

[l] Եբր.՝ քաղցրութեամբ լեցուն

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

6 Ակռաներդ լուացարանէն բարձրացող մաքիներու հօտին կը նմանին,
Որոնք՝ բոլորն ալ՝ երկուորեակ կը ծնանին,
Եւ անոնցմէ ո՛չ մէկը ամուլ է:
7 Թուշերդ լաչակիդ մէջէն՝
Նուռի շերտերու պէս են:
8 Թագուհիները վաթսուն հատ են, հարճերը՝ ութսուն,
Իսկ օրիորդները՝ անթիւ.
9 Իմ աղաւնիս, իմ կատարեալս՝ մէկ հատիկ է,
Իր մօր մէկ հատիկը,
Զինք ծնանողին [բ]ընտրեալը:
Աղջիկները զայն տեսան
Եւ զինք երանելի կոչեցին.
Թագուհիներն ու հարճերն ալ
Զայն գովեցին:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

10 Ո՞վ է ասիկա՝ որ արշալոյսի պէս կը նայի,
Լուսինի պէս գեղեցիկ է, արեւի պէս՝ վճիտ,
Ու դրօշակիր զօրքերու պէս ահարկու:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

11 Ընկուզենիներու պարտէզը իջայ,
Որպէսզի ձորին [գ]դալար վիճակը'' տեսնեմ,
Եւ նայիմ թէ արդեօք որթատունկը կը բողբոջի՛,
Ու նռնենիները կ՚ընձիւղի՛ն:
12 Առանց իմ գիտնալուս՝ անձս զիս Ամինադաբի կառքերուն պէս ըրաւ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

13 Վերադարձի՛ր, վերադարձի՛ր, ո՛վ Սողոմացի,
Վերադարձի՛ր, վերադարձի՛ր, որպէսզի քեզ տեսնենք:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ

Ի՞նչ պիտի տեսնէք Սողոմացիին վրայ.
Իբր թէ երկու [դ]խումբերու պա՞րը:

7

Ի՜նչ գեղեցիկ են ոտքերդ քու կօշիկներուդ մէջ,
Ո՛վ ազնուականի աղջիկ.

[ա] Կամ՝ Գաղաադէն երեւցող

[բ] Կամ՝ վճիտը

[գ] Կամ՝ պտուղները

[դ] Կամ՝ բանակներու

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Ազդրերուդ շրջագիծը մանեակներու պէս է՝
Բանուած արուեստագէտի մը ձեռքով:
2 Պորտդ բոլորաձեւ բաժակ մըն է՝ [ա]խմիչքով լեցուն",
Փորդ՝ շուշանով շրջապատուած ցորենի դէզ:
3 Երկու [բ]ստինքներդ նման են երկու ձագերու,
Այծեամի մը երկուորեակներուն:
4 Վիզդ փղոսկրէ աշտարակի պէս է.
Աչքերդ կը նմանին Եսեբոնի լճակներուն՝
Բաթրաբբիմի դրան քով.
Քիթդ Լիբանանի աշտարակին պէս է,
Որ դէպի Դամասկոս կը նայի:
5 Գլուխդ քու վրադ Կարմեղոսի պէս է,
Եւ գլուխիդ մազափունջը՝ [գ]ծիրանիի պէս.
Թագաւորը քու խոպոպներէդ [դ]գերուած է:
6 Ո՜րչափ գեղեցիկ ու ո՜րչափ հաճելի ես,
Իմ քնքուշ [ե]սիրուհիս:
7 Քու հասակդ արմաւենիի կը նմանի,
Եւ ստինքներդ՝ ողկոյզներու:
8 Ըսի. «Արմաւենիին վրայ ելլեմ,
Անոր ոստերը բռնեմ»:
[զ]Ստինքներդ որթատունկի ողկոյզներուն պէս թող ըլլան,
Ռունգերուդ բուրմունքը՝ խնձորներու հոտին պէս,
9 Եւ քիմքդ՝ լաւագոյն գինիին պէս,

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

Որ ուղիղ [է]կը հոսի" իմ սիրականիս համար,
Ու քնացողներուն շրթունքներուն [ը]վրայ կը կաթի":
10 Ես իմ սիրականիսն եմ
Եւ ան ինծի կը բաղձայ:
11 Եկո՛ւր, իմ սիրականս, դո՛ւրս ելլենք՝ դէպի դաշտը,
Գիւղերո՛ւ մէջ գիշերենք.
12 Առտուն կանո՛ւխ ելլենք, այգինե՛րը երթանք,

[ա] Եբր.՝ ուր խառնուրդը չի պակսիր

[բ] Եբր.՝ ծիծերդ

[գ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպասի

[դ] Եբր.՝ կապուած

[ե] Եբր.՝ սէրս

[զ] Եբր.՝ Ծիծերդ

[է] Եբր.՝ կ'երթայ

[ը] Եբր.՝ խօսիլ կու տայ

Ու տեսնե՛նք թէ արդեօք որթատունկը կը բողբոջի՛, ծաղիկը կը բացուի՛,
Եւ նռնենիները կ’ընձիւղի՛ն.
Հո՛ն իմ տարփանքս քեզի պիտի տամ:
13 Մանրագորները իրենց բուրմունքը [թ]կ’արձակեն",
Ու մեր դռներուն մէջ կան
Բոլոր քաղցրահամ պտուղները, թէ՛ նոր եւ թէ հին.
Քեզի՛ վերապահած եմ զանոնք, ո՛վ իմ սիրականս:

8

Երանի՜ թէ մօրս [ա]ստինքը ծծած եղբօրս պէս ըլլայիր.
Երբ քեզ դուրսը գտնէի՝ պիտի համբուրէի,
Ու զիս պիտի չարհամարհէին:
2 Քեզ առաջնորդելով մօրս տունը պիտի տանէի,
Որպէսզի ինծի [բ]սորվեցնես.
Քեզի պիտի խմցնէի [գ]հոտաւէտ գինինէն, նուռերուս օշարակէն:
3 Ձախ ձեռքը գլուխիս տակ պիտի ըլլար,
Եւ աջ ձեռքը զիս պիտի գրկէր:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ

4 Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ, ձեզ կ’երդմնեցնեմ,
Որ [դ]սիրուհիս չսթափեցնէք եւ չարթնցնէք,
Մինչեւ որ ինք փափաքի:

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԵՐԳ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

5 Ո՞վ է ասիկա՝ որ անապատէն կը բարձրանայ,
Իր սիրականին կռթնած:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

Քեզ խնձորենիին տակ արթնցուցի.
Հո՛ն քու մայրդ երկունքի ցաւ քաշեց քեզի համար,
Հո՛ն քեզ ծնանողը երկունքի ցաւ քաշեց քեզի համար:
6 Դի՛ր զիս քու սիրտիդ վրայ կնիքի պէս,
Քու բազուկիդ վրայ՝ կնիքի պէս.
Արդարեւ սէրը մահուան պէս զօրեղ է,
Ու նախանձախնդրութիւնը՝ [ե]դժոխքին պէս անգութ.

[թ] Եբր.՝ կու տան

[ա] Եբր.՝ ծիծը

[բ] Կամ՝ սորվեցնէր

[գ] Եբր.՝ բաղադրեալ

[դ] Եբր.՝ սէրը

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Անոր կայծերը սաստիկ բոցավառ կրակի կայծեր են:
7 Յորդառատ ջուրերը չեն կրնար սէրը մարել,
Ու գետերը զայն չեն ընկղմեր.
Եթէ մարդ մը սիրոյ փոխարէն տայ իր տան ամբողջ ստացուածքը,
Զինք բոլորովին կ'արհամարհեն:

ՍԻՐՈՒՀԻԻՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

8 Պզտիկ քոյր մը ունինք՝
Որ [զ]ստինք չունի.
Մեր քրոջ ի՞նչ ընենք
Իր մասին խօսուած օրը:
9 Եթէ ան պարիսպ է,
Վրան արծաթէ [է]աշտարակ մը կառուցանենք.
Իսկ եթէ դուռ է,
Զայն մայրի փայտի տախտակներով [ը]փակենք:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

10 Ես պարիսպ եմ,
Եւ [թ]ստինքներս աշտարակներ են.
Ուստի անոր [ժ]առջեւ
Խաղաղութիւն [ի]գտնողի պէս եղայ:

ՍԻՐԱԿԱՆԸ

11 Սողոմոն Բահաղ-Ամոնի մէջ այգի ունէր.
Այգին պահապաններու յանձնեց,
Իւրաքանչիւրը անոր պտուղին համար հազար կտոր արծաթ [լ]վճարելու էր:
12 Իմ այգիս՝ որ իմս է՝ [խ]ե՛ս կը պահպանեմ՝՝.
Հազարը քուկդ ըլլայ, ո՛վ Սողոմոն,
Ու երկու հարիւրը՝ անոր պտուղը պահպանողներուն:
13 Ո՛վ պարտէզներու մէջ նստող,

[ե] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[զ] Եբր.՝ ծիծ

[է] Կամ՝ որմնածակ

[ը] Եբր.՝ փաթթենք

[թ] Եբր.՝ ծիծերս

[ժ] Եբր.՝ աչքերուն

[ի] Կամ՝ բերողի

[լ] Եբր.՝ բերելու, կամ՝ մտցնելու

[խ] Եբր.՝ իմ առջեւս է

ԵՐԳԵՐՈՒՆ ԵՐԳԸ

Ընկերակիցները քու ձայնիդ ուշադիր են.
Ինծի՛ ալ ձայն լսել տուր:

ՍԻՐՈՒՀԻՆ

14 *Փախի՛ր, ո՛վ իմ սիրականս.*
Նմանէ՛ այծեամին կամ եղնիկներու ձագին՝
Բուրաւէտ համեմներու լեռներուն վրայ:

ԵՍԱՅԻԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

Ամովսի որդիին՝ Եսայիի տեսիլքը, որ Յուդայի ու Երուսաղէմի մասին տեսաւ՝ Յուդայի թագաւորներուն Ոզիայի, Յովաթամի, Աքազի ու Եզեկիայի օրերը.–

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՅԱՆԴԻՄԱՆԷ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

2 Լսէ՛, ո՛վ երկինք, եւ ունկնդրէ՛, ո՛վ երկիր,
Որովհետեւ [ա]Տէրը կը խօսի.
«[բ]Զաւակներ սնուցանեցի ու մեծցուցի,
Բայց անոնք ինծի դէմ ապստամբեցան:
3 Եզը իր սեփականատէրը կը ճանչնայ,
Ու էշը՝ իր տիրոջ մսուրը,
Բայց Իսրայէլ զիս չի ճանչնար,
Իմ ժողովուրդս չ՚ըմբռներ»:
4 Վա՜յ մեղաւոր ազգին,
Անօրէնութեամբ ծանրաբեռնուած ժողովուրդին,
Չարագործներու զարմին, ապականած զաւակներուն.
Անոնք Տէրը լքեցին,
Իսրայէլի Սուրբը անարգեցին,
Ու ետ քաշուեցան:
5 Ինչո՞ւ դարձեալ [գ]պատժուիք,
Երբ ա՛լ աւելի պիտի ապստամբիք:
Ամբողջ գլուխը հիւանդ է,
Եւ ամբողջ սիրտը՝ ուժաթափ:
6 Ոտքին ներբանէն մինչեւ գլուխը՝
Անոր վրայ ո՛չ մէկ առողջ տեղ կայ,
Հապա՝ վէրքեր, հարուածներ, ու թարմ [դ]խոցեր.
Անոնք չգոցուեցան, չփաթթուեցան,
Ո՛չ ալ իւղով կակուղցան:
7 Ձեր [ե]երկիրը աւերուած է,
Ձեր քաղաքները՝ կրակով այրուած.
Ձեր [զ]արտերը օտարները կը լափեն՝ ձեր աչքերուն առջեւ,
Եւ անոնք խոպանացած են՝ օտարներէն [է]կործանուելով:

[ա] Եբր.՝ Եհովան

[բ] Եբր.՝ Որդիներ

[գ] Եբր.՝ ծեծուիք

[դ] Եբր.՝ վէրքեր

[ե] Եբր.՝ հողը

[զ] Եբր.՝ հողերը

[է] Եբր.՝ կործանուածի պէս

8 Սիոնի աղջիկը [ը]լքուած է՝ այգիի մէջ եղած խրճիթի պէս,
Վարունգի արտի մէջ եղած հիւղի պէս,
Պաշարուած քաղաքի պէս:
9 Եթէ զօրքերու Տէրը մեզի քիչ մը վերապրող թողուցած չըլլար՝
Մենք Սոդոմի պէս պիտի ըլլայինք,
Ու Գոմորի պիտի նմանէինք:
10 Լսեցէ՛ք Տէրոջ խօսքը, ո՛վ Սոդոմի մեծաւորներ,
Ունկնդրեցէ՛ք մեր Աստուծոյն օրէնքը, ո՛վ Գոմորի ժողովուրդ.
11 «Ի՞նչ պէտք է ինծի ձեր զոհերուն շատութիւնը,– կ՚ըսէ Տէրը.–
Ձեր խոյերուն ողջակէզներէն
Ու պարարտ անասուններուն ճարպէն կշտացած եմ.
Զուարակներուն, գառներուն
Եւ նոխազներուն արիւններէն չեմ ախորժիր:
12 Երբ կու գաք՝ իմ առջեւս երեւնալու,
Ո՞վ պահանջեց [բ]ձեզմէ՝ որ այսպէս" իմ գաւիթներս կոխկռտէք:
13 Ա՛լ ինծի ունայն ընծաներ մի՛ բերէք.
Ձեր խունկը ինծի գարշելի է:
[գ]Ամսագլուխներուն, Շաբաթներուն
Եւ ժողովներու գումարուելուն չեմ կրնար հանդուրժել.
Ձեր տօնախմբութիւնը անգամ անօրէնութիւն է:
14 Իմ անձս կ՚ատէ ձեր ամսագլուխներն ու հանդիսաւոր տօները.
Անոնք իմ վրաս ծանրութիւն եղան,
Զանոնք կրելէն հիւծեցայ:
15 Ուստի երբ ձեր ձեռքերը տարածէք՝
Աչքերս ձեզմէ թաքուն պիտի պահեմ,
Նաեւ երբ ձեր աղօթքները շատցնէք՝ պիտի չլսեմ,
Որովհետեւ ձեր ձեռքերը արիւնով լեցուն են:
16 Լուացուեցէ՛ք, [դ]մաքրուեցէ՛ք,
Իմ աչքերուս առջեւէն հեռացուցէ՛ք ձեր չար արարքները,
Չարիք գործելէն դադրեցէ՛ք.
17 Բարի՛ք ընել սորվեցէք,
Իրաւո՛ւնքը փնտռեցէք, [ե]երջանկացուցէ՛ք զրկուածը,
Որբը արդարութեա՛մբ դատեցէք, ու այրիին իրաւո՛ւնքը պաշտպանեցէք:
18 Ուրեմն եկէ՛ք վիճաբանինք,– կ՚ըսէ Տէրը.–
Եթէ ձեր մեղքերը կրկնակի կարմիրի պէս են՝
Ձիւնի պէս պիտի ճերմկնան,
Եթէ որդան կարմիրի նման են՝

[ա] Եբր.՝ մնացած

[բ] Եբր.՝ ասիկա ձեր ձեռքերէն

[գ] Եբր.՝ Նոր լուսիններուն

[դ] Եբր.՝ զտուեցէ՛ք

[ե] Կամ՝ հաստատեցուցէ՛ք

Ասրի պէս ճերմակ պիտի ըլլան:
19 Եթէ ուզէք հնազանդիլ՝
Երկրին բարիքը պիտի ուտէք.
20 Բայց եթէ զիս մերժելով ընդվզիք,
Սուրը պիտի սպառէ ձեզ.
Արդարեւ Տէրոջ բերանը խօսեցաւ ասիկա»:

ՄԵՂԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԸ

21 Ի՜նչպէս պոռնկեցաւ այդ հաւատարիմ բերդաքաղաքը:
Ան իրաւունքով լեցուն էր,
Եւ անոր մէջ արդարութիւնը կը [խ]բնակէր.
Բայց հիմա մարդասպաններու բնակարան եղած է:
22 Քու արծաթդ [ծ]խարամ դարձաւ,
Գինիիդ մէջ ջուր խառնուած է:
23 Քու իշխանաւորներդ ապստամբ ու գողերու ընկերակից եղան.
Բոլորն ալ կաշառք սիրելով՝ պարգեւներու հետամուտ կ՚ըլլան.
Անոնք որբը արդարութեամբ չեն դատեր,
Եւ այրիին դատը անոնց առջեւ չի գար:
24 Հետեւաբար զօրքերու Տէրը՝ Եհովան,
Իսրայէլի Հզօրը, սա՛ կը պատգամէ.
«Վա՜յ, իմ [կ]հակառակորդներուս պիտի հատուցանեմ",
Ու թշնամիներէս վրէժ պիտի առնեմ.
25 Իմ ձեռքս քու վրադ պիտի դարձնեմ,
[հ]Խարամդ պիտի զտեմ՝ [ձ]որպէս թէ բորակով",
Եւ ամբողջ անագդ պիտի [ղ]զատեմ:
26 Քու դատաւորներդ պիտի [ճ]վերահաստատեմ՝ նախկինին պէս,
Ու խորհրդականներդ՝ ինչպէս սկիզբը.
Անկէ ետք դուն պիտի կոչուիս
Արդարութեան քաղաք, Հաւատարիմ բերդաքաղաք»:
27 Սիոնը պիտի փրկուի դատաստանով
Եւ անոր դարձի եկողները՝ արդարութեամբ:
28 Բայց յանցաւորներն ու մեղաւորները միասին պիտի բեկանին.
Տէրը լքողները պիտի [մ]բնաջնջուին:

[խ] Եբր.՝ գիշերէր

[ծ] Այսինքն՝ հալած մետաղի կեղտ

[կ] Եբր.՝ հակառակորդներէս պիտի մխիթարուիմ

[հ] Այսինքն՝ Հալած մետաղի կեղտդ

[ձ] Կամ՝ մաքրութեամբ

[ղ] Եբր.՝ վերցնեմ

[ճ] Եբր.՝ վերադարձնեմ

29 Արդարեւ ձեր ցանկացած բեւեկնիներէն պիտի ամչնաք,
Եւ ձեր ընտրած պարտէզներէն պիտի շիկնիք:
30 Տերեւները թառամած բեւեկնիի պէս պիտի ըլլաք,
Ջուր չունեցող պարտէզի պէս:
31 Զօրաւորը խծուծի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ անոր գործը՝ կայծի նման.
Երկուքն ալ միասին պիտի այրին,
Ու ո՛չ մէկը պիտի մարէ:

ԱՆՎԱԽՃԱՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

2

Ամովսի որդիին՝ Եսայիի տեսիլքին խօսքը, Յուդայի ու Երուսաղէմի մասին.–
2 Վերջին օրերը Տէրոջ տան լեռը՝
Լեռներուն գագաթը պիտի հաստատուի,
Բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
Ու բոլոր [ա]հեթանոսները [բ]հոն պիտի խուժեն[ւ]:
3 Շատ ժողովուրդներ պիտի երթան եւ ըսեն.
«Եկէ՛ք, ելլե՛նք Եհովայի լեռը,
Յակոբի Աստուծոյն տունը,
Որպէսզի մեզի սորվեցնէ իր ճամբաները
Եւ քալենք անոր ուղիներուն մէջ»:
Արդարեւ օրէնքը Սիոնէն պիտի ելլէ,
Ու Տէրոջ խօսքը՝ Երուսաղէմէն.
4 Ան հեթանոսներուն մէջ պիտի դատէ,
Շատ ժողովուրդներ պիտի յանդիմանէ,
Ու անոնք իրենց սուրերէն խոփեր պիտի դարբնեն,
Եւ իրենց նիզակներէն՝ յօտոցներ:
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցնէ,
Եւ ա՛լ պատերազմիլ պիտի չսորվին:
5 Ո՛վ Յակոբի տունը,
Եկէ՛ք Տէրոջ լոյսով քալենք:

ՅՈՒՈՐՏԱՆՔԸ ՊԻՏԻ ԿՈՐՍՈՒԻ

6 Արդարեւ դուն քու ժողովուրդդ՝ Յակոբի տունը երեսէ ձգեցիր,
Որովհետեւ արեւելքի կախարդներով լեցուեցան,
Փղշտացիներու պէս գուշակներ եղան,
Եւ օտարազգիներու զաւակներուն հետ [գ]դաշնակցեցան:

[մ] Եբր.՝ սպառին

[ա] Եբր.՝ ազգերը

[բ] Եբր.՝ գետի պէս անոր քով պիտի հոսին

[գ] Եբր.՝ ծափեցին

7 Իրենց երկիրը արծաթով ու ոսկիով լեցուեցաւ,
Եւ իրենց գանձերը [դ]անթիւ եղան.
Իրենց երկիրը ձիերով լեցուեցաւ,
Ու իրենց կառքերը անթիւ են:
8 Չաստուածներով ալ լեցուն է իրենց երկիրը.
Իրենց ձեռքերուն գործերուն կ'երկրպագեն,
Անոնց՝ որ իրենց մատները շինեցին:
9 Ռամիկ մարդը ծնկուն եղաւ,
Ազնուական մարդը նուաստացաւ.
Անոնց մի՛ ներեր:
10 Տէրոջ երկիւղէն
Եւ անոր մեծափառութեան վայելչութենէն՝
Վէ՛մին մէջ մտիր ու հողի՛ն մէջ պահուըտէ:
11 Մարդուն խրոխտ աչքերը պիտի նուաստանան,
Եւ մարդոց գոռոզութիւնը պիտի ցածնայ.
Այդ օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ:
12 Արդարեւ զօրքերու Տէրոջ օր մը պիտի ըլլայ՝
Բոլոր ամբարտաւաններուն ու բարձրամիտներուն դէմ,
Բոլոր [ե]հպարտներուն դէմ,
Եւ անոնք պիտի խոնարհին.
13 Նաեւ Լիբանանի բոլոր բարձր ու [զ]վեհ մայրիներուն դէմ
Եւ Բասանի բոլոր կաղնիներուն դէմ,
14 Բոլոր բարձր լեռներուն դէմ
Ու բոլոր վեհ բլուրներուն դէմ,
15 Բոլոր բարձր աշտարակներուն դէմ
Եւ բոլոր ամուր պարիսպներուն դէմ,
16 Թարսիսի բոլոր նաւերուն դէմ
Ու բոլոր ցանկալի իրերուն դէմ:
17 Մարդուն խրոխտութիւնը պիտի ցածնայ,
Մարդոց գոռոզութիւնը պիտի նուաստանայ,
Եւ այդ օրը միայն Տէրը պիտի բարձրանայ.
18 Չաստուածները ամբողջովին պիտի անհետանան:
19 Մարդիկ վէմերու քարայրները
Ու [է]երկրի խոռոչները պիտի մտնեն՝
Տէրոջ երկիւղէն
Եւ անոր մեծափառութեան վայելչութենէն,
Երբ ան կանգնի երկիրը ահաբեկելու:
20 Այդ օրը մարդ խլուրդներուն ու չղջիկներուն պիտի նետէ
Իր արծաթէ չաստուածներն ու ոսկիէ չաստուածները,

[դ] Եբր.՝ անվախճան

[ե] Եբր.՝ բարձրացածներուն

[զ] Եբր.՝ բարձրացած

[է] Եբր.՝ հողի

Որ իրեն շիներ էր՝ անոնց երկրպագելու համար,
21 Որպէսզի Տէրոջ երկիւղէն
Եւ անոր մեծափառութեան վայելչութենէն՝
Վէմերուն ծակերը մտնէ,
Ու ժայռերուն ծերպերը,
Երբ ան կանգնի երկիրը ահաբեկելու:
22 Հրաժարեցէ՛ք մարդէն, որուն շունչը իր ռունգերուն մէջ է.
Արդարեւ ան ի՞նչ բանի մէջ վստահելի կը համարուի:

ՔԱՈՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

3

Արդարեւ ահա՛ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան
Երուսաղէմէն եւ Յուդայէն պիտի վերցնէ նեցուկն ու ցուպը,
Հացին ամբողջ նեցուկը եւ ջուրին ամբողջ նեցուկը,
2 Զօրաւորն ու պատերազմիկը,
Դատաւորն ու մարգարէն, դիւթն ու երէցը,
3 Յիսնապետն ու պատուաւոր մարդը,
Խորհրդականը, [ա]վարպետ արհեստաւորն ու խելացի հմայողը:
4 Անոնց վրայ տղանե՛ր իշխանաւոր պիտի կարգեմ,
Անոնց վրայ երախանե՛ր պիտի տիրեն:
5 Ժողովուրդը պիտի ճնշուի,
Մէկը միւսէն, եւ իւրաքանչիւրը իր ընկերէն.
[բ]Մանուկները [գ]երէցներուն դէմ պիտի հպարտանան,
Եւ անարգները՝ պատուականներուն դէմ:
6 Այն ատեն մարդ իր հօր տունէն եղող եղբայրը պիտի բռնէ ու ըսէ.
«Դուն հանդերձ ունիս,
Մեր վրայ մեծաւո՛ր եղիր,
Եւ այս աւերակը քու ձեռքիդ տակ թող ըլլայ»:
7 Այդ օրը ան [դ]երդում պիտի ընէ" ու ըսէ.
«Ես [ե]առաջնորդ չեմ ըլլար,
Որովհետեւ իմ տանս մէջ ո՛չ հաց կայ, ո՛չ ալ հանդերձ.
Զիս մեծաւոր մի՛ նշանակէք ժողովուրդին վրայ»:
8 Արդարեւ Երուսաղէմ [զ]կործանեցաւ եւ Յուդա ինկաւ,
Քանի որ անոնց լեզուներն ու արարքները Տէրոջ դէմ են,
Որպէսզի դառնացնեն անոր փառաւոր աչքերը:

[ա] Եբր.՝ իմաստուն

[բ] Եբր.՝ Տղաները

[գ] Կամ՝ ծերերուն

[դ] Եբր.՝ ձայնը պիտի բարձրացնէ

[ե] Եբր.՝ դարմանող

[զ] Եբր.՝ գայթեցաւ

9 Անոնց երեսին տեսքը իրենց դէմ կը վկայէ,
Եւ իրենց մեղքերը Սոդոմի պէս կը յայտնեն, չեն ծածկեր:
Վա՜յ անոնց անձին, որովհետեւ իրենց վրայ չարիք բերին:
10 Արդարներուն ըսէ՛ք թէ բարօրութիւն պիտի ունենան,
Որովհետեւ իրենց արարքներուն պտուղը պիտի ուտեն:
11 Վա՜յ ամբարիշտին, չարիք պիտի ըլլայ անոր,
Քանի որ անոր ձեռքերուն գործերուն փոխարէնը պիտի տրուի իրեն:
12 Բայց իմ ժողովուրդս ճնշողները երախանե՛ր են,
Եւ անոր վրայ կինե՛ր կը տիրեն:
Ո՛վ իմ ժողովուրդս, քու առաջնորդներդ քեզ կը մոլորեցնեն,
Եւ քու [ե]ճամբաներուդ ուղղութիւնը կը շրջեն":

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԴԱՏԷ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

13 Տէրը կայնած է դատ վարելու,
Ոտքի ելած է՝ ժողովուրդները դատելու:
14 Տէրը դատաստանի պիտի [ը]կանչէ
Իր ժողովուրդին երէցներն ու իշխանաւորները՝ ըսելով.
«Արդարեւ դուք այգին այրեցիք,
Եւ դժբախտէն յափշտակուածը ձեր տունն է:
15 Ի՞նչ իրաւունքով իմ ժողովուրդս կը ճզմէք,
Ու դժբախտներուն երեսը կը [թ]կոխկռտէք»,
Կը պատգամէ Եհովան, զօրքերու Տէրը:
16 Ապա Տէրը սա՛ ըսաւ.
«Քանի Սիոնի աղջիկները խրոխտացան
Եւ բարձրապարանոց կը քալեն՝
Լկտի ակնարկներով,
Մանրաքայլ կ'երթան
Ու ոտքերով շաչիւն կը հանեն,
17 Տէրն ալ Սիոնի աղջիկներուն գագաթը պիտի կնտացնէ,
Եւ անոնց մերկութիւնը պիտի բանայ»:

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

18 Այդ օրը Տէրը պիտի հանէ
Անոնց շքեղ ոտքի մեհեւանդները,
Ցանցակերպ ծամակալները եւ մահիկները,
19 Գինդերը, ապարանջանները ու շղարշները,
20 Խոյրերը, ոտքի շղթաներն ու կամարները,
Անուշահոտութիւններու սրուակները, հմայեակները,
21 Մատանիները եւ քիթի օղակները,

[ե] Եբր.՝ ուղիներուդ ճամբան կը կլլեն

[ը] Եբր.՝ բերէ

[թ] Եբր.՝ մանրէք

22 Պատուական զգեստները, վերարկուները,
Ծածկոցներն ու քսակները,
23 Հայելիները ու շապիկները,
Խոյրերն ու քօղերը.
24 Որպէսզի բուրմունքի տեղ նեխութիւն ըլլայ,
Գօտիի տեղ՝ չուան,
[a]Յարդարուած հիւսքերու տեղ՝ կնտութիւն,
Լանջագեղ կամարի տեղ՝ քուրձէ գօտի,
Ու գեղեցկութեան տեղ՝ խալ:
25 Քու [b]մարդիկդ սուրով պիտի իյնան,
Եւ զօրաւորներդ՝ պատերազմի մէջ:
26 Անոր դռները պիտի տառապին ու սգան,
Եւ ան [c]ամայանալով՝ գետինը պիտի նստի:

4

Այն օրը եօթը կին մէկ այր մարդ պիտի բռնեն եւ ըսեն.
«Մեր հացը ուտենք ու մեր հանդերձը հագնինք,
Միայն թէ քու անունովդ կոչուինք՝
Մեր նախատինքը [d]վերցնելու համար»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԻ

2 Այն օրը՝ Տէրոջ շառաւիղը
Փառաւոր եւ պատուական պիտի ըլլայ,
Ու երկրին պտուղը մեծափառութեան եւ շքեղութեան համար պիտի ըլլայ
Իսրայէլի ազատուածներուն.
3 Այն ատեն՝ Սիոնի մէջ ճողոպրածը
Ու Երուսաղէմի մնացորդը,
Այսինքն՝ Երուսաղէմի մէջ բոլոր ողջ [e]մնացողները
Սուրբ պիտի [f]կոչուին,
4 Երբ Տէրը Սիոնի աղջիկներուն աղտը լուայ,
Ու դատաստանի հոգիով եւ այրող հոգիով
Երուսաղէմի արիւնները անոր մէջէն սրբէ:
5 Տէրը Սիոն լերան իւրաքանչիւր բնակավայրին վրայ,
Եւ անոր ժողովատեղիներուն վրայ,

---

[a] Եբր.՝ Շինուած

[b] Եբր.՝ այր մարդիկդ

[c] Եբր.՝ պարպուելով

[d] Եբր.՝ հաւաքելու

[e] Եբր.՝ գրուածները

[f] Եբր.՝ ըսուին

Ցերեկը՝ ամպ եւ մուխ պիտի ստեղծէ,
Ու գիշերը՝ պայծառ կրակի բոց,
Որովհետեւ ամբողջ փառքին վրայ ամպհովանի մը պիտի ըլլայ:
6 Տաղաւար մը պիտի ըլլայ՝
Իբր հովանի՝ ցերեկուան [դ]տաքութեան դէմ,
Եւ իբր [ե]ապաստանարան ու [զ]ծածկոյթ՝
[է]Փոթորիկին եւ անձրեւին դէմ:

ԱՅԳԻԻՆ ԵՐԳԸ

5

[ա]Հիմա իմ սիրելիիս երգեմ
Սիրականիս երգը՝ իր այգիին մասին.
Իմ սիրելիս այգի մը ունէր
Շատ պտղաբեր բլուրի մը վրայ:
2 Զայն ցանկապատեց, մէջէն քարերը հանեց,
Եւ ընտիր որթատունկեր տնկեց:
Անոր մէջտեղը աշտարակ կառուցանեց,
Ու հոն հնձան մըն ալ փորեց,
Եւ կ'ակնկալէր որ խաղող տար.
Բայց ան ազոխ տուաւ:
3 Ուստի հիմա դո՛ւք, ո՛վ Երուսաղէմի բնակիչներ ու Յուդայի մարդիկ,
Իմ եւ այգիիս միջեւ [բ]դատաւո՛ր եղէք":
4 Իմ այգիիս ուրիշ ի՞նչ ընելու էի՝
Որ անոր չըրի.
Ան ինչո՞ւ ազոխ տուաւ,
Երբ կ'ակնկալէի որ խաղող տայ:
5 Հետեւաբար հիմա ձեզի գիտցնեմ
Թէ ի՛նչ պիտի ընեմ իմ այգիիս.–
Անոր շրջափակը պիտի [գ]քակեմ, որպէսզի [դ]անասուններու ճարակ ըլլայ".
Անոր ցանկապատը պիտի [ե]քանդեմ, որպէսզի կոխկռտուի:

[դ] Եբր.՝ չորութեան

[ե] Եբր.՝ ապաւէն

[զ] Եբր.՝ ծածուկ տեղ

[է] Եբր.՝ Հեղեղին

[ա] Եբր.՝ Թող

[բ] Եբր.՝ դատեցէ՛ք

[գ] Եբր.՝ վերցնեմ

[դ] Եբր.՝ այրի

[ե] Եբր.՝ պատռեմ

6 Զայն խոպանացած պիտի թողում.
Ան պիտի չյօտուի ու չբրուի,
Եւ ցախ ու փուշ պիտի բուսցնէ.
Թանձր ամպերուն պիտի հրամայեմ՝
Որ անոր վրայ անձրեւ չտեղացնեն:
7 Արդարեւ զօրքերու Տէրոջ այգին Իսրայէլի տունն է,
Ու Յուդայի մարդիկը՝ անոր հաճելի տունկը.
Ան իրաւունքի կը սպասէր, եւ ահա՛ արիւնահեղութիւն եղաւ,
Արդարութիւն կ'ակնկալէր, եւ ահա՛ աղաղակ լսուեցաւ:

ՄԱՐԴՈՑ ԸՐԱԾ ՉԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

8 Վա՜յ անոնց՝ որ տունը տան [գ]կը միացնեն",
Արտ արտի վրայ [ե]կ'աւելցնեն,
Մինչեւ որ ա՛լ տեղ չմնայ
Եւ մինակ [ը]բնակին երկրին մէջ:
9 Զօրքերու Տէրը իմ ականջիս ըսաւ.
«Իրա՛ւ շատ տուներ ամայի պիտի ըլլան,
Մեծ ու գեղեցիկ տուներ բնակիչ պիտի չունենան.
10 Արդարեւ տասը լծավար այգին մէկ մար պիտի տայ,
Եւ մէկ քոռ սերմը մէկ արդու պիտի տայ»:
11 Վա՜յ անոնց՝ որ առտուն կանուխ կ'ելլեն
Ու օղի խմելու հետամուտ կ'ըլլան,
Եւ մթնշաղին ալ կ'ուշանան,
Մինչեւ որ գինին զիրենք բոցավառէ:
12 Անոնց խնճոյքներուն մէջ քնար ու տաւիղ,
Թմբուկ, սրինգ եւ գինի կայ.
Բայց Տէրոջ արարքներուն [թ]ուշադրութիւն չեն դարձներ",
Եւ անոր ձեռքերուն գործերը չեն տեսներ:
13 Ուստի իմ ժողովուրդս կը տարագրուի՝
Քանի որ [ժ]Տէրը չի ճանչնար",
Անոր պատուաւոր [ի]մարդիկը սովամահ կ'ըլլան,
Եւ բազմութիւնը ծարաւէն կը ցամքի:
14 Հետեւաբար [լ]դժոխքը ինքզինք կ'ընդարձակէ,

[գ] Եբր.՝ կը դպցնեն

[ե] Եբր.՝ կը մօտեցնեն

[ը] Եբր.՝ բնակիք

[թ] Եբր.՝ չեն նայիր

[ժ] Եբր.՝ ճանաչում չունին

[ի] Եբր.՝ այր մարդիկը

[լ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

Ու բերանը չափէ դուրս կը բանայ.
[խ]Անոնց փառաւորութիւնն ու բազմութիւնը,
Եւ ժխորն ու հրճուանքը անոր մէջ պիտի իջնեն.
15 Ռամիկ մարդը նկուն պիտի ըլլայ,
Ազնուական մարդը պիտի նուաստանայ,
Եւ խրոխտներուն աչքերը պիտի [ծ]ցածնան.
16 Զօրքերու Տէրը իրաւունքով պիտի բարձրանայ,
Սուրբ Աստուածը արդարութեամբ [կ]պիտի փառաւորուի":
17 Գառները հոն պիտի արածին որպէս թէ իրենց արօտավայրին մէջ,
Եւ [հ]գաղթականնե՛րը պիտի ուտեն հարուստներուն աւերակները":
18 Վա՜յ անոնց՝ որ անօրէնութիւնը ունայնութեան պարաններով կը քաշեն,
Ու մեղքը՝ որպէս թէ սայլի փոկերով:
19 Անոնք կ’ըսեն. «Թող շտապէ,
Իր գործը թող փութացնէ՝ որպէսզի զայն տեսնենք:
Իսրայէլի Սուրբին խորհուրդը
Թող մօտենայ ու գայ, որպէսզի զայն գիտնանք»:
20 Վա՜յ անոնց՝ որ չարին բարի կ’ըսեն, ու բարիին՝ չար.
Որ խաւարը լոյս [ձ]կը սեպեն", ու լոյսը՝ խաւար.
Որ դառնը քաղցր կը սեպեն, ու քաղցրը՝ դառն:
21 Վա՜յ անոնց՝ որ իրենց աչքերուն իմաստուն են,
Եւ իրենց առջեւ՝ խելացի:
22 Վա՜յ անոնց՝ որ գինի խմելու համար զօրաւոր են,
Ու օղի խառնելու համար՝ կտրիճ.
23 Որ կաշառքով ամբարիշտը կ’արդարացնեն,
Եւ [ղ]արդարը իր իրաւունքէն կը զրկեն":
24 Հետեւաբար՝ ինչպէս խոզանը կրակէն կը սպառի,
Ու չոր խոտը բոցին մէջ կը [ճ]հատնի,
Այնպէս ալ անոնց արմատը [մ]պիտի նեխի",
Եւ անոնց ծաղիկը [յ]պիտի փոշիանայ",

[խ] Եբր.՝ Անոր

[ծ] Եբր.՝ նուաստանան

[կ] Եբր.՝ սուրբ պիտի ըլլայ

[հ] Կամ՝ պարարտ ուլե՛րը պիտի ճարակին աւերակներուն մէջ

[ձ] Եբր.՝ կ’ընեն

[ղ] Եբր.՝ արդարէն իր իրաւունքը կը հանեն

[ճ] Եբր.՝ տկարանայ

[մ] Եբր.՝ նեխութեան պէս պիտի ըլլայ

[յ] Եբր.՝ փոշիի պէս պիտի բարձրանայ

Որովհետեւ զօրքերու Տէրոջ օրէնքը մերժեցին,
Ու Իսրայէլի Սուրբին խօսքը անարգեցին:
25 Ուստի Տէրոջ բարկութիւնը իր ժողովուրդին դէմ բորբոքեցաւ,
Եւ անոնց վրայ ձեռքը երկարեց ու զարկաւ զանոնք,
Այնպէս որ լեռները սարսեցան,
Ու անոնց դիակները փողոցներուն մէջ [ն]աղբի պէս մնացին".
Հակառակ այս բոլորին՝ անոր բարկութիւնը չկասեցաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկարած է:
26 Հեռաւոր ազգերու դրօշակը պիտի բարձրացնէ,
Ու զանոնք երկրի ծայրէն սուլելով պիտի կանչէ:
Ահա՛ անոնք արտորալով եւ արագօրէն պիտի գան:
27 Անոնցմէ ո՛չ մէկը պարտասած պիտի ըլլայ, ո՛չ մէկը պիտի գայթի.
Ո՛չ մէկը պիտի մրափէ, ո՛չ ալ քնանայ:
Ո՛չ մէկուն մէջքի գօտին պիտի քակուի,
Ո՛չ ալ կօշիկին կապը պիտի փրթի:
28 Անոնց նետերը սուր են,
Ու բոլոր աղեղները՝ լարուած:
Անոնց ձիերուն սմբակները գայլախազի կը [չ]նմանին,
Եւ կառքերուն անիւները փոթորիկի պէս են:
29 Անոնք մատակ առիւծի պէս կը մռնչեն.
Կորիւններու պէս կը մռնչեն,
Կը գոռան, որսը կը [ո]յափշտակեն
Ու կը փախցնեն, բայց ազատող մը չկայ:
30 Այն օրը անոնց վրայ պիտի գոռան՝ ծովուն գոռումին պէս,
Ու երբ մէկը երկրին նայի, ահա՛ խաւար եւ տագնապ պիտի տեսնէ,
Ու լոյսը անոր [ֆ]ամպերուն մէջ պիտի խաւարի:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ԵՍԱՅԻՆ՝ ՄԱՐԳԱՐԷԱՆԱԼՈՒ

6

Ոզիա թագաւորին մահուան տարին՝ Տէրը տեսայ, որ բարձր ու [ա]վեհանիստ գահի մը
վրայ բազմած էր. անոր [բ]քղանցքը տաճարը կը լեցնէր: 2 Վերեւը սերովբէներ կեցած էին,
որոնցմէ իւրաքանչիւրը վեց թեւ ունէր. երկուքով իրենց երեսը կը ծածկէին, երկուքով
իրենց ոտքերը կը ծածկէին, ու երկուքով կը թռչէին: 3 Իրարու գոչելով կ՚ըսէին.
«Սո՛ւրբ, սո՛ւրբ, սո՛ւրբ է զօրքերու Տէրը.
Ամբողջ երկիրը անոր փառքով լեցուն է»:

[ն] Եբր.՝ աղբ եղան

[չ] Եբր.՝ սեպունին

[ո] Եբր.՝ բռնեն

[ֆ] Կամ՝ երկինքին

[ա] Եբր.՝ բարձրացած

[բ] Եբր.՝ փէշերը

4 [գ]Գոչիւնին ձայնէն սեմերուն հիմերը ցնցուեցան, եւ տունը ծուխով լեցուեցաւ:
5 Ուստի ըսի.
«Վա՜յ ինծի, ահա՛ կը կորսուիմ,
Որովհետեւ ես [դ]պիղծ շրթունք ունեցող մարդ մըն եմ,
Ու պղծաշուրթն ժողովուրդի մը մէջ կը բնակիմ,
Եւ իմ աչքերս զօրքերու Տէրը՝ Թագաւորը տեսան»:
6 Բայց սերովբէներէն մէկը իմ քովս թռաւ, ձեռքը [ե]կայծ մը ունենալով՝ որ զոհասեղանէն
ունելիով առած էր: 7 Բերանիս դպցնելով՝ ըսաւ.
«Ահա՛ ասիկա քու շրթունքիդ դպաւ.
Ուստի անօրէնութիւնդ ջնջուեցաւ
Եւ մեղքդ քաւուեցաւ»:
8 Յետոյ լսեցի Տէրոջ ձայնը՝ որ կ՚ըսէր.
«Ո՞վ ղրկեմ, ու մեզի համար ո՞վ պիտի երթայ»:
Ես ալ պատասխանեցի. «Ահա՛ հոս եմ, զի՛ս ղրկէ»:
9 Այն ատեն ըսաւ. «Գնա՛, ըսէ՛ այս ժողովուրդին.
“[զ]Շատ պիտի լսէք՝ բայց պիտի չհասկնաք,
[է]Շատ պիտի տեսնէք՝ բայց պիտի չգիտնաք□:
10 Այս ժողովուրդին սիրտը [ը]ընդարմացո՛ւր,
Անոր ականջները ծանրացո՛ւր եւ աչքերը գոցէ՛,
Որպէսզի իր աչքերով չտեսնէ, ականջներով չլսէ,
Սիրտով չհասկնայ, եւ դարձի չգայ ու չբուժուի»:
11 Ես ըսի. «Մինչեւ ե՞րբ, ո՛վ Տէր»: Ինք ալ պատասխանեց.
«Մինչեւ որ քաղաքները բնակիչ չունենալով [թ]ամայանան,
Տուներուն մէջ մարդ չըլլայ,
Ու [ժ]երկիրը բոլորովին աւերուի.
12 Մինչեւ որ Տէրը հեռացնէ մարդիկը,
Եւ երկրին մէջ մեծ [ի]ամայութիւն ըլլայ:
13 Սակայն անոր մէջ դեռ տասներորդ մաս մը պիտի մնայ,
Ան [լ]պիտի վերադառնայ եւ՝՝[խ]սպառի.

[գ] Եբր.՝ Գոչողին

[դ] Եբր.՝ անմաքուր

[ե] Կամ՝ տաք քար

[զ] Եբր.՝ Լսելով

[է] Եբր.՝ Տեսնելով

[ը] Եբր.՝ պարարտացո՛ւր

[թ] Եբր.՝ անբնակ ըլլան

[ժ] Եբր.՝ հողը

[ի] Եբր.՝ լքուածութիւն

[լ] Կամ՝ դարձեալ պիտի

Ինչպէս բեւեկնիին ու կաղնիին բունը կը մնայ՝ երբ տապալին,
Այնպէս ալ սուրբ զարմը այն ժողովուրդին բունը պիտի ըլլայ»:

ՊԱՏԳԱՄ ՄԸ ԱՔԱԶ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

7

Յուդայի թագաւորին՝ Ոզիայի որդիին՝ Յովաթամի որդիին՝ Աքազի օրերը, Սուրիայի
Ռասին թագաւորն ու Իսրայէլի թագաւորը – Ռովմելայի որդին՝ Փակէէ – Երուսաղէմ
բարձրացան՝ անոր դէմ պատերազմելու. բայց չկրցան անոր դէմ պայքարիլ:
2 Երբ Դաւիթի տան հաղորդուեցաւ թէ Սուրիա [ա]Եփրեմի հետ դաշնակցեցաւ", անոր սիրտը եւ
անոր ժողովուրդին սիրտը ցնցուեցաւ, ինչպէս անտառին ծառերը հովէն կը ցնցուին:
3 Ուստի Տէրը Եսայիի ըսաւ. «Հիմա դո՛ւրս ելիր Աքազը դիմաւորելու, դուն ու որդիդ՝ [բ]Մէար-
Յասուբ, վերի աւազանին ջրմուղին եզերքը՝ [գ]Թափիչին արտին պողոտային վրայ,
4 եւ ըսէ՛ անոր.

"Զգուշացի՛ր որ հանդարտ [դ]մնաս.
Մի՛ վախնար ու թուլասիրտ մի՛ ըլլար
Այս երկու մխացող [ե]խանձողի [զ]ծայրերէն,
Այսինքն՝ Ռասինի ու Սուրիայի
Եւ Ռովմելայի որդիին բորբոքած բարկութենէն:
5 Քանի Սուրիա, Եփրեմ ու Ռովմելայի որդին
Քու մասիդ չար ծրագիր ունեցան եւ ըսին.
6 "Յուդայի դէմ բարձրանա՛նք ու զայն ահաբեկե՛նք
Զայն մեզի [է]հպատակեցնենք",
Յետոյ անոր մէջ Տաբէէլի որդին թագաւո՛ր նշանակենք",
7 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"[ը]Այս ծրագիրը" պիտի չհաստատուի ու [թ]չկատարուի:
8 Արդարեւ Սուրիայի գլուխը Դամասկոս է,
Եւ Դամասկոսի գլուխը Ռասին է.

[խ] *Եբր.՝ այրի*

[ա] *Եբր.՝ Եփրեմի երկրին մէջ տեղադրուեցաւ*

[բ] *Այսինքն՝ մնացորդ մը պիտի դառնայ*

[գ] *Այսինքն՝ Լուացարարին*

[դ] *Եբր.՝ ըլլաս*

[ե] *Այսինքն՝ կիսախանձ փայտի*

[զ] *Եբր.՝ պոչերէն*

[է] *Եբր.՝ համար ճեղքենք*

[ը] *Եբր.՝ Ան*

[թ] *Եբր.՝ չըլլայ*

Վաթսունհինգ տարուան մէջ Եփրեմ պիտի կոտրուի, ա՛լ ժողովուրդ պիտի չըլլայ.
9 Եփրեմի գլուխը Սամարիա է,
Ու Սամարիայի գլուխը Ռովմելայի որդին է.
Եթէ չհաւատաք, [d]հաստատուն պիտի չըլլաք'□»:

ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԻՆ ՆՇԱՆԸ

10 Տէրը դարձեալ խօսեցաւ Աքազի եւ ըսաւ.
11 «Տէրոջմէն՝ քու Աստուծմէդ նշա՛ն մը խնդրէ քեզի համար.
Խորութեա՛ն մէջ խնդրէ, կամ վերի բարձրութեան մէջ»:
12 Բայց Աքազ ըսաւ. «Չեմ խնդրեր, ու Տէրը չեմ փորձեր»:
13 Այն ատեն ան ըսաւ.
«Ուրեմն լսեցէ՛ք, ո՛վ Դաւիթի տունը.
Քի՞չ բան [h]կը թուի" ձեզի մարդիկ ձանձրացնել,
Որ իմ Աստուածս ալ պիտի ձանձրացնէք:
14 Ուստի Տէրը ի՛նք նշան մը պիտի տայ ձեզի.
Ահա՛ [l]կոյսը պիտի յղանայ ու որդի պիտի ծնանի,
Եւ անոր անունը Էմմանուէլ պիտի կոչէ:
15 Ան կոգի ու մեղր պիտի ուտէ,
Մինչեւ որ գիտնայ չարը մերժել եւ բարին ընտրել:
16 Արդարեւ տղան չարը մերժելն ու բարին ընտրելը գիտնալէն առաջ՝
Պիտի լքուի այն [խ]երկիրը՝
Որուն երկու թագաւորներէն դուն կ'ահաբեկիս:
17 Տէրը քու վրադ, քու ժողովուրդիդ վրայ
Եւ քու հօրդ տան վրայ այնպիսի օրեր պիտի բերէ,
Որ Եփրեմի Յուդայէն հեռացած օրէն ի վեր եկած չեն,
Այսինքն՝ Ասորեստանի թագաւորը»:
18 Այդ օրը Տէրը պիտի սուլէ
Եգիպտոսի գետերուն ծայրը եղած ճանճերուն
Եւ Ասորեստանի երկրին մէջ եղած մեղուներուն,
19 Բոլորն ալ պիտի գան ու [ծ]բանակին
Ամայի ձորերուն եւ ժայռերու ծակերուն մէջ,
Բոլոր թուփերուն ու բոլոր մարգագետիններուն վրայ:
20 Այդ օրը Տէրը՝ վարձուած ածելիով,
Այսինքն՝ Եփրատ գետին միւս կողմը եղող Ասորեստանի թագաւորով,
Գլուխն ու ոտքերուն մազը պիտի ածիլէ.
Մօրուքն ալ [կ]բոլորովին պիտի սափրէ":

---

[d] Կամ՝ ապահով

[h] Եբր.՝ է

[l] Եբր.՝ օրիորդը

[խ] Եբր.՝ հողը

[ծ] Եբր.՝ տեղադրուին

21 Այդ օրը՝ մարդ մը,
Մէկ երինջ ու երկու ոչխար պահելով,
22 Անոնց տուած կաթին առատութենէն կոգի պիտի ուտէ,
Որովհետեւ երկրին մէջ բոլոր մնացողները
Կոգի ու մեղր պիտի ուտեն:
23 Եւ այդ օրը,
Ամէն տեղ ուր հազար որթատունկ կար՝ հազար սիկղ արծաթի արժէքով,
Ցախերով ու փուշերով պիտի լեցուի:
24 Նետերով եւ աղեղներով հոն պիտի գան,
Որովհետեւ ամբողջ երկիրը ցախերով ու փուշերով պիտի լեցուի.
25 Եւ այն բոլոր լեռները՝ որ բրիչով կը բրուէին,
[հ]Ցախի ու փուշի վախը հոն պիտի չերթայ.
Արջառներու [ձ]արօտ եւ ոչխարներու կոխան պիտի ըլլան:

ԵՍԱՅԻԻ ՈՐԴԻՆ ՈՐՊԷՍ ՆՇԱՆ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

8

Տէրը ինծի ըսաւ. «Դուն քեզի մեծ պնակիտ մը առ եւ անոր վրայ մարդու [ա]գրիչով գրէ.
“Մահեր-Շալալ-Հաշ-Պազին□»: 2 Ես ալ ինծի հետ հաւատարիմ վկաներ առի, Ուրիա
քահանան ու Բարաքիայի որդին՝ Զաքարիան, որ վկայեն: 3 Մերձեցայ մարգարէուհիին, եւ
ան յղացաւ ու որդի մը ծնաւ: Տէրը ինծի ըսաւ. «Անոր անունը [բ]“Մահեր-Շալալ-Հաշ-
Պազ□ դիր. 4 որովհետեւ դեռ տղան “հայրս եւ մայրս□ կանչելը [գ]չսորված՝ Դամասկոսի
հարստութիւններն ու Սամարիայի աւարը Ասորեստանի թագաւորին առջեւ պիտի
տարուին»:

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ

5 Տէրը դարձեալ խօսեցաւ ինծի եւ ըսաւ. 6 «Քանի այս ժողովուրդը Սիլովայի կամաց
[դ]հոսող ջուրերը [ե]կը մերժէ" եւ Ռասինի ու Ռովմելայի որդիով կը բերկրի,
7 Ահա՛ Տէրը իրենց վրայ Գետին զօրաւոր եւ առատ ջուրերը,
Այսինքն՝ Ասորեստանի թագաւորն ու անոր ամբողջ [զ]զօրութիւնը պիտի բարձրացնէ.

[կ] Եբր.՝ պիտի սպառէ

[հ] Կամ՝ Ցախի ու փուշի վախին պատճառով հոն պիտի չերթաք

[ձ] Եբր.՝ արձակելու վայր

[ա] Եբր.՝ դուրով

[բ] Այսինքն՝ շտապելո՛վ ասպատակէ եւ արտորալո՛վ կողոպտէ

[գ] Եբր.՝ չգիտցած

[դ] Եբր.՝ գացող

[ե] Կամ՝ կ’անարգէ

[զ] Եբր.՝ փառքը

Անիկա իր ամբողջ հունէն վեր պիտի ելլէ
Եւ իր բոլոր [ե]ափերը պիտի ողողէ":
8 Յուդայի մէջէն անցնելով՝ պիտի յորդի ու [ը]հեռանայ,
Մինչեւ մարդոց վիզը պիտի հասնի,
Եւ անոր թեւերուն տարածումը
Քու երկրիդ լայնութիւնը պիտի լեցնէ, ո՛վ Էմմանուէլ»:
9 [թ]Դաշնակցեցէ՛ք, ո՛վ ժողովուրդներ. բայց պիտի խորտակուիք:
Ունկնդրեցէ՛ք դուք բոլորդ, ո՛վ հեռաւոր երկիրներ բնակողներ.
Գօտեւորուեցէ՛ք, բայց պիտի խորտակուիք.
Գօտեւորուեցէ՛ք, բայց պիտի խորտակուիք.
10 Խորհրդակցեցէ՛ք, սակայն պիտի ձախողիք.
Խօ՛սք մը ըսէք, սակայն ան պիտի չհաստատուի.
Քանի որ Աստուած մեզի հետ է:

ՏԷՐԸ ԿԸ ԽՐԱՏԷ ՄԱՐԳԱՐԷՆ

11 Արդարեւ Տէրը հզօր ձեռքով սա՛ խօսեցաւ ինծի,
Ու խրատեց զիս թէ պէտք չէ այս ժողովուրդին ճամբային մէջ քալել՝ ըսելով.
12 «Դաւադրութիւն մի՛ [ժ]կոչէք
Ինչ բան որ այս ժողովուրդը դաւադրութիւն կը կոչէ.
Անոր երկիւղով մի՛ վախնաք ու մի՛ ահաբեկիք:
13 Միա՛յն զօրքերու Տէրը [ի]փառաւորեցէք.
Ի՛նք ըլլայ ձեր երկիւղը, ի՛նք ըլլայ ձեր ահաբեկումը:
14 Ինք ձեզի սրբարան պիտի ըլլայ,
Իսկ Իսրայէլի երկու տուներուն՝
Սայթաքումի քար եւ գլորելու վէմ,
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն՝ վարմ ու որոգայթ:
15 Անոնցմէ շատերը պիտի գայթին,
Եւ իյնալով ջախջախուին.
Որոգայթի մէջ իյնալով պիտի բռնուին»:

ՋԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՄԵՌԵԼԱՀԱՐՑՈՒԹԵՆԷ

16 Կապէ՛ վկայութիւնը,
Կնքէ՛ օրէնքը [լ]աշակերտներուս մէջ:

[ե] Եբր.՝ ափերուն վրայէն պիտի երթայ

[ը] Եբր.՝ անցնի

[թ] Եբր.՝ Բարեկամացէ՛ք, կամ՝ Յնծութեա՛մբ գոչեցէք

[ժ] Եբր.՝ ըսէք

[ի] Եբր.՝ սրբացուցէք

[լ] Եբր.՝ ուսանողներուս

17 Ուրեմն ես պիտի սպասեմ Տէրոջ,
Որ Յակոբի տունէն իր երեսը ծածկած է,
Եւ անո՛ր պիտի յուսամ:
18 Ահա՛ւասիկ ես ու այն զաւակները՝ որ Տէրը ինծի տուաւ,
Նշաններ եւ սքանչելիքներ ըլլալու Իսրայէլի մէջ՝
Սիոն լեռը բնակող զօրքերու Տէրոջմէն:
19 Ու երբ ձեզի ըսեն.
«Մրմնջող եւ [խ]քրթմնջող վհուկներո՛ւն
Ու նշանագէտներո՛ւն հարցուցէք»,
Այն ատեն պատասխանեցէ՛ք.
«Ժողովուրդը իր Աստուծոյն պիտի չհարցնէ՞.
Ապրողներուն համար մեռելներո՞ւն պիտի հարցնէ»:
20 Օրէնքին ու վկայութեան թող հարցնեն,
Եթէ այս խօսքին համաձայն չխօսին,
Անոնք ամենեւին լոյս չունին:

ՏԱԳՆԱՊԻ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԸ

21 Ժողովուրդը վիշտ ու սով կրելով պիտի անցնի անկէ.
Երբ անօթենայ, պիտի բարկանայ,
Իր թագաւորը եւ իր Աստուածը պիտի անիծէ, ու վեր նայի:
22 Դէպի երկիր պիտի նայի,
Եւ ահա՛ տագնապ ու խաւար կայ, տուայտանքի մէգ.
Դէպի մթութիւն պիտի քշուի:

ԱՊԱԳԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

9

Բայց այնպէս մէգ պիտի չըլլայ՝ ինչպէս տուայտանքի ժամանակը,
Երբ նախապէս անարգեց Զաբուղոնի երկիրն ու Նեփթաղիմի երկիրը.
Հապա յետագային պիտի փառաւորէ ծովուն ճամբան,
Յորդանանի միւս կողմը, հեթանոսներու Գալիլեան:
2 Խաւարի մէջ քալող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ,
Մահուան շուքին երկիրը բնակողներուն վրայ լոյս ծագեցաւ:
3 Ազգը բազմացուցիր, անոր ուրախութիւնը մեծցուցիր.
Անոնք քու առջեւդ կ՚ուրախանան՝ հունձքի ատենի ուրախութեան պէս,
Ինչպէս կը խայտան երբ աւար կը բաժնեն.
4 Քանի որ անոր ծանր լուծը,
Ուսին գաւազանը,
Ու զայն ճնշողին ցուպը
Կոտրեցիր՝ Մադիամի օրուան պէս:
5 Արդարեւ [ա]շաչիւնով պատերազմողներուն բոլոր [բ]զէնքերը

[խ] Եբր.՝ գոչող

[ա] Եբր.՝ ցնցումով

[բ] Եբր.՝ սռնապանները

Եւ [գ]արիւնաթաթախ հանդերձները
Պիտի այրին ու կրակի ճարակ ըլլան:
6 Որովհետեւ մեզի զաւակ մը ծնաւ,
Մեզի որդի մը տրուեցաւ,
Եւ գերիշխանութիւնը անոր ուսին վրայ պիտի ըլլայ.
Անոր անունը պիտի կոչուի.
“Սքանչելի խորհրդական, Հզօր Աստուած,
Յաւերժութեան հայր, Խաղաղութեան [դ]իշխան□:
7 Անոր գերիշխանութեան մեծնալուն ու խաղաղութեան [ե]սահման պիտի չըլլայ՝
Դաւիթի գահին վրայ եւ անոր թագաւորութեան վրայ,
Որպէսզի զայն իրաւունքով ու արդարութեամբ հաստատէ եւ ամրապնդէ՝
Հիմա եւ յաւիտեան:
Զօրքերու Տէրոջ նախանձախնդրութիւնը պիտի կատարէ ասիկա:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

8 Տէրը Յակոբի պատգամ ղրկեց,
Եւ ան Իսրայէլի վրայ իջաւ:
9 Ամբողջ ժողովուրդը պիտի տեղեկանայ,
Այսինքն՝ Եփրեմ ու Սամարիայի բնակիչները,
Որոնք յոխորտանքով եւ սիրտի մեծամտութեամբ կ՚ըսեն.
10 «Աղիւսները ինկան,
Բայց մենք տաշուած քարերով պիտի կառուցանենք.
Ժանտաթզենիները կտրուեցան,
Բայց մենք զանոնք մայրիներով պիտի փոխարինենք»:
11 Սակայն Տէրը անոր դէմ Ռասինի հակառակորդները պիտի հանէ,
Եւ անոր թշնամիները պիտի [զ]գրգռէ.—
12 [է]Ասորիները՝ [ը]արեւելքէն, Փղշտացիները՝ [թ]արեւմուտքէն.
Անոնք լեցուն բերանով Իսրայէլը պիտի ուտեն:
Հակառակ այս բոլորին՝ անոր բարկութիւնը չկասեցաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկարած է:
13 Արդարեւ ժողովուրդը զինք զարնողին չի դառնար,
Եւ զօրքերու Տէրը չի փնտռեր:

[գ] Եբր.՝ արիւնի մէջ ոլորուած

[դ] Եբր.՝ իշխանաւոր

[ե] Եբր.՝ վախճան

[զ] Կամ՝ սպառազինէ

[է] Եբր.՝ Արամացիները, այսինքն՝ Սուրիացիները

[ը] Եբր.՝ առջեւէն

[թ] Եբր.՝ ետեւէն

14 Տէրն ալ Իսրայէլի գլուխն ու պոչը,
Արմաւենիի ճիւղն ու կնիւնը
Մէկ օրուան մէջ պիտի կտրէ:
15 (Երէցն ու պատուաւոր մարդը գլուխն է,
Իսկ ստութիւն սորվեցնող մարգարէն պոչն է:)
16 Այս ժողովուրդին առաջնորդները զինք կը մոլորեցնեն,
Եւ անոնցմէ առաջնորդուածները կը կլլուին:
17 Այս պատճառով Տէրը անոր երիտասարդներով պիտի չուրախանայ,
Ու անոր որբերուն եւ այրիներուն պիտի չգթայ.
Արդարեւ բոլորն ալ կեղծաւոր ու չարագործ են,
Եւ ամէն բերան անզգամութիւն կը խօսի:
Հակառակ այս բոլորին՝ անոր բարկութիւնը չկասեցաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկարած է:
18 Արդարեւ ամբարշտութիւնը կրակի պէս կ'այրէ,
Ցախերն ու փուշերը կը սպառէ,
Անտառին թաւուտները կ'այրէ,
Եւ անոնք կը ցնդին վեր ելլող մուխի պէս:
19 Զօրքերու Տէրոջ ցասումէն երկիրը պիտի [ժ]այրի,
Ու ժողովուրդը կրակի ճարակ եղած պիտի թուի.
Ո՛չ մէկը իր եղբօր պիտի խնայէ:
20 Աջ կողմը եղածը պիտի [ի]յափշտակէ եւ անօթի մնայ.
Ձախ կողմինն ալ պիտի ուտէ ու չկշտանայ.
Ամէն մարդ իր բազուկներուն միսը պիտի ուտէ:
21 Մանասէ Եփրեմը պիտի ուտէ, ու Եփրեմ՝ Մանասէն.
Անոնք միասին Յուդայի վրայ պիտի յարձակին:
Հակառակ այս բոլորին՝ անոր բարկութիւնը չկասեցաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկարած է:

10

Վա՜յ անոնց՝ որ անօրէն կանոններ կը դնեն,
Եւ [ա]անիրաւ որոշումներ կու տան",
2 Որպէսզի չքաւորներուն դատը ծռեն,
Եւ իմ ժողովուրդիս դժբախտներուն իրաւունքը յափշտակեն.
Որպէսզի այրիները իրենց աւար ըլլան,
Ու որբերը կողոպտեն:
3 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընէք [բ]պատիժի օրը,
Եւ հեռուէն գալիք աւերումին ատենը.
Օգնութեան համար որո՞ւ պիտի դիմէք,

[ժ] Կամ՝ խաւարի

[ի] Եբր.՝ կտրէ

[ա] Եբր.՝ այն գրողներուն՝ որ անիրաւութիւն կը գրեն

[բ] Եբր.՝ հատուցումի

Ու ձեր փառքը ո՞ւր պիտի թողուք:
4 Առանց ինծի՝ բանտարկեալներուն ^գ^մէջ պիտի ծռին,
Եւ ջարդուածներուն մէջ պիտի իյնան:
Հակառակ այս բոլորին՝ անոր բարկութիւնը չկասեցաւ,
Հապա անոր ձեռքը տակաւին երկարած է:

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳՈՐԾԻՔ

5 Վա՜յ Ասորեստանի թագաւորին՝ որ իմ բարկութեանս ցուպը եղաւ,
Եւ որուն ձեռքի գաւազանը իմ սրտմտութիւնս է:
6 ^դ^Կեղծաւոր ազգի մը դէմ պիտի ղրկեմ զայն,
Ու ^ե^զիս զայրացնող'' ժողովուրդին դէմ պատուէր պիտի տամ անոր՝
Որ աւարը յափշտակէ եւ կողոպուտը գրաւէ,
Ու զանոնք փողոցներուն ^զ^ցեխին պէս կոխկռտէ:
7 Բայց ինք այդպէս չի ^է^խորհիր,
Իր սիրտով այդպէս չի մտածեր.
Հապա ^ը^կը մտադրէ'' որ բնաջնջէ,
Եւ շատ ազգեր կոտորէ,
8 Որովհետեւ կ՚ըսէ.
«Միթէ իմ իշխանաւորներս բոլորն ալ թագաւորներ չե՞ն.
9 Քաղանէ Քարքամիսի պէս չէ՞.
Եմաթ Արփաթի պէս չէ՞.
Սամարիա Դամասկոսի պէս չէ՞:
10 Քանի իմ ձեռքս ^թ^տիրեց կռապաշտ թագաւորութիւններուն'',
Որոնց ^ժ^կուռքերը Երուսաղէմի ու Սամարիայի կուռքերէն աւելի շատ էին,
11 Միթէ Երուսաղէմի եւ անոր կուռքերուն ալ պիտի չընե՞մ
Ինչ որ Սամարիայի ու անոր չաստուածներուն ըրի»:
12 Երբ Տէրը Սիոն լերան վրայ
Ու Երուսաղէմի մէջ իր ամբողջ գործը լրացնէ,
Ես պիտի ^ի^պատժեմ Ասորեստանի թագաւորին մեծամիտ սիրտին պտուղը,

---

^գ^ Եբր.՝ տակ

^դ^ Կամ՝ Ամբարիշտ

^ե^ Եբր.՝ իմ ցասումիս

^զ^ Եբր.՝ կաւին

^է^ Եբր.՝ կարծեր

^ը^ Եբր.՝ իր սիրտին մէջ ունի

^թ^ Եբր.՝ գտաւ չաստուածներու թագաւորութիւնները

^ժ^ Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

^ի^ Եբր.՝ հատուցանեմ

Եւ անոր գոռոզ աչքերուն պարծանքը.
13 Արդարեւ ան կ’ըսէ.
«Ես ի՛մ ձեռքիս ոյժով
Եւ ի՛մ իմաստութեամբս ըրի ասիկա,
Որովհետեւ ես խելացի եմ:
Ժողովուրդներուն սահմանները վերցուցի,
Անոնց գանձերը կողոպտեցի,
Ու հզօրի պէս բնակիչները նուաճեցի:
14 Ի՛մ ձեռքս ժողովուրդներուն [ւ]հարստութիւնը բոյնի պէս գտաւ.
Ամբողջ [խ]երկրագունդը ժողվեցի,
Ինչպէս մէկը կը ժողվէ լքուած հաւկիթները,
Եւ ո՛չ մէկը թեւը շարժեց,
Կամ կտուցը բացաւ, կամ ճռճռաց»:
15 Միթէ տապարը իրմով տաշող մարդուն դէմ կը [ծ]պարծենա՞յ",
Կամ սղոցը զինք գործածողին դէմ [կ]կը հպարտանա՞յ".
Որպէս թէ ցուպը զինք վերցնողները [հ]շարժէր,
Կամ թէ գաւազանը բարձրացնէր ա՛ն՝ որ փայտ չէ:
16 Հետեւաբար Տէրը՝ զօրքերու Տէրը՝
[ձ]Գէր մարդոց նիհարութիւն պիտի ղրկէ,
Ու անոր փառքին տակ հրդեհ մը պիտի վառէ՝
Բորբոքած հրդեհի պէս:
17 Իսրայէլի Լոյսը կրակ պիտի ըլլայ,
Եւ անոր Սուրբը՝ բոց:
Մէկ օրուան մէջ անոր փուշերն ու ցախերը
Այրելով պիտի սպառէ:
18 Անոր անտառին ու բարեբեր արտին փառքը,
Անձն ու մարմինը, պիտի [ղ]հատցնէ,
Եւ ան [ճ]ծիւրող հիւանդի" պէս պիտի ըլլայ:
19 Անոր անտառին մէջ մնացած ծառերը քիչ պիտի ըլլան,
Այնպէս որ [մ]մանուկ մը պիտի կարենայ զանոնք արձանագրել:

[ւ] Կամ՝ գոյքերը

[խ] Եբր.՝ երկիրը

[ծ] Եբր.՝ փառաւորուի՞

[կ] Եբր.՝ ինքզինք կը մեծցնէ՞

[հ] Եբր.՝ երերցնէր

[ձ] Եբր.՝ Պարարտ

[ղ] Եբր.՝ սպառէ

[ճ] Կամ՝ դրօշակիրի ծիւրելուն

[մ] Եբր.՝ տղայ

ՈՄԱՆՔ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՆ

20 Այդ օրը՝ Իսրայէլի մնացորդը
Ու Յակոբի տան ազատուածները
Անգա՛մ մըն ալ պիտի [յ]չապաւինին զիրենք զարնողին,
Հապա ճշմարտութեամբ պիտի ապաւինին Տէրոջ՝ Իսրայէլի Սուրբին.
21 Մնացորդը՝ Յակոբի մնացորդը՝
Հզօր Աստուծոյն պիտի վերադառնայ:
22 Արդարեւ քու ժողովուրդդ, ո՛վ Իսրայէլ, թէեւ ծովու աւազին չափ ըլլայ,
Միայն անոնցմէ մնացորդ մը պիտի վերադառնայ:
Վճռուած [ն]բնաջնջումը արդարութեամբ պիտի յորդի,
23 Որովհետեւ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան՝ ամբողջ երկրին մէջ
Վճռուած բնաջնջում մը պիտի իրագործէ:

ՏԷՐԸ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԱՍՈՐԵՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ

24 Հետեւաբար զօրքերու Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Ո՛վ Սիոնի մէջ բնակող ժողովուրդս,
Մի՛ վախնար Ասորեստանցիէն.
Ան քեզ ցուպով պիտի զարնէ,
Եւ իր գաւազանը քու վրադ պիտի վերցնէ՝ [շ]Եգիպտացիներուն նման":
25 Բայց շատ քիչ ժամանակի մէջ իմ սրտմտութիւնս պիտի [ո]դադրի,
Ու բարկութիւնս զանոնք պիտի կործանէ:
26 Զօրքերու Տէրը անոր վրայ խարազան մը պիտի [չ]վերցնէ՝
Մադիամի հարուածին պէս՝ Օրէբի վէմին քով.
Իր գաւազանը ծովուն վրայ պիտի վերցնէ,
Ինչպէս ըրաւ Եգիպտոսի [պ]մէջ:
27 Այդ օրը՝ անոր բեռը քու ուսէդ պիտի վերցուի,
Եւ անոր լուծը՝ քու վիզէդ.
Լուծը պիտի [ջ]կոտրի [ռ]օծումին պատճառով"»:

[յ] Եբր.՝ չկռթնին

[ն] Եբր.՝ սպառումը

[շ] Եբր.՝ Եգիպտոսի ճամբային մէջ

[ո] Եբր.՝ հատնի

[չ] Եբր.՝ գրգռէ

[պ] Եբր.՝ ճամբային մէջ

[ջ] Եբր.՝ փճանայ

[ռ] Եբր.՝ իւղին երեսէն

ԱՍՊԱՏԱԿՈՂԸ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻ

28 Անգէ քաղաքը հասաւ, Մագրոն անցաւ,
Եւ իր գոյքերը Մաքմասի մէջ տեղաւորեց:
29 Անցքէն անցան, Գաբայի մէջ [ս]իջեւանեցան.
Ռամա սարսռաց, Սաւուղի Գաբաան փախաւ:
30 [վ]Ձայնդ բարձրացո՛ւր", ո՛վ Գաղղիմի աղջիկ.
Ուշադի՛ր եղիր, ո՛վ Լայիս. [տ]ո՛վ դժբախտ Անաթովթ":
31 Մադմենա [ր]հեռացաւ,
Գեբեմի բնակիչները փախան:
32 Տակաւին [ց]օր մը" Նոբի մէջ պիտի կենայ,
Ձեռքը պիտի [ւ]շարժէ
Դէպի Սիոնի աղջիկին լեռը, Երուսաղէմի բլուրը:
33 Ահա՛ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան
[փ]Սաստկութեամբ պիտի կոտրէ գեղեցիկ շառաւիղները.
Բարձրահասակները պիտի կտրուին,
Եւ խրոխտները պիտի նուաստանան:
34 Ան անտառին թաւուտները երկաթով պիտի [ք]կտրէ,
Ու Լիբանան [օ]Հզօրին ձեռքով պիտի իյնայ:

ԽԱՂԱՂ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

11

Յեսսէի բունէն շառաւիղ մը պիտի ելլէ,
Եւ անոր արմատէն ընձիւղ մը պիտի բուսնի.
2 Անոր վրայ պիտի հանգչի Տէրոջ Հոգին,
Իմաստութեան ու խելացութեան Հոգին,
Խորհուրդի ու զօրութեան Հոգին,
[ա]Աստուծոյ ճանաչումին եւ վախին" Հոգին:

[ս] Եբր.՝ իջեւան իջեւանեցան

[վ] Եբր.՝ Ձայնովդ աղաղակէ՛

[տ] Եբր.՝ պատասխանէ՛, ո՛վ Անաթովթ

[ր] Եբր.՝ փախաւ

[ց] Կամ՝ այդ օրը

[ւ] Եբր.՝ երերցնէ

[փ] Եբր.՝ Ահաբեկումով

[ք] Եբր.՝ շրջապատէ

[օ] Կամ՝ հզօրի մը

[ա] Կամ՝ Գիտութեան եւ Աստուծոյ վախին

3 Ան Տէրոջ վախով պիտի [բ]ներշնչուի.
Իր աչքերուն տեսածին համաձայն պիտի չդատէ,
Եւ ականջներուն լսածին համաձայն պիտի չյանդիմանէ.
4 Հապա չքաւորը արդարութեամբ պիտի դատէ,
Ու երկրի հեզերը ուղղամտութեամբ պիտի յանդիմանէ:
Իր բերանին գաւազանով երկիրը պիտի զարնէ,
Ու շրթունքին շունչով ամբարիշտը պիտի մեռցնէ:
5 Արդարութիւնը պիտի ըլլայ իր մէջքի գօտին,
Ու հաւատարմութիւնը՝ իր կողերուն գօտին:
6 Գայլը գառին հետ պիտի բնակի,
Եւ ինձը ուլին հետ պիտի պառկի:
Հորթը, առիւծի կորիւնն ու պարարտ զուարակը միասին պիտի արածին,
Եւ պզտիկ [գ]մանուկ մը զանոնք պիտի առաջնորդէ:
7 Կովը արջին հետ պիտի արածի,
Անոնց ձագերը միասին պիտի պառկին:
Առիւծը արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ,
8 Ծծկերը քարբին ծակին վրայ պիտի խաղայ,
Ու կաթէն կտրուածը ձեռքը իժին քարայրին վրայ պիտի դնէ:
9 Անոնք պիտի [դ]չվնասեն եւ չփճացնեն իմ ամբողջ սուրբ լերանս վրայ.
Արդարեւ երկիրը Տէրոջ գիտութեամբ պիտի լեցուի,
Ինչպէս ջուրերը ծովուն յատակը կը ծածկեն:

ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

10 Այդ օրը Յեսսէի արմատը
Պիտի կայնի ժողովուրդներուն դրօշակ ըլլալու համար.
[ե]Ազգերը զայն պիտի փնտռեն,
Եւ անոր հանգստավայրը փառաւոր պիտի ըլլայ:
11 Այդ օրը՝
Տէրը երկրորդ անգամ իր ձեռքը պիտի երկարէ,
Որպէսզի իր ժողովուրդին մնացորդը – ճողոպրածները –
Վերստանայ Ասորեստանէն, Եգիպտոսէն, Պաթուրէսէն, Եթովպիայէն,
Եղամէն, Սենաարէն, Եմաթէն
Ու ծովուն կղզիներէն:
12 Ազգերուն դրօշակ պիտի բարձրացնէ
Եւ Իսրայէլի աքսորականները պիտի հաւաքէ.
Երկրի չորս անկիւններէն
Յուդայի ցրուածները պիտի հաւաքէ:
13 Եփրեմի նախանձը պիտի հեռանայ,

[բ] Եբր.՝ հոտ առնէ

[գ] Եբր.՝ տղայ

[դ] Եբր.՝ չարիք չընեն

[ե] Կամ՝ Հեթանոսները

Ու Յուդայի հակառակորդները պիտի բնաջնջուին.
Եփրեմ պիտի չնախանձի Յուդայի,
Եւ Յուդա պիտի չնճշէ Եփրեմը.
14 Հապա անոնք դէպի արեւմուտք պիտի թռչին՝ Փղշտացիներուն [գ] ուսերուն վրայ,
Ու միասին արեւելքցիները պիտի կողոպտեն:
Եդովմի եւ Մովաբի վրայ իրենց ձեռքերը պիտի երկարեն,
Ու Ամմոնի որդիները իրենց պիտի հնազանդին:
15 Տէրը Եգիպտոսի ծովուն [է] լեզուն պիտի [ը] աւերէ,
Եւ իր հովին սաստիկ զօրութեամբ ձեռքը Գետին վրայ պիտի [թ] շարժէ.
Զայն եօթը վտակի բաժնելով պիտի զարնէ,
Այնպէս որ մարդ անոր մէջէն կօշիկներով պիտի [ժ] անցնի:
16 Իր ժողովուրդին մնացորդին – ճողոպրածներուն – համար
Պողոտայ մը պիտի ըլլայ Ասորեստանէն,
Ինչպէս եղաւ Իսրայէլի
Այն օրը՝ երբ Եգիպտոսէն բարձրացաւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԸ

12

Այդ օրը պիտի ըսես.
«Ո՛վ Տէր, քեզ պիտի ներբողեմ,
Քանի որ ինծի դէմ բարկացած էիր՝
Սակայն բարկութիւնդ կասեցաւ,
Ու զիս մխիթարեցիր:
2 Ահա՛ Աստուա՛ծ է իմ փրկութիւնս.
Ես անոր պիտի վստահիմ եւ պիտի չվախնամ,
Քանի իմ զօրութիւնս ու սաղմոսս Տէ՛րն է՝ [ա] Եհովան,
Եւ ի՛նք եղաւ իմ փրկութիւնս»:
3 Բերկրանքով ջուր պիտի քաշէք
Փրկութեան աղբիւրներէն,
4 Եւ այդ օրը պիտի ըսէք.
«Ներբողեցէ՛ք Տէրը, կանչեցէ՛ք անոր անո՛ւնը,
Գիտցուցէ՛ք անոր արարքները ազգերուն մէջ,
Յիշեցուցէ՛ք թէ անոր անունը բարձրացած է:
5 Սաղմո՛ս երգեցէք Տէրոջ,
Որովհետեւ ան [բ] փառաւոր բաներ ըրաւ".

[գ] Կամ՝ սահմաններուն

[է] Այսինքն՝ ծոցը

[ը] Կամ՝ չորցնէ

[թ] Եբր.՝ երերցնէ

[ժ] Եբր.՝ կոխէ

[ա] Եբր.՝ Եահը, այսինքն՝ Ա՛ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենականը

Ասիկա թող գիտցուի ամբողջ երկրին մէջ:
6 Ո՛վ Սիոնի բնակիչներ, ցնծութեա՛մբ աղաղակեցէք եւ օրհներգեցէ՛ք,
Քանի որ մեծ է ձեր մէջ Իսրայէլի Սուրբը»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԲԱԲԵԼՈՆԸ

13

Բաբելոնի պատգամը, որ Ամովսի ^աորդիին՝ Եսայիի յայտնուեցաւ^բ.–
2 ^բԼերկ լերան վրայ դրօշա՛կ ^գպարզեցէք,
Ձա՛յն բարձրացուցէք անոնց,
^դՁեռքով նշա՛ն ըրէք^ե, որպէսզի ազնուականներուն դռներէն մտնեն:
3 Իմ ^եորոշածներուս հրամայեցի,
Իմ զօրաւորներս, իմ մեծափառութեամբս հրճուողներն ալ կանչեցի՝
Իմ բարկութիւնս իրագործելու:
4 Լեռներուն վրայ բազմութեան ձայն մը կայ՝
Մեծ ժողովուրդի մը ձայնին նման,
Հաւաքուած ազգերու թագաւորութիւններուն ժխորին ձայնը կայ.
Զօրքերու Տէրը աչքէ կ'անցընէ զօրքերը որ պիտի պատերազմին:
5 Հեռաւոր երկրէ մը, երկինքի ծայրէն կու գան
– Տէրը եւ անոր սրտմտութեան գործիքները –
Ամբողջ երկիրը կործանելու:
6 Գոռացէ՛ք, որովհետեւ Տէրոջ օրը մօտ է.
Ան պիտի գայ որպէս Ամենակարողէն ղրկուած կործանում:
7 Հետեւաբար բոլոր ձեռքերը պիտի թուլնան,
Եւ ամէն մարդու սիրտ պիտի հալի:
8 Անոնք պիտի շփոթին.
Տագնապ ու անձկութիւն պիտի համակեն զանոնք,
Ծննդաբերող կնոջ պէս երկունքի ցաւ պիտի քաշեն:
Իրարու նայելով պիտի զարմանան.
Անոնց երեսները ^գբոցագոյն պիտի ըլլան:
9 Ահա՛ Տէրոջ օրը կու գայ՝
Անգթութեամբ, ցասումով ու բորբոքած բարկութեամբ,
Որպէսզի երկիրը ամայի ^էդարձնէ,

---

^բ Եբր.՝ մեծափառութեամբ վարուեցաւ

^ա Եբր.՝ որդին՝ Եսայի տեսաւ

^բ Կամ.՝ բարձր

^գ Եբր.՝ բարձրացուցէք

^դ Եբր.՝ Ձե՛ռքը երերցուցէք

^ե Եբր.՝ սրբացածներուս

^գ Եբր.՝ բոց

^է Եբր.՝ ընէ

Եւ մեղաւորները անկէ բնաջնջէ:
10Արդարեւ երկինքի աստղերն ու անոնց համաստեղութիւնները
Իրենց լոյսը պիտի չտան.
Արեւը իր [ը]ծագած ատենը պիտի խաւարի,
Ու լուսինը իր լոյսով պիտի չճառագայթէ:
11 Ես պիտի [թ]պատժեմ երկրագունդը իր չարութեան համար,
Եւ ամբարիշտները՝ իրենց անօրէնութեան համար:
Հպարտներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցնեմ,
Եւ բռնակալներուն յոխորտանքը պիտի նուաստացնեմ:
12 Մարդը զուտ ոսկիէն աւելի հազուագիւտ պիտի ընեմ,
[ժ]Աւելի՝ քան Ոփիրի մաքուր ոսկին:
13 Ուստի երկինքը պիտի սարսեմ,
Ու երկիրը իր տեղէն պիտի շարժի
Զօրքերու Տէրոջ ցասումով՝
Անոր բորբոքած բարկութեան օրը:
14 Բաբելոնի բնակիչները [ի]հալածուած այծեամի պէս պիտի ըլլան,
Ցրուած հօտի պէս՝ որ ո՛չ մէկը կը հաւաքէ.
Անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր ժողովուրդին պիտի դառնայ,
Իւրաքանչիւրը իր երկիրը պիտի փախչի:
15 Ո՛վ որ գտնուի՝ պիտի խոցուի,
Ո՛վ որ [լ]բռնուի՝ սուրով պիտի իյնայ:
16 Անոնց երախաները իրենց աչքերուն առջեւ գետին պիտի զարնուին,
Անոնց տուները պիտի կողոպտուին,
Եւ անոնց կիները պիտի [խ]բռնաբարուին:
17 Ահա՛ անոնց դէմ Մարերը պիտի գրգռեմ,
Որոնք արծաթը չեն [ծ]գնահատեր,
Ու ոսկիէն չեն ախորժիր:
18 Անոնց աղեղները երիտասարդները [կ]պիտի խոցեն",
Եւ անոնք [հ]որովայնի պտուղին պիտի չգթան.

[ը] Եբր.՝ ելած

[թ] Եբր.՝ հատուցանեմ

[ժ] Եբր.՝ Մարդը աւելի

[ի] Եբր.՝ քշուած

[լ] Եբր.՝ անոնց վրայ աւելնայ

[խ] Եբր.՝ զուգաւորուին

[ծ] Եբր.՝ սեպեր

[կ] Եբր.՝ գետին պիտի զարնեն

[հ] Եբր.՝ փորի

Անոնց աչքը պիտի չխղճայ [ծ]զաւակներուն վրայ:
19Թագաւորութիւններուն փառքը,
Քաղդէացիներուն մեծափառութեան պարծանքը եղող Բաբելոնը՝
Տակնուվրայ պիտի ըլլայ,
Ինչպէս Աստուած Սոդոմն ու Գոմորը կործանեց:
20 Ան ամենեւին պիտի չբնակուի.
Սերունդէ սերունդ անբնակ պիտի ըլլայ:
Հոն Արաբները վրան պիտի չլարեն,
Ու հովիւները իրենց հօտը հոն պիտի չպառկեցնեն.
21 Հապա [դ]վայրենի կատուներ" հոն պիտի պառկին,
Եւ անոնց տուները ոռնացող անասուններով պիտի լեցուին.
Հոն ջայլամներ պիտի բնակին,
Եւ այծամարդեր հոն պիտի ցատկռտեն:
22 Անոր դղեակներուն մէջ բորենիներ պիտի կանչուըռտեն,
Ու վայելքի պալատներուն մէջ՝ շնագայլեր:
Անոր ժամանակը հասնելու մօտ է,
Եւ անոր օրերը ա՛լ պիտի չերկարաձգուին:

ԱՔՍՈՐԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

14

Արդարեւ Տէրը պիտի գթայ Յակոբի,
Իսրայէլը դարձեալ պիտի ընտրէ,
Եւ զանոնք իրենց հողին վրայ պիտի հանգստացնէ.
[ա]Օտարազգիներ պիտի միանան իրենց,
Ու Յակոբի տան պիտի յարին:
2 Ժողովուրդները զիրենք պիտի առնեն եւ իրենց տեղը պիտի տանին.
Իսրայէլի տունը պիտի ժառանգէ զանոնք Տէրոջ հողին վրայ՝
Իբր ստրուկներ եւ ստրկուհիներ.
[բ]Անոնք զիրենք գերի տանողները պիտի գերեվարեն,
Ու զիրենք ճնշողներուն վրայ պիտի տիրապետեն:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

3 Այն օրը երբ Տէրը քեզ հանգստացնէ քու ցաւէդ, վրդովումէդ, ու տաժանելի
ստրկութենէն՝ [գ]որ քեզի պարտադրուած էր", 4 սա՛ առակը [դ]խօսէ՛ Բաբելոնի թագաւորին

[ծ] Եբր.՝ որդիներուն

[դ] Կամ՝ անապատի գազաններ

[ա] Եբր.՝ Գաղթականներ

[բ] Այսինքն՝ Իսրայելացիները

[գ] Եբր.՝ որուն քեզ հպատակեցուցած էին

[դ] Եբր.՝ ա՛ռ

մասին.
«Ի՜նչպէս [ե]վերջացաւ ճնշողը,
Ի՜նչպէս վերջացաւ [զ]հարկապահանջ քաղաքը.
5 Տէ՛րը կոտրեց ամբարիշտներուն գաւազանը
Ու կառավարիչներուն մականը:
6 Ցասումով եւ անընդհատ հարուածով ազգերը զարնողը,
Բարկութեամբ ժողովուրդներուն վրայ տիրապետողը՝
Հիմա անխնայ կը հալածուի:
7 Ամբողջ երկիրը հանգստացաւ ու հանդարտեցաւ.
[է]Ան ցնծութեամբ կը պոռթկայ:
8 Նաեւ եղեւինները ու Լիբանանի մայրիները
Քեզի համար կ՚ուրախանան եւ կ՚ըսեն.
“Քու [ը]տապալումէդ ի վեր՝
Մեր վրայ փայտ կտրող չելաւ□:
9 [թ]Դժոխքը վարէն քեզի համար սարսեցաւ,
Որպէսզի գալուստդ դիմաւորէ.
Քեզի համար արթնցուց ուրուականները,
Երկրի բոլոր [ժ]իշխանաւորները,
Եւ իրենց գահերէն կանգնեցուց
Բոլոր ազգերուն թագաւորները:
10 Անոնք բոլորն ալ պիտի խօսին ու քեզի ըսեն.
“Միթէ դո՞ւն ալ մեզի պէս տկարացար
Եւ մեզի նմանեցար□:
11 Քու մեծափառութիւնդ ու տաւիղներուդ [ի]ձայնը դժոխքը իջան.
Տակդ որդեր տարածուեցան
Եւ ճճիները քեզ կը ծածկեն:
12 Ի՜նչպէս երկինքէն ինկար,
Ո՛վ [լ]առտուն ծագող Արուսեակ”.
Մինչեւ գետին կործանեցար,
Դո՛ւն որ ազգերը կը յաղթահարէիր:
13 Դուն սիրտիդ մէջ ըսած էիր.
“Երկինք պիտի ելլեմ,

[ե] Եբր.՝ դադրեցաւ

[զ] Եբր.՝ ոսկիի կեղեքիչ

[է] Եբր.՝ Անոնք

[ը] Եբր.՝ փռուելէդ

[թ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանը

[ժ] Եբր.՝ նոխազները

[ի] Եբր.՝ դղրդիւնը

[լ] Եբր.՝ արշալոյսի որդի Լուսաբեր

Իմ գահս Աստուծոյ աստղերէն վեր պիտի բարձրացնեմ,
Ու համայնքի լեռը պիտի բազմիմ՝ հիւսիսին [խ]ծայրերը.
14 Թանձր ամպերու բարձունքներուն վրայ պիտի ելլեմ,
Ամենաբարձրին պիտի նմանիմ□:
15 Բայց ահա՛ դժոխքը կ'իջնես, գուբին [ծ]խորերը:
16 Քեզ տեսնողները քու վրադ պիտի [կ]զարմանան,
Ու քեզ նկատելով պիտի ըսեն.
“Ա՞յս է այն մարդը՝ որ [հ]երկրագունդը կը սարսէր,
Թագաւորութիւնները կը ցնցէր,
17 Երկրագունդը անապատի [ձ]կը վերածէր”,
Անոր քաղաքները կը փլցնէր,
Եւ իր բանտարկեալները տուն չէր [ղ]ղրկեր□:
18 Ազգերուն բոլոր թագաւորները – անոնք բոլորը –
Պատիւով կը ննջեն, իւրաքանչիւրը իր [ճ]գերեզմանին մէջ:
19 Բայց դուն քու գերեզմանէդ դուրս նետուեցար՝
Գարշելի ընձիւղի մը պէս,
Սուրով խոցուած սպաննուածներուն հանդերձին պէս՝
Որոնք մինչեւ գուբի քարերը կ'իջնեն,
Կոխկռտուած դիակի պէս:
20 Դուն անոնց պիտի չմիանաս գերեզմանին մէջ,
Քանի քու երկիրդ կործանեցիր
Եւ ժողովուրդդ սպաննեցիր.
Չարագործներուն զարմը երբեք պիտի [մ]չյիշուի:
21 Սպա՛նդ պատրաստեցէք անոր [յ]զաւակներուն՝
Իրենց հայրերուն անօրէնութեան համար.
Որպէսզի չկանգնին, հողին չտիրանան,
Ու երկրագունդին մակերեսը [ն]թշնամիներով չլեցնեն»:

[խ] Եբր.՝ ներսի կողմերը

[ծ] Եբր.՝ ներսի կողմերը

[կ] Եբր.՝ նային

[հ] Եբր.՝ երկիրը

[ձ] Եբր.՝ կ'ընէր

[ղ] Եբր.՝ բանար

[ճ] Եբր.՝ տան

[մ] Եբր.՝ չկոչուի

[յ] Եբր.՝ որդիներուն

[ն] Եբր.՝ քաղաքներով

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԷ ԲԱԲԵԼՈՆԸ

22 Արդարեւ զօրքերու Տէրը սա՛ կը պատգամէ.
«Անոնց դէմ պիտի կանգնիմ,
Եւ Բաբելոնի անունն ու մնացորդը,
Զաւակներն ու թոռները պիտի բնաջնջեմ,- կը պատգամէ Տէրը:-
23 Զայն ոզնիներու ստացուածքի
Եւ ջուրի լիճերու պիտի վերածեմ.
Զայն բնաջնջումի աւելով պիտի աւլեմ»,
Կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԷ ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԸ

24 Զօրքերու Տէրը երդում ըրաւ՝ ըսելով.
«Ինչպէս մտածեցի, անշուշտ այդպէս պիտի ըլլայ.
Ինչ որ [ը]որոշեցի, ան պիտի իրագործուի.
25 Ասորեստանցին իմ երկրիս մէջ պիտի ջախջախեմ,
Զայն լեռներուս վրայ պիտի կոխկռտեմ,
Եւ անոր լուծը անոնց վրայէն պիտի [ը]վերցուի,
Անոր բեռը անոնց ուսէն պիտի վերցուի»:
26 Ա՛յս է ամբողջ երկրին համար [ի]տրուած որոշումը.
Ա՛յս է բոլոր ազգերուն վրայ երկարած ձեռքը:
27 Քանի զօրքերու Տէրը որոշեց,
Ո՞վ կրնայ զայն ձախողեցնել.
Անոր ձեռքը երկարած է,
Ո՞վ կրնայ զայն ետ քաշել:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԷ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐԸ

28 Աքազ թագաւորին մահուան տարին՝ սա՛ պատգամը տրուեցաւ.
29 «Ո՛վ ամբողջ [լ]«Փղշտացիներու երկիր»,
Մի՛ ուրախանար քանի որ քեզ զարնողին գաւազանը կոտրուեցաւ.
Արդարեւ օձին արմատէն իժ պիտի ելլէ,
Եւ անոր պտուղը կիզող [խ]թեւաւոր օձ պիտի ըլլայ:
30 Չքաւորներուն անդրանիկները պիտի սնուցանուին,
Եւ աղքատները ապահովութեամբ պիտի պառկին:
Քու արմատդ սովով պիտի մեռցնեմ,

[ը] Եբր.՝ խորհեցայ

[ը] Եբր.՝ հեռանայ

[ի] Եբր.՝ որոշուած

[լ] Եբր.՝ Պաղեստին

[խ] Եբր.՝ թռչող

Ու մնացորդդ պիտի սպաննուի:
31 Գոռա՛, ո՛վ դուռ. աղաղակէ՛, ո՛վ քաղաք.
Դո՛ւն, ո՛վ Փղշտացիներու երկիր, պիտի [ո]կործանիս,
Քանի որ հիւսիսէն ծուխ մը կու գայ,
Եւ անոր [ս]զօրքերէն ո՛չ մէկը մինակ պիտի ըլլայ»:
32 Ազգերու պատգամաւորներուն ի՞նչ պիտի պատասխանուի.
«Տէ՛րը հիմներ է Սիոնը,
Եւ իր ժողովուրդին դժբախտները հոն [կ]կը պատսպարուին"»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԷ ՄՈՎԱԲԸ

15

Մովաբի պատգամը.–
Ի՛րապէս Մովաբի Ար քաղաքը գիշերուան մէջ կործանեցաւ եւ անէացաւ.
Ի՛րապէս Մովաբի Կիր քաղաքը գիշերուան մէջ կործանեցաւ եւ անէացաւ:
2 Ան տաճարը եւ Դեբոն բարձրացաւ,
Բարձր տեղերը՝ լալու համար:
Մովաբ Նաբաւի ու Մեդաբայի համար պիտի գոռայ.
Անոր բոլոր գլուխները պիտի կնտուին,
Ամէն մօրուք պիտի կտրուի:
3 Անոր փողոցներուն մէջ [ա]քո՛ւրձ պիտի հագնին",
Անոր տանիքներուն վրայ ու հրապարակներուն մէջ՝
Բոլորը պիտի գոռան եւ [բ]լան:
4 Եսեբոն ու Եղէաղէ պիտի աղաղակեն,
Անոնց ձայնը մինչեւ Յասսա պիտի լսուի.
Հետեւաբար Մովաբի զինեալները պիտի գոչեն,
Իրենց անձը պիտի [գ]սարսռայ:
5 Իմ սիրտս Մովաբի համար պիտի աղաղակէ.
Անոր փախստականները պիտի փախչին մինչեւ Սեգովր, [դ]Եգղա-Սելիսիա",
Քանի որ Ղուիթի զառիվերէն լալով պիտի ելլեն,
Ու Որոնայիմի ճամբան փլուզումի աղաղակ պիտի բարձրացնեն:
6 Արդարեւ Նեմերիմի ջուրերը պիտի ամայանան,
Որովհետեւ խոտը կը չորնայ, դալարը կը հատնի,
Ու կանաչութիւն չի մնար:

[ո] Եբր.՝ հալիս

[ս] Եբր.՝ սահմանուած ատենէն

[կ] Եբր.՝ կ՚ապաւինին

[ա] Եբր.՝ քուրձով պիտի գօտեւորուին

[բ] Եբր.՝ լալով իջնեն

[գ] Եբր.՝ գէշ ըլլայ

[դ] Կամ՝ երեք տարեկան երինջի պէս

7 Հետեւաբար իրենց վաստկած [ե]հարստութիւնը
Եւ իրենց պահեստը Ուռիներում ձորը պիտի տանին,
8 Քանի որ աղաղակը շրջապատեց Մովաբի հողամասը.
Անոր գոռումը մինչեւ Եգլայիմ,
Անոր գոռումը մինչեւ Բերելիմ հասաւ:
9 Արդարեւ Դեմոնի ջուրերը արիւնով պիտի լեցուին,
Քանի որ Դեմոնի վրայ աւելի չարիք պիտի ղրկեմ,
Առիւծներ՝ Մովաբէն ազատուածներուն
Ու [զ]երկրին մնացորդին վրայ:

ՄՈՎԱԲԻ ԱՆՅՈՅՍ ՎԻՃԱԿԸ

16

Ղրկեցէ՛ք պարարտ գառը երկրին կառավարիչին,
Վէմէն՝ անապատին ճամբայով՝ Սիոնի աղջիկին լեռը:
2 Մովաբի աղջիկները Առնոնի անցքերուն քով՝
Բոյնէն վռնտուած թափառական թռչունի պէս պիտի ըլլան՝ ըսելով.
3 «[ա]Խորհրդակցեցէ՛ք, [բ]դատաստա՛ն կիրարկեցէք".
Քու հովանիդ գիշերի՛ պէս ըրէ [գ]կէսօրին,
Աքսորականները պահէ՛, [դ]փախստականները մի՛ [ե]յանձներ:
4 [զ]Մովաբի աքսորականները քու քովդ թող պանդխտանան".
Անոնց ծածկո՛յթ եղիր կործանողին դէմ:
Արդարեւ աւերումը պիտի դադրի, կործանումը պիտի աւարտի,
Ու կոխկռտողները երկրէն պիտի [է]անհետանան:
5 Գահը կարեկցութեամբ պիտի հաստատուի,
Եւ անոր վրայ՝ Դաւիթի վրանին մէջ՝
Դատաւոր մը պիտի բազմի ճշմարտութեամբ.
Ան իրաւունքը պիտի փնտռէ
Եւ արդարութիւնը շտապեցնէ»:
6 Մովաբի ամբարտաւանութիւնը լսեցինք.

[ե] Եբր.՝ օգուտը

[զ] Եբր.՝ գետինին

[ա] Եբր.՝ Խորհուրդի՛ մտէք

[բ] Կամ՝ որոշո՛ւմ տուէք

[գ] Եբր.՝ կէսօրուան մէջտեղը

[դ] Եբր.՝ թափառականները

[ե] Եբր.՝ յայտներ

[զ] Կամ՝ Իմ աքսորականներս քու քովդ թող պանդխտանան, Մովա՛բ

[է] Եբր.՝ սպառին

Ան շատ ամբարտաւան է:
Անոր յոխորտանքը, ամբարտաւանութիւնն ու ցասումը լսեցինք.
Անոր զրաբանութիւնները ոչինչ են:
7 Այս պատճառով Մովաբ պիտի գոռայ Մովաբի համար,
Բոլորն ալ պիտի գոռան.
Կիր-Հարեսէթի հիմերուն վրայ պիտի հառաչէք,
Անոնք իրապէս [ը]կործանուած են:
8 Արդարեւ Եսեբոնի դաշտերը թօշնեցան.
[թ]Հեթանոսներուն տէրերը Սեբամայի որթատունկին պերճագոյն ճիւղերը կոտրեցին,
Որոնք մինչեւ Յազեր հասած էին եւ անապատին մէջ կը դեգերէին.
Անոր շառաւիղները տարածուելով՝ ծովէն անդին անցած էին:
9 Հետեւաբար Սեբամայի որթատունկին վրայ Յազերի լացով պիտի լամ.
Ձեզ արցունքներովս պիտի ոռոգեմ, ո՛վ Եսեբոն ու Եղէաղէ,
Որովհետեւ ձեր ամառնային պտուղին եւ հունձքին համար եղած ցնծութեան ճիչը [ժ]դադրեցաւ:
10 Բարեբեր արտերէն ուրախութիւնն ու խայտանքը պիտի [ի]անհետանան,
Այգիներուն մէջ ցնծերգ եւ գոչիւն պիտի չլլան:
Հնձանի մէջ ա՛լ [լ]խաղող պիտի չկոխեն".
Անոնց ցնծութեան ճիչը դադրեցուցի:
11 Այս պատճառով իմ ընդերքս քնարի պէս պիտի հնչէ Մովաբի համար,
Եւ [խ]սիրտս՝ Կիր-Հարեսէթի համար:
12 Այն ատեն պիտի տեսնուի
Թէ ինչպէս Մովաբ պիտի հիւծի իր բարձր տեղին վրայ.
Իր սրբարանը պիտի մտնէ աղօթելու համար,
Բայց [ծ]օգուտ մը պիտի չունենայ":
13 Ա՛յս է այն խօսքը՝ որ Տէրը [կ]շատոնց Մովաբի մասին ըսեր էր:
14 Բայց հիմա Տէրը խօսեցաւ՝ ըսելով.
«Երեք տարուան մէջ – վարձկանի մը տարիներուն պէս –
Մովաբի փառքը պիտի անարգուի՝
Այդ ամբողջ մեծ բազմութեամբ.
Իսկ մնացորդը փոքրաթիւ եւ անզօր պիտի ըլլայ»:

[ը] Կամ՝ վշտացած

[թ] Կամ՝ Ազգերուն

[ժ] Եբր.՝ ինկաւ

[ի] Եբր.՝ հաւաքուին

[լ] Եբր.՝ կոխողը գինի պիտի չկոխէ

[խ] Եբր.՝ ներսս

[ծ] Եբր.՝ ոչինչ պիտի կարենայ ստանալ

[կ] Եբր.՝ այդ ատենէն

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ՍՈՒՐԻԱՆ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

17

Դամասկոսի պատգամը.–
«Ահա՛ Դամասկոսը քաղաք ըլլալէ պիտի դադրի,
Եւ աւերակի շեղջ մը պիտի ըլլայ:
2 Արոէրի քաղաքները պիտի լքուին,
Հօտերու փարախ պիտի ըլլան,
Որպէսզի անոնք պառկին, եւ ո՛չ մէկ դողացնող ըլլայ:
3 Եփրեմի մէջ [ա]ա՛լ ամրոց պիտի չըլլայ",
Ո՛չ ալ թագաւորութիւն՝ Դամասկոսի մէջ. Սուրիայի մնացորդը՝
Իսրայէլի որդիներուն փառքին պէս պիտի ըլլայ»,
Կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:
4 «Այդ օրը Յակոբի փառքը պիտի նուազի,
Եւ անոր մարմինին [բ]գիրութիւնը պիտի նիհարնայ:
5 Այնպէս պիտի ըլլայ, ինչպէս երբ հնձողը ցորեն կը ժողվէ,
Եւ իր թեւով հասկերը կը հնձէ.
Այնպէս պիտի ըլլայ, ինչպէս երբ հասկեր կը քաղուին
Ռափայիններու հովիտին մէջ:
6 Ինչպէս երբ ձիթենին թօթուեն՝
Բարձրագոյն ոստին գագաթը երկու-երեք [գ]ձիթապտուղ կը մնայ,
Եւ պտղատու ճիւղերուն վրայ՝ չորս-հինգ հատ,
Անոր վրայ ալ միայն ճիռեր պիտի մնան»,
Կը պատգամէ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը:
7 Այդ օրը մարդը իր Արարիչին պիտի դարձնէ նայուածքը,
Եւ իր աչքերը Իսրայէլի Սուրբը պիտի տեսնեն.
8 Իր ձեռքերուն գործը եղող զոհասեղաններուն պիտի չնայի,
Եւ իր մատներուն շինածը –
Թէ՛ աստարովթները,
Թէ՛ արեւի սիւնարձանները – պիտի չտեսնէ:
9 Այդ օրը անոր ամրացած քաղաքները՝
Իսրայէլի որդիներուն առջեւ լքուած
[դ]Անպէտ թուփերու" եւ բարձրագոյն ոստերու պիտի նմանին,
Ու ամայի պիտի ըլլան:
10 Քանի դուն փրկութեանդ Աստուածը մոռցար
Եւ [ե]զօրութեանդ Վէմը չյիշեցիր,
Հաճելի տունկեր պիտի [զ]բուսցնես,

[ա] Եբր.՝ ամրոցը պիտի դադրի

[բ] Եբր.՝ պարարտութիւնը

[գ] Եբր.՝ հատապտուղ

[դ] Եբր.՝ Լքուած անտառներու

[ե] Եբր.՝ ամրոցիդ

[զ] Եբր.՝ տնկես

Օտար երկրէ բերուած բարունակներ պիտի սերմանես,
11 Տնկածդ ցերեկը պիտի աճեցնես
Ու սերմանածդ առտուն պիտի [է]բուսցնես,
Բայց բերքին օրը հունձքը [ը]պիտի պակսի",
Եւ կոտտանքը [թ]սաստիկ պիտի ըլլայ:

ԹՇՆԱՄԻ ԱԶԳԵՐ ԿԸ ՊԱՐՏՈՒԻՆ

12 Վա՜յ շատ ժողովուրդներու բազմութեան՝
Որոնք ծովու գոռումին պէս կը գոռան,
Ու վա՜յ [ժ]ազգերու ժխորին՝
Որոնք հզօր ջուրերու ժխորին պէս կ'աղմկեն:
13 Ազգերը յորդառատ ջուրերու ժխորին պէս կ'աղմկեն,
Բայց Աստուած զանոնք պիտի սաստէ:
Ուստի հեռուն պիտի փախչին.
Պիտի հալածուին լեռներուն վրայի մղեղին պէս՝ հովին առջեւէն,
Ու փոթորիկին առջեւէն գլորուող խոզանին պէս:
14 Իրիկուան դէմ՝ ահա՛ արհաւիրք պիտի գայ,
Եւ առտուընէ առաջ պիտի չքանան:
Ա՛յս է մեզ յափշտակողներուն բաժինը,
Ու մեզ կողոպտողներուն վիճակը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԵԹՈՎՊԻԱՆ

18

Վա՜յ Եթովպիայի գետերուն միւս կողմը եղող՝
Թեւերով [ա]ստուերող երկրին,
2 Որ ծովէն՝ ջուրի մակերեսին վրայէն՝
Դեսպաններ կը ղրկէ պրտուէ նաւակներով, ըսելով.
«Գացէ՛ք, ո՛վ արագընթաց պատգամաւորներ,
[բ]Երկայնահասակ ու լերկ" ազգին,
Սկիզբէն մինչեւ հիմա ահարկու ժողովուրդին,
Յոյժ զօրաւոր ու բոլորը կոխկռտող ազգին,
Որուն երկիրը գետերը կը [գ]կտրեն»:

[է] Եբր.՝ ծաղկեցնես

[ը] Եբր.՝ կարկառ պիտի ըլլայ

[թ] Եբր.՝ մահաբեր

[ժ] Եբր.՝ բնակչութիւններու

[ա] Կամ՝ շառաչիւն հանող

[բ] Կամ՝ Տարածուած ու խիստ

[գ] Եբր.՝ կողոպտեն

3 Ո՜վ երկրագունդի բոլոր բնակիչներ՝
Որ երկրի վրայ ^դկ՚ապրիք,
Երբ լեռներուն վրայ դրօշակ բարձրացուի՝ նայեցէ՛ք,
Ու երբ շեփոր հնչուի՝ լսեցէ՛ք:
4 Արդարեւ Տէրը ինծի սա՛ ըսաւ.
«Ես հանդարտ պիտի ըլլամ, եւ իմ բնակարանէս պիտի նայիմ՝
^եԽոտի վրայի" պայծառ տաքութեան պէս,
Ու հունձքերու տաքութեան մէջ ցօղաբեր թանձր ամպի պէս»:
5 Արդարեւ հունձքի ժամանակէն առաջ,
Երբ բողբոջումը վերջանայ
Ու ծաղիկը հասունցող ագոխ ըլլայ,
Ան բարունակները յօտոցով պիտի կտրէ,
Եւ ուռերը փրցնելով պիտի նետէ:
6 Անոնք միասին լեռներու գիշատիչ թռչուններուն
Ու երկրի գազաններուն պիտի լքուին:
Գիշատիչ թռչունները ամառը անոնց վրայ պիտի անցընեն,
Ու երկրի բոլոր գազանները ձմեռը անոնց վրայ պիտի անցընեն:
7 Այդ ատեն զօրքերու Տէրոջ ընծայ պիտի բերուի՝
Երկայնահասակ ու լերկ ժողովուրդէն,
Սկիզբէն մինչեւ հիմա ահարկու ժողովուրդէն,
Յոյժ զօրաւոր ու բոլորը կոխկռտող ազգէն,
Որուն երկիրը գետերը կը կտրեն,
Զօրքերու Տէրոջ անունին տեղը՝
Սիոն լեռը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԵԳԻՊՏՈՍԸ

19

Եգիպտոսի պատգամը.–
Ահա՛ Տէրը արագընթաց թանձր ամպի վրայ հեծեր է,
Ու Եգիպտոս կը մտնէ:
Անոր ներկայութենէն Եգիպտոսի չաստուածները պիտի ցնցուին,
Ու Եգիպտոսի սիրտը իր ներսը պիտի հալի:
2 «Եգիպտացիները պիտի ^ագրգռեմ Եգիպտացիներուն դէմ.
Իւրաքանչիւրը իր եղբօր դէմ եւ իւրաքանչիւրը իր ընկերին դէմ պիտի պայքարի,
Քաղաք քաղաքի դէմ ու թագաւորութիւն թագաւորութեան դէմ:
3 Եգիպտոսի ոգին իր մէջէն պիտի պարպուի,
Ու ես անոր ^բծրագիրները պիտի ^գցրուեմ.

---

^դ Եբր.՝ կը կենաք, կամ՝ կը բնակիք

^ե Կամ՝ Կէսօրուան

^ա Կամ՝ սպառազինեմ

^բ Կամ՝ խորհուրդը

Անոնք չաստուածներու, կախարդներու,
Վհուկներու եւ նշանագէտներու պիտի հարցնեն:
4 Եգիպտացիները դաժան տիրոջ մը ձեռքը պիտի մատնեմ.
Անոնց վրայ կարծրասիրտ թագաւոր մը պիտի տիրէ»,
Կը պատգամէ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան:
5 Ջուրերը ծովէն պիտի [դ]պակսին,
Գետը պիտի ցամքի ու չորնայ.
6 [ե]Գետերուն ջուրերը պիտի քաշուին",
[զ]Պարսպապատ քաղաքներուն" գետերը պիտի պարպուին եւ չորնան,
Եղէգն ու շամբը պիտի թարշամին:
7 Գետեզերքը եւ Գետաբերանը եղող մարգագետինները,
Նաեւ ամէն ինչ որ Գետին մօտ սերմանուած է՝
Պիտի չորնայ, տարտղնուի ու կորսուի:
8 Ձկնորսներն ալ պիտի [է]հեծեծեն,
Եւ Գետին բոլոր կարթընկէցները պիտի սգան.
Ջուրին վրայ ցանց տարածողները պիտի ուժաթափին:
9 Վուշ գործողները
Ու ճերմակ կտաւ հիւսողները պիտի ամչնան:
10 Անոր [ը]սիւները պիտի [թ]կոտրտին,
Եւ բոլոր վարձկաններուն անձը պիտի տրտմի:
11 Ի՛րապէս Տայանիսի իշխանաւորները յիմարներ են.
Փարաւոնի իմաստուն խորհրդականներուն խրատը անխելքութիւն է:
Ի՞նչպէս Փարաւոնի կրնաք ըսել.
«Ես իմաստուններու որդի եմ,
Վաղեմի թագաւորներու որդի եմ»:
12 Ո՞ւր են անոնք՝ քու իմաստուններդ,
Որ հիմա քեզի իմացնեն ու [ժ]գիտցնեն
Թէ զօրքերու Տէրը ի՛նչ [ի]որոշեր է Եգիպտոսի համար:
13 Տայանիսի իշխանաւորները խենթացան,
Մեմփիսի իշխանաւորները հրապուրուեցան.

[գ] Եբր.՝ կլլեմ

[դ] Եբր.՝ ցամքին

[ե] Եբր.՝ Գետերը գարշահոտ պիտի ըլլան

[զ] Կամ՝ Եգիպտոսի

[է] Եբր.՝ տառապին

[ը] Եբր.՝ հիմերը

[թ] Եբր.՝ ճզմուին

[ժ] Կամ՝ գիտնան

[ի] Եբր.՝ խորհեր

Իր տոհմերուն [լ]գլխաւորները Եգիպտոսը մոլորեցուցին:
14 Տէրը անոր մէջ խելացնորութեան ոգի մը [խ]դրաւ,
Եւ անոնք Եգիպտոսը իր բոլոր ըրածներուն մէջ մոլորեցուցին,
Ինչպէս փսխող գինովը կը դեդեւի:
15 Եգիպտոսի մէջ պիտի չըլլայ գործ մը՝
Որ գլուխը կամ պոչը,
Արմաւենիի ճիւղը կամ կնիւնը կարենայ կատարել:

ԵԳԻՊՏՈՍ ՊԻՏԻ ՊԱՇՏԷ ՏԷՐԸ

16 Այդ օրը Եգիպտոս կիներու պէս պիտի ըլլայ.
Պիտի դողայ եւ վախնայ
Զօրքերու Տէրոջ ձեռքին [ծ]շարժումէն,
Որ պիտի [կ]բարձրացնէ անոր վրայ:
17 Յուդայի [հ]երկիրը Եգիպտացիներուն սարսափը պիտի ըլլայ.
Ո՛վ որ զայն յիշատակէ՝ պիտի վախնայ
Զօրքերու Տէրոջ որոշումին [ձ]պատճառով,
Որ անոր դէմ [ղ]տուեր է:
18 Այդ օրը Եգիպտոսի մէջ՝
Քանանի լեզուն խօսող
Ու զօրքերու Տէրոջ անունով երդում ընող
Հինգ քաղաք պիտի ըլլայ.
Անոնցմէ մէկը “[ճ]Արեւի քաղաք□ պիտի [մ]կոչուի:
19 Այդ օրը Եգիպտոսի երկրին մէջտեղը Տէրոջ համար զոհասեղան մը պիտի ըլլայ,
Եւ անոր սահմանին քով՝ Տէրոջ համար [յ]կոթող մը.
20 Ասիկա զօրքերու Տէրոջ համար նշան ու վկայութիւն պիտի ըլլայ
Եգիպտոսի երկրին մէջ,
Արդարեւ զիրենք տանջողներուն պատճառով

[լ] Եբր.՝ անկիւնի քարերը

[խ] Եբր.՝ խառնեց

[ծ] Եբր.՝ երերումին երեւէն

[կ] Եբր.՝ երերցնէ

[հ] Եբր.՝ հողը

[ձ] Եբր.՝ երեսէն

[ղ] Եբր.՝ խորհեր

[ճ] Կամ՝ Կործանումի, եբր.՝ Հերէս

[մ] Եբր.՝ ըսուի

[յ] Եբր.՝ արձան

Տէրոջ պիտի աղաղակեն,
Եւ ան ազատարար մը ու մեծ *մարդ* մը ղրկելով անոնց՝ պիտի ազատէ զիրենք:
21 Տէրը Եգիպտոսի մէջ պիտի գիտցուի,
Եւ այդ օրը Եգիպտացիները պիտի ճանչնան Տէրը.
Զոհեր ու ընծաներ պիտի մատուցանեն,
Տէրոջ ուխտ պիտի ընեն եւ կատարեն:
22 Տէրը Եգիպտացիները պիտի զարնէ.
Պիտի զարնէ, բայց պիտի բուժէ,
Եւ անոնք Տէրոջ պիտի դառնան.
Ան պիտի ընդունի իրենց թախանձանքը ու պիտի բուժէ *զիրենք:*
23 Այդ օրը Եգիպտոսէն դէպի Ասորեստան պողոտայ մը պիտի ըլլայ.
Ասորեստանցիները Եգիպտոս պիտի երթան, Եգիպտացիները՝ Ասորեստան,
Ու Եգիպտացիները [ն]Ասորեստանցիներուն հետ *Աստուած* պիտի պաշտեն":
24 Այդ օրը Իսրայէլ երրորդ պիտի ըլլայ՝
Եգիպտոսի եւ Ասորեստանի հետ,
Ու երկրին մէջ օրհնութիւն պիտի ըլլայ.
25 Զօրքերու Տէրը զայն պիտի օրհնէ՝ ըսելով.
«Օրհնեա՜լ ըլլայ Եգիպտոս՝ իմ ժողովուրդս,
Ասորեստան՝ իմ ձեռքերուս գործը,
Եւ Իսրայէլ՝ իմ ժառանգութիւնս»:

ՄԵՐԿ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ՆՇԱՆԸ

20

Այն տարին երբ Տարաթան՝ Ասորեստանի Սարգոն թագաւորէն ղրկուելով՝ Ազովտոս գնաց, եւ Ազովտոսի դէմ պատերազմելով զայն գրաւեց, 2 այդ ատեն Տէրը Ամովսի որդիին՝ Եսայիի [ա]միջոցով խօսեցաւ՝ ըսելով. «Գնա՛, քակէ՛ քուրձդ մէջքէդ, եւ հանէ՛ կօշիկներդ՝ ոտքերէդ»: Ան ալ այդպէս ըրաւ՝ մերկ ու բոկոտն շրջելով: 3 Տէրը ըսաւ. «Ինչպէս իմ ծառաս՝ Եսայի երեք տարի մերկ ու բոկոտն շրջեցաւ, որպէս նշան եւ յարացոյց Եգիպտոսի ու Եթովպիայի համար, 4 նոյնպէս Ասորեստանի թագաւորը Եգիպտացիները պիտի գերեվարէ եւ Եթովպիացիները տարագրէ, երիտասարդներն ու ծերերը՝ մերկ, բոկոտն եւ իրենց յետոյքը բաց՝ Եգիպտոսի [բ]նախատինք ըլլալու համար: 5 Անոնք պիտի զարհուրին եւ ամչնան Եթովպիայէն՝ որ իրենց յոյսն էր, ու Եգիպտոսէն՝ որ իրենց պարծանքն էր: 6 Այդ օրը այս ծովեզերքին բնակիչները պիտի ըսեն. "Ահա՛ այսպէս եղաւ մեր [գ]ապաստանարանը ուր մենք փախանք՝ օգնութիւն *գտնելու* եւ Ասորեստանի [դ]թագաւորէն ազատելու համար: Ուրեմն մենք ի՞նչպէս խոյս պիտի տանք□»:

[ն] *Կամ՝* Ասորեստանցիներուն պիտի ծառայեն

[ա] *Եբր.՝* ձեռքով

[բ] *Եբր.՝* մերկութիւն

[գ] *Եբր.՝* յոյսը

[դ] *Եբր.՝* թագաւորին երեսէն

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԱՆԿՈՒՄԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

21

Ծովու անապատին պատգամը.—
Հարաւէն [ա]խոյացող փոթորիկներուն պէս
Ան անապատէն՝ ահաւոր երկրէն կու գայ:
2 Ինծի դժնդակ տեսիլք մը յայտնուեցաւ.—
[բ]Դաւաճանը կը դաւաճանէ", ու կործանողը կը կործանէ:
Ո՛վ Եղամացիներ, վե՛ր ելէք. ո՛վ Մարեր, պաշարեցէ՛ք:
Անոր պատճառած ամբողջ հառաչանքը դադրեցուցի:
3 Հետեւաբար մէջքս անձկութեամբ լեցուեցաւ,
Ու ծննդաբերող կնոջ տագնապներուն պէս տագնապներ համակեցին զիս:
[գ]Այնպէս կծկուած եմ՝ որ չեմ կրնար լսել,
Այնպէս շփոթած եմ՝ որ չեմ կրնար տեսնել":
4 Սիրտս մոլորեցաւ, ահուդողը զիս զարհուրեցուց.
Իմ [դ]հաճելի [ե]գիշերս ինծի սարսուռի գիշերի [զ]վերածեց:
5 Սեղան կը պատրաստեն, [է]դէտեր կը նշանակեն", կ՚ուտեն, կը խմեն.
Կանգնեցէ՛ք, ո՛վ իշխանաւորներ, օծեցէ՛ք վահանները,
6 Քանի որ Տէրը ինծի սա՛ ըսաւ.
«Գնա՛, դէ՛տ մը [ը]նշանակէ, որ տեսածը իմացնէ»:
7 Ան ալ տեսաւ [թ]հեծեալներ, երկու ձիաւոր,
Էշերու վրայ հեծեալներ եւ ուղտերու վրայ հեծեալներ:
Ուշադրութեամբ, մեծ ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ,
8 Եւ առիւծի պէս աղաղակեց.
«Ո՛վ Տէր, ես ցերեկը շարունակ իմ դիտանոցիս մէջ կը կենամ,
Ամբողջ գիշերն ալ իմ պահպանութեանս տեղը կը կայնիմ:
9 Ահա՛ հեծեալ մարդիկ,
Երկու ձիաւոր կու գան»:
Նաեւ [ժ]ըսաւ.

[ա] Եբր.՝ անցնող

[բ] Եբր.՝ Անհաւատարիմը անհաւատարիմ կ՚ըլլայ

[գ] Կամ՝ Լսելէն կծկուած եմ. տեսնելէն շփոթած եմ

[դ] Եբր.՝ հաւնած

[ե] Եբր.՝ մթնշաղս

[զ] Եբր.՝ ըրաւ

[է] Եբր.՝ դիտանոցէն կը դիտեն

[ը] Եբր.՝ կայնեցուր

[թ] Կամ՝ կառք մը

[ժ] Եբր.՝ խօսեցաւ եւ ըսաւ

«Ինկա՛ւ Բաբելոն, ինկա՛ւ,
Եւ անոր աստուածներուն բոլոր [հ]արձանները
Կոտրտեցան ու գետինը նետուեցան»:
10Ո՛վ իմ կամնուածներս ու կալիս [լ]ցորենը,
Ես ձեզի իմացուցի ինչ որ լսեցի
Զօրքերու Տէրոջմէն, Իսրայէլի Աստուծմէն:

ՊԱՏԳԱՄ ԵԴՈՎՄԻ ՄԱՍԻՆ

11 [խ]Եդովմի պատգամը.—
Սէիրէն կը գոչեն ինծի.
«Ո՛վ պահապան, գիշերուան համար ի՞նչ լուր կայ.
Ո՛վ պահապան, գիշերուան համար ի՞նչ լուր կայ»:
12 Պահապանը կ՚ըսէ.
«Առտուն կու գայ, նաեւ գիշերը.
Եթէ կ՚ուզէք հարցնել՝ հարցուցէ՛ք.
Վերադարձէ՛ք ու եկէ՛ք»:

ՊԱՏԳԱՄ ԱՐԱԲԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

13 Արաբիայի պատգամը.—
Արաբիայի անտառին մէջ պիտի գիշերէք,
Ո՛վ Դեդանացիներու կարաւաններ:
14 Ո՛վ Թեմայի երկրի բնակիչներ,
Ծարաւին ջո՛ւր բերէք,
Փախստականին հացո՛վ ընդառաջեցէք.
15 Արդարեւ անոնք կը փախչին սուրերու առջեւէն,
Քաշուած սուրին առջեւէն,
Լարուած աղեղին առջեւէն,
Ու սաստիկ պատերազմին առջեւէն:
16 Արդարեւ Տէրը ինծի սա՛ ըսաւ.
«Մէկ տարուան մէջ՝ վարձկանի տարիներու պէս՝
Կեդարի ամբողջ փառքը պիտի [ծ]վերջանայ,
17 Եւ աղեղնաւորներու թիւին մնացորդը՝
Կեդարի որդիներուն զօրաւորները պիտի քիչնան,
Որովհետեւ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը խօսեցաւ»:

ՊԱՏԳԱՄ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԱՍԻՆ

[հ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

[լ] Եբր.՝ որդին

[խ] Եբր.՝ Դումայի

[ծ] Եբր.՝ հատնի

22

Տեսիլքի ձորին պատգամը.—
Ուրեմն քեզի ի՞նչ եղաւ՝
Որ բոլորդ տանիքներու վրայ ելար,
2 Ո՛վ վայնասունով լեցուած
Դղրդացող քաղաք, հրճուալից բերդաքաղաք:
Քու [ա]սպաննուածներդ սուրով խոցուած չեն,
Ո՛չ ալ պատերազմի մէջ մեռած:
3 Բոլոր մեծաւորներդ միասին փախան,
Աղեղնաւորներէն [բ]գերուեցան:
Քու ժողովուրդիդ հեռու փախչողներէն
Բոլոր գտնուածները միասին գերուեցան:
4 Հետեւաբար ըսի.
«Ձեր նայուածքը դարձուցէ՛ք ինծմէ, որ դառնապէս լամ.
Մի՛ փութաք զիս մխիթարել
Իմ ժողովուրդիս աղջիկին կործանումին համար»:
5 Արդարեւ խուճապի, կոխկռտումի ու շփոթութեան օրն է
Զօրքերու Տէրոջ՝ Եհովայէն ղրկուած
Տեսիլքի ձորին մէջ.
Պարիսպը կը փլցնեն, եւ աղաղակը մինչեւ լեռը կը հասնի:
6 Եղամ կապարճը կը կրէ
Մարդոցմով լեցուած կառքերով եւ ձիաւորներով.
Կիր վահանը կը բանայ:
7 Քու ընտիր հովիտներդ կառքերով լեցուեցան,
Ու ձիաւորները [գ]շարուեցան դռներուն քով:
8 Յուդայի ծածկոցը բացուեցաւ.
Այդ օրը անտառին տան զէնքերուն նայեցաք,
9 Եւ տեսաք թէ Դաւիթի քաղաքին ճեղքերը բազմաթիւ են:
Ստորին աւազանին ջուրերը [դ]ամբարեցիք,
10 Երուսաղէմի տուները համրեցիք,
Ու պարիսպը ամրացնելու համար տուներ փլցուցիք:
11 Հին աւազանին ջուրերուն համար՝
Երկու պարիսպներուն մէջտեղ ջրակոյտ մը շինեցիք.
Բայց զայն շինողը չտեսաք,
Նախապէս զայն ձեւակերպողին [ե]ուշադրութիւն չդարձուցիք:
12 Այդ օրը զօրքերու Տէրը՝ Եհովան ձեզ կանչեց

[ա] Եբր.՝ խոցուածներդ

[բ] Եբր.՝ կապուեցան

[գ] Եբր.՝ դրուեցան

[դ] Եբր.՝ ժողվեցիք

[ե] Եբր.՝ չնայեցաք

Լացի ու կոծի,
Գլուխ կնտելու եւ [գ]քուրձ հագնելու՚.
13 Բայց ահա՛ բերկրանքի եւ ուրախութեան մէջ էք,
Արջառներ կը սպաննէք ու ոչխարներ կը մորթէք,
Միս կ՚ուտէք եւ գինի կը խմէք՝ ըսելով.
«Ուտենք ու խմենք,
Որովհետեւ վաղը պիտի մեռնինք»:
14 Բայց զօրքերու Տէրոջմէն [է]ինծի յայտնուեցաւ՚.
«Անշուշտ այս անօրէնութիւնը ձեզի պիտի չքաւուի՝
Մինչեւ որ մեռնիք»,
Կ՚ըսէ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան:

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՍԵԲՆԱՅԻ

15 Զօրքերու Տէրը՝ Եհովան սա՛ ըսաւ.
«Գնա՛, մտի՛ր այդ խնամատարին՝ Սեբնայի քով,
Որ [ը]պալատին վրայ նշանակուած է, եւ ըսէ՛.
16 “Դուն հոս ի՞նչ ունիս, եւ հոս ո՞վ ունիս,
Որ հոս քեզի գերեզման փորեցիր,
Ինչպէս ան՝ որ իր գերեզմանը բարձր վայրի մէջ կը փորէ,
Եւ իրեն բնակարան կը [թ]կառուցանէ ժայռի մէջ□:
17 Ահա՛ Տէրը քեզ [ժ]ուժգնօրէն պիտի նետէ,
Ու քեզ բոլորովին պիտի ծածկէ:
18 Անտարակոյս քեզ պիտի ծրարէ, քեզ գնդակի պէս պիտի [ի]գլորէ
Դէպի ընդարձակ երկիր մը.
Դուն հոն պիտի մեռնիս
Եւ փառքիդ կառքերը հոն պիտի մնան,
[լ]Ո՛վ քու տիրոջդ տան անարգանքը:
19 Քու դիրքէդ քեզ պիտի քշեմ,
Քու աստիճանէդ քեզ պիտի տապալեմ:
20 Այդ օրը պիտի կանչեմ իմ ծառաս,
Քեղկիայի որդին՝ Եղիակիմը,
21 Քու պատմուճանդ իրեն պիտի հագցնեմ,
Քու գօտիովդ զինք պիտի ուժովցնեմ,

[գ] Եբր.՝ քուրձով գօտեւորուելու

[է] Եբր.՝ իմ ականջներուս բացուեցաւ

[ը] Եբր.՝ թագաւորին տան

[թ] Եբր.՝ քանդակէ

[ժ] Եբր.՝ զօրաւոր նետուածքով

[ի] Եբր.՝ փաթթէ

[լ] Կամ՝ Իբր

Եւ քու ղեկավարութիւնդ իր ձեռքը պիտի յանձնեմ.
Ինք ալ Երուսաղէմի բնակիչներուն
Ու Յուդայի տան հայր մը պիտի ըլլայ:
22 Դաւիթի տան բանալին
Իր ուսին վրայ պիտի դնեմ.
Երբ ինք բանայ՝ ո՛չ մէկը պիտի գոցէ,
Երբ ինք գոցէ՝ ո՛չ մէկը պիտի բանայ:
23 Զինք հաստատ տեղ մը
Բեւեռի պէս պիտի գամեմ,
Եւ իր հօր տան՝
Փառաւոր գահ մը պիտի ըլլայ:
24 Իր հօր տան ամբողջ փառքը իր վրայ պիտի կախուի.–
Շառաւիղներն ու ընձիւղները,
Բոլոր պզտիկ անօթները,
Տեսակ-տեսակ [խ]բաժակներէն մինչեւ ամէն տեսակ [ծ]կարասները:
25 Այդ օրը,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,–
Հաստատ տեղը գամուած այդ բեւեռը պիտի [կ]հանուի,
Պիտի կոտրի ու իյնայ,
Եւ անոր վրայ եղած բեռը պիտի փճանայ»,
Որովհետեւ Տէրը խօսեցաւ:

ՊԱՏԳԱՄ ՓԻՒՆԻԿԷԻ ՄԱՍԻՆ

23

Տիւրոսի պատգամը.–
Գոռացէ՛ք, ո՛վ Թարսիսի նաւեր,
Քանի որ ան կործանեցաւ, հոն տուն կամ [ա]դուռ չմնաց.
Ասիկա Կիտացիներու երկրէն յայտնուեցաւ անոնց:
2 Ո՛վ [բ]ծովեզերքի բնակիչներ, լռեցէ՛ք.
Ծովէն անցնող Սիդոնացիներու վաճառականները քեզ լեցուցեր էին:
3 Յորդառատ ջուրերու վրայէն փոխադրուող [գ]Սիհովրի հունտերը,
Գետին հունձքը անոր [դ]եկամուտն էին.
Ան ազգերուն վաճառանոցն էր:
4 Ո՛վ Սիդոն, ամչցի՛ր, քանի որ ծովը կը խօսի.

[խ] Կամ՝ կոնքերէն

[ծ] Կամ՝ սափորները

[կ] Եբր.՝ հեռացուի

[ա] Եբր.՝ մուտք

[բ] Կամ՝ կղզիի

[գ] Կամ՝ Նեղոսի

[դ] Եբր.՝ բերքն

Ծովուն [ե]զօրութիւնը կը խօսի ու կ՚ըսէ.
«Ես երկունքի ցաւ քաշած չեմ եւ ծնանած չեմ.
Երիտասարդներ սնուցանած չեմ ու կոյսեր մեծցուցած չեմ»:
5 Երբ այս լուրը Եգիպտացիներուն ականջը հասնի,
Տիւրոսի լուրին համար պիտի սարսափին:
6 Թարսի՛ս անցէք,
Գոռացէ՛ք, ո՛վ ծովեզերքի բնակիչներ.
7 Ա՞յս է ձեր հրճուալից քաղաքը,
Որուն [զ]ծագումը վաղեմի օրերէն էր.
Անոր ոտքերը զինք հեռու տեղ պիտի տանին՝ պանդխտանալու:
8 Ո՞վ [է]տուաւ այս որոշումը" Տիւրոսի դէմ,
Որ իր բնակիչները կը [ը]թագադրէր.
Անոր վաճառականները իշխանաւորներ էին,
Եւ [թ]առեւտրականները՝ երկրի պատուաւոր մարդիկը:
9 Զօրքերու Տէրը [ժ]որոշեց ասիկա,
Որպէսզի ամէն փառքի ամբարտաւանութիւնը աղարտէ,
Ու երկրին բոլոր պատուաւորները անարգէ:
10 Գետի՛ պէս անցիր քու երկրէդ,
Ո՛վ Թարսիսի աղջիկ.
Ասկէ ետք [ի]գօտի չկայ:
11 Իր ձեռքը ծովուն վրայ երկարեց,
Թագաւորութիւնները սարսեց.
Տէրը Քանանի դէմ պատուէր տուաւ,
Որ անոր ամրոցները քանդեն.
12 Եւ ըսաւ. «Դուն անգա՛մ մըն ալ պիտի չհրճուիս,
Ո՛վ Սիդոնի անարգուած կոյս.
Կանգնէ՛, Կիտի՛մ անցիր,
Բայց հոն ալ պիտի չհանգստանաս»:
13 Ահա՛ Քաղդէացիներու երկիրը,
Որ ժամանակին ժողովուրդ չէր,
Ասորեստանցինե՛րը հիմնեցին զայն՝ անապատի բնակիչներուն համար.
Անոր աշտարակները կանգնեցուցին, անոր պալատները [լ]կառուցանեցին,

---

[ե] Եբր.՝ ամրոցը

[զ] Եբր.՝ վաղեմիութիւնը

[է] Եբր.՝ ունեցաւ այս խորհուրդը

[ը] Եբր.՝ պսակէր

[թ] Եբր.՝ քանանացի առեւտրականները

[ժ] Եբր.՝ խորհեցաւ

[ի] Կամ՝ արգելք

[լ] Կամ՝ փլցուցին

Բայց հիմա զայն աւերակի [խ]վերածեց:
14 Գոռացէ՛ք, ո՛վ Թարսիսի նաւեր,
Որովհետեւ ձեր ամրոցը կործանեցաւ:
15 Այդ օրը Տիւրոս մոռցուած պիտի մնայ եօթանասուն տարի,
Մէկ թագաւորի օրերուն չափ:
Եօթանասուն տարուան վախճանին՝
Երգ մը պիտի երգեն Տիւրոսի, պոռնիկի երգին պէս.
16 «Ո՛վ մոռցուած պոռնիկ, քնա՛րը առ
Ու շրջէ՛ քաղաքին մէջ.
Լա՛ւ նուագէ, [ծ]շատցո՛ւր երգերդ",
Որպէսզի քեզ յիշեն»:
17 Եօթանասուն տարուան վախճանին՝
Տէրը պիտի այցելէ Տիւրոսի,
Եւ ան իր վարձատրութեան պիտի վերադառնայ.
Երկրագունդի մակերեսին վրայ եղող երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն հետ
Պիտի պոռնկի:
18 Անոր [կ]վաճառականութեան վարձատրութիւնը" Տէրոջ պիտի [հ]ընծայուի.
Ան պիտի չկուտակուի ու չամբարուի,
Հապա անոր վաճառականութեան վարձատրութիւնը
Տէրոջ առջեւ բնակողներուն պիտի ըլլայ,
Որպէսզի ուտեն եւ կշտանան,
Ու երկարատեւ [ձ]հանդերձներ հագնին:

ՏԷՐԸ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԵՐԿԻՐԸ

24

Ահա՛ Տէրը երկիրը կը պարպէ ու զայն կ՚աւերէ.
Անոր մակերեսը կը վերիվայրէ ու բնակիչները կը ցրուէ:
2 Ինչպէս ժողովուրդին՝ նոյնպէս քահանային պիտի ըլլայ,
Ինչպէս ստրուկին՝ նոյնպէս իր տիրոջ,
Ինչպէս ստրկուհիին՝ նոյնպէս իր տիրուհիին,
Ինչպէս գնողին՝ նոյնպէս ծախողին,
Ինչպէս փոխ տուողին՝ նոյնպէս փոխ առնողին,
Ինչպէս [ա]պարտատէրին՝ նոյնպէս [բ]պարտապանին:

[խ] Եբր.՝ ըրաւ

[ծ] Եբր.՝ շա՛տ երգեր երգէ

[կ] Եբր.՝ վաճառականութիւնն ու վարձատրութիւնը

[հ] Եբր.՝ սրբացուի

[ձ] Եբր.՝ ծածկոցներ

[ա] Եբր.՝ վաշխառուին

[բ] Եբր.՝ վաշխատուին

3 Երկիրը բոլորովին պիտի պարպուի
Ու բոլորովին պիտի կողոպտուի,
Որովհետեւ Տէ՛րը ըսաւ այս խօսքը:
4 Երկիրը կը սգայ եւ կը կթոտի,
Երկրագունդը կ՚ուժաթափի ու կը կթոտի,
Երկրին գոռոզ ժողովուրդը կ՚ուժաթափի:
5 Երկիրը իր [գ]բնակիչներէն պղծուեցաւ,
Քանի անոնք օրէնքները անտեսեցին,
Կանոնը փոխեցին, յաւիտենական ուխտը խզեցին:
6 Այս պատճառով անէծքը սպառեց երկիրը,
Եւ անոր մէջ բնակողները [դ]յանցաւոր սեպուեցան՝՝.
Հետեւաբար երկրին բնակիչները այրեցան,
Ու քիչ մարդիկ ողջ մնացին:
7 Քաղցուն կը սգայ, որթատունկը կը թօշնի,
Եւ բոլոր ուրախասիրտները կը հառաչեն:
8 Թմբուկներուն բերկրանքը կը դադրի,
Հրճուողներուն աղաղակը կը [ե]վերջանայ,
Քնարին բերկրանքը կը դադրի:
9 Երգելով գինի պիտի չխմեն.
Օղին դառն պիտի ըլլայ խմողներուն:
10 Ոչնչութեան քաղաքը կործանեցաւ,
Ամէն տուն գոցուեցաւ, որպէսզի ո՛չ մէկը մտնէ:
11 Փողոցներուն մէջ գինիի համար աղաղակ կայ.
Ամէն ուրախութիւն [զ]անհետացաւ,
Երկրին բերկրանքը [է]հեռացաւ:
12 Քաղաքին մէջ ամայութիւն մնաց,
Ու փշրուած դուռը աւերակ եղաւ:
13 Արդարեւ երկրին մէջ, ժողովուրդներուն մէջ այսպէս պիտի ըլլայ.–
Թօթուուած ձիթենիի պէս,
Այգեկութէն ետք մնացած ճիռերուն պէս:
14 Անոնք իրենց ձայնը բարձրացնելով ցնծութեամբ պիտի գոչեն,
Ծովու կողմէն բարձրաձայն պիտի աղաղակեն՝ Տէրոջ մեծափառութեան համար:
15 Հետեւաբար փառաւորեցէ՛ք Տէրը [ը]արեւելքի մէջ,
Տէրոջ՝ Իսրայէլի Աստուծոյն անունը ծովու կղզիներուն մէջ:
16 Երկրի ծայրէն օրհներգեր լսեցինք.

[գ] Եբր.՝ բնակիչներուն տակ

[դ] Կամ՝ ամայացան

[ե] Եբր.՝ դադրի

[զ] Եբր.՝ մթնցաւ

[է] Եբր.՝ տարագրուեցաւ

[ը] Եբր.՝ լոյսերուն

«Փա՛ռք մատուցանեցէք Արդարին»:
Բայց ես ըսի. «Նիհա՛ր եմ, նիհա՛ր եմ, վա՜յ ինծի.
[թ]Դաւաճանները կը դաւաճանեն՚.
Դաւաճանները [ժ]չափազանց կը դաւաճանեն»:
17 Ո՛վ երկրի բնակիչ,
Երկիւղ, գուբ ու վարմ կայ քու վրադ կը հասնին.
18 Երկիւղին ձայնէն փախչողը գուբը պիտի իյնայ,
Եւ գուբին մէջէն ելլողը վարմի մէջ պիտի բռնուի.
Արդարեւ [ի]վերեւի [լ]սահանադռները բացուած են,
Ու երկրի հիմերը կը շարժին:
19 Երկիրը բոլորովին կը [խ]խորտակուի.
Երկիրը [ծ]բոլորովին կը պատռի՚,
Երկիրը բոլորովին կ՚երերայ.
20 Երկիրը գինովի պէս անդադար կը դանդաչէ,
Ու հիւղի պէս կը շարժի:
Անոր յանցանքը պիտի ծանրանայ իր վրայ.
Ան պիտի իյնայ եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չելլէ:
21 Այդ օրը Տէրը [կ]վերը պիտի [հ]պատժէ վերեւի զօրքը,
Ու երկրագունդին վրայ՝ երկրագունդին թագաւորները:
22 Անոնք պիտի հաւաքուին գուբին մէջ՝
Ինչպէս բանտարկեալները կը հաւաքուին,
Զնտանի մէջ պիտի փակուին,
Ու շատ օրերէ ետք պիտի [ձ]պատժուին:
23 Լուսինը պիտի շիկնի եւ արեւը պիտի ամչնայ,
Երբ զօրքերու Տէրը Սիոն լերան վրայ
Ու Երուսաղէմի մէջ թագաւորէ,
Եւ իր երէցներուն առջեւ փառաւորուի:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ ՄԸ

[թ] Եբր.՝ Անհաւատարիմները անհաւատարիմ կ՚ըլլան

[ժ] Եբր.՝ անհաւատարմութեամբ

[ի] Կամ՝ բարձր վայրին

[լ] Այսինքն՝ ջրարգելները

[խ] Եբր.՝ կոտրի

[ծ] Եբր.՝ պատռելով կը պատռի

[կ] Կամ՝ բարձր վայրը

[հ] Եբր.՝ հատուցանէ

[ձ] Եբր.՝ հատուցանուին

25

Ո՛վ Տէր, դո՛ւն ես իմ Աստուածս.
Քեզ պիտի բարձրացնեմ, քու անունդ պիտի ներբողեմ,
Քանի որ սքանչելի բաներ ըրիր.
Քու [ա]վաղեմի ծրագիրներդ հաւատարիմ ու ճշմարիտ են:
2 Արդարեւ բերդաքաղաքը քարակոյտի [բ]վերածեցիր,
Ու պարսպապատ քաղաքը՝ աւերակի,
Որպէսզի ա՛լ քաղաք չըլլալով՝
Օտարներուն պալատը երբեք չկառուցանուի:
3 Հետեւաբար զօրաւոր ժողովուրդը քեզ պիտի փառաւորէ,
Եւ ահռելի ազգերուն քաղաքը քեզմէ պիտի վախնայ:
4 Արդարեւ դուն ամրոց կ՚ըլլաս չքաւորին,
Ամրոց աղքատին՝ իր տագնապին մէջ,
[գ]Ապաստանարան՝ [դ]փոթորիկէն, հովանի՝ [ե]տաքութենէն,
Երբ բռնակալներուն [զ]կատաղութիւնը պատ փլցնող փոթորիկի պէս գայ:
5 Օտարներուն ժխորը՝
Տափաստանին տաքութեան պէս պիտի մեղմացնես.
Ինչպէս տաքութիւնը թանձր ամպի հովանիով կը նուազի,
Նոյնպէս բռնակալներուն [է]յաղթութեան ձայնը՝ պիտի ցածնայ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏԷ ԽՆՃՈՅՔ ՄԸ

6 Զօրքերու Տէրը՝ այս լերան վրայ՝
Բոլոր ազգերուն խնճոյք մը պիտի սարքէ,
[ը]Համեղ կերակուրներու՝ եւ [թ]հին գինիներու,
Ծուծով լեցուած համեղ կերակուրներու
Եւ զտուած հին գինիներու խնճոյք:
7 Այս լերան վրայ պիտի [ժ]փճացնէ

[ա] Եբր.՝ հեռաւոր

[բ] Եբր.՝ ըրիր

[գ] Եբր.՝ Ապաւէն

[դ] Եբր.՝ հեղեղէն

[ե] Եբր.՝ չորութենէն

[զ] Եբր.՝ ոգին

[է] Եբր.՝ բարունակը

[ը] Եբր.՝ Պարարտ բաներու

[թ] Եբր.՝ մրուրին վրայ հանգչած

[ժ] Եբր.՝ կլլէ

Բոլոր ժողովուրդներուն երեսը ծածկող քօղը,
Ու բոլոր ազգերուն վրայ տարածուած ծածկոցը:
8 Մահը [ի]ընդմիշտ պիտի [լ]անհետացնէ.
Տէրը՝ Եհովան՝ բոլոր [խ]աչքերէն արցունքները պիտի սրբէ,
Եւ ամբողջ երկրի վրայէն իր ժողովուրդին նախատինքը պիտի ջնջէ,
Որովհետեւ Տէրը խօսեցաւ:
9 Այդ օրը պիտի ըսեն.
«Ահա՛ ա՛յս է մեր Աստուածը.
Անոր յուսացինք, եւ ինք մեզ ազատեց.
Ա՛յս է Տէրը, անոր յուսացինք.
Խայտանք եւ ուրախանանք իր փրկութեամբ»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ՄՈՎԱԲԸ

10 Արդարեւ Տէրոջ ձեռքը այս լերան վրայ պիտի հանգչի,
Ու Մովաբ անոր ոտքերուն տակ պիտի կոխկռտուի,
Ինչպէս յարդը կը կոխկռտուի աղբանոցին մէջ:
11 Իր ձեռքերը անոր մէջ պիտի տարածէ,
Ինչպէս լողացողը կը տարածէ՝ լողալու համար:
Անոր յոխորտանքը պիտի նուաստացնէ՝ անոր ձեռքերուն հնարքներուն հետ:
12 Քու պարիսպներուդ միջնաբերդերուն [ծ]ամրութիւնը պիտի [կ]կործանէ,
Պիտի նուաստացնէ ու գետինին՝ հողին [հ]հաւասարեցնէ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՏԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

26

Այդ օրը Յուդայի երկրին մէջ սա՛ երգը պիտի երգեն.
«Մենք ամուր քաղաք մը ունինք.
Փրկութիւնը [ա]հաստատուած է պարիսպներու եւ պատուարներու տեղ:
2 Բացէ՛ք դռները,
Որպէսզի նէրս մտնէ հաւատարմութիւնը պահող արդար ազգը:
3 [բ]Հաստատ միտքը կատարեալ խաղաղութեան մէջ կը պահես,

[ի] Կամ՝ յաղթութեան մէջ

[լ] Եբր.՝ կլլէ

[խ] Եբր.՝ երեսներէն

[ծ] Եբր.՝ ամրոցը

[կ] Եբր.՝ ցածցնէ

[հ] Եբր.՝ դպցնէ

[ա] Եբր.՝ դրուած

[բ] Եբր.՝ Քու վրադ յենած

Որովհետեւ քեզի կը վստահի:
4 Յաւէ՛րժ Տէրոջ վստահեցէք,
Քանի որ Տէրը՝ [գ]Եհովան յաւիտենական վէմ է.
5 Արդարեւ ան բարձր վայրեր բնակողները կը ցածցնէ.
Բարձր բերդաքաղաքը կը նուաստացնէ,
Մինչեւ գետին կը նուաստացնէ,
Ձայն հողին կը [դ]հաւասարեցնէ:
6 Ոտքը զայն պիտի կոխկռտէ,
Դժբախտին ոտքն ու չքաւորներուն քայլերը»:
7 Ուղղամտութիւնն է արդարին ուղին.
Դո՛ւն՝ որ ուղիղ ես, դո՛ւն կը [ե]քննես արդարին արահետը:
8 Քու դատաստաններուդ ուղիին մէջ քեզի՛ կը սպասենք, ո՛վ Տէր.
Մեր անձին փափաքը քո՛ւ անունիդ ու յիշատակիդ համար է:
9 Գիշերը անձս քեզի կը փափաքի,
Եւ արշալոյսին քեզ կը փնտռեմ [զ]ամբողջ սիրտովս՚.
Արդարեւ երբ քու դատաստաններդ երկրի վրայ կիրարկուին,
Երկրագունդի բնակիչները արդարութիւն պիտի սորվին:
10 Ամբարիշտին ողորմութիւն ալ ըլլայ՝ արդարութիւն չի սորվիր.
Ան ուղղամտութեան երկրին մէջ անիրաւութիւն կը գործէ,
Ու Տէրոջ մեծափառութիւնը չի տեսներ:
11 Ո՛վ Տէր, անոնք քու ձեռքիդ բարձրանալը չեն տեսներ,
Բայց ժողովուրդին վրայ քու ունեցած նախանձախնդրութիւնդ պիտի տեսնեն եւ ամչնան.
Կրակը պիտի սպառէ քու հակառակորդներդ:
12 Ո՛վ Տէր, մեզի խաղաղութիւն պիտի [է]տաս,
Որովհետեւ մեր բոլոր գործերն ալ դո՛ւն կատարեցիր մեզի համար:
13 Ո՛վ Տէր, մեր Աստուածը, քեզմէ զատ ուրիշ տէրեր մեր վրայ տիրեցին,
Բայց քու անունդ, միա՛յն քուկդ կը յիշատակենք:
14 Անոնք մեռած են, պիտի չվերապրին.
Ուրուականներ են, չեն կրնար ոտքի ելլել,
Որովհետեւ դուն զանոնք [ը]պատժելով՝ բնաջնջեցիր,
Եւ անոնց ամբողջ յիշատակը կորսնցուցիր:
15 Դուն այս ազգը [թ]բազմացուցիր, ո՛վ Տէր,
Այս ազգը բազմացնելով՝ փառաւորուեցար,

[գ] Եբր.՝ Եահը

[դ] Եբր.՝ դպցնէ

[ե] Եբր.՝ կշռես

[զ] Եբր.՝ իմ ներսս եղած հոգիովս

[է] Եբր.՝ դնես

[ը] Եբր.՝ հատուցանելով

[թ] Եբր.՝ աւելցուցիր

Զայն մինչեւ երկրի բոլոր ծայրերը [ժ]ընդարձակեցիր:
16 Ո՛վ Տէր, տագնապի մէջ [ի]քեզ փնտռեցին՝.
Երբ զանոնք պատժեցիր՝ [լ]աղօթք մրմնջեցին՝:
17 Ինչպէս ծնանելու մօտ եղող յղի կինը
Իր երկունքի ցաւին մէջ [խ]տանջուելով կ'աղաղակէ,
Մենք ալ քու առջեւդ այդպէս եղանք, ո՛վ Տէր:
18 Յղացանք, երկունքի ցաւ քաշեցինք,
Հով ծնանողի պէս եղանք.
Երկիրը չկրցանք ազատել,
Ու երկրագունդի բնակիչները չինկան:
19Քու մեռեալներդ պիտի վերապրին,
Իմ դիակիս հետ յարութիւն պիտի առնեն:
Արթնցէ՛ք ու ցնծութեա՛մբ գոչեցէք, ո՛վ հողի մէջ բնակողներ,
Քանի որ քու ցօղդ խոտերու ցօղին պէս է,
Ու երկիրը իր ուրուականները դուրս պիտի [ծ]նետէ:

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ԵՒ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

20 Գնա՛, ո՛վ իմ ժողովուրդս, մտի՛ր քու ներքին սենեակներուդ մէջ,
Ու գոցէ՛ դռներդ քու վրադ.
Պահուըտէ՛ քիչ մը, վայրկեան մը,
Մինչեւ սրտմտութիւնը անցնի:
21 Արդարեւ ահա՛ Տէրը իր տեղէն կ'ելլէ,
Որպէսզի երկրի բնակիչները [կ]պատժէ իրենց անօրէնութեան համար.
Երկիրը իր արիւնը պիտի յայտնաբերէ,
Եւ ա՛լ պիտի չծածկէ իր սպաննուածները:

27

Այդ օրը Տէրը իր ամրակուռ, մեծ եւ ուժեղ սուրով
Պիտի [ա]պատժէ [բ]Լեւիաթանը՝ փախչող օձը,
Լեւիաթանը՝ այն գալարուող օձը,

[ժ] Եբր.՝ հեռացուցիր

[ի] Եբր.՝ քեզի այցելեցին

[լ] Եբր.՝ փսփսուք թափեցին

[խ] Եբր.՝ երկունքի ցաւ քաշելով

[ծ] Եբր.՝ ձգէ

[կ] Եբր.՝ հատուցանէ

[ա] Եբր.՝ հատուցանէ

[բ] Այսինքն՝ Կոկորդիլոսը

Ու պիտի մեռցնէ ծովուն մէջ եղող Վիշապը:
2 Այդ օրը [ա]գինիի այգիին մասին [բ]խմբերգեցէ՛ք.
3 «Ես՝ Տէրս, կը խնամեմ զայն.
Ամէն վայրկեան պիտի [գ]ոռոգեմ զայն,
Գիշեր ու ցերեկ զայն պիտի պահպանեմ,
Որպէսզի ո՛չ մէկը անոր [դ]վնասէ:
4 Իմ մէջս ցասում չկայ.
Երանի՜ թէ ցախերն ու փուշերը ինծի դէմ պատերազմի [ե]շարուէին.
Ես անոնց դէմ կը քալէի,
Ու զանոնք միասին կ'այրէի:
5 Թէ ոչ՝ թող իմ [զ]զօրութեանս [է]ապաւինին,
Թող ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն.
Թող ինծի հետ խաղաղութիւն ընեն»:
6 Ապագային Յակոբ պիտի արմատանայ,
Իսրայէլ պիտի ընձիւղի եւ ծաղկի,
Ու պտուղով երկրագունդի մակերեսը պիտի լեցնէ:
7 Միթէ Տէրը զայն զարնողներուն հարուածի՞ն պէս զարկաւ զայն,
Կամ իրմէ սպաննուածներուն ջարդի՞ն պէս սպաննուեցաւ:
8 Չափաւորութեամբ անոր [ը]հետ վիճեցար՝
Երբ զայն վտարեցիր,
Թէեւ սաստիկ հովով վերցուցիր արեւելեան հովին օրը:
9 Ուստի Յակոբի անօրէնութիւնը [թ]ասով պիտի քաւուի,
Անոր մեղքին ջնջուելուն ամբողջ պտուղը սա՛ պիտի ըլլայ.–
Երբ բագիններուն բոլոր քարերը կիրի փշրուած քարերու [ժ]վերածէ,
Աստարովթներն ու արեւի սիւնարձանները ա՛լ պիտի չկանգնին:
10 Արդարեւ պարսպապատ քաղաքը ամայի պիտի ըլլայ,
Բնակուած տեղը պիտի [ի]թողուի եւ անապատի պէս լքուի.

[ա] Կամ՝ ցանկալի

[բ] Եբր.՝ պատասխանելով երգեցէ՛ք

[գ] Եբր.՝ ջրեմ

[դ] Եբր.՝ այցելէ

[ե] Եբր.՝ դրուէին

[զ] Եբր.՝ ամրոցիս

[է] Եբր.՝ կառչին

[ը] Կամ՝ դատը վարեցիր

[թ] Կամ՝ սա՛պէս

[ժ] Եբր.՝ ընէ

[ի] Եբր.՝ վտարուի

Ջուարակը հո՛ն պիտի արածի ու հո՛ն պառկի,
Եւ անոր ճիւղերը պիտի [ծ]հատցնէ:
11 Անոր ոստերը չորնալով պիտի կոտրին,
Կիները պիտի գան ու զանոնք պիտի բռնկեցնեն:
Արդարեւ ան խելացի ժողովուրդ չէ,
Ուստի զայն [կ]ստեղծողը անոր վրայ պիտի չգթայ,
Ու զայն ձեւակերպողը անոր պիտի չողորմի:
12 Այդ օրը՝
Տէրը Գետին հոսանքէն մինչեւ Եգիպտոսի վտակը պիտի կամնէ,
Եւ դո՛ւք, ո՛վ Իսրայէլի որդիներ,
Մէկ առ մէկ պիտի հաւաքուիք:
13 Այդ օրը մեծ շեփորը պիտի հնչեցնեն,
Եւ Ասորեստանի երկրին մէջ եղող [հ]թափառականները,
Նաեւ Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող աքսորականները պիտի գան
Ու Երուսաղէմ՝ սուրբ լերան վրայ
Տէրոջ պիտի երկրպագեն:

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

28

Վա՜յ Եփրեմի գինովներուն ամբարտաւանութեան պսակին,
Որուն փառաւոր [ա]զարդը թառամած ծաղիկ մըն է՝
Գինիով [բ]թմրածներուն բերրի հովիտին գագաթը:
2 Ահա՛ Տէրոջ կողմէն քաջ եւ ուժեղ թշնամի մը,
Կարկուտի հեղեղի պէս, աւերիչ մրրիկի պէս,
Ու հզօր ջուրերու յորդահոս հեղեղի պէս,
Ձեռքովը գետին պիտի [գ]զարնէ զանոնք:
3 Եփրեմի գինովներուն ամբարտաւանութեան պսակը
Ոտքերով պիտի կոխկռտուի,
4 Եւ բերրի հովիտին գագաթը եղող անոր փառաւոր զարդը,
Որ թառամած ծաղիկ մըն է,
Ամառէն առաջ վաղահաս թուզի պէս պիտի ըլլայ,
Որ տեսնողը՝ երբ ձեռքը առնէ՝ անմիջապէս զայն կը կլլէ:
5 Այդ օրը զօրքերու Տէրը՝ իր ժողովուրդին մնացորդին
Փառաւոր պսակ ու շքեղ թագ պիտի ըլլայ,
6 Եւ [դ]դատելու նստողին՝ [ե]արդարութեան ոգի,

[ծ] Եբր.՝ սպառէ

[կ] Եբր.՝ ընողը

[հ] Եբր.՝ կորսուողները

[ա] Եբր.՝ շքեղութիւնը

[բ] Եբր.՝ զարնուածներուն

[գ] Եբր.՝ ձգէ

Ու պատերազմը դէպի թշնամիին դուռը [գ]մղողներուն՝ զօրութիւն:

ԵՍԱՅԻ ԵՒ ՅՈՒԴԱՅԻ ԳԻՆՈՎ ՄԱՐԳԱՐԷՆԵՐԸ

7 Բայց ասոնք ալ գինիով կը մոլորին
Եւ օղիով կը դեդեւին:
Քահանան ու մարգարէն օղիով կը մոլորին.
Անոնք գինիէն [է]կ'ընկղմին, օղիէն կը դեդեւին,
Տեսիլքի մէջ կը մոլորին ու դատաստանի մէջ [ը]կ'երերան.
8 Արդարեւ անոնց բոլոր սեղանները աղտոտ փսխունքով [թ]ծածկուած են,
Այնպէս որ մաքուր տեղ մը չկայ:
9 Որո՞ւ գիտութիւն սորվեցնէ,
Որո՞ւ [ժ]խրատ հասկցնէ.
Կաթէ կտրուածներո՞ւն,
Ծիծէ զատուածներո՞ւն.
10 Որովհետեւ պատուէր պատուէրի վրայ, պատուէր պատուէրի վրայ կը տրուի,
[ի]Հրաման հրամանի վրայ, հրաման հրամանի վրայ,
Քիչ մը հոս, քիչ մը հոն:
11 Արդարեւ թոթովախօս շրթունքով եւ օտար լեզուով
Պիտի խօսի այս ժողովուրդին,
12 Որուն ըսած էր.
«Ահա՛ւասիկ հանգստավայրը, հանգստացուցէ՛ք պարտասածը.
Ահա՛ւասիկ կազդոյրը»:
Բայց անոնք չուզեցին մտիկ ընել:
13 Ուստի Տէրոջ խօսքը անոնց պիտի ըլլայ
Պատուէր՝ պատուէրի վրայ, պատուէր՝ պատուէրի վրայ,
Հրաման՝ հրամանի վրայ, հրաման՝ հրամանի վրայ,
Քիչ մը հոս, քիչ մը հոն.
Որպէսզի երթան, կռնակի վրայ [լ]իյնան ու ջախջախուին,
Եւ որոգայթի մէջ իյնալով բռնուին:

[դ] Եբր.՝ դատաստանի

[ե] Եբր.՝ իրաւունքի

[գ] Եբր.՝ դարձնողներուն

[է] Եբր.՝ կը կլլուին

[ը] Եբր.՝ կը գայթին

[թ] Եբր.՝ լեցուած

[ժ] Եբր.՝ լուր

[ի] Եբր.՝ Լար

[լ] Եբր.՝ գայթին

ՍԻՈՆԻ ՀԱՄԱՐ ԱՆԿԻՒՆԱՔԱՐ ՄԸ

14 Ուրեմն մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը,
Ո՛վ ծաղրող մարդիկ,
Որ Երուսաղէմի մէջ բնակող այս ժողովուրդին վրայ կը տիրէք,
15 Որովհետեւ ըսիք.
«Մենք մահուան հետ ուխտ կնքեցինք,
Ու [խ]դժոխքին հետ դաշնակցեցանք,
Որ եթէ յորդահոս [ծ]հեղեղը ասկէ անցնի՝ մեր վրայ չգայ.
Արդարեւ ստութիւնը մեզի [կ]ապաստանարան ըրինք,
Եւ կեղծիքի մէջ պահուըտեցանք»:
16 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես Սիոնի մէջ քար մը կը դնեմ իբր հիմ,
[հ]Ընտիր քար մը, պատուական անկիւնի քար մը, [ձ]հաստատուն հիմ մը.
“Ո՛վ որ հաւատայ անոր, պիտի չարտորայ փախչելու□:
17 Իրաւունքը լար պիտի ընեմ,
Եւ արդարութիւնը՝ հարթաչափ.
Կարկուտը պիտի քշէ տանի ստութեան ապաստանարանը,
Ու ջուրերը պիտի ողողեն [ղ]պատսպարանը:
18 Մահուան հետ ձեր կնքած ուխտը պիտի ջնջուի,
Եւ դժոխքին հետ ձեր դաշնակցութիւնը պիտի չհաստատուի:
Երբ յորդահոս [ճ]հեղեղը ասկէ անցնի,
Դուք անկէ պիտի կոխկռտուիք.
19Անցնելու ատեն ձեզ պիտի առնէ տանի,
Քանի որ ամէն առտու պիտի անցնի, ցերեկ ու գիշեր,
Եւ անոր լուրը [մ]լսելն անգամ սոսկումի պիտի մատնէ»:
20 Արդարեւ անկողինը կարճ է՝ ընկողմանելու համար,
Ու ծածկոցը նեղ է՝ փաթթուելու համար.
21 Որովհետեւ Տէրը պիտի կանգնի, ինչպէս Փարասին լերան վրայ կանգնեցաւ,
Եւ պիտի [յ]վրդովի, ինչպէս Գաբաւոնի հովիտին մէջ բարկացաւ,

[խ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[ծ] Եբր.՝ խարազանը

[կ] Եբր.՝ Ապաւէն

[հ] Եբր.՝ Փորձուած

[ձ] Եբր.՝ հիմնուած

[ղ] Եբր.՝ ծածկոյթը

[ճ] Եբր.՝ խարազանը

[մ] Եբր.՝ հասկնալն

[յ] Կամ՝ մոլեգնի

Որպէսզի իր գործը, իր օտարոտի գործը ընէ,
Եւ իր պաշտօնը, իր օտարոտի պաշտօնը կատարէ:
22 Հիմա ծաղրող մի՛ ըլլաք,
Որպէսզի ձեր կապերը աւելի [ա]չսեղմեն.
Քանի որ զօրքերու Տէրոջմէն՝ Եհովայէն լսեցի
[բ]Բնաջնջումի վճիռ մը ամբողջ երկրին վրայ:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

23 Ունկնդրեցէ՛ք, եւ ձա՛յնս լսեցէք.
Ուշադի՛ր եղէք, ու խօ՛սքս լսեցէք:
24 Միթէ հերկողը սերմանելու համար [գ]միշտ կը հերկէ՞.
Միշտ իր հողը կը բանա՞յ եւ կը տափանէ՞.
25 Անոր մակերեսը հարթելէն ետք՝
Միթէ արջնդեղը չի տարածեր ու չամանը չի՞ ցաներ,
Ցորենը կարգով չի՞ դներ, գարին՝ որոշուած տեղը,
Եւ հաճարը՝ եզերքները:
26 Արդարեւ իր Աստուածը կը խրատէ զինք,
Ու կը սորվեցնէ կերպը.
27 Քանի որ արջնդեղը ցաքանով չի ծեծուիր,
Եւ չամանին վրայ սայլին անիւը չի դառնար.
Հապա արջնդեղը գաւազանով կը կամնուի,
Ու չամանը՝ ցուպով:
28 Հացին ցորենը կը մանրէ,
Բայց զայն միշտ չի ծեծեր.
Սայլին անիւը զայն չի փշրեր,
Եւ [դ]ձիերը զայն չեն մանրեր:
29 Ա՛յս ալ զօրքերու Տէրոջմէն [ե]կու գայ",
Որուն խորհուրդը սքանչելի է,
Եւ անոր խոհականութիւնը՝ [զ]գերազանց:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

29

Վա՜յ [ա]Արիէլի,

[ա] Եբր.՝ չուժովնան

[բ] Եբր.՝ Սպառումի

[գ] Եբր.՝ ամբողջ օրը

[դ] Եբր.՝ ձիաւորները

[ե] Եբր.՝ կ'ելլէ

[զ] Եբր.՝ մեծահամբաւ

Դաւիթի [բ]բնակած Արիէլ բերդաքաղաքին:
Տարի տարիի վրայ աւելցուցէ՛ք,
Թող տարեկան տօները [գ]իրարու յաջորդեն".
2 Բայց ես Արիէլը տուայտանքի մէջ պիտի ձգեմ, եւ ան [դ]տրտում ու տխուր" պիտի ըլլայ.
Ինծի [ե]Արիէլի պէս պիտի ըլլայ:
3 Քեզի դէմ բոլորաձեւ պիտի բանակիմ,
Քեզ ամրութիւններով պիտի պաշարեմ,
Քեզի դէմ պատնէշներ պիտի կանգնեցնեմ.
4 Ուստի պիտի ցածնաս եւ գետինէն խօսիս,
Քու նուաղածայն խօսքերդ հողին տակէն պիտի ելլեն,
Ձայնդ վհուկի ձայնին պէս գետինէն պիտի [զ]գայ,
Ու խօսքդ հողէն պիտի մրմնջէ:
5 [է]Թշնամիներուդ բազմութիւնը մանր փոշիի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ բռնակալներուն բազմութիւնը՝ անցնող մղեղին պէս.
Ասիկա յանկարծ պիտի ըլլայ, մէկ վայրկեանի մէջ:
6 Զօրքերու Տէրը [ը]քեզ պիտի պատժէ"
Որոտումով, երկրաշարժով, մեծ [թ]պայթիւնով,
Փոթորիկով, մրրիկով ու սպառող կրակի բոցով:
7 Արիէլի դէմ պատերազմող բոլոր ազգերուն բազմութիւնը,
Այսինքն անոր դէմ եւ անոր ամրութիւններուն դէմ բոլոր [ժ]պայքարողները
Ու զայն տուայտանքի մէջ ձգողները՝
[ի]Գիշերը տեսնուած" երազի պէս պիտի ըլլան:
8 Ինչպէս անօթին երազին մէջ [լ]կը տեսնէ թէ" կերակուր կ՚ուտէ,
Բայց արթննալէն ետք [խ]փորը անօթի" է,

[ա] Այսինքն՝ Աստուծոյ առիւծին, կամ՝ զոհարանին

[բ] Եբր.՝ բանակած

[գ] Եբր.՝ զիրար շրջապատեն

[դ] Եբր.՝ թախիծ ու կոծ

[ե] Այսինքն՝ կրակարանի, կամ՝ զոհարանի

[զ] Եբր.՝ ըլլայ

[է] Եբր.՝ Օտարներուդ

[ը] Եբր.՝ քեզի պիտի հատուցանէ

[թ] Եբր.՝ ձայնով

[ժ] Եբր.՝ պատերազմողները

[ի] Եբր.՝ Գիշերային տեսիլքի

[լ] Եբր.՝ ահա՛

[խ] Եբր.՝ անձը պարապ

ԵՍԱՅԻԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս ծարաւ մարդը երազին մէջ կը տեսնէ թէ ջուր կը խմէ,
Բայց արթննալէն ետք ահա՛ կը պարտասի եւ անձը կը պապակի,
Այնպէս պիտի ըլլայ բոլոր ազգերուն բազմութեան,
Որ Սիոն լերան դէմ կը պատերազմին:

ԱՆՆԿԱՏ ԹՈՂՈՒԱԾ ՅԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

9 Զարմացէ՛ք ու հիացէ՛ք,
Շլացէ՛ք եւ [ծ]թմրեցէ՛ք.
Անոնք [կ]արբած են, բայց գինիէն չէ.
Կը դանդաչեն, բայց օղիէն չէ:
10 Արդարեւ Տէրը ձեր վրայ թմբիրի ոգի թափեց.
Ձեր աչքերը գոցեց, մարգարէնե՛ր.
Ձեր գլուխները ծածկեց, տեսանողնե՛ր:
11 Ամէն տեսիլք կնքուած գիրքի մը խօսքերուն պէս պիտի ըլլայ ձեզի,
Որ կարդալ գիտցողին կու տան
Ու կ’ըսեն. «Կ’աղերսե՛նք, կարդա՛ ասիկա»:
Իսկ ան կը պատասխանէ. «Չեմ կրնար, որովհետեւ կնքուած է»:
12 Ապա գիրքը կարդալ չգիտցողին կու տան
Եւ կ’ըսեն. «Կ’աղերսե՛նք, կարդա՛ ասիկա»:
Ան ալ կը պատասխանէ. «Կարդալ չեմ գիտեր»:
13 Հետեւաբար Տէրը կ’ըսէ.
«Քանի այս ժողովուրդը իր բերանով կը մօտենայ ինծի,
Միայն իր շրթունքով կը պատուէ զիս,
Բայց իրենց սիրտը ինձմէ հեռացած է,
Եւ ինձմէ ունեցած իրենց վախը
Մարդոց սորվեցուցած պատուիրան մըն է,
14 Ահա՛ ես այս ժողովուրդին մէջ
Վերստին սքանչելիքներ պիտի ընեմ,
[հ]Զարմանալի սքանչելիքներ,
Եւ անոնց իմաստուններուն իմաստութիւնը պիտի կորսուի,
Ու խելացիներուն խելքը պիտի [ձ]անհետանայ»:

ՅՈՅՍ ԱՊԱԳԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

15 Վա՜յ անոնց, որ խորունկ տեղ կը փնտռեն՝
Իրենց ծրագիրները Տէրոջմէն պահելու համար,
Իրենց գործերը խաւարին մէջ կը կատարեն

[ծ] Եբր.՝ շլացէ՛ք

[կ] Եբր.՝ գինովցած

[հ] Եբր.՝ Սքանչելի

[ձ] Եբր.՝ ծածկուի

Ու կ՚ըսեն. «Մեզ ո՞վ կը տեսնէ, մեզ ո՞վ կը ճանչնայ»:
16 [ղ]Ի՜նչպէս դերերը կը շրջէք.
Միթէ բրուտը կաւ կը սեպուի՞,
Որ շինուածը զինք շինողին համար ըսէ.
«Ան զիս չշինեց»,
Եւ ձեւակերպուածը իր ձեւակերպիչին համար ըսէ.
«Ան խելք չունի»:
17 Ահա՛ շատ քիչ ժամանակէն
Լիբանան բարեբեր արտի պիտի վերածուի,
Ու բարեբեր արտը անտառ պիտի սեպուի:
18 Այդ օրը խուլերը Գիրքին խօսքերը պիտի լսեն,
Կոյրերուն աչքերը մթութենէն եւ խաւարէն ազատուելով՝ պիտի տեսնեն.
19 Հեզերը Տէրոջմով իրենց ուրախութիւնը պիտի աւելցնեն,
Ու մարդոց մէջ աղքատները Իսրայէլի Սուրբով պիտի խայտան.
20 Արդարեւ բռնակալը պիտի չքանայ,
Եւ ծաղրողը պիտի [ճ]բնաջնջուի.
Բոլոր անոնք՝ որ անօրէնութեան համար կը հսկեն՝ պիտի բնաջնջուին,
21 Նաեւ անոնք՝ որ մարդ մը [մ]կը դատապարտեն՝՝ իրենց խօսքով,
[յ]Դատարանին մէջ վճիռ տուողին համար որոգայթ կը լարեն,
Եւ արդարին իրաւունքը կը ծռեն զուր տեղը:
22 Հետեւաբար Աբրահամը փրկող Տէրը
Յակոբի տան համար սա՛ կը յայտարարէ.
«Հիմա Յակոբ ա՛լ պիտի չամչնայ,
Հիմա անոր երեսը ա՛լ պիտի չտժգունի.
23 Արդարեւ երբ իր մէջ [ն]տեսնէ իր զաւակները՝ իմ ձեռքերուս գործը,
Իմ անունս պիտի [շ]փառաւորեն.
Յակոբի Սուրբը պիտի փառաւորեն,
Եւ Իսրայէլի Աստուծմէն պիտի վախնան:
24 Հոգիով մոլորածները խելացութիւն պիտի ճանչնան,
Ու տրտնջողները ուսուցումը պիտի սորվին»:

ԱՆՕԳՈՒՏ ԴԱՇԻՆՔ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԵՏ

30

«Վա՜յ ապստամբ [ո]զաւակներուն,– կը պատգամէ Տէրը,–

[ղ] Եբր.՝ Անշո՛ւշտ

[ճ] Եբր.՝ սպառի

[մ] Եբր.՝ մեղաւոր կը հռչակեն

[յ] Եբր.՝ Քաղաքին դրան

[ն] Կամ՝ տեսնեն

[շ] Եբր.՝ սրբացնեն

[ո] Եբր.՝ որդիներուն

Որոնք մեղք մեղքի վրայ աւելցնելու համար՝
[բ]Որոշում կու տան", բայց ինձմով չէ.
[գ]Դաշինք կը կնքեն", բայց իմ Հոգիովս չէ.
2 Որոնք առանց [դ]ինծի հարցնելու՝
Կ'երթան, Եգիպտոս կ'իջնեն,
Փարաւոնի [ե]պաշտպանութեան տակ զօրանալու,
Եւ Եգիպտոսի հովանիին ապաւինելու համար:
3 Բայց Փարաւոնի պաշտպանութիւնը ձեզի ամօթ պիտի ըլլայ,
Ու Եգիպտոսի հովանիին ապաւինիլը՝ նախատինք:
4 Արդարեւ անոր իշխանաւորները Ցայանիս [զ]գացին,
Ու պատգամաւորները Հանէս հասան:
5 Բոլորը ամչցան այն ժողովուրդին պատճառով՝
Որ իրենց օգտակար չի կրնար ըլլալ,
Ո՛չ ալ օգնութիւն մը կ'ընէ կամ օգուտ մը կ'ունենայ,
Հապա իրենց ամօթ ու նախատինք պիտի ըլլայ»:
6 Հարաւի անասուններուն պատգամը.–
Տագնապի ու տուայտանքի,
Մատակ առիւծի եւ առոյգ առիւծի,
Իժի ու կիզող [է]թեւաւոր օձի երկիրը
Կը տանին իրենց գոյքերը՝ էշերու կռնակին վրայ,
Եւ իրենց գանձերը՝ ուղտի սապատին վրայ,
Այնպիսի ժողովուրդի մը՝ որ իրենց օգտակար չ'ըլլար:
7 Արդարեւ Եգիպտացիները զուր տեղը եւ ընդունայն կ'օգնեն.
Ուստի զայն կոչեցի. «Պարապ նստած [ը]հպարտանք»:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

8 Ուրեմն գնա՛, անոնց առջեւ գրէ՛ ասիկա տախտակի վրայ,
Եւ փորագրէ՛ գիրքի մը մէջ,
Որպէսզի ապագային համար
Յաւիտենական վկայութիւն ըլլայ:
9 Արդարեւ ասիկա ըմբոստ ժողովուրդ մըն է,
Ուրացող զաւակներ են.

[բ] Եբր.՝ Խորհուրդ կ'ընեն

[գ] Կամ՝ Ծածկոցով կը ծածկուին

[դ] Եբր.՝ բերանիս

[ե] Եբր.՝ ամրոցին

[զ] Եբր.՝ եղան

[է] Եբր.՝ թռչող

[ը] Եբր.՝ Ռահաբ, որ Եգիպտոսի մակդիրն է

Այնպիսի զաւակներ են՝ որ չեն ուզեր Տէրոջ օրէնքը լսել,
10Որոնք տեսանողներուն կ'ըսեն. «Մի՛ տեսնէք»,
Ու մարգարէներուն. «Մեզի համար ուղիղ բաներ մի՛ մարգարէանաք.
Մեզի շողոքորթութիւննե՛ր արտայայտեցէք,
Խաբէութիւննե՛ր մարգարէացէք:
11 Ճամբայէն հեռացէ՛ք,
Ուղիէն շեղեցէ՛ք,
Իսրայէլի Սուրբը մեր առջեւէն [a]հանեցէ՛ք»:
12 Ուստի Իսրայէլի Սուրբը սա՛ կը յայտարարէ.
«Քանի դուք այս խօսքը անարգեցիք,
Եւ հարստահարութեան ու խարդախութեան [b]ապաւինեցաք
Եւ անոնց վրայ կռթնեցաք,
13 Այս անօրէնութիւնը
Բարձր պարիսպի մը մէջ՝ իյնալու մօտ եղող
Ուռած ճեղքուածքի պէս պիտի ըլլայ ձեզի,
Որուն փլուզումը յանկարծ կու գայ՝ մէկ վայրկեանի մէջ:
14 Զայն բրուտներու կարասին բեկումին պէս պիտի կոտրէ.
Պիտի փշրէ ու չխնայէ:
Անոր բեկորներուն մէջ
[c]Խեցատ մը պիտի չգտնուի՝ կրակարանէն կրակ առնելու,
Կամ լճակէն ջուր հանելու համար»:
15 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան, Իսրայէլի Սուրբը, սա՛ կը յայտարարէ.
«Դուք դարձի գալով եւ հանգստանալով պիտի փրկուիք,
Ձեր զօրութիւնը հանդարտութեան ու վստահութեան մէջ պիտի կայանայ»:
Բայց դուք չուզեցիք,
16 Հապա ըսիք. «Ո՛չ, ձի հեծնելով պիտի փախչինք».
Ուստի պիտի փախչիք:
Նաեւ ըսիք. «Արագընթաց ձիերու վրայ պիտի հեծնենք».
Հետեւաբար ձեզ հետապնդողներն ալ արագընթաց պիտի ըլլան:
17 Մէկուն սաստով՝ հազար մարդ,
Հինգին սաստով՝ բոլորդ պիտի փախչիք.
Մինչեւ որ լերան գագաթը սիւնի պէս լքուիք,
Եւ բլուրին վրայ՝ դրօշակի պէս:
18 Բայց Տէրը պիտի սպասէ՝ որպէսզի ձեզի ողորմի,
Ու պիտի բարձրանայ՝ որպէսզի ձեզի գթայ,
Քանի որ Տէրը [d]արդար Աստուած մըն է.
Երանի՜ բոլոր անոնց՝ որ անոր կը յուսան:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՕՐՀՆԷ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

---

[a] Եբր.՝ դադրեցուցէ՛ք

[b] Եբր.՝ վստահեցաք

[c] Այսինքն՝ Թրծուած կաւի կտոր

[d] Եբր.՝ իրաւունքի

19 Արդարեւ ա՛լ պիտի չլաս,
Երուսաղէմի մէջ՝ Սիոնի վրայ բնակող ժողովուրդ.
Երբ աղաղակիդ ձայնը լսէ՝ շուտով քեզի պիտի ողորմի.
Ձայն լսելով՝ քեզի պիտի պատասխանէ:
20 Թէեւ Տէրը ձեզի տագնապի հաց ու տանջանքի ջուր տայ,
Քու ուսուցիչներդ անգա՛մ մըն ալ պիտի չսքօղուին,
Հապա քու աչքերդ ուսուցիչներդ պիտի տեսնեն:
21 Երբ աջ կողմը կամ ձախ կողմը շեղիք,
Քու ականջներդ ետեւէդ խօսք մը պիտի լսեն՝ որ կ՚ըսէ.
«Ա՛յս է ճամբան, ասկէ՛ քալեցէք»:
22 Այն ատեն քանդակուած [խ]կուռքերուդ արծաթապատումը
Ու ձուլածոյ կուռքերուդ ոսկիէ [ծ]դրուագը անմաքուր պիտի համարես.
Զանոնք դաշտանի լաթի պէս պիտի նետես.
Անոնց պիտի ըսես. «Դո՛ւրս ելէք»:
23 Այն ատեն Տէրը անձրեւ պիտի տայ քու հունտերուդ՝ որով գետինը պիտի սերմանես,
Ու գետինի բերքէն՝ հաց,
Որ առատ եւ պարարտ պիտի ըլլայ:
Այդ օրը քու խաշինքդ ընդարձակ արօտներու մէջ պիտի արածի:
24 Գետինը մշակող եզներն ու էշերը
Թիով ու հեծանոցով հոսուած
Մաքուր [կ]կեր պիտի ուտեն:
25 Մեծ ջարդին օրը,
Երբ աշտարակները տապալին,
Ամէն բարձր լերան վրայ
Եւ ամէն [հ]վեհ բլուրի վրայ
Առուներ ու ջուրի հոսանքներ պիտի ըլլան:
26 Այդ օրը, երբ Տէրը իր ժողովուրդին [ձ]վէրքը փաթթէ
Եւ անոր հարուածին խոցը բուժէ,
Լուսինին լոյսը արեւին լոյսին պէս պիտի ըլլայ,
Ու արեւին լոյսը՝ եօթնապատիկ աւելի,
Եօթը օրուան լոյսին չափ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԱՍՈՐԵՍՏԱՆԸ

27 Ահա՛ Տէրոջ անունը հեռուէն կու գայ.
Անոր բարկութիւնը կը վառի, եւ բոցը [ղ]սաստիկ է.

[խ] Եբր.՝ պատկերներուդ

[ծ] Կամ՝ եփուտը

[կ] Կամ՝ շաղուածք

[հ] Եբր.՝ բարձրացած

[ձ] Եբր.՝ բեկումը

Շրթունքը սրտմտութեամբ լեցուած է,
Ու լեզուն սպառող կրակի պէս է:
28 Անոր շունչը յորդահոս [ճ]հեղեղի պէս է
Որ մինչեւ վիզը կը հասնի,
Որպէսզի ազգերը ունայնութեան մաղով մաղէ,
Եւ ժողովուրդներուն ծնօտը պախուրց դնելով՝ զանոնք մոլորեցնէ:
29 Դուք սուրբ տօնի մը գիշերուան պէս երգ պիտի ունենաք.
Իսրայէլի Վէմին՝ Տէրոջ լեռը երթալու համար
Սրինգով գացողի պէս սիրտի ուրախութիւն պիտի ունենաք:
30 Տէրը իր փառաւոր ձայնը լսել պիտի տայ,
Ու իր [մ]երկարած բազուկը" ցոյց պիտի տայ՝
Սաստիկ բարկութեամբ եւ սպառող կրակի բոցով,
Թաթառով, հեղեղով ու կարկուտի քարերով:
31 Արդարեւ Ասորեստանցին Տէրոջ ձայնէն պիտի զարհուրի.
Զայն գաւազանով պիտի զարնէ:
32 Որոշուած գաւազանի ամէն [յ]հարուած՝
Որ Տէրը անոր վրայ պիտի իջեցնէ,
Թմբուկներով եւ քնարներով պիտի ըլլայ.
Անոր դէմ ձեռքի [ն]շարժումի պատերազմներով պիտի պայքարի:
33 Արդարեւ Տոփէթ առաջուընէ պատրաստուած է.
Թագաւորին համար ալ պատրաստուած է:
Զայն խորունկցուց ու լայնցուց.
Անոր խարոյկը կրակ եւ շատ փայտ է:
Տէրոջ շունչը՝ ծծումբի հեղեղի պէս՝ զայն պիտի վառէ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ

31

Վա՜յ անոնց՝ որ օգնութեան համար Եգիպտոս կ’իջնեն.
Ձիերու [շ]կ’ապաւինին ու կառքերու կը վստահին՝ որովհետեւ շատ են,
Նաեւ ձիաւորներու՝ որովհետեւ յոյժ [ո]հզօր են,
Սակայն իրենց նայուածքը Իսրայէլի Սուրբին չեն դարձներ,
Ու Տէրը չեն փնտռեր:
2 Բայց ինք ալ իմաստուն է. ձախորդութիւն կը բերէ,

[ղ] Եբր.՝ ծանր

[ճ] Եբր.՝ վտակի

[մ] Եբր.՝ բազուկին իջնելը

[յ] Եբր.՝ անցք

[ն] Եբր.՝ երերումի

[շ] Եբր.՝ կը կռթնին

[ո] Կամ՝ բազմաթիւ

Իր խօսքերը զանց չ՚ըներ.
Չարերուն տան դէմ պիտի կանգնի,
Եւ անօրէնութիւն գործողներուն օգնութեան դէմ:
3 Եգիպտացիները մարդ են, ո՛չ թէ Աստուած.
Անոնց ձիերը մարմին են, ո՛չ թէ հոգի:
Երբ Տէրը իր ձեռքը երկարէ՝
Թէ՛ օգնողը պիտի գայթի,
Թէ՛ օգնութիւն ստացողը պիտի իյնայ,
Եւ բոլորը միասին պիտի [գ]կորսուին:
4 Արդարեւ Տէրը ինծի սա՛ ըսաւ.
«Ինչպէս առիւծը կամ կորիւնը իր որսին համար կը [դ]մռնչէ,
Ու երբ հովիւներուն [ե]բազմութիւնը անոր դէմ [զ]համախմբուի՝
Անոնց ձայնէն չի զարհուրիր,
Եւ անոնց դղրդիւնէն չի հպատակիր,
Այնպէս ալ զօրքերու Տէրը Սիոն լերան համար
Ու անոր բլուրին համար պատերազմելու պիտի իջնէ:
5 Ինչպէս թռչնազգիները իրենց ձագերուն վրայ իրենց թեւերը կը տարածեն,
Այնպէս զօրքերու Տէրը Երուսաղէմը պիտի պաշտպանէ.
Զայն պաշտպանելով պիտի ազատէ,
Անոր [է]վրայէն անցնելով" պիտի փրկէ»:
6 Իսրայէլի որդինե՛ր, վերադարձէ՛ք այն Աստուծոյն՝
Որուն դէմ [ը]չափազանց ապստամբեցաք.
7 Արդարեւ այդ օրը ամէն մարդ պիտի մերժէ
Իր արծաթէ չաստուածներն ու ոսկիէ չաստուածները,
Որոնք ձեր մեղաւոր ձեռքերը շինեցին ձեզի:
8 «Ասորեստանցին սուրով պիտի իյնայ, բայց ո՛չ թէ ազնուական մարդու սուրով.
Այն սուրը որ զինք պիտի սպառէ՝ ռամիկ մարդու չէ:
Ան սուրէն պիտի փախչի,
Եւ անոր երիտասարդները հարկատու պիտի ըլլան:
9 [թ]Իր ժայռը երկիւղէն պիտի հեռանայ",
Եւ անոր իշխանաւորները դրօշակէն պիտի զարհուրին»,
Կը պատգամէ Տէրը, որուն կրակը Սիոնի մէջ է,
Ու փուռը՝ Երուսաղէմի մէջ:

[գ] Եբր.՝ սպառին

[դ] Եբր.՝ գոչէ

[ե] Եբր.՝ լիութիւնը

[զ] Եբր.՝ կանչուի

[է] Կամ՝ խնայելով

[ը] Եբր.՝ խորապէս

[թ] Կամ՝ Իր երկիւղին պատճառով իր ժայռէն պիտի անցնի

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏ ԹԱԳԱՒՈՐ ՄԸ

32

Ահա՛ թագաւոր մը արդարութեամբ պիտի թագաւորէ,
Եւ իշխանաւորները իրաւունքով պիտի իշխեն:
2 [ա]Այս մարդը" հովին դէմ թաքստոցի պէս պիտի ըլլայ,
Հեղեղին դէմ՝ ծածկոյթի պէս,
Տափաստանը՝ ջուրի առուներու պէս,
Եւ ծարաւուտ երկրին մէջ՝
Մեծ ժայռի մը հովանիին պէս:
3 Տեսնողներուն աչքերը պիտի չշլանան,
Լսողներուն ականջները ուշադիր պիտի ըլլան,
4 Շտապողներուն սիրտը գիտութիւնը պիտի ըմբռնէ,
Ու թոթովախօսներու լեզուն
[բ]Արագ եւ յստակ պիտի խօսի":
5 Անզգամը անգա՛մ մըն ալ ազնուաբարոյ պիտի չկոչուի,
Ո՛չ ալ կծծիին առատաձեռն պիտի ըսուի:
6 Արդարեւ անզգամը անզգամութիւն կ'արտաբերէ,
Եւ անոր սիրտը անօրէնութիւն կը գործէ.
Կեղծաւորութեամբ կը վարուի ու Տէրոջ դէմ քամահրանք կ'արտայայտէ:
Անօթիին անձը կերակուրէ կը [գ]զրկէ,
Եւ ծարաւին խմելիքը կը [դ]հատցնէ:
7 Կծծիին [ե]հնարքները գէշ են.
Ան սուտ խօսքերով դժբախտները բնաջնջելու համար
[զ]Նենգութիւններ կը խորհի,
Նոյնիսկ եթէ [է]աղքատին դատը արդար ըլլայ":
8 Իսկ ազնուաբարոյ մարդը ազնիւ բաներ կը խորհի,
Եւ ազնիւ բաներով [ը]հաստատ կը մնայ":

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ԵՒ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

9 Ո՛վ անխռով կիներ, կանգնեցէ՛ք,

[ա] Կամ՝ Ամէն մէկը

[բ] Եբր.՝ Պիտի շտապէ յստակ խօսիլ

[գ] Եբր.՝ պարպէ

[դ] Եբր.՝ պակսեցնէ

[ե] Եբր.՝ զէնքերը

[զ] Եբր.՝ Նենգ մտադրութիւններ

[է] Եբր.՝ աղքատը իրաւունքով խօսի

[ը] Եբր.՝ կը հաստատուի

Մտի՛կ ըրէք իմ ձայնս.
Ո՛վ ապահովութեան մէջ եղող աղջիկներ,
Ունկնդրեցէ՛ք իմ խօսքս:
10Օրերով ու տարիներով պիտի վրդովիք,
Ո՛վ ապահովութեան մէջ եղող կիներ,
Քանի որ այգեկութը [թ]կորսուեցաւ,
[ժ]Հունձքին ժամանակը պիտի չգայ:
11 Ո՛վ անխռով կիներ, դողացէ՛ք.
Ո՛վ ապահովութեան մէջ եղող կիներ, վրդովեցէ՛ք.
Հանուեցէ՛ք ու մերկացէ՛ք,
Եւ ձեր մէջքը քո՛ւրձ կապեցէք:
12 Ցանկալի արտերուն ու պտղաբեր որթատունկին համար
[ի]Իրենց կուրծքը պիտի ծեծեն»:
13 Իմ ժողովուրդիս հողին վրայ
Փուշ եւ ցախ պիտի բուսնին.
Նոյնպէս բոլոր բերկրանքի տուներուն վրայ՝
Հրճուալից քաղաքին մէջ:
14 Արդարեւ պալատները երեսէ պիտի ձգուին,
[լ]Խռովալից քաղաքը» պիտի լքուի,
Բերդերն ու աշտարակները յաւիտեան քարայրներ պիտի ըլլան,
Վայրենի էշերու բերկրանքին համար ու հօտերու արօտ ըլլալու համար,
15 Մինչեւ որ վերէն՝ մեր վրայ Հոգի թափուի:
Այն ատեն անապատը բարեբեր արտի պիտի վերածուի,
Եւ բարեբեր արտը անտառ համարուի.
16 Անապատին մէջ իրաւունքը պիտի բնակի,
Ու բարեբեր արտին մէջ արդարութիւնը պիտի մնայ.
17 Արդարութեան գործը խաղաղութիւն պիտի ըլլայ,
Եւ արդարութեան [խ]արդիւնքը՝ հանդարտութիւն ու ապահովութիւն յաւիտեան:
18 Իմ ժողովուրդս խաղաղաւէտ բնակարանի մէջ,
Ապահով բնակարաններու մէջ,
Եւ անխռով հանգստավայրի մէջ պիտի բնակի.
19Բայց կարկուտ պիտի իջնէ անտառին վրայ,
Ու քաղաքը բոլորովին պիտի նուաստանայ:
20 Երանի՜ ձեզի, որ բոլոր ջուրերուն քով կը սերմանէք,
Եւ եզին ու իշուն ոտքը ամէն տեղ [ծ]կոխել կու տաք»:

[թ] Եբր.՝ սպառեցաւ

[ժ] Եբր.՝ Հաւաքումին

[ի] Եբր.՝ Ծիծերուն վրայ պիտի հեծեծեն

[լ] Եբր.՝ Քաղաքին դղրդիւնը

[խ] Եբր.՝ ծառայութիւնը

[ծ] Եբր.՝ կը ղրկէք

ԱՂՕԹՔ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

33

Վա՜յ քեզի, ո՛վ կործանող, որ չկործանուեցար.
Վա՜յ քեզի, ո՛վ [ա]դաւաճան, որ քեզի [բ]չդաւաճանեցին:
Երբ դուն կործանելը լմնցնես՝ քեզ պիտի կործանեն,
Երբ դաւաճանելէ դադրիս՝ քեզի պիտի դաւաճանեն:
2 Ո՛վ Տէր, ողորմէ՛ մեզի, քեզի՛ կը յուսանք.
Ամէն առտու [գ]մեր զօրութի՛ւնը՚ եղիր,
Ու տագնապի ժամանակ՝ մեր փրկութիւնը:
3 Դղրդիւնին ձայնէն ժողովուրդները կը փախչին,
Քու բարձրանալէդ ազգերը կը ցրուին:
4 Ձեր աւարը պիտի հաւաքեն՝ գրուիճի հաւաքումին պէս.
Անոր վրայ պիտի խոյանան՝ մարախներու խոյանքին պէս:
5 Տէրը բարձրացած է, որովհետեւ բարձր վայրերը կը բնակի.
Սիոնը իրաւունքով եւ արդարութեամբ լեցուց:
6 Իմաստութիւնն ու գիտութիւնը քու [դ]օրերուդ ապահովութիւնը պիտի ըլլան,
Եւ փրկութեանդ [ե]զօրութիւնը.
Տէրոջ վախը [զ]քու գանձդ է:
7 Ահա՛ անոնց հերոսները դուրսը կ՚աղաղակեն.
Խաղաղութեան պատգամաւորները դառնապէս կու լան:
8 Պողոտաները ամայացան,
Ուղիէն անցնող [է]չմնաց:
Անիկա ուխտը խզեց, քաղաքները անարգեց.
Մարդը չի յարգեր:
9 Երկիրը կը սգայ ու կ՚ուժաթափի.
Լիբանան ամչցաւ եւ թարշամեցաւ.
Սարոն անապատի պէս եղաւ:
Բասան ու Կարմեղոս կը թօթուին:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԽՐԱՏԷ ԻՐ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

10 «Հիմա պիտի կանգնիմ,- կ՚ըսէ Տէրը,-

[ա] Եբր.՝ անհաւատարիմ

[բ] Եբր.՝ անհաւատարիմ չեղան

[գ] Եբր.՝ անոնց բազո՛ւկը

[դ] Եբր.՝ ժամանակներուդ

[ե] Եբր.՝ գանձը

[զ] Եբր.՝ անոր

[է] Եբր.՝ դադրեցաւ

Հիմա պիտի [ը]փառաւորուիմ,
Հիմա պիտի բարձրանամ:
11 Դուք չոր խոտ պիտի յղանաք եւ խոզան պիտի ծնանիք,
Ու ձեր [թ]շունչը կրակի պէս ձեզ պիտի սպառէ:
12 Ժողովուրդները [ժ]կիրով պիտի այրին՚.
Անոնք կրակի մէջ պիտի այրին՝ կտրուած փուշերու պէս»:
13 Ո՛վ հեռու եղողներ, լսեցէ՛ք թէ ի՛նչ ըրի.
Ո՛վ մօտ եղողներ, ճանչցէ՛ք իմ զօրութիւնս»:
14 Սիոնի մէջ մեղաւորները կը վախնան,
Դողը համակած է կեղծաւորները:
Մեզմէ ո՞վ կրնայ բնակիլ սպառող կրակին մէջ.
Մեզմէ ո՞վ կրնայ բնակիլ յաւիտենական վառարանին մէջ.–
15 Արդարութեամբ ընթացողը եւ ուղղամտութեամբ խօսողը,
Անիրաւութեան շահը [ի]մերժողը,
Կաշառք չստանալու համար ձեռքերը թօթուողը,
Արիւնահեղութեան խօսքերը չլսելու համար ականջները խցողը,
Ու չարութիւնը չտեսնելու համար աչքերը գոցողը:
16 Անիկա բարձր վայրերը պիտի բնակի,
Անոր միջնաբերդը ամուր ժայռերու վրայ պիտի ըլլայ.
Անոր հաց պիտի տրուի,
Եւ անոր ջուրը ապահովուած պիտի ըլլայ:

ՅԱՂԹԱԿԱՆ ԱՊԱԳԱՆ

17 Քու աչքերդ թագաւորը պիտի տեսնեն՝ իր գեղեցկութեամբ.
Անոնք հեռաւոր երկրին պիտի նային:
18 Քու սիրտդ ահերու մասին պիտի խորհրդածէ.
«Ո՞ւր է ատենադպիրը, ո՞ւր է կշռողը,
Ո՞ւր է աշտարակները հաշուողը»:
19 Դուն ա՛լ պիտի չտեսնես այն յախուռն ժողովուրդը,
Դժուարիմաց ու [լ]անծանօթ լեզու ունեցող ժողովուրդը,
Թոթովախօս եւ անհասկնալի լեզուով խօսող ժողովուրդը:
20 Մեր տօնախմբութիւններու քաղաքին՝ Սիոնի՛ նայէ.
Քու աչքերդ Երուսաղէմը պիտի տեսնեն,
Իբրեւ անխռով բնակարան մը եւ անխախտ վրան մը,
Որուն ցիցերը ընդմիշտ պիտի [խ]չխլուին,

[ը] Եբր.՝ բարձրացուիմ

[թ] Կամ՝ բարկութեան ոգին

[ժ] Կամ՝ կիրի այրուածքին պէս պիտի ըլլան

[ի] Կամ՝ անարգողը

[լ] Եբր.՝ խորունկ

[խ] Եբր.՝ չվերցուին

Ու պարաններէն ո՛չ մէկը պիտի փրթի:
21 Հապա հոն վեհափառ Տէրը պիտի ըլլայ մեզի՝
Լայնատարած գետակներու եւ գետերու տեղ մը,
Ուր թիաքարշ նաւ պիտի չմտնէ,
Եւ անկէ հոյակապ նաւ պիտի չանցնի:
22 Արդարեւ մեր դատաւորը Տէ՛րն է,
Մեր օրէնսդիրը Տէ՛րն է,
Մեր թագաւորը Տէ՛րն է.
Ի՛նք մեզ պիտի ազատէ:
23 Քու պարաններդ թուլցան,
Իրենց կայմին խարիսխը չկրցան ամրացնել,
Առագաստը չկրցան բանալ.
Այն ատեն մեծ աւար բաժնուեցաւ,
Մինչեւ անգամ կաղերը կողոպուտէն առին:
24 Ու հոն բնակողը պիտի չըսէ. «Հիւանդ եմ»:
Հոն բնակող ժողովուրդին անօրէնութիւնը պիտի ներուի:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԻՐ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

34

Ո՛վ ազգեր, մօտեցէ՛ք՝ որպէսզի լսէք,
Ո՛վ [ա]ժողովուրդներ, ուշադի՛ր եղէք.
Երկիրն ու անոր [բ]բոլոր բնակիչները",
Երկրագունդը եւ անոր բոլոր արտադրածները թող մտիկ ընեն:
2 Արդարեւ Տէրոջ բարկութիւնը բոլոր ազգերուն վրայ է,
Ու ցասումը՝ անոնց բոլոր զօրքերուն վրայ.
Ինք զանոնք անճիտեց, զանոնք սպանդի մատնեց:
3 Անոնց [գ]սպաննուածները պիտի նետուին,
Եւ անոնց դիակներէն գարշահոտութիւն պիտի ելլէ.
Անոնց արիւնէն լեռները պիտի հալին:
4 Երկինքի բոլոր զօրքերը պիտի մաշին.
Երկինքը [դ]մագաղաթի պէս պիտի ոլորուի,
Եւ անոր բոլոր զօրքերը վար պիտի թափին՝
Ինչպէս տերեւը որթատունկէն կը թափի,
Ինչպէս թուզը թզենիէն կը թափի:
5 Արդարեւ իմ սուրս երկինքի մէջ արբեցած է.
Ահա՛ ան Եդովմի վրայ եւ իմ նզոված ժողովուրդիս վրայ
Դատաստան կիրարկելու պիտի իջնէ:

[ա] Եբր.՝ բնակչութիւն

[բ] Եբր.՝ լիութիւնը

[գ] Եբր.՝ խոցուածները

[դ] Եբր.՝ գիրքի

6 Տէրոջ սուրը արիւնով լեցուած է.
Ճարպով իւղոտած է,
Պարարտ գառներուն եւ նոխազներուն արիւնով,
Խոյերու երիկամունքներուն ճարպով,
Քանի որ Տէրը Բոսրայի մէջ զոհ ունի,
Ու Եդովմի երկրին մէջ՝ մեծ սպանդ:
7 Անոնց հետ պիտի իյնան [ե]գոմէշները,
Նաեւ զուարակները՝ ցուլերուն հետ.
Անոնց երկիրը արիւնով պիտի ոռոգուի,
Եւ անոնց հողը ճարպով պիտի պարարտանայ,
8 Որովհետեւ Տէրոջ վրէժխնդրութեան օրն է,
Ու Սիոնի դատին հատուցումի տարին:
9 [զ]Եդովմի վտակները ձիւթի պիտի վերածուին,
Եւ հողը՝ ծծումբի.
Անոր երկիրը վառուող ձիւթ պիտի ըլլայ,
10 Գիշեր ու ցերեկ պիտի չմարի,
Անոր ծուխը յաւիտեան պիտի բարձրանայ:
[է]Դարէ դար" անապատ պիտի ըլլայ,
Ցմիշտ անկէ անցնող պիտի չըլլայ.
11 Հապա հաւալուսնը եւ ոզնին պիտի տիրանան անոր,
Հոն քաջահաւն ու ագռաւը պիտի բնակին:
Անոր վրայ ամայութեան լարը պիտի քաշուի,
Եւ դատարկութեան [ը]հարթաչափը:
12 Անոր ազնուականները [թ]թագաւորութեան պիտի կանչեն,
Բայց ո՛չ մէկը հոն պիտի ըլլայ.
Անոր բոլոր իշխանաւորները պիտի ոչնչանան:
13 Անոր պալատներուն մէջ փուշեր պիտի բուսնին,
Եւ անոր ամրոցներուն մէջ՝ [ժ]եկքան ու [ի]մոշեղի.
Շնագայլերու բնակարան,
Ջայլամներու բակ պիտի ըլլայ:
14 [լ]Վայրենի կատուները" բորենիներուն պիտի հանդիպին,
Այծամարդերը զիրար պիտի կանչեն.

[ե] Կամ՝ միեղջերուները

[զ] Եբր.՝ Անոր

[է] Եբր.՝ Սերունդէ սերունդ

[ը] Եբր.՝ կշռաքարը

[թ] Այսինքն՝ թագաւոր հռչակելու

[ժ] Փշոտ թուփ մը

[ի] Փշոտ թուփ մը

[լ] Կամ՝ Անապատի գազանները

Յուշկապարիկները հոն պիտի հանգչին,
Եւ իրենց հանգստավայր գտնեն:
15 Հոն նետօձը իր բոյնը պիտի շինէ ու հաւկիթ ածէ,
Թխսէ եւ ձագերը իր հովանիին տակ խնամէ.
Ուրուրներն ալ հոն պիտի հաւաքուին, իւրաքանչիւրը իր ընկերին հետ:
16 Տէրոջ գիրքին մէջ փնտռեցէ՛ք ու կարդացէ՛ք.
«Ասոնցմէ ո՛չ մէկը պիտի պակսի,
Ո՛չ մէկը ընկերը [խ]պիտի փնտռէ",
Որովհետեւ [ծ]Տէրոջ բերանը" հրամայեր է,
Եւ իր Հոգին զանոնք հաւաքեր է:
17 Ինք անոնց համար վիճակ ձգեր է,
Ու իր ձեռքը [կ]զայն լարով բաժներ է անոնց.
Յաւիտեան անոր պիտի տիրանան,
Դարէ դար անոր մէջ պիտի բնակին»:

ՍՐԲՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲԱՆ

35

Անապատն ու տափաստանը [ա]պիտի բերկրին,
Եւ անբնակ երկիրը պիտի խայտայ ու նարկիսի պէս պիտի ծաղկի:
2 Ան բոլորովին պիտի ծաղկի,
Եւ խայտալով ու ցնծութեամբ պիտի ուրախանայ:
Անոր պիտի տրուի Լիբանանի փառքը,
Կարմեղոսի եւ Սարոնի վայելչութիւնը.
Անոնք պիտի տեսնեն Տէրոջ փառքը,
Մեր Աստուծոյն վայելչութիւնը:
3 Թուլցած ձեռքերը ուժովցուցէ՛ք,
Ու [բ]դողդողջուն ծունկերը զօրացուցէ՛ք:
4 [գ]Այլայլած սիրտ ունեցողներուն ըսէ՛ք.
«Ուժովցէ՛ք, մի՛ վախնաք.
Ահա՛ ձեր Աստուածը վրէժխնդրութեամբ
Եւ Աստուծոյ վարձատրութեամբ պիտի գայ.
Ան պիտի գայ ու ձեզ ազատէ»:
5 Այն ատեն կոյրերուն աչքերը պիտի բացուին,
Եւ խուլերուն ականջները պիտի բացուին:
6 Այն ատեն կաղը եղջերուի պէս պիտի ոստնու,

[խ] Եբր.՝ աչքէ պիտի անցընէ

[ծ] Եբր.՝ իմ բերանս

[կ] Այսինքն՝ երկիրը

[ա] Կամ՝ անոնց համար պիտի

[բ] Եբր.՝ գայթող

[գ] Եբր.՝ Արագաշարժ

Ու համրին լեզուն պիտի օրհներգէ,
Քանի որ անապատին մէջ ջուրեր պիտի ժայթքեն,
Եւ անբնակ երկրին մէջ՝ վտակներ:
7 Խորշակահար երկիրը լիճի պիտի վերածուի,
Ու ծարաւուտ երկիրը՝ ջուրի աղբիւրներու.
Շնագայլերուն պառկած բնակարանը
Խոտ, եղէգ եւ պրտու պիտի բուսցնէ:
8 Հոն պողոտայ ու ճամբայ պիտի ըլլայ,
Եւ ան Սրբութեան պողոտայ պիտի կոչուի:
Անկէ անմաքուր մէկը պիտի չանցնի,
Հապա ան միայն անոնց համար պիտի ըլլայ.
Այդ ճամբայէն գացողները – մինչեւ անգամ յիմարները – պիտի չմոլորին:
9 Հոն առիւծ պիտի չըլլայ,
Անոր վրայ պատառող գազան պիտի չբարձրանայ
Ու հոն պիտի չգտնուի,
Հապա փրկուածները հոն պիտի քալեն:
10 Տէրոջ ազատածները պիտի վերադառնան,
Ցնծերգերով Սիոն պիտի գան,
Ու անոնց գլուխին վրայ յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ըլլայ.
Անոնք բերկրանք եւ ուրախութիւն պիտի ստանան,
Տրտմութիւնն ու հառաչանքը անոնցմէ պիտի [դ]հեռանան:

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

(Դ. Թագ. 18. 13-27: Բ. Մնաց. 32. 1-19)

36

Եզեկիա թագաւորին տասնչորրորդ տարին՝ Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը
Յուդայի բոլոր պարսպապատ քաղաքներուն դէմ բարձրացաւ, ու զանոնք գրաւեց: 2
Ասորեստանի թագաւորը Ռափսակը շատ զօրքով Լաքիսէն Երուսաղէմ ղրկեց՝ Եզեկիա
թագաւորին, եւ ան [ա]Թափիչին արտին պողոտային վրայ՝ վերի աւազանին ջրմուղին քով
կայնեցաւ: 3 Քեղկիայի որդին՝ Եղիակիմ [բ]արքունապետը, Սեբնա ատենադպիրը, եւ
Ասափի որդին՝ Յովաք [գ]դիւանադպիրը, դուրս ելան՝ անոր քով:

4 Ռափսակ անոնց ըսաւ. «Եզեկիայի ըսէ՛ք. "Մեծ թագաւորը, Ասորեստանի թագաւորը,
սա՛ կը յայտարարէ. "Ի՞նչ է այդ վստահութիւնը՝ որուն [դ]կ'ապաւինիս: 5 Դուն ըսիր.
«Պատերազմի համար ծրագիր ու զօրութիւն ունիմ». բայց ատոնք շրթունքի խօսքեր են:
Ուրեմն որո՞ւ վստահելով ինծի դէմ ըմբոստացար: 6 Ահա՛ դուն այդ ջախջախուած եղէգէ
ցուպին՝ Եգիպտոսի կը վստահիս, որուն եթէ մէկը յենի՝ իր ձեռքը պիտի մտնէ եւ զայն

[դ] Եբր.՝ փախչին

[ա] Այսինքն՝ Լուացարարին

[բ] Եբր.՝ թագաւորին տան վրայ եղողը

[գ] Եբր.՝ յիշատակութիւններու դպիրը

[դ] Եբր.՝ կը վստահիս

*ծակէ: Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը այդպէս է բոլոր իրեն վստահողներուն'□: 7 Բայց
եթէ ինծի ըսես. “Մենք մեր Աստուծոյն՝ Եհովայի կը վստահինք□, ասիկա ան չէ՞, որուն
բարձր տեղերն ու զոհասեղանները Եզեկիա հանեց՝ Յուդայի եւ Երուսաղէմի
բնակիչներուն հրամայելով. “Միայն ա՛յս զոհասեղանին առջեւ երկրպագեցէք□: 8 Ուրեմն
հիմա իմ տիրոջս՝ Ասորեստանի թագաւորին [ե]հետ հաշտուէ՛", ու քեզի երկու հազար ձի
տամ, եթէ կարենաս անոնց վրայ հեծեալներ դնել: 9 Ի՞նչպէս իմ տիրոջս ամենէն պզտիկ
ծառաներէն մէկ կուսակալին [զ]ընկրկիլ պիտի տաս," դուն որ կառքերու եւ ձիաւորներու
համար Եգիպտոսի կը վստահիս: 10 Հիմա այս երկիրը արդեօք առանց Եհովայի
հրամանի՞ն բարձրացեր եմ՝ զայն կործանելու համար: Եհովան ինծի ըսաւ. “Այս երկրին
դէմ բարձրացի՛ր, ու զայն կործանէ՛□»:*

*11 Եղիակիմ, Սեբնա ու Յովաք Ռափսակի ըսին. «Կ՚աղերսե՛նք, քու ծառաներուդ հետ
[է]ասորերէ՛ն խօսէ, քանի որ մենք կը հասկնանք. մեզի հետ [ը]եբրայերէն մի՛ խօսիր՝
պարիսպին վրայ եղող ժողովուրդին ականջներուն»: 12 Բայց Ռափսակ պատասխանեց.
«Միթէ այս խօսքերը ըսելու համար իմ տէրս զիս միայն քու տիրոջդ ու քեզի՞ ղրկեց. այս
մարդոց ալ չէ՞, որ պարիսպին վրայ կը կենան, ձեզի հետ իրենց կղկղանքը ուտելու եւ
իրենց մէզը խմելու»:*

*13 Յետոյ Ռափսակ ոտքի ելաւ, ու բարձր ձայնով եբրայերէն գոչեց եւ ըսաւ. «Մտի՛կ
ըրէք մեծ թագաւորին՝ Ասորեստանի թագաւորին խօսքերը: 14 Թագաւորը սա՛ կը
յայտարարէ. “Եզեկիա ձեզ թող չհրապուրէ, քանի որ ան չի կրնար ձեզ ազատել: 15
Եզեկիա ձեզ Եհովայի վրայ վստահիլ թող չտայ՝ ըսելով. "Եհովան մեզ անշուշտ պիտի
ազատէ, եւ այս քաղաքը Ասորեստանի թագաւորին ձեռքը պիտի չմատնուի"□: 16
Եզեկիայի մտիկ մի՛ ընէք, որովհետեւ Ասորեստանի թագաւորը սա՛ կը յայտարարէ. “Ինծի
հետ [թ]հաշտութի՛ւն ըրէք ու ինծի՛ [ժ]ելէք, որ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր որթատունկէն եւ
իւրաքանչիւրը իր թզենիէն ուտէ, ու ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր ջրհորին ջուրէն խմէ. 17
մինչեւ որ ես գամ եւ ձեզ տանիմ ձեր երկրին պէս երկիր մը, ցորենի ու քաղցուի երկիր մը,
հացի եւ այգիներու երկիր մը: 18 Թող Եզեկիա ձեզ չհամոզէ՝ ըսելով. "Եհովան մեզ պիտի
ազատէ": Միթէ միւս ազգերուն աստուածներէն իւրաքանչիւրը ազատե՞ց իր երկիրը
Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն: 19 Եմաթի եւ Արփաթի աստուածները ո՞ւր են.
Սեփարուիմի աստուածները ո՞ւր են. միթէ անոնք Սամարիան իմ ձեռքէս ազատեցի՞ն: 20
Այս երկիրներուն բոլոր աստուածներէն ո՞րը իր երկիրը իմ ձեռքէս ազատեց, որ Եհովան
Երուսաղէմը իմ ձեռքէս ազատէ□»: 21 Իսկ անոնք լուռ կեցան եւ ո՛չ մէկ խօսքով անոր
պատասխանեցին. քանի որ թագաւորը պատուիրեր էր. «Անոր մի՛ պատասխանէք»:*

*22 Քեղկիայի որդին՝ Եղիակիմ արքունապետը, Սեբնա ատենադպիրը, եւ Ասափի որդին՝
Յովաք դիւանադպիրը, իրենց հագուստները պատռած՝ Եզեկիայի գացին ու Ռափսակի
խօսքերը անոր հաղորդեցին:*

[ե] *Կամ՝ պատա՛նդ տուր*

[զ] *Եբր.՝ երեսը պիտի դարձնես*

[է] *Եբր.՝ արամերէ՛ն, կամ՝ քաղդէարէ՛ն*

[ը] *Եբր.՝ հրէերէն*

[թ] *Եբր.՝ օրհնութի՛ւն*

[ժ] *Եբր.՝ դուրս ելէք*

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ԴԻՄԷ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ
(Դ. Թագ. 19. 1-7)

37

Երբ Եզեկիա թագաւորը լսեց, իր հագուստները պատռեց, քուրձ հագաւ եւ Տէրոջ տունը մտաւ: 2 Յետոյ Եղիակիմ արքունապետը, Սեբնա ատենադպիրն ու քահանաներուն երէցները, քուրձեր հագած, ղրկեց Ամովսի որդիին՝ Եսայի մարգարէին: 3 Անոր ըսին. «Եզեկիա սա՛ կ՚ըսէ. "Այսօր տագնապի, կշտամբանքի եւ անարգանքի օր է. քանի որ ^ազաւակները մինչեւ ^բարգանդին բերանը" հասան, բայց ծնանելու ոյժ չկայ: 4 Թերեւս Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ Ռափսակի խօսքերը լսէ,- որ իր տէրը՝ Ասորեստանի թագաւորը՝ ղրկեց ապրող Աստուածը նախատելու համար,- ու Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ իր լսած խօսքերուն համար կշտամբէ: Ուրեմն դուն ^գգոյութիւն ունեցող" մնացորդին համար աղօ՛թք բարձրացուր□»: 5 Եզեկիա թագաւորին ծառաները Եսայիի գացին. 6 Եսայի ալ անոնց ըսաւ. «Ձեր տիրոջ սա՛ ըսէք. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Մի՛ վախնար քու լսած խօսքերէդ, որոնցմով Ասորեստանի թագաւորին սպասաւորները ինծի հայհոյեցին: 7 Ահա՛ ես անոր վրայ ոգի մը պիտի ^դղրկեմ, եւ լուր մը լսելով՝ իր երկիրը պիտի վերադառնայ. իր երկրին մէջ զայն սուրով պիտի ^եզարնեմ"□»:

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՂՐԿԵՆ ՈՒՐԻՇ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՄԸ
(Դ. Թագ. 19. 8-19)

8 Ռափսակ վերադարձաւ, եւ Ասորեստանի թագաւորը գտաւ՝ որ Լեբնայի դէմ կը պատերազմէր, որովհետեւ լսած էր թէ Լաքիսէն մեկներ է: 9 Սենեքերիմ Եթովպիայի Թարակա թագաւորին մասին լսեց թէ կ՚ըսէին. «Ահա՛ ան քեզի դէմ պատերազմելու համար դուրս ելեր է»: Երբ ասիկա լսեց, Եզեկիայի պատգամաւորներ ղրկեց՝ ըսելով. 10 «Յուդայի Եզեկիա թագաւորին սա՛ ըսէք. "Քու Աստուածդ՝ որուն կը վստահիս, քեզ թող չհրապուրէ՝ ըսելով. "Երուսաղէմ Ասորեստանի թագաւորին ձեռքը պիտի չմատնուի": 11 Ահա՛ դուն լսեցիր ինչ որ Ասորեստանի թագաւորները բոլոր երկիրներուն ըրին, ի՛նչպէս զանոնք աւերեցին. ուստի միայն դո՞ւն պիտի ազատիս: 12 Միթէ իմ հայրերուս կոտորած ազգերուն - Գովզանի, Խառանի, Ռեսեփի, եւ Թելասարի մէջ եղող Եդեմի որդիներուն - աստուածները զանոնք ազատեցի՞ն: 13 Ո՞ւր են Եմաթի թագաւորը, Արփաթի թագաւորը, ու Սեփարուիմ քաղաքին, Անայի եւ Աւայի թագաւորը□»:

14 Եզեկիա ^զնամակը պատգամաւորներուն ձեռքէն առաւ եւ զայն կարդաց. ապա Տէրոջ տունը բարձրացաւ, ու Եզեկիա Տէրոջ առջեւ զայն ^էբացաւ: 15 Եզեկիա Տէրոջ առջեւ

---

^ա Եբր.՝ որդիները

^բ Եբր.՝ կոտրելու տեղը

^գ Եբր.՝ գտնուող

^դ Եբր.՝ տամ

^ե Եբր.՝ տապալեմ

^զ Եբր.՝ գրութիւնը

^է Եբր.՝ տարածեց

*աղօթեց՝ ըսելով. 16 «Ո՛վ զօրքերու Տէր, Իսրայէլի՛ Աստուած, որ քերովբէներու վրայ կը
բազմիս, երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն Աստուածը միայն դուն ես. երկինքն ու
երկիրը դո՛ւն [ը]ստեղծեցիր: 17 Ո՛վ Տէր, դարձո՛ւր ականջդ եւ լսէ՛. ո՛վ Տէր, բա՛ց աչքերդ ու
նայէ՛, եւ լսէ՛ Սենեքերիմի բոլոր խօսքերը, որ ղրկեց ապրող Աստուածը նախատելու
համար: 18 Ո՛վ Տէր, Ասորեստանի թագաւորները ի՛րապէս բոլոր [թ]ազգերն ու անոնց
երկիրները" աւերեցին, 19 եւ անոնց աստուածները կրակի մատնեցին, որովհետեւ անոնք
Աստուած չէին, հապա մարդու ձեռագործ էին, փայտ ու քար. ուստի զանոնք կորսնցուցին:
20 Ուստի հիմա, ո՛վ Տէր, մեր Աստուա՛ծը, ազատէ՛ մեզ անոր ձեռքէն, որպէսզի երկրի
բոլոր թագաւորութիւնները գիտնան թէ միայն դո՛ւն ես Տէրը»:*

ԵՍԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ
(Դ. Թագ. 19. 20-37)

*21 Ամովսի որդին՝ Եսայի Եզեկիայի մարդ ղրկեց՝ ըսելով. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը
սա՛ կը յայտարարէ. "Քանի Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորին մասին ինծի աղօթեցիր,
22 ահա՛ւասիկ անոր դէմ Տէրոջ ըսած խօսքը.*

"Սիոնի կոյս աղջիկը քեզ արհամարհեց, քեզ ծաղրեց.
Երուսաղէմի աղջիկը քու ետեւէդ գլուխ շարժեց:
23 Դուն ո՞վ նախատեցիր, որո՞ւն հայհոյեցիր.
Որո՞ւն դէմ ձայնդ բարձրացուցիր.
Իսրայէլի սուրբի՛ն դէմ աչքերդ վերցուցիր:
24 Տէ՛րը նախատեցիր քու ծառաներուդ [ժ]միջոցով, եւ ըսիր.
«Իմ [ի]բազմաթիւ կառքերովս" լեռներուն բարձունքը ելայ,
Լիբանանի լանջերը.
Անոր յաղթահասակ մայրիները
Եւ ընտիր եղեւինները [լ]պիտի կտրեմ",
Ու [խ]պիտի հասնիմ" անոր ծայրագոյն բարձունքը,
Անոր [ծ]Կարմեղոսին անտառը:
25 Ես փորեցի, ու ջուր խմեցի.
Ոտքերուս ներբաններով ցամքեցուցի
[կ]Պաշարուած տեղերուն" բոլոր գետերը»:

[ը] *Եբր.՝ ըրիր*

[թ] *Եբր.՝ երկիրներն ու անոնց հողերը*

[ժ] *Եբր.՝ ձեռքով*

[ի] *Եբր.՝ կառքերու կառքերովս*

[լ] *Կամ՝ կտրեցի*

[խ] *Կամ՝ հասայ*

[ծ] *Կամ՝ պտղաբեր արտին*

[կ] *Կամ՝ Եգիպտոսի*

26 Միթէ լսած չե՞ս թէ ասիկա ե՛ս պատրաստեցի նախապէս,
Ե՛ս [ն]ծրագրեցի վաղեմի օրերէն.
Հիմա իրագործեցի,
Որպէսզի դուն պարսպապատ քաղաքները աւերակի կոյտերու վերածես:
27 Ուստի անոնց բնակիչները [ծ]անզօր եղան,
Զարհուրեցան եւ ամչցան.
Անոնք դաշտի բոյսի պէս,
Կանաչ դալարի պէս,
Տանիքի խոտի պէս,
Հասուննալէն առաջ խորշակահար ցորենի պէս եղան:
28 Բայց ես քու նստիլդ, դուրս ելլելդ ու ներս մտնելդ գիտեմ,
Նաեւ ինծի դէմ ունեցած մոլեգնութիւնդ:
29 Որովհետեւ ինծի դէմ ունեցած մոլեգնութիւնդ
Եւ քու անպատկառութիւնդ ականջներուս բարձրացան:
Ես ալ իմ օղակս քու քիթդ պիտի դնեմ,
Եւ իմ սանձս՝ քու շրթունքդ,
Ու քու եկած ճամբայէդ քեզ պիտի վերադարձնեմ:
30 Եւ սա՛ քեզի նշան պիտի ըլլայ.
Այս տարի ինքնիրմէ բուսածը պիտի ուտէք,
Երկրորդ տարին՝ ինկած հատերէն բուսածը,
Իսկ երրորդ տարին՝ սերմանեցէ՛ք ու հնձեցէ՛ք,
Այգիներ տնկեցէք եւ անոնց պտո՛ւղը կերէք:
31 Յուդայի տունէն ազատած մնացորդը՝
Վարէն արմատ պիտի [ղ]արձակէ,
Ու վերէն պտուղ պիտի տայ.
32 Արդարեւ Երուսաղէմէն մնացորդ մը պիտի ելլէ,
Ու Սիոն լեռնէն՝ ազատածներ.
Ասիկա զօրքերու Տէրոջ նախանձախնդրութիւնը պիտի կատարէ:
33 Հետեւաբար Ասորեստանի թագաւորին մասին Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ան այս քաղաքը պիտի չմտնէ
Անոր նետ պիտի չարձակէ,
Անոր առջեւ վահանով պիտի չգայ,
Անոր դէմ հողաբլուր պիտի չբարձրացնէ.
34 Իր եկած ճամբայէն պիտի վերադառնայ,
Եւ այս քաղաքը պիտի չմտնէ,— կը պատգամէ Տէրը:—
35 Այս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ՝
Որ զայն ազատեմ իմ անունիս համար,
Ու իմ ծառայիս՝ Դաւիթի սիրոյն համար»"□»:
36 Տէրոջ հրեշտակը դուրս ելաւ, եւ Ասորեստանցիներու բանակավայրին մէջ հարիւր
ութսունհինգ հազար մարդ զարկաւ. երբ առտուն՝ կանուխ ելան, ահա՛ անոնք բոլորն ալ

[ն] Եբր.՝ ձեւակերպեցի

[ծ] Եբր.՝ ձեռքը կարճ

[ղ] Եբր.՝ առնէ

մեռած [ճ]մարմիններ էին: 37 Ուստի Ասորեստանի Սենեքերիմ թագաւորը մեկնեցաւ. գնաց,
Նինուէ վերադարձաւ եւ հոն մնաց: 38 Երբ իր աստուծոյն՝ Նեսրաքի տան մէջ
կ'երկրպագէր, իր որդիները՝ Ադրամելէք ու Սարասար՝ զինք սուրով զարկին, եւ Արարատի
երկիրը խոյս տուին: Անոր տեղ իր որդին՝ Ասորդան թագաւոր եղաւ:

ԵԶԵԿԻԱՅԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆԱԼԸ ԵՒ ԿԱԶԴՈՒՐՈՒԻԼԸ
(Դ. Թագ. 20. 1-11: Բ. Մնաց. 32. 24-26)

38

Այդ օրերը Եզեկիա մահուան աստիճան հիւանդացաւ: Ամովսի որդին՝ Եսայի
մարգարէն անոր եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ընտանիքիդ պատուէ՛ր
տուր, քանի դուն պիտի մեռնիս. ա՛լ պիտի չապրիս"»: 2 Եզեկիա իր երեսը պատին
դարձուց ու Տէրոջ աղօթեց: 3 Ան ըսաւ. «Ո՛վ Տէր, կ'աղերսե՛մ, յիշէ՛ թէ ճշմարտութեամբ
ու կատարեալ սիրտով ընթացայ քու [ա]առջեւդ, եւ ըրի ինչ որ [բ]քեզի հաճելի" է»: Ապա
Եզեկիա [գ]դառնապէս լացաւ:

4 [դ]Տէրը խօսեցաւ" Եսայիի՝ ըսելով. «Գնա՛, Եզեկիայի ըսէ՛. 5 "Տէրը, քու հօրդ՝ Դաւիթի
Աստուածը, սա՛ կը յայտարարէ. "Քու աղօթքդ լսեցի եւ արցունքներդ տեսայ. ահա՛ քու
օրերուդ վրայ տասնհինգ տարի պիտի աւելցնեմ. 6 քեզ եւ այս քաղաքը Ասորեստանի
թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատեմ, ու այս քաղաքը պիտի պաշտպանեմ""»: 7 Սա՛
նշանը պիտի ունենաս Տէրոջմէն, թէ Տէրը իր ըսած սա՛ խօսքը պիտի իրագործէ. 8 «Ահա՛
ստուերը Աքազի արեւի ժամացոյցին վրայ իջած աստիճաններէն տասը աստիճան պիտի
վերադարձնեմ»: Հետեւաբար արեւը իջած աստիճաններէն տասը աստիճան
վերադարձաւ:

9 Ահա՛ւասիկ Յուդայի Եզեկիա թագաւորին գրածը, երբ՝ հիւանդացած ըլլալով՝
առողջացաւ իր հիւանդութենէն.

10 «Ես ըսի. "Իմ օրերուս [ե]հանգիստ ժամանակին" մէջ
[զ]Դժոխքին դռները պիտի երթամ.
Մնացած տարիներէս [է]զրկուեցայ":
11 Ըսի. " [ը]Տէրը պիտի չտեսնեմ,
Տէրը պիտի չտեսնեմ ապրողներուն երկրին մէջ.

[ճ] Եբր.՝ դիակներ

[ա] Եբր.՝ աչքերուդ

[բ] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ

[գ] Եբր.՝ մեծ լացով

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Կամ՝ կէսին

[զ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

[է] Եբր.՝ հատուցում ստացայ

[ը] Եբր.՝ Եահը

[թ]Միւս աշխարհին" բնակիչներուն հետ ըլլալով՝
Ա՛լ մարդու պիտի չնայիմ□:
12 Իմ [ժ]բնակարանս կը մեկնի,
Հովիւներու վրանին պէս ինծմէ հեռու կը փոխադրուի:
Իմ կեանքս [ի]կտրուեցաւ՝ ոստայնանկին թելերուն պէս.
[լ]Առէջէն զիս կը կտրէ.
Ցերեկէն մինչեւ գիշեր զիս պիտի [խ]սպառես:
13 Մինչեւ առտու [ծ]սպասեցի.
Առիւծի պէս բոլոր ոսկորներս կը կոտրէ.
Ցերեկէն մինչեւ գիշեր զիս պիտի սպառես:
14 Կռունկի պէս կամ ծիծեռնակի պէս կը ճռճռայի,
Աղաւնիի պէս կը մնչէի:
Վեր նայելէն աչքերս տկարացան.
Ո՛վ Տէր, հարստահարուած եմ, երաշխաւո՛ր եղիր ինծի:
15 Ի՞նչ ըսեմ. ի՛նք ինծի պատասխանեց եւ ի՛նք խնդրանքս կատարեց:
Դէպի [կ]տարիներուս վախճանը" պիտի յառաջանամ՝
Անձիս [հ]դառնութենէն ետք:"
16 Ո՛վ Տէր, մարդիկ ասոնցմո՛վ կ'ապրին,
Ասոնց բոլորին մէջն է իմ հոգիիս կեանքը.
Դո՛ւն զիս բժշկեցիր եւ ապրեցուցիր:
17 Ահա՛ խաղաղութեան տեղ մեծ դառնութիւն ունեցայ.
Բայց դուն իմ անձս սիրելով զայն փրկեցիր անէացումի [ձ]փոսէն,
Որովհետեւ բոլոր մեղքերս կռնակիդ ետեւը նետեցիր:
18 Արդարեւ դժոխքը քեզ չի ներբողեր,
Մահը քեզ չի գովաբաներ.
Գուբը իջնողները քու ճշմարտութեանդ չեն յուսար:
19 Ապրո՛ղը, ապրո՛ղը քեզ պիտի ներբողէ,
Ինչպէս ես այսօր կ'ընեմ.
Հայրը իր որդիներուն պիտի գիտցնէ քու ճշմարտութիւնդ:
20 Քանի Տէրը զիս փրկեց,

[թ] Եբր.՝ դադարի տեղին

[ժ] Կամ՝ շրջանս, կամ՝ սերունդս

[ի] Եբր.՝ կտրեցի

[լ] Այսինքն՝ Ոստայնանկի թելաշարէն

[խ] Եբր.՝ աւարտես

[ծ] Եբր.՝ ոչինչի հաւասար եղայ

[կ] Եբր.՝ բոլոր տարիներս

[հ] Կամ՝ դառնութեան համար

[ձ] Եբր.՝ ապականութենէն

Իմ տաղս Տէրոջ տան մէջ
Պիտի երգենք լարաւոր նուագարաններով՝
Մեր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ»:

21 Արդարեւ Եսայի ըսեր էր. «Շարոց մը չոր թուզ թող առնեն ու պալարին վրայ իբր
խիւս դնեն, եւ պիտի առողջանայ»: 22 Եզեկիա ալ ըսեր էր. «Տէրոջ տունը բարձրանալուս
նշանը ի՞նչ պիտի ըլլայ»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ
(Դ. Թագ. 20. 12-19)

39

Այդ ատեն Բաբելոնի թագաւորը, Բաղադանի որդին՝ Մարովդաք-Բաղադան,
[ա]նամակներ եւ ընծաներղրկեց Եզեկիայի, քանի որ անոր հիւանդանալն ու առողջանալը
լսեր էր: 2 Եզեկիա ատոնց համար ուրախացաւ, եւ ցուցուց իր թանկարժէք առարկաներուն
[բ]գանձատունը, – արծաթը, ոսկին, բուրաւէտ համեմները ու [գ]հոտաւէտ իւղը –, իր ամբողջ
[դ]զինանոցը եւ ամէն ինչ որ իր գանձերուն մէջ կը գտնուէր: Ոչինչ մնաց իր տան մէջ եւ իր
ամբողջ տէրութեան մէջ, որ Եզեկիա անոնց չցուցուց:
3 Եսայի մարգարէն Եզեկիա թագաւորին եկաւ եւ անոր ըսաւ. «Այդ մարդիկը ի՞նչ
ըսին. ուրկէ՞ եկան քեզի»: Եզեկիա պատասխանեց. «Ինծի հեռաւոր տեղէ՝ Բաբելոնէն
եկան»: 4 Ան ըսաւ. «Քու տանդ մէջ ի՞նչ տեսան»: Եզեկիա պատասխանեց. «Տանս մէջ
ինչ որ կար՝ տեսան. գանձերուս մէջ ոչինչ [ե]մնաց՝ որ անոնց չցուցուցի»: 5 Այն ատեն
Եսայի Եզեկիայի ըսաւ. «Զօրքերու Տէրոջ խօսքը մտի՛կ ըրէ. 6 "Ահա՛ օրերը կու գան, երբ
ամէն ինչ որ տանդ մէջ կայ եւ ինչ որ քու հայրերդ մինչեւ այսօր կուտակած են՝ Բաբելոն
պիտի տարուին. ոչինչ պիտի մնայ,– կը յայտարարէ Տէրը:– 7 Նաեւ որդիներէդ՝ որ քեզմէ
պիտի ելլեն, որ դուն պիտի ծնանիս, պիտի բռնեն, եւ անոնք Բաբելոնի թագաւորին
պալատին մէջ ներքինի պիտի ըլլան□»: 8 Եզեկիա Եսայիի պատասխանեց. «Տէրոջ
խօսքը, որ դուն ըսիր, [զ]նպաստաւոր է»: Յետոյ ըսաւ. «Որովհետեւ իմ օրերուս մէջ
խաղաղութիւն եւ [է]ապահովութիւն պիտի ըլլայ»:

40

«Հանգստացուցէ՛ք, հանգստացուցէ՛ք իմ ժողովուրդս»,
Կ'ըսէ ձեր Աստուածը.

[ա] Եբր.՝ գրութիւններ

[բ] Եբր.՝ տունը

[գ] Եբր.՝ լաւորակ

[դ] Եբր.՝ զէնքերուն տունը

[ե] Եբր.՝ կար

[զ] Եբր.՝ լաւ

[է] Եբր.՝ ճշմարտութիւն

2 «Երուսաղէմի [ա]քաղցրութեա՛մբ խօսեցէք,
Անոր յայտարարեցէ՛ք թէ իր [բ]ստրկութիւնը լրացաւ
Եւ իր անօրէնութիւնը ներուեցաւ,
Քանի որ իր բոլոր մեղքերուն համար
Տէրոջ ձեռքէն կրկին հատուցում ստացաւ»:
3 [գ]Անապատին մէջ գոչողին ձայնը.
«Տէրոջ" ճամբա՛ն պատրաստեցէք,
Ու տափաստանին մէջ մեր Աստուծոյն համար պողոտա՛յ շտկեցէք:
4 Ամէն ձոր պիտի բարձրանայ,
Ամէն լեռ ու բլուր պիտի նուաստանայ.
Ծուռը պիտի շտկուի,
Եւ խորտուբորտ տեղերը դաշտ պիտի ըլլան:
5 Տէրոջ փառքը պիտի յայտնուի,
Եւ բոլոր մարմինները միասին զայն պիտի տեսնեն,
Որովհետեւ Տէրոջ բերանը խօսեցաւ»:
6 Ձայն մը ըսաւ. «Յայտարարէ՛»
[դ]Ես ալ ըսի". «Ի՞նչ յայտարարեմ»:
«Ամէն մարմին խոտ է.
Անոր ամբողջ [ե]վայելչութիւնը դաշտի ծաղիկին պէս է:
7 Խոտը կը չորնայ, ծաղիկը կը թառամի,
Երբ անոր վրայ Տէրոջ [զ]հովը փչէ:
Ի՛րապէս ժողովուրդը խոտ է.
8 Խոտը կը չորնայ, ծաղիկը կը թառամի,
Բայց մեր Աստուծոյն խօսքը յաւիտեան [է]կանգուն պիտի մնայ"»:
9 Ելի՛ր բարձր լերան վրայ,
Ո՛վ Սիոնի աւետիս բերող.
Ձայնդ ոյժո՛վ բարձրացուր,
Ո՛վ Երուսաղէմի աւետիս բերող.
Բարձրացո՛ւր, մի՛ վախնար.
Յուդայի քաղաքներուն ըսէ՛. «Ահա՛ ձեր Աստուածը.
10 Ահա՛ Տէրը՝ Եհովան ուժեղ ձեռքով պիտի գայ,
Եւ անոր բազուկը իրեն համար պիտի կառավարէ:
Ահա՛ իր [ը]վարձատրութիւնը իրեն հետ է,

[ա] Եբր.՝ սիրտի՛ն

[բ] Եբր.՝ զինուորութիւնը

[գ] Կամ՝ Ձայն մը կը գոչէ. « Անապատին մէջ Տէրոջ

[դ] Կամ՝ Ան ալ ըսաւ

[ե] Եբր.՝ կարեկցութիւնը

[զ] Կամ՝ հոգին

[է] Եբր.՝ պիտի կանգնի

[ը] Եբր.՝ վարձքը

Ու գործերու հատուցումը իր առջեւն է:
11 Ան հովիւի պէս իր հօտը պիտի արածէ.
Գառնուկները իր բազուկով պիտի հաւաքէ,
Ձագերը իր գիրկին մէջ պիտի կրէ,
Եւ կաթնտուները կամաց պիտի վարէ»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՆՁՈՒԳԱԿԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾԸ

12 Ո՞վ իր ափով ջուրերը [թ]կշռեց,
Թիզով երկինքը չափեց,
Ու երկրի հողը եռապատիկ չափի մէջ ամփոփեց.
Լեռները նժարով կշռեց,
Եւ բլուրները՝ կշիռքով:
13 Ո՞վ չափեց Տէրոջ Հոգին,
Եւ անոր [ժ]խորհրդատու ըլլալով՝ անոր սորվեցուց:
14 Ան որո՞ւ խորհուրդ հարցուց,
Ո՞վ անոր իմաստութիւն տուաւ
Եւ իրաւունքի ճամբան սորվեցուց.
Ո՞վ անոր գիտութիւն սորվեցուց,
Եւ հանճարի ուղին ճանչցուց:
15 Ահա՛ ազգերը դոյլէն կաթած կաթիլի պէս են,
Ու կշիռքին մէջի մանր փոշիին պէս կը սեպուին.
Ահա՛ կղզիները մանրուքի պէս կը վերցնէ:
16 Լիբանանը կրակի համար բաւական չէ,
Եւ անոր կենդանիները ողջակէզի համար բաւական չեն:
17 Բոլոր ազգերը անոր առջեւ ոչինչի պէս են,
Ոչինչէն պակաս եւ [ի]ունայնութիւն կը սեպուին:
18 Ուստի Աստուած որո՞ւ կը նմանցնէք,
Կամ զինք ի՞նչ նմանութեան հետ կը բաղդատէք:
19 Արհեստաւորը կը [լ]ձուլէ [խ]կուռքը,
Ոսկերիչը զայն ոսկիով կը պատէ,
Եւ անոր արծաթէ շղթաներ կը [ծ]շինէ:
20 Այն աղքատը որ չի կրնար բարձրացնելիք ընծայ մատուցանել՝
Անփուտ փայտ կ’ընտրէ,
Իրեն [կ]վարպետ արհեստաւոր կը փնտռէ,

[թ] Եբր.՝ չափեց

[ժ] Եբր.՝ խորհուրդի մարդ

[ի] Եբր.՝ ոչնչութիւն

[լ] Եբր.՝ թափէ

[խ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերը

[ծ] Եբր.՝ ձուլէ

Որպէսզի կուռք մը [հ]շինէ՝ որ չ'երերար:
21 Միթէ չգիտցա՞ք, չլսեցի՞ք,
Ձեզի սկիզբէն չհաղորդուեցա՞ւ,
Երկրի [ձ]հիմնադրութենէն չհասկցա՞ք.
22 Ի՛նքն է երկրի [ղ]շրջանին վրայ բազմողը,
Որուն բնակիչները մարախներու պէս են:
Ի՛նքն է երկինքը պաստառի պէս տարածողը,
Ու բնակելու համար զայն վրանի պէս ծաւալողը:
23 Ի՛նքն է իշխանապետները [ճ]անէացնողը,
Ու երկրի դատաւորները ոչնչացնողը.
24 Նոյնիսկ եթէ անոնք տնկուած ըլլան,
Նոյնիսկ եթէ անոնք սերմանուած ըլլան,
Նոյնիսկ եթէ անոնց բունը հողին մէջ արմատացած ըլլայ,
Երբ ինք անոնց վրայ փչէ՝ անոնք կը չորնան,
Ու մրրիկը զանոնք խոզանի պէս կը տանի:
25 «Ուրեմն զիս որո՞ւ կը նմանցնէք,
Որ ես անոր հաւասար ըլլամ», կը յայտարարէ Սուրբը:
26 Վերցուցէ՛ք ձեր աչքերը ու նայեցէ՛ք.
Ասոնք ո՞վ ստեղծեց:
Ի՛նք անոնց զօրքը [մ]համրանքով դուրս կը հանէ,
Զանոնք բոլորը իրենց անունով կը կանչէ.
Իր մեծ կորովով ու հզօր կարողութեամբ՝
Անոնցմէ ո՛չ մէկը կը պակսի:
27 Ո՛վ Յակոբ, ինչո՞ւ կ'ըսես,
Ո՛վ Իսրայէլ, ինչո՞ւ կը յայտարարես.
«Իմ ճամբաս Տէրոջմէն ծածկուեցաւ,
Եւ իմ իրաւունքս Աստուծմէս անտեսուեցաւ»:
28 Միթէ չգիտցա՞ր կամ չլսեցի՞ր
Թէ յաւիտենական Աստուածը՝ Եհովան,
Երկրի ծայրերուն Ստեղծիչը,
Չի պարտասիր ու չի յոգնիր.
Անոր հանճարը չի քննուիր:
29 Ի՛նք է պարտասածին ոյժ տուողը,
Եւ կորով չունեցողին հզօրութիւն [յ]հայթայթողը:

[կ] Եբր.՝ իմաստուն

[հ] Եբր.՝ պատրաստէ

[ձ] Եբր.՝ հիմերէն

[ղ] Կամ՝ կամարին, կամ՝ շրջանակին

[ճ] Եբր.՝ ոչինչի դարձնողը

[մ] Եբր.՝ թիւով

[յ] Եբր.՝ աւելցնողը

30 Երիտասարդներն անգամ պիտի պարտասին ու յոգնին,
Եւ ընտիր կտրիճները բոլորովին պիտի գայթին,
31 Բայց Տէրոջ յուսացողները իրենց ոյժը պիտի վերանորոգեն.
Անոնք արծիւներու պէս թեւերով վեր պիտի ելլեն,
Պիտի վազեն ու չյոգնին,
Պիտի քալեն ու չպարտասին:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

41

Ո՛վ կղզիներ, լռ՛ւռ կեցէք իմ առջեւս.
[ա]Ժողովուրդները իրենց ոյժը թող վերանորոգեն:
Թող մօտենան, ապա խօսին.
Միասին դատաստանի [բ]երթանք:
2 Ո՞վ արդարութիւն գործադրողը արթնցուց,
Արեւելքէն զայն իր ոտքը կանչեց,
Ազգերը անոր [գ]ձեռքը մատնեց,
Եւ թագաւորներու վրայ տիրապետել տուաւ անոր.
Զանոնք անոր սուրին մատնեց՝ փոշիի պէս,
Եւ անոր աղեղին՝ հովէն քշուած խոզանի պէս:
3 Զանոնք հետապնդեց, եւ խաղաղութեամբ անցաւ
Այնպիսի ուղիէ մը՝ ուր բնաւ իր ոտքերը [դ]կոխած չէին:
4 Ո՞վ է ասիկա իրագործողն ու կատարողը,
Եւ սերունդները սկիզբէն կանչողը.
Ես՝ Տէրս, որ առաջինն եմ,
Վերջիններուն հետ ալ ես նոյնն եմ:
5 Կղզիները տեսան եւ վախցան,
Երկրի ծայրերը ցնցուեցան.
Անոնք մօտեցան ու եկան:
6 Իրարու օգնեցին,
Եւ իւրաքանչիւրը իր եղբօր ըսաւ. «Զօրացի՛ր»:
7 Արհեստաւորը ձուլագործը [ե]կը քաջալերէր",
Ուռով կռանողը՝ սալի վրայ ծեծողը,
Ըսելով. «Այս կցուածքը լաւ է»,
Եւ զայն գամերով կ'ամրացնէր՝ որպէսզի չերերայ:
8 Բայց դո՛ւն, ո՛վ իմ ծառաս Իսրայէլ,
Ո՛վ իմ ընտրեալս Յակոբ,

[ա] Եբր.՝ Բնակչութիւնը

[բ] Եբր.՝ մօտենանք

[գ] Եբր.՝ առջեւը

[դ] Եբր.՝ գացած

[ե] Եբր.՝ կ'ուժովցնէր

Իմ սիրելիիս՝ Աբրահամի զարմը,
9 Որ երկրի ծայրերէն առի,–
Քեզ անոր եզերքներէն կանչեցի
Եւ քեզի ըսի. «Դուն իմ ծառաս ես,
Քեզ ընտրեցի ու չմերժեցի»,–
10Մի՛ վախնար, քանի որ ես քեզի հետ եմ.
[գ]Մի՛ զարհուրիր՝, քանի որ ես քու Աստուածդ եմ.
Քեզ պիտի զօրացնեմ, քեզի պիտի օգնեմ,
Եւ իմ արդարութեանս աջ ձեռքով քեզի նեցուկ պիտի ըլլամ:
11 Ահա՛ քեզի դէմ բոլոր բորբոքողները
Պիտի ամչնան ու խայտառակուին.
Քեզի հետ վիճող մարդիկը
Պիտի չքանան ու կորսուին:
12 Քեզի հետ կռուող մարդիկը
Պիտի փնտռես, բայց պիտի չգտնես.
Քեզի դէմ պատերազմող մարդիկը
Պիտի չքանան եւ ոչնչանան:
13 Արդարեւ ես եմ Տէրը՝ քու Աստուածդ,
Որ քու աջ ձեռքէդ կը բռնեմ ու քեզի կ’ըսեմ.
«Մի՛ վախնար, ես քեզի պիտի օգնեմ»:
14 Մի՛ վախնար, ո՛վ Յակոբի ճճի,
Նաեւ դո՛ւք, Իսրայէլի՛ [ե]այր մարդիկը՝.
Քեզի պիտի օգնեմ,– կը պատգամէ Տէրը՝
Քու Փրկարարդ, Իսրայէլի Սուրբը:–
15 Ահա՛ ես քեզ նոր, [ը]սրածայր եւ ատամնաւոր կամնասայլի պէս պիտի ընեմ.
Լեռները պիտի կոխկռտես ու մանրես,
Եւ բլուրները մղեղի [թ]վերածես.
16 Զանոնք պիտի հոսես ու հովը զանոնք պիտի [ժ]քշէ տանի՝,
Եւ մրրիկը զանոնք պիտի ցրուէ.
Իսկ դուն Տէրոջմով պիտի խայտաս,
Իսրայէլի Սուրբով պիտի պարծենաս:
17 Դժբախտներն ու աղքատները ջուր կը փնտռեն, բայց չկայ.
Անոնց լեզուն ծարաւէն չորցած է:
Ես՝ Տէրս, անոնց խնդրանքին պիտի պատասխանեմ,
Ես՝ Իսրայէլի Աստուածը, զանոնք պիտի չլքեմ:
18 Բլրակներու վրայ գետեր պիտի [ի]բխեցնեմ,

[գ] Եբր.՝ Նայուածքդ մի՛ դարձներ

[ե] Կամ՝ մահկանացուները

[ը] Եբր.՝ ցաքանող

[թ] Եբր.՝ ընես

[ժ] Եբր.՝ տանի

[ի] Եբր.՝ բանամ

Ու հովիտներու մէջտեղը՝ աղբիւրներ.
Անապատը՝ ջուրի լիճի պիտի վերածեմ,
Եւ անջրդի երկիրը՝ ջուրի ակերու:
19 Անապատին մէջ մայրի,
Սատիմ, մրտենի ու [լ]վայրի ձիթենի" պիտի տնկեմ,
Անբնակ երկրին մէջ եղեւին,
Շոճի եւ տօսախ միասին պիտի դնեմ,
20 Որպէսզի տեսնեն ու գիտնան,
[խ]Մտածեն եւ միասին հասկնան
Թէ ասիկա Տէրոջ ձեռքը ըրաւ,
Իսրայէլի սուրբը ստեղծեց:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԱՐՏԱՀՐԱՒԷՐԸ ԿՈՒՌՔԵՐՈՒՆ

21 Ներկայացուցէ՛ք ձեր դատը,– կ'ըսէ Տէրը.–
[ծ]Բերէ՛ք ձեր հզօր փաստերը,– կ'ըսէ Յակոբի Թագաւորը:–
22 Թող բերեն ու մեզի յայտնեն ինչ որ պիտի պատահի.
Թող յայտնեն [կ]առաջին բաները՝ թէ անոնք ի՛նչ էին,
Որպէսզի [հ]ուշադրութիւն դարձնենք" եւ անոնց վախճանը գիտնանք:
Կամ ալ՝ իմացուցէ՛ք մեզի գալիք բաները,
23 Յայտնեցէ՛ք ասկէ ետք [ձ]ըլլալիքները,
Որպէսզի ձեր աստուած ըլլալը գիտնանք.
Կա՛մ բարիք ըրէք, կա՛մ՝ չարիք,
Որպէսզի մեր նայուածքը դարձնենք եւ միասին տեսնենք:
24 Ահա՛ դուք ոչինչ էք, ու ձեր գործը՝ ոչնչութիւն.
Ձեզ ընտրողը գարշելի է:
25 Հիւսիսէն մէկը արթնցուցի, եւ պիտի գայ.
Ան իմ անունս պիտի կանչէ արեւելքէն.
Նախարարներուն վրայ պիտի [ղ]քալէ՝ ինչպէս [ճ]ցեխի վրայ,
Ինչպէս բրուտը [մ]կաւը կը կոխկռտէ:

[լ] Եբր.՝ իւղի ծառ

[խ] Եբր.՝ Իրենց սիրտին մէջ դնեն

[ծ] Եբր.՝ Մօտեցուցէ՛ք

[կ] Կամ՝ նախկին

[հ] Եբր.՝ մեր սիրտին մէջ դնենք

[ձ] Եբր.՝ գալիքները

[ղ] Եբր.՝ գայ

[ճ] Եբր.՝ կաւի

[մ] Եբր.՝ ցեխը

26 Ո՞վ յայտնեց սկիզբէն՝ որ գիտնանք,
եւ առաջուընէ՝ որ ըսենք. «[յ]Ճշմարիտ է».
Ո՛չ մէկը կը յայտնէ, ո՛չ մէկը կ՚իմացնէ,
Ո՛չ մէկը ձեր խօսքերը մտիկ կ՚ընէ:
27 Առաջինը ե՛ս էի՝ որ ըսի Սիոնի. «Ահա՛, ահա՛ անոնք»,
Ու Երուսաղէմի աւետիս բերող մը տուի:
28 Երբ նայեցայ՝ ո՛չ մէկը կար.
Անոնց մէջ խորհրդական մը չկար՝
Որ անոր հարցնէի, ու [ն]պատասխանէր:
29 Ահա՛ բոլորը ունայն են, իրենց գործերը՝ ոչինչ.
Իրենց [2]ձուլածոյ կուռքերը՝՝ հով եւ ոչնչութիւն են:

ՏԷՐՈՋ ԾԱՌԱՆ

42

Ահա՛ իմ ծառաս՝ որուն նեցուկ պիտի ըլլամ,
Իմ ընտրեալս՝ որուն անձս հաճեցաւ:
Իմ Հոգիս անոր վրայ դրի.
Ան [ա]իրաւունքը պիտի յայտնէ՝՝ [բ]ազգերուն:
2 Ան պիտի չաղաղակէ, իր ձայնը պիտի չբարձրացնէ,
Ձայն փողոցը լսել պիտի չտայ:
3 Ջախջախուած եղէգը պիտի չփշրէ,
Ու պլպլացող պատրոյգը պիտի չմարէ.
Իրաւունքը պիտի յայտնէ ճշմարտութեամբ:
4 Ան պիտի չտկարանայ եւ [գ]չթուլնայ,
Մինչեւ որ իրաւունքը երկրի վրայ հաստատէ.
Կղզիները անոր օրէնքին պիտի սպասեն:
5 Երկինքը ստեղծող ու զայն սփռող,
Երկիրը եւ անոր արտադրածները տարածող,
Անոր վրայ եղող ժողովուրդին՝ շունչ,
Եւ անոր մէջ քալողներուն ոգի տուող
Տէր Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
6 «Ես՝ Տէրս, քեզ արդարութեամբ կանչեցի.
Ձեռքէդ պիտի բռնեմ ու քեզ պիտի պաշտպանեմ:
Քեզ պիտի տամ ժողովուրդին՝ իբր ուխտ,

[յ] Եբր.՝ Արդար

[ն] Եբր.՝ խօսք վերադարձնէր

[2] Եբր.՝ թափծու պատկերները

[ա] Եբր.՝ իրաւունք դուրս պիտի հանէ

[բ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[գ] Եբր.՝ չջախջախուի

Եւ ազգերուն՝ իբր լոյս,
7 Որպէսզի կոյրերուն աչքերը բանաս,
Բանտարկեալները բանտէն հանես,
Ու խաւարի մէջ բնակողները՝ զնտանէն:
8 Ե՛ս եմ Եհովան. ա՛յս է իմ անունս:
Իմ փառքս ուրիշին չեմ տար,
Ո՛չ ալ իմ գովաբանութիւնս՝ [դ]կուռքերուն:
9 [ե]Առաջին բաները ահա՛ իրագործուեցան,
Ու ես նորե՛րը կը յայտնեմ.
Անոնք դեռ [զ]չպատահած՝ ձեզի [է]կը ծանուցանեմ"»:

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ ՄԸ

10 Նո՛ր երգ երգեցէք Տէրոջ,
Անոր գովաբանութիւնը՝ երկրի ծայրէն,
Ո՛վ ծով իջնողներ ու զայն լեցնողներ,
Կղզիներ եւ անոնց բնակիչները:
11 Անապատն ու անոր քաղաքները,
Կեդարի բնակած գիւղերը իրենց ձայնը թող բարձրացնեն,
[ը]Ժայռի բնակիչները թող ցնծութեամբ գոչեն,
Լեռներու գագաթէն թող աղաղակեն,
12 Տէրոջ փառք թող տան,
Եւ անոր [թ]փառաւոր գործերը" հռչակեն կղզիներուն մէջ:
13 Տէրը հզօրի պէս դուրս պիտի ելլէ,
Պատերազմիկի պէս իր նախանձախնդրութիւնը պիտի գրգռէ.
Պիտի գոռայ, բարձրաձայն պիտի գոչէ,
Եւ իր թշնամիներուն [ժ]պիտի յաղթէ":

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ՕԳՆԵԼ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

14 Ես երկար ժամանակ լուռ կեցայ,
Լռեցի ու զիս զսպեցի.
Հիմա ծննդաբերող կնոջ պէս պիտի պոռամ,
[ի]Պիտի աւերեմ ու մէկ անգամէն կլլեմ".

[դ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներուն

[ե] Կամ՝ Նախկին

[զ] Եբր.՝ չբուսած

[է] Եբր.՝ լսել կու տամ

[ը] Կամ՝ Ժայռերու

[թ] Եբր.՝ գովաբանութիւնը

[ժ] Կամ՝ դէմ պիտի զօրանայ

15 Լեռները ու բլուրները անապատ պիտի ընեմ,
Անոնց բոլոր բոյսերը պիտի չորցնեմ,
Գետերը կղզիներու պիտի [լ]վերածեմ,
Եւ լիճերը պիտի ցամքեցնեմ:
16 Կոյրերուն քալել պիտի տամ իրենց չճանչցած ճամբայէն,
Զանոնք պիտի [խ]առաջնորդեմ իրենց չգիտցած շաւիղներէն:
Անոնց առջեւ խաւարը լոյսի պիտի [ծ]փոխեմ, ու խորտուբորտ տեղերը՝ հարթավայրի.
Անոնց այս բաները պիտի ընեմ, եւ զանոնք պիտի չլքեմ:
17 Քանդակուած [կ]կուռքերուն վստահողները,
Ձուլածոյ կուռքերուն՝ “դուք մեր աստուածներն էք□ ըսողները
Պիտի ընկրկին եւ ամչնան:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԹԵՐԱՑՈՒՄԸ ՍՈՐՎԵԼՈՒ ՄԷՋ

18 Ո՛վ խուլեր, լսեցէ՛ք.
Ո՛վ կոյրեր, նայեցէ՛ք, որպէսզի տեսնէք:
19 Ո՞վ է կոյր՝ եթէ ոչ իմ ծառաս,
Կամ խուլ՝ իմ ղրկած պատգամաւորիս պէս.
Ո՞վ է կոյր՝ Աստուծոյ [հ]նուիրեալին պէս,
Եւ խուլ՝ Տէրոջ ծառային պէս:
20 Շատ բաներ կը տեսնես, բայց ուշադիր չես ըլլար.
Ականջները բաց են, բայց [ձ]չեն լսեր:
21 Տէրը իր արդարութեան համար անոր հաճեցաւ.
Իր Օրէնքը մեծցուց ու փառաւորեց,
22 Բայց ահա՛ւասիկ կողոպտուած եւ թալլուած ժողովուրդ մը.
Բոլորը ծակերու մէջ վարմէն բռնուեցան,
Ու բանտերու մէջ պահուեցան:
Անոնք կողոպտուեցան, բայց ո՛չ մէկը կ’ազատէ.
Յափշտակուեցան, բայց ո՛չ մէկը կ’ըսէ. «Վերադարձո՛ւր»:
23 Ձեր մէջ ո՞վ կայ՝ որ ասիկա ունկնդրէ,
Ուշադիր ըլլայ ու լսէ յետագային մասին:
24 Ո՞վ մատնեց Յակոբը յափշտակութեան,
Եւ Իսրայէլը՝ կողոպտիչներուն.
Միթէ Տէրը չէ՞, ան՝ որուն դէմ մեղանչեցինք:

[ի] Կամ՝ Հեւալով պիտի փչեմ

[լ] Եբր.՝ ընեմ

[խ] Եբր.՝ քալեցնեմ

[ծ] Եբր.՝ ընեմ

[կ] Եբր.՝ պատկերներուն

[հ] Եբր.՝ կատարեալին

[ձ] Եբր.՝ չի

Արդարեւ անոր ճամբաներուն մէջ չուզեցին քալել,
Եւ անոր օրէնքին չհնազանդեցան:
25 Ուստի իր սաստիկ ցասումը
Ու պատերազմի ուժգնութիւնը անոր վրայ թափեց.
Ամէն կողմէ զայն բոցավառեց, բայց ան չգիտցաւ.
Զայն այրեց, բայց ան [ղ]ուշադրութիւն չդարձուց":

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ՓՐԿԵԼ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

43

Հիմա, ո՛վ Յակոբ, քեզ ստեղծողը,
Ո՛վ Իսրայէլ, քեզ ձեւակերպող Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Մի՛ վախնար, որովհետեւ ես քեզ փրկեցի.
Քեզ անունովդ կանչեցի, դուն իմս ես:
2 Երբ ջուրերէն անցնիս, ես քեզի հետ պիտի ըլլամ.
Երբ գետերէն անցնիս, քեզ պիտի չընկղմեն.
Երբ կրակի մէջէն քալես, պիտի չայրիս,
Բոցը քեզ պիտի չվառէ:
3 Արդարեւ ես՝ Տէրս, քու Աստուածդ եմ,
Իսրայէլի Սուրբը, քու Փրկիչդ.
Եգիպտոսը քեզի համար տուի իբր փրկանք,
Եթովպիան եւ Սաբան՝ իբր փոխարէն:
4 Քանի իմ աչքերուս պատուական եղար,
Փառաւորուեցար, ու ես քեզ սիրեցի,
Քու անձիդ փոխարէն մարդ պիտի տամ,
Եւ [ա]կեանքիդ փոխարէն՝ [բ]ժողովուրդներ:
5 Մի՛ վախնար, քանի որ ես քեզի հետ եմ.
Քու զարմդ արեւելքէն պիտի բերեմ,
Քեզ արեւմուտքէն պիտի հաւաքեմ.
6 Հիւսիսին պիտի ըսեմ. "Յանձնէ՛□,
Ու հարաւին. "Մի՛ արգիլափակեր.
Բե՛ր իմ որդիներս հեռուէն,
Եւ աղջիկներս՝ երկրի ծայրէն,
7 Այսինքն՝ բոլոր իմ անունովս կոչուածները.
Արդարեւ անոնք իմ փառքիս համար ստեղծեցի,
Զանոնք ձեւակերպեցի եւ ըրի□»:

ԻՍՐԱՅԷԼ՝ ՏԷՐՈՋ ՎԿԱՆ

8 «Դո՛ւրս հանեցէք աչք ունեցող կոյր ժողովուրդը,
Եւ ականջ ունեցող խուլերը:

[ղ] Եբր.՝ իր սիրտին մէջ չդրաւ

[ա] Եբր.՝ շունչիդ

[բ] Եբր.՝ բնակչութիւն

9 Բոլոր ազգերը միասին թող ժողվուին,
Ու [գ]ժողովուրդները թող հաւաքուին.
Անոնցմէ ո՞վ կրնայ ասիկա յայտնել,
Եւ [դ]առաջին բաները մեզի իմացնել:
Իրենց վկաները թող [ե]ներկայացնեն՝ որպէսզի արդարանան,
Ու մարդիկ լսեն եւ ըսեն. “Ասիկա ճշմարիտ է□:
10 Դո՛ւք էք իմ վկաներս,– կը պատգամէ Տէրը,–
Նաեւ իմ ընտրած ծառաս.
Որպէսզի գիտնաք, ինծի հաւատաք
Ու հասկնաք թէ ես նոյնն եմ.
Ինծմէ առաջ Աստուած [զ]չեղաւ,
Եւ ինծմէ ետքն ալ պիտի չըլլայ:
11 Ե՛ս եմ, ե՛ս եմ Տէրը.
Ինծմէ ուրիշ փրկիչ չկայ:
12 Ե՛ս յայտարարեցի, փրկեցի եւ իմացուցի,
Երբ ձեր մէջ օտար աստուած չկար.
Ուստի դո՛ւք էք իմ վկաներս,– կը պատգամէ Տէրը,– թէ ե՛ս Աստուած եմ:
13 [է]Սկիզբէն ի վեր ես նոյնն եմ,
Եւ ո՛չ մէկը իմ ձեռքէս կ’ազատէ.
Երբ ես բան մը ընեմ, ո՞վ կրնայ զայն կասեցնել»:

ՓԱԽՈՒՍՏ ԲԱԲԵԼՈՆԷՆ

14 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը,
Ձեր Փրկարարը, Իսրայէլի Սուրբը.
«Ձեր սիրոյն համար՝ թշնամին Բաբելոն կը ղրկեմ
Եւ զանոնք բոլորն ալ իբր փախստական կ’իջեցնեմ,
Ու Քաղդէացիներուն ճիչը նաւերուն մէջ պիտի լսուի:
15 Ե՛ս եմ Եհովան՝ ձեր Սուրբը,
Իսրայէլի Ստեղծիչը, ձեր Թագաւորը»:
16 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝ որ ծովուն մէջ ճամբայ կը [ը]բանայ,
Եւ հզօր ջուրերու մէջ՝ շաւիղ.
17 Որ կառքն ու ձին, զօրագունդը եւ հուժկուները դուրս կը հանէ,
Յետոյ անոնք միասին կը պառկին ու չեն ելլեր,
Պատրոյգի պէս կը մարին եւ կը շիջանին.

[գ] Եբր.՝ բնակչութիւնները

[դ] Կամ՝ նախկին

[ե] Եբր.՝ դնեն

[զ] Եբր.՝ չձեւակերպուեցաւ

[է] Եբր.՝ Առաջին օրէն

[ը] Եբր.՝ դնէ

18 «[թ]Առաջին բաները մի՛ յիշէք,
Ու հին բաներուն վրայ մի՛ մտածէք:
19 Ահա՛ ես նո՛ր բան մը պիտի ընեմ, որ հիմա պիտի [ժ]պատահի.
Միթէ զայն պիտի չգիտնա՞ք:
Ես անապատին մէջ ալ ճամբայ պիտի [ի]բանամ,
Եւ ամայութեան մէջ գետեր պիտի հոսեցնեմ:
20 Զիս դաշտի գազանները,
Շնագայլերն ու ջայլամները պիտի փառաւորեն,
Որովհետեւ իմ ժողովուրդիս՝ իմ ընտրեալներուս խմցնելու համար
Անապատին մէջ ջուրեր պիտի տամ,
Եւ ամայութեան մէջ՝ գետեր:
21 Այս ժողովուրդը ինծի համար [լ]ստեղծեցի,
Անոնք իմ [խ]փառաւոր գործերս" պիտի պատմեն»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵՂՔԸ

22 «Բայց դուն ինծի չկոչեցիր, ո՛վ Յակոբ,
Հապա ինձմէ [ծ]ձանձրացար, ո՛վ Իսրայէլ:
23 Քու ողջակէզներուդ ոչխարները ինծի չբերիր,
Ու զոհերովդ զիս չփառաւորեցիր.
Ընծայի համար քեզ չհպատակեցուցի,
Կնդրուկի համար քեզ չյոգնեցուցի:
24 Ինծի համար դրամով խունկեղէգ չգնեցիր,
Քու զոհերուդ ճարպով զիս չկշտացուցիր.
Հապա քու մեղքերովդ դո՛ւն զիս հպատակեցուցիր,
Քու անօրէնութիւններովդ դո՛ւն զիս յոգնեցուցիր»:
25 «Ե՛ս եմ, ե՛ս եմ որ քու յանցանքներդ կը ջնջեմ՝ ինծի համար,
Ու քու մեղքերդ ա՛լ պիտի չյիշեմ:
26 Յիշեցո՛ւր ինծի, միասին դատուինք.
Դո՛ւն [կ]խօսէ, որպէսզի արդարանաս:
27 Քու նախահայրդ մեղանչեց,
Ու [հ]միջնորդներդ ինծի դէմ ապստամբեցան.

[թ] Կամ՝ Նախկին

[ժ] Եբր.՝ բուսնի

[ի] Եբր.՝ դնեմ

[լ] Եբր.՝ ձեւակերպեցի

[խ] Եբր.՝ գովաբանութիւնս

[ծ] Եբր.՝ յոգնեցար

[կ] Եբր.՝ պատմէ

[հ] Կամ՝ թարգմաններդ

28 Ուստի ես ալ սրբարանին իշխանաւորները [ծ]պիղծ սեպեցի",
Յակոբը նզովքի մատնեցի,
Եւ Իսրայէլը՝ բամբասանքի»:

ՄԻԱՅՆ ՏԷՐԸ ԱՍՏՈՒԱԾ Է

44

«Հիմա մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Յակոբ՝ իմ ծառաս,
Ու դուն, ո՛վ Իսրայէլ՝ իմ ընտրածս.
2 Քեզ [ա]ստեղծող, [բ]արգանդի մէջ ձեւակերպող
Եւ քեզի օգնող Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Մի՛ վախնար, ո՛վ Յակոբ՝ իմ ծառաս,
Ու դուն, ո՛վ [գ]Իսրայէլ՝ իմ ընտրածս,
3 Քանի որ ծարաւին վրայ ջուր պիտի թափեմ,
[դ]Չոր երկրին" վրայ՝ հոսանքներ:
Քու զարմիդ վրայ իմ Հոգիս պիտի թափեմ,
Եւ շառաւիղներնուդ վրայ՝ իմ օրհնութիւնս:
4 Անոնք խոտերուն մէջ պիտի բուսնին՝
Ջուրի հոսանքներու քով եղող ուռիներուն պէս:
5 Մէկը պիտի ըսէ. "Ես Տէրոջն եմ".
Միւսը Յակոբի անունով պիտի կոչուի.
Ուրիշ մըն ալ իր ձեռքով պիտի գրէ. "Ես Տէրոջն եմ",
Եւ Իսրայէլի անունով պիտի մականուանուի□:
6 Տէրը՝ Իսրայէլի Թագաւորը
Եւ անոր Փրկարարը, զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Ե՛ս եմ առաջինը ու ե՛ս եմ վերջինը,
Ինձմէ զատ Աստուած չկայ:
7 [ե]Հին ժողովուրդը [զ]հաստատելէս ի վեր՝
Ո՞վ կրցաւ ինծի պէս առաջուընէ յայտարարել եւ իմացնել.
Թող [է]փաստէ ասիկա ինծի համար.
Թող անոնց յայտնեն գալիք եւ [ը]պատահելիք բաները:

[ծ] Կամ՝ աղարտեցի

[ա] Եբր.՝ շինող

[բ] Եբր.՝ փորի

[գ] Եբր.՝ Յեսուրուն, այսինքն՝ Ուղիղ

[դ] Եբր.՝ Ցամաքին

[ե] Եբր.՝ Հնադարեան

[զ] Եբր.՝ դնելէս

[է] Եբր.՝ շարէ

[ը] Եբր.՝ հասնելիք

8 Մի՛ վախնաք ու մի՛ զարհուրիք.
Միթէ ես ձեզի այն ատենէն [բ]չծանուցանեցի՞ եւ չյայտարարեցի՞
Թէ դո՛ւք էք իմ վկաներս:
Ինձմէ զատ Աստուած կա՞յ.
Ի՛րապէս ուրիշ Վէմ չկայ. ուրիշ մը չեմ ճանչնար□»:

ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀԵԳՆՈՒԻ

9 Բոլոր [գ]կուռք ձեւակերպողներն ալ [դ]ունայնութիւն են,
Անոնց ցանկալի գործերը օգուտ մը չեն ունենար:
Իրենք իրենց դէմ վկաներ են.
Չեն տեսներ ու չեն հասկնար՝ որ ամչնան:
10Բայց ո՞վ աստուած կը ձեւակերպէ,
Կուռք կը [ե]ձուլէ, առանց օգուտ ունենալու:
11 Ահա՛ անոր բոլոր ընկերակիցները պիտի ամչնան,
Որովհետեւ արհեստաւորները՝ իրե՛նք մարդ են:
Անոնք բոլորը թող հաւաքուին եւ կայնին.
Պիտի վախնան ու միասին ամչնան:
12 Երկաթագործը դուր կը շինէ՝ ածուխի մէջ դնելով,
Մուրճերով զայն կը ձեւակերպէ,
Իր բազուկին ոյժով զայն կը շինէ:
Երբ անօթենայ, ոյժէ կը կտրի.
Եթէ ջուր չխմէ, կը պարտասի:
13 Հիւսնը լար կը քաշէ եւ կաւիճով կուռքը կը գծէ.
Զայն գրոցով կը [զ]քանդակէ,
Անոր վրայ կարկինով կը գծէ,
Զայն մարդու կերպարով
Ու մարդկային [է]գեղեցկութեամբ կը շինէ,
Որպէսզի տան մէջ մնայ:
14 Ան իրեն մայրիներ կը կտրէ,
Թեղօշ եւ կաղնի կ՚առնէ.
Զանոնք անտառի ծառերէն իրեն համար կ՚ընտրէ:
Սոճի կը տնկէ, ու տեղատարափը զայն կը մեծցնէ:
15 Անոնք մարդուն վառելիք կ՚ըլլան.
Անոնցմէ կ՚առնէ, որպէսզի կրակ վառէ եւ տաքնայ:

[բ] Եբր.՝ լսել չտուի՞

[գ] Եբր.՝ քանդակուած պատկեր

[դ] Եբր.՝ ոչնչութիւն

[ե] Եբր.՝ թափէ

[զ] Եբր.՝ շինէ

[է] Եբր.՝ շքեղութեամբ

Անոնցմէ մաս մը կը վառէ ու հաց կ՚եփէ,
Նաեւ աստուած մը կը կերտէ եւ անոր կ՚երկրպագէ.
Անկէ կուռք կը շինէ ու կը պաշտէ:
16 Անոր կէսը կրակի մէջ կը վառէ,
Այդ կէսով միս կ՚ուտէ.
Խորոված կ՚եփէ եւ կը կշտանայ,
Նաեւ կը տաքնայ, ու կ՚ըսէ.
«Վա՜շ, տաքցայ, կրակը տեսայ»:
17 Անոր մնացածով աստուած՝ այսինքն կուռք կը շինէ իրեն,
Զայն կը պաշտէ եւ անոր կ՚երկրպագէ,
Անոր կ՚աղօթէ ու կ՚ըսէ.
«Ազատէ՛ զիս, քանի որ դո՛ւն ես իմ աստուածս»:
18 Չեն գիտեր ու չեն հասկնար,
Քանի որ անոնց աչքերը ծեփեց՝ որ չտեսնեն,
Եւ անոնց սիրտերը՝ որ չհասկնան:
19 Ո՛չ մէկը սիրտին մէջ չի մտածեր,
Գիտութիւն ու հանճար չունի՝ որ ըսէ.
«Ասոր կէսը կրակի մէջ վառեցի,
Անոր կայծերուն վրայ հաց ալ եփեցի.
Միս խորովեցի եւ կերայ.
Միթէ մնացածով գարշելի բա՞ն շինեմ,
Ծառի կո՞ճղ պաշտեմ»:
20 Անիկա մոխիրով կը սնանի,
Անոր խաբուած սիրտը զինք կը խոտորեցնէ,
Որպէսզի իր անձը չազատէ՝ ըսելով.
«Արդեօք ստութիւն չկա՞յ իմ աջ ձեռքիս մէջ»:

ՏԷՐԸ, ԱՐԱՐԻՉԸ, ՓՐԿԻՉԸ

21 Յիշէ՛ ասոնք, ո՛վ Յակոբ,
Եւ դո՛ւն, ո՛վ Իսրայէլ, քանի որ իմ ծառաս ես:
Ե՛ս [կ]ստեղծեցի քեզ, դուն իմ ծառաս ես.
Ո՛վ Իսրայէլ, [հ]ինծմէ պիտի չմոռցուիս":
22 Քու յանցանքներդ թանձր ամպի պէս ջնջեցի,
Ու քու մեղքերդ՝ ամպի պէս.
Վերադարձի՛ր ինծի, որովհետեւ քեզ փրկեցի:
23 Ցնծա՛, ո՛վ երկինք, որովհետեւ Տէրը ըրաւ ասիկա:.
Ուրախութեա՛մբ գոչեցէք, ո՛վ երկրի ստորին մասեր.
Ցնծութեա՛մբ պոռթկացէք՝
Լեռներ, անտառ ու անոր մէջ եղող բոլոր ծառեր,
Քանի որ Տէրը փրկեց Յակոբը,
Եւ Իսրայէլի մէջ փառաւորուեցաւ:

[կ] Եբր.՝ ձեւակերպեցի

[հ] Կամ՝ զիս մի՛ մոռնար

24 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝ քու Փրկարարդ,
Քեզ արգանդի մէջ ձեւակերպողը.
«Ե՛ս եմ Տէրը, որ բոլոր բաները ըրի.
Երկինքը առանձի՛ն սփռեցի,
Ու երկիրը [ձ]ի՛մ կարողութեամբս" տարածեցի:
25 Ստախօսներուն նշանները [ղ]կ'ոչնչացնեմ,
Ու դիւթերը կը խենթացնեմ.
Իմաստուններուն [ճ]ընկրկիլ կու տամ",
Եւ անոնց գիտութիւնը անմտութեան կը փոխեմ:
26 Իմ ծառայիս խօսքը կը հաստատեմ,
Ու պատգամաւորներուս խորհուրդը կը գործադրեմ:
Ե՛ս եմ, որ Երուսաղէմի համար կ'ըսեմ. "Պիտի բնակուիս",
Նաեւ Յուդայի քաղաքներուն համար. "Պիտի կառուցանուիք",
Եւ անոր աւերակները պիտի կանգնեցնեմ:
27 Խորխորատին կ'ըսեմ. "Չորցի՛ր,
Ու քու [մ]հոսանքներդ պիտի ցամքեցնեմ":
28 Կիւրոսի համար կ'ըսեմ. "Իմ հովիւս է,
Եւ իմ ամբողջ փափաքս պիտի գործադրէ":
Երուսաղէմի կ'ըսեմ. "Պիտի կառուցանուիս",
Ու տաճարին. "Քու հիմերդ պիտի դրուին"»:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ ԿԻՒՐՈՍԸ

45

Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը իր օծեալին՝ Կիւրոսի,
Որուն աջ ձեռքը բռնեցի՝
Որպէսզի ազգերը անոր ենթարկեմ,
Թագաւորներուն մէջքը [յ]թուլցնեմ,
Անոր առջեւ երկու փեղկերը բացուին,
Ու դռները բնաւ չգոցուին.
2 «Ես քու առջեւէդ պիտի երթամ,
[ն]Խորտուբորտ տեղերը" պիտի շտկեմ,
Պղինձէ դռները պիտի փշրեմ,
Երկաթէ նիգերը պիտի կոտրտեմ,
3 Եւ խաւարին գանձերը
Ու ծածուկ տեղերու հարստութիւնները քեզի պիտի տամ,

[ձ] Եբր.՝ ինձմո՛վ

[ղ] Եբր.՝ կը պատռեմ

[ճ] Եբր.՝ ետ կը դարձնեմ

[մ] Եբր.՝ գետերդ

[յ] Եբր.՝ քակեմ

[ն] Եբր.՝ Ուռածները

Որպէսզի գիտնաս թէ ե՛ս եմ Տէրը,
Իսրայէլի Աստուածը, որ քեզ անունովդ կը կանչեմ:
4 Իմ ծառայիս՝ Յակոբի սիրոյն համար,
Եւ իմ ընտրեալիս՝ Իսրայէլի համար
Քեզ քու անունովդ կանչեցի.
Քեզ մականուանեցի՝ թէեւ զիս չէիր ճանչնար:
5 Ե՛ս եմ Տէրը, եւ ուրիշ մը չկայ.
Ինձմէ զատ Աստուած չկայ:
Ես քեզ գօտեւորեցի՝ թէեւ զիս չէիր ճանչնար,
6 Որպէսզի արեւելքէն եւ արեւմուտքէն գիտնան
Թէ ինձմէ զատ ո՛չ մէկը կայ.
Ե՛ս եմ Տէրը, ուրիշ մը չկայ:
7 Լոյսը ձեւակերպողը եւ խաւարը ստեղծողը,
[գ]Բարօրութիւն տուողն" ու ձախորդութիւնը ստեղծողը,
Այս բոլոր բաները ընողը ե՛ս եմ՝ Տէրը:
8 Ո՛վ երկինք, գօ՛ղ կաթեցուր վերէն,
Եւ նօսր ամպերը արդարութիւն թող հոսեցնեն:
Երկիրը թող բացուի ու փրկութիւն [դ]աճեցնէ,
Ու միաժամանակ արդարութիւն բուսնի:
Ասոնք ստեղծողը ե՛ս եմ՝ Տէրը»:

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՏԷՐԸ

9 «Վա՜յ անոր՝ որ իր [ե]Արարիչին հետ կը վիճի,
[զ]Թէեւ ինք գետինի [է]խեցիներուն պէս խեցի մըն է".
Միթէ կաւը զինք ձեւակերպողին կ'ըսէ՞. "Ի՞նչ կ'ընես□,
Կամ քու գործդ քեզի կ'ըսէ՞. "Ձեռք [ը]չունիս□:
10 Վա՜յ անոր՝ որ իր հօր կ'ըսէ. "Ի՞նչ ծնար□,
Կամ [թ]իր մօր". "Ի՞նչ երկնեցիր□»:
11 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝
Իսրայէլի Սուրբը եւ անոր Արարիչը.
«Ինծի՛ հարցուցէք գալիքին մասին.
Ինծի՞ պիտի հրամայէք
Իմ որդիներուս համար, ու ձեռքերուս գործերուն համար:

[գ] Եբր.՝ Խաղաղութիւն ընողն

[դ] Եբր.՝ աճեցնեն

[ե] Եբր.՝ Ձեւակերպիչին

[զ] Կամ՝ Խեցին հողէ խեցիներուն հետ թող վիճի

[է] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ անօթներուն

[ը] Եբր.՝ չունի

[թ] Եբր.՝ կնոջ

12 Ե՛ս շինեցի երկիրը,
Եւ անոր վրայ ստեղծեցի մարդը.
Ե՛ս եմ, իմ ձեռքերս են որ սփռեցին երկինքը,
Ու հրամայեցի անոր ամբողջ զօրքին:
13 Ե՛ս [ժ]զինք արդարութեամբ արթնցուցի
Եւ իր բոլոր ճամբաները պիտի [ի]ուղղեմ:
Ան իմ քաղաքս պիտի կառուցանէ,
Ու տարագիրներս ազատ արձակէ՝
Առանց [լ]հատուցումի, ո՛չ ալ [խ]վարձատրութեան»,
Կ՚ըսէ զօրքերու Տէրը:
14 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Եգիպտոսի վաստակը,
Եթովպիացիներուն եւ երկայնահասակ Սաբայեցիներուն [ծ]շահը
Քեզի պիտի անցնին ու քուկդ պիտի ըլլան:
Անոնք քու ետեւէդ պիտի քալեն.
Շղթաներով պիտի անցնին,
Քեզի երկրպագելով՝
Քեզի պիտի [կ]աղաչեն եւ ըսեն.
“Միայն քո՛ւ մէջդ Աստուած կայ.
Ուրիշ ո՛չ մէկը կայ, անկէ զատ Աստուած չկայ□»:
15 Ի՛րապէս դուն քեզ ծածկող Աստուած մըն ես,
Ո՛վ Իսրայէլի փրկիչ Աստուածը:
16 Անոնք բոլորը պիտի ամչնան ու խայտառակուին.
[հ]Կուռք շինողները” միասին նախատինքով պիտի երթան:
17 Իսրայէլ յաւիտենական փրկութեամբ պիտի փրկուի Տէրոջմէն.
Դուք [ձ]յաւերժ պիտի չամչնաք եւ չխայտառակուիք:
18 Արդարեւ սա՛ կը յայտարարէ երկինքը ստեղծող Տէրը,
Այն Աստուածը՝ որ երկիրը ձեւակերպեց,
Զայն շինեց ու հաստատեց.
Զայն [ղ]զուր տեղը” չստեղծեց,

[ժ] Այսինքն՝ Կիւրոսը

[ի] Եբր.՝ շտկեմ

[լ] Եբր.՝ գինի

[խ] Եբր.՝ կաշառքի

[ծ] Եբր.՝ վաճառականութիւնը

[կ] Եբր.՝ աղօթեն

[հ] Եբր.՝ Կուռքի արհեստաւորները

[ձ] Եբր.՝ յաւերժութենէ յաւերժութիւն

[ղ] Կամ՝ ամայի ըլլալու համար

Հապա բնակութեան համար ձեւակերպեց:
«Ե՛ս եմ Տէրը, ուրիշ մը չկայ:
19Ես ծածկաբար չխօսեցայ՝ երկրի խաւար տեղի մը մէջ.
Յակոբի զարմին չըսի.
“Զո՛ւր տեղը զիս փնտռեցէք”.
Ես՝ Տէրս, արդարութիւն կը խօսիմ
Եւ ուղղամտութիւն կը յայտարարեմ»:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՏԷՐԸ ԵՒ ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԿՈՒՌՔԵՐԸ

20 «Հաւաքուեցէ՛ք ու եկէ՛ք,
Միասին մօտեցէ՛ք, ո՛վ ազգերէն ազատածներ:
Գիտակից չեն անոնք՝ որ իրենց [б]փայտէ կուռք կը կանգնեցնեն”,
Եւ “փրկելու անկարող” աստուծոյ մը կ՚աղօթեն:
21 Յայտարարեցէ՛ք ու մօտեցուցէ՛ք զանոնք.
Միասին թող խորհրդակցին:
Ո՞վ ասիկա վաղուց իմացուց,
Այն ատենէն ո՞վ [յ]ծանուցանեց.
Միթէ ես՝ Տէրս չե՞մ: Ինծմէ զատ ուրիշ Աստուած չկայ,
Ինծմէ ուրիշ արդար Աստուած ու Փրկիչ չկայ:
22 Ո՛վ երկրի բոլոր ծայրերը, ինծի՛ նայեցէք՝ որպէսզի փրկուիք,
Քանի որ ե՛ս Աստուած եմ, եւ ուրիշ մը չկայ:
23 “Իմ անձիս վրայ” երդում ըրի,
Իմ բերանէս արդարութեան խօսք ելաւ, ու պիտի [չ]չխափանուի.
“Ամէն ծունկ իմ առջեւս պիտի կքի,
Եւ ամէն լեզու ինծմով երդում պիտի ընէ”:
24 Պիտի ըսուի.
“Միայն Տէրոջմով արդարութիւն ու զօրութիւն ունիմ”:
Մարդիկ անոր պիտի գան,
Եւ անոր դէմ բոլոր բորբոքողները պիտի ամչնան:
25 Իսրայէլի ամբողջ զարմը
Տէրոջմով պիտի արդարանայ ու պարծենայ»:

46

Բէլ կքեցաւ, Նաբաւ ծռեցաւ.
Անոնց կուռքերը կենդանիներու եւ անասուններու վրայ էին:

[б] Եբր.՝ քանդակուած պատկերին փայտը կը բարձրացնեն

[մ] Եբր.՝ չփրկող

[յ] Եբր.՝ լսել տուաւ

[ն] Եբր.՝ Ինծմով

[չ] Եբր.՝ ետ չդառնայ

Ձեր կրած բեռները
Պարտասած անասունին ծանրութիւն եղան:
2 Անոնք ծռեցան, միասին կքեցան.
Չկրցան բեռը ազատել,
Եւ իրենք ալ գերութեան գացին:
3 «Ինծի՛ մտիկ ըրէք, ո՛վ Յակոբի տունը,
Իսրայէլի տան ամբողջ մնացորդը,
Որ որովայնէն ի վեր կը շալկեմ եւ արգանդէն ի վեր կը կրեմ.
4 Մինչեւ ձեր ծերութիւնը ես նոյնն եմ,
Մինչեւ ձեր ալեւորութիւնը ես ձեզ պիտի կրեմ.
Ե՛ս [ա]ստեղծեցի ու ե՛ս պիտի վերցնեմ,
Ե՛ս պիտի կրեմ եւ ձեզ ազատեմ:
5 Զիս որո՞ւ կը նմանցնէք ու կը հաւասարեցնէք.
Զիս որո՞ւ կը բաղդատէք, որ նման ըլլանք:
6 [բ]Քսակէն ոսկի կը թափեն ու կշիռքով արծաթ կը կշռեն,
[գ]Ձուլագործ կը վարձեն՝ որ անով աստուած շինէ,
Զայն կը պաշտեն եւ անոր կ'երկրպագեն:
7 Զայն ուսերու վրայ կը վերցնեն, կը կրեն,
Իր տեղը կը հաստատեն, ու կը կայնի:
Ան իր տեղէն չի հեռանար.
Եթէ մէկը անոր աղաղակէ՝ չի պատասխաներ,
Զայն իր տագնապէն չ'ազատեր:
8 Յիշեցէ՛ք ասիկա, ու մա՛րդ եղէք.
[դ]Մտածեցէ՛ք, ո՛վ յանցաւորներ:
9 Յիշեցէ՛ք հնադարեան [ե]նախկին բաները,
Քանի որ ե՛ս Աստուած եմ, եւ ինծմէ ուրիշը չկայ.
Ե՛ս Աստուած եմ, եւ ո՛չ մէկը ինծի նման է.
10 Ես սկիզբէ՛ն կը յայտնեմ վերջաւորութիւնը,
[զ]Առաջուընէ կ'իմացնեմ դեռ չկատարուածը,
Ու կ'ըսեմ. "Իմ որոշումս պիտի հաստատուի,
Եւ ամբողջ փափաքս պիտի իրագործեմ□:
11 Ե՛ս եմ որ արեւելքէն գիշատիչ թռչունը կը կանչեմ,
Ու հեռաւոր երկրէն՝ իմ որոշումս գործադրող մարդը:
Ե՛ս խօսեցայ, ու պիտի իրագործեմ.
Ե՛ս [է]ծրագրեցի, եւ պիտի կատարեմ:

[ա] Եբր.՝ ըրի

[բ] Եբր.՝ Տոպրակէն

[գ] Կամ՝ Ոսկերիչ

[դ] Եբր.՝ Դարձուցէ՛ք ձեր սիրտին մէջ

[ե] Կամ՝ առաջին

[զ] Եբր.՝ Վաղուց

[է] Եբր.՝ ձեւակերպեցի

12 Ո՛վ արդարութենէ հեռացած [ը]խստասիրտներ,
Ինծի՛ մտիկ ըրէք.
13 Իմ արդարութիւնս մօտեցուցի,
Ան պիտի չհեռանայ.
Իմ փրկութիւնս պիտի չուշանայ.
Սիոնի մէջ փրկութիւն պիտի տամ,
[թ]Իմ [ժ]փառքիս՝ Իսրայէլի համար"»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԴԱՏԱՎՃԻՌԸ

47

Ո՛վ Բաբելոնի կոյս աղջիկ,
Իջի՛ր եւ հողի՛ վրայ նստէ.
Ո՛վ Քաղդէացիներու աղջիկ,
Գետի՛նը նստէ՝ առանց գահի,
Քանի որ անգամ մըն ալ փափուկ ու քնքուշ պիտի չկոչուիս:
2 Ջաղա՛ցքը առ, ալի՛ւր աղա.
[ա]Հանէ՛ լաչակդ", սոթտէ՛ փէշերդ,
Մերկացո՛ւր սրունքդ, անցի՛ր գետերէն.
3 Թող քու մերկութիւնդ բացուի
Եւ նախատինքդ ալ տեսնուի:
Քեզմէ վրէժ պիտի առնեմ.
Ջիս կեցնող ո՛չ մէկուն պիտի հանդիպիմ:
4 (Մեր Փրկարարին անունը [բ]Զօրքերու Տէր" է.
Ան Իսրայէլի Սուրբն է:)
5 Լո՛ւռ նստէ, խաւարի՛ մէջ մտիր, ո՛վ Քաղդէացիներու աղջիկ,
Քանի որ անգա՛մ մըն ալ "թագաւորութիւններու տիրուհի□ պիտի չկոչուիս:
6 Ես իմ ժողովուրդիս զայրացայ,
Իմ ժառանգութիւնս անպատուեցի,
Զանոնք քու ձեռքդ մատնեցի.
Դուն անոնց գթութիւն [գ]ցոյց չտուիր",
Երէցին վրայ քու լուծդ յոյժ ծանրացուցիր,
7 Եւ ըսիր. «Ես յաւիտեան տիրուհի պիտի ըլլամ»:
Ուստի [դ]ասոր ուշադրութիւն չդարձուցիր",

[ը] Եբր.՝ հզօր սիրտ ունեցողներ

[թ] Կամ՝ Եւ Իսրայէլի մէջ՝ իմ փառքս

[ժ] Եբր.՝ պարծանքիս

[ա] Կամ՝ Բա՛ց խոպոպներդ

[բ] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[գ] Եբր.՝ չտուիր

[դ] Եբր.՝ ասիկա սիրտիդ մէջ չդրիր

Անոր վախճանը չյիշեցիր:
8 Հետեւաբար հիմա մտի՛կ ըրէ, ո՛վ հեշտասէր,
Որ ապահովութեամբ կը [ե]բնակիս,
Ու սիրտիդ մէջ կ’ըսես.
«Ե՛ս եմ, եւ ինծմէ զատ ո՛չ մէկը կայ:
Իբր այրի պիտի չբնակիմ,
Ու զաւակներէ զրկում պիտի չգիտնամ»:
9 Ասոնք երկուքն ալ՝
Զաւակներէ զրկում եւ այրիութիւն՝
[զ]Յանկարծ քու վրադ պիտի հասնին, մէկ օրուան մէջ:.
Հակառակ կախարդութիւններուդ շատութեան
Ու թովչութիւններուդ մեծ [է]թիւին,
Անոնք ամբողջովին վրադ պիտի հասնին:
10 Արդարեւ դուն չարութեանդ վստահեցար,
Եւ ըսիր. «Ո՛չ մէկը զիս կը տեսնէ»:
Քու իմաստութիւնդ ու գիտութիւնդ են որ քեզ [ը]հրապուրած են:
Սիրտիդ մէջ ըսիր. «Ե՛ս եմ, եւ ինծմէ զատ ո՛չ մէկը կայ»:
11 Հետեւաբար քու վրադ ձախորդութիւն մը պիտի հասնի,
Որուն [թ]ուրկէ՛ ծագիլը՝՝ պիտի չգիտնաս.
Քու վրադ աղէտ մը պիտի իյնայ,
Որ պիտի չկարենաս [ժ]հեռացնել.
Քու վրադ յանկարծ աւերում մը պիտի հասնի,
Բայց դուն պիտի չգիտնաս:
12 Ուրեմն քու թովչութիւններուդ եւ շատ կախարդութիւններուդ մէջ կեցիր,
Որոնց համար երիտասարդութենէդ ի վեր յոգներ ես.
Թերեւս կարենաս օգտակար ըլլալ քեզի,
Թերեւս ահաբեկես:
13 Խորհուրդներուդ շատութենէն [ի]հիւծեցար.
Ուրեմն երկինքը զննողները, աստղագէտները,
Նոր ամիսներով [լ]գուշակողները թող ոտքի ելլեն
Եւ քու վրադ գալիք չարիքէն քեզ ազատեն:

[ե] Կամ՝ գահակալես

[զ] Եբր.՝ Վայրկենապէս

[է] Եբր.՝ հզօրութեան

[ը] Եբր.՝ շեղեցուցած

[թ] Եբր.՝ արշալոյսը

[ժ] Եբր.՝ քաւել

[ի] Կամ՝ ձանձրացար

[լ] Եբր.՝ ապագան գիտցողները

14 Ահա՛ անոնք խոզանի պէս պիտի ըլլան,
Ու զանոնք կրակը պիտի այրէ.
Իրենց անձը պիտի չկարենան ազատել բոցին [խ]զօրութենէն.
Տաքնալու համար կայծ մը պիտի չմնայ,
Ո՛չ ալ կրակ՝ դիմացը նստելու համար:
15 Այսպէս պիտի ըլլան քեզի համար անոնք՝ որոնց հետ յոգնեցար,
Որոնք երիտասարդութենէդ ի վեր վաճառականներդ էին.
Անոնք պիտի դեգերին՝ իւրաքանչիւրը իր կողմը,
Ո՛չ մէկը քեզ պիտի ազատէ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՏԷՐՆ Է

48

Լսեցէ՛ք ասիկա, ո՛վ Յակոբի տունը,
Դո՛ւք՝ որ Իսրայէլի անունով կոչուած էք,
Յուդայի [ա]աղբիւրէն ելեր էք,
Տէրոջ անունով երդում կ՚ընէք
Եւ Իսրայէլի Աստուածը կը յիշատակէք,
Բայց ո՛չ ճշմարտութեամբ է, ո՛չ ալ արդարութեամբ:
2 (Արդարեւ իրենք զիրենք Սուրբ քաղաքին բնակիչները կը կոչեն,
Եւ Իսրայէլի Աստուծոյն կը յենին,
Որուն անունը [բ]Զօրքերու Տէր" է:)
3 [գ]Առաջին բաները վաղուց յայտնեցի.
Անոնք իմ բերանէս ելան, ու զանոնք իմացուցի.
Զանոնք յանկարծ ըրի, եւ իրագործուեցան:
4 Քանի գիտէի թէ դուն խստասիրտ ես,
Ծոծրակդ երկաթէ ջիղեր ունի,
Ու ճակատդ պղինձէ է,
5 Քեզի վաղուց յայտնեցի,
Դեռ չիրագործուած քեզի իմացուցի,
Որ չըսես. «Զանոնք իմ կուռքս ըրաւ,
Եւ իմ քանդակուած ու [դ]ձուլածոյ կուռքս" հրամայեց»:
6 Դուն զանոնք լսեցիր. նայէ՛, անոնք բոլորը կատարուեցան.
Միթէ դուք ալ զանոնք պիտի չյայտարարէ՞ք:
Հիմա քեզի նոր բաներ կ՚իմացնեմ,
Պահուած բաներ՝ որ չէիր գիտեր.
7 Անոնք հիմա ստեղծուեցան, եւ ո՛չ թէ վաղուց.

[խ] Եբր.՝ ձեռքէն

[ա] Եբր.՝ ջուրերէն

[բ] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[գ] Կամ՝ Նախկին

[դ] Եբր.՝ թափծու պատկերս

[ե]Ասկէ առաջ զանոնք չես լսած,
Որ չըսես. “Ահա՛ զանոնք գիտէի”:
8 Դուն ո՛չ լսեցիր, ո՛չ գիտցար,
Ո՛չ ալ [զ]սկիզբէն ականջդ բացուեցաւ.
Որովհետեւ գիտէի թէ դուն [է]չափազանց անհաւատարիմ ես,
Եւ թէ “[ը]որովայնէն ապստամբ” կոչուեցար:
9 Ես իմ անունիս համար բարկութիւնս պիտի յետաձգեմ,
Իմ գովաբանութեանս համար զիս պիտի [թ]զսպեմ քեզի հանդէպ,
Որպէսզի քեզ չբնաջնջեմ:
10 Ահա՛ քեզ զտեցի, բայց ո՛չ թէ [ժ]արծաթի պէս”.
Քեզ տառապանքի քուրային մէջ [ի]փորձարկեցի:
11 Ասիկա ինծի՛ համար, ինծի՛ համար պիտի ընեմ.
Արդարեւ ի՞նչպէս արտօնեմ որ անունս աղարտուի.
Ես իմ փառքս ուրիշի չեմ տար:

ԿԻՒՐՈՍ՝ ՏԷՐՈՋ ԸՆՏՐԱԾ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

12 Ինծի՛ մտիկ ըրէ, ո՛վ Յակոբ, եւ Իսրայէլ՝ իմ կանչածս:
Ես նոյնն եմ.
Ե՛ս եմ առաջինը, ու ե՛ս եմ վերջինը:
13 Նաեւ ի՛մ ձեռքս հիմնադրեց երկիրը,
Եւ ի՛մ աջ ձեռքս տարածեց երկինքը.
Երբ զանոնք կանչեմ,
Միասին [լ]կը ներկայանան”:
14 Հաւաքուեցէ՛ք դուք բոլորդ, ու մտի՛կ ըրէք.
Անոնցմէ ո՞վ յայտնեց այս բաները:
Տէրոջ սիրածը Բաբելոնի մէջ անոր [խ]կամքը պիտի գործադրէ,
Եւ իր բազուկը Քաղդէացիներուն վրայ պիտի երկարէ:
15 Ե՛ս, ե՛ս խօսեցայ, ու ե՛ս զինք կանչեցի.
Զինք բերի, եւ իր ճամբան պիտի յաջողի:

[ե] Եբր.՝ Այս օրէն

[զ] Եբր.՝ այն ատենէն

[է] Եբր.՝ անհաւատարմութեամբ

[ը] Եբր.՝ փորէն յանցաւոր

[թ] Եբր.՝ սանձեմ

[ժ] Եբր.՝ արծաթով

[ի] Եբր.՝ ընտրեցի

[լ] Եբր.՝ իմ առջեւս կը կենան

[խ] Եբր.՝ փափաքը

16 Ինծի՛ մօտեցէք, սա՛ լսեցէք.
Սկիզբէն ի վեր բնաւ ծածկաբար չխօսեցայ.
Այս բաներուն գոյացած ատենէն ի վեր ես հոն եմ,
Ու հիմա զիս Տէրը՝ Եհովան ղրկեց, [ծ]եւ անոր Հոգին”:

ՏԷՐՈՋ ԾՐԱԳԻՐԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

17 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝
Քու Փրկարարդ, Իսրայէլի Սուրբը.
«Ե՛ս եմ Տէրը՝ քու Աստուածդ,
Որ քեզի օգտակար եղածը կը սորվեցնեմ,
Քալելիք ճամբայիդ մէջ քեզ [կ]կ’առաջնորդեմ:
18 Երանի՜ թէ իմ պատուիրաններուս ուշադիր ըլլայիր.
Այն ատեն քու խաղաղութիւնդ գետի պէս պիտի ըլլար,
Եւ արդարութիւնդ՝ ծովու ալիքներուն պէս.
19 Քու զարմդ աւազի չափ պիտի ըլլար,
Ու որովայնիդ [հ]պտուղը՝ անոր խիճին չափ:
Անոր անունը իմ առջեւէս պիտի չջնջուէր եւ [ձ]չանհետանար»:
20 Բաբելոնէն ելէ՛ք, Քաղդէացիներէն փախէ՛ք.
Սա՛ յայտարարեցէք ցնծութեան ձայնով, ու [ղ]ծանուցանեցէք.
Սա՛ [ճ]տարածեցէք մինչեւ երկրի ծայրը,
Ըսէ՛ք. «Տէրը փրկեց իր ծառան՝ Յակոբը»:
21 Երբ անոնց անապատներու մէջ քալել տուաւ՝ չծարաւցան.
Անոնց համար վէմէն ջուրեր հոսեցուց,
Վէմը ճեղքեց, եւ անկէ ջուրեր [մ]բխեցան:
22 «Ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան», կը յայտարարէ Տէրը:

ԻՍՐԱՅԷԼ՝ ԱԶԳԵՐՈՒ ԼՈՅՍ ՄԸ

49

Ո՛վ կղզիներ, մտի՛կ ըրէք ինծի.
Ո՛վ [յ]ժողովուրդներ, ուշադի՛ր եղէք հեռուէն:

[ծ] Կամ՝ անոր Հոգիով

[կ] Եբր.՝ կը քալեցնեմ

[հ] Եբր.՝ շառաւիղները

[ձ] Եբր.՝ չփճանար

[ղ] Եբր.՝ լսել տուէք

[ճ] Եբր.՝ դուրս հանեցէք

[մ] Եբր.՝ հոսեցան

[յ] Եբր.՝ բնակչութիւն

Տէրը զիս [բ]արգանդէն կանչեց,
Իմ անունս մօրս որովայնէն յիշատակեց:
2 Իմ բերանս սրածայր սուրի [գ]վերածեց,
Զիս իր ձեռքին հովանիին տակ ծածկեց.
Զիս փայլուն նետի վերածեց,
Իր կապարճին մէջ զիս պահեց,
3 Եւ ինծի ըսաւ. «Դուն իմ ծառաս ես,
Ո՛վ Իսրայէլ. քեզմով պիտի փառաւորուիմ»:
4 Ես ալ ըսի. «Պարապ տեղը յոգնեցայ,
Իմ ոյժս ոչինչ ու զուր տեղը սպառեցի.
Բայց անտարակոյս իմ իրաւունքս Տէրոջ առջեւն է,
Եւ գործս իմ Աստուծոյս քովն է»:
5 Հիմա սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝
Որ զիս [դ]որովայնէն ձեւակերպեց իրեն ծառայ ըլլալու համար,
Որպէսզի Յակոբը իրեն վերադարձնեմ
Եւ Իսրայէլ իր քով հաւաքուի.
Տէրոջ [ե]առջեւ պիտի փառաւորուիմ,
Եւ իմ Աստուածս ինծի զօրութիւն պիտի ըլլայ.
6 Սա՛ կ՚ըսէ. «Յակոբի տոհմերը վերահաստատելու
Եւ Իսրայէլի [զ]ազատուածները վերադարձնելու համար՝
Քեզի [է]քիչ բան է իմ ծառաս ըլլալդ.
Քեզ նաեւ իբր լոյս դրի [ը]հեթանոսներուն,
Որպէսզի [թ]իմ փրկութիւնս" ըլլաս մինչեւ երկրի ծայրը»:
7 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝ Իսրայէլի Փրկարարը, անոր Սուրբը,
Արհամարհուած անձին, [ժ]ազգերու գարշելիին, կառավարիչներու ստրուկին.
«Թագաւորները պիտի տեսնեն ու ոտքի ելլեն.
Իշխանաւորներն ալ պիտի երկրպագեն
Տէրոջ համար՝ որ հաւատարիմ է,
Իսրայէլի Սուրբին համար՝ որ քեզ ընտրեր է»:

[բ] Եբր.՝ փորէն

[գ] Եբր.՝ ըրաւ

[դ] Եբր.՝ փորէն

[ե] Եբր.՝ աչքերուն

[զ] Եբր.՝ պահպանուածները

[է] Եբր.՝ թեթեւ

[ը] Եբր.՝ ազգերուն

[թ] Այսինքն՝ փրկութեան պատճառ

[ժ] Եբր.՝ ազգին գարշելիին

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

8 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«[ի]Պատեհ ժամանակին քեզի պատասխանեցի,
Փրկութեան օրը քեզի օգնեցի,
Քեզ պահպանեցի եւ իբր ուխտ դրի ժողովուրդին,
Որպէսզի երկիրը վերահաստատես,
Աւերուած ժառանգութիւնները ժառանգել տաս,
9 Բանտարկեալներուն ըսես. “Դո՛ւրս ելէք□,
Ու խաւարի մէջ եղողներուն. “Երեւցէ՛ք□:
Անոնք ճամբաներու վրայ պիտի արածին,
Եւ անոնց արօտը բոլոր բլրակներուն վրայ պիտի ըլլայ:
10 Անոնք պիտի չանօթենան ու չծարաւնան,
Խորշակը կամ արեւը պիտի չզարնեն անոնց,
Քանի որ անոնց գթացողը պիտի առաջնորդէ զանոնք,
Եւ ջուրի աղբիւրներու քով պիտի տանի զանոնք:
11 Բոլոր լեռներս ճամբայի պիտի վերածեմ,
Ու պողոտաներս պիտի բարձրանան:
12 Ահա՛ ոմանք հեռուէն կու գան,
Ոմանք՝ հիւսիսէն եւ արեւմուտքէն
Ոմանք ալ Սինէացիներու երկրէն»:
13 Ո՛վ երկինք, ցնծա՛. ո՛վ երկիր, խայտա՛.
Ո՛վ լեռներ, ցնծութեա՛մբ պոռթկացէք,
Քանի որ Տէրը իր ժողովուրդը հանգստացուց,
Եւ իր դժբախտներուն գթաց:
14 Բայց Սիոն ըսաւ. «Եհովան զիս լքեց,
Ու Տէրը զիս մոռցաւ»:
15 Միթէ կինը իր կաթնկեր մանուկը կրնա՞յ մոռնալ,
Այնպէս որ իր [լ]որովայնին [խ]պտուղին վրայ չգթայ.
Թէեւ անոնք մոռնան,
Ես քեզ պիտի չմոռնամ:
16 Ահա՛ քեզ իմ ափիս մէջ փորագրեցի,
Քու պարիսպներդ շարունակ իմ առջեւս են:
17 [ծ]Քու որդիներդ՝՝ պիտի շտապեն,
Քեզ փլցնողներն ու աւերողները պիտի [կ]հեռանան քեզմէ:
18 Վերցո՛ւր աչքերդ եւ նայէ՛ շուրջդ.
Բոլորը կը հաւաքուին ու քեզի կու գան:

[ի] Եբր.՝ Հաւանելի

[լ] Եբր.՝ փորի

[խ] Եբր.՝ որդիին

[ծ] Կամ՝ Քեզ կառուցանողները

[կ] Եբր.՝ դուրս ելլեն

Տէրը սա՛ կը պատգամէ. «Քանի ես կ՚ապրիմ,
Անշուշտ զանոնք բոլորը զարդի պէս պիտի հագնիս,
Եւ անոնցմով հարսի պէս պիտի [ա]զարդարուիս:
19 Արդարեւ քու աւերակներդ, ամայի տեղերդ
Ու քանդուած երկիրդ՝
Հիմա իր բնակիչներուն նեղ պիտի ըլլայ,
Իսկ քեզ կլլողները պիտի հեռանան:
20 Զաւակներէն զրկուելէ ետք ունենալիք որդիներդ
Քու ականջներուդ ա՛լ պիտի ըսեն.
“Այս տեղը ինծի նեղ է,
Տե՛ղ տուր ինծի՝ որ բնակիմ□:
21 Իսկ դուն սիրտիդ մէջ պիտի ըսես.
“Ասոնք ո՞վ ծնաւ ինծի:
Ես զաւակներէ զրկուած եւ անպտուղ էի,
Տարագիր ու [բ]աքսորուած.
Ասոնք ո՞վ մեծցուց:
Ահա՛ ես մինակ մնացած էի,
Ասոնք ո՞ւր էին□:
22 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝ Եհովան.
«Ահա՛ ձեռքս ազգերուն վրայ պիտի բարձրացնեմ,
Դրօշակս ժողովուրդներուն մէջ պիտի կանգնեցնեմ.
Անոնք քու որդիներդ իրենց գիրկին մէջ պիտի բերեն,
Քու աղջիկներդ անոնց ուսերուն վրայ պիտի վերցուին:
23 Թագաւորները քու հոգատարներդ պիտի ըլլան,
Եւ անոնց իշխանուհիները՝ քու սնուցիչներդ:
Իրենց դէմքը մինչեւ գետին խոնարհեցնելով՝ քեզի պիտի երկրպագեն,
Ոտքերուդ փոշին պիտի լզեն,
Ու պիտի գիտնաս թէ ե՛ս եմ Տէրը.
Ինծի յուսացողները պիտի չամչնան»:
24 Միթէ զօրաւոր մարդէն թալանը կը յափշտակուի՞,
Կամ իրաւացիօրէն գերեվարուածը կ՚ազատուի՞:
25 Բայց Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Զօրաւոր մարդուն գերեվարածն անգամ պիտի յափշտակուի,
Ու բռնակալին թալանը պիտի ազատուի:
Քեզի հետ վիճողներուն դէմ ե՛ս պիտի վիճիմ,
Եւ քու որդիներդ ե՛ս պիտի ազատեմ:
26 Քեզ կեղեքողներուն իրե՛նց միսերը պիտի կերցնեմ.
Իրե՛նց արիւնով պիտի գինովնան՝ ինչպէս քաղցու խմելով:
Ամէն մարմին պիտի գիտնայ
Թէ քեզ ազատողը ե՛ս եմ՝ Տէրը,
Քու Փրկարարդ, Յակոբի Հզօրը»:

[ա] Եբր.՝ կապուիս

[բ] Եբր.՝ հեռացուած

50

Տէրը սա՛ կ՚ըսէ.
«Ո՞ւր է ձեր մօր ամուսնալուծումի վկայագիրը,
Որով ես զայն արձակեր եմ.
Կամ իմ պարտատէրերէս ո՞վ է ան՝
Որուն ես ձեզ ծախեր եմ:
Ահա՛ ձեր անօրէնութիւններուն համար դուք ծախուեցաք,
Ու ձեր յանցանքներուն համար ձեր մայրը արձակուեցաւ:
2 Ինչո՞ւ երբ եկայ՝ ո՛չ մէկը կար,
Ու երբ կանչեցի՝ պատասխանող մը չկար:
Միթէ բնաւ ձեռքս կարճցա՞ւ՝ որ չկարենամ փրկել,
Կամ թէ ազատելու կարողութիւն չունի՞մ:
Ահա՛ ես սաստելով ծովը կը ցամքեցնեմ.
Գետերը անապատի [ա]կը վերածեմ".
Անոնց ձուկերը ջուր չըլլալուն համար գարշահոտ կ՚ըլլան,
Եւ ծարաւէն կը մեռնին:
3 Երկինքին խաւար կը հագցնեմ,
Ու քուրձ կը դնեմ անոր վրայ՝ իբր ծածկոց»:

ՏԷՐՈՋ ԾԱՌԱՆԵՐՈՒՆ ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

4 Տէրը՝ Եհովան ինծի ուսեալներու լեզուն տուաւ,
Որպէսզի գիտնամ խօսքով սփոփել պարտասածը:
Ամէն առտու զիս կ՚արթնցնէ.
Ի՛նք կ՚արթնցնէ իմ ականջս,
Որպէսզի [բ]աշակերտներու պէս լսեմ:
5 Տէրը՝ Եհովան իմ ականջս բացաւ,
Ու ես անհնազանդ չեղայ, չընկրկեցայ:
6 Իմ կռնակս զարնողներուն տուի,
Եւ այտերս՝ փետողներուն.
Իմ երեսս նախատինքէն ու թուքէն չծածկեցի:
7 Բայց Տէրը՝ Եհովան ինծի կ՚օգնէ,
Ուստի պիտի չխայտառակուիմ.
Հետեւաբար իմ երեսս գայլախազի պէս կարծր ըրի,
Եւ գիտեմ թէ պիտի չամչնամ:
8 Զիս արդարացնողը մօտ է.
Ո՞վ ինծի հետ պիտի վիճի. միասին դատարան [գ]ներկայանանք:
Ո՞վ [դ]զիս պիտի ամբաստանէ". թող ինծի մօտենայ:

[ա] Եբր.՝ կ՚ընեմ

[բ] Եբր.՝ ուսանողներու

[գ] Եբր.՝ կայնինք

[դ] Եբր.՝ է իմ դատիս տէրը

9 Ահա՛ Տէրը՝ Եհովան ինծի պիտի օգնէ.
Ո՞վ զիս պիտի դատապարտէ:
Ահա՛ բոլորը հագուստի պէս պիտի մաշին,
Ցեցը պիտի կրծէ զանոնք:
10 Ձեր մէջ կա՞յ մէկը՝ որ Տէրոջմէն կը վախնայ,
Անոր ծառային ձայնը մտիկ կ'ընէ,
Խաւարի մէջ կը քալէ ու բնաւ լոյս չունի.
Անիկա թող Տէրոջ անունին [ե]ապաւինի,
Եւ իր Աստուծոյն կռթնի:
11 Ահա՛ դուք բոլորդ՝ որ կրակ կը վառէք
Ու [զ]կրակի կայծերով" կը շրջապատուիք,
Քալեցէ՛ք ձեր կրակին լոյսով՝
Ձեր վառած կրակի կայծերուն մէջ:
Ասիկա իմ ձեռքովս պիտի ըլլայ ձեզի.
Դուք ցաւով պիտի պառկիք:

ՍՓՈՓԱՐԱՐ ԽՕՍՔԵՐ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

51

«Ինծի՛ մտիկ ըրէք, ո՛վ արդարութեան հետամուտ եղողներ,
Ո՛վ Տէրը փնտռողներ.
Նայեցէ՛ք այն վէմին՝ ուրկէ կոփուեցաք,
Այն գուբի փոսին՝ ուրկէ [ա]հանուեցաք:
2 Նայեցէ՛ք ձեր հօր՝ Աբրահամի,
Ու ձեզ [բ]ծնանող Սառայի.
Որովհետեւ մինակ էր՝ երբ զինք կանչեցի,
Եւ զինք օրհնեցի ու բազմացուցի:
3 Արդարեւ Տէրը Սիոնը պիտի հանգստացնէ.
Անոր բոլոր աւերակները պիտի հանգստացնէ,
Անոր անապատը Եդեմի պիտի [գ]վերածէ,
Անոր անբնակ երկիրը՝ Տէրոջ [դ]դրախտին:
Անոր մէջ բերկրանք եւ ուրախութիւն պիտի գտնուին,
[ե]Երգչախումբ ու նուագի ձայն:
4 Ո՛վ իմ ժողովուրդս, ուշադի՛ր եղիր ինծի,

[ե] Եբր.՝ վստահի

[զ] Կամ՝ ջահերով

[ա] Եբր.՝ փորուեցաք

[բ] Եբր.՝ երկնող

[գ] Եբր.՝ ընէ

[դ] Կամ՝ պարտէզին

[ե] Եբր.՝ Շնորհակալութիւն երգող խումբ

Ո՛վ իմ [գ]ազգս, ունկնդրէ՛ ինծի,
Քանի որ ինծմէ օրէնք պիտի ելլէ,
Եւ իմ դատաստանս պիտի [ե]հաստատեմ՝ ժողովուրդներուն լոյս ըլլալու համար:
5 Իմ արդարութիւնս մօտ է, փրկութիւնս դուրս ելած է,
Ու բազուկներս ժողովուրդները պիտի դատեն.
Կղզիները ինծի պիտի յուսան,
Իմ բազուկիս պիտի սպասեն:
6 Վերցուցէ՛ք ձեր աչքերը դէպի երկինքը,
Եւ վա՛ր նայեցէք՝ դէպի երկիրը.
Արդարեւ երկինքը ծուխի պէս պիտի փարատի,
Երկիրը հագուստի պէս պիտի մաշի,
Անոր բնակիչներն ալ [ը]մուներու պէս" պիտի մեռնին.
Բայց իմ փրկութիւնս յաւիտենական պիտի ըլլայ,
Եւ արդարութիւնս պիտի չխորտակուի:
7 Ինծի՛ մտիկ ըրէք, ո՛վ արդարութիւնը ճանչցողներ
Եւ իմ օրէնքս ձեր սիրտին մէջ պահող ժողովուրդ.
Մարդոց նախատինքէն մի՛ վախնաք,
Անոնց բամբասանքէն մի՛ զարհուրիք.
8 Արդարեւ ցեցը պիտի կրծէ զանոնք՝ հագուստի պէս,
Մեցը պիտի կրծէ զանոնք՝ բուրդի պէս,
Բայց իմ արդարութիւնս յաւիտենական պիտի ըլլայ,
Ու փրկութիւնս՝ սերունդէ սերունդ»:
9 Արթնցի՛ր, արթնցի՛ր, ո՛վ Տէրոջ բազուկը, զօրութի՛ւն հագիր.
Արթնցի՛ր՝ ինչպէս վաղեմի օրերը,
Հին դարերու սերունդներուն ատենը:
Դուն ան չե՞ս՝ որ Ռահաբը [թ]ջարդուփշուր ըրիր",
Եւ Վիշապը խոցեցիր:
10 Դուն ան չե՞ս՝ որ ծովը ցամքեցուցիր,
Մեծ անդունդին ջուրերը.
Դո՛ւն ծովուն խորունկ տեղերը ճամբայ [ժ]բացիր,
Որպէսզի փրկուածները անկէ անցնին:
11 Տէրոջ ազատածները պիտի վերադառնան,
Ցնծերգերով Սիոն պիտի գան,
Ու անոնց գլուխին վրայ յաւիտենական ուրախութիւն պիտի ըլլայ.
Անոնք բերկրանք եւ ուրախութիւն պիտի ստանան,
Տրտմութիւնն ու հառաչանքը անոնցմէ պիտի [ի]հեռանան:

[գ] Եբր.՝ բնակչութիւնս

[ե] Եբր.՝ խաղաղեցնեմ

[ը] Կամ՝ նմանապէս

[թ] Եբր.՝ տաշեցիր

[ժ] Եբր.՝ ըրիր

[ի] Եբր.՝ փախչին

12 «Ե՛ս եմ, ե՛ս եմ, որ ձեզ կը հանգստացնեմ:
Դուն ո՞վ ես, որ կը վախնաս մահկանացու մարդէն,
Խոտի [լ]նմանող մարդու որդիէն,
13 Մոռնալով քու Արարիչդ՝ երկինքը սփռող
Ու երկրի հիմերը դնող Տէրը,
Եւ [խ]բռնապետին ցասումէն" շարունակ կը վախնաս՝ ամբողջ օրը,
Որպէս թէ պատրաստուած ըլլար քեզ բնաջնջելու.
Բայց հիմա ո՞ւր է բռնապետին ցասումը:
14 Շղթաներու տակ ծռածը շուտով պիտի արձակուի.
[ծ]Փոսին մէջ պիտի չմեռնի,
Իր հացը պիտի չպակսի:
15 Արդարեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ քու Աստուածդ,
Որ ծովը կը խաղաղեցնեմ՝ երբ անոր ալիքները գոռան.
Իմ անունս [կ]Զօրքերու Տէր" է:
16 Իմ խօսքերս քու բերանդ դրի,
Քեզ ձեռքիս հովանիով ծածկեցի,
Որպէսզի երկինքը [հ]հաստատեմ, երկրի հիմերը դնեմ,
Եւ Սիոնի ըսեմ. "Դուն իմ ժողովուրդս ես□»:
17 Արթնցի՛ր, արթնցի՛ր ու կանգնէ՛, ո՛վ Երուսաղէմ,
Դո՛ւն որ Տէրոջ ձեռքէն անոր ցասումին բաժակը խմեցիր.
Թմրութեան բաժակին սկիհը խմեցիր՝ մրուրը քամելով:
18 Անոր բոլոր ծնած որդիներէն ո՛չ մէկը զինք կ'առաջնորդէ.
Բոլոր մեծցուցած [ձ]զաւակներէն ո՛չ մէկը իր ձեռքէն կը բռնէ:
19 Սա՛ երկու բաները քեզի պատահեցան,–
Ո՞վ քեզի պիտի ցաւակցի.–
Կործանում ու փլուզում, սով եւ սուր.
Քեզ [ղ]ի՞նչպէս հանգստացնեմ:
20 Քու որդիներդ խամրած են,
Փողոցներուն [ճ]անկիւնը կը պառկին՝
Ցանցի մէջ բռնուած յամոյրի պէս.
Անոնք Տէրոջ ցասումով,

[լ] Եբր.՝ տեղ դրուող

[խ] Եբր.՝ տուայտեցնողին ցասումին երեսէն

[ծ] Եբր.՝ Ապականութեան

[կ] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[հ] Եբր.՝ տնկեմ

[ձ] Եբր.՝ որդիներէն

[ղ] Կամ՝ որո՞ւն միջոցով

[ճ] Եբր.՝ գլուխը

Քու Աստուծոյդ սաստով լեցուած են:
21 Ուրեմն սա՛ մտիկ ըրէ, ո՛վ դժբախտ,
Որ [մ]արբած ես, բայց ոչ գինիէն.
22 Սա՛ կը յայտարարէ քու Տէրդ՝ Եհովան,
Քու Աստուածդ, որ իր ժողովուրդին իրաւունքը կը պաշտպանէ.
«Ահա՛ քու ձեռքէդ առի թմրութեան բաժակը,
Իմ ցասումիս բաժակին սկիհը.
Զայն անգա՛մ մըն ալ պիտի չխմես:
23 Զայն քեզ տրտմեցնողներո՛ւն ձեռքը պիտի դնեմ,
Որոնք քու անձիդ կ՚ըսէին. “Ծռէ՛, որպէսզի անցնինք□,
Դուն ալ՝ անցորդներուն համար՝
Կռնակդ գետինին պէս ու փողոցի պէս դրիր»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՓՐԿԷ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ

52

Արթնցի՛ր, արթնցի՛ր, զօրութի՛ւնդ հագիր, ո՛վ Սիոն.
Հագի՛ր շքեղ հագուստներդ, ո՛վ Երուսաղէմ, սո՛ւրբ քաղաք,
Քանի որ անթլփատը եւ անմաքուրը անգա՛մ մըն ալ քու մէջդ պիտի չմտնեն:
2 Թօթուէ՛ քեզմէ փոշին,
Ելի՛ր, նստէ՛, ո՛վ Երուսաղէմ.
Քակէ՛ վիզիդ կապերը,
Ո՛վ Սիոնի գերի աղջիկ.
3 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Զրի ծախուեցաք,
Եւ առանց դրամի պիտի փրկուիք»:
4 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Իմ ժողովուրդս նախապէս Եգիպտոս իջաւ,
Որպէսզի հոն պանդխտանայ.
[ա]Վերջաւորութեան՝ Ասորեստանցիները զայն հարստահարեցին:
5 Հիմա հոս ի՞նչ ունիմ,— կը պատգամէ Տէրը,—
Քանի իմ ժողովուրդս ձրի յափշտակուեցաւ:
Անոր տիրողները կը գոռան,— կը պատգամէ Տէրը,—
Եւ իմ անունս շարունակ կը հայհոյուի՝ ամբողջ օրը:
6 Հետեւաբար իմ ժողովուրդս պիտի գիտնայ իմ անունս.
Ուստի այդ օրը պիտի գիտնայ
Թէ ես ա՛ն եմ՝ որ կ՚ըսէ. “Ահա՛ւասիկ ե՛ս եմ□»:
7 Ի՜նչ գեղեցիկ են լեռներուն վրայ անոր ոտքերը՝
Որ աւետիս կը բերէ, խաղաղութիւն [բ]կը քարոզէ",
Բարօրութեան աւետիս կը բերէ, փրկութիւն կը քարոզէ,
Ու Սիոնի կ՚ըսէ. «Քու Աստուածդ կը թագաւորէ»:

[մ] Եբր.՝ գինովցած

[ա] Եբր.՝ Ծայրը, կամ՝ Ոչինչով

[բ] Եբր.՝ լսել կու տայ

8 Քու դէտերդ ձայն պիտի բարձրացնեն,
Միասին ցնծութեան ձայնով պիտի գոչեն,
Որովհետեւ [գ]իրենց աչքերով" պիտի տեսնեն
Երբ Տէրը Սիոնը [դ]վերականգնէ:
9 Ո՛վ Երուսաղէմի աւերակներ,
Միասին ցնծութեա՛մբ պոռթկացէք,
Քանի որ Տէրը իր ժողովուրդը հանգստացուց
Ու Երուսաղէմը փրկեց:
10 Տէրը իր սուրբ բազուկը սոթտեց
Բոլոր ազգերուն աչքերուն առջեւ,
Ու երկրի բոլոր ծայրերը
Մեր Աստուծոյն փրկութիւնը պիտի տեսնեն:
11 Հեռացէ՛ք, հեռացէ՛ք, անկէ ելէ՛ք,
Անմաքուր բանի մի՛ դպչիք.
Անոր մէջէն ելէ՛ք,
Մաքրո՛ւր եղէք, ո՛վ Տէրոջ [ե]անօթները կրողներ:
12 Արդարեւ ո՛չ թէ աճապարանքով դուրս պիտի ելլէք,
Ո՛չ թէ փախչելով պիտի երթաք,
Հապա Տէ՛րը ձեր առջեւէն պիտի երթայ,
Եւ Իսրայէլի Աստուա՛ծը ձեր վերջապահը պիտի ըլլայ:

ՏԱՌԱՊՈՂ ԾԱՌԱՆ

13 Ահա՛ իմ ծառաս պիտի [զ]յառաջդիմէ,
Պիտի [է]մեծնայ ու բարձրանայ, եւ յոյժ [ը]փառաւորուի:
14 Ի՛նչպէս շատեր [թ]անոր վրայ" ապշեցան,
(Ա՛յնքան խաթարուած էր անոր տեսքը՝
Որ ա՛լ մարդու չէր նմաներ,
Ո՛չ ալ անոր [ժ]կերպարանքը՝ մարդու կերպարանքի,)
15 Ա՛յնպէս շատ ազգեր պիտի [ի]զարմացնէ.

[գ] Եբր.՝ աչք աչքի

[դ] Եբր.՝ վերադարձնէ

[ե] Կամ՝ առարկաները

[զ] Կամ՝ ուշիմ ըլլայ

[է] Եբր.՝ բարձրանայ

[ը] Եբր.՝ բարձր ըլլայ

[թ] Եբր.՝ քու վրադ

[ժ] Եբր.՝ կազմը

[ի] Եբր.՝ սրսկէ

Թագաւորները անոր [լ]առջեւ իրենց բերանը պիտի գոցեն,
Որովհետեւ իրենց չպատմուածը պիտի տեսնեն,
Եւ իրենց չլսածը պիտի [խ]նկատեն:

53

Ո՞վ հաւատաց մեր տուած լուրին,
Տէրոջ բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ:
2 [ա]Արդարեւ անիկա [բ]անոր առջեւ մատաղատունկի պէս աճեցաւ,
Անջրդի հողէ ելլող [գ]ծիլի պէս:
Անիկա ո՛չ [դ]կերպարանք ունէր, ո՛չ ալ վայելչութիւն, որ անոր նայէինք.
Տեսք չունէր՝ որ [ե]անկէ ախորժէինք":
3 Անիկա մարդոցմէ արհամարհուեցաւ ու երեսէ ձգուեցաւ.
Կոտտանքի մարդ եղաւ, եւ [զ]կսկիծներու տեղեակ:
Անոր նմանեցաւ՝ որմէ երես կը ծածկեն.
Արհամարհուեցաւ, ու համարում չունեցանք անոր հանդէպ:
4 Ի՛րապէս անիկա մեր կսկիծները կրեց,
Եւ մեր կոտտանքները ստանձնեց:
Մենք զինք [է]պատժուած, Աստուծմէ զարնուած
Ու դժբախտացած համարեցինք:
5 Բայց անիկա մեր յանցանքներուն համար [ը]վիրաւորուեցաւ,
Մեր անօրէնութիւններուն համար ճզմուեցաւ:
Մեզի խաղաղութիւն տուող պատիժը անոր վրայ եղաւ,
Եւ իր [թ]վէրքերով մենք բուժուեցանք:
6 Բոլորս ոչխարներու պէս մոլորեցանք,
Մեզմէ իւրաքանչիւրը իր ճամբային [ժ]հետեւեցաւ,

[լ] Եբր.՝ վրայ

[խ] Կամ՝ հասկնան

[ա] Եբր.՝ Եւ

[բ] Այսինքն՝ Տէրոջ

[գ] Եբր.՝ արմատի

[դ] Եբր.՝ կազմ

[ե] Եբր.՝ անոր ցանկայինք

[զ] Կամ՝ հիւանդութիւններու

[է] Եբր.՝ հարուած ստացած

[ը] Կամ՝ խոցուեցաւ

[թ] Եբր.՝ հարուածներով

[ժ] Եբր.՝ դարձաւ

Ուստի Տէրը մեր բոլորին անօրէնութիւնը անոր վրայ ձգեց:
7 Անիկա ճնշուեցաւ ու տառապեցաւ,
Բայց իր բերանը չբացաւ.
Սպանդանոց տարուող գառի պէս,
Զինք խուզողներուն առջեւ մունջ կեցող մաքիի պէս՝
Իր բերանը չբացաւ:
8 Կաշկանդումով եւ դատավճիռով [ի]բռնուեցաւ.
Անոր սերունդին [լ]ո՞վ պիտի գանգատի”:
Արդարեւ ան ապրողներու երկրէն կտրուեցաւ,
Իմ ժողովուրդիս յանցանքին համար [խ]պատժուեցաւ:
9 Անոր գերեզմանը ամբարիշտներուն հետ դրուեցաւ,
Բայց երբ մեռաւ՝ հարուստին հետ եղաւ.
[ծ]Արդարեւ անիկա բռնութիւն մը գործած չէր,
Եւ անոր բերանին մէջ խաբէութիւն չկար:
10 Տէրը հաճեցաւ որ ան ճզմուի, ու զինք [կ]ցաւերու մատնեց”.
Երբ իր անձը իբր յանցանքի պատարագ [հ]ընծայէ,
Անիկա զարմ պիտի տեսնէ, իր օրերը պիտի երկարէ,
Եւ Տէրոջ [ձ]կամքը անոր ձեռքով պիտի [ղ]գործադրուի:
11 Իր անձին [ճ]տաժանքին պտուղը տեսնելով պիտի կշտանայ.
Իմ արդար ծառաս իր գիտութեամբ շատերը պիտի արդարացնէ,
Քանի որ անոնց անօրէնութիւնները ի՛նք պիտի կրէ:
12 Հետեւաբար մեծերուն հետ բաժին պիտի տամ անոր,
Ու հզօրներուն հետ աւարը պիտի բաժնէ,
Որովհետեւ իր անձը մահուան [մ]մատնեց,
Յանցաւորներուն հետ [յ]սեպուեցաւ,
Շատերու մեղքը կրեց,

[ի] Կամ՝ յափշտակուեցաւ, կամ՝ տարուեցաւ

[լ] Կամ՝ մասին ո՞վ պիտի խոկայ, կամ՝ ո՞վ պիտի խօսի

[խ] Եբր.՝ հարուած ստացաւ

[ծ] Կամ՝ Թէեւ

[կ] Եբր.՝ հիւանդութեամբ զարկաւ

[հ] Եբր.՝ ընէ, կամ՝ ընես

[ձ] Եբր.՝ փափաքը

[ղ] Եբր.՝ յաջողի

[ճ] Կամ՝ աշխատանքին

[մ] Եբր.՝ թափեց

[յ] Եբր.՝ համրուեցաւ

Եւ յանցաւորներուն համար միջնորդեց:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍԷՐԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԱՆԴԷՊ

54

«Ո՛վ չծնանող ամուլ, ցնծա՛.
Ո՛վ երկունքի ցաւ չքաշող, ցնծութեա՛մբ պոռթկա եւ աղաղակէ՛.
Քանի որ միայնակին որդիները՝
Ամուսնացեալին որդիներէն շատ պիտի ըլլան,– կը յայտարարէ Տէրը:–
2 Լայնցո՛ւր վրանիդ տեղը,
Թող տարածուին բնակարաններուդ վարագոյրները.
Մի՛ խնայեր, երկնցո՛ւր չուաններդ եւ ամրացո՛ւր ցիցերդ:
3 Արդարեւ աջ ու ձախ կողմ պիտի [ա]խուժես,
Եւ քու զարմդ [բ]հեթանոսներուն պիտի տիրանայ,
Ամայացած քաղաքները պիտի բնակեցնէ:
4 Մի՛ վախնար, քանի որ պիտի չամչնաս.
Մի՛ խպնիր, որովհետեւ պիտի չշիկնիս:
Արդարեւ քու երիտասարդութեանդ ամօթը պիտի մոռնաս,
Եւ այրիութեանդ նախատինքը անգա՛մ մըն ալ պիտի չյիշես,
5 Քանի որ քու ամուսինդ Արարիչդ է,
Անոր անունը [գ]Զօրքերու Տէր" է,
Ու քու Փրկարարդ Իսրայէլի Սուրբն է.
Ան "ամբողջ երկրի Աստուածը" պիտի կոչուի:
6 Արդարեւ Տէրը քեզ կանչեց լքուած եւ հոգիով վշտացած կնոջ պէս,
Երիտասարդութեան կնոջ պէս՝ որ [դ]արձակուած է,– կ'ըսէ քու Աստուածդ:–
7 [ե]Կարճ վայրկեան մը քեզ լքեցի,
Բայց մեծ ողորմութիւններով քեզ պիտի հաւաքեմ:
8 Զայրոյթի [զ]պոռթկումով՝ վայրկեան մը երեսս քեզմէ ծածկեցի,
Բայց յաւիտենական կարեկցութեամբ քեզի պիտի գթամ,–
Կը յայտարարէ քու Փրկարարդ՝ Եհովան:–
9 Արդարեւ ասիկա ինծի Նոյի ջուրերուն պէս է.
Ինչպէս երդում ըրի թէ Նոյի ջուրերը անգա՛մ մըն ալ երկրի վրայէն պիտի չանցնին,
Նոյնպէս երդում ըրի թէ ա՛լ պիտի չզայրանամ քեզի ու պիտի չսաստեմ քեզ:
10 Թէեւ լեռները հեռանան
Եւ բլուրները երերան,
Իմ կարեկցութիւնս քեզմէ պիտի չհեռանայ,

[ա] Եբր.՝ պատառես, կամ՝ ճեղքես

[բ] Կամ՝ ազգերուն

[գ] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[դ] Եբր.՝ մերժուած

[ե] Եբր.՝ Պզտիկ

[զ] Եբր.՝ յորդումով

Ու խաղաղութեանս ուխտը պիտի չերերայ,–
Կը յայտարարէ Տէրը՝ որ քեզի կը գթայ»:

ԱՊԱԳԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ

11 «Ո՜վ մրրիկէն զարնուած անմխիթար դժբախտ,
Ահա՛ ես քու քարերդ պիտի [է]երանգաւորեմ,
Քեզ շափիւղաներու վրայ պիտի հիմնադրեմ:
12 Քու մարտկոցներդ սուտակներով պիտի [ը]շինեմ,
Դռներդ՝ կարկեհաններով,
Ու բոլոր [թ]պարիսպներդ՝ [ժ]թանկագին քարերով:
13 Քու բոլոր որդիներդ Տէրոջմէն պիտի սորվին,
Եւ որդիներուդ խաղաղութիւնը մեծ պիտի ըլլայ:
14 Դուն արդարութեամբ պիտի հաստատուիս.
Հարստահարութենէն [ի]հեռու պիտի ըլլաս'' որ չվախնաս,
Նաեւ երկիւղէն՝ որ քեզի չմօտենայ:
15 Ահա՛ անշուշտ [լ]պիտի զինակցին, բայց ինձմէ չէ.
Ո՜վ որ քեզի դէմ զինակցի'', քու պատճառովդ պիտի իյնայ:
16 Ահա՛ ե՛ս ստեղծեցի [խ]դարբինը, որ կրակին մէջի ածուխներուն վրայ կը փչէ,
Եւ իր [ծ]գործով զէնք'' մը կ’արտադրէ.
Նաեւ ե՛ս ստեղծեցի կործանողը՝ որ [կ]քնաջնջէ:
17 Քեզի դէմ [հ]կռանուած ո՛չ մէկ զէնք [ձ]արդիւնաւոր պիտի ըլլայ'',
Ու դատաստանի մէջ քեզի դէմ կանգնող ամէն լեզու պիտի դատապարտուի:
Ասիկա՛ է Տէրոջ ծառաներուն ժառանգութիւնը,
Եւ անոնց արդարութիւնը ինձմէ է», կը պատգամէ Տէրը:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

[է] Եբր.՝ ծարոյրի մէջ պառկեցնեմ

[ը] Եբր.՝ ընեմ

[թ] Եբր.՝ եզերքներդ

[ժ] Եբր.՝ բաղձալի

[ի] Եբր.՝ հեռացի՛ր

[լ] Եբր.՝ ինձմէ չեղող պանդուխտներ պիտի գան. ո՛վ որ քու քովդ պանդխտանայ

[խ] Եբր.՝ արհեստաւորը

[ծ] Կամ՝ գործին համար գործիք

[կ] Կամ՝ կործանէ

[հ] Եբր.՝ ձեւակերպուած

[ձ] Եբր.՝ պիտի յաջողի

55

«Ո՜վ բոլոր ծարաւցածներ, ջուրերո՛ւն եկէք.
Դրա՛մ չունեցողներ, եկէ՛ք, գնեցէ՛ք եւ կերէ՛ք.
Եկէ՛ք, գինի՛ ու կա՛թ գնեցէք՝
Առանց դրամի եւ [ա]վճարումի:
2 Ինչո՞ւ ձեր դրամը կը վատնէք՝ ո՛չ թէ հացի համար,
Ու ձեր վաստակը այնպիսի բանի համար՝ որ չի կշտացներ:
Ուշադրութեա՛մբ մտիկ ըրէք ինծի, որպէսզի [բ]համադամ կերակուրներ" ուտէք,
Եւ ձեր անձը պարարտութիւն վայելէ:
3 Դարձո՛ւցէ՛ք ձեր ականջը, ու եկէ՛ք ինծի.
Մտի՛կ ըրէք, ու ձեր անձը պիտի ապրի:
Ձեզի հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի կնքեմ,
Դաւիթի [գ]մնայուն կարեկցութիւնները ձեզի տալով:
4 Ահա՛ զայն վկայ կարգեցի [դ]ժողովուրդներուն,
Առաջնորդ ու հրամանատար՝ [ե]ազգերուն:
5 Ահա՛ անծանօթ ազգ մը պիտի կանչես,
Եւ քեզ չճանչցող ազգերը քովդ պիտի [զ]փութան՝
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ համար
Ու Իսրայէլի Սուրբին համար,
Քանի որ ան քեզ փառաւորեց:
6 Փնտռեցէ՛ք Տէրը՝ քանի ան կը գտնուի.
Գոչեցէ՛ք անոր, քանի ան մօտ է:
7 Թող ամբարիշտը լքէ իր ճամբան,
Եւ անօրէն մարդը՝ իր մտածումները,
Ու վերադառնայ Տէրոջ, եւ ան պիտի գթայ իրեն,
Ու մեր Աստուծոյն՝ որովհետեւ ան առատապէս կը ներէ:
8 Արդարեւ իմ մտածումներս ձեր մտածումները չեն,
Եւ ձեր [է]ճամբաները իմ ճամբաներս չեն,- կը պատգամէ Տէրը.-
9 Հապա որչափ երկինքը երկրէն բարձր է,
Այնչափ իմ ճամբաներս ձեր ճամբաներէն բարձր են,
Եւ իմ մտածումներս՝ ձեր մտածումներէն:
10 Որովհետեւ ինչպէս տեղատարափն ու ձիւնը երկինքէն կ՚իջնեն եւ հոն չեն վերադառնար,

---

[ա] Եբր.՝ գինի

[բ] Եբր.՝ լաւ բաներ

[գ] Եբր.՝ հաստատ

[դ] Եբր.՝ բնակչութիւններուն

[ե] Եբր.՝ բնակչութիւններուն

[զ] Եբր.՝ վազեն

[է] Այսինքն՝ վարուելակերպը

Հապա երկիրը կ՚ոռոգեն ու զայն [ը]պտղաբեր եւ [թ]արգասաւոր կ՚ընեն,
Սերմանողին հունտ կու տան, եւ ուտողին՝ հաց,
11 Իմ բերանէս ելած խօսքն ալ այնպէս պիտի ըլլայ.
Ինծի [ժ]ապարդիւն պիտի չվերադառնայ,
Հապա իմ [ի]կամքս պիտի գործադրէ,
Ու յաջողցնէ այն բանը՝ որուն համար զայն ղրկեցի:
12 Արդարեւ դուք ուրախութեամբ դուրս պիտի ելլէք,
Եւ խաղաղութեամբ պիտի առաջնորդուիք.
Լեռներն ու բլուրները ձեր առջեւէն ցնծութեամբ պիտի պոռթկան,
Եւ դաշտերուն բոլոր ծառերը ծափ պիտի զարնեն:
13 Թուփին տեղ եղեւին պիտի բուսնի,
Ու [լ]եղինճին տեղ՝ մրտենի,
Եւ ասիկա Տէրոջ համբաւին համար
Յաւիտենական, անջինջ նշան մը պիտի ըլլայ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՊԻՏԻ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ ԲՈԼՈՐ ԱԶԳԵՐԸ

56

Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Իրաւո՛ւնքը պահեցէք եւ արդարութի՛ւնը կիրարկեցէք,
Քանի որ իմ փրկութիւնս գալու մօտ է,
Եւ արդարութիւնս՝ յայտնուելու»:
2 Երանի՜ այն մարդուն՝ որ ասիկա կ՚ընէ,
Ու մարդու որդիին՝ որ ասոր կը կառչի,
Շաբաթը պահելով՝ որ զայն չպղծէ,
Եւ իր ձեռքը պահելով՝ որ ո՛չ մէկ չարիք գործէ:
3 Տէրոջ յարող օտարազգիին որդին թող չըսէ.
«Տէրը զիս իր ժողովուրդէն բոլորովին զատած է»:
Ներքինին ալ թող չըսէ.
«Ահա՛ ես չոր ծառ մըն եմ»:
4 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Այն ներքինիներուն՝
Որ իմ Շաբաթներս կը պահեն,
Ինծի հաճոյալի եղածը կ՚ընտրեն,
Եւ իմ ուխտիս կը կառչին,
5 Իմ տանս մէջ ու պարիսպներէս ներս՝ տեղ եւ անուն պիտի տամ անոնց,
Որ որդիներէն ու աղջիկներէն աւելի լաւ է.
Յաւիտենական անուն մը պիտի տամ անոնց՝

[ը] Եբր.՝ ծնողաբեր

[թ] Եբր.՝ բուսցնող

[ժ] Եբր.՝ պարապ ձեռքով

[ի] Եբր.՝ փափաքս

[լ] Փշոտ թուփ մը

Որ պիտի չջնջուի:
6 Այն օտարազգիի որդիները, որ Տէրոջ յարած են՝
Անոր պաշտօն կատարելու,
Տէրոջ անունը սիրելու
Եւ անոր ծառաներն ըլլալու համար,
Այսինքն բոլոր անոնք՝ որ Շաբաթը կը պահեն զայն չպղծելու համար,
Եւ իմ ուխտիս կը կառչին,
7 Զանոնք ալ իմ սուրբ լեռս պիտի բերեմ,
Ու աղօթքի տանս մէջ ուրախացնեմ:
Անոնց ողջակէզներն ու զոհերը իմ զոհասեղանիս վրայ ընդունելի պիտի ըլլան,
Քանի որ իմ տունս "բոլոր ազգերուն համար աղօթքի տուն□ պիտի կոչուի»:
8 Սա՛ կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,
Որ Իսրայէլի աքսորականները կը հաւաքէ.
«Անոր հաւաքուածներէն զատ ուրիշներ ալ պիտի հաւաքեմ անոր քով»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ ԵՆ

9 «Դո՛ւք բոլորդ՝ դաշտի գազաններ՝ եկէ՛ք լափելու,
Նաեւ դո՛ւք, բոլոր անտառի գազաններ:
10 Անոր դէտերը կոյր են. բոլորն ալ գիտակից չեն:
Բոլորն ալ համր շուներ են, չեն կրնար հաջել.
Անոնք կը նիրհեն, կը պառկին, մրափը կը սիրեն:
11 Այո՛, շատակեր եւ անկուշտ շուներ են.
Անոնք չհասկցող հովիւներ են:
Բոլորը իրենց ճամբաներուն [ա]ուշադրութիւն կը դարձնեն,
Իւրաքանչիւրը իր անիրաւ վաստակը կը փնտռէ՝ մինչեւ [բ]վերջինը, ըսելով.
12 "Եկէ՛ք, գինի բերեմ,
Ու օղիով արբենանք.
Վաղն ալ այսօրուան պէս պիտի ըլլայ,
Եւ ա՛լ աւելի առատ□»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ

57

«Արդարը կը կորսուի, եւ ո՛չ մէկը [ա]ուշադրութիւն կը դարձնէ".
Կարեկից մարդիկը աշխարհէն [բ]կ'անհետանան.
Ո՛չ մէկը կը նկատէ թէ արդարը գալիք [գ]չարիքին պատճառով" կ'անհետանայ:

[ա] Եբր.՝ երես

[բ] Կամ՝ վախճանը

[ա] Եբր.՝ կը նկատէ

[բ] Եբր.՝ կը հաւաքուին

[գ] Եբր.՝ ծախորդութեան առջեւէն

2 Ան խաղաղութեան մէջ կը մտնէ.
Ուղղամտութեամբ ընթացողները
Իրենց անկողիններուն վրայ կը հանգստանան:
3 Բայց դուք, ո՛վ գուշակի որդիներ,
Շնացողի ու պոռնիկի զարմ, հո՛ս մօտեցէք.
4 Դուք ո՞վ կը [դ]ծաղրէք,
Ձեր բերանը որո՞ւ դէմ [ե]լայն կը բանաք'',
Եւ ձեր լեզուն կ'երկարէք.
Միթէ դուք յանցանքի զաւակներ ու կեղծիքի զարմ չէ՞ք:
5 Դուք ամէն կանաչազարդ ծառի տակ՝
[զ]Չաստուածներուն քով'' ցանկութեամբ կը տաքնաք.
Ձեր զաւակները կը մորթէք ձորերու մէջ,
Ժայռերու ծերպերուն մէջ:
6 Քու բաժինդ ձորին ողորկ քարերուն մէջ է.
Քու վիճակդ անոնք են, անո՛նք:
Նոյնիսկ անո՛նց [է]նուէր թափեցիր, հացի ընծայ մատուցանեցիր.
Միթէ ես [ը]ասոնց կը հանդուրժե՞մ'':
7 Դուն անկողինդ բարձր ու [թ]վեհ լերան վրայ դրիր,
Հո՛ն ալ բարձրացար՝ զոհ մատուցանելու:
8 Դռներուն ու դրանդիներուն ետեւը դրիր քու յիշատակդ.
Որովհետեւ բարձրանալով՝ ինծմէ ուրիշին առջեւ մերկացար.
Անկողինդ լայնցուցիր եւ անոնց հետ [ժ]համաձայնեցար.
Անոնց անկողինը սիրեցիր, անոնց մերկութիւնը դիտեցիր:
9 Թագաւորին քով հոտաւէտ իւղով գացիր,
Հոտաւէտ բաղադրութիւններդ բազմապատկեցիր,
Դեսպաններդ հեռուն ղրկեցիր,
Ու մինչեւ [ի]դժոխք նուաստացար:
10 Քու ճամբայիդ երկարութենէն յոգնեցար,
Բայց չըսիր. “Յոյս չկայ□.
Քու ձեռքիդ կենսունակութիւնը վերստին գտար,
Հետեւաբար չթուլցար:
11 Դուն որմէ՞ զարհուրեցար ու վախցար՝ որ ստեցիր,

[դ] Եբր.՝ վայելէք

[ե] Եբր.՝ կը լայնցնէք

[զ] Կամ՝ Բեւեկնիներուն քով

[է] Եբր.՝ թափելիք նուէր

[ը] Եբր.՝ ասոնցմով կը մխիթարուի՞մ

[թ] Եբր.՝ բարձրացած

[ժ] Եբր.՝ ուխտ կնքեցիր

[ի] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

Զիս չյիշեցիր եւ [լ]իմ մասիս չմտածեցիր":
Շատոնց իմ լուռ կենալուս համար չէ՞,
Որ ինծմէ չես վախնար:
12 Ես քու արդարութիւնդ ու գործերդ պիտի յայտարարեմ,
Որոնք քեզի օգտակար պիտի չըլլան:
13 Երբ աղաղակես, հաւաքած կուռքե՛րդ թող քեզ ազատեն.
Բայց հովը զանոնք բոլորը պիտի [խ]քշէ տանի",
Շունչ մը զանոնք պիտի յափշտակէ.
Սակայն ինծի ապաւինողները երկիրը պիտի ժառանգեն,
Եւ իմ սուրբ լերանս պիտի տիրանան»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ՕԳՆԵԼ ԵՒ ՓՐԿԵԼ

14 «Անոնք պիտի ըսեն.
"Հարթեցէ՛ք, հարթեցէ՛ք.
Ճամբա՛յ պատրաստեցէք,
Վերցուցէ՛ք խոչընդոտը իմ ժողովուրդիս ճամբայէն□»:
15 Արդարեւ սա՛ կը յայտարարէ Բարձրն ու [ծ]Վեհը,
Որ յաւերժութեան մէջ կը բնակի, եւ անոր անունը Սուրբ է.
«Ես բարձր ու սուրբ վայրը կը բնակիմ,
Բայց ճմլուած եւ նուաստ հոգի ունեցողին հետ եմ,
Որպէսզի նուաստներուն հոգին վերապրեցնեմ,
Ու ճմլուած սիրտերը վերապրեցնեմ:
16 Արդարեւ յաւիտեան պիտի չվիճիմ
Եւ ընդմիշտ պիտի չզայրանամ,
Այլապէս իմ առջեւս հոգիները պիտի թալկանային,
Նաեւ այն անձերը՝ որ ես [կ]ստեղծեցի:
17 Անոր ագահութեան անօրէնութեան համար զայրացայ
Ու զայն զարկի. իմ երեսս ծածկեցի եւ զայրացայ,
Բայց ուխտադրուժը իր սիրտին ճամբայէն ընթացաւ:
18 Իր ճամբաները տեսայ. սակայն զինք պիտի բուժեմ,
Նաեւ զինք պիտի առաջնորդեմ,
Զինք եւ իր սգաւորները պիտի մխիթարեմ:
19 Շրթունքներուն պտուղը ես կը ստեղծեմ:
Խաղաղութի՛ւն, խաղաղութի՛ւն ըլլայ հեռու եղողին,
Նաեւ մօտը եղողին,— կ'ըսէ Տէրը.—
Ես զինք պիտի բուժեմ:
20 Բայց ամբարիշտները ալեծուփ ծովու պէս են, որ չի կրնար հանդարտիլ,
Որուն ջուրերը տիղմ ու ցեխ կ'արտաքսեն:

[լ] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ չդրիր

[խ] Եբր.՝ տանի

[ծ] Եբր.՝ Բարձրեալը

[կ] Եբր.՝ ըրի

21 Ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան», կը յայտարարէ իմ Աստուածս:

ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

58

«Բարձրաձայն գոչէ՛ եւ մի՛ խնայեր,
Ձայնդ բարձրացո՛ւր շեփորի պէս,
Ու յայտարարէ՛ իմ ժողովուրդիս [ա]իր յանցանքը,
Եւ Յակոբի տան՝ իր մեղքերը:
2 Սակայն անոնք ամէն օր զիս կը փնտռեն
Ու կը բաղձան իմ ճամբաներս գիտնալ,
Այնպիսի ազգի մը պէս՝ որ արդարութիւնը կը կիրարկէ
Եւ իր Աստուծոյն կանոնները չի լքեր.
Ինձմէ արդարութեան դատավճիռներ կը խնդրեն,
Աստուծոյ մօտենալ կը փափաքին,
3 Ու կ՚ըսեն.
“Մենք ինչո՞ւ ծոմ պահեցինք ու դուն չտեսար,
Մեր անձերը խոնարհեցուցինք եւ դուն չգիտցար□:
Ահա՛ ձեր ծոմապահութեան օրը ձեր փափաքը կը [բ]կատարէք,
Ու ձեր բոլոր տքնաջան գործողները կը [գ]կեղեքէք:
4 Ահա՛ կռիւի ու [դ]բանավէճի,
Եւ ամբարշտութեան բռունցքով զարնելու համար ծոմ կը պահէք.
Այս օրուան պէս ծոմ մի՛ պահէք,
Որպէսզի ձեր ձայնը բարձր վայրը լսել տաք:
5 Միթէ այսպէ՞ս կ՚ըլլայ իմ նախընտրած ծոմապահութիւնս,
Այն օրը՝ երբ մարդ իր անձը կը խոնարհեցնէ.
Իր գլուխը կնիւնի պէս կքելով
Եւ տակը քուրձ ու մոխիր տարածելո՞վ կ՚ըլլայ.
Ասիկա ծոմապահութիւն եւ Տէրոջ [ե]հաճելի օ՞ր պիտի կոչես:
6 [զ]Ահա՛ւասիկ իմ նախընտրած ծոմապահութիւնս.—
Քակէ՛ ամբարշտութեան կապանքները,
Թուլցո՛ւր լուծին կապերը,
Ազա՛տ արձակէ [է]ճնշուածները,
Կոտրէ՛ ամէն լուծ.

[ա] Եբր.՝ իրենց

[բ] Եբր.՝ գտնէք

[գ] Եբր.՝ պահանջէք

[դ] Եբր.՝ բանակռիւի

[ե] Կամ՝ հաւանելի

[զ] Եբր.՝ Սա՛ չէ՞

[է] Կամ՝ խոշտանգուածները

7 [ը]Կիսէ՛ հացդ անօթիին հետ,
Տո՛ւնդ [թ]ընդունէ անպատսպար դժբախտները,
Ծածկէ՛ մերկը՝ երբ զայն տեսնես,
Ու [ժ]մի՛ անտեսեր քու ընկերդ՝՝:
8 Այն ատեն քու լոյսդ արշալոյսի պէս պիտի [ի]ծագի,
Եւ առողջութիւնդ շուտով պիտի [լ]վերստացուի.
Քու արդարութիւնդ առջեւէդ պիտի երթայ,
Ու Տէրոջ փառքը քու վերջապահդ պիտի ըլլայ:
9 Այն ատեն պիտի կանչես, ու Տէրը պիտի պատասխանէ,
Պիտի աղաղակես, եւ ան պիտի ըսէ. “Ահա՛ հոս եմ□:
Եթէ քու մէջէդ հեռացնես լուծը,
[խ]Սպառնալիքը եւ ունայն խօսքերը,
10 Եթէ [ծ]անօթին յօժարութեամբ կերակրես՝՝
Ու դժբախտին անձը կշտացնես,
Այն ատեն քու լոյսդ խաւարի մէջ պիտի ծագի,
Եւ մթութիւնդ կէսօրուան պէս պիտի ըլլայ:
11 Տէրը շարունակ քեզ պիտի առաջնորդէ,
Քու անձդ երաշտի ատեն պիտի կշտացնէ,
Ու ոսկորներդ [կ]զօրացնէ.
Դուն ոռոգուած պարտէզի մը պէս պիտի ըլլաս,
Ջուրի ակի մը պէս՝ որուն ջուրերը չեն [հ]պակսիր:
12 Քեզմէ ծնածները հնադարեան աւերակները պիտի կառուցանեն.
Նախկին սերունդներէն մնացած հիմերը պիտի կանգնեցնես,
Ու պիտի կոչուիս. “Ճեղքուածքներ [ձ]նորոգող,
[ղ]Բանուկ շաւիղներ վերականգնող□»:

ՇԱԲԱԹԸ ՊԱՀԵԼՈՒՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

[ը] Եբր.՝ Կտրատէ՛, կամ՝ Բաշխէ՛

[թ] Եբր.՝ մտցուր

[ժ] Եբր.՝ մի՛ թաքնուիր մարմինդ եղողէն

[ի] Եբր.՝ ժայթքէ

[լ] Եբր.՝ բուսնի

[խ] Եբր.՝ Մատ երկարելը

[ծ] Եբր.՝ քու անձդ անօթիին պարգեւես

[կ] Եբր.՝ զինէ

[հ] Եբր.՝ ստեր

[ձ] Եբր.՝ փակող

[ղ] Եբր.՝ բնակութեան

13 «Եթէ ոտքդ հեռացնես քու փափաքդ կատարելէ
Շաբաթը՝ իմ սուրբ օրս,
Ու քու վայելքդ կոչես Շաբաթը,
Եւ պատուական՝ Տէրոջ նուիրուած օրը,
Զայն պատուես՝ քու ճամբաներուդ [ճ]չհետեւելով,
Քու փափաքդ [մ]չկատարելով ու պարապ խօսքեր ըսելով,
14 Այն ատեն Տէրը քու վայելքդ պիտի ըլլայ.
Քեզ երկրի բարձունքներուն վրայ պիտի [յ]հանեմ,
Ու հօրդ՝ Յակոբի ժառանգութիւնը քեզի պիտի կերցնեմ,
Որովհետեւ Տէրոջ բերանը խօսեցաւ»:

ՄԱՐԳԱՐԷՆ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՄԵՂՔԸ

59

Ահա՛ Տէրոջ ձեռքը կարճցած չէ՝ որ չկարենայ փրկել,
Ո՛չ ալ անոր ականջը ծանրացած՝ լսելու համար:
2 Հապա ձեզ ձեր Աստուծմէն [ա]բաժնողը
Ձեր անօրէնութիւննե՛րը եղան.
Ձեր մեղքե՛րը անոր երեսը ձեզմէ ծածկեցին, որ չլսէ:
3 Արդարեւ ձեր ձեռքերը արիւնով պղծուեցան,
Ու ձեր մատները՝ անօրէնութեամբ.
Ձեր շրթունքը սուտ խօսեցաւ,
Եւ ձեր լեզուն անիրաւութիւն [բ]արտայայտեց:
4 Ո՛չ մէկը արդարութեամբ գանգատ կը ներկայացնէ,
Ո՛չ մէկը [գ]հաւատարմութեամբ կը դատէ.
Անոնք ոչնչութիւններու կը վստահին եւ [դ]ունայնութիւն կը խօսին.
Անիրաւութիւն կը յղանան եւ անօրէնութիւն կը ծնանին:
5 Իժի հաւկիթներ կը թխսեն,
Ու սարդի ոստայն կը հիւսեն:
Անոնց հաւկիթները ուտողը կը մեռնի.
Եթէ հատ մը ճնշուի՝ իժ [ե]կ՚ելլէ:

[ճ] Եբր.՝ չկատարելով

[մ] Եբր.՝ չգտնելով

[յ] Եբր.՝ հեծցնեմ

[ա] Եբր.՝ զատողը

[բ] Եբր.՝ գոչեց

[գ] Այսինքն՝ ուղղամտութեամբ

[դ] Կամ՝ սուտ

[ե] Եբր.՝ կը ժայթքէ

6 Անոնց ոստայնները հագուստ չեն ըլլար,
Եւ իրենց [գ]բանուածքներով չեն կրնար ծածկուիլ.
Անոնց գործերը անօրէնութեան գործեր են,
Ու իրենց ձեռքերուն մէջ բռնութեան արարք կայ:
7 Անոնց ոտքերը չարութեան կը վազեն,
Եւ անմեղ արիւն թափելու կը շտապեն.
Անոնց մտածումները անօրէնութեան մտածումներ են,
Անոնց պողոտաներուն մէջ կործանում ու փլուզում կայ:
8 Խաղաղութեան ճամբան չեն ճանչնար,
Եւ անոնց արահետներուն մէջ իրաւունք չկայ:
Իրենց շաւիղները ծռեցին.
Ո՛վ որ անոնց մէջ քալէ՝ խաղաղութիւն չի ճանչնար:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ ԻՐ ՄԵՂՔԸ

9 Հետեւաբար իրաւունքը մեզմէ հեռացաւ,
Ու արդարութիւնը մեզի չի հասնիր.
Լոյսի կը սպասենք, եւ ահա՛ խաւար կ'ըլլայ,
Պայծառութեան կը սպասենք, բայց մթութեան մէջ կը շրջինք:
10 Կոյրերու պէս պատերը կը շօշափենք,
Աչք չունեցողներու պէս կը խարխափենք.
Կէսօրի՛ն կը գայթինք՝ ինչպէս մթնշաղին.
[է]Առողջներու մէջ մեռելներու պէս ենք:
11 Բոլորս արջերու պէս կը գոռանք,
Աղաւնիներու պէս անդադար կը մնչենք.
Դատաստանի կը սպասենք, բայց չկայ.
Փրկութիւն կ'ակնկալենք, բայց ան մեզմէ հեռու է:
12 Արդարեւ մեր յանցանքները քու առջեւդ շատցան,
Եւ մեր մեղքերը մեզի դէմ կը վկայեն,
Որովհետեւ մեր յանցանքները մեր քով են,
Ու մեր անօրէնութիւնները գիտենք:
13 Յանցանք գործեցինք, Տէրը ուրացանք,
Մեր Աստուծոյն հետեւելէն [ը]հրաժարեցանք:
Հարստահարութիւն եւ ապստամբութիւն [թ]ծրագրեցինք,
Մեր սիրտին մէջ սուտ խօսքեր յղացանք ու ըսինք:
14 Իրաւունքը ետ քաշուեցաւ
Եւ արդարութիւնը հեռացաւ,
Քանի որ ճշմարտութիւնը հրապարակին մէջ գայթեցաւ,
Եւ ուղղամտութիւնը չի կրնար ներս գալ.

[գ] Կամ՝ գործերով

[է] Եբր.՝ Պարարտներու, կամ՝ Ամայութիւններու

[ը] Եբր.՝ ետ քաշուեցանք

[թ] Եբր.՝ խօսեցանք

15 Ճշմարտութիւնը կը պակսի,
Չարութենէ հեռացողը [d]կը կողոպտուի":

ՏԷՐԸ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՓՐԿԵԼ

Տէրը տեսաւ եւ ասիկա անոր [h]անհաճոյ եղաւ,
Քանի որ իրաւունք չմնաց:
16 Ան տեսաւ թէ ո՛չ մէկը կար,
Ապշեցաւ որ միջնորդ մը չկար.
Ուստի իր բազուկը զինք փրկեց,
Եւ իր արդարութիւնը իրեն նեցուկ եղաւ:
17 Արդարութիւնը զրահի պէս հագաւ,
Փրկութեան սաղաւարտը իր գլուխը դրաւ.
Վրէժխնդրութեան հագուստը իբր պատմուճան հագաւ,
Նախանձախնդրութեամբ ծածկուեցաւ՝ պարեգօտի մը պէս:
18 Իրենց [l]վարմունքին համեմատ պիտի հատուցանէ.—
Ցասում՝ իր հակառակորդներուն,
Վարձատրութիւն՝ իր թշնամիներուն.
[խ]Կղզիներուն [ծ]հատուցում պիտի ընէ":
19 Արեւմուտքը՝ Տէրոջ անունէն,
Եւ արեւելքը անոր փառքէն պիտի վախնան.
Երբ թշնամին գետի պէս գայ,
Տէրոջ Հոգին [կ]անոր դէմ դրօշակ պիտի բարձրացնէ":
20 «Փրկարար պիտի գայ Սիոնի,
Անոնց՝ որ իրենց յանցանքներէն դարձի կու գան Յակոբի մէջ»,— կը պատգամէ Տէրը:—
21 Ես ալ անոնց հետ սա՛ ուխտը պիտի կնքեմ,— կը յայտարարէ Տէրը.—
Իմ Հոգիս՝ որ քու վրադ է,
Եւ իմ խօսքերս՝ որ բերանդ դրեր եմ,
Պիտի չհեռանան քու բերանէդ, [հ]զաւակներուդ բերանէն,
Ու զաւակներուդ զաւակներուն բերանէն,
Ասկէ ետք մինչեւ յաւիտեան», կը յայտարարէ Տէրը:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՊԱԳԱՅ ՓԱՌՔԸ

---

[d] Եբր.՝ աւար կ՚ըլլայ

[h] Եբր.՝ աչքերուն գէշ

[l] Եբր.՝ վարձատրութեան

[խ] Կամ՝ Հեռաւոր երկիրներուն

[ծ] Եբր.՝ վարձատրութիւն պիտի հատուցանէ

[կ] Կամ՝ զայն պիտի հալածէ

[հ] Եբր.՝ զարմիդ

60

Կանգնէ՛, լուսաւորուէ՛. քանի որ քու լոյսդ եկաւ,
Եւ Տէրոջ փառքը ծագեցաւ քու վրադ:
2 Արդարեւ ահա՛ խաւարը պիտի ծածկէ [ա]երկրագունդը,
Ու մառախուղը՝ բնակչութիւնը.
Իսկ քու վրադ Տէ՛րը պիտի ծագի,
Եւ անոր փառքը պիտի երեւնայ քու վրադ:
3 [բ]Ազգերը քու լոյսիդ պիտի գան,
Ու թագաւորները՝ քու վրադ ծագած պայծառութեան:
4 Վերցո՛ւր աչքերդ եւ նայէ՛ շուրջդ.
Բոլորը կը հաւաքուին ու քեզի կու գան:
Քու որդիներդ հեռուէն պիտի գան,
Եւ աղջիկներդ [գ]գիրկի մէջ պիտի [դ]բերուին:
5 Այն ատեն պիտի տեսնես եւ [ե]ուրախանաս,
Սիրտդ պիտի [զ]սարսռայ ու [է]սփոփուի,
Քանի որ ծովուն ճոխութիւնը քեզի պիտի փոխանցուի,
Ազգերուն [ը]հարստութիւնը քեզի պիտի գայ:
6 Ուղտերուն [թ]երամակը,
Մադիամի եւ Գեփայի տաճիկ ուղտերը քեզ պիտի ծածկեն.
Բոլորը Սաբայէն պիտի գան,
Ոսկի ու կնդրուկ պիտի բերեն,
Եւ Տէրոջ [ժ]փառաւոր գործերը" պիտի աւետեն:
7 Կեդարի բոլոր հօտերը քու քովդ պիտի հաւաքուին,
Եւ Նաբէոթի խոյերը քեզի պիտի սպասարկեն.
Անոնք իմ զոհասեղանիս վրայ պիտի ելլեն՝ [ի]ընդունելի զոհ ըլլալու,
Եւ իմ [լ]շքեղ տունս" պիտի զարդարեմ:

[ա] Եբր.՝ երկիրը

[բ] Կամ՝ Հեթանոսները

[գ] Եբր.՝ կողի

[դ] Եբր.՝ հոգատարուին

[ե] Եբր.՝ լուսափայլ ըլլաս

[զ] Եբր.՝ վախնայ

[է] Եբր.՝ լայննայ

[ը] Կամ՝ գոյքերը

[թ] Եբր.՝ բազմութիւնը

[ժ] Եբր.՝ գովաբանութիւնը

[ի] Եբր.՝ հաւանելի

8 Ո՞վ են ասոնք՝ որ կը թռչին թանձր ամպի պէս,
Դէպի իրենց վանդակը թռչող աղաւնիներու պէս:
9 Ի՛րապէս կղզիները – եւ առաջին անգամ՝ Թարսիսի նաւերը –
Ինծի [խ]համար պատրաստ պիտի ըլլան",
Որպէսզի հեռուէն քու որդիներդ բերեն,
Եւ անոնց հետ՝ իրենց արծաթն ու ոսկին,
Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ անունին համար,
Ու Իսրայէլի Սուրբին համար, քանի որ ան քեզ կը փառաւորէ:
10 Օտարազգիներուն որդիները պարիսպներդ պիտի կառուցանեն,
Եւ անոնց թագաւորները քեզի պիտի սպասարկեն.
Արդարեւ իմ զայրոյթովս քեզ զարկի,
Բայց բարեհաճութեամբս քեզի պիտի գթամ:
11 Քու դռներդ շարունակ բաց պիտի ըլլան,
Ցերեկ ու գիշեր պիտի չգոցուին,
Որպէսզի ազգերուն հարստութիւնը քեզի [ծ]կրեն,
Եւ անոնց թագաւորները քովդ [կ]առաջնորդուին:
12 Արդարեւ քեզի չծառայող ազգն ու թագաւորութիւնը պիտի կորսուին.
Այդ ազգերը բոլորովին պիտի աւերուին:
13 Լիբանանի փառքը քեզի պիտի գայ,
– Եղեւինը, շոճին ու տօսախը միասին –,
Իմ սրբարանիս տեղը [հ]զարդարելու համար.
Իմ ոտքերուս տեղը պիտի փառաւորեմ:
14 Քեզ տառապեցնողներուն որդիները՝
Քեզի գալով առջեւդ պիտի խոնարհին.
Բոլոր քեզ անարգողները՝
Ոտքերուդ ներքաններուն պիտի երկրպագեն.
Քեզ պիտի կոչեն "Տէրոջ քաղաքը",
"Իսրայէլի Սուրբին Սիոնը":
15 Դուն՝ որ լքուած եւ ատելի եղար,
Ու ո՛չ մէկը քեզմէ կ'անցնէր,
Քեզ յաւիտենական մեծափառութեան պիտի [ձ]վերածեմ,
Սերունդէ սերունդ տեւող բերկրանքի:
16 Ազգերուն կաթը պիտի ծծես,
Թագաւորներուն [ղ]ստինքը պիտի ծծես,

[լ] Եբր.՝ շքեղութեանս տունը

[խ] Եբր.՝ պիտի սպասեն

[ծ] Եբր.՝ բերեն

[կ] Կամ՝ հանդէսով գան

[հ] Կամ՝ փառաւորելու

[ձ] Եբր.՝ ընեմ

[ղ] Եբր.՝ ծիծը

Եւ պիտի գիտնաս թէ ես՝ Տէրս, քու Ազատարարդ եմ,
Քու Փրկարարդ, Յակոբի Հզօրը:
17 Պղինձի տեղ ոսկի պիտի բերեմ,
Երկաթի տեղ արծաթ պիտի բերեմ,
Փայտի տեղ՝ պղինձ,
Ու քարերու տեղ՝ երկաթ:
Խաղաղութի՛ւնը պիտի նշանակեմ քեզի իբր վերատեսուչ,
Եւ արդարութիւնը՝ իբր [ճ]գործավար:
18 Անգա՛մ մըն ալ քու երկրիդ մէջ բռնութիւն պիտի [մ]չպատահի,
Ու հողամասիդ մէջ՝ կործանում եւ փլուզում.
Հապա քու պարիսպներդ “Փրկութիւն” պիտի կոչես,
Ու դռներդ՝ “Գովաբանութիւն”:
19 Անգա՛մ մըն ալ ցերեկը արեւը պիտի չըլլայ քու լոյսդ,
Եւ գիշերը լուսինին պայծառութիւնը քեզ պիտի չլուսաւորէ.
Հապա Եհովան քեզի յաւիտենական լոյս պիտի ըլլայ,
Եւ Աստուածդ՝ քու պարծանքդ:
20 Քու արեւդ անգա՛մ մըն ալ մայր պիտի չմտնէ,
Ու լուսինդ պիտի [յ]չծածկուի.
Հապա Եհովան քեզի յաւիտենական լոյս պիտի ըլլայ,
Եւ սուգի օրերդ պիտի աւարտին:
21 Քու ամբողջ ժողովուրդդ արդար պիտի ըլլայ,
Ու երկրին պիտի տիրանան յաւիտենապէս.
Իմ տնկած ընձիւղս՝ ձեռքերուս գործը՝
Իմ փառքիս համար պիտի ըլլայ:
22 Փոքրաթիւը հազարաւոր պիտի ըլլայ,
Եւ պզտիկը՝ հզօր ազգ.
Ես՝ Տէրս պիտի փութացնեմ ասիկա՝ իր ժամանակին:

ԱՋԱՏԱԳՐՈՒՄԻ ԲԱՐԻ ԼՈՒՐԸ

61

Տէրոջ՝ Եհովայի Հոգին իմ վրաս է,
Որովհետեւ Տէրը զիս օծեց
[ա]Աղքատներուն աւետիս տալու.
Զիս ղրկեց կոտրած սիրտ ունեցողները [բ]բժշկելու,
Գերիներուն ազատագրութիւն յայտարարելու,
Եւ բանտարկեալներուն՝ բանտին բացուիլը.

[ճ] Եբր.՝ ճնշիչ

[մ] Եբր.՝ չլսուի

[յ] Եբր.՝ չհաւաքուի

[ա] Եբր.՝ Հեզերուն

[բ] Եբր.՝ դարմանելու

2 Տէրոջ բարեհաճութեան տարին
Ու մեր Աստուծոյն վրէժխնդրութեան օրը յայտարարելու,
Բոլոր սգաւորները մխիթարելու.
3 Սիոնի սգաւորները նշանակելու,
Եւ անոնց մոխիրի տեղ խոյր տալու,
Սուգի տեղ՝ բերկրանքի հոտաւէտ իւղ,
Ու մռայլ հոգիի տեղ՝ գովաբանութեան հագուստ.
Զանոնք պիտի կոչեն “Արդարութեան բեւեկնիներ□,
Որ Տէրը տնկեր է իր փառքին համար:
4 Անոնք հնադարեան աւերակները պիտի կառուցանեն,
Նախապէս [գ]կործանուածները պիտի կանգնեցնեն,
Աւերուած քաղաքները
Ու շատ [դ]դարերէ ի վեր կործանուածները պիտի [ե]վերանորոգեն:
5 Օտարները պիտի [զ]գան ու ձեր հօտերը արածեն.
Օտարազգիներուն որդիները ձեր երկրագործները եւ այգեգործները պիտի ըլլան:
6 Իսկ դուք “Տէրոջ քահանաները□ պիտի կոչուիք,
“Մեր Աստուծոյն [է]պաշտօնեաները□ պիտի անուանուիք.
[ը]Ազգերուն հարստութիւնը պիտի ուտէք,
Եւ անոնց փառքով պիտի [թ]փառաւորուիք:
7 Փոխանակ ձեր ամօթին՝ կրկնակի պիտի ուրախանաք,
Ու փոխանակ նախատինքի՝ [ժ]ձեր ժառանգութեան մէջ պիտի ցնծաք՝՝.
Ուստի [ի]ձեր երկրին մէջ կրկինին պիտի տիրանաք՝՝,
Յաւիտենական ուրախութիւն պիտի [լ]ունենաք:
8 Արդարեւ ես՝ Տէրս՝ [խ]արդարութիւնը կը սիրեմ.
Անիրաւութիւնն ու յափշտակութիւնը կ՚ատեմ.
Անոնց գործերը ճշմարտապէս [ծ]պիտի վարձատրեմ՝՝,

[գ] Եբր.՝ ամայութիւնները

[դ] Եբր.՝ սերունդներէ

[ե] Եբր.՝ վերականգնեն

[զ] Եբր.՝ կայնին

[է] Եբր.՝ սպասարկուները

[ը] Կամ՝ Հեթանոսներուն

[թ] Եբր.՝ փոխանակուիք

[ժ] Եբր.՝ իրենց բաժինին մէջ պիտի ցնծան

[ի] Եբր.՝ իրենց երկրին մէջ կրկինին պիտի տիրանան

[լ] Եբր.՝ ունենան

[խ] Եբր.՝ իրաւունքը

[ծ] Եբր.՝ վարձքը պիտի տամ

Եւ իրենց հետ յաւիտենական ուխտ պիտի կնքեմ:
9 Անոնց զարմը ազգերուն մէջ պիտի ճանչցուի,
Ու իրենց շառաւիղները՝ ժողովուրդներուն մէջ.
Բոլոր զանոնք տեսնողները պիտի գիտնան
Թէ անոնք Տէրոջ օրհնած զարմն են:
10 Ես Տէրոջմով մեծապէս պիտի բերկրիմ,
Եւ անձս իմ Աստուծմովս պիտի խայտայ.
Արդարեւ ինծի փրկութեան հագուստներ հագցուց,
Ջիս արդարութեան պարեգօտով ծածկեց,
Փեսայի պէս՝ որ փառաւոր խոյրով [կ]կը պճնուի",
Ու հարսի պէս՝ որ իր [հ]զարդերով կը զարդարուի:
11 Արդարեւ ինչպէս երկիրը իր [ձ]տունկը կ'աճեցնէ",
Եւ պարտէզը իր մէջ սերմանուածները կը բուսցնէ,
Այնպէս Տէրը՝ Եհովան բոլոր ազգերուն առջեւ
Արդարութիւն ու գովաբանութիւն պիտի բուսցնէ:

62

Սիոնի սիրոյն համար պիտի չլռեմ,
Ու Երուսաղէմի սիրոյն համար պիտի չհանդարտիմ.
Մինչեւ որ անոր արդարութիւնը [ղ]լոյսի պէս ճառագայթէ",
Եւ անոր փրկութիւնը՝ վառուած ջահի պէս:
2 Ազգերը քու արդարութիւնդ պիտի տեսնեն,
Ու բոլոր թագաւորները՝ քու փառքդ:
Դուն նոր անունով պիտի կոչուիս,
Որ Տէրոջ բերանը պիտի որոշէ:
3 Տէրոջ ձեռքին մէջ շքեղ պսակ պիտի ըլլաս,
Եւ Աստուծոյդ ձեռքին մէջ՝ թագաւորական [ճ]թագ:
4 Դուն անգա՛մ մըն ալ "Լքուած□ պիտի [մ]չանուանուիս,
Ու երկիրդ անգա՛մ մըն ալ "Ամայի□ պիտի չանուանուի.
Հապա դուն " [յ]Իմ հաւնածս"□ պիտի կոչուիս,
Եւ երկիրդ՝ "Ամուսնացեալ□,
Քանի Տէրը քեզի պիտի հաճի,

[կ] Եբր.՝ քահանայի պէս կ'ըլլայ

[հ] Եբր.՝ իրերով

[ձ] Եբր.՝ բոյսը դուրս կը հանէ

[ղ] Եբր.՝ պայծառութեան պէս դուրս ելլէ

[ճ] Եբր.՝ խոյր

[մ] Եբր.՝ չըսուի

[յ] Եբր.՝ Էփսիբա, այսինքն՝ իմ հաւանութիւնս անոր մէջ է

Ու երկիրդ պիտի ամուսնանայ:
5 Արդարեւ ինչպէս երիտասարդ մը կոյսի մը հետ կ'ամուսնանայ,
Այնպէս քու որդիներդ քեզի հետ պիտի ամուսնանան.
Ինչպէս փեսան հարսով կը բերկրի,
Այնպէս քու Աստուածդ քեզմով պիտի բերկրի:
6 Քու պարիսպներուդ վրայ, պահապաններ նշանակեցի, ո՛վ Երուսաղէմ.
Անոնք ամբողջ օրը եւ ամբողջ գիշերը բնաւ պիտի չլռեն:
Դո՛ւք՝ որ Տէրը կը յիշատակէք՝ լուռ մի՛ կենաք
7 Եւ անոր [ե]հանգստութիւն մի՛ տաք,
Մինչեւ ինք Երուսաղէմը հաստատէ,
Ու զայն երկրի վրայ [զ]գովելի քաղաքի [է]վերածէ:
8 Տէրը իր աջ ձեռքին վրայ եւ իր զօրաւոր բազուկին վրայ երդում ըրաւ.
«Քու ցորենդ անգա՛մ մըն ալ քու թշնամիներուդ իբր ուտելիք պիտի չտամ,
Եւ օտարազգիներուն որդիները պիտի չխմեն քու քաղցուդ՝
Որուն համար դուն յոգնեցար.
9 Հապա զայն հնձողնե՛րը պիտի ուտեն զայն
Ու Տէրը պիտի գովաբանեն,
Եւ զայն ժողվողնե՛րը իմ սրբարանիս գաւիթներուն մէջ պիտի խմեն զայն»:
10 Անցէ՛ք, անցէ՛ք դռներէն,
Ճամբա՛յ պատրաստեցէք ժողովուրդին.
Հարթեցէ՛ք, հարթեցէ՛ք պողոտաները,
Քարե՛րը հաւաքեցէք անկէ.
Դրօշա՛կ բարձրացուցէք ժողովուրդներուն առջեւ:
11 Ահա՛ Տէրը մինչեւ երկրի ծայրը [ը]ծանուցանեց.
«Սիոնի աղջիկին ըսէ՛ք.
“Ահա՛ քու [թ]Փրկիչդ կու գայ,
Ահա՛ անոր [ժ]վարձատրութիւնը իրեն հետ է,
Ու գործերու հատուցումը իր առջեւն է”»:
12 Անոնք “Սուրբ ժողովուրդ”, “Տէրոջ փրկածները” պիտի կոչուին.
Իսկ դուն “Փնտռուած” ու “Չլքուած քաղաք” պիտի կոչուիս:

ՏԷՐՈՋ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԱԶԳԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

63

Ո՞վ է ասիկա՝ որ կու գայ Եդովմէն,
Կարմրագոյն հագուստով՝ Բոսրայէն,

[ե] Եբր.՝ դադար

[զ] Կամ՝ գովաբանութեան

[է] Եբր.՝ ընէ

[ը] Եբր.՝ լսել տուաւ

[թ] Եբր.՝ փրկութիւնդ

[ժ] Եբր.՝ վարձքը

ԵՍԱՅԻԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Ասիկա՝ որ փառաւոր է իր հանդերձներուն մէջ,
Եւ իր մեծ ոյժով պանծացին կը քալէ:
«Ե՛ս եմ՝ որ արդարութեամբ կը խօսիմ,
Ու փրկելու [ա]կարողութիւն ունիմ"»:
2 «Ինչո՞ւ քու հանդերձդ կարմիր է,
Եւ հագուստներդ հնձանի մէջ կոխողին հագուստին պէս են»:
3 «Հնձանին մէջ միայն ե՛ս կոխեցի,
Ժողովուրդներէն ո՛չ մէկը կար ինծի հետ.
Իմ բարկութեամբս զանոնք կոխեցի,
Ու ցասումովս զանոնք կոխկռտեցի:
Անոնց [բ]արիւնը իմ հագուստներուս վրայ ցայտեց,
Եւ բոլոր հանդերձներս [գ]աներկեցի:
4 Արդարեւ իմ սիրտիս մէջ էր վրէժխնդրութեան օրը,
Ու փրկածներուս տարին հասած էր:
5 Նայեցայ, բայց օգնող չկար.
Ապշեցայ որ ո՛չ մէկը նեցուկ կ՚ըլլար.
Ուստի իմ բազուկս զիս փրկեց
Եւ ցասումս ինծի նեցուկ եղաւ:
6 Իմ բարկութեամբս ժողովուրդները կոխկռտեցի,
Զանոնք ցասումովս [դ]գինովցուցի,
Եւ անոնց [ե]արիւնը գետինը թափեցի"»:

ՏԷՐՈՋ ԲԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԱՆԴԷՊ

7 Տէրոջ կարեկցութիւնները, Տէրոջ [զ]փառաւոր գործերը" պիտի յիշատակեմ՝
Տէրոջ բոլոր մեզի [է]շնորհածներուն համեմատ,
Նաեւ այն շատ բարիքները՝ Իսրայէլի տան հանդէպ,
Որ անոր շնորհեց իր ողորմութեան եւ առատ կարեկցութեան համեմատ:
8 Արդարեւ ինք ըսաւ. «Իրապէս անոնք իմ ժողովուրդս են,
Որդիներ են՝ որ պիտի [ը]չստեն»,
Եւ անոնց Փրկիչը եղաւ:
9 Անոնց բոլոր տագնապներուն ատեն տագնապեցաւ,

[ա] Եբր.՝ մեծ եմ, կամ՝ առատաձեռն եմ

[բ] Եբր.՝ զօրութիւնը

[գ] Եբր.՝ պղծեցի

[դ] Կամ՝ ջախջախեցի

[ե] Եբր.՝ զօրութիւնը գետինը իջեցուցի

[զ] Եբր.՝ գովաբանութիւնը

[է] Եբր.՝ վարձատրածներուն

[ը] Եբր.՝ չկեղծեն

Ու իր [թ]Ներկայութեան հրեշտակը զանոնք ազատեց.
Իր սիրով եւ արգահատանքով զանոնք փրկեց,
Զանոնք վերցուց ու [ժ]հին օրերուն մէջ զանոնք կրեց:
10Բայց անոնք ընդվզեցան եւ իր Սուրբ Հոգին վշտացուցին.
Ինք ալ անոնց թշնամի դարձաւ,
Ու անոնց դէմ պայքարեցաւ:
11 Այն ատեն [ի]յիշեցին հին օրերը, Մովսէսը եւ անոր ժողովուրդը, հարցնելով.
«Ո՞ւր է ան՝ որ իր հօտին հովիւով զանոնք ծովէն բարձրացուց.
Ո՞ւր է ան՝ որ [լ]անոր մէջ իր Սուրբ Հոգին դրաւ:
12 Իր փառաւոր բազուկը Մովսէսի աջ ձեռքով անոնց քալել տուաւ.
Անոնց առջեւէն ջուրերը ճեղքեց՝
Իրեն յաւիտենական անուն [խ]վաստկելու համար:
13 Անոնց անդունդներուն մէջէն քալել տուաւ՝ առանց գայթեցնելու,
Ինչպէս ձի մը՝ անապատին մէջէն:
14 Տէրոջ Հոգին զանոնք հանգստացուց՝
Հովիտը իջնող անասուններու պէս»:
Դուն ա՛յսպէս առաջնորդեցիր քու ժողովուրդդ,
Որպէսզի քեզի փառաւոր անուն վաստկիս:

ԱՂՕԹՔ ՄԸ ԳԹՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ

15 Նայէ՛ երկինքէն,
Տե՛ս քու սուրբ եւ շքեղ բնակութենէդ:
Ո՞ւր են քու նախանձախնդրութիւնդ ու զօրութիւնդ,
Քու ընդերքիդ այեկոծիլը եւ ողորմութիւններդ. միթէ [ծ]դադրա՞ծ են ինծի հանդէպ:
16 Որովհետեւ դո՛ւն ես մեր Հայրը,
Թէպէտ Աբրահամ մեզ չի գիտեր,
Եւ Իսրայէլ մեզ չի ճանչնար.
Դո՛ւն, ո՛վ Տէր, մեր Հայրն ես,
Քու անունդ [կ]միշտ եղած է. “Մեր Փրկարարը□:
17 Ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ մեզ քու ճամբաներէդ կը մոլորեցնես,
Ինչո՞ւ մեր սիրտը կը խստացնես, որ քեզմէ չվախնանք:
Դարձի՛ր՝ քու ծառաներուդ,
Քու ժառանգութեանդ տոհմերուն սիրոյն համար:

[թ] Կամ՝ երեսին առջեւ եղող

[ժ] Եբր.՝ հնադարեան

[ի] Եբր.՝ յիշեց

[լ] Եբր.՝ Մովսէսի

[խ] Եբր.՝ ընելու

[ծ] Եբր.՝ զսպուա՞ծ

[կ] Կամ՝ շատոնց

18 Սուրբ ժողովուրդդ քիչ ատեն տիրացաւ իր ժառանգութեան.
Մեր հակառակորդները քու սրբարանդ կոխկռտեցին:
19Մենք նմանեցանք անոնց՝
Որոնց վրայ դուն երբեք տիրած չես,
Եւ քու անունովդ կոչուած չեն:

64

Երանի՜ թէ երկինքը ճեղքելով իջնէիր,
Որ քու ներկայութենէդ լեռները [ա]հալէին՝
2 Որպէս թէ խռիւները վառող կրակով,
Ջուրերը եռացնող կրակով.
Որ քու անունդ հակառակորդներուդ գիտցնէիր,
Եւ ազգերը քու ներկայութենէդ սասանէին,
3 Ինչպէս երբ այն ահաւոր բաները ըրիր՝ որոնց չէինք սպասեր,
Իջար ու քու ներկայութենէդ լեռները [բ]հալեցան:
4 Արդարեւ երբե՛ք լսուած չէ, ունկնդրուած չէ,
Եւ աչք չէ տեսեր քեզմէ զատ ուրիշ Աստուած մը,
Որ իրեն յուսացողներուն հետ այսպէս վարուի:
5 Դուն կ՚ընդառաջես բերկրանքով արդարութիւն կիրարկողին,
Ու քու ճամբաներուդ մէջ քեզ յիշողներուն:
Ահա՛ զայրացար, որովհետեւ մեղանչեցինք.
[գ]Քու ճամբաներուդ" մէջ է յաւիտենականութիւնը, եւ պիտի փրկուինք:
6 Բայց բոլորս անմաքուր բանի պէս եղանք,
Ու մեր ամբողջ արդարութիւնը կեղտոտ հագուստի պէս է:
Բոլորս տերեւի պէս կը թառամինք,
Եւ մեր անօրէնութիւնները հովի պէս մեզ [դ]կը քշեն կը տանին":
7 Քու անունդ կանչող չկայ՝
Որ արթննալով քեզի կառչի,
Քանի որ քու երեսդ մեզմէ ծածկեցիր,
Ու մեր անօրէնութիւններուն պատճառով մեզ հալեցուցիր:
8 Բայց հիմա, ո՛վ Տէր, դուն մեր Հայրն ես.
Մենք կաւ ենք, եւ դուն մեր Բրուտն ես.
Բոլորս քու ձեռքիդ գործն ենք:
9 Շատ մի՛ զայրանար, ո՛վ Տէր
Ու մեր անօրէնութիւնը յաւերժ մի՛ յիշեր:
Ահա՛ նայէ՛, կ՚աղերսե՛նք, բոլորս քու ժողովուրդդ ենք:
10Սուրբ քաղաքներդ անապատ եղան.
Սիոն անապատ եղաւ,

[ա] Կամ՝ սարսէին

[բ] Կամ՝ սարսեցան

[գ] Եբր.՝ անոնց

[դ] Եբր.՝ կը տանին

Երուսաղէմ՝ ամայութիւն:
11 Մեր սուրբ եւ շքեղ տունը,
Որուն մէջ մեր հայրերը քեզ կը գովաբանէին,
Կրակով այրեցաւ.
Մեր բոլոր ցանկալի տեղերը աւերակ եղան:
12 Ասոնց առջեւ դուն քեզ պիտի զսպե՞ս, ո՛վ Տէր.
Տակաւին պիտի լռե՞ս ու մեզ յոյժ տառապեցնե՞ս:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՏԻԺԸ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒՆ

65

Ինծի խորհուրդ չհարցնողներէն փնտռուեցայ,
Զիս չփնտռողներէն գտնուեցայ.
Իմ [ա]անունս չկանչող[ա] ազգին ըսի.
«Ահա՛ հոս եմ, ահա՛ հոս եմ»:
2 Ամէն օր իմ ձեռքերս [բ]երկարեցի ապստամբ ժողովուրդի մը,
Անոնց՝ որ կը քալեն այնպիսի ճամբայի մը մէջ՝ որ լաւ չէ,
Իրենց մտածումներուն հետեւելով.
3 Այնպիսի ժողովուրդի մը՝ որ շարունակ դիմացս զիս կը գրգռէ.
Պարտէզներու մէջ կը զոհեն,
Աղիւսներու վրայ խունկ կը ծխեն,
4 Գերեզմաններու մէջ կը մնան,
[գ]Քարանձաւներու մէջ կը գիշերեն,
Խոզի միս կ՚ուտեն,
Եւ իրենց ամաններուն մէջ պիղծ բաներու արգանակ կայ:
5 Անոնք կ՚ըսեն.
«Հեռո՛ւն կեցիր, ինծի մի՛ մօտենար,
Քանի որ ես քեզմէ սուրբ եմ»:
Ասոնք իմ ռունգերուս մէջ ծուխ են,
Ամբողջ օրը վառող կրակ են:
6 Ահա՛ իմ առջեւս գրուած է.
«Պիտի չլռեմ, հապա պիտի հատուցանեմ.
Այո՛, անոնց ծոցին մէջ պիտի հատուցանեմ
7 Ձեր անօրէնութիւնները՝ ձեր հայրերուն անօրէնութիւններուն հետ,
Որոնք լեռներուն վրայ խունկ ծխեցին
Ու բլուրներուն վրայ զիս նախատեցին,- կը յայտարարէ Տէրը.-
Ուստի անոնց նախկին գործերը իրենց ծոցերուն մէջ պիտի [դ]լեցնեմ»:
8 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ինչպէս երբ ողկոյզի մը մէջ քաղցու գտնուի՝ կ՚ըսեն.

[ա] Կամ՝ անունովս չկոչուած

[բ] Եբր.՝ տարածեցի

[գ] Եբր.՝ Պահուած տեղերու

[դ] Եբր.՝ չափեմ

“Զայն մի՛ կտրեր,
Քանի որ անոր մէջ օրհնութիւն կայ□,
Ես ալ այնպէս պիտի ընեմ իմ ծառաներուս սիրոյն համար,
Որպէսզի բոլորը չկոտորեմ:
9 Յակոբէն զարմ պիտի հանեմ,
Յուդայէն՝ իմ լեռներուս ժառանգորդ.
Իմ ընտրեալներս այդ երկրին պիտի տիրանան,
Ու ծառաներս հոն պիտի բնակին:
10Զիս փնտռող ժողովուրդիս համար՝ Սարոն հօտերու արօտավայր պիտի ըլլայ,
Եւ Աքովրի հովիտը՝ արջառներու մակաղատեղ:
11 Քանի դուք Տէրը լքեցիք
Ու սուրբ լեռս մոռցաք,
[ե]Գադ կուռքին'' սեղան պատրաստեցիք,
Եւ [զ]Մենիի [է]թափելիք նուէր'' լեցուցիք,
12 Ես ալ ձեզ սուրի պիտի [ը]մատնեմ,
Ու բոլորդ պիտի ծռիք մորթուելու համար.
Որովհետեւ կանչեցի՝ բայց չպատասխանեցիք,
Խօսեցայ՝ սակայն մտիկ չըրիք,
Հապա իմ [թ]առջեւս չարիք գործեցիք,
Եւ ինծի հաճելի չեղածը ընտրեցիք»:
13 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ իմ ծառաներս պիտի ուտեն,
Բայց դուք պիտի անօթենաք.
Ահա՛ իմ ծառաներս պիտի խմեն,
Իսկ դուք պիտի ծարաւնաք.
Ահա՛ իմ ծառաներս պիտի ուրախանան,
Սակայն դուք պիտի ամչնաք:
14 Ահա՛ իմ ծառաներս սիրտի զուարթութեամբ պիտի օրհներգեն,
Բայց դուք սիրտի կոտտանքէ պիտի աղաղակէք,
Ու հոգիի բեկանումէ պիտի գոռաք:
15 Ձեր անունը [ժ]անէծքի համար պիտի թողուք իմ ընտրեալներուս, որոնք պիտի ըսեն.
“Ա՛յդպէս Տէրը՝ Եհովան քեզ թող մեռցնէ□:
Իսկ իր ծառաները ուրիշ անունով պիտի կոչէ,
16 Որպէսզի երկրի վրայ օրհնուողը
“Ճշմարիտ Աստուծմով□ օրհնուի,

[ե] Կամ՝ Բախտին

[զ] Կամ՝ Ճակատագրին

[է] Եբր.՝ խառնուրդ

[ը] Եբր.՝ սահմանեմ

[թ] Եբր.՝ աչքերուս

[ժ] Եբր.՝ երդումի

Ու երկրի վրայ երդում ընողը
“Ճշմարիտ Աստուծմով□ երդում ընէ.
Որովհետեւ նախկին տագնապները պիտի մոռցուին,
Անոնք իմ աչքերէս պիտի ծածկուին»:

ՆՈՐ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

17 «Արդարեւ ահա՛ ես նոր երկինք մը ու նոր երկիր մը պիտի ստեղծեմ,
Եւ նախկինները պիտի չյիշուին ու [ի] չմտաբերուին:
18 Իսկ դուք իմ ստեղծագործութեամբս
Յաւե՛րժ բերկրեցէք եւ խայտացէք.
Արդարեւ ահա՛ ես Երուսաղէմը խայտանքի համար պիտի ստեղծեմ,
Եւ անոր ժողովուրդը՝ բերկրանքի համար.
19 Երուսաղէմով պիտի խայտամ,
Ու իմ ժողովուրդովս պիտի բերկրիմ:
Հոն անգա՛մ մըն ալ լացի ձայն պիտի չլսուի, ո՛չ ալ աղաղակի ձայն.
20 Հոն անգա՛մ մըն ալ քիչ օր ապրած [լ] երախայ պիտի չըլլայ,
Ո՛չ ալ իր օրերը [խ] չամբողջացուցած ծեր,
Քանի որ երիտասարդը հարիւր տարեկանին պիտի մեռնի,
Եւ հարիւր տարեկան մեղաւորը պիտի անիծուի:
21 Տուներ պիտի կառուցանեն ու բնակին,
Այգիներ պիտի տնկեն եւ անոնց պտուղը ուտեն:
22 Անոնք պիտի չկառուցանեն՝ որպէսզի ուրիշները բնակին,
Անոնք պիտի չտնկեն՝ որպէսզի ուրիշները ուտեն.
Արդարեւ իմ ժողովուրդիս օրերը ծառի օրերու չափ պիտի ըլլան,
Եւ իմ ընտրեալներս իրենց ձեռքերուն գործերը իրե՛նք պիտի մաշեցնեն:
23 Անոնք պարապ տեղը պիտի չյոգնին,
Ու արհաւիրքի համար զաւակներ պիտի չծնանին,
Քանի որ անոնք Տէրոջ օրհնածներուն զարմն են,
Իրենց շառաւիղներն ալ իրենց հետ:
24 Իրենց գոչելէն առաջ պիտի պատասխանեմ,
Մինչ կը խօսին՝ պիտի լսեմ:
25 Գայլն ու գառը միասին պիտի արածին,
Առիւծը [ծ] արջառի պէս յարդ պիտի ուտէ,
Եւ օձին [կ] կերը հող պիտի ըլլայ.
Անոնք պիտի [հ] չվնասեն ու չփճացնեն

[ի] Եբր.՝ մարդուս սիրտին մէջ պիտի չբարձրանան

[լ] Եբր.՝ կաթնկեր

[խ] Եբր.՝ չլրացուցած

[ծ] Եբր.՝ արջառներէն զուարակի

[կ] Եբր.՝ հացը

[հ] Եբր.՝ չարիք չընեն

Իմ ամբողջ սուրբ լերանս վրայ», կ՚ըսէ Տէրը:

ՏԷՐԸ ԿԸ ԴԱՏԷ ԱԶԳԵՐԸ

66

Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Երկինքը իմ գահս է,
Ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուանդանն է.
Ի՞նչ տուն է որ ինծի համար կը կառուցանէք,
Եւ ո՞ւր է իմ հանգստավայրիս տեղը,
2 Քանի ի՛մ ձեռքս ասոնք բոլորը շինեց,
Ու ասոնք բոլորը գոյացան,– կը պատգամէ Տէրը:–
Բայց ես սա՛ մարդոց պիտի նայիմ,
Այսինքն՝ դժբախտին, [ա]ընկճուած հոգի ունեցողին,
Եւ իմ խօսքէս [բ]վախցողին:
3 Արջառ մորթողը մարդ մեռցնողի պէս է,
Ոչխար զոհողը՝ շունի ծոծրակ կոտրողի պէս,
Ընծայ մատուցանողը՝ խոզի արիւն թափողի պէս,
Կնդրուկ ծխողը՝ [գ]կուռք պաշտողի" պէս:
Քանի անոնք իրենց ճամբաները ընտրեցին,
Եւ անոնց անձերը իրենց պղծութիւններէն կ՚ախորժին,
4 Ես ալ անոնց թշուառութիւնները պիտի ընտրեմ,
Անոնց վրայ պիտի բերեմ իրենց երկիւղ տուող բաները.
Արդարեւ կանչեցի՝ բայց ո՛չ մէկը պատասխանեց,
Խօսեցայ՝ սակայն մտիկ չըրին,
Հապա իմ [դ]առջեւս չարիք գործեցին,
Եւ ինծի հաճելի չեղածը ընտրեցին»:
5 Մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը՝
Ո՛վ անոր խօսքէն վախցողներ.
«Ձեր եղբայրները՝ որ ձեզ կ՚ատեն,
Եւ իմ անունիս համար ձեզ կը վտարեն, ըսին.
“Տէրը թող փառաւորուի,
[ե]Ու ձեր ուրախութիւնը տեսնենք□.
Բայց անոնք" պիտի ամչնան»:
6 Քաղաքէն ժխորի ձայն մը, տաճարէն ձայն մը կու գայ,
Տէրոջ ձայնը՝ որ իր թշնամիներուն վարձատրութիւնը կը հատուցանէ:
7 Առանց երկնելու՝ ծնաւ,

[ա] Եբր.՝ զարնուած

[բ] Եբր.՝ դողացողին

[գ] Եբր.՝ ունայնութիւն օրհնողի

[դ] Եբր.՝ աչքերուս

[ե] Կամ՝ Բայց ան պիտի երեւնայ ձեր ուրախութեան համար, իսկ իրենք

Երկունքի ցաւը չհասած՝ արու զաւակ մը [գ]աշխարհ բերաւ”:
8 Ո՞վ լսեր է նման բան մը, ո՞վ տեսեր է այսպիսի բաներ.
Միթէ երկիրը մէկ օրուան մէջ կ’երկնէ՞,
Կամ ազգ մը մէկ անգամէն կը ծնի՞.
Արդարեւ հազիւ երկունքի ցաւ քաշած՝ Սիոն իր որդիները ծնաւ:
9 «Ես՝ որ արգանդը կը [ե]բանամ,
Ծնանիլ պիտի չտա՞մ», կ’ըսէ Տէրը.
«Ես՝ որ ծնանիլ կու տամ,
Արգանդը պիտի գոցե՞մ», կ’ըսէ քու Աստուածդ:
10 Երուսաղէմի հետ ուրախացէ՛ք եւ անոր հետ խայտացէ՛ք,
Դո՛ւք բոլորդ՝ որ զայն կը սիրէք.
Մե՛ծապէս բերկրեցէք անոր հետ,
Դո՛ւք բոլորդ՝ որ անոր համար կը սգաք.
11 Որովհետեւ անոր մխիթարութեան [ը]ստինքներէն
Պիտի ծծէք ու կշտանաք,
Որովհետեւ դուք կաթով պիտի սնանիք,
Եւ անոր փառքին առատութիւնը պիտի վայելէք:
12 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես անոր վրայ պիտի տարածեմ խաղաղութիւնը՝ գետի պէս,
Եւ ազգերուն փառքը՝ յորդահոս [թ]հեղեղի պէս:
Կաթ պիտի ծծէք, ու [ժ]գիրկի վրայ պիտի կրեն ձեզ.
Ծունկերու վրայ պիտի գգուեն ձեզ:
13 Ինչպէս մայր մը [ի]իր զաւակը” կը հանգստացնէ,
Այնպէս ալ ես ձեզ պիտի հանգստացնեմ,
Ու Երուսաղէմի մէջ պիտի հանգստանաք:
14 Պիտի տեսնէք եւ ձեր սիրտը պիտի բերկրի,
Ձեր ոսկորները կանանչ դալարի պէս պիտի ծաղկին:
Տէրոջ ձեռքը իր ծառաներէն պիտի ճանչցուի,
Իսկ անոր սրտմտութիւնը թշնամիներուն վրայ պիտի թափուի»:
15 Արդարեւ ահա՛ Տէրը կրակով կու գայ.
Անոր կառքերը փոթորիկի պէս են,
Որպէսզի իր բարկութիւնը ցասումով [լ]կիրարկէ,
Եւ իր սաստը՝ կրակի բոցով:
16 Արդարեւ Տէրը կրակով ու իր սուրով պիտի դատէ ամէն մարմին,

[գ] Եբր.՝ ազատեցաւ

[ե] Եբր.՝ կոտրեմ

[ը] Եբր.՝ ծիծերէն

[թ] Եբր.՝ վտակի

[ժ] Եբր.՝ կողի

[ի] Եբր.՝ մէկը

[լ] Եբր.՝ հատուցանէ

Եւ բազմաթիւ պիտի ըլլան Տէրոջմէն [խ]մեռցուածները:

17 «Իրենք զիրենք սրբացնողները ու պարտէզներու մէջ մաքրուողները՝
Հետեւելով մէջտեղը եղող [ծ]մէկին,
Խոզի միս, պիղծ բաներ եւ մուկ ուտողները՝
Միասին պիտի բնաջնջուին,– կը պատգամէ Տէրը:–

18 Բայց ես անոնց գործերն ու մտածումները գիտեմ.
Բոլոր ազգերն ու լեզուները պիտի հաւաքեմ,
Անոնք պիտի գան եւ իմ փառքս տեսնեն:

19 Անոնց մէջ նշան մը պիտի դնեմ,
Եւ անոնցմէ ազատածները ազգերուն պիտի ղրկեմ,
Այսինքն դէպի Թարսիս, Փուղ եւ Ղուդ՝ (աղեղնաւորները,)
Դէպի Թոբէլ ու Յաւան,
Այն հեռաւոր կղզիները՝ որ իմ համբաւս չեն լսեր
Ու փառքս չեն տեսեր,
Եւ իմ փառքս ազգերուն մէջ պիտի հռչակեն:

20 Անոնք ձեր բոլոր եղբայրները՝ ձիերով ու կառքերով,
Ծածկուած սայլերով, ջորիներով եւ տաճիկ ուղտերով,
Բոլոր ազգերէն իմ սուրբ լեռս՝ Երուսաղէմ պիտի բերեն
Իբր Տէրոջ ընծայ,– կ'ըսէ Տէրը,–
Ինչպէս Իսրայէլի որդիները
Մաքուրամանով Տէրոջ տունը ընծայ կը բերեն:

21 Անոնցմէ ալ պիտի առնեմ՝
Քահանաներ եւ Ղեւտացիներ ընելու համար,– կ'ըսէ Տէրը:–

22 Արդարեւ ինչպէս նոր երկինքն ու նոր երկիրը՝ որ պիտի [կ]ստեղծեմ՝
Իմ առջեւս պիտի գոյատեւեն,– կը պատգամէ Տէրը,–
Այնպէս ալ ձեր զարմն ու ձեր անունը պիտի գոյատեւեն:

23 [հ]Ամէն ամսագլուխ" եւ [ձ]ամէն Շաբաթ"
Ամէն մարմին իմ առջեւս երկրպագելու պիտի գայ,– կը յայտարարէ Տէրը:–

24 Անոնք դուրս ելլելով՝
Ինծի դէմ ապստամբող մարդոց դիակները պիտի տեսնեն,
Քանի որ անոնց ճճին պիտի չմեռնի,
Անոնց կրակը պիտի չմարի,
Եւ անոնք ամէն մարմինի պժգալի պիտի ըլլան»:

[խ] Եբր.՝ խոցուածները

[ծ] Այսինքն՝ քուրմին, կամ՝ կուռքին

[կ] Եբր.՝ ընեմ

[հ] Եբր.՝Նոր լուսինէ նոր լուսին

[ձ] Եբր.՝ Շաբաթէ Շաբաթ

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

Բենիամինի երկիրը, Անաթովթի մէջ եղող քահանաներէն Քեղկիայի որդիին՝ Երեմիայի խօսքերը, 2 որուն "Տէրը խօսեցաւ"[ա], Յուդայի թագաւորին՝ Ամոնի որդիին Յովսիայի օրերը, անոր թագաւորութեան տասներեքերորդ տարին. 3 նաեւ Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի օրերը, մինչեւ Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Սեդեկիայի տասնմէկերորդ տարուան վախճանը, մինչեւ Երուսաղէմի տարագրութիւնը, որ հինգերորդ ամսուան մէջ եղաւ.—

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԿՈՉՈՒՄԸ

4 [բ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
5 «Քեզ որովայնի մէջ չձեւակերպած՝ քեզ կը ճանչնայի,
Դուն քու մօրդ արգանդէն չելած՝ քեզ սրբացուցի,
Քեզ ազգերուն մարգարէ կարգեցի»:
6 Այն ատեն ըսի.
«Ո՜հ, Տէ՛ր Եհովա, ահա՛ ես խօսիլ չեմ գիտեր,
Որովհետեւ [գ]մանուկ եմ»:
7 Բայց Տէրը ինծի ըսաւ.
«Մի՛ ըսեր. "Ես մանուկ եմ□,
Որովհետեւ ուր որ քեզ ղրկեմ՝ պիտի երթաս,
Եւ ինչ որ քեզի հրամայեմ՝ պիտի խօսիս:
8 [դ]Անոնցմէ մի՛ վախնար,
Քանի որ ես քեզի հետ եմ՝
Քեզ ազատելու համար», կը պատգամէ Տէրը:
9 Յետոյ Տէրը իր ձեռքը երկարեց ու բերանիս դպաւ,
Եւ Տէրը ինծի ըսաւ.
«Ահա՛ իմ խօսքերս քու բերանդ դրի:
10 Նայէ՛, ես այսօր քեզ նշանակեցի ազգերուն վրայ
Եւ թագաւորութիւններուն վրայ,
Որպէսզի խլես ու փլցնես, կործանես եւ քանդես,
Նաեւ կառուցանես ու տնկես»:

ԵՐԿՈՒ ՏԵՍԻԼՆԵՐ

11 [ե]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
«Ո՛վ Երեմիա, ի՞նչ կը տեսնես»:

[ա] Եբր.՝ Եհովայի խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[գ] Եբր.՝ տղայ

[դ] Եբր.՝ Անոնց երեսէն

[ե] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

Պատասխանեցի. «Նշենիի գաւազան մը կը տեսնեմ»:
12 Այն ատեն Տէրը ինծի ըսաւ. «Լա՛ւ տեսար.
Արդարեւ ես կը հսկեմ իմ խօսքիս վրայ՝ զայն իրագործելու համար»:
13 Երկրորդ անգամ ալ [գ]Տէրը խօսեցաւ՝՝ ինծի՝ ըսելով. «Ի՞նչ կը տեսնես»:
Պատասխանեցի. «Եռացող կաթսայ մը կը տեսնեմ,
Որուն երեսը դէպի հիւսիս է»:
14 Ուստի Տէրը ինծի ըսաւ.
«Չարիքը հիւսիսէն պիտի [ե]տարածուի
Երկրին բոլոր բնակիչներուն վրայ,
15 Քանի որ ահա՛ ես հիւսիսի թագաւորութիւններուն
Բոլոր գերդաստանները պիտի կանչեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
Անոնք պիտի գան եւ իւրաքանչիւրը իր գահը պիտի դնէ
Երուսաղէմի դռներուն առջեւ,
Անոր շրջակայ պարիսպներուն դիմաց,
Ու Յուդայի բոլոր քաղաքներուն դիմաց:
16 Անոնց դէմ պիտի արձակեմ իմ դատավճիռներս՝
Իրենց բոլոր չարութիւններուն համար,
Որովհետեւ անոնք զիս լքեցին,
Ուրիշ աստուածներու խունկ ծխեցին,
Իրենց ձեռքերու գործերուն երկրպագեցին:
17 Ուրեմն դուն մէ՛ջքդ կապէ, կանգնէ՛,
Եւ ըսէ՛ անոնց ամէն ինչ որ քեզի պիտի հրամայեմ.
Անոնցմէ մի՛ զարհուրիր,
Որպէսզի ես ալ քեզ անոնց առջեւ չզարհուրեցնեմ:
18 Ահա՛ այսօր ես քեզ ամբողջ երկրին դիմաց,
Այսինքն Յուդայի թագաւորներուն, անոր իշխաններուն,
Քահանաներուն ու երկրին ժողովուրդին դիմաց,
Պարսպապատ քաղաքի պէս, երկաթէ սիւնի պէս
Եւ պղինձէ պարիսպներու պէս [ը]հաստատեցի:
19 Անոնք պիտի պայքարին քեզի դէմ,
Բայց պիտի չյաղթեն քեզի.
Արդարեւ ես քեզի հետ եմ՝
Քեզ ազատելու համար», կը պատգամէ Տէրը:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

2

[ա]Տէրը խօսեցաւ՝՝ ինծի՝ ըսելով.
2 «Գնա՛, գոչէ՛ Երուսաղէմի ականջներուն եւ ըսէ՛.

[գ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Եբր.՝ բացուի

[ը] Եբր.՝ դրի

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Քեզի կը յիշեցնեմ երիտասարդութեանդ [բ]քաղցրութիւնը
Հարսնութեանդ սէրը,
Երբ իմ ետեւէս կը քալէիր անապատին մէջ,
Չսերմանուած երկրի մը մէջ:
3 Իսրայէլ Տէրոջ [գ]ընծայուած էր,
Անոր բերքերուն [դ]երախայրիքն էր.
Բոլոր անոնք՝ որ զայն կ’ուտէին, յանցաւոր կ’ըլլային.
Անոնց վրայ չարիք կը հասնէր□, կը պատգամէ Տէրը:
4 Տէրոջ խօսքը մտի՛կ ըրէք, ո՛վ Յակոբի տունը,
Եւ Իսրայէլի տան բոլոր գերդաստանները»։

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՆԱԽԱՀԱՅՐԵՐՈՒՆ ՄԵՂՔԸ

5 «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Ձեր հայրերը ի՞նչ անիրաւութիւն գտան իմ վրաս՝
Որ ինծմէ հեռացան,
Եւ ունայնութեան հետեւելով ունայն եղան:
6 Անոնք չըսին. "Ո՞ւր է Տէրը՝
Որ մեզ բարձրացուց Եգիպտոսի երկրէն,
Որ մեզի քալել տուաւ անապատին մէջէն,
Անբնակ ու փոսերու երկրէն,
Չորութեան եւ մահուան շուքի երկրէն,
Այնպիսի երկրէ մը՝ ուրկէ ո՛չ մէկը կ’անցնէր,
Ու հոն ո՛չ մէկ մարդ կը բնակէր":
7 Ես ձեզ բարեբեր երկիր մը բերի,
Որպէսզի անոր պտուղն ու բարիքը ուտէք.
Բայց դուք մտաք եւ իմ երկիրս [ե]ապականեցիք,
Իմ ժառանգութիւնս գարշելի ըրիք:
8 Քահանաները չըսին. "Տէրը ո՞ւր է".
Օրէնքի վարդապետները զիս չճանչցան,
Հովիւները ինծի դէմ ապստամբեցան.
Մարգարէները Բահաղով մարգարէացան,
Եւ անօգուտ բաներու հետեւեցան□»:

ՏԷՐՈՋ ԴԱՏԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԴԷՄ

9 «Հետեւաբար ձեզի հետ տակաւին պիտի [զ]վիճիմ,– կը պատգամէ Տէրը,–

[բ] Եբր.՝ կարեկցութիւնը

[գ] Եբր.՝ սրբացուած

[դ] Եբր.՝ առաջիններն

[ե] Եբր.՝ անմաքուր ըրիք

[զ] Եբր.՝ դատ վարեմ

Ու ձեր որդիներուն որդիներուն հետ պիտի վիճիմ:
10Արդարեւ անցէ՛ք Կիտացիներուն կղզիները եւ նայեցէ՛ք,
Մա՛րդ ղրկեցէք Կեդար ու լա՛ւ հասկցէք,
Եւ տեսէք թէ այսպիսի բան մը եղե՞ր է.
11 Միթէ ազգ մը իր աստուածները փոխե՞ր է,
Թէպէտ անոնք Աստուած չէին.
Բայց իմ ժողովուրդս իր Փառքը
Անօգուտ բանի հետ փոխանակեց»:
12 «Ո՛վ երկինք, ապշէ՛ ասոր վրայ,
Սահմռկէ՛ ու չափազա՛նց [է]սոսկա,– կը պատգամէ Տէրը,–
13 Որովհետեւ իմ ժողովուրդս երկու չարիք գործեց.
Զիս՝ կեանքի ջուրին աղբիւրը՝ լքեցին,
Եւ իրենց հորեր փորեցին,
[ը]Ճեղքուած հորեր, որ չեն կրնար ջուր պահել:
14 Միթէ Իսրայէլ ստրո՞ւկ է, [թ]ընդոծի՞ն է.
Ինչո՞ւ կողոպտուեցաւ:
15 Անոր դէմ առիւծի կորիւնները մռնչեցին
Եւ իրենց ձայնը լսել տուին,
Անոր երկիրը ամայութեան [ժ]վերածեցին.
Անոր քաղաքները այրեցան, անբնակ եղան»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

16 «Մեմփացիներուն ու Տափնացիներուն որդիներն անգամ
Գլուխիդ գագաթը կոտրեցին:
17 Դուն քեզ ասոր արժանի չըրի՞ր՝
Քու Տէր Աստուածդ լքելով,
Երբ ան ճամբային մէջ քեզի քալել կու տար:
18 Հիմա դուն ի՞նչ գործ ունիս Եգիպտացիներուն ճամբան՝
Որ Սիհովրի ջուրը խմելու կ'երթաս.
Կամ ի՞նչ գործ ունիս Ասորեստանի ճամբան՝
Որ Եփրատ գետին ջուրը խմելու կ'երթաս:
19 Քու չարութիւնդ քեզ պիտի պատժէ,
Եւ ուխտադրժութիւնդ քեզ պիտի յանդիմանէ:
Պիտի գիտնաս ու տեսնես թէ գէշ եւ դառն բան է՝
Որ քու Տէր Աստուածդ լքած ես,
Ու մէջդ իմ երկիւղս չկայ»,
Կը պատգամէ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան:

[է] Եբր.՝ չորցիր

[ը] Եբր.՝ Կոտրած

[թ] Եբր.՝ ընտանիքի մէջ ծնած ստրո՞ւկ

[ժ] Եբր.՝ ըրին

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՏԷՐԸ ՊԱՇՏԵԼ

20 «Արդարեւ քու լուծդ շատոնց [ի]կոտրեցիր,
Կապանքներդ փրցուցիր,
Եւ ըսիր. “Ստրուկ պիտի չըլլամ”։
Ամէն բարձր բլուրի վրայ,
Ամէն կանաչազարդ ծառի տակ
Ծռեցար՝ պոռնկեցար։
21 Ես քեզ տնկեր էի իբր ընտիր որթատունկ,
Ամբողջովին հարազատ սերմ.
Ի՞նչպէս [լ]վայրի որթատունկի այլասերած ճիւղերու վերածուեցար ինծի համար։
22 Թէեւ բորակով լուացուիս
Ու շատ օճառ գործածես,
Քու անօրէնութիւնդ առջեւս բիծի պէս կը մնայ,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան։–
23 Ի՞նչպէս կրնաս ըսել.
“Ես [խ]չապականեցայ,
Բահաղներու չհետեւեցայ”։
Նայէ՛ քու ճամբայիդ՝ ձորին մէջ,
Եւ ճանչցի՛ր ինչ որ ըրիր,
Ո՛վ իր ճամբաները խաչաձեւող արագընթաց տաճիկ ուղտ։
24 Անապատի վարժուած վայրենի մատակ էշը,
Որ իր ցանկութեամբ [ծ]օդը կը ներծծէ,
Ո՞վ կրնայ [կ]արգիլել իր կողուցքէն։
Բոլոր զայն փնտռողները չեն պարտասիր.
Զայն կը գտնեն իր ամսուան մէջ։
25 [հ]Զգուշացի՛ր որ ոտքդ չմերկանայ ու կոկորդդ չծարաւնայ.
Բայց դուն կ’ըսես. “ [ձ]Անօգուտ է”, ո՛չ.
Քանի օտար աստուածները կը սիրեմ,
Եւ անոնց պիտի հետեւիմ»։

ԻՍՐԱՅԷԼ Կ’ԱՐԺԱՆԱՆԱՅ ՊԱՏԻԺԻ

[ի] Եբր.՝ կոտրեցի, կապանքներդ փրցուցի, ու դուն ըսիր. “ Օրէնքը պիտի չանտեսեմ” ։ Սակայն

[լ] Եբր.՝ օտար

[խ] Եբր.՝ անմաքուր չեղայ

[ծ] Եբր.՝ հովը

[կ] Եբր.՝ հեռացնել

[հ] Եբր.՝ Արգիլէ՛

[ձ] Եբր.՝ Յոյս չկայ

26 «Ինչպէս գողը կ’ամչնայ՝ երբ [ղ]բռնուի,
Այդպէս պիտի ամչնայ Իսրայէլի տունը.
Իրենք, իրենց թագաւորները, իշխանաւորները,
Քահանաներն ու մարգարէները,
27 Որոնք փայտին կ’ըսեն. “Դուն իմ հայրս ես□,
Ու քարին. “Դո՛ւն զիս ծնար□:
Արդարեւ ինծի [ճ]կռնակ դարձուցին, եւ ո՛չ թէ երես.
Սակայն իրենց ձախորդութեան ատեն կ’ըսեն.
“Կանգնէ՛ ու մե՛զ ազատէ□:
28 Բայց ո՞ւր են քու աստուածներդ՝ որ քեզի շինեցիր.
Եթէ ձախորդութեանդ ատեն քեզ կրնան ազատել, թող կանգնին.
Արդարեւ քու աստուածներդ, ո՛վ Յուդա,
Քու քաղաքներուդ թիւին չափ եղան»:
29 «Ինչո՞ւ ինծի հետ կը վիճիք.
Դուք բոլորդ ինծի դէմ ապստամբեցաք,– կը պատգամէ Տէրը:–
30 Ընդունա՛յն ձեր որդիները ծեծեցի.
Անոնք պատիժը չընդունեցին.
Ձեր սուրը բնաջնջող առիւծի պէս
Ձեր մարգարէները սպառեց:
31 Ո՛վ սերունդ, [մ]ուշադրութի՛ւն դարձուցէք՝՝ Տէրոջ խօսքին.
Միթէ ես Իսրայէլի համար անապա՞տ եղայ,
Կամ մթութեան երկի՞ր մը:
Իմ ժողովուրդս ինչո՞ւ կ’ըսէ.
“Մենք կը տիրապետենք.
Անգա՛մ մըն ալ քեզի պիտի չգանք□»:
32 Միթէ կոյսը իր զարդերը կը մոռնա՞յ,
Կամ հարսը՝ իր կամարը.
Բայց իմ ժողովուրդս անթիւ օրեր զիս մոռցաւ:
33 Սէր փնտռելու համար՝ ինչո՞ւ [յ]ճամբադ շիտակ կը ցուցնես,
Այնպէս որ քու ճամբաներդ չար կիներուն ալ սորվեցուցիր:
34 Նաեւ քղանցքիդ վրայ
Անմեղ աղքատներու անձերուն արիւնները գտնուեցան.
Զանոնք [ն]գաղտնի տեղեր՝՝ չգտայ,
Հապա այս բոլորին վրայ:
35 Բայց դուն կ’ըսես. “Քանի անմեղ եմ՝
Անոր բարկութիւնը անշուշտ ինձմէ պիտի կասի□:

[ղ] Եբր.՝ գտնուի

[ճ] Եբր.՝ ծոծրակ

[մ] Եբր.՝ նայեցէ՛ք

[յ] Այսինքն՝ ընթացքդ

[ն] Կամ՝ տուն ծակելու ատեն

Ահա՛ ես քեզի հետ դատ պիտի վարեմ, քանի կ'ըսես.
"Ես չմեղանչեցի":
36 Ինչո՞ւ այսչափ կը թափառիս՝ ճամբադ փոխելով.
Դուն Եգիպտոսէն ալ պիտի ամչնաս,
Ինչպէս Ասորեստանէն ամչցար:
37 Դուն անկէ՛ ալ պիտի ելլես՝
Ձեռքերդ գլուխիդ վրայ դրած,
Քանի որ Տէրը քու վստահութիւններդ մերժեց,
Եւ անոնցմով պիտի չյաջողիս»:

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

3

«Կ'ըսեն. "Եթէ մարդ մը իր կինը արձակէ,
Ան ալ իր քովէն երթայ եւ ուրիշ ամուսինի մը պատկանի,
Ինք անգամ մըն ալ "այդ կնոջ" կը վերադառնա՞յ:
Այդ երկիրը ամբողջովին չի՞ պղծուիր:
Իսկ դուն՝ շատ [բ]հոմանիներու հետ պոռնկեցար.
Սակայն ինծի՛ վերադարձիր,- կը պատգամէ Տէրը:-
2 Աչքերդ վերցո՛ւր բլրակներուն ու նայէ՛,
Ո՞ւր [գ]չպոռնկեցար:
Դուն անոնց համար ճամբաներուն վրայ նստար,
Ինչպէս Արաբը՝ անապատին մէջ,
Եւ քու պոռնկութիւններովդ ու չարութեամբդ երկիրը պղծեցիր:
3 Ուստի տարափները [դ]դադրեցան,
Եւ վերջին անձրեւը [ե]չեկաւ.
Բայց դուն պոռնիկի ճակատ ունիս,
Կը մերժես խպնիլ:
4 Միթէ հիմա ալ զիս չե՞ս կոչեր.
"Իմ Հա՛յրս, դուն ես իմ երիտասարդութեանս [զ]մտերիմը:
5 Միթէ յաւիտեա՞ն [է]պիտի բարկանայ",
Կամ իր զայրոյթը ընդմի՞շտ պիտի պահէ:
Ահա՛ դուն այսպէս խօսեցար,
Սակայն չարիք գործեցիր՝ որչափ որ կրցար»:

[ա] Եբր.՝ անոր

[բ] Եբր.՝ բարեկամներու

[գ] Եբր.՝ չզուգաւորուեցար

[դ] Եբր.՝ արգիլուեցան

[ե] Եբր.՝ չեղաւ

[զ] Կամ՝ առաջնորդը

[է] Եբր.՝ իր բարկութիւնը պիտի պահէ

ԻՍՐԱՅԷԼ ԵՒ ՅՈՒԴԱ ՊԷՏՔ Է ԶՂՋԱՆ

6 Յովսիա թագաւորին օրերը՝ Տէրը ինծի ըսաւ.
«Ուխտադրուժ Իսրայէլի ըրածը տեսա՞ր.
Ամէն բարձր լերան վրայ
Եւ ամէն կանաչազարդ ծառի տակ գնաց,
Ու հոն պոռնկեցաւ:
7 Երբ այս բոլորը ըրաւ՝
Ըսի. "Ինծի՛ վերադարձիր□, բայց չվերադարձաւ.
Եւ անոր անհաւատարիմ քոյրը՝ Յուդա ասիկա տեսաւ:
8 Երբ ուխտադրուժ Իսրայէլի շնութիւն ընելուն պատճառով
Զայն արձակեցի եւ անոր տուի ամուսնալուծումի վկայագիրը,
Տեսայ թէ անոր անհաւատարիմ քոյրը՝ Յուդա չվախցաւ,
Հապա գնաց եւ ինք ալ պոռնկեցաւ:
9 Ան իր աղմկայոյզ պոռնկութեամբ երկիրը պղծեց,
Քանի քարի ու փայտի հետ շնութիւն ըրաւ:
10 Հակառակ այս բոլորին, անոր անհաւատարիմ քոյրը՝ Յուդա ալ
Ամբողջ սիրտով ինծի չվերադարձաւ,
Հապա՝ կեղծաւորութեամբ», կը պատգամէ Տէրը:
11 Տէրը ինծի ըսաւ.
«Ուխտադրուժ Իսրայէլը ինքզինք աւելի արդարացուց՝ քան անհաւատարիմ Յուդան:
12 Գնա՛, սա՛ խօսքերը [ը]արտասանէ դէպի հիւսիս.
"Վերադարձի՛ր, ո՛վ ուխտադրուժ Իսրայէլ ,– կը պատգամէ Տէրը.–
Իմ բարկութիւնս ձեր վրայ չեմ թափեր,
Քանի որ ես կարեկից եմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Յաւիտեան զայրոյթ չեմ պահեր:
13 Միայն թէ գիտակցի՛ր անօրէնութեանդ,
Քանի քու Տէր Աստուծոյդ դէմ ապստամբեցար.
Ամէն կանաչազարդ ծառի տակ
Քու ճամբաներդ դէպի օտար աստուածները տարածեցիր,
Եւ իմ խօսքս մտիկ չըրիր,– կը պատգամէ Տէրը:–
14 Վերադարձէ՛ք, ո՛վ ուխտադրուժ որդիներ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Որովհետեւ ե՛ս եմ ձեր տէրը.
Ձեզ պիտի առնեմ, քաղաքէ մը՝ մէկ հոգի,
Գերդաստանէ մը՝ երկու հոգի,
Ու ձեզ Սիոն պիտի բերեմ:
15 Իմ սիրտիս համաձայն հովիւներ պիտի տամ ձեզի,
Որոնք գիտութեամբ եւ ուշիմութեամբ պիտի հովուեն ձեզ:
16 Երբ դուք այդ օրերը երկրին վրայ բազմանաք եւ աճիք,– կը պատգամէ Տէրը,–
Անգամ մըն ալ պիտի չըսեն. "Տէրոջ ուխտին տապանակը":
Ան [թ]պիտի չմտաբերուի"

[ը] Եբր.՝ յայտարարէ

[թ] Եբր.՝ մարդուս սիրտին մէջ պիտի չբարձրանան

Ու զայն պիտի չյիշեն.
Զայն աչքէ պիտի չանցընեն,
Եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չշինուի:
17 Այն ատեն Երուսաղէմը պիտի կոչեն. "Տէրոջ գահը",
Ու բոլոր ազգերը հոն՝ Երուսաղէմ պիտի հաւաքուին, Տէրոջ անունին համար.
Անգա՛մ մըն ալ իրենց չար սիրտին կամակորութեան պիտի չհետեւին:
18 Այդ օրերը Յուդայի տունը
Իսրայէլի տան հետ պիտի ընթանայ,
Ու երկուքը միասին հիւսիսի երկրէն
Պիտի գան այն երկիրը՝ որ [ժ]իրենց հայրերուն ժառանգել տուի□»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

19 «Ես ըսի. “Ի՜նչպէս կ'ուզեմ քեզ որդիներուն մէջ դնել,
Ու քեզի տալ այդ ցանկալի երկիրը,
Ազգերուն ամենէն փառաւոր ժառանգութիւնը□:
Նաեւ ըսի. “Զիս պիտի կոչես. "Իմ հա՜յրս",
Եւ ինծմէ պիտի չհեռանաս□:
20 “Ի՛րապէս, ո՛վ Իսրայէլի տունը,
Ինչպէս կին մը իր [ի]սիրականին անհաւատարիմ կ'ըլլայ,
Այնպէս ալ դուք ինծի անհաւատարիմ եղաք□, կը պատգամէ Տէրը»:
21 Բլրակներուն վրայ ձայն մը լսուեցաւ,
Իսրայէլի որդիներուն լացի եւ աղաչանքի ձայնը.
Արդարեւ անոնք իրենց ճամբան ծռեցին,
Տէրը՝ իրենց Աստուածը մոռցան:
22 «Ո՛վ ուխտադրուժ որդիներ, վերադարձէ՛ք,
Ես ձեր ուխտադրժութիւնները պիտի բուժեմ»:
«Ահա՛ մենք քեզի կու գանք,
Քանի որ դո՛ւն ես Տէրը՝ մեր Աստուածը.
23 Ի՛րապէս բլուրներու
Եւ լեռներու բազմութեան յուսալը ընդունայն է:
Ի՛րապէս Իսրայէլի փրկութիւնը Տէրոջմէն՝ մեր Աստուծմէն է.
24 Սակայն մեր երիտասարդութենէն ի վեր ամօ՛թը սպառեց մեր հայրերուն վաստակը,
Անոնց ոչխարները եւ արջառները,
Անոնց որդիներն ու աղջիկները:
25 Մեր ամօթով կը պառկինք,
Մեր նախատինքը մեզ կը ծածկէ.
Արդարեւ մեր երիտասարդութենէն մինչեւ այսօր
Թէ՛ մենք եւ թէ մեր հայրերը
Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն դէմ մեղանչեցինք,
Ու Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն ձայնը մտիկ չըրինք»:

[ժ] Եբր.՝ ձեր

[ի] Եբր.՝ բարեկամին

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉ ՄԸ

4

«Եթէ վերադառնաս, ո՛վ Իսրայէլ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ինծի՛ վերադարձիր.
Եթէ քու պղծութիւններդ իմ առջեւէս հեռացնես,
Ա՛լ թափառական պիտի չըլլաս:
2 Եթէ ճշմարտութեամբ, իրաւունքով եւ արդարութեամբ
Երդում ընես. “Տէրը կ’ապրի□,
Ազգերը անով պիտի օրհնուին
Ու անով պիտի պարծենան»:
3 Արդարեւ Տէրը Յուդայի ու Երուսաղէմի մարդոց սա՛ կը յայտարարէ.
«Ձեր խոպան հողե՛րը մշակեցէք,
Եւ փուշերու մէջ մի՛ սերմանէք:
4 Ո՛վ Յուդայի մարդիկ ու Երուսաղէմի բնակիչներ,
Տէրո՛ջ համար թլփատուեցէք
Եւ ձեր սիրտի՛ն թլիփը հանեցէք,
Որպէսզի իմ ցասումս ձեր չար արարքներուն [ա]պատճառով
Կրակի պէս [բ]չպոռթկայ ու չայրէ, եւ մարող մը չըլլայ»:

ՅՈՒԴԱ ԳՐԱՒՈՒՄԻ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻՆ ՏԱԿ

5 «Յուդայի մէջ յայտարարեցէ՛ք,
Երուսաղէմի մէջ [գ]ծանուցանեցէ՛ք եւ ըսէ՛ք.
Երկրին մէջ շեփո՛ր հնչեցուցէք,
[դ]Բարձրաձա՛յն գոչեցէք եւ ըսէ՛ք.
“Հաւաքուեցէ՛ք, ու մտնե՛նք պարսպապատ քաղաքները:
6 Դրօշա՛կ բարձրացուցէք դէպի Սիոն,
Փախէ՛ք, մի՛ կայնիք.
Որովհետեւ ես չարիք ու մեծ փլուզում պիտի բերեմ հիւսիսէն□:
7 Առիւծը իր թաւուտէն ելաւ,
Ազգերը բնաջնջողը մեկնեցաւ,
Իր տեղէն ելաւ՝ որպէսզի քու երկիրդ ամայի [ե]դարձնէ.
Քաղաքներդ պիտի աւերուին,
Եւ անոնց մէջ բնակիչ պիտի չըլլայ:
8 Հետեւաբար [զ]քո՛ւրձ հագէք”,

[ա] Եբր.՝ երեսէն

[բ] Եբր.՝ դուրս չելլէ

[գ] Եբր.՝ լսե՛լ տուէք

[դ] Եբր.՝ Լմա՛ն

[ե] Եբր.՝ ընէ

[զ] Եբր.՝ քուրձո՛վ գօտեւորուեցէք

Հեծեծեցէ՛ք ու գոռացէ՛ք,
Որովհետեւ Տէրոջ բորբոքած բարկութիւնը մեզմէ չի հեռանար»:
9 «Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Թագաւորին սիրտը եւ իշխանաւորներուն սիրտը պիտի [է]հալի.
Քահանաները պիտի ապշին,
Մարգարէները պիտի զարմանան»:
10 Այն ատեն ըսի.
«Ո՜հ, Տէ՛ր Եհովա,
Ի՛րապէս դուն այս ժողովուրդն ու Երուսաղէմը մեծապէս հրապուրեցիր՝ ըսելով.
“Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ□.
Մինչդեռ սուրը մինչեւ անոնց անձը հասաւ»:
11 Այն ատեն այս ժողովուրդին ու Երուսաղէմին պիտի ըսուի.
«Այրող հով մը անապատին բլրակներէն կը փչէ
Իմ ժողովուրդիս աղջիկին ճամբային մէջ,
Ո՛չ թէ հոսելու համար, ո՛չ ալ մաքրելու համար:
12 [ը]Ասկէ սաստիկ հով մը ինծմէ պիտի գայ”.
Հիմա ես ալ անոնց դէմ դատավճիռներ պիտի արձակեմ»:

ՅՈՒԴԱ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՈՎ ՇՐՋԱՊԱՏՈՒԱԾ

13 Ահա՛ անիկա ամպերու պէս պիտի [թ]արշաւէ,
Եւ անոր կառքերը՝ փոթորիկի պէս.
Անոր ձիերը արծիւներէն աւելի արագընթաց են.
Վա՜յ մեզի, քանի որ պիտի բնաջնջուինք:
14 Ո՛վ Երուսաղէմ, լուա՛ սիրտդ չարութենէն,
Որպէսզի փրկուիս.
Մինչեւ ե՞րբ չար մտածումներդ քու մէջդ պիտի [ժ]մնան:
15 Արդարեւ ձայն մը Դանէն կը յայտարարէ,
Եփրեմի լեռնէն պատուհաս կը ծանուցանէ:
16 Սա՛ [ի]գիտցուցէ՛ք ազգերուն,
[լ]Եւ իմացուցէ՛ք” Երուսաղէմի.
«Հեռաւոր երկրէ պաշարողներ կու գան,
Յուդայի քաղաքներուն դէմ իրենց ձայնը լսել կու տան:
17 Արտի պահապաններու պէս զայն պիտի շրջապատեն,
Որովհետեւ ան ինծի դէմ ընդվզեցաւ,– կը պատգամէ Տէրը:–

[է] Եբր.՝ կորսուի

[ը] Կամ՝ Սաստիկ հով մը ասկէ պիտի գայ ինծի

[թ] Եբր.՝ բարձրանայ

[ժ] Եբր.՝ գիշերեն

[ի] Եբր.՝ յիշեցուցէ՛ք

[լ] Եբր.՝ Ահա՛ լսե՛լ տուէք

18 Քու [խ]ընթացքդ եւ արարքներդ քեզ ասոնց արժանի ըրին.
Ասիկա քու չարութեանդ պտուղն է. արդարեւ դառն է,
Ու մինչեւ քու սիրտդ կը հասնի»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՎԻՇՏԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

19 «Ընդե՜րքս, ընդե՜րքս. մինչեւ սիրտիս [ծ]շտեմարանները [կ]ցաւ կը զգամ":
Սիրտս իմ ներսս կ՚ալեկոծի, չեմ կրնար լռել,
Քանի դուն, ո՛վ իմ անձս, լսեցիր շեփորին ձայնը
Եւ պատերազմին գոչիւնը:
20 "Փլուզում փլուզումի վրայ□ կը յայտարարուի,
Որովհետեւ ամբողջ երկիրը կործանեցաւ.
[հ]Վրաններս յանկարծ կործանեցան,
Ու խորաններս՝ վայրկենապէս.
21 Մինչեւ ե՞րբ դրօշակը պիտի տեսնեմ
Եւ շեփորին ձայնը պիտի լսեմ:
22 Արդարեւ իմ ժողովուրդս յիմար է, զիս չճանչցան.
Անոնք անմիտ որդիներ են,
Անոնց քով խելք չկայ.
Անոնք չարիք ընելու համար իմաստուն են,
Բայց բարիք ընել չեն գիտեր»:

ԳԱԼԻՔ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

23 Երկրի նայեցայ, եւ ահա՛ ամայի ու դատարկ էր.
Երկինքին նայեցայ, եւ անոր լոյսը չկար:
24 Լեռներուն նայեցայ, եւ ահա՛ կը ցնցուէին,
Ու բոլոր բլուրները կ՚երերային:
25 Նայեցայ, եւ ահա՛ մարդ չկար,
Ու երկինքի բոլոր թռչունները փախած էին:
26 Նայեցայ, եւ ահա՛ բարեբեր արտը անապատ եղած էր,
Անոր բոլոր քաղաքները փլած էին Տէրոջ ներկայութենէն,
Անոր բորբոքած բարկութեան [ձ]առջեւ:
27 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ամբողջ երկիրը պիտի աւերուի,
Բայց ամբողջովին ամայի պիտի չընեմ:
28 Ասոր համար երկիրը պիտի սգայ,

[խ] Եբր.՝ ճամբաներդ

[ծ] Եբր.՝ պատերը

[կ] Եբր.՝ երկունքի ցաւ կը քաշեմ

[հ] Եբր.՝ Վարագոյրներս

[ձ] Եբր.՝ երեսէն

Ու վերէն երկինքը պիտի մթագնի.
Քանի ես ըսի եւ որոշեցի,
Պիտի չզղջամ, անկէ [դ]պիտի չհրաժարիմ"»:
29 Ձիաւորներուն եւ աղեղնաւորներուն աղմուկէն
[ե]Ամէն քաղաք" պիտի փախչի:
Անոնք թանձրախիտ անտառներու մէջ պիտի մտնեն,
Ապառաժներու վրայ պիտի մագլցին:
Բոլոր քաղաքները պիտի լքուին,
Ո՛չ մէկ մարդ պիտի բնակի անոնց մէջ:
30 Իսկ դո՛ւն, ո՛վ կործանուած, ի՞նչ պիտի ընես.
Թէեւ [մ]կարմիր հագնիս,
Քեզ ոսկի զարդերով զարդարես,
Եւ [յ]աչքերուդ վրայ շատ ծարոյր դնես",
Ընդունայն դուն քեզ կը գեղեցկացնես:
Քու սիրահարներդ քեզ [ն]մերժեցին եւ կեանքդ կը փնտռեն:
31 Որովհետեւ ձայն մը լսեցի՝ երկնող կնոջ մը ձայնին պէս,
Իր անդրանիկը ծնանողին տագնապի ձայնին պէս.
Սիոնի աղջիկին ձայնն է, որ կը հառաչէ ու ձեռքերը տարածելով՝ կ՚ըսէ.
"Վա՜յ ինծի,
Քանի որ սպաննողներուն առջեւ անձս պարտասած է□»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԵՂՔԸ

5

«Շրջագայեցէ՛ք Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ,
Նայեցէ՛ք ու գիտցէ՛ք,
Փնտռեցէ՛ք անոր հրապարակներուն մէջ.
Եթէ մարդ մը գտնէք,
Եթէ իրաւունքը կիրարկող, հաւատարմութիւն փնտռող մը ըլլայ,
Ես այդ քաղաքին կը ներեմ:
2 Թէեւ կ՚ըսեն. "Տէրը կ՚ապրի□,
Անտարակոյս [ա]սուտ երդում կ՚ընեն»:
3 Ո՛վ Տէր, միթէ քու աչքերդ հաւատարմութեան չե՞ն նայիր.
Զանոնք ծեծեցիր, բայց [բ]ցաւ չզգացին".

[դ] Եբր.՝ ետ պիտի չդառնամ

[ե] Կամ՝ Ամբողջ քաղաքը

[մ] Այսինքն՝ կրկնակի կարմիրով ներկուած կերպասէ հագուստ

[յ] Եբր.՝ աչքերդ ծարոյրով պատռես

[ն] Կամ՝ անարգեցին

[ա] Եբր.՝ կեղծ

[բ] Եբր.՝ երկուքի ցաւ չքաշեցին

Զանոնք սպառեցիր, բայց մերժեցին պատիժը ընդունիլ:
Իրենց երեսը ժայռէն աւելի կարծրացուցին,
Ու մերժեցին դարձի գալ:
4 Ուստի ըսի. «Ի՛րապէս ասոնք [գ]թշուառականներ են.
Խենթ են, քանի որ Տէրոջ ճամբան՝
Իրենց Աստուծոյն կանոնը չեն գիտեր:
5 Ես մեծերուն պիտի երթամ
Եւ անոնց հետ խօսիմ,
Որովհետեւ իրենք գիտեն Տէրոջ ճամբան,
Եւ իրենց Աստուծոյն կանոնը»:
Բայց ահա՛ ասոնք [դ]բոլորն ալ՝ լուծը կոտրեցին,
Կապերը փրցուցին:
6 Հետեւաբար անտառին առիւծը պիտի [ե]մեռցնէ զիրենք,
[զ]Անապատներուն գայլը պիտի բնաջնջէ զիրենք.
Ինձը պիտի հսկէ իրենց քաղաքներուն վրայ,
Ո՛վ որ անոնցմէ դուրս ելլէ՝ պիտի բզքտուի.
Քանի որ իրենց յանցանքները շատցան,
Եւ իրենց ուխտադրժութիւնները բազմացան:
7 «Ասոր համար ի՞նչպէս քեզի ներեմ.
Քու որդիներդ զիս լքեցին,
Ու չաստուածներով երդում ըրին:
Երբ զանոնք կշտացուցի, շնութիւն ըրին
Եւ պոռնկատունը խմբւորուեցան:
8 Լաւ կերակրուած ձիերու պէս կը վազվռտեն,
Ամէն մարդ իր ընկերին կնոջ կը վրնջէ:
9 Միթէ ասոնց համար պիտի [է]չպատժե՞մ զանոնք,— կը պատգամէ Տէրը,—
Կամ այսպիսի ազգէ մը իմ անձս վրէժ պիտի չառնէ՞:
10 Ելէ՛ք անոր պարիսպներուն վրայ ու քանդեցէ՛ք,
Բայց ո՛չ ամբողջովին:
Հանեցէ՛ք անոր [ը]ուռերը,
Որովհետեւ անոնք Տէրոջ չեն պատկանիր:
11 Արդարեւ Իսրայէլի տունը եւ Յուդայի տունը
Ինծի յոյժ անհաւատարիմ եղան», կը պատգամէ Տէրը:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

[գ] Եբր.՝ գաւ

[դ] Եբր.՝ բոլորովին

[ե] Եբր.՝ զարնէ

[զ] Կամ՝ Իրիկուան

[է] Եբր.՝ չհատուցանե՞մ

[ը] Կամ՝ մարտկոցները

12 Անոնք Տէրը ուրացան եւ ըսին. «[թ]Ինք չէ",
Ու մեր վրայ չարիք պիտի չգայ.
Ո՛չ սուր պիտի տեսնենք, ո՛չ սով:
13 Մարգարէները հովի պէս են,
Անոնց բերանը Տէրոջ խօսքը չկայ.
Այդպէս պիտի ըլլայ անոնց»:
14 Հետեւաբար սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը.
«Քանի դուք այս խօսքը ըսիք,
Ահա՛ ես իմ խօսքերս քու բերանիդ մէջ կրակ պիտի ընեմ
Եւ այս ժողովուրդը՝ փայտ,
Եւ զանոնք պիտի սպառէ:
15 Ահա՛ ես հեռուէն ձեզի դէմ ազգ մը կը բերեմ,
Ո՛վ Իսրայէլի տունը,– կը պատգամէ Տէրը.–
Ան [ժ]զօրաւոր ազգ է,
Ան [ի]հին ազգ է,
Ազգ մը՝ որուն լեզուն չես գիտեր
Ու խօսածը չես հասկնար:
16 Անոնց կապարճը բաց գերեզմանի պէս է.
Բոլորն ալ զօրաւոր մարդիկ են:
17 Քու հունձքդ անիկա՛ պիտի ուտէ,
Քու որդիներուդ եւ աղջիկներուդ ուտելիք հացը:
Քու ոչխարներդ եւ արջառներդ պիտի ուտէ,
Քու որթատունկերդ ու թզենիներդ պիտի ուտէ,
Քու պարսպապատ քաղաքներդ՝ որոնց [լ]ապաւինած ես,
Սուրով պիտի [խ]կործանէ:
18 Բայց այդ օրերն ալ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ձեզ պիտի [ծ]չբնաջնջեմ:
19 Եթէ ըսէք.
"Ի՞նչ պատճառով Տէրը՝ մեր Աստուածը՝ այս բոլորը ըրաւ մեզի□,
Դուն անոնց պատասխանէ՛.
"Ինչպէս դուք զիս լքեցիք
Ու ձեր երկրին մէջ օտար աստուածներու [կ]ծառայեցիք,
Այնպէս ալ ձերը չեղած երկրի մը մէջ

[թ] Կամ՝ Ան գոյութիւն չունի

[ժ] Եբր.՝ տոկուն

[ի] Եբր.՝ հնադարեան

[լ] Եբր.՝ վստահած

[խ] Եբր.՝ թշուառացնէ

[ծ] Եբր.՝ չսպառեմ

[կ] Այսինքն՝ պաշտեցիք

Օտարներու պիտի ծառայէք□»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

20 Յակոբի տան մէջ սա՛ յայտարարեցէք,
Ու Յուդայի մէջ [հ]ծանուցանելով՝ ըսէ՛ք.
21 «Հիմա սա՛ մտիկ ըրէք,
Ո՛վ անմիտ եւ [ձ]անխելք ժողովուրդ,
Որ աչքեր ունիք՝ բայց չէք տեսներ,
Ականջներ ունիք՝ բայց չէք լսեր:
22 Պիտի չվախնա՞ք ինծմէ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Պիտի չսարսափի՞ք իմ առջեւս.
Ե՛ս յաւիտենական կանոնով մը ծովուն սահման դրի աւազը,
Եւ անկէ չ’անցնիր.
Անոր ալիքները կը [ղ]փրփրին, բայց չեն կրնար յաղթել.
Անոնք կը գոռան, սակայն անկէ չեն կրնար անցնիլ:
23 Իսկ այս ժողովուրդը ապստամբ եւ անհնազանդ սիրտ մը ունի,
Իրենց ճամբայէն շեղեցան ու գացին,
24 Եւ իրենց սիրտին մէջ չըսին.
“Տէրոջմէն՝ մեր Աստուծմէն վախնանք,
Որ տեղատարափը, առաջին անձրեւն ու վերջին անձրեւը իրատենին կու տայ,
Եւ հունձքի համար որոշուած շաբաթները մեզի կը պահէ□»:
25 Ձեր անօրէնութիւննե՛րը հեռացուցին ասոնք.
Ձեր մեղքե՛րը ձեզմէ կասեցուցին բարիքը:
26 Արդարեւ ամբարիշտնե՛ր գտնուեցան իմ ժողովուրդիս մէջ.
Անոնք կծկուած թռչնորսներու պէս կը դիտեն,
Որոգայթ կը լարեն, մարդիկ կը բռնեն:
27 Ինչպէս վանդակը թռչուններով լեցուն է,
Այնպէս անոնց տուները խաբէութեամբ լեցուն են.
Հետեւաբար անոնք մեծցան ու հարստացան,
28 Պարարտացան, փայլեցան,
Եւ չարերուն արարքներն ալ գլեցին անցան:
Անոնք դատը չեն պաշտպաներ,
Որբին դատը.
(Սակայն կը յաջողին.)
Աղքատին իրաւունքը չեն [ճ]պաշտպաներ:
29 Միթէ ասոնց համար պիտի [մ]չպատժե՞մ զանոնք,– կը պատգամէ Տէրը,–

[հ] Եբր.՝ լսել տալով

[ձ] Եբր.՝ անսիրտ

[ղ] Եբր.՝ տատանին

[ճ] Եբր.՝ դատեր

[մ] Եբր.՝ չհատուցանե՞մ

Կամ այսպիսի ազգէ մը իմ անձս վրէժ պիտի չառնէ՞:
30 Երկրին մէջ ապշեցուցիչ ու քստմնելի բան կ՚ըլլայ.
31 Մարգարէները [յ]սուտ մարգարէութիւն կ՚ընեն,
Քահանաները անոնց [ն]միջոցով կը տիրապետեն:
Իմ ժողովուրդս ասիկա կը սիրէ.
Բայց ի՞նչ պիտի ընէք, երբ ասոնց վախճանը հասնի»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԷ ՇՐՋԱՊԱՏՈՒԱԾ

6

Ո՛վ Բենիամինի որդիներ, փախէ՛ք Երուսաղէմի մէջէն,
Շեփո՛ր հնչեցուցէք Թեկուէի մէջ,
"[ա]Թանձր մո՛ւխ" բարձրացուցէք Բեթաքարմայի վրայ.
Որովհետեւ հիւսիսէն չարիք կ՚երեւնայ, ու մեծ փլուզում:
2 Սիոնի աղջիկը [բ]գեղեցիկ ու քնքուշ կնոջ մը նմանցուցի.
3 Հովիւները եւ անոնց հօտերը անոր պիտի երթան,
Անոր դիմացը վրաններ պիտի [գ]լարեն՝ բոլորածեւ,
Իւրաքանչիւրը իր տեղին մէջ պիտի [դ]արածի:
4 «Անոր դէմ պատերա՛զմ [ե]պատրաստեցէք.
Ոտքի՛ ելէք, ու կէսօրի՛ն բարձրանանք.
Վա՜յ մեզի, որովհետեւ օրը կը [զ]մթննայ,
Եւ իրիկուան ստուերները կ՚երկարին»:
5 «Ոտքի՛ ելէք, գիշե՛րը բարձրանանք,
Ու քանդենք անոր պալատները»:
6 Արդարեւ զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ծառե՛ր կտրեցէք եւ հողաբլո՛ւր բարձրացուցէք Երուսաղէմի դիմաց:
Ասիկա [է]պատժուելու արժանի" քաղաք մըն է,
Ամէնուրեք հարստահարութիւն կայ անոր մէջ:
7 Ինչպէս [ը]աղբիւրը կը [թ]բխեցնէ իր ջուրերը,

[յ] Եբր.՝ կեղծ

[ն] Եբր.՝ ձեռքերով

[ա] Եբր.՝ Բարձրացող նշա՛ն

[բ] Եբր.՝ վայելուչ

[գ] Եբր.՝ զարնեն

[դ] Կամ՝ հովուէ

[ե] Եբր.՝ սրբացուցէք

[զ] Եբր.՝ դառնայ

[է] Կամ՝ հատուցանուելու արժանի

[ը] Եբր.՝ ջրամբարը, կամ՝ ջրհորը

Այնպէս ալ ան [d]կ'արտաբերէ իր չարութիւնը:
Անոր մէջ բռնութեան ու կործանումի ժխոր կը լսուի.
Իմ առջեւս շարունակ [h]կսկիծներ եւ [l]վէրքեր կան:
8 Ո՛վ Երուսաղէմ, խրատուէ՛,
Որպէսզի իմ անձս քեզմէ չզատուի,
Ու քեզ ամայի եւ անբնակ երկրի մը [kh]չվերածեմ»:

ԱՊՍՏԱՄԲ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

9 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Իսրայէլի մնացորդը [ts]այգիի պէս
Բոլորովին ճռաքաղ պիտի ընեն.
Քու ձեռքդ կողովներո՛ւն դարձուր՝ կթողի պէս»:
10 Որո՞ւ խօսիմ, ո՞վ վկայ կանչեմ, որ լսեն.
Ահա՛ անոնց ականջները անթլփատ են,
Ու չեն կրնար ուշադիր ըլլալ:
Ահա՛ Տէրոջ խօսքը անոնց առջեւ նախատուեցաւ.
Անկէ չեն ախորժիր:
11 Ուստի ես Տէրոջ ցասումով լեցուած եմ.
Զայն մէջս [k]պահելէն հիւծեցայ:
«Զայն [h]թափէ՛ երախաներուն վրայ՝ փողոցը,
Նաեւ երիտասարդներուն խորհրդաժողովին վրայ,
Քանի որ ամուսինը եւ կինը,
Ծերն ու [dz]տարիքաւորը պիտի բռնուին.
12 Անոնց տուները ուրիշներուն պիտի փոխանցուին՝
Իրենց արտերուն եւ կիներուն հետ,
Որովհետեւ երկրին բնակիչներուն վրայ
Իմ ձեռքս պիտի երկարեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
13 Արդարեւ անոնց պզտիկէն մինչեւ մեծը՝
Բոլորը ագահութեան անձնատուր են,

---

[b] Եբր.՝ փորէ

[d] Եբր.՝ կը փորէ

[h] Կամ՝ հիւանդութիւններ

[l] Եբր.՝ հարուածներ

[kh] Եբր.՝ չընեմ

[ts] Եբր.՝ որթատունկի

[k] Եբր.՝ պարունակելէն

[h] Կամ՝ պիտի թափեմ

[dz] Եբր.՝ օրերը լեցուածը

Ու մարգարէէն մինչեւ քահանան՝
Բոլորը կեղծիքով կը վարուին:
14 Իմ ժողովուրդիս աղջիկին ^դ^վէրքը հարեւանցի բուժելով՝ կ՚ըսեն.
“Խաղաղութի՜ւն է, խաղաղութի՜ւն”,
Մինչդեռ խաղաղութիւն չկայ:
15 Միթէ իրենց գարշութիւն գործած ատենը կ՚ամչնա՞ն.
Բնա՛ւ չեն ամչնար,
Եւ խպնիլ չեն գիտեր:
Հետեւաբար ինկողներուն հետ պիտի իյնան,
Զիրենք ^ճ^պատժած ատենս պիտի գայթին», կը յայտարարէ Տէրը:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՃԱՄԲԱՆ

16 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Կայնեցէ՛ք ճամբաներուն վրայ ու նայեցէ՛ք,
Հարցուցէ՛ք հնադարեան շաւիղներուն մասին՝
Թէ ո՛րն է բարօրութեան ճամբան,
Եւ քալեցէ՛ք անոր մէջէն,
Որպէսզի հանգիստ գտնէք ձեր անձերուն:
Բայց անոնք պատասխանեցին. “Անոր մէջէն պիտի չքալենք”:
17 Նաեւ դէտեր նշանակեցի ձեր վրայ՝ պատուիրելով.
“Ուշադի՛ր եղէք շեփորի ձայնին”.
Բայց անոնք պատասխանեցին. “Ուշադիր պիտի չըլլանք”:
18 Ուրեմն, ո՛վ ազգեր, լսեցէ՛ք.
Ո՛վ համայնք, գիտցի՛ր անոնց մէջ եղածը:
19 Լսէ՛, ո՛վ երկիր.
Ահա՛ ես այս ժողովուրդին վրայ չարիք պիտի բերեմ՝
Իրենց մտածումներուն պտուղը,
Որովհետեւ իմ խօսքերուս ուշադիր չեղան,
Եւ օրէնքս ալ մերժեցին:
20 Ինչո՞ւ ինծի Սաբայէն կնդրուկ գայ,
Ու հեռաւոր երկրէ՝ ^մ^հոտաւէտ խունկեղէգ.
Ձեր ողջակէզները ^յ^ընդունելի չեն,
Եւ ձեր զոհերը ինծի հաճելի չեն:
21 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Ահա՛ ես այս ժողովուրդին առջեւ խոչընդոտներ պիտի դնեմ,
Որոնց զարնուելով՝ հայրերն ու որդիները միասին պիտի գայթին,
Դրացին եւ իր բարեկամը պիտի կորսուին”»:

---

^դ^ Եբր.՝ բեկումը

^ճ^ Եբր.՝ հաստուցանած

^մ^ Եբր.՝ լաւորակ

^յ^ Եբր.՝ հաւանելի

ՀԻՒՍԻՍԷՆ ԵԿՈՂ ԱՍՊԱՏԱԿՆԵՐ

22 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ հիւսիսի երկրէն ժողովուրդ մը կու գայ,
Ու երկրի [ն]ծայրերէն մեծ ազգ մը [շ]կ՚արշաւէ:
23 Անոնք աղեղ ու տէգ կը բռնեն,
Անգութ եւ անողորմ են.
Անոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ:
Անոնք ձիերու վրայ հեծած են,
Ու պատերազմիկի պէս
Քեզի դէմ կը շարուին, ո՛վ Սիոնի աղջիկ»:
24 Երբ անոր համբաւը լսեցինք՝
Մեր ձեռքերը թուլցան.
Տագնապը մեզ համակեց՝
Ծննդաբերող կնոջ երկունքի ցաւին պէս:
25 Դուրս մի՛ ելլէք դէպի արտերը, ու ճամբաներէն մի՛ երթաք,
Որովհետեւ ամէն կողմ թշնամիին սուրը եւ արհաւիրք կայ:
26 Ո՛վ իմ ժողովուրդիս աղջիկը, [ո]քո՛ւրձ հագիր”,
Մոխիրի՛ մէջ թաւալէ,
Եւ լա՛ց դառնագին կոծով,
Ինչպէս մէկ հատիկ զաւակի վրայ կը սգան.
Որովհետեւ կործանողը յանկարծ մեր վրայ պիտի հասնի:
27 «Քեզ իմ ժողովուրդիս վրայ կարգեցի իբր [չ]քննիչ եւ ամրոց,
Որպէսզի անոնց ճամբան գիտնաս ու քննես:
28 Բոլորը շեղած ապստամբներ են,
Բանսարկութեան կ՚երթան, պղինձ եւ երկաթ են.
Բոլորը ապականած են:
29 Փքոցը հրաբորբոք եղաւ,
Կապարը կրակէն հատաւ.
Ձուլագործը ընդունայն կը զտէ,
Որովհետեւ [պ]խարամը անջատուած չէ”:
30 Անոնք “անարգ արծաթ□ պիտի կոչուին,
Որովհետեւ Տէրը զանոնք [ջ]մերժած է»:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ՔԱՐՈԶԷ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

[ն] Եբր.՝ ներսի կողմերէն

[շ] Եբր.՝ կ՚արթննայ

[ո] Եբր.՝ քուրձո՛վ գօտեւորուէ

[չ] Կամ՝ աշտարակ

[պ] Եբր.՝ գէշ նիւթերը փրցուած չեն

[ջ] Կամ՝ անարգած

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

7

Երեմիայի [ա]ուղղուած խօսքը Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ.
2 «Տէրոջ տան դո՛ւռը կայնէ,
Ու հոն սա՛ խօսքը [բ]արտասանէ՛.
“Տէրոջ խօսքը մտի՛կ ըրէք, ո՛վ ամբողջ Յուդա,
Որ այս դռներէն կը մտնէք՝
Տէրոջ երկրպագելու համար:
3 Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
"Բարեփոխեցէ՛ք ձեր [գ]ընթացքն ու արարքները,
Որպէսզի ձեզ թողում՝ որ այս տեղը բնակիք:
4 Մի՛ վստահիք սուտ խօսքերու՝ ըսելով.
«Տէրոջ տաճարը, Տէրոջ տաճարը,
Տէրոջ տաճարը ա՛յս է»:
5 Հապա եթէ ձեր ընթացքն ու արարքները բոլորովին բարեփոխէք,
Եթէ մարդուն եւ իր ընկերին միջեւ
Իրաւունքը բոլորովին կիրարկէք,
6 Գաղթականը, որբն ու այրին չհարստահարէք
Այս տեղը անմեղ արիւն չթափէք,
Եւ ուրիշ աստուածներու չհետեւիք՝
Ձեր ձախորդութեան համար,
7 Այն ատեն ձեզ պիտի թողում՝ որ այս տեղը բնակիք,
Ձեր հայրերուն տուած երկրիս մէջ,
[դ]Դարէ դար":
8 Ահա՛ դուք սուտ խօսքերու կը վստահիք,
Որոնք չեն կրնար օգտակար ըլլալ:
9 Միթէ գողութիւն, մարդասպանութիւն եւ շնութիւն ընելով,
[ե]Սուտ երդում ընելով ու Բահաղի խունկ ծխելով,
Ուրիշ աստուածներու հետեւելով՝ որ չէք ճանչնար,
10 Կրնա՞ք գալ եւ ինծի ներկայանալ այս տան մէջ՝
Որ իմ անունովս կոչուած է,
Եւ ըսել. «Ազատուած ենք, որպէսզի այս բոլոր գարշութիւնները գործենք»:
11 Այս տունը, որ իմ անունովս կոչուած է,
Միթէ աւազակներու քարա՞յր եղաւ ձեր աչքերուն:
Ահա՛ ես ալ տեսայ,– կը պատգամէ Տէրը:–
12 Ուրեմն գացէ՛ք իմ տեղս՝ որ Սեղովի մէջ էր,
Ուր նախապէս իմ անունս բնակեցուցեր էի,

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ յայտարարէ՛

[գ] Եբր.՝ ճամբաները

[դ] Եբր.՝ Յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ե] Եբր.՝Կեղծ

Ու տեսէ՛ք թէ ի՛նչ ըրեր եմ անոր,
Իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի չարութեան պատճառով:
13 Ուստի հիմա, քանի այս բոլոր արարքները գործեցիք,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ու ձեզի խօսեցայ – կանուխ ելլելով խօսեցայ –, բայց մտիկ չըրիք,
Ձեզ կանչեցի, բայց չպատասխանեցիք,
14 Ես ալ այս ձեր [գ]ապաւինած տան՝
Որ իմ անունովս կոչուած է,
Եւ ձեզի ու ձեր հայրերուն տուած տեղիս
Պիտի ընեմ այնպէս՝ ինչպէս ըրի Սելովի.
15 Ձեզ պիտի վտարեմ իմ առջեւէս,
Ինչպէս վտարեցի ձեր բոլոր եղբայրները՝
Եփրեմի ամբողջ զարմը"□»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

16 «Ուստի դուն այս ժողովուրդին համար մի՛ աղօթեր,
Անոնց համար [է]պաղատանք եւ աղօթք մի՛ մատուցաներ,
Ու մի՛ բարեխօսեր,
Քանի որ քեզի մտիկ պիտի չընեմ:
17 Չե՞ս տեսներ թէ ի՛նչ կ'ընեն
Յուդայի քաղաքներուն ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ.–
18 Որդիները փայտ կը ժողվեն,
Հայրերը կրակ կը վառեն,
Կիները խմորի զանգուած կը շաղեն՝
Երկինքի թագուհիին բլիթներ շինելու համար,
Եւ ուրիշ աստուածներու թափելիք նուէրներ [ը]կ'ընծայեն,
Որպէսզի զիս գրգռեն:
19 Միթէ անոնք զի՞ս կը գրգռեն,– կը պատգամէ Տէրը.–
Իրենց զիրենք կը գրգռեն, իրենց երեսին ամօթին համար»:
20 Հետեւաբար սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝ Եհովան.
«Ահա՛ իմ բարկութիւնս ու ցասումս
Այս տեղին վրայ պիտի թափի,
Մարդու վրայ եւ անասունի վրայ,
Դաշտի ծառերուն վրայ
Ու հողի պտուղներուն վրայ,
Եւ պիտի բռնկի ու չմարի»:
21 Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ձեր ողջակէզները աւելցուցէ՛ք ձեր զոհերուն վրայ, եւ մի՛ս կերէք:
22 Արդարեւ այն օրը երբ ձեր հայրերը Եգիպտոսի երկրէն հանեցի,
Ողջակէզի ու զոհի մասին անոնց չխօսեցայ,
Ո՛չ ալ անոնց հրամայեցի.

[գ] Եբր.՝ վստահած

[է] Եբր.՝ ճիչ

[ը] Եբր.՝ կը թափեն

23 Հապա անոնց սա՛ բանը հրամայեցի՝ ըսելով.
“Մտի՛կ ըրէք իմ ձայնս,
Ու [թ]ես ձեր Աստուածը պիտի ըլլամ,
Դուք ալ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլաք”:
Քալեցէ՛ք այն բոլոր ճամբաներուն մէջէն՝ որ ձեզի հրամայեցի,
Որպէսզի բարօրութիւն ունենաք□:
24 Բայց անոնք մտիկ չըրին եւ ականջ չդարձուցին.
Հապա իրենց չար սիրտին կամակորութեամբ՝
Իրենց խորհուրդներուն [ժ]հետեւեցան.
Ետեւ [ի]գացին, եւ ո՛չ թէ յառաջ:
25 Ձեր հայրերուն Եգիպտոսի երկրէն ելած օրէն մինչեւ այսօր,
Իմ բոլոր ծառաներս՝ մարգարէները ձեզի ղրկեցի:
Ամէն օր կանուխ ելլելով՝ զանոնք կը ղրկէի.
26 Սակայն ինծի մտիկ չըրին եւ իրենց ականջ չդարձուցին,
Հապա իրենց պարանոցը խստացուցին.
Իրենց հայրերէն աւելի [լ]չար եղան”»:
27 «Դուն այս բոլոր խօսքերը անոնց պիտի ըսես,
Բայց քեզի մտիկ պիտի չընեն.
Զանոնք պիտի կանչես,
Բայց քեզի պիտի չպատասխանեն:
28 Այն ատեն անոնց ըսէ՛.
“Ահա՛ւասիկ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն ձայնը մտիկ չընող
Ու խրատ չընդունող ազգը.
[խ]Ճշմարտութիւնը կորսուեցաւ, եւ անոնց բերանէն կտրուեցաւ□»:

ՄԵՂՍԱԼԻՑ ԳՈՐԾԵՐ ԵՆՈՎՄԻ ՁՈՐԻՆ ՄԷՋ

29 «Կտրէ՛ մազերդ ու նետէ՛, ո՛վ Երուսաղէմ,
Եւ բլրակներուն վրայ ո՛ղբ բարձրացուր,
Քանի որ Տէրը մերժեց ու երեսէ ձգեց այն սերունդը՝
Որուն դէմ ցասում ունէր:
30 Արդարեւ Յուդայի որդիները իմ [ծ]առջեւս չարիք գործեցին,– կը պատգամէ Տէրը.–
Իրենց պղծութիւնները իմ անունովս կոչուած տան մէջ դրին՝
Որպէսզի զայն պղծեն:
31 Ենովմի որդիին ձորին մէջ եղող Տոփէթի բարձր տեղերը կառուցանեցին՝

[թ] Եբր.՝ ես ձեզի Աստուած պիտի ըլլամ, դուք ալ ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլաք

[ժ] Եբր.՝ մէջէն ընթացան

[ի] Եբր.՝ եղան

[լ] Եբր.՝ չարիք գործեցին

[խ] Եբր.՝ Հաւատարմութիւնը

[ծ] Եբր.՝ աչքերուս

Իրենց որդիներն ու աղջիկները կրակով այրելու համար,
Ինչ որ անոնց չհրամայեցի եւ այդ մասին [կ]չմտածեցի:
32 Ուստի ահա՛ կու գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Երբ ա՛լ Տոփէթ կամ “Ենովմի որդիին ձորը□ պիտի [հ]չկոչուի,
Հապա՝ “Ջարդի ձոր□,
Ու Տոփէթի մէջ մեռելներ պիտի թաղեն՝ [ձ]մինչեւ որ ա՛լ տեղ չըլլայ”:
33 Այս ժողովուրդին դիակները՝
Երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն ուտելիք պիտի ըլլան,
Եւ ո՛չ մէկը զանոնք պիտի [ղ]վռնտէ:
34 Յուդայի քաղաքներէն ու Երուսաղէմի փողոցներէն՝
Բերկրանքի ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը,
Փեսային ձայնն ու հարսին ձայնը պիտի դադրեցնեմ,
Որովհետեւ երկիրը պիտի ամայանայ»:

8

«Այդ ատեն,– կը պատգամէ Տէրը,–
Յուդայի թագաւորներուն ոսկորները,
Անոր իշխաններուն ոսկորները,
Քահանաներուն ոսկորները,
Մարգարէներուն ոսկորները,
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն ոսկորները՝
Իրենց գերեզմաններէն պիտի հանեն,
2 Եւ զանոնք պիտի տարածեն արեւին առջեւ, լուսինին առջեւ,
Ու երկինքի բոլոր զօրքերուն առջեւ,
Որոնք սիրեցին եւ պաշտեցին,
Որոնց հետեւեցան,
Որոնց խորհուրդ հարցուցին ու երկրպագեցին:
Անոնք պիտի չհաւաքուին եւ չթաղուին.
Գետինի մակերեսին վրայ աղբի պէս պիտի ըլլան:
3 Մահը կեանքէն նախընտրելի պիտի ըլլայ
Այս չար գերդաստանին բոլոր մնացորդներուն,
Որոնք մնացած են այն բոլոր տեղերը՝
Ուր զանոնք աքսորեր եմ», կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:

ՄԵՂՔ ԵՒ ՊԱՏԻԺ

4 «Անոնց ըսէ՛. Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Միթէ անոնք պիտի իյնան ու պիտի չելլե՞ն.

[կ] Եբր.՝ սիրտիս մէջ չբարձրացաւ

[հ] Եբր.՝ չըսուի

[ձ] Կամ՝ ուրիշ տեղ չըլլալուն համար

[ղ] Եբր.՝ դողացնէ

Կամ մէկը ճամբայէն կը շեղի եւ չի՞ վերադառնար□:
5 Ինչո՞ւ այս Երուսաղէմի ժողովուրդը մշտատեւ ուխտադրժութեամբ շեղեցաւ.
Անոնք խաբէութեան կառչեցան, մերժելով դարձի գալ:
6 Ուշադիր եղայ ու մտիկ ըրի.
Անոնք շիտակ չեն խօսիր:
Ո՛չ մէկը իր չարութեան համար կը զղջայ՝
Ըսելով. "Ի՜նչ ըրի□.
Իւրաքանչիւրը իր վազքին կը վերադառնայ,
Ինչպէս ձին պատերազմին մէջ կը խոյանայ:
7 Արագիլն անգամ օդին մէջ իր գաղթին եղանակը գիտէ,
Տատրակը, կռունկն ու ծիծեռնակը
Իրենց [ա]գալուստի ժամանակին ուշադիր կ'ըլլան,
Բայց իմ ժողովուրդս Տէրոջ կանոնը չի գիտեր:
8 Ի՞նչպէս կ'ըսէք. "Մենք իմաստուն ենք,
Եւ Տէրոջ օրէնքը մեր քով է□,
Մինչդեռ ահա՛ դպիրներուն խաբեբայ գրիչը գայն կեղծիքի [բ]վերածած է:
9 Իմաստունները ամչցան,
Անոնք զարհուրեցան ու բռնուեցան.
Ահա՛ Տէրոջ խօսքը [գ]անարգեցին,
Ա՛լ ի՞նչ իմաստութիւն կայ անոնց քով:
10 Ուստի անոնց կիները ուրիշներուն պիտի տամ,
Անոնց արտերը՝ իրենց վրայ տիրողներուն.
Արդարեւ անոնց պզտիկէն մինչեւ մեծը՝
Բոլորը ագահութեան անձնատուր են,
Եւ մարգարէէն մինչեւ քահանան՝
Բոլորը կեղծիքով կը վարուին:
11 Իմ ժողովուրդիս աղջիկին [դ]վէրքը հարեւանցի բուժելով՝ կ'ըսեն.
"Խաղաղութի՛ւն է, խաղաղութի՛ւն□,
Մինչդեռ խաղաղութիւն չկայ:
12 Միթէ կ'ամչնա՞ն իրենց գարշութիւն գործած ատենը.
Բնա՛ւ չեն ամչնար,
Ու խպնիլ չեն գիտեր:
Հետեւաբար ինկողներուն հետ պիտի իյնան,
Իրենց [ե]պատիժին ատենը պիտի գայթին,— կը յայտարարէ Տէրը:—
13 Զանոնք բոլորովին պիտի բնաջնջեմ,— կը պատգամէ Տէրը.—
Որթատունկին վրայ խաղող պիտի չըլլայ,
Ու թզենիին վրայ թուզ պիտի չըլլայ.

[ա] Կամ՝ երթին

[բ] Եբր.՝ ըրած

[գ] Կամ՝ մերժեցին

[դ] Եբր.՝ բեկումը

[ե] Եբր.՝ հատուցումին

Անոնց տերեւները ալ պիտի թառամին,
Եւ ինչ որ անոնց տուի՝ իրենցմէ պիտի [գ]անհետանայ»:
14 Մենք ինչո՞ւ նստած կը մնանք.
Հաւաքուեցէ՛ք, պարսպապատ քաղաքներու մէջ մտնենք,
Ու հո՛ն լուռ կենանք:
Արդարեւ Տէրը՝ մեր Աստուածը մեզ լռեցուց
Եւ մեզի թունաւոր ջուր խմցուց,
Քանի որ Տէրոջ դէմ մեղանչեցինք:
15 Խաղաղութիւն ակնկալեցինք՝ բայց բարիք չեղաւ,
Բուժումի ժամանակին սպասեցինք, սակայն ահա՛ սարսափը եկաւ:
16 Անոր ձիերուն փռնչիւնը Դանէն կը լսուի,
Անոր երիվարներուն վրնջիւնէն
Ամբողջ երկիրը կը շարժի.
Արդարեւ կու գան երկիրն ու զայն լեցնողները,
Քաղաքը եւ անոր բնակիչները լափելու:
17 «Արդարեւ ահա՛ ձեր մէջ օձեր,
Իժեր պիտի ղրկեմ, որ [ե]թովչութենէ չեն ազդուիր"
Եւ ձեզ պիտի խածնեն», կը պատգամէ Տէրը:
18 Տրտմութենէս կ'ուզեմ սփոփուիլ.
Սիրտս ներսս ուժաթափ է:
19 Ահա՛ հեռաւոր երկրէ մը կու գայ
Իմ ժողովուրդիս աղջիկին աղաղակին ձայնը.
«Միթէ Տէրը Սիոնի մէջ չէ՞.
Անոր Թագաւորը հոն չէ՞»:
«Ինչո՞ւ իրենց քանդակած [ը]կուռքերով
Եւ օտարազգիներուն ունայնութիւններով զիս գրգռեցին»:
20 Հունձքին ատենը անցաւ, ամառը վերջացաւ,
Բայց մենք չփրկուեցանք:
21 Իմ ժողովուրդիս աղջիկին [թ]վէրքին համար սիրտս կոտրած է.
[ժ]Սգաւոր եմ, եւ ապշութիւնը զիս համակած է:
22 Միթէ Գաղաադի մէջ բալասան չկա՞յ,
Հոն բժիշկ չկա՞յ.
Հապա ինչո՞ւ իմ ժողովուրդիս աղջիկը [ի]չապաքինեցաւ:

9

[գ] Եբր.՝ անցնի

[ե] Եբր.՝ չեն հմայուիր

[ը] Եբր.՝ պատկերներով

[թ] Եբր.՝ բեկումին

[ժ] Եբր.՝ Սեւցած

[ի] Եբր.՝ առողջութիւնը չբարձրացաւ

Երանի՜ թէ գլուխս ջուր ըլլար,
Եւ աչքերս՝ արցունքի աղբիւր,
Որպէսզի ցերեկ ու գիշեր լայի
Իմ ժողովուրդիս աղջիկին սպաննուածներուն համար:
2 Երանի՜ թէ անապատին մէջ ուղեւորներու իջեւան մը ունենայի,
Որպէսզի իմ ժողովուրդս լքէի եւ անոնցմէ [ա]հեռանայի.
Արդարեւ բոլորը շնացողներ են,
Եւ անհաւատարիմներու խմբակ են:
3 «Իրենց լեզուն իրենց աղեղին պէս կը լարեն՝ ստութեան համար,
Բայց երկրին մէջ [բ]ճշմարտութեան համար չեն զօրանար.
Արդարեւ չարութենէ չարութիւն [գ]կ՚երթան,
Ու զիս չեն ճանչնար,– կը պատգամէ Տէրը:–
4 Իւրաքանչիւրը թող զգուշանայ իր բարեկամէն,
Բնաւ եղբօր մը մի՛ վստահիք,
Որովհետեւ ամէն եղբայր խաբէութիւն կը հնարէ,
Եւ ամէն բարեկամ բանսարկութեան կ՚երթայ.
5 Իւրաքանչիւրը իր բարեկամը կը խաբէ,
Ու ճշմարտութիւն չի խօսիր:
Անոնք իրենց լեզուները սուտ խօսելու վարժեցուցած են,
Անօրէնութիւն գործելով կը հիւծին:
6 Քու բնակարանդ խաբէութեան մէջ է.
Խաբէութեան պատճառով կը մերժեն զիս ճանչնալ», կը պատգամէ Տէրը:
7 Հետեւաբար զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ զանոնք պիտի զտեմ ու փորձարկեմ,
Որովհետեւ ի՞նչպէս վարուելու եմ իմ ժողովուրդիս աղջիկին հետ:
8 Անոնց լեզուն մահաբեր նետ է,
Խաբէութիւն կը խօսի.
Բերանով իր բարեկամին հետ խաղաղութեան մասին կը խօսի,
Բայց սիրտին մէջ անոր դարան կը պատրաստէ:
9 Միթէ այս բաներուն համար զանոնք պիտի [դ]չպատժե՞մ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Կամ այսպիսի ազգէ մը իմ անձս վրէժ պիտի չառնէ՞»:
10 Լեռներուն համար լաց ու եղերերգութիւն պիտի բարձրացնեմ,
Եւ անապատի մարգագետիններուն համար՝ ողբ.
Որովհետեւ այրեցան, ո՛չ մէկը անկէ կ՚անցնի,
Ու խաշինքի ձայն չի լսուիր.
Օդին թռչուններէն մինչեւ անասունները փախան, գացին:
11 Երուսաղէմը քարակոյտերու պիտի [ե]վերածեմ,

[ա] Եբր.՝ երթայի

[բ] Եբր.՝ հաւատարմութեան

[գ] Եբր.՝ կ՚ելլեն

[դ] Եբր.՝ չհատուցանե՞մ

[ե] Եբր.՝ դարձնեմ

Շնագայլերու որջի.
Յուդայի քաղաքներն ալ անբնակ ամայութեան պիտի վերածեմ:
12 Ո՞վ է այն իմաստուն մարդը՝ որ ասիկա հասկնայ,
Եւ անոր Աստուծոյ բերանը խօսած ըլլայ՝ որ սա՛ յայտնէ,
Թէ ինչո՛ւ երկիրը կործանած
Եւ այրած է՝ անապատի պէս,
Ուրկէ ո՛չ մէկը կ’անցնի:
13 Տէրը յայտարարեց.
«Քանի անոնք լքեցին իմ օրէնքս՝
Որ իրենց առջեւ դրեր էի,
Եւ իմ ձայնս մտիկ չընելով՝ անոր համաձայն չընթացան,
14 Հապա հետեւեցան իրենց սիրտին կամակորութեան եւ Բահաղներուն,
Ինչպէս իրենց հայրերը իրենց սորվեցուցած էին,
15 Զօրքերու Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
“Ահա՛ ես այս ժողովուրդին օշինդր պիտի կերցնեմ,
Եւ անոնց թունաւոր ջուր պիտի խմցնեմ:
16 Զանոնք պիտի ցրուեմ այն [գ]հեթանոսներուն մէջ,
Որոնք ո՛չ իրենք ճանչցան, ո՛չ ալ իրենց հայրերը:
Անոնց վրայ սուր պիտի ղրկեմ,
Մինչեւ որ զանոնք [է]հատցնեմ”»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՑԻՆԵՐԸ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆ

17 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Մտածեցէ՛ք ու եղերամայրե՛ր կանչեցէք՝ որ գան,
Իմաստուն կիներուն լո՛ւր ղրկեցէք՝ որ գան,
18 Եւ մեզի համար շուտով եղերերգութեան ձայն բարձրացնեն,
Որպէսզի մեր աչքերը արցունքներ իջեցնեն,
Ու մեր կոպերը ջուրեր հոսեցնեն:
19 Արդարեւ Սիոնէն եղերերգութեան ձայն լսուեցաւ.
“Ի՜նչպէս կործանեցանք. յոյժ ամչցանք,
Որովհետեւ երկիրը լքեցինք,
Որովհետեւ մեր բնակարաններէն վտարուեցանք”»:
20 Ուրեմն, ո՛վ կիներ, մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը,
Ու ձեր ականջները անոր բերանին խօսքը թող ընդունին.
Ձեր աղջիկներուն եղերերգութի՛ւն սորվեցուցէք,
Եւ ամէն կին իր բարեկամուհիին՝ ողբ:
21 Արդարեւ մահը մեր պատուհաններէն բարձրացաւ,
Մեր պալատները մտաւ,
Որպէսզի փողոցներէն երախաները բնաջնջէ,
Ու հրապարակներէն՝ երիտասարդները:

[գ] Կամ՝ ազգերուն

[է] Եբր.՝ սպառեմ

22 Ըսէ՛. «Տէրը սա՛ կը պատգամէ.
“Մարդոց դիակները պիտի իյնան
Արտերու մակերեսին վրայ եղող աղբին պէս,
Կամ հնձողներուն ետեւը մնացած խուրձի պէս,
Եւ ո՛չ մէկը զանոնք պիտի հաւաքէ”»:
23 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Իմաստունը իր իմաստութեամբ թող չպարծենայ,
Ու զօրաւորը իր զօրութեամբ թող չպարծենայ,
Հարուստը իր հարստութեամբ թող չպարծենայ.
24 Հապա ա՛ն որ կը պարծենայ՝ սա՛ բանով թող պարծենայ,
Թէ կը հասկնայ եւ զիս կը ճանչնայ,
Ու գիտէ թէ ե՛ս եմ Տէրը,
Որ երկրի վրայ կարեկցութիւն, իրաւունք եւ արդարութիւն կը կիրարկեմ.
Արդարեւ ես ասո՛նց կը հաճիմ,- կը պատգամէ Տէրը:-
25 Ահա՛ պիտի գան օրերը,- կը պատգամէ Տէրը,-
Երբ բոլոր թլփատուածները պիտի [ը]պատժեմ անթլփատներուն հետ,
26 Եգիպտոսը, Յուդան, Եդովմը,
Ամմոնի որդիները, Մովաբը,
Եւ [թ]իրենց մօրուքին ծայրերը կտրող” անապատի բոլոր բնակիչները.
Արդարեւ բոլոր ազգերը անթլփատ են,
Ամբողջ Իսրայէլի տունն ալ սիրտով անթլփատ է»:

ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՃՇՄԱՐԻՏ ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆ

10

Ո՛վ Իսրայէլի տունը,
Մտի՛կ ըրէք Տէրոջ ձեզի ըսած խօսքը:
2 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«[ա]Հեթանոսներուն [բ]բարքերը մի՛ սորվիք,
Ու երկինքի նշաններէն մի՛ զարհուրիք,
Քանի հեթանոսները անոնցմէ կը զարհուրին:
3 Արդարեւ ժողովուրդներուն սովորութիւնները ունայնութիւն են.-
Անտառէն փայտ կը կտրեն,
Որ արհեստաւորին ձեռքերը դուրով կը [գ]ձեւակերպեն.
4 Զայն արծաթով եւ ոսկիով կը գեղեցկացնեն,
Զայն գամերով ու մուրճերով կ'ամրացնեն՝ որպէսզի [դ]չերերայ:

[ը] Եբր.՝ հատուցանեմ

[թ] Կամ՝ երկրի ծայրերը եղող

[ա] Կամ՝ Ազգերուն

[բ] Եբր.՝ ճամբաները

[գ] Եբր.՝ պատրաստեն

[դ] Եբր.՝ չգայթի

5 [ե]Անոնք արմաւենիի պէս ուղղաձիգ են, բայց չեն խօսիր.
Անշուշտ պէտք է զանոնք կրել, քանի չեն կրնար քալել:
Անոնցմէ մի՛ վախնաք, որովհետեւ չարիք մը չեն կրնար ընել,
Ո՛չ ալ կարող են բարիք ընել»:
6 Ո՛վ Տէր, ո՛չ մէկը քեզի նման է.
Դո՛ւն մեծ ես, եւ քու անունդ մեծ է զօրութեամբ:
7 Քեզմէ ո՞վ պիտի չվախնայ, ո՛վ ազգերու Թագաւոր,
Քանի որ քեզի կը վայլէ պատկառանքը.
Արդարեւ ազգերուն բոլոր իմաստուններուն մէջ,
Եւ իրենց բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ,
Ո՛չ մէկը քեզի նման է.
8 Իսկ իրենք բոլորն ալ անխելք եւ անմիտ են.
[զ]Փայտը ունայնութիւններու վարդապետութիւն է":
9 Թարսիսէն [է]արծաթի թիթեղներ" կը բերուին,
Ու Ոփազէն՝ ոսկի.
[ը]Անոնք արհեստաւորին եւ ձուլագործին ձեռքերու գործն են.
Անոնց հանդերձը [թ]կապուտակ ու [ժ]ծիրանի է,
Բոլորն ալ [ի]վարպետներու գործեր են:
10 Իսկ ճշմարիտ Աստուածը Եհովա՛ն է.
Ի՛նք է ապրող Աստուածն ու յաւիտենական Թագաւորը:
Երբ զայրանայ՝ երկիրը կը շարժի,
Եւ ազգերը չեն կրնար անոր սրտմտութեան տոկալ:
11 Անոնց սա՛ ըսէք.
«Այն աստուածները՝ որ երկինքն ու երկիրը [լ]չկերտեցին,
Երկրէն եւ այս երկինքին տակէն պիտի բնաջնջուին»:[խ]

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ ՄԸ

12 Ի՛նք երկիրը [ծ]ստեղծեց իր կարողութեամբ,

[ե] Այսինքն՝ Փայտէ կուռքերը

[զ] Կամ՝ Ունայնութիւններու վարդապետութիւնը փայտ է

[է] Եբր.՝ տարածուած արծաթ

[ը] Այսինքն՝ Փայտէ կուռքերը

[թ] Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպաս

[ժ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

[ի] Եբր.՝ իմաստուններու

[լ] Եբր.՝ չըրին

[խ] Այս համարը քաղդէարէն լեզուով գրուած է

[ծ] Եբր.՝ շինեց

Երկրագունդը հաստատեց իր իմաստութեամբ,
Երկինքը սփռեց իր հանճարով:
13 Երբ իր ձայնը լսել տայ՝ երկինքի մէջ ջուրերու յորդառատութիւն կ՚ըլլայ.
Երկրի ծայրերէն ամպեր կը բարձրացնէ,
Անձրեւի համար փայլակներ կը [կ]պատրաստէ,
Ու հով կը հանէ իր շտեմարաններէն:
14 Ամէն մարդ ճանաչումէն զրկուելով անբան եղաւ.
Ամէն ձուլագործ իր քանդակած կուռքին պատճառով ամօթահար եղաւ,
Որովհետեւ իր [հ]ձուլած կուռքերը՚՚ ստութիւն են,
Անոնք [ձ]հոգի չունին:
15 Անոնք ունայնութիւն են, զեղծարարութեան գործեր.
Իրենց [ղ]պատիժին ատենը պիտի կորսուին:
16 Յակոբի Բաժինը ասոնց պէս չէ,
Որովհետեւ ի՛նք է ամենուն [ճ]Արարիչը.
Իսրայէլ իր ժառանգութեան [մ]վիճակն է,
Իր անունը [յ]Զօրքերու Տէր՚՚ է:

ՄՕՏԵՑՈՂ ԱՔՍՈՐԸ

17 Ո՛վ [ն]բերդի մէջ բնակող,
Հաւաքէ՛ ու հանէ՛ երկրէն իրեղէններդ,
18 Քանի որ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ այս անգամ երկրին բնակիչները [շ]հեռուն պիտի նետեմ,
Եւ զանոնք պիտի տագնապեցնեմ, որպէսզի իրենց պատիժը գտնեն»:
19 Վա՜յ ինծի՝ իմ բեկումիս համար.
Իմ վէրքս անդարմանելի է:
Սակայն ես ըսի. «Անտարակոյս ասիկա [ո]կսկիծս է,
Զայն պիտի կրեմ»:

[կ] Կամ՝ շինէ

[հ] Եբր.՝ թափած պատկերը

[ձ] Կամ՝ շունչ

[ղ] Եբր.՝ հատուցումին

[ճ] Եբր.՝ Ձեւակերպիչը

[մ] Եբր.՝ գաւազանն

[յ] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[ն] Եբր.՝ պատնէշի

[շ] Եբր.՝ պարսատիկով

[ո] Կամ՝ հիւանդութիւնս

20 Իմ վրանս կործանեցաւ, ու բոլոր չուաններս փրթան.
Որդիներս ինծմէ [ձ]հեռացան, ա՛լ չկան.
Այլեւս ո՛չ մէկը վրանս կը լարէ,
Եւ վարագոյրներս կը կանգնեցնէ:
21 Արդարեւ հովիւները անբան եղան
Ու Տէրը չփնտռեցին.
Հետեւաբար [կ]չյաջողեցան,
Եւ իրենց ամբողջ հօտը ցրուեցաւ:
22 Ահա՛ հիւսիսի երկրէն գոյժի աղմուկ կու գայ,
Նաեւ մեծ շարժ,
Որպէսզի Յուդայի քաղաքները ամայութեան [ը]վերածէ,
Ու շնագայլերու որջի:
23 Գիտեմ, ո՛վ Տէր, թէ մարդուն ճամբան իր ձեռքը չէ.
Քալող մարդը իր քայլերը հաստատելու կարող չէ:
24 Ո՛վ Տէր, [ռ]պատժէ՛ զիս, բայց [ս]չափաւորութեամբ.
Ո՛չ թէ քու բարկութեամբդ, որ զիս չսպառես:
25 Քու ցասումդ թափէ՛ քեզ չճանչցող հեթանոսներուն վրայ,
Եւ անունդ չկանչող ցեղաստաններուն վրայ,
Որովհետեւ Յակոբը կլանեցին.
Զայն լափեցին ու [վ]հատցուցին,
Եւ անոր բնակարանը ամայացուցին:

ԵՐԵՄԻԱ ԵՒ ՈՒԽՏԸ

11

Երեմիայի [տ]ուղղուած խօսքը Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ. 2 «Մտի՛կ ըրէք այս ուխտին խօսքերը,
եւ խօսեցէ՛ք Յուդայի մարդոց ու Երուսաղէմի բնակիչներուն: Դուն անոնց ըսէ՛. 3 "Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Անիծեալ ըլլայ այն մարդը՝ որ մտիկ չ'ըներ այն
ուխտին խօսքերը, 4 որոնք ես ձեր հայրերուն հրամայեցի այն օրը՝ երբ զանոնք հանեցի
Եգիպտոսի երկրէն, այդ երկաթի քուրայէն, եւ ըսի. «Ի՛մ ձայնս մտիկ ըրէք, ու
գործադրեցէ՛ք զանոնք՝ ձեզի ամբողջ հրամայածիս համաձայն, որպէսզի դուք իմ
ժողովուրդս ըլլաք, ես ալ ձեր Աստուածը ըլլամ. 5 որպէսզի հաստատեմ այն երդումը՝ որ
ձեր հայրերուն ըրի, անոնց տալու կաթ ու մեղր հոսեցնող երկիր մը, ինչպէս այսօր
կ'երեւնայ»"□»: Ես ալ պատասխանեցի. «Ամէն, ո՛վ Տէր»:

[ձ] Եբր.՝ դուրս ելան

[կ] Կամ՝ ուշիմ չեղան

[ը] Եբր.՝ ընէ

[ռ] Կամ՝ խրատէ՛

[ս] Եբր.՝ կանոնին համաձայն

[վ] Եբր.՝ սպառեցին

[տ] Եբր.՝ եղած

6 Տէրը ինծի ըսաւ. «Սա՛ բոլոր խօսքերը Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի
փողոցներուն մէջ [բ]արտասանէ՛. “Մտի՛կ ըրէք այս ուխտին խօսքերը եւ գործադրեցէ՛ք
զանոնք: 7 Արդարեւ ձեր հայրերը ազդարարեցի, այն օրէն՝ երբ զանոնք Եգիպտոսի
երկրէն հանեցի, մինչեւ այսօր. կանուխ ելլելով եւ ազդարարելով՝ ըսի. "Մտի՛կ ըրէք իմ
ձայնս": 8 Բայց անոնք մտիկ չըրին ու իրենց ականջը չդարձուցին, հապա իւրաքանչիւրը
իր չար սիրտին կամակորութեան համաձայն ընթացաւ: Ուստի ես անոնց վրայ պիտի
բերեմ այս ուխտին բոլոր խօսքերը, որոնք ես անոնց հրամայեր էի որ գործադրեն, բայց
անոնք չգործադրեցին□»: 9 Նաեւ Տէրը ինծի ըսաւ. «Յուդայի մարդոց մէջ ու
Երուսաղէմի բնակիչներուն մէջ դաւադրութիւն գտնուեցաւ: 10 Անոնք իմ խօսքերս մտիկ
ընել մերժող իրենց նախահայրերուն անօրէնութիւններուն վերադարձան եւ ուրիշ
աստուածներու հետեւեցան, որպէսզի զանոնք պաշտեն: Իսրայէլի տունն ու Յուդայի
տունը իրենց հայրերուն հետ կնքած ուխտս խզեցին»:

11Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես այնպիսի չարիք մը պիտի բերեմ անոնց վրայ,
Որմէ պիտի չկարենան [գ]ազատիլ:
Ինծի պիտի աղաղակեն, բայց անոնց մտիկ պիտի չընեմ»:
12 Յուդայի քաղաքներն ու Երուսաղէմի բնակիչները պիտի երթան
Եւ աղաղակեն այն աստուածներուն՝ որոնց խունկ ծխեր էին,
Բայց անոնք բնաւ պիտի չազատեն զիրենք՝
Իրենց նախորդութեան ժամանակը:
13 Արդարեւ քու աստուածներդ, ո՛վ Յուդա,
Քու քաղաքներուդ թիւին չափ եղան.
Երուսաղէմի փողոցներուն թիւին չափ
Բագիննե՛ր կանգնեցուցիք ամօթալի կռապաշտութեան համար,
Բագիններ՝ Բահաղի խունկ ծխելու համար:
14 «Ուստի դուն այս ժողովուրդին համար մի՛ աղօթեր,
Անոնց համար [դ]պաղատանք եւ աղօթք մի՛ մատուցաներ.
Որովհետեւ այն օրը երբ ինծի գոչեն՝ իրենց վրայ հասած նախորդութեան համար,
Անոնց մտիկ պիտի չընեմ»:
15 Իմ սիրելիս ի՞նչ բաժին ունի իմ տանս մէջ,
Քանի որ [ե]շատերուն հետ լրբութիւն" գործեր է.
Սուրբ [զ]զոհն ալ քեզմէ [է]հեռացաւ,
Որովհետեւ երբ չարիք գործես՝ կը հրճուիս:
16 Տէրը քու անունդ կոչեց.
«Կանաչազարդ, գեղեցիկ ու [ը]բարեպտուղ ձիթենի».

[բ] Եբր.՝ յայտարարէ՛

[գ] Եբր.՝ դուրս ելլել

[դ] Եբր.՝ ճիչ

[ե] Կամ՝ շատ լրբութիւններ

[զ] Եբր.՝ միսն

[է] Եբր.՝ անցաւ

[ը] Եբր.՝ գեղեցիկ պտուղով

Բայց անոր վրայ մեծ ժխորի ձայնով կրակ [թ]վառեց,
Եւ անոր ոստերը կոտրեցան:
17 Քեզ տնկող զօրքերու Տէրը
Քեզի դէմ չարիք [ժ]վճռեց՝
Իսրայէլի տան ու Յուդայի տան չարիքին համար,
Որ անոնք իրենց դէմ գործեցին
Զիս գրգռելու համար՝ Բահաղի խունկ ծխելով»:

ԴԱՒ ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ԴԷՄ

18 Տէրը ինծի գիտցուց, ու ես հասկցայ.
Այն ատեն ինծի [ի]ցուցուց անոնց չար արարքները:
19 Իսկ ես սպանդանոց տարուող [լ]գառի կամ արջառի" պէս էի,
Չէի գիտեր թէ անոնք ինծի դէմ [խ]ծրագիրներ կը պատրաստէին" ըսելով.
«Ծառը իր պտուղո՛վ տապալենք,
Եւ զայն կտրենք ապրողներու երկրէն,
Որ անոր անունը անգա՛մ մըն ալ չյիշուի»:
20 Սակայն, ո՛վ զօրքերու Տէր, արդա՛ր Դատաւոր,
Որ [ծ]երիկամունքն ու սիրտը կը քննես,
Անոնցմէ առնելիք վրէժդ պիտի տեսնեմ,
Քանի քեզի՛ [կ]յանձնեցի իմ դատս:
21 Ուրեմն Տէրը սա՛ կը յայտարարէ Անաթովթի մարդոց մասին,
Որոնք քու կեանքդ կը փնտռեն եւ կ'ըսեն.
«Մի՛ մարգարէանար Տէրոջ անունով,
Որպէսզի մեր ձեռքերով չմեռնիս»:
22 Հետեւաբար զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես զանոնք պիտի [հ]պատժեմ.
Երիտասարդները սուրով պիտի մեռնին,
Անոնց որդիներն ու աղջիկները սովամահ պիտի ըլլան.
23 Անոնք ո՛չ մէկ մնացորդ պիտի ունենան,
Որովհետեւ ես Անաթովթի մարդոց վրայ չարիք պիտի բերեմ՝

[թ] Եբր.՝ բռնկեցուց

[ժ] Եբր.՝ խօսեցաւ

[ի] Եբր.՝ ցուցուցիր

[լ] Կամ՝ ընտանեցած գառի

[խ] Եբր.՝ հնարքներ կը հնարէին

[ծ] Այսինքն՝ խիղճն

[կ] Եբր.՝ յայտնեցի

[հ] Եբր.՝ հատուցանեմ

Անոնց [ծ]պատիժի տարին»:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ՀԱՐՑԱՊՆԴԷ ՏԷՐԸ

12

Ո՛վ Տէր, դուն արդար ես երբ քեզի հետ [ա]վիճիմ,
Սակայն քու դատավճիռներուդ մասին պիտի խօսիմ քեզի.
Ինչո՞ւ ամբարիշտներուն ճամբան կը յաջողի,
Ու բոլոր [բ]անհաւատարիմները անդորր են:
2 Դուն զանոնք տնկեցիր, եւ անոնք արմատացան.
Անոնք կ՚աճին ու պտուղ կու տան:
Դուն անոնց բերանին մօտ ես,
Բայց անոնց [գ]սիրտէն հեռու ես:
3 Իսկ զիս կը ճանչնաս, ո՛վ Տէր.
Զիս տեսար, ու քեզի հանդէպ տրամադրուած սիրտս քննեցիր:
[դ]Զատէ՛ զանոնք սպանդանոցի ոչխարներու պէս,
[ե]Վերապահէ՛ ջարդի օրուան համար:
4 Մինչեւ ե՞րբ երկիրը պիտի սգայ,
Եւ բոլոր դաշտերուն բոյսերը պիտի չորնան.
Անասուններն ու թռչունները կորսուեցան
[զ]Անոր բնակիչներուն" չարութեան համար,
Որովհետեւ ըսին. «Անիկա մեր վախճանը պիտի չտեսնէ»:
5 «Եթէ դուն հետեւակներուն հետ վազեցիր եւ քեզ հիւծեցին,
Հապա [է]ձիաւորներուն հետ ի՞նչպէս պիտի մրցիս.
Եթէ [ը]խաղաղ երկրի մը" մէջ ապահով կը զգաս,
Ի՞նչ պիտի ընես՝ երբ Յորդանան գետը [թ]յորդի:
6 Արդարեւ քու եղբայրներդ ու հօրդ տունն ալ՝
Անոնք անգամ քեզի անհաւատարիմ եղան.
Քու ետեւէդ բարձրաձայն աղաղակեցին:

[ծ] Եբր.՝ հատուցումի

[ա] Եբր.՝ դատ վարեմ

[բ] Եբր.՝ անհաւատարմութեամբ անհաւատարիմները

[գ] Եբր.՝ երիկամունքէն

[դ] Եբր.՝ Դո՛ւրս հանէ

[ե] Եբր.՝ Սրբացո՛ւր

[զ] Եբր.՝ Հոն բնակողներուն

[է] Եբր.՝ ձիերուն

[ը] Եբր.՝ խաղաղութեան երկրին

[թ] Եբր.՝ խրոխտանայ

Թէեւ անոնք քեզի լաւ խօսքեր ըսեն,
Դուն անոնց մի՛ հաւատար»:

ՏԷՐՈՋ ՎԻՇՏԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

7 «Իմ տունս լքեցի, ժառանգութիւնս երեսէ ձգեցի,
Անձիս սիրելին իր թշնամիներուն ձեռքը մատնեցի:
8 Իմ ժառանգութիւնս անտառի առիւծին պէս եղաւ ինծի.
Իմ վրաս [ժ]գոռաց,
Ուստի զայն ատեցի:
9 Իմ ժառանգութիւնս գոյնզգոյն գիշատիչ թռչունի մը պէս եղաւ ինծի.
Գիշատիչ թռչունները ամէն կողմէ անոր դէմ են:
Եկէ՛ք, հաւաքեցէ՛ք դաշտին բոլոր գազանները,
Բերէ՛ք որ լափեն:
10 Շատ հովիւներ իմ այգիս փճացուցին,
Իմ բաժինս կոխկռտեցին,
Իմ ցանկալի բաժինս ամայի անապատի [ի]վերածեցին:
11 Զայն ամայութեան [լ]վերածեցին,
Եւ ամայի ըլլալով՝ ան իմ առջեւս սուգ պահեց.
Ամբողջ երկիրը ամայացաւ,
Քանի ո՛չ մէկը [խ]անոր ուշադրութիւն կը դարձնէ":
12 Անապատին բոլոր բլրակներուն վրայ կործանողներ եկան.
Արդարեւ Տէրոջ սուրը պիտի սպառէ
Երկրին մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը.
Ո՛չ մէկ մարմինի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ:
13 Ցորեն սերմանեցին, բայց փուշեր պիտի հնձեն.
Աշխատանք թափեցին, սակայն օգուտ պիտի չունենան.
Տէրոջ բորբոքած բարկութեան պատճառով
Ձեր բերքերէն պիտի ամչնաք»:

ՏԷՐՈՋ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴՐԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

14 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը իմ բոլոր չար դրացիներուս մասին,
Որոնք կը դպչին այն ժառանգութեան, որ իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի ժառանգել տուի.
«Ահա՛ ես զանոնք իրենց հողէն պիտի խլեմ.
Յուդայի տունն ալ անոնց մէջէն պիտի խլեմ:
15 Զանոնք խլելէս ետք՝
Դարձեալ անոնց պիտի գթամ.
Իւրաքանչիւրը իր ժառանգութեան պիտի վերադարձնեմ,

[ժ] Եբր.՝ իր ձայնը լսել տուաւ

[ի] Եբր.՝ դարձուցին

[լ] Եբր.՝ ըրին

[խ] Եբր.՝ ասիկա իր սիրտին մէջ կը դնէ

Իւրաքանչիւրը՝ իր երկիրը:
16 Եթէ անոնք իմ ժողովուրդիս [ծ]բարքերը սորվին,
Եւ իմ անունովս երդում ընեն՝ ըսելով. “Տէրը կ’ապրի□,
(Ինչպէս անոնք իմ ժողովուրդիս սորվեցուցին Բահաղի անունով երդում ընել,)
Այն ատեն իմ ժողովուրդիս մէջ պիտի [կ]հաստատուին:
17 Բայց եթէ չհնազանդին,
Այդ ազգը արմատէն պիտի խլեմ
Ու պիտի կորսնցնեմ», կը պատգամէ Տէրը:

ՎՈՒՇԷ ԳՕՏԻՆԵՐԸ

13

Տէրը ինծի սա՛ ըսաւ. «Գնա՛, քեզի գնէ՛ վուշէ գօտի մը, ու զայն մէ՛ջքդ [ա]կապէ. զայն
ջուրի մէջ մի՛ [բ]թաթխեր»: 2 Ուստի Տէրոջ խօսքին համաձայն գօտի մը գնեցի եւ մէջքս
կապեցի: 3 Երկրորդ անգամ [գ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 4 «Ա՛ռ այդ գնած գօտիդ՝ որ
մէջքդ է, ու կանգնէ՛, Եփրա՛տ գնա եւ հոն պահէ՛ զայն ժայռին ծակին մէջ»: 5 Ես ալ գացի
ու զայն Եփրատի եզերքը պահեցի, ինչպէս Տէրը ինծի հրամայեց: 6 Շատ օրեր ետք Տէրը
ինծի ըսաւ. «Կանգնէ՛, Եփրա՛տ գնա, եւ ա՛ռ անկէ այն գօտին՝ որ քեզի հրամայեցի հոն
պահել»: 7 Ուստի Եփրատ գացի, ու փորելով՝ գօտին այդ պահած տեղէս առի. սակայն
ահա՛ գօտին [դ]փտած էր, եւ [ե]անպէտ եղած:
8 [զ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
9 «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Յուդայի ամբարտաւանութիւնը
Ու Երուսաղէմի մեծ ամբարտաւանութիւնը ա՛յդպէս պիտի փճացնեմ:
10 Այս չար ժողովուրդը՝
Որ կը մերժէ իմ խօսքերս մտիկ ընել,
Իր սիրտին կամակորութեամբ կ’ընթանայ,
Եւ ուրիշ աստուածներու կը հետեւի՝
Զանոնք պաշտելու եւ անոնց երկրպագելու համար,
Այդ անպէտ գօտիին պէս պիտի ըլլայ:
11 Արդարեւ ինչպէս գօտին մարդուն մէջքը կը [է]կպչի,

[ծ] Եբր.՝ ճամբաները

[կ] Եբր.՝ կառուցանուին

[ա] Եբր.՝ դիր

[բ] Եբր.՝ դներ

[գ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[դ] Եբր.՝ փճացած

[ե] Եբր.՝ յաջողութիւն չտուող

[զ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[է] Եբր.՝ փակչի

Ամբողջ Իսրայէլի տունն ու ամբողջ Յուդայի տունը
Այնպէս ինծի [ը]կապեր էի,– կը պատգամէ Տէրը,–
Որպէսզի իմ ժողովուրդս ըլլան,
Նաեւ՝ անուն, գովաբանութիւն եւ պարծանք.
Բայց անոնք մտիկ չըրին□»:

ԳԻՆԻԻ ԿԱՐԱՍԸ

12 «Նաեւ սա՛ խօսքը ըսէ անոնց.
“Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
"Ամէն կարաս գինիով պիտի լեցուի"□.
Բայց անոնք քեզի պիտի ըսեն.
“Միթէ մենք չե՞նք գիտեր թէ ամէն կարաս գինիով պիտի լեցուի□:
13 Դուն ալ ըսէ՛ անոնց.
“Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Ահա՛ ես այս երկրին բոլոր բնակիչները
Դաւիթի գահին վրայ բազմող թագաւորները,
Քահանաները ու մարգարէները,
Նաեւ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչները գինովութեամբ պիտի լեցնեմ
14 Եւ զանոնք իրարու զարնելով պիտի ջախջախեմ,
Հայրերն ու որդիները միասին,– կը պատգամէ Տէրը:–
Անոնց պիտի չարգահատիմ եւ չխղճամ.
Առանց գթալու զանոնք պիտի բնաջնջեմ"□»:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ ՀՊԱՐՏՈՒԹԵՆԷ

15 Մտի՛կ ըրէք, ունկնդրեցէ՛ք, մի՛ խրոխտանաք,
Որովհետեւ Տէրը խօսեցաւ:
16 Փա՛ռք տուէք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն,
Դեռ խաւարը ձեր վրայ չբերած,
Եւ ձեր ոտքերը [թ]մութ լեռներուն վրայ չսահած.
Ձեր լոյսի սպասած ատենը
Զայն մահուան շուքի [ժ]չփոխած,
Ու մառախուղի [ի]չվերածած:
17 Բայց եթէ մտիկ չընէք,
Ձեր յոխորտանքին համար իմ անձս ծածուկ տեղեր պիտի լայ.
Աչքերս դառնապէս պիտի լան եւ արցունք [լ]թափեն,

[ը] Եբր.՝ փակցուցեր

[թ] Եբր.՝ մթնշաղի

[ժ] Եբր.՝ չըրած

[ի] Եբր.՝ չըրած

[լ] Եբր.՝ իջեցնեն

Քանի որ Տէրոջ հօտը կը տարագրուի:
18 Ըսէ՛ թագաւորին ու [խ]մայր-թագուհիին՝.
«Դուք ձեզ նուաստացուցէ՛ք ու գետի՛նը նստեցէք,
Որովհետեւ ձեր գլուխէն ձեր շքեղ թագը իջաւ»:
19 Հարաւային քաղաքները փակուեցան,
Եւ ո՛չ մէկ բացող կայ.
Ամբողջ Յուդան տարագրուեցաւ.
[ծ]Բոլո՛րը տարագրուեցան:
20 «Վերցուցէ՛ք ձեր աչքերը, ու նայեցէ՛ք հիւսիսի կողմէն եկողներուն.
Ո՞ւր է քեզի տրուած հօտը, ո՞ւր են քու պանծալի ոչխարներդ:
21 Ի՞նչ պիտի ըսես՝ երբ քեզ [կ]պատժէ,
Որովհետեւ դո՛ւն անոնց սորվեցուցիր որ քու վրադ պետ եւ գլխաւոր ըլլան.
Միթէ երկունքի ցաւերը պիտի չբռնե՞ն քեզ՝ ինչպէս ծննդաբերող կինը:
22 Եթէ սիրտիդ մէջ ըսես.
“Ինչո՞ւ այս բաները ինծի հանդիպեցան□, գիտցի՛ր թէ
Քու անօրէնութեանդ շատութեան համար է որ փէշերդ բացուեցան,
Ու կրունկներդ բռնութեամբ մերկացան:
23 Միթէ կարելի՞ է որ Եթովպիացին իր մորթը փոխէ,
Կամ ինձը՝ իր խայտուցները,
Որ դուք ալ՝ չարիք ընել վարժուած ըլլալով՝
Կարենաք բարիք ընել:
24 Ուստի անապատի հովէն [հ]քշուող խոզանի պէս
Պիտի ցրուեմ զանոնք:
25 Ա՛յս է քու վիճակդ եւ բաժինդ,
Որ ես քեզի համար [ձ]որոշեցի,- կը պատգամէ Տէրը,-
Քանի որ զիս մոռցար ու ստութեան [ղ]ապաւինեցար:
26 Ուստի ես ալ քու փէշերդ երեսիդ վրայ [ճ]վերցուցի,
Եւ անարգանքդ երեւցաւ:
27 Ես տեսայ քու շնութիւններդ ու վրնջիւններդ,
Լիրբ պոռնկութիւնդ,
Եւ բլուրներու վրայ ու դաշտի մէջ գործած պղծութիւններդ:
Վա՜յ քեզի, ո՛վ Երուսաղէմ.
Մինչեւ երբ պիտի չմաքրուի՞ս»:

[խ] Եբր.՝ տիրուհիին

[ծ] Եբր.՝ Ամբողջութեամբ

[կ] Եբր.՝ հատուցանէ

[հ] Եբր.՝ անցնող

[ձ] Եբր.՝ չափեցի

[ղ] Եբր.՝ վստահեցար

[ճ] Եբր.՝ սոթտեցի

ԱՀԱՒՈՐ ԵՐԱՇՏԸ

14

Տէրոջ խօսքը՝ որ Երեմիային [ա]ուղղուեցաւ երաշտին մասին.–
2 Յուդա կը սգայ.
Անոր [բ]քաղաքները կ'ուժաթափին.
Անոնք մռայլ եւ զգետնուած են.
Երուսաղէմէ աղաղակ կը բարձրանայ:
3 Անոնց [գ]ազնուականները իրենց փոքրաւորները ջուրի կը ղրկեն,
Որոնք լճակները երթալով՝ ջուր չեն գտներ,
Ու կը վերադառնան իրենց պարապ անօթներով.
Ամչցած եւ խայտառակուած՝ իրենց գլուխը կը ծածկեն:
4 Քանի երկրին վրայ տեղատարափ չկայ՝
Գետինը ճաթած է.
Երկրագործները կ'ամչնան եւ իրենց գլուխը կը ծածկեն:
5 Նոյնիսկ եղնիկը դաշտի մէջ կը ծնանի
Բայց իր ձագը կը լքէ՝ դալար չըլլալուն համար:
6 Վայրենի էշերը բլրակներու վրայ կը կայնին
Ու շնագայլերու պէս [դ]օդը կը ներծծեն.
Իրենց աչքերը նուաղած են, որովհետեւ բոյս չկայ:
7 Թէեւ մեր անօրէնութիւնները մեզի դէմ կը վկայեն,
[ե]Կարեկցութեա՛մբ վարուէ", ո՛վ Տէր, քու անունիդ համար.
Արդարեւ մեր ուխտադրժութիւնները շատ են,
Քեզի դէմ մեղանչած ենք:
8 Ո՛վ Իսրայէլի Յոյսը,
Տագնապի ատեն անոր Փրկիչը,
Ինչո՞ւ երկրին մէջ պանդուխտի պէս ըլլաս,
Գիշերելու համար ճամբայէն շեղող ուղեւորի պէս.
9 Ինչո՞ւ շշմած մարդու պէս ըլլաս,
Կամ ազատելու անկարող զօրաւոր մարդու մը պէս:
Սակայն դուն մեր մէջտեղն ես, ո՛վ Տէր,
Մենք քու անունովդ կոչուած ենք.
Մեզ երեսէ մի՛ ձգեր:
10 Տէրը այս ժողովուրդին համար սա՛ կը յայտարարէ.
«Այսպէս՝ անոնք աստանդական շրջիլը սիրեցին,
Եւ իրենց ոտքերը չզսպեցին.

[ա] Եբր.՝ եղաւ

[բ] Եբր.՝ դռները

[գ] Եբր.՝ երեւելիները

[դ] Եբր.՝ հովը

[ե] Եբր.՝ Ըրէ՛

Տէրն ալ անոնց չհաճեցաւ:
Ուրեմն անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Ու անոնց մեղքերը պիտի հատուցանէ»:
11 Յետոյ Տէրը ինծի ըսաւ.
«Այս ժողովուրդին բարօրութեան համար մի՛ աղօթեր:
12 Եթէ անոնք ծոմ պահեն՝
Անոնց [գ]պաղատանքը մտիկ պիտի չընեմ.
Եթէ ողջակէզ կամ ընծայ մատուցանեն՝
Անոնց պիտի չհաւանիմ.
Հապա սուրով, սովով եւ ժանտախտով
Պիտի սպառեմ զանոնք»:
13 Ես ալ ըսի. «Ո՜հ, ո՛վ Տէր Եհովա,
Ահա՛ մարգարէները անոնց կ’ըսեն.
“Սուր պիտի չտեսնէք,
Ու ձեր մէջ սով պիտի չըլլայ.
Հապա ձեզի այս տեղը ճշմարիտ խաղաղութիւն պիտի տամ”»:
14 Այն ատեն Տէրը ինծի ըսաւ.
«Մարգարէները իմ անունովս ստութիւն կը մարգարէանան.
Զանոնք ես չղրկեցի, անոնց չհրամայեցի,
Ո՛չ ալ անոնց խօսեցայ:
Անոնք ձեզի [է]սուտ տեսիլքներ, սնոտի դիւթութիւններ,
Եւ իրենց սիրտին խաբէութիւնները կը մարգարէանան»:
15 Ուստի Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Այն մարգարէները՝ որ իմ անունովս կը մարգարէանան
(Թէպէտ զանոնք ես չղրկեցի)
Ու կ’ըսեն. “Այս երկրին մէջ սուր ու սով պիտի չըլլայ”,
Այդ մարգարէները սուրով եւ սովով պիտի սպառին:
16 Իսկ այն ժողովուրդը՝ որուն անոնք կը մարգարէանան,
Սուրին ու սովին պատճառով
Երուսաղէմի փողոցները պիտի նետուին.
Ո՛չ մէկը պիտի ունենան՝ որ թաղէ
Զիրենք, եւ իրենց կիները, որդիներն ու աղջիկները,
Որովհետեւ անոնց վրայ պիտի թափեմ իրենց չարութիւնը»:
17 «Ուստի անոնց սա՛ խօսքը ըսէ.
“Գիշեր ու ցերեկ աչքերս արցունք պիտի [ը]թափեն
Եւ բնաւ պիտի չդադրին,
Որովհետեւ իմ ժողովուրդիս կոյս աղջիկը մեծ բեկումով,
Յոյժ անդարմանելի հարուածով ջախջախուեցաւ:
18 Եթէ դաշտը [թ]երթամ,

[գ] Եբր.՝ ճիչը

[է] Կամ՝ կեղծ

[ը] Եբր.՝ իջեցնեն

[թ] Եբր.՝ դուրս ելլեմ

Ահա՛ սուրով խոցուածներ կան.
Եթէ քաղաքը մտնեմ,
Ահա՛ սովէն տկարացածներ կան:
Արդարեւ թէ՛ մարգարէն եւ թէ քահանան երկիրը կը շրջին
Առանց գիտնալու իրենց ընելիքը□»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՊԱՂԱՏԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

19 Միթէ Յուդան բոլորովին մերժեցի՞ր.
Քու անձդ Սիոնէն զզուեցա՞ւ.
Ինչո՞ւ մեզի այնպէս զարկիր՝ որ մեզի բուժում չըլլայ:
Մենք խաղաղութիւն ակնկալեցինք, բայց ո՛չ մէկ բարիք ունեցանք.
Բուժումի ժամանակին սպասեցինք, սակայն ահա՛ սարսափը եկաւ:
20 Մենք, ո՛վ Տէր, կը գիտակցինք մեր ամբարշտութեան
Ու մեր հայրերուն անօրէնութեան,
Քանի քեզի դէմ մեղանչեցինք:
21 Քու անունիդ համար մի՛ անարգեր մեզ,
Քու փառքիդ գահը մի՛ ստորնացներ.
Մեզի հետ կնքած ուխտդ յիշէ՛, զայն մի՛ խզեր:
22 Արդեօք հեթանոսներուն [ժ]չաստուածներուն մէջ տեղատարափ իջեցնող կա՞յ,
Կամ թէ երկինքնե՞րը կու տան տարափները.
Միթէ դո՛ւն չե՞ս ասիկա ընողը, ո՛վ Տէր, մեր Աստուածը:
Ուստի քեզի կը յուսանք,
Որովհետեւ դո՛ւն ըրիր ասոնք բոլորը:

ԴԱՏԱՎՃԻՌ ՅՈՒԴԱՅԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԴԷՄ

15

Տէրը ինծի ըսաւ.
«Թէեւ Մովսէս ու Սամուէլ ինծի ներկայանան,
Իմ անձս [ա]այս ժողովուրդին պիտի չհաճի”.
Զանոնք առջեւէս վտարէ՛, ու թող դուրս ելլեն:
2 Եթէ քեզի ըսեն. “Ո՞ւր [բ]երթանք□,
Անոնց պատասխանէ՛. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Մահուան համար որոշուածները մահուան թող երթան,
Սուրի համար որոշուածները՝ սուրի,
Սովի համար որոշուածները՝ սովի,
Ու գերութեան համար որոշուածները՝ գերութեան"□:
3 Անոնց վրայ չորս [գ]տեսակ պատիժ պիտի դրկեմ”,– կը պատգամէ Տէրը.–

[ժ] Եբր.՝ ունայնութիւններուն

[ա] Եբր.՝ դէպի այս ժողովուրդը պիտի չհակի

[բ] Եբր.՝ դուրս ելլենք

[գ] Եբր.՝ գերդաստան պիտի նշանակեմ

Մեռցնելու համար՝ սուրը,
[դ]Պատառելու համար՝ շուները,
Լափելու եւ փճացնելու համար՝
Երկինքի թռչունները ու երկրի գազանները:
4 Զանոնք սոսկումի պիտի մատնեմ
Երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ,
Յուդայի թագաւորին՝ Եզեկիայի որդիին Մանասէի պատճառով,
Երուսաղէմի մէջ անոր ըրածներուն համար»:
5 Ո՞վ պիտի արգահատի քու վրադ, ո՛վ Երուսաղէմ.
Ո՞վ պիտի ցաւակցի քեզի.
Ո՞վ ճամբայէն պիտի շեղի՝ քու [ե]որպիսութիւնդ հարցնելու համար:
6 «Դուն զիս երեսէ ձգեցիր,— կը պատգամէ Տէրը,— ու [զ]կռնակ դարձուցիր".
Ես ալ իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկարեմ եւ քեզ բնաջնջեմ.
Արգահատելէն ձանձրացայ:
7 Զանոնք երկրին դռներուն մէջ պիտի հոսեմ՝ հբր թէ հեծանոցով.
Իմ ժողովուրդս զաւակներէ պիտի զրկեմ ու բնաջնջեմ,
Որովհետեւ անոնք իրենց [է]ընթացքէն դարձի չեկան:
8 Անոնց այրիները ծովուն աւազէն աւելի շատցուցի իմ առջեւս.
[ը]Անոնց դէմ ու երիտասարդին" մօր դէմ
Կէսօրին կործանող մը բերի.
Անոր վրայ յանկարծ արհաւիրք եւ սոսկում ձգեցի:
9 Եօթը զաւակ ծնանողը ուժաթափեցաւ,
Իր [թ]հոգին աւանդեց".
Ցերեկը անոր արեւը մայր մտաւ,
Անիկա ամչցաւ ու շիկնեցաւ:
Անոնց մնացորդն ալ իրենց թշնամիներուն առջեւ
Սուրի պիտի մատնեմ», կը պատգամէ Տէրը:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ԳԱՆԳԱՏԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

10 Վա՜յ ինծի, իմ մա՛յրս,
Որ զիս ծնար՝ ամբողջ երկրին համար
Կռիւի մարդ եւ բանավէճի մարդ ըլլալու:
Ես ո՛չ վաշխով փոխ տուի,
Ո՛չ ալ ինծի վաշխով փոխ տուին.

[դ] Եբր.՝ Քաշկռտելու

[ե] Եբր.՝ խաղաղութիւնդ

[զ] Եբր.՝ ետեւ գացիր

[է] Եբր.՝ ճամբաներէն

[ը] Կամ՝ Անոնց երիտասարդներուն

[թ] Եբր.՝ շունչը փչեց

Սակայն բոլորը զիս կ'անիծեն:
11 Տէրը կը յայտարարէ. «Անշո՛ւշտ [ժ]քեզ պիտի ազատեմ՝
Քու բարօրութեանդ համար".
Անշո՛ւշտ ձախորդութեան ու տագնապի ժամանակ
Թշնամիիդ դիմել պիտի տամ քեզի:
12 Միթէ երկաթը կրնա՞յ [ի]կոտրուիլ, այսինքն՝ հիւսիսի երկաթը եւ պղինձը:
13 Քու բոլոր մեղքերուդ համար՝ ամբողջ հողամասիդ մէջ
Քու գոյքերդ ու գանձերդ առանց [լ]վճարումի կողոպուտի պիտի մատնեմ,
14 Եւ քեզ թշնամիներուդ հետ պիտի [խ]փոխադրեմ երկիր մը՝ որ չես ճանչնար.
Արդարեւ իմ բարկութենէս կրակ մը վառուեցաւ,
Որ ձեր վրայ պիտի բորբոքի»:
15 Ո՛վ Տէր, դուն իմ վիճակս գիտես.
Յիշէ՛ զիս, այցելէ՛ ինծի,
Ու վրէ՛ժս առ իմ հալածիչներէս.
Քու համբերատարութեանդ համար զիս մի՛ [ծ]յափշտակեր.
Գիտցի՛ր թէ քեզի համար նախատինք կրեցի:
16 Երբ քու խօսքերդ գտայ՝ զանոնք կերայ.
Քու խօսքդ սիրտիս բերկրանք եւ ուրախութիւն եղաւ՝
Որովհետեւ քու անունովդ կոչուեցայ,
Ո՛վ Տէր, զօրքերո՛ւ Աստուած:
17 Ծիծաղողներուն խորհրդածողովին մէջ չնստայ ու չհրճուեցայ.
Քու ձեռքիդ վրաս ծանրանալուն պատճառով առանձին նստայ,
Քանի որ քու սրտմտութեամբդ զիս լեցուցիր:
18 Ինչո՞ւ իմ կոտտանքս մշտատեւ է,
Ու վէրքս՝ մահաբեր.
Ան կը մերժէ բուժուիլ:
Միթէ դուն [կ]խաբեբայ աղբիւրի
Եւ անվստահելի ջուրերու պէ՞ս պիտի ըլլաս ինծի:
19 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Եթէ վերադառնաս՝ ե՛ս քեզ պիտի վերադարձնեմ,
Ու իմ առջեւս պիտի կայնիս:
Եթէ պատուականը անարգէն [հ]զատես,
Իմ բերանիս պէս պիտի ըլլաս:
Անո՛նք քեզի թող վերադառնան,

[ժ] Կամ՝ մնացած օրերուդ բարիք պիտի ըլլայ քեզի

[ի] Կամ՝ կոտրել

[լ] Եբր.՝ գինի

[խ] Եբր.՝ անցընեմ

[ծ] Կամ՝ տանիր

[կ] Եբր.՝ ստախօս

[հ] Եբր.՝ դուրս հանես

Բայց դուն անոնց մի՛ վերադառնար:
20 Այս ժողովուրդին հանդէպ՝ քեզ պղինձէ ամուր պարիսպ մը պիտի կարգեմ.
Անոնք պիտի պայքարին քեզի դէմ,
Բայց պիտի չյաղթեն քեզի.
Արդարեւ ես քեզի հետ եմ՝
Քեզ փրկելու եւ ազատելու համար,֊ կը պատգամէ Տէրը:֊
21 Քեզ չարերուն ձեռքէն պիտի ազատեմ,
Ու բռնաւորներուն ձեռքէն պիտի փրկեմ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿԱՄՔԸ ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

16

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
2 «Քեզի կին մի՛ առներ,
Ու որդիներ եւ աղջիկներ մի՛ ունենար այս տեղը.
3 Արդարեւ այս տեղը ծնած որդիներուն եւ աղջիկներուն համար,
Զանոնք ծնդաբերող մայրերուն համար,
Եւ այս երկրին մէջ զանոնք ծնանող հայրերուն համար՝
Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
4 "Անոնք [բ]մահաբեր հիւանդութիւններով" պիտի մեռնին.
Անոնց վրայ պիտի չհեծեծեն եւ անոնք պիտի չթաղուին.
Աղբի պէս պիտի ըլլան գետինի մակերեսին վրայ:
Սուրով ու սովով պիտի [գ]բնաջնջուին.
Անոնց դիակները երկինքի թռչուններուն
Ու երկրի գազաններուն ուտելիք պիտի ըլլան□»:
5 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Սուգի տուն մի՛ մտներ, հեծեծելու մի՛ երթար,
Անոնց համար մի՛ ողբար.
Քանի այս ժողովուրդէն [դ]վերցուցի իմ խաղաղութիւնս,֊ կը պատգամէ Տէրը,֊
Կարեկցութիւնս եւ գթութիւնս:
6 Այս երկրին մէջ մեծերն ու պզտիկները
Պիտի մեռնին, բայց պիտի չթաղուին.
Անոնց համար մարդիկ պիտի չհեծեծեն,
Իրենք զիրենք պիտի չկտրատեն,
Անոնց համար կնտակ պիտի չըլլան.
7 Սգաւորներուն հետ հաց պիտի [ե]չկիսեն՝
Որպէսզի զանոնք մխիթարեն մեռելի մը համար,

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ հիւանդութիւններու մահով

[գ] Եբր.՝ սպառին

[դ] Եբր.՝ հաւաքեցի

[ե] Եբր.՝ չկտրատեն, կամ՝ չբաշխեն

Ո՛չ ալ անոնց մխիթարութեան բաժակը պիտի խմցնեն՝
Իրենց հօր կամ մօր համար:
8 Խնճոյքի տուն ալ մի՛ մտներ,
Որ անոնց հետ նստիս՝ ուտելու եւ խմելու համար»:
9 Արդարեւ զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես այս տեղէն՝ ձեր աչքերուն առջեւ ու ձեր օրերուն մէջ՝
Պիտի դադրեցնեմ բերկրանքի ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը,
Փեսային ձայնն ու հարսին ձայնը:
10 Ու երբ այս բոլոր խօսքերը այս ժողովուրդին յայտարարես, եւ անոնք քեզի հարցնեն.
“Ինչո՞ւ Տէրը այս ամբողջ մեծ չարիքը մեզի դէմ [գ]վճռեց,
Եւ ի՞նչ է մեր անօրէնութիւնն ու մեր մեղքը՝
Որ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն դէմ գործեր ենք□,
11 Դուն անոնց պատասխանէ՛.
“Որովհետեւ ձեր հայրերը զիս լքեցին,— կը պատգամէ Տէրը,—
Եւ ուրիշ աստուածներու հետեւեցան,
Զանոնք պաշտեցին ու անոնց երկրպագեցին.
Զիս լքեցին եւ իմ օրէնքս չպահեցին:
12 Իսկ դուք ձեր հայրերէն աւելի [է]չար եղաք”.
Ահա՛ ինծի մտիկ չընելով՝
Ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր չար սիրտին կամակորութեան հետեւեցաւ:
13 Ուստի ես այս երկրէն ձեզ պիտի նետեմ
Այնպիսի երկիր մը՝ որ չէք ճանչնար,
Ո՛չ դուք, ո՛չ ալ ձեր հայրերը.
Հոն ցերեկ ու գիշեր ուրիշ աստուածներ պիտի պաշտէք,
Որովհետեւ ձեզի ողորմութիւն [ը]ցոյց պիտի չտամ□»:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԱՔՍՈՐԷՆ

14 «Հետեւաբար ահա՛ պիտի գան օրերը,— կը պատգամէ Տէրը,—
Երբ ա՛լ պիտի չըսուի. “Կ'ապրի՛ Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները բարձրացուց Եգիպտոսի երկրէն□,
15 Հապա. “Կ'ապրի՛ Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները բարձրացուց հիւսիսի երկրէն,
Եւ այն բոլոր երկիրներէն՝ ուր զանոնք աքսորեր էր□.
Արդարեւ զանոնք պիտի վերադարձնեմ իրենց [թ]երկիրը՝
Որ իրենց հայրերուն տուեր եմ»:

ԳԱԼԻՔ ՊԱՏՈՒՀԱՍԸ

[գ] Եբր.՝ խօսեցաւ

[է] Եբր.՝ չարիք գործեցիք

[ը] Եբր.՝ պիտի չտամ

[թ] Եբր.՝ հողը

16 «Ահա՛ ես շատ ձկնորսներ պիտի ղրկեմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Որ զանոնք որսան.
Յետոյ շատ որսորդներ պիտի ղրկեմ,
Որ զանոնք որսան ամէն լերան վրայէն,
Ամէն բլուրի վրայէն,
Ու ժայռերու ծակերէն:
17 Արդարեւ իմ աչքերս անոնց բոլոր [ժ]ճամբաներուն վրայ են.
Իմ երեսէս ծածկուած չեն,
Անոնց անօրէնութիւնը իմ աչքերուս առջեւէն պահուած չէ:
18 Սակայն նախ անոնց անօրէնութիւնն ու մեղքը
Կրկնապատիկ պիտի հատուցանեմ,
Քանի իմ երկիրս պղծեցին,
Եւ իմ ժառանգութիւնս լեցուցին
Իրենց պղծութիւններուն ու գարշութիւններուն դիակներով»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔԸ

19 Ո՛վ Տէր, իմ զօրութիւնս, իմ ամրոցս,
Եւ ապաստանարանս՝ տագնապի օրը,
Երկրի ծայրերէն [ի]հեթանոսները քեզի պիտի գան
Ու պիտի ըսեն.
«Ի՛րապէս մեր հայրերը ստութիւն,
Ունայնութիւն եւ անօգուտ բաներ ժառանգեր են»:
20 Միթէ մարդը կրնա՞յ իրեն աստուածներ կերտել,
Որոնք աստուածներ չեն:
21 «Հետեւաբար ահա՛ այս անգամ ես անոնց պիտի [լ]ցուցնեմ,
Իմ ձեռքս ու զօրութիւնս անոնց պիտի ցուցնեմ,
Եւ պիտի գիտնան թէ իմ անունս Եհովա է»:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՄԵՂՔՆ ՈՒ ՊԱՏԻԺԸ

17

Յուդայի մեղքը երկաթէ գրիչով,
Ադամանդի ծայրով գրուած է.
Անոնց սիրտին տախտակին վրայ
Եւ իրենց բագիններուն եղջիւրներուն վրայ փորագրուած է.
2 Որպէսզի իրենց որդիները յիշեն
Անոնց բագինները ու աստարովթները,
Շինուած կանաչազարդ ծառերու քով, բարձր բլուրներու վրայ:
3 Ո՛վ դաշտի մէջ գտնուող [խ]լեռս,

[ժ] Այսինքն՝ ընթացքին

[ի] Եբր.՝ ազգերը

[լ] Եբր.՝ գիտցնեմ

[խ] Կամ՝ լեռնաբնակ

Քու գոյքերդ, բոլոր գանձերդ
Կողոպուտի պիտի մատնեմ ամբողջ հողամասիդ մէջ՝
Մեղքի համար կառուցանուած բարձր տեղերուդ պատճառով:
4 Իսկ դուն պիտի թողուս քու ժառանգութիւնդ՝ որ քեզի տուի,
Ու քեզ թշնամիներուդ պիտի հպատակեցնեմ
Երկրի մը մէջ՝ որ չես ճանչնար.
Արդարեւ իմ բարկութենէս կրակ մը վառուեցաւ,
Որ յաւիտեան պիտի բորբոքի»:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔՆԵՐ

5 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Անիծեա՜լ ըլլայ այն [բ]մարդը՝ որ մարդու կը վստահի,
Մարմինը իրեն բազուկ կ՚ընէ,
Եւ որուն սիրտը Տէրոջմէն կը հեռանայ:
6 Անիկա [գ]տափաստանի ցախին'' պէս պիտի ըլլայ,
Ու երբ բարիք գայ՝ պիտի [դ]չնշմարէ.
Անապատին խանձուած տեղերը,
Աղի եւ անբնակ երկրի մէջ պիտի կենայ»:
7 «Օրհնեա՜լ ըլլայ այն [ե]մարդը՝ որ Տէրոջ կը վստահի,
Որուն ապահովութիւնը Տէրն է:
8 Ան ջուրերու քով տնկուած ծառի պէս պիտի ըլլայ,
Որ իր արմատները դէպի հոսանքը երկնցնելով՝
Տաքութեան գալը չի նշմարեր.
Հապա անոր տերեւը կանաչ [զ]կը մնայ'',
Երաշտի տարին չի մտահոգուիր,
Ու պտուղ տալէն չի [է]դադրիր»:
9 Սիրտը ամէն բանէ աւելի խաբեբայ եւ անուղղայ է,
Զայն ո՞վ կրնայ ճանչնալ:
10«Ես՝ Տէրս՝ սիրտը կը [ը]քննեմ,
[թ]Խիղճը կը փորձարկեմ,

[բ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[գ] Եբր.՝ տափաստանի մէջ զրկուածի

[դ] Եբր.՝ չտեսնէ

[ե] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[զ] Եբր.՝ կ՚ըլլայ

[է] Եբր.՝ հեռանար

[ը] Եբր.՝ հետազօտեմ

[թ] Եբր.՝ Երիկամունքը

Որպէսզի իւրաքանչիւրին հատուցանեմ իր [ժ]ընթացքին համեմատ
Եւ իր արարքներու պտուղին համեմատ»:
11 Անիրաւութեամբ հարստութիւն վաստկողը՝
Իր չածած հաւկիթները թխսող կաքաւի պէս է.
Զայն իր օրերու կէսին պիտի թողու,
Եւ իր վախճանին անզգամ պիտի ըլլայ:
12 Սկիզբէն մեր սրբարանին տեղը
Փառաւոր ու բարձր գահ է:
13 Ո՛վ Տէր, Իսրայէլի՛ Յոյսը,
Բոլոր քեզ լքողները պիտի ամչնան,
[ի]Քեզմէ հեռացողները գետինին վրայ պիտի արձանագրուին,
Որովհետեւ Տէրը՝ կենարար ջուրի աղբիւրը լքեցին:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ՏԷՐՈՋ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

14 Ո՛վ Տէր, բուժէ՛ զիս, ու պիտի բուժուիմ.
Փրկէ՛ զիս, ու պիտի փրկուիմ.
Որովհետեւ դո՛ւն ես իմ [լ]պարծանքս:
15 Ահա՛ անոնք ինծի կ’ըսեն.
«Ո՞ւր է Տէրոջ խօսքը. այժմ թող [խ]իրագործուի»:
16 Իսկ ես չփութացի հովիւ ըլլալ՝ քեզի հետեւելու համար,
Ու մահաբեր օրուան չփափաքեցայ, ինչպէս դուն գիտես.
Իմ շրթունքէս ելածը քու առջեւդ էր:
17 Ինծի երկիւղ մի՛ ըլլար,
Դո՛ւն՝ որ ապաւէնս ես ձախորդութեան օրը:
18 Թող ամչնան զիս հալածողները, բայց ես չամչնամ.
Թող զարհուրին անոնք, բայց ես չզարհուրիմ.
Բե՛ր ձախորդութեան օրը անոնց վրայ,
Ու կրկի՛ն փլուզումով ջախջախէ զանոնք:

ՇԱԲԱԹԸ ՊԱՀԵԼ

19 Տէրը սա՛ ըսաւ ինծի. «Գնա՛ եւ կայնէ՛ ժողովուրդին որդիներուն դուռը, ուրկէ
Յուդայի թագաւորները կը մտնեն ու կ’ելլեն, ապա Երուսաղէմի բոլոր դռները, 20 եւ ըսէ՛
անոնց. “Մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը, դո՛ւք՝ Յուդայի թագաւորներ, ամբողջ Յուդա, ու
Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներ, որ այս դռներէն կը մտնէք. Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. 21
"Ուշադի՛ր եղէք ձեր անձերուն, եւ Շաբաթ օրը բեռ մի՛ կրէք ու Երուսաղէմի դռներէն ներս
մի՛ բերէք: 22 Շաբաթ օրը ո՛չ բեռ հանեցէք ձեր տուներէն դուրս, ո՛չ ալ որեւէ գործ ըրէք.
հապա Շաբաթ օրը սրբացուցէ՛ք, ինչպէս ձեր հայրերուն հրամայեցի: 23 Բայց անոնք

[ժ] Եբր.՝ ճամբաներուն

[ի] Կամ՝ Ինձմէ

[լ] Եբր.՝ գովաբանութիւնս

[խ] Եբր.՝ գայ

*մտիկ չըրին եւ իրենց ականջը չդարձուցին, հապա իրենց պարանոցը խստացուցին,
որպէսզի մտիկ չընեն ու խրատ չընդունին: 24 Իսկ եթէ ուշադրութեամբ ինծի մտիկ
ընէք,– կը պատգամէ Տէրը,– եւ Շաբաթ օրը այս քաղաքին դռներէն ներս բեռ չբերէք, ու
Շաբաթ օրը սրբացնէք՝ անոր մէջ ո՛չ մէկ գործ ընելով, 25 այն ատեն Դաւիթի գահին վրայ
բազմող թագաւորներն ու իշխանաւորները այս քաղաքին դռներէն պիտի մտնեն՝
կառքերու եւ ձիերու վրայ հեծած, թէ՛ իրենք, թէ՛ իրենց իշխանաւորները, Յուդայի
մարդիկն ու Երուսաղէմի բնակիչները. եւ այս քաղաքը պիտի բնակուի յաւիտենապէս: 26
Յուդայի քաղաքներէն, Երուսաղէմի շրջակայքէն, Բենիամինի երկրէն, դաշտագետինէն,
լեռներէն ու հարաւէն պիտի գան եւ ողջակէզ ու զոհ, հացի ընծայ եւ կնդրուկ պիտի
բերեն, նաեւ շնորհակալութեան ընծաներ պիտի բերեն Տէրոջ տունը: 27 Բայց եթէ ինծի
մտիկ չընէք՝ Շաբաթ օրը սրբացնելու եւ Շաբաթ օրը բեռ կրելով Երուսաղէմի դռներէն
ներս չմտնելու համար, ես ալ անոր դռներուն մէջ կրակ պիտի [ծ]վառեմ, որ պիտի սպառէ
Երուսաղէմի պալատները ու պիտի չմարի"□»:*

ԵՐԵՄԻԱ ԲՐՈՒՏԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

18

*Երեմիայի [ա]ուղղուած խօսքը Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ. 2 «Կանգնէ՛, եւ իջի՛ր բրուտին տունը.
հոն քեզի լսել պիտի տամ իմ խօսքերս»: 3 Ուստի բրուտին տունը իջայ, եւ ահա՛ ան
ճախարակով [բ]կ'աշխատէր: 4 Կաւէ շինած անօթը բրուտին ձեռքին մէջ փճացաւ. ինք ալ
անկէ դարձեալ ուրիշ անօթ մը շինեց, ինչպէս բրուտին [գ]հաճելի եղաւ ընել: 5 Ապա [դ]Տէրը
խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.*

*6 «Միթէ չե՞մ կրնար ձեզի հետ վարուիլ այս բրուտին ըրածին պէս,
Ո՛վ Իսրայէլի տունը,– կը պատգամէ Տէրը.–
Ահա՛ ինչպէս է կաւը բրուտին ձեռքին մէջ,
Այնպէս էք դուք իմ ձեռքիս մէջ, ո՛վ Իսրայէլի տունը:
7 [ե]Երբ ազգի մը կամ թագաւորութեան մը համար ըսեմ
Թէ արմատէն պիտի խլեմ, պիտի փլցնեմ ու կործանեմ,
8 Եթէ այդ ազգը՝ որուն դէմ խօսեցայ, իր չարութենէն դարձի գայ,
Ես ալ պիտի հրաժարիմ այն չարիքէն՝ որ մտածեր էի անոր ընել:
9 Իսկ երբ ազգի մը կամ թագաւորութեան մը համար ըսեմ
Թէ պիտի կառուցանեմ եւ տնկեմ,
10 Եթէ ան իմ ձայնս մտիկ չընելով՝ իմ [զ]առջեւ չարիք գործէ,
Ես ալ պիտի հրաժարիմ այն բարիքէն՝ որ խոստացեր էի անոր ընել:*

[ծ] Եբր.՝ բռնկեցնեմ

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ գործը կ'աշխատէր

[գ] Եբր.՝ աչքերուն ուղիղ

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Եբր.՝ Այն վայրկեանին երբ

[զ] Եբր.՝ աչքերու

11 Ուստի հիմա խօսէ՛ Յուդայի մարդիկներուն
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն, եւ ըսէ՛.
“Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Ահա՛ ես ձեզի համար չարիք կը [է]ծրագրեմ,
Ու ձեզի դէմ [ը]ծրագիր մը կը պատրաստեմ":
Հիմա ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր չար ճամբայէն թող դարձի գայ,
Եւ ձեր [թ]ընթացքն ու արարքները բարեփոխեցէ՛ք"□:
12 Բայց անոնք կ'ըսեն. “Յոյս չկայ,
Որովհետեւ մենք մեր մտածումներուն պիտի հետեւինք,
Եւ մեզմէ իւրաքանչիւրը իր չար սիրտին կամակորութեամբ պիտի վարուի□»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՏԷՐԸ

13 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Այժմ հարցուցէ՛ք [ժ]հեթանոսներուն,
Թէ ո՞վ լսեր է այսպիսի բան մը.
Իսրայէլի կոյսը յոյժ քստմնելի բան մը ըրաւ:
14 Միթէ Լիբանանի ձիւնը դաշտին վէմը կը լքէ՞,
Կամ հեռուէն եկող պաղ, հոսուն ջուրերը կը ցամքի՞ն:
15 Սակայն իմ ժողովուրդս զիս մոռցաւ.
Ունայնութիւններու խունկ ծխեցին,
Եւ անոնց գայթիլ տուին իրենց ճամբաներուն, հնադարեան ճանապարհներուն մէջ,
Որպէսզի ուրիշ շաւիղներէ, չհարթուած ճամբայէ մը քալեն:
16 Այսպէս՝ իրենց երկիրը ամայի [ի]դարձուցին,
Ու յաւիտենապէս սուլոցի ենթակայ:
Անկէ ամէն անցնող պիտի ապշի
Եւ գլուխը շարժէ:
17 Ջանոնք թշնամիին առջեւ պիտի ցրուեմ՝
Արեւելեան հովին պէս,
Անոնց ձախորդութեան օրը
Իրենց [լ]կռնակ պիտի ցուցնեմ, եւ ո՛չ թէ՝ երես»:

ԴԱՒ ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԴԷՄ

18 Այն ատեն ըսին.

[է] Եբր.՝ ձեւակերպեմ

[ը] Եբր.՝ հնարք մը կը հնարեմ

[թ] Եբր.՝ ճամբաներն

[ժ] Կամ՝ ազգերուն

[ի] Եբր.՝ ըրին

[լ] Եբր.՝ ծոծրակ

«Եկէ՛ք, ծրագիր մը պատրաստենք Երեմիայի դէմ,
Որովհետեւ քահանայէն օրէնքը պիտի չկորսուի,
Եւ իմաստունէն՝ խորհուրդը,
Ու մարգարէէն՝ խօսքը:
Եկէ՛ք, զինք լեզուո՛վ [խ]սպաննենք,
Եւ անոր խօսքերէն ո՛չ մէկուն ուշադիր ըլլանք»:
19 «Ո՛վ Տէր, ուշադի՛ր եղիր ինծի,
Ու լսէ՛ ինծի հետ վիճողներուն ձայնը:
20 Միթէ բարիքի փոխարէն չարիք կը հատուցանուի՞.
Բայց անոնք իմ անձիս համար փոս փորեցին:
Յիշէ՛ թէ քու առջեւդ կայնեցայ,
Որպէսզի անոնց համար բարեխօսեմ,
Եւ ցասումդ անոնցմէ հեռացնեմ:
21 Հետեւաբար սովի՛ մատնէ անոնց որդիները,
Թափէ՛ անոնց արիւնը սուրի ձեռքով.
Անոնց կիները զաւակներէ թող զրկուին եւ այրի ըլլան,
Անոնց ամուսինները թող [ծ]սպաննուին,
Ու երիտասարդները պատերազմի մէջ սուրով զարնուին:
22 Անոնց տուներէն աղաղակ թող լսուի,
Երբ յանկարծ ասպատակող գունդ մը բերես անոնց վրայ.
Արդարեւ զիս բռնելու համար փոս փորեցին,
Եւ ոտքերուս համար վարմեր պահեցին:
23 Դուն, ո՛վ Տէր, գիտես անոնց ամբողջ ծրագիրը ինծի դէմ՝
Զիս մեռցնելու համար.
Անոնց անօրէնութիւնը մի՛ քաւեր,
Անոնց մեղքը քու առջեւէդ մի՛ ջնջեր,
Հապա անոնք քու առջեւդ թող [կ]տապալին.
Քու բարկութեանդ ատենը ա՛յդպէս վարուէ անոնց հետ»:

ԿՈՏՐԱԾ ԿՈՒԺԸ

19

Տէրը սա՛ [ա]ըսաւ. «Գնա՛, բրուտի ձեռքով շինուած [բ]խեցիէ կո՛ւժ մը գնէ, եւ ա՛ռ քեզի հետ ժողովուրդէն քանի մը երէցներ ու քահանաներէն քանի մը երէցներ: 2 [գ]Գնա՛ [դ]Խեցիներու

[խ] Եբր.՝ զարնենք

[ծ] Եբր.՝ մահով մեռցուին

[կ] Եբր.՝ գայթին

[ա] Եբր.՝ կը յայտարարէ

[բ] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

[գ] Եբր.՝ Դո՛ւրս ելիր

[դ] Այսինքն՝ Թրծուած կաւէ անօթներու

դրան մուտքը եղող Ենովմի որդիին ձորը, եւ հոն [ե]արտասանէ՛ այն խօսքերը՝ որ քեզի
պիտի հաղորդեմ»: 3 Ըսէ՛. «Ո՛վ Յուդայի թագաւորներ ու Երուսաղէմի բնակիչներ, մտի՛կ
ըրէք Տէրոջ խօսքը: Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես
այս տեղին վրայ այնպիսի չարիք մը պիտի բերեմ, որ զայն լսողին ականջները պիտի
հնչեն: 4 Արդարեւ անոնք զիս լքեցին, այս տեղը ինծմէ օտարացուցին, ու հոս խունկ
ծխեցին ուրիշ աստուածներու՝ որ ո՛չ իրենք կը ճանչնային, ո՛չ իրենց հայրերը, ո՛չ ալ
Յուդայի թագաւորները, եւ այս տեղը անմեղ արիւնով լեցուցին. 5 Նաեւ Բահաղի բարձր
տեղեր կառուցանեցին, որպէսզի իրենց որդիները կրակով այրեն իբր Բահաղի ողջակէզ,
ինչ որ ես չհրամայեցի, ո՛չ ալ այդ մասին խօսեցայ կամ [զ]մտածեցի: 6 Ուստի ահա՛ կու
գան օրերը,- կը պատգամէ Տէրը,- երբ անգամ մըն ալ այս տեղը Տոփէթ ու Ենովմի
որդիին ձորը պիտի չկոչուի, հապա՝ Ջարդի ձոր: 7 Այս տեղը Յուդայի եւ Երուսաղէմի
ծրագիրը պիտի [է]ոչնչացնեմ. զանոնք իրենց թշնամիներուն առջեւ սուրով պիտի [ը]զարնեմ,
իրենց կեանքը փնտռողներուն ձեռքով: Անոնց դիակները երկինքի թռչուններուն ու երկրի
գազաններուն պիտի տամ իբր ուտելիք: 8 Այս քաղաքը ամայի եւ սուլոցի առարկայ պիտի
[թ]դարձնեմ: Ո՛վ որ անոր քովէն անցնի՝ անոր բոլոր պատուհասներուն պատճառով պիտի
ապշի ու սուլէ: 9 Իրենց որդիներուն միսը եւ իրենց աղջիկներուն միսը պիտի կերցնեմ
անոնց. իրարու միս պիտի ուտեն պաշարումի ու տուայտանքի ընթացքին՝ որուն մէջ
անոնց թշնամիները եւ անոնց կեանքը փնտռողները զիրենք պիտի ձգեն□»:

10 «Յետոյ այդ կուժը կոտրէ՛ քեզի հետ գացող մարդոց աչքերուն առջեւ, 11 եւ անոնց
ըսէ՛. “Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Այս ժողովուրդն ու այս քաղաքը այնպէս պիտի
կոտրեմ, ինչպէս մէկը բրուտի անօթը կը կոտրէ, որ ա՛լ [ժ]չնորոգուի. զանոնք Տոփէթի մէջ
պիտի թաղեն՝ [ի]մինչեւ որ ա՛լ թաղելու տեղ չմնայ"□»: 12 «Ա՛յսպէս պիտի ընեմ այս
տեղին եւ անոր բնակիչներուն,- կը պատգամէ Տէրը,- այս քաղաքը Տոփէթի պիտի
[լ]վերածեմ: 13 Երուսաղէմի տուներն ու Յուդայի թագաւորներուն տուները Տոփէթի տեղին
պէս անմաքուր պիտի ըլլան՝ [խ]այն բոլոր տուներուն պատճառով", որոնց տանիքներուն
վրայ երկինքի ամբողջ զօրքին խունկ ծխեցին եւ ուրիշ աստուածներու թափելիք նուէրներ
[ծ]ընծայեցին»:

14 Երեմիա Տոփէթէն եկաւ, ուր Տէրը զինք ղրկեր էր մարգարէանալու համար, Տէրոջ

[ե] Եբր.՝ յայտարարէ՛

[զ] Եբր.՝ սիրտիս մէջ բարձրացաւ

[է] Եբր.՝ պարպեմ

[ը] Եբր.՝ տապալեմ

[թ] Եբր.՝ ընեմ

[ժ] Եբր.՝ չբուժուի

[ի] Կամ՝ ուրիշ թաղելու տեղ չըլլալուն համար

[լ] Եբր.՝ դարձնեմ

[խ] Կամ՝ այսինքն՝ այն բոլոր տուները

[ծ] Եբր.՝ թափեցին

տան գաւիթը կայնեցաւ եւ ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. 15 «Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ այս քաղաքին վրայ ու անոր բոլոր [կ]գիւղաքաղաքներուն վրայ պիտի բերեմ ամբողջ չարիքը՝ որ [հ]վճռեցի անոր դէմ. որովհետեւ իրենց պարանոցը խստացուցին, որպէսզի իմ խօսքերս մտիկ չընեն□»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԲԱԽՈՒՄԸ ՓԱՍՈՒՐԻ ՀԵՏ

20

Եմմերի որդին՝ Փասուր քահանան, որ նաեւ Տէրոջ տան [ա]գլխաւոր վերատեսուչն էր, լսեց այս խօսքերը՝ որ Երեմիա կը մարգարէանար: 2 Ուստի Փասուր Երեմիա մարգարէին զարկաւ, եւ զայն Բենիամինի վերի դրան [բ]գելարանը դրաւ, Տէրոջ տան մէջ: 3 Հետեւեալ օրը Փասուր Երեմիան գելարանէն հանեց: Այն ատեն Երեմիա անոր ըսաւ. «Տէրը քու անունդ Փասուր չի կոչեր, հապա՝ [գ]Մակոր-Միսսապիպ. 4 որովհետեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես քեզ արհաւիրքի պիտի [դ]վերածեմ՝ քեզի ու բոլոր [ե]բարեկամներուդ. անոնք իրենց թշնամիներուն սուրով պիտի իյնան, եւ քու աչքերդ պիտի տեսնեն: Ամբողջ Յուդան Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ, ու զանոնք Բաբելոն պիտի տարագրէ եւ սուրով պիտի զարնէ: 5 Նաեւ այս քաղաքին ամբողջ [զ]հարստութիւնը, անոր ամբողջ վաստակը, անոր բոլոր պատուական բաները պիտի տամ. Յուդայի թագաւորներուն բոլոր գանձերը իրենց թշնամիներուն ձեռքը պիտի յանձնեմ: Զիրենք պիտի կողոպտեն, եւ բռնեն ու Բաբելոն տանին: 6 Դո՛ւն ալ, ո՛վ Փասուր, եւ տանդ բոլոր բնակիչները գերութեան պիտի երթաք. Բաբելոն պիտի երթաս, հոն պիտի մեռնիս ու հոն թաղուիս, թէ՛ դուն եւ թէ բոլոր բարեկամներդ՝ որոնց ստութիւն մարգարէացար□»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԳԱՆԳԱՏԸ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

7 Զիս հրապուրեցիր, ո՛վ Տէր, ու ես հրապուրուեցայ.
Դուն ինձմէ զօրաւոր ես, եւ յաղթեցիր:
Ամէն օր հեգնանքի առարկայ եղայ,
Բոլորը զիս կը ծաղրեն.
8 Որովհետեւ ամէն անգամ որ խօսիմ՝ կ'աղաղակեմ,
Բռնութիւն ու կործանում կը յայտարարեմ.

[կ] *Եբր.՝ քաղաքներուն*

[հ] *Եբր.՝ խօսեցայ*

[ա] *Եբր.՝ առաջնորդ*

[բ] *Այսինքն՝ տանջարանը*

[գ] *Այսինքն՝ ամէն կողմէ արհաւիրք*

[դ] *Եբր.՝ դարձնեմ*

[ե] *Եբր.՝ սիրելիներուդ*

[զ] *Եբր.՝ գանձը*

Տէրոջ խօսքը ամբողջ օրը [է]նախատինքի եւ ծանակի կ'ենթարկէ զիս":
9 Եթէ ըսեմ. «Զինք պիտի չյիշատակեմ,
Անգա՛մ մըն ալ իր անունով պիտի չխօսիմ»,
Սիրտիս մէջ կրակ մը կը վառի,
Ու ոսկորներուս մէջ կը փակուի.
Զայն [ը]կրելու համար կը հիւծիմ, բայց չեմ կրնար:
10 Արդարեւ շատերու չարախօսութիւնը լսեցի.
Ամէն կողմ արհաւիրք կար:
«[թ]Բամբասեցէ՛ք, մենք ալ բամբասենք», ըսին.
Բոլոր [ժ]մտերիմներս իմ կաղալս կը դիտէին՝ ըսելով.
«Թերեւս հրապուրուի, ու մենք անոր յաղթենք
Եւ անկէ մեր վրէժը առնենք»:
11 Բայց Տէրը ինծի հետ է՝ զօրաւոր [ի]ախոյեանի պէս.
Հետեւաբար հալածիչներս պիտի գայթին ու չյաղթեն.
Անոնք յոյժ պիտի ամչնան, քանի որ [լ]պիտի չյաջողին".
Իրենց կրելիք յաւիտենական նախատինքը պիտի չմոռցուի:
12 Բայց ո՛վ զօրքերու Տէր, որ արդարը կը փորձարկես,
[խ]Երիկամունքն ու սիրտը կը տեսնես,
Պիտի տեսնեմ քու վրէժխնդրութիւնդ անոնց վրայ,
Քանի որ քեզի [ծ]յանձնեցի իմ դատս:
13 Տէրո՛ջ երգեցէք, Տէ՛րը գովաբանեցէք,
Որովհետեւ աղքատին անձը չարագործներուն ձեռքէն ազատեց:
14 Անիծեա՛լ ըլլայ այն օրը՝ երբ ես ծնայ.
Իմ մօրս զիս ծնած օրը օրհնեալ չըլլայ:
15 Անիծեա՛լ ըլլայ այն մարդը՝ որ իմ հօրս աւետիս բերաւ,
Եւ զայն յոյժ ուրախացուց՝ ըսելով.
"Արու [կ]զաւակ մը ծնաւ քեզի□:
16 Այդ մարդը այն քաղաքներուն պէս թող ըլլայ՝
Որոնք Տէրը կործանեց առանց արգահատելու.
Ան առտուն աղաղակ թող լսէ,

[է] Եբր.՝ նախատինք եւ ծանակ կ'ըլլայ ինծի

[ը] Եբր.՝ պարունակելու

[թ] Եբր.՝ Յայտարարեցէ՛ք

[ժ] Եբր.՝ խաղաղութեան մարդիկս

[ի] Եբր.՝ բռնաւորի

[լ] Կամ՝ ուշիմ պիտի չըլլան

[խ] Այսինքն՝ Խիղճն

[ծ] Եբր.՝ յայտնեցի

[կ] Եբր.՝ որդի

Ու կէսօրին՝ գոռում:
17 Ինչո՞ւ Տէրը մօրս արգանդէն զիս չմեռցուց,
Որ մայրս ինծի գերեզման ըլլար
Եւ անոր արգանդը յաւիտեան յղի մնար:
18 Ինչո՞ւ մօրս արգանդէն ելայ՝
Որ տաժանք ու տրտմութիւն տեսնեմ,
Եւ օրերս ամօթով սպառին:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿՈՒԻ

21

Ահա՛ւասիկ Տէրոջմէն Երեմիայի [ա]ուղղուած խօսքը, երբ Սեդեկիա թագաւորը Մեղքիայի
որդին՝ Փասուրը ու Մաասիայի որդին՝ Սոփոնիա քահանան անոր ղրկեց՝ ըսելով. 2
«Կ'աղերսե՛նք, մեզի համար Տէրոջ խորհո՛ւրդ հարցուր, որովհետեւ Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը մեզի դէմ կը պատերազմի. թերեւս Տէրը մեզի հետ վարուի
իր բոլոր սքանչելիքներուն համեմատ, եւ ան [բ]մեզմէ հեռանայ"»:
3 Երեմիա անոնց ըսաւ. «Սեդեկիայի սա՛ ըսէք. "Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ. 4 "Ահա՛ ես ձեր ձեռքերուն մէջ եղող պատերազմական զէնքերը պիտի
դարձնեմ, որոնցմով դուք կը պատերազմիք պարիսպին դուրսէն ձեզ պաշարող Բաբելոնի
թագաւորին եւ Քաղդէացիներուն դէմ, ու զանոնք այս քաղաքին մէջ պիտի հաւաքեմ: 5
Ե՛ս ալ ձեզի դէմ պիտի պատերազմիմ երկարած ձեռքով եւ ուժեղ բազուկով,
բարկութեամբ, ցասումով ու մեծ զայրոյթով: 6 Այս քաղաքին բնակիչները՝ թէ՛ մարդ եւ թէ
անասուն՝ պիտի զարնեմ. անոնք մեծ ժանտախտով պիտի մեռնին: 7 Անկէ ետք,– կը
պատգամէ Տէրը,– Յուդայի թագաւորը՝ Սեդեկիան, անոր ծառաներն ու ժողովուրդը, եւ
այս քաղաքին մէջ ժանտախտէն, սուրէն ու սովէն ճողոպրածները պիտի մատնեմ
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը, անոնց թշնամիներուն ձեռքը եւ անոնց
կեանքը փնտռողներուն ձեռքը: Զանոնք սուրի բերանէ պիտի անցընէ. անոնց պիտի
չխղճայ, պիտի չարգահատի ու չգթայ"□»:
8 «Այս ժողովուրդին ըսէ՛. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ձեր առջեւ կը դնեմ կեանքի
ճամբան եւ մահուան ճամբան: 9 Ո՛վ որ այս քաղաքին մէջ կը կենայ՝ սուրով, սովով ու
ժանտախտով պիտի մեռնի. իսկ ո՛վ որ դուրս ելլէ եւ ձեզ պաշարող Քաղդէացիներուն
յանձնուի՝ ողջ պիտի մնայ. անոր կեանքը աւարի մը պէս պիտի ըլլայ իրեն: 10 Արդարեւ
իմ երեսս այս քաղաքին դէմ [գ]ուղղեցի՝ չարիք բերելու համար, եւ ո՛չ թէ բարիք,– կը
պատգամէ Տէրը.– ան Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի յանձնուի, ինք ալ զայն կրակով
պիտի այրէ"□»:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՏԱՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

11 «Յուդայի թագաւորին տան մասին լսեցէ՛ք Տէրոջ խօսքը. 12 "Ո՛վ Դաւիթի տունը,
Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Առտուն [դ]արդարութեա՛մբ դատեցէք եւ ազատեցէ՛ք

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ մեր վրայէն բարձրանայ

[գ] Եբր.՝ դրի

[դ] Եբր.՝ իրաւունքո՛վ

յափշտակութեան ենթարկուողը հարստահարիչին ձեռքէն, որպէսզի ձեր չար արարքներուն պատճառով իմ ցասումս կրակի պէս չպոռթկայ ու ո՛չ մէկը կարենայ զայն մարել'□»: 13 «Ահա՛ ես ձեզի դէմ եմ, ո՛վ հովիտին՝ լեռնադաշտի վէմին բնակիչները,– կը պատգամէ Տէրը:– Դուք կ'ըսէք. "Ո՞վ պիտի իջնէ մեզի դէմ, կամ ո՞վ պիտի մտնէ մեր բնակավայրերը□: 14 Բայց ես ձեզի պիտի հատուցանեմ ձեր արարքներու պտուղին համեմատ,– կը պատգամէ Տէրը.– անոր անտառին մէջ կրակ պիտի [ե]վառեմ, եւ զայն շրջապատող ամէն ինչ պիտի սպառէ□»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՏԱՆ

22

Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Յուդայի թագաւորին տո՛ւնը իջիր,
Ու հոն սա՛ խօսքը ըսէ.
2 "Ո՛վ Դաւիթի գահին վրայ բազմող Յուդայի թագաւոր,
Մտի՛կ ըրէ Տէրոջ խօսքը,
Թէ՛ դուն, թէ՛ քու ծառաներդ ու ժողովուրդդ,
Որ այս դռներէն կը մտնէք:
3 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Իրաւո՛ւնք եւ արդարութի՛ւն կիրարկեցէք.
Ազատեցէ՛ք յափշտակութեան ենթարկուողը հարստահարիչին ձեռքէն.
Գաղթականը, որբը եւ այրին
Մի՛ կեղեքէք, բռնութիւն մի՛ բանեցնէք,
Եւ այս տեղը անմեղ արիւն մի՛ թափէք:
4 Արդարեւ եթէ ի՛րապէս այս խօսքը գործադրէք,
Դաւիթի գահին վրայ բազմող թագաւորները՝
Կառքերու եւ ձիերու վրայ հեծած՝
Այս տան դռներէն պիտի մտնեն,
[ա]Իրե՛նք, եւ իրենց ծառաներն ու ժողովուրդը:
5 Բայց եթէ այս խօսքերը մտիկ չընէք,
[բ]Իմ անձիս վրայ" երդում կ'ընեմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Թէ այս տունը աւերակ պիտի ըլլայ'□»:
6 Որովհետեւ Յուդայի թագաւորին տան մասին՝
Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Դուն ինծի Գաղաադի պէս
Ու Լիբանանի գագաթին պէս ես,
Սակայն անշուշտ քեզ անապատի
Եւ անբնակ քաղաքներու պիտի [գ]վերածեմ,

[ե] Եբր.՝ բռնկեցնեմ

[ա] Եբր.՝ Ի՛նք

[բ] Եբր.՝ Ինձմով

[գ] Եբր.՝ ընեմ

7 Ու քեզի դէմ բնաջնջողներ պիտի [դ]պատրաստեմ.
Իւրաքանչիւրը իր զէնքով պիտի գայ,
Եւ քու ընտիր մայրիներդ պիտի կտրեն
Ու կրակը ձգեն»:
8 Այս քաղաքէն շատ ազգեր պիտի անցնին
Եւ իրարու ըսեն.
“Ինչո՞ւ Տէրը այս մեծ քաղաքին հետ այսպէս վարուեցաւ□:
9 Ու պիտի պատասխանեն. “Որովհետեւ Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն ուխտը լքեցին,
Եւ ուրիշ աստուածներու երկրպագեցին ու զանոնք պաշտեցին□:
10 Մեռնողին համար մի՛ լաք,
Անոր համար մի՛ ողբաք.
Հապա գացողի՛ն համար դառնապէս լացէք,
Որովհետեւ ա՛լ պիտի չվերադառնայ
Եւ իր [ե]ծննդավայրը պիտի չտեսնէ»:
11 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ
Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Սեղղումի մասին,
Որ իր հօր՝ Յովսիայի տեղ թագաւորեց
Ու այս տեղէն դուրս ելաւ.
«Ան ա՛լ հոս պիտի չվերադառնայ,
12 Հապա իր տարագրուած տեղը պիտի մեռնի.
Ա՛լ այս երկիրը պիտի չտեսնէ»:
13 «Վա՜յ անոր՝ որ իր տունը անարդարութեամբ կը կառուցանէ,
Եւ իր վերնատունները՝ անիրաւութեամբ.
Որ իր ընկերը առանց վճարումի կ’աշխատցնէ,
Ու անոր [զ]գործը չի վարձատրեր”.
14 Որ կ’ըսէ.
“Ինծի ընդարձակ տուն
Ու հանգստաւէտ վերնատուններ կառուցանեմ□,
Եւ իրեն պատուհաններ կը բանայ,
Զայն մայրիի փայտով կը պատէ
Ու [է]նօթով կը ներկէ:
15 Արդեօք պիտի թագաւորե՞ս
Մայրիի փայտերու [ը]զարդարանքովդ:
Միթէ քու հայրդ, որ կերաւ ու խմեց,
Իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկեց,
Բարօրութիւն չունեցա՞ւ:
16 Դժբախտին եւ աղքատին դատը պաշտպանեց,

[դ] Եբր.՝ սրբացնեմ

[ե] Եբր.՝ ծնունդի երկիրը

[զ] Եբր.՝ գործին վարձք չի տար

[է] Այսինքն՝ բարձրորակ կարմիր ներկով

[ը] Եբր.՝ բորբոքումովդ

Ուստի անոր բարիք եղաւ:
Միթէ զիս ճանչնալը ասիկա չէ՞,— կը պատգամէ Տէրը:—
17 Սակայն քու աչքերդ ու սիրտդ
Միայն ագահութեանդ ուղղուած են,
Որպէսզի անմեղ արիւն թափես,
Եւ հարստահարութիւն ու վայրագութիւն բանեցնես»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ՅՈՎԱԿԻՄԻ ՄԱՍԻՆ

18 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ
Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի մասին.
«Անոր վրայ պիտի չհեծեծեն՝ ըսելով.
“Վա՛յ, եղբայրս”, կամ. “Վա՛յ քոյրս”.
Անոր վրայ պիտի չհեծեծեն՝ ըսելով.
“Վա՛յ, իմ տէ՛րս”, կամ. “Վա՛յ անոր պատիւին”:
19 Ան իշու թաղումով պիտի թաղուի.
Պիտի քաշկռտուի,
Ու Երուսաղէմի դռներէն դուրս նետուի»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՃԱԿԱՏԱԳՐԻՆ ՄԱՍԻՆ

20 «Լիբանա՛ն բարձրացիր եւ աղաղակէ՛.
Ձայնդ լսե՛լ տուր Բասանի մէջ,
Եւ աղաղակէ՛ Աբիրամէ.
Որովհետեւ քու բոլոր հոմանիներդ ջախջախուեցան:
21 Երբ դուն անդորրութեան մէջ էիր՝ քեզի խօսեցայ,
Բայց դուն ըսիր. “Մտիկ չեմ ըներ”:
Քու երիտասարդութենէդ ի վեր ա՛յս է [ա]ընթացքդ,
Որ իմ խօսքս մտիկ չըներ:
22 Քու բոլոր հովիւներդ հովին ճարակ պիտի ըլլան,
Ու հոմանիներդ գերութեան պիտի երթան:
Անշուշտ այն ատեն պիտի ամչնաս եւ խայտառակուիս
Ամբողջ չարութեանդ համար:
23 Ո՛վ Լիբանանի մէջ բնակող
Ու մայրիներու մէջ բոյն ունեցող,
Ո՜րչափ ողորմելի պիտի ըլլաս՝ երբ վրադ երկունքի ցաւեր հասնին,
Ծննդաբերող կնոջ երկունքի ցաւին պէս»:

ՅԵՔՈՆԻԱՅԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

24 «Ես կ’ապրի՛մ,— կը պատգամէ Տէրը,—
Ո՛վ Յուդայի թագաւոր, Յովակիմի որդի՝ Յեքոնիա.
Թէեւ իմ աջ ձեռքիս մէջ կնիք ըլլաս,
Անկէ ալ քեզ պիտի փրցնեմ:

[ա] Եբր.՝ ճամբադ

25 Քեզ պիտի մատնեմ կեանքդ փնտռողներուն ձեռքը,
Այն մարդոց ձեռքը՝ [ժ]որոնցմէ դուն կը վախնաս.–
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը,
Ու Քաղդէացիներուն ձեռքը:
26 Քեզ ու մայրդ՝ որ քեզ ծնաւ,
Օտար երկիր պիտի նետեմ՝
Ուր ծնած չէք,
Եւ հոն պիտի մեռնիք.
27 Պիտի չվերադառնան այն երկիրը՝
Ուր վերադառնալ [ի]կը տենչան"»:
28 Միթէ այս մարդը՝ Յեքոնիա արհամարհուած ու կոտրտած սափո՞ր մըն է,
Կամ թէ այնպիսի անօ՞թ մը՝ որմէ ո՛չ մէկը կ'ախորժի:
Ինչո՞ւ ինք եւ իր զարմը վտարուեցան,
Ու նետուեցան երկիր մը՝ որ չէին ճանչնար:
29 Ո՛վ երկիր, երկիր, երկիր,
Մտի՛կ ըրէ Տէրոջ խօսքը:
30 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Իբր անզաւա՛կ արձանագրեցէք այս մարդը,
[լ]Մարդ մը՝ որ իր օրերուն մէջ պիտի չյաջողի.
Արդարեւ անոր զարմէն ո՛չ մէկը պիտի յաջողի
Դաւիթի գահին վրայ բազմիլ,
Ու երբեք Յուդայի վրայ տիրել»:

ՅՈՅՍ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐ

23

«Վա՜յ այն հովիւներուն,
Որոնք իմ արօտիս ոչխարները կը կորսնցնեն եւ կը ցրուեն», կը պատգամէ Տէրը:
2 Հետեւաբար Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ
Այն հովիւներուն մասին՝ որ իմ ժողովուրդս կը հովուեն.
«Դուք իմ ոչխարներս ցրուեցիք ու զանոնք քշեցիք,
Զանոնք չխնամեցիք:
Ահա՛ ես ձեր չար արարքներու համար
[խ]Ձեզ պիտի պատժեմ",– կը պատգամէ Տէրը:–
3 Իսկ իմ ոչխարներուս մնացորդը պիտի հաւաքեմ
Այն բոլոր երկիրներէն՝ ուր զանոնք քշեր էի.
Զանոնք իրենց արօտավայրերը պիտի վերադարձնեմ,
Ուր պիտի աճին եւ շատնան:
4 Անոնց վրայ հովիւներ պիտի նշանակեմ՝ որ զանոնք հովուեն.

[ժ] Եբր.՝ որոնց երեսէն

[ի] Եբր.՝ իրենց անձը կը բարձրացնեն

[լ] Եբր.՝ Զօրաւոր մարդ

[խ] Եբր.՝ Ձեզի պիտի այցելեմ

Անոնք ա՛լ պիտի չվախնան ու չզարհուրին,
Եւ անոնցմէ ո՛չ մէկը պիտի պակսի», կը պատգամէ Տէրը:
5 «Ահա՛ կու գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Երբ Դաւիթէն արդար Շառաւիղ մը պիտի հանեմ,
Թագաւոր մը՝ որ ուշիմութեամբ պիտի թագաւորէ,
Ու երկրին մէջ իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկէ:
6 Անոր օրերը Յուդա պիտի ազատի,
Իսրայէլ ապահովութեամբ բնակի,
Եւ սա՛ է անոր անունը՝ որով պիտի կոչուի.
“Տէրը՝ մեր արդարութիւնը□:
7 Հետեւաբար ահա՛ պիտի գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Երբ ա՛լ պիտի չըսուի. “Կ՚ապրի՛ Տէրը՝
Որ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն բարձրացուց□,
8 Հապա. “Կ՚ապրի՛ Տէրը՝
Որ Իսրայէլի զարմը բարձրացուց ու բերաւ հիւսիսի երկրէն,
Նաեւ այն բոլոր երկիրներէն՝ ուր զանոնք աքսորեր էի□,
Եւ անոնք իրենց հողին վրայ պիտի բնակին»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ՄԱՐԳԱՐԷՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

9 Մարգարէներուն համար սիրտս իմ ներսս կոտրած է.
Բոլոր ոսկորներս կը դողան.
Գինով մարդու պէս,
Եւ [բ]գինիէն նուաճուած" [գ]մարդու պէս եղայ՝
Տէրոջ պատճառով եւ անոր սուրբ խօսքերուն պատճառով:
10 Արդարեւ երկիրը շնացողներով լեցուած է.
Երկիրը կը սգայ անէծքին պատճառով.
Անապատին մարգագետինները չորցան:
Անոնց վազքը չարաղէտ է.
Անոնց զօրութիւնը անիրաւ է:
11 «Արդարեւ թէ՛ մարգարէն եւ թէ քահանան [դ]պղծուած են.
Անոնց չարութիւնը իմ տանս մէջ ալ գտայ,– կը պատգամէ Տէրը:–
12 Հետեւաբար անոնց ճամբաները
Մթութեան մէջ զիրենք պիտի սահեցնեն.
Անոնք հոն պիտի հրուին եւ իյնան,
Որովհետեւ ես [ե]պատիժի տարին
Անոնց վրայ չարիք պիտի բերեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
13 Սամարիայի մարգարէներուն մէջ
Անպատշաճութիւն տեսայ.

[բ] Եբր.՝ գինին գլուխը անցած

[գ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդու

[դ] Եբր.՝ պղծուած

[ե] Եբր.՝ հատուցումի

Բահաղի անունով կը մարգարէանան
Եւ իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը կը մոլորեցնեն:
14 Երուսաղէմի մարգարէներուն մէջ քստմնելի բան մը տեսայ.
Անոնք շնութիւն կ՚ընեն ու ստութեան մէջ կ՚ընթանան,
Չարագործներուն ձեռքերը կ՚ուժովցնեն,
Որպէսզի ո՛չ մէկը դարձի գայ իր չարութենէն.
Անոնք բոլորը ինծի Սոդոմի պէս եղան,
Եւ անոր բնակիչները՝ Գոմորի պէս»:
15 Հետեւաբար զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ մարգարէներուն մասին.
«Ահա՛ ես անոնց օշինդր պիտի կերցնեմ,
Անոնց թունաւոր ջուր պիտի խմցնեմ,
Որովհետեւ Երուսաղէմի մարգարէներէն ամբարշտութիւն ելաւ
Եւ ամբողջ երկրին մէջ տարածուեցաւ»:
16 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ձեզի մարգարէացող մարգարէներուն խօսքերը մտիկ մի՛ ընէք.
Անոնք ունայնութեան կը տանին ձեզ.
Իրենց սիրտին տեսիլքը կը խօսին,
Ո՛չ թէ Տէրոջ բերանէն:
17 Անոնք զիս անարգողներուն կը խօսին ու կ՚ըսեն.
“Տէրը ըսաւ. "Ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ"□,
Եւ իրենց սիրտին կամակորութեան մէջ բոլոր ընթացողներուն կ՚ըսեն.
“Ձեր վրայ չարիք պիտի չգայ□»:
18 Անոնցմէ ո՞վ [գ]ներկայ եղաւ՝՝ Տէրոջ խորհրդաժողովին,
Զայն տեսաւ եւ անոր խօսքը լսեց.
Ո՞վ ուշադիր եղաւ անոր խօսքին, ու մտիկ ըրաւ:
19 Ահա՛ Տէրոջ մրրիկը ցասումով [ե]բարձրացաւ.
Ան [զ]սաստիկ մրրիկ է,
Ամբարիշտներուն գլուխին վրայ պիտի [է]պայթի:
20 Տէրոջ բարկութիւնը պիտի չհեռանայ,
Մինչեւ որ իր սիրտին [ը]մտածումները չիրագործէ ու չհաստատէ.
Վերջին օրերը ասիկա [թ]բոլորովին պիտի հասկնաք:
21 Այս մարգարէները ես չղրկեցի, բայց անոնք կը վազեն.
Ես անոնց չխօսեցայ, բայց անոնք կը մարգարէանան:
22 Իսկ եթէ անոնք իմ խորհրդաժողովիս ներկայ եղած
Եւ իմ խօսքս ժողովուրդիս լսել տուած ըլլային,

[գ] Եբր.՝ կայնեցաւ

[ե] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[զ] Եբր.՝ ցաւալի

[է] Եբր.՝ ցաւցնէ

[ը] Եբր.՝ մտադրութիւնները

[թ] Եբր.՝ հասկնալով

Զանոնք իրենց չար ˡընթացքէն
Ու չար արարքներէն պիտի հեռացնէին»:
23 «Միթէ ես միայն մօտակայի՞ն Աստուածն եմ,
Իսկ հեռաւորին Աստուածը չե՞մ,– կը պատգամէ Տէրը:–
24 Կամ թէ մէկը կրնա՞յ ծածուկ տեղեր պահուըտիլ՝
Որ ես զինք չտեսնեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
Միթէ երկինքն ու երկիրը լեցնողը ես չե՞մ», կը պատգամէ Տէրը:
25 «Իմ անունովս ստութիւն մարգարէացող մարգարէներուն ըսածները լսեցի,
Որոնք կ՚ըսեն. "Երազ տեսայ, երազ տեսայ":
26 Մինչեւ ե՞րբ ասիկա ստութիւն մարգարէացող մարգարէներուն սիրտին մէջ պիտի ըլլայ,
Որոնք իրենց սիրտին խաբէութիւններով կը մարգարէանան:
27 Անոնք իրենց երազներով – որ իրարու կը պատմեն –
Կը մտածեն իմ անունս մոռցնել տալ ժողովուրդիս ,
Ինչպէս իրենց հայրերը Բահաղի պատճառով իմ անունս մոռցան:
28 Երազ ունեցող մարգարէն երազը թող պատմէ,
Իսկ իմ խօսքս ունեցողը՝ ˣճշմարտութեամբ թող հաղորդէ իմ խօսքս.
Յարդը ի՞նչ արժէք ունի ցորենին քով,– կը պատգամէ Տէրը:–
29 Միթէ իմ խօսքս կրակի պէս չէ՞,– կը պատգամէ Տէրը,–
Կամ ժայռը ᶜփշրող ուռի պէս չէ՞»:
30 «Հետեւաբար ահա՛ ես այն մարգարէներուն դէմ եմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Որոնք իմ խօսքերս իրարմէ կը գողնան:
31 Ահա՛ ես այն մարգարէներուն դէմ եմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Որոնք իրե՛նց լեզուները կը գործածեն, ու կ՚ըսեն. "Ի՛նք պատգամեց":
32 Ահա՛ ես այն ᵏսուտ երազներ մարգարէացողներուն դէմ եմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Որոնք զանոնք կը պատմեն, եւ իմ ժողովուրդս կը մոլորեցնեն
Իրենց ստութիւններով ու սնապարծութեամբ:
Ես զանոնք չղրկեցի, ո՛չ ալ անոնց հրամայեցի.
Ուստի անոնք այս ժողովուրդին բնա՛ւ օգտակար պիտի չըլլան», կը պատգամէ Տէրը:

ՏԷՐՈՋ ՊԱՏԳԱՄԸ

33 «Եթէ այս ժողովուրդը,
Կամ մարգարէ մը, կամ քահանայ մը,
Քեզի հարցնէ. "Ի՞նչ է Տէրոջ պատգամը",
Անոնց պատասխանէ՛. "Ի՞նչ պատգամ"»:
«Ես ձեզ անշուշտ երեսէ պիտի ձգեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
34 Այն մարգարէն, կամ քահանան, կամ ժողովուրդը՝
Որ կ՚ըսէ. "Տէրոջ պատգամը",

ˡ Եբր.՝ ճամբաներէն

ˣ Եբր.՝ ճշմարտութեամբ

ᶜ Եբր.՝ ցրուող

ᵏ Կամ՝ կեղծ

Այդ մարդն ու անոր տունը պիտի [հ]պատժեմ:
35 Իւրաքանչիւրը՝ իր ընկերին,
Իւրաքանչիւրը՝ իր եղբօր սա՛ թող ըսէ.
“Տէրը ի՞նչ պատասխանեց,
Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ:
36 Ա՛լ Տէրոջ պատգամը մի՛ յիշատակէք,
Որովհետեւ իւրաքանչիւրին խօ՛սքը պիտի ըլլայ իր պատգամը,
Որովհետեւ դուք ապրող Աստուծոյն,
Զօրքերու Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն խօսքը խեղաթիւրեցիք□:
37 Մարգարէին սա՛ ըսէ.
“Տէրը քեզի ի՞նչ պատասխանեց,
Տէրը ի՞նչ խօսեցաւ:
38 Իսկ եթէ ըսէք. "Տէրոջ պատգամը",
Այն ատեն Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Քանի սա՛ խօսքը կ'ըսէք. «Տէրոջ պատգամը»,
Թէպէտ ես ձեզի լուր ղրկեցի եւ ըսի. «Մի՛ ըսէք. “Տէրոջ պատգամը□»,
39 Ահա՛ ես ձեզ բոլորովին պիտի մոռնամ.
Երեսէ պիտի ձգեմ ձեզ եւ այն քաղաքը՝ որ ձեզի ու ձեր հայրերուն տուի,
Եւ պիտի վտարեմ ձեզ իմ ներկայութենէս:
40 Ձեր վրայ յաւիտենական նախատինք
Ու յաւիտենական խայտառակում պիտի դնեմ,
Որ պիտի չմոռցուի"□»:

ԵՐԿՈՒ ԿՈՂՈՎ ԹՈՒԶ

24

Երբ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երուսաղէմէն տարագրեց եւ Բաբելոն տարաւ Յուդայի թագաւորը, Յովակիմի որդին՝ Յեքոնիան , նաեւ Յուդայի իշխանաւորները, [ա]հիւսներն ու դարբինները, Տէրը ինծի սա՛ տեսիլքը տեսնել տուաւ.– ահա՛ Տէրոջ տաճարին առջեւ դրուած երկու կողով թուզ կար. 2 մէկ կողովին մէջ շատ լաւ թուզեր կային՝ կանխահաս թուզերու պէս, իսկ միւս կողովին մէջ շատ գէշ թուզեր կային, որոնք կարելի չէր ուտել՝ ա՛յնքան որ գէշ էին: 3 Տէրը ինծի ըսաւ. «Ո՛վ Երեմիա, ի՞նչ կը տեսնես»: Ես ալ ըսի. «Թուզեր. լաւ թուզերը շատ լաւ են, իսկ գէշերը՝ շատ գէշ, ու կարելի չէ զանոնք ուտել՝ ա՛յնքան որ գէշ են»:

4 Այն ատեն [բ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. 5 “Այս լաւ թուզերուն պէս պիտի ճանչնամ Յուդայէն տարագրուածները, որ այս տեղէն Քաղդէացիներուն երկիրը ղրկեցի՝ իրենց բարիքին համար: 6 Իմ աչքերս անոնց վրայ պիտի [գ]սեւեռեմ՝ բարիքի համար, եւ զանոնք այս երկիրը պիտի վերադարձնեմ. զանոնք պիտի կառուցանեմ, ո՛չ թէ փլցնեմ. զանոնք պիտի տնկեմ, ո՛չ թէ

[հ] Եբր.՝ հատուցանեմ

[ա] Կամ՝ արհեստաւորներն

[բ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[գ] Եբր.՝ դնեմ

խլեմ: 7 Անոնց այնպիսի սիրտ մը պիտի տամ, որ զիս ճանչնան թէ ե՛ս եմ Տէրը: Անոնք իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան, ու ես անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ, քանի իրենց ամբողջ սիրտով ինծի պիտի վերադառնան□: 8 Իսկ այս գէշ թուզերուն մասին, որոնք ա՛յնքան գէշ են՝ որ կարելի չէ ուտել, ի՛նչպէս Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ա՛յդպէս պիտի դարձնեմ Յուդայի թագաւորը՝ Սեդեկիան, անոր իշխանաւորներն ու Երուսաղէմի մնացորդը, որոնք այս երկրին մէջ մնացած են, նաեւ Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակողները: 9 Զանոնք երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ սոսկումի ու ձախորդութեան պիտի մատնեմ, որպէսզի նախատինք, [դ]նշաւակ, կատակի առարկայ եւ անէծք ըլլան այն բոլոր տեղերը՝ ուր զանոնք պիտի աքսորեմ: 10 Անոնց վրայ սուր, սով ու ժանտախտ պիտի ղրկեմ, մինչեւ որ [ե]անհետանան այն հողին վրայէն՝ որ իրենց եւ իրենց հայրերուն տուի□»:

ՀԻՒՍԻՍԷՆ ԵԿՈՂ ԹՇՆԱՄԻՆ

25

Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի չորրորդ տարին, որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին առաջին տարին էր, ամբողջ Յուդայի ժողովուրդին մասին Երեմիայի [ա]ուղղուած խօսքը, 2 որ Երեմիա մարգարէն ամբողջ Յուդայի ժողովուրդին եւ բոլոր Երուսաղէմի բնակիչներուն հաղորդեց՝ ըսելով. 3 «Յուդայի թագաւորին՝ Ամոնի որդիին Յովսիայի տասներեքերորդ տարիէն մինչեւ այսօր, որ քսաներեք տարի է, Տէրոջ խօսքը ինծի [բ]ուղղուեցաւ ու ես ձեզի հաղորդեցի՝ կանուխ ելլելով, բայց մտիկ չըրիք: 4 Տէրը ձեզի ղրկեց իր բոլոր ծառաները՝ մարգարէները – կանուխ ելլելով ղրկեց –, բայց մտիկ չըրիք ու ձեր ականջը չդարձուցիք՝ մտիկ ընելու համար: 5 Անոնք կ՛ըսէին. "Ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող դարձի գայ իր չար [գ]ընթացքէն եւ չար արարքներէն, որպէսզի [դ]դարէ դար" բնակիք այն հողին վրայ՝ որ Տէրը ձեզի ու ձեր հայրերուն տուաւ: 6 Ուրիշ աստուածներու մի՛ հետեւիք՝ զանոնք պաշտելու եւ անոնց երկրպագելու համար, ու զիս մի՛ գրգռէք ձեր ձեռքերուն գործերով, որպէսզի ձեզի չարիք չընեմ□: 7 Բայց դուք ինծի մտիկ չըրիք,– կը պատգամէ Տէրը,– որպէսզի զիս ձեր ձեռքերուն գործերով գրգռէք՝ ձեր ձախորդութեան համար:

8 «Հետեւաբար զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. 9 "Քանի իմ խօսքերս մտիկ չըրիք, ահա՛ ես պիտի [ե]կանչեմ եւ առնեմ բոլոր հիւսիսի ցեղախմբերը,– կը պատգամէ Տէրը,– նաեւ իմ ծառաս՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը, ու զանոնք պիտի բերեմ այս երկրին դէմ, անոր բնակիչներուն դէմ, եւ այս բոլոր շրջակայ ազգերուն դէմ: Զանոնք պիտի անճիտեմ, ապշութեան ու սուլոցի ենթակայ ընեմ, եւ յաւիտենապէս աւերակ դարձնեմ: 10 Անկէ պիտի դադրեցնեմ բերկրանքի ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը, փեսային

[դ] *Եբր.՝ առակ*

[ե] *Եբր.՝ սպառին*

[ա] *Եբր.՝ եղած*

[բ] *Եբր.՝ եղաւ*

[գ] *Եբր.՝ ճամբայէն*

[դ] *Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

[ե] *Եբր.՝ մարդ ղրկեմ*

*ձայնն ու հարսին ձայնը, ջաղացքին ձայնը եւ ճրագին լոյսը: 11 Այս ամբողջ երկիրը
աւերակ ու ամայութիւն պիտի ըլլայ, եւ այս ազգերը եօթանասուն տարի Բաբելոնի
թագաւորին պիտի ծառայեն□:*
*12 «“Երբ եօթանասուն տարին լրանայ, Բաբելոնի թագաւորը եւ այդ ազգը պիտի
[գ]պատժեմ իրենց անօրէնութեան համար. նաեւ Քաղդէացիներուն երկիրը պիտի
պատժեմ,— կը պատգամէ Տէրը,— եւ զայն յաւիտենապէս ամայի պիտի [է]դարձնեմ: 13 Այդ
երկրին վրայ [ը]պիտի իրագործեմ” այն բոլոր խօսքերս՝ որ անոր դէմ արտասանեցի,
այսինքն՝ ամէն ինչ որ այս գիրքին մէջ գրուած է, որ Երեմիա մարգարէացաւ բոլոր
ազգերուն դէմ: 14 Արդարեւ շատ ազգեր եւ մեծ թագաւորներ զիրենք ալ պիտի
ստրկացնեն, ու ես անոնց պիտի հատուցանեմ իրենց արարքներուն եւ իրենց ձեռքերու
գործերուն համեմատ□»:*

ԱԶԳԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

*15 Արդարեւ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ [թ]ըսաւ ինծի. «Ա՛ռ ձեռքէս այս ցասումի
գինիին բաժակը, եւ խմցո՛ւր զայն այն բոլոր ազգերուն՝ որոնց քեզ կը ղրկեմ: 16 Անոնք
պիտի խմեն ու տատանին, եւ պիտի խենթանան այն սուրին պատճառով՝ որ անոնց մէջ
պիտի ղրկեմ»: 17 Ուստի Տէրոջ ձեռքէն առի բաժակը, ու [ժ]խմցուցի այն բոլոր ազգերուն՝
որոնց Տէրը զիս ղրկեց.— 18 Երուսաղէմի, Յուդայի քաղաքներուն, անոր թագաւորներուն
եւ իշխաններուն, որպէսզի զանոնք աւերակ, ամայութիւն, սուլոցի պատճառ ու անէծք
դարձնէ, ինչպէս այսօր կ՚երեւնայ. 19 Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին եւ անոր
ծառաներուն, իշխաններուն ու ամբողջ ժողովուրդին. 20 Նաեւ բոլոր
[ի]խառնածիններուն եւ Հուսի երկրին բոլոր թագաւորներուն. Փղշտացիներու երկրին բոլոր
թագաւորներուն, այսինքն՝ Ասկաղոնի, Գազայի, Ակկարոնի եւ Ազովտոսի մնացորդին. 21
Եդովմի, Մովաբի, ու Ամմոնի որդիներուն. 22 Տիւրոսի բոլոր թագաւորներուն, Սիդոնի
բոլոր թագաւորներուն, եւ ծովուն միւս կողմը եղող [լ]կղզիներու թագաւորներուն. 23
Դեդանի, Թեմայի, Բուզի, ու բոլոր [խ]իրենց մօրուքին ծայրերը կտրողներուն”. 24 Արաբիայի
բոլոր թագաւորներուն եւ անապատը բնակող խառնածիններու բոլոր թագաւորներուն. 25
[ծ]Զամբրիի բոլոր թագաւորներուն, Եղամի բոլոր թագաւորներուն ու Մարաստանի բոլոր
թագաւորներուն. 26 հիւսիսի բոլոր թագաւորներուն, մօտ կամ հեռու եղողներուն, ասոնց եւ*

[գ] **Եբր.՝** հատուցանեմ

[է] **Եբր.՝** ընեմ

[ը] **Եբր.՝** բերել պիտի տամ

[թ] **Եբր.՝** կը յայտարարէ

[ժ] **Կամ՝** հրամցուցի

[ի] **Կամ՝** Արաբներուն

[լ] **Կամ՝** ծովեզերեայ երկիրներու

[խ] **Կամ՝** երկրի ծայրերը եղողներուն

[ծ] **Կամ՝** Զեմրանացիներու

անոնց, ու երկրագունդի մակերեսին վրայ եղող երկրի բոլոր թագաւորներուն. անոնցմէ ետքն ալ՝ [կ]Սիսակի թագաւորը պիտի խմէ: 27 «Անոնց ըսէ՛. “Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Խմեցէ՛ք, գինովցէ՛ք ու փսխեցէ՛ք. ինկէ՛ք եւ ա՛լ ոտքի մի՛ ելլէք այն սուրին պատճառով՝ որ ձեր մէջ պիտի ղրկեմ"□: 28 Եթէ մերժեն բաժակը քու ձեռքէդ առնել՝ խմելու համար, անոնց ըսէ՛. “Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Անշո՛ւշտ պիտի խմէք. 29 որովհետեւ ահա՛ ես սկսայ իմ անունովս կոչուած քաղաքին վրայ չարիք բերել. միթէ դուք անպատի՞ժ պիտի մնաք: Ո՛չ, անպատիժ պիտի չմնաք, քանի որ երկրի բոլոր բնակիչներուն վրայ սուրը պիտի կանչեմ", կը պատգամէ զօրքերու Տէրը□»:

30 «Ուստի դուն այս բոլոր խօսքերը անոնց դէմ մարգարէանալով՝ անոնց ըսէ՛.
“Տէրը բարձր վայրէն պիտի [հ]գոչէ,
Եւ իր սուրբ բնակավայրէն իր ձայնը լսել պիտի տայ.
Իր բնակարանին դէմ ահարկու ձայնով պիտի գոչէ,
Խաղող կոխողներու ճիչին պէս՝
Երկրի բոլոր բնակիչներուն դէմ պիտի [ձ]աղաղակէ:
31 Անոր ժխորը մինչեւ երկրի ծայրերը պիտի հասնի,
Որովհետեւ Տէրը ազգերուն հետ վէճ ունի.
Ան ամէն մարմինի հետ դատ պիտի վարէ,
Եւ ամբարիշտները սուրի պիտի մատնէ□, կը պատգամէ Տէրը»:
32 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ չարիքը ազգէ ազգ պիտի [ղ]փոխանցուի.
Երկրի ծագերէն մեծ մրրիկ մը պիտի [ճ]բարձրանայ:
33 Այդ օրը Տէրոջմէն մեռցուածները՝
Երկրի մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը պիտի ըլլան:
Անոնց վրայ պիտի չհեծեծեն,
Անոնք պիտի չհաւաքուին ու չթաղուին.
Գետինի մակերեսին վրայ աղբի պէս պիտի ըլլան»:
34 «Գոռացէ՛ք, ո՛վ հովիւներ, եւ աղաղակեցէ՛ք.
Մոխիրի՛ մէջ թաւալեցէք, ո՛վ հօտին երեւելիները.
Որովհետեւ ձեր մորթուելու եւ ցիրուցան ըլլալու [մ]ժամանակը հասած է",
Ու ցանկալի իրի պէս պիտի իյնաք:
35 Հովիւները փախչելու տեղ պիտի չունենան,
Ո՛չ ալ հօտին երեւելիները՝ ազատելու միջոց:
36 Հովիւներուն աղաղակին ձայնը
Եւ հօտին երեւելիներուն ոռնալու ձայնը պիտի լսուի,
Որովհետեւ Տէրը անոնց արօտները կործանեց:

[կ] *Հաւանաբար՝ Բաբելոնի*

[հ] *Եբր.՝ մռնչէ*

[ձ] *Եբր.՝ պատասխանէ*

[ղ] *Եբր.՝ դուրս ելլէ*

[ճ] *Եբր.՝ արթննայ*

[մ] *Եբր.՝ օրերը լրացած են*

37 Տէրոջ բարկութեան բորբոքումին [յ]առջեւ՝
Խաղաղաւէտ մարգագետինները լռութեան դատապարտուեցան:
38 Առիւծի կորիւնի պէս իր [ն]բնակարանը լքեց,
Քանի որ անոնց երկիրը պիտի ամայանայ
Կեղեքողին բորբոքումին առջեւ,
Անոր բարկութեան բորբոքումին առջեւ»:

ԵՐԵՄԻԱ ԴԱՏԻ ԿԸ ԲԵՐՈՒԻ

26

Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի թագաւորութեան սկիզբը, սա՛ խօսքը [ա]ուղղուեցաւ Տէրոջմէն՝ ըսելով. 2 «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Տէրոջ տան գաւիթը կայնէ՛, ու Տէրոջ տունը երկրպագելու եկող Յուդայի բոլոր քաղաքներուն արտասանէ՛ այն բոլոր խօսքերը, որոնք քեզի հրամայեցի՝ անոնց ըսելու համար. ո՛չ մէկ խօսք պակսեցուր: 3 Թերեւս մտիկ ընեն եւ իւրաքանչիւրը իր չար ճամբայէն դարձի գայ, ես ալ հրաժարիմ այն չարիքէն՝ որ կը մտածեմ անոնց ընել, իրենց չար արարքներուն պատճառով: 4 Անոնց ըսէ՛. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Եթէ ինծի մտիկ չընելով՝ ձեր առջեւ դրած օրէնքիս մէջ չընթանաք, 5 ու ձեզի ղրկած ծառաներուս՝ մարգարէներուն խօսքերը մտիկ չընէք,– որոնք կանուխ ելլելով ղրկեցի, բայց դուք մտիկ չըրիք,– 6 այս տունը Սելովի պէս պիտի [բ]ընեմ, եւ այս քաղաքը անէծք դարձնեմ երկրի բոլոր ազգերուն»"□»:

7 Քահանաները, մարգարէներն ու ամբողջ ժողովուրդը լսեցին, երբ Երեմիա Տէրոջ տան մէջ այս խօսքերը կ’արտասանէր: 8 Երբ Երեմիա աւարտեց այն բոլոր խօսքերը՝ որ Տէրը իրեն հրամայեր էր ըսել ամբողջ ժողովուրդին, քահանաները, մարգարէներն ու ամբողջ ժողովուրդը զինք բռնեցին եւ ըսին. «Դուն անպատճառ պիտի մեռնիս: 9 Ինչո՞ւ Տէրոջ անունով մարգարէացար՝ ըսելով. “Այս տունը Սելովի պէս պիտի ըլլայ, եւ այս քաղաքը աւերակ պիտի ըլլայ՝ առանց բնակիչի□»: Ամբողջ ժողովուրդը Երեմիայի շուրջ հաւաքուեցաւ Տէրոջ տան մէջ:

10 Երբ Յուդայի իշխանաւորները այս բաները լսեցին, թագաւորին տունէն Տէրոջ տունը բարձրացան եւ Տէրոջ տան նոր դրան մուտքը նստան: 11 Քահանաներն ու մարգարէները խօսեցան իշխանաւորներուն եւ ամբողջ ժողովուրդին, ու ըսին. «Այս մարդը մեռնելու արժանի է, քանի որ այս քաղաքին դէմ մարգարէացաւ, ինչպէս դուք ձեր ականջներով լսեցիք»:

12 Իսկ Երեմիա բոլոր իշխանաւորներուն եւ ամբողջ ժողովուրդին ըսաւ. «Տէ՛րը զիս ղրկեց որ մարգարէանամ՝ այս տան ու այս քաղաքին դէմ արտասանելով ձեր լսած բոլոր խօսքերը: 13 Ուստի հիմա բարեփոխեցէ՛ք ձեր [գ]ընթացքն ու արարքները, եւ մտի՛կ ըրէք ձեր Աստուծոյն ձայնը. Տէրն ալ ձեր դէմ [դ]վճռած չարիքէն պիտի հրաժարի: 14 Իսկ ես ահա՛

[յ] Եբր.՝ երեսէն

[ն] Եբր.՝ մացառուտը, կամ՝ տաղաւարը

[ա] Եբր.՝ եղաւ

[բ] Եբր.՝ դարձնեմ

[գ] Եբր.՝ ճամբաներն

[դ] Եբր.՝ խօսած

*ձեր ձեռքն եմ. վարուեցէ՛ք ինծի հետ՝ ինչպէս որ [ե]ձեզի հաճելի եւ ուղիղ թուի": 15 Սակայն
լա՛ւ գիտցէք թէ եթէ զիս մեռցնէք, անշուշտ անմեղ արիւնին պատիժը պիտի դնէք ձեր
վրայ, այս քաղաքին վրայ եւ անոր բնակիչներուն վրայ. որովհետեւ ճշմա՛րտապէս Տէ՛րը
զիս ձեզի ղրկեց, որպէսզի այս բոլոր խօսքերը ձեր ականջներուն ըսեմ»:*

*16 Այն ատեն իշխանաւորներն ու ամբողջ ժողովուրդը քահանաներուն եւ
մարգարէներուն ըսին. «Այս մարդը մեռնելու արժանի չէ, որովհետեւ Տէրոջ՝ մեր
Աստուծոյն անունով մեզի խօսեր է»: 17 Նաեւ երկրին երէցներէն քանի մը մարդիկ
կանգնեցան եւ ժողովուրդին ամբողջ համախմբումին ըսին. 18 «Յուդայի Եզեկիա
թագաւորին օրերը՝ Մորսթացի Միքիա մարգարէացաւ եւ ամբողջ Յուդայի ժողովուրդին
ըսաւ. "Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Սիոն արտի պէս պիտի հերկուի, Երուսաղէմ
աւերակի շեղջերու պիտի [գ]վերածուի, ու Տէրոջ տան լեռը՝ անտառի բարձունքներու"☐: 19
Միթէ Յուդայի Եզեկիա թագաւորն ու ամբողջ Յուդան զայն մեռցուցի՞ն. ան Տէրոջմէ
չվախցա՞ւ եւ Տէրոջ [է]չպաղատեցա՞ւ. Տէրն ալ անոնց դէմ վճռած չարիքէն հրաժարեցաւ:
Ուրեմն մենք մեծ չարիք մը ըրած կ՚ըլլանք մեր անձերուն»:*

*20 Նաեւ Կարիաթ-Յարիմէն մարդ մը կար, Սեմայիայի որդին՝ Ուրիա, որ Տէրոջ
անունով կը մարգարէանար: Ան այս քաղաքին դէմ եւ այս երկրին դէմ մարգարէացաւ՝
Երեմիայի բոլոր խօսքերուն համաձայն: 21 Երբ Յովակիմ թագաւորն ու անոր բոլոր
զօրաւորները եւ բոլոր իշխանաւորները անոր խօսքերը լսեցին, թագաւորը [ը]ջանաց որ
զայն մեռցնէ. բայց Ուրիա ասիկա լսելով՝ վախցաւ, ու փախաւ Եգիպտոս գնաց: 22
Յովակիմ թագաւորը մարդիկ ղրկեց Եգիպտոս. Աքոբորի որդին՝ Եղնաթանը, եւ անոր հետ
քանի մը մարդիկ Եգիպտոս ղրկեց: 23 Անոնք Ուրիան Եգիպտոսէն հանեցին ու Յովակիմ
թագաւորին բերին. ան ալ զինք սուրով զարկաւ, եւ անոր դիակը ժողովուրդին որդիներուն
գերեզմանները նետեց: 24 Բայց Սափանի որդիին՝ Աքիկամի ձեռքը Երեմիայի հետ էր,
որպէսզի ան ժողովուրդին ձեռքը չմատնուի՝ մեռցուելու համար:*

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ԿՐԷ ԵԶԻ ԼՈՒԾԸ

27

*Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Սեդեկիայի թագաւորութեան սկիզբը,
Երեմիայի սա՛ խօսքը [ա]ուղղուեցաւ Տէրոջմէն՝ ըսելով. «Տէրը ինծի սա՛ ըսաւ. 2 "Կապե՛ր ու
լուծե՛ր շինէ քեզի, եւ դի՛ր զանոնք վիզիդ վրայ: 3 Երուսաղէմ՝ Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորին եկած պատգամաւորներուն ձեռքով ղրկէ՛ զանոնք Եդովմի թագաւորին,
Մովաբի թագաւորին, Ամմոնի որդիներուն թագաւորին, Տիւրոսի թագաւորին ու Սիդոնի
թագաւորին, 4 եւ հրամայէ՛ անոնց որ իրենց տէրերուն ըսեն. "Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. «Ձեր տէրերուն սա՛ ըսէք. 5 "Ե՛ս [բ]ստեղծեցի երկիրը,
մարդը, ու երկրի մակերեսին վրայ եղող անասունը՝ իմ մեծ կարողութեամբս եւ երկարած*

[ե] *Եբր.՝ ձեր աչքերուն լաւ եւ ուղիղ ըլլայ*

[գ] *Եբր.՝ ըլլայ*

[է] *Եբր.՝ երեսին չպաղատեցա՞ւ*

[ը] *Եբր.՝ փնտռեց*

[ա] *Եբր.՝ եղաւ*

[բ] *Եբր.՝ ըրի*

բազուկովս, ու զանոնք կու տամ որո՛ւն որ [գ]ինծի հաճելի թուի" տալ: 6 Ուստի հիմա այս
բոլոր երկիրները կը յանձնեմ իմ ծառայիս՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին
ձեռքը. դաշտի գազաններն ալ անոր կու տամ, որպէսզի անոր ծառայեն: 7 Բոլոր ազգերն
ալ պիտի ծառայեն անոր, անոր որդիին, եւ անոր որդիին որդիին, մինչեւ որ անոր երկրին
ժամանակն ալ հասնի, ու շատ ազգեր եւ մեծ թագաւորներ զինք ալ ստրկացնեն: 8 Այն
ազգը կամ թագաւորութիւնը որ չի ծառայեր Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին եւ իր
վիզը չի դներ Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակ, այդ ազգը սուրով, սովով ու
ժանտախտով պիտի [դ]պատժեմ,— կը պատգամէ Տէրը,— մինչեւ որ զիրենք անոր ձեռքով
սպառեմ□:

9 «Դուք մտիկ մի՛ ընէք ձեր մարգարէներուն, դիւթերուն, երազատեսներուն,
գուշակներուն եւ կախարդներուն, որոնք ձեզի կ՚ըսեն. "Բաբելոնի թագաւորին պիտի
չծառայէք□: 10 Արդարեւ անոնք ձեզի ստութիւն կը մարգարէանան, որպէսզի ձեր հողին
վրայէն ձեզ հեռացնեն, ու ես ձեզ աքսորեմ եւ կորսուիք: 11 Բայց իր վիզը Բաբելոնի
թագաւորին լուծին տակ դնող եւ անոր ծառայող ազգը անշուշտ իր հողին վրայ հանգիստ
պիտի թողում,— կը պատգամէ Տէրը,— ու պիտի մշակէ զայն եւ անոր վրայ պիտի
բնակի»"□»:

12 Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին ալ հաղորդեցի այս բոլոր խօսքերը՝ ըսելով. «Ձեր
վիզը դրէ՛ք Բաբելոնի թագաւորին լուծին տակ, ու ծառայեցէ՛ք իրեն եւ իր ժողովուրդին՝
որպէսզի ապրիք: 13 Ինչո՞ւ դուն ու ժողովուրդդ սուրով, սովով եւ ժանտախտով մեռնիք,
ինչպէս Տէրը Բաբելոնի թագաւորին չծառայող ազգին դէմ [ե]վճռեր է: 14 Դուք մտիկ մի՛
ընէք այն մարգարէներուն խօսքերը, որոնք ձեզի կ՚ըսեն. "Բաբելոնի թագաւորին պիտի
չծառայէք□, որովհետեւ անոնք ձեզի ստութիւն կը մարգարէանան: 15 Արդարեւ "ես
զանոնք չղրկեցի□,— կը պատգամէ Տէրը,— "հապա անոնք իմ անունովս ստութիւն կը
մարգարէանան, որպէսզի ես ձեզ աքսորեմ, եւ դուք ու ձեզի մարգարէացող մարգարէները
կորսուիք□»:

16 Ես քահանաներուն եւ այս ամբողջ ժողովուրդին ըսի. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Ձեր մարգարէներուն խօսքերը մտիկ մի՛ ընէք, որոնք ձեզի կը մարգարէանան՝ ըսելով.
"Ահա՛ Տէրոջ տան անօթները հի՛մա՝ շուտո՛վ Բաբելոնէն պիտի վերադարձուին", քանի որ
անոնք ձեզի ստութիւն կը մարգարէանան: 17 Անոնց մտիկ մի՛ ընէք. ծառայեցէ՛ք
Բաբելոնի թագաւորին, որպէսզի ապրիք. ինչո՞ւ այս քաղաքը աւերակ ըլլայ: 18 Իսկ եթէ
անոնք մարգարէներ են, եթէ անոնց քով Տէրոջ խօսքը կայ, այժմ թող բարեխօսեն
զօրքերու Տէրոջ, որպէսզի Տէրոջ տան մէջ, Յուդայի թագաւորին տան մէջ ու
Երուսաղէմի մէջ մնացած անօթները Բաբելոն չտարուին□»: 19 Արդարեւ զօրքերու Տէրը
սա՛ կը յայտարարէ սիւներուն, ծովին, մեքենովթներուն եւ այս քաղաքին մէջ մնացած
անօթներուն մասին, 20 որ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը չգրաւեց՝ երբ Յուդայի
թագաւորը, Յովակիմի որդին՝ Յեքոնիան, եւ Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր
ազնուականները Երուսաղէմէն Բաբելոն տարագրեց. 21 ի՛րապէս զօրքերու Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ Տէրոջ տան մէջ, Յուդայի թագաւորին տան մէջ
ու Երուսաղէմի մէջ մնացած անօթներուն մասին. 22 «Անոնք Բաբելոն պիտի տարուին, եւ
հոն պիտի մնան մինչեւ այն օրը՝ երբ զանոնք [զ]փնտռեմ,— կը պատգամէ Տէրը.— յետոյ

[գ] *Եբր.՝ իմ աչքերուս ուղիղ ըլլայ*

[դ] *Եբր.՝ հատուցանեմ*

[ե] *Եբր.՝ խօսեր*

[զ] *Եբր.՝ աչքէ անցընեմ*

զանոնք պիտի բարձրացնեմ եւ այս տեղը պիտի վերադարձնեմ»:

ԵՐԵՄԻԱ ԵՒ ԱՆԱՆԻԱ ՄԱՐԳԱՐԷՆ

28

Նոյն տարին, Յուդայի թագաւորին՝ Սեդեկիայի թագաւորութեան սկիզբը, չորրորդ տարուան հինգերորդ ամիսը, Գաբաւոնէն եղող Ազուրի որդին՝ Անանիա մարգարէն, Տէրոջ տան մէջ՝ քահանաներուն եւ ամբողջ ժողովուրդին [ա]ներկայութեան ինծի ըսաւ. 2 «Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Բաբելոնի թագաւորին լուծը կոտրեցի: 3 Լման երկու տարիէն՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին այս տեղէն գրաւած ու Բաբելոն տարած Տէրոջ տան բոլոր անօթները այս տեղը պիտի վերադարձնեմ: 4 Նաեւ Յուդայի թագաւորը, Յովակիմի որդին՝ Յեքոնիան, ու Բաբելոն գացած Յուդայի բոլոր տարագիրները այս տեղը պիտի վերադարձնեմ,– կը պատգամէ Տէրը,– որովհետեւ Բաբելոնի թագաւորին լուծը պիտի կոտրեմ"»:

5 Երեմիա մարգարէն պատասխանեց Անանիա մարգարէին՝ Տէրոջ տան մէջ կայնող քահանաներուն եւ ամբողջ ժողովուրդին ներկայութեան: 6 Երեմիա մարգարէն ըսաւ. «Ամէ՛ն. Տէրը ա՛յդպէս ընէ: Տէրը քու մարգարէացած խօսքերդ թող իրագործէ, եւ Տէրոջ տան անօթներն ու բոլոր տարագիրները Բաբելոնէն այս տեղը վերադարձնէ: 7 Սակայն այժմ մտի՛կ ըրէ սա՛ խօսքս՝ որ քու ականջներուդ եւ ամբողջ ժողովուրդին ականջներուն կ՚ըսեմ. 8 "Ինձմէ առաջ ու քեզմէ առաջ եղող հին դարերու մարգարէները՝ պատերազմ, չարիք ու ժանտախտ մարգարէացան շատ երկիրներու եւ մեծ թագաւորութիւններու դէմ: 9 Երբ մարգարէ մը խաղաղութիւն կը մարգարէանայ եւ այդ մարգարէին խօսքը կ՚իրագործուի, ա՛յդ ատեն կը հասկցուի թէ ան ճշմարտապէս Տէրոջմէն ղրկուած մարգարէ մըն է"»:

10 Այն ատեն Անանիա մարգարէն Երեմիա մարգարէին վիզէն լուծը առաւ ու զայն կոտրեց: 11 Ապա Անանիա ամբողջ ժողովուրդին ներկայութեան ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Լման երկու տարիէն՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին լուծը ա՛յսպէս պիտի կոտրեմ բոլոր ազգերու վիզին վրայէն"»: Երեմիա մարգարէն ալ իր ճամբան գնաց:

12 Անանիա մարգարէին՝ Երեմիա մարգարէին վիզին վրայէն լուծը կոտրելէն ետք, [բ]Տէրը խօսեցաւ Երեմիայի՝ ըսելով. 13 «Գնա՛ եւ Անանիայի ըսէ՛. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Դուն փայտէ լուծերը կոտրեցիր, սակայն անոնց տեղ երկաթէ լուծեր պիտի շինես"": 14 Արդարեւ զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Այս բոլոր ազգերուն վիզին վրայ երկաթէ լուծ դրի, որպէսզի Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ծառայեն, եւ անոր պիտի ծառայեն: Դաշտի գազաններն ալ անոր տուի"»:

15 Երեմիա մարգարէն Անանիա մարգարէին ըսաւ. «Այժմ լսէ՛, ո՛վ Անանիա. Տէրը քեզ ղրկած չէ, ու դուն այս ժողովուրդը մղեցիր՝ որ ստութեան վստահի: 16 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես քեզ երկրի մակերեսէն պիտի վտարեմ. դուն այս տարի պիտի մեռնիս, որովհետեւ Տէրոջ դէմ ապստամբութիւն յայտարարեցիր"»: 17 Եւ Անանիա մարգարէն այդ տարին մեռաւ՝ եօթներորդ ամսուան մէջ:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՆԱՄԱԿԸ ԲԱԲԵԼՈՆԻ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ

[ա] Եբր.՝ աչքերուն առջեւ

[բ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

29

Ահա՛ւասիկ այն [ա]նամակին խօսքերը, որ Երեմիա մարգարէն Երուսաղէմէն ղրկեց
տարագիրներէն մնացած երէցներուն, քահանաներուն, մարգարէներուն եւ ամբողջ
ժողովուրդին, որոնք Նաբուգոդոնոսոր Երուսաղէմէն Բաբելոն փոխադրեր էր, 2 (Յեքոնիա
թագաւորին, [բ]մայր-թագուհիին, պալատականներուն, Յուդայի ու Երուսաղէմի
իշխանաւորներուն, [գ]հիւսներուն եւ դարբիններուն Երուսաղէմէն ելլելէն ետք,) 3 Սափանի
որդիին՝ Եղեասայի ու Քեղկիայի որդիին՝ Գամարիայի ձեռքով (որոնք Յուդայի թագաւորը՝
Սեդեկիա Բաբելոն ղրկեր էր Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին,) ըսելով.
4 «Սա՛ կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը բոլոր տարագիրներուդ, որ
Երուսաղէմէն Բաբելոն փոխադրեր եմ. 5 “Տունե՛ր կառուցանեցէք ու բնակեցէ՛ք.
պարտէզնե՛ր տնկեցէք ու անոնց պտո՛ւղը կերէք: 6 Կինե՛ր առէք, ու որդինե՛ր եւ աղջիկնե՛ր
ծնանեցէք. նաեւ ձեր որդիներո՛ւն կիներ առէք, ու ձեր աղջիկները ամուսիններո՛ւ տուէք,
որպէսզի որդիներ եւ աղջիկներ ծնանին. հոդ բազմացէ՛ք, մի՛ քիչնաք: 7 Այն քաղաքին
խաղաղութի՛ւնը ուզեցէք՝ ուր ձեզ փոխադրեր եմ, եւ անոր համար Տէրո՛ջ աղօթեցէք,
որովհետեւ անոր խաղաղութեամբ ձեզի խաղաղութիւն պիտի ըլլայ□: 8 Արդարեւ
զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Ձեր մէջ եղող ձեր
մարգարէները ու ձեր դիւթերը ձեզ թող չհրապուրեն, եւ մտիկ մի՛ ընէք ձեր
[դ]երազատեսներուն, 9 որովհետեւ իմ անունովս ստութիւն կը մարգարէանան ձեզի. ես
զանոնք չղրկեցի□, կը պատգամէ Տէրը: 10 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Երբ
Բաբելոնի եօթանասուն տարին լրանայ, ձեզի պիտի այցելեմ ու ձեզի տուած իմ բարի
խոստումս պիտի իրագործեմ՝ ձեզ այս տեղը վերադարձնելով, 11 քանի որ ձեզի համար
մտածած ծրագիրներս գիտեմ,– կը պատգամէ Տէրը.– անոնք [ե]բարօրութեան ծրագիրներ
են, ո՛չ թէ չարիքի, ձեզի ապագայ մը ու յոյս մը տալու համար: 12 Դուք ինծի պիտի գոչէք,
պիտի երթաք եւ ինծի աղօթէք, ու ձեզի մտիկ պիտի ընեմ: 13 Զիս պիտի փնտռէք եւ պիտի
գտնէք, որովհետեւ ձեր ամբողջ սիրտով զիս պիտի որոնէք, 14 ես ալ [զ]ձեզի պիտի
յայտնուիմ”,– կը պատգամէ Տէրը:– Ձեզ գերութենէն պիտի վերադարձնեմ. ձեզ պիտի
հաւաքեմ բոլոր ազգերէն եւ այն բոլոր տեղերէն՝ ուր ձեզ աքսորեր էի,– կը պատգամէ
Տէրը:– Ձեզ պիտի վերադարձնեմ այն տեղը, ուրկէ ձեզ փոխադրեր էի□»: 15 (Արդարեւ
դուք ըսիք թէ Տէրը մեզի Բաբելոնի մէջ մարգարէներ հանեց:)
16 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ Դաւիթի գահին վրայ բազմող թագաւորին մասին
եւ այս քաղաքին մէջ բնակող ամբողջ ժողովուրդին մասին, ձեզի հետ տարագրութեան
չգացող ձեր եղբայրներուն մասին. 17 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես
անոնց մէջ պիտի ղրկեմ սուրը, սովն ու ժանտախտը, եւ զանոնք շատ գէշ թուզերու պիտի
[է]վերածեմ, որոնք ա՛յնքան գէշ են՝ որ կարելի չէ ուտել: 18 Զանոնք սուրով, սովով ու

[ա] Եբր.՝ գրութեան

[բ] Եբր.՝ տիրուհիին

[գ] Կամ՝ արհեստաւորներուն

[դ] Եբր.՝ տեսնել տուած երազներուն

[ե] Եբր.՝ խաղաղութեան

[զ] Եբր.՝ ձեզմէ պիտի գտնուիմ

[է] Եբր.՝ դարձնեմ

ժանտախտով պիտի հալածեմ, եւ զանոնք սոսկումի պիտի մատնեմ երկրի բոլոր
թագաւորութիւններուն մէջ. զանոնք անէծքի, ապշութեան, սուլոցի ու նախատինքի
ենթակայ պիտի ընեմ այն բոլոր ազգերուն մէջ՝ ուր զանոնք պիտի աքսորեմ: 19 Արդարեւ
իմ խօսքերս մտիկ չըրին,- կը պատգամէ Տէրը,- երբ իմ ծառաներս՝ մարգարէները անոնց
ղրկեցի: Կանուխ ելլելով զանոնք ղրկեցի, բայց մտիկ [ը]չըրին,- կը պատգամէ Տէրը:- 20
Ուրեմն մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը, դո՛ւք՝ բոլոր տարագիրներդ, որ Երուսաղէմէն Բաբելոն
վտարեցի: 21 Իմ անունովս ձեզի ստութիւն մարգարէացող Կողիայի որդիին՝ Աքաաբի
մասին, ու Մաասիայի որդիին՝ Սեդեկիայի մասին զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛
կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես զանոնք Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը պիտի
մատնեմ, ու ձեր աչքերուն առջեւ զիրենք պիտի զարնէ: 22 Բաբելոն եղող Յուդայի բոլոր
տարագիրներուն մէջ՝ անոնց պատիժէն սա՛ անէծքը պիտի առնուի՝ ըսելով. «Տէրը քեզ
Բաբելոնի թագաւորին կրակի մէջ խորոված Սեդեկիայի եւ Աքաաբի պէս ընէ»: 23
Արդարեւ անոնք Իսրայէլի մէջ անզգամութիւն գործեցին. իրենց ընկերներուն կիներուն
հետ շնութիւն ըրին, եւ իմ անունովս սուտ խօսքեր արտասանեցին, որ ես իրենց
չհրամայեցի. բայց ես գիտեմ ու վկայ եմ", կը պատգամէ Տէրը□»:

ՍԵՄԱՅԻԱՅԻ ՆԱՄԱԿԸ

24 Նեհելամացի Սեմայիայի ըսէ՛. 25 «Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ. "Դուն Երուսաղէմ եղող ամբողջ ժողովուրդին, Մաասիայի որդիին՝ Սոփոնիա
քահանային ու բոլոր քահանաներուն քու անունովդ նամակներ ղրկեցիր՝ ըսելով. 26 "Տէրը
քեզ Յովիադա քահանային տեղ քահանայ կարգեց՝ որպէսզի Տէրոջ տան վերատեսուչ
ըլլաս, եւ ամէն խելագար մարդ՝ որ ինքզինք մարգարէ կը ձեւացնէ՝ [թ]գելարանի եւ [ժ]անուրի
մէջ դնես: 27 Ուրեմն ինչո՞ւ ձեզի [ի]մարգարէացող Անաթովթացի Երեմիան չսաստեցիր, 28
որովհետեւ ան մեզի նամակ ղրկեց Բաբելոն՝ ըսելով. «Այս տարագրութիւնը երկար պիտի
ըլլայ. տուներ կառուցանեցէք ու մէջը բնակեցէք, պարտէզներ տնկեցէք եւ անոնց
պտուղը կերէք»"□»: 29 Սոփոնիա քահանան կարդաց այս նամակը Երեմիա մարգարէին
ականջներուն: 30 Ապա [լ]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. 31 «Բոլոր տարագիրներուն
լո՛ւր ղրկէ եւ ըսէ՛. "Նեհելամացի Սեմայիայի մասին Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Քանի
Սեմայիա ձեզի մարգարէացաւ, թէպէտ ես զայն չղրկեցի, ու ձեզի ստութեան վստահիլ
տուաւ, 32 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ես Նեհելամացի Սեմայիան եւ անոր զարմը
պիտի [խ]պատժեմ. ո՛չ մէկ մարդ պիտի ունենայ՝ որ այս ժողովուրդին մէջ բնակի, ո՛չ ալ
պիտի տեսնէ այն բարիքը՝ որ իմ ժողովուրդիս պիտի ընեմ,- կը պատգամէ Տէրը,-
որովհետեւ Տէրոջ դէմ ապստամբութիւն յայտարարեց»"□»:

[ը] Եբր.՝ չըրիք

[թ] Այսինքն՝ տանջարանի

[ժ] Այսինքն՝ երկաթէ օղակի

[ի] Կամ՝ ինքզինք մարգարէ ձեւացնող

[լ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[խ] Եբր.՝ հատուցանեմ

ՏԷՐՈՋ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

30

Երեմիայի [ա]ուղղուած խօսքը Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ. 2 «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ. “Քեզի համար գրէ՛ բոլոր քեզի ըսած խօսքերս գիրքի մը մէջ: 3 Արդարեւ
ահա՛ պիտի գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,– երբ իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի եւ
Յուդայի գերիները պիտի վերադարձնեմ,– կը յայտարարէ Տէրը:– Զանոնք պիտի
վերադարձնեմ այն երկիրը՝ որ իրենց հայրերուն տուի, որպէսզի անոր տիրանան□»:

4 Ահա՛ւասիկ Իսրայէլի մասին ու Յուդայի մասին Տէրոջ ըսած խօսքերը.–

5 «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“[բ]Սարսափի ձայն մը լսեցինք.
Երկիւղ կայ, ո՛չ թէ խաղաղութիւն:
6 Ուրեմն հարցուցէ՛ք ու տեսէ՛ք,
Արդեօք [գ]այր մարդը՝՝ զաւակ կը ծնանի՞.
Ինչո՞ւ ամէն [դ]կտրիճ
Ծննդաբերող կնոջ պէս ձեռքերը մէջքը դրած է,
Ու բոլոր երեսները դեղին դարձած են:
7 Վա՜յ, որովհետեւ ատիկա մեծ օր է. անոր նմանը չկայ:
Ատիկա Յակոբի տագնապի ժամանակն է,
Բայց անկէ պիտի ազատի□»:
8 «Արդարեւ այդ օրը,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,–
Անոր լուծը քու վիզիդ վրայէն պիտի կոտրեմ,
Կապերդ պիտի փրցնեմ,
Եւ անգա՛մ մըն ալ օտարները [ե]զայն պիտի չստրկացնեն.
9 Հապա անոնք պիտի ծառայեն իրենց Տէր Աստուծոյն,
Ու Դաւիթ թագաւորին՝
Որ ես անոնց պիտի հանեմ»:
10«Ուստի դուն մի՛ վախնար, ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ո՛վ Իսրայէլ, մի՛ զարհուրիր.
Որովհետեւ ահա՛ ես քեզ պիտի ազատեմ հեռաւոր երկրէն,
Եւ քու զարմդ՝ իրենց գերութեան երկրէն:
Յակոբ պիտի վերադառնայ, ու հանդարտ եւ անխռով պիտի ըլլայ.
Ո՛չ մէկը զինք պիտի դողացնէ:
11 Արդարեւ ես քեզի հետ եմ,– կը պատգամէ Տէրը,– քեզ ազատելու համար.
Պիտի [զ]բնաջնջեմ այն բոլոր ազգերը՝
Որոնց մէջ քեզ ցրուեցի,

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ Սարսուռի

[գ] Եբր.՝ արուն

[դ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդ

[ե] Այսինքն՝ Յակոբը

[զ] Եբր.՝ սպառեմ

Բայց քեզ պիտի չբնաջնջեմ,
Հապա քեզ [է]չափաւորութեամբ պիտի [ը]պատժեմ,
Սակայն քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չսեպեմ»:
12 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը պատգամէ.
«Քու փլուզումդ մահաբեր է, ու վէրքդ՝ անդարմանելի.
13 Զայն [թ]խնամելու համար քու դատդ պաշտպանող մը չկայ,
Քեզի համար դեղ ու զօրացուցիչ չկայ:
14 Քու բոլոր հոմանիներդ քեզ մոռցան,
Քեզ չեն փնտռեր.
Որովհետեւ քեզ թշնամիի մը [ժ]հարուածով զարկի՝,
Անգութ մէկու մը պատիժով,
Քու բազմաթիւ անօրէնութիւններուդ համար,
Քանի մեղքերդ շատցան:
15 Քու փլուզումիդ համար ինչո՞ւ կ’աղաղակես:
Քու կոտտանքդ մահաբեր է.
Այս բաները քու բազմաթիւ անօրէնութիւններուդ համար քեզի ըրի,
Քանի քու մեղքերդ շատցան:
16 Հետեւաբար բոլոր անոնք՝ որ քեզ կը [ի]կլլեն, պիտի կլլուին.
Քու բոլոր հակառակորդներդ գերութեան պիտի երթան.
Քեզ յափշտակողները պիտի յափշտակուին,
Ու բոլոր քեզ կողոպտողները կողոպտուելու պիտի մատնեմ:
17 Արդարեւ [լ]պիտի ապաքինիս՝՝
Եւ քու վէրքդ պիտի բուժեմ,– կը յայտարարէ Տէրը,–
Որովհետեւ քեզ “Աքսորական□ կոչեցին, եւ ըսին.
“Այս այն Սիոնն է՝ որ ո՛չ մէկը կը փնտռէ□»:
18 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես Յակոբի վրաններուն գերիները պիտի վերադարձնեմ,
Եւ անոր բնակարաններուն պիտի գթամ.
Քաղաքը իր փլատակներուն վրայ պիտի կառուցանուի,
Ու պալատը [խ]նախկինին պէս՝՝ պիտի բնակուի:
19 Անոնց մէջէն ներբող պիտի [ծ]լսուի,
Նաեւ խայտացողներու ձայնը:

[է] Եբր.՝ կանոնին համաձայն

[ը] Կամ՝ խրատեմ

[թ] Եբր.՝ վիրակապով փաթթելու

[ժ] Կամ՝ վէրքով վիրաւորեցի

[ի] Եբր.՝ լափեն

[լ] Եբր.՝ առողջութիւնդ պիտի բարձրացնեմ

[խ] Եբր.՝ իր սովորութեան համաձայն

[ծ] Եբր.՝ ելլէ

Զանոնք պիտի բազմացնեմ եւ պիտի չքիչնան,
Զանոնք պիտի փառաւորեմ ու պիտի չստորնանան:
20 Անոնց որդիները վաղեմի օրերուն պէս պիտի ըլլան,
Անոնց համայնքը իմ առջեւս պիտի հաստատուի,
Եւ բոլոր զիրենք տանջողները պիտի [կ]պատժեմ:
21 Անոնց [հ]ազնուականները իրենցմէ պիտի ըլլան,
Անոնց ղեկավարն ալ իրենց մէջէն պիտի ելլէ:
Զայն պիտի մօտեցնեմ, եւ ինծի պիտի մօտենայ.
Որովհետեւ ո՞վ է ան՝ որ [ձ]ինքնիրեն կը համարձակի" ինծի մօտենալ,– կը պատգամէ Տէրը:
22 Դուք իմ ժողովուրդս պիտի ըլլաք,
Ես ալ ձեր Աստուածը պիտի ըլլամ»:
23 Ահա՛ Տէրոջ մրրիկը ցասումով [ղ]բարձրացաւ.
Ան [ճ]յարատեւ մրրիկ է,
Ամբարիշտներուն գլուխին վրայ պիտի [մ]պայթի:
24 Տէրոջ բորբոքած բարկութիւնը պիտի չհեռանայ,
Մինչեւ որ իր սիրտին [յ]մտածումները չիրագործէ ու չհաստատէ.
Վերջին օրերը ասիկա պիտի հասկնաք:

ԻՍՐԱՅԷԼ ՏՈՒՆ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

31

«Այն ատեն,– կը պատգամէ Տէրը,–
Իսրայէլի բոլոր գերդաստաններուն Աստուածը պիտի ըլլամ,
Անոնք ալ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան»:
2 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Սուրէն վերապրող ժողովուրդը անապատին մէջ շնորհք գտաւ,
Երբ [ա]Իսրայէլ կ'երթար հանգստանալու"»:
3 Տէրը [բ]վաղուց ինծի երեւցաւ՝ ըսելով.
«Քեզ յաւիտենական սիրով սիրեցի.

[կ] Եբր.՝ հատուցանեմ

[հ] Եբր.՝ երեւելիները

[ձ] Եբր.՝ իր սիրտը կ'երաշխաւորէ

[ղ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[ճ] Եբր.՝ բնակող

[մ] Եբր.՝ ցաւցնէ

[յ] Եբր.՝ մտադրութիւնները

[ա] Կամ՝ կ'երթայի Իսրայէլը խաղաղեցնելու

[բ] Եբր.՝ հեռուէն

Հետեւաբար [գ]քեզ կարեկցութեամբ ինծի քաշեցի":
4 Քեզ դարձեալ պիտի կառուցանեմ, ու դուն պիտի կառուցանուիս, ո՛վ Իսրայէլի կոյսը:
Դա՛րձեալ՝ քու թմբուկներովդ զարդարուած՝
Խայտացողներու պարին պիտի [դ]միանաս:
5 Դա՛րձեալ Սամարիայի լեռներուն վրայ այգիներ պիտի տնկես.
Տնկողները պիտի տնկեն եւ անոնց պտուղը պիտի ուտեն:
6 Արդարեւ պիտի գայ օրը՝ երբ
Եփրեմի լերան վրայ պահապանները պիտի գոչեն.
"Կանգնեցէ՛ք, ու դէպի Սիոն բարձրանանք, Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն□»:
7 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Յակոբի համար ուրախութեա՛մբ ցնծացէք,
Ազգերու գլուխին համար ցնծութեա՛մբ աղաղակեցէք.
[ե]Ձա՛յն բարձրացուցէք", գովաբանեցէ՛ք եւ ըսէ՛ք.
"Ո՛վ Տէր, փրկէ՛ քու ժողովուրդդ,
Իսրայէլի մնացորդը□:
8 Ահա՛ ես զանոնք հիւսիսի երկրէն պիտի բերեմ,
Զանոնք երկրի ծագերէն պիտի հաւաքեմ,
Եւ անոնց հետ՝ կոյրն ու կաղը,
Յղին եւ ծննդաբերող կինը, բոլորը միասին.
Մեծ համախմբում մը հոս պիտի վերադառնայ:
9 Լալով պիտի գան, եւ աղաչանքներով զանոնք պիտի բերեմ.
Անոնց քալել պիտի տամ դէպի ջուրերու վտակները՝
Ուղիղ ճամբայէ մը, որուն մէջ պիտի չգայթին.
Որովհետեւ Իսրայէլի հայր եղայ
Ու Եփրեմ իմ անդրանիկս է:
10 «Ո՛վ ազգեր, մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը,
Յայտարարեցէ՛ք հեռաւոր կղզիներուն եւ ըսէ՛ք.
"Իսրայէլը ցրուողը զայն պիտի հաւաքէ.
Զայն պիտի պահպանէ, ինչպէս հովիւը իր հօտը կը պահպանէ□:
11 Արդարեւ Տէրը փրկեց Յակոբը,
Ու զայն իրմէ ուժեղին ձեռքէն ազատեց:
12 Անոնք պիտի գան եւ Սիոնի բարձունքին վրայ ցնծութեամբ գոչեն.
Պիտի [զ]խուժեն դէպի Տէրոջ բարիքները,
Այսինքն՝ ցորենը, քաղցուն ու իւղը,
Եւ ոչխարներն ու արջառները:
Անոնց անձերը ոռոգուած պարտէզի պէս պիտի ըլլան,
Անգա՛մ մըն ալ պիտի չմարին:
13 Այն ատեն կոյսը պարելով պիտի ուրախանայ,
Նաեւ երիտասարդներն ու ծերերը՝ միասին:

[գ] Կամ՝ երկարաձգեցի քեզի կարեկցիլ

[դ] Եբր.՝ դուրս ելլես

[ե] Եբր.՝ Լսե՛լ տուէք

[զ] Եբր.՝ հոսին գետի պէս

Արդարեւ անոնց սուգը բերկրանքի պիտի փոխեմ,
Եւ անոնց տրտմութենէն զիրենք հանգստացնելով՝ պիտի ուրախացնեմ:
14 Քահանաներուն անձերը պարարտութեամբ պիտի յագեցնեմ,
Եւ իմ ժողովուրդս իմ բարիքներովս պիտի կշտանայ», կը պատգամէ Տէրը:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳՈՒԹԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԱՆԴԷՊ

15 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ռամայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ,
Եղերերգութեան ու դառնագին լացի ձայն.
Ռաքէլ իր որդիներուն համար կու լար,
Եւ կը մերժէր իր որդիներուն համար մխիթարուիլ,
Որովհետեւ անոնք չկային»:
16 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«[է]Դադրեցո՛ւր ձայնդ լալէն,
Եւ աչքերդ՝ արցունք թափելէն.
Արդարեւ քու [ը]աշխատանքդ պիտի վարձատրուի",– կը պատգամէ Տէրը,–
Ու թշնամիին երկրէն պիտի վերադառնան:
17 Քու ապագայիդ համար յոյս կայ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Քանի որդիներդ իրենց հողամասը պիտի վերադառնան:
18 Ի՛րապէս Եփրեմի սա՛ ողբը լսեցի.
"Զիս պատժեցիր, ու ես պատժուեցայ
Լուծի չվարժուած զուարակի պէս.
Զիս վերադարձո՛ւր, որպէսզի դարձի գամ,
Որովհետեւ դո՛ւն ես Տէր, դո՛ւն ես իմ Աստուածս:
19 Ի՛րապէս դարձի գալէս ետք զղջացի,
Գիտակցելէս ետք ազդրիս զարկի.
Ամչցայ եւ խայտառակուեցայ,
Որովհետեւ երիտասարդութեանս նախատինքը կը կրեմ□:
20 Միթէ Եփրեմ ինծի համար պատուական որդի՞ է,
[թ]Սիրական զաւա՞կ է.
Որովհետեւ իրեն դէմ խօսելէս ետք՝
Շարունակ զինք կը յիշեմ,
Հետեւաբար իմ ընդերքս կ'ալեկոծի իրեն համար.
Անշո՛ւշտ իրեն պիտի գթամ,– կը պատգամէ Տէրը:–
21 Նշանասիւնե՛ր կանգնեցուր քեզի, ճողանշաննե՛ր [ժ]ցցէ քեզի,
[ի]Ուշադրութի՛ւնդ դարձուր" պողոտային՝ քու գացած ճամբայիդ:

[է] Եբր.՝ Արգիլէ՛

[ը] Եբր.՝ գործիդ վարձք պիտի ըլլայ

[թ] Եբր.՝ Հաճելի

[ժ] Եբր.՝ դիր

[ի] Եբր.՝ Սի՛րտդ դիր

Վերադարձի՛ր, ո՛վ Իսրայէլի կոյսը,
Վերադարձի՛ր այս քաղաքներդ:
22 Մինչեւ ե՞րբ [լ]թափառաշրջիկ պիտի ըլլաս",
Ո՛վ ուխտադրուժ աղջիկ.
Որովհետեւ Տէրը երկրի վրայ նոր բան մը ստեղծեց.–
[խ]Կի՛նը պիտի [ծ]դարպասէ [կ]մարդը»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԲԱՐԳԱՒԱՃՈՒՄԸ

23 Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
«Դա՛րձեալ Յուդայի երկրին մէջ
Եւ անոր քաղաքներուն մէջ սա՛ խօսքը պիտի ըսեն՝
Երբ զանոնք գերութենէն վերադարձնեմ.
"Տէրը քեզ օրհնէ,
Ո՛վ արդարութեան բնակարան, սո՛ւրբ լեռ□:
24 Հոն միասին պիտի բնակին՝ Յուդայի եւ իր բոլոր քաղաքներուն մէջ՝
Երկրագործներն ու [հ]հօտաղները:
25 Արդարեւ պարտասած անձը պիտի յագեցնեմ,
Եւ ամէն մարած անձ պիտի [ձ]կշտացնեմ»:
26 [ղ]Երբ արթնցայ՝ նկատեցի" թէ
Քունս ինծի քաղցր եղած էր:
27 «Ահա՛ կու գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Երբ Իսրայէլի տունն ու Յուդայի տունը
Մարդու սերմ եւ անասունի սերմ պիտի ցանեմ:
28 Ինչպէս խլելու, փլցնելու, քանդելու,
Կործանելու եւ [ճ]տրտմեցնելու համար
Անոնց վրայ հսկեցի,
Նոյնպէս ալ կառուցանելու եւ տնկելու համար
Անոնց վրայ պիտի հսկեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
29 Այդ օրերը անգա՛մ մըն ալ պիտի չըսեն.
"Հայրերը ագոխ կերան,
Ու որդիներո՛ւն ակռաները "առին□.

[լ] Եբր.՝ պիտի քաշուիս

[խ] Եբր.՝ Է՛գը

[ծ] Եբր.՝ շրջապատէ

[կ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[հ] Եբր.՝ հօտերուն հետ մեկնողները

[ձ] Եբր.՝ լեցնել

[ղ] Եբր.՝ Ասոր վրայ արթնցայ ու նայեցայ

[ճ] Եբր.՝ չարիք ընելու

30 Հապա ամէն մարդ ի՛ր անօրէնութեան համար պիտի մեռնի.
Ո՛վ որ ագոխ ուտէ,
Անո՛ր ակռաները պիտի առնեն»:
31 «Ահա՛ կու գան օրերը,— կը պատգամէ Տէրը,—
Երբ Իսրայէլի տան հետ ու Յուդայի տան հետ
Նոր ուխտ մը պիտի կնքեմ:
32 Ո՛չ թէ այն ուխտին պէս՝ որ անոնց հայրերուն հետ կնքեցի,
Այն օրը երբ անոնց ձեռքէն բռնեցի՝
Զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար.
Որովհետեւ անոնք իմ ուխտս խզեցին,
Թէեւ անոնց վրայ տիրողը ե՛ս էի,— կը պատգամէ Տէրը:—
33 Հապա այդ օրերէն ետք՝
Իսրայէլի տան հետ կնքելիք ուխտս սա՛ է,— կը պատգամէ Տէրը.—
Իմ օրէնքս անոնց ներսը պիտի դնեմ,
Ու զայն անոնց սիրտին վրայ պիտի գրեմ.
Ես անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ,
Անոնք ալ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան:
34 Անոնք ա՛լ պիտի չսորվեցնեն՝ իւրաքանչիւրը իր ընկերին,
Իւրաքանչիւրը իր եղբօր՝ ըսելով.
“Տէ՛րը ճանչցիր□.
Հապա անոնց պզտիկէն մինչեւ մեծը՝
Բոլորն ալ զիս պիտի ճանչնան,— կը պատգամէ Տէրը,—
Որովհետեւ անոնց անօրէնութիւնը պիտի ներեմ,
Եւ ա՛լ անոնց մեղքը պիտի չյիշեմ»:
35 Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը,
Որ արեւը [յ]հաստատեց օրուան լոյսին համար,
Ու գիշերուան լոյսին համար լուսինին եւ աստղերուն կանոններ դրաւ,
Որ ծովը կը խաղաղեցնէ՝ երբ անոր ալիքները գոռան.
Անոր անունը [ն]Զօրքերու Տէր'' է:
36 «Եթէ այս կանոնները իմ [շ]առջեւս դադրին'',— կը պատգամէ Տէրը,—
Իսրայէլի զարմն ալ իմ առջեւս ազգ ըլլալէ պիտի դադրի [ո]ընդմիշտ»:
37 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Եթէ կարելի ըլլայ վերէն երկինքը չափել,
Ու վարէն երկրի հիմերը հետազօտել,
Ես ալ կրնամ Իսրայէլի ամբողջ զարմը մերժել՝
Իրենց բոլոր ըրածներուն համար», կը պատգամէ Տէրը:
38 «Ահա՛ կու գան օրերը,— կը պատգամէ Տէրը,—

[մ] Այսինքն՝ գրգռուեցան

[յ] Եբր.՝ դրաւ

[ն] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[շ] Եբր.՝ առջեւէս հեռանան

[ո] Եբր.՝ բոլոր օրերը

Երբ Անանայէլի աշտարակէն մինչեւ Անկիւնի դուռը՝
Քաղաքը Տէրոջ համար պիտի կառուցանուի.
39 Չափելու լարը դարձեալ անոր դիմացէն
Դուրս պիտի ելլէ մինչեւ Գարէբի բլուրը,
Եւ պիտի դառնայ դէպի Գոաթ:
40 Դիակներուն ու մոխիրներուն ամբողջ հովիտը,
Նաեւ բոլոր արտերը՝ մինչեւ Կեդրոնի ձորը,
Մինչեւ Ձիերու դրան անկիւնը՝ դէպի արեւելք,
Սուրբ պիտի ըլլան Տէրոջ.
Ա՛լ երբեք պիտի չխլուին ու չփլչին»:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ԳՆԷ ԱՐՏ ՄԸ

32

Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին տասներորդ տարին, այսինքն՝ Նաբուգոդոնոսորի
տասնութերորդ տարին, ահա՛ւասիկ Տէրոջմէն Երեմիայի [ա]ուղղուած խօսքը: 2 Այդ ատեն
Բաբելոնի թագաւորին զօրագունդը Երուսաղէմը կը պաշարէր, ու Երեմիա մարգարէն
Յուդայի թագաւորին տունը եղող բանտին բակին մէջ արգելափակուած էր: 3 Արդարեւ
Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը զայն արգելափակած էր՝ ըսելով. «Ինչո՞ւ մարգարէացար եւ
ըսիր. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես այս քաղաքը Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը
պիտի մատնեմ, ու զայն պիտի գրաւէ: 4 Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը Քաղդէացիներուն
ձեռքէն պիտի չազատի. հապա անշուշտ Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի մատնուի,
անոր հետ բերան բերանի պիտի խօսի, եւ իր աչքերը անոր աչքերը պիտի տեսնեն: 5 Ան
Սեդեկիան Բաբելոն պիտի տանի, ու ան հոն պիտի մնայ մինչեւ որ ես անոր այցելեմ,– կը
պատգամէ Տէրը.– եթէ Քաղդէացիներուն դէմ պատերազմիք՝ պիտի չյաջողիք"□»:
6 Այն ատեն Երեմիա ըսաւ. «[բ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 7 “Ահա՛ քու հօրեղբօրդ՝
Սեղղումի որդին՝ Անամայէլ քեզի պիտի գայ եւ ըսէ. "Անաթովթի մէջ եղող արտս գնէ՛
քեզի համար, որովհետեւ փրկելու իրաւունքը քո՛ւկդ է՝ որ գնես"□»: 8 Տէրոջ խօսքին
համաձայն իմ հօրեղբօրս որդին՝ Անամայէլ ինծի եկաւ բանտին բակը, եւ ինծի ըսաւ.
«Կ'աղերսե՛մ, Բենիամինի երկիրը՝ Անաթովթի մէջ ունեցած արտս գնէ՛, որովհետեւ
ժառանգութեան իրաւունքը քուկդ է, ու դո՛ւն փրկագին տալու ես. ուստի գնէ՛ քեզի
համար»: Այն ատեն գիտցայ թէ ասիկա Տէրոջ խօսքն էր: 9 Ուստի հօրեղբօրս որդիէն՝
Անամայէլէն գնեցի Անաթովթի մէջ եղող արտը, ու դրամը՝ տասնեօթը սիկղ արծաթ՝
կշռեցի եւ տուի անոր: 10 Վաւերագիր մը գրեցի, կնքեցի ու վկաներու ներկայութեան
արծաթը կշիռքով կշռեցի: 11 Ստացուածքին վաւերագիրը – թէ՛ [գ]օրէնքին ու սովորութեան
համաձայն կնքուածը, թէ՛ ալ բաց եղածը – առի, 12 եւ ստացուածքին վաւերագիրը
Մաասիայի որդիին՝ Ներիայի որդիին Բարուքի տուի, հօրեղբօրս որդիին՝ Անամայէլի
[դ]ներկայութեան, ստացուածքի վաւերագիրին մէջ ստորագրող վկաներու ներկայութեան,
բանտի բակին մէջ կեցող բոլոր Հրեաներուն ներկայութեան: 13 Անոնց ներկայութեան՝

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[գ] Եբր.՝ պատուէրին

[դ] Եբր.՝ աչքերուն առջեւ

*Բարուքի պատուէր տուի եւ ըսի. 14 «Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ. “Ա՛ռ այս վաւերագիրները – այս կնքուած ստացուածքին վաւերագիրը եւ այս
բաց վաւերագիրը – ու զանոնք դի՛ր [ե]խեցիէ անօթի մը մէջ, որպէսզի շատ օրեր [զ]մնան□:
15 Որովհետեւ զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Այս երկրին մէջ
դա՛րձեալ տուներ, արտեր եւ այգիներ պիտի գնուին□»:*

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԱՂՕԹՔԸ

*16 Ստացուածքին վաւերագիրը Ներիայի որդիին՝ Բարուքի տալէս ետք, Տէրոջ
աղօթեցի՝ ըսելով. 17 «Ո՜հ, Տէ՛ր Եհովա, ահա՛ դուն քու մեծ կարողութեամբդ եւ երկարած
բազուկովդ երկինքն ու երկիրը [է]ստեղծեցիր. ո՛չ մէկ բան քեզի համար դժուարին է: 18
Դուն հազարաւոր սերունդներու հետ կարեկցութեամբ կը վարուիս, սակայն հայրերուն
անօրէնութեան պատիժը անոնցմէ ետք իրենց որդիներուն ծոցը կու տաս. դուն մեծ եւ
հզօր Աստուած ես, եւ [ը]քու անունդ Զօրքերու Տէր" է: 19 Դուն խորհուրդով մեծ ես, ու
գործով՝ զօրաւոր. քու աչքերդ մարդոց որդիներուն ամբողջ [թ]ընթացքին վրայ բաց են՝
իւրաքանչիւրին իր ընթացքին համեմատ եւ իր արարքներու պտուղին համեմատ
հատուցանելու համար: 20 Դուն Եգիպտոսի երկրին մէջ նշաններ ու հրաշքներ ըրիր, նաեւ
մինչեւ այսօր՝ Իսրայէլի մէջ ու բոլոր մարդոց մէջ, քեզի անուն վաստկելով՝ ինչպէս
այսօր կ'երեւնայ: 21 Քու ժողովուրդդ՝ Իսրայէլը Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր նշաններով
եւ հրաշքներով, ուժեղ ձեռքով, երկարած բազուկով ու մեծ արհաւիրքներով: 22 Անոնց
տուիր այս երկիրը, որուն համար իրենց հայրերուն երդում ըրեր էիր՝ իրենց տալու, երկիր
մը՝ որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ: 23 Անոնք մտան եւ անոր տիրացան, բայց քու ձայնդ
մտիկ չըրին ու քու օրէնքիդ համաձայն չընթացան. անոնք չգործադրեցին ամէն ինչ որ
անոնց հրամայեր էիր՝ որպէսզի գործադրեն, ուստի այս ամբողջ չարիքը անոնց [ժ]վրայ
բերիր": 24 Ահա՛ հողաբլուրները քաղաքին [ի]դէմ բարձրացան", որպէսզի զայն գրաւեն.
սուրին, սովին ու ժանտախտին պատճառով՝ քաղաքը պիտի մատնուի անոր դէմ
պատերազմող Քաղդէացիներուն ձեռքը. ինչ որ [լ]վճռեցիր՝ [խ]կ'իրագործուի, եւ ահա՛ կը
տեսնես: 25 Բայց դուն, ո՛վ Տէր Եհովա, ինծի ըսիր. “Քեզի համար ա՛րտը գնէ դրամով, ու
վկանե՛ր կանչէ□, մինչ քաղաքը Քաղդէացիներուն ձեռքը կը մատնուի»:*

[ե] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

[զ] Կամ՝ գոյատեւեն

[է] Եբր.՝ ըրիր

[ը] Եբր.՝ իր անունը Եհովա Սաբաւովթ

[թ] Եբր.՝ ճամբաներուն

[ժ] Եբր.՝ հանդիպիլ տուիր

[ի] Եբր.՝ հասան

[լ] Եբր.՝ խօսեցար

[խ] Եբր.՝ կ'ըլլայ

26 Այն ատեն *Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. 27 «Ահա՛ ե՛ս եմ Եհովան, ամէն
մարմինի Աստուածը. միթէ ինծի համար դժուարին բան մը կա՞յ: 28 Հետեւաբար Տէրը սա՛
կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես այս քաղաքը Քաղդէացիներուն ձեռքը եւ Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ, ու զայն պիտի գրաւէ: 29 Այս
քաղաքին դէմ պատերազմող Քաղդէացիները պիտի մտնեն, այս քաղաքը կրակով պիտի
վառեն, ու զայն պիտի այրեն այն տուներուն հետ՝ որոնց տանիքներուն վրայ Բահաղի
խունկ կը ծխէին եւ ուրիշ աստուածներու թափելիք նուէրներ [կ]կ'ընծայէին՝ զիս գրգռելու
համար: 30 Արդարեւ Իսրայէլի որդիներն ու Յուդայի որդիները իրենց մանկութենէն ի վեր
իմ առջեւս միայն չարիք գործեցին, որովհետեւ Իսրայէլի որդիները իրենց ձեռքերուն
գործերով անդադար զիս գրգռեցին□,– կը պատգամէ Տէրը:– 31 Արդարեւ այս քաղաքը՝ իր
կառուցումի օրէն մինչեւ այսօր՝ իմ բարկութեանս եւ ցասումիս համար եղաւ, որպէսզի
զայն երեսիս առջեւէն հեռացնեմ՝ 32 Իսրայէլի որդիներուն ու Յուդայի որդիներուն
ամբողջ չարիքին պատճառով, որ զիս գրգռելու համար գործեցին թէ՛ իրենք, թէ՛ ալ իրենց
թագաւորները, իշխանաւորները, քահանաներն ու մարգարէները, նաեւ Յուդայի մարդիկն
ու Երուսաղէմի բնակիչները: 33 Ինծի [հ]կռնակ դարձուցին, եւ ո՛չ թէ՝ երես: Թէպէտ անոնց
սորվեցուցի – կանուխ ելլելով սորվեցուցի –, անոնք մտիկ չըրին՝ որ խրատ ընդունին: 34
Հապա իմ անունովս կոչուած տան մէջ իրենց պղծութիւնները դրին՝ զայն պղծելու
համար: 35 Ենովմի որդիին ձորին մէջ եղող Բահաղի բարձր տեղերը կառուցանեցին,
որպէսզի իրենց որդիներն ու աղջիկները Մողոքի համար կրակէ անցընեն, ինչ որ անոնց
չհրամայեցի. բնա՛ւ [ձ]չմտածեցի որ անոնք այս գարշութիւնը գործեն՝ Յուդայի մեղանչել
տալու համար»:

ՅՈՅՍԻ ԽՈՍՏՈՒՄ ՄԸ

36 «Ուստի հիմա Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ այս քաղաքին մասին,
որ կ'ըսէք թէ "սուրով, սովով եւ ժանտախտով Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը կը մատնուի□:
37 Ահա՛ ես զանոնք պիտի հաւաքեմ այն բոլոր երկիրներէն՝ ուր զանոնք իմ
բարկութեամբս, ցասումովս ու մեծ զայրոյթովս աքսորեցի, զանոնք այս տեղը պիտի
վերադարձնեմ, եւ ապահովութեամբ պիտի բնակեցնեմ: 38 Անոնք իմ ժողովուրդս պիտի
ըլլան, ես ալ անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ: 39 Անոնց մէկ սիրտ ու մէկ ճամբայ պիտի
տամ, որպէսզի [ղ]ընդմիշտ ինծմէ վախնան, իրենց եւ իրենցմէ ետք իրենց որդիներուն
բարիքին համար: 40 Անոնց հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի կնքեմ, որ իրենցմէ
չհեռանամ՝ իրենց բարիք ընելու համար, եւ իմ վախս անոնց սիրտին մէջ պիտի դնեմ,
որպէսզի ինծմէ չհեռանան: 41 Անոնց բարիք ընելով՝ անոնցմով պիտի բերկրիմ, ու
զանոնք ճշմարտապէս այս երկրին մէջ պիտի տնկեմ՝ ամբողջ սիրտովս եւ ամբողջ
անձովս»: 42 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Ինչպէս այս ժողովուրդին վրայ այս
ամբողջ մեծ չարիքը բերի, նոյնպէս անոնց վրայ պիտի բերեմ այն ամբողջ բարիքը՝ որ

[ծ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[կ] Եբր.՝ կը թափէին

[հ] Եբր.՝ ծոծրակ

[ձ] Եբր.՝ սիրտիս մէջ չբարձրացաւ

[ղ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

անոնց խոստացայ: 43 Դա՛րձեալ արտեր պիտի գնուին այս երկրին մէջ, որուն համար
կ'ըսէք. "Ամայացած է՝ առանց մարդու եւ անասունի, ու Քաղդէացիներուն ձեռքը
մատնուած է□: 44 Բենիամինի երկրին մէջ, Երուսաղէմի շրջակայքը եւ Յուդայի
քաղաքներուն մէջ, լեռնային քաղաքներուն մէջ, դաշտագետինի քաղաքներուն մէջ ու
հարաւային քաղաքներուն մէջ՝ մարդիկ դրամով արտեր պիտի գնեն, վաւերագիրներ
պիտի գրեն, կնքեն եւ վկաներ կանչեն, որովհետեւ զանոնք գերութենէն պիտի
վերադարձնեմ», կը պատգամէ Տէրը:

ՅՈՅՍԻ ՈՒՐԻՇ ԽՈՍՏՈՒՄ ՄԸ

33

Երկրորդ անգամ [ա]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի, երբ ան տակաւին բանտին բակին մէջ
արգելափակուած էր, եւ ըսաւ. 2 «Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը, [բ]այս քաղաքը" շինող Տէրը,
որ զայն հաստատելու համար զայն ձեւակերպեց, որուն անունը Եհովա է. 3 "Ինծի՛ գոչէ,
ու քեզի պատասխանեմ. քեզի մեծ եւ [գ]խորհրդաւոր բաներ յայտնեմ՝ որ չես գիտեր□: 4
Արդարեւ այս քաղաքին տուներուն ու Յուդայի թագաւորներուն տուներուն մասին – որոնք
հողաբլուրներուն եւ սուրին պատճառով փլած են – Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ. 5 " [դ]Քաղդէացիներուն դէմ" պատերազմելու կու գան. սակայն այդ
տուները մեռած մարդոց դիակներով պիտի լեցուին, որոնք իմ բարկութեամբս ու
ցասումովս պիտի զարնեմ. որովհետեւ ես այս քաղաքէն իմ երեսս ծածկեցի՝ իրենց
ամբողջ չարութեան համար: 6 Ահա՛ անոր առողջութիւն ու դարման պիտի բերեմ եւ
զանոնք պիտի բուժեմ, ու խաղաղութեան եւ [ե]ապահովութեան առատութիւնը անոնց պիտի
յայտնեմ: 7 Յուդայի գերիներն ու Իսրայէլի գերիները պիտի վերադարձնեմ, եւ զանոնք
նախկինին պէս պիտի [զ]հաստատեմ: 8 Զանոնք պիտի մաքրեմ ինծի դէմ [է]գործած իրենց
բոլոր անօրէնութիւններէն, ու պիտի ներեմ իրենց բոլոր անօրէնութիւնները՝ որոնցմով
ինծի դէմ մեղանչեցին եւ ապստամբեցան: 9 Ասիկա ինծի բերկրանքի անուն,
գովաբանութիւն ու պարծանք պիտի ըլլայ երկրի բոլոր ազգերուն մէջ: Անոնք պիտի լսեն
այն ամբողջ բարիքին մասին՝ որ ես իրենց պիտի ընեմ. ուստի պիտի վախնան եւ
սասանին այն ամբողջ բարիքին ու [ը]յաջողութեան համար՝ որ ես այս քաղաքին պիտի
[թ]շնորհեմ□»:

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ զայն

[գ] Եբր.՝ արգելափակուած

[դ] Կամ՝ Քաղդէացիները

[ե] Եբր.՝ ճշմարտութեան

[զ] Եբր.՝ կառուցանեմ

[է] Եբր.՝ մեղանչած

[ը] Եբր.՝ խաղաղութեան

[թ] Եբր.՝ ընեմ

10 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Այս տեղին մէջ,– որուն համար կ’ըսէք. “Անապատ դարձած է՝ առանց մարդու եւ անասունի□, այսինքն՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ, որոնք ամայացած են՝ առանց մարդու, բնակիչի եւ անասունի,– դա՛րձեալ պիտի լսուին 11 բերկրանքի ձայնը եւ ուրախութեան ձայնը, փեսային ձայնն ու հարսին ձայնը. նաեւ անոնց ձայնը, որ Տէրոջ տունը շնորհակալութեան ընծաներ բերելով՝ կ’ըսեն. “Ներբողեցէ՛ք զօրքերու Տէրը, որովհետեւ Տէրը բարի է, որովհետեւ անոր կարեկցութիւնը յաւիտենական է□. արդարեւ այս երկրին գերիները իրենց նախկին վիճակին պիտի վերադարձնեմ», կը յայտարարէ Տէրը: 12 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Այս տեղին մէջ, որ անապատ դարձած է՝ առանց մարդու եւ անասունի, եւ անոր բոլոր քաղաքներուն մէջ դա՛րձեալ հօտեր պառկեցնող հովիւներու բնակարաններ պիտի ըլլան: 13 Լեռնային քաղաքներուն մէջ, դաշտագետինի քաղաքներուն մէջ ու հարաւային քաղաքներուն մէջ, նաեւ Բենիամինի երկրին մէջ, Երուսաղէմի շրջակայքը եւ Յուդայի քաղաքներուն մէջ՝ հօտերը դարձեալ զիրենք համրողին ձեռքերուն տակէն պիտի անցնին», կը յայտարարէ Տէրը:

14 «Ահա՛ պիտի գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,– երբ Իսրայէլի տան համար ու Յուդայի տան համար [ժ]տուած բարի խոստումս պիտի իրագործեմ: 15 Այդ օրերը եւ այդ ատեն՝ [ի]Դաւիթէն արդարութեան Շառաւիղ մը պիտի բուսցնեմ, ու ան երկրին մէջ իրաւունք եւ արդարութիւն պիտի կիրարկէ: 16 Այդ օրերը Յուդա պիտի ազատի ու Երուսաղէմ ապահովութեամբ պիտի բնակի, եւ ահա՛ւասիկ անոր անունը՝ որով պիտի կոչուի. “Տէրը՝ մեր արդարութիւնը□»: 17 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Դաւիթէն Իսրայէլի տան գահին վրայ բազմող մարդ պիտի չպակսի: 18 Ո՛չ ալ Ղեւտացի քահանաներէն [լ]ամէն ատեն" ողջակէզ մատուցանող, հացի ընծայի հետ խունկ ծխող ու զոհ ընծայող մարդ պիտի պակսի իմ առջեւս»:

19 [խ]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. 20 “Եթէ կարենաք ցերեկուան ուխտս եւ գիշերուան ուխտս խզել, որ ցերեկն ու գիշերը իրենց ժամանակին չըլլան, 21 իմ ծառայիս՝ Դաւիթի հետ կնքած ուխտս ալ պիտի խզուի, որ իր գահին վրայ թագաւորող որդի չունենայ. նոյնպէս ալ ինծի պաշտօն կատարող Ղեւտացի քահանաներուն հետ կնքած ուխտս: 22 Ինչպէս երկինքի զօրքերը չեն հաշուուիր ու ծովուն աւազը չի չափուիր, նոյնպէս պիտի բազմացնեմ իմ ծառայիս՝ Դաւիթի զարմը եւ ինծի պաշտօն կատարող Ղեւտացիները□»:

23 [ծ]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. 24 «Չե՞ս [կ]նկատեր թէ ի՛նչ կը խօսի այս ժողովուրդը՝ ըսելով. “Տէրը իր ընտրած երկու գերդաստանները մերժեց□: Անոնք իմ ժողովուրդս կ’անարգեն, որպէսզի ան իրենց առջեւ ազգ չսեպուի: 25 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Եթէ ցերեկուան ու գիշերուան հետ ուխտ ըրած չեմ, եւ երկինքին ու երկրին կանոններ դրած չեմ, 26 Յակոբի եւ իմ ծառայիս՝ Դաւիթի զարմն ալ պիտի մերժեմ,

---

[ժ] Եբր.՝ խոստացած

[ի] Եբր.՝ Դաւիթի համար

[լ] Եբր.՝ ամբողջ օրը

[խ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ծ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[կ] Եբր.՝ տեսներ

*որպէսզի ա՛լ անոր զարմէն [հ]կառավարիչներ չնշանակեմ'' Աբրահամի, Իսահակի ու
Յակոբի զարմին վրայ. որովհետեւ [ծ]զանոնք գերութենէն'' պիտի վերադարձնեմ եւ անոնց
պիտի գթամ□»:*

ՊԱՏԳԱՄ ՄԸ ՍԵԴԵԿԻԱՅԻ

34

*Երբ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ իր ամբողջ զօրագունդով, երկրի բոլոր
թագաւորութիւններով՝ որոնց վրայ ինք կը տիրէր, ու բոլոր ժողովուրդներով Երուսաղէմի
դէմ եւ անոր բոլոր քաղաքներուն դէմ կը պատերազմէր, Տէրոջմէն Երեմիայի սա՛ խօսքը
[ա]ուղղուեցաւ.
2 «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Գնա՛, Յուդայի Սեդեկիա
թագաւորին խօսէ՛ եւ անոր ըսէ՛. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ այս քաղաքը Բաբելոնի
թագաւորին ձեռքը պիտի մատնեմ, ու զայն կրակով պիտի այրէ: 3 Դուն անոր ձեռքէն
պիտի չազատիս, հապա անշուշտ պիտի բռնուիս եւ անոր ձեռքը մատնուիս. քու աչքերդ
Բաբելոնի թագաւորին աչքերը պիտի տեսնեն, անոր բերանը քու բերանիդ պիտի խօսի, ու
Բաբելոն պիտի երթաս»": 4 Սակայն մտի՛կ ըրէ Տէրոջ խօսքը, ո՛վ Սեդեկիա, Յուդայի՛
թագաւոր. Տէրը քեզի համար սա՛ կը յայտարարէ. "Դուն սուրով պիտի չմեռնիս, 5 հապա
խաղաղութեամբ պիտի մեռնիս: Ինչպէս քեզմէ առաջ եղող քու հայրերուդ՝ նախկին
թագաւորներուն համար խունկեր ծխեցին, նոյնպէս քեզի համար պիտի ծխեն. «Վա՜յ, իմ
տէ՛րս» ըսելով՝ քու վրադ պիտի հեծեծեն, որովհետեւ ե՛ս ըսի այս խօսքը", կը պատգամէ
Տէրը□»:
6 Ուստի Երեմիա մարգարէն այս բոլոր խօսքերը Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին ըսաւ՝
Երուսաղէմի մէջ, 7 մինչ Բաբելոնի թագաւորին զօրագունդը կը պատերազմէր
Երուսաղէմի դէմ ու Յուդայի միւս բոլոր քաղաքներուն դէմ, Լաքիսի եւ Ազեկայի դէմ,
քանի որ Յուդայի քաղաքներէն ասոնք մնացած էին իբր պարսպապատ քաղաք:*

ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ ԽԱԲԵՊԱՏԻՐ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ

*8 Ահա՛ւասիկ Տէրոջմէն Երեմիայի [բ]ուղղուած խօսքը, երբ Սեդեկիա թագաւորը
Երուսաղէմի մէջ եղող ամբողջ ժողովուրդին հետ ուխտ կնքեց, որ ազատագրութիւն
յայտարարեն. 9 որպէսզի իւրաքանչիւրը ազատ արձակէ իր եբրայեցի ստրուկն ու
եբրայեցի ստրկուհին, եւ ա՛լ ո՛չ մէկը ստրկացնէ իր եղբայրը՝ Հրեան: 10 Բոլոր
իշխանաւորներն ու ամբողջ ժողովուրդը՝ որոնք այս [գ]ուխտը կնքած'' էին՝ հնազանդեցան,
որպէսզի իւրաքանչիւրը ազատ արձակէ իր ստրուկն ու ստրկուհին, եւ ա՛լ զանոնք
չստրկացնէ. հնազանդեցան ու զանոնք արձակեցին: 11 Բայց անկէ ետք [դ]հրաժարեցան,*

[հ] *Եբր.՝ չառնեմ կառավարիչներ ըլլալու*

[ծ] *Եբր.՝ անոնց գերութիւնը*

[ա] *Եբր.՝ եղաւ*

[բ] *Եբր.՝ եղած*

[գ] *Եբր.՝ ուխտին մէջ մտած*

[դ] *Եբր.՝ ետ դարձան*

իրենց ազատ արձակած ստրուկներն ու ստրկուհիները վերադարձուցին, եւ զանոնք
[ե]բռնադատեցին որ ստրուկ եւ ստրկուհի ըլլան:
12 Ուստի [զ]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. 13 «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ. "Ես ձեր հայրերուն հետ ուխտ կնքեցի այն օրը՝ երբ զանոնք հանեցի
Եգիպտոսէն՝ ստրկութեան տունէն, եւ ըսի. 14 "Եօթը տարուան վախճանին, ձեզմէ
իւրաքանչիւրը ազատ պիտի արձակէ իր եբրայեցի եղբայրը՝ որ [է]իրեն ծախուած է. վեց
տարի քեզի ստրուկ ըլլալէ ետք՝ զայն քովէդ ազա՛տ արձակէ: Բայց ձեր հայրերը ինծի
մտիկ չըրին, եւ իրենց ականջը չդարձուցին: 15 Դուք [ը]ատեն մը դարձի եկաք, եւ ըրիք ինչ
որ իմ [թ]առջեւ ուղիղ է՝ իւրաքանչիւրը իր ընկերին ազատագրութիւնը յայտարարելով.
Նաեւ իմ առջեւս ուխտ կնքեցիք այն տան մէջ՝ որ իմ անունովս կոչուած է: 16 Բայց յետոյ
հրաժարելով՝ իմ անունս աղարտեցիք. [ժ]բոլորդ ալ ձեր" ազատ արձակած եւ իրենց
[ի]կամքին ձգուած ստրուկներն ու ստրկուհիները վերադարձուցիք, զանոնք բռնադատելով
որ ձեզի ստրուկ եւ ստրկուհի ըլլան"□»:
17 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. «Դուք ինծի մտիկ չըրիք, ու ձեզմէ
իւրաքանչիւրը իր եղբօր եւ իր ընկերին ազատագրութիւնը չյայտարարեց. ուստի ես ձեզի
համար սուրին, ժանտախտին ու սովին [լ]ազատութիւն պիտի տամ",– կը պատգամէ Տէրը,–
եւ ձեզ երկրի բոլոր թագաւորութիւններուն մէջ սոսկումի պիտի մատնեմ: 18 Իմ ուխտս
անտեսող ու իմ առջեւ իրենց կնքած ուխտին խօսքերը [խ]չգործադրող մարդիկը պիտի
մատնեմ. (որոնք զուարակը երկուքի կտրելով անոր կտորներուն մէջտեղէն անցան.) 19
այսինքն՝ Յուդայի իշխանաւորներն ու Երուսաղէմի իշխանաւորները, պալատականները,
քահանաներն ու երկրին ամբողջ ժողովուրդը, որոնք զուարակին կտորներուն մէջտեղէն
անցան, 20 զանոնք պիտի մատնեմ իրենց թշնամիներուն ձեռքը եւ իրենց կեանքը
փնտռողներուն ձեռքը. անոնց դիակները երկինքի թռչուններուն ու երկրի գազաններուն
ուտելիք պիտի ըլլան: 21 Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը եւ անոր իշխանաւորները պիտի
մատնեմ իրենց թշնամիներուն ձեռքը, իրենց կեանքը փնտռողներուն ձեռքը, ու ձեզմէ
[ծ]հեռացող Բաբելոնի թագաւորին զօրագունդին ձեռքը»: 22 «Ահա՛ ես հրամայեցի,– կը
պատգամէ Տէրը,– եւ զանոնք այս քաղաքը պիտի վերադարձնեմ. անոր դէմ պիտի
պատերազմին, զայն պիտի գրաւեն ու կրակով այրեն. այսպէս՝ Յուդայի քաղաքները

[ե] Եբր.՝ նուաճեցին

[զ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[է] Եբր.՝ քեզի

[ը] Եբր.՝ օր

[թ] Եբր.՝ աչքերուս

[ժ] Եբր.՝ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր

[ի] Եբր.՝ անձին

[լ] Եբր.՝ ազատագրութիւն պիտի յայտարարեմ

[խ] Եբր.՝ չհաստատող

[ծ] Եբր.՝ բարձրացող

ամայութեան պիտի [կ]վերածեմ, առանց բնակիչի»:

ԵՐԵՄԻԱ ԵՒ ՌԵՔԱԲԵԱՆՆԵՐԸ

35

Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի օրերը, Երեմիայի [ա]ուղղուած
խօսքը Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ. 2 «Գնա՛ Ռեքաբեաններուն տունը, խօսէ՛ անոնց հետ, տա՛ր
զանոնք Տէրոջ տունը՝ սենեակներէն մէկուն մէջ, եւ գինի՛ խմցուր անոնց»: 3 Ես ալ առի
Քաբասինիայի որդիին՝ Երեմիայի որդին՝ Յեզոնիան, անոր եղբայրներն ու բոլոր
որդիները, եւ Ռեքաբեաններուն ամբողջ տունը, 4 ու զանոնք Տէրոջ տունը տարի –
Աստուծոյ մարդուն՝ Յեգդողիայի որդիին Անանի որդիներուն սենեակը –, որ Սեղղումի
որդիին՝ Մաասիա դռնապանին սենեակին վրայ եղող իշխաններուն սենեակին քով
էր: 5 Ռեքաբեաններու տան որդիներուն առջեւ գինիով լեցուն սկահակներ ու բաժակներ
դրի, եւ անոնց ըսի. «Գինի՛ խմեցէք»: 6 Անոնք պատասխանեցին. «Գինի չենք խմեր. քանի
որ մեր հայրը, Ռեքաբի որդին՝ Յովնադաբ, մեզի հրամայեց. “Դուք ու ձեր որդիները երբե՛ք
գինի մի՛ խմէք. 7 տուն մի՛ կառուցանէք, սերմ մի՛ ցանէք, այգի մի՛ տնկէք եւ մի՛ ունենաք,
հապա ձեր բոլոր օրերը վրաններո՛ւ մէջ բնակեցէք, որպէսզի ձեր պանդխտացած [բ]երկրին
վրայ շատ օրեր ապրիք□: 8 Ուստի մեր հօր՝ Ռեքաբի որդիին Յովնադաբի խօսքը մտիկ
ըրինք՝ ամբողջ մեզի պատուիրածին համաձայն. մեր բոլոր օրերուն մէջ՝ մենք, մեր
կիները, մեր որդիներն ու աղջիկները գինի չենք խմեր, 9 մեր բնակութեան համար տուներ
չենք կառուցաներ, այգի, արտ եւ ցանք չենք ունենար. 10 հապա վրաններու մէջ կը
բնակինք, ու հնազանդելով՝ մեր հօր Յովնադաբի ամբողջ մեզի հրամայածը կը
գործադրենք: 11 Բայց երբ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը այս երկրին դէմ
բարձրացաւ, ըսինք. “Եկէ՛ք Երուսաղէմ երթանք, Քաղդէացիներու զօրագունդին եւ
[գ]Ասորիներու զօրագունդին [դ]առջեւէն□. այսպէս՝ Երուսաղէմ կը բնակինք»:
12 Այն ատեն [ե]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. 13 «Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Գնա՛ եւ ըսէ՛ Յուդայի մարդոց ու Երուսաղէմի
բնակիչներուն. "Իմ խօսքերս մտիկ ընելու համար խրատ չէ՞ք ընդունիր,– կը պատգամէ
Տէրը:– 14 Ռեքաբի որդիին՝ Յովնադաբի խօսքերը – որ իր որդիներուն հրամայեր էր գինի
չխմել – [զ]գործադրուեցան, որովհետեւ իրենց հօր հրամանին հնազանդելով՝ մինչեւ այսօր
չեն խմեր. իսկ ես ձեզի խօսեցայ – կանուխ ելլելով խօսեցայ –, սակայն ինծի մտիկ չըրիք:
15 Իմ բոլոր ծառաներս՝ մարգարէները ձեզի ղրկեցի – կանուխ ելլելով ղրկեցի – եւ ըսի.
«Ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր չար ճամբայէն թող դարձի գայ. բարեփոխեցէ՛ք ձեր
արարքները, ուրիշ աստուածներու մի՛ հետեւիք եւ զանոնք մի՛ պաշտէք, որպէսզի բնակիք

[կ] Եբր.՝ դարձնեմ

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ հողին

[գ] Եբր.՝ Արամացիներու, այսինքն՝ Սուրիացիներու

[դ] Եբր.՝ երեսէն

[ե] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[զ] Եբր.՝ հաստատուեցան

այն [է]երկրին մէջ" որ ձեզի ու ձեր հայրերուն տուի»․ բայց ձեր ականջը չդարձուցիք եւ
ինծի մտիկ չըրիք: 16 Ի՛րապէս Ռեքաբի որդիին՝ Յովնադաբի որդիները իրենց հօր
պատուիրած հրամանը [ը]գործադրեցին, բայց այս ժողովուրդը ինծի մտիկ չըրաւ"□: 17
Հետեւաբար Տէրը - զօրքերու Աստուածը, Իսրայէլի Աստուածը - սա՛ կը յայտարարէ․
"Ահա՛ ես Յուդայի ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներուն վրայ պիտի բերեմ այն ամբողջ
չարիքը՝ որ անոնց դէմ [թ]վճռեր էի․ որովհետեւ անոնց խօսեցայ, բայց մտիկ չըրին․ զանոնք
կանչեցի, բայց չպատասխանեցին□»:

18 Երեմիա Ռեքաբեաններու տան ըսաւ․ «Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը
յայտարարէ․ "Քանի ձեր հօր՝ Յովնադաբի պատուէրին հնազանդեցաք, անոր բոլոր
հրամանները պահեցիք, եւ ամէն ինչ որ ձեզի պատուիրեց՝ գործադրեցիք, 19 զօրքերու
Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ․ "Ռեքաբեան Յովնադաբէն իմ առջեւ
կայնող մարդ [ժ]ընդմիշտ պիտի չպակսի"□»:

ԲԱՐՈՒՔ ԿԸ ԿԱՐԴԱՅ ՊԱՏԱՏԸ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

36

Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի չորրորդ տարին, Երեմիայի սա՛
խօսքը [ա]ուղղուեցաւ Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ․ 2 «Քեզի գիրքի պատա՛տ մը առ, ու գրէ՛ անոր
վրայ այն բոլոր խօսքերը՝ որ քեզի ըսի Իսրայէլի դէմ, Յուդայի դէմ ու բոլոր ազգերուն
դէմ, այն օրէն ի վեր՝ երբ սկսայ քեզի հետ խօսիլ - Յովսիայի օրերէն - մինչեւ այսօր: 3
Երբ Յուդայի տունը լսէ այն ամբողջ չարիքին մասին՝ որ կը մտածեմ իրենց ընել, թերեւս
իւրաքանչիւրը իր չար ճամբայէն դարձի գայ, որպէսզի ես անոնց անօրէնութիւնն ու
մեղքը ներեմ»:

4 Ուստի Երեմիա Ներիայի որդին՝ Բարուքը կանչեց, եւ Բարուք Երեմիայի բերանէն
գիրքի պատատի մը վրայ գրեց Տէրոջ անոր ըսած բոլոր խօսքերը: 5 Յետոյ Երեմիա
Բարուքի հրամայեց․ «Ես հոս արգելափակուած եմ․ չեմ կրնար Տէրոջ տունը երթալ: 6
Ուստի դո՛ւն գնա, ու ծոմապահութեան օրը՝ Տէրոջ տան մէջ ժողովուրդին ականջներուն
կարդա՛ Տէրոջ խօսքերը, այն պատատէն՝ որուն վրայ իմ բերանէս գրեցիր․ նաեւ զանոնք
կարդա՛ իրենց քաղաքներէն եկող ամբողջ Յուդայի ականջներուն: 7 Թերեւս իրենց
աղաչանքը Տէրոջ առջեւ [բ]ներկայանայ, եւ իւրաքանչիւրը իր չար ճամբայէն դարձի գայ․
քանի որ մեծ է այն բարկութիւնն ու ցասումը՝ որ Տէրը այս ժողովուրդին դէմ [գ]վճռեր է»: 8
Ուստի Ներիայի որդին՝ Բարուք գործադրեց ամէն ինչ որ Երեմիա մարգարէն իրեն
հրամայեր էր, եւ այդ գիրքէն Տէրոջ խօսքերը կարդաց Տէրոջ տան մէջ:

9 Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի հինգերորդ տարին, իններորդ

[է] Եբր.՝ հողին վրայ

[ը] Եբր.՝ հաստատեցին

[թ] Եբր.՝ խօսեր

[ժ] Եբր.՝ բոլոր օրերը

[ա] Եբր.՝ եղաւ

[բ] Եբր.՝ իյնայ

[գ] Եբր.՝ խօսեր

ամիսը, Տէրոջ առջեւ ծոմապահութիւն յայտարարեցին Երուսաղէմի ամբողջ
ժողովուրդին, ու Յուդայի քաղաքներէն Երուսաղէմ եկող ամբողջ ժողովուրդին: 10
Բարուք այդ գիրքէն Երեմիայի խօսքերը կարդաց ամբողջ ժողովուրդին ականջներուն՝
Տէրոջ տան մէջ, Սափան դպիրին որդիին՝ Գամարիայի սենեակը, վերի գաւիթը՝ Տէրոջ
տան նոր դրան մուտքը:

ՊԱՏԱՏԸ ԿԸ ԿԱՐԴԱՑՈՒԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒՆ

11 Սափանի որդիին՝ Գամարիայի որդին՝ Միքիա, երբ գիրքէն Տէրոջ բոլոր խօսքերը
լսեց, 12 թագաւորին տունը՝ դպիրին սենեակը իջաւ. եւ ահա՛ բոլոր իշխանաւորները հոն
նստած էին.– Եղիսամա դպիրը, Սեմայիայի որդին՝ Դաղայիա, Աքոբորի որդին՝ Եղնաթան,
Սափանի որդին՝ Գամարիա, Անանիայի որդին՝ Սեդեկիա, ու բոլոր իշխանաւորները: 13
Միքիա անոնց հաղորդեց այն բոլոր խօսքերը՝ որ լսեր էր, երբ Բարուք ժողովուրդին
ականջներուն այդ գիրքէն կը կարդար: 14 Բոլոր իշխանաւորները Քուսիի որդիին՝
Սեղեմիայի որդիին՝ Նաթանիայի որդին Յուդին ղրկեցին Բարուքի՝ ըսելով. «Ժողովուրդին
ականջներուն կարդացած պատատդ ձե՛ռքդ առ ու հո՛ս եկուր»: Ուստի Ներիայի որդին՝
Բարուք պատատը ձեռքը առաւ եւ անոնց գնաց: 15 Անոնք իրեն ըսին. «Կ’աղերսե՛նք, նստէ՛
ու մեր ականջներո՛ւն ալ կարդա զայն»: Ուստի Բարուք անոնց ականջներուն կարդաց: 16
Երբ այդ բոլոր խօսքերը լսեցին, վախով իրարու նայեցան եւ Բարուքի ըսին. «Անշուշտ
այդ բոլոր խօսքերը թագաւորին պիտի հաղորդենք»: 17 Ապա Բարուքի հարցուցին.
«Կ’աղերսե՛նք, պատմէ՛ մեզի թէ ի՛նչպէս գրեցիր այդ խօսքերը անոր բերանէն»: 18
Բարուք անոնց պատասխանեց. «Այս բոլոր խօսքերը ան ինծի [դ]հաղորդեց իր բերանով, ու
ես զանոնք մելանով այս գիրքին մէջ գրեցի»: 19 Այն ատեն իշխանաւորները Բարուքի
ըսին. «Գնա՛, պահուըտէ՛, թէ՛ դուն եւ թէ Երեմիա. ո՛չ մէկը թող գիտնայ թէ ո՛ւր էք»:

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՎԱՌԷ ՊԱՏԱՏԸ

20 Յետոյ անոնք բակը գացին՝ թագաւորին քով – բայց պատատը Եղիսամա դպիրին
սենեակը տեղաւորած էին – եւ այդ բոլոր խօսքերը թագաւորին ականջներուն
հաղորդեցին: 21 Ուստի թագաւորը Յուդին ղրկեց՝ որ այդ պատատը բերէ, ան ալ զայն
առաւ Եղիսամա դպիրին սենեակէն. Յուդի զայն կարդաց թագաւորին ականջներուն ու
թագաւորին քով կայնող բոլոր իշխանաւորներուն ականջներուն: 22 Իններորդ ամիսը
ըլլալով՝ թագաւորը ձմեռնատան մէջ նստած էր, եւ առջեւը վառուած կրակարան մը կար:
23 Երբ Յուդի երեք կամ չորս էջ կարդաց, [ե]թագաւորը զայն զմելիով կտրեց ու
կրակարանի կրակին մէջ նետեց, մինչեւ որ ամբողջ պատատը կրակարանի կրակին մէջ
[զ]սպառեցաւ: 24 Թագաւորը եւ իր բոլոր ծառաները՝ որ այս բոլոր խօսքերը կը լսէին՝
չվախցան, ո՛չ ալ իրենց հագուստը պատռեցին. 25 Նոյնիսկ երբ Եղնաթան, Դաղայիա ու
Գամարիա թագաւորին դիմեցին որ պատատը չայրէ, անոնց մտիկ չըրաւ: 26 Յետոյ
թագաւորը հրամայեց թագաւորի որդիին՝ Յերամէլի, Եզրիէլի որդիին՝ Սարայիայի, եւ
Աբդիէլի որդիին՝ Սեղեմիայի, որ Բարուք դպիրն ու Երեմիա մարգարէն բռնեն. բայց Տէրը

[դ] Եբր.՝ յայտարարեց

[ե] Եբր.՝ ան

[զ] Եբր.՝ հատաւ

զանոնք [է]պահեց:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ԳՐԷ ՈՒՐԻՇ ՊԱՏԱՏ ՄԸ

27 Թագաւորը այդ պատատն ու Երեմիայի բերանէն Բարուքի գրած խօսքերը այրելէն
ետք՝ [ը]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. 28 «Դա՛րձեալ քեզի ուրիշ պատատ մը առ, եւ
գրէ՛ անոր վրայ բոլոր նախկին խօսքերը՝ որ Յուդայի Յովակիմ թագաւորին այրած
առաջին պատատին մէջ էին: 29 Իսկ Յուդայի Յովակիմ թագաւորին ըսէ՛. “Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Դուն այդ պատատը այրեցիր՝ ըսելով. «Ինչո՞ւ անոր վրայ գրեցիր թէ
Բաբելոնի թագաւորը անպատճառ պիտի գայ, այս երկիրը պիտի կործանէ, եւ անկէ մարդն
ու անասունը պիտի [թ]հանէ»"□:

30 «Հետեւաբար Տէրը Յուդայի Յովակիմ թագաւորին մասին սա՛ կը յայտարարէ. “Ան
ո՛չ մէկը պիտի ունենայ՝ որ Դաւիթի գահին վրայ բազմի, եւ անոր դիակը ցերեկը
[ժ]տաքութեան մէջ ու գիշերը սառնամանիքի մէջ պիտի ձգուի: 31 Իրեն, իր զարմին, եւ իր
ծառաներուն պիտի հատուցանեմ իրենց անօրէնութիւնը, եւ իրենց, Երուսաղէմի
բնակիչներուն ու Յուդայի մարդոց վրայ պիտի բերեմ այն ամբողջ չարիքը՝ որ անոնց դէմ
վճռեցի, բայց անոնք մտիկ չըրին□»:

32 Երեմիա ուրիշ պատատ մը առաւ ու զայն Ներիայի որդիին՝ Բարուք դպիրին տուաւ:
Ան ալ անոր վրայ Երեմիայի բերանէն գրեց Յուդայի Յովակիմ թագաւորին կրակով
այրած գիրքին բոլոր խօսքերը. անոնց պէս ուրիշ շատ խօսքեր ալ աւելցան անոնց վրայ:

ՍԵԴԵԿԻԱՅԻ ԽՆԴՐԱՆՔԸ ԵՐԵՄԻԱՅԻ

37

Յովսիայի որդին՝ Սեդեկիա թագաւորը Յովակիմի որդիին՝ Յեքոնիայի տեղ
թագաւորեց. Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զինք Յուդայի վրայ թագաւոր
նշանակեց: 2 Բայց ո՛չ ինք, ո՛չ իր ծառաները, ո՛չ ալ երկրին ժողովուրդը մտիկ ըրին
Տէրոջ ըսած խօսքերը՝ Երեմիա մարգարէին [ա]միջոցով:

3 Սեդեկիա թագաւորը Սեղեմիայի որդին՝ Յուքաղը եւ Մաասիայի որդին՝ Սոփոնիա
քահանան Երեմիա մարգարէին ղրկեց՝ ըսելով. «Կ՚աղերսե՛մ, մեզի համար աղօթէ՛ մեր
Տէր Աստուծոյն»: 4 Այդ ատեն Երեմիա ժողովուրդին մէջ կը մտնէր ու կ՚ելլէր. զինք
տակաւին բանտը դրած չէին: 5 Փարաւոնի զօրագունդը Եգիպտոսէն ելեր էր. երբ
Երուսաղէմը պաշարող Քաղդէացիները [բ]այդ լուրը լսեցին, Երուսաղէմէն [գ]հեռացան:

[է] Եբր.՝ ծածկեց

[ը] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[թ] Եբր.՝ դադրեցնէ

[ժ] Եբր.՝ չորութեան

[ա] Եբր.՝ ձեռքով

[բ] Եբր.՝ անոնց

[գ] Եբր.՝ պաշարումը հանեցին

6 Այն ատեն [դ]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիա մարգարէին՝ ըսելով. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. 7 "Ինծի խորհուրդ հարցնելու համար ձեզ ինծի ղրկող Յուդայի թագաւորին սա՛ ըսէք. "Ահա՛ ձեզի օգնութեան համար դուրս ելլող Փարաւոնի զօրագունդը իր երկիրը՝ Եգիպտոս պիտի վերադառնայ: 8 Քաղդէացիներն ալ պիտի վերադառնան եւ այս քաղաքին դէմ պիտի պատերազմին. զայն պիտի գրաւեն ու կրակով այրեն"□: 9 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Մի՛ հրապուրէք ձեր անձերը՝ ըսելով. "Քաղդէացիները անշուշտ մեզմէ պիտի երթան", որովհետեւ պիտի չերթան: 10 Արդարեւ թէեւ ձեզի դէմ պատերազմող Քաղդէացիներուն ամբողջ զօրագունդը զարնէք եւ անոնցմէ միայն քանի մը խոցուած մարդիկ մնան, անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր վրանին մէջ պիտի կանգնի, եւ այս քաղաքը կրակով պիտի այրեն□»:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻ ՈՒ ԿԸ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԻ

11 Երբ Քաղդէացիներուն զօրագունդը Փարաւոնի զօրագունդին պատճառով Երուսաղէմէն հեռացաւ, 12 Երեմիա Երուսաղէմէն ելաւ որ Բենիամինի երկիրը երթայ՝ անկէ իր բաժինը առնելու ժողովուրդին մէջ: 13 Երբ ան Բենիամինի դուռն էր, հոն [ե]ոստիկանապետ մը կար, Անանիայի որդիին՝ Սեղեմիայի որդին, Յերիա անունով: Ան Երեմիա մարգարէն բռնեց եւ ըսաւ. «Դուն Քաղդէացիներուն [զ]կողմը կ'անցնիս"»: 14 Երեմիա պատասխանեց. "[է]Սուտ է, ես Քաղդէացիներու կողմը չեմ անցնիր□. բայց ան իրեն մտիկ չըրաւ: Յերիա Երեմիան ձերբակալեց ու զինք տարաւ իշխաններուն: 15 Իշխանները Երեմիայի զայրացան, զինք ծեծեցին եւ բանտարկեցին Յովնաթան դպիրին տան մէջ. արդարեւ այդ տունը բանտ ըրեր էին:
16 Երբ Երեմիա բանտը եւ խուցերը մտաւ, [ը]ու երկար ժամանակ հոն մնաց, 17 Սեդեկիա թագաւորը մարդ ղրկեց եւ զայն բերել տուաւ: Թագաւորը զայն ծածկաբար հարցուփորձեց իր տան մէջ, եւ ըսաւ. «Արդեօք Տէրոջմէն խօսք մը կա՞յ»: Երեմիա պատասխանեց. «Կայ»: Նաեւ ըսաւ. «Դուն Բաբելոնի թագաւորին ձեռքը պիտի մատնուիս»: 18 Յետոյ Երեմիա Սեդեկիա թագաւորին ըսաւ. «Քեզի, կամ ծառաներուդ, կամ այս ժողովուրդին դէմ ի՞նչպէս մեղանչեցի, որ զիս բանտը դրիք: 19 Ո՞ւր են ձեր մարգարէները, որոնք ձեզի կը մարգարէանային՝ ըսելով. "Բաբելոնի թագաւորը ձեզի դէմ եւ այս երկրին դէմ պիտի չգայ□: 20 Հիմա կ'աղերսե՛մ, ո՛վ թագաւոր, իմ տէ՛րս, մտի՛կ ըրէ. թող աղաչանքս [թ]քեզմէ ընդունուի", ու զիս մի՛ վերադարձներ Յովնաթան դպիրին տունը, որ հոն չմեռնիմ»: 21 Սեդեկիա թագաւորը հրամայեց որ Երեմիան բանտին բակը տեղաւորուի, եւ ամէն օր հացագործներուն փողոցէն հացի նկանակ մը տրուի անոր, մինչեւ որ քաղաքին ամբողջ հացը հատաւ: Այսպէս՝ Երեմիա բանտին բակին մէջ մնաց:

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Եբր.՝ վերատեսչութեան տէր

[զ] Եբր.՝ կ'իյնաս

[է] Կամ՝ Կեղծիք

[ը] Եբր.՝ ու Երեմիա

[թ] Եբր.՝ քու առջեւդ իյնայ

ԵՐԵՄԻԱ ՉՈՐ ՋՐՀՈՐԻ ՄԸ ՄԷՋ

38

Մատթանի որդին՝ Սափատիա, Փասուրի որդին՝ Գոդողիա, Սեղեմիայի որդին՝ Յուքազ
ու Մեղքիայի որդին՝ Փասուր լսեցին Երեմիայի ըսած խօսքերը ամբողջ ժողովուրդին. ան
ըսաւ. «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. 2 “Այս քաղաքին մէջ կեցողը սուրով, սովով ու
ժանտախտով պիտի մեռնի: Իսկ ո՛վ որ Քաղդէացիներուն [ա] յանձնուի, ողջ պիտի մնայ.
անոր կեանքը աւարի մը պէս պիտի ըլլայ իրեն, ու պիտի ապրի”: 3 Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. “Այս քաղաքը անպատճառ Բաբելոնի թագաւորին զօրագունդին ձեռքը պիտի
մատնուի, որ զայն պիտի գրաւէ”»: 4 Իշխանաւորները թագաւորին ըսին. «Կ’աղերսե՛նք,
թող այս մարդը մեռցուի, որովհետեւ այս քաղաքին մէջ մնացած պատերազմիկներուն
ձեռքերն ու ամբողջ ժողովուրդին ձեռքերը կը թուլցնէ՝ անոնց այսպիսի խօսքեր ըսելով.
արդարեւ այս մարդը այս ժողովուրդին խաղաղութիւնը չ’ուզեր, հապա՝ անոր չարիքը»: 5
Սեդեկիա թագաւորը ըսաւ. «Ահա՛ անիկա ձեր ձեռքն է, որովհետեւ թագաւորը ձեզի
հակառակ ոչինչ կրնայ ընել»: 6 Ուստի Երեմիան բռնեցին ու զայն թագաւորին որդիին՝
Մեղքիայի գուբը նետեցին, որ բանտին բակին մէջ էր. Երեմիան պարաններով իջեցուցին:
Այդ գուբին մէջ ջուր չկար, հապա միայն [բ] սիկ. ուստի Երեմիա սիկին մէջ մխրճուեցաւ:
7 Երբ թագաւորին տունը եղող պալատականներէն Եթովպիացի Աբդեմելէք լսեց թէ
Երեմիան գուբը [գ] ձգեցին, թագաւորը Բենիամինի դուռը բազմած էր: 8 Աբդեմելէք
թագաւորին տունէն ելաւ ու թագաւորին խօսեցաւ՝ ըսելով. 9 «Ո՛վ թագաւո՛ր, իմ տէ՛րս, այս
մարդիկը չարիք գործեցին՝ այդ բոլորը Երեմիա մարգարէին ընելով եւ զայն գուբը
նետելով. արդարեւ ան իր եղած տեղը անօթութենէն [դ] պիտի մեռնի", որովհետեւ քաղաքին
մէջ ա՛լ հաց չկայ»: 10 Թագաւորը Եթովպիացի Աբդեմելէքի հրամայեց. «Ասկէ երեսո՛ւն
մարդ առ քեզի հետ, ու գուբէն հանէ՛ Երեմիա մարգարէն՝ քանի մեռած չէ»: 11 Ուստի
Աբդեմելէք իրեն հետ առաւ մարդիկը, եւ թագաւորին տունը գնաց՝ շտեմարանին տակ.
անկէ մաշած քուրջեր ու մաշած ցնցոտիներ առաւ, եւ զանոնք պարաններով գուբը՝
Երեմիայի իջեցուց: 12 Եթովպիացի Աբդեմելէք Երեմիայի ըսաւ. «Դի՛ր այս մաշած
քուրջերն ու ցնցոտիները անութներուդ տակ՝ պարաններուն տակ»: Երեմիա ալ այդպէս
ըրաւ: 13 Երեմիան պարաններով քաշեցին եւ զինք գուբէն դուրս հանեցին. ու Երեմիա
բանտին բակին մէջ մնաց:

ՍԵԴԵԿԻԱ ԿԸ ԴԻՄԷ ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

14 Սեդեկիա թագաւորը մարդ ղրկեց, Երեմիա մարգարէն իր քով բերել տուաւ՝ Տէրոջ
տան երրորդ մուտքը, ու թագաւորը Երեմիայի ըսաւ. «Քեզի բան մը պիտի հարցնեմ.
ոչի՛նչ պահէ ինձմէ»: 15 Երեմիա Սեդեկիայի պատասխանեց. «Եթէ քեզի իմացնեմ, զիս
անշուշտ պիտի չմեռցնե՞ս. ու եթէ քեզի խորհուրդ տամ, ինծի մտիկ պիտի չընես»: 16
Բայց Սեդեկիա թագաւորը Երեմիայի ծածկաբար երդում ըրաւ եւ ըսաւ. «Մեզի այս հոգին

[ա] Եբր.՝ քով դուրս ելլէ

[բ] Այսինքն՝ յատակի տիղմ

[գ] Եբր.՝ դրին

[դ] Կամ՝ արդէն կը մեռնի

ᵇստեղծող Տէրը կ’ապրի. քեզ պիտի չմեռցնեմ, ո՛չ ալ քեզ պիտի մատնեմ այս մարդոց ձեռքը, որոնք քու կեանքդ կը փնտռեն»: 17 Այն ատեն Երեմիա Սեդեկիայի ըսաւ. «Տէրը, զօրքերու Աստուածը, Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Եթէ ᵍյօժարութեամբ յանձնուիս” Բաբելոնի թագաւորին իշխանաւորներուն, քու անձդ ողջ պիտի մնայ, եւ այս քաղաքը կրակով պիտի չայրի. դուն ու տունդ պիտի ապրիք: 18 Բայց եթէ չյանձնուիս Բաբելոնի թագաւորին իշխանաւորներուն, այս քաղաքը Քաղդէացիներուն ձեռքը պիտի մատնուի, որոնք զայն կրակով պիտի այրեն, եւ դուն անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս»: 19 Սեդեկիա թագաւորը Երեմիայի ըսաւ. «Քաղդէացիներուն ᵉկողմը անցած” Հրեաներէն կը զարհուրիմ, որ զիս անոնց ձեռքը չմատնեն ու անոնք զիս չանպատուեն»: 20 Երեմիա պատասխանեց. «Պիտի չմատնեն. կ’աղերսե՛մ, մտի՛կ ըրէ Տէրոջ խօսքը՝ որ քեզի կ’ըսեմ, որպէսզի քեզի բարիք ըլլայ եւ անձդ ողջ մնայ: 21 Բայց եթէ մերժես յանձնուիլ, ահա՛ւասիկ Տէրոջ ինծի ցոյց տուած ᶜտեսիլքը.— 22 Ահա՛ Յուդայի թագաւորին տունը մնացած բոլոր կիները Բաբելոնի թագաւորին իշխանաւորներուն պիտի ᵖտարուին, եւ այդ կիները պիտի ըսեն. “ᵈՔեզի խաղաղութիւն ծանուցանող մարդիկդ կրցան քեզ համոզել”. երբ ոտքերդ տիղմին մէջ մխրճուեցան, անոնք ետ քաշուեցան: 23 Քու բոլոր կիներդ ու որդիներդ Քաղդէացիներուն պիտի ʰտանին. դուն ալ անոնց ձեռքէն պիտի չազատիս, հապա Բաբելոնի թագաւորին ձեռքով պիտի բռնուիս, եւ դուն ˡպատճառ պիտի ըլլաս որ այս քաղաքը կրակով այրի”»: 24 Սեդեկիա Երեմիայի ըսաւ. «Այս խօսքերուն ո՛չ մէկը թող տեղեկանայ, որ դուն չմեռնիս: 25 Եթէ իշխանաւորները լսեն թէ քեզի հետ խօսեցայ, ու քեզի գան եւ ըսեն. “Այժմ իմացո՛ւր մեզի, ի՞նչ խօսեցար թագաւորին հետ. մեզմէ մի՛ պահեր, որ քեզ չմեռցնենք. թագաւորը քեզի հետ ի՞նչ խօսեցաւ, 26 պատասխանէ՛ անոնց. “Ես թագաւորին առջեւ աղաչանքս ʷներկայացուցի՝ որ զիս Յովնաթանի տունը չվերադարձնէ, որ հոն չմեռնիմ»: 27 Արդարեւ բոլոր իշխանաւորները Երեմիայի եկան եւ զինք հարցուփորձեցին. ինք ալ անոնց իմացուց այս բոլոր խօսքերուն համաձայն՝ որ թագաւորը հրամայեր էր: Ուստի ᶻիրեն հետ խօսելէն դադրեցան”, որովհետեւ ᵏգաղտնիքը չյայտնուեցաւ”: 28 Երեմիա բանտին բակին մէջ մնաց՝ մինչեւ Երուսաղէմի գրաւումի օրը. ինք հոն էր երբ Երուսաղէմ գրաւուեցաւ:

ᵇ Եբր.՝ ընող

ᵍ Եբր.՝ յանձնուելով յանձնուիս

ᵉ Եբր.՝ քով ինկած

ᶜ Եբր.՝ բանը

ᵖ Եբր.՝ դուրս հանուին

ᵈ Կամ՝ Քու խաղաղութեանդ մարդիկը քեզ համոզեցին ու քեզի յաղթեցին

ʰ Եբր.՝ դուրս հանեն

ˡ Եբր.՝ այս քաղաքը կրակով պիտի այրես

ʷ Եբր.՝ ձգեցի

ᶻ Եբր.՝ լռեցին

ᵏ Եբր.՝ բանը չլսուեցաւ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

39

Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին իններորդ տարին, տասներորդ ամիսը, Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրագունդերով Երուսաղէմ եկաւ, ու զայն
պաշարեցին: 2 Սեդեկիայի տասնմէկերորդ տարին, չորրորդ ամիսը, ամսուան իններին
քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ, 3 եւ Բաբելոնի թագաւորին բոլոր իշխանաւորները,
այսինքն՝ Ներգեղսարասար, Սամեգարնաբաւ, [ա]Սարսեքիմ՝ պալատականներու պետը,
Ներգեղսարասար մոգպետն" ու Բաբելոնի թագաւորին բոլոր մնացած իշխանաւորները
մտան եւ միջին դուռը [բ]գրաւեցին:
4 Երբ Յուդայի Սեդեկիա թագաւորն ու բոլոր պատերազմիկները զանոնք տեսան,
փախան եւ գիշերուան մէջ քաղաքէն դուրս ելան՝ թագաւորին պարտէզին ճամբայէն,
երկու պարիսպներուն մէջտեղի դռնէն: 5 Քաղդէացիներուն զօրագունդերը զանոնք
հետապնդեցին, ու Երիքովի դաշտերուն մէջ Սեդեկիայի հասան: Զայն բռնեցին եւ Եմաթի
երկիրը՝ Ռեբղա բարձրացուցին, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին առջեւ, որ անոր
դատավճիռը արձակեց: 6 Բաբելոնի թագաւորը Ռեբղայի մէջ Սեդեկիայի որդիները անոր
աչքերուն առջեւ մորթեց. Բաբելոնի թագաւորը Յուդայի բոլոր ազնուականներն ալ
մորթեց: 7 Յետոյ Սեդեկիայի աչքերը կուրցուց, ու զայն պղինձէ շղթաներով կապեց՝
որպէսզի Բաբելոն տանի: 8 Քաղդէացիները կրակով այրեցին թագաւորին տունը եւ
ժողովուրդին տուները, ու Երուսաղէմի պարիսպները փլցուցին: 9 Նաբուզարդան
թիկնապահապետը Բաբելոն փոխադրեց քաղաքին մէջ մնացած ժողովուրդին մնացորդը,
իր [գ]կողմը անցած" [դ]դասալիքները եւ ժողովուրդին ուրիշ մնացորդները: 10 Սակայն
Նաբուզարդան թիկնապահապետը Յուդայի երկրին մէջ թողուց ժողովուրդին չքաւորները՝
որ ոչինչ ունէին, ու նոյն օրը անոնց այգիներ եւ արտեր տուաւ:

ԵՐԵՄԻԱ ՎԵՐՍՏԻՆ Կ'ԱԶԱՏԻ

11 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երեմիայի համար Նաբուզարդան
թիկնապահապետին պատուիրեց. 12 «Ա՛ռ զայն ու [ե]հո՛գ տար անոր". ո՛չ մէկ չարիք ըրէ
անոր, հապա վարուէ՛ անոր հետ ինչպէս որ ինք քեզի ըսէ»: 13 Նաբուզարդան
թիկնապահապետը, Նաբուսազաբան պալատականներու պետը, Ներգեղսարասար
մոգպետը եւ Բաբելոնի թագաւորին բոլոր պետերը մարդ ղրկեցին, 14 Երեմիան բանտին
բակէն բերել տուին ու զինք յանձնեցին Սափանի որդիին՝ Աքիկամի որդիին՝ Գոդողիայի,
որպէսզի զայն տունը [զ]տանի: Այսպէս ան ժողովուրդին մէջ բնակեցաւ:

[ա] Կամ՝ Սարսեքիմ, Ռաբսարիս, Ներգեղսարասար, Ռաբմագ

[բ] Եբր.՝ նստան

[գ] Եբր.՝ քով ինկած

[դ] Եբր.՝ ինկողները

[ե] Եբր.՝ աչքդ անոր վրայ թող ըլլայ

[զ] Եբր.՝ դուրս հանէ

ՅՈՅՍ ԱԲԴԵՄԵԼԷՔԻ ՀԱՄԱՐ

15 [է]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի, երբ ան բանտին բակին մէջ արգելափակուած էր,
ըսելով. 16 «Գնա՛ ու Եթովպիացի Աբդեմելէքի ըսէ՛. "Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը
սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես այս քաղաքին մասին ըսած խօսքերս պիտի [ը]իրագործեմ
չարիքի համար, ո՛չ թէ բարիքի, եւ այդ օրը քու [թ]առջեւդ պիտի կիրարկուին: 17 Այդ օրը
քեզ պիտի ազատեմ,- կը պատգամէ Տէրը,- ու պիտի չմատնուիս այն մարդոց ձեռքը՝
որոնցմէ կը վախնաս: 18 Արդարեւ քեզ անշուշտ պիտի ազատեմ, եւ սուրով պիտի չիյնաս.
կեանքդ քեզի աւարի մը պէս պիտի ըլլայ, քանի որ ինծի վստահեցար", կը պատգամէ
Տէրը□»:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ՄՆԱՅ ԳՈԴՈՂԻԱՅԻ ՔՈՎ

40

[ա]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ Նաբուզարդան թիկնապահապետին զինք Ռամայէն
արձակելէն ետք. երբ ան զինք բերել տուաւ, շղթաներով կապուած էր Բաբելոն
փոխադրուող Երուսաղէմի ու Յուդայի բոլոր տարագիրներուն մէջ:
2 Թիկնապահապետը Երեմիան ընդունելով՝ անոր ըսաւ. «Տէրը՝ քու Աստուածդ այս
տեղին դէմ այս չարիքը [բ]վճռած էր: 3 Տէրը զայն [գ]իրագործեց, եւ իր ըսածին համաձայն
վարուեցաւ, քանի որ Տէրոջ դէմ մեղանչեցիք եւ անոր խօսքը մտիկ չըրիք. ուստի այս
բանը ձեզի [դ]պատահեցաւ: 4 Ահա՛ հի՛մա՝ ա՛յսօր քու ձեռքերուդ շղթաները կը քակեմ. եթէ
ինծի հետ Բաբելոն երթալը [ե]քեզի հաճելի" է՝ եկո՛ւր, ու [զ]քեզի հոգ պիտի տանիմ". բայց
եթէ ինծի հետ Բաբելոն երթալը [է]քեզի անհաճոյ" է՝ հրաժարէ՛: Ահա՛ ամբողջ երկիրը քու
առջեւդ է. ո՛ւր որ [ը]քեզի հաճելի եւ ուղիղ թուի", հո՛ն գնա»: 5 Քանի տակաւին չէր
[թ]պատասխաներ, Նաբուզարդան ըսաւ. «Կա՛մ գնա՛ Սափանի որդիին՝ Աքիկամի որդին՝

[է] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ը] Եբր.՝ բերեմ

[թ] Եբր.՝ երեսիդ

[ա] Եբր.՝ Այն խօսքը որ Տէրոջմէն եղաւ

[բ] Եբր.՝ խօսած

[գ] Եբր.՝ բերաւ

[դ] Եբր.՝ եղաւ

[ե] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ

[զ] Եբր.՝ աչքս քու վրադ պիտի ըլլայ

[է] Եբր.՝ աչքերուդ գէշ

[ը] Եբր.՝ աչքերուդ լաւ եւ ուղիղ ըլլայ

[թ] Կամ՝ վերադառնար

Գոդողիայի, որ Բաբելոնի թագաւորը Յուդայի քաղաքներուն վրայ վերատեսուչ
նշանակեր է, ու բնակէ՛ անոր հետ ժողովուրդին մէջ, կա՛մ ալ գնա՛ ուր որ [ժ]քեզի հաճելի
թուի"»: Ապա թիկնապահապետը անոր պաշար եւ պարգեւ տուաւ, ու զայն արձակեց: 6
Երեմիա Մասփա գնաց, Աքիկամի որդիին՝ Գոդողիայի քով, եւ անոր հետ բնակեցաւ
երկրին մէջ մնացած ժողովուրդին մէջ:

ԳՈԴՈՂԻԱ՝ ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՉ
(Դ. Թագ. 25. 22 -24)

7 Երբ դաշտը եղող բոլոր զօրապետները – թէ՛ իրենք, թէ՛ իրենց մարդիկը – լսեցին թէ
Բաբելոնի թագաւորը Աքիկամի որդին՝ Գոդողիան երկրին վրայ վերատեսուչ նշանակեր է
եւ Բաբելոն չտարագրուած մարդիկը, կիները, մանուկներն ու երկրին չքաւորները անոր
յանձներ է, 8 Մասփա եկան՝ Գոդողիայի քով, այսինքն Նաթանիայի որդին՝ Իսմայէլ,
Կարէի որդիները՝ Յոհանան եւ Յովնաթան, Թանհումէթի որդին՝ Սարայիա, Նետոփաթացի
Եփայի որդիները, ու Մաքաթիի որդին՝ Յեզոնիա – թէ՛ իրենք, թէ՛ իրենց մարդիկը: 9
Սափանի որդիին՝ Աքիկամի որդին՝ Գոդողիա անոնց եւ իրենց մարդոց երդում ըրաւ՝
ըսելով. «Քաղդէացիներուն ծառայելէն մի՛ վախնաք. այս երկրի՛ն մէջ բնակեցէք եւ
Բաբելոնի թագաւորի՛ն ծառայեցէք, ու [ի]գոհ պիտի ըլլաք: 10 Ես ահա՛ Մասփա կը բնակիմ,
որպէսզի մեզի եկող Քաղդէացիներուն [լ]ներկայանամ: Իսկ դուք գինի՛, ամառնային պտո՛ւղ
եւ ի՛ւղ [խ]ամբարեցէք, դրէ՛ք ձեր անօթներուն մէջ, ու բնակեցէ՛ք ձեր [ծ]տիրացած
քաղաքներուն մէջ»: 11 Մովաբի, Ամմոնի որդիներուն, Եդովմի եւ բոլոր երկիրներուն մէջ
եղող բոլոր Հրեաներն ալ՝ երբ լսեցին թէ Բաբելոնի թագաւորը Հրէաստանի մէջ մնացորդ
թողուցեր է եւ անոնց վրայ Սափանի որդիին՝ Աքիկամի որդին՝ Գոդողիան վերատեսուչ
նշանակեր է, 12 բոլոր Հրեաները իրենց աքսորուած բոլոր տեղերէն վերադարձան եւ
Յուդայի երկիրը՝ Մասփա եկան, Գոդողիայի քով, ու յոյժ շատ գինի եւ ամառնային
պտուղներ ամբարեցին:

ԳՈԴՈՂԻԱ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻ
(Դ. Թագ. 25. 25 -26)

13 Կարէի որդին՝ Յոհանան ու դաշտը եղող բոլոր զօրապետները Մասփա եկան՝
Գոդողիայի քով, 14 եւ անոր ըսին. «Գիտե՞ս թէ Ամմոնի որդիներուն թագաւորը՝ Բաալիս
Նաթանիայի որդին Իսմայէլը ղրկեց քեզ մեռցնելու համար»: Բայց Աքիկամի որդին՝
Գոդողիա անոնց չհաւատաց: 15 Յետոյ Կարէի որդին՝ Յոհանան Մասփայի մէջ
Գոդողիայի հետ ծածկաբար խօսեցաւ՝ ըսելով. «Հիմա երթամ ու Նաթանիայի որդին՝
Իսմայէլը զարնեմ. ո՛չ մէկը կը գիտնայ: Ինչո՞ւ ան քեզ զարնէ, քովդ հաւաքուած բոլոր
Հրեաները ցրուին, եւ Յուդայի մնացորդը կորսուի»: 16 Աքիկամի որդին՝ Գոդողիա Կարէի

[ժ] Եբր.՝ աչքերուդ ուղիղ ըլլայ

[ի] Եբր.՝ լաւ

[լ] Եբր.՝ առջեւ կայնիմ

[խ] Եբր.՝ ժողվեցէք

[ծ] Եբր.՝ գրաւած

որդիին՝ Յոհանանի պատասխանեց. «Այդ բանը մի՛ ըներ, որովհետեւ դուն Իսմայէլի
մասին սուտ կը խօսիս»:

41

Եօթներորդ ամիսը, թագաւորական զարմէն եղող Եղիսամայի որդիին՝ Նաթանիայի
որդին՝ Իսմայէլ, թագաւորին պետերէն մէկը, տասը մարդով Մասփա եկաւ Աքիկամի
որդիին՝ Գոդողիայի քով, ու հոն՝ Մասփայի մէջ միասին հաց կերան: 2 Նաթանիայի որդին՝
Իսմայէլ եւ իրեն հետ եղող տասը մարդը կանգնեցան, Սափանի որդիին՝ Աքիկամի որդին՝
Գոդողիան սուրով զարկին. այսպէս մեռցուցին ան՝ որ Բաբելոնի թագաւորը երկրին վրայ
վերատեսուչ նշանակեր էր: 3 Իսմայէլ նաեւ զարկաւ Գոդողիայի հետ Մասփա եղող բոլոր
Հրեաներն ու հոն գտնուող Քաղդէացիները՝ պատերազմիկները:
4 Գոդողիայի [ա]սպաննուելուն [բ]հետեւեալ օրը, մինչ ո՛չ մէկը գիտէր, 5 Սիւքէմէն,
Սելովէն ու Սամարիայէն ութսուն մարդ եկաւ. իրենց մօրուքըածիլած էին, հագուստները
պատռած, եւ իրենք զիրենք կտրատած: Իրենց ձեռքը ընծաներ ու կնդրուկ ունէին՝ Տէրոջ
տունը տանելու համար: 6 Նաթանիայի որդին՝ Իսմայէլ Մասփայէն ելաւ զանոնք
դիմաւորելու. ան գացած ատենը լալով կ'երթար: Երբ անոնց հանդիպեցաւ՝ անոնց ըսաւ.
«Աքիկամի որդիին՝ Գոդողիայի քո՛վ եկէք»: 7 Երբ անոնք քաղաքին մէջտեղը հասան,
Նաթանիայի որդին՝ Իսմայէլ – ինք եւ իրեն հետ եղող մարդիկը – զանոնք մորթեց ու
նետեց գուբին մէջ: 8 Անոնց մէջ տասը մարդ գտնուեցաւ, որ Իսմայէլի ըսին. «Մեզ մի՛
մեռցներ, որովհետեւ մենք դաշտը ցորենի, գարիի, իւղի եւ մեղրի պահուած պաշարներ
ունինք»: Ուստի ան հրաժարեցաւ, ու զանոնք իրենց եղբայրներուն հետ չմեռցուց:
9 Այն գուբը՝ որուն մէջ Իսմայէլ Գոդողիայի [գ]պատճառով բոլոր սպաննած մարդոց
դիակները նետեց, այն գուբն էր՝ որ Ասա թագաւորը շիներ էր Իսրայէլի Բաասա
թագաւորին [դ]պատճառով. Նաթանիայի որդին՝ Իսմայէլ զայն սպաննուածներով լեցուց:
10 Իսմայէլ Մասփայի մէջ եղող ժողովուրդին ամբողջ մնացորդը գերեվարեց,
թագաւորին աղջիկներն ու Մասփա մնացած ամբողջ ժողովուրդը, որոնք Նաբուզարդան
թիկնապահապետը Աքիկամի որդիին՝ Գոդողիայի յանձներ էր: Նաթանիայի որդին՝
Իսմայէլ զանոնք գերեվարելով գնաց որպէսզի Ամմոնի որդիներուն քով անցնի:
11 Երբ Կարէի որդին՝ Յոհանան, եւ իրեն հետ եղող բոլոր զօրապետները լսեցին
Նաթանիայի որդիին՝ Իսմայէլի ըրած ամբողջ չարիքը, 12 իրենց բոլոր մարդիկը առին ու
Նաթանիայի որդիին՝ Իսմայէլի դէմ պատերազմելու գացին. զինք Գաբաւոնի յորդառատ
ջուրերուն քով գտան: 13 Երբ Իսմայէլի հետ եղող ամբողջ ժողովուրդը Կարէի որդին՝
Յոհանանը եւ անոր հետ եղող զօրապետները տեսաւ, ուրախացաւ: 14 Իսմայէլի
Մասփայէն գերեվարած ամբողջ ժողովուրդը դիմաշրջեցաւ, ու վերադառնալով Կարէի
որդիին՝ Յոհանանի քով գնաց: 15 Իսկ Նաթանիայի որդին՝ Իսմայէլ ութ մարդով
Յոհանանի առջեւէն խոյս տուաւ, եւ Ամմոնի որդիներուն քով գնաց:
16 Այն ատեն Կարէի որդին՝ Յոհանան, եւ իրեն հետ եղող զօրապետները առին
ժողովուրդին ամբողջ մնացորդը, որ Նաթանիայի որդիին՝ Իսմայէլի քովէն

[ա] Եբր.՝ զարնուելուն

[բ] Եբր.՝ երկրորդ

[գ] Կամ՝ հետ

[դ] Եբր.՝ երեսէն վախնալով

*վերադարձուցած էին,– ինք զանոնք Մասփայէն գերեվարած էր Աքիկամի որդին՝
Գոդողիան սպաննելէն ետք,– այսինքն առին Գաբաւոնէն վերադարձուցած կտրիճ
պատերազմիկները, կիները, մանուկներն ու պալատականները, 17 եւ գացին Բեթլեհէմի
քով եղող Քամաամի գաղթակայանը մնացին, որպէսզի երթան Եգիպտոս մտնեն՝ 18
Քաղդէացիներուն պատճառով: Արդարեւ անոնցմէ կը վախնային, քանի որ Նաթանիայի
որդին՝ Իսմայէլ սպաններ էր Աքիկամի որդին՝ Գոդողիան, որ Բաբելոնի թագաւորը երկրին
վրայ վերատեսուչ նշանակեր էր:*

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԻՐԵՆ ՀԱՄԱՐ ԱՂՕԹՔ ԿԸ ԽՆԴՐԷ ԵՐԵՄԻԱՅԷՆ

42

*Բոլոր զօրապետները, Կարէի որդին՝ Յոհանան, Ովսիայի որդին՝ Յեզոնիա, եւ ամբողջ
ժողովուրդը, պզտիկէն մինչեւ մեծը, մօտեցան 2 ու Երեմիա մարգարէին ըսին.
«Կ՚աղերսե՛նք, մեր աղաչանքները թող [ա]քեզմէ ընդունուին", եւ մեզի համար – այսինքն
այս ամբողջ մնացորդին համար – աղօթէ՛ Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ. արդարեւ շատ էինք
բայց քիչ մնացինք, ինչպէս աչքերդ մեզ կը տեսնեն: 3 Տէրը՝ քու Աստուածդ մեզի թող
յայտնէ մեր երթալիք ճամբան, եւ ինչ որ ընելու ենք»: 4 Երեմիա մարգարէն անոնց ըսաւ.
«Լսեցի. ահա՛ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն պիտի աղօթեմ ձեր խօսքերուն համաձայն, ու ձեզի
պիտի իմացնեմ ամէն ինչ որ Տէրը ձեզի պատասխանէ. ձեզմէ ոչինչ պիտի [բ]պահեմ»: 5
Անոնք Երեմիայի ըսին. «Տէրը մեր միջեւ ճշմարիտ ու հաւատարիմ վկայ ըլլայ, եթէ
չընենք այն բոլոր խօսքերուն համաձայն, [գ]որոնք Տէրը՝ քու Աստուածդ քեզի պիտի
հաղորդէ մեզի համար": 6 [դ]Նպաստաւոր ըլլայ կամ չարագուշակ, մտիկ պիտի ընենք
Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն ձայնը, որուն քեզ կը ղրկենք, որպէսզի Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն
ձայնը մտիկ ընելով՝ բարօրութիւն ունենանք»:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԵՐԵՄԻԱՅԻ ԱՂՕԹՔԻՆ

*7 Տասը օր ետք [ե]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի: 8 Ան ալ կանչեց Կարէի որդին՝ Յոհանանը
եւ անոր հետ եղող բոլոր զօրապետները, նաեւ ամբողջ ժողովուրդը՝ պզտիկէն մինչեւ
մեծը, 9 ու անոնց ըսաւ. «Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը, որուն դուք զիս ղրկեցիք՝ ձեր
աղաչանքը [զ]ներկայացնելու համար, սա՛ կը յայտարարէ. 10 "Եթէ շարունակէք այս
երկրին մէջ բնակիլ, ես ալ ձեզ պիտի կառուցանեմ ու չքանդեմ, ձեզ պիտի տնկեմ եւ
չխլեմ. որովհետեւ ձեզի ըրած չարիքիս համար կ՚արգահատիմ: 11 Մի՛ վախնաք Բաբելոնի
թագաւորէն, որմէ կը վախնաք: Անկէ մի՛ վախնաք,– կը պատգամէ Տէրը,– քանի որ ես
ձեզի հետ եմ՝ ձեզ անոր ձեռքէն ազատելու եւ ձեզ ապրեցնելու համար: 12 Ձեզի գթութիւն*

[ա] *Եբր.՝ քու առջեւդ իյնան*

[բ] *Եբր.՝ արգիլեմ*

[գ] *Եբր.՝ որոնց համար Տէրը՝ քու Աստուածդ քեզ մեզի պիտի ղրկէ*

[դ] *Եբր.՝ Լաւ*

[ե] *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

[զ] *Եբր.՝ ձգելու*

գտնել պիտի տամ. ան ձեզի պիտի գթայ, ձեզ ձեր [է]երկիրը պիտի վերադարձնէ□: 13 Բայց
եթէ ըսէք. “Այս երկրին մէջ չենք բնակիր□, ու Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ձայնը մտիկ
չընելով՝ 14 ըսէք. “Ո՛չ, հապա Եգիպտոսի երկիրը պիտի երթանք, ուր պատերազմ պիտի
չտեսնենք, շեփորի ձայն պիտի չլսենք եւ հացի համար պիտի չանօթենանք, ու հո՛ն պիտի
բնակինք□, 15 ուրեմն հիմա մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը, ո՛վ Յուդայի մնացորդը. զօրքերու
Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, սա՛ կը յայտարարէ. “Եթէ ձեր երեսը [ը]ի՛րապէս ուղղէք”
Եգիպտոս երթալու, ու հոն երթաք պանդխտանալու համար, 16 այն սուրը՝ որմէ կը
վախնաք, հոն՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ ձեր վրայ պիտի հասնի, եւ այն սովը՝ որմէ կը
զարհուրիք, հոն՝ Եգիպտոսի մէջ ձեր ետեւէն պիտի հասնի, ու հոն պիտի մեռնիք: 17 Այն
բոլոր մարդիկը, որ իրենց երեսը կ՚ուղղեն Եգիպտոս երթալու՝ հոն պանդխտանալու
համար, սուրով, սովով եւ ժանտախտով պիտի մեռնին. անոնցմէ ո՛չ մէկը պիտի վերապրի
կամ ազատի այն չարիքին առջեւէն՝ որ անոնց վրայ պիտի բերեմ□»:

18 Արդարեւ զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. «Ինչպէս իմ
բարկութիւնս եւ ցասումս Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայ թափուեցան, այնպէս իմ
ցասումս ձեր վրայ պիտի թափուի՝ երբ Եգիպտոս հասնիք. նողկանքի, ապշութեան,
անէծքի ու նախատինքի ենթակայ պիտի ըլլաք, եւ ա՛լ այս տեղը պիտի չտեսնէք»: 19 Ո՛վ
Յուդայի մնացորդը, Տէրը ձեզի համար ըսաւ. «Եգիպտոս մի՛ երթաք». ուստի լա՛ւ գիտցէք
թէ այսօր ձեզ ազդարարեցի: 20 Արդարեւ դուք ձեր անձը [թ]խաբեցիք, երբ զիս Տէրոջ՝ ձեր
Աստուծոյն ղրկեցիք՝ ըսելով. «Մեզի համար Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն աղօթէ՛, ու Տէրոջ՝ մեր
Աստուծոյն ըսած ամէն ինչ մեզի հաղորդէ՛, եւ պիտի ընենք»: 21 Ես այսօր ձեզի
հաղորդեցի, բայց դուք մտիկ չըրիք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ձայնը, ո՛չ ալ այն բոլոր
խօսքերը՝ որոնց համար զիս ձեզի ղրկեց: 22 Ուրեմն հիմա լա՛ւ գիտցէք թէ դուք սուրով,
սովով ու ժանտախտով պիտի մեռնիք այն տեղը՝ ուր կը բաղձաք երթալ հոն
պանդխտանալու համար:

ԵՐԵՄԻԱ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻ ԵԳԻՊՏՈՍ

43

Երբ Երեմիա աւարտեց ամբողջ ժողովուրդին հաղորդել Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն բոլոր
խօսքերը, որոնց համար Տէրը՝ անոնց Աստուածը՝ զինք իրենց ղրկեր էր, այսինքն՝ այս
բոլոր խօսքերը, 2 Ովսիայի որդին՝ Ազարիա, Կարէի որդին՝ Յոհանան, եւ բոլոր հպարտ
մարդիկը Երեմիայի ըսին. «Դուն սո՛ւտ կը խօսիս. Տէրը՝ մեր Աստուածը քեզ չղրկեց, որ
մեզի ըսես. “Եգիպտոս մի՛ երթաք հոն պանդխտանալու համար□: 3 Հապա Ներիայի
որդին՝ Բարուք քեզ մեզի դէմ կը դրդէ, որ մեզ Քաղդէացիներուն ձեռքը մատնէ, որպէսզի
մեզ մեռցնեն կամ մեզ Բաբելոն տարագրեն»: 4 Կարէի որդին՝ Յոհանան, բոլոր
զօրապետներն ու ամբողջ ժողովուրդը Տէրոջ ձայնը մտիկ չըրին, որ Յուդայի երկրին մէջ
բնակին: 5 Հապա Կարէի որդին՝ Յոհանան եւ բոլոր զօրապետները առին Յուդայի
ամբողջ մնացորդը,– անոնք որ Յուդայի երկրին մէջ բնակելու համար վերադարձած էին
այն բոլոր ազգերէն՝ ուր աքսորուած էին,– 6 այսինքն՝ [ժ]“այր մարդիկը”, կիներն ու

[է] Եբր.՝ հողը

[ը] Եբր.՝ դնելով դնէք

[թ] Եբր.՝ մոլորեցուցիք

[ժ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդիկը

մանուկները, թագաւորին աղջիկները, Նաբուզարդան թիկնապահապետին ձգած բոլոր անձերը Սափանի որդիին՝ Աքիկամի որդիին՝ Գոդողիայի քով, նաեւ Երեմիա մարգարէն եւ Ներիայի որդին՝ Բարուքը, 7 ու Եգիպտոսի երկիրը տարին, որովհետեւ Տէրոջ ձայնը մտիկ չըրին, եւ մինչեւ Տափնաս գացին:

8 Տափնասի մէջ [բ]Տէրը խօսեցաւ" Երեմիայի՝ ըսելով. 9 «Ձեռքդ մե՛ծ քարեր առ, ու Յուդայի մարդոց աչքերուն առջեւ թաղէ՛ զանոնք աղիւսի փուռին կաւին մէջ, որ Տափնաս եղող Փարաւոնի տան մուտքին կը գտնուի, 10 եւ ըսէ՛ անոնց. "Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես մարդ պիտի ղրկեմ, իմ ծառաս՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը բերել պիտի տամ, եւ անոր գահը այս իմ թաղած քարերուս վրայ պիտի դնեմ. ան իր ամպհովանին անոնց վրայ պիտի տարածէ: 11 Երբ գայ՝ Եգիպտոսի երկիրը պիտի զարնէ. մահուան համար եղողները մահուան պիտի մատնէ, գերութեան համար եղողները՝ գերութեան, իսկ սուրի համար եղողները՝ սուրի: 12 Եգիպտոսի աստուածներուն տուներուն մէջ կրակ պիտի [գ]վառեմ. ան զանոնք պիտի այրէ ու գերեվարէ. Եգիպտոսի երկիրը պիտի հագնի՝ ինչպէս հովիւը իր հագուստը կը հագնի, եւ անկէ խաղաղութեամբ պիտի ելլէ: 13 Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող [դ]Արեւի տան" արձաններն ալ պիտի կոտրտէ, ու Եգիպտոսի աստուածներուն տուները կրակով պիտի այրէ"□»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՏԳԱՄԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

44

Ահա՛ւասիկ Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակող բոլոր Հրեաներուն համար, այսինքն Մագդող, Տափնաս, Մեմփիս, ու Պաթուրէսի երկրին մէջ բնակողներուն համար Երեմիայի [ա]ուղղուած խօսքը Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ.

2 «Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Դուք տեսաք այն բոլոր ձախորդութիւնները՝ որ Երուսաղէմի վրայ ու բոլոր Յուդայի քաղաքներուն վրայ բերի. ահա՛ անոնք այսօր աւերակ են, եւ անոնց մէջ բնակող չկայ, 3 զիս գրգռելու համար իրենց գործած չարիքներուն պատճառով, որովհետեւ գացին խունկ ծխեցին եւ ուրիշ աստուածներ պաշտեցին, որ ո՛չ իրենք ճանչցեր էին, ո՛չ դուք, ո՛չ ալ ձեր հայրերը: 4 Ես ձեզի ղրկեցի իմ բոլոր ծառաներս՝ մարգարէները – կանուխ ելլելով ղրկեցի – եւ ըսի. "Այդ գարշելի բանը մի՛ ըներ, որ ես կ'ատեմ": 5 Բայց մտիկ չըրին ու իրենց ականջը չդարձուցին՝ որ իրենց չարութենէն դարձի գան եւ ուրիշ աստուածներու խունկ չծխեն: 6 Ուստի իմ ցասումս ու բարկութիւնս թափուեցան, եւ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ [բ]բորբոքեցան. ուստի անոնք աւերակ եւ ամայի եղան, ինչպէս այսօր կ'երեւնայ□: 7 Ուրեմն հիմա Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. "Ինչո՞ւ դուք ձեր անձին դէմ այս մեծ չարիքը կը գործէք, որ Յուդայի մէջէն այր մարդն ու կինը, երախան եւ ծծկերը բնաջնջել կու տաք, այնպէս որ ձեզի ո՛չ մէկ

[բ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[գ] Եբր.՝ բռնկեցնեմ

[դ] Կամ՝ Արեգ քաղաքի

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ բռնկեցան

ճողոպրած մնայ: 8 Ձեր ձեռքերուն գործերով զիս կը գրգռէք՝ ուրիշ աստուածներու խունկ ծխելով Եգիպտոսի մէջ, ուր դուք եկաք հոն պանդխտանալու համար. ուստի պիտի բնաջնջուիք ու երկրի բոլոր ազգերուն մէջ անէծք եւ նախատինք ըլլաք: 9 Միթէ մոռցա՞ք ձեր հայրերուն չարութիւնները, Յուդայի թագաւորներուն չարութիւններն ու անոնց կիներուն չարութիւնները, նաեւ ձեր չարութիւնները եւ ձեր կիներուն չարութիւնները, որ գործուեցան Յուդայի երկրին մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ: 10 Անոնք մինչեւ այսօր [գ]չխոնարհեցան եւ չվախցան, ու ձեր առջեւ եւ ձեր հայրերուն առջեւ դրած օրէնքիս ու կանոններուս համաձայն չընթացան: 11 Հետեւաբար զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես իմ երեսս ձեզի դէմ [դ]կ'ուղղեմ՝ չարիքի եւ ամբողջ Յուդան կոտորելու համար: 12 Պիտի առնեմ Յուդայի ճողոպրածները, որոնք իրենց երեսը ուղղեցին Եգիպտոսի երկիրը երթալու՝ հոն պանդխտանալու համար, ու բոլորը պիտի սպառին եւ իյնան Եգիպտոսի երկրին մէջ. սուրով, սովով պիտի սպառին. պզտիկէն մինչեւ մեծը սուրով ու սովով պիտի մեռնին, եւ նողկանքի, ապշութեան, անէծքի ու նախատինքի ենթակայ պիտի ըլլան: 13 Եգիպտոսի երկրին մէջ բնակողները պիտի [ե]պատժեմ, ինչպէս Երուսաղէմը սուրով, սովով ու ժանտախտով պատժեցի: 14 Յուդայի ճողոպրածներէն, այսինքն Եգիպտոս պանդխտանալու գացողներէն ո՛չ մէկը պիտի վերապրի կամ ազատի՝ որ Յուդայի երկիրը վերադառնայ, ուր անոնք [զ]կը տենչան՝՝ վերադառնալ՝ հոն բնակելու համար. արդարեւ պիտի չվերադառնան՝ բացի քանի մը ազատածներէ□»:

15 Այն բոլոր մարդիկը՝ որ գիտէին թէ իրենց կիները ուրիշ աստուածներու խունկ կը ծխէին, նաեւ հոն կայնող բոլոր կիները՝ մեծ համախմբումով, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ Պաթուրէս բնակող ամբողջ ժողովուրդը Երեմիայի պատասխանեցին. 16 «Տէրոջ անունով մեզի ըսած խօսքիդ մասին՝ մենք քեզի մտիկ պիտի չընենք: 17 Հապա անշուշտ պիտի գործադրենք մե՛ր բերանէն ելած ամէն խօսք, երկինքի թագուհիին խունկ ծխելով եւ անոր թափելիք նուէրներ [է]ընծայելով, ինչպէս ըրինք մենք ու մեր հայրերը, մեր թագաւորները եւ մեր իշխանաւորները՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ. որովհետեւ այդատեն հացով կը կշտանայինք, բարօրութիւն ունէինք եւ չարիք չէինք տեսներ: 18 Սակայն այն ատենէն ի վեր՝ երբ դադրեցուցինք երկինքի թագուհիին խունկ ծխելն ու անոր թափելիք նուէրներ ընծայելը, ամէն բանի կարօտ եղանք, եւ սուրով ու սովով սպառեցանք: 19 Երբ երկինքի թագուհիին խունկ կը ծխէինք եւ անոր թափելիք նուէրներ կ'ընծայէինք, միթէ առանց մեր ամուսիններուն արտօնութեա՞ն զայն պաշտելու համար բլիթներ կը շինէինք ու անոր թափելիք նուէրներ կ'ընծայէինք»:

20 Այն ատեն Երեմիա ամբողջ ժողովուրդին – [ը]այր մարդոց՝՝, կիներուն եւ իրեն այսպէս պատասխանող ժողովուրդին – ըսաւ. 21 «Միթէ այն խունկը՝ որ Յուդայի քաղաքներուն մէջ ու Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ կը ծխէիք,– դուք ու ձեր հայրերը, ձեր

[գ] Եբր.՝ իրենց անձերը չճզմեցին

[դ] Եբր.՝ կը դնեմ

[ե] Եբր.՝ հատուցանեմ

[զ] Եբր.՝ իրենց անձը կը բարձրացնեն

[է] Եբր.՝ թափելով

[ը] Եբր.՝ զօրաւոր մարդոց

թագաւորները, ձեր իշխանաւորներն ու երկրին ժողովուրդը,– Տէրը զայն չյիշե՞ց եւ անոր
մասին [թ]չմտածե՞ց: 22 Տէրը ձեր չար արարքներուն ու ձեր գործած գարշութիւններուն
պատճառով ա՛լ չկրցաւ հանդուրժել. ուստի ձեր երկիրը աւերակ, ամայի, անիծեալ եւ
անբնակ եղաւ, ինչպէս այսօր կ’երեւնայ: 23 Քանի դուք խունկ ծխեցիք ու Տէրոջ դէմ
մեղանչեցիք՝ Տէրոջ ձայնը մտիկ չընելով եւ անոր օրէնքին, կանոններուն ու
վկայութիւններուն համաձայն չընթանալով, այս չարիքը ձեզի պատահեցաւ, ինչպէս
այսօր կ’երեւնայ»:
24 Երեմիա ամբողջ ժողովուրդին եւ բոլոր կիներուն ըսաւ. «Մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը,
ո՛վ ամբողջ Յուդա, որ Եգիպտոսի երկրին մէջ էք: 25 Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի
Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ. “Դուք ու ձեր կիները ձեր բերանով խօսեցաք, ձեր
ձեռքերով [ժ]գործադրեցիք եւ ըսիք. "Մեր ըրած ուխտը անշո՛ւշտ պիտի կատարենք, այսինքն
երկինքի թագուհիին խունկ պիտի ծխենք, ու անոր թափելիք նուէրներ պիտի ընծայենք":
Այո՛, դուք ձեր ուխտերը պիտի հաստատէք. այո՛, ձեր ուխտերը պիտի կատարէք: 26
Հետեւաբար մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը, ո՛վ ամբողջ Յուդա, որ Եգիպտոսի երկրին մէջ կը
բնակիք. "Ահա՛ ես իմ մեծ անունովս երդում ըրի,– կը յայտարարէ Տէրը,– որ անգա՛մ մըն
ալ իմ անունս չկանչուի Եգիպտոսի ամբողջ երկրին մէջ Յուդայի մարդու մը բերանէն՝
ըսելով. «Տէրը՝ Եհովան կ’ապրի»: 27 Ահա՛ ես անոնց վրայ կը հսկեմ չարիքի համար, ո՛չ
թէ բարիքի համար. Եգիպտոսի երկրին մէջ եղող Յուդայի բոլոր մարդիկը սուրով ու
սովով պիտի սպառին՝ մինչեւ որ հատնին: 28 Սակաւաթիւ մարդիկ՝ սուրէն ազատելով՝
Եգիպտոսի երկրէն պիտի վերադառնան Յուդայի երկիրը, ու Եգիպտոսի երկիրը
պանդխտանալու գացող Յուդայի բոլոր ճողոպրածները պիտի գիտնան թէ որո՛ւն խօսքը
պիտի իրագործուի, ի՞մս թէ իրենցը: 29 Եւ սա՛ ձեզի նշան պիտի ըլլայ,– կը պատգամէ
Տէրը,– թէ այս տեղը ձեզ պիտի [ի]պատժեմ, որպէսզի գիտնաք թէ իմ խօսքս ձեր վրայ
անշուշտ պիտի իրագործուի չարիքի համար"□: 30 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.– “Ահա՛ ես
Եգիպտոսի Փարաւոն Վափառ թագաւորը իր թշնամիներուն ձեռքը եւ իր կեանքը
փնտռողներուն ձեռքը պիտի մատնեմ. ինչպէս Յուդայի Սեդեկիա թագաւորը իր
թշնամիին ու իր կեանքը փնտռող Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը
մատնեցի□»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԲԱՐՈՒՔԻ

45

Ահա՛ւասիկ Երեմիա մարգարէին խօսքը, որ Ներիայի որդիին՝ Բարուքի ուղղեց, երբ ան
այս խօսքերը Երեմիայի բերանէն գիրքի մը մէջ կը գրէր, Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի
որդիին Յովակիմի չորրորդ տարին. ան ըսաւ. 2 «Ո՛վ Բարուք, Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը
քեզի համար սա՛ կը յայտարարէ. 3 “Դուն ըսիր. "Այժմ վա՜յ ինծի, որովհետեւ Տէրը իմ
կոտտանքիս վրայ տրտմութիւն աւելցուց. իմ հառաչանքէս յոգնեցայ, ու հանգստութիւն
չեմ գտներ"□: 4 Անոր սա՛ ըսէ. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես իմ կառուցանածս
պիտի փլցնեմ եւ իմ տնկածս պիտի խլեմ, այսինքն՝ այս ամբողջ երկիրը: 5 Դուն քեզի
համար մեծագործութիւննե՞ր կը փնտռես. մի՛ փնտռեր, քանի որ ահա՛ ես ամէն մարմինի
վրայ չարիք պիտի բերեմ,– կը պատգամէ Տէրը.– բայց քու կեանքդ քեզի աւարի մը պէս

[թ] Եբր.՝ սիրտին մէջ չբարձրացա՞ւ

[ժ] Եբր.՝ լրացուցիք

[ի] Եբր.՝ հատուցանեմ

պիտի տամ այն բոլոր տեղերուն մէջ՝ ուր պիտի երթաս'□»:

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ՊԱՐՏՈՒԻ ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐԷՆ

46

Տէրոջ խօսքը, որ Երեմիա մարգարէին [ա]ուղղուեցաւ՝ ազգերուն մասին. 2 Եգիպտոսի
համար, Եգիպտացիներու թագաւորին՝ Փարաւոն Նեքաւովի զօրագունդին մասին, որ
Քարքամիս էր՝ Եփրատ գետին քով, երբ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զայն
[բ]պարտութեան մատնեց" Յուդայի թագաւորին՝ Յովսիայի որդիին Յովակիմի չորրորդ
տարին.–

3 «Վահա՛ն եւ ասպա՛ր պատրաստեցէք
Ու պատերազմի՛ մօտեցէք.
4 Ձիե՛րը լծեցէք, եւ դո՛ւք, ո՛վ ձիաւորներ, հեծէ՛ք.
Սաղաւարտներո՛վ կայնեցէք,
Նիզակնե՛րը փայլեցուցէք ու զրահնե՛րը հագէք:
5 Բայց ի՞նչ կը տեսնեմ. անոնք զարհուրած են, ու կը նահանջեն.
Անոնց զօրաւորներն անգամ կը ջախջախուին,
Եւ [գ]խուճապահար կը փախչին՝ առանց [դ]ետեւ դառնալու".
Ամէն կողմէ արհաւիրք կայ,– կը պատգամէ Տէրը:–
6 Թեթեւաշարժը թող չփախչի,
Ո՛չ ալ զօրաւորը խոյս տայ.
Անոնք գայթելով պիտի իյնան
Հիւսիսային կողմը, Եփրատ գետին ափին:
7 Ո՞վ է ասիկա՝ որ [ե]գետի պէս կը բարձրանայ,
Որուն ջուրերը գետերու պէս [զ]կը փրփրին".
8 Եգիպտո՛ս գետի պէս կը բարձրանայ,
Եւ անոր ջուրերը գետերու պէս կը փրփրին:
Ան կ'ըսէ. "Ես պիտի բարձրանամ, երկիրը պիտի ծածկեմ,
Քաղաքն ու անոր բնակիչները պիտի բնաջնջեմ□:
9 Ո՛վ ձիեր, բարձրացէ՛ք. ո՛վ կառքեր, մոլեգնեցէ՛ք.
Թող դուրս ելլեն զօրաւորները.–
Վահան բռնող Եթովպիացիները եւ [է]Փութացիները,
Աղեղ բռնող ու լարող Ղուդացիները:
10 Արդարեւ այսօր զօրքերու Տէրոջ՝ Եհովայի վրէժխնդրութեան օրն է,

---

[ա] Եբր.՝ եղաւ

[բ] Եբր.՝ զարկաւ

[գ] Եբր.՝ փախուստով

[դ] Եբր.՝ իրենց երեսը դարձնելու

[ե] Կամ՝ Նեղոսի

[զ] Եբր.՝ կը տատանին

[է] Կամ՝ Լիպիացիները

Որ իր հակառակորդներէն վրէժ առնէ.
Սուրը պիտի սպառէ եւ կշտանայ,
Անոնց արիւնով պիտի գինովնայ.
Որովհետեւ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան զոհ ունի,
Հիւսիսի երկրին մէջ, Եփրատ գետին եզերքը:
11 Գաղաա՛դ բարձրացիր ու բալասա՛ն առ,
Ո՛վ Եգիպտոսի կոյս աղջիկ.
Դեղերը ընդունայն կը շատցնես,
Քեզի բժշկութիւն չկայ:
12 Ազգերը քու անարգանքդ լսեցին,
Եւ աղաղակդ [ը]երկրագունդը լեցուց.
Քանի որ զօրաւորը զօրաւորին վրայ գայթեցաւ,
Երկուքը միասին ինկան»:

ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐԻ ԳԱԼՈՒՍՏԸ

13 Ահա՛ւասիկ այն խօսքը, որ Տէրը Երեմիա մարգարէին ուղղեց՝ Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին գալուստին մասին, Եգիպտոսի երկիրը զարնելու համար.–
14 «Յայտարարեցէ՛ք Եգիպտոսի մէջ, [թ]ծանուցանեցէ՛ք Մագդողի մէջ,
Ծանուցանեցէ՛ք Մեմփիսի ու Տափնասի մէջ,
Եւ ըսէ՛ք. “Կայնէ՛ ու պատրաստուէ՛,
Որովհետեւ քու շուրջդ սուրը պիտի սպառէ”:
15 Ինչո՞ւ քու զօրաւորներդ [ժ]անհետացան.
Անոնք չկրցան դիմանալ, որովհետեւ Տէ՛րը զանոնք [ի]վար ձգեց":
16 Գայթողները շատցուց. անոնք իրարու վրայ կ'իյնան
Եւ կ'ըսեն. “Կանգնէ՛, կեղեքողին սուրին պատճառով
Վերադառնա՛նք մեր ժողովուրդին ու մեր [լ]ծննդավայրը”:
17 Հոն կը գոչէին.
“Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորը միայն ժխոր մըն է.
Ան իր սահմանուած ատենը անցուց”»:
18 «Ես կ'ապրիմ,– կը պատգամէ այն Թագաւորը՝
Որուն անունը [խ]Զօրքերու Տէր" է.–
Ինչպէս Թաբոր լեռներուն մէջ է,
Ինչպէս Կարմեղոս մինչեւ ծովը կը հասնի,
Այնպէս ան պիտի գայ:

[ը] Եբր.՝ երկիրը

[թ] Եբր.՝ լսե՛լ տուէք

[ժ] Եբր.՝ քշուեցան տարուեցան

[ի] Եբր.՝ հրեց

[լ] Եբր.՝ ծնունդի երկիրը

[խ] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

19 Ո՛վ Եգիպտոս բնակող աղջիկ,
Քեզի համար տարագրութեան գոյքե՛ր պատրաստէ.
Որովհետեւ Մեմփիս ամայի պիտի ըլլայ,
Տոչորուած, առանց բնակիչի»:
20 «Եգիպտոս յոյժ գեղեցիկ երինջ մըն է,
Բայց կոտորածը կու գայ, հիւսիսէն կու գայ:
21 Իր մէջ վարձկան զինուորները գիրցուած զուարակներու պէս են.
Սակայն անո՛նք ալ կռնակ դարձուցին, միասին փախան, չդիմացան.
Արդարեւ անոնց վրայ հասաւ իրենց ձախորդութեան օրը,
Եւ իրենց [ծ]պատիժի ժամանակը»:
22 «Անոր ձայնը օձի ձայնին պէս [կ]կը լսուի",
Քանի որ զօրագունդով մը կը քալեն,
Եւ իրեն դէմ տապարներով կու գան՝
Փայտահատներու պէս:
23 Իր անտառը պիտի կտրեն,— կը պատգամէ Տէրը,—
Թէպէտ ան [հ]անթափանցելի է.
Որովհետեւ անոնք մարախներէն շատ են,
Անթիւ են:
24 Եգիպտոսի աղջիկը ամօթահար պիտի ըլլայ.
Հիւսիսի ժողովուրդին ձեռքը պիտի մատնուի»:
25 Զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես [ձ]Նովի Ամոնը" եւ Փարաւոնը,
Եգիպտոսը, իր աստուածներն ու թագաւորները,
Այսինքն Փարաւոնը եւ անոր վստահողները պիտի [ղ]պատժեմ.
26 Զանոնք պիտի մատնեմ իրենց կեանքը փնտռողներուն ձեռքը,
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքը
Եւ անոր ծառաներուն ձեռքը.
Անկէ ետք պիտի բնակուի՝ վաղեմի օրերուն պէս», կը պատգամէ Տէրը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՊԻՏԻ ԱԶԱՏԷ

27 «Բայց դուն մի՛ վախնար, ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ,
Եւ մի՛ զարհուրիր, ո՛վ Իսրայէլ.
Որովհետեւ ահա՛ ես քեզ հեռուէն պիտի ազատեմ,
Ու քու զարմդ՝ իր գերութեան երկրէն:
Յակոբ պիտի վերադառնայ, հանդարտ եւ անխռով պիտի ըլլայ,
Ու ո՛չ մէկը զինք պիտի դողացնէ»:

[ծ] Եբր.՝ հատուցումի

[կ] Եբր.՝ կու գայ

[հ] Եբր.՝ անհետազօտելի

[ձ] Այսինքն՝ Նովի Ամոն չաստուածը

[ղ] Եբր.՝ հատուցանեմ

28 «Դուն մի՛ վախնար, ո՛վ իմ ծառաս Յակոբ,— կը պատգամէ Տէրը,—
Որովհետեւ ես քեզի հետ եմ:
Պիտի [ճ]բնաջնջեմ այն բոլոր ազգերը՝
Որոնց մէջ քեզ աքսորեցի.
Իսկ քեզ պիտի չբնաջնջեմ,
Հապա քեզ [մ]չափաւորութեամբ պիտի [յ]պատժեմ.
Քեզ բոլորովին անմեղ պիտի չսեպեմ»:

ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

47

Տէրոջ խօսքը, որ Երեմիա մարգարէին [ա]ուղղուեցաւ Փղշտացիներուն մասին՝ դեռ Փարաւոն Գազան չզարկած.—

2 «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Ահա՛ հիւսիսէն ջուրեր կը բարձրանան,
Որոնք յորդահոս վտակի պէս պիտի ըլլան.
Անոնք պիտի ողողեն երկիրը եւ [բ]զայն լեցնողները”,
Քաղաքն ու անոր բնակիչները:
Մարդիկ պիտի աղաղակեն,
Երկրին բոլոր բնակիչները պիտի գոռան
3 Անոր երիվարներուն սմբակներուն ձայնէն,
Անոր կառքերուն [գ]շաչիւնէն,
Անոր անիւներուն շառաչիւնէն:
Հայրերը իրենց որդիներուն [դ]պիտի չնային”
Իրենց ձեռքերուն թուլնալուն պատճառով,
4 Բոլոր Փղշտացիները բնաջնջելու,
Եւ Տիւրոսի ու Սիդոնի
Բոլոր վերապրող օգնականները կոտորելու եկող օրուան պատճառով.
Արդարեւ Տէրը պիտի բնաջնջէ Փղշտացիները,
Կափթոր կղզիին մնացորդները:
5 Գազայի վրայ կնտութիւն հասաւ,
Ասկաղոն իր հովիտին մնացորդով կործանեցաւ.
Մինչեւ ե՞րբ դուն քեզ պիտի կտրատես:
6 Ո՛վ Տէրոջ սուրը,

[ճ] Եբր.՝ սպառեմ

[մ] Եբր.՝ կանոնին համաձայն

[յ] Կամ՝ խրատեմ

[ա] Եբր.՝ եղաւ

[բ] Եբր.՝ անոր լիութիւնը

[գ] Եբր.՝ շարժումէն

[դ] Եբր.՝ իրենց երեսը պիտի չդարձնեն

Մինչեւ ե՞րբ պիտի չհանդարտիս.
Վերադարձի՛ր քու պատեանդ,
Խաղաղէ՛ ու լռէ՛:
7 Ի՞նչպէս կրնայ հանդարտ կենալ,
Քանի Տէրը անոր պատուէր տուեր է
Ասկաղոնի ու ծովեզերքին դէմ.
Հո՛ն [ե]դրկեր է զայն»:

ՄՈՎԱԲԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

48

Մովաբի մասին զօրքերու Տէրը՝
Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
«Վա՜յ Նաբաւի, որովհետեւ կործանեցաւ.
Կարիաթէմ ամօթահար եղաւ եւ գրաւուեցաւ.
Մասգաբ ամօթահար եղաւ ու զարհուրեցաւ:
2 Մովաբ ա՛լ պիտի չգովուի:
Եսեբոնի մէջ անոր դէմ չարիք հնարեցին՝ ըսելով.
"Եկէ՛ք, զայն ազգ ըլլալէ [ա]դադրեցնենք":
Դո՛ւն ալ, ո՛վ Մադմէն, լռութեան պիտի դատապարտուիս.
Սուրը քեզի կը հետեւի:
3 Որոնայիմէն աղաղակի ձայն կու գայ.
"Կործանում ու մեծ փլուզում կայ":
4 Մովաբ ջախջախուեցաւ,
Անոր փոքրերը աղաղակ [բ]բարձրացուցին,
5 Քանի որ Ղուիթի զառիվերէն
Դառն լացով պիտի ելլեն,
Եւ Որոնայիմի զառիվայրէն
Թշնամիները փլուզումի աղաղակ լսեցին:
6 Փախէ՛ք, ազատեցէ՛ք ձեր անձը,
[գ]Անապատի՛ ցախին" պէս եղէք:
7 Արդարեւ դո՛ւն ալ պիտի գրաւուիս,
Քանի որ քու գործերուդ ու գանձերուդ վստահեցար.
Քամոսն տարագրութեան պիտի երթայ՝
Իր քուրմերուն եւ իշխանաւորներուն հետ:
8 Ամէն քաղաքի դէմ կործանողը պիտի գայ.
Ո՛չ մէկ քաղաք պիտի ազատի.
Հովիտը պիտի կորսուի ու լեռնադաշտը կործանի,
Ինչպէս Տէրը ըսաւ»:

[ե] Եբր.՝ սահմաներ

[ա] Եբր.՝ կտրենք

[բ] Եբր.՝ լսել տուին

[գ] Եբր.՝ Անապատի՛ մէջ զրկուածի

9 «Թեւե՛ր տուէք Մովաբի՝ որպէսզի թռչելով փախչի,
Քանի որ անոր քաղաքները ամայի պիտի ըլլան՝ առանց ոեւէ բնակիչի:
10 Անիծեա՜լ ըլլայ Տէրոջ գործը [դ]խաբէութեամբ կատարողը.
Անիծեա՜լ ըլլայ իր սուրը արիւնէն [ե]խնայողը»:

ՄՈՎԱԲԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

11 «Մովաբ իր մանկութենէն ի վեր անխռով էր,
Գինիի պէս իր մրուրին վրայ [զ]կը հանգչէր".
Անօթէ անօթ չթափուեցաւ,
Տարագրութեան չգնաց.
Հետեւաբար իր համը իր մէջ մնաց,
Եւ բուրմունքը չփոխուեցաւ:
12 Բայց ահա՛ կու գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Երբ անոր փոխամանողներ պիտի ղրկեմ,
Ու զայն պիտի [է]փոխամանեն.
Անոր անօթները պիտի պարպեն,
Եւ կարասները պիտի կոտրտեն:
13 Մովաբ Քամոսէն պիտի ամչնայ,
Ինչպէս Իսրայէլի տունը իր ապահովութիւնը եղող Բեթէլէն ամչցաւ:
14 Ի՞նչպէս կ՚ըսէք. "Մենք զօրաւոր
Ու պատերազմի համար կտրիճ մարդիկ ենք□:
15 Մովաբ կործանեցաւ, եւ անոր քաղաքներուն մուխը բարձրացաւ.
Անոր ընտիր երիտասարդները սպանդանոց իջան,–
Կը պատգամէ այն Թագաւորը՝ որուն անունը [ը]Զօրքերու Տէր" է:–
16 Մովաբի ձախորդութիւնը հասնելու մօտ է,
Եւ անոր չարիքը յոյժ կը շտապէ:
17 Դո՛ւք բոլորդ՝ որ անոր շուրջն էք, ողբացէ՛ք անոր վրայ.
Դո՛ւք բոլորդ՝ որ անոր անունը գիտէք՝ ըսէք.
"Ի՜նչպէս կոտրեցաւ զօրաւոր գաւազանը,
Շքեղ ցուպը□:
18 Ո՛վ Դեբոնի մէջ բնակող աղջիկ,
Իջի՛ր փառքէն եւ նստէ՛ [թ]չոր գետինի վրայ.
Արդարեւ Մովաբը կործանողը քեզի դէմ պիտի բարձրանայ,
Ու պարիսպներդ պիտի քանդէ:

[դ] Կամ՝ թուլութեամբ

[ե] Եբր.՝ արգիլողը

[զ] Եբր.՝ հանդարտ կը կենար

[է] Այսինքն՝ ամանէ մը ուրիշ աման փոխադրեն

[ը] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[թ] Եբր.՝ ծարաւուտ

19 Ճամբային վրայ կայնէ՛ ու դիտէ՛,
Ո՛վ Արոէրի բնակիչ.
Հարցուփորձէ՛ փախչողն ու խոյս տուողը,
Եւ ըսէ՛. "Ի՞նչ [ժ]պատահեցաւ□:
20 Մովաբ ամօթահար եղաւ, որովհետեւ խորտակուեցաւ.
Գոռացէ՛ք եւ աղաղակեցէ՛ք,
Հռչակեցէ՛ք Առնոնի մէջ Մովաբի կործանումը:
21 Լեռնադաշտի երկրին,
Քողոնի, Յասսայի ու Մեփայաթի վրայ դատաստան հասաւ,
22 Նաեւ Դեբոնի, Նաբաւի, Բեթդեբլաթէմի,
23 Կարիաթէմի, Բեթգամուղի, Բեթմաւոնի,
24 Կարիոթի, Բոսրայի
Ու Մովաբի երկրին բոլոր քաղաքներուն վրայ,
Թէ՛ հեռաւոր եւ թէ մօտաւոր:
25 Մովաբի եղջիւրը կոտրուեցաւ
Ու բազուկը բեկանուեցաւ», կը պատգամէ Տէրը:

ՄՈՎԱԲԻ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿՈՐԾԱՆԻՆ

26 «Գինովցուցէ՛ք զայն,
Որովհետեւ Տէրոջ դէմ [ի]հպարտացաւ.
Մովաբ թող իր փսխունքին մէջ թաւալի,
Եւ ինք ալ հեգնանքի առարկայ ըլլայ:
27 Արդարեւ Իսրայէլ քեզի հեգնանքի առարկայ չեղա՞ւ.
Միթէ ան գողերու մէ՞ջ գտնուեցաւ,
Որ դուն գլուխ կը շարժէիր երբ անոր մասին խօսէիր:
28 "Ո՛վ Մովաբի բնակիչներ,
Քաղաքները լքեցէ՛ք, ժայռի խոռոչներո՛ւն մէջ բնակեցէք.
Աղաւնիի՛ն պէս եղէք, որ իր բոյնը վիհի բացուածքին [լ]քովերը կը շինէ□:
29 Մովաբի ամբարտաւանութիւնը լսեցինք.
Ան յոյժ ամբարտաւան է:
Անոր խրոխտութիւնը, ամբարտաւանութիւնը, յոխորտանքը
Ու սիրտին գոռոզութիւնը լսեցինք:
30 "Ես անոր ցասումը գիտեմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Բայց ընդունայն է.
Անոր զրաբանութիւնները պիտի չկատարուին□:
31 Ուստի Մովաբի համար պիտի գոռամ,
Ամբողջ Մովաբի համար պիտի աղաղակեմ.
Կիր-Հարէսի մարդոց համար պիտի հառաչեն:
32 Ո՛վ Սեբամայի որթատունկ, քու վրադ Յազերի լացով պիտի լամ.
Քու ուռերդ ծովէն անցնելով

[ժ] Եբր.՝ եղաւ

[ի] Եբր.՝ ինքզինք մեծցուց

[լ] Եբր.՝ կողմերը

Մինչեւ Յազերի ծովը հասեր էին.
Քու ամառնային պտուղիդ վրայ եւ այգեկութիդ վրայ կործանողը ինկաւ:
33 Բարեբեր արտերէն եւ Մովաբի երկրէն
Ուրախութիւնն ու ցնծութիւնը պիտի [խ]անհետանան.
Հնձաններէն գինին դադրեցուցի.
Ցնծութեան ճիչով խաղող պիտի չկոխուի,
Եւ լսուած ճիչը ցնծութեան ճիչ պիտի չըլլայ:
34 Եսեբոնի [ծ]աղաղակին պատճառով" իրենց ձայնը լսել տուին
Մինչեւ Եղէաղէ, մինչեւ Յասսա,
Սեգովրէն մինչեւ Որոնայիմ, [կ]Եգղա-Սելիսիա",
Քանի որ Նեմերիմի ջուրերն ալ ամայացան:
35 Մովաբի բարձր տեղը ողջակէզ մատուցանողը
Եւ իր աստուածներուն խունկ ծխողը
Պիտի [հ]հանեմ,— կը պատգամէ Տէրը:—
36 Այս պատճառով իմ սիրտս Մովաբի համար սրինգներու պէս պիտի հնչէ.
Կիր-Հարէսի մարդոց համար ալ իմ սիրտս սրինգներու պէս պիտի հնչէ,
Որովհետեւ անոնց վաստկած հարստութիւնը կորսուեցաւ:
37 Արդարեւ ամէն գլուխ պիտի կնտուի,
Եւ ամէն մօրուք պիտի կտրուի.
Բոլոր ձեռքերուն վրայ ճեղքեր պիտի ըլլան,
Ու բոլոր մէջքերուն վրայ՝ քուրձ:
38 Մովաբի բոլոր տանիքներուն վրայ
Եւ անոր հրապարակներուն մէջ միայն կոծ պիտի ըլլայ,
Որովհետեւ Մովաբը կոտրեցի այնպիսի անօթի մը պէս՝
Որմէ ո՛չ մէկը կ'ախորժի,— կը պատգամէ Տէրը:—
39 “Ի՜նչպէս Մովաբ կոտրեցաւ,
Ի՜նչպէս ամօթով [ձ]կռնակ դարձուց□, պիտի գոռան.
Մովաբ հեգնանքի ու երկիւղի պատճառ պիտի ըլլայ
Բոլոր իր շուրջը եղողներուն»:

ՄՈՎԱԲԻ ԱՔԱՏՈՒՄ ՉԿԱՅ

40 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ թշնամին արծիւի պէս պիտի սաւառնի,
Եւ իր թեւերը Մովաբի վրայ պիտի տարածէ.
41 [ղ]Քաղաքները կը գրաւուին",

[խ] Եբր.՝ հաւաքուին

[ծ] Կամ՝ աղաղակէն

[կ] Կամ՝ երեք տարեկան երինջի պէս

[հ] Եբր.՝ դադրեցնեմ

[ձ] Եբր.՝ ծոծրակ

[ղ] Կամ՝ Կարիոթը կը գրաւուի

Եւ ամրոցները կը նուաճուին.
Այդ օրը՝ Մովաբի զօրաւորներուն սիրտը
Իր [ճ]երկունքին մէջ եղող կնոջ սիրտին պէս պիտի ըլլայ:
42 Մովաբ ժողովուրդ ըլլալէն պիտի [մ]դադրի,
Որովհետեւ Տէրոջ դէմ հպարտացաւ:
43 Ո՛վ Մովաբի բնակիչ,
Երկիւղ, գուբ ու վարմ կը հասնին քու վրադ,— կը պատգամէ Տէրը.—
44 Երկիւղէն փախչողը գուբը պիտի իյնայ,
Եւ գուբէն վեր ելլողը վարմի մէջ պիտի բռնուի,
Քանի որ անոր վրայ, Մովաբի վրայ,
Անոնց [յ]պատիժի տարին պիտի բերեմ,— կը պատգամէ Տէրը:—
45 [ն]Ոյժէն փախչողները" Եսեբոնի հովանիին տակ կայնեցան.
Բայց Եսեբոնէն կրակ ելաւ,
Սեհոնի մէջէն՝ բոց,
Ու Մովաբի ծայրը
Եւ աղաղակողներուն գագաթը սպառեց:
46 Վա՛յ քեզի, Մովաբ.
Քամովսի ժողովուրդը կորսուեցաւ,
Որովհետեւ քու որդիներդ գերի տարուեցան,
Եւ աղջիկներդ գերութեան գացին:
47 Բայց վերջին օրերը
Մովաբի գերիները պիտի վերադարձնեմ», կը պատգամէ Տէրը:
Մովաբի դատաստանը մինչեւ հոս է:

ԱՄՄՈՆԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

49

Ամմոնի որդիներուն մասին Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Միթէ Իսրայէլ որդիներ չունի՞.
Միթէ ան ժառանգորդ չունի՞.
Ինչո՞ւ [շ]Մեղքոմ Գադի [ո]տիրացաւ,
Եւ իր ժողովուրդը անոր քաղաքներուն մէջ բնակեցաւ:
2 Հետեւաբար ահա՛ կու գան օրերը,— կը պատգամէ Տէրը,—
Երբ Ամմոնի որդիներու Ռաբբային մէջ
Պատերազմի գոչիւն լսել պիտի տամ.

[ճ] Եբր.՝ տագնապին

[մ] Եբր.՝ կտրուի

[յ] Եբր.՝ հատուցումի

[ն] Կամ՝ Փախչողները ոյժէ ինկած՝

[շ] Կամ՝ իրենց թագաւորը

[ո] Այսինքն՝ ժառանգ եղաւ

Ան ամայի փլատակ պիտի ըլլայ,
Անոր [գ]գիւղերը կրակով պիտի այրուին,
Եւ Իսրայէլ [դ]իրեն տիրացողներուն պիտի տիրանայ",– կը յայտարարէ Տէրը:–
3 Գոռա՛, ո՛վ Եսեբոն, որովհետեւ Գայի կործանեցաւ:
Աղաղակեցէ՛ք, ո՛վ Ռաբբայի աղջիկներ,
[ե]Քո՛ւրձ հագէք", հեծեծեցէ՛ք,
Ու ցանկապատէ՛ ցանկապատ շրջագայեցէք.
Որովհետեւ Մեղքոմ տարագրութեան պիտի երթայ
Իր քուրմերուն եւ իշխանաւորներուն հետ:
4 Ինչո՞ւ քու հովիտներովդ կը պարծենաս.
Քու հովիտդ [գ]հալեցաւ, ո՛վ ուխտադրուժ աղջիկ:
Դուն գանձերուդ վստահած էիր
Ու կ'ըսէիր. "Ո՞վ ինծի դէմ կրնայ գալ□:
5 Ահա՛ ես [է]քեզի դէմ" երկիւղ պիտի բերեմ
Բոլոր շուրջդ եղողներէն,–
Կը պատգամէ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան,–
Եւ պիտի [ը]ցրուիք՝ իւրաքանչիւրը իր առջեւի ճամբան երթալով.
Ո՛չ մէկը պիտի հաւաքէ [թ]փախստականները:
6 Անկէ ետք Ամմոնի որդիներուն գերիները
Պիտի վերադարձնեմ», կը պատգամէ Տէրը:

ԵԴՈՎՄԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

7 Եդովմի մասին զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Միթէ Թեմանի մէջ ա՛լ իմաստութիւն չկա՞յ.
Խելացիներէն խորհուրդը կորսուեցա՞ւ.
Անոնց իմաստութիւնը [ժ]փարատեցա՞ւ:
8 Փախէ՛ք, կռնա՛կ դարձուցէք, խորո՛ւնկ տեղեր բնակեցէք,
Ո՛վ Դեդանի բնակիչներ.
Որովհետեւ Եսաւի ձախորդութիւնը իր վրայ պիտի բերեմ,
[ի]Զինք պատժած" ժամանակս:

[գ] Եբր.՝ աղջիկները

[դ] Այսինքն՝ զինք ժառանգողները պիտի ժառանգէ

[ե] Եբր.՝ քուրձո՛վ գօտեւորուեցէք

[գ] Եբր.՝ հոսեցաւ

[է] Կամ՝ քու վրադ

[ը] Եբր.՝ քշուիք

[թ] Եբր.՝ թափառականները

[ժ] Եբր.՝ տարածուեցա՞ւ

[ի] Եբր.՝ իրեն հատուցանած

9 Եթէ քեզի այգի կթողներ գային,
Միթէ ճիռեր պիտի չթողուի՞ն.
Եթէ գիշերը գողեր գային,
Իրենց բաւարար ըլլալու չափ պիտի փճացնէին:
10Բայց ես Եսաւը բոլորովին մերկացուցի,
Անոր ծածուկ տեղերը բացի.
Ուստի չկրցաւ պահուըտիլ:
Անոր [լ]զաւակները, եղբայրներն ու դրացիները բնաջնջուեցան,
Եւ ինք չկայ:
11 Թո՛ղ որբերդ, ես զանոնք ողջ կը պահեմ.
Քու այրիներդ ինծի թող վստահին»:
12 Արդարեւ Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ անոնք՝ [խ]որ պարտաւոր չէին՝՝ բաժակը խմել, անշուշտ պիտի խմեն.
Իսկ դուն բոլորովին անպատի՞ժ պիտի մնաս:
Անպատիժ պիտի չմնաս,
Հապա անպատճառ պիտի խմես.
13 Որովհետեւ [ծ]իմ անձիս վրայ՝՝ երդում կ՚ընեմ,– կը պատգամէ Տէրը,–
Թէ Բոսրա ամայութիւն, նախատինք, աւերակ եւ անէծք պիտի ըլլայ.
Անոր բոլոր քաղաքները յաւիտենապէս աւերակ պիտի ըլլան»:
14 Տէրոջմէն լուր մը լսեցի,
Եւ [կ]ազգերուն դեսպան ղրկուած է՝ ըսելու.
«Հաւաքուեցէ՛ք ու գացէ՛ք անոր դէմ,
Ոտքի՛ ելէք՝ պատերազմելու»:
15 Արդարեւ ահա՛ քեզ ազգերուն մէջ պզտիկ դարձուցի,
Եւ մարդոց մէջ՝ արհամարհուած:
16 Քու ահռելիութիւնդ, սիրտիդ հպարտութիւնը քեզ հրապուրեցին,
Ո՛վ ժայռի խորշերուն մէջ բնակող
Ու բլուրներու բարձունքը գրաւող.
Թէեւ քու բոյնդ արծիւին պէս [հ]բարձր տեղեր շինես՝՝,
Քեզ անկէ պիտի իջեցնեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
17 Եդովմ ամայի պիտի ըլլայ.
Ո՛վ որ անոր քովէն անցնի՝ պիտի ապշի,
Եւ անոր բոլոր պատուհասներուն համար պիտի սուլէ:
18 Սոդոմի ու Գոմորի եւ [ձ]շրջակայ քաղաքներուն՝՝ կործանումին պէս,– կը յայտարարէ Տէրը,–

[լ] Եբր.՝ զարմը

[խ] Եբր.՝ որոնց դատավճիռը չէր

[ծ] Եբր.՝ ինձմով

[կ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[հ] Եբր.՝ բարձրացնես

[ձ] Եբր.՝ անոնց դրացիներուն

Ո՛չ մէկը պիտի կենայ հոն,
Ո՛չ ալ մարդու որդի պիտի բնակի անոր մէջ:
19 Ահա՛ թշնամին առիւծի պէս կը բարձրանայ Յորդանանի [ղ]ողողուած ափերէն՝
Տոկուն բնակարանին դէմ.
Բայց [ճ]զինք վայրկենապէս պիտի [մ]փախցնեմ [յ]անկէ,
Եւ ո՞վ ընտիր է՝ որ անոր վրայ նշանակեմ:
Արդարեւ ո՞վ ինծի նման է.
Ո՞վ ինծի պիտի հանդիպի,
Ո՞վ է այն հովիւը՝ որ ինծի պիտի դիմադրէ:
20 Հետեւաբար լսեցէ՛ք Տէրոջ [ն]տուած որոշումը Եդովմի մասին,
Ու մտածած ծրագիրը Թեմանի բնակիչներուն մասին.
Հօտին ամենէն փոքրը անպատճառ զանոնք պիտի [շ]քշէ,
Անշուշտ անոնց բնակարանները իրենց [ո]պատճառով պիտի ամայացնէ:
21 Անոնց անկումին աղմուկէն [չ]երկրագունդը պիտի շարժի.
Անոնց աղաղակին ձայնը մինչեւ Կարմիր ծովը պիտի լսուի:
22 Ահա՛ թշնամին արծիւի պէս բարձրանալով կը սաւառնի,
Եւ իր թեւերը Բոսրայի վրայ կը տարածէ.
Այն օրը Եդովմի զօրաւորներուն սիրտը
Իր [պ]երկունքին մէջ եղող կնոջ սիրտին պէս պիտի ըլլայ:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

23 Դամասկոսի մասին.–
«Եմաթ եւ Արփաթ ամչցան,
Քանի որ չարագուշակ լուր լսեցին ու հալեցան:
Ծովուն մէջ զարհուրանք կայ.
Ան չի կրնար հանդարտիլ:
24 Դամասկոս տկարացաւ,
Կռնակ դարձուց փախչելու համար.
Արհաւիրքը զինք համակած է.

[ղ] Եբր.՝ խրոխտ

[ճ] Կամ՝ զանոնք, այսինքն՝ Եդովմայեցիները

[մ] Եբր.՝ վազցնեմ

[յ] Այսինքն՝ Եդովմէն

[ն] Եբր.՝ խորհած

[շ] Եբր.՝ քաշկռտէ

[ո] Կամ՝ հետ

[չ] Եբր.՝ երկիրը

[պ] Եբր.՝ տագնապին

Տագնապն ու երկունքի ցաւերը բռնեցին զինք՝ ինչպէս ծննդաբերող կինը:
25 (Ի՜նչպէս լքուեցաւ գովելի բերդաքաղաքը,
Իմ բերկրանքիս քաղաքը:)
26 Հետեւաբար անոր երիտասարդները իր հրապարակներուն մէջ պիտի իյնան,
Ու բոլոր պատերազմիկները
Այն օրը պիտի [ք]բնաջնջուին,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:–
27 Դամասկոսի պարիսպին մէջ կրակ պիտի [ռ]վառեմ,
Եւ Բենադադի պալատները պիտի սպառէ»:

ԿԵԴԱՐԻ ՑԵՂԻՆ ԵՒ ՀԱՍՈՐ ՔԱՂԱՔԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

28 Կեդարի մասին ու Հասորի թագաւորութիւններուն մասին, որոնք Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը զարկաւ, Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ոտքի՛ ելէք, բարձրացէ՛ք Կեդարի դէմ,
Եւ բնաջնջեցէ՛ք [ս]արեւելքցիները.
29 Անոնց վրանները ու հօտերը պիտի գրաւուին,
Անոնց վարագոյրները, բոլոր գոյքերը
Եւ ուղտերը պիտի փոխադրուին,
Ու անոնց պիտի գոչեն.
"Ամէն կողմէ արհաւիրք կայ□:
30 Փախէ՛ք, շուտո՛վ հեռացէք, խորո՛ւնկ տեղեր բնակեցէք,
Ո՛վ Հասորի բնակիչներ,– կը պատգամէ Տէրը.–
Արդարեւ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
Ձեզի դէմ որոշում մը տուաւ,
Ձեզի դէմ ծրագիր մը մտածեց:
31 Ոտքի՛ ելէք ու բարձրացէ՛ք անդորրութեան եւ ապահովութեան մէջ բնակող ազգին
դէմ,– կը պատգամէ Տէրը.–
Ան ո՛չ դռներ ունի, ո՛չ ալ նիգեր, եւ առանձին կը [վ]բնակի:
32 Անոնց ուղտերը պիտի կողոպտուին,
Ու անոնց խաշինքին բազմութիւնը պիտի յափշտակուի.
Իրենց մօրուքին ծայրը կտրողները ամէն հովի պիտի ցրուեմ,
Եւ անոնց ճախորդութիւնը ամէն կողմէ պիտի բերեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
33 Հասոր շնագայլերու որջ,
Յաւիտենական ամայութիւն պիտի ըլլայ.
Ո՛չ մէկը պիտի կենայ հոն,
Ո՛չ ալ մարդու որդի պիտի բնակի անոր մէջ»:

ԵՂԱՄԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

[ք] Եբր.՝ լռեն

[ռ] Եբր.՝ բռնկեցնեմ

[ս] Եբր.՝ արեւելքի որդիները

[վ] Եբր.՝ բնակին

34 Յուդայի թագաւորին՝ Սեդեկիայի թագաւորութեան սկիզբը, Եղամի մասին Երեմիա մարգարէին [ա]ուղղուած խօսքը Տէրոջմէն՝ որ ըսաւ.
35 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Ահա՛ ես պիտի կոտրեմ Եղամի աղեղը,
Անոնց գլխաւոր զօրութիւնը:
36 Եղամի վրայ չորս հովերը պիտի բերեմ երկինքի չորս ծայրերէն,
Զանոնք այս բոլոր հովերուն պիտի ցրուեմ,
Ու պիտի չըլլայ ազգ մը՝ ուր Եղամի աքսորականները չհասնին:
37 Եղամացիները իրենց թշնամիներուն առջեւ
Եւ իրենց կեանքը փնտռողներուն առջեւ պիտի զարհուրեցնեմ,
Ու անոնց վրայ չարիք պիտի բերեմ,
Այսինքն՝ իմ բորբոքած բարկութիւնս,- կը պատգամէ Տէրը:-
Անոնց ետեւէն սուրը պիտի ղրկեմ,
Մինչեւ որ զանոնք [բ]հատցնեմ:
38 Իմ գահս Եղամի մէջ պիտի դնեմ,
Եւ անկէ պիտի բնաջնջեմ թագաւորն ու իշխանաւորներ,- կը պատգամէ Տէրը.-
39 Բայց վերջին օրերը
Եղամի գերիները պիտի վերադարձնեմ□», կը պատգամէ Տէրը:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

50

Բաբելոնի մասին - Քաղդէացիներու երկրին մասին - Երեմիա մարգարէին [գ]միջոցով Տէրոջ ըսած խօսքը.-
2 «Յայտարարեցէ՛ք ազգերուն մէջ.
[դ]Ծանուցանեցէ՛ք եւ դրօշա՛կ բարձրացուցէք
Ծանուցանեցէ՛ք ու մի՛ ծածկէք, եւ ըսէ՛ք.
“Բաբելոն գրաւուեցաւ, Բէլ ամօթահար եղաւ.
Մարովդաք խորտակուեցաւ,
Անոր կուռքերը ամօթահար եղան,
Անոր չաստուածները կոտրուեցան□:
3 Արդարեւ անոր դէմ հիւսիսէն ազգ մը բարձրացաւ՝
Որ անոր երկիրը ամայի պիտի [ե]դարձնէ.
Հոն ո՛չ մէկը պիտի բնակի,
Մարդ թէ անասուն պիտի փախչին երթան»:

ԻՍՐԱՅԵԼԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

[ա] Եբր.՝ եղած

[բ] Եբր.՝ սպառեմ

[գ] Եբր.՝ ձեռքով

[դ] Եբր.՝ լսե՛լ տուէք

[ե] Եբր.՝ ընէ

4 «Այդ օրերը եւ այդ ատենը,— կը պատգամէ Տէրը,—
Իսրայէլի որդիները — իրենք եւ Յուդայի որդիները — միասին պիտի գան,
Քալելով ու լալով պիտի գան,
Եւ Տէրը՝ իրենց Աստուածը պիտի փնտռեն:
5 Սիոնի ճամբան պիտի հարցնեն՝
Իրենց երեսը դէպի հոն ուղղելով եւ ըսելով.
“Եկէ՛ք, Տէրո՛ջ յարինք
Յաւիտենական ու անմոռաց ուխտով մը□:
6 Իմ ժողովուրդս կորսուած ոչխարներու պէս եղաւ.
Իրենց հովիւները զանոնք մոլորեցուցին՝
Անոնց [դ] թափառիկ տալով լեռներու վրայ,
Իրենք ալ լեռնէ լեռ ու բլուրէ բլուր գացին,
Եւ իրենց մակաղատեղը մոռցան:
7 Բոլոր զանոնք գտնողները զիրենք լափեցին.
Իրենց հակառակորդները ըսին.
“Մենք յանցաւոր չենք,
Որովհետեւ անոնք մեղանչեցին արդարութեան բնակարան եղող Տէրոջ դէմ,
Իրենց հայրերուն յոյսը եղող Տէրոջ դէմ□:
8 Բաբելոնէն փախէ՛ք,
Քաղդէացիներու երկրէն ելէ՛ք,
Եւ հօտերուն առջեւէն գացող նոխազներո՛ւն պէս եղէք.
9 Արդարեւ ահա՛ ես Բաբելոնի դէմ
Հիւսիսի երկրէն մեծ ազգերու համախմբում մը
Պիտի արթնցնեմ ու բարձրացնեմ:
Անոր առջեւ պատերազմի պիտի շարուին,
Եւ ան պիտի գրաւուի:
Անոնց նետերը՝ [ե] ճարպիկ զօրաւոր մարդու նետերուն պէս են.
Ո՛չ մէկը պարապ պիտի վերադառնայ:
10 Քաղդէաստանը աւար պիտի ըլլայ,
Ու զայն թալլողները պիտի կշտանան», կը պատգամէ Տէրը:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

11 «Քանի դուք ուրախացաք եւ հրճուեցաք,
Ո՛վ իմ ժառանգութեանս կողոպտիչները,
Ցատկեցէ՛ք [զ] դալարի մէջ արածող " երինջի պէս,
Վրնջեցէ՛ք երիվարներու պէս:
12 Ձեր մայրը յոյժ ամչցաւ,
Ձեզ ծնանողը պիտի շիկնի.
Ահա՛ ան ազգերուն յետինը,

[դ] Եբր.՝ դառնալ

[ե] Եբր.՝ ուշիմ

[զ] Կամ՝ ցորեն ծեծող

Անապատ, անջրդի եւ անբնակ երկիր պիտի ըլլայ:
13 Տէրոջ զայրոյթին պատճառով՝ ան պիտի չբնակուի,
Հապա ամբողջովին ամայի պիտի ըլլայ.
Ո՛վ որ Բաբելոնի քովէն անցնի՝
Անոր պատուհասներուն վրայ
Պիտի ապշի ու սուլէ:
14 Բաբելոնի դէմ պատերազմի՛ շարուեցէք՝ բոլորածեւ,
Ո՛վ բոլոր աղեղ լարողներ.
Անոր նետեցէ՛ք, նետին մի՛ խնայէք,
Քանի որ ան Տէրոջ դէմ մեղանչեց:
15 Անոր դէմ ամէ՛ն կողմէ գոչեցէ՛ք.
Ան [է]անձնատուր եղաւ",
Անոր հիմերը տապալեցան,
Անոր պարիսպները փլան,
Որովհետեւ ասիկա Տէրոջ վրէժխնդրութիւնն է:
Վրէ՛ժ առէք իրմէ,
Վարուեցէ՛ք իրեն հետ՝ ինչպէս ինք վարուեցաւ:
16 Բաբելոնէն կտորեցէ՛ք սերմանողը եւ հունձքի ժամանակ մանգաղ բռնողը.
Կոտորող սուրին [ը]պատճառով՝
Իւրաքանչիւրը իր ժողովուրդին պիտի վերադառնայ,
Իւրաքանչիւրը իր երկիրը պիտի փախչի»:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

17 «Իսրայէլ մոլորեալ ոչխար մըն է,
Առիւծներէն [թ]հալածուած.
Նախ Ասորեստանի թագաւորը զայն լափեց,
Իսկ այս վերջինը՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ անոր ոսկորները կոտրեց:
18 Հետեւաբար զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
"Ահա՛ ես Բաբելոնի թագաւորն ու անոր երկիրը պիտի [ժ]պատժեմ,
Ինչպէս Ասորեստանի թագաւորը պատժեցի.
19 Իսկ Իսրայէլը իր արօտավայրերը պիտի վերադարձնեմ,
Ու Կարմեղոսի եւ Բասանի մէջ պիտի արածի.
Անոր անձը Եփրեմի լեռնակողմը
Ու Գաղաադի մէջ պիտի կշտանայ□:
20 Այդ օրերը եւ այդ ատենը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Իսրայէլի անօրէնութիւնը պիտի փնտռուի,
Բայց անօրէնութիւն պիտի չըլլայ.
Յուդայի մեղքերը պիտի փնտռուին,

[է] Եբր.՝ իր ձեռքը տուաւ

[ը] Եբր.՝ երեսէն

[թ] Եբր.՝ քշուած

[ժ] Եբր.՝ հատուցանեմ

Բայց պիտի չգտնուին.
Որովհետեւ պիտի ներեմ անոնց՝ որ ողջ թողուցած պիտի ըլլամ»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

21 Բարձրացի՛ր [ի]Մերաթայիմի երկրին դէմ
Ու [լ]Փակուդի բնակիչներուն դէմ,
Աւերէ՛ զանոնք
Եւ անճիտէ՛,— կը պատգամէ Տէրը.—
Վարուէ՛ ամբողջ քեզի հրամայածիս համաձայն:
22 Երկրին մէջ պատերազմի ձայն
Ու մեծ փլուզում կայ.
23 Ի՜նչպէս ամբողջ երկրի ուռը կոտրուեցաւ ու փշրուեցաւ,
Ի՜նչպէս Բաբելոն ազգերուն մէջ ամայութիւն եղաւ:
24 Քեզի որոգայթ լարեցի եւ բռնուեցար, ո՛վ Բաբելոն,
Բայց դուն չգիտցար.
Գտնուեցար ու ձերբակալուեցար,
Որովհետեւ Տէրոջ դէմ մաքառեցար:
25 Տէրը իր զինանոցը բացաւ
Եւ իր սրտմտութեան զէնքերը դուրս հանեց,
Որովհետեւ ասիկա զօրքերու Տէրոջ՝ Եհովայի գործն է
Քաղդէացիներու երկրին մէջ.
26 Եկէ՛ք անոր դէմ երկրի ծայրէն,
Բացէ՛ք անոր շտեմարանները,
Դիզեցէ՛ք զայն [խ]շեղջերու պէս,
Եւ անճիտեցէ՛ք զայն.
Անկէ ոչինչ թող մնայ:
27 [ծ]Կոտորեցէ՛ք անոր բոլոր ցուլերը,
Թող անոնք սպանդանոցը իջնեն.
Վա՜յ անոնց, քանի որ անոնց օրը,
Անոնց [կ]պատիժի ատենը հասած է:
28 Բաբելոնի երկրէն փախչողներուն եւ ազատածներուն ձայնը կու գայ,
Սիոնի մէջ յայտարարելու Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն վրէժխնդրութիւնը,
Անոր տաճարին վրէժխնդրութիւնը:
29 «Աղեղնաւորնե՛ր կանչեցէք Բաբելոնի դէմ.
Ո՛վ բոլոր աղեղ լարողներ,
Բանակեցէ՛ք անոր դէմ՝ բոլորածեւ.

[ի] Այսինքն՝ Ապստամբութեան

[լ] Այսինքն՝ Այցելութեան

[խ] Եբր.՝ դէզերու

[ծ] Եբր.՝ Աւերեցէ՛ք

[կ] Եբր.՝ հատուցումի

Ո՛չ մէկը անկէ թող ազատի:
Հատուցանեցէ՛ք անոր՝ իր արարքներուն համեմատ,
Վարուեցէ՛ք անոր հետ՝ իր բոլոր ըրածներուն համեմատ.
Արդարեւ ան հպարտացաւ Տէրոջ դէմ,
Իսրայէլի Սուրբին դէմ:
30 Հետեւաբար անոր երիտասարդները իր հրապարակներուն մէջ պիտի իյնան,
Եւ անոր բոլոր պատերազմիկները
Այդ օրը պիտի [հ]բնաջնջուին,- կը պատգամէ Տէրը:-
31 Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ, ո՛վ հպարտ,-
Կը պատգամէ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան,-
Քանի որ հասած է քու օրդ, [ծ]քեզ պատժելուս" ատենը:
32 Հպարտը գայթելով պիտի իյնայ,
Եւ ո՛չ մէկը զայն պիտի կանգնեցնէ:
Անոր քաղաքներուն մէջ կրակ պիտի [ղ]վառեմ,
Որ անոր ամբողջ շրջակայքը սպառէ»:
33 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Իսրայէլի որդիներն ու Յուդայի որդիները միասին հարստահարուեցան.
Անոնց բոլոր գերեվարները իրենց կառչեցան,
Եւ մերժեցին զիրենք արձակել:
34 Սակայն իրենց Փրկարարը ուժեղ է,
Անոր անունը Զօրքերու Տէր է.
Ան անշուշտ իրենց իրաւունքը պիտի պաշտպանէ,
Որպէսզի երկիրը խաղաղեցնէ,
Ու Բաբելոնի բնակիչները վրդովէ:
35 Տէրը կը պատգամէ թէ սուր պիտի հասնի Քաղդէացիներուն վրայ,
Բաբելոնի բնակիչներուն վրայ,
Անոր իշխանաւորներուն եւ իմաստուններուն վրայ.
36 Սուր՝ ստախօսներուն վրայ, ու պիտի խենթանան.
Սուր՝ անոր զօրաւորներուն վրայ, եւ պիտի զարհուրին.
37 Սուր՝ անոր ձիերուն ու կառքերուն վրայ,
Սուր՝ անոր մէջ եղող բոլոր խառնածիններուն վրայ,
Որոնք կիներու պէս պիտի ըլլան.
Սուր՝ անոր գանձերուն վրայ, որոնք պիտի կողոպտուին.
38 Չորութիւն՝ անոր ջուրերուն վրայ, որոնք պիտի ցամքին.
Որովհետեւ ան [ճ]կուռքերու երկիր է,
Եւ իրենց կուռքերով կը խենթանան:
39 Հետեւաբար հոն [մ]վայրենի կատուներ" ու բորենիներ պիտի բնակին,

---

[հ] Եբր.՝ լռեն

[ծ] Եբր.՝ քեզի հատուցանելուս

[ղ] Եբր.՝ բռնկեցնեմ

[ճ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներու

[մ] Կամ՝ անապատի գազաններ

Հոն ջայլամներ պիտի բնակին.
Ան ընդմիշտ պիտի չբնակուի,
Սերունդէ սերունդ անբնակ պիտի ըլլայ:
40 Աստուծոյ կործանած Սոդոմին ու Գոմորին
Եւ [յ]շրջակայ քաղաքներուն՝՝ պէս,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ո՛չ մէկը պիտի կենայ հոն,
Ո՛չ ալ մարդու որդի պիտի բնակի անոր մէջ»:
41 «Ահա՛ հիւսիսէն ժողովուրդ մը կու գայ,
Մեծ ազգ մը ու շատ թագաւորներ
Երկրի ծագերէն [ն]կ՚արշաւեն:
42 Անոնք աղեղ ու տէգ կը բռնեն.
Անգութ եւ անողորմ են:
Անոնց ձայնը ծովու պէս կը գոռայ:
Անոնք ձիերու վրայ հեծած են,
Ու պատերազմիկի պէս
Քեզի դէմ կը շարուին, ո՛վ Բաբելոնի աղջիկ:
43 Երբ Բաբելոնի թագաւորը [շ]այս լուրը լսեց՝
Անոր ձեռքերը թուլցան.
Տագնապը զինք համակեց՝
Ծննդաբերող կնոջ երկունքի ցաւին պէս:
44 Ահա՛ թշնամին առիւծի պէս կը բարձրանայ Յորդանանի [ո]ողողուած ափերէն՝
Տոկուն բնակարանին դէմ.
Բայց [չ]զինք վայրկենապէս պիտի [պ]փախցնեմ [ջ]անկէ,
Եւ ո՞վ ընտիր է՝ որ անոր վրայ նշանակեմ:
Արդարեւ ո՞վ ինծի նման է.
Ո՞վ ինծի պիտի հանդիպի,
Ո՞վ է այն հովիւը՝ որ ինծի պիտի դիմադրէ:
45 Հետեւաբար լսեցէ՛ք Տէրոջ [ռ]տուած որոշումը Բաբելոնի մասին,
Ու մտածած ծրագիրը Քաղդէացիներու երկրին մասին.
Հօտին ամենէն փոքրը անպատճառ զանոնք պիտի [ս]քշէ.

[յ] Եբր.՝ անոնց դրացիներուն

[ն] Եբր.՝ կ՚արթննան

[շ] Եբր.՝ անոր

[ո] Եբր.՝ խրոխտ

[չ] Կամ՝ զանոնք, այսինքն՝ Եդովմայեցիները

[պ] Եբր.՝ վազցնեմ

[ջ] Այսինքն՝ Եդովմէն

[ռ] Եբր.՝ խորհած

[ս] Եբր.՝ քաշկռտէ

Անշուշտ անոնց բնակարանները իրենց [վ]պատճառով պիտի ամայացնէ:
46 Բաբելոնի գրաւումին աղմուկէն [տ]երկրագունդը կը շարժի,
Եւ ազգերուն մէջ աղաղակ կը լսուի»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԱՆԱԶԱՌ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

51

Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես Բաբելոնի դէմ,
Եւ [ա]իմ հակառակորդներուս [բ]մէջտեղը բնակողներուն դէմ
Կործանարար հով մը պիտի բարձրացնեմ:
2 Բաբելոնի դէմ [գ]հոսողներ պիտի ղրկեմ՝
Որոնք զայն պիտի հոսեն եւ անոր երկիրը պիտի պարպեն,
Որովհետեւ ամէն կողմէ պիտի [դ]գան անոր դէմ՝ ձախորդութեան օրը:
3 Աղեղնաւորը թող լարէ իր աղեղը [ե]աղեղնաւորին դէմ,
Եւ իր զրահին մէջ [զ]հպարտացողին դէմ:
Անոր երիտասարդներուն մի՛ խնայէք,
Անոր ամբո՛ղջ զօրքը անճիտեցէք:
4 Քաղդէացիներուն երկրին մէջ [է]սպաննուածներ պիտի իյնան,
Եւ անոր փողոցներուն մէջ՝ խոցուածներ.
5 Արդարեւ Իսրայէլ ու Յուդա իրենց Աստուծմէն՝
Զօրքերու Տէրոջմէն [ը]չլքուեցան,
Թէպէտ իրենց երկիրը յանցանքով լեցուեցաւ
Իսրայէլի Սուրբին դէմ»:
6 Փախէ՛ք Բաբելոնի մէջէն,
Իւրաքանչիւրը իր անձը թող ազատէ՝
Որպէսզի անոր անօրէնութեամբ [թ]չբնաջնջուիք.

[վ] Կամ՝ հետ

[տ] Եբր.՝ երկիրը

[ա] Եբր.՝ իմծի դէմ կանգնողներուն

[բ] Եբր.՝ սիրտը

[գ] Կամ՝ օտարներ

[դ] Եբր.՝ ըլլան

[ե] Եբր.՝ աղեղ լարողին

[զ] Եբր.՝ ինքզինք բարձրացնողին

[է] Եբր.՝ խոցոտուածներ

[ը] Եբր.՝ չայրիացան

[թ] Եբր.՝ չլռէք

Քանզի ասիկա Տէրոջ վրէժխնդրութեան ատենն է,
Ի՛նք պիտի հատուցանէ անոր վարձատրութիւնը:
7 Բաբելոն Տէրոջ ձեռքին մէջ՝
Ամբողջ [ժ]երկրագունդը գինովցնող ոսկի բաժակ մը եղաւ.
Ազգերը խմեցին անոր գինիէն,
Հետեւաբար ազգերը խենթացան:
8 Բաբելոն յանկարծ տապալեցաւ ու ջախջախուեցաւ.
Գոռացէ՛ք անոր վրայ,
Բալասա՛ն առէք անոր [ի]վէրքին համար,
Թերեւս բուժուի:
9 Փորձեցինք Բաբելոնը բուժել, բայց չբուժուեցաւ.
Լքեցէ՛ք զայն, ու մեզմէ իւրաքանչիւրը իր երկիրը թող երթայ.
Արդարեւ անոր դատաստանը մինչեւ երկինք հասաւ,
Մինչեւ նոսր ամպերը բարձրացաւ:
10 Տէրը մեր արդարութիւնը երեւան հանեց.
Եկէ՛ք, ու Սիոնի մէջ պատմենք
Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն գործը:
11 Փայլեցուցէ՛ք նետերը, [լ]բռնեցէ՛ք վահանները.
Տէրը Մարերու թագաւորներուն հոգին արթնցուց,
Քանի որ իր մտադրութիւնը Բաբելոնի դէմ է՝ զայն կործանելու համար.
Արդարեւ ա՛յս է Տէրոջ վրէժխնդրութիւնը,
Իր տաճարին վրէժխնդրութիւնը:
12 Դրօշա՛կ բարձրացուցէք Բաբելոնի պարիսպներուն դէմ,
Պահակագո՛ւնդը ուժովցուցէք,
Պահապաննե՛ր նշանակեցէք, դարաննե՛ր պատրաստեցէք,
Քանի որ Տէրը որոշեց եւ գործադրեց
Ինչ որ Բաբելոնի բնակիչներուն դէմ խօսած էր:
13 Ո՛վ յորդառատ ջուրերու քով բնակող ու շատ գանձեր ունեցող,
Քու վախճանդ հասաւ, ագահութեանդ չափը լեցուեցաւ:
14 Զօրքերու Տէրը իր անձին վրայ երդում ըրաւ՝ ըսելով.
«Անշուշտ ջորեակի բազմութեան չափ մարդոցմով քեզ պիտի լեցնեմ,
Որոնք քեզի դէմ յաղթութեան ճիչ պիտի [խ]բարձրացնեն»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ ՄԸ

15 Երկիրը իր կարողութեամբ [ծ]ստեղծեց,
Երկրագունդը իր իմաստութեամբ հաստատեց,

[ժ] Եբր.՝ երկիրը

[ի] Եբր.՝ կոտտանքին

[լ] Եբր.՝ լեցուցէ՛ք

[խ] Եբր.՝ կանչեն

[ծ] Եբր.՝ շինեց

Երկիրը իր հանճարով սփռեց:
16 Երբ իր ձայնը լսել տայ՝ երկինքի մէջ ջուրերու յորդառատութիւն կ՚ըլլայ.
Երկրի ծայրերէն ամպեր կը բարձրացնէ,
Անձրեւի համար փայլակներ կը [կ]պատրաստէ,
Ու հով կը հանէ իր շտեմարաններէն:
17 Ամէն մարդ ճանաչումէն զրկուելով անբան եղաւ.
Ամէն ձուլագործ իր քանդակած կուռքին պատճառով ամօթահար եղաւ,
Որովհետեւ իր [հ]ձուլած կուռքերը" ստութիւն են,
Անոնք [ձ]հոգի չունին:
18 Անոնք ունայնութիւն են, զեղծարարութեան գործեր.
Իրենց [ղ]պատիժին ատենը պիտի կորսուին:
19 Յակոբի Բաժինը անոնց պէս չէ,
Որովհետեւ ի՛նք է բոլորին [ճ]Արարիչը.
Իսրայէլ իր ժառանգութեան [մ]վիճակն է,
Իր անունը [յ]Զօրքերու Տէր" է:
20 «Դուն՝ իմ կռանս [ն]ես, պատերազմական [շ]գործիքս.
Քեզմո՛վ [ո]պիտի ջախջախեմ" ազգերը,
Քեզմո՛վ պիտի կործանեմ թագաւորութիւնները.
21 Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ ձին եւ անոր հեծեալը,
Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ կառքն ու անոր մէջ նստողը.
22 Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ մարդը եւ կինը,
Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ ծերն ու պատանին,
Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ երիտասարդն ու կոյսը.
23 Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ հովիւը եւ անոր հօտը,
Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ երկրագործն ու անոր եզներուն զոյգը.
Քեզմո՛վ պիտի ջախջախեմ կուսակալներն ու նախարարները,
24 Եւ Բաբելոնի ու Քաղդէաստանի բոլոր բնակիչներուն
Պիտի հատուցանեմ իրենց ամբողջ չարիքը՝

[կ] Կամ՝ շինէ

[հ] Եբր.՝ թափած պատկերը

[ձ] Կամ՝ շունչ

[ղ] Եբր.՝ հատուցումին

[ճ] Եբր.՝ Ձեւակերպիչը

[մ] Եբր.՝ գաւազանն

[յ] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[ն] Կամ՝ եղար

[շ] Կամ՝ զէնքս

[ո] Կամ՝ ջախջախեցի

Որ գործեցին Սիոնի մէջ, ձեր աչքերուն առջեւ,– կը պատգամէ Տէրը:–
25 Ո՛վ ամբողջ [ա]երկրագունդը կործանող [բ]ապականիչ լեռ,
Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ,– կը պատգամէ Տէրը.–
Իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկարեմ,
Քեզ ժայռերէն վար պիտի գլորեմ,
Եւ քեզ այրուած լեռի պիտի [գ]վերածեմ:
26 Քեզմէ անկիւնի քար ու հիմի քար պիտի [դ]չհանեն,
Քանի որ յաւիտեան ամայի պիտի ըլլաս», կը պատգամէ Տէրը:
27 Երկրին մէջ դրօշա՛կ բարձրացուցէք,
Ազգերուն մէջ շեփո՛ր հնչեցուցէք.
Անոր դէմ ազգե՛ր [ե]պատրաստեցէք,
Անոր դէմ կանչեցէ՛ք Արարատի, Միննիի
Եւ Ասքանազի թագաւորութիւնները.
Անոր դէմ զօրավարնե՛ր նշանակեցէք,
Մազոտ ջորեակներու պէս ձիե՛ր բարձրացուցէք.
28 Անոր դէմ ազգե՛ր պատրաստեցէք.– Մարերու թագաւորները,
Անոնց կուսակալները ու բոլոր նախարարները,
Եւ անոնց տէրութեան ամբո՛ղջ երկիրը:
29 [զ]Երկրագունդը կը շարժի ու [է]կը տանջուի",
Որովհետեւ Բաբելոնի դէմ Տէրոջ ծրագիրները կ՚իրագործուին՝
Բաբելոնի երկիրը ամայութեան [ը]վերածելու համար, առանց բնակիչի:
30 Բաբելոնի զօրաւորները պատերազմելէ դադրեցան,
Եւ ամրութիւններու մէջ կեցած են.
Իրենց զօրութիւնը [թ]պակսած է, կիներու պէս եղած են:
Անոր բնակարանները այրուեցան, անոր նիգերը կոտրուեցան:
31 Սուրհանդակը կը վազէ ուրիշ սուրհանդակի հանդիպելու,
Ու տեղեկաբերը ուրիշ տեղեկաբերի հանդիպելու,
Բաբելոնի թագաւորին իմացնելու համար
Թէ իր քաղաքը մէկ ծայրէն գրաւուած է,
32 Թէ անցքերը բռնուած են,

[ա] Եբր.՝ երկիրը

[բ] Կամ՝ կործանարար

[գ] Եբր.՝ դարձնեմ

[դ] Եբր.՝ չբերեն

[ե] Եբր.՝ սրբացուցէք

[զ] Եբր.՝ Երկիրը

[է] Եբր.՝ երկունքի ցաւ կը քաշէ

[ը] Եբր.՝ ընելու

[թ] Եբր.՝ ցամքած

Եղէգները կրակով այրուած են,
Պատերազմիկները շփոթած են:
33 Արդարեւ զօրքերու Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը սա՛ կը յայտարարէ.
«Բաբելոնի աղջիկը կալի պէս է.
Անենն է զայն կամնելու:
Քիչ ժամանակէն ետք անոր հունձքի ատենն ալ պիտի գայ»:
34 Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը
Զիս լափեց, զիս բնաջնջեց.
Զիս պարապ ամանի պէս ըրաւ,
Զիս վիշապի պէս կլլեց.
Իմ համադամ կերակուրներէս իր փորը լեցուց,
Զիս դուրս նետեց:
35 Սիոնի բնակիչը պիտի ըսէ.
«Ինծի եւ իմ մարմինիս եղած բռնութիւնը Բաբելոնի վրայ ըլլայ»:
Երուսաղէմ ալ պիտի ըսէ.
«Իմ արիւնս Քաղդէաստանի բնակիչներուն վրայ ըլլայ»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

36 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես քու իրաւունքդ պիտի պաշտպանեմ,
Քու վրէժդ պիտի առնեմ.
Անոր ծովը պիտի ցամքեցնեմ,
Եւ անոր աղբիւրը պիտի չորցնեմ:
37 Բաբելոն՝ քարակոյտ,
Շնագայլերու որջ,
Ապշութեան ու սուլոցի ենթակայ պիտի ըլլայ,
Առանց բնակիչի:
38 Անոնք կորիւններու պէս միասին պիտի մռնչեն,
Առիւծի ձագերու պէս պիտի մռռան:
39 Երբ գինիէն տաքնան, անոնց խնճոյք պիտի սարքեմ,
Զանոնք պիտի գինովցնեմ, որպէսզի հրճուին,
Եւ յաւիտենական քունով քնանան
Ու չարթննան,- կը պատգամէ Տէրը:-
40 Զանոնք սպանդանոցը պիտի իջեցնեմ՝ պարարտ գառներու պէս,
Կամ խոյերու պէս՝ նոխազներու հետ»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

41 «Ի՛նչպէս Սիսակը գրաւուեցաւ,
Եւ ամբողջ երկրի ՚պարծանքը նուաճուեցաւ.
Ի՛նչպէս Բաբելոն ՚ամայութիւն եղաւ ազգերուն մէջ:

՚ Եբր.՝ գովեստը

՚ Կամ՝ ապշութիւն

42 Ծովը Բաբելոնի վրայ բարձրացաւ,
Անոր ալիքներուն շատութենէն ան ծածկուեցաւ:
43 Անոր քաղաքները [ք]ամայացան,
Անջրդի երկիր եւ անապատ եղան,
Այնպիսի երկիր մը՝ ուր մարդ չի բնակիր,
Ուրկէ մարդու որդի չ’անցնիր:
44 Բաբելոնի մէջ Բէլը պիտի [օ]պատժեմ,
Անոր կլլածը իր բերանէն պիտի հանեմ,
Եւ անգա՛մ մըն ալ ազգեր անոր քով պիտի [ֆ]չխուժեն.
Բաբելոնի պարիսպն ալ պիտի տապալի:
45 Ելէ՛ք անոր մէջէն, ո՛վ իմ ժողովուրդս.
Ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող ազատէ իր անձը
Տէրոջ բորբոքած բարկութենէն,
46 Որպէսզի ձեր սիրտը չթուլնայ ու չվախնաք
Երկրին մէջ [ա]տարածուելիք լուրերէն":
Արդարեւ լուր մը պիտի հասնի տարի մը,
Հետեւեալ տարին՝ ուրիշ լուր մը.
Երկրին մէջ բռնութիւն պիտի ըլլայ,
Կառավարիչ կառավարիչի դէմ պիտի ելլէ:
47 Հետեւաբար ահա՛ կու գան օրերը՝
Երբ Բաբելոնի [բ]կուռքերը պիտի պատժեմ.
Անոր ամբողջ երկիրը պիտի ամչնայ,
Անոր բոլոր սպաննուածները անոր մէջ պիտի իյնան:
48 Այն ատեն երկինքն ու երկիրը, եւ ամէն ինչ որ անոնց մէջ է,
Բաբելոնի համար պիտի ցնծան,
Որովհետեւ կործանողները հիւսիսէն պիտի գան անոր դէմ,- կը պատգամէ Տէրը:-
49 Ինչպէս Բաբելոն ամբողջ երկրի սպաննուածները գետին ձգեց,
Նոյնպէս Բաբելոն պիտի իյնայ, ո՛վ Իսրայէլի սպաննուածներ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՏԳԱՄԸ ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

50 «Ո՛վ սուրէ ազատածներ, գացէ՛ք, մի՛ կենաք.
Տէ՛րը յիշեցէք հեռուէն,
Ու Երուսաղէ՛մը [գ]մտաբերեցէք:
51 Կ’ամչնանք նախատինք լսելով,

[ք] Եբր.՝ ամայութիւն եղան

[օ] Եբր.՝ հատուցանեմ

[ֆ] Եբր.՝ չհոսին գետի պէս

[ա] Եբր.՝ լսուելիք լուրէն

[բ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

[գ] Եբր.՝ թող բարձրանայ ձեր սիրտին մէջ

[դ]Ամօթը մեր երեսը ծածկած է,
Քանի որ օտարներ մտած են Տէրոջ տան սրբարաններուն մէջ:
52 Հետեւաբար ահա՛ կու գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Երբ անոր կուռքերը պիտի պատժեմ,
Եւ անոր ամբողջ երկրին մէջ վիրաւորները պիտի հեծեծեն:
53 Թէեւ Բաբելոն մինչեւ երկինք ելլէ
Եւ իր [ե]զօրութիւնը բարձր վայրին մէջ հաստատէ",
Ինծմէ ղրկուած կործանողները պիտի հասնին անոր», կը պատգամէ Տէրը:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԱՒԵՐՈՒՄԸ

54 Բաբելոնէն աղաղակի ձայն կու գայ,
Ու Քաղդէացիներու երկրէն՝ մեծ փլուզումի ձայն.
55 Որովհետեւ Տէրը Բաբելոնը կը կործանէ,
Եւ անոր մեծ ձայնը կը ջնջէ.
Անոնց ալիքները յորդառատ ջուրերու պէս կը գոռան,
Ու անոնց ձայնին ժխորը կը [զ]լսուի:
56 Արդարեւ կործանողը հասաւ անոր վրայ – Բաբելոնի վրայ –,
Եւ անոր զօրաւորները բռնուեցան.
Անոնց աղեղները կոտրուեցան,
Քանի որ Տէրը՝ վարձատրող Աստուած ըլլալով՝
Անպատճառ կը հատուցանէ:
57 Անոր իշխանաւորներն ու իմաստունները,
Կուսակալները, նախարարները
Եւ զօրաւորները պիտի գինովցնեմ.
Անոնք յաւիտենական քունով պիտի քնանան
Ու պիտի չարթննան», կը պատգամէ այն Թագաւորը՝
Որուն անունը [է]Զօրքերու Տէր" է:
58 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Բաբելոնի լայն պարիսպները բոլորովին պիտի փլչին,
Եւ անոր բարձր դռները կրակով պիտի այրուին:
Ժողովուրդները պարապ տեղը յոգնած պիտի ըլլան,
Ազգերը կրակի համար պարտասած պիտի ըլլան»:

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ԲԱԲԵԼՈՆ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ

59 Ահա՛ւասիկ այն հրահանգը՝ որ Երեմիա մարգարէն հրամայեց Մաասիայի որդիին՝
Ներիայի որդիին՝ Սարայիայի, երբ ան Յուդայի Սեդեկիա թագաւորին [ը]կողմէն Բաբելոն

[դ] Եբր.՝ Խայտառակութիւնը

[ե] Եբր.՝ զօրութեան բարձրութիւնը ամրացնէ

[զ] Եբր.՝ տրուի

[է] Եբր.՝ Եհովա Սաբաւովթ

[ը] Կամ՝ հետ

գնաց՝ անոր թագաւորութեան չորրորդ տարին. Սարայիա [թ]գլխաւոր սենեկապետ" էր: 60
Արդարեւ Երեմիա գիրքի մը մէջ գրեց Բաբելոնի վրայ հասնելիք ամբողջ չարիքը, այսինքն
այս բոլոր խօսքերը՝ որ Բաբելոնի դէմ գրուած են, 61 ու Երեմիա Սարայիայի ըսաւ. «Երբ
Բաբելոն հասնիս, [ժ]ուշադրութիւն դարձնելով" կարդա՛ այս բոլոր խօսքերը, 62 ապա ըսէ՛.
“Ո՛վ Տէր, դուն այս տեղին համար [ի]վճռեցիր որ զայն կործանես, եւ մարդէ մինչեւ
անասուն՝ անոր մէջ ո՛չ մէկը բնակի, հապա յաւիտենական ամայութիւն ըլլայ□: 63 Երբ
այս գիրքը կարդալը աւարտես, քա՛ր մը կապէ անոր վրայ, նետէ՛ զայն Եփրատի մէջ, 64
եւ ըսէ՛. “Ա՛յսպէս պիտի ընկղմի Բաբելոն. ա՛լ պիտի [լ]չվերականգնի այն չարիքէն՝ որ ես
անոր վրայ պիտի բերեմ. անոնք պիտի պարտասին□»:

Երեմիայի խօսքերը մինչեւ հոս են:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՆԿՈՒՄԸ
(Դ. Թագ. 24. 18-25. 7)

52

Սեդեկիա քսանմէկ տարեկան էր՝ երբ թագաւոր եղաւ, ու Երուսաղէմի մէջ տասնմէկ
տարի թագաւորեց: Իր մայրը Լեբնացի Երեմիայի աղջիկն էր՝ Ամիտաղ անունով: 2 Ան
Տէրոջ [ա]առջեւ չարիք գործեց, Յովակիմի բոլոր ըրածներուն համաձայն: 3 Սեդեկիա
Բաբելոնի թագաւորին դէմ ըմբոստացաւ, քանի որ Տէրոջ բարկութիւնը Երուսաղէմի եւ
Յուդայի դէմ էր, մինչեւ որ զանոնք իր ներկայութենէն վտարեց:

4 Անոր թագաւորութեան իններորդ տարուան տասներորդ ամիսը, ամսուան
տասներորդ օրը, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր բոլոր զօրագունդերով
Երուսաղէմի առջեւ հասաւ: Անոր դիմաց բանակեցան, եւ անոր դէմ բոլորածեւ
մարտկոցներ կառուցանեցին. 5 մինչեւ Սեդեկիա թագաւորին տասնմէկերորդ տարին՝
քաղաքը պաշարուեցաւ: 6 Չորրորդ ամիսը, ամսուան իննին՝ քաղաքին մէջ սովը
սաստկացաւ, ու երկրին ժողովուրդը հաց չունէր: 7 Քաղաքին պարիսպը ճեղքուեցաւ, ու
բոլոր պատերազմիկները փախան. գիշերուան մէջ՝ թագաւորին պարտէզին քով եղող
երկու պարիսպներուն մէջտեղի դրան ճամբայով քաղաքէն ելան, մինչ Քաղդէացիները
քաղաքը շրջապատած էին: Անոնք դաշտի ճամբայէն գացին. 8 իսկ Քաղդէացիներուն
զօրագունդերը թագաւորը հետապնդեցին: Երիքովի դաշտերուն մէջ Սեդեկիայի հասան,
եւ անոր բոլոր զօրագունդերը իր քովէն ցրուեցան: 9 Թագաւորը բռնեցին, ու զայն Ռեբղա
բարձրացուցին՝ Բաբելոնի թագաւորին քով, Եմաթի երկրին մէջ, ուր անոր դատավճիռը
արձակեց: 10 Բաբելոնի թագաւորը Սեդեկիայի որդիները անոր աչքերուն առջեւ մորթեց.
Յուդայի բոլոր իշխանաւորներն ալ Ռեբղայի մէջ մորթեց: 11 Յետոյ Սեդեկիայի աչքերը
կուրցուց, ու զայն պղինձէ շղթաներով կապեց: Բաբելոնի թագաւորը զայն Բաբելոն
տարաւ, եւ բանտը դրաւ մինչեւ իր մահուան օրը:

[թ] Եբր.՝ հանգստութեան իշխանաւոր

[ժ] Եբր.՝ նայելով

[ի] Եբր.՝ խօսեցար

[լ] Եբր.՝ չկանգնի

[ա] Եբր.՝ աչքերուն

ՏԱՃԱՐԻՆ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

12 Բաբելոնի թագաւորին – Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին – տասնիններորդ տարուան
հինգերորդ ամիսը, ամսուան տասին, Բաբելոնի թագաւորին [բ]արքունիքէն եղող"
Նաբուզարդան թիկնապահապետը Երուսաղէմ մտաւ. 13 Տէրոջ տունը, թագաւորին տունը,
ու Երուսաղէմի բոլոր տուները այրեց. բոլոր մեծ մարդոց տուները կրակով այրեց: 14
Թիկնապահապետին հետ եղող Քաղդէացիներու բոլոր զօրագունդերը Երուսաղէմը
շրջապատող բոլոր պարիսպները փլցուցին: 15 Նաբուզարդան թիկնապահապետը
տարագրեց ժողովուրդին չքաւորներէն մաս մը, ժողովուրդին մնացորդը՝ որ տակաւին
քաղաքին մէջ [գ]կը բնակէր", Բաբելոնի թագաւորին [դ]կողմը անցած" [ե]դասալիքները, եւ
մնացած բազմութիւնը: 16 Սակայն Նաբուզարդան թիկնապահապետը երկրին
չքաւորներէն մաս մը թողուց՝ որ այգեգործներ ու երկրագործներ ըլլան:
17 Քաղդէացիները Տէրոջ տան մէջ եղող պղինձէ սիւները ու [զ]մեքենովթները, նաեւ
Տէրոջ տան մէջ եղող պղինձէ ծովը կոտրտեցին, եւ անոնց ամբողջ պղինձը Բաբելոն
փոխադրեցին: 18 Կաթսաները, թիակները, բազմակալները, կոնքերն ու խնկամանները
գրաւեցին, նաեւ պաշտօն կատարելու համար գործածուած բոլոր պղինձէ անօթները: 19
Թիկնապահապետը գրաւեց գաւաթները, բուրվառները, կոնքերը, կաթսաները,
աշտանակները, խնկամաններն ու թասերը, ինչ որ ոսկիէ էր՝ իբր ոսկի, եւ ինչ որ արծաթէ
էր՝ իբր արծաթ. 20 Նաեւ Տէրոջ տան համար Սողոմոն թագաւորին շինած երկու սիւները,
մէկ ծովն ու [է]մեքենովթներուն տակ եղած տասներկու պղինձէ եզները": Այս բոլոր
առարկաներուն պղինձը կշիռ չունէր: 21 Ինչ կը վերաբերի սիւներուն, մէկ սիւնին
բարձրութիւնը տասնութ կանգուն էր, [ը]անոր շրջագիծը՝ տասներկու կանգուն", անոր
թանձրութիւնը՝ չորս մատնաչափ, ու մէջը դատարկ էր: 22 Անոր վրայ պղինձէ խոյակ մը
կար. մէկ խոյակին բարձրութիւնը հինգ կանգուն էր, եւ խոյակին վրայ բոլորաձեւ
ցանցակերպ զարդ մը ու նուռեր կային. բոլորն ալ պղինձէ էին: Միւս սիւնն ալ այդպէս էր՝
նուռերով: 23 Նուռերը իւրաքանչիւր կողմէն իննսունվեց հատ էին, ու ցանցակերպ զարդը
շրջապատող բոլոր նուռերը՝ հարիւր հատ:

ՅՈՒԴԱՅԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԲԱԲԵԼՈՆ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻ
(Դ. Թագ. 25. 18-21, 27-30)

24 Թիկնապահապետը աւագ քահանան՝ Սարայիան, երկրորդ քահանան՝ Սոփոնիան, ու
երեք [թ]դրան պահապանները բռնեց: 25 Քաղաքէն բռնեց պալատական մը՝ որ

[բ] Եբր.՝ առջեւ կայնող

[գ] Եբր.՝ մնացած էր

[դ] Եբր.՝ ինկած

[ե] Եբր.՝ ինկողները

[զ] Այսինքն՝ խարիսխները, կամ՝ խարսխաձեւ պատուանդանները

[է] Կամ՝ անոր տակ եղած տասներկու եզներն ու մեքենովթները

[ը] Եբր.՝ տասներկու կանգուն դերձան մը զայն կը շրջապատէր

[թ] Եբր.՝ սեմին

*պատերազմիկներուն զօրագլուխն էր, նաեւ թագաւորին [ժ]սպասարկուներէն եօթը մարդ՝ որ
քաղաքին մէջ գտնուեցաւ, զօրքին ատենադպրապետը՝ որ երկրին ժողովուրդը կը
զինուորագրէր, ու երկրին ժողովուրդէն վաթսուն մարդ՝ որ քաղաքին մէջ գտնուեցաւ: 26
Նաբուզարդան թիկնապահապետը զանոնք բռնեց, եւ Ռեբղա տարաւ՝ Բաբելոնի
թագաւորին: 27 Բաբելոնի թագաւորը զանոնք զարկաւ, ու Եմաթի երկրին՝ Ռեբղայի մէջ
զանոնք մեռցուց: Այսպէս՝ Յուդա իր [ի]երկրէն տարագրուեցաւ:*

*28 Ահա՛ւասիկ Նաբուգոդոնոսորի տարագրած ժողովուրդը.– եօթներորդ տարին՝ երեք
հազար քսաներեք Հրեայ, 29 Նաբուգոդոնոսորի տասնութերորդ տարին՝ Երուսաղէմէն ութ
հարիւր երեսուներկու անձ: 30 Նաբուգոդոնոսորի քսաներեքերորդ տարին՝ Նաբուզարդան
թիկնապահապետը Հրեաներէն եօթը հարիւր քառասունհինգ անձ փոխադրեց. բոլորը՝
չորս հազար վեց հարիւր անձ:*

*31 Յուդայի Յովաքին թագաւորին տարագրութեան երեսունեօթներորդ տարին,
տասներկրորդ ամսուան քսանհինգերորդ օրը, Բաբելոնի Եղմարովդաք թագաւորը՝ իր
թագաւոր եղած տարին՝ Յուդայի Յովաքին թագաւորին գլուխը բարձրացուց, ու զայն
բանտէն հանեց: 32 Անոր հետ [լ]քաղցրութեամբ խօսեցաւ, եւ անոր գահը Բաբելոնի մէջ
իրեն հետ եղող թագաւորներուն գահէն վեր դրաւ. 33 Անոր բանտի հագուստները փոխեց,
ու ան իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ շարունակ անոր [խ]հետ հաց կերաւ: 34 Անոր ռոճիկը
մշտատեւ ռոճիկ ըլլալով, օրական [ծ]բաժինը ամէն օր Բաբելոնի թագաւորէն իրեն
տրուեցաւ՝ իր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ, մինչեւ իր մահուան օրը:*

[ժ] Եբր.՝ երեսը տեսնողներէն

[ի] Եբր.՝ հողէն

[լ] Եբր.՝ բարութեամբ

[խ] Եբր.՝ առջեւ

[ծ] Եբր.՝ բանը

ԵՐԵՄԻԱՅԻ ՈՂԲԵՐԸ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՑԱՒԵՐԸ

1

Ի՜նչպէս միայնակ կը բնակի բազմամարդ քաղաքը.
Ազգերուն մէջ մեծ եղողը՝ այրիի պէս եղաւ,
Գաւառներուն մէջ իշխանուհի եղողը՝ հարկատու եղաւ:
2 Գիշերը անդադար կու լայ, եւ իր արցունքները այտերուն վրայ են:
Անոր բոլոր հոմանիներէն զինք մխիթարող չկայ.
Անոր բոլոր բարեկամները իրեն անհաւատարիմ եղան, իր թշնամիները եղան:
3 Յուդա տառապանքի ու [ա]տաժանելի ստրկութեան համար տարագրուեցաւ.
Հեթանոսներուն մէջ կը բնակի, հանգստութիւն չի գտներ:
Անոր բոլոր հալածիչները իր տագնապներուն մէջ անոր վրայ հասան:
4 Սիոնի ճամբաները սուգ կը պահեն, քանի որ ո՛չ մէկը կու գայ հանդիսաւոր տօներուն.
Անոր բոլոր դռները ամայացած են, անոր քահանաները կը հառաչեն.
Անոր կոյսերը կը տրտմին, եւ ինք դառնացած է:
5 Անոր հակառակորդները գլխաւոր եղան, անոր թշնամիները անդորր են,
Որովհետեւ [բ]Տէրը զինք տրտմեցուց իր բազմաթիւ յանցանքներուն համար.
Անոր երախաները թշնամիին առջեւէն գերի գացին:
6 Սիոնի աղջիկէն իր ամբողջ վայելչութիւնը [գ]գնաց.
Անոր իշխանաւորները արօտ չգտնող եղջերուներու պէս եղան,
Որոնք հալածողին առջեւէն առանց ոյժի կ՚երթան:
7 Երուսաղէմ իր տառապանքի ու թշուառութեան օրերուն մէջ յիշեց
Վաղեմի օրերուն իր ունեցած բոլոր ցանկալի բաները,
Երբ իր ժողովուրդը թշնամիին ձեռքը ինկաւ, եւ ո՛չ մէկը իրեն օգնեց:
Հակառակորդները զայն տեսան ու անոր կործանումին վրայ ծիծաղեցան:
8 Երուսաղէմ ծանրապէս մեղանչեց, հետեւաբար [դ]կեղտոտութիւն եղաւ.
Բոլոր զայն պատուողները զինք արհամարհեցին, որովհետեւ իր մերկութիւնը տեսան.
Ինք ալ հառաչեց ու [ե]կռնակ դարձուց":
9 Անոր անմաքրութիւնը իր փէշերուն վրայ էր. ան իր [զ]վախճանին մասին չէր մտածեր":
Իր [է]անկումը զարմանալի" եղաւ. մխիթարիչ չունեցաւ:
«Ո՛վ Տէր, նայէ՛ իմ տառապանքիս, քանի որ թշնամին [ը]հպարտացաւ»:

[ա] Եբր.՝ մեծ

[բ] Եբր.՝ Եհովան

[գ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[դ] Կամ՝ թափառական

[ե] Եբր.՝ ետ դարձաւ

[զ] Եբր.՝ վախճանը չէր յիշեր

[է] Եբր.՝ էջքը սքանչելի

[ը] Եբր.՝ ինքզինք մեծցուց

10 Հակառակորդը ձեռքը երկարեց անոր բոլոր ցանկալի բաներուն,
Քանի տեսաւ թէ հեթանոսները իր սրբարանին մէջ մտան,
Որոնց համար դուն հրամայեր էիր որ քու համախմբումիդ մէջ չմտնեն:
11 Անոր ամբողջ ժողովուրդը հաց փնտռելէն հառաչեց.
Իրենց անձը վերանորոգելու համար՝ իրենց ցանկալի բաները կերակուրի փոխարէն տուին:
«Տե՛ս, ո՛վ Տէր, ու նկատէ՛ թէ անարգ եղայ»:
12 «Միթէ հոգ չէ՞ք ըներ, ո՛վ բոլոր ճամբայէն անցնողներ.
Նայեցէ՛ք ու տեսէ՛ք թէ արդեօք այն կոտտանքին պէս կոտտանք կա՞յ՝ որ [թ]իմ վրաս հասաւ",
Որովհետեւ Տէրը զիս տրտմեցուց իր բորբոքած բարկութեան օրը:
13 Բարձրէն իմ ոսկորներուս կրակ ղրկեց, եւ ան տիրապետեց անոնց.
Ոտքերուս առջեւ ցանց տարածելով [ժ]ինծի ընկրկիլ տուաւ".
Զիս ամայացուց, ամբողջ օրը ուժաթափ թողուց:
14 Իմ յանցանքներուս լուծը անոր ձեռքով կապուեցաւ.
Անոնք [ի]միացան ու վիզիս վրայ ելան:
Իմ ոյժս [լ]կոտրեց. Տէրը զիս այնպիսի ձեռքերու մատնեց, որ անոնցմէ չեմ կրնար [խ]ազատիլ:
15 Տէրը իմ մէջս եղող բոլոր հզօրներս տապալեց.
Իմ երիտասարդներս ջախջախելու համար ինծի դէմ համայնք մը կանչեց.
Տէրը Յուդայի կոյս աղջիկը հնձանի մէջ կոխեց:
16 Ասոնց համար կու լամ. [ծ]աչքերս արցունք կը հոսեցնեն".
Արդարեւ ինձմէ հեռացաւ մխիթարիչը՝ որ իմ անձս պիտի վերանորոգէր.
Իմ որդիներս [կ]նուաղեցան, որովհետեւ թշնամին զօրաւոր եղաւ»:
17 Սիոն իր ձեռքերը տարածեց, բայց ո՛չ մէկը զինք կը մխիթարէ.
Տէրը հրամայեց [հ]որ Յակոբի" հակառակորդները զինք շրջապատեն.
Երուսաղէմ անոնց մէջ կեղտոտութիւն եղաւ:
18 Տէրը արդար է, քանի որ անոր [ձ]հրամանին դէմ ընդվզեցայ:
Ուրեմն մտիկ ըրէ՛ք, ո՛վ բոլոր ժողովուրդներ, եւ տեսէ՛ք իմ կոտտանքս.
Իմ կոյսերս ու երիտասարդներս գերութեան գացին,

[թ] Եբր.՝ ինծի եղաւ

[ժ] Եբր.՝ զիս ետ դարձուց

[ի] Եբր.՝ հիւսուեցան

[լ] Եբր.՝ գայթեցուց

[խ] Եբր.՝ դէմ կանգնիլ

[ծ] Եբր.՝ աչքս, աչքս ջուր կ՚իջեցնէ

[կ] Եբր.՝ ամայացան

[հ] Եբր.՝ Յակոբի համար՝ որ անոր

[ձ] Եբր.՝ բերանին

19 Իմ հոմանիներս կանչեցի, սակայն անոնք զիս խաբեցին.
Իմ քահանաներս եւ երէցներս քաղաքին մէջ իրենց շունչը տուին,
Մինչ իրենց համար կերակուր կը փնտռէին՝ իրենց անձը վերանորոգելու համար:
20 Ո՛վ Տէր, նայէ՛, քանի որ տագնապեցայ. ընդերքս խռովեցաւ.
Սիրտս տակնուվրայ եղաւ ներսս, որովհետեւ [ղ]չափազանց ըմբոստացայ.
Դուրսը՝ սուրը զիս զաւակներէ զրկեց, իսկ ներսը մահ կայ:
21 Իմ հառաչանքս լսեցին, բայց ո՛չ մէկը զիս կը մխիթարէ.
Իմ ձախորդութիւնս լսելով՝ բոլոր թշնամիներս բերկրեցան որ ասիկա իրագործեցիր:
[ճ]Որոշած օրդ պիտի բերես, եւ անոնք ինծի պէս պիտի ըլլան:
22 Անոնց ամբողջ չարութիւնը քու առջեւդ թող հասնի,
Ու վարուէ՛ անոնց հետ այնպէս՝ ինչպէս վարուեցար ինծի հետ՝ իմ բոլոր յանցանքներուս համար.
Արդարեւ իմ հառաչանքներս շատ են, եւ սիրտս ուժաթափ է»:

ՏԷՐՈՋ ՊԱՏԻԺԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

2

Ի՜նչպէս Տէրը՝ իր բարկութեան մէջ՝ [ա]խաւարով ծածկեց" Սիոնի աղջիկը,
Երկինքէն [բ]երկիր նետեց Իսրայէլի [գ]պարծանքը,
Եւ իր բարկութեան օրը չյիշեց իր ոտքերուն պատուանդանը:
2 Տէրը Յակոբի բոլոր բնակարանները առանց խնայելու [դ]քանդեց,
Յուդայի աղջիկին ամրոցները իր ցասումով փլցուց եւ [ե]հիմնայատակ ըրաւ",
Թագաւորութիւնն ու անոր իշխանաւորները անպատուեց:
3 Իսրայէլի ամբողջ [զ]զօրութիւնը բորբոքած բարկութեամբ կոտրեց.
Իր աջ ձեռքը թշնամիին [է]առջեւէն ետ քաշեց,
Եւ Յակոբի մէջ կրակի բոցի պէս բռնկելով՝ անոր շուրջը սպառեց:
4 Իր աղեղը թշնամիի պէս լարեց, իր աջ ձեռքով հակառակորդի պէս կեցաւ,
Ու բոլոր աչքի [ը]հաճելի եղողները մեռցուց.
Իր ցասումը կրակի պէս թափեց Սիոնի աղջիկին վրանին վրայ:

[ղ] Եբր.՝ ըմբոստացելով

[ճ] Եբր.՝ Յայտարարած, կամ՝ Կանչած

[ա] Եբր.՝ թանձրութիւն ղրկեց

[բ] Կամ՝ գետին

[գ] Կամ՝ շքեղութիւնը

[դ] Եբր.՝ կլլեց

[ե] Եբր.՝ գետին դպցուց

[զ] Եբր.՝ եղջիւրը

[է] Եբր.՝ երեսէն

[ը] Եբր.՝ ցանկալի

5 Տէրը թշնամիի պէս եղաւ. Իսրայէլը կլլեց,
Անոր բոլոր պալատները կլլեց, ամրոցները քանդեց,
Եւ Յուդայի աղջիկին մէջ թախիծն ու կոծը շատցուց:
6 Անոր [թ]խորանը բռնութեամբ կործանեց՝ պարտէզի [ժ]տաղաւարի պէս, անոր [ի]ժողովարանը քանդեց.
Տէրը Սիոնի մէջ հանդիսաւոր տօնը եւ Շաբաթը մոռցուց,
Իր [լ]սաստիկ բարկութեամբ՝՝ թագաւորն ու քահանան անարգեց:
7 Տէրը իր զոհասեղանը մերժեց եւ իր սրբարանը ուրացաւ.
Անոր պալատներուն պարիսպները թշնամիին ձեռքը մատնեց.
Անոնք Տէրոջ տան մէջ հանդիսաւոր տօնի օրուան պէս ձայն տուին:
8 Տէրը մտածեց Սիոնի աղջիկին պարիսպը քանդել.
Լար քաշեց, իր ձեռքը [խ]կործանելէն չդադրեցուց՝՝.
Պատուարին ու պարիսպին սգալ տուաւ, անոնք միասին ուժաթափեցան:
9 Անոր դռները գետինին մէջ մխրճուեցան, անոր նիգերը փճացուց եւ կոտրեց.
Անոր թագաւորն ու իշխանաւորները [ծ]ազգերուն մէջ են. օրէնք չկայ.
Անոր մարգարէներն ալ Տէրոջմէն տեսիլք չեն յայտնաբերեր:
10 Սիոնի աղջիկին երէցները գետինը նստած՝ լուռ կը կենան,
Իրենց գլուխին վրայ հող դրին, [կ]քուրձ հագան՝՝.
Երուսաղէմի կոյսերը իրենց գլուխը գետինը իջեցուցին:
11 Իմ ժողովուրդիս աղջիկին փլուզումին համար աչքերս արցունք թափելէն նուաղեցան.
Ընդերքս խռովեցաւ, լեարդս գետինը թափուեցաւ,
Որովհետեւ երախաներն ու ծծկերները քաղաքին հրապարակներուն մէջ կը թալկանան:
12 Անոնք իրենց մայրերուն կ՚ըսեն. «Ո՞ւր են ցորենը եւ գինին»,
Մինչ վիրաւորուածներու պէս կը թալկանան քաղաքին հրապարակներուն մէջ,
Եւ իրենց [հ]հոգին կ՚աւանդեն՝՝ իրենց մայրերուն գիրկին մէջ:
13 Քեզի ի՞նչ վկայութիւն բերեմ. քեզ ինչի՞ նմանցնեմ, ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկ.
Քեզ մխիթարելու համար քեզ ինչի՞ [ձ]բաղդատեմ, ո՛վ Սիոնի կոյս աղջիկ,
Քանի որ քու փլուզումդ ծովու չափ մեծ է. ո՞վ պիտի բուժէ քեզ:
14 Քու մարգարէներդ քեզի համար սնոտի եւ անպատշաճ տեսիլքներ տեսան.

[թ] Եբր.՝ տաղաւարը, կամ՝ ցանկապատը

[ժ] Կամ՝ ցանկապատի

[ի] Եբր.՝ հանդիպումի վայրը

[լ] Եբր.՝ բարկութեան սրտմտութեամբ

[խ] Եբր.՝ կլլելէն չդարձուց

[ծ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[կ] Եբր.՝ քուրձով գօտեւորուեցան

[հ] Եբր.՝ անձը կը թափի

[ձ] Եբր.՝ հաւասարեցնեմ

Քու անօրէնութիւնդ քեզի չյայտնեցին, որ քեզ գերութենէն վերադարձնեն,
Հապա քեզի համար սնոտի [ղ]տեսիլքներ ու [ճ]խոտորումներ տեսան:
15 Բոլոր ճամբայէն անցնողները քեզի համար ծափ զարկին,
Սուլելով իրենց գլուխը շարժեցին Երուսաղէմի աղջիկին համար
եւ ըսին. «Ա՞յս է այն քաղաքը, որ “Գեղեցկութեան կատարելութիւնը” եւ “Ամբողջ [մ]երկրագունդին բերկրանքը” կը կոչուէր»:
16 Քու բոլոր թշնամիներդ իրենց բերանը քեզի դէմ բացին,
Սուլելով ակռայ կրճտեցին եւ ըսին. «Զայն կլլեցինք:
Ահա՛ ա՛յս է մեր սպասած օրը. գտանք, տեսանք զայն»:
17 Տէրը իր մտադրածը կիրարկեց, վաղեմի օրերէն [յ]հաղորդած խօսքը՝ [ն]իրագործեց,
Փլցուց առանց խնայելու, եւ թշնամին քեզմով ուրախացուց,
Քու հակառակորդներուդ եղջիւրը բարձրացուց:
18 Անոնց սիրտը Տէրոջ աղաղակեց.
Ո՛վ Սիոնի աղջիկին պարիսպը, ցերեկ ու գիշեր արցո՛ւնք [շ]թափէ՝ վտակի պէս:
Քեզի հանգիստ մի՛ տար, աչքիդ բիբը թող չդադրի:
19 Կանգնէ՛, [ո]աղաղակէ՛ գիշերը, գիշերուան պահերուն սկիզբը.
Ջուրի պէս թափէ՛ քու սիրտդ Տէրոջ ներկայութեան մէջ.
Ձեռքերդ բարձրացո՛ւր անոր՝ քու երախաներուդ կեանքին համար,
Որոնք ամէն փողոցի [չ]անկիւն անօթութենէ կը թալկանան:
20 Տե՛ս, ո՛վ Տէր, ու նկատէ՛ թէ որո՞ւ հետ այսպէս վարուեցար.
Միթէ կիները պիտի ուտե՞ն իրենց որովայնին պտուղը, իրենց երախաները՝ որոնց վրայ կը գուրգուրան.
Քահանան ու մարգարէն Տէրոջ սրբարանին մէջ պիտի սպաննուի՞ն:
21 Պատանին եւ ծերը փողոցներու մէջ գետինը պառկեցան,
Իմ կոյսերս ու երիտասարդներս սուրէն ինկան.
Քու բարկութեանդ օրը զանոնք մեռցուցիր, մորթեցիր առանց խնայելու:
22 Ամէն կողմէ իմ երկիւղներս հանդիսաւոր տօնի օրուան պէս կանչեցիր,
Ու Տէրոջ բարկութեան օրը վերապրող կամ ազատած չմնաց.
Թշնամիս [պ]հատցուց անոնք՝ որոնց վրայ գուրգուրացած ու զանոնք մեծցուցած էի:

[ղ] Եբր.՝ պատգամներ

[ճ] Կամ՝ աքսորի պատճառներ

[մ] Եբր.՝ երկրին

[յ] Կամ՝ հրամայած հրամանը

[ն] Եբր.՝ լրացուց

[շ] Եբր.՝ իջեցուր

[ո] Եբր.՝ ճչա՛

[չ] Եբր.՝ գլուխ

[պ] Եբր.՝ սպառեց

ՊԱՏԻԺ, ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ, ՅՈՅՍ

3

Ես այն [ա]մարդն եմ, որ տառապանք տեսաւ անոր ցասումի գաւազանով.
2 Զիս առաջնորդեց եւ խաւարի մէջ տարաւ, ո՛չ թէ լոյսի մէջ:
3 Այո՛, ինծի դէմ դարձաւ. ամէն օր իր ձեռքը իմ վրաս դարձուց:
4 Իմ մարմինս ու մորթս մաշեցուց, ոսկորներս կոտրեց:
5 Ինծի դէմ պատնէշներ կառուցանեց եւ զիս թոյնով ու տաժանքով շրջապատեց:
6 Զիս խաւար տեղեր բնակեցուց՝ շատոնց մեռածներուն պէս:
7 Զիս ցանկապատեց, ուստի չեմ կրնար դուրս ելլել. իմ պղինձէ շղթաներս ծանրացուց:
8 Մինչեւ անգամ աղաղակած եւ օգնութեան կանչածատենս՝ ան իմ աղօթքս [բ]մերժեց:
9 Իմ ճամբաներս տաշուած քարերով փակեց. իմ շաւիղներս ծռեց:
10 Ան ինծի դարանակալ արջի պէս ու ծածուկ տեղեր պահուըտած առիւծի պէս եղաւ:
11 Իմ ճամբաներս խոտորցուց եւ զիս պատառեց. զիս ամայացուց:
12 Իր աղեղը լարեց, ու զիս իբր նետի նշանակէտ կայնեցուց:
13 Իր կապարճին [գ]նետերը երիկամունքիս մէջ [դ]մխրճեց:
14 Իմ ամբողջ ժողովուրդիս հեգնանքի առարկան եղայ, եւ անոնց տաղերգութեան նիւթը՝ ամբողջ օրը:
15 Զիս դառնութիւններով կշտացուց, օշինդրով յագեցուց.
16 Նաեւ ակռաներս խիճերով կոտրտեց, զիս մոխիրով ծածկեց:
17 Այսպէս՝ անձս խաղաղութենէն հեռացուցիր, բարօրութիւնը մոռցայ,
18 Եւ ըսի. «Իմ զօրութիւնս կորսուեցաւ. ակնկալութիւն չունիմ Տէրոջմէն»:
19 Յիշէ՛ իմ տառապանքս ու թշուառութիւնս, օշինդրը եւ թոյնը.
20 Իմ անձս միշտ կը յիշէ զանոնք, ու ներսս նկուն կ՚ըլլայ:
21 Սա՛ [ե]կը մտաբերեմ", հետեւաբար կը յուսադրուիմ.
22 Տէրոջ կարեկցութեա՛մբ [զ]անհետացած չենք, որովհետեւ անոր գթութիւնը չի սպառիր.
23 Անոնք ամէն առտու կը վերանորոգուին, մեծ է քու հաւատարմութիւնդ:
24 Իմ անձս ըսաւ. «Տէ՛րն է իմ բաժինս. հետեւաբար անոր պիտի յուսամ»:
25 Տէրը բարի է իրեն յուսացողներուն եւ զինք փնտռող անձին.
26 Լաւ է Տէրոջ փրկութեան սպասել՝ լռութեամբ:
27 Լաւ է որ [է]մարդ իր երիտասարդութեան մէջ կրէ լուծը:
28 Առանձին կը նստի ու լուռ կը կենայ, քանի որ լուծը [ը]անոր վրայ դրուեցաւ":

[ա] Եբր.՝ զօրաւոր մարդն

[բ] Եբր.՝ խցեց

[գ] Եբր.՝ որդիները

[դ] Եբր.՝ մտցուց

[ե] Եբր.՝ սիրտիս մէջ կը դարձնեմ

[զ] Եբր.՝ հատած

[է] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[ը] Կամ՝ իր վրայ վերցուց

29 Իր բերանը հողին մէջ կը դնէ՝ ըսելով. «Թերեւս յոյս կայ».
30 Իր այտը իրեն զարնողին կը դարձնէ, ու նախատինքով կը կշտանայ:
31 Արդարեւ Տէրը յաւիտեան չի մերժեր.
32 Թէեւ կը տրտմեցնէ, կը գթայ ալ՝ իր կարեկցութեան ճոխութեան համեմատ,
33 Քանի որ [թ]յօժարակամ չի տառապեցներ ու չի տրտմեցներ մարդու որդիները:
34 Երկրի բոլոր բանտարկեալները ոտքի տակ ճզմելը,
35 Ամենաբարձրին [ժ]առջեւ մարդու մը իրաւունքը ծռելը,
36 Մարդու մը անիրաւութիւն գործելը՝ իր դատին մէջ, միթէ Տէրը չի՞ տեսներ:
37 Ո՞վ է ան՝ որ կը խօսի եւ ըսածը [ի]կ՚իրագործուի, եթէ Տէրը չէ հրամայեր.
38 Միթէ բարիքն ու չարիքը Ամենաբարձրին բերանէն չե՞ն ելլեր:
39 Ապրող մարդը ինչո՞ւ կը հառաչէ, զօրաւոր մարդը՝ իր մեղքերուն պատիժին համար:
40 Մեր ճամբաները քննե՛նք եւ հետազօտե՛նք, ու Տէրո՛ջ վերադառնանք:
41 Մեր սիրտերը մեր ձեռքերուն հետ բարձրացնե՛նք Աստուծոյ՝ որ երկինքն է:
42 Մենք յանցանք գործեցինք եւ ընդվզեցանք, ու դուն չներեցիր:
43 Բարկութեամբ ծածկուեցար եւ մեզ հալածեցիր. մեռցուցիր առանց խնայելու:
44 Ամպով ծածկուեցար, որպէսզի մեր աղօթքը [լ]քեզի չհասնի″:
45 Մեզ ժողովուրդներուն մէջ խոտան եւ անարգ ըրիր.
46 Մեր բոլոր թշնամիները մեզի դէմ իրենց բերանը բացին.
47 Մեր վրայ երկիւղ ու գուբ, աւերում եւ փլուզում [խ]հասան:
48 Իմ ժողովուրդիս աղջիկին փլուզումին համար՝ աչքէս ջուրի առուներ [ծ]կը հոսին″:
49 Իմ աչքս անդադար արցունք կը թափէ, առանց ընդհատումի,
50 Մինչեւ որ Տէրը երկինքէն նայի ու տեսնէ:
51 Իմ քաղաքիս բոլոր աղջիկներուն համար աչքս անձս կը տրտմեցնէ:
52 Իմ թշնամիներս առանց [կ]պատճառի անդադար զիս ճնճղուկի պէս կ՚որսան.
53 Իմ կեանքս գուբի մէջ փճացուցին, վրաս քար նետեցին:
54 Ջուրերը գլխէս վեր [հ]բարձրացան: Ըսի. «Ես կտրուեցայ»:
55 [ձ]Խորունկ գուբէն քու անունդ կանչեցի, ո՛վ Տէր:
56 Իմ ձայնս լսեցիր. քու ականջդ [ղ]մի՛ գոցեր″ իմ շնչիւնիս եւ աղաղակիս:

[թ] Եբր.՝ իր սիրտով

[ժ] Եբր.՝ երեսին դիմաց

[ի] Եբր.՝ կ՚ըլլայ

[լ] Եբր.՝ մէջէն չանցնի

[խ] Եբր.՝ եղան

[ծ] Եբր.՝ կ՚իջնեն

[կ] Եբր.՝ վճարումի

[հ] Եբր.՝ յորդեցան

[ձ] Եբր.՝ Ստորին

[ղ] Եբր.՝ թաքուն մի՛ պահեր

57 Քեզի գոչած օրս մօտեցար ու ըսիր. «Մի՛ վախնար»:
58 Ո՛վ Տէր, իմ անձիս իրաւունքը պաշտպանեցիր, իմ կեանքս ազատեցիր:
59 Ո՛վ Տէր, ինծի եղած անիրաւութիւնը տեսար. պաշտպանէ՛ իմ դատս:
60 Դուն տեսար անոնց ամբողջ վրէժխնդրութիւնը, ինծի դէմ ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները:
61 Դուն լսեցիր, ո՛վ Տէր, անոնց նախատինքը, ինծի դէմ ունեցած բոլոր դիտաւորութիւնները,
62 Ինծի դէմ կանգնողներուն շրթունքները, եւ ամէն օր ինծի դէմ անոնց խորհած [ճ]հնարքները:
63 Նայէ՛ անոնց նստելուն ու ելլելուն. ես անոնց տաղերգութեան նիւթն եմ:
64 Ո՛վ Տէր, [մ]վարձատրէ՛ զանոնք'' իրենց ձեռքերուն գործերուն համեմատ:
65 Սիրտի [յ]թմրութի՛ւն տուր անոնց. քու անէ՛ծքդ տուր անոնց:
66 Բարկութեամբ հալածէ՛ զանոնք, ու բնաջնջէ՛ Տէրոջ երկինքին տակէն:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ՝ ԱՆԿՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

4

Ոսկին ի՜նչպէս [ա]իր փայլը կորսնցուց'', ու լաւորակ մաքուր ոսկին այլափոխուեցաւ:
Սրբարանին քարերը բոլոր փողոցներուն [բ]անկիւնը թափուեցան:
2 Սիոնի պատուական որդիները, որոնք զուտ ոսկիի հաւասար էին,
Ի՜նչպէս բրուտի ձեռքով շինուած [գ]խեցիէ կարասներու պէս սեպուեցան:
3 [դ]Վիշապներն անգամ իրենց ծիծը կը հանեն եւ իրենց [ե]ձագերը կը դիեցնեն,
Սակայն իմ ժողովուրդիս աղջիկը անապատի ջայլամներուն պէս անգութ եղաւ:
4 Ծծկերին լեզուն ծարաւէն իր քիմքին փակաւ.
Երախաները հաց ուզեցին, բայց զայն ո՛չ մէկը անոնց կը [զ]կիսէ:
5 Համադամ կերակուրներ ուտողները փողոցներուն մէջ [է]նուաղեցան.
[ը]Կարմիր հագուստներով մեծցողները աղբիւս գրկեցին:

[ճ] Եբր.՝ խորհրդածութիւնները

[մ] Եբր.՝ վարձատրութի՛ւն հատուցանէ անոնց

[յ] Եբր.՝ ծածկո՛ց

[ա] Եբր.՝ մթագնեցաւ

[բ] Եբր.՝ գլուխը

[գ] Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

[դ] Կամ՝ Շնագայլերն

[ե] Եբր.՝ կորիւնները

[զ] Եբր.՝ կտրատէ, կամ՝ բաշխէ

[է] Եբր.՝ ամայացան

[ը] Այսինքն՝ Որդան կարմիրով ներկուած կերպասէ

6 Իմ ժողովուրդիս աղջիկին անօրէնութեան պատիժը աւելի մեծ եղաւ Սոդոմի մեղքին պատիժէն,
Որ մէկ վայրկեանի մէջ կործանեցաւ՝ առանց ոեւէ մէկուն ձեռքերուն անոր վրայ հասնելուն:
7 Անոր [թ]ուխտաւորները ձիւնէն աւելի մաքուր, կաթէն աւելի սպիտակ էին.
Անոնց մարմինը [ժ]յակինթներէն աւելի կարմիր էր. անոնց կերպարանքը շափիւղայի կը նմանէր:
8 Անոնց [ի]երեւոյթը [լ]մուրէն աւելի սեւ" եղաւ, ուստի փողոցներուն մէջ չեն ճանչցուիր.
Անոնց մորթը իրենց ոսկորներուն կը կպչի, փայտի պէս չորցած է:
9 Սուրով մեռածները սովէն մեռածներէն [խ]գոհ էին,
Որովհետեւ ասոնք արտի բերքերուն պակասութենէն [ծ]հիւծեցան ու [կ]մեռան:
10 Գթասիրտ կիներուն ձեռքերը իրենց զաւակները եփեցին,
Իմ ժողովուրդիս աղջիկին փլուզումին ատենը իրենց ուտելիք եղան:
11 Տէրը իր ցասումը [հ]իրագործեց, իր բորբոքած բարկութիւնը թափեց.
Սիոնի մէջ կրակ մը [ձ]վառեց, որ անոր հիմերը սպառեց:
12 Երկրի թագաւորներն ու երկրագունդի բոլոր բնակիչները չհաւատացին
Թէ հակառակորդն ու թշնամին Երուսաղէմի դռներէն պիտի մտնեն:
13 Անոր մարգարէներուն մեղքերուն եւ քահանաներուն անօրէնութիւններուն պատճառով,–
Որոնք անոր մէջտեղը արդարներուն արիւնը թափեցին,–
14 Փողոցներուն մէջ կոյրերու պէս աստանդական շրջեցան, արիւնով պղծուեցան,
Այնպէս որ կարելի չէր անոնց հանդերձներուն դպչիլ:
15 Անոնց կը գոչէին. «Հեռացէ՛ք, ո՛վ անմաքուրներ. հեռացէ՛ք, հեռացէ՛ք, մի՛ դպչիք»:
Երբ անոնք փախան եւ աստանդական շրջեցան, [ղ]ազգերուն մէջ ըսուեցաւ. «Անոնք ա՛լ [ճ]բնակարան պիտի չունենան"»:
16 Տէրոջ բարկութիւնը [մ]ցրուեց զանոնք. ա՛լ [յ]ուշադրութիւն չի դարձներ" անոնց:

[թ] Եբր.՝ անջատուածները

[ժ] Կամ՝ բուստերէն

[ի] Եբր.՝ կազմը

[լ] Եբր.՝ սեւէն աւելի խաւար

[խ] Եբր.՝ լաւ

[ծ] Եբր.՝ հոսեցան

[կ] Եբր.՝ խոցուեցան

[հ] Եբր.՝ աւարտեց

[ձ] Եբր.՝ բռնկեցուց

[ղ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[ճ] Եբր.՝ պիտի չբնակին

[մ] Եբր.՝ բաժնեց

[ն]Քահանաները չպատուեցին", երէցներուն չողորմեցան:
17 Իսկ մենք՝ զուր տեղը մինչեւ հիմա օգնութեան սպասեցինք, ու մեր աչքերը նուաղեցան.
Դիտելով [շ]սպասեցինք այնպիսի ազգի մը, որ չէր կրնար մեզ ազատել:
18 Մեր քայլերը կ՚որսան, որպէսզի մեր հրապարակները չերթանք.
Մեր վախճանը մօտեցաւ, մեր օրերը լրացան. իրա՛ւ մեր վախճանը հասաւ:
19 Մեր հալածիչները երկինքի արծիւներէն արագընթաց եղան.
Մեզ լեռներուն վրայ խանդով հալածեցին, անապատին մէջ մեզի դէմ դարան մտան:
20 Մեր ռունգերուն շունչը՝ Տէրոջ օծեալը՝ անոնց [ո]փոսերուն մէջ բռնուեցաւ,
Որուն համար կ՚ըսէինք. «[չ]Ազգերուն մէջ անոր հովանիին տակ պիտի ապրինք»:
21 Բերկրէ՛ եւ ուրախացի՛ր, ո՛վ Եդովմի աղջիկ, որ Հուսի երկրին մէջ կը բնակիս.
Քեզի ալ պիտի անցնի բաժակը. պիտի գինովնաս ու քեզ մերկացնես:
22 Քու անօրէնութեանդ պատիժը վերջացաւ, ո՛վ Սիոնի աղջիկ. ա՛լ քեզ պիտի չտարագրէ:
Քու անօրէնութիւնդ պիտի հատուցանէ, ո՛վ Եդովմի աղջիկ. քու մեղքերդ պիտի յայտնէ:

ԳՈՒԹԻ ԽՆԴՐԱՆՔ

5

Յիշէ՛ մեզի եղածը, ո՛վ Տէր.
Նկատէ՛ ու տե՛ս մեր նախատինքը:
2 Մեր ժառանգութիւնը օտարներուն փոխանցուեցաւ,
Մեր տուները՝ օտարազգիներուն:
3 Հայր չունեցող որբեր եղանք.
Մեր մայրերը այրիներու պէս են:
4 Մեր ջուրը դրամով կը խմենք.
Մեր փայտը [պ]կը գնենք":
5 Լուծը մեր վիզին վրայ ըլլալով՝ կը հալածուինք.
Կ՚աշխատինք ու չենք հանգստանար:
6 Հացով կշտանալու համար
Դէպի Եգիպտոս եւ Ասորեստան ձեռք [ջ]երկարեցինք:
7 Մեր հայրերը մեղանչեցին, ու չկան.

[յ] Եբր.՝ չի նայիր

[ն] Եբր.՝ Քահանաներուն երեսը չբարձրացուցին

[շ] Եբր.՝ դիտեցինք

[ո] Եբր.՝ ապականութեան

[չ] Կամ՝ Հեթանոսներուն

[պ] Եբր.՝ գինով կու գայ

[ջ] Եբր.՝ տուինք

Անոնց անօրէնութիւններուն պատիժը մենք կը կրենք:
8 Ստրուկներ տիրեցին մեր վրայ.
Անոնց ձեռքէն ո՛չ մէկը մեզ կ’ազատէ:
9 Անապատի սուրին [գ]պատճառով՝
Մեր կեանքը վտանգելով ներս կը բերենք մեր հացը:
10 [դ]Սովին սաստկութեան՝՝ պատճառով
Մեր մորթը փուռի պէս կը բռնկի:
11 Կիները Սիոնի մէջ լլկեցին,
Ու կոյսերը՝ Յուդայի քաղաքներուն մէջ:
12 Իշխանաւորները [ե]անոնց ձեռքով՝՝ կախուեցան.
Երէցներուն [զ]անձը չպատուեցին:
13 Երիտասարդները երկանաքարեր կրեցին,
Եւ տղաները փայտին տակ [է]ինկան:
14 Երէցները դադրեցան դուռը նստելէն,
Ու երիտասարդները՝ իրենց տաղերգութենէն:
15 Մեր սիրտին բերկրանքը դադրեցաւ,
Մեր պարը սուգի փոխուեցաւ:
16 Մեր գլուխին պսակը ինկաւ.
Հիմա վա՜յ մեզի, քանի որ մեղանչեցինք:
17 Ասոր համար մեր սիրտը ուժաթափ է,
Ասոնց պատճառով մեր աչքերը խաւարած են:
18 Սիոն լերան պատճառով՝ որ ամայացած է,
Աղուէսները կը պտըտին անոր վրայ:
19 Դո՛ւն, ո՛վ Տէր, յաւիտեան կը մնաս.
Քու գահդ [ը]դարէ դար՝՝ կը տեւէ:
20 Ինչո՞ւ ընդմիշտ մեզ կը մոռնաս,
Ու երկար ժամանակ մեզ կը լքես:
21 Մեզ քեզի՛ վերադարձուր, ո՛վ Տէր, ու պիտի վերադառնանք.
Վերանորոգէ՛ մեր օրերը՝ վաղեմի օրերուն պէս:
22 Սակայն դուն մեզ բոլորովին մերժեցիր,
Մեզի դէմ չափազանց զայրացար:

[գ] Եբր.՝ երեսէն

[դ] Եբր.՝ Կիզիչ սովին

[ե] Կամ՝ իրենց ձեռքէն

[զ] Եբր.՝ երեսը

[է] Եբր.՝ գայթեցան

[ը] Եբր.՝ սերունդէ սերունդ

ԵԶԵԿԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԵԶԵԿԻԷԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ
(1. 1–7. 27)

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳԱՀԸ

1

Երեսուներորդ տարուան չորրորդ ամսուան հինգին, երբ ես տարագիրներուն մէջ էի՝
Քոբար գետին քով, երկինքը բացուեցաւ եւ Աստուծոյ տեսիլքները տեսայ: 2 Ամսուան
հինգերորդ օրը, (Յովաքին թագաւորին տարագրութեան հինգերորդ տարին,) 3 [ա]Տէրոջ
խօսքը յատկապէս [բ]ուղղուեցաւ Բուզիի որդիին՝ Եզեկիէլ քահանային, Քաղդէացիներու
երկրին մէջ, Քոբար գետին քով. ու հոն՝ Տէրոջ ձեռքը իր վրայ եղաւ:
4 Տեսայ թէ ահա՛ հիւսիսային կողմէն մրրկալից հով մը կու գար, մեծ ամպով ու
[գ]փայլակնացայտ կրակով. անոր շուրջը պայծառութիւն կար, եւ անոր մէջտեղը – կրակին
մէջտեղը – ոսկեպղինձի դրսերեւոյթ մը: 5 Նաեւ անոր մէջտեղը չորս էակի նմանութիւն
կար, եւ սա՛ էր անոնց տեսքը.– անոնք մարդու նմանութիւն ունէին: 6 Իւրաքանչիւրը չորս
երես ունէր, եւ անոնցմէ իւրաքանչիւրը՝ չորս թեւ: 7 Անոնց ոտքերը ուղիղ ոտքեր էին.
անոնց ոտքերուն ներբանը զուարակի ոտքի [դ]թաթին պէս էր, ու փայլուն պղինձի
դրսերեւոյթին պէս կը պսպղային: 8 Անոնց չորս կողմերը մարդու ձեռքեր կային՝ իրենց
թեւերուն տակ: Չորսն ալ իրենց երեսներն ու թեւերը ունէին: 9 Անոնց թեւերը իրարու
կցուած էին: Անոնք երթալու ատեն չէին դառնար. իւրաքանչիւրը շիտակ յառաջ կ՚երթար:
10 Անոնց երեսներուն նմանութիւնը սա՛ էր.– չորսն ալ մարդու երես ունէին, եւ աջ կողմէն՝
առիւծի երես. չորսն ալ ձախ կողմէն եզի երես ունէին, նաեւ չորսն ալ արծիւի երես
ունէին: 11 Ա՛յսպէս էին անոնց երեսները, իսկ անոնց թեւերը վերէն կը տարածուէին.
երկուքը իրարու կցուած էին, ու երկուքը իրենց մարմինը կը ծածկէին: 12 Իւրաքանչիւրը
շիտակ յառաջ կ՚երթար. Հոգին ո՛ւր որ [ե]ուզէր՝ հոն կ՚երթային. գացած ատեն աջ կամ ձախ
կողմը չէին դառնար: 13 Ինչ կը վերաբերի էակներուն նմանութեան, անոնց տեսքը վառող
կրակի կայծերու պէս էր, ջահերու երեւոյթին պէս. կրակը էակներուն միջեւ կը շրջէր: Այդ
կրակը լուսաճաճանչ էր, եւ փայլակներ կ՚ելլէին կրակէն: 14 Էակները կը սուրային ու կը
վերադառնային՝ շանթի երեւոյթին պէս:
15 Մինչ էակներուն կը նայէի, ահա՛ գետինին վրայ՝ էակներէն իւրաքանչիւրին քով՝
չորս երեսով անիւ մը կար: 16 Անիւներուն երեւոյթը եւ անոնց շինուածքը ոսկեքարի
դրսերեւոյթին պէս էին: Չորսին նմանութիւնը նոյնն էր: Անոնց երեւոյթն ու շինուածքը
այնպէս էր՝ որպէս թէ անիւ անիւի մէջտեղը եղած ըլլար: 17 Գացած ատեն՝ իրենց չորս
կողմերուն վրայ կ՚երթային, աջ կամ ձախ կողմը չէին դառնար: 18 Ինչ կը վերաբերի
անոնց շրջանակներուն, անոնք բարձր եւ ահարկու էին. անոնց շրջանակները ամէն կողմէ
աչքերով լեցուն էին, իրենց չորսին ալ: 19 Երբ էակները երթային, անիւներն ալ անոնց

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ յափշտակող

[դ] Եբր.՝ ներբանին

[ե] Եբր.՝ երթալու ըլլար

*քովէն կ՚երթային: Երբ էակները երկրի **մակերեսէն** բարձրանային, անիւներն **ալ** կը*
բարձրանային: 20 Հոգին ուր որ [գ]ուզէր՝ անոնք հոն կ՚երթային, Հոգիին գացած տեղը.
անիւներն ալ անոնց հետ կը բարձրանային, քանի որ անիւներուն մէջ էակներուն ոգին
*կար: 21 Երբ անոնք երթային, **ասոնք ալ** կ՚երթային. երբ անոնք կենային, **ասոնք ալ** կը*
*կենային. իսկ երբ անոնք երկրի **մակերեսէն** բարձրանային, անիւները անոնց հետ կը*
բարձրանային. որովհետեւ անիւներուն մէջ էակներուն ոգին կար: 22 Էակներուն գլուխին
*վրայ՝ **երկինքի** հաստատութեան նմանութիւնը կար, [է]լուսափայլ ակնվանիի դրսերեւոյթին*
*պէս, վերէն [ը]տարածուած անոնց գլուխին վրայ: 23 **Այդ** հաստատութեան տակ՝ անոնց*
*թեւերը իրարու ուղղուած էին: Իւրաքանչիւրը մէկ կողմէն **իր մարմինը** ծածկող երկու **թեւ***
*ունէր, եւ իւրաքանչիւրը միւս կողմէն իր մարմինը ծածկող երկու **թեւ** ունէր: 24 Երբ*
կ՚երթային, անոնց թեւերուն աղմուկը լսեցի՝ յորդառատ ջուրերու աղմուկին պէս,
Ամենակարողին ձայնին պէս, ժխորի ձայնի՝ բանակի ձայնի պէս. երբ կը կենային, իրենց
*թեւերը կ՚իջեցնէին: 25 Երբ անոնք կենային **եւ** իրենց թեւերը իջեցնէին, իրենց գլուխին*
վրայ եղող հաստատութենէն ձայն մը [թ]կու գար":

26 Անոնց գլուխին վրայ եղող հաստատութեան վերեւը՝ շափիւղայ քարի երեւոյթով
գահի նմանութիւն մը կար. իսկ այդ գահի նմանութեան վրայ մարդու տեսքի նմանութիւն
մը կար՝ վերեւը: 27 Անոր մէջքին տեսքէն վեր՝ ոսկեպղինձի դրսերեւոյթին պէս, կրակի
*երեւոյթին պէս տեսայ, շուրջը **եւ** ներսը. իսկ մէջքին տեսքէն վար կրակի երեւոյթին պէս*
տեսայ, ու պայծառութեամբ շրջապատուած էր: 28 Ինչպէս է տեղատարափի օրը ամպի
մէջ եղող ծիածանին երեւոյթը, այնպէս էր շրջապատող պայծառութեան երեւոյթը:
Ասիկա Տէրոջ փառքին նմանութեան երեւոյթն էր. երբ տեսայ, երեսիս վրայ ինկայ, ու
խօսողի մը ձայնը լսեցի:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵԶԵԿԻԷԼԸ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՄԱՐԳԱՐԷԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

2

Ան ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, կայնէ՛ ոտքերուդ վրայ, որ քեզի հետ խօսիմ»: 2 Երբ
ինծի հետ կը խօսէր՝ Հոգին [ա]զիս համակեց", զիս ոտքերուս վրայ կայնեցուց, եւ ինծի հետ
*խօսողին **ձայնը** լսեցի: 3 Ան ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, ես քեզ Իսրայէլի որդիներուն կը*
ղրկեմ, ըմբոստներու ազգի մը՝ որ ինծի դէմ ըմբոստացաւ. թէ՛ իրենք, թէ՛ իրենց հայրերը՝
մինչեւ այսօր ինծի դէմ յանցանք գործեցին: 4 Անոնք [բ]պնդերես ու կարծրասիրտ որդիներ
են: Ես քեզ անոնց կը ղրկեմ, որ անոնց ըսես. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ": 5 Եւ
*անոնք՝ լսեն կամ դադրին **ունկնդրելէ**, (քանի որ անոնք ըմբոստներու տուն են,) պիտի*
գիտնան թէ իրենց մէջ մարգարէ մը կայ:

6 «Իսկ դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, մի՛ վախնար անոնցմէ, ո՛չ ալ վախցիր անոնց խօսքերէն,

---

[գ] Եբր.՝ երթալու ըլլար

[է] Եբր.՝ ահաւոր

[ը] Եբր.՝ երկարած

[թ] Եբր.՝ կ՚ըլլար

[ա] Եբր.՝ մէջս մտաւ

[բ] Եբր.՝ դաժան երեսով

թէպէտ քու քովդ [գ]կամակոր ու ծուռ մարդիկ" կան, եւ կարիճներու քով կը բնակիս: Մի՛ վախնար անոնց խօսքերէն ու մի՛ զարհուրիր անոնց երեսէն, թէպէտ անոնք ըմբոստներու տուն են: 7 Հաղորդէ՛ անոնց իմ խօսքերս, լսեն կամ դադրին ունկնդրելէ. քանի որ անոնք ըմբոստ են:

8 «Իսկ դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, մտի՛կ ըրէ քեզի ըսածս. այդ ըմբոստ տան պէս ըմբոստ մի՛ ըլլար. բա՛ց բերանդ ու կե՛ր քեզի տուածս»: 9 Նայեցայ, եւ ահա՛ ինծի երկարած ձեռք մը
կար, [դ]անոր մէջ ալ՝ գիրքի պատատ մը: 10 Զայն իմ առջեւս [ե]բացաւ. [գ]ան ներսէն ու դուրսէն" գրուած էր. անոր մէջ ողբեր, հառաչանքներ ու վայեր գրուած էին:

3

Ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, կե՛ր այդ գտածդ. կե՛ր այդ պատատը, ու գնա՛ Իսրայէլի տան խօսէ՛»: 2 Ես ալ բերանս բացի, եւ այդ պատատը ինծի կերցուց: 3 Ապա ինծի ըսաւ.
«Մարդո՛ւ որդի, [ա]կերակրէ՛ փորդ ու լեցո՛ւր աղիքներդ այս պատատով՝ որ քեզի կու տամ»: Ուստի զայն կերայ, ու բերանիս մէջ մեղրի պէս քաղցր եղաւ: 4 Այն ատեն ինծի
ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, գնա՛, մտի՛ր Իսրայէլի տունը եւ ըսէ՛ անոնց իմ խօսքերս, 5
որովհետեւ դուն դժուարիմաց խօսք եւ [բ]անըմբռնելի լեզու ունեցող ազգի մը չղրկուեցար, հապա՝ Իսրայէլի տան. 6 դժուարիմաց խօսք եւ անըմբռնելի լեզու ունեցող շատ ազգերու չէ, որոնց խօսքերը դուն չես հասկնար. իսկապէս եթէ քեզ անոնց ղրկած ըլլայի, անոնք քեզի մտիկ պիտի ընէին: 7 Բայց Իսրայէլի տունը պիտի չուզէ քեզի մտիկ ընել, քանի որ չեն ուզեր ինծի մտիկ ընել. արդարեւ Իսրայէլի ամբողջ տունը [գ]պնդերես ու խստասիրտ է:
8 Ահա՛ անոնց երեսին դէմ քու երեսդ [դ]պինդ ըրի, եւ անոնց ճակատին դէմ քու ճակատդ՝
կարծր: 9 Քու ճակատդ ադամանդի պէս ըրի՝ գայլախազէն աւելի կարծր: Մի՛ վախնար անոնցմէ, ու մի՛ զարհուրիր անոնց երեսէն, թէպէտ անոնք ըմբոստներու տուն են»:

10 Ապա ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, իմ բոլոր խօսքերս՝ որ քեզի պիտի ըսեմ, ընդունէ՛
սիրտիդ մէջ, լսէ՛ ականջներովդ, 11 ու գնա՛, մտի՛ր տարագիրներուն մէջ – քու ժողովուրդիդ որդիներուն մէջ –, խօսէ՛ անոնց, մտիկ ընեն կամ դադրին ունկնդրելէ, եւ ըսէ՛ անոնց. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ□»:

12 Այն ատեն Հոգին զիս յափշտակեց, ու ետեւէս մեծ [ե]շաչիւնի ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր. «Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրոջ փառքը իր տեղէն»: 13 Նաեւ լսեցի էակներուն թեւերուն

[գ] Եբր.՝ փուշեր ու տատասկներ

[դ] Եբր.՝ եւ ահա՛

[ե] Եբր.՝ տարածեց

[գ] Եբր.՝ անոր առջեւն ու ետեւը

[ա] Եբր.՝ կերցո՛ւր

[բ] Եբր.՝ ծանր

[գ] Եբր.՝ կարծր ճակատով

[դ] Եբր.՝ կարծր

[ե] Եբր.՝ շարժումի

իրարու [գ]դպչելուն աղմուկը, անոնց քովի անիւներուն աղմուկը, ու մեծ շաչիւնի մը աղմուկը: 14 Հոգին զիս յափշտակեց եւ տարաւ. ես դառնութեամբ, հոգիիս ցասումով գացի, ու Տէրոջ ձեռքը ուժովցաւ իմ վրաս: 15 Քոբար գետին քով բնակող Թելապիպի տարագիրներուն հասայ, եւ անոնց կեցած տեղը կեցայ: Հոն եօթը օր ապշած մնացի անոնց մէջ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԱՀԱՊԱՆ ԿԸ ԿԱՐԳԷ ԵԶԵԿԻԷԼԸ
(Եզեկ. 33. 1-9)

16 Եօթը օր ետք [է]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 17 «Մարդո՛ւ որդի, քեզ դէտ կարգեցի Իսրայէլի տան: Երբ խօսք մը լսես իմ բերանէս, զանոնք զգուշացո՛ւր իմ կողմէս: 18 Երբ ամբարիշտին ըսեմ. "Անշուշտ պիտի մեռնիս□, բայց դուն զայն չզգուշացնես, ամբարիշտին չխօսիս որ խրատուելով իր [ը]վատ ընթացքէն" հեռանայ եւ ողջ մնայ, այդ ամբարիշտը իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի, բայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի պահանջեմ: 19 Իսկ եթէ դուն ամբարիշտը զգուշացնես բայց ան իր ամբարշտութենէն ու վատ ընթացքէն չհեռանայ, ան իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի, սակայն դուն անձդ ազատած կ՚ըլլաս: 20 Եթէ արդարը իր արդարութենէն հեռանայ եւ անիրաւութիւն գործէ, ու ես անոր առջեւ գայթակղութիւն դնեմ, ան պիտի մեռնի: Զինք չզգուշացնելուդ համար՝ ան իր մեղքին մէջ պիտի մեռնի, եւ իր գործած արդարութիւնը պիտի չյիշուի. բայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի պահանջեմ: 21 Իսկ եթէ դուն արդարը զգուշացնես՝ որ արդարը չմեղանչէ, եւ ան չմեղանչէ, ան անշուշտ պիտի ապրի՝ խրատուելուն համար, ու դուն անձդ ազատած պիտի ըլլաս»:

ԵԶԵԿԻԷԼ ՊԻՏԻ ՉԿԱՐԵՆԱՅ ԽՕՍԻԼ

22 Հոն Տէրոջ ձեռքը իմ վրաս եղաւ, եւ ինծի ըսաւ. «Կանգնէ՛, [թ]դա՛շտը գնա, ու հոն քեզի հետ պիտի խօսիմ»: 23 Ես ալ կանգնեցայ, դաշտը գացի, եւ ահա՛ Տէրոջ փառքը հոն կեցած էր, այն փառքին պէս՝ որ Քոբար գետին քով տեսեր էի. ուստի երեսիս վրայ ինկայ: 24 Սակայն Հոգին [ժ]զիս համակեց", զիս ոտքերուս վրայ կայնեցուց, եւ ինծի հետ խօսելով ըսաւ. «Գնա՛, փակուէ՛ տանդ մէջ: 25 [ի]Արդարեւ, ո՛վ մարդու որդի, ահա՛ քու վրադ փոկեր պիտի դնեն ու քեզ պիտի կապեն անոնցմով, որպէսզի դուրս չելլես [լ]մարդոց մէջ: 26 Լեզուդ քիմքիդ պիտի փակցնեմ, համր պիտի ըլլաս, եւ իրենց համար կշտամբող մարդ պիտի չըլլաս, որովհետեւ անոնք ըմբոստներու տուն են: 27 Բայց երբ ես քեզի հետ խօսիմ, բերանդ պիտի բանամ եւ անոնց պիտի ըսես. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ□: Լսողը

[գ] Եբր.՝ համբուրուելուն

[է] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ը] Եբր.՝ ամբարիշտ ճամբայէն

[թ] Կամ՝ հովի՛տը

[ժ] Եբր.՝ մէջս մտաւ

[ի] Եբր.՝ Ու դո՛ւն

[լ] Եբր.՝ անոնց

թող լսէ, իսկ ունկնդրելէն դադրողը թող դադրի. քանի որ անոնք ըմբոստներու տուն են»:

ԵԶԵԿԻԷԼ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

4

«Նաեւ դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, ա՛ռ քեզի աղիւս մը ու դի՛ր զայն առջեւդ: Անոր վրայ
քաղա՛ք մը գծագրէ, այսինքն՝ Երուսաղէմը: 2 Պաշարո՛ւմ դիր անոր դէմ, մարտկո՛ց
կառուցանէ անոր դէմ, հողաբլո՛ւր բարձրացուր անոր դէմ, բանակավա՛յր [ա]հաստատէ
անոր դէմ, եւ ամէն կողմէ [բ]քարընկէցնե՛ր [գ]տեղաւորէ անոր դէմ: 3 Ապա ա՛ռ քեզի երկաթէ
տապակ մը, ու երկաթէ պարիսպի պէս դի՛ր զայն քու եւ քաղաքին միջեւ. [դ]ուղղէ՛ երեսդ
անոր դէմ՝ որ ան պաշարուի, ու պաշարէ՛ զայն: Ասիկա Իսրայէլի տան համար նշան
պիտի ըլլայ:

4 «Յետոյ պառկէ՛ քու ձախ կողմիդ վրայ, եւ դի՛ր անոր վրայ Իսրայէլի տան
անօրէնութիւնը: Անոր վրայ պառկած օրերուդ թիւով անոնց անօրէնութիւնը պիտի կրես, 5
քանի ես անոնց անօրէնութեան տարիները՝ օրերու թիւով քու վրադ դրի, երեք հարիւր
իննսուն օր, որպէսզի Իսրայէլի տան անօրէնութիւնը կրես: 6 Երբ այդ օրերը լրացնես,
կրկի՛ն պառկէ՝ քու աջ կողմիդ վրայ, որ քառասուն օր կրես Յուդայի տան անօրէնութիւնը:
Իւրաքանչիւր տարուան համար մէկ օր [ե]յատկացուցի քեզի:

7 «Ուղղէ՛ երեսդ դէպի Երուսաղէմի պաշարումը, մերկացո՛ւր բազուկդ եւ
մարգարէացի՛ր անոր դէմ: 8 Ահա՛ քու վրադ փոկեր պիտի դնեմ, որպէսզի մէկ կողմէդ
միւս կողմդ չդառնաս, մինչեւ որ պաշարումի օրերդ լրացնես:

9 «Նաեւ ա՛ռ քեզի ցորեն, գարի, բակլայ, ոսպ, կորեկ ու հաճար: Զանոնք դի՛ր անօթի
մը մէջ, եւ անոնցմէ հա՛ց շինէ քեզի: Կե՛ր զայն քու ձախ կողմիդ վրայ պառկած օրերուդ
թիւով՝ երեք հարիւր իննսուն օր: 10 Ուտելիք կերակուրդ կշիռով պիտի ըլլայ, օրը քսան
սիկղ. զայն ատեն-ատեն պիտի ուտես: 11 Ջուրն ալ չափով պիտի խմես՝ մէկ վեցերորդ
հիմէն. ատեն-ատեն պիտի խմես: 12 Ասիկա պիտի ուտես գարիէ շօթերու պէս
պատրաստելով. զայն մարդու կղկղանքի վրայ պիտի եփես՝ անոնց աչքերուն առջեւ»: 13
Տէրը ըսաւ. «Իսրայէլի որդիները ա՛յսպէս պիտի ուտեն իրենց անմաքուր հացը այն
ազգերուն մէջ՝ ուր զանոնք պիտի աքսորեմ»: 14 Ես ըսի. «Ո՜հ, Տէ՛ր Եհովա, ահա՛ իմ
անձս չեմ պղծած. մանկութենէս մինչեւ հիմա ինքնիրեն մեռած կամ գազանէ բզքտուած
անասունի միս կերած չեմ, ու բերանս պիղծ միս մտած չէ»: 15 Ինծի ըսաւ. «Նայէ՛, քեզի
մարդու կղկղանքի տեղ կովի [զ]քակոր տուի, որ հացդ անոր վրայ [է]եփես»:

16 Նաեւ ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, ահա՛ ես Երուսաղէմի մէջ հացին գաւազանը
պիտի կոտրեմ, ու հացը կշիռով եւ մտահոգութեամբ պիտի ուտեն, ու ջուրը չափով եւ

[ա] Եբր.՝ դիր

[բ] Եբր.՝ խոյե՛ր

[գ] Եբր.՝ դիր

[դ] Եբր.՝ հաստատէ՛

[ե] Եբր.՝ տուի

[զ] Եբր.՝ կղկղանք

[է] Եբր.՝ պատրաստես

*ապշութեամբ պիտի խմեն: 17 Արդարեւ հացի ու ջուրի կարօտ պիտի ըլլան, իրարու
ապշութեամբ պիտի նային, եւ իրենց անօրէնութեամբ պիտի [ը]մաշին»:*

ԵԶԵԿԻԷԼ ԿԸ ԿՏՐԷ ԻՐ ՄԱԶԵՐԸ

5

*«Նաեւ դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, ա՛ռ քեզի սուր դանակ մը – ա՛ռ քեզի սափրիչի ածելի մը –
եւ անցո՛ւր գլուխիդ վրայէն ու մօրուքիդ վրայէն: Յետոյ ա՛ռ քեզի կշիռք մը՝ կշռելու
համար, եւ բաժնէ՛ մազերդ. 2 մէկ երրորդը կրակո՛վ այրէ քաղաքին մէջտեղը՝ երբ
պաշարումի օրերը լրանան, մէկ երրորդը ա՛ռ ու դանակո՛վ զարկ անոր շուրջը, իսկ մէկ
երրորդը հովի՛ն ցրուէ. ես ալ անոնց ետեւէն սուր պիտի քաշեմ: 3 Ա՛ռ նաեւ անոնցմէ՝
փոքր թիւով, ու ծրարէ՛ զանոնք քղանցքիդ մէջ: 4 Դա՛րձեալ առ անոնցմէ, կրա՛կը նետէ
զանոնք եւ կրակո՛վ այրէ զանոնք. անկէ կրակ պիտի ելլէ ամբողջ Իսրայէլի տան դէմ»:*

*5 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ասիկա Երուսաղէմն է. զայն ազգերուն մէջ եւ
իր շրջակայ երկիրներուն մէջ դրի: 6 Ան իմ [ա]որոշումներուս դէմ աւելի ամբարշտութեամբ
ընդվզեցաւ՝ քան զինք շրջապատող ազգերը, եւ իմ կանոններուս դէմ՝ քան շրջակայ
երկիրները". որովհետեւ իմ որոշումներս մերժեցին եւ իմ կանոններովս չընթացան»: 7
Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Քանի ձեր շրջակայ ազգերէն աւելի
[բ]ապստամբ եղաք, իմ կանոններովս չընթացաք ու որոշումներս չկիրարկեցիք, ո՛չ ալ ձեր
շրջակայ [գ]հեթանոսներուն սովորութիւններուն համաձայն վարուեցաք, 8 Տէրը՝ Եհովան
սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ե՛ս ալ քեզի դէմ եմ, եւ ազգերուն աչքերուն առջեւ իմ
դատավճիռներս պիտի կիրարկեմ քու մէջդ: 9 Քու բոլոր գարշութիւններուդ համար
այնպիսի բան մը պիտի ընեմ քու մէջդ, որուն նմանը ո՛չ ըրած եմ, ո՛չ ալ պիտի ընեմ: 10
Հետեւաբար քու մէջդ հայրերը իրենց որդիները պիտի ուտեն, եւ որդիները իրենց հայրերը
պիտի ուտեն: Քեզի դէմ արձակուած դատավճիռները պիտի կիրարկեմ, ու քու բոլոր
ճողոպրածներդ ամէն հովի պիտի ցրուեմ□»: 11 «Հետեւաբար ես կ'ապրի՛մ,– կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– քանի դուն բոլոր պղծութիւններովդ ու բոլոր
գարշութիւններովդ իմ սրբարանս պղծեցիր, ես ալ անշուշտ քեզ պիտի [դ]կոտորեմ. իմ
աչքս պիտի չխղճայ, ու պիտի չխնայեմ: 12 Քու մէկ երրորդդ ժանտախտով պիտի մեռնի
կամ մէջդ սովով պիտի [ե]քնաջնջուի, մէկ երրորդը շուրջդ սուրով պիտի իյնայ, մէկ
երրորդն ալ ամէն հովի պիտի ցրուեմ, եւ անոնց ետեւէն սուր պիտի քաշեմ: 13 Այսպէս իմ
բարկութիւնս պիտի [զ]իրագործուի, ցասումս անոնց վրայ պիտի [է]իջեցնեմ ու [ը]հանդարտիմ:*

[ը] Կամ՝ նեխին

[ա] Կամ՝ որոշումներս ամբարշտութեան փոխեց՝ աւելի քան զինք շրջապատող ազգերը, եւ իմ կանոններս՝ աւելի քան շրջակայ երկիրները

[բ] Կամ՝ խռովայոյզ

[գ] Կամ՝ ազգերուն

[դ] Եբր.՝ պակսեցնեմ

[ե] Եբր.՝ սպառի

[զ] Եբր.՝ աւարտի

[է] Կամ՝ հանդարտեցնեմ

*Երբ իմ ցասումս անոնց վրայ իրագործեմ, պիտի գիտնան թէ ես՝ Տէրս՝ իմ
նախանձախնդրութեամբս խօսեցայ: 14 Քեզ աւերումի եւ նախատինքի պիտի [թ]վերածեմ
շուրջդ եղող ազգերուն մէջ, ամէն անցորդի աչքերուն առջեւ: 15 Երբ քու վրադ
դատավճիռները կիրարկեմ բարկութեամբ, ցասումով ու ցասումի յանդիմանութիւններով,
ասիկա քու շուրջդ եղող ազգերուն մէջ նախատինք, թամբասանք, խրատ եւ ապշութիւն
պիտի ըլլայ: Ես՝ Տէրս՝ խօսեցայ»: 16 «Երբ անոնց վրայ սովին չարաղէտ ու կործանարար
նետերը ղրկեմ,– որոնք ձեզ բնաջնջելու համար պիտի ղրկեմ,– սովը ձեր վրայ պիտի
[ժ]սաստկացնեմ եւ ձեզի համար հացին գաւազանը պիտի կոտրեմ: 17 Այսպէս ձեզի դէմ սով
ու չար գազաններ պիտի ղրկեմ, որոնք քեզ զաւակներէ պիտի զրկեն. ժանտախտ եւ արիւն
պիտի անցնին քու մէջէդ, ու սուր պիտի բերեմ քու վրադ: Ես՝ Տէրս՝ խօսեցայ»:*

ՏԷՐԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

6

*[ա]Տէրը խօսեցաւ'' ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, [բ]ուղղէ՛ երեսդ Իսրայէլի լեռներուն,
մարգարէացի՛ր անոնց դէմ, 3 եւ ըսէ՛. “Ո՛վ Իսրայէլի լեռներ, լսեցէ՛ք Տէր Եհովայի խօսքը:
Ա՛ս կը յայտարարէ Եհովան՝ Տէրը լեռներուն, բլուրներուն, ձորերուն ու հովիտներուն.
''Ահա՛ ես ձեր վրայ սուր պիտի բերեմ, եւ ձեր բարձր տեղերը պիտի կործանեմ: 4 Ձեր
բագինները աւերուած պիտի մնան, ձեր արեւի սիւնարձանները պիտի կոտրտին, ու ձեր
մէջէն խոցուածները ձեր չաստուածներուն առջեւ պիտի տապալեմ: 5 Իսրայէլի
որդիներուն դիակները իրենց չաստուածներուն առջեւ պիտի դնեմ, եւ ձեր ոսկորները ձեր
բագիններուն շուրջը պիտի ցրուեմ: 6 Ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ քաղաքները
աւերակ պիտի ըլլան ու բարձր տեղերը պիտի ամայանան, որպէսզի ձեր բագինները
աւերակ եւ ամայի ըլլան, ձեր չաստուածները կոտրտին ու [գ]ոչնչանան, ձեր արեւի
սիւնարձանները կործանուին, եւ ձեր գործերը փճանան: 7 Խոցուածները ձեր մէջ պիտի
իյնան, ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը''□»:
8 «Բայց երբ դուք երկիրներու մէջ ցրուիք, ձեզմէ մնացորդ մը պիտի թողում.– սուրէն
ազատուածները՝ ազգերուն մէջ: 9 Ձեր ազատուածները զիս պիտի յիշեն այն ազգերուն
մէջ՝ ուր պիտի գերեվարուին, [դ]երբ կոտրեմ իրենց պոռնկող եւ ինծմէ հեռացած սիրտը,
նաեւ իրենց չաստուածներուն հետ պոռնկող աչքերը'': Անոնք [ե]իրենց անձերէն'' պիտի*

[ը] **Կամ՝** վրէժ առնեմ

[թ] **Եբր.՝** դարձնեմ

[ժ] **Եբր.՝** աւելցնեմ

[ա] **Եբր.՝** Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] **Եբր.՝** դի՛ր

[գ] **Եբր.՝** դադրին

[դ] **Կամ՝** որովհետեւ կոտրուեցայ իրենց պոռնկող եւ ինծմէ հեռացած սիրտով, նաեւ իրենց չաստուածներուն հետ պոռնկող աչքերով

[ե] **Եբր.՝** իրենցմէ

զզուին՝ իրենց գործած չարիքներուն ու բոլոր գարշութիւններուն պատճառով: 10 Պիտի
գիտնան թէ ես՝ Տէրս՝ [գ]ընդունայն չխօսեցայ թէ այս չարիքը անոնց պիտի ընեմ»: 11 Տէրը՝
Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ծա՛փ զարկ, ոտքդ գետի՛նը զարկ եւ ըսէ՛. "Ափսո՛ս
Իսրայէլի տան բոլոր չարաղէտ գարշութիւններուն համար, որովհետեւ սուրով, սովով ու
ժանտախտով պիտի իյնան: 12 Հեռու եղողը ժանտախտով պիտի մեռնի, մօտ եղողը
սուրով պիտի իյնայ, իսկ մնացողը՝ որ [է]պաշարուած է՝ սովով պիտի մեռնի: Այսպէս իմ
ցասումս պիտի [ը]իրագործեմ անոնց վրայ: 13 Երբ անոնց խոցուածները փռուած ըլլան
իրենց չաստուածներուն մէջտեղը՝ իրենց բագիններուն շուրջը, ամէն բարձր բլուրի վրայ,
բոլոր լեռներուն գագաթը, ամէն կանաչազարդ ծառի տակ եւ ամէն տերեւախիտ բեւեկնիի
տակ, այն տեղը՝ ուր անոնք իրենց բոլոր չաստուածներուն անոյշ հոտ [թ]կը մատուցանէին",
պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը: 14 Այսպէս իմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի երկարեմ, ու
երկիրը՝ այսինքն անոնց բոլոր բնակած տեղերը՝ ամայի պիտի դարձնեմ, Դեբղայի կողմը
եղող անապատէն աւելի ամայի, եւ պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄՕՏԱԼՈՒՏ ՎԱԽՃԱՆԸ

7

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.

2 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, մտի՛կ ըրէ.
Տէրը՝ Եհովան Իսրայէլի [բ]երկրին սա՛ կը յայտարարէ.
"Վախճան մը կու գայ. երկրին չորս անկիւններուն վրայ վախճանը կը հասնի:

3 Հիմա քու վրադ վախճանը պիտի գայ,
Եւ իմ բարկութիւնս քու վրադ պիտի ղրկեմ.
Քու [գ]արարքներուդ համաձայն քեզ պիտի դատեմ,
Բոլոր գարշութիւններուդ պատիժը քու վրադ պիտի [դ]բերեմ:

4 Իմ աչքս քեզի պիտի չխղճայ, եւ պիտի չխնայեմ.
Հապա [ե]արարքներուդ պատիժը քու վրադ պիտի բերեմ",
Ու գարշութիւններդ քու մէջդ պիտի ըլլան,
Եւ պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

5 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.

[գ] Եբր.՝ ձրի

[է] Կամ՝ պահուած

[ը] Եբր.՝ աւարտեմ

[թ] Եբր.՝ կու տային

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ հողին

[գ] Եբր.՝ ճամբաներուդ

[դ] Եբր.՝ դնեմ

[ե] Եբր.՝ ճամբաներդ քու վրադ պիտի դնեմ

«Չարիք մը, միակ չարիք մը ահա՛ կը հասնի.
6 Վախճանը կը հասնի, վախճանը կը հասնի.
Քեզի դէմ արթնցաւ, ահա՛ կը հասնի:
7 Ո՛վ երկրին բնակիչը, կարգը քեզի կու գայ.
Ժամանակը կու գայ, [գ]խռովութեա՛ն օրը կը մօտենայ,
Ո՛չ թէ լեռներուն ցնծութեան ճիչը:
8 Հիմա մօտերս իմ ցասումս քու վրադ պիտի թափեմ,
Ու բարկութիւնս քու վրադ պիտի [է]իրագործեմ.
Քու արարքներուդ համաձայն քեզ պիտի դատեմ,
Բոլոր գարշութիւններուդ պատիժը քու վրադ պիտի [ը]բերեմ:
9 Իմ աչքս պիտի չխղճայ, եւ պիտի չխնայեմ.
Քու արարքներուդ պատիժը քու վրադ պիտի բերեմ,
Ու գարշութիւններդ քու մէջդ պիտի ըլլան,
Եւ պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ կը զարնեմ»:
10«Ահա՛ օրը, ահա՛ կու գայ.
Կարգը քեզի [թ]հասաւ,
Գաւազանը ընձիւղեցաւ, հպարտութիւնը ծաղկեցաւ:
11 Բռնութիւնը ելաւ եւ ամբարշտութեան գաւազան եղաւ:
Անոնցմէ ո՛չ մէկը պիտի մնայ.
Անոնց բազմութենէն եւ ստացուածքէն ոչինչ պիտի մնայ.
Անոնց մէջ [ժ]սուգ պիտի չըլլայ»:
12 «Ատենը եկաւ, օրը մօտեցաւ.
Գնողը թող չուրախանայ, ո՛չ ալ ծախողը սգայ,
Քանի որ անոր ամբողջ բազմութեան վրայ բարկութիւն կայ.
13 Որովհետեւ ծախողը ծախուածին պիտի չվերադառնայ,
Թէեւ ողջ ըլլան.
Արդարեւ անոր ամբողջ բազմութեան մասին եղած տեսիլքը [ի]պիտի չխափանուի",
Ո՛չ մէկը իր կեանքին անօրէնութեամբ պիտի ուժովնայ:
14 Փողը հնչեցուցին, ամէն ինչ պատրաստ է,
Բայց պատերազմի գացող չկայ,
Որովհետեւ իմ բարկութիւնս անոր ամբողջ բազմութեան վրայ է»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵՂՔԻՆ ՊԱՏԻԺԸ

15 «Դուրսը սուր պիտի ըլլայ, իսկ ներսը՝ ժանտախտ եւ սով.

[գ] Կամ՝ խուճապի՛

[է] Եբր.՝ աւարտեմ

[ը] Եբր.՝ դնեմ

[թ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[ժ] Կամ՝ վայելչութիւն

[ի] Եբր.՝ ետ պիտի չդառնայ

Ա՛ն որ դաշտն է՝ սուրով պիտի մեռնի,
Ա՛ն որ քաղաքին մէջ է՝ սովն ու ժանտախտը զինք պիտի լափեն:
16 Անոնցմէ [լ]ճողոպրածները պիտի ազատին,
Ու լեռները ապաստանելով՝ ձորերու աղաւնիներուն պէս պիտի ըլլան.
Բոլորն ալ պիտի [խ]հառաչեն, իւրաքանչիւրը իր անօրէնութեան համար:
17 Բոլոր ձեռքերը պիտի թուլնան,
Բոլոր ծունկերը ջուրի պէս պիտի [ծ]հոսին:
18 Անոնք [կ]քուրձ պիտի հագնին",
Եւ ահուդողը պիտի ծածկէ զանոնք.
Ամէն երեսի վրայ ամօթ պիտի ըլլայ,
Ու անոնց բոլոր գլուխներուն վրայ՝ կնտութիւն:
19 Իրենց արծաթը փողոցներուն մէջ պիտի նետեն,
Եւ իրենց ոսկին կեղտ պիտի սեպուի.
Անոնց արծաթն ու ոսկին պիտի չկարենան զիրենք ազատել
Տէրոջ ցասումին օրը.
Իրենց անձը պիտի չկշտացնեն,
Ո՛չ ալ իրենց ընդերքը լեցնեն,
Որովհետեւ ատիկա իրենց անօրէնութեան գայթակղութիւնը եղաւ:
20 [հ]Իրենց փառաւոր զարդով խրոխտացան",
Եւ [ձ]անոր մէջ" իրենց գարշութիւններուն, իրենց պղծութիւններուն պատկերները շինեցին.
Հետեւաբար զայն կեղտի պիտի [ղ]վերածեմ:
21 Զայն օտարներուն ձեռքը պիտի մատնեմ՝ իբր կողոպուտ,
Նաեւ երկրի ամբարիշտներուն՝ իբր աւար,
Ու զայն պիտի պղծեն:
22 Իմ երեսս անոնցմէ պիտի դարձնեմ,
Եւ իմ [ճ]սրբարանս պիտի պղծեն.
Հոն աւազակներ պիտի մտնեն,
Ու զայն պիտի պղծեն»:
23 «Շղթա՛յ մը շինէ,
Որովհետեւ երկիրը [մ]ոճիրներով լեցուած է,

[լ] Եբր.՝ ազատուածները

[խ] Եբր.՝ գոռան

[ծ] Եբր.՝ երթան

[կ] Եբր.՝ քուրձով պիտի գօտեւորուին

[հ] Եբր.՝ Իր փառաւոր զարդը իրեն խրոխտութիւն ըրաւ

[ձ] Կամ՝ անով

[ղ] Եբր.՝ դարձնեմ

[ճ] Եբր.՝ վերապահուած տեղս

[մ] Եբր.՝ արիւնալի դատաստաններով

Քաղաքն ալ բռնութեամբ լեցուած է:
24 [յ]Ազգերուն ամենէն չարերը պիտի բերեմ,
Եւ անոնց տուներուն պիտի տիրանան:
Զօրեղներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի դադրեցնեմ,
Ու անոնց սուրբ տեղերը պիտի պղծուին:
25 Կործանումը կը հասնի.
Խաղաղութիւն պիտի փնտռեն, բայց պիտի չգտնուի:
26 Աղէտի վրայ աղէտ պիտի հասնի,
Գոյժի վրայ գոյժ պիտի ըլլայ.
Ուստի մարգարէէն տեսիլք պիտի պահանջեն,
Սակայն քահանայէն օրէնքը կորսուած պիտի ըլլայ, ու երէցներէն՝ խորհուրդը:
27 Թագաւորը պիտի սգայ,
Իշխանը [ն]սոսկում պիտի հագնի,
Երկրին ժողովուրդին ձեռքերը պիտի [շ]թուլնան.
Անոնց [ո]արարքներուն համաձայն պիտի վարուիմ իրենց հետ,
Անոնց դատավճիռներուն համաձայն պիտի դատեմ զանոնք,
Ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

ԵԶԵԿԻԷԼԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՍԻԼՔԸ
(8. 1-10. 22)

ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

8

Վեցերորդ տարին, վեցերորդ ամսուան հինգերորդ օրը, մինչ ես տանս մէջ նստած էի
եւ Յուդայի երէցները առջեւս նստած էին, հոն Տէրոջ՝ Եհովայի ձեռքը վրաս իջաւ: 2
Նայեցայ, եւ ահա՛ մարդու նմանութիւն մը կար՝ կրակի երեւոյթով. անոր մէջքին երեւոյթէն
վար կրակ էր, իսկ անոր մէջքէն վեր ցոլքի երեւոյթ մը կար, ոսկեպղինձի դրսերեւոյթին
պէս: 3 Ան ձեռքի կերպար մը երկարեց, գլուխիս մազափունջերէն բռնեց, եւ Հոգին զիս
երկրի ու երկինքի մէջտեղ [պ]վերցուց. զիս Աստուծոյ տեսիլքներուն մէջ Երուսաղէմ տարաւ,
դէպի հիւսիս նայող ներքին դրան մուտքը, ուր նախանձի մղող Նախանձի [ջ]կուռքը կար: 4
Եւ ահա՛ հո՛ն էր Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը, դաշտին մէջ տեսած տեսիլքիս նման:
5 Այն ատեն ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, այժմ վերցո՛ւր աչքերդ դէպի հիւսիս»: Աչքերս
դէպի հիւսիս վերցուցի, եւ ահա՛ այս Նախանձի կուռքը կար՝ զոհասեղանին դրան մուտքին
հիւսիսային կողմը: 6 Ուստի ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, կը տեսնե՞ս ի՛նչ կ՚ընեն, այն մեծ

[յ] Կամ՝ Հեթանոսներուն

[ն] Եբր.՝ ամայութիւն

[շ] Եբր.՝ շփոթին

[ո] Եբր.՝ ճամբաներուն

[պ] Կամ՝ յափշտակեց

[ջ] Եբր.՝ կուռքին պատկերը

գարշութիւնները՝ որ Իսրայէլի տունը հոս կը գործէ, որպէսզի ես հեռանամ իմ
սրբարանէս: Բայց անգա՛մ մըն ալ դարձիր, եւ աւելի մեծ գարշութիւններ պիտի տեսնես»:
7 Ջիս գաւիթին մուտքը տարաւ, ու նայեցայ, եւ ահա՛ պատին վրայ ծակ մը կար: 8
Ուստի ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, այժմ ծակէ՛ այս պատը»: Երբ պատը ծակեցի, ահա՛
դուռ մը կար: 9 Ինծի ըսաւ. «Մտի՛ր ու տե՛ս այն վատ գարշութիւնները, որ անոնք հոս կը
գործեն»: 10 Ուստի մտայ եւ նայեցայ, եւ ահա՛ ամէն տեսակ սողուններու կերպարներ,
պիղծ անասուններու պատկերներ, եւ Իսրայէլի տան բոլոր չաստուածները պատին վրայ
բոլորածեւ գծուած էին: 11 Անոնց առջեւ Իսրայէլի տան երէցներէն եօթանասուն մարդ
կայնած էր. Սափանի որդին՝ Յեզոնիա ալ անոնց մէջ կայնած էր: Իւրաքանչիւրը ձեռքը
բուրվառ մը ունէր, եւ անուշահոտ խունկի ամպ մը կը բարձրանար: 12 Տէրը ինծի ըսաւ.
«Մարդո՛ւ որդի, կը տեսնե՞ս թէ ինչե՛ր կ՚ընեն Իսրայէլի տան երէցները խաւարին մէջ,
իւրաքանչիւրը իր [գ]ծածուկ պատկերատան" մէջ. որովհետեւ անոնք կ՚ըսեն. “Տէրը մեզ չի
տեսներ. Տէրը երկիրը լքած է□»: 13 Նաեւ ինծի ըսաւ. «Անգա՛մ մըն ալ դարձիր, եւ անոնց
գործած աւելի մեծ գարշութիւնները պիտի տեսնես»:
14 Յետոյ զիս Տէրոջ տան դէպի հիւսիս նայող դրան մուտքը տարաւ, եւ ահա՛ հոն
Թամուզի համար լացող կիներ նստած էին: 15 Ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, կը տեսնե՞ս.
անգա՛մ մըն ալ դարձիր, ու ասոնցմէ աւելի մեծ գարշութիւններ պիտի տեսնես»:
16 Ապա զիս Տէրոջ տան ներքին գաւիթը տարաւ. եւ ահա՛ Տէրոջ տաճարին մուտքը,
ներքնագաւիթին ու զոհասեղանին մէջտեղ, շուրջ քսանհինգ մարդ կար: Անոնք իրենց
կռնակը Տէրոջ տաճարին դարձուցած էին, իսկ երեսը՝ դէպի արեւելք, եւ արեւին
կ՚երկրպագէին՝ դէպի արեւելք: 17 Ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, տեսա՞ր. միթէ Յուդայի
տան [դ]պզտի՞կ բան կը թուի" ընել իրենց հոս գործած գարշութիւնները, որ երկիրն ալ
բռնութեամբ կը լեցնեն, ու դարձեալ զիս կը գրգռեն. ահա՛ բարունակը իրենց քիթին [ե]կը
դնեն": 18 Ես ալ ցասումով պիտի վարուիմ անոնց հետ. աչքս պիտի չխղճայ, ու պիտի
չխնայեմ. անոնք իմ ականջներուս բարձր ձայնով պիտի գոչեն, սակայն անոնց մտիկ
պիտի չընեմ»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԿԸ ՊԱՏԺՈՒԻ

9

Ապա բարձր ձայնով գոչեց իմ ականջներուս. «Մօտեցուցէ՛ք քաղաքը [ա]պատժողները,
իւրաքանչիւրը իր ձեռքը ունենալով իր կործանարար գործիքը»: 2 Եւ ահա՛ դէպի հիւսիս
նայող վերի դրան ճամբայէն վեց մարդ եկաւ. իւրաքանչիւրին բնաջնջումի գործիքը իր
ձեռքն էր: Անոնց մէջ կտաւէ հանդերձ հագած մարդ մը կար, որ մէջքը գրագիրի
կաղամար ունէր: Անոնք եկան ու պղինձէ զոհասեղանին քով կայնեցան: 3 Իսրայէլի
Աստուծոյն փառքը բարձրացաւ քերովբէէն՝ որուն վրայ էր, եւ տան սեմը իջաւ: Կտաւէ
հանդերձ հագած ու մէջքը գրագիրի կաղամար ունեցող մարդը կանչեց, 4 եւ Տէրը անոր
ըսաւ. «Քաղաքի՛ն մէջէն – Երուսաղէմի մէջէն – անցիր ու նշա՛ն դիր անոր մէջ գործուած
բոլոր գարշութիւններուն համար հառաչող եւ հեծեծող մարդոց ճակատներուն վրայ»: 5

[գ] Եբր.՝ պատկերներու ներքին սենեակին

[դ] Եբր.՝ թեթե՞ւ բան է

[ե] Կամ՝ կ՚երկարեն

[ա] Եբր.՝ հատուցանողները

Յետոյ [բ]լսեցի թէ" միւսներուն ըսաւ. «Քաղաքէ՛ն անցէք անոր ետեւէն, ու զարկէ՛ք. ձեր
աչքերը թող չխղճան, եւ մի՛ խնայէք: 6 Մեռցուցէ՛ք, կոտորեցէ՛ք ծերը, երիտասարդն ու
կոյսը, մանուկներն ու կիները. բայց վրան նշան ունեցող ո՛չ մէկուն մօտեցէք. սկսեցէ՛ք իմ
սրբարանէս»: Ուստի տան առջեւ եղող երէց մարդոցմէն սկսան: 7 Ապա անոնց ըսաւ.
«Պղծեցէ՛ք տունը, եւ լեցուցէ՛ք գաւիթները [գ]սպաննուածներով. դո՛ւրս ելէք»: Անոնք ալ
դուրս ելան ու քաղաքին մէջ զարկին:

8 Քանի զանոնք զարկին ու ես **ողջ** մնացի, երեսիս վրայ ինկայ եւ աղաղակեցի. «Ո՜հ,
Տէ՛ր Եհովա, Երուսաղէմի վրայ քու ցասումդ թափելով՝ Իսրայէլի ամբողջ մնացորդը
պիտի բնաջնջե՞ս»:

9 Ինծի ըսաւ. «Իսրայէլի եւ Յուդայի տան անօրէնութիւնը չափազանց մեծ է. երկիրը
արիւնով լեցուած է, քաղաքն ալ անիրաւութեամբ լեցուած է. որովհետեւ ըսին. “Տէրը
երկիրը լքած է. Տէրը **մեզ** չի տեսներ□: 10 Ուստի իմ աչքս ա՛լ պիտի չխղճայ, ու պիտի
չխնայեմ. իրենց [դ]արարքներուն **պատիժը** իրենց վրայ պիտի բերեմ"»:

11 Ահա՛ կտաւէ **հանդերձ** հագած եւ մէջքը կաղամար ունեցող մարդը լուր բերաւ՝
ըսելով. «Ինծի հրամայածիդ համաձայն ըրի»:

ՏԷՐՈՋ ՓԱՌՔԸ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՅ ՏԱՃԱՐԷՆ

10

Յետոյ նայեցայ, եւ ահա՛ քերովբէներուն գլուխին վերեւ եղող հաստատութեան մէջ՝
շափիւղայ քարի պէս **բան մը** երեւցաւ անոնց վրայ, գահի նմանութեան երեւոյթին պէս: 2
[ա]Տէրը կտաւէ **հանդերձ** հագած մարդուն ըսաւ. «Մտի՛ր քերովբէին տակ եղող անիւներուն
մէջտեղ, լեցո՛ւր ափերդ քերովբէներուն մէջտեղ եղող կրակի կայծերով, ու ցանէ՛
քաղաքին վրայ»: Ան ալ մտաւ իմ աչքերուս **առջեւ:** 3 Երբ այդ մարդը մտաւ, քերովբէները
տան աջ կողմը կեցած էին, եւ ամպը ներքին գաւիթը լեցուցած էր: 4 Տէրոջ փառքը
քերովբէէն բարձրացաւ ու տան սեմը **իջաւ.** տունը ամպով լեցուեցաւ, նաեւ գաւիթը Տէրոջ
փառքին պայծառութեամբ լեցուեցաւ: 5 Քերովբէներու թեւերուն ձայնը մինչեւ արտաքին
գաւիթը կը լսուէր, Ամենակարող Աստուծոյ ձայնին պէս՝ երբ կը խօսի: 6 Երբ կտաւէ
հանդերձ հագած մարդուն հրամայեց. “Կրա՛կ առ քերովբէներուն մէջտեղ եղող
անիւներուն մէջէն□, ան գնաց անիւներուն քով կեցաւ: 7 Քերովբէ մը իր ձեռքը
քերովբէներուն մէջէն երկարեց կրակին՝ որ քերովբէներուն մէջտեղն էր, **անկէ** առաւ եւ
կտաւէ **հանդերձ** հագնողին ափերուն մէջ դրաւ: 8 Ան ալ առաւ ու դուրս ելաւ:
(Քերովբէներու թեւերուն տակ մարդու ձեռքի կերպար մը կ’երեւնար:)

9 Մինչ կը նայէի, ահա՛ քերովբէներուն քով չորս անիւ կար, [բ]իւրաքանչիւր քերովբէի
քով մէկ անիւ": Անիւներուն երեւոյթը ոսկեքարի դրսերեւոյթին պէս էր: 10 **Ինչ կը
վերաբերի** անոնց երեւոյթին, անոնք չորսն ալ մէ՛կ նմանութիւն ունէին, որպէս թէ անիւ մը
ուրիշ անիւի մը մէջտեղը ըլլար: 11 Երբ երթային՝ իրենց չորս կողմերուն վրայ կ’երթային.

[բ] Եբր.՝ իմ ականջիս

[գ] Եբր.՝ խոցուածներով

[դ] Եբր.՝ ճամբան իրենց գլուխին վրայ պիտի դնեմ

[ա] Եբր.՝ Ան

[բ] Եբր.՝ մէկ քերովբէի քով անիւ մը, եւ ուրիշ քերովբէի մը քով՝ ուրիշ անիւ մը

գացած ատեն իրենց աջ կամ ձախ կողմը չէին դառնար, հապա ո՛ր տեղը որ գլուխը կը
նայէր, անոր կը հետեւէին. գացած ատեն չէին դառնար: 12 Անոնց ամբողջ մարմինը,
կռնակը, ձեռքերը, թեւերն ու անիւները, այսինքն՝ այդ չորսին անիւները, ամէն կողմէ
աչքերով լեցուն էին: 13 Ինչ կը վերաբերի անիւներուն, [գ]լսեցի թէ՝ անոնք կոչուեցան.
“[դ]Թաթառ□: 14 Իւրաքանչիւրը չորս երես ունէր.– առաջին երեսը քերովբէի երես էր,
երկրորդ երեսը՝ մարդու երես էր, երրորդը՝ առիւծի երես էր, չորրորդը՝ արծիւի երես էր: 15
Քերովբէները բարձրացան. ասոնք էին այն էակները՝ որ տեսեր էի Քոբար գետին քով: 16
Երբ քերովբէները կ՚երթային, անիւներն ալ անոնց քովէն կ՚երթային: Երբ քերովբէները՝
երկրէն բարձրանալու համար՝ իրենց թեւերը վերցնէին, անիւներն ալ անոնց քովէն չէին
[ե]զատուեր: 17 Երբ անոնք կենային, ասոնք ալ կը կենային. երբ անոնք բարձրանային,
ասոնք ալ կը բարձրանային անոնց հետ. որովհետեւ անոնց մէջ էակներուն ոգին կար:
18 Տէրոջ փառքը տան սեմին վրայէն ելաւ ու քերովբէներուն վրայ կեցաւ: 19 Իմ
աչքերուս առջեւ քերովբէները իրենց թեւերը վերցուցին ու երկրէն բարձրացան. երբ դուրս
ելան՝ անիւներն ալ իրենց հետ էին: Տէրոջ տան արեւելեան դրան մուտքը կեցան, եւ
Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը անոնց վրայ էր՝ վերեւը: 20 Ասոնք էին այն էակները՝ որ
տեսեր էի Իսրայէլի Աստուծոյն տակ, Քոբար գետին քով, ու գիտցայ թէ անոնք
քերովբէներ են: 21 Իւրաքանչիւրը չորս երես ունէր, իւրաքանչիւրը՝ չորս թեւ, եւ անոնց
թեւերուն տակ մարդու ձեռքերու նմանութիւն կար: 22 Իսկ անոնց երեսներուն
նմանութիւնը այն երեսներուն պէս էր՝ որ Քոբար գետին քով տեսեր էի, թէ՛ անոնց տեսքը
եւ թէ իրենք. իւրաքանչիւրը շիտակ յառաջ կ՚երթար:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ

11

Հոգին զիս յափշտակեց ու Տէրոջ տան արեւելեան դուռը տարաւ, որ դէպի արեւելք կը
նայի, եւ ահա՛ դրան մուտքը քսանհինգ մարդ կար. անոնց մէջ Ազուրի որդին՝ Յեզոնիան
ու Բանեայի որդին՝ Փաղատիան տեսայ – ժողովուրդին իշխանաւորները:
2 Ան ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի,
Ահա՛ւասիկ այն մարդիկը՝ որ անօրէնութիւն կը մտածեն,
Ու չար խորհուրդ կու տան այս քաղաքին:
3 Անոնք կ՚ըսեն. “[ա]Ատենը չէ տուներ կառուցանելու.
Այս քաղաքը կաթսան է, ու մենք միսն ենք□:
4 Ուստի մարգարէացի՛ր անոնց դէմ,
Մարգարէացի՛ր, մարդո՛ւ որդի»:
5 Այն ատեն Տէրոջ Հոգին [բ]զիս համակեց՝
Եւ ինծի ըսաւ. «Ըսէ՛. “Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Դուք ատիկա կ՚ըսէք, ո՛վ Իսրայէլի տունը.

[գ] Եբր.՝ իմ ականջիս

[դ] Կամ՝ Դիւրաթաւալ

[ե] Եբր.՝ վերադառնար

[ա] Եբր.՝ Մօտ

[բ] Եբր.՝ վրաս ինկաւ

Բայց ես ձեր [գ]մտածումը գիտեմ:
6 Դուք այս քաղաքին մէջ ձեր [դ]սպաննուածները շատցուցիք,
Եւ անոր փողոցները սպաննուածներով լեցուցիք"□»:
7 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Ձեր սպաննուածները՝ որ անոր մէջ դրիք,
Անոնք միսն են, ան ալ կաթսան է.
Բայց ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ:
8 Դուք սուրէն վախցաք,
Ու ես սուրը պիտի բերեմ ձեր վրայ,—
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:—
9 Ձեզ անոր մէջէն պիտի հանեմ,
Ձեզ օտարներուն ձեռքը պիտի մատնեմ,
Եւ ձեզի դէմ իմ դատավճիռներս պիտի կիրարկեմ:
10 Դուք սուրով պիտի իյնաք.
Իսրայէլի հողամասին մէջ ձեզ պիտի դատեմ,
Ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը:
11 Այս քաղաքը ձեզի համար կաթսայ պիտի չըլլայ,
Որ դուք անոր մէջ միս ըլլաք.
Իսրայէլի հողամասին մէջ ձեզ պիտի դատեմ,
12 Ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը.
Քանի որ իմ կանոններովս չընթացաք
Եւ իմ որոշումներս չկիրարկեցիք,
Հապա ձեր շուրջը եղող [ե]հեթանոսներուն սովորութիւններուն համաձայն վարուեցաք»:

13 Մինչ կը մարգարէանայի, Բանեայի որդին՝ Փաղատիա մեռաւ: Այն ատեն երեսիս վրայ ինկայ ու բարձր ձայնով աղաղակեցի. «Ո՜հ, Տէ՛ր Եհովա, միթէ Իսրայէլի մնացորդը ամբողջովին պիտի [զ]բնաջնջե՞ս»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

14 Այն ատեն [է]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 15 «Մարդո՛ւ որդի, քու եղբայրներդ, այսինքն՝ եղբայրներդ, ազգականներդ եւ ամբողջ Իսրայէլի տունը, բոլորը այն մարդիկն են՝ որոնց Երուսաղէմի բնակիչները ըսին. "Հեռացէ՛ք Տէրոջ քովէն. այս երկիրը մեզի՛ տրուած է իբր ստացուածք□»:
16 «Հետեւաբար ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
Թէպէտ զանոնք հեռացուցի հեթանոսներուն մէջ
Ու ցրուեցի երկիրներուն մէջ,

[գ] Եբր.՝ հոգիին մէջ բարձրացածը

[դ] Եբր.՝ խոցուածները

[ե] Կամ՝ ազգերուն

[զ] Եբր.՝ սպառե՞ս

[է] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

Անոնց գացած երկիրներուն մէջ
Իրենց սրբարան պիտի ըլլամ քիչ մը ատեն”»:
17 «Հետեւաբար ըսէ՛. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Ձեզ պիտի հաւաքեմ ժողովուրդներէն,
Ձեզ պիտի ժողվեմ այն երկիրներէն՝
Ուր դուք ցրուած էք,
Ու ձեզի պիտի տամ Իսրայէլի [ը]երկիրը:
18 Հոն պիտի երթան,
Եւ անոր բոլոր պղծութիւնները,
Անոր բոլոր գարշութիւնները անկէ պիտի հեռացնեն:
19Անոնց մէ՛կ սիրտ պիտի տամ,
[թ]Անոնց ներսը նոր հոգի պիտի դնեմ.
Անոնց մարմինէն քարեղէն սիրտը պիտի հանեմ,
Եւ անոնց մարմնեղէն սիրտ պիտի տամ.
20 Որպէսզի իմ կանոններովս ընթանան,
Իմ որոշումներս պահեն ու զանոնք գործադրեն:
Անոնք իմ ժողովուրդս ըլլան,
Ես ալ անոնց Աստուածը ըլլամ:
21 Բայց անոնց՝ որոնց սիրտը կ՚ընթանայ իրենց [ժ]կամքին պղծութիւններուն
Ու գարշութիւններուն համաձայն,
Անոնց [ի]արարքներուն պատիժը իրենց վրայ պիտի բերեմ",
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան”»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌՔԸ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

22 Քերովբէները իրենց թեւերը վերցուցին. անիւները անոնց հետ էին, եւ Իսրայէլի
Աստուծոյն փառքը անոնց վրայ էր՝ վերեւը: 23 Տէրոջ փառքը քաղաքին մէջտեղէն
բարձրացաւ, ու քաղաքին արեւելեան կողմը եղող լերան վրայ կեցաւ:
24 Յետոյ Հոգին զիս յափշտակեց եւ Քաղդէաստան տարաւ, տարագիրներուն քով.
ասիկա եղաւ տեսիլքի մէջ՝ Աստուծոյ Հոգիով, ու տեսած տեսիլքս իմ վրայէս
[լ]անհետացաւ: 25 Ես ալ տարագիրներուն խօսեցայ այն բոլոր բաներուն մասին՝ որ Տէրը
ինծի ցոյց տուեր էր:

ՄԱՐԳԱՐԷՆ ԻԲՐ ՏԱՐԱԳԻՐ

12

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, դուն ըմբոստներու տան մէջ կը

[ը] Եբր.՝ հողը

[թ] Եբր.՝ Ձեր

[ժ] Եբր.՝ սիրտին

[ի] Եբր.՝ ճամբան իրենց գլուխին վրայ պիտի դնեմ

[լ] Եբր.՝ բարձրացաւ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

բնակիս: Անոնք աչքեր ունին՝ տեսնելու համար, բայց չեն տեսներ. ականջներ ունին՝
լսելու համար, սակայն չեն լսեր. որովհետեւ, անոնք ըմբոստներու տուն են: 3 Դո՛ւն,
մարդո՛ւ որդի, քեզի տարագրութեա՛ն գոյքեր պատրաստէ, եւ ցերե՛կը տարագրուէ անոնց
աչքերուն առջեւ: Քու եղած տեղէդ ուրի՛շ տեղ մը տարագրուէ անոնց աչքերուն առջեւ.
թերեւս [բ]ուշադրութիւն դարձնեն, թէեւ անոնք" ըմբոստներու տուն են: 4 Անոնց աչքերուն
առջեւ ցերե՛կը դուրս հանէ գոյքերդ, տարագրութեան գոյքերու պէս. բայց դուն անոնց
աչքերուն առջեւ իրիկո՛ւնը դուրս ելիր, տարագրութեան գացողներու պէս: 5 Անոնց
աչքերուն առջեւ պարի՛սպը ծակէ եւ անկէ՛ հանէ գոյքերդ: 6 Անոնց աչքերուն առջեւ
ուսի՛դ վրայ վերցուր զանոնք եւ աղջամուղջի՛ն դուրս հանէ. երե՛սդ ծածկէ, որպէսզի
երկիրը չտեսնես. քանի որ քեզ [գ]նշան կարգեցի Իսրայէլի տան»:

7 Ինչպէս ինծի հրամայուեցաւ՝ այնպէս ըրի. գոյքերս տարագրութեան գոյքերու պէս
ցերեկը դուրս հանեցի, իրիկունը ձեռքովս պարիսպը ծակեցի, եւ աղջամուղջին դուրս
հանեցի. անոնց աչքերուն առջեւ ուսիս վրայ վերցուցի: 8 Առտուն [դ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝
ըսելով. 9 «Մարդո՛ւ որդի, Իսրայէլի տունը, այդ ըմբոստներու տունը, քեզի չըսա՞ւ. "Այդ
ի՞նչ կ'ընես□: 10 Անոնց ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Սա՛ պատգամը
Երուսաղէմի մէջ եղող իշխանին ու հոն բնակող Իսրայէլի ամբողջ տան համար է"□: 11
Ըսէ՛.

"Ես ձեզի համար նշան եմ:
Ես ինչպէս ըրի, անոնց այնպէս պիտի ըլլայ:
Անոնք պիտի հեռանան ու տարագրութեան երթան:
12 Անոնց մէջ եղող իշխանը
Իր ուսին վրայ բեռ պիտի վերցնէ,
Եւ աղջամուղջին դուրս պիտի ելլէ.
Պարիսպը պիտի ծակեն, որպէսզի անկէ հանեն:
Ան իր երեսը պիտի ծածկէ,
Որպէսզի երկիրը աչքով չտեսնէ:
13 Անոր վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ,
Ու որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի:
Զինք Բաբելոն՝
Քաղդէացիներու երկիրը պիտի տանիմ.
Ինք այդ տեղը պիտի չտեսնէ,
Թէպէտ հոն պիտի մեռնի:
14 Իր շուրջը եղող բոլոր օգնականները
Եւ իր բոլոր գումարտակները՝
Բոլոր հովերուն պիտի ցրուեմ.
Անոնց ետեւէն սուր պիտի քաշեմ:
15 Երբ զանոնք ազգերուն մէջ ցրուեմ
Ու երկիրներուն մէջ սփռեմ,
Պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը:
16 Բայց անոնցմէ փոքրաթիւ մարդիկ պիտի թողում՝

[բ] *Եբր.՝ տեսնեն թէ իրենք*

[գ] *Եբր.՝ հրաշք*

[դ] *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

Սուրէն, սովէն ու ժանտախտէն ազատած,
Որպէսզի իրենց բոլոր գարշութիւնները պատմեն
Այն [ե]ազգերուն մէջ՝ ուր պիտի երթան,
Ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

ԴՈՂԱՑՈՂ ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ՆՇԱՆԸ

17 [զ]Տէրը խօսեցաւ՚՚ ինծի՝ ըսելով.
18 «Մարդո՛ւ որդի, քու հացդ դողալո՛վ կեր,
Ջուրդ վրդովումո՛վ եւ մտահոգութեա՛մբ խմէ,
19 Ու երկրին ժողովուրդին ըսէ՛.
“Իսրայէլի [է]երկրին մէջ՚՚ եղող Երուսաղէմի բնակիչներուն մասին
Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Անոնք իրենց հացը մտահոգութեամբ պիտի ուտեն,
Եւ իրենց ջուրը ապշութեամբ պիտի խմեն,
Որովհետեւ իրենց երկիրը [ը]ամբողջովին պիտի ամայանայ
Իր բոլոր բնակիչներուն բռնութեան պատճառով:
20 Բնակուած քաղաքները պիտի աւերուին,
Երկիրը ամայի պիտի ըլլայ,
Ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը"□»:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՌԱԿ ՄԸ ԵՒ ԱՆԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄ ՄԸ

21 [թ]Տէրը խօսեցաւ՚՚ ինծի՝ ըսելով.
22 «Մարդո՛ւ որդի, ի՞նչ է այն առածը՝
Որ դուք Իսրայէլի [ժ]երկրին մէջ՚՚ կը գործածէք
Ու կ’ըսէք. “Օրերը կ’երկարին,
Եւ ամէն տեսիլք կը կորսուի□:
23 Հետեւաբար ըսէ՛ անոնց.
“Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Այս առածը պիտի դադրեցնեմ.
Այս առածը անգա՛մ մըն ալ Իսրայէլի մէջ պիտի չխօսուի"□:
Բայց ըսէ՛ անոնց. “Օրերը մօտեցան,
Նաեւ իւրաքանչիւր տեսիլքի [ի]իրագործումը.

[ե] Կամ՝ հեթանոսներուն

[զ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[է] Եբր.՝ հողին վրայ

[ը] Եբր.՝ իր լիութենէն

[թ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ժ] Եբր.՝ հողին վրայ

[ի] Եբր.՝ արարքը

24 Որովհետեւ Իսրայէլի տան մէջ անգա՛մ մըն ալ ունայն տեսիլք
Եւ շողոքորթութեան [լ]գուշակութիւն պիտի չըլլայ:
25 Քանի որ [խ]ես՝ Տէրս՝ պիտի խօսիմ",
Եւ ըսելիք խօսքս պիտի իրագործուի,
Ա՛լ պիտի չյետաձգուի.
Արդարեւ ձեր օրերուն մէջ, ո՛վ ըմբոստներու տունը,
Խօսք մը պիտի ըսեմ ու պիտի իրագործեմ□,
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:
26 [ծ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
27 «Մարդո՛ւ որդի, ահա՛ Իսրայէլի տունը կ'ըսէ.
"Ասոր տեսած տեսիլքը երկար օրերու համար է,
Ասիկա հեռաւոր ժամանակներու համար կը մարգարէանայ□:
28 Ուստի ըսէ՛ անոնց.
"Սա՛ կը յայտարարէ Տէրը՝ Եհովան.
"Ա՛լ խօսքերէս ո՛չ մէկը պիտի յետաձգուի,
Հապա իմ ըսելիք խօսքս պիտի իրագործուի",
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան□»:

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՏ ՄԱՐԳԱՐԷՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

13

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
2 «Մարդո՛ւ որդի, մարգարէացող Իսրայէլի մարգարէներուն դէմ մարգարէացի՛ր,
Եւ իրենց սիրտէն մարգարէացողներուն ըսէ՛.
"Մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը.
3 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Վա՜յ անզգամ մարգարէներուն,
Որոնք իրենց հոգիին կը հետեւին,
Ու ոչինչ տեսեր են"□:
4 Քու մարգարէներդ, ո՛վ Իսրայէլ,
Անապատներու մէջ եղող աղուէսներու պէս են:
5 Խրամատը չբարձրացաք,
Ո՛չ ալ Իսրայէլի տունը ցանկապատով փակեցիք,
Պատերազմին մէջ դիմանալու համար՝ Տէրոջ օրը:
6 Անոնց տեսիլքը ունայնութիւն է, եւ [բ]գուշակութիւնը՝ ստութիւն,
Երբ կ'ըսեն. "Տէ՛րը պատգամեց□,
– Թէպէտ Տէրը զանոնք ղրկած չէ –,

[լ] Եբր.՝ դիւթութիւն

[խ] Կամ՝ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ կը խօսիմ

[ծ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դիւթութիւնը

Ու կը յուսադրեն թէ իրենց խօսքը պիտի իրագործուի:
7 Միթէ դուք ունայն տեսիլքներ չտեսա՞ք
Եւ սուտ գուշակութիւններ [գ]չըրի՞ք՝
Ըսելով. “Տէ՛րը պատգամեց□,
Մինչդեռ ես խօսած չէի»:
8 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Ձեր ունայն խօսքերուն
Ու սուտ տեսիլքներուն պատճառով՝
Ահա՛ ես ձեզի դէմ եմ,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:–
9 Իմ ձեռքս ունայն տեսիլք տեսնող
Եւ սուտ դիւթութիւն ընող մարգարէներուն դէմ պիտի ըլլայ.
Անոնք իմ ժողովուրդիս խորհրդաժողովին մէջ պիտի չըլլան,
Իսրայէլի տան գիրքին մէջ պիտի չարձանագրուին,
Իսրայէլի [դ]երկիրը պիտի չմտնեն,
Ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ Եհովան:
10 Քանի անոնք իմ ժողովուրդս կը մոլորեցնեն՝
Ըսելով. “Խաղաղութիւն է□, երբ խաղաղութիւն չկայ,
Եւ ան պատ կը կառուցանէ,
Անոնք ալ շաղախով կը ծեփեն զայն,
11 Ըսէ՛ շաղախով ծեփողներուն թէ ան պիտի փլչի.
Յորդահոս տեղատարափ պիտի ըլլայ,
Եւ դուք, ո՛վ կարկուտի քարեր, պիտի իյնաք,
Ու զայն մրրկալից հովը պիտի ճեղքէ:
12 Ահա՛ երբ պատը փլչի,
Ձեզի պիտի չըսե՞ն.
“Ո՞ւր է այն ծեփը՝ որով դուք ծեփեցիք□:
13 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
“Իմ ցասումովս մրրկալից հովով մը զայն պիտի ճեղքեմ.
Իմ բարկութեամբս՝ յորդահոս տեղատարափ պիտի ըլլայ,
Ու ցասումովս՝ կարկուտի քարեր,
Որպէսզի զայն [ե]անհետացնեն:
14 Այն պատը՝ որ շաղախով ծեփեցիք, պիտի փլցնեմ.
Զայն գետինին պիտի [զ]հաւասարեցնեմ.
Անոր հիմը պիտի յայտնուի, ան պիտի տապալի,
Դուք ալ անոր մէջ պիտի [է]բնաջնջուիք,
Ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը:

[գ] Եբր.՝ չխօսեցա՞ք

[դ] Եբր.՝ հողը

[ե] Եբր.՝ սպառեն

[զ] Եբր.՝ դպցնեմ

[է] Եբր.՝ սպառիք

15 Իմ ցասումս պատին վրայ
Ու զայն շաղախով ծեփողներուն վրայ պիտի [ը]իրագործեմ,
Եւ ձեզի պիտի ըսեմ.
"Պատն ու զայն ծեփողները չքացան,
16 Այսինքն՝ Իսրայէլի մարգարէները,
Որոնք Երուսաղէմի մասին կը մարգարէանային,
Եւ անոր մասին խաղաղութեան տեսիլքներ կը տեսնէին,
Մինչդեռ խաղաղութիւն չկար", կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան□»:

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՏ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

17 «Նաեւ դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, [թ]ուղղէ՛ երեսդ քու ժողովուրդիդ աղջիկներուն դէմ,
որոնք իրենց սիրտին համաձայն կը մարգարէանան. մարգարէացի՛ր անոնց դէմ, 18 եւ
ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Վա՜յ այն կիներուն, որոնք բոլոր անութներուն
համար մոգական բարձիկներ կը կարեն, եւ ամէն հասակի մարդոց գլուխներուն
[ժ]լաչակներ կը պատրաստեն, որպէսզի անձեր որսան": Միթէ դուք իմ ժողովուրդիս անձերը
որսալով ձեր անձերը ո՞ղջ պիտի պահէք: 19 Իմ ժողովուրդիս առջեւ զիս կ'անպատուէք
բուռ մը գարիի ու պատառ մը հացի համար, մեռցնելով անձեր՝ որ մեռնելու չեն, ողջ
պահելով անձեր՝ որ ապրելու չեն, ստելով ժողովուրդիս՝ որ ձեր սուտերը մտիկ կ'ընէ□: 20
Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես ձեր բարձիկներուն դէմ եմ,
որոնցմով դուք անձերը կ'որսաք [ի]թռչուններու պէս": Զանոնք ձեր բազուկներէն պիտի
պատռեմ, եւ այդ անձերը պիտի արձակեմ, այսինքն այն անձերը՝ որ դուք կ'որսաք
[լ]թռչուններու պէս": 21 Ձեր լաչակներն ալ պիտի պատռեմ ու ժողովուրդս ձեր ձեռքէն
ազատեմ. անգա՛մ մըն ալ ձեր ձեռքին մէջ որս պիտի չըլլան, եւ պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ
Տէրը□: 22 Արդարեւ դուք ձեր ստութիւններով յուսալքեցիք արդարին սիրտը, որ ես
[խ]տրտմեցուցած չէի, եւ ուժովցուցիք ամբարիշտին ձեռքը, որպէսզի իր վատ ճամբայէն
չհեռանայ՝ ապրելու համար: 23 Հետեւաբար անգա՛մ մըն ալ ունայն տեսիլք պիտի
չտեսնէք ու դիւթութիւն պիտի [ծ]չընէք. իմ ժողովուրդս ձեր ձեռքէն պիտի ազատեմ, եւ
պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

14

[ը] Եբր.՝ աւարտեմ

[թ] Եբր.՝ դի՛ր

[ժ] Կամ՝ երեսի բարձեր

[ի] Կամ՝ որպէսզի թռչին

[լ] Կամ՝ որպէսզի թռչին

[խ] Եբր.՝ կոտտալ տուած

[ծ] Եբր.՝ չդիւթէք

Իսրայէլի երէցներէն քանի մը մարդիկ ինծի եկան, եւ առջեւս նստան: 2 [ա]Տէրը
խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 3 «Մարդո՛ւ որդի, այդ մարդիկը իրենց չաստուածները իրենց
սիրտերուն մէջ կանգնեցուցած են, ու [բ]իրենց անօրէնութեան գայթակղութիւնը իրենց
երեսներուն առջեւ դրած են". միթէ անոնց [գ]պիտի պատասխանե՞մ": 4 Ուստի խօսէ՛ անոնց
հետ եւ ըսէ՛ անոնց. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Իսրայէլի տունէն ո՛վ որ իր
չաստուածները իր սիրտին մէջ կանգնեցնէ, իր անօրէնութեան գայթակղութիւնը իր
երեսին առջեւ դնէ ու մարգարէին գայ, ես՝ Տէրս՝ այդ եկողին պիտի պատասխանեմ անոր
չաստուածներուն շատութեան համեմատ, 5 որպէսզի Իսրայէլի տունը իրենց սիրտէն
բռնեմ, որովհետեւ անոնք իրենց չաստուածներով օտարացան ինձմէ"□»:
6 «Հետեւաբար ըսէ՛ Իսրայէլի տան. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Դարձի՛ եկէք,
ձեր չաստուածներէն հեռացէ՛ք, ու ձեր գարշութիւններէն դարձուցէ՛ք ձեր երեսը"□: 7
Արդարեւ Իսրայէլի տունէն – կամ Իսրայէլի մէջ պանդխտացած գաղթականներէն – ո՛վ
որ ինձմէ անջատուի, իր չաստուածները իր սիրտին մէջ կանգնեցնէ եւ իր անօրէնութեան
գայթակղութիւնը իր երեսին առջեւ դնէ, ու մարգարէին գայ՝ անոր միջոցով ինծի
խորհուրդ հարցնելու համար, ես՝ Տէրս՝ [դ]անձամբ պիտի պատասխանեմ անոր: 8 Իմ երեսս
այդ մարդուն դէմ պիտի [ե]ուղղեմ, զայն նշան եւ [զ]նշաւակ պիտի ընեմ, ու զինք իմ
ժողովուրդիս մէջէն պիտի բնաջնջեմ, որ գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը:
9 «Եթէ մարգարէ մը հրապուրուելով խօսք մը արտասանէ, այդ մարգարէն ես՝ Տէրս
հրապուրած եմ. իմ ձեռքս անոր վրայ պիտի երկարեմ եւ զայն պիտի բնաջնջեմ
ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի մէջէն: 10 Անոնք իրենց անօրէնութեան պատիժը պիտի կրեն,
խորհուրդ հարցնողին անօրէնութեան պատիժն ու մարգարէին անօրէնութեան պատիժը
նոյնը պիտի ըլլան. 11 որպէսզի Իսրայէլի տունը անգա՛մ մըն ալ ինձմէ չմոլորի, եւ
անգա՛մ մըն ալ իրենց յանցանքներով անմաքուր չըլլան, հապա անոնք իմ ժողովուրդս
ըլլան, ես ալ անոնց Աստուածը ըլլամ», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ՆՈՅ, ԴԱՆԻԷԼ, ՅՈԲ

12 [է]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 13 «Մարդո՛ւ որդի, եթէ երկիր մը ուխտազանց
ըլլալով ինծի դէմ մեղանչէ, ու ես անոր վրայ իմ ձեռքս երկարելով՝ անոր հացին
գաւազանը կոտրեմ, եւ անոր վրայ սով ղրկեմ ու մարդը եւ անասունը անկէ բնաջնջեմ, 14
թէեւ սա՛ երեք մարդիկը՝ Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջ ըլլան, անոնք իրենց
արդարութեամբ՝ միայն իրենց անձը պիտի ազատեն», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:
15 «Եթէ երկրին մէջէն չար գազաններ անցընեմ, եւ անոնք զայն [ը]անբնակ թողուն" ու

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Այսինքն՝ կը նային այն բանին՝ որ զիրենք անօրէնութեան մէջ կը ձգէ

[գ] Եբր.՝ պիտի թոյլատրե՞մ որ ինծի խորհուրդ հարցնեն

[դ] Եբր.՝ ինձմէ

[ե] Եբր.՝ դնեմ

[զ] Եբր.՝ առակ

[է] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ը] Եբր.՝ զաւակներէ զրկեն

ամայի ըլլայ, այնպէս որ գազաններուն պատճառով անկէ անցնող չըլլայ, 16 թէեւ այդ երեք մարդիկը անոր մէջ ըլլան, ես կ'ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,– անոնք իրենց որդիներն ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել. միայն իրենք պիտի ազատին, եւ երկիրը ամայի պիտի ըլլայ:

17 «Կամ եթէ այդ երկրին վրայ սուր բերեմ ու ըսեմ. "Սո՛ւր, անցի՛ր երկրին մէջէն□, եւ անկէ մարդն ու անասունը բնաջնջեմ, 18 թէեւ այդ երեք մարդիկը անոր մէջ ըլլան, ես կ'ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,– իրենց որդիներն ու աղջիկները պիտի չկարենան ազատել. միայն իրենք պիտի ազատին:

19 «Կամ եթէ այդ երկրին վրայ ժանտախտ ղրկեմ, եւ արիւնով իմ ցասումս անոր վրայ թափեմ, այնպէս որ մարդն ու անասունը անկէ բնաջնջեմ, 20 եւ Նոյ, Դանիէլ ու Յոբ անոր մէջ ըլլան, ես կ'ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,– իրենց որդին կամ աղջիկը պիտի չկարենան ազատել. անոնք իրենց արդարութեամբ՝ միայն իրենց անձը պիտի ազատեն»:
21 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Նոյնիսկ եթէ ես իմ չորս [թ]սոսկալի դատավճիռներս – սուրը, սովը, չար գազանները ու ժանտախտը – ղրկեմ Երուսաղէմի վրայ՝ մարդն ու անասունը անկէ բնաջնջելու համար, 22 ահա՛ հոն ազատուածներ պիտի մնան, այսինքն՝ որդիներ եւ աղջիկներ, որոնք դուրս պիտի ելլեն. ահա՛ անոնք ձեզի [ժ]պիտի գան", դուք ալ անոնց [ի]ընթացքը եւ արարքները պիտի տեսնէք, ու պիտի մխիթարուիք Երուսաղէմի վրայ բերած չարիքիս համար, անոր վրայ բերած ամբողջ բաներուս համար: 23 Անոնք ձեզ պիտի մխիթարեն, քանի անոնց ընթացքը եւ արարքները պիտի տեսնէք, ու պիտի գիտնաք թէ ինչ որ ըրի անոր մէջ՝ առանց [լ]պատճառի չըրի», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ԱՌԱԿ ՄԸ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԻՆ ՄԱՍԻՆ

15

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
2 «Մարդո՛ւ որդի, որթատունկին փայտը ի՞նչ առաւելութիւն ունի ուրիշ որեւէ փայտէ,
Այսինքն բարունակը՝ որ անտառի ծառերուն մէջ է:
3 Միթէ ան իբր փայտ կը ստացուի՞, գործ մը կատարելու համար.
Կամ թէ անկէ սեպ [բ]կը շինուի՞", անկէ առարկայ մը կախելու համար:
4 Ահա՛ կրակի մէջ կը նետուի՝ անոր ճարակ ըլլալու համար.
Կրակը անոր երկու ծայրերը կը սպառէ,
Ու մէջտեղը հրաբորբոք կ'ըլլայ:
Միթէ ան գործի մը [գ]օգտակա՞ր է":

[թ] Եբր.՝ գէշ

[ժ] Եբր.՝ դուրս պիտի ելլեն

[ի] Եբր.՝ ճամբան

[լ] Եբր.՝ վճարումի

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ կ'առնուի՞

[գ] Եբր.՝ յաջողութիւն կու տա՞յ

5 Ահա՛ անՙ լմանՙ եղած ատենը անով ո՛չ մէկ գործ կը կատարուէր.
Ա՛լ ի՞նչպէս անով որեւէ գործ պիտի կատարուի,
Երբ կրակը զայն սպառէ եւ [դ]այրէ:
6 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Անտառին փայտերուն մէջ ինչպէս է որթատունկին փայտը՝
Որ կրակին տուի ճարակի համար,
Այնպէս ալ Երուսաղէմի բնակիչները տուի:
7 Իմ երեսս անոնց դէմ պիտի [ե]ուղղեմ.
Անոնք մէկ կրակէն պիտի ազատին,
Բայց ուրիշ կրակ մը զանոնք պիտի սպառէ:
Երբ իմ երեսս անոնց դէմ ուղղեմ,
Պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը.
8 Իրենց ըրած ուխտազանցութեան համար
Երկիրը ամայի պիտի դարձնեմ□,
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ

16

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
2 «Մարդո՛ւ որդի, Երուսաղէմի գիտցո՛ւր իր գարշութիւնները,
3 Եւ ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ Երուսաղէմի.
"Ծագումովդ ու ծնունդովդ՝ դուն Քանանի երկրէն ես.
Քու հայրդ Ամորհացի էր, եւ մայրդ՝ Քետացի:
4 Քու ծնունդդ սա՛պէս եղաւ.
Ծնած օրդ՝ պորտդ չկտրուեցաւ,
Ո՛չ ալ ջուրով լուացուեցար՝ մաքրուելու համար.
Աղով չշփուեցար ու խանձարուրով չփաթթուեցար:
5 Ո՛չ մէկ աչք քու վրադ խղճաց, որ աստնցմէ որեւէ մէկը ընէր քեզի՝
Քու վրադ արգահատելով.
Հապա ծնած օրդ՝
Քու անձիդ խորշանքին պատճառով [բ]բաց դաշտը" նետուեցար:
6 Երբ ես քովէդ անցայ,
Քեզ [գ]արիւնլուայ տեսայ,
Եւ քեզի ըսի՝ մինչ արիւնիդ մէջ էիր. «Ապրէ՛»:
Թէպէտ արիւնիդ մէջ էիր, քեզի ըսի. «Ապրէ՛»:
7 Քեզ դաշտի բոյսերուն պէս [դ]աճեցուցի.

[դ] Եբր.՝ հրաբորբոք ընէ

[ե] Եբր.՝ դնեմ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դաշտին մակերեսը

[գ] Եբր.՝ արիւնիդ մէջ կոխկռտուած

Դուն շատցար ու մեծցար,
Եւ [ե]կատարեալ գեղեցկութեան» հասար:
[զ]Ստինքներդ [է]կազմուեցան ու մազերդ աճեցան,
Բայց դուն մերկ եւ անծածկոյթ էիր:
8 Քովէդ անցայ ու քեզի նայեցայ,
Եւ ահա՛ [ը]տարփանքի տարիքին մէջ էիր».
Ուստի իմ քղանցքս վրադ տարածեցի,
Քու մերկութիւնդ ծածկեցի,
Ու քեզի երդում ընելով՝
Քեզի հետ [թ]ուխտ կնքեցի»,- կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,-
Եւ դուն իմս եղար:
9 Քեզ ջուրով լուացի,
Քու վրայէդ արիւնդ [ժ]մաքրեցի,
Ու քեզ հոտաւէտ իւղով օծեցի:
10 Քեզի նկարազարդ հանդերձ հագցուցի
Եւ իշղարի մորթէ շինուած կօշիկ հագցուցի.
Քեզ բարակ քթանով [ի]գօտեւորեցի
Ու մետաքսով ծածկեցի:
11 Նաեւ քեզ [լ]պճնազարդեցի,
Ձեռքերուդ ապարանջաններ դրի,
Եւ վիզէդ մանեակ կախեցի:
12 Քու քիթիդ օղակ դրի,
Ականջներուդ՝ գինդեր,
Գլուխիդ՝ շքեղ պսակ:
13 Այսպէս՝ ոսկիով ու արծաթով զարդարուած էիր,
Եւ հանդերձներդ բարակ քթանէ ու մետաքսէ էին՝ նկարազարդ:
Նաշիհ, մեղր եւ իւղ կերար,
Չափազանց գեղեցկացար
Ու թագաւորութեան [խ]հասար:

[դ] Եբր.՝ բիւրաւոր ըրի

[ե] Եբր.՝ զարդերու զարդին

[զ] Եբր.՝ Ծիծերդ

[է] Եբր.՝ հաստատուեցան

[ը] Եբր.՝ ատենդ տարփանքի ատեն էր

[թ] Եբր.՝ ուխտի մէջ մտայ

[ժ] Եբր.՝ ողողելով մաքրեցի

[ի] Եբր.՝ փաթթեցի

[լ] Եբր.՝ զարդերով զարդարեցի

[խ] Եբր.՝ յաջողեցար

14 Քու գեղեցկութեանդ համար համբաւդ [ծ]հեթանոսներուն մէջ [կ]տարածուեցաւ,
Որովհետեւ ան կատարեալ էր այն վայելչութեամբ՝
Որ [հ]քեզի շնորհած'' էի,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:—
15 Բայց դուն՝ համբաւիդ պատճառով
Եւ գեղեցկութեանդ վստահելով՝ պոռնկեցար.
Քու պոռնկութիւնդ ամէն անցորդի [ձ]շռայլեցիր, [ղ]անոր յանձնուեցար'':
16 Քու հագուստներէդ առիր,
Քեզի խայտաբղէտ զարդերով բարձր տեղեր կերտեցիր,
Եւ անոնց վրայ պոռնկեցար.
Ասոր նմանը եղած չէ, ո՛չ ալ պիտի ըլլայ:
17 Իմ քեզի տուած ոսկիէս ու արծաթէս շինուած
Քու շքեղ [ճ]զարդերդ առիր,
Քեզի [մ]այր մարդու'' պատկերներ շինեցիր,
Եւ անոնց հետ պոռնկեցար:
18 Քու նկարազարդ հագուստներդ առնելով՝
Զանո՛նք ծածկեցիր,
Եւ իմ իւղս ու խունկս անո՛նց մատուցանեցիր:
19 Քեզի տուած հացս,
Քեզի կերցուցած նաշիհս, իւղս ու մեղրս ալ
Անոնց մատուցանեցիր անոյշ հոտի համար,
Եւ ասիկա եղաւ,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:—
20 Ինծի համար ծնած որդիներդ եւ աղջիկներդ առիր,
Ու զանոնք զոհեցիր անոնց՝ որպէսզի զիրենք լափեն:
21 Այս պոռնկութիւնդ քի՞չ բան էր՝
Որ իմ որդիներս մորթեցիր,
Եւ զիրենք անոնց մատնեցիր՝ կրակէ անցընելով:
22 Քու բոլոր գարշութիւններուդ ու պոռնկութիւններուդ մէջ
Քու [յ]մանկութեանդ օրերը չյիշեցիր,
Երբ մերկ, անծածկոյթ
Եւ արիւնլուայ էիր՚□»:

[ծ] Կամ՝ ազգերուն

[կ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[հ] Եբր.՝ քու վրադ դրած

[ձ] Եբր.՝ թափեցիր

[ղ] Եբր.՝ անորը եղար

[ճ] Եբր.՝ իրերդ

[մ] Եբր.՝ արուի

[յ] Կամ՝ երիտասարդութեանդ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԿԵԱՆՔԸ՝ ՈՐՊԷՍ ՊՈՌՆԿՈՒԹԻՒՆ

23 «Այս բոլոր չարութիւններէդ ետք
(Վա՜յ քեզի, վա՜յ քեզի,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,–)
24 Դուն քեզի հանրատուն ալ կառուցանեցիր,
Ամէն հրապարակի մէջ քեզի բարձր տեղ կերտեցիր.
25 Ամէն ճամբայի գլուխ քու բարձր տեղդ կառուցանեցիր,
Քու գեղեցկութիւնդ գարշելի ըրիր,
Ամէն անցորդի ոտքերդ լայն բացիր,
Եւ պոռնկութիւններդ բազմապատկեցիր:
26 Քու [ն]մեծանդամ սահմանակիցներուդ՝
Եգիպտոսի որդիներուն հետ պոռնկեցար,
Ու զիս գրգռելու համար քու պոռնկութիւններդ շատցուցիր:
27 Ուստի ահա՛ իմ ձեռքս քու վրադ երկարեցի,
Քու [շ]ռոճիկդ պակսեցուցի,
Քեզ [ո]ոսոխներուդ՝ Փղշտացիներու աղջիկներուն [չ]կամքին յանձնեցի,
Որոնք քու լիրբ [պ]ընթացքէդ կը խպնին:
28 Ասորեստանցիներուն հետ ալ պոռնկեցար, քանի որ անկուշտ էիր.
Անոնց հետ պոռնկեցար, սակայն չկշտացար:
29 Քու պոռնկութիւններդ բազմապատկեցիր
Քանանի երկրէն մինչեւ Քաղդէաստան,
Բայց ասով ալ չկշտացար:
30 Քու սիրտդ ո՜րչափ ուժաթափ է,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,–
Որ այս բոլորը ըրիր՝
[ջ]Բռնակալ պոռնիկ կնոջ մը արարքները.–
31 Ամէն ճամբայի գլուխ հանրատունդ կառուցանեցիր,
Ամէն հրապարակի մէջ քու բարձր տեղդ կերտեցիր:
Սակայն պոռնիկի պէս չեղար. հապա վարձատրութիւնը [ռ]արհամարհելով՝
32 Շնութիւն ընող կնոջ մը պէս եղար,
Որ իր ամուսինին տեղը օտարներ կ՚առնէ:
33 Բոլոր պոռնիկներուն վարձատրութիւն կու տան,
Իսկ դո՛ւն վարձատրութիւններդ կու տաս բոլոր հոմանիներուդ.
Զանոնք կը կաշառես, որպէսզի ամէն կողմէ քեզի գան՝
Քեզի հետ պոռնկելու համար:

[ն] Եբր.՝ մեծ մարմինով

[շ] Եբր.՝ սովորական ուտելիքդ

[ո] Եբր.՝ քեզ ատողներուն

[չ] Եբր.՝ անձին

[պ] Եբր.՝ ճամբայէդ

[ջ] Եբր.՝ Տիրող

[ռ] Եբր.՝ ծաղրելով

34 Քու պոռնկութիւններուդ մէջ՝ ուրիշ կիներուն [ս]պատահածին ներհակը կը պատահի
քեզի.
Քանի ո՛չ մէկը քեզի կը հետեւի՝ պոռնկութեան համար,
Դո՛ւն վարձատրութիւն կու տաս, իսկ քեզի վարձատրութիւն չի տրուիր.
Ուստի ուրիշներուն ներհակն ես»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

35 «Հետեւաբար, ո՛վ պոռնիկ, մտի՛կ ըրէ Տէրոջ խօսքը.
36 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
“Քանի քու [կ]դրամդ մսխուեցաւ”,
Եւ պոռնկութիւններովդ մերկութիւնդ երեւցաւ
Քու հոմանիներուդ ու բոլոր գարշելի չաստուածներուդ,
Նաեւ անոնց մատնած որդիներուդ արիւնը թափուեցաւ,
37 Ահա՛ ես պիտի հաւաքեմ քու բոլոր հոմանիներդ՝
Որոնց հաճելի եղար,
Բոլոր անոնք՝ որ սիրեցիր, եւ բոլոր անոնք՝ որ ատեցիր.
Զանոնք ամէն կողմէ քեզի դէմ պիտի հաւաքեմ
Ու մերկութիւնդ անոնց պիտի բանամ,
Եւ անոնք ամբողջ մերկութիւնդ պիտի տեսնեն:
38 Քեզ պիտի դատեմ
Շնութիւն ընող եւ արիւն թափող կիներուն դատաստանով.
Ու քեզի դէմ ցասումով ու նախանձախնդրութեամբ արիւնի վճիռ պիտի տամ.
39 Քեզ անոնց ձեռքը պիտի մատնեմ,
Եւ անոնք հանրատունդ պիտի փլցնեն,
Բարձր տեղերդ պիտի քանդեն,
Հագուստներէդ քեզ պիտի մերկացնեն,
Շքեղ զարդերդ պիտի գրաւեն,
Ու քեզ մերկ եւ անծածկոյթ պիտի ձգեն:
40 Քեզի դէմ համախմբում մը պիտի բարձրացնեն,
Ու քեզ [տ]պիտի քարկոծեն”,
Իրենց սուրերով քեզ պիտի ծակծկեն,
41 Տուներդ կրակով պիտի այրեն,
Ու վրադ դատավճիռներ պիտի կիրարկեն շատ կիներու [ր]առջեւ.
Քեզ պոռնկելէ պիտի դադրեցնեմ,
Եւ անգա՛մ մըն ալ վարձատրութիւն պիտի չտաս:
42 Այսպէս պիտի հանդարտացնեմ ցասումս՝ որ քեզի դէմ է.
Իմ նախանձախնդրութիւնս քեզմէ պիտի հեռանայ,
Պիտի հանդարտիմ, եւա՛լ պիտի չբարկանամ:

[ս] Եբր.՝ եղածին

[կ] Եբր.՝ պղինձդ թափուեցաւ

[տ] Եբր.՝ քարերով պիտի քարկոծեն

[ր] Եբր.՝ աչքերուն

43 Քանի քու [ց]մանկութեանդ օրերը չյիշեցիր,
Հապա այս բոլոր բաներով զիս վրդովեցիր,
Ահա՛ ես ալ քու [ւ]արարքներուդ պատիժը քու վրադ պիտի բերեմ”,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան։–
Դուն բոլոր գարշութիւններուդ վրայ
Այս լրբութիւնն ալ պիտի [փ]չաւելցնես□»։

ԻՆՉՊԷՍ ՄԱՅՐԸ՝ ՆՈՅՆՊԷՍ ԱՂՋԻԿԸ

44 «Ահա՛ ամէն առակախօս
Քու մասիդ սա՛ առակը պիտի խօսի.
“Ի՛նչպէս է մայրը, աղջիկն ալ ա՛յնպէս է□։
45 Դուն քու մօրդ աղջիկն ես,
Որ իր ամուսինէն ու որդիներէն զզուեցաւ.
Եւ քու քոյրերուդ քոյրն ես,
Որոնք իրենց ամուսիններէն ու որդիներէն զզուեցան։
Ձեր մայրը Քետացի էր, ու ձեր հայրը՝ Ամորհացի։
46 Քու մեծ քոյրդ Սամարիան է,
Որ իր [ք]գիւղերով ձախ կողմդ կը բնակի.
Քու պզտիկ քոյրդ ալ Սոդոմն է,
Որ իր գիւղերով աջ կողմդ կը բնակի։
47 Սակայն դուն միայն անոնց ճամբաներէն չընթացար,
Եւ անոնց գարշութիւններուն նմանները չգործեցիր.
Հապա՝ որպէս թէ անոնց ըրածը պզտիկ ու քիչ բան ըլլար՝
Դուն քու բոլոր ճամբաներուդ մէջ անոնցմէ աւելի ապականեցար։
48 Ես կ’ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.–
Քու քոյրդ՝ Սոդոմ, ինք եւ իր գիւղերը, այնպէս չըրին՝
Ինչպէս դուն ու քու գիւղերդ ըրիք։
49 Ահա՛ սա՛ էր քրոջդ՝ Սոդոմի անօրէնութիւնը.–
Ան իր գիւղերով ունեցաւ
Ամբարտաւանութիւն, հացի [օ]առատութիւն եւ [ֆ]անհոգ հանդարտութիւն,
Բայց դժբախտին ու աղքատին [ա]չօգնեց։
50 Խրոխտացան եւ իմ առջեւս գարշութիւն գործեցին.
Ուստի զանոնք բնաջնջեցի՝ երբ տեսայ։

[ց] Կամ՝ երիտասարդութեանդ

[ւ] Եբր.՝ ճամբադ քու գլուխիդ վրայ պիտի դնեմ

[փ] Եբր.՝ չգործես

[ք] Եբր.՝ աղջիկներով

[օ] Եբր.՝ կշտացում

[ֆ] Եբր.՝ անդորր

[ա] Եբր.՝ ձեռքը չուժովցուց

51 Սամարիա քու մեղքերուդ կէսը չգործեց.
Դուն անոնցմէ աւելի շատցուցիր քու գարշութիւններդ,
Ու գործած բոլոր գարշութիւններովդ
Քոյրերդ արդարացուցիր:
52 Դուն ալ, որ քոյրերդ կը դատապարտէիր,
Կրէ՛ քու նախատինքդ՝ մեղքերուդ պատճառով,
Որոնցմով անոնցմէ աւելի գարշելի եղար.
Անոնք քեզմէ արդար են:
Իսկ դուն ալ ամչցի՛ր ու կրէ՛ նախատինքդ,
Քանի որ քոյրերդ արդարացուցիր»:

ՍՈԴՈՄ ԵՒ ՍԱՄԱՐԻԱ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԻՆ

53 «Ես պիտի վերադարձնեմ անոնց գերիները,
Սոդոմի եւ անոր գիւղերուն գերիները,
Սամարիայի եւ անոր գիւղերուն գերիները.
Ու անոնց մէջ՝ քու գերիներդ ալ,
54 Որպէսզի նախատինքդ կրես
Եւ բոլոր ըրածներուդ համար խպնիս՝
Քանի անոնց մխիթարութիւն կ՚ըլլաս:
55 Քու քոյրերդ՝ Սոդոմ եւ անոր գիւղերը՝
Իրենց վաղեմի վիճակին պիտի վերադառնան.
Սամարիա եւ անոր գիւղերը
Իրենց վաղեմի վիճակին պիտի վերադառնան.
Դուն ու քու գիւղերդ ալ
Ձեր վաղեմի վիճակին պիտի վերադառնաք:
56 Արդարեւ, քու ամբարտաւանութեանդ օրը,
Քրոջդ՝ Սոդոմի մասին [բ] չխօսեցար,
57 Քանի չարութիւնդ տակաւին յայտնուած չէր,
Ինչպէս յայտնուեցաւ հիմա, երբ ատենն է նախատուելու Սուրիայի աղջիկներէն եւ բոլոր անոր շուրջը եղողներէն,
Փղշտացիներուն աղջիկներէն՝
Որոնք ամէն կողմէ քեզ կ՚արհամարհեն:
58 Քու լրբութիւններուդ եւ գարշութիւններուդ պատիժը
Դուն կրեցիր,– կը պատգամէ Տէրը»:

ՈՒԽՏ ՄԸ՝ ՈՐ ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ Է

59 «Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
“Քեզի հետ պիտի վարուիմ՝ ինչպէս որ դուն վարուեցար,
Քանի [գ] երդումը արհամարհեցիր եւ ուխտը խզեցիր:
60 Բայց ես պիտի յիշեմ քու երիտասարդութեանդ օրերը քեզի հետ կնքած ուխտս,

---

[բ] Եբր.՝ բերանէդ չլսուեցաւ

[գ] Եբր.՝ անէծքով երդումը

Ու քեզի հետ յաւիտենական ուխտ մը պիտի հաստատեմ:
61 Դուն ալ պիտի յիշես քու [դ]ընթացքդ,
Ու պիտի խպնիս՝ երբ ընդունիս քու մեծ եւ քու պզտիկ քոյրերդ.
Զանոնք քեզի պիտի տամ իբր [ե]գիւղեր,
Բայց ո՛չ թէ քու [զ]ուխտովդ:
62 Քեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ,
Ու պիտի գիտնաս թէ ե՛ս եմ Տէրը.
63 Որպէսզի յիշես եւ ամչնաս,
Ու նախատինքիդ պատճառով անգա՛մ մըն ալ բերանդ չբանաս,
Երբ քու բոլոր ըրածներուդ համար
Քեզի քաւութիւն ընեմ□, կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:

ԱՐԾԻՒԻՆ ԵՒ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԻՆ ԱՌԱԿԸ

17

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, Իսրայէլի տան հանելո՛ւկ մը
առաջարկէ եւ առա՛կ մը խօսէ: 3 Ըսէ՛. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Մեծ արծիւ մը՝
մեծաթեւ, երկայն փետուրներով ու գոյնզգոյն բարակ փետուրներով [բ]ծածկուած՝ Լիբանան
եկաւ եւ մայրիին կատարը առաւ: 4 Անոր ընձիւղներուն գագաթը փրցուց, ու զայն
[գ]առեւտրականի երկիր մը տարաւ. զայն վաճառականներու քաղաք մը դրաւ: 5 Նաեւ այդ
երկրին հունտէն առաւ ու զայն [դ]բարեբեր արտի մը մէջ բուսցուց. զայն յորդառատ
ջուրերու քով տարաւ, եւ ուռիի պէս [ե]տնկեց: 6 Ան ալ բուսաւ ու տարածուելով
կարճահասակ որթատունկ մը եղաւ. անոր ոստերը [զ]իր կողմը դարձած էին, եւ արմատները
իր տակն էին. ան որթատունկ մը եղաւ, բարունակներ [է]բուսցուց եւ շառաւիղներ արձակեց:
7 "Ուրիշ մեծ արծիւ մըն ալ կար, մեծաթեւ ու բազմափետուր. եւ ահա՛ այս որթատունկը
իր արմատները դէպի անոր կողմը [ը]դարձուց ու ոստերը անոր երկնցուց, այն ածուներէն՝

[դ] Եբր.՝ ճամբաներդ

[ե] Եբր.՝ աղջիկներ

[զ] Կամ՝ ուխտիդ համաձայն

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ լեցուած

[գ] Եբր.՝ քանանացի առեւտրականի

[դ] Եբր.՝ սերմանուած

[ե] Եբր.՝ դրաւ

[զ] Այսինքն՝ արծիւին

[է] Եբր.՝ տուաւ

[ը] Եբր.՝ ծռեց

*ուր տնկուած էր, որպէսզի ան զինք [թ]ոռոգէ: 8 Ան լաւ արտի մէջ տնկուեցաւ՝ յորդառատ
ջուրերու քով, որպէսզի ոստեր [ժ]արձակէ, պտուղ բերէ, եւ հոյակապ որթատունկ ըլլայ'□»:
9 «Ըսէ՛. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Արդեօք ան պիտի ուռճանա՞յ: Միթէ այդ
առաջին արծիւը անոր արմատները պիտի [ի]չխլէ՞ եւ անոր պտուղը պիտի չփրցնէ՞, որ ան
չորնայ: Անոր բոլոր բուսած տերեւները պիտի չորնան, եւ առանց մեծ [լ]զօրութեան ու շատ
ժողովուրդի՝ զայն արմատէն պիտի [խ]խլէ: 10 Ահա՛ տնկուեցաւ. արդեօք պիտի ուռճանա՞յ:
Միթէ բոլորովին պիտի չչորնա՞յ՝ երբ արեւելեան հովը անոր դպչի: Ան պիտի չորնայ այն
ածուներուն մէջ՝ ուր բուսած էր'□»:*

ԱՌԱԿԸ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐՈՒԻ

*11 Դարձեալ [ծ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 12 «Ուրեմն ըսէ՛ ըմբոստներու տան. “Միթէ
չէ՞ք գիտեր թէ ասոնք ի՛նչ կը նշանակեն□: Ըսէ՛. “Ահա՛ Բաբելոնի թագաւորը Երուսաղէմ
եկաւ, անոր թագաւորն ու իշխանաւորները առաւ եւ զանոնք իր քով՝ Բաբելոն տարաւ: 13
Թագաւորին զարմէն մէկը առնելով՝ անոր հետ ուխտ կնքեց, եւ անոր [կ]երդում ընել տուաւ:
Նաեւ երկրին զօրաւորները առաւ, 14 որպէսզի թագաւորութիւնը նուաստ ըլլայ ու
չկարենայ ինքզինք բարձրացնել, հապա իր ուխտը պահելով կայուն մնայ□: 15 Բայց ինք
անոր դէմ ըմբոստացաւ եւ Եգիպտոս պատգամաւորներ ղրկեց, որպէսզի իրեն ձիեր ու
շատ ժողովուրդ տան: Միթէ ինք պիտի յաջողի՞. ասոնք ընողը պիտի ազատի՞, կամ թէ
ուխտը խզելով պիտի ազատի՞: 16 Ես կ'ապրի՛մ,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.— անիկա
անշուշտ պիտի մեռնի այն թագաւորին բնակած տեղը՝ որ զինք թագաւոր նշանակեր էր,
որուն երդումը արհամարհեց եւ անոր ուխտը խզեց. անոր քով՝ Բաբելոնի մէջ: 17
Պատերազմի մէջ Փարաւոն անոր համար ոչինչ պիտի ընէ իր մեծ զօրագունդով եւ
ստուար համախմբումով, երբ հողաբլուրներ բարձրացնեն ու մարտկոցներ կառուցանեն՝
շատ անձեր կոտորելու համար. 18 որովհետեւ անիկա երդումը արհամարհեց եւ ուխտը
խզեց: Ահա՛ անիկա այս բոլորը ըրաւ՝ [հ]իր ձեռքը տալէն" ետք. ուստի պիտի չազատի□»:
19 «Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Ես կ'ապրի՛մ. անշուշտ անոր
[ձ]վրայ պիտի բերեմ" պատիժը իմ [ղ]երդումիս՝ որ ան արհամարհեց, եւ իմ ուխտիս՝ որ խզեց:*

[թ] Եբր.՝ ջրէ

[ժ] Եբր.՝ տայ

[ի] Եբր.՝ չփրցնէ՞

[լ] Եբր.՝ բազուկի

[խ] Եբր.՝ հանէ

[ծ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[կ] Եբր.՝ անէծքով երդում

[հ] Այսինքն՝ երդում ընելէն

[ձ] Եբր.՝ գլուխին վրայ պիտի դնեմ

[ղ] Եբր.՝ անէծքով երդումիս

*20 Անոր վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ, եւ անիկա իմ որոգայթիս մէջ պիտի բռնուի.
զայն Բաբելոն պիտի տանիմ, ու հոն անոր հետ դատ պիտի վարեմ, ինծի դէմ ըրած
ուխտազանցութեան համար: 21 Անոր բոլոր փախստականներն ու բոլոր գումարտակները
սուրով պիտի իյնան, եւ անոր մնացորդները բոլոր հովերուն պիտի ցրուին: Ու պիտի
գիտնաք թէ ես՝ Տէրս՝ խօսեցայ□»:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՅՈՅՍԻ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

*22 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ե՛ս ալ բարձր մայրիին կատարէն պիտի
առնեմ, ու պիտի տնկեմ. անոր ընձիւղներուն գագաթէն մատղաշ մը պիտի փրցնեմ, եւ
բարձր ու վեհ լերան մը վրայ պիտի տնկեմ. 23 զայն Իսրայէլի բարձր լերան վրայ պիտի
տնկեմ: Ան ոստեր պիտի [ճ]արձակէ, պտուղ պիտի տայ, եւ հոյակապ մայրի մը պիտի ըլլայ:
Անոր տակ պիտի բնակին բոլոր թռչնազգիները, ամէն տեսակ թեւաւոր. անոր ոստերուն
հովանիին տակ պիտի բնակին: 24 Դաշտի բոլոր ծառերը պիտի գիտնան թէ ե՛ս՝ Տէրս
ցածցուցի բարձր ծառը, ու բարձրացուցի ցած ծառը. չորցուցի դալար ծառը, եւ
ծաղկեցուցի չոր ծառը: Ե՛ս՝ Տէրս խօսեցայ, ու պիտի իրագործեմ»:*

18

*Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Ի՞նչ կը նշանակէ ձեզի սա՛ առածը՝ որ
դուք Իսրայէլի [բ]երկրին [գ]մէջ կ՚ըսէք. "Հայրերը ազոխ կերան, եւ որդիներո՛ւն ակռաները
[դ]առին□: 3 Ես կ՚ապրի՛մ,- կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.- Իսրայէլի մէջ այս առածը
անգա՛մ մըն ալ պիտի չըսէք: 4 Ահա՛ բոլոր անձերը իմս են. ինչպէս հօր անձը իմս է,
նոյնպէս ալ որդիին անձը: Այն անձը որ կը մեղանչէ, անիկա՛ պիտի մեռնի: 5 Իսկ եթէ
մարդ մը արդար ըլլայ, իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկէ, 6 լեռներու վրայ չուտէ եւ
աչքերը դէպի Իսրայէլի տան չաստուածները չվերցնէ, իր ընկերին կինը չպղծէ ու
[ե]դաշտանի մէջ եղող կնոջ մը չմերձենայ, 7 ո՛չ մէկը կեղեքէ, պարտականին գրաւը
վերադարձնէ, ոչինչ բռնագրաւելով յափշտակէ, իր հացը անօթիին տայ եւ մերկը
հագուստով ծածկէ, 8 դրամը վաշխով չտայ ու տոկոս չառնէ, իր ձեռքը անիրաւութենէ ետ
[զ]քաշէ եւ [է]մարդոց միջեւ [ը]արդար դատաստան կիրարկէ, 9 իմ կանոններովս ընթանայ ու*

[ճ] Եբր.՝ կրէ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ հողին

[գ] Կամ՝ մասին

[դ] Այսինքն՝ գրգռուեցան

[ե] Եբր.՝ կեղտոտութեան

[զ] Եբր.՝ պահէ

[է] Եբր.՝ մարդու եւ մարդու

[ը] Եբր.՝ ճշմարիտ

որոշումներս պահէ՝ ճշմարտութեամբ վարուելով, անիկա արդար է. անշո՛ւշտ պիտի
ապրի», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:
10 «Բայց եթէ անիկա [թ]անօրէն եւ արիւնահեղ որդի մը ծնանի, որ ասոնց նման որեւէ
բան ընէ, 11 եւ այն լաւ բաներէն ո՛չ մէկը ընէ, հապա լեռներու վրայ ուտէ եւ իր ընկերին
կինը պղծէ, 12 դժբախտն ու աղքատը կեղեքէ, բան մը բռնագրաւելով յափշտակէ, գրաւը
չվերադարձնէ, եւ իր աչքերը չաստուածներուն վերցնելով՝ գարշութիւն գործէ, 13 վաշխով
դրամ տայ ու տոկոս առնէ, միթէ ան պիտի ապրի՞. պիտի չապրի: Քանի այս բոլոր
գարշութիւնները գործեց, անշո՛ւշտ պիտի մեռնի. անոր արիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ:
14 «[ժ]Իսկ եթէ ան որդի մը ծնանի, որ իր հօր գործած բոլոր մեղքերը տեսնելով՝
[ի]ուշադրութիւն դարձնէ" ու զանոնք չգործէ, 15 լեռներու վրայ չուտէ եւ իր աչքերը դէպի
Իսրայէլի տան չաստուածները չվերցնէ, իր ընկերին կինը չպղծէ, 16 ո՛չ մէկը կեղեքէ,
գրաւը չպահէ, ոչինչ բռնագրաւելով յափշտակէ, իր հացը անօթիին տայ ու մերկը
հագուստով ծածկէ, 17 դժբախտին անիրաւութիւն ընելէն իր ձեռքը ետ քաշէ, վաշխ եւ
տոկոս չառնէ, իմ որոշումներս կիրարկէ ու կանոններովս ընթանայ, անիկա իր հօր
անօրէնութեան համար պիտի չմեռնի. անշո՛ւշտ պիտի ապրի: 18 Բայց իր հայրը, քանի
չափազանց հարստահարեց, իր եղբօրմէն բան մը բռնագրաւելով յափշտակեց, եւ իր
ժողովուրդին մէջ ըրաւ ինչ որ լաւ չէ, ահա՛ իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի:
19 «Սակայն պիտի ըսէք. "Ինչո՞ւ որդին իր հօր անօրէնութեան պատիժը պիտի
չկրէ□: Քանի որդին իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկեց, իմ բոլոր կանոններս պահեց ու
զանոնք գործադրեց, անշուշտ պիտի ապրի: 20 Այն անձը որ կը մեղանչէ, անիկա՛ պիտի
մեռնի. որդին հօրը անօրէնութեան պատիժը պիտի չկրէ, հայրն ալ որդիին անօրէնութեան
պատիժը պիտի չկրէ. արդարին արդարութիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ, եւ ամբարիշտին
ամբարշտութիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ: 21 Իսկ եթէ ամբարիշտը իր գործած բոլոր
մեղքերէն հեռանայ, իմ բոլոր կանոններս պահէ, ու իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկէ,
ան անշուշտ պիտի ապրի. պիտի չմեռնի: 22 Անոր գործած բոլոր յանցանքները իրեն դէմ
պիտի չյիշուին, հապա ան իր կիրարկած արդարութեամբ պիտի ապրի: 23 Արդեօք ես
կ'ախորժի՞մ որ ամբարիշտը մեռնի,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– միթէ չե՞մ ուզեր որ
ան իր ճամբայէն հեռանայ եւ ապրի: 24 Բայց եթէ արդարը իր արդարութենէն [լ]հրաժարի
եւ ամբարիշտին գործած բոլոր գարշութիւններուն պէս անիրաւութիւն գործէ, պիտի
ապրի՞: Անոր կիրարկած ամբողջ արդարութիւնը պիտի չյիշուի. ան իր ըրած
ուխտազանցութեան ու գործած մեղքին պատճառով պիտի մեռնի:
25 «Դուք կ'ըսէք. "Տէրոջ [խ]ճամբան [ծ]ուղիղ չէ□: Ուրեմն մտի՛կ ըրէք, ո՛վ Իսրայէլի
տունը. միթէ ի՞մ ճամբաս ուղիղ չէ: Ձե՛ր ճամբաները չե՞ն ուղիղ չեղողները: 26 Երբ
արդարը իր արդարութենէն հրաժարի եւ անիրաւութիւն գործէ, ու ատոր մէջ մեռնի, ան իր
գործած անիրաւութեան համար կը մեռնի: 27 Իսկ երբ ամբարիշտը իր գործած

[թ] Եբր.՝ աւազակ

[ժ] Եբր.՝ Ահա՛

[ի] Եբր.՝ տեսնէ

[լ] Եբր.՝ հեռանայ

[խ] Այսինքն՝ վարուելակերպը

[ծ] Եբր.՝ կշռուած

ամբարշտութենէն հրաժարի, ու իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկէ, ան իր անձը ողջ
պիտի պահէ: 28 Արդարեւ ան ^կուշադրութիւն դարձուց", եւ իր գործած բոլոր
յանցանքներէն հրաժարեցաւ. ուստի անշուշտ պիտի ապրի, պիտի չմեռնի:

29 «Բայց Իսրայէլի տունը կ՚ըսէ. "Տէրոջ ճամբան ուղիղ չէ□: Ո՛վ Իսրայէլի տունը,
միթէ ի՞մ ճամբաներս ուղիղ չեն: Ձե՛ր ճամբաները չե՞ն ուղիղ չեղողները: 30
Հետեւաբար, ո՛վ Իսրայէլի տունը, ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր ճամբաներուն համեմատ
պիտի դատեմ,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:— Դարձի՛ եկէք ու հեռացէ՛ք ձեր բոլոր
յանցանքներէն, որպէսզի անօրէնութիւնը ^հձեր կորուստին պատճառ" չըլլայ: 31 Ձեզմէ
նետեցէ՛ք ձեր գործած բոլոր յանցանքները, եւ ձեզի նո՛ր սիրտ ու նո՛ր հոգի ^ձստացէք.
ինչո՞ւ մեռնիք, ո՛վ Իսրայէլի տունը: 32 Արդարեւ մեռնողին մահէն չեմ ախորժիր,— կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.— ուստի դարձի՛ եկէք եւ ապրեցէ՛ք»:

ՏՐՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ ՄԸ

19

Իսկ դուն ո՛ղբ բարձրացուր Իսրայէլի իշխաններուն վրայ, 2 եւ ըսէ՛.
«Ի՞նչ է քու մայրդ – մատակ առիւծ մը,
Որ առիւծներու մէջ կը պառկի
Եւ իր ձագերը կորիւններու մէջ կը մեծցնէ:
3 Ան իր ձագերէն մէկը մեծցուց,
Որ կորիւն եղաւ,
Որս բզքտել սորվեցաւ, ու մարդ լափեց:
4 Իր մասին ազգերը լսեցին,
Անոնց փոսին մէջ բռնուեցաւ,
Եւ քիթին օղակ մը անցընելով զինք Եգիպտոսի երկիրը տարին:
5 Երբ ^ամայրը տեսաւ թէ պարապ տեղը սպասած է ու յոյսը ^բկտրած է,
Իր ձագերէն ուրիշ մը առաւ,
Եւ զայն կորիւն ըրաւ:
6 Ան առիւծներու մէջ շրջող կորիւն մը եղաւ,
Որս բզքտել սորվեցաւ ու մարդ լափեց:
7 Անոնց դղեակները ^գքանդեց,
Անոնց քաղաքները աւերեց.
Անոր մռնչիւնին ձայնէն
Երկիրը ^դիր բնակիչներէն" ամայացաւ:

---

^կ Եբր.՝ տեսաւ

^հ Եբր.՝ ձեզի խոչընդոտ

^ձ Կամ՝ ըրէք

^ա Եբր.՝ անիկա

^բ Եբր.՝ կորսուած

^գ Եբր.՝ գիտցաւ

^դ Եբր.՝ զայն լեցնողներէն

8 Շրջակայ գաւառներէն ազգեր անոր դէմ [ե]շարուեցան,
Իրենց ցանցը տարածեցին անոր վրայ.
Անոնց փոսին մէջ բռնուեցաւ:
9 Քիթին օղակ մը անցընելով վանդակի մէջ դրին,
Ու զայն Բաբելոնի թագաւորին տարին.
Զինք բերդը դրին,
Որպէսզի իր ձայնը անգա՛մ մըն ալ Իսրայէլի լեռներուն վրայ չլսուի:
10 Քու մայրդ քու նմանութեամբդ՝ ջուրերու քով տնկուած որթատունկի պէս է,
Որ յորդառատ ջուրերու պատճառով՝ պտղատու ոստերով լեցուեցաւ:
11 Ան զօրաւոր [զ]շառաւիղներ ունեցաւ՝ կառավարիչներու մականներուն համար:
Իր հասակը տերեւախիտ ճիւղերուն մէջէն բարձրացաւ,
Եւ իր բարձրութեամբն ու ոստերուն առատութեամբ երեւցաւ:
12 Բայց ցասումով խլուեցաւ եւ գետինը ձգուեցաւ,
Արեւելեան հովը անոր պտուղը չորցուց.
Անոր զօրաւոր շառաւիղները կոտրեցան ու չորցան,
Եւ զանոնք կրակը սպառեց:
13 Հիմա անապատը տնկուած է,
Անջրդի ու ծարաւուտ երկրի մը մէջ:
14 Անոր բարունակներուն մէկ շառաւիղէն կրակ ելաւ,
Եւ անոր պտուղը սպառեց.
Անոր վրայ զօրաւոր շառաւիղ չմնաց՝ կառավարիչի մականի համար:
Ասիկա ողբ մըն է, եւ իբր [է]ողբերգ պիտի գործածուի"»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿԱՄՔԸ ԵՒ ՄԱՐԴՈՒՆ ՄԵՐԺՈՒՄԸ

20

Եօթներորդ տարին, հինգերորդ ամսուան տասներորդ օրը, Տէրոջ խորհուրդ հարցնելու համար Իսրայէլի երէցներէն մարդիկ եկան եւ իմ առջեւս նստան:
2 Ուստի [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 3 «Մարդո՛ւ որդի, խօսէ՛ Իսրայէլի երէցներուն
հետ եւ ըսէ՛ անոնց. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Միթէ դուք ինծի խորհո՞ւրդ
հարցնելու եկաք: Ես կ'ապրի՛մ. ձեզի պիտի [բ]չպատասխանեմ", կը պատգամէ Տէրը՝
Եհովան□: 4 Միթէ անոնց դա՞տը պիտի պաշտպանես, մարդո՛ւ որդի. անոնց դա՞տը պիտի
պաշտպանես: Գիտցո՛ւր անոնց իրենց հայրերուն գարշութիւնները, 5 եւ ըսէ՛ անոնց.
"Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Այն օրը երբ Իսրայէլը ընտրեցի, Յակոբի տան
զարմին [գ]իմ ձեռքս բարձրացուցի" ու Եգիպտոսի մէջ զիս անոնց ճանչցուցի, իմ ձեռքս
անոնց բարձրացնելով՝ ըսի. «Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը»: 6 Այդ օրը իմ ձեռքս անոնց

[ե] Եբր.՝ դրուեցան

[զ] Եբր.՝ գաւազաններ

[է] Եբր.՝ ողբ պիտի ըլլայ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ չթոյլատրեմ որ ինծի խորհուրդ հարցնէք

[գ] Այսինքն՝ երդում ըրի

*բարձրացուցի, որպէսզի զիրենք Եգիպտոսի երկրէն հանեմ դէպի այն երկիրը՝ որ իրենց
համար հետախուզած էի,- երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ եւ բոլոր երկիրներուն
պարծանքն է ,- 7 ու անոնց ըսի. «Ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող վտարէ իր աչքերուն դիտած
պղծութիւնները, եւ անմաքուր մի՛ ըլլաք Եգիպտոսի չաստուածներով. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր
Աստուածը»՛□»:*

*8 «Բայց անոնք ինծի դէմ ըմբոստացան ու չուզեցին ինծի մտիկ ընել. անոնցմէ ո՛չ մէկը
վտարեց իր աչքերուն դիտած պղծութիւնները, ո՛չ ալ լքեցին Եգիպտոսի չաստուածները:
Այն ատեն ըսի. "Իմ ցասումս անոնց վրայ պիտի թափեմ, եւ բարկութիւնս անոնց վրայ
պիտի [դ]իրագործեմ Եգիպտոսի երկրին մէջ□: 9 Սակայն այդպէս վարուեցայ իմ անունիս
համար, որ ան չաղարտուի այն [ե]ազգերուն աչքերուն՝ որոնց մէջ անոնք կը գտնուէին, եւ
որոնց [զ]առջեւ զիս անոնց ճանչցուցի՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելով:*

*10 «Զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի եւ անապատը տարի. 11 իմ կանոններս անոնց
տուի ու որոշումներս անոնց գիտցուցի, որոնցմով մարդ կ'ապրի՝ եթէ զանոնք գործադրէ:
12 Իմ Շաբաթներս ալ անոնց տուի՝ որ նշան ըլլան իմ եւ անոնց միջեւ, որպէսզի գիտնան
թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ զիրենք կը սրբացնեմ:*

*13 «Բայց Իսրայէլի տունը ինծի դէմ ըմբոստացաւ անապատին մէջ: Իմ կանոններովս
չընթացան ու որոշումներս [է]մերժեցին, որոնցմով մարդ կ'ապրի՝ եթէ զանոնք գործադրէ:
Իմ Շաբաթներս մեծապէս պղծեցին. ուստի ըսի թէ իմ ցասումս անոնց վրայ պիտի
թափեմ՝ անապատին մէջ, եւ զանոնք պիտի [ը]բնաջնջեմ: 14 Սակայն այդպէս վարուեցայ
իմ անունիս համար, որ ան չաղարտուի այն ազգերուն աչքերուն՝ որոնց [թ]առջեւ զանոնք
դուրս հանեցի: 15 Անապատին մէջ ալ իմ ձեռքս անոնց բարձրացուցի, որ զանոնք չտանիմ
այն երկիրը՝ որ տուեր էի անոնց, որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ եւ բոլոր երկիրներուն
պարծանքն է: 16 Արդարեւ իմ որոշումներս մերժեցին, կանոններովս չընթացան ու
Շաբաթներս պղծեցին, որովհետեւ անոնց սիրտը իրենց չաստուածներուն կը հետեւէր: 17
Բայց իմ աչքս անոնց խնայեց՝ որ զիրենք չբնաջնջեմ. ուստի անապատին մէջ զանոնք
չսպառեցի:*

*18 «Անապատին մէջ անոնց որդիներուն ըսի. "Ձեր հայրերուն կանոններով մի՛
ընթանաք, անոնց սովորութիւնները մի՛ պահէք, եւ անոնց չաստուածներով անմաքուր մի՛
ըլլաք: 19 Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը. ի՛մ կանոններովս ընթացէք, ի՛մ որոշումներս
պահեցէք ու գործադրեցէ՛ք զանոնք: 20 Սրբացուցէ՛ք իմ Շաբաթներս. անոնք նշան թող
ըլլան իմ եւ ձեր միջեւ, որպէսզի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը□»:*

*21 «Բայց անոնց որդիներն ալ ինծի դէմ ըմբոստացան. իմ կանոններովս չընթացան,
որոշումներս չպահեցին՝ զանոնք գործադրելու համար,- որոնցմով մարդ կ'ապրի՝ եթէ
զանոնք գործադրէ,- եւ Շաբաթներս պղծեցին: Ուստի ըսի. "Իմ ցասումս անոնց վրայ
պիտի թափեմ, ու բարկութիւնս անոնց վրայ պիտի [ժ]իրագործեմ անապատին մէջ□: 22*

[դ] *Երբ.՝ աւարտեմ*

[ե] *Կամ՝ հեթանոսներուն*

[զ] *Երբ.՝ աչքերուն առջեւ*

[է] *Կամ՝ անարգեցին*

[ը] *Երբ.՝ սպառեմ*

[թ] *Երբ.՝ աչքերուն առջեւ*

[ժ] *Երբ.՝ աւարտեմ*

Սակայն իմ ձեռքս ետ քաշեցի, եւ այդպէս վարուեցայ իմ անունիս համար, որ ան
չաղարտուի այն ազգերուն աչքերուն՝ որոնց [ի]առջեւ զանոնք դուրս հանեցի:
23 «Նաեւ անապատին մէջ իմ ձեռքս անոնց բարձրացուցի, որ զանոնք ցրուեմ
ազգերուն մէջ եւ սփռեմ երկիրներուն մէջ: 24 Արդարեւ իմ որոշումներս չկիրարկեցին,
կանոններս մերժեցին ու Շաբաթներս պղծեցին, եւ իրենց աչքերը [լ]հետեւեցան իրենց
հայրերուն չաստուածներուն: 25 Ուստի ես ալ անոնց այնպիսի կանոններ տուի՝ որ
[խ]նպաստաւոր չէին, եւ այնպիսի որոշումներ՝ որոնցմով չէին կրնար ապրիլ: 26 Զանոնք
իրենց [ծ]ընծաներով [կ]ապականեցի, քանի ամէն արգանդ բացող կրակէ կ՚անցընէին,
որպէսզի զանոնք ամայացնեմ, ու գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը»:
27 «Հետեւաբար, մարդո՛ւ որդի, խօսէ՛ Իսրայէլի տան եւ ըսէ՛ անոնց. “Տէրը՝ Եհովան
սա՛ կը յայտարարէ. "Ձեր հայրերը սա՛ կերպով ալ զիս [հ]նախատեցին՝ ինծի հանդէպ
ուխտազանց ըլլալով: 28 Արդարեւ երբ զանոնք տարի այն երկիրը, որուն համար ձեռքս
բարձրացուցեր էի որ անոնց տամ, ամէն բարձր բլուր եւ ամէն տերեւախիտ ծառ
տեսնելով՝ իրենց զոհերը հոն մատուցանեցին, իրենց գրգռիչ մատաղները հոն [ձ]տարին,
իրենց անոյշ հոտերը հոն [ղ]զետեղեցին եւ իրենց թափելիք նուէրները հոն [ճ]ընծայեցին"□»:
29 (Անոնց ըսի. «Ի՞նչ է այդ բարձր տեղը՝ ուր դուք կ՚երթաք, որուն անունը մինչեւ այսօր
“Բարձր տեղ□ կը կոչուի»:)
30 «Հետեւաբար ըսէ՛ Իսրայէլի տան. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Դուք ձեր
հայրերուն [մ]ընթացքին հետեւելով" [յ]կ՚ապականիք, անոնց պղծութիւններուն հետեւելով կը
պոռնկիք, 31 եւ ձեր ընծաները մատուցանելով ու ձեր որդիները կրակէ անցընելով՝ ձեր
բոլոր չաստուածներով կ՚ապականիք. միթէ ձեզի [ն]պիտի պատասխանե՞մ", ո՛վ Իսրայէլի
տունը: Ես կ՚ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– ձեզի պիտի չպատասխանեմ"□:
32 «Երբեք պիտի [շ]չկատարուի ձեր [ո]մտածումը՝ որ կ՚ըսէք. “Մենք փայտ ու քար

[ի] Եբր.՝ աչքերուն առջեւ

[լ] Եբր.՝ ետեւէն եղան

[խ] Եբր.՝ լաւ

[ծ] Եբր.՝ պարգեւներով

[կ] Եբր.՝ անմաքուր ըրի

[հ] Եբր.՝ հայհոյեցին

[ձ] Եբր.՝ տուին

[ղ] Եբր.՝ դրին

[ճ] Եբր.՝ թափեցին

[մ] Եբր.՝ ճամբային մէջ

[յ] Եբր.՝ անմաքուր կ՚ըլլաք

[ն] Եբր.՝ պիտի թոյլատրե՞մ որ ինծի խորհուրդ հարցնէք

[շ] Եբր.՝ չըլլայ

պաշտելով, [չ]հեթանոսներուն պէս՝ երկիրներու գերդաստաններուն պէս պիտի ըլլանք□»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՊԱՏԺԷ ԵՒ ԿԸ ՆԵՐԷ

33 «Ես կ’ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– անշուշտ ձեր վրայ ուժեղ ձեռքով,
երկարած բազուկով ու թափուած ցասումով պիտի թագաւորեմ: 34 Ուժեղ ձեռքով,
երկարած բազուկով եւ թափուած ցասումով ձեզ ժողովուրդներէն պիտի հանեմ, ու ձեզ
պիտի հաւաքեմ այն երկիրներէն՝ ուր դուք ցրուեցաք: 35 Ձեզ ժողովուրդներուն
անապատը պիտի տանիմ, եւ հոն ձեզի հետ դատ պիտի վարեմ՝ երես առ երես: 36 Ինչպէս
Եգիպտոսի երկրին անապատին մէջ ձեր հայրերուն հետ դատ վարեցի, այնպէս ալ ձեզի
հետ դատ պիտի վարեմ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– 37 ձեզ գաւազանին տակէն
պիտի անցընեմ եւ ուխտին կապին մէջ մտցնեմ: 38 Ըմբոստներն ու ինծի դէմ յանցանք
գործողները ձեզմէ պիտի զատեմ. զանոնք իրենց գաղթականութեան երկրէն պիտի
հանեմ, սակայն անոնք Իսրայէլի [պ]երկիրը պիտի չմտնեն: Այն ատեն պիտի գիտնաք թէ ե՛ս
եմ Տէրը»:

39 «Իսկ ձեզի, ո՛վ Իսրայէլի տունը, Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Գացէ՛ք,
ձեզմէ իւրաքանչիւրը ասկէ ետքն ալ թող պաշտէ իր չաստուածները, եթէ չուզէք ինծի
մտիկ ընել. բայց իմ սուրբ անունս մի՛ պղծէք ձեր ընծաներով ու չաստուածներով: 40
Արդարեւ իմ սուրբ լերանս վրայ, Իսրայէլի բարձր լերան վրայ,– կը պատգամէ Տէրը՝
Եհովան,– հո՛ն ամբողջ Իսրայէլի տունը զիս պիտի պաշտէ, անոնց բոլորը՝ իրենց երկրին
մէջ: Հոն անոնց պիտի հաճիմ, եւ հոն պիտի պահանջեմ ձեր բարձրացնելիք ընծաներն ու
ձեր պարգեւներուն [ջ]երախայրիքը՝ ձեր բոլոր սուրբ բաներով: 41 Երբ ձեզ ազգերէն հանեմ
եւ հաւաքեմ այն երկիրներէն՝ ուր ցրուած էք, ձեր անոյշ հոտին հետ ձեզի պիտի հաւանիմ,
ու ձեր մէջ [ռ]պիտի փառաւորուիմ” ազգերուն աչքերուն առջեւ: 42 Երբ ձեզ Իսրայէլի
[ս]երկիրը տանիմ, այն երկիրը՝ որուն համար ձեռքս բարձրացուցի որ ձեր հայրերուն տամ,
պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը: 43 Հոն պիտի յիշէք ձեր ընթացքն ու բոլոր արարքները՝
որոնցմով [վ]ապականեցաք, եւ ձեր գործած բոլոր չարիքներուն համար դուք ձեզմէ պիտի
զզուիք: 44 Պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը, երբ ձեզի հետ այդպէս վարուիմ՝ իմ անունիս
համար, եւ ո՛չ թէ ձեր վատ [տ]ընթացքին ու ապականած արարքներուն համեմատ, ո՛վ
Իսրայէլի տունը□», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

[ո] Եբր.՝ հոգիին մէջ բարձրացածը

[չ] Կամ՝ ազգերուն

[պ] Եբր.՝ հողը

[ջ] Եբր.՝ առաջինները

[ռ] Եբր.՝ սուրբ պիտի ըլլամ

[ս] Եբր.՝ հողը

[վ] Եբր.՝ անմաքուր եղաք

[տ] Եբր.՝ ճամբաներուն

ԿՐԱԿ ՀԱՐԱՒԻ ՄԷՋ

45 [ր]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 46 «Մարդո՛ւ որդի, [ց]ուղղէ՛ երեսդ դէպի հարաւ,
[ւ]խօսէ՛ դէպի հարաւ, ու մարգարէացի՛ր հարաւային դաշտի անտառին դէմ: 47 Ըսէ՛
հարաւային անտառին. "Մտի՛կ ըրէ Տէրոջ խօսքը. Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Ահա՛ ես քու մէջդ կրակ պիտի [փ]վառեմ, որ պիտի սպառէ մէջդ եղած ամէն դալար ծառ եւ
ամէն չոր ծառ: Բռնկած բոցը պիտի չմարի, ու անով բոլոր երեսները պիտի այրին՝
հարաւէն մինչեւ հիւսիս: 48 Ամէն մարմին պիտի տեսնէ թէ ե՛ս՝ Տէրս զայն վառեցի. ան
պիտի չմարի"□»: 49 Այն ատեն ես ըսի. «Ո՜հ, Տէ՛ր Եհովա, անոնք ինծի համար կ՚ըսեն.
"Միթէ առակներ չի՞ խօսիր□»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍՈՒՐԸ

21

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, [բ]ուղղէ՛ երեսդ դէպի Երուսաղէմ,
[գ]խօսէ՛ սրբարաններուն, ու մարգարէացի՛ր Իսրայէլի [դ]երկրին դէմ: 3 Ըսէ՛ Իսրայէլի
երկրին. "Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ. իմ սուրս իր պատեանէն պիտի
հանեմ, եւ արդարն ու ամբարիշտը քու մէջէդ պիտի բնաջնջեմ: 4 Քանի արդարն ու
ամբարիշտը քու մէջէդ պիտի բնաջնջեմ, իմ սուրս իր պատեանէն պիտի հանուի ամէն
մարմինի դէմ՝ հարաւէն մինչեւ հիւսիս, 5 եւ ամէն մարմին պիտի գիտնայ թէ ե՛ս՝ Տէրս իմ
սուրս իր պատեանէն հաներ եմ. ան անգա՛մ մըն ալ հոն պիտի չվերադառնայ"□: 6 Իսկ
դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, հառաչէ՛ մէջքդ բեկանելու չափ, հառաչէ՛ դառնութեամբ՝ անոնց
աչքերուն առջեւ: 7 Երբ քեզի ըսեն. "Ինչո՞ւ կը հառաչես□, պատասխանէ՛. "Գոյժին
համար, որովհետեւ կու գայ. ամէն սիրտ պիտի հալի, ամէն ձեռք պիտի թուլնայ, ամէն
հոգի պիտի յուսալքուի, եւ ամէն ծունկ ջուրի պէս պիտի [ե]հոսի: Ահա՛ կու գայ, ու պիտի
[զ]իրագործուի□, կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:
8 Դարձեալ [է]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 9 «Մարդո՛ւ որդի, մարգարէացի՛ր եւ ըսէ՛.

[ր] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ց] Եբր.՝ դի՛ր

[ւ] Եբր.՝ խօ՛սքդ կաթեցուր

[փ] Եբր.՝ բռնկեցնեմ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դի՛ր

[գ] Եբր.՝ խօ՛սքդ կաթեցուր

[դ] Եբր.՝ հողին

[ե] Եբր.՝ երթայ

[զ] Եբր.՝ ըլլայ

[է] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

“Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Ըսէ՛. «Սո՛ւրը, սո՛ւրը սրուեցաւ. նաեւ յղկուեցաւ»: 10 Մեծ սպանդ ընելու համար սրուեցաւ, փայլատակելու համար յղկուեցաւ: Ուստի բերկրի՞նք. [ը]իմ որդիիս գաւազանը ամէն փայտ կ’անարգէ'': 11 Ինք զայն յղկուելու տուաւ, որպէսզի ձեռքով բռնուի. այս սուրը սրուած ու յղկուած է, որպէսզի զայն սպաննողին ձեռքը տայ:
12 Աղաղակէ՛ եւ գոռա՛, մարդո՛ւ որդի, քանի որ ան իմ ժողովուրդիս դէմ, Իսրայէլի բոլոր իշխաններուն դէմ պիտի ըլլայ. իմ ժողովուրդիս վրայ արհաւիրք պիտի ըլլայ սուրի պատճառով: Հետեւաբար զա՛րկ քու ազդրիդ, 13 որովհետեւ փորձը եղաւ. եւ ի՞նչ պիտի ըլլայ, եթէ այդ անարգող գաւազանը ա՛լ չըլլայ", կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան□»:

14 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, մարգարէացի՛ր, ձեռքերդ իրարո՛ւ զարկ, ու սուրին հարուածները թող կրկնուին, եռապատկուին: Ասիկա խոցուածներուն սուրն է, [թ]խոցուածներուն մեծ'' սուրը՝ որ զանոնք [ժ]շրջապատեց: 15 Անոնց բոլոր դռներուն դէմ սպառնացող սուրը դրի, որպէսզի իրենց սիրտը հալի ու խոչընդոտները բազմանան: Աւա՜ղ, անիկա փայլատակելու համար շինուեցաւ, մորթելու համար սրուեցաւ: 16 Հաւաքէ՛ ոյժերդ՛, զա՛րկ քու աջ կամ ձախ կողմդ, ո՛ւր որ երեսդ [ի]ուղղուած ըլլայ'': 17 Ե՛ս ալ ձեռքերս իրարու պիտի զարնեմ, եւ իմ ցասումս [լ]իջեցնեմ: Ես՝ Տէրս խօսեցայ»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՍՈՒՐԸ

18 [խ]Տէրը խօսեցաւ'' ինծի՝ ըսելով. 19 «Մարդո՛ւ որդի, դուն քեզի երկո՛ւ ճամբայ [ծ]պատրաստէ, որպէսզի Բաբելոնի թագաւորին սուրը գայ: Անոնք երկուքն ալ մէկ երկրէ թող ելլեն: [կ]Ցուցանշա՛ն մը [հ]կերտէ. զայն քաղաքին ճամբային գլո՛ւխը կերտէ: 20 Ճամբա՛յ պատրաստէ, որպէսզի սուրը հասնի Ամմոնի որդիներուն Ռաբբային վրայ, եւ Յուդայի մէջ եղող պարսպապատ Երուսաղէմի վրայ:
21 «Արդարեւ Բաբելոնի թագաւորը մայրուղիին վրայ կայնած է՝ երկու ճամբաներուն գլուխը, որպէսզի դիւթութիւն ընէ: Իր նետերը կը ցնցէ, [ձ]ընտանեկան կուռքերուն'' կը հարցնէ. լեարդը կը զննէ: 22 Իր աջ ձեռքին մէջ դիւթութիւն կայ՝ Երուսաղէմի վերաբերեալ, որպէսզի [ղ]քարընկէցներ դնեն, [ճ]պատերազմի մէջ իրենց բերանը բանան ու

[ը] *Կամ՝ ան կ’անարգէ իմ որդիիս գաւազանը, ինչպէս ուրիշ ամէն փայտ*

[թ] *Կամ՝ խոցուած մեծ մարդոց*

[ժ] *Կամ՝ խոցեց*

[ի] *Եբր.՝ հանդիպի*

[լ] *Կամ՝ հանդարտեցնեմ*

[խ] *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

[ծ] *Եբր.՝ դիր*

[կ] *Եբր.՝ Ձե՛ռք*

[հ] *Եբր.՝ ստեղծէ*

[ձ] *Եբր.՝ թերափիմներուն*

[ղ] *Եբր.՝ խոյեր*

գոռումով ձայն բարձրացնեն, դռներու դէմ քարընկէցներ դնեն, հողաբլուր բարձրացնեն եւ մարտկոց կառուցանեն: 23 Բայց ասիկա անոնց համար՝ իրենց աչքերուն սնոտի դիւթութեան մը պէս պիտի ըլլայ, քանի որ անոնք երդումներ ըրեր էին. իսկ ինք իրենց անօրէնութիւնը պիտի յիշեցնէ, որպէսզի բռնուին:

24 «Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Քանի դուք ձեր անօրէնութիւնը յիշեցուցիք, երբ ձեր յանցանքները յայտնուեցան ու բոլոր արարքներուն մէջ ձեր մեղքերը երեւցան, քանի զանոնք յիշեցուցիք՝ անոր ձեռքով պիտի բռնուիք□»: 25 «Իսկ դո՛ւն, ո՛վ Իսրայէլի պիղծ եւ ամբարիշտ իշխան, որուն օրը – անօրէնութեան վախճանին ժամանակը – հասած է, 26 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Խոյրը պիտի վերցուի ու պսակը հանուի. [մ]իրավիճակը պիտի փոխուի”. ցածը պիտի բարձրանայ, եւ բարձրը պիտի ցածնայ: 27 Զայն պիտի յեղաշրջեմ, պիտի յեղաշրջեմ, պիտի յեղաշրջեմ. բայց ասիկա պիտի չըլլայ, մինչեւ գայ ա՛ն՝ որուն կը պատկանի դատաստանը. ես զայն անոր պիտի յանձնեմ□»:

ՍՈՒՐԸ ԵՒ ԱՄՄՈՆԱՑԻՆԵՐԸ

28 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, մարգարէացի՛ր եւ ըսէ. “Ամմոնի որդիներուն մասին ու անոնց նախատինքին մասին Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Սուրը, սուրը [յ]քաշուած է. մորթելու համար յղկուած է՝ որ իր փայլատակումով սպառէ, 29 մինչ քեզի համար ունայն տեսիլքներ կը տեսնեն եւ սուտ դիւթութիւն կ'ընեն, որպէսզի քեզ դնեն [ն]սպաննուելիք ամբարիշտներուն վիզին վրայ, որոնց օրը – անօրէնութեան վախճանին ժամանակը – հասած է. 30 միթէ զայն իր պատեա՞նը վերադարձնեմ: Քեզ պիտի դատեմ այն տեղը՝ ուր ստեղծուեցար, քու [շ]հայրենի երկրիդ մէջ: 31 Քու վրադ իմ սրտմտութիւնս պիտի թափեմ. քու վրադ իմ ցասումիս կրակով պիտի փչեմ, ու քեզ անխելք մարդոց ձեռքը պիտի մատնեմ, որոնք կոտորելու [ո]վարպետ են: 32 Կրակի ճարակ պիտի ըլլաս, քու արիւնդ երկրին մէջտեղը պիտի [չ]հոսի, եւ ա՛լ պիտի չյիշուիս. արդարեւ ես՝ Տէրս խօսեցայ"□»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՈՃԻՐՆԵՐԸ

22

[պ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, պիտի դատե՞ս, պիտի դատե՞ս

[ճ] Եբր.՝ ջարդի

[մ] Եբր.՝ ասիկա այսպէս պիտի չըլլայ

[յ] Եբր.՝ բացուած

[ն] Եբր.՝ խոցուելիք

[շ] Եբր.՝ ծագումի

[ո] Եբր.՝ արհեստաւոր

[չ] Եբր.՝ ըլլայ

[պ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

այս արիւնահեղ քաղաքը: Ուրեմն գիտցո՛ւր անոր իր բոլոր գարշութիւնները, 3 եւ ըսէ՛.
“Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ո՛վ քաղաք,– որ քու մէջդ արիւն կը թափես՝ որպէսզի
ժամանակդ գայ, ու [բ]քեզի չաստուածներ կը շինես՝ քեզ անմաքուր ընելու համար,– 4 դուն
քու թափած արիւնովդ յանցաւոր եղար, եւ շինած չաստուածներովդ քեզ անմաքուր ըրիր.
քու օրերդ մօտեցուցիր ու տարիներուդ վախճանին հասար. հետեւաբար քեզ [գ]ազգերուն
նախատինքին եւ բոլոր երկիրներուն ծաղրանքին մատնեցի: 5 Մօտ թէ հեռու եղողները
քեզ պիտի ծաղրեն, ո՛վ վատահամբաւ եւ խռովալից քաղաք"□:

6 «Ահա՛ քու մէջդ եղող Իսրայէլի իշխանները արիւն թափեցին, իւրաքանչիւրը իր
[դ]զօրութեան համեմատ: 7 Քու մէջդ հայրն ու մայրը անարգեցին. քու մէջդ գաղթականը
հարստահարեցին. քու մէջդ որդին եւ այրին կեղեքեցին: 8 Իմ սուրբ բաներս
արհամարհեցիր ու Շաբաթներս պղծեցիր: 9 Քու մէջդ բանսարկու մարդիկ եղան՝ արիւն
թափելու համար. քու մէջդ լեռներու վրայ կերան. քու մէջդ լրբութիւն գործեցին: 10 Քու
մէջդ որդիներ իրենց հօր մերկութիւնը բացին. քու մէջդ դաշտանի պատճառով անմաքուր
եղող կինը բռնաբարեցին: 11 Մէկը իր ընկերին կնոջ հետ գարշութիւն գործեց, միւսը
լրբութեամբ իր հարսը պղծեց, ուրիշ մըն ալ քու մէջդ իր քոյրը՝ իր հօր աղջիկը
բռնաբարեց: 12 Քու մէջդ կաշառք ստացան՝ արիւն թափելու համար. վաշխ ու տոկոս
ստացար. ագահութեամբ ընկերներդ հարստահարեցիր, եւ զիս մոռցար», կը պատգամէ
Տէրը՝ Եհովան:

13 «Ուստի ահա՛ ձեռքերս իրարու զարկի՝ քու բանեցուցած ագահութեանդ ու մէջդ
եղած [ե]արիւնահեղութեան համար: 14 Միթէ սիրտդ պիտի դիմանա՞յ, կամ ձեռքերդ ուժեղ
պիտի ըլլա՞ն այն օրերը՝ երբ ես քեզի հատուցում պիտի ընեմ: Ես՝ Տէրս խօսեցայ, ու
պիտի իրագործեմ: 15 Քեզ ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, քեզ երկիրներուն մէջ պիտի
սփռեմ, եւ անմաքրութիւնդ քու մէջէդ պիտի [զ]անհետացնեմ: 16 Դուն քեզ պիտի
անպատուես ազգերուն աչքերուն, ու պիտի գիտնաս թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԶՏՈՂ ՓՈՒՌԸ

17 [է]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 18 «Մարդո՛ւ որդի, Իսրայէլի տունը ինծի [ը]խարամի
պէս եղաւ. բոլորը քուրային մէջ՝ պղինձի, անագի, երկաթի ու կապարի պէս՝ արծաթի
խարամ եղան: 19 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Քանի բոլորդ խարամի
պէս եղաք, ահա՛ ես ձեզ Երուսաղէմի մէջ պիտի հաւաքեմ: 20 Ինչպէս արծաթը, պղինձը,
երկաթը, կապարն ու անագը քուրային մէջ կը հաւաքեն եւ անոր վրայ կրակը կը փչեն՝
զանոնք հալեցնելու համար, այնպէս ալ ձեզ բարկութեամբս ու ցասումովս պիտի
հաւաքեմ, անոր մէջ պիտի ձգեմ եւ հալեցնեմ: 21 Ձեզ դիզելով՝ ձեր վրայ իմ ցասումիս

[բ] Կամ՝ քեզի դէմ

[գ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[դ] Եբր.՝ բազուկին

[ե] Եբր.՝ արիւնին

[զ] Եբր.՝ վերջացնեմ

[է] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ը] Այսինքն՝ հալած մետաղի կեղտի

կրակը պիտի փչեմ, ու դուք [թ]անոր մէջ պիտի հալիք: 22 Ինչպէս արծաթը քուրային մէջ
կը հալի, դուք ալ անոր մէջ այնպէս պիտի հալիք, եւ պիտի գիտնաք թէ ես՝ Տէրս իմ
ցասումս թափեցի ձեր վրայ□»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ՄԵՂՔԸ

23 [ժ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 24 «Մարդո՛ւ որդի, ըսէ՛ անոր. "Դուն այնպիսի երկիր
մըն ես՝ որ ո՛չ մաքրուած է, ո՛չ ալ տեղատարափով թրջուած՝ սրտմտութեան օրը□: 25
Անոր մէջ իր մարգարէները կը դաւադրեն. ինչպէս մռնչող առիւծը որսը կը բզքտէ, անոնք
անձերը կը լափեն. գանձերն ու պատուական բաները կը գրաւեն, եւ այրիները կը
շատցնեն անոր մէջ: 26 Անոր քահանաները իմ Օրէնքս բռնաբարեցին ու սուրբ բաներս
պղծեցին. սուրբը անսուրբէն չզանազանեցին, եւ անմաքուրին ու մաքուրին
տարբերութիւնը չգիտցուցին: Իրենց աչքերը իմ [ի]Շաբաթներս անտեսեցին", ու ես անոնց
մէջ [լ]պիղծ սեպուեցայ": 27 Անոր իշխանաւորները իր մէջ որսը բզքտող գայլերու պէս են.
արիւն կը թափեն եւ անձեր կը կորսնցնեն, որպէսզի ագահութեամբ շահին: 28 Անոր
մարգարէները զանոնք շաղախով ծեփեցին՝ ունայն տեսիլքներով ու [խ]սուտ դիւթութեամբ"
անոնց ըսելով. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ□, թէպէտ Տէրը խօսած չէր: 29
Երկրին ժողովուրդը կը հարստահարէ եւ կը յափշտակէ. դժբախտն ու աղքատը կը կեղեքէ,
եւ գաղթականը անիրաւութեամբ կը հարստահարէ: 30 Անոնց մէջ մարդ մը փնտռեցի՝ որ
ցանկապատը փակէ ու խրամատին մէջ իմ առջեւ կայնի՝ երկրին համար, որպէսզի զայն
չկործանեմ. բայց չգտայ: 31 Ուստի իմ սրտմտութիւնս անոնց վրայ թափեցի, զանոնք իմ
ցասումիս կրակով [ծ]բնաջնջեցի, անոնց [կ]արարքներուն պատիժը իրենց վրայ բերի"», կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ՄԵՂԱՒՈՐ ՔՈՅՐԵՐԸ

23

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, երկու կիներ կային, մէկ
մօր աղջիկներ: 3 Անոնք Եգիպտոսի մէջ պոռնկեցան, իրենց երիտասարդութեան ատենը
պոռնկեցան. անոնց ծիծերը հոն ճնշուեցան, անոնց կուսութեան ստինքները հոն
[բ]շօշափուեցան: 4 Անոնց անունները էին՝ մեծինը՝ [գ]Ոհողա, եւ անոր քրոջ՝ [դ]Ոհողիբա:

[թ] Այսինքն՝ Երուսաղէմի

[ժ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ի] Եբր.՝ Շաբաթներէս թաքուն պահեցին

[լ] Կամ՝ աղարտուեցայ

[խ] Եբր.՝ սուտեր դիւթելով

[ծ] Եբր.՝ սպառեցի

[կ] Եբր.՝ ճամբան իրենց գլուխին վրայ դրի

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ գործածուեցան

Յետոյ անոնք իմս եղան, ու որդիներ եւ աղջիկներ ծնան: Ահա՛ւասիկ անոնց անունները.– Ոհողա՝ Սամարիա, ու Ոհողիբա՝ Երուսաղէմ:

5 «Ոհողա՝ թէպէտ իմս էր՝ պոռնկեցաւ. իր հոմանիներուն սիրահարեցաւ, այսինքն՝ իր
ասորեստանցի հարեւաններուն, 6 [ե]կապուտակ հագնող կուսակալներուն ու
նախարարներուն. անոնք բոլորը ցանկալի երիտասարդներ էին, ձի հեծնող ձիաւորներ: 7
Ան [գ]պոռնկեցաւ իրենց հետ, այսինքն՝ Ասորեստանի բոլոր ընտիր որդիներուն հետ. նաեւ բոլոր անոնց հետ՝ որոնց սիրահարեցաւ եւ անոնց բոլոր չաստուածներով ինքզինք
[է]պղծեց: 8 Եգիպտոսէն բերած պոռնկութիւնները չլքեց. արդարեւ իր երիտասարդութեան ատեն իրեն հետ պառկեր էին, իր կուսութեան ստինքները շօշափեր էին եւ իրենց
պոռնկութիւնը իր վրայ թափեր էին: 9 Հետեւաբար զայն իր հոմանիներուն ձեռքը
յանձնեցի, Ասորեստանցիներուն ձեռքը, որոնց սիրահարած էր: 10 Անոնք իր մերկութիւնը
բացին, իր որդիներն ու աղջիկները յափշտակեցին, եւ զինք սուրով մեռցուցին: Այսպէս՝ ան կիներուն մէջ անուանի եղաւ, եւ իր վրայ դատավճիռներ կիրարկեցին:

11 «Երբ անոր քոյրը՝ Ոհողիբա ասիկա տեսաւ, իր սիրահարութեամբ անկէ աւելի
ապականեցաւ, եւ իր պոռնկութիւնները քրոջ պոռնկութիւններէն աւելի շատցուց: 12 Իր
հարեւաններուն սիրահարեցաւ, այսինքն՝ Ասորեստանցիներուն, [ը]շքեղազգեստ կուսակալներուն ու նախարարներուն. անոնք բոլորը ցանկալի երիտասարդներ էին, ձի
հեծնող ձիաւորներ: 13 Տեսայ թէ պղծուեցաւ, ու երկուքին [թ]ընթացքն ալ նոյնը՚՚ եղաւ: 14
Իր պոռնկութիւնները աւելցուց, քանի որ երբ պատին վրայ գծուած մարդիկ տեսաւ, [ժ]նօթով գծագրուած Քաղդէացիներուն պատկերները,–
15 որոնք իրենց մէջքը գօտի կապած էին, իրենց գլուխին վրայ ներկուած ապարօշներ [ի]ունէին, ու բոլորը զօրավարներու տեսքով էին, իրենց [լ]ծննդավայրին՝ Քաղդէաստանի Բաբելոնացիներուն նման,–
16 զանոնք իր աչքերով տեսնելով՝ անոնց սիրահարեցաւ, եւ անոնց պատգամաւորներ ղրկեց՝ Քաղդէաստան:
17 Բաբելոնացիները իրեն հետ տարփանքի անկողինը մտան, ու զինք իրենց պոռնկութիւններով պղծեցին. ինք անոնց հետ պղծուեցաւ, յետոյ իր անձը անոնցմէ անջատուեցաւ:
18 Իր պոռնկութիւնները յայտնեց եւ իր մերկութիւնը բացաւ. ուստի իմ անձս անկէ անջատուեցաւ, ինչպէս անոր քրոջմէն անջատուեր էր:
19 Այսպէս ան իր պոռնկութիւնները բազմապատկեց, յիշելով իր

[գ] Այսինքն՝ իր վրանը

[դ] Այսինքն՝ իմ վրանս իր մէջ

[ե] Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպաս

[զ] Եբր.՝ իր պոռնկութիւններուն յանձնուեցաւ

[է] Եբր.՝ անմաքուր ըրաւ

[ը] Եբր.՝ կատարելապէս հագուած

[թ] Եբր.՝ ճամբան ալ մէկ

[ժ] Այսինքն՝ բարձրորակ կարմիր ներկով

[ի] Եբր.՝ տարածած էին

[լ] Եբր.՝ ծնունդի երկրին

երիտասարդութեան օրերը՝ Եգիպտոսի երկրին մէջ պոռնկած ժամանակը: 20 Ուստի
սիրահարեցաւ անոնց տարփածուներուն, որոնց մարմինը էշերու մարմինին պէս էր, եւ
անոնց սերմնացայտումը՝ ձիերու սերմնացայտումին պէս: 21 Դուն երիտասարդութեանդ
լրբութիւնը [խ]վերյիշեցիր, երբ երիտասարդութեանդ ծիծերը ճնշուելով՝ ստինքներդ
Եգիպտացիներէն կը շօշափուէին»:

ՓՈՔՐ ՔՐՈՋ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

22 «Հետեւաբար, ո՛վ Ոհողիբա, Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես քեզի դէմ
պիտի գրգռեմ քու հոմանիներդ, որոնցմէ քու անձդ անջատուեցաւ, եւ զանոնք ամէն կողմէ
քեզի դէմ պիտի բերեմ.– 23 Բաբելոնացիներն ու բոլոր Քաղդէացիները, [ծ]Փակուդը, Սուէն
ու Կուէն”, եւ անոնց հետ բոլոր Ասորեստանցիները, բոլորը՝ ցանկալի երիտասարդներ,
կուսակալներ ու նախարարներ, բոլորը ձի հեծնող զօրավարներ եւ անուանի մարդիկ: 24
Անոնք մարտակառքերով, կառքերով, անիւներով ու ժողովուրդներու համախմբումով քեզի
դէմ պիտի գան. ամէն կողմէ քեզի դէմ պիտի [կ]շարուին՝ ասպարով, վահանով եւ
սաղաւարտով: Դատաստանը անոնց [հ]պիտի յանձնեմ”, ու քեզ իրենց կանոններով պիտի
դատեն: 25 Իմ նախանձախնդրութիւնս պիտի [ձ]կիրարկեմ քեզի դէմ, որ ցասումով վարուին
քեզի հետ: Քու քիթդ եւ ականջներդ պիտի [ղ]կտրեն, ու քեզմէ մնացածը սուրով պիտի
իյնայ: Քու որդիներդ եւ աղջիկներդ պիտի յափշտակեն, ու քեզմէ մնացածը կրակով
պիտի սպառի: 26 Քու հագուստներէդ քեզ պիտի մերկացնեն, եւ շքեղ [ճ]զարդերդ պիտի
գրաւեն: 27 Քեզմէ պիտի դադրեցնեմ լրբութիւնդ ու պոռնկութիւններդ, որոնք Եգիպտոսի
երկրէն բերիր, որպէսզի աչքերդ անոնց չվերցնես եւ անգա՛մ մըն ալ Եգիպտոսը
չյիշես□»:

28 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ես քեզ պիտի մատնեմ անոնց
ձեռքը՝ որ դուն ատեցիր, անոնց ձեռքը՝ որոնցմէ անձդ անջատուեցաւ: 29 Անոնք քեզի հետ
ատելութեամբ պիտի վարուին, ամբողջ վաստակդ պիտի գրաւեն, ու քեզ մերկ եւ
անծածկոյթ պիտի թողուն. քու պոռնկութիւններուդ մերկութիւնը, լրբութիւնդ ու
պոռնկութիւնդ պիտի յայտնուին: 30 Քեզի պիտի ա՛յսպէս պիտի վարուիմ, քանի
[մ]հեթանոսներուն հետ պոռնկեցար եւ անոնց չաստուածներով [յ]պղծուեցար: 31 Դուն
քրոջդ ճամբայէն ընթացար, ես ալ անոր բաժակը քու ձեռքդ պիտի տամ»: 32 Տէրը՝

[խ] Եբր.՝ աչքէ անցուցիր

[ծ] Կամ՝ վերատեսուչները, հարուստներն ու ազնուականները

[կ] Եբր.՝ դրուին

[հ] Եբր.՝ առջեւ պիտի դնեմ

[ձ] Եբր.՝ դնեմ

[ղ] Եբր.՝ փրցնեն

[ճ] Եբր.՝ իրերդ

[մ] Կամ՝ ազգերուն

[յ] Եբր.՝ անմաքուր ըլլալուդ

Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Դուն քրոջդ խորունկ ու լայն բաժակը պիտի խմես. քու
վրադ պիտի խնդացնեն եւ պիտի ծաղրուիս, որովհետեւ շատ բան կը պարունակէ: 33
Գինովութեամբ ու տրտմութեամբ պիտի լեցուիս, քանի ապշութեան եւ [ա]զարմացումի
բաժակ մըն է քու քրոջդ՝ Սամարիայի բաժակը: 34 Դուն զայն պիտի խմես ու պիտի
քամես, պիտի [բ]կոտրտես եւ անոր [գ]խեցատներով [դ]ստինքներդ պիտի պատռտես,
որովհետեւ ես խօսեցայ», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան: 35 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան
սա՛ կը յայտարարէ. «Քանի զիս մոռցար ու կռնակիդ ետեւը նետեցիր, դո՛ւն ալ քու
լրբութեանդ եւ պոռնկութիւններուդ պատիժը պիտի կրես»:

ԵՐԿՈՒ ՔՈՅՐԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

36 Նաեւ Տէրը ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, պիտի դատե՞ս Ոհողան ու Ոհողիբան.
ուրեմն յայտնէ՛ անոնց իրենց գարշութիւնները: 37 Արդարեւ շնութիւն ըրին, եւ իրենց
ձեռքերնուն վրայ արիւն կայ. իրենց չաստուածներով շնութիւն ըրին, ու նոյնիսկ ինծի
ծնած իրենց որդիները կրակէ անցուցին, որպէսզի անոնց կերակուր ըլլան: 38 Նաեւ սա՛
ըրին ինծի.– Նոյն օրը իմ սրբարանս [ե]ապականեցին եւ Շաբաթներս պղծեցին, 39
որովհետեւ երբ իրենց որդիները [զ]զոհէին իրենց չաստուածներուն, նոյն օրը իմ սրբարանս
կը մտնէին՝ որպէսզի զայն պղծեն. ահա՛ ինչ որ ըրին իմ տանս մէջ: 40 Նաեւ լուր
ղրկեցիք որ մարդիկ հեռուէն գան, անոնց պատգամաւորներ ղրկելով. եւ ահա՛ անոնք
եկան: Անոնց համար դուն լուացուեցար, աչքերուդ վրայ ծարոյր դրիր ու
[է]պճնազարդուեցար. 41 յետոյ փառաւոր [ը]բազմոցի մը վրայ նստար, որուն առջեւ սեղան մը
պատրաստուած էր, եւ իմ խունկս ու իւղս անոր վրայ դրիր: 42 Անոր հետ [թ]ուրախութիւն
ընող" բազմութեան մը աղմուկը կը լսուէր, եւ այդ [ժ]ամբոխին մարդոց քով՝ անապատէն
[ի]արբեցողներ բերուեցան, որոնք [լ]անոնց ձեռքերը ապարանջաններ դրին, ու գլուխը՝ շքեղ
պսակներ:

[ա] Կամ՝ ամայութեան

[բ] Կամ՝ կրծես

[գ] Այսինքն՝ թրծուած կաւի կտորները

[դ] Եբր.՝ ծիծերդ

[ե] Եբր.՝ անմաքուր ըրին

[զ] Եբր.՝ մորթէին

[է] Եբր.՝ զարդերով զարդարուեցար

[ը] Կամ՝ մահիճի

[թ] Եբր.՝ անդորր

[ժ] Եբր.՝ մարդոց շատութեան

[ի] Կամ՝ Սաբայեցիներ

[լ] Այսինքն՝ երկու քոյրերուն

43 «Ուստի շնութեան մէջ պառաւածին մասին ըսի. “Հիմա՞ ալ իրեն հետ պիտի
պոռնկին. իրե՞ն հետ□: 44 Սակայն մտան իր քով, ինչպէս կը մտնեն պոռնիկ կնոջ մը քով.
այսպէս մտան այդ լիրբ կիներուն՝ Ոհողայի ու Ոհողիբայի քով: 45 Բայց արդար մարդիկ
զանոնք պիտի դատեն շնացեալ կիներուն դատաստանով եւ արիւն թափող կիներուն
դատաստանով. արդարեւ անոնք շնացեալ կիներ են, ու իրենց ձեռքերուն վրայ արիւն
կայ»:
46 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Անոնց դէմ համախմբում մը պիտի
բարձրացնեմ, եւ զանոնք սոսկումի ու կողոպուտի պիտի մատնեմ: 47 Համախմբումը
զանոնք պիտի ˡքարկոծէ, եւ զանոնք պիտի ᵖկտրատեն իրենց սուրերով. անոնց որդիներն
ու աղջիկները պիտի մեռցնեն, եւ անոնց տուները կրակով պիտի այրեն: 48 Այսպէս՝
երկրին մէջ լրբութիւնը պիտի դադրեցնեմ, որպէսզի բոլոր կիները խրատուին ու ձեր
լրբութեան համեմատ չվարուին: 49 Ձեր լրբութեան հատուցումը ձեր վրայ պիտի ᵏբերեն,
ձեր չաստուածներուն մեղքերուն պատիժը պիտի կրէք, եւ պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը՝
Եհովան»:

ԺԱՆԳՈՏԱԾ ԿԱԹՍԱՆ

24

Իններորդ տարուան տասներորդ ամիսը, ամսուան տասներորդ օրը, ʷՏէրը խօսեցաւ՛՛
ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, ᴾքու քովդ՛՛ արձանագրէ՛ օրուան – այս նոյն օրուան –
ᶢթուականը. Բաբելոնի թագաւորը այս նոյն օրը Երուսաղէմի դիմաց ᵑբանակեցաւ: 3 Առա՛կ
մը խօսէ այդ ըմբոստներու տան, եւ ըսէ՛ անոնց. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Դի՛ր
կաթսան, դի՛ր զայն, ու մէջն ալ ջո՛ւր լեցուր: 4 Հաւաքէ՛ անոր մէջ անոր կտորները, բոլոր
լաւ կտորները՝ զիստը եւ ուսը. լեցո՛ւր զայն ընտիր ոսկորներով: 5 Ոչխարներուն
ընտիրնե՛րը առ, ու ոսկորներն ալ տա՛կը դիզէ. զայն ᵗսաստի՛կ եռացուր, որ մէջի
ոսկորներն ալ խաշին"□»:
6 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Վա՛յ արիւնահեղ քաղաքին, այն
կաթսային՝ որուն ժանգը իր մէջն է: Անոր ժանգը մէջէն ելած չէ. զայն կտո՛ր-կտոր դուրս
հանէ, առանց անոր վրայ վիճակ ձգելու: 7 Արդարեւ անոր թափած արիւնը իր մէջն է,
զայն չոր ժայռի վրայ դրաւ. զայն գետինի վրայ չթափեց, որ զայն հողով ծածկէ: 8 Իմ
ցասումս ᶢգրգռելու եւ վրէժ առնելու համար՝ անոր թափած արիւնը չոր ժայռի վրայ դրի,

---

ˡ *Եբր.՝ քարերով պիտի քարկոծէ*

ᵖ *Եբր.՝ կտրեն*

ᵏ *Եբր.՝ դնեն*

ʷ *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

ᴾ *Եբր.՝ դուն քեզի*

ᶢ *Եբր.՝ անունը*

ᵑ *Եբր.՝ բանակ դրաւ*

ᵗ *Եբր.՝ եռացնելո՛վ*

ᶢ *Եբր.՝ բարձրացնելու*

որպէսզի չծածկուի»: 9 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Վա՜յ արիւնահեղ քաղաքին. ես ալ խարոյկը պիտի մեծցնեմ: 10 Փայտերը շատցո՛ւր, կրակը [է]բռնկեցո՛ւր, որպէսզի միսը [ը]հալի. լա՛ւ [թ]համեմէ, որ ոսկորները [ժ]բոցավառին: 11 Յետոյ կայծերո՛ւն վրայ դիր պարապ կաթսան, որպէսզի պղինձը տաքնայ, հրաբորբոք ըլլայ, անոր անմաքրութիւնը իր մէջ հալի, եւ ժանգը սպառի: 12 Անիկա ճիգերով ինքզինք հիւծեց, բայց անոր մեծաքանակ ժանգը իրմէ [ի]չգնաց. անոր ժանգը կրակով [լ]չգնաց: 13 Քու անմաքրութեանդ մէջ լրբութիւն կայ, որովհետեւ քեզ ջանացի մաքրել, բայց դուն չմաքրուեցար: Ա՛լ անմաքրութենէդ պիտի չմաքրուիս, մինչեւ որ իմ ցասումս քու վրադ [խ]հիջեցնեմ: 14 Ես՝ Տէրս խօսեցայ. ասիկա պիտի [ծ]պատահի, եւ ե՛ս զայն պիտի իրագործեմ. պիտի [կ]չընկրկիմ, պիտի չխղճամ ու պիտի չզղջամ. քու [հ]ընթացքիդ եւ արարքներուդ համեմատ պիտի դատուիս», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԿՆՈՋ ՄԱՀԸ

15 [ձ]Տէրը խօսեցաւ՝՝ ինծի՝ ըսելով. 16 «Մարդո՛ւ որդի, ահա՛ ես [ղ]հարուածով մը քու աչքերուդ ցանկութիւնը քեզմէ պիտի յափշտակեմ. ո՛չ հեծեծէ, ո՛չ լաց, ո՛չ ալ աչքերէդ արցունք թող գայ: 17 Լռութեա՛մբ հեծեծէ. մեռելի սուգ մի՛ պահեր: Խոյրդ գլո՛ւխդ փաթթէ, կօշիկներդ [ճ]հագի՛ր, պեխդ մի՛ ծածկեր ու մարդոց հացը մի՛ ուտեր»:

18 Առտուն ժողովուրդին խօսեցայ, իրիկունը կինս մեռաւ, ու հետեւեալ առտուն ինծի հրամայուածը ըրի: 19 Ժողովուրդը ինծի ըսաւ. «Մեզի չե՞ս բացատրեր թէ այս ըրածներդ մեզի համար ի՞նչ կը նշանակեն□»:

[է] *Եբր.՝ բոցավառէ՛*

[ը] *Եբր.՝ հատնի*

[թ] *Կամ՝ բաղադրէ*

[ժ] *Եբր.՝ հրաբորբոք ըլլան*

[ի] *Եբր.՝ դուրս չելաւ*

[լ] *Կամ՝ պիտի երթայ*

[խ] *Կամ՝ հանդարտեցնեմ*

[ծ] *Եբր.՝ իրագործուի*

[կ] *Եբր.՝ չխուսափիմ*

[հ] *Եբր.՝ ճամբաներուդ*

[ձ] *Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ*

[ղ] *Եբր.՝ պատուհասով*

[ճ] *Եբր.՝ դի՛ր ոտքերուդ*

20 Ես ալ անոնց պատասխանեցի. «[մ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. “Ըսէ՛ Իսրայէլի
տան. 21 "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ես պիտի պղծեմ իմ սրբարանս, ձեր
զօրութեան մեծափառութիւնը, ձեր աչքերուն ցանկութիւնն ու ձեր անձին գորովի
առարկան. իսկ ձեր երկիրը թողուցած որդիներն ու աղջիկները սուրով պիտի իյնան: 22
Դուք ալ իմ ըրածիս պէս պիտի ընէք. ձեր պեխը պիտի չծածկէք, եւ մարդոց հացը պիտի
չուտէք. 23 ձեր խոյրերը ձեր գլուխը պիտի ըլլան, ու ձեր կօշիկները՝ ձեր ոտքերը. պիտի
չհեծեծէք ու չլաք, հապա ձեր անօրէնութիւններով պիտի մաշիք եւ իրարու հետ պիտի
[յ]հառաչէք: 24 Եզեկիէլ ձեզի [ն]նշան մըն է. դուք անոր բոլոր ըրածներուն պէս պիտի ընէք,
ու երբ ասիկա [շ]պատահի, պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ Եհովան»"□:

25 «Իսկ դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, երբ ես անոնցմէ յափշտակեմ իրենց [ո]զօրութիւնը, իրենց
պարծանքին բերկրանքը, իրենց աչքերուն ցանկութիւնը եւ իրենց անձին գորովի
առարկան՝ որդիներն ու աղջիկները, 26 ահա՛ այդ օրը ազատած մը քեզի պիտի գայ եւ
լուրը քու ականջներուդ լսել պիտի տայ: 27 Այդ օրը քու բերանդ պիտի բացուի
ազատածին, ու պիտի խօսիս եւ ա՛լ համր պիտի չըլլաս: Դուն անոնց նշան պիտի ըլլաս, եւ
պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԱՄՄՈՆԻ ԴԷՄ

25

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, [բ]ուղղէ՛ երեսդ Ամմոնի
որդիներուն, ու մարգարէացի՛ր անոնց դէմ. 3 Ամմոնի որդիներուն ըսէ՛. “Մտի՛կ ըրէք
Տէրոջ՝ Եհովայի խօսքը. Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Քանի դուն «Վա՜շ» ըսիր իմ
սրբարանիս դէմ՝ երբ պղծուեցաւ, Իսրայէլի [գ]երկրին դէմ՝ երբ ամայացաւ, եւ Յուդայի տան
դէմ՝ երբ տարագրութեան գնաց, 4 ահա՛ ես քեզ [դ]արեւելքցիներուն իբր ստացուածք պիտի
տամ. քու մէջդ պիտի [ե]հաստատեն իրենց գիւղակները, քու մէջդ պիտի դնեն իրենց
բնակարանները, քու պտուղներդ պիտի ուտեն եւ քու կաթդ պիտի խմեն: 5 Ռաբբան
ուղտերու արօտավայրի պիտի [զ]վերածեմ, եւ Ամմոնի որդիներուն երկիրը՝ հօտերու

[մ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[յ] Եբր.՝ գոռաք

[ն] Եբր.՝ հրաշք

[շ] Եբր.՝ հասնի

[ո] Եբր.՝ ամրոցը

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դի՛ր

[գ] Եբր.՝ հողին

[դ] Եբր.՝ արեւելքի որդիներուն

[ե] Եբր.՝ բնակեցնեն

[զ] Եբր.՝ դարձնեմ

մակաղատեղ, ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը՚□: 6 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը
յայտարարէ. “Քանի դուն ծափ զարկիր, ոտքդ գետինը զարկիր եւ Իսրայէլի երկրին մասին
ուրախացար քու անձիդ ամբողջ արհամարհանքով, 7 ահա՛ ես իմ ձեռքս քու վրադ պիտի
երկարեմ, եւ քեզ [է]ազգերուն պիտի մատնեմ իբր կողոպուտ. քեզ ժողովուրդներէն պիտի
կտրեմ, ու երկիրներուն մէջէն կորսնցնեմ. քեզ պիտի բնաջնջեմ, եւ պիտի գիտնաս թէ ե՛ս
եմ Տէրը□»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՄՈՎԱԲԻ ԴԷՄ

8 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Քանի Մովաբ ու Սէիր ըսին. “Ահա՛ Յուդայի
տունը բոլոր ազգերուն պէս է□, 9 ահա՛ ես պիտի բանամ Մովաբի [ը]սահմանը՝ իր
քաղաքներուն կողմէն – իր ծայրը եղող քաղաքներուն՝ երկրին պարծանքը եղող
Բեթեսիմոթի, Բահաղ-Մէոնի ու Կարիաթէմի կողմէն – 10 արեւելքցիներուն առջեւ, նաեւ
Ամմոնի որդիներուն երկիրը: Զանոնք իբր ստացուածք պիտի տամ, որպէսզի Ամմոնի
որդիները ազգերուն մէջ չյիշուին: 11 Մովաբի մէջ ալ դատավճիռներ պիտի կիրարկեմ, ու
պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵԴՈՎՄԻ ԴԷՄ

12 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Քանի Եդովմ Յուդայի տան հետ
վրէժխնդրութեամբ վարուեցաւ, եւ անկէ վրէժ առնելով՝ մեծապէս յանցաւոր եղաւ, 13
Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Եդովմի վրայ անշուշտ ձեռքս պիտի երկարեմ. մարդն
ու անասունը անկէ պիտի բնաջնջեմ եւ զայն անապատի պիտի վերածեմ՝ Թեմանէն
մինչեւ Դեդան. անոնք սուրով պիտի իյնան: 14 Իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի ձեռքով վրէժս
պիտի առնեմ Եդովմէն. անոնք իմ բարկութեանս ու ցասումիս համեմատ պիտի վարուին
Եդովմի հետ, եւ իմ վրէժխնդրութիւնս պիտի գիտնան□, կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՓՂՇՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

15 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Քանի Փղշտացիները վրէժխնդրութեամբ
վարուեցան, եւ իրենց անձին ամբողջ արհամարհանքով վրէժ առին՝ հնադարեան
թշնամութեամբ կոտորելով, 16 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես իմ ձեռքս
Փղշտացիներուն վրայ պիտի երկարեմ. Քերեթիները պիտի կոտորեմ եւ ծովեզերքը
եղողներուն մնացորդը պիտի բնաջնջեմ: 17 Անոնց վրայ իմ ցասումիս
յանդիմանութիւններով մեծ վրէժխնդրութիւններ պիտի կիրարկեմ, ու երբ իմ վրէժս
անոնցմէ առնեմ՝ պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՏԻՒՐՈՍԻ ԴԷՄ

26

Տասնմէկերորդ տարին, ամսուան առաջին օրը, 2 [ա]“Տէրը խօսեցաւ” ինծի՝ ըսելով.

[է] Կամ՝ հեթանոսներուն

[ը] Եբր.՝ ուսը, կամ՝ կողը

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

«Մարդո՛ւ որդի, քանի Տիւրոս Երուսաղէմի մասին ըսաւ. “Վա՜շ, ժողովուրդներուն դուռը
կոտրեցաւ, անոր ունեցածը ինծի փոխանցուեցաւ, անոր աւերումով ես պիտի լեցուիմ□, 3
Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ, ո՛վ Տիւրոս. քեզի դէմ շատ
ազգեր պիտի բարձրացնեմ, ինչպէս ծովը իր ալիքները կը բարձրացնէ: 4 Անոնք Տիւրոսի
պարիսպները պիտի քանդեն եւ անոր աշտարակները փլցնեն: Ես անոր հողը անկէ պիտի
աւլեմ ու զայն չոր ժայռի [բ]վերածեմ: 5 Ան ծովուն մէջտեղը ուռկաններ փռելու տեղ պիտի
ըլլայ, քանի ես խօսեցայ,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:— Ան ազգերուն կողոպուտ պիտի
ըլլայ 6 Անոր [գ]աղջիկները՝ որ դաշտավայրի մէջ են՝ սուրով պիտի սպաննուին, ու մարդիկ
պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

7 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ես հիւսիսէն Տիւրոսի դէմ պիտի
բերեմ թագաւորներու թագաւորը՝ Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը, ձիերով,
կառքերով, ձիաւորներով, համախմբումով ու շատ ժողովուրդով: 8 Ան քու աղջիկներդ
դաշտավայրի մէջ սուրով պիտի մեռցնէ, իսկ քեզի դէմ մարտկոց պիտի [դ]կառուցանէ.
քեզի դէմ հողաբլուր պիտի բարձրացնէ եւ ասպար կանգնեցնէ: 9 Քու պարիսպներուդ դէմ
իր [ե]բաբանները պիտի դնէ, եւ իր ռազմական գործիքներով քու աշտարակներդ պիտի
փլցնէ: 10 Անոր ձիերուն բազմութեան պատճառով անոնց փոշին քեզ պիտի ծածկէ.
ձիաւորներուն, անիւներուն ու կառքերուն ձայնէն քու պարիսպներդ պիտի ցնցուին՝ երբ
ինք քու դռներէդ մտնէ, ինչպէս պարիսպը ճեղքուած քաղաքի մը մէջ կը մտնեն: 11 Քու
բոլոր փողոցներդ պիտի կոխէ իր ձիերուն սմբակներով, ժողովուրդդ սուրով պիտի
մեռցնէ, եւ ամուր արձաններդ գետին պիտի [զ]իյնան: 12 Քու հարստութիւնդ [է]պիտի թալլեն"
եւ [ը]ապրանքներդ կողոպտեն. քու պարիսպներդ պիտի փլցնեն ու ցանկալի տուներդ
քակեն. քու քարերդ, փայտերդ եւ հողդ ջուրերուն մէջ պիտի [թ]նետեն: 13 Քու երգերուդ
դղրդիւնը պիտի դադրեցնեմ, ու քնարներուդ ձայնը անգա՛մ մըն ալ պիտի չլսուի: 14 Քեզ
չոր ժայռի պիտի վերածեմ. դուն ուռկաններ փռելու տեղ պիտի ըլլաս, անգա՛մ մըն ալ
պիտի չկառուցանուիս. արդարեւ ես՝ Տէրս խօսեցայ», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

15 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ Տիւրոսի. «Միթէ քու անկումիդ ձայնէն կղզիները
պիտի չցնցուի՞ն, երբ քու մէջդ ջարդ ըլլալով՝ վիրաւորները հեծեծեն: 16 Այն ատեն ծովուն
բոլոր իշխանները իրենց գահերէն պիտի իջնեն, իրենց պարեգօտները պիտի հանեն եւ
իրենց նկարազարդ հագուստներէն պիտի մերկանան. [ժ]սարսափ պիտի հագնին, գետինը

[բ] Եբր.՝ դարձնեմ

[գ] Այսինքն՝ գիւղերը

[դ] Եբր.՝ դնէ

[ե] Այսինքն՝ պատերազմական մեքենաները

[զ] Եբր.՝ իջնեն

[է] Եբր.՝ աւար պիտի դարձնեն

[ը] Եբր.՝ վաճառականութիւնդ

[թ] Եբր.՝ դնեն

[ժ] Եբր.՝ սարսուռ

վրայ պիտի նստին ու ամէն վայրկեան պիտի [ի]սարսափին՝ քու վրադ ապշելով: 17 Քու վրադ ողբ բարձրացնելով՝ քեզի պիտի ըսեն. “Ի՜նչպէս կործանեցար, ո՛վ ծովաբնակ անուանի քաղաք, դո՛ն՝ որ ծովուն մէջ ուժեղ էիր, [լ]դուն ու քու բնակիչներդ՝ որ երկիւղ կը պատճառէիք” ծովեզերքին բոլոր բնակիչներուն□: 18 Հիմա կղզիները պիտի ցնցուին քու անկումիդ օրը, ծովուն մէջ եղող կղզիները պիտի շփոթին քու [խ]վախճանէդ»:

19 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Երբ քեզ աւերակ քաղաք մը դարձնեմ այն քաղաքներուն պէս՝ որ բնակիչ չունին, եւ վրադ անդունդը բարձրացնեմ ու յորդառատ ջուրերը քեզ ծածկեն, 20 քեզ գուբը իջնողներուն հետ հին դարերու ժողովուրդին պիտի իջեցնեմ, եւ քեզ գուբը իջնողներուն հետ երկրի ստորին մասերը պիտի բնակեցնեմ՝ յաւիտենական աւերակներուն մէջ, որպէսզի ա՛լ չբնակուիս. այն ատեն փառք պիտի դնեմ ապրողներու երկրին մէջ: 21 Քեզ բոլորին արհաւիրք պիտի դարձնեմ, ու պիտի չքանաս. պիտի փնտռուիս, բայց երբեք պիտի չգտնուիս», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ԹԱՂՈՒՄԻ ԵՐԳ ՄԸ՝ ՏԻՒՐՈՍԻ ՀԱՄԱՐ

27

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ” ինծի՝ ըսելով. 2 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, ո՛ղբ բարձրացուր Տիւրոսի վրայ 3 եւ ըսէ՛ Տիւրոսի. “Ո՛վ ծովուն մուտքը բնակող, շատ կղզիներու մէջ ժողովուրդներուն հետ վաճառականութիւն ընող, Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ո՛վ Տիւրոս, դուն ըսիր. «Ես գեղեցկութեան մէջ կատարեալ եմ»: 4 Քու հողամասդ ծովուն [բ]մէջտեղն է. քեզ կառուցանողները գեղեցկութիւնդ կատարելագործեցին:

5 "Անոնք քու բոլոր նաւերուդ պատուածքները Սանիրի եղեւինէն կառուցանեցին. Լիբանանէն մայրիներ առին, որպէսզի քեզի կայմեր շինեն: 6 Քու թիերդ Բասանի կաղնիներէն շինեցին, քու [գ]նստարաններդ Կիտացիներու կղզիներէն բերուած տօսախէ շինեցին՝ փղոսկրով պատուած: 7 Քու տարածած առագաստդ Եգիպտոսի նկարազարդ բարակ քթանէն էր. քու ծածկոցդ Եղիսայի կղզիներուն [դ]կապուտակէն ու [ե]ծիրանիէն էր: 8 Սիդոնի եւ Արուադի բնակիչները քու թիավարներդ էին. քու մէջդ եղող իմաստուններդ, ո՛վ Տիւրոս, քու նաւավարներդ էին: 9 Գեբաղի երէցներն ու անոր իմաստունները քովդ էին՝ քու նաւերուդ ճեղքերը նորոգելու համար. ծովուն բոլոր նաւերն ու անոնց նաւաստիները քովդ էին՝ քեզի հետ առուտուր ընելու համար: 10 Քու զօրագունդիդ մէջ Պարսիկները, Ղուդացիներն ու Փութացիներն էին պատերազմիկներդ. անո՛նք քովդ վահան եւ

[ի] Եբր.՝ սարսռան

[լ] Եբր.՝ ան եւ իր բնակիչները՝ որ իրենց երկիւղը կը պատճառէին

[խ] Եբր.՝ ելքէդ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ սիրտն

[գ] Կամ՝ տախտակամածներդ

[դ] Այսինքն՝ կապուտակով ներկուած կերպասէն

[ե] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպասէն

սաղաւարտ կը կախէին, ու քեզ կը փառաւորէին: 11 [գ]Արուադացիները զօրագունդիդ հետ
քեզ շրջապատող պարիսպներուդ վրայ էին, իսկ [է]Գամադացիները՝ աշտարակներուդ մէջ.
անոնք իրենց վահանները քեզ շրջապատող պարիսպներուդ վրայ կը կախէին. անոնք քու
գեղեցկութիւնդ կատարելագործեցին:
12 "Ամէն տեսակ ապրանքի առատութեան համար՝ Թարսիսի բնակիչները քու
վաճառականներդ էին. անոնք վաճառանոցներուդ արծաթ, երկաթ, անագ եւ կապար [ը]կը
հայթայթէին": 13 Յաւան, Թոբէլ ու Մոսոք քու վաճառականներդ էին. անոնք առուտուրիդ
[թ]ստրուկներ եւ պղինձէ առարկաներ կը հայթայթէին: 14 Թորգոմայի տունէն քու
վաճառանոցներուդ ձիեր, ձիաւորներ ու ջորիներ կը հայթայթէին: 15 Դեդանի որդիները
քու վաճառականներդ էին. շատ մը կղզիներու վաճառականութիւնը քու ձեռքդ էր. անոնք
քեզ փղոսկրի [ժ]ժանիքներով ու ոպնիազով [ի]կը վարձատրէին": 16 Սուրիա քու
վաճառականդ էր՝ [լ]արտադրութիւններուդ առատութեան համար. քու վաճառանոցներուդ
կարկեհան, ծիրանի, նկարազարդ կերպաս, բեհեզ, բուստ ու սուտակ կը հայթայթէին: 17
Յուդա եւ Իսրայէլի երկիրը քու վաճառականներդ էին. անոնք առուտուրիդ Մեննիթի
ցորեն, խմորեղէն, մեղր, իւղ ու բալասան կը հայթայթէին: 18 Դամասկոս քու
վաճառականդ էր՝ արտադրութիւններուդ ճոխութեան, ամէն տեսակ ապրանքի
առատութեան համար, Քեղբոնի գինի եւ սպիտակ բուրդ հայթայթելով: 19 Վեդան ու
Յաւան քու վաճառանոցներուդ մանած կը հայթայթէին. առուտուրիդ մէջ բանուած
երկաթ, կասիա եւ խունկեղէգ կային: 20 Դեդան քու վաճառականդ էր՝ [խ]կառքերու
պաստառակալներուն համար: 21 [ծ]Արաբներն ու Կեդարի բոլոր իշխանները քեզի պարարտ
գառներ, խոյեր եւ նոխազներ կը վաճառէին. ասոնց համար քու վաճառականներդ էին: 22
Սաբայի ու Ռեգմայի վաճառականները քու վաճառականներդ էին. անոնք
վաճառանոցներուդ ամէն տեսակ [կ]ընտիր բուրաւէտ համեմներ, ամէն տեսակ
պատուական քարեր ու ոսկի կը հայթայթէին: 23 Խառան, Քաննէ ու Եդեմ, Սաբայի
վաճառականները, [հ]Ասորեստան եւ Քաղմադ քու վաճառականներդ էին. 24 անոնք քու
վաճառանոցներուդ մէջ շքեղ հանդերձներու, կապուտակ ու նկարազարդ վերարկուներու,
եւ երփներանգ կերպասներով լեցուած ու պարաններով կապուած մայրիի փայտէ

[գ] Եբր.՝ Արուադի որդիները

[է] Կամ՝ քաջասիրտները

[ը] Եբր.՝ կու տային

[թ] Եբր.՝ մարդոց անձեր

[ժ] Եբր.՝ եղջիւրներով

[ի] Եբր.՝ պարգեւ կը վերադարձնէին

[լ] Եբր.՝ շինածներուդ

[խ] Եբր.՝ հեծնելու

[ծ] Եբր.՝ Արաբիան

[կ] Եբր.՝ գլխաւոր

[հ] Եբր.՝ Ասուր

սնտուկներու [ծ]առուտուր կ՚ընէին քեզի հետ: 25 Թարսիսի նաւերը քու առուտուրիդ համար կը շրջէին: Այսպէս՝ դուն լեցուեցար եւ յոյժ փառաւոր եղար ծովուն [դ]մէջտեղը:

26 "Թիավարներդ քեզ յորդառատ ջուրերու մէջ տարին. արեւելեան հովը քեզ ծովուն մէջտեղը փշրեց: 27 Քու ապրանքներդ, վաճառքներդ եւ առուտուրդ, քու նաւաստիներդ ու նաւավարներդ, քու նաւերուդ ճեղքերը նորոգողները ու քեզի հետ առուտուր ընողները, քովդ եղող բոլոր պատերազմիկները, նաեւ մէջդ եղող ամբողջ համախմբումը՝ քու անկումիդ օրը ծովուն մէջտեղը պիտի իյնան: 28 Քու նաւավարներուդ աղաղակին ձայնէն արուարձանները պիտի ցնցուին: 29 Բոլոր թի [ճ]քաշող նաւաստիները, բոլոր ծովուն նաւավարները իրենց նաւերէն պիտի իջնեն եւ գետինին վրայ պիտի կայնին: 30 Իրենց ձայնը քու մասիդ լսել պիտի տան, ու դառնապէս պիտի աղաղակեն. իրենց գլուխին վրայ հող պիտի ցանեն, եւ մոխիրի մէջ պիտի թաւալին: 31 Քեզի համար կնտակ պիտի ըլլան, ու [մ]քո՛ւրձ պիտի հագնին". քեզի համար [յ]սիրտի ցաւով" եւ դառն կոծով պիտի լան: 32 Իրենց սուգին մէջ քեզի համար ողբ պիտի բարձրացնեն, ու քու վրադ ողբան՝ ըսելով. «Ո՞ր քաղաքը Տիւրոսի նման էր, ծովուն մէջտեղը անէացածին նման»: 33 Երբ քու վաճառքներդ [ն]ծովերուն վրայէն կ՚արտածէիր", շատ ազգեր կը կշտացնէիր. ապրանքներուդ եւ առուտուրիդ ճոխութեամբ երկրի թագաւորները կը հարստացնէիր: 34 Այն ատեն երբ ծովերէն փշրուեցար՝ ջուրերուն խորերը, քու առուտուրդ ու քովդ եղող ամբողջ համախմբումդ ինկան: 35 Կղզիներուն բոլոր բնակիչները քու վրադ ապշեցան. անոնց թագաւորները չափազանց սահմռկեցան, իրենց երեսները այլայլեցան: 36 Ազգերուն վաճառականները վրադ սուլեցին: Դուն արհաւիրքի պատճառ եղար, եւ յաւիտենապէս չքացար"□»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՏԻՒՐՈՍԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԴԷՄ

28

[ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, ըսէ՛ Տիւրոսի [բ]իշխանին. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Քու սիրտդ խրոխտացաւ, եւ ըսիր. «Ես աստուած մըն եմ, Աստուծոյ աթոռին վրայ կը նստիմ՝ ծովուն [գ]մէջտեղը». սակայն դուն մարդ ես եւ ո՛չ թէ աստուած, թէպէտ քու սիրտդ Աստուծոյ սիրտին [դ]նմանցուցիր": 3 Ահա՛ դուն Դանիէլէն

[ծ] Եբր.՝ վաճառականութիւն

[դ] Եբր.՝ սիրտը

[ճ] Եբր.՝ բռնող

[մ] Եբր.՝ քուրձով պիտի գօտեւորուին

[յ] Եբր.՝ անձի դառնութեամբ

[ն] Եբր.՝ ծովերէն կ՚ելլէին

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ առաջնորդին

[գ] Եբր.՝ սիրտը

[դ] Եբր.՝ տեղը դրիր

իմաստուն ես. ո՛չ մէկ [ե]գաղտնիք քեզմէ [զ]ծածկուած է: 4 Իմաստութեամբդ ու հանճարովդ
քեզի հարստութիւն վաստկեցար, եւ գանձերուդ մէջ ոսկի ու արծաթ ստացար: 5
Յորդառատ իմաստութեամբդ ու վաճառականութեամբդ քու հարստութիւնդ շատցուցիր, եւ
հարստութեանդ պատճառով սիրտդ խրոխտացաւ□»:

6 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Քանի դուն սիրտդ Աստուծոյ
սիրտին նմանցուցիր, 7 ահա՛ ես քեզի դէմ օտարներ պիտի բերեմ, ազգերուն ամենէն
բռնակալները. անոնք քու իմաստութեանդ գեղեցկութեան վրայ իրենց սուրերը պիտի
քաշեն, ու փառահեղութիւնդ պիտի աղարտեն: 8 Քեզ [է]գերեզմանը պիտի իջեցնեն, եւ
ծովուն մէջտեղը պիտի մեռնիս՝ խոցուածներուն մահով: 9 Միթէ քեզ մեռցնողին առջեւ
պիտի կարենա՞ս ըսել. “Ես աստուած եմ□: Քեզ խոցողին ձեռքին մէջ մա՛րդ պիտի ըլլաս,
ո՛չ թէ աստուած: 10 Օտարներուն ձեռքով՝ անթլփատներուն մահով պիտի մեռնիս,
որովհետեւ ես խօսեցայ», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ՏԻՒՐՈՍԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՆԿՈՒՄԸ

11 [ը]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 12 «Մարդո՛ւ որդի, Տիւրոսի թագաւորին վրայ ո՛ղբ
բարձրացուր եւ ըսէ՛ անոր. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Դուն [թ]կատարելութեան
կնիքն էիր", իմաստութեամբ լեցուած ու գեղեցկութեան մէջ կատարեալ: 13 Դուն
Աստուծոյ [ժ]դրախտին՝ Եդեմի մէջ էիր. քու ծածկոցդ բոլոր պատուական քարերէն էին՝
սարդիոն, տպազիոն եւ ադամանդ, ոսկեքար, եղնգնաքար ու յասպիս, շափիւղայ,
կարկեհան եւ զմրուխտ: Ոսկին՝ որ քու թմբուկներուդ ու սրինգներուդ համար
գործածուեցաւ, քու ստեղծումիդ օրը պատրաստուեցաւ [ի]քեզի համար": 14 Դուն օծուած ու
ծածկող քերովբէ մըն էիր. ե՛ս քեզ [լ]հաստատեր էի: Դուն Աստուծոյ սուրբ լերան վրայ էիր.
կրակէ քարերուն մէջտեղը կը շրջէիր: 15 Դուն [խ]ընթացքիդ մէջ անթերի էիր ստեղծուած
օրէդ մինչեւ այն օրը՝ երբ քու վրադ անիրաւութիւն գտնուեցաւ: 16 [ծ]Առուտուրիդ
ճոխութեան համար՝ քու մէջդ բռնութեամբ լեցուցին, ու մեղանչեցիր. ես ալ քեզ Աստուծոյ
լեռնէն վար նետեցի՝ իբր պիղծ. քեզ կրակէ քարերուն մէջէն բնաջնջեցի, ո՛վ ծածկող
քերովբէ: 17 Քու գեղեցկութեանդ համար սիրտդ խրոխտացաւ, քու փառահեղութեանդ

[ե] Եբր.՝ խցուած բան

[զ] Եբր.՝ մթագնած

[է] Եբր.՝ ապականութիւնը

[ը] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[թ] Եբր.՝ չափանիշը կը կնքէիր

[ժ] Կամ՝ պարտէզին

[ի] Եբր.՝ քու մէջդ

[լ] Եբր.՝ դրեր

[խ] Եբր.՝ ճամբաներուդ

[ծ] Եբր.՝ Վաճառականութեանդ

պատճառով իմաստութիւնդ ապականեցիր. ես ալ քեզ գետինը նետեցի, թագաւորներուն
առջեւ դրի՝ որ քեզ տեսնեն: 18 Քու անօրէնութիւններուդ շատութեամբ,
վաճառականութեանդ անիրաւութեամբ՝ քու սրբարաններդ պղծեցիր: Ես ալ մէջէդ կրակ
հանեցի. ան քեզ սպառեց, ու բոլոր քեզ տեսնողներուն աչքերուն առջեւ քեզ գետինի վրայ
մոխիրի [կ]վերածեցի: 19 Ազգերուն մէջ բոլոր քեզ ճանչցողները քու վրադ ապշեցան. դուն
արհաւիրքի պատճառ եղար, ու յաւիտենապէս չքացար"□»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ՍԻԴՈՆԻ ԴԷՄ

20 [հ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 21 «Մարդո՛ւ որդի, [ձ]ուղղէ՛ երեսդ դէպի Սիդոն,
մարգարէացի՛ր անոր դէմ 22 եւ ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես քեզի
դէմ եմ, ո՛վ Սիդոն, ու մէջդ պիտի փառաւորուիմ". պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ երբ
անոր մէջ դատավճիռներ կիրարկեմ, եւ անոր մէջ սուրբ ըլլամ: 23 Արդարեւ անոր մէջ
ժանտախտ պիտի ղրկեմ, ու անոր փողոցներուն մէջ՝ արիւն. անոր մէջ վիրաւորներ պիտի
իյնան՝ ամէն կողմէ անոր վրայ հասնող սուրով, եւ պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը: 24
Իսրայէլի տան համար անգա՛մ մըն ալ [ղ]խայթող տատասկ պիտի չըլլայ, ո՛չ ալ կոտտանք
պատճառող փուշ՝ բոլոր զիրենք շրջապատողներէն, որոնք զիրենք կ՚արհամարհեն. ու
պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ Եհովան□»:

ԻՍՐԱՅԷԼ ՊԻՏԻ ՕՐՀՆՈՒԻ

25 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Երբ Իսրայէլի տունը հաւաքեմ այն
ժողովուրդներէն՝ որոնց մէջ ցրուած են, այն ատեն [ճ]ազգերուն աչքերուն [մ]պիտի
փառաւորուիմ" անոնց մէջ, եւ անոնք պիտի բնակին իրենց [յ]երկրին մէջ" որ ես տուի իմ
Յակոբ ծառայիս: 26 Անոր մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակին, ու տուներ պիտի
կառուցանեն եւ այգիներ տնկեն: Երբ դատավճիռներ կիրարկեմ բոլոր զանոնք
շրջապատողներուն դէմ՝ որոնք զիրենք կ՚արհամարհեն, իրենք ապահովութեամբ պիտի
բնակին. ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ իրենց Աստուածը□»:

ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԴԷՄ

29

Տասներորդ տարին, տասներորդ ամսուան տասներկրորդ օրը, [ն]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝

[կ] Եբր.՝ դարձուցի

[հ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ձ] Եբր.՝ դի՛ր

[ղ] Եբր.՝ դառնացնող

[ճ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[մ] Եբր.՝ սուրբ պիտի ըլլամ

[յ] Եբր.՝ հողին վրայ

[ն] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, [բ]ուղղէ՛ երեսդ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին դէմ, ու
մարգարէացի՛ր անոր դէմ եւ ամբողջ Եգիպտոսի դէմ: 3 Խօսէ՛ ու ըսէ՛. “Տէրը՝ Եհովան սա՛
կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ, ո՛վ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւոր, իր գետերուն
մէջ պառկող մեծ վիշապ: Դուն կ’ըսես. «Իմ գետս իմս է, զայն ե՛ս կերտեցի՝ ինծի
համար»: 4 Բայց ես քու ծնօտիդ կեռեր պիտի անցընեմ, ու գետերուդ ձուկերը քու
թեփերուդ պիտի փակցնեմ. քեզ գետերուդ մէջէն պիտի բարձրացնեմ, նաեւ գետերուդ
բոլոր ձուկերը՝ որոնք քու թեփերուդ փակած են: 5 Քեզ եւ գետերուդ բոլոր ձուկերը
անապատը պիտի նետեմ. դուն [գ]բաց դաշտի վրայ" պիտի իյնաս, ու պիտի չամփոփուիս եւ
չհաւաքուիս. քեզ երկրի գազաններուն ու երկինքի թռչուններուն պիտի տամ իբր կեր: 6
Եգիպտոսի բոլոր բնակիչները պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը, որովհետեւ Իսրայէլի տան
համար եղէգէ ցուպ եղան: 7 Երբ անոնք քեզ ձեռքով բռնեցին, դուն ջախջախուեցար եւ
անոնց ամբողջ ուսը ճեղքեցիր. երբ քեզի կռթնեցան, փշրուեցար ու անոնց ամբողջ մէջքը
դողացուցիր"□»:

8 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ես քու վրադ սուր պիտի
բերեմ, եւ մարդն ու անասունը քու մէջէդ պիտի բնաջնջեմ: 9 Եգիպտոսի երկիրը ամայի
եւ աւերակ պիտի ըլլայ, ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը. որովհետեւ ան ըսաւ. “Գետը
իմս է, զայն ե՛ս կերտեցի□: 10 Հետեւաբար ահա՛ ես քեզի եւ գետերուդ դէմ եմ, ու
Եգիպտոսի երկիրը աւերակ, անապատ եւ ամայի պիտի դարձնեմ՝ Մագդողէն մինչեւ
Սուհէն ու մինչեւ Եթովպիայի սահմանը: 11 Անկէ մարդու ոտք պիտի չանցնի. անկէ
անասունի ոտք ալ պիտի չանցնի, ու քառասուն տարի պիտի չբնակուի: 12 Եգիպտոսի
երկիրը ամայացած երկիրներուն մէջ ամայի պիտի դարձնեմ, եւ անոր քաղաքները
աւերուած քաղաքներուն մէջ քառասուն տարի ամայի պիտի ըլլան. Եգիպտացիները
ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, ու զանոնք երկիրներուն մէջ պիտի սփռեմ»:

13 Սակայն Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Քառասուն տարուան վախճանին,
Եգիպտացիները պիտի հաւաքեմ այն ազգերէն՝ որոնց մէջ ցրուեցան, 14 ու
Եգիպտացիները գերութենէն պիտի վերադարձնեմ: Զանոնք Պաթուրէսի երկիրը՝ իրենց
[դ]հայրենի երկիրը պիտի վերադարձնեմ, եւ հոն նուաստ թագաւորութիւն մը պիտի ըլլան: 15
Ան թագաւորութիւններուն ամենէն նուաստը պիտի ըլլայ, եւ անգա՛մ մըն ալ ազգերուն
վրայ պիտի [ե]չհպարտանայ. արդարեւ զանոնք պիտի պակսեցնեմ՝ որպէսզի ազգերուն
վրայ չտիրապետեն: 16 [զ]Անոնք անգա՛մ մըն ալ Իսրայէլի տան ապահովութիւն պիտի
չըլլան, իր անօրէնութիւնը յիշեցնելով՝ երբ օգնութեան համար անոնց կը նայէր. ու պիտի
գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ Եհովան»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՊԻՏԻ ՏԻՐԷ ԵԳԻՊՏՈՍԻ

[բ] Եբր.՝ դի՛ր

[գ] Եբր.՝ դաշտի մակերեսը

[դ] Եբր.՝ ծագումի

[ե] Եբր.՝ ինքզինք չբարձրացնէ

[զ] Եբր.՝ Ան

17 Քսանեօթներորդ տարին, առաջին ամսուան առաջին օրը, [է]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝
ըսելով. 18 «Մարդո՛ւ որդի, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր զօրագունդին [ը]ծանր
գործ կատարել տուաւ" Տիւրոսի դէմ: Ամէն գլուխ կնտակ եղաւ ու ամէն ուս սկրթուեցաւ.
սակայն իրեն եւ իր զօրագունդին համար ո՛չ մէկ վարձք [թ]ստացաւ Տիւրոսէն, այն գործին
համար՝ որ անոր դէմ կատարեց»: 19 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես Եգիպտոսի երկիրը Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին պիտի տամ. անոր
մթերքը պիտի փոխադրէ, անոր աւարը պիտի յափշտակէ, ու [ժ]գային պիտի կողոպտէ".
ասիկա պիտի ըլլայ իր զօրագունդին վարձքը: 20 Եգիպտոսի երկիրը իրեն տուի [ի]Տիւրոսի
դէմ [լ]կատարած գործին համար, որովհետեւ ինծի համար աշխատեցան,– կը պատգամէ
Տէրը՝ Եհովան:– 21 Այդ օրը Իսրայէլի տան եղջիւրը պիտի բուսցնեմ, եւ անոնց մէջ քու
բերանդ պիտի բանամ. ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

ՏԷՐԸ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԵԳԻՊՏՈՍԸ

30

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, մարգարէացի՛ր եւ ըսէ՛.
"Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Գոռացէ՛ք. «Աւա՜ղ, ցաւալի օր»: 3 Արդարեւ օրը մօտ
է, Տէրոջ օրը մօտ է, ամպոտ օր մը. [բ]ազգերուն աւերումի ժամանակը պիտի ըլլայ: 4
Եգիպտոսի վրայ սուր պիտի գայ, ու Եթովպիայի մէջ անձկութիւն պիտի ըլլայ, երբ
Եգիպտոսի մէջ խոցուածներ իյնան, անոր մթերքը գրաւեն, եւ անոր հիմերը քանդեն: 5
Եթովպիացիները, [գ]Փութացիները, Ղուդացիները, բոլոր [դ]Արաբները ու [ե]Քուբացիները եւ
դաշնակից երկրին որդիները անոնց հետ սուրով պիտի իյնան□»: 6 Տէրը սա՛ կը
յայտարարէ. "Եգիպտոսի նեցուկ եղողներն ալ պիտի իյնան, ու անոր զօրութեան
ամբարտաւանութիւնը պիտի [զ]խոնարհի. սուրով պիտի իյնան անոր մէջ՝ Մագդոլէն
մինչեւ Սուհէն,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:– 7 Ամայացած երկիրներուն մէջ ամայի

[է] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ը] Եբր.՝ մեծ ծառայութեան ծառայեցուց

[թ] Եբր.՝ ունեցաւ

[ժ] Եբր.՝ անոր կողոպուտը պիտի կողոպտէ

[ի] Եբր.՝ անոր

[լ] Եբր.՝ ծառայած

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[գ] Կամ՝ Լիպիացիները

[դ] Կամ՝ խառնածիններն

[ե] Կամ՝ Նուբիացիները

[զ] Եբր.՝ իջնէ

պիտի ըլլան, եւ անոր քաղաքները աւերուած քաղաքներուն մէջ պիտի ըլլան: 8 Երբ
Եգիպտոսի մէջ կրակ [է]ձգեմ, ու անոր բոլոր օգնականները ջախջախուին, պիտի գիտնան
թէ ե՛ս եմ Տէրը: 9 Այդ օրը իմ առջեւէս նաւերով պատգամաւորներ դուրս պիտի ելլեն,
որպէսզի ապահովութեան մէջ եղող Եթովպիացիները դողացնեն. անոնց մէջ անձկութիւն
պիտի ըլլայ՝ Եգիպտոսի օրուան պէս, որովհետեւ ահա՛ ան կու գայ''□»:

10 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Եգիպտոսի դղրդիւնն ալ պիտի դադրեցնեմ
Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին ձեռքով: 11 Ինք եւ իրեն հետ իր ժողովուրդը –
ազգերուն ամենէն բռնակալները – երկիրը կործանելու պիտի [ը]գան: Անոնք իրենց սուրերը
Եգիպտոսի դէմ պիտի քաշեն, ու երկիրը խոցուածներով պիտի լեցնեն: 12 Ես ալ գետերը
պիտի ցամքեցնեմ, երկիրը չարերուն ձեռքը պիտի [թ]մատնեմ, եւ օտարներուն ձեռքով
պիտի ամայացնեմ երկիրն ու [ժ]ամէն ինչ որ անոր մէջ է''. ես՝ Տէրս խօսեցայ»:

13 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «[ի]Կուռքերն ալ պիտի բնաջնջեմ, եւ Մեմփիսէ
պիտի [լ]ոչնչացնեմ չաստուածները: Անգա՛մ մըն ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ իշխան պիտի
չըլլայ, ու Եգիպտոսի երկրին մէջ վախ պիտի դնեմ: 14 Պաթուրէսը պիտի ամայացնեմ,
Տայանիսի մէջ կրակ պիտի ձգեմ, եւ Նովի մէջ դատավճիռներ պիտի կիրարկեմ: 15
Եգիպտոսի ամրոցը եղող Սինի վրայ իմ ցասումս պիտի թափեմ, ու Նովի բազմութիւնը
պիտի կոտորեմ: 16 Եգիպտոսի մէջ կրակ պիտի ձգեմ. Սին [խ]սաստիկ պիտի տանջուի''.
Նովի պարիսպը պիտի ճեղքուի. [ծ]Մեմփիս ցերեկ ատեն պիտի գրաւուի թշնամիներէն'': 17
Արեգ քաղաքին եւ Փուբաստի երիտասարդները սուրով պիտի իյնան. անոնց բնակիչները
գերութեան պիտի երթան: 18 Նաեւ Տափնասի մէջ ցերեկը պիտի խաւարի, երբ հոն
կոտրեմ Եգիպտոսի լուծերը, ու [կ]ոչնչանայ անոր զօրութեան ամբարտաւանութիւնը. ամպը
պիտի ծածկէ զայն, եւ անոր [հ]աղջիկները գերութեան պիտի երթան: 19 Այսպէս
Եգիպտոսի մէջ դատավճիռներ պիտի կիրարկեմ, ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԿՈՏՐԱԾ ՈՅԺԸ

20 Տասնմէկերորդ տարին, առաջին ամիսը, ամսուան եօթնին, [ձ]Տէրը խօսեցաւ'' ինծի՝

[է] Եբր.՝ դնեմ

[ը] Կամ՝ բերուին

[թ] Եբր.՝ ծախեմ

[ժ] Եբր.՝ անոր լիութիւնը

[ի] Եբր.՝ Զաստուածներն

[լ] Եբր.՝ դադրեցնեմ

[խ] Եբր.՝ երկունքի ցաւ պիտի քաշէ

[ծ] Կամ՝ Մեմփիսի մէջ ցերեկը տագնապ պիտի ըլլայ

[կ] Եբր.՝ իր մէջ դադրի

[հ] Այսինքն՝ գիւղերը

[ձ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

ըսելով. 21 «Մարդո՛ւ որդի, Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին բազուկը կոտրեցի, եւ ահա՛
ան պիտի չդարմանուի. դեղ պիտի [ղ]չտրուի, վիրակապ պիտի չդրուի՝ որպէսզի ան
փաթթուելով զօրանայ ու սուր բռնէ: 22 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
“Ահա՛ ես Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին դէմ եմ, եւ անոր բազուկները պիտի կոտրեմ,
թէ՛ ուժեղը եւ թէ կոտրածը, ու սուրը անոր ձեռքէն վար ձգել պիտի տամ: 23
Եգիպտացիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, եւ զանոնք երկիրներուն մէջ պիտի սփռեմ:
24 Բաբելոնի թագաւորին բազուկները պիտի ուժովցնեմ, ու սուրս անոր ձեռքը պիտի տամ.
իսկ Փարաւոնի բազուկները պիտի կոտրեմ, եւ ինք անոր առջեւ մահամերձ վիրաւորուածի
մը հեծեծանքով պիտի [ճ]հառաչէ: 25 Այսպէս՝ Բաբելոնի թագաւորին բազուկները պիտի
ուժովցնեմ, իսկ Փարաւոնի բազուկները պիտի իյնան: Երբ իմ սուրս Բաբելոնի թագաւորին
ձեռքը տամ, ան ալ զայն Եգիպտոսի երկրին վրայ երկարէ, պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը:
26 Եգիպտացիները ազգերուն մէջ պիտի ցրուեմ, զանոնք երկիրներուն մէջ պիտի սփռեմ,
ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ԲԱՂԴԱՏՈՒԻ ՄԱՅՐԻ ԾԱՌԻ ՀԵՏ

31

Տասնմէկերորդ տարին, երրորդ ամիսը, ամսուան առաջին օրը, [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝
ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, ըսէ՛ Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին եւ անոր բազմութեան.
“Դուն քու մեծութեամբդ որո՞ւ կը նմանիս□: 3 Ահա՛ Ասորեստանցին Լիբանանի մէջ եղող
մայրիի մը պէս էր. անոր ոստերը գեղեցիկ էին, ու տերեւախիտ ճիւղերը՝ ստուերոտ.
հասակը բարձր էր, եւ անոր կատարը՝ [բ]խիտ ճիւղերու" մէջ: 4 Ջուրերը զայն մեծցուցին.
անդունդը զայն բարձրացուց, իր գետերը անոր տնկուած տեղին շուրջը [գ]հոսեցնելով, եւ իր
ջրանցքները դաշտին բոլոր ծառերուն ղրկելով: 5 Այս պատճառով անոր հասակը դաշտին
բոլոր ծառերէն բարձր եղաւ. ջուրերուն առատութենէն անոր ոստերը շատցան ու
շառաւիղները երկնցան՝ երբ ծիլ արձակեց: 6 Անոր ոստերուն մէջ երկինքի բոլոր
թռչունները բոյն կը շինէին, եւ շառաւիղներուն տակ դաշտի բոլոր գազանները կը
ծնանէին: Անոր հովանիին տակ բոլոր մեծ ազգերը կը բնակէին: 7 Իր մեծութեամբ ու
ոստերուն երկայնութեամբ գեղեցիկ էր, որովհետեւ անոր արմատը յորդառատ ջուրերու
քով էր: 8 Աստուծոյ [դ]դրախտին մայրիները զայն չէին [ե]ծածկեր, եղեւինները անոր
ոստերուն չէին նմաներ, եւ սօսիները անոր շառաւիղներուն պէս չէին. Աստուծոյ
դրախտին մէջ ո՛չ մէկ ծառ անոր նման էր գեղեցկութեամբ: 9 Զայն իր ոստերուն
առատութեամբ գեղեցիկ կերտեր էի, ու Եդեմի բոլոր ծառերը՝ որ Աստուծոյ դրախտին մէջ
էին՝ անոր կը նախանձէին:

[ղ] Կամ՝ չդրուի

[ճ] Եբր.՝ հեծեծէ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Կամ՝ թանձր ամպերու

[գ] Եբր.՝ կ'երթային

[դ] Կամ՝ պարտէզին

[ե] Եբր.՝ մթագներ

10 «Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Քանի հասակով [գ]բարձրացաւ ու
կատարը խիտ ճիւղերուն [է]արձակեց, իր սիրտը իր հասակով գոռոզացաւ. 11 ես ալ զայն
[ը]ազգերու հերոսին ձեռքը մատնեցի, որ անշուշտ անոր պիտի [թ]հատուցանէ. զայն իր
ամբարշտութեան համար վռնտեցի: 12 Օտարները՝ ազգերուն ամենէն բռնակալները՝
զայն կտրեցին ու երեսէ ձգեցին. անոր ոստերը լեռներու վրայ եւ բոլոր հովիտներուն մէջ
ինկան. անոր շառաւիղները երկրի բոլոր ձորերուն մէջ կոտրեցան, ու երկրի բոլոր
ժողովուրդները անոր հովանիէն [ժ]հեռացան եւ զայն երեսէ ձգեցին: 13 Անոր ինկած
ոստերուն վրայ երկինքի բոլոր թռչունները պիտի կենան, ու անոր շառաւիղներուն մէջ
դաշտի գազանները պիտի [ի]բնակին. 14 որպէսզի ջուրերու քով եղած ծառերէն ո՛չ մէկը իր
հասակով խրոխտանայ եւ իր կատարը խիտ ճիւղերուն արձակէ, ու բոլոր [լ]ջուրով
ոռոգուածներէն” ո՛չ մէկ բեւեկնի խրոխտաբար կայնի. արդարեւ անոնք բոլորն ալ
մահուան ձեռքը մատնուած են՝ երկրի ստորին մասերը երթալու համար, գուբը իջնող
մարդոց որդիներուն մէջ□»: 15 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «[խ]Դժոխք իջած օրը՝
սուգ պահել տուի. իրեն համար անդունդը ծածկեցի եւ անոր գետերը կասեցուցի:
Յորդառատ ջուրեր արգելափակուեցան, ու իրեն համար Լիբանանը [ծ]սգաւոր դարձուցի”.
իրեն համար դաշտի բոլոր ծառերը թալկացան: 16 Երբ զինք գուբը իջնողներուն հետ
դժոխք իջեցուցի, անոր անկումին ձայնէն ազգերը ցնցեցի. ու Եդեմի բոլոր ծառերը,
Լիբանանի ընտիր եւ լաւագոյն ծառերը, բոլոր ջուրով ոռոգուածները, մխիթարուեցան
երկրի ստորին մասերուն մէջ: 17 Անոնք ալ իրեն հետ դժոխք իջան՝ սուրով խոցուածներուն
քով, նաեւ իր բազուկը եղողները, որոնք անոր հովանիին տակ կը բնակէին՝ ազգերուն
մէջ:

18 «Դուն՝ այսպիսի փառքով ու մեծութեամբ՝ որո՞ւ կը նմանիս Եդեմի ծառերուն մէջ:
Դուն Եդեմի ծառերուն հետ երկրի ստորին մասերը պիտի իջնես. սուրով խոցուածներուն
հետ անթլփատներուն մէջ պիտի պառկիս: Փարաւոն եւ իր ամբողջ բազմութիւնը այսպէս
պիտի ըլլան», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ԲԱՂԴԱՏՈՒԻ ԿՈԿՈՐԴԻԼՈՍԻ ՀԵՏ

32

Տասներկրորդ տարին, տասներկրորդ ամիսը, ամսուան առաջին օրը, [ա]Տէրը խօսեցաւ”

[գ] Եբր.՝ բարձրացար

[է] Եբր.՝ մէջ դրաւ

[ը] Կամ՝ հեթանոսներու

[թ] Եբր.՝ հատուցում ընէ

[ժ] Եբր.՝ իջան

[ի] Եբր.՝ ըլլան

[լ] Եբր.՝ ջուր խմածներէն

[խ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանը

[ծ] Եբր.՝ սեւցուցի

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, ո՛ղբ բարձրացուր Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին վրայ, եւ ըսէ՛ անոր.
"Դուն ազգերուն մէջ առիւծի կորիւնի կը նմանիս,
Ու ծովերուն մէջ վիշապի պէս ես.
Գետերուդ վրայ կը խոյանաս,
Ոտքերովդ ջուրերը կը պղտորես,
Եւ անոնց գետերը կ'աղտոտես□:
3 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Ես շատ ազգերու համախմբումով
Իմ ցանցս քու վրադ պիտի տարածեմ,
Ու քեզ իմ ուռկանովս պիտի բարձրացնեն:
4 Քեզ գետինը պիտի նետեմ,
Քեզ [բ]բաց դաշտի վրայ" պիտի ձգեմ,
Քու վրադ երկինքի բոլոր թռչունները պիտի բնակեցնեմ,
Եւ ամբողջ երկրի գազանները քեզմով պիտի կշտացնեմ.
5 Քու մարմինդ լեռներուն վրայ պիտի դնեմ,
Ու բեկորներովդ ձորերը պիտի լեցնեմ:
6 Քու արիւնովդ պիտի [գ]ոռոգեմ
Երկիրը՝ ուր դուն կը լողաս, մինչեւ լեռները,
Ու ձորերը քեզմով պիտի լեցուին:
7 Երբ քու լոյսդ մարեմ, երկինքը պիտի ծածկեմ
Եւ անոր աստղերը պիտի մթագնեմ,
Արեւը ամպով պիտի ծածկեմ
Ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ:
8 Քու վերեւդ՝ երկինքի բոլոր լուսաւորները պիտի մթագնեմ,
Ու երկրիդ վրայ խաւարը պիտի տիրէ,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:–
9 Երբ քու փլուզումիդ լուրը
Ազգերուն եւ քեզի անծանօթ երկիրներու հասցնեմ,
Շատ ժողովուրդներու սիրտը պիտի [դ]վշտացնեմ:
10 Քու պատճառովդ շատ ժողովուրդներ պիտի ապշեցնեմ,
Քու պատճառովդ անոնց թագաւորները չափազանց պիտի սահմռկին,
Երբ իմ սուրս [ե]ճօճեմ անոնց երեսին առջեւ.
Քու անկումիդ օրը՝
Իւրաքանչիւրը իր կեանքին համար ամէն վայրկեան պիտի [զ]սարսափի□:
11 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.

[բ] Եբր.՝ դաշտի մակերեսը

[գ] Եբր.՝ ջրեմ

[դ] Կամ՝ գրգռեմ

[ե] Եբր.՝ թռչիլ տամ

[զ] Եբր.՝ սարսռայ

“Բաբելոնի թագաւորին սուրը քու վրադ պիտի գայ:
12 Զօրաւորներուն սուրերով քու բազմութիւնդ պիտի տապալեմ.
Անոնք բոլորը ազգերուն ամենէն բռնակալներն են:
Եգիպտոսի ամբարտաւանութիւնը պիտի կործանեն,
Եւ անոր ամբողջ բազմութիւնը պիտի բնաջնջուի:
13 Անոր բոլոր անասունները ալ պիտի բնաջնջեմ
Յորդառատ ջուրերու քովէն.
Անգա՛մ մըն ալ մարդուն ոտքը զանոնք պիտի չխռովէ,
Ո՛չ ալ անասուններուն կճղակները զանոնք պիտի պղտորեն:
14 Այն ատեն անոնց ջուրերը պիտի [է]ցածցնեմ,
Եւ անոնց գետերը իւղի պէս պիտի [ը]հոսեցնեմ,—
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:—
15 Երբ Եգիպտոսի երկիրը ամայի դարձնեմ,
Ու երկիրը իր լիութենէն [թ]պարպուի,
Երբ անոր բոլոր բնակիչները զարնեմ,
Պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը:
16 Ա՛յս է ողբը՝ որ պիտի [ժ]բարձրացնեն.
Ազգերուն աղջիկները զայն պիտի բարձրացնեն.
Եգիպտոսի վրայ եւ անոր ամբողջ բազմութեան վրայ զայն պիտի բարձրացնեն□,
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՇԽԱՐՀԸ

17 Տասներկրորդ տարին, առաջին ամսուան տասնհինգին, [ի]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
18 «Մարդո՛ւ որդի, սգա՛ Եգիպտոսի բազմութեան վրայ.
Զայն ու երեւելի ազգերուն աղջիկները
Իջեցո՛ւր երկրի ստորին մասերը՝ գուբը իջնողներուն հետ:
19 “Դուն որմէ՞ աւելի հաճոյալի ես.
Իջի՛ր եւ պառկէ՛ անթլփատներուն հետ□:
20 Անոնք սուրով խոցուածներուն մէջ պիտի իյնան.
Ան սուրի մատնուեցաւ.
Քաշկռտեցէ՛ք զայն եւ անոր ամբողջ բազմութիւնը:
21 [լ]Դժոխքին մէջէն՝ զօրաւոր հերոսները
Անոր պիտի խօսին իրեն օգնողներուն հետ.

[է] Եբր.՝ ընկղմեմ

[ը] Եբր.՝ երթալ տամ

[թ] Եբր.՝ ամայացած ըլլայ

[ժ] Եբր.՝ ողբան

[ի] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[լ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

Սուրով խոցուած անթլփատները հոն իջած կը պառկին:
22 Ասուր հոն է՝ իր ամբողջ համախմբումով.
[խ]Անոնց գերեզմանները իր շուրջն են.
Բոլորը խոցուած են՝ սուրով ինկած:
23 Անոնց գերեզմանները գուբին [ծ]խորերը դրուած են.
Անոր համախմբումը իր գերեզմանին շուրջն է.
Բոլորը խոցուած են՝ սուրով ինկած,
Իրենք՝ որ ապրողներու երկրին մէջ երկիւղ կը պատճառէին:
24 Եղամ հոն է՝ իր ամբողջ բազմութեամբ,
Անոր գերեզմանին շուրջը.
Բոլորը խոցուած են՝ սուրով ինկած,
Եւ անթլփատ իջան երկրի ստորին մասերը:
Անոնք որ ապրողներու երկրին իրենց երկիւղը կը պատճառէին,
Գուբը իջնողներուն հետ իրենց նախատինքը կը կրեն:
25 Խոցուածներուն մէջ անկողին պատրաստեցին անոր եւ իր ամբողջ բազմութեան.
Անոնց գերեզմանները իր շուրջն են.
Բոլորը սուրով խոցուած անթլփատներ են:
Թէպէտ անոնք ապրողներու երկրին մէջ իրենց երկիւղը կը պատճառէին,
Գուբը իջնողներուն հետ իրենց նախատինքը կը կրեն.
Անոնք խոցուածներուն մէջ դրուած են:
26 Մոսոք, Թոբէլ եւ իրենց ամբողջ բազմութիւնը հոն են.
Անոնց գերեզմանները իրենց շուրջն են:
Բոլորը սուրով խոցուած անթլփատներ են,
Թէպէտ անոնք ապրողներու երկրին մէջ իրենց երկիւղը կը պատճառէին:
27 Անոնք անթլփատներէն ինկող զօրաւորներուն հետ պիտի չպառկին,
Որոնք իրենց պատերազմական զէնքերով դժոխք իջան,
Եւ իրենց սուրերը իրենց գլուխին տակ դրին.
Անոնց անօրէնութիւնները իրենց ոսկորներուն վրայ պիտի ըլլան,
Թէեւ անոնք ապրողներու երկրին մէջ զօրաւորներուն երկիւղն էին:
28 Դո՛ւն ալ անթլփատներուն մէջ պիտի ջախջախուիս,
Ու սուրով խոցուածներուն հետ պիտի պառկիս:
29 Եդովմ հոն է՝ իր թագաւորներով եւ բոլոր իշխաններով,
Որոնք՝ հակառակ իրենց զօրութեան՝ սուրով խոցուածներուն հետ դրուած են.
Անոնք անթլփատներուն հետ,
Գուբը իջնողներուն հետ կը պառկին:
30 Հիւսիսի բոլոր [կ]իշխանները հոն են, նաեւ բոլոր Սիդոնացիները՝
Որոնք խոցուածներուն հետ իջան:
Անոնք իրենց զօրութեան [հ]պատճառած երկիւղէն" կ՚ամչնան.
Սուրով խոցուածներուն հետ անթլփատ կը պառկին,

[խ] Եբր.՝ Անոր

[ծ] Եբր.՝ Ներսի կողմերը

[կ] Եբր.՝ օծեալները

[հ] Եբր.՝ պատճառած իրենց երկիւղէն

Ու գուբը իջնողներուն հետ իրենց նախատինքը կը կրեն:
31 Փարաւոն զանոնք պիտի տեսնէ,
Եւ իր ամբողջ բազմութեան մասին պիտի մխիթարուի.
Փարաւոն եւ իր բոլոր զօրագունդերը սուրով պիտի խոցուին,—
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:—
32 [ծ]Արդարեւ ապրողներու երկրին մէջ իմ երկիւղս դրի,
Եւ՝՝ան անթլփատներուն մէջ՝ սուրով խոցուածներուն հետ պիտի պառկի,
Այսինքն՝ Փարաւոն, եւ իր ամբողջ բազմութիւնը»,
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԱՀԱՊԱՆ ԿԸ ԿԱՐԳԷ ԵԶԵԿԻԷԼԸ
(Եզեկ. 3. 16-21)

33

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ՝՝ ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, խօսէ՛ քու ժողովուրդիդ որդիներուն ու ըսէ՛ անոնց. “Եթէ երկրի մը վրայ սուր բերեմ, եւ այդ երկրին ժողովուրդը իր [բ]մէջէն մարդ մը [գ]ընտրէ ու զայն իրենց համար դէտ կարգէ, 3 երբ ան այդ երկրին վրայ սուրին գալը տեսնելով՝ շեփորը հնչեցնէ եւ ժողովուրդը զգուշացնէ, 4 եթէ շեփորին ձայնը լսողը չզգուշանայ ու սուրը գայ եւ զայն տանի, անոր արիւնը իր գլուխը պիտի ըլլայ: 5 Ան շեփորին ձայնը լսեց ու չզգուշացաւ, անոր արիւնը իր վրայ պիտի ըլլայ. բայց զգուշացողը իր անձը պիտի ազատէ: 6 Իսկ եթէ դէտը սուրին գալը տեսնելով՝ շեփորը չհնչեցնէ եւ ժողովուրդը չզգուշանայ, ու սուրը գայ եւ անոնցմէ անձ մը տանի, ան իր անօրէնութեան համար տարուեցաւ. բայց անոր արիւնը դէտին ձեռքէն պիտի պահանջեմ□:

7 «Ուստի դո՛ւն, ո՛վ մարդու որդի, քեզ դէտ կարգեցի Իսրայէլի տան, որ իմ բերանէս խօսք լսես եւ իմ կողմէս զանոնք զգուշացնես: 8 Երբ ամբարիշտին ըսեմ. “Ո՛վ ամբարիշտ, անշուշտ պիտի մեռնիս□, բայց դուն չխօսիս ամբարիշտը իր [դ]ընթացքէն զգուշացնելու համար, այդ ամբարիշտը իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի, բայց անոր արիւնը քու ձեռքէդ պիտի պահանջեմ: 9 Իսկ եթէ դուն ամբարիշտը իր ընթացքէն զգուշացնես՝ որպէսզի անկէ հեռանայ, բայց ան իր ընթացքէն չհեռանայ, ան իր անօրէնութեան մէջ պիտի մեռնի, սակայն դուն անձդ ազատած պիտի ըլլաս»:

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

10 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, ըսէ՛ Իսրայէլի տան. “Դուք սա՛ կ՚ըսէք. "Մեր յանցանքներն ու մեղքերը մեր վրայ են, եւ մենք [ե]անոնցմէ կը մաշինք. ուրեմն ի՞նչպէս պիտի ապրինք"□:

[ծ] Կամ՝ Թէպէտ ապրողներու երկրին մէջ անոր երկիւղը դրի,

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ ծայրերէն

[գ] Եբր.՝ առնէ

[դ] Եբր.՝ ճամբայէն

[ե] Կամ՝ անոնց մէջ

11 Ըսէ՛ անոնց. “Ես կ’ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– ամբարիշտին մահէն չեմ
ախորժիր, հապա կ’ուզեմ որ ամբարիշտը իր ընթացքէն հեռանայ եւ ապրի: Հեռացէ՛ք,
հեռացէ՛ք ձեր վատ ընթացքէն. ինչո՞ւ մեռնիք, ո՛վ Իսրայէլի տունը□:

12 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, ըսէ՛ ժողովուրդիդ որդիներուն. “Արդարին արդարութիւնը՝
անոր յանցանք գործած օրը զայն պիտի չազատէ, եւ ամբարիշտին ամբարշտութիւնը՝ իր
ամբարշտութենէն հեռացած օրը [գ]գայթումի պատճառ պիտի չըլլայ”. ո՛չ ալ արդարը
մեղանչած օրը իր արդարութեամբ պիտի կարենայ ապրիլ□: 13 Երբ ես արդարին ըսեմ թէ
անշուշտ պիտի ապրի, բայց ան իր արդարութեան վստահելով անիրաւութիւն գործէ,
անոր ամբողջ արդարութիւնը պիտի չյիշուի, հապա ան իր գործած անիրաւութեան մէջ
պիտի մեռնի: 14 Իսկ երբ ամբարիշտին ըսեմ. “Դուն անշուշտ պիտի մեռնիս,□ եւ ան իր
մեղքէն հեռանայ ու իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկէ, 15 եթէ այդ ամբարիշտը գրաւը
վերադարձնէ, յափշտակածը հատուցանէ, եւ անիրաւութիւն չգործելով՝ կեանքի
կանոններուն համեմատ ընթանայ, ան անշուշտ պիտի ապրի, պիտի չմեռնի: 16 Անոր
գործած բոլոր մեղքերէն ո՛չ մէկը պիտի յիշուի իրեն դէմ. ան իրաւունք եւ արդարութիւն
կիրարկեց, անշուշտ պիտի ապրի:

17 «Քու ժողովուրդիդ որդիները կ’ըսեն. “Տէրոջ [է]ճամբան [ը]ուղիղ չէ□. սակայն իրե՛նց
ճամբան է որ ուղիղ չէ: 18 Երբ արդարը իր արդարութենէն հեռանայ եւ անիրաւութիւն
գործէ, ինք անոր մէջ պիտի մեռնի: 19 Իսկ երբ ամբարիշտը իր ամբարշտութենէն
հեռանայ, ու իրաւունք եւ արդարութիւն կիրարկէ, ինք անոնցմով պիտի ապրի. 20 մինչդեռ
դուք կ’ըսէք. “Տէրոջ ճամբան ուղիղ չէ□: Ես ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր [թ]ճամբաներուն
համեմատ պիտի դատեմ, ո՛վ Իսրայէլի տունը»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՆԿՈՒՄԻՆ ԼՈՒՐԸ

21 Մեր տարագրութեան տասներկրորդ տարին, տասներորդ ամսուան հինգերորդ օրը,
Երուսաղէմէն ազատած մը ինծի եկաւ եւ ըսաւ. “Քաղաքը [ժ]գրաւուեցաւ□: 22 Դեռ այդ
ազատածը չեկած, իրիկունը՝ Տէրոջ ձեռքը իմ վրաս եղած էր, ու բերանս բացած էր
մինչեւ անոր ինծի գալը՝ առտուն. ուստի բերանս բացուեցաւ, եւ ա՛լ համր չէի:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՄԵՂՔԵՐԸ

23 [ի]Տէրը խօսեցաւ” ինծի՝ ըսելով. 24 «Մարդո՛ւ որդի, Իսրայէլի [լ]երկրին այս
աւերակներուն բնակիչները կ’ըսեն. “Աբրահամ մէ՛կ մարդ էր, ու երկրին տիրացաւ. մենք՝
որ բազմաթիւ ենք, մեզի՛ տրուած է երկիրը իբր ստացուածք□: 25 Հետեւաբար ըսէ՛ անոնց.

[գ] Եբր.՝ անով պիտի չգայթի

[է] Այսինքն՝ վարուելակերպը

[ը] Եբր.՝ կշռուած

[թ] Այսինքն՝ ընթացքին

[ժ] Եբր.՝ զարնուեցաւ

[ի] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[լ] Եբր.՝ հողին

“Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Դուք միսը արիւնով կ’ուտէք, ձեր աչքերը ձեր
չաստուածներուն կը վերցնէք, եւ արիւն կը թափէք. միթէ պիտի տիրանա՞ք այդ երկրին:
26 Ձեր սուրերուն վրայ կը [խ]կռթնիք, գարշութիւն կը գործէք, ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր
ընկերին կինը կը պղծէ. միթէ պիտի տիրանա՞ք այդ երկրին"□: 27 Անոնց սա՛ ըսէ. “Տէրը՝
Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ես կ’ապրի՛մ. աւերակներուն մէջ եղողները սուրով պիտի
իյնան. ա՛ն որ [ծ]բաց դաշտի մէջ" է՝ գազաններուն պիտի մատնեմ, որ զինք լափեն. իսկ
ամրութիւններուն ու քարայրներուն մէջ եղողները ժանտախտով պիտի մեռնին: 28
Երկիրը բոլորովին ամայի պիտի դարձնեմ, եւ անոր զօրութեան ամբարտաւանութիւնը
պիտի [կ]ոչնչանայ: Իսրայէլի լեռները ալ ամայի պիտի ըլլան, ու ո՛չ մէկը անկէ պիտի
անցնի: 29 Երբ երկիրը բոլորովին ամայի դարձնեմ իրենց գործած բոլոր
գարշութիւններուն համար, պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը"□»:

ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ՊԱՏԳԱՄԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

30 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, ժողովուրդիդ որդիները պատերուն քով ու տուներուն
մուտքերը քու մասիդ կը խօսակցին: Իրարու հետ կը խօսին – իւրաքանչիւրը իր եղբօր
հետ – եւ կ’ըսեն. “Այժմ եկէ՛ք ու լսեցէ՛ք թէ ի՛նչ է Տէրոջմէն [հ]եկած խօսքը□: 31 Անոնք
քեզի կու գան՝ ինչպէս ժողովուրդը կու գայ, քու առջեւդ կը նստին՝ իմ ժողովուրդիս պէս,
եւ քու խօսքերդ կը լսեն, բայց զանոնք չեն գործադրեր. արդարեւ իրենց բերանով [ճ]հաճելի
խօսքեր կ՛արտասանեն", բայց իրենց սիրտը իրենց ագահութեան կը հետեւի: 32 Ահա՛ դուն
անոնց՝ քաղցրաձայն ու հմուտ նուագահարի մը [ղ]ախորժելի երգին պէս ես. քու խօսքերդ կը
լսեն, բայց զանոնք չեն գործադրեր: 33 Սակայն երբ ասիկա իրագործուի, (ահա՛
կ’իրագործուի,) այն ատեն պիտի գիտնան թէ իրենց մէջ մարգարէ մը կար»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀՈՎԻՒՆԵՐԸ

34

Դարձեալ [ш]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, մարգարէացի՛ր Իսրայէլի
հովիւներուն դէմ. մարգարէացի՛ր եւ ըսէ՛ անոնց. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ
հովիւներուն. "Վա՜յ Իսրայէլի հովիւներուն, որ իրենք զիրենք կ’արածեն. միթէ հովիւները
հօ՛տը արածելու չէ՞ն: 3 Դուք [բ]ճարպը կ’ուտէք ու բուրդը կը հագնիք եւ գէրը կը մորթէք,
բայց հօտը չէք արածեր: 4 Տկարները չուժովցուցիք, հիւանդները չբուժեցիք ու կոտրածը

[խ] Եբր.՝ կայնիք

[ծ] Եբր.՝ դաշտի մակերեսին վրայ

[կ] Եբր.՝ դադրի

[հ] Եբր.՝ ելած

[ճ] Եբր.՝ սիրահարութիւն կ’ընեն

[ղ] Եբր.՝ սիրահարական

[ш] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Կամ՝ կաթը

չփաթթեցիք. [գ]մոլորածը չվերադարձուցիք եւ կորսուածը չփնտռեցիք. հապա բռնութեամբ
ու բրտութեամբ անոնց վրայ տիրապետեցիք: 5 Անոնք ցրուեցան՝ քանի հովիւ չունէին, եւ
ցրուելով՝ դաշտի բոլոր գազաններուն կեր եղան: 6 Իմ ոչխարներս մոլորեցան բոլոր
լեռներուն վրայ ու բոլոր բարձր բլուրներուն վրայ. իմ ոչխարներս ցրուեցան երկրին
ամբողջ մակերեսին վրայ, սակայն ո՛չ մէկը զանոնք որոնեց կամ փնտռեց"□»:
7 «Հետեւաբար, ո՛վ հովիւներ, մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը. 8 "Ես կ՚ապրի՛մ,– կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– քանի հովիւ չըլլալուն համար իմ հօտս կողոպտուեցաւ ու
ոչխարներս դաշտի բոլոր գազաններուն կեր եղան, եւ իմ հովիւներս չորոնեցին
ոչխարներս, հապա հովիւները իրենք զիրենք արածեցին բայց իմ հօտս չարածեցին, 9 ո՛վ
հովիւներ, մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը: 10 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես
հովիւներուն դէմ եմ, ու ոչխարներս անոնց ձեռքէն պիտի պահանջեմ. զանոնք ոչխար
արածելէն պիտի դադրեցնեմ, եւ հովիւները անգա՛մ մըն ալ զիրենք պիտի չարածեն: Իմ
ոչխարներս անոնց բերանէն պիտի ազատեմ, որպէսզի անգա՛մ մըն ալ անոնց կերակուր
չըլլան"□»:

ԲԱՐԻ ՀՈՎԻՒԸ

11 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ ե՛ս ինքս պիտի որոնեմ ու քննեմ
իմ ոչխարներս: 12 Ինչպէս հովիւը կը քննէ իր հօտը այն օրը՝ երբ իր ցրուած
ոչխարներուն մէջն է, այնպէս ալ ե՛ս պիտի քննեմ իմ ոչխարներս, եւ պիտի ազատեմ
զանոնք այն բոլոր տեղերէն՝ ուր ամպի ու մառախուղի օրը ցրուեցան: 13 Զանոնք
ժողովուրդներէն պիտի հանեմ, զանոնք երկիրներէն պիտի հաւաքեմ եւ իրենց [դ]երկիրը
բերեմ. զանոնք Իսրայէլի լեռներուն վրայ, [ե]ձորերուն մէջ" ու երկրին բոլոր
[զ]բնակավայրերը պիտի արածեմ: 14 Զանոնք լաւ արօտի մէջ պիտի արածեմ, եւ անոնց
արօտավայրը Իսրայէլի բարձր լեռներուն վրայ պիտի ըլլայ. հոն լաւ արօտավայրի մէջ
պիտի պառկին, ու Իսրայէլի լեռներուն վրայ պարարտ արօտի մէջ պիտի արածին: 15 Ե՛ս
պիտի արածեմ իմ ոչխարներս, ե՛ս պիտի պառկեցնեմ զանոնք,– կը պատգամէ Տէրը՝
Եհովան:– 16 Կորսուածը պիտի փնտռեմ եւ մոլորածը պիտի վերադարձնեմ, կոտրածը
պիտի փաթթեմ ու հիւանդը պիտի ուժովցնեմ, բայց պարարտը եւ ուժեղը պիտի բնաջնջեմ.
զանոնք [է]արդարութեամբ պիտի արածեմ:
17 «Իսկ ձեզի, ո՛վ իմ հօտս, Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես ոչխարին ու
ոչխարին, խոյերուն եւ նոխազներուն միջեւ պիտի դատեմ: 18 Միթէ ձեզի քի՞չ բան է լաւ
արօտի մէջ արածիլը, որ ձեր արօտներուն մնացորդը ձեր ոտքերով կը կոխկռտէք. քի՞չ
բան է ջինջ ջուրերն ալ խմելը, որ մնացածը ձեր ոտքերով կ՚աղտոտէք: 19 Ուստի իմ
հօտս ձեր ոտքերուն կոխկռտածը կը ճարակէ ու ձեր ոտքերով աղտոտածը կը խմէ□:
20 «Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ե՛ս ինքս պիտի դատեմ գէր
ոչխարին ու նիհար ոչխարին միջեւ: 21 Քանի դուք ձեր կողով եւ ուսով հրեցիք, ու ձեր

[գ] Եբր.՝ աքսորուածը

[դ] Եբր.՝ հողին վրայ

[ե] Եբր.՝ վտակներուն քով

[զ] Եբր.՝ բնակութիւնները

[է] Եբր.՝ իրաւունքով

եղջիւրներով բոլոր տկարներուն զարկիք՝ մինչեւ որ զանոնք դուրսը ցրուեցիք, 22 ես ալ իմ
ոչխարներս պիտի ազատեմ, եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չկողոպտուին. ոչխարին ու
ոչխարին միջեւ պիտի դատեմ: 23 Անոնց վրայ հովիւ մը պիտի նշանակեմ, այսինքն իմ
ծառաս՝ Դաւիթը, որպէսզի զանոնք հովուէ: Ի՛նք պիտի հովուէ զանոնք. ի՛նք պիտի ըլլայ
անոնց հովիւը: 24 Ես՝ Տէրս՝ անոնց Աստուած պիտի ըլլամ, եւ իմ ծառաս՝ Դաւիթ անոնց
վրայ իշխան պիտի ըլլայ. ես՝ Տէրս խօսեցայ: 25 Անոնց հետ խաղաղութեան ուխտ մը
պիտի կնքեմ. այդ երկրէն չար գազանները պիտի [ը]բնաջնջեմ, որ անապատին մէջ
ապահովութեամբ բնակին ու անտառներուն մէջ քնանան: 26 Զանոնք եւ իմ լերանս
շրջակայքը օրհնութիւն պիտի դարձնեմ. տեղատարափները իրենց ժամանակին պիտի
իջեցնեմ, որոնք օրհնութեան տեղատարափներ պիտի ըլլան: 27 Դաշտի ծառերը իրենց
պտուղը պիտի տան, եւ գետինը իր արգասիքը պիտի տայ: Անոնք իրենց [թ]երկրին մէջ"
ապահովութեամբ պիտի բնակին, ու երբ անոնց լուծին կապերը կոտրեմ եւ զանոնք
ազատեմ զիրենք ստրկացնողներուն ձեռքէն, պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը: 28 Անոնք
անգա՛մ մըն ալ [ժ]ազգերէն պիտի չկողոպտուին, ու երկրի գազանները զանոնք պիտի
չլափեն. հապա ապահովութեամբ պիտի բնակին, եւ ո՛չ մէկ դողացնող պիտի ըլլայ: 29
Անոնց անուանի տունկ մը պիտի [ի]բուսցնեմ, եւ անգա՛մ մըն ալ երկրին մէջ սովէն պիտի
չսպառին, անգա՛մ մըն ալ ազգերէն նախատինքը պիտի չկրեն: 30 Այն ատեն պիտի
գիտնան թէ ես՝ Տէրս – իրենց Աստուածը – իրենց հետ եմ, ու իրենք – Իսրայէլի տունը –
իմ ժողովուրդս են□, կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:
31 «Դո՛ւք՝ իմ հօտս, իմ արօտիս հօտը, մարդիկ էք, ու ես ձեր Աստուածն եմ», կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԴԱՏԻԺԸ ԵԴՈՎՄԻ

35

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, [բ]ուղղէ՛ երեսդ դէպի Սէիրի
լեռը, ու մարգարէացի՛ր անոր դէմ: 3 Ըսէ՛ անոր. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
"Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ, ո՛վ Սէիրի լեռ. իմ ձեռքս քու վրադ պիտի երկարեմ ու քեզ
բոլորովին ամայի պիտի դարձնեմ: 4 Քու քաղաքներդ պիտի աւերեմ, դուն ամայի պիտի
ըլլաս, եւ պիտի գիտնաս թէ ե՛ս եմ Տէրը"□:
5 «Քանի դուն յաւիտենական թշնամութիւն ունեցար, եւ Իսրայէլի որդիներուն արիւնը
սուրի ձեռքով թափեցիր իրենց ձախորդութեան ժամանակը – անօրէնութեան վախճանին
ժամանակը –, 6 ես կ'ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,– քեզ արիւնի [գ]մէջ պիտի
դնեմ", եւ արիւնը քեզ պիտի հետապնդէ. քանի արիւնը չատեցիր, արի՛ւնը քեզ պիտի

[ը] Եբր.՝ դադրեցնեմ

[թ] Եբր.՝ հողին վրայ

[ժ] Կամ՝ հեթանոսներէն

[ի] Եբր.՝ հանեմ

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դի՛ր

[գ] Եբր.՝ պիտի պատրաստեմ

հետապնդէ: 7 Սէիրի լեռը [դ]բոլորովին ամայի պիտի դարձնեմ, եւ անկէ անցնողն ու
վերադարձողը պիտի բնաջնջեմ: 8 Անոր լեռները իր խոցուածներով պիտի լեցնեմ. քու
բլուրներուդ վրայ, քու հովիտներուդ մէջ ու բոլոր ձորերուդ մէջ սուրով խոցուածներ պիտի
իյնան: 9 Քեզ յաւիտենապէս ամայի պիտի դարձնեմ. քու քաղաքներդ պիտի
[ե]չվերականգնին, եւ պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

10 «Քանի դուն ըսիր. "Այս երկու ազգերն ու այս երկու երկիրները իմս պիտի ըլլան, եւ
անոնց պիտի տիրանանք□, (թէպէտ Տէրը հոն էր,) 11 ես կ'ապրի՛մ,– կը պատգամէ Տէրը՝
Եհովան,– քու ատելութեամբդ անոնց դէմ կիրարկուած բարկութեանդ ու նախանձիդ
համեմատ պիտի վարուիմ, եւ զիս անոնց պիտի ճանչցնեմ երբ քեզ դատեմ: 12 Պիտի
գիտնաս թէ ես՝ Տէրս լսեցի քու բոլոր [զ]հայհոյութիւններդ, որ Իսրայէլի լեռներուն դէմ
արտաբերեցիր՝ ըսելով. "Անոնք աւերուեցան, անոնք մեզի տրուեցան իբր կերակուր□: 13
Ձեր բերանով ինծի դէմ [է]հպարտացաք, ու ձեր խօսքերը ինծի դէմ շատցուցիք. ես զանոնք
լսեցի»:

14 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Երբ ամբողջ երկիրը ուրախանայ, քեզ պիտի
ամայացնեմ: 15 Ինչպէս դուն Իսրայէլի տան ժառանգութեան համար ուրախացար՝ երբ
ամայացաւ, այնպէս ալ քեզի հետ պիտի վարուիմ: Դո՛ւն, ո՛վ Սէիրի լեռ, եւ ամբողջ
Եդովմ, բոլորովին պիտի [ը]ամայանաք, ու պիտի գիտնաք" թէ ե՛ս եմ Տէրը»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

36

«Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, մարգարէացի՛ր Իսրայէլի լեռներուն եւ ըսէ՛. "Ո՛վ Իսրայէլի
լեռներ, մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը. Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. 2 "Քանի թշնամին
ձեր մասին ըսաւ. «Վա՜շ, դարաւոր բարձունքներն ալ մեզի ստացուածք եղան», 3
մարգարէացի՛ր եւ ըսէ՛. «Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Քանի ձեզ աւերեցին ու
ամէն կողմէ կլլեցին՝ որպէսզի մնացեալ [ա]ազգերուն ստացուածք ըլլաք, քանի լեզուանի
մարդոց շրթունքներուն [բ]նիւթ եղաք", եւ ժողովուրդին չարախօսութեան առարկայ, 4 մտի՛կ
ըրէք Տէրոջ՝ Եհովայի խօսքը, ո՛վ Իսրայէլի լեռներ: Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ
լեռներուն ու բլուրներուն, ձորերուն եւ հովիտներուն, ամայացած աւերակներուն ու լքուած
քաղաքներուն, որոնք շրջակայ մնացեալ ազգերուն կողոպուտին եւ ծաղրանքին առարկայ
եղած են. 5 հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Անշուշտ իմ
նախանձախնդրութեանս կրակով կը խօսիմ մնացեալ ազգերուն դէմ եւ ամբողջ Եդովմի
դէմ, որոնք իրենց սիրտին ամբողջ ուրախութեամբ եւ անձին ամբողջ արհամարհանքով

[դ] Եբր.՝ ամայացնելով

[ե] Կամ՝ չբնակուին

[զ] Եբր.՝ անարգանքներդ

[է] Եբր.՝ դուք ձեզ մեծցուցիք

[ը] Եբր.՝ ամայանաս, ու պիտի գիտնան

[ա] Կամ՝ հեթանոսներուն

[բ] Եբր.՝ վրայ բարձրացաք

*իմ երկիրս իրենց [գ]յատկացուցին իբր ստացուածք՝ անոր արուարձանները կողոպտելու
համար"□»"□»:*

*6 «Հետեւաբար մարգարէացի՛ր Իսրայէլի [դ]երկրին մասին, եւ ըսէ՛ լեռներուն ու
բլուրներուն, ձորերուն եւ հովիտներուն. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Քանի դուք
ազգերէն նախատինք կրեցիք, ահա՛ ես ալ իմ նախանձախնդրութեամբս ու ցասումովս կը
խօսիմ": 7 Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ես [ե]իմ ձեռքս բարձրացուցի",
որ ձեր շուրջը եղող ազգերը իրենց նախատինքը կրեն: 8 Բայց դո՛ւք, ո՛վ Իսրայէլի լեռներ,
ձեր ոստերը պիտի [զ]արձակէք եւ իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի համար ձեր պտուղները պիտի
բերէք, որովհետեւ անոնք մօտերս պիտի գան: 9 Արդարեւ ահա՛ ես ձեզի **նեցուկ** եմ ու
ձեզի պիտի դառնամ. դուք պիտի մշակուիք եւ սերմանուիք: 10 Ձեր վրայ մարդիկը պիտի
բազմացնեմ, ամբողջ Իսրայէլի տունը՝ բոլորն **ալ.** քաղաքները պիտի բնակուին եւ
աւերակները պիտի կառուցանուին: 11 Ձեր վրայ մարդն ու անասունը պիտի բազմացնեմ.
անոնք պիտի բազմանան եւ աճին: Ձեզ պիտի բնակեցնեմ ձեր վաղեմի վիճակին պէս, ձեր
սկիզբէն աւելի բարիք պիտի ընեմ **ձեզի,** ու պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը: 12 Մարդոց –
իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի – քալել պիտի տամ ձեր վրայ. անոնք քեզի պիտի տիրանան,
դուն անոնց ժառանգութիւնը պիտի ըլլաս, եւ անգա՛մ մըն ալ զանոնք պիտի
[է]չսպառես"□»:*

*13 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Քանի քեզի համար կ'ըսեն. "Դուն մարդ լափող
երկիր մըն ես, քու ազգերդ սպառեցիր□, 14 անգա՛մ մըն ալ մարդ պիտի չլափես, անգա՛մ
մըն ալ քու ազգերդ պիտի չսպառես,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:– 15 Անգա՛մ մըն ալ
քեզի լսել պիտի չտամ ազգերուն [ը]անարգանքը. անգա՛մ մըն ալ ժողովուրդներուն
նախատինքը պիտի չկրես, անգա՛մ մըն ալ քու ազգերդ պիտի [թ]չտապալես», կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:*

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՆՈՐ ԿԵԱՆՔԸ

*16 [ժ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. «Մարդո՛ւ որդի, 17 երբ Իսրայէլի տունը իր [ի]երկրին
մէջ" կը բնակէր, զայն իր [լ]ընթացքով եւ արարքներով [խ]ապականեց: Անոնց ընթացքը իմ*

[գ] **Եբր.՝** տուին

[դ] **Եբր.՝** հողին

[ե] **Այսինքն՝** երդում ըրի

[զ] **Եբր.՝** տաք

[է] **Եբր.՝ զաւակներէ** չզրկես

[ը] **Եբր.՝** խայտառակումը

[թ] **Եբր.՝** չգայթեցնես

[ժ] **Եբր.՝** Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ի] **Եբր.՝** հողին վրայ

[լ] **Եբր.՝** ճամբայով

առջեւ [ծ]դաշտանի անմաքրութեան պէս եղաւ: 18 Ուստի իմ ցասումս անոնց վրայ
թափեցի այն արիւնին համար՝ որ իրենք թափեցին երկրի վրայ, նաեւ իրենց
չաստուածներուն համար՝ որոնցմով զայն [կ]ապականեցին: 19 Զանոնք ազգերուն մէջ
ցրուեցի, ու երկիրներուն մէջ սփռուեցան. զանոնք իրենց ընթացքին եւ արարքներուն
համեմատ դատեցի: 20 Երբ մտան այն ազգերուն մէջ՝ ուր գացին, իմ սուրբ անունս
աղարտեցին, որովհետեւ իրենց համար ըսուեցաւ. “Ասոնք Եհովայի ժողովուրդն են, բայց
անոր երկրէն դուրս ելած են□: 21 Սակայն ես խնայեցի իմ սուրբ անունիս պատիւին
համար, որ Իսրայէլի տունը աղարտեց այն ազգերուն մէջ՝ ուր մտաւ»:
22 «Հետեւաբար ըսէ՛ Իսրայէլի տան. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ձեր սիրոյն
համար չէ որ կ՚ընեմ ասիկա, ո՛վ Իսրայէլի տունը, հապա իմ սուրբ անունիս պատիւին
համար, որ դուք աղարտեցիք այն ազգերուն մէջ՝ ուր մտաք: 23 Ես պիտի սրբացնեմ իմ
մեծ անունս, որ ազգերուն մէջ աղարտուեցաւ, որ դուք անոնց մէջ աղարտեցիք, եւ
ազգերը պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,– երբ անոնց
աչքերուն առջեւ ձեր մէջ [հ]փառաւորուիմ: 24 Ձեզ ազգերուն մէջէն պիտի առնեմ, բոլոր
երկիրներէն ձեզ պիտի հաւաքեմ, ու ձեզ ձեր [ձ]երկիրը պիտի բերեմ: 25 Ձեր վրայ մաքուր
ջուր պիտի սրսկեմ, ու պիտի մաքրուիք. ձեր բոլոր անմաքրութիւններէն, ձեր բոլոր
չաստուածներէն ձեզ պիտի մաքրեմ: 26 Նաեւ ձեզի նոր սիրտ պիտի տամ, եւ ձեր ներսը
նոր հոգի պիտի դնեմ. ձեր մարմիններէն քարեղէն սիրտը պիտի հանեմ ու ձեզի
մարմնեղէն սիրտ պիտի տամ: 27 Իմ Հոգիս պիտի դնեմ ձեր ներսը, եւ իմ կանոններովս
ընթանալ պիտի տամ ձեզի. իմ որոշումներս պիտի պահէք ու գործադրէք: 28 Պիտի
բնակիք այն երկրին մէջ՝ որ ձեր հայրերուն տուի, եւ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլաք, ես ալ
ձեր Աստուածը պիտի ըլլամ: 29 Ձեր բոլոր անմաքրութիւններէն ձեզ պիտի ազատեմ:
Ցորենը պիտի կանչեմ ու զայն շատցնեմ. ձեր վրայ սով պիտի [ղ]չղրկեմ: 30 Ծառերուն
պտուղն ու արտերուն բերքը պիտի շատցնեմ, որպէսզի անգա՛մ մըն ալ ազգերուն մէջ
սովի նախատինքը [ճ]չկրէք: 31 Ձեր վատ ընթացքը եւ անվայել արարքները պիտի յիշէք, ու
ձեր անօրէնութիւններուն եւ գարշութիւններուն համար դուք ձեզմէ պիտի զզուիք: 32 Ձեր
սիրոյն համար չէ որ կ՚ընեմ ասիկա,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– գիտցէ՛ք ասիկա:
Ձեր ընթացքէն ամչցէ՛ք ու խպնեցէ՛ք, ո՛վ Իսրայէլի տունը"□»:
33 «Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Այն օրը՝ երբ ձեզ մաքրեմ ձեր բոլոր
անօրէնութիւններէն, քաղաքները պիտի բնակեցնեմ եւ աւերակները պիտի կառուցանուին:
34 Ամայացած երկիրը պիտի մշակուի, փոխանակ բոլոր անցորդներուն աչքերուն առջեւ
ամայի ըլլալու: 35 Ու պիտի ըսեն. "Այս ամայացած երկիրը Եդեմի [մ]դրախտին պէս եղաւ,

---

[խ] Եբր.՝ անմաքուր ըրաւ

[ծ] Եբր.՝ կեղտոտութեան

[կ] Եբր.՝ անմաքուր ըրին

[հ] Եբր.՝ սուրբ ըլլամ

[ձ] Եբր.՝ հողին վրայ

[ղ] Եբր.՝ չդնեմ

[ճ] Եբր.՝ չտանաք

[մ] Կամ՝ պարտէզին

եւ աւերուած, ամայի ու փլած քաղաքները ամրացան եւ բնակուեցան": 36 Ձեր շուրջը մնացած ազգերը պիտի գիտնան թէ ես՝ Տէրս փլած քաղաքները կը կառուցանեմ, եւ ամայացած երկիրը կը [յ]սերմանեմ: Ես՝ Տէրս խօսեցայ, ու պիտի իրագործեմ□:

37 «Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Իսրայէլի տան ա՛լ [ն]պիտի պատասխանեմ", որպէսզի անոնց սա՛ ընեմ.— անոնց մարդիկը հօտի պէս պիտի բազմացնեմ: 38 Սուրբ հօտին պէս, Երուսաղէմի հօտին պէս՝ իր հանդիսաւոր տօներուն ատենը, ա՛յդպէս մարդոց հօտերով պիտի լեցուին աւերուած քաղաքները: Այն ատեն գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

ՉՈՐՑԱԾ ՈՍԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀՈՎԻՏԸ

37

Տէրոջ ձեռքը իմ վրաս եղաւ, եւ [ա]Տէրը զիս Հոգիով" դուրս հանեց ու [բ]դաշտին մէջ դրաւ. ան ոսկորներով լեցուն էր: 2 Զիս անոնց քովէն անցուց՝ ամէն կողմէ, եւ ահա՛ անոնք դաշտին մակերեսին վրայ չափազանց շատ էին, [գ]նաեւ յոյժ չորցած:

3 Ապա ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, այս ոսկորները կրնա՞ն վերապրիլ»: Պատասխանեցի. «Ո՛վ Տէր Եհովա, դո՛ւն գիտես»: 4 Ինծի ըսաւ. «Մարգարէացի՛ր այս ոսկորներուն մասին եւ ըսէ՛ անոնց. "Ո՛վ չորցած ոսկորներ, մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը: 5 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ այս ոսկորներուն. "Ահա՛ ես ձեր մէջ շունչ պիտի մտցնեմ, ու պիտի վերապրիք: 6 Ջիղեր պիտի դնեմ ձեր վրայ, միս պիտի աճեցնեմ ձեր վրայ, մորթով պիտի ծածկեմ ձեզ, շունչ պիտի դնեմ ձեր մէջ, եւ պիտի վերապրիք: Այն ատեն պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը"□»:

7 Ես մարգարէացայ՝ ինչպէս ինծի հրամայուեցաւ: Մինչ կը մարգարէանայի՝ աղմուկ մը [դ]լսուեցաւ, եւ ահա՛ շարժում մը եղաւ, ու ոսկորները իրարու մօտեցան՝ ոսկորը իր համապատասխան ոսկորին: 8 Տեսայ թէ ահա՛ ջիղեր ու միս աճեցան անոնց վրայ, մորթը վրայէն ծածկեց զանոնք, բայց անոնց մէջ շունչ չկար: 9 Այն ատեն ինծի ըսաւ. «Մարգարէացի՛ր շունչին: Մարգարէացի՛ր, մարդո՛ւ որդի, եւ ըսէ՛ շունչին. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ո՛վ շունչ, եկո՛ւր չորս հովերէն եւ փչէ՛ այս [ե]մեռցուածներուն վրայ, որպէսզի վերապրին"□»: 10 Ես ալ մարգարէացայ՝ ինչպէս ինծի հրամայեց, շունչը անոնց մէջ մտաւ, ու վերապրեցան. իրենց ոտքերուն վրայ կայնեցան, եւ չափազանց մեծ զօրագունդ մը կազմուեցաւ:

11 Ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի այս ոսկորները ամբողջ Իսրայէլի տունն են: Ահա՛ անոնք կ'ըսեն. "Մեր ոսկորները չորցան ու մեր յոյսը [զ]կտրեցաւ. մենք [է]կորսուած ենք"□: 12 Ուստի

[յ] Եբր.՝ տնկեմ

[ն] Եբր.՝ պիտի թոյլատրեմ որ ինծի խորհուրդ հարցնէ

[ա] Կամ՝ Տէրոջ Հոգիով զիս

[բ] Կամ՝ հովիտին

[գ] Եբր.՝ եւ ահա՛

[դ] Եբր.՝ եղաւ

[ե] Կամ՝ ջարդուածներուն

[զ] Եբր.՝ կորսուեցաւ

մարգարէացի՛ր՝ եւ ըսէ՛ անոնց. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես ձեր գերեզմանները պիտի բանամ ու ձեզ պիտի բարձրացնեմ ձեր գերեզմաններէն, ո՛վ իմ ժողովուրդս, եւ ձեզ Իսրայէլի [ը]երկիրը պիտի բերեմ: 13 Երբ ձեր գերեզմանները բանամ ու ձեզ բարձրացնեմ ձեր գերեզմաններէն, ո՛վ իմ ժողովուրդս, պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը: 14 Իմ Հոգիս ձեր ներսը պիտի դնեմ, եւ պիտի վերապրիք. ձեր երկրին մէջ ձեզ պիտի տեղաւորեմ, ու պիտի գիտնաք թէ [թ]ես՝ Տէրս խօսեցայ եւ իրագործեցի"", կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան□»:

ՅՈՒԴԱ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼ՝ ՄԷԿ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

15 [ժ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 16 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, քեզի փա՛յտ մը առ ու գրէ՛ անոր վրայ. "Յուդայի համար, եւ անոր ընկերակիցներուն՝ Իսրայէլի որդիներուն համար□: Յետոյ ուրի՛շ փայտ մը առ, ու գրէ՛ անոր վրայ. "Յովսէփի համար, Եփրեմի եւ անոր ընկերակիցներուն՝ ամբողջ Իսրայէլի տան փայտը□: 17 Զանոնք մօտեցո՛ւր իրարու, որպէսզի մէկ փայտ ըլլան ու ձեռքիդ մէջ միանան: 18 Երբ ժողովուրդիդ որդիները քեզի խօսին եւ ըսեն. "Մեզի չե՞ս բացատրեր թէ ատոնք քեզի ի՞նչ կը նշանակեն□, 19 անոնց պատասխանէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես պիտի առնեմ Յովսէփի փայտը՝ որ Եփրեմի ձեռքն է, նաեւ անոր ընկերակիցները՝ Իսրայէլի տոհմերը, ու զանոնք անոր հետ պիտի դնեմ, այսինքն՝ Յուդայի փայտին հետ. զանոնք մէկ փայտ պիտի ընեմ, եւ իմ ձեռքիս մէջ մէկ պիտի ըլլան"□: 20 Այն փայտերը՝ որոնց վրայ պիտի գրես, քու ձեռքիդ մէջ թող ըլլան՝ անոնց աչքերուն առջեւ: 21 Անոնց ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես Իսրայէլի որդիները պիտի առնեմ այն [ի]ազգերուն մէջէն՝ ուր գացին, զանոնք ամէն կողմէ պիտի հաւաքեմ եւ իրենց [լ]երկիրը բերեմ: 22 Զանոնք մէկ ազգ պիտի ընեմ երկրին մէջ՝ Իսրայէլի լեռներուն վրայ, եւ անոնց բոլորին վրայ մէկ թագաւոր պիտի թագաւորէ. անգա՛մ մըն ալ երկու ազգ պիտի չըլլան, անգա՛մ մըն ալ երկու թագաւորութեան պիտի չբաժնուին: 23 Անգա՛մ մըն ալ անմաքուր պիտի չըլլան իրենց չաստուածներով ու պղծութիւններով, ո՛չ ալ իրենց բոլոր յանցանքներով: Ես զանոնք պիտի ազատեմ իրենց բոլոր [խ]բնակութիւններէն՝ որոնց մէջ իրենք մեղանչեցին. զանոնք պիտի մաքրեմ, եւ անոնք իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան, ես ալ անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ: 24 Իմ ծառաս՝ Դաւիթ իրենց վրայ թագաւոր պիտի ըլլայ, ու բոլորը մէ՛կ հովիւ պիտի ունենան. իրենք իմ կանոններուս համաձայն պիտի ընթանան, իմ հրամաններս պիտի պահեն ու զանոնք գործադրեն: 25 Պիտի բնակին այն երկիրը՝ որ իմ Յակոբ ծառայիս տուի, որուն մէջ ձեր հայրերը բնակեցան. իրենք, իրենց որդիները եւ իրենց որդիներուն որդիները յաւիտեան հոն պիտի բնակին, ու իմ ծառաս՝ Դաւիթ յաւիտեան

[է] Եբր.՝ մեր բաժիններուն կտրուեցանք

[ը] Եբր.՝ հողին վրայ

[թ] Կամ՝ ե՛ս եմ Տէրը. ես խօսեցայ, եւ պիտի իրագործեմ

[ժ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ի] Կամ՝ հեթանոսներուն

[լ] Եբր.՝ հողին վրայ

[խ] Կամ՝ ուխտադրժութիւններէն

անոնց իշխանը պիտի ըլլայ: 26 Անոնց հետ խաղաղութեան ուխտ պիտի կնքեմ, որ անոնց յաւիտենական ուխտ պիտի ըլլայ: Զանոնք պիտի [ծ]հաստատեմ ու բազմացնեմ, եւ իմ սրբարանս անոնց մէջ պիտի դնեմ յաւիտեան: 27 Իմ [կ]բնակարանս անոնց քով պիտի ըլլայ. ես անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ, անոնք ալ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան: 28 Երբ իմ սրբարանս յաւիտեան անոնց մէջ ըլլայ, ազգերը պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ Իսրայէլը կը սրբացնէ"□»:

ԳՈԳԸ ՈՐՊԷՍ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳՈՐԾԻՔ

38

Դարձեալ [ա]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Մարդո՛ւ որդի, [բ]ուղղէ՛ երեսդ Մագոգի երկիրը եղող Ռովսի, Մոսոքի ու Թոբէլի գլխաւոր իշխանին՝ Գոգի, մարգարէացի՛ր անոր դէմ, 3 եւ ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ, ո՛վ Գոգ, Ռովսի, Մոսոքի ու Թոբէլի գլխաւոր իշխան: 4 Քեզ պիտի քաշեմ, քու ծնօտիդ կեռեր պիտի անցընեմ, ու դուրս պիտի հանեմ քեզ եւ ամբողջ զօրագունդդ.– ձիերն ու ձիաւորները, բոլորն ալ կատարելապէս [գ]զրահաւորուած, ասպարաւորներուն ու վահանաւորներուն մեծ համախմբումը՝ բոլորն ալ սուր բռնող, 5 եւ անոնց հետ՝ Պարսիկները, Եթովպիացիներն ու [դ]Փութացիները, բոլորն ալ վահանաւոր եւ սաղաւարտաւոր, 6 նաեւ Գոմեր՝ իր բոլոր գումարտակներով, Թորգոմայի տունը՝ հիւսիսի [ե]ծայրերէն, եւ անոր բոլոր գումարտակները. շատ ժողովուրդներ քեզի հետ պիտի ըլլան"□:

7 «Պատրա՛ստ եղիր, քեզ ու քովդ հաւաքուած ամբողջ համախմբումը պատրաստէ՛, եւ դուն անոնց պահապա՛ն եղիր: 8 Շատ օրերէն ետք քու զօրքերդ [զ]պիտի թուարկես", ու տարիներու վախճանին պիտի գաս այն երկիրը՝ որ սուրէն [է]ազատուած է, այն ազգին՝ որ շատ ժողովուրդներէն հաւաքուած է Իսրայէլի լեռներուն վրայ – որոնք մշտատեւ աւերակ եղած էին. ան ժողովուրդներէն [ը]բերուած ըլլալով՝ բոլորն ալ ապահովութեամբ պիտի բնակին: 9 Իսկ դուն պիտի բարձրանաս, մրրիկի պէս գաս, ու երկիրը ծածկելու համար ամպի պէս պիտի ըլլաս, դուն եւ բոլոր գումարտակներդ, ու շատ ժողովուրդներ քեզի հետ»:

[ծ] Եբր.՝ դնեմ

[կ] Կամ՝ խորանս

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ դի՛ր

[գ] Եբր.՝ հագուած

[դ] Կամ՝ Լիպիացիները

[ե] Եբր.՝ ներսի կողմերէն

[զ] Եբր.՝ աչքէ պիտի անցընես

[է] Եբր.՝ հեռացուած

[ը] Եբր.՝ դուրս հանուած

10 «Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Այդ օրը [թ]մտածումներ պիտի ունենաս”, չար
[ժ]ծրագիր մը պիտի պատրաստես” 11 ու պիտի ըսես. "Անպարիսպ քաղաքներու երկիրը
բարձրանամ, հանդարտութեան մէջ եղողներուն, ապահովութեամբ բնակողներուն վրայ
հասնիմ. անոնք բոլորը անպարիսպ տեղեր կը բնակին, ուր ո՛չ նիգեր կան, ո՛չ դռներ", 12
որպէսզի աւար յափշտակես եւ կողոպուտ գրաւես, ու ձեռքդ [ի]դնես [լ]վերաբնակուած
աւերակներուն վրայ, ազգերէն հաւաքուած ժողովուրդին վրայ, որ խաշինք եւ ինչք
ստացած է ու երկրին [խ]բարձր տեղերը” կը բնակի: 13 Սաբա ու Դեդան, եւ Թարսիսի
վաճառականներն ու անոր բոլոր առիւծի կորիւնները քեզի պիտի ըսեն. "Միթէ աւար
յափշտակելո՞ւ եկար. կողոպուտ գրաւելո՞ւ համար քու համախմբումդ հաւաքեցիր,
որպէսզի արծաթ ու ոսկի փոխադրես, խաշինք եւ ինչք գրաւես, մեծ աւար տանիս"□:
14 «Հետեւաբար մարգարէացի՛ր, մարդո՛ւ որդի, ու Գոգի ըսէ՛. “Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը
յայտարարէ. "Այն օրը, երբ իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլ ապահովութեամբ բնակի, ահա՛ դուն
պիտի գիտնաս, 15 եւ քու տեղէդ՝ հիւսիսի ծայրերէն պիտի գաս, դուն ու քեզի հետ շատ
ժողովուրդներ – բոլորը ձիեր հեծած, մեծ համախմբումով եւ շատ զօրագունդերով: 16 Իմ
ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի դէմ պիտի բարձրանաս, ամպի պէս երկիրը ծածկելու համար:
Ասիկա վերջին օրերը պիտի ըլլայ, ու քեզ իմ երկրիս դէմ պիտի բերեմ, որպէսզի
[ծ]հեթանոսները զիս ճանչնան, երբ ես անոնց աչքերուն առջեւ քեզմով [կ]փառաւորուիմ, ո՛վ
Գոգ"□»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԴԱՏԻԺԸ ԳՈԳԻ

17 «Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Դուն ա՛ն չե՞ս, որուն մասին վաղեմի
ժամանակին խօսեցայ իմ ծառաներուս՝ Իսրայէլի մարգարէներուն [հ]միջոցով, որոնք այդ
օրերը – տարիներու ընթացքին – մարգարէացան թէ քեզ անոնց դէմ պիտի բերեմ: 18 Այդ
օրը, Գոգի Իսրայէլի [ձ]երկրին դէմ եկած օրը,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,– իմ ցասումս
[ղ]դէմքս պիտի բարձրանայ: 19 Իմ նախանձախնդրութեամբս, իմ ցասումիս կրակով
խօսեցայ թէ այդ օրը անշուշտ Իսրայէլի [ճ]երկրին մէջ” մեծ շարժ պիտի ըլլայ. 20 ծովուն

[թ] Եբր.՝ սիրտիդ մէջ բաներ պիտի բարձրանան

[ժ] Եբր.՝ հնարք մը պիտի հնարես

[ի] Եբր.՝ դարձնես

[լ] Եբր.՝ բնակուած

[խ] Եբր.՝ պորտը

[ծ] Կամ՝ ազգերը

[կ] Եբր.՝ սուրբ ըլլամ

[հ] Եբր.՝ ձեռքով

[ձ] Եբր.՝ հողին

[ղ] Կամ՝ բարկութեամբս

[ճ] Եբր.՝ հողին վրայ

ձուկերը, երկինքի թռչունները, դաշտի գազանները, գետինի վրայ սողացող բոլոր սողուններն ու երկրագունդի մակերեսին վրայ եղող բոլոր մարդիկը իմ [մ]առջեւս պիտի [յ]դողան. լեռները պիտի փլչին, ցից ժայռերը պիտի տապալին, եւ բոլոր պարիսպները գետինը պիտի իյնան: 21 Անոր դէմ սուրը պիտի կանչեմ իմ բոլոր լեռներուս վրայ,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:— Իւրաքանչիւրին սուրը իր եղբօր վրայ պիտի [ն]դառնայ: 22 Զայն ժանտախտով եւ արիւնով պիտի դատեմ. անոր վրայ, անոր զօրքերուն գումարտակներուն վրայ եւ անոր հետ եղող ժողովուրդներուն վրայ յորդահոս տեղատարափ, կարկուտի քարեր, կրակ ու ծծումբ պիտի տեղացնեմ: 23 Եւ շատ ազգերու [շ]առջեւ պիտի մեծարուիմ, սուրբ ըլլամ ու ճանչցուիմ. անոնք պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը□»:

ԳՈԳԻ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

39

«Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, մարգարէացի՛ր Գոգի դէմ եւ ըսէ՛. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ, ո՛վ Գոգ, Ռովսի, Մոսոքի ու Թոբէլի գլխաւոր իշխան: 2 Ես քեզ պիտի քաշեմ, քեզ պիտի առաջնորդեմ, հիւսիսի [ա]ծայրերէն քեզ պիտի բարձրացնեմ եւ Իսրայէլի լեռներուն վրայ բերեմ: 3 Քու աղեղդ ձախ ձեռքէդ պիտի [բ]խորտակեմ, ու նետերդ աջ ձեռքէդ վար պիտի ձգեմ: 4 Իսրայէլի լեռներուն վրայ պիտի իյնաս, դո՛ւն, բոլոր գումարտակներդ, եւ քեզի հետ եղող ժողովուրդները: Քեզ իբր կեր պիտի տամ գիշատիչ թռչնազգիներուն, ամէն տեսակ թեւաւորի, ու դաշտի գազաններուն: 5 [գ]Բաց դաշտի մէջ" պիտի իյնաս, որովհետեւ ե՛ս խօսեցայ,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:— 6 Մագոգի վրայ եւ կղզիներուն մէջ ապահովութեամբ բնակողներուն վրայ կրակ պիտի ղրկեմ, ու պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը: 7 Իմ սուրբ անունս իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի մէջ պիտի ճանչցնեմ, եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չթողում որ իմ սուրբ անունս աղարտուի: [դ]Հեթանոսները պիտի գիտնան թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ Իսրայէլի մէջ եղող Սուրբը: 8 Ահա՛ կու գայ ու պիտի [ե]իրագործուի,— կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.— ա՛յս է այն օրը՝ որուն մասին խօսեցայ: 9 Իսրայէլի քաղաքներուն բնակիչները դուրս պիտի ելլեն, կրակ պիտի վառեն եւ զէնքերը այրեն. վահաններով, ասպարներով, աղեղներով, նետերով, բիրերով ու նիզակներով եօթը տարի կրակ պիտի վառեն: 10 Դաշտէն փայտ

[մ] Եբր.՝ ներկայութեանս

[յ] Եբր.՝ ցնցուին

[ն] Եբր.՝ ըլլայ

[շ] Եբր.՝ աչքերուն

[ա] Եբր.՝ Ներսի կողմերէն

[բ] Եբր.՝ զարնեմ

[գ] Եբր.՝ Դաշտի մակերեսին վրայ

[դ] Կամ՝ Ազգերը

[ե] Եբր.՝ ըլլայ

պիտի չբերեն, ո՛չ ալ անտառներէն պիտի կտրեն, հապա զէնքերով կրակ պիտի վառեն: Զիրենք թալլողները պիտի թալլեն, եւ զիրենք կողոպտողները պիտի կողոպտեն", կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան□»:

ԳՈԳԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

11 Այդ օրը հոն՝ Իսրայէլի մէջ գերեզմանի տեղ մը պիտի տամ Գոգի.– Անցորդներու
ձորը, ծովուն արեւելեան կողմը. ան անցորդներուն ճամբան պիտի գոցէ, ու հոն պիտի
թաղեն Գոգը եւ անոր ամբողջ բազմութիւնը, եւ զայն “Գոգի բազմութեան ձորը□ պիտի
կոչեն: 12 Իսրայէլի [գ]որդիները եօթը ամիս զանոնք պիտի թաղեն՝ երկիրը մաքրելու
համար: 13 Երկրին ամբողջ ժողովուրդը զանոնք պիտի թաղէ. ասիկա անոնց համբաւ մը
պիտի ըլլայ այն օրը՝ երբ ես փառաւորուիմ,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:– 14 Մարդիկ
պիտի [ե]նշանակեն, որ շարունակ երկրին մէջ շրջագային ու երկրի մակերեսին վրայ
մնացածները թաղեն անցորդներուն հետ, որպէսզի զայն մաքրեն. անոնք եօթը ամիս ետք
տակաւին պիտի [ը]փնտռեն: 15 Անցորդները երկրին մէջէն անցնելով երբ մարդու ոսկոր
տեսնեն, քովը նշանասիւն մը պիտի [թ]կանգնեցնեն, մինչեւ որ թաղողները զայն Գոգի
բազմութեան ձորը թաղեն: 16 Քաղաքին անունն ալ [ժ]Համոնա պիտի ըլլայ. այսպէս՝
երկիրը պիտի մաքրեն:
17 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի,– Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ,– ըսէ՛ թռչնազգիներուն,
ամէն տեսակ թեւաւորի, եւ դաշտի բոլոր գազաններուն. “Հաւաքուեցէ՛ք ու եկէ՛ք. ամէն
կողմէ [ի]մօտեցէ՛ք ձեզի համար [լ]մատուցանած զոհիս, Իսրայէլի լեռներուն վրայ
ընծայուելիք մեծ զոհին, որպէսզի միս ուտէք եւ արիւն խմէք: 18 Զօրաւորներուն միսը
պիտի ուտէք ու երկրի իշխաններուն արիւնը խմէք՝ խոյերու, պարարտ գառներու,
նոխազներու եւ զուարակներու, որոնք բոլորը Բասանի պարարտ անասուններ են: 19
Ձեզի համար մատուցանած զոհէս ճարպ պիտի ուտէք՝ մինչեւ որ կշտանաք, եւ արիւն
պիտի խմէք՝ մինչեւ որ գինովնաք: 20 Իմ սեղանիս վրայ պիտի կշտանաք ձիերէն ու
[խ]կառք հեծնողներէն", զօրաւորներէն եւ բոլոր պատերազմիկներէն□, կը պատգամէ Տէրը՝
Եհովան»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ

[գ] Եբր.՝ տունը

[ե] Եբր.՝ զատեն

[ը] Եբր.՝ հետազօտեն

[թ] Եբր.՝ կառուցանեն

[ժ] Այսինքն՝ Բազմութիւն

[ի] Եբր.՝ հաւաքուեցէ՛ք

[լ] Եբր.՝ զոհած

[խ] Կամ՝ կառքի անասուններէն

*21 «[ծ]Ազգերուն մէջ իմ փառքս պիտի դնեմ, ու բոլոր ազգերը պիտի տեսնեն իմ
կիրարկած դատավճիռներս եւ անոնց վրայ դրած ձեռքս: 22 Իսրայէլի տունը այդ օրէն
ետք ա՛լ պիտի գիտնայ թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ իրենց Աստուածը: 23 Ազգերն ալ պիտի գիտնան
թէ Իսրայէլի տունը իր անօրէնութեան համար տարագրուեցաւ. արդարեւ ինծի հանդէպ
ուխտազանց եղան, ես ալ իմ երեսս անոնցմէ ծածկեցի. զանոնք իրենց թշնամիներուն
ձեռքը մատնեցի, ու բոլորը սուրով ինկան: 24 Իրենց անմաքրութեան եւ յանցանքներուն
համեմատ վարուեցայ իրենց հետ, ու իմ երեսս իրենցմէ ծածկեցի□»:*

*25 «Հետեւաբար Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Հիմա Յակոբի գերիները պիտի
վերադարձնեմ, ամբողջ Իսրայէլի տան պիտի գթամ եւ իմ սուրբ անունիս համար
նախանձախնդիր պիտի ըլլամ, 26 երբ անոնք կրեն իրենց նախատինքն ու ինծի դէմ իրենց
ըրած բոլոր ուխտազանցութիւններուն պատիժը՝ մինչ իրենց [կ]երկրին մէջ"
ապահովութեամբ կը բնակէին եւ ո՛չ մէկ դողացնող կար: 27 Երբ զանոնք
ժողովուրդներէն վերադարձնեմ ու իրենց թշնամիներուն երկիրներէն հաւաքեմ, շատ
ազգերու աչքերուն առջեւ անոնց մէջ [հ]պիտի փառաւորուիմ": 28 Այն ատեն պիտի գիտնան
թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ անոնց Աստուածը. որովհետեւ զանոնք ազգերուն մէջ տարագրեցի, ապա
զանոնք դարձեալ իրենց երկիրը հաւաքեցի, եւ իրենցմէ ո՛չ մէկը թողուցի հոն: 29 Անգա՛մ
մըն ալ իմ երեսս անոնցմէ պիտի չծածկեմ, քանի որ իմ Հոգիս Իսրայէլի տան վրայ պիտի
թափեմ□», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:*

ԱՊԱԳԱՅ ՏԱՃԱՐԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ
(40. 1-48. 35)

ԵԶԵԿԻԷԼ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

40

*Մեր տարագրութեան քսանհինգերորդ տարին, [ա]առաջին ամիսը", ամսուան տասներորդ
օրը, քաղաքին [բ]գրաւուելուն տասնչորրորդ տարին, նոյն օրը Տէրոջ ձեռքը իմ վրաս եղաւ,
ու զիս հոն տարաւ: 2 Աստուծոյ տեսիլքներով զիս Իսրայէլի երկիրը տարաւ, եւ շատ
բարձր լերան մը վրայ դրաւ, որուն վրայ՝ հարաւային կողմը՝ քաղաքի պէս [գ]շինուածք մը
կար: 3 Երբ զիս հոն տարաւ, ահա՛ մարդ մը կար, որուն տեսքը պղինձի տեսքի պէս էր. ան
ձեռքը վուշէ լար մը ու չափելու համար եղէգ մը ունէր, եւ դուռը կայնած էր: 4 Այդ մարդը
ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, աչքերովդ տե՛ս, ականջներովդ լսէ՛, ու քեզի բոլոր
ցուցուածներուս [դ]ուշադրութի՛ւն դարձուր", որովհետեւ դուն հոս բերուեցար որպէսզի
ասոնք քեզի ցուցնեմ: Պատմէ՛ Իսրայէլի տան ամէն ինչ որ տեսնես»:*

[ծ] Կամ՝ Հեթանոսներուն

[կ] Եբր.՝ հողին վրայ

[հ] Եբր.՝ սուրբ պիտի ըլլամ

[ա] Եբր.՝ տարուան սկիզբը

[բ] Եբր.՝ զարնուելուն

[գ] Եբր.՝ կառուցուածք

[դ] Եբր.՝ դի՛ր սիրտիդ մէջ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԴՈՒՌԸ

*5 [ե]Տան դուրսը զայն շրջապատող պարիսպ մը կար: Մարդուն ձեռքը չափելու համար
վեց կանգուն երկայնքով եղէգ մը կար (այս կանգունը մէկ կանգուն ու չորս մատնաչափ
ըլլալով), եւ չափեց [զ]պարիսպին հաստութիւնը"․– մէկ եղէգ, ու բարձրութիւնը՝ մէկ եղէգ:
6 Ապա դէպի արեւելք նայող դուռը եկաւ, եւ անոր աստիճաններէն բարձրանալով
չափեց դրան սեմը՝ որ մէկ եղէգ լայն էր. միւս սեմն ալ մէկ եղէգ լայն էր: 7 Իւրաքանչիւր
խուց մէկ եղէգ երկայն ու մէկ եղէգ լայն էր. խուցերուն միջեւ հինգ կանգուն կար: Դրան
ներքնագաւիթին քով եղող դրան սեմը ներսէն մէկ եղէգ էր: 8 Դրան ներքնագաւիթը
ներսէն չափեց՝ մէկ եղէգ: 9 Ապա չափեց դրան ներքնագաւիթը՝ ութ կանգուն, եւ անոր
դրանդիները՝ երկու կանգուն. դրան ներքնագաւիթը ներսի կողմէն էր: 10 Դէպի արեւելք
նայող դրան խուցերը՝ մէկ կողմը երեք հատ էին, ու միւս կողմը՝ երեք հատ. անոնք՝ երեքը
[է]նոյն չափը" ունէին. դրանդիներն ալ նոյն չափը ունէին՝ մէկ կողմը եւ միւս կողմը: 11
Դրան մուտքին լայնքը չափեց՝ տասը կանգուն, նաեւ դրան երկայնքը՝ տասներեք կանգուն:
12 Խուցերուն առջեւ՝ մէկ կողմը մէկ կանգունի միջոց մը կար, միւս կողմն ալ՝ մէկ
կանգունի միջոց մը. խուցերուն չափը՝ մէկ կողմը վեց կանգուն էր, եւ միւս կողմը՝ վեց
կանգուն: 13 Յետոյ դուռը չափեց՝ մէկ խուցին տանիքէն մինչեւ միւսին տանիքը. լայնքը
քսանհինգ կանգուն էր, մուտք մուտքի դիմաց ըլլալով: 14 Դրանդիներն ալ [ը]չափեց՝
վաթսուն կանգուն, մինչեւ դուռը շրջապատող գաւիթին դրանդին: 15 Մուտքի դրան
ճակատէն մինչեւ ներքին դրան ներքնագաւիթին ճակատը՝ յիսուն կանգուն էր: 16 Խուցերն
ու անոնց դրանդիները [թ]վանդակապատ պատուհաններ ունէին դրան ներսի կողմէն՝
շուրջը: Նոյնպէս ալ [ժ]նախասրահը շուրջը պատուհաններ ունէր՝ ներսի կողմէն.
դրանդիներուն վրայ արմաւենիներ կային:*

ԱՐՏԱՔԻՆ ԳԱՒԻԹԸ

*17 Զիս արտաքին գաւիթը մտցուց, եւ ահա՛ հոն սենեակներ կային, ու սալայատակ մը՝
գաւիթին համար բոլորածեւ շինուած. սալայատակին վրայ երեսուն սենեակ կար: 18
Դռներուն քովի սալայատակը՝ դռներուն երկայնքին [ի]համապատասխանող ստորին
սալայատակն էր: 19 Եւ լայնքը չափեց ստորին դրան ճակատէն մինչեւ ներքին գաւիթին
արտաքին ճակատը՝ հարիւր կանգուն, դէպի արեւելք ու հիւսիս:*

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԴՈՒՌԸ

[ե] *Եբր.՝ Եւ ահա՛ Աստուծոյ*

[զ] *Եբր.՝ կառոյցին լայնքը*

[է] *Եբր.՝ մէկ չափ*

[ը] *Եբր.՝ ըրաւ*

[թ] *Կամ՝ ներսէն լայն՝ դուրսէն նեղ*

[ժ] *Կամ՝ նախասրահները*

[ի] *Եբր.՝ դիմաց եղող*

20 Նաեւ արտաքին գաւիթին դէպի հիւսիս նայող դրան երկայնքն ու լայնքը չափեց: 21 Անոր խուցերը – երեք հատ մէկ կողմը, երեք հատ միւս կողմը –, անոր դրանդիները եւ նախասրահը առաջին դրան չափովն էին. անոր երկայնքը յիսուն կանգուն էր, ու լայնքը՝ քսանհինգ կանգուն: 22 Պատուհանները, նախասրահը եւ արմաւենիները դէպի արեւելք նայող դրան չափովն էին: Եօթը աստիճանով կը բարձրանային այդ դուռը, որոնց առջեւ էր անոր նախասրահը: 23 Ներքին գաւիթը դուռ մը ունէր՝ հիւսիսային դրան եւ արեւելեան դրան դիմաց. մէկ դռնէն մինչեւ միւս դուռը չափեց՝ հարիւր կանգուն:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԴՈՒՌԸ

24 Ապա զիս հարաւային կողմը տարաւ, եւ ահա՛ հարաւային կողմը դուռ մը կար: Անոր դրանդիներն ու նախասրահը չափեց. անոնք այդ նոյն չափերը ունէին: 25 Ան եւ անոր նախասրահը պատուհաններ ունէին՝ շուրջը, այդ միւս պատուհաններուն պէս. անոր երկայնքը յիսուն կանգուն էր, ու լայնքը՝ քսանհինգ կանգուն: 26 Այդ դուռը բարձրանալու համար եօթը աստիճան կար, որոնց առջեւ էր անոր նախասրահը: Անոր դրանդիներուն վրայ արմաւենիներ կային՝ մէկ կողմը եւ միւս կողմը:

ՆԵՐՔԻՆ ԳԱՒԻԹԻՆ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԴՈՒՌԸ

27 Ներքին գաւիթը դուռ մը ունէր՝ դէպի հարաւ: Մէկ դռնէն մինչեւ միւս դուռը չափեց դէպի հարաւ՝ հարիւր կանգուն: 28 Զիս հարաւային դռնէն ներքին գաւիթը մտցուց, ու հարաւային դուռը չափեց, որ այդ նոյն չափերը ունէր: 29 Անոր խուցերը, դրանդիներն ու նախասրահը այդ նոյն չափերը ունէին: Ան եւ անոր նախասրահը պատուհաններ ունէին՝ շուրջը. անոր երկայնքը յիսուն կանգուն էր, ու լայնքը՝ քսանհինգ կանգուն: 30 Շուրջը նախասրահներ կային՝ քսանհինգ կանգուն երկայն եւ հինգ կանգուն լայն: 31 Անոր նախասրահը արտաքին գաւիթը կը յանգէր. դրանդիներուն վրայ արմաւենիներ կային: Դրան ելնարանը ութ աստիճան ունէր:

ՆԵՐՔԻՆ ԳԱՒԻԹԻՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԴՈՒՌԸ

32 Զիս ներքին գաւիթը տարաւ՝ դէպի արեւելք, ու դուռը չափեց, որ այդ նոյն չափերը ունէր: 33 Անոր խուցերը, դրանդիներն ու նախասրահը այդ նոյն չափերը ունէին: Ան եւ անոր նախասրահը պատուհաններ ունէին՝ շուրջը. անոր երկայնքը յիսուն կանգուն էր, ու լայնքը՝ քսանհինգ կանգուն: 34 Անոր նախասրահը արտաքին գաւիթը կը յանգէր. անոր դրանդիներուն վրայ արմաւենիներ կային՝ մէկ կողմը եւ միւս կողմը: Դրան ելնարանը ութ աստիճան ունէր:

ՆԵՐՔԻՆ ԳԱՒԻԹԻՆ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԴՈՒՌԸ

35 Զիս հիւսիսային դուռը տարաւ, եւ չափեց. այդ նոյն չափերը ունէր, 36 նոյնպէս անոր խուցերը, դրանդիներն ու նախասրահը. նաեւ պատուհաններ ունէր՝ շուրջը. անոր երկայնքը յիսուն կանգուն էր, եւ լայնքը՝ քսանհինգ կանգուն: 37 Անոր [ι]նախասրահը արտաքին գաւիթը կը յանգէր. անոր դրանդիները արմաւենիներ ունէին՝ մէկ կողմը ու միւս

[ι] Եբր.՝ դրանդիները

կողմը: Դրան ելնարանը ութ աստիճան ունէր:

ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԴՐԱՆ ՄՕՏ

38 Սենեակ մը կար, որուն մուտքը դռներուն քովի դրանդիներուն մօտ էր. ողջակէզը
հոն կը լուային: 39 Դրան ներքնագաւիթին մէջ՝ մէկ կողմը երկու սեղան կար, եւ միւս
կողմը՝ երկու սեղան, որպէսզի անոնց վրայ ողջակէզը, մեղքի պատարագն ու յանցանքի
պատարագը մորթեն: 40 Դէպի հիւսիսային դրան մուտքը բարձրանալու ատեն՝ դուրսի
կողմը երկու սեղան կար, նաեւ երկու սեղան՝ միւս կողմը, դրան ներքնագաւիթին մօտ: 41
Դրան քով՝ մէկ կողմը չորս սեղան կար, միւս կողմն ալ՝ չորս սեղան, բոլորը՝ ութ սեղան,
որոնց վրայ կը մորթէին: 42 Ողջակէզի համար տաշուած քարէ չորս սեղան կար՝
մէկուկէս կանգուն երկայն, մէկուկէս կանգուն լայն, եւ մէկ կանգուն բարձր. ողջակէզն ու
զոհը մորթելու գործիքները անոնց վրայ կը դնէին: 43 Չորս մատնաչափ [խ]մեծութեամբ
կրկնակ կեռեր՝՝ հաստատուած էին ներսը՝ բոլորածեւ. մատաղին միսը սեղաններուն վրայ
կը դրուէր:
44 Ներքին դրան դուրսի կողմը, հիւսիսային դրան քով եղող ներքին գաւիթին մէջ,
երգողներուն սենեակները կային: Անոնք դէպի հարաւ կը նայէին. մէկը արեւելեան դրան
քով էր, ու դէպի հիւսիս կը նայէր: 45 Ինծի ըսաւ. «Այս սենեակը՝ որ դէպի հարաւ կը նայի,
տան պահպանութիւնը ընող քահանաներուն համար է: 46 Իսկ այն սենեակը՝ որ դէպի
հիւսիս կը նայի, զոհասեղանին պահպանութիւնը ընող քահանաներուն համար է: Անոնք
Սադովկի որդիներն են, որ Ղեւիի որդիներէն Տէրոջ կը մօտենան՝ անոր պաշտօն
կատարելու համար»:

ՆԵՐՔԻՆ ԳԱՒԻԹԸ ԵՒ ՏԱՃԱՐԸ

47 Գաւիթը չափեց, որուն երկայնքը՝ հարիւր կանգուն էր, ու լայնքը՝ հարիւր կանգուն.
ան քառակուսի էր: Զոհասեղանը տան առջեւ էր:
48 Զիս տան ներքնագաւիթը տարաւ, եւ չափեց ներքնագաւիթին դրանդիները՝ հինգ
կանգուն մէկ կողմը, ու հինգ կանգուն միւս կողմը: Դրան լայնքը մէկ կողմը երեք կանգուն
էր, եւ միւս կողմը՝ երեք կանգուն: 49 Ներքնագաւիթին երկայնքը քսան կանգուն էր, ու
լայնքը՝ տասնմէկ [ծ]կանգուն. հոն (տասը) աստիճաններով՝՝ կը բարձրանային:
Դրանդիներուն քով սիւներ կային, մէկը՝ մէկ կողմը, միւսն ալ՝ միւս կողմը:

41

Զիս տաճարը տարաւ, եւ անոր դրանդիները չափեց. մէկ կողմը վեց կանգուն լայն էր,
ու միւս կողմը՝ վեց կանգուն լայն, վրանին լայնքին չափ: 2 Մուտքին լայնքը տասը
կանգուն էր. մուտքին [ա]թեւերուն մէկ կողմը հինգ կանգուն էր, եւ միւս կողմը՝ հինգ
կանգուն: [բ]Տաճարին երկայնքը չափեց՝ քառասուն կանգուն, ու լայնքը՝ քսան կանգուն:

[խ] Կամ՝ լայնքով եզերք մը

[ծ] Կամ՝ կանգուն, այն աստիճաններով միասին՝ որոնցմով հոն

[ա] Եբր.՝ ուսերուն

[բ] Եբր.՝ Անոր

3 Ներսը մտաւ, եւ չափեց մուտքին դրանդիները՝ երկու կանգուն, մուտքը՝ վեց կանգուն, ու մուտքին [գ]լայնքը՝ եօթը կանգուն: 4 Անոր երկայնքը չափեց՝ քսան կանգուն, ու լայնքը՝ քսան կանգուն, տաճարին դիմաց, եւ ինծի ըսաւ. "Ա՛յս է Սրբութիւններու սրբութիւնը□:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՊԱՏԻՆ ԴԻՄԱՑ ՇԻՆՈՒԱԾ ԿՈՂՄՆԱԿԻ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐԸ

5 Յետոյ չափեց տան պատը՝ վեց կանգուն, եւ ամէն կողմէ տունը շրջապատող կողմնակի սենեակներուն լայնքը՝ չորս կանգուն:

6 Կողմնակի սենեակները իրարու վրայ երեք յարկ ունէին, ու երեսուն [դ]հատ էին": Անոնց գերանները կը մտնէին տան այն պատին մէջ՝ որ կողմնակի սենեակներուն համար շինուած էր տան շուրջը, որպէսզի գերանները անոր կռթնին՝ առանց տան պատին կռթնելու: 7 Կողմնակի սենեակները հետզհետէ կը լայննային բարձրանալու ատեն, եւ հոն կ'երթային դառնալով. արդարեւ տան շուրջը դառնալով կը բարձրանային՝ տան շուրջը դարձող սանդուխով մը: Հետեւաբար տունը կը լայննար դէպի վեր. այսպէս՝ ստորին յարկէն վերի յարկը կը բարձրանային՝ միջին յարկէն անցնելով: 8 Նաեւ տունը շրջապատող բարձրութիւն մը տեսայ – կողմնակի սենեակներուն հիմերը՝ ամբողջ եղէգ մը, այսինքն՝ վեց [ե]մեծ կանգուն: 9 Կողմնակի սենեակներուն համար տան դուրսը շինուած պատին [գ]հաստութիւնը հինգ կանգուն էր. [է]միջոց մը ձգուած էր ներքին կողմնակի սենեակներուն 10 եւ արտաքին սենեակներուն միջեւ՝ քսան կանգուն լայնքով, որ ամէն կողմէ տունը կը շրջապատէր: 11 Կողմնակի սենեակներուն մուտքերը դէպի ձգուած միջոցը կը նայէին, մէկ մուտքը դէպի հիւսիս, միւս մուտքը դէպի հարաւ: Տան շուրջը ձգուած [ը]միջոցին լայնքը հինգ կանգուն էր:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՇԷՆՔԸ

12 [թ]Զատուած տեղին առջեւ՝ դէպի արեւմտեան ծայրը եղող [ժ]շէնքին լայնքը եօթանասուն կանգուն էր. շէնքը շրջապատող պատին հաստութիւնը հինգ կանգուն էր, եւ անոր երկայնքը՝ իննսուն կանգուն:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԷՆՔԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՉԱՓԸ

[գ] Այսինքն՝ թեւերը

[դ] Եբր.՝ անգամ

[ե] Եբր.՝ մինչեւ անութ գացող

[գ] Եբր.՝ լայնքը

[է] Եբր.՝ տուն

[ը] Եբր.՝ տեղին

[թ] Եբր.՝ Կտրուած

[ժ] Եբր.՝ կառոյցին

13 Յետոյ չափեց տան երկայնքը՝ հարիւր կանգուն. զատուած տեղն ու [ի]շէնքը իր պատերով՝ հարիւր կանգուն երկայն էին: 14 Տան եւ զատուած տեղին ճակատը հարիւր կանգուն լայն էր՝ դէպի արեւելք:

ՏԱՃԱՐԻՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

15 Տան ետեւի կողմէն չափեց զատուած տեղին առջեւի շէնքին երկայնքը, եւ անոր սիւնազարդ սրահները՝ մէկ կողմն ու միւս կողմը ‒ հարիւր կանգուն: Ներքին տաճարը, գաւիթին ներքնագաւիթները, 16 դրան սեմերը, [լ]վանդակապատ պատուհանները, եւ շուրջը եղող երեք յարկանի սիւնազարդ սրահները՝ սեմերուն դիմաց, ամէն կողմէ փայտէ բարակ տախտակներով պատուած էին՝ գետինէն մինչեւ պատուհանները. պատուհաններն ալ ծածկուած էին: 17 Մինչեւ մուտքին վերեւը, տան ներսն ու դուրսը, ամբողջ շրջակայ պատը՝ ներսէն եւ դուրսէն, ամէն ինչ շինուած էր չափերով: 18 Քերովբէներ ու արմաւենիներ [խ]քանդակուած էին, երկու քերովբէի մէջտեղ արմաւենի մը: Իւրաքանչիւր քերովբէ երկու երես ունէր. 19 մէկ կողմը մարդու երես՝ ուղղուած դէպի արմաւենին, իսկ միւս կողմը առիւծի կորիւնի երես՝ դէպի արմաւենին: Ամբողջ տան շուրջը այսպէս քանդակուած էր: 20 Յատակէն մինչեւ մուտքին վերեւը՝ քերովբէներ եւ արմաւենիներ քանդակուած էին, նաեւ տաճարին պատին վրայ: 21 Տաճարին դրանդիները քառակուսի էին. սրբարանի ճակատին երեւոյթն ալ անոր երեւոյթին պէս էր:

ՓԱՅՏԷ ԶՈՀԱՍԵՂԱՆԸ

22 Փայտէ զոհասեղանը երեք կանգուն բարձր էր. երկայնքը երկու կանգուն էր: Անոր անկիւնները, [ծ]խարիսխն ու կողմերը փայտէ էին: Մարդը ինծի ըսաւ. “Ա՛յս է Տէրոջ առջեւ եղող սեղանը□:

ԴՌՆԵՐԸ

23 Տաճարն ու սրբարանը երկու դուռ ունէին: 24 Դռներէն իւրաքանչիւրը երկու փեղկ ունէր, երկու [կ]ծալուող փեղկ. մէկ դուռը երկու փեղկ ունէր, միւս դուռն ալ երկու փեղկ ունէր: 25 Անոնց վրայ, տաճարին դռներուն վրայ, քերովբէներ եւ արմաւենիներ քանդակուած էին՝ պատերուն վրայի քանդակուածին պէս: Դուրսը՝ ներքնագաւիթին ճակատը փայտէ [հ]ամպհովանի մը կար: 26 Իսկ ներքնագաւիթին թեւերուն վրայ, տան կողմնակի սենեակներուն մէջ եւ ամպհովանիներուն վրայ վանդակապատ պատուհաններ ու արմաւենիներ կային՝ մէկ կողմը եւ միւս կողմը:

[ի] Եբր.՝ կառոյցը

[լ] Կամ՝ ներսէն լայն՝ դուրսէն նեղ

[խ] Եբր.՝ շինուած

[ծ] Եբր.՝ երկայնքն

[կ] Եբր.՝ դարձող

[հ] Կամ՝ աստիճաններ

ԵՐԿՈՒ ՇԷՆՔԵՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄՕՏ

42

Յետոյ զիս դէպի հիւսիս գացող ճամբայով դուրս հանեց՝ արտաքին գաւիթը, ու տարաւ
զատուած տեղին դիմաց եղող եւ դէպի հիւսիս նայող [ա]շէնքին առջեւի սենեակները: 2
Անոնց հիւսիսային մուտքին ճակատին երկայնքը հարիւր կանգուն էր, ու լայնքը՝ յիսուն
կանգուն: 3 Ներքին գաւիթին քսան կանգունին դիմաց, եւ արտաքին գաւիթին
սալայատակին դիմաց, երեք յարկանի սիւնազարդ սրահներ կային՝ իրարու դիմաց: 4
Սենեակներուն առջեւ տասը կանգուն լայն ճեմուղի մը կար, ու դէպի ներս ճամբայ մը՝
[բ]հարիւր կանգուն: Անոնց մուտքերը հիւսիսային կողմն էին: 5 Վերի սենեակները աւելի
[գ]նեղ էին շէնքին ստորին եւ միջին սենեակներէն, որովհետեւ սիւնազարդ սրահները
իրենցմէ տեղ կ՚առնէին: 6 Արդարեւ անոնք երեք յարկանի էին, սակայն սիւներ չունէին
գաւիթներու սիւներուն պէս. հետեւաբար աւելի կը նեղնային՝ քան ստորին ու միջին
սենեակները, գետինէն սկսելով: 7 Սենեակներուն դիմաց, արտաքին գաւիթին կողմը,
սենեակներուն առջեւ եղող դուրսի ցանկապատին երկայնքը յիսուն կանգուն էր: 8
Արդարեւ արտաքին գաւիթը նայող սենեակներուն երկայնքը յիսուն կանգուն էր, [դ]իսկ
տաճարին առջեւ՝ հարիւր կանգուն: 9 Այս սենեակներուն տակէն մուտք մը կար՝
արեւելեան կողմէն, արտաքին գաւիթէն անոնց երթալու համար: 10 Գաւիթին
ցանկապատին լայնքին մէջ՝ դէպի արեւելք, զատուած տեղին ու շէնքին դիմաց
սենեակներ կային: 11 Անոնց առջեւ ճամբայ մը կար՝ դէպի հիւսիս նայող սենեակներուն
երեւոյթին պէս, անոնց երկայնքով եւ լայնքով, անոնց բոլոր ելքերուն, անոնց ձեւերուն ու
մուտքերուն համեմատ: 12 Նոյնպէս էին դէպի հարաւ նայող սենեակներուն մուտքերը.
ճամբային գլուխը մուտք մը կար, այսինքն ցանկապատին առջեւի շիտակ ճամբային՝
արեւելեան ճամբային մուտքը:

13 Ինծի ըսաւ. «Զատուած տեղին առջեւ եղող հիւսիսային սենեակներն ու հարաւային սենեակները սուրբ սենեակներ են ուր, Տէրոջ մօտեցող քահանաները ամենասուրբ բաները պիտի ուտեն: Հոն պիտի դնեն ամենասուրբ բաները, հացի ընծան, մեղքի պատարագը եւ յանցանքի պատարագը, քանի որ այդ տեղը սուրբ է: 14 Երբ քահանաները հոն մտնեն, սուրբ տեղէն արտաքին գաւիթը պիտի չելլեն, հապա իրենց պաշտօն կատարելու հագուստները հոն պիտի թողուն, որովհետեւ անոնք սուրբ են. ուրի՛շ հագուստներ հագնելով պիտի մօտենան ժողովուրդին վերաբերեալ բաներուն»:

ՊԱՐԻՍՊԻՆ ՏԱՐԱԾՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԵՐԸ

15 Երբ ներքին տունը չափելը աւարտեց, զիս դուրս հանեց՝ դէպի արեւելք նայող դուռը, ու [ե]շրջափակը ամէն կողմէ չափեց: 16 Արեւելեան կողմը չափի եղէգով չափեց.- հինգ

[ա] Եբր.՝ կառոյցին

[բ] Եբր.՝ մէկ

[գ] Եբր.՝ կարճ

[դ] Եբր.՝ եւ ահա՛

[ե] Եբր.՝ զայն

հարիւր եղէգ, չափի եղէգով՝ ամէն կողմէ: 17 Հիւսիսային կողմն ալ չափեց.– հինգ
հարիւր եղէգ, չափի եղէգով՝ ամէն կողմէ: 18 Հարաւային կողմն ալ չափեց.– հինգ
հարիւր եղէգ, չափի եղէգով: 19 Արեւմտեան կողմը դարձաւ, եւ չափի եղէգով հինգ
հարիւր եղէգ չափեց: 20 Չայն չորս կողմերէն չափեց. ան շուրջը պարիսպ մը ունէր՝ հինգ
հարիւր եղէգ երկայն ու հինգ հարիւր եղէգ լայն, սրբարանը զատելու համար անսուրբ
տեղերէն:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ ՏԱՃԱՐ

43

Յետոյ զիս դուռը տարաւ, դէպի արեւելք նայող դուռը, 2 եւ ահա՛ արեւելեան ճամբայէն
Իսրայէլի Աստուծոյն փառքը կու գար. անոր ձայնը յորդառատ ջուրերու ձայնին պէս էր, ու
երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ: 3 Տեսած տեսիլքիս երեւոյթը նման էր այն
տեսիլքին՝ որ տեսայ երբ քաղաքը կործանելու եկայ: Այս տեսիլքները Քոբար գետին քով
տեսած տեսիլքիս պէս էին, ու երեսիս վրայ ինկայ: 4 Տէրոջ փառքը դէպի արեւելք նայող
դրան ճամբայէն [ա]տաճարը մտաւ: 5 Հոգին զիս յափշտակեց ու ներքին գաւիթը տարաւ, եւ
ահա՛ Տէրոջ փառքը տաճարը լեցուցած էր: 6 Ձայն մը լսեցի՝ որ տաճարէն ինծի կը
խօսէր, (իմ քովս մարդ մը կայնած էր,) 7 ու ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, ահա՛ւասիկ
գահիս տեղը եւ ոտքերուս ներբաններուն տեղը, ուր Իսրայէլի որդիներուն մէջ
յաւիտենապէս պիտի բնակիմ: Իսրայէլի տունը – իրենք ու իրենց թագաւորները – ա՛լ իմ
սուրբ անունս պիտի չաղարտեն իրենց պոռնկութիւններով եւ իրենց թագաւորներուն
դիակներով՝ իրենց բարձր տեղերուն մէջ: 8 Արդարեւ իրենց սեմերը իմ սեմերուս մօտ
դրին, ու իրենց դրանդին՝ իմ դրանդիներուս, այնպէս որ իմ եւ անոնց մէջտեղ միայն պատ
մը կար: Իրենց գործած գարշութիւններով իմ սուրբ անունս աղարտեցին. ես ալ իմ
բարկութեամբս [բ]բնաջնջեցի զանոնք: 9 Հիմա ինծմէ թող հեռացնեն իրենց պոռնկութիւնը
եւ իրենց թագաւորներուն դիակները, որ յաւիտենապէս անոնց մէջ բնակիմ:

10 «Դո՛ւն, մարդո՛ւ որդի, Իսրայէլի տան [գ]նկարագրէ՛ այս տաճարը. թող չափեն անոր
[դ]յատակագիծը, որպէսզի խպնին իրենց անօրէնութիւններէն: 11 Եթէ իրենց բոլոր
ըրածներէն խպնին, փոտցո՛ւր անոնց տաճարին կարգն ու սարքը, անոր ելքն ու մուտքը,
ամբողջ կարգը, բոլոր կանոնները, (բոլոր կարգերը,) եւ բոլոր օրէնքները: Գրէ՛ անոնց
աչքերուն առջեւ, որպէսզի անոր ամբողջ կարգն ու բոլոր կանոնները պահեն, եւ զանոնք
գործադրեն: 12 Ա՛յս է տաճարին օրէնքը. անոր ամբողջ շրջակայ հողամասը ամենասուրբ
պիտի ըլլայ լերան գագաթը. ահա՛ ա՛յս է տաճարին օրէնքը»:

ԶՈՀԱՍԵՂԱՆԸ

13 «Ահա՛ւասիկ զոհասեղանին չափերը՝ կանգունով. (այս կանգունը մէկ կանգուն ու
չորս մատնաչափ է.) խորքը՝ մէկ կանգուն պիտի ըլլայ, լայնքը՝ մէկ կանգուն, եւ անոր

[ա] Եբր.՝ տունը

[բ] Եբր.՝ սպառեցի

[գ] Եբր.՝ ցուցո՛ւր

[դ] Եբր.՝ չափերը

շրջագիծին եզերքը՝ ամէն կողմէ մէկ թիզ լայն. ասիկա պիտի ըլլայ զոհասեղանին [ե]հիմը:
14 Գետինին վրայ եղած խորքէն մինչեւ ստորին շրջանակը՝ երկու կանգուն պիտի ըլլայ,
իսկ անոր լայնքը՝ մէկ կանգուն. պզտիկ շրջանակէն մինչեւ մեծ շրջանակը՝ չորս կանգուն
պիտի ըլլայ, ու լայնքը՝ մէկ կանգուն: 15 [զ]Զոհասեղանը չորս կանգուն բարձր պիտի ըլլայ.
[է]զոհասեղանին կատարէն" վեր՝ չորս եղջիւր պիտի ըլլայ: 16 Զոհասեղանին կատարը
քառակուսի պիտի ըլլայ՝ տասներկու կանգուն երկայն, տասներկու կանգուն լայն. անոր
չորս կողմերը հաւասար պիտի ըլլան: 17 Անոր չորս կողմերը եղող շրջանակը տասնչորս
կանգուն երկայն ու տասնչորս կանգուն լայն պիտի ըլլայ: Անոր շուրջը եղող եզերքը կէս
կանգուն պիտի ըլլայ, եւ անոր խորքին շրջագիծը՝ մէկ կանգուն: Անոր աստիճանները
դէպի արեւելք պիտի նային»:

ԶՈՀԱՍԵՂԱՆԻՆ ՕԾՈՒՄԸ

18 Ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ւասիկ
զոհասեղանին կանոնները, այն օրը՝ երբ զայն շինեն, անոր վրայ ողջակէզներ
մատուցանելու եւ արիւն սրսկելու համար: 19 Սադովկի զարմէն եղող Ղեւտացի
քահանաներուն, (որոնք ինծի պաշտօն կատարելու համար ինծի պիտի մօտենան,– կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,–) արջառներէն զուարակ մը պիտի տաս՝ մեղքի պատարագի
համար: 20 Անոր արիւնէն պիտի առնես, ու պիտի դնես զոհասեղանին չորս եղջիւրներուն
վրայ, շրջանակին չորս անկիւններուն վրայ, եւ շուրջը եղող եզերքին վրայ. այսպէս զայն
մեղքէ պիտի մաքրես եւ անոր համար քաւութիւն ընես: 21 Մեղքի պատարագին զուարակը
պիտի առնես, ու սրբարանէն դուրս պիտի այրուի՝ տաճարին մէջ նշանակուած տեղը: 22
Երկրորդ օրը այծերէն անարատ նոխազ մը պիտի մատուցանես՝ մեղքի պատարագի
համար, ու զոհասեղանը մեղքէ պիտի մաքրեն՝ ինչպէս զուարակով մեղքէ մաքրեցին: 23
Երբ մեղքէ մաքրելը աւարտես, արջառներէն անարատ զուարակ մը ու ոչխարներէն
անարատ խոյ մը պիտի մատուցանես: 24 Զանոնք Տէրոջ առջեւ պիտի մօտեցնես, ու
քահանաները անոնց վրայ աղ պիտի ցանեն, ու զանոնք Տէրոջ իբր ողջակէզ պիտի
մատուցանեն: 25 Եօթը օր մեղքի պատարագի համար նոխազ մը պիտի ընծայես՝ ամէն
օր: Նաեւ արջառներէն զուարակ մը ու ոչխարներէն խոյ մը պիտի ընծայեն, որոնք
անարատ ըլլալու են: 26 Եօթը օր զոհասեղանին քաւութիւն պիտի ընեն, զայն պիտի
մաքրեն ու նուիրեն: 27 Երբ այդ օրերը աւարտին, ութերորդ օրը եւ անկէ ետք
քահանաները զոհասեղանին վրայ ձեր ողջակէզները ու խաղաղութեան զոհերը պիտի
մատուցանեն, ես ալ ձեզի պիտի հաճիմ□, կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան»:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԴՐԱՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

44

Զիս սրբարանին դէպի արեւելք նայող արտաքին դրան ճամբան վերադարձուց. ան գոց
էր: 2 Տէրը ինծի ըսաւ. «Այս դուռը գոց պիտի [ը]մնայ. պիտի չբացուի, եւ ո՛չ մէկը անկէ

[ե] Եբր.՝ կռնակը

[զ] Եբր.՝ Հարէլը, այսինքն՝ Աստուծոյ լեռը

[է] Եբր.՝ արիէլէն, այսինքն՝ Աստուծոյ առիւծէն

[ը] Եբր.՝ ըլլայ

պիտի մտնէ. արդարեւ անկէ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը մտաւ, ուստի գոց պիտի մնայ: 3 Ինչ կը վերաբերի իշխանին, ինք՝ իշխանը հոն պիտի նստի, Տէրոջ առջեւ հաց ուտելու համար: Ան այս դրան ներքնագաւիթին ճամբայէն պիտի մտնէ, ու [բ]նոյն ճամբայէն պիտի ելլէ»:

ՏԱՃԱՐԻ ՄՈՒՏՔԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

4 Ջիս հիւսիսային դրան ճամբայէն տան առջեւ տարաւ, ու տեսայ թէ ահա՛ Տէրոջ փառքը լեցուցած էր Տէրոջ տունը. ուստի երեսիս վրայ ինկայ: 5 Տէրը ինծի ըսաւ. «Մարդո՛ւ որդի, [գ]ուշադրութի՛ւն դարձուր" եւ տե՛ս աչքերովդ. լսէ՛ ականջներովդ ամէն ինչ որ քեզի կ'ըսեմ Տէրոջ տան բոլոր կանոններուն եւ անոր բոլոր օրէնքներուն մասին: Ուշադրութի՛ւն դարձուր տան մուտքին ու սրբարանին բոլոր ելքերուն, 6 եւ ըսէ՛ ըմբոստներուն՝ Իսրայէլի տան. "Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. "Ա՛լ ձեզի բաւական են ձեր բոլոր գարշութիւնները, ո՛վ Իսրայէլի տունը. 7 դուք սիրտով անթլփատ ու մարմինով անթլփատ օտարազգիներ բերիք, որ իմ [դ]սրբարանս մտնեն եւ" իմ տունս պղծեն, երբ դուք իմ հացս – ճարպն ու արիւնը – կը մատուցանէիք: Ձեր բոլոր գարշութիւններէն զատ՝ անոնք իմ ուխտս խզեցին: 8 Իմ սուրբ բաներուս պահպանութիւնը չըրիք, հապա իմ սրբարանիս մէջ [ե]ձեր տեղը" օտար պահապաններ նշանակեցիք իմ պաշտօնիս վրայ"□»:

ՂԵՒՏԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՀԵՌԱՑՈՒԻՆ ՔԱՀԱՆԱՅՈՒԹԵՆԷ

9 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Իսրայէլի որդիներուն մէջ եղող բոլոր օտարազգիներէն՝ սիրտով անթլփատ ու մարմինով անթլփատ ո՛չ մէկ օտարազգի պիտի մտնէ իմ սրբարանս: 10 Իսկ այն Ղեւտացիները՝ որ ինծմէ հեռացան, երբ Իսրայէլի որդիները մոլորեցան – անոնք ինծմէ մոլորելով իրենց չաստուածներուն հետեւեցան –, իրենց անօրէնութեան պատիժը պիտի կրեն: 11 Սակայն իմ սրբարանիս մէջ պիտի սպասարկեն՝ տան դռներուն վրայ նշանակուելով, ու [զ]տաճարին պաշտօնը կատարելով. ժողովուրդին համար ողջակէզներն ու զոհերը պիտի մորթեն, եւ անոնց առջեւ պիտի կայնին՝ անոնց սպասարկելու համար: 12 Քանի անոնց չաստուածներուն առջեւ անոնց համար պաշտօն կատարեցին, ու գայթակղութեան եւ անօրէնութեան պատճառ եղան Իսրայէլի տան, իրենց վրայ իմ ձեռքս բարձրացուցի,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.– իրենց անօրէնութեան պատիժը պիտի կրեն: 13 Ինծի պիտի չմօտենան՝ ինծի քահանայութիւն կատարելու համար, ո՛չ ալ պիտի մօտենան իմ բոլոր սուրբ բաներուս եւ ամենասուրբ բաներուս, հապա պիտի կրեն իրենց նախատինքն ու իրենց գործած գարշութիւններուն պատիժը: 14 Սակայն զանոնք տան պաշտօնին վրայ պահապան պիտի կարգեմ՝ անոր ամբողջ ծառայութեան եւ անոր մէջ ըլլալիք բոլոր գործերուն համար»:

[բ] Եբր.՝ անոր, այսինքն՝ ներքնագաւիթին

[գ] Եբր.՝ դի՛ր սիրտիդ մէջ

[դ] Եբր.՝ սրբարանիս մէջ ըլլան եւ գայն

[ե] Եբր.՝ ձեզի համար

[զ] Եբր.՝ տան

ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

15 «Բայց Ղեւտացի քահանաները՝ Սադովկի որդիները, որ իմ սրբարանիս պաշտօնը
կատարեցին երբ Իսրայէլի որդիները ինծմէ մոլորեցան, անո՛նք ինծի պիտի մօտենան՝
ինծի պաշտօն կատարելու համար, եւ անո՛նք իմ առջեւս պիտի կայնին՝ ճարպն ու արիւնը
ինծի մատուցանելու համար,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան։– 16 Անո՛նք իմ սրբարանս
պիտի մտնեն, անո՛նք ինծի սպասարկելու համար պիտի մօտենան իմ սեղանիս, եւ իմ
պաշտօնս պիտի կատարեն։ 17 Երբ ներքին գաւիթին դռներէն մտնեն՝ վուշէ հագուստներ
պիտի հագնին. իրենց վրայ բուրդ պիտի [է]չկրեն երբ պաշտօն կատարեն ներքին գաւիթին
դռներուն ու տաճարին մէջ։ 18 Իրենց գլուխին վրայ վուշէ խոյրեր թող ունենան, եւ իրենց
մէջքը՝ վուշէ անդրավարտիքներ. քրտնցնող հագուստով թող չգօտեւորուին։ 19 Երբ
դուրս ելլեն արտաքին գաւիթը՝ ժողովուրդին [ը]երթալու, իրենց պաշտօն կատարելու
հագուստները թող հանեն ու զանոնք սուրբ սենեակներուն մէջ դնեն, եւ ուրիշ հագուստներ
հագնին, որպէսզի իրենց հագուստներով ժողովուրդը չսրբացնեն։ 20 Իրենց գլուխը թող
չածիլեն, ո՛չ ալ գանգուրները երկնցնեն, հապա միայն գլուխին մազերը կարճցնեն։ 21 Ո՛չ
մէկ քահանայ գինի պիտի խմէ՝ երբ ներքին գաւիթը մտնէ։ 22 Այրին կամ վռնտուածը
իրենց կին թող չառնեն. հապա Իսրայէլի տան զարմէն եղող կոյսը առնեն, կամ
քահանայէ մը այրի մնացած կինը։ 23 Իմ ժողովուրդիս պիտի սորվեցնեն սուրբը
անսուրբէն զանազանել, եւ անոնց գիտցնեն անմաքուրին ու մաքուրին տարբերութիւնը։ 24
Դատավարութեան մէջ անո՛նք [թ]դատաւոր պիտի ըլլան", եւ իմ դատավճիռներուս
համաձայն պիտի դատեն։ Իմ բոլոր հանդիսաւոր տօներուս մէջ իմ օրէնքներս ու
կանոններս պիտի պահեն, եւ Շաբաթներս սրբացնեն։ 25 Մեռած մարդու քով պիտի
չերթան՝ որ անմաքուր չըլլան. հապա միայն հօր, կամ մօր, կամ որդիի, կամ աղջիկի, կամ
եղբօր, կամ չամուսնացած քրոջ համար կրնան անմաքուր ըլլալ։ 26 Անոր մաքրուելէն
ետք՝ եօթը օր պիտի հաշուեն իրեն համար։ 27 Ան սրբարանին մէջ պաշտօն կատարելու
համար սրբարանը – ներքին գաւիթը – մտած օրը՝ իր մեղքի պատարագը պիտի
մատուցանէ», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան։

28 Այս պաշտօնը անոնց ժառանգութիւն պիտի ըլլայ. ե՛ս եմ անոնց ժառանգութիւնը։
Իսրայէլի մէջ անոնց կալուած մի՛ տաք. ե՛ս եմ անոնց կալուածը։ 29 Հացի ընծան, մեղքի
պատարագը եւ յանցանքի պատարագը անո՛նք պիտի ուտեն. Իսրայէլի մէջ ամէն նուէր
անոնց պիտի ըլլայ։ 30 Ամէն ինչի բոլոր երախայրիքներուն առաջինը քահանային պիտի
ըլլայ, նաեւ ձեր բոլոր բարձրացնելիք ընծաներէն՝ ամէն տեսակ բարձրացնելիք ընծայ։
Ձեր խմորին երախայրիքը քահանային պիտի տաք, որպէսզի ձեր տան վրայ օրհնութիւն
հանգչի։ 31 Քահանաները բնաւ ինքնիրեն մեռած կամ գազանէ բզքտուած անասունի միս
պիտի չուտեն, թռչուն ըլլայ թէ անասուն»։

ԵՐԿՐԷՆ ՏԷՐՈՋ ԲԱԺԻՆԸ

45

«Երբ երկիրը իբր ժառանգութիւն վիճակով բաժնէք, երկրէն Տէրո՛ջ մատուցանեցէք –
իբր բարձրացնելիք ընծայ – սրբացուած բաժին մը՝ քսանհինգ հազար եղէգ երկայնքով ու

[է] Եբր.՝ չելլէ

[ը] Եբր.՝ երթալու արտաքին գաւիթը

[թ] Եբր.՝ պիտի կենան դատելու

տասը հազար լայնքով. ասիկա իր [ա]ամբողջ հողամասին վրայ" սուրբ պիտի ըլլայ: 2 Ասկէ
քառակուսի շրջագիծով մաս մը սրբարանին պիտի [բ]յատկացուի, հինգ հարիւր երկայնքով
եւ հինգ հարիւր լայնքով. անոր շուրջը յիսուն կանգունի գօտի մը պիտի ըլլայ: 3 Այս
[գ]չափով պիտի չափես երկայնքը՝ քսանհինգ հազար, ու լայնքը՝ տասը հազար. անոր մէջ
պիտի ըլլայ սրբարանը, այսինքն՝ Սրբութիւններու սրբութիւնը: 4 Երկրին այս սրբացուած
բաժինը Տէրոջ պաշտօն կատարելու համար մօտեցող սրբարանի պաշտօնեաններուն՝
քահանաներուն պիտի ըլլայ. ան տեղ մը պիտի ըլլայ անոնց տուներուն համար, եւ սուրբ
տեղ մը՝ սրբարանին համար:
5 «[դ]Տաճարին պաշտօնը կատարող Ղեւտացիները քսանհինգ հազար երկայնքով ու
տասը հազար լայնքով կալուած մը պիտի ունենան, նաեւ՝ քսան մթերանոց:
6 «Նաեւ հինգ հազար լայնքով եւ քսանհինգ հազար երկայնքով քաղաքի կալուա՛ծ մը
[ե]յատկացուցէք՝ սրբացուած բաժինին – բարձրացնելիք ընծային – [զ]քով. ասիկա ամբողջ
Իսրայէլի տան համար պիտի ըլլայ»:

ԻՇԽԱՆԻՆ ԲԱԺԻՆԸ

7 «Իշխանի՛ն ալ բաժին մը յատկացուցէք՝ սրբացուած բաժինին – բարձրացնելիք
ընծային – ու քաղաքի կալուածին մէկ կողմը եւ միւս կողմը, սրբացուած բաժինին –
բարձրացնելիք ընծային – դիմաց ու քաղաքի կալուածին դիմաց, արեւմտեան կողմէն՝
դէպի արեւմուտք, եւ արեւելեան կողմէն՝ դէպի արեւելք. երկայնքը միւս բաժիններէն
մէկուն հետ [է]հաւասար պիտի ըլլայ՝ արեւմտեան սահմանէն մինչեւ արեւելեան սահմանը:
8 Երկրէն ասիկա անոր կալուած պիտի ըլլայ Իսրայէլի մէջ. իմ իշխաններս անգա՛մ մըն
ալ իմ ժողովուրդս պիտի չկեղեքեն, ու մնացած երկիրը Իսրայէլի տան պիտի տան՝ իրենց
տոհմերուն համեմատ»:

ԿԱՆՈՆՆԵՐ ԻՇԽԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

9 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ա՛լ բաւական է ձեզի, ո՛վ Իսրայէլի իշխաններ:
Բռնութիւնն ու զրկանքը հեռացուցէ՛ք, եւ իրաւո՛ւնք ու արդարութի՛ւն կիրարկեցէք: Իմ
ժողովուրդէս վերցուցէ՛ք ձեր հարկադրանքները,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:– 10 Ձեր
կշիռքները ճիշդ ըլլան, ձեր արդուն՝ ճիշդ, եւ ձեր մարը՝ ճիշդ: 11 Արդուն ու մարը մէկ չափ
ըլլալու են, որպէսզի մարը քոռին մէկ տասներորդը պարունակէ, եւ արդուն ալ քոռին մէկ
տասներորդը. քոռին համեմատ պիտի ըլլայ անոնց չափը: 12 Սիկղը քսան կերատ պիտի
ըլլայ. ձեր մնասը քսան սիկղ, առաւել քսանհինգ սիկղ, առաւել տասնհինգ սիկղ պիտի

[ա] *Եբր.՝ շրջակայ բոլոր սահմաններուն մէջ*

[բ] *Եբր.՝ ըլլայ*

[գ] *Կամ՝ չափին համեմատ*

[դ] *Եբր.՝ Տան*

[ե] *Եբր.՝ տուէք*

[զ] *Այսինքն՝ զուգահեռաբար*

[է] *Եբր.՝ դիմաց*

ըլլայ:
13 «Ահա՛ւասիկ ձեր մատուցանելիք բարձրացնելիք ընծան.— ցորենի քոռէն՝ արդուին
մէկ վեցերորդը, ու գարիի քոռէն՝ արդուին մէկ վեցերորդը: 14 Ահա՛ւասիկ իւղին կանոնը.—
իւղի մարէն՝ մարին մէկ տասներորդը ամէն քոռէն, այսինքն՝ ամէն խոմէրէն, որ տասը
մար կը պարունակէ, որովհետեւ տասը մարը մէկ խոմէր է: 15 Իսրայէլի ջրարբի
արօտներուն հօտերէն՝ երկու հարիւրէն մէկ ոչխար: Ասոնք պիտի մատուցանեն իբր հացի
ընծայ, ողջակէզ եւ խաղաղութեան զոհ, որպէսզի իրենց համար քաւութիւն ըլլայ,— կը
պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:— 16 Երկրին ամբողջ ժողովուրդը այս բարձրացնելիք ընծան
Իսրայէլի մէջ իշխան եղողին տալու պարտաւոր պիտի ըլլայ: 17 Տօներուն,
[ը]ամսագլուխներուն ու Շաբաթներուն մէջ, Իսրայէլի տան բոլոր հանդիսութիւններուն մէջ՝
իշխա՛նը պիտի հայթայթէ ողջակէզները, հացի ընծան եւ թափելիք նուէրները: Ի՛նք պիտի
ընծայէ մեղքի պատարագը, հացի ընծան, ողջակէզն ու խաղաղութեան զոհը Իսրայէլի
տան քաւութիւն ընելու համար»:

ՏՕՆԵՐԸ
(Ելք. 12. 1-20: Ղեւ. 23. 33-43)

18 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Առաջին ամսուան առաջին օրը՝ արջառներէն
անարա՛տ զուարակ մը առ եւ մեղքէ՛ մաքրէ սրբարանը: 19 Քահանան մեղքի
պատարագին արիւնէն պիտի առնէ ու քսէ տան դրանդիներուն վրայ, զոհասեղանին
շրջանակին չորս անկիւններուն վրայ, եւ ներքին գաւիթին դրան դրանդիներուն վրայ: 20
Ամսուան եօթներորդ օրն ալ ա՛յդպէս ըրէ սխալած մարդուն կամ միամիտին համար,
որպէսզի տան համար քաւութիւն ընէք»:
21 Առաջին ամսուան տասնչորրորդ օրը ձեզի Զատիկ պիտի ըլլայ. եօթը օր տօն պիտի
կատարուի եւ բաղարջ ուտուի: 22 Այդ օրը իշխանը իրեն համար ու երկրին ամբողջ
ժողովուրդին համար զուարակ մը պիտի ընծայէ իբր մեղքի պատարագ: 23 Տօնին եօթը
օրերը Տէրոջ ողջակէզ պիտի ընծայէ.— եօթը զուարակ ու եօթը անարատ խոյ ամէն օր,
այդ եօթը օրերը. իսկ այծերէն մէկ նոխազ՝ ամէն օր, իբր մեղքի պատարագ: 24
Իւրաքանչիւր զուարակի համար մէկ արդու պիտի ընծայէ, իւրաքանչիւր խոյի համար՝
մէկ արդու հացի ընծայ, եւ իւրաքանչիւր արդուի համար՝ մէկ հիմէն իւղ: 25 Եօթներորդ
ամսուան տասնհինգերորդ օրը, տօնին ատենը՝ նոյնպէս պիտի ընծայէ եօթը օր այս մեղքի
պատարագին, ողջակէզին, հացի ընծային ու իւղին նման:

ԻՇԽԱՆԸ ԵՒ ՏՕՆԵՐԸ

46
Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ «Ներքին գաւիթին դէպի արեւելք նայող դուռը
գործի վեց օրերը գոց պիտի ըլլայ. իսկ Շաբաթ օրը պիտի բացուի, նաեւ ամսագլուխին
օրը պիտի բացուի: 2 Իշխանը արտաքին դրան ներքնագաւիթին ճամբայէն պիտի մտնէ, եւ
դրան դրանդիներուն քով պիտի կայնի. քահանաները անոր ողջակէզն ու խաղաղութեան
զոհերը պիտի ընծայեն, եւ ան դրան սեմին վրայ պիտի երկրպագէ, ու դուրս ելլէ. այդ
դուռը մինչեւ իրիկուն պիտի չգոցուի: 3 Երկրին ժողովուրդը Տէրոջ առջեւ այս դրան
մուտքին մէջ պիտի երկրպագէ Շաբաթ օրերը եւ ամսագլուխները:
4 «Իշխանին Շաբաթ օրը Տէրոջ մատուցանելիք ողջակէզը՝ վեց անարատ գառ ու մէկ

[ը] Եբր.՝ նոր լուսիններուն

անարատ խոյ պիտի ըլլայ: 5 Խոյին համար՝ հացի ընծան մէկ արդու պիտի ըլլայ.
գառներուն համար՝ իր ձեռքին պարգեւին չափ պիտի տայ իբր հացի ընծայ, եւ մէկ
արդուի համար՝ մէկ հիմէն իւղ: 6 Իսկ ամսագլուխին օրը՝ արջառներէն անարատ
զուարակ մը, վեց գառ ու մէկ խոյ պիտի մատուցանէ. անոնք անարատ պիտի ըլլան: 7
Զուարակին համար մէկ արդու պիտի մատուցանէ իբր հացի ընծայ, խոյին համար՝ մէկ
արդու, իսկ գառներուն համար՝ իր ձեռքին հասնելու կարողութեան համեմատ, եւ մէկ
արդուի համար՝ մէկ հիմէն իւղ:

8 «Երբ իշխանը գայ՝ դրան ներքնագաւիթին ճամբայէն թող մտնէ, ու նոյն ճամբայէն
ելլէ: 9 Իսկ երբ երկրին ժողովուրդը Տէրոջ առջեւ գայ՝ հանդիսաւոր տօներուն,
երկրպագելու համար հիւսիսային դրան ճամբայէն մտնողը՝ հարաւային դրան ճամբայէն
թող ելլէ, եւ հարաւային դրան ճամբայէն մտնողը հիւսիսային դրան ճամբայէն թող ելլէ.
թող չվերադառնայ մտած դրան ճամբայէն, հապա անոր դիմացի դռնէն ելլէ: 10 Իշխանը
անոնց մտած ատենը անոնց հետ թող մտնէ, եւ անոնց ելած ատենը անոնց հետ ելլէ:

11 «Տօներուն եւ հանդիսութիւններուն մէջ՝ հացի ընծան զուարակին համար մէկ արդու
պիտի ըլլայ, խոյին համար՝ մէկ արդու, իսկ գառներուն համար՝ ձեռքին պարգեւին չափ.
նաեւ մէկ արդուի համար՝ մէկ հիմէն իւղ պիտի տայ: 12 Եթէ իշխանը յօժարակամ
ողջակէզ մը կամ յօժարակամ խաղաղութեան զոհ մը ընծայէ Տէրոջ, դէպի արեւելք
նայող դուռը թող բանան անոր. ան իր ողջակէզն ու խաղաղութեան զոհը թող ընծայէ՝
ինչպէս Շաբաթ օրը կ՚ընէ, ապա դուրս ելլէ. անոր ելլելէն ետք դուռը թող գոցեն»:

ԱՄԷՆՕՐԵԱՅ ՈՂՋԱԿԷԶԸ

13 «Ամէն օր մէ՛կ տարեկան անարատ գառ մը ընծայէ Տէրոջ՝ իբր ողջակէզ. զայն
ամէ՛ն առտու ընծայէ: 14 Անոր հետ՝ ամէն առտու արդուին մէ՛կ վեցերորդը մատուցանէ
իբր հացի ընծայ, եւ մէկ երրորդ հիմէն իւղ՝ նաշիհը [ա]շաղելու համար. ասիկա
յաւիտենական կանոնով Տէրոջ մշտատեւ հացի ընծայ պիտի ըլլայ: 15 Գառը, հացի ընծան
ու իւղը ամէ՛ն առտու թող ընծայեն՝ իբր մշտատեւ ողջակէզ»:

ԻՇԽԱՆԸ ԵՒ ԿԱԼՈՒԱԾԸ

16 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Երբ իշխանը իր որդիներէն մէկուն պարգեւ
տայ, [բ]ատիկա իր որդիին ժառանգութիւնը" պիտի ըլլայ. ատիկա անոնց ժառանգական
կալուածը պիտի ըլլայ: 17 Իսկ եթէ իր ժառանգութենէն իր ծառաներէն մէկուն պարգեւ
տայ, ատիկա անոր պիտի պատկանի մինչեւ ազատագրութեան տարին. յետոյ իշխանին
պիտի վերադառնայ, որովհետեւ [գ]իշխանին ժառանգութիւնը միայն իր որդիներուն պիտի
ըլլայ: 18 Իշխանը ժողովուրդին ժառանգութենէն ոչինչ պիտի առնէ, զանոնք իրենց
կալուածէն [դ]զրկելով: Ան իր սեփական կալուածէն ժառանգութիւն թող տայ իր
որդիներուն, որպէսզի իմ ժողովուրդէս ո՛չ մէկը իր կալուածէն [ե]հեռանայ»:

[ա] Եբր.՝ թրջելու

[բ] Եբր.՝ ատոր ժառանգութիւնը իր որդիներուն

[գ] Այսինքն՝ իշխանին

[դ] Եբր.՝ կեղեքելով

[ե] Եբր.՝ ցրուի

ՏԱՃԱՐԻՆ ԽՈՀԱՆՈՑՆԵՐԸ

*19 Ապա զիս դրան քով եղող մուտքէն տարաւ քահանաներուն դէպի հիւսիս նայող
սուրբ սենեակները, եւ ահա՛ հոն տեղ մը կար, ետեւի կողմը՝ դէպի արեւմուտք: 20 Ինծի
ըսաւ. «Ասիկա այն տեղն է, ուր քահանաները յանցանքի պատարագին ու մեղքի
պատարագին միսը պիտի խաշեն եւ հոն հացի ընծան պիտի եփեն, որ արտաքին գաւիթը
չհանեն ու ժողովուրդը չսրբացնեն»: 21 Յետոյ զիս դուրս հանեց՝ արտաքին գաւիթը,
գաւիթին չորս անկիւններէն անցուց, եւ ահա՛ գաւիթին իւրաքանչիւր անկիւնը բակ մը
կար: 22 Գաւիթին չորս անկիւններուն մէջ՝ քառասուն կանգուն երկայնքով ու երեսուն
լայնքով [գ]փակ բակեր կային. չորս անկիւններուն բակերը միեւնոյն չափը ունէին: 23
Անոնց չորսին շուրջը՝ զիրենք շրջապատող [է]պատ մը կար, եւ այդ պատին տակ՝
բոլորածեւ շարուած եփարաններ շինուած էին: 24 Ինծի ըսաւ. «Ասոնք խոհանոցներն են,
ուր տաճարին պաշտօնը կատարողները ժողովուրդին զոհը պիտի եփեն»:*

ՏԱՃԱՐԷՆ ՀՈՍՈՂ ՋՈՒՐԵՐԸ

47

*Յետոյ զիս [ա]տաճարին մուտքը վերադարձուց, եւ ահա՛ տաճարին սեմին տակէն ջուրեր
դուրս կ՚ելլէին դէպի արեւելք, քանի որ տաճարին ճակատը դէպի արեւելք ուղղուած էր.
ջուրերը տաճարին աջ [բ]թեւին տակէն՝ զոհասեղանին հարաւային կողմէն կ՚իջնէին: 2 Զիս
հիւսիսային դրան ճամբայէն դուրս հանեց, ու դուրսի ճամբայէն դառնալ տուաւ դէպի
արտաքին դուռը՝ արեւելք նայող ճամբայէն. եւ ահա՛ ջուրեր կը հոսէին աջ թեւէն:
3 Այն մարդը՝ որ իր ձեռքը լար ունէր, դուրս ելաւ՝ դէպի արեւելք, ու հազար կանգուն
չափեց, եւ զիս ջուրերէն անցուց. ջուրերը մինչեւ ոտքերուս կոճերը կը հասնէին: 4
Հազար կանգուն եւս չափեց, ու զիս ջուրերէն անցուց. ջուրերը մինչեւ ծունկերս կը
հասնէին: Հազար կանգուն եւս չափեց եւ զիս ջուրերէն անցուց. ջուրերը մինչեւ մէջքս կը
հասնէին: 5 Դարձեալ հազար կանգուն չափեց, բայց այնպիսի [գ]գետ մը եղած էր՝ որ չէի
կրնար անցնիլ, որովհետեւ ջուրերը յորդեր էին. պէտք էր որ լողայի ջուրերուն մէջ,
անանցանելի գետ եղած էին:
6 Այն ատեն ինծի ըսաւ. «Տեսա՞ր, մարդո՛ւ որդի». ապա զիս տարաւ ու գետին եզերքը
վերադարձուց: 7 Երբ վերադարձայ, ահա՛ գետին եզերքը յոյժ շատ ծառեր կային, մէկ
կողմը եւ միւս կողմը: 8 Ինծի ըսաւ. «Այս ջուրերը դուրս կ՚ելլեն դէպի արեւելեան շրջանը,
անապատը կ՚իջնեն ու [դ]ծովը կը հասնին, եւ [ե]ծովուն ջուրերուն խառնուելով զանոնք'' կը*

[գ] Կամ՝ փոքր

[է] Եբր.՝ քարերու կարգ

[ա] Եբր.՝ տան

[բ] Եբր.՝ ուսին

[գ] Եբր.՝ վտակ

[դ] Այսինքն՝ Մեռեալ ծովը

[ե] Եբր.՝ ծովը դուրս ելլելով՝ անոր ջուրերը

*բուժեն: 9 [գ]Գետը ուր որ հասնի՝ բոլոր շնչաւոր կենդանիներն **ու** զեռուններըը պիտի*
ապրին. ձուկերը չափազանց առատ պիտի ըլլան, որովհետեւ այս ջուրերը հոն պիտի
հասնին, եւ [է]ծովուն ջուրերը'' պիտի բուժուին. ո՛ւր որ գետը հասնի՝ ամէն ինչ պիտի ապրի:
*10 Անոր **ափերուն** վրայ ձկնորսներ պիտի կայնին՝ Ենգադդիէն մինչեւ Ենեգլայիմ. **հոն***
*ուռկաններ փռելու **տեղ** պիտի ըլլայ: Անոնց ձուկերը [ը]բազմատեսակ պիտի ըլլան, [թ]մեծ*
ծովուն ձուկերուն պէս՝ չափազանց շատ: 11 Բայց անոր [ժ]ճախճախուտներն ու ճահիճները
*պիտի չբուժուին. անոնք աղ **ունենալու** պիտի [ի]յատկացուին: 12 Գետին քով, անոր եզերքը,*
*մէկ կողմը եւ միւս կողմը՝ ամէն **տեսակ** [լ]պտղատու ծառեր պիտի աճին, որոնց տերեւը*
պիտի չթառամի ու պտուղը չհատնի: Ամէն ամիս [խ]նոր պտուղ'' պիտի տան, որովհետեւ
անոր ջուրերը սրբարանէն կ'ելլեն. անոնց պտուղը ուտելիքի համար պիտի ըլլայ, ու
տերեւը՝ դարմանումի»:

ԵՐԿՐԻՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

13 Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ. «Ահա՛ւասիկ սահմանները այն երկրին, որ իբր
*ժառանգութիւն պիտի **բաժնէք՝** Իսրայէլի տասներկու տոհմերուն համեմատ: (Յովսէփ*
***երկու** բաժին **պիտի** ունենայ:) 14 Զայն [ծ]բոլորդ ալ'' պիտի ժառանգէք. անոր **համար** [կ]իմ*
ձեռքս բարձրացուցի'' որ զայն ձեր հայրերուն տամ. ա՛յս երկիրը ձեզի պիտի վիճակուի
իբր ժառանգութիւն: 15 Ահա՛ւասիկ երկրին սահմանները.– հիւսիսային կողմը՝ մեծ ծովէն
Եթլոնի ճամբան – որ Սեդադ կ'երթայ –, Եմաթ, 16 Բերոթա, Սեբրայիմ – որ Դամասկոսի
*հողամասին ու Եմաթի հողամասին միջեւ է –, **մինչեւ** Աւրանի հողամասին քով եղող*
*Ասեր-Աթթիքոնը: 17 Այսպէս՝ **երկրին** սահմանը [հ]կ'երկարի ծովէն մինչեւ Ասար-Ենան,*
*Դամասկոսի հողամասը, եւ հիւսիսային կողմը՝ դէպի հիւսիս՝ Եմաթի հողամասը. **ասիկա***
հիւսիսային կողմն է: 18 Արեւելեան կողմը՝ Աւրանի, Դամասկոսի, Գաղաադի եւ Իսրայէլի
*երկրին միջեւ պիտի չափէք. Յորդանանը **պիտի ըլլայ** սահմանը՝ մինչեւ արեւելեան ծովը.*
***ասիկա** արեւելեան կողմն է: 19 Դէպի հարաւ՝ հարաւային կողմը կ'երկարի Թամարէն*

[գ] **Կամ՝** Երկու գետերը

[է] **Եբր.՝** անոնք

[ը] **Եբր.՝** իրենց տեսակին համեմատ

[թ] **Այսինքն՝** Միջերկրական

[ժ] **Եբր.՝** տիղմերն

[ի] **Եբր.՝** տրուին

[լ] **Եբր.՝** ուտելիքի

[խ] **Եբր.՝** երախայրիք

[ծ] **Եբր.՝** մէկը իր եղբօր պէս

[կ] **Այսինքն՝** երդում ըրի

[հ] **Եբր.՝** պիտի ըլլայ

մինչեւ Վիճաբանութեան ջուրերը՝ Կադէսի մէջ, ու կը հասնի մինչեւ մեծ ծովը թափուող վտակը. ասիկա հարաւային կողմն է՝ դէպի հարաւ: 20 Արեւմտեան կողմը մեծ ծովը պիտի ըլլայ, հարաւային սահմանէն մինչեւ Եմաթի մուտքին դիմաց. ասիկա արեւմտեան կողմն է:

21 «Այս երկիրը ձեր մէջ պիտի բաժնէք՝ Իսրայէլի տոհմերուն համեմատ: 22 Զայն վիճակով պիտի բաժնէք իբր ժառանգութիւն՝ թէ՛ ձեզի, թէ՛ ալ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականներուն համար, որոնք ձեր մէջ որդիներ պիտի ծնանին: Անոնք ձեզի բնիկներու պէս պիտի ըլլան Իսրայէլի որդիներուն մէջ. անոնք ձեզի հետ ժառանգութիւն պիտի առնեն Իսրայէլի տոհմերուն մէջ: 23 Այն տոհմին մէջ ուր գաղթականը պանդխտացած է, հոն անոր պիտի տաք իր ժառանգութիւնը», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ԵՐԿՐԻՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ՏՈՀՄԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

48

«Ահա՛ւասիկ տոհմերուն անունները.– հիւսիսի ծայրէն՝ Եթլոնի ճամբային քովէն դէպի Եմաթ երթալով՝ մինչեւ Ասար-Ենան, Դամասկոսի հողամասը դէպի հիւսիս ըլլալով՝ Եմաթի քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմուտք, մէկ բաժին՝ Դանի. 2 Դանի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Ասերի. 3 Ասերի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Նեփթաղիմի. 4 Նեփթաղիմի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Մանասէի. 5 Մանասէի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Եփրեմի. 6 Եփրեմի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Ռուբէնի. 7 Ռուբէնի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Յուդայի:

8 «Յուդայի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը պիտի ըլլայ այն բարձրացնելիք ընծան՝ որ պիտի մատուցանէք. ան քսանհինգ հազար եղէգ լայնք պիտի ունենայ, եւ միւս բաժիններէն մէկուն չափ երկայնք, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը. սրբարանը անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ: 9 Այն բարձրացնելիք ընծան՝ որ Տէրոջ պիտի մատուցանէք, քսանհինգ հազար եղէգ երկայն ու տասը հազար եղէգ լայն պիտի ըլլայ: 10 Այս սրբացուած բարձրացնելիք ընծան ասոնց պիտի ըլլայ, այսինքն՝ քահանաներուն. հիւսիսէն՝ երկայնքը քսանհինգ հազար եղէգ, արեւմուտքէն՝ լայնքը տասը հազար, արեւելքէն՝ լայնքը տասը հազար, հարաւէն՝ երկայնքը քսանհինգ հազար. Տէրոջ սրբարանը անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ: 11 Այս բաժինը Սադովկի որդիներէն սրբացած քահանաներուն պիտի ըլլայ, որ իմ պաշտօնս կատարեցին. երբ Իսրայէլի որդիները մոլորեցան, անոնք չմոլորեցան, ինչպէս Ղեւտացիները մոլորեցան: 12 Երկրին բարձրացնելիք ընծայէն՝ այս բարձրացնելիք ընծան անոնց համար ամենասուրբ պիտի ըլլայ՝ Ղեւտացիներու հողամասին քով:

13 Քահանաներուն հողամասին քով՝ Ղեւտացիներուն բաժինը քսանհինգ հազար եղէգ երկայնք ու տասը հազար լայնք պիտի ունենայ. ամբողջ երկայնքը քսանհինգ հազար պիտի ըլլայ, եւ լայնքը՝ տասը հազար: 14 Անկէ պիտի չծախեն, ո՛չ ալ փոխանակեն. երկրին [ա]երախայրիքը ուրիշի պիտի չփոխանցեն, որովհետեւ ան Տէրոջ [բ]վերապահուած է:

15 «Քսանհինգ հազարին քով լայնքէն մնացած հինգ հազարը անսուրբ տեղ պիտի ըլլայ՝ քաղաքին համար, բնակութեան համար եւ արուարձաններուն համար. քաղաքը

[ա] Եբր.՝ առաջինները

[բ] Եբր.՝ սրբացուած

անոր մէջտեղը պիտի ըլլայ: 16 Ահա՛ւասիկ անոր չափերը.– հիւսիսային կողմը՝ չորս
հազար հինգ հարիւր եղէգ, հարաւային կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, արեւելեան
կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր, եւ արեւմտեան կողմը՝ չորս հազար հինգ հարիւր: 17
Քաղաքին արուարձանին չափը դէպի հիւսիս՝ երկու հարիւր յիսուն եղէգ պիտի ըլլայ,
դէպի հարաւ՝ երկու հարիւր յիսուն, դէպի արեւելք՝ երկու հարիւր յիսուն, ու դէպի
արեւմուտք՝ երկու հարիւր յիսուն: 18 Սրբացուած բարձրացնելիք ընծային քով՝ երկայնքէն
մնացածը դէպի արեւելք տասը հազար եղէգ է, ու դէպի արեւմուտք՝ տասը հազար. ան
սրբացուած բարձրացնելիք ընծային քով է, եւ անոր բերքը քաղաքին ծառայողներուն
[գ]կերակուր պիտի ըլլայ: 19 Զայն պիտի մշակեն Իսրայէլի բոլոր տոհմերէն եկած
քաղաքին ծառայողները:

20 «Ամբողջ բարձրացնելիք ընծան քսանհինգ հազարով քսանհինգ հազար պիտի
ըլլայ. սրբացուած բարձրացնելիք ընծան – քառակուսի մը – պիտի մատուցանէք
քաղաքին կալուածին հետ:

21 «Մնացածը իշխանին պիտի ըլլայ, սրբացուած բարձրացնելիք ընծային ու քաղաքին
կալուածին մէկ կողմը եւ միւս կողմը. բարձրացնելիք ընծային քսանհինգ հազարին
դիմաց՝ մինչեւ արեւելեան սահմանը, ու դէպի արեւմուտք քսանհինգ հազարին դիմաց՝
մինչեւ արեւմտեան սահմանը, տոհմերուն բաժիններուն քով՝ իշխանին պիտի ըլլայ:
Ասիկա պիտի ըլլայ սրբացուած բարձրացնելիք ընծան, ու [դ]տաճարին սրբարանը անոր
մէջտեղը պիտի ըլլայ: 22 Իշխանին բաժինին մէջտեղը եղող Ղեւտացիներուն կալուածէն
ու քաղաքին կալուածէն դուրս՝ Յուդայի սահմանին ու Բենիամինի սահմանին միջեւ ինչ
որ կայ՝ իշխանին պիտի ըլլայ»:

ՈՒՐԻՇ ՏՈՀՄԵՐՈՒ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

23 «Մնացած տոհմերուն անունները.– արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը,
մէկ բաժին՝ Բենիամինի. 24 Բենիամինի սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ
արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Շմաւոնի. 25 Շմաւոնի սահմանին քով, արեւելեան
կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Իսաքարի. 26 Իսաքարի սահմանին քով,
արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Զաբուղոնի. 27 Զաբուղոնի
սահմանին քով, արեւելեան կողմէն մինչեւ արեւմտեան կողմը, մէկ բաժին՝ Գադի. 28
Գադի սահմանին քով, հարաւային կողմը՝ դէպի հարաւ երկրին սահմանը [ե]կ՚երկարի
Թամարէն մինչեւ Վիճաբանութեան ջուրերը՝ Կադէսի մէջ, ու կը հասնի մինչեւ մեծ ծովը
թափուող վտակը: 29 Ա՛յս է այն երկիրը, որ Իսրայէլի տոհմերուն վիճակով պիտի բաժնէք
իբր ժառանգութիւն. ասո՛նք են անոնց բաժինները», կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԴՌՆԵՐԸ

30 «Ահա՛ւասիկ քաղաքին ելքերը.– հիւսիսային կողմին չափը չորս հազար հինգ
հարիւր եղէգ ըլլալով, 31 (քաղաքին դռները Իսրայէլի տոհմերուն անուններուն համեմատ
պիտի ըլլան,) երեք դուռ պիտի ունենայ դէպի հիւսիս. մէկ դուռ՝ Ռուբէնի, մէկ դուռ՝
Յուդայի, ու մէկ դուռ՝ Ղեւիի անունով: 32 Արեւելեան կողմը չորս հազար հինգ հարիւր

[գ] Եբր.՝ հաց

[դ] Եբր.՝ տան

[ե] Եբր.՝ պիտի ըլլայ

եղէգ ըլլալով՝ երեք դուռ պիտի ունենայ.– մէկ դուռ՝ Յովսէփի, մէկ դուռ՝ Բենիամինի, ու մէկ դուռ՝ Դանի անունով: 33 Հարաւային կողմին չափը չորս հազար հինգ հարիւր եղէգ ըլլալով, երեք դուռ պիտի ունենայ.– մէկ դուռ՝ Շմաւոնի, մէկ դուռ՝ Իսաքարի, ու մէկ դուռ՝ Զաբուղոնի անունով: 34 Արեւմտեան կողմն ալ չորս հազար հինգ հարիւր եղէգ ըլլալով՝ երեք դուռ պիտի ունենայ.– մէկ դուռ՝ Գադի, մէկ դուռ՝ Ասերի, ու մէկ դուռ՝ Նեփթաղիմի անունով: 35 Շրջագիծը տասնութ հազար եղէգ է, եւ այդ օրէն քաղաքին անունը [գ] Եհովա-Շամա պիտի ըլլայ»:

[գ] Այսինքն՝ Տէրը հոն է

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԱՆԻԷԼԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ
(1. 1-6. 28)

ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐԻ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

1

Յուդայի թագաւորին՝ Յովակիմի թագաւորութեան երրորդ տարին, Բաբելոնի
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ ու զայն պաշարեց: 2 Տէրը անոր ձեռքը
մատնեց Յուդայի Յովակիմ թագաւորը, եւ Աստուծոյ տան անօթներուն մէկ մասը: Ան
զանոնք Սենաարի երկիրը՝ իր աստուծոյն տունը տարաւ, ու անօթները իր աստուծոյն
գանձատունը դրաւ:
3 Թագաւորը իր պալատականներու պետին՝ Ասփանէզի ըսաւ որ Իսրայէլի որդիներէն –
թագաւորական զարմէն եւ մեծամեծներէն – բերէ 4 ո՛չ մէկ արատ ունեցող, վայելուչ
տեսքով եւ ամէն իմաստութեան [ա]հմուտ, գիտութեան [բ]տեղեակ, [գ]հանճարեղ, ու
թագաւորին պալատին մէջ [դ]պաշտօնավարելու կարողութիւն ունեցող [ե]տղաներ, եւ անոնց՝
Քաղդէացիներու գիրն ու լեզուն սորվեցնէ: 5 Թագաւորը անոնց օրական [զ]բաժին
սահմանեց՝ թագաւորին համեղ ճաշէն եւ իր խմած գինիէն, որպէսզի զանոնք երեք տարի
[է]սնուցանէ, յետոյ թագաւորին [ը]պաշտօնեայ ըլլան": 6 Անոնց մէջ էին Յուդայի
որդիներէն՝ Դանիէլ, Անանիա, Միսայէլ ու Ազարիա: 7 Պալատականներուն պետը անոնց
անուններ դրաւ. Դանիէլի՝ Բաղտասասար անունը դրաւ, Անանիայի՝ Սեդրաք, Միսայէլի՝
Միսաք եւ Ազարիայի՝ Աբեդնագով:
8 Դանիէլ [թ]որոշեց որ թագաւորին համեղ ճաշովն ու անոր խմած գինիով չպղծուի.
ուստի պալատականներու պետին թախանձեց, որ ասոնցմով ինքզինք չպղծէ: 9 Աստուած
պալատականներու պետին առջեւ Դանիէլի կարեկցութիւն եւ գթութիւն գտնել տուաւ: 10
Պալատականներուն պետը Դանիէլի ըսաւ. «Ես կը վախնամ իմ տիրոջմէս՝ թագաւորէն, որ
ձեր ուտելիքն ու խմելիքը սահմանեց. արդարեւ ինչո՛ւ ան ձեր երեսները ձեզի հասակակից
եղող միւս տղաներուն երեսներէն աւելի տխուր տեսնէ. թագաւորին առջեւ գլուխս պիտի
վտանգէք»: 11 Դանիէլ ըսաւ [ժ]վերահսկիչին, որ պալատականներուն պետը Դանիէլի,

---

[ա] Եբր.՝ ուշիմ

[բ] Եբր.՝ գիտակից

[գ] Եբր.՝ գիտութիւն հասկցող

[դ] Եբր.՝ կայնելու

[ե] Եբր.՝ զաւակներ

[զ] Եբր.՝ բան

[է] Կամ՝ մեծցնէ

[ը] Եբր.՝ առջեւ կայնին

[թ] Եբր.՝ սիրտին մէջ դրաւ

[ժ] Կամ՝ Մելսարի

*Անանիայի, Միսայէլի եւ Ազարիայի վրայ նշանակեր էր. 12 «Կ’աղերսե՛մ, քու ծառաներդ
փորձարկէ՛ տասը օր. մեզի ընդեղէն թող տրուի՝ ուտելու համար, եւ ջուր՝ խմելու համար:
13 Յետոյ մեր [ի]դէմքին ու թագաւորին համեղ ճաշը ուտող տղաներուն դէմքին թող նային
քու առջեւդ, եւ ինչ որ տեսնես՝ անո՛ր համեմատ վարուէ քու ծառաներուդ հետ»: 14 Ան ալ
իրենց այս խօսքը մտիկ ըրաւ, ու զանոնք տասը օր փորձարկեց: 15 Տասը օր ետք՝ անոնց
դէմքը թագաւորին համեղ ճաշը ուտող բոլոր տղաներուն դէմքէն աւելի վայելչագեղ եւ
[լ]գէր երեւցաւ: 16 Ուստի վերահսկիչը անոնց համեղ ճաշն ու խմելիք գինին կը վերցնէր, եւ
իրենց ընդեղէն կու տար:*

*17 Աստուած այս չորս տղաներուն՝ ամէն գրագրութեան ու իմաստութեան մէջ
գիտութիւն եւ ուշիմութիւն տուաւ: Դանիէլ ամէն տեսիլք ու երազ կ’ըմբռնէր: 18 [խ]Երբ
լրացան այն օրերը՝ որոնցմէ ետք՝՝ թագաւորը հրամայեր էր որ զանոնք իրեն տանին,
պալատականներուն պետը զիրենք Նաբուգոդոնոսորի առջեւ տարաւ: 19 Թագաւորը
անոնց հետ խօսեցաւ, եւ անոնց բոլորին մէջ ո՛չ մէկը գտնուեցաւ Դանիէլի, Անանիայի,
Միսայէլի ու Ազարիայի պէս. ուստի անոնք թագաւորին պաշտօնեայ եղան: 20 Երբ
թագաւորը զանոնք [ծ]հարցաքննեց իմաստութեան եւ խելացութեան վերաբերեալ բոլոր
խնդիրներուն մասին, զիրենք իր ամբողջ թագաւորութեան մէջ եղող բոլոր մոգերէն ու
աստղագէտներէն տասնապատիկ գերազանց գտաւ: 21 Եւ Դանիէլ մինչեւ Կիւրոս
թագաւորին առաջին տարին [կ]պաշտօնավարեց:*

ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐԻ ԵՐԱԶԸ

2

*Նաբուգոդոնոսորի թագաւորութեան երկրորդ տարին՝ Նաբուգոդոնոսոր երազներ
տեսաւ, եւ անոր հոգին խռովեցաւ ու քունը փախաւ: 2 Ուստի թագաւորը հրամայեց որ
մոգերը, աստղագէտները, կախարդներն ու [ա]քաղդեաները կանչեն, որպէսզի թագաւորին
բացատրեն իր երազները. անոնք ալ եկան եւ թագաւորին առջեւ կայնեցան:*

*3 Թագաւորը անոնց ըսաւ. «Երազ մը տեսայ, ու հոգիս խռովեցաւ. կ’ուզեմ այդ երազը
հասկնալ»: 4 Քաղդեաները թագաւորին [բ]ասորերէն ըսին. «Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեա՛ն
ապրէ. ըսէ՛ երազը քու ծառաներուդ, եւ մենք անոր մեկնութիւնը պիտի պարզենք»: 5
Թագաւորը պատասխանելով քաղդեաներուն ըսաւ. «[գ]Հրամանը ինծմէ յայտարարուեցաւ.
եթէ երազն ու անոր մեկնութիւնը ինծի չգիտցնէք, դուք կտոր-կտոր պիտի ըլլաք, եւ ձեր
տուները աղբակոյտ պիտի ըլլան: 6 Բայց եթէ երազն ու անոր մեկնութիւնը ինծի*

[ի] Եբր.՝ տեսքին

[լ] Եբր.՝ միսով գէր

[խ] Եբր.՝ Այն օրերու վախճանին՝ երբ

[ծ] Եբր.՝ փնտռեց

[կ] Եբր.՝ պաշտօնի վրայ եղաւ

[ա] Այսինքն՝ քաղդէացի գուշակները

[բ] Կամ՝ քաղդէարէն

[գ] Կամ՝ Խօսքը

պարզէք, ինծմէ պարգեւներ, ձեռածիրներ եւ շատ պատիւ պիտի ընդունիք: Ուրեմն երազն
ու անոր մեկնութիւնը պարզեցէ՛ք ինծի»: 7 Անոնք երկրորդ անգամ պատասխանելով
ըսին. «Թագաւորը թող ըսէ երազը իր ծառաներուն, ու անոր մեկնութիւնը պիտի
պարզենք»: 8 Թագաւորը պատասխանեց. «Ես ստոյգ գիտեմ թէ դուք կ՚ուզէք ժամանակ
[դ]շահիլ, որովհետեւ կը տեսնէք թէ հրամանը ինծմէ յայտարարուած է: 9 Բայց եթէ դուք
երազը ինծի չգիտցնէք, ձեզի համար մէկ [ե]վճիռ կայ, քանի որ դուք ձեր մէջ որոշեր էք իմ
առջեւս սուտ եւ զեղծ խօսք մը ըսել՝ մինչեւ որ ժամանակը փոխուի: Ուստի ըսէ՛ք ինծի
երազը, որպէսզի գիտնամ թէ պիտի կարենաք անոր մեկնութիւնը պարզել»: 10
Քաղդեաները թագաւորին առջեւ պատասխանելով ըսին. «Երկրի վրայ չկայ մարդ մը, որ
կարենայ թագաւորին պահանջած բանը պարզել. հետեւաբար ո՛չ մէկ թագաւոր,
[զ]նախարարապետ կամ կառավարիչ այսպիսի բան պահանջած չէ ոեւէ մոգէ, կամ
աստղագէտէ, կամ քաղդեայէ: 11 Թագաւորին պահանջած բանը հազուագիւտ է. ո՛չ մէկը
կայ՝ որ զայն թագաւորին առջեւ պարզէ, բացի աստուածներէն, որոնք մարդկային
մարմինի մէջ չեն բնակիր»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԴԱՆԻԷԼԻ ԿԸ ՑՈՒՑՆԷ ԵՐԱԶՆ ՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

12 Այս պատճառով թագաւորը սրդողեցաւ եւ յոյժ զայրացաւ, ու հրամայեց որ
Բաբելոնի իմաստունները կորսնցնեն: 13 Հրովարտակը [է]հրատարակուեցաւ, եւ
իմաստունները պիտի մեռցուէին. ուստի փնտռեցին Դանիէլն ու անոր ընկերակիցները,
որպէսզի մեռցնեն: 14 Այն ատեն Դանիէլ [ը]խոհեմութեամբ եւ [թ]ուշիմութեամբ
պատասխանեց թագաւորին թիկնապահապետին՝ Արիովքի, որ դուրս ելած էր՝ Բաբելոնի
իմաստունները մեռցնելու: 15 Թագաւորին ղեկավարին՝ Արիովքի խօսելով ըսաւ. «Ինչո՞ւ
այսչափ շտապողական է թագաւորին հրովարտակը»: Այն ատեն Արիովք բանը Դանիէլի
գիտցուց: 16 Դանիէլ մտաւ ու թագաւորէն խնդրեց որ իրեն ժամանակ տայ, որպէսզի
մեկնութիւնը թագաւորին պարզէ: 17 Ապա Դանիէլ իր տունը գնաց, եւ այս բանը իր
ընկերակիցներուն՝ Անանիայի, Միսայէլի ու Ազարիայի գիտցուց, 18 որպէսզի այս
գաղտնիքին մասին երկինքի Աստուծոյ գթութիւնը խնդրեն, եւ Դանիէլն ու անոր
ընկերակիցները Բաբելոնի միւս իմաստուններուն հետ չկորսուին:

19 Գաղտնիքը գիշերը՝ տեսիլքի մէջ Դանիէլի յայտնուեցաւ. այն ատեն Դանիէլ
երկինքի Աստուածը օրհնեց: 20 Դանիէլ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Աստուծոյ անունը օրհնեա՛լ
ըլլայ [ժ]դարէ դար", որովհետեւ իմաստութիւնն ու զօրութիւնը անորն են: 21 Ի՛նք է
ժամանակներն ու [ի]եղանակները փոխողը, թագաւորներ վար առնողն ու թագաւորներ

[դ] Քաղ.՝ գնել

[ե] Քաղ.՝ հրովարտակ

[զ] Քաղ.՝ պետ

[է] Քաղ.՝ դուրս ելաւ

[ը] Քաղ.՝ խորհուրդով

[թ] Քաղ.՝ դատողութեամբ

[ժ] Քաղ.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ի] Կամ՝ ատենները

հաստատողը. ի՛նք իմաստուններուն իմաստութիւն կու տայ, եւ [լ]հանճարեղներուն՝
գիտութիւն”: 22 Խորունկ ու ծածուկ բաները ի՛նք կը յայտնէ, խաւարին մէջ եղածը գիտէ,
եւ լոյսը իր քով կը բնակի: 23 Ես քեզմէ շնորհակալ եմ ու քեզ կը դրուատեմ, ո՛վ
հայրերուս Աստուածը, որ ինծի իմաստութիւն եւ զօրութիւն տուիր, ու հիմա ինծի
գիտցուցիր ինչ որ քեզմէ խնդրեցինք, քանի որ թագաւորին պահանջած բանը մեզի
գիտցուցիր»:

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՊԱՏՄԷ ԵՒ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԵՐԱԶԸ

24 Ուստի Դանիէլ Արիովքի քով մտաւ, որ թագաւորը նշանակած էր Բաբելոնի
իմաստունները կորսնցնելու համար. գնաց եւ անոր սա՛ ըսաւ. «Բաբելոնի իմաստունները
մի՛ կորսնցներ. զիս տա՛ր թագաւորին առջեւ, որ մեկնութիւնը թագաւորին պարզեմ»: 25
Այն ատեն Արիովք արտորալով Դանիէլը թագաւորին առջեւ տարաւ, ու անոր սա՛ ըսաւ.
«Յուդայի [խ]տարագիրներէն [ծ]մարդ մը գտայ, որ մեկնութիւնը պիտի գիտցնէ թագաւորին»:
26 Թագաւորը պատասխանելով ըսաւ Դանիէլի, որուն անունը Բաղտասասար դրուած էր.
«Դուն կարո՞ղ ես իմ տեսած երազս եւ անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնել»:
27 Դանիէլ թագաւորին առջեւ պատասխանելով ըսաւ. «Թագաւորին հարցուցած
գաղտնիքը՝ իմաստունները, աստղագէտները, մոգերն ու բախտ նայողները չեն կրնար
թագաւորին պարզել: 28 Բայց երկինքի մէջ գաղտնիքները յայտնող Աստուած մը կայ, որ
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կը գիտցնէ ինչ որ վերջին օրերը պիտի պատահի: Երազդ
եւ անկողինիդ վրայ գլուխիդ տեսիլքը սա՛ է.– 29 դո՛ւն, ո՛վ թագաւոր, քու անկողինիդ
վրայ կը մտածէիր թէ ասկէ ետք ի՛նչ պիտի պատահի. գաղտնիքները յայտնողը քեզի
գիտցուց ինչ որ պիտի պատահի: 30 Ինչ կը վերաբերի ինծի, այս գաղտնիքը ինծի
յայտնուեցաւ՝ ո՛չ թէ բոլոր ապրողներէն աւելի իմաստութիւն ունենալուս համար, հապա
մեկնութիւնը թագաւորին գիտցնելու համար, որպէսզի դուն քու սիրտիդ մտածումները
գիտնաս:
31 «Դո՛ւն, ո՛վ թագաւոր, կը նայէիր, եւ ահա՛ մեծ [կ]արձան մը տեսար: Այս մեծ արձանը,
որուն փառահեղութիւնը արտակարգ էր, քու դիմացդ կայնած էր, եւ անոր տեսքը
սարսափելի էր: 32 Այս արձանին գլուխը զուտ ոսկիէ էր, անոր կուրծքն ու բազուկները՝
արծաթէ, [հ]փորը եւ ազդրերը՝ պղինձէ, 33 սրունքները՝ երկաթէ, իսկ ոտքերուն մէկ մասը՝
կաւէ: 34 Դուն կը նայէիր՝ մինչեւ որ քար մը անջատուեցաւ առանց ձեռքի, այդ արձանին
երկաթէ ու կաւէ ոտքերուն զարկաւ, եւ զանոնք փշրեց: 35 Այն ատեն երկաթը, կաւը,
պղինձը, արծաթն ու ոսկին միասին փշրուեցան, եւ ամառուան կալերուն թեփին պէս
եղան. հովը զանոնք [ձ]քշեց տարաւ”, եւ ո՛չ մէկ տեղ գտնուեցաւ անոնց [ղ]հետքը. իսկ

[լ] *Քաղ.՝ խելացութիւն գիտցողներուն՝ խելացութիւն*

[խ] *Քաղ.՝ տարագրութեան որդիներէն*

[ծ] *Քաղ.՝ զօրաւոր մարդ*

[կ] *Կամ՝ պատկեր*

[հ] *Քաղ.՝ ընդերքը*

[ձ] *Քաղ.՝ տարաւ*

[ղ] *Քաղ.՝ համար*

*արձանին զարնող քարը մեծ լեռ մը եղաւ, եւ ամբողջ երկիրը լեցուց: 36 Ա՛յս է երազը, ու
թագաւորին առջեւ անոր մեկնութիւնը պիտի ըսենք:*

*37 «Դուն, ո՛վ թագաւոր, թագաւորներու թագաւոր ես, որովհետեւ երկինքի Աստուածը
քեզի թագաւորութիւն, կարողութիւն, ոյժ ու պատիւ տուեր է: 38 Մարդոց որդիները, դաշտի
գազանները ու երկինքի թռչունները քու ձեռքդ յանձներ է՝ իրենց բնակած բոլոր տեղերուն
մէջ, եւ քեզի տիրել տուեր է անոնց բոլորին վրայ. դո՛ւն ես այդ ոսկիէ գլուխը: 39 Քեզմէ
ետք ուրիշ թագաւորութիւն մը պիտի ելլէ՝ քեզմէ ցած, եւ ուրիշ երրորդ թագաւորութիւն մը՝
պղինձէ, որ ամբողջ երկրին պիտի տիրէ: 40 Չորրորդ թագաւորութիւնը երկաթի պէս
ամուր պիտի ըլլայ. ինչպէս երկաթը ամէն ինչ կը փշրէ ու կը մանրէ, ան ալ փշրելով
պիտի կոտրէ՝ այս բոլորը կոտրող երկաթին պէս: 41 Քանի տեսար թէ ոտքերուն եւ
մատներուն մէկ մասը բրուտի կաւէ է, ու միւս մասը՝ երկաթէ, այդ թագաւորութիւնը պիտի
բաժնուի, բայց երկաթի պնդութենէն բաժին պիտի ունենայ, որովհետեւ երկաթը տղմուտ
կաւի հետ խառնուած տեսար: 42 Ոտքերու մատներուն մէկ մասը երկաթէ եւ միւս մասը
կաւէ ըլլալը կը նշանակէ թէ այդ թագաւորութեան մէկ մասը ամուր պիտի ըլլայ, իսկ միւս
մասը՝ դիւրաբեկ: 43 Քանի տեսար թէ երկաթը տղմուտ կաւի հետ խառնուած է, անոնք
մարդոց զարմին հետ պիտի խառնուին, բայց իրարու պիտի չփակչին, ինչպէս երկաթը
կաւին հետ չի խառնուիր:*

*44 «Այդ թագաւորներուն օրերը՝ երկինքի Աստուածը թագաւորութիւն մը պիտի
հաստատէ, որ երբեք պիտի չկործանի, եւ այս թագաւորութիւնը ուրիշ ժողովուրդի պիտի
չթողուի: Ան այս բոլոր թագաւորութիւնները պիտի փշրէ ու բնաջնջէ, եւ ինք յաւիտեան
պիտի մնայ, 45 ինչպէս դուն տեսար թէ լեռնէն քար մը անջատուեցաւ՝ առանց ձեռքի, ու
երկաթը, պղինձը, կաւը, արծաթը եւ ոսկին փշրեց: Մեծ Աստուածը թագաւորին գիտցուց
ինչ որ ասկէ ետք պիտի պատահի. երազը ստոյգ է, եւ անոր մեկնութիւնը՝ վստահելի»:*

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՎԱՐՁԱՏՐԷ ԴԱՆԻԷԼԸ

*46 Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր երեսին վրայ ինկաւ եւ Դանիէլի
երկրպագեց, ու հրամայեց որ ընծայ եւ անոյշ հոտեր [ճ]մատուցանեն անոր: 47 Թագաւորը
Դանիէլի պատասխանելով ըսաւ. «Ճշմարտապէս ձե՛ր Աստուածն է աստուածներուն
Աստուածը եւ թագաւորներուն Տէրը. ի՛նքն է գաղտնիքները յայտնողը, քանի որ դուն
կրցար այս գաղտնիքը յայտնել»: 48 Ուստի թագաւորը մեծցուց Դանիէլը, եւ անոր
բազմաթիւ մեծ պարգեւներ տուաւ. նաեւ զայն Բաբելոնի ամբողջ գաւառին վրայ
կառավարիչ ու Բաբելոնի բոլոր իմաստուններուն վրայ նախարարապետ նշանակեց: 49
Դանիէլ թագաւորէն խնդրեց, եւ Բաբելոնի գաւառին [մ]գործերուն վրայ Սեդրաքը, Միսաքն
ու Աբեդնագովը նշանակեց. իսկ Դանիէլ թագաւորին [յ]պալատը կը մնար:*

ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐ ԿԸ ՀՐԱՄԱՅԷ ՈՍԿԻ ԱՐՁԱՆԻՆ ԵՐԿՐՊԱԳԵԼ

3

[ճ] Քաղ.՝ թափեն

[մ] Քաղ.՝ ծառայութիւններուն

[յ] Քաղ.՝ դուռը

*Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ոսկիէ [ա]արձան մը շինեց, որուն բարձրութիւնը վաթսուն
կանգուն էր, ու լայնքը՝ վեց կանգուն. զայն Բաբելոնի գաւառը կանգնեցուց, Դուրայի
դաշտին մէջ: 2 Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը հրաման ղրկեց՝ որ հաւաքեն սատրապները,
նախարարները, կուսակալները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները,
օրէնսգէտներն ու գաւառներուն բոլոր կառավարիչները, որպէսզի Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին կանգնեցուցած արձանին նաւակատիքին գան: 3 Այն ատեն սատրապները,
նախարարները, կուսակալները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները,
օրէնսգէտներն ու գաւառներուն բոլոր կառավարիչները հաւաքուեցան Նաբուգոդոնոսոր
թագաւորին կանգնեցուցած արձանին նաւակատիքին համար, ու Նաբուգոդոնոսորի
կանգնեցուցած արձանին առջեւ կայնեցան:*

*4 Մունետիկ մը [բ]բարձրաղաղակ գոչեց. «Ձեզի կը հրամայուի, ո՛վ ժողովուրդներ,
ազգեր եւ լեզուներ, 5 որ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնեցուցած ոսկիէ արձանին
առջեւ իյնաք ու երկրպագէք այն պահուն՝ երբ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին,
տաւիղին, [գ]տկճորին եւ ամէն տեսակ նուագարաններու ձայնը լսէք: 6 Ո՛վ որ չիյնայ ու
չերկրպագէ, նոյն րոպէին պիտի նետուի բորբոքած կրակի հնոցի մը մէջ»: 7 Ուստի երբ
բոլոր ժողովուրդները փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին եւ ամէն տեսակ
նուագարաններուն ձայնը լսեցին, բոլոր ժողովուրդները, ազգերն ու լեզուները ինկան եւ
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնեցուցած ոսկիէ արձանին երկրպագեցին:*

ԴԱՆԻԷԼԻ ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐՈՒԻՆ ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՄԲ

*8 Այն ատեն քանի մը Քաղդէացիներ մօտեցան ու Հրեաները [դ]ամբաստանեցին: 9
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին խօսեցան՝ ըսելով. «Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեա՛ն ապրէ: 10
Դո՛ւն, ո՛վ թագաւոր, հրաման տուիր որ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին,
տկճորին եւ ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսող ամէն մարդ իյնայ ու ոսկիէ
արձանին երկրպագէ. 11 իսկ ո՛վ որ չիյնայ եւ չերկրպագէ, բորբոքած կրակի հնոցի մը մէջ
նետուի: 12 Քանի մը Հրեաներ կան՝ որ դուն Բաբելոնի գաւառին [ե]գործերուն վրայ
նշանակեցիր, այսինքն՝ Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով. այս [զ]մարդիկը տուած հրամանդ
չեն յարգեր, ո՛վ թագաւոր. քու աստուածներդ չեն պաշտեր, ու քու կանգնեցուցած ոսկիէ
արձանիդ չեն երկրպագեր»:*

*13 Հետեւաբար Նաբուգոդոնոսոր՝ մոլեգնութեամբ եւ ցասումով հրամայեց որ Սեդրաքը,
Միսաքն ու Աբեդնագովը բերեն. ուստի այդ մարդիկը թագաւորին առջեւ բերին: 14
Նաբուգոդոնոսոր խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով. «Ո՛վ Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով,
դիտումո՞վ է որ իմ աստուածներս չէք պաշտեր ու իմ կանգնեցուցած ոսկիէ արձանիս չէք
երկրպագեր: 15 Հիմա եթէ պատրաստ էք իյնալ եւ իմ շինած արձանիս երկրպագել այն*

[ա] Կամ՝ պատկեր

[բ] Քաղ.՝ ուժով

[գ] Այսինքն՝ հովուական տիկին

[դ] Քաղ.՝ միսի կտորները կերան

[ե] Քաղ.՝ ծառայութիւններուն

[զ] Քաղ.՝ զօրաւոր մարդիկը

պահուն երբ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, տկճորին ու ամէն տեսակ
նուագարաններուն ձայնը լսէք, լա՛ւ. բայց եթէ չերկրպագէք, նոյն րոպէին պիտի նետուիք
բորբոքած կրակի հնոցի մը մէջ. եւ ո՞վ է այն Աստուածը, որ ձեզ իմ ձեռքէս պիտի
ազատէ»:
16 *Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով թագաւորին պատասխանեցին. «Ո՛վ*
Նաբուգոդոնոսոր, հարկաւոր չէ որ քեզի պատասխանենք այս նիւթին մասին: 17 *Ահա՛*
մեր պաշտած Աստուածը կրնայ մեզ ազատել բորբոքած կրակի հնոցէն. քու ձեռքէդ ալ
մեզ պիտի ազատէ, ո՛վ թագաւոր: 18 [է]*Նոյնիսկ եթէ չընէ", գիտցի՛ր, ո՛վ թագաւոր, թէ մենք*
քու աստուածներդ պիտի չպաշտենք եւ քու կանգնեցուցած ոսկիէ արձանիդ պիտի
չերկրպագենք»:

ԴԱՆԻԷԼԻ ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆ

19 *Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր ցասումով լեցուեցաւ. անոր երեսին երեւոյթը*
այլափոխուեցաւ Սեդրաքի, Միսաքի եւ Աբեդնագովի հանդէպ: Անոնց պատասխանելով՝
հրամայեց որ հնոցը [ը]*սովորականէն եօթնապատիկ աւելի վառեն.* 20 *յետոյ իր*
զօրագունդին մէջ եղող զօրաւորագոյն կտրիճներուն հրամայեց որ Սեդրաքը, Միսաքն ու
Աբեդնագովը կապեն, եւ բորբոքած կրակի հնոցին մէջ նետեն: 21 *Այն ատեն այս մարդիկը*
իրենց անդրավարտիքներով, բաճկոններով, վերարկուներով ու միւս հանդերձներով
կապեցին, եւ բորբոքած կրակի հնոցին մէջ նետեցին: 22 *Քանի թագաւորին հրամանը*
շտապողական էր, ու հնոցը՝ արտակարգօրէն տաքցած, Սեդրաքը, Միսաքն ու
Աբեդնագովը բարձրացնող մարդիկը կրակին բոցէն մեռան: 23 *Իսկ այս երեք մարդիկը՝*
Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով՝ կապուած ինկան բորբոքած կրակի հնոցին մէջ:

ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐԸ Կ'ԱԶԱՏՈՒԻՆ ՈՒ ԿԸ ՄԵԾԱՐՈՒԻՆ

24 *Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ սահմռկած՝ արտորալով ոտքի ելաւ, եւ իր*
խորհրդատուներուն խօսեցաւ՝ ըսելով. «Մենք կրակին մէջ երեք կապուած մարդ
չնետեցի՞նք»: Անոնք թագաւորին պատասխանեցին. «Ստոյգ է, ո՛վ թագաւոր»: 25 *Ան*
պատասխանելով ըսաւ. «Ահա՛ ես չորս արձակուած մարդ կը տեսնեմ, որ կրակին մէջ կը
քալեն, եւ անոնց ո՛չ մէկ վնաս եղած է. իսկ չորրորդին տեսքը աստուածներու որդիի մը
նման է»: 26 *Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր բորբոքած կրակի հնոցին դրան մօտեցաւ ու*
խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ Ամենաբարձր Աստուծոյն ծառաները՝ Սեդրաք, Միսաք եւ
Աբեդնագով, դո՛ւրս ելէք ու հո՛ս եկէք»: Այն ատեն Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով կրակին
մէջէն ելան: 27 *Սատրապները, նախարարները, կուսակալներն ու թագաւորին*
խորհրդատուները հաւաքուեցան եւ տեսան այս մարդիկը, որոնց մարմիններուն վրայ
կրակը բնաւ տիրած չէր. անոնց գլուխէն մէ՛կ մազ խանձած չէր, անոնց
անդրավարտիքները այլափոխուած չէին, ո՛չ ալ կրակին հոտը [թ]*կար անոնց վրայ:*
28 *Նաբուգոդոնոսոր խօսեցաւ՝ ըսելով. «Օրհնեա՛լ ըլլայ Սեդրաքի, Միսաքի ու*
Աբեդնագովի Աստուածը, որ իր հրեշտակը ղրկեց եւ իր ծառաները ազատեց. արդարեւ

[է] *Քաղ.՝ Իսկ եթէ ոչ*

[ը] *Քաղ.՝ վառուած տեսնուածէն*

[թ] *Քաղ.՝ անցած էր*

*անոր վստահելով՝ թագաւորին խօսքը [ժ]արհամարհեցին ու իրենց մարմինները կրակի
մատնեցին, որպէսզի իրենց Աստուծմէն զատ ուրիշ ո՛չ մէկ աստուած պաշտեն եւ անոր
երկրպագեն: 29 Հետեւաբար ես հրաման կու տամ որ ամէն ժողովուրդի, ազգի ու լեզուի
մէջ՝ ո՛վ որ Սեդրաքի, Միսաքի եւ Աբեդնագովի Աստուծոյն դէմ սխալ բան մը ըսէ՝ կտոր-
կտոր ըլլայ, ու անոր տունը՝ աղբակոյտ. արդարեւ չկայ ուրիշ Աստուած՝ որ կարենայ
այսպէս ազատել»: 30 Այն ատեն թագաւորը աւելի մեծցուց Սեդրաքը, Միսաքն ու
Աբեդնագովը՝ Բաբելոնի գաւառին մէջ:*

ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՐԱԶԸ

4

*Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ ամբողջ երկրի վրայ բնակող բոլոր ժողովուրդներուն,
ազգերուն ու լեզուներուն. «Ձեր խաղաղութիւնը շատնայ: 2 [ա]Ինծի հաճելի թուեցաւ"
Ամենաբարձր Աստուծոյն իմ վրաս ըրած նշանները ու հրաշքները պարզել: 3 Անոր
նշանները ո՜րքան մեծ են, եւ հրաշքները՝ ո՜րքան հզօր. անոր թագաւորութիւնը
յաւիտենական թագաւորութիւն է, եւ անոր տէրութիւնը [բ]դարէ դար" կը տեւէ:
4 «Ես՝ Նաբուգոդոնոսոր, երբ իմ տանս մէջ հանգիստ էի, ու պալատիս մէջ՝
բարգաւաճ, 5 երազ մը տեսայ՝ որ զիս սարսափեցուց, եւ անկողինիս վրայ ունեցած
մտածումներս ու գլուխիս տեսիլքները զիս շփոթեցուցին: 6 Ուստի Բաբելոնի բոլոր
իմաստունները իմ առջեւս բերելու հրաման տուի, որպէսզի անոնք ինծի գիտցնեն երազին
մեկնութիւնը: 7 Այն ատեն մոգերը, աստղագէտները, քաղդեաներն ու բախտ նայողները
եկան, ու ես երազը անոնց առջեւ պատմեցի. բայց անոնք չկրցան մեկնութիւնը ինծի
գիտցնել: 8 Վերջապէս Դանիէլ առջեւս եկաւ, որուն անունը իմ աստուծոյս անունին
համեմատ Բաղտասասար կը կոչուի, եւ որուն ներսը սուրբ աստուածներուն հոգին կայ:
Անոր առջեւ երազը պատմեցի եւ ըսի. 9 “Ո՛վ Բաղտասասար, մոգերուն պետը, քանի
գիտեմ թէ քու ներսդ սուրբ աստուածներու հոգին կայ եւ թէ ո՛չ մէկ գաղտնիք քեզ կը
շուարեցնէ, պատմեմ տեսած երազիս տեսիլքները, եւ ըսէ՛ ինծի անոնց մեկնութիւնը□:
10 «Ահա՛ւասիկ գլուխիս տեսիլքները՝ իմ անկողինիս վրայ.— ես կը նայէի, եւ ահա՛
երկրի մէջտեղը ծառ մը տեսայ, որուն բարձրութիւնը մեծ էր: 11 Այդ ծառը մեծցաւ ու
զօրացաւ, եւ անոր բարձրութիւնը մինչեւ երկինք հասաւ. ամբողջ երկրի ծայրերէն կը
տեսնուէր: 12 Անոր տերեւները գեղեցիկ էին, եւ պտուղը՝ առատ. անոր վրայ բոլորին
համար ուտելիք կար: Դաշտի կենդանիները անոր շուքին տակ կը նստէին, ու երկինքի
թռչնազգիները անոր ոստերուն վրայ կը բնակէին. ամէն մարմին անկէ կը կերակրուէր: 13
Անկողինիս վրայ՝ գլուխիս տեսիլքներուն մէջ կը նայէի, եւ ահա՛ երկինքէն [գ]սուրբ
պահապան մը" իջաւ: 14 Ան [դ]բարձրաղաղակ գոչեց ու սա՛ ըսաւ. “Ծառը տապալեցէ՛ք,
ոստերը կտրեցէ՛ք, տերեւները թօթափեցէ՛ք եւ պտուղները ցրուեցէ՛ք: Անոր տակէն
կենդանիներն ու ոստերէն թռչնազգիները թող փախչին. 15 բայց արմատներուն բունը*

[ժ] **Քաղ.՝** այլափոխեցին

[ա] **Քաղ.՝** Իմ առջեւս լաւ եղաւ

[բ] **Քաղ.՝** սերունդէ սերունդ

[գ] **Քաղ.՝** պահապան ու սուրբ մը

[դ] **Քաղ.՝** ուժով

*թողուցէ՛ք հողին մէջ: Երկաթէ եւ պղինձէ կապով դաշտի դալարին մէջ թող [ե]մնայ.
երկինքի ցօղով թող թրջուի, եւ իր բաժինը կենդանիներուն հետ թող ունենայ՝ երկրի
բոյսէն: 16 Անոր սիրտը մարդու սիրտէն թող փոխուի, ու անոր կենդանիի սիրտ թող
տրուի. անոր վրայէն եօթը ժամանակ թող անցնի: 17 Այս բանը պահապաններուն վճիռով
է, եւ [զ]որոշումը՝ սուրբերուն [է]հրահանգով. որպէսզի ապրողները գիտնան թէ
Ամենաբարձրը կը տիրէ մարդոց թագաւորութեան վրայ, զայն իր ուզածին կու տայ, եւ
անոր վրայ մարդոց ամենէն նուաստը կը նշանակէ□: 18 Ես՝ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը,
այս երազը տեսայ, ու դո՛ւն, ո՛վ Բաղտասասար, ըսէ՛ անոր մեկնութիւնը: Արդարեւ իմ
թագաւորութեանս բոլոր իմաստունները չկրցան անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնել. բայց
դուն կարող ես, քանի քու ներսդ սուրբ աստուածներուն հոգին կայ»:*

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ԵՐԱԶԸ

*19 Այն ատեն Դանիէլ, որուն անունը Բաղտասասար էր, րոպէ մը ապշած մնաց, եւ
անոր մտածումները զինք շփոթեցուցին: Թագաւորը խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ
Բաղտասասար, երազը կամ անոր մեկնութիւնը քեզ թող չշփոթեցնէ»: Բաղտասասար
պատասխանեց. «Իմ տէ՛րս, երազը քեզ ատողներուն թող ըլլայ, եւ անոր մեկնութիւնը՝ քու
թշնամիներուդ: 20 Այն ծառը որ տեսար, որ մեծցաւ ու զօրացաւ, որուն բարձրութիւնը
մինչեւ երկինք հասաւ եւ ամբողջ երկրի ծայրերէն կը տեսնուէր, 21 որուն տերեւները
գեղեցիկ էին, ու պտուղը՝ առատ, որուն վրայ բոլորին համար ուտելիք կար, որուն տակ
դաշտի կենդանիները կը բնակէին, եւ որուն ոստերուն վրայ երկինքի թռչնազգիները կը
կենային, 22 անիկա դո՛ւն ես, ո՛վ թագաւոր: Դուն մեծցար ու զօրացար. քու մեծութիւնդ
բարձրացաւ եւ մինչեւ երկինք հասաւ. քու տէրութիւնդ ալ մինչեւ երկրի ծայրերը հասաւ:
23 Ինչ կը վերաբերի թագաւորին տեսած սուրբ պահապանին, որ երկինքէն իջաւ եւ ըսաւ.
“Ծառը տապալեցէ՛ք ու զայն փճացուցէ՛ք, բայց անոր արմատներուն բունը թողուցէ՛ք
հողին մէջ. երկաթէ եւ պղինձէ կապով դաշտի դալարին մէջ թող մնայ. երկինքի ցօղով
թող թրջուի եւ իր բաժինը դաշտի կենդանիներուն հետ թող ունենայ, մինչեւ որ անոր
վրայէն եօթը ժամանակ անցնի□, 24 ահա՛ւասիկ մեկնութիւնը, ո՛վ թագաւոր, ահա՛ւասիկ
Ամենաբարձրին վճիռը՝ որ իմ տիրոջս՝ թագաւորին վրայ պիտի իրագործուի.— 25 քեզ
մարդոց մէջէն պիտի վռնտեն, եւ բնակութիւնդ դաշտի կենդանիներուն հետ պիտի ըլլայ.
քեզի բոյս [ը]պիտի կերցնեն" արջառներու պէս, ու երկինքի ցօղով պիտի թրջուիս. քու
վրայէդ եօթը ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ գիտնաս թէ մարդոց թագաւորութեան
վրայ Ամենաբարձրը կը տիրէ, եւ զայն կու տայ որո՛ւ որ ուզէ: 26 Ինչ կը վերաբերի
հրամայուածին՝ որ ծառին արմատներուն բունը թողուի, կը նշանակէ թէ քու
թագաւորութիւնդ պիտի [թ]վերահաստատուի՝ երբ գիտնաս թէ [ժ]երկի՛նքն է տիրողը: 27*

[ե] *Քաղ.՝ ըլլայ*

[զ] *Քաղ.՝ խնդրանքը*

[է] *Քաղ.՝ խօսքով*

[ը] *Քաղ.՝ համտեսել պիտի տան*

[թ] *Քաղ.՝ հաստատուի քեզի*

[ժ] *Այսինքն՝ Ամենաբա՛րձրն*

Հետեւաբար, ո՛վ թագաւոր, իմ յորդորս թող [ի]հաճելի թուի" քեզի. [լ]քաւէ՛ մեղքերդ՝ արդարութեամբ, եւ անօրէնութիւններդ՝ դժբախտներուն ողորմելով. թերեւս անդորրութիւնդ երկարի»:

28 Այս բոլորը Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին վրայ իրագործուեցաւ: 29 Տասներկու ամիս ետք, երբ Բաբելոնի թագաւորական պալատին մէջ կը ճեմէր, 30 թագաւորը խօսեցաւ՝ ըսելով. «Այս չէ՞ այն մեծ Բաբելոնը, որ ես իմ ոյժիս կարողութեամբ կառուցանեցի իբր թագաւորական տուն՝ իմ պատիւիս փառաւորութեան համար»: 31 Երբ խօսքը դեռ թագաւորին բերանն էր, երկինքէն ձայն մը իջաւ. «Ո՛վ Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր, քեզի կ'ըսուի. "Թագաւորութիւնը քեզմէ գնաց: 32 Քեզ մարդոց մէջէն պիտի վռնտեն, ու բնակութիւնդ դաշտի կենդանիներուն հետ պիտի ըլլայ. քեզի բոյս պիտի կերցնեն՝ արջառներու պէս, ու վրայէդ եօթը ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ գիտնաս թէ մարդոց թագաւորութեան վրայ Ամենաբարձրը կը տիրէ, եւ զայն կու տայ որո՛ւ որ ուզէ□»: 33 Նոյն րոպէին՝ այս խօսքը Նաբուգոդոնոսորի վրայ [խ]իրագործուեցաւ. մարդոց մէջէն վռնտուեցաւ, արջառներու պէս բոյս կ'ուտէր, ու անոր մարմինը երկինքի ցօղով կը թրջուէր, մինչեւ որ մազերը արծիւներու փետուրներուն պէս երկնցան, ու եղունգները՝ թռչնազգիներու մագիլներուն պէս:

ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԷ ՏԷՐԸ

34 «Այդ օրերու վախճանին, ես՝ Նաբուգոդոնոսոր՝ աչքերս երկինք վերցուցի, եւ գիտակցութիւնս ինծի վերադարձաւ: Ամենաբարձրը օրհնեցի, դրուատեցի ու փառաւորեցի զա՛ն՝ որ յաւիտեան կ'ապրի, որուն տէրութիւնը յաւիտենական տէրութիւն է, եւ թագաւորութիւնը [ծ]դարէ դար" կը տեւէ: 35 Երկրի բոլոր բնակիչները ոչինչի պէս կը սեպուին. ան երկինքի [կ]զօրքերուն ու երկրի բնակիչներուն մէջ իր ուզածը կ'ընէ. ո՛չ մէկը կրնայ անոր [հ]ձեռքը կեցնել", կամ անոր ըսել. "Ի՞նչ կ'ընես□: 36 Այդ ատեն գիտակցութիւնս ինծի վերադարձաւ. իմ թագաւորութեանս պատիւին հետ՝ վայելչութիւնս ու փառահեղութիւնս ինծի վերադարձան, եւ խորհրդատուներս ու մեծամեծներս զիս փնտռեցին. իմ թագաւորութեանս մէջ վերահաստատուեցայ, եւ փառաւորութիւնս արտակարգօրէն աւելցաւ»:

37 «Հիմա ես՝ Նաբուգոդոնոսոր, երկինքի Թագաւորը կը դրուատեմ, կը բարձրացնեմ ու կը փառաւորեմ, որովհետեւ անոր բոլոր գործերը ճշմարիտ են, ուղիները՝ [ձ]արդար, եւ ան կրնայ յոխորտանքով ընթացողները ցածցնել»:

ԲԱՂՏԱՍԱՐԻ ԿՈՉՈՒՆՔԸ

[ի] Քաղ.՝ լաւ ըլլայ

[լ] Քաղ.՝ կոտրէ՛

[խ] Քաղ.՝ սպառեցաւ

[ծ] Քաղ.՝ սերունդէ սերունդ

[կ] Քաղ.՝ զօրագունդին

[հ] Քաղ.՝ ձեռքին զարնել

[ձ] Քաղ.՝ արդար դատաստան

5

*Բաղտասար թագաւորը իր մեծամեծներէն հազար հոգիի մեծ հացկերոյթ մը սարքեց,
ու հազարին առջեւ գինի խմեց: 2 Մինչ Բաղտասար գինին կը համտեսէր, հրամայեց որ
իր [ա]հօր՝ Նաբուգոդոնոսորի Երուսաղէմի տաճարէն հանած ոսկիէ եւ արծաթէ անօթները
բերեն, որպէսզի թագաւորը եւ իր մեծամեծները, կիներն ու հարճերը անոնցմով խմեն: 3
Ուստի Երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տան տաճարէն հանուած ոսկիէ անօթները բերին, ու
թագաւորը եւ իր մեծամեծները, կիներն ու հարճերը անոնցմով խմեցին: 4 Անոնք գինի
խմեցին, եւ ոսկիէ, արծաթէ, պղինձէ, երկաթէ, փայտէ ու քարէ աստուածները
դրուատեցին:*

*5 Նոյն րոպէին՝ մարդու ձեռքի մատներ [բ]երեւցան, եւ աշտանակին դիմաց գրեցին՝
թագաւորին պալատին պատին գաճին վրայ, ու թագաւորը այդ գրող ձեռքին ծայրամասը
տեսաւ: 6 Այն ատեն թագաւորին երեսին գոյնը այլափոխուեցաւ, եւ անոր մտածումները
զինք շփոթեցուցին, այնպէս որ մէջքին յօդերը կը քակուէին ու ծունկերը իրարու կը
զարնուէին: 7 Թագաւորը [գ]բարձրաղաղակ գոչեց որ աստղագէտները, քաղդեաներն ու
բախտ նայողները բերեն: Թագաւորը Բաբելոնի իմաստուններուն խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ
որ այս գրութիւնը կարդայ եւ անոր մեկնութիւնը ինծի պարզէ, [դ]ծիրանի պիտի հագնի,
անոր վիզը ոսկի մանեակ պիտի դրուի, ու թագաւորութեան մէջ երրորդ կառավարիչ
պիտի ըլլայ»: 8 Ուստի թագաւորին բոլոր իմաստունները եկան, բայց կարող չեղան
գրութիւնը կարդալ եւ անոր մեկնութիւնը թագաւորին գիտցնել: 9 Այն ատեն Բաղտասար
թագաւորը չափազանց շփոթեցաւ ու երեսին գոյնը այլափոխուեցաւ. անոր մեծամեծներն
ալ սահմռկեցան: 10 Թագուհին՝ թագաւորին եւ անոր մեծամեծներուն խօսքերուն
պատճառով՝ խնճոյքին տունը եկաւ: Թագուհին խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ թագաւոր,
յաւիտեա՛ն ապրէ. քու մտածումներդ քեզ թող չշփոթեցնեն, ու երեսիդ գոյնը թող
չայլափոխուի: 11 Քու թագաւորութեանդ մէջ [ե]մարդ մը կայ, որուն ներսը սուրբ
աստուածներու հոգին կայ: Քու հօրդ օրերը՝ անոր վրայ [զ]լուսամտութիւն, ուշիմութիւն եւ
աստուածներուն իմաստութեան պէս իմաստութիւն գտնուեցան, ու քու հայրդ՝
Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը – քու հայրդ, ո՛վ թագաւոր – զայն մոգերուն,
աստղագէտներուն, քաղդեաներուն եւ բախտ նայողներուն վրայ պետ նշանակեց. 12
արդարեւ այս Դանիէլին քով, որուն անունը թագաւորը Բաղտասասար դրաւ, արտակարգ
հոգի, գիտութիւն եւ ուշիմութիւն գտնուեցան՝ երազներ մեկնելու, առեղծուածներ
պարզելու եւ թնճուկներ լուծելու: Հիմա Դանիէլը թող կանչուի, ու մեկնութիւնը պիտի
պարզէ»:*

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

[ա] Այսինքն՝ մեծ հօր

[բ] Քաղ.՝ դուրս ելան

[գ] Քաղ.՝ ուժով

[դ] Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

[ե] Քաղ.՝ զօրաւոր մարդ

[զ] Քաղ.՝ լոյս

13 Այն ատեն Դանիէլ թագաւորին առջեւ տարուեցաւ: Թագաւորը խօսեցաւ եւ Դանիէլի
ըսաւ. «Իմ հօրս՝ թագաւորին Հրէաստանէն բերած Յուդայի [ե]տարագիրներէն եղող
Դանիէլը դո՞ւն ես: 14 Քու մասիդ լսեցի թէ ներսդ աստուածներու հոգին կայ, ու քովդ
լուսամտութիւն, ուշիմութիւն եւ արտակարգ իմաստութիւն կը գտնուին: 15 Հիմա իմ
առջեւս իմաստուններ ու աստղագէտներ բերուեցան, որպէսզի այս գրութիւնը կարդան եւ
անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնեն, բայց անոնք կարող չեղան այս խօսքին մեկնութիւնը
պարզել: 16 Ես քու մասիդ լսեցի թէ կրնաս մեկնութիւններ տալ ու թնճուկներ լուծել: Եթէ
հիմա կարենաս այս գրութիւնը կարդալ եւ անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնել, ծիրանի
պիտի հագնիս, քու վիզդ ոսկի մանեակ պիտի դրուի, ու թագաւորութեան մէջ երրորդ
կառավարիչ պիտի ըլլաս»:

17 Այն ատեն Դանիէլ պատասխանեց եւ թագաւորին առջեւ ըսաւ. «Քու պարգեւներդ
քեզի՛ ըլլան, ու ձեռնձիրներդ ուրիշի՛ն տուր. սակայն ես այս գրութիւնը թագաւորին պիտի
կարդամ, եւ մեկնութիւնը իրեն գիտցնեմ: 18 Ո՛վ թագաւոր, Ամենաբարձր Աստուածը քու
հօրդ՝ Նաբուգոդոնոսորի թագաւորութիւն, մեծութիւն, պատիւ ու փառաւորութիւն տուաւ:
19 Անոր տուած մեծութեան պատճառով՝ բոլոր ժողովուրդները, ազգերն ու լեզուները իր
առջեւ կը դողային եւ կը սարսափէին: Ան կը մեռցնէր ո՛վ որ ուզէր, ու ողջ կը պահէր ո՛վ
որ ուզէր. կը բարձրացնէր ո՛վ որ ուզէր, եւ կը ցածցնէր ո՛վ որ ուզէր: 20 Բայց երբ անոր
սիրտը գոռոզացաւ ու հոգին հպարտութեամբ [ը]կարծրացաւ, իր թագաւորութեան գահէն
ինկաւ եւ պատիւը իրմէ ետ առնուեցաւ. 21 մարդոց որդիներուն մէջէն վռնտուեցաւ, ու իր
սիրտը կենդանիներու սիրտին հաւասար եղաւ. անոր բնակութիւնը ցիռերու հետ եղաւ:
Անոր բոյս [թ]կը կերցնէին" արջառներու պէս, եւ անոր մարմինը երկինքի ցօղով կը թրջուէր,
մինչեւ որ գիտցաւ թէ մարդոց թագաւորութեան վրայ Ամենաբարձր Աստուածը կը տիրէ,
ու անոր վրայ կը դնէ ո՛վ որ ուզէ: 22 Իսկ դո՛ւն, ո՛վ Բաղտասար, անոր որդին, քու սիրտդ
չխոնարհեցուցիր, թէպէտ այս բոլորը գիտէիր. 23 հապա երկինքի Տէրոջ դէմ քեզ
բարձրացուցիր, անոր տան անօթները քու առջեւդ բերին, ու դուն եւ քու մեծամեծներդ,
կիներդ ու հարճերդ անոնցմով գինի խմեցիք: Դուն արծաթէ, ոսկիէ, պղինձէ, երկաթէ,
փայտէ եւ քարէ շինուած աստուածները դրուատեցիր, որոնք ո՛չ կը տեսնեն, ո՛չ կը լսեն,
ո՛չ ալ բան մը գիտեն: Իսկ այն Աստուածը, որուն ձեռքն է շունչդ եւ որունն են քու բոլոր
ուղիներդ, չփառաւորեցիր. 24 ուստի իրմէ ղրկուեցաւ այդ ձեռքի ծայրամասը, եւ այս
գրութիւնը գրուեցաւ: 25 Ահա՛ւասիկ գրուած գրութիւնը. “ [ժ]Մանէ, մանէ, թեկեղ ու
փարսին՝□: 26 Այս խօսքին մեկնութիւնը սա՛ է. “Մանէ՝ Աստուած քու թագաւորութիւնդ
համրեց, ու զայն վերջացուց. 27 թեկեղ՝ կշիռքով կշռուեցար, եւ պակաս գտնուեցար. 28
փարես՝ քու թագաւորութիւնդ բաժնուեցաւ, ու Մարերու եւ Պարսիկներու յանձնուեցաւ□»:

29 Այն ատեն Բաղտասար հրամայեց, ու Դանիէլի ծիրանի հագցուցին, վիզը ոսկի
մանեակ դրին, եւ անոր մասին մունետիկով յայտարարեցին թէ թագաւորութեան մէջ
երրորդ կառավարիչ պիտի ըլլայ:

30 Նոյն գիշերը Քաղդէացիներու Բաղտասար թագաւորը սպաննուեցաւ, ու [ի]Մարերու

[ե] Քաղ.՝ տարագրութեան որդիներէն

[ը] Քաղ.՝ զօրացաւ

[թ] Քաղ.՝ համտեսել կու տային

[ժ] Այսինքն՝ Համրուած, համրուած, կշռուած ու բաժնուած

[ի] Քաղ.՝ Դարեհ Մարը

Դարեհ թագաւորը՝՝ ստացաւ թագաւորութիւնը, երբ գրեթէ վաթսուներկու տարեկան էր:

ԴԱՆԻԷԼ ԱՌԻՒԾՆԵՐՈՒ ԳՈՒԲԻՆ ՄԷՋ

6

Դարեհի [ա]հաճելի թուեցաւ՝՝ թագաւորութեան վրայ հարիւր քսան սատրապ նշանակել, որ ամբողջ թագաւորութեան մէջ ըլլան, 2 եւ անոնց վրայ՝ երեք վարչապետ, որոնցմէ մէկը Դանիէլն էր. որպէսզի սատրապները ասոնց հաշիւ տան, ու թագաւորին վնաս չըլլայ: 3 Այս Դանիէլը միւս վարչապետները եւ սատրապները կը գերազանցէր, որովհետեւ անոր մէջ արտակարգ հոգի կար. ուստի թագաւորը կը մտածէր զինք ամբողջ թագաւորութեան վրայ նշանակել:

4 Հետեւաբար վարչապետներն ու սատրապները կը ջանային թագաւորութեան գործերուն մէջ Դանիէլի դէմ ամբաստանելու առիթ մը գտնել, բայց անոնք ո՛չ մէկ ամբաստանելու առիթ, ո՛չ ալ զեղծում մը կրցան գտնել. որովհետեւ ան հաւատարիմ էր, ուստի անոր վրայ ո՛չ մէկ թերացում, ո՛չ ալ զեղծում մը գտնուեցաւ: 5 Ուստի այս [բ]մարդիկը ըսին. «Մենք այս Դանիէլին դէմ ո՛չ մէկ ամբաստանելու առիթ պիտի գտնենք, անոր դէմ իր Աստուծոյն Օրէնքին վերաբերեալ բան մը գտնելէն զատ»:

6 Այն ատեն վարչապետներն ու սատրապները թագաւորին քով հաւաքուեցան եւ անոր սա՛ ըսին. 7 «Ո՛վ Դարեհ թագաւոր, յաւիտեա՛ն ապրէ: Թագաւորութեան բոլոր վարչապետները, նախարարները, սատրապները, խորհրդատուներն ու կուսակալները խորհրդակցեցան որ թագաւորական հրամանագիր մը հաստատուի եւ արգելիչ օրէնք մը [գ]պարտադրուի, որպէսզի ո՛վ որ մինչեւ երեսուն օր [դ]բան մը խնդրէ աստուծմէ մը կամ մարդէ մը՝ բացի քեզմէ, ո՛վ թագաւոր, առիւծներուն գուբը նետուի: 8 Հիմա, ո՛վ թագաւոր, հաստատէ՛ այս արգելիչ օրէնքը եւ ստորագրէ՛ [ե]հրամանագիրը՝ որպէսզի չփոխուի, Մարերու եւ Պարսիկներու օրէնքին համաձայն՝ որ անխափանելի է»: 9 Ասոր համար Դարեհ թագաւորը հրովարտակն ու արգելիչ օրէնքը ստորագրեց:

10 Երբ Դանիէլ տեղեկացաւ թէ հրովարտակը ստորագրուեցաւ՝ իր տունը գնաց, որուն վերնատան պատուհանները դէպի Երուսաղէմ կը բացուէին, ու շարունակեց օրը երեք անգամ ծնրադրելով աղօթել եւ իր Աստուծմէն շնորհակալ ըլլալ՝ իր վաղեմի սովորութեան պէս: 11 Ուստի այդ մարդիկը հաւաքուեցան ու գտան Դանիէլը՝ որ կ՚աղօթէր եւ իր Աստուծոյն առջեւ կ՚աղաչէր: 12 Այն ատեն մօտեցան ու թագաւորին առջեւ՝ թագաւորին արգելիչ օրէնքին մասին ըսին. «Դուն արգելիչ օրէնք մը չստորագրեցի՞ր, որպէսզի ո՛վ որ մինչեւ երեսուն օր բան մը խնդրէ աստուծմէ մը կամ մարդէ մը՝ բացի քեզմէ, ո՛վ թագաւոր, առիւծներուն գուբը նետուի»: Թագաւորը պատասխանեց. «Այդ խօսքը ստոյգ է, Մարերու եւ Պարսիկներու օրէնքին համաձայն՝ որ անխափանելի է»: 13 Այն ատեն անոնք թագաւորին խօսեցան՝ ըսելով. «Յուդայի [զ]տարագիրներէն Դանիէլը քու տուած հրամանդ

[ա] Քաղ.՝ առջեւ լաւ եղաւ

[բ] Քաղ.՝ զօրաւոր մարդիկը

[գ] Քաղ.՝ զօրաւոր ըլլայ

[դ] Քաղ.՝ խնդրանք

[ե] Քաղ.՝ գրութիւնը

[զ] Քաղ.՝ տարագրութեան որդիներէն

եւ ստորագրած արգելիչ օրէնքդ չի յարգեր, ո՛վ թագաւոր. հապա օրը երեք անգամ իր
խնդրանքը կը մատուցանէ իր Աստուծոյն»: 14 Այն ատեն թագաւորը շատ [է]տրտմեցաւ՝ երբ
այս խօսքերը լսեց. [ը]մտածեց Դանիէլը փրկել, եւ մինչեւ արեւին մայր մտնելը ջանաց զայն
ազատել: 15 Այն ատեն այդ մարդիկը թագաւորին քով եկան ու թագաւորին ըսին. «Ո՛վ
թագաւոր, գիտցի՛ր թէ սա՛ է Մարերու եւ Պարսիկներու օրէնքը, որ թագաւորին
հաստատած ո՛չ մէկ արգելիչ օրէնք կամ հրամանագիր փոխուի»: 16 Ուստի թագաւորը
հրամայեց, ու Դանիէլը բերին, եւ զինք առիւծներուն գուբը նետեցին: Թագաւորը Դանիէլի
խօսեցաւ՝ ըսելով. «Քու Աստուածդ, որ յարատեւութեամբ կը պաշտես, ի՛նք քեզ պիտի
փրկէ»: 17 Քար մըն ալ բերին եւ գուբին բերանը դրին, ու թագաւորը զայն իր կնիքով եւ
իր մեծամեծներուն կնիքով կնքեց, որպէսզի Դանիէլի մասին [թ]տրուած որոշումը՝՝
չփոխուի: 18 Յետոյ թագաւորը իր պալատը գնաց, ու գիշերը ծոմապահութեամբ անցուց.
իր առջեւ [ժ]նուագարաններ բերել չտուաւ, եւ քունը իրմէ փախաւ:

19 Թագաւորը արշալոյսին կանուխ ելաւ, եւ արտորալով առիւծներուն գուբը գնաց: 20
Երբ գուբին մօտեցաւ, վշտագին ձայնով մը Դանիէլի աղաղակեց, եւ թագաւորը Դանիէլի
խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ Դանիէլ, ապրող Աստուծոյ ծառան. քու Աստուածդ, որ
յարատեւութեամբ կը պաշտես, կրցա՞ւ քեզ առիւծներէն փրկել»: 21 Այն ատեն Դանիէլ
թագաւորին ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեա՛ն ապրէ: 22 Իմ Աստուածս իր հրեշտակը
ղրկեց եւ առիւծներուն երախը գոցեց, ու ինծի չվնասեցին. արդարեւ անոր առջեւ իմ վրաս
անմեղութիւն գտնուեցաւ, եւ քու առջեւդ ալ, ո՛վ թագաւոր, ո՛չ մէկ յանցանք գործած եմ»:
23 Այն ատեն թագաւորը շատ ուրախացաւ, ու հրամայեց որ Դանիէլը գուբէն վեր հանեն:
Դանիէլը գուբէն վեր հանեցին, եւ անոր վրայ ո՛չ մէկ վնաս գտնուեցաւ, որովհետեւ իր
Աստուծոյն վստահեցաւ: 24 Թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլը [ի]ամբաստանող մարդիկը
բերին, եւ զանոնք, իրենց որդիներն ու կիները առիւծներուն գուբը նետեցին: Անոնք դեռ
գուբին յատակը չհասած՝ առիւծները անոնց վրայ [լ]յարձակեցան եւ անոնց բոլոր
[խ]անդամները փշրեցին:

25 Այն ատեն Դարեհ թագաւորը ամբողջ երկրի վրայ բնակող ժողովուրդներուն,
ազգերուն ու լեզուներուն սա՛ գրեց. «Ձեր խաղաղութիւնը շատնայ: 26 Ինձմէ հրաման
տրուեցաւ որ իմ թագաւորութեանս ամբողջ տէրութեան մէջ՝ Դանիէլի Աստուծոյն առջեւ
դողան եւ սարսափին, որովհետեւ ան ապրող Աստուած է, ու յաւիտեան [ծ]կը գոյատեւէ՝՝.
անոր թագաւորութիւնը չի կործանիր, եւ անոր տէրութիւնը մինչեւ վախճանը կը տեւէ: 27
Ի՛նք կը փրկէ եւ կ՚ազատէ, երկինքի մէջ ու երկրի վրայ նշաններ եւ հրաշքներ կ՚ընէ. ի՛նքն

[է] Քաղ.՝ տրտմեցաւ ինքնիրեն

[ը] Քաղ.՝ սիրտին մէջ դրաւ

[թ] Քաղ.՝ նպատակը

[ժ] Կամ՝ համադամ կերակուրներ

[ի] Քաղ.՝ միսի կտորները ուտող

[լ] Քաղ.՝ տիրեցին

[խ] Կամ՝ ոսկորները

[ծ] Քաղ.՝ հաստատուած է

է որ Դանիէլը առիւծներուն [կ]երախէն փրկեց»:
28 Այս Դանիէլը յաջողութիւն գտաւ Դարեհի թագաւորութեան ու [հ]պարսիկ Կիւրոսի" թագաւորութեան ատեն:

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՆԿԱՐԱԳՐԷ ԻՐ ՏԵՍԻԼՔԸ
(7. 1-12. 13)

ՉՈՐՍ ԳԱԶԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

7

Բաբելոնի Բաղտասար թագաւորին առաջին տարին՝ Դանիէլ երազ մը տեսաւ, եւ իր անկողինին վրայ՝ գլուխին տեսիլքները. յետոյ երազը գրեց ու գլխաւոր բաները պատմեց:
2 Դանիէլ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Գիշերը տեսիլքիս մէջ տեսայ թէ ահա՛ երկինքի չորս հովերը մեծ ծովուն վրայ կը յարձակէին. 3 ու ծովէն չորս մեծ գազաններ ելան, որոնք իրարմէ տարբեր էին:
4 «Առաջինը առիւծի պէս էր, եւ արծիւի թեւեր ունէր: Մինչ կը նայէի՝ անոր թեւերը փրցուեցան, երկրէն վերցուեցաւ, ու ոտքերուն վրայ կայնեցաւ՝ մարդու պէս, եւ անոր մարդու սիրտ տրուեցաւ:
5 «Յետոյ ահա՛ ուրիշ՝ երկրորդ գազան մը ելաւ, արջի նման, ու մէկ կողմին վրայ կայնեցաւ: Երախը երեք կողոսկր ունէր՝ ակռաներուն մէջ, եւ սա՛ ըսին իրեն. "Ելի՛ր, շա՛տ միս լափէ□:
6 «Ասկէ ետք՝ կը նայէի, եւ ահա՛ ինծի նման ուրիշ մը ելաւ, որուն կռնակին վրայ չորս թռչունի թեւ կար: Այս գազանը չորս գլուխ ունէր, ու անոր տէրութիւն յանձնուեցաւ:
7 «Ասկէ ետք՝ գիշերուան տեսիլքներու մէջ կը նայէի, եւ ահա՛ չորրորդ գազան մը ելաւ, որ սարսափելի, սոսկալի ու չափազանց հզօր էր: Ան մեծ երկաթէ ակռաներ ունէր. կը լափէր, կը փշրէր, եւ մնացածը ոտքերով կը կոխկռտէր: Իրմէ առաջ եղող բոլոր գազաններէն տարբեր էր, ու տասը եղջիւր ունէր: 8 Երբ եղջիւրները կը դիտէի, ահա՛ անոնց մէջ ուրիշ պզտիկ եղջիւր մը ելաւ, որուն առջեւ առաջին եղջիւրներէն երեքը արմատախիլ եղան. եւ ահա՛ այս եղջիւրին վրայ մարդու աչքերու պէս աչքեր կային, ու [ա]անհեթեթութիւններ արտաբերող բերան մը»:

ՅԱՒԻՏԵԱՆ ԱՊՐՈՂԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

9 «Մինչ կը դիտէի, գահեր դրուեցան եւ [բ]Վաղեմին բազմեցաւ: Անոր հանդերձը ձիւնի պէս ճերմակ էր, ու գլուխին մազը՝ մաքուր բուրդի պէս. անոր գահը կրակի բոցի պէս էր, եւ [գ]անիւները՝ բոցավառ կրակի պէս: 10 Կրակի գետ մը կը հոսէր ու դուրս կ՚ելլէր անոր առջեւէն. հազար հազարաւորներ անոր կը սպասարկէին, եւ բիւր բիւրաւորներ անոր

[կ] Քաղ.՝ ձեռքէն

[հ] Քաղ.՝ Կիւրոս Պարսիկին

[ա] Քաղ.՝ մեծ բաներ

[բ] Քաղ.՝ Օրերով հինը, այսինքն՝ Յաւիտեան ապրողը

[գ] Քաղ.՝ անոր անիւները, այսինքն՝ գահին անիւները

առջեւ կը կայնէին: [դ]Դատաւորները բազմեցան, ու գիրքերը բացուեցան: 11 Այն ատեն
նայեցայ՝ այդ եղջիւրին արտաբերած [ե]անհեթեթութիւններուն ձայնին պատճառով. մինչ կը
նայէի, գազանը սպաննուեցաւ, անոր մարմինը փճացաւ եւ բորբոքած կրակին
մատնուեցաւ: 12 Ինչ կը վերաբերի միւս գազաններուն՝ տէրութիւնը իրենցմէ ետ
առնուեցաւ, բայց եղանակ մը ու ժամանակ մը անոնց կեանքի երկարաձգում տրուեցաւ: 13
Մինչ կը նայէի գիշերուան տեսիլքներուն մէջ, ահա՛ մէկը ամպերով եկաւ՝ մարդու Որդիի
նման, մինչեւ Վաղեմիին հասաւ, ու զինք անոր առջեւ մօտեցուցին: 14 Իրեն տէրութիւն,
պատիւ եւ թագաւորութիւն յանձնուեցաւ, որպէսզի բոլոր ժողովուրդները, ազգերն ու
լեզուները զինք պաշտեն: Անոր տէրութիւնը յաւիտենական տէրութիւն է՝ որ պիտի
չանցնի, եւ թագաւորութիւնը պիտի չկործանի»:

ՏԵՍԻԼՔՆԵՐԸ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐՈՒԻՆ

15 «Ես՝ Դանիէլ, [զ]իմ ներսս վշտացայ հոգիով", ու տեսիլքներս զիս շփոթեցուցին: 16
Հոն կայնողներէն մէկուն մօտեցայ եւ այս բոլորին մասին ստոյգը հարցուցի անոր. ան ալ
ինծի խօսեցաւ ու այս բաներուն մեկնութիւնը ինծի գիտցուց. 17 "Այս չորս մեծ
գազանները չորս թագաւորներ են, որ երկրէ պիտի ելլեն: 18 Բայց Ամենաբարձրին
սուրբե՛րը պիտի ստանան թագաւորութիւնը. անո՛նք պիտի տիրանան թագաւորութեան՝
յաւիտեան, [է]դարէ դար՝□:
19 «Յետոյ ուզեցի ստոյգը գիտնալ չորրորդ գազանին մասին, որ միւս բոլորէն
տարբեր էր, եւ արտակարգօրէն սարսափելի. անոր ակռաները երկաթէ էին, ու
եղունգները՝ պղինձէ. ան կը լափէր, կը փշրէր, եւ մնացածը ոտքերով կը կոխկռտէր: 20
Նաեւ հարցուցի անոր գլուխին վրայ եղող տասը եղջիւրներուն մասին, ու միւսին մասին՝
որ ելաւ, եւ իր առջեւէն երեքը ինկան, այսինքն այն եղջիւրին մասին՝ որ աչքեր եւ
անհեթեթութիւններ արտաբերող բերան ունէր, ու տեսքը [ը]միւսներէն աւելի մեծ էր: 21 Երբ
կը դիտէի՝ այդ եղջիւրը սուրբերուն հետ պատերազմ [թ]մղեց եւ անոնց յաղթեց, 22 մինչեւ
որ Վաղեմին եկաւ, [ժ]դատավարութիւնը Ամենաբարձրին սուրբերուն յանձնուեցաւ, ու
ժամանակը հասաւ՝ որ սուրբերը թագաւորութեան տիրանան: 23 Ան սա՛ ըսաւ. "Չորրորդ
գազանը՝ երկրի վրայ չորրորդ թագաւորութիւն մը պիտի ըլլայ. ան բոլոր
թագաւորութիւններէն տարբեր պիտի ըլլայ, եւ ամբողջ երկիրը պիտի լափէ, զայն պիտի
կոխկռտէ ու փշրէ: 24 Այդ տասը եղջիւրները՝ տասը թագաւորներ են, որ այդ
թագաւորութենէն պիտի ելլեն: Անոնցմէ ետք ուրիշ մը պիտի ելլէ, որ առաջիններէն
տարբեր պիտի ըլլայ, ու երեք թագաւոր պիտի տապալէ: 25 Ամենաբարձրին դէմ

[դ] Քաղ.՝ Դատաստանը

[ե] Քաղ.՝ մեծ խօսքերուն

[զ] Քաղ.՝ վշտացայ հոգիովս իր պատեանին մէջ

[է] Քաղ.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ը] Քաղ.՝ ընկերակիցներէն

[թ] Քաղ.՝ ըրաւ

[ժ] Քաղ.՝ դատաստանը

[h]անհեթեթութիւններ պիտի արտաբերէ, Ամենաբարձրին սուրբերը պիտի հիւծէ, ու պիտի [l]մտադրէ ժամանակներ եւ օրէնքներ" փոխել: [խ]Անոնք մինչեւ ժամանակ մը, ժամանակներ ու կէս ժամանակ անոր ձեռքը պիտի մատնուին: 26 Յետոյ դատաւորները պիտի բազմին, տէրութիւնը իրմէ ետ պիտի առնեն, զինք պիտի բնաջնջեն եւ վերջնականապէս կորսնցնեն: 27 Թագաւորութիւնն ու տէրութիւնը, եւ ամբողջ երկինքին տակ եղող թագաւորութիւններուն մեծութիւնը պիտի յանձնուին Ամենաբարձրին սուրբերու ժողովուրդին: Անոր թագաւորութիւնը յաւիտենական թագաւորութիւն է, ու բոլոր տէրութիւնները զինք պիտի պաշտեն եւ իրեն հնազանդին□:

28 «Խօսքին վախճանը մինչեւ հոս է: Իմ խորհուրդներս զիս՝ Դանիէլը յոյժ շփոթեցուցին. երեսիս գոյնը այլափոխուեցաւ, եւ այս խօսքը սիրտիս մէջ պահեցի»:

ԽՈՅԻՆ ԵՒ ՔՕՇԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

8

«Բաղտասար թագաւորին թագաւորութեան երրորդ տարին, ինծի՝ Դանիէլի տեսիլք մը երեւցաւ, այն առաջին անգամ ինծի երեւցածէն ետք: 2 Տեսիլքին մէջ կը նայէի, ու մինչ կը նայէի՝ ահա՛ Եղամի գաւառին մէջ եղող Շուշան մայրաքաղաքն էի. տեսիլքին մէջ տեսայ թէ Ուլա գետին քով էի:

3 «Աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, եւ ահա՛ գետին առջեւ խոյ մը կայնած էր. ան երկու եղջիւր ունէր: Եղջիւրները բարձր էին, ու մէկը միւսէն բարձր էր. այդ բարձրը յետոյ ելաւ:
4 Տեսայ այդ խոյը՝ որ իր եղջիւրներով դէպի արեւմուտք, դէպի հիւսիս եւ դէպի հարաւ կը զարնէր, ու ո՛չ մէկ գազան կրնար անոր առջեւ կայնիլ: Ո՛չ մէկը կարող էր անոր ձեռքէն ազատել, հապա ան իր կամքին համաձայն կը վարուէր, ու մեծցաւ:

5 «Երբ "ուշադրութեամբ կը նայէի", ահա՛ արեւմուտքէն այծերու քօշ մը եկաւ, եւ ամբողջ երկրի մակերեսին վրայէն անցաւ՝ առանց գետինին դպչելու. այս քօշը իր աչքերուն մէջտեղ ուշագրաւ եղջիւր մը ունէր: 6 Ան հասաւ մինչեւ երկու եղջիւր ունեցող խոյը, որ տեսեր էի՝ գետին առջեւ կայնած, եւ իր ոյժին ցասումով անոր վրայ [բ]յարձակեցաւ: 7 Տեսայ թէ խոյին մօտեցաւ, ու [գ]կատղելով անոր դէմ՝ խոյին զարկաւ եւ անոր երկու եղջիւրները կոտրեց: Խոյը ոյժ չունէր՝ որ անոր [դ]դիմադրէր. ան զինք գետինը նետեց ու կոխկռտեց. ո՛չ մէկը կար, որ խոյը անոր ձեռքէն ազատէր: 8 Այծերու քօշը յոյժ մեծցաւ, բայց մինչ հզօր էր՝ մեծ եղջիւրը փշրուեցաւ, եւ անոր տեղ չորս ուշագրաւ եղջիւրներ բարձրացան՝ դէպի երկինքի չորս հովերը: 9 Անոնցմէ մէկէն փոքր եղջիւր մը դուրս ելաւ, եւ արտակարգօրէն մեծցաւ դէպի հարաւ, դէպի արեւելք, ու դէպի փառաւոր երկիրը: 10 Մինչեւ երկինքի զօրքը մեծցաւ, ու զօրքէն եւ աստղերէն մաս մը գետինը ձգեց

---

[h] Քաղ.՝ մեծ խօսքեր

[l] Կամ՝ յուսայ տօներուն ատեններն եւ Օրէնքը

[խ] Այսինքն՝ Սուրբերը

[ա] Եբր.՝ կը նկատէի, կամ՝ կը մտածէի

[բ] Եբր.՝ վազեց

[գ] Եբր.՝ դառնանալով

[դ] Եբր.՝ առջեւ կայնէր

*ու զանոնք կոխկռտեց: 11 Ինքզինք մինչեւ զօրքերու [ե]Իշխանը մեծցուց, անոր մշտատեւ
զոհը [զ]դադրեցուց եւ անոր սրբարանին [է]վայրը [ը]կործանեց: 12 [թ]Զօրք դրաւ մշտատեւ **զոհին**
դէմ՝ յանցանքին պատճառով'', ու ճշմարտութիւնը գետինը նետեց. իր ձեռնարկներուն մէջ
յաջողեցաւ: 13 Այդ ատեն լսեցի թէ սուրբ մը կը խօսէր, եւ ուրիշ սուրբ մը այդ խօսողին
ըսաւ. "Մինչեւ ե՞րբ **պիտի տեւէ** մշտատեւ **զոհին** ու աւերող յանցանքին տեսիլքը, եւ
սրբարանն ու զօրքը կոխկռտուելու պիտի մատնուին□: 14 Ան ալ ինծի ըսաւ. "Մինչեւ երկու
հազար երեք հարիւր [ժ]օր, յետոյ սրբարանը պիտի [ի]մաքրուի□»:*

ԳԱԲՐԻԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐԷ ՏԵՍԻԼՔԸ

*15 «Երբ ես՝ Դանիէլ՝ տեսիլքը տեսայ, ու կը [լ]ջանայի **մեկնութիւնը** հասկնալ, ահա՛
դիմացս [խ]մարդու տեսքով մէկը կայնեցաւ: 16 Նաեւ Ուլա **գետ** ին մէջէն մարդու մը
ձայնը լսեցի՝ որ կը գոչէր եւ կ'ըսէր. 17 "**Ո՛վ** Գաբրիէլ, տեսիլքը հասկցո՛ւր ատոր□: Ան ալ
իմ կեցած տեղիս մօտ եկաւ. երբ եկաւ, վախցայ ու երեսիս վրայ ինկայ, սակայն ինծի
ըսաւ. "Հասկցի՛ր, մարդո՛ւ որդի, քանի **այդ** տեսիլքը վախճանի ատենուան համար է□»: 18
Մինչ ինծի հետ կը խօսէր, ես թմրած էի՝ երեսիս վրայ գետինը **ինկած.** ինծի դպաւ, զիս
կեցած տեղս կայնեցուց, 19 եւ ըսաւ. "Ահա՛ քեզի կը գիտցնեմ ինչ որ պիտի ըլլայ
սրտմտութեան վերջաւորութեան, որովհետեւ վախճանը **սահմանուած** ատենին **պիտի
հասնի:** 20 **Այն** տեսած խոյդ, որ երկու [ծ]եղջիւր ունէր'', Մարաստանի եւ Պարսկաստանի
թագաւորներն են: 21 Իսկ մազոտ քօշը՝ Յունաստանի թագաւորն է. անոր աչքերուն
մէջտեղի մեծ եղջիւրը՝ առաջին թագաւորն է: 22 Անոր կոտրիլն ու իր տեղը չորս
եղջիւրներու ելլելը **կը նշանակէ թէ այդ** ազգէն չորս թագաւորութիւն պիտի ելլէ, բայց ոչ
անոր ոյժով: 23 Անոնց թագաւորութեան վերջաւորութեան, երբ [կ]ամբարիշտները **իրենց
ամբարշտութեան չափը** լեցնեն, պնդերես ու [հ]խորագէտ թագաւոր մը պիտի ելլէ: 24 Անոր*

[ե] **Եբր.՝** Իշխանաւորը

[զ] **Եբր.՝** վերցուց

[է] **Կամ՝** հիմերը

[ը] **Եբր.՝ գետին** ձգեց

[թ] **Կամ՝** Յանցանքին պատճառով **իրեն** զօրք տրուեցաւ՝ մշտատեւ **զոհին** դէմ

[ժ] **Եբր.՝** իրիկուն **եւ** առտու

[ի] **Եբր.՝** արդարանայ

[լ] **Եբր.՝** փնտռէի

[խ] **Եբր.՝** զօրաւոր **մարդու**

[ծ] **Եբր.՝** եղջիւրի տէր էր

[կ] **Եբր.՝** յանցաւորները

[հ] **Եբր.՝** հանելուկ ըմբռնող

[ծ]իշխանութիւնը պիտի զօրանայ, բայց ոչ իր ոյժով. ան [ղ]ահաւոր կերպով պիտի կործանէ եւ իր ձեռնարկներուն մէջ պիտի յաջողի, պիտի կոտորէ հզօր մարդիկն ու սուրբերու ժողովուրդը: 25 Իր ուշիմութեամբ խաբէութիւնը պիտի յաջողցնէ իր ձեռքին մէջ. իր սիրտին մէջ պիտի [ճ]հպարտանայ, ու [մ]խաղաղութեան մէջ շատերը պիտի կոտորէ. [յ]իշխաններու Իշխանին" [ն]պիտի ընդդիմանայ", բայց առանց ձեռքի պիտի ջախջախուի: 26 Իրիկուան եւ առտուան տեսիլքը՝ որ հաղորդուեցաւ, ճշմարիտ է. բայց դուն [շ]գոցէ՛ տեսիլքը, որովհետեւ հեռաւոր ժամանակներու համար է□:

27 «Ես՝ Դանիէլ [ո]թալկացայ, եւ քանի մը օր հիւանդացայ: Յետոյ կանգնեցայ, ու թագաւորին գործերը կատարեցի: Սակայն տեսիլքին համար ապշութեան մէջ էի. ո՛չ մէկը կար՝ որ [չ]ինծի հասկցնէր"»:

ԴԱՆԻԷԼ Կ'ԱՂՕԹԷ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

9

Ասուերոսի որդիին՝ Դարեհի առաջին տարին,– որ Մարերու զարմէն էր ու Քաղդէացիներու թագաւորութեան վրայ թագաւոր նշանակուեցաւ,– 2 անոր թագաւորութեան առաջին տարին, ես՝ Դանիէլ Գիրքերէն հասկցայ այն տարիներուն թիւը՝ որոնց մասին [պ]Տէրը խօսեր" էր Երեմիա մարգարէին, թէ եօթանասուն տարիէն պիտի [ջ]դադրեցնէր Երուսաղէմի աւերումները:

3 Ուստի իմ երեսս Տէր Աստուծոյ դարձուցի, որպէսզի աղօթք եւ աղաչանք [ռ]մատուցանեմ՝ ծոմապահութեամբ, քուրձով եւ մոխիրով: 4 Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս աղօթեցի, ու խոստովանելով ըսի. «Ո՜հ, Տէ՛ր, մեծ եւ ահեղ Աստուած, որ [ս]քու ուխտդ կը պահես ու կը կարեկցիս" քեզ սիրողներուն եւ պատուիրաններդ պահողներուն. 5 մենք

[ծ] Եբր.՝ կարողութիւնը

[ղ] Եբր.՝ սքանչելի

[ճ] Եբր.՝ ինքզինք մեծցնէ

[մ] Եբր.՝ անդորրութեան

[յ] Եբր.՝ իշխանաւորներու Իշխանաւորին

[ն] Եբր.՝ դէմ պիտի կենայ

[շ] Եբր.՝ խցէ՛

[ո] Եբր.՝ տկար եղայ

[չ] Կամ՝ հասկնար

[պ] Եբր.՝Եհովայի խօսքը եղեր

[ջ] Եբր.՝ լրացնէր

[ռ] Եբր.՝ թախանձեմ

[ս] Եբր.՝ ուխտն ու կարեկցութիւնը կը պահես

մեղանչեցինք, անօրէնութիւն գործեցինք, ամբարշտութեամբ վարուեցանք եւ
ըմբոստացանք՝ քու պատուիրաններէդ ու կանոններէդ շեղելով: 6 Քու ծառաներուդ՝
մարգարէներուն մտիկ չըրինք, որոնք քու անունովդ խօսեցան մեր թագաւորներուն,
իշխանաւորներուն, հայրերուն, ու երկրին ամբողջ ժողովուրդին: 7 Ո՛վ Տէր, քո՛ւկդ է
արդարութիւնը, իսկ մե՛րն է երեսի ամօթը, (ինչպէս այսօր եղած է,) Յուդայի մարդոց,
Երուսաղէմի բնակիչներուն, եւ բոլոր մերձաւոր ու հեռաւոր Իսրայելացիներուն, այն բոլոր
երկիրներուն մէջ՝ ուր զանոնք աքսորեցիր իրենց քեզի հանդէպ ուխտազանց ըլլալուն
համար: 8 Ո՛վ Տէր, մե՛րն է երեսի ամօթը, մեր թագաւորներուն, իշխանաւորներուն եւ
հայրերուն, որովհետեւ քեզի դէմ մեղանչեցինք. 9 իսկ Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն են
գթութիւնը եւ ներումը, որովհետեւ մենք իրմէ ըմբոստացանք, 10 ու Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն
ձայնը մտիկ չըրինք՝ որ իր օրէնքներուն համաձայն ընթանանք, որոնք իր ծառաներուն՝
մարգարէներուն [ե]միջոցով մեր առջեւ դրած էր: 11 Ամբողջ Իսրայէլը քու օրէնքդ
անտեսեց, եւ քու ձայնդ մտիկ չընելով՝ [զ]խոտորեցաւ. ուստի Աստուծոյ ծառային՝ Մովսէսի
Օրէնքին մէջ գրուած անէծքն ու երդումը մեր վրայ թափուեցան, քանի որ իրեն դէմ
մեղանչեցինք: 12 Մեր վրայ մեծ չարիք բերելով՝ [է]իրագործեց իր խօսքերը, որոնք մեզի
դէմ ու մեզ դատող մեր դատաւորներուն դէմ արտասաներ էր, այնպէս որ Երուսաղէմի
մէջ կատարուածին նմանը ամբողջ երկինքին տակ կատարուած չէ: 13 Մովսէսի Օրէնքին
մէջ գրուածին համաձայն՝ այս ամբողջ չարիքը մեր վրայ հասաւ. սակայն մենք Տէրոջ՝
մեր Աստուծոյն չպաղատեցանք, մեր անօրէնութիւններէն հեռանալու եւ քու
ճշմարտութիւնդ հասկնալու համար: 14 Ուստի Տէրը այս [ը]չարիքը պատրաստեց՝ ու զայն
մեր վրայ բերաւ, քանի որ Տէրը՝ մեր Աստուածը իր կատարած բոլոր գործերուն մէջ
արդար է. բայց մե՛նք մտիկ չըրինք անոր ձայնը:

15 «Ուրեմն, ո՛վ Տէր, մեր Աստուա՛ծը, որ քու ժողովուրդդ ուժեղ ձեռքով Եգիպտոսի
երկրէն հանեցիր, եւ քեզի անուն վաստկեցար, ինչպէս այսօր կ՚երեւնայ, մենք
մեղանչեցինք, ամբարշտութեամբ վարուեցանք: 16 Ո՛վ Տէր, կ՚աղերսե՛մ, քու ամբողջ
[թ]բարութեանդ համեմատ՝ քու բարկութիւնդ ու ցասումդ հեռացո՛ւր քու Երուսաղէմ
քաղաքէդ, քու սուրբ լեռնէդ. արդարեւ մեր մեղքերուն եւ մեր հայրերուն
անօրէնութիւններուն պատճառով՝ Երուսաղէմ ու քու ժողովուրդդ նախատուեցան բոլոր
մեզ շրջապատողներէն: 17 Եւ հիմա, ո՛վ մեր Աստուածը, լսէ՛ քու ծառայիդ աղօթքն ու
աղաչանքը, եւ Տէրոջ սիրոյն համար՝ երե՛սդ փայլեցուր քու ամայացած սրբարանիդ վրայ:
18 Դարձո՛ւր ականջդ, ո՛վ իմ Աստուածս, եւ լսէ՛. բա՛ց աչքերդ ու տե՛ս մեր աւերները եւ
այն քաղաքը՝ որ քու անունովդ կոչուած է. արդարեւ մեր աղաչանքը [ժ]քեզի կը
ներկայացնենք ո՛չ թէ մեր արդար գործերուն համար, հապա՝ քու մեծ գթութեանդ համար:
19 Ո՛վ Տէր, լսէ՛. ո՛վ Տէր, ներէ՛. ո՛վ Տէր, ուշադի՛ր եղիր եւ իրագործէ՛: Մի՛ ուշանար՝ քեզի՛
համար, ո՛վ իմ Աստուածս, քանի որ քո՛ւ անունովդ կոչուած են քու քաղաքդ ու քու

[ե] Եբր.՝ ձեռքով

[զ] Եբր.՝ շեղեցաւ

[է] Եբր.՝ հաստատեց

[ը] Եբր.՝ չարիքին վրայ հսկեց

[թ] Եբր.՝ արդար գործերուդ

[ժ] Եբր.՝ քու առջեւդ կը ձգենք

ժողովուրդդ»:

ԳԱԲՐԻԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐԷ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

20 Երբ ես տակաւին կը խօսէի, կ’աղօթէի եւ իմ մեղքս ու ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի
մեղքը կը խոստովանէի, եւ իմ Աստուծոյս սուրբ լերան համար իմ աղաչանքս Տէրոջ՝ իմ
Աստուծոյս կը ներկայացնէի, 21 (երբ ես տակաւին աղօթքի մէջ կը խօսէի,) ահա՛ այն
առաջին տեսիլքին մէջ տեսած մարդս՝ Գաբրիէլ արագ թռիչքով ինծի [ի]մօտեցաւ իրիկուան
ընծային ատենը: 22 Ինծի հասկցուց՝ ինծի հետ խօսելով, եւ ըսաւ. «Ո՛վ Դանիէլ, հիմա
[լ]եկայ՝ որ քեզի [խ]իմաստութիւն պարգեւեմ": 23 Քու աղաչանքիդ սկիզբը պատգամ
[ծ]տրուեցաւ, ու ես եկայ որ քեզի յայտնեմ, որովհետեւ դուն Աստուծոյ [կ]սիրելին ես: Ուրեմն
հասկցի՛ր պատգամը եւ ըմբռնէ՛ տեսիլքը: 24 Քու ժողովուրդիդ ու սուրբ քաղաքիդ համար
եօթանասուն եօթնեակ որոշուած է՝ յանցանքը [հ]դադրեցնելու, մեղքը [ձ]հատցնելու,
անօրէնութիւնը քաւելու, յաւիտենական արդարութիւնը բերելու, տեսիլքն ու
մարգարէութիւնը կնքելու եւ [ղ]Սուրբերուն սուրբը" օծելու համար: 25 Ուրեմն գիտցի՛ր ու
հասկցի՛ր թէ Երուսաղէմը վերակառուցանելու [ճ]հրահանգը տրուելէն մինչեւ [մ]Օծեալ
իշխանին" գալը եօթը եօթնեակ եւ վաթսուներկու եօթնեակ կայ. հրապարակն ու պարիսպը
պիտի վերակառուցանուին, սակայն տուայտանքի ժամանակներու մէջ: 26 Վաթսուներկու
եօթնեակէն ետք Օծեալը պիտի կտրուի, բայց ոչ իրեն համար: Գալիք իշխանին
ժողովուրդը քաղաքն ու սրբարանը պիտի կործանէ, եւ անոր վախճանը ողողումով մը
պիտի ըլլայ: Մինչեւ պատերազմին վախճանը աւերներ վճռուած են: 27 Եօթնեակ մը
շատերուն հետ ուխտ պիտի հաստատէ, սակայն եօթնեակին մէջտեղը զոհն ու ընծան
պիտի դադրեցնէ: [յ]Աւերողը պղծութիւններու թեւին" վրայ պիտի ըլլայ, մինչեւ որ
[ն]աւերողին վրայ վճռուած [շ]բնաջնջումը թափուի»:

[ի] Կամ՝ դպաւ

[լ] Եբր.՝ դուրս ելայ

[խ] Եբր.՝ խելք հասկցնեմ

[ծ] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[կ] Եբր.՝ ցանկալին

[հ] Եբր.՝ արգելափակելու

[ձ] Եբր.՝ կնքելու

[ղ] Կամ՝ Ամենասուրբը

[ճ] Կամ՝ պատգամը

[մ] Եբր.՝ Մեսիային՝ առաջնորդին

[յ] Կամ՝ Աւերող պղծութիւնը աշտարակին

[ն] Կամ՝ աւերուածին

[շ] Եբր.՝ սպառումը

ԴԱՆԻԷԼԻ ՏԵՍԻԼՔԸ ՏԻԳՐԻՍ ԳԵՏԻՆ ՔՈՎ

10

Պարսկաստանի Կիւրոս թագաւորին երրորդ տարին՝ [ա]պատգամ մը յայտնուեցաւ
Դանիէլի, որուն անունը Բաղտասասար կոչուած էր. պատգամը ճշմարիտ էր, ու [բ]մեծ
տառապանքի մասին էր”. ան պատգամը հասկցաւ եւ տեսիլքը ըմբռնեց: 2 Այդ օրերը ես՝
Դանիէլ՝ լման երեք շաբաթ սուգ պահեցի. 3 [գ]ախորժելի կերակուր” չկերայ, ո՛չ ալ միս
կամ գինի մտաւ բերանս, ու բնաւ հոտաւէտ իւղով չօծուեցայ՝ մինչեւ որ երեք շաբաթը
լրացաւ:
4 Առաջին ամսուան քսանչորրորդ օրը, ես մեծ գետին եզերքն էի, որ Տիգրիս կը
կոչուի: 5 Աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, եւ ահա՛ կտաւ հագած ու մէջքը Ուփազի մաքուր
ոսկիէ գօտի կապած մարդ մը կար: 6 Անոր մարմինը [դ]ոսկեքարի պէս էր, երեսը փայլակի
երեւոյթ ունէր, աչքերը հրավառ ջահերու պէս էին, եւ բազուկներն ու ոտքերը՝ փայլուն
պղինձի դրսերեւոյթին նման. իր խօսքերուն ձայնը բազմութեան աղմուկին պէս էր: 7 Այս
տեսիլքը միայն ես՝ Դանիէլ տեսայ. ինծի հետ եղող մարդիկը տեսիլքը չտեսան, սակայն
մեծ [ե]վախ մը համակեց զանոնք”, ու փախան՝ որ պահուըտին: 8 Ուստի մինակ մնացի. այս
մեծ տեսիլքը տեսնելով՝ վրաս ոյժ չմնաց, վայելչութիւնս ապականութեան փոխուեցաւ, եւ
[զ]ա՛լ ոյժ չունեցայ”: 9 Անոր խօսքերուն ձայնը լսեցի. մինչ անոր խօսքերուն ձայնը կը լսէի՝
թմրած [է]ինկայ երեսիս վրայ, երեսս դէպի գետինը:
10 Եւ ահա՛ ձեռք մը դպաւ ինծի, զիս ցնցեց, եւ ծունկերուս ու ձեռքերուս ափերուն վրայ
դրաւ: 11 Ապա ինծի ըսաւ. «Ո՛վ Դանիէլ, [ը]սիրելի՛ մարդ, ըմբռնէ՛ քեզի ըսելիք խօսքերս եւ
կայնէ՛ եղած տեղդ, քանի հիմա քեզի ղրկուեցայ»: Երբ այս խօսքը ինծի ըսաւ, դողալով
կայնեցայ: 12 Ան ալ ինծի ըսաւ. «Մի՛ վախնար, ո՛վ Դանիէլ, քանի որ այն առաջին օրէն ի
վեր՝ երբ [թ]մտադրեցիր ըմբռնել եւ քու Աստուծոյդ առջեւ դուն քեզ խոնարհեցնել, խօսքերդ
լսուեցան, ու ես քու խօսքերուդ համար եկայ: 13 Պարսկաստանի թագաւորութեան
իշխանաւորը քսանմէկ օր [ժ]ընդդիմացաւ ինծի. սակայն ահա՛ Միքայէլ՝ առաջնակարգ

[ա] Կամ՝ խօսք

[բ] Կամ՝ պատերազմը մեծ էր, կամ՝ զօրքը մեծ էր

[գ] Եբր.՝ ցանկալի հաց

[դ] Եբր.՝ Թարսիսի քարի

[ե] Եբր.՝ դող մը ինկաւ անոնց վրայ

[զ] Եբր.՝ ո՛չ մէկ ոյժ կուտակեցի

[է] Եբր.՝ եղայ

[ը] Եբր.՝ ցանկալի՛

[թ] Եբր.՝ քու սիրտդ տուիր

[ժ] Եբր.՝ դէմ կեցաւ

իշխանաւորներէն մէկը՝ ինծի օգնելու եկաւ, ու ես հոն մնացի՝ Պարսիկներու թագաւորներուն քով: 14 Հիմա եկած եմ քեզի հասկցնելու թէ քու ժողովուրդիդ ի՛նչ պիտի պատահի վերջին օրերը, որովհետեւ տեսիլքը հեռաւոր ժամանակներու համար է»: 15 Մինչ ան այսպիսի խօսքեր կ'ըսէր ինծի, երեսս դէպի գետինը դարձուցի եւ պապանձեցայ:

16 Բայց ահա՛ մարդոց որդիներու նմանութեամբ մէկը շրթունքիս դպաւ. ուստի բերանս բացի ու խօսեցայ, եւ դիմացս կայնողին ըսի. «Ո՛վ իմ տէրս, այս տեսիլքով տագնապներս վրաս [ի]խոյացան. ա՛լ ոյժ չունիմ: 17 Այս իմ տիրոջս ծառան ի՞նչպէս պիտի կարենայ խօսիլ այս իմ տիրոջս հետ, որովհետեւ հիմակուընէ վրաս ոյժ գոյութիւն չունի, վրաս շունչ մնացած չէ»: 18 Այդ մարդու տեսք ունեցողը վերստին ինծի դպաւ, զիս ուժովցուց, 19 եւ ըսաւ. «Մի՛ վախնար, ո՛վ սիրելի մարդ, խաղաղութի՛ւն ըլլայ քեզի. ուժովցի՛ր ու [լ]քա՛ջ եղիր"»: Երբ ան ինծի հետ խօսեցաւ, ուժովցայ եւ ըսի. «Իմ տէրս թող խօսի, որովհետեւ զիս ուժովցուցիր»:

20 Ան ալ ըսաւ. «Գիտե՞ս թէ ինչո՛ւ քեզի եկայ: Հիմա պիտի վերադառնամ Պարսկաստանի իշխանաւորին դէմ պայքարելու: Երբ ես [խ]երթամ, ահա՛ Յունաստանի իշխանաւորը պիտի գայ: 21 Սակայն ես քեզի պիտի յայտնեմ ճշմարտութեան գիրքին մէջ արձանագրուածը: Ասոնց դէմ ո՛չ մէկը [ծ]ինծի թիկունք կ'ըլլայ", բացի ձեր Միքայէլ իշխանաւորէն»:

11

«Իսկ ես, [ա]Մարերու Դարեհ թագաւորին" առաջին տարին, կայնեցայ՝ որպէսզի զայն [բ]հաստատեմ ու զօրացնեմ: 2 Հիմա քեզի ճշմարտութիւնը պիտի յայտնեմ. "Ահա՛ Պարսկաստանի մէջ երեք թագաւոր ալ պիտի ելլէ, իսկ չորրորդը միւս բոլորէն աւելի մեծ հարստութիւն պիտի վաստկի: Երբ իր հարստութեամբ ուժովնայ, [գ]բոլորը պիտի գրգռէ Յոյներու թագաւորութեան դէմ□»:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՈՒ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

3 «Յետոյ զօրաւոր թագաւոր մը պիտի ելլէ, ու մեծ [դ]իշխանութեամբ պիտի ղեկավարէ՝ իր կամքին համաձայն վարուելով: 4 Բայց երբ ելլէ, անոր թագաւորութիւնը պիտի փշրուի ու երկինքի չորս հովերուն բաժնուի. բայց ո՛չ իր յետնորդներուն պիտի փոխանցուի, ո՛չ ալ

[ի] Եբր.՝ դարձան

[լ] Եբր.՝ ուժովցի՛ր

[խ] Եբր.՝ դուրս ելլեմ

[ծ] Եբր.՝ զիս կ'ուժովցնէ

[ա] Եբր.՝ Դարեհ Մարին

[բ] Եբր.՝ ուժովցնեմ

[գ] Կամ՝ ամէն ինչ

[դ] Եբր.՝ տէրութեամբ

իր ղեկավարած [ե]իշխանութեան պէս պիտի ըլլայ. արդարեւ անոր թագաւորութիւնը պիտի
խլուի, եւ ատոնցմէ ուրիշներուն պիտի փոխանցուի:
5 «Հարաւի թագաւորը պիտի ուժովնայ: Բայց անոր իշխանաւորներէն մէկը իրմէ
աւելի պիտի ուժովնայ, ու պիտի տիրէ. անոր տէրութիւնը աւելի մեծ տէրութիւն պիտի
ըլլայ: 6 Տարիներ ետք՝ անոնք իրարու հետ պիտի դաշնակցին, որովհետեւ հարաւի
թագաւորին աղջիկը հիւսիսի թագաւորին պիտի երթայ՝ [զ]հաշտութիւն կնքելու" համար,
բայց բազուկի ոյժ պիտի [է]չունենայ. այդ թագաւորը եւ անոր բազուկը պիտի չգոյատեւեն,
հապա այդ աղջիկը պիտի մատնուի, նաեւ զինք բերողները, զինք ծնանողն ու զինք այդ
ատենները ուժովցնողը:
7 «Բայց անոր արմատներուն ընձիւղներէն մէկը պիտի ելլէ իր տեղը. ան
զօրագունդով պիտի գայ, եւ հիւսիսի թագաւորին ամրոցները պիտի մտնէ, անոնց դէմ
պիտի [ը]պայքարի ու յաղթէ: 8 Նոյնիսկ անոնց աստուածները, ձուլածոյ կուռքերը, ոսկիէ եւ
արծաթէ [թ]թանկագին անօթները իբր գերի Եգիպտոս պիտի տանի: Ան [ժ]աւելի տարիներ
պիտի գոյատեւէ քան հիւսիսի թագաւորը", 9 որ հարաւի թագաւորին թագաւորութեան
մէջ պիտի մտնէ, ապա իր [ի]երկիրը պիտի վերադառնայ:
10 «Սակայն իր որդիները պիտի մաքառին, եւ շատ զօրքերու բազմութիւն պիտի
հաւաքեն. անոնցմէ մէկը պիտի գայ, [լ]հեղեղի պէս" պիտի անցնի, յետոյ պիտի
վերադառնայ ու մինչեւ անոր ամրոցը պիտի շարունակէ մաքառիլ: 11 Իսկ հարաւի
թագաւորը պիտի [խ]մոլեգնի, դուրս պիտի ելլէ եւ անոր դէմ – հիւսիսի թագաւորին դէմ –
պիտի պատերազմի: Ան ալ մեծ բազմութիւն մը ոտքի պիտի հանէ, բայց բազմութիւնը
[ծ]հարաւի թագաւորին" ձեռքը պիտի մատնուի: 12 Երբ այդ բազմութիւնը փոխադրէ, իր
սիրտը պիտի գոռոզանայ ու բիւրաւորներ պիտի տապալէ, բայց [կ]յաղթական պիտի
չըլլայ": 13 Արդարեւ հիւսիսի թագաւորը պիտի վերադառնայ եւ նախորդէն աւելի մեծ
բազմութիւն մը ոտքի պիտի հանէ, ու քանի մը տարիէն անշուշտ պիտի գայ մեծ
զօրագունդով եւ շատ ինչքով:
14 «Այդ ատենները շատերը հարաւի թագաւորին [հ]պիտի ընդդիմանան". քու

[ե] Եբր.՝ տէրութեան

[զ] Եբր.՝ ուղղամտութիւն ընելու

[է] Եբր.՝ չկուտակէ

[ը] Եբր.՝ գործէ

[թ] Եբր.՝ ցանկալի

[ժ] Կամ՝ քանի մը տարի հեռու պիտի մնայ հիւսիսի թագաւորէն

[ի] Եբր.՝ հողը

[լ] Եբր.՝ յորդելով

[խ] Եբր.՝ դառնանայ

[ծ] Եբր.՝ անոր

[կ] Կամ՝ պիտի չզօրանայ

[հ] Եբր.՝ դէմ պիտի կենան

ժողովուրդիդ [ծ]բռնաւորներն ալ պիտի [ղ]ըմբոստանան՝ տեսիլքը [ճ]գործադրելու համար, բայց
պիտի գայթին: 15 Հիւսիսի թագաւորը պիտի գայ, հողաբլուրներ պիտի բարձրացնէ եւ
պարսպապատ քաղաքները պիտի գրաւէ, ու հարաւի **թագաւորին** [մ]զօրքերը եւ անոր
ընտրեալները [յ]պիտի չընդդիմանան'', ո՛չ ալ ընդդիմանալու ոյժ **պիտի ունենան:** 16 Անոր
դէմ եկողը իր կամքին համաձայն պիտի վարուի. անոր [ն]դիմադրող պիտի չըլլայ:
Փառաւոր երկրին մէջ պիտի կենայ, որ իր ձեռքով պիտի [շ]կործանի: 17 Երեսը **դէպի
հարաւ** [ո]ուղղելով՝ իր թագաւորութեան ամբողջ ոյժով պիտի գայ, որպէսզի [չ]հաշտութիւն
կնքէ հարաւի թագաւորին հետ''. այդպէս ալ պիտի ընէ՝ **իր** աղջիկը տալով անոր իբր կին,
որպէսզի կործանէ անոր **թագաւորութիւնը.** բայց ատիկա կայուն պիտի չըլլայ, ու [պ]պիտի
չյաջողի'': 18 Ապա իր երեսը դէպի կղզիները պիտի դարձնէ, եւ **անոնցմէ** շատերը պիտի
գրաւէ: Բայց մեծաւոր մը անոր նախատինքը պիտի դադրեցնէ, եւ առանց ինք նախատինքը
կրելու՝ զայն անոր պիտի վերադարձնէ: 19 Յետոյ ան երեսը դէպի իր երկրին ամրոցները
պիտի դարձնէ, բայց պիտի գայթի, պիտի իյնայ, ու պիտի չգտնուի:

20 «Անոր տեղ **մէկը** պիտի ելլէ, որ հարկապահանջը պիտի ղրկէ **իր** թագաւորութեան
[ջ]փառաւոր **մասը'':** Բայց ան պիտի ջախջախուի քանի մը օրուան մէջ, ո՛չ բարկութեամբ,
ո՛չ ալ պատերազմով»:

ՍՈՒՐԻԱՅԻ ՉԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

21 «Անոր տեղ արհամարհելի **մէկը** պիտի ելլէ, որուն թագաւորական պատիւ պիտի
չտան. բայց ան [ռ]խաղաղութեամբ պիտի գայ, եւ շողոքորթութիւններով թագաւորութիւնը
պիտի բռնագրաւէ: 22 Անոր առջեւ [ս]ներխուժող զօրքերը'' պիտի ընկղմին ու ջախջախուին,

---

[ծ] **Եբր.՝** աւազակի որդիներն

[ղ] **Եբր.՝** իրենք զիրենք պիտի բարձրացնեն

[ճ] **Եբր.՝** կայնեցնելու

[մ] **Եբր.՝** բազուկները

[յ] **Եբր.՝** դէմ պիտի չկենան

[ն] **Եբր.՝** առջեւ կայնող

[շ] **Եբր.՝** սպառի

[ո] **Եբր.՝** դնելով

[չ] **Եբր.՝** ուղիղ ըլլայ անոր հետ

[պ] **Եբր.՝** իրեն պիտի չըլլայ

[ջ] **Այսինքն՝** Երուսաղէմ

[ռ] **Եբր.՝** անդորրութեամբ

[ս] **Եբր.՝** ողողող բազուկները

նոյնպէս ուխտին [վ]իշխանը. 23 արդարեւ անոր հետ դաշնակցելէ ետք, խաբէութեամբ
պիտի վարուի եւ [տ]փոքրաթիւ մարդոցմով պիտի յաղթէ՝՝: 24 [ր]Խաղաղութեան մէջ՝՝
գաւառին ամենէն բերրի վայրերը պիտի գայ, ու պիտի ընէ ինչ որ իր հայրերը չեն ըրած,
ո՛չ ալ իր հայրերուն հայրերը: Կողոպուտը, աւարն ու ինչքը պիտի բաշխէ [ց]անոնց մէջ, եւ
ատեն մը ամրոցներուն դէմ իր [ւ]ծրագիրները պիտի պատրաստէ՝՝: 25 Մեծ զօրագունդով
իր ոյժն ու սիրտը պիտի գրգռէ հարաւի թագաւորին դէմ: Հարաւի թագաւորն ալ
պատերազմի պիտի հրահրուի՝ յոյժ մեծ եւ հզօր զօրագունդով, բայց պիտի չդիմանայ,
որովհետեւ անոր դէմ ծրագիրներ պիտի պատրաստուին. 26 անոր համեղ ճաշերը
ուտողներն անգամ զայն պիտի ջախջախեն. անոր զօրագունդը պիտի [փ]ցրուի, ու շատերը
խոցուած պիտի իյնան: 27 Այս երկու թագաւորներուն սիրտը չարութեան հակամէտ
ըլլալով՝ նոյն սեղանին վրայ սուտ պիտի խօսին. բայց պիտի [ք]չյաջողին, քանի որ
վախճանը սահմանուած ատենին պիտի հասնի: 28 Ան շատ ինչքով իր երկիրը պիտի
վերադառնայ. բայց իր սիրտին մէջ սուրբ ուխտին դէմ չար դիտաւորութիւններ ունենալով՝
զաննք պիտի գործադրէ, յետոյ իր երկիրը պիտի վերադառնայ:

29 «Սահմանուած ատենին պիտի վերադառնայ ու դէպի հարաւ երթայ. բայց վերջին
անգամը առաջինին պէս պիտի չըլլայ: 30 Արդարեւ Կիտացիներու նաւերը անոր դէմ
պիտի երթան. ան ալ պիտի յուսալքուի, եւ դարձեալ սուրբ ուխտին դէմ սրտմտութեամբ
պիտի լեցուի ու գործէ. պիտի վերադառնայ եւ սուրբ ուխտը լքողներուն [օ]ուշադրութիւն
դարձնէ՝՝: 31 Իր կողմէն [ֆ]զօրքեր պիտի [ա]տեղաւորուին, սրբարանն ու ամրոցը պիտի
պղծեն, մշտատեւ զոհը պիտի վերցնեն, եւ աւերող պղծութիւնը պիտի դնեն: 32
Շողոքորթութիւններով պիտի [բ]ապականէ ուխտին հանդէպ ամբարշտութեամբ
վարուողները. բայց ժողովուրդէն իրենց Աստուածը ճանչցողները ուժգնօրէն պիտի
[գ]հակազդեն: 33 Ժողովուրդին ուշիմները շատերուն պիտի սորվեցնեն, եւ ժամանակ մը
պիտի [դ]իյնան սուրով, բոցով, գերութեամբ ու կողոպուտով: 34 Երբ իյնան՝ քիչ մը

[վ] Եբր.՝ առաջնորդը

[տ] Եբր.՝ փոքր ազգով մը հզօր պիտի ըլլայ

[ր] Եբր.՝ Աներորրութեամբ

[ց] Այսինքն՝ իրեններուն

[ւ] Եբր.՝ հնարքները պիտի հնարէ

[փ] Եբր.՝ յորդի

[ք] Եբր.՝ չյաջողի

[օ] Եբր.՝ նկատէ, կամ՝ մտածէ

[ֆ] Եբր.՝ բազուկներ

[ա] Եբր.՝ կայնին

[բ] Եբր.՝ պղծէ

[գ] Եբր.՝ գործեն

[դ] Եբր.՝ գայթին

օգնութիւն պիտի ստանան, եւ շատերը շողոքորթութիւններով անոնց պիտի յարին: 35
Ուշիմներէն ոմանք պիտի իյնան, որպէսզի անոնք փորձարկուին, մաքրուին ու ճերմկնան
մինչեւ վախճանին ատենը. արդարեւ ան տակաւին պիտի տեւէ՝ մինչեւ սահմանուած
ատենը:

36 «Այդ թագաւորը իր կամքին համաձայն պիտի վարուի. ինքզինք պիտի բարձրացնէ
եւ բոլոր աստուածներէն վեր մեծցնէ. աստուածներու Աստուծոյն դէմ [ե]զարմանալի բաներ
պիտի խօսի, ու պիտի յաջողի՝ մինչեւ որ սրտմտութիւնը [զ]իրագործուի. որովհետեւ
վճռուածը պիտի կիրարկուի: 37 Ան իր հայրերուն աստուածներուն [է]ուշադրութիւն պիտի
չդարձնէ", ո՛չ ալ [ը]կիներու Ցանկալիին". ո՛չ մէկ աստուծոյ ուշադրութիւն պիտի դարձնէ,
որովհետեւ ինքզինք ամենէն վեր պիտի մեծցնէ: 38 Հապա ամրոցներու աստուածը պիտի
պատուէ իր եղած տեղը. իր հայրերուն չճանչցած աստուածը պիտի պատուէ ոսկիով,
արծաթով, պատուական քարերով եւ ցանկալի բաներով: 39 Այդ օտար աստուծոյն հետ
պիտի [թ]պայքարի [ժ]անառիկ ամրոցներուն դէմ. զայն [ի]ընդունողներուն պատիւները պիտի
բազմապատկէ, ու շատերուն վրայ տիրել պիտի տայ անոնց, նաեւ [լ]երկիրը պիտի բաժնէ
անոնց իբր [խ]հատուցում:

40 «Վախճանին ատենը հարաւի թագաւորը իրեն պիտի բախի. բայց հիւսիսի թագաւորը
մրրիկի պէս անոր վրայ պիտի խոյանայ կառքերով, ձիաւորներով ու բազմաթիւ նաւերով.
երկիրներ պիտի մտնէ եւ [ծ]հեղեղի պէս" անցնի: 41 Փառաւոր երկիրն ալ պիտի գայ, ու
շատ երկիրներ պիտի [կ]կործանին. բայց անոր ձեռքէն հետեւեալները պիտի ազատին.–
Եդովմ, Մովաբ եւ Ամմոնի որդիներուն գլխաւոր քաղաքները: 42 Իր ձեռքը երկիրներու
վրայ պիտի երկարէ, ու Եգիպտոսի երկիրը պիտի չազատի: 43 Ոսկիի եւ արծաթի
գանձերուն ու Եգիպտոսի բոլոր ցանկալի իրերուն պիտի տիրէ. [հ]Փութացիներ եւ
Եթովպիացիներ անոր քայլերուն [ձ]պիտի հետեւին": 44 Բայց արեւելքէն ու հիւսիսէն եկած

[ե] Եբր.՝ սքանչելի

[զ] Եբր.՝ աւարտի

[է] Եբր.՝ մասին պիտի չմտածէ

[ը] Տե՛ս Եզեկ. 8. 14

[թ] Եբր.՝ գործէ

[ժ] Եբր.՝ ամրացած

[ի] Եբր.՝ ճանչցողներուն

[լ] Եբր.՝ հողը

[խ] Եբր.՝ գին

[ծ] Եբր.՝ յորդելով

[կ] Եբր.՝ գայթին

[հ] Կամ՝ Լիպիացիներ

[ձ] Եբր.՝ մէջ պիտի ըլլան

չարագուշակ լուրերը զինք պիտի շփոթեցնեն. ուստի մեծ բարկութեամբ [դ]պիտի երթայ", որպէսզի շատերը բնաջնջէ եւ անճիտէ: 45 Իր պալատին վրաններն [ճ]ծովուն ու փառաւոր սուրբ լերան մէջտեղը պիտի կանգնեցնէ. սակայն իր վախճանին պիտի հասնի, եւ ո՛չ մէկը անոր պիտի օգնէ»:

ՎԱԽՃԱՆԻՆ ԱՏԵՆԸ

12

«Այն ատեն ոտքի պիտի ելլէ Միքայէլ մեծ իշխանաւորը, որ քու ժողովուրդիդ որդիներուն քով կը կենայ, եւ տագնապի ժամանակ մը պիտի ըլլայ, որուն նմանը ազգ ըլլալէն մինչեւ այդ ատեն եղած չէ. այդ ատեն քու ժողովուրդդ պիտի ազատի, այսինքն՝ ո՛վ որ գիրքին մէջ արձանագրուած գտնուի: 2 Երկրագունդի հողին մէջ քնացողներէն շատեր պիտի արթննան, ոմանք յաւիտենական կեանքի համար, ոմանք ալ նախատինքի ու յաւիտենական պժգանքի համար: 3 Ուշիմները երկինքի հաստատութեան ցոլքին պէս պիտի [ա]փայլին, եւ անոնք որ [բ]արդարութեան կ'առաջնորդեն" շատերը՝ աստղերուն պէս, [գ]դարէ դար":

4 «Իսկ դո՛ւն, ո՛վ Դանիէլ, գոցէ՛ այս խօսքերը ու կնքէ՛ գիրքը՝ մինչեւ վախճանին ատենը: Շատերը [դ]պիտի շրջագային", եւ գիտութիւնը պիտի շատնայ»:

5 Ես՝ Դանիէլ կը նայէի, եւ ահա՛ ուրիշ երկու մարդիկ կայնած էին, մէկը՝ գետին մէկ եզերքը, ու միւսը՝ գետին միւս եզերքը: 6 Մէկը ըսաւ այն կտաւ հագած մարդուն, որ գետին ջուրերուն վրայ կը գտնուէր. «Այս սքանչելիքներուն վախճանը [ե]ե՞րբ պիտի հասնի"»: 7 Լսեցի թէ այդ կտաւ հագած մարդը, որ գետին ջուրերուն վրայ կը գտնուէր, իր աջ ձեռքն ու ձախ ձեռքը երկինք բարձրացնելով՝ յաւիտեան ապրողին վրայ երդում ըրաւ թէ [զ]ժամանակ մը, ժամանակներ եւ կէս ժամանակ պիտի տեւէ, ու երբ սուրբ ժողովուրդին [է]զօրութիւնը ամբողջովին [ը]ջախջախուի, այս բոլորը պիտի աւարտին:

8 Ես լսեցի, բայց չհասկցայ, եւ ըսի. «Ո՛վ իմ տէրս, ասոնց վերջաւորութիւնը ի՞նչ պիտի ըլլայ»: 9 Ան պատասխանեց. «Գնա՛, ո՛վ Դանիէլ, քանի որ այս խօսքերը [թ]գոցուած

[դ] Եբր.՝ դուրս պիտի ելլէ

[ճ] Եբր.՝ ծովերուն

[ա] Եբր.՝ ցոլան

[բ] Եբր.՝ կ'արդարացնեն

[գ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[դ] Կամ՝ ուշադրութեամբ պիտի կարդան

[ե] Եբր.՝ մինչեւ ե՞րբ պիտի ըլլայ

[զ] Եբր.՝ սահմանուած ատեն

[է] Եբր.՝ ձեռքը

[ը] Եբր.՝ ջախջախէ, կամ՝ ցրուէ

[թ] Եբր.՝ խցուած

ու կնքուած են մինչեւ վախճանին ատենը: 10 Շատերը պիտի մաքրուին, ճերմկնան եւ փորձարկուին. բայց ամբարիշտները ամբարշտութիւն պիտի գործեն, ու բնա՛ւ ամբարիշտ մը պիտի չհասկնայ, հապա ուշիմնե՛րը պիտի հասկնան: 11 Մշտատեւ զոհին [ժ]դադրած ատենէն մինչեւ աւերող պղծութեան դրուիլը՝ հազար երկու հարիւր իննսուն օր պիտի ըլլայ: 12 Երանի՜ անոր, որ պիտի սպասէ ու հազար երեք հարիւր երեսունհինգ օրուան պիտի հասնի: 13 Բայց դուն գնա՛ մինչեւ վախճանը. արդարեւ պիտի հանգչիս, եւ օրերու վախճանին պիտի կայնիս քու վիճակիդ մէջ»: [ի]

[ժ] Կամ՝ դադրելէն եւ աւերող պղծութեան դրուելու ատենէն

[ի] Յունարէն թարգմանութեան մէջ 13-րդ գլուխ մըն ալ կայ:

ՈՎՍԷԷԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

[ա]Տէրոջ խօսքը, որ Բէերիի որդիին՝ Ովսէէի [բ]ուղղուեցաւ, Յուդայի թագաւորներուն՝ Ոզիայի, Յովաթամի, Աքազի ու Եզեկիայի օրերը, եւ Իսրայէլի թագաւորին՝ Յովասի որդիին Յերոբովամի օրերը.—

ՈՎՍԷԷԻ ԿԻՆՆ ՈՒ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ

2 Ովսէէի միջոցով ուղղուած Տէրոջ խօսքին սկիզբը.— Տէրը Ովսէէի ըսաւ. «Գնա՛, քեզի [գ]պոռնկո՛ղ կին մը ու պոռնկութեա՛ն զաւակներ առ, քանի որ երկիրը Տէրոջմէն հեռանալով՝ չափազանց պոռնկեցաւ»:

3 Ուստի գնաց ու Դաբելայիմի աղջիկը՝ Գոմերը առաւ. ան ալ յղացաւ եւ իրեն որդի մը ծնաւ: 4 Տէրը իրեն ըսաւ. «Անոր անունը Յեզրայէ՛լ կոչէ, որովհետեւ քիչ ատենէն Յեզրայէլի մէջ թափուած արիւնին համար Յէուի տունը պիտի [դ]պատժեմ, եւ Իսրայէլի տան թագաւորութիւնը պիտի դադրեցնեմ: 5 Այդ օրը Յեզրայէլի հովիտին մէջ Իսրայէլի աղեղը պիտի կոտրեմ»:

6 Գոմեր դարձեալ յղացաւ եւ աղջիկ մը ծնաւ: Տէրը իրեն ըսաւ. «Անոր անունը [ե]Լօ-Ռուհամա՛ կոչէ, քանի որ ա՛լ պիտի չգթամ Իսրայէլի տան, [զ]հապա զայն բոլորովին պիտի վերցնեմ": 7 Բայց Յուդայի տան պիտի գթամ, ու զանոնք պիտի փրկեմ Տէրոջմով՝ իրենց Աստուծմով. զանոնք աղեղով, կամ սուրով, կամ պատերազմով, ձիերով կամ ձիաւորներով պիտի չփրկեմ»:

8 Երբ Լօ-Ռուհաման կաթէն կտրեց, դարձեալ յղացաւ եւ որդի մը ծնաւ: 9 Այն ատեն Տէրը ըսաւ. «Անոր անունը [է]Լօ-Ամմի՛ կոչէ, որովհետեւ դուք իմ ժողովուրդս չէք, ու ես ձեր Աստուածը պիտի չըլլամ»:

ԻՍՐԱՅԷԼ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

10 «Սակայն Իսրայէլի որդիներուն թիւը ծովու աւազին պէս պիտի ըլլայ, որ չի չափուիր ու չի համրուիր: Այն տեղը՝ ուր անոնց ըսուեցաւ. “Դուք իմ ժողովուրդս չէք∑, հոն անոնք պիտի կոչուին. “Ապրող Աստուծոյ որդիները∑: 11 Յուդայի որդիներն ու Իսրայէլի որդիները պիտի հաւաքուին, իրենց վրայ [ը]գլխաւոր մը պիտի նշանակեն, ու երկրէն պիտի բարձրանան, քանի որ Յեզրայէլի օրը մեծ պիտի ըլլայ»:

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ պոռնկութեա՛ն

[դ] Եբր.՝ հատուցանեմ

[ե] Այսինքն՝ Գթութիւն չգտած

[զ] Կամ՝ որ անոնց տակաւին ներեմ

[է] Այսինքն՝ Ոչ իմ ժողովուրդս

[ը] Եբր.՝ միակ գլխաւոր

ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԳՈՄԵՐԸ ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

2

Ձեր եղբայրներուն [ա]Ամմի՛ ըսէք,
Ու ձեր քոյրերուն՝ [բ]Ռուհամա:
2 Դա՛տ վարեցէք ձեր մօր հետ, դա՛տ վարեցէք,
Քանի որ ան իմ կինս չէ,
Ու ես անոր ամուսինը չեմ:
Ան իր երեսէն թող հեռացնէ իր պոռնկութիւնները,
Եւ իր ծիծերուն մէջէն՝ իր շնութիւնները,
3 Որ զինք հանուեցնելով չմերկացնեմ,
Իր ծնունդին օրուան պէս [գ]չթողում,
Զինք անապատի [դ]չվերածեմ,
Անջրդի երկիր [ե]չդարձնեմ,
Ու ծարաւով չմեռցնեմ:
4 Անոր որդիներուն պիտի չգթամ,
Քանի որ անոնք պոռնկութեան որդիներ են:
5 Արդարեւ անոնց մայրը պոռնկեցաւ,
Զանոնք յղացողը ինքզինք [զ]խայտառակեց,
Որովհետեւ ըսաւ. «Իմ հոմանիներուս պիտի հետեւիմ,
Որոնք իմ հացս, ջուրս, բուրդս եւ վուշս,
Իւղս ու խմելիքներս կու տան ինծի»:
6 Հետեւաբար ահա՛ ես փուշերով պիտի փակեմ [է]իր ճամբան՝.
Զայն պիտի ցանկապատեմ,
Որպէսզի իր շաւիղները չգտնէ:
7 Ան իր հոմանիները պիտի հետապնդէ, սակայն անոնց պիտի չհասնի.
Զանոնք պիտի փնտռէ, բայց պիտի չգտնէ.
Ուստի պիտի ըսէ. «Երթամ եւ առաջին ամուսինիս վերադառնամ,
Քանի որ այն ատեն աւելի լաւ վիճակի մէջ էի՝ քան հիմա»:
8 Ան գիտակցած չէր թէ ե՛ս իրեն կու տայի ցորենը, քաղցուն ու իւղը.
Ե՛ս կը շատցնէի իր արծաթն ու ոսկին,
Որոնք Բահաղի [ը]ընծայեցին:

[ա] Այսինքն՝ Իմ ժողովո՛ւրդս

[բ] Այսինքն՝ Գթութիւն գտած

[գ] Եբր.՝ չդնեմ

[դ] Եբր.՝ չընեմ

[ե] Եբր.՝ չընեմ

[զ] Եբր.՝ ամօթահար ըրաւ

[է] Եբր.՝ քու ճամբադ

[ը] Կամ՝ գործածեցին

9 Հետեւաբար պիտի վերադառնամ եւ իմ ցորենս իր ատենին ետ պիտի առնեմ,
Ու քաղցուս՝ իր եղանակին,
Եւ անոր մերկութիւնը ծածկող բուրդս ու վուշս պիտի վերստանամ:
10Հիմա անոր հոմանիներուն ᵃառջեւ
Իր անարգանքը պիտի յայտնեմ,
Եւ ո՛չ մէկը զինք իմ ձեռքէս պիտի ազատէ:
11 Անոր ամբողջ բերկրանքը,
Անոր տօները, ᵇամսագլուխներն ու Շաբաթները
Եւ բոլոր հանդիսութիւնները պիտի դադրեցնեմ:
12 Պիտի աւերեմ անոր որթատունկերն ու թզենիները,
Որոնց համար կ'ըսէր. "Ասոնք հոմանիներուս ինծի տուած վարձատրութիւններն են∑.
Անտառի պիտի վերածեմ զանոնք,
Եւ դաշտի գազանները պիտի ուտեն զանոնք:
13 ᶜՋայն պիտի պատժեմ" այն օրերուն համար՝
Որոնց մէջ ան Բահաղներուն խունկ կը ծխէր,
Իր օղերով ու մանեակներով կը զարդարուէր
Եւ իր հոմանիներուն կը հետեւէր,
Ու զիս կը մոռնար», կը պատգամէ Տէրը:

ՏԷՐՈՋ ՍԷՐԸ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

14 «Հետեւաբար ահա՛ ե՛ս զայն պիտի հրապուրեմ,
Զայն անապատը պիտի տանիմ,
Եւ անոր ᵈքաղցրութեամբ պիտի խօսիմ:
15 Անկէ պիտի տամ անոր իր այգիները,
Եւ Աքովրի հովիտը՝ իբր յոյսի դուռ.
Ու հոն պիտի ᵉերգէ իր երիտասարդութեան օրերուն պէս,
Եգիպտոսի երկրէն բարձրացած օրուան պէս:
16Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Զիս պիտի կոչես. "Իմ ամուսի՛նս∑,
Եւ անգա՛մ մըն ալ զիս պիտի չկոչես. "Իմ ᶠԲահա՛ղս∑:
17 Անոր բերանէն Բահաղներու անունները պիտի ջնջեմ.
Անոնք անգա՛մ մըն ալ պիտի չյիշատակուին իրենց անուններով:
18 Անոնց համար այդ օրը ուխտ պիտի կնքեմ
Դաշտի գազաններուն հետ, երկինքի թռչուններուն հետ,

ᵃ Եբր.՝ աչքերուն

ᵇ Եբր.՝ նոր լուսինները

ᶜ Եբր.՝ Անոր պիտի հատուցանեմ

ᵈ Եբր.՝ սիրտին

ᵉ Եբր.՝ պատասխանելով երգէ

ᶠ Այսինքն՝ տէրս

Եւ գետինի սողուններուն հետ:
Երկրէն աղեղը, սուրն ու պատերազմը պիտի [կ]վերցնեմ,
Եւ զանոնք ապահովութեամբ պիտի պառկեցնեմ:
19 Քեզ յաւիտենապէս ինծի պիտի նշանեմ.
Քեզ արդարութեամբ, իրաւունքով,
Կարեկցութեամբ ու գթութեամբ ինծի պիտի նշանեմ.
20 Այո՛, քեզ հաւատարմութեամբ ինծի պիտի նշանեմ,
Եւ Տէրը պիտի ճանչնաս:
21 Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,– պիտի պատասխանեմ,
Երկինքի **ակնկալութեան** պիտի պատասխանեմ,
Ան ալ երկրի **ակնկալութեան** պիտի պատասխանէ.
22 Երկիրը ցորենով, քաղցուով ու իւղով պիտի պատասխանէ,
Եւ անոնք [հ]Յեզրայէլի **ակնկալութեան** պիտի պատասխանեն:
23 Զայն ինծի համար երկրի վրայ պիտի սերմանեմ,
Ու [ձ]Լօ-Ռուհամայի պիտի գթամ,
Եւ [ղ]Լօ-Ամմիի պիտի ըսեմ. "Դուն իմ ժողովո՛ւրդս ես∑.
Ան ալ **ինծի** պիտի պատասխանէ. "Իմ Աստուա՛ծս ես∑»:

ՈՎՍԷԷ ԵՒ ԱՆԶԱՒԱՏԱՐԻՄ ԿԻՆԸ

3

Յետոյ Տէրը ինծի ըսաւ. «Դա՛րձեալ գնա, **իր** [ա]հոմանիէն սիրուած շնացեալ կին մը սիրէ, ինչպէս Տէրը Իսրայէլի որդիները կը սիրէ, թէեւ անոնք ուրիշ աստուածներու կը դառնան եւ չամիչով կարկանդակներ կը սիրեն»: 2 Ուստի զայն ինծի [բ]առի տասնհինգ **սիկղ** արծաթով ու մէկուկէս քոռ գարիով, 3 եւ անոր ըսի. «Երկար ժամանակ **հաւատարի՛մ** կեցիր ինծի հանդէպ. մի՛ պոռնկիր, **ուրիշ** մարդու մի՛ ըլլար: Ե՛ս ալ **նոյնպէս** պիտի ըլլամ քեզի հանդէպ»:

4 Արդարեւ Իսրայէլի որդիները երկար ժամանակ պիտի մնան առանց թագաւորի, առանց իշխանաւորի, առանց զոհի, առանց արձանի, առանց [գ]եփուտի եւ [դ]ընտանեկան կուռքերու": 5 Վերջաւորութեան՝ Իսրայէլի որդիները պիտի վերադառնան ու փնտռեն Տէրը՝ իրենց Աստուածը, եւ իրենց Դաւիթ թագաւորը. վերջին օրերը վախով պիտի **դառնան** Տէրոջ ու անոր բարութեան:

[կ] **Եբր.՝** կոտրեմ

[հ] **Այսինքն՝** Աստուծոյ սերմանածին

[ձ] **Այսինքն՝** գթութիւն չգտածին

[ղ] **Այսինքն՝** իմ ժողովուրդս չեղողին

[ա] **Եբր.՝** բարեկամէն

[բ] **Եբր.՝** գնեցի

[գ] **Հոս՝** պաշտամունքի առարկայի

[դ] **Եբր.՝** թերափիմի

ՏԷՐԸ Կ՚ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ

4

Մտի՛կ ըրէք Տէրոջ խօսքը, ո՛վ Իսրայէլի որդիներ,
Քանի որ Տէրը երկրին բնակիչներուն հետ վէճ ունի.
Արդարեւ երկրին մէջ ճշմարտութիւն չկայ, կարեկցութիւն չկայ,
Աստուծոյ ճանաչումը չկայ:
2 [ա]Երդումը, ուրացումը եւ մարդասպանութիւնը,
Գողութիւնն ու շնութիւնը շատցած են.
Թափուած արիւնները արիւններու կը [բ]խառնուին:
3 Հետեւաբար երկիրը պիտի սգայ,
Եւ անոր բոլոր բնակիչները պիտի ուժաթափին
Դաշտի գազաններուն ու երկինքի թռչուններուն հետ.
Ծովուն ձուկերն ալ պիտի [գ]անհետանան:

ՏԷՐԸ Կ՚ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

4 Սակայն ո՛չ մէկը թող վիճի, ո՛չ մէկը թող կշտամբէ,
Որովհետեւ քու ժողովուրդդ քահանային հետ վիճողներու պէս է:
5 Ուստի դուն ցերեկը պիտի գայթիս,
Ու մարգարէն ալ քեզի հետ գիշերը պիտի գայթի,
Եւ քու մայրդ պիտի բնաջնջեմ:
6 Իմ ժողովուրդս ճանաչում չունենալուն համար բնաջնջուեցաւ.
Քանի դուն ճանաչումը մերժեցիր,
Ես ալ քեզ պիտի մերժեմ, որպէսզի անգամ մըն ալ ինծի քահանայ չըլլաս:
Քանի քու Աստուծոյդ օրէնքը մոռցար,
Ես ալ քու որդիներդ պիտի մոռնամ:
7 Անոնք որչափ բազմացան,
Այնչափ ինծի դէմ մեղանչեցին.
Ուստի անոնց փառքը անարգանքի պիտի փոխեմ:
8 Անոնք իմ ժողովուրդիս [դ]մեղքով կը սնանին՝,
Եւ իրենց անձը անոր անօրէնութեան կը հանդուրժէ:
9 Ուրեմն ինչպէս ժողովուրդին՝ նոյնպէս ալ քահանային պիտի ըլլայ.
Իրենց [ե]ընթացքին համեմատ պիտի [զ]պատժեմ զանոնք,
Իրենց արարքներուն փոխարէնը պիտի հատուցանեմ անոնց:

[ա] Եբր.՝ Անէծքով երդումը

[բ] Եբր.՝ դպչին

[գ] Եբր.՝ հաւաքուին

[դ] Եբր.՝ մեղքը կ՚ուտեն

[ե] Եբր.՝ ճամբաներուն

[զ] Եբր.՝ հատուցանեմ

10 Պիտի ուտեն, բայց պիտի չկշտանան.
Պիտի պոռնկին, սակայն պիտի [է]չբարգաւաճին.
Որովհետեւ Տէրոջ ուշադիր ըլլալը թողուցին:

ՏԷՐԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

11 Պոռնկութիւնը, գինին ու քաղցուն
[ը]Խելքը կը կորսնցնեն":
12 Իմ ժողովուրդս իր փայտին խորհուրդ կը հարցնէ,
Եւ իր գաւազանը իրեն կ'իմացնէ.
Արդարեւ պոռնկութեան ոգին զանոնք մոլորեցուց,
Իրենց Աստուծմէն հեռանալով պոռնկեցան:
13 Լեռներուն գագաթը զոհ կը մատուցանեն,
Բլուրներուն վրայ խունկ կը ծխեն՝ կաղնիի, կաղամախիի ու բեւեկնիի տակ,
Որովհետեւ անոնց հովանին [թ]հաճելի է.
Հետեւաբար ձեր աղջիկները կը պոռնկին,
Ու ձեր հարսերը շնութիւն կ'ընեն:
14 Ձեր աղջիկները պիտի չպատժեմ՝ երբ պոռնկին,
Ո՛չ ալ ձեր հարսերը՝ երբ շնութիւն ընեն,
Քանի որ հայրերը իրե՛նք պոռնիկներուն հետ կը մեկուսանան,
Ու [ժ]բոզերուն հետ կը զոհեն.
Ուստի անխելք ժողովուրդը պիտի տապալի:
15 Թէպէտ դուն կը պոռնկիս, ո՛վ Իսրայէլ,
Գոնէ Յուդա թող յանցաւոր չըլլայ.
Գաղգաղա մի՛ մտնէք, Բեթաւան մի՛ բարձրանաք,
Ու երդում մի՛ ընէք՝ ըսելով. «Տէրը կ'ապրի»:
16 Արդարեւ Իսրայէլ ստամբակ երինջի պէս ապստամբեր է.
Հիմա Տէրը [ի]պիտի արածէ" զանոնք ընդարձակ տեղ մը՝ գառներու պէս:
17 Եփրեմ կուռքերու յարած է.
Ձգէ՛ զինք:
18 Անոնց գինարբուքը [լ]ապականած է.
Պոռնկութեան անձնատուր կ'ըլլան.
Անարգա՛նք անոնց [խ]իշխանաւորներուն,

[է] Կամ՝ չշատնան

[ը] Եբր.՝ Սիրտը կ'առնեն

[թ] Եբր.՝ լաւ

[ժ] Եբր.՝ վերապահուած կիներուն (այսինքն՝ կռապաշտական պոռնկութեան վերապահուած)

[ի] Կամ՝ միթէ պիտի արածէ՞

[լ] Եբր.՝ այլասերած

[խ] Եբր.՝ վահաններուն

Որոնք կը սիրեն ըսել. «Տուէ՛ք»:
19Հովը զինք իր թեւերուն վրայ պիտի փաթթէ,
Եւ անոնք իրենց զոհերուն համար պիտի ամչնան:

5

Լսեցէ՛ք ասիկա, ո՛վ քահանաներ.
Ուշադի՛ր եղէք, ո՛վ Իսրայէլի տունը.
Ունկնդրեցէ՛ք, ո՛վ թագաւորին տունը:
Արդարեւ ձեզի դէմ դատավճիռ կայ,
Որովհետեւ դուք վարմ եղաք Մասփայի մէջ,
Ու տարածուած ցանց՝ Թաբորի վրայ:
2 Մոլորածները [ա]զոհեր մորթելով մեղքի մէջ խորասուզուեցան",
[բ]Թէպէտ ես անոնց բոլորին խրատ կու տայի":
3 Ես Եփրեմը կը ճանչնամ,
Եւ Իսրայէլ ինծմէ ծածկուած չէ.
Արդարեւ հիմա, ո՛վ Եփրեմ, դուն կը պոռնկիս,
Իսրայէլ [գ]պապականած է:

ՈՎՍԷԷ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԵՆԷ

4 Անոնց արարքները իրենց չեն թոյլատրեր
Որ իրենց Աստուծոյն վերադառնան,
Քանի որ անոնց մէջ պոռնկութեան ոգի կայ
Եւ Տէրը չեն ճանչնար:
5 Իսրայէլի ամբարտաւանութիւնը իր երեսին դէմ կը վկայէ.
Իսրայէլ ու Եփրեմ իրենց անօրէնութեամբ պիտի գայթին,
Յուդա ալ անոնց հետ պիտի գայթի:
6 Անոնք իրենց ոչխարներով եւ արջառներով
Տէրը փնտռելու պիտի երթան, բայց պիտի չգտնեն.
Ինք անոնցմէ [դ]հեռացաւ:
7 Անոնք Տէրոջ անհաւատարիմ եղան,
Որովհետեւ [ե]պօրինի զաւակներ" ծնան.
Հիմա [զ]մէկ ամսուան մէջ պիտի սպառին"
Իրենց ժառանգութեան բաժիններով:

[ա] Կամ՝ խորունկ փոս մը փորեցին

[բ] Կամ՝ Ուստի ես անոնց բոլորին պատիժ պիտի տամ

[գ] Եբր.՝ անմաքուր եղած

[դ] Եբր.՝ ազատեցաւ

[ե] Եբր.՝ օտար որդիներ

[զ] Եբր.՝ մէկ ամիսը զանոնք պիտի սպառէ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՅՈՒԴԱՅԻ ԵՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԻՋԵՒ

8 Գաբաայի մէջ շեփո՛ր հնչեցուցէք,
Եւ Ռամայի մէջ՝ փող.
Բեթաւանի մէջ [ե]գոչեցէ՛ք,
Քու ետեւէդ, ո՛վ Բենիամին:
9 Կշտամբանքի օրը Եփրեմ ամայի պիտի ըլլայ.
Իսրայէլի տոհմերուն մէջ [ը]ստոյգը կը գիտցնեմ:
10 Յուդայի իշխանաւորները սահմանաքար տեղափոխողներու պէս եղան.
Անոնց վրայ իմ ցասումս ջուրի պէս պիտի թափեմ:
11 Եփրեմ հարստահարուած ու դատավճիռով ջախջախուած է,
Քանի որ կամապաշտութեամբ [թ]ունայնութեան հետեւեցաւ:
12 Ուստի ես ցեցի պէս պիտի ըլլամ Եփրեմի,
Եւ փտութեան պէս՝ Յուդայի տան:
13 Երբ Եփրեմ իր հիւանդութիւնը տեսաւ, ու Յուդա՝ իր վէրքը,
Եփրեմ Ասորեստան գնաց,
Եւ [ժ]Յարեբ թագաւորին պատգամաւորներ ղրկեց.
Բայց ան չի կրնար ձեզ բուժել ու ձեր վէրքը առողջացնել:
14 Արդարեւ ես [ի]մռնչող առիւծի՝ պէս պիտի ըլլամ Եփրեմի,
Եւ առիւծի կորիւնի պէս՝ Յուդայի տան.
Ե՛ս, ե՛ս պիտի բզքտեմ, ու պիտի երթամ.
Պիտի տանիմ, եւ ո՛չ մէկ ազատող պիտի ըլլայ:
15 Ես պիտի երթամ, իմ տեղս պիտի վերադառնամ,
Մինչեւ որ անոնք իրենց յանցաւոր ըլլալը խոստովանին ու երեսս խնդրեն:
Իրենց տագնապին մէջ [լ]փութով զիս պիտի փնտռեն եւ ըսեն.

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԿԵՂԾ ԶՂՋՈՒՄԸ

6

«Եկէ՛ք, Տէրո՛ջ վերադառնանք,
Քանի որ ի՛նք բզքտեց, եւ ի՛նք մեզ պիտի բուժէ.
Ի՛նք զարկաւ, եւ ի՛նք մեր վէրքերը պիտի փաթթէ:
2 Երկու օրէն մեզ պիտի վերապրեցնէ,
Երրորդ օրը մեզ պիտի կանգնեցնէ,
Եւ անոր առջեւ պիտի ապրինք:
3 Տէրը պիտի ճանչնանք, ու զայն ճանչնալու հետամուտ պիտի ըլլանք.

[ե] Կամ՝ գոռացուցէ՛ք

[ը] Եբր.՝ ճշմարիտը

[թ] Եբր.՝ մարդկային պատուէրի

[ժ] Կամ՝ մեծ

[ի] Կամ՝ վագրի

[լ] Եբր.՝ արշալոյսին

Անոր ելքը արշալոյսի պէս [ա]որոշ է.
Ան մեզի պիտի գայ տեղատարափի պէս,
Երկիրը թրջող [բ]վերջին անձրեւին" պէս»:
4 Քեզի ի՞նչ ընեմ, ո՛վ Եփրեմ,
Քեզի ի՞նչ ընեմ, ո՛վ Յուդա.
Որովհետեւ ձեր բարեպաշտութիւնը առտուան ամպին պէս է,
Կանուխ իջած ցօղին պէս՝ որ [գ]կ'անհետանայ:
5 Հետեւաբար մարգարէներուն ձեռքով զանոնք կոփեցի,
Բերանիս խօսքերով զանոնք մեռցուցի,
Որպէսզի [դ]իմ դատաստաններս" լոյսի պէս [ե]ծագին:
6 Արդարեւ ես կարեկցութենէ կ'ախորժիմ, եւ ո՛չ թէ զոհէ,
Ու ողջակէզներէն աւելի՝ Աստուծոյ ճանաչումէն:
7 Իսկ անոնք [զ]Ադամի պէս ուխտը անտեսեցին,
Ինծի անհաւատարիմ եղան:
8 Գաղաադ անօրէնութիւն գործողներու քաղաք է,
Արիւնի հետքերով լեցուն է:
9 Ինչպէս աւազակներու գունդերը
Մարդու համար [է]դարանակալ կ'ըլլան",
Նոյնպէս քահանաներուն [ը]խումբը
Սիւքէմի ճամբային մէջ կը սպաննէ,
Որովհետեւ լրբութիւն կը գործէ:
10 Իսրայէլի տան մէջ քստմնելի բաներ տեսայ.
Եփրեմի պոռնկութիւնները հո՛ն են,
Իսրայէլ [թ]պղծուեցաւ:
11 Քեզի՛ ալ հունձք մը [ժ]պատրաստուած է, ո՛վ Յուդա,
Երբ իմ ժողովուրդս գերութենէն վերադարձնեմ:

7

[ա] Եբր.՝ հաստատ

[բ] Եբր.՝ վերջին անձրեւին եւ առաջին անձրեւին

[գ] Եբր.՝ կ'երթայ

[դ] Կամ՝ քու դատաստաններդ

[ե] Եբր.՝ դուրս ելլեն

[զ] Կամ՝ ուրիշ մարդոց

[է] Եբր.՝ կը սպասեն

[ը] Եբր.՝ ընկերակցութիւնը

[թ] Եբր.՝ անմաքուր եղաւ

[ժ] Եբր.՝ դրուած

ՈՎՍԷԷԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ Իսրայէլը պիտի բուժէի,
Եփրեմի անօրէնութիւնը
Եւ Սամարիայի չարութիւնները յայտնուեցան:
Արդարեւ անոնք կեղծիքով կը վարուին.
Գողը տուներէն ներս կը մտնէ,
Իսկ դուրսը աւազակներու գունդը կը [ա]կողոպտէ:
2 Անոնք [բ]չեն մտածեր՝
Թէ ես իրենց ամբողջ չարութիւնը կը յիշեմ.
Հիմա անոնց արարքները զիրենք կը շրջապատեն,
Անոնք իմ [գ]առջեւս են:

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

3 Իրենց չարութեամբ թագաւորը կ’ուրախացնեն,
Եւ իրենց խարդախութիւններով՝ իշխանաւորները:
4 Բոլորն ալ շնացողներ են՝
Հացագործէն վառուած փուռի պէս.
Ան կրակը արծարծելէն կը դադրի՝
Խմորի զանգուածը շաղելէն ետք, մինչեւ որ ան խմորուի:
5 Մեր թագաւորին տարեդարձին օրը,
Իշխանաւորները գինիին [դ]խանդավառութենէն [ե]հիւանդացան.
Ան իր ձեռքը ծաղրողներուն երկարեց:
6 Արդարեւ՝ դարան մտած ըլլալով՝
Անոնք իրենց սիրտը փուռի պէս [զ]պատրաստեցին.
Անոնց [է]հացագործը ամբողջ գիշերը կը քնանայ,
Առտուն փուռը կրակի բոցի պէս կը վառի:
7 Բոլորն ալ փուռի պէս տաքցան,
Եւ իրենց դատաւորները սպառեցին.
Անոնց բոլոր թագաւորները տապալեցան.
Անոնցմէ ո՛չ մէկը ինծի կը գոչէ:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ

8 Եփրեմ ժողովուրդներուն հետ [ը]խառնուեցաւ.

[ա] Եբր.՝ մերկացնէ

[բ] Եբր.՝ իրենց սիրտին մէջ չեն ըսեր

[գ] Եբր.՝ երեսիս դիմաց

[դ] Եբր.՝ տաքութենէն

[ե] Կամ՝ զայն հիւանդացուցին

[զ] Եբր.՝ մօտեցուցին

[է] Կամ՝ բարկութիւնը

Եփրեմ չդարձուած շօթի պէս է:
9 Օտարները անոր ոյժը սպառեցին, իսկ ինք չի գիտեր.
Նոյնիսկ ճերմակ մազեր [բ]բուսած են գլուխին վրայ", բայց ինք չի գիտակցիր:
10 Իսրայէլի ամբարտաւանութիւնը իր երեսին դէմ կը վկայէ,
Սակայն անոնք չեն վերադառնար Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն,
Ձայն չեն փնտռեր՝ հակառակ այս բոլորին:
11 Նաեւ Եփրեմ միամիտ եւ [գ]անխելք աղաւնիի պէս եղաւ.
Եգիպտոսը օգնութեան կը կանչեն, Ասորեստան կ'երթան:
12 Երբ անոնք երթան, անոնց վրայ իմ ցանցս պիտի տարածեմ.
Զանոնք պիտի իջեցնեմ՝ երկինքի թռչուններուն պէս.
Զանոնք պիտի պատժեմ, ինչպէս իրենց համայնքը [դ]ազդարարուեր է:
13 Վա՜յ անոնց, որովհետեւ ինծմէ փախան.
Կործանո՜ւմ պիտի հասնի անոնց վրայ, որովհետեւ ինծի դէմ յանցանք գործեցին:
Թէեւ ես զանոնք փրկեցի,
Իրենք ինծի դէմ սուտ խօսեցան:
14 Երբ իրենց անկողինին վրայ կը գոռային,
Իրենց սիրտով ինծի չաղաղակեցին:
Անոնք ցորենի ու քաղցուի համար կը զինակցին,
Սակայն ինծմէ կը հեռանան:
15 Թէպէտ զանոնք խրատեցի
Եւ անոնց բազուկները ուժովցուցի,
Իրենք չարիք կը [ե]նիւթեն ինծի դէմ:
16 Անոնք կը վերադառնան, բայց, ո՛չ Ամենաբարձրին.
Խաբեբայ աղեղի պէս են:
Անոնց իշխանաւորները իրենց լեզուին անպատկառութեան համար սուրով պիտի իյնան.
Ասիկա զանոնք ծաղրանքի առարկայ պիտի ընէ Եգիպտոսի երկրին մէջ:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՅԱՆԴԻՄԱՆԷ ԻՍՐԱՅԷԼԸ՝ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

8

Շեփորը [զ]բերա՛նդ դիր.
Թշնամին կը խոյանայ Տէրոջ տան վրայ՝ արծիւի պէս,
Քանի որ իմ ուխտս անտեսեցին
Եւ իմ օրէնքիս դէմ յանցանք գործեցին:
2 Իսրայէլ ինծի կ'աղաղակէ.

[ա] Եբր.՝ ինքզինք շաղեց

[բ] Եբր.՝ ցանուած են իր վրայ

[գ] Եբր.՝ անսիրտ

[դ] Եբր.՝ լսեր

[ե] Եբր.՝ հնարեն

[զ] Եբր.՝ քիմքդ

«Իմ Աստուա՛ծս, մենք քեզ կը ճանչնա՛նք»:
3 Իսրայէլ բարին մերժեց.
Թշնամին զինք պիտի հետապնդէ:
4 Անոնք թագաւորներ նշանակեցին, բայց ինձմով չէր.
Իշխանաւորներ նշանակեցին, սակայն զանոնք չէի ճանչնար:
Իրենց արծաթով ու ոսկիով իրենց կուռքեր կերտեցին,
Որպէսզի բնաջնջուին:
5 Քու հորթդ մերժուեցաւ, ո՛վ Սամարիա.
Իմ բարկութիւնս անոնց դէմ բորբոքեցաւ.
Մինչեւ ե՞րբ պիտի չկարենան անմեղ ըլլալ:
6 Արդարեւ ասիկա ալ Իսրայէլէն է.
Արհեստաւո՛րը կերտեց զայն, ուրեմն Աստուած չէ.
Հետեւաբար Սամարիայի հորթը կտոր-կտոր պիտի ըլլայ:
7 Քանի հով սերմանեցին, փոթորիկ պիտի հնձեն.
Ան հասուն ցորեն չունի.
Եթէ բուսնի՝ ալիւր պիտի չտայ.
Ու եթէ տայ՝ օտարները պիտի ուտեն զայն:
8 Իսրայէլ կլլուեցաւ.
Հիմա ազգերուն մէջ անբաղձալի իրի պէս պիտի ըլլան:
9 Արդարեւ անոնք առանձնակեաց վայրենի իշու պէս Ասորեստան գացին.
Եփրեմ հոմանիներ պարգեւատրեց:
10 Թէպէտ իրենք ազգերը պարգեւատրեցին, ես հիմա զանոնք պիտի հաւաքեմ.
Իշխանաւորներու թագաւորին բեռէն պիտի սկսին քիչ մը [բ]հանգստանալ.
11 Արդարեւ Եփրեմ բագիններէը բազմապատկեց՝ մեղանչելու համար,
Եւ այդ բագինները իրեն համար մեղանչելու պատճառ եղան:
12 Իմ օրէնքիս բիւրաւոր կանոնները գրեցի անոր,
Սակայն օտար բանի պէս սեպուեցան:
13 Իմ ընծաներուս զոհերուն համար՝
Անոնք միս կը զոհեն, ու զայն կ՛ուտեն,
Բայց Տէրը անոնց չի հաւանիր:
Հիմա իրենց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ
Եւ իրենց մեղքերը պիտի հատուցանէ.
Անոնք Եգիպտոս պիտի վերադառնան:
14 Արդարեւ Իսրայէլ իր Արարիչը մոռցաւ, ու [գ]մեհեաններ կառուցանեց.
Յուդա պարսպապատ քաղաքները շատցուց,
Բայց ես անոր քաղաքներուն վրայ կրակ պիտի թափեմ,
Եւ անոր պալատները պիտի սպառէ:

ՈՎՍԷԷ Կ՛ԻՄԱՑՆԷ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՊԱՏԻԺԸ

9

Մի՛ խայտար եւ մի՛ ուրախանար ժողովուրդներուն պէս, ո՛վ Իսրայէլ,
Քանի որ քու Աստուծմէդ հեռանալով պոռնկեցար:

[բ] Կամ՝ տառապիլ

[գ] Կամ՝ պալատներ

Ամէն ցորենի կալի վրայ պոռնկութեան վարձատրութիւնը սիրեցիր:
2 Կալն ու հնձանը զանոնք պիտի չսնուցանեն,
Եւ քաղցուն [ա]հոն պիտի [բ]խաբէ:
3 Անոնք Տէրոջ երկրին մէջ պիտի չբնակին,
Հապա Եփրեմ Եգիպտոս պիտի վերադառնայ,
Ու Ասորեստանի մէջ անմաքուր բաներ պիտի ուտեն:
4 Տէրոջ [գ]գինիի նուէր պիտի չընծայեն",
Իրեն հաճելի պիտի չըլլան անոնք.
Անոնց զոհերը սգաւորներու հացին պէս պիտի ըլլան իրենց,
Բոլոր զայն ուտողները պիտի պղծուին.
Արդարեւ անոնց հացը իրենց անձերուն համար է,
Տէրոջ [դ]տունը պիտի չմտնէ:
5 Ի՞նչ պիտի ընէք հանդիսութեան օրը,
Տէրոջ տօնին օրը:
6 Արդարեւ ահա՛ կործանումէն փախչելով կ'երթան.
Եգիպտոս զանոնք պիտի հաւաքէ,
Մեմփիս զանոնք պիտի թաղէ:
[ե]Եկքանը պիտի տիրանայ անոնց արծաթէ ցանկալի առարկաներուն.
[զ]Մոշենիներ պիտի բուսնին անոնց վրաններուն մէջ:
7 [է]Պատիժի օրերը հասան,
Հատուցումի օրերը հասան,
Իսրայէլ պիտի գիտնայ:
Քու անօրէնութեանդ շատութեան
Եւ քու մեծ [ը]ընդդիմութեանդ համար՝
Մարգարէն յիմար եղաւ, ու [թ]ներշնչուած մարդը՝ խելագար:
8 Եփրեմի դէտը իմ Աստուծոյս քով է.
Մարգարէն իր բոլոր ճամբաներուն վրայ թռչնորսի վարմ է.
Իր Աստուծոյն տան մէջ ընդդիմութեան պատճառ կ'ըլլայ:
9 Գաբաայի օրերուն պէս [ժ]չափազանց ապականեցան.

[ա] Եբր.՝ անոր մէջ

[բ] Եբր.՝ խարդախէ

[գ] Եբր.՝ գինի պիտի չթափեն

[դ] Այսինքն՝ տաճարը

[ե] Փշոտ թուփ մը

[զ] Փշոտ թուփ մը

[է] Եբր.՝ Այցելութեան, կամ՝ Հատուցումի

[ը] Եբր.՝ ատելութեանդ

[թ] Եբր.՝ հոգիի

[ժ] Եբր.՝ խորապէս

Անոնց անօրէնութիւնը պիտի յիշէ,
Անոնց մեղքերը պիտի հատուցանէ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԵՂՔԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

10 Իսրայէլը գտայ՝ անապատի մէջ եղող խաղողի պէս,
Ձեր հայրերը տեսայ՝ թզենիին կանխահաս – առաջին – պտուղին պէս,
Սակայն անոնք Բահաղ-Փեգոր գացին,
Իրենք զիրենք այդ ամօթալի կուռքին [ի]նուիրաբերեցին,
Եւ իրենց սիրածին պէս իրենք ալ պիղծ եղան:
11 Ինչ կը վերաբերի Եփրեմի, անոնց փառքը
Թռչունի պէս պիտի թռչի,
Ծնունդէն, [լ]արգանդէն ու յղութենէն ի վեր:
12 Թէեւ իրենց որդիները մեծցնեն,
Զանոնք պիտի յափշտակեմ մինչեւ որ ո՛չ մէկը մնայ.
Նաեւ վա՜յ անոնց, երբ անոնցմէ հեռանամ:
13 Եփրեմ ալ, ինչպէս Տիւրոսը տեսայ, [խ]հաճելի վայր մը տնկուած էր.
Բայց Եփրեմ իր որդիները դուրս պիտի հանէ՝ ջարդուելու:
14 Տո՛ւր անոնց, ո՛վ Տէր. ի՞նչ պիտի տաս.
Վիժո՛ղ արգանդ եւ չո՛ր ծիծեր տուր անոնց:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

15 Անոնց ամբողջ չարութիւնը Գաղգաղայի մէջ է.
Արդարեւ հոն զանոնք ատեցի:
Անոնց չար արարքներուն պատճառով
Զանոնք իմ տունէս պիտի վռնտեմ.
Զանոնք անգա՛մ մըն ալ պիտի չսիրեմ:
Անոնց բոլոր իշխանաւորները ապստամբներ են:
16 Եփրեմ զարնուեցաւ.
Անոնց արմատը չորցաւ, պտուղ պիտի չտան:
Նոյնիսկ եթէ անոնք ծնանին,
Անոնց արգանդին ցանկալի պտուղը պիտի մեռցնեմ:
17 Իմ Աստուածս զանոնք պիտի մերժէ,
Քանի որ իրեն մտիկ չըրին.
Ուստի ազգերուն մէջ թափառական պիտի ըլլան:

ՄԱՐԳԱՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՄԱՍԻՆ

10

Իսրայէլ բազմաճիւղ որթատունկ մըն է,

[ի] Եբր.՝ անջատեցին

[լ] Եբր.՝ փորէն

[խ] Եբր.՝ վայելուչ

Իրեն [ա]համեմատ պտուղ կը բերէ.
Իր պտուղին առատութեան չափ բագինները բազմապատկեց,
Իր երկրին [բ]գեղեցկութեան համեմատ արձանները [գ]գեղեցկացուց:
2 Անոնց սիրտը [դ]փոփոխական է. հիմա յանցաւոր պիտի սեպուին:
[ե]Տէրը անոնց բագինները պիտի փլցնէ,
Անոնց արձանները պիտի կործանէ:
3 Արդարեւ հիմա պիտի ըսեն.
«Մենք թագաւոր չունինք,
Քանի որ Տէրոջմէն չվախցանք.
Թագաւորը մեզի ի՞նչ պիտի կարենայ ընել»:
4 Խօսքեր կ’արտասանեն, երբ ուխտ կնքեն՝ սուտ [զ]երդում կ’ընեն.
Ուստի դատավճիռը թունաւոր խոտի պէս պիտի բուսնի արտին ակօսներուն մէջ:
5 Սամարիայի բնակիչները Բեթաւենի հորթերուն համար պիտի վախնան.
Արդարեւ անոր ժողովուրդը [է]կուռքին վրայ պիտի սգայ,
Եւ անոր քուրմերը անոր փառքին համար պիտի [ը]դողան,
Քանի որ ան իր քովէն փոխադրուեցաւ:
6 Ան ալ Ասորեստան պիտի տարուի՝
Իբր ընծայ [թ]Յարեբ թագաւորին:
Եփրեմ ամօթ պիտի [ժ]զգայ,
Եւ Իսրայէլ իր ծրագիրէն պիտի ամչնայ:
7 [ի]Սամարիա իր թագաւորով՝ պիտի բնաջնջուի
Ջուրի մակերեսին վրայ եղող փրփուրի պէս:
8 Աւէնի բարձր տեղերը – Իսրայէլի մեղքը – պիտի կործանին.
Անոնց բագիններուն վրայ փուշ ու տատասկ պիտի [լ]բուսնի.
Լեռներուն պիտի ըսեն. «Ծածկեցէ՛ք մեզ»,

[ա] Կամ՝ համար

[բ] Եբր.՝ վայելչութեան

[գ] Եբր.՝ վայելչագեղ ըրին

[դ] Եբր.՝ բաժնուած

[ե] Եբր.՝ Ինք

[զ] Եբր.՝ անէծքով երդում

[է] Եբր.՝ անոր

[ը] Կամ՝ խայտան

[թ] Կամ՝ Մեծ

[ժ] Եբր.՝ ստանայ

[ի] Կամ՝ Սամարիայի թագաւորը

[լ] Եբր.՝ ելլէ

Եւ բլուրներուն. «Ինկէ՛ք մեր վրայ»:

ԱՍՏՈՒԱԾ Կ'ԻՄԱՑՆԷ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎՃԻՌԸ

9 Գաբաայի օրերէն ի վեր մեղանչեցիր, ո՛վ Իսրայէլ.
Անոնք հոն կեցան,
Գաբաայի մէջ չարութեան որդիներուն դէմ եղած պատերազմը անոնց չհասաւ:
10 Զանոնք փափաքիս համաձայն պիտի պատժեմ.
Ժողովուրդները անոնց դէմ պիտի հաւաքուին,
Քանի իրենց երկու [խ]անօրէնութիւններուն կը կապուին:
11 Եփրեմ վարժուած երինջ մըն էր՝ որ կը սիրէր կամնել,
Բայց ես անոր վայելչագեղ վիզին վրայ լուծ մը անցուցի.
Եփրեմը արօրի պիտի լծեմ,
Յուդա պիտի հերկէ,
Յակոբ անոր ետեւէն պիտի տափանէ:
12 Արդարութեա՛մբ սերմանեցէք ձեզի,
Եւ կարեկցութեա՛մբ հնձեցէք.
Մշակեցէ՛ք ձեր խոպան հողերը,
Քանի ատենն է Տէրը փնտռելու,
Մինչեւ որ գայ ու ձեր վրայ արդարութիւն [ծ]տեղացնէ:
13 Ամբարշտութիւն [կ]ցանեցիք եւ անիրաւութիւն հնձեցիք.
Խարդախութեան պտուղը կերաք,
Քանի որ դուն [հ]ճամբայիդ [ձ]ապաւինեցար, քու զօրաւորներուդ շատութեան:
14 Ուստի քու ժողովուրդիդ մէջ ժխոր պիտի բարձրանայ,
Եւ բոլոր ամրոցներդ պիտի կործանին,
Ինչպէս Սաղման Բեթարբէլը կործանեց պատերազմին օրը,
Երբ մայրը իր որդիներուն վրայ գետին զարնուեցաւ:
15 Բեթէլ նոյնպէս պիտի ընէ ձեզի՝
Ձեր չափազանց չարութեան [ղ]պատճառով.
Արշալոյսին՝ Իսրայէլի թագաւորը բոլորովին պիտի բնաջնջուի:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍԷՐԸ ԱՊՍՏԱՄԲ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

11

«Երբ Իսրայէլ [ճ]մանուկ էր, զինք կը սիրէի,

[խ] Կամ՝ ակօսներուն

[ծ] Եբր.՝ արձակէ

[կ] Եբր.՝ հերկեցիք

[հ] Այսինքն՝ ընթացքիդ

[ձ] Եբր.՝ վստահեցար

[ղ] Եբր.՝ երեսէն

[ճ] Եբր.՝ տղայ

Եւ իմ որդիս Եգիպտոսէն կանչեցի:
2 Զիրենք կը կանչէին, սակայն իրենք անոնցմէ [բ]կը հեռանային":
Բահաղներո՛ւն զոհ կը մատուցանէին
Ու [գ]կուռքերո՛ւն խունկ կը ծխէին:
3 Ե՛ս [դ]Եփրեմի քալել սորվեցուցի":
Զանոնք [ե]իրենց բազուկներէն" կը բռնէի,
Սակայն չգիտցան թէ ե՛ս զիրենք կը բուժէի:
4 Զանոնք մարդու լարերով, սիրոյ [զ]կապերով քաշեցի,
Եւ անոնց [է]վիզէն լուծը հանողներու պէս եղայ իրենց.
Անոնց քաղցրութեամբ կերցուցի:
5 Ան Եգիպտոսի երկիրը պիտի չվերադառնայ,
Հապա Ասորեստանցին պիտի ըլլայ իր թագաւորը,
Քանի որ մերժեցին ինծի վերադառնալ:
6 Սուրը պիտի յարձակի անոնց քաղաքներուն վրայ,
Անոնց նեցուկները պիտի [ը]անհետացնէ եւ սպառէ՝
Իրենց ծրագիրներուն պատճառով:
7 Իմ ժողովուրդս ինծի հանդէպ ուխտադրուժ ըլլալու հակամէտ է:
Թէպէտ զիրենք Ամենաբարձրին կը կանչեն,
Երբեք մէկը զայն չի բարձրացներ:
8 Քեզ ի՞նչպէս մատնեմ, ո՛վ Եփրեմ.
Քեզ ի՞նչպէս յանձնեմ, ո՛վ Իսրայէլ.
Քեզ ի՞նչպէս Ադմայի նման դարձնեմ,
Քեզ ի՞նչպէս Սեբոյիմի նման ընեմ:
Իմ սիրտս տակնուվրայ է ներսս,
Նոյն ատեն արգահատանքներս բռնկած են:
9 Իմ [թ]բորբոքած բարկութիւնս" պիտի չկիրարկեմ,
Եփրեմը դարձեալ պիտի չկործանեմ:
Արդարեւ ես Աստուած եմ, եւ ո՛չ թէ մարդ.
Քու մէջդ եղող Սուրբն եմ.
[ժ]Բարկութեամբ պիտի չգամ":

[բ] Եբր.՝ կ'երթային

[գ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերներո՛ւն

[դ] Եբր.՝ Եփրեմը քալեցուցի

[ե] Կամ՝ բազուկներովս

[զ] Եբր.՝ փոկերով

[է] Եբր.՝ ծնօտէն

[ը] Եբր.՝ հատցնէ

[թ] Եբր.՝ բարկութեանս բորբոքումը

[ժ] Կամ՝ Քաղաքը չեմ մտներ

10 Տէրոջ պիտի հետեւին,
Ան առիւծի պէս պիտի մռնչէ.
Երբ ան մռնչէ,
Որդիները [ի]արեւմուտքէն պիտի [լ]արտորան:
11 Անոնք Եգիպտոսէն պիտի արտորան՝ ճնճղուկի պէս,
Եւ Ասորեստանի երկրէն՝ աղաւնիի պէս.
Ջանոնք իրենց տուներուն մէջ պիտի բնակեցնեմ», կը պատգամէ Տէրը:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԵՒ ՅՈՒԴԱ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻՆ

12

Եփրեմ զիս կը շրջապատէ խարդախութեամբ,
Եւ Իսրայէլի տունը՝ խաբէութեամբ.
Բայց Յուդա տակաւին Աստուծմով կը տիրապետէ,
Ու սուրբերուն մէջ հաւատարիմ է:
2 Եփրեմ հով կը ճարակէ, եւ արեւելեան հովը կը հետապնդէ.
Ամէն օր ստութիւնն ու զրկանքը կը բազմապատկէ.
Ուխտ կը կնքեն Ասորեստանի հետ,
Ու իւղ կը տանին Եգիպտոս:
3 Տէրը Յուդայի հետ ալ վէճ ունի.
Յակոբը անոր ճամբաներուն համեմատ պիտի [ա]պատժէ,
Եւ անոր արարքներուն համեմատ պիտի հատուցանէ իրեն:
4 Ան [բ]արգանդին մէջ իր եղբօր կրունկէն բռնեց,
Եւ իր կորովով Աստուծոյ հետ ըմբշամարտեցաւ:
5 Հրեշտակին հետ ըմբշամարտեցաւ ու յաղթեց,
Լացաւ եւ անոր աղաչեց:
Բեթէլի մէջ [գ]Աստուծոյ հանդիպեցաւ,
Եւ ան հոն խօսեցաւ մեզի հետ,
6 Այսինքն Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը,
Որուն [դ]անունը Եհովա է:

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԱՅԼ ԽՕՍՔԵՐ

7 Ուրեմն վերադարձի՛ր քու Աստուծոյդ,
Պահէ՛ կարեկցութիւնն ու իրաւունքը,

[ի] Եբր.՝ ծովէն

[լ] Եբր.՝ դողան

[ա] Եբր.՝ հատուցանէ

[բ] Եբր.՝ փորին

[գ] Եբր.՝ անոր

[դ] Եբր.՝ յիշատակը

Եւ շա՛րունակ յուսա քու Աստուծոյդ:
8 Եփրեմ [ե]վաճառական է, անոր ձեռքը խաբէութեան կշիռք կայ.
Ան հարստահարելը կը սիրէ:
9 Եփրեմ ըսաւ. «Ի՛րապէս հարստացայ,
Ինծի ինչք ճարեցի.
Իմ բոլոր վաստակներուս համար
Անօրէնութիւն պիտի չգտնեն իմ վրաս՝ որ մեղք ըլլայ»:
10 Իսկ ես Եգիպտոսի երկրէն ի վեր քու Տէր Աստուածդ եմ.
Քեզ տակաւին վրաններու մէջ պիտի բնակեցնեմ՝ հանդիսաւոր տօնի օրերուն պէս:
11 Մարգարէներուն միջոցով խօսեցայ,
Տեսիլքները բազմապատկեցի,
Եւ մարգարէներուն [զ]միջոցով [է]առակներ գործածեցի":
12 Եթէ Գաղաադ ունայն է, իրենք անտարակոյս սնոտի են.
Գաղգաղայի մէջ արջառներ զոհեցին,
Ուստի անոնց բագինները քարակոյտերու պէս պիտի ըլլան
Արտերու ակօսներուն վրայ:
13 Յակոբ Սուրիայի դաշտավայրը փախաւ,
Եւ Իսրայէլ կնոջ մը համար ծառայեց.
Կնոջ մը համար հօտերու պահապան եղաւ:
14 Տէրը մարգարէով մը Իսրայէլը Եգիպտոսէն հանեց,
Եւ ան մարգարէով մը պահպանուեցաւ:
15 Եփրեմ դառնութեամբ Աստուած գրգռեց.
Հետեւաբար անոր արիւնը իր վրայ պիտի ձգէ,
Ու Տէրը անոր նախատինքը իրեն պիտի հատուցանէ:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎՃԻՌԸ

13

Երբ Եփրեմ խօսէր, ահուդողի կը մատնէր.
Ան Իսրայէլի մէջ բարձրացաւ,
Բայց Բահաղով յանցաւոր եղաւ, ու մեռաւ:
2 Հիմա վերստին կը մեղանչեն.
Իրենց համար "ձուլածոյ կուռքեր" կը կերտեն իրենց արծաթով,
Կուռքեր՝ իրենց [բ]խելքին համեմատ,
Որոնք բոլորը արհեստաւորի գործեր են:
Անոնց համար կ՚ըսեն.
«Զոհ մատուցանող մարդիկը թող հորթերը համբուրեն»:
3 Հետեւաբար անոնք առտուան ամպին պէս պիտի ըլլան,

[ե] Եբր.՝ քանանացի վաճառական

[զ] Եբր.՝ ձեռքով

[է] Եբր.՝ նմանցուցի

[ա] Եբր.՝ ձուլածոյ պատկերներ

[բ] Եբր.՝ հանճարին

Կանուխ իջած վաղանցիկ ցօղին պէս,
Կալէն մրրիկով քշուած մղեղին պէս,
Ու ծխնելոյզէն ելած ծուխին պէս:
4 Սակայն ես Եգիպտոսի երկրէն ի վեր քու Տէր Աստուածդ եմ.
Ինձմէ զատ ուրիշ ո՛չ մէկ Աստուած [գ]ճանչցիր,
Քանի որ ինձմէ զատ ուրիշ Փրկիչ չկայ:
5 Ես քեզ անապատին մէջ ճանչցայ,
Չորուցամաք երկրի մը մէջ:
6 Անոնք իրենց արօտին համեմատ կշտացան.
Կշտացան, եւ իրենց սիրտը գոռոզացաւ:
Հետեւաբար զիս մոռցան:
7 Ուստի անոնց [դ]մռնչող առիւծի'' պէս պիտի ըլլամ,
Ճամբային քով՝ ինձի պէս պիտի [ե]դարանիմ:
8 Իր ձագերէն զրկուած արջի պէս [զ]անոնց վրայ պիտի յարձակիմ''.
Անոնց սիրտին պատեանը պիտի պատռեմ.
Զանոնք հոն պիտի լափեմ՝ մատակ առիւծի պէս.
Զանոնք դաշտի գազաններբը պիտի պատառեն:
9 Դո՛ւն քեզ կործանեցիր, ո՛վ Իսրայէլ.
Միայն ինձմէ է քու օգնութիւնդ:
10 Ո՞ւր է այժմ քու թագաւորդ,
Որ քեզ ազատէ բոլոր քաղաքներուդ մէջ.
Ո՞ւր են քու դատաւորներդ, որոնց մասին ըսիր.
«Ինծի թագաւոր եւ իշխանաւորներ տուր»:
11 Իմ բարկութեամբս քեզի թագաւոր տուի,
Ու ցասումովս զայն ետ առի:
12 Եփրեմի անօրէնութիւնը փաթթուած է,
Անոր մեղքը պահեստի դրուած է.
13 Անոր վրայ ծննդաբերող կնոջ երկունքի ցաւերը պիտի հասնին:
Ան իմաստուն որդի չէ,
Թէ ոչ [է]արգանդին բերանը'' ա՛յնչափ ատեն չէր կենար:
14 Զանոնք [ը]դժոխքին [թ]զօրութենէն պիտի փրկեմ,
Զանոնք մահէն պիտի ազատեմ:
Ո՛վ մահ, ո՞ւր է ժանտախտդ.
Ո՛վ դժոխք, ո՞ւր է աւերումդ:

[գ] Կամ՝ ճանչցար

[դ] Կամ՝ վագրի

[ե] Եբր.՝ հսկեմ

[զ] Եբր.՝զանոնք պիտի դիմաւորեմ

[է] Եբր.՝ կոտրելու տեղը

[ը] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[թ] Եբր.՝ ձեռքէն

Իմ աչքերէս [ժ]զղջումը պիտի ծածկուի:
15 Թէեւ ան իր եղբայրներուն մէջ պտղաբեր ըլլայ,
Արեւելեան հովը պիտի գայ,
Անապատէն Տէրոջ հովը պիտի բարձրանայ,
Եւ անոր աղբիւրը պիտի ցամքեցնէ,
Անոր աղբերակը պիտի չորցնէ:
Անոր բոլոր ցանկալի իրերուն գանձարանը պիտի կողոպտուի:
16 Սամարիա պիտի աւերուի,
Քանի որ իր Աստուծոյն դէմ ըմբոստացաւ.
Անոնք սուրով պիտի իյնան,
Անոնց երախաները գետին պիտի զարնուին,
Ու յղի կիները պիտի ճեղքուին:

ՈՎՍԷԷԻ ԱՂԵՐՍԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

14

Ո՛վ Իսրայէլ, վերադարձի՛ր Տէրոջ՝ քու Աստուծոյդ,
Որովհետեւ քու անօրէնութեանդ պատճառով գայթեցար:
2 Խօսքե՛ր առէք ձեզի հետ ու Տէրո՛ջ վերադարձէք.
Ըսէ՛ք անոր. «Ների՛ բոլոր անօրէնութիւնները,
Եւ բարութեա՛մբ ընդունէ մեզ,
Ու մեր շրթունքներուն [ա]զոհերը պիտի [բ]մատուցանենք քեզի:
3 Ասորեստանցին մեզ պիտի չփրկէ.
Ձիերու վրայ պիտի չհեծնենք.
Անգա՛մ մըն ալ մեր ձեռքերուն գործին պիտի չըսենք.
“Դուն մեր Աստուածն ես∑,
Քանի որ քո՛ւ քովդ որբը գթութիւն կը գտնէ»:

ՏԷՐԸ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ

4 Անոնց ուխտադրժութիւնը պիտի բուժեմ,
Զանոնք յօժարակամ պիտի սիրեմ,
Քանի որ իմ բարկութիւնս անոնցմէ հեռացաւ:
5 Ցօղի պէս պիտի ըլլամ Իսրայէլի.
Ան շուշանի պէս պիտի ծաղկի,
Եւ իր արմատները Լիբանանի մայրիներուն պէս պիտի [գ]արձակէ:
6 Անոր մատաղատունկերը պիտի տարածուին.
Ան ձիթենիին փառաւորութիւնը պիտի ունենայ,
Ու Լիբանանի բուրմունքը:

[ժ] Կամ՝ արգահատանքը

[ա] Եբր.՝ զուարակները

[բ] Եբր.՝ հատուցանենք

[գ] Եբր.՝ զարնէ

7 [դ]Անոր հովանիին տակ բնակողները պիտի վերադառնան",
[ե]Ցորենի պէս պիտի վերակենդանանան",
Եւ որթատունկի պէս պիտի բողբոջին.
Անոնք Լիբանանի գինիին համբաւը պիտի ունենան:
8 Եփրեմ պիտի ըսէ. «Ա՜լ ի՞նչ գործ ունիմ կուռքերուն հետ»:
Ես ալ պիտի պատասխանեմ եւ անոր վրայ հսկեմ.
Ես կանաչ եղեւինի պէս եմ,
Քու պտուղդ ինծմէ կը [զ]հայթայթուի:
9 Ո՞վ է իմաստուն՝ որ ասոնք հասկնայ,
Կամ խելացի՝ որ ասոնք գիտնայ.
Որովհետեւ Տէրոջ ճամբաները ուղիղ են,
Արդարները անոնց մէջ պիտի քալեն,
Բայց յանցաւորները անոնց մէջ պիտի գայթին:

[դ] Կամ՝ Անոնք վերադառնալով պիտի նստին անոր հովանիին տակ

[ե] Կամ՝ Ցորենը պիտի վերակենդանացնեն

[զ] Եբր.՝ գտնուի

ՅՈՎԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

[ա]Տէրոջ խօսքը՝ որ [բ]ուղղուեցաւ Փաթուէլի որդիին՝ Յովէլի.–

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ Կ'ՈՂԲԱՅ ՀՈՒՆՁՔԻ ԱՒԵՐՈՒՄԻՆ ՎՐԱՅ

2 «Լսեցէ՛ք ասիկա, ո՛վ ծերեր.
Ունկնդրեցէ՛ք, ո՛վ երկրի բոլոր բնակիչներ.
Միթէ այսպիսի բան պատահա՞ծ է ձեր օրերուն մէջ,
Կամ ձեր հայրերուն օրերուն մէջ:
3 Պատմեցէ՛ք ասիկա ձեր որդիներուն,
Ու ձեր որդիները՝ իրենց որդիներուն,
Եւ անոնց որդիները՝ յետագայ սերունդին:
4 Ինչ որ խառնիճը թողուց՝ մարախը կերաւ,
Ինչ որ մարախը թողուց՝ ջորեակը կերաւ,
Ինչ որ ջորեակը թողուց՝ գրուիճը կերաւ»:
5 Արթնցէ՛ք, ո՛վ գինովներ, ու լացէ՛ք.
Գոռացէ՛ք, ո՛վ բոլոր գինի խմողներ,
Քանի որ քաղցուն ձեր բերանէն կտրուեցաւ:
6 Արդարեւ իմ երկրիս վրայ
Հզօր եւ անթիւ ազգ մը բարձրացաւ.
Անոր ակռաները առիւծի ակռաներ են,
Եւ ան մատակ առիւծի ժանիքներ ունի:
7 Ան իմ որթատունկս աւերեց.
Թզենիս կոտրտեց,
Զայն բոլորովին կեղուեց եւ [գ]տապալեց.
[դ]Որթատունկին ուռերը ճերմկցան:
8 Ողբա՛ [ե]քուրձ հագած՝ կոյսի մը պէս,
Որ իր երիտասարդութեան [զ]խօսեցեալին վրայ կ'ողբայ:
9 Հացի ընծան ու թափելիք նուէրը Տէրոջ տունէն կտրուեցան.
Տէրոջ պաշտօնը կատարող քահանաները կը սգան:
10 Արտերը [է]խոպանացան, հողը սուգ կը պահէ.
Արդարեւ ցորենը [ը]փճացաւ,

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ գետին նետեց

[դ] Եբր.՝ Անոր

[ե] Եբր.՝ քուրձով գօտեւորուած

[զ] Եբր.՝ տիրոջ

[է] Եբր.՝ կործանեցան

[ը] Եբր.՝ կործանեցաւ

Քաղցուն [թ]հատաւ, իւղը [ժ]սպառեցաւ:
11 Ամչցէ՛ք, ո՛վ երկրագործներ,
Գոռացէ՛ք, ո՛վ այգեգործներ,
Թէ՛ ցորենին համար եւ թէ գարիին համար,
Քանի որ արտերուն հունձքը փճացաւ:
12 Որթատունկը չորցաւ ու թզենին թօշնեցաւ,
Նռնենին, արմաւենին, խնձորենին,
Արտին բոլոր ծառերը չորցան.
Այսպէս՝ մարդոց որդիներէն բերկրանքը [ի]հեռացաւ:
13 [լ]Քո՛ւրձ հագէք" եւ հեծեծեցէ՛ք, ո՛վ քահանաներ.
Գոռացէ՛ք, ո՛վ զոհասեղանին պաշտօնը կատարողներ.
Եկէ՛ք, ո՛վ իմ Աստուծոյս սպասարկուները,
Քուրձերո՛ւ մէջ գիշերեցէք,
Քանի որ հացի ընծան ու թափելիք նուէրը
Ձեր Աստուծոյն տունէն [խ]դադրեցան:
14 Ծոմապահութի՛ւն [ծ]յայտարարեցէք,
Տօնախմբութեա՛ն հրաւիրեցէք.
Երէցներն ու երկրին բոլոր բնակիչները
Հաւաքեցէ՛ք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն տունը,
Եւ աղաղակեցէ՛ք Տէրոջ:
15 Վա՜յ այն օրուան համար,
Քանի որ Տէրոջ օրը մօտ է.
Ան պիտի գայ որպէս Ամենակարողէն ղրկուած կործանում:
16 Ահա՛ մեր աչքերուն առջեւէն կերակուրը [կ]անհետացաւ,
Եւ մեր Աստուծոյն տունէն՝ ուրախութիւնն ու խայտանքը:
17 Սերմնահատիկները մգլոտեցան [հ]հողին չոր" կոշտերուն տակ,
Շտեմարանները [ձ]պարապ մնացին", ամբարները քանդուեցան,
Քանի որ ցորենը [ղ]խորշակահար եղաւ":

[թ] Եբր.՝ չորցաւ

[ժ] Եբր.՝ ուժաթափեցաւ

[ի] Եբր.՝ ցամքեցաւ

[լ] Եբր.՝ Քուրձո՛վ գօտեւորուեցէք

[խ] Եբր.՝ արգիլուեցան, կամ՝ մերժուեցան

[ծ] Եբր.՝ սրբացուցէք դուք ձեզի

[կ] Եբր.՝ կտրեցաւ

[հ] Եբր.՝ իրենց

[ձ] Եբր.՝ ամայացան

[ղ] Եբր.՝ չորցաւ

18 Ի՜նչպէս կը հառաչեն անասունները.
Արջառներուն նախիրները շփոթած են,
Որովհետեւ անոնց համար արօտ չկայ.
Ոչխարներուն հօտերն ալ [ճ]նուաղեցան:
19Քեզի՛ պիտի գոչեմ, ո՛վ Տէր,
Քանի որ կրակը սպառեց անապատին մարգագետինները,
Ու բոցը բռնկեցուց դաշտին բոլոր ծառերը:
20 Դաշտին անասուններն անգամ քեզի կը գոչեն,
Որովհետեւ ջուրերուն վտակները ցամքած են,
Եւ կրակը սպառած է անապատին մարգագետինները:

ՄԱՐԱԽԸ՝ ՏԷՐՈՋ ՕՐՈՒԱՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

2

Շեփո՛ր հնչեցուցէք Սիոնի մէջ,
Գոռացէ՛ք սուրբ լերանս վրայ.
Երկրին բոլոր բնակիչները թող սասանին,
Քանի որ Տէրոջ օրը կու գայ. արդարեւ մօտ է
2 Խաւարի ու մթութեան օրը,
Ամպի եւ մառախուղի օրը:
Ինչպէս արշալոյսը լեռներուն վրայ կը տարածուի,
Այնպէս բազմաթիւ ու հզօր ժողովուրդ մը պիտի գայ,
Որուն նմանը երբե՛ք չէ եկած,
Եւ անկէ ետք անգա՛մ մըն ալ պիտի չգայ
Մինչեւ յետագայ սերունդներուն տարիները:
3 Անոր առջեւէն կրակը պիտի սպառէ,
Իսկ ետեւէն բոցը պիտի բռնկեցնէ.
Երկիրը անոր առջեւ Եդեմի [ա]դրախտին պէս էր,
Բայց անոր ետեւը ամայի անապատ պիտի ըլլայ.
Անկէ ոչինչ պիտի ազատի:
4 Անոնց տեսքը ձիերու տեսքին պէս է,
Անոնք ձիաւորներու պէս պիտի արշաւեն:
5 Անոնց աղմուկը լեռներու գագաթներուն վրայ ցատկռտող կառքերու աղմուկին պէս է,
Մղեղը սպառող կրակի բոցի աղմուկին պէս.
Պատերազմի շարուած հզօր ժողովուրդի պէս պիտի գան:
6 Անոնց [բ]առջեւ ժողովուրդները պիտի սարսափին,
Բոլոր երեսները պիտի գունատին:
7 Անոնք զօրաւորներու պէս պիտի արշաւեն,
Պատերազմիկներու պէս պարիսպներու վրայ պիտի մագլցին.
Իւրաքանչիւրը իր ճամբայէն պիտի երթայ,

[ճ] Եբր.՝ ամայացան

[ա] Կամ՝ պարտէզին

[բ] Եբր.՝ երեսէն

Իրենց ուղիները պիտի չփոխեն:
8 Զիրար պիտի չհրեն,
Իւրաքանչիւրը իր պողոտայէն պիտի երթայ.
Նիզակներու մէջէն պիտի [գ]յարձակին՝ առանց իրենց խոյանքը [դ]կասեցնելու:
9 Քաղաքին մէջ պիտի խոյանան
Ու պարիսպին վրայ պիտի արշաւեն.
Տուներուն վրայ պիտի մագլցին,
Գողի պէս պատուհաններէն պիտի մտնեն:
10 Անոնց առջեւ երկիրը պիտի սարսի,
Երկինքը պիտի ցնցուի,
Արեւն ու լուսինը պիտի մթագնին,
Աստղերը իրենց պայծառութիւնը պիտի [ե]ծածկեն:
11 Տէրը իր զօրագունդին առջեւ իր ձայնը լսել պիտի տայ,
Քանի որ անոր [զ]բանակավայրը շատ մեծ" է,
Եւ անոր հրահանգը գործադրողը հզօր է.
Արդարեւ Տէրոջ օրը մեծ ու յոյժ ահաւոր է,
Ո՞վ կրնայ [է]անոր տոկալ":

ԿՈՉ ՄԸ ԶՂՋՈՒՄԻ

12 Ուստի հիմա ալ Տէրը սա՛ կը պատգամէ.
«Վերադարձէ՛ք ինծի ձեր ամբողջ սիրտով՝
Ծոմապահութեամբ, լացով ու կոծով:
13 Ձեր սիրտե՛րը պատռեցէք, եւ ո՛չ թէ ձեր հագուստները,
Ու վերադարձէ՛ք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն.
Արդարեւ ան ողորմած եւ գթած է,
Համբերատար ու շատ կարեկից,
Եւ չարիքէն կը հրաժարի:
14 Ո՞վ գիտէ, թերեւս ան [ը]տարհամոզուի ու հրաժարի,
Եւ իր ետեւէն օրհնութիւն թողու,
Որպէսզի կարենաք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն
Հացի ընծայ ու թափելիք նուէր մատուցանել»:
15 Սիոնի մէջ շեփո՛ր հնչեցուցէք,
Ծոմապահութի՛ւն [թ]յայտարարեցէք,

[գ] Եբր.՝ հյնան

[դ] Եբր.՝ կտրելու

[ե] Եբր.՝ հաւաքեն

[զ] Կամ՝ բանակը յոյժ բազմաթիւ

[է] Եբր.՝ զայն պարունակել

[ը] Եբր.՝ դառնայ

[թ] Եբր.՝ սրբացուցէք դուք ձեզի

Տօնախմբութեա՛ն հրաւիրեցէք.
16 Ժողովո՛ւրդը հաւաքեցէք, համախմբո՛ւմը սրբացուցէք, երէցնե՛րը հաւաքեցէք.
Երախանե՛րն ու ծծկեր մանուկնե՛րը հաւաքեցէք.
Փեսան իր ներքին սենեակէն թող ելլէ,
Եւ հարսը՝ իր առագաստէն:
17 Տէրոջ պաշտօնը կատարող քահանաները
Թող լան ներքնագաւիթին ու զոհասեղանին մէջտեղ,
Եւ ըսեն. «Ո՛վ Տէր, խղճա՛ քու ժողովուրդիդ,
Ու մի՛ նախատեր քու ժառանգութիւնդ,
Որ [ժ]հեթանոսները անոնց վրայ տիրեն:
Ինչո՞ւ ժողովուրդներուն մէջ ըսեն.
“Ո՞ւր է անոնց Աստուածը∑»:

ՏԷՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏԷ ԵՐԿՐԻՆ ԱՐԳԱՍԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

18 Այն ատեն Տէրը նախանձախնդիր պիտի ըլլայ իր երկրին համար,
Ու պիտի արգահատի իր ժողովուրդին վրայ:
19 Տէրը պիտի պատասխանէ եւ իր ժողովուրդին ըսէ.
«Ահա՛ ես ձեզի ցորեն, քաղցու եւ իւղ պիտի ղրկեմ,
Որ անոնցմով կշտանաք:
Ձեզ անգա՛մ մըն ալ հեթանոսներուն մէջ նախատինքի առարկայ պիտի չդարձնեմ:
20 Հիւսիսէն եկող թշնամին ձեզմէ պիտի հեռացնեմ,
Ու զայն չոր եւ ամայի երկիր մը պիտի աքսորեմ.
Անոր [ի]յառաջապահները դէպի արեւելեան ծովը պիտի ըլլան,
Իսկ վերջապահները՝ դէպի արեւմտեան ծովը:
Անոր գարշահոտութիւնը պիտի բարձրանայ,
Անոր ժանտահոտութիւնը պիտի [լ]տարածուի,
Որովհետեւ մեծագործութիւններ կատարեց:
21 Մի՛ վախնար, ո՛վ [խ]երկիր. խայտա՛ եւ ուրախացի՛ր,
Քանի որ Տէրը մեծագործութիւններ պիտի կատարէ:
22 Մի՛ վախնաք, ո՛վ դաշտի անասուններ.
Որովհետեւ անապատին մարգագետինները պիտի [ծ]կանաչնան,
Ծառը իր պտուղը պիտի բերէ,
Թզենին ու որթատունկը իրենց հարստութիւնը պիտի տան:
23 Իսկ դո՛ւք, ո՛վ Սիոնի որդիներ,
Խայտացէ՛ք եւ ուրախացէ՛ք Տէրոջմով՝ ձեր Աստուծմով,
Քանի որ ան [կ]ատենին ձեզի պիտի տայ առաջին անձրեւը,

[ժ] Կամ՝ ազգերը

[ի] Եբր.՝ երեսը

[լ] Եբր.՝ բարձրանայ

[խ] Եբր.՝ հող

[ծ] Եբր.՝ արտադրեն

Ձեզի տեղատարափ պիտի [հ]հոսեցնէ, առաջին անձրեւն ու վերջին անձրեւը՝
նախկինին պէս:
24 Կալերը ցորենով պիտի լեցուին,
Կարասները քաղցուով եւ իւղով պիտի յորդին:
25 Ձեզի պիտի հատուցանեմ այն տարիներուն պտուղները,
Որոնք մարախը, ջորեակը, գրուիճն ու խառնիճը կերան,
Այսինքն իմ մեծ զօրագունդս՝ որ ձեր մէջ ղրկեցի:
26 Առատօրէն պիտի ուտէք եւ կշտանաք,
Ու Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն անունը պիտի գովաբանէք,
Որ ձեզի համար սքանչելիքներ ըրաւ.
Իմ ժողովուրդս երբեք պիտի չամչնայ:
27 Պիտի գիտնաք թէ ես Իսրայէլի մէջ եմ,
Թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, եւ թէ ուրիշ մը չկայ.
Իմ ժողովուրդս երբեք պիտի չամչնայ»:

ՏԷՐՈՋ ՕՐԸ

28 «Ատկէ ետք՝
Իմ Հոգիս ամէն մարմինի վրայ պիտի թափեմ.
Ձեր որդիներն ու աղջիկները պիտի մարգարէանան,
Ձեր ծերերը երազներ պիտի [ձ]տեսնեն,
Ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն:
29 [ղ]Ծառաներուն վրայ եւ [ճ]աղախիններուն վրայ ալ
Այդ օրերը իմ Հոգիս պիտի թափեմ:
30 Երկինքի մէջ ու երկրի վրայ [մ]նշաններ պիտի դնեմ,
Արիւն, կրակ եւ մուխի սիւներ.
31 Արեւը խաւարի պիտի փոխուի, ու լուսինը՝ արիւնի,
Դեռ Տէրոջ մեծ եւ ահաւոր օրը չեկած:
32 Ո՛վ որ Տէրոջ անունը կանչէ՝ պիտի փրկուի,
Քանի որ Սիոն լերան վրայ ու Երուսաղէմի մէջ ազատում պիտի ըլլայ,–
Ինչպէս Տէրը ըսաւ,–
Նաեւ այն վերապրողներուն մէջ՝ որ Տէրը պիտի կանչէ»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԴԱՏԷ ԱԶԳԵՐԸ

3

[կ] Եբր.՝ արդարութեամբ

[հ] Եբր.՝ իջեցնէ

[ձ] Եբր.՝ երազեն

[ղ] Եբր.՝ Ստրուկներուն

[ճ] Եբր.՝ ստրկուհիներուն

[մ] Եբր.՝ հրաշալիքներ

«Արդարեւ ահա՛ այդ օրերը եւ այդ ատենը,
Երբ ես Յուդան ու Երուսաղէմը գերութենէն վերադարձնեմ,
2 Բոլոր ազգերը պիտի հաւաքեմ,
Եւ զանոնք [ա]Յովսափատի հովիտը պիտի իջեցնեմ:
Հոն անոնց հետ դատ պիտի վարեմ
Իմ ժողովուրդիս ու ժառանգութեանս՝ Իսրայէլի մասին,
Որ ազգերու մէջ ցրուեցին,
Եւ իմ երկիրս բաժնեցին:
3 Իմ ժողովուրդիս վրայ վիճակ ձգեցին,
Տղեկը տուին իբր պոռնիկի վարձատրութիւն,
Աղջնակը ծախեցին գինիի համար, որպէսզի խմեն»:
4 «Դո՛ւք ալ ի՞նչ գործ ունիք ինծի հետ,
Ո՛վ Տիւրոս ու Սիդոն, եւ [բ]Փղշտացիներու բոլոր շրջանները:
Միթէ դուք ինծի փոխարէ՞ն կը հատուցանէք.
Եթէ ինծի հատուցանէք,
Արագօրէն եւ շտապելով ձեր հատուցումը պիտի վերադարձնեմ ձեր գլուխը:
5 Արդարեւ իմ արծաթս ու ոսկիս յափշտակեցիք,
Իմ վայելչագեղ, ցանկալի բաներս ձեր մեհեանները տարիք,
6 Յուդայի որդիներն ու Երուսաղէմի որդիները
Յոյներու որդիներուն ծախեցիք,
Որպէսզի զանոնք իրենց հողամասէն հեռացնէք:
7 Ահա՛ ես զանոնք պիտի [գ]վերադարձնեմ այն տեղէն՝ ուր դուք զանոնք ծախեցիք,
Եւ ձեր հատուցումը ձեր գլուխը պիտի վերադարձնեմ.
8 Ձեր որդիներն ու աղջիկները Յուդայի [դ]որդիներուն պիտի ծախեմ,
Եւ անոնք ալ հեռաւոր ազգի մը՝ Սաբայեցիներուն պիտի ծախեն զիրենք»,
Որովհետեւ Տէրը խօսեցաւ:
9 «Սա՛ յայտարարեցէք ազգերուն մէջ.
"Պատերա՛զմ [ե]պատրաստեցէք,
Արթնցուցէ՛ք զօրաւոր մարդիկը.
Թող մօտենան ու բարձրանան բոլոր պատերազմիկները:
10 Ձեր խոփերէն սուրե՛ր դարբնեցէք,
Եւ ձեր յօտոցներէն՝ նիզակներ:
Տկար եղողը թող ըսէ. "Ես զօրաւոր եմ":
11 Շուտո՛վ եկէք, ո՛վ բոլոր շրջակայ ազգեր, ու հաւաքուեցէ՛ք∑»:
Հո՛ն իջեցուր քու զօրաւորներդ, ո՛վ Տէր:
12 «Ազգերը թող արթննան եւ Յովսափատի հովիտը բարձրանան,
Քանի որ հոն պիտի բազմիմ՝ բոլոր շրջակայ ազգերը դատելու համար:

[ա] Այսինքն՝ Տէրոջ դատաստանին

[բ] Եբր.՝ Պաղեստինի

[գ] Եբր.՝ արթնցնեմ

[դ] Եբր.՝ որդիներուն ձեռքը

[ե] Եբր.՝ սրբացուցէք

13 Երկարեցէ՛ք մանգաղը, քանի հունձքը հասած է.
Եկէ՛ք, իջէ՛ք, քանի հնձանը լեցուեցաւ,
Գինիի կարասները կը յորդին.
Արդարեւ անոնց չարութիւնը մեծ է:
14 Բազմութիւններ, բազմութիւններ կը հաւաքուին Վճիռի հովիտին մէջ,
Որովհետեւ Տէրոջ օրը մօտ է Վճիռի հովիտին մէջ:
15 Արեւն ու լուսինը պիտի մթագնին,
Աստղերը իրենց պայծառութիւնը պիտի [գ]ծածկեն.
16 Տէրը Սիոնէն պիտի [ե]գոչէ,
Ու Երուսաղէմէն իր ձայնը լսել պիտի տայ.
Երկինքն ու երկիրը պիտի շարժին,
Բայց Տէրը իր ժողովուրդին ապաւէն պիտի ըլլայ,
Եւ Իսրայէլի որդիներուն՝ ամրոց:
17 Պիտի գիտնաք թէ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը,
Ու կը բնակիմ իմ սուրբ լերանս՝ Սիոնի մէջ:
Երուսաղէմ սուրբ պիտի ըլլայ,
Անգա՛մ մըն ալ օտարներ անկէ պիտի չանցնին:
18 Այդ օրը լեռները քաղցու պիտի կաթեցնեն,
Բլուրները կաթ պիտի [ը]հոսեցնեն",
Եւ Յուդայի բոլոր [թ]վտակները ջուրեր պիտի հոսեցնեն.
Տէրոջ տունէն աղբիւր մը պիտի [ժ]բխի,
Ու Սատիմի ձորը պիտի ջրէ:
19 Եգիպտոս պիտի ամայանայ,
Եդովմ ամայի անապատ պիտի ըլլայ՝
Յուդայի որդիներուն եղած բռնութեան համար,
Քանի որ անոնց երկրին մէջ անմեղ արիւն թափեցին:
20 Բայց Յուդա յաւիտեան պիտի բնակուի,
Ու Երուսաղէմ՝ [ի]դարէ դար":
21 Պիտի [լ]մաքրեմ անոնց արիւնը՝ որ մաքրած չէի,
Եւ Տէրը Սիոնի մէջ պիտի բնակի»:

[գ] Եբր.՝ հաւաքեն

[ե] Եբր.՝ մռնչէ

[ը] Եբր.՝ քալեցնեն

[թ] Կամ՝ ձորերը

[ժ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[ի] Եբր.՝ սերունդէ սերունդ

[լ] Եբր.՝ անպարտ ընեմ

ԱՄՈՎՍԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

Թեկուէի հօտերու տէրերէն Ամովսի խօսքերը, որոնք [ա]իրեն տեսիլքով հաղորդուեցան" Իսրայէլի մասին, Յուդայի թագաւորին՝ Ոզիայի օրերը, եւ Իսրայէլի թագաւորին՝ Յովասի որդիին Յերոբովամի օրերը, երկրաշարժէն երկու տարի առաջ.– 2 ան ըսաւ.

«[բ]Տէրը Սիոնէն պիտի [գ]գոչէ,
Երուսաղէմէն իր ձայնը լսել պիտի տայ.
Հովիւներուն մարգագետինները սուգ պիտի պահեն,
Եւ Կարմեղոսի գագաթը պիտի չորնայ»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴՐԱՅԻՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ա- ՍՈՒՐԻԱ

3 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Դամասկոսի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պատիժը պիտի [դ]չկասեցնեմ.
Արդարեւ անոնք Գաղաադը երկաթէ ցաքաններով ծեծեցին:
4 Ուստի Ազայէլի տան վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Որ պիտի սպառէ Բենադադի պալատները:
5 Դամասկոսի նիգերը պիտի կոտրեմ,
Աւէնի դաշտէն բնակիչը պիտի բնաջնջեմ,
Նաեւ [ե]Բեթեղեմէն մական բռնողը,
Ու Սուրիայի ժողովուրդը դէպի Կիր պիտի տարագրուի», կը յայտարարէ Տէրը:

բ- ՊԱՂԵՍՏԻՆ

6 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Գազայի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պատիժը պիտի չկասեցնեմ.
Արդարեւ անոնք տարագիրները [զ]զանգուածաբար տարագրեցին,
Որպէսզի Եդովմի ձեռքը մատնեն:
7 Ուստի Գազայի պարիսպին վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Որ պիտի սպառէ անոր պալատները:
8 Ազովտոսէն բնակիչը պիտի բնաջնջեմ,
Եւ Ասկաղոնէն՝ մական բռնողը.

[ա] Եբր.՝ ինք տեսաւ

[բ] Եբր.՝ Եհովան

[գ] Եբր.՝ մռնչէ

[դ] Կամ՝ չհեռացնեմ

[ե] Այսինքն՝ Եդեմի տունէն

[զ] Եբր.՝ ամբողջութեամբ

Իմ ձեռքս Ակկարոնի դէմ պիտի դարձնեմ,
Ու Փղշտացիներու մնացորդը պիտի կորսուի»,
Կը յայտարարէ Տէրը՝ Եհովան:

գ- ԼԻԲԱՆԱՆ

9 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Տիւրոսի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պատիժը պիտի չկասեցնեմ.
Արդարեւ անոնք տարագիրները զանգուածաբար Եդովմի ձեռքը մատնեցին,
Առանց յիշելու եղբայրական ուխտը:
10 Ուստի Տիւրոսի պարիսպին վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Որ պիտի սպառէ անոր պալատները»:

դ- ԵԴՈՎՄ

11 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Եդովմի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պատիժը պիտի չկասեցնեմ.
Արդարեւ իր եղբայրը սուրով հետապնդեց՝
Իր գթութիւնը [է]զլանալով.
Իր բարկութիւնը անդադար բզքտեց,
Եւ ցասումը ընդմիշտ պահեց:
12 Ուստի Թեմանի վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Որ պիտի սպառէ Բոսրայի պալատները»:

ե- ԱՄՄՈՆ

13 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ամմոնի որդիներուն երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոնց պատիժը պիտի չկասեցնեմ.
Արդարեւ Գաղաադի յղի կիները ճեղքեցին,
Որպէսզի իրենց հողամասը ընդարձակեն:
14 Ուստի Ռաբբայի պարիսպին վրայ կրակ պիտի [ը]վառեմ,
Որ պիտի սպառէ անոր պալատները:
Ասիկա պիտի ըլլայ պատերազմին օրը՝ գոչիւնով,
Փոթորիկին օրը՝ մրրիկով.
15 [թ]Անոնց թագաւորը՝՝ տարագրութեան պիտի երթայ,
Ինք եւ իր իշխանաւորները՝ միասին», կը յայտարարէ Տէրը:

զ- ՄՈՎԱԲ

[է] Եբր.՝ կտրելով

[ը] Եբր.՝ բոնկեցնեմ

[թ] Կամ՝ Մեղքոմը

2

Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Մովաբի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պատիժը պիտի [ա]չկասեցնեմ.
Արդարեւ Եդովմի թագաւորին ոսկորները այրեց՝ կիրի վերածելով:
2 Ուստի Մովաբի վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Որ պիտի սպառէ Կարիոթի պալատները:
Մովաբ ժխորի ու գոչիւնի մէջ, շեփորի ձայնով պիտի մեռնի:
3 Անոր մէջէն դատաւորը պիտի բնաջնջեմ,
Եւ իրեն հետ իր բոլոր իշխանաւորները պիտի մեռցնեմ», կը յայտարարէ Տէրը:

Է- ՅՈՒԴԱ

4 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Յուդայի երեք յանցանքին համար,
Ու չորսին համար անոր պատիժը պիտի չկասեցնեմ.
Արդարեւ անոնք Տէրոջ օրէնքը [բ]մերժեցին
Եւ անոր պատուիրանները չպահեցին,
Հապա իրենց ստութիւնները զիրենք մոլորեցուցին,
Որոնց հետեւեր էին իրենց հայրերը:
5 Ուստի Յուդայի վրայ կրակ պիտի ղրկեմ,
Որ պիտի սպառէ Երուսաղէմի պալատները»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

6 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Իսրայէլի երեք յանցանքին համար
Ու չորսին համար անոր պատիժը պիտի չկասեցնեմ.
Արդարեւ անոնք արդարը ծախեցին դրամի փոխարէն,
Եւ աղքատը՝ զոյգ մը կօշիկի:
7 Անոնք չքաւորներուն գլուխին վրայ կը [գ]տենչան երկրի հողը տեսնել,
Ու հեզերուն ճամբան կը ծռեն.
Իմ սուրբ անունս աղարտելու համար՝
[դ]Որդին եւ հայրը միեւնոյն պատանուհիին կը մտնեն:
8 Անոնք ամէն բագինի քով կ'երկննան՝
Գրաւ առնուած հագուստներու վրայ,
Եւ իրենց աստուածներուն տան մէջ
Տուգանքի ենթարկուածներուն գինին կը խմեն:

[ա] Կամ՝ չհեռացնեմ

[բ] Կամ՝ անարգեցին

[գ] Եբր.՝ հեւան

[դ] Եբր.՝ Մէկը

9 Մինչդեռ ես՛ս անոնց առջեւէն բնաջնջեցի Ամորհացին,
Որուն բարձրութիւնը մայրիներու բարձրութեան պէս էր,
Ու կաղնիներու պէս զօրաւոր էր.
Վերէն անոր պտուղը փճացուցի,
Եւ վարէն՝ անոր արմատները:
10 Ես՛ս ձեզ Եգիպտոսէն բարձրացուցի,
Ու ձեզի քառասուն տարի անապատին մէջ քալել տուի,
Որպէսզի Ամորհացիին երկրին տիրանաք:
11 Նաեւ ձեր որդիներէն մարգարէներ հանեցի,
Եւ ձեր երիտասարդներէն՝ [ե]ուխտաւորներ:
Միթէ այդպէս չէ՞, ո՛վ Իսրայէլի որդիներ,— կը պատգամէ Տէրը:—
12 Դուք ուխտաւորներուն գինի խմցուցիք,
Ու մարգարէներուն հրամայեցիք.
“Մի՛ մարգարէանաք∑:
13 Ահա՛ ես [զ]ձեզ պիտի ճզմեմ ձեր եղած տեղը,
Ինչպէս որաներով լեցուն սայլը կը ճզմէ իր անցած տեղը”.
14 [է]Թեթեւաշարժը պիտի չկարենայ փախչիլ”,
Ուժեղը պիտի չկարենայ իր ոյժը [ը]գործածել,
Զօրաւորը պիտի չկարենայ իր անձը ազատել.
15 Աղեղ բռնողը պիտի չկարենայ կայնիլ,
[թ]Թեթեւաշարժը պիտի չկարենայ ինքզինք ազատել,
Ձի հեծնողն ալ պիտի չկարենայ իր անձը ազատել.
16 Զօրաւորներուն մէջ քաջասիրտ եղողը՝
Այդ օրը մերկ պիտի փախչի», կը պատգամէ Տէրը:

3

Լսեցէ՛ք սա՛ խօսքը, ո՛վ Իսրայէլի որդիներ,
Որ Տէրը ձեզի դէմ կ՚արտասանէ,
Այն ամբողջ գերդաստանին դէմ՝
Որ Եգիպտոսի երկրէն [ժ]բարձրացուց.
2 «Երկրագունդի բոլոր գերդաստաններէն միայն ձեզ ճանչցայ,
Հետեւաբար ձեզ պիտի [ի]պատժեմ ձեր բոլոր անօրէնութիւններուն համար»:

[ե] Եբր.՝ անջատուածներ

[զ] Կամ՝ ձեր մեղքերուն տակ ճնշուած եմ, ինչպէս որաներով լեցուն սայլը կը ճնշուի

[է] Եբր.՝ Փախուստը թեթեւաշարժէն պիտի կորսուի

[ը] Եբր.՝ զօրացնել

[թ] Եբր.՝ թեթեւ ոտք ունեցողը

[ժ] Եբր.՝ բարձրացուցի

[ի] Եբր.՝ հատուցանեմ

ՄԱՐԳԱՐԷԻՆ ԳՈՐԾԸ

3 «Երկու մարդիկ միասին կը քալե՞ն՝
Եթէ իրարու չհանդիպին:
4 Միթէ առիւծը անտառին մէջ կը մռնչէ՞,
Եթէ որս մը չունենայ.
Կորիւնը իր որջէն [գ]կը գոռա՞յ",
Եթէ բան մը բռնած չըլլայ:
5 Միթէ ճնճղուկը երկրի վրայ վարմի մէջ կ'իյնա՞յ,
Եթէ անոր համար որոգայթ լարուած չըլլայ.
Վարմը գետինէն կը վերցուի՞,
Երբ բան մը բռնած չըլլայ:
6 Եթէ քաղաքին մէջ շեփոր հնչուի,
Ժողովուրդը չի՞ սարսռար:
Միթէ քաղաքին մէջ չարիք մը կը պատահի՞,
Եթէ Տէրը զայն ըրած չըլլայ:
7 Ի՛րապէս Տէրը՝ Եհովան ոչինչ կ'ընէ,
Առանց իր գաղտնիքը յայտնելու իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն:
8 Առիւծը մռնչեց, ո՞վ պիտի չվախնայ.
Տէրը՝ Եհովան խօսեցաւ, ո՞վ պիտի չմարգարէանայ»:

ՍԱՄԱՐԻԱՅԻ ԴԱՏԱՎՃԻՌԸ

9 [դ]Կանչեցէ՛ք Ազովտոսի մէջ՝ պալատներուն վրայ,
Ու Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ պալատներուն վրայ, եւ ըսէ՛ք.
«Հաւաքուեցէ՛ք Սամարիայի լեռներուն վրայ,
Ու տեսէ՛ք անոր ներսը եղած մեծ խռովութիւնը,
Եւ անոր մէջ գործուած հարստահարութիւնները:
10 Արդարեւ ուղղամտութեամբ վարուիլ չեն գիտեր,– կը պատգամէ Տէրը,–
Հապա իրենց պալատներուն մէջ բռնութիւն ու զրկանք կը դիզեն»:
11 Ուստի Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Հակառակորդը երկիրը պիտի շրջապատէ,
Զօրութիւնդ [ե]պիտի խորտակէ",
Եւ պալատներդ պիտի կողոպտուին»:
12 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ինչպէս հովիւը առիւծին երախէն
Երկու սրունք կամ ականջի կտոր մը կ'ազատէ,
Այնպէս պիտի ազատին Իսրայէլի որդիները,
Որոնք Սամարիայի մէջ [զ]բազմոցի մը անկիւնը կը նստին,

[գ] Եբր.՝ ձայնը լսել կու տա՞յ

[դ] Եբր.՝ Լսե՛լ տուէք

[ե] Եբր.՝ քեզմէ պիտի իջեցնէ

[զ] Կամ՝ մահիճի

Ու [է]Դամասկոսի կերպասով զարդարուած" մահճակալի վրայ»:
13 «Լսեցէ՛ք ու Յակոբի տան վկայեցէ՛ք,–
Կը պատգամէ զօրքերու Աստուածը, Տէրը՝ Եհովան.–
14 Այն օրը՝ երբ Իսրայէլի յանցանքները անոր հատուցանեմ,
Բեթէլի բագիններն ալ [ը]պիտի պատժեմ".
Բագինին եղջիւրները պիտի կոտրին ու գետինը իյնան:
15 Ձմեռնային տունը պիտի [թ]քանդեմ ամառնային տան հետ,
Փղոսկրէ տուները պիտի կորսուին,
Եւ մեծ տուները պիտի [ժ]անհետանան», կը պատգամէ Տէրը:

4

«Լսեցէ՛ք սա՛ խօսքը, ո՛վ Սամարիայի լերան վրայ եղող Բասանի կովեր,
Որ չքաւորները կը հարստահարէք,
Աղքատները կը ճնշէք,
Եւ ձեր տէրերուն կ՚ըսէք. "Բե՛ր՝ որպէսզի խմենք∑:
2 Տէրը՝ Եհովան իր սրբութեամբ երդում ըրաւ,
Թէ ահա՛ ձեր վրայ պիտի գան օրերը՝
Երբ ձեզ կեռերով պիտի վերցնէ,
Ու ձեր յետնորդները՝ ձուկի կարթերով:
3 Դուք խրամատներէն դուրս պիտի ելլէք՝ իւրաքանչիւրը իր դիմացը երթալով,
Եւ բերդը պիտի նետուիք», կը պատգամէ Տէրը:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՋԱՆՑԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

4 «Բեթէ՛լ եկէք ու յանցա՛նք գործեցէք,
Գաղգաղայի մէջ շատցուցէ՛ք յանցանքները.
Ձեր զոհերը ամէ՛ն առտու բերէք,
Եւ ձեր տասանորդները՝ երեք [ա]օրը անգամ մը:
5 Շնորհակալութեան զոհը խմորեա՛լ մատուցանեցէք,
Ու յօժարակա՛մ ընծաներ յայտարարեցէք եւ [բ]ծանուցանեցէք,
Քանի որ ասիկա սիրեցիք, ո՛վ Իսրայէլի որդիներ,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան:–
6 Ես ալ ձեզի ակռայի [գ]մաքրութիւն տուի ձեր քաղաքներուն մէջ,

[է] Կամ՝ Դամասկոսի մէջ

[ը] Եբր.՝ աչքէ պիտի անցընեմ

[թ] Եբր.՝ զարնեմ

[ժ] Եբր.՝ բնաջնջուին

[ա] Ոմանք՝ տարին

[բ] Եբր.՝ լսել տուէք

[գ] Եբր.՝ անմեղութիւն

Ու հացի կարօտութիւն՝ ձեր բոլոր տեղերը,
Սակայն ինծի չվերադարձաք,– կը պատգամէ Տէրը:–
7 Նաեւ տեղատարափը կասեցուցի հունձքէն երեք ամիս առաջ,
Ու մէկ քաղաքի վրայ անձրեւ տեղացուցի,
Իսկ միւս քաղաքին վրայ անձրեւ չտեղացուցի.
[դ]Արտի մը վրայ անձրեւեց,
Բայց միւս արտը՝ որուն վրայ անձրեւած չէր՝ չորցաւ.
8 Երկու-երեք քաղաքներ՝ ջուր խմելու համար
[ե]Ուրիշ քաղաք մը գացին",
Բայց [զ]չյագեցան,
Սակայն ինծի չվերադարձաք,– կը պատգամէ Տէրը:–
9 Ձեզ խորշակահարութեամբ եւ արմտիքի դալուկով զարկի,
Խառնիճը սպառեց ձեր բազմաթիւ պարտէզներն ու այգիները,
Թզենիներն ու ձիթենիները,
Սակայն ինծի չվերադարձաք,– կը պատգամէ Տէրը:–
10 Ձեր վրայ ժանտախտ ղրկեցի՝ [է]ինչպէս Եգիպտոսի մէջ",
Ձեր երիտասարդները սուրով մեռցուցի՝
Ձեր ձիերը գերեվարելով,
Ձեր բանակավայրերուն գարշահոտութիւնը մինչեւ ձեր քիթը [ը]հասցուցի,
Սակայն ինծի չվերադարձաք,– կը պատգամէ Տէրը:–
11 Աստուծոյ կործանած Սոդոմին ու Գոմորին պէս ձեզ ալ կործանեցի,
Հրդեհէն ազատուած [թ]խանձողի պէս եղաք,
Սակայն ինծի չվերադարձաք,– կը պատգամէ Տէրը:–
12 Հետեւաբար սա՛պէս պիտի վարուիմ քեզի հետ, ո՛վ Իսրայէլ.
Եւ քանի սա՛պէս պիտի վարուիմ քեզի հետ,
Քու Աստուածդ դիմաւորելու պատրաստուէ՛, ո՛վ Իսրայէլ.
13 Որովհետեւ ահա՛ կու գայ ան՝ որ լեռները ձեւակերպեց ու հովը ստեղծեց,
Եւ մարդուն կը յայտնէ թէ ի՛նչ է իր մտածումը,
Ան՝ որ արշալոյսը մութ կ'ընէ
Ու երկրի բարձունքներուն վրայ կը քալէ.
Անոր անունը "Եհովա՝ զօրքերու Աստուած∑ է»:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉ ՄԸ

5

Լսեցէ՛ք սա՛ խօսքը, որ իբր ողբ կը բարձրացնեմ ձեր վրայ,

[դ] Եբր.՝ Արտի բաժինի

[ե] Եբր.՝ Աստանդական շրջեցան դէպի քաղաք մը

[զ] Եբր.՝ չկշտացան

[է] Եբր.՝ Եգիպտոսի ճամբային մէջ

[ը] Եբր.՝ բարձրացուցի

[թ] Այսինքն՝ կիսախանձ փայտի

Ո՛վ Իսրայէլի տունը.
2 «Իսրայէլի կոյսը ինկած է, անգա՛մ մըն ալ պիտի չկանգնի.
Իր հողին վրայ երեսէ ձգուած է, ո՛չ մէկը զայն կը կանգնեցնէ»:
3 Արդարեւ Տէրը՝ Եհովան սա՛ կը յայտարարէ.
«Այն քաղաքին մէջ՝ ուրկէ հազար պատերազմիկ կ՚ելլէր,
Հարիւր պիտի մնայ.
Ուրկէ հարիւր կ՚ելլէր՝
Տասը պիտի մնայ Իսրայէլի տան»:
4 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ Իսրայէլի տան.
«Զի՛ս փնտռեցէք, որ ապրիք.
5 Բայց Բեթէլը մի՛ փնտռէք,
Գաղգաղա մի՛ մտնէք,
Բերսաբէէն մի՛ անցնիք.
Որովհետեւ Գաղգաղա անշուշտ պիտի տարագրուի,
Ու Բեթէլ պիտի [ա]ոչնչանայ»:
6 Տէ՛րը փնտռեցէք, որ ապրիք.
Որպէսզի կրակի պէս չներխուժէ Յովսէփի տունը
եւ զայն չսպառէ, ու Բեթէլի մէջ ո՛չ մէկը կարենայ զայն մարել:
7 Դո՛ւք՝ որ իրաւունքը օշինդրի կը փոխէք,
Եւ արդարութիւնը գետինը կը ձգէք,
8 Փնտռեցէ՛ք զայն. ի՛նք Բազմաստեղն ու Հայկը [բ]ստեղծեց,
Ի՛նք մահուան շուքը առտուան լոյսի կը վերածէ,
Եւ ցերեկը գիշերուան պէս կը [գ]մթնցնէ.
Ի՛նք ծովուն ջուրերը կը կանչէ,
Ու զանոնք երկրի մակերեսին վրայ կը թափէ:
Անոր անունը Եհովա է.
9 Ի՛նք զօրեղին վրայ յանկարծ կործանում կը բերէ,
Եւ կործանումը մինչեւ ամրոցը կը հասցնէ:
10 [դ]Դատարանին մէջ կշտամբողը կ՚ատեն,
Պարկեշտութեամբ խօսողէն կը գարշին:
11 Հետեւաբար, քանի չքաւորը ոտնակոխ կ՚ընէք
Եւ իրմէ ցորենի [ե]պարգեւներ կ՚առնէք,
Տաշուած քարէ տուներ կառուցանեցիք՝
Բայց անոնց մէջ պիտի չբնակիք.
Ցանկալի այգիներ տնկեցիք՝
Սակայն անոնց գինին պիտի չխմէք:
12 Արդարեւ գիտեմ ձեր բազմաթիւ յանցանքներն ու [գ]մեծ մեղքերը.

[ա] Եբր.՝ ունայն ըլլայ

[բ] Եբր.՝ շինեց

[գ] Եբր.՝ խաւարեցնէ

[դ] Եբր.՝ Դրան

[ե] Եբր.՝ հարկ

Արդարը կը ᵗճնշէք, կաշառք կ'առնէք,
Եւ դատարանին մէջ աղքատներուն դատը կը ծռէք:
13 Հետեւաբար ուշիմ եղողը այն ատեն պիտի լռէ,
Քանի որ ժամանակը չար է:
14 Բարութի՛ւն փնտռեցէք, ո՛չ թէ չարութիւն, որպէսզի ապրիք.
Այսպէս Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ, ինչպէս ըսիք:
15 Ատեցէ՛ք չարութիւնը, սիրեցէ՛ք բարութիւնը,
Եւ ըհաստատեցէ՛ք իրաւունքը դատարանին մէջ.
Թերեւս Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը ողորմի Յովսէփի մնացորդին:
16 Հետեւաբար զօրքերու Աստուածը, Տէրը՝ Եհովան, սա՛ կը յայտարարէ.
«Ամէն հրապարակի մէջ կոծ պիտի ըլլայ,
Եւ ամէն փողոցի մէջ պիտի ըսեն. "Վա՜յ, վա՜յ∑:
Երկրագործը սուգի պիտի կանչեն, ու եղերերգութիւն գիտցողները՝ կոծի:
17 Բոլոր այգիներուն մէջ կոծ պիտի ըլլայ,
Քանի որ քու մէջէդ պիտի անցնիմ,– կը յայտարարէ Տէրը:–
18 Վա՜յ ձեզի՝ որ Տէրոջ օրուան կը փափաքիք.
Ձեզի ի՞նչ օգուտ պիտի ըլլայ Տէրոջ օրը.
Ան խաւար է, ո՛չ թէ՝ լոյս.
19 Մարդու մը պէս պիտի ըլլաք, որ առիւծին առջեւէն կը փախչի
Եւ արջ մը անոր կը հանդիպի,
Կամ տունը կը մտնէ ու ձեռքը պատին կը ᵖդնէ,
Եւ օձ մը զայն կը խածնէ:
20 Ահա՛ Տէրոջ օրը խաւար է, ո՛չ թէ՝ լոյս.
Անոր մէջ թանձր մութ կայ, ո՛չ թէ՝ պայծառութիւն:
21 Ձեր տօները կ'ատեմ ու կը մերժեմ,
Ձեր տօնախմբութիւններէն ᵈհաճոյք պիտի չառնեմ:
22 Եթէ ինծի ողջակէզներ եւ ձեր հացի ընծաները մատուցանէք՝
Պիտի չհաւանիմ,
Ո՛չ ալ ʰուշադրութիւն պիտի դարձնեմ" ձեր պարարտ զուարակներու խաղաղութեան զոհերուն:
23 Հեռացո՛ւր ինծմէ քու երգերուդ ˡձայնը,
Քանի որ քու տաւիղներուդ նուագը պիտի չլսեմ:
24 Բայց իրաւունքը ջուրի պէս թող ᵐհոսի,

զ Եբր.՝ հզօր

է Եբր.՝ ճնշեն

ը Եբր.՝ դրէ՛ք

թ Կամ՝ յենէ

ժ Եբր.՝ հոտ

ի Եբր.՝ պիտի նայիմ

լ Եբր.՝ դղրդիւնը

խ Եբր.՝ գլորի

Եւ արդարութիւնը՝ [ծ]մշտահոս վտակի պէս:
25 Միթէ ինծի զոհեր ու ընծանե՞ր մատուցանեցիք
Անապատին մէջ՝ քառասուն տարի, ո՛վ Իսրայէլի տունը:
26 Հապա կրեցիք ձեր [կ]Մողոքի խորանը",
Ձեր Քիունի պատկերները,
Եւ ձեզի համար կերտուած աստուածներուն աստղը:
27 Ուստի ձեզ Դամասկոսէն անդին պիտի տարագրեմ»,
Կը յայտարարէ Տէրը, որուն անունը Զօրքերու Աստուած է:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

6

«Վա՜յ Սիոնի մէջ անխռով ապրողներուն,
Սամարիայի լերան վրայ ապահով բնակողներուն,
Ազգերու գլխաւորին [ա]երեւելիներուն՝
Որոնց [բ]կը դիմէ" Իսրայէլի տունը:
2 Անցէ՛ք Քաղանէ, ու տեսէ՛ք.
Անկէ գացէ՛ք Մեծն Եմաթը,
Եւ իջէ՛ք Փղշտացիներուն Գէթը.
Միթէ անոնք այս թագաւորութիւններէն աւելի՞ [գ]բարգաւաճ են,
Կամ անոնց հողամասը ձեր հողամասէն աւելի՞ մեծ է»:
3 «Վա՜յ ձեզի, որ ձախորդութեան օրը կը կարծէք հեռացնել,
Ու բռնութեան [դ]տիրապետութիւնը կը մօտեցնէք:
4 Անոնք փղոսկրէ մահիճի մէջ կը պառկին,
Իրենց մահճակալին վրայ [ե]կ՚երկննան.
Հօտերուն պարարտ գառները կ՚ուտեն,
Ու գոմերուն գիրցուած հորթերը:
5 Տաւիղի ձայնով կը զառանցեն,
Երաժշտական գործիքներ կը հնարեն իրենց համար՝ Դաւիթի պէս.
6 [զ]Բաժակներով գինի կը խմեն,
[է]Լաւագոյն հոտաւէտ իւղերով կ՚օծուին,

[ծ] Եբր.՝ տեւական

[կ] Կամ՝ թագաւորին տաղաւարը

[ա] Եբր.՝ որոշուածներուն

[բ] Եբր.՝ կ՚երթայ

[գ] Եբր.՝ լաւ

[դ] Եբր.՝ աթոռը

[ե] Եբր.՝ կը տարածուին

[զ] Եբր.՝ Կոնքերով

[է] Եբր.՝ Առաջնակարգ

Սակայն Յովսէփի փլուզումին վրայ չեն կսկծար:
7 Հետեւաբար հիմա անոնք առաջին տարագիրներուն հետ պիտի տարագրուին,
Եւ մահճակալներու վրայ երկնցողներուն քրքիջները պիտի դադրին»:
8 Տէրը՝ Եհովան իր անձին վրայ երդում ըրաւ,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը.–
«Ես Յակոբի ամբարտաւանութենէն կը գարշիմ,
Եւ անոր պալատները կ'ատեմ.
Քաղաքն ու անոր [ը]բոլոր բնակիչները" [թ]պատուհասին պիտի մատնեմ»:
9 Եթէ տան մը մէջ տասը մարդ մնայ,
Անո՛նք ալ պիտի մեռնին.
10 Երբ անոցմէ մէկուն հօրեղբայրը, կամ դիակը այրողը զայն վերցնէ՝
Ոսկորները տունէն դուրս հանելու համար,
Ու տան [ժ]մէջ եղողին ըսէ.
“Ա՛լ ուրիշ մէկը կա՞յ քովդ∑,
Եւ ան պատասխանէ. “Ո՛չ∑,
Միւսը պիտի ըսէ. “Լռէ՛,
Քանի որ Տէրոջ անունը յիշատակելու ատենը չէ∑:
11 Արդարեւ ահա՛ Տէրը կը հրամայէ.
Զարնելով մեծ տունը պիտի քանդէ,
Իսկ պզտիկ տունը պիտի ճեղքուի:
12 Միթէ ձիերը ժայռի վրայ կը վազե՞ն,
Կամ զայն եզներով կը հերկե՞ն.
Որովհետեւ դուք իրաւունքը թոյնի փոխեցիք,
Եւ արդարութեան պտուղը՝ օշինդրի:
13 Դուք ոչինչ բանով կ'ուրախանաք,
Եւ կ'ըսէք. “Միթէ մե՛ր ոյժով [ի]չվաստկեցա՞նք մեր զօրութիւնը∑.
14 Հետեւաբար, ո՛վ Իսրայէլի տունը,
Ահա՛ ես ձեզի դէմ ազգ մը ոտքի պիտի հանեմ,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ զօրքերու Աստուածը,–
Ու ձեզ Եմաթի մուտքէն մինչեւ դաշտին վտակը պիտի տանջեն»:

ՄԱՐԱԽՆԵՐՈՒ ՏԵՍԻԼՔ ՄԸ

7

Տէրը՝ Եհովան սա՛ ցոյց տուաւ ինծի.
Ահա՛ մարախներ [ա]ստեղծեց վերջին խոտին [բ]բուսնելուն սկիզբը,

[ը] Եբր.՝ լիութիւնը

[թ] Կամ՝ թշնամիին

[ժ] Եբր.՝ ներսի կողմը

[ի] Եբր.՝ մեզի եղջիւրներ չառի՞նք

[ա] Եբր.՝ ձեւակերպեց

[բ] Եբր.՝ աճելուն

Եւ ահա՛ վերջին խոտը թագաւորին խոտհունձէն ետք *աճած* էր:
2 Երբ անոնք երկրին բոյսը ամբողջութեամբ կերան,
Ես ըսի. «Ո՛վ Տէր Եհովա, կ'աղերսե՛մ, ներէ՛.
Յակոբ ի՞նչպէս պիտի կանգնի, քանի [գ]փոքրաթիւ է»:
3 Տէրը ասկէ հրաժարեցաւ.
«Ասիկա պիտի չըլլայ», յայտարարեց Տէրը:

ԿՐԱԿԻ ՏԵՍԻԼՔ ՄԸ

4 Տէրը՝ Եհովան սա՛ ցոյց տուաւ ինծի.
Ահա՛ Տէրը՝ Եհովան կրակը կանչեց, որպէսզի անով դատ վարէ.
Ան ալ մեծ անդունդը սպառեց,
Նաեւ [դ]արտերը սպառեց:
5 Ուստի ըսի. «Ո՛վ Տէր Եհովա, կ'աղերսե՛մ, դադրեցո՛ւր.
Յակոբ ի՞նչպէս պիտի կանգնի, քանի փոքրաթիւ է»:
6 Տէրը ասկէ հրաժարեցաւ.
«Ասիկա պիտի չըլլայ», յայտարարեց Տէրը՝ Եհովան:

ԿԱՊԱՐԱԼԱՐԻ ՏԵՍԻԼՔ ՄԸ

7 Սա՛ ցոյց տուաւ ինծի.
Ահա՛ Տէրը *կապարալարով կառուցանուած* պարիսպի մը վրայ կայնած էր,
Ու ձեռքը կապարալար մը կար:
8 Տէրը ինծի ըսաւ.
«Ի՞նչ կը տեսնես, Ամո՛վս»:
Պատասխանեցի. «Կապարալար մը»:
Տէրն ալ ըսաւ.
«Ահա՛ ես իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի մէջ կապարալար մը կը դնեմ.
Ա՛լ անոնց *անօրէնութիւնը* պիտի չանտեսեմ:
9 Իսահակի բարձր տեղերը ամայի պիտի ըլլան,
Իսրայէլի սրբարանները պիտի աւերուին,
Ու Յերոբովամի տան դէմ սուրով պիտի կանգնիմ»:

ԱՄՈՎՍ ԵՒ ԱՄԱՍԻԱ

10 Բեթէլի քուրմը՝ Ամասիա Իսրայէլի Յերոբովամ թագաւորին *լուր* ղրկեց՝ ըսելով.
«Իսրայէլի տան մէջ Ամովս քեզի դէմ կը դաւադրէ.
Երկիրը չի կրնար անոր բոլոր խօսքերուն հանդուրժել.
11 Արդարեւ Ամովս սա՛ կ'ըսէ.
"Յերոբովամ սուրով պիտի մեռնի,
Եւ Իսրայէլ իր [ե]երկրէն անշուշտ պիտի տարագրուի∑»:

[գ] *Եբր.*՝ պզտիկ

[դ] *Եբր.*՝ *արտի* բաժինը

[ե] *Եբր.*՝ հողէն

12 Ամասիա ըսաւ Ամովսի.
«Ո՛վ տեսանող, գնա՛, փախի՛ր Յուդայի երկիրը.
Հո՛ն հաց կեր ու հո՛ն մարգարէացիր:
13 Անգա՛մ մըն ալ Բեթէլի մէջ մի՛ մարգարէանար,
Քանի որ ան թագաւորին սրբարանն է,
Եւ թագաւորութեան տունն է»:
14 Ամովս պատասխանեց Ամասիայի.
«Ես ո՛չ մարգարէ էի, ո՛չ ալ մարգարէի որդի,
Հապա եզնարած ու ժանտաթուզ քաղող էի:
15 Տէ՛րը զիս հօտին ետեւէն առաւ
Եւ ինծի ըսաւ.
“Գնա՛, մարգարէացի՛ր իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի∑:
16Ուստի հիմա մտի՛կ ըրէ Տէրոջ խօսքը.
Դուն կ’ըսես. “Իսրայէլի դէմ մի՛ մարգարէանար,
Եւ Իսահակի տան դէմ [գ]մի՛ խօսիր∑:
17 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Քու կինդ քաղաքին մէջ պիտի պոռնկի,
Քու որդիներդ եւ աղջիկներդ սուրով պիտի իյնան,
Քու [ե]երկիրդ լարով պիտի բաժնուի,
Դուն պիղծ երկրի մը մէջ պիտի մեռնիս
Եւ Իսրայէլ իր երկրէն անշուշտ պիտի տարագրուի∑»:

ԿՈՂՈՎԻ ՄԸ ՏԵՍԻԼՔԸ

8

Տէրը՝ Եհովան սա՛ ցոյց տուաւ ինծի,
[ա]Կողով մը ամառնային պտուղ,
2 Եւ ըսաւ. «Ի՞նչ կը տեսնես, Ամո՛վս»:
Պատասխանեցի. «Կողով մը ամառնային պտուղ»:
Տէրն ալ ըսաւ ինծի.
«Վախճանը հասած է իմ ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի վրայ.
Ա՛լ անոնց անօրէնութիւնը պիտի չանտեսեմ:
3 Այդ օրը [բ]տաճարին երգերը [գ]ողբեր պիտի ըլլան,–
Կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան.–
Շատ դիակներ պիտի ըլլան ամէն տեղ,
Ու զանոնք լռութեամբ պիտի նետեն»:

[գ] Եբր.՝ խօսքդ մի՛ կաթեցներ

[ե] Եբր.՝ հողդ

[ա] Եբր.՝ Ահա՛ կողով

[բ] Կամ՝ պալատին

[գ] Եբր.՝ գոռումներ

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՎՃԻՌԸ

4 «Սա՛ մտիկ ըրէք,
Դո՛ւք որ աղքատները կը կլլէք՝
Երկրին դժբախտները [դ]ոչնչացնելու համար,
5 Ու կ՚ըսէք. “ [ե]Ամսագլուխը ե՞րբ պիտի անցնի՝ որ հացահատիկ ծախենք,
Նաեւ Շաբաթը՝ որ ցորենի պարկերը բանանք,
Արդուն պզտիկցնենք եւ [զ]սիկղը մեծցնենք”,
Ու խարդախուած կշիռքներով խաբենք.
6 Որպէսզի չքաւորները գնենք՝ դրամի փոխարէն,
Եւ աղքատները՝ զոյգ մը կօշիկի,
Ու ցորենին թափթփուկը ծախենք∑:
7 Տէրը Յակոբի մեծափառութեան վրայ երդում ըրաւ՝ ըսելով.
“Անոնց բոլոր արարքները ամենեւին պիտի չմոռնամ:
8 Ասոր համար չէ՞ որ երկիրը պիտի սարսի,
Եւ անոր բնակիչներէն իւրաքանչիւրը պիտի սգայ.
Ամբողջովին պիտի բարձրանայ՝ [է]գետին պէս,
Պիտի ուռի, ապա պիտի [ը]ցածնայ՝ Եգիպտոսի գետին նման∑:
9 Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,–
Արեւը կէսօրին մայր պիտի մտցնեմ,
Եւ ցերեկուան լոյսին ատենը երկիրը պիտի խաւարեցնեմ:
10 Ձեր տօները սուգի պիտի փոխեմ,
Ու ձեր բոլոր երգերը՝ ողբի.
Ամէն մէջքի վրայ քուրձ պիտի բերեմ,
Եւ ամէն գլուխի վրայ՝ կնտութիւն:
Երկրին մէջ սուգ պիտի բերեմ՝ մէկ հատիկ զաւակի համար եղած սուգին պէս,
Անոր վախճանը դառնութեան օրուան պէս պիտի ըլլայ»:
11 «Ահա՛ կու գան օրերը,– կը պատգամէ Տէրը՝ Եհովան,–
Երբ երկրին մէջ սով մը պիտի ղրկեմ.
Ո՛չ թէ հացի սով, ո՛չ ալ ջուրի ծարաւ,
Հապա Տէրոջ խօսքերը լսելու սով:
12 Աստանդական պիտի շրջին մէկ ծովէն միւս ծովը,
Ու հիւսիսէն մինչեւ արեւելք.
Պիտի շրջագային Տէրոջ խօսքը փնտռելու համար,
Բայց պիտի չգտնեն:
13 Այդ օրը՝ գեղեցիկ կոյսերը
Եւ երիտասարդները ծարաւէն պիտի խամրին.

[դ] Եբր.՝ դադրեցնելու

[ե] Եբր.՝ Նոր լուսինը

[զ] Այսինքն՝ գինը բարձրացնենք

[է] Կամ՝ Նեղոսի

[ը] Եբր.՝ ընկղմի

14Անոնք որ Սամարիայի յանցանքով երդում կ'ընեն ու կ'ըսեն.
“Քու Աստուածդ կ'ապրի՛, ո՛վ Դան∑,
“Բերսաբէի ճամբան կ'ապրի՛ ∑,
Պիտի իյնան, եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չկանգնին»:

ՏԷՐՈՋ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

9

Տէրը տեսայ՝ որ զոհասեղանին վրայ կայնած էր, եւ ըսաւ.
«Զա՛րկ խոյակին, որպէսզի սեմերը ցնցուին.
Կտրէ՛ անոնց գլուխին վրայ եղողները, [ա]բոլորն ալ".
Իսկ անոնց [բ]յետիններըն ե՛ս պիտի մեռցնեմ՝ սուրով:
Անոնցմէ փախստականը պիտի չկարենայ փախչիլ,
Եւ անոնցմէ [գ]ճողոպրածը պիտի չկարենայ ազատիլ:
2 Թէեւ անոնք մինչեւ [դ]դժոխքը [ե]փորեն,
Իմ ձեռքս զիրենք անկէ պիտի բերէ.
Թէեւ երկինք ելլեն,
Զանոնք անկէ պիտի իջեցնեմ:
3 Թէեւ Կարմեղոսի գագաթը պահուըտին,
Զիրենք պիտի փնտռեմ եւ անկէ բերեմ.
Թէեւ իմ աչքերուս առջեւէն ծածկուին ծովուն յատակը,
Հոն պիտի հրամայեմ օձին՝ որ զիրենք խածնէ:
4 Թէեւ անոնք իրենց թշնամիներուն առջեւէն գերութեան երթան,
Հոն պիտի հրամայեմ սուրին՝ որ զանոնք մեռցնէ:
Իմ աչքս անոնց վրայ պիտի [զ]սեւեռեմ չարիքի համար,
Ո՛չ թէ բարիքի համար»:
5 Երբ զօրքերու Տէրը՝ Եհովան երկրին դպչի,
Ան կը հալի,
Եւ անոր բոլոր բնակիչները կը սգան.
Ամբողջովին կը բարձրանայ՝ [է]գետին պէս,
Ապա [ը]կը ցածնայ" Եգիպտոսի գետին նման:
6 Ի՛նքն է որ իր [թ]վերնատուններըը կը կառուցանէ երկինքի մէջ,

[ա] Եբր.՝ անոնք բոլորը

[բ] Կամ՝ յաջորդները

[գ] Եբր.՝ ազատածը

[դ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

[ե] Եբր.՝ ծակեն

[զ] Եբր.՝ դնեմ

[է] Կամ՝ Նեղոսի

[ը] Եբր.՝ կ'ընկղմի

Եւ իր կամարը երկրի վրայ հիմներ է.
Ծովուն ջուրերը կը կանչէ,
Ու զանոնք երկրի մակերեսին վրայ կը թափէ.
Անոր անունը Եհովա է:
7 «Միթէ դուք ինծի Եթովպիացիներու որդիներուն պէս չէ՞ք,
Ո՛վ Իսրայէլի որդիներ,— կը պատգամէ Տէրը.—
Միթէ ե՛ս չբարձրացուցի՞ Իսրայէլը Եգիպտոսի երկրէն,
Նաեւ Փղշտացիները՝ Կափթորէն,
Եւ [ժ]Ասորիները՝ Կիրէն»:
8 Ահա՛ Տէրոջ՝ Եհովայի աչքերը այդ մեղաւոր թագաւորութեան վրայ են.
«Զայն երկրագունդի մակերեսին վրայէն պիտի բնաջնջեմ.
Սակայն Յակոբի տունը բոլորովին պիտի չբնաջնջեմ,— կը պատգամէ Տէրը:—
9 Արդարեւ ահա՛ ես կը հրամայեմ,
Եւ Իսրայէլի տունը բոլոր ազգերուն մէջ պիտի խարբալեմ,
Ինչպէս ցորենը մաղով կը խարբալեն.
Սակայն ո՛չ մէկ [ի]հատիկ գետինը պիտի իյնայ:
10 Իմ ժողովուրդիս բոլոր մեղաւորները սուրով պիտի մեռնին,
Թէպէտ անոնք կ՚ըսեն. “Չարիքը մեր վրայ պիտի [լ]չհասնի,
Ու մեր առջեւը պիտի չգայ∑»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԱՊԱԳԱՅ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ

11 «Այդ օրը Դաւիթի տապալած [խ]խորանը պիտի վերահաստատեմ,
Անոր ճեղքուածքները պիտի փակեմ,
Փլատակները պիտի վերականգնեմ,
Եւ զայն հին օրերուն պէս պիտի կառուցանեմ.
12 Որպէսզի անոնք տիրանան Եդովմի մնացորդին
Ու բոլոր [ծ]ազգերուն՝
[կ]Որոնք իմ անունովս կոչուած են”»,
Կը պատգամէ Տէրը՝ որ այս բանը կ՚ընէ:
13 «Ահա՛ կու գան օրերը,— կը պատգամէ Տէրը,—
Երբ հերկողը հնձողին պիտի հասնի,
Եւ խաղող կոխողը՝ սերմնացանին.
Լեռները քաղցու պիտի կաթեցնեն,

[թ] Կամ՝ աստիճանները

[ժ] Եբր.՝ Արամացիները, այսինքն՝ Սուրիացիները

[ի] Կամ՝ խճաքար

[լ] Եբր.՝ չմօտենայ

[խ] Եբր.՝ տաղաւարը

[ծ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[կ] Եբր.՝ Որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է

Ու բոլոր բլուրները անով պիտի [a]յորդին:
14 Իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը գերութենէն պիտի վերադարձնեմ.
Անոնք աւերուած քաղաքները պիտի կառուցանեն եւ անոնց մէջ բնակին,
Այգիներ պիտի տնկեն ու անոնց գինին խմեն,
Պարտէզներ պիտի պատրաստեն եւ անոնց պտուղները ուտեն:
15 Զանոնք իրենց հողին վրայ պիտի տնկեմ,
Եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չխլուին իրենց հողէն՝ որ իրենց տուի»,
Կը յայտարարէ Տէրը՝ քու Աստուածդ:

---

[a] Եբր.՝ հալին

ԱԲԴԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ՊԱՏԺԷ ԵԴՈՎՄԸ

1

Աբդիայի տեսիլքը.–
Տէրը՝ Եհովան Եդովմի մասին սա՛ կը յայտարարէ.
Տէրոջմէն լուր մը լսեցինք,
Եւ [ա]ազգերուն դեսպան ղրկուեցաւ՝ ըսելու.
«Ոտքի՛ ելէք, պատերազմի՛ կանգնինք անոր դէմ»:
2 Ահա՛ քեզ ազգերուն մէջ պզտիկ դարձուցի.
Դուն չափազանց պիտի արհամարհուիս:
3 Քու սիրտիդ հպարտութիւնը քեզ հրապուրեց,
Ո՛վ ժայռերու խորշերուն մէջ բնակող
Ու բարձր բնակարան ունեցող.
Դուն սիրտիդ մէջ կ՚ըսես.
"Ո՞վ զիս գետին պիտի իջեցնէ∑:
4 Թէեւ արծիւի պէս բարձրանաս
Ու բոյնդ աստղերուն մէջ դնես,
Քեզ անկէ պիտի իջեցնեմ,– կը պատգամէ [բ]Տէրը:–
5 Եթէ քեզի գողեր կամ գիշերային [գ]աւազակներ գային,
(Ի՜նչպէս կործանեցար,)
Անոնք իրենց բաւարար ըլլալու չափ պիտի չգողնայի՞ն:
Եթէ քեզի այգի կթողներ գային,
Միթէ ճիռեր պիտի չթողուի՞ն:
6 Եսաւ ի՜նչպէս խուզարկուեցաւ.
Անոր ծածուկ բաները [դ]հետազօտուեցան:
7 Քու բոլոր դաշնակիցներդ քեզ [ե]մինչեւ սահմանը" վտարեցին.
Քեզի հետ խաղաղութեամբ ապրող մարդիկը քեզ հրապուրեցին
Ու քեզի յաղթեցին.
Քու հացդ ուտողները քու տակդ որոգայթ դրին:
Անոր քով [զ]խելք չկայ:
8 «Ահա՛ այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Եդովմէն իմաստուններըը պիտի բնաջնջեմ,
Ու Եսաւի լեռնէն՝ խելքը:
9 Քու զօրաւորներդ, ո՛վ Թեման, պիտի զարհուրին,
Որպէսզի Եսաւի լեռնէն ամէն մարդ սպաննուելով կոտորուի»:

[ա] Կամ՝ հեթանոսներուն

[բ] Եբր.՝ Եհովան

[գ] Եբր.՝ կործանողներ

[դ] Եբր.՝ հարցուփորձուեցան

[ե] Կամ՝ հողամասէդ

[զ] Եբր.՝ հանճար

ԵԴՈՎՄԻ ՊԱՏԺՈՒԵԼՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

10 «Քու եղբօրդ՝ Յակոբի եղած բռնութեան համար
Ամօթը քեզ պիտի ծածկէ,
Ու յաւիտենապէս պիտի բնաջնջուիս:
11 Այն օրը երբ անոր դիմացը կայնած էիր,
Այն օրը երբ օտարներ անոր [է]զօրագունդերը գերեվարեցին",
Օտարազգիներ անոր դռները մտան
Ու Երուսաղէմի վրայ վիճակ ձգեցին,
Դո՛ւն ալ անոնցմէ մէկուն պէս էիր:
12 Պէտք չէր որ քու եղբօրդ օրը՝
Անոր [ը]աղէտին օրը դիմացէն նայէիր,
Յուդայի որդիներուն համար ուրախանայիր՝
Անոնց կործանումին օրը,
Քու բերանդ [թ]մեծ բանայիր"
Անոնց տագնապին օրը.
13 Ո՛չ ալ իմ ժողովուրդիս դուռը մտնէիր՝
Անոր ձախորդութեան օրը,
Դո՛ւն ալ անոնց չարիքին վրայ նայէիր,
Եւ անոր գոյքերուն վրայ ձեռք դնէիր
Անոր ձախորդութեան օրը.
14 Ո՛չ ալ քառուղին կայնէիր՝
Անոր ազատածները կոտորելու համար,
Եւ անոր վերապրողները մատնէիր՝
Անոր տագնապին օրը»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՊԻՏԻ ԴԱՏԷ ԱԶԳԵՐԸ

15 «Արդարեւ բոլոր ազգերուն վրայ հասնող Տէրոջ օրը մօտ է.
Քեզի հետ պիտի վարուին՝ ի՛նչպէս որ դուն վարուեցար,
Քու հատուցումդ գլուխդ պիտի վերադառնայ.
16 Որովհետեւ ի՛նչպէս դուք իմ սուրբ լերանս վրայ խմեցիք,
Բոլոր ազգերն ալ շարունակ պիտի խմեն.
Պիտի խմեն, պիտի կլլեն,
Ու [ժ]չեղածի պէս պիտի ըլլան»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

[է] Կամ՝ հարստութիւնը յափշտակեցին

[ը] Եբր.՝ օտարութեան

[թ] Եբր.՝ մեծցնէիր

[ժ] Այսինքն՝ գոյութիւն չունեցածի

17 «Բայց Սիոն լերան վրայ ազատում պիտի ըլլայ,
Եւ ան սուրբ պիտի ըլլայ.
Յակոբի տունը իր ստացուածքին պիտի տիրանայ:
18 Յակոբի տունը կրակ պիտի ըլլայ,
Յովսէփի տունը՝ բոց,
Իսկ Եսաւի տունը՝ խոզան.
Անոնց մէջ պիտի բոցավառեն,
Զանոնք պիտի սպառեն,
Ու Եսաւի տան մնացորդ մը պիտի չըլլայ,
Որովհետեւ Տէրը խօսեցաւ:
19 Հարաւայինները Եսաւի լերան պիտի տիրանան,
Եւ դաշտայինները՝ Փղշտացիներու երկրին.
Անոնք Եփրեմի դաշտավայրին ու Սամարիայի դաշտավայրին պիտի տիրանան,
Եւ Բենիամին Գաղաադի պիտի տիրանայ:
20 Իսրայէլի որդիներուն տարագիրները – այս զօրքը –
Քանանացիներուն ունեցածին պիտի տիրանան՝ մինչեւ Սարեփթա.
Երուսաղէմի տարագիրները՝ որ Սեփարադի մէջ են,
Հարաւային քաղաքներուն պիտի տիրանան:
21 Ազատարարներ Սիոն լեռը պիտի բարձրանան՝
Եսաւի լեռը դատելու համար,
Ու թագաւորութիւնը Տէրոջ պիտի ըլլայ»:

ՅՈՎՆԱՆԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՈՎՆԱՆԻ ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

1

[ա]Տէրոջ խօսքը Ամաթիի որդիին՝ Յովնանի [բ]ուղղուեցաւ՝ ըսելով. 2 «Կանգնէ՛, գնա՛
Նինուէ մեծ քաղաքը, եւ գոչէ՛ անոր դէմ, քանի որ անոնց չարութիւնը իմ առջեւս
բարձրացաւ»: 3 Բայց Յովնան կանգնեցաւ որ Տէրոջ ներկայութենէն Թարսիս փախչի:
Յոպպէ իջաւ, ու նաւ մը գտաւ՝ որ Թարսիս կ'երթար. անոր վարձքը վճարեց եւ անոր մէջ
մտաւ, որպէսզի անոնց հետ Թարսիս երթայ՝ Տէրոջ ներկայութենէն հեռու:
4 Սակայն Տէրը ծովուն մէջ մեծ հով մը [գ]ղրկեց. ծովուն մէջ այնպիսի մեծ մրրիկ մը
եղաւ, որ նաւը [դ]փշրուելու վտանգին մէջ էր": 5 Նաւաստիները վախցան, եւ
իւրաքանչիւրը իր աստուծոյն աղաղակեց. ապա նաւուն մէջի առարկաները ծովը
նետեցին, որպէսզի զայն անոնցմէ թեթեւցնեն. իսկ Յովնան նաւուն [ե]խորշը իջնելով
պառկած էր, ու խորունկ կը քնանար: 6 Ուստի նաւապետը անոր մօտեցաւ եւ անոր ըսաւ.
«Քեզի ի՞նչ եղաւ, ո՛վ խորունկ քնացող. կանգնէ՛, գոչէ՛ քու Աստուծոյդ. թերեւս Աստուած
մեր վրայ մտածէ, ու չկորսուինք»:
7 Յետոյ իրարու ըսին. «Եկէ՛ք, վիճա՛կ ձգենք, որպէսզի գիտնանք թէ այս չարիքը
որո՞ւն պատճառով մեր վրայ հասաւ»: Երբ վիճակ ձգեցին, վիճակը Յովնանի ելաւ: 8
Ուստի անոնք իրեն ըսին. «Հիմա իմացո՛ւր մեզի՝ թէ այս չարիքը որո՞ւն պատճառով մեր
վրայ հասաւ: Քու գործդ ի՞նչ է, եւ ուրկէ՞ կու գաս. քու երկիրդ ո՞րն է, ու դուն ո՞ր
ժողովուրդէն ես»: 9 Ինք ալ անոնց պատասխանեց. «Ես Եբրայեցի եմ, եւ ծովն ու
ցամաքը [զ]ստեղծող երկինքի Աստուածը՝ Եհովան կը [է]պաշտեմ»: 10 Այդ մարդիկը
չափազանց վախցան, եւ իրեն ըսին. «Այդ բանը ինչո՞ւ ըրիր»: Արդարեւ այդ մարդիկը
գիտցան թէ Տէրոջ ներկայութենէն կը փախչէր, որովհետեւ անոնց պատմեր էր: 11 Ուստի
անոր ըսին. «Քեզի ի՞նչ ընենք, որ ծովը մեզի համար հանդարտի», քանի ծովը
[ը]հետզհետէ [թ]կ'ալեկոծէր: 12 Ինք ալ անոնց պատասխանեց. «Զիս վերցուցէ՛ք ու ծո՛վը
նետեցէք, եւ ծովը ձեզի համար պիտի հանդարտի, քանի որ ես գիտեմ թէ այս մեծ մրրիկը
իմ պատճառովս ձեր վրայ հասաւ»:
13 Սակայն այդ մարդիկը ջանացին [ժ]թիավարելով նաւը ցամաքը վերադարձնել. բայց

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ նետեց

[դ] Եբր.՝ կը սեպուէր թէ պիտի փշրուի

[ե] Եբր.՝ ներսի կողմը

[զ] Եբր.՝ ըրող

[է] Եբր.՝ վախնամ

[ը] Եբր.՝ երթալով

[թ] Եբր.՝ կը մրրկէր

[ժ] Եբր.՝ ջուրը ծակելով

չկրցան, որովհետեւ ծովը հետզհետէ կ'ալեկոծէր իրենց դէմ: 14 Ուստի Եհովայի գոչեցին
եւ ըսին. «Ո՜հ, Եհովա՛, կ'աղերսե՛նք, այս մարդուն կեանքին համար մեզ մի՛ կորսնցներ, ու
մեր վրայ անմեղ արիւն մի՛ դներ. արդարեւ դո՛ւն, ո՛վ Եհովա, իրագործեցիր ինչ որ
փափաքեցար»: 15 Յետոյ Յովնանը վերցուցին եւ ծովը նետեցին, ծովն ալ իր
[ի]մոլեգնութենէն հանդարտեցաւ": 16 Այդ մարդիկը Եհովայէն չափազանց վախցան. ուստի
Եհովայի զոհ մատուցանեցին եւ ուխտեր ըրին:
17 Տէրը մեծ ձուկի մը [լ]հրահանգեց, որ Յովնանը կլլէ. Յովնան երեք օր ու երեք գիշեր
ձուկին [խ]փորը մնաց:

ՅՈՎՆԱՆԻ ԱՂՕԹՔԸ

2

Յովնան ձուկին [ա]փորէն Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն աղօթեց, 2 եւ ըսաւ.
«Իմ տագնապիս մէջ Տէրոջ գոչեցի,
Եւ ան ինծի պատասխանեց.
[բ]Դժոխքին փորէն օգնութեան կանչեցի,
Ու ձայնս լսեցիր:
3 Արդարեւ զիս խորխորատը՝ ծովերուն սիրտին մէջ նետեցիր,
Ու [գ]յորձանքները զիս պաշարեցին.
Քու բոլոր կոհակներդ եւ ալիքներդ իմ վրայէս անցան:
4 Ես ըսի.
"Քու աչքերուդ առջեւէն վռնտուեցայ,
Սակայն տակաւին քու սուրբ տաճարիդ պիտի նայիմ∑:
5 Ջուրերը զիս մինչեւ անձս պատեցին,
Անդունդը զիս շրջապատեց,
[դ]Կնիւնները գլուխիս փաթթուեցան:
6 Լեռներուն [ե]խորքը իջայ,
Երկիրը իր նիգերով զիս յաւիտենապէս [զ]արգելափակած էր.
Բայց դուն իմ կեանքս փոսէն բարձրացուցիր,
Ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս:
7 Երբ անձս իմ ներսս թալկացաւ, Տէրը յիշեցի,

[ի] Եբր.՝ բարկութենէն կայունացաւ

[լ] Եբր.՝ սահմանեց

[խ] Եբր.՝ ընդերքը

[ա] Եբր.՝ ընդերքէն

[բ] Այսինքն՝ Մեռած անձերու կայանին

[գ] Եբր.՝ գետերը

[դ] Եբր.՝ Ծամբերը

[ե] Եբր.՝ ծայրերը

[զ] Եբր.՝ շրջապատած

Եւ աղօթքս քեզի հասաւ՝ քու սուրբ տաճարդ:
8 Սուտ ունայնութիւններու նայողները
Իրենց ըլլալիք կարեկցութիւնը կը լքեն,
9 Բայց ես շնորհակալութեան ձայնով քեզի զոհ պիտի մատուցանեմ,
Եւ ըրած ուխտս պիտի կատարեմ.
Փրկութիւնը Տէրոջմէն է»:
10 Ուստի Տէրը հրամայեց ձուկին, ան ալ Յովնանը ցամաքին վրայ փսխեց:

ՅՈՎՆԱՆԻ ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

3

Երկրորդ անգամ [ա]Տէրը խօսեցաւ" Յովնանի՝ ըսելով. 2 «Կանգնէ՛, գնա՛ Նինուէ մեծ
քաղաքը, եւ յայտարարէ՛ անոր այն [բ]պատգամը՝ որ ես քեզի կը հաղորդեմ»: 3 Ուստի
Յովնան կանգնեցաւ ու Նինուէ գնաց՝ Տէրոջ խօսքին համաձայն: Նինուէ [գ]չափազանց մեծ
քաղաք մըն էր՝ երեք օրուան ուղեւորութեան տարածութեամբ: 4 Յովնան սկսաւ քաղաքը
մտնելով գոչել մէկ օրուան ուղեւորութեան ընթացքին. «Դեռ քառասուն օր կայ, ու Նինուէ
պիտի կործանի»:
5 Նինուէցիները Աստուծոյ հաւատալով՝ ծոմապահութիւն յայտարարեցին ու քուրձ
հագան, անոնց մեծերէն մինչեւ պզտիկները: 6 Արդարեւ լուրը Նինուէի թագաւորին
հասաւ, ան ալ իր գահէն ոտքի ելաւ, վրայէն [դ]պատմուճանը հանեց եւ քուրձ հագաւ ու
մոխիրի վրայ նստաւ: 7 Նաեւ Նինուէի մէջ՝ թագաւորին եւ իր մեծամեծներուն
հրամանով՝ [ե]մունետիկին գոչել" տուաւ ու յայտարարեց. «Մարդ թէ անասուն, արջառ եւ
ոչխար թող ոչինչ ուտեն, թող չարածին ու ջուր չխմեն: 8 Մարդիկ թէ անասուններ թող
քուրձ հագնին եւ ամբողջ ոյժով Աստուծոյ գոչեն: Իւրաքանչիւրը թող հեռանայ իր չար
[զ]ընթացքէն ու ձեռքերուն մէջ եղած բռնութենէն: 9 Ո՞վ գիտէ, թերեւս Աստուած [է]հրաժարի
եւ արգահատի, իր բորբոքած բարկութիւնը կասեցնէ, ու չկորսուինք»: 10 Աստուած տեսաւ
թէ անոնք ի՛նչպէս վարուեցան՝ իրենց չար ընթացքէն դարձի գալով. ուստի Աստուած
հրաժարեցաւ այն չարիքէն՝ որ յայտարարեր էր թէ անոնց պիտի ընէ, ու զայն չըրաւ:

ՅՈՎՆԱՆԻ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳՈՒԹԸ

4

Յովնան չափազանց դժգոհեցաւ ու բորբոքեցաւ: 2 Ուստի Տէրոջ աղօթելով ըսաւ. «Ո՜հ,
Տէ՛ր, միթէ ասիկա չէ՞ր ինչ որ կ՚ըսէի, երբ դեռ իմ երկիրս էի. ասոր համար [ա]նախապէս

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ յայտարարութիւնը

[գ] Եբր.՝ Աստուծոյ համար իսկ

[դ] Եբր.՝ վերարկուն

[ե] Եբր.՝ աղաղակել

[զ] Եբր.՝ ճամբայէն

[է] Եբր.՝ դառնայ

[ա] Եբր.՝ վաղուց

Թարսիս փախայ: Արդարեւ գիտէի թէ դուն ողորմած, գթած, համբերատար եւ շատ կարեկից Աստուած ես, ու չարիքէն կը հրաժարիս: 3 Հետեւաբար հիմա, ո՛վ Տէր, կ’աղերսե՛մ, իմ կեանքս ա՛ռ ինծմէ, քանի որ ինծի համար աւելի լաւ է մեռնիլ՝ քան ապրիլ»: 4 Տէրը պատասխանեց. «Միթէ լա՞ւ է այդպէս բորբոքիլդ»:

5 Յովնան քաղաքէն դուրս ելաւ, ու քաղաքին արեւելեան կողմը մնաց. հոն իրեն տաղաւար մը շինեց եւ անոր հովանիին տակ նստաւ, մինչեւ որ տեսնէ թէ ի՛նչ պիտի պատահի քաղաքին: 6 Տէր Աստուած [բ]տզենիի մը [գ]հրահանգեց որ Յովնանի վրայ բարձրանայ եւ անոր գլուխին վրայ հովանի ըլլայ, որպէսզի զայն իր վատ վիճակէն ազատէ: Յովնան տզենիին համար մեծապէս ուրախացաւ:

7 Հետեւեալ օրը՝ արշալոյսին՝ Աստուած ճճիի մը հրահանգեց որ տզենին [դ]կրծէ. ան ալ չորցաւ: 8 Երբ արեւը կը ծագէր, Աստուած խորշակաբեր արեւելեան հովի մը հրահանգեց, եւ արեւը Յովնանի գլուխին զարկաւ. ան ալ խամրեցաւ, ինքնիրեն [ե]փափաքեցաւ մեռնիլ, եւ ըսաւ. «Ինծի համար աւելի լաւ է մեռնիլ՝ քան ապրիլ»:

9 Աստուած Յովնանի ըսաւ. «Միթէ լա՞ւ է այդպէս բորբոքիլդ՝ տզենիին համար»: Ան ալ պատասխանեց. «Լաւ է մեռնելու աստիճան բորբոքիլս»:

10 Այն ատեն Տէրը ըսաւ. «Դուն տզենիին վրայ խղճացիր, որուն համար չաշխատեցար ու զայն չաճեցուցիր. ան մէ՛կ գիշերուան մէջ [զ]բուսաւ, եւ մէ՛կ գիշերուան մէջ փճացաւ: 11 Հապա ես պիտի չխղճա՞մ Նինուէի՝ այդ մեծ քաղաքին վրայ, որուն մէջ հարիւր քսան հազարէն աւելի մարդիկ կան՝ որոնք չեն կրնար իրենց աջ ձեռքը [է]զատորոշել ձախ ձեռքէն, նաեւ շատ անասուններ»:

[բ] *Կամ՝ տզկանեփատի, կամ՝ տզկաղատի*

[գ] *Եբր.՝ սահմանեց*

[դ] *Եբր.՝ զարնէ*

[ե] *Եբր.՝ խնդրեց*

[զ] *Եբր.՝ գոյացաւ*

[է] *Եբր.՝ գիտնալ*

ՄԻՔԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

[ա]Տէրոջ խօսքը, որ Յուդայի թագաւորներուն՝ Յովաթամի, Աքազի ու Եզեկիայի օրերը՝ Մորսթացի Միքիայի [բ]ուղղուեցաւ, եւ [գ]իրեն տեսիլքով հաղորդուեցաւ" Սամարիայի ու Երուսաղէմի մասին.

ՈՂԲ ՄԸ ՍԱՄԱՐԻԱՅԻ ՈՒ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԱՍԻՆ

2 «Լսեցէ՛ք, ո՛վ բոլոր ժողովուրդներ,
Ուշադի՛ր եղէք, ո՛վ երկիր եւ անոր [դ]բոլոր բնակիչները".
Տէրը՝ Եհովան ձեզի դէմ վկայ ըլլայ,
Տէրը՝ իր սուրբ տաճարէն:
3 Արդարեւ ահա՛ Տէրը իր տեղէն կ'ելլէ,
Եւ պիտի իջնէ ու երկրի բարձունքներուն վրայ քալէ.
4 Լեռները անոր տակ պիտի հալին
Եւ հովիտները ճեղքուին՝
Կրակին առջեւ հալած մեղրամոմի պէս,
Զառիվայրին վրայ թափուած ջուրի պէս:
5 Այս բոլորը պիտի ըլլան Յակոբի յանցանքին համար,
Եւ Իսրայէլի տան մեղքերուն համար:
Յակոբի յանցանքին պատճառը ո՞վ է, Սամարիա չէ՞.
Ու Յուդայի բարձր տեղերուն պատճառը ո՞վ է, Երուսաղէմ չէ՞:
6 Ուստի Սամարիան դաշտի մէջ աւերակի շեղջի [ե]պիտի վերածեմ",
Այգի տնկելու տեղի.
Անոր քարերը ձորին մէջ պիտի գլորեմ,
Եւ անոր հիմերը պիտի յայտնեմ:
7 Անոր բոլոր [զ]արձանները պիտի փշրուին,
Անոր տրուած բոլոր վարձատրութիւնները կրակով պիտի այրուին,
Անոր բոլոր կուռքերը աւերակի պիտի [է]վերածեմ.
Քանի զանոնք պոռնիկի վարձատրութեամբ հաւաքեց,
Անոնք պոռնիկի [ը]վարձատրութեան պիտի վերածուին":
8 Հետեւաբար պիտի հեծեծեմ ու գոռամ,

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ ինք տեսաւ

[դ] Եբր.՝ լիութիւնը

[ե] Եբր.՝ վրայ պիտի դնեմ

[զ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

[է] Եբր.՝ ընեմ

[ը] Կամ՝ վարձատրութիւն պիտի դառնան

[թ]Բոպիկ եւ մերկ պիտի շրջիմ.
Շնագայլերու պէս կոծ պիտի ընեմ, ու ջայլամներու պէս՝ սուգ.
9 Որովհետեւ անոր վէրքը մահաբեր է,
Ան մինչեւ Յուդա եկաւ,
Մինչեւ իմ ժողովուրդիս դուռը հասաւ, մինչեւ Երուսաղէմ»:

ԹՇՆԱՄԻՆ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

10 «Գէթի մէջ մի՛ պատմէք ու բնա՛ւ մի՛ լաք.
[ժ]Բեթափրայի մէջ՝ թաւալէ՛ փոշիի մէջ.
11 Ո՛վ [ի]Սափիրի բնակչուհի, անցի՛ր՝ քու ամօթոյքդ բացուած:
[լ]Սաանանի բնակչուհին դուրս չ’ելլեր.
[խ]Բեթեսէլի կոծին համար իր [ծ]նեցուկը ձեզմէ ետ պիտի առնէ:
12 Արդարեւ [կ]Մարոթի բնակչուհին բարիքի կը սպասէ,
Բայց չարիք իջաւ Տէրոջմէն՝ մինչեւ Երուսաղէմի դուռը:
13 Նժոյգը կառքի՛ն լծէ, ո՛վ Լաքիսի բնակչուհի.
[հ]Դո՛ւն ես" Սիոնի աղջիկին մեղքին սկզբնապատճառը,
Քանի որ քու մէջդ գտնուեցան Իսրայէլի յանցանքները:
14 Հետեւաբար Մորեսէթ-Գէթի հրաժարումի ընծաներ պիտի տաս.
[ձ]Աքեզիբի տուները Իսրայէլի թագաւորներուն [ղ]խաբկանք պիտի ըլլան:
15 Տակաւին [ճ]քու վրադ տիրապետող" մը պիտի բերեմ, ո՛վ [մ]Մարեսայի բնակչուհի.
Իսրայէլի փառքը մինչեւ Ոդողոմ պիտի հասնի:
16 Կնտա՛կ եղիր ու [յ]մազե՛րդ կտրէ" քնքուշ որդիներուդ համար.

[թ] Կամ՝ թալլուած

[ժ] Այսինքն՝ Փոշիի տան

[ի] Այսինքն՝ Գեղեցկութեան

[լ] Այսինքն՝ Հօտեր ունեցողի

[խ] Այսինքն՝ Մերձակայ տան, կամ Իջեւանի տան

[ծ] Եբր.՝ կայանը

[կ] Այսինքն՝ Դառնութեան

[հ] Եբր.՝ Ա՛ն է

[ձ] Այսինքն՝ Ստութեան

[ղ] Եբր.՝ ստութիւն

[ճ] Եբր.՝ քեզի տիրացող

[մ] Այսինքն՝ Ստացուածքի

[յ] Եբր.՝ քե՛զ խուզէ

[ն]Շատցո՛ւր կնտութիւնդ՝ արծիւի պէս,
Քանի որ անոնք քեզմէ հեռու տարագրուեցան»:

ԱՂՔԱՏԸ ՏԱՌԱՊԵՑՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

2

Վա՛յ անոնց, որ անօրէնութիւն կը մտածեն,
Իրենց անկողիններուն վրայ չարիք կը պատրաստեն,
Եւ առտուան լոյսին ատենը զայն կը գործադրեն,
Քանի որ իրենց ձեռքերուն մէջ զօրութիւն կայ:
2 Անոնք արտերու կը ցանկան ու զանոնք կը յափշտակեն,
Նաեւ տուներու, եւ զանոնք կը բռնագրաւեն.
[ա]Մարդն ու իր տունը,
Մարդը եւ իր ժառանգութիւնը կը հարստահարեն:
3 Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Ահա՛ ես այս գերդաստանին դէմ չարիք մը կը մտածեմ,
Որմէ պիտի չկարենաք ձեր վիզը հեռացնել,
Ո՛չ ալ գոռոզութեամբ պիտի քալէք,
Որովհետեւ ժամանակը չար է:
4 Այդ օրը [բ]ձեզ նշաւակ պիտի ընեն՝՝,
Ողբալից եղերերգութեամբ պիտի սգան եւ ըսեն.
"Բոլորովին բնաջնջուեցանք.
Իմ ժողովուրդիս բաժինը փոխեց,
Ջայն ի՛նչպէս ինծմէ հեռացուց.
Մեր արտերը վերադարձնելու փոխարէն՝ բաժնեց□:
5 Հետեւաբար Տէրոջ համախմբումին մէջ
Ո՛չ մէկը պիտի ունենաս՝ որ վիճակի մը վրայ լար քաշէ:
6 Մարգարէացողներուն կ'ըսեն.
"Մի՛ մարգարէանաք□.
Եթէ անոնց չմարգարէանան, նախատինքը [գ]պիտի չհեռանայ՝՝:
7 Ո՛վ Յակոբի տուն [դ]կոչուող, միթէ Տէրոջ Հոգին [ե]տկարացա՞ւ.
Ասո՞նք են անոր արարքները.
Միթէ իմ խօսքերս բարիք չե՞ն ըներ ուղղամտութեամբ ընթացողին:
8 Իմ ժողովուրդս [զ]առաջուընէ ոտքի ելաւ իբր թշնամի.

[ն] Եբր.՝ Ընդարձակէ՛

[ա] Եբր.՝ Զօրաւոր մարդը

[բ] Եբր.՝ ձեր վրայ առակ պիտի հանեն

[գ] Եբր.՝ ետ պիտի չքաշուի

[դ] Եբր.՝ ըսուող

[ե] Եբր.՝ կարճցա՞ւ

[զ] Եբր.՝ երէկուընէ

Երբ պատերազմէն վերադարձողները ապահովութեամբ անցնին,
Հանդերձներուն [ե] վրայէն պատմուճանը կը կողոպտէք:
9 Իմ ժողովուրդիս կիները իրենց վայելած տուներէն կը վռնտէք.
Անոնց երախաներէն իմ փառաւորութիւնս կ'առնէք յաւիտենապէս:
10 Կանգնեցէ՛ք ու գացէ՛ք,
Քանի որ ասիկա հանգստավայր չէ.
Պիղծ ըլլալուն պատճառով՝
Մեծ [ը] կործանումով պիտի բնաջնջուի:
11 Եթէ հովի ու կեղծիքի մէջէն ընթացող մարդ մը
Ստէ՝ ըսելով.
“Գինիի եւ օղիի համար քեզի պիտի մարգարէանամ□,
Անիկա՛ պիտի ըլլայ այս ժողովուրդին մարգարէն:
12 Ո՛վ Յակոբ, ձեզ բոլորդ անշուշտ պիտի հաւաքեմ.
Իսրայէլի մնացորդը պիտի հաւաքեմ,
Բոսրայի ոչխարներուն պէս [թ] պիտի մէկտեղեմ'',
Իրենց արօտավայրին մէջ եղող հօտերուն պէս.
Մարդոց բազմութեան համար դղրդիւն պիտի ըլլայ:
13 Խրամատ բացողը անոնց առջեւէն բարձրացաւ.
Անոնք խրամատ բացին, դռնէն անցան եւ անկէ դուրս ելան:
Անոնց թագաւորը անոնց առջեւ անցած է,
Ու Տէրը անոնց գլուխն է»:

ՄԻՔԻԱՅԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԻՇԽԱՆՆԵՐՈՒՆ

3

Ես ըսի. «Այժմ մտի՛կ ըրէք, ո՛վ Յակոբի գլխաւորները,
Եւ դո՛ւք, Իսրայէլի տան մեծաւորները.
Պարտաւոր չէ՞ք իրաւունքը ճանչնալ,
2 Դո՛ւք՝ որ բարիքը կ'ատէք ու չարիքը կը սիրէք,
[ժ] Մարդոց վրայէն իրենց մորթը կը [ի] խլէք, եւ անոնց ոսկորներուն վրայէն՝ իրենց միսը.
3 Նաեւ իմ ժողովուրդիս միսը կ'ուտէք,
Եւ անոնց վրայէն իրենց մորթը կը հանէք»:
Անոնց ոսկորները կը կոտրտեն,
Զանոնք կը կտրատեն կաթսայի մէջ ու եփարանի մէջ եփուելիք միսի պէս:
4 Ուստի Տէրոջ պիտի աղաղակեն,
Բայց անոնց պիտի չպատասխանէ.
Այդ ատեն իր երեսը անոնցմէ պիտի ծածկէ,
Որովհետեւ անոնք չարիք գործեցին իրենց արարքներով:

[ե] Կամ՝ հետ

[ը] Եբր.՝ երկունքով

[թ] Եբր.՝ միասին պիտի դնեմ

[ժ] Եբր.՝ Անոնց

[ի] Եբր.՝ յափշտակէք

5 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ այն մարգարէներուն մասին՝
Որոնք իմ ժողովուրդս կը մոլորեցնեն.
«Երբ իրենց ակռաներով բան մը խածնեն՝
Խաղաղութիւն կը յայտարարեն,
Սակայն ո՛վ որ իրենց բերանը բան չդնէ՝
Անոր դէմ պատերազմ կը [գ]պատրաստեն:
6 Հետեւաբար գիշեր պիտի ունենաք
Առանց տեսիլքի,
[դ]Խաւար պիտի ունենաք"
Առանց դիւթութեան.
Արեւը մայր պիտի մտնէ մարգարէներուն վրայ,
Օրը պիտի խաւարի անոնց վրայ:
7 Տեսանողները պիտի ամչնան,
Դիւթերը պիտի շիկնին.
Բոլորն ալ իրենց պեխը պիտի ծածկեն,
Որովհետեւ Աստուծմէ պատասխան մը պիտի չըլլայ»:
8 Բայց Տէրոջ Հոգիով՝
Ես լեցուած եմ կարողութեամբ, [ե]արդարութեամբ ու քաջութեամբ,
Որպէսզի Յակոբի յայտնեմ իր յանցանքը,
Եւ Իսրայէլի՝ իր մեղքը:
9 Այժմ սա՛ մտիկ ըրէք,
Ո՛վ Յակոբի տան գլխաւորները
Եւ Իսրայէլի տան մեծաւորները,
Դուք որ կը գարշիք իրաւունքէն,
Կը ծռէք ամէն ինչ որ ուղիղ է,
10 Արիւններով կը կառուցանէք Սիոնը,
Եւ անիրաւութեամբ՝ Երուսաղէմը:
11 Անոր գլխաւորները կաշառքով կը դատեն,
Անոր քահանաները [զ]վճարումով կը սորվեցնեն,
Անոր մարգարէները դրամով կը դիւթեն,
Ու Տէրոջ [է]կ'ապաւինին՝ ըսելով.
«Միթէ Տէրը մեր մէջ չէ՞.
Մեր վրայ չարիք պիտի չգայ»:
12 Ուրեմն ձեր պատճառով Սիոն արտի պէս պիտի հերկուի,
Երուսաղէմ աւերակի շեղջ պիտի ըլլայ,
Եւ [ը]տաճարին լեռը՝ անտառի բարձունքներուն պէս:

[գ] Եբր.՝ սրբացնեն

[դ] Եբր.՝ Պիտի մթագնի

[ե] Եբր.՝ իրաւունքով

[զ] Եբր.՝ գինով

[է] Եբր.՝ կը կռթնին

[ը] Եբր.՝ Տէրոջ տան

ՏԷՐՈՋ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

4

Բայց վերջին օրերը Տէրոջ տան լեռը՝
Լեռներուն գագաթը պիտի հաստատուի,
Բլուրներէն վեր պիտի բարձրանայ,
Ու ժողովուրդները [ա]հոն պիտի խուժեն":
2 Շատ ազգեր պիտի երթան եւ ըսեն.
«Եկէ՛ք, ելլե՛նք Եհովայի լեռը,
Յակոբի Աստուծոյն տունը,
Որպէսզի մեզի սորվեցնէ իր ճամբաները
Եւ քալենք անոր ուղիներուն մէջ»:
Արդարեւ օրէնքը Սիոնէն պիտի ելլէ,
Ու Տէրոջ խօսքը՝ Երուսաղէմէն.
3 Անիկա շատ ժողովուրդներու մէջ պիտի դատէ,
Հզօր ազգերը՝ մինչեւ հեռաւոր տեղերը՝ պիտի յանդիմանէ:
Ու անոնք իրենց սուրերէն խոփեր պիտի դարբնեն,
Եւ իրենց նիզակներէն՝ յօտոցներ:
Ազգ ազգի վրայ սուր պիտի չվերցնէ,
Եւ ա՛լ պատերազմիլ պիտի չսորվին.
4 Հապա իւրաքանչիւրը պիտի նստի իր որթատունկին տակ
Ու իր թզենիին տակ,
Եւ ո՛չ մէկը զինք պիտի դողացնէ.
Որովհետեւ զօրքերու Տէրոջ բերանը խօսեցաւ:
5 Արդարեւ բոլոր ժողովուրդներէն
Իւրաքանչիւրը իր աստուծոյն անունով կ՚ընթանայ,
Բայց մենք [բ]դարէ դար"
Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն անունով պիտի ընթանանք:

ԻՍՐԱՅԷԼ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ ԱՔՍՈՐԷՆ

6 «Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,– կաղը պիտի հաւաքեմ,
Աքսորուածը պիտի հաւաքեմ,
Նաեւ ան՝ [գ]որ տրտմեցուցի":
7 Կաղը՝ մնացորդ պիտի ընեմ,
Հեռուն վռնտուածը՝ հզօր ազգ:
Տէրը Սիոն լերան վրայ պիտի թագաւորէ անոնց վրայ,
Հիմա եւ յաւիտեան»:
8 Իսկ դո՛ւն, ո՛վ հօտի աշտարակ, Սիոնի աղջիկին բլուրը,
Քեզի պիտի գայ,

[ա] Եբր.՝ գետի պէս անոր քով պիտի հոսին

[բ] Եբր.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[գ] Եբր.՝ որուն չարիք ըրի

Քեզի պիտի հասնի նախկին տէրութիւնը,
Ու Երուսաղէմի աղջիկին՝ թագաւորութիւնը:
9 Հիմա ինչո՞ւ կը գոչես,
Միթէ քու մէջդ թագաւոր չկա՞յ.
Կամ քու խորհրդականդ կորսուեցա՞ւ,
Որ քեզ ծննդաբերող կնոջ պէս երկունքի ցաւը համակեց:
10 Երկունքի ցա՛ւ քաշէ ու ծննդաբերող կնոջ պէս [դ]հառաչէ՛, ո՛վ Սիոնի աղջիկ,
Քանի որ հիմա քաղաքէն պիտի ելլես
Եւ դաշտի մէջ պիտի բնակիս,
Ու մինչեւ Բաբելոն պիտի երթաս
Եւ հոն պիտի ազատիս.
Հոն Տէրը քեզ պիտի փրկէ քու թշնամիներուդ ձեռքէն:
11 Հիմա քեզի դէմ շատ ազգեր հաւաքուեցան, որոնք կ՚ըսեն.
«Ան թող պղծուի,
Ու մեր աչքերը Սիոնը թող տեսնեն»:
12 Բայց անոնք Տէրոջ մտածումները չեն գիտեր,
Եւ անոր ծրագիրը չեն հասկնար,
Քանի որ ի՛նք զանոնք կը հաւաքէ՝ ինչպէս որաները կալին մէջ կը հաւաքուին:
13 Կանգնէ՛ ու ծեծէ՛ կալը, ո՛վ Սիոնի աղջիկ,
Որովհետեւ քու եղջիւրդ [ե]երկաթի պիտի վերածեմ'',
Քու կճղակներդ պղինձի պիտի վերածեմ,
Ու շատ ժողովուրդներ պիտի ճզմես:
Անոնց վաստակը Եհովայի պիտի նուիրեմ,
Եւ անոնց գոյքերը՝ ամբողջ երկրի Տէրոջ:

5

Հիմա [ա]գունդե՛րդ հաւաքէ'', ո՛վ գունդի աղջիկ.
[բ]Մեզ պաշարած են'':
Գաւազանով պիտի զարնեն Իսրայէլի դատաւորին այտին:

ՏԷՐԸ ՓՐԿԻՉ ՄԸ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ԲԵԹՂԵՀԷՄԻ

2 Իսկ դո՛ւն, ո՛վ Բեթլեհէմ Եփրաթա,
Թէպէտ Յուդայի հազարաւորներուն մէջ փոքր ես,
Քեզմէ՛ պիտի ելլէ ինծի համար ա՛ն՝ որ Իսրայէլի վրայ կառավարիչ պիտի ըլլայ.
Անոր ծագումը վաղեմի, յաւիտենական օրերէն է:
3 Հետեւաբար ան պիտի [գ]լքէ զանոնք

[դ] Եբր.՝ խոյացի՛ր

[ե] Եբր.՝ երկաթէ պիտի ընեմ

[ա] Եբր.՝ խմբաւորուէ՛

[բ] Եբր.՝ Մեզի դէմ պաշարում դրած է

[գ] Եբր.՝ մատնէ

ՄԻՔԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Մինչեւ [դ]ծնանողին ծնանելու ատենը,
Յետոյ անոր եղբայրներուն մնացորդը
Իսրայէլի որդիներուն պիտի վերադառնայ:
4 Ան պիտի [ե]գոյատեւէ ու պիտի հովուէ Տէրոջ զօրութեամբ,
Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն անունին մեծափառութեամբ.
Եւ անոնք ապահովութեամբ պիտի բնակին,
Որովհետեւ ան արդէն մինչեւ երկրի ծայրերը պիտի մեծնայ:

ԱԶԱՏՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏԻԺ

5 Ա՛ն պիտի [զ]բերէ խաղաղութիւնը:
Երբ Ասորեստանցին մեր երկիրը մտնէ
Ու մեր պալատները ոտնակոխ ընէ,
Անոր դէմ եօթը հովիւ
Եւ ութ [է]նախարար ոտքի պիտի հանենք:
6 Անոնք սուրի ճարակ պիտի ընեն Ասորեստանի երկիրը,
Ու Նեբրովթի երկիրը՝ իր դռներուն մէջ:
Ան մեզ պիտի ազատէ Ասորեստանցիէն,
Երբ ան մեր երկիրը մտնէ
Եւ մեր հողամասը ոտնակոխ ընէ:
7 Յակոբի մնացորդը շատ ժողովուրդներու մէջ
Տէրոջմէն եկող ցօղի պէս պիտի ըլլայ,
Տարափի պէս՝ որ բոյսի վրայ կ'իջնէ,
Որ մարդէն [ը]ոչինչ կ'ակնկալէ՛,
Ու մարդու որդիներէն ոչինչ կը յուսայ:
8 Յակոբի մնացորդը ազգերուն մէջ,
Շատ ժողովուրդներու մէջ այնպէս պիտի ըլլայ,
Ինչպէս առիւծ մը՝ անտառի գազաններուն մէջ,
Կամ առիւծի կորիւն մը՝ ոչխարներու հօտերուն մէջ.
Ան եթէ անցնի՝ կը կոխկռտէ ու կը բզքտէ,
Եւ ո՛չ մէկը կրնայ ազատել:
9 Քու ձեռքդ հակառակորդներուդ վրայ պիտի բարձրանայ,
Ու բոլոր թշնամիներդ պիտի բնաջնջուին:
10 «Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ձիերդ քու մէջէդ պիտի բնաջնջեմ,
Եւ կառքերդ պիտի կորսնցնեմ.
11 Քու երկրիդ քաղաքները պիտի կործանեմ,

[դ] Այսինքն՝ ծնանող կնոջ

[ե] Կամ՝ կենայ, կամ՝ տեղաւորուի

[զ] Եբր.՝ ըլլայ

[է] Եբր.՝ օծեալ մարդ

[ը] Եբր.՝ չ'ակնկալեր

Ու բոլոր ամրոցներդ պիտի փլցնեմ.
12 Քու ձեռքէդ կախարդութիւնները պիտի փճացնեմ,
Եւ ո՛չ մէկ գուշակ պիտի ունենաս:
13 Քու մէջէդ [թ]կուռքերդ
Ու արձաններդ պիտի կոտրտեմ,
Եւ ա՛լ ձեռքերուդ գործերուն պիտի չերկրպագես:
14 Քու մէջէդ աստարովթները պիտի խլեմ,
Ու քաղաքներդ պիտի կործանեմ:
15Ինծի չհնազանդող [ժ]ազգերէն
Բարկութեամբ եւ ցասումով վրէժ պիտի առնեմ»:

ՏԷՐՈՋ ԴԱՏԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԵՏ

6

Ուրեմն մտի՛կ ըրէք ինչ որ Տէրը կը յայտարարէ.
«Կանգնէ՛ ու դա՛տ վարէ լեռներուն առջեւ,
Բլուրները քու ձայնդ թող լսեն»:
2 Մտի՛կ ըրէք Տէրոջ վէճը, ո՛վ լեռներ,
Նաեւ դո՛ւք, երկրի տոկուն հիմերը,
Քանի որ Տէրը իր ժողովուրդին հետ վէճ ունի,
Եւ [ա]Իսրայէլի հետ դատ պիտի վարէ:
3 «Ո՛վ իմ ժողովուրդս, քեզի ի՞նչ ըրի,
Ի՞նչպէս քեզ հիւծեցի.
Պատասխանէ՛ ինծի:
4 Արդարեւ ե՛ս քեզ Եգիպտոսի երկրէն բարձրացուցի,
Ստրկութեան տունէն քեզ փրկեցի,
Եւ առջեւէդ Մովսէսը, Ահարոնն ու Մարիամը ղրկեցի:
5 Ո՛վ իմ ժողովուրդս, այժմ յիշէ՛
Ինչ որ Մովաբացիներու Բաղակ թագաւորը կը ծրագրէր,
Ինչ որ Բէովրեան Բաղաամ անոր պատասխանեց,
Եւ ինչ որ եղաւ Սատիմէն մինչեւ Գաղգաղա,
Որպէսզի Տէրոջ արդարութիւնը գիտնաս»:

ՏԷՐԸ Ի՞ՆՉ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

6 «Տէրոջ առջեւ ինչո՞վ ներկայանամ,
Եւ [բ]Ամենաբարձր Աստուծոյ առջեւ կքիմ.
Արդեօք անոր առջեւ ներկայանա՞մ ողջակէզներով,
Մէկ տարեկան հորթերով:

[թ] Եբր.՝ քանդակուած պատկերները

[ժ] Կամ՝ հեթանոսներէն

[ա] Եբր.՝ Իսրայէլը պիտի յանդիմանէ

[բ] Եբր.՝ բարձր

7 Արդեօք Տէրը պիտի հաւանի՞ հազարաւոր խոյերու,
Կամ բիւրաւոր իւղի վտակներու.
Արդեօք իմ յանցանքիս համար իմ անդրանի՞կս տամ,
Եւ անձիս մեղքին համար՝ [գ]ընդերքիս պտո՞ւղը»:
8 Ինք քեզի յայտնեց, ո՛վ մարդ, թէ ի՛նչ է [դ]հաճելին,
Թէ Տէրը ի՛նչ կը պահանջէ քեզմէ.—
Միայն գործադրել իրաւունքը, սիրել կարեկցութիւնը
Ու խոնարհութեամբ ընթանալ քու Աստուծոյդ հետ:
9 Տէրոջ ձայնը քաղաքին կը գոչէ,
Եւ խոհեմը քու անունիդ [ե]ուշադրութիւն պիտի դարձնէ".
«Մտի՛կ ըրէք գաւազանին, ու զայն սահմանողին:
10 Ամբարիշտին տան մէջ տակաւին ամբարշտութեան գանձեր կա՞ն,
Ու պակաս արդու՝ որ [զ]գարշելի է:
11 Միթէ ամբարշտութեան կշիռք
Ու խարդախուած կշռաքարերու տոպրակ ունեցողը մաքո՞ւր պիտի սեպեմ:
12 Արդարեւ անոր հարուստները բռնութեամբ լեցուն են,
Անոր բնակիչները սուտ կը խօսին
Եւ իրենց բերանին մէջ խաբեբայ լեզու ունին:
13 Ուստի ես ալ քեզ զարնելով պիտի հիւանդացնեմ,
Քու մեղքերուդ համար քեզ պիտի ամայացնեմ:
14 Դուն պիտի ուտես, սակայն պիտի չկշտանաս.
Քու [է]անօթութիւնդ ներսդ պիտի ըլլայ:
Պիտի տեղափոխես, բայց պիտի չկարենաս ազատել.
Իսկ ինչ որ ազատես՝ սուրի պիտի մատնեմ:
15 Դուն պիտի սերմանես, բայց պիտի չհնձես.
Ձիթապտուղ պիտի կոխես, բայց հոտաւէտ իւղով պիտի չօծուիս.
Քաղցու պիտի պատրաստես, բայց գինի պիտի չխմես:
16 Արդարեւ Ամրիի հրամանները կը պահուին,
Նաեւ Աքաաբի տան բոլոր արարքները.
Դուք անոնց խորհուրդներուն համաձայն կ՚ընթանաք,
Որպէսզի քեզ ամայի դարձնեմ,
Ու [ը]բնակիչներդ՝ սուլոցի ենթակայ.
Ուստի իմ ժողովուրդիս նախատինքը պիտի կրէք»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ ԱՆԿՈՒՄԸ

[գ] Եբր.՝ փորիս

[դ] Եբր.՝ լաւը

[ե] Եբր.՝ պիտի տեսնէ

[զ] Եբր.՝ բանադրանքի արժանի

[է] Կամ՝ ուժասպառութիւնդ

[ը] Եբր.՝ անոր բնակիչները

7

Վա՜յ ինծի, որովհետեւ ամառնային պտուղի քաղին պէս եմ,
Այգեկութին յաջորդող ճռաքաղին պէս.
Ուտելու ո՛չ մէկ ողկոյզ կայ.
Անձս կանխահաս պտուղներու կը փափաքի:
2 Բարեպաշտը երկրէն կորսուեցաւ,
Մարդոց մէջ ուղիղ մէկը չկայ.
Բոլորը արիւն թափելու համար դարան կը մտնեն,
Իւրաքանչիւրը իր եղբայրը ուռկանով կ’որսայ:
3 Չարիքի համար իրենց ձեռքերը պատրաստ են.
Բարիք ընելու համար իշխանաւորը պարգեւ կը պահանջէ,
Եւ դատաւորը [ա]կաշառք կ’ակնկալէ.
Մեծ մարդը իր անձին եղեռնագործութիւնը կ’արտայայտէ.
Այսպէս՝ [բ]իրաւունքը կը ծռեն:
4 Անոնց լաւագոյնը փուշի պէս է,
Ամենէն ուղիղը փուշէ շրջափակէն գէշ է.
Քու դէտերուդ ծանուցանած օրը՝ քու [գ]պատիժդ եկաւ,
Անոնց շփոթութիւնը հիմա պիտի ըլլայ:
5 Բարեկամի մի՛ հաւատաք,
Մտերիմի մի՛ վստահիք,
Ծոցդ պառկող կնոջ առջեւ պահպանէ՛ բերանիդ դռները.
6 Որովհետեւ որդին իր հայրը կ’անարգէ,
Աղջիկը իր մօր դէմ կը կանգնի, ու հարսը՝ իր կեսուրին դէմ.
Մարդուն թշնամիները իր [դ]ընտանիքն են:
7 Բայց ես Տէրոջ պիտի [ե]սպասեմ,
Իմ փրկութեանս Աստուծոյն պիտի յուսամ.
Իմ Աստուածս ինծի մտիկ պիտի ընէ:

ՏԷՐԸ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԲԵՐԷ

8 Ո՛վ իմ թշնամիս, մի՛ ուրախանար ինծի համար.
Թէեւ իյնամ՝ պիտի կանգնիմ,
Թէեւ խաւարի մէջ բնակիմ՝ Տէրը ինծի լոյս պիտի ըլլայ:
9 Տէրոջ բարկութիւնը պիտի կրեմ,
(Քանի անոր դէմ մեղանչեցի,)
Մինչեւ որ ան իմ իրաւունքս պաշտպանէ եւ [զ]դատավճիռս արձակէ".

[ա] Եբր.՝ հատուցում

[բ] Եբր.՝ զայն

[գ] Եբր.՝ հատուցումդ

[դ] Եբր.՝ ընտանիքին մարդիկն

[ե] Եբր.՝ դիտեմ

[զ] Եբր.՝ դատաստանս կիրարկէ

Ան զիս դուրս պիտի հանէ՝ դէպի լոյսը, եւ իր արդարութիւնը պիտի տեսնեմ:
10Այն ատեն իմ թշնամիս պիտի տեսնէ.
Ամօթը պիտի ծածկէ ա՛ն՝ որ ինծի կ՚ըսէր.
«Ո՞ւր է Տէրը՝ քու Աստուածդ»:
Իմ աչքերս պիտի դիտեն զինք.
Արդէն պիտի կոխկռտուի՝ փողոցներու ցեխին պէս:
11 Այն օրը երբ քու պատերդ կառուցանուին,
Նոյն օրը քու սահմաններդ պիտի հեռացուին:
12 Այդ օրը քեզի պիտի գան
Ասորեստանէն ու [է]Եգիպտոսի քաղաքներէն,
[ը]Եգիպտոսէն մինչեւ Գետը,
Եւ ծովէ ծով ու լեռնէ լեռ:
13 Սակայն [թ]երկիրը ամայի պիտի ըլլայ իր բնակիչներուն պատճառով,
Իբր պտուղ իրենց արարքներուն:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԿԱՐԵԿՑԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

14 Քու գաւազանովդ հովուէ՛ քու ժողովուրդդ,
Քու ժառանգութեանդ հօտը,
Որ անտառին մէջ միայնակ կը բնակի՝ [ժ]Կարմեղոսի մէջ.
Անոնք Բասանի ու Գաղաադի մէջ թող արածին՝
[ի]Հին օրերուն պէս:
15Սքանչելիքներ ցոյց պիտի տամ անոր,
Ինչպէս այն օրերը՝ երբ Եգիպտոսի երկրէն դուրս ելար:
16Ազգերը պիտի տեսնեն եւ ամչնան՝
Նկատելով իրենց ամբողջ զօրութիւնը.
Իրենց բերանին վրայ ձեռք պիտի դնեն,
Իրենց ականջները պիտի խլանան:
17Օձի պէս [լ]հող պիտի լզեն.
Երկրի սողուններուն պէս
Իրենց ամրափակ տեղերէն դուրս պիտի գան՝ [խ]դողալով.
Երկիւղով պիտի գան Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն,
Ու քեզմէ պիտի վախնան:

[է] Կամ՝ պարսպապատ

[ը] Կամ՝ պատնէշէն

[թ] Կամ՝ հողերը

[ժ] Կամ՝ այգիներու

[ի] Եբր.՝ Հնադարեան

[լ] Կամ՝ փոշի

[խ] Եբր.՝ վրդովելով

18 Քեզի պէս Աստուած ո՞վ կայ,
Որ անօրէնութիւնը կը ներէ,
Եւ իր ժառանգութեան մնացորդին յանցանքը կ՚անտեսէ.
Իր բարկութեան յաւերժ չի կառչիր,
Քանի որ կարեկցութենէն կ՚ախորժի:
19 Ան պիտի վերադառնայ, մեզի պիտի գթայ,
Մեր անօրէնութիւնները [ծ]ոտնակոխ պիտի ընէ":
Այո՛, անոնց բոլոր մեղքերը
Ծովուն խորխորատին մէջ պիտի նետես:
20 Յակոբի [կ]հաւատարմութիւն ցոյց պիտի տաս,
Եւ Աբրահամի՝ կարեկցութիւն,
Ինչպէս մեր հայրերուն երդումով խոստացար
Վաղեմի օրերէն ի վեր:

[ծ] Եբր.՝ պիտի նուաճէ

[կ] Եբր.՝ ճշմարտութիւն

ՆԱԻՈՒՄԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ՆԻՆՈՒԷԻ ԴԷՄ

1

Նինուէի պատգամը. Ելկեսացի Նաւումի տեսիլքին գիրքը.—
2 Եհովան նախանձախնդիր եւ վրէժ առնող Աստուած է.
Եհովան վրէժ առնող ու ցասումի տէր է:
Եհովան իր հակառակորդներէն վրէժ կ'առնէ,
Իր թշնամիներուն դէմ զայրոյթ կը պահէ:
3 Եհովան համբերատար է եւ անոր կարողութիւնը մեծ է,
Բայց յանցաւորը ամենեւին անպատիժ չի թողուր:
Եհովայի ճամբան փոթորիկի ու մրրիկի մէջ է,
Եւ ամպերը անոր ոտքերուն փոշին են:
4 Ծովուն կը սաստէ ու զայն կը ցամքեցնէ,
Բոլոր գետերը կը չորցնէ:
Բասանն ու Կարմեղոսը կ'ուժաթափին,
Եւ Լիբանանի ծաղիկը կը թօշնի:
5 Լեռները անկէ կը ցնցուին ու բլուրները կը հալին.
Երկիրը անոր ներկայութենէն կը [ա]սարսի,
Երկրագունդը եւ իր բոլոր բնակիչները:
6 Անոր սրտմտութեան առջեւ ո՞վ կրնայ դիմանալ,
Անոր [բ]բորբոքած բարկութեան" դէմ ո՞վ կրնայ կանգնիլ:
Անոր ցասումը կրակի պէս կը թափի,
Ու վէմերը անկէ կը խորտակուին:
7 Եհովան բարի է, տագնապի օրը ամրոց է,
Իրեն ապաւինողները կը ճանչնայ.
8 Բայց [գ]քաղաքը [դ]յորդահոս ողողումով ամբողջովին աւերակ պիտի ընէ,
Եւ խաւարը պիտի հալածէ իր թշնամիները:

ՅՈՒԴԱՅԻ

9 Եհովայի դէմ ի՞նչ կը [ե]նիւթէք.
[զ]Բնաջնջողը ի՛նք է.
Տագնապը երկրորդ անգամ պիտի [է]չհասնի:
10 Արդարեւ անոնք, մինչ փուշերու պէս փաթթուած են,

[ա] Եբր.՝ բարձրանայ

[բ] Եբր.՝ բարկութեան բորբոքումին

[գ] Եբր.՝ անոր տեղը

[դ] Եբր.՝ վրայէն անցնող

[ե] Եբր.՝ հնարէք

[զ] Եբր.՝ Ամբողջովին աւերակ ընողը

[է] Եբր.՝ չկանգնի

Եւ [ը]իրենց ըմպելիքով գինովցած",
Բոլորովին չորցած խոզանի պէս պիտի սպառին:

ՆԻՆՈՒԷԻ

11 Եհովայի դէմ չարութիւն մտածող մը ելաւ քեզմէ,
[թ]Անօրէն խորհրդական մը:

ՅՈՒԴԱՅԻ

12 Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Թէպէտ անոնք խաղաղութեան մէջ են, նաեւ բազմաթիւ,
Պիտի [ժ]խլուին՝ երբ ան անցնի.
Թէպէտ քեզ տառապեցուցի, ա՛լ պիտի չտառապեցնեմ.
13 Հիմա քու վրայէդ անոր լուծը պիտի [ի]վերցնեմ
Ու կապերդ փրցնեմ»:

ՆԻՆՈՒԷԻ

14 Տէրը քեզի դէմ պատուէր տուաւ.–
Անգա՛մ մըն ալ քու անունդ պիտի [լ]չտարածուի:
Քու աստուածներուդ տունէն
Քանդակուած [խ]կուռքերն ու ձուլածոյ կուռքերը պիտի կոտրտեմ.
Քայն քու գերեզմանդ պիտի ընեմ,
Քանի որ դուն [ծ]նուաստ ես»:

ՅՈՒԴԱՅԻ

15 Ահա՛ լեռներուն վրայ աւետիս բերողին,
Խաղաղութիւն [կ]քարոզողին ոտքերը:
Կատարէ՛ տօներդ, ո՛վ Յուդա. կատարէ՛ ուխտերդ,
Քանի որ ա՛լ քու մէջէդ [հ]անօրէն պիտի չանցնի.
Ան ամբողջովին բնաջնջուեցաւ:

[ը] Եբր.՝ արբեցողի պէս արբեցած

[թ] Եբր.՝ Բելիարի որդի

[ժ] Եբր.՝ խուզուին

[ի] Եբր.՝ կոտրեմ

[լ] Եբր.՝ չսերմանուի

[խ] Եբր.՝ պատկերներն

[ծ] Եբր.՝ թեթեւ

[կ] Եբր.՝ լսել տուողին

[հ] Եբր.՝ Բելիարի որդի

ՆԻՆՈՒԷԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

ՆԻՆՈՒԷԻ

2

[ա]Խորտակողը քեզի" դէմ բարձրացաւ.
Պահպանէ՛ պատնէշը, դիտէ՛ ճամբան,
Ամրացո՛ւր մէջքդ, [բ]հաւաքէ՛ ամբողջ" ոյժդ:

ՅՈՒԴԱՅԻ

2 Արդարեւ Տէրը Յակոբի մեծափառութիւնը վերադարձուց՝
Իսրայէլի մեծափառութեան պէս,
Որովհետեւ [գ]աւարառուները զանոնք կողոպտած" էին՝
Անոնց որթատունկին բարունակները աւերելով:

ՆԻՆՈՒԷԻ

3 Անոր զօրաւորներուն վահանը կարմիր ներկուեցաւ,
Անոր կտրիճ մարդիկը [դ]կարմիր հագան.
Անոր պատրաստութեան օրը՝ [ե]կառքերուն պողպատը պիտի փայլի",
[զ]Նիզակները պիտի ճօճին:
4 Կառքերը փողոցներուն մէջ պիտի մոլեգնին,
Հրապարակներուն վրայ պիտի խոյանան.
Անոնց երեւոյթը ջահերու պէս պիտի ըլլայ,
Եւ փայլակներու պէս պիտի սուրան:
5 [է]Ան իր երեւելիները պիտի յիշէ.
Անոնք քալելու ատեն պիտի գայթին,
Պիտի շտապեն դէպի պարիսպը,
Ուր [ը]պատսպարանը պիտի պատրաստուի:
6 Գետերուն առաջնորդող դռները պիտի բացուին,
Ու պալատը պիտի [թ]փլչի:
7 [ժ]Թէպէտ պահապաններ դրուած են", [ի]ան պիտի տարագրուի, պիտի [լ]տարուի.

[ա] Եբր.՝ Լախտը քու երեսիդ

[բ] Եբր.՝ շա՛տ զօրացուր

[գ] Եբր.՝ պարպողները զանոնք պարպած

[դ] Այսինքն՝ որդան կարմիրով ներկուած կերպաս հագուստ

[ե] Կամ՝ կառքերը հրավառ ջահեր պիտի ըլլան

[զ] Եբր.՝ Եղեւինները

[է] Այսինքն՝ Ասորեստանի թագաւորը

[ը] Եբր.՝ հաւաքական ծածքը

[թ] Եբր.՝ հալի

Անոր աղախինները իրեն հետ պիտի տարուին՝ իրենց կուրծքը ծեծելով,
Աղաւնիի պէս [խ]մնչելով:
8 Նինուէ շատ ժամանակէ ի վեր առատ ջուրերու աւազանի պէս էր.
Սակայն անոնք կը փախչին:
«Կա՛նգ առէք, կա՛նգ առէք», պիտի պոռան.
Բայց ո՛չ մէկը [ծ]պիտի դառնայ":
9 Արծա՛թ կողոպտեցէք, ոսկի՛ կողոպտեցէք,
Քանի որ անոր [կ]զարդերը [հ]անթիւ են,
Եւ ամէն տեսակ ցանկալի առարկաներու [ձ]առատութիւն կայ:
10 Ան պարպուած, դատարկուած եւ աւերուած է.
Սիրտերը կը հալին, ծունկերը կը դողդղան,
Բոլոր մէջքերը անձկութեան մէջ են,
Ու բոլորին երեսները կը գունատին:
11 Ո՞ւր է առիւծներուն որջը,
Կորիւններուն [ղ]ունդավայրը,
Ուր արու առիւծը, մատակ առիւծն ու առիւծին ձագը կը շրջէին,
Եւ ո՛չ մէկը զանոնք կը դողացնէր:
12 Առիւծը կը բզքտէր իր կորիւնները բաւարարելու համար,
Ու կը խեղդէր իր մատակ առիւծներուն համար.
Իր ծակերը որսով կը լեցնէր,
Եւ որջերը՝ բզքտուած անասուններով:
13 «Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը.–
[ճ]Քու կառքերդ" պիտի այրեմ ու ծուխի վերածեմ,
Սուրը պիտի սպառէ քու կորիւններդ.
Քու որսդ երկրի վրայէն պիտի բնաջնջեմ,
Եւ պատգամաւորներուդ ձայնը անգա՛մ մըն ալ պիտի չլսուի»:

3

[ժ] Կամ՝ Որոշուած է

[ի] Այսինքն՝ Նինուէ

[լ] Եբր.՝ բարձրացուի

[խ] Եբր.՝ ձայնով

[ծ] Եբր.՝ իր երեսը պիտի դարձնէ

[կ] Եբր.՝ սարքերը

[հ] Եբր.՝ անվախճան

[ձ] Եբր.՝ փառք

[ղ] Եբր.՝ արօտը

[ճ] Եբր.՝ Անոր կառքերը

«Վա՜յ արիւնահեղ քաղաքին,
Որ բոլորովին խարդախութեամբ ու յափշտակութեամբ լեցուն է,
Եւ իրմէ [ա]կողոպուտը չի հեռանար:
2 Ահա՛ խարազանին ձայնը,
Անիւներու շարժումին աղմուկը,
Սրընթաց ձիերուն ու ցատկռտող կառքերուն շաչիւնը:
3 Ձիաւորը կը վերցնէ [բ]փայլուն սուրն ու փայլատակող նիզակը",
Եւ շատ խոցուածներ ու [գ]դիակներու դէզեր" կ'ըլլան:
Մեռած մարմինները [դ]անթիւ են. [ե]մարդիկ մեռած մարմիններուն վրայ կը գայթին:
4 Պոռնիկին պոռնկութիւններուն շատութեան համար,
Որ բարեշնորհ ու կախարդութիւններու տիրուհի ըլլալով՝
Իր պոռնկութիւններով ազգեր կը ծախէր,
Եւ իր կախարդութիւններով՝ գերդաստաններ,
5 Ահա՛ ես քեզի դէմ եմ,— կը պատգամէ զօրքերու Տէրը.—
Քու երեսիդ դէմ պիտի բանամ քու փէշերդ,
Քու մերկութիւնդ պիտի ցուցնեմ ազգերուն,
Եւ անարգանքդ՝ թագաւորութիւններուն:
6 Քու վրադ պղծութիւններ պիտի նետեմ,
Քեզ պիտի անարգեմ,
Քեզ իբր օրինակ պիտի դնեմ:
7 Բոլոր քեզ տեսնողները
Քեզմէ պիտի փախչին եւ ըսեն.
“Նինուէն կործանեցաւ,
Անոր վրայ ո՞վ պիտի ողբայ□.
Քեզի ուրկէ՞ մխիթարիչ փնտռեմ:
8 Միթէ դուն [զ]Նով-Ամոնէն լա՞ւ ես,
Որ գետերուն մէջտեղը կը բնակէր
Ու ջուրերով շրջապատուած էր.
Ծովը անոր պատուարն էր,
Ծովը անոր պարիսպն էր:
9 Եթովպիա ու Եգիպտոս անոր հզօրութիւնն էին,
Որ [է]անծայրածիր էր.
[ը]Փութացիները եւ Լիպիացիները օգնականներդ էին:

[ա] Եբր.՝ բզքտումը

[բ] Եբր.՝ սուրին բոցն ու նիզակին փայլակը

[գ] Եբր.՝ ծանր դիակներ

[դ] Եբր.՝ անվախճան

[ե] Եբր.՝ անոնք

[զ] Այսինքն՝ Նովի Ամոն չաստուածէն

[է] Եբր.՝ անծայրածիր

[ը] Եբր.՝ Փութ

10Անիկա՛ ալ տարագրուեցաւ ու գերութեան գնաց.
Անոր երախաներն ալ ամէն փողոցի [թ]անկիւն գետին զարնուեցան.
Անոր պատուաւոր մարդոց վրայ վիճակ ձգեցին,
Եւ անոր բոլոր մեծերը շղթաներով կապուեցան:
11 Դո՛ւն ալ պիտի գինովնաս ու թաքնուիս,
Դո՛ւն ալ թշնամիէն պատսպարուելու ամրոց պիտի փնտռես:
12 Քու բոլոր ամրոցներդ կանխահաս պտուղներ ունեցող թզենիներու պէս պիտի ըլլան,
Որոնք երբ թօթուեն՝ ուտողին բերանը կ'իյնան:
13 Ահա՛ քու մէջդ եղող ժողովուրդդ [ժ]կիներէ բաղկացած" պիտի ըլլայ,
Քու երկրիդ դռները լայն պիտի բացուին թշնամիներուդ առջեւ,
Կրակը պիտի սպառէ քու նիգերդ:
14Ջո՛ւր քաշէ քեզի՝ պաշարումի համար,
Ամրացո՛ւր ամրոցներդ.
Ցեխի՛ մէջ մտիր ու կա՛ւը կոխկռտէ,
Եւ նորոգէ՛ աղիւսի փուռը:
15Հո՛ն կրակը քեզ պիտի սպառէ,
Սուրը քեզ պիտի կոտորէ,
Ջորեակի պէս քեզ պիտի հատցնէ.
[ի]Բազմացի՛ր ջորեակի պէս,
Բազմացի՛ր մարախի պէս:
16 Քու վաճառականներդ երկինքի աստղերէն աւելի շատցուցիր.
Ջորեակը կը [լ]տարածուի, յետոյ կը թռի:
17 Քու թագակիրներդ մարախի պէս են,
Զօրավարներդ՝ մարախներու գունդի պէս,
Որոնք օրուան ցուրտ ատենը ցանկապատերու վրայ կը [խ]տեղաւորուին,
Իսկ երբ արեւը ծագի՝ կը փախչին,
Եւ անոնց ո՛ւր ըլլալը չի գիտցուիր:
18 Քու հովիւներդ կը մրափեն, ո՛վ Ասորեստանի թագաւոր,
Քու [ծ]ազնուականներդ կը հանգչին հողին մէջ.
Քու ժողովուրդդ լեռներուն վրայ ցրուած է,
Եւ ո՛չ մէկը զանոնք կը հաւաքէ:
19 Քու փլուզումիդ մեղմացում չկայ,
Քու վէրքդ անդարմանելի է.
Բոլոր անոնք՝ որ քու լուրդ կը լսեն, քեզի համար ծափ կը զարնեն,
Որովհետեւ քու չարութիւնդ որո՞ւ [կ]անընդհատ հասած" չէ»:

[թ] Եբր.՝ գլուխ

[ժ] Կամ՝ կիներու պէս

[ի] Եբր.՝ Ծանրացի՛ր

[լ] Եբր.՝ յարձակի, կամ՝ կողոպտէ

[խ] Եբր.՝ բանակին

[ծ] Եբր.՝ երեւելիներդ

[Կ] Եբր.՝ վրայէն շարունակ անցած

ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

Ամբակում մարգարէին [ա]տեսիլքով հաղորդուած" պատգամը.—

ԱՄԲԱԿՈՒՄ ԿԸ ԳԱՆԳԱՏԻ ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

2 Մինչեւ ե՞րբ, ո՛վ [բ]Տէր, օգնութեան պիտի կանչեմ, բայց պիտի չլսես,
Բռնութեան համար քեզի պիտի աղաղակեմ, սակայն պիտի չազատես:
3 Ինչո՞ւ անօրէնութիւնը ցոյց կու տաս
Եւ անիրաւութիւնը [գ]կը դիտես":
Արդարեւ իմ առջեւս զրկանք ու բռնութիւն կայ,
Կռիւ եւ բանավէճ [դ]գրգռող կայ:
4 Հետեւաբար օրէնքը անզօր է,
Եւ իրաւունքը ամենեւին [ե]չի գործադրուիր".
Քանի ամբարիշտը արդարը կը շրջապատէ,
Դատաստանը ծուռ [զ]կ՚ըլլայ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ

5 Տեսէ՛ք [է]ազգերուն մէջ, [ը]ուշադրութի՛ւն դարձուցէք",
Եւ զարմանալով ապշեցէ՛ք,
Որովհետեւ ձեր օրերուն մէջ այնպիսի արարք մը պիտի կատարեմ,
Որ եթէ պատմուի ձեզի՝ պիտի չհաւատաք:
6 Արդարեւ ահա՛ ես ոտքի պիտի հանեմ Քաղդէացիները,
Այդ դառն եւ արագաշարժ ազգը,
Որ երկրի լայնքով կը շրջի՝
Իրեն չպատկանող բնակարաններու տիրանալու համար:
7 Ան սոսկալի եւ ահարկու է,
Անոր դատաստանն ու իշխանութիւնը [թ]իրեն կը պատկանին":
8 Անոր ձիերը ինձերէն աւելի արագընթաց են,

[ա] Եբր.՝ տեսած

[բ] Եբր.՝ Եհովա

[գ] Եբր.՝ դիտել կու տաս ինծի

[դ] Եբր.՝ բարձրացնող

[ե] Եբր.՝ դուրս չ՚ելլեր

[զ] Եբր.՝ կ՚ելլէ

[է] Կամ՝ հեթանոսներուն

[ը] Եբր.՝ նայեցէ՛ք

[թ] Եբր.՝ իրմէ կ՚ելլեն

Եւ իրիկուան գայլերէն աւելի [ժ]կատղած:
Անոր ձիաւորները պիտի տարածուին,
Անոր ձիաւորները հեռուէն պիտի գան,
Կերակուրի վրայ [ի]սուրացող արծիւի պէս պիտի թռչին:
9 Անոնք բռնութեան համար պիտի գան,
Գունդերուն երեսները դէպի [լ]յառաջ ուղղուած են,
Եւ գերիներ պիտի հաւաքեն՝ աւազի պէս:
10 Ան թագաւորները պիտի ծաղրէ,
Իշխանապետները անոր ծիծաղին առարկան պիտի ըլլան.
Բոլոր ամրոցներուն վրայ պիտի ծիծաղի,
Որովհետեւ հող պիտի դիզէ ու զանոնք պիտի գրաւէ:
11 Այն ատեն անոր [խ]միտքը պիտի փոխուի ու պիտի [ծ]հպարտանայ,
Եւ իր կարողութիւնը իր աստուծոյն վերագրելով՝ յանցաւոր պիտի ըլլայ:

ԱՄԲԱԿՈՒՄ ԿՐԿԻՆ ԿԸ ԳԱՆԳԱՏԻ

12 Միթէ դուն [կ]յաւիտենական չե՞ս, ո՛վ Տէր, իմ Աստուա՛ծս, իմ Սո՛ւրբս.
Պիտի չմեռնինք:
Ո՛վ Տէր, զայն դատաստանի համար նշանակեցիր.
Ո՛վ Վէմ, զայն յանդիմանելու համար հաստատեցիր:
13 Դո՛ւն, որուն մաքրամաքուր աչքերը կարող չեն չարութիւնը տեսնել,
Եւ անիրաւութեան չեն կրնար նայիլ,
Ինչո՞ւ անհաւատարիմներուն կը նայիս,
Ու կը լռես՝ երբ ամբարիշտը իրմէ արդարը կը կլլէ:
14 Մարդը ծովու ձուկերուն պէս կ'ընես,
Սողուններուն պէս՝ որոնք իրենց վրայ կառավարիչ չունին:
15 Անոնք բոլորը կարթով կը հանէ,
Զանոնք իր ուռկանով կը բռնէ,
Զանոնք իր ցանցով կը հաւաքէ.
Ուստի կ'ուրախանայ ու կը խայտայ:
16 Հետեւաբար իր ուռկանին զոհ կը մատուցանէ,
Իր ցանցին խունկ կը ծխէ,
Որովհետեւ անոնցմով իր բաժինը պարարտ կ'ըլլայ,
Եւ իր ուտելիքը՝ [հ]համադամ:

[ժ] Եբր.՝ սրուած

[ի] Եբր. արտորացող

[լ] Կամ՝ արեւելք

[խ] Եբր.՝ հոգին

[ծ] Եբր.՝ անտեսէ

[կ] Եբր.՝ վաղուց

[հ] Եբր. գէր

17 Արդեօք այս պատճառով իր ուռկանը պիտի պարպէ՞,
Եւ շարունակ ազգերը պիտի ջարդէ՞ առանց խնայելու:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ

2

Իմ պահպանութեանս տեղը պիտի կենամ,
Ու պատնէշին վրայ պիտի կայնիմ.
Պիտի [ա]սպասեմ, որ տեսնեմ թէ ինծի հետ ի՛նչ պիտի խօսի,
Եւ թէ ի՛նչ պիտի պատասխանեմ երբ զիս յանդիմանէ:
2 Տէրը ինծի պատասխանեց, եւ ըսաւ.
«Գրէ՛ տեսիլքը, ու բացայայտէ՛ տախտակներու վրայ,
Որպէսզի զայն կարդացողը [բ]դիւրութեամբ կարդայ":
3 Արդարեւ տեսիլքը դարձեալ սահմանուած ատենին համար է.
Վախճանին մասին [գ]կ՚արտայայտուի, եւ պիտի չստէ.
Եթէ տնտնայ՝ սպասէ՛ անոր,
Քանի որ անշուշտ պիտի գայ, պիտի չուշանայ:
4 Ահա՛ մեծամիտ մարդուն անձը իր ներսը ուղիղ չէ,
Բայց արդարը իր հաւատքով պիտի ապրի»:

ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՃԻՌԸ

5 Մանաւանդ գինին անհաւատարիմ կ՚ընէ.
Յանդուգն [դ]մարդը հանդարտ չի կենար,
Որովհետեւ իր անձը [ե]դժոխքին պէս կ՚ընդարձակէ,
Ու մահուան պէս ըլլալով՝ չի կշտանար.
Հապա բոլոր ազգերը իր քով կը հաւաքէ,
Բոլոր ժողովուրդները իր քով կը [զ]դիզէ:
6 Միթէ ասոնք բոլորը [է]զինք նշաւակ պիտի չընե՞ն",
Եւ իր մասին այլաբանական հանելուկներով պիտի չըսե՞ն.
«Վա՜յ անոր՝ որ իրը չեղածը կը շատցնէ,
(Մինչեւ ե՞րբ պիտի տեւէ,)
Եւ ինքզինք [ը]պարտքերով կը ծանրաբեռնէ»:

[ա] Եբր.՝ դիտեմ

[բ] Եբր.՝ վազէ

[գ] Եբր.՝ կ՚արտաբերէ

[դ] Եբր.՝ զօրաւոր մարդը

[ե] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[զ] Եբր.՝ ժողվէ

[է] Եբր.՝ անոր վրայ առակ պիտի չհանե՞ն

[ը] Կամ՝ թանձր ցեխով

ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

7 Միթէ յանկարծ վաշխառուներդ պիտի չկանգնի՞ն,
[բ]Կեղեքիչներդ պիտի չարթննա՞ն,
Դուն անոնց աւարը պիտի չըլլա՞ս:
8 Քանի դուն շատ ազգեր թալլեցիր,
Քեզ ալ պիտի թալլեն ժողովուրդներուն բոլոր մնացորդները՝
Մարդոց արիւններուն
Ու երկրին, քաղաքին եւ բոլոր անոր մէջ բնակողներուն եղած բռնութեան համար:
9 Վա՜յ անոր՝ որ իր տան համար վատ ագահութեամբ կը վաստկի,
Որպէսզի իր բոյնը բարձր վայր դնէ՝
Չարիքին ձեռքէն ազատելու համար:
10 Բազմաթիւ ժողովուրդներ [ժ]կոտորելով՝
Քու տանդ վրայ ամօթ բերել ծրագրեցիր,
Եւ անձիդ դէմ մեղանչեցիր:
11 Արդարեւ քարը պատէն պիտի աղաղակէ,
Ու գերանը շէնքին փայտերուն մէջէն պիտի պատասխանէ անոր:
12 Վա՜յ անոր՝ որ արիւններով քաղաք կը կառուցանէ,
Եւ անիրաւութեամբ բերդաքաղաք կը հաստատէ:
13 Ահա՛ զօրքերու Տէրոջմէն չէ՞
Որ ժողովուրդները կրակի համար կը յոգնին,
Ազգերը պարապ տեղը կը պարտասին.
14 Արդարեւ երկիրը Տէրոջ փառքին գիտութեամբ պիտի լեցուի,
Ինչպէս ջուրերը ծովուն յատակը կը ծածկեն:
15 Վա՜յ քեզի, որ քու ընկերիդ գինի կը խմցնես.
Տիկէդ կը լեցնես,
Ուրիշներն ալ կը գինովցնես,
Որպէսզի անոնց մերկութիւնը տեսնես:
16 Փառքէն աւելի անարգանքով [ի]յագեցար.
Դո՛ւն ալ խմէ ու [լ]մերկացի՛ր:
Տէրոջ աջ ձեռքին բաժակը քեզի պիտի փոխանցուի,
Եւ փառքիդ վրայ ստորնացում պիտի գայ:
17 Արդարեւ Լիբանանի եղած բռնութիւնը քեզ պիտի ծածկէ,
Նաեւ գազաններուն բնաջնջումը քեզ պիտի վախցնէ,
Մարդոց արիւններուն
Ու երկրին, քաղաքին եւ բոլոր անոր մէջ բնակողներուն եղած բռնութեան համար:
18 Ի՞նչ օգուտ ունի [խ]արհեստաւորին քանդակած [ծ]կուռքը

[բ] Եբր.՝ Քեզ դողացնողները

[ժ] Եբր.՝ ծայրատելով

[ի] Եբր.՝ կշտացար

[լ] Եբր. անթլփատութի՛ւնդ ցուցուր

[խ] Եբր.՝ ձեւակերպիչին

[ծ] Եբր.՝ պատկերը

– Ձուլածոյ կուռքը եւ ստութիւն սորվեցնողը –
Որ արհեստաւորը վստահի իր ձեւակերպածին,
Մինչ համր չաստուածներ կը շինէ:
19 Վա՜յ անոր՝ որ փայտին կ’ըսէ. “Արթնցի՛ր□,
Ու լուռ քարին. “Սթափէ՛□.
Միթէ ան կրնա՞յ բան մը սորվեցնել:
Ահա՛ ան ոսկիով ու արծաթով պատուած է,
Եւ անոր մէջ ամենեւին [կ]շունչ չկայ:
20 Սակայն Տէրը իր սուրբ տաճարին մէջ է.
Լռէ՛ անոր առջեւ, ո՛վ ամբողջ երկիր:

ԱՄԲԱԿՈՒՄԻ ԱՂՕԹՔԸ

3

Ամբակում մարգարէին աղօթքը. [ա]շիկիոնօթի վրայ.–
2 Ո՛վ Տէր, քու [բ]համբաւդ լսեցի, ու վախցայ:
Ո՛վ Տէր, [գ]վերանորոգէ՛ քու գործդ տարիներու ընթացքին,
Գիտցո՛ւր զայն տարիներու ընթացքին.
Սակայն յիշէ՛ քու գթութիւնդ բարկութեան մէջ:
3 Աստուած Թեմանէն եկաւ,
Սուրբը՝ Փառան լեռնէն: ([դ]Սելա:)
Անոր փառաւորութիւնը երկինքը ծածկեց,
Եւ անոր գովաբանութեամբ երկիրը լեցուեցաւ:
4 Անոր պայծառութիւնը լոյսի պէս էր.
Անոր ձեռքէն [ե]կայծակներ կը ժայթքէին,
Անոր զօրութիւնը հոն պահուած էր:
5 Անոր առջեւէն ժանտախտը կ’երթար,
Եւ անոր ոտքերուն տակէն [զ]տենդախտը դուրս կ’ելլէր:
6 Ան կայնեցաւ ու երկիրը չափեց,
Նայեցաւ եւ ազգերը [է]դողացուց.
Յաւերժական լեռները [ը]փշրուեցան,

[կ] Կամ՝ հոգի

[ա] Կամ՝ մեղեդիներու

[բ] Կամ՝ լուրդ

[գ] Եբր.՝ վերակենդանացո՛ւր

[դ] Այս եբրայերէն բառը կրնայ մատնանշել ձայնի դադար կամ բարձրացում

[ե] Եբր.՝ եղջիւրներ

[զ] Եբր.՝ հրավառ կայծը

[է] Եբր.՝ իրենց տեղէն ցատկեցուց

[ը] Եբր.՝ ցրուեցան

Յաւիտենական բլուրները ցածցան.
Անոր [թ]ճամբաները յաւիտենական են:
7 [ժ]Քուշանի վրանները պատուհասի մէջ տեսայ,
Մադիամի երկրին վարագոյրները սարսեցան:
8 Միթէ Տէրը գետերո՞ւն դէմ բորբոքեցաւ.
Քու բարկութիւնդ գետերո՞ւն դէմ էր,
Յասումդ ծովո՞ւն դէմ էր,
Որ ձիերդ ու [ի]յաղթութեան կառքերդ հեծար:
9 Քու աղեղդ բոլորովին մերկացած էր,
Իսրայէլի տոհմերուն ըրած երդումներուդ եւ քու խօսքիդ համաձայն: (Սելա:)
Երկիրը գետերով ճեղքեցիր.
10 Լեռները քեզ տեսան ու սարսափեցան.
Ջուրերուն հեղեղը անցաւ.
Անդունդը իր ձայնը լսել տուաւ
Եւ ձեռքերը բարձրացուց:
11 Արեւն ու լուսինը իրենց բնակութեան մէջ կանգ առին.
[լ]Անոնք գացին քու նետերուդ լոյսով''
Եւ փայլատակող նիզակիդ պայծառութեամբ:
12 Երկրի վրայ սրտմտութեամբ յառաջացար,
Ու բարկութեամբ [խ]ազգերը կոխկռտեցիր:
13 Քու ժողովուրդիդ փրկութեան համար դուրս ելար,
Քու օծեալիդ փրկութեան համար.
Ամբարիշտին տան գագաթը կոտրեցիր՝
[ծ]Ջայն հիմնայատակ ընելով: (Սելա:)
14 [կ]Իրենց գաւազաններով ծակեցիր անոնց'' գլխաւորներուն գլուխը,
Որոնք մրրիկի պէս եկան զիս ցրուելու համար.
Անոնց հրճուանքը դժբախտը [հ]գաղտնի լափելու հրճուանքին պէս էր:
15 Քու ձիերովդ ծովուն [ձ]մէջէն անցար'',
Յորդառատ ջուրերու զանգուածին մէջէն:
16 Լսեցի, եւ [ղ]սիրտս վրդովեցաւ.

[թ] Եբր.՝ ընթացքը, կամ՝ երթը

[ժ] Կամ՝ Եթովպիայի

[ի] Եբր.՝ փրկութեան

[լ] Կամ՝ Գացող նետերուդ լոյսով

[խ] Կամ՝ հեթանոսները

[ծ] Եբր.՝ Հիմը մերկացնելով մինչեւ վիզը

[կ] Եբր.՝ Իր գաւազաններով ծակեցիր անոր

[հ] Եբր.՝ ծածուկ տեղը

[ձ] Եբր.՝ յատակը կոխեցիր

Ձայնէն շրթունքս դողդղաց,
Ոսկորներուս մէջ փտութիւն մտաւ,
Ու եղած տեղս վրդովեցայ.
Սակայն հանգստութեամբ պիտի սպասեմ տագնապի օրուան,
Երբ ժողովուրդին դէմ բարձրանայ ա՛ն՝ որ իր գունդերով անոր վրայ պիտի յարձակի:
17 Թէեւ թզենին չծաղկի,
Որթատունկերուն վրայ [ճ]պտուղ չըլլայ,
Ձիթենիին [մ]բերքը խաբէ",
Արտերը կերակուր չտան,
Փարախէն ոչխարը [յ]պակսի,
Եւ գոմերուն մէջ արջառ չըլլայ,
18 Ես Տէրոջմով պիտի հրճուիմ,
Իմ փրկութեանս Աստուծմով պիտի խայտամ:
19Տէրը՝ Եհովան է իմ զօրութիւնս.
Ան իմ ոտքերս եղնիկի ոտքերուն պէս պիտի ընէ,
Եւ ինծի քալել պիտի տայ իմ բարձունքներուս վրայ:
Գլխաւոր երաժիշտին. իմ լարաւոր նուագարաններուս վրայ:

[ղ] Եբր.՝ փորս

[ճ] Եբր.՝ արգասիք

[մ] Եբր.՝ գործը խարդախէ

[յ] Եբր.՝ կտրի

ՍՈՓՈՆԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՈՓՈՆԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

1

[ա]Տէրոջ խօսքը, որ Եզեկիայի որդիին՝ Ամարիայի որդիին՝ Գոդողիայի որդիին՝ Քուսիի որդիին՝ Սոփոնիայի [բ]ուղղուեցաւ, Յուդայի թագաւորին՝ Ամոնի որդիին՝ Յովսիայի օրերը.–

ՏԷՐՈՋ ԴԱՏԱՍՏԱՆԻՆ ՕՐԸ

2 «[գ]Երկրի մակերեսէն ամէն ինչ բոլորովին պիտի սպառեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
3 Մարդն ու անասունը պիտի սպառեմ,
Երկինքի թռչուններն ու ծովու ձուկերը պիտի սպառեմ,
Նաեւ գայթակղութիւնները՝ ամբարիշտներուն հետ.
Երկրի մակերեսէն մարդը պիտի բնաջնջեմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
4 Իմ ձեռքս պիտի երկարեմ Յուդայի վրայ,
Ու Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներուն վրայ.
Այս տեղէն պիտի բնաջնջեմ Բահաղի մնացորդը,
Քուրմերուն անունը՝ քահանաներուն հետ,
5 Երկինքի զօրքերուն երկրպագողները՝ տանիքներու վրայ,
Տէրոջ [դ]երկրպագողներն ու միաժամանակ
[ե]Մեղքոմով երդում ընողները,
6 Տէրոջմէ [զ]հեռացողները, Տէրը չփնտռողները
Եւ անոր խորհուրդ չհարցնողները»:
7 Լո՛ւռ կեցիր Տէրոջ՝ Եհովայի ներկայութեան,
Քանի որ Տէրոջ օրը մօտ է.
Արդարեւ Տէրը զոհ պատրաստեց, իր հրաւիրեալները [է]ընտրեց:
8 Տէրոջ զոհին օրը՝
Իշխանաւորներն ու թագաւորին որդիները պիտի [ը]պատժեմ,
Նաեւ բոլոր օտար հանդերձ հագնողները:
9 Այդ օրը պիտի պատժեմ բոլոր սեմին վրայէն ցատկողները,
Իրենց [թ]տիրոջ տունը բռնութեամբ ու խաբէութեամբ լեցնողները:
10 Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,–

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ Հողին

[դ] Եբր.՝ երկրպագողներն ու անով երդում ընողները

[ե] Կամ՝ Իրենց թագաւորով

[զ] Եբր.՝ ընկրկողները

[է] Եբր.՝ սրբացուց

[ը] Եբր.՝ հատուցանեմ

[թ] Կամ՝ տէրերուն

Աղաղակի ձայն պիտի լսուի Ձուկերու դռնէն,
Գոռում՝ Երկրորդ թաղէն,
Ու մեծ [d]ճայթիւն՝ բլուրներէն:
11 Գոռացէ՛ք, ո՛վ [h]Յած թաղին բնակիչները,
Քանի որ ամբողջ [l]վաճառական ժողովուրդը բնաջնջուեցաւ,
Բոլոր արծաթ բերողները կոտորուեցան:
12 Այդ ատեն Երուսաղէմը ճրագներով պիտի խուզարկեմ,
Եւ գինիի պէս իրենց մրուրին վրայ [խ]հանգչող մարդիկը պիտի պատժեմ,
Որոնք իրենց սիրտին մէջ կ՚ըսեն.
"Տէրը ո՛չ բարիք պիտի ընէ, ո՛չ ալ չարիք□:
13 Անոնց գոյքերը աւար պիտի ըլլան,
Եւ անոնց տուները՝ ամայութիւն.
Տուներ պիտի կառուցանեն, բայց անոնց մէջ պիտի չբնակին,
Այգիներ պիտի տնկեն, սակայն անոնց գինին պիտի չխմեն»:
14 Տէրոջ մեծ օրը մօտ է.
Մօտ է, ու շատ կը շտապէ:
Տէրոջ օրուան ձայնը կը լսուի.
Նոյնիսկ զօրաւորը հոն դառնապէս [ծ]պիտի աղաղակէ":
15Այդ օրը ցասումի օր է.
Տագնապի ու տուայտանքի օր,
Կործանումի եւ աւերումի օր,
Խաւարի ու մթութեան օր,
Ամպի եւ մառախուղի օր է:
16Շեփորի ու գոչիւնի օր է՝
Պարսպապատ քաղաքներու եւ բարձր աշտարակներու դէմ:
17 Մարդիկը պիտի տագնապեցնեմ.
Կոյրերու պէս պիտի շրջին,
Քանի որ Տէրոջ դէմ մեղանչեցին:
Անոնց արիւնը հողի պէս պիտի թափուի,
Ու մարմինները՝ կղկղանքի պէս:
18 Տէրոջ ցասումին օրը՝
Անոնց արծաթն ու ոսկին անգամ
Պիտի չկարենան զանոնք ազատել,
Հապա ամբողջ երկիրը անոր նախանձախնդրութեան կրակով պիտի [կ]սպառի,
Քանի որ ան արտորալով երկրի բոլոր բնակիչները պիտի [հ]բնաջնջէ:

---

[d] Եբր.՝ փլուզում

[h] Եբր.՝ Մաքթէսի, այսինքն՝ Երուսաղէմի ցած թաղին

[l] Եբր.՝ քանանացի վաճառական

[խ] Եբր.՝ հանդարտ կեցող

[ծ] Եբր.՝ բարձրաձայն պիտի գոչէ

[կ] Եբր.՝ լափուի

[հ] Եբր.՝ սպառէ

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅՈՐԴՈՐ ՄԸ

2

Հաւաքուեցէ՛ք, հաւաքուեցէ՛ք,
Ո՛վ [ա]անամօթ ազգ,
2 Դեռ հրամանը [բ]չիրագործուած,
Օրը մղեղի պէս [գ]չքշուած,
Դեռ Տէրոջ բորբոքած բարկութիւնը ձեր վրայ չեկած,
Դեռ Տէրոջ բարկութեան օրը ձեր վրայ չհասած:
3 Տէ՛րը փնտռեցէք, ո՛վ երկրի բոլոր հեզերը,
Դո՛ւք՝ որ անոր [դ]դատավճիռը կը գործադրէք:
Արդարութի՛ւն փնտռեցէք, հեզութի՛ւն փնտռեցէք.
Թերեւս Տէրոջ բարկութեան օրը [ե]պատսպարուիք:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՇՐՋԱԿԱՅ ԱԶԳԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՎՃԻՌԸ

4 Արդարեւ Գազա պիտի լքուի,
Ասկաղոն պիտի ամայանայ,
Ազովտոս կէսօրին պիտի վռնտուի,
Եւ Ակկարոն արմատախիլ պիտի ըլլայ:
5 Վա՜յ ծովեզերքը բնակողներուն, Քերեթիներու ազգին.
Ո՛վ Փղշտացիներու երկիրը՝ Քանան, Տէրոջ խօսքը քեզի դէմ է,
Քեզ պիտի կործանեմ, որպէսզի ա՛լ բնակիչ չունենաս:
6 Ծովեզերքը պիտի [զ]վերածուի արօտավայրերու, հովիւներու գետնափոր բնակարաններու,
Եւ հօտերու փարախներու:
7 Ծովեզերքը Յուդայի տան մնացորդին պիտի ըլլայ.
Հոն պիտի արածին,
Իրիկունը Ասկաղոնի տուներուն մէջ պիտի պառկին,
Քանի որ Տէրը՝ անոնց Աստուածը իրենց պիտի այցելէ,
Ու գիրենք գերութենէն պիտի վերադարձնէ:
8 Մովաբի նախատինքը
Եւ Ամմոնի որդիներուն բամբասանքը լսեցի.
Անոնք իմ ժողովուրդս նախատեցին,

[ա] Եբր.՝ անփափաքելի

[բ] Եբր.՝ չծնած

[գ] Եբր.՝ չանցած

[դ] Կամ՝ կանոնը

[ե] Եբր.՝ ծածկուիք

[զ] Եբր.՝ ըլլայ

Ու [է]տարածուեցան անոր հողամասէն խլելով”:
9 Հետեւաբար Իսրայէլի Աստուածը՝ զօրքերու Տէրը սա՛ կը պատգամէ.
«Ես կ՚ապրի՛մ. Մովաբ անշո՛ւշտ Սոդոմի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ Ամմոնի որդիները՝ Գոմորի պէս.–
[ը]Եղինճներու կալուած, աղի հանք,
Ու յաւիտենական ամայութիւն:
Իմ ժողովուրդիս ճողոպրածները զանոնք պիտի կողոպտեն,
Իմ ազգիս մնացորդը զանոնք պիտի ժառանգէ:
10 Ասիկա անոնց ամբարտաւանութեան համար պիտի ըլլայ,
Քանի որ անոնք զօրքերու Տէրոջ ժողովուրդը նախատեցին,
Եւ անոր դէմ [թ]հպարտացան:
11 Տէրը անոնց հանդէպ ահարկու պիտի ըլլայ,
Որովհետեւ երկրի բոլոր աստուածները պիտի [ժ]բնաջնջէ,
Եւ ազգերուն բոլոր կղզիները պիտի երկրպագեն իրեն,
Իւրաքանչիւրը իր տեղը:
12 Դո՛ւք ալ, ո՛վ Եթովպիացիներ,
Իմ սուրովս պիտի խոցուիք»:
13 Ան իր ձեռքը դէպի հիւսիս պիտի երկարէ
Եւ Ասորեստանը պիտի կործանէ.
Նինուէն ամայութեան պիտի [ի]վերածէ,
Անապատի պէս անջրդի երկրի.
14 Անոր մէջ հօտեր պիտի պառկին,
Ազգերուն բոլոր գազանները.
Հաւալուսնը եւ ոզնին ալ
Անոր խոյակներուն [լ]վրայ պիտի գիշերեն:
Պատուհաններէն [խ]ճռուողիւնի ձայն պիտի լսուի”,
Սեմերուն մէջ աւերում պիտի ըլլայ,
Քանի որ մայրիի փայտէ գերանները պիտի [ծ]քակուին:
15 Ա՛յսպէս պիտի ըլլայ հրճուալից քաղաքը, որ ապահովութեամբ կը բնակէր,
Եւ իր սիրտին մէջ կ՚ըսէր.
“Ե՛ս եմ, եւ ինծմէ զատ ո՛չ մէկը կայ□:
Ի՜նչպէս ամայութիւն ու գազաններու որջ եղաւ.

[է] Եբր.՝ մեծցան անոնց հողամասին դէմ

[ը] Փշոտ թուփ մը

[թ] Եբր.՝ մեծցան

[ժ] Եբր.՝ նիհարցնէ

[ի] Եբր.՝ ընէ

[լ] Կամ՝ միջեւ

[խ] Եբր.՝ ձայն պիտի երգէ

[ծ] Եբր.՝ մերկացնէ

Անկէ ամէն անցնող պիտի սուլէ եւ ձեռքը շարժէ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԵՂՔԸ ԵՒ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

3

Վա՜յ ըմբոստ ու պիղծ քաղաքին,
Կեղեքող քաղաքին:
2 Խօսքը մտիկ չըրաւ, խրատը չընդունեց,
Տէրոջ չվստահեցաւ, իր Աստուծոյն չմօտեցաւ:
3 Անոր իշխանաւորները իր մէջ մռնչող առիւծներ են,
Անոր դատաւորները իրիկուան գայլեր են,
Որոնք [ա]ոչինչ կը թողուն" մինչեւ առտու:
4 Անոր մարգարէները սնապարծ ու անհաւատարիմ մարդիկ են.
Անոր քահանաները սրբարանը պղծեցին
Եւ օրէնքը բռնաբարեցին:
5 Արդար Տէրը անոր մէջ է,
Ան անիրաւութիւն չի գործեր.
[բ]Ամէն առտու" իր դատաստանը [գ]երեւան կը հանէ" ու չի թերանար,
Բայց անիրաւը ամչնալ չի գիտեր:
6 «Ազգերը բնաջնջեցի,
Անոնց աշտարակները աւերուեցան.
Անոնց փողոցները անապատ ըրի,
Որ ո՛չ մէկ անցորդ ըլլայ:
Անոնց քաղաքները քարուքանդ եղան.
Ա՛լ մարդ չկայ, ո՛չ ալ բնակիչ:
7 Ես ըսի. "Եթէ ինծմէ վախնաս
Ու խրատ ընդունիս,
[դ]Բնակավայրդ պիտի չբնաջնջուի,
Որչափ ալ [ե]քեզ [զ]պատժած ըլլամ□:
Սակայն անոնք կանուխ ելան,
Եւ իրենց բոլոր արարքները ապականեցին»:
8 «Ուրեմն սպասեցէ՛ք ինծի,– կը պատգամէ Տէրը,–
Մինչեւ այն օրը՝ երբ [է]որսի համար ոտքի ելլեմ:
Արդարեւ դատավճիռս է ազգերը հաւաքել,

[ա] Եբր.՝ չեն կրծեր

[բ] Եբր.՝ Առտուէ առտու

[գ] Եբր.՝ լոյսին կը դնէ

[դ] Եբր.՝ Անոր բնակավայրը

[ե] Եբր.՝ զայն

[զ] Եբր.՝ հատուցանած

[է] Կամ՝ վկայութեան, կամ՝ ազդարարութեան

Թագաւորութիւնները [ը]համախմբել,
Որպէսզի անոնց վրայ իմ սրտմտութիւնս թափեմ,
Իմ ամբողջ բորբոքած բարկութիւնս.
Արդարեւ ամբողջ երկիրը իմ նախանձախնդրութեանս կրակով պիտի սպառի:
9 Արդարեւ այն ատեն ժողովուրդներուն շրթունքները՝
Մաքուր շրթունքներու պիտի փոխեմ,
Որպէսզի բոլորը Տէրոջ անունը կանչեն
Ու մէկ [թ]սիրտով զայն պաշտեն:
10 Եթովպիայի գետերուն միւս կողմէն՝
Ինծի թախանձողները – իմ ցրուածներուս աղջիկը –
Իմ ընծաս պիտի բերեն»:
11 «Այդ օրը պիտի չամչնաս քու բոլոր արարքներուդ համար՝
Որոնցմով ինծի դէմ ապստամբեցար,
Քանի որ այն ատեն քու մէջէդ պիտի վերցնեմ քու յոխորտանքովդ հրճուողները,
Եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չխրոխտանաս իմ սուրբ լերանս վրայ:
12 Քու մէջդ դժբախտ ու չքաւոր ժողովուրդ մը պիտի թողում իբր մնացորդ,
Եւ անոնք Տէրոջ անունին պիտի ապաւինին:
13 Իսրայէլի մնացորդը անիրաւութիւն պիտի չգործէ
Ու սուտ պիտի չխօսի,
Անոնց բերանին մէջ խաբեբայ լեզու պիտի չգտնուի.
Հապա անոնք պիտի արածին եւ ապահովութեամբ պառկին,
Ո՛չ մէկը զանոնք պիտի դողացնէ»:

ՑՆԾՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳ ՄԸ

14 «Ցնծա՛, ո՛վ Սիոնի աղջիկ,
Գոչէ՛, ո՛վ Իսրայէլ,
Ուրախացի՛ր եւ հրճուէ՛ ամբողջ սիրտով,
Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկ.
15 Տէրը քու [ժ]դատապարտութիւնդ հեռացուց քեզմէ,
Քու թշնամիդ վռնտեց.
Իսրայէլի թագաւորը – Տէրը – քու մէջդ է,
Անգա՛մ մըն ալ չարիք պիտի չտեսնես:
16 Այդ օրը Երուսաղէմի պիտի ըսուի. "Մի՛ վախնար, Սիո՛ն.
Ձեռքերդ թող չթուլնան:
17 Տէրը՝ քու Աստուածդ քու մէջդ զօրաւոր է,
Ի՛նք քեզ պիտի փրկէ.
Քեզի համար ուրախութեամբ պիտի բերկրի,
Իր սիրոյն մէջ [ի]հանդարտ պիտի կենայ,

[ը] Եբր.՝ ժողվել

[թ] Եբր.՝ ուսով

[ժ] Եբր.՝ դատավճիռդ

[ի] Եբր.՝ լուռ

Եւ քեզմով ցնծութեամբ պիտի խայտայ□։
18 Պիտի հաւաքեմ քեզմէ եղողները,
Որոնք տրտմած էին՝ հանդիսաւոր տօներէն զրկուելով,
Ու նախատինքը անոնց վրայ բեռ էր։
19Ահա՛ այն ատեն ես պիտի [ւ]պատժեմ բոլոր քեզ տառապեցնողները.
Կաղը պիտի ազատեմ, աքսորուածը պիտի հաւաքեմ,
Ու զանոնք գովելի եւ անուանի պիտի ընեմ
Այն բոլոր երկիրներուն մէջ՝ ուր [խ]նախատինք կրեր էին։
20 Այդ ատեն ձեզ պիտի [ծ]վերադարձնեմ,
Այդ ատեն ձեզ պիտի հաւաքեմ,
Որովհետեւ երկրի բոլոր ժողովուրդներուն մէջ ձեզ անուանի եւ գովելի պիտի դարձնեմ,
Երբ ձեզ գերութենէն վերադարձնեմ ձեր աչքերուն առջեւ», կը յայտարարէ Տէրը։

[ւ] Եբր.՝ հատուցում ընեմ

[խ] Եբր.՝ ամօթ

[ծ] Եբր.՝ բերեմ

ԱՆԳԷԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՀՐԱՄԱՅԷ ՏԱՃԱՐԸ ՇԻՆԵԼ

1

Դարեհ թագաւորին երկրորդ տարուան վեցերորդ ամիսը, ամսուան առաջին օրը, [ա]Տէրոջ խօսքը Անգէ մարգարէին [բ]միջոցով [գ]ուղղուեցաւ Յուդայի կուսակալին՝ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի, ու քահանայապետին՝ Յովսեդեկեան Յեսուի, ըսելով. 2
«Զօրքերու Տէրը կը խօսի ու սա՛ կը յայտարարէ. "Այս ժողովուրդը կ՚ըսէ. "Դեռ ատենը հասած չէ – Տէրոջ տունը կառուցանելու ատենը"□»: 3 Ուստի Անգէ մարգարէին [դ]միջոցով
Տէրոջ խօսքը [ե]ուղղուեցաւ՝ ըսելով.

4 «Արդեօք ատե՞նն է՝ որ դուք բնակիք ձեր ձեղնածածկ տուներուն մէջ,
Իսկ այս տունը աւերակ մնայ»:
5 Սակայն հիմա զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«[զ]Մտածեցէ՛ք ձեր [է]ընթացքին մասին.
6 Շատ սերմանեցիք, բայց քիչ [ը]հնձեցիք.
Կերաք, բայց չկշտացաք.
Խմեցիք, սակայն [թ]չյագեցաք.
Հագուեցաք, սակայն ո՛չ մէկը տաքցաւ.
Ու վարձկանը ծակած քսակի համար կը վաստկի իր վարձքը»:
7 Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
«Մտածեցէ՛ք ձեր ընթացքին մասին.
8 Լե՛ռը ելէք, փա՛յտ բերէք
Ու կառուցանեցէ՛ք տունը, եւ ատոր պիտի հաճիմ
Ու պիտի փառաւորուիմ,– կը յայտարարէ Տէրը:–
9 [ժ]Շատը կ՚ակնկալէիք", բայց ահա՛ քիչը ստացաք.
Երբ տուն բերիք, վրան փչեցի:
Ինչո՞ւ,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:–
Իմ տանս պատճառով՝ որ աւերակ է,
Մինչ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր տունը կը [ի]փութայ:

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ ձեռքով

[գ] Եբր.՝ եղաւ

[դ] Եբր.՝ ձեռքով

[ե] Եբր.՝ եղաւ

[զ] Եբր.՝ Ձեր սիրտին մէջ դրէ՛ք

[է] Եբր.՝ ճամբաներուն

[ը] Եբր.՝ բերիք

[թ] Եբր.՝ չգինովցաք

[ժ] Եբր.՝ Շատին կը նայէիք

10 Հետեւաբար ձեր վերեւը եղող երկինքը դադրեցուցած է իր ցօղը,
Երկիրն ալ դադրեցուցած է իր արգասիքը:
11 Ես չորութիւն բերի երկրին վրայ եւ լեռներուն վրայ,
Ցորենին, քաղցուին ու իւղին վրայ,
Գետինին արտադրութեան վրայ,
Մարդոց վրայ եւ անասուններուն վրայ,
Ձեռքերու ամբողջ վաստակին վրայ»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՀՆԱԶԱՆԴԻ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

12 Այն ատեն Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, քահանայապետը՝ Յովսեդեկեան Յեսու, եւ
ժողովուրդին ամբողջ մնացորդը մտիկ ըրին Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն ձայնը եւ Անգէ
մարգարէին խօսքերը, Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն անոր յանձնած առաքելութեան
համաձայն, ու ժողովուրդը [ւ]Տէրոջմէն վախցաւ: 13 Տէրոջ պատգամաւորը՝ Անգէ Տէրոջ
պատգամները ժողովուրդին հաղորդեց՝ ըսելով. «Ես ձեզի հետ եմ»,- կը պատգամէ
Տէրը:- 14 Տէրը Յուդայի կուսակալին՝ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի հոգին արթնցուց,
նաեւ քահանայապետին՝ Յովսեդեկեան Յեսուի հոգին, ու ժողովուրդին ամբողջ
մնացորդին հոգին. ուստի գացին եւ իրենց Աստուծոյն՝ զօրքերու Տէրոջ տան մէջ գործի
լծուեցան, 15 Դարեհ թագաւորին երկրորդ տարուան վեցերորդ ամսուան քսանչորրորդ
օրը:

ՆՈՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՊԱՅԾԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

2

Եօթներորդ ամսուան քսանմէկերորդ օրը, [ա]Տէրը խօսեցաւ" Անգէ մարգարէին
[բ]միջոցով՝ ըսելով. 2 «Այժմ խօսէ՛ Յուդայի կուսակալին՝ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլի,
քահանայապետին՝ Յովսեդեկեան Յեսուի, ու ժողովուրդին մնացորդին, ըսելով.
3 "Ձեր մէջ ողջ մնացած ո՞վ կայ,
Որ այս տունը իր նախկին փառքով տեսեր է.
Հիմա զայն ի՞նչպէս կը տեսնէք.
Միթէ ոչինչի պէս չէ՞ ձեր աչքերուն՝ անոր բաղդատելով□»:
4 «Բայց հիմա՝ զօրացի՛ր, ո՛վ Զօրաբաբէլ,- կը պատգամէ Տէրը,-
Զօրացի՛ր, ո՛վ քահանայապետ՝ Յովսեդեկեան Յեսու,
Նաեւ դո՛ւք, ո՛վ երկրին ամբողջ ժողովուրդը.
Զօրացէ՛ք,- կը պատգամէ Տէրը,- եւ աշխատեցէ՛ք.
Որովհետեւ ես ձեզի հետ եմ,- կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:-
5 Ձեզի հետ կնքած ուխտիս խոստումին համաձայն՝ երբ Եգիպտոսէն ելաք,
Իմ Հոգիս ձեր մէջ կը կենայ. մի՛ վախնաք»:
6 Արդարեւ զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.

[ի] Եբր.՝ վազէ

[ւ] Եբր.՝ Տէրոջ երեսէն

[ա] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[բ] Եբր.՝ ձեռքով

ԱՆԳԷԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

«Քիչ մը ատենէն ետք՝ անգա՛մ մըն ալ պիտի [գ]սարսեմ երկինքն ու երկիրը,
Ծովը եւ ցամաքը:
7 Նաեւ բոլոր ազգերը պիտի սարսեմ.
Բոլոր ազգերուն ցանկալի բաները պիտի գան,
Եւ այս տունը փառքով պիտի լեցնեմ,-
Կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:-
8 Արծաթը ի՛մս է, ոսկի՛ն ալ իմս է,- կը պատգամէ զօրքերու Տէրը.-
9 Այս տան վերջին փառքը առաջինէն մեծ պիտի ըլլայ,- կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,-
Եւ այս տեղին խաղաղութիւն պիտի տամ», կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:

ՄԱՐԳԱՐԷՆ ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

10 Դարեհի երկրորդ տարին, իններորդ ամսուան քսանչորրորդ օրը, [դ]Տէրը խօսեցաւ՝՝
Անգէ մարգարէին միջոցով՝ ըսելով. 11 «Այժմ զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Հիմա
օրէնքին մասին հարցո՛ւր քահանաներուն. 12 "Եթէ մարդ մը իր հագուստին քղանցքին մէջ
սրբացուած միս կրէ, ու քղանցքով հացի, ապուրի, գինիի, իւղի, կամ որեւէ ուտելիքի դպչի,
ատոնք սրբացուած կ'ըլլա՞ն"□»: Քահանաները պատասխանեցին. «Ո՛չ»: 13 Անգէ ըսաւ.
«Եթէ [ե]մեռելէ [զ]պղծուած մը ատոնցմէ մէկուն դպչի, կը պղծուի՞»: Քահանաները
պատասխանեցին. «Կը պղծուի»: 14 Ուստի Անգէ ըսաւ.
«Ա՛յդպէս է այս ժողովուրդը,
Ա՛յդպէս է այս ազգը իմ առջեւս,- կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,-
Ա՛յդպէս է իրենց ձեռքերուն ամբողջ գործը.
Ինչ որ հոն կը մատուցանեն՝ պիղծ է»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ԻՐ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԸ

15«Ուրեմն այժմ [է]ուշադրութի՛ւն դարձուցէք՝՝ այս օրէն [ը]ետք պատահելիքին,
Երբ դեռ Տէրոջ տաճարին մէջ քար քարի վրայ դրուած չէ:
16[թ]Այդ ատեն՝՝ երբ մէկը քսան քոռ ցորենի դէզին քով երթար,
Տասը քոռ [ժ]կը գտնուէր՝՝.
Երբ հնձանին քով երթար՝ գինիի կարասէն յիսուն մար հանելու,

[գ] Եբր.՝ շարժեմ

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Եբր.՝ մեռած անձէ

[զ] Եբր.՝ անմաքուր եղած

[է] Եբր.՝ ձեր սիրտին մէջ դրէ՛ք

[ը] Եբր.՝ վեր

[թ] Եբր.՝ Անոնց ըլլալէն առաջ

[ժ] Եբր.՝ կար

Քսան մար կը գտնուէր:
17Ձեզ խորշակահարութեամբ, արմտիքի դալուկով ու կարկուտով զարկի
Ձեր ձեռքերուն ամբողջ գործին մէջ,
Սակայն ձեզմէ ո՛չ մէկը ինծի վերադարձաւ,– կը պատգամէ Տէրը:–
18 Ուրեմն ուշադրութի՛ւն դարձուցէք այս օրէն ետք,–
Տէրոջ տաճարին հիմնադրութեան օրէն ետք,–
Իններորդ ամսուան քսանչորրորդ օրէն ետք ուշադրութի՛ւն դարձուցէք.
19Հունտը տակաւին ամբարին մէ՞ջ է.
Որթատունկը, թզենին, նռնենին ու ձիթենին
Դեռ պտուղ բերած չեն.
Սակայն այս օրէն սկսեալ ձեզ պիտի օրհնեմ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԶՕՐԱԲԱԲԷԼԻ

20 Տէրոջ խօսքը երկրորդ անգամ
Անգէի [ի]ուղղուեցաւ ամսուան քսանչորրորդ օրը՝ ըսելով.
21 Խօսէ՛ Յուդայի կուսակալին՝ Զօրաբաբէլի, ըսելով.
«Ես երկինքն ու երկիրը պիտի սարսեմ,
22 Թագաւորութիւններուն գահը պիտի տապալեմ,
[ւ]Ազգերու թագաւորութիւններուն զօրութիւնը պիտի փճացնեմ,
Կառքերն ու անոնց հեծեալները պիտի տապալեմ.
Ձիերն ու անոնց հեծեալները պիտի իյնան՝
Իւրաքանչիւրը իր եղբօր սուրով:
23 Այդ օրը,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,–
Քեզ պիտի առնեմ, ո՛վ Սաղաթիէլեան Զօրաբաբէլ, իմ ծառաս,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ու քեզ կնիքի պէս պիտի դնեմ,
Որովհետեւ քեզ ընտրած եմ», կը պատգամէ զօրքերու Տէրը:

[ի] Եբր.՝ եղաւ

[ւ] Կամ՝ Հեթանոսներու

ԶԱՔԱՐԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԶԱՔԱՐԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՍՏՈՒԱԾ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ԻՐԵՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼՈՒ

1

Դարեհի երկրորդ տարին, ութերորդ ամիսը, [ա]Տէրոջ խօսքը [բ]ուղղուեցաւ Ադդովի որդիին՝ Բարաքիայի որդիին՝ Զաքարիա մարգարէին, ըսելով.

2 «Տէրը ձեր հայրերուն դէմ շատ զայրացաւ:
3 Ըսէ՛ անոնց. “Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Վերադարձէ՛ք ինծի,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,–
Ես ալ ձեզի պիտի վերադառնամ,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
4 Մի՛ ըլլաք ձեր հայրերուն պէս,
Որոնց նախկին մարգարէները կը գոչէին.
«Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Այժմ հեռացէ՛ք ձեր վատ [գ]ընթացքէն եւ չար արարքներէն□»,
Բայց անոնք մտիկ չըրին,
Ո՛չ ալ ուշադիր եղան ինծի,– կը պատգամէ Տէրը:–
5 Ձեր հայրերը ո՞ւր են.
Իսկ մարգարէները յաւիտեան կ’ապրի՞ն:
6 Միթէ իմ խօսքերս ու կանոններս,
Որոնք իմ ծառաներուս՝ մարգարէներուն հրամայեր էի,
Ձեր հայրերուն չհասա՞ն"□:
Իսկ անոնք դարձան եւ ըսին.
“Զօրքերու Տէրը ինչ որ որոշեր էր մեզի ընել՝
Մեր ընթացքին եւ արարքներուն համեմատ,
Զա՛յն մեր վրայ իրագործեց□»:

ՁԻԵՐՈՒՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

7 Դարեհի երկրորդ տարին, տասնմէկերորդ ամսուան – այսինքն՝ Սեբաթ ամսուան –
քսանչորրորդ օրը, Տէրոջ խօսքը [դ]ուղղուեցաւ Ադդովի որդիին՝ Բարաքիայի որդիին՝
Զաքարիա մարգարէին, ըսելով. 8 «Գիշերը տեսիլքիս մէջ տեսայ թէ ահա՛ շէկ ձիու մը
վրայ հեծած մարդ մը՝ [ե]ձորին մէջ եղող մրտենիներուն մէջտեղը կեցած էր. անոր ետեւը
շէկ, աշխէտ ու ճերմակ ձիեր կային»: 9 Ուստի ըսի. «Ասոնք ի՞նչ են, ո՛վ իմ տէրս»: Ինծի
հետ խօսող հրեշտակը ինծի պատասխանեց. «Ասոնց ինչ ըլլալը քեզի ցոյց պիտի տամ»:
10 Իսկ մրտենիներուն մէջտեղը կայնող մարդը պատասխանեց. «Ասոնք անոնք են՝ որ
Տէրը ղրկեց երկիրը շրջելու համար»: 11 Անոնք ալ մրտենիներուն մէջտեղը կայնող Տէրոջ
հրեշտակին պատասխանեցին. «Երկիրը շրջեցանք, եւ ահա՛ ամբողջ երկիրը հանդարտ կը
մնայ»: 12 Տէրոջ հրեշտակը պատասխանեց. «Ո՛վ զօրքերու Տէր, մինչեւ ե՞րբ պիտի

[ա] Եբր.՝ Եհովայի

[բ] Եբր.՝ եղաւ

[գ] Եբր.՝ ճամբաներէն

[դ] Եբր.՝ եղաւ

[ե] Եբր.՝ խորունկին

չգթաս Երուսաղէմի եւ Յուդայի քաղաքներուն, որոնց հանդէպ եօթանասուն տարիէ ի վեր սրտմտութեամբ լեցուած ես»: 13 Տէրը ինծի հետ խօսող հրեշտակին բարեպատշաճ խօսքերով ու մխիթարական խօսքերով պատասխանեց: 14 Ինծի հետ խօսող հրեշտակն ալ ինծի ըսաւ. «Գոչէ՛.

“Զօրքերու Տէրը սա՛ կը պատգամէ.
"Երուսաղէմի համար ու Սիոնի համար
[գ]Չափազանց նախանձախնդիր եմ"":
15Անխռով ապրող հեթանոսներուն դէմ յոյժ շատ զայրացած եմ,
Քանի որ մինչ ես քիչ զայրացած էի,
Անոնք անոր չարիքը [է]աւելցուցին":
16Հետեւաբար Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Գթութեամբ վերադարձայ Երուսաղէմի.
Իմ տունս անոր մէջ պիտի կառուցանուի,֊ կը պատգամէ Տէրը,֊
Ու լար պիտի քաշուի Երուսաղէմի վրայ"□»:
17 «Դա՛րձեալ գոչէ.
“Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
"Իմ քաղաքներս դարձեալ բարիքներով պիտի յորդին.
Տէրը դարձեալ Սիոնը պիտի մխիթարէ,
Դարձեալ Երուսաղէմը պիտի ընտրէ"□»:

ԵՂՋԻՒՐՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

18 Աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, եւ ահա՛ չորս եղջիւր կար: 19 Ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի. «Ասոնք ի՞նչ են»: Ան ինծի պատասխանեց. «Ասոնք այն եղջիւրներն են՝ որոնք Յուդան, Իսրայէլն ու Երուսաղէմը ցրուեցին»: 20 Յետոյ Տէրը ինծի չորս արհեստաւոր ցուցուց: 21 Ես ըսի. «Ասոնք ի՞նչ ընելու կու գան»: Ինք ալ պատասխանեց. «Ասոնք այն եղջիւրներն են՝ որոնք Յուդան ցրուեցին, այնպէս որ ո՛չ մէկը կրցաւ իր գլուխը բարձրացնել: Ուստի ասոնք եկան որպէսզի զանոնք [ը]վախցնեն, ու հեռու նետեն այն ազգերուն եղջիւրները՝ որոնք եղջիւր բարձրացուցին Յուդայի երկրին դէմ՝ զայն ցրուելու համար»:

ՉԱՓԵԼՈՒ ԼԱՐԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

2

Աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, եւ ահա՛ մարդ մը կար, ու ձեռքին մէջ՝ չափելու լար մը: 2 Անոր ըսի. «Դուն ո՞ւր կ'երթաս»: Ինծի պատասխանեց. «Երուսաղէմը չափելու, որպէսզի տեսնեմ թէ ո՛րչափ է անոր լայնքը, ու ո՛րչափ՝ անոր երկայնքը»: 3 Եւ ահա՛ ինծի հետ խօսող հրեշտակը [ա]գնաց, ու զայն դիմաւորելու համար ուրիշ հրեշտակ մը դուրս ելաւ 4 եւ անոր ըսաւ. «Վազէ՛, խօսէ՛ այս երիտասարդին՝ ըսելով.

[գ] Եբր.՝ Մեծ նախանձախնդրութեամբ կը նախանձիմ

[է] Եբր.՝ օգնեցին

[ը] Եբր.՝ դողացնեն

[ա] Եբր.՝ դուրս ելաւ

“Երուսաղէմ անպարիսպ քաղաքներու պէս պիտի բնակուի՝
Մարդու եւ անասունի շատութեան պատճառով, որոնք անոր մէջ պիտի ըլլան:
5 Ես կրակէ պարիսպ պիտի ըլլամ անոր շուրջը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Եւ իր փառքը պիտի ըլլամ անոր մէջ□»:

ԱՔՍՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՀՐԱԻԻՐՈՒԻՆ ՏՈՒՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ

6 «Օ՜ն, օ՜ն, փախէ՛ք հիւսիսի երկրէն,– կը պատգամէ Տէրը,–
Քանի որ ձեզ երկինքի չորս հովերուն [բ]ցրուեցի»,– կը պատգամէ Տէրը:
7 «Ազատէ՛ քեզ, ո՛վ Սիոն,
Որ Բաբելոնի աղջիկին քով կը բնակիս»:
8 Արդարեւ զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
([գ]Իր փառքով" զիս ղրկեց ձեզ թալլող ազգերուն,
Քանի որ ձեզի դպչողը՝ իր աչքի բիբին կը դպչի:
9 Արդարեւ ահա՛ իմ ձեռքս անոնց վրայ պիտի [դ]շարժեմ,
Եւ անոնք իրենց ստրուկներուն աւար պիտի ըլլան,
Ու պիտի գիտնաք թէ զօրքերու Տէրը զիս ղրկած է:)
10 «Ցնծա՛ եւ ուրախացի՛ր, ո՛վ Սիոնի աղջիկ,
Որովհետեւ ահա՛ ես կու գամ
Ու քու մէջդ պիտի բնակիմ,– կը պատգամէ Տէրը:–
11 Այդ օրը շատ ազգեր Տէրոջ պիտի յարին,
Եւ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան:
Ես քու մէջդ պիտի բնակիմ,
Ու պիտի գիտնաս թէ զօրքերու Տէրը զիս քեզի ղրկած է:
12 Տէրը սուրբ [ե]երկրին մէջ
Յուդան պիտի ժառանգէ որպէս իր բաժինը,
Եւ դարձեալ Երուսաղէմը պիտի ընտրէ»:
13 Թող ամէն [զ]արարած լուռ կենայ Տէրոջ առջեւ,
Քանի որ ան իր սուրբ բնակավայրէն արթնցաւ:

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

3

Տէրը ինծի ցուցուց քահանայապետը՝ Յեսուն, որ Տէրոջ հրեշտակին առջեւ կայնած էր. [ա]Սատանան ալ անոր աջ կողմը կայնած էր՝ անոր ընդդիմանալու համար: 2 [բ]Տէրոջ

[բ] Եբր.՝ տարածեցի

[գ] Եբր.՝ Փառքէն ետք

[դ] Եբր.՝ երերցնեմ

[ե] Եբր.՝ հողին

[զ] Եբր.՝ մարմին

[ա] Կամ՝ Ընդդիմադիրը

[բ] Եբր.՝ Տէրը

հրեշտակը" Սատանային ըսաւ. «Տէրը թող սաստէ քեզ, ո՛վ Սատանայ: Երուսաղէմը ընտրող Տէրը թող սաստէ քեզ. միթէ ասիկա կրակէն ազատուած գխանձող չէ՞»:

3 Յեսու աղտոտ հագուստներ հագած էր, եւ հրեշտակին առջեւ կը կայնէր: 4 դԱն ալ իր առջեւ կայնողներուն խօսեցաւ՝ ըսելով. «Հանեցէ՛ք աղտոտ հագուստները անոր վրայէն»: Յետոյ անոր ըսաւ. «Նայէ՛, քու անօրէնութիւնդ վրայէդ եհանեցի, ու քեզի պատուական զգեստներ պիտի հագցնեմ»: 5 Ես ալ ըսի. «Անոր գլուխը մաքուր խոյր թող դնեն»: Ուստի անոր գլուխը մաքուր խոյր դրին, եւ անոր հագուստներ հագցուցին. Տէրոջ հրեշտակը հոն կայնած էր:

6 Տէրոջ հրեշտակը Յեսուին ազդարարեց՝ ըսելով. «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. 7 "Եթէ իմ ճամբաներուս մէջ քալես ու պաշտօնս կատարես, իմ տունս ալ պիտի դատես եւ գաւիթներուս վրայ ալ պիտի հսկես. ես ալ քեզ պիտի կարգեմ այս կայնողներուն մէջ՝ որ ընթանաս անոնց հետ□: 8 Ուրեմն մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Յեսու քահանայապետ, դուն եւ առջեւդ նստող ընկերներդ, քանի որ անոնք գնշան ըլլալիք մարդիկ են. որովհետեւ ահա՛ ես իմ ծառաս՝ Շառաւիղը պիտի բերեմ: 9 Արդարեւ ահա՛ Յեսուի առջեւ դրած էքարիս վրայ եօթը աչք պիտի ըլլայ. ահա՛ ե՛ս պիտի փորագրեմ անոր ըարձանագրութիւնը,- կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,- եւ այդ երկրին անօրէնութիւնը մէկ օրուան մէջ պիտի թդադրեցնեմ: 10 Այդ օրը,- կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,- ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր ընկերը պիտի հրաւիրէ իր որթատունկին ու թզենիին տակ□»:

ԱՇՏԱՆԱԿԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

4

Ինծի հետ խօսող հրեշտակը վերադարձաւ ու զիս արթնցուց՝ ինչպէս մէկը իր քունէն կ'արթնցնեն, 2 եւ ինծի ըսաւ. «Ի՞նչ կը տեսնես»: Պատասխանեցի. «Ահա՛ կը տեսնեմ բոլորովին ոսկիէ աշտանակ մը, ու անոր գագաթը՝ բաժակ մը, որուն վրայ են իր եօթը ճրագները: Անոր գագաթի եօթը ճրագներուն համար եօթը խողովակ կայ: 3 Անոր քով երկու ձիթենի կայ, մէկը բաժակին աջ կողմը, ու միւսը անոր ձախ կողմը»: 4 Պատասխանելով ինծի հետ խօսող հրեշտակին՝ ահարցուցի. «Ասոնք ի՞նչ են, իմ տէ՛րս»: 5 Ինծի հետ խօսող հրեշտակը պատասխանելով ինծի ըսաւ. «Ասոնց ինչ ըլլալը չե՞ս գիտեր»: Ես ալ ըսի. «Ո՛չ, իմ տէ՛րս»:

գ Այսինքն՝ կիսախանձ փայտ

դ Այսինքն՝ Հրեշտակը

ե Եբր.՝ անցուցի

գ Եբր.՝ հրաշալիք

է Եբր.՝ քարս. այդ մէկ քարին

ը Եբր.՝ փորագրութիւնը

թ Եբր.՝ հեռացնեմ

ա Եբր.՝ խօսեցայ եւ ըսի

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԶՕՐԱԲԱԲԷԼԻ

6 Ուստի պատասխանելով ինծի ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ Տէրոջ խօսքը՝ որ Զօրաբաբէլի կ'ըսուի.
"Ո՛չ կարողութեամբ է, ո՛չ ալ ոյժով,
Հապա՝ իմ Հոգիովս,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
7 Դուն ո՞վ ես, ո՛վ մեծ լեռ,
Զօրաբաբէլի առջեւ լեռնադաշտ պիտի ըլլաս:
Երբ [ա]գլխաւոր քարը դուրս հանէ,
Պիտի [բ]աղաղակեն. "Շնո՛րհք, շնո՛րհք անոր"□»:
8 Դարձեալ [գ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով.
9 «Զօրաբաբէլի ձեռքերը հիմնադրեցին այս տունը,
Եւ անոր ձեռքերը պիտի լրացնեն զայն,
Ու պիտի գիտնաս թէ զօրքերու Տէրը զիս ձեզի ղրկած է:
10 Արդարեւ պզտիկ սկզբնաւորութիւններուն օրը արհամարհողները
Պիտի ուրախանան՝ երբ տեսնեն անագաքարը
Զօրաբաբէլի ձեռքին մէջ:
Այդ եօթը Տէրոջ աչքերն են, որ ամբողջ [դ]երկրագունդին մէջ կը շրջագային»:
11 Յետոյ անոր [ե]հարցուցի. «Աշտանակին աջ կողմը եւ անոր ձախ կողմը եղող այս
երկու ձիթենիները ի՞նչ են»: 12 Երկրորդ անգամ ալ հարցուցի. «Ի՞նչ են երկու ձիթենիի
ոստերը՝ [զ]երկու ոսկիէ խողովակներուն քով, որոնք" [է]ոսկեգոյն հիւղը իրենց մէջէն կը
[ը]հոսեցնեն»: 13 Ինծի պատասխանեց. «Ասոնց ինչ ըլլալը չե՞ս գիտեր»: Ես ալ ըսի. «Ո՛չ,
իմ տէ՛րս»: 14 Ուստի պատասխանեց. «Ասոնք երկու [թ]օծեալներն են, որ ամբողջ
երկրագունդին Տէրոջ առջեւ կը կայնին»:

ԹՌՉՈՂ ՊԱՏԱՏԻՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

5

Դարձեալ աչքերս վերցուցի, եւ ահա՛ թռչող պատատ մը տեսայ: 2 Հրեշտակը ինծի
ըսաւ. «Ի՞նչ կը տեսնես»: Պատասխանեցի. «Թռչող պատատ մը կը տեսնեմ. երկայնքը

[ա] Կամ՝ գագաթի

[բ] Եբր.՝ թնդան

[գ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[դ] Եբր.՝ երկրին

[ե] Եբր.՝ պատասխանեցի եւ ըսի

[զ] Կամ՝ որոնք երկու ոսկիէ խողովակներուն միջոցով

[է] Եբր.՝ ոսկի

[ը] Եբր.՝ պարպեն

[թ] Եբր.՝ իւղի որդիներն

քսան կանգուն է, ու լայնքը՝ տասը կանգուն»: 3 Ինծի ըսաւ: «Ահա՛ւասիկ անէծքը՝ որ [ա]կը
տարածուի" ամբողջ երկրի մակերեսին վրայ. արդարեւ ո՛վ որ գողնայ՝ պիտի [բ]բնաջնջուի
այս կողմը գրուածին համեմատ, եւ ո՛վ որ երդում ընէ՝ պիտի բնաջնջուի միւս կողմը
գրուածին համեմատ»: 4 «Զայն ե՛ս կը տարածեմ,- կը պատգամէ զօրքերու Տէրը.- ան
պիտի մտնէ գողին տունը եւ իմ անունովս [գ]սուտ երդում ընողին տունը, իր տան մէջ պիտի
[դ]մնայ, եւ զինք իր փայտերով ու քարերով պիտի սպառէ»:

ԿՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋԻ ԿՆՈՋ ՏԵՍԻԼՔԸ

5 Յետոյ ինծի հետ խօսող հրեշտակը [ե]եկաւ եւ ինծի ըսաւ. «Այժմ վերցո՛ւր աչքերդ ու
տե՛ս թէ ի՞նչ է ասիկա՝ որ դուրս կ'ելլէ»: 6 Պատասխանեցի. «Ի՞նչ է»: Ըսաւ. «Ասիկա
արդու մըն է՝ որ դուրս կ'ելլէ»: Նաեւ ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ անոնց ամբարշտութեան
դրսերեւոյթը՝ ամբողջ երկրին մէջ»: 7 Եւ ահա՛ կապարէ [զ]զանգուած մը վերցուեցաւ, ու
կին մը նստած էր արդուին մէջտեղը: 8 [է]Հրեշտակը ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ
ամբարշտութիւնը», եւ զայն արդուին մէջ նետեց. այդ կապարէ կշռաքարն ալ արդուին
բերանը նետեց: 9 Աչքերս վերցուցի ու տեսայ թէ ահա՛ երկու կին դուրս ելաւ. հովը անոնց
թեւերուն մէջ էր՝ քանի արագիլի թեւերու նման թեւեր ունէին, եւ արդուն երկրի ու երկինքի
մէջտեղը վերցուցին: 10 Ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի. Ասոնք ո՞ւր կը տանին
արդուն»: 11 Ան ալ ինծի ըսաւ. «Կը տանին՝ որ անոր տուն կառուցանեն Սենաարի երկրին
մէջ. պիտի հաստատուի, եւ հոն իր խարիսխին վրայ պիտի դրուի»:

ՉՈՐՍ ԿԱՌՔԵՐՈՒՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

6

Դարձեալ աչքերս վերցուցի ու տեսայ թէ ահա՛ երկու լեռներու մէջէն չորս կառք
կ'ելլէր. լեռները պղինձէ լեռներ էին: 2 Առաջին կառքին շէկ ձիեր լծուած էին, երկրորդ
կառքին՝ սեւ ձիեր, 3 երրորդ կառքին՝ ճերմակ ձիեր, եւ չորրորդ կառքին՝ գորշախայտ ու
շառագոյն ձիեր: 4 [ա]Ինծի հետ խօսող հրեշտակին ըսի. «Ասոնք ի՞նչ են, իմ տէ՛րս»: 5
Հրեշտակը ինծի պատասխանեց. «Ասոնք ամբողջ [բ]երկրագունդի Տէրոջ ներկայութենէն
դուրս կ'ելլեն դէպի երկինքի չորս հովերը: 6 Սեւ ձիերը՝ որ այդ կառքին լծուած են, դուրս
կ'ելլեն դէպի հիւսիսի երկիրը. ճերմակները անոնց ետեւէն դուրս կ'ելլեն դէպի արեւմուտք,

---

[ա] Եբր.՝ դուրս կ'ելլէ

[բ] Եբր.՝ պարպուի

[գ] Եբր.՝ կեղծ

[դ] Եբր.՝ գիշերէ

[ե] Եբր.՝ դուրս ելաւ

[զ] Եբր.՝ տաղանդ

[է] Եբր.՝ Ան

[ա] Եբր.՝ Պատասխանեցի եւ ինծի

[բ] Եբր.՝ երկրին

իսկ գորշախայտները դուրս կ՚ելլեն դէպի հարաւի երկիրը»: 7 Երբ շառագոյնները դուրս ելան, [գ]կ՚ուզէին երթալ ու երկրագունդին վրայ շրջիլ: Ան ալ ըսաւ. «Գացէ՛ք, շրջեցէ՛ք երկրագունդին վրայ»: Ուստի անոնք երկրագունդին վրայ շրջեցան: 8 Յետոյ ան ինծի աղաղակեց եւ ինծի ըսաւ. «Նայէ՛, դէպի հիւսիսի երկիրը դուրս ելլողները իմ հոգիս հանգստացուցին հիւսիսի երկրին մէջ»:

ՀՐԱՄԱՆ ՅԵՍՈՒԻՆ ՊՍԱԿԵԼՈՒ

9 Դարձեալ [դ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 10 «Ընծանե՛ր առ տարագրութենէն վերադարձողներէն՝ Հեղդայէ, Տուբիայէ ու Յեդայիայէ, եւ նոյն օրը գնա՛ ու մտի՛ր Սոփոնիայի որդիին Յովսիայի տունը՝ ուր անոնք Բաբելոնէն հասած են: 11 Արծաթ ու ոսկի առնելով պսակնե՛ր շինէ, դի՛ր քահանայապետին՝ Յովսեդեկեան Յեսուի գլուխը, 12 եւ ըսէ՛ անոր.

“Զօրքերու Տէրը կը խօսի ու սա՛ կը յայտարարէ.
"Ահա՛ այն մարդը՝ որուն անունը Շառաւիղ է.
Ան իր տեղին մէջ պիտի բուսնի,
Եւ Տէրոջ տաճարը պիտի կառուցանէ:
13 Ի՛նք պիտի կառուցանէ Տէրոջ տաճարը,
Փառաւորութիւն պիտի [ե]հագնի,
Եւ իր գահին վրայ բազմելով պիտի տիրէ:
Իր գահին վրայ քահանայ ալ պիտի ըլլայ,
Ու երկուքին միջեւ խաղաղութեան [զ]խորհուրդ պիտի ըլլայ"”»:

14 «Պսակները Հելէմի, Տուբիայի եւ Յեդայիայի, ու Սոփոնիայի որդիին՝ Հէնի պիտի ըլլան, Տէրոջ տաճարին մէջ յիշատակ ըլլալու համար: 15 Հեռու եղողները պիտի գան եւ Տէրոջ [է]տաճարը պիտի կառուցանեն, ու պիտի գիտնաք թէ զօրքերու Տէրը զիս ձեզի ղրկած է: Ասիկա պիտի ըլլայ, եթէ ուշադրութեամբ մտիկ ընէք Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն ձայնը»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՅԱՆԴԻՄԱՆԷ ԿԵՂԾ ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

7

Դարեհ թագաւորին չորրորդ տարին, իններորդ ամսուան՝ այսինքն Քասղեւի չորրորդ օրը, Տէրոջ խօսքը Զաքարիայի [ը]ուղղուեցաւ, 2 երբ Սարասար, Ռեկէմ-Մելէք եւ անոնց մարդիկը Աստուծոյ տունը ղրկուեցան, որպէսզի Տէրոջ առջեւ պաղատին, 3 ու զօրքերու Տէրոջ տան մէջ եղող քահանաներուն եւ մարգարէներուն ըսեն. «Արդեօք հինգերորդ

[գ] Եբր.՝ կը փնտռէին

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ե] Եբր.՝ կրէ

[զ] Կամ՝ որոշում

[է] Եբր.՝ տաճարին մէջ

[ը] Եբր.՝ եղաւ

ամսուան մէջ լա՞մ՝ [բ]իմ անձս զրկելով", ինչպէս այսչափ տարիներ ըրի»: 4 Այն ատեն
զօրքերու [գ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 5 «Այս երկրին ամբողջ ժողովուրդին եւ
քահանաներուն ըսէ՛. "Այս եօթանասուն տարիները, երբ հինգերորդ ու եօթներորդ
ամիսներուն մէջ ծոմ կը պահէիք եւ կը հեծեծէիք, միթէ ինծի՞ համար ծոմ կը պահէիք: 6
Ու երբ կ'ուտէիք եւ կը խմէիք, ձեզի համար չէի՞ք ուտեր ու ձեզի համար չէի՞ք խմեր: 7
Ասոնք չե՞ն այն խօսքերը՝ որ Տէրը նախկին մարգարէներուն [դ]միջոցով յայտարարեց, երբ
Երուսաղէմ եւ անոր շրջակայ քաղաքները բնակուած ու անդորր էին, եւ հարաւն ու
դաշտագետինը բնակուած էին"»:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԱՔՍՈՐԻ ՊԱՏՃԱՌ

8 [ե]Տէրը խօսեցաւ" Զաքարիայի՝ ըսելով. «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. 9
"[զ]Արդա՛ր դատ վարեցէք", եւ կարեկցութեա՛մբ ու գթութեա՛մբ վարուեցէք իրարու հետ: 10
Այրին եւ որբը, գաղթականն ու դժբախտը մի՛ հարստահարէք: Ձեր սիրտին մէջ իրարու
դէմ չարութիւն մի՛ մտածէք"»: 11 Բայց անոնք մերժեցին ուշադիր ըլլալ, հապա իրենց
ուսը ըմբոստացուցին եւ ականջը ծանրացուցին՝ որպէսզի չլսեն: 12 Իրենց սիրտը
ադամանդի պէս [է]կարծրացուցին, որպէսզի չլսեն այն օրէնքն ու խօսքերը՝ որ զօրքերու
Տէրը իր Հոգիով անոնց ղրկեց՝ նախկին մարգարէներուն միջոցով: Հետեւաբար զօրքերու
[ը]Տէրը մեծապէս զայրացաւ": 13 «Ինչպէս ինք [թ]գոչեց եւ անոնք մտիկ չըրին, այնպէս ալ
անոնք գոչեցին ու ես մտիկ չըրի,— կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը.— 14 հապա զանոնք
իրենց անծանօթ բոլոր ազգերուն մէջ մրրիկով ցրուեցի, եւ անոնց ետեւէն երկիրը
ամայացաւ, այնպէս որ ո՛չ [ժ]գացող կար, ո՛չ ալ [ի]եկող. այդ ցանկալի երկիրը
ամայացուցին»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԵԼ

8

Դարձեալ զօրքերու [լ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 2 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը

[բ] Եբր.՝ ես զիս անջատելով

[գ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[դ] Եբր.՝ ձեռքով

[ե] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[զ] Եբր.՝ Ճշմարի՛տ դատաստան դատեցէք

[է] Եբր.՝ ըրին

[ը] Եբր.՝ Տէրոջմէն մեծ զայրոյթ եղաւ

[թ] Կամ՝ կանչեց

[ժ] Եբր.՝ անցնող

[ի] Եբր.՝ դարձող

[լ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

յայտարարէ. “Սիոնի համար [բ]չափազանց նախանձախնդիր եղայ”. անոր համար մեծ
ցասումով նախանձախնդիր եղայ□»: 3 «Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Սիոնի վերադարձած
եմ, ու Երուսաղէմի մէջ պիտի բնակիմ. Երուսաղէմ "Ճշմարտութեան քաղաք" պիտի
կոչուի, եւ զօրքերու Տէրոջ լեռը՝ "Սուրբ լեռ"□»:
4 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Երուսաղէմի հրապարակներուն մէջ դարձեալ
ծեր մարդիկ ու պառաւ կիներ պիտի նստին, իւրաքանչիւրը ձեռքը ունենալով իր ցուպը՝
[գ]յառաջացած տարիքի” պատճառով: 5 Քաղաքին հրապարակները տղեկներով եւ
աղջնակներով պիտի լեցուին, որոնք անոր հրապարակներուն մէջ պիտի խաղան□»:
6 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Եթէ այդ օրերը ասիկա [դ]դժուար թուի” այս
ժողովուրդին մնացորդին, միթէ ինծի՞ ալ դժուար պիտի թուի□, կը պատգամէ զօրքերու
Տէրը»:
7 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Ահա՛ իմ ժողովուրդս պիտի փրկեմ արեւելեան
երկրէն եւ արեւմտեան երկրէն. 8 զանոնք պիտի բերեմ, ու Երուսաղէմի մէջ պիտի
բնակին: Անոնք իմ ժողովուրդս պիտի ըլլան, ես ալ ճշմարտութեամբ եւ արդարութեամբ
անոնց Աստուածը պիտի ըլլամ□:»
9 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. “Ձեր ձեռքերը թող ուժովնան, ո՛վ դուք՝ որ այս
օրերս կը լսէք այս խօսքերը այն մարգարէներուն բերանէն, որոնք խօսեցան զօրքերու
Տէրոջ տան հիմնադրութեան օրը, որպէսզի տաճարը կառուցանուի: 10 Արդարեւ այդ
օրերէն առաջ մարդու համար վարձք չկար եւ անասունի համար վարձք չկար, ու
տագնապին պատճառով՝ ելլողին եւ մտնողին խաղաղութիւն չկար, քանի ես բոլոր
մարդիկը իրարու դէմ արձակեր էի: 11 Բայց հիմա այս ժողովուրդին մնացորդին՝ նախկին
օրերուն պէս պիտի չըլլամ, կը պատգամէ զօրքերու Տէրը: 12 Արդարեւ [ե]սերմանումը
արդիւնաւոր” պիտի ըլլայ. որթատունկը իր պտուղը պիտի տայ, գետինը իր արգասիքը
պիտի տայ, երկինքը իր ցօղը պիտի տայ, եւ այս բոլորը այս ժողովուրդին մնացորդին
ժառանգել պիտի տամ: 13 Ինչպէս դուք [զ]ազգերուն մէջ անէծք եղաք, ո՛վ Յուդայի տունը
եւ Իսրայէլի տունը, այնպէս ձեզ պիտի փրկեմ, եւ օրհնութիւն պիտի ըլլաք: Մի՛ վախնաք,
ձեր ձեռքերը թող ուժովնան□»: 14 «Արդարեւ զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Ինչպէս խորհեցայ ձեզի չարիք ընել, երբ ձեր հայրերը զիս զայրացուցին,– կը
յայտարարէ զօրքերու Տէրը,– ու չհրաժարեցայ, 15 այնպէս եւ այս օրերը որոշեցի
դարձեալ բարիք ընել Երուսաղէմի ու Յուդայի տան. մի՛ վախնաք: 16 Ահա՛ւասիկ ձեր
ընելիքները.– ճշմարտութի՛ւնը խօսեցէք իրարու հետ, [է]արդարութեա՛մբ եւ
խաղաղութեա՛մբ [ը]դատ վարեցէք” ձեր դռներուն մէջ. 17 ձեր սիրտին մէջ իրարու դէմ

[բ] Եբր.՝ մեծ նախանձախնդրութեամբ նախանձեցայ

[գ] Եբր.՝ օրերու շատութեան

[դ] Եբր.՝ աչքերուն դժուար ըլլայ

[ե] Եբր.՝ սերմը խաղաղութեամբ

[զ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[է] Եբր.՝ ճշմարտութեա՛մբ

[ը] Եբր.՝ դատաստան դատեցէք

չարութիւն մի՛ մտածէք, ու [բ]սուտ երդումը մի՛ սիրէք. արդարեւ ես այս բոլորը կ'ատեմ□», կը պատգամէ Տէրը:

18 Դարձեալ զօրքերու [դ]Տէրը խօսեցաւ" ինծի՝ ըսելով. 19 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Չորրորդ ամսուան ծոմը, հինգերորդին ծոմը, եօթներորդին ծոմն ու տասներորդին ծոմը Յուդայի տան բերկրանք, ուրախութիւն եւ զուարթալից հանդիսաւոր տօներ պիտի ըլլան. ուստի ճշմարտութի՛ւնն ու խաղաղութի՛ւնը սիրեցէք□»:

20 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Դարձեալ ժողովուրդներ եւ շատ քաղաքներու բնակիչներ պիտի գան: 21 Մէկուն բնակիչները միւսին պիտի երթան ու ըսեն. "Եկէ՛ք, երթանք Տէրոջ առջեւ պաղատելու եւ զօրքերու Տէրը փնտռելու. ես ալ պիտի երթամ": 22 Ուստի շատ ժողովուրդներ ու հզօր ազգեր պիտի գան՝ Երուսաղէմի մէջ զօրքերու Տէրը փնտռելու եւ Տէրոջ առջեւ պաղատելու□»: 23 «Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ. "Այդ օրերը՝ ազգերուն բոլոր լեզուներէն տասը մարդ մէկուն քղանցքը պիտի բռնէ, այսինքն Հրեայ եղող մէկու մը քղանցքը պիտի բռնեն եւ ըսեն. "Ձեզի հետ երթանք, քանի որ լսեցինք թէ Աստուած ձեզի հետ է"□»:

ԴՐԱՅԻ ԱԶԳԵՐՈՒՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

9

Հադրաքի երկրին դէմ Տէրոջ խօսքին պատգամը.–
Դամասկոս [ա]անոր հանգստավայրը պիտի ըլլայ.
(Քանի որ Տէրոջ աչքը մարդոց
Եւ Իսրայէլի բոլոր տոհմերուն [բ]կը նայի".)
2 Եմաթ ալ անոր սահմանակից է,
Նաեւ Տիւրոս ու Սիդոն, թէեւ շատ իմաստուն են:
3 Տիւրոս իրեն [գ]ամրոց կառուցանեց.
Արծաթը հողի պէս դիզեց,
Եւ ընտիր ոսկին՝ փողոցներու ցեխին պէս:
4 Ահա՛ Տէրը [դ]անոր պիտի տիրանայ",
Անոր ոյժը ծովուն մէջ պիտի [ե]նետէ,
Եւ ան կրակով պիտի սպառի:
5 Ասկաղոն պիտի տեսնէ ու վախնայ.
Գազա ալ, ու մեծապէս [զ]պիտի տանջուի".

[բ] Կամ՝ կեղծ

[դ] Եբր.՝ Տէրոջ խօսքը եղաւ

[ա] Այսինքն՝ Տէրոջ խօսքին

[բ] Եբր.՝ վրայ է

[գ] Եբր.՝ պատնէշ

[դ] Կամ՝ զայն պիտի վտարէ

[ե] Եբր.՝ զարնէ

[զ] Եբր.՝ երկունքի ցաւ պիտի քաշէ

Ակկարոն ալ, քանի իր յոյսը [է]պարապ պիտի ելլէ՝՝:
Գազայէն թագաւորը պիտի կորսուի,
Եւ Ասկաղոն [ը]բնակիչ պիտի չունենայ՝՝:
6 Ազովտոսի մէջ [թ]օտարազգի պիտի բնակի,
Ու Փղշտացիներուն ամբարտաւանութիւնը պիտի ջնջեմ.
7 Անոնց արիւնը իրենց բերանէն պիտի վերցնեմ,
Եւ անոնց պղծութիւնները՝ իրենց ակռաներուն մէջէն.
Իսկ ո՛վ որ մնայ՝ ինք ալ մեր Աստուծոյն պիտի ըլլայ,
Յուդայի մէջ պետի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ Ակկարոն՝ Յեբուսացիի պէս:
8 Իմ տանս շուրջը պիտի բանակիմ՝
[ժ]Գացող ու եկող՝՝ զօրքին պատճառով.
Անգա՛մ մըն ալ անոնց մէջէն ճնշող պիտի չանցնի,
Որովհետեւ հիմա իմ աչքերովս կը [ի]հսկեմ:

ԱՊԱԳԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

9 Մե՛ծապէս խայտա, ո՛վ Սիոնի աղջիկ,
Ցնծութեա՛մբ գոչէ, ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկ.
Ահա՛ Թագաւորդ քեզի կու գայ.
Ան արդար է, ու փրկիչ.
Հեզ է, եւ իշու վրայ հեծած,
Իշու ձագի՝ աւանակի վրայ:
10 Եփրեմէն կառքը պիտի ջնջեմ,
Ու Երուսաղէմէն՝ ձին.
Պատերազմին աղեղը պիտի կոտրտուի,
Եւ ան խաղաղութիւն պիտի յայտարարէ [լ]ազգերուն.
Անոր տէրութիւնը ծովէ ծով պիտի ըլլայ,
Գետէն մինչեւ երկրին ծայրերը:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ

11 Քեզի ալ սա՛ ըրի. քեզի հետ արիւնով կնքուած ուխտին պատճառով՝
Քու բանտարկեալներդ ջուր չունեցող գուբէն արձակեցի:
12 Ամրո՛ցը վերադարձէք, ո՛վ յոյսի բանտարկեալներ.

[է] Եբր.՝ ամօթահար պիտի ըլլայ

[ը] Եբր.՝ պիտի չբնակուի

[թ] Եբր.՝ անհարազատ, կամ՝ խառնածին

[ժ] Եբր.՝Անցնող ու դարձող

[ի] Եբր.՝ նայիմ

[լ] Կամ՝ հեթանոսներուն

Ես այսօր իսկ կը յայտարարեմ
Թէ քեզի կրկնապատիկ պիտի հատուցանեմ,
13 Որովհետեւ Յուդան ինծի համար աղեղի պէս պիտի լարեմ,
Ու Եփրեմով աղեղս պիտի լեցնեմ.
Քու որդիներդ, ո՛վ Սիոն,
Պիտի գրգռեմ քու որդիներուդ դէմ ո՛վ Յունաստան,
Եւ քեզ զօրաւորին սուրին պէս պիտի ընեմ:
14 Տէրը անոնց վրայ պիտի երեւնայ,
Անոր նետը փայլակի պէս պիտի [խ]ժայթքէ.
Տէրը՝ Եհովան շեփոր պիտի հնչեցնէ,
Ու հարաւի մրրիկներով պիտի շրջի:
15 Զօրքերու Տէրը զանոնք պիտի պաշտպանէ,
Եւ անոնք պիտի սպառեն,
Պարսաքարերով պիտի նուաճեն.
Պիտի խմեն ու [ծ]գինովի պէս" պիտի գոռան.
Անոնք կոնքի պէս պիտի լեցուին,
Զոհասեղանին անկիւններուն պէս:
16 Այդ օրը Տէրը՝ անոնց Աստուածը
Զանոնք իր ժողովուրդին հօտին պէս պիտի փրկէ,
Քանի որ անոր [կ]երկրին վրայ պիտի [հ]փայլին՝ [ձ]թագի քարերու պէս:
17 Արդարեւ ի՜նչ մեծ է անոր բարութիւնը, ի՜նչ մեծ է անոր գեղեցկութիւնը.
Ցորենը երիտասարդները պիտի մեծցնէ, ու քաղցուն՝ կոյսերը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ

10

Տէրոջմէ՛ն անձրեւ խնդրեցէք
Վերջին անձրեւին ատենը.
Տէ՛րը փայլակներ պիտի պատրաստէ
Եւ [ղ]առատ անձրեւ" տայ [ճ]ձեզի,
Ու բոյս՝ իւրաքանչիւրին արտին մէջ:
2 Արդարեւ [մ]ընտանեկան կուռքերը" ունայնութիւն խօսեցան,

[խ] Եբր.՝ դուրս ելլէ

[ծ] Եբր.՝ որպէս թէ գինիով

[կ] Եբր.՝ հողին

[հ] Կամ՝ բարձրանան

[ձ] Եբր.՝ պսակի

[ղ] Եբր.՝ անձրեւի տեղատարափներ

[ճ] Եբր.՝ անոնց

[մ] Եբր.՝ թերափիմները

Դիւթերը ստութիւն տեսան
Եւ սնոտի երազներ պատմեցին.
Ջուր տեղը կը մխիթարեն:
Հետեւաբար [դ]ժողովուրդը հօտերու պէս մեկնեցաւ″,
Հովիւ չըլլալուն համար տառապեցաւ:
3 «Հովիւներուն դէմ իմ բարկութիւնս բորբոքեցաւ,
Ու նոխազները պիտի [ե]պատժեմ.
Արդարեւ զօրքերու Տէրը պիտի այցելէ իր հօտին՝
Յուդայի տան,
Եւ զանոնք պատերազմի մէջ իր հեծած փառաւոր ձիուն պէս պիտի ընէ:
4 Անկէ պիտի ելլէ [զ]անկիւնը, անկէ՝ [է]բեւեռը,
Անկէ՝ պատերազմի աղեղը,
Բոլոր ճնշողները միասին:
5 Անոնք պատերազմի մէջ զօրաւոր մարդոց պէս պիտի ըլլան,
Որոնք թշնամին կը կոխկռտեն փողոցներու ցեխին մէջ.
Անոնք պիտի պայքարին,
Քանի որ Տէրը իրենց հետ պիտի ըլլայ.
Ձիերու վրայ հեծնողները ամօթահար պիտի ըլլան:
6 Յուդայի տունը պիտի զօրացնեմ,
Յովսէփի տունը պիտի փրկեմ,
Ու զանոնք [ը]պիտի վերահաստատեմ″,
Քանի որ անոնց գթացի.
Անոնք այնպէս պիտի ըլլան՝
Որպէս թէ զանոնք մերժած չէի.
Արդարեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ անոնց Աստուածը,
Եւ անոնց պիտի պատասխանեմ:
7 Եփրեմ զօրաւոր մարդու պէս պիտի ըլլայ.
Անոնց սիրտը պիտի ուրախանայ՝ որպէս թէ գինիով.
Անոնց որդիներն ալ պիտի տեսնեն եւ ուրախանան:.
Անոնց սիրտը Տէրոջմով պիտի խայտայ:
8 Անոնց պիտի սուլեմ ու զանոնք պիտի հաւաքեմ,
Որովհետեւ զանոնք փրկեցի.
Անոնք պիտի բազմանան՝ ինչպէս բազմացած էին:
9 Զանոնք ժողովուրդներու մէջ պիտի [թ]ցրուեմ,
Սակայն հեռաւոր տեղերու մէջ զիս պիտի յիշեն.
Իրենց որդիներուն հետ պիտի ապրին, եւ պիտի վերադառնան:

[դ] Եբր.՝ հօտերու պէս մեկնեցան

[ե] Եբր.՝ հատուցանեմ

[զ] Այսինքն՝ իշխանաւորը

[է] Այսինքն՝ գլխաւորը

[ը] Եբր.՝ դարձեալ պիտի բնակեցնեմ

[թ] Եբր.՝ ցանեմ

10 Եգիպտոսի երկրէն պիտի վերադարձնեմ զանոնք,
Ասորեստանէն պիտի հաւաքեմ զանոնք,
Ու Գաղաադի երկիրը
Եւ Լիբանան պիտի բերեմ զանոնք,
Ու բաւական տեղ պիտի չգտնուի անոնց համար:
11 Ծովէն տագնապով պիտի անցնի,
Ծովուն ալիքները պիտի զարնէ.
[ժ]Գետին բոլոր խորխորատները պիտի ցամքին,
Ասորեստանի ամբարտաւանութիւնը պիտի իջնէ,
Ու Եգիպտոսի մականը պիտի [ի]վերցուի:
12 Զանոնք Տէրոջմով պիտի զօրացնեմ,
Եւ անոր անունով պիտի ընթանան», կը պատգամէ Տէրը:

ԲՌՆԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ ԱՆԿՈՒՄԸ

11

Բա՛ց դռներդ, ո՛վ Լիբանան,
Որ կրակը մայրիներդ սպառէ:
2 Գոռա՛, եղեւի՛ն,
Քանի որ մայրին ինկաւ,
Ու երեւելիները կործանեցան:
Գոռացէ՛ք, ո՛վ Բասանի կաղնիներ,
Որովհետեւ անմատչելի անտառը [լ]տապալեցաւ:
3 Հովիւներուն գոռումի ձայնը կը լսուի,
Քանի որ անոնց փառքը չքացաւ:
Առիւծի կորիւններուն մռնչիւնի ձայնը կը լսուի,
Որովհետեւ Յորդանանի ամբարտաւանութիւնը չքացաւ:

ԵՐԿՈՒ ՀՈՎԻՒՆԵՐԸ

4 Տէրը՝ իմ Աստուածս սա՛ կը յայտարարէ.
«Արածէ՛ սպանդանոցի վերապահուած ոչխարները,
5 Որոնց [խ]սեփականատէրերը զանոնք կը սպաննեն
Ու յանցաւոր չեն [ծ]սեպուիր:
Զանոնք ծախողները կ'ըսեն.
"Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը՝ որ հարստացայ□,
Իսկ անոնց հովիւները անոնց վրայ չեն արգահատիր:
6 Արդարեւ ա՛լ պիտի չխնայեմ երկրի բնակիչներուն,– կը պատգամէ Տէրը,–

[ժ] Կամ՝ Նեղոսի

[ի] Եբր.՝ հեռանայ

[լ] Եբր.՝ իջաւ

[խ] Կամ՝ գնողները

[ծ] Եբր.՝ ըլլար

Հապա ահա՛ մարդիկը պիտի մատնեմ իրարու ձեռքը
Եւ իրենց թագաւորին ձեռքը.
Երկիրը պիտի ջախջախեն,
Եւ անոնց ձեռքէն պիտի չազատեմ»:
7 Ուստի սպանդանոցի վերապահուած ոչխարները արածեցի,
Այսինքն՝ հօտին դժբախտները:
Ինծի երկու գաւազան առի.
Մէկը կոչեցի. “[դ]Գեղեցկութիւն□,
Միւսը կոչեցի. “[ե]Կապեր□,
Ու ոչխարները արածեցի:
8 Մէկ ամսուան մէջ երեք հովիւ անհետացուցի.
Իմ անձս [զ]անոնցմէ վհատեցաւ,
Անոնց անձն ալ ինծմէ գանեցաւ:
9 Ես ըսի. «Ձեզ պիտի չհովուեմ.
Մեռնողը թող մեռնի,
Անհետացողը թող անհետանայ,
Իսկ մնացածները թող իրարու միս ուտեն»:
10 Գեղեցկութիւն կոչած գաւազանս առի եւ զայն կոտրեցի,
Որպէսզի բոլոր ժողովուրդներուն հետ կնքած ուխտս խզեմ:
11 Այդ նոյն օրը ան խզուեցաւ,
Եւ [է]ինծի սպասող'' հօտին դժբախտները
[ը]Հաստատ գիտցան թէ ասիկա Տէրոջ խօսքն է:
12 Յետոյ անոնց ըսի.
«Եթէ [թ]ձեզի հաճելի կը թուի'', վճարեցէ՛ք իմ վարձքս,
Թէ ոչ՝ հրաժարեցէ՛ք»:
Ուստի իմ վարձքիս համար երեսուն կտոր արծաթ կշռեցին:
13 Տէրը ինծի ըսաւ.
«Զայն [ժ]բրուտի՛ն նետէ.
Ասիկա հոյակապ գին մըն է,
Որով անոնք զիս [ի]գնահատեցին»:
Երեսուն արծաթի կտորները առի,
Ու զանոնք Տէրոջ տունը՝ բրուտին նետեցի:

[դ] Եբր.՝ Ախորժութիւն

[ե] Եբր.՝ Լարեր

[զ] Այսինքն՝ ոչխարներէն

[է] Եբր.՝ զիս դիտող

[ը] Կամ՝ Այսպէս

[թ] Եբր.՝ ձեր աչքերուն լաւ է

[ժ] Կամ՝ գանձարա՛նը

[ի] Եբր.՝ թանկարժէք ըրին

14Յետոյ Կապեր կոչած միւս գաւազանս կոտրեցի,
Որպէսզի Յուդայի եւ Իսրայէլի միջեւ եղող եղբայրութիւնը խզեմ:
15 Տէրը ինծի ըսաւ.
«Դա՛րձեալ առ քեզի յիմար հովիւի մը առարկաները.
16Արդարեւ ահա՛ երկրի վրայ նոր հովիւ մը պիտի հանեմ՝
Որ անհետացողները պիտի չխնամէ,
[լ]Ցրուածը պիտի չփնտռէ,
[խ]Վիրաւորուածը պիտի չբուժէ,
[ծ]Առողջը պիտի չկերակրէ,
Հապա գէրերուն միսը պիտի ուտէ
Եւ անոնց կճղակները պիտի կոտրէ:
17Վա՛յ ունայնութեան հովիւին՝ որ հօտը կը լքէ.
Սուրը անոր [կ]բազուկն ու աջ աչքը պիտի զարնէ",
Անոր բազուկը բոլորովին պիտի չորնայ,
Եւ աջ աչքը բոլորովին պիտի մթագնի»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՊԱԳԱՅ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

12

Իսրայէլի մասին Տէրոջ խօսքին պատգամը.–
Երկինքը սփռող ու երկիրը հիմնադրող,
Եւ մարդուն հոգին անոր մէջ [հ]ստեղծող Տէրը սա՛ կը պատգամէ.
2 «Ահա՛ ես Երուսաղէմը բոլոր շրջակայ ժողովուրդներուն
Թմրութեան գաւաթ պիտի ընեմ.
Ան նաեւ Յուդայի համար պիտի ըլլայ՝ Երուսաղէմի պաշարումի ընթացքին:
3 Այդ օրը Երուսաղէմը ծանր քար պիտի ընեմ
Բոլոր ժողովուրդներուն համար.
Բոլոր անոնք որ անով կը ծանրաբեռնուին՝ բոլորովին պիտի [ձ]ջախջախուին,
Թէեւ երկրի բոլոր ազգերը անոր դէմ հաւաքուին:
4 Այդ օրը,– կը պատգամէ Տէրը,–
Ամէն ձի սոսկումով պիտի զարնեմ,
Եւ անոր հեծեալը՝ խելագարութեամբ:
Յուդայի տան վրայ աչքերս պիտի բանամ՝
Երբ ժողովուրդներուն բոլոր ձիերը կուրութեամբ զարնեմ:
5 Յուդայի պետերը իրենց սիրտին մէջ պիտի ըսեն.
"Երուսաղէմի բնակիչները [ղ]մեր զօրութիւնն" են

[լ] Եբր.՝ Տղեկը

[խ] Եբր.՝ Կոտրածը

[ծ] Եբր.՝ Կայնածը

[կ] Եբր.՝ բազուկին եւ աջ աչքին վրայ պիտի ըլլայ

[հ] Եբր.՝ ձեւակերպող

[ձ] Եբր.՝ կտրատուին

Զօրքերու Տէրոջմով՝ իրենց Աստուծմով□»:
6 «Այդ օրը՝ Յուդայի պետերը
Կրակի [դ]վառարանի պէս պիտի ընեմ՝ փայտերու մէջ,
Ու հրավառ ջահի պէս՝ որաներու մէջ:
Անոնք աջ կողմէն եւ ձախ կողմէն
Բոլոր շրջակայ ժողովուրդները պիտի սպառեն,
Բայց Երուսաղէմ դարձեալ իր տեղը պիտի [ե]կենայ՝
Երուսաղէմի մէջ:
7 Տէրը նախ Յուդայի վրաները պիտի փրկէ,
Որպէսզի Դաւիթի տան պարծանքը
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն պարծանքը
Յուդայի դէմ [զ]չհպարտանան:
8 Այդ օրը Տէրը Երուսաղէմի բնակիչները պիտի պաշտպանէ.
Անոնց մէջ [է]տկար եղողը՝՝ այդ օրը Դաւիթի պէս պիտի ըլլայ,
Եւ Դաւիթի տունը՝ Աստուծոյ պէս,
Տէրոջ հրեշտակին պէս պիտի ըլլայ անոնց առջեւ:
9 Այդ օրը՝
Երուսաղէմի դէմ եկող բոլոր ազգերը
Բնաջնջելու [ը]հետամուտ պիտի ըլլամ՝՝:
10 Դաւիթի տան վրայ
Ու Երուսաղէմի բնակիչներուն վրայ
Շնորհքի եւ աղաչանքի հոգին պիտի թափեմ,
Եւ անոնք պիտի նային ինծի՝ իրենց խոցածին.
Անոր վրայ պիտի հեծեծեն՝ մէկ հատիկ զաւակի վրայ հեծեծելու պէս,
Անոր վրայ [թ]դառնապէս պիտի լան՝՝, ինչպէս անդրանիկ զաւակի վրայ դառնապէս կու լան:
11 Այդ օրը մեծ կոծ պիտի ըլլայ Երուսաղէմի մէջ,
Ադադ-Ռեմոնի կոծին պէս՝ Մակեդդովի հովիտին մէջ:
12 Երկիրը պիտի հեծեծէ,
Ամէն գերդաստան՝ առանձին.
Դաւիթի տան գերդաստանը՝ առանձին,
Եւ անոնց կիները՝ առանձին.
Նաթանի տան գերդաստանը՝ առանձին,
Եւ անոնց կիները՝ առանձին.

[գ] Եբր.՝ իմ զօրութիւնս

[դ] Եբր.՝ կրակարանի

[ե] Կամ՝ բնակուի

[զ] Եբր.՝ իրենք զիրենք չմեծցնեն

[է] Եբր.՝ գայթողը

[ը] Եբր.՝ պիտի փնտռեմ

[թ] Եբր.՝ պիտի դառնանան

13 Ղեւիի տան գերդաստանը՝ առանձին,
Եւ անոնց կիները՝ առանձին.
Սեմէիի գերդաստանը՝ առանձին,
Եւ անոնց կիները՝ առանձին.
14 Բոլոր մնացած գերդաստաններէն ամէն գերդաստան՝ առանձին,
Եւ անոնց կիները՝ առանձին»:

13

Այդ օրը աղբիւր մը պիտի [ա]բխի
Դաւիթի տան ու Երուսաղէմի բնակիչներուն համար,
[բ]Որպէսզի մեղքէն ու կեղտէն մաքրուին":
2 «Այդ օրը,– կը պատգամէ զօրքերու Տէրը,–
Կուռքերուն անունները երկրէն պիտի ջնջեմ,
Եւ անգա՛մ մըն ալ պիտի չյիշատակուին:
Անոնց մարգարէներն ու [գ]պիղծ ոգին ալ երկրէն պիտի [դ]հանեմ:
3 Հետեւաբար եթէ մէկը դարձեալ մարգարէանայ,
Զինք ծնանող հայրն ու մայրը իրեն պիտի ըսեն.
“Պիտի չապրիս, քանի որ Տէրոջ անունով սուտ կը խօսիս□.
Ուստի անոր մարգարէացած ատենը՝
Զինք ծնանող հայրն ու մայրը զայն պիտի խոցեն:
4 Այդ օրը մարգարէները պիտի ամչնան՝ իւրաքանչիւրը իր տեսիլքէն,
Երբ մարգարէանան.
Ա՛լ մազոտ վերարկու պիտի չհագնին՝ [ե]խաբելու համար,
5 Հապա անոնցմէ իւրաքանչիւրը պիտի ըսէ.
“Ես մարգարէ չեմ. ես հողամշակ եմ,
Քանի որ իմ երիտասարդութենէս ի վեր [զ]ստացուածք ունիմ"□:
6 Երբ անոր ըսուի.
“Ի՞նչ են այս վէրքերը՝ ձեռքերուդ [է]վրայ□,
Ինք պիտի պատասխանէ.
“[ը]Ասոնք ընդունած վէրքերս են" իմ [թ]բարեկամներուս տան մէջ□»:

[ա] Եբր.՝ բացուի

[բ] Եբր.՝ Մեղքի համար ու կեղտի համար

[գ] Եբր.՝ անմաքուր

[դ] Եբր.՝ անցընեմ

[ե] Եբր.՝ խարդախելու

[զ] Եբր.՝ մարդ մը զիս ստացաւ

[է] Եբր.՝ մէջտեղը

[ը] Եբր.՝ Անոնցմով վիրաւորուեցայ

[թ] Եբր.՝ սիրելիներուս

7 «Արթնցի՛ր, ո՛վ սուր, իմ հովիւիս դէմ,
Իմ ^[ժ]ընկերս եղող ^[ի]մարդուն դէմ,— կը պատգամէ զօրքերու Տէրը.—
Զա՛րկ հովիւը, որ ոչխարները ցրուին,
Եւ իմ ձեռքս փոքրերուն դէմ դարձնեմ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՈՎԻՒԸ ՍՊԱՆՆԵԼՈՒ ՀՐԱՄԱՆ

8 «Ամբողջ երկրին մէջ,— կը պատգամէ Տէրը,—
Երկու ^[լ]երրորդը անոր մէջ պիտի կոտորուի ու ^[խ]պիտի մեռնի",
Բայց մէկ երրորդը պիտի մնայ անոր մէջ:
9 Այդ մէկ երրորդը ^[ծ]կրակէն պիտի անցընեմ".
Զանոնք պիտի զտեմ՝ ինչպէս արծաթը կը զտուի.
Զանոնք պիտի փորձարկեմ՝ ինչպէս ոսկին կը փորձարկուի:
Անոնք իմ անունս պիտի կանչեն,
Ու ես անոնց պիտի պատասխանեմ:
Ես պիտի ըսեմ. "Ան իմ ժողովուրդս է□.
Անոնք ալ պիտի ըսեն. "Տէրը ^[կ]մեր Աստուածն" է□»:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ ԵՒ ԱԶԳԵՐԸ

14

Ահա՛ Տէրոջ օրը կու գայ,
Եւ աւարդ պիտի բաժնուի քու մէջդ:
2 Արդարեւ բոլոր ազգերը պիտի հաւաքեմ
Երուսաղէմի դէմ՝ պատերազմի համար.
Քաղաքը պիտի գրաւուի,
Տուները պիտի կողոպտուին,
Կիները պիտի լլկուին,
Ու քաղաքին կէսը տարագրութեան պիտի ^[ա]երթայ,
Բայց ժողովուրդին մնացորդը քաղաքէն պիտի չբնաջնջուի:
3 Ապա Տէրը դուրս պիտի ելլէ,
Եւ պիտի պայքարի այդ ազգերուն դէմ,
Ինչպէս պատերազմին օրը պայքարեցաւ:
4 Այդ օրը անոր ոտքերը

[ժ] Եբր.՝ դրացիս

[ի] Եբր.՝ զօրաւոր մարդուն

[լ] Եբր.՝ բերան

[խ] Եբր.՝ շունչ պիտի տայ

[ծ] Եբր.՝ կրակին մէջ պիտի մտցնեմ

[կ] Եբր.՝ իմ Աստուածս

[ա] Եբր.՝ հանուի

Պիտի կենան Ձիթենիներու լերան վրայ,
Որ Երուսաղէմի դիմաց է՝ դէպի արեւելք:
Ձիթենիներու լեռը կէսէն պիտի ճեղքուի՝ դէպի արեւելք ու դէպի արեւմուտք,
Եւ յոյժ մեծ ձոր մը պիտի գոյանայ.
Լերան կէսը դէպի հիւսիս պիտի հեռանայ,
[բ]Միւս կէսը՝ դէպի հարաւ,
5 Ու դուք Լեռներուն ձորէն պիտի փախչիք,
Քանի որ Լեռներուն ձորը մինչեւ Ասալ պիտի հասնի:
Դուք պիտի փախչիք՝ ինչպէս երկրաշարժէն փախաք
Յուդայի թագաւորին՝ Ոզիայի օրերը:
Յետոյ Տէրը՝ իմ Աստուածս պիտի գայ
[գ]Իր բոլոր սուրբերով":
6 Այդ օրը լոյս պիտի չըլլայ,
[դ]Հապա՝ ցուրտ ու սառ":
7 Ատիկա Տէրոջմէն գիտցուած միակ օր մը պիտի ըլլայ,
Ո՛չ ցերեկ, ո՛չ ալ գիշեր.
Սակայն իրիկուան ատենը լոյս պիտի ըլլայ:
8 Այդ օրը Երուսաղէմէն կենարար ջուրեր պիտի [ե]հոսին,
Կէսը՝ դէպի արեւելեան ծովը,
Կէսը՝ դէպի արեւմտեան ծովը.
Ամառ ու ձմեռ այդպէս պիտի ըլլայ:
9 Տէրը ամբողջ [զ]երկրագունդին վրայ թագաւոր պիտի ըլլայ.
Այդ օրը մէ՛կ Տէր պիտի ըլլայ, անոր անունն ալ՝ մէկ:
10 Ամբողջ երկիրը դաշտի պիտի վերածուի՝
Գաբաայէն մինչեւ Ռեմոն, Երուսաղէմի հարաւային կողմը:
[է]Երուսաղէմը պիտի բարձրանայ եւ իր տեղը մնայ՝
Բենիամինի դռնէն մինչեւ Առաջին դրան տեղը, մինչեւ Անկիւնի դուռը,
Անանայէլի աշտարակէն մինչեւ թագաւորին հնձաններբը:
11 Հոն պիտի բնակին, ու հոն անգա՛մ մըն ալ նզովք պիտի չըլլայ.
Երուսաղէմ ապահովութեան մէջ պիտի [ը]մնայ:
12 Ահա՛ւասիկ այն պատուհասը,
Որով Տէրը պիտի զարնէ բոլոր ժողովուրդները՝
Որոնք Երուսաղէմի դէմ պատերազմեցան.–
Անոնց մարմինը պիտի [թ]մաշի՝ մինչ ոտքի վրայ կեցած են,

[բ] Եբր.՝ Անոր

[գ] Եբր.՝ Բոլոր սուրբերը քեզի հետ

[դ] Կամ՝ Ո՛չ ալ ցուրտ ու սառնամանիք

[ե] Եբր.՝ դուրս ելլեն

[զ] Եբր.՝ երկրին

[է] Եբր.՝ Ան

[ը] Կամ՝ բնակուի

Անոնց աչքերը իրենց խորշերուն մէջ պիտի մաշին,
Անոնց լեզուն անոնց բերանին մէջ պիտի մաշի:
13Այդ օրը անոնց մէջ
Մեծ խռովութիւն պիտի ըլլայ Տէրոջմէն.
Իրարու ձեռք պիտի բռնեն,
Եւ իրարու դէմ ձեռք պիտի վերցնեն:
14 Յուդա ալ պիտի պայքարի Երուսաղէմի [ժ]մէջ,
Ու բոլոր շրջակայ ազգերուն [ի]հարստութիւնը՝
Ոսկի, արծաթ եւ հագուստներ՝ մեծ առատութեամբ հոն պիտի հաւաքուի:
15Ձիուն, ջորիին, ուղտին, իշուն,
Եւ այդ բանակներուն մէջի բոլոր անասուններուն պատուհասը՝
Նոյն պատուհասին պէս պիտի ըլլայ:
16Երուսաղէմի դէմ եկած բոլոր ազգերուն բոլոր մնացորդները
Ամէն տարի պիտի բարձրանան Թագաւորին՝ զօրքերու Տէրոջ երկրպագելու,
Եւ Տաղաւարներու տօնը կատարելու:
17Երկրի գերդաստաններէն ո՛վ որ Երուսաղէմ չբարձրանայ
Թագաւորին՝ զօրքերու Տէրոջ երկրպագելու,
Անոր վրայ տեղատարափ պիտի չըլլայ:
18 Եթէ Եգիպտացիներուն գերդաստանը չբարձրանայ ու չգայ,
(Որոնք անձրեւ չունին,)
Անոնց վրայ պիտի ըլլայ այն պատուհասը,
Որով Տէրը պիտի զարնէ այն ազգերը՝
Որոնք չեն բարձրանար Տաղաւարներու տօնը կատարելու:
19 Ասիկա պիտի ըլլայ Եգիպտոսի մեղքին պատիժը,
Եւ Տաղաւարներու տօնը կատարելու չբարձրացող բոլոր ազգերուն մեղքին պատիժը:
20 Այդ օրը՝ ձիերուն [լ]երասանակներուն վրայ պիտի [խ]գրուի.
«Տէրոջ [ծ]ընծայուած»,
Եւ Տէրոջ տան մէջ՝ կաթսաները
Զոհասեղանին առջեւի կոնքերուն պէս պիտի ըլլան:
21 Երուսաղէմի մէջ ու Յուդայի մէջ ամէն կաթսայ
Զօրքերու Տէրոջ ընծայուած պիտի ըլլայ.
Բոլոր զոհ մատուցանողները պիտի գան,
Անոնցմէ պիտի առնեն եւ անոնց մէջ եփեն:
Այդ օրը ա՛լ [կ]վաճառական պիտի չըլլայ զօրքերու Տէրոջ տան մէջ:

[թ] Կամ՝ նեխի

[ժ] Կամ՝ դէմ

[ի] Կամ՝ գոյքերը

[լ] Կամ՝ զանգակներուն

[խ] Եբր.՝ ըլլայ

[ծ] Եբր.՝ սրբացուած

[կ] Եբր.՝ քանանացի վաճառական

ՄԱՂԱՔԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍԷՐԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՀԱՆԴԷՊ

1

Մաղաքիայի [ա]միջոցով Իսրայէլի տրուած [բ]Տէրոջ պատգամը.–
2 «Ես ձեզ սիրեցի,– կը պատգամէ Տէրը,–
Սակայն դուք կ’ըսէք. “Մեզ ի՞նչպէս սիրեցիր□:
Միթէ Եսաւ Յակոբի եղբայրը չէ՞ր,– կը յայտարարէ Տէրը.–
Յակո՛բը սիրեցի,
3 Իսկ Եսաւը ատեցի,
Անոր լեռները [գ]ամայութեան վերածեցի",
Եւ անոր ժառանգութիւնը անապատի շնագայլերուն յանձնեցի:
4 Եթէ Եդովմ ըսէ. “[դ]Կործանեցանք,
Բայց աւերակները պիտի վերակառուցանենք□,
Զօրքերու Տէրը սա՛ կը յայտարարէ.
“Թող անոնք կառուցանեն, բայց ես պիտի փլցնեմ.
Անոնք պիտի կոչուին. "Ամբարշտութեան հողամաս",
Նաեւ. "Ժողովուրդ՝ որու դէմ Տէրը յաւիտեան սրտմտութեամբ լեցուած է"□:
5 Ձեր աչքերը պիտի տեսնեն, ու պիտի ըսէք.
“Տէրը թող մեծնայ Իսրայէլի [ե]հողամասէն անդին՝□»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԸ ՅԱՆԴԻՄԱՆԷ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

6 «Որդին իր հայրը կը պատուէ,
Ծառան՝ իր տէրը:
Ուրեմն եթէ ես հայր եմ, ո՞ւր է իմ պատիւս.
Եթէ տէր եմ, ո՞ւր է իմ երկիւղս,–
Կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը ձեզի՝
Ո՛վ քահանաներ, որ իմ անունս կ’արհամարհէք,
Եւ կ’ըսէք. “Քու անունդ ի՞նչպէս արհամարհեցինք□:–
7 Իմ զոհասեղանիս վրայ պիղծ հաց կը մատուցանէք,
Ու կ’ըսէք. “Քեզ ի՞նչպէս պղծեցինք□:
– “Տէրոջ սեղանը արհամարհելի է□ ըսելով:
8 Երբ կոյր անասունը իբր զոհ կը մատուցանէք, միթէ չարութիւն չէ՞.
Երբ կաղը կամ հիւանդը կը մատուցանէք, միթէ չարութիւն չէ՞:
Եթէ զայն [զ]ընծայես քու կուսակալիդ,

[ա] Եբր.՝ ձեռքով

[բ] Եբր.՝ Եհովայի

[գ] Եբր.՝ ամայութիւն ըրի

[դ] Եբր.՝ Թշուառացանք

[ե] Կամ՝ հողամասին վրայ

[զ] Եբր.՝ մատուցանես

Միթէ քեզի պիտի հաւանի՞,
Կամ [է]քեզ սիրով պիտի ընդունի՞ »», կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:
9 (Ուրեմն հիմա [ը]պաղատեցէ՛ք Աստուծոյ,
Որպէսզի մեզի ողորմի.
Ասիկա ձեր ձեռքով եղաւ:)
«Միթէ ձեզ սիրով պիտի ընդունի՞,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
10 Նոյնիսկ ձեր մէջ ո՞վ դռները ձրի կը գոցէ.
Իմ զոհասեղանիս կրակն ալ ձրի չէք վառեր:
Ձեզի չեմ հաճիր,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը,–
Ու ձեր ձեռքէն ընծայ չեմ [թ]ընդունիր:
11 Արդարեւ արեւելքէն մինչեւ արեւմուտք՝
[ժ]Ազգերուն մէջ իմ անունս մեծ պիտի ըլլայ.
Ամէն տեղ իմ անունիս
Խունկ եւ մաքուր ընծայ պիտի մատուցանուի,
Որովհետեւ իմ անունս ազգերուն մէջ մեծ պիտի ըլլայ,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
12 Բայց դուք զայն կը պղծէք՝
Ըսելով. "Տէրոջ սեղանը պիղծ է,
Ու անոր [ի]բերած կերակուրը՝ արհամարհելի□:
13 Նաեւ կ'ըսէք. "Այս ի՜նչ տաժանք է□,
Եւ անոր վրայ կը փչէք,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
Յափշտակուածը, կաղն ու հիւանդը կը բերէք,
Ա՛յդպէս ընծայ կը բերէք.
Միթէ զանոնք ձեր ձեռքէն պիտի [լ]ընդունի՞մ,– կը յայտարարէ Տէրը:–
14 Թող անիծեա՛լ ըլլայ այն նենգ մարդը,
Որ իր հօտին մէջ անարատ արու մը ունենալով՝ ուխտ կ'ընէ,
Բայց [խ]արատաւորը Տէրոջ կը մատուցանէ իբր զոհ.
Որովհետեւ ես մեծ թագաւոր եմ,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը,–
Եւ իմ անունս ահաւոր է ազգերուն մէջ»:

2

«Հիմա սա՛ պատուէրը ձեզի է, ո՛վ քահանաներ.–
2 Եթէ մտիկ չընէք,

[է] Եբր.՝ քու երեսդ պիտի բարձրացնէ՞

[ը] Եբր.՝ երեսի՛ն պաղատեցէք

[թ] Եբր.՝ հաւանիր

[ժ] Կամ՝ Հեթանոսներուն

[ի] Եբր.՝ պտուղը՝ այսինքն

[լ] Եբր.՝ հաւանի՞մ

[խ] Եբր.՝ ապականածը

Եթէ [ա]չմտածէք
Իմ անունիս փառք տալ,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը,–
Ձեզի անէծք պիտի ղրկեմ,
Ու ձեր օրհնութիւնները պիտի անիծեմ:
Այո՛, զանոնք արդէն անիծած եմ,
Քանի որ դուք չէք մտածեր:
3 Ահա՛ ես ձեր զարմը պիտի սաստեմ.
Ձեր երեսին վրայ թրիք պիտի ցանեմ,
Ձեր տօներուն զոհերուն թրիքը,
Որ ձեզ անոր հետ տանին:
4 Այն ատեն պիտի գիտնաք թէ ե՛ս ձեզի ղրկեցի այս պատուէրը,
Որպէսզի իմ ուխտս Ղեւիի հետ գոյատեւէ,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
5 Իրեն հետ կնքած ուխտս կեանքի ու խաղաղութեան համար էր.
Զանոնք իրեն տուի այն երկիւղին փոխարէն՝
Որով ինծմէ կը վախնար
Եւ իմ [բ]անունէս կը զարհուրէր:
6 Ճշմարտութեան օրէնքը անոր բերանին մէջ էր,
Ու անոր շրթունքին վրայ անիրաւութիւն չգտնուեցաւ.
Ինծի հետ խաղաղութեամբ եւ ուղղամտութեամբ կ՚ընթանար,
Ու շատերը անօրէնութենէ [գ]հեռացուց:
7 Արդարեւ քահանային շրթունքը Աստուծոյ ճանաչումը պահելու է,
Մարդիկ անոր բերանէն օրէնքը փնտռելու են,
Քանի որ ան զօրքերու Տէրոջ պատգամաւորն է:
8 Բայց դուք ճամբայէն շեղեցաք.
Շատերը օրէնքին պատճառով գայթակղեցուցիք,
Ղեւիի ուխտը ապականեցիք.– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
9 Ուստի ես ալ ձեզ ամբողջ ժողովուրդին առջեւ արհամարհեցի ու նուաստացուցի,
Քանի որ դուք իմ ճամբաներս չպահեցիք,
Եւ օրէնքին կիրարկումին մէջ աչառութիւն ըրիք»:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԱՆՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆԸ

10 Միթէ բոլորս մէկ հայր չունի՞նք,
Միթէ մէկ Աստուած չստեղծե՞ց մեզ.
Ինչո՞ւ իրարու հանդէպ անհաւատարիմ ենք՝
Մեր հայրերուն ուխտը դրժելով:
11 Յուդա անհաւատարիմ եղաւ,
Իսրայէլի մէջ ու Երուսաղէմի մէջ գարշութիւն գործուեցաւ.
Որովհետեւ Յուդա պղծեց Տէրոջ սիրած [դ]սրբարանը՝

[ա] Եբր.՝ ձեր սիրտին մէջ չդնէք

[բ] Եբր.՝ անունիս առջեւ

[գ] Կամ՝ վերադարձուց

[դ] Կամ՝ սրբութիւնը

Ամուսնանալով օտար աստուծոյ մը աղջիկին հետ:
12Տէրը Յակոբի վրաններէն պիտի բնաջնջէ ասիկա ընող մարդը,
[ե]Արթուն եղողն ու պատասխանողը",
Եւ զօրքերու Տէրոջ ընծայ մատուցանողը:
13 [զ]Դարձեալ՝ սա՛ կ'ընէք.—
Տէրոջ զոհասեղանը արցունքներով,
Լացով ու հեծեծանքով կը ծածկէք,
[է]Որովհետեւ ան ա՛լ [ը]ուշադրութիւն չի դարձներ ընծային,
Որ զայն ձեր ձեռքէն բարեհաճութեամբ ընդունի:
14 Ուստի կ՛ըսէք. "Ինչո՞ւ□:
— Քանի որ Տէրը վկայ է քու եւ երիտասարդութեանդ կնոջ միջեւ,
Որուն անհաւատարիմ եղար,
Թէպէտ ան ընկերակցուհիդ եւ ուխտիդ կինն էր:
15Միթէ Աստուած մէկ մարմին չըրա՞ւ ա՛ն՝ որ Հոգիին մնացորդը ունէր.
Եւ ինչո՞ւ մէկ.— որ [թ]փնտռէ Աստուծոյ զարմը:
Ուրեմն ուշադի՛ր եղէք ձեր հոգիին.
Ո՛չ մէկը թող անհաւատարիմ ըլլայ իր երիտասարդութեան կնոջ:
16 Արդարեւ Տէրը՝ Իսրայէլի Աստուածը կը յայտարարէ թէ
Ինք կ'ատէ կին արձակելը.
«Ատիկա իր հանդերձով բռնութիւնը ծածկել է», կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:
Ուստի ուշադի՛ր եղէք ձեր հոգիին, եւ անհաւատարիմ մի՛ ըլլաք:

ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ՕՐԸ ՄՕՏԱԼՈՒՏ Է

17 Ձեր խօսքերով Տէրը [ժ]ձանձրացուցիք,
Բայց դուք կ'ըսէք. "Ի՞նչպէս ձանձրացուցինք□:
— Երբ կ՛ըսէք. "Ամէն չարիք ընող՝
Տէրոջ աչքերուն բարի է,
Եւ ինք անոնց կը հաճի□.
Կամ. "Ո՞ւր է [ի]արդարութեան Աստուածը□:

3

«Ահա՛ ես իմ պատգամաւորս կը ղրկեմ,

[ե] Կամ՝ Ուսուցիչն ու աշակերտը

[զ] Եբր.՝ Երկրորդ

[է] Կամ՝ Այնպէս որ

[ը] Եբր.՝ երես

[թ] Կամ՝ ուզէ

[ժ] Եբր.՝ յոգնեցուցիք

[ի] Եբր.՝ իրաւունքի

Եւ իմ առջեւս ճամբայ պիտի պատրաստէ:
Ձեր փնտռած Տէրը, այսինքն Ուխտին հրեշտակը՝ որուն կը բաղձաք,
Յանկարծ իր տաճարը պիտի գայ.
Ահա՛ կու գայ», կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:
2 Ո՞վ պիտի կարենայ [ա]տոկալ անոր գալուստին օրը,
Ո՞վ պիտի գոյատեւէ երբ ան երեւնայ.
Որովհետեւ զտողին կրակին պէս պիտի ըլլայ,
Ու [բ]թափիչներուն օճառին պէս:
3 Ան պիտի բազմի իբր արծաթ զտող եւ մաքրող,
Եւ Ղեւիի որդիները պիտի մաքրէ.
Զանոնք ոսկիի ու արծաթի պէս պիտի զտէ,
Եւ անոնք արդարութեամբ Տէրոջ ընծայ պիտի մատուցանեն.
4 Այն ատեն Յուդայի ու Երուսաղէմի ընծան
Տէրոջ հաճելի պիտի ըլլայ՝
[գ]Հին օրերուն պէս ու վաղեմի տարիներուն պէս:
5 «Դատաստանի համար ձեզի պիտի մօտենամ,
Եւ շտապելով վկայ պիտի ըլլամ կախարդներուն ու շնացողներուն,
[դ]Սուտ երդում ընողներուն,
Վարձկանին վարձքը չվճարողներուն,
Այրին ու որբը հարստահարողներուն,
Գաղթականին իրաւունքը ծռողներուն,
Ինծմէ չվախցողներուն դէմ», կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻՆ ՎՃԱՐՈՒՄԸ

6 «Արդարեւ ես [ե]Եհովան եմ, չեմ փոխուիր,
Իսկ դուք չէք [զ]դադրիր Յակոբի որդիներ ըլլալէ:
7 Ձեր հայրերուն օրերէն ի վեր
Իմ կանոններէս շեղեցաք ու զանոնք չպահեցիք:
Վերադարձէ՛ք ինծի, ես ալ ձեզի պիտի վերադառնամ,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
Սակայն դուք կ'ըսէք. "Ի՞նչպէս վերադառնանք":
8 – Միթէ մարդ Աստուած կը կողոպտէ՞.
Սակայն դուք զիս կողոպտեցիք,
Ու կ'ըսէք. "Քեզմէ ի՞նչ կողոպտեցինք".
– Տասանորդներ եւ բարձրացնելիք ընծաներ:

[ա] Եբր.՝ պարունակել

[բ] Այսինքն՝ լուացարարներուն

[գ] Եբր.՝ Հնադարեան

[դ] Կամ՝ Կեղծ

[ե] Այսինքն՝ Ա՛Ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենականը

[զ] Եբր.՝ սպառիր

9 Դուք անէծքով [ե]պատժուած էք,
Որովհետեւ կողոպտեցիք զիս՝ ամբողջ ազգով:
10 Գանձատո՛ւնը բերէք բոլոր տասանորդները,
Որպէսզի իմ տանս մէջ [ը]կերակուր ըլլայ:
Ուրեմն փորձարկեցէ՛ք զիս ասով,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը,–
Թէ արդեօք ձեզի պիտի չբանա՞մ երկինքի [թ]սահանադռները
Ու ձեր վրայ օրհնութիւն թափեմ,
Այնքան շատ՝ որ բաւական տեղ չըլլայ:
11 Լափող միջատը պիտի սաստեմ ձեր սիրոյն համար,
Որ ձեր գետինին պտուղը չփճացնէ
Ու ձեր դաշտին մէջ որթատունկը [ժ]անպտուղ չըլլայ,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:–
12Բոլոր ազգերը երանելի պիտի կոչեն ձեզ,
Քանի որ դուք բաղձալի երկիր պիտի ըլլաք», կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՆԵՐՈՒՄ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ

13 «Ձեր խօսքերը ինծի դէմ խիստ եղան,– կը յայտարարէ Տէրը.–
Բայց դուք կ'ըսէք. "Քեզի դէմ ի՞նչ խօսեցանք□:
14 Դուք ըսիք. "Անդունայն է Աստուած պաշտելը.
Ի՞նչ շահ կայ անոր հրահանգը պահելէն
Ու զօրքերու Տէրոջ առջեւ սուգով ընթանալէն:
15 Հիմա մենք հպարտները երանելի կը կոչենք.
Ամբարշտութիւն գործողներն անգամ [ի]բարգաւաճ են,
Նոյնիսկ Աստուած կը փորձեն եւ կ'ազատին□»:
16 Այն ատեն Տէրոջմէ վախցողները
Իրարու հետ խօսեցան,
Տէրն ալ ուշադիր եղաւ ու լսեց,
Եւ իր առջեւ յիշատակի գիրք գրուեցաւ՝
Տէրոջմէ վախցողներուն համար,
Անոր անունին մասին մտածողներուն համար:
17 «Անոնք իմս պիտի ըլլան,– կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը,–
Այն օրը երբ սեփական ժողովուրդս հաւաքեմ.
Անոնց պիտի խնայեմ,
Ինչպէս մարդ մը կը խնայէ իր որդիին՝
Որ իրեն կը ծառայէ:
18Այն ատեն դարձեալ պիտի [լ]նկատէք տարբերութիւնը

[ե] Եբր.՝ անիծուած

[ը] Եբր.՝ որս

[թ] Կամ՝ պատուհանները

[ժ] Եբր.՝ պտուղներէ զրկուած

[ի] Եբր.՝ կառուցանուած

Արդարին եւ ամբարիշտին,
[խ]Աստուծոյ ծառայողին"
Եւ անոր չծառայողին»:

ՏԷՐՈՋ ԳԱԼՈՒՍՏԻՆ ՕՐԸ

4

«Արդարեւ ահա՛ կու գայ օրը՝ փուռի պէս կիզիչ,
Երբ բոլոր հպարտներն ու բոլոր ամբարշտութիւն գործողները
Խոզանի պէս պիտի ըլլան.
Եկող օրը զանոնք պիտի բոցավառէ,- կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը,-
Այնպէս որ անոնց արմատ կամ ոստ պիտի չթողու:
2 Բայց ձեզի՝ իմ անունէս վախցողներուդ՝
Արդարութեան արեւը պիտի ծագի,
Եւ անոր թեւերուն վրայ բուժում պիտի ըլլայ:
Դուք դուրս պիտի ելլէք ու [ա]ցրուիք՝
[բ]Գոմէն արձակուած" հորթերու պէս,
3 Եւ ամբարիշտները պիտի կոխկռտէք,
Որովհետեւ անոնք մոխիրի պէս պիտի ըլլան
Ձեր ոտքերուն ներբաններուն տակ,
Այն օրը՝ որ կը պատրաստեմ», կը յայտարարէ զօրքերու Տէրը:
4 «Յիշեցէ՛ք իմ ծառայիս՝ Մովսէսի Օրէնքը,
Այսինքն այն կանոններն ու դատավճիռները՝
Որ անոր հրամայեցի Քորեբի մէջ, ամբողջ Իսրայէլի համար:
5 Ահա՛ ես Եղիա մարգարէն պիտի ղրկեմ ձեզի՝
Տէրոջ մեծ եւ ահաւոր օրը գալէն առաջ:
6 Ան հայրերուն սիրտը պիտի վերադարձնէ դէպի որդիները,
Եւ որդիներուն սիրտը՝ դէպի հայրերը,
Որպէսզի չգամ ու երկիրը նզովքով չզարնեմ»:

[լ] Եբր.՝ տեսնէք

[խ] Այսինքն՝ Աստուած պաշտողին

[ա] Կամ՝ տարածուիք

[բ] Կամ՝ Գիրցուած

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԶԳԱՏՈՀՄԸ
(Ղուկ. 3. 23-38)

1

Յիսուս Քրիստոսի՝ Դաւիթի որդիին, Աբրահամի որդիին ծնունդի գիրքը:
2 Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. Իսահակ ծնաւ Յակոբը. Յակոբ ծնաւ Յուդան ու անոր
եղբայրները. 3 Յուդա ծնաւ Փարէսն ու Զարան՝ Թամարէն. Փարէս ծնաւ Եսրոնը. Եսրոն
ծնաւ Արամը. 4 Արամ ծնաւ Ամինադաբը. Ամինադաբ ծնաւ Նաասոնը. Նաասոն ծնաւ
Սաղմոնը. 5 Սաղմոն ծնաւ Բոոսը՝ Ռախաբէն. Բոոս ծնաւ Ովբէդը՝ Հռութէն. Ովբէդ ծնաւ
Յեսսէն. 6 Յեսսէ ծնաւ Դաւիթ թագաւորը. Դաւիթ թագաւորը ծնաւ Սողոմոնը՝ Ուրիայի
կնոջմէն. 7 Սողոմոն ծնաւ Ռոբովամը. 8 Ռոբովամ ծնաւ Աբիան. Աբիա ծնաւ Ասան. Ասա
ծնաւ Յովսափատը. Յովսափատ ծնաւ Յովրամը. Յովրամ ծնաւ Ոզիան. 9 Ոզիա ծնաւ
Յովաթամը. Յովաթամ ծնաւ Աքազը, Աքազ ծնաւ Եզեկիան. 10 Եզեկիա ծնաւ Մանասէն.
Մանասէ ծնաւ Ամոնը. 11 Ամոն ծնաւ Յովսիան. Յովսիա ծնաւ Յեքոնիան ու անոր
եղբայրները՝ Բաբելոնի տարագրութեան ատենները. 12 Բաբելոնի տարագրութենէն ետք՝
Յեքոնիա ծնաւ Սաղաթիէլը. 13 Սաղաթիէլ ծնաւ Զօրաբաբէլը. Զօրաբաբէլ ծնաւ Աբիուդը.
Աբիուդ ծնաւ Եղիակիմը. 14 Եղիակիմ ծնաւ Ազովրը. Ազովր ծնաւ Սադովկը. Սադովկ ծնաւ
Աքիմը. Աքիմ ծնաւ Եղիուդը. 15 Եղիուդ ծնաւ Եղիազարը. Եղիազար ծնաւ Մատթանը.
16 Մատթան ծնաւ Յակոբը. Յակոբ ծնաւ Յովսէփը՝ ամուսինը Մարիամի, որմէ ծնաւ
Յիսուս, որ [ա]կոչուեցաւ [բ]Քրիստոս: 17 Ուրեմն բոլոր սերունդները Աբրահամէն մինչեւ
Դաւիթ՝ տասնչորս սերունդ են, եւ Դաւիթէն մինչեւ Բաբելոնի տարագրութիւնը՝ տասնչորս
սերունդ, ու Բաբելոնի տարագրութենէն մինչեւ Քրիստոս՝ տասնչորս սերունդ:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ
(Ղուկ. 2. 1-7)

18 Յիսուս Քրիստոսի ծնունդը եղաւ սա՛ կերպով: Անոր մայրը՝ Մարիամ, Յովսէփի
նշանուած, Սուրբ Հոգիէն յղացած գտնուեցաւ՝ դեռ իրարու քով չեկած: 19 Յովսէփ՝ անոր
ամուսինը, արդար մարդ ըլլալով, ու չուզելով որ խայտառակէ զայն, կը ծրագրէր
ծածկաբար արձակել զայն: 20 Մինչ ան ա՛յդպէս կը մտածէր, ահա՛ Տէրոջ հրեշտակը
երեւցաւ անոր՝ երազի մէջ, եւ ըսաւ. «Յովսէ՛փ, Դաւիթի՛ որդի, մի՛ վախնար քովդ առնել
կինդ՝ Մարիամը, որովհետեւ անոր մէջ յղացուածը Սուրբ Հոգիէն է: 21 Ան պիտի ծնանի
որդի մը, եւ անոր անունը [գ]Յիսուս պիտի կոչես, քանի որ ա՛ն պիտի փրկէ իր ժողովուրդը
իրենց մեղքերէն»: 22 Այս ամէնը կատարուեցաւ, որպէսզի իրագործուի մարգարէին
միջոցով ըսուած Տէրոջ խօսքը. 23 «Ահա՛ կոյսը պիտի յղանայ ու որդի պիտի ծնանի, եւ
անոր անունը Էմմանուէլ պիտի կոչեն», որ կը թարգմանուի՝ Աստուած մեզի հետ: 24

[ա] Յուն.՝ ըսուեցաւ

[բ] Այսինքն՝ Օծեալ, եբր.՝ Մեսիա, յուն.՝ Քրիստոս

[գ] Այսինքն՝ Փրկիչ

Յովսէփ քունէն արթննալով՝ ըրաւ ինչ որ Տէրոջ հրեշտակը հրամայեց իրեն, եւ քովը
առաւ իր կինը: 25 Ու չգիտցաւ զայն՝ մինչեւ որ ան ծնաւ իր անդրանիկ որդին. եւ անոր
անունը Յիսուս կոչեց:

ՄՈԳԵՐՈՒ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

2

Երբ Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթլեհէմին մէջ՝ Հերովդէս թագաւորին օրերը, ահա՛
արեւելքէն մոգեր եկան Երուսաղէմ, 2 եւ ըսին. «Ո՞ւր է ա՛ն՝ որ ծնաւ իբր Հրեաներուն
թագաւորը. որովհետեւ մենք տեսանք անոր աստղը՝ արեւելքի մէջ, ու եկանք երկրպագելու
անոր»: 3 Երբ Հերովդէս թագաւորը լսեց՝ վրդովեցաւ, եւ իրեն հետ՝ ամբողջ Երուսաղէմը:
4 Ապա, հաւաքելով բոլոր քահանայապետներն ու ժողովուրդին դպիրները, հարցափորձեց
զանոնք թէ ո՛ւր պիտի ծնէր [ա]Քրիստոսը: 5 Անոնք ալ ըսին իրեն. «Հրէաստանի
Բեթլեհէմին մէջ: Որովհետեւ սա՛ գրուած է մարգարէին միջոցով. 6 “Դո՛ւն, Բեթլեհէ՛մ,
Յուդայի՛ երկիր, Յուդայի կառավարիչներուն մէջ բնա՛ւ ամենափոքրը չես. որովհետեւ
Կառավարիչ մը պիտի ելլէ քեզմէ, որ պիտի հովուէ իմ ժողովուրդս՝ Իսրայէլը∑»: 7 Այն
ատեն Հերովդէս ծածկաբար կանչեց մոգերը, ստուգեց անոնցմէ աստղին երեւցած
ժամանակը, 8 եւ ղրկեց զանոնք Բեթլեհէմ՝ ըսելով. «Գացէ՛ք, ճշգրտութեա՛մբ տեղեկացէք
մանուկին մասին, ու երբ գտնէք զայն՝ լո՛ւր բերէք ինծի, որպէսզի ե՛ս ալ երթամ՝
երկրպագեմ անոր»: 9 Երբ անոնք թագաւորէն լսեցին այս խօսքը, մեկնեցան. եւ ահա՛ այն
աստղը՝ որ տեսեր էին արեւելքի մէջ, կ’երթար անոնց առջեւէն՝ մինչեւ որ եկաւ ու կեցաւ
մանուկին եղած տեղին վրայ: 10 Երբ տեսան աստղը, չափազանց ուրախացան: 11 Եւ տուն
մտնելով՝ տեսան մանուկը, իր մօր՝ Մարիամի հետ. իյնալով երկրպագեցին անոր, ու
բանալով իրենց գանձերը՝ մատուցանեցին անոր ընծաներ.- ոսկի, կնդրուկ եւ զմուռս: 12
Ու երազի մէջ պատգամ ստանալով՝ որ չվերադառնան Հերովդէսի, ուրիշ ճամբայով
մեկնեցան իրենց երկիրը:

ՓԱԽՈՒՍՏ ԴԷՊԻ ԵԳԻՊՏՈՍ

13 Երբ անոնք մեկնեցան, ահա՛ Տէրոջ հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ Յովսէփի եւ
ըսաւ. «Ոտքի՛ ելիր, ա՛ռ մանուկն ու անոր մայրը, եւ փախի՛ր Եգիպտոս. հո՛ն կեցիր՝ մինչեւ
որ քեզի ըսեմ, քանի որ Հերովդէս պիտի փնտռէ մանուկը՝ կորսնցնելու համար զայն»: 14
Ան ալ ոտքի ելաւ, գիշերուան մէջ առաւ մանուկն ու անոր մայրը, մեկնեցաւ Եգիպտոս, եւ
հոն էր մինչեւ Հերովդէսի վախճանիլը, 15 որպէսզի իրագործուի մարգարէին միջոցով
ըսուած Տէրոջ խօսքը. «Եգիպտոսէ՛ն կանչեցի իմ որդիս»:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՋԱՐԴԸ

16 Այն ատեն Հերովդէս, տեսնելով թէ [բ]խաբուեցաւ մոգերէն, սաստիկ զայրացաւ, ու

[ա] Այսինքն՝ Օծեալը, եբր.՝ Մեսիան

[բ] Յուն.՝ ծաղրուեցաւ

ղրկեց՝ ջարդեց Բեթլեհէմի եւ անոր ամբողջ հողամասին մէջ եղող բոլոր մանուկները՝
երկու տարեկան ու անկէ վար, այն ժամանակին համեմատ՝ որ ստուգած էր մոգերէն: 17
Այն ատեն իրագործուեցաւ Երեմիա մարգարէին միջոցով ըսուած խօսքը. «Ռամայի մէջ
լսուեցաւ ձայն մը, ողբ, լաց ու մեծ սուգ. 18 Ռաքէլ կու լար իր զաւակներուն վրայ ու չէր
ուզեր մխիթարուիլ, որովհետեւ չկային»:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ՆԱԶԱՐԷԹ

19 Երբ Հերովդէս վախճանեցաւ, Տէրոջ հրեշտակը Եգիպտոսի մէջ երեւցաւ Յովսէփի՝
երազի մէջ, եւ ըսաւ. 20 «Ոտքի՛ ելիր, ա՛ռ մանուկն ու անոր մայրը, եւ գնա՛ Իսրայէլի
երկիրը, որովհետեւ մեռան անոնք՝ որ կը փնտռէին մանուկին անձը»: 21 Ան ալ ոտքի ելաւ,
առաւ մանուկն ու անոր մայրը, եւ եկաւ Իսրայէլի երկիրը: 22 Իսկ երբ լսեց թէ Արքեղայոս
կը թագաւորէր Հրէաստանի վրայ, իր հօր՝ Հերովդէսի տեղ, վախցաւ հոն երթալու. եւ
երազի մէջ պատգամ ստանալով՝ մեկնեցաւ Գալիլեայի կողմերը, 23 ու եկաւ բնակեցաւ
Նազարէթ կոչուած քաղաքը, որպէսզի իրագործուի մարգարէներուն խօսքը. «Նազովրեցի
պիտի կոչուի»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՔԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆԸ

(Մարկ. 1. 1-8: Ղուկ. 3. 1-18: Յովհ. 1. 19-28)

3

Այդ օրերը Յովհաննէս Մկրտիչը եկաւ, Հրէաստանի անապատին մէջ քարոզելով 2 եւ
ըսելով. «Ապաշխարեցէ՛ք, որովհետեւ երկինքի թագաւորութիւնը մօտեցած է»: 3 Ա՛յս է
ա՛ն, որուն մասին Եսայի մարգարէն խօսեցաւ՝ ըսելով. «Անապատին մէջ գոչողին ձայնը.
“Պատրաստեցէ՛ք Տէրոջ ճամբան, շտկեցէ՛ք անոր շաւիղները∑»: 4 Յովհաննէսի
հագուստը ուղտի մազէ էր, իր մէջքին շուրջ՝ կաշիէ գօտի ունէր, եւ իր կերակուրը՝
մարախ ու վայրի մեղր էր: 5 Այն ատեն Երուսաղէմէն, ամբողջ Հրէաստանէն եւ
Յորդանանի ամբողջ շրջակայքէն կ՚երթային իրեն, 6 կը մկրտուէին իրմէ՝ Յորդանանի
մէջ, ու կը խոստովանէին իրենց մեղքերը:
7 Երբ տեսաւ Փարիսեցիներէն եւ Սադուկեցիներէն շատեր՝ որ եկած էին իր
մկրտութեան, ըսաւ. «Իժերո՛ւ ծնունդներ, ո՞վ իմացուց ձեզի՝ խուսափիլ գալիք
բարկութենէն: 8 Ուրեմն ապաշխարութեան արժանավայել պտո՛ւղ բերէք. 9 ու մի՛ մտածէք
ձեր մէջ ըսել. “Մենք Աբրահա՛մը ունինք իբր հայր∑. որովհետեւ կը յայտարարեմ ձեզի թէ
Աստուած կարող է այս քարերէ՛ն հանել Աբրահամի զաւակներ: 10 Կացինը արդէն իսկ
դրուած է ծառերու արմատին քով. ուրեմն ամէն ծառ որ լաւ պտուղ չի բերեր, կը կտրուի
ու կրակը կը նետուի: 11 Արդարեւ ես կը մկրտեմ ձեզ ջուրով՝ ապաշխարութեան համար,
բայց ա՛ն որ կու գայ իմ ետեւէս՝ ինձմէ հզօր է, ու ես արժանի չեմ անոր կօշիկները
կրելու. անիկա՛ պիտի մկրտէ ձեզ Սուրբ Հոգիով ու կրակով: 12 Անոր հեծանոցը իր ձեռքն
է. իր կալը պիտի մաքրէ եւ իր ցորենը պիտի ժողվէ ամբարը, իսկ յարդը պիտի այրէ
անշէջ կրակով»:

ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Մարկ. 1. 9-11: Ղուկ. 3. 21-22)

13 Այն ատեն Յիսուս եկաւ Գալիլեայէն Յորդանան՝ Յովհաննէսի, որպէսզի մկրտուի
անկէ: 14 Յովհաննէս կ'արգիլէր զայն ու կ'ըսէր. «Ե՛ս պէտք է որ մկրտուիմ քեզմէ, ու
դո՞ւն կու գաս ինծի»: 15 Յիսուս պատասխանեց անոր «Թո՛յլ տուր հիմա, որովհետեւ
ա՛յսպէս կը պատշաճի մեզի, որ գործադրենք արդարութիւնը իր ամբողջութեամբ»: Այն
ատեն թոյլ տուաւ անոր: 16 Երբ Յիսուս մկրտուեցաւ, իսկոյն դուրս ելաւ ջուրէն, եւ ահա՛
երկինքը բացուեցաւ ու տեսաւ Աստուծոյ Հոգին, որ աղաւնիի պէս կ'իջնէր ու կու գար իր
վրայ: 17 Եւ ահա՛ ձայն մը եկաւ երկինքէն՝ որ կ'ըսէր. «Ա՛յս է իմ սիրելի Որդիս՝ որուն
հաճեցայ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
(Մարկ. 1. 12-13: Ղուկ. 4. 1-13)

4

Այն ատեն Յիսուս անապատը տարուեցաւ Սուրբ Հոգիէն՝ Չարախօսէն փորձուելու
համար: 2 Քառասուն ցերեկ ու քառասուն գիշեր ծոմ պահելէ ետք՝ անօթեցաւ:
3 Եւ Փորձիչը մօտենալով անոր՝ ըսաւ. «Եթէ դուն Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ՛ որ այս
քարերը հաց ըլլան»: 4 Ան ալ պատասխանեց. «Գրուած է. "Միայն հացով չէ որ մարդը
պիտի ապրի, հապա ամէն խօսքով՝ որ կ'ելլէ Աստուծոյ բերանէն∑»:
5 Այն ատեն Չարախօսը առաւ տարաւ զայն սուրբ քաղաքը, կայնեցուց զայն տաճարին
աշտարակին վրայ, 6 եւ ըսաւ անոր. «Եթէ դուն Աստուծոյ Որդին ես, վա՛ր նետէ քեզ ակէ.
որովհետեւ գրուած է. "Իր հրեշտակներուն պիտի հրահանգէ քեզի համար, որ իրենց
ձեռքերուն վրայ կրեն քեզ, որպէսզի քարի՛ մը չզարնես ոտքդ∑»: 7 Յիսուս ըսաւ անոր.
«Դարձեալ գրուած է. "Մի՛ փորձեր Տէրը՝ քու Աստուածդ∑»:
8 Չարախօսը դարձեալ առաւ հանեց զայն չափազանց բարձր լեռ մը, ցոյց տուաւ անոր
աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները ու անոնց փառքը, 9 եւ ըսաւ անոր. «Ասոնք բոլորը
պիտի տամ քեզի, եթէ իյնաս՝ երկրպագես ինծի»: 10 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոր.
«(Ետե՛ւս) գնա, Սատանա՛յ, որովհետեւ գրուած է. "Տէրո՛ջ՝ քու Աստուծոյդ երկրպագէ, ու
միայն զի՛նք պաշտէ∑»: 11 Այն ատեն Չարախօսը թողուց զայն, եւ հրեշտակները
մօտեցան ու սպասարկեցին անոր:

ՅԻՍՈՒՍ ԻՐ ԳՈՐԾԸ ԿԸ ՍԿՍԻ ԳԱԼԻԼԵԱՅԻ ՄԷՋ
(Մարկ. 1. 14-15: Ղուկ. 4. 14-15)

12 Երբ Յիսուս լսեց թէ Յովհաննէս մատնուեցաւ, մեկնեցաւ Գալիլեա: 13 Ու ձգելով
Նազարէթը՝ եկաւ բնակեցաւ Կափառնայում, ծովեզերեայ քաղաքը, Զաբուղոնի ու
Նեփթաղիմի հողամասերուն մէջ, 14 որպէսզի իրագործուի Եսայի մարգարէին միջոցով
ըսուած խօսքը. 15 «Զաբուղոնի երկիրն ու Նեփթաղիմի երկիրը, ծովու ճամբայով

Յորդանանի միւս կողմը, հեթանոսներու Գալիլեան. 16 խաւարի մէջ [ա]բնակող ժողովուրդը
մեծ լոյս տեսաւ, եւ լոյս ծագեցաւ անոնց՝ որ կը բնակէին մահուան երկրին ու շուքին
մէջ»: 17 Այդ ատենէն **ետք** Յիսուս սկսաւ քարոզել եւ ըսել. «Ապաշխարեցէ՛ք, որովհետեւ
երկինքի թագաւորութիւնը մօտեցած է»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՉՈՐՍ ՁԿՆՈՐՍՆԵՐ
(Մարկ. 1. 16-20: Ղուկ. 5. 1-11)

18 Երբ Յիսուս կը քալէր Գալիլեայի ծովուն եզերքը, տեսաւ երկու եղբայրներ՝ Պետրոս
կոչուած Սիմոնը, եւ անոր եղբայրը՝ Անդրէասը, որոնք ուռկան կը նետէին ծովը,
որովհետեւ ձկնորս էին: 19 Ըսաւ անոնց. «Եկէ՛ք իմ ետեւէս, ու մարդո՛ց [բ]որսորդ ընեմ
ձեզ»: 20 Անոնք ալ իսկոյն թողուցին ուռկանները եւ հետեւեցան անոր: 21 Անկէ յառաջ
երթալով՝ տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ, Զեբեդեան Յակոբոսն ու անոր եղբայրը՝
Յովհաննէսը, որոնք նաւուն մէջ կը կարկտնէին իրենց ուռկանները, իրենց հօր՝
Զեբեդէոսի հետ: Կանչեց զանոնք. 22 անոնք ալ իսկոյն թողուցին նաւն ու իրենց հայրը, եւ
հետեւեցան անոր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՍՈՐՎԵՑՆԷ, ԿԸ ՔԱՐՈԶԷ, ԿԸ ԲՈՒԺԷ
(Ղուկ. 6. 17-19)

23 Յիսուս ամբողջ Գալիլեան շրջելով՝ կը սորվեցնէր անոնց ժողովարաններուն մէջ,
կը քարոզէր արքայութեան աւետարանը, եւ ժողովուրդին մէջ կը բուժէր ամէն **տեսակ**
ախտ ու ամէն **տեսակ** վատառողջութիւն: 24 Անոր համբաւը տարածուեցաւ ամբողջ
Սուրիայի մէջ, եւ բերին անոր բոլոր հիւանդները՝ որ զանազան ախտերով ու
տանջանքներով կը տուայտէին, նաեւ դիւահարներ, լուսնոտներ, եւ անդամալոյծներ, ու
բուժեց զանոնք: 25 Մեծ բազմութիւններ կը հետեւէին անոր՝ Գալիլեայէն, Դեկապոլիսէն,
Երուսաղէմէն, Հրէաստանէն եւ Յորդանանի միւս կողմէն:

ԼԵՐԱՆ ՔԱՐՈԶԸ

5

Տեսնելով բազմութիւնները՝ լեռը ելաւ: Երբ նստաւ, իր աշակերտները քովը գացին, 2 եւ
իր բերանը բանալով՝ կը սորվեցնէր անոնց ու կ՚ըսէր.

ՃՇՄԱՐԻՏ ԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
(Ղուկ. 6. 20-23)

3 «Երանի՜ հոգիով աղքատներուն, որովհետեւ երկինքի թագաւորութիւնը անո՛նցն է: 4

[ա] Յուն.՝ նստող

[բ] Յուն.՝ ձկնորս

Երանի՜ սգաւորներուն, որովհետեւ անո՛նք պիտի մխիթարուին: 5 Երանի՜ հեզերուն,
որովհետեւ անո՛նք պիտի ժառանգեն երկիրը: 6 Երանի՜ անոնց՝ որ անօթութիւն ու ծարաւ
ունին արդարութեան, որովհետեւ անո՛նք պիտի կշտանան: 7 Երանի՜ ողորմածներուն,
որովհետեւ անո՛նք ողորմութիւն պիտի գտնեն: 8 Երանի՜ անոնց՝ որ սիրտով մաքուր են,
որովհետեւ անո՛նք պիտի տեսնեն Աստուած: 9 Երանի՜ խաղաղարարներուն, որովհետեւ
անո՛նք Աստուծոյ որդիներ պիտի կոչուին: 10 Երանի՜ անոնց՝ որ հալածուած են
արդարութեան համար, որովհետեւ երկինքի թագաւորութիւնը անո՛նցն է: 11 Երանի՜ ձեզի,
երբ կը նախատեն ձեզ ու կը հալածեն, եւ ստութեամբ ձեզի դէմ ամէն տեսակ չար խօսքեր
կ՚ըսեն՝ իմ պատճառովս: 12 Ուրախացէ՛ք եւ ցնծացէ՛ք, որովհետեւ ձեր վարձատրութիւնը
շատ է երկինքը. քանի որ ա՛յս կերպով հալածեցին ձեզմէ առաջ եղած մարգարէները»:

ԱՂ ԵՒ ԼՈՅՍ
(Մարկ. 9. 49: Ղուկ. 14. 34-35)

13 «Դո՛ւք էք երկրի աղը. եթէ աղը կորսնցնէ իր համը, ինք ինչո՞վ պիտի աղուի: Անկէ
ետք ո՛չ մէկ ազդեցութիւն կ՚ունենայ, հապա դուրս կը նետուի եւ կը կոխկռտուի մարդոց
ոտքին տակ: 14 Դո՛ւք էք աշխարհի լոյսը. քաղաք մը՝ որ լերան վրայ [ա]կը գտնուի”, չի
կրնար պահուիլ: 15 Ու ճրագը չեն վառեր եւ դներ գրուանի տակ, հապա՝ աշտանակի՛
վրայ, որ լուսաւորէ բոլոր տան մէջ եղողները: 16 Ձեր լոյսը ա՛յնպէս թող փայլի մարդոց
առջեւ, որ տեսնեն ձեր բարի գործերը եւ փառաբանեն ձեր Հայրը՝ որ երկինքն է»:

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ՕՐԷՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

17 «Մի՛ կարծէք թէ եկայ՝ աւրելու Օրէնքը կամ [բ]Մարգարէները: Եկայ ո՛չ թէ աւրելու,
հապա՝ գործադրելու: 18 Որովհետեւ ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Մինչեւ որ
երկինքն ու երկիրը անցնին, Օրէնքէն յովտ մը կամ նշանագիր մը պիտի չանցնի՝ մինչեւ
որ բոլորն ալ կատարուին∑: 19 Ուրեմն ո՛վ որ այս ամենափոքր պատուիրաններէն մէկը
լուծէ եւ մարդոց ա՛յնպէս սորվեցնէ, անիկա ամենափոքր պիտի կոչուի երկինքի
թագաւորութեան մէջ. բայց ո՛վ որ գործադրէ ու սորվեցնէ, անիկա մեծ պիտի կոչուի
երկինքի թագաւորութեան մէջ: 20 Որովհետեւ կը յայտարարեմ ձեզի. “Եթէ ձեր
արդարութիւնը չգերազանցէ դպիրներու եւ Փարիսեցիներու արդարութիւնը, բնա՛ւ պիտի
չմտնէք երկինքի թագաւորութիւնը∑»:

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

21 «Լսեր էք թէ ըսուեցաւ նախնիքներուն. “Մի՛ սպանններ∑: Ո՛վ որ սպաննէ, [գ]արժանի

[ա] Յուն.՝ դրուած է

[բ] Այսինքն՝ Մարգարէութիւնները

[գ] Յուն.՝ պարտաւոր

*պիտի ըլլայ դատաստանի: 22 Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ զուր տեղը
բարկանայ իր եղբօր դէմ՝ արժանի պիտի ըլլայ դատաստանի: Ո՛վ որ "ապուշ" ըսէ իր
եղբօր՝ արժանի պիտի ըլլայ [դ]ատեանի դատապարտութեան: Ո՛վ որ "յիմար" ըսէ իր եղբօր՝
արժանի պիտի ըլլայ գեհենի կրակին∑: 23 Ուրեմն եթէ քու ընծադ զոհասեղանին վրայ
բերես, ու հոն յիշես թէ եղբայրդ բա՛ն մը ունի քեզի դէմ, 24 հո՛ն ձգէ ընծադ՝
զոհասեղանին առջեւ. նա՛խ գնա՝ հաշտուէ՛ եղբօրդ հետ, եւ ա՛յն ատեն եկուր՝ որ
մատուցանես ընծադ: 25 Շուտո՛վ համաձայնէ քու ոսոխիդ հետ, մինչ ճամբան ես անոր
հետ, որպէսզի հակառակորդդ չյանձնէ քեզ դատաւորին, ու դատաւորը՝ ոստիկանին, եւ
բանտը չնետուիս: 26 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի. “Բնա՛ւ դուրս պիտի չելլես
անկէ, մինչեւ որ վճարես վերջին նաքարակիտը∑»:*

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ՇՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

*27 «Լսեր էք թէ ըսուեցաւ[ե]. “Շնութիւն մի՛ ըներ∑: 28 Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի.
“Ո՛վ որ կը նայի կնոջ մը՝ անոր ցանկալու համար, արդէ՛ն անիկա իր սիրտին մէջ շնութիւն
ըրած է անոր հետ∑: 29 Ուստի եթէ աջ աչքդ կը գայթակղեցնէ քեզ, հանէ՛ զայն ու նետէ՛
քեզմէ. որովհետեւ աւելի օգտակար է քեզի՝ որ անդամներէդ մէկը կորսուի, բայց ամբողջ
մարմինդ չնետուի գեհենը: 30 Եթէ աջ ձեռքդ կը գայթակղեցնէ քեզ, կտրէ՛ զայն ու նետէ՛
քեզմէ. որովհետեւ աւելի օգտակար է քեզի՝ որ անդամներէդ մէկը կորսուի, ու ամբողջ
մարմինդ չնետուի գեհենը»:*

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 19. 9: Մարկ. 10. 11-12: Ղուկ. 16. 18)

*31 «Նաեւ ըսուեցաւ. “Ո՛վ որ արձակէ իր կինը, թող տայ անոր ամուսնալուծումի
վկայագիր մը∑: 32 Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ կ’արձակէ իր կինը՝ առանց
պոռնկութեան պատճառի, ի՛նք շնութիւն ընել կու տայ անոր, եւ ո՛վ որ կ’ամուսնանայ
արձակուածին հետ՝ շնութիւն կ’ընէ∑»:*

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԵՐԴՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ

*33 «Լսեր էք դարձեալ թէ ըսուեցաւ նախնիքներուն. “Սուտ երդում մի՛ ըներ, հապա
հատուցանէ՛ Տէրոջ ըրած երդումներդ∑: 34 Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. “Երբե՛ք
երդում մի՛ ընէք, ո՛չ երկինքի վրայ՝ որ Աստուծոյ գահն է, 35 ո՛չ երկրի վրայ՝ որ անոր
ոտքերուն պատուանդանն է, ո՛չ Երուսաղէմի վրայ՝ որ Մեծ Թագաւորին քաղաքն է, 36 ո՛չ
ալ գլուխիդ վրայ երդում ըրէ, որովհետեւ չես կրնար մէ՛կ մազ ճերմկցնել կամ սեւցնել: 37
Հապա ձեր խօսքը ըլլայ՝ այո՛՝ այո՛, եւ ո՛չը՝ ո՛չ. ասկէ աւելին յառաջ կու գայ Չարէն∑»:*

[դ] Այսինքն՝ Հրեաներու դատաստանական գերագոյն խորհուրդի

[ե] Ոմանք կ’աւելցնեն՝ նախնիքներուն

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ՎՐԷԺԻ ՄԱՍԻՆ
(Ղուկ. 6. 29-30)

38 «Լսեր էք թէ ըսուեցաւ. "Աչքի տեղ՝ աչք, եւ ակռայի տեղ՝ ակռայ∑: 39 Բայց ես կը
յայտարարեմ ձեզի. "Չարին մի՛ դիմադրեր. հապա ո՛վ որ ապտակէ աջ այտիդ, դարձո՛ւր
աՆոր միւսՆ ալ: 40 Եթէ մէկը ուզէ դատ վարել քեզի հետ ու բաճկոնդ առՆել, թո՛ղ տուր
աՆոր հանդերձդ ալ: 41 Եւ ո՛վ որ ստիպէ քեզ մղոն մը երթալ, գՆա՛ աՆոր հետ երկու մղոՆ:
42 Տո՛ւր քեզմէ ուզողիՆ, ու երես մի՛ դարձՆեր անկէ՝ որ կ'ուզէ փոխ առՆել քեզմէ∑»:

ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ ՍԻՐԵԼ
(Ղուկ. 6. 27-28, 32-36)

43 «Լսեր էք թէ ըսուեցաւ. "Սիրէ՛ ընկերդ եւ ատէ՛ թշՆամիդ∑: 44 Բայց ես կը
յայտարարեմ ձեզի. "Սիրեցէ՛ք ձեր թշՆամիՆերը, օրհՆեցէ՛ք ձեզ աՆիծողՆերը, բարի՛ք ըրէք
աՆոՆց՝ որ կ'ատեՆ ձեզ, եւ աղօթեցէ՛ք աՆոՆց համար՝ որ կը պախարակեՆ ու կը հալածեՆ
ձեզ, 45 որպէսզի ըլլաք ձեր երկՆաւոր Հօր որդիՆերը. որովհետեւ իր արեւը կը ծագեցՆէ
թէ՛ չարերուՆ եւ թէ բարիՆերուՆ վրայ, եւ աՆձրեւ կը ղրկէ թէ՛ արդարՆերուՆ եւ թէ
աՆարդարՆերուՆ վրայ: 46 Որովհետեւ եթէ դուք սիրէք ձեզ սիրողՆերը, ի՞Նչ
վարձատրութիւՆ կ'ուՆեՆաք. մաքսաւորՆե՛րՆ ալ Նոյնը չե՞Ն ըՆեր: 47 Ու եթէ բարեւէք
միայՆ ձեր եղբայրՆերը, ի՞Նչ աւելի կ'ըՆէք ուրիշՆերէՆ. մաքսաւորՆե՛րՆ ալ ՆոյՆը չե՞Ն
ըՆեր: 48 ՈւրեմՆ դուք կատարեա՛լ եղէք, իՆչպէս ձեր երկՆաւոր Հայրը կատարեալ է∑»:

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

6
«Զգուշացէ՛ք որ ձեր ողորմութիւՆը չըՆէք մարդոց առջեւ՝ տեսՆուելու համար աՆոՆցմէ.
այլապէս՝ վարձատրութիւՆ չէք ուՆեՆար ձեր ՀօրմէՆ, որ երկիՆքՆ է: 2 ՈւրեմՆ երբ
ողորմութիւՆ ըՆես, փող մի՛ հՆչեցՆեր առջեւդ, իՆչպէս կեղծաւորՆերը կ'ըՆեՆ
ժողովարաՆՆերուՆ ու փողոցՆերուՆ մէջ, որպէսզի փառաւորուիՆ մարդոցմէ:
Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "ԱՆոՆք ուՆեցած կ'ըլլաՆ իրեՆց
վարձատրութիւՆը∑: 3 Իսկ դո՛ւՆ՝ երբ ողորմութիւՆ ըՆես՝ ձախ ձեռքդ թող չգիտՆայ աջ
ձեռքիդ ի՛Նչ տալը, 4 որպէսզի քու ողորմութիւՆդ գաղտՆի ըլլայ. եւ քու Հայրդ՝ որ կը
տեսՆէ գաղտՆիքը, բացայայտօրէՆ պիտի հատուցաՆէ քեզի»:

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԱՂՕԹՔԻ ՄԱՍԻՆ
(Ղուկ. 11. 2-4)

5 «Երբ աղօթես՝ ՆմաՆ մի՛ ըլլար կեղծաւորՆերուՆ, որոՆք կը սիրեՆ աղօթել՝ կայՆելով
ժողովարաՆՆերուՆ մէջ ու հրապարակՆերուՆ աՆկիւՆՆերը, որպէսզի երեւՆաՆ մարդոց:
Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "ԱՆոՆք ուՆեցած կ'ըլլաՆ իրեՆց
վարձատրութիւՆը∑: 6 Իսկ դո՛ւՆ՝ երբ աղօթես՝ մտի՛ր ՆերքիՆ սեՆեակդ, գոցէ՛ դուռդ, եւ

*աղօթէ՛ Հօրդ՝ որ գաղտնի տեղ կը գտնուի. ու Հայրդ՝ որ կը տեսնէ գաղտնիքը,
բացայայտօրէն պիտի հատուցանէ քեզի: 7 Երբ աղօթէք, շատախօս մի՛ ըլլաք
հեթանոսներուն պէս, որովհետեւ կը կարծեն թէ պիտի [a]ընդունուին՝ իրենց շատ խօսելուն
համար: 8 Ուրեմն մի՛ նմանիք անոնց, որովհետեւ ձեր Հայրը գիտէ ձեր պէտքերը՝ դեռ
դուք չխնդրած իրմէ: 9 Ուստի դուք սա՛պէս աղօթեցէք.*

*“Հա՜յր մեր՝ որ երկինքն ես, քու անունդ սուրբ ըլլայ. 10 քու թագաւորութիւնդ գայ. քու
կամքդ ըլլայ, ինչպէս երկինքը՝ նոյնպէս երկրի վրայ: 11 Մեր ամէնօրեայ հացը՝ մեզի տո՛ւր
այսօր. 12 մեզի ներէ՛ մեր պարտքերը, ինչպէս մենք ալ կը ներենք մեր
պարտապաններուն. 13 ու մեզ մի՛ տանիր փորձութեան, հապա մեզ ազատէ՛ Չարէն.
որովհետեւ քո՛ւկդ են թագաւորութիւնը, զօրութիւնը եւ փառքը յաւիտեան. ամէն∑:*

*14 Արդարեւ եթէ դուք ներէք մարդոց իրենց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ
պիտի ներէ ձեզի. 15 իսկ եթէ դուք չներէք մարդոց իրենց յանցանքները, ձեր Հայրն ալ
ձեզի պիտի չներէ ձեր յանցանքները»:*

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

*16 «Երբ ծոմ պահէք, տրտումերես մի՛ ըլլաք՝ կեղծաւորներուն պէս. որովհետեւ իրենց
երեսները կը խաթարեն, որպէսզի երեւնան մարդոց՝ թէ ծոմ կը պահեն: Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. “Անոնք ունեցած կ՚ըլլան իրենց վարձատրութիւնը∑: 17 Բայց դո՛ւն՝
երբ ծոմ պահես՝ օծէ՛ գլուխդ ու լուա՛ երեսդ, 18 որպէսզի չերեւնաս մարդոց՝ ծոմ պահողի
պէս, հապա քու Հօրդ՝ որ գաղտնի տեղ կը գտնուի: Եւ քու Հայրդ՝ որ կը տեսնէ գաղտնիքը,
պիտի հատուցանէ [b]քեզի»:*

ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԳԱՆՁԵՐ
(Ղուկ. 12. 33-34)

*19 «Երկրի վրայ գանձեր մի՛ դիզէք ձեզի, ուր ցեցը եւ ժանգը կ՚ապականեն, ուր գողերը
պատ կը ծակեն ու կը գողնան: 20 Հապա երկի՛նքը գանձեր դիզեցէք ձեզի, ուր ո՛չ ցեցը եւ
ո՛չ ժանգը կ՚ապականեն, ու ո՛չ գողերը պատ կը ծակեն եւ կը գողնան: 21 Որովհետեւ ձեր
գանձը ո՛ւր որ է, ձեր սիրտն ալ հո՛ն պիտի ըլլայ»:*

ՄԱՐՄԻՆԻՆ ՃՐԱԳԸ
(Ղուկ. 11. 34-36)

*22 «Մարմինին ճրագը աչքն է. ուրեմն եթէ աչքդ պարզ է, ամբողջ մարմինդ լուսաւոր
կ՚ըլլայ: 23 Բայց եթէ աչքդ չար է, ամբողջ մարմինդ խաւարամած կ՚ըլլայ. ուրեմն եթէ քու
մէջդ եղած լոյսը խաւար է, ա՜լ ո՛րքան է այդ խաւարը»:*

---

[a] *Յուն.՝ լսուին*

[b] *Ոմանք՝ քեզի բացայայտօրէն*

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ՍՏԱՑՈՒԱԾՔ
(Ղուկ. 16. 13: 12. 22-31)

24 «Ո՛չ մէկը կրնայ ծառայել երկու տիրոջ. որովհետեւ կա՛մ պիտի ատէ մէկը եւ սիրէ
միւսը, կա՛մ [գ]պիտի յարի մէկուն" ու արհամարհէ միւսը: Չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ եւ
մամոնային: 25 Ուստի կը յայտարարեմ ձեզի. "Մի՛ մտահոգուիք ձեր անձին մասին՝ թէ
ի՛նչ պիտի ուտէք կամ ի՛նչ պիտի խմէք, ո՛չ ալ ձեր մարմիններուն մասին՝ թէ ի՛նչ պիտի
հագնիք. միթէ անձը աւելի չէ՞ կերակուրէն, ու մարմինը՝ հագուստէն: 26 Նայեցէ՛ք
երկինքի թռչուններուն, որոնք ո՛չ կը սերմանեն եւ ո՛չ կը հնձեն, ո՛չ ալ կը ժողվեն ամբարի
մէջ. բայց ձեր երկնաւոր Հայրը կը կերակրէ զանոնք: Դուք աւելի չէ՞ք արժեր անոնցմէ:
27 Հիմա ձեզմէ ո՞վ կրնայ մտահոգուելով՝ կանգո՛ւն մը աւելցնել իր հասակին վրայ: 28 Եւ
ինչո՞ւ կը մտահոգուիք հագուստի մասին. նկատեցէ՛ք դաշտի շուշանները, թէ ի՛նչպէս
կ'աճին. ո՛չ կ'աշխատին ու ո՛չ կը մանեն: 29 Բայց կը յայտարարեմ ձեզի թէ Սողոմոն ալ՝
իր ամբողջ փառաւորութեան մէջ՝ չհագուեցաւ անոնցմէ մէկուն պէս: 30 Ուստի եթէ
դաշտի խոտը, որ այսօր կայ եւ վաղը փուռը կը նետուի, Աստուած ա՛յնպէս կը հագուեցնէ,
հապա ո՛րչափ աւելի ձե՛զ, թերահաւատնե՛ր: 31 Ուրեմն մի՛ մտահոգուիք՝ ըսելով. "Ի՞նչ
պիտի ուտենք", կամ՝ "ի՞նչ պիտի խմենք", կամ՝ "ի՞նչ պիտի հագնինք" 32 (քանի որ
հեթանոսնե՛րը կը փնտռեն այդ բոլոր բաները). որովհետեւ ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ թէ
այդ բոլոր բաները պէտք են ձեզի: 33 Բայց նախ խնդրեցէ՛ք Աստուծոյ թագաւորութիւնն ու
անոր արդարութիւնը, եւ այդ բոլոր բաներն ալ պիտի տրուին ձեզի: 34 Ուստի մի՛
մտահոգուիք վաղուան համար, որովհետեւ վաղուան օրը պիտի հոգայ իրեն համար.
բաւական է օրուան իր [դ]անձկութիւնը∑»:

ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ ԴԱՏԵԼ
(Ղուկ. 6. 37-38, 41-42)

7

«Մի՛ դատէք, որպէսզի չդատուիք: 2 Որովհետեւ ի՛նչ դատաստանով որ դատէք՝ անո՛վ
պիտի դատուիք, եւ ի՛նչ չափով որ չափէք՝ անո՛վ պիտի չափուի ձեզի: 3 Եւ ինչո՞ւ կը
տեսնես եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը, ու չես նշմարեր քո՛ւ աչքիդ մէջի գերանը: 4 Կամ
ի՞նչպէս կրնաս ըսել եղբօրդ. "Թո՛յլ տուր որ հանեմ աչքէդ շիւղը∑, երբ ահա՛ գերան կայ
քո՛ւ աչքիդ մէջ: 5 Կեղծաւո՛ր, նախ հանէ՛ քո՛ւ աչքէդ գերանը, եւ ա՛յն ատեն յստակ պիտի
տեսնես՝ հանելու համար շիւղը եղբօրդ աչքէն:

6 Սուրբ բանը մի՛ տաք շուներուն, ու ձեր մարգարիտները մի՛ նետէք խոզերուն առջեւ,
որպէսզի չկոխկռտեն զանոնք իրենց ոտքերուն տակ, եւ դառնալով չբզքտեն ձեզ»:

ԽՆԴՐԵԼ, ՓՆՏՌԵԼ, ԶԱՐՆԵԼ

[գ] Կամ՝ պիտի մեծարէ մէկը

[դ] Յուն.՝ չարամտութիւնը

(Ղուկ. 11. 9-13)

7 «Խնդրեցէ՛ք՝ ու պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէ՛ք՝ ու պիտի գտնէք. դուռը բախեցէ՛ք՝ ու
պիտի բացուի ձեզի: 8 Որովհետեւ ո՛վ որ խնդրէ՝ կը ստանայ, ո՛վ որ փնտռէ՝ կը գտնէ, եւ
ո՛վ որ դուռը բախէ՝ պիտի բացուի անոր: 9 Ձեզմէ ո՞վ է այն մարդը, որմէ եթէ իր որդին
հաց ուզէ՝ քար կու տայ անոր. 10 կամ եթէ ձուկ ուզէ՝ միթէ օ՞ձ կու տայ անոր: 11 Ուրեմն
եթէ դո՛ւք՝ որ չար էք, գիտէք բարի նուէրներ տալ ձեր զաւակներուն, ո՛րչափ աւելի ձեր
Հայրը՝ որ երկինքն է, բարի՛ բաներ պիտի տայ անոնց՝ որ կը խնդրեն իրմէ:
12 Ուրեմն ամէն ինչ որ կ՚ուզէք՝ որ մարդիկ ընեն ձեզի, դո՛ւք ալ այնպէս ըրէք անոնց,
որովհետեւ ասիկա՛ է Օրէնքն ու [ա]Մարգարէները»:

ՆԵՂ ԴՈՒՌԸ
(Ղուկ. 13. 24)

13 «Նե՛ղ դռնէն ներս մտէք. որովհետեւ լայն է այն դուռը, եւ ընդարձակ՝ այն ճամբան,
որ դէպի կորուստ կը տանի, ու շատ են անոնք՝ որ կը մտնեն անկէ. 14 որովհետեւ նեղ է
այն դուռը, եւ անձուկ՝ այն ճամբան, որ դէպի կեանք կը տանի, ու քիչ են անոնք՝ որ կը
գտնեն զայն»:

ԾԱՌԸ ԵՒ ԻՐ ՊՏՈՒՂԸ
(Ղուկ. 6. 43, 44)

15 «Զգուշացէ՛ք սուտ մարգարէներէն, որոնք կու գան ձեզի ոչխարի հանդերձներով,
բայց ներսէն՝ յափշտակող գայլեր են: 16 Իրենց պտուղէ՛ն պիտի ճանչնաք զանոնք: Միթէ
փուշերէն կը քաղե՞ն խաղող, կամ տատասկէն՝ թուզ: 17 Այսպէս ամէն բարի ծառ՝ լաւ
պտուղ կը բերէ, եւ վատ ծառ՝ չար պտուղ կը բերէ: 18 Բարի ծառը չի կրնար չար պտուղ
բերել, ո՛չ ալ վատ ծառը՝ լաւ պտուղ բերել: 19 Ամէն ծառ որ լաւ պտուղ չի բերեր, կը
կտրուի ու կը նետուի կրակը: 20 Ուրեմն՝ իրենց պտուղէ՛ն պիտի ճանչնաք զանոնք»:

ՁԵԶ ԵՐԲԵՔ ՉԵՄ ՃԱՆՉՆԱՐ
(Ղուկ. 13. 25-27)

21 «Ո՛չ թէ ո՛վ որ ինծի՝ “Տէ՛ր, Տէ՛ր∑ կ՚ըսէ, պիտի մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը,
հապա ան՝ որ կը գործադրէ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը: 22 Շատեր այն օրը պիտի ըսեն
ինծի. “Տէ՛ր, Տէ՛ր, միթէ չմարգարէացա՞նք քու անունովդ, դեւեր չհանեցի՞նք քու
անունովդ, եւ շատ հրաշքներ չգործեցի՞նք քու անունովդ∑: 23 Այն ատեն պիտի
յայտարարեմ անոնց. “Ես բնա՛ւ չէի ճանչնար ձեզ. հեռացէ՛ք քովէս դո՛ւք՝ որ
անօրէնութիւն կը գործէիք∑»:

[ա] Այսինքն՝ Մարգարէութիւնները

ԵՐԿՈՒ ՏՈՒՆ ՇԻՆՈՂՆԵՐԸ
(Ղուկ. 6. 47-49)

24 «Ուրեմն ո՛վ որ կը լսէ այս խօսքերս եւ կը գործադրէ զանոնք, պիտի նմանցնեմ
զայն ուշիմ մարդու մը՝ որ իր տունը կառուցանեց վէմի վրայ: 25 Տեղատարափ անձրեւ
իջաւ, հեղեղները եկան, հովերը փչեցին ու զարկին այդ տան՝ բայց չփլաւ, որովհետեւ
հիմնուած էր վէմի վրայ: 26 Իսկ ո՛վ որ կը լսէ այս խօսքերս ու չի գործադրեր, կը նմանի
յիմար մարդու մը՝ որ իր տունը կառուցանեց աւազի վրայ: 27 Տեղատարափ անձրեւ իջաւ,
հեղեղները եկան, հովերը փչեցին եւ զարկին այդ տան, ու փլաւ. եւ անոր անկումը մեծ
եղաւ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

28 Երբ Յիսուս լմնցուց այս խօսքերը, բազմութիւնը ապշած մնաց անոր ուսուցումին
վրայ. 29 որովհետեւ իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցնէր անոնց, ո՛չ թէ
դպիրներուն պէս:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԲՈՐՈՏ ՄԸ
(Մարկ. 1. 40-45: Ղուկ. 5. 12-16)

8

Երբ այդ լեռնէն վար իջաւ, մեծ բազմութիւններ հետեւեցան անոր: 2 Եւ ահա՛ բորոտ մը
եկաւ ու երկրպագեց անոր՝ ըսելով. «Տէ՛ր, եթէ ուզես՝ կրնա՛ս մաքրել զիս»: 3 Յիսուս՝
երկարելով իր ձեռքը՝ դպաւ անոր եւ ըսաւ. «Կ՚ուզե՛մ, մաքրուէ՛»: Իսկոյն անոր
բորոտութիւնը մաքրուեցաւ: 4 Յիսուս ըսաւ անոր. «Զգուշացի՛ր, ո՛չ մէկուն ըսէ. հապա
գնա՛, ցո՛յց տուր քեզ քահանային, ու մատուցանէ՛ Մովսէսի պատուիրած ընծան՝
վկայութիւն ըլլալու համար անոնց»:

ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏԻՆ ԾԱՌԱՅԻՆ ԲՈՒԺՈՒՄԸ
(Ղուկ. 7. 1-10)

5 [ա]Երբ մտաւ Կափառնայում, հարիւրապետ մը քովը եկաւ, կ՚աղաչէր անոր 6 ու կ՚ըսէր.
«Տէ՛ր, ծառաս՝ տունը անդամալոյծ պառկած՝ չարաչար կը տանջուի»: 7 Յիսուս ըսաւ
անոր. «Ես կու գամ եւ կը բուժեմ զինք»: 8 Հարիւրապետը պատասխանեց. «Տէ՛ր, ես
արժանի չեմ՝ որ դուն մտնես իմ յարկիս տակ. միայն ըսէ՛ խօսք մը, ու ծառաս պիտի
բժշկուի: 9 Որովհետեւ ե՛ս ալ իշխանութեան տակ մարդ եմ, եւ զինուորներ ունիմ իմ
հրամանիս տակ: Ասոր կ՚ըսեմ. “Գնա∑, ու կ՚երթայ. եւ միւսին. “Եկո՛ւր∑, ու կու գայ. եւ
ծառայիս. “Ըրէ՛ այս բանը∑, ու կ՚ընէ»: 10 Երբ Յիսուս լսեց՝ զարմացաւ, եւ ըսաւ իր
հետեւորդներուն. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի, Իսրայէլի մէջ անգամ ես չգտայ
ա՛յսչափ մեծ հաւատք: 11 Ձեզի կը յայտարարեմ թէ արեւելքէն եւ արեւմուտքէն շատե՛ր

[ա] Ոմանք՝ Երբ Յիսուս

պիտի գան ու պիտի բազմին երկինքի թագաւորութեան մէջ՝ Աբրահամի, Իսահակի եւ Յակոբի հետ, 12 իսկ թագաւորութեան որդիները պիտի հանուին դուրսի խաւարը. հոն պիտի ըլլայ լաց ու ակռաներու կրճտում»: 13 Յիսուս ըսաւ հարիւրապետին. «Գնա՛, եւ ինչպէս դուն հաւատացիր՝ այնպէս թող ըլլայ քեզի»: Նո՛յն ժամուն անոր ծառան բժշկուեցաւ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՈՒՐԻՇՆԵՐ
(Մարկ. 1. 29-34: Ղուկ. 4. 38-40)

14 Երբ Յիսուս եկաւ Պետրոսի տունը, տեսաւ թէ անոր զոքանչը պառկած էր՝ տենդով հիւանդացած: 15 Բռնեց անոր ձեռքէն, ու տենդը թողուց զայն: Ան ալ ոտքի ելաւ եւ կը սպասարկէր [բ]անոնց: 16 Երբ իրիկուն եղաւ, շատ դիւահարներ բերին անոր. խօսքով դուրս հանեց չար ոգիները, ու բուժեց բոլոր ախտաւորները, 17 որպէսզի իրագործուի Եսայի մարգարէին միջոցով ըսուած խօսքը. «Ան [գ]ստանձնեց մեր հիւանդութիւնները եւ կրեց մեր ախտերը»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԻՆՔՆԱԿՈՉ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐԸ
(Ղուկ. 9. 57-62)

18 Յիսուս՝ տեսնելով իր շուրջը մեծ բազմութիւններ՝ հրամայեց որ երթան միւս եզերքը: 19 Դպիր մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր. «Վարդապե՛տ, պիտի հետեւիմ քեզի՝ ո՛ւր որ երթաս»: 20 Յիսուս ըսաւ անոր. «Աղուէսները որջեր ունին, ու երկինքի թռչունները՝ բոյներ, բայց մարդու Որդին տե՛ղ մը չունի, ուր հանգչեցնէ իր գլուխը»: 21 Ուրիշ մը, որ անոր աշակերտներէն էր, ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, արտօնէ՛ ինծի, որ նախ երթամ՝ թաղեմ հայրս»: 22 Յիսուս ըսաւ անոր. «Հետեւէ՛ ինծի, եւ թո՛ղ մեռելներուն՝ թաղել իրենց մեռելները»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽԱՂԱՂԵՑՆԷ ՓՈԹՈՐԻԿԸ
(Մարկ. 4. 35-41: Ղուկ. 8. 22-25)

23 Երբ նաւ մտաւ, իր աշակերտները հետեւեցան իրեն: 24 Եւ ահա՛ մեծ ալեկոծութիւն մը եղաւ ծովուն մէջ, ա՛յնքան՝ որ նաւը կը ծածկուէր ալիքներէն. իսկ ինք կը քնանար: 25 Աշակերտները գացին իր մօտ, արթնցուցին զինք եւ ըսին. «Տէ՛ր, փրկէ՛ մեզ, ահա՛ կը կորսուինք»: 26 Ինք ալ ըսաւ անոնց. «Թերահաւատնե՛ր, ինչո՞ւ այդպէս երկչոտ էք»: Այն ատեն ոտքի ելաւ, սաստեց հովերն ու ծովը, եւ մեծ խաղաղութիւն եղաւ: 27 Մարդիկ զարմացան, ու կ՚ըսէին իրարու. «Ինչպիսի՜ մարդ է ասիկա, որ նոյնիսկ հովերը եւ ծովը կը հնազանդին իրեն»:

[բ] Ոմանք՝ անոր

[գ] Յուն.՝ վրան առաւ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԵՐԿՈՒ ԴԻՒԱՀԱՐՆԵՐ
(Մարկ. 5. 1-20 Ղուկ. 8. 26-39)

28 Երբ անցաւ միւս եզերքը՝ [դ]Գերգեսացիներուն երկիրը, երկու դիւահարներ
հանդիպեցան իրեն՝ գերեզմաններէն ելած, չափազանց դաժան, այնպէս որ ո՛չ մէկը
կարող էր անցնիլ այդ ճամբայէն: 29 Եւ ահա՛ աղաղակեցին. «Դուն ի՞նչ գործ ունիս մեզի
հետ, Յիսո՛ւս, Աստուծո՛յ Որդի. ատենէն առաջ մեզ տանջելո՞ւ համար եկար հոս»: 30
Անոնցմէ հեռու՝ խոզերու մեծ երամակ մը կար, որ կ՚արածէր: 31 Դեւերը կ՚աղաչէին իրեն
ու կ՚ըսէին. «Եթէ հանես մեզ, արտօնէ՛ մեզի՝ որ երթանք մտնենք խոզերու երամակին
մէջ»: 32 Ըսաւ անոնց. «Գացէ՛ք»: Երբ անոնք դուրս ելան, գացին խոզերու երամակին
մէջ, եւ ահա՛ ամբողջ երամակը գահավէժ տեղէն ծովը վազեց ու ջուրերուն մէջ մեռաւ:
33 Խոզարածներն ալ փախան, եւ քաղաքը երթալով՝ պատմեցին ամէն ինչ, նաեւ
դիւահարներուն պատահած բաները: 34 Ուստի ամբողջ քաղաքը դուրս ելաւ՝ դիմաւորելու
Յիսուսը, ու երբ տեսան զինք՝ աղաչեցին որ մեկնի իրենց հողամասէն:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾ ՄԸ
(Մարկ. 2. 1-12: Ղուկ. 5. 17-26)

9

Ուստի նաւ մտնելով՝ անցաւ միւս կողմը ու գնաց իր քաղաքը: 2 Եւ բերին իրեն
անդամալոյծ մը, որ պառկած էր մահիճի մէջ: Յիսուս՝ տեսնելով անոնց հաւատքը՝ ըսաւ
անդամալոյծին. «Քաջալերուէ՛, որդեա՛կ, մեղքերդ ներուած են քեզի»: 3 Դպիրներէն
ոմանք ըսին՝ իրենք իրենց մէջ. «Ասիկա կը հայհոյէ»: 4 Յիսուս՝ գիտնալով անոնց
մտածումները՝ ըսաւ. «Ինչո՞ւ չար բան կը մտածէք ձեր սիրտերուն մէջ: 5 Ո՞րը աւելի
դիւրին է, "մեղքերդ ներուած են∑ ըսե՞լը, թէ՝ "ոտքի՛ ելիր ու քալէ՛∑ ըսելը: 6 Բայց
որպէսզի գիտնաք թէ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի մեղքերը ներելու երկրի վրայ,
(այն ատեն ըսաւ անդամալոյծին.) "Ոտքի՛ ելիր, ա՛ռ մահիճդ ու գնա՛ տունդ∑»: 7 Ան ալ
ոտքի ելաւ եւ գնաց իր տունը: 8 Երբ բազմութիւնները տեսան՝ զարմացան, ու
փառաբանեցին Աստուած, որ այդպիսի իշխանութիւն տուած էր մարդոց:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՄԱՏԹԷՈՍԸ
(Մարկ. 2. 13-17: Ղուկ. 5. 27-32)

9 Յիսուս անկէ յառաջ երթալով՝ տեսաւ մարդ մը, Մատթէոս կոչուած, որ նստած էր
մաքս ընդունելու տեղը, եւ ըսաւ անոր. «Հետեւէ՛ ինծի»: Ան ալ կանգնեցաւ ու հետեւեցաւ
անոր: 10 Տունը [ա]"սեղան նստած" ատենը՝ ահա՛ ուրիշ շատ մաքսաւորներ եւ մեղաւորներ
եկած ու սեղան նստած էին Յիսուսի եւ անոր աշակերտներուն հետ: 11 Երբ

[դ] Ոմանք՝ Գադարացիներուն

[ա] Յուն.՝ ընկողմանած

*Փարիսեցիները տեսան՝ ըսին անոր աշակերտներուն. «Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը կ՚ուտէ
մաքսաւորներու եւ մեղաւորներու հետ»: 12 Բայց երբ Յիսուս լսեց՝ ըսաւ անոնց. «Ո՛չ թէ
առողջներուն բժիշկ պէտք է, հապա՝ հիւանդներուն: 13 Գացէ՛ք, սորվեցէ՛ք թէ ի՛նչ ըսել է.
“Կարեկցութի՛ւն կ՚ուզեմ, ու ո՛չ թէ զոհ∑. որովհետեւ ես եկայ կանչելու ո՛չ թէ արդարները,
հապա մեղաւորները՝ [բ]ապաշխարութեան»:*

ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մարկ. 2. 18-22: Ղուկ. 5. 33-39)

*14 Այն ատեն Յովհաննէսի աշակերտները եկան անոր եւ ըսին. «Ինչո՞ւ մենք ու
Փարիսեցիները յաճախ ծոմ կը պահենք, իսկ քու աշակերտներդ չեն պահեր»: 15 Յիսուս
ըսաւ անոնց. «Միթէ կարելի՞ է՝ որ [գ]հարսնեւորները սգան, քանի փեսան իրենց հետ է:
Բայց օրերը պիտի գան՝ երբ փեսան պիտի վերցուի իրենցմէ. ա՛յն ատեն ծոմ պիտի
պահեն: 16 Ո՛չ մէկը կը ձգէ նոր լաթի կտոր մը հին հանդերձի մը վրայ, որովհետեւ անիկա
որ անոր լրումին համար դրուած է, կը քաշէ հանդերձը, ու պատռուածքը աւելի գէշ
կ՚ըլլայ: 17 Ո՛չ ալ նոր գինին կը դնեն հին տիկերու մէջ. այլապէս՝ տիկերը կը պատռին, ե՛ւ
գինին կը թափի, ե՛ւ տիկերը կը կորսուին: Հապա նոր գինին կը դնեն նո՛ր տիկերու մէջ, ու
երկուքն ալ կը պահուին»:*

ՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ ԵՒ ՏԵՌԱՏԵՍ ԿԻՆԸ
(Մարկ. 5. 21-43: Ղուկ. 8. 40-56)

*18 Երբ ան այս բաները կը խօսէր անոնց հետ, ահա՛ պետ մը եկաւ ու երկրպագեց անոր՝
ըսելով. «Աղջիկս թերեւս վախճանած է մինչեւ հիմա. բայց եկո՛ւր, դի՛ր ձեռքդ անոր վրայ,
եւ պիտի ապրի»: 19 Յիսուս ալ ոտքի ելաւ ու հետեւեցաւ անոր՝ իր աշակերտներուն հետ:
20 Եւ ահա՛ կին մը, որ արիւնահոսութենէ կը տառապէր տասներկու տարիէ ի վեր,
մօտեցաւ ետեւէն ու դպաւ անոր հանդերձին քղանցքին. 21 քանի որ կ՚ըսէր ինքնիրեն.
«Եթէ միայն դպչիմ անոր հանդերձին՝ պիտի բժշկուիմ»: 22 Յիսուս, երբ ետեւ դարձաւ ու
տեսաւ զայն, ըսաւ. «Քաջալերուէ՛, աղջիկ, հաւատքդ բժշկեց քեզ»: Եւ կինը բժշկուեցաւ
նոյն ժամուն:
23 Երբ Յիսուս հասաւ պետին տունը, ու տեսաւ սրնգահարները եւ աղմկարար
բազմութիւնը, 24 ըսաւ անոնց. «Մեկնեցէ՛ք, որովհետեւ աղջիկը մեռած չէ, հապա կը
քնանայ»: 25 Անոնք ալ ծաղրեցին զինք: Բայց երբ բազմութիւնը դուրս հանուեցաւ, ինք
ներս մտաւ, բռնեց անոր ձեռքէն, եւ աղջիկը ոտքի ելաւ: 26 Այս լուրը տարածուեցաւ
ամբողջ երկիրը:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԵՐԿՈՒ ԿՈՅՐԵՐ

[բ] Ոմանք չունին

[գ] Յուն.՝ հարսանեկան սրահին որդիները

27 Երբ Յիսուս յառաջ անցաւ անկէ, երկու կոյրեր հետեւեցան անոր՝ աղաղակելով.
«Ողորմէ՛ մեզի, Դաւիթի՛ Որդի». 28 Երբ տուն հասաւ, կոյրերը եկան իրեն: Յիսուս ըսաւ
անոնց. «Կը հաւատա՞ք թէ կրնամ ընել այս բանը»: Ըսին անոր. «Այո՛, Տէ՛ր»: 29 Այն
ատեն դպաւ անոնց աչքերուն եւ ըսաւ. «Թող ըլլայ ձեզի՝ ձեր հաւատքին համեմատ»: 30
Անոնց աչքերը բացուեցան, ու Յիսուս ազդարարեց անոնց՝ ըսելով. «Զգուշացէ՛ք որ ո՛չ
մէկը գիտնայ»: 31 Բայց անոնք մեկնելով տարածեցին անոր համբաւը այդ ամբողջ
երկրին մէջ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՀԱՄՐ ՄԸ

32 Երբ անոնք դուրս ելան, ահա՛ համր դիւահար մարդ մը բերին իրեն: 33 Երբ դեւը
ելաւ, համրը խօսեցաւ: Ուստի բազմութիւնները զարմացան, ու կ՚ըսէին թէ բնա՛ւ այսպիսի
բան երեւցած չէր Իսրայէլի մէջ: 34 Բայց Փարիսեցիները կ՚ըսէին. «Ան դեւերուն
իշխանո՛վ դուրս կը հանէ դեւերը»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՂՃԱՅ ԲԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

35 Յիսուս կը շրջէր բոլոր քաղաքներն ու գիւղերը, կը սորվեցնէր անոնց
ժողովարաններուն մէջ, կը քարոզէր արքայութեան աւետարանը, եւ կը բուժէր բոլոր
ախտերն ու բոլոր վատառողջութիւնները ժողովուրդին մէջ: 36 Եւ տեսնելով
բազմութիւնները՝ գթաց անոնց վրայ, որովհետեւ պարտասած ու ցրուած էին՝ հովիւ
չունեցող ոչխարներու պէս: 37 Այն ատեն ըսաւ իր աշակերտներուն. «Հունձքը ի՛րապէս
շատ է, բայց գործաւորները՝ քիչ. 38 ուրեմն աղերսեցէ՛ք հունձքին Տէրոջ, որ գործաւորներ
ուղարկէ իր հունձքին»:

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ
(Մարկ. 3. 13-19: Ղուկ. 6. 12-16)

10

Յետոյ, քովը կանչելով իր տասներկու աշակերտները, իշխանութիւն տուաւ անոնց՝
անմաքուր ոգիներուն վրայ, որպէսզի դուրս հանեն զանոնք, ու բուժեն ամէն տեսակ ախտ
եւ ամէն տեսակ վատառողջութիւն:
2 Ահա՛ւասիկ տասներկու առաքեալներուն անունները.- առաջինը՝ Սիմոն, որ Պետրոս
կը կոչուի, եւ անոր եղբայրը՝ Անդրէաս, 3 Յակոբոս Զեբեդեան եւ անոր եղբայրը՝
Յովհաննէս, Փիլիպպոս ու Բարթողոմէոս, Թովմաս եւ Մատթէոս՝ մաքսաւորը, Յակոբոս
Ալփեան ու Ղեբէոս՝ որ Թադէոս մականուանուեցաւ, 4 Սիմոն Կանանացի եւ Յուդա
Իսկարիովտացի, որ մատնեց զայն:

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒՔԻՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ
(Մարկ. 6. 7-13: Ղուկ. 9. 1-6)

5 Յիսուս ղրկեց այս տասներկուքը եւ պատուիրեց անոնց. «Մի՛ երթաք հեթանոսներու
ճամբայէն, ու մի՛ մտնէք Սամարացիներու որեւէ քաղաք, 6 այլ մանաւանդ գացէ՛ք
Իսրայէլի տան կորսուած ոչխարներուն: 7 Երբ երթաք, քարոզեցէ՛ք եւ ըսէ՛ք. “Երկինքի
թագաւորութիւնը մօտեցած է∑: 8 Բուժեցէ՛ք հիւանդները, [ա]մաքրեցէ՛ք բորոտները”,
հանեցէ՛ք դեւերը. ձրի՛ ստացած էք, ձրի՛ տուէք: 9 Մի՛ [բ]ունենաք ո՛չ ոսկի, ո՛չ արծաթ ու ո՛չ
պղինձ՝ ձեր գօտիներուն մէջ. 10 ո՛չ ճամբորդութեան համար պարկ, ո՛չ կրկին բաճկոն, ո՛չ
կօշիկ, ո՛չ գաւազան. որովհետեւ գործաւորը արժանի է իր կերակուրին: 11 Երբ քաղաք մը
կամ գիւղ մը մտնէք, տեղեկացէ՛ք թէ ո՛վ է արժանաւորը անոր մէջ, եւ մնացէ՛ք անոր քով՝
մինչեւ որ մեկնիք անկէ: 12 Երբ տուն մտնէք, բարե՛ւ տուէք [գ]անոր: 13 Եթէ այդ տունը
արժանի է, ձեր բարեւը թող գայ անոր վրայ. իսկ եթէ արժանի չէ, ձեր բարեւը թող
վերադառնայ ձեզի: 14 Եթէ մէկը չընդունի ձեզ ու մտիկ չընէ ձեր խօսքերը, երբ մեկնիք
այդ տունէն կամ քաղաքէն, թօթուեցէ՛ք ձեր ոտքերուն փոշին: 15 Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. “Սոդոմացիներու եւ Գոմորացիներու երկրին աւելի՛ դիւրին պիտի
ըլլայ դատաստանին օրը, քան այդ քաղաքին∑»:

ՎԵՐԱՀԱՍ ՀԱԼԱԾԱՆՔՆԵՐԸ
(Մարկ. 13. 9-13: Ղուկ. 21. 12-17)

16 «Ահա՛ կը ղրկեմ ձեզ իբր ոչխարներ՝ գայլերու մէջ. ուրեմն խորագէ՛տ եղէք օձերու
պէս, եւ անմեղ՝ աղաւնիներու պէս: 17 Իսկ զգուշացէ՛ք մարդոցմէ. որովհետեւ
ատեաններու պիտի մատնեն ձեզ, ու պիտի խարազանեն ձեզ իրենց ժողովարաններուն
մէջ: 18 Կառավարիչներու եւ թագաւորներու առջեւ պիտի տարուիք՝ իմ պատճառովս, իբր
վկայութիւն անոնց ու [դ]հեթանոսներուն: 19 Բայց երբ մատնեն ձեզ, մի՛ մտահոգուիք թէ
ի՛նչպէս կամ ի՛նչ պիտի խօսիք, որովհետեւ ինչ որ պիտի խօսիք՝ պիտի տրուի ձեզի այդ
ժամուն: 20 Որովհետեւ ո՛չ թէ դուք էք որ պիտի խօսիք, հապա ձեր Հօր Հոգին՝ որ պիտի
խօսի ձեր մէջ: 21 Եղբայրը մահուան պիտի մատնէ իր եղբայրը, եւ հայրը՝ զաւակը. ու
զաւակներ պիտի ելլեն իրենց ծնողներուն դէմ եւ մեռցնեն զանոնք: 22 Բոլորին ատելի
պիտի ըլլաք իմ անունիս համար. բայց ո՛վ որ տոկայ մինչեւ վախճանը, անիկա՛ պիտի
փրկուի: 23 Երբ այս քաղաքին մէջ հալածեն ձեզ, փախէ՛ք ուրիշ քաղաք մը. որովհետեւ
ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Պիտի չաւարտէք Իսրայէլի քաղաքները, մինչեւ որ
մարդու Որդին գայ∑: 24 Աշակերտը գերիվեր չէ իր վարդապետէն, ո՛չ ալ [ե]ծառան՝ իր
տիրոջմէն: 25 Բաւական է աշակերտին՝ որ իր վարդապետին պէս ըլլայ, ու ծառային՝ իր

[ա] Ոմանք՝ մաքրեցէ՛ք բորոտները, յարուցանեցէ՛ք մեռելները

[բ] Յուն.՝ ստանաք

[գ] Ոմանք՝ անոր եւ ըսէք. “ Բարե՛ւ այս տան∑ :

[դ] Կամ՝ ազգերուն

[ե] Կամ՝ ստրուկը

տիրոջ պէս: Եթէ տանուտէրը կոչեցին Բէեղզեբուղ, ո՜րչափ աւելի՝ անոր տնեցիները»:

ՈՐՄԷ՞ ՎԱԽՆԱԼ
(Ղուկ. 12. 2-7)

26 « Ուրեմն մի՛ վախնաք անոնցմէ, որովհետեւ ոչինչ կայ ծածկուած՝ որ պիտի
չյայտնուի, ու գաղտնի՝ որ պիտի չգիտցուի: 27 Ինչ որ կ՚ըսեմ ձեզի խաւարի մէջ՝
խօսեցէ՛ք զայն լոյսի մէջ, եւ ինչ որ կը լսէք ականջի մէջ՝ քարոզեցէ՛ք տանիքներուն
վրայ: 28 Մի՛ վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն ու չեն կրնար անձը սպաննել.
այլ մանաւանդ վախցէ՛ք անկէ՝ որ կրնայ անձը եւ մարմինը կորսնցնել գեհենին մէջ: 29
Երկու ճնճղուկ չե՞ն ծախուիր մէկ դանգի. սակայն անոնցմէ ո՛չ մէկը գետին կ՚իյնայ
առանց ձեր Հօր կամքին: 30 Բայց ձեր գլուխին բոլոր մազերն ալ համրուած են: 31 Ուրեմն
մի՛ վախնաք, որովհետեւ դուք շատ ճնճղուկներէ աւելի կ՚արժէք»:

ՅԻՍՈՒՍԸ ԴԱՒԱՆԻԼ ԵՒ ՈՒՐԱՆԱԼ
(Ղուկ. 12. 8-9)

32 «Ուստի ո՛վ որ դաւանի զիս մարդոց առջեւ, ես ալ պիտի դաւանիմ զինք Հօրս
առջեւ՝ որ երկինքն է: 33 Իսկ ո՛վ որ ուրանայ զիս մարդոց առջեւ, ես ալ պիտի ուրանամ
զինք Հօրս առջեւ՝ որ երկինքն է»:

Ո՛Չ ԹԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ, ԱՅԼ՝ ՍՈՒՐ
(Ղուկ. 12. 51-53: 14. 26-27)

34 «Մի՛ կարծէք թէ ես եկայ խաղաղութիւն ձգելու երկրի վրայ: Ես եկայ ո՛չ թէ
խաղաղութիւն ձգելու, հապա՝ սուր: 35 Որովհետեւ եկայ զատելու մարդը իր հօրմէն, եւ
աղջիկը՝ իր մօրմէն, ու հարսը՝ իր կեսուրէն: 36 Մարդուն թշնամիները՝ իր տնեցինե՛րը
պիտի ըլլան: 37 Ա՛ն որ ինծմէ աւելի կը սիրէ իր հայրը կամ մայրը՝ ինծի արժանի չէ, եւ
ա՛ն որ ինծմէ աւելի կը սիրէ իր որդին կամ աղջիկը՝ ինծի արժանի չէ: 38 Ա՛ն որ իր խաչը
չ՚առներ ու իմ ետեւէս չի գար, ինծի արժանի չէ: 39 Ա՛ն որ կը գտնէ իր անձը՝ պիտի
կորսնցնէ զայն, եւ ա՛ն որ կը կորսնցնէ իր անձը ինծի համար՝ պիտի գտնէ զայն»:

ՎԱՐՁՔԸ
(Մարկ. 9. 40)

40 «Ա՛ն որ ձեզ կ՚ընդունի՝ զի՛ս կ՚ընդունի. եւ ա՛ն որ զիս կ՚ընդունի՝ զիս ղրկո՛ղը
կ՚ընդունի: 41 Ա՛ն որ մարգարէ մը կ՚ընդունի՝ մարգարէի անունով, մարգարէի
վարձատրութիւն պիտի ստանայ. ու ա՛ն որ արդար մը կ՚ընդունի՝ արդարի անունով,
արդարի վարձատրութիւն պիտի ստանայ: 42 Եւ ո՛վ որ այս պզտիկներէն մէկուն միայն
գաւաթ մը պաղ ջուր խմցնէ՝ աշակերտի անունով, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի,
բնա՛ւ իր վարձատրութիւնը պիտի չկորսնցնէ»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ
(Ղուկ. 7. 18-35)

11

Երբ Յիսուս աւարտեց պատուէր տալը իր տասներկու աշակերտներուն, մեկնեցաւ
անկէ՝ սորվեցնելու եւ քարոզելու անոնց քաղաքներուն մէջ:
2 Երբ Յովհաննէս բանտին մէջ լսեց Քրիստոսի գործերուն մասին, իր աշակերտներէն
երկուքը ղրկելով՝ ըսաւ անոր. 3 «Դո՞ւն ես ան՝ որ պիտի գար, թէ ուրիշի՛ մը սպասենք»: 4
Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Գացէ՛ք եւ պատմեցէ՛ք Յովհաննէսի՝ ինչ որ կը լսէք ու կը
տեսնէք. 5 կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խուլերը կը
լսեն, մեռելները յարութիւն կ՚առնեն, եւ աղքատներուն կ՚աւետարանուի: 6 Երանի՜ անոր՝
որ չի գայթակղիր իմ պատճառովս»:
7 Երբ անոնք մեկնեցան, Յիսուս սկսաւ բազմութիւններուն ըսել Յովհաննէսի մասին.
«Ի՞նչ տեսնելու գացիք անապատը. հովէն տատանող եղէ՞գ մը: 8 Հապա ի՞նչ տեսնելու
գացիք. փափուկ հանդերձներ հագած մա՞րդ մը. ահա՛ փափուկ հանդերձներ կրողները՝
թագաւորներուն տուներն են: 9 Հապա ի՞նչ տեսնելու գացիք. մարգարէ՞ մը: Այո՛, կը
յայտարարեմ ձեզի, մարգարէէ մըն ալ աւելի: 10 Որովհետեւ ասիկա՛ է ա՛ն՝ որուն մասին
գրուած է. “Ահա՛ ես կը ղրկեմ իմ պատգամաւորս քու [ա]առջեւէդ. ան պիտի պատրաստէ
ճամբադ՝ քու առջեւդ∑: 11 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Կիներէ ծնածներուն
մէջ՝ Յովհաննէս Մկրտիչէն աւելի մեծը ելած չէ∑. սակայն երկինքի թագաւորութեան մէջ՝
ամենէն պզտիկը անկէ աւելի մեծ է: 12 Ու Յովհաննէս Մկրտիչին օրերէն մինչեւ հիմա՝
երկինքի թագաւորութիւնը ոյժո՛վ կ՚առնուի, եւ ուժեղնե՛րը կը յափշտակեն զայն. 13
որովհետեւ բոլոր Մարգարէներն ու Օրէնքը մարգարէացան մինչեւ Յովհաննէս: 14 Եթէ
կ՚ուզէք ընդունիլ, անիկա՛ է Եղիան՝ որ պիտի գար: 15 Ա՛ն որ ականջ ունի լսելու՝ թող լսէ:
16 Բայց որո՞ւ նմանցնեմ այս սերունդը: Կը նմանի մանուկներու, որոնք հրապարակները
նստելով՝ կը գոչեն իրենց ընկերներուն 17 եւ կ՚ըսեն. “Սրինգ նուագեցինք ձեզի՝ ու
չպարեցիք, ողբացինք ձեզի՝ ու չհեծեծեցիք∑: 18 Որովհետեւ Յովհաննէս եկաւ, ո՛չ
կ՚ուտէր եւ ո՛չ կը խմէր, ու կ՚ըսէին. “Դեւ կայ անոր մէջ∑: 19 Մարդու Որդին եկաւ, կ՚ուտէ
եւ կը խմէ, ու կ՚ըսեն. “Ահա՛ շատակեր ու գինեսէր մարդ մը, մաքսաւորներու եւ
մեղաւորներու բարեկամ∑: Բայց իմաստութիւնը արդարացաւ իր [բ]զաւակներով»:

ԱՆՀԱՒԱՏ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ
(Ղուկ. 10. 13-15)

20 Այն ատեն սկսաւ կշտամբել այն քաղաքները՝ որոնց մէջ կատարուեր էին իր
հրաշքներէն շատերը, քանի որ չապաշխարեցին. 21 «Վա՜յ քեզի՝ Քորազին, վա՜յ քեզի՝
Բեթսայիդա, որովհետեւ եթէ Տիւրոսի եւ Սիդոնի մէջ կատարուած ըլլային այն
հրաշքները՝ որոնք ձեր մէջ կատարուեցան, շատո՛նց ապաշխարած պիտի ըլլային քուրձով

[ա] Յուն.՝ երեսիդ առջեւէն

[բ] Յուն. հնագոյն ձեռ. ունին՝ գործերով

*ու մոխիրով: 22 Բայց ձեզի կը յայտարարեմ, Տիւրոսի եւ Սիդոնի աւելի դիւրին պիտի ըլլայ
դատաստանին օրը՝ քան ձեզի: 23 Իսկ դո՛ւն, Կափառնայում, որ բարձրացած ես մինչեւ
երկինք, պիտի իջնես մինչեւ [գ]դժոխք, որովհետեւ եթէ Սոդոմի մէջ կատարուած ըլլային
այն հրաշքները՝ որոնք քու մէջդ կատարուեցան, տակաւին մնացած պիտի ըլլար մինչեւ
այսօր: 24 Բայց կը յայտարարեմ ձեզի թէ Սոդոմացիներու երկրին աւելի դիւրին պիտի
ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան քեզի»:*

ԵԿԷ՛Ք ԻՆԾԻ ԵՒ ՀԱՆԳՉԵՑԷ՛Ք
(Ղուկ. 10. 21-22)

*25 Այդ ատեն Յիսուս [դ]ըսաւ. «Կը գոհաբանեմ քեզ, ո՛վ Հայր, Տէր երկինքի ու երկրի, որ
այս բաները ծածկեցիր իմաստուններէն եւ խելացիներէն, ու յայտնեցիր երախաներո՛ւն: 26
Այո՛, Հա՛յր, որովհետեւ ա՛յսպէս հաճելի եղաւ քու առջեւդ: 27 Ամէն բան յանձնուեցաւ
ինծի իմ Հօրմէս, եւ ո՛չ մէկը կը ճանչնայ Որդին՝ բայց միայն Հայրը, ու ո՛չ մէկը կը
ճանչնայ Հայրը՝ բայց միայն Որդին, եւ ա՛ն՝ որուն Որդին փափաքի յայտնել: 28 Եկէ՛ք
ինծի, դուք բոլորդ որ կը յոգնիք ու բեռնաւորուած էք, եւ ես պիտի հանգստացնեմ ձեզ: 29
Առէ՛ք իմ լուծս ձեր վրայ ու սորվեցէ՛ք ինձմէ՝ որ հեզ եմ եւ սիրտով խոնարհ, ու
հանգստութիւն պիտի գտնէք ձեր անձերուն. 30 որովհետեւ իմ լուծս հեշտ է, եւ իմ բեռս՝
թեթեւ»:*

ՇԱԲԱԹԻՆ ՀԱՐՑԸ
(Մարկ. 2. 23-28: Ղուկ. 6. 1-5)

12

*Այդ ատեն Յիսուս՝ Շաբաթ օր մը՝ գնաց արտերու մէջէն. իր աշակերտները՝
անօթենալով՝ սկսան ցորենի հասկեր փրցնել եւ ուտել: 2 Երբ Փարիսեցիները տեսան՝ ըսին
անոր. «Ահա՛ քու աշակերտներդ կը գործեն, մինչդեռ արտօնուած չէ գործել Շաբաթ
օրը»: 3 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Չէ՞ք կարդացեր Դաւիթի ըրածը, երբ ինք եւ իրեն հետ
եղողները անօթեցան. 4 մտաւ Աստուծոյ տունը, ու կերաւ առաջադրութեան հացերը, որ
ո՛չ իրեն արտօնուած էր ուտել, ո՛չ ալ իրեն հետ եղողներուն, բայց միայն քահանաներուն:
5 Կամ թէ Օրէնքին մէջ չէ՞ք կարդացեր թէ քահանաները կը սրբապղծեն Շաբաթը
տաճարին մէջ՝ Շաբաթ օրերը, եւ անպարտ են: 6 Բայց կը յայտարարեմ ձեզի թէ այստեղ
տաճարէ՛ն աւելի մեծ մէկը կայ: 7 Եթէ գիտնայիք թէ ի՛նչ ըսել է. "Կարեկցութի՛ւն կ'ուզեմ,
ու ո՛չ թէ զոհ∑, այն ատեն չէիք դատապարտեր անպարտները. 8 որովհետեւ մարդու
Որդին տէրն է [ա]Շաբաթին»:*

[գ] *Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը*

[դ] *Յուն.՝ պատասխանելով ըսաւ*

[ա] *Ոմանք՝ նաեւ Շաբաթին*

ՉՈՐՑԱԾ ՁԵՌՔՈՎ ՄԱՐԴԸ
(Մարկ. 3. 1-6: Ղուկ. 6. 6-11)

9 Մեկնելով անկէ՝ եկաւ անոնց ժողովարանը: 10 Հոն մարդ մը կար, որուն ձեռքը
չորցած էր: Ամբաստանելու համար զինք՝ հարցուցին անոր. «Արտօնուա՞ծ է բուժել
Շաբաթ օրը»: 11 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Ձեզմէ ո՞վ է այն մարդը, որ եթէ ոչխար մը
ունենայ եւ ան փոսի մէջ իյնայ Շաբաթ օրը, չի բռներ ու վեր չի հաներ զայն: 12
Հետեւաբար մարդը ո՜րչափ աւելի կ՚արժէ ոչխարէն: Ուրեմն արտօնուած է բարիք գործել
Շաբաթ օրը»: 13 Այն ատեն ըսաւ այդ մարդուն. «Երկարէ՛ ձեռքդ»: Ան ալ երկարեց, եւ
առողջացաւ միւսին պէս: 14 Իսկ Փարիսեցիները դուրս ելլելով՝ խորհրդակցեցան անոր
դէմ թէ ի՜նչպէս կորսնցնեն զայն:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԸՆՏՐԵԱԼ ԾԱՌԱՆ

15 Երբ Յիսուս գիտցաւ՝ մեկնեցաւ անկէ: Մեծ բազմութիւններ հետեւեցան անոր, եւ
բուժեց բոլորը. 16 բայց սաստիկ հրահանգեց անոնց՝ որ ո՛չ մէկուն յայտնեն զինք, 17
որպէսզի իրագործուի Եսայի մարգարէին միջոցով ըսուած խօսքը. 18 «Ահա՛ իմ ծառաս՝
որ ընտրեցի, եւ իմ սիրելիս՝ որուն հաճեցաւ իմ անձս. իմ Հոգիս պիտի դնեմ անոր վրայ, ու
[բ]իրաւունքը պիտի հռչակէ հեթանոսներուն: 19 Ո՛չ պիտի հակառակի, ո՛չ պիտի պոռայ, եւ
ո՛չ մէկը պիտի լսէ անոր ձայնը հրապարակներուն մէջ: 20 Պիտի չփշրէ ջախջախուած
եղէգը ու պիտի չմարէ պլպլացող պատրոյգը, մինչեւ որ իրաւունքը հասցնէ յաղթութեան:
21 Եւ հեթանոսները պիտի յուսան անոր անունին»:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԲԷԵՂԶԵԲՈՒՂ
(Մարկ. 3. 20-30: Ղուկ. 11. 14-23)

22 Այն ատեն բերին իրեն կոյր ու համր դիւահար մը, եւ բուժեց զայն, այնպէս որ
համրն ու կոյրը խօսեցաւ եւ տեսաւ: 23 Ամբողջ բազմութիւնը զմայլեցաւ, ու կ՚ըսէր.
«Արդեօք ասիկա՞ է Դաւիթի որդին»: 24 Բայց երբ Փարիսեցիները լսեցին՝ ըսին. «Ասիկա
ուրիշ բանով դուրս չի հաներ դեւերը, բայց միայն դեւերուն Բէեղզեբուղ իշխանով»: 25
Յիսուս գիտնալով անոնց մտածումները՝ ըսաւ անոնց. «Ինքնիր դէմ բաժնուած որեւէ
թագաւորութիւն՝ կ՚աւերի, եւ ինքնիր դէմ բաժնուած որեւէ քաղաք կամ տուն՝ չի կրնար
կենալ: 26 Եթէ Սատանա՛ն դուրս հանէ Սատանան, բաժնուած է ինքնիր դէմ. ուրեմն անոր
թագաւորութիւնը ի՞նչպէս պիտի կենայ: 27 Ու եթէ ես Բէեղզեբուղո՛վ կը հանեմ դեւերը,
ձեր որդիները ինչո՞վ կը հանեն. ուստի անո՛նք պիտի ըլլան ձեր դատաւորները: 28 Բայց
եթէ ես Աստուծոյ Հոգիով կը հանեմ դեւերը, ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը հասած է
ձեր վրայ: 29 Կամ մէկը ի՞նչպէս կրնայ մտնել ուժեղ մարդու մը տունը եւ յափշտակել
անոր կարասիները, եթէ նախ չկապէ այդ ուժեղ մարդը, եւ ա՛յն ատեն կողոպտէ անոր
տունը: 30 Ա՛ն որ ինծի հետ չէ՝ ինծի հակառակ է, եւ ա՛ն որ ինծի հետ չի ժողվեր՝ կը

[բ] Յուն.՝ իրաւունք

ցրուէ: 31 Ուստի կը յայտարարեմ ձեզի. "Ամէն տեսակ մեղք ու հայհոյութիւն պիտի ներուի
մարդոց, բայց Սուրբ Հոգիին դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի չներուի մարդոց∑: 32 Ո՛վ որ
խօսք մը ըսէ մարդու Որդիին դէմ՝ պիտի ներուի անոր, բայց ո՛վ որ խօսի Սուրբ Հոգիին
դէմ՝ պիտի չներուի անոր, ո՛չ այս աշխարհին մէջ եւ ո՛չ գալիքին մէջ»:

ԾԱՌ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ՊՏՈՒՂԸ
(Ղուկ. 6. 43-45)

33 «Կա՛մ լա՛ւ [գ]սեպեցէք ծառը, ու անոր պտուղը լաւ կ'ըլլայ, կա՛մ վա՛տ սեպեցէք ծառը,
եւ անոր պտուղը վատ կ'ըլլայ. որովհետեւ ծառը կը ճանչցուի իր պտուղէն: 34 Իժերո՛ւ
ծնունդներ, ի՞նչպէս կրնաք՝ չար ըլլալով՝ բարի բաներ խօսիլ. որովհետեւ բերանը կը
խօսի սիրտին լիութենէն: 35 Բարի մարդը իր սիրտին բարի գանձէն կը հանէ բարի բաներ,
իսկ չար մարդը իր սիրտին չար գանձէն կը հանէ չար բաներ: 36 Բայց կը յայտարարեմ
ձեզի. "Ամէն դատարկ խօսքի համար՝ որ մարդիկ կը խօսին, հաշիւ պիտի տան
դատաստանին օրը∑: 37 Որովհետեւ քու խօսքերէ՛դ պիտի արդարանաս, եւ քու խօսքերէ՛դ
պիտի դատապարտուիս»:

ՀՐԱՇՔԻ ՄԸ ԽՆԴՐԱՆՔԸ
(Մարկ. 8. 11-12: Ղուկ. 11. 29-32)

38 Այն ատեն դպիրներէն ու Փարիսեցիներէն ոմանք ըսին իրեն. «Վարդապե՛տ, նշա՛ն
մը կ'ուզենք տեսնել քեզմէ»: 39 Իսկ ինք պատասխանեց անոնց. «Չար եւ շնացող
սերունդը նշան կը խնդրէ: Ուրիշ նշան պիտի չտրուի անոր, բայց միայն Յովնան
մարգարէին նշանը: 40 Որովհետեւ ինչպէս Յովնան մնաց կէտ ձուկին փորին մէջ՝ երեք
օր ու երեք գիշեր, այնպէս մարդու Որդին պիտի մնայ երկրի սիրտին մէջ՝ երեք օր եւ երեք
գիշեր: 41 Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը պիտի կանգնին այս սերունդին դէմ ու
պիտի դատապարտեն զայն, որովհետեւ զղջացին Յովնանի քարոզութեամբ. եւ ահա՛
Յովնանէ մեծ մէկը կայ հոս: 42 Հարաւի թագուհին դատաստանին օրը ոտքի պիտի ելլէ
այս սերունդին դէմ ու զայն պիտի դատապարտէ, որովհետեւ ինք եկաւ երկրի ծայրերէն՝
Սողոմոնի իմաստութիւնը լսելու. եւ ահա՛ Սողոմոնէ մեծ մէկը կայ հոս»:

ՉԱՐ ՈԳԻԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ
(Ղուկ. 11. 24-26)

43 «Երբ անմաքուր ոգին դուրս կ'ելլէ մարդէ մը՝ կը շրջի անջուր տեղեր,
հանգստութիւն կը փնտռէ, ու չի գտներ: 44 Այն ատեն կ'ըսէ. "Վերադառնամ իմ տունս՝
ուրկէ ելայ∑: Կու գայ եւ կը գտնէ զայն՝ պարապ, աւլուած ու զարդարուած: 45 Այն ատեն
կ'երթայ, եւ կ'առնէ իրեն հետ եօթը ուրիշ ոգիներ՝ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով հոն կը
բնակին. եւ այդ մարդուն վերջին վիճակը կ'ըլլայ առաջինէն աւելի գէշ: Ա՛յսպէս պիտի

[գ] Յուն.՝ ըրէք

ըլլայ այս չար սերունդին ալ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՅՐՆ ՈՒ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ
(Մարկ. 3. 31-35: Ղուկ. 8. 19-21)

46 Մինչ ինք կը խօսէր բազմութեան, իր մայրն ու եղբայրները կայնած էին դուրսը, եւ
կը ջանային խօսիլ իրեն հետ: 47 Մէկը ըսաւ իրեն. «Ահա՛ քու մայրդ ու եղբայրներդ
կայնած են դուրսը, եւ կը ջանան խօսիլ քեզի հետ»: 48 Ինք ալ պատասխանեց իրեն
ըսողին. «Ո՞վ է իմ մայրս, ու որո՞նք են իմ եղբայրներս»: 49 Եւ երկարելով իր ձեռքը
դէպի իր աշակերտները՝ ըսաւ. «Ահա՛ մայրս ու եղբայրներս. 50 որովհետեւ ո՛վ որ կը
գործադրէ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը, անիկա՛ է իմ եղբայրս, քոյրս եւ մայրս»:

ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մարկ. 4. 1-9: Ղուկ. 8. 4-8)

13

Նոյն օրը Յիսուս՝ տունէն ելլելով՝ նստաւ ծովուն եզերքը: 2 Մեծ բազմութիւններ քովը
հաւաքուեցան. ուստի ինք նաւ մտաւ ու նստաւ, իսկ ամբողջ բազմութիւնը կայնած էր
ծովեզերքը: 3 Շատ բաներ խօսեցաւ անոնց՝ առակներով, եւ ըսաւ.
4 «Ահա՛ սերմնացան մը գնաց՝ որ սերմ ցանէ: Երբ կը ցանէր, քանի մը սերմեր ինկան
ճամբային եզերքը, եւ թռչունները եկան ու լափեցին զանոնք: 5 Ուրիշներ ինկան ժայռոտ
տեղերու վրայ, ուր շատ հող չկար, եւ իսկոյն բուսան՝ հողին խորունկութիւն չունենալուն
համար. 6 սակայն տօթակէզ եղան երբ արեւը ելաւ, ու չորցան՝ քանի որ արմատ չունէին:
7 Ուրիշներ ալ ինկան փուշերու մէջ. եւ փուշերը բարձրացան ու խեղդեցին զանոնք: 8 Իսկ
ուրիշներ ինկան լաւ հողի մէջ, եւ պտուղ տուին՝ մէկը հարիւր, միւսը՝ վաթսուն, միւսը՝
երեսուն: 9 Ա՛ն որ ականջ ունի լսելու՝ թող լսէ»:

ԱՌԱԿՆԵՐՈՒՆ ՆՊԱՏԱԿԸ
(Մարկ. 4. 10-12: Ղուկ. 8. 9-10)

10 Աշակերտները մօտենալով՝ ըսին իրեն. «Ինչո՞ւ առակներով կը խօսիս անոնց»: 11
Ինք ալ պատասխանեց անոնց. «Քանի որ ձեզի՛ տրուած է գիտնալ երկինքի
թագաւորութեան խորհուրդները, բայց անոնց տրուած չէ: 12 Որովհետեւ ո՛վ որ ունի, անոր
պիտի տրուի ու առատութեան մէջ պիտի ըլլայ. իսկ ո՛վ որ չունի, ունեցածն ալ անկէ
պիտի առնուի: 13 Ուստի առակներով կը խօսիմ անոնց, քանի որ տեսնելով՝ չեն տեսներ,
ու լսելով՝ չեն լսեր, ո՛չ ալ կը հասկնան: 14 Անոնց վրայ պիտի իրագործուի Եսայիի
մարգարէութիւնը՝ որ կ՚ըսէ. “[ա]Շատ պիտի լսէք՝ բայց պիտի չհասկնաք. [բ]շատ պիտի
տեսնէք՝ բայց պիտի չըմբռնէք: 15 Որովհետեւ այս ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ, եւ

[ա] *Յուն.՝ Լսելով*

[բ] *Յուն.՝ տեսնելով*

իրենց ականջներով ծանր լսեցին ու գոցեցին իրենց աչքերը, որպէսզի աչքերով չտեսնեն,
ականջներով չլսեն, սիրտով չհասկնան, եւ դարձի չգան, ու ես չբժշկեմ զանոնք∑: 16
Բայց երանի՜ ձեր աչքերուն՝ որ կը տեսնեն, եւ ձեր ականջներուն՝ որ կը լսեն: 17
Որովհետեւ ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ շատ մարգարէներ եւ արդարներ
ցանկացին տեսնել ձեր տեսածները՝ ու չտեսան, եւ լսել ձեր լսածները՝ ու չլսեցին»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մարկ. 4. 13-20: Ղուկ. 8. 11-15)

18 «Լսեցէ՛ք ուրեմն սերմնացանին առակը: 19 Ո՛վ որ կը լսէ թագաւորութեան խօսքը եւ
չի հասկնար, չարը կու գայ ու կը յափշտակէ անոր սիրտին մէջ ցանուածը: Ասիկա ա՛ն է՝
որ սերմ ստացաւ ճամբային եզերքը: 20 Ժայռոտ տեղերու վրայ սերմ ստացողը ա՛ն է, որ
կը լսէ խօսքը եւ իսկոյն կ'ընդունի զայն ուրախութեամբ: 21 Բայց իր մէջ արմատ
չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը տեւէ, ու երբ տառապանք կամ հալածանք ըլլայ խօսքին
պատճառով՝ իսկոյն կը գայթակղի: 22 Փուշերու մէջ սերմ ստացողը ա՛ն է, որ կը լսէ
խօսքը, սակայն այս աշխարհի հոգերն ու հարստութեան խաբէութիւնը կը խեղդեն խօսքը,
եւ անպտուղ կ'ըլլայ: 23 Իսկ լաւ հողի մէջ սերմ ստացողը ա՛ն է, որ խօսքը կը լսէ ու կը
հասկնայ. նաեւ պտուղ կու տայ, եւ կը բերէ՝ մէկը հարիւր, միւսը՝ վաթսուն, միւսը՝
երեսուն»:

ՈՐՈՄԻՆ ԱՌԱԿԸ

24 Ուրիշ առակ մըն ալ առաջարկեց անոնց ու ըսաւ. «Երկինքի թագաւորութիւնը
նմանեցաւ մարդու մը, որ իր արտին մէջ լաւ սերմ ցանեց: 25 Մինչ մարդիկ կը քնանային՝
իր թշնամին եկաւ, որոմ ցանեց ցորենին մէջ եւ գնաց: 26 Երբ խոտը ծաղկեցաւ ու պտուղ
բերաւ, այն ատեն որոմն ալ երեւցաւ: 27 Ուստի հողատիրոջ ծառաները մօտեցան եւ ըսին
անոր. "Տէ՛ր, դուն լաւ սերմ չցանեցի՞ր արտիդ մէջ. ուրեմն որոմը ուրկէ՞ է∑: 28 Ան ալ
ըսաւ անոնց. "Թշնամի մը ըրած է ասիկա∑: Ծառաները ըսին իրեն. "Ուստի կ'ուզե՞ս որ
երթանք ու քաղենք զանոնք∑: 29 Իսկ ան ըսաւ. "Ո՛չ, որպէսզի երբ որոմը քաղէք՝ ցորենն
ալ չփրցնէք անոր հետ: 30 Թո՛յլ տուէք որ երկուքն ալ միասին աճին՝ մինչեւ հունձքի
ատենը∑: Եւ հունձքի ատենը պիտի ըսեմ հնձողներուն. "Նախ որո՛մը քաղեցէք ու խուրձ-
խուրձ կապեցէ՛ք՝ այրելու համար, իսկ ցորենը ժողվեցէ՛ք իմ ամբարս∑»:

ՄԱՆԱՆԵԽԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մարկ. 4. 30-32: Ղուկ. 13. 18-19)

31 Ուրիշ առակ մըն ալ առաջարկեց անոնց եւ ըսաւ. «Երկինքի թագաւորութիւնը նման
է մանանեխի հատիկի մը, որ մարդ մը առաւ ու ցանեց իր արտին մէջ: 32 Արդարեւ ան
բոլոր սերմերուն ամենէն պզտիկն է, բայց երբ աճի՝ տունկերուն մեծագոյնը կ'ըլլայ ու
ծառ կը դառնայ, այնպէս որ երկինքի թռչունները կու գան եւ կը բնակին անոր ճիւղերուն
վրայ»:

ԽՄՈՐԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Ղուկ. 13. 20-21)

*33 Ուրիշ առակ մըն ալ ըսաւ անոնց. «Երկինքի թագաւորութիւնը նման է խմորին, որ
կին մը առաւ ու պահեց երեք գրիւ ալիւրի մէջ՝ մինչեւ որ ամբողջը խմորուեցաւ»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԱՌԱԿՆԵՐ ԿԸ ԳՈՐԾԱԾԷ
(Մարկ. 4. 33-34)

*34 Յիսուս առակներո՛վ խօսեցաւ բազմութեան այս բոլոր բաները: Առանց առակի չէր
խօսեր անոնց, 35 որպէսզի իրագործուի մարգարէին միջոցով ըսուած խօսքը.
«Առակներով պիտի բանամ բերանս, եւ պիտի արտայայտեմ աշխարհի հիմնադրութենէն
ի վեր ծածկուած բաները»:*

ՈՐՈՄԻ ԱՌԱԿԻՆ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆԸ

*36 Այն ատեն Յիսուս արձակեց բազմութիւնը, ու տուն գնաց: Իր աշակերտները
մօտեցան իրեն եւ ըսին. «Բացատրէ՛ մեզի արտին որոմներուն առակը»: 37 Ինք ալ
պատասխանեց անոնց. «Լաւ սերմը ցանողը՝ մարդու Որդին է, 38 արտը՝ աշխարհն է: Լաւ
սերմը թագաւորութեան որդիներն են, բայց որոմը չարին որդիներն են: 39 Թշնամին որ
ցանեց զայն՝ Չարախօսն է, հունձքը՝ աշխարհի վախճանն է, եւ հնձողները՝ հրեշտակներն
են: 40 Ուրեմն ի՛նչպէս որ որոմը կը քաղուի ու կ՚այրուի կրակի մէջ, ա՛յնպէս պիտի ըլլայ
այս աշխարհի վախճանին: 41 Մարդու Որդին պիտի ղրկէ իր հրեշտակները, եւ պիտի
հաւաքեն իր թագաւորութենէն բոլոր գայթակղութիւններն ու անօրէնութիւն գործողները,
42 եւ պիտի նետեն զանոնք կրակի հնոցին մէջ. հոն պիտի ըլլայ լաց ու ակռաներու
կրճտում: 43 Այն ատեն արդարները պիտի փայլին արեւի պէս՝ իրենց Հօր
թագաւորութեան մէջ: Ա՛ն որ ականջ ունի լսելու՝ թող լսէ»:*

ՊԱՀՈՒԱԾ ԳԱՆՁԻՆ ԱՌԱԿԸ

*44 «Դարձեալ՝ երկինքի թագաւորութիւնը նման է արտի մէջ պահուած գանձին, որ
մարդ մը՝ գտնելէ ետք՝ կը ծածկէ, եւ ուրախութենէն կ՚երթայ, կը ծախէ իր ամբողջ
ունեցածը, ու կը գնէ այդ արտը»:*

ՄԱՐԳԱՐԻՏԻՆ ԱՌԱԿԸ

*45 «Դարձեալ՝ երկինքի թագաւորութիւնը նման է առեւտրականի մը, որ գեղեցիկ
մարգարիտներ կը փնտռէ, 46 եւ շատ պատուական մարգարիտ մը գտնելէ ետք՝ գնաց,
ծախեց իր ամբողջ ունեցածը, ու գնեց զայն»:*

ՈՒՌԿԱՆԻՆ ԱՌԱԿԸ

*47 «Դարձեալ՝ երկինքի թագաւորութիւնը նման է ծովը նետուած ուռկանի մը, որ ամէն
տեսակ ձուկ կը ժողվէ: 48 Երբ ուռկանը լեցուեցաւ, հանեցին ծովեզերքը եւ նստան,
հաւաքեցին լաւերը ամաններու մէջ, իսկ դուրս նետեցին վատերը: 49 Ա՛յսպէս պիտի ըլլայ
աշխարհի վախճանին: Հրեշտակները պիտի ելլեն, արդարներուն մէջէն պիտի զատեն
չարերը, 50 ու պիտի նետեն զանոնք կրակի հնոցին մէջ. հոն պիտի ըլլայ լաց եւ
ակռաներու կրճտում»:*

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

*51 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Հասկցա՞ք այս ամէնը»: Ըսին անոր. «Այո՛, Տէ՛ր»: 52 Ան ալ
ըսաւ անոնց. «Ասոր համար ամէն դպիր՝ որ աշակերտ եղած է երկինքի թագաւորութեան,
նման է տանտիրոջ մը՝ որ իր գանձէն կը հանէ նորն ու հինը»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԵՐԺՈՒԻ ՆԱԶԱՐԷԹԻ ՄԷՋ
(Մարկ. 6. 1-6: Ղուկ. 4. 16-30)

*53 Երբ Յիսուս աւարտեց այս առակները՝ մեկնեցաւ անկէ: 54 Գնաց իր բնագաւառը եւ
կը սորվեցնէր անոնց՝ իրենց ժողովարանին մէջ, այնպէս որ անոնք կ՚ապշէին ու կ՚ըսէին.
«Ասիկա ուրկէ՞ ունի այս իմաստութիւնը եւ հրաշքները: 55 Ասիկա հիւսնին որդին չէ՞.
ասոր մայրը Մարիամ չի՞ կոչուիր: Ասոր եղբայրները՝ Յակոբոս, Յովսէս, Սիմոն ու
Յուդա, 56 եւ ասոր քոյրերը՝ բոլորն ալ մեր քով չե՞ն: Ուրեմն ասիկա ուրկէ՞ ունի այս
բոլոր բաները»: 57 Ու կը գայթակղէին անոր պատճառով: Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց.
«Մարգարէ մը առանց պատիւի չէ, բացի իր բնագաւառին եւ իր տան մէջ»: 58 Ու շատ
հրաշքներ չգործեց հոն՝ անոնց անհաւատութեան պատճառով:*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՄԱՀԸ
(Մարկ. 6. 14-29: Ղուկ. 9. 7-9)

14

*Այդ ատեն Հերովդէս չորրորդապետը լսեց Յիսուսի համբաւը, եւ ըսաւ իր ծառաներուն.
2 «Ան Յովհաննէս Մկրտի՛չն է՝ մեռելներէն յարութիւն առած. ուստի հրաշքներ կը
գործուին անով»:*

*3 Արդարեւ Հերովդէս բռներ էր Յովհաննէսը, ու զայն կապելով բանտը դրեր էր, իր
եղբօր՝ Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերովդիայի պատճառով. 4 որովհետեւ Յովհաննէս կ՚ըսէր
անոր. «Քեզի արտօնուած չէ կին առնել զինք»: 5 Ուստի կ՚ուզէր սպաննել զայն, բայց կը
վախնար բազմութենէն, որովհետեւ մարգարէ [ա]կը նկատէին" զայն: 6 Երբ Հերովդէսի
ծնունդին տարեդարձը կը տօնուէր, Հերովդիայի աղջիկը պարեց հանդիսականներուն
առջեւ, ու հաճեցուց Հերովդէսը: 7 Ուստի երդումով խոստացաւ որ տար անոր ի՛նչ որ
ուզէր: 8 Ան ալ՝ նախապէս խրատուած ըլլալով իր մօրմէն՝ ըսաւ. «Տո՛ւր ինծի Յովհաննէս
Մկրտիչին գլուխը՝ ափսէի մը վրայ»: 9 Թագաւորը տրտմեցաւ. բայց երդումներուն եւ իրեն*

[ա] *Յուն.՝ ունէին*

հետ նստողներուն պատճառով՝ հրամայեց որ տրուի: 10 Ու մարդ ղրկելով՝ գլխատեց
Յովհաննէսը բանտին մէջ: 11 Եւ անոր գլուխը բերուեցաւ ափսէի մը վրայ ու տրուեցաւ
աղջիկին. ան ալ տուաւ իր մօր: 12 Եւ անոր աշակերտները եկան, վերցուցին մարմինը,
թաղեցին զայն, ու գացին պատմեցին Յիսուսի:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԵՐԱԿՐԷ ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐԸ
(Մարկ. 6. 30-44: Ղուկ. 9. 10-17: Յովհ. 6. 1-14)

13 Երբ Յիսուս լսեց, անկէ նաւով մեկնեցաւ ամայի տեղ մը՝ առանձին: Երբ
բազմութիւնները լսեցին, ոտքով հետեւեցան անոր՝ իրենց քաղաքներէն:
14 [բ]Երբ դուրս ելաւ, տեսնելով մեծ բազմութիւն մը՝ գթաց անոնց վրայ ու բուժեց անոնց
հիւանդները:
15 Իրիկունը՝ իր աշակերտները եկան եւ ըսին. «Հոս ամայի տեղ մըն է, ու ժամանակը
արդէն անցած է. արձակէ՛ բազմութիւնը, որպէսզի երթան գիւղերը եւ կերակուր գնեն
իրենց»: 16 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Պէտք չկայ որ անոնք երթան, դո՛ւք տուէք անոնց՝ որ
ուտեն»: 17 Անոնք ալ ըսին. «Հոս ուրիշ բան չունինք, բայց միայն հինգ նկանակ ու երկու
ձուկ»: 18 Ըսաւ անոնց. «Հո՛ս՝ ինծի՛ բերէք զանոնք»: 19 Եւ հրամայեց որ բազմութիւնը
նստեցնեն խոտին վրայ: Հինգ նկանակներն ու երկու ձուկերը առաւ, դէպի երկինք
նայելով՝ օրհնեց, եւ կտրելով նկանակները՝ տուաւ աշակերտներուն, աշակերտներն ալ՝
բազմութեան: 20 Բոլորը կերան ու կշտացան, եւ վերցնելով աւելցած բեկորները՝
տասներկու կողով լեցուցին: 21 Անոնք որ կերան՝ հինգ հազարի չափ այր մարդիկ էին,
կիներէն ու մանուկներէն զատ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՔԱԼԷ ՋՈՒՐԻՆ ՎՐԱՅ
(Մարկ. 6. 45-52: Յովհ. 6. 15-21)

22 [գ]Իսկոյն հարկադրեց աշակերտները՝ որ նաւ մտնեն եւ իրմէ առաջ անցնին միւս
եզերքը, մինչ ինք բազմութիւնները կ'արձակէր: 23 Բազմութիւնները արձակելէ ետք, լեռը
ելաւ առանձին՝ աղօթելու: Երբ իրիկուն եղաւ, հոն էր՝ մինակը. 24 իսկ նաւը արդէն ծովուն
մէջտեղն էր՝ ալեկոծութեան մէջ, որովհետեւ հովը հակառակ ուղղութեամբ էր: 25
Գիշերուան չորրորդ պահուն՝ Յիսուս գնաց դէպի նաւը, քալելով ծովուն վրայ: 26 Երբ
աշակերտները տեսան զայն՝ որ կը քալէր ծովուն վրայ, վրդովեցան եւ ըսին թէ աչքի
երեւոյթ մըն է, ու վախնալով աղաղակեցին: 27 Իսկոյն Յիսուս խօսեցաւ անոնց եւ ըսաւ.
«Քաջալերուեցէ՛ք, ե՛ս եմ, մի՛ վախնաք»: 28 Պետրոս պատասխանեց անոր. «Տէ՛ր, եթէ
դո՛ւն ես, հրամայէ՛ ինծի՝ որ գամ քեզի ջուրերուն վրայէն»: 29 Ան ալ ըսաւ. «Եկո՛ւր»: Երբ
Պետրոս նաւէն իջաւ, քալեց ջուրերուն վրայէն՝ Յիսուսի քով երթալու համար: 30 Բայց
տեսնելով հովին սաստիկ ըլլալը՝ վախցաւ: Երբ սկսաւ ընկղմիլ, աղաղակեց. «Տէ՛ր, փրկէ՛

[բ] Ոմանք՝ Երբ Յիսուս

[գ] Ոմանք՝ Յիսուս իսկոյն

զիս»: 31 Յիսուս իսկոյն երկարեց իր ձեռքը, բռնեց զինք ու ըսաւ. «Թերահաւա՛տ, ինչո՞ւ
կասկածեցար»: 32 Երբ նաւ ելան՝ հովը դադրեցաւ: 33 Անոնք որ նաւուն մէջ էին՝ եկան,
երկրպագեցին անոր եւ ըսին. «Ճշմա՛րտապէս դուն Աստուծոյ Որդին ես»:

34 Անցնելով միւս կողմը՝ հասան Գենեսարէթ: 35 Երբ այդ տեղի մարդիկը ճանչցան
զինք, մարդ ղրկեցին ամբողջ շրջակայքը, բերին անոր բոլոր ախտաւորները, 36 ու
կ՚աղաչէին անոր որ միա՛յն դպչէին իր հանդերձին քղանցքին. եւ անոնք որ դպան՝
բժշկուեցան:

ՆԱԽՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ
(Մարկ. 7. 1-13)

15

Այն ատեն Յիսուսի եկան դպիրներ ու Փարիսեցիներ, որոնք Երուսաղէմէն էին, եւ ըսին.
2 «Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ զանց կ՚ընեն նախնիքներուն աւանդութիւնը, քանի որ չեն
լուար իրենց ձեռքերը՝ երբ հաց կ՚ուտեն»: 3 Ինք ալ պատասխանեց անոնց. «Հապա դո՛ւք
ինչո՞ւ զանց կ՚ընէք Աստուծոյ պատուիրանը՝ ձեր աւանդութեան պատճառով: 4 Արդարեւ
Աստուած պատուիրեց. “Պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ. 5 եւ ո՛վ որ անիծէ իր հայրը կամ մայրը,
մահո՛վ թող վախճանի∑: 6 Բայց դուք կ՚ըսէք. “Ո՛վ որ իր հօր կամ մօր ըսէ թէ "ի՛նչ օգուտ
որ պիտի ստանաս ինձմէ՝ Աստուծոյ տալիք ընծայ է", եւ իր հայրը կամ մայրը չպատուէ՝
ազատ է∑: Ա՛յսպէս՝ անվաւեր դարձուցած էք Աստուծոյ պատուիրանը՝ ձեր աւանդութեան
պատճառով: 7 Կեղծաւորնե՛ր, Եսայի ճի՛շդ մարգարէացաւ ձեր մասին՝ ըսելով. 8 “Այս
ժողովուրդը միայն [ա]շրթունքո՛վ կը պատուէ զիս, բայց իրենց սիրտը հեռու է ինձմէ. 9 եւ
պարապ տեղը կը պաշտեն զիս՝ մարդոց պատուէրները սորվեցնելով իբր
վարդապետութիւն∑»:

ՄԱՐԴԸ ԱՆՄԱՔՈՒՐ ԸՆՈՂ ԲԱՆԵՐ
(Մարկ. 7. 14-23)

10 Եւ բազմութիւնը կանչելով իրեն՝ ըսաւ անոնց. «Լսեցէ՛ք ու հասկցէ՛ք. 11 ո՛չ թէ ինչ
որ կը մտնէ բերանը՝ կը պղծէ մարդը, հապա ինչ որ կ՚ելլէ բերանէն՝ անի՛կա կը պղծէ
մարդը»:

12 Այն ատեն իր աշակերտները մօտեցան եւ ըսին իրեն. «Գիտե՞ս թէ Փարիսեցիները
գայթակղեցան, երբ լսեցին այդ խօսքը»: 13 Ան ալ պատասխանեց. «Ամէն տունկ՝ որ իմ
երկնաւոր Հայրս չէ տնկած, պիտի խլուի: 14 Թողուցէ՛ք զանոնք. իրենք կոյր են, ու
կոյրերու առաջնորդ: Եթէ կոյրը առաջնորդէ կոյրը, երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան»: 15
Պետրոս ըսաւ անոր. «Բացատրէ՛ մեզի այս առակը»: 16 Յիսուս ըսաւ. «Դո՞ւք ալ
տակաւին անխելք էք. 17 չէ՞ք հասկնար թէ ամէն ինչ որ կը մտնէ բերանը, կը
պարունակուի փորին մէջ, ու կը ձգուի արտաքնոցը: 18 Իսկ ինչ որ բերանէն դուրս կ՚ելլէ՝
սիրտէ՛ն յառաջ կու գայ, եւ անի՛կա կը պղծէ մարդը: 19 Որովհետեւ սիրտէ՛ն կ՚ելլեն չար
մտածումներ, սպանութիւններ, շնութիւններ, պոռնկութիւններ, գողութիւններ, սուտ

[ա] Ոմանք՝ բերանով ինծի կը մօտենայ, եւ շրթունքով

*վկայութիւններ ու հայհոյութիւններ: 20 Ասո՛նք են որ կը պղծեն մարդը, բայց անլուայ
ձեռքով հաց ուտելը՝ չի պղծեր մարդը»:*

ԿՆՈՋ ՄԸ ՀԱՒԱՏՔԸ
(Մարկ. 7. 24-30)

*21 Յիսուս անկէ մեկնելով՝ գնաց Տիւրոսի ու Սիդոնի երկրամասերը: 22 Եւ ահա՛
քանանացի կին մը, այդ հողամասերէն ելած, կը պոռար անոր. «Ողորմէ՛ ինծի, Տէ՛ր,
Դաւիթի՛ որդի, աղջիկս սաստիկ կը չարչարուի դեւէն»: 23 Ինք ո՛չ մէկ խօսքով
պատասխանեց անոր. իսկ իր աշակերտները մօտենալով՝ կը թախանձէին իրեն ու կ'ըսէին.
«Արձակէ՛ զայն, որովհետեւ կ'աղաղակէ մեր ետեւէն»: 24 Ինք ալ պատասխանեց. «Ես
ղրկուեցայ միայն Իսրայէլի տան կորսուած ոչխարներուն»: 25 Բայց անիկա եկաւ,
երկրպագեց անոր եւ ըսաւ. «Տէ՛ր, օգնէ՛ ինծի»: 26 Ան ալ պատասխանեց. «Լաւ չէ առնել
զաւակներուն հացը ու նետել շուներուն»: 27 Անիկա ալ ըսաւ. «Այո՛, Տէ՛ր. սակայն
շուները կը կերակրուին իրենց տիրոջ սեղանէն ինկած փշրանքներով»: 28 Այն ատեն
Յիսուս պատասխանեց անոր. «Ո՛վ կին, մեծ է հաւատքդ. թող ըլլայ քեզի՝ ի՛նչ որ
կ'ուզես»: Եւ նոյն ժամուն անոր աղջիկը բժշկուեցաւ:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՇԱՏԵՐ

*29 Յիսուս անկէ մեկնեցաւ. երբ Գալիլեայի ծովեզերքը հասաւ՝ լեռը ելլելով նստաւ: 30
Ու մեծ բազմութիւններ եկան իրեն, որոնք ունէին իրենց հետ կաղեր, կոյրեր, համրեր,
հաշմանդամներ եւ շատ ուրիշներ, ու ձգեցին զանոնք Յիսուսի ոտքը: Ան ալ բուժեց
զանոնք. 31 այնպէս որ բազմութիւնը զմայլեցաւ՝ տեսնելով որ համրերը կը խօսէին,
հաշմանդամները կը բժշկուէին, կաղերը կը քալէին եւ կոյրերը կը տեսնէին. ու կը
փառաբանէին Իսրայէլի Աստուածը:*

ՉՈՐՍ ՀԱԶԱՐԻՆ ԿԵՐԱԿՐՈՒԻԼԸ
(Մարկ. 8. 1-10)

*32 Յիսուս՝ քովը կանչելով իր աշակերտները՝ ըսաւ. «Կը գթամ այդ բազմութեան վրայ,
որովհետեւ արդէն երեք օրէ ի վեր քովս են, եւ ուտելիք ոչի՛նչ ունին: Չեմ ուզեր անօթի
արձակել զանոնք, որպէսզի ճամբան չպարտասին»: 33 Աշակերտները ըսին անոր. «Մենք
անապատին մէջ ուրկէ՞ պիտի ունենանք այնչափ հաց, որ կշտացնենք ա՛յսչափ մեծ
բազմութիւն մը»: 34 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Քանի՞ նկանակ ունիք»: Անոնք ալ ըսին.
«Եօթը, ու քանի մը մանր ձուկ»: 35 Հրամայեց բազմութեան՝ որ նստին գետինին վրայ: 36
Առաւ եօթը նկանակները ու ձուկերը, շնորհակալ եղաւ, կտրեց եւ տուաւ աշակերտներուն,
աշակերտներն ալ՝ բազմութեան: 37 Բոլորը կերան ու կշտացան, եւ վերցնելով աւելցած
բեկորները՝ եօթը զամբիւղ լեցուցին: 38 Անոնք որ կերան՝ չորս հազար այր մարդիկ էին,
կիներէն ու մանուկներէն զատ:
39 Երբ արձակեց բազմութիւնը, նաւ մտաւ եւ գնաց Մագդաղայի հողամասը:*

ՀՐԱՇՔԻ ՄԸ ԽՆԴՐԱՆՔԸ
(Մարկ. 8. 11-3: Ղուկ. 12. 54-56)

16

Փարիսեցիներն ու Սադուկեցիները քովը եկան՝ փորձելու համար զինք, եւ կը խնդրէին
իրմէ որ երկինքէն նշան մը ցոյց տայ իրենց: 2 Ան ալ պատասխանեց անոնց. «Երբ
իրիկուն ըլլայ՝ կ'ըսէք. "Վաղը լաւ օդ պիտի ըլլայ, որովհետեւ երկինքը շառագունած է∑, 3
իսկ առտուն. "Այսօր մրրիկ պիտի ըլլայ, որովհետեւ երկինքը շառագունած ու մթագնած
է∑: Կեղծաւորնե՛ր, գիտէ՛ք զննել երկինքի երեսը, բայց չէ՞ք կրնար գիտնալ
ժամանակներուն նշանները: 4 Չար ու շնացող սերունդը նշան կը խնդրէ: Սակայն ուրիշ
նշան պիտի չտրուի անոր, բայց միայն Յովնան մարգարէին նշանը»: Եւ ձգեց զանոնք ու
գնաց:

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՍԱԴՈՒԿԵՑԻՆԵՐՈՒ ԽՄՈՐԸ
(Մարկ. 8. 14-21)

5 Երբ իր աշակերտները անցան միւս եզերքը, մոռցած էին հաց առնել: 6 Յիսուս ըսաւ
անոնց. «Ուշադի՛ր եղէք, զգուշացէ՛ք Փարիսեցիներու եւ Սադուկեցիներու խմորէն»: 7
Անոնք ալ կը մտածէին իրենց մէջ՝ ըսելով. «Հաց չբերինք մեզի հետ»: 8 Երբ Յիսուս
ըմբռնեց՝ ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ կը մտածէք ձեր մէջ, թերահաւատնե՛ր, թէ հաց չառիք: 9
Տակաւին չէ՞ք հասկնար եւ չէ՞ք յիշեր հինգ նկանակները՝ որ բաժնեցիք հինգ հազարին,
ու քանի՞ կողով վերցուցիք. 10 ո՛չ ալ եօթը նկանակները՝ որ բաժնեցիք չորս հազարին, եւ
քանի՞ զամբիւղ վերցուցիք: 11 Ի՞նչպէս չէք հասկնար թէ հացի՛ համար չըսի ձեզի.
"Զգուշացէ՛ք Փարիսեցիներու եւ Սադուկեցիներու խմորէն∑»: 12 Այդ ատեն հասկցան թէ
չըսաւ որ զգուշանան հացի խմորէն, հապա՝ Փարիսեցիներու եւ Սադուկեցիներու
ուսուցումէն:

ՊԵՏՐՈՍԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՍԻՆ
(Մարկ. 8. 27-30: Ղուկ. 9. 18-21)

13 Երբ Յիսուս կ'երթար Փիլիպպոսի Կեսարիային երկրամասը՝ հարցուց իր
աշակերտներուն. «Մարդիկ ի՞նչ կ'ըսեն, ո՞վ եմ ես՝ մարդու Որդին»: 14 Անոնք ըսին.
«Ոմանք կ'ըսեն թէ Յովհաննէս Մկրտիչն ես, ուրիշներ՝ Եղիան, ուրիշներ ալ՝ Երեմիան
կամ մարգարէներէն մէկը»: 15 Ըսաւ անոնց. «Իսկ դո՛ւք ի՞նչ կ'ըսէք, ո՞վ եմ»: 16 Սիմոն
Պետրոս պատասխանեց. «Դուն Քրիստո՛սն ես, ապրող Աստուծոյ Որդին»: 17 Յիսուս ըսաւ
անոր. «Երանի՜ քեզի, Սիմո՛ն, Յովնանի՛ որդի. որովհետեւ ո՛չ թէ մարմինն ու արիւնը
յայտնեցին քեզի ասիկա, հապա իմ Հայրս՝ որ երկինքն է: 18 Ես ալ կը յայտարարեմ քեզի.
"Դուն [ա]Պետրոս ես, եւ այս վէմին վրայ պիտի կառուցանեմ իմ եկեղեցիս, ու [բ]դժոխքին

[ա] Այսինքն՝ վէմ

[բ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

*դռները պիտի չյաղթեն անոր: 19 Երկինքի թագաւորութեան բանալիները պիտի տամ
քեզի, եւ ի՛նչ որ երկրի վրայ կապես՝ երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ, ու ի՛նչ որ երկրի
վրայ արձակես՝ երկինքի մէջ արձակուած պիտի ըլլայ∑»: 20 Այն ատեն աշակերտներուն
պատուիրեց՝ որ ո՛չ մէկուն ըսեն թէ ինք [գ]Քրիստոսն է:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ
(Մարկ. 8. 31-9. 1: Ղուկ. 9. 22-27)

*21 Այդ ատենէն ետք Յիսուս ցոյց տուաւ իր աշակերտներուն թէ պէտք էր որ երթար
Երուսաղէմ, շատ չարչարանքներ կրէր երէցներէն, քահանայապետներէն եւ դպիրներէն,
սպաննուէր ու յարութիւն առնէր երրորդ օրը: 22 Պետրոս մէկդի առաւ զինք, եւ սկսաւ
յանդիմանել զինք՝ ըսելով. «Ամե՛նեւին, Տէ՛ր. այդ բանը չպատահի՛ քեզի»: 23 Ինք ալ
դառնալով՝ Պետրոսի ըսաւ. «Ետե՛ւս գնա, Սատանա՛յ, դուն գայթակղութիւն ես ինծի.
որովհետեւ ո՛չ թէ Աստուծոյ բաները կը մտածես, հապա՝ մարդոց բաները»:*
*24 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ իր աշակերտներուն. «Եթէ մէկը ուզէ գալ իմ ետեւէս, թող
ուրանայ ինքզինք, վերցնէ իր խաչը, ու հետեւի ինծի: 25 Որովհետեւ ո՛վ որ ուզէ փրկել իր
անձը՝ պիտի կորսնցնէ զայն, իսկ ո՛վ որ կորսնցնէ իր անձը՝ ինծի համար, պիտի գտնէ
զայն: 26 Քանի որ մարդ ի՞նչ օգուտ կ՚ունենայ, եթէ շահի ամբողջ աշխարհը բայց
կորսնցնէ իր անձը. կամ՝ մարդ ի՞նչ փրկանք պիտի տայ իր անձին փոխարէն: 27
Որովհետեւ մարդու Որդին պիտի գայ իր Հօր փառքով՝ իր հրեշտակներուն հետ, եւ այն
ատեն պիտի հատուցանէ իւրաքանչիւրին՝ իր գործերուն համեմատ: 28 Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. “Հոս ներկայ եղողներէն կան ոմանք՝ որ մահ պիտի չհամտեսեն,
մինչեւ որ տեսնեն մարդու Որդին՝ եկած իր թագաւորութեամբ∑»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ
(Մարկ. 9. 1-12: Ղուկ. 9. 28-36)

17

*Վեց օր ետք՝ Յիսուս առաւ իրեն հետ Պետրոսը, Յակոբոսն ու անոր եղբայրը՝
Յովհաննէսը, հանեց զանոնք բարձր լեռ մը՝ առանձին, 2 եւ այլակերպեցաւ անոնց առջեւ.
իր երեսը փայլեցաւ արեւի պէս, ու իր հանդերձները ճերմակ եղան՝ լոյսի պէս: 3 Եւ ահա՛
Մովսէս ու Եղիա երեւցան անոնց, եւ կը խօսակցէին իրեն հետ: 4 Պետրոս ըսաւ Յիսուսի.
«Տէ՛ր, լաւ է որ կենանք հոս. եթէ կ՚ուզես, շինենք հոս երեք վրան, մէկը՝ քեզի, մէկը՝
Մովսէսի, ու մէկը՝ Եղիայի»: 5 Մինչ ան կը խօսէր, լուսաւոր ամպ մը հովանի եղաւ անոնց
վրայ, եւ ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով. «Ա՛յս է իմ սիրելի Որդիս՝ որուն հաճեցայ. անո՛ր
մտիկ ըրէք»: 6 Երբ աշակերտները լսեցին, իրենց երեսին վրայ ինկան ու սաստիկ
վախցան: 7 Յիսուս մօտենալով՝ դպաւ անոնց եւ ըսաւ. «Ոտքի՛ ելէք, մի՛ վախնաք»: 8
Իրենց աչքերը բարձրացուցին ու ո՛չ մէկը տեսան՝ բայց միայն Յիսուսը:*
*9 Երբ լեռնէն վար կ՚իջնէին, Յիսուս հրահանգեց անոնց. «Այդ տեսիլքը ո՛չ մէկուն
պատմեցէք, մինչեւ որ մարդու Որդին մեռելներէն յարութիւն առնէ»: 10 Աշակերտները*

[գ] Ոմանք՝ Յիսուս Քրիստոսն

հարցուցին իրեն. «Հապա ինչո՞ւ դպիրները կ'ըսեն թէ "պէտք է որ նախ Եղիա գայ"»: 11
Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Իրաւ է թէ նախ Եղիա պիտի գայ եւ վերահաստատէ
ամէն բան: 12 Բայց ձեզի կ'ըսեմ թէ Եղիա արդէն եկած է, ու չճանչցան զայն, հապա ինչ
որ ուզեցին՝ ըրին անոր. նոյնպէս ալ Մարդու Որդին պիտի չարչարուի անոնցմէ»: 13 Այն
ատեն աշակերտները հասկցան թէ Յովհաննէս Մկրտիչին մասին ըսաւ իրենց:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԴԻՒԱՀԱՐ ՏՂԱՅ ՄԸ
(Մարկ. 9. 13-28: Ղուկ. 9. 37-44ա)

14 Երբ եկան բազմութեան քով, մարդ մը մօտեցաւ անոր, եւ ծնրադրելով՝ ըսաւ. «Տէ՛ր,
ողորմէ՛ որդիիս, որ կը լուսնոտի ու չարաչար կը տանջուի. քանի որ յաճախ կրակի մէջ
կ'իյնայ, եւ յաճախ՝ ջուրի մէջ: 15 Զինք բերի քու աշակերտներուդ, ու չկրցան զինք
բժշկել»: 16 Յիսուս պատասխանեց. «Ո՛վ անհաւատ եւ խոտորեալ սերունդ, մինչեւ ե՞րբ
պիտի ըլլամ ձեզի հետ, մինչեւ ե՞րբ պիտի հանդուրժեմ ձեզի: Հո՛ս՝ ինծի՛ բերէք զայն»: 17
Յիսուս սաստեց զայն, դեւը ելաւ անկէ, ու պատանին բժշկուեցաւ նոյն ժամուն: 18 Այն
ատեն աշակերտները գացին Յիսուսի քով՝ առանձին, եւ ըսին. «Մե՛նք ինչո՞ւ չկրցանք
հանել զայն»: 19 Յիսուս ըսաւ. «Ձեր թերահաւատութեա՛ն պատճառով. քանի որ
ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Եթէ մանանեխի հատիկի չափ հաւատք ունենաք,
պիտի ըսէք այս լերան. "Փոխադրուէ՛ ասկէ հոն", ու պիտի փոխադրուի, եւ ոչինչ անկարելի
պիտի ըլլայ ձեզի": 20 Սակայն այս տեսակը ուրիշ բանով դուրս չ'ելլեր, բայց միայն
աղօթքով ու ծոմապահութեամբ»:

ՅԻՍՈՒՍ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մարկ. 9. 29-31: Ղուկ. 9. 44բ-45)

21 Մինչ անոնք Գալիլեայի մէջ կը մնային, Յիսուս ըսաւ անոնց. «Մարդու Որդին պիտի
մատնուի մարդոց ձեռքը, 22 ու պիտի սպաննեն զինք. բայց յարութիւն պիտի առնէ երրորդ
օրը»: Անոնք ալ չափազանց տրտմեցան:

ՏԱՃԱՐԻ ՏՈՒՐՔԻՆ ՎՃԱՐՈՒՄԸ

23 Երբ անոնք եկան Կափառնայում, երկդրամեան տուրքը գանձողները եկան Պետրոսի
եւ ըսին. «Ձեր վարդապետը չի՞ վճարեր երկդրամեանը»: Ան ալ ըսաւ. «Այո՛, կը վճարէ»:
24 Երբ տուն մտաւ, Յիսուս կանխեց զինք՝ ըսելով. «Ի՞նչ է քու կարծիքդ, Սիմո՛ն. երկրի
թագաւորները որմէ՞ կը ստանան հարկը կամ տուրքը, իրենց որդիներէ՞ն՝ թէ
օտարներէն»: 25 Պետրոս ըսաւ. «Օտարներէ՛ն»: Յիսուս ըսաւ անոր. «Ուրեմն որդիները
ազատ են: 26 Բայց որպէսզի չգայթակղեցնենք զանոնք, գնա՛ ծովը ու կա՛րթ նետէ, եւ ա՛ռ
առաջին ձուկը որ կ'ելլէ: Երբ անոր բերանը բանաս՝ սատեր մը պիտի գտնես. ա՛ռ զայն ու
տո՛ւր անոնց՝ ինծի եւ քեզի համար»:

Ո՞Վ Է ՄԵԾԸ
(Մարկ. 9. 32-36: Ղուկ. 9. 46-48)

18

Նոյն ժամուն աշակերտները եկան Յիսուսի քով ու ըսին. «Ո՞վ է մեծագոյնը երկինքի թագաւորութեան մէջ»: 2 Յիսուս ալ կանչեց իրեն մանուկ մը, կայնեցուց զայն անոնց մէջտեղ, 3 եւ ըսաւ. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Եթէ դարձի չգաք ու մանուկներու պէս չըլլաք, բնա՛ւ պիտի չմտնէք երկինքի թագաւորութիւնը∑: 4 Ուրեմն ո՛վ որ կը խոնարհեցնէ ինքզինք՝ այս փոքր մանուկին պէս, անիկա՛ է մեծագոյնը երկինքի թագաւորութեան մէջ. 5 եւ ո՛վ որ կ՚ընդունի այսպիսի մանուկ մը՝ իմ անունովս, զի՛ս կ՚ընդունի»:

ՄԵՂՔԻ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆԸ
(Մարկ. 9. 41-47: Ղուկ. 17. 1-2)

6 «Ո՛վ որ գայթակղեցնէ մէկը այս պզտիկներէն՝ որոնք ինծի կը հաւատան, աւելի օգտակար պիտի ըլլար անոր՝ որ իշու ջաղացքի քար մը կախուէր իր վիզէն, ու ծովուն անդունդը ընկղմէր:

7 Վա՜յ աշխարհի՝ գայթակղութիւններու պատճառով. որովհետեւ հարկ է որ գայթակղութիւնները գան, բայց վա՜յ այն մարդուն՝ որուն միջոցով գայթակղութիւնը կու գայ: 8 Ուրեմն եթէ ձեռքդ կամ ոտքդ կը գայթակղեցնէ քեզ, կտրէ՛ զայն ու նետէ՛ քեզմէ. աւելի լաւ է քեզի՝ կա՛ղ կամ պակասաւո՛ր մտնել կեանքը, քան երկու ձեռք կամ երկու ոտք ունենալ եւ նետուիլ յաւիտենական կրակին մէջ: 9 Եթէ աչքդ կը գայթակղեցնէ քեզ, հանէ՛ զայն ու նետէ՛ քեզմէ. աւելի լաւ է քեզի՝ մէ՛կ աչքով մտնել կեանքը, քան երկու աչք ունենալ եւ նետուիլ գեհենի կրակին մէջ»:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՈՉԽԱՐԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Ղուկ. 15. 3-7)

10 «Ուշադի՛ր եղէք որ չարհամարհէք այս պզտիկներէն մէկը. քանի որ կ՚ըսեմ ձեզի թէ երկինքի մէջ անոնց հրեշտակները ամէն ատեն կը տեսնեն երեսը իմ Հօրս՝ որ երկինքն է: 11 Որովհետեւ մարդու Որդին եկաւ կորսուա՛ծը փրկելու: 12 Ի՞նչ է ձեր կարծիքը. եթէ մարդ մը ունենայ հարիւր ոչխար եւ անոնցմէ մէկը մոլորի, իննսունինը ոչխարները [ա]լեռները չի՞ թողուր ու" երթար՝ փնտռելու մոլորածը: 13 Եթէ [բ]պատահի որ գտնէ զայն, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ աւելի՛ կ՚ուրախանայ անոր համար, քան իննսունինինին՝ որոնք մոլորած չէին: 14 Ա՛յսպէս՝ ձեր երկնաւոր Հայրը չի հաճիր որ այս պզտիկներէն մէ՛կը կորսուի»:

ՄԵՂԱՆՉՈՂ ԵՂԲԱՅՐԸ

[ա] Ոմանք՝ չի՞ թողուր, ու լեռները

[բ] Յուն.՝ ըլլայ

15 «Եթէ եղբայրդ մեղանչէ քեզի դէմ, գնա՛ եւ ըսէ՛ իրեն իր յանցանքը՝ երբ դուն ու ան
մինակ էք. եթէ մտիկ ընէ քեզի՝ շահեցա՛ր եղբայրդ: 16 Բայց եթէ մտիկ չընէ քեզի, ա՛ռ
քեզի հետ մէկ կամ երկու հոգի եւս, որպէսզի ամէն խօսք հաստատուի երկու կամ երեք
վկաներու բերանով: 17 Եթէ անոնց ալ մտիկ չընէ, ըսէ՛ եկեղեցիին. իսկ եթէ եկեղեցիին ալ
մտիկ չընէ, թող ըլլայ քեզի հեթանոսի ու մաքսաւորի պէս:
18 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ի՛նչ որ կապէք երկրի վրայ՝ կապուած պիտի
ըլլայ երկինքի մէջ, եւ ի՛նչ որ արձակէք երկրի վրայ՝ արձակուած պիտի ըլլայ երկինքի
մէջ∑: 19 Դարձեալ կը յայտարարեմ ձեզի. “Եթէ ձեզմէ երկու հոգի համաձայնին երկրի
վրայ՝ որեւէ բան խնդրելու, պիտի ըլլայ անոնց իմ Հօրմէս՝ որ երկինքն է∑: 20 Որովհետեւ
ուր որ երկու կամ երեք հոգի հաւաքուած ըլլան իմ անունովս, ես հոն եմ՝ անոնց մէջ»:

ՉՆԵՐՈՂ ԾԱՌԱՅԻՆ ԱՌԱԿԸ

21 Այն ատեն Պետրոս մօտեցաւ անոր եւ ըսաւ. «Տէ՛ր, եթէ եղբայրս մեղանչէ ինծի դէմ՝
քանի՞ անգամ ներեմ անոր. մինչեւ եօ՞թը անգամ»: 22 Յիսուս ըսաւ անոր. «Քեզի չեմ
ըսեր՝ “մինչեւ եօթն անգամ ∑, հապա՝ “մինչեւ եօթանասուն անգամ եօթը∑: 23 Ուստի
երկինքի թագաւորութիւնը կը նմանի թագաւորի մը, որ ուզեց հաշիւ առնել իր
[գ]ծառաներէն: 24 Երբ սկսաւ հաշիւ առնել, տասը հազար տաղանդի պարտապան մը
բերուեցաւ իրեն: 25 Բայց ան վճարելու կարողութիւն չունենալով՝ անոր տէրը հրամայեց,
որ ան ծախուի, նաեւ անոր կինն ու զաւակները եւ անոր ամբողջ ունեցածը, ու պարտքը
վճարուի: 26 Իսկ ծառան իյնալով՝ երկրպագեց անոր եւ ըսաւ. “Տէ՛ր, համբերատա՛ր եղիր
ինծի հանդէպ, ու ամէ՛նը պիտի վճարեմ քեզի∑: 27 Ծառային տէրը՝ գթալով՝ արձակեց
զայն, եւ ներեց անոր պարտքը: 28 Նոյն ծառան գնաց, գտաւ իր ծառայակիցներէն մէկը՝
որ հարիւր դահեկան կը պարտէր իրեն, ու բռնելով զայն՝ կը խեղդէր եւ կ՚ըսէր. “Վճարէ՛
ինծի ունեցած պարտքդ∑: 29 Ուստի իր ծառայակիցը ինկաւ անոր ոտքը, կ՚աղաչէր անոր
ու կ՚ըսէր. “Համբերատա՛ր եղիր ինծի, եւ պիտի վճարեմ [դ]քեզի∑: 30 Բայց ինք չէր ուզեր.
հապա գնաց ու բանտը նետել տուաւ զայն՝ մինչեւ որ վճարէր պարտքը: 31 Երբ իր
ծառայակիցները տեսան ինչ որ պատահեցաւ՝ շատ տրտմեցան, ու եկան եւ պատմեցին
իրենց տիրոջ ամբողջ պատահածը: 32 Այն ատեն անոր տէրը կանչեց զայն ու ըսաւ.
“Չա՛ր ծառայ, այդ ամբողջ պարտքը ներեցի քեզի՝ քանի որ աղաչեցիր ինծի. 33 ուրեմն
պէտք չէ՞ր որ դո՛ւն ալ ողորմէիր ծառայակիցիդ, ինչպէս ես ողորմեցայ քեզի∑: 34 Եւ
անոր տէրը բարկանալով՝ յանձնեց զայն տանջողներուն, մինչեւ որ վճարէր ամբողջ
պարտքը: 35 Իմ երկնաւոր Հայրս ալ նո՛յնպէս պիտի ընէ ձեզի, եթէ ձեզմէ իւրաքանչիւրը
իր եղբօր սրտանց չներէ իր յանցանքները»:

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ
(Մարկ. 10. 1-12)

[գ] Կամ՝ ստրուկներէն

[դ] Ոմանք՝ ամէնը քեզի

ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

19

Երբ Յիսուս աւարտեց այս խօսքերը, մեկնեցաւ Գալիլեայէն եւ գնաց Հրէաստանի
հողամասը՝ Յորդանանի միւս կողմը: 2 Մեծ բազմութիւններ հետեւեցան անոր, ու հոն
բուժեց զանոնք:

3 Փարիսեցիները մօտեցան անոր եւ փորձեցին զայն՝ ըսելով. «Արտօնուա՞ծ է, որ մարդ
մը արձակէ իր կինը՝ որեւէ պատճառի համար»: 4 Ան ալ պատասխանեց անոնց. «Չէ՞ք
կարդացեր թէ ա՛ն՝ որ սկիզբէն ստեղծեց, արու եւ էգ ստեղծեց զանոնք, ու ըսաւ. 5 “Այս
պատճառով մարդը պիտի թողու հայրն ու մայրը, եւ պիտի յարի իր կնոջ, ու երկուքը
պիտի ըլլան մէ՛կ [ա]մարմին∑: 6 Հետեւաբար ա՛լ երկու չեն, հապա՝ մէկ մարմին. ուրեմն
մարդը թող չզատէ ինչ որ Աստուած իրարու միացուցած է»: 7 Ըսին իրեն. «Հապա ինչո՞ւ
Մովսէս պատուիրեց ամուսնալուծումի վկայագիր տալ եւ արձակել»: 8 Ըսաւ անոնց.
«Մովսէս ձեր սիրտին կարծրութեա՛ն համար արտօնեց ձեզի՝ որ արձակէք ձեր կիները.
բայց սկիզբէն այնպէս չէր: 9 Սակայն կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ կ՚արձակէ իր կինը՝
առանց պոռնկութեան պատճառի, ու կ՚ամուսնանայ ուրիշի մը հետ՝ շնութիւն կ՚ընէ: Եւ ո՛վ
որ արձակուածին հետ կ՚ամուսնանայ՝ շնութիւն կ՚ընէ∑»: 10 Իր աշակերտները ըսին իրեն.
«Եթէ ա՛յդ է պարագան մարդուն եւ իր կնոջ միջեւ, օգտակար չէ ամուսնանալ»: 11 Բայց
ինք ըսաւ անոնց. «Բոլորը չեն ընդունիր ասիկա, հապա անոնք՝ որոնց տրուած է: 12
Որովհետեւ կան ներքինիներ, որոնք ա՛յդպէս ծնան՝ իրենց մօր որովայնէն. կան
ներքինիներ, որոնք մարդոցմէ՛ ներքինի եղան. ու կան ներքինիներ, որոնք իրենք զիրենք
ներքինի ըրին՝ երկինքի թագաւորութեան համար: Ո՛վ որ կրնայ ընդունիլ՝ թող ընդունի»:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ՕՐՀՆԷ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ
(Մարկ. 10. 13-16: Ղուկ. 18. 15-17)

13 Այն ատեն մանուկներ բերուեցան իրեն, որպէսզի ձեռք դնէ անոնց վրայ եւ աղօթէ.
իսկ աշակերտները կը յանդիմանէին զանոնք: 14 Յիսուս ըսաւ. «Թո՛յլ տուէք
մանուկներուն, ու մի՛ արգիլէք զանոնք՝ որ գան ինծի, որովհետեւ երկինքի
թագաւորութիւնը այդպիսիներունն է»: 15 Եւ ձեռք դնելէ ետք անոնց վրայ՝ մեկնեցաւ
անկէ:

ՀԱՐՈՒՍՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԸ
(Մարկ. 10. 17-31: Ղուկ. 18. 18-30)

16 Մէկը մօտենալով՝ ըսաւ անոր. «Բարի՛ վարդապետ, ի՞նչ բարիք գործեմ՝ որ ունենամ
յաւիտենական կեանքը»: 17 Ան ալ ըսաւ անոր. «Ինչո՞ւ բարի կը կոչես զիս. մէկէ՛ն զատ
բարի չկայ, որ Աստուած է: Եթէ կ՚ուզես մտնել կեանքը՝ պահէ՛ պատուիրանները»: 18
Ըսաւ անոր. «Որո՞նք»: Յիսուս պատասխանեց. «Սպանութիւն մի՛ ըներ, շնութիւն մի՛
ըներ, գողութիւն մի՛ ըներ, սուտ վկայութիւն մի՛ տար, 19 պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ, եւ

[ա] Կամ՝ միս

սիրէ՛ ընկերդ [բ]քու անձիդ" պէս»: 20 Երիտասարդը ըսաւ անոր. «Պահած եմ այդ բոլորը՝ պատանութենէս ի վեր. տակաւին ի՞նչ կը պակսի ինծի»: 21 Յիսուս ըսաւ անոր. «Եթէ կ՚ուզես կատարեալ ըլլալ՝ գնա՛, ծախէ՛ ինչքդ եւ տո՛ւր աղքատներուն, ու գանձ պիտի ունենաս երկինքը. ապա հետեւէ՛ ինծի»: 22 Երբ երիտասարդը լսեց այս խօսքը՝ տրտմած գնաց, որովհետեւ շատ ստացուածք ունէր:

23 Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Հարուստը դժուարութեամբ պիտի մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը∑: 24 Դարձեալ կը յայտարարեմ ձեզի. "Աւելի դիւրին է որ [գ]ո՛ւղտը ասեղին ծակէն, քան թէ հարուստը մտնէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը∑»: 25 Երբ աշակերտները լսեցին, չափազանց ապշեցան եւ ըսին. «Ուրեմն ո՞վ կրնայ փրկուիլ»: 26 Յիսուս նայելով անոնց՝ ըսաւ. «Ատիկա անկարելի է մարդոց քով, բայց ամէն բան կարելի է Աստուծոյ քով»:

27 Այն ատեն Պետրոս ըսաւ անոր. «Ահա՛ մենք թողուցինք ամէն ինչ ու հետեւեցանք քեզի. ուրեմն ի՞նչ պիտի ըլլայ մեզի»: 28 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Դուք՝ որ հետեւեցաք ինծի, [դ]միւս գալուստին", երբ մարդու Որդին բազմի իր փառքի գահին վրայ, դո՛ւք ալ պիտի բազմիք տասներկու գահերու վրայ՝ դատելու Իսրայէլի տասներկու տոհմերը∑: 29 Ո՛վ որ թողուցած ըլլայ տուներ, եղբայրներ, քոյրեր, հայր, մայր, կին, զաւակներ, կամ արտեր՝ իմ անունիս համար, պիտի ստանայ հարիւրապատի՛կը եւ ժառանգէ յաւիտենական կեանքը: 30 Բայց շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, ու յետիններ՝ առաջին»:

ԱՅԳԻԻՆ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

20

«Արդարեւ երկինքի թագաւորութիւնը նման է հողատիրոջ մը, որ առտուն կանուխ դուրս ելաւ՝ գործաւորներ վարձելու իր այգիին համար: 2 Երբ համաձայնեցաւ գործաւորներուն հետ՝ օրը մէկ դահեկանի, ղրկեց զանոնք իր այգին: 3 [ա]"Երրորդ ժամուան" ատենները դուրս ելլելով՝ տեսաւ ուրիշներ, որոնք անգործ կայնած էին հրապարակը, 4 ու ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք ալ գացէք իմ այգիս, եւ կու տամ ձեզի ինչ որ իրաւացի է»: 5 Անոնք ալ գացին: Դարձեալ դուրս ելաւ վեցերորդ ժամուան եւ իններորդ ժամուան ատենները, ու նո՛յնը ըրաւ: 6 Տասնմէկերորդ ժամուան ատենները դուրս ելաւ, ուրիշնե՛ր գտաւ՝ որոնք անգործ կայնած էին, եւ անոնց ըսաւ. «Ինչո՞ւ հոս ամբողջ օրը անգործ կայնած էք»: 7 Ըսին իրեն. «Որովհետեւ ո՛չ մէկը վարձեց մեզ»: Ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք ալ գացէք այգին, ու պիտի ստանաք ինչ որ իրաւացի է»: 8 Երբ իրիկուն եղաւ, այգիին տէրը ըսաւ իր տնտեսին. «Կանչէ՛ գործաւորները եւ տո՛ւր անոնց վարձքը՝ վերջիններէն սկսելով մինչեւ

[բ] Յուն.՝ քեզի

[գ] Ոմանք՝ պարանը

[դ] Յուն.՝ վերստին ծնունդին մէջ

[ա] Այսինքն՝ Առտուան ժամը իննի

առաջինները»: 9 Երբ եկան անոնք՝ որ տասնմէկերորդ ժամուան ատենները գացեր էին, ստացան մէկական դահեկան: 10 Առաջինները գալով՝ կը կարծէին թէ աւելի՛ պիտի ստանան. բայց իրենք ալ ստացան մէկական դահեկան: 11 Երբ ստացան՝ տրտնջեցին հողատիրոջ դէմ եւ ըսին. 12 «Այդ վերջինները մէ՛կ ժամ աշխատեցան, բայց զանոնք հաւասար ըրիր մեզի՝ որ կրեցինք օրուան ծանրութիւնն ու տաքութիւնը»: 13 Ան ալ պատասխանեց անոնցմէ մէկուն. «Ընկե՛ր, ես չեմ անիրաւեր քեզ. միթէ դուն ինծի հետ չհամաձայնեցա՞ր մէկ դահեկանի. 14 ա՛ռ քուկդ եւ գնա՛: Կ՚ուզեմ որ տամ այս վերջինին՝ քեզի տուածիս չափ. 15 միթէ արտօնուած չէ՞ ինծի՝ ընել ի՛նչ որ ուզեմ իմ ունեցածիս: Միթէ քու աչքդ չա՞ր է՝ որ ես բարի եմ»: 16 Այսպէս՝ յետինները պիտի ըլլան առաջին, եւ առաջինները՝ յետին. որովհետեւ կանչուածները շատ են, բայց ընտրուածները՝ քիչ»:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՐՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մարկ. 10. 32-34: Ղուկ. 18. 31-34)

17 Երբ Յիսուս կը բարձրանար Երուսաղէմ, ճամբան իրեն հետ առաւ տասներկու աշակերտները՝ առանձին, եւ ըսաւ անոնց. 18 «Ահա՛ կը բարձրանանք Երուսաղէմ, ու մարդու Որդին պիտի մատնուի քահանայապետներուն եւ դպիրներուն, ու մահուան պիտի դատապարտեն զինք. 19 հեթանոսներուն պիտի մատնեն զինք՝ որ ծաղրուի, խարազանուի եւ խաչուի. բայց յարութիւն պիտի առնէ երրորդ օրը»:

ՄՕՐ ՄԸ ԽՆԴՐԱՆՔԸ
(Մարկ. 10. 35-45)

20 Այն ատեն Զեբեդէոսի որդիներուն մայրը եկաւ անոր իր որդիներուն հետ, կ՚երկրպագէր անոր ու բան մը կը խնդրէր անկէ: 21 Ան ալ ըսաւ անոր. «Ի՞նչ կ՚ուզես»: Ըսաւ անոր. «Ըսէ՛, որ քու թագաւորութեանդ մէջ՝ այս երկու որդիներս բազմին, մէկը՝ աջ կողմդ, եւ միւսը՝ ձախ կողմդ»: 22 Յիսուս պատասխանեց. «Չէք գիտեր թէ ի՛նչ կը խնդրէք: Կրնա՞ք խմել այն բաժակը՝ որ ես պիտի խմեմ, կամ մկրտուիլ այն մկրտութեամբ՝ որով ես պիտի մկրտուիմ»: Ըսին իրեն. «Կրնա՛նք»: 23 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Արդարեւ պիտի խմէ՛ք իմ բաժակս, ու պիտի մկրտուի՛ք այն մկրտութեամբ՝ որով ես մկրտուելու եմ. բայց իմ աջ կամ ձախ կողմս բազմիլը՝ իմս չէ տալը, հապա պիտի տրուի անո՛նց՝ որոնց համար պատրաստուած է իմ Հօրմէս»: 24 Երբ միւս տասը աշակերտները լսեցին՝ ընդվզեցան այդ երկու եղբայրներուն դէմ: 25 Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք եւ ըսաւ. «Գիտէք թէ հեթանոսներուն իշխանները կը տիրապետեն անոնց վրայ, ու մեծամեծնե՛րը կ՚իշխեն անոնց վրայ: 26 Բայց այդպէս թող չըլլայ ձեր մէջ. հապա ձեզմէ ո՛վ որ ուզէ մեծ ըլլալ՝ անիկա ձեր սպասարկո՛ւն թող ըլլայ, 27 ու ձեզմէ ո՛վ որ ուզէ գլխաւոր ըլլալ՝ անիկա ձեր ստրո՛ւկը թող ըլլայ. 28 ինչպէս մարդու Որդին եկաւ ո՛չ թէ սպասարկութիւն ընդունելու, հապա՝ սպասարկելու եւ իր անձը փրկանք տալու շատերու համար»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԵՐԿՈՒ ԿՈՅՐԵՐ
(Մարկ. 10. 46-52: Ղուկ. 18. 35-43)

*29 Երբ անոնք դուրս ելան Երիքովէն, մեծ բազմութիւն մը հետեւեցաւ անոր: 30 Եւ ահա՛
երկու կոյրեր նստած էին ճամբային եզերքը. երբ լսեցին թէ Յիսուս կ'անցնի,
աղաղակեցին. «Ողորմէ՛ մեզի, Տէ՛ր, Դաւիթի՛ Որդի»: 31 Բազմութիւնը կը յանդիմանէր
զանոնք՝ որ լռեն, բայց անոնք ա՛լ աւելի կ'աղաղակէին. «Ողորմէ՛ մեզի, Տէ՛ր, Դաւիթի՛
Որդի»: 32 Յիսուս կանգ առնելով՝ կանչեց զանոնք եւ ըսաւ. «Ի՞նչ կ'ուզէք որ ընեմ
ձեզի»: 33 Ըսին անոր. «Տէ՛ր, թող մեր աչքերը բացուին»: 34 Յիսուս գթալով՝ դպաւ
անոնց աչքերուն. իսկոյն անոնց աչքերը [բ]բացուեցան, ու հետեւեցան անոր:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՄՈՒՏՔԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
(Մարկ. 11. 1-11: Ղուկ. 19. 29-40: Յովհ. 12. 12-19)

21

*Երբ մօտեցան Երուսաղէմի ու հասան Բեթփագէ, Ձիթենիներու լերան մօտ, Յիսուս
ղրկեց երկու աշակերտ՝ 2 ըսելով անոնց. «Գացէ՛ք այդ ձեր դիմացի գիւղը, ու իսկոյն
պիտի գտնէք կապուած էշ մը, եւ անոր հետ՝ աւանակ մը. արձակեցէ՛ք զանոնք ու բերէ՛ք
ինծի: 3 Եթէ մէկը բան մը ըսէ ձեզի, ըսէ՛ք. “Տէրոջ պէտք են∑, եւ իսկոյն պիտի ղրկէ
զանոնք»: 4 Այս ամէնը կատարուեցաւ, որպէսզի իրագործուի մարգարէին միջոցով
ըսուած խօսքը. 5 «Ըսէ՛ք Սիոնի աղջիկին. “Ահա՛ Թագաւորդ կու գայ քեզի, հեզ եւ հեծած
իշու վրայ, իշու ձագի՝ աւանակի վրայ∑»: 6 Աշակերտները գացին, եւ ըրին ինչպէս
Յիսուս պատուիրած էր իրենց. 7 բերին էշն ու աւանակը, դրին անոնց վրայ իրենց
հանդերձները, եւ [ա]նստաւ անոնց վրայ: 8 Ահագին բազմութիւն մը փռեց իր հանդերձները
ճամբային վրայ. ուրիշներ ճիւղեր կը կտրէին ծառերէն ու կը տարածէին ճամբային վրայ:
9 Եւ առջեւէն գացող ու իրեն հետեւող բազմութիւնները կ'աղաղակէին. «Ովսաննա՜
Դաւիթի Որդիին: Օրհնեա՛լ է ան՝ որ կու գայ Տէրոջ անունով: Ովսաննա՜ ամենաբարձր
վայրերուն մէջ»:
10 Երբ ան մտաւ Երուսաղէմ, ամբողջ քաղաքը շարժեցաւ եւ ըսաւ. «Ո՞վ է ասիկա»: 11
Բազմութիւնը ըսաւ. «Ա՛յս է Յիսուս մարգարէն՝ Գալիլեայի Նազարէթէն»:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ԵՐԹԱՅ ՏԱՃԱՐԸ
(Մարկ. 11. 15-19: Ղուկ. 19. 45-48: Յովհ. 2. 13-22)

*12 Յիսուս մտաւ Աստուծոյ տաճարը, դուրս հանեց բոլոր անոնք՝ որ տաճարին մէջ կը
ծախէին ու կը գնէին, եւ տապալեց լումայափոխներուն սեղանները ու աղաւնի
ծախողներուն աթոռները, 13 եւ ըսաւ անոնց. «Գրուած է. “Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի
կոչուի∑, բայց դուք աւազակներու քարայր ըրիք զայն»:
14 Կոյրեր ու կաղեր եկան իրեն՝ տաճարին մէջ, եւ բուժեց զանոնք: 15 Երբ
քահանայապետներն ու դպիրները տեսան անոր գործած սքանչելիքները, եւ մանուկները՝
որոնք տաճարին մէջ կ'աղաղակէին. «Ովսաննա՜ Դաւիթի Որդիին», ընդվզեցան 16 եւ*

[բ] *Յուն.՝ տեսողութիւն վերստացան*

[ա] *Ոմանք՝ նստեցուցին*

*ըսին անոր. «Կը լսե՞ս ի՛նչ կ՚ըսեն ասոնք»: Յիսուս ըսաւ անոնց. «Այո՛, բնաւ չէ՞ք
կարդացած գրուածը. “Երախաներուն ու ծծկերներուն բերանով գովաբանութիւն
կատարեցիր∑»:
17 Ապա ձգեց զանոնք, գնաց քաղաքէն դուրս՝ Բեթանիա, ու կեցաւ հոն գիշերը:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԱՆԻԾԷ ԹԶԵՆԻՆ
(Մարկ. 11. 12-14, 20-24)

*18 Առտուն, մինչ կը վերադառնար քաղաքը, անօթեցաւ: 19 Ու ճամբան տեսնելով
թզենի մը՝ քովը գնաց: Ոչինչ գտաւ անոր վրայ՝ տերեւներէն զատ, եւ ըսաւ անոր. «Ասկէ
ետք ո՛չ մէկ պտուղ ըլլայ վրադ՝ յաւիտեան»: Թզենին անմի՛ջապէս չորցաւ: 20 Երբ
աշակերտները տեսան, զարմացան ու ըսին. «Ի՞նչպէս թզենին անմի՛ջապէս չորցաւ»: 21
Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Եթէ հաւատք
ունենաք ու չտատամսիք, ո՛չ միայն պիտի ընէք այդ թզենիին եղածը, այլ նաեւ եթէ ըսէք
այս լերան. "Ելի՛ր ու ծո՛վը նետուէ", պիտի ըլլայ∑: 22 Ամէն ինչ որ կը խնդրէք աղօթքի
մէջ՝ հաւատքով, պիտի ստանաք»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մարկ. 11. 27-33: Ղուկ. 20. 1-8)

*23 Երբ ան եկաւ տաճարը, քահանայապետները ու ժողովուրդին երէցները մօտեցան
անոր՝ մինչ կը սորվեցնէր, եւ ըսին. «Ի՞նչ իշխանութեամբ կ՚ընես այդ բաները. ո՞վ տուաւ
քեզի այդ իշխանութիւնը»: 24 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Ես ալ ձեզի՛ հարցնեմ բան
մը. եթէ ըսէք ինծի, ես ալ պիտի ըսեմ ձեզի թէ ի՛նչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ այդ բաները:
25 “Յովհաննէսի մկրտութիւնը ուրկէ՞ էր, երկինքէ՞ն՝ թէ մարդոցմէ∑»: Անոնք կը
մտածէին իրենց մէջ՝ ըսելով. «Եթէ պատասխանենք. “Երկինքէն∑, պիտի ըսէ մեզի.
“Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր∑: 26 Իսկ եթէ պատասխանենք. “Մարդոցմէ∑,
բազմութենէն կը վախնանք, որովհետեւ բոլորն ալ մարգարէ կը համարեն Յովհաննէսը»:
27 Ուստի պատասխանեցին Յիսուսի. «Չենք գիտեր»: Ինք ալ ըսաւ անոնց. «Ես ալ չեմ
ըսեր ձեզի թէ ի՛նչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ այդ բաները»:*

ԵՐԿՈՒ ՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ

*28 «Ի՞նչ է ձեր կարծիքը. մարդ մը ունէր երկու զաւակ: Առաջինին ըսաւ. “Որդեա՛կ,
գնա՛, գործէ՛ այսօր այգիիս մէջ∑: 29 Ան ալ պատասխանեց. “Չեմ ուզեր երթալ∑: Բայց
յետոյ զղջաց ու գնաց: 30 Միւսին ալ գնաց եւ նոյնը ըսաւ: Ան ալ պատասխանեց.
“Կ՚երթամ, տէ՛ր∑, սակայն չգնաց: 31 Այս երկուքէն ո՞վ գործադրեց իր հօր կամքը»: Ըսին
անոր. «Առաջի՛նը»: Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ
մաքսաւորները ու պոռնիկները ձեզմէ առաջ պիտի մտնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը: 32
Արդարեւ Յովհաննէս արդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի, եւ դուք չհաւատացիք անոր.
բայց մաքսաւորները ու պոռնիկները հաւատացին անոր, իսկ դուք տեսաք եւ յետոյ
չզղջացիք՝ որ հաւատայիք անոր»:*

ԱՅԳԻԻՆ ՄՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ
(Մարկ. 12. 1-12: Ղուկ. 20. 9-19)

33 «Լսեցէ՛ք ուրիշ առակ մըն ալ: Հողատէր մը կար՝ որ այգի մը տնկեց, ցանկով
պատեց զայն, հնձան փորեց անոր մէջ, աշտարակ կառուցանեց, մշակներու յանձնեց
զայն եւ ճամբորդեց: 34 Երբ պտուղի ատենը մօտեցաւ՝ իր [բ]ծառաները ղրկեց մշակներուն,
որպէսզի ստանան անոր պտուղները: 35 Մշակները բռնեցին անոր ծառաները, մէկը
ծեծեցին, միւսը սպաննեցին, ուրիշ մը քարկոծեցին: 36 Դարձեալ ծառաներ ղրկեց՝
առաջիններէն շատ, եւ անոնց ալ նոյնպէս ըրին: 37 Ամենէն ետք իր որդին ղրկեց անոնց՝
ըսելով. “Թերեւս պատկառին որդիէս∑: 38 Բայց մշակները՝ երբ տեսան որդին՝ ըսին
իրարու. “Ա՛յս է ժառանգորդը. եկէ՛ք սպաննենք զայն եւ տիրանանք անոր
ժառանգութեան∑: 39 Ու բռնեցին զայն, այգիէն դուրս հանեցին եւ սպաննեցին: 40 Ուրեմն
երբ այգիին տէրը գայ, ի՞նչ պիտի ընէ այդ մշակներուն»: 41 Ըսին իրեն. «Չարաչար
պիտի կորսնցնէ այդ չարերը, եւ այգին պիտի յանձնէ ուրիշ մշակներու, որոնք պտուղները
իրենց ատենին պիտի տան իրեն»: 42 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Բնա՛ւ չէ՞ք կարդացեր
Գիրքին մէջ. “Այն քարը՝ որ կառուցանողները մերժեցին, անիկա՛ եղաւ [գ]անկիւնաքարը:
Ասիկա Տէրոջմէ՛ն եղաւ, եւ սքանչելի է մեր աչքերուն∑: 43 Ուստի կը յայտարարեմ ձեզի.
“Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի առնուի ձեզմէ, ու պիտի տրուի այնպիսի ազգի մը՝ որ
անոր պտուղները բերէ∑: 44 Ո՛վ որ իյնայ այս քարին վրայ՝ պիտի կոտրտի, եւ որո՛ւն վրայ
որ իյնայ՝ պիտի փշրէ զայն»:

45 Երբ քահանայապետներն ու Փարիսեցիները լսեցին անոր առակները, ըմբռնեցին որ
իրենց մասին կը խօսէր. 46 եւ կը ջանային բռնել զայն: Բայց բազմութենէն կը վախնային,
քանի որ իբր մարգարէ կ՚ընդունէին զայն:

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԿՈՉՈՒՆՔԻ ԱՌԱԿԸ
(Ղուկ. 14. 15-24)

22

Յիսուս դարձեալ առակներով խօսեցաւ անոնց եւ ըսաւ. 2 «Երկինքի թագաւորութիւնը
կը նմանի թագաւորի մը՝ որ հարսանիք ըրաւ իր որդիին, ու ղրկեց իր ծառաները՝ կանչելու
հարսանիքին հրաւիրեալները. 3 սակայն անոնք չուզեցին գալ: 4 Դարձեալ ուրիշ
ծառաներ ղրկեց եւ ըսաւ. “Ըսէ՛ք հրաւիրեալներուն. «Ահա՛ պատրաստեցի իմ ճաշս.
զուարակներս ու գէր անասունններս մորթուած են, եւ ամէն բան պատրաստ է. եկէ՛ք
հարսանիքի»∑: 5 Բայց անոնք անհոգութիւն ընելով՝ գացին մէկը իր արտը, ու միւսը՝ իր
առեւտուրին: 6 Ուրիշներ՝ բռնեցին անոր [ա]ծառաները, նախատեցին եւ սպաննեցին: 7

[բ] Կամ՝ ստրուկները

[գ] Յուն.՝ անկիւնին գլուխը

[ա] Կամ՝ ստրուկները

ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

Թագաւորն ալ՝ երբ լսեց՝ բարկացաւ. ղրկեց իր զօրքերը, կորսնցուց այդ մարդասպանները ու այրեց անոնց քաղաքը: 8 Այն ատեն ըսաւ իր ծառաներուն. “Հարսանիքը պատրաստ է, բայց հրաւիրեալները արժանի չէին: 9 Ուրեմն գացէ՛ք դէպի ճամբաներուն գլուխները, եւ ո՛վ որ գտնէք՝ հրաւիրեցէ՛ք հարսանիքի∑: 10 Այդ ծառաները դուրս ելան՝ դէպի ճամբաներուն գլուխները, եւ ո՛վ որ գտան՝ թէ՛ չար, թէ՛ բարի, բոլորն ալ հաւաքեցին. ու հարսնետունը լեցուեցաւ հրաւիրեալներով: 11 Երբ թագաւորը մտաւ՝ տեսնելու հարսնեւորները, տեսաւ մարդ մը՝ որ հագած չէր հարսանիքի հագուստ: 12 Ըսաւ անոր. “Ընկե՛ր, ի՞նչպէս մտար հոս՝ առանց հարսանիքի հագուստի∑: Ան ալ պապանձեցաւ: 13 Այն ատեն թագաւորը ըսաւ սպասարկուներուն. “Կապեցէ՛ք անոր ոտքերն ու ձեռքերը, եւ առէ՛ք ու նետեցէ՛ք զայն դուրսի խաւարը. հոն պիտի ըլլայ լաց եւ ակռաներու կրճտում ∑: 14 Որովհետեւ կանչուածները շատ են, բայց ընտրուածները՝ քիչ»:

ՏՈՒՐՔ ՎՃԱՐԵԼՈՒ ՀԱՐՑԸ
(Մարկ. 12. 13-17: Ղուկ. 20. 20-26)

15 Այն ատեն Փարիսեցիները գացին խորհրդակցելու, թէ ի՛նչպէս խօսքով ձգեն զայն ծուղակի մէջ: 16 Ու ղրկեցին անոր իրենց աշակերտները՝ Հերովդէսեաններուն հետ, եւ ըսին. «Վարդապե՛տ, գիտենք թէ ճշմարտախօս ես ու ճշմարտութեամբ կը սորվեցնես Աստուծոյ ճամբան, եւ հոգ չես ըներ ոեւէ մէկուն համար, քանի որ երեսպաշտութիւն չես ըներ մարդոց: 17 Ուստի ըսէ՛ մեզի, ի՞նչ է քու կարծիքդ. “Արտօնուա՞ծ է տուրք տալ կայսրին՝ թէ ոչ∑»: 18 Յիսուս՝ գիտնալով անոնց չարամտութիւնը՝ ըսաւ. «Ինչո՞ւ կը փորձէք զիս, կեղծաւորնե՛ր: 19 Ցո՛յց տուէք ինծի տուրքին դրամը»: Անոնք դահեկան մը բերին իրեն: 20 Ըսաւ անոնց. «Որո՞ւնն են այս պատկերն ու գրութիւնը»: 21 Ըսին անոր. «Կայսրի՛ն»: Այն ատեն ըսաւ անոնց. «Ուրեմն ինչ որ կայսրինն է՝ տուէ՛ք կայսրին, եւ ինչ որ Աստուծոյ է՝ Աստուծո՛յ»: 22 Երբ լսեցին՝ զարմացան, ու թողուցին զայն եւ գացին:

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մարկ. 12. 18-27: Ղուկ. 20. 27-40)

23 Նոյն օրը անոր քով եկան Սադուկեցիները, որոնք կ՚ըսեն թէ յարութիւն չկայ, ու հարցուցին անոր. 24 «Վարդապե՛տ, Մովսէս ըսաւ. “Եթէ մէկը մեռնի առանց զաւակի, անոր եղբայրը թող ամուսնանայ անոր կնոջ հետ, եւ զարմ հանէ իր եղբօր∑: 25 Ուրեմն եօթը եղբայրներ կային մեր քով: Առաջինը ամուսնացաւ ու վախճանեցաւ, եւ զարմ չունենալուն համար՝ իր կինը թողուց իր եղբօր: 26 Նմանապէս ալ երկրորդն ու երրորդը՝ մինչեւ եօթներորդը: 27 Ամէնէն ետք կինն ալ մեռաւ: 28 Ուրեմն, յարութեան ատեն՝ այդ եօթնէն որո՞ւն կինը պիտի ըլլայ. որովհետեւ բոլորն ալ ունեցան զայն իբր կին»: 29 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Դուք մոլորած էք. ո՛չ Գիրքերը գիտէք, ո՛չ ալ Աստուծոյ զօրութիւնը: 30 Քանի որ յարութեան ատեն՝ ո՛չ կ՚ամուսնանան եւ ո՛չ ամուսնութեան կը տրուին, հապա երկինքի մէջ՝ Աստուծոյ հրեշտակներուն պէս են: 31 Բայց մեռելներուն յարութեան մասին չէ՞ք կարդացեր Աստուծմէ ձեզի ըսուած խօսքը. 32 “Ե՛ս եմ Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը∑: Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա՝ ողջերուն»: 33 Բազմութիւնը ասիկա լսելով՝ կ՚ապշէր անոր

ուսուցումին վրայ:

ՄԵԾ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ
(Մարկ. 12. 28-34: Ղուկ. 10. 25-28)

34 Բայց Փարիսեցիները՝ երբ լսեցին թէ ան պապանձեցուց Սադուկեցիները, տեղ մը
հաւաքուեցան, 35 եւ անոնցմէ օրինական մը հարցուց՝ զայն փորձելով. 36 «Վարդապե՛տ,
ո՞ր պատուիրանը մեծ է Օրէնքին մէջ»: 37 Յիսուս ըսաւ անոր. «“Սիրէ՛ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ ամբողջ սիրտովդ, ամբողջ անձովդ եւ ամբողջ միտքովդ∑: 38 Ա՛յս է առաջին
ու մեծ պատուիրանը: 39 Եւ երկրորդը՝ ասոր նման. “Սիրէ՛ ընկերդ [բ]քու անձիդ” պէս∑: 40
Այս երկու պատուիրաններէն կախուած են ամբողջ Օրէնքն ու [գ]Մարգարէները»:

ՄԵՍԻԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ
(Մարկ. 12. 35-37: Ղուկ. 20. 41-44)

41 Երբ Փարիսեցիները հաւաքուեցան, Յիսուս հարցուց անոնց. 42 «[դ]Քրիստոսի մասին
ի՞նչ է ձեր կարծիքը. որո՞ւ որդին է»: 43 Ըսին իրեն. «Դաւիթի՛»: Յիսուս ըսաւ անոնց.
«Հապա ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով զայն Տէր կը կոչէ ու կ'ըսէ. 44 “Տէրը ըսաւ իմ Տէրոջս.
«Բազմէ՛ իմ աջ կողմս, մինչեւ որ քու թշնամիներդ պատուանդան դնեմ ոտքերուդ»∑: 45
Ուրեմն եթէ Դաւիթ զայն Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս ան իր որդին կ'ըլլայ»: 46 Ո՛չ մէկը կրնար
խօսքո՛վ մը պատասխանել անոր: Այդ օրէն ետք՝ ո՛չ մէկը կը յանդգնէր բան մը հարցնել
անոր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ ԴՊԻՐՆԵՐԷՆ ԵՒ ՓԱՐԻՍԵՑԻՆԵՐԷՆ
(Մարկ. 12. 38-39: Ղուկ. 11. 44, 20. 45-46)

23

Այն ատեն Յիսուս խօսեցաւ բազմութեան եւ իր աշակերտներուն՝ ըսելով. 2 «Դպիրներն
ու Փարիսեցիները բազմած են Մովսէսի աթոռին վրայ: 3 Ուրեմն ինչ որ ըսեն ձեզի՝ որ
պահէք, պահեցէ՛ք եւ ըրէ՛ք. բայց մի՛ ընէք անոնց գործերուն պէս, որովհետեւ կ'ըսեն՝
սակայն չեն ըներ: 4 Արդարեւ ծանր ու դժուարակիր բեռներ կը կապեն եւ կը դնեն մարդոց
ուսերուն վրայ, ու իրենց մատո՛վ իսկ չեն ուզեր շարժել զանոնք: 5 Իրենց բոլոր գործերը
կ'ընեն մարդոցմէ տեսնուելու համար. կը լայնցնեն իրենց գրապանակները եւ կ'երկնցնեն
իրենց հանդերձներուն քղանցքները. 6 կը սիրեն առաջին բազմոցները՝ ընթրիքներու մէջ,
առաջին աթոռները՝ ժողովարաններու մէջ, բարեւները՝ հրապարակներու վրայ, 7 ու
“ռաբբի՛, ռաբբի∑ կոչուիլ մարդոցմէ: 8 Բայց դուք մի՛ կոչուիք “ռաբբի∑, որովհետեւ մէ՛կ

[բ] Յուն.՝ քեզի

[գ] Այսինքն՝ Մարգարէութիւնները

[դ] Այսինքն՝ Օծեալին, եբր.՝ Մեսիային

է ձեր Ուսուցիչը՝ Քրիստոս, 9 եւ դուք բոլորդ եղբայր էք: Ու երկրի վրայ ո՛չ մէկը կոչեցէք
ձեր “հայրը∑, որովհետեւ մէ՛կ է ձեր Հայրը՝ որ երկինքն է: 10 Եւ դուք մի՛ կոչուիք
“ուսուցիչ∑, որովհետեւ մէ՛կ է ձեր Ուսուցիչը՝ Քրիստոս: 11 Ու ձեր մէջէն մեծագոյնը՝ ձեր
սպասարկո՛ւն թող ըլլայ: 12 Ո՛վ որ բարձրացնէ ինքզինք՝ պիտի խոնարհի, իսկ ո՛վ որ
խոնարհեցնէ ինքզինք՝ պիտի բարձրանայ»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ԱՆՈՆՑ ԿԵՂԾԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ
(Մարկ. 12. 40: Ղուկ. 11. 39-42)

13 «Վա՜յ ձեզի, կեղծաւո՛ր դպիրներ եւ Փարիսեցիներ, որ կը գոցէք երկինքի
թագաւորութիւնը մարդոց առջեւ. դո՛ւք չէք մտներ, ու մտնողներուն ալ թոյլ չէք տար՝ որ
մտնեն:
14 Վա՜յ ձեզի, կեղծաւո՛ր դպիրներ եւ Փարիսեցիներ, որ կը լափէք այրիներուն տուները,
ու իբր պատրուակ՝ աղօթքը կ՚երկարէք. ուստի աւելի՛ [ա]“խստութեամբ պիտի դատուիք”: 15
Վա՜յ ձեզի, կեղծաւո՛ր դպիրներ եւ Փարիսեցիներ, որ կը շրջիք ծով ու ցամաք՝ մէկը
նորահաւատ ընելու, եւ երբ ըլլայ՝ զայն ձեզմէ երկու անգամ աւելի գեհենի որդի կ՚ընէք: 16
Վա՜յ ձեզի, կո՛յր առաջնորդներ, որ կ՚ըսէք. “Ո՛վ որ երդում կ՚ընէ տաճարին վրայ՝ բան մը
չէ, բայց ո՛վ որ երդում կ՚ընէ տաճարի ոսկիի՛ն վրայ՝ պարտաւոր կ՚ըլլայ∑: 17 Յիմարնե՛ր
ու կոյրե՛ր, ո՞ր մեծ է, ոսկի՞ն՝ թէ տաճա՛րը, որ կը սրբացնէ ոսկին: 18 Նաեւ կ՚ըսէք. “Ո՛վ
որ երդում կ՚ընէ զոհասեղանին վրայ՝ բան մը չէ, բայց ո՛վ որ երդում կ՚ընէ զոհասեղանին
վրայի ընծայի՛ն վրայ՝ պարտաւոր կ՚ըլլայ∑: 19 Յիմարնե՛ր ու կոյրեր, ո՞ր մեծ է, ընծա՞ն՝
թէ զոհասեղանը, որ կը սրբացնէ ընծան: 20 Ուրեմն, ո՛վ որ երդում կ՚ընէ զոհասեղանին
վրայ, երդում կ՚ընէ անոր վրայ ու անոր վրայ եղած բոլոր բաներուն վրայ: 21 Եւ ո՛վ որ
երդում կ՚ընէ տաճարին վրայ, երդում կ՚ընէ անոր վրայ ու անոր մէջ բնակողին վրայ: 22
Եւ ո՛վ որ երդում կ՚ընէ երկինքի վրայ, երդում կ՚ընէ Աստուծոյ գահին վրայ ու անոր վրայ
բազմողին վրայ: 23 Վա՜յ ձեզի, կեղծաւո՛ր դպիրներ եւ Փարիսեցիներ, որ կը վճարէք
անանուխին, սամիթին ու չամանին տասանորդը, բայց կը թողուք Օրէնքին աւելի ծանր
բաները՝ իրաւունքը, կարեկցութիւնն ու հաւատքը. ասո՛նք պէտք է ընէիք, եւ զանոնք
չձգէիք: 24 Կո՛յր առաջնորդներ, որ կը քամէք մժղուկը ու կը կլլէք ուղտը: 25 Վա՜յ ձեզի,
կեղծաւո՛ր դպիրներ եւ Փարիսեցիներ, որ կը մաքրէք գաւաթին ու պնակին դուրսի՛ կողմը,
բայց ներսէն լեցուն են յափշտակութեամբ եւ [բ]անիրաւութեամբ: 26 Կո՛յր Փարիսեցի, նախ
մաքրէ՛ գաւաթին ու պնակին ներսի՛ կողմը, որպէսզի անոնց դուրսի կողմն ալ մաքուր
ըլլայ: 27 Վա՜յ ձեզի, կեղծաւո՛ր դպիրներ եւ Փարիսեցիներ, որ կը նմանիք ծեփուած
գերեզմաններու, որոնք արդարեւ դուրսէն գեղեցիկ կ՚երեւնան, բայց ներսէն լեցուն են
մեռելներու ոսկորներով ու ամէն տեսակ անմաքրութեամբ: 28 Նոյնպէս դուք դուրսէն
արդար կ՚երեւնաք մարդոց, իսկ ներսէն լի էք կեղծաւորութեամբ եւ անօրէնութեամբ»:

[ա] Յուն.՝ առատութեամբ դատաստան պիտի ստանաք

[բ] Ոմանք՝ անժուժկալութեամբ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿԷ ԱՆՈՆՑ ՊԱՏԻԺԸ
(Ղուկ. 11. 47-51)

29 «Վա՜յ ձեզի, կեղծաւո՛ր դպիրներ ու Փարիսեցիներ, որ կը կառուցանէք
մարգարէներուն տապանները եւ կը զարդարէք արդարներուն գերեզմանները, 30 ու
կ՚ըսէք. “Եթէ մեր հայրերուն օրերը ըլլայինք, անոնց հետ [գ]կամակից չէինք ըլլար
մարգարէներուն արիւնին թափուելուն∑: 31 Հետեւաբար դո՛ւք կը վկայէք ձեր մասին, թէ
որդիներն էք անո՛նց՝ որ կը սպաննէին մարգարէները: 32 Ուստի դո՛ւք ալ ձեր հայրերուն
չափը լեցուցէք: 33 Օձե՛ր, իժերո՛ւ ծնունդներ, ի՞նչպէս պիտի խուսափիք գեհենի
[դ]դատապարտութենէն: 34 Ուստի ահա՛ ես կը ղրկեմ ձեզի մարգարէներ եւ իմաստուններ
ու դպիրներ: Անոնցմէ ոմանք պիտի սպաննէք եւ խաչէք, ոմանք ալ պիտի խարազանէք
ձեր ժողովարաններուն մէջ ու հալածէք քաղաքէ քաղաք: 35 Որպէսզի ձեր վրայ գայ
երկրի վրայ թափուած ամբողջ արդար [ե]արիւնը, արդար Աբէլի արիւնէն մինչեւ
Բարաքիայի որդիին՝ Զաքարիայի արիւնը, որ սպաննեցիք տաճարին եւ զոհասեղանին
միջեւ: 36 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Այս բոլոր բաները պիտի գան այս
սերունդին վրայ∑»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՍԷՐԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՆԴԷՊ
(Ղուկ. 13. 34-35)

37 «Ո՛վ Երուսաղէ՛մ, Երուսաղէ՛մ, որ կը սպաննէիր մարգարէները ու կը քարկոծէիր
քեզի ղրկուածները. քանի՜ անգամ ուզեցի հաւաքել զաւակներդ, ինչպէս հաւը թեւերուն
տակ կը հաւաքէ իր ձագերը, բայց դուք չուզեցիք: 38 Ահա՛ ձեր տունը ամայի պիտի մնայ
ձեզի: 39 Արդարեւ կ՚ըսեմ ձեզի թէ ա՛լ ասկէ ետք պիտի չտեսնէք զիս՝ մինչեւ որ ըսէք.
“Օրհնեա՛լ է ա՛ն՝ որ կու գայ Տէրոջ անունով∑»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԱՃԱՐԻ ԱՒԵՐՈՒՄԻՆ ՄԱՍԻՆ
(Մարկ. 13. 1-2: Ղուկ. 21. 5-6)

24

Երբ Յիսուս՝ տաճարէն դուրս ելլելով՝ կը մեկնէր, աշակերտները գացին անոր քով՝
ցուցնելու անոր տաճարին շէնքերը: 2 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Չէ՞ք տեսներ այդ բոլորը.
ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Քար քարի վրայ պիտի չմնայ, ամէնը պիտի
քակուի∑»:

ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐ ԵՒ ՀԱԼԱԾԱՆՔՆԵՐ

[գ] Յուն.՝ հաղորդակից

[դ] Յուն.՝ դատաստանէն

[ե] Այսինքն՝ արիւնին պատիժը

(Մարկ. 13. 3-13: Ղուկ. 21. 7-19)

*3 Ու երբ ան նստած էր Ձիթենիներու լեռը, աշակերտները գացին իրեն՝ առանձին, եւ
ըսին. «Ըսէ՛ մեզի, ե՞րբ պիտի ըլլայ ատիկա, ու ի՞նչ պիտի ըլլայ նշանը քու գալուստիդ եւ
աշխարհի վախճանին»: 4 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Զգուշացէ՛ք որ ո՛չ մէկը
մոլորեցնէ ձեզ: 5 Որովհետեւ շատե՛ր պիտի գան իմ անունովս եւ ըսեն. “Ե՛ս եմ
Քրիստոսը∑, ու պիտի մոլորեցնեն շատերը: 6 Պիտի լսէք պատերազմներու մասին, եւ
պատերազմներու տարաձայնութիւններ. զգուշացէ՛ք՝ որ չվրդովիք, որովհետեւ պէ՛տք է որ
այս ամէնը ըլլայ, բայց դեռ վախճանը չէ: 7 Որովհետեւ ազգ ազգի դէմ պիտի ելլէ, ու
թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան դէմ. եւ տեղ-տեղ սովեր, ժանտախտներ ու
երկրաշարժներ պիտի ըլլան: 8 Սակայն ասոնք բոլորը ցաւերուն սկիզբն են: 9 Այն ատեն
պիտի մատնեն ձեզ տառապանքներու, պիտի սպաննեն ձեզ, ու բոլոր ազգերուն ատելի
պիտի ըլլաք իմ անունիս համար: 10 Եւ այն ատեն շատե՛ր պիտի գայթակղին, պիտի
մատնեն զիրար ու պիտի ատեն զիրար: 11 Շա՛տ սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, եւ պիտի
մոլորեցնեն շատերը: 12 Անօրէնութեան բազմանալուն համար՝ շատերո՛ւն սէրը պիտի
պաղի: 13 Բայց ո՛վ որ տոկայ մինչեւ վախճանը՝ անիկա՛ պիտի փրկուի: 14 Այս
արքայութեան աւետարանը պիտի քարոզուի ամբողջ [ա]երկրագունդին մէջ՝ իբր վկայութիւն
բոլոր ազգերուն, եւ ա՛յն ատեն վախճանը պիտի գայ»:*

ՍՈՍԿԱԼԻ ԱՒԵՐՈՒՄՆԵՐ

*15 «Ուրեմն երբ սուրբ տեղը հաստատուած տեսնէք [բ]աւերողին պղծութիւնը”,- որու
մասին Դանիէլ մարգարէին միջոցով խօսուած է,- (ո՛վ որ կարդայ՝ թող հասկնայ,) 16 այն
ատեն Հրէաստանի մէջ եղողները լեռնե՛րը թող փախչին: 17 Ա՛ն որ տանիքին վրայ է՝ թող
չիջնէ իր տունէն որեւէ բան առնելու, 18 եւ ա՛ն որ արտին մէջ է՝ թող չվերադառնայ իր
հանդերձները առնելու: 19 Բայց վա՜յ այդ օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուողներուն: 20
Աղօթեցէ՛ք՝ որ ձեր փախուստը ձմեռը չըլլայ, ո՛չ ալ Շաբաթ օրը. 21 քանի որ այն ատեն
այնպիսի՛ մեծ տառապանք պիտի ըլլայ, որուն նմանը՝ աշխարհի սկիզբէն մինչեւ հիմա
եղած չէ, ո՛չ ալ պիտի ըլլայ: 22 Եթէ այդ օրերը չկարճնային, ո՛չ մէկ մարմին պիտի
փրկուէր. բայց ընտրեալներուն համար՝ այդ օրերը պիտի կարճնան: 23 Այն ատեն եթէ
մէկը ըսէ ձեզի. “Ահա՛ հո՛ս է Քրիստոսը∑, կամ. “Հո՛ն է∑, մի՛ հաւատաք: 24 Որովհետեւ
սուտ Քրիստոսներ ու սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, եւ ցոյց պիտի տան մեծ նշաններ ու
սքանչելիքներ, որպէսզի՝ եթէ կարելի ըլլայ՝ մոլորեցնեն ընտրեալնե՛րն իսկ: 25 Ահա՛
նախապէս ըսի ձեզի: 26 Ուրեմն եթէ ըսեն ձեզի. “Ահա՛ անապատին մէջ է∑, մի՛ երթաք.
կամ. “Ահա՛ ներքին սենեակներուն մէջ է∑, մի՛ հաւատաք: 27 Քանի որ ինչպէս փայլակը
կ՚ելլէ արեւելքէն ու կ՚երեւնայ մինչեւ արեւմուտք, ա՛յնպէս պիտի ըլլայ մարդու Որդիին
գալուստը: 28 Որովհետեւ ո՛ւր որ դիակ կայ, հո՛ն պիտի հաւաքուին արծիւները»:*

[ա] Յուն.՝ բնակուած երկրագունդին

[բ] Յուն.՝ աւերումին գարշութիւնը

ՄԱՐԴՈՒ ՈՐԴԻԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ
(Մարկ. 13. 24-27: Ղուկ. 21. 25-28)

29 «Եւ այդ օրերու տառապանքէն անմի՛ջապէս ետք՝ արեւը պիտի խաւարի ու լուսինը
պիտի չտայ իր փայլը. աստղերը պիտի իյնան երկինքէն, երկինքի զօրութիւնները պիտի
սարսին, 30 եւ ա՛յն ատեն մարդու Որդիին նշանը պիտի երեւնայ երկինքի մէջ: Այն ատեն
երկրի բոլոր տոհմերը պիտի հեծեծեն, ու պիտի տեսնեն մարդու Որդին՝ որ կու գայ
երկինքի ամպերուն վրայ, զօրութեամբ ու մեծ փառքով: 31 Եւ ան պիտի ղրկէ իր
հրեշտակները բարձրաձայն փողով, ու պիտի հաւաքեն իր ընտրեալները չորս հովերէն,
երկինքի մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը»:

ԹԶԵՆԻԻՆ ԴԱՍԸ
(Մարկ. 13. 28-31: Ղուկ. 21. 29-33)

32 «Թզենիի՛ն սորվեցէք [գ]առակ մը. երբ անոր ոստերը կակուղնան եւ տերեւները
ցցուին՝ կը հասկնաք թէ ամառը մօտ է: 33 Նո՛յնպէս դուք՝ երբ տեսնէք այս բոլոր բաները,
գիտցէ՛ք թէ մօտ է՝ դռներուն քով: 34 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Այս
սերունդը պիտի չանցնի, մինչեւ որ այս բոլոր բաները ըլլան∑: 35 Երկինք ու երկիր պիտի
անցնին, բայց իմ խօսքերս բնա՛ւ պիտի չանցնին»:

Ո՛Չ ՄԷԿԸ ԳԻՏԷ ՕՐՆ ՈՒ ԺԱՄԸ
(Մարկ. 13. 32-37: Ղուկ. 17. 26-30, 34-36)

36 «Իսկ այդ օրն ու ժամը՝ ո՛չ մէկ մարդ գիտէ, ո՛չ ալ երկինքի [դ]հրեշտակները, հապա՝
մի՛այն իմ Հայրս: 37 Բայց ինչպէս Նոյի օրերուն պատահեցաւ, այնպէս ալ պիտի ըլլայ
մարդու Որդիին գալուստը: 38 Որովհետեւ ինչպէս ջրհեղեղէն առաջ եղած այն օրերը՝
կ'ուտէին, կը խմէին, կ'ամուսնանային եւ ամուսնութեան կու տային, մինչեւ այն օրը՝ երբ
Նոյ մտաւ տապանը, 39 ու չգիտցան՝ մինչեւ որ ջրհեղեղը եկաւ եւ քշեց տարաւ բոլորը,
այնպէս ալ պիտի ըլլայ մարդու Որդիին գալուստը: 40 Այն ատեն եթէ երկու մարդիկ արտի
մը մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի եւ միւսը մնայ. 41 ու եթէ երկու կիներ ջաղացքին մէջ
աղան, մէկը պիտի առնուի եւ միւսը մնայ:
42 Ուրեմն արթո՛ւն կեցէք, որովհետեւ չէք գիտեր թէ ձեր Տէրը ո՛ր ժամուն պիտի գայ:
43 Բայց սա՛ գիտցէք թէ եթէ տանուտէրը գիտնար թէ գիշերուան ո՛ր պահուն գողը կու
գայ, արթուն կը կենար եւ չէր թոյլատրեր՝ որ ծակեն իր տունը: 44 Ուստի դո՛ւք ալ
պատրա՛ստ կեցէք, որովհետեւ մարդու Որդին պիտի գայ այնպիսի ժամու մը՝ որ դուք չէք
[ե]ակնկալեր»:

[գ] Այսինքն՝ դաս

[դ] Ոմանք՝ հրեշտակները եւ ո՛չ Որդին

[ե] Յուն.՝ կարծեր

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԵՒ ՉԱՐ ԾԱՌԱՆԵՐԸ
(Ղուկ. 12. 41-48)

45 «Ուրեմն ո՞վ է այն հաւատարիմ եւ իմաստուն [գ] ծառան, որ իր տէրը նշանակեց իր
ծառաներուն վրայ՝ որպէսզի ատենին կերակուր տայ անոնց: 46 Երանի՜ այդ [է] ծառային, որ
իր տէրը՝ եկած ատենը՝ պիտի գտնէ թէ ա՛յնպէս կ'ընէ: 47 Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի թէ պիտի նշանակէ զայն իր ամբողջ ինչքին վրայ: 48 Հապա եթէ այդ
չար ծառան ըսէ իր սիրտին մէջ. "Իմ տէրս կ'ուշացնէ իր գալը", 49 եւ սկսի ծեծել իր
ծառայակիցները, ուտել ու խմել արբեցողներուն հետ, 50 այդ ծառային տէրը պիտի գայ
այնպիսի օր մը՝ երբ չի սպասեր, եւ այնպիսի ժամու մը՝ որ չի գիտեր, 51 ու երկուքի պիտի
կտրէ զայն եւ պիտի դնէ անոր բաժինը կեղծաւորներուն հետ. հոն պիտի ըլլայ լաց ու
ակռաներու կրճտում»:

ՏԱՍԸ ԿՈՅՍԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ

25

«Այն ատեն երկինքի թագաւորութիւնը պիտի նմանի տասը կոյսերու, որոնք՝ առնելով
իրենց լապտերները՝ գացին դիմաւորելու փեսան: 2 Ասոնցմէ հինգը իմաստուն էին, իսկ
հինգը՝ յիմար: 3 Յիմարները առին իրենց լապտերները, բայց ձէթ չառին իրենց հետ. 4
սակայն իմաստունները՝ ամաններով ձէթ ալ առին իրենց լապտերներուն հետ: 5 Երբ
փեսան ուշացաւ, բոլորն ալ թմրեցան ու քնացան: 6 Կէս գիշերին գոչիւն մը եղաւ. "Ահա՛
փեսան կու գայ. գացէ՛ք դիմաւորելու զինք": 7 Այն ատեն բոլոր կոյսերը ոտքի ելան եւ
յարդարեցին իրենց լապտերները: 8 Յիմարները ըսին իմաստուններուն. "Տուէ՛ք մեզի ձեր
ձէթէն, որովհետեւ մեր լապտերները կը մարին": 9 Իմաստունները պատասխանեցին.
"Ո՛չ. գուցէ չբաւէ մեզի ու ձեզի. այլ մանաւանդ գացէ՛ք ծախողներուն եւ գնեցէ՛ք ձեզի
համար": 10 Երբ անոնք գացին գնելու՝ փեսան եկաւ. պատրաստ եղողները հարսանիքի
մտան անոր հետ, ու դուռը գոցուեցաւ: 11 Յետոյ միւս կոյսերը եկան եւ ըսին. "Տէ՛ր, Տէ՛ր,
բա՛ց մեզի": 12 Բայց ան պատասխանեց. "Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. 'Ես չեմ
ճանչնար ձեզ'": 13 Ուրեմն արթո՛ւն կեցէք, որովհետեւ գիտէք ո՛չ օրը, ո՛չ [ա] ժամը»:

ԵՐԵՔ ԾԱՌԱՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ
(Ղուկ. 19. 11-27)

14 «Արդարեւ երկինքի թագաւորութիւնը կը նմանի ճամբորդող մարդու մը, որ կանչեց

[գ] Կամ՝ ստրուկը

[է] Կամ՝ ստրուկին

[ա] Ոմանք՝ ժամը՝ որուն մէջ մարդու Որդին կու գայ

*իր [բ]ծառաները, եւ յանձնեց անոնց իր ինչքը. 15 մէկուն տուաւ հինգ տաղանդ, մէկուն՝
երկու, ու մէկուն՝ մէկ. իւրաքանչիւրին՝ իր կարողութեան չափով, եւ իսկոյն [գ]մեկնեցաւ: 16
Հինգ տաղանդ ստացողը գնաց, օգտագործեց զանոնք, ու շահեցաւ ուրիշ հինգ տաղանդ:
17 Նմանապէս երկու ստացողը շահեցաւ ուրիշ երկու ալ: 18 Իսկ մէկ ստացողը գնաց,
փորեց գետինը եւ ծածկեց իր տիրոջ դրամը: 19 Շատ ժամանակ ետք՝ այդ ծառաներուն
տէրը եկաւ ու հաշիւ ուզեց անոնցմէ: 20 Հինգ տաղանդ ստացողը մօտեցաւ եւ բերաւ
ուրիշ հինգ տաղանդ՝ ըսելով. “Տէ՛ր, հինգ տաղանդ յանձնեցիր ինծի. ահա՛ ուրիշ հինգ
տաղանդ ալ շահեցայ անոնցմէ զատ∑: 21 Տէրը ըսաւ անոր. “Ապրի՛ս, բարի ու
հաւատարիմ ծառայ. դո՛ւն՝ որ հաւատարիմ եղար քի՛չ բանի մէջ, պիտի նշանակեմ քեզ
շա՛տ բաներու վրայ. մտի՛ր տիրոջդ ուրախութեան մէջ∑: 22 Երկու տաղանդ ստացողն ալ
մօտեցաւ եւ ըսաւ. “Տէ՛ր, երկու տաղանդ յանձնեցիր ինծի. ահա՛ ուրիշ երկու տաղանդ ալ
շահեցայ անոնցմէ զատ∑: 23 Տէրը ըսաւ անոր. “Ապրի՛ս, բարի ու հաւատարիմ ծառայ.
դո՛ւն՝ որ հաւատարիմ եղար քի՛չ բանի մէջ, պիտի նշանակեմ քեզ շա՛տ բաներու վրայ.
մտի՛ր տիրոջդ ուրախութեան մէջ∑: 24 Մէկ տաղանդ ստացողն ալ մօտեցաւ եւ ըսաւ.
“Տէ՛ր, գիտէի թէ դուն խիստ մարդ մըն ես. կը հնձես չսերմանած տեղէդ, ու կը ժողվես
չցանած տեղէդ. 25 ուստի վախնալով՝ գացի, պահեցի քու տաղանդդ գետինին տակ.
ուստի ահա՛ քուկդ՝ քեզի∑: 26 Իր տէրը պատասխանեց իրեն. “Չա՛ր եւ ծո՛յլ ծառայ.
գիտէիր թէ կը հնձեմ չսերմանած տեղէս, ու կը ժողվեմ չցանած տեղէս. 27 ուրեմն պէտք
էր որ դնէիր իմ դրամս սեղանաւորներուն քով, որպէսզի տոկոսո՛վ ստանայի եկած
ատենս∑: 28 “Ուստի առէ՛ք անկէ տաղանդը, ու տուէ՛ք տասը տաղանդ ունեցողին. 29
որովհետեւ ամէն ունեցողի պիտի տրուի, եւ պիտի ըլլայ առատութեան մէջ, բայց
չունեցողէն պիտի առնուի ունեցա՛ծն ալ: 30 Իսկ նետեցէ՛ք այդ անպէտ ծառան դուրսի
խաւարը. հոն պիտի ըլլայ լաց ու ակռաներու կրճտում∑»:*

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

*31 «Երբ մարդու Որդին գայ իր փառքով՝ եւ բոլոր [դ]սուրբ հրեշտակները իրեն հետ, այն
ատեն պիտի բազմի իր փառքի գահին վրայ: 32 Բոլոր ազգերը պիտի հաւաքուին անոր
առջեւ, ու պիտի զատէ զանոնք իրարմէ՝ ինչպէս հովիւ մը կը զատէ ոչխարները այծերէն:
33 Ոչխարները պիտի կեցնէ իր աջ կողմը, իսկ այծերը՝ ձախ կողմը:*

*34 Այն ատեն թագաւորը պիտի ըսէ իր աջ կողմը եղողներուն. “Եկէ՛ք իմ Հօրս
օրհնածները, ժառանգեցէ՛ք այն թագաւորութիւնը, որ պատրաստուած է ձեզի համար՝
աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր: 35 Որովհետեւ անօթեցայ՝ եւ ուտելիք տուիք ինծի,
ծարաւեցայ՝ ու խմցուցիք ինծի, օտարական էի՝ ներս ընդունեցիք զիս, 36 մերկ էի՝
հագուեցուցիք զիս, հիւանդ էի՝ այցելեցիք ինծի, բանտի մէջ էի՝ եկաք ինծի∑: 37 Այն
ատեն արդարները պիտի պատասխանեն անոր. “Տէ՛ր, ե՞րբ տեսանք քեզ անօթեցած՝ եւ*

[բ] Կամ՝ ստրուկները

[գ] Յուն.՝ ճամբորդեց

[դ] Ոմանք չունին

կերակրեցինք, կամ ծարաւցած՝ ու խմցուցինք. 38 ե՞րբ տեսանք քեզ օտարական՝ եւ ներս
ընդունեցինք, կամ մերկ՝ ու հագուեցուցինք. 39 ե՞րբ տեսանք քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ՝
ու եկանք քեզի∑: 40 Թագաւորը պիտի պատասխանէ անոնց. “Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. "Քանի իմ այս եղբայրներուս փոքրագոյններէն մէկուն ըրիք՝ ինծի՛
ըրիք"∑:

41 Այն ատեն պիտի ըսէ նաեւ իր ձախ կողմը եղողներուն. “Հեռացէ՛ք ինձմէ,
անիծեալնե՛ր, յաւիտենական կրակին մէջ՝ որ պատրաստուած է Չարախօսին եւ իր
հրեշտակներուն համար: 42 Որովհետեւ անօթեցայ՝ ուտելիք չտուիք ինծի, ծարաւցայ՝
չխմցուցիք ինծի, 43 օտարական էի՝ ներս չընդունեցիք զիս, մերկ էի՝ չհագուեցուցիք զիս,
հիւանդ ու բանտի մէջ էի՝ չայցելեցիք ինծի∑: 44 Այն ատեն անոնք ալ պիտի
պատասխանեն. “Տէ՛ր, ե՞րբ տեսանք քեզ անօթեցած, կամ ծարաւցած, կամ օտարական,
կամ մերկ, կամ հիւանդ, կամ բանտի մէջ, եւ չսպասարկեցինք քեզի∑: 45 Այն ատեն պիտի
պատասխանէ անոնց. “Ճշմա՛րտապէս կ՚ըսեմ ձեզի. "Քանի ասոնց փոքրագոյններէն
մէկուն չըրիք՝ ինծի՛ ալ չըրիք"∑:

46 Ասոնք պիտի երթան յաւիտենական պատուհասին, իսկ արդարները՝ յաւիտենական
կեանքին»:

ԴԱՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԴԷՄ
(Մարկ. 14. 1-2: Ղուկ. 22. 1-2: Յովհ. 11. 45-53)

26

Երբ Յիսուս աւարտեց այս բոլոր խօսքերը, ըսաւ իր աշակերտներուն. 2 «Գիտէք թէ
երկու օր ետք՝ Զատիկ պիտի ըլլայ, ու մարդու Որդին պիտի մատնուի՝ խաչուելու
համար»:

3 Այն ատեն քահանայապետները, դպիրները եւ ժողովուրդին երէցները հաւաքուեցան
գաւիթը քահանայապետին՝ որ Կայիափա կը կոչուէր, 4 ու խորհրդակցեցան նենգութեամբ
բռնել Յիսուսը եւ սպաննել: 5 Բայց կ՚ըսէին. «Ո՛չ տօնին ատենը, որպէսզի աղմուկ չըլլայ
ժողովուրդին մէջ»:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ՕԾՈՒԻ ԲԵԹԱՆԻԱՅԻ ՄԷՋ
(Մարկ. 14. 3-9: Յովհ. 12. 1-8)

6 Երբ Յիսուս Բեթանիա էր, բորոտ Սիմոնի տունը, 7 կին մը՝ որ ունէր թանկարժէք
օծանելիքի ալապաստրէ շիշ մը՝ եկաւ անոր ու թափեց զայն անոր գլուխին վրայ, երբ ան
սեղան նստած էր: 8 Անոր աշակերտները տեսնելով՝ ընդվզեցան եւ ըսին. «Ինչո՞ւ այս
վատնումը. 9 քանի որ այդ օծանելիքը կրնար սուղ գինով ծախուիլ ու աղքատներուն
տրուիլ»: 10 Յիսուս հասկնալով՝ ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ կ՚անհանգստացնէք կինը. ան լա՛ւ
գործ մը ըրաւ ինծի: 11 Որովհետեւ ամէ՛ն ատեն ունիք աղքատները ձեզի հետ, բայց ամէն
ատեն չունիք զիս: 12 Ա՛ն որ թափեց այդ օծանելիքը մարմինիս վրայ, ըրաւ իմ թաղումի՛ս
համար: 13 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ամբողջ աշխարհի մէջ՝ ո՛ւր որ այս
աւետարանը քարոզուի, ասոր ըրածն ալ պիտի պատմուի՝ իր յիշատակին համար∑»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՏՆՈՒԹԵԱՆ ԳԻՆԸ
(Մարկ. 14. 10-11: Ղուկ. 22. 3-6)

14 Այն ատեն տասներկուքէն մէկը, որ կը կոչուէր Յուդա Իսկարիովտացի, գնաց
քահանայապետներուն եւ ըսաւ. 15 «Ի՞նչ կ'ուզէք տալ ինծի, որպէսզի մատնեմ զայն
ձեզի»: Անոնք ալ "խոստացան անոր երեսուն կտոր արծաթ: 16 Այդ ատենէն ետք
պատեհութիւն կը փնտռէր, որպէսզի մատնէր զայն անոնց:

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ՈՒՏԷ ԶԱՏԻԿԸ ԻՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ
(Մարկ. 14. 12-21: Ղուկ. 22. 7-14, 21-23: Յովհ. 13. 21-30)

17 Բաղարջակերքի առաջին օրը՝ աշակերտները եկան Յիսուսի ու ըսին անոր. «Ո՞ւր
կ'ուզես որ պատրաստենք քեզի պէտք եղածը՝ զատիկը ուտելու համար»: 18 Ան
պատասխանեց. «Գացէ՛ք քաղաքը՝ այսինչ մարդուն, եւ ըսէ՛ք անոր. "Վարդապետը կ'ըսէ.
"Ժամանակս մօտ է, քո՛ւ քովդ պիտի կատարեմ Զատիկը՝ աշակերտներուս հետ"∑»: 19
Աշակերտներն ալ ըրին՝ ինչպէս Յիսուս հրամայեց իրենց, ու պատրաստեցին զատիկը:
20 Երբ իրիկուն եղաւ՝ սեղան նստաւ տասներկուքին հետ: 21 Մինչ կ'ուտէին՝ ըսաւ.
«Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ ձեզմէ մէկը պիտի մատնէ զիս»: 22
Չափազանց տրտմեցան եւ անոնցմէ իւրաքանչիւրը սկսաւ ըսել անոր. «Տէ՛ր, միթէ ե՞ս
եմ»: 23 Ան ալ պատասխանեց. «Ա՛ն որ ինծի հետ թաթխեց իր ձեռքը պնակին մէջ, անիկա՛
պիտի մատնէ զիս»: 24 Ի՛րապէս մարդու Որդին կ'երթայ՝ ինչպէս գրուած է իր մասին,
բայց վա՜յ այն մարդուն՝ որուն միջոցով մարդու Որդին կը մատնուի: Այդ մարդուն լաւ
պիտի ըլլար՝ որ ծնած չըլլար»: 25 Յուդա, որ պիտի մատնէր զայն, պատասխանեց.
«Վարդապե՛տ, միթէ ե՞ս եմ»: Ըսաւ անոր. «Դո՛ւն ըսիր»:

ՏԷՐՈՋ ԸՆԹՐԻՔԸ
(Մարկ. 14. 22-25: Ղուկ. 22. 14-20: Ա. Կորն. 11. 23-25)

26 Մինչ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց առաւ, օրհնեց, կտրեց, տուաւ աշակերտներուն
եւ ըսաւ. «Առէ՛ք, կերէ՛ք. ա՛յս է իմ մարմինս»: 27 Նաեւ բաժակը առաւ, շնորհակալ եղաւ,
տուաւ անոնց ու ըսաւ. 28 «Բոլո՛րդ ալ խմեցէ՛ք ասկէ. որովհետեւ ա՛յս է իմ արիւնս, նո՛ր
ուխտին արիւնը, որ կը թափուի՝ շատերուն մեղքերու ներումին համար: 29 Բայց կը
յայտարարեմ ձեզի. "Ասկէ ետք բնա՛ւ պիտի չխմեմ որթատունկին բերքէն, մինչեւ այն օրը՝
երբ ձեզի հետ նո՛ր կերպով խմեմ զայն իմ Հօրս թագաւորութեան մէջ∑»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿԷ ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՑՈՒՄԸ
(Մարկ. 14. 27-31: Ղուկ. 22. 31-34: Յովհ. 13. 36-38)

30 Օրհներգելէ ետք՝ գացին Ձիթենիներու լեռը: 31 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոնց.

" Կամ՝ կշռեցին

*«Դուք բոլորդ պիտի գայթակղիք այս գիշեր իմ պատճառովս, որովհետեւ գրուած է.
"Հովիւը պիտի զարնեմ, ու հօտին ոչխարները պիտի ցրուին∑: 32 Բայց յարութիւն
առնելէս ետք՝ ձեզմէ առաջ պիտի երթամ Գալիլեա»: 33 Պետրոս պատասխանեց անոր.
«Թէեւ բոլորն ալ գայթակղին քու պատճառովդ, ես բնա՛ւ պիտի չգայթակղիմ»: 34 Յիսուս
ըսաւ անոր. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի. "Այս գիշեր՝ դեռ աքաղաղը չկանչած՝
երե՛ք անգամ պիտի ուրանաս զիս∑»: 35 Պետրոս ըսաւ անոր. «Նոյնիսկ եթէ պէտք ըլլայ
որ քեզի հետ մեռնիմ՝ բնա՛ւ պիտի չուրանամ քեզ»: Այսպէս կ՚ըսէին նաեւ բոլոր
աշակերտները:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԱՂՕԹԷ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻԻ ՄԷՋ
(Մարկ. 14. 32-42: Ղուկ. 22. 39-46)

*36 Այն ատեն Յիսուս գնաց անոնց հետ վայր մը՝ որ Գեթսեմանի կը կոչուէր, եւ ըսաւ
աշակերտներուն. «Հո՛ս նստեցէք, մինչ ես կ՚երթամ հոն՝ աղօթելու»: 37 Իրեն հետ
առնելով Պետրոսն ու Զեբեդէոսի երկու որդիները, սկսաւ տրտմիլ եւ շատ վշտանալ: 38
Այն ատեն ըսաւ անոնց. «Իմ անձս չափազանց տրտում է՝ մեռնելու աստիճան: Հո՛ս
մնացէք եւ արթո՛ւն կեցէք ինծի հետ»: 39 Ու քիչ մը առջեւ երթալով՝ ինկաւ իր երեսին
վրայ, եւ աղօթեց՝ ըսելով. «Իմ հա՛յրս, եթէ կարելի է՝ այս բաժակը թող անցնի ինձմէ.
բայց ո՛չ թէ ինչպէս ե՛ս կ՚ուզեմ, հապա՝ ինչպէս դո՛ւն կ՚ուզես»: 40 Երբ եկաւ
աշակերտներուն, քնացած գտաւ զանոնք ու ըսաւ Պետրոսի. «Այդպէս մէ՞կ ժամ ալ
չկրցաք արթուն կենալ ինծի հետ: 41 Արթո՛ւն կեցէք եւ աղօթեցէ՛ք, որպէսզի չմտնէք
փորձութեան մէջ. արդարեւ հոգին յօժար է, բայց մարմինը՝ տկար»: 42 Դարձեալ երկրորդ
անգամ գնաց աղօթեց՝ ըսելով. «Իմ հա՛յրս, եթէ կարելի չէ որ այս բաժակը անցնի ինձմէ՝
առանց խմելու անկէ, քու կամքդ թող ըլլայ»: 43 Երբ եկաւ՝ դարձեալ քնացած գտաւ
զանոնք, որովհետեւ անոնց աչքերը ծանրացած էին: 44 Թողուց զանոնք ու դարձեալ
գնաց, երրորդ անգամ աղօթեց՝ նո՛յն խօսքը ըսելով: 45 Այն ատեն եկաւ իր
աշակերտներուն եւ ըսաւ անոնց. «Ասկէ ետք քնացէ՛ք ու հանգստացէ՛ք. ահա՛ ժամը
մօտեցաւ, եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի մեղաւորներուն ձեռքը: 46 Ոտքի՛ ելէք,
երթա՛նք ասկէ. ահա՛ մօտեցաւ ա՛ն՝ որ պիտի մատնէ զիս»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ
(Մարկ. 14. 43-50: Ղուկ. 22. 47-53: Յովհ. 18. 3-12)

*47 Մինչ ան դեռ կը խօսէր, Յուդա՝ տասներկուքէն մէկը՝ եկաւ, եւ իրեն հետ մեծ
բազմութիւն մը՝ սուրերով ու բիրերով, քահանայապետներէն եւ ժողովուրդին երէցներէն:
48 Զայն մատնողը նշան մը տուեր էր անոնց՝ ըսելով. «Ո՛վ որ համբուրեմ՝ ա՛ն է, բռնեցէ՛ք
զայն»: 49 Եւ իսկոյն մօտենալով Յիսուսի՝ ըսաւ. «Ողջո՛յն, Վարդապե՛տ», ու համբուրեց
զայն: 50 Յիսուս ըսաւ անոր. «Ընկե՛ր, ըրէ՛ ի՛նչ բանի համար որ եկար»: Այն ատեն
մօտեցան, ձեռք բարձրացուցին Յիսուսի վրայ ու բռնեցին զայն: 51 Յիսուսի հետ
եղողներէն մէկը՝ երկարեց ձեռքը, եւ քաշելով իր սուրը՝ զարկաւ քահանայապետին
ծառային ու խլեց անոր ականջը: 52 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոր. «Վերադարձո՛ւր սուրդ
իր տեղը, որովհետեւ բոլոր սուր առնողները՝ սուրո՛վ պիտի կորսուին: 53 Կը կարծես թէ*

չե՞մ կրնար հի՛մա աղաչել իմ Հօրս, որ հասցնէ ինծի տասներկու լեգէոնէն աւելի հրեշտակներ: 54 Բայց ի՞նչպէս պիտի իրագործուին գրուածները, թէ ա՛յսպէս պէտք է ըլլայ»:

55 Այդ ժամուն Յիսուս ըսաւ բազմութիւններուն. «Իբր թէ աւազակի՞ դէմ ելաք՝ սուրերով ու բիրերով բռնելու զիս: Ամէ՛ն օր տաճարին մէջ կը նստէի ձեզի հետ եւ կը սորվեցնէի, ու չբռնեցիք զիս: 56 Բայց այս ամէնը կատարուեցաւ, որպէսզի մարգարէներուն գրածները իրագործուին»: Այն ատեն բոլոր աշակերտները թողուցին զայն եւ փախան:

ՅԻՍՈՒՍ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ
(Մարկ. 14. 53-65: Ղուկ. 22. 54-55: Յովհ. 18. 13-14, 19-24)

57 Անոնք որ բռնեցին Յիսուսը՝ տարին Կայիափա քահանայապետին, ուր դպիրներն ու երէցները հաւաքուած էին: 58 Պետրոս հեռուէն հետեւեցաւ անոր՝ մինչեւ քահանայապետին գաւիթը, ներս մտաւ եւ նստաւ սպասաւորներուն հետ, որպէսզի տեսնէ վախճանը: 59 Քահանայապետներն ու երէցները եւ ամբողջ ատեանը կը փնտռէին սուտ վկայութիւն մը Յիսուսի դէմ, որպէսզի մեռցնեն զայն. 60 բայց չգտան: Թէպէտ շատ սուտ վկաներ ալ եկան, ոչինչ գտան: Յետոյ երկու սուտ վկաներ եկան 61 ու ըսին. «Ասիկա ըսաւ. “Ես կրնամ քակել Աստուծոյ տաճարը եւ կառուցանել զայն երեք օրուան մէջ∑»: 62 Քահանայապետը կանգնելով՝ ըսաւ անոր. «Ոչի՞նչ կը պատասխանես. ի՞նչ կը վկայեն ասոնք քեզի դէմ»: 63 Յիսուս լուռ կեցաւ: Ուստի քահանայապետը ըսաւ անոր. «Ապրո՛ղ Աստուծմով կ'երդմնեցնեմ քեզ, որ ըսես մեզի թէ դո՞ւն ես Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին»: 64 Յիսուս ըսաւ անոր. «Դո՛ւն ըսիր: Բայց կը յայտարարեմ ձեզի. “Ասկէ ետք պիտի տեսնէք մարդու Որդին՝ բազմած Զօրութեան աջ կողմը, ու եկած երկինքի ամպերուն վրայ∑»: 65 Այն ատեն քահանայապետը պատռեց իր հանդերձները եւ ըսաւ. «Հայհոյե՛ց. ա՛լ ի՞նչ պէտք ունինք վկաներու: Ահա՛ հիմա լսեցիք անոր հայհոյութիւնը. 66 ի՞նչ կը մտածէք»: Անոնք պատասխանեցին. «Մահապա՛րտ է»: 67 Այն ատեն թքնեցին անոր երեսը, ու կռփահարեցին զայն: Ոմանք ալ ապտակելով՝ ըսին. 68 «Մարգարէացի՛ր մեզի, դո՛ւն՝ Քրիստո՛ս, ո՞վ է ան՝ որ զարկաւ քեզի»:

ՊԵՏՐՈՍ Կ'ՈՒՐԱՆԱՅ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մարկ. 14. 66-72: Ղուկ. 22. 56-62: Յովհ. 18. 15-18, 25-27)

69 Երբ Պետրոս դուրսը՝ գաւիթը նստած էր, աղախին մը եկաւ անոր եւ ըսաւ. «Դո՛ւն ալ Գալիլեացի Յիսուսի հետ էիր»: 70 Բայց ան ուրացաւ բոլորին առջեւ՝ ըսելով. «Չեմ գիտեր ի՛նչ կը խօսիս»: 71 Երբ դուրս ելաւ՝ նախագաւիթը, ուրիշ աղախին մը տեսաւ զայն ու ըսաւ հոն եղողներուն. «Ասիկա՛ ալ Յիսուս Նազովրեցիին հետ էր»: 72 Պետրոս դարձեալ երդում ընելով ուրացաւ. «Չեմ ճանչնար այդ մարդը»:

73 Քիչ ետք՝ հոն կայնողները եկան եւ ըսին Պետրոսի. «Ճշմա՛րտապէս դո՛ւն ալ անոնցմէ ես, որովհետեւ խօսուածքդ ալ կը յայտնէ քեզ»: 74 Այն ատեն սկսաւ նզովել ու երդում ընել՝ ըսելով. «Չեմ ճանչնար այդ մարդը»: Իսկոյն աքաղաղը կանչեց: 75 Պետրոս յիշեց Յիսուսի խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր. «Դեռ աքաղաղը չկանչած՝ երե՛ք անգամ պիտի

ուրանաս զիս»: եւ դուրս ելլելով՝ դառնապէս լացաւ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՏԱՐՈՒԻ ՊԻՂԱՏՈՍԻ
(Մարկ. 15. 1: Ղուկ. 29. 1-2: Յովհ. 18. 28-32)

27

Երբ առտու եղաւ, բոլոր քահանայապետներն ու ժողովուրդին երէցները խորհրդակցեցան Յիսուսի դէմ՝ որ մեռցնեն զայն: 2 Երբ կապեցին զայն, տարին եւ մատնեցին Պոնտացի Պիղատոս կառավարիչին:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՄԱՀԸ
(Գործ. 1. 18-19)

3 Այն ատեն Յուդա, որ մատնեց զայն, տեսնելով որ դատապարտուեցաւ՝ զղջաց, վերադարձուց երեսուն կտոր արծաթը քահանայապետներուն ու երէցներուն, 4 եւ ըսաւ. «Մեղանչեցի՝ անմեղ արիւն մատնելով»: Անոնք ըսին. «Մեզի ի՞նչ, դո՛ւն անդրադարձիր»: 5 Ան ալ ձգեց արծաթը տաճարին մէջ, դուրս ելաւ, ու գնաց՝ խեղդեց ինքզինք: 6 Քահանայապետներն ալ առնելով արծաթը՝ ըսին. «Արտօնուած չէ դնել ատիկա "կորբանին մէջ"[ա], քանի որ արիւնի գին է»: 7 Եւ խորհրդակցեցան, ու գնեցին անով բրուտին արտը՝ օտարականներու գերեզմանատուն ըլլալու համար: 8 Ուստի այդ արտը կոչուեցաւ «Արիւնի արտ» մինչեւ այսօր: 9 Այն ատեն իրագործուեցաւ [բ]Երեմիա մարգարէին միջոցով ըսուած խօսքը. «Եւ առին երեսուն կտոր արծաթը, գինը անոր՝ որ գնահատուած էր, որ Իսրայէլի որդիներէն ոմանք գնահատեցին, 10 ու տուին զայն բրուտին արտին, ինչպէս Տէրը հրամայեց ինծի»:

ՊԻՂԱՏՈՍ ԿԸ ՀԱՐՑԱՔՆՆԷ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մարկ. 15. 2-5: Ղուկ. 23. 3-5: Յովհ. 18. 33-38)

11 Յիսուս կայնեցաւ կառավարիչին առջեւ: Կառավարիչը հարցուց անոր. «Դո՞ւն ես Հրեաներուն թագաւորը»: Յիսուս ըսաւ անոր. «Դո՛ւն կ՚ըսես»: 12 Բայց ոչինչ պատասխանեց՝ երբ կ՚ամբաստանուէր քահանայապետներէն ու երէցներէն: 13 Այն ատեն Պիղատոս ըսաւ անոր. «Չե՞ս լսեր, ո՛րքան կը վկայեն քեզի դէմ»: 14 Բայց չպատասխանեց անոր. ո՛չ մէկ խօսք ըսաւ, այնպէս որ կառավարիչը մեծապէս զարմացաւ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ ՄԱՀՈՒԱՆ
(Մարկ. 15. 6-15: Ղուկ. 23. 13-25: Յովհ. 18. 39-19. 16)

[ա] Այսինքն՝ տաճարին գանձանակը

[բ] Ոմանք չունին՝ Երեմիա

*15 Տօնին ատենը կառավարիչը սովորութիւն ունէր բանտարկեալ մը արձակել
բազմութեան, ո՛վ որ ուզէին: 16 Այն ատեն ունէին երեւելի բանտարկեալ մը՝ Բարաբբա
կոչուած: 17 Ուրեմն երբ հաւաքուեցան՝ Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Ո՞վ կ’ուզէք որ արձակեմ
ձեզի. Բարաբբա՞ն, թէ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կը կոչուի»: 18 Քանի որ գիտէր թէ
նախանձի՛ համար մատնած էին զայն:*

*19 Երբ ինք բազմած էր դատարանը, իր կինը մէկը ղրկեց իրեն եւ ըսաւ. «Դուն գործ մի՛
ունենար այդ արդարին հետ, որովհետեւ այսօր շատ չարչարուեցայ երազիս մէջ՝ անոր
պատճառով»:*

*20 Բայց քահանայապետներն ու երէցները համոզեցին բազմութիւնը, որ Բարաբբա՛ն
խնդրեն եւ Յիսուսը կորսնցնեն: 21 Կառավարիչը ըսաւ անոնց. «Այս երկուքէն ո՞վ կ’ուզէք՝
որ արձակեմ ձեզի»: 22 Անոնք ըսին. «Բարաբբա՛ն»: Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Հապա
ի՞նչ ընեմ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կը կոչուի»: 23 Բոլորն ալ ըսին անոր. «Թող խաչուի»:
Իսկ կառավարիչը ըսաւ. «Բայց ի՞նչ չարիք ըրած է»: Անոնք ա՛լ աւելի կ’աղաղակէին.
«Թող խաչուի»: 24 Պիղատոս՝ տեսնելով թէ անօգուտ է, այլ մանաւանդ աղմուկ [գ]կը
բարձրանայ", ջուր առաւ, ձեռքերը լուաց բազմութեան առջեւ եւ ըսաւ. «Ես անպարտ եմ
այդ արդարին արիւնէն. դո՛ւք անդրադարձէք»: 25 Ամբողջ ժողովուրդը պատասխանեց.
«Անոր [դ]արիւնը թող ըլլայ մեր վրայ ու մեր զաւակներուն վրայ»: 26 Այն ատեն
Բարաբբա՛ն արձակեց անոնց, եւ խարազանելով Յիսուսը՝ յանձնեց անոնց որպէսզի
խաչուէր:*

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱՂՐԵՆ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մարկ. 15. 16-30: Յովհ. 19. 2-3)

*27 Այն ատեն՝ կառավարիչին զինուորները առին Յիսուսը պալատէն ներս, ու
զինուորներուն ամբողջ գունդը հաւաքեցին անոր շուրջ: 28 Մերկացնելով զայն՝
հագցուցին անոր որդան կարմիր վերարկու մը, 29 եւ հիւսելով փուշէ պսակ մը՝ դրին անոր
գլուխը, ու եղէգ մը՝ անոր աջ ձեռքը. եւ ծնրադրելով անոր առջեւ՝ կը ծաղրէին զայն ու
կ’ըսէին. «Ողջո՛յն, Հրեաներո՛ւ թագաւոր»: 30 Եւ թքնելով անոր վրայ՝ կ’առնէին եղէգը ու
կը զարնէին անոր գլուխին: 31 Երբ ծաղրեցին զայն, հանեցին վրայէն վերարկուն,
հագցուցին անոր իր հանդերձները, ու տարին զայն՝ որպէսզի խաչեն:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳԱՄՈՒԻ ԽԱՉԻՆ ՎՐԱՅ
(Մարկ. 15. 21-32: Ղուկ. 23. 26-43: Յովհ. 19. 17-27)

*32 Դուրս ելլելով՝ գտան կիւրենացի մարդ մը՝ Սիմոն անունով, եւ ստիպեցին զայն որ
վերցնէ անոր խաչը: 33 Երբ եկան տեղ մը՝ Գողգոթա կոչուած, որ կը նշանակէ՝ Գանկի
տեղ, 34 տուին անոր լեղիով խառնուած քացախ՝ որպէսզի խմէ: Երբ համտեսեց՝ չուզեց*

[գ] Յուն.՝ կ’ըլլայ

[դ] Այսինքն՝ արիւնին պատիժը

*խմել: 35 Ապա խաչեցին զայն, ու վիճակ ձգելով՝ բաժնեցին անոր հանդերձները.
(որպէսզի իրագործուի մարգարէին միջոցով խօսուածը. «Իմ հանդերձներս բաժնեցին
իրենց մէջ, եւ իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ ձգեցին»:) 36 Ու նստած՝ կը պահէին զայն.
37 եւ անոր գլուխին վրայ դրին իր ամբաստանագիրը. «Ա՛յս է Յիսուսը, Հրեաներուն
թագաւորը»: 38 Այն ատեն երկու աւազակներ խաչուեցան անոր հետ, մէկը՝ աջ կողմը,
միւսը՝ ձախ կողմը:*

*39 Անոնք որ կ՚անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր, իրենց գլուխը կը շարժէին 40 ու կ՚ըսէին.
«Դո՛ւն, որ կը քակէիր տաճարը եւ կը կառուցանէիր երեք օրուան մէջ, փրկէ՛ դուն քեզ:
Եթէ Աստուծոյ Որդին ես, իջի՛ր այդ խաչէն»: 41 Նմանապէս քահանայապետներն ալ՝
դպիրներուն ու երէցներուն հետ ծաղրելով կ՚ըսէին. 42 «Ուրիշները փրկեց, ինքզի՛նք չի
կրնար փրկել: Եթէ Իսրայէլի թագաւոր է, հի՛մա թող իջնէ խաչէն, եւ հաւատանք իրեն: 43
Աստուծոյ վստահած էր. հի՛մա թող ազատէ զինք՝ եթէ կ՚ուզէ զինք, որովհետեւ ըսաւ. "Ես
Աստուծոյ Որդին եմ∑»: 44 Իրեն հետ խաչուած աւազակներն ալ նոյնպէս կը նախատէին
զայն:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՀԸ

(Մարկ. 15. 33-41: Ղուկ. 23. 44-49: Յովհ. 19. 28-30)

*45 [ե]Վեցերորդ ժամէն" մինչեւ իններորդ ժամը՝ խաւար եղաւ ամբողջ երկրին վրայ: 46
ժամը իննի ատենները Յիսուս բարձրաձայն աղաղակեց. «Էլի՛, Էլի՛, լամա՞
սաբաքթանի», որ ըսել է. «Իմ Աստուա՛ծս, իմ Աստուա՛ծս, ինչո՞ւ լքեցիր զիս»: 47 Հոն
կայնողներէն ոմանք՝ երբ լսեցին՝ ըսին. «Ասիկա Եղիա՛ն կը կանչէ»: 48 Իսկոյն անոնցմէ
մէկը վազեց, առաւ սպունգ մը, լեցուց քացախով, եւ անցընելով եղէգի մը՝ տուաւ անոր որ
խմէ: 49 Միւսները ըսին. «Թո՛ղ, տեսնենք թէ Եղիա պիտի գա՞յ՝ փրկելու զայն»:*

50 Յիսուս դարձեալ բարձրաձայն աղաղակեց ու հոգին աւանդեց:

*51 Եւ ահա՛ տաճարին վարագոյրը երկուքի պատռեցաւ՝ վերէն վար, երկիրը շարժեցաւ,
ժայռերը ճեղքուեցան, 52 գերեզմանները բացուեցան, ու շատ մը սուրբ ննջեցեալներու
մարմիններ յարութիւն առին. 53 եւ գերեզմաններէն ելան անոր յարութենէն ետք, մտան
սուրբ քաղաքը ու երեւցան շատերու:*

*54 Բայց հարիւրապետը եւ անոր հետ Յիսուսը պահողները, երբ տեսան երկրաշարժն
ու պատահածները՝ չափազանց վախցան, եւ ըսին. «Ճշմա՛րտապէս ասիկա Աստուծոյ
Որդին էր»:*

*55 Հոն շատ կիներ կային, որոնք հեռուէն կը նայէին. անոնք Յիսուսի հետեւեր էին
Գալիլեայէն՝ իրեն սպասարկելու: 56 Անոնց մէջ էին Մարիամ Մագդաղենացին, Յակոբոսի
ու Յովսէսի մայրը՝ Մարիամ, եւ Զեբեդէոսի որդիներուն մայրը:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

(Մարկ. 15. 42-47: Ղուկ. 23. 50-56: Յովհ. 19. 38-42)

[ե] *Այսինքն՝* Կէսօրէն

57 Երբ իրիկուն եղաւ՝ հարուստ մարդ մը եկաւ Արիմաթեայէն, որուն անունը Յովսէփ
էր, եւ ի՛նք ալ Յիսուսի աշակերտ էր: 58 Ան՝ երթալով Պիղատոսի քով՝ խնդրեց Յիսուսի
մարմինը. այն ատեն Պիղատոս հրամայեց՝ որ մարմինը տրուի: 59 Յովսէփ առաւ
մարմինը, փաթթեց մաքուր կտաւով, 60 ու դրաւ իր նոր գերեզմանին մէջ՝ որ փորած էր
ժայռի մէջ. եւ մեծ քար մը գլորելով գերեզմանին դուռը՝ գնաց: 61 Մարիամ
Մագդաղենացին ու միւս Մարիամը հոն էին՝ գերեզմանին դիմաց նստած:

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ ՔՈՎ ՊԱՀԱԿՆԵՐ

62 Հետեւեալ օրը, որ Ուրբաթէն ետք էր, քահանայապետներն ու Փարիսեցիները
հաւաքուեցան Պիղատոսի քով, 63 եւ ըսին. «Տէ՛ր, կը յիշենք թէ այդ մոլորեցուցիչը, մինչ
տակաւին ողջ էր, կ՚ըսէր. “Յարութիւն պիտի առնեմ երեք օրէն∑: 64 Ուրեմն հրամայէ՛, որ
գերեզմանը ապահովուի՝ մինչեւ երրորդ օրը. որպէսզի իր աշակերտները չգան
գիշերուան մէջ, չգողնան զայն եւ չըսեն ժողովուրդին. “Մեռելներէն յարութիւն առաւ∑, ու
վերջին մոլորութիւնը աւելի գէշ ըլլայ քան առաջինը»: 65 Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Դուք
պահակազօրք ունիք. գացէ՛ք, ապահովեցէ՛ք՝ ի՛նչպէս որ կ՚ուզէք»: 66 Անոնք ալ գացին եւ
ապահովեցին գերեզմանը՝ քարը կնքելով ու պահակազօրքով:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Մարկ. 16. 1-10: Ղուկ. 24. 1-12: Յովհ. 20. 1-10)

28

Շաբաթ գիշերը, երբ Մէկշաբթին կը լուսնար, Մարիամ Մագդաղենացին ու միւս
Մարիամը եկան՝ տեսնելու գերեզմանը: 2 Եւ ահա՛ հզօր երկրաշարժ մը եղաւ, որովհետեւ
Տէրոջ հրեշտակը երկինքէն իջնելով՝ եկաւ, դռնէն մէկդի գլորեց քարը ու նստաւ անոր
վրայ: 3 Անոր տեսքը փայլակի պէս էր, եւ անոր հագուստը՝ ձիւնի պէս ճերմակ: 4 Անոր
վախէն՝ պահակները ցնցուեցան ու մեռելի պէս եղան: 5 Հրեշտակը ըսաւ կիներուն. «Դուք
մի՛ վախնաք, քանի որ գիտեմ թէ կը փնտռէք Յիսուսը՝ որ խաչուեցաւ: 6 Ան հոս չէ,
որովհետեւ յարութիւն առաւ (ինչպէս ըսած էր): Եկէ՛ք, տեսէ՛ք այն տեղը՝ ուր Տէրը դրուած
էր: 7 Յետոյ շուտո՛վ գացէք, ըսէ՛ք անոր աշակերտներուն. “Ան մեռելներէն յարութիւն
առաւ, ու ձեր առջեւէն կ՚երթայ Գալիլեա. հո՛ն պիտի տեսնէք զայն∑: Ահա՛ ըսի ձեզի»: 8
Անոնք ալ շուտով դուրս ելան գերեզմանէն, վախով եւ մեծ ուրախութեամբ, ու վազեցին
պատմելու աշակերտներուն:

9 Երբ կ՚երթային՝ պատմելու անոր աշակերտներուն, Յիսուս դիմաւորեց զանոնք եւ
ըսաւ. «Ողջո՛յն»: Անոնք ալ մօտենալով՝ բռնեցին անոր ոտքերը ու երկրպագեցին անոր:
10 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոնց. «Մի՛ վախնաք, գացէ՛ք՝ լո՛ւր տուէք իմ եղբայրներուս որ
երթան Գալիլեա: Հո՛ն պիտի տեսնեն զիս»:

ՊԱՀԱԿՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

11 Երբ անոնք կ՚երթային, պահակազօրքէն ոմանք գացին քաղաքը եւ պատմեցին
քահանայապետներուն բոլոր պատահածները: 12 Անոնք ալ՝ երէցներուն հետ հաւաքուելով

ու խորհրդակցելով՝ շատ դրամ տուին զինուորներուն, 13 եւ ըսին. «Սա՛ ըսէ՛ք. “Անոր աշակերտները եկան գիշերուան մէջ ու գողցան զայն, երբ մենք կը քնանայինք”: 14 Եթէ այդ բանը հասնի կառավարիչին ականջը, մենք կը համոզենք զինք եւ [ա]ապահով կ՚ընենք ձեզ»: 15 Անոնք ալ առին դրամը, ըրին ի՛նչպէս որ սորվեցուցած էին իրենց, եւ այս զրոյցը մինչեւ այսօր տարածուեցաւ Հրեաներուն մէջ:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏՈՒԷՐԸ

(Մարկ. 16. 14-18: Ղուկ. 24. 36-49: Յովհ. 20. 19-23: Գործ. 1. 6-8)

*16 Իսկ տասնմէկ աշակերտները գացին Գալիլեա, այն լեռը՝ որ Յիսուս որոշած էր: 17
Երբ տեսան զայն՝ երկրպագեցին անոր. բայց ոմանք կասկածեցան: 18 Իսկ Յիսուս
մօտեցաւ եւ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով. «Ամէ՛ն իշխանութիւն ինծի՛ տրուեցաւ՝ երկինքի մէջ
ու երկրի վրայ: 19 Ուրեմն գացէ՛ք, աշակերտեցէ՛ք բոլոր ազգերը, մկրտեցէ՛ք զանոնք Հօր,
Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով: 20 Սորվեցուցէ՛ք անոնց պահել ամէն ինչ որ
պատուիրեցի ձեզի: Եւ ահա՛ ամէն օր ես ձեզի հետ եմ՝ մինչեւ աշխարհի վախճանը»:
Ամէն:*

[ա] Յուն.՝ անհոգ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ ՄԱՐԿՈՍԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՔԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 3. 1-12: Ղուկ. 3. 1-18: Յովհ. 1. 19-28)

1

Աստուծոյ Որդիին՝ Յիսուս Քրիստոսի աւետարանին սկիզբը: 2 Ինչպէս
[ա]Մարգարէներուն մէջ գրուած է. «Ահա՛ ես կը ղրկեմ իմ պատգամաւորս քու [բ]առջեւէդ. ան
պիտի պատրաստէ ճամբադ՝ քու առջեւդ»: 3 «Անապատին մէջ գոչողին ձայնը.
“Պատրաստեցէ՛ք Տէրոջ ճամբան, շտկեցէ՛ք անոր շաւիղները□»: 4 Յովհաննէս կը
մկրտէր անապատին մէջ եւ կը քարոզէր ապաշխարութեան մկրտութիւնը՝ մեղքերու
ներումին համար: 5 Ամբողջ Հրէաստանի երկիրը ու բոլոր Երուսաղեմացիները կ՚երթային
անոր: Բոլորը կը մկրտուէին անկէ Յորդանան գետին մէջ՝ իրենց մեղքերը
խոստովանելով: 6 Յովհաննէս հագած էր ուղտի մազէ հագուստ, եւ իր մէջքը կապած էր
կաշիէ գօտի. իր կերակուրը մարախ ու վայրի մեղր էր: 7 Ան կը քարոզէր ու կ՚ըսէր.
«Ինծմէ հզօրը կու գայ իմ ետեւէս: Ես արժանի չեմ ծռելու եւ անոր կօշիկներուն կապերը
քակելու: 8 Արդարեւ ես ջուրո՛վ մկրտեցի ձեզ, բայց ան Սուրբ Հոգիո՛վ պիտի մկրտէ ձեզ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 3. 13-4. 11: Ղուկ. 3. 21-22, 4. 1-13)

9 Այդ օրերը Յիսուս Գալիլեայի Նազարէթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէ մկրտուեցաւ
Յորդանանի մէջ: 10 Իսկոյն ջուրէն դուրս ելլելով՝ տեսաւ երկինքը բացուած, եւ Հոգին՝ որ
աղաւնիի պէս կ՚իջնէր իր վրայ. 11 ու ձայն մը եկաւ երկինքէն՝ որ կ՚ըսէր. «Դո՛ւն ես իմ
սիրելի Որդիս՝ որուն հաճեցայ»:
12 Իսկոյն Հոգին անապատը [գ]մղեց զայն: 13 Քառասուն օր հոն էր՝ անապատին մէջ՝
Սատանայէն փորձուած. գազաններու հետ էր, եւ հրեշտակները կը սպասարկէին իրեն:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՉՈՐՍ ՁԿՆՈՐՍՆԵՐ
(Մատթ. 4. 12-22: Ղուկ. 4. 14-15, 5. 1-11

14 Յովհաննէսի մատնուելէն ետք Յիսուս՝ Գալիլեա գալով՝ Աստուծոյ արքայութեան
աւետարանը կը քարոզէր 15 ու կ՚ըսէր. «Ժամանակը լրացած է, եւ Աստուծոյ
թագաւորութիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէ՛ք, ու հաւատացէ՛ք աւետարանին»:
16 Երբ Գալիլեայի ծովուն եզերքը կը քալէր, տեսաւ Սիմոնը եւ Սիմոնի եղբայրը՝
Անդրէասը, ծովը ուռկան նետած, որովհետեւ ձկնորս էին: 17 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Եկէ՛ք
իմ ետեւէս, ու մարդո՛ց [դ]որսորդ պիտի ընեմ ձեզ»: 18 Անոնք ալ իսկոյն թողուցին իրենց
ուռկանները եւ հետեւեցան անոր: 19 Անկէ քիչ մը յառաջ երթալով՝ տեսաւ Զեբեդեան
Յակոբոսն ու անոր եղբայրը՝ Յովհաննէսը, որոնք նաւուն մէջ կը կարկտնէին իրենց

[ա] Այսինքն՝ Մարգարէներու գիրքին

[բ] Յուն.՝ երեսիդ առջեւէն

[գ] Յուն.՝ դուրս հանեց

[դ] Յուն.՝ ձկնորս

ուռկաններըː 20 Իսկոյն կանչեց զանոնք. անոնք ալ գացին անոր ետեւէն, նաւուն մէջ ձգելով իրենց հայրը՝ Զեբեդէոսը վարձկաններուն հետː

ԱՆՄԱՔՈՒՐ ՈԳԻՈՎ ՄԱՐԴ ՄԸ
(Ղուկ. 4. 31-37)

21 Մտան Կափառնայում, եւ իսկոյն Շաբաթ օրը ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցնէրː
22 Անոնք կ՚ապշէին անոր ուսուցումին վրայ, որովհետեւ անոնց կը սորվեցնէր
իշխանութիւն ունեցողի մը պէս, ո՛չ թէ դպիրներուն պէսː 23 Անոնց ժողովարանին մէջ
մարդ մը կար՝ անմաքուր ոգիով: Ան աղաղակեց. 24 «Թո՛ղ մեզ. դուն ի՞նչ ունիս մեզի
հետ, Յիսո՛ւս Նազովրեցի. միթէ մեզ կորսնցնելո՞ւ եկար: Գիտեմ թէ ո՛վ ես՝ Աստուծոյ
Սուրբը»ː 25 Յիսուս զայն սաստեց՝ ըսելով. «Պապանձէ՛ ու ելի՛ր անկէ»ː 26 Անմաքուր
ոգին սաստիկ ցնցեց զայն, բարձրաձայն աղաղակեց եւ ելաւ անկէː 27 Բոլորը
այլայլեցան, ա՛յնքան՝ որ կը հարցնէին իրարու. «Այս ի՞նչ է. ի՞նչ նոր ուսուցում է ասիկա,
որովհետեւ անմաքուր ոգիներո՛ւն ալ կը հրամայէ իշխանութեամբ, ու կը հնազանդին
իրեն»ː 28 Եւ իսկոյն իր համբաւը տարածուեցաւ Գալիլեայի ամբողջ շրջակայքըː

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՇԱՏԵՐ
(Մատթ. 8. 14-17: Ղուկ. 4. 38-42)

29 Իսկոյն ժողովարանէն ելլելով՝ Յակոբոսի ու Յովհաննէսի հետ մտաւ Սիմոնի եւ
Անդրէասի տունըː 30 Սիմոնի զոքանչը պառկած էր՝ տենդով հիւանդացած. իսկոյն անոր
մասին ըսին իրենː 31 Յիսուս մօտեցաւ, բռնեց անոր ձեռքէն ու ոտքի հանեց զայն. իսկոյն
տենդը թողուց զայն, եւ կը սպասարկէր անոնցː
32 Երբ իրիկուն եղաւ, արեւին մայր մտած ատենը՝ բոլոր ախտաւորներն ու
դիւահարները իրեն կը բերէինː 33 Ամբողջ քաղաքը դուռը հաւաքուած էրː 34 Շատ
հիւանդներ՝ զանազան ախտերէ բուժեց, եւ շատ դեւեր դուրս հանեցː Դեւերուն թոյլ չէր
տար որ խօսին, որովհետեւ կը ճանչնային զինքː

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՔԱՐՈԶԷ ԳԱԼԻԼԵԱՅԻ ՄԷՋ
(Ղուկ. 4. 43-45)

35 Առտուն՝ արշալոյսէն շատ առաջ՝ կանգնեցաւ, դուրս ելաւ, գնաց ամայի տեղ մը, ու
հոն աղօթեցː 36 Սիմոն եւ իրեն հետ եղողները հետապնդեցին զայնː 37 Երբ գտան զայն՝
ըսին անոր. «Բոլորը կը փնտռեն քեզ»ː 38 Ըսաւ անոնց. «Եկէ՛ք երթանք մերձակայ
գիւղաքաղաքները, որպէսզի հոն ալ քարոզեմ, որովհետեւ եկած եմ ա՛յս նպատակով»ː 39
Եւ անոնց ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր՝ ամբողջ Գալիլեայի մէջ, ու դեւեր կը
հանէրː

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԱՔՐԷ ԲՈՐՈՏ ՄԸ
(Մատթ. 8. 1-4: Ղուկ. 5. 12-16)

40 Բորոտ մըն ալ եկաւ. կ՚աղաչէր, կը ծնրադրէր ու կ՚ըսէր անոր. «Եթէ ուզես՝ կրնա՛ս
զիս մաքրել»ː 41 Յիսուս գթալով՝ երկարեց ձեռքը, դպաւ անոր եւ ըսաւ. «Կ՚ուզե՛մ,
մաքրուէ՛»ː 42 Երբ ասիկա ըսաւ անոր, իսկոյն բորոտութիւնը գնաց անկէ, ու մաքրուեցաւː

*43 Իսկ ինք ազդարարեց անոր եւ իսկոյն ուղարկեց՝ ըսելով անոր. 44 «Զգուշացի՛ր որ ո՛չ
մէկուն բան մը ըսես. հապա գնա՛, ցո՛յց տուր քեզ քահանային, ու մատուցանէ՛ քու
մաքրուելուդ ընծան՝ որ Մովսէս պատուիրեց, իբր վկայութիւն անոնց»: 45 Բայց ան դուրս
ելլելով՝ սկսաւ շատ հրապարակել եւ բանը տարածել, այնպէս որ ա՛լ ինք չէր կրնար
բացայայտօրէն քաղաք մը մտնել, հապա դուրսը՝ ամայի տեղեր էր. սակայն ամէն կողմէ
կու գային իրեն:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾ ՄԸ
(Մատթ. 9. 1-8: Ղուկ. 5. 17-26)

2

*Դարձեալ Կափառնայում մտաւ քանի մը օր ետք, եւ լսուեցաւ թէ ան տան մը մէջ է: 2
Իսկոյն շատ մարդիկ հաւաքուեցան, այնքան՝ որ ա՛լ տեղ չկար, ո՛չ իսկ դրան շուրջ, ու կը
քարոզէր անոնց Աստուծոյ խօսքը: 3 Մարդիկ եկան իրեն՝ բերելով չորս հոգիով
[ա]փոխադրուած անդամալոյծ մը. 4 բայց տեսնելով որ բազմութենէն չէին կրնար մօտենալ
անոր, քակեցին տան տանիքը՝ ուր կը գտնուէր Յիսուս, ու ծակ մը բանալով՝ վար
իջեցուցին մահիճը, որուն վրայ պառկած էր անդամալոյծը: 5 Յիսուս տեսնելով անոնց
հաւատքը՝ ըսաւ անդամալոյծին. «Որդեա՛կ, մեղքերդ ներուած են քեզի»: 6 Քանի մը
դպիրներ, որ հոն նստած էին, իրենց սիրտերուն մէջ կը մտածէին. 7 «Ինչո՞ւ այս մարդը
կ'ըսէ այսպիսի հայհոյութիւններ. ո՞վ կրնայ մեղքերը ներել՝ [բ]բացի Աստուծմէ''»: 8 Յիսուս
իսկոյն ըմբռնելով իր հոգիին մէջ՝ որ անոնք այդպէս կը մտածեն իրենք իրենց մէջ, ըսաւ
անոնց. «Ինչո՞ւ այդպէս կը մտածէք ձեր սիրտերուն մէջ: 9 Ո՞րը աւելի դիւրին է,
"մեղքերդ ներուած են քեզի□ ըսե՞լը անդամալոյծին, թէ՝ "ոտքի՛ ելիր, ա՛ռ մահիճդ ու
քալէ՛□ ըսելը: 10 Բայց որպէսզի գիտնաք թէ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի երկրի
վրայ մեղքերը ներելու, (ըսաւ անդամալոյծին.) 11 "Քեզի՛ կ'ըսեմ. "Ոտքի՛ ելիր, ա՛ռ մահիճդ
ու գնա՛ տունդ"□»: 12 Ան ալ իսկոյն ոտքի ելաւ, եւ առնելով իր մահիճը՝ դուրս ելաւ
բոլորին առջեւէն, այնպէս որ բոլորը զմայլեցան, փառաբանեցին Աստուած ու ըսին.
«Այսպիսի բան ամե՛նեւին տեսած չէինք»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՂԵՒԻՆ
(Մատթ. 9. 9-13: Ղուկ. 5. 27-32)

*13 Դարձեալ գնաց ծովեզերք: Ամբողջ բազմութիւնը իրեն կու գար, եւ անոնց կը
սորվեցնէր: 14 Երբ կ'անցնէր՝ տեսաւ Ղեւի Ալփէոսեանը, որ մաքս ընդունելու տեղը նստած
էր, եւ ըսաւ անոր. «Հետեւէ՛ ինծի»: Ան ալ կանգնեցաւ ու հետեւեցաւ իրեն: 15 Երբ [գ]սեղան
նստած'' էր անոր տան մէջ, շատ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ ալ սեղան նստած էին
Յիսուսի եւ անոր աշակերտներուն հետ. որովհետեւ շատե՛ր կը հետեւէին անոր: 16 Երբ
դպիրներն ու Փարիսեցիները տեսան թէ ան կ'ուտէ մաքսաւորներու եւ մեղաւորներու հետ,
ըսին անոր աշակերտներուն. «Ինչո՞ւ կ'ուտէ ու կը խմէ մաքսաւորներու եւ մեղաւորներու*

[ա] *Յուն.՝ վերցուած*

[բ] *Յուն.՝ բայց միայն Աստուած*

[գ] *Յուն.՝ ընկողմանած*

*հետ»: 17 Երբ Յիսուս լսեց՝ ըսաւ անոնց. «Ո՛չ թէ առողջներուն բժիշկ պէտք է, հապա՝
հիւանդներուն: Ես եկայ ո՛չ թէ արդարները կանչելու, հապա՝ մեղաւորները[դ]»:*

ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 9. 14-17: Ղուկ. 5. 33-39)

*18 Յովհաննէսի ու Փարիսեցիներուն աշակերտները ծոմ կը պահէին: Ուստի եկան եւ
ըսին անոր. «Ինչո՞ւ Յովհաննէսի ու Փարիսեցիներուն աշակերտները ծոմ կը պահեն,
բայց քու աշակերտներդ ծոմ չեն պահեր»: 19 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Միթէ կարելի՞ է՝ որ
[ե]հարսնեւորները ծոմ պահեն, մինչ փեսան իրենց հետ է: Այնքան ատեն որ փեսան իրենց
հետ է՝ կարելի չէ որ ծոմ պահեն: 20 Բայց օրերը պիտի գան՝ երբ փեսան պիտի վերցուի
իրենցմէ. ապա ա՛յդ օրը ծոմ պիտի պահեն: 21 Ո՛չ մէկը կը կարէ նոր լաթի կտոր մը հին
հանդերձի վրայ. որովհետեւ այդ նորը՝ որ անոր լրութեան համար դրուած է, կը քաշէ
հինը, ու պատռուածքը աւելի գէշ կ՚ըլլայ: 22 Ո՛չ ալ մէկը կը դնէ նոր գինին հին տիկերու
մէջ. քանի որ նոր գինին կը պատռէ տիկերը, գինին կը թափի, եւ տիկերը կը կորսուին:
Հապա նոր գինին դրուելու է նո՛ր տիկերու մէջ»:*

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 12. 1-8: Ղուկ. 6. 1-5)

*23 Շաբաթ օր մը ինք կ՚անցնէր արտերու մէջէն, եւ իր աշակերտները՝ մինչ կ՚երթային՝
սկսան ցորենի հասկեր փրցնել: 24 Փարիսեցիները ըսին իրեն. «Նայէ՛, ի՛նչ կ՚ընեն Շաբաթ
օրը, որ արտօնուած չէ»: 25 Ինք ալ ըսաւ անոնց. «Բնաւ չէ՞ք կարդացեր Դաւիթի ըրածը՝
երբ պէտք ունեցաւ եւ անօթեցաւ, ինք ու իրեն հետ եղողները: 26 Ի՛նչպէս մտաւ Աստուծոյ
տունը՝ Աբիաթար քահանայապետին օրով, եւ կերաւ առաջադրութեան հացերը,- որ ո՛չ
մէկուն արտօնուած էր ուտել՝ բացի քահանաներէն,- ու տուաւ իրեն հետ եղողներուն»: 27
Եւ աւելցուց. «Շաբաթը եղաւ մարդո՛ւն համար, ո՛չ թէ մարդը՝ Շաբաթին համար: 28
Հետեւաբար մարդու Որդին տէրն է նաեւ Շաբաթին»:*

ՉՈՐՑԱԾ ՁԵՌՔՈՎ ՄԱՐԴԸ
(Մատթ. 12. 9-14: Ղուկ. 6. 6-11)

3

*Դարձեալ ժողովարանը մտաւ, ուր մարդ մը կար՝ որուն ձեռքը չորցած էր: 2 Անոնք կը
հսկէին անոր վրայ՝ տեսնելու թէ արդեօք պիտի բուժէ՛ զայն Շաբաթ օրը, որպէսզի
ամբաստանեն զինք: 3 Ինք ալ ըսաւ ձեռքը չորցած մարդուն. «Ելի՛ր, կայնէ՛ մէջտեղը»: 4
Յետոյ ըսաւ անոնց. «Շաբաթ օրը բարի՞ք ընել արտօնուած է՝ թէ չարիք ընել, անձ մը
փրկե՞լ՝ թէ սպաննել»: Անոնք լուռ կեցան: 5 Յիսուս բարկութեամբ շուրջը նայեցաւ՝
անոնց վրայ, տրտմելով անոնց սիրտին կուրութեան համար, ապա ըսաւ այդ մարդուն.
«Երկարէ՛ ձեռքդ»: Ան ալ երկարեց, եւ անոր ձեռքը [ա]առողջացաւ: 6 Փարիսեցիները՝*

[դ] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ ապաշխարութեան

[ե] Յուն.՝ հարսանեկան սրահին որդիները

[ա] Ոմանք՝ առողջացաւ միւսին պէս

իսկոյն դուրս ելլելով Հերովդէսեաններուն հետ՝ խորհրդակցեցան անոր դէմ, թէ ի՛նչպէս կորսնցնեն զայն:

ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ԼԻՃԻՆ ՔՈՎ

*7 Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մեկնեցաւ ծովեզերքը, ու մեծ բազմութիւն մը
հետեւեցաւ անոր՝ Գալիլեայէն եւ Հրէաստանէն, 8 Երուսաղէմէն, Եդովմէն ու Յորդանանի
միւս կողմէն. նաեւ անոնք՝ որ Տիւրոսի եւ Սիդոնի շրջակայ տեղերէն էին, մեծ
բազմութեամբ, երբ լսեցին ինչ որ կ՚ընէր՝ եկան իրեն: 9 Յիսուս ըսաւ իր աշակերտներուն
որ նաւակ մը տրամադրուի իրեն՝ բազմութեան պատճառով, որպէսզի չսեղմեն զինք: 10
Որովհետեւ բուժեց շատերը, այնպէս որ տանջանք ունեցողներ կը խռնուէին շուրջը՝
որպէսզի դպչին իրեն: 11 Երբ անմաքուր ոգիները տեսնէին զինք, կ՚իյնային իր առջեւ ու
կ՚աղաղակէին. 12 «Դո՛ւն ես Աստուծոյ Որդին»: Իսկ ինք սաստիկ կը հրահանգէր անոնց՝
որ չյայտնեն զինք:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԸՆՏՐԷ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ
(Մատթ. 10. 1-4: Ղուկ. 6. 12-16)

*13 Ապա լեռը ելաւ եւ իրեն կանչեց իր ուզածները, ու քովը գացին: 14 Եւ ընտրեց
տասներկու հոգի, որպէսզի ըլլան իրեն հետ, ու ղրկէ զանոնք՝ քարոզելու, 15 նաեւ
իշխանութիւն ունենալու՝ ախտերը բուժելու եւ դեւերը դուրս հանելու համար.- 16 Սիմոնը՝
որ Պետրոս անուանեց, 17 Զեբեդեան Յակոբոսն ու Յակոբոսի եղբայրը՝ Յովհաննէսը,
որոնք Բաներգէս անուանեց, որ ըսել է. «Որոտումի որդիներ», 18 Անդրէասը,
Փիլիպպոսը, Բարթողոմէոսը, Մատթէոսը, Թովմասը, Ալփէոսեան Յակոբոսը, Թադէոսը,
Սիմոն Կանանացին 19 եւ Յուդա Իսկարիովտացին, որ մատնեց զայն:*

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԲԷԵՂԶԵԲՈՒՂ
(Մատթ. 12. 22-32: Ղուկ. 11. 14-23, 12. 10)

*20 Տուն գացին, ու դարձեալ բազմութիւնը համախմբուեցաւ, այնպէս որ չկրցան
նոյնիսկ հաց ուտել: 21 Երբ իրենները լսեցին՝ գացին որ բռնեն զինք, քանի որ կ՚ըսէին.
«Յնորա՛ծ է»: 22 Երուսաղէմէն իջած դպիրներն ալ կ՚ըսէին. «Անոր մէջ Բէեղզեբուղ կայ,
եւ դեւերուն իշխանո՛վ կը հանէ դեւերը»: 23 Յիսուս կանչելով զանոնք՝ առակներով
խօսեցաւ անոնց. «Սատանան ի՞նչպէս կրնայ դուրս հանել Սատանան: 24 Եթէ
թագաւորութիւն մը բաժնուի ինքնիր դէմ՝ այդ թագաւորութիւնը չի կրնար կենալ: 25 Եթէ
տուն մը բաժնուի ինքնիր դէմ, այդ տունը չի կրնար կենալ: 26 Եթէ Սատանան կանգնած
ու բաժնուած է ինքնիր դէմ՝ ան չի կրնար կենալ, հապա անոր վախճանը հասած է: 27 Ո՛չ
մէկը կրնայ մտնել ուժեղ մարդու մը տունը եւ յափշտակել անոր կարասիները, եթէ նախ
չկապէ ուժեղ մարդը, եւ այ՛ն ատեն կողոպտէ անոր տունը: 28 Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. "Մարդոց որդիներուն պիտի ներուի ամէն մեղք, նաեւ
հայհոյութիւնները՝ ո՛րքան ալ հայհոյեն: 29 Բայց ո՛վ որ հայհոյէ Սուրբ Հոգիին դէմ,
յաւիտեա՛ն ներում պիտի չունենայ, հապա [բ]արժանի պիտի ըլլայ յաւիտենական*

[բ] Յուն.՝ պարտաւոր

ᵍդատապարտութեան□»: 30 Որովհետեւ կ՚ըսէին. «Անմաքուր ոգի կայ անոր մէջ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՅՐՆ ՈՒ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ
(Մատթ. 12. 46-50: Ղուկ. 8. 19-21)

31 Յետոյ անոր մայրն ու եղբայրները եկան, եւ դուրսը կայնելով՝ մարդ ղրկեցին ու
կանչեցին զայն. 32 բազմութիւնն ալ նստած էր անոր շուրջը: Երբ ըսին իրեն. «Ահա՛ քու
մայրդ ու եղբայրներդ կը փնտռեն քեզ դուրսը», 33 ան ալ պատասխանեց անոնց. «Ո՞վ է
իմ մայրս, կամ որո՞նք են եղբայրներս»: 34 Եւ նայելով իր շուրջը նստողներուն՝ ըսաւ.
«Ահա՛ մայրս ու եղբայրներս. 35 որովհետեւ ո՛վ որ կը գործադրէ Աստուծոյ կամքը,
անիկա՛ է իմ եղբայրս, քոյրս եւ մայրս»:

ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 13. 1-9: Ղուկ. 8. 4-8)

4

Դարձեալ սկսաւ սորվեցնել ծովեզերքը, եւ մեծ բազմութիւն մը անոր քով հաւաքուեցաւ,
այնպէս որ ինք նաւ մտաւ ու նստաւ՝ ծովուն վրայ. իսկ ամբողջ բազմութիւնը ցամաքն էր՝
ծովեզերքը: 2 Շատ բաներ կը սորվեցնէր անոնց՝ առակներով, եւ կ՚ըսէր անոնց իր
ուսուցումին մէջ. 3 «Լսեցէ՛ք, ահա՛ սերմնացան մը գնաց սերմ ցանելու: 4 Մինչ կը ցանէր,
քանի մը սերմեր ինկան ճամբային եզերքը, եւ թռչունները եկան ու լափեցին զանոնք: 5
Ուրիշներ ինկան ժայռոտ տեղ մը, ուր շատ հող չկար, եւ իսկոյն բուսան՝ հողին խորունկ
չըլլալուն համար. 6 սակայն տօթակէզ եղան երբ արեւը ելաւ, ու չորցան՝ քանի որ արմատ
չունէին: 7 Ուրիշներ ալ ինկան փուշերու մէջ. փուշերը բարձրացան եւ խեղդեցին զանոնք,
ու պտուղ չտուին: 8 Իսկ ուրիշներ ինկան լաւ հողի մէջ, պտուղ տուին՝ բարձրանալով եւ
աճելով, ու բերին՝ մէկը երեսուն, մէկը՝ վաթսուն, մէկը՝ հարիւր»: 9 Եւ ըսաւ անոնց. «Ա՛ն
որ ականջ ունի լսելու՝ թող լսէ»:

ԱՌԱԿՆԵՐՈՒՆ ՆՊԱՏԱԿԸ
(Մատթ. 13. 10-17: Ղուկ. 8. 9-10)

10 Երբ առանձին էր, իր շուրջը եղողները՝ տասներկուքին հետ հարցուցին իրեն այս
առակին մասին: 11 Եւ ըսաւ անոնց. «Ձեզի տրուած է գիտնալ Աստուծոյ թագաւորութեան
խորհուրդը, բայց անոնց որ դուրսն են՝ ամէն ինչ ʷառեղծուած կ՚ըլլայ. 12 որպէսզի ᵖշատ
տեսնեն՝ բայց չըմբռնեն, ᵍշատ լսեն՝ բայց չհասկնան, ու դարձի չգան եւ իրենց մեղքերը
չներուին»:

ᵍ Յուն.՝ դատաստանի

ʷ Յուն.՝ առակներով

ᵖ Յուն.՝ տեսնելով

ᵍ Յուն.՝ լսելով

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 13. 18-23: Ղուկ. 8. 11-15)

13 Ապա ըսաւ անոնց. «Այս առակը չէ՞ք ըմբռներ. ուրեմն ի՞նչպէս պիտի հասկնաք
բոլոր առակները: 14 Սերմնացանը՝ խօ՛սքը կը ցանէ: 15 Ճամբային եզերքը եղողները՝ ուր
խօսքը կը ցանուի՝ անո՛նք են, որ երբ կը լսեն՝ իսկոյն Սատանան կու գայ եւ կը վերցնէ
անոնց սիրտերուն մէջ ցանուած խօսքը: 16 Նմանապէս՝ ժայռոտ տեղերու վրայ
ցանուածները անո՛նք են, որ երբ կը լսեն խօսքը՝ իսկոյն կ՚ընդունին զայն ուրախութեամբ:
17 Բայց իրենց մէջ արմատ չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը տոկան. յետոյ, երբ
տառապանք կամ հալածանք ըլլայ խօսքին պատճառով, իսկոյն կը գայթակղին: 18
Փուշերու մէջ ցանուածները անո՛նք են՝ որ խօսքը կը լսեն, 19 բայց այս աշխարհի հոգերը,
հարստութեան խաբէութիւնը եւ ուրիշ բաներու ցանկութիւնները ներս մտնելով՝ կը խեղդեն
խօսքը, ու ան կ՚ըլլայ անպտուղ: 20 Իսկ լաւ հողի մէջ ցանուածները անո՛նք են՝ որ խօսքը
կը լսեն, կ՚ընդունին եւ պտուղ կ՚արտադրեն՝ մէկը երեսուն, մէկը՝ վաթսուն, մէկը՝
հարիւր»:

ՃՐԱԳԸ ԳՐՈՒԱՆԻՆ ՏԱԿ
(Ղուկ. 8. 16-18)

21 Յետոյ ըսաւ անոնց. «Միթէ ճրագը գրուանին կամ մահիճին տա՞կ դրուելու համար
կու գայ. արդեօք աշտանակին վրայ դրուելու համար չէ՞: 22 Որովհետեւ չկայ գաղտնիք
մը՝ որ բացայայտ պիտի չըլլայ, եւ չէ եղած պահուած բան մը՝ որ երեւան չելլէ: 23 Եթէ
մէկը ականջ ունի լսելու՝ թող լսէ»:
24 Ապա ըսաւ անոնց. «Զգուշացէ՛ք թէ ի՛նչ կը լսէք. ա՛յն չափով որ դուք կը չափէք,
նոյն չափով պիտի չափուի ձեզի. ու ձեզի՛ որ կը լսէք՝ պիտի աւելնայ: 25 Որովհետեւ ո՛վ
որ ունի՝ անոր պիտի տրուի. իսկ ո՛վ որ չունի՝ ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի»:

ԱՃՈՂ ՍԵՐՄԻՆ ԱՌԱԿԸ

26 Նաեւ կ՚ըսէր. «Աստուծոյ թագաւորութիւնը այնպէս է, որպէս թէ մարդ մը հողին մէջ
հունտ ցանէ. 27 քնանայ թէ արթննայ, գիշեր ու ցերեկ, հունտը կը ծաղկի եւ կը մեծնայ, ու
ինք չի գիտեր թէ ի՛նչպէս: 28 Քանի որ հողը ինքնիրմէ պտուղ կ՚արտադրէ. նախ՝ խոտը,
յետոյ՝ հասկը, անկէ ետք՝ լեցուն ցորենը հասկին մէջ: 29 Երբ պտուղը հասուննայ՝ իսկոյն
մանգաղը կը ղրկէ, որովհետեւ հունձքի ատենը հասած է»:

ՄԱՆԱՆԵԽԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 13. 31-32, 34: Ղուկ. 13. 18-19)

30 Ապա կ՚ըսէր. «Աստուծոյ թագաւորութիւնը ի՞նչ բանի նմանցնենք, կամ ի՞նչ
առակով բացատրենք զայն: 31 Մանանեխի հատիկին նման է, որ հողին մէջ ցանուած
ատենը՝ երկրի վրայ եղած սերմերուն ամենէն պզտիկն է. 32 բայց երբ ցանուի՝ կը [դ]բուսնի,

---

[դ] Յուն.՝ բարձրանայ

*բոլոր տունկերէն ալ մեծ կ՚ըլլայ ու մեծ ճիւղեր կ՚արձակէ, այնպէս որ երկինքի
թռչունները կրնան անոր շուքին տակ բնակիլ»:*
*33 Շատ այսպիսի առակներով կը քարոզէր խօսքը անոնց, այնքան՝ որքան կրնային
մտիկ ընել: 34 Առանց առակի չէր խօսեր անոնց, բայց առանձին՝ իր աշակերտներուն կը
մեկնէր բոլորը:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽԱՂԱՂԵՑՆԷ ՓՈԹՈՐԻԿԸ
(Մատթ. 8. 23-27: Ղուկ. 8. 22-25)

*35 Նոյն օրը՝ երբ իրիկուն կ՚ըլլար, ըսաւ անոնց. «Եկէ՛ք ծովուն միւս եզերքը անցնինք»:
36 Անոնք ալ բազմութիւնը արձակելով՝ առին զինք, քանի նաւուն մէջ էր. ուրիշ նաւակներ
ալ կային անոր հետ: 37 Ու հզօր փոթորիկ մը եղաւ եւ ալիքները նաւուն վրայ կը խուժէին,
այնպէս որ արդէն կը լեցուէր. 38 իսկ ինք՝ նաւուն ետեւի կողմը՝ բարձի վրայ կը քնանար:
Արթնցուցին զինք եւ ըսին իրեն. «Վարդապե՛տ, հոգ չէ՞ս ըներ՝ որ կը կորսուինք»: 39
Ուստի ելլելով՝ սաստեց հովը եւ ըսաւ ծովուն. «Դադրէ՛, լռ՛ւէ կեցիր»: Հովը դադրեցաւ, ու
մեծ խաղաղութիւն եղաւ: 40 Ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ այդպէս երկչոտ էք. ի՞նչպէս կ՚ըլլայ՝
որ հաւատք չունիք»: 41 Անոնք չափազանց վախցան, եւ կ՚ըսէին իրարու. «Արդեօք ո՞վ է
ասիկա, որ նոյնիսկ հովն ու ծովը կը հնազանդին իրեն»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԴԻՒԱՀԱՐԸ
(Մատթ. 8. 28-34: Ղուկ. 8. 26-39)

5

*Ծովուն միւս եզերքը եկան՝ [ա]Գադարացիներուն երկիրը: 2 Երբ ինք նաւէն ելաւ, իսկոյն
գերեզմաններէն ելած մարդ մը հանդիպեցաւ իրեն, որ անմաքուր ոգի ունէր: 3 Անոր
բնակած տեղը գերեզմաններուն մէջ էր, ու շղթայո՛վ ալ ո՛չ մէկը կրնար կապել զայն. 4
որովհետեւ յաճախ ոտնակապերով եւ շղթաներով կապուեր էր, բայց շղթաները կոտրտեր
ու ոտնակապերը փշրեր էր, եւ ո՛չ մէկը կրնար նուաճել զայն: 5 Ամէն ատեն, գիշեր ու
ցերեկ, [բ]գերեզմաններուն եւ լեռներուն մէջ՝ կ՚աղաղակէր, ու իր մարմինը կը ճեղքռտէր
քարերով: 6 Երբ հեռուէն տեսաւ Յիսուսը, վազեց ու երկրպագեց անոր, 7 եւ բարձրաձայն
աղաղակեց. «Դուն ի՞նչ գործ ունիս ինծի հետ, Յիսո՛ւս, Ամենաբա՛րձր Աստուծոյ Որդի.
Աստուծմով կ՚երդմնեցնեմ քեզ, մի՛ տանջեր զիս»: 8 (Քանի որ կ՚ըսէր անոր. «Անմաքո՛ւր
ոգի, ելի՛ր այդ մարդէն»:) 9 Հարցուց անոր. «Ի՞նչ է անունդ»: Ան ալ պատասխանեց.
«Անունս Լեգէոն է, որովհետեւ բազմաթիւ ենք»: 10 Շատ [գ]կ՚աղաչէին անոր՝ որ այդ
երկրէն դուրս չղրկէ զիրենք: 11 Հոն, լերան մօտ, խոզերու մեծ երամակ մը կար՝ որ
կ՚արածէր: 12 Բոլոր դեւերը աղաչեցին անոր եւ ըսին. «Մեզ խոզերո՛ւն ղրկէ, որպէսզի
անոնց մէջ մտնենք»: 13 Յիսուս իսկոյն արտօնեց անոնց: Երբ անմաքուր ոգիները դուրս
ելան ու խոզերուն մէջ մտան, երամակը գահավէժ տեղէն ծովը վազեց (երկու հազարի
չափ կային), եւ ծովուն մէջ խեղդուեցան: 14 Խոզարածները փախան, ու պատմեցին*

[ա] Ոմանք՝ Գերգեսացիներուն

[բ] Ոմանք՝ լեռներուն մէջ ու գերեզմաններուն մէջ

[գ] Ոմանք՝ կ՚աղաչէր

քաղաքին եւ արտերուն մէջ, ու մարդիկ դուրս ելան՝ տեսնելու թէ ի՛նչ էր պատահածը:
15 Եկան Յիսուսի քով, տեսան լեգէոն ունեցող դիւահարը, որ նստած էր՝ հագուած եւ սթափած, ու վախցան:
16 Անոնք որ տեսեր էին՝ պատմեցին իրենց թէ ի՛նչ պատահեցաւ դիւահարին, նաեւ խոզերուն մասին.
17 իրենք ալ սկսան աղաչել [դ]անոր, որպէսզի իրենց հողամասէն երթայ:
18 Երբ ան նաւ մտաւ, դիւահարը կ՚աղաչէր անոր՝ որ ըլլայ անոր հետ:
19 Բայց Յիսուս թոյլ չտուաւ անոր, հապա ըսաւ անոր. «Գնա՛ տունդ՝ քուկիններուդ քով, ու պատմէ՛ անոնց ամէն ինչ որ Տէրը ըրաւ քեզի, եւ ի՛նչպէս ողորմեցաւ քեզի»:
20 Ան ալ գնաց, եւ սկսաւ Դեկապոլիսի մէջ հրապարակել ամէն ինչ որ Յիսուս ըրաւ իրեն. ու բոլորը կը զարմանային:

ՅԱՅՐՈՍԻ ԱՂՋԻԿԸ ԵՒ ՏԵՌԱՏԵՍ ԿԻՆԸ
(Մատթ. 9. 18-26: Ղուկ. 8. 40-56)

21 Երբ Յիսուս դարձեալ նաւով անցաւ ծովուն միւս եզերքը, մեծ բազմութիւն մը հաւաքուեցաւ անոր քով, եւ ինք ծովեզերքն էր:
22 Ժողովարանի պետերէն մէկը եկաւ, որուն անունը Յայրոս էր, ու երբ տեսաւ զայն՝ ինկաւ անոր ոտքը,
23 շատ աղաչեց անոր եւ ըսաւ. «Աղջիկս մեռնելու մօտ է. եկո՛ւր, դի՛ր ձեռքդ անոր վրայ՝ որպէսզի [ե]բուժուի, ու պիտի ապրի»:
24 Ան ալ գնաց անոր հետ: Մեծ բազմութիւն մը իրեն կը հետեւէր, եւ կը սեղմէր զինք:
25 Կին մը՝ որ արիւնահոսութիւն ունէր տասներկու տարիէ ի վեր,
26 շատ չարչարանք կրած էր բազմաթիւ բժիշկներէ, եւ իր ամբողջ ունեցածը ծախսած էր բայց բնա՛ւ չէր օգտուած, այլ փոխարէնը վիճակը կը վատթարանար:
27 Երբ լսեց Յիսուսի մասին, ետեւէն եկաւ՝ բազմութեան մէջ, ու դպաւ անոր հանդերձին.
28 քանի որ կ՚ըսէր. «Եթէ միա՛յն անոր հանդերձներուն դպչիմ՝ պիտի բժշկուիմ»:
29 Իսկոյն իր արիւնին աղբիւրը ցամքեցաւ, եւ իր մարմինին մէջ գիտցաւ թէ տանջանքէն բժշկուեցաւ:
30 Յիսուս իսկոյն գիտցաւ ինքնիր մէջ թէ զօրութիւն մը ելաւ իրմէ դուրս, դարձաւ բազմութեան ու ըսաւ. «Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձներուս»:
31 Իր աշակերտները ըսին իրեն. «Կը տեսնե՛ս թէ բազմութիւնը կը սեղմէ քեզ, եւ կ՚ըսես. “Ո՞վ դպաւ ինծի”»:
32 Իր շուրջը կը նայէր՝ որպէսզի տեսնէ այս բանը ընողը:
33 Կինը վախցաւ ու դողաց, որովհետեւ գիտէր թէ ի՛նչ պատահեցաւ իրեն. եկաւ, ինկաւ անոր առջեւ, եւ պատմեց անոր ամբողջ ճշմարտութիւնը:
34 Յիսուս ըսաւ անոր. «Աղջի՛կ, հաւատքդ բժշկեց քեզ. գնա՛ խաղաղութեամբ, ու բժշկուա՛ծ եղիր քու տանջանքէդ»:
35 Երբ ինք դեռ կը խօսէր, ժողովարանի պետին տունէն ոմանք եկան եւ ըսին. «Աղջիկդ մեռաւ, ա՛լ ինչո՞ւ կ՚անհանգստացնես վարդապետը»:
36 Իսկ Յիսուս, երբ լսեց ըսուած խօսքը, իսկոյն ըսաւ ժողովարանի պետին. «Մի՛ վախնար, միա՛յն հաւատա»:
37 Ու ո՛չ մէկուն թոյլ տուաւ որ իրեն ուղեկցի, բայց միայն Պետրոսի, Յակոբոսի եւ Յակոբոսի եղբօր՝ Յովհաննէսի:
38 Ժողովարանի պետին տունը հասնելով՝ նշմարեց աղմուկը, նաեւ անոնք՝ որ շատ կու լային ու կը հեծեծէին:
39 Ներս մտնելով՝ ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ իրար անցած էք եւ կու լաք. մանուկը մեռած չէ, հապա կը քնանայ»:
40 Անոնք ալ զինք ծաղրեցին. բայց ինք բոլորը դուրս հանելով՝ իրեն հետ առաւ մանուկին հայրն ու

[դ] Այսինքն՝ Յիսուսի

[ե] Յուն.՝ փրկուի

մայրը, եւ իրեն հետ եղողները, ու մտաւ հոն՝ ուր մանուկը պառկած էր: 41 Մանուկին
ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ անոր. «Տալիթա՛, կումի՛», որ կը թարգմանուի. «Աղջի՛կ, (քեզի՛
կ՚ըսեմ,) ոտքի՛ ելիր»: 42 Իսկոյն աղջիկը կանգնեցաւ եւ քալեց, որովհետեւ տասներկու
տարեկան էր. ու տեսնողները հիացումէն զմայլեցան: 43 Յիսուս սաստիկ պատուիրեց
անոնց՝ որ ո՛չ մէկը գիտնայ այս բանը, եւ ըսաւ՝ որ ուտելիք տան անոր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԵՐԺՈՒԻ ՆԱԶԱՐԷԹԻ ՄԷՋ
(Մատթ. 13. 53-58: Ղուկ. 4. 16-30)

6

Անկէ մեկնելով՝ գնաց իր բնագաւառը, եւ իր աշակերտները հետեւեցան անոր: 2 Երբ
Շաբաթ օրը հասաւ, սկսաւ ժողովարանին մէջ սորվեցնել: Շատեր լսելով կ՚ապշէին ու
կ՚ըսէին. «Ասիկա ուրկէ՞ ունի այս բաները. այս ի՞նչ իմաստութիւն է՝ իրեն տրուած, որ
այսպիսի հրաշքներ կը գործուին իր ձեռքով: 3 Ասիկա հիւսնը չէ՞, Մարիամի որդին, եւ
Յակոբոսի, Յովսէսի, Յուդայի ու Սիմոնի եղբայրը. եւ իր քոյրերը հոս՝ մեր քով չե՞ն»:
Ուստի անոր պատճառով կը գայթակղէին: 4 Սակայն Յիսուս ըսաւ անոնց. «Մարգարէ մը
առանց պատիւի չէ, բացի իր բնագաւառին, իր ազգականներուն եւ իր տան մէջ»: 5 Հոն
չէր կրնար հրաշք գործել. բայց միայն քանի մը հիւանդի վրայ ձեռք դրաւ ու բուժեց
զանոնք: 6 Եւ անոնց անհաւատութեան վրայ կը զարմանար, ու շրջակայ գիւղերը
երթալով՝ կը սորվեցնէր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՂՐԿԷ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ
(Մատթ. 10. 5-15: Ղուկ. 9. 1-6)

7 Իրեն կանչելով տասներկուքը՝ երկու-երկու ղրկեց զանոնք, եւ իշխանութիւն տուաւ
անոնց՝ անմաքուր ոգիներուն վրայ: 8 Պատուիրեց անոնց՝ որ ոչինչ առնեն
ճամբորդութեան համար, բայց միայն գաւազան մը. ո՛չ պարկ, ո՛չ հաց, ո՛չ դրամ՝
գօտիներուն մէջ, 9 հապա հողաթափ հագնին: Ու ըսաւ. «Կրկին բաճկոն մի՛ հագնիք», 10
եւ աւելցուց. «Ո՛ր տունը որ մտնէք, հո՛ն մնացէք՝ մինչեւ որ անկէ մեկնիք: 11 Իսկ անոնք
որ չեն ընդունիր ձեզ ու մտիկ չեն ըներ ձեզի, երբ անկէ մեկնիք՝ թօթուեցէ՛ք ձեր ոտքերուն
ներքեւի փոշին, իբր վկայութիւն անոնց: ˝Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի.
“Սոդոմացիներուն եւ Գոմորացիներուն աւելի՛ դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան
այդ քաղաքին□˝»:
12 Անոնք ալ մեկնելով՝ կը քարոզէին, որ մարդիկ ապաշխարեն: 13 Շատ դեւեր դուրս
կը հանէին, շատ հիւանդներ իւղով կ՚օծէին ու զանոնք կը բուժէին:
14 Երբ Հերովդէս թագաւորը լսեց, (քանի որ անոր անունը յայտնի եղաւ,) ըսաւ.
«Յովհաննէս Մկրտիչ մեռելներէն յարութիւն առած է. ուստի հրաշքներ կը գործուին
անով»: 15 Ուրիշներ կ՚ըսէին. «Եղիա՛ն է», ուրիշներ ալ կ՚ըսէին. «Մարգարէ մըն է, կամ
մարգարէներէն մէկուն պէս»: 16 Բայց երբ Հերովդէս լսեց՝ ըսաւ. «Ասիկա Յովհաննէ՛սն
է՝ որ ես գլխատեցի. մեռելներէն յարութիւն առած է»:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻ ՄԱՀԸ

˝ Ոմանք չունին

(Մատթ. 14. 1-12: Ղուկ. 9. 7-9)

*17 Արդարեւ Հերովդէս՝ ի՛նք մարդ ղրկելով բռներ էր Յովհաննէսը, ու կապելով բանտը
դրեր էր, իր եղբօր՝ Փիլիպպոսի կնոջ՝ Հերովդիայի պատճառով, քանի որ անոր հետ
ամուսնացած էր. 18 որովհետեւ Յովհաննէս կ՚ըսէր Հերովդէսի. «Քեզի արտօնուած չէ
եղբօրդ կինը առնել»: 19 Հերովդիա ոխ ունէր անոր դէմ եւ կ՚ուզէր զայն սպաննել, բայց
չէր կրնար. 20 որովհետեւ Հերովդէս կը վախնար Յովհաննէսէ, գիտնալով թէ ան արդար
ու սուրբ մարդ մըն է, եւ կը դիտէր զայն: Անկէ լսելով՝ շատ բաներ կ՚ընէր, ու հաճոյքով
անոր մտիկ կ՚ընէր: 21 Պատեհ օր մը եկաւ, երբ Հերովդէս իր ծնունդի տարեդարձին
առիթով ընթրիք մը սարքած էր իր մեծամեծներուն, հազարապետներուն եւ Գալիլեայի
գլխաւորներուն: 22 Հերովդիայի աղջիկը՝ հանդէսին սրահը մտնելով՝ պարեց, ու հաճեցուց
Հերովդէսը եւ իրեն հետ սեղան նստողները: Թագաւորը ըսաւ աղջիկին. «Խնդրէ՛ ինձմէ
ի՛նչ որ կ՚ուզես, ու պիտի տամ քեզի»: 23 Եւ անոր երդում ըրաւ՝ ըսելով. «Ի՛նչ որ խնդրես
ինձմէ՝ պիտի տամ քեզի, մինչեւ թագաւորութեանս կէսը»: 24 Ան դուրս ելլելով՝ հարցուց
իր մօր. «Ի՞նչ ուզեմ»: Ան ալ ըսաւ. «Յովհաննէս Մկրտիչին գլուխը»: 25 Իսկոյն
փութալով թագաւորին քով մտաւ ու խնդրեց՝ ըսելով. «Կ՚ուզեմ որ անյապաղ, ափսէի մը
վրայ, Յովհաննէս Մկրտիչին գլուխը տաս ինծի»: 26 Թագաւորը չափազանց տրտմեցաւ.
բայց երդումներուն եւ իրեն հետ սեղան նստողներուն պատճառով՝ չուզեց [բ]մերժել անոր
խնդրանքը": 27 Ուստի թագաւորը իսկոյն դահիճ մը ղրկեց, ու հրամայեց բերել անոր
գլուխը: Ան ալ գնաց, բանտին մէջ գլխատեց զայն, 28 ափսէի մը վրայ բերաւ անոր գլուխը
եւ տուաւ աղջիկին. աղջիկն ալ տուաւ զայն իր մօր: 29 Երբ անոր աշակերտները լսեցին՝
եկան, վերցուցին անոր մարմինը եւ դրին գերեզմանի մը մէջ:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԵՐԱԿՐԷ ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐԸ

*(Մատթ. 14. 13-21: Ղուկ. 9. 10-17:
Յովհ. 6. 1-14)*

*30 Առաքեալները հաւաքուեցան Յիսուսի քով ու պատմեցին անոր ամէն բան, թէ՛ ինչ
որ ըրին, թէ՛ ինչ որ սորվեցուցին: 31 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք առանձին եկէ՛ք ամայի
տեղ մը, եւ հանգչեցէ՛ք քիչ մը». քանի որ շատեր կու գային ու կ՚երթային, եւ հաց ուտելու
իսկ ժամանակ չէին ձգեր: 32 Ուստի նաւով ամայի տեղ մը գացին՝ առանձին: 33
Բազմութիւնը տեսաւ զանոնք՝ որ կ՚երթային: Շատեր ճանչցան զայն, ու ոտքով՝ բոլոր
քաղաքներէն հոն վազեցին, եւ անոնցմէ առաջ հասնելով՝ անոր քով համախմբուեցան: 34
Յիսուս, երբ դուրս ելաւ, մեծ բազմութիւն մը տեսնելով՝ գթաց անոնց վրայ, որովհետեւ
հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս էին. ու շատ բաներ սորվեցուց անոնց:*

*35 Երբ շատ ժամեր անցան, իր աշակերտները եկան իրեն եւ ըսին. «Հոս ամայի տեղ
մըն է, ու ժամանակը արդէն շատ ուշ է: 36 Արձակէ՛ ժողովուրդը, որպէսզի երթան
շրջակայ արտերն ու գիւղերը եւ իրենց հաց գնեն, որովհետեւ ոչինչ ունին ուտելու»: 37
Բայց ինք պատասխանեց անոնց. «Դո՛ւք տուէք ատոնց՝ որ ուտեն»: Ըսին իրեն. «Երթանք
գնե՞նք երկու հարիւր դահեկանի հաց ու տա՞նք ատոնց՝ որ ուտեն»: 38 Ըսաւ անոնց.
«Քանի՞ նկանակ ունիք. գացէ՛ք՝ նայեցէ՛ք»: Երբ գիտցան՝ ըսին. «Հինգ, եւ երկու ձուկ»:
39 Հրամայեց անոնց, որ բոլորը կանաչ խոտին վրայ՝ խումբ-խումբ նստեցնեն. 40 ու*

[բ] *Յուն.՝ անարգել զայն*

*նստան՝ հարիւրական եւ յիսունական շարքերով: 41 Հինգ նկանակներն ու երկու ձուկերը
առաւ, դէպի երկինք նայելով՝ օրհնեց, մանրեց նկանակները եւ տուաւ իր աշակերտներուն,
որպէսզի հրամցնեն անոնց. երկու ձուկերն ալ բաժնեց բոլորին: 42 Բոլորը կերան,
կշտացան, 43 եւ վերցնելով բեկորներն ու ձուկերը՝ տասներկու կողով լեցուցին: 44 Այդ
նկանակներէն ուտողները՝ հինգ հազարի չափ այր մարդիկ էին:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՔԱԼԷ ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ
(Մատթ. 14. 22-33: Յովհ. 6. 15-21)

*45 Իսկոյն իր աշակերտները հարկադրեց՝ որ նաւ մտնեն, ու իրմէ առաջ անցնին միւս
եզերքը՝ Բեթսայիդա, մինչ ինք կ՚արձակէր բազմութիւնը: 46 Եւ անոնցմէ հրաժեշտ
առնելէ ետք՝ լեռը գնաց աղօթելու: 47 Երբ իրիկուն եղաւ, նաւը ծովուն մէջտեղն էր, իսկ
ինք ցամաքին վրայ էր՝ մինակ: 48 Տեսաւ զանոնք՝ որ կը տանջուէին թի վարելով,
որովհետեւ հովը իրենց հակառակ էր: Գիշերուան չորրորդ պահուն ատեններ՝ ծովուն
վրայ քալելով գնաց անոնց, եւ կ՚ուզէր անցնիլ անոնց քովէն: 49 Երբ անոնք տեսան՝ որ
ծովուն վրայ կը քալէր, կարծեցին թէ աչքի երեւոյթ մըն է. ուստի աղաղակեցին, 50 քանի
որ բոլորն ալ տեսան զայն ու վրդովեցան: Եւ ինք իսկոյն խօսեցաւ անոնց հետ ու ըսաւ
անոնց. «Քաջալերուեցէ՛ք, ե՛ս եմ, մի՛ վախնաք»: 51 Եւ նաւ ելաւ անոնց քով, ու հովը
դադրեցաւ: Անոնք իրենք իրենց մէջ չափազանց զմայլած էին եւ կը [գ]զարմանային, 52
որովհետեւ նկանակներուն հրաշքն իսկ չէին նկատած՝ քանի իրենց սիրտը թմրած էր:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ ԳԵՆՆԵՍԱՐԷԹԻ ՄԷՋ
(Մատթ. 14. 34-36)

*53 Միւս կողմը անցնելով՝ հասան Գեննեսարէթի երկիրը, ու նաւը տեղաւորեցին: 54 Երբ
նաւէն ելան՝ այդ տեղի մարդիկը իսկոյն ճանչցան զայն, 55 եւ ամբողջ շրջակայքը հոս-
հոն վազելով՝ սկսան մահիճներով ախտաւորներ բերել հո՛ն՝ ո՛ւր կը լսէին թէ կը գտնուէր:
56 Ո՛ւր որ մտնէր, գիւղերը, քաղաքները կամ արտերը, հրապարակներուն վրայ կը դնէին
հիւանդները, ու կ՚աղաչէին իրեն՝ որ գոնէ իր հանդերձին քղանցքին դպչին: Եւ անոնք որ
դպան՝ բժշկուեցան:*

ՆԱԽՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ
(Մատթ. 15. 1-9)

7

*Փարիսեցիներէն ու դպիրներէն ոմանք՝ որ եկած էին Երուսաղէմէն՝ իր քով
հաւաքուեցան: 2 Երբ տեսան թէ անոր աշակերտներէն ոմանք՝ պիղծ, այսինքն՝ անլուայ
ձեռքերով հաց կ՚ուտեն, մեղադրեցին. 3 որովհետեւ Փարիսեցիներն ու բոլոր Հրեաները
հաց չեն ուտեր՝ մինչեւ որ լա՛ւ մը լուան իրենց ձեռքերը, քանի որ նախնիքներուն
աւանդութիւնը կը պահեն: 4 Շուկայէն եկած ատեն եթէ չլուացուին՝ չեն ուտեր: Ասոնց
նման շատ բաներ կան, որոնք ընդունած են ու կը պահեն, ինչպէս՝ գաւաթներու,*

[գ] Կամ՝ սքանչանային

*փարչերու, պղինձէ անօթներու եւ [ա] սեղաններու լուացումը: 5 Հետեւաբար Փարիսեցիները
ու դպիրները հարցուցին անոր. «Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ նախնիքներուն աւանդութեան
համաձայն չեն շարժիր, եւ անլուայ ձեռքերով հաց կ'ուտեն»: 6 Ինք ալ պատասխանեց
անոնց. «Եսայի ճի՛շդ մարգարէացաւ ձեր մասին, կեղծաւորնե՛ր, ինչպէս գրուած է. "Այս
ժողովուրդը միայն շրթունքո՛վ կը պատուէ զիս, բայց իրենց սիրտը հեռու է ինծմէ. 7 ու
պարապ տեղը կը պաշտեն զիս՝ մարդոց պատուէրները իբր վարդապետութիւն
սորվեցնելով□: 8 Որովհետեւ Աստուծոյ պատուիրանը ձգելով՝ մարդո՛ց աւանդութիւնը կը
պահէք, ինչպէս՝ փարչերու եւ գաւաթներու լուացումը, ու ասոնց նման շատ ուրիշ բաներ
կ'ընէք»: 9 Եւ ըսաւ անոնց. «Լա՛ւ կ'անարգէք Աստուծոյ պատուիրանը, որպէսզի ձեր
աւանդութիւնը պահէք: 10 Քանի որ Մովսէս ըսաւ. "Պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ. եւ ո՛վ որ
անիծէ իր հայրը կամ մայրը, մահո՛վ թող վախճանի□: 11 Բայց դուք կ'ըսէք. "Եթէ մէկը իր
հօր կամ մօր ըսէ. "Ի՛նչ օգուտ որ ինծմէ պիտի ստանաս՝ Աստուծոյ տալիք կորբան է", (որ
կը նշանակէ՝ ընծայ,) ան ազատ կ'ըլլայ□, 12 եւ ա՛լ թոյլ չէք տար անոր՝ բա՛ն մը ընել իր
հօր կամ մօր: 13 Անվաւեր կը դարձնէք Աստուծոյ խօսքը՝ ձեր փոխանցած աւանդութեամբ,
ու շատ ուրիշ բաներ կ'ընէք՝ ասոր նման»:*

ԲԱՆԵՐ՝ ՈՐ Կ'ԱՊԱԿԱՆԵՆ ՄԱՐԴԸ
(Մատթ. 15. 10-20)

*14 Ամբողջ բազմութիւնը իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց. «Բոլո՛րդ ալ մտիկ ըրէք ինծի, ու
հասկցէ՛ք: 15 Ոչինչ կայ՝ որ դուրսէն մտնէ մարդուն մէջ ու կարող ըլլայ պղծել զայն.
հապա ինչ որ դուրս կ'ելլէ անկէ, անի՛կա է որ կը պղծէ մարդը: 16 Ո՛վ որ ականջ ունի
լսելու՝ թող լսէ»:*

*17 Երբ ինք՝ զատուելով այդ բազմութենէն՝ տուն մտաւ, իր աշակերտները հարցուցին
իրեն այդ առակին մասին: 18 Ըսաւ անոնց. «Դո՞ւք ալ այդպէս անխելք էք. չէ՞ք ըմբռներ
թէ ամէն ինչ՝ որ դուրսէ՛ն կը մտնէ մարդուն մէջ, չի կրնար պղծել զայն, 19 որովհետեւ ո՛չ
թէ անոր սիրտին մէջ կը մտնէ՝ հապա փորը, եւ արտաքնոցը դուրս կ'ելլէ. [բ]ուստի բոլոր
կերակուրները մաքուր են"»: 20 Նաեւ ըսաւ. «Ինչ որ կ'ելլէ մարդուն ներսէն, անի՛կա կը
պղծէ մարդը: 21 Որովհետեւ ներսէ՛ն, մարդոց սիրտէ՛ն, կ'ելլեն չար մտածումներ,
շնութիւններ, պոռնկութիւններ, սպանութիւններ, 22 գողութիւններ, ագահութիւններ,
չարութիւններ, նենգութիւն, ցոփութիւն, չար աչք, հայհոյութիւն, ամբարտաւանութիւն,
անմտութիւն: 23 Այս բոլոր չար բաները ներսէ՛ն կ'ելլեն ու կը պղծեն մարդը»:*

ԿՆՈՋ ՄԸ ՀԱՒԱՏՔԸ
(Մատթ. 15. 21-28)

*24 Կանգնելով՝ անկէ գնաց Տիւրոսի եւ Սիդոնի հողամասերը, ու տուն մը մտնելով՝
կ'ուզէր որ ո՛չ մէկը գիտնայ. բայց չկրցաւ թաքուն մնալ: 25 Որովհետեւ կին մը, որուն
աղջիկը անմաքուր ոգի ունէր իր մէջ, լսեց անոր մասին, եկաւ եւ ինկաւ անոր ոտքը: 26*

[ա] Յուն.՝ մահիճներու

[բ] Յուն.՝ մաքրելով բոլոր կերակուրները

*Այդ կինը [գ]հեթանոս էր, [դ]փիւնիկ-ասորի ցեղէն, ու կը թախանձէր անոր՝ որ հանէ դեւը իր
աղջիկէն: 27 Յիսուս ըսաւ անոր. «Թո՛յլ տուր՝ որ նախ զաւակնե՛րը կշտանան, քանի որ
լաւ չէ առնել զաւակներուն հացը եւ նետել շուներուն»: 28 Ան ալ պատասխանեց անոր.
«Այո՛, Տէ՛ր. սակայն շուներն ալ՝ սեղանին ներքեւ՝ կը կերակրուին զաւակներուն
փշրանքներէն»: 29 Յիսուս ըսաւ անոր. «Այդ խօսքիդ համար՝ գնա՛, դեւը դուրս ելաւ
աղջիկէդ»: 30 Կինը իր տունը երթալով՝ գտաւ որ դեւը ելած էր, իսկ աղջիկը՝ պառկած
մահիճին վրայ:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԽՈՒԼ ՈՒ ՀԱՄՐ ՄԱՐԴ ՄԸ

*31 Դարձեալ Տիւրոսի եւ Սիդոնի հողամասերէն մեկնելով՝ գնաց Գալիլեայի ծովեզերքը,
Դեկապոլիսի հողամասին մէջէն: 32 Մէկը բերին անոր առջեւ, խուլ ու դժուարախօս, եւ
կ՚աղաչէին՝ որ ձեռք դնէ անոր վրայ: 33 Բազմութենէն մէկդի առնելով զայն՝ իր մատները
մխեց անոր ականջներուն մէջ ու թքնեց, եւ դպաւ անոր լեզուին. 34 ապա երկինք նայելով՝
հառաչեց ու ըսաւ անոր. «Եփփաթա՛», (որ ըսել է՝ բացուէ՛.) 35 իսկոյն բացուեցան անոր
ականջները եւ քակուեցաւ անոր լեզուին կապը, ու շիտակ կը խօսէր: 36 Պատուիրեց
անոնց՝ որ ո՛չ մէկուն ըսեն. սակայն ինք ո՛րքան կը պատուիրէր անոնց, անոնք ա՛լ աւելի
կը հրապարակէին: 37 Չափազանց կ՚ապշէին ու կ՚ըսէին. «Ան ամէն ինչ լաւ կ՚ընէ.
խուլերուն լսել կու տայ, եւ համրերուն՝ խօսիլ»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԵՐԱԿՐԷ ՉՈՐՍ ՀԱԶԱՐԸ
(Մատթ. 15. 32-39)

8

*Այդ օրերը, բազմութիւնը յոյժ շատ ըլլալով եւ ուտելու ոչինչ ունենալով, Յիսուս իրեն
կանչեց իր աշակերտները ու ըսաւ անոնց. 2 «Կը գթամ այդ բազմութեան վրայ,
որովհետեւ արդէն երեք օր է՝ որ քովս են, եւ ոչինչ ունին ուտելու: 3 Եթէ անօթի ուղարկեմ
զանոնք իրենց տուները՝ պիտի պարտասին ճամբան, որովհետեւ ատոնցմէ ոմանք
հեռաւոր տեղէ եկած են»: 4 Իր աշակերտները պատասխանեցին իրեն. «Այս անապատին
մէջ ուրկէ՞ կրնայ մէկը հացով կշտացնել ատոնք»: 5 Հարցուց անոնց. «Քանի՞ նկանակ
ունիք»: Անոնք ըսին. «Եօթը»: 6 Հրամայեց բազմութեան՝ որ նստի գետինին վրայ. եւ
առաւ եօթը նկանակները, շնորհակալ եղաւ, կտրեց ու տուաւ աշակերտներուն, որպէսզի
հրամցնեն բազմութեան. եւ հրամցուցին: 7 Քանի մը մանր ձուկ ալ ունէին: Օրհնեց ու
ըսաւ՝ որ զանոնք ալ հրամցնեն անոնց: 8 Կերան, կշտացան, եւ աւելցած բեկորներէն եօթը
զամբիւղ վերցուցին: 9 Ուտողները չորս հազարի չափ էին: Արձակեց զանոնք, 10 եւ
իսկոյն նաւ մտնելով՝ աշակերտներուն հետ գնաց Դաղմանութայի կողմերը:*

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆԵՐԸ ՀՐԱՇՔ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆ
(Մատթ. 16. 1-4)

[գ] Յուն.՝ Յոյն

[դ] Յուն.՝ փիւնիկ-սուրիացի

11 Փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր հետ վիճաբանիլ, ու զայն փորձելով՝ կը
խնդրէին իրմէ նշան մը երկինքէն: 12 Ան ալ իր հոգիին մէջ հառաչելով՝ ըսաւ. «Ինչո՞ւ
այս սերունդը նշան կը խնդրէ: Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ այս սերունդին
նշան պիտի չտրուի»: 13 Եւ զանոնք թողուց, դարձեալ նաւ մտաւ ու գնաց ծովուն միւս
եզերքը:

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԵՐՈՎԴԷՍԻ ԽՄՈՐԸ
(Մատթ. 16. 5-12)

14 Հաց առնել մոռցած էին. բայց նաւուն մէջ իրենց հետ միայն մէկ նկանակ ունէին: 15
Պատուիրեց անոնց ու ըսաւ. «Ուշադի՛ր եղէք, զգուշացէ՛ք Փարիսեցիներու խմորէն ու
Հերովդէսի խմորէն»: 16 Իսկ անոնք իրարու հետ կը մտածէին եւ կ՚ըսէին. «Որովհետեւ
հաց չունինք»: 17 Յիսուս գիտնալով անոնց մտածումը՝ ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ կը մտածէք
թէ հաց չունիք. տակաւին չէ՞ք ըմբռներ ու չէ՞ք հասկնար. տակաւին ձեր սիրտը
կարծրացա՞ծ է: 18 Աչքեր ունիք եւ չէ՞ք տեսներ, ականջներ ունիք ու չէ՞ք լսեր, եւ չէ՞ք
յիշեր: 19 Երբ հինգ նկանակները կտրեցի հինգ հազարին, բեկորներով լեցուն քանի՞
կողով վերցուցիք»: Ըսին անոր. «Տասներկու»: 20 «Ու երբ եօթը նկանակները կտրեցի
չորս հազարին, բեկորներով լեցուն քանի՞ զամբիւղ վերցուցիք»: Անոնք ալ ըսին.
«Եօթը»: 21 Եւ ըսաւ անոնց. «Հապա ի՞նչպէս չէք հասկնար»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԿՈՅՐ ՄԸ ԲԵԹՍԱՅԻԴԱՅԻ ՄԷՋ

22 Երբ գնաց Բեթսայիդա՝ կոյր մը բերին անոր առջեւ, ու կ՚աղաչէին իրեն՝ որ դպչի
անոր: 23 Ան ալ՝ բռնելով կոյրին ձեռքէն՝ դուրս տարաւ գիւղէն, եւ թքնելով անոր
աչքերուն՝ դրաւ ձեռքը անոր վրայ, ու հարցուց անոր թէ կը տեսնէ՛ բան մը: 24 Ան ալ
նայեցաւ եւ ըսաւ. «Կը տեսնեմ մարդիկ՝ ծառերու պէս, որ կը քալեն»: 25 Դարձեալ դրաւ
ձեռքը անոր աչքերուն վրայ ու նայիլ տուաւ անոր. եւ առողջացաւ, ու յստակօրէն կը
տեսնէր բոլորը: 26 Յետոյ՝ ղրկելով զայն իր տունը՝ ըսաւ. «Մի՛ մտներ գիւղը, ո՛չ ալ մէկու
մը ըսէ գիւղին մէջ»:

ՊԵՏՐՈՍԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 16. 13-20: Ղուկ. 9. 18-21)

27 Յիսուս գնաց Փիլիպպոսի Կեսարիային գիւղերը՝ իր աշակերտներուն հետ: Ճամբան
հարցուց իր աշակերտներուն. «Մարդիկ ինծի համար ի՞նչ կ՚ըսեն, ո՞վ եմ»: 28 Անոնք
պատասխանեցին. «Ոմանք՝ Յովհաննէս Մկրտիչը, ուրիշներ՝ Եղիան, ուրիշներ ալ՝
մարգարէներէն մէկը»: 29 Եւ ինք ըսաւ անոնց. «Իսկ դո՛ւք ինծի համար ի՞նչ կ՚ըսէք, ո՞վ
եմ»: Պետրոս պատասխանեց անոր. «Դուն Քրիստո՛սն ես»: 30 Սաստիկ հրահանգեց
անոնց՝ որ ո՛չ մէկուն խօսին իր մասին:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 16. 21-28: Ղուկ. 9. 22-27)

31 Ապա սկսաւ սորվեցնել անոնց. «Պէտք է որ մարդու Որդին շատ չարչարանքներ
կրէ, մերժուի երէցներէն, քահանայապետներէն եւ դպիրներէն, սպաննուի, ու երեք օրէն

*ետք յարութիւն առնէ»: 32 Այս խօսքը ըսաւ բացորոշապէս: Ուստի Պետրոս մէկդի առաւ
զինք եւ սկսաւ յանդիմանել: 33 Իսկ ինք դարձաւ, իր աշակերտներուն նայելով՝
յանդիմանեց Պետրոսը եւ ըսաւ. «Ետե՛ւս գնա, Սատանա՛յ, որովհետեւ դուն ո՛չ թէ
Աստուծոյ բաները կը մտածես, հապա՝ մարդոց բաները»:*

*34 Երբ իրեն կանչեց բազմութիւնը՝ իր աշակերտներուն հետ, ըսաւ անոնց. «Ո՛վ որ
ուզէ գալ իմ ետեւէս, թող ուրանայ ինքզինք, վերցնէ իր խաչը, ու հետեւի ինծի: 35
Որովհետեւ ո՛վ որ ուզէ փրկել իր անձը՝ պիտի կորսնցնէ զայն, իսկ ո՛վ որ կորսնցնէ իր
անձը՝ ինծի ու աւետարանին համար, պիտի փրկէ զայն: 36 Քանի որ ի՞նչ օգուտ է
մարդուն՝ որ շահի ամբողջ աշխարհը, բայց կորսնցնէ իր անձը. 37 կամ՝ մարդ ի՞նչ
փրկանք պիտի տայ իր անձին փոխարէն: 38 Որովհետեւ ո՛վ որ ամօթ սեպէ զիս եւ իմ
խօսքերս դաւանիլը՝ այս շնացող ու մեղաւոր սերունդին մէջ, մարդու Որդին ալ ամօթ
պիտի սեպէ զայն դաւանիլը՝ երբ գայ իր Հօր փառքով սուրբ հրեշտակներուն հետ»: 39 Եւ
ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Հոս ներկայ եղողներէն կան
ոմանք՝ որ մահ պիտի չճաշակեն, մինչեւ որ տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը՝
զօրութեամբ եկած□»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 17. 1-13: Ղուկ. 9. 28-36)

9

*Վեց օր ետք՝ Յիսուս առաւ իրեն հետ Պետրոսը, Յակոբոսն ու Յովհաննէսը, հանեց
զանոնք բարձր լեռ մը՝ առանձին, եւ այլակերպեցաւ անոնց առջեւ: 2 Իր հանդերձները
փայլուն, չափազանց ճերմակ եղան՝ ձիւնի պէս, այնպէս որ երկրի վրայ ո՛չ մէկ թափիչ
կրնար այդպէս ճերմկցնել: 3 Ու Եղիա երեւցաւ անոնց՝ Մովսէսի հետ, եւ կը խօսակցէին
Յիսուսի հետ: 4 Ապա Պետրոս ըսաւ Յիսուսի. «Ռաբբի՛, լաւ է որ կենանք հոս եւ շինենք
երեք վրան, մէկը՝ քեզի, մէկը՝ Մովսէսի ու մէկը՝ Եղիայի»: 5 որովհետեւ չէր գիտեր թէ
ի՛նչ կը խօսի, քանի որ զարհուրած էին: 6 Ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ, եւ ձայն մը
եկաւ ամպէն՝ ըսելով. «Ա՛յս է իմ սիրելի Որդիս, անո՛ր մտիկ ըրէք»: 7 Յանկարծ, երբ
իրենց շուրջը նայեցան, ուրիշ ո՛չ մէկը տեսան, հապա միայն Յիսուսը՝ իրենց հետ: 8 Երբ
վար կ’իջնէին լեռնէն, պատուիրեց անոնց՝ որ ո՛չ մէկուն պատմեն իրենց տեսածը, բայց
միայն՝ մարդու Որդին մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետք: 9 Անոնք պահեցին այդ
խօսքը, ու կը հարցնէին իրարու թէ ի՛նչ կը նշանակէ “մեռելներէն յարութիւն առնել□: 10
Եւ հարցուցին իրեն. «Ինչո՞ւ դպիրները կ’ըսեն թէ “պէտք է որ նախ Եղիա գայ□»: 11 Ան
ալ պատասխանեց անոնց. «Արդարեւ նախ Եղիա կու գայ ու կը վերահաստատէ ամէն
բան. ի՛նչպէս գրուած է մարդու Որդիին մասին՝ թէ պէտք է շատ չարչարանքներ կրէ եւ
անարգուի: 12 Բայց կ’ըսեմ ձեզի թէ Եղիա եկաւ ալ, ու ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր,
ինչպէս գրուած էր իր մասին»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՉԱՐ ՈԳԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՏՂԱՅ ՄԸ
(Մատթ. 17. 14-21: Ղուկ. 9. 37-44ա)

*13 Աշակերտներուն քով գալով՝ տեսաւ մեծ բազմութիւն մը անոնց շուրջը, ու դպիրներ՝
որ կը վիճաբանէին անոնց հետ: 14 Իսկոյն ամբողջ բազմութիւնը՝ երբ տեսաւ զայն՝ շատ
այլայլեցաւ, եւ յառաջ վազելով զայն կը բարեւէր: 15 Յիսուս հարցուց դպիրներուն. «Ի՞նչ
բանի մասին կը վիճաբանէիք անոնց հետ: 16 Բազմութենէն մէկը պատասխանեց.*

«Վարդապե՛տ, որդիս՝ որ համր ոգի ունի՝ քեզի բերի: 17 Ո՛ւր որ ալ բռնէ զայն՝ [ա]գետին կը
զարնէ" զայն. ինք ալ կը փրփրի, իր ակռաները կը կրճտէ եւ կը ցամքի: Քու
աշակերտներուդ ըսի որ հանեն զայն, բայց չկրցան»: 18 Ինք ալ պատասխանեց անոնց.
«Ո՛վ անհաւատ սերունդ, մինչեւ ե՞րբ պիտի ըլլամ ձեզի հետ, մինչեւ ե՞րբ պիտի
հանդուրժեմ ձեզի. ինծի՛ բերէք զայն»: 19 Իրեն բերին զայն: Երբ տղան տեսաւ զինք,
իսկոյն չար ոգին ցնցեց զայն, եւ գետին ինկած՝ կը թաւալէր ու կը փրփրէր: 20 Յիսուս
հարցուց անոր հօր. «Ո՞րչափ ատեն է՝ որ այդ բանը պատահեցաւ անոր»: Ան ալ ըսաւ.
«Մանկութենէն ի վեր: 21 Յաճախ կրակի ու ջուրի մէջ կը նետէ զայն՝ որպէսզի կորսնցնէ.
բայց եթէ կարողութիւն ունիս՝ օգնէ՛ մեզի, գթալով մեր վրայ»: 22 Յիսուս ըսաւ անոր.
«Եթէ կրնաս հաւատալ. ամէն բան կարելի է անոր՝ որ կը հաւատայ»: 23 Իսկոյն
մանուկին հայրը աղաղակեց եւ արցունքով ըսաւ. «Կը հաւատա՛մ, Տէ՛ր. օգնէ՛ իմ
անհաւատութեանս»: 24 Յիսուս՝ երբ տեսաւ թէ բազմութիւնը կը խռնուի շուրջը, սաստեց
անմաքուր ոգին եւ ըսաւ անոր. «Հա՛մր ու խո՛ւլ ոգի, կը հրամայեմ քեզի, ելի՛ր ատկէ, եւ
անգա՛մ մըն ալ մի՛ մտներ անոր մէջ»: 25 Ոգին աղաղակելով՝ սաստիկ ցնցեց զայն ու
ելաւ. եւ տղան մեռելի պէս եղաւ, այնպէս որ շատեր ըսին. «Մեռա՛ւ»: 26 Իսկ Յիսուս
անոր ձեռքէն բռնելով՝ ոտքի հանեց զայն, ան ալ կանգնեցաւ: 27 Երբ ինք տուն մտաւ, իր
աշակերտները առանձին հարցուցին իրեն. «Մե՛նք ինչո՞ւ չկրցանք հանել զայն»: 28 Ըսաւ
անոնց. «Այդ տեսակը կարելի չէ ուրիշ բանով հանել, բայց միայն աղօթքով ու
ծոմապահութեամբ»:

ՅԻՍՈՒՍ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 17. 22-23: Ղուկ. 9. 43բ-45)

29 Անկէ մեկնելով՝ Գալիլեայի մէջէն կ՚անցնէին, եւ չէր ուզեր որ մէ՛կը գիտնայ. 30
որովհետեւ կը սորվեցնէր իր աշակերտներուն ու կ՚ըսէր անոնց. «Մարդու Որդին պիտի
մատնուի մարդոց ձեռքը, պիտի սպաննեն զայն, ու երբ սպաննուի՝ յարութիւն պիտի առնէ
երրորդ օրը»: 31 Անոնք չէին հասկնար այդ խօսքը, եւ կը վախնային հարցնել իրեն:

Ո՞Վ Է ՄԵԾԸ
(Մատթ. 18. 1-5: Ղուկ. 9. 46-48)

32 Եկաւ Կափառնայում. ու երբ տուն մտաւ՝ հարցուց անոնց. «Ի՞նչ բանի մասին կը
մտածէիք ճամբան՝ իրարու հետ»: 33 Անոնք լուռ կեցան, որովհետեւ ճամբան վիճաբանած
էին իրարու հետ՝ թէ ո՛վ է մեծագոյնը: 34 Երբ նստաւ, կանչեց տասներկուքը եւ ըսաւ
անոնց. «Եթէ մէկը ուզէ առաջին ըլլալ, բոլորին յետի՛նը թող ըլլայ, ու բոլորին
սպասարկուն»: 35 Եւ առաւ մանուկ մը, կայնեցուց անոնց մէջտեղ, ապա իր գիրկը
առնելով զայն՝ ըսաւ անոնց. 36 «Ո՛վ որ կ՚ընդունի այսպիսի մանուկներէն մէկը՝ իմ
անունովս, զի՛ս կ՚ընդունի. եւ ո՛վ որ զիս կ՚ընդունի, ո՛չ թէ զի՛ս կ՚ընդունի, հապա՝ զիս
ղրկո՛ղը»:

Ո՛Վ ՈՐ ՄԵԶԻ ԴԷՄ ՉԷ՝ ՄԵԶԻ ՀԵՏ Է
(Ղուկ. 9. 49-50)

[ա] Յուն.՝ կը պոռթկացնէ

*37 Յովհաննէս ըսաւ անոր. «Վարդապե՛տ, տեսանք մէկը որ դեւեր կը հանէր քու
անունովդ, բայց մեզի չի հետեւիր: Արգիլեցինք զայն, քանի որ մեզի չի հետեւիր»: 38
Յիսուս ըսաւ. «Մի՛ արգիլէք զայն, որովհետեւ չկայ մէկը՝ որ իմ անունովս հրաշք գործէ,
ու կարենայ շուտով զիս անիծել. 39 ա՛ն որ [բ]մեզի հակառակ չէ, մեր՚՚ կողմէն է: 40 Ա՛ն որ
ձեզի գաւաթ մը ջուր խմցնէ [գ]իմ անունովս՚՚, քանի որ դուք Քրիստոսի կը պատկանիք,
ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Անիկա իր վարձատրութիւնը պիտի չկորսնցնէ□»:*

ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 18. 6-9: Ղուկ. 17. 1-2)

*41 «Ո՛վ որ գայթակղեցնէ այս պզտիկներէն մէկը՝ որ ինծի կը հաւատայ, աւելի լաւ
պիտի ըլլար՝ որ ջաղացքի քար մը կախուէր անոր վիզէն, եւ ծովը նետուէր:
42 Եթէ ձեռքդ կը գայթակղեցնէ քեզ՝ կտրէ՛ զայն. աւելի լաւ է քեզի՝ պակասաւո՛ր
մտնել կեանքը, քան երկու ձեռք ունենալ ու երթալ գեհենը՝ անշէջ կրակին մէջ, 43 ուր
անոնց որդը չի վախճանիր եւ կրակը չի մարիր: 44 Եթէ ոտքդ կը գայթակղեցնէ քեզ՝
կտրէ՛ զայն. աւելի լաւ է քեզի՝ կա՛ղ մտնել կեանքը, քան երկու ոտք ունենալ ու նետուիլ
գեհենը՝ անշէջ կրակին մէջ, 45 ուր անոնց որդը չի վախճանիր եւ կրակը չի մարիր: 46
Եթէ աչքդ կը գայթակղեցնէ քեզ՝ հանէ՛ զայն. աւելի լաւ է քեզի՝ մէ՛կ աչքով մտնել
Աստուծոյ թագաւորութիւնը, քան երկու աչք ունենալ ու նետուիլ գեհենի կրակը, 47 ուր
անոնց որդը չի վախճանիր եւ կրակը չի մարիր: 48 Որովհետեւ իւրաքանչիւրը կրակո՛վ
պիտի աղուի, ու ամէն զոհ աղո՛վ պիտի աղուի: 49 Աղը լաւ է. բայց եթէ աղը դառնայ
անհամ, ինչո՞վ պիտի համեմէք զայն. ձեր մէջ ա՛ղ ունեցէք, եւ իրարու հետ խաղա՛ղ
եղէք»:*

ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾՈՒՄԻ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 19. 1-2: Ղուկ. 16. 18)

10

*Կանգնելով՝ անկէ գնաց Հրէաստանի հողամասը, Յորդանանի միւս եզերքէն: Դարձեալ
բազմութիւնները անոր շուրջ կը համախմբուէին, եւ ինչպէս սովորութիւն ունէր՝ դարձեալ
կը սորվեցնէր անոնց:
2 Փարիսեցիները եկան անոր քով ու հարցուցին՝ փորձելու համար զայն. «Արտօնուա՞ծ
է մարդու մը՝ որ արձակէ իր կինը»: 3 Ան ալ պատասխանեց անոնց. «Մովսէս ի՞նչ
պատուիրեց ձեզի»: 4 Անոնք ըսին. «Մովսէս արտօնեց ամուսնալուծումի վկայագիր մը
գրել եւ արձակել»: 5 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Ձեր սիրտին կարծրութեա՛ն համար
գրեց ձեզի այդ պատուէրը. 6 բայց արարչութեան սկիզբէն՝ Աստուած զանոնք արու եւ էգ
ստեղծեց: 7 “Այս պատճառով մարդը պիտի թողու հայրն ու մայրը, եւ պիտի յարի իր կնոջ,
8 ու երկուքը պիտի ըլլան մէ՛կ [ա]մարմին□: Ուստի ա՛լ երկու չեն, հապա՝ մէկ մարմին. 9*

---

*[բ] **Ոմանք**՝ ձեզի հակառակ չէ, ձեր*

*[գ] **Ոմանք**՝ այս անունով*

*[ա] **Կամ**՝ միս*

ուրեմն մարդը թող չզատէ ինչ որ Աստուած իրարու միացուցած է»: 10 Տունը՝ իր
աշակերտները դարձեալ նոյն բանը հարցուցին իրեն: 11 Ըսաւ անոնց. «Ո՛վ որ արձակէ իր
կինը եւ ամուսնանայ ուրիշի մը հետ՝ շնութիւն կ՚ընէ անոր դէմ: 12 Ու եթէ կին մը արձակէ
իր ամուսինը եւ ամուսնանայ ուրիշի մը հետ՝ շնութիւն կ՚ընէ»:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ՕՐՀՆԷ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ
(Մատթ. 19. 13-15: Ղուկ. 18. 15-17)

13 Մանուկներ բերին իրեն՝ որպէսզի դպչի անոնց. բայց աշակերտները կը
յանդիմանէին բերողները: 14 Երբ Յիսուս տեսաւ, ընդվզելով ըսաւ անոնց. «Թո՛յլ տուէք
այդ մանուկներուն՝ որ գան ինծի, եւ մի՛ արգիլէք զանոնք, որովհետեւ Աստուծոյ
թագաւորութիւնը այդպիսիներունն է: 15 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ
չընդունի Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ մանուկի մը պէս, բնա՛ւ պիտի չմտնէ անոր
մէջ□»: 16 Ու գիրկը առաւ զանոնք, ձեռք դրաւ անոնց վրայ եւ օրհնեց զանոնք:

ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԱՐԴԸ
(Մատթ. 19. 16-30: Ղուկ. 18. 18-30)

17 Երբ ան դուրս ելաւ, ճամբան մարդ մը վազեց, ծնրադրեց անոր առջեւ ու հարցուց
անոր. «Բարի՛ վարդապետ, ի՞նչ ընեմ՝ որ ժառանգեմ յաւիտենական կեանքը»: 18 Յիսուս
ըսաւ անոր. «Ինչո՞ւ բարի կը կոչես զիս. մէկէ՛ն զատ բարի չկայ, որ Աստուած է: 19
Գիտե՛ս պատուիրանները. շնութիւն մի՛ ըներ, սպանութիւն մի՛ ըներ, գողութիւն մի՛ ըներ,
սուտ վկայութիւն մի՛ տար, զրկանք մի՛ ըներ, պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ»: 20 Ան ալ
պատասխանեց անոր. «Վարդապե՛տ, պահած եմ այդ բոլորը՝ պատանութենէս ի վեր»: 21
Յիսուս անոր նայելով՝ սիրեց զայն եւ ըսաւ անոր. «Մէ՛կ բան կը պակսի քեզի. գնա՛, ծախէ՛
ունեցածդ, տո՛ւր աղքատներուն, ու գանձ պիտի ունենաս երկինքը. ապա վերցո՛ւր խաչը ու
հետեւէ՛ ինծի»: 22 Ան ալ այս խօսքին համար խոժոռելով՝ տրտմած գնաց, որովհետեւ
շատ ստացուածք ունէր: 23 Յիսուս՝ շուրջը նայելով՝ ըսաւ իր աշակերտներուն. «Ո՛րչափ
դժուար է Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել անոնց՝ որ դրամ ունին»: 24 Աշակերտները
այլայլեցան անոր խօսքերէն. բայց Յիսուս դարձեալ ըսաւ անոնց. «Զաւակնե՛ր, ո՛րչափ
դժուար է Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել՝ իրենց դրամին վստահողներուն: 25 Դիւրին է
որ ո՛ւղտը ասեղին ծակէն անցնի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ»:
26 Անոնք չափազանց ապշեցան եւ ըսին իրարու. «Ա՛լ ո՞վ կրնայ փրկուիլ»: 27 Յիսուս
նայելով անոնց՝ ըսաւ. «Ատիկա անկարելի է մարդոց քով, բայց ոչ՝ Աստուծոյ քով. քանի
որ ամէն բան կարելի է Աստուծոյ քով»: 28 Պետրոս սկսաւ ըսել անոր. «Ահա՛ մենք
թողուցինք ամէն ինչ եւ հետեւեցանք քեզի»: 29 Յիսուս պատասխանեց. «Ճշմա՛րտապէս
կը յայտարարեմ ձեզի. “Չկայ մէկը՝ որ թողուցած ըլլայ տուն, եղբայրներ, քոյրեր, հայր,
մայր, կին, զաւակներ, կամ արտեր՝ ինծի եւ աւետարանին համար, 30 ու չստանայ
հարիւրապատի՛կը հիմա՝ այս ատեն՝ տուներ, եղբայրներ, քոյրեր, մայրեր, զաւակներ եւ
արտեր՝ հալածանքներու հետ, ու յաւիտենական կեանքը՝ գալիք աշխարհին մէջ□: 31 Բայց
շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, եւ յետիններ՝ առաջին»:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՐՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 20. 17-19: Ղուկ. 18. 31-34)

*32 Երբ անոնք դէպի Երուսաղէմ բարձրացող ճամբան էին, Յիսուս անոնց առջեւէն
կ'երթար: Անոնք այլայլած էին ու հետեւելով՝ կը վախնային: Դարձեալ քովը առնելով
տասներկուքը, սկսաւ ըսել անոնց՝ ի՛նչ որ պիտի պատահէր իրեն. 33 «Ահա՛ Երուսաղէմ կը
բարձրանանք, եւ մարդու Որդին պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն.
մահուան պիտի դատապարտեն զայն, հեթանոսներուն պիտի մատնեն զայն, 34 պիտի
ծաղրեն ու խարազանեն զայն, պիտի թքնեն անոր վրայ եւ սպաննեն զայն. բայց
յարութիւն պիտի առնէ երրորդ օրը»:*

ՅԱԿՈԲՈՍԻ ԵՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ ԽՆԴՐԱՆՔԸ
(Մատթ. 20. 20-28)

*35 Ապա Յակոբոս ու Յովհաննէս՝ Զեբեդէոսի որդիները՝ գացին անոր քով, եւ ըսին.
«Վարդապե՛տ, կ'ուզենք որ ի՛նչ որ խնդրենք՝ ընես մեզի համար»: 36 Ան ալ ըսաւ անոնց.
«Ի՞նչ կ'ուզէք՝ որ ընեմ ձեզի»: 37 Անոնք ալ ըսին իրեն. «Շնորհէ՛ մեզի, որ բազմինք
մեզմէ մէկը՝ աջ կողմդ, ու միւսը՝ ձախ կողմդ քու փառքիդ մէջ»: 38 Յիսուս ըսաւ անոնց.
«Չէք գիտեր ի՛նչ կը խնդրէք: Կրնա՞ք խմել այն բաժակը՝ որ ես կը խմեմ, եւ մկրտուիլ այն
մկրտութեամբ՝ որով ես կը մկրտուիմ»: 39 Անոնք ըսին իրեն. «Կրնա՛նք»: Յիսուս ըսաւ
անոնց. «Արդարեւ պիտի խմէ՛ք այն բաժակը՝ որ ես կը խմեմ, ու պիտի մկրտուի՛ք այն
մկրտութեամբ՝ որով ես կը մկրտուիմ. 40 բայց իմ աջ կողմս եւ ձախ կողմս բազմիլը՝ իմս
չէ տալը, հապա պիտի տրուի անո՛նց՝ որոնց համար պատրաստուած է»: 41 Երբ միւս
տասը աշակերտները լսեցին, սկսան ընդվզիլ Յակոբոսի ու Յովհաննէսի դէմ: 42 Իսկ
Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք եւ ըսաւ անոնց. «Գիտէք թէ հեթանոսներուն իշխան
համարուածնե՛րը կը տիրապետեն իրենց վրայ, եւ անոնց մեծամեծնե՛րը կ'իշխեն իրենց
վրայ: 43 Բայց այդպէս թող չըլլայ ձեր մէջ. հապա ձեզմէ ո՛վ որ ուզէ մեծ ըլլալ՝ անիկա
ձեր սպասարկո՛ւն ըլլայ, 44 ու ձեզմէ ո՛վ որ ուզէ գլխաւոր ըլլալ՝ անիկա բոլորին ստրո՛ւկը
ըլլայ: 45 Քանի որ մարդու Որդին եկաւ ո՛չ թէ սպասարկութիւն ընդունելու, հապա՝
սպասարկելու եւ իր անձը իբր փրկանք տալու շատերու համար»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԿՈՅՐ ԲԱՐՏԻՄԷՈՍԸ
(Մատթ. 20. 29-34: Ղուկ. 18. 35-43)

*46 Յետոյ եկան Երիքով: Երբ դուրս կ'ելլէր Երիքովէն՝ աշակերտներով եւ մեծ
բազմութեամբ, Տիմէոսի որդին՝ կոյր Բարտիմէոս՝ նստած էր ճամբային եզերքը ու կը
մուրար: 47 Երբ լսեց թէ Յիսուս Նազովրեցին է, սկսաւ աղաղակել. «Յիսո՛ւս, Դաւիթի՛
Որդի, ողորմէ՛ ինծի»: 48 Շատեր կը հրահանգէին անոր՝ որ լռէ: Բայց ան ա՛լ աւելի
կ'աղաղակէր. «Դաւիթի՛ Որդի, ողորմէ՛ ինծի»: 49 Յիսուս կանգ առնելով՝ ըսաւ որ
կանչեն զայն: Կանչեցին կոյրը եւ ըսին անոր. «Քաջալերուէ՛, ոտքի՛ ելիր, քե՛զ կը
կանչէ»: 50 Ան ալ իր հանդերձը նետելով՝ կանգնեցաւ ու եկաւ Յիսուսի: 51 Յիսուս
պատասխանեց անոր. «Ի՞նչ կ'ուզես՝ որ ընեմ քեզի»: Կոյրը ըսաւ. «Ռաբբունի՛, թող
[բ]աչքերս բացուին"»: 52 Յիսուս ըսաւ անոր. «Գնա՛. հաւատքդ բժշկեց քեզ»: Իսկոյն անոր
աչքերը բացուեցան, ու ճամբան կը հետեւէր Յիսուսի:*

[բ] *Յուն.՝ տեսողութիւնս վերստանամ*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՄՈՒՏՔԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
(Մատթ. 21. 1-11: Ղուկ. 19. 28-40: Յովհ. 12. 12-19)

11

Երբ մօտեցան Երուսաղէմի, եւ հասան Բեթփագէ ու Բեթանիա, Ձիթենիներու լերան
մօտ, Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց՝ ըսելով. 2 «Գացէ՛ք այդ ձեր դիմացի
գիւղը. անոր մէջ մտնելով՝ իսկոյն պիտի գտնէք կապուած աւանակ մը, որուն վրայ մա՛րդ
նստած չէ. արձակեցէ՛ք զայն ու բերէ՛ք: 3 Եթէ մէկը ըսէ ձեզի. "Այդ ի՞նչ կ՚ընէք□, ըսէ՛ք.
"Տէրոջ պէտք է□, եւ իսկոյն հոս պիտի ղրկէ զայն»: 4 Գացին ու գտան աւանակը, դուրսը՝
փողոցին մէջ, դրան քով կապուած, եւ արձակեցին զայն: 5 Հոն կայնողներէն ոմանք ըսին
իրենց. «Ինչո՞ւ կ՚արձակէք այդ աւանակը»: 6 Իրենք ալ պատասխանեցին անոնց ինչպէս
Յիսուս պատուիրեր էր, եւ թոյլ տուին իրենց: 7 Երբ աւանակը բերին Յիսուսի, դրին անոր
վրայ իրենց հանդերձները, ու նստաւ անոր վրայ: 8 Շատեր իրենց հանդերձները կը փռէին
ճամբային վրայ. ուրիշներ ճիւղեր կը կտրէին ծառերէն եւ կը տարածէին ճամբային վրայ:
9 Առջեւէն գացողներն ու իրեն հետեւողները կ՚աղաղակէին. «Ովսաննա՜. օրհնեա՛լ է ա՛ն՝
որ կու գայ Տէրոջ անունով: 10 Օրհնեա՛լ է մեր Դաւիթ հօր թագաւորութիւնը՝ որ [ա]"կու
գայ": Ովսաննա՜ ամենաբարձր վայրերուն մէջ»:
11 Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ ու գնաց տաճարը: Երբ շուրջը նայեցաւ՝ ամէն բանի վրայ,
արդէն իրիկուան ժամը ըլլալուն՝ մեկնեցաւ Բեթանիա տասներկուքին հետ:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԱՆԻԾԷ ԹԶԵՆԻՆ
(Մատթ. 21. 18-19)

12 Հետեւեալ օրը՝ երբ կ՚ելլէին Բեթանիայէն՝ անօթեցաւ, 13 եւ հեռուէն տեսնելով
տերեւալից թզենի մը՝ գնաց, որ թերեւս բան մը գտնէ վրան. բայց երբ գնաց անոր քով,
ոչինչ գտաւ՝ տերեւներէն զատ, որովհետեւ դեռ թուզի ատենը չէր: 14 [բ]Ուստի ըսաւ անոր.
«Ասկէ ետք ո՛չ մէկը պտուղ ուտէ քեզմէ յաւիտեան»: Եւ իր աշակերտները լսեցին:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԵՐԹԱՅ ՏԱՃԱՐԸ
(Մատթ. 21. 12-17: Ղուկ. 19. 45-48: Յովհ. 2. 13-22)

15 Երբ հասան Երուսաղէմ, տաճարը մտնելով՝ Յիսուս դուրս հանեց տաճարին մէջ
ծախողներն ու գնողները, տապալեց լումայափոխներուն սեղանները եւ աղաւնի
ծախողներուն աթոռները, 16 ու թոյլ չտուաւ որ մէ՛կը անօ՛թ մը անցընէ տաճարին մէջէն:
17 Եւ սորվեցուց անոնց՝ ըսելով. «Միթէ գրուած չէ՞. "Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի
կոչուի բոլոր ազգերուն□. բայց դուք զայն աւազակներու քարայր ըրիք»: 18 Դպիրներն ու
քահանայապետները լսելով ասիկա՝ կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս կորսնցնեն զայն, քանի կը
վախնային անկէ. որովհետեւ ամբողջ բազմութիւնը ապշած էր անոր ուսուցումին վրայ:
19 Երբ իրիկուն եղաւ՝ քաղաքէն դուրս ելաւ:

ԹԶԵՆԻԻՆ ԴԱՍԸ

[ա] Ոմանք՝ Տէրոջ անունով կու գայ

[բ] Ոմանք՝ Եւ Յիսուս

(Մատթ.21. 20-22)

*20 Առտուն՝ երբ կ՚անցնէին անկէ, տեսան թզենին՝ արմատէն չորցած: 21 Պետրոս
վերյիշեց եւ ըսաւ անոր. «Ռաբբի՛, ահա՛ թզենին որ անիծեցիր՝ չորցած է»: 22 Յիսուս
պատասխանեց անոնց. «Հաւա՛տք ունեցէք Աստուծոյ վրայ: 23 Որովհետեւ ճշմա՛րտապէս
կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ ըսէ այս լերան. "Ելի՛ր ու ծո՛վը նետուէ", եւ չտատամսի իր
սիրտին մէջ, հապա հաւատայ թէ ի՛նչ որ ըսէ՝ կ՚ըլլայ, պիտի ըլլայ անոր՝ ի՛նչ որ ըսէ□: 24
Ուստի կը յայտարարեմ ձեզի. “Ի՛նչ որ կը խնդրէք աղօթքով, հաւատացէ՛ք թէ պիտի
ստանաք, ու պիտի ըլլայ ձեզի□: 25 Երբ կայնիք աղօթքի, ներեցէ՛ք՝ եթէ մէկուն դէմ բան
մը ունիք, որպէսզի ձեր Հայրն ալ՝ որ երկինքն է՝ ներէ ձեզի ձեր յանցանքները: 26 Իսկ եթէ
դուք չներէք, ձեր Հայրն ալ՝ որ երկինքն է՝ պիտի չներէ ձեր յանցանքները»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

(Մատթ. 21. 23-27: Ղուկ. 20. 1-8)

*27 Դարձեալ եկան Երուսաղէմ: Երբ կը քալէր տաճարին մէջ, քահանայապետները,
դպիրներն ու երէցները եկան անոր, 28 եւ ըսին. «Ի՞նչ իշխանութեամբ կ՚ընես այդ
բաները. ո՞վ տուաւ քեզի այդ իշխանութիւնը՝ որ ընես այդ բաները»: 29 Յիսուս
պատասխանեց անոնց. «Ես ալ ձեզի՛ հարցնեմ բան մը. պատասխանեցէ՛ք ինծի, ու ես
պիտի ըսեմ ձեզի թէ ի՛նչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ այդ բաները: 30 “Յովհաննէսի
մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ□: Պատասխանեցէ՛ք ինծի»: 31 Անոնք կը
մտածէին իրենց մէջ՝ ըսելով. «Եթէ պատասխանենք. “Երկինքէն□, պիտի ըսէ. “Հապա
ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր□: 32 Իսկ եթէ պատասխանենք. “Մարդոցմէ□... »: Կը
վախնային ժողովուրդէն, որովհետեւ բոլորը ի՛րապէս մարգարէ [գ]կը նկատէին"
Յովհաննէսը: 33 Ուստի պատասխանեցին Յիսուսի. «Չենք գիտեր»: Յիսուս ալ
պատասխանեց անոնց. «Ես ալ չեմ ըսեր ձեզի թէ ի՛նչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ այդ
բաները»:*

ԱՅԳԻԻՆ ՄՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ

(Մատթ. 21. 33-46: Ղուկ. 20. 9-19)

12

*Ապա սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ ու ըսել. «Մարդ մը այգի տնկեց, ցանկ
քաշեց անոր շուրջը, հնձանի փոս փորեց, աշտարակ կառուցանեց, մշակներու յանձնեց
զայն, եւ ճամբորդեց: 2 Ատենին ծառայ մը ղրկեց մշակներուն, որպէսզի մշակներէն
ստանայ այգիին պտուղէն: 3 Իսկ անոնք բռնեցին, ծեծեցին զայն ու պարապ ճամբեցին: 4
Դարձեալ ուրիշ ծառայ մըն ալ ղրկեց անոնց. զայն ալ քարկոծելով՝ գլուխը վիրաւորեցին
եւ անպատուուած ճամբեցին: 5 Դարձեալ ուրիշ մը ղրկեց, ու զայն սպաննեցին: Շատ
ուրիշներ ալ ղրկեց, որոնցմէ ոմանք ծեծեցին եւ ոմանք սպաննեցին: 6 Տակաւին սիրելի
որդի մը ունէր. վերջապէս զայն ալ ղրկեց անոնց՝ ըսելով. “Թերեւս պատկառին որդիէս□:
7 Բայց այդ մշակները ըսին իրարու. “Ա՛յս է ժառանգորդը. եկէ՛ք սպաննենք զայն, ու
ժառանգութիւնը մե՛րը պիտի ըլլայ□: 8 Բռնեցին զայն, սպաննեցին եւ այգիէն դուրս*

[գ] Յուն.՝ ունէին

հանեցին: 9 Ուրեմն այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ. պիտի գայ ու կորսնցնէ մշակները, եւ
այգին պիտի տայ ուրիշներու: 10 Չէ՞ք կարդացեր սա՛ գրուածը. “Այն քարը՝ որ
կառուցանողները մերժեցին, անիկա՛ եղաւ [ա]անկիւնաքարը. 11 ասիկա Տէրոջմէ՛ն եղաւ, եւ
սքանչելի է մեր աչքերուն”»:

12 Անոնք կը ջանային բռնել զայն, բայց բազմութենէն կը վախնային. որովհետեւ
գիտցան թէ այդ առակը խօսեցաւ իրենց դէմ: Ուստի թողուցին զայն, եւ գացին:

ՏՈՒՐՔ ՎՃԱՐԵԼՈՒ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 22. 15-22: Ղուկ. 20. 20-26)

13 Փարիսեցիներէն ու Հերովդէսեաններէն ոմանք ղրկեցին անոր, որպէսզի խօսքով
բռնեն զայն: 14 Անոնք եկան եւ ըսին անոր. «Վարդապե՛տ, գիտենք թէ ճշմարտախօս ես,
ու ո՛չ մէկուն համար հոգ կ՚ընես. քանի որ երեսպաշտութիւն չես ըներ մարդոց, հապա
ճշմարտութեամբ կը սորվեցնես Աստուծոյ ճամբան: Արտօնուա՞ծ է կայսրին տուրք տալ.
տա՞նք՝ թէ չտանք»: 15 Յիսուս գիտնալով անոնց կեղծաւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ
զիս կը փորձէք: Բերէ՛ք ինծի դահեկան մը՝ որ տեսնեմ»: 16 Անոնք ալ բերին: Ըսաւ անոնց.
«Որո՞ւնն են այս պատկերն ու գրութիւնը»: Անոնք ըսին իրեն. «Կայսրի՛ն»: 17 Յիսուս ալ
պատասխանեց անոնց. «Ինչ որ կայսրինն է՝ կայսրի՛ն տուէք, եւ ինչ որ Աստուծոյ է՝
Աստուծո՛յ [տուէք]»: Ու զարմացան իր վրայ:

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 22. 23-33: Ղուկ. 20. 27-40)

18 Սադուկեցիներն ալ, որոնք կ՚ըսեն թէ յարութիւն չկայ, եկան անոր քով եւ հարցուցին
իրեն. 19 «Վարդապե՛տ, Մովսէս գրեց մեզի. “Եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի, ու կինը այրի
ձգէ եւ զաւակ չթողու, անոր եղբայրը թող առնէ անոր կինը ու զարմ տայ իր եղբօր”: 20
Ուրեմն եօթը եղբայրներ կային. առաջինը կին առաւ եւ մեռաւ, ու զարմ չթողուց: 21
Երկրորդը առաւ զայն եւ մեռաւ. ա՛ն ալ զարմ չթողուց. նոյնպէս ալ երրորդը: 22 Եօթն ալ
զայն առին ու զարմ չթողուցին. բոլորէն ետք՝ կինն ալ մեռաւ: 23 Ուրեմն յարութեան
ատեն, երբ յարութիւն առնեն, անոնցմէ որո՞ւն կինը պիտի ըլլայ. որովհետեւ եօթն ալ
ունեցան զայն իբր կին»: 24 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Արդեօք դուք մոլորած չէ՞ք՝
քանի որ ո՛չ Գիրքերը գիտէք, ո՛չ ալ Աստուծոյ զօրութիւնը: 25 Արդարեւ երբ մեռելներէն
յարութիւն առնեն, ո՛չ կ՚ամուսնանան եւ ո՛չ ամուսնութեան կը տրուին, հապա երկինքի
հրեշտակներուն պէս կ՚ըլլան: 26 Բայց մեռելներուն մասին՝ թէ յարութիւն կ՚առնեն,
Մովսէսի գիրքին մէջ չէ՞ք կարդացեր, թէ ի՛նչպէս Աստուած մորենիին մէջէն խօսեցաւ
անոր՝ ըսելով. “Ե՛ս եմ Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի
Աստուածը”: 27 Ան մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա՝ ողջերուն. ուրեմն դուք շատ
մոլորած էք»:

ՄԵԾ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ
(Մատթ. 22. 34-40: Ղուկ. 10. 25-28)

[ա] Յուն.՝ անկիւնին գլուխը

28 Դպիրներէն մէկը մօտեցաւ, մտիկ ըրաւ անոնց՝ երբ կը վիճաբանէին, ու նշմարելով
թէ լաւ պատասխանեց անոնց՝ հարցուց անոր. «Ո՞րն է բոլոր պատուիրաններուն
առաջինը»: 29 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Բոլոր պատուիրաններուն առաջինը սա՛ է.
“Մտի՛կ ըրէ, ո՛վ Իսրայէլ. Տէրը՝ մեր Աստուածը՝ միա՛կ Տէրն է: 30 Սիրէ՛ Տէրը՝ քու
Աստուածդ՝ ամբողջ սիրտովդ, ամբողջ անձովդ, ամբողջ միտքովդ եւ ամբողջ
զօրութեամբդ□: Ա՛յս է առաջին պատուիրանը: 31 Ու երկրորդը՝ ասոր նման. “Սիրէ՛
ընկերդ [բ]քու անձիդ՝՝ պէս□: Ասոնցմէ մեծ ուրիշ պատուիրան չկայ»: 32 Դպիրը ըսաւ
անոր. «Լա՛ւ, վարդապե՛տ, ճշմարտութեամբ ըսիր թէ Աստուած մէ՛կ է, եւ անկէ զատ
ուրիշ մը չկայ. 33 Նաեւ ամբողջ սիրտով, ամբողջ խելքով, ամբողջ անձով ու ամբողջ
զօրութեամբ զայն սիրելը, եւ ընկերը իրեն պէս սիրելը՝ բոլոր ողջակէզներէն ու զոհերէն
աւելի է»: 34 Յիսուս՝ տեսնելով որ ան խելամտութեամբ պատասխանեց, ըսաւ անոր.
«Աստուծոյ թագաւորութենէն հեռու չես»: Եւ ա՛լ ուրիշ ո՛չ մէկը կը յանդգնէր բան մը
հարցնել անոր:

ՄԵՍԻԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 22. 41-46: Ղուկ. 20. 41-44)

35 Երբ Յիսուս կը սորվեցնէր տաճարին մէջ՝ ըսաւ. «Դպիրները ի՞նչպէս կ՚ըսեն թէ
“[գ]Քրիստոս Դաւիթի որդին է□: 36 Արդարեւ ի՛նք՝ Դաւիթ՝ Սուրբ Հոգիով կ՚ըսէ. “Տէրը ըսաւ
իմ Տէրոջս. «Բազմէ՛ իմ աջ կողմս, մինչեւ որ քու թշնամիներդ պատուանդան դնեմ
ոտքերուդ»□: 37 Ուրեմն ի՛նք՝ Դաւիթ՝ Տէր կը կոչէ զայն. ի՞նչպէս ան կ՚ըլլայ իր որդին»:
Բազմութենէն շատեր հաճոյքով մտիկ կ՚ընէին անոր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ ԴՊԻՐՆԵՐԷՆ
(Մատթ. 23. 1-36: Ղուկ. 20. 45-47)

38 Իր ուսուցումին մէջ կ՚ըսէր անոնց. «Զգուշացէ՛ք դպիրներէն, որոնք կ՚ուզեն երկայն
հանդերձներով շրջիլ, կը փնտռեն բարեւները՝ հրապարակներուն վրայ, 39 առաջին
աթոռները՝ ժողովարաններու մէջ, եւ առաջին բազմոցները՝ ընթրիքներու մէջ. 40 որոնք
կը լափեն այրիներուն տուները, ու իբր պատրուակ՝ աղօթքը կ՚երկարեն: Ասոնք աւելի՛
[դ]խստութեամբ պիտի դատուին՝՝»:

ԱՅՐԻԻՆ ԸՆԾԱՆ
(Ղուկ. 21. 1-4)

41 Յիսուս գանձանակին դիմաց նստած՝ կը նայէր թէ բազմութիւնը գանձանակին մէջ
ի՛նչպէս դրամ կը ձգէ: Շատ հարուստներ՝ շատ բան ձգեցին: 42 Աղքատ այրի մըն ալ
եկաւ ու երկու լումայ ձգեց, որ նաքարակիտ մը կ՚ընէ: 43 Իր աշակերտները կանչելով

[բ] Յուն.՝ քեզի

[գ] Այսինքն՝ Օծեալը, եբր.՝ Մեսիան

[դ] Յուն.՝ առատութեամբ դատաստան պիտի ստանան

*իրեն՝ ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ այս աղքատ այրին՝
գանձանակը դրամ ձգողներուն բոլորէն աւելի ձգեց. 44 որովհետեւ բոլորը իրենց
առատութենէն ձգեցին, բայց ան՝ իր կարօտութենէն՝ ձգեց իր ամբողջ ունեցածը, իր
ամբողջ ապրուստը»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԱՃԱՐԻՆ ԱՒԵՐՈՒՄԻՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 24. 1-2: Ղուկ. 21. 5-6)

13

*Մինչ դուրս կ'ելլէր տաճարէն, իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ իրեն. «Վարդապե՛տ, տե՛ս
ինչպիսի՜ քարեր են, եւ ի՛նչ տեսակ շէնքեր»: 2 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Կը
տեսնե՞ս այդ մեծ շէնքերը. քար քարի վրայ պիտի չմնայ, ամէնը պիտի քակուի»:*

ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐ ԵՒ ՀԱԼԱԾԱՆՔՆԵՐ
(Մատթ. 24. 3-14: Ղուկ. 21. 7-19)

*3 Մինչ ան նստած էր Ձիթենիներու լեռը՝ տաճարին դիմաց, Պետրոս, Յակոբոս,
Յովհաննէս ու Անդրէաս հարցուցին իրեն՝ առանձին. 4 «Ըսէ՛ մեզի, ե՞րբ պիտի ըլլայ
ատիկա, եւ ի՞նչ նշան պիտի ըլլայ այդ բոլորին կատարուելու ատենը»: 5 Յիսուս
պատասխանելով անոնց՝ սկսաւ ըսել. «Զգուշացէ՛ք որ ո՛չ մէկը մոլորեցնէ ձեզ. 6
որովհետեւ շատե՛ր պիտի գան իմ անունովս՝ ըսելով. “Ե՛ս եմ Քրիստոսը□, ու պիտի
մոլորեցնեն շատերը: 7 Բայց երբ լսէք պատերազմներու մասին, եւ պատերազմներու
տարաձայնութիւններ՝ մի՛ վրդովիք, որովհետեւ պէտք է որ այս ամէնը ըլլայ, բայց դեռ
վախճանը չէ: 8 Արդարեւ ազգ ազգի դէմ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն՝ թագաւորութեան
դէմ, եւ տեղ-տեղ երկրաշարժներ պիտի ըլլան. սովեր ու խառնակութիւններ ալ պիտի
ըլլան: Ասոնք ցաւերուն սկիզբն են: 9 Զգուշացէ՛ք դուք ձեզի համար. քանի որ
ատեաններու պիտի մատնեն ձեզ, ժողովարաններու մէջ պիտի ծեծեն ձեզ, ու
կառավարիչներու եւ թագաւորներու առջեւ պիտի կենաք՝ իմ պատճառովս, անոնց
վկայութիւն ըլլալու համար: 10 Բայց նախ պէտք է որ աւետարանը քարոզուի բոլոր
ազգերուն: 11 Իսկ երբ մատնելու տանին ձեզ, նախապէս մի՛ մտահոգուիք թէ ի՛նչ պիտի
խօսիք, ո՛չ ալ խոկացէք. հապա այդ ժամուն ինչ որ ձեզի տրուի՝ զա՛յն խօսեցէք.
որովհետեւ ո՛չ թէ դուք էք որ պիտի խօսիք, հապա Սուրբ Հոգին»:*

ՍՈՍԿԱԼԻ ԱՒԵՐՈՒՄՆԵՐ
(Մատթ. 24. 15-28: Ղուկ. 21. 20-24)

*12 «Եղբայրը մահուան պիտի մատնէ եղբայրը, ու հայրը՝ զաւակը. եւ զաւակներ պիտի
ելլեն իրենց ծնողներուն դէմ ու մեռցնեն զանոնք: 13 Բոլորին ատելի պիտի ըլլաք իմ
անունիս համար: Բայց ո՛վ որ տոկայ մինչեւ վախճանը՝ անիկա՛ պիտի փրկուի: 14 Երբ
տեսնէք թէ “աւերողին պղծութիւնը”[ա] – որու մասին Դանիէլ մարգարէին միջոցով խօսուած
է – հաստատուած է հո՛ն ուր պէտք չէ ըլլար, (ո՛վ որ կարդայ՝ թող հասկնայ,) այն ատեն
Հրէաստանի մէջ եղողները լեռնե՛րը թող փախչին: 15 Ա՛ն որ տանիքին վրայ է՝ թող չիջնէ*

[ա] Յուն.՝ աւերումին գարշութիւնը

տունը, ու չմտնէ իր տունէն բան մը առնելու. 16 եւ ա՛ն որ արտին մէջ է՝ թող
չվերադառնայ իր հանդերձը առնելու: 17 Բայց վա՜յ այդ օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ
տուողներուն: 18 Աղօթեցէ՛ք՝ որ ձեր փախուստը ձմեռը չըլլայ: 19 Որովհետեւ այդ օրերը
այնպիսի՛ տառապանք պիտի ըլլայ, որուն նմանը՝ Աստուծոյ ստեղծած [բ]աշխարհի սկիզբէն
մինչեւ հիմա եղած չէ, ո՛չ ալ պիտի ըլլայ: 20 Եթէ Տէրը այդ օրերը չկարճեցնէր, ո՛չ մէկ
մարմին պիտի փրկուէր. բայց այդ օրերը կարճեցուց ընտրեալներուն համար՝ որ ընտրեց:
21 Այն ատեն եթէ մէկը ըսէ ձեզի. “Ահա՛ հո՛ս է Քրիստոսը□, կամ. “Ահա՛ հո՛ն է□, մի՛
հաւատաք: 22 Որովհետեւ սուտ քրիստոսներ եւ սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, ու ցոյց
պիտի տան նշաններ եւ սքանչելիքներ, որպէսզի եթէ կարելի ըլլայ՝ մոլորեցնեն նոյնիսկ
ընտրեալնե՛րը: 23 Իսկ դուք զգուշացէ՛ք. ահա՛ նախապէս ըսի ձեզի ամէն ինչ»:

ՄԱՐԴՈՒ ՈՐԴԻԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ
(Մատթ. 24. 29-31: Ղուկ. 21. 25-28)

24 «Բայց այդ օրերը, այդ տառապանքէն ետք, արեւը պիտի խաւարի եւ լուսինը իր
փայլը պիտի չտայ. 25 աստղերը երկինքէն պիտի իյնան, ու երկինքի մէջ եղող
զօրութիւնները պիտի սարսին: 26 Այն ատեն պիտի տեսնեն մարդու Որդին, ամպերու մէջ
եկած՝ մեծ զօրութեամբ ու փառքով: 27 Այն ատեն պիտի ղրկէ իր հրեշտակները եւ պիտի
հաւաքէ իր ընտրեալները չորս հովերէն, երկրի ծայրէն մինչեւ երկինքի ծայրը»:

ԹԶԵՆԻԻՆ ԴԱՍԸ
(Մատթ. 24. 32-35: Ղուկ. 21. 29-33)

28 «Թզենիէ՛ն սորվեցէք [գ]առակ մը. երբ անոր ոստերը կակուղնան ու տերեւները
ցցուին, կը հասկնաք թէ ամառը մօտ է: 29 Դուք ալ՝ երբ եղած տեսնէք ասոնք, գիտցէ՛ք թէ
մօտ է՝ դռներուն քով: 30 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Այս սերունդը պիտի
չանցնի, մինչեւ որ այս բոլորը պատահին□: 31 Երկինք ու երկիր պիտի անցնին, բայց իմ
խօսքերս բնա՛ւ պիտի չանցնին»:

Ո՛Չ ՄԷԿԸ ԳԻՏԷ ՕՐՆ ՈՒ ԺԱՄԸ
(Մատթ. 24. 36-44)

32 «Իսկ այդ օրն ու ժամը՝ ո՛չ մէկ մարդ գիտէ, ո՛չ ալ երկինքի մէջ եղող
հրեշտակները, ո՛չ իսկ Որդին, հապա՝ միա՛յն Հայրը: 33 Զգուշացէ՛ք, հսկեցէ՛ք եւ
աղօթեցէ՛ք, որովհետեւ չէք գիտեր թէ ատենը ե՛րբ է: 34 Ինչպէս ճամբորդող մարդ մը կը
թողու իր տունը, իրաւասութիւն կու տայ իր [դ]ծառաներուն, իւրաքանչիւրին՝ իր գործը, ու
դռնապանին կը հրամայէ որ արթուն կենայ: 35 Ուրեմն արթո՛ւն կեցէք, որովհետեւ չէք
գիտեր թէ տան տէրը ե՛րբ պիտի գայ, իրիկո՞ւնը՝ թէ կէս գիշերին, աքլորականչի՞ն՝ թէ

[բ] Յուն.՝ արարչութեան

[գ] Այսինքն՝ դաս

[դ] Կամ՝ ստրուկներուն

առտուն: 36 Թերեւս յանկարծ գալով՝ ձեզ գտնէ քունի մէջ: 37 Եւ ինչ որ կ՚ըսեմ ձեզի՝
կ՚ըսեմ բոլորին. “Արթո՛ւն կեցէք□»:

ԴԱՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԴԷՄ
(Մատթ. 26. 1-5: Ղուկ. 22. 1-2: Յովհ. 11. 45-53)

14

Երկու օր ետք՝ Զատիկ ու Բաղարջակերք էր. եւ քահանայապետներն ու դպիրները կը
փնտռէին թէ ի՛նչպէս վարպետութեամբ բռնեն զայն եւ սպաննեն: 2 Բայց կ՚ըսէին. «Ո՛չ
տօնին ատենը, որպէսզի ժողովուրդին մէջ աղմուկ չըլլայ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՕԾՈՒՄԸ ԲԵԹԱՆԻԱՅԻ ՄԷՋ
(Մատթ. 26. 6-13: Յովհ. 12. 1-8)

3 Երբ ինք Բեթանիա էր, սեղան նստած՝ բորոտ Սիմոնի տունը, կին մը եկաւ՝ որ ունէր
ալապաստրէ շիշ մը, լեցուած մեծածախս նարդոսի օծանելիքով. կոտրեց այդ շիշը ու
թափեց օծանելիքը անոր գլուխին վրայ: 4 Ոմանք ընդվզեցան իրենք իրենց մէջ եւ ըսին.
«Ինչո՞ւ այդ օծանելիքը վատնուեցաւ. 5 քանի որ ատիկա կրնար ծախուիլ երեք հարիւր
դահեկանէն աւելի, ու տրուիլ աղքատներուն». եւ սաստիկ կը սրդողէին իրեն դէմ: 6 Բայց
Յիսուս ըսաւ. «Թողուցէ՛ք զայն, ինչո՞ւ կ՚անհանգստացնէք զինք. ան լաւ գործ մը ըրաւ
ինծի: 7 Որովհետեւ ամէ՛ն ատեն ունիք աղքատները ձեզի հետ, ու ե՛րբ ուզէք՝ կրնաք
բարիք ընել անոնց. բայց ամէն ատեն չունիք զիս: 8 Ան ըրաւ ի՛նչ որ կրնար. մարմինս
նախապէս օծեց՝ իմ թաղումիս համար: 9 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ամբողջ
աշխարհի մէջ՝ ո՛ւր որ այս աւետարանը քարոզուի, անոր ըրածն ալ պիտի պատմուի՝ իր
յիշատակին համար□»:

ՅՈՒԴԱ ԿԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻ ՅԻՍՈՒՍԸ ՄԱՏՆԵԼ
(Մատթ. 26. 14-16: Ղուկ. 22. 3-6)

10 Յուդա Իսկարիովտացին, տասներկուքէն մէկը, գնաց քահանայապետներուն՝ որ
զայն մատնէ անոնց: 11 Անոնք ալ լսելով՝ ուրախացան, եւ իրեն դրամ ալ խոստացան:
Ուստի կը փնտռէր պատեհութիւն մը՝ որ մատնէր զայն:

ՅԻՍՈՒՍ ԶԱՏԻԿԸ Կ՚ՈՒՏԷ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ
(Մատթ. 26. 17-25: Ղուկ. 22. 7-14, 21-23: Յովհ. 13. 21-30

12 Բաղարջակերքի առաջին օրը, երբ կը մորթէին զատիկը, անոր աշակերտները ըսին
իրեն. «Ո՞ւր կ՚ուզես որ երթանք պատրաստենք, որպէսզի ուտես զատիկը»: 13 Իր
աշակերտներէն երկուքը ղրկեց եւ ըսաւ անոնց. «Գացէ՛ք քաղաքը, ու ձեզի պիտի
հանդիպի մարդ մը՝ որ ուսին վրայ կը տանի ջուրի սափոր մը. հետեւեցէ՛ք անոր, 14 եւ ո՛ւր
որ մտնէ՝ տանտիրոջ ըսէ՛ք. “Վարդապետը կ՚ըսէ. "Ո՞ւր է իջեւանը, ուր պիտի ուտեմ
զատիկը՝ աշակերտներուս հետ"□: 15 Ան ալ պիտի ցուցնէ ձեզի մեծ վերնայարկ մը՝
կահաւորուած ու պատրաստ. հո՛ն պատրաստեցէք մեզի»: 16 Իր աշակերտները գացին,
մտան քաղաքը, եւ ինչպէս իրենց ըսաւ՝ այնպէս գտան, ու պատրաստեցին զատիկը:
17 Երբ իրիկուն եղաւ՝ եկաւ տասներկուքին հետ: 18 Երբ սեղան նստան եւ կ՚ուտէին,

Յիսուս ըսաւ. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ ձեզմէ մէկը՝ որ հիմա ինծի հետ կ՚ուտէ, պիտի մատնէ զիս»: 19 Անոնք սկսան տրտմիլ ու մէկ առ մէկ ըսել անոր. «Միթէ ե՞ս եմ», եւ ուրիշ մը. «Միթէ ե՞ս եմ»: 20 Ան ալ պատասխանեց անոնց. «Տասներկուքէն ա՛ն՝ որ ինծի հետ թաթխեց իր ձեռքը պնակին մէջ: 21 Արդարեւ մարդու Որդին կ՚երթայ՝ ինչպէս գրուած է իրեն համար. բայց վա՜յ այն մարդուն, որուն միջոցով կը մատնուի մարդու Որդին: Այդ մարդուն լաւ պիտի ըլլար՝ որ ծնած չըլլար»:

ՏԷՐՈՋ ԸՆԹՐԻՔԸ

(Մատթ. 26. 26-30: Ղուկ. 22. 14-20: Ա. Կորն. 11. 23-25)

22 Երբ անոնք կ՚ուտէին՝ Յիսուս հաց առաւ, օրհնեց, կտրեց, տուաւ անոնց եւ ըսաւ. «[ա]Առէ՛ք, ա՛յս է իմ մարմինս»: 23 Նաեւ բաժակը առաւ, շնորհակալ եղաւ ու տուաւ անոնց. բոլորն ալ խմեցին անկէ: 24 Ըսաւ անոնց. «Ա՛յս է իմ արիւնս, նո՛ր ուխտին արիւնը, որ կը թափուի շատերո՛ւ համար: 25 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Ասկէ ետք որթատունկին բերքէն բնա՛ւ պիտի չխմեմ մինչեւ այն օրը՝ երբ նո՛ր խմեմ զայն Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ□»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿԷ ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՑՈՒՄԸ

(Մատթ. 26. 31-35: Ղուկ. 22. 31-34: Յովհ. 13. 36-38)

26 Օրհներգելէ ետք՝ գացին Ձիթենիներու լեռը: 27 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Այս գիշեր բոլորդ ալ պիտի գայթակղիք իմ պատճառովս. որովհետեւ գրուած է. "Հովիւը պիտի զարնեմ, ու ոչխարները պիտի ցրուին□: 28 Բայց յարութիւն առնելէս ետք՝ ձեզմէ առաջ պիտի երթամ Գալիլեա»: 29 Պետրոս ըսաւ անոր. «Թէեւ բոլորն ալ գայթակղին, [բ]ես՝ բնա՛ւ"»: 30 Յիսուս ըսաւ անոր. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի. "Դուն ա՛յսօր, այս գիշեր իսկ, դեռ աքաղաղը երկու անգամ չկանչած՝ երե՛ք անգամ պիտի ուրանաս զիս□»: 31 Պետրոս աւելի կը պնդէր ու կ՚ըսէր. «Նոյնիսկ եթէ պէտք ըլլայ որ քեզի հետ մեռնիմ, բնա՛ւ պիտի չուրանամ քեզ»: Նո՛յնպէս կ՚ըսէին բոլորն ալ:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԱՂՕԹԷ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻԻ ՄԷՋ

(Մատթ. 26. 36-46: Ղուկ. 22. 39-46)

32 Եկան վայր մը՝ որուն անունը Գեթսեմանի էր, եւ ըսաւ իր աշակերտներուն. «Հո՛ս նստեցէք՝ մինչեւ որ ես աղօթեմ»: 33 Իրեն հետ առնելով Պետրոսը, Յակոբոսն ու Յովհաննէսը, սկսաւ սաստիկ այլայլիլ եւ շատ վշտանալ: 34 Հետեւաբար ըսաւ անոնց. «Իմ անձս չափազանց տրտում է՝ մեռնելու աստիճան. հո՛ս մնացէք եւ արթո՛ւն կեցէք»: 35 Քիչ մը առջեւ երթալով՝ ինկաւ գետին, իր երեսին վրայ, եւ աղօթեց, որ եթէ կարելի է՝ այդ ժամը անցնի իրմէ: 36 Ան ըսաւ. «Աբբա՛, Հա՛յր, ամէն բան կարելի է քեզի. հեռացո՛ւր այս բաժակը ինծմէ: Բայց ո՛չ թէ ինչպէս ե՛ս կ՚ուզեմ, հապա՝ ինչպէս դո՛ւն կ՚ուզես»: 37 Երբ եկաւ ու քնացած գտաւ զանոնք՝ ըսաւ Պետրոսի. «Սիմո՛ն, կը քնանա՞ս. չկրցա՞ր ժա՛մ

[ա] Ոմանք՝ Առէ՛ք, կերէ՛ք,

[բ] Յուն.՝ բայց ո՛չ ես

*մը արթուն մնալ: 38 Արթո՛ւն մնացէք եւ աղօթեցէ՛ք, որպէսզի չմտնէք փորձութեան մէջ.
իրաւ է թէ հոգին յօժար է, բայց մարմինը՝ տկար»: 39 Դարձեալ գնաց աղօթեց՝ նոյն
խօսքը ըսելով: 40 Ապա վերադարձաւ եւ դարձեալ քնացած գտաւ զանոնք. որովհետեւ
անոնց աչքերը ծանրացած էին, ու չէին գիտեր ի՛նչ պատասխանել անոր: 41 Երրորդ
անգամ ալ եկաւ եւ ըսաւ անոնց. «Ասկէ ետք քնացէ՛ք ու հանգստացէ՛ք. բաւական է, ժամը
հասաւ, ահա՛ մարդու Որդին պիտի մատնուի մեղաւորներուն ձեռքը: 42 Ոտքի՛ ելէք՝
երթա՛նք: Ահա՛ մօտեցաւ ա՛ն՝ որ պիտի մատնէ զիս»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

(Մատթ. 26. 47-56: Ղուկ. 22. 47-53: Յովհ. 18. 3-12)

*43 Մինչ ան դեռ կը խօսէր, իսկոյն Յուդա՝ տասներկուքէն մէկը՝ եկաւ, եւ իրեն հետ՝
քահանայապետներէն, դպիրներէն ու երէցներէն ղրկուած մեծ բազմութիւն մը, սուրերով
եւ բիրերով: 44 Զայն մատնողը նշան մը տուեր էր անոնց՝ ըսելով. «Ո՛վ որ համբուրեմ՝
ա՛ն է, բռնեցէ՛ք զայն ու տարէ՛ք ապահովութեամբ»: 45 Երբ ինք եկաւ՝ իսկոյն մօտեցաւ
անոր եւ ըսաւ. «Ռաբբի՛, Ռաբբի՛», ու համբուրեց զայն: 46 Եւ անոնք ձեռք բարձրացուցին
անոր վրայ ու բռնեցին զայն: 47 Քովը կայնողներէն մէկը՝ քաշեց սուրը, զարկաւ
քահանայապետին ծառային եւ խլեց անոր ականջը: 48 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Իբր թէ
աւազակի՞ դէմ [գ]եկաք՝ սուրերով ու բիրերով բռնելու զիս: 49 Ամէ՛ն օր ձեր քով էի եւ
տաճարին մէջ կը սորվեցնէի, ու չբռնեցիք զիս. բայց այս բոլոր բաները եղան՝ որպէսզի
գրուածները իրագործուին»: 50 Բոլոր աշակերտները ալ թողուցին զայն եւ փախան: 51
Երիտասարդ մը անոր կը հետեւէր՝ մերկ մարմինին վրայ կտաւ մը առած, սակայն
երիտասարդները բռնեցին զայն: 52 Ան ալ ձգեց կտաւը, եւ մերկ փախաւ անոնցմէ:*

ՅԻՍՈՒՍ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԻՆ ԵՒ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

(Մատթ. 26. 57-68: Ղուկ. 22. 54-55, 63-71: Յովհ. 18. 13-14, 19-24)

*53 Տարին Յիսուսը քահանայապետին, եւ անոր քով համախմբուեցան բոլոր
քահանայապետները, երէցներն ու դպիրները: 54 Պետրոս հեռուէն հետեւեցաւ անոր
մինչեւ ներսը՝ քահանայապետին գաւիթը. նստաւ սպասաւորներուն հետ, ու կը տաքնար
կրակին քով: 55 Քահանայապետները եւ ամբողջ ատեանը վկայութիւն կը փնտռէին
Յիսուսի դէմ՝ որպէսզի մեռցնեն զայն, ու չէին գտներ. 56 որովհետեւ շատեր սուտ
վկայութիւն կու տային անոր դէմ, բայց վկայութիւնները համանման չէին: 57 Ոմանք ալ
կանգնեցան եւ սուտ վկայութիւն տուին անոր դէմ՝ ըսելով. 58 «Մենք լսեցինք ատիկէ՝ որ
կ՚ըսէր. “Ես պիտի քակեմ այդ ձեռակերտ տաճարը, եւ պիտի կառուցանեմ ուրիշ մը՝
անձեռակերտ՝ երեք օրուան մէջ□»: 59 Բայց ա՛յդպէս ալ իրենց վկայութիւնը համանման
չէր: 60 Քահանայապետը՝ մէջտեղ կանգնելով՝ հարցուց Յիսուսի. «Ոչի՞նչ կը
պատասխանես. ի՞նչ կը վկայեն ասոնք քեզի դէմ»: 61 Բայց ան լուռ կը կենար ու ոչինչ
կը պատասխանէր: Քահանայապետը դարձեալ հարցուց անոր. «Դո՞ւն ես Քրիստոսը,
օրհնեա՛լ Աստուծոյ Որդին»: 62 Յիսուս ըսաւ. «Ե՛ս եմ. եւ պիտի տեսնէք մարդու Որդին՝
բազմած Զօրութեան աջ կողմը, ու եկած երկինքի ամպերով»: 63 Քահանայապետը
պատռեց իր հանդերձները եւ ըսաւ. «Ա՛լ ի՞նչ պէտք ունինք վկաներու: 64 Լսեցի՛ք աստոր*

[գ] Յուն.՝ դուրս ելաք

հայհոյութիւնը. ի՞նչ կը թուի ձեզի»: Բոլորը դատապարտեցին զայն՝ թէ մահապարտ է:
65 Ոմանք սկսան թքնել անոր վրայ, ծածկել անոր երեսը, կռփահարել զայն եւ ըսել
անոր. «Մարգարէացի՛ր»: Իսկ սպասաւորները ապտակ կը զարնէին անոր:

ՊԵՏՐՈՍ Կ'ՈՒՐԱՆԱՅ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մատթ. 26. 69-75: Ղուկ. 22. 56-62: Յովհ. 18. 15-18, 25-27)

66 Պետրոս վարը՝ գաւիթն էր: Քահանայապետին աղախիններէն մէկը եկաւ, 67 ու
տեսնելով Պետրոսը՝ որ կը տաքնար, նայեցաւ անոր եւ ըսաւ. «Դո՛ւն ալ Յիսուս
Նազովրեցիին հետ էիր»: 68 Բայց ան ուրացաւ՝ ըսելով. «Չեմ գիտեր, ու չեմ հասկնար
թէ ի՛նչ կը խօսիս»: Երբ դուրս ելաւ՝ նախագաւիթը, աքաղաղը կանչեց: 69 Աղախինը
դարձեալ տեսաւ զայն, եւ սկսաւ ըսել շուրջը կայնողներուն. «Ասիկա՛ ալ անոնցմէ է»: 70
Ան ալ դարձեալ ուրացաւ: Քիչ մը ատենէն ետք՝ դարձեալ շուրջը կայնողները ըսին
Պետրոսի. «Ճշմա՛րտապէս դուն անոնցմէ՛ ես, որովհետեւ Գալիլեացի ես, եւ խօսուածքդ
ալ կը նմանի»: 71 Բայց ան սկսաւ նզովել ու երդում ընել՝ ըսելով. «Չեմ ճանչնար այդ
մարդը՝ որուն մասին կը խօսիք»: 72 Իսկոյն երկրորդ անգամ աքաղաղը կանչեց: Պետրոս
յիշեց այն խօսքը՝ որ Յիսուս ըսեր էր իրեն. «Դեռ աքաղաղը երկու անգամ չկանչած՝ դուն
երե՛ք անգամ պիտի ուրանաս զիս». եւ սկսաւ լալ:

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌՋԵՒ
(Մատթ. 27. 1-2, 11-14: Ղուկ. 23. 1-5: Յովհ. 18. 28-38)

15

Առտուն՝ իսկոյն քահանայապետները, երէցներուն ու դպիրներուն հետ, նաեւ ամբողջ
ատեանը՝ խորհրդակցեցան, կապեցին Յիսուսը ու տարին մատնեցին Պիղատոսի: 2
Պիղատոս հարցուց անոր. «Դո՞ւն ես Հրեաներուն թագաւորը»: Ան ալ պատասխանեց
անոր. «Դո՛ւն կ'ըսես»: 3 Իսկ քահանայապետները կ'ամբաստանէին զինք շատ բաներով:
4 Պիղատոս դարձեալ հարցուց անոր. «Ոչի՞նչ կը պատասխանես. նայէ՛, ո՛րքան կը
վկայեն քեզի դէմ»: 5 Յիսուս տակաւին ոչինչ կը պատասխանէր, այնպէս որ Պիղատոս
զարմացաւ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ ՄԱՀՈՒԱՆ
(Մատթ. 27. 15-26: Ղուկ. 23. 13-25: Յովհ. 18. 39-19. 16)

6 Տօնին ատենը բանտարկեալ մը կ'արձակէր անոնց, ո՛վ որ ուզէին: 7 Մէկը կար՝
Բարաբբա կոչուած, կապուած իրեն հետ ապստամբողներուն հետ, որոնք
մարդասպանութիւն գործած էին ապստամբութեան ատեն: 8 Բազմութիւնը՝ գոռալով՝
սկսաւ խնդրել, որ ընէ՝ ինչպէս միշտ կ'ընէր իրենց: 9 Պիղատոս պատասխանեց անոնց.
«Կ'ուզէ՞ք որ արձակեմ ձեզի Հրեաներուն թագաւորը». 10 որովհետեւ գիտէր թէ
քահանայապետները նախանձի՛ համար մատնած էին զայն: 11 Բայց քահանայապետները
գրգռեցին բազմութիւնը՝ որ ան փոխարէնը Բարաբբա՛ն արձակէ իրենց: 12 Դարձեալ
Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Հապա ի՞նչ կ'ուզէք որ ընեմ անոր՝ որ կը կոչէք Հրեաներուն
թագաւորը»: 13 Անոնք դարձեալ աղաղակեցին. «Խաչէ՛ զայն»: 14 Պիղատոս ըսաւ անոնց.
«Բայց ի՞նչ չարիք ըրած է»: Անոնք ա՛լ աւելի կ'աղաղակէին. «Խաչէ՛ զայն»: 15
Պիղատոս ալ՝ փափաքելով գոհացնել բազմութիւնը՝ Բարաբբան արձակեց անոնց, ու

խարազանելով Յիսուսը՝ յանձնեց անոնց որպէսզի խաչուէր:

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱՂՐԵՆ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մատթ. 27. 27-31: Յովհ. 19. 2-3)

*16 Զինուորները ներս տարին զայն՝ գաւիթը, այսինքն՝ կառավարիչին պալատը, եւ
հաւաքեցին ամբողջ գունդը: 17 Ծիրանի հագցուցին անոր, ու հիւսելով փուշէ պսակ մը՝
դրին անոր գլուխը. 18 եւ սկսան բարեւել զայն ու ըսել. «Ողջո՜յն, Հրեաներո՛ւ թագաւոր»:
19 Եղէգով կը զարնէին անոր գլուխին, կը թքնէին անոր վրայ, եւ ծնրադրելով՝
կ՚երկրպագէին անոր: 20 Երբ ծաղրեցին զայն, հանեցին վրայէն ծիրանին, հագցուցին
անոր իր հանդերձները, ու դուրս տարին զայն՝ որպէսզի խաչեն:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳԱՄՈՒԻ ԽԱՉԻՆ ՎՐԱՅ
(Մատթ. 27. 32-44: Ղուկ. 23. 26-43: Յովհ. 19. 17-27)

*21 Ստիպեցին մէկը՝ Սիմոն Կիւրենացին, Աղեքսանդրոսի ու Ռուփոսի հայրը, որ ատկէ
կ՚անցնէր՝ արտէն գալով, որպէսզի վերցնէ անոր խաչը: 22 Եւ տարին զայն Գողգոթա
կոչուած տեղը, (որ կը թարգմանուի՝ Գանկի տեղ,) 23 ու տուին անոր զմուռսով
խառնուած գինի՝ որ խմէ. բայց ինք չառաւ: 24 Երբ խաչեցին զայն, բաժնեցին անոր
հանդերձները՝ վիճակ ձգելով անոնց վրայ, թէ ո՛վ՝ ի՛նչ պիտի առնէ: 25 [ա]Երրորդ ժամն[ա]
էր՝ երբ խաչեցին զայն: 26 Անոր ամբաստանագիրին վրայ գրուած էր. «Հրեաներուն
թագաւորը»: 27 Երկու աւազակներ ալ խաչեցին անոր հետ, մէկը՝ անոր աջ կողմը, ու
միւսը՝ ձախ կողմը: 28 Այսպէս իրագործուեցաւ գրուածը՝ որ կ՚ըսէ. «Անօրէններու հետ
սեպուեցաւ»: 29 Անոնք որ կ՚անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր, կը շարժէին իրենց գլուխը եւ
կ՚ըսէին. «Աւա՜ղ, որ կը քակէիր տաճարը, ու կը կառուցանէիր երեք օրուան մէջ. 30 փրկէ՛
դուն քեզ եւ իջի՛ր խաչէն»: 31 Նմանապէս քահանայապետներն ալ՝ դպիրներուն հետ՝
իրենց մէջ ծաղրելով կ՚ըսէին. «Ուրիշները փրկեց, ինքզի՛նք չի կրնար փրկել: 32 Այդ
Քրիստոսը՝ Իսրայէլի թագաւորը՝ հի՛մա թող իջնէ խաչէն, որպէսզի տեսնենք ու
հաւատանք»: Իրեն հետ խաչուածներն ալ կը նախատէին զայն:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՀԸ
(Մատթ. 27. 45-56: Ղուկ. 23. 44-49: Յովհ. 19. 28-30)

*33 Երբ վեցերորդ ժամը հասաւ՝ խաւար եղաւ ամբողջ երկրին վրայ, մինչեւ իններորդ
ժամը: 34 Իններորդ ժամուն՝ Յիսուս բարձրաձայն գոչեց. «Էլոհի՜, Էլոհի՜, լամա՞
սաբաքթանի», որ կը թարգմանուի. «Իմ Աստուա՜ծս, իմ Աստուա՜ծս, ինչո՞ւ լքեցիր զիս»:
35 Քովը կայնողներէն ոմանք, երբ լսեցին՝ ըսին. «Եղիա՛ն կը կանչէ»: 36 Ու մէկը վազեց,
լեցուց սպունգ մը քացախով, անցուց եղէգի մը եւ տուաւ անոր որ խմէ՝ ըսելով.
«Թողուցէ՛ք, տեսնենք թէ Եղիա պիտի գա՞յ՝ իջեցնելու զայն»:*

*37 Յիսուս բարձր ձայն մը արձակեց ու հոգին տուաւ: 38 Տաճարին վարագոյրը երկուքի
պատռեցաւ՝ վերէն վար: 39 Հարիւրապետը՝ որ կեցած էր անոր դիմաց, տեսնելով որ
ա՛յսպէս աղաղակելով հոգին տուաւ՝ ըսաւ. «Ճշմա՛րտապէս այս մարդը Աստուծոյ Որդին*

[ա] Այսինքն՝ Առտուան ժամը ինն

էր»: 40 Կիներ ալ կային, որոնք հեռուէն կը նայէին: Անոնց մէջ էին Մարիամ
Մագդաղենացին, Կրտսեր Յակոբոսի ու Յովսէսի մայրը՝ Մարիամ, եւ Սողովմէ, 41 որոնք՝
երբ Յիսուս Գալիլեա էր՝ հետեւեր ու սպասարկեր էին անոր: Ուրիշ շատ կիներ ալ կային՝
որոնք անոր հետ ելած էին Երուսաղէմ:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ
(Մատթ. 27. 57-61: Ղուկ. 23. 50-56: Յովհ. 19. 38-42)

42 Երբ արդէն իրիկուն եղաւ, քանի որ այդ օրը Ուրբաթ էր, այսինքն՝ Շաբաթին
նախորդ օրը, 43 Յովսէփ Արիմաթեացին, մեծայարգ խորհրդական մը՝ որ ի՛նք ալ կը
սպասէր Աստուծոյ թագաւորութեան, եկաւ ու յանդգնութեամբ մտաւ Պիղատոսի քով, եւ
խնդրեց Յիսուսի մարմինը: 44 Պիղատոս զարմացաւ որ արդէն մեռած է: Կանչելով
հարիւրապետը՝ հարցուց անոր թէ շատո՛նց մեռած է: 45 Ու երբ ստոյգը գիտցաւ
հարիւրապետէն, պարգեւեց մարմինը Յովսէփի: 46 Յովսէփ կտաւ գնեց, եւ իջեցնելով
զայն՝ փաթթեց կտաւով, դրաւ գերեզմանի մը մէջ՝ որ փորուած էր ժայռի մէջ, ու քար մը
գլորեց գերեզմանին դուռը: 47 Մարիամ Մագդաղենացին, եւ Յովսէսի մայրը՝ Մարիամ, կը
նայէին թէ ո՛ւր կը դնէին զայն:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 28. 1-8: Ղուկ. 24. 1-12: Յովհ. 20. 1-10)

16

Երբ Շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագդաղենացին, Յակոբոսի մայրը՝ Մարիամ, ու
Սողովմէ բոյրեր գնեցին, որպէսզի երթան եւ օծեն զայն: 2 Մէկշաբթի առտուն՝ շատ
կանուխ, երբ արեւը կը ծագէր, գացին գերեզմանը, 3 ու կ՚ըսէին իրարու. «Մեզի համար
ո՞վ պիտի գլորէ քարը՝ գերեզմանին դռնէն», 4 որովհետեւ շատ մեծ էր: Բայց նայելով՝
տեսան թէ քարը գլորուած էր: 5 Մտնելով գերեզմանէն ներս՝ տեսան երիտասարդ մը, որ
նստած էր աջ կողմը՝ ճերմակ պարեգօտ հագած, եւ զարհուրեցան: 6 Ան ալ ըսաւ անոնց.
«Մի՛ զարհուրիք. Յիսուս Նազովրեցի՛ն կը փնտռէք՝ որ խաչուեցաւ: Ան յարութի՛ւն առաւ,
հոս չէ: Ահա՛ այն տեղը՝ ուր դրին զայն: 7 Ուրեմն գացէ՛ք, ըսէ՛ք անոր աշակերտներուն ու
Պետրոսի՝ թէ ահա՛ ձեզմէ առաջ կ՚երթայ Գալիլեա. հո՛ն պիտի տեսնէք զայն՝ ինչպէս
ըսաւ ձեզի»: 8 Անոնք՝ դողով եւ հիացումով համակուած՝ „դուրս ելան“ ու փախան
գերեզմանէն, եւ ո՛չ մէկ բան ըսին ոեւէ մէկուն, քանի որ կը վախնային:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԵՐԵՒՆԱՅ ՄԱՐԻԱՄ ՄԱԳԴԱՂԵՆԱՑԻԻՆ
(Մատթ. 28. 9-10: Յովհ. 20. 11-18)

9 Յիսուս՝ Մէկշաբթի առտուն յարութիւն առած՝ նախ երեւցաւ Մարիամ
Մագդաղենացիին, որմէ հաներ էր եօթը դեւ: 10 Ինք ալ գնաց եւ պատմեց անոնց՝ որոնք
անոր հետ էին, մինչ կը սգային ու կու լային: 11 Իսկ երբ անոնք լսեցին թէ ան ողջ է եւ
ինք տեսած է զայն, չհաւատացին:

„ Ոմանք՝ շուտով դուրս ելան

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԵՐԵՒՆԱՅ ԵՐԿՈՒ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ
(Ղուկ. 24. 13-35)

12 Յետոյ ուրիշ կերպարանքով երեւցաւ անոնցմէ երկուքին՝ որոնք քալելով արտը
կ՚երթային: 13 Իրենք ալ գացին ու պատմեցին միւսներուն. բայց իրե՛նց ալ չհաւատացին:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԵՐԵՒՆԱՅ ՏԱՍՆՄԷԿԻՆ
(Մատթ. 28. 16-20: Ղուկ. 24. 36-49: Յովհ. 20. 19-23: Գործ. 1. 6-8)

14 Յետոյ երեւցաւ տասնմէկին՝ երբ սեղան նստած էին, ու կշտամբեց անոնց անհաւատութիւնը եւ սիրտի կարծրութիւնը, որովհետեւ չհաւատացին անոնց՝ որոնց զինք երեւցաւ՝ մեռելներէն յարութիւն առած:
15 Նաեւ ըսաւ անոնց. «Գացէ՛ք ամբողջ աշխարհը, ու քարոզեցէ՛ք աւետարանը բոլոր
արարածներուն: 16 Ա՛ն որ հաւատայ եւ մկրտուի՝ պիտի փրկուի. ա՛ն որ չհաւատայ՝ պիտի
դատապարտուի: 17 Սա՛ նշանները պիտի հետեւին անոնց՝ որ կը հաւատան.- դեւե՛ր դուրս
պիտի հանեն իմ անունովս, նո՛ր լեզուներ պիտի խօսին, 18 օձե՛ր պիտի առնեն իրենց ձեռքերուն մէջ, ու եթէ խմեն մահառիթ դեղ մը՝ պիտի չվնասէ իրենց. ձեռք պիտի դնեն հիւանդներու վրայ, եւ անոնք պիտի առողջանան»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ
(Ղուկ. 24. 50-53: Գործ. 1. 9-11)

19 Այսպէս՝ անոնց հետ խօսելէն ետք՝ Տէրը համբարձաւ երկինք, ու բազմեցաւ
Աստուծոյ աջ կողմը. 20 իսկ անոնք գացին եւ կը քարոզէին ամէնուրեք: Տէրը անոնց գործակից էր, ու կը հաստատէր խօսքը՝ ընկերացող նշաններով: Ամէն:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ ՂՈՒԿԱՍԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

1

Քանի շատեր ձեռնարկեցին կարգի դնել մեր մէջ հաստատ գիտցուած բաներուն
պատմութիւնը, 2 ինչպէս սկիզբէն աւանդեցին մեզի ականատես վկաները եւ խօսքին
սպասաւորները, 3 ինծի՛ ալ՝ որ սկիզբէն հետեւած էի այդ բոլոր բաներուն՝ յարմար
թուեցաւ կարգով գրել քեզի, պատուակա՛ն Թէոփիլոս, 4 որպէսզի գիտնաս ստոյգը այն
բաներուն մասին՝ որոնց համաձայն կրթուեցար:

ԱՒԵՏՈՒՄ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻ ԾՆՈՒՆԴԻՆ

5 Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը՝ Աբիայի դասէն Զաքարիա անունով
քահանայ մը կար, որուն կինը Ահարոնի աղջիկներէն էր, անունը՝ Եղիսաբէթ: 6 Երկուքն
ալ Աստուծոյ առջեւ արդար էին, անմեղադրելի կերպով ընթանալով Տէրոջ բոլոր
պատուիրաններուն եւ կանոններուն համաձայն: 7 Զաւակ չունէին, որովհետեւ Եղիսաբէթ
ամուլ էր, ու երկուքն ալ յառաջացած [ա]տարիք ունէին:
8 Մինչ ան՝ իր դասին օրերը հասնելուն համար՝ քահանայութիւն կը կատարէր
Աստուծոյ առջեւ, 9 քահանայութեան սովորութեան համաձայն՝ իրեն վիճակուեցաւ Տէրոջ
տաճարը մտնել եւ խունկ ծխել: 10 Ժողովուրդին ամբողջ բազմութիւնը դուրսը աղօթքի
կայնած էր՝ խունկի ժամուն: 11 Այդ ատեն Տէրոջ հրեշտակը երեւցաւ անոր, ու կայնեցաւ
խունկի զոհասեղանին աջ կողմը: 12 Երբ Զաքարիա տեսաւ՝ վրդովեցաւ, եւ վախը
[բ]համակեց զինք՝՝: 13 Հրեշտակը ըսաւ անոր. «Մի՛ վախնար, Զաքարիա՛, որովհետեւ քու
աղերսանքդ [գ]ընդունուեցաւ: Կինդ՝ Եղիսաբէթ որդի մը պիտի ծնանի քեզի, եւ անոր անունը
[դ]Յովհաննէս պիտի կոչես: 14 Քեզի ուրախութիւն ու ցնծութիւն պիտի ըլլայ, եւ շատեր
պիտի ուրախանան անոր ծնունդին համար. 15 որովհետեւ Տէրոջ առջեւ մեծ պիտի ըլլայ:
Ո՛չ գինի պիտի խմէ, ո՛չ ալ օղի, ու դեռ իր մօր որովայնէն Սուրբ Հոգիով պիտի լեցուի, 16
եւ Իսրայէլի որդիներէն շատերը պիտի դարձնէ Տէրոջ՝ իրենց Աստուծոյն: 17 Ինք պիտի
գայ անոր առջեւէն՝ Եղիայի հոգիով ու զօրութեամբ, հայրերուն սիրտը վերադարձնելու
դէպի զաւակները, եւ անհնազանդները՝ արդարներուն իմաստութեան, որպէսզի
պատրաստէ Տէրոջ [ե]բարեյօժար ժողովուրդ մը»: 18 Զաքարիա ըսաւ հրեշտակին.
«Ի՞նչպէս գիտնամ ատիկա, որովհետեւ ես ծեր եմ, ու կինս յառաջացած տարիք ունի»: 19
Հրեշտակը պատասխանեց անոր. «Ես Գաբրիէլն եմ՝ որ կը կայնիմ Աստուծոյ առջեւ, ու
ղրկուեցայ քեզի՝ խօսելու եւ այս բաները քեզի աւետելու: 20 Ահա՛ դուն համր պիտի ըլլաս,
ու պիտի չկարենաս խօսիլ մինչեւ այն օրը՝ երբ այս բաները ըլլան, քանի որ չհաւատացիր
իմ խօսքերուս՝ որոնք պիտի իրագործուին իրենց ատենին»: 21 Ժողովուրդը կը սպասէր
Զաքարիայի, եւ կը զարմանային որ ան կ՚ուշանար տաճարին մէջ: 22 Երբ դուրս ելաւ՝ չէր
կրնար խօսիլ անոնց հետ. ուստի ըմբռնեցին թէ տեսիլք մը տեսած է տաճարին մէջ: Եւ
ինք նշան կ՚ընէր անոնց, ու համր կը մնար: 23 Երբ իր պաշտօնին օրերը լրացան՝ իր

[ա] Յուն.՝ օրեր

[բ] Յուն.՝ ինկաւ իր վրայ

[գ] Յուն.՝ լսուեցաւ

[դ] Այսինքն՝ Տէրոջ շնորհքը

[ե] Յուն.՝ պատրաստակամ

*տունը գնաց: 24 Այդ օրերէն ետք անոր կինը՝ Եղիսաբէթ յղացաւ, եւ հինգ ամիս կը
պահուըտէր ու կ՚ըսէր. 25 «Ա՛յսպէս ըրաւ ինծի Տէրը՝ այս օրերուս, որ իմ վրաս նայեցաւ՝
նախատինքս մարդոց մէջէն վերցնելու համար»:*

ԱՒԵՏՈՒՄ ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԻՆ

*26 Վեցերորդ ամսուան մէջ՝ Գաբրիէլ հրեշտակը Աստուծմէ ղրկուեցաւ Գալիլեայի մէկ
քաղաքը, որուն անունը Նազարէթ էր, 27 կոյսի մը՝ մարդու մը նշանուած, որուն անունը
Յովսէփ էր, Դաւիթի տունէն. այդ կոյսին անունը Մարիամ էր: 28 Հրեշտակը անոր քով
մտնելով՝ ըսաւ. «Ողջո՛յն, շնորհընկալ կոյս, Տէրը քեզի հետ է: Դուն կիներուն մէջ
օրհնեա՛լ ես»: 29 Տեսնելով զայն՝ շփոթեցաւ անոր խօսքէն, եւ ինքնիրեն կը մտածէր թէ
ի՛նչ տեսակ բարեւ էր ատիկա: 30 Հրեշտակը ըսաւ անոր. «Մի՛ վախնար, Մարիա՛մ,
որովհետեւ շնորհք գտար Աստուծոյ քով: 31 Ահա՛ պիտի յղանաս որովայնիդ մէջ ու որդի
մը պիտի ծնանիս, եւ անոր անունը Յիսուս պիտի կոչես: 32 Ան մեծ պիտի ըլլայ ու
Ամենաբարձրին Որդին պիտի կոչուի: [գ]Տէր Աստուած անոր պիտի տայ իր հօր՝ Դաւիթի
գահը, եւ Յակոբի տան վրայ յաւիտեան պիտի թագաւորէ: 33 Անոր թագաւորութիւնը
վախճան պիտի չունենայ»: 34 Մարիամ ըսաւ հրեշտակին. «Ի՞նչպէս պիտի ըլլայ այդ
բանը, քանի որ ես այր մարդ չեմ գիտեր»: 35 Հրեշտակը պատասխանեց անոր. «Սուրբ
Հոգին պիտի գայ վրադ, ու Ամենաբարձրին զօրութիւնը հովանի պիտի ըլլայ քեզի. ուստի
այն սուրբը որ քեզմէ պիտի ծնի՝ Աստուծոյ Որդի պիտի կոչուի: 36 Ահա՛ քու ազգականդ՝
Եղիսաբէթ, ի՛նք ալ՝ իր ծերութեան ատեն՝ որդիով մը յղի է. եւ ասիկա վեցերորդ ամիսն է
անոր՝ որ ամուլ կոչուած էր. 37 որովհետեւ ոչինչ անկարելի է Աստուծոյ»: 38 Մարիամ
ըսաւ. «Ահա՛ ես Տէրոջ աղախինն եմ, քու խօսքիդ համաձայն թող ըլլայ ինծի»: Ու
հրեշտակը գնաց անոր քովէն:*

ՄԱՐԻԱՄ Կ՚ԱՅՑԵԼԷ ԵՂԻՍԱԲԷԹԻՆ

*39 Այդ օրերը Մարիամ կանգնեցաւ, փութալով գնաց լեռնակողմը՝ Յուդայի մէկ
քաղաքը, 40 մտաւ Զաքարիայի տունը եւ բարեւեց Եղիսաբէթը: 41 Երբ Եղիսաբէթ լսեց
Մարիամի բարեւը, երախան խայտաց անոր որովայնին մէջ. իսկ Եղիսաբէթ լեցուեցաւ
Սուրբ Հոգիով, 42 ու բարձրաձայն գոչելով ըսաւ. «Դուն օրհնեա՛լ ես կիներուն մէջ, եւ
օրհնեա՛լ է որովայնիդ պտուղը: 43 Այս ի՞նչպէս եղաւ, որ իմ Տէրոջս մայրը եկաւ ինծի.
44 որովհետեւ ահա՛ երբ քու բարեւիդ ձայնը հասաւ ականջիս, երախան ցնծութենէն
խայտաց որովայնիս մէջ: 45 Երանի՜ անոր՝ որ [ե]հաւատացած է, որովհետեւ" պիտի
կատարուին այն բաները՝ որոնք Տէրոջմէն ըսուեցան իրեն»:*

ՄԱՐԻԱՄԻ ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԸ

*46 Մարիամ ըսաւ. «Իմ անձս կը մեծարէ Տէրը, 47 եւ իմ հոգիս ցնծաց իմ Փրկիչ
Աստուծմովս, 48 քանի որ նայեցաւ իր աղախինին նուաստութեան. արդարեւ ահա՛ ասկէ
ետք՝ բոլոր սերունդները երանելի պիտի կոչեն զիս, 49 որովհետեւ Հզօրը մեծամեծ բաներ
ըրաւ ինծի: Անոր անունը սուրբ է, 50 եւ անոր ողորմութիւնը իրմէ վախցողներուն վրայ է՝
սերունդէ սերունդ: 51 Իր բազուկով զօրութիւն ցոյց տուաւ, ցրուեց ամբարտաւանները*

[գ] Եբր.՝ Եհովա, այսինքն՝ Ա՛Ն՝ որ Է, կամ՝ Յաւիտենական

[ե] Կամ՝ հաւատացած է թէ

իրենց սիրտին երեւակայութեամբ: 52 Զօրաւորները իջեցուց իրենց գահերէն, ու բարձրացուց նուաստները: 53 Անօթիները լիացուց բարիքներով, եւ պարապ ճամբեց հարուստները: 54 Օգնութեան հասաւ իր Իսրայէլ ծառային, յիշելով իր ողորմութիւնը 55– ինչպէս ինք ^ը^խոստացած էր մեր հայրերուն – Աբրահամի եւ անոր զարմին հանդէպ՝ յաւիտեան»:

56 Մարիամ անոր քով մնաց՝ գրեթէ երեք ամիս, ապա վերադարձաւ իր տունը:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

57 Եղիսաբէթի ծնանելու ժամանակը լրացաւ, ու որդի մը ծնաւ: 58 Երբ լսեցին անոնք՝ որ կը բնակէին անոր շուրջը, նաեւ անոր ազգականները, թէ Տէրը մեծարած էր զայն իր ողորմութեամբ, անոր հետ ուրախացան:

59 Ութերորդ օրը եկան մանուկը թլփատելու, եւ Զաքարիա կը կոչէին զայն՝ իր հօր անունով: 60 Իսկ անոր մայրը ըսաւ. «Ո՛չ, այլ՝ Յովհաննէս պիտի կոչուի»: 61 Իրեն ըսին. «Քու ազգականներուդ մէջ չկայ մէկը, որ այս անունով կոչուի»: 62 Նշան ըրին անոր հօր թէ ի՛նչ անունով կ՚ուզէ որ ան կոչուի: 63 Ինք ալ տախտակ մը ուզեց ու գրեց. «Յովհաննէս է անոր անունը»: Բոլորն ալ զարմացան: 64 Անմի՛ջապէս բացուեցաւ իր բերանը, նաեւ՝ լեզուն, ու խօսեցաւ եւ օրհնեց Աստուած: 65 Վախը ^թ^համակեց բոլոր անոնց շուրջը բնակողները, եւ այս բոլոր ^ժ^բաները կը պատմուէին Հրէաստանի ամբողջ լեռնակողմը: 66 Բոլոր լսողները ^ի^անոնց մասին կը մտածէին՝՝ ու կ՚ըսէին. «Արդեօք ի՞նչ պիտի ըլլայ այս մանուկը»: Եւ Տէրոջ ձեռքը անոր հետ էր:

ԶԱՔԱՐԻԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

67 Անոր հայրը՝ Զաքարիա, Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ. 68 «Օրհնեա՜լ ըլլայ Տէրը, Իսրայէլի Աստուածը, որ այցելեց իր ժողովուրդին եւ ազատագրեց զայն: 69 Մեզի փրկութեան եղջիւր մը հանեց իր Դաւիթ ծառային ^լ^տունէն, 70 (ինչպէս խօսեցաւ սուրբերուն բերանով, որոնք դարերու սկիզբէն ի վեր անոր մարգարէներն էին,) 71 փրկութիւն տալու մեր թշնամիներէն ու բոլոր մեզ ատողներուն ձեռքէն, 72 իրագործելու մեր հայրերուն խոստացած ողորմութիւնը եւ յիշելու իր սուրբ ուխտը, 73 (այն երդումը որ մեր հօր՝ Աբրահամի ըրաւ,) որպէսզի մեզի շնորհէ՝ 74 մեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատելով՝ առանց վախի պաշտել զինք, 75 սրբութեամբ եւ արդարութեամբ ընթանալով իր առջեւ՝ մեր կեանքին բոլոր օրերուն մէջ: 76 Իսկ դո՛ւն, մանո՛ւկ, Ամենաբարձրին մարգարէն պիտի կոչուիս, որովհետեւ "պիտի երթաս Տէրոջ ^խ^առջեւէն՝ անոր ճամբաները պատրաստելու, 77 անոր ժողովուրդին գիտցնելու իրենց փրկութիւնը՝ իրենց մեղքերուն ներումով□, 78 մեր Աստուծոյն գթառատ ողորմութեամբ, որով Ծագող

---

^ը^ *Յուն.՝ խօսած*

^թ^ *Յուն.՝ եղաւ*

^ժ^ *Յուն.՝ խօսքերը*

^ի^ *Յուն.՝ զանոնք դրին իրենց սիրտին մէջ*

^լ^ *Յուն.՝ տան մէջ*

^խ^ *Յուն.՝ երեսին առջեւէն*

արեւը բարձրէն այցելեց մեզի՝ 79 “փայլելու խաւարի եւ մահուան շուքի մէջ
[ծ]բնակողներուն վրայ□, ու մեր ոտքերը ուղղելու դէպի խաղաղութեան ճամբան»:
80 Մանուկը կը մեծնար ու կը զօրանար հոգիով, եւ անապատներուն մէջ էր՝ մինչեւ
այն օրը, երբ դարձեալ ցոյց տուաւ ինքզինք Իսրայէլի:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԾՆՈՒՆԴԸ
(Մատթ. 1. 18-25)

2

Այդ օրերը Օգոստոս կայսրէն հրամանագիր ելաւ, որ ամբողջ երկրագունդը
արձանագրուի: 2 (Այս առաջին աշխարհագիրը եղաւ՝ երբ Կիւրենոս Սուրիայի վրայ
կառավարիչ էր:) 3 Բոլորը կ’երթային արձանագրուելու, իւրաքանչիւրը՝ իր քաղաքին
մէջ: 4 Յովսէփ ալ՝ Գալիլեայէն, Նազարէթ քաղաքէն, բարձրացաւ դէպի Հրէաստան՝
Դաւիթի քաղաքը, որ Բեթլեհէմ կը կոչուի, (քանի ինք Դաւիթի տունէն եւ գերդաստանէն
էր,) 5 արձանագրուելու Մարիամի հետ, որ իր նշանածն էր ու յղի էր: 6 Երբ անոնք հոն
էին՝ անոր ծնանելու օրերը լրացան. 7 եւ իր անդրանիկ որդին ծնաւ, խանձարուրով
փաթթեց զայն ու մսուրին մէջ պառկեցուց, որովհետեւ իջեւանին մէջ տեղ չկար իրենց:

ՀՈՎԻՒՆԵՐԸ ԵՒ ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԸ

8 Այդ երկրամասը դաշտաբնակ հովիւներ կային, որոնք իրենց հօտերը կը պահպանէին
գիշերուան մէջ: 9 Եւ ահա՛ Տէրոջ հրեշտակը անոնց վրայ հասաւ, Տէրոջ փառքը անոնց
շուրջը փայլեցաւ, ու սաստիկ վախցան: 10 Բայց հրեշտակը ըսաւ անոնց. «Մի՛ վախնաք,
որովհետեւ ահա՛ ես մեծ ուրախութեան աւետիս մը կու տամ ձեզի, որ ամբողջ
ժողովուրդին պիտի ըլլայ. 11 որովհետեւ այսօր՝ Դաւիթի քաղաքին մէջ՝ Փրկիչ մը ծնաւ
ձեզի, որ [ա]Օծեալ Տէրն է: 12 Եւ սա՛ ձեզի նշան մը պիտի ըլլայ. երախայ մը պիտի գտնէք՝
խանձարուրով փաթթուած ու մսուրի մէջ պառկած»: 13 Յանկարծ այդ հրեշտակին հետ
երկնային զօրքերու բազմութիւն մը եղաւ, որոնք Աստուած կը գովաբանէին եւ կ’ըսէին. 14
«Ամենաբարձր վայրերուն մէջ՝ Աստուծոյ փա՜ռք, երկրի վրայ՝ խաղաղութի՜ւն, մարդոց
մէջ՝ բարեհաճութի՜ւն»: 15 Երբ հրեշտակները երկինք վերցուեցան անոնցմէ,
հովիւները ըսին իրարու. «Եկէ՛ք, երթա՛նք մինչեւ Բեթլեհէմ, ու տեսնե՛նք թէ ի՛նչ է այս
եղած բանը՝ որ Տէրը գիտցուց մեզի»: 16 Ուստի գացին աճապարելով, եւ գտան Մարիամն
ու Յովսէփը, եւ մսուրին մէջ պառկած երախան: 17 Երբ տեսան, գիտցուցին այն խօսքը՝ որ
այս մանուկին մասին ըսուեցաւ իրենց: 18 Բոլոր լսողները կը [բ]զարմանային այն բաներուն
վրայ, որ հովիւները կը պատմէին իրենց: 19 Իսկ Մարիամ կը պահէր այս բոլոր բաները իր
սիրտին մէջ, եւ կը խորհրդածէր: 20 Յետոյ հովիւները վերադարձան, փառաբանելով ու
գովաբանելով Աստուած այն բոլոր բաներուն համար՝ որ լսեցին եւ տեսան, ինչպէս իրենց
ըսուած էր:
21 Երբ ութ օրերը լրացան՝ [գ]մանուկը տարին թլփատելու: Անոր անունը դրուեցաւ

[ծ] Յուն.՝ նստողներուն

[ա] Եբր.՝ Մեսիա, յուն.՝ Քրիստոս

[բ] Կամ՝ սքանչանային

[գ] Ոմանք՝ զանիկա

Յիսուս, որ հրեշտակին կոչած անունն էր՝ դեռ ինք մօրը որովայնին մէջ չյղացուած:

ՅԻՍՈՒՍ ՄԱՆՈՒԿԸ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

22 Երբ [դ] անոնց մաքրութեան օրերը լրացան՝ Մովսէսի Օրէնքին համաձայն, Երուսաղէմ
[ե] տարին զայն՝ Տէրոջ ներկայացնելու, 23 (ինչպէս գրուած է Տէրոջ Օրէնքին մէջ. «Ամէն
արու որ արգանդ կը բանայ՝ պիտի կոչուի "Տէրոջ սրբացած□»,) 24 ու Տէրոջ Օրէնքին
մէջ ըսուածին համաձայն զոհ մը ընծայելու՝ զոյգ մը տատրակ, կամ աղաւնիի երկու ձագ:
25 [զ] Այդ ատեն" Երուսաղէմի մէջ մարդ մը կար, որուն անունը Սիմէոն էր: Ան արդար եւ
բարեպաշտ էր, Իսրայէլի մխիթարութեան կը սպասէր, ու Սուրբ Հոգին անոր վրայ էր: 26
Ան պատգամ ստացած էր Սուրբ Հոգիէն թէ մահ պիտի չտեսնէր՝ մինչեւ որ տեսնէր
Տէրոջ [է] Օծեալը: 27 Ան ալ՝ առաջնորդուելով Հոգիէն՝ եկաւ տաճարը. ու երբ ծնողները
բերին Յիսուս մանուկը՝ որպէսզի Օրէնքին սովորութեան համաձայն կատարեն անոր
համար, 28 ինք ալ առաւ զայն իր գիրկը, օրհնեց Աստուած եւ ըսաւ. 29 «Հիմա, [ը] Տէ՛ր,
արձակէ՛ [թ] ծառադ խաղաղութեամբ՝ քու խօսքիդ համաձայն. 30 որովհետեւ աչքերս տեսան
քու փրկութիւնդ՝ 31 որ պատրաստեցիր բոլոր ժողովուրդներուն առջեւ, 32 լոյս մը՝
հեթանոսները լուսաւորելու, ու փառք՝ Իսրայէլի, քու ժողովուրդիդ»: 33 Յովսէփ եւ անոր
մայրը զարմացած էին այն բաներուն վրայ՝ որ կը խօսուէին անոր մասին: 34 Սիմէոն
օրհնեց զանոնք, եւ ըսաւ անոր մօր՝ Մարիամի. «Ահա՛ այս մանուկը սահմանուած է շատ
մարդոց իյնալուն ու ելլելուն համար՝ Իսրայէլի մէջ, եւ հակաճառութեան նշան մը ըլլալու
համար. 35 (եւ քու [ժ] սիրտիդ [ի] մէջէն ալ թուր մը պիտի անցնի".) որպէսզի շատ սիրտերու
մտածումները յայտնուին»:
36 Նաեւ հոն էր Աննա մարգարէուհին, Փանուէլի աղջիկը, Ասերի տոհմէն: Ան
յառաջացած տարիք ունէր. ամուսինին հետ եօթը տարի ապրած էր իր կուսութենէն ետք,
37 ու այրի էր՝ գրեթէ ութսունչորս տարեկան: Ան չէր հեռանար տաճարէն, հապա ծոմով
եւ աղերսանքով կը պաշտէր Աստուած՝ գիշեր ու ցերեկ: 38 Այդ նոյն պահուն ան եկաւ,
ներբողեց Տէրը, եւ խօսեցաւ անոր մասին բոլոր անոնց՝ որ Երուսաղէմի մէջ կը սպասէին
ազատագրութեան:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ՆԱԶԱՐԷԹ

39 Երբ գործադրեցին ամէն բան՝ Տէրոջ Օրէնքին համաձայն, վերադարձան Գալիլեա,

---

[դ] Ոմանք՝ անոր

[ե] Կամ՝ հանեցին

[զ] Յուն.՝ Եւ ահա՛

[է] Եբր.՝ Մեսիան, յուն.՝ Քրիստոսը

[ը] Յուն.՝ Տիրակա՛լ

[թ] Կամ՝ ստրուկդ

[ժ] Յուն.՝ անձիդ

[ի] Կամ՝ մէջ ալ թուր մը պիտի թափանցէ

իրենց Նազարէթ քաղաքը: 40 Եւ մանուկը կը մեծնար ու հոգիով կը զօրանար՝ իմաստութեամբ լեցուած, եւ Աստուծոյ շնորհքը անոր վրայ էր:

ՅԻՍՈՒՍ ՊԱՏԱՆԻՆ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

*41 Անոր ծնողները ամէն տարի՝ Զատիկի տօնին՝ կ'երթային Երուսաղէմ: 42 Ու երբ ան
եղաւ տասներկու տարեկան, բարձրացան Երուսաղէմ՝ տօնին սովորութեան համաձայն:
43 Երբ օրերը աւարտեցին ու վերադարձան, Յիսուս պատանին մնաց Երուսաղէմ: Բայց
Յովսէփ եւ անոր մայրը չէին գիտեր. 44 հապա կարծելով թէ ան ուղեկիցներուն հետ է՝
մէկ օրուան ճամբայ գացին, ու կը փնտռէին զայն իրենց ազգականներուն եւ
ծանօթներուն մէջ: 45 Երբ չգտան՝ Երուսաղէմ վերադարձան զայն փնտռելու: 46 Երեք օր
ետք գտան զայն տաճարին մէջ. նստած էր վարդապետներուն հետ, մտիկ կ'ընէր անոնց
եւ բան կը հարցնէր: 47 Բոլոր զայն լսողները կը զմայլէին անոր խելքէն ու
պատասխաններէն: 48 Երբ տեսան զայն՝ ապշած մնացին, եւ մայրը ըսաւ անոր.
«Որդեա՛կ, ինչո՞ւ ա՛յդպէս ըրիր մեզի. ահա՛ հայրդ ու ես կը փնտռէինք քեզ՝ չափազանց
մորմոքած»: 49 Ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ կը փնտռէիք զիս. չէի՞ք գիտեր թէ ես պէտք է
ըլլամ իմ Հօրս [լ]տունը»: 50 Սակայն անոնք չհասկցան այս խօսքը՝ որ ըսաւ իրենց: 51
Յետոյ իջաւ անոնց հետ ու գնաց Նազարէթ, եւ կը հպատակէր անոնց. բայց անոր մայրը
այս բոլոր խօսքերը կը պահէր իր սիրտին մէջ:*

*52 Յիսուս կը զարգանար իմաստութեամբ ու հասակով, եւ շնորհք գտնելով Աստուծոյ
ու մարդոց քով:*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՔԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 3. 1-12: Մարկ. 1. 1-8: Յովհ. 1. 19-28)

3

*Տիբերիոս կայսրին գահակալութեան տասնհինգերորդ տարին, երբ Պոնտացի
Պիղատոս Հրէաստանի վրայ կառավարիչ էր, Հերովդէս՝ Գալիլեայի վրայ չորրորդապետ,
անոր եղբայրը՝ Փիլիպպոս՝ Իտուրայի ու Տրաքոնացիներու երկրին վրայ չորրորդապետ, եւ
Լիւսանիաս՝ Աբիլենէի վրայ չորրորդապետ, 2 Աննայի ու Կայիափայի
քահանայապետութեան ատեն՝ [ա]Աստուած խօսեցաւ" Զաքարիայի որդիին՝ Յովհաննէսի,
անապատին մէջ: 3 Ան ալ եկաւ Յորդանանի շրջակայքը եւ ապաշխարութեան
մկրտութիւն կը քարոզէր՝ մեղքերու ներումին համար, 4 ինչպէս գրուած է Եսայի
մարգարէին խօսքերուն գիրքին մէջ. «Անապատին մէջ գոչողին ձայնը. "Պատրաստեցէ՛ք
Տէրոջ ճամբան, շտկեցէ՛ք անոր շաւիղները: 5 Ամէն ձոր պիտի լեցուի, եւ ամէն լեռ ու
բլուր պիտի ցածնայ. ծուռը պիտի շտկուի, խորտուբորտ տեղերը պիտի ըլլան հարթ
ճամբաներ, 6 եւ ամէն մարմին պիտի տեսնէ Աստուծոյ փրկութիւնը"»:*

*7 Իրմէ մկրտուելու [բ]եկող բազմութեան ըսաւ. «Իժերո՛ւ ծնունդներ, ո՞վ իմացուց ձեզի՝
խուսափիլ գալիք բարկութենէն: 8 Ուրեմն ապաշխարութեան արժանավայել պտո՛ւղ
բերէք, եւ մի՛ սկսիք ձեր մէջ ըսել. "Մենք Աբրահա՛մը ունինք իբր հայր". քանի որ կը
յայտարարեմ ձեզի թէ Աստուած կարող է այս քարերէ՛ն հանել Աբրահամի զաւակներ: 9*

[լ] *Կամ՝ գործերուն մէջ*

[ա] *Յուն.՝ Աստուծոյ խօսքը եղաւ*

[բ] *Յուն.՝ դուրս ելլող*

*կացինը արդէն իսկ դրուած է ծառերու արմատին քով. ուրեմն ամէն ծառ՝ որ լաւ պտուղ
չի բերեր, պիտի կտրուի ու կրակը նետուի»: 10 Բազմութիւնները հարցուցին իրեն.
«Ուրեմն ի՞նչ ընենք»: 11 Ան ալ պատասխանեց անոնց. «Ո՛վ որ երկու բաճկոն ունի՝ մէկը
թող տայ չունեցողին, եւ ո՛վ որ կերակուր ունի՝ նոյնպէս ընէ»: 12 Մաքսաւորներ ալ եկան
մկրտուելու, եւ ըսին անոր. «Վարդապե՛տ, մե՞նք ինչ ընենք»: 13 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Մի՛
[գ]պահանջէք աւելի՝ քան ինչ որ ձեզի պատուիրուած է»: 14 Զինուորներն ալ կը հարցնէին
անոր. «Մե՞նք ինչ ընենք»: Ըսաւ անոնց. «Ո՛չ մէկը հարստահարեցէք, ո՛չ մէկը
զրպարտեցէք, հապա բաւարարուեցէ՛ք ձեր թոշակով»:
15 Քանի ժողովուրդը ակնկալութեան մէջ էր, եւ բոլորը կը մտածէին իրենց սիրտին մէջ
Յովհաննէսի մասին, թէ արդեօք ի՛նք է Քրիստոսը, 16 Յովհաննէս պատասխանեց
բոլորին. «Արդարեւ ես կը մկրտեմ ձեզ ջուրով, բայց ինձմէ աւելի հզօրը կու գայ, որուն
կօշիկներուն կապերը քակելու արժանի չեմ. անիկա՛ պիտի մկրտէ ձեզ Սուրբ Հոգիով ու
կրակով: 17 Անոր հեծանոցը իր ձեռքն է. իր կալը պիտի մաքրէ եւ ցորենը պիտի ժողվէ իր
ամբարը, իսկ յարդը պիտի այրէ անշէջ կրակով»: 18 Ուրիշ շատ բաներ ալ կ՚աւետէր՝
ժողովուրդը յորդորելով:
19 Բայց Հերովդէս չորրորդապետը, կշտամբուելով անկէ իր [դ]եղբօր կնոջ՝ Հերովդիայի
համար, նաեւ բոլոր չարիքներուն համար՝ որ Հերովդէս ըրած էր, 20 սա՛ ալ աւելցուց այդ
բոլորին վրայ.- բանտարկեց Յովհաննէսը:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 3. 13-17: Մարկ. 1. 9-11)

*21 Ամբողջ ժողովուրդը մկրտուեցաւ. Յիսուս ալ մկրտուեցաւ, ու երբ կ՚աղօթէր՝
երկինքը բացուեցաւ, 22 եւ Սուրբ Հոգին իջաւ անոր վրայ մարմնաւոր երեւոյթով՝ աղաւնիի
պէս, ու ձայն մը եկաւ երկինքէն՝ որ կ՚ըսէր. «Դո՛ւն ես իմ սիրելի Որդիս, քեզի՛ հաճեցայ»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱԶԳԱՏՈՀՄԸ
(Մատթ. 1. 1-17)

*23 Եւ ինք՝ Յիսուս՝ սկսած էր գրեթէ երեսուն տարեկան ըլլալ: (Ինչպէս կը կարծուէր՝)
ան որդին էր Յովսէփի, որ Հեղիի, որ Մատաթի, 24 որ Ղեւիի, որ Մեղքիի, որ Յաննէի, որ
Յովսէփի, 25 որ Մատաթիայի, որ Ամովսի, որ Նաւումի, որ Եսղիի, որ Նանգէի, 26 որ
Մաաթի, որ Մատաթիայի, որ Սեմէիի, որ Յովսէփի, որ Յուդայի, 27 որ Յովհաննայի, որ
Րեսայի, որ Զօրաբաբէլի, որ Սաղաթիէլի, որ Ներիի, 28 որ Մեղքիի, որ Ադդիի, որ
Կովսամի, որ Եղմովդադի, որ Էրի, 29 որ Յովսէսի, որ Եղիազարի, որ Յովրիմի, որ
Մատաթի, որ Ղեւիի, 30 որ Սիմէոնի, որ Յուդայի, որ Յովսէփի, որ Յովնանի, որ
Եղիակիմի, 31 որ Մելեայի, որ Մայնանի, որ Մատաթայի, որ Նաթանի, որ Դաւիթի, 32 որ
Յեսսէի, որ Ովբէթի, որ Բոոսի, որ Սաղմոնի, որ Նաասոնի, 33 որ Ամինադաբի, որ Արամի,
որ Եսրոնի, որ Փարէսի, որ Յուդայի, 34 որ Յակոբի, որ Իսահակի, որ Աբրահամի, որ
Թարայի, որ Նաքովրի, 35 որ Սերուգի, որ Ռագաւի, որ Փաղէկի, որ Եբերի, որ Սաղայի, 36
որ Կայնանի, որ Արփաքսադի, որ Սէմի, որ Նոյի, որ Ղամէքի, 37 որ Մաթուսաղայի, որ
Ենովքի, որ Յարեդի, որ Մաղաղիէլի, որ Կայնանի, 38 որ Ենովսի, որ Սէթի, որ Ադամի, որ
Աստուծոյ որդին էր:*

[գ] Յուն.՝ ընէք

[դ] Ոմանք՝ եղբօր՝ Փիլիպպոսի

ՅԻՍՈՒՍԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 4. 1-11: Մարկ. 1. 12-13)

4

Յիսուս՝ Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ վերադարձաւ Յորդանանէն, ու Հոգիէն տարուեցաւ անապատը, 2 ուր քառասուն օր փորձուեցաւ Չարախօսէն: Այդ օրերը ոչինչ կերաւ. եւ այդ օրերուն լրանալէն ետք՝ անօթեցաւ:

3 Եւ Չարախօսը ըսաւ անոր. «Եթէ Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ՛ այդ քարին՝ որ հաց ըլլայ»: 4 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Գրուած է. "Միայն հացով չէ որ մարդը պիտի ապրի, հապա՝ Աստուծոյ ամէն խօսքով"»:

5 Չարախօսը՝ հանելով զայն բարձր լեռ մը՝ ցուցուց անոր երկրագունդին բոլոր թագաւորութիւնները վայրկեանի մը մէջ, 6 ու Չարախօսը ըսաւ անոր. «Այս ամբողջ իշխանութիւնը եւ [ա]անոնց փառքը պիտի տամ քեզի. որովհետեւ ինծի յանձնուած է, ու որո՛ւն որ ուզեմ՝ կու տամ զայն: 7 Ուրեմն եթէ դուն իմ առջեւս իյնալով երկրպագես, բոլորը քուկդ պիտի ըլլան»: 8 Յիսուս պատասխանեց անոր. [բ]«Գրուած է. "Տէրո՛ջ՝ քու Աստուծո՛յդ երկրպագէ, եւ միայն զի՛նք պաշտէ"»:

9 Ապա տարաւ զայն Երուսաղէմ, կայնեցուց տաճարին աշտարակին վրայ, եւ ըսաւ անոր. «Եթէ դուն Աստուծոյ Որդին ես, վա՛ր նետէ քեզ ասկէ. 10 որովհետեւ գրուած է. "Իր հրեշտակներուն պիտի հրահանգէ քեզի համար՝ որ պահեն քեզ, 11 եւ իրենց ձեռքերուն վրայ պիտի կրեն քեզ, որպէսզի քարի՛ մը չզարնես ոտքդ"»: 12 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Ըսուած է. "Մի՛ փորձեր Տէրը՝ քու Աստուածդ"»: 13 Երբ Չարախօսը լմնցուց ամբողջ փորձութիւնը, ատեն մը հեռացաւ անկէ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՍԿՍԻ ԻՐ ԳՈՐԾԸ ԳԱԼԻԼԵԱՅԻ ՄԷՋ
(Մատթ. 4. 12-17: Մարկ. 1. 14-15)

14 Յիսուս Հոգիին զօրութեամբ վերադարձաւ Գալիլեա, եւ անոր համբաւը տարածուեցաւ այդ գաւառին ամբողջ շրջակայքը: 15 Ինք կը սորվեցնէր անոնց ժողովարաններուն մէջ, ու կը փառաւորուէր բոլորէն:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԵՐԺՈՒԻ ՆԱԶԱՐԷԹԻ ՄԷՋ
(Մատթ. 13. 53-58: Մարկ. 6. 1-6)

16 Երբ եկաւ Նազարէթ, ուր ինք մեծցած էր, իր սովորութեան համաձայն Շաբաթ օրը մտաւ ժողովարանը, ու կանգնեցաւ որ կարդայ: 17 Տուին անոր Եսայի մարգարէին գիրքը: Երբ բացաւ գիրքը, գտաւ այն տեղը՝ ուր գրուած էր. 18 «Տէրոջ Հոգին իմ վրաս է. [գ]որովհետեւ օծեց զիս աղքատներուն աւետարանելու, ղրկեց զիս կոտրած սիրտ ունեցողները բժշկելու, 19 գերիներուն՝ ազատ արձակում եւ կոյրերուն տեսողութիւն [դ]յայտարարելու, հարստահարութիւն կրողները ազատ արձակելու, Տէրոջ

[ա] Այսինքն՝ թագաւորութիւններուն

[բ] Ոմանք՝ Ետե՛ւս գնա, Սատանա՛յ, որովհետեւ գրուած է

[գ] Կամ՝ ուստի

[դ] Յուն.՝ քարոզելու

[ե]բարեհաճութեան տարին յայտարարելու»: 20 Յետոյ գոցեց գիրքը, տուաւ սպասաւորին,
ու նստաւ: Բոլոր ժողովարանը եղողները իրենց աչքերը սեւեռած էին անոր վրայ: 21
Ուստի սկսաւ ըսել անոնց. «Այսօր այս գրուածը իրագործուեցաւ, ու ձեր ականջները
լսեցին»: 22 Բոլորը կը վկայէին անոր մասին, կը [զ]զարմանային անոր բերանէն ելած
շնորհալի խօսքերուն վրայ, եւ կ՚ըսէին. «Ասիկա Յովսէփի որդին չէ՞»: 23 Ինք ալ ըսաւ
անոնց. «Իրաւ դուք ինծի պիտի ըսէք սա՛ առածը. “Բժի՛շկ, դուն քե՛զ բուժէ: Ո՛րչափ
բաներ լսեցինք՝ որ Կափառնայումի մէջ կատարուեցան. հո՛ս ալ ըրէ՝ քո՛ւ բնագաւառիդ
մէջ□»: 24 Եւ [է]շարունակեց. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛չ մէկ մարգարէ
ընդունելի է իր բնագաւառին մէջ□: 25 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Շատ
այրիներ կային Իսրայէլի մէջ՝ Եղիայի օրերը, երբ երկինք գոցուեցաւ երեք տարի ու վեց
ամիս, եւ մեծ սով եղաւ ամբողջ երկրին մէջ. 26 բայց Եղիա անոնցմէ ո՛չ մէկուն
ղրկուեցաւ, հապա միայն Սիդոնացիներուն Սարեփթա քաղաքը բնակող այրի կնոջ մը: 27
Նաեւ շատ բորոտներ կային Իսրայէլի մէջ՝ Եղիսէ մարգարէին ատենը, եւ անոնցմէ ո՛չ
մէկը մաքրուեցաւ, հապա միայն՝ Նէեման [ը]Ասորին□»: 28 Ժողովարանին մէջ բոլորն ալ
զայրոյթով լեցուեցան՝ երբ լսեցին այս խօսքերը. 29 ուստի կանգնելով՝ դուրս հանեցին
զայն քաղաքէն, եւ տարին զայն մինչեւ այն լերան ցցուած ծայրը՝ որուն վրայ իրենց
քաղաքը կառուցանուած էր, որպէսզի բարձր տեղէն վար նետեն զայն: 30 Բայց ինք՝
անոնց մէջէն անցնելով՝ գնաց:

ԱՆՄԱՔՈՒՐ ՈԳԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՄԱՐԴ ՄԸ
(Մարկ. 1. 21-28)

31 Ապա իջաւ Գալիլեայի Կափառնայում քաղաքը, ու Շաբաթ օրերը կը սորվեցնէր
անոնց: 32 Կ՚ապշէին անոր ուսուցումին վրայ, որովհետեւ իշխանութեամբ էր անոր
խօսքը: 33 Ժողովարանին մէջ մարդ մը կար՝ որ անմաքուր դեւի ոգի ունէր, եւ
բարձրաձայն աղաղակեց. 34 «Թո՛ղ մեզ. դուն ի՞նչ ունիս մեզի հետ, Յիսո՛ւս Նազովրեցի.
միթէ մեզ կորսնցնելո՞ւ եկար: Գիտեմ թէ ո՛վ ես՝ Աստուծոյ Սուրբը»: 35 Յիսուս սաստեց
զայն՝ ըսելով. «Պապանձէ՛ ու ելի՛ր ատկէ»: Դեւը գետին զարկաւ զայն՝ բոլորին մէջտեղ,
ելաւ անկէ եւ չվնասեց անոր: 36 Բոլորը այլայլած՝ իրարու հետ խօսակցելով կ՚ըսէին.
«Այս ի՞նչ խօսք է, որ իշխանութեամբ եւ զօրութեամբ կը հրամայէ անմաքուր ոգիներուն,
ու կ՚ելլեն»: 37 Եւ անոր համբաւը տարածուեցաւ շրջակայքին բոլոր տեղերը:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՇԱՏԵՐ
(Մատթ. 8. 14-17: Մարկ. 1. 29-34)

38 Ելլելով ժողովարանէն՝ մտաւ Սիմոնի տունը: 39 Սիմոնի զոքանչը կը տուայտէր
սաստիկ տենդով, ու թախանձեցին իրեն՝ անոր համար: 40 Յիսուս կայնելով անոր քով՝
սաստեց տենդը, որ թողուց զայն: Ան ալ անմի՛ջապէս կանգնեցաւ, եւ անոնց կը

[ե] Յուն.՝ ընդունելի

[զ] Կամ՝ սքանչանային

[է] Յուն.՝ ըսաւ

[ը] Յուն.՝ Սուրիացին (ո՛չ թէ՝ Ասորեստանցին)

սպասարկէր:
41 Արեւին մայր մտած ատենը՝ բոլոր անոնք, որ զանազան ախտերով հիւանդներ
ունէին, իրենց բերին զանոնք. ինք ալ անոնցմէ իւրաքանչիւրին վրայ ձեռք դնելով՝ բուժեց
զանոնք: 42 Շատերէն դեւե՛ր ալ դուրս կ՚ելլէին՝ աղաղակելով. «Դո՛ւն ես Քրիստոսը,
Աստուծոյ Որդին»: Բայց ինք կը սաստէր ու չէր թոյլատրեր անոնց՝ որ խօսին, որովհետեւ
գիտէին թէ ինք Քրիստոսն է:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ
(Մարկ. 1. 35-39)

43 Երբ ցերեկ եղաւ, մեկնեցաւ ու գնաց ամայի տեղ մը. եւ բազմութիւնները կը
փնտռէին զայն: Եկան անոր քով, ու կը բռնէին՝ որ չհեռանայ իրենցմէ: 44 Բայց ան ըսաւ
իրենց. «Պէտք է որ ուրի՛շ քաղաքներու ալ աւետեմ Աստուծոյ թագաւորութիւնը, քանի որ
ղրկուած եմ ա՛յս նպատակով»: 45 Եւ կը քարոզէր Գալիլեայի ժողովարաններուն մէջ:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ
(Մատթ. 4. 18-22: Մարկ. 1. 16-20)

5

Երբ բազմութիւնը խռնուեցաւ անոր շուրջը՝ Աստուծոյ խօսքը լսելու համար, ինք
Գեններարէթի ծովակին եզերքը կանգնած էր, 2 ու տեսաւ երկու նաւեր՝ որ ծովակին
եզերքը կեցած էին, եւ ձկնորսները՝ անոնցմէ իջած՝ ուռկանները կը լուային: 3 Ինք մտաւ
այդ նաւերէն մէկուն մէջ՝ որ Սիմոնինն էր, խնդրեց անկէ՝ որ քիչ մը ցամաքէն ծովուն մէջ
տանի. ու նստելով նաւուն մէջ՝ կը սորվեցնէր բազմութիւններուն:
4 Երբ դադրեցաւ խօսելէն՝ ըսաւ Սիմոնի. «Յառա՛ջ տար նաւը՝ դէպի խորունկը, եւ
նետեցէ՛ք ձեր ուռկանները՝ ձուկ որսալու»: 5 Սիմոն պատասխանեց անոր. «Վարդապե՛տ,
ամբողջ գիշերը աշխատեցանք ու ոչինչ [ա]որսացինք. բայց կը նետեմ ուռկանը՝ քու խօսքիդ
համար»: 6 Երբ ատիկա ըրին՝ մեծ քանակութեամբ ձուկ [բ]բռնեցին, եւ իրենց ուռկանը կը
պատռտէր: 7 Նշան կ՚ընէին միւս նաւուն մէջ եղող իրենց ընկերակիցներուն, որ գան՝
օգնեն իրենց: Եկան ու երկու նաւերն ալ լեցուցին, եւ գրեթէ ընկղմելու մօտ էին: 8 Երբ
Սիմոն Պետրոս տեսաւ, ինկաւ Յիսուսի ծունկերուն ու ըսաւ. «Տէ՛ր, հեռացի՛ր իմ քովէս,
քանի որ ես մեղաւոր մարդ մըն եմ»: 9 Որովհետեւ այլայլած էր, ինչպէս նաեւ բոլոր իրեն
հետ եղողները, իրենց բռնած ձուկերու [գ]առատութեան համար. 10 նոյնպէս ալ Զեբեդէոսի
որդիները՝ Յակոբոս եւ Յովհաննէս, որոնք Սիմոնի ընկերներն էին: Յիսուս ըսաւ Սիմոնի.
«Մի՛ վախնար, ասկէ ետք [դ]մարդո՛ց որսորդ" պիտի ըլլաս»: 11 Ու նաւերը ցամաք հանելով՝
թողուցին ամէն ինչ եւ հետեւեցան անոր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԲՈՐՈՏ ՄԸ
(Մատթ. 8. 1-4: Մարկ. 1. 40-45)

[ա] *Յուն.՝ բռնեցինք*

[բ] *Յուն.՝ ներփակեցին*

[գ] *Յուն.՝ որսին*

[դ] *Յուն.՝ մարդի՛կ բռնող*

12 Երբ ինք քաղաքի մը մէջ էր՝ ահա՛ մարդ մը, բորոտութեամբ լեցուն, տեսնելով
Յիսուսը՝ ինկաւ երեսի վրայ, աղերսեց անոր եւ ըսաւ. «Տէ՛ր, եթէ ուզես՝ կրնա՛ս մաքրել
զիս»: 13 Յիսուս երկարելով իր ձեռքը՝ դպաւ անոր ու ըսաւ. «Կ՚ուզե՛մ, մաքրուէ՛». եւ
իսկոյն բորոտութիւնը գնաց անկէ: 14 Ինք պատուիրեց անոր՝ որ ո՛չ մէկուն ըսէ, հապա՝
ըսաւ. «Գնա՛, ցո՛յց տուր քեզ քահանային, եւ Մովսէսի պատուիրածին համաձայն՝
մատուցանէ՛ քու մաքրուելուդ ընծան, իբր վկայութիւն անոնց»: 15 Սակայն անոր
[ե]համբաւը ա՛լ աւելի կը տարածուէր. ու մեծ բազմութիւններ կը համախմբուէին՝ մտիկ
ընելու եւ բուժուելու իրենց հիւանդութիւններէն: 16 Բայց ինք կը քաշուէր ամայի տեղեր ու
կ՚աղօթէր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾ ՄԸ
(Մատթ. 9. 1-8: Մարկ. 2. 1-12)

17 Օր մը՝ ինք կը սորվեցնէր, ու Փարիսեցիներ եւ Օրէնքի վարդապետներ նստած էին,–
որոնք ժողվուած էին Գալիլեայի, Հրէաստանի ու Երուսաղէմի բոլոր գիւղերէն,– եւ Տէրոջ
զօրութիւնը ներկայ էր [զ]բժշկելու համար": 18 Եւ ահա՛ քանի մը մարդիկ բերին
անդամալոյծ մարդ մը՝ մահիճով, ու կը ջանային ներս մտցնել զայն եւ դնել անոր առջեւ:
19 Երբ բազմութեան պատճառով չկրցան ճամբայ գտնել՝ որ ներս մտցնեն զայն, ելան
տանիքը, եւ կղմինտրներուն մէջէն՝ մահիճով իջեցուցին զայն մէջտեղը, Յիսուսի առջեւ:
20 Ան ալ՝ տեսնելով անոնց հաւատքը՝ ըսաւ անոր. «Մա՛րդ, մեղքերդ ներուած են քեզի»:
21 Դպիրներն ու Փարիսեցիները սկսան մտածել՝ ըսելով. «Ո՞վ է ասիկա՝ որ
հայհոյութիւններ կ՚ըսէ: Ո՞վ կրնայ մեղքերը ներել՝ [է]բացի Աստուծմէ"»: 22 Երբ Յիսուս
ըմբռնեց անոնց մտածումները՝ պատասխանեց անոնց. «Ի՞նչ կը մտածէք ձեր սիրտերուն
մէջ: 23 Ո՞րը աւելի դիւրին է, "մեղքերդ ներուած են քեզի□ ըսե՞լը, թէ՝ "ոտքի՛ ելիր ու
քալէ՛□ ըսելը: 24 Բայց որպէսզի գիտնաք թէ մարդու Որդին իշխանութիւն ունի՝ երկրի
վրայ մեղքերը ներելու, (ըսաւ անդամալոյծին,) քեզի՛ կ՚ըսեմ. "Ոտքի՛ ելիր, ա՛ռ մահիճդ
ու գնա՛ տունդ□»: 25 Ան ալ անմի՛ջապէս կանգնեցաւ անոնց առջեւ, վրան առաւ ինչ բանի
վրայ որ պառկած էր, եւ գնաց իր տունը՝ փառաբանելով Աստուած: 26 Բոլորը՝ հիացումով
համակուած՝ փառաբանեցին Աստուած, ու վախով [ը]համակուած՝ կ՚ըսէին. «Այսօր
արտակարգ բաներ տեսանք»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՂԵՒԻՆ
(Մատթ. 9. 9-13: Մարկ. 2. 13-17)

27 Ասկէ ետք՝ մեկնեցաւ, եւ տեսաւ մաքսաւոր մը՝ որուն անունը Ղեւի էր. ան նստած էր
մաքս ընդունելու տեղը: Ըսաւ անոր. «Հետեւէ՛ ինծի»: 28 Ան ալ ձգեց ամէն ինչ,
կանգնեցաւ եւ անոր հետեւեցաւ: 29 Ղեւի մեծ կոչունք մը սարքեց իր տան մէջ. ու մեծ

[ե] Յուն.՝ խօսքը

[զ] Յուն.՝ զանոնք բժշկելու

[է] Յուն.՝ բայց միայն Աստուած

[ը] Յուն.՝ լեցուած

բազմութիւն կար մաքսաւորներու եւ ուրիշներու, որ անոնց հետ [թ]սեղան նստած" էին: 30
Անոնց դպիրներն ու Փարիսեցիները կը տրտնջէին անոր աշակերտներուն դէմ՝ ըսելով.
«Ինչո՞ւ կ'ուտէք ու կը խմէք մաքսաւորներու եւ մեղաւորներու հետ»: 31 Յիսուս
պատասխանեց անոնց. «Ո՛չ թէ առողջներուն բժիշկ պէտք է, հապա՝ հիւանդներուն: 32 Ես
եկայ ո՛չ թէ արդարները կանչելու, հապա մեղաւորները՝ ապաշխարութեան»:

ԾՈՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 9. 14-17: Մարկ. 2. 18-22)

33 Անոնք ալ ըսին. «Ինչո՞ւ Յովհաննէսի աշակերտները յաճախ ծոմ կը պահեն եւ
աղերսանք կը մատուցանեն, նմանապէս Փարիսեցիներուն աշակերտները, բայց
քուկիններդ կ'ուտեն ու կը խմեն»: 34 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Կրնա՞ք ծոմ պահել տալ
[ժ]հարսնեւորներուն՝ մինչ փեսան իրենց հետ է: 35 Բայց օրերը պիտի գան՝ երբ փեսան
պիտի վերցուի իրենցմէ. ապա ա՛յդ օրերը ծոմ պիտի պահեն»: 36 Առակ մըն ալ ըսաւ
անոնց. «Ո՛չ մէկը կը ձգէ նոր լաթի կտոր մը հին հանդերձի վրայ: Այլապէս՝ այդ նորը
պատռուածք ալ կ'ընէ, ու հինցածին հետ չի յարմարիր այդ նոր լաթէն եղած կտորը: 37
Նաեւ ո՛չ մէկը կը դնէ նոր գինին հին տիկերու մէջ: Այլապէս՝ նոր գինին կը պատռէ
[ի]տիկերը. ինք կը թափի, ու տիկերը կը կորսուին: 38 Հապա նոր գինին դրուելու է նո՛ր
տիկերու մէջ, որպէսզի երկուքն ալ պահուին: 39 Եւ ո՛չ մէկը հին գինին խմելէն ետք՝
իսկոյն կ'ուզէ նորը, քանի որ կ'ըսէ. "Հինը աւելի [լ]ախորժահամ է□»:

ՇԱԲԱԹԻՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 12. 1-8: Մարկ. 2. 23-28)

6

Առաջին ամսուան երկրորդ Շաբաթ օրը՝ ինք կ'անցնէր արտերու մէջէն, եւ իր
աշակերտները ցորենի հասկեր փրցնելով՝ իրենց ձեռքերուն մէջ կը շփէին ու կ'ուտէին: 2
Փարիսեցիներէն ոմանք ըսին անոնց. «Ինչո՞ւ կ'ընէք ինչ որ արտօնուած չէ ընել Շաբաթ
օրերը»: 3 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Չէ՞ք կարդացեր Դաւիթի ըրածը, երբ ինք եւ
իրեն հետ եղողները անօթեցան. 4 ի՛նչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը, առաւ
առաջադրութեան հացերը ու կերաւ, նաեւ տուաւ իրեն հետ եղողներուն. ո՛չ մէկուն
արտօնուած էր ուտել զանոնք՝ բացի քահանաներէն»: 5 Եւ ըսաւ անոնց. «Մարդու Որդին
տէրն է նաեւ Շաբաթին»:

ՉՈՐՑԱԾ ՁԵՌՔՈՎ ՄԱՐԴԸ
(Մատթ. 12. 9-14: Մարկ. 3. 1-6)

6 Ուրիշ Շաբաթ օր մըն ալ մտաւ ժողովարանը եւ կը սորվեցնէր: Հոն մարդ մը կար՝

[թ] Յուն.՝ ընկողմանած

[ժ] Յուն.՝ հարսանեկան սրահի որդիներուն

[ի] Ոմանք՝ հին տիկերը

[լ] Յուն.՝ լաւ

*որուն աջ ձեռքը չորցած էր: 7 Դպիրներն ու Փարիսեցիները կը հսկէին ^ա^իր վրայ՝ տեսնելու
թէ պիտի բուժէ՛ զայն Շաբաթ օրը, որպէսզի ամբաստանութեան առիթ մը գտնեն իրեն
դէմ: 8 Իսկ ինք՝ գիտնալով անոնց մտածումները՝ ըսաւ այն մարդուն, որուն ձեռքը չորցած
էր. «Ոտքի՛ ելիր, կայնէ՛ մէջտեղը»: Ան ալ ելաւ ու կայնեցաւ: 9 Ուստի Յիսուս ըսաւ
անոնց. «Ձեզի բան մը հարցնեմ. “Շաբաթ օրը ո՞րը արտօնուած է, բարի՞ք ընել՝ թէ
չարիք ընել, անձ մը փրկե՞լ՝ թէ կորսնցնել□»: 10 Եւ շուրջը նայելով՝ բոլորին վրայ, ըսաւ
անոր. «Երկարէ՛ ձեռքդ»: Ան ալ այնպէս ըրաւ, ու անոր ձեռքը առողջացաւ միւսին պէս: 11
Իսկ անոնք լեցուեցան մոլեգնութեամբ, եւ կը խօսէին իրարու հետ՝ թէ ի՛նչ ընեն Յիսուսի:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ’ԸՆՏՐԷ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ
(Մատթ. 10. 1-4: Մարկ. 3. 13-19)

*12 Այդ օրերը՝ լեռը գնաց աղօթելու, եւ ամբողջ գիշերը անցուց Աստուծոյ աղօթելով: 13
Առտուն՝ կանչեց իր աշակերտները, եւ ընտրեց անոնցմէ տասներկու հոգի, ու առաքեալ
անուանեց զանոնք.- 14 Սիմոնը՝ որ Պետրոս ալ անուանեց, եւ անոր եղբայրը՝ Անդրէասը,
Յակոբոսն ու Յովհաննէսը, 15 Փիլիպպոսը եւ Բարթողոմէոսը, Մատթէոսն ու Թովմասը,
Ալփէոսեան Յակոբոսը եւ Նախանձայոյզ կոչուած Սիմոնը, 16 Յակոբոսի եղբայրը՝
Յուդան, ու Իսկարիովտացի Յուդան՝ որ մատնիչ եղաւ:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ’ՈՒՍՈՒՑԱՆԷ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺԷ
(Մատթ. 4. 23-25)

*17 Անոնց հետ իջնելով՝ տափարակ տեղ մը կայնեցաւ, ինչպէս նաեւ իր
աշակերտներուն խումբը եւ ժողովուրդի մեծ բազմութիւն մը՝ ամբողջ Հրէաստանէն,
Երուսաղէմէն, ու Տիւրոսի եւ Սիդոնի ծովեզերքէն. 18 անոնք եկած էին մտիկ ընելու անոր
խօսքերը, ու բուժուելու իրենց ախտերէն: Անմաքուր ոգիներէն տանջուողներն ալ եկան եւ
բժշկուեցան: 19 Ամբողջ բազմութիւնը կը ջանար դպչիլ իրեն, որովհետեւ զօրութիւն
կ’ելլէր իրմէ ու բոլորը կը բժշկէր:*

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ
(Մատթ. 5. 1-12)

*20 Այն ատեն աչքերը բարձրացուց դէպի իր աշակերտները եւ ըսաւ. «Երանի՜ ձեզի՝
աղքատներուդ, որովհետեւ ձերն է Աստուծոյ թագաւորութիւնը: 21 Երանի՜ ձեզի՝ որ հիմա
անօթի էք, որովհետեւ պիտի կշտանաք: Երանի՜ ձեզի՝ որ հիմա կու լաք, որովհետեւ պիտի
խնդաք: 22 Երանի՜ ձեզի՝ երբ մարդիկ ատեն ձեզ, ու երբ զատեն ձեզ իրենց ընկերութենէն,
նախատեն եւ վարկաբեկեն ձեր անունը՝ մարդու Որդիին պատճառով:*

*23 Ուրախացէ՛ք այդ օրը ու ցնծացէ՛ք, քանի որ ձեր վարձատրութիւնը շատ է երկինքը.
արդարեւ իրենց հայրերը նո՛յնպէս կ’ընէին մարգարէներուն: 24 Բայց վա՜յ ձեզի՝
հարուստներուդ, որովհետեւ ունեցա՛ծ էք ձեր մխիթարութիւնը: 25 Վա՜յ ձեզի՝ որ կուշտ էք,
որովհետեւ պիտի անօթենաք. վա՜յ ձեզի՝ որ հիմա կը խնդաք, որովհետեւ պիտի սգաք ու
լաք: 26 Վա՜յ ձեզի՝ երբ ^բ^մարդիկ լաւ խօսին ձեր մասին, որովհետեւ իրենց հայրերը*

ա Այսինքն՝ Յիսուսի

բ Ոմանք՝ բոլոր մարդիկ

ա՛յդպէս կ՚ընէին սուտ մարգարէներուն»:

ՍԷՐ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԷՊ
(Մատթ. 5. 38-48, 7. 12ա)

27 «Բայց կը յայտարարեմ ձեզի՝ որ մտիկ կ՚ընէք. “Սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիները, բարի՛ք ըրէք ձեզ ատողներուն, 28 օրհնեցէ՛ք ձեզ անիծողները, աղօթեցէ՛ք ձեզ պախարակողներուն համար: 29 Եթէ մէկը զարնէ այտիդ, մի՛ւսն ալ մօտեցուր անոր. եթէ առնէ հանդերձդ քեզմէ, մի՛ արգիլեր որ առնէ բաճկոնդ ալ: 30 Տո՛ւր ամէն մարդու՝ որ քեզմէ կ՚ուզէ, ու քու բաներդ առնողէն մի՛ պահանջեր զանոնք: 31 Ի՛նչպէս կ՚ուզէք որ մարդիկ ընեն ձեզի, նո՛յնպէս ալ դուք ըրէք անոնց: 32 Եթէ սիրէք ձեզ սիրողները, ի՞նչ շնորհք կ՚ունենաք. որովհետեւ մեղաւորնե՛րն ալ կը սիրեն զիրենք սիրողները: 33 Եթէ բարիք ընէք ձեզի բարիք ընողներուն, ի՞նչ շնորհք կ՚ունենաք. որովհետեւ մեղաւորնե՛րն ալ նոյն բանը կ՚ընեն: 34 Եթէ փոխ տաք այնպիսի մարդոց՝ որոնցմէ յոյս ունիք վերստանալու, ի՞նչ շնորհք կ՚ունենաք. որովհետեւ մեղաւորնե՛րն ալ փոխ կու տան մեղաւորներուն, որպէսզի վերստանան նոյն չափով: 35 Հապա դուք՝ սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիները ու բարի՛ք ըրէք, փո՛խ տուէք՝ առանց փոխարէնը բան մը սպասելու, եւ ձեր վարձատրութիւնը շատ պիտի ըլլայ ու Ամենաբարձրին որդիները պիտի ըլլաք, որովհետեւ ան քաղցր է ապերախտներուն ու չարերուն հանդէպ: 36 Ուրեմն արգահատո՛ղ եղէք, ինչպէս ձեր Հայրն ալ արգահատող է□»:

ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ ԴԱՏԵԼ
(Մատթ. 7. 1-5)

37 «Մի՛ դատէք՝ ու պիտի չդատուիք. մի՛ դատապարտէք՝ եւ պիտի չդատապարտուիք. ներեցէ՛ք՝ ու պիտի ներուի ձեզի: 38 Տուէ՛ք՝ եւ պիտի տրուի ձեզի. լաւ չափով՝ կոխուած, ցնցուած, լեփլեցուն պիտի տրուի ձեր գոգը. քանի որ պիտի չափուի ձեզի ա՛յն չափով՝ որով դուք կը չափէք»:

39 Առակ մըն ալ ըսաւ անոնց. «Կոյրը կրնա՞յ առաջնորդել կոյրը. միթէ երկո՛ւքն ալ փոսը պիտի չիյնա՞ն: 40 Աշակերտը իր վարդապետէն գերիվեր չէ. բայց ամէն կատարեալ աշակերտ՝ իր վարդապետին պէս պիտի ըլլայ:

41 Ինչո՞ւ կը տեսնես եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը, ու չես նշմարեր քու աչքիդ մէջի գերանը: 42 Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել եղբօրդ. “Եղբա՛յր, թո՛յլ տուր որ հանեմ աչքիդ մէջի շիւղը□, երբ դուն չես տեսներ քու աչքիդ մէջի գերանը: Կեղծաւո՛ր, նախ հանէ՛ քու աչքէդ գերանը, եւ ա՛յն ատեն յստակ պիտի տեսնես՝ հանելու համար եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը»:

ԾԱՌ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ՊՏՈՒՂԸ
(Մատթ. 7. 16-20, 12. 33-35)

43 «Արդարեւ չկայ լաւ ծառ մը՝ որ վատ պտուղ բերէ, ո՛չ ալ վատ ծառ մը՝ որ լաւ պտուղ բերէ. 44 քանի որ իւրաքանչիւր ծառ կը ճանչցուի իր պտուղէն: Որովհետեւ փուշերէն թուզ չեն քաղեր, ու մորենիէն խաղող չեն կթեր: 45 Բարի մարդը՝ բարութիւն կը բխեցնէ իր սիրտին բարի գանձէն, իսկ չար մարդը՝ չարիք կը բխեցնէ իր սիրտին չար գանձէն. քանի բերանը կը խօսի սիրտին լիութենէն»:

ԵՐԿՈՒ ՏՈՒՆ ՇԻՆՈՂՆԵՐԸ

(Մատթ. 7. 24-27)

46 «Ինչո՞ւ “Տէ՛ր, Տէ՛ր□ կը կոչէք զիս, բայց չէք գործադրեր ինչ որ կ՚ըսեմ: 47 Ո՛վ որ
կու գայ ինծի, կը լսէ իմ խօսքերս ու կը գործադրէ զանոնք, ցոյց տամ ձեզի թէ որո՛ւ կը
նմանի: 48 Ան կը նմանի տուն կառուցանող մարդու մը, որ փորեց, խորացաւ եւ հիմը դրաւ
վէմի վրայ. երբ ողողում եղաւ՝ հեղեղը զարկաւ այդ տան բայց չկրցաւ սարսել զայն,
որովհետեւ վէմի վրայ հիմնուած էր: 49 Իսկ ա՛ն որ կը լսէ իմ խօսքերս ու չի գործադրեր,
կը նմանի մարդու մը, որ հողի վրայ տուն կառուցանեց՝ առանց հիմի. հեղեղը զարկաւ
անոր եւ իսկոյն փլաւ, ու մեծ եղաւ այդ տան աւերումը»:

ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏԻՆ ԾԱՌԱՅԻՆ ԲՈՒԺՈՒՄԸ

(Մատթ. 8. 5-13)

7

Երբ լմնցուց իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ականջներուն ըսելը՝ մտաւ
Կափառնայում: 2 Հարիւրապետի մը ծառան, որ սիրելի էր իրեն, ծանրօրէն հիւանդացած
ըլլալով՝ վախճանելու մօտ էր: 3 Երբ լսեց Յիսուսի մասին, Հրեաներէն քանի մը երէցներ
ղրկելով՝ թախանձեց անոր, որ գայ եւ ապրեցնէ իր ստրուկը: 4 Անոնք ալ եկան Յիսուսի,
փութաջանութեամբ կ՚աղաչէին անոր ու կ՚ըսէին. «Ան՝ որուն պիտի ընես այս շնորհքը՝
արժանի է, 5 որովհետեւ կը սիրէ մեր ազգը, եւ ի՛նք կառուցանեց ժողովարանը մեզի
համար»: 6 Յիսուս գնաց անոնց հետ, ու երբ տունէն շատ հեռու չէր, հարիւրապետը քանի
մը բարեկամներ ղրկեց եւ ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, մի՛ անհանգստանար, որովհետեւ ես արժանի
չեմ որ դուն մտնես իմ յարկիս տակ. 7 ուստի ես ալ արժանի չնկատեցի զիս՝ գալու քեզի.
հապա ըսէ՛ “[ա]խօսք մը”, ու ծառաս պիտի բժշկուի: 8 Որովհետեւ ես ալ իշխանութեան տակ
դրուած մարդ մըն եմ, եւ զինուորներ ունիմ իմ հրամանիս տակ: Ասոր կ՚ըսեմ. “Գնա՛ □, ու
կ՚երթայ. եւ միւսին. “Եկո՛ւր□, ու կու գայ. եւ ստրուկիս. “Ըրէ՛ այս բանը □, ու կ՚ընէ»: 9
Յիսուս լսելով ասիկա՝ զարմացաւ անոր վրայ, եւ դառնալով իրեն հետեւող բազմութեան՝
ըսաւ. «Ձեզի կը յայտարարեմ թէ Իսրայէլի մէջ անգամ ես չգտայ ա՛յսչափ մեծ
հաւատք»: 10 Պատգամաւորները տուն վերադարձան, եւ առողջացած գտան հիւանդ
ծառան:

ԱՅՐԻ ԿՆՈՋ ՈՐԴԻԻՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

11 Հետեւեալ օրը կ՚երթար քաղաք մը՝ որուն անունը Նային էր: Անոր հետ կ՚երթային իր
աշակերտներէն շատերը, նաեւ մեծ բազմութիւն մը: 12 Երբ մօտեցաւ քաղաքին դրան,
ահա՛ մեռել մը դուրս կը հանէին, իր մօր մէկ հատիկ որդին: Ան այրի էր, ու քաղաքէն մեծ
բազմութիւն մը անոր հետ էր: 13 Տէրը տեսնելով զայն՝ գթաց անոր վրայ եւ ըսաւ անոր.
«Մի՛ լար»: 14 Ու մօտենալով՝ դպաւ դագաղին. կրողները կանգ առին, եւ ըսաւ.
«Երիտասա՛րդ, քեզի՛ կ՚ըսեմ. “Ոտքի՛ ելի՛ր□»: 15 Մեռելն ալ ելաւ, նստաւ, եւ սկսաւ խօսիլ.
Յիսուս տուաւ զայն իր մօր: 16 Վախը [բ]համակեց բոլորը, ու Աստուած կը փառաբանէին՝
ըսելով. «Մեծ մարգարէ մը ելած է մեր մէջ, եւ Աստուած այցելած է իր ժողովուրդին»: 17
Անոր մասին այս տարածայնութիւնը տարածուեցաւ ամբողջ Հրէաստանի մէջ, ու ամբողջ
շրջակայքը:

[ա] Յուն.՝ խօսքով

[բ] Յուն.՝ բռնեց

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱԻՈՐՆԵՐԸ
(Մատթ. 11. 2-19)

18 Յովհաննէսի աշակերտները պատմեցին իրեն այս բոլոր բաներուն մասին: 19
Յովհաննէս ալ իր աշակերտներէն երկուքը կանչեց իրեն ու ղրկեց Յիսուսի՝ ըսելով.
«Դո՞ւն ես ան՝ որ պիտի գար, թէ ուրիշի՛ մը սպասենք»: 20 Երբ այդ մարդիկը եկան անոր
քով՝ ըսին. «Յովհաննէս Մկրտիչը մեզ ղրկեց քեզի՝ ըսելով. “Դո՞ւն ես ան՝ որ պիտի գար,
թէ ուրիշի՛ մը սպասենք”»: 21 Նոյն ժամուն շատեր բժշկեց իրենց ախտերէն,
տանջանքներէն եւ չար ոգիներէն, ու շատ կոյրերու տեսութիւն շնորհեց: 22 Ապա Յիսուս
պատասխանեց անոնց. «Գացէ՛ք, պատմեցէ՛ք Յովհաննէսի ինչ որ տեսաք եւ լսեցիք, թէ
կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խուլերը կը լսեն,
մեռելները յարութիւն կ՚առնեն, աղքատներուն կ՚աւետարանուի: 23 Երանի՜ անոր՝ որ չի
գայթակղիր իմ պատճառովս»:
24 Երբ Յովհաննէսի պատգամաւորները գացին, Յիսուս սկսաւ բազմութիւններուն
խօսիլ Յովհաննէսի մասին. «Ի՞նչ տեսնելու գացիք անապատը. հովէն տատանող եղէ՞գ
մը: 25 Հապա ի՞նչ տեսնելու գացիք. փափուկ հանդերձներ հագած մա՞րդ մը: Ահա՛
անոնք՝ որ փառաւոր պատմուճաններով ու փափկութեան մէջ են, թագաւորական
պալատնե՛րն են: 26 Հապա ի՞նչ տեսնելու գացիք. մարգարէ՞ մը: Այո՛, կը յայտարարեմ
ձեզի, աւելի՛ քան մարգարէ մը: 27 Որովհետեւ ասիկա՛ է ան՝ որուն մասին գրուած է.
“Ահա՛ ես կը ղրկեմ իմ պատգամաւորս քու [գ]առջեւէդ. ան պիտի պատրաստէ ճամբադ՝ քու
առջեւդ”: 28 Արդարեւ կը յայտարարեմ ձեզի. “Կիներէ ծնածներուն մէջ՝ Յովհաննէս
Մկրտիչէն աւելի մեծ մարգարէ չկայ”. սակայն Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ՝ ամենէն
պզտիկը անկէ աւելի մեծ է»:
29 Երբ ամբողջ ժողովուրդն ու մաքսաւորները լսեցին, արդարացուցին Աստուած՝ որ
Յովհաննէսի մկրտութեամբ մկրտուեցան: 30 Բայց Փարիսեցիներն ու օրինականները
անարգեցին Աստուծոյ ծրագիրը իրենց հանդէպ՝ անկէ չմկրտուելով:
31 «[դ]Ուրեմն որո՞ւ նմանցնեմ այս սերունդին մարդիկը, եւ որո՞ւ կը նմանին: 32 Կը
նմանին մանուկներու, որոնք հրապարակները նստելով՝ կը գոչեն իրարու եւ կ՚ըսեն.
“Սրինգ նուագեցինք ձեզի՝ ու չպարեցիք, ողբացինք ձեզի՝ ու չլացիք”: 33 Որովհետեւ
Յովհաննէս Մկրտիչը եկաւ, ո՛չ հաց կ՚ուտէր եւ ո՛չ գինի կը խմէր, ու կ՚ըսէիք. “Դեւ կայ
անոր մէջ”: 34 Մարդու Որդին եկաւ, կ՚ուտէ եւ կը խմէ, ու կ՚ըսէք. “Ահա՛ շատակեր ու
գինեսէր մարդ մը, մաքսաւորներու եւ մեղաւորներու բարեկամ”: 35 Եւ իմաստութիւնը
արդարացաւ իր բոլոր զաւակներով»:

ՅԻՍՈՒՍ ՓԱՐԻՍԵՑԻ ՍԻՄՈՆԻ ՏԱՆ ՄԷՋ

36 Փարիսեցիներէն մէկը կը թախանձէր՝ որ ան իրեն հետ հաց ուտէ: Ան ալ մտաւ
Փարիսեցիին տունը ու սեղան նստաւ: 37 Քաղաքին մէջ մեղաւոր կին մը կար. երբ
գիտցաւ թէ ան սեղան նստած է Փարիսեցիին տունը, անուշահոտ օծանելիքի ալապաստրէ
շիշ մը բերաւ, 38 լալով կեցաւ անոր ոտքերուն քով՝ ետեւի կողմը, եւ սկսաւ արցունքով
թրջել անոր ոտքերը: Իր գլուխին մազերով կը սրբէր ու կը համբուրէր անոր ոտքերը, եւ
օծանելիքով կ՚օծէր: 39 Երբ զինք հրաւիրող Փարիսեցին տեսաւ, ըսաւ ինքնիրեն. «Եթէ

[գ] Յուն.՝ երեսիդ առջեւէն

[դ] Ոմանք՝ Եւ Տէրը ըսաւ՝ ուրեմն

ասիկա մարգարէ ըլլար, պիտի գիտնար թէ ո՛վ եւ ինչպիսի՛ կին է իրեն դպչողը,
որովհետեւ մեղաւոր է»: 40 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Սիմո՛ն, բա՛ն մը ունիմ քեզի
ըսելու»: Ան ալ ըսաւ. «Ըսէ՛, վարդապե՛տ»: 41 Յիսուս ըսաւ. «Փոխատու մը ունէր երկու
պարտապան. մէկը հինգ հարիւր դահեկան կը պարտէր, ու միւսը՝ յիսուն: 42 Երկուքի՛ն ալ
շնորհեց պարտքը, քանի կարողութիւն չունէին վճարելու: Հիմա ըսէ՛, անոնցմէ ո՞վ աւելի
պիտի սիրէ զայն»: 43 Սիմոն պատասխանեց. «Կ՚ենթադրեմ թէ ա՛ն՝ որուն շատ
շնորհեց»: Ան ալ ըսաւ անոր. «Շիտա՛կ դատեցիր»: 44 Ու դառնալով դէպի այդ կինը՝
ըսաւ Սիմոնի. «Կը տեսնե՞ս այս կինը: Ես տունդ մտայ, եւ դուն ջուր չտուիր ոտքերուս.
բայց ասիկա իր արցունքով թրջեց ոտքերս, եւ իր [ե]մազերով սրբեց: 45 Դուն ինծի համբո՛յր
մը չտուիր, բայց ասիկա հոս մտնելէս ի վեր՝ չդադրեցաւ ոտքերս համբուրելէ: 46 Դուն
գլուխս չօծեցիր անուշահոտ իւղով, բայց ասիկա ոտքե՛րս օծեց անուշահոտ օծանելիքով:
47 Ուստի կը յայտարարեմ քեզի. "Ասոր բազմաթիւ մեղքերը ներուած են, որովհետեւ շատ
սիրեց. բայց ա՛ն՝ որուն քիչ կը ներուի, անիկա քիչ կը սիրէ□. 48 Եւ ըսաւ անոր. «Քու
մեղքերդ ներուած են»: 49 Իրեն հետ սեղան նստողները սկսան ըսել իրենց մէջ. «Ո՞վ է
ասիկա՝ որ մեղքերն ալ կը ներէ»: 50 Իսկ ինք ըսաւ կնոջ. «Հաւատքդ [զ]փրկեց քեզ, գնա՛
խաղաղութեամբ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԸՆԿԵՐԱՑՈՂ ԿԻՆԵՐ

8

Անկէ ետք, ինք կը քարոզէր՝ քաղաքէ քաղաք ու գիւղէ գիւղ շրջելով, եւ կ՚աւետէր
Աստուծոյ թագաւորութիւնը: Տասներկուքը իրեն հետ էին, 2 նաեւ քանի մը կիներ՝ որոնք
չար ոգիներէ ու հիւանդութիւններէ բուժուած էին.- Մարիամ՝ որ կը կոչուէր
Մագդաղենացի եւ որմէ եօթը դեւ ելեր էր, 3 Յովհաննա, Հերովդէսի տան վերակացուին՝
Քուզայի կինը, Շուշան ու շատ ուրիշներ, որոնք կը սպասարկէին [ա]անոր իրենց ինչքով:

ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 13. 1-9: Մարկ. 4. 1-9)

4 Երբ մեծ բազմութիւն հաւաքուեցաւ եւ ամէն քաղաքէ իրեն եկան, առակ մը ըսաւ
անոնց. 5 «Սերմնացան մը գնաց իր հունտը ցանելու: Մինչ կը ցանէր, քանի մը հունտեր
ինկան ճամբային եզերքը եւ կոխկռտուեցան, ու երկինքի թռչունները լափեցին զանոնք: 6
Ուրիշներ ինկան ժայռի վրայ, եւ հազիւ բուսած՝ չորցան, քանի [բ]բուսահող չկար: 7
Ուրիշներ ալ ինկան փուշերու մէջ, ու փուշերը բուսնելով անոնց հետ՝ խեղդեցին զանոնք:
8 Իսկ ուրիշներ ինկան լաւ հողի մէջ, ու բուսնելով՝ հարիւրապատիկ պտուղ տուին»: Երբ
ըսաւ այս բաները՝ գոչեց. «Ա՛ն որ ականջ ունի լսելու՝ թող լսէ»:

ԱՌԱԿՆԵՐՈՒՆ ՆՊԱՏԱԿԸ
(Մատթ. 13. 10-17: Մարկ. 4. 10-12)

[ե] Ոմանք՝ գլուխին մազերով

[զ] Կամ՝ բժշկեց

[ա] Ոմանք՝ անոնց

[բ] Յուն.՝ խոնաւութիւն

9 Իր աշակերտները հարցուցին իրեն. «Ի՞նչ է իմաստը այս առակին»: 10 Ան ալ ըսաւ. «Ձեզի՛ տրուած է հասկնալ Աստուծոյ թագաւորութեան խորհուրդները, բայց ուրիշներուն՝ առակներով կը խօսիմ. որպէսզի նայելով՝ չտեսնեն, ու լսելով՝ չհասկնան»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ՍԵՐՄՆԱՑԱՆԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 13. 18-23. Մարկ. 4. 13-20)

11 «Ուրեմն սա՛ է առակին իմաստը. հունտը՝ Աստուծոյ խօսքն է: 12 Ճամբային եզերքը եղողները անոնք են՝ որ կը լսեն. յետոյ Չարախօսը կու գայ եւ կը վերցնէ անոնց սիրտէն խօսքը, որպէսզի չհաւատան ու չփրկուին: 13 Ժայռի վրայինները անոնք են, որ երբ լսեն՝ ուրախութեամբ կ՚ընդունին խօսքը: Բայց արմատ չունին. ատեն մը կը հաւատան, եւ փորձութեան ժամանակ կը հեռանան: 14 Փուշերու մէջ ինկածները անոնք են, որ լսելէ ետք՝ կ՚երթան, բայց կը խեղդուին այս կեանքին հոգերով, հարստութեամբ ու հաճոյքներով, եւ պտուղ չեն հասունցներ: 15 Իսկ լաւ հողի մէջ ցանուածները անոնք են, որ խօսքը լսելով՝ պարկեշտ ու բարի սիրտի մը մէջ կը պահեն զայն, եւ համբերութեամբ պտուղ կ՚արտադրեն»:

ՃՐԱԳԸ ԱՆՕԹԻՆ ՏԱԿ
(Մարկ. 4. 21-25)

16 «Ո՛չ մէկը՝ ճրագ մը վառելէ ետք՝ կը ծածկէ զայն անօթով մը, կամ կը դնէ մահիճի մը ներքեւ. հապա կը դնէ աշտանակի՛ մը վրայ, որպէսզի ներս մտնողները տեսնեն լոյսը: 17 Որովհետեւ չկայ գաղտնիք մը՝ որ բացայայտ պիտի չըլլայ, ո՛չ ալ պահուած բան մը՝ որ պիտի չգիտցուի ու երեւան չելլէ: 18 Ուրեմն զգուշացէ՛ք թէ ի՛նչպէս կը լսէք. որովհետեւ ո՛վ որ ունի՝ պիտի տրուի անոր, իսկ ո՛վ որ չունի՝ անկէ պիտի առնուի նոյնիսկ ինչ որ ինք կը կարծէ թէ ունի»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՅՐՆ ՈՒ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ
(Մատթ. 12. 46-50: Մարկ. 3. 31-35)

19 Անոր մայրն ու եղբայրները եկան իրեն, բայց բազմութենէն չէին կրնար մօտենալ իրեն: 20 Անոր լուր տուին՝ ըսելով. «Քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայնած են եւ կ՚ուզեն տեսնել քեզ»: 21 Ան ալ պատասխանեց անոնց. «Իմ մայրս ու եղբայրներս անո՛նք են, որ կը լսեն Աստուծոյ խօսքը եւ կը գործադրեն զայն»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽԱՂԱՂԵՑՆԷ ՓՈԹՈՐԻԿԸ
(Մատթ. 8. 23-27: Մարկ. 4. 35-41)

22 Օր մը՝ ինք նաւ մտաւ իր աշակերտներուն հետ, եւ ըսաւ անոնց. «Ծովակին միւս եզերքը անցնինք»: Մեկնեցան. 23 բայց մինչ կը նաւարկէին՝ ինք քնացաւ: Հովի փոթորիկ մը իջաւ ծովակին վրայ. նաւը կը լեցուէր ջուրով, եւ իրենք վտանգի մէջ էին: 24 Մօտեցան, արթնցուցին զինք ու ըսին. «Վարդապե՛տ, վարդապե՛տ, կը կորսուինք»: Ան ալ ոտքի ելաւ, սաստեց հովն ու ալիքները. եւ անոնք հանդարտեցան ու խաղաղութիւն եղաւ: 25 Ըսաւ անոնց. «Ո՞ւր է ձեր հաւատքը»: Անոնք՝ վախով համակուած՝ [գ] զարմացան, եւ

[գ] Կամ՝ սքանչացան

*կ՚ըսէին իրարու. «Արդեօք ո՞վ է ասիկա, որ կը հրամայէ նոյնիսկ հովերուն ու ջուրին, եւ
կը հնազանդին իրեն»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԴԻՒԱՀԱՐ ՄԸ
(Մատթ. 8. 28-34: Մարկ. 5. 1-20)

*26 Նաւարկելով իջան Գադարացիներուն երկիրը, որ Գալիլեայի դիմացն է: 27 Երբ ինք
ցամաք ելաւ, քաղաքէն մարդ մը հանդիպեցաւ իրեն: Ան դեւեր ունէր ներսը՝ երկար
ժամանակէ ի վեր. հանդերձ չէր հագներ, ո՛չ ալ տան մէջ կը բնակէր, հապա՝
գերեզմաններու մէջ: 28 Տեսնելով Յիսուսը՝ աղաղակեց, ինկաւ անոր առջեւ եւ ըսաւ
բարձրաձայն. «Դուն ի՞նչ գործ ունիս ինծի հետ, Յիսո՛ւս, Ամենաբա՛րձր Աստուծոյ Որդի.
կ՚աղերսե՛մ քեզի, մի՛ տանջեր զիս»: 29 (Որովհետեւ հրամայեց անմաքուր ոգիին՝ որ ելլէ
այդ մարդէն. արդարեւ երկար ատեն էր որ գրաւած էր զայն, եւ ան կապուած կը պահուէր՝
շղթաներով ու ոտնակապերով, բայց կը կոտրտէր կապերը եւ դեւէն կը քշուէր
անապատը:) 30 Յիսուս հարցուց անոր. «Ի՞նչ է անունդ»: Ան ալ ըսաւ. «Լեգէոն».
որովհետեւ շատ դեւեր մտած էին անոր մէջ: 31 Անոնք կ՚աղաչէին իրեն, որ չհրամայէ
իրենց՝ անդունդը երթալ: 32 Հոն խոզերու մեծ երամակ մը կար, որ լեռը կ՚արածէր:
Աղաչեցին անոր՝ որ արտօնէ իրենց անոնց մէջ մտնել. եւ արտօնեց իրենց: 33 Ուստի
դեւերը՝ դուրս ելլելով մարդէն՝ մտան խոզերուն մէջ. ու երամակը զահավէժ տեղէն
ծովակը վազեց եւ խեղդուեցաւ: 34 Խոզարածները տեսնելով պատահածը՝ փախան, ու
պատմեցին քաղաքը եւ արտերը: 35 Մարդիկ դուրս ելան՝ պատահածը տեսնելու: Եկան
Յիսուսի քով, ու գտան այն մարդը՝ որմէ դեւերը ելած էին, նստած Յիսուսի ոտքերուն քով,
հագուած եւ սթափած. ու վախցան: 36 Անոնք որ տեսեր էին պատահածը, պատմեցին
անոնց թէ ի՛նչ կերպով դիւահարը [դ]բուժուեցաւ: 37 Գադարացիներուն շրջակայքը եղող
ամբողջ բազմութիւնը կը թախանձէր անոր՝ որ երթայ իրենցմէ, որովհետեւ մեծ վախով
[ե]համակուած էին: Ան ալ նաւ մտնելով վերադարձաւ: 38 Մարդը՝ որմէ դեւերը ելած էին,
կ՚աղերսէր անոր որ ընկերանայ իրեն: Բայց Յիսուս արձակեց զայն եւ ըսաւ. 39
«Վերադարձի՛ր տունդ, ու պատմէ՛ ամէն ինչ որ Աստուած ըրաւ քեզի»: Ան ալ գնաց, եւ
ամբողջ քաղաքին մէջ հրապարակեց ամէն ինչ որ Յիսուս ըրաւ իրեն:*

ՅԱՅՐՈՍԻ ԱՂՋԻԿԸ ԵՒ ՏԵՌԱՏԵՍ ԿԻՆԸ
(Մատթ. 9. 18-26: Մարկ. 5. 21-43)

*40 Երբ Յիսուս վերադարձաւ, բազմութիւնը ընդունեց զինք, որովհետեւ բոլորը կը
սպասէին իրեն: 41 Եւ ահա՛ Յայրոս անունով մարդ մը եկաւ, որ ժողովարանի պետ էր:
Յիսուսի ոտքը իյնալով՝ կ՚աղաչէր անոր որ իր տունը մտնէ, 42 որովհետեւ ունէր մէկ
հատիկ աղջիկ մը, գրեթէ տասներկու տարեկան, որ մահամերձ էր: Երբ Յիսուս կ՚երթար,
բազմութիւնը կը սեղմէր զինք:*

*43 Կին մը, որ արիւնահոսութիւն ունէր տասներկու տարիէ ի վեր, եւ իր ամբողջ
ունեցածը ծախսած էր բժիշկներուն, բայց ո՛չ մէկէն կրցած էր բուժուիլ, 44 ետեւէն
մօտենալով՝ անոր հանդերձին քղանցքին դպաւ, եւ իր արիւնահոսութիւնը անմի՛ջապէս
դադրեցաւ: 45 Ու Յիսուս ըսաւ. «Ո՞վ էր ան՝ որ դպաւ ինծի»: Երբ բոլորը կ՚ուրանային,*

[դ] *Յուն.՝ փրկուեցաւ*

[ե] *Յուն.՝ բռնուած*

Պետրոս եւ իրեն հետ եղողները ըսին. «Վարդապե՛տ, բազմութիւնը քեզ կը սեղմէ ու կը
ճնշէ, եւ կ՚ըսես. “Ո՞վ դպաւ ինծի□»: 46 Յիսուս ըսաւ. «Մէ՛կը դպաւ ինծի, որովհետեւ
գիտակցեցայ թէ զօրութիւն մը դուրս ելաւ ինձմէ»: 47 Երբ կինը տեսաւ թէ ըրածը անկէ
թաքուն չմնաց, դողալով եկաւ, անոր առջեւ ինկաւ, եւ ամբողջ ժողովուրդին առջեւ
յայտարարեց անոր թէ ի՛նչ պատճառով դպեր էր անոր, եւ թէ ի՛նչպէս անմի՛ջապէս
բժշկուեցաւ: 48 Յիսուս ըսաւ անոր. «Քաջալերուէ՛, աղջի՛կ, հաւատքդ բժշկեց քեզ. գնա՛
խաղաղութեամբ»:

49 Երբ ինք դեռ կը խօսէր, ժողովարանի պետին տունէն մէկը եկաւ եւ ըսաւ. «Աղջիկդ
մեռաւ, ա՛լ մի՛ անհանգստացներ վարդապետը»: 50 Բայց երբ Յիսուս լսեց ասիկա՝ ըսաւ
անոր. «Մի՛ վախնար, միա՛յն հաւատա, ու պիտի ապրի»: 51 Երբ տունը մտաւ, ո՛չ մէկուն
թոյլ տուաւ որ մտնէ, բայց միայն՝ Պետրոսի, Յակոբոսի ու Յովհաննէսի, եւ աղջիկին հօր
ու մօր: 52 Բոլորն ալ կու լային եւ կը հեծեծէին անոր վրայ. բայց ինք ըսաւ. «Մի՛ լաք. ան
մեռած չէ, հապա կը քնանայ»: 53 Անոնք ալ զինք ծաղրեցին, քանի գիտէին թէ մեռաւ: 54
Իսկ ինք բոլորն ալ դուրս հանելով՝ բռնեց անոր ձեռքէն, ու գոչեց՝ ըսելով. «Աղջի՛կ, ոտքի՛
ելիր»: 55 Անոր հոգին վերադարձաւ, եւ ան անմի՛ջապէս կանգնեցաւ: Յիսուս հրամայեց՝
որ անոր ուտելիք տան: 56 Անոր ծնողները զմայլած մնացին, եւ ինք պատուիրեց անոնց՝
որ պատահածը ո՛չ մէկուն ըսեն:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՂՐԿԷ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ
(Մատթ. 10. 5-15: Մարկ. 6. 7-13)

9

Իր տասներկու [ա]աշակերտները հաւաքելով՝ զօրութիւն ու իշխանութիւն տուաւ անոնց
բոլոր դեւերուն վրայ, եւ ախտերը բժշկելու: 2 Ու ղրկեց զանոնք՝ որ քարոզեն Աստուծոյ
թագաւորութիւնը եւ բժշկեն հիւանդները: 3 Ըսաւ անոնց. «Ճամբորդութեան համար ոչի՛նչ
առէք, ո՛չ գաւազան եւ ո՛չ պարկ, ո՛չ հաց եւ ո՛չ դրամ. ո՛չ ալ [բ]կրկին բաճկոն ունեցէք": 4
Որո՛ւ տուն որ մտնէք՝ հո՛ն մնացէք, ապա անկէ մեկնեցէք: 5 Իսկ անոնք որ չեն ընդունիր
ձեզ, երբ դուրս ելլէք այդ քաղաքէն՝ թօթուեցէ՛ք ձեր ոտքերուն փոշին անգամ, իբր
վկայութիւն անոնց դէմ»: 6 Անոնք ալ մեկնեցան եւ գիւղէ գիւղ կը շրջէին, ամէնուրեք
աւետարանելով ու բուժելով:

ՀԵՐՈՎԴԷՍԻ ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 14. 1-12: Մարկ. 6. 14-29)

7 Հերովդէս չորրորդապետը՝ անոր բոլոր կատարածներուն մասին լսելով՝ տարակոյսի
մէջ էր, որովհետեւ ոմանք ըսած էին. 8 «Յովհաննէս մեռելներէն յարութիւն առաւ», եւ
ոմանք. «Եղիա յայտնուեցաւ», իսկ ուրիշներ ալ. «Նախկին մարգարէներէն մէկը
յարութիւն առաւ»: 9 Հերովդէս ըսաւ. «Յովհաննէսը ե՛ս գլխատեցի, իսկ ո՞վ պիտի ըլլայ
ասիկա՝ որուն մասին այսպիսի բաներ կը լսեմ»: Ու կը ջանար տեսնել զայն:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԵՐԱԿՐԷ ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐԸ
(Մատթ. 14. 13-21: Մարկ. 6. 30-44: Յովհ. 6. 1-14)

[ա] *Ոմանք՝ առաքեալները*

[բ] *Յուն.՝ իւրաքանչիւրը կրկին բաճկոն ունենայ*

10 Առաքեալները վերադարձան, ու պատմեցին անոր՝ ինչ որ ըրին. եւ առնելով զանոնք՝
մէկդի քաշուեցաւ ամայի տեղ մը, քաղաքի մը քով՝ որուն անունը Բեթսայիդա էր: 11 Երբ
բազմութիւնները գիտցան՝ անոր հետեւեցան: Ինք ալ զանոնք ընդունելով՝ կը խօսէր
անոնց Աստուծոյ թագաւորութեան մասին, եւ կը բժշկէր անո՛նք՝ որ բուժումի պէտք
ունէին:
12 Երբ օրը սկսաւ մթննալ՝ տասներկուքը մօտեցան եւ ըսին անոր. «Արձակէ՛
բազմութիւնը, որպէսզի երթան շրջակայ գիւղերն ու արտերը, իջեւանին եւ ուտելիք
գտնեն, որովհետեւ հոս ամայի տեղ մըն ենք»: 13 Ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք անոնց կերակուր
տուէք»: Անոնք ալ ըսին. «Մենք հինգ նկանակէն ու երկու ձուկէն աւելի բան չունինք, եթէ
չերթանք այդ ամբողջ ժողովուրդին համար կերակուր չգնենք»: 14 (Արդարեւ հինգ
հազարի չափ այր մարդիկ կային:) Ըսաւ իր աշակերտներուն. «Նստեցուցէ՛ք ատոնք՝
յիսունական շարքերով»: 15 Այդպէս ըրին, ու բոլորն ալ նստեցուցին: 16 Ինք ալ առաւ այդ
հինգ նկանակներն ու երկու ձուկերը, դէպի երկինք նայելով՝ օրհնեց զանոնք, կտրեց ու
տուաւ աշակերտներուն, որպէսզի հրամցնեն բազմութեան: 17 Կերան, բոլորն ալ
կշտացան, եւ վերցնելով աւելցած բեկորները՝ տասներկու կողով լեցուցին:

ՊԵՏՐՈՍԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 16. 13-19: Մարկ. 8. 27-29)

18 Երբ ինք առանձին կ’աղօթէր, աշակերտները իրեն հետ էին, եւ հարցուց անոնց.
«Բազմութիւնները ինծի համար ի՞նչ կ’ըսեն, ո՞վ եմ»: 19 Անոնք ալ պատասխանեցին.
«Ոմանք՝ Յովհաննէս Մկրտիչը, ուրիշներ՝ Եղիան, ուրիշներ ալ՝ նախկին մարգարէներէն
մէկը, որ յարութիւն առած է»: 20 Ինք ըսաւ անոնց. «Իսկ դո՛ւք ի՞նչ կ’ըսէք, ո՞վ եմ»:
Պետրոս պատասխանեց. «Աստուծոյ Քրիստո՛սը»: 21 Յիսուս ազդարարեց անոնց, ու
պատուիրեց որ ո՛չ մէկուն ըսեն այս բանը:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 16. 20-28: Մարկ. 8. 30 - 9. 1)

22 Եւ ըսաւ. «Պէտք է որ մարդու Որդին շատ չարչարանքներ կրէ, մերժուի երէցներէն,
քահանայապետներէն եւ դպիրներէն, սպաննուի ու յարութիւն առնէ երրորդ օրը»: 23 Եւ
կ’ըսէր բոլորին. «Եթէ մէկը ուզէ գալ իմ ետեւէս՝ թող ուրանայ ինքզինք, ամէն օր վերցնէ
իր խաչը ու հետեւի ինծի. 24 որովհետեւ ո՛վ որ ուզէ փրկել իր անձը՝ պիտի կորսնցնէ
զայն, իսկ ո՛վ որ կորսնցնէ իր անձը՝ ինծի համար, պիտի փրկէ զայն: 25 Քանի որ մարդ
ի՞նչ օգուտ կ’ունենայ, եթէ շահի ամբողջ աշխարհը բայց կորսնցնէ ինքզինք, կամ տուժէ:
26 Որովհետեւ ո՛վ որ ամօթ սեպէ զիս եւ իմ խօսքերս դաւանիլը, մարդու Որդին ալ ամօթ
պիտի սեպէ զայն դաւանիլը՝ երբ գայ իր ու Հօր եւ սուրբ հրեշտակներուն փառքով: 27
Բայց ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Հոս կայնողներէն կան ոմանք՝ որ մահ պիտի
չհամտեսեն, մինչեւ որ տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 17. 1-8: Մարկ. 9. 1-7)

28 Այս խօսքերէն գրեթէ ութ օր ետք՝ առնելով Պետրոսը, Յովհաննէսն ու Յակոբոսը՝
լեռը ելաւ աղօթելու: 29 Մինչ կ’աղօթէր, իր երեսին տեսքը փոխուեցաւ, եւ իր
պատմուճանը ճերմակ ու փայլուն եղաւ: 30 Եւ ահա՛ երկու մարդիկ կը խօսակցէին իրեն
հետ. անոնք Մովսէսն ու Եղիան, 31 փառքով երեւցած, եւ կը խօսէին անոր այս կեանքէն

*մեկնումին մասին, որ պիտի իրագործուէր Երուսաղէմի մէջ: 32 Պետրոս ու անոր հետ
եղողները քունով ծանրացած էին. երբ արթնցան, տեսան անոր փառքը եւ այդ երկու
մարդիկը՝ որ անոր քով կեցած էին: 33 Երբ անոնք զատուեցան անոր քովէն, Պետրոս ըսաւ
Յիսուսի. «Վարդապե՛տ, լաւ է որ կենանք հոս եւ շինենք երեք վրան, մէկը՝ քեզի, մէկը՝
Մովսէսի ու մէկը՝ Եղիայի». որովհետեւ չէր գիտեր թէ ի՛նչ կը խօսէր: 34 Մինչ այսպէս կը
խօսէր, ամպ մը եկաւ եւ հովանի եղաւ անոնց վրայ. ու երբ անոնք ամպին տակ մտան՝
վախցան: 35 Ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով. «Ա՛յս է իմ սիրելի Որդիս, անո՛ր մտիկ ըրէք»:
36 Երբ լսեցին այդ ձայնը՝ Յիսուս մինակ մնաց: Իրենք ալ լուռ կեցան, եւ այդ օրերը ո՛չ
մէկուն բան մը պատմեցին իրենց տեսածներէն:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՉԱՐ ՈԳԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՏՂԱՅ ՄԸ
(Մատթ. 17. 14-17: Մարկ. 9. 13-26)

*37 Հետեւեալ օրը, երբ անոնք լեռնէն վար իջան, մեծ բազմութիւն մը դիմաւորեց զայն:
38 Բազմութենէն մարդ մը գոչեց. «Վարդապե՛տ, կ՚աղերսե՛մ քեզի, նայէ՛ որդիիս, քանի
որ իմ մէկ հատիկս է: 39 Ահա՛ ոգի մը կը բռնէ զինք, ինք ալ յանկարծ կ՚աղաղակէ. ոգին
զինք ցնցելով կը փրփրցնէ, ու հազիւ կը հեռանայ իրմէ՝ ջախջախելով զինք: 40 Աղերսեցի
քու աշակերտներուդ՝ որ դուրս հանեն զայն, բայց չկրցան»: 41 Յիսուս պատասխանեց.
«Ո՛վ անհաւատ ու խոտորեալ սերունդ, մինչեւ ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ եւ ձեզի
հանդուրժեմ: Հո՛ս բեր որդիդ»: 42 Երբ կը մօտենար, դեւը գետին զարկաւ զայն ու
սաստիկ ցնցեց: 43 Իսկ Յիսուս սաստեց անմաքուր ոգին, բժշկեց պատանին եւ տուաւ
զայն իր հօր: 44 Բոլորը կ՚ապշէին Աստուծոյ մեծամեծ գործերուն վրայ:*

ՅԻՍՈՒՍ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 17. 21-22: Մարկ. 9. 29-31)

*Մինչ բոլորն ալ կը սքանչանային Յիսուսի բոլոր ըրածներուն վրայ, ան ըսաւ իր
աշակերտներուն. «Դուք այս խօսքերը ձեր [գ]մի՛տքը պահեցէք", որովհետեւ մարդու Որդին
պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը»: 45 Բայց անոնք չէին հասկնար այս խօսքը, եւ անոնցմէ
ծածկուած էր՝ որպէսզի չըմբռնեն. ու կը վախնային հարցնել իրեն այդ խօսքին մասին:*

Ո՞Վ Է ՄԵԾԸ
(Մատթ. 18. 1-5: Մարկ. 9. 32-36)

*46 Մտածում մըն ալ ծագեցաւ անոնց մէջ, թէ արդեօք ո՛վ է մեծագոյնը իրենց մէջ: 47
Յիսուս ըմբռնելով անոնց սիրտին մտածումը՝ առաւ մանուկ մը, կայնեցուց զայն իր քով,
48 ու ըսաւ անոնց. «Ո՛վ որ կ՚ընդունի այս մանուկը իմ անունովս՝ զի՛ս կ՚ընդունի, եւ ո՛վ որ
զիս կ՚ընդունի՝ զիս ղրկո՛ղը կ՚ընդունի. որովհետեւ ա՛ն որ ամենէն պզտիկն է ձեր բոլորին
մէջ, անիկա՛ պիտի ըլլայ մեծը»:*

Ո՛Վ ՈՐ ՄԵԶԻ ԴԷՄ ՉԷ, ՄԵԶԻ ՀԵՏ Է
(Մարկ. 9. 37-39)

49 Յովհաննէս ըսաւ. «Վարդապե՛տ, մէկը տեսանք որ դեւեր կը հանէր քու անունովդ,

---

[գ] *Յուն.՝ ականջներո՛ւն մէջ դրէք*

եւ արգիլեցինք զայն՝ քանի որ մեզի չի հետեւիր»: 50 Յիսուս ըսաւ անոր. «Մի՛ արգիլէք, որովհետեւ ա՛ն որ [դ]մեզի հակառակ չէ, մեր" կողմն է»:

ՍԱՄԱՐԻԱՅԻ ԳԻՒՂԵՐԷՆ ՄԷԿԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՅԻՍՈՒՍԻ ՄՈՒՏՔԸ

51 Երբ իր աշխարհէն վերանալու [ե]ժամանակը հասաւ", [զ]հաստատապէս որոշեց" Երուսաղէմ երթալ: 52 Եւ իր առջեւէն ղրկեց պատգամաւորներ, որոնք երբ գացին՝ մտան Սամարացիներուն մէկ գիւղը, որպէսզի պատրաստութիւն տեսնեն իրեն համար: 53 Բայց չընդունեցին զայն, որովհետեւ անոր երեսը դէպի Երուսաղէմ ուղղուած էր: 54 Երբ իր աշակերտները՝ Յակոբոս ու Յովհաննէս՝ տեսան ասիկա, ըսին անոր. «Տէ՛ր, կ՚ուզե՞ս որ ըսենք, որպէսզի երկինքէն կրակ իջնէ եւ սպառէ զանոնք, ինչպէս Եղիա ալ ըրաւ»: 55 Դարձաւ ու յանդիմանեց զանոնք՝ ըսելով. «Չէք գիտեր թէ ի՛նչ հոգիի տէր էք. 56 [է]որովհետեւ մարդու Որդին եկաւ ո՛չ թէ մարդոց անձերը կորսնցնելու, հապա՝ փրկելու"»: Եւ ուրիշ գիւղ մը գացին:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԻՆՔՆԱԿՈՉ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐԸ
(Մատթ. 8. 19-22)

57 Երբ անոնք ճամբան կ՚երթային, մէկը ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, պիտի հետեւիմ քեզի՝ ո՛ւր որ երթաս»: 58 Յիսուս ըսաւ անոր. «Աղուէսները որջեր ունին, ու երկինքի թռչունները՝ բոյներ, բայց մարդու Որդին տե՛ղ մը չունի՝ ուր հանգչեցնէ իր գլուխը»:
59 Ուրիշի մըն ալ ըսաւ. «Հետեւէ՛ ինծի»: Իսկ ան ըսաւ. «Տէ՛ր, արտօնէ՛ ինծի, որ նախ երթամ՝ թաղեմ հայրս»: 60 Յիսուս ըսաւ անոր. «Թո՛ղ մեռելներուն՝ թաղել իրենց մեռելները, իսկ դուն գնա՛ ու քարոզէ՛ Աստուծոյ թագաւորութիւնը»:
61 Ուրիշ մըն ալ ըսաւ. «Տէ՛ր, պիտի հետեւիմ քեզի. բայց արտօնէ՛ որ նախ հրաժեշտ առնեմ տանս մէջ եղողներէն»: 62 Յիսուս ըսաւ անոր. «Ո՛չ մէկը՝ որ կը դնէ ձեռքը մաճին վրայ ու ետեւ կը նայի՝ յարմար է Աստուծոյ թագաւորութեան»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՂՐԿԷ ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆԸ

10

Ասկէ ետք՝ Տէրը ուրիշ եօթանասուն ալ որոշեց, եւ իր առջեւէն երկու-երկու ղրկեց զանոնք բոլոր քաղաքներն ու տեղերը՝ ուր ինք պիտի երթար: 2 Եւ ըսաւ անոնց. «Հունձքը ի՛րապէս շատ է, բայց գործաւորները՝ քիչ. ուրեմն հունձքին Տէրո՛ջ աղերսեցէք, որ գործաւորներ ուղարկէ իր հունձքին: 3 Գացէ՛ք. ահա՛ ես կը ղրկեմ ձեզ իբր գառնուկներ՝ գայլերու մէջ: 4 [ա]Ձեզի հետ մի՛ առնէք" ո՛չ քսակ, ո՛չ պարկ, ո՛չ ալ կօշիկներ, ու ճամբան ո՛չ մէկը բարեւեցէք: 5 Որեւէ տուն որ մտնէք՝ նախ ըսէք. "[բ]Բարե՛ւ այս տան□: 6 Եթէ հոն

[դ] Ոմանք՝ ձեզի հակառակ չէ, ձեր

[ե] Յուն.՝ օրերը լրացան

[զ] Յուն.՝ երեսը հաստատեց

[է] Ոմանք չունին

[ա] Յուն.՝ Մի՛ կրէք

[բ] Յուն.՝ Խաղաղութի՛ւն

*բարեւի արժանի մարդ կայ, ձեր բարեւը պիտի հանգչի անոր վրայ. այլապէս՝ պիտի
դառնայ ձեզի: 7 Մնացէ՛ք այդ տան մէջ, եւ կերէ՛ք ու խմեցէ՛ք անոնց քով, որովհետեւ
գործաւորը արժանի է իր վարձքին. մի՛ երթաք տունէ տուն: 8 Որեւէ քաղաք որ մտնէք եւ
ընդունին ձեզ, կերէ՛ք ի՛նչ որ հրամցնեն ձեզի: 9 Բուժեցէ՛ք անոր մէջի հիւանդները եւ
ըսէ՛ք անոնց. “Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտեցած է ձեզի□: 10 Բայց որեւէ քաղաք որ
մտնէք ու չընդունին ձեզ, երթալով անոր հրապարակները՝ ըսէ՛ք. 11 “Այն փոշին ալ՝ որ մեր
ոտքերուն փակած է ձեր քաղաքէն, կը թօթուենք ձեզի. բայց սա՛ գիտցէ՛ք, որ Աստուծոյ
թագաւորութիւնը մօտեցած է ձեզի□: 12 Կը յայտարարեմ ձեզի. “Այն օրը Սոդոմի
դատաստանը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ, քան այդ քաղաքին□»:*

ԱՆՀԱՒԱՏ ՔԱՂԱՔՆԵՐԸ
(Մատթ. 11. 20-24)

*13 «Վա՜յ քեզի, Քորազի՛ն, վա՜յ քեզի, Բեթսայիդա՛. որովհետեւ եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի
մէջ կատարուած ըլլային այն հրաշքները՝ որոնք կատարուեցան ձեր մէջ, շատո՛նց
ապաշխարած պիտի ըլլային՝ քուրձով եւ մոխիրի մէջ նստելով: 14 Բայց դատաստանին
օրը՝ աւելի դիւրին պիտի ըլլայ Տիւրոսի ու Սիդոնի, քան ձեզի: 15 Եւ դո՛ւն, Կափառնայո՛ւմ,
որ բարձրացած ես մինչեւ երկինք, պիտի իջնես մինչեւ [գ]դժոխք: 16 Ա՛ն որ մտիկ կ՚ընէ
ձեզի՝ մտիկ կ՚ընէ ինծի՛. իսկ ա՛ն որ կ՚անարգէ ձեզ՝ կ՚անարգէ զի՛ս, եւ ա՛ն որ կ՚անարգէ
զիս՝ կ՚անարգէ զիս ղրկո՛ղը»:*

ԵՕԹԱՆԱՍՈՒՆԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

*17 Եօթանասունն աշակերտները վերադարձան ուրախութեամբ, եւ ըսին. «Տէ՛ր, քու
անունովդ՝ դեւե՛րն ալ կը հպատակէին մեզի»: 18 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Կը տեսնէի
Սատանան, որ վար կ՚իյնար երկինքէն՝ փայլակի նման: 19 Ահա՛ ձեզի իշխանութիւն կու
տամ՝ կոխելու օձերու, կարիճներու, եւ թշնամիին ամբողջ զօրութեան վրայ. բնա՛ւ բան մը
պիտի չվնասէ ձեզի: 20 Բայց դուք մի՛ ուրախանաք՝ որ չար ոգիները կը հպատակին ձեզի.
այլ մանաւանդ ուրախացէ՛ք՝ որ ձեր անունները գրուած են երկի՛նքը»:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ՈՒՐԱԽԱՆԱՅ
(Մատթ. 11. 25-27, 13. 16-17)

*21 Այդ նոյն ժամուն՝ Յիսուս Հոգիով ցնծաց եւ ըսաւ. «Կը ներբողեմ քեզ, Հա՛յր, Տէր
երկինքի ու երկրի, որ այս բաները ծածկեցիր իմաստուններէն եւ խելացիներէն, ու
յայտնեցիր երախաներո՛ւն: Այո՛, Հա՛յր, որովհետեւ ա՛յսպէս հաճելի եղաւ քու առջեւդ: 22
Ամէն բան յանձնուեցաւ ինծի՝ իմ Հօրմէս, ու ո՛չ մէկը գիտէ թէ ո՛վ է Որդին, բայց միայն՝
Հայրը, եւ թէ ո՛վ է Հայրը, բայց միայն՝ Որդին, եւ ա՛ն՝ որուն Որդին փափաքի յայտնել»:
23 Աշակերտներուն դառնալով՝ առանձին ըսաւ. «Երանի՜ այն աչքերուն՝ որ կը տեսնեն
ձեր տեսածները. 24 արդարեւ կը յայտարարեմ ձեզի. “Շատ մարգարէներ ու թագաւորներ
ուզեցին տեսնել ձեր տեսածները՝ բայց չտեսան, եւ լսել ձեր լսածները՝ բայց չլսեցին□»:*

ԲԱՐԻ ՍԱՄԱՐԱՑԻԻՆ ԱՌԱԿԸ

[գ] *Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը*

25 Ահա՛ օրինական մը կանգնեցաւ, ու փորձելով զայն՝ ըսաւ. «Վարդապե՛տ, ի՞նչ ընեմ՝
որ ժառանգեմ յաւիտենական կեանքը»: 26 Ան ալ ըսաւ անոր. «Ի՞նչ գրուած է Օրէնքին
մէջ, ի՞նչպէս կը կարդաս»: 27 Ան պատասխանեց. «Սիրէ՛ Տէրը՝ քու Աստուածդ՝ ամբողջ
սիրտովդ, ամբողջ անձովդ, ամբողջ զօրութեամբդ եւ ամբողջ միտքովդ, ու ընկերդ՝ [դ]քու
անձիդ" պէս»: 28 Ինք ալ ըսաւ անոր. «Շիտա՛կ պատասխանեցիր, ըրէ՛ ատիկա՝ ու պիտի
ապրիս»: 29 Իսկ ան՝ ուզելով արդարացնել ինքզինք՝ ըսաւ Յիսուսի. «Բայց ո՞վ է իմ
ընկերս»: 30 Յիսուս պատասխանեց. «Մէկը Երուսաղէմէն Երիքով կ'իջնէր եւ
աւազակներու ձեռքը ինկաւ, որոնք մերկացուցին զայն, վիրաւորելով կիսամեռ թողուցին
ու գացին: 31 Պատահեցաւ որ քահանայ մը իջնէ այդ ճամբայէն. տեսնելով զայն՝ միւս
կողմէն անցաւ: 32 Նմանապէս Ղեւտացի մը հասնելով այդ տեղը՝ գնաց եւ տեսաւ, ու միւս
կողմէն անցաւ: 33 Բայց Սամարացի մը՝ որ կը ճամբորդէր, եկաւ անոր քով, եւ տեսնելով
զայն՝ գթաց: 34 Մօտեցաւ, փաթթեց անոր վէրքերը, վրան ձէթ ու գինի թափելով եւ իր
գրաստին վրայ դնելով՝ տարաւ զայն պանդոկ մը, ու հոգ տարաւ անոր: 35 Հետեւեալ օրը՝
երբ կը մեկնէր անկէ, հանեց երկու դահեկան, տուաւ պանդոկապետին եւ ըսաւ անոր.
«Հո՛գ տար ատոր, ու ի՛նչ որ աւելի ծախսես՝ պիտի վճարեմ քեզի երբ վերադառնամ»: 36
Ուրեմն այս երեքէն ո՞վ կը կարծես թէ ընկերը եղաւ աւազակներու ձեռքը ինկողին»: 37
Ան ալ ըսաւ. «Ա՛ն՝ որ կարեկցեցաւ անոր»: Ուստի Յիսուս ըսաւ անոր. «Գնա՛, դո՛ւն ալ
նոյնպէս ըրէ»:

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ԱՅՑԵԼԷ ՄԱՐԹԱՅԻ ՈՒ ՄԱՐԻԱՄԻ

38 Երբ անոնք կ'երթային՝ ինք գիւղ մը մտաւ, եւ կին մը՝ Մարթա անունով՝ ընդունեց
զայն իր տունը: 39 Ան քոյր մը ունէր՝ որուն անունը Մարիամ էր. ան եկաւ, նստաւ Յիսուսի
ոտքերուն քով, եւ մտիկ կ'ընէր անոր խօսքերը: 40 Բայց Մարթա շատ զբաղած էր
սպասարկութեամբ: Եկաւ անոր քով ու ըսաւ. «Տէ՛ր, հոգ չէ՞ս ըներ՝ որ քոյրս մինակ ձգեց
զիս սպասարկութեան մէջ. ուրեմն ըսէ՛ իրեն՝ որ օգնէ ինծի»: 41 Յիսուս պատասխանեց
անոր. «Մարթա՛, Մարթա՛, դուն շատ բաներու համար կը մտահոգուիս եւ իրար կ'անցնիս.
42 բայց մէ՛կ բան պէտք է, ու Մարիամ ընտրեց այդ լաւ բաժինը, որ պիտի չառնուի
իրմէ»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՍՈՐՎԵՑՆԷ ԱՂՕԹԵԼ
(Մատթ. 6. 9-13, 7. 7-11)

11

Երբ տեղ մը կ'աղօթէր, դադրելէն ետք իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ իրեն. «Տէ՛ր,
աղօթե՛լ սորվեցուր մեզի, ինչպէս Յովհաննէս սորվեցուց իր աշակերտներուն»: 2 Ուստի
ըսաւ անոնց. «Երբ կ'աղօթէք՝ ըսէ՛ք. "Հա՛յր [ա]մեր՝ որ երկինքն ես", քու անունդ սուրբ ըլլայ.
քու թագաւորութիւնդ գայ. [բ]քու կամքդ ըլլայ, ինչպէս երկինքը՝ նոյնպէս երկրի վրայ": 3
Մեր ամէնօրեայ հացը՝ տո՛ւր մեզի օրէ օր. 4 Ներէ՛ մեզի մեր մեղքերը, քանի որ մենք ալ

[դ] Յուն.՝ քեզի

[ա] Ոմանք չունին

[բ] Ոմանք չունին

կը ներենք բոլոր անոնց՝ որ պարտապան են մեզի. ու մի՛ տանիր մեզ փորձութեան, [գ]հապա
ազատէ՛ մեզ Չարէն" □»:
5 Նաեւ ըսաւ անոնց. «[դ]Եթէ ձեզմէ մէկը" բարեկամ մը ունենայ, ու կէս գիշերին երթայ
անոր եւ ըսէ. "Բարեկա՛մ, ինծի երե՛ք նկանակ փոխ տուր. 6 որովհետեւ մէկ բարեկամս
ճամբորդած ատեն ինծի եկաւ, եւ ոչինչ ունիմ՝ անոր հրամցնելու□, 7 ու եթէ ան ներսէն
պատասխանէ. "Զիս մի՛ անհանգստացներ. արդէն դուռը գոցուած է, ու զաւակներս իմ
քովս՝ անկողինին մէջ են. չեմ կրնար կանգնիլ եւ քեզի հաց տալ□, 8 կը յայտարարեմ
ձեզի. "Թէեւ բարեկամութեան համար ոտքի չելլէ՝ անոր տալու, անոր [ե]պատճառած
տաղտուկին" համար պիտի կանգնի ու պէտք եղածը տայ անոր□: 9 Ես ալ կը
յայտարարեմ ձեզի. "Խնդրեցէ՛ք՝ եւ պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէ՛ք՝ ու պիտի գտնէք. դուռը
բախեցէ՛ք՝ եւ պիտի բացուի ձեզի: 10 Որովհետեւ ո՛վ որ խնդրէ՝ կը ստանայ, ո՛վ որ փնտռէ՝
կը գտնէ, եւ ո՛վ որ դուռը բախէ՝ պիտի բացուի անոր: 11 Եթէ որդի մը հաց ուզէ ձեզմէ ոեւէ
մէկէն՝ որ հայր է, միթէ քա՞ր պիտի տայ անոր. կամ եթէ ձուկ ուզէ, միթէ ձուկին տեղ օ՞ձ
պիտի տայ անոր. 12 կամ եթէ հաւկիթ ուզէ, միթէ կարի՞ճ պիտի տայ անոր: 13 Ուրեմն եթէ
դո՛ւք որ չար էք՝ գիտէք ձեր զաւակներուն բարի նուէրներ տալ, ո՛րչափ աւելի ձեր Հայրը
երկինքէն Սուրբ Հոգի՛ն պիտի տայ անոնց՝ որ կը խնդրեն իրմէ□»:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԲԷԵՂԶԵԲՈՒՂ

(Մատթ. 12. 22-30: Մարկ. 3. 20-27)

14 [զ]Յիսուս կը հանէր դեւ մը՝ որ համր էր: Երբ դեւը դուրս ելաւ՝ համրը խօսեցաւ, եւ
բազմութիւնները սքանչացան: 15 Բայց անոնցմէ ոմանք ըսին. «Ան դեւերու Բէեղզեբուղ
իշխանին միջոցով կը հանէ դեւերը»: 16 Ուրիշներ ալ՝ փորձելու համար՝ կը խնդրէին իրմէ
նշան մը երկինքէն: 17 Բայց ինք գիտնալով անոնց մտածումները՝ ըսաւ անոնց. «Ինքնիր
դէմ բաժնուած որեւէ թագաւորութիւն՝ կ'աւերի, եւ տուն մը [է]ինքնիր դէմ բաժնուած՝ կը
փլչի: 18 Հապա եթէ Սատանա՛ն ինքնիր դէմ բաժնուած է, անոր թագաւորութիւնը ի՞նչպէս
պիտի կենայ. որովհետեւ կ'ըսէք թէ Բէեղզեբուղո՛վ կը հանեմ դեւերը: 19 Իսկ եթէ ես
Բէեղզեբուղով կը հանեմ դեւերը, ձեր որդինե՛րը ինչո՞վ կը հանեն. ուստի անո՛նք պիտի
ըլլան ձեր դատաւորները: 20 Բայց եթէ ես Աստուծո՛յ մատով կը հանեմ դեւերը, ուրեմն
Աստուծոյ թագաւորութիւնը հասած է ձեր վրայ: 21 Երբ ուժեղ մարդ մը՝ զէնքերը վրան
առած՝ պահպանէ իր տան գաւիթը, անոր ինչքը կը մնայ խաղաղութեան մէջ: 22 Բայց երբ
իրմէ աւելի ուժեղը [ը]յարձակի վրան ու յաղթէ անոր, կը գրաւէ անոր զէնքերը՝ որոնց ան
վստահած էր, եւ կը բաշխէ իրմէ առած կողոպուտը: 23 Ա՛ն որ ինծի հետ չէ՝ ինծի
հակառակ է, եւ ա՛ն որ ինծի հետ չի հաւաքեր՝ կը ցրուէ»:

[գ] Ոմանք չունին

[դ] Յուն.՝ Ձեզմէ ո՞վ է ան՝ որ

[ե] Յուն.՝ աներեսութեան

[զ] Յուն.՝ Ան

[է] Յուն.՝ տան

[ը] Յուն.՝ գայ

ՉԱՐ ՈԳԻԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ
(Մատթ. 12. 43-45)

24 «Երբ անմաքուր ոգին դուրս ելլէ մարդէ մը, կը շրջի անջուր տեղեր, հանգստութիւն կը փնտռէ, ու եթէ չգտնէ՝ կ’ըսէ. “Վերադառնամ իմ տունս՝ ուրկէ ելայ□: 25 Եւ կու գայ, զայն կը գտնէ աւլուած ու զարդարուած: 26 Այն ատեն կ’երթայ, եւ իրեն հետ կ’առնէ ուրիշ եօթը ոգիներ՝ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով՝ կը բնակին հոն, եւ այդ մարդուն վերջին վիճակը առաջինէն աւելի գէշ կ’ըլլայ»:

ՃՇՄԱՐԻՏ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

27 Երբ ան այս բաները կը խօսէր, բազմութեան մէջէն կին մը ձայնը բարձրացուց ու ըսաւ անոր. «Երանի՜ այն որովայնին՝ որ կրեց քեզ, եւ այն ծիծերուն՝ որոնք [ա]կաթ տուին քեզի”»: 28 Իսկ ինք ըսաւ. «Մա՛նաւանդ երանի՜ անոնց, որ կը լսեն Աստուծոյ խօսքը ու կը պահեն»:

ՀՐԱՇՔԻ ՄԸ ԽՆԴՐԱՆՔԸ
(Մատթ. 12. 38-42)

29 Երբ բազմութիւնները կը խռնուէին անոր շուրջ, ինք ըսաւ. «Այս սերունդը չար է, նշան կը խնդրէ. սակայն ուրիշ նշան պիտի չտրուի անոր, բայց միայն Յովնան մարգարէին նշանը: 30 Որովհետեւ ինչպէս Յովնան նշան եղաւ Նինուէցիներուն, այնպէս մարդու Որդին պիտի ըլլայ այս սերունդին: 31 Հարաւի թագուհին՝ դատաստանին օրը ոտքի պիտի ելլէ այս սերունդին մարդոց դէմ ու պիտի դատապարտէ ասոնք, որովհետեւ եկաւ երկրի ծայրերէն՝ լսելու Սողոմոնի իմաստութիւնը. եւ ահա՛ Սողոմոնէ մեծ մէկը կայ հոս: 32 Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը պիտի կանգնին այս սերունդին դէմ ու պիտի դատապարտեն զայն, որովհետեւ զղջացին Յովնանի քարոզութեամբ. եւ ահա՛ Յովնանէ մեծ մէկը կայ հոս»:

ՄԱՐՄԻՆԻՆ ՃՐԱԳԸ

33 «Ո՛չ մէկը՝ ճրագը վառելէ ետք՝ կը դնէ ծածուկ տեղ մը, կամ ալ՝ գրուանի տակ, հապա՝ աշտանակի՛ վրայ, որպէսզի ներս մտնողները տեսնեն փայլը: 34 Մարմինին ճրագը աչքն է. ուրեմն երբ աչքդ պարզ է՝ ամբողջ մարմինդ ալ լուսաւոր կ’ըլլայ, բայց երբ աչքդ չար է՝ մարմինդ ալ խաւարամած կ’ըլլայ: 35 Ուստի ուշադի՛ր եղիր, որ քու մէջդ եղած լոյսը խաւար չըլլայ: 36 Ուրեմն եթէ ամբողջ մարմինդ լուսաւոր է ու մութ մաս մը չունի, ամբողջովին լուսաւոր կ’ըլլայ, ինչպէս երբ ճրագ մը կը լուսաւորէ քեզ իր փայլով»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ՓԱՐԻՍԵՑԻՆԵՐՆ ՈՒ ԴՊԻՐՆԵՐԸ
(Մատթ. 23. 1-36: Մարկ. 12. 38-40)

37 Երբ այս բաները կը խօսէր, Փարիսեցի մը կը թախանձէր անոր՝ որ իր քով ճաշէ: Ան ալ մտաւ եւ սեղան նստաւ: 38 Երբ Փարիսեցին տեսաւ՝ զարմացաւ, որովհետեւ ճաշէն առաջ չլուացուեցաւ: 39 Տէրը ըսաւ անոր. «Հիմա դուք՝ Փարիսեցինե՛ր, կը մաքրէք

[ա] Յուն.՝ դուն ծծեցիր

գաւաթին ու պնակին արտաքինը, բայց ձեր ներքինը լեցուն է յափշտակութեամբ եւ
չարութեամբ: 40 Անմիտնե՛ր, ա՛ն որ արտաքինը ըրաւ, ներքինն ալ ինք չըրա՞ւ: 41 Սակայն
ողորմութի՛ւն տուէք անոնց մէջ եղածներէն, եւ ահա՛ ամէն բան մաքուր կ՚ըլլայ ձեզի»: 42
«Բայց վա՜յ ձեզի՝ Փարիսեցիներուդ, որ կը վճարէք անանուխին, փեգենային եւ ամէն
տեսակ բանջարեղէնի տասանորդը, բայց զանց կ՚ընէք իրաւունքը եւ Աստուծոյ սէրը.
ասո՛նք պէտք է ընէիք, ու զանոնք չթողուիք: 43 Վա՜յ ձեզի՝ Փարիսեցիներուդ, որ կը սիրէք
առաջին աթոռները՝ ժողովարաններու մէջ, եւ բարեւները՝ հրապարակներուն վրայ: 44
Վա՜յ ձեզի՝ կեղծաւո՛ր դպիրներ ու Փարիսեցիներ, որ նման էք անյայտ գերեզմաններու,
որոնց վրայէն մարդիկ կը քալեն եւ չեն գիտեր»:

45 Օրինականներէն մէկը ըսաւ անոր. «Վարդապե՛տ, ա՛յսպէս խօսելով՝ մե՛զ ալ կը
նախատես»: 46 Իսկ ան ըսաւ. «Ձեզի՛ ալ վա՜յ՝ օրինականներո՛ւդ, որ դժուարակիր բեռներ
կը բեռցնէք մարդոց, բայց դուք՝ ձեր մէ՛կ մատով չէք հպիր այդ բեռներուն: 47 Վա՜յ ձեզի,
որ գերեզմաններ կը կառուցանէք մարգարէներուն, մինչդեռ ձեր հայրե՛րը սպաննեցին
զանոնք: 48 Ուստի կը վկայէք եւ հաւանութիւն կու տաք ձեր հայրերուն գործերուն.
որովհետեւ իսկապէս իրե՛նք սպաննեցին զանոնք, ու դուք գերեզմաններ կը կառուցանէք
անոնց: 49 Հետեւաբար՝ Աստուծոյ իմաստութիւնը նաեւ ըսաւ. “Անոնց պիտի ղրկեմ
մարգարէներ եւ առաքեալներ: Անոնցմէ ոմանք պիտի սպաննեն ու ոմանք հալածեն, 50
որպէսզի աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր թափուած բոլոր մարգարէներուն արիւնը
պահանջուի այս սերունդէն: 51 Աբէլի արիւնէն մինչեւ Զաքարիայի արիւնը, որ
թափուեցաւ զոհասեղանին ու տաճարին մէջտեղ, այո՛, կը յայտարարեմ ձեզի, պիտի
պահանջուի այս սերունդէն□: 52 Վա՜յ ձեզի՝ օրինականներուդ, որ վերցուցիք գիտութեան
բանալին. դո՛ւք չմտաք, եւ մտնողներն ալ արգիլեցիք»:

53 Երբ այս բաները կ՚ըսէր անոնց, դպիրներն ու Փարիսեցիները սկսան բուռն կերպով
ճնշել զինք, եւ խօսեցնել շատ բաներու մասին. 54 անոր դարան պատրաստելով՝ կը
փնտռէին թէ ի՛նչպէս անոր բերանէն [ժ]խօսք մը" որսան, որպէսզի ամբաստանեն զինք:

ԿԵՂԾԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
(Մատթ. 10. 26-27)

12

Այդ միջոցին, երբ բիւրաւոր բազմութիւններ հաւաքուեցան,- ա՛յնքան՝ որ զիրար կը
կոխկռտէին,- սկսաւ [ա]նախ ըսել իր աշակերտներուն. «Զգուշացէ՛ք" Փարիսեցիներու
խմորէն, որ կեղծաւորութիւնն է: 2 Որովհետեւ ոչինչ կայ ծածկուած՝ որ պիտի չյայտնուի,
ո՛չ ալ գաղտնի՝ որ պիտի չգիտցուի: 3 Ուստի ինչ որ ըսիք խաւարին մէջ՝ պիտի լսուի
լոյսի՛ն մէջ, եւ այն որ ականջին խօսեցաք ներքին սենեակներուն մէջ՝ պիտի
հրապարակուի տանիքներո՛ւն վրայ»:

ՈՐՄԷ՞ ՎԱԽՆԱԼ
(Մատթ. 10. 28-31)

4 «Բայց ձեզի՝ իմ բարեկամներուս՝ կ՚ըսեմ. “Մի՛ վախնաք անոնցմէ՝ որ կը սպաննեն
մարմինը, եւ կարողութիւն չունին անկէ աւելի բան մը ընելու: 5 Հապա ձեզի ցոյց տամ թէ
որմէ՛ պէտք է վախնաք: Վախցէ՛ք անկէ՝ որ սպաննելէ ետք իշխանութիւն ունի գեհենը

[ժ] Յուն.՝ որեւէ բան

[ա] Կամ՝ ըսել իր աշակերտներուն. « Նախ զգուշացէ՛ք

*նետելու: Այո՛, կը յայտարարեմ ձեզի, անկէ՛ վախցէք□: 6 Հինգ ճնճղուկ երկու դանգի չե՞ն
ծախուիր. սակայն անոնցմէ ո՛չ մէկը մոռցուած է Աստուծոյ առջեւ: 7 Բայց ձեր գլուխին
բոլոր մազերն ալ համրուած են. ուրեմն մի՛ վախնաք, որովհետեւ դուք շատ ճնճղուկներէ
աւելի կ՚արժէք»:*

ՅԻՍՈՒՍԸ ԴԱՒԱՆԻԼ ԵՒ ՈՒՐԱՆԱԼ
(Մատթ. 10. 32-33, 12. 32, 10. 19-20)

*8 «Կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ դաւանի զիս մարդոց առջեւ, մարդու Որդին ալ
պիտի դաւանի զայն Աստուծոյ հրեշտակներուն առջեւ: 9 Բայց ա՛ն որ ուրանայ զիս
մարդոց առջեւ, ի՛նք ալ պիտի ուրացուի Աստուծոյ հրեշտակներուն առջեւ: 10 Ո՛վ որ խօսք
մը ըսէ մարդու Որդիին դէմ՝ պիտի ներուի անոր, բայց ա՛ն որ հայհոյէ Սուրբ Հոգիին դէմ՝
պիտի չներուի անոր□: 11 Երբ տանին ձեզ ժողովարաններու, իշխանութիւններու եւ
պետութիւններու առջեւ, մի՛ մտահոգուիք թէ ի՛նչպէս կամ ի՛նչ բանով պիտի ջատագովէք
դուք ձեզ, կամ ի՛նչ պիտի ըսէք. 12 որովհետեւ Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցնէ ձեզի նոյն
ժամուն՝ ի՛նչ որ պէտք է խօսիլ»:*

ԱՆՄԻՏ ՀԱՐՈՒՍՏԻՆ ԱՌԱԿԸ

*13 Բազմութեան մէջէն մէկը ըսաւ անոր. «Վարդապե՛տ, ըսէ՛ եղբօրս՝ որ ինծի հետ
բաժնէ մեզի ինկած ժառանգութիւնը»: 14 Ան ալ ըսաւ անոր. «Մա՛րդ, ո՞վ նշանակեց զիս
իրաւարար կամ բաժնող՝ ձեր վրայ»: 15 Ապա ըսաւ անոնց. «Ուշադի՛ր եղէք եւ զգուշացէ՛ք
ագահութենէ. որովհետեւ մէկուն ստացուածքներուն առատութենէն կախուած չէ իր
կեանքը»:*

*16 Առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով. «Հարուստ մարդու մը արտերը տուին առատ
բերքեր, 17 եւ ան կը մտածէր ինքնիրեն՝ ըսելով. “Ի՞նչ ընեմ, որովհետեւ տեղ չունիմ՝ ուր
բերքերս ժողվեմ□: Եւ ըսաւ. 18 “Սա՛ պիտի ընեմ. պիտի քանդեմ ամբարներս, պիտի
կառուցանեմ աւելի՛ մեծերը, հոն պիտի ժողվեմ իմ բոլոր բերքերս ու բարիքներս, 19 եւ
պիտի ըսեմ անձիս. «Ո՛վ իմ անձս, շատ բարիքներ ունիս՝ [բ] դիզուած շատ տարիներու
համար. հանգչէ՛, կե՛ր, խմէ՛ եւ զուարճացի՛ր»□: 20 Բայց Աստուած ըսաւ անոր. “Անմի՛տ,
այս գիշեր անձդ պիտի պահանջուի քեզմէ. ուստի որո՞ւ պիտի ըլլան այդ պատրաստած
բաներդ□: 21 Այսպէս է ա՛ն՝ որ գանձ կը դիզէ ինքնիրեն համար, բայց չի հարստանար
Աստուծոյ մօտ»:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՎՍՏԱՀԻԼ
(Մատթ. 6. 25-34)

*22 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն. «Ուստի կը յայտարարեմ ձեզի. “Մի՛ մտահոգուիք ձեր
անձին համար՝ թէ ի՛նչ պիտի ուտէք, ո՛չ ալ մարմինին համար՝ թէ ի՛նչ պիտի հագնիք. 23
որովհետեւ անձը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը՝ հագուստէն: 24 Դիտեցէ՛ք ագռաւները,
որոնք ո՛չ կը սերմանեն եւ ո՛չ կը հնձեն, որոնք ո՛չ շտեմարաններ ունին, ո՛չ ալ
ամբարներ, բայց Աստուած կը կերակրէ զանոնք. դուք ո՛րչափ աւելի կ՚արժէք
թռչուններէն: 25 Ձեզմէ ո՞վ կրնայ մտահոգուելով կանգո՛ւն մը աւելցնել հասակին վրայ:
26 Հապա եթէ չէք կրնար ամենափոքր բանը փոխել, ինչո՞ւ կը մտահոգուիք ուրիշ*

[բ] Յուն.՝ դրուած

բաներու համար: 27 Դիտեցէ՛ք շուշանները, թէ ի՛նչպէս կ՚աճին: Ո՛չ կ՚աշխատին եւ ո՛չ կը
մանեն. բայց կը յայտարարեմ ձեզի թէ Սողոմոն ալ՝ իր ամբողջ փառաւորութեան մէջ՝
չհագուեցաւ անոնցմէ մէկուն պէս: 28 Ուստի եթէ խոտը, որ այսօր դաշտի մէջ է ու վաղը
փուռը պիտի նետուի, Աստուած ա՛յդպէս կը հագուեցնէ, ո՛րչափ աւելի ձե՛զ,
թերահաւատնե՛ր: 29 Ա՛լ դուք մի՛ փնտռէք թէ ի՛նչ պիտի ուտէք եւ ի՛նչ պիտի խմէք, ու մի՛
շփոթիք. 30 որովհետեւ աշխարհի ազգե՛րը կը փնտռեն այդ բոլոր բաները, եւ ձեր Հայրը
գիտէ թէ ասոնք պէտք են ձեզի: 31 Հապա դուք խնդրեցէ՛ք Աստուծոյ թագաւորութիւնը, ու
այդ բոլոր բաներն ալ պիտի տրուին ձեզի□»:

ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԳԱՆՁԵՐԸ

32 «Մի՛ վախնար, պզտի՛կ հօտ, որովհետեւ ձեր Հայրը բարեհաճեցաւ՝ որ ձեզի տայ
թագաւորութիւնը: 33 Ծախեցէ՛ք ձեր ինչքը եւ ողորմութի՛ւն տուէք. չմաշո՛ղ քսակներ
պատրաստեցէք ձեզի համար, ու չպակսո՛ղ գանձ մը՝ երկինքը, ուր ո՛չ գողը կը մօտենայ
եւ ո՛չ ցեցը կ՚ապականէ: 34 Որովհետեւ ո՛ւր որ է ձեր գանձը, հո՛ն պիտի ըլլայ նաեւ ձեր
սիրտը»:

ԱՐԹՈՒՆ ԾԱՌԱՆԵՐԸ

35 «Ձեր մէջքերը թող գօտեւորուած ըլլան, ու ճրագները՝ վառուած. 36 եւ դուք նմա՛ն
եղէք այն մարդոց, որ կը սպասեն իրենց տիրոջ թէ ե՛րբ պիտի վերադառնայ հարսանիքէն.
որպէսզի երբ գայ ու դուռը բախէ՝ իսկոյն բանան անոր: 37 Երանի՜ այն [գ]ծառաներուն, որ
տէրը արթուն պիտի գտնէ՝ երբ գայ: Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ ի՛նք գօտին
մէջքը պիտի կապէ, սեղան բազմեցնէ զանոնք, եւ առջեւ անցնելով՝ պիտի սպասարկէ
անոնց: 38 Եթէ գիշերուան երկրորդ պահուն գայ, կամ երրորդ պահուն գայ եւ այնպէս
գտնէ՝ երանելի՛ են այդ ծառաները: 39 Բայց սա՛ հասկցէք. եթէ տանուտէրը գիտնար թէ
գողը ո՛ր ժամուն պիտի գայ, արթուն կը կենար ու թոյլ չէր տար՝ որ ծակէ իր տունը: 40
Ուրեմն դո՛ւք ալ պատրաստ կեցէք, քանի որ մարդու Որդին պիտի գայ այնպիսի ժամու մը՝
որ դուք չէք կարծեր»:

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԿԱՄ ԱՆՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԾԱՌԱՆ
(Մատթ. 24. 45-51)

41 Պետրոս ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, այդ առակը մեզի՞ կ՚ըսես՝ թէ բոլորին ալ»: 42 Տէրը
ըսաւ. «Ուրեմն ո՞վ է այն հաւատարիմ եւ իմաստուն տնտեսը, որ տէրը պիտի նշանակէ իր
ծառաներուն վրայ՝ որպէսզի ատենին տայ անոնց ուտելիքը: 43 Երանի՜ այդ [դ]ծառային,
որուն տէրը՝ երբ գայ՝ պիտի գտնէ թէ այդպէս կ՚ընէ: 44 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ
ձեզի թէ պիտի նշանակէ զայն իր ամբողջ ինչքին վրայ: 45 Հապա եթէ այդ ծառան ըսէ
իր սիրտին մէջ. “Իմ տէրս կ՚ուշացնէ իր գալը□, եւ սկսի ծեծել ծառաներն ու
աղախինները, ուտել, խմել եւ արբենալ, 46 այդ ծառային տէրը պիտի գայ այնպիսի օր մը՝
երբ չի սպասեր, եւ այնպիսի ժամու մը՝ որ չի գիտեր. երկուքի պիտի կտրէ զայն, ու պիտի
դնէ անոր բաժինը անհաւատարիմներուն հետ: 47 Այն ծառան՝ որ գիտէ իր տիրոջ կամքը
եւ չի պատրաստուիր, ո՛չ ալ կը գործէ անոր կամքին համաձայն, շա՛տ պիտի ծեծուի: 48

[գ] Կամ՝ ստրուկներուն

[դ] Կամ՝ ստրուկին

Բայց ա՛ն որ չի գիտեր ու ծեծի արժանի բաներ ըրէ, քիչ պիտի ծեծուի: Որո՛ւն որ շատ տրուեցաւ՝ շատ պիտի պահանջուի անկէ, եւ որո՛ւն որ աւելի յանձնուեցաւ՝ ա՛լ աւելի պիտի ուզուի անկէ»:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ԲԱԺԱՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌ
(Մատթ. 10. 34-36)

49 «Ես կրակ ձգելու եկայ երկրի վրայ, եւ ի՞նչ կ՚ուզեմ՝ եթէ արդէն բորբոքած է: 50 Բայց մկրտութիւն՛վ մը պիտի մկրտուիմ, եւ ի՛նչպէս կը կսկծիմ՝ մինչեւ որ կատարուի: 51 Կը կարծէք թէ ես եկայ՝ երկրի վրայ խաղաղութի՞ւն տալու: Կ՚ըսեմ ձեզի. “Ո՛չ, հապա՝ բաժանում□: 52 Որովհետեւ ասկէ ետք՝ մէ՛կ տան մէջ հինգը բաժնուած պիտի ըլլան իրարմէ. երեքը՝ երկուքէն, ու երկուքը՝ երեքէն: 53 Հայրը պիտի բաժնուի որդիէն, ու որդին՝ հօրմէն. մայրը՝ աղջիկէն, եւ աղջիկը՝ մօրմէն. կեսուրը՝ իր հարսէն, ու հարսը՝ իր կեսուրէն»:

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՀԱՍԿՆԱԼ
(Մատթ. 16. 2-3)

54 Նաեւ ըսաւ բազմութիւններուն. «Երբ տեսնէք ամպ մը՝ արեւմուտքէն ելած, իսկոյն կ՚ըսէք. “Անձրեւ պիտի գայ□, եւ այդպէս կ՚ըլլայ: 55 Ու երբ հարաւային հովը փչէ, կ՚ըսէք. “Տաք պիտի ըլլայ□, եւ այդպէս կ՚ըլլայ: 56 Կեղծաւորնե՛ր, գիտէ՛ք երկրի ու երկինքի երեսը քննել, հապա ի՞նչպէս չէք քններ այս ժամանակը»:

ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴԻՆ ՀԵՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻԼ
(Մատթ. 5. 25-26)

57 «Եւ ինչո՞ւ դուք ձեզմէ չէք որոշեր իրաւունքը: 58 Երբ ոսոխիդ հետ երթաս իշխանին, ճամբան փութա՛ ազատիլ անկէ, որպէսզի դատաւորին առջեւ չքաշկռտէ քեզ, դատաւորը՝ ոստիկանին չյանձնէ քեզ, ու ոստիկանն ալ բանտը չնետէ: 59 Կը յայտարարեմ քեզի. “Դուրս պիտի չելլես անկէ, մինչեւ որ վճարես վերջին լուման□»:

ՄԵՂՔԵՐԷՆ ԴԱՌՆԱԼ ԿԱՄ ՄԵՌՆԻԼ

13

Այդ ատեն ներկայ եղողներէն ոմանք պատմեցին անոր այն Գալիլեացիներուն մասին, որոնց արիւնը Պիղատոս խառնեց իրենց զոհերուն հետ: 2 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Կը կարծէ՞ք թէ այդ Գալիլեացիները աւելի մեղաւոր էին բոլոր Գալիլեացիներէն, քանի որ այսպիսի չարչարանքներ կրեցին: 3 Կ՚ըսեմ ձեզի՝ ո՛չ: Հապա եթէ չապաշխարէք, բոլորդ ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք: 4 Կամ թէ այն տասնութ հոգիները, որոնց վրայ Սելովամի աշտարակը ինկաւ եւ սպաննեց զանոնք, կը կարծէ՞ք թէ անոնք Երուսաղէմ բնակող բոլոր մարդոցմէ աւելի [ա] յանցաւոր էին: 5 Կ՚ըսեմ ձեզի՝ ո՛չ: Հապա եթէ չապաշխարէք, բոլորդ ալ նմանապէս պիտի կորսուիք»:

ԱՆՊՏՈՒՂ ԹԶԵՆԻԻՆ ԱՌԱԿԸ

[ա] *Յուն.՝ պարտաւոր*

6 Սա՛ առակն ալ ըսաւ. «Մէկը իր այգիին մէջ ունէր տնկուած թզենի մը. եկաւ պտուղ
փնտռելու անոր վրայ, բայց չգտաւ: 7 Ուստի ըսաւ այգեպանին. “Ահա՛ երեք տարի է, որ
կու գամ՝ պտուղ կը փնտռեմ այդ թզենիին վրայ, ու չեմ գտներ. ա՛լ կտրէ՛ զայն, ինչո՞ւ
խափանէ գետինը□: 8 Ան ալ պատասխանեց անոր. “Տէ՛ր, ա՛յս տարի ալ ձգէ զայն, մինչեւ
որ բրեմ անոր շուրջը ու թրիք դնեմ: 9 Եթէ պտուղ տայ՝ լա՛ւ. այլապէս՝ յետագայի՛ն կտրէ
զայն□»:

ՅԻՍՈՒՍ ՇԱԲԱԹ ՕՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ ԿԻՆ ՄԸ

10 Շաբաթ օրը՝ ինք կը սորվեցնէր ժողովարաններէն մէկուն մէջ: 11 Եւ ահա՛ կին մը
կար հոն, որ տասնութ տարիէ ի վեր ունէր հիւանդութեան ոգի մը. կքած էր, եւ ամե՛նեւին
չէր կրնար շիտակ կայնիլ: 12 Յիսուս տեսնելով զայն՝ կանչեց ու ըսաւ անոր. «Կի՛ն,
արձակուած ես հիւանդութենէդ», 13 եւ ձեռքը դրաւ անոր վրայ: Ան անմի՛ջապէս
շտկուեցաւ, ու փառաբանեց Աստուած: 14 Քանի որ Յիսուս բուժեց Շաբաթ օրը,
ժողովարանին պետը ընդվզելով ըսաւ բազմութեան. «Վեց օր կայ՝ որոնց մէջ պէտք է
գործէք. ուրեմն ա՛յդ օրերը եկէք ու բուժուեցէք, ո՛չ թէ Շաբաթ օրը»: 15 Ուստի Տէրը
պատասխանեց անոր. «[բ]Կեղծաւո՛ր, ձեզմէ իւրաքանչիւրը Շաբաթ օրը իր եզը կամ էշը
մսուրէն չ՚ա՞րձակեր, որպէսզի տանի՝ ջուր տայ: 16 Հապա ասիկա՝ որ Աբրահամի աղջիկ
էր, եւ ահա՛ տասնութ տարի Սատանան կապած էր զայն, պէտք չէ՞ր որ Շաբաթ օրը
արձակուէր այդ կապէն»: 17 Երբ այս բաները ըսաւ, իր բոլոր հակառակորդները
ամօթահար եղան. իսկ ամբողջ բազմութիւնը ուրախացաւ այն բոլոր փառաւոր գործերուն
համար՝ որ ան կը կատարէր:

ՄԱՆԱՆԵԽԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 13. 31-32: Մարկ. 4. 30-32)

18 Եւ ըսաւ. «Ի՞նչ բանի նման է Աստուծոյ թագաւորութիւնը , կամ ի՞նչ բանի
նմանցնեմ զայն: 19 Նման է մանանեխի հատիկի մը, որ մարդ մը առաւ՝ իր պարտէզը
ցանեց. եւ աճեցաւ, մեծ ծառ մը եղաւ, ու երկինքի թռչունները բնակեցան անոր ճիւղերուն
վրայ»:

ԽՄՈՐԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 13. 33)

20 Դարձեալ ըսաւ. «Ի՞նչ բանի նմանցնեմ Աստուծոյ թագաւորութիւնը: 21 Նման է
խմորին, որ կին մը առաւ ու երեք գրիւ ալիւրի մէջ պահեց, մինչեւ որ ամբողջը
խմորուեցաւ»:

ՆԵՂ ԴՈՒՌԸ
(Մատթ. 7. 13-14, 21-23)

22 Եւ քաղաքներն ու գիւղերը շրջելով՝ կը սորվեցնէր, եւ դէպի Երուսաղէմ կը
ճամբորդէր: 23 Մէկը ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, քիչո՞ւն են անոնք՝ որ պիտի փրկուին»: 24 Ան
ալ ըսաւ անոնց. «Պայքարեցէ՛ք՝ որ մտնէք նեղ դռնէն. քանի որ կ՚ըսեմ ձեզի թէ շատե՛ր

[բ] Ոմանք՝ Կեղծաւորնե՛ր

պիտի ջանան մտնել՝ բայց պիտի չկարողանան: 25 Անկէ ետք՝ երբ տանուտէրը ոտքի ելլէ,
գոցէ դուռը եւ դուք մնաք դուրսը, ու սկսիք բախել դուռը եւ ըսել. “Տէ՛ր, Տէ՛ր, բա՛ց մեզի□,
ան ալ պիտի պատասխանէ ձեզի. “Չեմ ճանչնար ձեզ, ուրկէ՞ էք□: 26 Այն ատեն պիտի
սկսիք ըսել. “Մենք քու առջեւդ կերանք ու խմեցինք, եւ դուն մեր հրապարակներուն մէջ
սորվեցուցիր□: 27 Բայց ան պիտի ըսէ. “Կ՚ըսեմ ձեզի. "Չեմ ճանչնար ձեզ, ուրկէ՞ էք.
հեռացէ՛ք ինծմէ բոլորդ՝ անիրաւութիւն գործողներ'□: 28 Հոն պիտի ըլլայ լաց ու
ակռաներու կրճտում , երբ տեսնէք Աբրահամը, Իսահակը, Յակոբը եւ բոլոր
մարգարէները՝ Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ, իսկ դուք՝ դուրս հանուած: 29 Այնտեղ
պիտի գան արեւելքէն եւ արեւմուտքէն, հիւսիսէն ու հարաւէն, եւ պիտի բազմին Աստուծոյ
թագաւորութեան մէջ: 30 Ու ահա՛ յետիններ կան՝ որոնք պիտի ըլլան առաջին, եւ
առաջիններ՝ որոնք պիտի ըլլան յետին»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՍԷՐԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՆԴԷՊ
(Մատթ. 23. 37-39)

31 Նոյն օրը քանի մը Փարիսեցիներ եկան քովը եւ ըսին իրեն. «Ելի՛ր ու հեռացի՛ր
ասկէ, որովհետեւ Հերովդէս կ՚ուզէ սպաննել քեզ»: 32 Ինք ալ ըսաւ անոնց. «Գացէ՛ք,
ըսէ՛ք այդ աղուէսին. “Ահա՛ ես դեւեր դուրս կը հանեմ ու բժշկութիւններ կ՚ընեմ այսօր եւ
վաղը, ու երրորդ օրը աւարտած պիտի ըլլամ□: 33 Սակայն պէտք է որ այսօր եւ վաղը ու
միւս օր քալեմ, որովհետեւ կարելի չէ որ մարգարէ մը կորսուի Երուսաղէմէն դուրս: 34
Երուսաղէ՛մ, Երուսաղէ՛մ, դուն որ կը սպաննէիր մարգարէները եւ կը քարկոծէիր քեզի
ղրկուածները. քանի՜ անգամ ուզեցի հաւաքել զաւակներդ, ինչպէս հաւը թեւերուն տակ կը
հաւաքէ իր ձագերը, բայց դո՛ւք չուզեցիք: 35 Ահա՛ ձեր տունը ամայի պիտի մնայ ձեզի:
Սակայն [գ]կ՚ըսեմ ձեզի թէ ա՛լ պիտի չտեսնէք զիս, մինչեւ որ գայ այն ժամանակը՝ երբ
պիտի ըսէք. “Օրհնեա՛լ է ա՛ն՝ որ կու գայ Տէրոջ անունով□»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՀԻՒԱՆԴ ՄԸ

14

Երբ ինք Շաբաթ օր մը մտաւ Փարիսեցիներու պետերէն մէկուն տունը՝ հաց ուտելու,
անոնք կը հսկէին իր վրայ: 2 Եւ ահա՛ ջրգողեալ մարդ մը կար հոն՝ իր առջեւ: 3 Յիսուս
խօսեցաւ օրինականներուն ու Փարիսեցիներուն՝ ըսելով. «Արտօնուա՞ծ է Շաբաթ օրը
բուժել»: 4 Անոնք հանդարտ կեցան: Իսկ ինք բռնեց զայն, բժշկեց եւ ղրկեց. 5 Ապա ըսաւ
անոնց. «Ձեզմէ որո՞ւն էշը կամ եզը եթէ հորը իյնայ, իսկոյն չի հաներ զայն՝ Շաբաթ
օրը»: 6 Այս մասին չկրցան դիմադարձել անոր:

ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԻՒՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

7 Առակ մըն ալ ըսաւ հրաւիրեալներուն, երբ տեսաւ թէ ի՛նչպէս կ՚ընտրէին առաջին
բազմոցները: Ըսաւ անոնց. 8 «Երբ մարդէ մը հրաւիրուիս հարսանիքի, մի՛ [ա]նստիր
առաջին բազմոցին վրայ. որպէսզի եթէ քեզմէ աւելի պատուաւոր մէկը հրաւիրուած ըլլայ,
9 ան՝ որ քեզ ու զայն հրաւիրեց, չգայ եւ չըսէ քեզի. “Տե՛ղ տուր ասոր□. ու անկէ ետք՝
սկսիս ամչնալով գրաւել յետին տեղը: 10 Հապա երբ հրաւիրուիս՝ գնա՛ եւ նստէ՛ յետին

[գ] Ոմանք՝ ճշմա՛րտապէս կ՚ըսեմ

[ա] Յուն.՝ ընկողմանիր

*տեղը. որպէսզի երբ քեզ հրաւիրողը գայ՝ ըսէ քեզի. "Բարեկա՛մ, վե՛ր հրամմէ□. այն ատեն
փառք կ՚ունենաս քեզի հետ սեղան նստողներուն առջեւ: 11 Որովհետեւ ո՛վ որ կը
բարձրացնէ ինքզինք՝ պիտի խոնարհի, իսկ ո՛վ որ կը խոնարհեցնէ ինքզինք՝ պիտի
բարձրանայ»:*

*12 Զինք հրաւիրողին ալ ըսաւ. «Երբ ճաշ կամ ընթրիք կը սարքես, մի՛ կանչեր
բարեկամներդ, ո՛չ ալ եղբայրներդ. ո՛չ ազգականներդ, ո՛չ հարուստ դրացիներդ, որպէսզի
անոնք ալ փոխարէնը չհրաւիրեն քեզ՝ ու հատուցում չըլլայ քեզի: 13 Հապա երբ կոչունք
կը սարքես՝ հրաւիրէ՛ աղքատները, պակասաւորները, կաղերը եւ կոյրերը, 14 ու երանելի՛
պիտի ըլլաս, որովհետեւ անոնք չեն կրնար փոխարէնը հատուցանել քեզի. արդարեւ
արդարներուն յարութիւն առած ատե՛նը փոխարէնը պիտի հատուցանուի քեզի»:*

ՄԵԾ ԽՆՃՈՅՔԻՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 22. 1-14)

*15 Հետը սեղան նստողներէն մէկը, երբ լսեց ասիկա, ըսաւ անոր. «Երանի՜ անոր, որ
հաց պիտի ուտէ Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ»: 16 Ինք ըսաւ անոր. «Մարդ մը սարքեց
մեծ ընթրիք մը, ու հրաւիրեց շատ մարդիկ: 17 Ընթրիքի ժամուն՝ ղրկեց իր ծառան,
որպէսզի ըսէ հրաւիրեալներուն. "Եկէ՛ք, որովհետեւ արդէն ամէն բան պատրաստ է□: 18
Բոլորն ալ միաբերան սկսան հրաժարիլ: Առաջինը ըսաւ անոր. "Ես արտ մը գնեցի, եւ
հարկ է որ մեկնիմ ու տեսնեմ զայն. կը խնդրեմ քեզմէ, հրաժարած նկատէ զիս□: 19 Միւսը
ըսաւ. "Հինգ զոյգ եզ գնեցի, եւ կ՚երթամ որ փորձարկեմ զանոնք. կը խնդրեմ քեզմէ,
հրաժարած նկատէ զիս□: 20 Միւսը ըսաւ. "Կնոջ մը հետ ամուսնացայ. ուստի չեմ կրնար
գալ□: 21 Ծառան եկաւ ու պատմեց իր տիրոջ այս բաները: Այդ ատեն տանուտէրը
բարկացաւ եւ ըսաւ իր ծառային. "Շուտո՛վ դուրս ելիր՝ դէպի քաղաքին հրապարակներն ու
փողոցները, եւ հո՛ս բեր աղքատները, պակասաւորները, կաղերն ու կոյրերը□: 22 Ծառան
ալ ըսաւ. "Տէ՛ր, կատարուեցաւ ինչ որ հրամայեցիր, բայց տակաւին տեղ կայ□: 23 Տէրը
ըսաւ ծառային. "Դո՛ւրս ելիր դէպի ճամբաներուն գլուխներն ու ցանկապատերը, եւ
հարկադրէ՛ գտածներդ՝ որ հոս մտնեն, որպէսզի տունս լեցուի□: 24 Որովհետեւ, կ՚ըսեմ
ձեզի, այդ հրաւիրուած մարդոցմէն ո՛չ մէկը պիտի ճաշակէ իմ ընթրիքէս»:*

ԱՇԱԿԵՐՏ ԸԼԼԱԼՈՒ ԳԻՆԸ
(Մատթ. 10. 37-38)

*25 Իրեն հետ մեծ բազմութիւններ կ՚երթային. դառնալով անոնց՝ ըսաւ. 26 «Եթէ մէկը
ինծի գայ՝ բայց չատէ իր հայրն ու մայրը, կինը եւ զաւակները, եղբայրներն ու քոյրերը,
նաեւ իր անձը, չի կրնար իմ աշակերտս ըլլալ: 27 Ո՛վ որ չի կրեր իր խաչը եւ չի գար իմ
ետեւէս, չի կրնար իմ աշակերտս ըլլալ: 28 Որովհետեւ ձեզմէ ո՞վ՝ եթէ ուզէ կառուցանել
աշտարակ մը՝ նախ չի նստիր ու հաշուեր ծախսը, թէ զայն լրացնելու կարողութիւն ունի՛.
29 որպէսզի երբ հիմը դնէ եւ չկարողանայ աւարտել, բոլոր տեսնողները չսկսին ծաղրել
զինք 30 ու ըսել. "Այս մարդը սկսաւ կառուցանել, բայց չկարողացաւ աւարտել□: 31 Կամ
թէ ո՞ր թագաւորը՝ ուրիշ թագաւորի մը հետ պատերազմելու երթալէ առաջ՝ չի նստիր ու
խորհրդակցիր, թէ արդեօք տասը հազարով կրնա՛յ դիմաւորել ա՛ն՝ որ քսան հազարով կու
գայ իրեն դէմ: 32 Եթէ չի կրնար, քանի դեռ ան հեռու է՝ դեսպան ղրկելով խաղաղութիւն
կը խնդրէ: 33 Ահա՛ այսպէս ալ ձեզմէ ա՛ն որ չհրաժարի իր ամբողջ ինչքէն, չի կրնար իմ
աշակերտս ըլլալ»:*

ԱՆԱՐԺԷՔ ԱՂԸ

(Մատթ. 5. 13: Մարկ. 9. 49)

34 «Աղը լաւ բան է. բայց եթէ աղը իր համը կորսնցնէ, ինչո՞վ պիտի համեմուի: 35 Ո՛չ
հողի, ո՛չ ալ թրիքի յարմար կ՚ըլլայ. ուստի դուրս կը նետեն զայն: Ա՛ն որ ականջ ունի
լսելու՝ թող լսէ»:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՈՉԽԱՐԸ

(Մատթ. 18. 12-14)

15

Բոլոր մաքսաւորներն ու մեղաւորները անոր կը մօտենային՝ զինք լսելու համար: 2 Իսկ
Փարիսեցիները եւ դպիրները կը տրտնջէին ու կ՚ըսէին. «Ասիկա կ՚ընդունի մեղաւորները
եւ կ՚ուտէ անոնց հետ»:
3 Ան ալ սա՛ առակը խօսեցաւ անոնց. 4 «Ձեզմէ ո՞վ է այն մարդը, որ եթէ ունենայ
հարիւր ոչխար ու կորսնցնէ անոնցմէ մէկը, չի ձգեր իննսունինը անապատին մէջ եւ
երթար այդ կորսուածին ետեւէն, մինչեւ որ գտնէ զայն: 5 Ու երբ գտնէ, ուրախանալով կը
դնէ զայն իր ուսերուն վրայ, 6 եւ տուն գալով՝ կը հրաւիրէ բարեկամներն ու դրացիները, եւ
կ՚ըսէ անոնց. “Ուրախացէ՛ք ինծի հետ, որովհետեւ գտայ կորսուած ոչխարս□: 7 Կը
յայտարարեմ ձեզի թէ ա՛յսպէս ուրախութիւն պիտի ըլլայ երկինքը մէ՛կ մեղաւորի համար՝
որ կ՚ապաշխարէ, քան իննսունինը արդարներու համար՝ որոնց ապաշխարութիւն պէտք
չէ»:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԴՐԱՄԸ

8 «Կամ՝ ո՞վ է այն կինը, որ եթէ տասը [ա]դրամ ունենայ ու դրամ մը կորսնցնէ, ճրագ չի
վառեր, տունը չ՚աւլեր եւ ուշադրութեամբ փնտռեր, մինչեւ որ գտնէ: 9 Ու երբ գտնէ, կը
հրաւիրէ բարեկամներն ու դրացիները, եւ կ՚ըսէ. “Ուրախացէ՛ք ինծի հետ, որովհետեւ գտայ
կորսնցուցած դրամս□: 10 Ա՛յդպէս ալ, կը յայտարարեմ ձեզի, ուրախութիւն կ՚ըլլայ
Աստուծոյ հրեշտակներուն առջեւ մէ՛կ մեղաւորի համար՝ որ կ՚ապաշխարէ»:

ԱՆԱՌԱԿ ՈՐԴԻՆ

11 Ապա ըսաւ. «Մարդ մը ունէր երկու որդի: 12 Անոնցմէ [բ]կրտսերը ըսաւ հօրը. “Հա՛յր,
տո՛ւր ինծի քու ունեցածէդ ինծի վիճակուելիք բաժինը□: Ան ալ բաժնեց անոնց իր
ունեցածը: 13 Շատ օրեր չանցած՝ կրտսեր որդին ժողվեց բոլոր բաները, [գ]մեկնեցաւ
հեռաւոր երկիր մը, ու հոն փճացուց իր ունեցածը՝ անառակութեամբ ապրելով: 14 Երբ
ծախսեց ամէնը՝ սաստիկ սով մը եղաւ այդ երկրին մէջ, եւ ինք սկսաւ կարօտութեան մէջ
ըլլալ: 15 Ուստի գնաց՝ այդ երկրին քաղաքացիներէն մէկուն քով մտաւ. ան ալ իր արտը
ղրկեց զայն՝ խոզ արածելու համար: 16 Կը ցանկար խոզերուն կերած եղջիւրէն իր փորը
լեցնել, բայց ո՛չ մէկը կու տար անոր: 17 Եւ ինքնիրեն գալով՝ ըսաւ. “Քանի՜ վարձկաններ
կան հօրս տունը՝ հացով լիացած, ու ես հոս սովամահ կը կորսուիմ: 18 Կանգնիմ, երթամ

[ա] Յուն.՝ տրախմի

[բ] Յուն.՝ դեռատին

[գ] Յուն.՝ ճամբորդեց

հօրս քով եւ ըսեմ անոր. «Հա՛յր, մեղանչեցի երկինքի դէմ ու քու առջեւդ, 19 եւ ա՛լ
արժանի չեմ քու որդիդ կոչուելու. ըրէ՛ զիս վարձկաններէդ մէկուն պէս»□: 20 Ուստի
կանգնեցաւ ու գնաց իր հօր քով: Մինչ ինք դեռ շատ հեռու էր՝ հայրը տեսաւ զայն եւ
գթաց. վազելով՝ անոր վիզին վրայ ինկաւ ու համբուրեց զայն: 21 Որդին ալ ըսաւ անոր.
“Հա՛յր, մեղանչեցի երկինքի դէմ ու քու առջեւդ, եւ ա՛լ արժանի չեմ քու որդիդ կոչուելու□:
22 Բայց հայրը ըսաւ իր ծառաներուն. “Հանեցէ՛ք առաջին պարեգօտը եւ հագցուցէ՛ք
անոր, մատանի՛ դրէք անոր ձեռքը ու կօշիկներ՝ անոր ոտքերը: 23 Եւ բերէ՛ք պարարտ
զուարակը, մորթեցէ՛ք, ուտե՛նք ու զուարճանա՛նք. 24 որովհետեւ այս որդիս մեռած էր՝ եւ
վերապրեցաւ, կորսուած էր՝ ու գտնուեցաւ□: Եւ սկսան զուարճանալ: 25 Անոր երէց որդին
արտն էր. երբ եկաւ ու մօտեցաւ տան, լսեց նուագարաններու եւ պարերու ձայնը, 26 ու
իրեն կանչելով ծառաներէն մէկը՝ հարցափորձեց թէ ի՛նչ էր այդ: 27 Ան ալ ըսաւ անոր.
“Եղբայրդ եկաւ, ու հայրդ մորթեց պարարտ զուարակը, որովհետեւ ողջ առողջ
վերստացաւ զայն□: 28 Իսկ ինք բարկացաւ եւ չէր ուզեր ներս մտնել. ուստի իր հայրը
դուրս ելլելով՝ կ՚աղաչէր անոր: 29 Ան ալ պատասխանեց իր հօր. “Ահա՛ այսչափ տարի է՝
որ կը ծառայեմ քեզի, ու բնա՛ւ քու պատուիրանդ զանց չըրի. սակայն երբե՛ք ուլ մը չտուիր
ինծի՝ որ զուարճանայի բարեկամներուս հետ: 30 Բայց երբ եկաւ այդ որդիդ՝ որ լափեց քու
ունեցածդ պոռնիկներու հետ, մորթեցիր անոր պարարտ զուարակը□: 31 Ան ալ ըսաւ անոր.
“Որդեա՛կ, դուն միշտ ինծի հետ ես, ու ամբողջ ունեցածս քու՛կդ է: 32 Սակայն պէտք էր
զուարճանալ եւ ուրախանալ, որովհետեւ այս եղբայրդ մեռած էր՝ ու վերապրեցաւ,
կորսուած էր՝ եւ գտնուեցաւ□»:

ԽՈՐԱՄԱՆԿ ՏՆՏԵՍԸ

16

Իր աշակերտներուն ալ ըսաւ. «Հարուստ մարդ մը կար՝ որ տնտես մը ունէր. ասիկա
ամբաստանուեցաւ անոր առջեւ՝ որպէս թէ կը փճացնէ անոր ինչքը: 2 Ուստի կանչեց
զայն եւ ըսաւ անոր. “Այս ի՞նչ է՝ որ քու մասիդ կը լսեմ. տնտեսութեանդ հաշի՛ւը տուր,
որովհետեւ ա՛լ չես կրնար տնտես ըլլալ□: 3 Տնտեսը ըսաւ ինքնիրեն. “Ի՞նչ ընեմ,
որովհետեւ տէրս տնտեսութիւնը կ՚առնէ ինծմէ. [ա]չեմ կրնար հողագործ ըլլալ”, կ՚ամչնամ
մուրալ: 4 Գիտե՛մ ինչ պիտի ընեմ, որպէսզի երբ հեռացուիմ իմ տնտեսութենէս՝ ընդունին
զիս իրենց տունը: 5 Եւ իրեն կանչելով իր տիրոջ պարտապաններէն իւրաքանչիւրը, ըսաւ
առաջինին. “Դուն ո՞րչափ կը պարտիս իմ տիրոջս□: 6 Ան ալ ըսաւ. “Հարիւր մար ձէթ□:
Ըսաւ անոր. “Ա՛ռ մուրհակդ, ու շուտո՛վ նստէ՝ «յիսո՛ւն» գրէ□: 7 Յետոյ ըսաւ միւսին.
“Դո՛ւն ո՞րչափ կը պարտիս□: Ան ալ ըսաւ. “Հարիւր քոռ ցորեն□: Ըսաւ անոր. “Ա՛ռ
մուրհակդ եւ «ութսո՛ւն» գրէ□: 8 Տէրը գովեց անիրաւ տնտեսը՝ որ ուշիմութեամբ
վարուեցաւ. որովհետեւ այս աշխարհի որդիները աւելի՛ ուշիմ են իրենց սերունդին մէջ՝
քան լոյսի որդիները: 9 Ես ալ կ՚ըսեմ ձեզի. “Բարեկամնե՛ր ըրէք ձեզի անիրաւ մամոնայէն,
որպէսզի [բ]երբ ան պակսի”, ընդունին ձեզ յաւիտենական [գ]բնակարաններու մէջ□: 10 Ա՛ն որ
ամենափոքր բանին մէջ հաւատարիմ է՝ շատին մէջ ալ հաւատարիմ կ՚ըլլայ, եւ ա՛ն որ
ամենափոքրին մէջ անիրաւ է՝ շատին մէջ ալ անիրաւ կ՚ըլլայ: 11 Ուրեմն եթէ անիրաւ
մամոնային մէջ հաւատարիմ չըլլաք, ճշմարիտ հարստութիւնը ո՞վ պիտի վստահի ձեզի:

[ա] Յուն.՝ չեմ կրնար բրել

[բ] Այսինքն՝ ձեր կարօտութեան ժամանակը

[գ] Յուն.՝ վրաններու

12 Եթէ ուրիշին բանին մէջ հաւատարիմ չըլլաք, ձե՛րը ո՞վ պիտի տայ ձեզի: 13 Ո՛չ մէկ
ծառայ կրնայ ծառայել երկու տիրոջ. որովհետեւ կա՛մ մէկը պիտի ատէ եւ միւսը սիրէ,
կա՛մ [դ]“մէկուն պիտի յարի” ու միւսը արհամարհէ: Չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ եւ
մամոնային»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԿԱՐԳ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ
(Մատթ. 11. 12-13, 5. 31-32: Մարկ. 10. 11-12)

14 Փարիսեցիներն ալ՝ որոնք արծաթասէր էին, այս բոլոր բաները լսելով՝ կը
քամահրէին զայն: 15 Եւ ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք էք որ մարդոց առջեւ կ՚արդարացնէք դուք
ձեզ, բայց Աստուած գիտէ՛ ձեր սիրտերը. որովհետեւ մարդոց մէջ բարձր գնահատուածը՝
գարշելի է Աստուծոյ առջեւ: 16 Օրէնքն ու [ե]Մարգարէները մինչեւ Յովհաննէս էին. այդ
ատենէն ետք Աստուծոյ թագաւորութի՛ւնը կ՚աւետուի, եւ ամէն մէկը կ՚արտորայ մտնել
անոր մէջ: 17 Աւելի դիւրին է՝ որ երկինքն ու երկիրը անցնին, քան Օրէնքէն մէ՛կ
նշանագիր իյնայ: 18 Ո՛վ որ կ՚արձակէ իր կինը եւ կ՚ամուսնանայ ուրիշի մը հետ՝ շնութիւն
կ՚ընէ, եւ ո՛վ որ կ՚ամուսնանայ իր ամուսինէն արձակուած կնոջ մը հետ՝ շնութիւն կ՚ընէ»:

ԱՂՔԱՏ ՂԱԶԱՐՈՍԸ

19 «Հարուստ մարդ մը կար՝ որ ծիրանի ու բեհեզ կը հագնէր, եւ ամէն օր փառահեղ
[զ]խրախճանք կը սարքէր”: 20 Ղազարոս անունով աղքատ մըն ալ կար՝ պալարներով
ծածկուած, որ պառկած էր անոր դրան քով, 21 ու կը ցանկար կշտանալ հարուստին
սեղանէն ինկած փշրանքներէն. նաեւ շուներն ալ կու գային եւ կը լզէին անոր
պալարները: 22 Այդ աղքատը մեռաւ, ու հրեշտակները Աբրահամի գոգը տարին զայն:
Հարուստն ալ մեռաւ եւ թաղուեցաւ: 23 Մինչ [է]դժոխքը՝ տանջանքի մէջ էր, իր աչքերը
բարձրացնելով՝ հեռուէն տեսաւ Աբրահամը, ու Ղազարոսը՝ անոր գոգը հանգիստ նստած:
24 Ուստի գոչեց. “Հա՛յր Աբրահամ, ողորմէ՛ ինծի ու ղրկէ՛ Ղազարոսը, որպէսզի ջուրի մէջ
թաթխէ իր մատին ծայրը եւ զովացնէ լեզուս, որովհետեւ կը տանջուիմ այս բոցին մէջ□:
25 Աբրահամ ըսաւ. “Որդեա՛կ, յիշէ՛ թէ դուն կեանքիդ ընթացքին ստացար բարիքներդ,
նմանապէս Ղազարոս՝ չարիքներ. հիմա ան (հոս) կը մխիթարուի, ու դուն կը տանջուիս:
26 Այս բոլորէն զատ՝ մեր եւ ձեր միջեւ հաստատուած մեծ անդունդ մը կայ, որպէսզի
ասկէ ձեզի անցնիլ ուզողները չկարենան, ո՛չ ալ ատկէ մեզի գալ ուզողները՝ անցնին□: 27
Ան ալ ըսաւ. “Ուրեմն կը խնդրեմ քեզմէ, հա՛յր, որ ղրկես զայն հօրս տունը, 28 քանի որ
հինգ եղբայր ունիմ. որպէսզի վկայէ անոնց, որ անոնք ալ չգան այս տանջանքի տեղը□:
29 Աբրահամ ըսաւ անոր. “Անոնք ունին Մովսէսն ու մարգարէները, թող անո՛նց մտիկ
ընեն□: 30 Ան ալ ըսաւ. “Ո՛չ, հա՛յր Աբրահամ. հապա եթէ մեռելներէ՛ն մէկը երթայ անոնց՝
պիտի ապաշխարեն□: 31 Իսկ ան ըսաւ անոր. “Եթէ մտիկ չեն ըներ Մովսէսի եւ
մարգարէներուն, պիտի չհամոզուին՝ նոյնիսկ եթէ մէկը մեռելներէն յարութիւն առնէ□»:

[դ] Այսինքն՝ մէկը պիտի մեծարէ

[ե] Այսինքն՝ Մարգարէութիւնները

[զ] Յուն.՝ ուրախութիւն կ՚ընէր

[է] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

ՄԵՂՔ
(Մատթ. 18. 6-7, 21-22: Մարկ. 9. 41)

17

Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն. «Անկարելի է որ գայթակղութիւններ չգան. բայց վա՜յ
անոր, որուն միջոցով կու գան: 2 Աւելի օգտակար պիտի ըլլար անոր, որ իշու ջաղացքի
քար մը կախուէր իր վիզէն ու ծովը ձգուէր, քան թէ գայթակղեցնէր այս պզտիկներէն
մէ՛կը: 3 Ուշադի՛ր եղէք դուք ձեզի: Եթէ եղբայրդ մեղանչէ քեզի դէմ՝ յանդիմանէ՛ զայն.
ու եթէ ապաշխարէ՝ ների՛ անոր: 4 Եթէ օրը եօթն անգամ մեղանչէ քեզի դէմ, եւ օրը եօթն
անգամ վերադառնայ քեզի ու ըսէ՝ “կ՚ապաշխարեմ□, ների՛ անոր»:

ՀԱՒԱՏՔ

5 Առաքեալները ըսին Տէրոջ. «Աւելցո՛ւր մեր հաւատքը»: 6 Տէրը ըսաւ. «Եթէ
մանանեխի հատիկի չափ հաւատք ունենայիք, կրնայիք ըսել այս թթենիին. “Արմատախի՛լ
եղիր եւ տնկուէ՛ ծովուն մէջ□. ան ալ պիտի հնազանդէր ձեզի»:

ԾԱՌԱՅԻ ՄԸ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

7 «Բայց ձեզմէ ո՞վ, ունենալով երկրագործ կամ հովիւ ծառայ մը, երբ ան տուն մտնէ
արտէն՝ իսկոյն կ՚ըսէ անոր. “Գնա՛, սեղա՛ն նստէ□: 8 Հապա չ՚ը՞սեր անոր. “Պատրաստէ՛
իմ ընթրիքս, ու գօտիդ կապած՝ սպասարկէ՛ ինծի, մինչեւ որ ես ուտեմ եւ խմեմ. յե՛տոյ
դուն ալ կեր ու խմէ□: 9 Միթէ շնորհապա՞րտ կ՚ըլլայ այդ ծառային՝ իրեն հրամայուած
բաները ընելուն համար. չեմ կարծեր: 10 Նոյնպէս դուք, երբ ընէք ձեզի հրամայուած
բոլոր բաները՝ ըսէ՛ք. “Մենք անպէտ [ա]ծառաներ ենք. ըրինք ինչ որ պարտական էինք
ընել□»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՏԱՍԸ ԲՈՐՈՏՆԵՐ

11 Երբ ինք Երուսաղէմ կ՚երթար՝ Սամարիայի եւ Գալիլեայի մէջտեղէն անցաւ: 12 Ու
երբ գիւղ մը պիտի մտնէր՝ տասը բորոտ մարդիկ հանդիպեցան անոր: Անոնք հեռուն
կայնեցան, 13 իրենց ձայները բարձրացուցին եւ ըսին. «Յիսո՛ւս վարդապետ, ողորմէ՛
մեզի»: 14 Տեսնելով՝ ըսաւ անոնց. «Գացէ՛ք, ցո՛յց տուէք դուք ձեզ քահանաներուն»: Երբ
կ՚երթային՝ մաքրուեցան: 15 Անոնցմէ մէկը, երբ տեսաւ թէ բժշկուեցաւ, վերադարձաւ եւ
բարձրաձայն Աստուած կը փառաբանէր, 16 ու երեսի վրայ անոր ոտքը իյնալով՝
շնորհակալ կ՚ըլլար անկէ. եւ ինք Սամարացի էր: 17 Յիսուս ըսաւ. «Միթէ տա՛սն ալ
չմաքրուեցա՞ն. իսկ ո՞ւր են միւս ինը: 18 Այս օտարազգիէն զատ չգտնուեցա՞ն ուրիշներ՝
որ վերադառնալով փառաբանէին Աստուած»: 19 Եւ ըսաւ անոր. «Կանգնէ՛ ու գնա՛.
հաւատքդ բժշկեց քեզ»:

ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ
(Մատթ. 24. 23-28, 37-41)

20 Երբ Փարիսեցիները հարցուցին իրեն. «Աստուծոյ թագաւորութիւնը ե՞րբ պիտի
գայ», պատասխանեց անոնց. «Աստուծոյ թագաւորութիւնը չի գար դուրսէն երեւցած

[ա] Կամ՝ ստրուկներ

բաներով: 21 Եւ պիտի չըսեն. “Ահա՛ հոս է□, կամ. “Ահա՛ հոն□. որովհետեւ ահա՛ Աստուծոյ
թագաւորութիւնը ձեր ներսն է»:
22 Աշակերտներուն ալ ըսաւ. «Օրե՛ր պիտի գան, երբ դուք պիտի ցանկաք տեսնել
մարդու Որդիին օրերէն մէկը, բայց պիտի չտեսնէք: 23 Ու եթէ ըսեն ձեզի. “Ահա՛ հոս է□,
կամ. “Ահա՛ հոն□, մի՛ երթաք եւ հետամուտ մի՛ ըլլաք: 24 Որովհետեւ ինչպէս փայլակը՝
երկինքին տակ մէկ ծայրէն փայլատակելով՝ կը լուսաւորէ մինչեւ երկինքին տակ միւս
ծայրը, նո՛յնպէս պիտի ըլլայ մարդու Որդին՝ իր գալուստին օրը: 25 Սակայն պէտք է որ
ինք նախ շատ չարչարանքներ կրէ ու մերժուի այս սերունդէն: 26 Ի՛նչպէս պատահեցաւ
Նոյի օրերուն, ա՛յնպէս պիտի ըլլայ մարդու Որդիին օրերուն ալ: 27 Կ՚ուտէին, կը խմէին,
կ՚ամուսնանային, ամուսնութեան կու տային, մինչեւ այն օրը՝ երբ Նոյ մտաւ տապանը, ու
ջրհեղեղը եկաւ եւ կորսնցուց բոլորը: 28 Նմանապէս՝ ինչպէս Ղովտի օրերուն ալ
պատահեցաւ՝ կ՚ուտէին, կը խմէին, կը գնէին, կը ծախէին, կը տնկէին, կը կառուցանէին:
29 Բայց այն օրը՝ երբ Ղովտ դուրս ելաւ Սոդոմէն, երկինքէն կրակ ու ծծումբ տեղաց եւ
կորսնցուց բոլորը: 30 Նոյնպէս պիտի ըլլայ այն օրը՝ երբ մարդու Որդին յայտնուի: 31 Այդ
օրը, ա՛ն որ տանիքին վրայ է եւ իր կարասիները՝ տան մէջ, թող չիջնէ՝ զանոնք առնելու.
նմանապէս ա՛ն որ արտին մէջ է՝ թող չվերադառնայ: 32 Յիշեցէ՛ք Ղովտի կինը: 33 Ո՛վ որ
ջանայ փրկել իր անձը՝ պիտի կորսնցնէ զայն, իսկ ո՛վ որ կորսնցնէ իր անձը՝ պիտի
ապրեցնէ զայն: 34 Կը յայտարարեմ ձեզի. “Այդ գիշերը եթէ երկու անձեր մէ՛կ մահիճի
մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի ու միւսը մնայ. 35 եթէ երկու կիներ միասին աղան, մէկը
պիտի առնուի եւ միւսը մնայ. եթէ երկու մարդիկ արտի մը մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի
ու միւսը մնայ□»: 36 Անոնք պատասխանեցին անոր. «Տէ՛ր, ո՞ւր պիտի ըլլայ այս բանը»:
37 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Ո՛ւր մարմին կայ, հոն պիտի հաւաքուին արծիւները»:

ԱՅՐԻԻՆ ԵՒ ԴԱՏԱՒՈՐԻՆ ԱՌԱԿԸ

18

Առակ մըն ալ ըսաւ անոնց, որ գիտնան թէ պէտք է ամէ՛ն ատեն աղօթել՝ առանց
ձանձրանալու: 2 Ըսաւ. «Քաղաքի մը մէջ դատաւոր մը կար, որ Աստուծմէ չէր վախնար ու
մարդ չէր յարգեր: 3 Նոյն քաղաքին մէջ այրի մըն ալ կար, որ կու գար անոր եւ կ՚ըսէր.
“Պաշտպանէ՛ իմ իրաւունքս՝ ոսոխիս դէմ□: 4 Ան ժամանակ մը չէր ուզեր անոր մտիկ
ընել. բայց յետոյ ըսաւ ինքնիրեն. “Թէպէտ Աստուծմէ չեմ վախնար ու մարդ չեմ յարգեր, 5
գո՛նէ պաշտպանեմ այս այրիին իրաւունքը՝ զիս անհանգստացնելուն համար, որպէսզի
չգայ ամէն ատեն թախանձէ ինծի□»: 6 Եւ Տէրը ըսաւ. «Լսեցէ՛ք ի՛նչ կ՚ըսէ անիրաւ
դատաւորը: 7 Հապա Աստուած պիտի չպաշտպանէ՞ իր ընտրեալներուն իրաւունքը, որոնք
կը գոչեն իրեն ցերեկ ու գիշեր, թէեւ համբերատար ըլլայ անոնց հանդէպ: 8 Կը
յայտարարեմ ձեզի թէ շուտո՛վ պիտի պաշտպանէ անոնց իրաւունքը. բայց երբ մարդու
Որդին գայ, արդեօք հաւատք պիտի գտնէ՞ երկրի վրայ»:

ՓԱՐԻՍԵՑԻԻՆ ԵՒ ՄԱՔՍԱՒՈՐԻՆ ԱՌԱԿԸ

9 Սա՛ առակն ալ ըսաւ ոմանց, որոնք իրենք իրենց վրայ կը վստահէին թէ արդար են, եւ
կ՚անարգէին ուրիշները. 10 «Երկու մարդ տաճարը բարձրացաւ աղօթելու, մէկը՝
Փարիսեցի, ու միւսը՝ մաքսաւոր: 11 Փարիսեցին կայնած էր եւ սա՛պէս կ՚աղօթէր
ինքնիրեն. “Ո՛վ Աստուած, շնորհակալ եմ քեզմէ՝ որ ուրիշ մարդոց պէս չեմ, յափշտակող,
անիրաւ, շնացող, կամ ալ այս մաքսաւորին պէս. 12 հապա շաբաթը երկու անգամ ծոմ կը

*պահեմ, եւ ամբողջ [ա]եկամուտիս տասանորդը կու տամ□: 13 Իսկ մաքսաւորը հեռուն
կայնած էր, ու չէր ուզեր աչքն ալ բարձրացնել երկինք, հապա՝ ծեծելով իր կուրծքը՝
կ'ըսէր. "Աստուա՛ծ, [բ]ներէ՛ ինծի՝ մեղաւորիս□: 14 Կը յայտարարեմ ձեզի թէ ասիկա այն
միւսէն աւելի արդարացած իջաւ իր տունը. որովհետեւ ո՛վ որ կը բարձրացնէ ինքզինք՝
պիտի խոնարհի, իսկ ո՛վ որ կը խոնարհեցնէ ինքզինք՝ պիտի բարձրանայ»:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ՕՐՀՆԷ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ
(Մատթ. 19. 13-15: Մարկ. 10. 13-16)

*15 Երախաներ ալ բերին իրեն՝ որպէսզի դպչի անոնց: Աշակերտները տեսնելով՝ կը
յանդիմանէին զանոնք: 16 Բայց Յիսուս իրեն կանչելով զանոնք՝ ըսաւ. «Թո՛յլ տուէք այդ
մանուկներուն՝ որ ինծի՛ գան, եւ մի՛ արգիլէք զանոնք, որովհետեւ Աստուծոյ
թագաւորութիւնը այդպիսիներո՛ւնն է: 17 Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Ո՛վ որ
Աստուծոյ թագաւորութիւնը չընդունի մանուկի մը պէս, բնա՛ւ պիտի չմտնէ անոր մէջ□»:*

ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԱՐԴԸ
(Մատթ. 19. 16-30: Մարկ. 10. 17-31

*18 Պետ մը հարցուց անոր. «Բարի՛ վարդապետ, ի՞նչ ընեմ՝ որ ժառանգեմ
յաւիտենական կեանքը»: 19 Յիսուս ըսաւ անոր. «Ինչո՞ւ բարի կը կոչես զիս. Աստուծմէ
զատ բարի չկայ: 20 Պատուիրանները գիտես. շնութիւն մի՛ ըներ, սպանութիւն մի՛ ըներ,
գողութիւն մի՛ ըներ, սուտ վկայութիւն մի՛ տար, պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ»: 21 Ան ալ
ըսաւ. «Պահած եմ այդ բոլորը՝ պատանութենէս ի վեր»: 22 Լսելով ասիկա՝ Յիսուս ըսաւ
անոր. «Տակաւին մէ՛կ բան կը պակսի քեզի. ծախէ՛ ամբողջ ունեցածդ եւ բաշխէ՛
աղքատներուն, ու գանձ պիտի ունենաս երկինքը. ապա հետեւէ՛ ինծի»: 23 Ան ալ՝ երբ լսեց
այս խօսքը՝ շատ տրտմեցաւ, որովհետեւ շատ հարուստ էր: 24 Երբ Յիսուս տեսաւ զայն՝
շատ տրտմած, ըսաւ. «Ո՜րչափ դժուար է մտնել Աստուծոյ թագաւորութիւնը անոնց՝ որ
դրամ ունին: 25 Որովհետեւ աւելի դիւրին է՝ որ ուղտը անցնի ասեղին ծակէն, քան թէ
հարուստը մտնէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը»: 26 Անոնք որ լսեցին՝ ըսին. «Ա՛լ ո՞վ կրնայ
փրկուիլ»: 27 Ինք ըսաւ. «Մարդոց քով անկարելի եղած բաները՝ Աստուծոյ քով կարելի
են»: 28 Պետրոս ըսաւ. «Ահա՛ մենք թողուցինք ամէն ինչ ու հետեւեցանք քեզի»: 29 Ան ալ
ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Չկայ մէկը՝ որ թողուցած ըլլայ
տուն, ծնողներ, եղբայրներ, կին, կամ զաւակներ՝ Աստուծոյ թագաւորութեան համար, 30 եւ
չստանայ բազմապատի՛կը ա՛յս ատեն, ու յաւիտենական կեանքը՝ գալիք աշխարհին
մէջ□»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԵՐՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 29. 17-19: Մարկ. 10. 32-34)

*31 Տասներկուքը իր քով առնելով՝ ըսաւ անոնց. «Ահա՛ մենք Երուսաղէմ կը
բարձրանանք, ու մարգարէներուն միջոցով մարդու Որդիին մասին բոլոր գրուածները
պիտի կատարուին: 32 Որովհետեւ հեթանոսներուն պիտի մատնուի եւ պիտի ծաղրուի,*

[ա] **Յուն.**՝ *ստացածներուս*

[բ] **Յուն.**՝ *քաւութի՛ւն ըրէ*

պիտի նախատուի ու պիտի թքնեն անոր վրայ, 33 պիտի խարազանեն եւ սպաննեն զայն.
ու յարութիւն պիտի առնէ երրորդ օրը»: 34 Բայց անոնք այս բաներէն ո՛չ մէկը հասկցան.
այս խօսքը ծածկուած էր անոնցմէ, եւ չէին հասկնար ըսած բաները:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԿՈՅՐ ՄՈՒՐԱՑԻԿԸ
(Մատթ. 20. 29-34: Մարկ. 10. 46-52)

35 Երբ ինք Երիքովի կը մօտենար, կոյր մը նստած էր ճամբային եզերքը՝ մուրալու: 36
Երբ լսեց բազմութեան անցնիլը, հարցափորձեց թէ ի՛նչ էր այդ: 37 Լուր տուին իրեն թէ
Յիսուս Նազովրեցին կ՚անցնի: 38 Ան ալ գոչեց. «Յիսո՛ւս, Դաւիթի՛ Որդի, ողորմէ՛ ինծի»:
39 Անոնք որ առջեւէն կ՚երթային՝ կը յանդիմանէին զայն, որպէսզի լռէ: Բայց ան ա՛լ
աւելի կ՚աղաղակէր. «Դաւիթի՛ Որդի, ողորմէ՛ ինծի»: 40 Յիսուս կանգ առնելով՝
հրամայեց որ իրեն բերեն զայն: Երբ ան մօտեցաւ, հարցուց անոր. 41 «Ի՞նչ կ՚ուզես՝ որ
ընեմ քեզի»: Ան ալ ըսաւ. «Տէ՛ր, թող [գ]աչքերս բացուին»: 42 Յիսուս ըսաւ անոր. «Թող
բացուին. հաւատքդ [դ]բուժեց քեզ»: 43 Անմի՛ջապէս իր աչքերը բացուեցան, եւ կը հետեւէր
անոր՝ փառաբանելով Աստուած: Ամբողջ ժողովուրդն ալ՝ երբ տեսաւ՝ գովաբանեց
Աստուած:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԶԱՔԷՈՍ

19

Երիքով մտնելով՝ քաղաքին մէջէն կ՚անցնէր, 2 երբ ահա՛ հարուստ մարդ մը՝ Զաքէոս
[ա]կոչուած, որ մաքսապետ էր, 3 կը ջանար տեսնել թէ ո՛վ է Յիսուսը. բայց բազմութեան
պատճառով չէր կրնար, որովհետեւ կարճահասակ էր: 4 Ուստի յառաջ վազեց եւ
ժանտաթզենիի մը վրայ ելաւ՝ որպէսզի տեսնէ զայն, քանի որ անկէ պիտի անցնէր: 5 Երբ
Յիսուս այդ տեղը եկաւ, վեր նայելով՝ տեսաւ զայն ու ըսաւ անոր. «Զաքէ՛ոս, աճապարէ՛,
իջի՛ր ատկէ. որովհետեւ այսօր տունդ պէտք է մնամ»: 6 Ան ալ աճապարելով իջաւ, եւ
ուրախութեամբ ընդունեց զայն: 7 Երբ բոլորն ալ տեսան, կը տրտնջէին ու կ՚ըսէին.
«Մեղաւոր մարդու քով գնաց՝ իջեւանելու»: 8 Իսկ Զաքէոս կայնեցաւ եւ ըսաւ Տէրոջ.
«Տէ՛ր, ահա՛ ինչքիս կէ՛սը կու տամ աղքատներուն. ու եթէ զրպարտութեամբ ոեւէ մէկը
զրկած եմ, քառապատի՛կ կը հատուցանեմ անոր»: 9 Յիսուս ըսաւ անոր. «Այսօր
փրկութիւն եղաւ այս տան, քանի որ ի՛նք ալ Աբրահամի որդի է: 10 Արդարեւ մարդու
Որդին եկաւ՝ որպէսզի փնտռէ կորսուածը եւ փրկէ»:

ՄՆԱՍՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 25. 14-30)

11 Երբ անոնք կը լսէին այս բաները՝ առակ մըն ալ ըսաւ, քանի որ ինք Երուսաղէմի կը
մօտենար եւ անոնք կը կարծէին թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը անմի՛ջապէս պիտի
երեւնար: 12 Ուրեմն ըսաւ. «Ազնուական մարդ մը գնաց հեռաւոր երկիր մը՝ իրեն
թագաւորութիւն ստանալու եւ վերադառնալու: 13 Իր տասը ծառաները կանչելով՝ տասը

[գ] Յուն.՝ տեսողութիւնս վերստանամ

[դ] Յուն.՝ փրկեց

[ա] Յուն.՝ անունով կոչուած

մնաս տուաւ անոնց, ու ըսաւ անոնց. “Շահարկեցէ՛ք՝ մինչեւ որ գամ□: 14 Անոր
քաղաքացիները կ’ատէին զայն, եւ [բ]պատուիրակութիւն մը ղրկեցին անոր ետեւէն՝ ըսելով.
“Չենք ուզեր որ ասիկա թագաւորէ մեր վրայ□: 15 Բայց երբ ան վերադարձաւ՝
թագաւորութիւնը ստանալով, իրեն կանչեց այն ծառաները՝ որոնց դրամ տուեր էր,
որպէսզի գիտնայ թէ ո՛վ ի՛նչպէս շահագործած էր: 16 Առաջինը եկաւ եւ ըսաւ. “Տէ՛ր, քու
մնասդ՝ տասը մնաս վաստկեցաւ□: 17 Ան ալ ըսաւ անոր. “Ապրի՛ս, բարի՛ ծառայ.
որովհետեւ ամենափոքր բանին մէջ հաւատարիմ եղար, տա՛սը քաղաքի վրայ
իշխանութիւն ունեցիր□: 18 Երկրորդը եկաւ ու ըսաւ. “Տէ՛ր, քու մնասդ՝ հինգ մնաս
բերաւ□: 19 Եւ ըսաւ անոր. “Դուն ալ հի՛նգ քաղաքի վրայ եղիր□: 20 Ուրիշ մը եկաւ ու
ըսաւ. “Տէ՛ր, ահա՛ քու մնասդ՝ որ կը պահէի թաշկինակի մը մէջ ծրարած, 21 քանի որ կը
վախնայի քեզմէ. որովհետեւ դուն խիստ մարդ մըն ես, կը վերցնես չդրած բանդ, եւ կը
հնձես չսերմանածդ□: 22 Ան ալ ըսաւ անոր. “Բերանո՛վդ պիտի դատեմ քեզ, չա՛ր ծառայ:
Գիտէիր թէ ես խիստ մարդ մըն եմ, կը վերցնեմ չդրած բանս ու կը հնձեմ չսերմանածս.
23 ուրեմն ինչո՞ւ չտուիր իմ դրամս սեղանաւորներուն, որպէսզի եկած ատենս՝ տոկոսո՛վ
[գ]պահանջէի զայն□: 24 Քովը կայնողներուն ըսաւ. “Առէ՛ք ատկէ մնասը, եւ տուէ՛ք անոր՝
որ տասը մնաս ունի. 25 (Ըսին իրեն. "Տէ՛ր, ան տա՛սը մնաս ունի".) 26 որովհետեւ կը
յայտարարեմ ձեզի թէ ամէն ունեցողի պիտի տրուի, ու չունեցողին՝ ունեցա՛ծն ալ պիտի
առնուի իրմէ: 27 Բայց այդ թշնամիներս, որոնք չէին ուզեր որ իրենց վրայ թագաւորեմ,
բերէ՛ք հոս եւ մեռցուցէ՛ք իմ առջեւս□»: 28 Այս բաները խօսելէն ետք, յառաջ գնաց՝ որ
բարձրանայ Երուսաղէմ:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՄՈՒՏՔԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
(Մատթ. 21. 1-11: Մարկ. 11. 1-11: Յովհ. 12. 12-19)

29 Երբ մօտեցաւ Բեթփագէի ու Բեթանիայի, այն լերան մօտ՝ որ Ձիթենիներու լեռ կը
կոչուի, իր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց 30 եւ ըսաւ. «Գացէ՛ք մեր դիմացի գիւղը. երբ
մտնէք անոր մէջ՝ պիտի գտնէք կապուած աւանակ մը, որուն վրայ բնա՛ւ մարդ նստած չէ.
արձակեցէ՛ք զայն ու բերէ՛ք: 31 Եթէ մէկը հարցնէ ձեզի. “Ինչո՞ւ կ’արձակէք□, սա՛ ըսէք
անոր. “Տէրո՛ջ պէտք է□»: 32 Ղրկուածները գացին, եւ գտան ինչպէս ըսած էր իրենց: 33
Մինչ աւանակը կ’արձակէին, անոր տէրերը ըսին անոնց. «Ինչո՞ւ կ’արձակէք այդ
աւանակը»: 34 Անոնք ալ ըսին. «Տէրո՛ջ պէտք է»: 35 Յիսուսի բերին զայն, եւ աւանակին
վրայ ձգելով իրենց հանդերձները՝ հեծցուցին Յիսուսը: 36 Մինչ կ’երթար, մարդիկ իրենց
հանդերձները կը փռէին ճամբային վրայ: 37 Երբ ա՛լ մօտեցաւ ու Ձիթենիներու լերան
զառիվայրէն կ’իջնէր, աշակերտներուն ամբողջ բազմութիւնը սկսաւ ուրախութեամբ
բարձրաձայն Աստուած գովաբանել՝ այն բոլոր հրաշքներուն համար, որ տեսեր էին: 38 Եւ
կ’ըսէին. «Օրհնեա՛լ է այդ թագաւորը, որ կու գայ Տէրոջ անունով. երկինքի մէջ
խաղաղութի՛ւն, ու փա՜ռք՝ ամենաբարձր վայրերուն մէջ»: 39 Փարիսեցիներէն ոմանք
բազմութեան մէջէն ըսին անոր. «Վարդապե՛տ, յանդիմանէ՛ քու աշակերտներդ»: 40 Ան
ալ պատասխանեց անոնց. «Կը յայտարարեմ ձեզի. “Եթէ ասոնք լռեն՝ քարե՛րը պիտի
աղաղակեն□»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿՈՒ ԼԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՎՐԱՅ

[բ] Յուն.՝ դեսպանութիւն

[գ] Յուն.՝ ընէի

41 Երբ մօտեցաւ, քաղաքը տեսնելով՝ լացաւ անոր վրայ եւ ըսաւ. 42 «Գո՛նէ այս
օրուանդ մէջ գիտնայիր քու խաղաղութիւնդ. բայց հիմա ծածկուեցաւ աչքերէդ: 43
Որովհետեւ օրերը պիտի գան քու վրադ, երբ թշնամիներդ պատնէշ պիտի շինեն շուրջդ,
պիտի պաշարեն քեզ, ամէն կողմէ պիտի սեղմեն քեզ, 44 եւ հիմնայատակ պիտի ընեն
քեզ ու մէջդ եղած զաւակներդ. եւ ամե՛նեւին քար մը քարի վրայ պիտի չթողուն մէջդ,
քանի որ չգիտցար այցելութեանդ ատենը»:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԵՐԹԱՅ ՏԱՃԱՐԸ
(Մատթ. 21. 12-17: Մարկ. 11. 15-19: Յովհ. 2. 13-22)

45 Մտնելով տաճարը՝ սկսաւ դուրս հանել անոր մէջ ծախողներն ու գնողները, 46 եւ
ըսաւ անոնց. «Գրուած է. “Իմ տունս աղօթքի տուն է□, բայց դուք աւազակներու քարայր
ըրիք զայն»:
47 Ամէն օր կը սորվեցնէր տաճարին մէջ: Իսկ քահանայապետները, դպիրներն ու
ժողովուրդին գլխաւորները կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս կորսնցնեն զայն. 48 բայց չէին
կրնար գտնել թէ ի՛նչ ընեն, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդը շատ ուշադրութեամբ մտիկ
կ՚ընէր անոր:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 21. 23-27: Մարկ. 11. 27-33)

20

Այդ օրերէն մէկը, երբ տաճարին մէջ կը սորվեցնէր ժողովուրդին եւ կ՚աւետարանէր,
քահանայապետներն ու դպիրները վրայ հասան՝ երէցներուն հետ, 2 եւ խօսեցան անոր՝
ըսելով. «Ըսէ՛ մեզի, ի՞նչ իշխանութեամբ կ՚ընես այդ բաները, կամ ո՞վ է այդ
իշխանութիւնը քեզի տուողը»: 3 Ան ալ պատասխանեց անոնց. «Ես ալ ձեզի՛ հարցնեմ
բան մը, եւ ըսէ՛ք ինծի. 4 “Յովհաննէսի մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ□»: 5
Անոնք իրենց մէջ մտածեցին ու ըսին. 6 «Եթէ պատասխանենք. “Երկինքէն□, պիտի ըսէ.
“Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր□: Իսկ եթէ պատասխանենք. “Մարդոցմէ□, ամբողջ
ժողովուրդը պիտի քարկոծէ մեզ, որովհետեւ հաստատ համոզուած են թէ Յովհաննէս
մարգարէ էր»: 7 Ուստի պատասխանեցին թէ չեն գիտեր ուրկէ՛ էր: 8 Յիսուս ըսաւ անոնց.
«Ես ալ չեմ ըսեր ձեզի թէ ի՛նչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ այդ բաները»:

ԱՅԳԻԻՆ ՄՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ
(Մատթ. 21. 33-46: Մարկ. 12. 1-12)

9 Եւ սկսաւ սա՛ առակը ըսել ժողովուրդին. «Մարդ մը այգի տնկեց ու մշակներու
յանձնեց զայն, եւ ճամբորդեց՝ երկար ժամանակի համար: 10 Ատենին՝ ծառայ մը ղրկեց
մշակներուն, որպէսզի այգիին պտուղէն տան անոր. իսկ մշակները ծեծեցին զայն ու
պարապ ճամբեցին: 11 Ուրիշ ծառայ մըն ալ ղրկեց. անոնք ծեծեցին նաեւ զայն,
անպատուեցին եւ պարապ ճամբեցին: 12 Երրորդ մը եւս ղրկեց. անոնք վիրաւորեցին զայն
ալ, ու դուրս հանեցին: 13 Ուստի այգիին տէրը ըսաւ. “Ի՞նչ ընեմ. ղրկե՛մ սիրելի որդիս,
թերեւս պատկառին՝ տեսնելով զայն□: 14 Բայց մշակները՝ երբ տեսան զայն, մտածեցին
իրարու հետ՝ ըսելով. “Ա՛յս է ժառանգորդը. եկէ՛ք սպաննենք զայն, որպէսզի
ժառանգութիւնը մեզի մնայ□: 15 Եւ այգիէն դուրս հանեցին զայն ու սպաննեցին: Ուրեմն
այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ անոնց. 16 պիտի գայ ու կորսնցնէ այդ մշակները, եւ այգին
պիտի տայ ուրիշներու»: 17 Երբ ասիկա լսեցին՝ ըսին. «Ամե՛նեւին»: Ինք ալ նայեցաւ

անոնց ու ըսաւ. «Հապա ի՞նչ է սա՛ գրուածը. “Այն քարը՝ որ կառուցանողները մերժեցին,
անիկա՛ եղաւ [ա]անկիւնաքարը□: 18 Ո՛վ որ իյնայ այդ քարին վրայ՝ պիտի կոտրտի, եւ
որո՛ւն վրայ որ իյնայ՝ պիտի փշրէ զայն»: 19 Քահանայապետներն ու դպիրները կը
ջանային նոյն ժամուն ձեռք բարձրացնել անոր վրայ, բայց կը վախնային ժողովուրդէն.
քանի որ ըմբռնեցին թէ այդ առակը խօսեցաւ իրենց դէմ:

ՏՈՒՐՔ ՎՃԱՐԵԼՈՒ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 22. 15-22: Մարկ. 12. 13-17)

20 Անոր վրայ հսկելով՝ ղրկեցին քանի մը լրտեսներ, որոնք կեղծաւորութեամբ արդար
կը ձեւացնէին իրենք զիրենք, որպէսզի խօսքո՛վ բռնեն զայն՝ տէրութեան ու
կառավարիչին իշխանութեան մատնելու համար: 21 Հարցուցին անոր. «Վարդապե՛տ,
գիտենք թէ շիտակ կը խօսիս ու կը սորվեցնես, եւ աչառութիւն չես ըներ, հապա
ճշմարտութեամբ կը սորվեցնես Աստուծոյ ճամբան: 22 Մեզի արտօնուա՞ծ է կայսրին
տուրք տալ՝ թէ ոչ»: 23 Յիսուս՝ նշմարելով անոնց խորամանկութիւնը՝ ըսաւ անոնց.
«Ինչո՞ւ կը փորձէք զիս: 24 Ցո՛յց տուէք ինծի դահեկան մը. որո՞ւն պատկերն ու
գրութիւնը ունի վրան»: Անոնք պատասխանեցին. «Կայսրի՛ն»: 25 Ինք ալ ըսաւ անոնց.
«Ուրեմն ինչ որ կայսրինն է՝ տուէ՛ք կայսրին, եւ ինչ որ Աստուծոյ է՝ Աստուծո՛յ»: 26
Այսպէս՝ չկրցան իր խօսքերով բռնել զայն ժողովուրդին առջեւ, ու լռեցին՝ զարմանալով
անոր պատասխանին վրայ:

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ
Մատթ. 22. 23-33: Մարկ. 12. 18-27)

27 Սադուկեցիներէն ոմանք եկան (որոնք կը հակաճառեն թէ յարութիւն չկայ,) եւ
հարցուցին անոր. 28 «Վարդապե՛տ, Մովսէս գրեց մեզի. “Եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի՝ կին
մը ունենալով, բայց առանց զաւակի, անոր եղբայրը թող առնէ այդ կինը ու զարմ տայ իր
եղբօր□: 29 Ուրեմն եօթը եղբայրներ կային: Առաջինը կին մը առնելով՝ անզաւակ մեռաւ:
30 Երկրորդն ալ առաւ այդ կինը եւ ինք ալ անզաւակ մեռաւ: 31 Երրորդն ալ առաւ զայն.
նոյնպէս եօթն ալ, ու զաւակ չձգեցին եւ մեռան: 32 Ամենէն ետք կինն ալ մեռաւ: 33
Ուրեմն յարութեան ատեն՝ անոնցմէ որո՞ւն կինը պիտի ըլլայ, որովհետեւ եօթն ալ
ունեցան զայն իբր կին»: 34 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Այս աշխարհի որդիները
կ՚ամուսնանան եւ ամուսնութեան կը տրուին: 35 Բայց անոնք՝ որ պիտի արժանանան
հասնիլ այն աշխարհին ու մեռելներէն յարութեան, ո՛չ պիտի ամուսնանան, ո՛չ ալ
ամուսնութեան պիտի տրուին, 36 քանի որ ա՛լ չեն կրնար մեռնիլ. արդարեւ
հրեշտակներուն հաւասար են եւ Աստուծոյ որդիներ են, յարութեան որդիներ ըլլալով: 37
Բայց մեռելներուն յարութիւն առնելը՝ Մովսէ՛ս ալ ցոյց տուաւ մորենիին պատմութեան
մէջ, երբ կը կոչէ Տէրը՝ “Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի
Աստուածը□: 38 Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա՝ ողջերուն, որովհետեւ անոր
համար՝ բոլորը կ՚ապրին»: 39 Դպիրներէն ոմանք ըսին. «Վարդապե՛տ, ճի՛շդ ըսիր»: 40 Եւ
ա՛լ չէին յանդգներ բան մը հարցնել անոր:

ՄԵՍԻԱՅԻՆ ՀԱՐՑԸ
(Մատթ. 22. 41-46: Մարկ. 12. 35-37)

[ա] Յուն.՝ անկիւնին գլուխը

41 Ըսաւ անոնց. «Ի՞նչպէս կ’ըսեն թէ “[բ]Քրիստոս Դաւիթի որդին է□: 42 Դաւիթ ի՛նք
Սաղմոսներու գիրքին մէջ կ’ըսէ. “Տէրը ըսաւ իմ Տէրոջս. «Բազմէ՛ իմ աջ կողմս, 43
մինչեւ որ քու թշնամիներդ պատուանդան դնեմ ոտքերուդ»□: 44 Ուրեմն Դաւիթ զայն Տէր
կը կոչէ. հապա ի՞նչպէս իր որդին կ’ըլլայ ան»:

ՅԻՍՈՒՍ ԴՊԻՐՆԵՐԷՆ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԷ
(Մատթ. 23. 1-36: Մարկ. 12. 38-40)

45 Ամբողջ ժողովուրդին առջեւ ըսաւ իր աշակերտներուն. 46 «Զգուշացէ՛ք դպիրներէն,
որոնք կ’ուզեն երկայն պարեգօտներով շրջիլ, կը սիրեն բարեւները՝ հրապարակներուն
վրայ, առաջին աթոռները՝ ժողովարաններու մէջ, եւ առաջին բազմոցները՝ ընթրիքներու
մէջ. 47 որոնք այրիներուն տուները կը լափեն, ու մարդոց երեւնալու համար՝ աղօթքը
կ’երկարեն: Անոնք աւելի՛ [գ]խստութեամբ պիտի դատուին”»:

ԱՅՐԻԻՆ ԸՆԾԱՆ
(Մարկ. 12. 41-44)

21

Մինչ կը նայէր, տեսաւ հարուստները՝ որ գանձանակը կը ձգէին իրենց ընծաները: 2
Տնանկ այրի մըն ալ տեսաւ, որ երկու լումայ ձգեց հոն: 3 Ուստի ըսաւ. «Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի թէ այս աղքատ այրին՝ բոլորէն աւելի ձգեց. 4 որովհետեւ անոնք իրենց
առատութենէն ձգեցին Աստուծոյ ընծաներուն մէջ, բայց ասիկա ձգեց իր կարօտութենէն՝
իր ամբողջ ունեցած ապրուստը»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ՏԱՃԱՐԻՆ ԱՒԵՐՈՒՄԻՆ ՄԱՍԻՆ
(Մատթ. 24. 1-2: Մարկ. 13. 1-2)

5 Երբ ոմանք կ’ըսէին տաճարին մասին թէ “զարդարուած է գեղեցիկ քարերով ու
նուէրներով□, 6 ըսաւ. «Ասոնք որ կը տեսնէք, օրերը պիտի գան, երբ քար քարի վրայ
պիտի չմնայ. ամէնը պիտի քակուի»:

ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐ ԵՒ ՀԱԼԱԾԱՆՔՆԵՐ
(Մատթ. 24. 3-14: Մարկ. 13. 3-13)

7 Հարցուցին իրեն. «Վարդապե՛տ, ե՞րբ պիտի ըլլայ ատիկա, եւ ի՞նչ է նշանը՝ թէ այդ
բաները պիտի ըլլան»: 8 Ան ալ ըսաւ. «Զգուշացէ՛ք որ չմոլորիք. որովհետեւ շատե՛ր
պիտի գան իմ անունովս՝ ըսելով. “Ե՛ս եմ Քրիստոսը, ու ժամանակը մօտեցած է□. ուրեմն
մի՛ երթաք անոնց ետեւէն: 9 Բայց երբ լսէք պատերազմներու եւ խառնակութիւններու
մասին՝ մի՛ սարսափիք, որովհետեւ պէտք է որ նախ այդ բաները ըլլան, բայց վախճանը
իսկոյն չէ»: 10 Այն ատեն ըսաւ անոնց. «Ազգ ազգի դէմ պիտի ելլէ, եւ թագաւորութիւն՝
թագաւորութեան դէմ. 11 տեղ-տեղ մեծ երկրաշարժներ պիտի ըլլան, սովեր ու
ժանտախտներ. նաեւ երկինքէն սոսկալի բաներ եւ մեծ նշաններ պիտի ըլլան: 12 Բայց այս

[բ] Այսինքն՝ Օծեալը, եբր.՝ Մեսիան

[գ] Յուն.՝ առատութեամբ դատաստան պիտի ստանան

բաներէն առաջ՝ իրենց ձեռքերը պիտի բարձրացնեն ձեր վրայ ու հալածեն ձեզ.
ժողովարաններու եւ բանտերու պիտի մատնեն, ու թագաւորներու եւ կառավարիչներու
առջեւ պիտի տարուիք՝ իմ անունիս համար: 13 Եւ ասիկա վկայութեան առիթ պիտի
յանգի ձեզի համար: 14 Ուրեմն "որոշեցէ՛ք որ նախապէս չմտածէք՝ թէ ի՛նչպէս պիտի
պաշտպանէք դուք ձեզ: 15 Որովհետեւ ես ձեզի բերան ու իմաստութիւն պիտի տամ, որուն
պիտի չկարենան ընդդիմախօսել կամ դիմադրել ձեր բոլոր հակառակորդները: 16 Պիտի
մատնուիք ծնողներէ, եղբայրներէ, ազգականներէ եւ բարեկամներէ, ու ձեզմէ ոմանք
պիտի մեռցուին: 17 Բոլորին ատելի պիտի ըլլաք իմ անունիս համար. 18 բայց մա՛զ մը
պիտի չկորսուի ձեր գլուխէն: 19 Ձեր համբերութեամբ պիտի տիրանաք ձեր անձերուն»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԱՒԵՐՈՒՄԻՆ ՄԱՍԻՆ

20 «Երբ տեսնէք Երուսաղէմը՝ չորս կողմէն զօրքերով շրջապատուած, ա՛յն ատեն
գիտցէք թէ մօտ է անոր աւերումը: 21 Այն ատեն Հրէաստանի մէջ եղողները լեռնե՛րը թող
փախչին, եւ անոր մէջ եղողները թող հեռանան, ու անոնք որ արտերն են՝ թող չմտնեն
անոր մէջ. 22 որովհետեւ այդ օրերը՝ վրէժխնդրութեան օրեր են, որպէսզի իրագործուին
բոլոր գրուածները: 23 Բայց վա՜յ այդ օրերը յղի եղողներուն եւ ծիծ տուողներուն,
որովհետեւ մեծ հարկադրանք պիտի ըլլայ երկրի վրայ, ու բարկութիւն պիտի գայ այս
ժողովուրդին վրայ: 24 Եւ սուրի բերանով պիտի իյնան, բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի
տարուին, ու Երուսաղէմը հեթանոսներուն ոտքի կոխան պիտի ըլլայ՝ մինչեւ որ լրանան
հեթանոսներուն ժամանակները»:

ՄԱՐԴՈՒ ՈՐԴԻԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ
(Մատթ. 24. 29-31: Մարկ. 13. 24-27)

25 «Եւ արեւին, լուսինին ու աստղերուն վրայ նշաններ պիտի ըլլան, երկրի վրայ՝
ազգերը վարանումով պիտի կսկծին, եւ ծովն ու ալիքները պիտի գոռան: 26 Մարդոց
սիրտերը պիտի նուաղին իրենց վախէն եւ երկրագունդին վրայ եկող բաներուն սպասելէն,
որովհետեւ երկինքի զօրութիւնները պիտի սարսին: 27 Այն ատեն պիտի տեսնեն մարդու
Որդին ամպի մէջ եկած՝ զօրութեամբ ու մեծ փառքով: 28 Երբ այս բաները սկսին ըլլալ,
ելէ՛ք եւ վերցուցէ՛ք ձեր գլուխը, որովհետեւ ձեր ազատագրութիւնը կը մօտենայ»:

ԹԶԵՆԻԻՆ ԴԱՍԸ
(Մատթ. 24. 32-35: Մարկ. 13. 28-31)

29 Առակ մըն ալ ըսաւ անոնց. «Տեսէ՛ք թզենին ու բոլոր ծառերը: 30 Երբ արդէն
բողբոջին, տեսնելով դուք ձեզմէ կը գիտնաք թէ արդէն ամառը մօտ է: 31 Նոյնպէս դուք՝
երբ եղած տեսնէք ասոնք, գիտցէ՛ք թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտ է: 32
Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Այս սերունդը պիտի չանցնի, մինչեւ որ այս բոլոր
բաները ըլլան□: 33 Երկինքն ու երկիրը պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս բնա՛ւ պիտի
չանցնին»:

ԱՐԹՈՒՆ ՄՆԱԼՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

ա Յուն.՝ դրէ՛ք ձեր սիրտին մէջ

34 «Ուշադի՛ր եղէք դուք ձեզի, որպէսզի ձեր սիրտերը չծանրանան կերուխումով,
արբեցութեամբ եւ այս կեանքին հոգերով, ու այդ օրը անակնկալօրէն չհասնի ձեր վրայ.
35 որովհետեւ վարմի մը պէս պիտի հասնի ամբողջ երկրի բոլոր բնակիչներուն վրայ: 36
Ուրեմն հսկեցէ՛ք եւ ամէ՛ն ատեն աղերսեցէք, որպէսզի արժանանաք զերծ մնալու այս
բոլորէն՝ որոնք պիտի ըլլան, ու կայնելու մարդու Որդիին առջեւ»:
37 Յիսուս ցերեկները կը սորվեցնէր տաճարին մէջ. իսկ գիշերները՝ դուրս կ՚ելլէր ու կը
կենար Ձիթենիներու կոչուած լեռը: 38 Ամբողջ ժողովուրդը առտուն կանուխ կ՚երթար
իրեն՝ տաճարին մէջ լսելու իր խօսքերը:

ԴԱՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԴԷՄ
(Մատթ. 26. 1-5: Մարկ. 14. 1-2: Յովհ. 11. 45-53)

22

Բաղարջակերքի տօնը՝ որ Զատիկ կը կոչուէր՝ մօտեցաւ, 2 եւ քահանայապետներն ու
դպիրները կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս մեռցնեն զայն, քանի որ կը վախնային ժողովուրդէն:

ՅՈՒԴԱ ԿԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻ ՅԻՍՈՒՍԸ ՄԱՏՆԵԼ
(Մատթ. 26. 14-16: Մարկ. 14. 10-11)

3 Սատանան մտաւ Իսկարիովտացի մականուանեալ Յուդայի ներսը, որ տասներկուքէն
մէկն էր, 4 եւ ան գնաց բանակցելու քահանայապետներուն ու մեծաւորներուն հետ՝ թէ
ի՛նչպէս մատնէ զայն անոնց: 5 Անոնք ուրախացան եւ միաձայնեցան դրամ տալ անոր: 6
Ինք ալ խոստացաւ, ու կը փնտռէր պատեհութիւն մը զայն մատնելու անոնց՝ առանց
բազմութեան:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ԶԱՏԻԿԸ ՈՒՏԵԼ
(Մատթ. 26. 17-25: Մարկ. 14. 12-21: Յովհ. 13. 21-30)

7 Բաղարջակերքի օրը եկաւ, երբ պէտք էր մորթել զատիկը: 8 Ուստի ղրկեց Պետրոսն
ու Յովհաննէսը՝ ըսելով. «Գացէ՛ք, պատրաստեցէ՛ք մեզի զատիկը՝ որպէսզի ուտենք»: 9
Անոնք ալ ըսին անոր. «Ո՞ւր կ՚ուզես որ պատրաստենք»: 10 Ըսաւ անոնց. «Ահա՛ երբ
մտնէք քաղաքը, մարդ մը պիտի հանդիպի ձեզի՝ որ ուսին վրայ ունի ջուրի սափոր մը.
հետեւեցէ՛ք անոր մինչեւ այն տունը՝ ուր ինք կը մտնէ, 11 եւ ըսէ՛ք տանտիրոջ.
«Վարդապետը կ՚ըսէ քեզի. “Ո՞ւր է իջեւանը, ուր պիտի ուտեմ զատիկը աշակերտներուս
հետ□: 12 Ան ալ պիտի ցուցնէ ձեզի կահաւորուած մեծ վերնայարկ մը. հո՛ն
պատրաստեցէք»: 13 Գացին, գտան ինչպէս ըսաւ իրենց, եւ պատրաստեցին զատիկը:

ՏԷՐՈՋ ԸՆԹՐԻՔԸ
(Մատթ. 26. 26-30: Մարկ. 14. 22-26: Ա. Կորն. 11. 23-25)

14 Երբ ժամը հասաւ՝ սեղան նստաւ, ու տասներկու առաքեալները իրեն հետ: 15 Եւ
ըսաւ անոնց. «Չափազանց ցանկացի որ այս զատիկը ուտեմ ձեզի հետ՝ իմ չարչարուելէս
առաջ. 16 որովհետեւ կը յայտարարեմ ձեզի. “Ա՛լ բնա՛ւ պիտի չուտեմ ասկէ, մինչեւ որ
իրագործուի Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ□»: 17 Ու բաժակը առաւ, շնորհակալ եղաւ եւ
ըսաւ. «Առէ՛ք ասիկա ու բաժնեցէ՛ք ձեր մէջ: 18 Արդարեւ կը յայտարարեմ ձեզի. “Բնա՛ւ
որթատունկին բերքէն պիտի չխմեմ, մինչեւ որ գայ Աստուծոյ թագաւորութիւնը□»:
19 Ապա հաց առաւ, շնորհակալ եղաւ, կտրեց ու տուաւ անոնց, եւ ըսաւ. «Ա՛յս է իմ

մարմինս՝ որ կը տրուի ձեզի համար. ըրէ՛ք ասիկա՝ իմ յիշատակիս համար»: 20 Նոյնպէս
ալ բաժակը առաւ ընթրիքէն ետք, եւ ըսաւ. «Այս բաժակը նո՛ր ուխտն է՝ իմ արիւնովս, որ
կը թափուի ձեզի համար»:

21 «Բայց ահա՛ զիս մատնողին ձեռքը ինծի հետ՝ այս սեղանին վրայ է: 22 Իրաւ է թէ
մարդու Որդին կ՚երթայ՝ ինչպէս սահմանուած է. բայց վա՜յ այն մարդուն՝ որուն միջոցով
կը մատնուի ան»: 23 Անոնք ալ սկսան հարցնել իրարու թէ իրենցմէ ո՛վ էր՝ որ պիտի ընէր
այդ բանը:

ՎԷՃ՝ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

24 Վէճ մըն ալ եղաւ անոնց մէջ, թէ իրենցմէ ո՛վ պիտի համարուի մեծագոյնը: 25 Ան
ալ ըսաւ անոնց. «[ա]Հեթանոսներուն թագաւորնե՛րը կը տիրեն իրենց, եւ անոնք որ կ՚իշխեն
իրենց վրայ՝ բարերար կը կոչուին: 26 Բայց դուք այնպէս պէտք չէ ըլլաք. հապա ա՛ն որ
ձեր մէջ մեծագոյնն է՝ [բ]կրտսերին պէս թող ըլլայ, ու [գ]հրամայողը՝ սպասարկուին պէս: 27
Քանի որ ո՞վ է մեծը, սեղան նստո՞ղը՝ թէ սպասարկուն: Միթէ սեղան նստողը չէ՞. սակայն
ես ձեր մէջ սպասարկուի մը պէս եմ: 28 Եւ դուք անոնք էք՝ որ միշտ ինծի հետ կը մնայիք
փորձութիւններուս մէջ. 29 ես ալ թագաւորութիւն մը կը կտակեմ ձեզի, ինչպէս իմ Հայրս
թագաւորութիւն մը կտակեց ինծի. 30 որպէսզի դուք ուտէք ու խմէք իմ սեղանէս՝ իմ
թագաւորութեանս մէջ, եւ բազմիք գահերու վրայ՝ դատելու Իսրայէլի տասներկու
տոհմերը»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿԷ ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՑՈՒՄԸ
(Մատթ. 26. 31-35: Մարկ. 14. 27-31: Յովհ. 13. 36-38)

31 Տէրը ըսաւ. «Սիմո՛ն, Սիմո՛ն, ահա՛ Սատանան շատ ուզեց խարբալել ձեզ ցորենի
պէս: 32 Բայց ես աղերսեցի քեզի համար, որպէսզի հաւատքդ չպակսի. եւ դուն երբ դարձի
գաս՝ եղբայրնե՛րդ ալ ամրացուր»: 33 Իսկ ինք ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, ես պատրաստ եմ քեզի
հետ թէ՛ բանտ երթալու, թէ՛ մեռնելու»: 34 Ան ալ ըսաւ. «Պետրո՛ս, կը յայտարարեմ քեզի.
“Այսօր աքաղաղը պիտի չկանչէ, մինչեւ որ դուն երե՛ք անգամ ուրանաս՝ թէ զիս կը
ճանչնաս□»:

ՔՍԱԿ, ՊԱՐԿ ԵՒ ԹՈՒՐ

35 Նաեւ ըսաւ անոնց. «Երբ ղրկեցի ձեզ առանց քսակի, պարկի ու կօշիկներու, որեւէ
բան պակսեցա՞ւ ձեզի»: 36 Անոնք ալ ըսին. «Ո՛չ մէկ բան»: Յետոյ ըսաւ. «Բայց հիմա՝
ա՛ն որ քսակ ունի՝ թող առնէ զայն, նմանապէս պարկը. եւ ա՛ն որ սուր չունի, թող ծախէ
իր հանդերձը ու սուր մը գնէ իրեն: 37 Քանի որ կը յայտարարեմ ձեզի թէ պէտք է որ սա՛
գրուածն ալ կատարուի իմ վրաս. “Անօրէններու հետ սեպուեցաւ□. որովհետեւ աւարտելու
վրայ են ինծի վերաբերող բաները»: 38 Անոնք ալ ըսին. «Տէ՛ր, ահա՛ հոս երկու սուր կայ»:
Ան ալ ըսաւ անոնց. «Կը բաւէ»:

[ա] Կամ՝ Ազգերուն

[բ] Յուն.՝ դեռատիին

[գ] Յուն.՝ կառավարողը

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ԱՂՕԹԷ ՁԻԹԵՆԻՆԵՐՈՒ ԼԵՐԱՆ ՎՐԱՅ
(Մատթ. 26. 36-46: Մարկ. 14. 32-42)

39 Յետոյ դուրս ելլելով՝ իր սովորութեան համաձայն գնաց Ձիթենիներու լեռը. աշակերտներն ալ հետեւեցան իրեն: 40 Երբ հասաւ այդ տեղը՝ ըսաւ անոնց. «Աղօթեցէ՛ք՝ որպէսզի փորձութեան մէջ չմտնէք»: 41 Ապա մեկուսացաւ անոնցմէ՝ քարընկէցի մը չափ, ու ծնրադրելով՝ կ'աղօթէր 42 եւ կ'ըսէր. «Հա՛յր, եթէ փափաքիս՝ հեռացո՛ւր այս բաժակը ինծմէ. բայց ո՛չ թէ ի՛մ կամքս՝ հապա քո՛ւկդ թող ըլլայ»: 43 Երկինքէն հրեշտակ մը երեւցաւ իրեն, ու կը զօրացնէր զինք: Ճգնաժամի մէջ ըլլալով՝ աւելի՛ ջերմեռանդութեամբ կ'աղօթէր, 44 եւ իր քրտինքը՝ գետին ինկող արիւնի մեծ կաթիլներու պէս էր:

45 Աղօթքէն կանգնելով՝ եկաւ աշակերտներուն քով, ու գտաւ զանոնք՝ տրտմութենէն քնացած: 46 Ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ կը քնանաք. կանգնեցէ՛ք եւ աղօթեցէ՛ք, որպէսզի չմտնէք փորձութեան մէջ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 26. 47-56: Մարկ. 14. 43-50: Յովհ. 18. 3-11)

47 Երբ դեռ կը խօսէր, ահա՛ բազմութիւն մը եկաւ. Յուդա կոչուածն ալ՝ տասներկուքէն մէկը՝ կ'երթար անոր առջեւէն, ու մօտեցաւ Յիսուսի՝ որպէսզի համբուրէ զայն: 48 Յիսուս ըսաւ անոր. «Յուդա՛, համբուրելո՞վ կը մատնես մարդու Որդին»: 49 Երբ անոր շուրջը եղողները տեսան ինչ որ պիտի ըլլար, ըսին անոր. «Տէ՛ր, զարնե՞նք սուրով»: 50 Եւ անոնցմէ մէկը զարկաւ քահանայապետին ծառային, ու խլեց անոր աջ ականջը: 51 Յիսուս ըսաւ. «Թոյլատրեցէ՛ք մինչեւ այդ տեղը»: Եւ դպաւ անոր ականջին ու բժշկեց զայն: 52 Յիսուս ըսաւ իրեն եկած քահանայապետներուն, տաճարին մեծաւորներուն եւ երէցներուն. «Իբր թէ աւազակի՞ դէմ [a]եկաք՝ սուրերով ու բիրերով: 53 Ամէ՛ն օր ձեզի հետ էի՝ տաճարին մէջ, եւ ձեռք չերկարեցիք իմ վրաս. բայց ասիկա՛ է ձեր ժամն ու խաւարին իշխանութիւնը»:

ՊԵՏՐՈՍ Կ'ՈՒՐԱՆԱՅ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մատթ. 26. 57-58, 69-75: Մարկ. 14. 53-54, 66-72: Յովհ. 18. 12-18, 25-27)

54 Բռնելով զայն՝ տարին եւ մտցուցին քահանայապետին տունը. Պետրոս ալ կը հետեւէր անոր հեռուէն: 55 Երբ կրակ վառեցին գաւիթին մէջտեղը ու նստան միասին, Պետրոս ալ նստաւ անոնց մէջ: 56 Աղախին մը տեսնելով զայն՝ որ նստած էր կրակին քով, ակնապիշ նայեցաւ անոր եւ ըսաւ. «Ասիկա՛ ալ անոր հետ էր»: 57 Բայց Պետրոս ուրացաւ զայն՝ ըսելով. «Կի՛ն, չեմ ճանչնար զայն»: 58 Կարճ պահէ մը ետք՝ ուրի՛շ մը տեսաւ զինք եւ ըսաւ. «Դո՛ւն ալ անոնցմէ ես»: Պետրոս ըսաւ. «Մա՛րդ, ես անոնցմէ չեմ»: 59 Գրեթէ ժամ մը ետք՝ ուրիշ մըն ալ կը պնդէր ու կ'ըսէր. «Ճշմարտապէս ասիկա՛ ալ անոր հետ էր, որովհետեւ Գալիլեացի է»: 60 Բայց Պետրոս ըսաւ. «Մա՛րդ, չեմ գիտեր ի՛նչ կը խօսիս»: Անմի՛ջապէս, մինչ ինք դեռ կը խօսէր, աքաղաղը կանչեց: 61 Տէրը դարձաւ ու նայեցաւ Պետրոսի: Պետրոս ալ մտաբերեց Տէրոջ խօսքը, որ ըսեր էր իրեն. «Դեռ աքաղաղը չկանչած՝ երե՛ք անգամ պիտի ուրանաս զիս»: 62 Պետրոս դուրս ելլելով՝ դառնապէս լացաւ:

---

[a] *Յուն.՝ դուրս ելաք*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԾԱՂՐՈՒԻ ՈՒ ԿԸ ԾԵԾՈՒԻ
(Մատթ. 26. 67-68: Մարկ. 14. 65)

*63 Այն մարդիկը՝ որ բռնած էին Յիսուսը, կը ծաղրէին զայն ու կը ծեծէին. 64
Ծածկելով անոր աչքերը՝ կը զարնէին անոր երեսին եւ կը հարցնէին իրեն.
«Մարգարէացի՛ր. ո՞վ է ա՛ն՝ որ զարկաւ քեզի»: 65 Ուրիշ շատ բաներ ալ կ՚ըսէին անոր
դէմ՝ հայհոյելով:*

ՅԻՍՈՒՍ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ
(Մատթ. 26. 59-66: Մարկ. 14. 55-64: Յովհ. 18. 19-24)

*66 Երբ առտու եղաւ՝ ժողովուրդին երէցներու ժողովը, քահանայապետներն ու
դպիրները հաւաքուեցան, տարին զայն իրենց ատեանին առջեւ եւ ըսին. «Եթէ Քրիստոսը
դո՛ւն ես, ըսէ՛ մեզի»: 67 Ըսաւ անոնց. «Եթէ ըսեմ ալ ձեզի՝ պիտի չհաւատաք. 68 ու եթէ
հարցնեմ ձեզի բան մը՝ պիտի չպատասխանէք ինծի, ո՛չ ալ պիտի արձակէք զիս: 69 Ասկէ
ետք՝ մարդու Որդին պիտի բազմի Աստուծոյ զօրութեան աջ կողմը»: 70 Բոլորը ըսին.
«Ուրեմն դուն Աստուծոյ Որդի՞ն ես»: Ինք ալ ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք կ՚ըսէք թէ ես եմ»: 71 Եւ
անոնք ըսին. «Ա՛լ ի՞նչ պէտք ունինք վկայութեան, որովհետեւ մենք իսկ լսեցինք անոր
բերանէն»:*

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌՋԵՒ
(Մատթ. 27. 1-2, 11-14: Մարկ. 15. 1-5: Յովհ. 18. 28-38)

23

*Անոնց ամբողջ բազմութիւնը կանգնեցաւ, տարին զայն Պիղատոսի, 2 եւ սկսան
ամբաստանել զինք ու ըսել. «Ասիկա գտանք, որ կը խոտորեցնէր մեր ազգը, կ՚արգիլէր
կայսրին հարկ տալ, եւ կ՚ըսէր իր մասին թէ ինք Քրիստոսն է՝ թագաւորը»: 3 Պիղատոս
հարցուց անոր. «Դո՞ւն ես Հրեաներուն թագաւորը»: Ան ալ պատասխանեց անոր. «Դո՛ւն
կ՚ըսես»: 4 Ուստի Պիղատոս ըսաւ քահանայապետներուն եւ բազմութեան. «Ես ո՛չ մէկ
յանցանք կը գտնեմ այս մարդուն վրայ»: 5 Բայց անոնք կը պնդէին ու կ՚ըսէին. «Կը
գրգռէ ժողովուրդը, եւ կը սորվեցնէ ամբողջ Հրէաստանի մէջ՝ Գալիլեայէն սկսած մինչեւ
այստեղ»:*

ՅԻՍՈՒՍ ՀԵՐՈՎԴԷՍԻ ԱՌՋԵՒ

*6 Պիղատոս՝ լսելով Գալիլեայի մասին՝ հարցուց թէ այդ մարդը Գալիլեացի՛ է: 7 Երբ
գիտցաւ թէ Հերովդէսի իշխանութեան կը պատկանի՝ ղրկեց զայն Հերովդէսի, քանի որ ա՛ն
ալ Երուսաղէմ էր այդ օրերը:*

*8 Երբ Հերովդէս տեսաւ Յիսուսը՝ չափազանց ուրախացաւ, որովհետեւ շատո՛նց
կ՚ուզէր տեսնել զայն. քանի որ շատ բաներ լսած էր անոր մասին, ու կը յուսար տեսնել
նշան մը՝ կատարուած անով: 9 Շատ խօսքերով հարցաքննեց զայն, բայց ան ոչինչ
պատասխանեց անոր: 10 Քահանայապետներն ու դպիրներն ալ կեցած էին, եւ սաստիկ
կ՚ամբաստանէին զինք: 11 Հերովդէս ալ՝ իր զօրականներուն հետ՝ անարգեց զայն, ու
ծաղրելէն ետք՝ հագցուց անոր փառահեղ տարազ մը եւ ետ ղրկեց Պիղատոսի: 12 Այդ օրը
Պիղատոս ու Հերովդէս բարեկամ եղան իրարու հետ. որովհետեւ նախապէս թշնամութիւն
կար իրենց միջեւ:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ ՄԱՀՈՒԱՆ

(Մատթ. 27. 15-26: Մարկ. 15. 6-15: Յովհ. 18. 39 - 19. 16)

*13 Պիղատոս հաւաքեց քահանայապետները, պետերն ու ժողովուրդը, 14 եւ ըսաւ
անոնց. «Այս մարդը բերիք առջեւս՝ ժողովուրդը խոտորեցնողի մը պէս, բայց ես՝ ձեր
առջեւ հարցաքննելով՝ ձեր ամբաստանութիւններէն ո՛չ մէկ յանցանք գտայ այս մարդուն
վրայ, 15 ո՛չ ալ Հերովդէս, որովհետեւ անոր ղրկեցի ձեզ. եւ ահա՛ մահուան արժանի ոչինչ
ըրած է: 16 Ուրեմն պատժեմ զայն, ու արձակեմ»: 17 (Արդարեւ տօնին ատենը՝ հարկ էր որ
մէկը արձակէր անոնց:) 18 Ամբողջ բազմութիւնը միասին աղաղակեց. «Վերցո՛ւր ասիկա,
եւ Բարաբբա՛ն արձակէ մեզի» 19 (որ բանտը նետուած էր՝ քաղաքին մէջ եղած
ապստամբութեան մը ու մարդասպանութեան համար): 20 Իսկ Պիղատոս՝ ուզելով Յիսուսը
արձակել՝ դարձեալ խօսեցաւ անոնց: 21 Բայց անոնք կը գոչէին. «Խաչէ՛, խաչէ՛ զայն»:
22 Ինք երրորդ անգամ ըսաւ անոնց. «Բայց ի՞նչ չարիք ըրած է. ես մահուան արժանի ո՛չ
մէկ պատճառ գտայ անոր վրայ. ուրեմն պատժեմ զայն եւ արձակեմ»: 23 Իսկ անոնք կը
պնդէին բարձրաձայն աղաղակներով ու կը պահանջէին որ խաչուի. եւ անոնց ու
քահանայապետներուն ձայները յաղթեցին: 24 Ուստի Պիղատոս վճռեց որ անոնց
պահանջածը ըլլայ: 25 Արձակեց անոնց՝ իրենց պահանջած մարդը, որ բանտը նետուած
էր ապստամբութեան ու մարդասպանութեան համար, իսկ յանձնեց Յիսուսը անոնց
կամքին:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳԱՄՈՒԻ ԽԱՉԻՆ ՎՐԱՅ

(Մատթ. 27. 32-44: Մարկ. 15. 21-32: Յովհ. 19. 17-27)

*26 Երբ կը տանէին զայն, բռնեցին Սիմոն Կիւրենացի կոչուած մէկը՝ որ արտէն կու
գար, եւ դրին խաչը անոր վրայ, որպէսզի կրէ Յիսուսի ետեւէն: 27 Ժողովուրդը կը
հետեւէր անոր՝ մեծ բազմութեամբ, նաեւ կիներ՝ որոնք կը հեծեծէին ու կ՚ողբային անոր
վրայ: 28 Յիսուս դարձաւ անոնց եւ ըսաւ. «Երուսաղէմի՛ աղջիկներ, մի՛ լաք իմ վրաս,
հապա լացէ՛ք դուք ձեր վրայ ու ձեր զաւակներուն վրայ: 29 Որովհետեւ ահա՛ կու գան
օրեր՝ որոնց մէջ պիտի ըսեն. "Երանի՜ ամուլներուն եւ այն որովայններուն՝ որոնք չծնան,
ու ծիծերուն՝ որոնք [ա]կաթ չտուին"□: 30 Այն ատեն պիտի սկսին ըսել լեռներուն. "Ինկէ՛ք
մեր վրայ□, ու բլուրներուն. "Ծածկեցէ՛ք մեզ□: 31 Որովհետեւ եթէ ա՛յսպէս կ՚ընեն դալար
փայտին, հապա ի՞նչ պիտի ընեն չորին»:*

*32 Երկու ուրիշներ ալ՝ չարագործներ՝ տարին անոր հետ, որպէսզի մեռցուին: 33 Երբ
հասան Գագաթ կոչուած տեղը, հոն խաչեցին զայն եւ այդ չարագործներն ալ, մէկը աջ
կողմը ու միւսը ձախ կողմը: 34 Յիսուս ըսաւ. «Հա՛յր, ներէ՛ անոնց, որովհետեւ չեն գիտեր
թէ ի՛նչ կ՚ընեն»: Յետոյ անոր հանդերձները բաժնելու ատեն՝ վիճակ ձգեցին: 35
Ժողովուրդը կայնած՝ կը դիտէր. պետերն ալ անոնց հետ կը քամահրէին զայն ու կ՚ըսէին.
«Ուրիշները փրկեց, ինքզի՛նքն ալ թող փրկէ, եթէ ի՛նք է Քրիստոսը՝ Աստուծոյ
ընտրեալը»: 36 Զինուորներն ալ կը ծաղրէին զայն. կու գային առջեւը, քացախ կը
մատուցանէին անոր, 37 ու կ՚ըսէին. «Եթէ դո՛ւն ես Հրեաներուն թագաւորը, փրկէ՛ դուն
քեզ»: 38 Եւ գրութիւն մը գրուած էր անոր վրայ՝ յունարէն, լատիներէն ու եբրայերէն
գիրերով. «Ա՛յս է Հրեաներուն թագաւորը»:*

*39 Այդ կախուած չարագործներէն մէկը կը հայհոյէր անոր ու կ՚ըսէր. «Եթէ դո՛ւն ես
Քրիստոսը, փրկէ՛ դուն քեզ, նաեւ մե՛զ»: 40 Իսկ միւսը՝ յանդիմանելով զայն՝ ըսաւ. «Դուն*

[ա] Յուն.՝ չծծուեցան

*չե՞ս վախնար Աստուծմէ, որովհետեւ նոյն [բ]դատապարտութեան մէջ ես: 41 Մենք՝
իսկապէս արդարաբար, քանի որ **ահա՛** կը ստանանք մեր ըրածներուն արժանաւոր
հատուցումը. բայց ասիկա անտեղի ո՛չ մէկ բան ըրաւ»: 42 Եւ ըսաւ Յիսուսի. «Տէ՛ր, յիշէ՛
զիս՝ երբ գաս քու թագաւորութեամբդ»: 43 Յիսուս ալ ըսաւ անոր. «Ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ քեզի. “Դուն ա՛յսօր ինծի հետ պիտի ըլլաս դրախտին մէջ□»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՀԸ
(Մատթ. 27. 45-56: Մարկ. 15. 33-41: Յովհ. 19. 28-30)

*44 Գրեթէ [գ]վեցերորդ ժամն" էր, երբ խաւար եղաւ ամբողջ երկրին վրայ՝ մինչեւ ժամը
ինը. արեւը խաւարեցաւ, 45 ու տաճարին վարագոյրը պատռեցաւ մէջտեղէն: 46 Յիսուս
բարձրաձայն գոչեց. «Հա՛յր, քո՛ւ ձեռքերուդ մէջ կ՚աւանդեմ իմ հոգիս»: Ու երբ ըսաւ
ասիկա՝ հոգին տուաւ:*

*47 Հարիւրապետը՝ տեսնելով պատահածը՝ փառաբանեց Աստուած եւ ըսաւ. «Ի՛րապէս
այս մարդը արդար էր»: 48 Այս տեսարանը դիտելու համար հաւաքուած ամբողջ
բազմութիւնը՝ պատահածները տեսնելով՝ կը ծեծէր կուրծքը ու կը վերադառնար: 49 Իր
բոլոր ծանօթներն ալ հեռուն կայնած էին, նոյնպէս ալ կիները՝ որ ուղեկցեր էին իրեն
Գալիլեայէն, եւ կը տեսնէին այս բաները:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ
(Մատթ. 27. 57-61: Մարկ. 15. 42-47: Յովհ. 19. 38-42)

*50 Մարդ մը **կար**՝ Յովսէփ անունով, որ խորհրդական էր, բարի եւ արդար մարդ մը, 51
(ասիկա հաւանութիւն տուած չէր անոնց ծրագիրին ու արարքին,) Հրեաներուն
Արիմաթեա քաղաքէն. ի՛նք ալ կը սպասէր Աստուծոյ թագաւորութեան: 52 Ասիկա գնաց
Պիղատոսի քով եւ խնդրեց Յիսուսի մարմինը: 53 Ու **խաչէն** իջեցնելով զայն՝ փաթթեց
կտաւով եւ դրաւ վիմափոր գերեզմանի մը մէջ, ուր բնա՛ւ մէկը դրուած չէր: 54 Այդ օրը
Ուրբաթ էր, ու Շաբաթը պիտի [դ]սկսէր:*

*55 Այն կիները՝ որ անոր հետ եկեր էին Գալիլեայէն՝ հետեւեցան ու տեսան գերեզմանը,
եւ թէ ի՛նչպէս **հոն** դրուեցաւ անոր մարմինը: 56 Ու վերադառնալով՝ բոյրեր եւ
օծանելիքներ պատրաստեցին, ու Շաբաթ **օրը** հանգչեցան՝ պատուիրանին համաձայն:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 28. 1-10: Մարկ. 16. 1-8: Յովհ. 20. 1-10)

24

*Մէկշաբթի օրը՝ առտուն շատ կանուխ՝ եկան գերեզմանը, ու բերին այն բոյրերը՝ որ
պատրաստած էին. **ուրիշ** ոմանք ալ **եկան** անոնց հետ: 2 Գտան քարը՝ գերեզմանէն մէկդի
գլորուած, 3 ու ներս մտնելով՝ **հոն** չգտան Տէր Յիսուսի մարմինը: 4 Երբ մեծ տարակոյսի
մէջ էին այս մասին, ահա՛ երկու մարդիկ՝ լուսափայլ տարազով՝ հասան անոնց: 5 Քանի
վախցած ըլլալով՝ խոնարհեցուցին իրենց երեսները դէպի գետին, **այդ մարդիկը** ըսին*

[բ] **Յուն.՝** դատաստանին

[գ] **Այսինքն՝** կէսօր

[դ] **Յուն.՝** լուսնար

անոնց. «Ինչո՞ւ ողջը կը փնտռէք մեռելներուն մէջ: 6 Ան հոս չէ, հապա յարութիւն առաւ.
յիշեցէ՛ք թէ ի՛նչպէս խօսեցաւ ձեզի, երբ դեռ Գալիլեայի մէջ էր, ըսելով. 7 "Մարդու Որդին
պէտք է որ մատնուի մեղաւոր մարդոց ձեռքը, խաչուի, եւ յարութիւն առնէ երրորդ օրը"»:
8 Այն ատեն յիշեցին անոր խօսքերը, 9 ու վերադառնալով գերեզմանէն՝ պատմեցին այս
բոլորը տասնմէկին եւ ուրիշներու: 10 Այս կիներն էին՝ Մարիամ Մագդաղենացին,
Յովհաննա, Յակոբոսի մայրը՝ Մարիամ, եւ անոնց հետ ուրիշներ ալ, որոնք պատմեցին
այս բաները առաքեալներուն: 11 Սակայն ասոնց առջեւ զառանցանք թուեցան անոնց
խօսքերը, ու չէին հաւատար անոնց: 12 Բայց Պետրոս կանգնեցաւ եւ վազեց դէպի
գերեզմանը. ծռելով՝ տեսաւ թէ լաթերը առանձին դրուած էին, ու գնաց՝ ինքնիրեն
զարմանալով այդ պատահածին վրայ:

ԷՄՄԱՈՒՍԻ ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐԸ
(Մարկ. 16. 12-13)

13 Եւ ահա՛ նոյն օրը աշակերտներէն երկուքը կ'երթային Էմմաուս անունով գիւղ մը,
որ Երուսաղէմէն վաթսուն ասպարէզ հեռու էր: 14 Անոնք կը խօսէին իրարու հետ այս
բոլոր պատահարներուն մասին: 15 Մինչ անոնք կը խօսակցէին ու կը վիճաբանէին,
Յիսուս ինք ալ՝ մօտենալով՝ կ'երթար անոնց հետ. 16 բայց անոնց աչքերը [ա]ծածկուած էին,
որպէսզի չճանչնան զինք: 17 Եւ ըսաւ անոնց. «Ինչի՞ մասին կը խօսակցիք՝ իրարու հետ
քալելով, ու տրտում ալ էք»: 18 Անոնցմէ մէկը՝ որուն անունը Կղէովպաս էր,
պատասխանեց անոր. «Միայն դո՞ւն ես որ՝ Երուսաղէմի մէջ պանդխտացած ըլլալով՝ չես
գիտեր թէ ինչե՛ր պատահեցան հոն, այս օրերս»: 19 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Ի՞նչ»: Անոնք
ալ ըսին անոր. «Ինչ որ կը վերաբերի Նազովրեցի Յիսուսի, որ գործով ու խօսքով եղաւ
զօրաւոր մարգարէ մը՝ Աստուծոյ եւ ամբողջ ժողովուրդին առջեւ. 20 ի՛նչպէս
քահանայապետներն ու մեր պետերը [բ]մահուան մատնեցին զայն, եւ խաչեցին: 21 Իսկ
մենք կը յուսայինք թէ ի՛նքն էր որ պիտի ազատագրէր Իսրայէլը: Բացի այս բոլորէն՝ այս
երրորդ օրն է, որ այս բաները պատահեցան: 22 Նոյնիսկ մեր մէջէն քանի մը կիներ
շշմեցուցին մեզ. անոնք առտու կանուխ գացին գերեզմանը, 23 ու չգտնելով անոր
մարմինը՝ եկան եւ ըսին թէ հրեշտակներու տեսիլք ալ տեսան, որոնք ըսեր են թէ "ան ողջ
է": 24 Մեզմէ ոմանք ալ գացին գերեզմանը, ու ա՛յնպէս գտան՝ ինչպէս ըսին այդ կիները.
սակայն չտեսան զինք»: 25 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Ո՛վ յիմարներ եւ դանդաղամիտներ՝
հաւատալու այն բոլոր բաներուն, որ մարգարէները խօսեցան: 26 Միթէ Քրիստոս պէտք
չէ՞ր այսպէս չարչարուէր, ու մտնէր իր փառքը»: 27 Եւ սկսելով [գ]Մովսէսէն ու բոլոր
Մարգարէներէն", կը մեկնէր անոնց՝ ի՛նչ որ գրուած էր իր մասին բոլոր Գիրքերուն մէջ:
28 Երբ մօտեցան այն գիւղին՝ ուր կ'երթային, ինք կը ձեւացնէր թէ պիտի երթար աւելի՛
հեռաւոր տեղ մը: 29 Բայց ստիպեցին զինք՝ ըսելով. «Մնացի՛ր մեր քով, որովհետեւ
իրիկունը մօտ է եւ օրը՝ [դ]մթնցած»: Ու մտաւ՝ մնալու անոնց հետ: 30 Երբ [ե]սեղան նստաւ"

[ա] Յուն.՝ պահուած

[բ] Յուն.՝ մահուան դատաստանի

[գ] Այսինքն՝ Մովսէսի Օրէնքէն ու բոլոր Մարգարէութիւններէն

[դ] Յուն.՝ իջած

[ե] Յուն.՝ ընկողմանեցաւ

անոնց հետ, առաւ հացը, օրհնեց, եւ կտրելով տուաւ անոնց: 31 Այն ատեն անոնց աչքերը բացուեցան ու ճանչցան զինք, իսկ ինք աներեւոյթ եղաւ անոնցմէ: 32 Անոնք ալ ըսին իրարու. «Մեր սիրտերը չէի՞ն բորբոքեր մեր ներսը՝ երբ ինք կը խօսէր ճամբան մեզի հետ, ու Գիրքերը կը բացատրէր մեզի»:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԵՐԵՒՆԱՅ ԻՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ
(Մատթ. 28. 16-20: Մարկ. 16. 14-18: Յովհ. 20. 19-23: Գործ. 1. 6-8)

33 Եւ կանգնեցան, նոյն ժամուն վերադարձան Երուսաղէմ, ու համախմբուած գտան տասնմէկը եւ անոնց հետ եղողները, 34 որոնք կ՚ըսէին. «Ի՛րապէս Տէրը յարութիւն առաւ ու երեւցաւ Սիմոնի»: 35 Իրենք ալ պատմեցին ինչ որ պատահեցաւ ճամբան, եւ թէ ի՛նչպէս ինքզինք ճանչցուց իրենց՝ հացը կտրած ատեն:

36 Մինչ անոնք այսպէս կը խօսէին, Յիսուս ինք կայնեցաւ անոնց մէջտեղ ու ըսաւ անոնց. «Խաղաղութի՛ւն ձեզի»: 37 Բայց անոնք՝ սարսափած եւ վախցած՝ կը կարծէին թէ ոգի՛ մը կը տեսնեն: 38 Ըսաւ անոնց. «Ինչո՞ւ վրդովուած էք, եւ ինչո՞ւ մտածումներ կը ծագին ձեր սիրտերուն մէջ: 39 Տեսէ՛ք ձեռքերս ու ոտքերս, որ ես ինքս եմ. շօշափեցէ՛ք զիս եւ տեսէ՛ք, որովհետեւ ոգին մարմին ու ոսկորներ չ՚ունենար, ինչպէս կը տեսնէք զիս՝ որ ունիմ»: 40 Ասիկա ըսելով՝ ցուցուց անոնց ձեռքերն ու ոտքերը: 41 Երբ իրենց ուրախութենէն՝ տակաւին չէին հաւատար եւ զարմանքի մէջ էին, ըսաւ անոնց. «Կերակուր մը ունի՞ք հոս»: 42 Անոնք ալ կտոր մը խորոված ձուկ ու մեղրախորիսխ տուին իրեն: 43 Առաւ, կերաւ անոնց առջեւ, 44 եւ ըսաւ անոնց. «Ահա՛ւասիկ այն խօսքերը՝ որ ըսի ձեզի, երբ դեռ ձեզի հետ էի. “Պէտք է որ իրագործուին բոլոր բաները՝ որոնք գրուած են իմ մասիս Մովսէսի Օրէնքին մէջ, [գ]Մարգարէներուն մէջ եւ Սաղմոսներուն մէջ”»: 45 Այն ատեն բացաւ անոնց միտքերը՝ որպէսզի հասկնան Գիրքերը, 46 ու ըսաւ անոնց. «Ա՛յս գրուած է, եւ ա՛յսպէս պէտք էր որ Քրիստոս չարչարուէր, ու մեռելներէն յարութիւն առնէր երրորդ օրը. 47 եւ անոր անունով ապաշխարութիւն ու մեղքերու ներում քարոզուէր բոլոր ազգերուն մէջ՝ սկսելով Երուսաղէմէն: 48 Դո՛ւք էք այս բաներուն վկաները: 49 Եւ ահա՛ ես կը ղրկեմ ձեր վրայ իմ Հօրս խոստումը. բայց դուք կեցէ՛ք Երուսաղէմ քաղաքին մէջ, մինչեւ որ բարձրէն ղրկուած զօրութիւն հագնիք»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ
(Մարկ. 16. 19-20: Գործ. 1. 9-11)

50 Ու դուրս հանեց զանոնք՝ մինչեւ Բեթանիա, եւ իր ձեռքերը վերցնելով՝ օրհնեց զանոնք: 51 Մինչ կ՚օրհնէր զանոնք՝ զատուեցաւ անոնցմէ, ու վերացաւ երկինք: 52 Անոնք ալ երկրպագելով անոր՝ վերադարձան Երուսաղէմ մեծ ուրախութեամբ: 53 Եւ միշտ տաճարին մէջ էին, ու կը գովաբանէին եւ կ՚օրհնէին Աստուած: Ամէն:

[գ] *Այսինքն՝ Մարգարէներու գիրքին*

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԽՕՍՔԸ

1

*Սկիզբէն էր Խօսքը, ու Խօսքը Աստուծոյ քով էր, եւ Խօսքը Աստուած էր. 2 ան սկիզբէն
Աստուծոյ քով էր: 3 Ամէն ինչ եղաւ անո՛վ. եղածներէն ո՛չ մէկը եղաւ առանց անոր: 4
Կեանքը անով էր, ու կեանքը մարդոց լոյսն էր. 5 լոյսը կը փայլէր խաւարի մէջ, բայց
խաւարը չճանչցաւ զայն:*

*6 Աստուծմէ ղրկուած մարդ մը կար՝ որուն անունը Յովհաննէս էր: 7 Ասիկա եկաւ
վկայութեան համար՝ որ վկայէ Լոյսին մասին, որպէսզի բոլորը հաւատան անոր միջոցով:
8 Ինք չէր այդ Լոյսը, հապա եկաւ՝ որպէսզի վկայէ Լոյսին մասին:*

*9 Ճշմարիտ Լոյսը ա՛ն էր՝ որ [ա]կը լուսաւորէ աշխարհ եկող" ամէն մարդ: 10 Ինք
աշխարհի մէջ էր, եւ աշխարհը եղաւ իրմով, բայց աշխարհը չճանչցաւ զինք: 11
Իրեններուն եկաւ, սակայն իրենները չընդունեցին զինք: 12 Բայց անոնց՝ որ ընդունեցին
զինք - անոնց՝ որ կը հաւատան իր անունին - իրաւասութիւն տուաւ Աստուծոյ զաւակներ
ըլլալու: 13 Անոնք ո՛չ արիւնէն եւ ո՛չ մարմինի կամքէն ծնան, ո՛չ ալ մարդու կամքէն,
հապա՝ Աստուծմէ: 14 Եւ Խօսքը մարմին եղաւ ու մեր մէջ բնակեցաւ, (եւ դիտեցինք անոր
փառքը՝ Հօրը միածինի փառքին պէս,) շնորհքով ու ճշմարտութեամբ լեցուն:*

*15 Յովհաննէս վկայեց անոր մասին, եւ աղաղակեց. «Ասիկա՛ է ան՝ որուն մասին
կ՚ըսէի. “Ան որ իմ ետեւէս կու գայ՝ իմ առջեւս եղաւ, որովհետեւ ինծմէ առաջ էր”: 16 Եւ
անոր լիութենէն մենք բոլորս ստացանք շնորհք շնորհքի վրայ: 17 Որովհետեւ Օրէնքը
տրուեցաւ Մովսէսի միջոցով, բայց շնորհքն ու ճշմարտութիւնը եղան Յիսուս Քրիստոսի
միջոցով: 18 Ո՛չ մէկը երբե՛ք տեսած է Աստուած. բայց միածին Որդին՝ որ Հօրը ծոցն է,
ի՛նք պատմեց անոր մասին»:*

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 3. 1-12: Մարկ. 1. 1-8: Ղուկ. 3. 1-18)

*19 Սա՛ է Յովհաննէսի վկայութիւնը, երբ Հրեաները Երուսաղէմէն ղրկեցին
քահանաներ ու Ղեւտացիներ, որպէսզի հարցնեն անոր. «Դուն ո՞վ ես»: 20 Ան
խոստովանեցաւ ու չուրացաւ, հապա յայտարարեց. «Ես Քրիստոսը չեմ»: 21 Հարցուցին
անոր. «Հապա ո՞վ. Եղիա՞ն ես»: Ըսաւ. «Չեմ»: Հարցուցին. «Այն մարգարէ՞ն ես»:
Պատասխանեց. «Ո՛չ»: 22 Ուրեմն ըսին անոր. «Դուն ո՞վ ես. ըսէ՛ մեզի, որպէսզի
պատասխան մը տանինք մեզ ղրկողներուն. ի՞նչ կ՚ըսես քու մասիդ»: 23 Ըսաւ. «Ես անոր
ձայնն եմ՝ որ կը գոչէ անապատին մէջ. “Շտկեցէ՛ք Տէրոջ ճամբան”, ինչպէս Եսայի
մարգարէն ըսաւ»: 24 Այդ ղրկուածները Փարիսեցիներէն էին, 25 ու հարցուցին իրեն.
«Հապա ինչո՞ւ կը մկրտես, եթէ դուն ո՛չ Քրիստոսն ես, ո՛չ Եղիան, ո՛չ ալ մարգարէն»: 26
Յովհաննէս պատասխանեց անոնց. «Ես ջուրո՛վ կը մկրտեմ, բայց մէկը կայ ձեր մէջ՝ որ
դուք չէք ճանչնար. 27 ի՛նք է իմ ետեւէս եկողը՝ որ իմ առջեւս եղաւ, որուն կօշիկին կապը
քակելու արժանի չեմ»: 28 Այս բաները պատահեցան Բեթաբարայի մէջ՝ Յորդանանի միւս
կողմը, ուր Յովհաննէս կը կենար ու կը մկրտէր:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԳԱՌԸ

*29 Հետեւեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ Յիսուսը՝ որ իրեն կու գար, եւ ըսաւ. «Ահա՛
Աստուծոյ Գառը՝ որ կը քաւէ աշխարհի մեղքը: 30 Ասիկա՛ է ան՝ որուն մասին կ՚ըսէի. “Իմ*

[ա] Կամ՝ աշխարհ գալով կը լուսաւորէ

*ետեւէս մարդ մը կու գայ՝ որ իմ առջեւս եղաւ, որովհետեւ ինծմէ առաջ էր□: 31 Ես չէի
ճանչնար զայն. բայց եկայ ջուրով մկրտելու, որպէսզի ան յայտնուի Իսրայէլի»: 32 Ու
Յովհաննէս վկայելով ըսաւ. «Տեսայ Հոգին, որ աղաւնիի պէս կ՚իջնէր երկինքէն եւ կը
մնար անոր վրայ: 33 Ես չէի ճանչնար զայն, բայց ա՛ն որ ղրկեց զիս ջուրով մկրտելու,
ի՛նք ըսաւ ինծի. “Որո՛ւն վրայ որ տեսնես թէ Հոգին կ՚իջնէ ու կը մնայ, անիկա՛ է՝ որ Սուրբ
Հոգիո՛վ կը մկրտէ□: 34 Ես ալ տեսայ, եւ վկայեցի թէ ա՛յս է Աստուծոյ Որդին»:*

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ

*35 Հետեւեալ օրը Յովհաննէս դարձեալ կայնած էր, եւ իր աշակերտներէն երկուքը: 36
Նայելով Յիսուսի՝ որ կը քալէր, ըսաւ. «Ահա՛ Աստուծոյ Գառը»: 37 Երկու աշակերտները
լսեցին անկէ՝ երբ կը խօսէր, ու հետեւեցան Յիսուսի: 38 Երբ Յիսուս դարձաւ եւ տեսաւ թէ
անոնք կը հետեւէին իրեն, ըսաւ անոնց. «Ի՞նչ կը փնտռէք»: Անոնք ալ ըսին իրեն.
«Ռաբբի՛, (որ թարգմանուելով՝ վարդապետ ըսել է,) ո՞ւր կը բնակիս»: 39 Ըսաւ անոնց.
«Եկէ՛ք եւ տեսէ՛ք»: Գացին ու տեսան թէ ո՛ւր կը բնակէր. եւ այդ օրը մնացին անոր քով,
որովհետեւ գրեթէ [բ]տասներորդ ժամն" էր: 40 Սիմոն Պետրոսի եղբայրը՝ Անդրէաս մէկն էր
այն երկուքէն, որ լսեցին Յովհաննէսէն ու հետեւեցան անոր: 41 Ան նախ [գ]գտաւ իր
եղբայրը՝ Սիմոնը, եւ [դ]ըսաւ անոր. «Գտա՛նք Մեսիան» (որ կը թարգմանուի՝ [ե]Քրիստոս). 42
ապա տարաւ զայն Յիսուսի քով: Յիսուս նայելով անոր՝ ըսաւ. «Դուն Սիմոնն ես,
Յովնանի որդին. դուն Կեփաս պիտի կոչուիս», որ կը թարգմանուի՝ [զ]Պետրոս:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԱՆՉԷ ՓԻԼԻՊՊՈՍԸ ԵՒ ՆԱԹԱՆԱՅԷԼԸ

*43 Հետեւեալ օրը՝ Յիսուս ուզեց Գալիլեա երթալ, եւ գտնելով Փիլիպպոսը՝ ըսաւ անոր.
«Հետեւէ՛ ինծի»: 44 Փիլիպպոս Բեթսայիդայէն էր. Անդրէասի ու Պետրոսի քաղաքէն: 45
Փիլիպպոս [է]գտաւ Նաթանայէլը եւ [ը]ըսաւ անոր. «Գտա՛նք ա՛ն՝ որուն մասին Մովսէս գրեց
Օրէնքին մէջ, ու մարգարէներն ալ, այսինքն՝ Յիսուս Նազովրեցին, Յովսէփի որդին»: 46
Նաթանայէլ ըսաւ անոր. «Կարելի՞ է որ Նազարէթէն բարի բան մը ելլէ»: Փիլիպպոս ըսաւ
անոր. «Եկո՛ւր ու տե՛ս»: 47 Յիսուս, երբ տեսաւ Նաթանայէլը՝ որ իրեն կու գար, ըսաւ
անոր մասին. «Ահա՛ ճշմա՛րտապէս Իսրայելացի մը՝ որուն ներսը նենգութիւն չկայ»: 48
Նաթանայէլ ըսաւ անոր. «Ուրկէ՞ կը ճանչնաս զիս»: Յիսուս պատասխանեց անոր. «Դեռ
Փիլիպպոս քեզ չկանչած, դուն՝ որ թզենիին տակն էիր, ես տեսայ քեզ»: 49 Նաթանայէլ
պատասխանեց անոր. «Ռաբբի՛, դո՛ւն ես Աստուծոյ Որդին, դո՛ւն ես Իսրայէլի թագաւորը»:*

[բ] Այսինքն՝ կէսօրէն ետք ժամը չորս

[գ] Յուն.՝ կը գտնէ

[դ] Յուն.՝ կ՚ըսէ

[ե] Այսինքն՝ Օծեալ

[զ] Այսինքն՝ վէմ

[է] Յուն.՝ կը գտնէ

[ը] Յուն.՝ կ՚ըսէ

50 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Կը [թ]հաւատա՞ս՝ քանի որ ըսի քեզի թէ տեսայ քեզ
թզենիին ներքեւ: Ասկէ աւելի՛ մեծ բաներ պիտի տեսնես»: 51 Նաեւ ըսաւ անոր.
«Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ասկէ ետք պիտի տեսնէք
երկինքը բացուած, եւ Աստուծոյ հրեշտակները՝ որ կ՚ելլեն ու կ՚իջնեն մարդու Որդիին
վրայ□»:

ԿԱՆԱՅԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

2

Երրորդ օրը հարսանիք մը կար Գալիլեայի Կանա քաղաքը, եւ Յիսուսի մայրը հոն էր: 2
Յիսուս ալ հրաւիրուեցաւ այդ հարսանիքին, նաեւ՝ իր աշակերտները: 3 Երբ գինին
պակսեցաւ, Յիսուսի մայրը ըսաւ անոր. «Գինի չունին»: 4 Յիսուս ըսաւ անոր. «Կի՛ն, դուն
ի՞նչ ունիս ինծի հետ. իմ ժամս դեռ հասած չէ»: 5 Իր մայրը ըսաւ սպասարկուներուն.
«Ի՛նչ որ ըսէ ձեզի՝ ըրէ՛ք»: 6 Հոն վեց քարէ կարաս դրուած էր՝ Հրեաներուն մաքրուելու
սովորութեան համաձայն. իւրաքանչիւրը կը պարունակէր երկու կամ երեք մար: 7 Յիսուս
ըսաւ անոնց. «Լեցուցէ՛ք այդ կարասները ջուրով». ու լեցուցին զանոնք՝ մինչեւ բերանը: 8
Եւ ըսաւ անոնց. «Հիմա [ա]հանեցէ՛ք ու տարէ՛ք սեղանապետին». անոնք ալ տարին: 9 Երբ
սեղանապետը համտեսեց գինի դարձած ջուրը՝ չէր գիտեր ուրկէ՛ ըլլալը (բայց
սպասարկուները՝ որոնք հաներ էին ջուրը՝ գիտէին): Սեղանապետը կանչեց փեսան 10 եւ
ըսաւ անոր. «Ամէն մարդ նախ կը մատուցանէ լաւ գինին, ու երբ արբեցած ըլլան՝ ա՛յն
ատեն ցածորակը. բայց դուն լաւ գինին պահեցիր մինչեւ հիմա»: 11 Յիսուս իր
նշաններուն սկիզբը ըրաւ ասիկա՝ Գալիլեայի Կանա քաղաքին մէջ, եւ ցոյց տուաւ իր
փառքը. ու իր աշակերտները հաւատացին իրեն:
12 Յետոյ Յիսուս Կափառնայում իջաւ, ինք, իր մայրն ու իր եղբայրները, եւ իր
աշակերտները. բայց շատ օրեր չմնացին հոն:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԵՐԹԱՅ ՏԱՃԱՐԸ

(Մատթ. 21. 12-13: Մարկ. 11. 15-17: Ղուկ. 19. 45-46)

13 Հրեաներուն Զատիկը մօտ էր, ուստի Յիսուս բարձրացաւ Երուսաղէմ: 14 Տաճարին
մէջ գտաւ արջառ, ոչխար եւ աղաւնի ծախողներ, նաեւ լումայափոխներ՝ որոնք նստած
էին: 15 Եւ չուանէ խարազան մը շինելով՝ տաճարէն դուրս հանեց բոլորը, ոչխարներն ու
արջառներն ալ. թափեց լումայափոխներուն լումաները, տապալեց սեղանները, 16 եւ ըսաւ
աղաւնի ծախողներուն. «Վերցուցէ՛ք ատոնք ասկէ. առեւտուրի տուն մի՛ ընէք իմ Հօրս
տունը»: 17 Եւ իր աշակերտները յիշեցին՝ որ գրուած է. «Քու տանդ
նախանձախնդրութիւնը կլանեց զիս»:
18 Հետեւաբար Հրեաները ըսին անոր. «Ի՞նչ նշան ցոյց կու տաս մեզի՝ քանի կ՚ընես
այդ բաները»: 19 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Քակեցէ՛ք այս տաճարը, ու երեք
օրուան մէջ պիտի կանգնեցնեմ զայն»: 20 Իսկ Հրեաները ըսին. «Քառասունվեց
տարուան մէջ շինուեցաւ այս տաճարը, եւ դուն երե՞ք օրուան մէջ պիտի կանգնեցնես
զայն»: 21 Բայց ինք կը խօսէր իր մարմինի՛ն տաճարին մասին: 22 Ուստի երբ ինք
մեռելներէն յարութիւն առաւ, իր աշակերտները յիշեցին թէ ըսած [բ]էր ասիկա, ու

[թ] Կամ՝ հաւատաս

[ա] Յուն.՝ քաշեցէ՛ք

[բ] Ոմանք՝ էր իրենց

հաւատացին Գիրքին եւ Յիսուսի ըսած խօսքին:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՃԱՆՉՆԱՅ ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ

*23 Երբ Զատիկի տօնին ատենը Երուսաղէմ էր, շատ մարդիկ հաւատացին անոր
անունին՝ տեսնելով անոր ըրած նշանները: 24 Բայց ինք՝ Յիսուս՝ չէր հաւատար անոնց,
որովհետեւ կը ճանչնար ամէն մարդ. 25 պէտք չունէր՝ որ մէկը ուրիշ մարդու մասին
վկայէր իրեն, քանի որ ինք գիտէր թէ ի՛նչ կայ մարդուն մէջ:*

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՆԻԿՈԴԵՄՈՍ

3

*Փարիսեցիներէն մարդ մը կար՝ Նիկոդեմոս անունով, որ Հրեաներու պետ մըն էր: 2
Ասիկա գիշերուան մէջ եկաւ [ա]Յիսուսի քով եւ ըսաւ անոր. «Ռաբբի՛, գիտենք թէ դուն
Աստուծմէ վարդապետ եկած ես. որովհետեւ մէ՛կը չի կրնար ընել այն նշանները՝ որ դուն
կ՚ընես, եթէ Աստուած իրեն հետ չըլլայ»: 3 Յիսուս պատասխանեց անոր.
«Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի. “Եթէ մէկը [բ]վերստին չծնի՝ չի
կրնար տեսնել Աստուծոյ թագաւորութիւնը□»: 4 Նիկոդեմոս ըսաւ անոր. «Ի՞նչպէս կրնայ
ծնիլ մարդ մը՝ որ ծերացած է: Կարելի՞ է, որ երկրորդ անգամ մտնէ իր մօր որովայնը եւ
ծնի»: 5 Յիսուս պատասխանեց. «Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի.
“Եթէ մէկը ջուրէն ու Հոգիէն չծնի՝ չի կրնար մտնել Աստուծոյ թագաւորութիւնը□: 6
Մարմինէն ծնածը՝ մարմին է, եւ Հոգիէն ծնածը՝ հոգի է: 7 Դուն մի՛ զարմանար որ ըսի
քեզի. “Դուք պէտք է վերստին ծնիք□: 8 Հովը կը փչէ ո՛ւր որ ուզէ. կը լսես անոր ձայնը,
բայց չես գիտեր ուրկէ՛ կու գայ, կամ ո՛ւր կ՚երթայ: Ո՛վ որ Հոգիէն կը ծնի՝ ա՛յսպէս է»: 9
Նիկոդեմոս ըսաւ անոր. «Ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ ատիկա»: 10 Յիսուս պատասխանեց անոր.
«Դուն Իսրայէլի մէջ վարդապետ մըն ես, ու չե՞ս գիտեր այս բաները: 11 Ճշմա՛րտապէս,
ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք, եւ ինչ որ տեսանք՝
կը վկայենք, ու չէք ընդունիր մեր վկայութիւնը: 12 Եթէ երկրային բաներու մասին
խօսեցայ ձեզի եւ չէք հաւատար, ի՞նչպէս պիտի հաւատաք՝ եթէ երկնային բաներու
մասին խօսիմ ձեզի: 13 Ո՛չ մէկը երկինք բարձրացաւ, բացի անկէ՝ որ երկինքէն իջաւ,
մարդու Որդին՝ որ երկինքն է: 14 Եւ ինչպէս Մովսէս բարձրացուց օձը անապատին մէջ,
այնպէս պէտք է որ բարձրանայ մարդու Որդին. 15 որպէսզի ո՛վ որ հաւատայ անոր՝
չկորսուի, հապա ունենայ յաւիտենական կեանքը: 16 Որովհետեւ Աստուած ա՛յնպէս սիրեց
աշխարհը, որ մինչեւ անգամ տուաւ իր միածին Որդին, որպէսզի ո՛վ որ հաւատայ անոր՝
չկորսուի, հապա ունենայ յաւիտենական կեանքը: 17 Քանի որ Աստուած աշխարհ ղրկեց
իր Որդին՝ ո՛չ թէ աշխարհը [գ]դատապարտելու, հապա՝ որպէսզի աշխարհը փրկուի անով:
18 Ա՛ն որ կը հաւատայ անոր՝ չի [դ]դատապարտուիր, իսկ ա՛ն որ չի հաւատար՝ անիկա
արդէն դատապարտուած է, որովհետեւ չհաւատաց Աստուծոյ միածին Որդիին անունին:*

[ա] *Ոմանք՝ անոր*

[բ] *Կամ՝ վերէն*

[գ] *Յուն.՝ դատելու*

[դ] *Յուն.՝ դատուիր*

*19 Սա՛ է [ե]դատապարտութիւնը, որ լոյսը աշխարհ եկաւ, բայց մարդիկ սիրեցին խաւարը՝
փոխանակ լոյսին, քանի որ իրենց գործերը չար էին: 20 Որովհետեւ ո՛վ որ չարիք կը
գործէ, անիկա կ՚ատէ լոյսը եւ չի գար լոյսին քով, որպէսզի չկշտամբուին իր գործերը: 21
Բայց ա՛ն որ կը կիրարկէ ճշմարտութիւնը՝ կու գայ լոյսին քով, որպէսզի իր գործերը
յայտնաբերուին թէ գործուեցան Աստուծմով»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

*22 Ասկէ ետք՝ Յիսուս եւ իր աշակերտները եկան Հրէաստանի երկիրը. հոն կը կենար՝
անոնց հետ, ու կը մկրտէր: 23 Յովհաննէս ալ կը մկրտէր Այենոնի մէջ՝ Սաղիմի մօտ,
որովհետեւ հոն շատ ջուր կար. կու գային եւ կը մկրտուէին, 24 որովհետեւ Յովհաննէս
դեռ բանտը նետուած չէր:*
*25 Ուստի վիճաբանութիւն մը եղաւ Յովհաննէսի աշակերտներէն ոմանց եւ
[զ]Հրեաներուն միջեւ՝ մաքրութեան մասին: 26 Ու եկան Յովհաննէսի քով եւ ըսին անոր.
«Ռաբբի՛, ա՛ն որ քեզի հետ՝ Յորդանանի միւս կողմն էր, որուն մասին դուն վկայեցիր,
ահա՛ ի՛նք կը մկրտէ ու բոլորը կ՚երթան անոր»: 27 Յովհաննէս պատասխանեց. «Մարդ մը
ոչինչ կրնայ ստանալ՝ եթէ երկինքէն տրուած չըլլայ իրեն: 28 Դո՛ւք ձեզմէ կը վկայէք
ինծի համար՝ թէ ըսի. “Ես Քրիստոսը չեմ, հապա ղրկուած եմ անոր առջեւէն□: 29 Ա՛ն որ
ունի հարսը՝ անիկա՛ է փեսան. բայց փեսային բարեկամը, որ կը կենայ եւ կը լսէ զայն,
մեծապէս կ՚ուրախանայ փեսային ձայնին համար: Ուրեմն ահա՛ լիացած է իմ
ուրախութիւնս: 30 Պէտք է որ ան մեծնայ, իսկ ես՝ պզտիկնամ»:*

ԱՆ ՈՐ ԿՈՒ ԳԱՅ ԵՐԿԻՆՔԷՆ

*31 Ա՛ն որ կու գայ վերէն՝ բոլորէն վեր է: Ա՛ն որ երկրէն է՝ երկրաւոր է, ու կը խօսի
երկրէն. ա՛ն որ կու գայ երկինքէն՝ բոլորէն վեր է, 32 եւ ինչ որ տեսաւ ու լսեց՝ կը վկայէ
անոնց մասին, եւ ո՛չ մէկը կ՚ընդունի անոր վկայութիւնը: 33 Ա՛ն որ կ՚ընդունի անոր
վկայութիւնը, կը կնքէ թէ Աստուած ճշմարտախօս է. 34 որովհետեւ ա՛ն որ Աստուած
ղրկեց՝ կը քարոզէ Աստուծոյ խօսքերը, քանի որ Աստուած անոր չափով չի տար Հոգին: 35
Հայրը կը սիրէ Որդին, եւ ամէն բան տուած է անոր ձեռքը: 36 Ա՛ն որ կը հաւատայ Որդիին՝
ունի յաւիտենական կեանքը. իսկ ա՛ն որ չ՚անսար Որդիին՝ պիտի չտեսնէ կեանքը, հապա
Աստուծոյ բարկութիւնը կը մնայ անոր վրայ:*

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՍԱՄԱՐԱՑԻ ԿԻՆԸ

4

*Ուրեմն երբ Տէրը գիտցաւ թէ Փարիսեցիները լսեր են՝ թէ Յիսուս Յովհաննէսէ աւելի
աշակերտներ կ՚ընէ ու կը մկրտէ, 2 (թէպէտ՝ ո՛չ թէ Յիսուս ինք կը մկրտէր, հապա իր
աշակերտները,) 3 թողուց Հրէաստանը եւ դարձեալ Գալիլեա գնաց. 4 ու պէտք էր որ
անցնէր Սամարիայի մէջէն: 5 Ուստի եկաւ Սամարացիներուն մէկ քաղաքը՝ որ Սուքար կը
կոչուէր, այն վայրին մօտ՝ որ Յակոբ տուաւ իր որդիին՝ Յովսէփի: 6 Հոն կար Յակոբի մէկ
աղբիւրը. ուրեմն Յիսուս՝ ճամբորդութենէն յոգնած ըլլալով՝ նստաւ այդ աղբիւրին քով:*

[ե] *Յուն.՝ դատաստանը*

[զ] *Կամ՝ Հրեայի մը*

Գրեթէ [ա]վեցերորդ ժամն" էր:
7 Սամարիայէն կին մը եկաւ ջուր քաշելու: Յիսուս ըսաւ անոր. «Ինծի ջուր տուր՝
խմելու». 8 (քանի որ իր աշակերտները քաղաքը գացեր էին՝ կերակուր գնելու համար:) 9
Ուստի սամարացի կինը ըսաւ անոր. «Դուն՝ որ Հրեայ ես, ի՞նչպէս կ՚ուզես ջուր խմել
ինձմէ՝ սամարացի կնոջմէ մը». որովհետեւ Հրեաները չեն հաղորդակցիր
Սամարացիներուն հետ: 10 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Եթէ դուն գիտնայիր Աստուծոյ
պարգեւը, եւ թէ ո՛վ է ա՛ն՝ որ կ՚ըսէ քեզի. “Ինծի ջուր տուր խմելու□, դո՛ւն պիտի ուզէիր
իրմէ, ու ինք կենարա՛ր ջուր պիտի տար քեզի»: 11 Կինը ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, դուն ոչինչ
ունիս՝ ջուր քաշելու համար, եւ այս հորը խորունկ է. ուրեմն ուրկէ՞ պիտի ունենաս այդ
կենարար ջուրը: 12 Միթէ դուն աւելի՞ մեծ ես քան մեր հայրը՝ Յակոբ, որ տուաւ մեզի այս
հորը, ու ասկէ խմեցին ինք, իր որդիները եւ իր անասունները»: 13 Յիսուս պատասխանեց
անոր. «Ո՛վ որ խմէ այս ջուրէն՝ դարձեալ պիտի ծարաւնայ, բայց ո՛վ որ խմէ այն ջուրէն՝
որ ես պիտի տամ անոր, յաւիտեան պիտի չծարաւնայ: 14 Հապա այն ջուրը՝ որ ես պիտի
տամ անոր, պիտի ըլլայ անոր մէջ ջուրի աղբիւր մը՝ որ կը բխի յաւիտենական կեանքի
համար»: 15 Կինը ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, տո՛ւր ինծի այդ ջուրը, որպէսզի չծարաւնամ, եւ հոս
չգամ՝ ջուր քաշելու»: 16 Յիսուս ըսաւ անոր. «Գնա՛, կանչէ՛ ամուսինդ ու հո՛ս եկուր»: 17
Կինը պատասխանեց. «Ես ամուսին չունիմ»: Յիսուս ըսաւ անոր. «Ճի՛շդ ըսիր. “Ամուսին
չունիմ□, 18 որովհետեւ դուն հինգ ամուսին ունեցեր ես, եւ ա՛ն որ հիմա ունիս՝ ամուսինդ
չէ. ճի՛շդ ըսիր ատիկա»: 19 Կինը ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, կը նշմարեմ թէ դուն մարգարէ մըն
ես: 20 Մեր հայրերը երկրպագեցին այս լերան վրայ. բայց դուք կ՚ըսէք թէ Երուսաղէմ է
միակ տեղը՝ ուր պէտք է երկրպագել»: 21 Յիսուս ըսաւ անոր. «Կի՛ն, հաւատա՛ ինծի, որ
ժամը պիտի գայ, երբ ո՛չ այս լերան վրայ եւ ո՛չ Երուսաղէմի մէջ պիտի երկրպագէք
Հօրը: 22 Դուք կ՚երկրպագէք անո՛ր՝ որ չէք ճանչնար. մենք կ՚երկրպագենք անո՛ր՝ որ կը
ճանչնանք. որովհետեւ փրկութիւնը Հրեաներէն է: 23 Բայց ժամը պիտի գայ եւ հիմա ալ է,
երբ ճշմարիտ երկրպագողները պիտի երկրպագեն Հօրը՝ հոգիով ու ճշմարտութեամբ,
որովհետեւ Հայրն ալ կ՚ուզէ այդպիսինե՛ր՝ իրեն երկրպագելու համար: 24 Աստուած Հոգի
է, եւ իրեն երկրպագողներն ալ պէտք է որ երկրպագեն հոգիով ու ճշմարտութեամբ»: 25
Կինը ըսաւ անոր. «Գիտեմ թէ [բ]Մեսիան պիտի գայ, (Քրիստոս կոչուածը.) երբ ինք գայ՝
պիտի հաղորդէ մեզի ամէն բան»: 26 Յիսուս ըսաւ անոր. «Ես՝ որ քեզի հետ կը խօսիմ՝
ա՛ն եմ»: 27 Այդ ատեն իր աշակերտները եկան, ու զարմացան որ կը խօսակցէր այդ կնոջ
հետ, բայց անոնցմէ ո՛չ մէկը ըսաւ. «Ի՞նչ կ՚ուզես», կամ. «Ի՞նչ կը խօսիս անոր հետ»:
28 Ուստի կինը թողուց իր [գ]սափորը եւ գնաց քաղաքը, ու ըսաւ քաղաքացիներուն. 29
«Եկէ՛ք, տեսէ՛ք մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի ամէն ինչ որ գործեր եմ. արդեօք ա՞ն է
Քրիստոսը»: 30 Անոնք ալ ելան քաղաքէն եւ կու գային անոր:
31 Այդ միջոցին աշակերտները իրեն կը թախանձէին ու կ՚ըսէին. «Ռաբբի՛, կե՛ր»: 32 Ան
ալ ըսաւ անոնց. «Ես՝ ուտելու համար՝ ունի՛մ կերակուր մը, որ դուք չէք գիտեր»: 33
Ուրեմն աշակերտները կ՚ըսէին իրարու. «Արդեօք մէկը ուտելիք բերա՞ւ իրեն»: 34 Յիսուս
ըսաւ անոնց. «Իմ կերակուրս՝ գործադրել է զիս ղրկողին կամքը, եւ աւարտել անոր գործը:
35 Դուք չէ՞ք ըսեր. “Տակաւին չորս ամիս կայ՝ որ հունձքի ատենը գայ□: Ահա՛ ես կը
յայտարարեմ ձեզի. “Բարձրացուցէ՛ք ձեր աչքերը եւ դիտեցէ՛ք արտե՛րը. արդէ՛ն ճերմկած
ու հնձուելու պատրաստ են□: 36 Ա՛ն որ կը հնձէ՝ վարձք կը ստանայ, եւ պտուղ կը ժողվէ

[ա] Այսինքն՝ կէսօր

[բ] Այսինքն՝ Օծեալը

[գ] Յուն.՝ կարասը

յաւիտենական կեանքի համար, որպէսզի սերմանողն ու հնձողը ուրախանան միասին: 37
Որովհետեւ այս բանին մէջ ճշմարիտ է այն խօսքը. “Մէկը կը սերմանէ, եւ ուրի՛շ մը կը
հնձէ□: 38 Ես ղրկեցի ձեզ հնձելու զայն՝ որուն համար չաշխատեցաք. ուրիշնե՛րը
աշխատեցան, ու դո՛ւք մտաք անոնց աշխատանքին մէջ»:
39 Այդ քաղաքէն շատ Սամարացիներ հաւատացին իրեն՝ այդ կնոջ խօսքին համար, որ
վկայեց. «Ի՛նչ որ գործեր էի՝ ամէ՛նը ըսաւ ինծի»: 40 Երբ Սամարացիները եկան իրեն, կը
թախանձէին որ մնայ իրենց քով. ու մնաց հոն երկու օր: 41 Շատե՛ր իրեն հաւատացին՝ իր
խօսքին համար, 42 եւ կ՚ըսէին կնոջ. «Ա՛լ կը հաւատանք՝ ո՛չ թէ քու խօսքիդ համար, այլ
մենք իսկ լսեցինք, ու գիտենք թէ ա՛յս է ճշմարտապէս աշխարհի Փրկիչը՝ Քրիստոսը»:
43 Երկու օր ետք՝ մեկնեցաւ անկէ եւ գնաց Գալիլեա, 44 որովհետեւ Յիսուս ինք վկայեց
թէ “մարգարէ՛ մը պատիւ չ՚ունենար իր բնագաւառին մէջ□: 45 Ուրեմն երբ Գալիլեա
հասաւ՝ Գալիլեացիները ընդունեցին զինք, քանի որ տեսած էին այն բոլոր հրաշքները, որ
ինք ըրաւ տօնին ատենը՝ Երուսաղէմի մէջ. որովհետեւ իրենք ալ գացեր էին այդ տօնին:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆԻ ՄԸ ՈՐԴԻՆ

46 Յիսուս դարձեալ եկաւ Գալիլեայի Կանա քաղաքը, ուր ջուրը փոխած էր գինիի: Հոն
[դ]պալատական մը կար, որուն որդին հիւանդ էր՝ Կափառնայումի մէջ: 47 Ասիկա՝ լսելով թէ
Յիսուս Հրէաստանէն եկած է Գալիլեա, եկաւ անոր ու կը թախանձէր՝ որ իջնէ եւ բժշկէ իր
որդին, որովհետեւ մեռնելու մօտ էր: 48 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոր. «Եթէ նշաններ ու
սքանչելիքներ չտեսնէք՝ բնա՛ւ պիտի չհաւատաք»: 49 Պալատականը ըսաւ անոր. «Տէ՛ր,
իջի՛ր, քանի դեռ տղաս մեռած չէ»: 50 Յիսուս ըսաւ անոր. «Գնա՛, որդիդ կ՚ապրի՛»:
Մարդն ալ հաւատաց այն խօսքին՝ որ Յիսուս ըսաւ իրեն, ու գնաց: 51 Երբ արդէն կ՚իջնէր,
իր ծառաները դիմաւորեցին զինք եւ լուր տուին՝ ըսելով. «Որդիդ ո՛ղջ է»: 52 Ուստի
հարցափորձեց զանոնք թէ ո՛ր ժամուն սկսաւ լաւանալ: Ըսին իրեն. «Երէկ [ե]եօթներորդ
ժամուն" տենդը թողուց զայն»: 53 Ուստի անոր հայրը գիտցաւ թէ ա՛յն ժամն էր՝ երբ
Յիսուս ըսաւ իրեն. «Որդիդ կ՚ապրի՛», ու հաւատաց՝ ինք եւ իր ամբողջ տունը: 54 Յիսուս
դարձեալ ըրաւ այս երկրորդ նշանը՝ երբ Հրէաստանէն Գալիլեա եկաւ:

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ԱՒԱԶԱՆԻՆ ՔՈՎ

5

Ասկէ ետք Հրեաներուն տօնն էր, ու Յիսուս Երուսաղէմ բարձրացաւ: 2 Երուսաղէմի
մէջ՝ Ոչխարներու դրան քով աւազան մը կայ, որ եբրայերէն Բեթհեզդա կը կոչուի եւ հինգ
սրահ ունի: 3 Անոնց մէջ պառկած էր հիւանդներու մեծ բազմութիւն մը՝ կոյրեր, կաղեր,
չորցածներ, որոնք կը սպասէին ջուրին խառնուելուն. 4 որովհետեւ հրեշտակ մը ատեն-
ատեն կ՚իջնէր աւազանը ու կը խառնէր ջուրերը, եւ ո՛վ որ ջուրին խառնուելէն ետք անոր
մէջ առաջինը մտնէր՝ կ՚առողջանար, ի՛նչ ախտ ալ ունենար: 5 Հոն մարդ մը կար, որ
հիւանդութիւն մը ունէր երեսունութ տարիէ ի վեր: 6 Երբ Յիսուս տեսաւ զայն՝ պառկած, ու
գիտցաւ թէ արդէն շատ ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր, ըսաւ անոր. «Կ՚ուզե՞ս
առողջանալ»: 7 Հիւանդը պատասխանեց անոր. «Տէ՛ր, մա՛րդ մը չունիմ, որ երբ ջուրերը
խառնուին՝ ձգէ զիս աւազանը. հապա՝ մինչ կ՚երթամ՝ ինծմէ առաջ ուրի՛շ մը կ՚իջնէ»: 8
Յիսուս ըսաւ անոր. «Ոտքի՛ ելիր, ա՛ռ մահիճդ ու քալէ՛»: 9 Իսկոյն մարդը առողջացաւ, եւ

[դ] Յուն.՝ արքունի պաշտօնեայ

[ե] Այսինքն՝ կէսօրէն ետք ժամը մէկին

առնելով իր մահիճը՝ կը քալէր. իսկ այդ օրը Շաբաթ էր: 10 Ուրեմն Հրեաները ըսին
բժշկուած մարդուն. «Շաբա՛թ է, եւ արտօնուած չէ՝ որ վերցնես մահիճդ»: 11
Պատասխանեց անոնց. «Ա՛ն որ բժշկեց զիս, ի՛նք ըսաւ ինծի. “Ա՛ռ մահիճդ ու քալէ՛□»: 12
Ուրեմն հարցուցին անոր. «Ո՞վ է այն մարդը, որ ըսաւ քեզի. “Ա՛ռ մահիճդ ու քալէ՛□»: 13
Եւ բժշկուողը չէր գիտեր թէ ո՛վ է ան, որովհետեւ Յիսուս մէկդի քաշուեցաւ՝ այնտեղ
բազմութիւն ըլլալուն համար: 14 Անկէ ետք Յիսուս՝ գտնելով զայն տաճարին մէջ՝ ըսաւ
անոր. «Ահա՛ բժշկուեցար. ա՛լ մի՛ մեղանչեր, որ աւելի գէշ բան մը չպատահի քեզի»: 15
Մարդը գնաց ու հաղորդեց Հրեաներուն թէ Յիսո՛ւս էր՝ որ բժշկեց զինք:

16 Ուստի Հրեաները կը հալածէին Յիսուսը եւ կը ջանային սպաննել զայն՝ քանի որ
Շաբաթ օրը կ՚ընէր այս բաները: 17 Բայց Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Իմ Հայրս
մինչեւ հիմա կը գործէ, ե՛ս ալ կը գործեմ»: 18 Ուստի Հրեաները ա՛լ աւելի կը ջանային
սպաննել զայն, քանի որ ո՛չ միայն Շաբաթ օրը կը լուծէր, հապա նաեւ Աստուած իր
Հայրը կը կոչէր, եւ այսպէս՝ ինքզինք Աստուծոյ հաւասար կ՚ընէր:

ՈՐԴԻԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

19 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի.
“Որդին ինքնիրմէ ոչինչ կրնայ ընել, հապա միայն ինչ որ տեսնէ՝ որ Հայրը կ՚ընէ.
որովհետեւ ինչ որ ա՛ն կ՚ընէ, նմանապէս Որդի՛ն ալ կ՚ընէ այդ բաները□: 20 Քանի որ
Հայրը կը սիրէ Որդին, եւ ամէն բան ցոյց կու տայ անոր՝ ինչ որ ինք կ՚ընէ: Ասոնցմէ աւելի
մեծ գործեր ալ ցոյց պիտի տայ անոր, որպէսզի դուք զարմանաք. 21 որովհետեւ ինչպէս
Հայրը մեռելները կը յարուցանէ եւ կեանք կու տայ, նոյնպէս ալ Որդին կեանք կու տայ՝
անոնց որ ուզէ: 22 Քանի որ Հայրը ո՛չ մէկը կը դատէ, հապա ամէն դատաստան Որդիին
տուաւ. 23 որպէսզի բոլորը պատուեն Որդին, ինչպէս կը պատուեն Հայրը: Ա՛ն որ չի
պատուեր Որդին, չի պատուեր Հա՛յրը՝ որ ղրկեց զայն: 24 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս
կը յայտարարեմ ձեզի. “Ա՛ն որ մտիկ կ՚ընէ իմ խօսքս, ու կը հաւատայ անոր՝ որ ղրկեց
զիս, ունի յաւիտենական կեանքը, եւ չ՚իյնար [ա]դատապարտութեան տակ, հապա անցած է
մահէն դէպի կեանք□: 25 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ժամը
պիտի գայ ու հիմա ալ է, երբ մեռելնե՛րը պիտի լսեն Աստուծոյ Որդիին ձայնը. եւ անոնք որ
կը լսեն՝ պիտի ապրին□: 26 Որովհետեւ ինչպէս Հայրը ինքնիր մէջ կեանք ունի, այնպէս
ալ Որդիին տուաւ՝ որ ինքնիր մէջ կեանք ունենայ. 27 Նաեւ անոր տուաւ դատաստան
կիրարկելու իշխանութիւն, քանի որ ան մարդու Որդին է: 28 Մի՛ զարմանաք ասոր վրայ.
որովհետեւ ժամը պիտի գայ՝ երբ բոլոր գերեզմաններու մէջ եղողները պիտի լսեն անոր
ձայնը, 29 ու դուրս պիտի գան. անոնք որ բարիք գործեր են՝ կեանքի յարութեան համար,
եւ անոնք որ չարիք գործեր են՝ [բ]դատապարտութեան յարութեան համար»:

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՍԻՆ

30 «Ես ինծմէ ոչինչ կրնամ ընել. ինչպէս կը լսեմ՝ այնպէս կը դատեմ, եւ իմ
դատաստանս արդար է. որովհետեւ ո՛չ թէ իմ կամքս կը փնտռեմ, հապա [գ]անոր կամքը՝ որ
ղրկեց զիս: 31 Եթէ ես վկայեմ իմ մասիս՝ իմ վկայութիւնս ճշմարիտ չէ: 32 Ուրի՛շ մըն է՝

[ա] Յուն.՝ դատաստանի

[բ] Յուն.՝ դատաստանի

[գ] Ոմանք՝ Հօրը

որ կը վկայէ իմ մասին. ու ես գիտեմ թէ ճշմարի՛տ է այն վկայութիւնը՝ որ ինք վկայեց իմ
մասին: 33 Դուք մարդ ղրկեցիք Յովհաննէսի, եւ ինք վկայ եղաւ ճշմարտութեան: 34 Բայց
ես ո՛չ թէ մարդոցմէ վկայութիւն կը ստանամ, հապա այս բաները կ'ըսեմ՝ որպէսզի դուք
փրկուիք: 35 Ան ճրագ մըն էր՝ որ կը վառէր ու կը փայլէր, եւ դուք ուզեցիք ժամանակ մը
ցնծալ անոր լոյսով: 36 Սակայն ես ունիմ աւելի մեծ վկայութիւն՝ քան Յովհաննէսինը.
որովհետեւ այն գործերը որ Հայրը տուաւ ինծի՝ որպէսզի աւարտեմ զանոնք, այդ նոյն
գործերը որ ես կ'ընեմ՝ կը վկայեն իմ մասին թէ Հա՛յրը ղրկեց զիս: 37 Եւ Հայրը, որ ղրկեց
զիս, ի՛նք վկայեց իմ մասին: Դուք բնա՛ւ լսած չէք անոր ձայնը, ո՛չ ալ տեսած անոր
կերպարանքը. 38 անոր խօսքն ալ բնակած չէ ձեր մէջ, որովհետեւ դուք չէք հաւատար
անոր՝ որ ինք ղրկեց: 39 Ջննեցէ՛ք Գիրքերը, որովհետեւ դուք կը կարծէք անոնցմո՛վ
ունենալ յաւիտենական կեանքը. բուն անո՛նք են՝ որ կը վկայեն իմ մասին: 40 Դուք չէք
ուզեր ինծի գալ՝ որ կեանք ունենաք: 41 Ես փառք չեմ ստանար մարդոցմէ. 42 բայց գիտեմ
ձեզ, որ չունիք ձեր մէջ Աստուծոյ սէրը: 43 Ես եկայ իմ Հօրս անունով՝ ու չէք ընդունիր
զիս. եթէ ուրիշ մէկը գայ ինքնիր անունով՝ պիտի ընդունիք զինք: 44 Ի՞նչպէս կրնաք
հաւատալ, դո՛ւք որ փառք կը ստանաք իրարմէ՛, եւ չէք փնտռեր այն փառքը՝ որ կու գայ
միայն Աստուծմէ: 45 Մի՛ կարծէք թէ ե՛ս պիտի ամբաստանեմ ձեզ Հօրը առջեւ: Կա՛յ մէկը՝
որ կ'ամբաստանէ ձեզ, Մովսէ՛ս՝ որուն կը յուսաք: 46 Որովհետեւ եթէ Մովսէսի
հաւատայիք, ինծի՛ ալ պիտի հաւատայիք, քանի որ ան գրեց իմ մասին: 47 Բայց եթէ չէք
հաւատար անոր գրածներուն, ի՞նչպէս պիտի հաւատաք իմ խօսքերուս»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԿԵՐԱԿՐԷ ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐԸ
(Մատթ. 14. 13-21: Մարկ. 6. 30-44: Ղուկ. 9. 10-17)

6

Ասկէ ետք, Յիսուս գնաց Գալիլեայի՝ այսինքն Տիբերիայի ծովուն միւս կողմը: 2 Մեծ
բազմութիւն մը կը հետեւէր անոր, որովհետեւ կը տեսնէին այն նշանները՝ որ կ'ընէր
հիւանդներուն վրայ: 3 Յիսուս լեռը ելաւ ու նստաւ հոն՝ իր աշակերտներուն հետ: 4
Հրեաներուն Զատիկի տօնը մօտ էր:
5 Երբ Յիսուս աչքերը բարձրացուց ու տեսաւ թէ մեծ բազմութիւն մը կու գար իրեն,
ըսաւ Փիլիպպոսի. «Ուրկէ՞ հաց գնենք՝ որպէսզի ասոնք ուտեն»: 6 (Ասիկա կ'ըսէր՝ զայն
փորձելու համար, քանի որ ինք գիտէր թէ ի՛նչ պիտի ընէր:) 7 Փիլիպպոս պատասխանեց
անոր. «Երկու հարիւր դահեկանի հաց չի բաւեր անոնց, որպէսզի իւրաքանչիւրը քիչ մը
առնէ»: 8 Իր աշակերտներէն մէկը, Սիմոն Պետրոսի եղբայրը՝ Անդրէաս, ըսաւ իրեն. 9
«Հոս պատանի մը կայ, որ ունի հինգ գարիէ նկանակ ու երկու ձուկ. բայց ի՞նչ են անոնք՝
այդչափ մարդոց համար»: 10 Յիսուս ըսաւ. «Նստեցուցէ՛ք այդ մարդիկը»: Հոն առատ
խոտ կար, ու մարդիկը նստան՝ թիւով հինգ հազարի չափ: 11 Յիսուս առաւ նկանակները,
շնորհակալ եղաւ եւ բաշխեց աշակերտներուն, աշակերտներն ալ՝ նստողներուն.
նմանապէս ձուկերէն՝ ո՛րչափ որ ուզեցին: 12 Երբ կշտացան՝ ըսաւ իր աշակերտներուն.
«Ժողվեցէ՛ք աւելցած բեկորները, որպէսզի ոչինչ կորսուի»: 13 Ուստի ժողվեցին, եւ
տասներկու կողով լեցուցին այդ հինգ գարիէ նկանակներէն մնացած բեկորներով, որոնք
ուտողներէն աւելցան: 14 Իսկ մարդիկը, երբ տեսան Յիսուսի ըրած նշանը, կ'ըսէին.
«Ճշմա՛րտապէս ասիկա՛ է այն մարգարէն, որ աշխարհ պիտի գար»: 15 Ուրեմն Յիսուս,
գիտնալով թէ պիտի գան յափշտակելու զինք՝ որպէսզի թագաւոր ընեն զինք, դարձեալ
լեռը գնաց՝ առանձին:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՔԱԼԷ ՋՈՒՐԻՆ ՎՐԱՅԷՆ
(Մատթ. 14. 22-33: Մարկ. 6. 45-52)

16 Երբ իրիկուն եղաւ՝ իր աշակերտները իջան ծովեզերքը, 17 ու նաւ մտնելով
կ՚երթային ծովուն միւս կողմը՝ Կափառնայում: Արդէն մթնցած էր, բայց դեռ Յիսուս եկած
չէր իրենց: 18 Ծովն ալ [ա]ալեկոծ էր՝ սաստիկ փչող հովէն: 19 Երբ թի վարելով քսանհինգ
կամ երեսուն ասպարէզի չափ գացին՝ տեսան Յիսուսը, որ կը մօտենար նաւուն՝ ծովուն
վրայ քալելով, ու վախցան: 20 Բայց ինք ըսաւ անոնց. «Ե՛ս եմ, մի՛ վախնաք»: 21 Ուստի
ուզեցին ընդունիլ զինք նաւուն մէջ. եւ նաւը իսկոյն հասաւ այն երկիրը՝ ուր կ՚երթային:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՓՆՏՌԷ ՅԻՍՈՒՍԸ

22 Հետեւեալ օրը՝ բազմութիւնը, որ ծովուն միւս եզերքն էր, տեսաւ թէ ուրիշ նաւակ
չկար այն մէկէն զատ՝ որուն մէջ անոր աշակերտները մտած էին, եւ թէ Յիսուս իր
աշակերտներուն հետ մտած չէր նաւակը, այլ անոր աշակերտները առանձին գացեր էին
23 (բայց Տիբերիայէն ուրիշ նաւակներ եկան այն տեղին մօտ, ուր կերեր էին հացը՝ Տէրոջ
շնորհակալ ըլլալէն ետք): 24 Ուրեմն բազմութիւնը՝ տեսնելով թէ ո՛չ Յիսուս հոն է, ո՛չ ալ
անոր աշակերտները, իրե՛նք ալ նաւ մտան եւ գացին Կափառնայում՝ փնտռելու Յիսուսը:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ԿԵԱՆՔԻ ՀԱՑԸ

25 Երբ գտան զինք՝ ծովուն միւս եզերքը, ըսին իրեն. «Ռաբբի՛, ե՞րբ եկար հոս»: 26
Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի.
“Դուք զիս կը փնտռէք՝ ո՛չ թէ քանի որ նշաններ տեսաք, հապա՝ որովհետեւ նկանակներէն
կերաք ու կշտացաք”: 27 Գացէ՛ք, գործեցէ՛ք ո՛չ թէ կորստական կերակուրին համար,
հապա այն կերակուրին համար՝ որ կը մնայ յաւիտենական կեանքին մէջ, եւ մարդու
Որդի՛ն պիտի տայ ձեզի, որովհետեւ Հայրը՝ Աստուած զի՛նք կնքեց»: 28 Ուրեմն ըսին
իրեն. «Ի՞նչ ընենք՝ որպէսզի կատարենք Աստուծոյ գործերը»: 29 Յիսուս պատասխանեց
անոնց. «Սա՛ է Աստուծոյ գործը, որ հաւատաք անոր ղրկածին»: 30 Ուստի ըսին իրեն.
«Բայց դուն ի՞նչ նշան կ՚ընես, որ տեսնենք ու հաւատանք քեզի. ի՞նչ կը գործես: 31 Մեր
հայրերը անապատին մէջ մանանա՛ն կերան, ինչպէս գրուած է. “Երկինքէն հաց տուաւ
անոնց՝ որպէսզի ուտեն”»: 32 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս
կը յայտարարեմ ձեզի. “Մովսէս չտուաւ ձեզի երկնային հացը, բայց իմ Հա՛յրս կու տայ
ձեզի ճշմարիտ երկնային հացը”. 33 որովհետեւ Աստուծոյ հացը ա՛ն է, որ կ՚իջնէ
երկինքէն եւ կեանք կու տայ աշխարհի»: 34 Ուրեմն ըսին իրեն. «Տէ՛ր, ամէ՛ն ատեն տուր
մեզի այդ հացը»: 35 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ե՛ս եմ կեանքի հացը. ա՛ն որ կու գայ ինծի՝
երբե՛ք պիտի չանօթենայ, եւ ա՛ն որ կը հաւատայ ինծի՝ պիտի չծարաւնայ: 36 Բայց ես
ըսի ձեզի. “Դուք զիս տեսաք ալ, ու չէք հաւատար”: 37 Բոլոր անոնք որ Հայրը կու տայ
ինծի՝ պիտի գան ինծի, եւ ա՛ն որ կու գայ ինծի՝ քնա՛ւ պիտի չվտարեմ: 38 Որովհետեւ ես
իջայ երկինքէն՝ գործադրելու ո՛չ թէ ի՛մ կամքս, հապա անո՛ր կամքը՝ որ ղրկեց զիս: 39 Եւ
զիս ղրկող Հօրը կամքը սա՛ է, որ ո՛չ մէկը կորսնցնեմ բոլոր անոնցմէ՝ որ ինք տուաւ ինծի,
հապա յարուցանեմ զանոնք՝ վերջին օրը: 40 Որովհետեւ զիս ղրկողին կամքը սա՛ է, որ ո՛վ
որ տեսնէ Որդին ու հաւատայ իրեն՝ ունենայ յաւիտենական կեանքը. ե՛ս ալ պիտի
յարուցանեմ զայն՝ վերջին օրը»:
41 Ուստի Հրեաները կը տրտնջէին իրեն դէմ, որովհետեւ ըսաւ. «Ե՛ս եմ երկինքէն իջած
հացը», 42 եւ կ՚ըսէին. «Ասիկա Յովսէփի որդին՝ Յիսուսը չէ՞, որուն հայրն ու մայրը կը

[ա] Յուն.՝ բարձրացած

*ճանչնանք. հապա ի՞նչպէս ասիկա կ՚ըսէ. “Ես իջայ երկինքէն□»: 43 Յիսուս ալ
պատասխանեց անոնց. «Մի՛ տրտնջէք ձեր մէջ: 44 Ո՛չ մէկը կրնայ գալ ինծի՝ եթէ զիս
ղրկող Հայրը չքաշէ զայն. ու ես պիտի յարուցանեմ զայն՝ վերջին օրը: 45
[բ]Մարգարէներուն մէջ գրուած է. “Բոլորն ալ սորված պիտի ըլլան Աստուծմէ□: Ո՛վ որ կը
լսէ Հօրմէն ու կը սորվի՝ ինծի՛ կու գայ: 46 Ո՛չ մէկը տեսած է Հայրը, բացի անկէ՝ որ
Աստուծմէ է. անիկա՛ տեսած է Հայրը: 47 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ
ձեզի. “Ա՛ն որ կը հաւատայ ինծի՝ ունի՛ յաւիտենական կեանքը□: 48 Ե՛ս եմ կեանքի հացը:
49 Ձեր հայրերը կերան մանանան անապատին մէջ, բայց մեռան: 50 Ա՛յս է այն հացը՝ որ
կ՚իջնէ երկինքէն, որպէսզի եթէ մէկը ուտէ անկէ՝ չմեռնի: 51 Ե՛ս եմ կենարար հացը՝ որ
իջայ երկինքէն: 52 Եթէ մէկը ուտէ այս հացէն՝ պիտի ապրի յաւիտեա՛ն. եւ այն հացը որ
ես պիտի տամ՝ իմ մարմի՛նս է, որ պիտի տամ աշխարհի կեանքին համար»:*

*53 Ուստի Հրեաները կը վիճէին իրարու հետ եւ կ՚ըսէին. «Ի՞նչպէս ասիկա կրնայ տալ
մեզի իր մարմինը՝ ուտելու»: 54 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս,
ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Եթէ չուտէք մարդու Որդիին մարմինը ու չխմէք
անոր արիւնը, կեանքը չէք ունենար ձեր մէջ□: 55 Ո՛վ որ կ՚ուտէ իմ մարմինս եւ կը խմէ իմ
արիւնս՝ ունի յաւիտենական կեանքը, ու ես պիտի յարուցանեմ զայն՝ վերջին օրը. 56
որովհետեւ իմ մարմինս ճշմա՛րտապէս կերակուր է, եւ իմ արիւնս՝ ճշմա՛րտապէս խմելիք:
57 Ա՛ն որ կ՚ուտէ իմ մարմինս ու կը խմէ իմ արիւնս՝ անիկա՛ կը բնակի իմ մէջս, եւ ես՝
անոր մէջ: 58 Ինչպէս ապրող Հայրը ղրկեց զիս, ու ես կ՚ապրիմ Հօրը միջոցով, այնպէս
ալ ա՛ն որ կ՚ուտէ զիս՝ ի՛նք ալ պիտի ապրի ինծմով: 59 Ա՛յս է այն հացը՝ որ իջած է
երկինքէն: Ա՛ն որ ուտէ այս հացը՝ պիտի ապրի յաւիտեա՛ն. ո՛չ թէ ձեր հայրերուն պէս,
որոնք կերան մանանան՝ բայց մեռան»:*

60 Այս բաները խօսեցաւ ժողովարանին մէջ, երբ կը սորվեցնէր Կափառնայումի մէջ:

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԽՕՍՔԵՐԸ

*61 Իսկ աշակերտներէն շատերը՝ երբ լսեցին՝ ըսին. «Խիստ է այդ խօսքը, ո՞վ կրնայ
մտիկ ընել զայն»: 62 Երբ Յիսուս ինքնիրեն հասկցաւ թէ իր աշակերտները կը տրտնջեն
ատոր համար, ըսաւ անոնց. «Ատիկա կը գայթակղեցնէ՞ ձեզ: 63 Հապա ի՞նչ պիտի
մտածէք, եթէ տեսնէք մարդու Որդիին բարձրանալը հոն՝ ուր նախապէս էր: 64 Հոգի՛ն է
կեանք տուողը. մարմինը օգո՛ւտ մը չունի: Այն խօսքերը որ [գ]կ՚ըսեմ ձեզի՝ Հոգի ու կեանք
են: 65 Բայց ձեր մէջ կան ոմանք՝ որ չեն հաւատար»: Որովհետեւ Յիսուս սկիզբէն գիտէր
թէ որո՛նք են անոնք՝ որ չեն հաւատար, եւ ո՛վ է ան՝ որ պիտի մատնէ զինք: 66 Ու ըսաւ.
«Ասո՛ր համար ըսի ձեզի. “Ո՛չ մէկը կրնայ գալ ինծի, եթէ իմ Հօրմէս տրուած չըլլայ
անոր□»:*

*67 Այս պատճառով իր աշակերտներէն շատեր [դ]հեռացան, եւ ա՛լ չէին շրջեր իրեն հետ:
68 Ուստի Յիսուս ըսաւ տասներկուքին. «Միթէ դո՞ւք ալ կ՚ուզէք երթալ»: 69 Սիմոն
Պետրոս պատասխանեց անոր. «Տէ՛ր, որո՞ւն պիտի երթանք. դո՛ւն ունիս յաւիտենական
կեանքի խօսքերը: 70 Մենք հաւատացինք ու գիտցանք թէ դո՛ւն ես Քրիստոսը՝ [ե]Աստուծոյ*

[բ] *Այսինքն՝ Մարգարէներու գիրքին*

[գ] *Ոմանք՝ ըսի*

[դ] *Կամ՝ վերադարձան*

[ե] *Ոմանք՝ ապրող Աստուծոյ*

*Որդին»: 71 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Ես չընտրեցի՞ ձեզ՝ տասներկուքդ. բայց
ձեզմէ մէկը չարախօս է»: 72 Ան կը խօսէր Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդայի մասին,
որովհետեւ անիկա՛ էր որ պիտի մատնէր զինք, թէպէտ տասներկուքէն մէկն էր:*

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԻՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

7

*Ասկէ ետք Յիսուս կը շրջէր Գալիլեայի մէջ, քանի որ չէր ուզեր շրջիլ Հրէաստանի
մէջ, որովհետեւ Հրեաները կը ջանային սպաննել զինք:
2 Հրեաներուն Տաղաւարներու տօնը մօտ էր. 3 ուստի իր եղբայրները ըսին իրեն.
«Մեկնէ՛ ասկէ ու գնա՛ Հրէաստան, որպէսզի աշակերտնե՛րդ ալ տեսնեն քու գործերդ՝ որ
կ՚ընես: 4 Որովհետեւ ո՛չ մէկը գաղտնի կ՚ընէ որեւէ բան, երբ կը ջանայ բացորոշապէս
ճանչցնել ինքզինք. եթէ կ՚ընես այդ բաները, դուն քեզ բացայայտէ՛ աշխարհի»: 5 Քանի
որ իր եղբայրներն ալ չէին հաւատար իրեն: 6 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Իմ ժամանակս դեռ
հասած չէ, բայց ձեր ժամանակը պատրաստ է ամէն ատեն: 7 Աշխարհը չի կրնար ատել
ձեզ, բայց կ՚ատէ զիս, որովհետեւ ես կը վկայեմ անոր մասին թէ իր գործերը չար են: 8
Դո՛ւք բարձրացէք այս տօնին. ես (դեռ) չեմ բարձրանար այս տօնին, որովհետեւ
ժամանակս դեռ լրացած չէ»: 9 Ասիկա ըսելով անոնց՝ ինք մնաց Գալիլեա:
10 Բայց երբ իր եղբայրները բարձրացան, ի՛նքն ալ բարձրացաւ տօնին. ո՛չ թէ
բացայայտօրէն, հապա՝ գաղտնի:*

ՅԻՍՈՒՍ՝ ՏԱՂԱՒԱՐՆԵՐՈՒ ՏՕՆԻՆ

*11 Իսկ Հրեաները կը փնտռէին զինք տօնին ատենը, ու կ՚ըսէին. «Ո՞ւր է ան»: 12
Բազմութեան մէջ շատ տրտունջ կար անոր մասին: Ոմանք կ՚ըսէին. «Բարի մարդ է»:
Ուրիշներ կ՚ըսէին. «Ո՛չ, այլ ընդհակառակը՝ բազմութի՛ւնը կը մոլորեցնէ»: 13 Սակայն ո՛չ
մէկը բացորոշապէս կը խօսէր անոր մասին՝ Հրեաներու վախէն:
14 Իսկ երբ տօնը կէս եղաւ՝ Յիսուս բարձրացաւ տաճարը, եւ կը սորվեցնէր: 15
Հրեաները կը զարմանային ու կ՚ըսէին. «Ի՞նչպէս ասիկա գիտէ [ա] Գիրքերը, քանի բնա՛ւ
սորված չէ զանոնք»: 16 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Իմ ուսուցումս՝ ի՛մս չէ, հապա
զիս ղրկողի՛նն է: 17 Եթէ մէկը ուզէ գործադրել անոր կամքը, պիտի գիտնայ թէ այս
ուսուցումը Աստուծմէ՛ է, թէ ես ինձմէ կը խօսիմ: 18 Ա՛ն որ կը խօսի ինքնիրմէ՝ կը փնտռէ
ի՛ր իսկ փառքը, բայց ա՛ն որ կը փնտռէ զինք ղրկողին փառքը՝ անիկա՛ ճշմարտախօս է, եւ
անոր քով անիրաւութիւն չկայ: 19 Մովսէս չտուա՞ւ ձեզի Օրէնքը. բայց ձեզմէ ո՛չ մէկը կը
գործադրէ Օրէնքը: 20 Ինչո՞ւ կը ջանաք սպաննել զիս»: Բազմութիւնը պատասխանեց.
«Դե՛ւ կայ քու ներսդ. ո՞վ կը ջանայ սպաննել քեզ»: 21 Յիսուս պատասխանեց անոնց.
«Գործ մը ըրի, եւ բոլորդ ալ կը զարմանաք: 22 Մովսէս տուաւ ձեզի թլփատութիւնը, (որ
ո՛չ թէ Մովսէսէ էր՝ հապա նախնիքներէն,) ու մարդ կը թլփատէք Շաբաթ օրը: 23 Եթէ
մարդ կը թլփատուի Շաբաթ օրը՝ որպէսզի Մովսէսի Օրէնքը չլուծուի, կը դառնանա՞ք
ինծի դէմ՝ որ ամբողջ մարդ մը բժշկեցի Շաբաթ օրը: 24 Մի՛ դատէք երեւոյթին համեմատ,
հապա դատեցէք արդարութեա՛մբ»:*

Ի՞ՆՔՆ Է ՄԵՍԻԱՆ

25 Ուստի Երուսաղեմացիներէն ոմանք կ՚ըսէին. «Ասիկա չէ՞ ան՝ որ կը ջանան

[ա] *Յուն.՝ գիրերը*

սպաննել: 26 Ահա՛ համարձակօրէն կը խօսի, ու ոչինչ կ՚ըսեն անոր. միթէ պետերը գիտցա՞ն թէ ճշմա՛րտապէս ա՛յս է Քրիստոսը: 27 Սակայն մենք գիտե՛նք թէ ասիկա ուրկէ՛ է. բայց երբ Քրիստոս գայ, ո՛չ մէկը պիտի գիտնայ անոր ուրկէ՛ ըլլալը»: 28 Իսկ Յիսուս՝ սորվեցնելու ատեն՝ տաճարին մէջ աղաղակեց. «Զի՛ս ալ կը ճանչնաք, եւ ուրկէ՛ ըլլալս ալ գիտէք: Ես ինծմէ եկած չեմ, հապա ա՛ն որ ղրկեց զիս՝ ճշմարիտ է: Դուք չէք ճանչնար զայն. 29 բայց ես կը ճանչնամ զայն, որովհետեւ ես անկէ եմ, եւ ա՛ն ղրկեց զիս»: 30 Ուստի կը ջանային ձերբակալել զինք. բայց ո՛չ մէկը ձեռք բարձրացուց իր վրայ, որովհետեւ իր ժամը դեռ հասած չէր: 31 Բազմութենէն շատեր հաւատացին իրեն, ու կ՚ըսէին. «Երբ Քրիստոս գայ, միթէ աւելի՞ նշաններ պիտի ընէ՝ քան անոնք որ ասիկա ըրաւ»:

ՍՊԱՍԱՒՈՐՆԵՐ ՂՐԿՈՒԵՑԱՆ՝ ՅԻՍՈՒՍԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼԵԼՈՒ

32 Փարիսեցիները լսեցին բազմութեան այս տրտունջը անոր մասին. եւ Փարիսեցիներն ու քահանայապետները սպասաւորներ ղրկեցին՝ որպէսզի ձերբակալեն զայն: 33 Իսկ Յիսուս [բ] ըսաւ. «Քիչ մը ժամանակ ալ ձեզի հետ եմ, ապա կ՚երթամ անոր՝ որ ղրկեց զիս: 34 Դուք պիտի փնտռէք զիս՝ բայց պիտի չգտնէք, եւ չէք կրնար գալ իմ եղած տեղս»: 35 Ուրեմն Հրեաները ըսին իրարու. «Ո՞ւր պիտի երթայ, որ մենք պիտի չգտնենք զինք. միթէ [գ] հեթանոսներուն մէջ ցրուածներո՞ւն պիտի երթայ, եւ հեթանոսներո՞ւն պիտի սորվեցնէ: 36 Ի՞նչ է այն խօսքը՝ որ ըսաւ. "Դուք պիտի փնտռէք զիս բայց պիտի չգտնէք, եւ չէք կրնար գալ իմ եղած տեղս□»:

ԿԵՆԱՐԱՐ ՋՈՒՐԻ ԳԵՏԵՐ

37 Տօնին վերջին մեծ օրը՝ Յիսուս կայնած էր ու կ՚աղաղակէր. «Եթէ մէկը ծարաւ է, թող գայ ինծի եւ խմէ: 38 Ա՛ն որ հաւատայ ինծի, կենարար ջուրի գետեր պիտի բխին անոր փորէն, ինչպէս Գիրքը կ՚ըսէ»: 39 Ասիկա ըսաւ Հոգիին մասին՝ որ իրեն հաւատացողները պիտի ընդունէին. որովհետեւ Սուրբ Հոգին տրուած չէր տակաւին, քանի որ Յիսուս փառաւորուած չէր տակաւին:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

40 Բազմութենէն շատեր՝ երբ լսեցին այս խօսքը՝ կ՚ըսէին. «Ճշմա՛րտապէս ա՛յս է մարգարէն»: 41 Ուրիշներ կ՚ըսէին. «Ա՛յս է Քրիստոսը»: Ուրիշներ ալ կ՚ըսէին. «Միթէ Քրիստոս Գալիլեայէ՞ն պիտի գայ: 42 Միթէ Գիրքը չ՚ը՞սեր թէ Քրիստոս պիտի գայ Դաւիթի զարմէն ու Դաւիթի եղած գիւղէն՝ Բեթլեհէմէն»: 43 Ուստի պառակտում եղաւ բազմութեան մէջ՝ անոր պատճառով: 44 Անոնցմէ ոմանք ուզեցին ձերբակալել զայն, բայց ո՛չ մէկը ձեռք բարձրացուց անոր վրայ:

ՀՐԵԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

45 Ուստի սպասաւորները եկան քահանայապետներուն եւ Փարիսեցիներուն քով, որոնք ըսին անոնց. «Ինչո՞ւ հոս չբերիք զայն»: 46 Սպասաւորները պատասխանեցին. «Ո՛չ մէկը

[բ] Ոմանք՝ ըսաւ անոնց

[գ] Յուն.՝ Յոյներուն

երբե՛ք խօսած է այս մարդուն պէս»: 47 Ուստի Փարիսեցիները պատասխանեցին անոնց. «Միթէ դո՞ւք ալ մոլորեցաք: 48 Պետերէն կամ Փարիսեցիներէն մէ՛կը հաւատա՞ց անոր. 49 բայց այս բազմութիւնը՝ որ չի գիտեր Օրէնքը՝ անիծեալ է»: 50 Նիկոդեմոս ըսաւ անոնց, (որ նախապէս՝ գիշերուան մէջ գացեր էր իրեն, եւ անոնցմէ մէկն էր.) 51 «Միթէ մեր Օրէնքը կը դատէ՞ մարդ մը, եթէ նախապէս չլսէ զայն, եւ չգիտնայ թէ ի՛նչ կ՚ընէ»: 52 Պատասխանեցին անոր. «Միթէ դո՞ւն ալ Գալիլեայէն ես. զննէ՛ ու նայէ՛, որ Գալիլեայէն մարգարէ չ՚ելլեր»: 53 Ապա իւրաքանչիւրը գնաց իր տունը:

ՇՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԲՌՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ

8

Յիսուս գնաց Ձիթենիներու լեռը: 2 Երբ առտուն կանուխ դարձեալ եկաւ տաճարը՝ ամբողջ ժողովուրդը կու գար իրեն, եւ ինք՝ նստած կը սորվեցնէր անոնց: 3 Դպիրներն ու Փարիսեցիները բերին անոր շնութեան մէջ բռնուած կին մը, եւ մէջտեղ կայնեցնելով զայն՝ 4 ըսին իրեն. «Վարդապե՛տ, այս կինը շնութեան մէջ բռնուեցաւ՝ այս մեղքը գործած ատեն: 5 Օրէնքին մէջ՝ Մովսէս պատուիրեց մեզի քարկոծել այսպիսիները. իսկ դո՛ւն ի՞նչ կ՚ըսես»: 6 Ասիկա կ՚ըսէին՝ զայն փորձելու համար, որպէսզի առիթ ունենան զինք ամբաստանելու. բայց Յիսուս՝ վար ծռած՝ մատով կը գրէր գետինին վրայ: 7 Սակայն երբ շարունակեցին հարցնել իրեն, վեր նայեցաւ եւ ըսաւ անոնց. «Ձեզմէ անմեղ եղողը՝ առաջ ի՛նք թող քար նետէ անոր վրայ»: 8 Ու դարձեալ վար ծռելով՝ գետինին վրայ կը գրէր: 9 Իսկ անոնք՝ լսելով ասիկա եւ կշտամբուելով իրենց խղճմտանքէն՝ դուրս կ՚ելլէին մէկ առ մէկ, ամենէն տարեցներէն սկսեալ՝ մինչեւ յետինները. ու Յիսուս մինակ մնաց, եւ կինը՝ մէջտեղ կայնած: 10 Յիսուս վեր նայելով ու կնոջմէն զատ ո՛չ մէկը տեսնելով՝ ըսաւ անոր. «Կի՛ն, ո՞ւր են անոնք՝ որ կ՚ամբաստանէին քեզ. ո՞չ մէկը դատապարտեց քեզ»: 11 Ան ալ ըսաւ. «Ո՛չ մէկը, Տէ՛ր»: Յիսուս ըսաւ անոր. «Ե՛ս ալ չեմ դատապարտեր քեզ. գնա՛, եւ ասկէ ետք ա՛լ մի՛ մեղանչեր»:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ԱՇԽԱՐՀԻ ԼՈՅՍԸ

12 Յիսուս դարձեալ խօսեցաւ անոնց եւ ըսաւ. «Ե՛ս եմ աշխարհի լոյսը. ա՛ն որ կը հետեւի ինծի՝ պիտի չքալէ խաւարի մէջ, հապա պիտի ունենայ կեանքի լոյսը»: 13 Իսկ Փարիսեցիները ըսին անոր. «Դո՛ւն կը վկայես քու մասիդ. քու վկայութիւնդ ճշմարիտ չէ»: 14 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Թէպէտ ե՛ս կը վկայեմ իմ մասիս, իմ վկայութիւնս ճշմարիտ է, որովհետեւ գիտեմ ուրկէ՛ եկայ եւ ո՛ւր կ՚երթամ. իսկ դուք չէք գիտեր ուրկէ՛ կու գամ կամ ո՛ւր կ՚երթամ: 15 Դուք կը դատէք մարմինի՛ն համաձայն. ես ո՛չ մէկը կը դատեմ: 16 Նոյնիսկ եթէ դատեմ՝ իմ դատաստանս ճշմարիտ է, որովհետեւ ես մինակ չեմ, հապա՝ ե՛ս եւ Հա՛յրը՝ որ ղրկեց զիս: 17 Ձեր Օրէնքին մէջ ալ գրուած է թէ երկու մարդու վկայութիւնը ճշմարիտ է: 18 Ե՛ս եմ՝ որ կը վկայեմ իմ մասիս, ու Հա՛յրն ալ՝ որ ղրկեց զիս՝ կը վկայէ իմ մասիս»: 19 Ուստի ըսին անոր. «Ո՞ւր է քու Հայրդ»: Յիսուս պատասխանեց. «Ո՛չ զիս կը ճանչնաք, եւ ո՛չ՝ իմ Հայրս. եթէ ճանչնայիք զիս, պիտի ճանչնայիք նաեւ իմ Հայրս»:

20 Յիսուս ըսաւ այս խօսքերը՝ գանձատունը, երբ կը սորվեցնէր տաճարին մէջ, ու ո՛չ մէկը ձերբակալեց զայն, որովհետեւ դեռ անոր ժամը հասած չէր:

ՉԷՔ ԿՐՆԱՐ ԵՐԹԱԼ ՀՈՆ՝ ՈՒՐ ԵՍ Կ՚ԵՐԹԱՄ

21 Յիսուս դարձեալ ըսաւ անոնց. «Ես կ՚երթամ՝ ու պիտի փնտռէք զիս, եւ պիտի

*մեռնիք ձեր մեղքերուն մէջ. ո՛ւր ես կ'երթամ ՝ դուք չէք կրնար գալ»: 22 Ուրեմն
Հրեաները կ'ըսէին. «Միթէ ինքզինքը պիտի սպաննէ, քանի որ կ'ըսէ. "Ո՛ւր ես կ'երթամ՝
դուք չէք կրնար գալ□»: 23 Ըսաւ անոնց. «Դուք վարէն էք, ես վերէն եմ. դուք այս
աշխարհէն էք, ես այս աշխարհէն չեմ: 24 Ուստի ըսի ձեզի թէ պիտի մեռնիք ձեր
մեղքերուն մէջ. արդարեւ եթէ չհաւատաք թէ ես եմ ՝ պիտի մեռնիք ձեր մեղքերուն մէջ»:
25 Ուրեմն ըսին անոր. «Դուն ո՞վ ես»: Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ի՛նչ որ սկիզբէն կ'ըսեմ
ձեզի: 26 Շատ բաներ ունիմ ձեր մասին խօսելու եւ դատելու. բայց ա՛ն որ ղրկեց զիս՝
ճշմարտախօս է, ու ես ի՛նչ որ լսեցի իրմէ՝ զա՛յն կը խօսիմ աշխարհի մէջ»: 27 Անոնք
չհասկցան թէ Հօրը մասին կը խօսէր իրենց:*

*28 Ուստի Յիսուս ըսաւ անոնց. «Երբ բարձրացնէք մարդու Որդին, այն ատեն պիտի
գիտնաք թէ ես եմ, եւ թէ ես ինձմէ ոչի՛նչ կ'ընեմ, հապա կը խօսիմ այս բաները՝ ինչպէս
Հայրը սորվեցուց ինծի: 29 Ու զիս ղրկողը ինծի հետ է. Հայրը մինակ չթողուց զիս,
որովհետեւ ես ամէն ատեն կ'ընեմ իրեն հաճելի եղած բաները»:*

ԱԶԱՏ ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԳԵՐԻՆԵՐ

*30 Երբ այսպէս խօսեցաւ՝ շատ մարդիկ հաւատացին իրեն: 31 Ուստի Յիսուս ըսաւ իրեն
հաւատացող Հրեաներուն. «Եթէ իմ խօսքիս մէջ մնաք, ճշմա՛րտապէս իմ աշակերտներս
կ'ըլլաք. 32 ու ճշմարտութիւնը պիտի գիտնաք, եւ այդ ճշմարտութիւնը պիտի ազատէ
ձեզ»: 33 Պատասխանեցին իրեն. «Մենք Աբրահամի զարմն ենք, ու երբե՛ք ստրուկ չենք
եղած ոեւէ մէկուն: Դուն ի՞նչպէս կ'ըսես. "Ազատ պիտի ըլլաք□»: 34 Յիսուս
պատասխանեց անոնց. «Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. "Ո՛վ որ
մեղք կը գործէ, անիկա մեղքին ստրուկն է□: 35 Եւ ստրուկը տան մէջ յաւիտեան չի
կենար, բայց որդին յաւիտեան կը կենայ: 36 Ուրեմն եթէ Որդին ազատէ ձեզ, ի՛րապէս
ազատ պիտի ըլլաք: 37 Գիտե՛մ թէ Աբրահամի զարմն էք. բայց կը ջանաք սպաննել զիս,
որովհետեւ իմ խօսքս տեղ չունի ձեր մէջ: 38 Ես ինչ որ տեսայ իմ Հօրս քով՝ զա՛յն կը
խօսիմ, ու դուք ալ ինչ որ տեսաք ձեր հօր քով՝ զա՛յն կ'ընէք»: 39 Պատասխանեցին անոր.
«Մեր հայրը՝ Աբրահա՛մն է»: Յիսուս ըսաւ անոնց. «Եթէ Աբրահամի որդիները ըլլայիք,
Աբրահամի՛ գործերը պիտի ընէիք: 40 Բայց հիմա կը ջանաք սպաննել զիս, այնպիսի
մարդ մը՝ որ խօսեցաւ ձեզի ճշմարտութիւնը, որ լսեցի Աստուծմէ. Աբրահամ չըրաւ այդ
բանը: 41 Դուք կ'ընէք ձե՛ր հօր գործերը»: Անոնք ալ ըսին անոր. «Մենք պոռնկութենէ
ծնած չենք. մենք ունինք մէ՛կ Հայր, որ Աստուած է»: 42 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Եթէ
Աստուած ըլլար ձեր Հայրը՝ պիտի սիրէիք զիս, որովհետեւ ես Աստուծմէ՛ ելայ ու եկայ. ո՛չ
թէ ես ինձմէ եկայ, հապա ի՛նք ղրկեց զիս: 43 Ինչո՞ւ չէք հասկնար իմ խօսածս. քանի որ
չէք կրնար մտիկ ընել իմ խօսքս: 44 Դուք ձեր հօրմէն՝ Չարախօսէն էք, եւ կ'ուզէք ձեր
հօ՛ր ցանկութիւնները գործադրել. ան սկիզբէն մարդասպան էր, ու ճշմարտութեան մէջ
չկեցաւ՝ որովհետեւ անոր մէջ ճշմարտութիւն չկայ: Երբ ան սուտ խօսի՝ կը խօսի բո՛ւն իր
էութենէ՛ն, քանի որ ան ստախօս է՝ եւ [ա]ստին հայրը: 45 Բայց որովհետեւ ես կը խօսիմ
ճշմարտութիւնը՝ չէք հաւատար ինծի: 46 Ձեզմէ ո՞վ կրնայ կշտամբել զիս՝ մեղքի համար.
իսկ եթէ ես կը խօսիմ ճշմարտութիւնը, ինչո՞ւ չէք հաւատար ինծի: 47 Ա՛ն որ Աստուծմէ է՝
մտիկ կ'ընէ Աստուծոյ խօսքերը. ուստի դուք մտիկ չէք ըներ, քանի որ Աստուծմէ չէք»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԱԲՐԱՀԱՄ

[ա] *Յուն.՝ անոր*

48 Հրեաները պատասխանեցին անոր. «Մենք ճիշդ չե՞նք ըսեր թէ դուն Սամարացի ես,
ու դեւ կայ քու ներսդ»: 49 Յիսուս պատասխանեց. «Իմ ներսս դեւ չկայ, հապա ես կը
պատուեմ իմ Հայրս. բայց դուք՝ կ'անպատուէ՛ք զիս: 50 Իսկ ես չեմ փնտռեր իմ փառքս:
Կա՛յ մէկը՝ որ կը փնտռէ ու կը դատէ: 51 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ
ձեզի. “Եթէ մէկը պահէ իմ խօսքս, մահ պիտի չտեսնէ յաւիտեա՛ն□»: 52 Ուստի Հրեաները
ըսին անոր. «Հիմա գիտցանք թէ դեւ կայ քու ներսդ: Աբրահամ մեռաւ, ու մարգարէներն
ալ, իսկ դուն կ'ըսես. “Եթէ մէկը պահէ իմ խօսքս՝ մահ պիտի չհամտեսէ յաւիտեա՛ն□: 53
Միթէ դուն աւելի՞ մեծ ես՝ քան մեր հայրը՝ Աբրահամ, որ մեռաւ, ու մարգարէներն ալ
մեռան. դուն քեզ ո՞վ կ'ընես»: 54 Յիսուս պատասխանեց. «Եթէ ե՛ս զիս փառաւորեմ՝ իմ
փառքս ոչի՛նչ է: Իմ Հա՛յրս է՝ որ կը փառաւորէ զիս, որուն համար դուք կ'ըսէք թէ “[բ]մեր
Աստուածն է□, 55 բայց չէք ճանչնար զայն: Իսկ ես կը ճանչնա՛մ զայն, ու եթէ ըսէի թէ
“չեմ ճանչնար զայն□, ձեզի պէս ստախօս կ'ըլլայի. մինչդեռ ես կը ճանչնամ զայն, եւ կը
պահեմ անոր խօսքը: 56 Ձեր հայրը՝ Աբրահամ՝ ցնծաց տեսնել իմ օրս, ու տեսաւ եւ
ցնծաց»: 57 Իսկ Հրեաները ըսին անոր. «Դուն տակաւին յիսուն տարեկան չես.
Աբրահա՞մն ալ տեսար»: 58 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. “Աբրահամի ըլլալէն առաջ՝ ես եմ□»: 59 Ուստի քարեր վերցուցին՝
որպէսզի նետեն անոր վրայ. բայց Յիսուս ինքզինք ծածկեց անոնց աչքերէն, ու անոնց
մէջէն անցնելով՝ դուրս ելաւ տաճարէն, եւ այսպէս գնաց:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԲԺՇԿԷ ԾՆՈՒՆԴՈՎ ԿՈՅՐԸ

9

Երբ կ'անցնէր՝ տեսաւ մարդ մը, կոյր ծնած: 2 Իր աշակերտները հարցուցին իրեն.
«Ռաբբի՛, ո՞վ մեղանչեց, ասիկա՞ թէ անոր ծնողները, որ ան կոյր ծնաւ»: 3 Յիսուս
պատասխանեց. «Ո՛չ ասիկա մեղանչած է, ո՛չ ալ անոր ծնողները, հապա՝ որպէսզի
Աստուծոյ գործերը յայտնաբերուին իր վրայ: 4 Մինչ ցերեկ է, պէտք է որ գործեմ զիս
ղրկողին գործերը. գիշերը կու գայ, երբ ո՛չ մէկը կրնայ գործել: 5 Այնքան ատեն որ ես
աշխարհի մէջ եմ՝ աշխարհի լոյսն եմ»: 6 Երբ ըսաւ ասիկա՝ թքնեց գետին, կաւ շինեց
թուքով, այդ կաւով ծեփեց կոյրին աչքերը 7 եւ ըսաւ անոր. «Գնա՛, լուացուէ՛ Սելովամի
աւազանին մէջ» (որ կը թարգմանուի՝ ղրկուած): Ան ալ գնաց եւ լուացուեցաւ, եկաւ՝ ու կը
տեսնէր: 8 Իսկ դրացիները, եւ անոնք որ նախապէս տեսած էին զինք՝ թէ [ա]կոյր էր,
կ'ըսէին. «Ասիկա չէ՞ր ան՝ որ կը նստէր ու կը մուրար»: Ոմանք կ'ըսէին. «Անիկա՛ է»: 9
Ուրիշներ կ'ըսէին. «Անոր նման մէկն է»: Իսկ ինք կ'ըսէր. «Ե՛ս եմ»: 10 Ուրեմն ըսին
իրեն. «Հապա ի՞նչպէս աչքերդ բացուեցան»: 11 Ինք պատասխանեց. «Յիսուս կոչուած
մարդ մը կաւ շինեց, ծեփեց աչքերս ու ըսաւ ինծի. “Գնա՛ Սելովամի աւազանը եւ
լուացուէ՛ □: Ես ալ գացի, լուացուեցայ, ու կը տեսնեմ»: 12 Ուստի ըսին իրեն. «Ո՞ւր է
ան»: Ըսաւ անոնց. «Չեմ գիտեր»:

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՐՑԱՔՆՆԵՆ ԲՈՒԺՈՒՈՂԸ

13 Փարիսեցիներուն տարին զայն՝ որ ժամանակին կոյր էր, 14 ու Շաբաթ օր էր՝ երբ
Յիսուս շինեց կաւը եւ բացաւ անոր աչքերը: 15 Ուստի Փարիսեցիները ալ դարձեալ կը

[բ] Ոմանք՝ ձեր

[ա] Ոմանք՝ մուրացկան

հարցնէին իրեն թէ ի՛նչպէս [բ]աչքերը բացուեցան": Ան ալ ըսաւ անոնց. «Կաւ դրաւ
աչքերուս վրայ, ու լուացուեցայ եւ կը տեսնեմ»: 16 Ուստի Փարիսեցիներէն ոմանք
կ՚ըսէին. «Այդ մարդը Աստուծմէ չէ, որովհետեւ չի պահեր Շաբաթ օրը»: Ուրիշներ
կ՚ըսէին. «Մեղաւոր մարդ մը ի՞նչպէս կրնայ ընել այսպիսի նշաններ». եւ պառակտում
եղաւ անոնց մէջ: 17 Դարձեալ ըսին կոյրին. «Դուն ի՞նչ կ՚ըսես անոր մասին՝ որ բացաւ
աչքերդ»: Ան ալ ըսաւ. «Մարգարէ՛ մըն է»: 18 Իսկ Հրեաները չէին հաւատար թէ ան կոյր
էր եւ աչքերը բացուեցան, մինչեւ որ կանչեցին այդ աչքերը բացուած մարդուն ծնողները,
19 ու հարցուցին անոնց. «Ա՞յս է ձեր որդին, որուն մասին դուք կ՚ըսէք թէ կոյր ծնաւ.
հապա ի՞նչպէս հիմա կը տեսնէ»: 20 Անոր ծնողները պատասխանեցին անոնց. «Գիտենք
թէ ա՛յս է մեր որդին, եւ թէ ինք կոյր ծնաւ: 21 Բայց հիմա ի՛նչ կերպով կը տեսնէ՝ չենք
գիտեր, կամ թէ ո՛վ բացաւ անոր աչքերը՝ մենք չենք գիտեր. ինք չափահաս է, իրե՛ն
հարցուցէք, ի՛նք թող խօսի իր մասին»: 22 Անոր ծնողները ըսին ասիկա, որովհետեւ կը
վախնային Հրեաներէն. քանի որ Հրեաները արդէն միաձայնած էին, որ եթէ մէկը դաւանի
զայն որպէս Քրիստոս՝ վտարուի ժողովարանէն: 23 Ուստի անոր ծնողները ըսին. «Ինք
չափահաս է, իրե՛ն հարցուցէք»: 24 Ուրեմն կրկին կանչեցին այդ մարդը՝ որ կոյր էր, եւ
ըսին անոր. «Փա՛ռք տուր Աստուծոյ. մենք գիտե՛նք թէ այդ մարդը մեղաւոր է»: 25 Ան ալ
պատասխանեց. «Չեմ գիտեր թէ մեղաւոր է՝ թէ ոչ. մէ՛կ բան գիտեմ, թէ կոյր էի՝ ու հիմա
կը տեսնեմ»: 26 Դարձեալ ըսին անոր. «Ի՞նչ ըրաւ քեզի, ի՞նչպէս բացաւ աչքերդ»: 27
Պատասխանեց անոնց. «Արդէ՛ն ըսի ձեզի, ու չլսեցիք. ինչո՞ւ կ՚ուզէք դարձեալ լսել. միթէ
դո՞ւք ալ կ՚ուզէք ըլլալ անոր աշակերտները»: 28 Իսկ անոնք հեգնելով զայն՝ ըսին. «Դո՛ւն
ես անոր աշակերտը, իսկ մենք՝ Մովսէսի՛ աշակերտներն ենք: 29 Մենք գիտե՛նք թէ
Աստուա՛ծ խօսեցաւ Մովսէսի. բայց չենք գիտեր թէ ասիկա ուրկէ՛ է»: 30 Մարդը
պատասխանեց անոնց. «Ա՛յդ է զարմանալին, որ դուք չէք գիտեր թէ ուրկէ՛ է ան, թէպէտ
ի՛նք բացաւ իմ աչքերս: 31 Գիտենք թէ Աստուած մտիկ չ՚ըներ մեղաւորներուն. բայց եթէ
մէկը աստուածապաշտ ըլլայ եւ անոր կամքը գործադրէ՝ մտիկ կ՚ընէ անոր: 32 Դարերու
սկիզբէն ի վեր լսուած չէ, որ մէկը բացած ըլլայ ծնունդով կոյրի մը աչքերը: 33 Եթէ
անիկա Աստուծմէ չըլլար, ոչի՛նչ կրնար ընել»: 34 Պատասխանեցին անոր. «Դուն
ամբողջովին մեղքերու մէջ ծնած ես, ու մեզի՞ կը սորվեցնես», եւ վտարեցին զայն:

ՀՈԳԵԿԱՆ ԿՈՒՐՈՒԹԻՒՆ

35 Յիսուս լսեց թէ վտարեցին զայն. երբ գտաւ զայն՝ ըսաւ անոր. «Դուն կը հաւատա՞ս
Աստուծոյ Որդիին»: 36 Ան պատասխանեց. «Տէ՛ր, ո՞վ է՝ որ հաւատամ անոր»: 37 Յիսուս
ըսաւ անոր. «Թէ՛ տեսար զայն, թէ՛ ալ ի՛նքն է քեզի հետ խօսողը»: 38 Ան ալ ըսաւ. «Կը
հաւատա՛մ, Տէ՛ր», ու երկրպագեց անոր: 39 Յիսուս ըսաւ. «Ես այս աշխարհը եկայ՝
դատաստանի համար, որպէսզի չտեսնողները՝ տեսնեն, իսկ տեսնողները՝ կուրանան»:
40 Փարիսեցիներէն ոմանք, որ իրեն հետ էին, լսելով ասիկա՝ ըսին իրեն. «Միթէ մե՞նք
ալ կոյր ենք»: 41 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Եթէ կոյր ըլլայիք՝ մեղք չէիք ունենար. բայց հիմա
կ՚ըսէք. “Կը տեսնե՛նք□. ուրեմն ձեր մեղքը կը մնայ ձեր վրայ»:

ՀՈՎԻՒԻՆ ԱՌԱԿԸ

10

«Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ա՛ն որ դռնէն չի մտներ
ոչխարներուն բակը՝ հապա ուրիշ տեղէ կը բարձրանայ, անիկա գող եւ աւազակ է. 2 բայց

[բ] Յուն.՝ տեսողութիւնը վերստացաւ

ա՛ն որ դռնէն կը մտնէ՝ ոչխարներուն հովիւն է□: 3 Դռնապանը կը բանայ անոր, եւ
ոչխարները կը լսեն անոր ձայնը. իր ոչխարները կը կանչէ իրենց անունով ու դուրս կը
հանէ զանոնք: 4 Երբ հանէ իր ոչխարները՝ կ՚երթայ անոնց առջեւէն, ու ոչխարները կը
հետեւին իրեն՝ որովհետեւ կը ճանչնան իր ձայնը: 5 Սակայն չեն հետեւիր օտարի մը՝
հապա կը փախչին անկէ, որովհետեւ չեն ճանչնար օտարներու ձայնը»:
6 Յիսուս ըսաւ անոնց այս առակը, բայց անոնք չէին հասկնար թէ ի՛նչ էր՝ որ կը խօսէր
իրենց:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ԲԱՐԻ ՀՈՎԻՒԸ

7 Ուրեմն Յիսուս դարձեալ ըսաւ անոնց. «Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. “Ե՛ս եմ ոչխարներուն դուռը□: 8 Բոլոր անոնք՝ որ եկան ինծմէ առաջ,
գող եւ աւազակ էին, բայց ոչխարները մտիկ չըրին անոնց: 9 “Ե՛ս եմ դուռը□. եթէ մէկը
ներս մտնէ ինծմէ՝ պիտի փրկուի. պիտի մտնէ ու ելլէ, եւ արօտ գտնէ: 10 Գողը ուրիշ բանի
համար չի գար, բայց միայն՝ գողնալու, սպաննելու եւ կորսնցնելու համար: Ես եկայ որ
կեա՛նք ունենան, եւ ճոխութեա՛մբ ունենան: 11 “Ե՛ս եմ բարի հովիւը□. բարի հովիւը
կ՚ընծայէ իր անձը ոչխարներուն համար: 12 Բայց վարձկանը՝ որ հովիւ չէ եւ ոչխարները
իր սեփականը չեն, երբ տեսնէ թէ գայլը կու գայ՝ կը թողու ոչխարները ու կը փախչի. եւ
գայլը կը յափշտակէ ոչխարները ու կը ցրուէ զանոնք: 13 Եւ վարձկանը կը փախչի՝
որովհետեւ ինք վարձկան է, ու չի հոգար ոչխարները: 14 “Ե՛ս եմ բարի հովիւը□. կը
ճանչնամ իմիններս ու կը ճանչցուիմ իմիններէս: 15 Ինչպէս Հայրը կը ճանչնայ զիս՝ ես
ալ կը ճանչնամ Հայրը, եւ իմ անձս կ՚ընծայեմ ոչխարներուն համար: 16 Ուրիշ ոչխարներ
ալ ունիմ՝ որոնք այս բակէն չեն. զանո՛նք ալ պէտք է բերեմ. ու իմ ձայնս պիտի լսեն, եւ
ըլլան մէ՛կ հօտ ու մէ՛կ հովիւ: 17 Իմ Հայրս կը սիրէ զիս՝ քանի որ ես իմ անձս կ՚ընծայեմ,
որպէսզի դարձեալ առնեմ զայն: 18 Ո՛չ մէկը կ՚առնէ զայն ինծմէ, հապա ե՛ս ինծմէ
կ՚ընծայեմ զայն: Իշխանութիւն ունիմ ընծայելու զայն, եւ իշխանութիւն ունիմ դարձեալ
առնելու զայն. այս պատուէրը ստացայ իմ Հօրմէս»:
19 Այս խօսքերուն համար՝ դարձեալ պառակտում եղաւ Հրեաներուն մէջ: 20 Անոնցմէ
շատեր կ՚ըսէին. «Դե՛ւ կայ ատոր մէջ, ու խելագարած է. ինչո՞ւ մտիկ կ՚ընէք ատոր»: 21
Ուրիշներ կ՚ըսէին. «Այս խօսքերը դիւահարի խօսքեր չեն. միթէ դեւը կրնա՞յ բանալ
կոյրերուն աչքերը»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ՄԵՐԺՈՒԻ ԻՐԵՆՆԵՐԷՆ

22 Այդ ատեն Երուսաղէմի մէջ Նաւակատիքի տօնը [ա]կը կատարուէր”, ու ձմեռ էր. 23
Յիսուս կը քալէր տաճարին մէջ՝ Սողոմոնի սրահը: 24 Ուստի Հրեաները շրջապատեցին
զինք եւ ըսին իրեն. «Մինչեւ ե՞րբ պիտի մտատանջես մեզ. եթէ Քրիստոսը դո՛ւն ես՝
բացորոշապէս ըսէ՛ մեզի»: 25 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Ըսի՛ ձեզի, ու չէք
հաւատար: Այն գործերը՝ որ ես կ՚ընեմ իմ Հօրս անունով, անո՛նք կը վկայեն իմ մասին: 26
Բայց դուք չէք հաւատար՝ որովհետեւ իմ ոչխարներէս չէք, [բ]ինչպէս ըսի ձեզի”: 27 Իմ
ոչխարներս կը լսեն իմ ձայնս, ես ալ կը ճանչնամ զանոնք, եւ կը հետեւին ինծի: 28 Ես կու
տամ անոնց յաւիտենական կեանքը, ու յաւիտեա՛ն պիտի չկորսուին, եւ ո՛չ մէկը պիտի

[ա] Յուն.՝ կ՚ըլլար

[բ] Ոմանք չունին

յափշտակէ զանոնք իմ ձեռքէս: 29 Իմ Հայրս՝ որ ինծի տուաւ զանոնք՝ բոլորէն մեծ է, ու
ո՛չ մէկը կրնայ յափշտակել իմ Հօրս ձեռքէն: 30 Ես եւ Հայրը մէկ ենք»:
31 Ուստի Հրեաները դարձեալ քարեր վերցուցին՝ որպէսզի քարկոծեն զինք: 32 Յիսուս
պատասխանեց անոնց. «Շատ բարի գործեր ցոյց տուի ձեզի՝ իմ Հօրմէս. անոնցմէ ո՞ր
գործին համար կը քարկոծէք զիս»: 33 Հրեաները պատասխանեցին անոր. «Քեզ չենք
քարկոծեր բարի գործի համար, հապա՝ հայհոյութեան համար. որովհետեւ դո՛ւն՝ որ մարդ
ես, դուն քեզ Աստուա՛ծ կ՚ընես»: 34 Յիսուս պատասխանեց անոնց. «Միթէ ձեր Օրէնքին
մէջ գրուած չէ՞. “Ես ըսի. "Դուք աստուածներ էք"□: 35 Եթէ աստուածներ կը կոչէ անոնք՝
որոնց տրուեցաւ Աստուծոյ խօսքը, (ու կարելի չէ որ այդ գրուածը աւրուի,) 36 հապա
զայն՝ որ Հայրը սրբացուց եւ աշխարհ ղրկեց, դուք ի՞նչպէս կ՚ըսէք անոր. “Կը հայհոյե՛ս□,
որովհետեւ ըսի. “Աստուծոյ Որդի եմ□: 37 Եթէ չեմ ըներ իմ Հօրս գործերը՝ մի՛ հաւատաք
ինծի: 38 Իսկ եթէ կ՚ընեմ, թէպէտ չէք հաւատար ինծի՝ գոնէ գործերո՛ւն հաւատացէք,
որպէսզի գիտնաք եւ [գ]հաւատաք թէ Հայրը իմ մէջս է, ու ես՝ անոր մէջ»:
39 Դարձեալ կը ջանային ձերբակալել զայն. բայց գնաց անոնց ձեռքէն, 40 եւ դարձեալ
մեկնեցաւ Յորդանանի միւս կողմը, այն տեղը՝ ուր Յովհաննէս նախապէս կը մկրտէր, ու
մնաց հոն: 41 Շատեր գացին անոր եւ ըսին. «Իրա՛ւ Յովհաննէս նշա՛ն մը չըրաւ. 42 բայց
ի՛նչ որ Յովհաննէս ըսաւ ասոր մասին՝ ամէնը ճշմարիտ էր»: Ու հոն շատեր հաւատացին
անոր:

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՄԱՀԸ

11

Մարիամի եւ անոր քրոջ՝ Մարթայի գիւղէն, Բեթանիայէն, Ղազարոս անունով մէկը
հիւանդ էր: 2 (Ասիկա այն Մարիամն էր՝ որ օծեց Տէրը օծանելիքով ու սրբեց անոր ոտքերը
իր մազերով. անոր եղբայրը՝ Ղազարոս հիւանդ էր:) 3 Ուրեմն իր քոյրերը մարդ ղրկեցին
անոր եւ ըսին. «Տէ՛ր, ահա՛ ան՝ որ դուն կը սիրես՝ հիւանդ է»: 4 Երբ Յիսուս լսեց՝ ըսաւ.
«Այս հիւանդութիւնը մահուան համար չէ՝ հապա Աստուծոյ փառքին համար, որպէսզի
Աստուծոյ Որդին փառաւորուի անով»: 5 Արդարեւ Յիսուս կը սիրէր Մարթան եւ անոր
քոյրն ու Ղազարոսը: 6 Ուրեմն երբ լսեց թէ հիւանդ է, եղած տեղը երկու օր ալ մնաց. 7
յետոյ ըսաւ աշակերտներուն. «Եկէ՛ք, դարձեալ Հրէաստան երթանք»: 8 Աշակերտները
ըսին իրեն. «Ռաբբի՛, Հրեաները հի՛մա կը փնտռէին քեզ՝ քարկոծելու համար, ու դա՞րձեալ
հոն կ՚երթաս»: 9 Յիսուս պատասխանեց. «Օրը տասներկու ժամ չէ՞: Եթէ մէկը ցերեկը
քալէ՝ չի սայթաքիր, որովհետեւ այս աշխարհի լոյսը կը տեսնէ. 10 բայց եթէ մէկը
գիշերուան մէջ քալէ՝ կը սայթաքի, որովհետեւ իրեն հետ լոյս չկայ»: 11 Այս բաները
խօսելէ ետք՝ ըսաւ անոնց. «Ղազարոս՝ մեր բարեկամը՝ քնացած է. բայց կ՚երթա՛մ՝
որպէսզի արթնցնեմ զայն»: 12 Իր աշակերտները ըսին. «Տէ՛ր, եթէ քնացած է՝ պիտի
առողջանայ»: 13 Յիսուս կը խօսէր անոր մահուան մասին, բայց անոնք կը կարծէին թէ
քունի՛ն հանգստանալուն մասին կը խօսէր: 14 Այն ատեն Յիսուս բացորոշապէս ըսաւ
անոնց. «Ղազարոս մեռաւ. 15 ու ես ուրախ եմ ձեզի համար՝ որ հոն չէի, որպէսզի դուք
հաւատաք. բայց եկէ՛ք՝ երթանք անոր»: 16 Թովմաս, որ Երկուորեակ կը կոչուէր, ըսաւ
աշակերտակիցներուն. «Մե՛նք ալ երթանք՝ որպէսզի մեռնինք անոր հետ»:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿԵԱՆՔԸ

17 Երբ Յիսուս եկաւ, գտաւ որ ան արդէն չորս օրէ ի վեր գերեզմանը դրուած էր: 18

[գ] Ոմանք՝ ճանչնաք

Բեթանիա Երուսաղէմի մօտ էր՝ տասնհինգ ասպարէզի չափ. 19 եւ Հրեաներէն շատեր
եկած էին Մարթայի ու Մարիամի, որպէսզի սփոփեն զանոնք իրենց եղբօր համար: 20
Ուստի՝ երբ Մարթա լսեց թէ Յիսուս կու գայ՝ գնաց դիմաւորելու զայն. բայց Մարիամ
նստած էր տան մէջ: 21 Մարթա ըսաւ Յիսուսի. «Տէ՛ր, եթէ հոս ըլլայիր, եղբայրս չէր
մեռներ. 22 Բայց գիտեմ թէ հիմա ալ՝ դուն ի՛նչ որ խնդրես Աստուծմէ, Աստուած պիտի
տայ քեզի»: 23 Յիսուս ըսաւ անոր. «Եղբայրդ յարութիւն պիտի առնէ»: 24 Մարթա ըսաւ
անոր. «Գիտեմ թէ յարութեան ժամանակը՝ վերջին օրը՝ յարութիւն պիտի առնէ»: 25
Յիսուս ըսաւ անոր. «Ե՛ս եմ յարութիւնն ու կեանքը: Ա՛ն որ կը հաւատայ ինծի, թէեւ մեռնի՝
պիտի ապրի. 26 Եւ ո՛վ որ կ՚ապրի եւ կը հաւատայ ինծի, յաւիտեա՛ն պիտի չմեռնի: Դուն
կը հաւատա՞ս ասոր»: 27 Ըսաւ անոր. «Այո՛, Տէ՛ր, ես կը հաւատամ թէ դո՛ւն ես Քրիստոսը՝
Աստուծոյ Որդին, որ աշխարհ պիտի գար»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿՈՒ ԼԱՅ

28 Երբ ըսաւ ասիկա՝ գնաց, ու ծածկաբար կանչեց իր քոյրը՝ Մարիամը, ըսելով.
«Վարդապետը եկած է, եւ կը կանչէ քեզ»: 29 Երբ ան լսեց՝ շուտով ոտքի ելաւ ու եկաւ
անոր քով: 30 Յիսուս դեռ եկած չէր գիւղը, հապա այն տեղն էր՝ ուր Մարթա դիմաւորեց
զինք: 31 Բայց Հրեաները, որ տան մէջ էին անոր հետ եւ կը սփոփէին զայն, երբ տեսան
թէ Մարիամ շուտով կանգնեցաւ ու գնաց, իրենք ալ հետեւեցան անոր՝ ըսելով.
«Գերեզմանը կ՚երթայ՝ որպէսզի հոն լայ»: 32 Իսկ Մարիամ, երբ հասաւ Յիսուսի եղած
տեղը ու տեսաւ զինք, անոր ոտքը իյնալով՝ ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, եթէ հոս ըլլայիր՝ եղբայրս
չէր մեռներ»: 33 Ուրեմն երբ Յիսուս տեսաւ զայն՝ որ կու լար, եւ անոր հետ եկող
Հրեաները՝ որոնք կու լային, սրդողեցաւ իր հոգիին մէջ ու վրդովեցաւ, 34 եւ ըսաւ. «Ո՞ւր
դրած էք զայն»: Ըսին իրեն. «Տէ՛ր, եկո՛ւր ու տե՛ս»: 35 Յիսուս լացաւ: 36 Ուստի
Հրեաները կ՚ըսէին. «Նայեցէ՛ք, ո՜րչափ կը սիրէր զայն»: 37 Անոնցմէ ոմանք ալ կ՚ըսէին.
«Ասիկա՝ որ կոյրին աչքերը բացաւ, չէ՞ր կրնար այնպէս ընել՝ որ ա՛յս ալ չմեռնէր»:

ՂԱԶԱՐՈՍ ԿԵԱՆՔԻ ԿԸ ԲԵՐՈՒԻ

38 Ուրեմն Յիսուս՝ դարձեալ սրդողելով ինքնիր մէջ՝ գնաց գերեզմանը. ան քարայր մըն
էր, որուն վրայ քար մը դրուած էր: 39 Յիսուս ըսաւ. «Վերցուցէ՛ք այդ քարը»: Մեռելին
քոյրը՝ Մարթա՝ ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, արդէն նեխած պիտի ըլլայ, որովհետեւ չորս օրուան
է»: 40 Յիսուս ըսաւ անոր. «Քեզի չըսի՞ թէ պիտի տեսնես Աստուծոյ փառքը՝ եթէ
հաւատաս»: 41 Ուստի վերցուցին [ա] քարը: Յիսուս բարձրացուց իր աչքերը եւ ըսաւ. «Հա՛յր,
շնորհակալ եմ քեզմէ՝ որ լսեցիր զիս: 42 Ու ես գիտէի թէ ամէն ատեն կը լսես զիս. բայց
ըսի շուրջս կայնող բազմութեան համար, որպէսզի հաւատան թէ դո՛ւն ղրկեցիր զիս»: 43
Ասիկա ըսելէն ետք՝ բարձրաձայն պռռաց. «Ղազարո՛ս, դո՛ւրս եկուր»: 44 Մեռելն ալ ելաւ՝
ոտքերն ու ձեռքերը պատանքով կապուած, եւ դէմքը՝ վարշամակով պատուած: Յիսուս
ըսաւ անոնց. «Արձակեցէ՛ք զինք, ու թո՛յլ տուէք որ երթայ»:

ԴԱՒ ՅԻՍՈՒՍԻ ԴԷՄ
(Մատթ. 26. 1-5: Մարկ. 14. 1-2: Ղուկ. 22. 1-2)

45 Հրեաներէն շատեր՝ որ եկած էին Մարիամի քով, երբ տեսան Յիսուսի ըրածը՝

[ա] *Ոմանք՝ քարը՝ ուր դրուած էր մեռելը*

*հաւատացին իրեն: 46 Բայց անոնցմէ ոմանք գացին Փարիսեցիներուն ու պատմեցին
անոնց Յիսուսի ըրածը:*
*47 Ուստի քահանայապետներն ու Փարիսեցիները [բ]ժողով գումարեցին" եւ ըսին. «Ի՞նչ
ընենք, քանի որ այս մարդը բազմաթիւ նշաններ կ՚ընէ: 48 Եթէ թոյլ տանք անոր՝ որ
այսպէս շարունակէ, բոլորն ալ պիտի հաւատան անոր, ու Հռոմայեցիները պիտի գան եւ
կործանեն մեր տեղն ու ազգը»: 49 Անոնցմէ մէկը՝ Կայիափա անունով, որ այդ տարուան
քահանայապետն էր, ըսաւ անոնց. 50 «Դուք ոչինչ գիտէք, ու չէք ալ մտածեր թէ աւելի
օգտակար է մեզի՝ որ մէ՛կ մարդ մեռնի ժողովուրդին համար, եւ ամբողջ ազգը
չկորսուի»: 51 Բայց այս բանը ո՛չ թէ ինքնիրմէ ըսաւ, հապա այդ տարուան
քահանայապետը ըլլալով՝ մարգարէացաւ թէ Յիսուս պիտի մեռնէր ազգին համար. 52 եւ
ո՛չ միայն ազգին համար, այլ նաեւ հաւաքելով միացնելու համար Աստուծոյ ցրուած
որդիները:*
*53 Ուրեմն այդ օրէն ետք խորհրդակցեցան՝ որ սպաննեն զայն: 54 Ուստի ա՛լ Յիսուս
բացորոշապէս չէր շրջեր Հրեաներուն մէջ, հապա անկէ գնաց անապատին մօտ
երկրամաս մը, քաղաք մը՝ որ Եփրայիմ կը կոչուէր, եւ հոն կեցաւ իր աշակերտներուն
հետ:*
*55 Երբ Հրեաներուն Զատիկը մօտեցաւ, այդ երկրամասէն շատեր Երուսաղէմ
բարձրացան Զատիկէն առաջ՝ որպէսզի մաքրագործեն իրենք զիրենք: 56 Ուստի կը
փնտռէին Յիսուսը, ու տաճարին մէջ կեցած ատեն՝ կ՚ըսէին իրարու. «Ի՞նչ է ձեր
կարծիքը. արդեօք բնա՛ւ պիտի չգա՞յ այս տօնին»: 57 Իսկ քահանայապետներն ու
Փարիսեցիները պատուիրեր էին, որ եթէ մէկը գիտնայ անոր ո՛ւր ըլլալը՝ ցոյց տայ,
որպէսզի ձերբակալեն զայն:*

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ՕԾՈՒԻ ԲԵԹԱՆԻԱՅԻ ՄԷՋ
(Մատթ. 26. 6-13: Մարկ. 14. 3-9)

12

*Իսկ Յիսուս Զատիկէն վեց օր առաջ եկաւ Բեթանիա, ուր կը գտնուէր մեռած
Ղազարոսը՝ որ ինք մեռելներէն յարուցանեց: 2 Հոն՝ ընթրիք մը սարքեցին անոր. Մարթա
կը սպասարկէր, ու Ղազարոս անոր հետ [ա]"սեղան նստողներէն" մէկն էր: 3 Իսկ Մարիամ՝
առնելով մէկ լիտր թանկագին նարդոսի օծանելիք՝ օծեց Յիսուսի ոտքերը, եւ սրբեց անոր
ոտքերը իր մազերով. ու տունը լեցուեցաւ օծանելիքին հոտով: 4 Ուստի աշակերտներէն
մէկը՝ Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդա, որ պիտի մատնէր զինք, ըսաւ. 5 «Ինչո՞ւ այդ
օծանելիքը չծախուեցաւ երեք հարիւր դահեկանի՝ որ տրուէր աղքատներուն»: 6 Ասիկա
ըսաւ՝ ո՛չ թէ աղքատները հոգալուն համար, հապա՝ քանի որ գող էր եւ ինք ունէր
գանձանակը, ու կը կրէր ինչ որ ձգուէր: 7 Իսկ Յիսուս ըսաւ. «Թո՛յլ տուր անոր. այդ բանը
պահեց իմ թաղումիս օրուան համար: 8 Որովհետեւ աղքատները ամէն ատեն ունիք ձեզի
հետ, բայց զիս ամէն ատեն չունիք»:*

ԴԱՒ ՂԱԶԱՐՈՍԻ ԴԷՄ

*9 Ուստի Հրեաներէն մեծ բազմութիւն մը գիտցաւ անոր հոն ըլլալը, ու եկաւ՝ ո՛չ միայն
Յիսուսի համար, այլ նաեւ տեսնելու Ղազարոսը՝ որ մեռելներէն յարուցանած էր: 10 Իսկ*

[բ] Կամ՝ ատեանի անդամները հաւաքեցին

[ա] Յուն.՝ ընկողմանողներէն

քահանայապետները խորհրդակցեցան՝ որ սպաննեն Ղազարոսն ալ. 11 որովհետեւ
Հրեաներէն շատեր անոր պատճառով կ՚երթային ու կը հաւատային Յիսուսի:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՄՈՒՏՔԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ
(Մատթ. 21. 1-11: Մարկ. 11. 1-11: Ղուկ. 19. 28-40)

12 Հետեւեալ օրը՝ մեծ բազմութիւն մը, որ եկած էր տօնին, երբ լսեց թէ Յիսուս կու գայ
Երուսաղէմ, 13 առաւ արմաւենիի ոստեր, դուրս ելաւ զայն դիմաւորելու, եւ կ՚աղաղակէր.
«Ովսաննա՜, օրհնեա՜լ է Իսրայէլի թագաւորը՝ որ կու գայ Տէրոջ անունով»: 14 Յիսուս՝
գտնելով աւանակ մը՝ նստաւ անոր վրայ, ինչպէս գրուած է. 15 «Մի՛ վախնար, Սիոնի՛
աղջիկ. ահա՛ Թագաւորդ կու գայ՝ նստած իշու աւանակի վրայ»: 16 Անոր աշակերտները
նախապէս չհասկցան այդ բաները. բայց երբ Յիսուս փառաւորուեցաւ, այն ատեն յիշեցին
թէ ատոնք գրուած էին անոր մասին, եւ թէ իրենք ըրին անոր այդ բաները: 17 Իրեն հետ
եղող բազմութիւնը կը վկայէր թէ գերեզմանէն դուրս կանչեց Ղազարոսը ու մեռելներէն
յարուցանեց զայն: 18 Այս պատճառով ալ բազմութիւնը դիմաւորեց զինք, որովհետեւ
լսեցին թէ ի՛նք ըրած էր այս նշանը: 19 Իսկ Փարիսեցիները կ՚ըսէին իրարու. «Կը
նշմարէ՞ք թէ անօգուտ է. ահա՛ ամբողջ աշխարհը [բ]կը հետեւի անոր"»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՅՈՅՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ՅԻՍՈՒՍԸ

20 Հոն՝ տօնին երկրպագելու բարձրացողներուն մէջ՝ քանի մը Յոյներ կային: 21 Ասոնք
մօտեցան Փիլիպպոսի, որ Գալիլեայի Բեթսայիդայէն էր, ու կը թախանձէին անոր՝ ըսելով.
«Տէ՛ր, կ՚ուզենք Յիսո՛ւսը տեսնել»: 22 Փիլիպպոս եկաւ եւ ըսաւ Անդրէասի, ապա դարձեալ
Անդրէաս ու Փիլիպպոս միասին ըսին Յիսուսի: 23 Յիսուս ալ պատասխանեց անոնց.
«Ժամը հասաւ՝ որ մարդու Որդին փառաւորուի: 24 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. “Եթէ ցորենին հատիկը հողին մէջ իյնալով չմեռնի՝ ինք մինակ կը
մնայ. բայց եթէ մեռնի՝ շատ պտուղ կը բերէ”: 25 Ա՛ն որ կը սիրէ իր անձը՝ պիտի
կորսնցնէ զայն, եւ ա՛ն որ կ՚ատէ իր անձը այս աշխարհի մէջ՝ յաւիտենական կեանքին
համար պիտի պահէ զայն: 26 Եթէ մէկը կը սպասարկէ ինծի՝ թող հետեւի ինծի. ու ես ո՛ւր
որ եմ, իմ սպասարկուս ալ հո՛ն պիտի ըլլայ. եթէ մէկը կը սպասարկէ ինծի, Հայրը պիտի
պատուէ զինք»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՄԱՍԻՆ

27 «Հիմա իմ անձս վրդոված է, եւ ի՞նչ ըսեմ. “Հա՛յր, ազատէ՛ զիս այս ժամէ՞ն”: Բայց
ես եկած եմ ասո՛ր համար՝ ա՛յս ժամուն: 28 “Հա՛յր, փառաւորէ՛ քու անունդ”»: Ուստի
ձայն մը եկաւ երկինքէն. «Փառաւորեցի ալ, ու դարձեալ պիտի փառաւորեմ»: 29
Բազմութիւնը՝ որ կայնած էր ու կը լսէր, կ՚ըսէր. «Որոտում կ՚ըլլայ»: Ոմանք ալ կ՚ըսէին.
«Հրեշտա՛կ մը խօսեցաւ իրեն հետ»: 30 Յիսուս պատասխանեց. «Այս ձայնը եկաւ ո՛չ թէ
ինծի համար, հապա՝ ձեզի համար: 31 Հիմա է այս աշխարհի դատաստանը, հիմա պիտի
վտարուի այս աշխարհի իշխանը: 32 Ես ալ, երբ բարձրանամ երկրէն, բոլորդ ալ պիտի
քաշեմ ինծի»: 33 Այս բանը կ՚ըսէր՝ մատնանշելով թէ ի՛նչ տեսակ մահով պիտի մեռնէր:
34 Բազմութիւնը պատասխանեց անոր. «Մենք լսեցինք Օրէնքէն թէ Քրիստոս յաւիտեա՛ն

[բ] Յուն.՝ գնաց անոր ետեւէն

կը մնայ: Դուն ի՞նչպէս կ'ըսես. “Մարդու Որդին պէտք է բարձրանայ□: Ո՞վ է այդ մարդու
Որդին»: 35 Ուստի Յիսուս ըսաւ անոնց. «Քի՛չ մը ատեն ալ լոյսը ձեզի հետ է. քալեցէ՛ք՝
մինչ տակաւին լոյսը ունիք, որպէսզի խաւարը չհասնի ձեր վրայ. որովհետեւ խաւարի մէջ
քալողը չի գիտեր թէ ո՛ւր կ'երթայ: 36 Մինչ լոյսը ունիք՝ հաւատացէ՛ք այդ լոյսին,
որպէսզի լոյսի որդիներ ըլլաք»: Յիսուս այս բաները խօսեցաւ, ապա գնաց՝ ինքզինք
ծածկելով անոնց աչքերէն:

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԱՆՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

37 Թէպէտ այնքան նշաններ ըրած էր անոնց առջեւ, անոնք չէին հաւատար իրեն. 38
որպէսզի իրագործուի Եսայի մարգարէին խօսքը՝ որ ըսած էր. «Տէ՛ր, ո՞վ հաւատաց մեր
տուած լուրին, ու Տէրոջ բազուկը որո՞ւն յայտնուեցաւ»: 39 Չէին կրնար հաւատալ՝ քանի
որ Եսայի դարձեալ ըսած է. 40 «Կուրցուց անոնց աչքերը եւ կարծրացուց անոնց սիրտը,
որպէսզի չտեսնեն իրենց աչքերով, չհասկնան իրենց սիրտով ու դարձի չգան, եւ ես
չբժշկեմ զանոնք»: 41 Եսայի ըսաւ ասիկա՝ երբ տեսաւ անոր փառքը ու խօսեցաւ անոր
մասին: 42 Սակայն միաժամանակ՝ պետերէն ալ շատեր հաւատացին իրեն. բայց չէին
դաւաներ զայն՝ Փարիսեցիներուն պատճառով, որպէսզի չվռնտուին ժողովարանէն. 43
որովհետեւ աւելի սիրեցին մարդոց փառքը՝ քան Աստուծոյ փառքը:

ԴԱՏՈՒՄ ՅԻՍՈՒՍԻ ԽՕՍՔՈՎ

44 Յիսուս կ'աղաղակէր. «Ա՛ն որ կը հաւատայ ինծի, կը հաւատայ ո՛չ թէ ինծի, հապա՝
զիս ղրկողի՛ն. 45 եւ ա՛ն որ կը տեսնէ զիս, կը տեսնէ զիս ղրկո՛ղը: 46 Ես աշխարհ եկայ
իբր լոյս, որպէսզի ո՛վ որ հաւատայ ինծի՝ չմնայ խաւարի մէջ: 47 Եթէ մէկը լսէ իմ
խօսքերս ու չհաւատայ՝ ես չեմ դատեր զինք, քանի որ ես եկայ՝ ո՛չ թէ դատելու աշխարհը,
հապա՝ փրկելու աշխարհը: 48 Ա՛ն որ կ'անարգէ զիս եւ չ'ընդունիր իմ խօսքերս, ունի մէկը՝
որ կը դատէ զինք. այն խօսքը՝ որ ես ըսի, անիկա՛ պիտի դատէ զինք՝ վերջին օրը: 49
Որովհետեւ ես ինձմէ չխօսեցայ, հապա Հայրը՝ որ ղրկեց զիս, ի՛նք պատուիրեց ինծի թէ
ի՛նչ պիտի ըսեմ եւ ի՛նչ պիտի խօսիմ: 50 Եւ գիտեմ թէ անոր պատուիրածը՝
յաւիտենական կեանքն է. ուրեմն ինչ որ կը խօսիմ, ա՛յնպէս կը խօսիմ՝ ինչպէս Հայրը
ըսաւ ինծի»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԼՈՒԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՈՏՔԵՐԸ

13

Զատիկի տօնէն առաջ՝ Յիսուս, գիտնալով թէ իր ժամը հասած է՝ որ մեկնի այս
աշխարհէն Հօրը քով, սիրած ըլլալով իրենները՝ որոնք աշխարհի մէջ էին, սիրեց զանոնք
մինչեւ վախճանը:
2 Երբ ընթրիքը կ'ըլլար, (Չարախօսը արդէն Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդան
[ա]դրդած էր՝ որ մատնէ զայն,) 3 Յիսուս՝ գիտնալով թէ Հայրը ամէն բան տուաւ իր ձեռքը,
եւ թէ ինք եկաւ Աստուծմէ ու կ'երթայ Աստուծոյ քով, 4 ոտքի ելաւ ընթրիքէն, մէկդի դրաւ
հանդերձները, եւ առնելով ղենջակ մը՝ կապեց մէջքին: 5 Յետոյ ջուր լեցուց կոնքին մէջ,
եւ սկսաւ լուալ աշակերտներուն ոտքերը ու սրբել մէջքին կապած ղենջակով: 6 Ուստի
եկաւ Սիմոն Պետրոսի. ան ալ ըսաւ իրեն. «Տէ՛ր, դո՞ւն պիտի լուաս իմ ոտքերս»: 7 Յիսուս
պատասխանեց անոր. «Ինչ որ ես կ'ընեմ՝ դուն հիմա չես ըմբռներ, բայց յետոյ պիտի

[ա] Յուն.՝ սիրտին մէջ դրած

ըմբռնես»: 8 Պետրոս ըսաւ անոր. «Դուն բնա՛ւ պիտի չլուաս իմ ոտքերս»: Յիսուս
պատասխանեց անոր. «Եթէ չլուամ քեզ, դուն բաժին չունիս ինծի հետ»: 9 Սիմոն Պետրոս
ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, ո՛չ միայն ոտքերս, այլ նաեւ՝ ձեռքերս ու գլուխս»: 10 Յիսուս ըսաւ
անոր. «Ա՛ն որ լոգցած է՝ միայն ոտքերը լուալու պէտք ունի, որ ամբողջովին մաքուր
ըլլայ. եւ դուք մաքուր էք, բայց ոչ բոլորդ»: 11 Արդարեւ գիտէր թէ ո՛վ պիտի մատնէր
զինք: Ուստի ըսաւ. «Բոլորդ մաքուր չէք»: 12 Երբ լուաց անոնց ոտքերը, եւ առնելով իր
հանդերձները՝ դարձեալ սեղան նստաւ, ըսաւ անոնց. «Գիտէ՞ք ի՛նչ ըրի ձեզի: 13 Դուք
Վարդապետ ու Տէր կը կոչէք զիս, եւ ճիշդ կ'ըսէք, որովհետեւ այնպէս եմ: 14 Ուստի եթէ
ես՝ Տէրս ու Վարդապետս՝ լուացի ձեր ոտքերը, դո՛ւք ալ պարտաւոր էք լուալ իրարու
ոտքերը: 15 Որովհետեւ օրինակ մը տուի ձեզի, որպէսզի ինչպէս ես ըրի ձեզի՝ դուք ալ
ընէք: 16 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “[բ]Ծառան իր տիրոջմէն
մեծ չէ, ո՛չ ալ ղրկուածը՝ զինք ղրկողէն մեծ է□: 17 Եթէ գիտէք այս բաները, երանելի՜ էք՝
եթէ ընէք զանոնք: 18 Ես կը խօսիմ՝ ո՛չ թէ ձեր բոլորին համար, որովհետեւ ես կը
ճանչնամ իմ ընտրածներս. հապա՝ որպէսզի իրագործուի այն գրուածը. “Ան որ հաց
կ'ուտէր ինծի հետ՝ կրունկ վերցուց ինծի դէմ□: 19 Այժմէ՛ն կ'ըսեմ ձեզի՝ ըլլալէ՛ն առաջ,
որպէսզի երբ ըլլայ՝ հաւատաք թէ ես ան եմ: 20 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը
յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ ընդունի ա՛ն՝ որ ես կը ղրկեմ, կ'ընդունի զի՛ս, եւ ո՛վ որ
կ'ընդունի զիս՝ կ'ընդունի զիս ղրկո՛ղը□»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿԷ ԻՐ ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 26. 20-25: Մարկ. 14. 17-21: Ղուկ. 22. 21-23)

21 Երբ Յիսուս ըսաւ ասիկա՝ վրդովեցաւ իր հոգիին մէջ, եւ վկայեց՝ ըսելով.
«Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի թէ ձեզմէ մէկը պիտի մատնէ
զիս»: 22 Ուստի աշակերտները իրարու կը նայէին, վարանած՝ թէ որո՛ւ մասին կը խօսէր:
23 Աշակերտներէն մէկը կար՝ Յիսուսի [գ]քով նստած, որ Յիսուս կը սիրէր: 24 Ուրեմն
Սիմոն Պետրոս նշան կ'ընէր անոր, հարցափորձելու թէ ո՛վ պիտի ըլլայ ան՝ որուն մասին
կը խօսէր: 25 Ան ալ՝ հյնալով Յիսուսի կուրծքին վրայ՝ ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, ո՞վ է անիկա»:
26 Յիսուս պատասխանեց. «Ա՛ն է՝ որուն թաթխելով կու տամ այս պատառը»: Եւ
թաթխելով պատառը՝ տուաւ Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդայի: 27 Պատառէն ետք՝
Սատանան մտաւ անոր ներսը. ուստի Յիսուս ըսաւ անոր. «Ինչ որ պիտի ընես՝ շուտո՛վ
ըրէ»: 28 Բայց սեղան նստողներէն ո՛չ մէկը հասկցաւ թէ ինչո՛ւ ըսաւ անոր ասիկա. 29
որովհետեւ ոմանք կը կարծէին թէ քանի որ Յուդա՛ ունէր գանձանակը՝ Յիսուս կ'ըսէր
անոր. «Գնէ՛ ինչ որ պէտք է մեզի այս տօնին». կամ՝ որպէսզի բան մը տայ
աղքատներուն: 30 Ան ալ՝ ստանալով պատառը՝ իսկոյն դուրս ելաւ. սակայն գիշեր էր:

ՆՈՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ

31 Երբ ան դուրս ելաւ՝ Յիսուս ըսաւ. «Հի՛մա մարդու Որդին փառաւորուեցաւ, եւ
Աստուած փառաւորուեցաւ անով: 32 Եթէ Աստուած փառաւորուեցաւ անով, Աստուած ալ
իրմով պիտի փառաւորէ զայն, ու շուտո՛վ պիտի փառաւորէ զայն: 33 Որդեակնե՛ր, քիչ մը
ատեն ալ ձեզի հետ եմ. պիտի փնտռէք զիս, եւ ինչպէս Հրեաներուն ըսի. “Դուք չէք կրնար
գալ ուր որ ես կ'երթամ□, հիմա ձեզի՛ ալ կ'ըսեմ: 34 Նոր պատուիրան մը կու տամ ձեզի.

[բ] Կամ՝ Ստրուկը

[գ] Յուն.՝ գոգը

“Սիրեցէ՛ք զիրար□. ինչպէս ես սիրեցի ձեզ, դո՛ւք ալ սիրեցէք զիրար: 35 Ասո՛վ բոլորը
պիտի գիտնան թէ իմ աշակերտներս էք, եթէ սէր ունենաք իրարու հանդէպ»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿԷ ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՑՈՒՄԸ
(Մատթ. 26. 31-35: Մարկ. 14. 27-31: Ղուկ. 22. 31-34)

36 Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, ո՞ւր կ’երթաս»: Յիսուս պատասխանեց անոր.
«Ուր որ ես կ’երթամ՝ դուն հիմա չես կրնար հետեւիլ ինծի. բայց յետոյ պիտի հետեւիս
ինծի»: 37 Պետրոս ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար հետեւիլ քեզի. ես իմ ա՛նձս
ալ պիտի ընծայեմ քեզի համար»: 38 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Քու ա՞նձդ պիտի
ընծայես ինծի համար: Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի. “Աքաղաղը
պիտի չկանչէ՝ մինչեւ որ դուն երե՛ք անգամ ուրանաս զիս□»:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ՃԱՄԲԱՆ ԴԷՊԻ ՀԱՅՐԸ

14

«Ձեր սիրտը թող չվրդովի. հաւատացէ՛ք Աստուծոյ, հաւատացէ՛ք նաեւ ինծի: 2 Շատ
բնակարաններ կան իմ Հօրս տան մէջ. եթէ այդպէս չըլլար, միթէ պիտի ըսէի՞ ձեզի թէ
կ’երթամ՝ որ տեղ պատրաստեմ ձեզի: 3 Երբ երթամ եւ տեղ պատրաստեմ ձեզի, դարձեալ
պիտի գամ ու քովս ընդունիմ ձեզ, որպէսզի ո՛ւր ես եմ՝ դո՛ւք ալ հոն ըլլաք: 4 Գիտէք ո՛ւր
կ’երթամ, գիտէք նաեւ ճամբան»:
5 Թովմաս ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, չենք գիտեր ո՛ւր կ’երթաս, եւ ի՞նչպէս կրնանք գիտնալ
ճամբան»: 6 Յիսուս ըսաւ անոր. «Ե՛ս եմ ճամբան, ճշմարտութիւնն ու կեանքը. ո՛չ մէկը
կու գայ Հօրը քով՝ բայց միայն ինձմով: 7 Եթէ ճանչնայիք զիս՝ պիտի ճանչնայիք նաեւ իմ
Հայրս. եւ այժմէն իսկ կը ճանչնաք զայն, ու տեսած էք զայն»:
8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, ցո՛յց տուր մեզի Հայրը, ու կը բաւէ մեզի»: 9 Յիսուս
ըսաւ անոր. «Ա՛յսքան ժամանակ ես ձեզի հետ եմ, եւ չճանչցա՞ր զիս, Փիլիպպո՛ս: Ա՛ն որ
տեսաւ զիս՝ տեսաւ Հա՛յրը. դուն ի՞նչպէս կ’ըսես. “Ցո՛յց տուր մեզի Հայրը□: 10 Չե՞ս
հաւատար թէ ես Հօրը մէջն եմ, ու Հայրը իմ մէջս է: Այն խօսքերը՝ որ կ’ըսեմ ձեզի, ես
ինձմէ չեմ ըսեր. հապա Հայրը՝ որ բնակած է իմ մէջս, անիկա՛ կ’ընէ այդ գործերը: 11
Հաւատացէ՛ք ինծի, թէ ես Հօրը մէջն եմ, ու Հայրը իմ մէջս է: 12 Այլապէս՝ գոնէ
գործերո՛ւն համար հաւատացէք ինծի: Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ
ձեզի. “Ա՛ն որ կը հաւատայ ինծի, ի՛նք ալ պիտի ընէ այն գործերը՝ որ ես կ’ընեմ, եւ
անոնցմէ աւելի՛ մեծ գործեր պիտի ընէ, որովհետեւ ես կ’երթամ Հօրս քով□: 13 Ի՛նչ որ
խնդրէք իմ անունովս՝ պիտի ընեմ զայն, որպէսզի Հայրը փառաւորուի Որդիով: 14 Եթէ
որեւէ բան խնդրէք իմ անունովս, պիտի ընեմ»:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ՂՐԿԵԼ ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ

15 «Եթէ կը սիրէք զիս՝ պահեցէ՛ք իմ պատուիրաններս: 16 Ես ալ պիտի թախանձեմ
Հօրը, եւ ուրիշ Մխիթարիչ մը պիտի տայ ձեզի, որպէսզի յաւիտեան բնակի ձեզի հետ.- 17
Ճշմարտութեան Հոգին, որ այս աշխարհը չի կրնար ընդունիլ, որովհետեւ չի տեսներ զայն
ու չի ճանչնար զայն. բայց դուք կը ճանչնաք զայն, որովհետեւ կը բնակի ձեր քով եւ
պիտի ըլլայ ձեր մէջ: 18 Ձեզ որբ պիտի չթողում. պիտի գամ ձեզի: 19 Քիչ մը ատենէն
ետք աշխարհը ա՛լ պիտի չտեսնէ զիս. բայց դուք պիտի տեսնէք զիս, որովհետեւ ես
կ’ապրի՛մ, եւ դո՛ւք ալ պիտի ապրիք: 20 Այն օրը պիտի գիտնաք թէ ես իմ Հօրս մէջ եմ, ու
դուք՝ իմ մէջս, ես ալ՝ ձեր մէջ: 21 Ա՛ն որ ունի իմ պատուիրաններս եւ կը պահէ զանոնք,

*անիկա՛ է զիս սիրողը: Ա՛ն որ կը սիրէ զիս՝ պիտի սիրուի իմ Հօրմէ՛ս. ու ես պիտի սիրեմ
զայն, եւ զիս պիտի յայտնեմ անոր»:*
*22 Յուդա (ոչ Իսկարիովտացին) ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, ի՞նչպէս կ՚ըլլայ՝ որ դուն քեզ
պիտի յայտնես մեզի, բայց ոչ՝ աշխարհին»: 23 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Եթէ մէկը
սիրէ զիս՝ պիտի պահէ իմ խօսքս, ու իմ Հայրս պիտի սիրէ զայն. եւ պիտի գանք անոր ու
բնակինք անոր հետ: 24 Ա՛ն որ չի սիրեր զիս՝ չի պահեր իմ խօսքերս: Այն խօսքը որ կը
լսէք՝ իմս չէ, հապա Հօրս՝ որ ղրկեց զիս: 25 Այս բաները խօսեցայ ձեզի, քանի դեռ կը
մնամ ձեր քով: 26 Բայց Մխիթարիչը՝ Սուրբ Հոգին, որ Հայրը պիտի ղրկէ իմ անունովս,
անիկա՛ պիտի սորվեցնէ ձեզի ամէնը, եւ ինչ որ ըսի ձեզի՝ պիտի յիշեցնէ ձեզի: 27
Խաղաղութիւն կը թողում ձեզի, ի՛մ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզի. ես չեմ տար ձեզի
ա՛յնպէս՝ ինչպէս աշխարհը կու տայ: Ձեր սիրտը թող չվրդովի ու չերկնչի: 28 Լսեցիք թէ
ըսի ձեզի. "Ես կ՚երթամ, բայց դարձեալ պիտի գամ ձեզի□: Եթէ սիրէիք զիս, պիտի
ուրախանայիք՝ [ա]որ ես կ՚երթամ Հօրը քով, որովհետեւ իմ Հայրս ինձմէ մեծ է: 29 Եւ
այժմէն՝ դեռ չեղած՝ ըսի ձեզի, որպէսզի երբ ըլլայ՝ հաւատաք: 30 Ա՛լ շատ պիտի չխօսիմ
ձեզի հետ, որովհետեւ այս աշխարհի իշխանը կու գայ. բայց ո՛չ մէկ հեղինակութիւն ունի
իմ վրաս: 31 Սակայն աշխարհը թող գիտնայ թէ ես կը սիրեմ Հայրը, եւ կ՚ընեմ ա՛յնպէս՝
ինչպէս Հայրը պատուիրեց ինծի: Ոտքի՛ ելէք, երթա՛նք ասկէ»:*

ՅԻՍՈՒՍ՝ ՃՇՄԱՐԻՏ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԸ

15

*«Ե՛ս եմ ճշմարիտ որթատունկը, եւ իմ Հայրս՝ մշակն է: 2 Ամէն ճիւղ՝ որ իմ վրաս է ու
պտուղ չի բերեր, կը վերցնէ զայն. իսկ ամէն ճիւղ որ պտուղ կը բերէ՝ կը մաքրէ զայն,
որպէսզի ա՛լ աւելի պտուղ բերէ: 3 Դուք արդէն մաքուր էք այն խօսքով՝ որ ըսի ձեզի: 4
Ի՛մ մէջս մնացէք, ու ես՝ ձեր մէջ. ինչպէս ճիւղը չի կրնար ինքնիրմէ պտուղ բերել՝ եթէ
որթատունկին վրայ չմնայ, նոյնպէս ալ դուք չէք կրնար՝ եթէ իմ մէջս չմնաք: 5 Ես
որթատունկն եմ, եւ դուք ճիւղերն էք. ա՛ն որ իմ մէջս կը մնայ, ու ես՝ անոր մէջ, անիկա՛
շատ պտուղ պիտի բերէ, որովհետեւ առանց ինծի ոչինչ կրնաք ընել: 6 Եթէ մէկը իմ մէջս
չմնայ, ան դուրս կը նետուի՝ ճիւղի մը պէս, եւ կը չորնայ. զանոնք կը ժողվեն ու կրակը կը
նետեն, եւ անոնք կ՚այրին: 7 Եթէ դուք մնաք իմ մէջս, ու իմ խօսքերս ալ մնան ձեր մէջ,
ի՛նչ որ ուզէք՝ պիտի խնդրէք, եւ պիտի ըլլայ ձեզի: 8 Իմ Հայրս կը փառաւորուի՝ երբ դուք
շատ պտուղ բերէք. այսպէս՝ իմ աշակերտներս կ՚ըլլաք:*
*9 Ինչպէս Հայրը սիրեց զիս, ե՛ս ալ սիրեցի ձեզ. մնացէ՛ք իմ սիրոյս մէջ: 10 Եթէ
պահէք իմ պատուիրաններս՝ պիտի մնաք իմ սիրոյս մէջ, ինչպէս ես պահեցի իմ Հօրս
պատուիրանները եւ կը մնամ անոր սիրոյն մէջ: 11 Այս բաները խօսեցայ ձեզի՝ որպէսզի
իմ ուրախութիւնս մնայ ձեր մէջ, ու ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ: 12 Սա՛ է իմ
պատուիրանս՝ որ սիրէք զիրար, ինչպէս ե՛ս սիրեցի ձեզ: 13 Ո՛չ մէկը ունի աւելի մեծ սէր,
քան այն՝ երբ մէկը կ՚ընծայէ իր անձը իր բարեկամներուն համար: 14 Դուք իմ
բարեկամներս էք, եթէ ընէք ի՛նչ որ ես կը պատուիրեմ ձեզի: 15 Այլեւս [ա]ծառայ չեմ կոչեր
ձեզ, որովհետեւ ծառան չի գիտեր թէ իր տէրը ի՛նչ կ՚ընէ. հապա ես բարեկա՛մ կոչեցի
ձեզ, որովհետեւ ամէն ինչ որ լսեցի իմ Հօրմէս՝ գիտցուցի ձեզի: 16 Ո՛չ թէ դո՛ւք ընտրեցիք
զիս, հապա ե՛ս ընտրեցի ձեզ, ու նշանակեցի ձեզ՝ որպէսզի երթաք եւ պտուղ բերէք, ու ձեր
պտուղը մնայ. որպէսզի ի՛նչ որ խնդրէք Հօրմէն՝ իմ անունովս, տայ ձեզի: 17 Ասիկա՛ կը*

[ա] *Ոմանք՝ որ ըսի թէ*

[ա] *Կամ՝ ստրուկ*

պատուիրեմ ձեզի, որ սիրէք զիրար»:

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

18 «Եթէ աշխարհը կ՚ատէ ձեզ, գիտցէք թէ ատեց զիս ձեզմէ առաջ: 19 Եթէ աշխարհէն
եղած ըլլայիք՝ աշխարհը կը սիրէր իրենները. բայց քանի որ աշխարհէն չէք, հապա ես
ձեզ ընտրեցի աշխարհէն, աշխարհը կ՚ատէ ձեզ: 20 Յիշեցէ՛ք այն խօսքը՝ որ ըսի ձեզի.
“[բ]Ծառան իր տիրոջմէն մեծ չէ□. եթէ հալածեցին զիս, պիտի հալածեն նաեւ ձեզ. եթէ
պահեցին իմ խօսքս, պիտի պահեն նաեւ ձերը: 21 Բայց այս բոլոր բաները պիտի ընեն
ձեզի՝ իմ անունիս համար, որովհետեւ չճանչցան ա՛ն՝ որ ղրկեց զիս: 22 Եթէ ես եկած եւ
խօսած չըլլայի անոնց՝ մեղք չէին ունենար. բայց հիմա պատրուակ մը չունին իրենց
մեղքին: 23 Ա՛ն որ կ՚ատէ զիս՝ կ՚ատէ նաեւ իմ Հայրս: 24 Եթէ իրենց մէջ ըրած չըլլայի
այն գործերը, որ ուրիշ ո՛չ մէկը ըրած է, անոնք մեղք չէին ունենար. բայց հիմա տեսան եւ
ատեցին զի՛ս ալ, իմ Հա՛յրս ալ: 25 Սակայն ատիկա եղաւ, որպէսզի իրագործուի այն
խօսքը՝ որ գրուած է իրենց Օրէնքին մէջ. “Զուր տեղը ատեցին զիս□: 26 Բայց երբ
Մխիթարիչը գայ՝ որ ես Հօրմէն պիտի ղրկեմ ձեզի, Ճշմարտութեան Հոգին՝ որ կը բխի
Հօրմէն, անիկա՛ պիտի վկայէ իմ մասին: 27 Եւ դո՛ւք ալ կը վկայէք, որովհետեւ սկիզբէն ի
վեր ինծի հետ էք»:

16

«Այս բաները խօսեցայ ձեզի՝ որպէսզի չգայթակղիք: 2 Իրենց ժողովարաններէն պիտի
վռնտեն ձեզ. նոյնիսկ ժամը պիտի գայ, երբ ո՛վ որ սպաննէ ձեզ՝ այնպէս պիտի կարծէ թէ
պաշտամունք կը կատարէ Աստուծոյ: 3 Եւ այս բաները պիտի ընեն ձեզի, որովհետեւ ո՛չ
Հայրը ճանչցան, ո՛չ ալ՝ զիս: 4 Բայց այս բաները խօսեցայ ձեզի, որպէսզի երբ ժամը գայ՝
յիշէք թէ ես ըսի ձեզի: Ասոնք սկիզբէն չըսի ձեզի, որովհետեւ ձեզի հետ էի»:

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻԻՆ ԳՈՐԾԸ

5 «Սակայն հի՛մա կ՚երթամ զիս ղրկողին քով, եւ ձեզմէ ո՛չ մէկը կը հարցնէ ինծի.
“Ո՞ւր կ՚երթաս□: 6 Բայց քանի որ այս բաները խօսեցայ ձեզի, ձեր սիրտը տրտմութեամբ
լեցուեցաւ: 7 Սակայն ես ճշմարտութիւնը կ՚ըսեմ ձեզի. “Աւելի օգտակար է ձեզի՝ եթէ ես
երթամ□: Որովհետեւ եթէ չերթամ՝ Մխիթարիչը չի գար ձեզի. իսկ եթէ մեկնիմ՝ զինք
պիտի ղրկեմ ձեզի: 8 Ու երբ ինք գայ՝ պիտի կշտամբէ աշխարհը մեղքի համար,
արդարութեան համար ու դատաստանի համար: 9 Մեղքի համար՝ քանի որ չեն հաւատար
ինծի. 10 արդարութեան համար՝ որովհետեւ ես կ՚երթամ իմ Հօրս քով, եւ ա՛լ պիտի
չտեսնէք զիս. 11 դատաստանի համար՝ քանի որ այս աշխարհի իշխանը դատուած է: 12
Տակաւին շատ բաներ ունիմ՝ ձեզի ըսելու, բայց հիմա չէք կրնար հանդուրժել: 13 Իսկ երբ
ինք՝ Ճշմարտութեան Հոգին գայ, ամբո՛ղջ ճշմարտութեան պիտի առաջնորդէ ձեզ.
որովհետեւ պիտի չխօսի ինքնիրմէ, հապա ինչ որ լսէ՝ զայն պիտի ըսէ, ու գալիքները
պիտի հաղորդէ ձեզի: 14 Ինք պիտի փառաւորէ զիս, որովհետեւ պիտի ստանայ իմինէս ու
հաղորդէ ձեզի: 15 Ամէն ինչ որ Հայրը ունի՝ ի՛մս է. ուստի ըսի ձեզի թէ պիտի առնէ
իմինէս ու հաղորդէ ձեզի»:

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ

[բ] Կամ՝ Ստրուկը

16 «Քիչ մը ատենէն՝ ա՛լ պիտի չտեսնէք զիս. եւ քիչ մը ատենէն՝ դարձեալ պիտի
տեսնէք զիս, քանի որ ես կ՚երթամ Հօրը քով»:
17 Ուստի աշակերտներէն ոմանք կ՚ըսէին իրարու. «Ի՞նչ է ասիկա, որ կ՚ըսէ մեզի.
“Քիչ մը ատենէն՝ ա՛լ պիտի չտեսնէք զիս. եւ քիչ մը ատենէն՝ դարձեալ պիտի տեսնէք
զիս□: Նաեւ. “Քանի որ ես կ՚երթամ Հօրը քով□»: 18 Ուրեմն կ՚ըսէին. «Ի՞նչ է ասիկա՝ որ
կ՚ըսէ. “Քիչ մը ատենէն□. չենք գիտեր ի՛նչ կը խօսի»: 19 Ուստի Յիսուս, գիտնալով թէ
կ՚ուզեն հարցնել իրեն, ըսաւ անոնց. «Զիրա՞ր կը հարցափորձէք, քանի որ ըսի. “Քիչ մը
ատենէն՝ ա՛լ պիտի չտեսնէք զիս. եւ քիչ մը ատենէն՝ դարձեալ պիտի տեսնէք զիս□: 20
Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Դուք պիտի լաք ու ողբաք, բայց
աշխարհը պիտի ուրախանայ. դուք պիտի տրտմիք, սակայն ձեր տրտմութիւնը պիտի
փոխուի ուրախութեան□: 21 Կին մը տրտմութիւն կ՚ունենայ ծննդաբերութեան ատեն,
որովհետեւ իր ժամը հասած է. բայց երբ ծնանի մանուկը՝ ա՛լ չի յիշեր տառապանքը,
ուրախանալով որ մարդ մը ծնաւ աշխարհի մէջ: 22 Ուրեմն դո՛ւք ալ տրտմութիւն ունիք
հիմա. բայց ես դարձեալ պիտի տեսնեմ ձեզ ու ձեր սիրտը պիտի ուրախանայ, եւ ո՛չ մէկը
ձեզմէ պիտի յափշտակէ ձեր ուրախութիւնը: 23 Այդ օրը՝ ոչինչ պիտի հարցնէք ինծի:
Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. “Ի՛նչ որ խնդրէք Հօրմէն՝ իմ
անունովս, պիտի տայ ձեզի: 24 Մինչեւ հիմա՝ ոչինչ խնդրեցիք իմ անունովս. խնդրեցէ՛ք՝
ու պիտի ստանաք, որպէսզի ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ□»:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ

25 «Այս բաները առակներով խօսեցայ ձեզի. բայց ժամը պիտի գայ, երբ ա՛լ
առակներով պիտի չխօսիմ ձեզի, հապա բացորոշապէս պիտի հաղորդեմ ձեզի Հօրը
մասին: 26 Այդ օրը՝ ի՛մ անունովս պիտի խնդրէք: Չեմ ըսեր ձեզի թէ պիտի թախանձեմ
Հօրը՝ ձեզի համար. 27 քանի որ ի՛նք՝ Հայրը կը սիրէ ձեզ, որովհետեւ դուք սիրեցիք զիս ու
հաւատացիք թէ ես Աստուծմէ ելայ: 28 Հօրմէն ելայ եւ աշխարհ եկայ. դարձեալ կը թողում
աշխարհը ու կ՚երթամ Հօրը քով»:
29 Իր աշակերտները ըսին իրեն. «Ահա՛ բացորոշապէս կը խօսիս հիմա, եւ առա՛կ մըն
ալ չես ըսեր: 30 Գիտենք հիմա՝ թէ դուն գիտես ամէն բան, եւ պէտք չունիս՝ որ մէկը
հարցնէ քեզի որեւէ բան. ասո՛վ կը հաւատանք թէ Աստուծմէ ելար»: 31 Յիսուս
պատասխանեց անոնց. «Կը հաւատա՞ք հիմա: 32 Ահա՛ ժամը պիտի գայ ու հասած ալ է,
երբ պիտի ցրուիք՝ իւրաքանչիւրը իր տեղը, եւ մինակ պիտի թողուք զիս. բայց ես մինակ
չեմ, որովհետեւ Հայրը ինծի հետ է: 33 Այս բաները խօսեցայ ձեզի, որպէսզի
խաղաղութիւն ունենաք ինձմով. աշխարհի մէջ տառապանք պիտի ունենաք, բայց
քաջալերուեցէ՛ք, ես յաղթեցի աշխարհին»:

ՅԻՍՈՒՍ Կ՚ԱՂՕԹԷ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

17

Երբ Յիսուս խօսեցաւ ասոնք, բարձրացուց իր աչքերը դէպի երկինք եւ ըսաւ. «Հա՛յր,
ժամը հասած է. փառաւորէ՛ քու Որդիդ, որպէսզի քու Որդիդ ալ փառաւորէ քեզ, 2 քանի
իշխանութիւն տուիր իրեն ամէն մարմինի վրայ, որ տայ յաւիտենական կեանքը բոլոր
անոնց՝ որ տուիր իրեն: 3 Եւ սա՛ է յաւիտենական կեանքը.- ճանչնալ քեզ՝ միմիայն
ճշմարիտ Աստուածը, ու Յիսուս Քրիստոսը՝ որ դուն ղրկեցիր: 4 Ես փառաւորեցի քեզ
երկրի վրայ. աւարտեցի այն գործը՝ որ տուիր ինծի ընելու: 5 Եւ հիմա, Հա՛յր, փառաւորէ՛
զիս քու քովդ այն փառքով՝ որ ունէի քովդ աշխարհի ըլլալէն առաջ: 6 Բացայայտեցի քու

անունդ այն մարդոց՝ որ տուիր ինծի աշխարհէն: Քուկդ էին՝ եւ ինծի տուիր զանոնք, ու պահեցին քու խօսքդ: 7 Հիմա գիտցան թէ ամէն ինչ որ տուիր ինծի՝ քեզմէ՛ է. 8 որովհետեւ այն խօսքերը որ տուիր ինծի՝ ես տուի անոնց, անոնք ալ ընդունեցին եւ ճշմա՛րտապէս գիտցան թէ ես քեզմէ՛ ելայ, ու հաւատացին թէ դո՛ւն ղրկեցիր զիս: 9 Ես կը թախանձեմ անո՛նց համար. ո՛չ թէ կը թախանձեմ աշխարհին համար, այլ անոնց համար՝ որ դուն տուիր ինծի, որովհետեւ անոնք քուկդ են: 10 Եւ ամէն ինչ որ իմս է՝ քո՛ւկդ է, եւ ինչ որ քուկդ է՝ ի՛մս է, ու ես փառաւորուած եմ անոնցմով: 11 Ա՛լ ես աշխարհի մէջ չեմ. բայց անոնք աշխարհի մէջ են, ու ես կու գամ քեզի: Սո՛ւրբ Հայր, պահէ՛ քու անունովդ անոնք՝ որ դուն տուիր ինծի, որպէսզի մէ՛կ ըլլան՝ ինչպէս մենք մէկ ենք: 12 Մինչ անոնց հետ էի աշխարհի մէջ, զանոնք կը պահէի քու անունովդ: Անոնք որ դուն տուիր ինծի՝ ես պահեցի, եւ անոնցմէ ո՛չ մէկը կորսուեցաւ, բայց միայն՝ այն կորուստի որդին, որպէսզի գրուածը իրագործուի: 13 Ա՛լ հիմա կու գամ քեզի, եւ այս բաները կը խօսիմ աշխարհի մէջ, որպէսզի իմ ուրախութիւնս լման ըլլայ իրենց մէջ: 14 Քու խօսքդ տուի անոնց, եւ աշխարհը ատեց զանոնք՝ որովհետեւ աշխարհէն չեն, ինչպէս ես աշխարհէն չեմ: 15 Չեմ թախանձեր որ վերցնես զանոնք աշխարհէն, հապա՝ որ պահես զանոնք չարէն: 16 Անոնք աշխարհէն չեն, ինչպէս ես աշխարհէն չեմ: 17 Սրբացո՛ւր զանոնք քու ճշմարտութեամբդ. քու խօ՛սքդ ճշմարտութիւն է: 18 Ինչպէս դուն աշխարհ ղրկեցիր զիս, ես ալ աշխարհ ղրկեցի զանոնք: 19 Անոնց համար ես զիս կը սրբացնեմ, որպէսզի իրենք ալ սրբացած ըլլան ճշմարտութեամբ: 20 Բայց կը թախանձեմ ո՛չ միայն ասոնց համար, այլ նաեւ անոնց համար՝ որ պիտի հաւատան ինծի իրենց խօսքով: 21 Որպէսզի բոլորն ալ մէ՛կ ըլլան, ինչպէս դուն՝ Հա՛յր՝ իմ մէջս, ու ես՝ քու մէջդ. որ անո՛նք ալ մէկ ըլլան մեր մէջ, որպէսզի աշխարհը հաւատայ թէ դո՛ւն ղրկեցիր զիս: 22 Այն փառքը՝ որ դուն տուիր ինծի, ես տուի անոնց, որպէսզի մէկ ըլլան՝ ինչպէս մենք մէկ ենք. 23 (ես՝ անոնց մէջ, ու դուն՝ իմ մէջս.) որպէսզի իրենք կատարելապէս մէկ ըլլան, եւ աշխարհը գիտնայ թէ դո՛ւն ղրկեցիր զիս, ու սիրեցիր զանոնք՝ ինչպէս սիրեցիր զիս: 24 Հա՛յր, անոնք որ տուիր ինծի, կ'ուզեմ որ իրենք ալ ըլլան ինծի հետ՝ ո՛ւր որ ես եմ, որպէսզի տեսնեն իմ փառքս՝ որ տուիր ինծի. որովհետեւ դուն սիրեցիր զիս աշխարհի հիմնադրութենէն առաջ: 25 Արդա՛ր Հայր, աշխարհը չճանչցաւ քեզ. բայց ես ճանչցայ քեզ, եւ ասոնք գիտցան թէ դո՛ւն ղրկեցիր զիս: 26 Քու անունդ ճանչցուցի անոնց, ու պիտի ճանչցնեմ. որպէսզի այն սէրը՝ որով դուն սիրեցիր զիս՝ ըլլայ անոնց մէջ, ու ե՛ս ալ անոնց մէջ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ
(Մատթ. 26. 47-56: Մարկ. 14. 43-50: Ղուկ. 22. 47-53)

18

Ասոնք ըսելէն ետք՝ Յիսուս գնաց իր աշակերտներուն հետ Կեդրոն վտակին միւս կողմը, ուր պարտէզ մը կար, որուն մէջ մտան ինք եւ իր աշակերտները: 2 Յուդա ալ՝ որ պիտի մատնէր զինք՝ գիտէր այդ տեղը, որովհետեւ Յիսուս յաճախ հաւաքուած էր հոն՝ իր աշակերտներուն հետ: 3 Ուստի Յուդա, առնելով իրեն հետ զինուորներուն գունդը, եւ սպասաւորներ՝ քահանայապետներէն ու Փարիսեցիներէն, եկաւ հոն՝ ջահերով, լապտերներով եւ զէնքերով: 4 Իսկ Յիսուս, գիտնալով իրեն պատահելիք բոլոր բաները, գնաց եւ ըսաւ անոնց. «Ո՞վ կը փնտռէք»: 5 Պատասխանեցին անոր. «Նազովրեցի Յիսուսը»: Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ե՛ս եմ»: Յուդա ալ՝ որ պիտի մատնէր զինք՝ կայնած էր անոնց հետ: 6 Երբ ըսաւ. «Ե՛ս եմ», նահանջեցին ու գետին ինկան: 7 Ուստի դարձեալ հարցուց անոնց. «Ո՞վ կը փնտռէք»: Անոնք ալ ըսին. «Նազովրեցի Յիսուսը»: 8 Յիսուս պատասխանեց. «Ձեզի ըսի՛ թէ "ե՛ս եմ□. ուրեմն եթէ զիս կը փնտռէք, ասոնց թո՛յլ տուէք՝ որ երթան». 9 որպէսզի իրագործուի այն խօսքը՝ որ ըսեր էր. «Ո՛չ մէկը կորսնցուցի

անոնցմէ՝ որ դո՛ւն տուիր ինծի»: 10 Իսկ Սիմոն Պետրոս՝ որ ունէր սուր մը՝ քաշեց զայն, ու
զարնելով քահանայապետին ծառային՝ կտրեց անոր աջ ականջը. այդ ծառային անունը
Մաղքոս էր: 11 Հետեւաբար Յիսուս ըսաւ Պետրոսի. «Դի՛ր սուրդ իր պատեանը. միթէ
պիտի չխմե՞մ այն բաժակը՝ որ Հայրը տուաւ ինծի»:

ՅԻՍՈՒՍ ԱՆՆԱՅԻ ԱՌՋԵՒ

12 Ուստի զինուորներուն գունդը, հազարապետն ու Հրեաներուն սպասաւորները
բռնեցին Յիսուսը, կապեցին, 13 եւ տարին զայն նախ Աննայի, քանի որ ինք աներն էր այդ
տարուան քահանայապետին՝ Կայիափայի: 14 Այս Կայիափան էր՝ որ թելադրեց
Հրեաներուն. «Աւելի օգտակար է որ մէ՛կ մարդ [ա]մեռնի ժողովուրդին համար»

ՊԵՏՐՈՍ Կ’ՈՒՐԱՆԱՅ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մատթ. 26. 69-70: Մարկ. 14. 66-68: Ղուկ. 22. 55-57)

15 Սիմոն Պետրոս եւ ուրիշ աշակերտ մը կը հետեւէին Յիսուսի: Այդ աշակերտը ծանօթ
էր քահանայապետին, ու մտաւ Յիսուսի հետ քահանայապետին գաւիթը: 16 Բայց Պետրոս
կը կենար դուրսը՝ դրան քով. ուստի միւս աշակերտը՝ որ ծանօթ էր քահանայապետին՝
դուրս ելաւ, խօսեցաւ դռնապանին, ու ներս բերաւ Պետրոսը: 17 Իսկ դռնապան աղջիկը
ըսաւ Պետրոսի. «Միթէ դո՞ւն ալ այդ մարդուն աշակերտներէն ես»: Ան ալ ըսաւ. «Չե՛մ»:
18 Ծառաներն ու սպասաւորները կայնած էին հոն, եւ կրակ վառած՝ կը տաքնային, քանի
որ ցուրտ էր: Պետրոս ալ կայնած էր անոնց հետ, ու կը տաքնար:

ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԸ ԿԸ ՀԱՐՑԱՔՆՆԷ ՅԻՍՈՒՍԸ
(Մատթ. 26. 59-66: Մարկ. 14. 55-64: Ղուկ. 22. 66-71)

19 Քահանայապետը հարցուց Յիսուսի՝ իր աշակերտներուն եւ ուսուցումին մասին: 20
Յիսուս պատասխանեց անոր. «Ես բացորոշապէս խօսեցայ աշխարհին. ամէն ատեն
սորվեցուցի ժողովարաններուն մէջ ու տաճարին մէջ, ուր բոլոր Հրեաները կը
համախմբուէին, եւ ոչինչ խօսեցայ գաղտնի: 21 Ինչո՞ւ ինծի՛ կը հարցնես, լսողներո՛ւն
հարցուր թէ ի՛նչ խօսեցայ իրենց. ահա՛ իրենք գիտեն ինչ որ խօսեցայ»: 22 Երբ ըսաւ
ասիկա, սպասաւորներէն մէկը՝ որ քովը կայնած էր, ապտակ մը զարկաւ Յիսուսի՝ ըսելով.
«Ա՞յդպէս կը պատասխանես քահանայապետին»: 23 Յիսուս պատասխանեց անոր. «Եթէ
գէշ խօսեցայ, վկայէ՛ գէշին մասին. իսկ եթէ լաւ խօսեցայ, ինչո՞ւ կը զարնես ինծի»: 24
Յետոյ Աննա կապուած ղրկեց զայն Կայիափա քահանայապետին:

ՊԵՏՐՈՍ ԴԱՐՁԵԱԼ Կ’ՈՒՐԱՆԱՅ
(Մատթ. 26. 71-75: Մարկ. 14. 69-72: Ղուկ. 22. 58-62)

25 Սիմոն Պետրոս կայնած էր հոն, ու կը տաքնար: Ուրեմն ըսին իրեն. «Միթէ դո՞ւն ալ
անոր աշակերտներէն ես»: Ան ուրացաւ՝ ըսելով. «Չե՛մ»: 26 Քահանայապետին
ծառաներէն մէկն ալ, ազգականը անոր՝ որուն ականջը Պետրոս կտրեր էր, ըսաւ. «Ես
չտեսա՞յ քեզ պարտէզին մէջ՝ անոր հետ»: 27 Ուստի Պետրոս դարձեալ ուրացաւ. եւ
իսկոյն աքաղաղը կանչեց:

[ա] Յուն.՝ կորսուի

ՅԻՍՈՒՍ ՊԻՂԱՏՈՍԻ ԱՌՋԵՒ
(Մատթ. 27. 1-2, 11-14: Մարկ. 15. 1-5: Ղուկ. 23. 1-5)

*28 Կայիափայի տունէն տարին Յիսուսը կառավարիչին պալատը. եւ ա՛լ առտու էր:
Իրենք չմտան պալատը՝ որպէսզի չպղծուին, այլ կարենան ուտել զատիկը: 29 Ուստի
Պիղատո՛ս դուրս ելաւ՝ անոնց քով, եւ ըսաւ. «Ի՞նչ ամբաստանութիւն կը ներկայացնէք
այս մարդուն դէմ»: 30 Պատասխանեցին իրեն. «Եթէ ան չարագործ մը չըլլար՝ քեզի
չէինք մատներ զայն»: 31 Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք առէք զայն, ու դատեցէ՛ք
ձեր Օրէնքին համաձայն»: Իսկ Հրեաները ըսին իրեն. «Մեզի արտօնուած չէ [բ]մեռցնել
ոեւէ մէկը». 32 որպէսզի իրագործուի Յիսուսի խօսքը՝ որ ըսեր էր, մատնանշելով թէ ի՛նչ
մահով պիտի մեռնէր: 33 Իսկ Պիղատոս դարձեալ մտաւ պալատը, կանչեց Յիսուսը եւ
ըսաւ անոր. «Դո՞ւն ես Հրեաներուն թագաւորը»: 34 Յիսուս պատասխանեց անոր.
«Ասիկա դուն քեզմէ՞ կ՚ըսես, թէ ուրիշնե՛ր ըսին քեզի՝ իմ մասիս»: 35 Պիղատոս
պատասխանեց. «Միթէ ես Հրեա՞յ եմ. քո՛ւ ազգդ եւ քահանայապետները մատնեցին քեզ
ինծի. դուն ի՞նչ ըրած ես»: 36 Յիսուս պատասխանեց. «Իմ թագաւորութիւնս այս
աշխարհէն չէ: Եթէ իմ թագաւորութիւնս այս աշխարհէն ըլլար, իմ սպասաւորներս կը
պայքարէին՝ որ ես չմատնուիմ Հրեաներուն ձեռքը: Բայց հիմա՝ իմ թագաւորութիւնս ասկէ
չէ»: 37 Հետեւաբար Պիղատոս ըսաւ անոր. «Ուրեմն դուն թագաւո՞ր մըն ես»: Յիսուս
պատասխանեց. «Դո՛ւն կ՚ըսես թէ թագաւոր եմ: Ես սա՛ նպատակով ծնած եմ, սա՛
նպատակով աշխարհ եկած եմ, որպէսզի վկայեմ ճշմարտութեան համար. ո՛վ որ
ճշմարտութենէն է՝ կը լսէ իմ ձայնս»:*

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԻ ՄԱՀՈՒԱՆ
(Մատթ. 27. 15-31: Մարկ. 15. 6-20: Ղուկ. 23. 13-25)

*38 Պիղատոս ըսաւ անոր. «Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը»: Երբ ըսաւ ասիկա՝ դարձեալ դուրս
ելաւ Հրեաներուն քով, եւ ըսաւ անոնց. «Ես ո՛չ մէկ յանցանք կը գտնեմ անոր վրայ: 39
Բայց քանի սովորութիւն ունիք՝ որ մարդ մը արձակեմ ձեզի Զատիկին, կը փափաքի՞ք որ
արձակեմ ձեզի Հրեաներուն թագաւորը»: 40 Այն ատեն բոլորն ալ դարձեալ պոռացին.
«Ո՛չ ասիկա, հապա՝ Բարաբբան», մինչդեռ Բարաբբա աւազակ մըն էր:*

19

*Այն ատեն Պիղատոս առաւ Յիսուսը եւ խարազանեց: 2 Զինուորներն ալ հիւսեցին
փուշէ պսակ մը ու դրին անոր գլուխը, եւ հագցուցին անոր ծիրանի հանդերձ մը 3 ու
կ՚ըսէին. «Ողջո՛յն, Հրեաներո՛ւ թագաւոր», եւ ապտակներ կը զարնէին անոր: 4 Պիղատոս
դարձեալ դուրս ելաւ ու ըսաւ անոնց. «Ահա՛ դուրս կը բերեմ զայն ձեզի, որպէսզի գիտնաք
թէ ես ո՛չ մէկ յանցանք կը գտնեմ անոր վրայ»: 5 Ուստի Յիսուս դուրս ելաւ՝ կրելով փուշէ
պսակն ու ծիրանի հանդերձը, եւ Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Ահա՛ այդ մարդը»: 6 Երբ
քահանայապետներն ու սպասաւորները տեսան զայն, պոռացին. «Խաչէ՛, խաչէ՛ զայն»:
Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Դո՛ւք առէք զայն ու խաչեցէք, որովհետեւ ես ո՛չ մէկ յանցանք
կը գտնեմ անոր վրայ»: 7 Հրեաները պատասխանեցին իրեն. «Մենք Օրէնք մը ունինք, եւ
մեր Օրէնքին համաձայն՝ պարտաւոր է մեռնիլ, որովհետեւ Աստուծոյ Որդի ըրաւ
ինքզինք»: 8 Իսկ երբ Պիղատոս լսեց այս խօսքը՝ ա՛լ աւելի վախցաւ, 9 ու դարձեալ*

[բ] Յուն.՝ սպաննել

մտնելով պալատը՝ ըսաւ Յիսուսի. «Դուն ուրկէ՞ ես»: Բայց Յիսուս պատասխան չտուաւ
անոր: 10 Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոր. «Չե՞ս խօսիր ինծի հետ. չե՞ս գիտեր թէ
իշխանութիւն ունիմ խաչելու քեզ, եւ իշխանութիւն ունիմ արձակելու քեզ»: 11 Յիսուս
պատասխանեց. «Դուն ո՛չ մէկ իշխանութիւն կ'ունենայիր իմ վրաս, եթէ վերէն տրուած
չըլլար քեզի: Ուստի ա՛ն որ մատնեց զիս քեզի՝ աւելի՛ մեծ մեղք ունի»: 12 Ատկէ ետք
Պիղատոս կը ջանար արձակել զայն. բայց Հրեաները կ'աղաղակէին. «Եթէ արձակես
ատիկա՝ կայսրին բարեկամը չես. ո՛վ որ թագաւոր կ'ընէ ինքզինք՝ կը խօսի կայսրին դէմ»:
13 Ուրեմն Պիղատոս՝ երբ լսեց այս խօսքը՝ դուրս հանեց Յիսուսը, բազմեցաւ դատարանը,
այն տեղը՝ որ Քարայատակ կը կոչուէր, իսկ եբրայերէն՝ Կապպաթա, 14 (Զատիկի
Ուրբաթն էր, գրեթէ [ա]վեցերորդ ժամը",) եւ ըսաւ Հրեաներուն. «Ահա՛ ձեր թագաւորը»: 15
Բայց անոնք պոռացին. «Վերցո՛ւր, վերցո՛ւր, խաչէ՛ զայն»: Պիղատոս ըսաւ անոնց. «Ձեր
թագաւո՞րը խաչեմ»: Քահանայապետները պատասխանեցին. «Մենք թագաւոր չունինք՝
կայսրէն զատ»: 16 Այն ատեն յանձնեց զայն անոնց՝ որպէսզի խաչուէր:

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԳԱՄՈՒԻ ԽԱՉԻՆ ՎՐԱՅ
(Մատթ. 27. 32-44: Մարկ. 15. 21-32: Ղուկ. 23. 26-43)

17 Անոնք ալ առին Յիսուսը ու տարին. եւ ինք՝ վերցնելով իր խաչը՝ գնաց Գանկ
կոչուած տեղը, որ եբրայերէն Գողգոթա կը կոչուի: 18 Հոն խաչեցին զայն, ու երկու
ուրիշներ ալ անոր հետ՝ մէկ կողմէն եւ միւս կողմէն, իսկ մէջտեղը՝ Յիսուսը: 19 Պիղատոս
գրեց տիտղոս մը ու դրաւ խաչին վրայ. գրուած էր. «Յիսուս Նազովրեցի՝ Հրեաներուն
թագաւորը»: 20 Ուստի Հրեաներէն շատեր կարդացին այդ տիտղոսը, որովհետեւ այն
տեղը՝ ուր Յիսուս խաչուեցաւ՝ մօտ էր քաղաքին. գրուած էր եբրայերէն, յունարէն ու
լատիներէն: 21 Իսկ Հրեաներուն քահանայապետները ըսին Պիղատոսի. «Մի՛ գրեր.
"Հրեաներուն թագաւորը□, հապա գրէ՛ թէ ի՛նք ըսաւ. "Հրեաներուն թագաւորն եմ□»: 22
Պիղատոս պատասխանեց. «Ի՛նչ որ գրեցի՝ գրեցի՛»:

23 Երբ զինուորները խաչեցին Յիսուսը, առին անոր հանդերձները ու բաժնեցին չորսի,
իւրաքանչիւր զինուորի՝ բաժին մը. նաեւ բաճկոնը: Բաճկոնը առանց կարի էր,
ամբողջովին հիւսուած՝ վերէն վար: 24 Ուստի ըսին իրարու. «Չպատռե՛նք զայն, հապա
վիճա՛կ ձգենք անոր վրայ՝ թէ որո՛ւ պիտի ըլլայ». որպէսզի իրագործուի այն գրուածը՝ որ
կ'ըսէ. «Իմ հանդերձներս բաժնեցին իրենց մէջ, եւ իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ
ձգեցին»: Ուրեմն զինուորնե՛րը ըրին այս բաները:

25 Յիսուսի խաչին քով կայնած էին իր մայրը եւ իր մօր քոյրը, Մարիամ՝ Կղէովպասի
կինը, ու Մարիամ Մագդաղենացին: 26 Ուրեմն երբ Յիսուս տեսաւ իր մայրը, եւ այն
աշակերտը որ կը սիրէր՝ քովը կայնած, ըսաւ իր մօր. «Կի՛ն, ահա՛ քու որդիդ»: 27 Յետոյ
ըսաւ աշակերտին. «Ահա՛ քու մայրդ»: Եւ այդ ժամէն ետք՝ աշակերտը ընդունեց զայն իր
քով:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՄԱՀԸ
(Մատթ. 27. 45-56: Մարկ. 15. 33-41: Ղուկ. 23. 44-49)

28 Անկէ ետք՝ Յիսուս, գիտնալով թէ արդէն ամէն բան կատարուած է, (որպէսզի
գրուածը ամբողջանայ,) ըսաւ. «Ծարա՛ւ եմ»: 29 Հոն անօթ մը դրուած էր՝ լի քացախով.
անոնք ալ լեցուցին սպունգ մը քացախով, անցուցին զոպայի մշտիկի մը եւ

[ա] Այսինքն՝ կէսօր

մատուցանեցին անոր բերանին: 30 Ուստի երբ Յիսուս առաւ քացախը՝ ըսաւ. «Ամէն բան կատարուեցաւ». ու խոնարհեցնելով գլուխը՝ աւանդեց հոգին:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԿՈՂԸ ԿԸ ԽՈՑՈՒԻ

31 Քանի որ Ուրբաթ էր, Հրեաները թախանձեցին Պիղատոսի՝ որ անոնց սրունքները կոտրուին ու վերցուին, որպէսզի մարմինները չմնան խաչին վրայ մինչեւ Շաբաթ (որովհետեւ այդ Շաբաթը մեծ օր էր): 32 Ուստի զինուորները եկան եւ կոտրեցին առաջինին սրունքները. նաեւ միւսին՝ որ խաչուած էր անոր հետ: 33 Բայց երբ եկան Յիսուսի, ու տեսան թէ արդէն մեռած էր, չկոտրեցին անոր սրունքները. 34 հապա զինուորներէն մէկը՝ գեղարդով խոցեց անոր կողը, եւ իսկոյն արիւն ու ջուր դուրս ելան: 35 Ան որ տեսաւ այս բաները՝ վկայեց, եւ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է, ու ինք գիտէ թէ կ՚ըսէ [բ]ճշմարտութիւնը, որ դո՛ւք (ալ) հաւատաք: 36 Արդարեւ այս բաները կատարուեցան, որպէսզի իրագործուի այն գրուածը. «Անոր ո՛չ մէկ ոսկորը պիտի կոտրուի»: 37 Եւ դարձեալ ուրիշ գրուած մը կ՚ըսէ. «Պիտի նային անոր՝ որ խոցեցին»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԹԱՂՈՒՄԸ
(Մատթ. 27. 57-61: Մարկ. 15. 42-47: Ղուկ. 23. 50-56)

38 Ասկէ ետք՝ Յովսէփ Արիմաթեացին, (որ Յիսուսի աշակերտ եղած էր, բայց գաղտնի՝ Հրեաներէն վախնալով,) թախանձեց Պիղատոսի՝ որ վերցնէ Յիսուսի մարմինը: Պիղատոս ալ արտօնեց. ուրեմն եկաւ ու վերցուց Յիսուսի մարմինը: 39 Նիկոդեմոս ալ եկաւ (որ նախապէս՝ գիշերուան մէջ գացեր էր Յիսուսի), եւ բերաւ զմուռսի ու հալուէի խառնուրդ մը՝ հարիւր լիտրի չափ: 40 Ուրեմն առին Յիսուսի մարմինը, եւ փաթթեցին զայն բոյրերուն հետ՝ լաթերու մէջ, ինչպէս Հրեաները սովորութիւն ունին թաղելու: 41 Այն տեղը ուր խաչուեցաւ՝ պարտէզ մը կար, եւ պարտէզին մէջ՝ նոր գերեզման մը, որուն մէջ ամե՛նեւին մարդ դրուած չէր: 42 Ուստի հոն դրին Յիսուսը՝ Հրեաներու Ուրբաթին պատճառով, որովհետեւ գերեզմանը մօտ էր:

ՊԱՐԱՊ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ
(Մատթ. 28. 1-8: Մարկ. 16. 1-8: Ղուկ. 24. 1-12)

20

Մէկշաբթի օրը՝ Մարիամ Մագդաղենացին, առտուն՝ դեռ չլուսցած՝ կ՚երթայ գերեզման, եւ կը տեսնէ թէ քարը վերցուած է գերեզմանին դռնէն: 2 Ուստի կը վազէ՝ կու գայ Սիմոն Պետրոսի, ու միւս աշակերտին՝ որ Յիսուս կը սիրէր, եւ կ՚ըսէ անոնց. «Վերցուցած են Տէրը գերեզմանէն, ու չենք գիտեր ո՛ւր դրած են զայն»: 3 Ուրեմն Պետրոս եւ միւս աշակերտը մեկնեցան, ու կ՚երթային դէպի գերեզմանը: 4 Երկուքն ալ կը վազէին միասին. սակայն միւս աշակերտը՝ Պետրոսէն աւելի արագ վազելով՝ անկէ առաջ հասաւ գերեզմանը, 5 ծռելով նայեցաւ, եւ տեսաւ թէ լաթերը դրուած էին հոն. բայց ներս չմտաւ: 6 Սիմոն Պետրոս ալ՝ որ կը հետեւէր անոր՝ հասաւ, մտաւ գերեզմանը, ու տեսաւ լաթերը՝ որոնք դրուած էին հոն. 7 իսկ վարշամակը՝ որ անոր գլուխն էր՝ միւս լաթերուն հետ դրուած չէր, հապա ծալուած՝ զա՛տ տեղ մըն էր: 8 Այն ատեն միւս աշակերտն ալ՝ որ աւելի առաջ եկած էր գերեզմանը՝ ներս մտաւ, տեսաւ եւ հաւատաց: 9 Որովհետեւ դեռ չէին գիտեր գրուածը, թէ պէտք է որ ան յարութիւն առնէ մեռելներէն: 10 Ուստի

[բ] Յուն.՝ ճշմարիտը

աշակերտները վերադարձան իրենց տունը:

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ԵՐԵՒՆԱՅ ՄԱՐԻԱՄ ՄԱԳԴԱՂԵՆԱՑԻԻՆ
(Մատթ. 28. 9-10: Մարկ. 16. 9-11)

11 Բայց Մարիամ կայնած էր գերեզմանին դուրսը, եւ կու լար: Մինչ կու լար, ծռեցաւ
դէպի գերեզմանը՝ նայելու, 12 ու տեսաւ երկու հրեշտակներ՝ ճերմակ հանդերձներով, որ
նստած էին հո՛ն՝ ուր Յիսուսի մարմինը դրուած էր, մէկը գլուխին կողմը, եւ միւսը՝ ոտքին:
13 Անոնք ըսին իրեն. «Կի՛ն, ինչո՞ւ կու լաս»: Ըսաւ անոնց. «Որովհետեւ վերցուցած են իմ
Տէրս գերեզմանէն, ու չեմ գիտեր ո՛ւր դրած են զայն»: 14 Երբ ըսաւ ասիկա՝ ետեւ դարձաւ,
եւ տեսաւ Յիսուսը՝ որ կայնած էր, ու չէր գիտեր թէ Յիսուսն է: 15 Յիսուս ըսաւ անոր.
«Կի՛ն, ինչո՞ւ կու լաս, ո՞վ կը փնտռես»: Ինք՝ կարծելով թէ ան պարտիզպանն է, ըսաւ
անոր. «Տէ՛ր, եթէ դո՛ւն տեղափոխեցիր զայն, ըսէ՛ ինծի՝ ո՞ւր դրիր զայն, որպէսզի
վերցնեմ զայն»: 16 Յիսուս ըսաւ անոր. «Մարիա՛մ»: Ան ալ դարձաւ եւ ըսաւ անոր
(եբրայերէն). «Ռաբբունի՛», որ ըսել է՝ Վարդապետ: 17 Յիսուս ըսաւ անոր. «Մի՛ դպչիր
ինծի, որովհետեւ դեռ բարձրացած չեմ Հօրս քով. հապա գնա՛ եղբայրներուս եւ ըսէ՛
անոնց. "Ես կը բարձրանամ իմ Հօրս քով ու ձեր Հօր քով, իմ Աստուծոյս քով եւ ձեր
Աստուծոյն քով□»: 18 Մարիամ Մագդաղենացին գնաց, ու պատմեց աշակերտներուն թէ
ինք տեսաւ Տէրը, եւ թէ ա՛ն ըսաւ իրեն այս բաները:

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ԵՐԵՒՆԱՅ ԻՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ
(Մատթ. 28. 16-20: Մարկ. 16. 14-18: Ղուկ. 24. 36-49)

19 Նոյն օրը, Մէկշաբթի իրիկուն, աշակերտներուն հաւաքուած տեղին դռները գոց էին՝
քանի որ կը վախնային Հրեաներէն: Յիսուս եկաւ, կայնեցաւ անոնց մէջտեղ եւ ըսաւ
անոնց. «Խաղաղութի՛ւն ձեզի»: 20 Ասիկա ըսելով՝ ցուցուց անոնց իր ձեռքերն ու կողը.
աշակերտներն ալ ուրախացան՝ երբ տեսան Տէրը: 21 Յիսուս դարձեալ ըսաւ անոնց.
«Խաղաղութի՛ւն ձեզի. ինչպէս Հայրը ղրկեց զիս, ես ալ կը ղրկեմ ձեզ»: 22 Ասիկա
ըսելով՝ փչեց անոնց վրայ եւ ըսաւ անոնց. «Ընդունեցէ՛ք Սուրբ Հոգին: 23 Որո՛նց մեղքերը
որ ներէք՝ ներուած ըլլան անոնց, եւ որո՛նց մեղքերը որ պահէք՝ պահուած ըլլան»:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ԹՈՎՄԱՍ

24 Բայց տասներկուքէն մէկը, Երկուորեակ կոչուած Թովմաս, անոնց հետ չէր՝ երբ
Յիսուս եկաւ: 25 Ուրեմն միւս աշակերտները ըսին անոր. «Տէ՛րը տեսանք»: Ան ալ ըսաւ
անոնց. «Պիտի չհաւատամ, եթէ չտեսնեմ գամերուն տիպը՝ իր ձեռքերուն վրայ, ու չմխեմ
մատս գամերուն տիպին մէջ, եւ չմխեմ ձեռքս անոր կողին մէջ»:

26 Ութ օր ետք՝ դարձեալ աշակերտները ներսն էին, Թովմաս ալ՝ անոնց հետ: Յիսուս
եկաւ՝ թէպէտ դռները գոց էին, կայնեցաւ անոնց մէջտեղ եւ ըսաւ. «Խաղաղութի՛ւն ձեզի»:
27 Յետոյ ըսաւ Թովմասի. «Հո՛ս բեր մատդ ու տե՛ս ձեռքերս, բե՛ր ձեռքդ եւ մխէ՛ կողիս
մէջ, ու մի՛ ըլլար անհաւատ, հապա՝ հաւատացեալ»: 28 Թովմաս պատասխանեց անոր.
«Իմ Տէ՛րս եւ Աստուա՛ծս»: 29 Յիսուս ըսաւ անոր. «[ա]Դուն հաւատացիր՝ որովհետեւ
տեսար զիս. երանի՜ անոնց որ կը հաւատան՝ առանց տեսնելու»:

[ա] Ոմանք՝ Թովմա՛ս, դուն

ԱՅՍ ԳԻՐՔԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

30 Յիսուս ըրաւ ուրիշ բազմաթիւ նշաններ ալ իր աշակերտներուն առջեւ, որոնք
գրուած չեն այս գիրքին մէջ: 31 Բայց ասոնք գրուեցան, որպէսզի հաւատաք թէ Յիսուս՝
Քրիստոսն է, Աստուծոյ Որդին, եւ հաւատալով կեանք ունենաք՝ անոր անունով:

ՅԻՍՈՒՍ Կ'ԵՐԵՒՆԱՅ ԵՕԹԸ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ

21

Անկէ ետք՝ Յիսուս դարձեալ բացայայտեց ինքզինք իր աշակերտներուն, Տիբերիայի
ծովուն եզերքը. եւ սա՛պէս բացայայտեց: 2 Սիմոն Պետրոս, Թովմաս՝ Երկուորեակ
կոչուածը, Նաթանայէլ՝ որ Գալիլեայի Կանա քաղաքէն էր, Զեբեդէոսի որդիները, նաեւ
աշակերտներէն երկու ուրիշներ միասին էին: 3 Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոնց. «Ես կ'երթամ
ձուկ որսալու»: Ըսին անոր. «Մե՛նք ալ կու գանք քեզի հետ»: Դուրս ելան եւ իսկոյն նաւ
[ա]մտան. բայց այդ գիշեր ոչինչ բռնեցին: 4 Երբ արդէն առտու եղաւ՝ Յիսուս կայնած էր
ծովեզերքը, բայց աշակերտները չճանչցան թէ Յիսուսն է: 5 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց.
«Զաւակնե՛ր, ունի՞ք ուտելիք բան մը»: Պատասխանեցին իրեն. «Ո՛չ»: 6 Ըսաւ անոնց.
«Նետեցէ՛ք ուռկանը նաւուն աջ կողմը, ու պիտի գտնէք»: Ուրեմն նետեցին, եւ ձուկերուն
շատութենէն՝ ա՛լ կարող չէին քաշել զայն: 7 Ուստի այն աշակերտը որ Յիսուս կը սիրէր՝
ըսաւ Պետրոսի. «Անիկա Տէ՛րն է»: Երբ Սիմոն Պետրոս լսեց թէ Տէրն է, վրան առաւ
բաճկոնը՝ որովհետեւ մերկ էր, ու նետուեցաւ ծովը: 8 Իսկ միւս աշակերտները եկան
նաւակով, (որովհետեւ ցամաքէն հեռու չէին, միայն երկու հարիւր կանգունի չափ,) եւ կը
քաշէին ուռկանը՝ ձուկերով լեցուն: 9 Երբ ցամաք ելան՝ հոն տեսան վառուած կրակ մը, ու
վրան դրուած ձուկ, եւ հաց: 10 Յիսուս ըսաւ անոնց. «Բերէ՛ք այդ ձուկերէն՝ որ բռնեցիք
հիմա»: 11 Սիմոն Պետրոս նաւ [բ]մտաւ եւ ցամաք քաշեց ուռկանը՝ լի հարիւր յիսուներեք
խոշոր ձուկերով. թէպէտ ա՛յդքան բան կար, ուռկանը չպատռեցաւ: 12 Յիսուս ըսաւ
անոնց. «Եկէ՛ք, ճաշեցէ՛ք»: Աշակերտներէն ո՛չ մէկը կը յանդգնէր հարցնել անոր. «Դուն
ո՞վ ես», որովհետեւ գիտէին թէ Տէրն է: 13 Ուստի Յիսուս եկաւ, առաւ հացը եւ տուաւ
անոնց, նմանապէս՝ ձուկը: 14 Այս արդէն երրորդ անգամն էր, որ Յիսուս բացայայտեց
ինքզինք իր աշակերտներուն՝ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետք:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՊԵՏՐՈՍ

15 Երբ ճաշեցին՝ Յիսուս ըսաւ Սիմոն Պետրոսի. «Սիմո՛ն, Յովնանի՛ որդի, կը սիրե՞ս
զիս ասոնցմէ աւելի»: Ան ըսաւ անոր. «Այո՛, Տէ՛ր, դուն գիտես թէ կը սիրեմ քեզ»: Ըսաւ
անոր. «Արածէ՛ իմ գառնուկներս»: 16 Դարձեալ երկրորդ անգամ ըսաւ անոր. «Սիմո՛ն,
Յովնանի՛ որդի, կը սիրե՞ս զիս»: Ըսաւ անոր. «Այո՛, Տէ՛ր, դուն գիտես թէ կը սիրեմ քեզ»:
Ըսաւ անոր. «Հովուէ՛ իմ ոչխարներս»: 17 Ըսաւ անոր երրորդ անգամ. «Սիմո՛ն, Յովնանի՛
որդի, կը սիրե՞ս զիս»: Պետրոս տրտմեցաւ որ երեք անգամ ըսաւ իրեն. «Կը սիրե՞ս զիս»,
եւ ըսաւ անոր. «Տէ՛ր, դուն ամէ՛ն բան գիտես, դուն գիտես թէ կը սիրեմ քեզ»: Յիսուս
ըսաւ անոր. «Արածէ՛ իմ ոչխարներս: 18 Ճշմա՛րտապէս, ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ
քեզի. "Երբ դեռատի էիր, ինքնիրմէ՛դ գօտի կը կապէիր, եւ ո՛ւր ուզէիր՝ կ'երթայիր. բայց
երբ ծերանաս՝ պիտի երկարես ձեռքերդ, ուրի՛շը գօտի պիտի կապէ քեզի, ու պիտի տանի

[ա] Յուն.՝ ելան

[բ] Յուն.՝ ելաւ

հո՛ն՝ ուր չես ուզեր□»: 19 Ասիկա խօսեցաւ՝ մատնանշելով թէ ան ի՛նչ մահով պիտի փառաւորէր Աստուած: Երբ խօսեցաւ ասիկա՝ ըսաւ անոր. «Հետեւէ՛ ինծի»:

ՅԻՍՈՒՍ ԵՒ ՄԻՒՍ ԱՇԱԿԵՐՏԸ

20 Պետրոս ետեւ դարձաւ, ու տեսաւ թէ իրեն կը հետեւէր այն աշակերտը՝ որ Յիսուս կը սիրէր. (ան նաեւ ինկեր էր անոր կուրծքին վրայ՝ ընթրիքին ատենը, եւ ըսեր էր. «Տէ՛ր, ո՞վ է ա՛ն՝ որ պիտի մատնէ քեզ».) 21 Պետրոս՝ տեսնելով զայն՝ ըսաւ Յիսուսի. «Տէ՛ր, հապա ասիկա՛ ի՞նչ պիտի ըլլայ»: 22 Յիսուս ըսաւ անոր. «Եթէ ես ուզեմ, որ ան մնայ՝ մինչեւ որ գամ, քու ի՞նչ հոգդ է. դուն հետեւէ՛ ինծի»: 23 Ուստի սա՛ խօսքը տարածուեցաւ եղբայրներուն մէջ՝ թէ այդ աշակերտը պիտի չմեռնի: Սակայն Յիսուս չըսաւ անոր. «Պիտի չմեռնի», հապա. «Եթէ ես ուզեմ, որ ան մնայ՝ մինչեւ որ գամ, քու ի՞նչ հոգդ է»:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

24 Ա՛յս աշակերտն է՝ որ կը վկայէ այս բաներուն մասին, եւ գրեց ասոնք. ու գիտենք թէ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է: 25 Ուրիշ շատ բաներ ալ կան՝ որ Յիսուս ըրաւ. եթէ անոնք մէկ առ մէկ գրուած ըլլային, կարծեմ թէ նոյնիսկ աշխարհն ալ բաւական պիտի չըլլար՝ պարունակելու այն գիրքերը, որ գրուած պիտի ըլլային: Ամէն:

ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

1

Առաջին պատմութիւնը գրեցի, ո՛վ Թէոփիլոս, ամէն ինչի մասին՝ որ Յիսուս սկսաւ ընել
եւ սորվեցնել, 2 մինչեւ այն օրը՝ երբ Սուրբ Հոգիին միջոցով պատուէրներ տուաւ իր
ընտրած առաքեալներուն, ու համբարձաւ: 3 Նաեւ ինքզինք ողջ ցոյց տուաւ անոնց իր
չարչարանքներէն ետք՝ շատ ապացոյցներով, քառասուն օր տեսնուելով անոնցմէ եւ
խօսելով Աստուծոյ թագաւորութեան մասին: 4 Անոնց հետ [ա]եղած ատեն հրամայեց անոնց՝
որ Երուսաղէմէն չհեռանան, հապա սպասեն Հօրը խոստումին՝ «որ ինծմէ լսեցիք», ըսաւ.
5 «որովհետեւ իրաւ է թէ Յովհաննէս մկրտեց ջուրով, բայց դուք՝ շատ օրեր չանցած՝
պիտի մկրտուիք Սուրբ Հոգիո՛վ»:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ

6 Անոնք ալ համախմբուելով՝ հարցուցին իրեն. «Տէ՛ր, այս ժամանակի՞ն պիտի
վերահաստատես Իսրայէլի թագաւորութիւնը»: 7 Ըսաւ անոնց. «Ձեզի չի վերաբերիր
գիտնալ ժամանակներն ու ատենները, որ Հայրը իր իշխանութեան մէջ դրաւ. 8 բայց Սուրբ
Հոգիին ձեր վրայ եկած ատենը՝ զօրութիւն պիտի ստանաք, եւ ինծի համար վկաներ պիտի
ըլլաք Երուսաղէմի մէջ, ամբողջ Հրէաստանի ու Սամարիայի մէջ, եւ մինչեւ երկրի
ծայրերը»: 9 Երբ խօսեցաւ այս բաները, մինչ կը նայէին՝ համբարձաւ, եւ ամպ մը վերցուց
զայն անոնց աչքերէն: 10 Մինչ ակնապիշ կը նայէին դէպի երկինք՝ երբ ան վեր կ՚ելլէր,
ահա՛ երկու մարդիկ՝ ճերմակ տարազով՝ կայնեցան իրենց քով 11 եւ ըսին. «Գալիլեացի՛
մարդիկ, ինչո՞ւ կայնած՝ կը նայիք դէպի երկինք. այս Յիսուսը՝ որ երկինք համբարձաւ
ձեզմէ, նո՛յնպէս պիտի գայ՝ ինչպէս տեսաք անոր երկինք երթալը»:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՅԱՋՈՐԴԸ

12 Այն ատեն Երուսաղէմ վերադարձան Ձիթենիներու կոչուած լեռնէն, որ Շաբաթ
օրուան ճամբայի չափ մօտ է Երուսաղէմի: 13 Երբ մտան քաղաքը՝ բարձրացան
վերնատունը, ուր կը բնակէին Պետրոս ու Յակոբոս, Յովհաննէս եւ Անդրէաս, Փիլիպպոս
ու Թովմաս, Բարթողոմէոս եւ Մատթէոս, Յակոբոս Ալփէոսեան եւ Սիմոն Նախանձայոյզ
եւ Յուդա [բ]Յակոբեան: 14 Ասոնք բոլորը միաբանութեամբ կը յարատեւէին աղօթքի եւ
աղերսանքի մէջ՝ կիներուն հետ, ու Յիսուսի մօր՝ Մարիամի եւ անոր եղբայրներուն հետ:
15 Այդ օրերը՝ Պետրոս կանգնեցաւ աշակերտներուն մէջ, (հաւաքուած բազմութիւնը
հարիւր քսան հոգիի չափ էր,) եւ ըսաւ. 16 «Մարդի՛կ եղբայրներ, պէ՛տք էր որ
իրագործուէր այն գրուածը, որ նախապէս Սուրբ Հոգին ըսեր էր Դաւիթի բերանով՝
Յուդայի մասին, որ առաջնորդ եղաւ Յիսուսը բռնողներուն. 17 որովհետեւ ան մեզի հետ՝
մեր համրանքէն էր, եւ բաժին վիճակուած էր անոր այս սպասարկութենէն: 18 Ուրեմն
ասիկա տիրացաւ ագարակի մը՝ անիրաւութեան վարձքով, ու գլխիվայր իյնալով՝
մէջտեղէն ճեղքուեցաւ, եւ իր բոլոր աղիքները դուրս թափեցան: 19 Երուսաղէմի բոլոր
բնակիչները գիտցան այս բանը, այնպէս որ այդ ագարակը կոչուեցաւ իրենց բարբառով
Ակեղդամա, այսինքն՝ Արիւնի ագարակ: 20 Որովհետեւ գրուած է Սաղմոսներու գիրքին
մէջ. “Անոր բնակարանը ամայի թող ըլլայ, եւ անոր մէջ ո՛չ մէկը բնակի□, նաեւ. “Անոր

[ա] Կամ՝ հաց կերած

[բ] Այսինքն՝ Յակոբոսի եղբայրը, ընդհանուր կարծիքին համաձայն

*[գ]պաշտօնը ուրի՛շը առնէ□: 21 Ուրեմն պէտք է որ այս մարդոցմէն՝ որոնք մեզի հետ էին
այն ամբողջ ժամանակը, երբ Տէր Յիսուս մտաւ ու ելաւ մեր մէջ, 22 Յովհաննէսի
մկրտութենէն սկսեալ մինչեւ այն օրը՝ երբ համբարձաւ մեզմէ, ասոնցմէ մէկը մեզի հետ
վկայ ըլլայ անոր յարութեան»: 23 Ուստի երկու հոգի կայնեցուցին, Յովսէփը՝ որ
Բարսաբա կը կոչուէր եւ Յուստոս մականուանուեցաւ, ու Մատաթիան, 24 եւ աղօթելով՝
ըսին. «Տէ՛ր, դուն որ կը ճանչնաս բոլորին սիրտերը, յայտնէ՛ մեզի թէ ո՛ր մէկը ընտրեցիր
այս երկուքէն. 25 որպէսզի բաժին առնէ այս սպասարկութենէն ու առաքելութենէն, որմէ
Յուդա ինկաւ՝ երթալու համար իր տեղը»: 26 Եւ անոնց համար վիճակ ձգեցին, ու վիճակը
ելաւ Մատաթիայի. եւ ան համրուեցաւ տասնմէկ առաքեալներուն հետ:*

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻԻՆ ԳԱԼՈՒՍՏԸ

2

*Երբ Պենտեկոստէի տօնը հասաւ, բոլորն ալ միաբան՝ մէկ տեղ էին: 2 Յանկարծ
շառաչ մը եղաւ երկինքէն՝ սաստկաշունչ հովի մը ձայնին պէս, ու լեցուց ամբողջ տունը՝
ուր նստած էին: 3 Եւ բաժնուած լեզուներ երեւցան իրենց՝ որպէս թէ կրակէ, ու
հանգչեցան անոնցմէ իւրաքանչիւրին վրայ: 4 Բոլորն ալ լեցուեցան Սուրբ Հոգիով եւ
սկսան խօսիլ ուրիշ լեզուներով, ինչպէս Հոգին իրենց խօսիլ կու տար: 5 Երուսաղէմ
բնակող Հրեաներ կային, բարեպաշտ մարդիկ՝ երկինքի տակ եղած ամէն ազգէ: 6 Երբ
այս ձայնը եղաւ, բազմութիւնը համախմբուեցաւ ու շփոթեցաւ, որովհետեւ կը լսէին թէ
անոնք կը խօսէին իրենցմէ իւրաքանչիւրին սեփական բարբառով: 7 Բոլորն ալ զմայլած
էին եւ կը զարմանային՝ իրարու ըսելով. «Ահա՛ ասոնք բոլորն ալ՝ որ կը խօսին, միթէ
Գալիլեացի չե՞ն: 8 Ուրեմն ի՞նչպէս կը լսենք՝ մեր իւրաքանչիւրին սեփական բարբառով,
այն երկրին՝ որուն մէջ ծնած ենք. 9 Պարթեւներ, Մարեր ու Եղամացիներ, եւ անոնք որ կը
բնակին Միջագետքի, Հրէաստանի, Կապադովկիայի, Պոնտոսի, Ասիայի, 10 Փռիւգիայի,
Պամփիւլիայի ու Եգիպտոսի մէջ, եւ Կիւրենէի մօտ՝ Լիպիայի կողմերը, նաեւ Հռոմէն
գաղթած Հրեաներ ու նորահաւատներ, 11 Կրետացիներ եւ Արաբներ, կը լսենք թէ անոնք կը
խօսին Աստուծոյ մեծամեծ գործերուն մասին՝ մե՛ր լեզուներով»: 12 Բոլորն ալ զմայլած
էին, ու տարակուսած՝ կ՚ըսէին իրարու. «Ի՞նչ կրնայ ըլլալ ասիկա»: 13 Ոմանք ալ
ծաղրելով կ՚ըսէին. «Անոնք լի են անոյշ գինիով»:*

ՊԵՏՐՈՍԻ ՊԱՏԳԱՄԸ

*14 Բայց Պետրոս կանգնեցաւ տասնմէկին հետ, բարձրացուց ձայնը եւ ըսաւ անոնց.
«Ո՛վ Հրէաստանցիներ, ու դուք բոլորդ՝ որ կը բնակիք Երուսաղէմ, սա՛ գիտցէ՛ք եւ մտի՛կ
ըրէք իմ խօսքերս. 15 որովհետեւ ասոնք ո՛չ թէ արբեցած են՝ ինչպէս դուք կ՚ենթադրէք,
քանի դեռ [ա]“օրուան երրորդ ժամն” է, 16 հապա ասիկա ա՛յն է՝ որ ըսուեցաւ Յովէլ
մարգարէին միջոցով. 17 “Վերջին օրերը,- կ՚ըսէ Աստուած,- իմ Հոգիէս պիտի թափեմ
ամէն մարմինի վրայ, եւ ձեր որդիներն ու աղջիկները պիտի մարգարէանան, ձեր
երիտասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն, ու ձեր ծերերը երազներ պիտի տեսնեն: 18 Իմ
ծառաներուս եւ աղախիններուս վրայ ալ այդ օրերը իմ Հոգիէս պիտի թափեմ, ու պիտի
մարգարէանան: 19 Վերը՝ երկինքը՝ սքանչելիքներ ցոյց պիտի տամ, եւ վարը՝ երկիրը՝
նշաններ, արիւն, կրակ ու ծուխի մառախուղ. 20 արեւը պիտի փոխուի խաւարի, եւ լուսինը՝*

[գ] Յուն՝ տեսչութիւնը

[ա] Այսինքն՝ առտուան ժամը ինն

արիւնի, դեռ Տէրոջ մեծ ու երեւելի օրը չեկած: 21 Եւ ո՛վ որ կանչէ Տէրոջ անունը՝ պիտի
փրկուի□: 22 Իսրայելացի՛ մարդիկ, լսեցէ՛ք սա՛ խօսքերը. Յիսուս Նազովրեցին, Աստուծմէ
ձեզի ցոյց տրուած մարդ մը՝ հրաշքներով, սքանչելիքներով ու նշաններով – որ
Աստուած անոր միջոցով ըրաւ ձեր մէջ, ինչպէս դուք ալ գիտէք –, 23 Աստուծոյ որոշած
ծրագիրով եւ կանխագիտութեամբ մատնուած ըլլալով՝ առիք եւ սպաննեցիք [բ]անօրէններու
ձեռքով՝ փայտի վրայ գամելով: 24 Բայց Աստուած յարուցանեց զայն՝ քակելով մահուան
ցաւերը, քանի որ կարելի չէր որ ան բռնուէր անկէ: 25 Որովհետեւ Դաւիթ կ՚ըսէ անոր
մասին. “Ամէն ատեն կը տեսնեմ Տէրը իմ առջեւս, քանի որ իմ աջ կողմս է՝ որպէսզի
չսասանիմ: 26 Ուստի իմ սիրտս ուրախացաւ եւ իմ լեզուս ցնծաց. նաեւ իմ մարմինս ալ
պիտի հանգստանայ յոյսով. 27 որովհետեւ իմ անձս պիտի չթողուս [գ]դժոխքին մէջ, ու
պիտի չթոյլատրես որ քու Սուրբդ ապականութիւն տեսնէ: 28 Կեանքի ճամբաները
գիտցուցիր ինծի. քու երեսիդ ուրախութեամբ պիտի լեցնես զիս□: 29 Մարդի՛կ եղբայրներ,
արտօնուած է ինծի համարձակութեամբ խօսիլ ձեզի Դաւիթ նահապետին մասին, որ
վախճանեցաւ ու թաղուեցաւ, եւ անոր գերեզմանը մինչեւ այսօր մեր մէջ է: 30 Ուրեմն,
որովհետեւ ան մարգարէ էր,– եւ գիտէր թէ Աստուած երդումով իրեն խոստացաւ, թէ
պիտի յարուցանէ մարմինի համեմատ իր մէջքին պտուղէն եղող Քրիստոսը՝ որ բազմի իր
գահին վրայ,– 31 ինք կանխատեսութեամբ խօսեցաւ Քրիստոսի յարութեան մասին, թէ
անոր անձը դժոխքը չմնաց եւ անոր մարմինը ապականութիւն չտեսաւ: 32 Աստուած այս
Յիսուսը յարուցանեց, որուն մենք բոլորս ալ վկայ ենք: 33 Ուստի Աստուծոյ աջ ձեռքով
բարձրանալով ու Հօրմէն ստանալով Սուրբ Հոգիին խոստումը՝ թափեց ասիկա, որ դուք
հիմա կը տեսնէք ու կը լսէք: 34 Որովհետեւ Դաւիթ երկինք չելաւ, բայց ինք կ՚ըսէ. “Տէրը
ըսաւ իմ Տէրոջս. «Բազմէ՛ իմ աջ կողմս, 35 մինչեւ որ քու թշնամիներդ պատուանդան
դնեմ ոտքերուդ»□: 36 Ուրեմն Իսրայէլի ամբողջ տունը ստուգապէս թող գիտնայ թէ
Աստուած զայն Տէ՛ր ալ ըրաւ, Օծեա՛լ ալ, այդ Յիսուսը՝ որ դուք խաչեցիք»:
37 Երբ լսեցին ասիկա, զղջացին իրենց սիրտին մէջ եւ ըսին Պետրոսի ու միւս
առաքեալներուն. «Մարդի՛կ եղբայրներ, ի՞նչ ընենք»: 38 Պետրոս ըսաւ անոնց.
«Ապաշխարեցէ՛ք, ու ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունով՝
մեղքերու ներումին համար, եւ պիտի ստանաք Սուրբ Հոգիին պարգեւը: 39 Որովհետեւ
խոստումը ձեզի համար է, նաեւ ձեր զաւակներուն, ու բոլոր հեռու եղողներուն, որ Տէրը՝
մեր Աստուածը պիտի կանչէ»: 40 Եւ ուրիշ շատ խօսքերով կը վկայէր, կը յորդորէր
զանոնք ու կ՚ըսէր. «Ազատեցէ՛ք դուք ձեզ այս կամակոր սերունդէն»: 41 Ուստի անոնք՝ որ
[դ]սիրայօժար ընդունեցին անոր խօսքերը՝ մկրտուեցան. եւ այդ օրը երեք հազար անձի չափ
աւելցան եկեղեցիին թիւին վրայ: 42 Անոնք միշտ կը յարատեւէին առաքեալներուն
ուսուցումին ու հաղորդութեան, հաց կտրելու եւ աղօթելու մէջ:

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

43 Վախը [ե]համակեց ամէն անձ", եւ շատ սքանչելիքներ ու նշաններ կատարուեցան
առաքեալներուն միջոցով: 44 Բոլոր հաւատացեալները միասին էին, եւ բոլոր բաները

[բ] Կամ՝ անօրէն

[գ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանին

[դ] Յուն.՝ ուրախութեամբ

[ե] Յուն.՝ եղաւ ամէն անձի վրայ

*հասարակաց էին: 45 Կը ծախէին իրենց ստացուածքներն ու ինչքերը, եւ անոնց գինը կը
բաժնէին բոլորին, որո՛ւ որ պէտք ըլլար: 46 Ամէն օր կը յարատեւէին միաբանութեամբ
տաճարը երթալու մէջ, եւ հաց կտրելով իրենց տուներուն մէջ՝ իրենց կերակուրը կ'ուտէին
ցնծութեամբ ու պարզամտութեամբ: 47 Աստուած կը գովաբանէին եւ շնորհք կը գտնէին
ամբողջ ժողովուրդին առջեւ. ու Տէրը օրէ օր փրկուածներ կ'աւելցնէր եկեղեցիին թիւին
վրայ:*

ԿԱՂԻՆ ԲՈՒԺՈՒՄԸ

3

*Պետրոս ու Յովհաննէս "[ա]իններորդ ժամու" աղօթքին ատենը միասին տաճարը կը
բարձրանային: 2 Իր մօր որովայնէն կաղ ծնած մարդ մը կը [բ]բերուէր եւ ամէն օր
տաճարին Գեղեցիկ կոչուած դրան քով կը դրուէր, որպէսզի տաճարը մտնողներէն
ողորմութիւն խնդրէ: 3 Ան, տեսնելով Պետրոսն ու Յովհաննէսը՝ որոնք տաճարը պիտի
մտնէին, ողորմութիւն խնդրեց: 4 Իսկ Պետրոս՝ Յովհաննէսի հետ աչքերը անոր վրայ
սեւեռելով՝ ըսաւ. «Նայէ՛ մեզի»: 5 Ան ալ ուշադրութիւն դարձուց անոնց, եւ կ'ակնկալէր
բան մը ստանալ անոնցմէ: 6 Պետրոս ըսաւ. «Արծաթ ու ոսկի չունիմ, հապա ինչ որ ունիմ՝
զայն կու տամ քեզի. Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունով՝ ոտքի՛ ելիր ու քալէ՛»: 7 Եւ
բռնելով անոր աջ ձեռքէն՝ ոտքի հանեց զայն: Անմի՛ջապէս անոր ոտքերուն ներբանները
ու կոճերը ամրացան, 8 եւ վեր ցատկելով՝ կայնեցաւ, քալեց ու անոնց հետ տաճարը մտաւ,
քալելով, ցատկելով եւ Աստուած գովաբանելով: 9 Ամբողջ ժողովուրդը տեսաւ զայն՝ որ կը
քալէր ու Աստուած կը գովաբանէր: 10 Գիտէին թէ ան կը նստէր տաճարին Գեղեցիկ
կոչուած դրան քով՝ ողորմութեան համար. ուստի այլայլեցան եւ հիացումով լեցուեցան
անոր պատահածին համար:*

ՊԵՏՐՈՍԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

*11 Քանի որ [գ]ան կառչած էր Պետրոսի ու Յովհաննէսի, ամբողջ ժողովուրդը՝ այլայլած՝
միասին վազեց անոնց քով, Սողոմոնի կոչուած սրահը: 12 Պետրոս՝ տեսնելով ասիկա՝
ըսաւ ժողովուրդին. «Իսրայելացի՛ մարդիկ, ինչո՞ւ զարմացած էք ասոր վրայ, կամ ինչո՞ւ
այդպէս ակնապիշ կը նայիք մեզի, իբր թէ մենք մեր զօրութեամբ կամ
բարեպաշտութեամբ քալել տուինք ատոր: 13 Աբրահամի, Իսահակի ու Յակոբի
Աստուածը, մեր հայրերուն Աստուածը, փառաւորեց իր [դ]Որդին՝ Յիսուսը, որ դուք
մատնեցիք եւ ուրացաք Պիղատոսի առջեւ՝ երբ ինք վճռեց որ արձակէ: 14 Բայց դուք
ուրացաք այդ Սուրբը եւ Արդարը, ու խնդրեցիք որ մարդասպան մը շնորհուի ձեզի, 15 եւ
սպաննեցիք կեանքի Ռահվիրան: Իսկ Աստուած մեռելներէն յարուցանեց զայն, ու մենք
վկայ ենք ատոր: 16 Անոր անունին հաւատքով՝ անոր անո՛ւնը ամրացուց ասիկա, որ դուք
կը տեսնէք եւ կը ճանչնաք: Անով եղած հաւա՛տքն է՝ որ առողջացուց զայն ձեր բոլորին
առջեւ: 17 Եւ հիմա, եղբայրնե՛ր, գիտեմ թէ անգիտութեամբ ըրիք, ինչպէս ձեր պետերն ալ:*

[ա] Այսինքն՝ կէսօրէն ետք ժամը երեքի

[բ] Յուն.՝ կրուէր

[գ] Ոմանք՝ այն բժշկուած կաղը

[դ] Կամ՝ ծառան

18 Բայց ինչ որ Աստուած նախապէս՝ իր բոլոր մարգարէներուն բերանով՝ ծանուցանած էր
Քրիստոսի չարչարուելուն մասին, այսպէս իրագործեց: 19 Ուրեմն ապաշխարեցէ՛ք ու
դարձի՛ եկէք, որպէսզի ձեր մեղքերը ջնջուին. 20 որպէսզի կազդուրումի ատենները գան
Տէրոջ ներկայութենէն, եւ ղրկէ նախապէս [ե]ձեզի քարոզուած" Յիսուս Քրիստոսը: 21
Երկինքը պէտք է ընդունի զայն մինչեւ այն ժամանակները՝ երբ բոլոր բաները
վերահաստատուին, որոնց մասին Աստուած խօսած է իր սուրբ մարգարէներուն բերանով՝
դարերու սկիզբէն ի վեր: 22 [զ]Մովսէս ըսաւ մեր հայրերուն. "Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ձեր
եղբայրներէն պիտի հանէ ձեզի մարգարէ մը՝ ինծի նման. անո՛ր մտիկ ըրէք՝ ամէն ինչ որ
խօսի ձեզի: 23 Եւ ամէն անձ որ մտիկ չընէ այդ մարգարէին՝ պիտի բնաջնջուի
ժողովուրդին մէջէն□: 24 Ու բոլոր մարգարէները, բոլոր անոնք որ յաջորդաբար խօսեցան
Սամուէլէ սկսեալ, նախապէս ծանուցանեցին այս օրերն ալ: 25 Դո՛ւք էք որդիները
մարգարէներուն եւ այն ուխտին՝ որ Աստուած հաստատեց մեր հայրերուն հետ ու ըսաւ
Աբրահամի. "Քու զարմո՛վդ պիտի օրհնուին երկրի բոլոր գերդաստանները□: 26 Աստուած
իր [է]Որդին յարուցանելով՝ նախ ձեզի՛ ղրկեց զայն, որպէսզի օրհնէ ձեզ, իւրաքանչիւրդ
դարձնելով ձեր չարութիւններէն»:

ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

4

Երբ անոնք կը խօսէին ժողովուրդին, քահանաները, տաճարին մեծաւորն ու
Սադուկեցիները հասան անոնց վրայ, 2 նեղանալով որ անոնք կը սորվեցնէին
ժողովուրդին եւ կը հռչակէին Յիսուսի միջոցով մեռելներէն յարութիւն առնելը: 3 Ձեռք
բարձրացուցին անոնց վրայ ու արգելարան դրին զանոնք մինչեւ հետեւեալ օրը,
որովհետեւ արդէն իրիկուն էր: 4 Բայց այդ խօսքը լսողներէն շատեր հաւատացին, եւ
մարդոց թիւը հասաւ գրեթէ հինգ հազարի:

5 Հետեւեալ օրը՝ Երուսաղէմի մէջ հաւաքուեցան անոնց պետերը, երէցներն ու
դպիրները, 6 նաեւ Աննա քահանայապետը եւ Կայիափա, Յովհաննէս ու Աղեքսանդրոս, եւ
բոլոր անոնք՝ որ քահանայապետի [ը]ընտանիքէն էին: 7 Զանոնք մէջտեղ կայնեցուցած՝
կը հարցաքննէին. «Ի՞նչ զօրութեամբ կամ ի՞նչ անունով ըրիք այս բանը»: 8 Այն ատեն
Պետրոս՝ Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ ըսաւ անոնց. «Ժողովուրդի պետե՛ր եւ Իսրայէլի
երէցնե՛ր, 9 եթէ մենք կը հարցաքննուինք այսօր՝ տկար մարդու մը եղած բարիքին համար,
թէ ի՛նչ կերպով բժշկուեցաւ, 10 գիտցէ՛ք դուք բոլորդ եւ ամբողջ Իսրայէլի ժողովուրդը, թէ
Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունով, որ դուք խաչեցիք բայց Աստուած մեռելներէն
յարուցանեց, ահա՛ անո՛վ ասիկա բժշկուած կեցած է հոս՝ ձեր առջեւ: 11 Ա՛յս է այն քարը,
ձեզմէ՝ կառուցանողներէդ անարգուած, որ [թ]անկիւնաքարը եղաւ: 12 Եւ ուրիշ ո՛չ մէկով
փրկութիւն կայ. որովհետեւ անկէ զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքի տակ՝ մարդոց մէջ
տրուած, որով կարենանք փրկուիլ»: 13 Իսկ անոնք, նայելով Պետրոսի ու Յովհաննէսի
համարձակութեան, եւ ըմբռնելով թէ անուս ու տգէտ մարդիկ են՝ զարմացան, եւ գիտցան

[ե] Ոմանք՝ ձեզի համար սահմանուած

[զ] Ոմանք՝ Արդարեւ Մովսէս

[է] Ոմանք՝ Որդին Յիսուսը

[ը] Յուն.՝ ցեղէ

[թ] Յուն.՝ անկիւնին գլուխը

*թէ անոնք Յիսուսի հետ էին: 14 Տեսնելով այդ բուժուած մարդը՝ որ կայնած էր անոնց
հետ, ոչինչ կրցան խօսիլ անոնց դէմ: 15 Ուստի հրամայելով անոնց՝ որ դուրս ելլեն
ատեանէն, խորհրդակցեցան իրարու հետ 16 եւ ըսին. «Ի՞նչ ընենք այս մարդոց.
որովհետեւ Երուսաղէմի բոլոր բնակիչներուն բացայայտ է թէ իսկապէս երեւելի նշան մը
կատարուեցաւ ասոնց միջոցով, ու մենք չենք կրնար ուրանալ: 17 Սակայն՝ որպէսզի
ժողովուրդին մէջ ա՛լ աւելի չտարածուի՝ սաստիկ սպառնանք անոնց, որ այլեւս ո՛չ մէկուն
խօսին այդ անունով»: 18 Ապա կանչելով զանոնք՝ պատուիրեցին անոնց որ ամե՛նեւին
չխօսին եւ չսորվեցնեն Յիսուսի անունով: 19 Բայց Պետրոս ու Յովհաննէս
պատասխանեցին անոնց. «Եթէ Աստուծոյ առջեւ իրաւացի՛ է՝ որ Աստուծմէ աւելի ձեզի՛
մտիկ ընենք, դո՛ւք դատեցէք . 20 որովհետեւ մենք չենք կրնար չխօսիլ մեր տեսածին ու
լսածին մասին»: 21 Իսկ անոնք դարձեալ սպառնալէ ետք՝ արձակեցին զանոնք, առանց
զիրենք պատուհասելու կերպ մը գտնելու, ժողովուրդին պատճառով, քանի որ բոլորն ալ
կը փառաբանէին Աստուած կատարուածին համար. 22 որովհետեւ այն մարդը՝ որուն վրայ
այս բժշկութեան նշանը եղաւ՝ քառասուն տարեկանէն աւելի էր:*

ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐԸ Կ՚ԱՂՕԹԵՆ ՔԱՋՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

*23 Երբ արձակուեցան՝ գացին իրենց խումբին քով, ու պատմեցին ինչ որ
քահանայապետները եւ երէցները ըսած էին իրենց: 24 Անոնք ալ, երբ լսեցին,
միաբանութեամբ իրենց ձայնը բարձրացուցին Աստուծոյ՝ ըսելով. «[գ]Տէ՛ր, դո՛ւն ես այն
Աստուածը՝ որ ստեղծեցիր երկինքն ու երկիրը, ծովը եւ բոլոր անոնց մէջ եղածները, 25 որ
ըսիր քու ծառայիդ՝ Դաւիթի բերանով. "Ինչո՞ւ [դ]հեթանոսները մոլեգնեցան ու
ժողովուրդները ունայն բաներ խոկացին. 26 երկրի թագաւորները իրարու քով կայնեցան
ու պետերը հաւաքուեցան՝ Տէրոջ դէմ եւ անոր [ե]Օծեալին դէմ□: 27 Որովհետեւ
ճշմարտապէս (այս քաղաքին մէջ) հաւաքուեցան քու սուրբ Որդիիդ՝ Յիսուսի դէմ, որ
դուն օծեցիր, Հերովդէս ու Պոնտացի Պիղատոս, հեթանոսներուն հետ եւ Իսրայէլի
ժողովուրդին հետ, 28 ընելու այն՝ ինչ որ քու ձեռքդ ու ծրագիրդ նախապէս որոշած էին՝
որ կատարուին: 29 Եւ հիմա, Տէ՛ր, նայէ՛ անոնց սպառնալիքներուն, ու շնորհէ՛ քու
ծառաներուդ՝ որպէսզի լման համարձակութեամբ քարոզենք քու խօսքդ, 30 երկարելով քու
ձեռքդ՝ որ բժշկութիւններ, նշաններ եւ սքանչելիքներ կատարուին քու սուրբ Որդիիդ՝
Յիսուսի անունով»: 31 Երբ անոնք աղերսեցին, սարսեցաւ այն տեղը՝ ուր հաւաքուած էին,
ու բոլորը լեցուեցան Սուրբ Հոգիով եւ համարձակութեամբ կը քարոզէին Աստուծոյ խօսքը:*

ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԷՐ

*32 Հաւատացեալներուն բազմութիւնը մէկ սիրտ ու մէկ [զ]հոգի էր: Անոնցմէ ո՛չ մէկը
կ՚ըսէր իր որեւէ ստացուածքին համար թէ "իրն է□. հապա իրենց բոլոր բաները
հասարակաց կը սեպէին: 33 Առաքեալները մեծ զօրութեամբ կը վկայէին Տէր Յիսուսի
յարութեան մասին, եւ մեծ շնորհք կար անոնց բոլորին վրայ: 34 Անոնց մէջ ո՛չ մէկ*

[գ] *Յուն.՝ Տիրակա՛լ*

[դ] *Կամ՝ ազգերը*

[ե] *Եբր.՝ Մեսիային, յուն.՝ Քրիստոսին*

[զ] *Յուն.՝ անձ*

կարօտեալ կար. որովհետեւ անոնք որ տէր էին [է]արտերու կամ տուներու՝ կը ծախէին, կը բերէին ծախուածներուն հասոյթները 35 ու կը դնէին առաքեալներու [ը]տրամադրութեան տակ", եւ իւրաքանչիւրին կը բաշխուէր իր կարիքին համեմատ: 36 Յովսէս, որ առաքեալներէն Բառնաբաս մականուանուեցաւ, (որ կը թարգմանուի՝ Մխիթարութեան որդի,) Ղեւտացի, ծնունդով՝ Կիպրացի, 37 ագարակ մը ունենալով՝ ծախեց, բերաւ դրամը ու դրաւ առաքեալներու տրամադրութեան տակ:

ԱՆԱՆԻԱ ԵՒ ՍԱՓԻՐԱ

5

Բայց մարդ մը՝ Անանիա անունով, իր կնոջ՝ Սափիրայի հետ ստացուածք մը ծախեց, 2 անոր հասոյթէն խորեց իր կնոջ գիտակցութեամբ, ու մաս մը բերելով՝ դրաւ առաքեալներու [ա]տրամադրութեան տակ": 3 Պետրոս ըսաւ. «Անանիա՛, ինչո՞ւ Սատանան լեցուց սիրտդ, որ ստես Սուրբ Հոգիին եւ խորես [բ]արտին հասոյթէն: 4 Քուկդ չէ՞ր ան՝ քանի կեցած էր, ու ծախուած ալ՝ իշխանութեանդ տակ էր: Ինչո՞ւ այս բանը դրիր սիրտիդ մէջ. դուն ստեցիր ո՛չ թէ մարդոց, հապա՝ Աստուծոյ»: 5 Անանիա՝ լսելով այս խօսքերը՝ ինկաւ եւ շունչը փչեց. ու մեծ վախ [գ]համակեց բոլոր անոնք" որ լսեցին ասիկա: 6 Երիտասարդները կանգնեցան, պատանքով փաթթեցին զայն, եւ դուրս հանելով թաղեցին: 7 Գրեթէ երեք ժամ ետք՝ անոր կինը ներս մտաւ, չգիտնալով պատահածը: 8 Պետրոս ըսաւ անոր. «Ըսէ՛ ինծի, արտը ա՞յդ գինով ծախեցիք»: Ան ալ ըսաւ. «Այո՛, ա՛յդ գինով»: 9 Ուստի Պետրոս ըսաւ անոր. «Այդ ի՞նչ է, որ դուք համաձայնեցաք՝ Տէրոջ Հոգին փորձելու. ահա՛ ամուսինդ թաղողներուն ոտքերը դրան քով են, քե՛զ ալ պիտի հանեն դուրս»: 10 Եւ անմի՛ջապէս կինը ինկաւ անոր ոտքերուն քով ու շունչը փչեց: Երիտասարդները՝ ներս մտնելով՝ մեռած գտան զայն, եւ դուրս հանելով՝ թաղեցին իր ամուսինին քով: 11 Մեծ վախ մը համակեց ամբողջ եկեղեցին, ու բոլոր անոնք՝ որ լսեցին այս բաները:

ՀՐԱՇՔՆԵՐ ԵՒ ՔԱՐՄԱՆԱԼԻ ԳՈՐԾԵՐ

12 Շատ նշաններ եւ սքանչելիքներ կը գործուէին առաքեալներուն ձեռքով՝ ժողովուրդին մէջ, ու բոլորը միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին մէջ էին: 13 Ուրիշներէն ո՛չ մէկը կը յանդգնէր յարիլ անոնց, բայց ժողովուրդը կը մեծարէր զանոնք: 14 Տէրոջ հաւատացողները ա՛լ աւելի կը շատնային, այր մարդիկ ու կիներ՝ բազմութեամբ. 15 այնպէս որ հիւանդները կը հանէին հրապարակները եւ կը դնէին պատգարակներով ու մահիճներով, որպէսզի Պետրոսի անցնելու ատեն՝ գոնէ անոր շուքը իյնայ անոնցմէ մէկուն վրայ: 16 Շրջակայ քաղաքներուն բազմութիւնը Երուսաղէմ կը համախմբուէր՝ հիւանդներ եւ անմաքուր ոգիներէ տանջուողներ բերելով, որոնք բոլորն ալ կը բուժուէին:

[է] Կամ՝ հողաշերտերու

[ը] Յուն.՝ ոտքերուն

[ա] Յուն.՝ ոտքերուն

[բ] Կամ՝ հողաշերտին

[գ] Յուն.՝ եղաւ բոլոր անոնց վրայ

ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱԼԱԾՈՒԻՆ

17 Իսկ քահանայապետն ու բոլոր իրեն հետ եղողները, որոնք Սադուկեցիներու
աղանդէն էին, կանգնեցան՝ նախանձով լեցուած, 18 ձեռք բարձրացուցին առաքեալներուն
վրայ եւ դրին զանոնք հանրային արգելարանը: 19 Բայց Տէրոջ հրեշտակը գիշերուան մէջ
բացաւ բանտին դռները, ու դուրս հանելով զանոնք՝ ըսաւ. 20 «Գացէ՛ք, եւ տաճարին մէջ
կայնելով՝ ժողովուրդին քարոզեցէ՛ք այս կեանքին բոլոր խօսքերը»: 21 Երբ լսեցին
ասիկա, տաճարը մտան առտուն կանուխ, եւ կը սորվեցնէին: Իսկ քահանայապետը եկաւ,
նաեւ իրեն հետ եղողները, ժողովի կանչեցին ատեանը եւ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ
ծերակոյտը, ու մարդ ղրկեցին բանտը՝ որպէսզի բերեն զանոնք: 22 Երբ սպասաւորները
գացին, չգտնելով զանոնք բանտին մէջ՝ վերադարձան, պատմեցին 23 եւ ըսին. «Իրաւ է
թէ գտանք բանտը՝ ամէն ապահովութեամբ գոցուած, ու պահապանները՝ դռներուն առջեւ
կայնած. բայց բանալով՝ ո՛չ մէկը գտանք ներսը»: 24 Երբ մեծ քահանան եւ տաճարին
մեծաւորն ու քահանայապետները լսեցին այս խօսքերը, կը տարակուսէին թէ ի՛նչ եղած
էր անոնց: 25 Մէկը եկաւ եւ պատմեց իրենց. «Ահա՛ այն մարդիկը՝ որ բանտը դրած էիք,
տաճարը կայնած են ու ժողովուրդին կը սորվեցնեն»: 26 Այն ատեն մեծաւորը գնաց
սպասաւորներուն հետ եւ բերաւ զանոնք առանց բռնութեան, որովհետեւ կը վախնային
ժողովուրդէն՝ որ չքարկոծուին: 27 Երբ բերին զանոնք՝ ներկայացուցին ատեանին, ու
քահանայապետը հարցուց անոնց. 28 «Սաստիկ չպատուիրեցի՞նք ձեզի, որ չսորվեցնէք
այդ անունով. բայց դուք Երուսաղէմը լեցուցիք ձեր ուսուցումով, եւ կը փափաքիք մեր
վրայ բերել այն մարդուն արիւնը»:

29 Պետրոս եւ միւս առաքեալները պատասխանեցին. «Աստուծո՛յ պէտք է հնազանդիլ՝
փոխանակ մարդոց: 30 Մեր հայրերուն Աստուածը Յիսուսը յարուցանեց, որ դուք
սպաննեցիք՝ փայտէն կախելով: 31 Աստուած իր աջ ձեռքով բարձրացուց զայն՝ իբր
Ռահվիրայ ու Փրկիչ, որպէսզի ապաշխարութիւն ու մեղքերու ներում տայ Իսրայէլի: 32 Եւ
մենք անոր վկաներն ենք՝ այս բաներուն համար, նաեւ Սուրբ Հոգին՝ որ Աստուած տուաւ
իրեն հնազանդ եղողներուն»: 33 Իսկ անոնք լսելով ասիկա՝ սաստիկ զայրացան, ու
խորհրդակցեցան որ սպաննեն զանոնք:

34 Բայց փարիսեցի մը՝ որուն անունը Գամաղիէլ էր, Օրէնքի վարդապետ մը,
պատուաւոր մէկը՝ ամբողջ ժողովուրդին առջեւ, կանգնեցաւ ատեանին մէջ, եւ հրամայեց
որ առաքեալները կարճ պահ մը դուրս հանեն. 35 ապա ըսաւ. «Իսրայելացի՛ մարդիկ, դուք
ձեզի ուշադի՛ր եղէք թէ ի՛նչ պիտի ընէք այս մարդոց հանդէպ: 36 Քանի որ այս օրերէն
առաջ Թեւդաս ելաւ, իր մասին ըսելով թէ երեւելի մէկն է, ու թիւով չորս հարիւրի չափ
մարդիկ յարեցան իրեն. ինք սպաննուեցաւ, եւ բոլոր անոնք որ անսացին իրեն՝ ցրուեցան
ու ոչնչացան: 37 Անկէ ետք Յուդա Գալիլեացին ելաւ՝ աշխարհագիր եղած օրերը, եւ շատ
ժողովուրդ քաշեց իր ետեւէն. ի՛նք ալ կորսուեցաւ, ու բոլոր անոնք որ անսացին իրեն՝
ցրուեցան: 38 Եւ հիմա կ՚ըսեմ ձեզի. “[դ]Հեռո՛ւ մնացէք” այդ մարդոցմէն, ու թողուցէ՛ք
զանոնք. որովհետեւ եթէ այդ ծրագիրը կամ գործը մարդոցմէ է՝ պիտի քանդուի, 39 իսկ
եթէ Աստուծմէ է՝ չէք կրնար քանդել ատիկա. որպէսզի Աստուծոյ դէմ իսկ կռուող
չգտնուիք□»: 40 Անոնք ալ անսացին անոր. եւ առաքեալները կանչելով՝ ծեծեցին, ու
պատուիրելով որ այլեւս Յիսուսի անունով չխօսին՝ արձակեցին զանոնք: 41 Իրենք ալ
մեկնեցան ատեանին առջեւէն, ուրախանալով որ արժանացան Տէրոջ անունին համար
անպատուուելու: 42 Ու ամէն օր տաճարը եւ տուներուն մէջ չէին դադրեր սորվեցնելէ ու
Յիսուս Քրիստոսը աւետելէ:

[դ] Յուն.՝ Հեռացէ՛ք

ԵՕԹԸ ՕԳՆԱԿԱՆՆԵՐ

6

Այդ օրերը, երբ աշակերտները շատցան, [ա]Հելլենացիներուն կողմէն տրտունջ մը եղաւ
Եբրայեցիներուն դէմ. որովհետեւ իրենց այրիները կ'անտեսուէին ամէն օրուան
ողորմութեան սպասարկութեան ատեն: 2 Տասներկուքը կանչեցին աշակերտներուն
բազմութիւնը եւ ըսին. «Մեզի չի վայլեր ձգել Աստուծոյ խօսքը, եւ սպասարկել
սեղաններու: 3 Ուրեմն, եղբայրնե՛ր, փնտռեցէ՛ք ձեր մէջ եօթը հոգի՝ բարի վկայուած,
Սուրբ Հոգիով ու իմաստութեամբ լեցուն, որպէսզի նշանակենք զանոնք այս զբաղումին
համար, 4 իսկ մենք յարատեւենք աղօթքի եւ Աստուծոյ խօսքին սպասարկութեան մէջ»: 5
Այս խօսքը հաճեցուց ամբողջ բազմութիւնը. ուստի ընտրեցին Ստեփանոսը, հաւատքով ու
Սուրբ Հոգիով լեցուն մարդ մը, Փիլիպպոսը, Պրոքորոնը, Նիկանովրան, Տիմովնան,
Պարմենան եւ Նիկողայոս նորահաւատ Անտիոքցին: 6 Ասոնք ներկայացուցին
առաքեալներուն. անոնք ալ աղօթելով՝ իրենց ձեռքերը դրին անոնց վրայ: 7 Եւ Աստուծոյ
խօսքը կ'աճէր, աշակերտներուն թիւը չափազանց կը շատնար Երուսաղէմի մէջ, ու
քահանաներէն մեծ բազմութիւն մը կը հնազանդէր նոր հաւատքին:

ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

8 Ստեփանոս, որ [բ]հաւատքով ու զօրութեամբ լեցուած մարդ մըն էր, մեծ սքանչելիքներ
եւ նշաններ կ'ընէր ժողովուրդին մէջ: 9 Բայց ոմանք, այն ժողովարանէն՝ որ կը կոչուէր
Ազատագրուածներուն, Կիւրենացիներուն ու Աղեքսանդրացիներուն ժողովարանը, եւ
ոմանք՝ որ Կիլիկիայէն ու Ասիայէն էին, կանգնեցան եւ կը վիճաբանէին Ստեփանոսի հետ.
10 բայց կարող չէին դիմադրել այն իմաստութեան ու հոգիին, որով ան կը խօսէր: 11 Այն
ատեն կաշառեցին քանի մը մարդիկ, որպէսզի ըսեն. «Մենք լսեցինք թէ ան հայհոյական
խօսքեր կ'արտասանէր Մովսէսի եւ Աստուծոյ դէմ»: 12 Այսպէս՝ գրգռեցին ժողովուրդը,
երէցներն ու դպիրները, եւ հասնելով անոր վրայ՝ յափշտակեցին զինք ու տարին
ատեանին առջեւ: 13 Սուտ վկաներ ներկայացուցին, որոնք կ'ըսէին. «Այս մարդը չի
դադրիր հայհոյական խօսքեր արտասանելէ այս սուրբ տեղին եւ Օրէնքին դէմ: 14
Որովհետեւ լսեցինք իրմէ, որ կ'ըսէր թէ "այս Նազովրեցի Յիսուսը պիտի քակէ այս տեղը,
ու պիտի փոխէ Մովսէսի մեզի աւանդած սովորութիւնները□»: 15 Բոլոր ատեանին մէջ
բազմողները երբ ակնապիշ նայեցան անոր, անոր երեսը տեսան՝ հրեշտակի երեսի պէս:

ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ԽՕՍՔԸ

7

Քահանայապետը ըսաւ. «Այդ բաները ա՞յդպէս են ի՛րապէս»: 2 Ան ալ ըսաւ. «Մարդի՛կ
եղբայրներ ու հայրե՛ր, մտի՛կ ըրէք. փառքի Աստուածը երեւցաւ մեր հօր՝ Աբրահամի, երբ
Միջագետքի մէջ էր, դեռ Խառանի մէջ չբնակած, եւ ըսաւ անոր. 3 "Ելի՛ր քու երկրէդ ու
ազգականներէդ, եւ գնա՛ այն երկիրը՝ որ ես պիտի ցուցնեմ քեզի□: 4 Այն ատեն՝ ելլելով
Քաղդէացիներու երկրէն՝ բնակեցաւ Խառանի մէջ, եւ անոր հօր մեռնելէն ետք՝ անկէ
փոխադրեց զայն այս երկիրը, ուր դուք կը բնակիք հիմա: 5 Ո՛չ մէկ ժառանգութիւն տուաւ

[ա] Այսինքն՝ հելլենախօս (յունախօս) Հրեաներուն

[բ] Ոմանք՝ շնորհքով

անոր այս երկրին մէջ, ո՛չ իսկ ոտքի քայլի մը չափ տեղ. բայց խոստացաւ ասիկա իբր
կալուած տալ իրեն, եւ իրմէ ետք՝ իր զարմին, երբ դեռ ինք զաւակ չունէր: 6 Աստուած
սա՛պէս խօսեցաւ. “Անոր զարմը պանդուխտ պիտի ըլլայ օտար երկրի մը մէջ, ու զայն
ստրուկ պիտի ընեն եւ չարչարեն չորս հարիւր տարի: 7 Բայց ե՛ս պիտի դատեմ այն
ազգը՝ որուն ստրուկ պիտի ըլլան,- ըսաւ Աստուած,- եւ անկէ ետք պիտի ելլեն ու այս
տեղին մէջ պիտի պաշտեն զիս□: 8 Անոր տուաւ թլփատութեան ուխտը, եւ յետոյ
Աբրահամ ծնաւ Իսահակը, ու թլփատեց զայն ութերորդ օրը: Իսահակ ծնաւ Յակոբը,
Յակոբ ալ՝ տասներկու նահապետները:

9 «Նահապետները՝ նախանձելով Յովսէփի՝ ծախեցին զայն Եգիպտոս տարուելու
համար. բայց Աստուած անոր հետ էր, 10 ու ազատեց զայն իր բոլոր տառապանքներէն:
Շնորհք եւ իմաստութիւն տուաւ անոր Եգիպտոսի Փարաւոն թագաւորին առջեւ. ան ալ
կառավարիչ նշանակեց զայն Եգիպտոսի ու իր ամբողջ տան վրայ: 11 Երբ Եգիպտոսի եւ
Քանանի ամբողջ երկրին մէջ սով եղաւ, ու մեծ տառապանք, մեր հայրերը ուտելիք չէին
գտներ: 12 Յակոբ՝ երբ լսեց թէ Եգիպտոսի մէջ ցորեն կը գտնուի՝ առաջին անգամ ճամբեց
մեր հայրերը: 13 Երկրորդ անգամ՝ Յովսէփ ճանչցուց ինքզինք իր եղբայրներուն, եւ
Յովսէփի ցեղը յայտնի եղաւ Փարաւոնի: 14 Յովսէփ մարդ ղրկեց ու կանչեց իր հայրը՝
Յակոբը, եւ բոլոր ազգականները՝ եօթանասունհինգ անձ: 15 Յակոբ իջաւ Եգիպտոս, ուր
վախճանեցան ինք ու մեր հայրերը, 16 եւ փոխադրուելով Սիւքէմ՝ դրուեցան այն
գերեզմանին մէջ, որ Աբրահամ արծաթով գնած էր Սիւքէմի հօր՝ Եմովրի որդիներէն: 17
Երբ մօտեցաւ ժամանակը խոստումին՝ որուն համար Աստուած երդում ըրած էր
Աբրահամի, ժողովուրդը աճեցաւ ու բազմացաւ Եգիպտոսի մէջ՝ 18 մինչեւ որ ուրիշ
թագաւոր մը ելաւ, որ չէր ճանչնար Յովսէփը: 19 Ան խորամանկութեամբ վարուեցաւ մեր
ցեղին դէմ եւ չարչարեց մեր հայրերը, մինչեւ անգամ անոնց երախաները դուրս նետել
տալով, որպէսզի չապրեցնէ:

20 «Այդ ատեն Մովսէս ալ ծնաւ, որ գեղեցիկ էր Աստուծոյ առջեւ, ու երեք ամիս
մեծցաւ իր հօր տունը: 21 Երբ ան դուրս դրուեցաւ, Փարաւոնի աղջիկը [ա]տարաւ զայն եւ
մեծցուց իբր իր որդին: 22 Մովսէս կրթուեցաւ Եգիպտացիներուն ամբողջ իմաստութեամբ,
ու զօրաւոր էր իր խօսքերով եւ գործերով: 23 Երբ լման քառասուն տարեկան եղաւ, իր
սիրտը [բ]փափաքեցաւ այցելել իր եղբայրներուն՝ Իսրայէլի որդիներուն: 24 Անիրաւուած
տեսնելով Իսրայէլացիներէն մէկը՝ պաշտպանեց զայն, եւ ընկճուածին վրէժը առաւ՝
զարնելով Եգիպտացին: 25 Կը կարծէր թէ իր եղբայրները պիտի հասկնային թէ Աստուած
իրենց փրկութիւն պիտի տար իր ձեռքով. բայց անոնք չհասկցան: 26 Հետեւեալ օրը
[գ]հանդիպեցաւ անոնց՝ երբ կը կռուէին, եւ ուզեց հաշտեցնել զանոնք՝ ըսելով. “Մարդի՛կ,
դուք եղբայրնե՛ր էք. ինչո՞ւ կ՚անիրաւէք զիրար□: 27 Բայց ան որ կ՚անիրաւէր ընկերը՝
վանեց զինք ու ըսաւ. “Ո՞վ քեզ պետ եւ իրաւարար նշանակեց մեր վրայ: 28 Զի՞ս ալ
կ՚ուզես սպաննել, ինչպէս երէկ սպաննեցիր Եգիպտացին□: 29 Այս խօսքէն ետք Մովսէս
փախաւ ու պանդխտացաւ Մադիամի երկրին մէջ, ուր ծնաւ երկու որդի: 30 Երբ քառասուն
տարին լրացաւ, Տէրոջ հրեշտակը երեւցաւ անոր Սինա լերան անապատին մէջ՝ մորենիի
կրակի բոցով: 31 Մովսէս ալ՝ երբ նշմարեց՝ զարմացաւ այդ տեսիլքին վրայ, ու երբ
մօտեցաւ դիտելու՝ Տէրոջ ձայնը եկաւ անոր, որ կ՚ըսէր. 32 “Ե՛ս եմ քու հայրերուդ
Աստուածը, Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը եւ Յակոբի Աստուածը□: Մովսէս

[ա] Յուն.՝ վերցուց

[բ] Յուն.՝ փափաք ծագեցաւ

[գ] Յուն.՝ երեւցաւ

ալ՝ վախէն դողալով՝ չէր յանդգներ դիտել: 33 Տէրը ըսաւ անոր. “Հանէ՛ ոտքերուդ
կօշիկները, որովհետեւ սուրբ երկիր է այն տեղը՝ ուր կայնած ես: 34 Ի՛րապէս տեսայ
Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս չարչարանքը, լսեցի անոնց հառաչանքը, եւ իջայ
զանոնք ազատելու. ու հիմա եկո՛ւր, քեզ ղրկեմ Եգիպտոս□:

35 «Այս Մովսէսը, որ ուրացան՝ ըսելով. “Ո՞վ պետ եւ իրաւարար նշանակեց քեզ□,
զա՛յն ղրկեց Աստուած իբր պետ եւ ազատարար՝ այն հրեշտակին ձեռքով, որ երեւցաւ
անոր մորենիին մէջ: 36 Անիկա՛ դուրս հանեց զանոնք, սքանչելիքներ ու նշաններ ցոյց
տալով Եգիպտոսի երկրին եւ Կարմիր ծովուն, ու քառասուն տարի՝ անապատին մէջ: 37
Այս Մովսէսն է որ ըսաւ Իսրայէլի որդիներուն. “Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ձեր եղբայրներէն
պիտի հանէ ձեզի մարգարէ մը՝ ինծի նման. մտի՛կ ըրէք անոր□: 38 Ասիկա ա՛ն է որ
համախմբումին մէջ էր՝ անապատը, Սինա լերան վրայ իրեն խօսող հրեշտակին եւ մեր
հայրերուն հետ: Ան կենարար պատգամներ ընդունեց՝ մեզի տալու. 39 բայց մեր հայրերը
չուզեցին անոր հնազանդիլ, հապա զայն վանեցին իրենցմէ ու Եգիպտոս դարձան իրենց
սիրտին մէջ՝ 40 ըսելով Ահարոնի. “Աստուածնե՛ր շինէ մեզի, որպէսզի երթան մեր
առջեւէն. որովհետեւ այդ Մովսէսը՝ որ հանեց մեզ Եգիպտոսի երկրէն, չենք գիտեր թէ ի՛նչ
եղաւ անոր□: 41 Այն օրերը շինեցին հորթ մը, զոհ մատուցանեցին կուռքին, եւ
կ՚ուրախանային իրենց ձեռքերուն գործերով: 42 Աստուած ալ երես դարձուց ու մատնեց
զանոնք պաշտելու երկինքի աստղերը, ինչպէս գրուած է Մարգարէներու գիրքին մէջ.
“Միթէ ինծի՞ մատուցանեցիք մորթուած անասուններ եւ զոհեր՝ քառասուն տարի
անապատին մէջ, ո՛վ Իսրայէլի տունը: 43 Հապա կրեցիք Մողոքի վրանը ու ձեր Հռեմփա
աստուծոյն աստղը, ձեր կերտած պատկերները՝ անոնց երկրպագելու համար: Ես ալ պիտի
տարագրեմ ձեզ Բաբելոնի միւս կողմը□:

44 «Անապատին մէջ՝ մեր հայրերը ունէին վկայութեան խորանը, ինչպէս Մովսէսի հետ
խօսողը պատուիրած էր որ շինէ զայն՝ տեսած տիպարին պէս: 45 Անոնց յաջորդող մեր
հայրերն ալ՝ զայն ստանալով՝ Յեսուի հետ մտցուցին կալուածը այն հեթանոսներուն, որ
Աստուած վանեց մեր հայրերուն առջեւէն: Հոն մնաց մինչեւ Դաւիթի օրերը, 46 որ
Աստուծոյ առջեւ շնորհք գտաւ եւ ուզեց բնակարան մը [դ]կառուցանել Յակոբի Աստուծոյն.
47 բայց Սողոմո՛ն տուն մը կառուցանեց անոր: 48 Սակայն Ամենաբարձրը չի բնակիր
ձեռակերտ տաճարներու մէջ, ինչպէս մարգարէն կ՚ըսէ. 49 “Երկինքը իմ գահս է, ու
երկիրը իմ ոտքերուս պատուանդանն է. ինչպիսի՞ տուն պիտի կառուցանէք ինծի,- կ՚ըսէ
Տէրը,- կամ ի՞նչպէս պիտի ըլլայ իմ հանգստավայրիս տեղը. 50 միթէ իմ ձեռքս չէ՞
շիներ այս բոլորը□:

51 «Խստապարանոցնե՛ր ու սիրտով եւ ականջով անթլփատնե՛ր, դուք միշտ
կ՚ընդդիմանաք Սուրբ Հոգիին, ինչպէս ձեր հայրերը՝ այնպէս ալ դուք: 52 Մարգարէներէն
ո՞ր չհալածեցին ձեր հայրերը, ու չսպաննեցին անոնք՝ որ նախապէս ծանուցանեցին այն
Արդարին գալուստը: Անոր մատնիչները եւ սպաննողները եղաք հիմա, 53 դո՛ւք՝ որ
ստացաք Օրէնքը հրեշտակներու կարգադրութեամբ, բայց չպահեցիք զայն»:

ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ՔԱՐԿՈԾՈՒՄԸ

54 Այս բաները լսելով՝ անոնք կը մոլեգնէին իրենց սիրտերուն մէջ եւ կը կրճտէին
իրենց ակռաները անոր դէմ: 55 Բայց ան՝ լեցուած Սուրբ Հոգիով՝ ակնապիշ նայեցաւ
դէպի երկինք, տեսաւ Աստուծոյ փառքը ու Յիսուսն ալ՝ որ Աստուծոյ աջ կողմը կայնած էր,
եւ ըսաւ. «Ահա՛ կը տեսնեմ երկինքը բացուած, ու մարդու Որդին՝ Աստուծոյ աջ կողմը

[դ] Յուն.՝ գտնել

*կայնած»: 56 Իսկ անոնք բարձրաձայն աղաղակելով՝ գոցեցին իրենց ականջները, եւ
բոլորը միաբանութեամբ խուժեցին անոր վրայ, 57 ու քաղաքէն դուրս հանելով՝
քարկոծեցին զայն. եւ վկաները իրենց հանդերձները պահ դրին երիտասարդի մը
ոտքերուն քով, որ կը կոչուէր Սօղոս: 58 Ու կը քարկոծէին Ստեփանոսը, որ կը գոչէր.
«Տէ՛ր Յիսուս, ընդունէ՛ իմ հոգիս»: 59 Եւ ծնրադրելով՝ բարձրաձայն աղաղակեց. «Տէ՛ր,
այս մեղքը մի՛ սեպեր անոնց»: Ասիկա ըսելով՝ ննջեց: Սօղոս ալ կամակից էր անոր
սպաննուելուն:*

ՍՕՂՈՍ ԿԸ ՀԱԼԱԾԷ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

8

*Այդ [ա]օրը մեծ հալածանք եղաւ Երուսաղէմի մէջ եղող եկեղեցիին դէմ: Առաքեալներէն
զատ՝ բոլորն ալ ցրուեցան Հրէաստանի ու Սամարիայի երկրամասերուն մէջ: 2
Բարեպաշտ մարդիկ վերցուցին Ստեփանոսը, եւ մեծապէս հեծեծեցին անոր վրայ: 3 Իսկ
Սօղոս կ'աւերէր եկեղեցին. կը մտնէր տուները, կը քաշկռտէր այր մարդիկ ու կիներ, եւ կը
մատնէր զանոնք՝ բանտ նետուելու:*

ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ ԿԸ ՔԱՐՈԶՈՒԻ ՍԱՄԱՐԻԱՅԻ ՄԷՋ

*4 Ուրեմն անոնք որ ցրուած էին՝ կը շրջէին խօսքը աւետելով: 5 Փիլիպպոս ալ
Սամարիայի մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը քարոզէր անոնց: 6 Եւ բազմութիւնը՝
միաբան՝ ուշադիր էր Փիլիպպոսի ըսածներուն, լսելով ու տեսնելով անոր ըրած նշանները:
7 Որովհետեւ անմաքուր ոգիները բարձրաձայն գոռալով դուրս կ'ելլէին բազմաթիւ
դիւահարներէ, 8 եւ շատ անդամալոյծներ ու կաղեր կը բուժուէին: 9 Ուստի մեծ
ուրախութիւն եղաւ այդ քաղաքին մէջ:*

*Բայց մարդ մը կար՝ Սիմոն անունով, որ նախապէս մոգութիւն կ'ընէր այդ քաղաքին
մէջ եւ կը զմայլեցնէր Սամարիայի ազգը, իր մասին ըսելով թէ մեծ մէկն է: 10 Բոլորն ալ,
պզտիկէն մինչեւ մեծը, ուշադիր էին անոր ու կ'ըսէին. «Ասիկա Աստուծոյ մեծ (կոչուած)
զօրութիւնն է»: 11 Ուշադրութիւն կը դարձնէին իրեն, որովհետեւ կը զմայլեցնէր զիրենք
մոգութիւններով՝ երկար ժամանակէ ի վեր: 12 Բայց երբ հաւատացին Փիլիպպոսի՝ որ
կ'աւետէր Աստուծոյ թագաւորութեան ու Յիսուս Քրիստոսի անունին մասին, մկրտուեցան
թէ՛ այր մարդիկ եւ թէ կիներ: 13 Սիմոն ինք ալ հաւատաց, ու մկրտուելով՝ [բ]չէր թողուր
Փիլիպպոսը", եւ կը զմայլէր՝ տեսնելով կատարուած հրաշքներն ու մեծ նշանները:*

*14 Երբ Երուսաղէմի մէջ եղող առաքեալները լսեցին թէ Սամարացիները ընդունած են
Աստուծոյ խօսքը, ղրկեցին անոնց Պետրոսն ու Յովհաննէսը, 15 որոնք հոն հասնելով՝
աղօթեցին անոնց համար, որպէսզի ստանան Սուրբ Հոգին: 16 (Որովհետեւ դեռ անոնցմէ
ոեւէ մէկուն վրայ [գ]իջած չէր, հապա միայն մկրտուած էին Տէր Յիսուսի անունով:) 17 Այն
ատեն իրենց ձեռքերը դրին անոնց վրայ, ու կը ստանային Սուրբ Հոգին: 18 Սիմոն,
տեսնելով թէ Սուրբ Հոգին կը տրուի՝ առաքեալներուն ձեռնադրութեամբ, դրամ
մատուցանեց անոնց եւ ըսաւ. 19 «Ինծի՛ ալ տուէք այս իշխանութիւնը, որպէսզի որո՛ւ վրայ
որ ձեռք դնեմ՝ ստանայ Սուրբ Հոգին»: 20 Պետրոս ըսաւ անոր. «Քու արծաթդ թող*

[ա] Կամ՝ ժամանակ

[բ] Յուն.՝ Փիլիպպոսի հետ կը յարատեւէր

[գ] Յուն.՝ ինկած

կորսուի քեզի հետ, որովհետեւ կարծեցիր թէ Աստուծոյ պարգեւը կը ստացուի դրամով: 21
Դուն մաս ու բաժին չունիս այդ բանին մէջ, որովհետեւ սիրտդ ուղիղ չէ Աստուծոյ առջեւ:
22 Ուրեմն զղջա՛ այդ չարամտութենէդ եւ աղերսէ՛ Աստուծոյ. թերեւս ների քեզի սիրտիդ
չար մտածումը: 23 Որովհետեւ կը տեսնեմ քեզ մաղձի դառնութեան եւ անիրաւութեան
կապին մէջ»: 24 Սիմոն պատասխանեց. «Դո՛ւք աղերսեցէք Տէրոջ ինծի համար, որպէսզի
այդ ձեր ըսածներէն ոչինչ [դ]պատահի ինծի"»: 25 Անոնք ալ՝ վկայելէ ու Տէրոջ խօսքը
քարոզելէ ետք՝ վերադարձան Երուսաղէմ, աւետարանելով Սամարացիներու բազմաթիւ
գիւղերուն մէջ:

ՓԻԼԻՊՊՈՍ ՈՒ ԵԹՈՎՊԻԱՑԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆԸ

26 Տէրոջ հրեշտակը խօսեցաւ Փիլիպպոսի՝ ըսելով. «Կանգնէ՛ ու գնա՛ հարաւային
կողմը, այն ճամբան՝ որ կ'իջնէ Երուսաղէմէն դէպի Գազա եւ ամայի է»: 27 Ան ալ
կանգնեցաւ ու գնաց: Եւ ահա՛ եթովպիացի ներքինի մը, Եթովպիացիներու Կանդակա
թագուհիին մէկ [ե]պալատականը,- որ անոր բոլոր գանձերուն վերակացուն էր ու
Երուսաղէմ եկած էր երկրպագելու,- 28 կը վերադառնար եւ իր կառքը նստած՝ կը կարդար
Եսայի մարգարէին գիրքը: 29 Հոգին ըսաւ Փիլիպպոսի. «Մօտեցի՛ր ու գնա՛ այդ կառքին
քով»: 30 Փիլիպպոս ալ վազելով գնաց մօտը, լսեց թէ կը կարդար Եսայի մարգարէին
գիրքը, 31 եւ ըսաւ. «Արդեօք կը հասկնա՞ս կարդացածդ»: Ան ալ ըսաւ. «Ի՞նչպէս կրնամ
հասկնալ, եթէ մէկը չառաջնորդէ զիս». եւ աղաչեց Փիլիպպոսի՝ որ ելլէ իր քով նստի: 32
Գիրքին մէջ կարդացած հատուածը սա՛ էր. «Ոչխարի պէս [զ]սպանդանոց տարուեցաւ, ու
զինք խուզողին առջեւ մունջ կեցող գառի պէս՝ իր բերանը չբացաւ: 33 Իր
նուաստացումին մէջ՝ իր իրաւունքը առնուեցաւ, եւ ո՞վ պիտի պատմէ անոր սերունդին
մասին. որովհետեւ անոր կեանքը երկրէն վերցուած է»: 34 Ներքինին [է]հարցուց
Փիլիպպոսի. «Կ'աղերսե՛մ քեզի, մարգարէն որո՞ւ համար կ'ըսէ ասիկա. ինքնիրե՞ն
համար՝ թէ ուրիշի մը համար»: 35 Ուստի Փիլիպպոս բացաւ իր բերանը, եւ սկսելով
Գիրքին այդ խօսքէն՝ Յիսուսը աւետեց անոր: 36 Մինչ կ'երթային իրենց ճամբան, եկան
ջուրի մը քով: Ներքինին ըսաւ. «Ահա՛ ջուր, ա՛լ ի՞նչ կ'արգիլէ զիս մկրտուելէ»: 37
(Փիլիպպոս ըսաւ անոր. «Եթէ կը հաւատաս ամբողջ սիրտովդ՝ արտօնուած է»: Ան ալ
պատասխանեց. «Կը հաւատամ թէ Յիսուս Քրիստոս՝ Աստուծոյ Որդին է»:) 38 Ու
հրամայեց որ կայնեցնեն կառքը: Երկուքն ալ իջան ջուրը, թէ՛ Փիլիպպոս, թէ՛ ներքինին. ու
մկրտեց զայն: 39 Երբ դուրս ելան ջուրէն, Տէրոջ Հոգին յափշտակեց Փիլիպպոսը.
ներքինին ա՛լ չտեսաւ զայն, եւ գնաց իր ճամբան ուրախութեամբ: 40 Իսկ Փիլիպպոս
գտնուեցաւ Ազովտոսի մէջ, ու շրջելով աւետարանեց բոլոր քաղաքներուն մէջ՝ մինչեւ որ
հասաւ Կեսարիա:

ՍՕՂՈՍԻ ԴԱՐՁԸ
(Գործ. 27. 6-16, 26. 12-18)

[դ] Յուն.՝ գայ իմ վրաս

[ե] Յուն.՝ զօրաւոր մարդը

[զ] Յուն.՝ մորթուելու

[է] Յուն.՝ պատասխանեց

9

Բայց Սօղոս տակաւին սպառնալիք եւ սպանութիւն կը փչէր Տէրոջ աշակերտներուն
դէմ: Քահանայապետին քով գնաց 2 ու նամակներ ուզեց անկէ՝ Դամասկոսի
ժողովարանները տանելու, որպէսզի՝ եթէ գտնէ այդ ճամբային հետեւողներ՝ այր մարդիկ
կամ կիներ, կապած բերէ Երուսաղէմ: 3 Երբ կ'երթար ու մօտեցաւ Դամասկոսի, յանկարծ
երկինքէն լոյս մը փայլատակեց իր շուրջը, 4 եւ ինք գետին իյնալով՝ լսեց ձայն մը որ
կ'ըսէր իրեն. «Սաւո՛ւղ, Սաւո՛ւղ, ինչո՞ւ կը հալածես զիս»: 5 Ան ալ ըսաւ. «Դուն ո՞վ ես,
Տէ՛ր»: Ու Տէրը ըսաւ. «Ես Յիսուսն եմ, որ դուն կը հալածես. [ա]տաժանելի է քեզի՝ աքացել
խթանի դէմ»: 6 Ան ալ՝ դողալով եւ այլայլած՝ ըսաւ. «Տէ՛ր, ի՞նչ կ'ուզես որ ընեմ»: 7 Տէրը
ըսաւ անոր" . «Կանգնէ՛ ու մտի՛ր քաղաքը, եւ պիտի ըսուի քեզի թէ ի՛նչ պէտք է ընես»:
Այն մարդիկը՝ որ իրեն կ'ուղեկցէին՝ անխօս կեցած էին. միայն ձա՛յնը կը լսէին, բայց ո՛չ
մէկը կը տեսնէին: 8 Սօղոս գետինէն ոտքի ելաւ, սակայն ո՛չ մէկը կը տեսնէր բաց
աչքերով. ուստի բռնեցին անոր ձեռքէն ու մտցուցին Դամասկոս: 9 Երեք օր կեցաւ՝ առանց
տեսնելու. ո՛չ կերաւ, ո՛չ ալ խմեց:

10 Աշակերտ մը կար Դամասկոսի մէջ՝ Անանիա անունով: Տէրը ըսաւ անոր տեսիլքի
մէջ. «Անանիա՛»: Ան ալ ըսաւ. «Տէ՛ր, ահա՛ հոս եմ»: 11 Տէրը ըսաւ անոր. «Կանգնէ՛ ու
գնա՛ այն փողոցը՝ որ Ուղիղ կը կոչուի, եւ հոն՝ Յուդայի տան մէջ փնտռէ՛ Սօղոս անունով
Տարսոնցի մը. որովհետեւ ահա՛ ան կ'աղօթէ, 12 ու տեսիլքի մէջ տեսաւ մարդ մը՝ Անանիա
անունով, քովը մտած եւ ձեռքը դրած իր վրայ՝ որպէսզի վերստին տեսնէ»: 13 Անանիա ալ
պատասխանեց. «Տէ՛ր, շատերէ լսեցի այդ մարդուն մասին թէ ո՛րչափ չարիք ըրաւ քու
սուրբերուդ՝ Երուսաղէմի մէջ. 14 եւ հո՛ս ալ քահանայապետներէն իրաւասութիւն ունի
կապելու բոլոր անոնք՝ որ կը կանչեն քու անունդ»: 15 Տէրը ըսաւ անոր. «Դուն գնա՛,
որովհետեւ ան ինծմէ ընտրուած անօթ մըն է՝ իմ անունս կրելու հեթանոսներուն,
թագաւորներուն եւ Իսրայէլի որդիներուն առջեւ, 16 ու ես ցոյց պիտի տամ անոր թէ
ո՛րչափ պէտք է չարչարուի իմ անունիս համար»: 17 Ուստի Անանիա գնաց, մտաւ այդ
տունը, եւ դնելով ձեռքերը անոր վրայ՝ ըսաւ. «Սաւո՛ւղ եղբայր, Տէ՛րը ղրկեց զիս, այն
Յիսո՛ւսը՝ որ ճամբան երեւցաւ քեզի երբ կու գայիր, որպէսզի վերստին տեսնես ու Սուրբ
Հոգիով լեցուիս»: 18 Իսկոյն թեփերու պէս բաներ ինկան անոր աչքերէն, եւ անմի՛ջապէս
տեսողութիւնը վերստացաւ. կանգնեցաւ, մկրտուեցաւ, 19 ու կերակուր ուտելով՝ զօրացաւ,
[բ]եւ քանի մը օր կեցաւ Դամասկոսի մէջ եղող աշակերտներուն հետ:

ՍՕՂՈՍ ԿԸ ՔԱՐՈԶԷ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

20 Իսկոյն ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր [գ]Յիսուսը, թէ ա՛ն է Աստուծոյ Որդին: 21
Բոլոր լսողները մեծապէս զմայլած էին ու կ'ըսէին. «Ասիկա չէ՞ ան՝ որ Երուսաղէմի մէջ
կը տապալէր այս անունը կանչողները. հոս ալ եկած էր ասոր համար, որպէսզի զանոնք
կապած՝ քահանայապետներուն տանի»: 22 Բայց Սօղոս ա՛լ աւելի կը զօրանար եւ կը
շփոթեցնէր Դամասկոս բնակող Հրեաները, ապացուցանելով թէ ա՛յս է Քրիստոսը: 23
Շատ օրեր անցնելէն ետք՝ Հրեաները խորհրդակցեցան որ սպաննեն զայն. 24 բայց
Սօղոսի յայտնուեցաւ անոնց դաւադրութիւնը: Ցերեկ ու գիշեր կը հսկէին դռները,

---

[ա] Ոմանք չունին

[բ] Ոմանք՝ եւ Սաւուղ

[գ] Ոմանք՝ Քրիստոսը

որպէսզի սպաննեն զայն: 25 Իսկ աշակերտները գիշերուան մէջ առին զայն եւ
պարիսպէն վար իջեցուցին՝ զամբիւղի մը մէջ:

ՍՕՂՈՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

26 Երբ Սօղոս եկաւ Երուսաղէմ՝ կը ձգտէր միանալ աշակերտներուն. բայց բոլորն ալ
կը վախնային իրմէ, չհաւատալով թէ ան աշակերտ էր: 27 Բայց Բառնաբաս՝ առնելով
զայն՝ տարաւ առաքեալներուն ու պատմեց անոնց թէ ի՛նչպէս ճամբան տեսաւ Տէրը՝ որ
խօսեցաւ իրեն հետ, եւ թէ ի՛նչպէս համարձակութեամբ քարոզեց Յիսուսի անունով՝
Դամասկոսի մէջ: 28 Ուստի կը մտնէր ու կ՚ելլէր անոնց հետ Երուսաղէմի մէջ,
համարձակութեամբ քարոզելով Տէր Յիսուսի անունով: 29 Նաեւ կը խօսէր եւ կը
վիճաբանէր [դ]Հելլենացիներուն հետ. անոնք ալ կը ձգտէին սպաննել զինք: 30 Իսկ
եղբայրները՝ ասիկա գիտնալով՝ զինք իջեցուցին Կեսարիա, եւ անկէ ճամբեցին Տարսոն:
31 Ուրեմն եկեղեցիները խաղաղութիւն ունեցան ամբողջ Հրէաստանի, Գալիլեայի ու
Սամարիայի մէջ, եւ կը շինուէին ու կը բազմանային՝ ընթանալով Տէրոջ վախով եւ Սուրբ
Հոգիին մխիթարութեամբ:

ՊԵՏՐՈՍ ԼԻԴԴԵԱՅԻ ԵՒ ՅՈՊՊԷԻ ՄԷՋ

32 Քանի Պետրոս ամէն կողմ կը շրջէր, Լիւդդեա բնակող սուրբերուն քով ալ իջաւ: 33
Հոն գտաւ մարդ մը՝ Ենեա անունով, որ մահիճը պառկած էր ութ տարիէ ի վեր՝
անդամալոյծ ըլլալով: 34 Պետրոս ըսաւ անոր. «Ենեա՛, Յիսուս Քրիստոս կը բժշկէ քեզ.
կանգնէ՛ եւ շտկէ՛ անկողինդ»: Ան ալ իսկոյն կանգնեցաւ: 35 Լիւդդեայի ու Սարոնի բոլոր
բնակիչները տեսան զայն, եւ դարձան Տէրոջ:
36 Աշակերտ եղած կին մը կար Յոպպէի մէջ՝ Տաբիթա անունով, որ թարգմանութեամբ
Այծեմնիկ կը կոչուի. ասիկա լեցուած էր իր ըրած բարի գործերով եւ ողորմութիւններով:
37 Այդ օրերը հիւանդացաւ ու մեռաւ: Լուացին զինք, եւ դրին վերնատուն մը: 38 Լիւդդեա
մօտ էր Յոպպէի. ուստի աշակերտները՝ լսելով թէ Պետրոս հո՛ն է՝ ղրկեցին անոր երկու
մարդ, աղաչելով որ չյամենայ եւ գայ իրենց քով: 39 Պետրոս ալ կանգնեցաւ ու գնաց
անոնց հետ: Երբ հասաւ, հանեցին զինք վերնատունը: Բոլոր այրիները կայնեցան անոր
շուրջ, կու լային եւ կը ցուցնէին այն բաճկոնները ու հանդերձները, որ Այծեմնիկ կը շինէր՝
երբ իրենց հետ էր: 40 Պետրոս ալ՝ դուրս հանելով բոլորը՝ ծնրադրեց, աղօթեց, եւ
դառնալով դէպի մարմինը՝ ըսաւ. «Տաբիթա՛, կանգնէ՛»: Ան ալ բացաւ իր աչքերը, ու
տեսնելով Պետրոսը՝ ուղիղ նստաւ: 41 Ինք ալ ձեռքը տուաւ անոր, կանգնեցուց զայն, եւ
կանչելով սուրբերն ու այրիները՝ ողջ ներկայացուց զայն անոնց առջեւ: 42 Այս բանը
գիտցուեցաւ ամբողջ Յոպպէի մէջ, ու շատեր հաւատացին Տէրոջ: 43 Եւ ինք շատ օրեր
մնաց Յոպպէ՝ Սիմոն անունով կաշեգործի մը քով:

ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ԿՈՌՆԵԼԻՈՍ

10

Մարդ մը կար Կեսարիայի մէջ՝ Կոռնելիոս անունով, հարիւրապետ՝ Իտալական
կոչուած գունդին մէջ, 2 բարեպաշտ, եւ աստուածավախ՝ իր ամբողջ տունով. ան շատ
ողորմութիւններ կու տար ժողովուրդին ու ամէն ատեն կ՚աղերսէր Աստուծոյ: 3 Գրեթէ

[դ] Այսինքն՝ հելլենախօս (յունախօս) Հրեաներուն

*[ա]օրուան իններորդ ժամուն" տեսիլքի մէջ ան բացայայտօրէն տեսաւ Աստուծոյ հրեշտակը,
որ մտաւ իր քով եւ ըսաւ իրեն. «Կոռնելիո՛ս»: 4 Երբ ակնապիշ նայեցաւ անոր՝ վախցած
ըսաւ. «Ի՞նչ է, Տէ՛ր»: Իսկ ան ըսաւ անոր. «Քու աղօթքներդ ու ողորմութիւններդ
բարձրացան Աստուծոյ առջեւ՝ յիշատակի համար: 5 Հիմա մարդի՛կ ղրկէ Յոպպէ, եւ
կանչէ՛ Սիմոն անունով մէկը՝ որ Պետրոս մականուանեալ է: 6 Ան հիւրընկալուած է Սիմոն
անունով կաշեգործի մը քով, որուն տունը ծովուն մօտ է[ր]»: 7 Երբ [գ]իրեն հետ խօսող
հրեշտակը մեկնեցաւ, կանչեց իր տան ծառաներէն երկուքը, նաեւ իրեն [դ]տրամադրուած
զինուորներէն բարեպաշտ մէկը", 8 եւ ամէն բան պատմելով՝ ղրկեց զանոնք Յոպպէ:
9 Հետեւեալ օրը, մինչ անոնք կը ճամբորդէին ու կը մօտենային քաղաքին, Պետրոս՝
[ե]վեցերորդ ժամու" ատենները՝ տանիքը բարձրացաւ աղօթելու: 10 Շատ անօթեցած
ըլլալով՝ կ՚ուզէր ճաշակել. մինչ ճաշը կը պատրաստուէր, վերացում ունեցաւ: 11 Տեսաւ
երկինքը բացուած, ու չորս ծայրերէն կապուած անօթ մը՝ մեծ լաթի մը պէս՝ որ [զ]իջաւ
երկրի վրայ. 12 անոր մէջ կային երկրի ամէն տեսակ չորքոտանիները, գազանները ու
սողունները, նաեւ երկինքի թռչունները: 13 Եւ ձայն մը եկաւ իրեն. «Կանգնէ՛, Պետրո՛ս,
մորթէ՛ ու կե՛ր»: 14 Բայց Պետրոս ըսաւ. «Ամե՛նեւին, Տէ՛ր. որովհետեւ ես բնա՛ւ չեմ կերեր
պիղծ կամ անմաքուր բան»: 15 Դարձեալ ձայնը կրկին եկաւ իրեն. «Ի՛նչ որ Աստուած
մաքրեց, դուն պիղծ մի՛ սեպեր»: 16 Ասիկա պատահեցաւ երեք անգամ, յետոյ անօթը
դարձեալ վերացաւ երկինք:
17 Մինչ Պետրոս ինքնիրեն կը տարակուսէր թէ ի՛նչ կրնար ըլլալ իր տեսած այս
տեսիլքը, ահա՛ Կոռնելիոսէ ղրկուած մարդիկը՝ հարցնելով Սիմոնի տան մասին՝ կայնեցան
դրան առջեւ, 18 եւ կանչելով հարցափորձեցին. «Սիմոնը, որ Պետրոս մականուանեալ է,
հո՞ս հիւրընկալուած է»: 19 Մինչ Պետրոս կը մտածէր տեսիլքին մասին, Սուրբ Հոգին
ըսաւ անոր. «Ահա՛ երեք մարդիկ քեզ կը փնտռեն: 20 Հետեւաբար կանգնէ՛, իջի՛ր, ու գնա՛
անոնց հետ՝ առանց տատամսելու, որովհետեւ ե՛ս ղրկեցի զանոնք»: 21 Պետրոս ալ իջաւ
[է]այդ մարդոց քով՝ եւ ըսաւ. «Ահա՛ ես եմ ա՛ն՝ որ կը փնտռէք. ինչո՞ւ եկած էք»: 22 Անոնք
ալ ըսին. «Կոռնելիոս հարիւրապետը, արդար ու աստուածավախ մարդ մը՝ բարի
վկայուած ամբողջ Հրեաներու ազգէն, պատգամ ստացաւ սուրբ հրեշտակէ մը՝ որ կանչէ
քեզ իր տունը եւ լսէ քու խօսքերդ»: 23 Ուստի ներս կանչեց զանոնք ու հիւրընկալեց:
Հետեւեալ օրը՝ Պետրոս ելաւ եւ մեկնեցաւ անոնց հետ. իրեն հետ գացին նաեւ
Յոպպէէն եղող քանի մը եղբայրներ: 24 Յաջորդ օրը մտան Կեսարիա. Կոռնելիոս ալ կը
սպասէր անոնց՝ հրաւիրած ըլլալով իր ազգականներն ու մտերիմ բարեկամները: 25 Երբ
Պետրոս ներս մտաւ, Կոռնելիոս դիմաւորեց զայն, եւ անոր ոտքը իյնալով կ՚երկրպագէր:
26 Բայց Պետրոս ոտքի հանեց զայն՝ ըսելով. «Կանգնէ՛, ես ինքս ալ մարդ եմ»: 27 Ու
անոր հետ խօսակցելով՝ ներս մտաւ, շատեր գտաւ՝ համախմբուած, 28 եւ ըսաւ անոնց.*

[ա] Այսինքն՝ կէսօրէն ետք ժամը երեքին

[բ] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ Անիկա քեզի պիտի ըսէ ինչ որ պէտք է ընես:

[գ] Ոմանք՝ Կոռնելիոսի

[դ] Յուն.՝ տրամադրուածներէն բարեպաշտ զինուոր մը

[ե] Այսինքն՝ կէսօրուան

[զ] Ոմանք՝ իրեն իջաւ

[է] Ոմանք՝ Կոռնելիոսէ իրեն ղրկուած

*«Դուք գիտէ՛ք թէ օրինաւոր չէ հրեայ մարդու մը՝ հաղորդակցիլ օտարազգիի մը հետ կամ
մօտենալ անոր. բայց Աստուած ցոյց տուաւ ինծի որ մարդոցմէ ո՛չ մէկը պիղծ կամ
անմաքուր կոչեմ: 29 Ուստի երբ կանչուեցայ՝ եկայ առանց հակաճառութեան. ուրեմն կը
հարցնեմ, ի՞նչ բանի համար կանչեցիք զիս»: 30 Կոռնելիոս ալ ըսաւ. «Չորս օր առաջ՝
մինչեւ այս ժամը ծոմ կը պահէի, ու իններորդ ժամուն տանս մէջ կ՚աղօթէի. եւ ահա՛
փայլուն տարազով մարդ մը կայնեցաւ առջեւս ու ըսաւ. 31 "Կոռնելիո՛ս, քու աղօթքդ
[ը]ընդունուեցաւ, եւ ողորմութիւններդ Աստուծոյ առջեւ յիշուեցան: 32 Ուրեմն մա՛րդ ղրկէ
Յոպպէ ու կանչէ՛ Սիմոնը, որ Պետրոս մականուանեալ է. ան ծովուն մօտ՝ Սիմոն անունով
կաշեգործի մը տան մէջ հիւրընկալուած է. երբ գայ՝ պիտի խօսի քեզի□: 33 Ուստի
անյապաղ մարդ ղրկեցի քեզի, եւ [թ]գոհ եմ" որ եկար: Ուրեմն հիմա մենք բոլորս ներկայ
ենք Աստուծոյ առջեւ՝ լսելու ամէն ինչ որ Աստուծմէ հրամայուած է քեզի»:*

ՊԵՏՐՈՍԻ ԽՕՍՔԸ

*34 Պետրոս բացաւ իր բերանը ու ըսաւ. «Ճշմարտապէս կ՚ըմբռնեմ թէ Աստուծոյ քով
աչառութիւն չկայ, 35 հապա ամէն ազգի մէջ իրեն ընդունելի է ա՛ն՝ որ իրմէ կը վախնայ
եւ արդարութիւն կը գործէ: 36 Այն խօսքը՝ որ Աստուած ղրկեց Իսրայէլի որդիներուն,
աւետելու խաղաղութիւնը՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով, (ա՛ն է բոլորին Տէրը,) 37 դուք լաւ
գիտէք այդ խօսքը, որ եղաւ ամբողջ Հրէաստանի մէջ՝ Գալիլեայէն սկսելով, այն
մկրտութենէն ետք՝ որ Յովհաննէս քարոզեց: 38 Նազարէթէն եղող Յիսուսը, որ Աստուած
օծեց Սուրբ Հոգիով եւ զօրութեամբ, շրջեցաւ բարիք գործելով ու բժշկելով բոլոր
Չարախօսէն ճնշուածները, քանի որ Աստուած իրեն հետ էր. 39 եւ մենք վկայ ենք այն
բոլոր բաներուն՝ որ ըրաւ Հրէաստանի ու Երուսաղէմի մէջ: Զայն սպաննեցին՝ փայտէն
կախելով: 40 Աստուած յարուցանեց զայն երրորդ օրը, եւ բացայայտեց զայն 41 ո՛չ թէ
ամբողջ ժողովուրդին, հապա՝ մեզի – նախապէս Աստուծմէ ընտրուածներուս՝ վկայ
ըլլալու –, որ կերանք ու խմեցինք իրեն հետ՝ իր մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետք: 42
Եւ ինք պատուիրեց մեզի, որ քարոզենք ու վկայենք ժողովուրդին թէ ի՛նք է Աստուծմէ
սահմանուած Դատաւորը ողջերուն եւ մեռելներուն: 43 Բոլոր մարգարէները կը վկայեն
անոր մասին թէ ո՛վ որ հաւատայ անոր՝ պիտի ստանայ մեղքերու ներում անոր անունով»:*

ՀԵԹԱՆՈՍՆԵՐԸ ԿԸ ՍՏԱՆԱՆ ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ

*44 Մինչ Պետրոս կ՚ըսէր այս խօսքերը, Սուրբ Հոգին [ը]իջաւ բոլոր անոնց վրայ՝ որ կը
լսէին խօսքը: 45 Թլփատուածներէն եղող բոլոր հաւատացեալները, որ եկած էին Պետրոսի
հետ, զմայլեցան որ հեթանոսներուն վրայ ալ թափուեցաւ Սուրբ Հոգիին պարգեւը. 46
որովհետեւ կը լսէին թէ անոնք կը խօսէին ուրիշ լեզուներով եւ կը մեծարէին Աստուած: 47
Այն ատեն Պետրոս ըսաւ. «Կրնա՞յ մէկը արգիլել, որ ջուրով մկրտուին ասոնք՝ որոնք
ստացան Սուրբ Հոգին մեզի պէս»: 48 Ու հրամայեց որ մկրտուին Տէրոջ անունով: Այն
ատեն խնդրեցին իրմէ՝ որ հոն մնայ քանի մը օր:*

ՊԵՏՐՈՍԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

[ը] Յուն.՝ լսուեցաւ

[թ] Յուն.՝ լաւ ըրիր

[ժ] Յուն.՝ ինկաւ

11

Առաքեալները ու եղբայրները, որոնք Հրէաստանի կողմերն էին, լսեցին թէ
հեթանոսներն ալ ընդունած են Աստուծոյ խօսքը: 2 Երբ Պետրոս Երուսաղէմ բարձրացաւ,
թլփատուածները կը վիճէին անոր հետ 3 ու կ՚ըսէին. «Դուն անթլփատ մարդոց քով մտար
եւ անոնց հետ հաց կերար»: 4 Պետրոս ալ սկսաւ դէպքը կարգով բացատրել անոնց՝
ըսելով. 5 «Ես կ՚աղօթէի Յոպպէ քաղաքը, երբ՝ վերացումի մէջ՝ տեսայ տեսիլք մը. անօթ
մը՝ մեծ լաթի պէս, չորս ծայրերէն կախուած, իջաւ երկինքէն ու հասաւ մինչեւ ինծի: 6
Մինչ կը դիտէի՝ աչքերս սեւեռած անոր վրայ, տեսայ երկրի չորքոտանիները, գազաններն
ու սողունները, նաեւ երկինքի թռչունները: 7 Ու լսեցի ձայն մը՝ որ կ՚ըսէր ինծի. “Կանգնէ՛,
Պետրո՛ս, մորթէ՛ եւ կե՛ր□: 8 Բայց ես ըսի. “Ամե՛նեւին, Տէ՛ր. որովհետեւ պիղծ կամ
անմաքուր բան մը բնա՛ւ մտած չէ բերանս□: 9 Կրկին այդ ձայնը երկինքէն
պատասխանեց ինծի. “Ի՛նչ որ Աստուած մաքրեց, դուն պիղծ մի՛ սեպեր□: 10 Ասիկա
պատահեցաւ երեք անգամ, ու ամէն ինչ դարձեալ վեր քաշուեցաւ՝ դէպի երկինք: 11 Եւ
ահա՛ անյապաղ երեք մարդիկ՝ Կեսարիայէն ղրկուած ինծի՝ եկան ու կեցան այն տան
առջեւ, ուր հիւրընկալուած էի: 12 Հոգին ալ ըսաւ ինծի՝ որ երթամ անոնց հետ առանց
տատամսելու: Այս վեց եղբայրներն ալ գացին ինծի հետ, ու մտանք այդ մարդուն տունը:
13 Ան ալ պատմեց մեզի թէ ի՛նչպէս իր տան մէջ տեսաւ հրեշտակ մը, որ կայնած էր եւ
կ՚ըսէր իրեն. “Մա՛րդ ղրկէ Յոպպէ ու կանչէ՛ Սիմոնը, որ Պետրոս մականուանեալ է: 14 Ան
խօսքեր պիտի ըսէ քեզի, որպէսզի փրկուիս՝ դուն եւ ամբողջ տունդ□: 15 Երբ սկսայ խօսիլ,
Սուրբ Հոգին [ա] իջաւ անոնց վրայ, ինչպէս նախապէս մեր վրայ ալ: 16 Եւ յիշեցի Տէրոջ
ըսած խօսքը. “Արդարեւ Յովհաննէս մկրտեց ջուրով, բայց դուք պիտի մկրտուիք Սուրբ
Հոգիով□: 17 Ուրեմն եթէ Աստուած տուաւ անոնց միեւնոյն պարգեւը՝ ինչպէս մեզի, երբ
հաւատացին Տէր Յիսուս Քրիստոսի, ես ո՞վ էի՝ որ կարենայի արգիլել Աստուած»: 18 Այս
բաները լսելով՝ հանդարտեցան, ու փառաբանեցին Աստուած՝ ըսելով. «Ուրեմն Աստուած
հեթանոսներո՛ւն ալ ապաշխարութիւն շնորհեց՝ կեանքի համար»:

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱՆՏԻՈՔԻ ՄԷՋ

19 Ստեփանոսի մահէն ետք եղած հալածանքէն ցրուածները՝ հասան նաեւ մինչեւ
Փիւնիկէ, Կիպրոս եւ Անտիոք, քարոզելով Աստուծոյ խօսքը ո՛չ մէկուն՝ բայց միայն
Հրեաներուն: 20 Անոնցմէ ոմանք կիպրացի ու կիւրենացի մարդիկ էին, որոնք երբ մտան
Անտիոք՝ կը խօսէին [բ]Հելլենացիներուն հետ, աւետելով Տէր Յիսուսը: 21 Տէրոջ ձեռքը
անոնց հետ էր, եւ բազմաթիւ մարդիկ հաւատացին ու դարձան Տէրոջ: 22 Այս բաներուն
լուրը հասաւ Երուսաղէմի եկեղեցիին ականջը, եւ ճամբեցին Բառնաբասը՝ որ երթայ
մինչեւ Անտիոք: 23 Երբ ան եկաւ ու տեսաւ Աստուծոյ շնորհքը՝ ուրախացաւ, եւ կը
յորդորէր բոլորն ալ՝ որ [գ]յարին Տէրոջ [դ]յօժար սիրտով". 24 (քանի որ ինք բարի մարդ էր,
Սուրբ Հոգիով ու հաւատքով լեցուն.) եւ մեծ բազմութիւն մը աւելցաւ Տէրոջ եկեղեցիին

[ա] Յուն.՝ ինկաւ

[բ] Ոմանք՝ Յոյներուն

[գ] Յուն.՝ կապուած մնան

[դ] Յուն.՝ իրենց սիրտին առաջադրութեամբ

*թիւին վրայ: 25 Յետոյ Բառնաբաս մեկնեցաւ Տարսոն՝ փնտռելու Սօղոսը, ու գտնելով
զայն՝ բերաւ Անտիոք: 26 Անոնք լման տարի մը եկեղեցիին հետ հաւաքուելով՝ մեծ
բազմութեան մը սորվեցուցին, եւ Անտիոքի՛ մէջ աշակերտները Քրիստոնեայ կոչուեցան
առաջին անգամ:*

*27 Այդ օրերը՝ Երուսաղէմէն մարգարէներ իջան Անտիոք: 28 Անոնցմէ մէկը, Ագաբոս
անունով, կանգնեցաւ եւ մատնանշեց Հոգիին զօրութեամբ՝ թէ մեծ սով մը պիտի ըլլայ
ամբողջ երկրագունդին մէջ. ան ի՛րապէս եղաւ [ե]Կղօդիոսի օրերը: 29 Ուստի
աշակերտները որոշեցին [գ]օգնութիւն ղրկել Հրէաստանի մէջ բնակող եղբայրներուն,
իւրաքանչիւրը իր եկամուտին համեմատ: 30 Այդպէս ալ ըրին, ղրկելով զայն երէցներուն՝
Բառնաբասի ու Սօղոսի ձեռքով:*

ԱՒԵԼԻ ՀԱԼԱԾԱՆՔ

12

*Այդ ատենները Հերովդէս թագաւորը ձեռք դրաւ եկեղեցիէն ոմանց վրայ՝ չարչարելու
համար: 2 Սուրով սպաննեց Յովհաննէսի եղբայրը՝ Յակոբոսը, 3 եւ տեսնելով թէ հաճելի
է Հրեաներուն, շարունակելով բռնեց նաեւ Պետրոսը: (Բաղարջակերքի օրերն էին:) 4 Երբ
ձերբակալեց զայն՝ բանտը դրաւ, ու յանձնեց չորսական զինուորէ բաղկացած չորս
ջոկատի՝ որպէսզի պահեն. եւ կը փափաքէր ներկայացնել զայն ժողովուրդին՝ Զատիկէն
ետք: 5 Ուստի Պետրոս պահուած էր բանտին մէջ, բայց եկեղեցին ջերմեռանդութեամբ
կ’աղօթէր Աստուծոյ՝ անոր համար:*

ՊԵՏՐՈՍ Կ’ԱԶԱՏԻ ԲԱՆՏԷՆ

*6 Երբ Հերովդէս պիտի ներկայացնէր զայն դատարանին, այդ օրուան նախորդ գիշերը՝
Պետրոս կը քնանար երկու զինուորներու մէջտեղ՝ կրկին շղթաներով կապուած. իսկ
պահապանները կը պահէին բանտը՝ դրան առջեւ: 7 Յանկարծ Տէրոջ հրեշտակը անոր
վրայ հասաւ, ու լոյս մը փայլեցաւ տան մէջ: Ապա Պետրոսի կողը խթելով՝ արթնցուց զայն
եւ ըսաւ. «Կանգնէ՛ շուտով»: Շղթաները վար ինկան անոր ձեռքերէն, 8 ու հրեշտակը
ըսաւ անոր. «Կապէ՛ գօտիդ ու հագի՛ր հողաթափներդ»: Ան ալ ըրաւ այնպէս: Յետոյ ըսաւ
անոր. «Վրա՛դ առ հանդերձդ ու հետեւէ՛ ինծի»: 9 Ան ալ դուրս ելլելով՝ հետեւեցաւ անոր.
բայց չէր գիտեր թէ հրեշտակին կատարածը իրակա՛ն է, հապա կը կարծէր թէ տեսիլք կը
տեսնէ: 10 Երբ անոնք անցան առաջին ու երկրորդ պահապաններէն, եկան մինչեւ երկաթէ
դուռը, որ քաղաքը կը տանէր եւ ինքնիրեն բացուեցաւ անոնց առջեւ: Անկէ դուրս ելլելով՝
փողոց մը անցան, ու հրեշտակը իսկոյն հեռացաւ անկէ: 11 Պետրոս ինքնիրեն գալով՝
ըսաւ. «Հի՛մա ճշմա՛րտապէս գիտեմ թէ Տէրը ղրկեց իր հրեշտակը եւ ազատեց զիս
Հերովդէսի ձեռքէն ու Հրեաներու ժողովուրդին ամբողջ ակնկալութենէն»: 12 Եւ գիտակից
ըլլալով՝ գնաց Մարկոս մականուանեալ Յովհաննէսի մօր Մարիամի տունը, ուր շատեր
համախմբուած կ’աղօթէին: 13 Երբ [ա]բախեց տան դուրսի դուռը, Հռովդէ անունով աղախին
մը մօտեցաւ՝ մտիկ ընելու: 14 Ճանչնալով Պետրոսի ձայնը՝ ուրախութենէն չբացաւ դուռը,
հապա ներս վազելով՝ լուր տուաւ թէ Պետրոս կայնած է դրան առջեւ: 15 Իսկ անոնք ըսին*

[ե] *Ոմանք՝ Կղօդիոս կայսրին*

[գ] *Յուն.՝ սպասարկութիւն*

[ա] *Ոմանք՝ Պետրոս բախեց*

անոր. «Խելագարա՛ծ ես»: Բայց ինք կը պնդէր թէ այդպէ՛ս է: Անոնք ալ կ'ըսէին. «Անոր
հրեշտա՛կն է»: 16 Սակայն Պետրոս կը շարունակէր բախել, ու երբ բացին՝ շշմեցան զինք
տեսնելով: 17 Իսկ ան ձեռքը շարժեց՝ որ անոնք լռեն, ու պատմեց անոնց թէ ի՛նչպէս Տէրը
հանեց զինք բանտէն, եւ ըսաւ. «Պատմեցէ՛ք այս բաները Յակոբոսի ու եղբայրներուն»:
Յետոյ մեկնեցաւ եւ գնաց ուրիշ տեղ մը: 18 Երբ առտու եղաւ, [բ]մեծ խլրտում կար
զինուորներուն մէջ, թէ արդեօք Պետրոս ի՛նչ եղած էր: 19 Իսկ Հերովդէս, երբ փնտռեց
զայն ու չգտաւ, հարցաքննեց պահապանները եւ հրամայեց որ [գ]մեռցուին: Ապա
Հրէաստանէն իջաւ Կեսարիա, ու հոն կը կենար:

ՀԵՐՈՎԴԷՍԻ ՄԱՀԸ

20 Հերովդէս չափազանց զայրացած էր Տիւրացիներուն եւ Սիդոնացիներուն դէմ:
Անոնք ալ միաբանութեամբ եկան իրեն, ու հաշտութիւն խնդրեցին՝ համոզելով թագաւորին
Բղաստոս սենեկապետը. որովհետեւ իրենց երկիրը կը կերակրուէր թագաւորին երկրէն: 21
Որոշուած օր մը, Հերովդէս՝ հագած թագաւորական տարազը եւ բազմած դատարանը՝ կը
ճառախօսէր անոնց: 22 Ամբոխն ալ կ'աղաղակէր. "Ատիկա Աստուծո՛յ ձայն է, ո՛չ թէ
մարդու□: 23 Անմի՛ջապէս Տէրոջ հրեշտակը զարկաւ զայն՝ փառքը Աստուծոյ չտալուն
համար. ու [դ]որդնալից ըլլալով՝ շունչը փչեց:
24 Իսկ Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր ու կը բազմանար: 25 Բառնաբաս եւ Սօղոս՝ երբ
գործադրեցին իրենց յանձնուած սպասարկութիւնը՝ վերադարձան Երուսաղէմէն, իրենց
հետ առնելով նաեւ Յովհաննէսը՝ որ Մարկոս մականուանեալ էր:

ԲԱՌՆԱԲԱՍ ԵՒ ՍՕՂՈՍ Կ'ԸՆՏՐՈՒԻՆ ՈՒ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻՆ

13

Քանի մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային Անտիոք եղող եկեղեցիին մէջ.–
Բառնաբաս, Շմաւոն՝ որ Նիգեր կը կոչուէր, Ղուկիոս Կիւրենացին, Մանայէն՝ Հերովդէս
չորրորդապետին սննդակիցը, եւ Սօղոս: 2 Մինչ անոնք Տէրոջ պաշտօն կը կատարէին ու
ծոմ կը պահէին, Սուրբ Հոգին ըսաւ. «Զատեցէ՛ք ինծի Բառնաբասը եւ Սօղոսը՝ այն
գործին համար, որուն ես կանչած եմ զանոնք»: 3 Ուստի՝ ծոմ պահելով ու աղօթելով՝
ձեռք դրին անոնց վրայ եւ ուղարկեցին:

ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

4 Անոնք ալ Սուրբ Հոգիէն ղրկուած՝ Սելեւկիա իջան, եւ անկէ նաւարկեցին դէպի
Կիպրոս: 5 Հասնելով Սաղամինա՝ կը հռչակէին Աստուծոյ խօսքը Հրեաներու
ժողովարաններուն մէջ. Յովհաննէս ալ կը սպասաւորէր իրենց: 6 Շրջելով այդ (ամբողջ)
կղզին մինչեւ Պափոս՝ գտան մոգ մը, Հրեայ սուտ մարգարէ մը, որուն անունը Բարյեսու
էր. 7 ան փոխ-հիւպատոսին հետ էր, որ կը կոչուէր Սերգիոս Պօղոս, խելացի մարդ մը:
Ասիկա՝ կանչելով Բառնաբասը եւ Սօղոսը՝ ուզեց լսել Աստուծոյ խօսքը: 8 Սակայն անոնց
ընդդիմացաւ Եղիմաս մոգը (որովհետեւ ա՛յսպէս կը թարգմանուի անոր անունը), որ կը

[բ] Յուն.՝ ոչ պզտիկ

[գ] Յուն.՝ մեռցնելու տանին

[դ] Յուն.՝ որդնակեր

*ջանար խոտորեցնել փոխ-հիւպատոսը հաւատքէն: 9 Բայց Սօղոս, որ Պօղոս ալ կը կոչուի,
Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ ակնապիշ նայեցաւ անոր 10 ու ըսաւ. «Ո՛վ ամէն նենգութեամբ եւ
ամէն չարագործութեամբ լեցուն Չարախօսի՛ որդի, թշնամի ամբողջ արդարութեան,
պիտի չդադրի՞ս խեղաթիւրելէ Տէրոջ ուղիղ ճամբաները: 11 Ահա՛ հիմա Տէրոջ ձեռքը քու
վրադ է. կոյր պիտի ըլլաս եւ ատեն մը պիտի չտեսնես արեւը»: Անմի՛ջապէս մթութիւն ու
խաւար [ա]իջաւ անոր վրայ, եւ շրջելով մէկը կը փնտռէր՝ որ ձեռքէն բռնելով տանէր զինք:
12 Այն ատեն փոխ-հիւպատոսը հաւատաց՝ երբ տեսաւ կատարուածը, մեծապէս ապշելով
Տէրոջ ուսուցումին վրայ:*

ՊԻՍԻԴԻԱՅԻ ԱՆՏԻՈՔԻՆ ՄԷՋ

*13 Պօղոս եւ իր [բ]ընկերակիցները նաւարկեցին Պափոսէն, ու գացին Պամփիւլիայի
Պերգէն. բայց Յովհաննէս՝ զատուելով անոնցմէ՝ վերադարձաւ Երուսաղէմ: 14 Անոնք ալ
գացին Պերգէէն եւ հասան Պիսիդիայի Անտիոքը, ու Շաբաթ օրը մտնելով ժողովարանը՝
նստան: 15 Օրէնքին եւ [գ]Մարգարէներուն կարդացուելէն ետք՝ ժողովարանին պետերը
մարդ ղրկեցին իրենց ու ըսին. «Մարդի՛կ եղբայրներ, եթէ դուք յորդորական խօսք մը
ունիք ժողովուրդին՝ ըսէ՛ք»: 16 Ուստի Պօղոս կանգնեցաւ, եւ շարժելով ձեռքը՝ ըսաւ.
«Իսրայելացի՛ մարդիկ, ու դո՛ւք՝ որ կը վախնաք Աստուծմէ, մտի՛կ ըրէք: 17 Այս
ժողովուրդին՝ Իսրայէլի Աստուածը ընտրեց մեր հայրերը, բարձրացուց ժողովուրդը՝ երբ
անոնք պանդխտացած էին Եգիպտոսի երկրին մէջ, եւ զօրաւոր բազուկով դուրս հանեց
զանոնք: 18 Գրեթէ քառասուն տարի կերակրեց զանոնք անապատին մէջ: 19 Քանանի
երկրին մէջ, բնաջնջելով եօթը ազգ, անոնց երկիրը տուաւ իրենց՝ որ ժառանգեն: 20 Անկէ
ետք՝ գրեթէ չորս հարիւր յիսուն տարի՝ դատաւորներ տուաւ իրենց, մինչեւ Սամուէլ
մարգարէն: 21 Յետոյ թագաւոր ուզեցին, եւ Աստուած տուաւ իրենց Կիսի որդին՝ Սաւուղը,
Բենիամինի տոհմէն մարդ մը, քառասուն տարի: 22 Երբ պաշտօնէ հեռացուց զայն,
Դաւիթը [դ]նշանակեց իրենց վրայ իբր թագաւոր, որուն մասին վկայելով՝ ըսաւ. «Յեսսէի
որդին՝ Դաւիթը գտայ, իմ սիրտիս համաձայն մարդ մը, որ պիտի գործադրէ իմ ամբողջ
կամքս»: 23 Ասո՛ր զարմէն Աստուած՝ իր խոստումին համաձայն՝ հանեց Իսրայէլի Փրկիչ
մը, Յիսուսը: 24 Դեռ ան չեկած, Յովհաննէս նախապէս քարոզեց ապաշխարութեան
մկրտութիւնը՝ Իսրայէլի ամբողջ ժողովուրդին: 25 Երբ Յովհաննէս կը լրացնէր իր
ընթացքը՝ ըսաւ. “Ո՞վ կը կարծէք՝ թէ եմ. ես Քրիստոսը չեմ, հապա ահա՛ իմ ետեւէս կու
գայ մէկը՝ որուն ոտքերուն կօշիկները քակելու արժանի չեմ□: 26 Մարդի՛կ եղբայրներ,
Աբրահամի ցեղին որդինե՛ր, այս փրկութեան խօսքը ղրկուեցաւ ձեզի՛, եւ անոնց՝ որ ձեր
մէջ աստուածավախ են: 27 Քանի որ Երուսաղէմ բնակողները եւ անոնց պետերը՝ ո՛չ զայն
ճանչցան, ո՛չ ալ մարգարէներուն ձայները՝ որոնք կը կարդացուին ամէն Շաբաթ օր. բայց
իրագործեցին գրուածները՝ դատելով զայն: 28 Թէպէտ չգտան մահուան արժանի
պատճառ մը, խնդրեցին Պիղատոսէն՝ որ ան սպաննուի: 29 Երբ գործադրեցին ամէն ինչ
որ գրուած էր անոր մասին, վար իջեցնելով փայտէն՝ դրին գերեզմանի մը մէջ: 30 Բայց*

[ա] *Յուն.՝ ինկաւ*

[բ] *Յուն.՝ շուրջինները*

[գ] *Այսինքն՝ Մարգարէներու գիրքին*

[դ] *Յուն.՝ հանեց*

*Աստուած մեռելներէն յարուցանեց զայն: 31 Ան շատ օրեր [ե]երեւցաւ անոնց՝ որ
Գալիլեայէն Երուսաղէմ ելեր էին իրեն հետ. անոնք են **հիմա** իր վկաները ժողովուրդին
առջեւ: 32 Մե՛նք ալ կ՚աւետենք ձեզի այն խոստումը՝ որ եղած էր հայրերուն. 33 Աստուած
իրագործեց զայն մեզի համար՝ որ անոնց զաւակներն ենք, յարուցանելով Յիսուսը՝
ինչպէս գրուած ալ է երկրորդ Սաղմոսին մէջ. “Դուն իմ Որդիս ես, ա՛յսօր ծնայ քեզ□: 34
Ան սա՛ կ՚ըսէ զինք մեռելներէն յարուցանելու մասին՝ որ անգա՛մ մըն ալ ապականութեան
չվերադառնայ. “Ձեզի պիտի տամ Դաւիթի մնայուն կարեկցութիւնները□: 35 Այս մասին
ուրիշ **Սաղմոսի** մը մէջ ալ կ՚ըսէ. “Պիտի չթոյլատրես որ քու Սուրբդ ապականութիւն
տեսնէ□: 36 Որովհետեւ Դաւիթ ննջեց՝ Աստուծոյ ծրագիրով սպասաւորելէ ետք իր
սերունդին, դրուեցաւ իր հայրերուն քով եւ ապականութիւն տեսաւ: 37 Բայց ա՛ն՝ որ
Աստուած յարուցանեց, ապականութիւն չտեսաւ: 38 Ուրեմն գիտցէ՛ք, մարդի՛կ եղբայրներ,
թէ ասո՛ր միջոցով մեղքերու ներում կը հռչակուի ձեզի, 39 եւ թէ իրմո՛վ ամէն
հաւատացեալ կ՚արդարանայ այն բոլոր բաներէն՝ որոնցմէ չկրցաք արդարանալ Մովսէսի
Օրէնքով: 40 Ուրեմն զգուշացէ՛ք, որպէսզի [զ]ձեզի չպատահի" ի՛նչ որ ըսուած է
[է]Մարգարէներուն մէջ. 41 “Տեսէ՛ք, արհամարհողներ, եւ զարմացէ՛ք ու ոչնչացէ՛ք.
որովհետեւ պիտի կատարեմ արարք մը՝ ձեր օրերուն մէջ, այնպիսի արարք մը, որ եթէ
մէկը պատմէ ձեզի՝ պիտի չհաւատաք□»:*

*42 Երբ անկէ դուրս ելան՝ [ը]կ՚աղաչէին, որ հետեւեալ Շաբաթ ալ քարոզեն իրենց նոյն
խօսքերը: 43 Երբ ժողովուրդը արձակուեցաւ, Հրեաներէն եւ բարեպաշտ
նորահաւատներէն շատեր հետեւեցան Պօղոսի ու Բառնաբասի, որոնք կը խօսէին անոնց
հետ եւ կը յորդորէին զանոնք, որ յարատեւեն Աստուծոյ շնորհքին մէջ: 44 Հետեւեալ
Շաբաթ օրը, գրեթէ ամբողջ քաղաքը հաւաքուեցաւ՝ լսելու Աստուծոյ խօսքը: 45 Իսկ
Հրեաները՝ երբ տեսան բազմութիւնները՝ լեցուեցան նախանձով, ու դէմ կը խօսէին
Պօղոսի ըսածներուն՝ հակաճառելով եւ հայհոյելով: 46 Ուստի Պօղոս ու Բառնաբաս
համարձակելով ըսին. «Հարկ էր որ Աստուծոյ խօսքը քարոզուէր նախ ձեզի՛. բայց քանի
որ կը վանէք զայն ձեզմէ, եւ դուք ձեզ արժանի չէք սեպեր յաւիտենական կեանքի, ահա՛
մենք կը դառնանք հեթանոսներուն: 47 Որովհետեւ Տէրը սա՛ պատուիրած է մեզի. “Քեզ
իբր լոյս դրի հեթանոսներուն, որպէսզի դուն փրկութեան պատճառ ըլլաս՝ մինչեւ երկրի
ծայրերը□»: 48 Լսելով ասիկա՝ հեթանոսները կ՚ուրախանային ու կը փառաւորէին
Աստուծոյ խօսքը, եւ անոնք որ սահմանուած էին յաւիտենական կեանքին՝ հաւատացին: 49
Տէրոջ խօսքը կը տարածուէր ամբողջ երկրամասին մէջ: 50 Բայց Հրեաները գրգռեցին
բարեպաշտ եւ մեծայարգ կիներն ու քաղաքին գլխաւորները, եւ Պօղոսի ու Բառնաբասի
դէմ հալածանք հանելով՝ իրենց հողամասէն դուրս դրին զանոնք: 51 Անոնք ալ՝ իրենց
ոտքերուն փոշին թօթուելով անոնց դէմ՝ գացին Իկոնիոն. 52 իսկ աշակերտները [թ]լեցուած
էին ուրախութեամբ եւ Սուրբ Հոգիով":*

ԻԿՈՆԻՈՆԻ ՄԷՋ

[ե] **Յուն.՝** տեսնուեցաւ

[զ] **Յուն.՝** ձեր վրայ չգայ

[է] **Այսինքն՝** Մարգարէներու գիրքին

[ը] **Ոմանք՝** հեթանոսները կ՚աղաչէին

[թ] **Այսինքն՝** լեցուած մնացին Սուրբ Հոգիին ուրախութեամբ

14

*Իկոնիոնի մէջ՝ [ա]անոնք միասին մտան Հրեաներուն ժողովարանը, ու ա՛յնպէս խօսեցան՝
որ Հրեաներու եւ Յոյներու մեծ բազմութիւն մը հաւատաց: 2 Բայց չհնազանդող
Հրեաները՝ դրդեցին հեթանոսները, եւ անոնց անձերը չարութեան գրգռեցին եղբայրներուն
դէմ: 3 Իսկ անոնք երկար ժամանակ հոն կենալով՝ համարձակութեամբ կը քարոզէին
Տէրոջմով, որ իր շնորհքի խօսքին վկայութիւն կու տար՝ թոյլատրելով որ նշաններ եւ
սքանչելիքներ կատարուին անոնց ձեռքով: 4 Քաղաքին բազմութիւնը բաժնուեցաւ. մաս
մը բռնեց Հրեաներուն կողմը, մաս մըն ալ՝ առաքեալներուն: 5 Երբ հեթանոսներն ու
Հրեաները՝ իրենց պետերով՝ յարձակեցան, որ նախատեն եւ քարկոծեն զանոնք, 6 իրենք
ալ՝ գիտակցելով՝ փախան Լիկայոնիայի քաղաքները, Լիւստրա ու Դերբէ եւ շրջակայքը, ու
հոն կ՚աւետարանէին:*

ԼԻՒՍՏՐԱՅԻ ԵՒ ԴԵՐԲԷԻ ՄԷՋ

*7 Մարդ մը նստած էր Լիւստրայի մէջ՝ անզօր ոտքերով, իր մօր որովայնէն կաղ ծնած,
որ բնաւ քալած չէր: 8 Ասիկա մտիկ կ՚ընէր Պօղոսի խօսքերը, որ ակնապիշ նայելով անոր
ու նշմարելով թէ [բ]բուժուելու հաւատք ունի՝ 9 բարձրաձայն ըսաւ. «Ուղի՛ղ կանգնէ
ոտքերուդ վրայ»: Ան ալ ցատկեց եւ քալեց: 10 Երբ բազմութիւնը տեսաւ Պօղոսի ըրածը,
բարձրացնելով իրենց ձայնը՝ ըսին լիկայոներէն. «Աստուածները իջած են մեզի՝ մարդոց
նմանութեամբ»: 11 Բառնաբասը կը կոչէին Դիոս, ու Պօղոսը՝ Հերմէս, քանի որ ան էր
գլխաւոր խօսողը: 12 Իսկ Դիոսի քուրմը՝ որ քաղաքին առջեւ էր, ցուլեր եւ ծաղկեպսակներ
բերելով դռներուն քով՝ կ՚ուզէր զոհ մատուցանել բազմութեան հետ: 13 Բայց երբ
առաքեալները՝ Բառնաբաս ու Պօղոս՝ լսեցին, պատռեցին իրենց հանդերձները եւ դուրս
ցատկեցին բազմութեան մէջ՝ աղաղակելով. 14 «Մարդի՛կ, ինչո՞ւ այդ բաները կ՚ընէք:
Մե՛նք ալ մարդիկ ենք՝ կիրքերու ենթակայ ձեզի նման, ու կ՚աւետարանենք ձեզի՝ որպէսզի
այդ ունայն բաներէն դառնաք ապրող Աստուծոյ, որ ստեղծեց երկինքը, երկիրը, ծովն ու
բոլոր անոնց մէջ եղածները: 15 Անցեալ սերունդներուն մէջ ան թոյլատրեց բոլոր
ազգերուն՝ որ երթան իրենց ճամբաներէն: 16 Սակայն ինքզինք չթողուց առանց
վկայութեան, բարիք ընելով, անձրեւ տալով [գ]մեզի երկինքէն, նաեւ պտղաբեր եղանակներ,
ու [դ]մեր սիրտերը լեցնելով կերակուրներով եւ ուրախութեամբ»: 17 Այս բաները ըսելով՝
հազիւ կրցան հանգստացնել բազմութիւնը, որ զոհ չմատուցանէ իրենց:
18 Սակայն Հրեաներ հասան Անտիոքէն եւ Իկոնիոնէն, համոզեցին բազմութիւնը,
քարկոծեցին Պօղոսը ու քաղաքէն դուրս քաշկռտեցին՝ կարծելով թէ մեռած է: 19 Բայց
երբ աշակերտները շրջապատեցին զինք՝ կանգնեցաւ, մտաւ քաղաքը, ու հետեւեալ օրը
մեկնեցաւ Դերբէ՝ Բառնաբասի հետ:*

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ՍՈՒՐԻԱՅԻ ԱՆՏԻՈՔԸ

[ա] *Այսինքն՝ Պօղոս ու Բառնաբաս*

[բ] *Յուն.՝ փրկուելու*

[գ] *Ոմանք՝ ձեզի*

[դ] *Ոմանք՝ ձեր*

20 Այդ քաղաքին մէջ աւետարանելէ ու շատերը աշակերտելէ ետք՝ անոնք
վերադարձան Լիւստրա, Իկոնիոն եւ Անտիոք, 21 ամրացնելով աշակերտներուն անձերը եւ
յորդորելով՝ որ յարատեւեն հաւատքին մէջ, ըսելով. «Շատ տառապանքով պէտք է
մտնենք Աստուծոյ թագաւորութիւնը»: 22 Երբ երէցներ ձեռնադրեցին անոնց՝ ամէն
եկեղեցիի մէջ, ծոմապահութեամբ աղօթելով յանձնեցին զանոնք Տէրոջ՝ որուն
հաւատացած էին: 23 Եւ անցնելով Պիսիդիայի մէջէն՝ գացին Պամփիւլիա: 24 Պերգէի մէջ
ալ Տէրոջ խօսքը քարոզելէ ետք՝ իջան Ատալիա, 25 անկէ ալ նաւարկեցին դէպի Անտիոք,
ուրկէ Աստուծոյ շնորհքին յանձնուած էին այն գործին համար՝ որ կատարեցին: 26
Երբ եկան, հաւաքելով եկեղեցին՝ պատմեցին ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց հետ, եւ թէ
հաւատքի դուռը բացեր էր հեթանոսներուն: 27 Ու հոն երկար ժամանակ կեցան
աշակերտներուն հետ:

ԺՈՂՈՎ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

15

Ոմանք՝ իջնելով Հրէաստանէն՝ կը սորվեցնէին եղբայրներուն ու կ՚ըսէին. «Եթէ
Մովսէսի աւանդած սովորութեան համաձայն չթլփատուիք, չէք կրնար փրկուիլ»: 2
Ուստի, երբ Պօղոս ու Բառնաբաս [ա]սաստիկ ընդվզեցան եւ վիճաբանեցան անոնց հետ,
վճռեցին որ Պօղոս ու Բառնաբաս, նաեւ անոնցմէ քանի մը ուրիշներ, բարձրանան
Երուսաղէմ՝ առաքեալներուն ու երէցներուն քով՝ այս հարցին համար: 3 Անոնք ալ՝
եկեղեցիէն ուղարկուած՝ անցան Փիւնիկէէն եւ Սամարիայէն, ու պատմելով
հեթանոսներուն դարձի գալը՝ մեծապէս ուրախացուցին բոլոր եղբայրները: 4 Երբ հասան
Երուսաղէմ, ընդունուեցան եկեղեցիէն, առաքեալներէն ու երէցներէն, եւ պատմեցին ինչ
որ Աստուած ըրեր էր իրենց հետ: 5 Բայց Փարիսեցիներու աղանդէն քանի մը
հաւատացեալներ կայնեցան եւ ըսին. «Պէտք է թլփատել զանոնք, ու պատուիրել՝ որ
պահեն Մովսէսի Օրէնքը»:

6 Ուստի առաքեալներն ու երէցները հաւաքուեցան՝ նկատի առնելու համար այս բանը:
7 Շատ վիճաբանութիւն ըլլալէ ետք, Պետրոս կանգնեցաւ եւ ըսաւ անոնց. «Մարդի՛կ
եղբայրներ, դուք գիտէք թէ առաջին օրերէն ի վեր Աստուած ընտրեց զիս մեր մէջէն,
որպէսզի իմ բերանովս հեթանոսները լսեն աւետարանին խօսքը, ու հաւատան: 8
Սրտագէտն Աստուած վկայեց անոնց՝ Սուրբ Հոգին տալով անոնց, ինչպէս մեզի ալ, 9 ու
ո՛չ մէկ խտրութիւն դրաւ մեր եւ անոնց միջեւ՝ մաքրելով անոնց սիրտերը հաւատքով: 10
Ուստի հիմա ինչո՞ւ կը փորձէք Աստուած, աշակերտներուն վիզին վրայ դնելով այնպիսի
լուծ մը, որ ո՛չ մեր հայրերը, ո՛չ ալ մենք կարողացանք կրել: 11 Բայց կը հաւատանք թէ
Տէր [բ]Յիսուսի շնորհքո՛վ կը փրկուինք մենք, ինչպէս նաեւ անոնք»:

12 Ամբողջ բազմութիւնը լռեց, ու մտիկ կ՚ընէր Բառնաբասի եւ Պօղոսի, որոնք կը
պատմէին թէ Աստուած ո՛րչափ նշաններ եւ սքանչելիքներ գործած էր հեթանոսներուն
մէջ՝ իրենց միջոցով: 13 Երբ անոնք լռեցին, Յակոբոս ըսաւ. «Մարդի՛կ եղբայրներ, ինծի՛
մտիկ ըրէք. 14 Շմաւոն պատմեց թէ ի՛նչպէս Աստուած առաջին անգամ այցելեց
հեթանոսներուն, որպէսզի անոնց մէջէն առնէ ժողովուրդ մը՝ կրելու համար իր անունը: 15
Այս բանին հետ կը համաձայնին մարգարէներուն խօսքերն ալ, ինչպէս գրուած է. 16
“Ասկէ ետք պիտի վերադառնամ ու պիտի վերակառուցանեմ Դաւիթի փլած խորանը. պիտի
վերակառուցանեմ անոր աւերակները եւ վերականգնեմ զայն, 17 որպէսզի մնացած

[ա] Յուն.՝ ոչ պզտիկ

[բ] Ոմանք՝ Յիսուս Քրիստոսի

մարդիկը փնտռեն Տէրը, նաեւ բոլոր [գ]հեթանոսները՝ [դ]որոնք իմ անունովս կոչուած են",-
կ՚ըսէ Տէրը՝ որ կ՚ընէ այս բոլոր բաները□: 18 [ե]Աստուած գիտէ իր բոլոր գործերը՝ դարերու
սկիզբէն ի վեր: 19 Ուստի ես յարմար կը դատեմ չնեղել անոնք՝ որ հեթանոսներէն կը
դառնան Աստուծոյ. 20 հապա նամակ մը գրել անոնց՝ որ ետ կենան կուռքերու
պղծութիւններէն, պոռնկութենէ, խեղդուածէ եւ արիւնէ: 21 Որովհետեւ Մովսէս նախկին
սերունդներէն ի վեր ունի զինք քարոզողներ ամէն քաղաքի մէջ, ու կը կարդացուի
ժողովարաններու մէջ ամէն Շաբաթ օր»:

ՆԱՄԱԿ ՀԵԹԱՆՈՍ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

22 Այն ատեն առաքեալներուն ու երէցներուն՝ ամբողջ եկեղեցիին հետ՝ հաճելի
թուեցաւ, որ մարդիկ ընտրեն իրենցմէ եւ Անտիոք ղրկեն՝ Պօղոսի ու Բառնաբասի հետ.-
Բարսաբա մականուանեալ Յուդան եւ Շիղան, որոնք կառավարող մարդիկ էին
եղբայրներուն մէջ: 23 Անոնց միջոցով ղրկեցին նամակ մը՝ սա՛պէս գրուած.
«Առաքեալներէն, երէցներէն ու եղբայրներէն՝ ողջո՜յն Անտիոքի, Սուրիայի եւ
Կիլիկիայի մէջ եղող եղբայրներուն, որոնք հեթանոսներէն դարձած են: 24 Քանի լսեցինք
թէ մեր մէջէն ելած ոմանք՝ վրդոված են ձեզ խօսքերով, ու ցնցած ձեր անձերը՝ ըսելով թէ
պէտք է թլփատուիլ եւ Օրէնքը պահել,- որոնց մենք այսպէս չպատուիրեցինք,- 25 մեզի՝
միաբանութեամբ հաւաքուածներուս՝ յարմար թուեցաւ, որ մարդիկ ընտրելով ղրկենք
ձեզի, մեր սիրելիներուն՝ Բառնաբասի ու Պօղոսի հետ, 26 որոնք մեր Տէրոջ՝ Յիսուս
Քրիստոսի անունին համար իրենց անձերը ընծայած մարդիկ են: 27 Ուստի ղրկեցինք
Յուդան եւ Շիղան, որպէսզի իրենք ալ բերանով նոյն բաները պատմեն ձեզի: 28
Որովհետեւ յարմար թուեցաւ Սուրբ Հոգիին ու մեզի ալ՝ աւելի ծանրութիւն չդնել ձեր
վրայ, սա՛ հարկաւոր բաներէն զատ.- 29 ետ կենալ կուռքերու զոհուածէ, արիւնէ,
խեղդուածէ եւ պոռնկութենէ: [զ]Գոհ կ՚ըլլաք" եթէ [է]հեռու մնաք" անոնցմէ: Ո՛ղջ եղէք»:
30 Անոնք ալ՝ բաժնուելով՝ գացին Անտիոք, ու հաւաքելով բազմութիւնը՝ տուին
նամակը: 31 Երբ կարդացին՝ ուրախացան տրուած մխիթարութեան համար: 32 Իսկ Յուդա
եւ Շիղա, իրենք ալ մարգարէ ըլլալով, շատ խօսքերով յորդորեցին եղբայրները, ու
ամրացուցին: 33 Ժամանակ մը հոն կենալէ ետք՝ եղբայրներէն խաղաղութեամբ
ուղարկուեցան, եւ առաքեալներուն դարձան: 34 Բայց Շիղայի հաճելի թուեցաւ հոն մնալ:
35 Պօղոս ու Բառնաբաս ալ Անտիոքի մէջ կը կենային, եւ ուրիշ շատերու հետ կը
սորվեցնէին ու կ՚աւետէին Տէրոջ խօսքը:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ԶԱՏՈՒԻ ԲԱՌՆԱԲԱՍԷՆ

36 Քանի մը օր ետք՝ Պօղոս ըսաւ Բառնաբասի. «Վերադառնա՛նք եւ այցելե՛նք
եղբայրներուն՝ այն բոլոր քաղաքներուն մէջ, ուր Տէրոջ խօսքը հռչակեցինք, ու տեսնենք

[գ] Կամ՝ ազգերը

[դ] Յուն.՝ որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է

[ե] Ոմանք՝ Տէրը

[զ] Յուն.՝ Լաւ կ՚ընէք, կամ՝ Լաւ կ՚ըլլաք

[է] Յուն.՝ դուք ձեզ հեռու պահէք

թէ ի՛նչպէս են: 37 Բառնաբաս կ'ուզէր առնել Յովհաննէսն ալ, որ Մարկոս կը կոչուէր. 38 բայց Պօղոս մտածեց թէ լաւ չէ իրենց հետ առնել Պամփիլիայի մէջ իրենցմէ հեռացողը եւ իրենց հետ գործի չգացողը: 39 Այսպէս՝ տարակարծութիւն եղաւ անոնց միջեւ, այն աստիճան՝ որ զատուեցան իրարմէ: Բառնաբաս առաւ Մարկոսը եւ նաւարկեց դէպի Կիպրոս: 40 Պօղոս ալ ընտրեց Շիղան ու մեկնեցաւ, եղբայրներէն յանձնարարուած ըլլալով Աստուծոյ շնորհքին, 41 եւ կը շրջէր Սուրիայի ու Կիլիկիայի մէջ՝ ամրացնելով եկեղեցիները:

ՏԻՄՈԹԷՈՍ Կ'ԸՆԿԵՐԱՆԱՅ ՊՕՂՈՍԻ

16

Յետոյ հասաւ Դերբէ ու Լիւստրա: Եւ ահա՛ աշակերտ մը կար հոն՝ Տիմոթէոս անունով, որ որդին էր հաւատացեալ հրեայ կնոջ մը, իսկ հայրը Յոյն էր: 2 Ան բարի վկայուած էր նաեւ Լիւստրայի եւ Իկոնիայի եղբայրներէն: 3 Պօղոս ուզեց որ ան երթայ իրեն հետ. ուստի առաւ ու թլփատեց զայն՝ այնտեղ եղող Հրեաներուն պատճառով, որովհետեւ բոլորն ալ գիտէին թէ անոր հայրը Յոյն էր: 4 Երբ կ'անցնէին քաղաքներէն, կ'աւանդէին անոնց Երուսաղէմ եղած առաքեալներէն ու երէցներէն պատուիրուած հրամանները, որպէսզի պահեն: 5 Եկեղեցիներն ալ կ'ամրանային հաւատքի մէջ, եւ անոնց թիւը կը բազմանար օրէ օր:

ՊՕՂՈՍԻ ՏԵՍԻԼՔԸ ՏՐՈՎԱԴԱՅԻ ՄԷՋ

6 Երբ շրջեցան Փռիւգիա ու Գաղատիայի երկիրը, Սուրբ Հոգին արգիլեց քարոզել Աստուծոյ խօսքը Ասիայի մէջ: 7 Հասնելով Միւսիայի կողմերը՝ կը փորձէին երթալ դէպի Բիւթանիա. բայց (Յիսուսի) Հոգին չթոյլատրեց անոնց: 8 Ուստի՝ անցնելով Միւսիայի քովէն՝ իջան Տրովադա: 9 Հոն՝ գիշերը տեսիլք մը երեւցաւ Պօղոսի. [ա]Մակեդոնացի մը կայնած էր ու կ'աղաչէր իրեն՝ ըսելով. «Անցի՛ր Մակեդոնիա եւ օգնէ՛ մեզի»: 10 Երբ տեսաւ այդ տեսիլքը՝ իսկոյն ջանացինք մեկնիլ Մակեդոնիա, եզրակացնելով թէ Տէրը կը կանչէ մեզ անոնց աւետարանելու:

11 Ուստի Տրովադայէն նաւարկելով՝ ուղիղ ընթացքով գացինք Սամոթրակէ, ու հետեւեալ օրը՝ Նէապոլիս. 12 անկէ ալ՝ Փիլիպպէ, որ Մակեդոնիայի մէկ մասին գլխաւոր քաղաքն է, նաեւ՝ [բ]գաղութ: Քանի մը օր կեցանք այդ քաղաքին մէջ: 13 Շաբաթ օրը դուրս ելանք քաղաքէն՝ գետեզերքը, ուր սովորութիւն ունէին աղօթելու. նստանք եւ խօսեցանք համախմբուած կիներուն: 14 Աստուածապաշտ կին մը՝ Լիդիա անունով, որ [գ]ծիրանավաճառ էր՝ Թիւատիր քաղաքէն, մտիկ կ'ընէր. Տէրը բացաւ անոր սիրտը՝ որ ուշադիր ըլլայ Պօղոսի ըսածներուն: 15 Երբ ինք եւ իր ընտանիքը մկրտուեցան, աղաչեց՝ ըսելով. «Եթէ Տէրոջ հաւատարիմ կը սեպէք զիս, իմ տո՛ւնս մտէք ու հո՛ն մնացէք»: Եւ ստիպելով՝ տարաւ մեզ:

ՓԻԼԻՊՊԷԻ ԲԱՆՏԻՆ ՄԷՋ

[ա] Յուն.՝ մակեդոնացի մարդ

[բ] Այսինքն՝ գաղթականներու տեղ

[գ] Այսինքն՝ ծիրանի գոյն կամ կերպաս վաճառող

*16 Մինչ աղօթքի կ’երթայինք, մեզի հանդիպեցաւ աղախին մը՝ որ հարցուկ ոգի ունէր եւ
գուշակութեամբ շատ վաստակ կը բերէր իր տէրերուն: 17 Ասիկա կը հետեւէր Պօղոսի ու
մեզի, եւ կ’աղաղակէր. «Այս մարդիկը Ամենաբարձր Աստուծոյ ծառաներն են, ու կը
քարոզեն [դ]մեզի փրկութեան ճամբան»: 18 Շատ օրեր կ’ընէր այս բանը. Պօղոս ալ՝
նեղանալով՝ դարձաւ եւ ըսաւ այդ ոգիին. «Յիսուս Քրիստոսի անունով կը հրամայեմ քեզի,
ելի՛ր ատկէ»: Ու նոյն ժամուն ելաւ: 19 Երբ անոր տէրերը տեսան թէ իրենց վաստակին
յոյսը գնաց, բռնեցին Պօղոսը եւ Շիղան, ու քաշեցին հրապարակը՝ պետերուն առջեւ: 20
Ապա տարին զանոնք մեծաւորներուն քով եւ ըսին. «Այս մարդիկը՝ որ Հրեայ են, իրար
կ’անցընեն մեր քաղաքը, 21 ու կը քարոզեն այնպիսի սովորութիւններ՝ որ արտօնուած չէ
մեզի ընդունիլ, ո՛չ ալ գործադրել, որովհետեւ Հռոմայեցի ենք»: 22 Բազմութիւնը
խռնուեցաւ անոնց շուրջ. մեծաւորներն ալ բռնութեամբ հանեցին անոնց հանդերձները, եւ
հրամայեցին խարազանել զանոնք: 23 Շատ հարուածներ տալէ ետք անոնց՝ բանտը
նետեցին զանոնք, պատուիրելով բանտապահին՝ որ ապահովութեամբ պահէ զանոնք: 24
Ան ալ՝ այսպիսի պատուէր ստանալով՝ ներսի բանտը նետեց զանոնք, ու կոճղի մէջ
ամրացուց անոնց ոտքերը:*

*25 Կէս գիշերին՝ Պօղոս եւ Շիղա կ’աղօթէին ու կ’օրհներգէին Աստուծոյ.
բանտարկեալներն ալ մտիկ կ’ընէին անոնց: 26 Յանկարծ հզօր երկրաշարժ մը եղաւ,
այնպէս որ բանտին հիմերը սարսեցան. անմի՛ջապէս բոլոր դռները բացուեցան եւ բոլորին
կապերը քակուեցան: 27 Բանտապահը, երբ արթնցաւ ու բացուած տեսաւ բանտին դռները,
քաշեց սուրը եւ պիտի սպաննէր ինքզինք, կարծելով թէ բանտարկեալները փախած են: 28
Բայց Պօղոս բարձրաձայն գոչեց. «Մի՛ վնասեր դուն քեզի, որովհետեւ բոլորս ալ հոս
ենք»: 29 Ան ալ՝ ճրագ մը ուզելով՝ վազեց ներս, դողալով ինկաւ Պօղոսի եւ Շիղայի
առջեւ, 30 ու դուրս բերելով զանոնք՝ ըսաւ. «Տէրե՛ր, ի՞նչ պէտք է ընեմ՝ որ փրկուիմ»: 31
Անոնք ալ ըսին. «Հաւատա՛ Տէր Յիսուս Քրիստոսի, ու պիտի փրկուիս, դուն եւ տունդ»: 32
Ու Տէրոջ խօսքը քարոզեցին անոր եւ բոլոր անոնց՝ որ անոր տան մէջ էին: 33 Ինք ալ՝
գիշերուան նոյն ժամուն՝ առաւ զանոնք, լուաց անոնց վէրքերը եւ անմի՛ջապէս
մկրտուեցաւ, ինք ու բոլոր իրեններըը: 34 Ապա իր տունը [ե]տանելով զանոնք՝ սեղան դրաւ
անոնց առջեւ, եւ ցնծաց ամբողջ ընտանիքով՝ հաւատալով Աստուծոյ:*

*35 Երբ առտու եղաւ, մեծաւորները յիսնապետներ ղրկեցին եւ ըսին. «Արձակէ՛ այդ
մարդիկը»: 36 Բանտապահն ալ հաղորդեց Պօղոսի այդ խօսքերը՝ ըսելով. «Մեծաւորները
մարդ ղրկեցին՝ որ արձակուիք. ուստի հիմա դո՛ւրս ելէք ու մեկնեցէ՛ք խաղաղութեամբ»:
37 Բայց Պօղոս ըսաւ անոնց. «Թէպէտ չդատապարտուած Հռոմայեցիներ ենք,
հրապարակաւ ծեծելով մեզ՝ բանտը նետեցին, եւ հիմա ծածկաբա՞ր կը հանեն մեզ: Ո՛չ
այդպէս, հապա իրե՛նք թող գան ու դուրս տանին մեզ»: 38 Յիսնապետները
մեծաւորներուն հաղորդեցին այս խօսքերը: Անոնք ալ, երբ լսեցին թէ Հռոմայեցի են՝
վախցան, ու եկան, աղաչեցին անոնց, 39 եւ դուրս հանելով՝ կը թախանձէին որ մեկնին
այդ քաղաքէն: 40 Անոնք ալ ելան բանտէն ու մտան Լիդիայի տունը, եւ տեսնելով
եղբայրները՝ յորդորեցին զանոնք ու մեկնեցան:*

ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԷԻ ՄԷՋ

17

Ամփիպոլիսէն եւ Ապողոնիայէն անցնելով՝ Թեսաղոնիկէ եկան, ուր Հրեաներուն

[դ] *Ոմանք՝ ձեզի*

[ե] *Յուն.՝ վեր հանելով*

ժողովարանը կար: 2 Պօղոս ալ՝ իր սովորութեան համաձայն՝ մտաւ անոնց մէջ, ու երեք
Շաբաթ օրեր խօսեցաւ անոնց հետ Գիրքերուն մասին, 3 բացատրելով եւ փաստարկելով
անոնց թէ Քրիստոս պէ՛տք է չարչարուէր ու մեռելներէն յարութիւն առնէր. եւ ըսաւ. “Այս
Յիսուսը՝ որ ես կը հռչակեմ ձեզի, Քրիստո՛սն է□: 4 Անոնցմէ ոմանք անսացին ու միացան
Պօղոսի եւ Շիղայի, նաեւ՝ բարեպաշտ Յոյներէն մեծ բազմութիւն մը. առաջնակարգ
կիներէն հաւատացողներն ալ սակաւաթիւ չէին: 5 Բայց չանսացող Հրեաները
նախանձեցան, եւ քանի մը դատարկապորտ, գռեհիկ մարդիկ առնելով՝ բազմութիւն
ժողվեցին, ամբողջ քաղաքին մէջ աղմուկ հանեցին, ու Յասոնի տան վրայ յարձակելով կը
փնտռէին զանոնք՝ որ ամբոխին տանին: 6 Երբ չգտան զանոնք, Յասոնը եւ քանի մը
եղբայրներ քաշկռտելով տարին քաղաքապետներուն առջեւ՝ գոռալով. «Անոնք որ
երկրագունդը տակնուվրայ ըրին՝ հոս ալ հասած են, 7 ու Յասոն ընդունած է զանոնք:
Ասոնք բոլորը կը գործեն կայսրին հրամաններուն դէմ, ըսելով թէ ուրիշ թագաւոր մը կայ՝
Յիսուս անունով»: 8 Բազմութիւնն ու քաղաքապետները վրդովեցան՝ լսելով այս բաները:
9 Բայց երբ երաշխիք առին Յասոնէն եւ միւսներէն՝ արձակեցին զանոնք:

ԲԵՐԻԱՅԻ ԵՒ ԱԹԷՆՔԻ ՄԷՋ

10 Եղբայրներն ալ իսկոյն՝ գիշերուան մէջ՝ Բերիա ղրկեցին Պօղոսն ու Շիղան, որոնք
հոն հասնելով՝ գացին Հրեաներուն ժողովարանը: 11 Ասոնք աւելի ազնիւ էին՝ քան
Թեսաղոնիկէի մէջ եղողները. Աստուծոյ խօսքը ընդունեցին լման յօժարութեամբ, եւ ամէն
օր կը զննէին Գիրքերը, տեսնելու թէ այդպէ՛ս են այդ բաները: 12 Ուստի անոնցմէ շատերը
հաւատացին, ու մեծայարգ յոյն կիներէն եւ այր մարդոցմէն հաւատացողներն ալ
սակաւաթիւ չէին: 13 Բայց երբ Թեսաղոնիկեցի Հրեաները գիտցան թէ Բերիայի մէջ ալ
Պօղոս հռչակեց Աստուծոյ խօսքը, հո՛ն ալ եկան ու գրգռեցին բազմութիւնը: 14 Այն ատեն
եղբայրները իսկոյն Պօղոսը ճամբեցին՝ որ երթայ մինչեւ ծովեզերքը, բայց Շիղա եւ
Տիմոթէոս մնացին հոն: 15 Անոնք որ կը տանէին Պօղոսը՝ հասցուցին զայն մինչեւ Աթէնք,
ապա մեկնեցան՝ պատուէր ստանալով Շիղայի ու Տիմոթէոսի համար, որ շուտով գան
իրեն:
16 Մինչ Աթէնքի մէջ Պօղոս կը սպասէր անոնց, իր հոգին գրգռուած էր իր մէջ,
տեսնելով քաղաքը՝ լեցուած կուռքերով: 17 Ուստի ժողովարանին մէջ կը խօսէր
Հրեաներուն ու բարեպաշտ մարդոց, նաեւ ամէն օր հրապարակներուն մէջ՝ անոնց որ
հանդիպէր: 18 Քանի մը Եպիկուրեան եւ Ստոյիկեան փիլիսոփաներ ալ կը խորհրդակցէին
իրեն հետ: Ոմանք կ՚ըսէին. «Ի՞նչ ըսել կ՚ուզէ այս սերմնաքաղը»: Ուրիշներ ալ կ՚ըսէին.
«Կը թուի թէ օտար աստուածներու քարոզիչ է». որովհետեւ կ՚աւետէր անոնց Յիսուսը եւ
յարութիւնը: 19 Ուստի առնելով զայն՝ տարին Արիսպագոս ու կ՚ըսէին. «Կրնա՞նք գիտնալ
թէ ի՛նչ է այդ նոր ուսուցումը՝ որ դուն կը քարոզես, 20 որովհետեւ քանի մը [ա]տարօրինակ
բաներ [բ]լսել կու տաս մեզի”: Ուրեմն կ՚ուզենք գիտնալ թէ ի՛նչ կրնան ըլլալ ատոնք»: 21
(Որովհետեւ բոլոր Աթենացիներուն եւ հոն գաղթած օտարականներուն ժամանցը ուրիշ
ոչինչ է, քան նոր բան ըսել կամ լսել:)
22 Հետեւաբար Պօղոս կայնեցաւ Արիսպագոսի մէջ եւ ըսաւ. «Աթենացի՛ մարդիկ, կը
նշմարեմ թէ ամէն ինչով չափազանց կրօնասէր էք: 23 Քանի որ ես շրջելով ու ձեր
պաշտամունքը զննելով՝ գտայ զոհասեղան մը, որուն վրայ գրուած էր. «Անծանօթ

[ա] Յուն.՝ օտարոտի

[բ] Յուն.՝ կը բերես մեր ականջներուն

*Աստուծոյն»: Ուստի ա՛ն՝ որմէ դուք կ՚ակնածիք առանց ճանչնալու, ես զա՛յն կը հռչակեմ
ձեզի: 24 Աստուած՝ որ ստեղծեց աշխարհը եւ անոր մէջ եղած բոլոր բաները, ի՛նք՝ որ
Տէրն է երկինքի ու երկրի, ո՛չ կը բնակի ձեռակերտ տաճարներու մէջ, 25 ո՛չ ալ կը
խնամուի մարդոց ձեռքով՝ իբր թէ որեւէ բանի կարօտ ըլլար. քանի որ ի՛նք կու տայ
բոլորին կեանք, շունչ, եւ ամէն ինչ: 26 Մէ՛կ արիւնէ ստեղծեց մարդոց բոլոր ազգերը՝
որպէսզի բնակին ամբողջ երկրի մակերեսին վրայ, ու սահմանեց նախապէս որոշուած
ժամանակները եւ անոնց բնակարանի սահմանները՝ որ փնտռեն Տէրը, 27 ու թերեւս
գտնեն զինք խարխափելով, թէպէտ մեզմէ իւրաքանչիւրէն ալ հեռու չէ: 28 Արդարեւ
անո՛վ կ՚ապրինք, կը շարժինք եւ կանք, ինչպէս ձեր բանաստեղծներէն ոմանք ալ ըսին.
“Քանի որ մենք անոր ցեղէն իսկ ենք□: 29 Ուրեմն՝ Աստուծոյ ցեղէն ըլլալով՝ [գ]պէտք չէ
կարծենք" թէ աստուածութիւնը նման է ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի, քանդակուած
[դ]մարդկային արուեստով ու երեւակայութեամբ": 30 Եւ հիմա Աստուած, անտեսելով այս
անգիտութեան ժամանակները, ամէնուրեք կը պատուիրէ բոլոր մարդոց՝ որ ապաշխարեն:
31 Որովհետեւ սահմանած է օր մը, երբ պիտի դատէ երկրագունդը արդարութեամբ՝ իր
որոշած մարդուն միջոցով. եւ այս մասին հաւաստիք տուաւ բոլորին՝ մեռելներէն
յարուցանելով զայն»:*

*32 Երբ լսեցին մեռելներու յարութեան մասին՝ ոմանք ծաղրեցին, իսկ ուրիշներ ըսին.
«Այս մասին դարձեալ մտիկ պիտի ընենք քեզի»: 33 Այսպէս Պօղոս մեկնեցաւ անոնց
մէջէն: 34 Սակայն քանի մը մարդիկ յարեցան իրեն, ու հաւատացին. անոնց մէջ էին
Դիոնեսիոս Արիսպագացին, Դամարիս անունով կին մը, եւ իրենց հետ ուրիշներ:*

ԿՈՐՆԹՈՍԻ ՄԷՋ

18

*Ասկէ ետք Պօղոս՝ հեռանալով Աթէնքէն՝ եկաւ Կորնթոս, 2 գտաւ Հրեայ մը՝ Ակիւղաս
անունով, ծնունդով՝ Պոնտացի, որ իր Պրիսկիղա կնոջ հետ նոր եկած էր Իտալիայէն
(քանի որ Կղօդիոս պատուիրած էր բոլոր Հրեաներուն՝ հեռանալ Հռոմէն), եւ գնաց անոնց
քով: 3 Քանի ինք արհեստակից էր, անոնց քով բնակեցաւ եւ աշխատեցաւ, որովհետեւ
արհեստով վրանագործ էին: 4 Իսկ ամէն Շաբաթ օր կը խօսէր ժողովարանին մէջ, եւ կը
համոզէր Հրեաներն ու Յոյները: 5 Երբ Շիղա եւ Տիմոթէոս իջան Մակեդոնիայէն, Պօղոս
հոգիի կսկիծով կը վկայէր Հրեաներուն թէ Յիսուս՝ Քրիստո՛սն է: 6 Բայց երբ անոնք
ընդդիմացան ու կը հայհոյէին, իր հանդերձները թօթուելով՝ ըսաւ անոնց. «Ձեր արիւնը
ձեր գլո՛ւխը ըլլայ, ես անպարտ եմ. ասկէ ետք՝ հեթանոսներո՛ւն պիտի երթամ»: 7 Եւ
մեկնելով անկէ՝ մտաւ [ա]Յուստոս անունով մէկու մը տունը, որ աստուածապաշտ էր. անոր
տունը ժողովարանին կից էր: 8 Ժողովարանին պետը՝ Կրիսպոս՝ հաւատաց Տէրոջ իր
ամբողջ ընտանիքով: Կորնթացիներէն շատեր ալ լսելով՝ հաւատացին ու մկրտուեցան: 9
Գիշերը տեսիլքի մէջ Տէրը ըսաւ Պօղոսի. «Մի՛ վախնար, հապա խօսէ՛ եւ լուռ մի՛ կենար.
10 որովհետեւ ես քեզի հետ եմ, ու ո՛չ մէկը ձեռքը վրադ պիտի դնէ՝ քեզի վնասելու
համար. քանի որ ես շատ ժողովուրդ ունիմ այս քաղաքին մէջ»: 11 Հոն տարի մը ու վեց
ամիս կեցաւ, եւ Աստուծոյ խօսքը կը սորվեցնէր անոնց մէջ:*

12 Աքայիայի փոխ-հիւպատոսին՝ Գաղիոնի օրերը, Հրեաները միաբանելով՝

[գ] *Յուն.՝ պարտաւոր չենք կարծել*

[դ] *Յուն.՝ մարդուն արհեստով ու մտածումով*

[ա] *Ոմանք՝ Տիտոս Յուստոս*

*ըմբոստացան Պօղոսի դէմ, եւ դատարանը տարին զայն՝ 13 ըսելով. «Ասիկա կը համոզէ
մարդիկը՝ որ պաշտեն Աստուած Օրէնքին հակառակ կերպով»: 14 Երբ Պօղոս պիտի
բանար իր բերանը, Գաղիոն ըսաւ Հրեաներուն. «Եթէ անիրաւութեան մը կամ չար
լրբութեան մը համար ըլլար, ո՛վ Հրեաներ, կ՚արժէր որ հանդուրժէի ձեզի. 15 բայց եթէ
հարցը՝ խօսքի, անուններու եւ ձեր Օրէնքին մասին է, դուք ձեզմէ՛ տեսէք դատը.
որովհետեւ ես չեմ փափաքիր այդպիսի բաներու դատաւոր ըլլալ». 16 ու զանոնք վռնտեց
դատարանէն: 17 Ուստի բոլոր Յոյները բռնեցին Սոսթենէսը, ժողովարանին պետը, եւ
ծեծեցին դատարանին առջեւ: Բայց Գաղիոն բնա՛ւ հոգ չէր ըներ այս մասին:*

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ԱՆՏԻՈՔ

*18 Իսկ Պօղոս, տակաւին շատ օրեր հոն մնալէ ետք, հրաժեշտ առաւ եղբայրներէն ու
նաւարկեց դէպի Սուրիա – Պրիսկիղա եւ Ակիւղաս ալ իրեն հետ –, նախապէս իր գլուխը
խուզած ըլլալով Կենքրեայի մէջ, որովհետեւ ուխտ ըրած էր: 19 Երբ հասաւ Եփեսոս՝ հոն
ձգեց զանոնք, իսկ ինք մտնելով ժողովարանը՝ կը խօսէր Հրեաներուն հետ: 20 Իրեն
թախանձեցին որ աւելի՛ երկար ժամանակ մնայ իրենց քով. բայց չհաւանեցաւ, 21 հապա
հրաժեշտ առաւ անոնցմէ՝ ըսելով. «[բ]Պէտք է որ անպատճառ այս յառաջիկայ տօնը
կատարեմ Երուսաղէմի մէջ, բայց" Աստուծոյ կամքով դարձեալ պիտի վերադառնամ
ձեզի»: Ու Եփեսոսէն նաւարկեց 22 եւ Կեսարիա հասնելով՝ Երուսաղէմ բարձրացաւ,
բարեւեց եկեղեցին, ու յետոյ իջաւ Անտիոք: 23 Ժամանակ մը հոն կենալէ ետք՝ մեկնեցաւ,
եւ կարգով Գաղատացիներուն երկիրն ու Փռիւգիա կը շրջէր՝ բոլոր աշակերտները
ամրացնելով:*

ՊՕՂՈՍ ԵՓԵՍՈՍԻ ՈՒ ԿՈՐՆԹՈՍԻ ՄԷՋ

*24 Ապողոս անունով Հրեայ մը, ծնունդով՝ Աղեքսանդրացի, ճարտասան մարդ մը՝ որ
հմուտ էր Սուրբ Գիրքերուն, եկաւ հասաւ Եփեսոս: 25 Ան կրթուած էր Տէրոջ ճամբային
մէջ, ու եռանդուն հոգիով՝ կը խօսէր եւ ճշգրտութեամբ կը սորվեցնէր Տէրոջ մասին. բայց
ինք գիտէր միայն Յովհաննէսի մկրտութիւնը: 26 Ան սկսաւ ժողովարանին մէջ քարոզել
համարձակութեամբ: Երբ Ակիւղաս ու Պրիսկիղա լսեցին զայն՝ իրենց քով առին զինք, եւ
աւելի ճշգրտութեամբ բացատրեցին իրեն Աստուծոյ ճամբան: 27 Երբ ան փափաքեցաւ
երթալ Աքայիա, եղբայրները նամակ գրեցին ու խրախուսեցին այնտեղի աշակերտները՝ որ
ընդունին զինք: Եւ հոն հասնելով՝ Աստուծոյ շնորհքով շատ օգտակար եղաւ
հաւատացեալներուն. 28 քանի որ հրապարակաւ ուժգնօրէն կը համոզէր Հրեաները, Սուրբ
Գիրքերէն ցոյց տալով թէ Յիսուս՝ Քրիստո՛սն է:*

ՊՕՂՈՍ ԵՓԵՍՈՍԻ ՄԷՋ

19

*Մինչ Ապողոս Կորնթոսի մէջ էր, Պօղոս՝ վերի երկրամասերը շրջելէ ետք՝ հասաւ
Եփեսոս, եւ գտնելով քանի մը աշակերտներ՝ 2 ըսաւ անոնց. «Երբ հաւատացիք, արդեօք
ստացա՞ք Սուրբ Հոգին»: Անոնք պատասխանեցին իրեն. «Բայց մենք լսած իսկ չենք՝ թէ
Սուրբ Հոգի մը կայ»: 3 Ան ալ ըսաւ անոնց. «Հապա ինչո՞վ մկրտուեցաք»: Անոնք
պատասխանեցին. «Յովհաննէսի մկրտութեամբ»: 4 Պօղոս ալ ըսաւ. «Յովհաննէս*

[բ] *Ոմանք չունին*

մկրտեց ապաշխարութեան մկրտութեամբ, ըսելով ժողովուրդին որ հաւատան անոր՝ որ
պիտի գար իրմէ ետք, այսինքն՝ Քրիստոս Յիսուսի»: 5 Երբ ասիկա լսեցին՝ մկրտուեցան
Տէր Յիսուսի անունով. 6 ու երբ Պօղոս ձեռք դրաւ անոնց վրայ՝ Սուրբ Հոգին եկաւ անոնց
վրայ, եւ լեզուներ կը խօսէին ու կը մարգարէանային: 7 Բոլորը գրեթէ տասներկու մարդ
էին: 8 Ապա ժողովարանը մտնելով՝ երեք ամիս համարձակութեամբ կը խօսէր Աստուծոյ
թագաւորութեան մասին, եւ կը համոզէր: 9 Բայց երբ ոմանք կը յամառէին ու չէին անսար՝
անիծելով այդ ճամբան բազմութեան առջեւ, հեռացաւ անոնցմէ, զատեց աշակերտները,
եւ ամէն օր կը խօսէր Տիրանն անունով մէկու մը դպրանոցին մէջ: 10 Ասիկա տեւեց երկու
տարի, այնպէս որ ամբողջ Ասիայի մէջ բնակող Հրեաներն ու Յոյները լսեցին [ա]Տէրոջ
խօսքը:

ՍԿԵՒԱՅԻ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

11 Աստուած արտասովոր հրաշքներ կը գործէր Պօղոսի ձեռքով. 12 մինչեւ իսկ անոր
մարմինէն թաշկինակներ ու գոգնոցներ կը տարուէին հիւանդներուն, որոնք կ’ազատէին
իրենց ախտերէն ու չար ոգիները դուրս կ’ելլէին: 13 Ուստի թափառաշրջիկ Հրեաներէն
ոմանք, որոնք [բ]ոգիներ կը հանէին", [գ]փորձեցին Տէր Յիսուսի անունը կանչել չար ոգիներ
ունեցողներուն վրայ՝ ըսելով. «Կ’երդմնեցնենք ձեզ Յիսուսով՝ որ Պօղոս կը քարոզէ»: 14
Այս բանը ընողները՝ Սկեւա կոչուած հրեայ քահանայապետի մը եօթը որդիներն էին: 15
Չար ոգին պատասխանեց անոնց. «Կը ճանչնամ Յիսուսը ու գիտեմ Պօղոսը, բայց դուք
ո՞վ էք»: 16 Եւ այդ մարդը՝ որուն մէջ էր չար ոգին, ցատկեց անոնց վրայ, տիրապետեց ու
յաղթեց անոնց, այնպէս որ դուրս փախան այդ տունէն՝ մերկ եւ վիրաւոր: 17 Եփեսոս
բնակող բոլոր Հրեաներն ու Յոյները գիտցան այս բանը. վախը [դ]համակեց զանոնք
բոլորը", եւ Տէր Յիսուսի անունը կը մեծարուէր: 18 Հաւատացեալներէն շատեր կու գային,
կը խոստովանէին ու կը յայտարարէին իրենց արարքները: 19 Դիւթութիւն կիրարկողներէն
շատեր՝ միասին կը բերէին իրենց գիրքերը, ու կ’այրէին բոլորին առջեւ: Երբ հաշուեցին
անոնց գինը, գտան թէ յիսուն հազար կտոր արծաթ կ’արժէր: 20 Այսպէս՝ Տէրոջ խօսքը
մեծապէս կ’աճէր ու կը զօրանար:

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆ ԵՓԵՍՈՍԻ ՄԷՋ

21 Երբ այս բաները կատարուեցան, Պօղոս հոգիին մէջ [ե]որոշեց Երուսաղէմ երթալ՝
Մակեդոնիայէն եւ Աքայիայէն անցնելով, ու կ’ըսէր. «Հոն ըլլալէս ետք՝ պէտք է Հռոմն ալ
տեսնեմ»: 22 Իրեն սպասարկողներէն երկուքը, Տիմոթէոսն ու Երաստոսը, ղրկեց
Մակեդոնիա, եւ ինք ժամանակ մըն ալ Ասիա մնաց:
23 Այդ ատեն [զ]մեծ խլրտում եղաւ՝ Տէրոջ ճամբային համար: 24 Որովհետեւ

[ա] Ոմանք՝ Տէր Յիսուսի

[բ] Յուն.՝ երդմնեցուցիչ էին

[գ] Յուն.՝ ձեռնարկեցին

[դ] Յուն.՝ ինկաւ անոնց բոլորին վրայ

[ե] Յուն.՝ դրաւ

[զ] Յուն.՝ ոչ պզտիկ

Դեմետրիոս անունով արծաթագործ մը, որ կը շինէր Արտեմիսի փոքրիկ արծաթէ տաճարներ ու մեծ վաստակ կը բերէր արհեստաւորներուն, 25 համախմբեց զանոնք՝ նոյն արհեստին գործաւորներուն հետ, եւ ըսաւ. «Մարդի՛կ, դուք գիտէք թէ այս գործէ՛ն է մեր եկամուտը. 26 ու կը տեսնէք եւ կը լսէք թէ այս Պօղոսը ո՛չ միայն Եփեսոսի մէջ, այլ նաեւ գրեթէ ամբողջ Ասիայի մէջ մեծ բազմութիւն մը համոզեց ու [է]մոլորեցուց, ըսելով թէ "ձեռքով շինուածները աստուածներ չեն□: 27 Ուստի վտանգ կայ, որ ո՛չ միայն այս մեր [ը]կողմը անարգուի, այլ մեծ աստուածուհիին՝ Արտեմիսի տաճա՛րն ալ ոչինչ սեպուի, եւ խորտակուի մեծափառութիւնը անո՛ր՝ որ ամբողջ Ասիան ու երկրագունդը կը պաշտեն»: 28 Երբ լսեցին ասիկա, զայրոյթով լեցուած կ՚աղաղակէին. «Մե՜ծ է Եփեսացիներուն Արտեմիսը»: 29 Ամբողջ քաղաքը լեցուեցաւ խառնաշփոթութեամբ, ու յափշտակելով Գայիոս եւ Արիստարքոս Մակեդոնացիները՝ Պօղոսի ճամբորդակիցները՝ բոլորը միաբանութեամբ վազեցին թատրոնը: 30 Իսկ երբ Պօղոս ուզեց մտնել ամբոխին մէջ, աշակերտները չթոյլատրեցին իրեն: 31 Ասիապետներէն ոմանք ալ, որ իր բարեկամներն էին, մարդ ղրկելով իրեն՝ կ՚աղաչէին որ չյանդգնի երթալ թատրոնը:

32 Ուստի ոմանք բան մը կ՚աղաղակէին, ուրիշներ՝ ուրիշ բան, որովհետեւ համախմբումը շփոթած էր. շատեր ալ չէին գիտեր թէ ինչո՛ւ համախմբուած են: 33 Ապա բազմութեան մէջէն դուրս քաշեցին Աղեքսանդրոսը, որ Հրեաները յառաջ քշեցին. Աղեքսանդրոս ալ՝ ձեռքը շարժելով՝ կ՚ուզէր ջատագովել ինքզինք ամբոխին առջեւ: 34 Երբ գիտցան թէ ան Հրեայ է, բոլորը միաբերան՝ գրեթէ երկու ժամ աղաղակեցին. «Մե՜ծ է Եփեսացիներուն Արտեմիսը»:

35 Սակայն ատենադպիրը՝ հանդարտեցնելով բազմութիւնը՝ ըսաւ. «Եփեսացի՛ մարդիկ, ո՞վ է այն մարդը որ չի գիտեր թէ Եփեսացիներուն քաղաքը՝ պահապանն է [թ]մեծ Արտեմիսի ու Դիոսէ ինկած կուռքին տաճարին: 36 Ուրեմն, նկատելով որ այս բաները անվիճելի են, դուք պէտք է հանդարտ կենաք եւ յանդգնութեամբ ոչի՛նչ ընէք: 37 Քանի որ դուք հոս բերիք այդ մարդիկը, որոնք ո՛չ տաճար կողոպտողներ են, ո՛չ ալ ձեր աստուածուհիին հայհոյողներ: 38 Ուրեմն, եթէ Դեմետրիոս եւ իրեն հետ եղող արհեստաւորները բան մը ունին ոեւէ մէկուն դէմ, դատի օրեր կան ու փոխ-հիւպատոսներ. թող ամբաստանեն զիրար: 39 Իսկ եթէ ձեր պահանջը ուրիշ բանի մը մասին է, թող բացատրուի օրինաւոր համախմբումի մէջ: 40 Որովհետեւ մենք ալ այսօրուան եղածին համար՝ իբր ապստամբ ամբաստանուելու վտանգին մէջ ենք, քանի որ պատճառ մը չկայ՝ որով կարենանք հաշիւ տալ այս խառնիճաղանճին համար»: Ու երբ այսպէս խօսեցաւ՝ արձակեց համախմբումը:

ԴԷՊԻ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

20

Աղմուկին դադրելէն ետք՝ Պօղոս իրեն կանչեց աշակերտները, ու բարեւելով զանոնք՝ մեկնեցաւ որ Մակեդոնիա երթայ: 2 Այդ վայրերը շրջելէ եւ շատ խօսքերով զանոնք յորդորելէ ետք՝ Յունաստան գնաց, 3 ու երեք ամիս հոն կեցաւ: Երբ պիտի նաւարկէր դէպի Սուրիա՝ Հրեաները դաւադրեցին իրեն դէմ. ուստի որոշեց վերադառնալ՝

[է] *Յուն.՝ հեռացուց*

[ը] *Կամ՝ արհեստը*

[թ] *Ոմանք՝ մեծ աստուածուհիին՝*

Մակեդոնիայէն անցնելով: 4 Բերիացի (Պիւռոսի որդին) Սոպատրոս՝ մինչեւ Ասիա իրեն
հետ գնաց, նաեւ Թեսաղոնիկեցիներէն՝ Արիստարքոս ու Սեկունդոս, Գայիոս Դերբացին,
Տիմոթէոս, իսկ Ասիայէն՝ Տիւքիկոս եւ Տրոփիմոս: 5 Ասոնք նախապէս գացին ու
Տրովադայի մէջ սպասեցին մեզի: 6 Մենք ալ՝ Բաղարջակերքի օրերէն ետք՝ Փիլիպպէէն
նաւարկեցինք, հինգ օրուան մէջ հասանք Տրովադա՝ անոնց քով, ու հոն կեցանք եօթը օր:
7 Մէկշաբթի օրը, երբ [ա]"հաւաքուած էինք" հաց կտրելու, Պօղոս կը քարոզէր անոնց,
որովհետեւ հետեւեալ օրը պիտի մեկնէր. ու խօսքը երկարեց մինչեւ կէս գիշեր: 8 Շատ
լապտերներ կային այն վերնատունը՝ ուր մենք հաւաքուած էինք: 9 Երիտասարդ մը՝
Եւտիքոս անունով, որ պատուհանին մէջ նստած էր, մտաւ խորունկ քունի մէջ: Երբ Պօղոս
երկարեց քարոզը, ան՝ տարուած քունէն՝ ինկաւ երրորդ յարկէն վար, ու մեռած վերցուցին
զայն: 10 Պօղոս վար իջաւ, ինկաւ անոր վրայ, գրկեց զայն եւ ըսաւ. «Մի՛ վրդովիք,
որովհետեւ անոր [բ]հոգին իր մէջն է»: 11 Ուստի՝ երբ վեր ելաւ՝ կտրեց հացը, ճաշակեց, ու
երկար խօսեցաւ՝ մինչեւ առտու. յետոյ մեկնեցաւ: 12 Իսկ այդ պատանին ողջ բերին, եւ
չափազանց մխիթարուեցան:

ՏՐՈՎԱԴԱՅԷՆ ՄԻԼԵՏՈՍ

13 Իսկ մենք՝ նախապէս նաւ մտնելով՝ մեկնեցանք դէպի Ասոս, ուրկէ պիտի առնէինք
Պօղոսը, որովհետեւ ա՛յդպէս պատուիրած էր. քանի որ ինք պիտի երթար [գ]ցամաքով: 14
Երբ Ասոսի մէջ միացաւ մեզի, առինք զինք եւ գացինք Միտիլինէ: 15 Անկէ ալ նաւարկելով՝
հետեւեալ օրը հասանք Քիոսի դիմաց. միւս օրը հասանք Սամոս, ու գիշերը մնալով
Տրոգիլիոն՝ յաջորդ օրը գացինք Միլետոս: 16 Արդարեւ Պօղոս որոշած էր նաւարկել
Եփեսոսի քովէն, որովհետեւ չէր ուզեր ժամանակ անցընել Ասիայի մէջ, քանի որ
կ՚աճապարէր Երուսաղէմ ըլլալ Պենտեկոստէի օրը՝ եթէ կարելի ըլլար իրեն:

ՊՕՂՈՍԻ ՀՐԱԺԵՇՏԸ ԵՓԵՍՈՍԻ ԵՐԷՑՆԵՐՈՒՆ

17 Ուստի Միլետոսէն մարդ ղրկեց Եփեսոս, ու կանչեց եկեղեցիին երէցները: 18 Երբ
եկան իր քով, ըսաւ անոնց. «Դուք գիտէ՛ք թէ ի՛նչպէս վարուեցայ ձեզի հետ ամբողջ
ժամանակը, առաջին օրէն ի վեր երբ Ասիա եկայ, 19 ծառայելով Տէրոջ լման
խոնարհութեամբ, եւ շատ արցունքով ու փորձութիւններով՝ որոնք պատահեցան ինծի
Հրեաներուն դաւադրութիւններով. 20 ի՛նչպէս չընկրկեցայ օգտակար բաներէն որեւէ մէկը
հաղորդելէ եւ սորվեցնելէ ձեզի՝ հրապարակաւ ու տուներու մէջ, 21 վկայելով թէ՛
Հրեաներուն եւ թէ Յոյներուն՝ դէպի Աստուած ապաշխարութեան ու մեր Տէրոջ՝ Յիսուս
Քրիստոսի հանդէպ հաւատքին մասին: 22 Եւ հիմա ահա՛ կ՚երթամ Երուսաղէմ՝ հոգիով
կապուած, ու չեմ գիտեր թէ հոն ի՛նչ պիտի պատահի ինծի. 23 սակայն Սուրբ Հոգին կը
վկայէ ամէն քաղաքի մէջ, եւ կ՚ըսէ թէ կապեր ու տառապանքներ կը սպասեն ինծի: 24
Բայց ես ո՛չ մէկ բան կը հաշուեմ, ո՛չ ալ ինծի համար պատուական [դ]"կը նկատեմ" իմ
անձս, որպէսզի ուրախութեամբ աւարտեմ ընթացքս, նաեւ այն սպասարկութիւնը որ

[ա] Ոմանք՝ աշակերտները հաւաքուած էին

[բ] Յուն.՝ շունչը

[գ] Կամ՝ քալելով

[դ] Յուն.՝ ունիմ

ստացայ Տէր Յիսուսէն՝ վկայ ըլլալու Աստուծոյ շնորհքի աւետարանին: 25 Ու հիմա ահա՛
ես գիտեմ թէ դուք բոլորդ՝ որոնց մէջ շրջեցայ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզելով, ա՛լ
իմ երեսս պիտի չտեսնէք: 26 Ուստի այսօր կը վկայեմ ձեզի թէ ես անպարտ եմ բոլորին
արիւնէն. 27 որովհետեւ չընկրկեցայ Աստուծոյ ամբողջ ծրագիրը հաղորդելէ ձեզի: 28
Ուրեմն ուշադի՛ր եղէք դուք ձեզի եւ ամբողջ հօտին, որուն վրայ Սուրբ Հոգին տեսուչ
դրաւ ձեզ՝ հովուելու [ե]Աստուծոյ եկեղեցին, որ ստացաւ իր արիւնով: 29 Քանի որ գիտեմ թէ
իմ մեկնումէս ետք՝ ձեր մէջ պիտի մտնեն [գ]յափշտակող գայլեր, որոնք պիտի չխնայեն
հօտին: 30 Ու ձեզմէ ալ պիտի ելլեն այնպիսի՛ մարդիկ, որոնք պիտի խօսին խոտոր բաներ՝
քաշելու համար աշակերտները իրենց ետեւէն: 31 Ուստի արթո՛ւն կեցէք, եւ յիշեցէ՛ք թէ
երեք տարի, գիշեր ու ցերեկ, չդադրեցայ ձեզմէ իւրաքանչիւրը արցունքով խրատելէ: 32
Եւ հիմա, եղբայրնե՛ր, կը յանձնեմ ձեզ Աստուծոյ ու անոր շնորհքի խօսքին, որ կարող է
շինել եւ ձեզի ժառանգութիւն տալ՝ բոլոր սրբացածներուն հետ: 33 Ո՛չ մէկուն արծաթին,
կամ ոսկիին, կամ պատմուճանին ցանկացի: 34 Դուք ձեզմէ գիտէք թէ այս ձեռքե՛րս
հոգացին իմ ու ինծի հետ եղողներուն կարիքները: 35 Ամէն բան ցոյց տուի ձեզի, թէ
ա՛յսպէս պէտք է աշխատիլ եւ օգնել տկարներուն, ու յիշել Տէր Յիսուսի խօսքը՝ որ ի՛նք
ըսաւ. “Աւելի՛ երանելի է տա՛լը՝ քան ստանալը□»:

36 Երբ այսպէս խօսեցաւ, ծնրադրեց եւ բոլորին հետ աղօթեց: 37 Բոլորն ալ շատ
լացին, ու Պօղոսի վիզին վրայ իյնալով՝ համբուրեցին զայն: 38 Կը մորմոքէին մա՛նաւանդ
այն խօսքին համար, որ ըսաւ թէ ա՛լ պիտի չտեսնէին իր երեսը: Եւ ուղեկցեցան անոր
մինչեւ նաւը:

ՊՕՂՈՍ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ Կ’ԵՐԹԱՅ

21

Երբ անջատուեցանք անոնցմէ ու մեկնեցանք, ուղիղ ընթացքով գացինք Կով, ու միւս
օրը՝ Հռոդոն, անկէ ալ՝ Պատարա: 2 Եւ գտնելով նաւ մը՝ որ կ’երթար Փիւնիկէ, մտանք
անոր մէջ ու մեկնեցանք: 3 Երբ Կիպրոս երեւցաւ, թողուցինք զայն ձախ կողմը,
նաւարկեցինք դէպի Սուրիա ու հասանք Տիւրոս, որովհետեւ նաւը հո՛ն պիտի պարպէր իր
ապրանքը: 4 Գտնելով աշակերտները՝ եօթը օր մնացինք հոն. անոնք Սուրբ Հոգիով
կ’ըսէին Պօղոսի՝ որ չբարձրանայ Երուսաղէմ: 5 Բայց երբ այդ օրերը լրացան,
մեկնեցանք. երբ կ’երթայինք՝ բոլորն ալ, կիներով ու զաւակներով, ուղեկցեցան մեզի
մինչեւ քաղաքէն դուրս, եւ ծնրադրելով ծովեզերքը՝ աղօթեցինք: 6 Ապա հրաժեշտ
առնելով իրարմէ՝ մենք նաւ ելանք, անոնք ալ վերադարձան իրենց տուները: 7 Իսկ մենք՝
աւարտելով Տիւրոսէն սկսած նաւարկութիւնը՝ հասանք Պտողեմայիս, բարեւեցինք
եղբայրները, եւ օր մը մնացինք անոնց քով: 8 Հետեւեալ օրը՝ [ա]մեկնեցանք ու եկանք
Կեսարիա, եւ մտնելով Փիլիպպոս աւետարանիչին տունը՝ որ եօթը սարկաւագներէն մէկն
էր՝ մնացինք անոր քով: 9 Ան ունէր չորս կոյս աղջիկներ, որոնք կը մարգարէանային: 10
Քանի որ շատ օրեր մնացինք հոն, Հրէաստանէն մարգարէ մը իջաւ՝ Ագաբոս անունով. 11
երբ եկաւ մեզի, առաւ Պօղոսի գօտին, կապեց իր ձեռքերն ու ոտքերը, եւ ըսաւ. «Սա՛ կը
յայտարարէ Սուրբ Հոգին. “Երուսաղէմի մէջ, Հրեաները ա՛յսպէս պիտի կապեն այն
մարդը՝ որունն է այս գօտին, ու պիտի մատնեն հեթանոսներուն ձեռքը□»: 12 Երբ լսեցինք

[ե] Ոմանք՝ Տէրոջ

[գ] Կամ՝ վնասակար

[ա] Ոմանք կ’աւելցնեն՝ մենք որ Պօղոսի ընկերակիցներն էինք՝

այս բաները, աղաչեցինք՝ մե՛նք ալ, տեղացինե՛րն ալ, որ չբարձրանայ Երուսաղէմ: 13 Իսկ
Պօղոս պատասխանեց. «Ի՞նչ կ՚ընէք. ինչո՞ւ կու լաք ու կը ճմլէք իմ սիրտս. քանի որ ես
պատրաստ եմ Երուսաղէմի մէջ ո՛չ միայն կապուելու, հապա նաեւ մեռնելու՝ Տէր Յիսուսի
անունին համար»: 14 Երբ ինք չհամոզուեցաւ, հանդարտ կեցանք եւ ըսինք. «Տէրոջ
կամքը թող ըլլայ»:

15 Այդ օրերէն ետք՝ պատրաստուեցանք ու բարձրացանք Երուսաղէմ: 16 Կեսարացի
աշակերտներէն ալ ոմանք եկան մեզի հետ, ու տարին մեզ [բ]առաջին օրերէն աշակերտ
եղած" Կիպրացի Մնասոնի, որուն քով պիտի հիւրընկալուէինք:

ՊՕՂՈՍ Կ՚ԱՅՑԵԼԷ ՅԱԿՈԲՈՍԻ

17 Երբ մտանք Երուսաղէմ, եղբայրները ուրախութեամբ ընդունեցին մեզ: 18 Հետեւեալ
օրը Պօղոս մեզի հետ գնաց Յակոբոսի քով, ու բոլոր երէցներն ալ եկան: 19 Բարեւելէ ետք
զանոնք՝ մէկ առ մէկ կը պատմէր ինչ որ Աստուած ըրաւ հեթանոսներուն մէջ՝ իր
սպասարկութեամբ: 20 Անոնք ալ լսելով՝ փառաւորեցին [գ]Տէրը, եւ ըսին իրեն. «Կը
տեսնե՞ս, եղբա՛յր, քանի՜ բիւրաւոր հաւատացեալ Հրեաներ կան: Բոլորն ալ Օրէնքին
նախանձախնդիր են, 21 բայց տեղեկացան քու մասիդ՝ թէ հեթանոսներուն մէջ եղող բոլոր
Հրեաներուն կը սորվեցնես հրաժարիլ Մովսէսէն, ըսելով որ չթլփատեն իրենց զաւակները
եւ չընթանան սովորութիւններուն համաձայն: 22 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըլլայ. անշուշտ
բազմութիւն պիտի համախմբուի, որովհետեւ պիտի լսեն թէ եկած ես: 23 Ուստի ըրէ՛ ինչ
որ կ՚ըսենք քեզի: Մեր քով չորս մարդիկ կան՝ որոնք ուխտ ըրած են. 24 ա՛ռ զանոնք,
մաքրագործէ՛ դուն քեզ՝ իրենց հետ, եւ վճարէ՛ անոնց ծախսը՝ որ ածիլեն իրենց գլուխը.
որպէսզի բոլորն ալ գիտնան թէ սխալ են քու մասիդ իրենց ստացած տեղեկութիւնները,
հապա դո՛ւն ալ մեզի հետ կ՚ընթանաս՝ պահելով Օրէնքը: 25 Բայց հաւատքը ընդունող
հեթանոսներուն մասին՝ մենք գրեցինք, եզրակացնելով որ անոնք բնա՛ւ չպահեն այսպիսի
բաներ, բայց միայն զգուշանան կուռքերու զոհուածէ, արիւնէ, խեղդուածէ ու
պոռնկութենէ»: 26 Այն ատեն Պօղոս առաւ այդ մարդիկը, եւ հետեւեալ օրը՝ անոնց հետ
մաքրագործուելէ ետք՝ մտաւ տաճարը իրենց մաքրագործումի օրերուն ամբողջացումը
յայտարարելու համար, թէ ե՛րբ [դ]ընծայ պիտի մատուցանուէր իրենցմէ իւրաքանչիւրին
համար:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

27 Եօթը օրերը լրանալու մօտ էին, երբ Ասիացի Հրեաները՝ տեսնելով զայն տաճարին
մէջ՝ խառնակեցին ամբողջ բազմութիւնը, եւ անոր վրայ ձեռք բարձրացնելով՝
կ՚աղաղակէին. 28 «Իսրայելացի՛ մարդիկ, օգնութեա՛ն հասէք: Ա՛յս է այն մարդը, որ
ամէնուրեք կը սորվեցնէ բոլորին՝ ժողովուրդին, Օրէնքին եւ այս տեղին դէմ. նոյնիսկ
Յոյներ ալ մտցուց տաճարին մէջ ու պղծեց այս սուրբ տեղը» 29 (որովհետեւ նախապէս
տեսեր էին Եփեսացի Տրոփիմոսը իրեն հետ՝ քաղաքին մէջ, ու կը կարծէին թէ Պօղոս
տաճարը մտցուցած էր զայն): 30 Ամբողջ քաղաքը շարժեցաւ ու ժողովուրդը խռնուեցաւ.
Պօղոսը բռնելով՝ քաշեցին տաճարէն դուրս, եւ իսկոյն դռները գոցուեցան: 31 Երբ անոնք

[բ] Յուն.՝ նախկին աշակերտի մը՝

[գ] Ոմանք՝ Աստուած

[դ] Կամ՝ պատարագ

կը ջանային սպաննել զայն, լուր հասաւ գունդին հազարապետին թէ ամբողջ Երուսաղէմը
խառնաշփոթութեան մէջ է: 32 Ան ալ անյապաղ զինուորներ եւ հարիւրապետներ առած՝
վազեց անոնց քով: Անոնք ալ տեսնելով հազարապետն ու զինուորները՝ դադրեցան
Պօղոսը ծեծելէ: 33 Այն ատեն հազարապետը մօտեցաւ, բռնեց զայն, ու հրամայեց որ
կապեն կրկին շղթայով. ապա հարցափորձեց թէ ո՛վ էր ան եւ ի՛նչ ըրած էր: 34 Սակայն
բազմութեան մէջէն՝ մէկը բա՛ն մը կը գոռար, միւսը՝ ուրի՛շ բան: Երբ չկրցաւ գիտնալ
ստոյգը աղմուկին մասին, հրամայեց որ բերդը տանին զայն: 35 Երբ սանդուխը հասաւ,
այնպէս պատահեցաւ որ զինուորները կրեցին զայն՝ բազմութեան բռնութեան համար. 36
որովհետեւ ժողովուրդին բազմութիւնը կը հետեւէր՝ աղաղակելով. «Վերցո՛ւր զայն»:

ՊՕՂՈՍԻ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

37 Երբ Պօղոս կը մտնէր բերդը՝ ըսաւ հազարապետին. «Արդեօք արտօնուա՞ծ է որ
բան մը ըսեմ քեզի»: Ան ալ ըսաւ. «Յունարէն գիտե՞ս: 38 Դուն չե՞ս այն Եգիպտացին, որ
ասկէ օրեր առաջ չորս հազար [ե]սրիկայ մարդիկ ապստամբեցուց եւ դուրս տարաւ՝
անապատը»: 39 Պօղոս ալ ըսաւ. «Ես հրեայ մարդ մըն եմ՝ Կիլիկիայի Տարսոնէն, ոչ
աննշան քաղաքի մը քաղաքացի. կ՚աղերսե՛մ քեզի, արտօնէ՛ ինծի՝ որ խօսիմ
ժողովուրդին»:

40 Երբ ան արտօնեց, Պօղոս՝ սանդուխին վրայ կայնելով՝ ձեռքը շարժեց ժողովուրդին:
Երբ խոր լռութիւն եղաւ, եբրայական բարբառով խօսեցաւ անոնց եւ ըսաւ.

22

«Մարդի՛կ եղբայրներ եւ հայրե՛ր, լսեցէ՛ք հիմա իմ ջատագովականս՝ ուղղուած ձեզի»:
2 (Երբ լսեցին թէ եբրայական բարբառով կը խօսէր իրենց, ա՛լ աւելի հանդարտ կեցան:) 3
Եւ ան ըսաւ. «Ես հրեայ մարդ մըն եմ՝ ծնած Կիլիկիայի Տարսոնին մէջ, բայց մեծցած հոս՝
այս քաղաքին մէջ՝ Գամաղիէլի ոտքը, եւ ճշգրտապէս կրթուած մեր հայրերու Օրէնքին
համաձայն: Նախանձախնդիր էի Աստուծոյ, ինչպէս այսօր դուք բոլորդ: 4 Այր մարդիկ ու
կիներ կապելով եւ բանտերու մատնելով՝ այս ճամբան հալածեցի մինչեւ մահ, 5 ինչպէս
քահանայապետն ալ կը վկայէ իմ մասիս, եւ ամբողջ երէցներու ժողովը. նաեւ անոնցմէ
նամակներ ընդունելով՝ Դամասկոս կ՚երթայի, որպէսզի հոն եղածներն ալ կապուած բերեմ
Երուսաղէմ՝ որ պատժուին»:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՊԱՏՄԷ ԻՐ ԴԱՐՁԸ
(Գործ. 9. 1-19, 26. 12-18)

6 «Մինչ կ՚երթայի ու մօտեցայ Դամասկոսի, կէսօրուան ատենները յանկարծ երկինքէն
մեծ լոյս մը փայլատակեց իմ շուրջս, 7 եւ գետին ինկայ ու լսեցի ձայն մը՝ որ կ՚ըսէր ինծի.
«Սաւո՛ղ, Սաւո՛ղ, ինչո՞ւ կը հալածես զիս»: 8 Ես ալ պատասխանեցի. «Դուն ո՞վ ես,
Տէ՛ր»: Ան ալ ըսաւ ինծի. «Ես Յիսուս Նազովրեցին եմ, որ դուն կը հալածես»: 9 Անոնք որ
ինծի հետ էին՝ արդարեւ տեսան լոյսը ու վախցան, սակայն չլսեցին ինծի խօսողին ձայնը:
10 Իսկ ես ըսի. «Ի՞նչ ընեմ, Տէ՛ր»: Տէրը ըսաւ ինծի. «Կանգնէ՛, գնա՛ Դամասկոս, ու հոն
պիտի խօսուի քեզի այն բոլոր բաներուն մասին, որոնք որոշուած են քեզի համար՝
որպէսզի ընես»: 11 Քանի չէի տեսներ՝ այդ լոյսին փառաւորութեան պատճառով, ինծի

[ե] Յուն.՝ սիկարեան, այսինքն՝ դաշոյն կրող մարդասպան

հետ եղողներուն ձեռքէն բռնելով՝ մտայ Դամասկոս: 12 Անանիա անունով մարդ մը,
Օրէնքին համեմատ բարեպաշտ, եւ բարի վկայուած Դամասկոս բնակող բոլոր
Հրեաներէն, 13 եկաւ ինծի ու կայնելով քովս՝ ըսաւ ինծի. «Սաւո՛ւղ եղբայր, վերստացի՛ր
տեսողութիւնդ»: 14 Նոյն ժամուն վերստացայ տեսողութիւնս եւ նայեցայ իրեն. ինք ալ
ըսաւ. «Մեր հայրերուն Աստուածը նախապէս սահմանեց քեզ որ գիտնաս իր կամքը,
տեսնես այն Արդարը եւ լսես անոր ձայնը՝ իր բերանէն. 15 քանի որ բոլոր մարդոց առջեւ
պիտի ըլլաս իր վկան այն բաներուն մասին՝ որ տեսար ու լսեցիր: 16 Եւ հիմա ա՛լ ինչո՞ւ
կը յամենաս. կանգնէ՛, մկրտուէ՛ ու լուա՛ մեղքերդ՝ կանչելով [ա]իր անունը»:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻ ՀԵԹԱՆՈՍՆԵՐՈՒՆ ՔԱՐՈԶԵԼՈՒ

17 Երբ վերադարձայ Երուսաղէմ, մինչ կ'աղօթէի տաճարին մէջ՝ վերացում ունեցայ 18
ու տեսայ զինք՝ որ կ'ըսէր ինծի. «Աճապարէ՛, շուտո՛վ դուրս ելիր Երուսաղէմէն,
որովհետեւ պիտի չընդունին քու վկայութիւնդ՝ իմ մասիս»: 19 Ես ալ ըսի. «Տէ՛ր, իրենք
լաւ գիտեն թէ ե՛ս էի՝ որ կը բանտարկէի քեզի հաւատացողները եւ կը ծեծէի
ժողովարաններուն մէջ. 20 երբ քու Ստեփանոս վկայիդ արիւնը կը թափուէր՝ ես ինքս ալ
ներկայ էի, կամակից ըլլալով [բ]անոր սպաննուելուն", ու ե՛ս կը պահէի զայն
սպաննողներուն հանդերձները»: 21 Բայց ըսաւ ինծի. «Գնա՛, որովհետեւ ես պիտի ղրկեմ
քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն»:

22 Անոնք մտիկ ըրին իրեն մինչեւ այս խօսքը, յետոյ բարձրացուցին իրենց ձայները եւ
ըսին. «Վերցո՛ւր աշխարհէն այդպիսի մարդ մը, քանի որ չի պատշաճիր անոր ապրիլ»:
23 Մինչ կը պոռային, իրենց հանդերձները կը նետէին ու փոշի կը ցանէին օդին մէջ, 24
հազարապետը հրամայեց որ բերդը մտցնեն զայն, եւ ըսաւ որ խարազանելով
հարցաքննեն զայն, որպէսզի գիտնայ թէ ինչո՛ւ ա՛յդպէս կը գոչէին անոր դէմ: 25 Երբ
կապեցին զինք փոկերով, Պօղոս ըսաւ վերակացու հարիւրապետին. «Արտօնուա՞ծ է ձեզի՝
խարազանել մարդ մը, որ Հռոմայեցի է ու դատապարտուած ալ չէ»: 26 Երբ
հարիւրապետը լսեց ասիկա, մօտեցաւ ու պատմեց հազարապետին՝ ըսելով. «[գ]Ի՞նչ պիտի
ընես, որովհետեւ այս մարդը Հռոմայեցի է»: 27 Ուստի հազարապետը գնաց անոր քով եւ
ըսաւ. «Ըսէ՛ ինծի, դուն Հռոմայեցի՞ ես»: Ան ալ ըսաւ. «Այո՛»: 28 Հազարապետը
պատասխանեց. «Ես մեծ գումարով տիրացայ այս քաղաքացիութեան»: Պօղոս ըսաւ.
«Իսկ ես ծնունդո՛վ եմ»: 29 Ուստի անոնք որ պիտի հարցաքննէին զինք՝ իսկոյն հեռացան
իրմէ. հազարապետն ալ վախցաւ՝ երբ գիտցաւ թէ Հռոմայեցի է, որովհետեւ կապած էր
զայն:

ՊՕՂՈՍ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

30 Հետեւեալ օրը, ուզելով գիտնալ ստոյգը՝ թէ ինչո՛ւ ան ամբաստանուած էր
Հրեաներէն, [դ]արձակեց զայն եւ հրամայեց որ քահանայապետներն ու ամբողջ ատեանը
գան. եւ իջեցնելով Պօղոսը՝ ներկայացուց անոնց:

[ա] *Ոմանք՝ Տէրոջ*

[բ] *Ոմանք չունին*

[գ] *Ոմանք՝ Ուշադի՛ր եղիր թէ ի՛նչ*

[դ] *Ոմանք՝ կապերէն արձակեց*

23

*Պօղոս՝ ակնապիշ նայելով ատեանին՝ ըսաւ. «Մարդի՛կ եղբայրներ, ես մինչեւ այսօր
բոլորովին բարի խղճմտանքով կեանք վարեր եմ Աստուծոյ առջեւ»: 2 Անանիա
քահանայապետն ալ հրամայեց իր քով կայնողներուն՝ որ զարնեն անոր բերանին: 3 Այն
ատեն Պօղոս ըսաւ անոր. «Աստուա՛ծ պիտի զարնէ քեզի, ծեփուա՛ծ պատ: Դուն բազմած
ես՝ դատելու զիս Օրէնքին համաձայն, եւ կը հրամայե՞ս Օրէնքին հակառակ՝ որ զարնեն
ինծի»: 4 Շուրջը կայնողները ըսին. «Աստուծոյ քահանայապե՞տը կը հեգնես»: 5 Պօղոս
ալ ըսաւ. «Եղբայրնե՛ր, չէի գիտեր թէ քահանայապետ է, որովհետեւ գրուած է. “Քու
ժողովուրդիդ պետին դէմ չարախօսութիւն մի՛ ըներ□»:*

*6 Երբ Պօղոս գիտցաւ թէ մէկ մասը Սադուկեցիներ էին, ու միւսը՝ Փարիսեցիներ,
աղաղակեց ատեանին մէջ. «Մարդի՛կ եղբայրներ, ես Փարիսեցի եմ, Փարիսեցիի որդի. կը
դատուիմ մեռելներու յարութեան յոյսի՛ն համար»: 7 Երբ ըսաւ ասիկա, ընդվզում մը
[ա]ծագեցաւ Փարիսեցիներուն եւ Սադուկեցիներուն միջեւ, ու բազմութիւնը բաժնուեցաւ. 8
քանի որ Սադուկեցիները կ՚ըսեն թէ ո՛չ յարութիւն կայ, ո՛չ ալ հրեշտակ կամ հոգի, իսկ
Փարիսեցիները կը դաւանին երկուքն ալ: 9 Հզօր գոչիւն մը [բ]բարձրացաւ, եւ
Փարիսեցիներու կողմէն եղող դպիրները կանգնեցան ու մաքառեցան՝ ըսելով. «Մենք ո՛չ
մէկ չարութիւն կը գտնենք այս մարդուն վրայ. հապա եթէ հոգի մը կամ հրեշտակ մը
խօսած է անոր, [գ]ի՞նչ կրնանք ընել”»: 10 Երբ [դ]աղմուկը սաստկացաւ”, հազարապետը՝
վախնալով որ Պօղոս բզքտուի անոնցմէ՝ հրամայեց զօրքերուն որ իջնեն, յափշտակեն
զայն անոնց մէջէն ու բերեն բերդը: 11 Հետեւեալ գիշերը Տէրը կայնեցաւ անոր քով եւ
ըսաւ. «Քաջալերուէ՛, Պօղո՛ս, որովհետեւ ի՛նչպէս վկայեցիր ինծի համար Երուսաղէմի
մէջ, ա՛յնպէս ալ պէտք է վկայես Հռոմի մէջ»:*

ԴԱՒ ՊՕՂՈՍԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ԴԷՄ

*12 Երբ առտու եղաւ, Հրեաներէն ոմանք միաբանեցան եւ նզովեցին իրենք զիրենք,
ըսելով թէ ո՛չ պիտի ուտեն, ո՛չ ալ խմեն՝ մինչեւ որ սպաննեն Պօղոսը: 13 Այս երդումը
ընողները՝ քառասունէ աւելի էին: 14 Անոնք գացին քահանայապետներուն ու երէցներուն,
եւ ըսին. «Սաստիկ նզովեցինք մենք մեզ, որ ո՛չ մէկ բան ճաշակենք՝ մինչեւ որ սպաննենք
Պօղոսը: 15 Ուստի դուք հիմա՝ ատեանին հետ՝ խնդրա՛նք յայտնեցէք հազարապետին, որ
վաղը իջեցնէ զայն ձեզի, իբր թէ կ՚ուզէք աւելի ճշգրիտ տեղեկութիւն ունենալ անոր
մասին. իսկ մենք՝ անոր մօտենալէն առաջ՝ պատրաստ ենք սպաննել զայն»: 16 Բայց
Պօղոսի քրոջ որդին՝ լսելով այս դարանակալութիւնը՝ գնաց, մտաւ բերդը, ու պատմեց
Պօղոսի: 17 Պօղոս ալ կանչեց հարիւրապետներէն մէկը եւ ըսաւ. «Տա՛ր այս երիտասարդը
հազարապետին, որովհետեւ լուր մը ունի՝ տալու անոր»: 18 Ան ալ առաւ զայն, տարաւ
հազարապետին եւ ըսաւ. «Բանտարկեալ Պօղոսը կանչեց զիս ու խնդրեց՝ որ բերեմ քեզի
այս երիտասարդը, քանի որ ըսելիք ունի քեզի»: 19 Հազարապետը անոր ձեռքէն բռնելով՝*

[ա] Յուն.՝ եղաւ

[բ] Յուն.՝ եղաւ

[գ] Ոմանք՝ Աստուծոյ դէմ չկռուինք

[դ] Յուն.՝ ընդվզումը շատցաւ

մէկդի քաշուեցաւ եւ հարցուց. «Ի՞նչ լուր ունիս՝ տալու ինծի»: 20 Ան ալ ըսաւ.
«Հրեաները միաձայնեցան թախանձել քեզի՝ որ վաղը ատեանին առջեւ իջեցնես Պօղոսը,
որպէս թէ կ՚ուզեն աւելի ճշգրտութեամբ հարցաքննել զայն: 21 Բայց դուն մտիկ մի՛ ըներ
անոնց, որովհետեւ անոնցմէ քառասունէ աւելի մարդիկ դարան մտած են անոր համար, եւ
իրենք զիրենք նզոված՝ որ ո՛չ ուտեն, ո՛չ ալ խմեն, մինչեւ որ սպաննեն զայն. ու հիմա
պատրաստ են, եւ կը սպասեն քու խոստումիդ»: 22 Հետեւաբար հազարապետը արձակեց
երիտասարդը՝ պատուիրելով անոր. «Ո՛չ մէկուն ըսէ թէ այս բաները յայտնեցիր ինծի»:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ԽՕՍԻ ՓԵԼԻՔՍ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԻՆ

23 Ապա կանչելով հարիւրապետներէն երկուքը՝ ըսաւ. «Պատրաստեցէ՛ք երկու հարիւր
զինուոր, եօթանասուն ձիաւոր ու երկու հարիւր գեղարդաւոր, որպէսզի երթան մինչեւ
Կեսարիա՝ [ե]գիշերուան երրորդ ժամուն". 24 Նաեւ հայթայթեցէ՛ք գրաստներ, որպէսզի
հեծցնեն Պօղոսը եւ ապահովութեամբ տանին Փելիքս կառավարիչին»: 25 Նամակ մըն ալ
գրեց՝ սա՛ տիպարին համաձայն. 26 «Կղօդիոս Լիւսիաս՝ պատուական Փելիքս
կառավարիչին. ողջո՛յն: 27 Այս մարդը բռնուած էր Հրեաներէն եւ պիտի սպաննուէր
անոնցմէ. իսկ ես վրայ հասայ զօրքերով եւ ազատեցի զայն, հասկնալով որ Հռոմայեցի է:
28 Ուզելով գիտնալ պատճառը՝ որուն համար կ՚ամբաստանէին զինք, տարի զինք անոնց
ատեանին առջեւ, 29 եւ գտայ թէ ամբաստանուած էր իրենց Օրէնքին վերաբերեալ
հարցերու համար, բայց մահուան կամ կապերու արժանի ո՛չ մէկ յանցանք ունէր: 30 Երբ
տեղեկացայ թէ Հրեաները կը դաւադրեն այդ մարդուն դէմ, անյապաղ ղրկեցի քեզի,
պատուիրելով ամբաստանողներուն ալ՝ որ խօսին քու առջեւդ անոր դէմ: Ո՛ղջ եղիր»:
31 Զինուորներն ալ առին Պօղոսը եւ գիշերուան մէջ տարին Անտիպատրոս, իրենց
հրամայուածին համաձայն: 32 Հետեւեալ օրը՝ թողուցին ձիաւորները որ երթան անոր հետ,
իսկ իրենք վերադարձան բերդը: 33 Անոնք ալ մտան Կեսարիա, տուին նամակը
կառավարիչին ու ներկայացուցին Պօղոսը անոր: 34 Երբ [զ]կարդաց, հարցուց թէ ո՛ր
գաւառէն է, եւ հասկնալով թէ Կիլիկիայէն է՝ 35 ըսաւ. «Մտիկ պիտի ընեմ քեզի՝ երբ գան
քեզ ամբաստանողներն ալ»: Ու հրամայեց որ պահեն զայն Հերովդէսի պալատին մէջ:

ՊՕՂՈՍ ՀՐԵԱՆԵՐԷՆ Կ՚ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԻ

24

Հինգ օր ետք, Անանիա քահանայապետը՝ երէցներուն եւ Տերտիւղոս անունով
ճարտասանի մը հետ իջաւ, ու յայտնեցին կառավարիչին իրենց ամբաստանութիւնը՝
Պօղոսի դէմ: 2 Երբ կանչեցին զայն, Տերտիւղոս սկսաւ ամբաստանել եւ ըսել.
«Որովհետեւ խոր խաղաղութիւն կը վայելենք քու միջոցովդ, ու բարեբաստիկ
կարգադրութիւններ եղած են այս ազգին՝ քու կանխամտածութեամբդ, 3 ամէն ատեն եւ
ամէն տեղ կ՚ընդունինք զանոնք ամբողջ շնորհակալութեամբ, պատուակա՛ն Փելիքս: 4
Բայց որպէսզի ա՛լ աւելի չձանձրացնեմ քեզ, կ՚աղաչե՛մ, քու ներողամտութեամբդ մտի՛կ
ըրէ մեզի. համառօտաբար պիտի խօսինք: 5 Մենք գտանք թէ այս մարդը ժանտախտ մըն
է. ապստամբութեան կը մղէ ամբողջ երկրագունդին բոլոր Հրեաները, ու պարագլուխն է
Նազովրեցիներու աղանդին: 6 Ան նոյնիսկ փորձեց տաճարը սրբապղծել. ուստի բռնեցինք
զայն եւ ուզեցինք դատել մեր Օրէնքին համաձայն: 7 Բայց Լիւսիաս հազարապետը եկաւ,

[ե] Այսինքն՝ իրիկուան ժամը իննին

[զ] Ոմանք՝ կառավարիչը կարդաց

*մեծ բռնութեամբ առաւ զայն մեր ձեռքէն, 8 ու հրամայեց զայն ամբաստանողներուն որ
գան քեզի: Դուն ինքդ հարցաքննելով զինք՝ պիտի կարենաս գիտնալ այն բոլոր բաները,
որոնց համար մենք կ՚ամբաստանենք զայն»: 9 Հրեաներն ալ միաձայնեցան, հաւաստելով
թէ այդ բաները ա՛յդպէս են:*

ՊՕՂՈՍԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՂԱԿԱՆԸ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

*10 Երբ կառավարիչը նշան ըրաւ իրեն՝ որ խօսի, Պօղոս պատասխանեց. «Գիտնալով որ
շատ տարիներէ ի վեր դուն այս ազգին դատաւորն ես, աւելի սիրայօժարութեամբ կը
ջատագովեմ զիս. 11 որովհետեւ կրնա՛ս գիտնալ թէ ես տասներկու օրէն աւելի չէ որ
բարձրացայ Երուսաղէմ՝ երկրպագելու: 12 Զիս երբե՛ք չգտան՝ ոեւէ մէկուն հետ
վիճաբանելու կամ բազմութիւն մէկտեղելուատեն, ո՛չ տաճարին, ո՛չ ժողովարաններուն,
13 ո՛չ քաղաքին մէջ. ո՛չ ալ կրնան ապացուցանել այն բաները, որոնց համար հիմա
կ՚ամբաստանեն զիս: 14 Բայց սա՛ կը “[ա]դաւանիմ քու առջեւդ”, թէ կը պաշտեմ իմ
հայրերուս Աստուածը այն ճամբային համաձայն՝ որ իրենք կը կոչեն հերձուած,
հաւատալով Օրէնքին ու [բ]Մարգարէներուն մէջ գրուած բոլոր բաներուն: 15 Յոյս ունիմ
Աստուծոյ վրայ, ինչպէս ասո՛նք ալ ակնկալութիւն ունին, թէ մեռելներուն յարութիւն պիտի
ըլլայ, թէ՛ արդարներուն եւ թէ անարդարներուն: 16 Ուստի այս բանին համար ես ճիգ կը
թափեմ, որ ամէն ատեն ունենամ անսայթաք խղճմտանք մը՝ Աստուծոյ ու մարդոց առջեւ:
17 Ուրեմն ես՝ շատ տարիներ ետք՝ եկայ ողորմութիւններ բերելու իմ ազգիս, նաեւ
[գ]ընծաներ: 18 Այսպէս՝ քանի մը ասիացի Հրեաներ գտան զիս տաճարին մէջ՝
մաքրագործուած, առանց բազմութեան կամ աղմուկի. 19 պէտք էր որ անո՛նք գային
առջեւդ եւ ամբաստանէին, եթէ ունէին ինծի դէմ ըսելիք բան մը: 20 Կամ թէ ասոնք՝
իրե՛նք թող ըսեն, ի՞նչ անիրաւութիւն գտան իմ վրաս՝ երբ կայնած էի ատեանին առջեւ: 21
Թերեւս միայն սա՛ մէկ աղաղակս, որ բարձրացուցի երբ իրենց մէջ կայնած էի.
«Մեռելներու յարութեա՛ն համար ես այսօր ձեզմէ կը դատուիմ»:*

*22 Փելիքս [դ]յետաձգեց անոնց հարցը, որովհետեւ ճշգրիտ տեղեկութիւն ունէր այդ
ճամբային մասին, եւ ըսաւ. «Երբ Լիւսիաս հազարապետը հոս իջնէ, պիտի քննեմ ձեր
գործը»: 23 Ու հրամայեց հարիւրապետին որ պահէ զայն, բայց անդորրութիւն տայ եւ
իրեններէն ո՛չ մէկը արգիլէ՝ սպասաւորելու անոր կամ երթալու անոր քով:*

ՊՕՂՈՍ ՓԵԼԻՔՍԻ ԱՌՋԵՒ

*24 Քանի մը օր ետք, Փելիքս եկաւ իր Դրուսիղա կնոջ հետ՝ որ Հրեայ էր, կանչեց
Պօղոսը, եւ լսեց անկէ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքի մասին: 25 Երբ ան կը
խօսէր արդարութեան, ժուժկալութեան ու գալիք դատաստանին մասին, Փելիքս՝
ահաբեկած՝ պատասխանեց. «Գնա՛ հիմա, ու երբ ատեն ունենամ՝ կը կանչեմ քեզ»: 26
Նաեւ յոյս ունէր որ Պօղոս իրեն դրամ [ե]տայ. ուստի յաճախ կը կանչէր զայն եւ կը*

[ա] Կամ՝ խոստովանիմ քեզի

[բ] Այսինքն՝ Մարգարէներու գիրքին

[գ] Կամ՝ պատարագներ

[դ] Ոմանք՝ այս բաները լսելով՝ յետաձգեց

[ե] Ոմանք՝ տայ, որպէսզի արձակէ զայն

խօսակցէր անոր հետ: 27 Բայց երբ երկու տարի անցաւ, Փելիքսի յաջորդեց Պորկիոս
Փեստոս. Փելիքս ալ՝ ուզելով շնորհք ընել Հրեաներուն՝ կապուած ձգեց Պօղոսը:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ԴԻՄԷ ԿԱՅՍՐԻՆ

25

Երբ Փեստոս հասաւ իր իշխանութեան գաւառը, երեք օր ետք բարձրացաւ Կեսարիայէն
Երուսաղէմ: 2 Քահանայապետն ու Հրեաներուն գլխաւորները ալ յայտնեցին անոր իրենց
ամբաստանութիւնը՝ Պօղոսի դէմ, 3 եւ աղաչեցին իրեն ու շնորհք խնդրեցին անոր դէմ՝ որ
Երուսաղէմ կանչէ զայն. մինչ իրենք դարան կը պատրաստէին՝ ճամբան սպաննելու
համար զայն: 4 Սակայն Փեստոս պատասխանեց թէ Պօղոս պահուելու էր Կեսարիա, եւ թէ
ինք շուտով պիտի մեկնէր հոն: 5 Ուստի ըսաւ. «Ձեզմէ անոնք որ [ա]կարող են՝ թող իջնեն
ինծի հետ, ու եթէ յանցանք մը կայ այդ մարդուն վրայ՝ թող ամբաստանեն զինք»: 6 Հոն
[բ]ութ կամ տասը օրէ աւելի չկեցաւ", յետոյ իջաւ Կեսարիա. հետեւեալ օրը դատարանը
բազմեցաւ եւ հրամայեց որ բերեն Պօղոսը: 7 Երբ ան եկաւ, Երուսաղէմէն իջնող
Հրեաները անոր շուրջը կայնեցան ու Պօղոսի վրայ բարդեցին բազմաթիւ եւ ծանր
ամբաստանութիւններ, որ չէին կրնար ապացուցանել: 8 Արդարեւ Պօղոս կը ջատագովէր
ինքզինք՝ ըսելով. «Ես ո՛չ Հրեաներու Օրէնքին, ո՛չ տաճարին, ո՛չ ալ կայսրին դէմ
մեղանչած եմ»: 9 Բայց Փեստոս, ուզելով Հրեաներուն շնորհք ընել, պատասխանեց
Պօղոսի. «Կ՚ուզե՞ս բարձրանալ Երուսաղէմ ու հոն դատուիլ իմ առջեւ՝ այդ բաներուն
համար»: 10 Պօղոս ալ ըսաւ. «Կայսրին դատարանը կայնած եմ, ուր պէտք է դատուիմ:
Հրեաները անիրաւած չեմ, ինչպէս դուն ալ լաւ գիտես: 11 Արդարեւ եթէ անիրաւած եմ
կամ ըրած եմ մահուան արժանի բան մը, չեմ մերժեր մեռնիլ: Բայց եթէ իմ վրաս ո՛չ մէկը
կայ այն բաներէն՝ որոնց համար ասոնք կ՚ամբաստանեն զիս, ո՛չ մէկը կրնայ յանձնել զիս
ասոնց: Կայսրի՛ն կը բողոքեմ»: 12 Այն ատեն Փեստոս՝ խօսակցելէ ետք
խորհրդականներուն հետ՝ պատասխանեց. «Կայսրի՛ն բողոքեցիր. կայսրի՛ն պիտի
երթաս»:

ՊՕՂՈՍ ԱԳՐԻՊՊԱՍ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԱՌՋԵՒ

13 Քանի մը օր անցնելէ ետք, Ագրիպպաս թագաւորը եւ Բերինիկէ եկան Կեսարիա՝
բարեւելու Փեստոսը: 14 Երբ շատ օրեր մնացին հոն, Փեստոս ներկայացուց թագաւորին
Պօղոսի պարագան՝ ըսելով. «Հոս մարդ մը կայ՝ որ Փելիքս բանտարկուած ձգած է: 15 Երբ
Երուսաղէմ գացի, քահանայապետներն ու Հրեաներուն երէցները յայտնեցին ինծի իրենց
ամբաստանութիւնը, դատապարտութեան վճիռ խնդրելով անոր դէմ: 16 Անոնց
պատասխանեցի թէ Հռոմայեցիներուն սովորութիւնը չէ մահուան մատնել մարդ մը,
մինչեւ որ ամբաստանեալը իր դիմաց չունենայ ամբաստանողները, եւ պատեհութիւն
չտրուի իրեն՝ ջատագովելու ինքզինք այդ յանցանքին դէմ: 17 Ուստի երբ անոնք
համախմբուեցան հոս, առանց որեւէ յետաձգումի՝ հետեւեալ օրը դատարանը բազմելով
հրամայեցի որ բերեն մարդը: 18 Անոր ամբաստանողները ալ ներկայանալով՝ իմ
ենթադրած ամբաստանութիւններէս ո՛չ մէկը յառաջ բերին. 19 Հապա անոր հետ ունէին
քանի մը հարցեր՝ իրենց կրօնին վերաբերեալ, ու Յիսուս անունով մեռածի մը մասին,

---

[ա] Այսինքն՝ ձեռնհաս

[բ] Ոմանք՝ տասը օրէ աւելի կեցաւ

որուն համար Պօղոս կը հաւաստէր թէ ողջ է: 20 Մինչ կը վարանէի այսպիսի հարցերու քննութեան համար, ըսի իրեն թէ կ՚ուզէ՞ր երթալ Երուսաղէմ եւ հո՛ն դատուիլ այս բաներուն համար: 21 Բայց երբ Պօղոս բողոքեց որ վերապահուի՝ Օգոստափառ կայսրին [գ]դիմաց ելլելու, հրամայեցի որ պահեն զինք՝ մինչեւ որ ղրկեմ կայսրին»: 22 Ագրիպպաս ըսաւ Փեստոսի. «Ե՛ս ալ կ՚ուզէի մտիկ ընել այդ մարդուն»: Ան ալ ըսաւ. «Վաղը մտիկ կ՚ընես»:

23 Հետեւեալ օրը, երբ Ագրիպպաս ու Բերինիկէ եկան մեծ հանդէսով եւ մտան ունկնդրութեան տեղը՝ հազարապետներուն ու քաղաքին պատուաւոր մարդոց հետ, Փեստոս հրամայեց որ Պօղոսը բերուի: 24 Փեստոս ըսաւ. «Ագրիպպա՛ս թագաւոր, եւ դո՛ւք ալ՝ բոլոր մարդիկ՝ որ մեզի հետ ներկայ էք, կը տեսնէ՛ք ասիկա՝ որուն մասին Հրեաներուն ամբողջ բազմութիւնը գանգատեցաւ ինծի Երուսաղէմի մէջ եւ հոս ալ, ու կը գոռային թէ “ա՛լ պէտք չէ որ ան ապրի”: 25 Բայց ես ըմբռնեցի թէ ան մահուան արժանի ոչինչ ըրած է. եւ քանի որ ինք բողոքեց Օգոստափառ կայսր ին, որոշեցի որ ղրկեմ զայն: 26 Անոր մասին ստոյգ բան մը չունիմ գրելու իմ տիրոջս. ուստի ներկայացուցի զայն ձեզի, եւ մա՛նաւանդ քեզի՛, Ագրիպպա՛ս թագաւոր, որպէսզի ունենամ գրելիք բան մը՝ հարցաքննելէ ետք. 27 որովհետեւ ինծի անտրամաբանական կը թուի ղրկել բանտարկեալ մը՝ առանց նաեւ մատնանշելու անոր վրայ բարդուած յանցանքները»:

ՊՕՂՈՍԻ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱԳՐԻՊՊԱՍԻ ԱՌՋԵՒ

26

Այն ատեն Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսի. «Արտօնուած է քեզի՝ խօսիլ դուն քեզի համար»: Պօղոս ալ՝ երկարելով ձեռքը՝ ջատագովեց ինքզինք. 2 «Ագրիպպա՛ս թագաւոր, ես երանելի կը համարեմ զիս, որ այսօր քու առջեւդ պիտի ջատագովեմ զիս՝ Հրեաներուն ինծի դէմ ըրած բոլոր ամբաստանութիւններուն համար. 3 մա՛նաւանդ որ դուն լաւ գիտես Հրեաներուն բոլոր սովորութիւններն ու հարցերը: Ուստի կ՚աղերսե՛մ որ համբերատարութեամբ մտիկ ընես ինծի: 4 Բոլոր Հրեաները տեղեակ են իմ կենցաղիս՝ պատանութենէս ի վեր, սկիզբէն Երուսաղէմ՝ իմ ազգիս մէջ ըլլալուս համար. 5 անոնք սկիզբէն ի վեր կը ճանչնան զիս, (եթէ ուզեն վկայել,) գիտնալով թէ ապրած եմ մեր կրօնին ամենէն խիստ աղանդին համաձայն՝ իբր Փարիսեցի: 6 Եւ հիմա դատարան ներկայացած եմ ու կը դատուիմ՝ Աստուծմէ մեր հայրերուն եղած խոստումի յոյսին համար, 7 որուն կը յուսան հասնիլ մեր տասներկու տոհմերը՝ ջերմեռանդութեամբ պաշտելով Աստուած գիշեր ու ցերեկ: Ես կ՚ամբաստանուիմ Հրեաներէն այս յոյսին համար, Ագրիպպա՛ս թագաւոր: 8 Ինչո՞ւ անհաւատալի կը թուի ձեզի՝ թէ Աստուած կը յարուցանէ մեռելները: 9 Ես ինքս ալ կը կարծէի թէ շատ բաներ պէտք էր ընել Յիսուս Նազովրեցիի անունին դէմ. 10 եւ ըրի ալ Երուսաղէմի մէջ, ու քահանայապետներէն իրաւասութիւն ստացած՝ բանտարկեցի սուրբերէն շատերը, եւ [ա]հաւանութիւն տուի անոնց մեռցուած ատենը: 11 Բոլոր ժողովարաններուն մէջ յաճախ պատժելով զանոնք՝ կը հարկադրէի որ հայհոյեն, եւ սաստիկ խելագարած անոնց դէմ՝ կը հալածէի զանոնք մինչեւ անգամ օտար քաղաքներու մէջ»:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՊԱՏՄԷ ԻՐ ԴԱՐՁԸ
(Գործ. 9. 1-19, 22. 6-16)

[գ] Յուն.՝ քննութեան

[ա] Յուն.՝ խիճ

*12 «Այսպէս, երբ Դամասկոս ալ կ'երթայի՝ քահանայապետներուն իրաւասութեամբ ու
հրահանգով, 13 կէսօրին, ո՛վ թագաւոր, ճամբան տեսայ արեւէն աւելի պայծառ լոյս մը՝ որ
երկինքէն փայլեցաւ իմ շուրջս, նաեւ ինծի հետ գացողներուն շուրջը: 14 Երբ մենք բոլորս
գետին ինկանք, լսեցի ձայն մը՝ որ կ'ըսէր ինծի եբրայական բարբառով. "Սաւո՛ւղ, Սաւո՛ւղ,
ինչո՞ւ կը հալածես զիս. տաժանելի է քեզի՝ աքացել խթանի դէմ□: 15 Ես ալ ըսի. "Դուն
ո՞վ ես, Տէ՛ր□: Եւ ան ըսաւ. "Ես Յիսուսն եմ, որ դուն կը հալածես: 16 Բայց կանգնէ՛ ու
կեցի՛ր ոտքերուդ վրայ. որովհետեւ երեւցայ քեզի՝ որպէսզի կարգեմ քեզ սպասաւոր եւ
վկայ թէ՛ այն բաներուն՝ որ տեսար, թէ՛ ալ այն բաներուն՝ որոնցմով պիտի երեւնամ քեզի:
17 Պիտի ազատեմ քեզ այդ ժողովուրդէն ու հեթանոսներէն, որոնց հիմա կը ղրկեմ քեզ՝ 18
անոնց աչքերը բանալու, խաւարէն՝ լոյսի, եւ Սատանայի իշխանութենէն՝ Աստուծոյ
դարձնելու, որպէսզի անոնք ստանան մեղքերու ներում, նաեւ ժառանգութիւն անոնց հետ՝
որ սրբացած են հաւատալով ինծի□»:*

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՊԱՏՄԷ ԻՐ ԿԱՏԱՐԱԾ ԳՈՐԾԸ

*19 «Ուստի, Ագրիպպա՛ս թագաւոր, ես անհնազանդ չեղայ այդ երկնային տեսիլքին: 20
Հապա՝ նախ Դամասկոս եղողներուն, յետոյ Երուսաղէմ, ամբողջ Հրէաստանի երկիրը ու
հեթանոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարեն, դառնան Աստուծոյ, եւ ապաշխարութեան
արժանավայել գործեր կատարեն: 21 Այս պատճառով Հրեաները բռնեցին զիս տաճարին
մէջ, ու կը ձգտէին սպաննել: 22 Սակայն Աստուծմէ հասած օգնութեամբ՝ մինչեւ այսօր
ողջ մնացի, պզտիկին թէ մեծին վկայելով, ոչինչ ըսելով այն բաներէն դուրս՝ որ
մարգարէները եւ Մովսէս խօսեցան թէ պիտի ըլլային. 23 թէ Քրիստոս պիտի չարչարուէր,
ի՛նք պիտի ըլլար առաջինը՝ որ մեռելներէն յարութիւն պիտի առնէր, ու լոյս պիտի
քարոզէր ժողովուրդին եւ հեթանոսներուն»:*

*24 Մինչ ան այսպէս կը ջատագովէր ինքզինք, Փեստոս բարձրաձայն ըսաւ. «Կը
ցնորի՛ս, Պօղո՛ս. շատ կարդացած ըլլալդ քեզ կը խելագարեցնէ»: 25 Պօղոս ալ ըսաւ. «Ես
չեմ խելագարիր, պատուակա՛ն Փեստոս, հապա կ'ըսեմ ճշմարտութեան ու խոհեմութեան
խօսքեր. 26 քանի որ թագաւորը գիտէ այս բաները, եւ անոր առջեւ ալ համարձակութեամբ
կը խօսիմ: Արդարեւ համոզուած եմ թէ ասոնցմէ ոչինչ թաքուն մնացած է իրմէ,
որովհետեւ այս բանը անկիւնի մը մէջ եղած չէ: 27 Մարգարէներուն կը հաւատա՞ս,
Ագրիպպա՛ս թագաւոր: Գիտե՛մ թէ կը հաւատաս»: 28 Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսի. «Քիչ
մնաց որ համոզես զիս քրիստոնեայ ըլլալու»: 29 Պօղոս ալ ըսաւ. «Աստուծմէ պիտի
խնդրէի որ ո՛չ միայն դուն, այլ նաեւ բոլոր անոնք՝ որ այսօր կը լսեն զիս, [բ]բոլորովին ինծի
պէս ըլլան, այս կապերէն զատ»:*

*30 Թագաւորը, կառավարիչը, Բերինիկէ, եւ անոնք՝ որ բազմած էին իրենց հետ՝
[գ]կանգնեցան. 31 ու երբ առանձնացան՝ իրարու հետ խօսակցեցան եւ ըսին. «Այս մարդը
մահուան կամ կապերու արժանի ոչինչ կ'ընէ»: 32 Ագրիպպաս ալ ըսաւ Փեստոսի.
«Կարելի էր արձակել այս մարդը, եթէ բողոքած չըլլար կայսրին»:*

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՆԱՒԱՐԿԷ ԴԷՊԻ ՀՌՈՄ

27

[բ] *Յուն.՝ թէ՛ քիչով եւ թէ շատով*

[գ] *Ոմանք՝ կանգնեցան՝ երբ այսպէս խօսեցաւ*

Երբ որոշուեցաւ նաւարկել դէպի Իտալիա, Պօղոսը եւ ուրիշ քանի մը բանտարկեալներ
յանձնեցին հարիւրապետի մը՝ որուն անունը Յուլիոս էր, [ա]Սեբաստեան գունդէն: 2
Մտնելով ադրամիտտական նաւ մը՝ մեկնեցանք, եւ պիտի նաւարկէինք Ասիայի
[բ]ծովեզերքէն. մեզի հետ էր նաեւ Արիստարքոս Մակեդոնացին՝ Թեսաղոնիկէէն: 3
Հետեւեալ օրը իջանք Սիդոն. Յուլիոս՝ մարդասիրութեամբ վարուելով Պօղոսի հետ՝
արտօնեց որ երթայ բարեկամներուն եւ վայելէ անոնց խնամքը: 4 Մեկնելով անկէ՝
նաւարկեցինք Կիպրոսի վարի կողմէն, քանի որ հովերը հակառակ էին: 5 Յետոյ՝
նաւարկելով Կիլիկիայի ու Պամփիւլիայի ծովուն մէջէն՝ իջանք Լիկիայի Միւռա քաղաքը:
6 Հարիւրապետը գտաւ հոն աղեքսանդրիական նաւ մը՝ որ կ՚երթար Իտալիա, ու մեզ
մտցուց անոր մէջ: 7 Շատ օրեր դանդաղօրէն նաւարկելէ ետք՝ հազիւ հասանք Կնիդոսի
դիմաց. քանի հովը չէր թոյլատրեր, Կրետէի վարի կողմէն՝ Սաղմոնայի դիմացէն
նաւարկեցինք, 8 եւ դժուարութեամբ անկէ անցնելով՝ եկանք տեղ մը, որ կը կոչուէր
Գեղեցիկ Նաւահանգիստ. անոր մօտ էր Ղասեա քաղաքը:

9 Երբ բաւական ժամանակ անցաւ, ու նաւարկութիւնը արդէն վտանգաւոր էր՝ քանի որ
ծոմին ատենն ալ արդէն անցած էր, Պօղոս յորդորեց զանոնք՝ 10 ըսելով. «Մարդի՛կ, ես կը
նշմարեմ թէ այս նաւարկութիւնը պիտի ըլլայ վնասով ու կորուստով, ո՛չ միայն բեռին եւ
նաւուն՝ հապա մեր անձերուն ալ»: 11 Բայց հարիւրապետը կ՚անսար աւելի նաւավարին ու
նաւատիրոջ՝ քան Պօղոսի խօսքերուն: 12 Եւ քանի որ այդ նաւահանգիստը անյարմար էր
ձմերելու, շատեր կը թելադրէին մեկնիլ անկէ, որպէսզի [գ]ջանային հասնիլ Փիւնիկէ, որ
Կրետէի մէկ նաւահանգիստն է ու կը նայի դէպի հարաւ-արեւմուտք եւ հիւսիս-արեւմուտք,
ու հոն ձմերել:

ՓՈԹՈՐԻԿ ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ

13 Երբ հարաւային հովը մեղմութեամբ փչեց, կարծելով թէ հասած են իրենց
առաջադրութեան՝ թուլցուցին խարիսխը ու նաւարկեցին Կրետէի քովէն: 14 Բայց քիչ ետք՝
անոր դէմ ելաւ մրրկալից հով մը, որ կը կոչուէր Եւրակիկլոն: 15 Երբ նաւը
յափշտակուեցաւ եւ չկրցաւ դիմադրել հովին, թողուցինք որ քշուի: 16 Սուրալով Կղօդա
կոչուող փոքր կղզիի մը վարի կողմէն՝ հազիւ կրցանք բռնել մակոյկը: 17 Երբ վերցուցին
զայն, օգնութեան միջոցներ գործածելով՝ տակէն կապեցին նաւը: Վախնալով որ իյնան
[դ]յորձանուտը՝ իջեցուցին առագաստը, եւ ա՛յդպէս կը քշուէին: 18 Քանի սաստիկ մրրիկի
մէջ էինք, յաջորդ օրը դուրս նետեցին բեռները: 19 Իսկ երրորդ օրը՝ մենք մեր ձեռքերով
դուրս նետեցինք նաւուն գործիքները: 20 Երբ շատ օրեր՝ ո՛չ արեւ, ո՛չ ալ աստղեր
երեւցան, ու [ե]սաստիկ մրրիկ կար մեզի դէմ, ա՛լ փրկուելու ամէն յոյս [զ]կտրուեցաւ մեզմէ:
21 Քանի որ շատ օրերէ ի վեր անօթի էին, Պօղոս՝ կայնելով անոնց մէջ՝ ըսաւ.

[ա] Յուն.՝ Օգոստոսեան

[բ] Յուն.՝ տեղերէն

[գ] Յուն.՝ թերեւս կարենային

[դ] Կամ՝ ծանծաղուտը

[ե] Յուն.՝ ոչ պզտիկ

[զ] Յուն.՝ վերցուեցաւ

«Մարդի՛կ, պէտք էր որ մտիկ ընէիք ինծի ու չնաւարկէիք Կրետէէն, եւ [է]չկրէիք այս վնասն
ու կորուստը: 22 Իսկ հիմա կը յորդորեմ ձեզ որ ոգեւորուիք, քանի որ ձեզմէ ո՛չ մէկուն
անձը պիտի կորսուի, բայց միայն նաւը: 23 Արդարեւ այս գիշեր քովս կայնեցաւ
հրեշտակը այն Աստուծոյն, որուն կը պատկանիմ եւ որ կը պաշտեմ, 24 ու ըսաւ. “Մի՛
վախնար, Պօղո՛ս. դուն պէտք է որ կայսրին ներկայանաս. եւ ահա՛ Աստուած շնորհեց
քեզի բոլոր անոնք՝ որ կը նաւարկեն քեզի հետ□: 25 Ուստի, մարդի՛կ, ոգեւորուեցէ՛ք,
որովհետեւ ես կը հաւատամ Աստուծոյ. պիտի ըլլայ այնպէս՝ ինչպէս ըսուեցաւ ինծի: 26
Սակայն պէտք է որ [ը]նաւը կղզիի մը առջեւ խրի”»:

27 Երբ տասնչորրորդ գիշերն էր՝ որ կը տարուբերուէինք Ադրիականի ծովուն մէջ, կէս
գիշերին նաւաստիները ենթադրեցին թէ մօտեցած են ցամաքի մը: 28 Ձգելով խորաչափը՝
գտան քսան գրկաչափ. քիչ մը յառաջ երթալով՝ դարձեալ ձգեցին, ու գտան տասնհինգ
գրկաչափ: 29 Վախնալով որ գուցէ [թ]զարնուին խարակներու”, ետեւի կողմէն ձգեցին չորս
խարիսխ, եւ կ՚ըղձային որ առտու ըլլայ: 30 Իսկ նաւաստիները կը ջանային փախչիլ
նաւէն, ու ծովը իջեցուցին մակոյկը՝ պատրուակելով թէ առջեւի կողմէն ալ պիտի ձգեն
խարիսխներ: 31 Բայց Պօղոս ըսաւ հարիւրապետին ու զինուորներուն. «Եթէ ասոնք չմնան
նաւուն մէջ՝ դուք չէք կրնար փրկուիլ»: 32 Այն ատեն զինուորները կտրեցին մակոյկին
չուանները, եւ թողուցին որ դուրս իյնայ: 33 Մինչ առտուն կը մօտենար, Պօղոս կ՚աղաչէր
բոլորին որ կերակուր ուտեն՝ ըսելով. «Այսօր տասնչորս օր է՝ որ դուք սպասելով անօթի
մնացած էք, ու ոչինչ [ժ]կերած էք: 34 Ուստի կ՚աղաչեմ ձեզի՝ որ կերակուր ուտէք,
որովհետեւ ասիկա՛ ալ ձեր փրկութեան համար է. քանի որ ձեզմէ ո՛չ մէկուն գլուխէն մա՛զ
մը պիտի իյնայ»: 35 Այսպէս խօսելէ ետք՝ հաց առաւ, բոլորին առջեւ շնորհակալ եղաւ
Աստուծմէ, ու կտրելով սկսաւ ուտել: 36 Բոլորն ալ ոգեւորուեցան, եւ իրենք ալ կերակուր
կերան: 37 Նաւուն մէջ՝ բոլորս երկու հարիւր եօթանասունվեց անձ էինք: 38 Երբ
կշտացան կերակուրով, թեթեւցուցին նաւը՝ ծովը թափելով ցորենը:

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ

39 Երբ առտու եղաւ՝ չէին ճանչնար ցամաքը. բայց նշմարելով ծոց մը՝ որ ծովեզերք
ունէր, ծրագրեցին նաւը խրել անոր մէջ՝ եթէ կարելի ըլլար: 40 Ուստի ծովը թողուցին
խարիսխները՝ կտրելով պարանները, թուլցուցին ղեկերուն պարանները, եւ հովին բանալով
առագաստը՝ ուղղուեցան դէպի այդ ծովեզերքը: 41 [ի]Զարնուելով աւազակոյտի մը”,
խրեցին նաւը. առջեւի կողմը մխրճուելով՝ մնաց անշարժ, իսկ ետեւի կողմը կը քակուէր
ալիքներուն սաստկութենէն: 42 Զինուորներն ալ ծրագրեցին սպաննել բանտարկեալները,
որպէսզի անոնցմէ ո՛չ մէկը լողալով փախչի: 43 Բայց հարիւրապետը, որ կը փափաքէր
փրկել Պօղոսը, արգելք եղաւ անոնց ծրագիրին: Հրամայեց որ լողալ գիտցողնե՛րը նախ
ծով նետուին ու ցամաք ելլեն. 44 իսկ միւսները հետեւին՝ ոմանք տախտակներով, եւ
ոմանք՝ նաւուն ուրիշ բաներով: Այսպէս՝ բոլորը ազատելով ցամաք հասան:

[է] Յուն.՝ շահէիք

[ը] Յուն.՝ կղզի մը իյնանք

[թ] Յուն.՝ իյնանք խարակներու վրայ

[ժ] Յուն.՝ առած

[ի] Յուն.՝ Իյնալով այնպիսի տեղ մը՝ որուն երկու կողմը ծով էր

ՄԵԼԻՏԷ

28

Երբ փրկուեցանք, գիտցանք թէ այդ կղզիին անունը [ա]Մելիտէ էր: Բնիկ ժողովուրդը
արտասովոր մարդասիրութիւն ցոյց տուաւ մեզի. 2 որովհետեւ կրակ վառեցին եւ մեզ
բոլորս ալ ընդունեցին՝ եկած անձրեւին ու ցուրտին պատճառով: 3 Երբ Պօղոս առատ խռիւ
ժողվեց եւ դրաւ կրակին վրայ, ջերմութենէն իժ մը ելաւ ու կառչեցաւ անոր ձեռքին: 4 Երբ
բնիկները տեսան այդ անասունը՝ կախուած անոր ձեռքէն, ըսին իրարու. «Անշուշտ ասիկա
մարդասպան մըն է. թէպէտ փրկուեցաւ ծովէն, արդարութիւնը չթոյլատրեց որ ան
ապրի»: 5 Իսկ ինք թօթուեց անասունը կրակին մէջ, եւ ո՛չ մէկ վնաս կրեց: 6 Անոնք ալ կը
սպասէին որ ան ուռի, կամ յանկարծ մեռած իյնայ. բայց երբ շատ սպասեցին ու տեսան
թէ ո՛չ մէկ անտեղի բան եղաւ անոր, իրենց կարծիքը փոխելով ըսին թէ “աստուած մըն
է□:
7 Այդ տեղին շրջակայքը կը գտնուէին ագարակները կղզիին գլխաւոր մարդուն, որուն
անունը Պոպղիոս էր: Ան ընդունեց մեզ, եւ բարեսրտութեամբ հիւրընկալեց մեզ երեք օր: 8
Պոպղիոսի հայրը կը պառկէր՝ տենդով ու թանչքով հիւանդացած: Պօղոս մտաւ անոր քով,
եւ աղօթելով՝ ձեռքերը դրաւ անոր վրայ ու բժշկեց զայն: 9 Երբ ասիկա պատահեցաւ,
ուրիշ հիւանդներ ալ՝ որ այդ կղզիին մէջ կը գտնուէին՝ եկան եւ բուժուեցան: 10 Ասոնք ալ
մեծապէս պատուեցին մեզ, ու երբ կը մեկնէինք՝ հայթայթեցին մեզի պէտք եղած բաները:

ՄԵԼԻՏԷԷՆ ՀՌՈՄ

11 Երեք ամիս ետք՝ մեկնեցանք աղեքսանդրիական նաւով մը, որ ձմերած էր այդ կղզին
եւ ունէր Դիոսկուրացիներուն զինանշանը: 12 Սիրակուսա իջնելով՝ երեք օր մնացինք հոն.
13 անկէ ալ շրջագայելով՝ հասանք Հռեգիոն: Մէկ օր ետք, երբ հարաւային հովը փչեց,
երկրորդ օրը հասանք Պատեողոս: 14 Հոն գտանք եղբայրներ, որոնք աղաչեցին որ եօթը
օր մնանք իրենց քով. եւ այսպէս գացինք Հռոմ: 15 Երբ եղբայրները լսեցին մեր մասին,
անկէ եկան մինչեւ Ապփիոսի Հրապարակը ու Երեք Պանդոկները՝ դիմաւորելու մեզ:
Պօղոս ալ տեսնելով զանոնք՝ շնորհակալ եղաւ Աստուծմէ եւ քաջալերուեցաւ:

ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

16 Երբ մտանք Հռոմ, հարիւրապետը յանձնեց բանտարկեալները զօրագլուխին. իսկ
Պօղոսի արտօնուեցաւ որ առանձին բնակի՝ զինք պահող զինուորի մը հետ: 17 Երեք օր
ետք ան հրաւիրեց Հրեաներուն գլխաւորները, ու երբ համախմբուեցան՝ ըսաւ անոնց.
«Մարդի՛կ եղբայրներ, թէպէտ ես ժողովուրդին կամ հայրենական սովորութիւններուն դէմ
ոչինչ ըրեր էի, Երուսաղէմի մէջ Հռոմայեցիներուն ձեռքը մատնուեցայ իբր
բանտարկեալ: 18 Երբ անոնք հարցաքննեցին զիս՝ ուզեցին արձակել, որովհետեւ իմ վրաս
մահուան արժանի ո՛չ մէկ պատճառ կար: 19 Բայց երբ Հրեաները հակաճառեցին,
հարկադրուեցայ բողոքել կայսրին, սակայն առանց որեւէ ամբաստանութիւն ունենալու
ազգիս դէմ: 20 Ուրեմն ասոր համար կանչեցի ձեզ՝ որպէսզի տեսնեմ ձեզ եւ խօսիմ ձեզի.
որովհետեւ Իսրայէլի յոյսին համար կը կրեմ այս շղթան»: 21 Անոնք ալ ըսին իրեն. «Մենք
քու մասիդ Հրէաստանէն ո՛չ գրութիւն ընդունեցինք, ո՛չ ալ եղբայրներէն մէկը հոս գալով՝

[ա] Հիմա՝ Մալթա

չարութիւն մը պատմեց կամ խօսեցաւ քու մասիդ: 22 Բայց արժանավայել է լսել քեզմէ թէ դուն ի՛նչ կը մտածես. որովհետեւ մենք տեղեկացած ենք այդ աղանդին մասին՝ թէ ամէնուրեք ատոր դէմ կը խօսին»: 23 Երբ որոշեցին օր մը անոր հետ, շատեր գացին անոր քով՝ իր հիւրանոցը: Անոնց կը բացատրէր Աստուծոյ թագաւորութիւնը եւ կը վկայէր անոր մասին. առտուընէ մինչեւ իրիկուն կը համոզէր զանոնք՝ փաստարկելով Յիսուսի մասին թէ՛ Մովսէսի Օրէնքէն, թէ՛ ալ [բ]Մարգարէներէն: 24 Ոմանք անսացին ըսածներուն, ոմանք ալ չհաւատացին: 25 Իրարու հետ չհամաձայնած՝ բաժնուեցան, երբ Պօղոս խօսք մըն ալ ըսաւ. «Սուրբ Հոգին ճիշդ խօսեցաւ մեր հայրերուն՝ Եսայի մարգարէին միջոցով, 26 ըսելով. "Գնա՛ այս ժողովուրդին եւ ըսէ՛. «[գ]Շատ պիտի լսէք՝ բայց պիտի չհասկնաք, [դ]շատ պիտի տեսնէք՝ բայց պիտի չըմբռնէք: 27 Որովհետեւ այս ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ. իրենց ականջներով ծանր լսեցին եւ իրենց աչքերը գոցեցին, որպէսզի իրենց աչքերով չտեսնեն, ականջներով չլսեն, սիրտով չհասկնան եւ դարձի չգան, ու ես չբժշկեմ զանոնք»□: 28 Ուրեմն գիտցէ՛ք թէ Աստուծոյ փրկութիւնը ղրկուեցաւ հեթանոսներուն, եւ անո՛նք մտիկ պիտի ընեն»: 29 [ե]Ու երբ ըսաւ ասիկա, Հրեաները մեկնեցան՝ սաստիկ վիճաբանելով իրարու հետ:

30 Պօղոս լման երկու տարի բնակեցաւ իր վարձած տունը, 31 ու կ՚ընդունէր բոլոր իրեն եկողները՝ 32 քարոզելով Աստուծոյ թագաւորութիւնը եւ սորվեցնելով Տէր Յիսուս Քրիստոսի մասին՝ ամբողջ համարձակութեամբ, առանց արգելքի:

[բ] *Այսինքն՝ Մարգարէներու գիրքէն*

[գ] *Յուն.՝ Լսելով*

[դ] *Յուն.՝ տեսնելով*

[ե] *Ոմանք չունին այս 29-րդ համարը*

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՆԱՄԱԿԸ ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

ՊՕՂՈՍԻ ՆԱՄԱԿԸ ՀՌՈՄԱՅԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

1

Պօղոս, [ա]ծառայ Յիսուս Քրիստոսի, կանչուած՝ առաքեալ ըլլալու, նշանակուած՝
քարոզելու Աստուծոյ աւետարանը, 2 (որ նախապէս խոստացած էր իր մարգարէներուն
միջոցով՝ Սուրբ գիրքերուն մէջ,) 3 որ իր Որդիին՝ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի մասին է
– ան մարմինի համեմատ՝ եղաւ Դաւիթի զարմէն, 4 ու սրբութեան Հոգիին համեմատ՝
զօրութեամբ սահմանուեցաւ իբր Աստուծոյ Որդի՝ մեռելներէն յարութիւն առնելով –, 5
որուն միջոցով շնորհք եւ առաքելութիւն ստացանք՝ որպէսզի բոլոր ազգերը
առաջնորդենք իր անունին հաւատքի հնազանդութեան 6 (անոնց մէջ դո՛ւք ալ կանչուած
էք Յիսուս Քրիստոսէ). 7 ձեր բոլորին՝ որ Հռոմի մէջ էք, Աստուծոյ սիրելիներուդ ու սուրբ
ըլլալու կանչուածներուդ, շնորհք եւ խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսէ:

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ

8 Նախ շնորհակալ եմ ձեր բոլորին համար իմ Աստուծմէս՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով,
որ ձեր հաւատքը կը պատմուի ամբողջ աշխարհի մէջ: 9 Քանի որ վկայ է ինծի Աստուած,
որ ես կը պաշտեմ հոգիովս՝ անոր Որդիին աւետարանը քարոզելով, 10 թէ ի՛նչպէս
անդադար կը յիշեմ ձեզ ամէն ատեն՝ աղօթքներուս մէջ, աղերսելով որ [բ]վերջապէս
անգամ մը յաջողիմ գալ ձեզի Աստուծոյ կամքով: 11 Որովհետեւ կը տենչամ տեսնել ձեզ՝
որ փոխանցեմ ձեզի հոգեւոր [գ]շնորհ մը, որպէսզի ամրանաք. 12 այսինքն ես ալ
մխիթարուիմ ձեզի հետ՝ ձեր եւ իմ փոխադարձ հաւատքին միջոցով: 13 Սակայն չեմ ուզեր
որ անգիտանաք, եղբայրնե՛ր, որ յաճախ առաջադրեցի գալ ձեզի, (եւ մինչեւ հիմա
արգիլուեցայ,) որպէսզի ձեր մէջ ալ պտուղ մը ունենամ, ինչպէս միւս հեթանոսներուն
մէջ: 14 Ես պարտական եմ թէ՛ Յոյներուն եւ թէ օտարներուն, թէ՛ իմաստուններուն եւ թէ
անմիտներուն: 15 Ուստի, ինչ կը վերաբերի ինծի, յօժար եմ աւետարանելու նաեւ ձեզի՝ որ
Հռոմի մէջ էք:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

16 Արդարեւ ես ամօթ չեմ սեպեր [դ]աւետարանը, քանի որ ան Աստուծոյ զօրութիւնն է՝
ամէն հաւատացեալի փրկութեան համար, նախ Հրեային եւ ապա Յոյնին. 17 որովհետեւ
անով Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որ հաւատքով է՝ կը յայտնուի հաւատքի համար, ինչպէս
գրուած է. «Արդարը պիտի ապրի հաւատքով»:

ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ ՄԵՂՔԸ

18 Արդարեւ Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն կը յայտնուի մարդոց ամբողջ
ամբարշտութեան եւ անիրաւութեան վրայ, քանի անոնք անիրաւութեամբ գերի բռնած են

[ա] Կամ՝ ստրուկ

[բ] Յուն.՝ թերեւս հիմա

[գ] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւ

[դ] Ոմանք՝ Քրիստոսի աւետարանը

ճշմարտութիւնը: 19 Որովհետեւ ինչ որ կարելի է գիտնալ Աստուծոյ մասին՝ բացայայտ է իրենց մէջ, քանի Աստուած բացայայտեց զայն անոնց: 20 Արդարեւ անոր անտեսանելի բաները, այսինքն՝ իր յաւերժական զօրութիւնը եւ աստուածութիւնը, կը տեսնուին աշխարհի արարչութենէն ի վեր ու կը հասկցուին անոր ստեղծածներով, որպէսզի անարդարանալի ըլլան: 21 Թէպէտ իրենք կը ճանչնային Աստուած, Աստուծոյ պէս չփառաւորեցին կամ շնորհակալ չեղան. հապա ունայնացան իրենց մտածումներուն մէջ, եւ իրենց [ե]սիրտը անխելքութեամբ" խաւարեցաւ: 22 Հաւաստելով թէ իրենք իմաստուն են՝ յիմարացան, 23 ու փոխեցին անեղծ Աստուծոյ փառքը՝ նմանցնելով եղծանելի մարդու, թռչուններու, չորքոտանիներու եւ սողուններու պատկերին: 24 Հետեւաբար Աստուած ալ մատնեց զանոնք անմաքրութեան՝ իրենց սիրտի ցանկութիւններուն համաձայն, որպէսզի իրենց մարմինները անպատուեն իրենք իրենց մէջ. 25 քանի որ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը փոխեցին սուտի հետ, եւ ակնածեցան արարածէ՛ն ու պաշտեցին զայն՝ քան Արարիչը, որ օրհնեա՜լ է յաւիտեան: Ամէն:

26 Այս պատճառով Աստուած մատնեց զանոնք անպատիւ կիրքերու. քանի որ իրենց էգերն անգամ բնական յարաբերութիւնը փոխեցին բնութեան դէմ եղող յարաբերութեան: 27 Նմանապէս արուներն ալ՝ թողուցած էգին բնական յարաբերութիւնը՝ իրենց տռփանքով վառեցան իրարու հետ. արուները արուներու հետ անվայելչութիւն կը գործադրէին, եւ իրենց մոլորութեան արժանի հատուցումը կը ստանային իրենց վրայ: 28 Քանի չգնահատեցին պահել Աստուած իրենց գիտակցութեան մէջ, Աստուած ալ մատնեց զանոնք խոտելի միտքի մը՝ ընելու անպատշաճ բաներ: 29 Լեցուած ամէն տեսակ անիրաւութեամբ, պոռնկութեամբ, չարութեամբ, ագահութեամբ եւ չարամտութեամբ, լի նախանձով, մարդասպանութեամբ, հակամարտութեամբ, նենգութեամբ ու չարասրտութեամբ, եւ ըլլալով բանսարկու, 30 բամբասող, Աստուած ատող, նախատող, ամբարտաւան, պոռոտախօս, չար բաներ հնարող, ծնողներու անհնազանդ, 31 անխելք, ուխտադրուժ, անգութ, անհաշտ եւ անողորմ, 32 անոնք՝ գիտնալով հանդերձ Աստուծոյ դատավճիռը, թէ այսպիսի բաներ ընողները արժանի են մահուան, ո՛չ միայն կ՚ընեն այդ բաները, այլ նաեւ բարեացակամ կ՚ըլլան զանոնք ընողներուն հանդէպ:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

2

Ուստի, ո՛վ մարդ, ո՛վ ալ ըլլաս, դուն որ կը դատես՝ չունիս արդարացում. քանի որ ի՛նչ բանով որ կը դատես ուրիշը, անով կը դատապարտես դուն քեզ. որովհետեւ դուն որ կը դատես՝ կ՚ընես նո՛յն բաները: 2 Բայց գիտենք թէ Աստուծոյ դատաստանը կը կիրարկուի ճշմարտութեամբ անոնց հանդէպ՝ որ կ՚ընեն այսպիսի բաներ: 3 Ուստի, ո՛վ մարդ, դուն որ կը դատես այսպիսի բաներ ընողները, բայց կ՚ընես նոյն բաները, կը կարծե՞ս թէ զերծ պիտի մնաս Աստուծոյ դատաստանէն: 4 Կամ թէ կ՚արհամարհե՞ս անոր քաղցրութեան, հանդուրժողութեան ու համբերատարութեան ճոխութիւնը, անգիտանալով թէ Աստուծոյ քաղցրութիւնը կ՚առաջնորդէ քեզ ապաշխարութեան: 5 Բայց դո՛ւն՝ խստութեամբդ եւ անզեղջ սիրտովդ՝ բարկութիւն կը կուտակես քու վրադ բարկութեան օրուան համար, երբ Աստուծոյ արդար դատաստանը յայտնուի: 6 Ան պիտի հատուցանէ իւրաքանչիւրին՝ իր գործերուն փոխարէնը.– 7 յաւիտենական կեանք անոնց՝ որ համբերութեամբ յարատեւելով բարի գործերու մէջ՝ կը փնտռեն փառք, պատիւ եւ անմահութիւն. 8 իսկ սրդողում ու բարկութիւն անոնց՝ որ հակառակող են, չեն անսար ճշմարտութեան բայց կ՚անսան անիրաւութեան. 9 տառապանք եւ տագնապ ամէն մարդու անձին վրայ՝ որ չարիք կը

[ե] Յուն.՝ անխելք սիրտը

գործէ, 10 նախ Հրեային, ապա՝ Յոյնին. իսկ փառք, պատիւ ու խաղաղութիւն ամէն մէկուն՝
որ բարիք կը գործէ, նախ Հրեային, ապա՝ Յոյնին. 11 որովհետեւ Աստուծոյ քով
աչառութիւն չկայ:

12 Բոլոր անոնք որ մեղանչեցին առանց Օրէնքի՝ պիտի կորսուին առանց Օրէնքի, եւ
անոնք որ մեղանչեցին Օրէնքի տակ՝ պիտի դատուին Օրէնքով, 13 (որովհետեւ Աստուծոյ
առջեւ ո՛չ թէ Օրէնքը լսողները արդար են, հապա Օրէնքը գործադրողնե՛րը պիտի
արդարանան. 14 քանի որ հեթանոսները՝ որոնք Օրէնք չունին, երբ բնութեամբ կը
գործադրեն Օրէնքին պարունակած բաները, Օրէնք չունենալով՝ բուն իրե՛նք կ՚ըլլան
իրենց Օրէնքը. 15 անոնք ցոյց կու տան թէ Օրէնքին գործը իրենց սիրտին մէջ գրուած է,
իրենց խղճմտանքին միաժամանակ վկայութեամբ, ու իրենց մտածումներուն զիրար
ամբաստանելով եւ կամ ջատագովելով,) 16 այն օրը՝ երբ Աստուած պիտի դատէ մարդոց
գաղտնիքները Յիսուս Քրիստոսի միջոցով, իմ քարոզած աւետարանիս համաձայն:

ՀՐԵԱՆԵՐԸ ԵՒ ՕՐԷՆՔԸ

17 Ահա՛ դուն Հրեայ կը [ա]կոչուիս, կռթնած ես Օրէնքին, եւ կը պարծենաս Աստուծմով.
18 գիտես անոր կամքը, կը զատորոշես տարբեր բաները՝ խրատուած ըլլալով Օրէնքէն, 19
ու համոզուած ես՝ թէ առաջնորդ ես կոյրերուն, լոյս՝ խաւարի մէջ եղողներուն, 20 կրթիչ՝
անմիտներուն եւ վարժապետ՝ երախաներուն, Օրէնքին մէջ ունենալով գիտութեան ու
ճշմարտութեան արտայայտութիւնը: 21 Ուրեմն դո՛ւն՝ որ ընկերիդ կը սորվեցնես՝ դուն
քեզի՛ չես սորվեցներ: Կը քարոզես չգողնալ, բայց դո՛ւն կը գողնաս: 22 Կ՚ըսես՝ շնութիւն
մի՛ ըներ, սակայն դո՛ւն շնութիւն կ՚ընես: Կը զզուիս կուռքերէն, բայց դուն տաճա՛ր կը
կողոպտես: 23 Օրէնքով կը պարծենաս, եւ դո՛ւն Օրէնքը բեկանելով՝ Աստուա՛ծ
կ՚անպատուես: 24 Որովհետեւ ձեր պատճառով Աստուծոյ անունը կը հայհոյուի
հեթանոսներուն մէջ, ինչպէս գրուած է:

25 Արդարեւ թլփատութիւնը շահ կ՚ունենայ՝ եթէ կիրարկես Օրէնքը. իսկ եթէ յանցաւոր
ես Օրէնքին դէմ, քու թլփատութիւնդ կ՚ըլլայ անթլփատութիւն: 26 Ուրեմն եթէ անթլփատը
պահէ Օրէնքին արդարութիւնը, միթէ թլփատութիւն պիտի չսեպուի՞ անոր
անթլփատութիւնը, 27 եւ բնիկ անթլփատը՝ Օրէնքը գործադրելով՝ պիտի չդատապարտէ՞
քեզ, որ գիրով ու թլփատութեամբ զանց կ՚ընես Օրէնքը: 28 Որովհետեւ Հրեայ չէ ա՛ն՝ որ
երեւոյթով է, եւ թլփատութիւն չէ ա՛յն՝ որ երեւոյթով է, մարմինով: 29 Հապա Հրեայ է ա՛ն՝
որ ծածուկ է, ու իսկական թլփատութիւնը՝ սիրտի՛նն է, հոգիո՛վ եւ ո՛չ թէ գիրով. ու անոր
գովեստը ո՛չ թէ մարդոցմէ է, հապա՝ Աստուծմէ:

3

Ուրեմն ի՞նչ առաւելութիւն ունի Հրեան, կամ ի՞նչ շահ կայ թլփատութենէն. 2 շատ՝
ամէն կերպով: Նախ այն՝ որ Աստուծոյ պատգամները վստահուեցան անոնց: 3 Ուրեմն
ի՞նչ. եթէ անոնցմէ ոմանք հաւատարիմ չեղան, միթէ անոնց անհաւատարմութիւնը
ոչնչացո՞ւց Աստուծոյ հաւատարմութիւնը. ամե՛նեւին: 4 Հապա Աստուած ճշմարտախօս
[ա]պիտի ճանչցուի", եւ բոլոր մարդիկ՝ ստախօս. ինչպէս գրուած է. «Հետեւաբար դուն
արդար պիտի ըլլաս խօսքերուդ մէջ, եւ յաղթես՝ երբ դատուիս»: 5 Ուրեմն եթէ մեր
անիրաւութիւնը կ՚ապացուցանէ Աստուծոյ արդարութիւնը, ի՞նչ ըսենք. միթէ անիրա՞ւ է

[ա] *Յուն.՝ մականուանուիս*

[ա] *Յուն.՝ թող ըլլայ*

Աստուած, որ բարկութիւն կը ցուցաբերէ 6 (մարդկօրէն կ'ըսեմ). ամե՛նեւին: Այլապէս՝
Աստուած ի՞նչպէս պիտի դատէ աշխարհը: 7 Որովհետեւ եթէ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը
կը ճոխանայ իմ ստութեամբս՝ իր փառքին համար, ա՛լ ես ինչո՞ւ կը դատուիմ իբր
մեղաւոր: 8 Եւ ինչո՞ւ պատշաճ չէ ըսել. «Չարիք գործենք՝ որ բարիք յառաջ գայ»,
ինչպէս ոմանք մեզի հայհոյելով [բ]կը զրպարտեն" թէ մենք այդպէս կ'ըսենք: Անոնց
[գ]դատապարտութիւնը արդարացի է:

Ո՛Չ ՄԷԿ ՄԱՐԴ ԱՐԴԱՐ Է

9 Ուրեմն ա՛լ ի՞նչ ըսենք, գերազա՞նց ենք հեթանոսներէն: Ո՛չ մէկ կերպով. որովհետեւ
նախապէս մեղադրեցինք Հրեաները եւ Յոյները, թէ բոլո՛րը մեղքի տակ են, 10 ինչպէս
գրուած է. «Ո՛չ մէկ արդար կայ, ո՛չ իսկ մէկ հատ: 11 Ո՛չ մէկը կայ որ հասկնայ, ո՛չ մէկը
կայ որ փնտռէ Աստուած: 12 Բոլո՛րը խոտորեցան, միասին անպէտ դարձան. ո՛չ մէկ
բարիք ընող կայ, ո՛չ իսկ մէկ հատ»: 13 «Անոնց կոկորդը բաց գերեզման է, իրենց լեզուով
նենգաւոր եղան»: «Իժերու թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակ»: 14 «Անոնց բերանը
լեցուն է անէծքով ու դառնութեամբ»: 15 «Անոնց ոտքերը կ'աճապարեն արիւն թափելու.
16 կործանում եւ թշուառութիւն կայ անոնց ճամբաներուն մէջ: 17 Չճանչցան
խաղաղութեան ճամբան»: 18 «Աստուծոյ վախը չկայ անոնց աչքերուն առջեւ»: 19 Բայց
գիտենք թէ ի՛նչ որ կ'ըսէ Օրէնքը, կ'ըսէ անո՛նց՝ որ Օրէնքին տակ են, որպէսզի ամէն
բերան գոցուի եւ ամբողջ աշխարհը դատապարտուի Աստուծոյ առջեւ: 20 Ուստի ո՛չ մէկ
մարմին պիտի արդարանայ անոր առջեւ Օրէնքին գործերով, քանի որ Օրէնքին միջոցով
կ'ըլլայ մեղքի գիտակցութիւնը:

ԱՍՏՈՒԱԾ Ի՛ՆՉՊԷՍ Կ'ԱՐԴԱՐԱՑՆԷ ՄԱՐԴԸ

21 Բայց հիմա՝ առանց Օրէնքին՝ Աստուծոյ արդարութիւնը բացայայտ եղած է,
վկայուած ըլլալով Օրէնքէն ու [դ]Մարգարէներէն. 22 այսինքն Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որ
Յիսուս Քրիստոսի վրայ եղած հաւատքով է բոլոր հաւատացողներուն համար, քանի որ
խտրութիւն չկայ: 23 Արդարեւ բոլորը մեղանչեցին, եւ զրկուած են Աստուծոյ փառքէն. 24
բայց ձրի կ'արդարանան անոր շնորհքով, Քրիստոս Յիսուսով եղած ազատագրութեամբ:
25 Աստուած նախապէս սահմանեց զայն՝ քաւութիւն ըլլալու անոր արիւնին
հաւատացողներուն, որպէսզի ցոյց տայ իր արդարութիւնը՝ ներելով նախապէս – Աստուծոյ
հանդուրժողութեան ժամանակ – գործուած մեղքերը: 26 Այսինքն՝ իր արդարութիւնը այս
ատեն ցոյց տալու համար, որպէսզի ինք արդար ըլլայ եւ արդարացնէ Յիսուսի
հաւատացողը:

27 Ուրեմն ո՞ւր մնաց պարծանքը. բացառուեցաւ: Ո՞ր Օրէնքէն, գործերո՞ւ Օրէնքէն:
Ո՛չ, հապա հաւատքի Օրէնքէն. 28 որովհետեւ մենք կը հետեւցնենք թէ մարդ
կ'արդարանայ հաւատքով՝ առանց Օրէնքին գործերուն: 29 Միթէ Աստուած միայն
Հրեաներո՞ւնն է ու հեթանոսներունը չէ՞. այո՛, նաեւ հեթանոսներունը: 30 Քանի որ մէ՛կ
Աստուած կայ, որ թլփատութիւնը կ'արդարացնէ հաւատքով, նաեւ անթլփատութիւնը՝ նոյն
հաւատքով: 31 Ուստի մենք կ'ոչնչացնե՞նք Օրէնքը հաւատքով: Ամե՛նեւին. նոյնիսկ կը

[բ] *Յուն.՝ կ'ըսեն*

[գ] *Յուն.՝ դատաստանը*

[դ] *Այսինքն՝ Մարգարէներու գիրքէն*

հաստատե՛նք Օրէնքը:

ԱԲՐԱՀԱՄԻ ՕՐԻՆԱԿԸ

4

Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք թէ գտաւ Աբրահամ՝ մարմինի համեմատ մեր նախահայրը. 2
որովհետեւ եթէ Աբրահամ արդարացած ըլլար գործերով՝ պիտի պարծենար անոնցմով,
բայց ո՛չ Աստուծոյ առջեւ: 3 Արդարեւ ի՞նչ կ՚ըսէ Գիրքը. «Աբրահամ հաւատաց Աստուծոյ,
եւ ատիկա արդարութիւն սեպուեցաւ իրեն»: 4 Բայց ա՛ն որ կը գործէ, անոր
վարձատրութիւնը շնորհքէ եղած չի սեպուիր, հապա՝ պարտքէ: 5 Իսկ ա՛ն որ չի գործեր,
բայց կը հաւատայ անոր՝ որ կ՚արդարացնէ ամբարիշտը, իր հաւատքը արդարութիւն կը
սեպուի իրեն: 6 Ինչպէս Դաւիթ ալ կը խօսի երանութեան մասին այն մարդուն, որուն
Աստուած արդարութիւն կը սեպէ՝ առանց գործերու: 7 «Երանի՜ անոնց,- կ՚ըսէ,- որոնց
անօրէնութիւնները ներուեցան, եւ որոնց մեղքերը ծածկուեցան: 8 Երանի՜ այն մարդուն,
որուն մեղք չի սեպեր Տէրը»: 9 Ուրեմն այս երանութիւնը միայն թլփատուածներո՞ւն
համար է, թէ անթլփատներուն համար ալ. քանի որ կ՚ըսենք թէ "հաւատքը արդարութիւն
սեպուեցաւ Աբրահամի□: 10 Ուրեմն ի՞նչպէս սեպուեցաւ. թլփատութեա՞ն մէջ եղած
ատենը, թէ անթլփատութեան մէջ: Ո՛չ թէ թլփատութեան մէջ, հապա՝ անթլփատութեան:
11 Յետոյ թլփատութեան նշանը ստացաւ՝ իբր կնիք անթլփատութեան ատենը ունեցած
հաւատքին արդարութեան, որպէսզի ինք ըլլայ հայրը այն բոլոր հաւատացողներուն՝
որոնք անթլփատ են (անոնց ալ արդարութիւն սեպուելու համար), 12 նաեւ հայրը
թլփատութեան՝ անոնց համար, որոնք ո՛չ միայն թլփատուած են, այլ նաեւ կ՚ընթանան մեր
հօր Աբրահամի անթլփատութեան ատեն ունեցած հաւատքին հետքերով:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՈՍՏՈՒՄԸ ԿԸ ՍՏԱՑՈՒԻ ՀԱՒԱՏՔՈՎ

13 Արդարեւ Աբրահամի եւ անոր զարմին՝ աշխարհը ժառանգելու համար տրուած
խոստումը ո՛չ թէ Օրէնքով եղաւ, հապա հաւատքին արդարութեամբ: 14 Քանի որ եթէ
Օրէնքէն եղողները ժառանգորդ ըլլային, հաւատքը պիտի փճանար, եւ խոստումը
ոչնչանար: 15 Որովհետեւ Օրէնքը բարկութիւն կը գործադրէ. քանի որ ուր Օրէնք չկայ,
օրինազանցութիւն ալ չկայ: 16 Ուստի ժառանգորդ ըլլալը հաւատքէն է, որ շնորհքով
եղած ըլլայ, որպէսզի խոստումը մնայուն ըլլայ ամբողջ զարմին. ո՛չ միայն անոր՝ որ
Օրէնքէն է, այլ նաեւ անո՛ր՝ որ Աբրահամի հաւատքէն է: Ան մեր բոլորին հայրն է 17
(ինչպէս գրուած է. "Քեզ շատ ազգերու հայր ըրի□) Աստուծոյ առջեւ՝ որուն ինք
հաւատաց, որ կեանք կու տայ մեռելներուն ու չեղած բաները կը կոչէ եղածներու պէս: 18
Չյուսացուած բանին՝ յոյսով հաւատաց, թէ ինք շատ ազգերու հայր պիտի ըլլայ (ինչպէս
ըսուեցաւ ալ թէ "քու զարմդ այսպէս պիտի ըլլայ□). 19 եւ հաւատքի մէջ չտկարանալով՝
ուշադիր չեղաւ իր մարմինին, որ արդէն մեռածի պէս էր, (որովհետեւ ինք հարիւր
տարեկանի չափ էր,) ո՛չ ալ Սառայի արգանդին մեռած ըլլալուն: 20 Անհաւատութեամբ
չտատամսեցաւ Աստուծոյ խոստումին հանդէպ, հապա հաւատքով զօրացած՝ փառք տուաւ
Աստուծոյ, 21 եւ լման համոզուեցաւ թէ ի՛նչ որ ան խոստացաւ՝ կարող է նաեւ իրագործել:
22 Ուստի արդարութիւն սեպուեցաւ իրեն:

23 Բայց գրուեցաւ ո՛չ միայն անոր համար՝ թէ "սեպուեցաւ իրեն□, 24 այլ նաեւ մեզի
համար, որոնց պիտի սեպուի՝ քանի որ կը հաւատանք անո՛ր՝ որ մեռելներէն յարուցանեց
Յիսուսը՝ մեր Տէրը, 25 որ մատնուեցաւ մեր յանցանքներուն համար ու յարութիւն առաւ
մեզ արդարացնելու համար:

ԱՍՏՈՒԾՄՈՎ ԱՐԴԱՐԱՆԱԼ

5

Ուրեմն մենք՝ հաւատքով արդարացած ըլլալով՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով: 2 Անով նաեւ արտօնութիւն ունեցանք հաւատքով մօտենալու այս շնորհքին՝ որուն մէջ կեցած ենք, եւ կը պարծենանք Աստուծոյ փառքին յոյսով: 3 Ո՛չ միայն այսքան, հապա կը պարծենանք տառապանքներու մէջ ալ. որովհետեւ գիտենք թէ տառապանքը կ’իրագործէ համբերութիւն, 4 համբերութիւնը՝ փորձառութիւն, ու փորձառութիւնը՝ յոյս. 5 եւ յոյսը ամօթահար չ’ըներ, որովհետեւ Աստուծոյ սէրը մեր սիրտերուն մէջ սփռուած է Սուրբ Հոգիին միջոցով՝ որ տրուեցաւ մեզի: 6 Արդարեւ մինչ մենք տկարին տկար էինք, յարմար ժամանակին՝ Քրիստոս մեռաւ ամբարիշտներուն համար. 7 [ա]հազիւ թէ արդարի մը համար մէկը ուզէ մեռնիլ, ([բ]թերեւս բարի մարդու մը համար մէկը [գ]յօժարի մեռնիլ,) 8 մինչդեռ Աստուած մեզի հանդէպ ունեցած իր սէրը ապացուցանեց այն իրողութեամբ, որ երբ տակաւին մեղաւոր էինք՝ 9 Քրիստոս մեռաւ մեզի համար. ուրեմն հիմա որ արդարացանք իր արիւնով, ո՛րչափ աւելի բարկութենէն պիտի փրկուինք իրմով: 10 Որովհետեւ եթէ մեր թշնամի եղած ատենը հաշտուեցանք Աստուծոյ հետ իր Որդիին մահով, ո՛րչափ աւելի մեր հաշտուած ատենը պիտի փրկուինք անոր կեանքով: 11 Եւ ո՛չ միայն ասիկա, այլ նաեւ կը պարծենանք Աստուծմով՝ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով, որով հիմա ստացանք հաշտութիւնը:

ԱԴԱՄ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՍ

12 Ուստի ինչպէս մէկ մարդով մեղքը աշխարհ մտաւ, ու մեղքով՝ մահը, եւ այնպէս՝ մահը փոխանցուեցաւ բոլոր մարդոց, [դ]քանի որ բոլորն ալ մեղանչեցին. 13 (որովհետեւ մինչեւ Օրէնքին տրուիլը՝ աշխարհի մէջ մեղք կար, բայց մեղք չէր վերագրուեր՝ երբ Օրէնք չկար: 14 Սակայն մահը թագաւորեց Ադամէն մինչեւ Մովսէս, նոյնիսկ Ադամի օրինազանցութեան նման չմեղանչողներուն վրայ. ինք նախատիպն էր անոր՝ որ յետոյ պիտի գար: 15 Բայց [ե]շնորհը յանցանքին պէս չէ. որովհետեւ եթէ մէկին յանցանքով շատեր մեռան, ա՛լ ո՛րչափ աւելի շատերուն վրայ առատացաւ Աստուծոյ [զ]շնորհքը, եւ պարգեւը՝ որ շնորհուեցաւ մէկ մարդու՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով: 16 Եւ պարգեւը այնպէս չէ, ինչպէս մէկ մեղանչողին պատահածը. որովհետեւ դատաստանը մէկին մեղքով դատապարտութեան մատնեց, բայց շնորհը շատ յանցանքներէ արդարութեան առաջնորդեց: 17 Քանի որ եթէ մէկ մարդու յանցանքով՝ մահը թագաւորեց այդ մէկով, ո՛րչափ աւելի անոնք՝ որ կը ստանան շնորհքի ու արդարութեան պարգեւին առատութիւնը, կեանքի մէջ պիտի թագաւորեն միակ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով:) 18 Ուրեմն, ինչպէս բոլոր մարդոց դատապարտութեան վճիռ տրուեցաւ մէկին յանցանքով, այնպէս ալ բոլոր

[ա] Յուն.՝ որովհետեւ հազիւ

[բ] Յուն.՝ որովհետեւ թերեւս

[գ] Յուն.՝ յանդգնի

[դ] Կամ՝ որով

[ե] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւը

[զ] Այսինքն՝ օրհնութիւնը

*մարդոց կեանք տուող արդարութիւն շնորհուեցաւ մէկին արդարութեամբ: 19 Որովհետեւ
ինչպէս շատեր մեղաւոր եղան մէկ մարդու անհնազանդութեամբ, այնպէս շատեր արդար
պիտի ըլլան մէկին հնազանդութեամբ: 20 Սակայն Օրէնքը ներս սպրդեցաւ՝ որպէսզի
յանցանքը աւելնայ. բայց հոն՝ ուր մեղքը աւելցաւ, շնորհքը չափազանց առատացաւ: 21
Որպէսզի՝ ինչպէս մեղքը թագաւորեց մինչեւ մահ, այնպէս ալ շնորհքը թագաւորէ
արդարութեամբ՝ մինչեւ յաւիտենական կեանք, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով:*

ՄԵՂՔԻՆ՝ ՄԵՌԱԾ, ԲԱՅՑ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԻԱՆԱԼՈՎ՝ ՈՂՋ

6

*Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք. արդեօք յարատեւե՞նք մեղքի մէջ՝ որպէսզի շնորհքը
աւելնայ: 2 Ամե՛նեւին: Մենք՝ որ մեռած ենք մեղքին հանդէպ, ի՞նչպէս տակաւին ապրինք
անոր մէջ: 3 Չէ՞ք գիտեր թէ մենք բոլորս՝ որ մկրտուեցանք Յիսուս Քրիստոսով,
մկրտուեցանք անոր մահո՛վ: 4 Ուրեմն անոր հետ թաղուեցանք մկրտութեամբ՝ մահուան
համար. որպէսզի ինչպէս Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առաւ՝ Հօրը փառքով, այնպէս
ալ մենք ընթանանք նոր կեանքի մէջ: 5 Որովհետեւ եթէ մենք տնկակից եղանք անոր
մահուան նմանութեամբ, նաեւ կցորդ պիտի ըլլանք անոր յարութեան նմանութեամբ: 6 Սա՛
գիտնանք՝ թէ մեր հին մարդը խաչուեցաւ անոր հետ, որ մեղքի մարմինը ոչնչանայ,
որպէսզի այլեւս մեղքին ստրուկը չըլլանք: 7 Որովհետեւ ա՛ն որ մեռած է մեղքին,
արդարացած է մեղքէն: 8 Ուրեմն եթէ մենք մեռանք Քրիստոսի հետ, կը հաւատանք թէ
պիտի ապրինք ալ անոր հետ: 9 Քանի որ գիտենք թէ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն
առած ըլլալով՝ այլեւս չի մեռնիր. ա՛լ մահը չի տիրեր անոր վրայ: 10 Որովհետեւ երբ ան
մեռաւ, մեղքի՛ համար մեռաւ՝ մէ՛կ անգամ ընդմիշտ, եւ հիմա որ կ՚ապրի՝ Աստուծո՛յ
համար կ՚ապրի: 11 Նոյնպէս դուք ձեզ մեռա՛ծ սեպեցէք մեղքին, բայց ողջ՝ Աստուծոյ, մեր
Տէրոջ՝ Քրիստոս Յիսուսի միջոցով:*

*12 Ուրեմն ա՛լ մեղքը թող չթագաւորէ ձեր մահկանացու մարմինին վրայ, որ
հնազանդիք անոր ցանկութիւններուն. 13 ու ձեր մարմինին անդամները մի՛ յանձնէք
մեղքին՝ անիրաւութեան գործիք ըլլալու: Հապա դուք ձեզ ընծայեցէ՛ք Աստուծոյ՝ որպէս
մեռելներէն վերապրողներ, եւ ձեր անդամները ընծայեցէ՛ք Աստուծոյ՝ իբր արդարութեան
գործիքներ: 14 Արդարեւ մեղքը պիտի չիշխէ ձեր վրայ. որովհետեւ ո՛չ թէ Օրէնքի տակ
էք, հապա՝ շնորհքի տակ:*

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԾԱՌԱՆԵՐԸ

*15 Ուրեմն ի՞նչ. մեղանչե՞նք, քանի որ Օրէնքի տակ չենք, հապա՝ շնորհքի տակ:
Ամե՛նեւին: 16 Չէ՞ք գիտեր թէ որո՛ւն որ դուք ձեզ իբր ստրուկ յանձնէք՝ հնազանդելու
համար, ստրուկ կ՚ըլլաք անոր՝ որուն կը հնազանդիք, թէ՛ մեղքին՝ որ կ՚առաջնորդէ
մահուան, եւ թէ հնազանդութեան՝ որ կ՚առաջնորդէ արդարութեան: 17 Բայց
շնորհակալութի՛ւն Աստուծոյ, որ մեղքին ստրուկ ըլլալէ ետք՝ սրտանց հնազանդեցաք այն
ուսուցումի տիպարին՝ որ աւանդուեցաւ ձեզի: 18 Ուստի դուք՝ ազատած ըլլալով մեղքէն՝
ստրուկ եղաք արդարութեա՛ն. 19 (Մարդկային կերպով կը խօսիմ՝ ձեր մարմինին
տկարութեան պատճառով.) քանի որ ինչպէս յանձնեցիք ձեր անդամները անօրէնութեան՝
ստրուկ ըլլալու անմաքրութեան եւ անօրէնութեան, այնպէս ալ հիմա ընծայեցէ՛ք ձեր
անդամները սրբութեան՝ ստրուկ ըլլալու արդարութեան: 20 Որովհետեւ երբ դուք ստրուկ
էիք մեղքին՝ ազատ էիք արդարութենէն: 21 Ուրեմն այն ատեն ի՞նչ պտուղ ունէիք այն
բաներէն՝ որոնց համար հիմա կ՚ամչնաք. որովհետեւ անոնց վախճանը մահ է: 22 Իսկ
հիմա, մեղքէն ազատած եւ Աստուծոյ ստրուկ եղած ըլլալով, ձեր պտուղը ունիք՝*

սրբութեամբ, ու վախճանը՝ յաւիտենական կեանքը: 23 Որովհետեւ մեղքին
[ա]վարձատրութիւնը մահ է, բայց Աստուծոյ [բ]շնորհը՝ յաւիտենական կեանք է, Յիսուս
Քրիստոսի՝ մեր Տէրոջ միջոցով:

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵՆԷՆ

7

Միթէ չէ՞ք գիտեր, եղբայրնե՛ր, (քանի որ ես Օրէնքը գիտցողներուն կը խօսիմ,) թէ
Օրէնքը կը տիրէ մարդուն վրայ՝ այնքան ատեն որ ան կ’ապրի: 2 Որովհետեւ ամուսին
ունեցող կինը Օրէնքով կապուած է իր ամուսինին՝ քանի դեռ ան կ’ապրի. բայց եթէ
ամուսինը մեռնի, արձակուած է ամուսինին Օրէնքէն: 3 Ուրեմն, քանի դեռ ամուսինը
կ’ապրի, շնացող պիտի կոչուի՝ եթէ ուրիշ մարդու մը կին ըլլայ. բայց եթէ ամուսինը
մեռնի՝ ազատ կ’ըլլայ այդ Օրէնքէն, այնպէս որ շնացող չ’ըլլար՝ եթէ ուրիշ մարդու մը
կին ըլլայ: 4 Հետեւաբար դո՛ւք ալ, եղբայրնե՛րս, Օրէնքին մեռաք Քրիստոսի մարմինով,
որպէսզի ըլլաք ուրիշի՛ մը, անոր՝ որ մեռելներէն յարութիւն առաւ, որպէսզի պտուղ
արտադրենք Աստուծոյ: 5 Քանի որ երբ մենք մարմինով էինք, մեղքերու կիրքերը՝ որոնք
կը դրդուէին Օրէնքէն՝ կը ներգործէին մեր անդամներուն մէջ, որպէսզի պտուղ
արտադրենք մահուան: 6 Իսկ հիմա արձակուեցանք Օրէնքէն. որովհետեւ մենք մեռանք
անոր՝ որ գերի բռնած էր մեզ, որպէսզի ծառայենք նորոգուած հոգիով, եւ ո՛չ թէ հնամաշ
գիրին համաձայն:

ՕՐԷՆՔ ԵՒ ՄԵՂՔ

7 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. Օրէնքը մե՞ղք է: Ամե՛նեւին: Նոյնիսկ ես պիտի չգիտնայի մեղքը,
եթէ Օրէնքը չըլլար. նաեւ պիտի չգիտնայի ցանկութիւնը, եթէ Օրէնքը ըսած չըլլար. «Մի՛
ցանկար»: 8 Բայց մեղքը՝ առիթ առնելով պատուիրանէն՝ մէջս իրագործեց ամէն տեսակ
ցանկութիւն, որովհետեւ մեղքը մեռած էր առանց Օրէնքին: 9 Արդարեւ ես ժամանակ մը
ողջ էի՝ առանց Օրէնքին. բայց երբ պատուիրանը եկաւ՝ մեղքը վերապրեցաւ, 10 ու ես
մեռայ. եւ այն պատուիրանը՝ որ կեանքի համար էր, նոյնը ինծի մահուան համար եղաւ: 11
Որովհետեւ մեղքը՝ պատուիրանէն առիթ առնելով՝ խաբեց զիս, եւ սպաննեց անով: 12
Հետեւաբար Օրէնքը սուրբ է, ու պատուիրանը՝ սուրբ, արդար եւ բարի:

ՏԱԳՆԱՊ ՄԱՐԴՈՒՆ ՄԷՋ

13 Ուրեմն ինչ որ բարի է՝ մա՞հ պատճառեց ինծի: Ամե՛նեւին: Հապա մեղքն էր որ մահ
իրագործեց իմ մէջս՝ բարիին միջոցով, որպէսզի մեղքը գերազանցօրէն մեղաւոր երեւնայ՝
պատուիրանին միջոցով: 14 Արդարեւ գիտենք թէ Օրէնքը հոգեւոր է, բայց ես մարմնաւոր
եմ՝ ծախուած մեղքին հպատակութեան. 15 որովհետեւ ինչ որ կը գործադրեմ՝ չեմ
ըմբռներ: Ո՛չ թէ ինչ որ կ’ուզեմ՝ զայն կ’ընեմ, հապա ինչ որ կ’ատեմ՝ զայն կ’ընեմ: 16
Ուրեմն եթէ չուզածս կ’ընեմ, հաւանութիւն կու տամ Օրէնքին՝ թէ բարի է: 17 Իսկ հիմա՝
ո՛չ թէ ե՛ս կը գործադրեմ զայն, հապա մե՛ղքը՝ որ կը բնակի իմ մէջս: 18 Քանի որ գիտեմ
թէ իմ մէջս, այսինքն մարմինիս մէջ, ո՛չ մէկ բարի բան կը բնակի. որովհետեւ կամենալը
քովս է, բայց չեմ գտներ բարին գործադրելը: 19 Արդարեւ բարին որ կ’ուզեմ՝ չեմ ըներ,

---

[ա] Յուն.՝ թոշակը

[բ] Այսինքն՝ շնորհած պարգեւը

*հապա չարը որ չեմ ուզեր՝ զա՛յն կ՚ընեմ: 20 Իսկ եթէ կ՚ընեմ ինչ որ չեմ ուզեր, ա՛լ ո՛չ թէ
ե՛ս կը գործադրեմ զայն, հապա մե՛ղքը՝ որ իմ մէջս կը բնակի: 21 Ուրեմն ես կը գտնեմ
օրէնք մը, որ երբ կամենամ բարին ընել, չարը քովս կ՚ըլլայ: 22 Որովհետեւ ներքին
մարդուն համաձայն՝ կը հաւնիմ Աստուծոյ Օրէնքը. 23 բայց անդամներուս մէջ կը տեսնեմ
ուրի՛շ օրէնք մը, որ կը մարտնչի միտքիս Օրէնքին դէմ եւ գերի կը դարձնէ զիս մեղքի
օրէնքին՝ որ անդամներուս մէջ է: 24 Ի՜նչ թշուառ մարդ եմ. ո՞վ պիտի ազատէ զիս այս
մահկանացու մարմինէն:
25 [ա]"Շնորհակալութիւն Աստուծոյ", մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով: Ուրեմն ես
ինքս միտքով կը ծառայեմ Աստուծոյ Օրէնքին, իսկ մարմինով՝ մեղքի օրէնքին:*

ՀՈԳԻՈՎ ԿԵԱՆՔ

8

*Ուրեմն հիմա դատապարտութիւն չկայ Քրիստոս Յիսուսով եղողներուն, որոնք
մարմինին համաձայն չեն ընթանար[ա]. 2 քանի որ կեանքի Հոգիին Օրէնքը՝ Քրիստոս
Յիսուսով ազատեց զիս մեղքի եւ մահուան օրէնքէն: 3 Արդարեւ ինչ որ Օրէնքը անկարող
էր ընել, որովհետեւ մարմինը տկարացուցած էր զայն, Աստուած իրագործեց. իր Որդին
ղրկեց՝ մեղանչական մարմինի նմանութեամբ եւ մեղքին պատճառով, ու դատապարտեց
մեղքը այդ մարմինին մէջ, 4 որպէսզի Օրէնքին արդարութիւնը գործադրուի մեր մէջ՝ որ
չենք ընթանար մարմինին համաձայն, այլ՝ Հոգիին: 5 Արդարեւ մարմինին համաձայն
ապրողները՝ կը մտածեն մարմինին բաները, իսկ Հոգիին համաձայն ապրողները՝ Հոգիին
բաները. 6 [բ]Նաեւ մարմնաւոր մտածումը մահ է, իսկ հոգեւոր մտածումը՝ կեանք ու
խաղաղութիւն: 7 Արդարեւ մարմնաւոր մտածումը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է, քանի
Աստուծոյ Օրէնքին չի հպատակիր. մա՛նաւանդ չի կրնար ալ, 8 որովհետեւ մարմինին
համաձայն ապրողները չեն կրնար հաճեցնել Աստուած: 9 Բայց դուք չէք ապրիր
մարմինին համաձայն, հապա՝ Հոգիին համաձայն, եթէ իսկապէս Աստուծոյ Հոգին
բնակած է ձեր մէջ. իսկ եթէ մէկը Քրիստոսի Հոգին չունի, ինք անորը չէ: 10 Սակայն եթէ
Քրիստոս ձեր մէջ է, մարմինը մեռած է մեղքին պատճառով, իսկ Հոգին կեանք կը
պարգեւէ արդարութեան պատճառով: 11 Ու եթէ Յիսուսը մեռելներէն յարուցանողին
Հոգին բնակած է ձեր մէջ, ուրեմն ա՛ն՝ որ մեռելներէն յարուցանեց Քրիստոսը, կեանք
պիտի տայ նաեւ ձեր մահկանացու մարմիններուն՝ իր Հոգիով, որ կը բնակի ձեր մէջ:
12 Ուրեմն, եղբայրնե՛ր, պարտական ենք, բայց ո՛չ մարմինին՝ մարմինին համաձայն
ապրելու համար: 13 Որովհետեւ եթէ մարմինին համաձայն ապրիք՝ պիտի մեռնիք, իսկ
եթէ Հոգիով մարմինին գործերը մեռցնէք՝ պիտի ապրիք: 14 Արդարեւ բոլոր անոնք որ
կ՚առաջնորդուին Աստուծոյ Հոգիով, անո՛նք են Աստուծոյ որդիները. 15 քանի որ դուք
չստացաք ստրկութեան հոգին՝ դարձեալ վախնալու համար, հապա ստացաք
որդեգրութեա՛ն Հոգին, որուն միջոցով [գ]կը գոչենք". «Աբբա՛, Հա՛յր»: 16 Նոյնինքն Հոգին
վկայութիւն կու տայ մեր հոգիին հետ թէ մենք Աստուծոյ զաւակներն ենք. 17 ու եթէ
զաւակներ՝ ուրեմն ժառանգորդներ, Աստուծոյ ժառանգորդներ եւ Քրիստոսի*

[ա] *Յուն.՝ Շնորհակալ եմ Աստուծմէ*

[ա] *Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ այլ՝ Հոգիին համաձայն*

[բ] *Յուն.՝ որովհետեւ*

[գ] *Յուն՝ կ՚աղաղակենք*

ժառանգակիցներ, որպէսզի եթէ չարչարուինք իրեն հետ, նաեւ փառաւորուինք իրեն հետ:

ԱՊԱԳԱՅ ՓԱՌՔԸ

18 Արդարեւ ես այնպէս կը սեպեմ թէ այս ներկայ ժամանակին չարչարանքները՝
արժանի չեն բաղդատուելու գալիք փառքին հետ, որ պիտի յայտնուի մեր մէջ: 19 Քանի որ
արարածները եռանդուն ակնկալութեամբ կը սպասեն Աստուծոյ որդիներուն
յայտնութեան: 20 Որովհետեւ արարածները հպատակեցան ունայնութեան, (ո՛չ թէ իրենց
կամքով, հապա անոր պատճառով՝ որ հպատակեցուց զիրենք,) 21 այն յոյսով՝ որ
արարածները իրե՛նք ալ, ազատելով ապականութեան ստրկութենէն, հասնին Աստուծոյ
զաւակներուն փառաւոր ազատութեան: 22 Քանի որ գիտենք թէ բոլոր արարածները
միասին կը հառաչեն ու երկունքի ցաւ կը քաշեն մինչեւ հիմա: 23 Եւ ո՛չ միայն անոնք,
հապա մե՛նք ալ՝ որ ունինք Հոգիին երախայրիքը, նոյնիսկ մե՛նք մեր մէջ կը հառաչենք՝
սպասելով որդեգրութեան, այսինքն մեր մարմինին ազատագրութեան: 24 Որովհետեւ
մենք յոյսով փրկուեցանք. բայց այն յոյսը որ կը տեսնուի՝ յոյս չէ. քանի որ ինչո՞ւ մէկը
տակաւին յուսայ այն բանին՝ որ արդէն կը տեսնէ: 25 Իսկ եթէ կը յուսանք մեր չտեսած
բանին, ա՛լ համբերութեամբ սպասենք անոր:

26 Նոյնպէս Հոգին ալ կ’օգնէ մեր տկարութիւններուն մէջ. քանի որ չենք գիտեր ի՛նչ
բանի համար աղօթելու ենք՝ ինչպէս պէտք է. բայց Հոգին ի՛նք կը բարեխօսէ մեզի
համար՝ անբարբառ հառաչանքներով: 27 Եւ ա՛ն՝ որ կը զննէ սիրտերը, գիտէ Հոգիին ի՛նչ
մտածելը, քանի որ կը բարեխօսէ սուրբերուն համար Աստուծոյ կամքին համաձայն: 28
Նաեւ գիտենք թէ բոլոր բաները բարիին գործակից կ’ըլլան անո՛նց՝ որ կը սիրեն Աստուած,
անո՛նց՝ որ կանչուած են իր առաջադրութեան համաձայն: 29 Որովհետեւ անո՛նք՝ որ
նախապէս ճանչցաւ, նաեւ նախասահմանեց՝ կերպարանակից ըլլալու իր Որդիին
պատկերին, որպէսզի ան ըլլայ անդրանի՛կը բազմաթիւ եղբայրներու մէջ: 30 Եւ անոնք որ
նախասահմանեց՝ նաեւ կանչեց, անոնք որ կանչեց՝ նաեւ արդարացուց, եւ անոնք որ
արդարացուց՝ նաեւ փառաւորեց:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍԷՐԸ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ

31 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք այս բաներուն մասին. եթէ Աստուած մեր կողմն է, ո՞վ հակառակ
է մեզի: 32 Ա՛ն՝ որ չխնայեց իր իսկ Որդիին, հապա մատնեց զայն մեր բոլորին համար,
ի՞նչպէս անոր հետ նաեւ պիտի չպարգեւէ մեզի բոլոր բաները: 33 Ո՞վ պիտի մեղադրէ
Աստուծոյ ընտրածները. Աստուա՛ծ է արդարացնողը: 34 Ուրեմն ո՞վ է դատապարտողը.
Քրիստոս՝ որ մեռաւ, մա՛նաւանդ յարութիւն առաւ եւ Աստուծոյ աջ կողմն է, ա՛ն կը
բարեխօսէ մեզի համար: 35 Ուրեմն ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սէրէն.
տառապա՞նքը, կամ տագնա՞պը, կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութի՞ւնը, կամ
վտա՞նգը, կամ սո՞ւրը: 36 (Ինչպէս գրուած է. «Քեզի՛ համար ամբողջ օրը կը մեռցուինք.
[դ]սպանդանոցի ոչխարի պէս կը սեպուինք»:) 37 Նոյնիսկ այս բոլոր բաներուն մէջ աւելի
քան յաղթող կ’ըլլանք անո՛վ՝ որ սիրեց մեզ: 38 Որովհետեւ ես համոզուած եմ թէ ո՛չ
մահը, ո՛չ կեանքը, ո՛չ հրեշտակները, ո՛չ իշխանութիւնները, ո՛չ զօրութիւնները, ո՛չ
ներկայ բաները, ո՛չ գալիք բաները, 39 ո՛չ բարձրութիւնը, ո՛չ խորունկութիւնը, ո՛չ ալ ոեւէ
ուրիշ արարած պիտի կարենայ զատել մեզ Աստուծոյ սէրէն, որ Քրիստոս Յիսուսով՝ մեր
Տէրոջմով է:

[դ] Յուն.՝ մորթուելիք

ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ԻՐ ԸՆՏՐԵԱԼ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

9

Ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ Քրիստոսով ու չեմ ստեր, (իմ խղճմտանքս ալ կը վկայէ ինծի
Սուրբ Հոգիով,) 2 թէ մեծ տրտմութիւն ունիմ, եւ սիրտիս մէջ՝ յարատեւ ցաւ: 3 Քանի որ
կ'ըղձայի ես ինքս նզովուած ըլլալ Քրիստոսէ, իմ եղբայրներուս՝ մարմինի [ա]կողմէն
ազգականներուս համար, 4 որոնք Իսրայելացի են: Անո՛նցն են որդեգրութիւնը, փառքը,
ուխտերը, օրէնսդրութիւնը, պաշտամունքն ու խոստումները: 5 Իրե՛նցն են նախահայրերը.
իրենցմէ՛ ալ մարմինի կողմէն եկաւ Քրիստոս, որ բոլորին վրայ է, յաւիտեան օրհնեա՛լ
Աստուած: Ամէն: 6 Բայց Աստուծոյ խօսքը ապարդիւն նկատուելու չէ. քանի որ բոլոր
Իսրայէլէ եղողները Իսրայելացի չեն, 7 ո՛չ ալ բոլորը զաւակներ են՝ քանի որ Աբրահամի
զարմն են. հապա ըսուեցաւ. «Իսահակի՛ անունով պիտի կոչուի քու զարմդ»: 8 Այսինքն
անոնք որ մարմինի զաւակներն են՝ Աստուծոյ զաւակները չեն. հապա խոստումի՛ն
զաւակները զարմ կը սեպուին: 9 Որովհետեւ խոստումին խօսքը սա՛ էր. «Այս ատեն պիտի
գամ, ու Սառա որդի մը պիտի ունենայ»: 10 Եւ ո՛չ միայն այդ, այլ նաեւ երբ Ռեբեկա
յղացաւ մէկէն՝ մեր Իսահակ հօրմէն, 11 (քանի որ զաւակները դեռ չծնած, ո՛չ ալ որեւէ
բարիք կամ չարիք գործած, որպէսզի Աստուծոյ առաջադրութիւնը հաստատ մնայ՝
ընտրութեան համաձայն, 12 այսինքն ո՛չ թէ գործերէն ըլլայ, հապա անկէ՛ որ կանչեց,)
անոր ըսուեցաւ. 13 «Երէցը պիտի ծառայէ կրտսերին», ինչպէս գրուած է. «Յակո՛բը
սիրեցի, իսկ Եսաւը ատեցի»:

14 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. միթէ Աստուծոյ քով անիրաւութի՞ւն կայ: Ամե՛նեւին: 15
Որովհետեւ ան Մովսէսի կ'ըսէ. «Անո՛ր որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ողորմիմ, եւ անո՛ր վրայ որ
պիտի գթամ՝ կը գթամ»: 16 Ուրեմն [բ]ո՛չ մարդուն ուզելէն, ո՛չ ալ վազելէն" կախեալ է,
հապա Աստուծմէ՝ որ կ'ողորմի: 17 Քանի որ Գիրքը կ'ըսէ Փարաւոնի. «Բարձրացուցի քեզ,
որպէսզի իմ զօրութիւնս ցոյց տամ քու միջոցովդ, եւ իմ անունս հռչակուի ամբողջ երկրին
մէջ»: 18 Ուրեմն կ'ողորմի որո՛ւն որ ուզէ, եւ կը խստացնէ զա՛յն որ ուզէ:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆԸ

19 Հետեւաբար դուն պիտի ըսես ինծի թէ “ա՛լ ինչո՞ւ կը մեղադրէ, որովհետեւ ո՞վ
կրնայ ընդդիմանալ անոր ծրագիրին□: 20 Բայց դուն ո՞վ ես, ո՛վ մարդ, որ կը
դիմադարձես Աստուծոյ: Միթէ կերտուած ը կրնա՞յ ըսել զինք կերտողին. «Ինչո՞ւ
ա՛յսպէս շինեցիր զիս»: 21 Միթէ բրուտը իրաւասութիւն չունի՞ կաւին վրայ, որ նոյն
զանգուածէն շինէ անօթ մը՝ պատիւի համար, իսկ ուրիշ մը՝ անպատուութեան համար: 22
Ի՞նչ կրնանք ըսել՝ եթէ Աստուած, ուզելով ցոյց տալ իր բարկութիւնը եւ գիտցնել իր
զօրութիւնը, շատ համբերատարութեամբ տոկաց կորսուելու պատրաստուած բարկութեան
անօթներուն, 23 որպէսզի գիտցնէ իր փառքին ճոխութիւնը՝ ողորմութիւն գտնող
անօթներուն, որ նախապէս պատրաստեց փառքի համար, 24 այսինքն՝ մեզի, որ կանչեց
ո՛չ միայն Հրեաներէն, այլ նաեւ հեթանոսներէն, 25 ինչպէս Ովսէէի մէջ ալ կ'ըսէ. «Իմ
ժողովուրդս չեղողը՝ “իմ ժողովուրդս□ պիտի կոչեմ, ու սիրելի չեղողը՝ “սիրելի□: 26 Եւ
այն տեղը՝ ուր անոնց ըսուած էր. “Դուք իմ ժողովուրդս չէք□, հոն անոնք պիտի կոչուին
“ապրող Աստուծոյ որդիները□: 27 Եսայի ալ Իսրայէլի մասին կ'աղաղակէ. «Նոյնիսկ եթէ

[ա] Յուն.՝ համեմատ

[բ] Յուն.՝ ո՛չ ուզողէն, ո՛չ ալ վազողէն

Իսրայէլի որդիներուն թիւը ծովու աւազին չափ ըլլայ, միայն մնացորդ մը պիտի փրկուի:
28 Քանի որ ան պիտի կատարէ իր խօսքը, կտրուկ կերպով եւ [գ]արդարութեամբ. Տէրը
կտրուկ կերպով պիտի իրագործէ իր խօսքը երկրի վրայ»: 29 Եւ ինչպէս Եսայի նախապէս
ըսաւ. «Եթէ զօրքերու Տէրը զարմ մը թողուցած չըլլար մեզի, մենք պիտի ըլլայինք
Սոդոմի պէս, ու պիտի նմանէինք Գոմորի»:

ԻՍՐԱՅԷԼ ԵՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

30 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք: Հետեւեա՛լը, թէ հեթանոսները՝ որոնք հետամուտ չէին
արդարութեան՝ հասան արդարութեան, ա՛յն արդարութեան՝ որ հաւատքէն է. 31 իսկ
Իսրայէլ՝ որ հետամուտ էր արդարութեան Օրէնքին՝ չհասաւ արդարութեան Օրէնքին: 32
Ինչո՞ւ. որովհետեւ ուզեց արդարանալ ո՛չ թէ հաւատքով, հապա որպէս թէ Օրէնքին
գործերով: Արդարեւ անոնք գայթեցան սայթաքումի քարին վրայ, 33 ինչպէս գրուած է.
«Ահա՛ Սիոնի մէջ կը դնեմ սայթաքումի քար մը ու գայթակղութեան ժայռ մը, եւ ո՛վ որ
հաւատայ անոր՝ ամօթահար պիտի չըլլայ»:

10

Եղբայրնե՛ր, սիրտիս բաղձանքն է, նաեւ Աստուծոյ ուղղած աղերսանքս՝ [ա]Իսրայէլի
համար, որ անոնք փրկուին: 2 Որովհետեւ ես անոնց համար կը վկայեմ թէ
նախանձախնդրութիւն ունին Աստուծոյ հանդէպ, բայց ո՛չ թէ գիտակցութեամբ: 3 Քանի
որ՝ անգիտանալով Աստուծոյ արդարութիւնը եւ ջանալով հաստատել իրե՛նց
արդարութիւնը՝ անոնք չհպատակեցան Աստուծոյ արդարութեան: 4 Որովհետեւ Քրիստո՛ս
է Օրէնքին վախճանը՝ ամէն հաւատացեալի արդարութեան համար:

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ Է

5 Արդարեւ Մովսէս Օրէնքէն եղող արդարութեան մասին կը գրէ. «Այն մարդը որ կը
գործադրէ այդ բաները՝ պիտի ապրի անոնցմով»: 6 Բայց հաւատքէն եղող արդարութիւնը
սա՛ կ՚ըսէ. «Մի՛ ըսեր սիրտիդ մէջ. “Ո՞վ պիտի բարձրանայ երկինքը□, (այսինքն՝
Քրիստոսը վար իջեցնելու,) 7 կամ. “Ո՞վ պիտի իջնէ անդունդը□ (այսինքն՝ Քրիստոսը
մեռելներէն վեր հանելու)»: 8 Հապա ի՞նչ կ՚ըսէ ան. «Խօսքը մօտ է քեզի, բերանիդ եւ
սիրտիդ մէջ է». այսինքն հաւատքին խօսքը՝ որ մենք կը քարոզենք: 9 Որովհետեւ եթէ
բերանովդ Տէր դաւանիս Յիսուսը, ու սիրտիդ մէջ հաւատաս թէ Աստուած մեռելներէն
յարուցանեց զայն՝ պիտի փրկուիս. 10 (որովհետեւ սիրտով կը հաւատայ մէկը՝
արդարանալու համար, ու բերանով կը դաւանի՝ փրկուելու համար:) 11 Քանի որ Գիրքը
կ՚ըսէ. «Ո՛վ որ անոր հաւատայ՝ ամօթահար պիտի չըլլայ»: 12 Արդարեւ խտրութիւն չկայ
Հրեային ու Յոյնին միջեւ, որովհետեւ բոլորին վրայ եղող նոյն Տէրը ճոխութեամբ կը
հասնի բոլոր անոնց՝ որ զինք կը կանչեն: 13 Քանի որ “ո՛վ որ Տէրոջ անունը կանչէ՝ պիտի
փրկուի□:
14 Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կանչեն զայն՝ որուն հաւատացած չեն. կամ ի՞նչպէս պիտի
հաւատան անոր՝ որուն մասին լսած չեն. կամ ի՞նչպէս պիտի լսեն՝ առանց քարոզիչի: 15
Կամ ի՞նչպէս պիտի քարոզեն՝ եթէ չղրկուին, ինչպէս գրուած է. «Ի՜նչ գեղեցիկ են

[գ] Յուն. հնագոյն ձեռ. չունին՝ արդարութեամբ

[ա] Ոմանք՝ անոնց

ոտքերը անոնց՝ որոնք խաղաղութիւն կ'աւետեն, բարի բաներ կ'աւետեն»: 16 Բայց բոլորը
չհնազանդեցան աւետարանին, քանի որ Եսայի կ'ըսէ. «Տէ՛ր, ո՞վ հաւատաց մեր տուած
լուրին»: 17 Ուրեմն հաւատքը կու գայ լսելէն, ու լսելը՝ Աստուծոյ խօսքէն: 18 Բայց կ'ըսեմ.
«Միթէ չլսեցի՞ն: Անկասկած. "Անոնց հնչիւնը գնաց ամբո՛ղջ երկիրը, եւ անոնց խօսքը՝
մինչեւ երկրագունդին ծայրերը□»: 19 Բայց կ'ըսեմ. «Միթէ Իսրայէլ չգիտցա՞ւ»: Նախ
Մովսէս կ'ըսէ. «Ես պիտի գրգռեմ ձեր նախանձը [բ]անպիտան ազգով" մը, պիտի
բարկացնեմ ձեզ անխելք ազգով մը»: 20 Բայց Եսայի շատ յանդուգն է, ու կ'ըսէ. «Ես
գտնուեցայ անոնցմէ՝ որոնք չէին փնտռեր զիս, յայտնուեցայ անոնց՝ որոնք չէին հարցներ
իմ մասիս»: 21 Սակայն Իսրայէլի համար կ'ըսէ. «Ամբողջ օրը երկարեցի իմ ձեռքերս՝
չանսացող եւ հակաճառող ժողովուրդի մը»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆԸ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

11

Ուրեմն կ'ըսեմ. «Միթէ Աստուած վանե՞ց իր ժողովուրդը»: Ամե՛նեւին. որովհետեւ ե՛ս
ալ Իսրայելացի եմ, Աբրահամի զարմէն, Բենիամինի տոհմէն: 2 Աստուած չվանեց իր
ժողովուրդը, որ նախապէս ճանչցած էր: Միթէ չէ՞ք գիտեր թէ Գիրքը ի՛նչ կ'ըսէ Եղիայի
մասին, թէ ի՛նչպէս ան կը գանգատէր Աստուծոյ՝ Իսրայէլի դէմ, ըսելով. 3 «Տէ՛ր, քու
մարգարէներդ սպաննեցին ու քու զոհասեղաններդ փլցուցին. ես մինակ մնացած եմ, եւ իմ
անձս ալ կը փնտռեն»: 4 Բայց ի՞նչ կ'ըսէ անոր Աստուծոյ պատգամը. «Ինծի պահեցի
եօթը հազար մարդ, որոնք Բահաղի չծնրադրեցին»: 5 Նոյնպէս ալ այս ներկայ ատենը
մնացորդ մը կայ՝ շնորհքի ընտրութեան համաձայն: 6 Եւ եթէ շնորհքով է, ուրեմն ա՛լ
գործերէն չէ. այլապէս՝ շնորհքը ա՛լ շնորհք չ'ըլլար: [ա]Իսկ եթէ գործերէն է, ա՛լ շնորհք չէ.
այլապէս՝ գործը ա՛լ գործ չ'ըլլար:" 7 Ուրեմն ի՞նչ. Իսրայէլ չհասաւ այն բանին՝ որ կը
փնտռէր. սակայն ընտրուածնե՛րը հասան անոր, իսկ միւսները կուրցան 8 (ինչպէս գրուած
է. «Աստուած անոնց տուաւ թմրութեան ոգի. աչքեր՝ որ չտեսնեն, եւ ականջներ՝ որ
չլսեն».) մինչեւ այսօր: 9 Ու Դաւիթ կ'ըսէ. «Անոնց սեղանը վարմ, որոգայթ,
գայթակղութիւն եւ հատուցում թող ըլլայ իրենց: 10 Անոնց աչքերը թող խաւարին՝
որպէսզի չտեսնեն, եւ անոնց կռնակը ամէ՛ն ատեն վար ծռէ»: 11 Ուրեմն կ'ըսեմ. «Միթէ
անոնք սայթաքեցան՝ որպէսզի իյնա՞ն»: Ամե՛նեւին: Հապա՝ փրկութիւնը հասաւ
հեթանոսներուն անոնց անկումով, որպէսզի գրգռէ անոնց նախանձը: 12 Ուստի եթէ անոնց
անկումը աշխարհի հարստութիւն եղաւ, եւ անոնց նուաստացումը՝ հեթանոսներուն
հարստութիւն, ա՛լ ո՛րչափ աւելի՝ անոնց լիութիւնը:

ՀԵԹԱՆՈՍՆԵՐՈՒՆ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

13 Բայց ձեզի՝ հեթանոսներուդ կ'ըսեմ. «Քանի որ հեթանոսներուն առաքեալն եմ՝ կը
փառաւորեմ իմ սպասարկութիւնս, 14 [բ]յուսալով բարի նախանձը գրգռել իմ մարմինէս
եղողներուն, եւ փրկել անոնցմէ ոմանք»: 15 Որովհետեւ եթէ անոնց մեկուսացումը
աշխարհի հաշտութիւն եղաւ, հապա ի՞նչ պիտի ըլլայ անոնց վերստին ընդունուիլը, եթէ
ոչ՝ կեանք մեռելներէն: 16 Ուրեմն՝ եթէ երախայրիքը սուրբ է, նոյնն է նաեւ զանգուածը. ու

[բ] Յուն.՝ ոչ-ազգով

[ա] Ոմանք չունին

[բ] Յուն.՝ որպէսզի թերեւս

*եթէ արմատը սուրբ է, ուրեմն ճիւղերն ալ: 17 Եթէ այդ ճիւղերէն ոմանք կտրուեցան, ու
դո՛ւն՝ որ վայրի ձիթենի էիր, պատուաստուեցար անոնց մէջտեղ եւ հաղորդակից եղար
անոնց հետ ձիթենիին արմատին ու պարարտութեան, 18 մի՛ պարծենար ճիւղերուն դէմ:
Իսկ եթէ պարծենաս, գիտցի՛ր թէ դո՛ւն չես որ կը կրես արմատը, հապա արմա՛տը՝ քեզ: 19
Ուրեմն պիտի ըսես. «Ճիւղերը կտրուեցան՝ որպէսզի ես պատուաստուիմ»: 20 Լա՛ւ.
անոնք կտրուեցան անհաւատութեան պատճառով, ու դուն հաստատ մնացած ես
հաւատքով: Մեծամիտ մի՛ ըլլար, հապա վախցի՛ր. 21 որովհետեւ եթէ Աստուած չխնայեց
բնական ճիւղերուն, գուցէ չխնայէ նաեւ քեզի: 22 Ուրեմն տե՛ս Աստուծոյ քաղցրութիւնն ու
խստութիւնը. խստութիւն՝ ինկածներուն հանդէպ, իսկ բարութիւն՝ քեզի հանդէպ, եթէ
յարատեւես անոր քաղցրութեան մէջ. այլապէս՝ դո՛ւն ալ պիտի կտրուիս: 23 Իսկ անոնք ալ
պիտի պատուաստուին՝ եթէ չմնան իրենց անհաւատութեան մէջ, որովհետեւ Աստուած
կարող է դարձեալ պատուաստել զանոնք: 24 Քանի որ եթէ դուն կտրուեցար այն
ձիթենիէն՝ որ բնութեամբ վայրի էր, եւ հակառակ բնութեան՝ պատուաստուեցար լաւ
ձիթենիի մը վրայ, ա՛լ ո՛րչափ աւելի ասոնք՝ որ բնական ճիւղերն են, պիտի
պատուաստուին իրենց սեփական ձիթենիին վրայ:*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈԼՈՐԻՆ

*25 Որովհետեւ չեմ ուզեր, եղբայրնե՛ր, որ անգիտանաք սա՛ խորհուրդին, (որպէսզի դուք
ձեզ իմաստուն չսեպէք,) թէ մասնակի կուրութիւն պատահեցաւ Իսրայէլի, մինչեւ որ ներս
մտնէ հեթանոսներուն լիութիւնը: 26 Եւ այսպէս՝ ամբողջ Իսրայէլը պիտի փրկուի, ինչպէս
գրուած է. «Ազատարարը Սիոնէն պիտի գայ, ու Յակոբէն պիտի հեռացնէ
ամբարշտութիւնը: 27 Եւ ա՛յս է իմ ուխտս անոնց հետ, երբ քաւեմ անոնց մեղքերը»: 28
Աւետարանին համաձայն՝ անոնք թշնամիներ են ձեր պատճառով. բայց ընտրութեան
համաձայն՝ սիրելի են իրենց հայրերուն պատճառով, 29 քանի որ Աստուծոյ [գ]շնորհներն ու
կոչումը անդառնալի են: 30 Որովհետեւ ինչպէս ժամանակին դուք ալ չէիք հնազանդեր
Աստուծոյ, բայց հիմա ողորմութիւն գտաք [դ]անոնց անհնազանդութեամբ, 31 նոյնպէս
անոնք ալ հիմա չհնազանդեցան, որպէսզի անոնք ալ ողորմութիւն գտնեն ձեր գտած
ողորմութեամբ": 32 Որովհետեւ Աստուած ներփակեց բոլորը անհնազանդութեան մէջ,
որպէսզի ողորմի բոլորին:*

ԳՈՎԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

*33 «Ո՜վ Աստուծոյ ճոխութեան, իմաստութեան ու գիտութեան խորութիւնը. ի՜նչպէս
անքննելի են իր դատաստանները, եւ անզննելի՝ իր ճամբաները: 34 Որովհետեւ ո՞վ
գիտցաւ Տէրոջ միտքը, կամ ո՞վ անոր խորհրդատու եղաւ: 35 Կամ ո՞վ նախապէս անոր
տուաւ բան մը, որ հատուցանուի իրեն»: 36 Որովհետեւ անկէ, անով եւ անորն են բոլոր
բաները, որուն փա՛ռք յաւիտեան: Ամէն:*

ԿԵԱՆՔ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԾԱՌԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

12

[գ] *Այսինքն՝ շնորհած պարգեւներն*

[դ] *Կամ՝անոնց անհնազանդութեան ատեն, նոյնպէս անոնք ալ հիմա չհնազանդեցան, որպէսզի անոնք ալ ողորմութիւն գտնեն ձեր ողորմութիւն գտած ատենը*

Ուրեմն կ՚աղաչե՛մ ձեզի, եղբայրնե՛ր, Աստուծոյ [ա]կարեկցութեամբ, որ ձեր մարմինները
ներկայացնէք որպէս ապրող զոհ մը՝ սուրբ, աստուածահաճոյ. ա՛յդ է ձեր բանական
պաշտամունքը: 2 Եւ մի՛ համակերպիք այս աշխարհին, հապա փոխակերպուեցէ՛ք ձեր
միտքին նորոգութեամբ, որպէսզի քննէք թէ ի՛նչ է Աստուծոյ կամքը, որ բարի, հաճելի եւ
կատարեալ է: 3 Քանի որ ինծի տրուած [բ]շնորհքով կ՚ըսեմ ձեզմէ ամէն մէկուն, որ իր
մասին աւելի բարձր համարում չունենայ՝ քան ինչ որ պէտք է մտածէ, հապա
խոհեմութեա՛մբ մտածէ, հաւատքի չափին համեմատ՝ որ Աստուած բաշխած է
իւրաքանչիւրին: 4 Որովհետեւ ինչպէս մէկ մարմինի մէջ ունինք շատ անդամներ, եւ այդ
բոլոր անդամները միեւնոյն պաշտօնը չունին, 5 նոյնպէս մենք՝ շատ ըլլալով՝ մէ՛կ
մարմին ենք Քրիստոսով, եւ իւրաքանչիւրս՝ իրարու անդամներ: 6 Ուստի՝ ունենալով
[գ]շնորհներ, որոնք կը տարբերին այն [դ]շնորհքին համեմատ՝ որ մեզի տրուած է, եթէ
մարգարէութիւն է՝ մարգարէանա՛նք հաւատքին համեմատութեամբ, 7 եթէ
սպասարկութիւն՝ սպասարկե՛նք. ա՛ն որ կը սորվեցնէ՝ թող յարատեւէ սորվեցնելով, 8 ա՛ն
որ կը յորդորէ՝ յորդորելով. ա՛ն որ կը բաշխէ՝ թող յարատեւէ պարզամտութեամբ, ա՛ն որ
վերակացու է՝ փութաջանութեամբ, ա՛ն որ կ՚ողորմի՝ ուրախութեամբ: 9 Սէրը թող ըլլայ
առանց կեղծիքի. չարէն զզուեցէ՛ք, բարիի՛ն յարեցէք: 10 Իրարու հանդէպ գորովալի՛ց
եղէք՝ եղբայրական սիրով. պատուելու մէջ՝ զիրա՛ր գերադասեցէք: 11 Փութաջանութեան
մէջ ծոյլ մի՛ ըլլաք. եռանդո՛ւն հոգիով Տէրոջ ծառայեցէք: 12 Յոյսո՛վ ուրախացէք.
տառապանքի մէջ համբերեցէ՛ք. աղօթքի մէջ յարատեւեցէ՛ք: 13 Սուրբերու կարիքներուն
հաղորդակի՛ց եղէք. հիւրասիրութեան հետամո՛ւտ եղէք: 14 Ձեզ հալածողները օրհնեցէ՛ք.
օրհնեցէ՛ք եւ մի՛ անիծէք: 15 Ուրախացողներուն հետ ուրախացէ՛ք, ու լացողներուն հետ
լացէ՛ք: 16 Իրարու հանդէպ միեւնո՛յն մտածումը ունեցէք: Բարձր բաներու վրայ մի՛
մտածէք, հապա [ե]խոնարհեցէ՛ք դէպի նուաստները. դուք ձեզ իմաստուն մի՛ սեպէք: 17
Չարիքի փոխարէն չարիք մի՛ հատուցանեցէք ոեւէ մէկուն. մտադրեցէ՛ք ընել ինչ որ
պարկեշտ է բոլոր մարդոց առջեւ: 18 Որչափ կարելի է ձեզի՝ խաղաղութի՛ւն պահեցէք
ամէն մարդու հետ: 19 Սիրելինե՛ր, վրէժխնդիր մի՛ ըլլաք դուք ձեզի համար, հապա տե՛ղ
տուէք Աստուծոյ բարկութեան. որովհետեւ գրուած է. «Վրէժխնդրութիւնը ի՛մս է, ե՛ս պիտի
հատուցանեմ,- կ՚ըսէ Տէրը»: 20 Ուրեմն «եթէ քու թշնամիդ անօթեցած է՝ սնուցանէ՛
զայն, ու եթէ ծարաւցած է՝ խմցո՛ւր անոր. քանի որ այսպէս ընելով՝ կրակի կայծեր պիտի
կուտակես անոր գլուխին վրայ»: 21 Չարէն մի՛ յաղթուիր, հապա բարիո՛վ յաղթէ չարին:

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

13

Ամէն անձ թող հպատակի իր վրայ եղած իշխանութիւններուն. որովհետեւ չկայ
իշխանութիւն մը՝ որ Աստուծմէ չըլլայ, եւ [ա]անոնք որ կան՝ կարգուած են Աստուծմէ: 2

[ա] Յուն.՝ արգահատանքով

[բ] Ոմանք՝ Աստուծոյ շնորհքով

[գ] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւներ

[դ] Այսինքն՝ օրհնութեան

[ե] Յուն.՝ զիջանեցէ՛ք

[ա] Ոմանք՝ այն իշխանութիւնները

*Հետեւաբար ո՛վ որ կ՚ընդդիմանայ իշխանութեան, կը դիմադրէ Աստուծոյ
կարգադրութեան. եւ անոնք որ կը դիմադրեն՝ [բ]իրենք զիրենք կը դատապարտեն”: 3 Քանի
որ իշխանները՝ բարի գործերու համար վախ չեն ազդեր, հապա՝ չար գործերու: Ուստի
կ՚ուզե՞ս չվախնալ իշխանութենէն. բարի՛ն գործէ, եւ գովեստ պիտի ընդունիս անկէ: 4
Որովհետեւ ան Աստուծոյ սպասարկուն է քեզի համար՝ որ բարի՛ն գործես. բայց եթէ չա՛րը
գործես՝ վախցի՛ր, քանի որ զուր տեղը չէ որ սուր կը կրէ մէջքը. որովհետեւ Աստուծոյ
սպասարկուն է, եւ վրէժխնդիր՝ բարկութիւն հասցնելու անոր վրայ՝ որ չարիք կը գործէ: 5
Ուստի հա՛րկ է հպատակիլ. ո՛չ միայն բարկութեան համար, այլ նաեւ խղճմտանքի
համար: 6 Այս պատճառով է որ տուրք ալ կը վճարէք. որովհետեւ Աստուծոյ
պաշտօնեաներն են՝ բուն այս բանին [գ]յատկացուած: 7 Ուրեմն հատուցանեցէ՛ք բոլորին
ինչ որ կը պարտիք. որո՛ւն որ տուրք տրուելու է՝ տուրքը, որո՛ւն որ մաքս՝ մաքսը, որո՛ւն որ
վախ՝ վախը, որո՛ւն որ պատիւ՝ պատիւը:*

ԻՐԱՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ ՍԷՐ

*8 Ո՛չ մէկ պարտք ունեցէք ոեւէ մէկուն, բացի զիրար սիրելէ. որովհետեւ ո՛վ որ կը սիրէ
ընկերը՝ գործադրած կ՚ըլլայ Օրէնքը: 9 Արդարեւ այն ըսուածը. «Շնութիւն մի՛ ըներ,
սպանութիւն մի՛ ըներ, գողութիւն մի՛ ըներ, սուտ վկայութիւն մի՛ տար, մի՛ ցանկար», եւ
եթէ կայ ուրիշ որեւէ պատուիրան՝ համառօտաբար կը բովանդակուի սա՛ խօսքին մէջ.
«Սիրէ՛ ընկերդ [դ]քու անձիդ” պէս»: 10 Սէրը ո՛չ մէկ չարիք կը գործէ իր ընկերին. ուրեմն
սէ՛րն է Օրէնքին գործադրութիւնը:*

*11 Նաեւ գիտնա՛նք ատենը՝ թէ արդէն ժամն է քունէն արթննալու, որովհետեւ հիմա մեր
փրկութիւնը աւելի՛ մօտ է՝ քան երբ հաւատացինք: 12 Գիշերը շատ յառաջացած է, ու
ցերեկը՝ մօտեցած. ուրեմն թօթափե՛նք խաւարին գործերը, ու հագնի՛նք լոյսին զրահը: 13
Վայելչութեա՛մբ ընթանանք, ինչպէս ցերեկ ատեն, ո՛չ թէ զեխութեամբ ու արբեցութեամբ,
ո՛չ թէ խառնակ անկողինով եւ ցոփութեամբ, ո՛չ թէ կռիւով ու նախանձով. 14 հապա
հագէ՛ք Տէր Յիսուս Քրիստոսը, եւ մի՛ մտադրէք մարմինին ցանկութիւնները գոհացնել:*

ԵՂԲԱՅՐԸ ՉԴԱՏԵԼ

14

*Ընդունեցէ՛ք հաւատքի մէջ տկար եղողը՝ առանց քննադատելու կարծիքները. 2 քանի
որ մէկը կը հաւատայ թէ ամէն բան կրնայ ուտել, իսկ ուրիշ մը՝ որ տկար է՝ բանջարեղէն
կ՚ուտէ: 3 Ա՛ն որ կ՚ուտէ՝ թող չանարգէ չուտողը, եւ ա՛ն որ չ՚ուտեր՝ թող չդատէ ուտողը,
որովհետեւ Աստուած ընդունած է զայն: 4 Դուն ո՞վ ես՝ որ կը դատես ուրիշին ծառան.
հաստատուն կենայ կամ իյնայ՝ իր իսկական Տէրոջ համար է: Բայց կանգուն պիտի
պահուի, որովհետեւ [ա]Աստուած կարող է կանգուն պահել զայն: 5 Մէկը կը նկատէ օր մը
ուրիշէ մը [բ]գերադաս, միւսն ալ կը նկատէ բոլոր օրերը հաւասար. իւրաքանչիւրը լման*

[բ] Յուն.՝ դատաստան պիտի ստանան իրենց համար

[գ] Յուն.՝ տրամադրուած

[դ] Յուն.՝ քեզի

[ա] Ոմանք՝ Տէրը

[բ] Յուն.՝ աւելի

*համոզուած թող ըլլայ իր միտքին մէջ: 6 Ա՛ն որ համարում կ՚ընծայէ մէկ օրուան՝ Տէրո՛ջ
համար համարում կ՚ընծայէ, իսկ ա՛ն որ համարում չ՚ընծայեր մէկ օրուան, Տէրո՛ջ համար
համարում չ՚ընծայեր: Ա՛ն որ կ՚ուտէ՝ Տէրո՛ջ համար կ՚ուտէ, քանի որ Աստուծմէ
շնորհակալ կ՚ըլլայ. իսկ ա՛ն որ չ՚ուտեր, Տէրո՛ջ համար չ՚ուտեր, բայց Աստուծմէ
շնորհակալ կ՚ըլլայ: 7 Արդարեւ մեզմէ ո՛չ մէկը ինքնիրեն համար կ՚ապրի, կամ ինքնիրեն
համար կը մեռնի. 8 քանի որ եթէ ապրինք՝ Տէրո՛ջ համար կ՚ապրինք, ու եթէ մեռնինք՝
Տէրո՛ջ համար կը մեռնինք: Ուրեմն թէ՛ ապրինք եւ թէ մեռնինք՝ մենք Տէրո՛ջն ենք: 9
Որովհետեւ Քրիստոս սա՛ նպատակով մեռաւ [գ]ու վերապրեցաւ, որպէսզի Տէր ըլլայ թէ՛
մեռելներուն եւ թէ ողջերուն: 10 Իսկ դուն ինչո՞ւ կը դատես եղբայրդ, կամ ինչո՞ւ
կ՚անարգես եղբայրդ, քանի բոլորս ալ պիտի ներկայանանք Քրիստոսի դատարանը: 11
Արդարեւ գրուած է. «Ես կ՚ապրի՛մ,– կ՚ըսէ Տէրը.– ամէն ծունկ պիտի կքի իմ առջեւս, եւ
ամէն լեզու պիտի դաւանի զիս իբր Աստուած»: 12 Ուրեմն մեզմէ իւրաքանչիւրը հաշիւ
պիտի տայ Աստուծոյ՝ ինքնիրեն համար:*

ԵՂԲԱՅՐԸ ՉԳԱՅԹԱԿՂԵՑՆԵԼ

*13 Ուստի ա՛լ չդատենք զիրար. այլ մանաւանդ սա՛ վճռեցէք, որ ո՛չ մէկը սայթաքում
կամ գայթակղութիւն դնէ իր եղբօր առջեւ: 14 Գիտե՛մ, ու համոզուած եմ Տէր Յիսուսով,
թէ ոչի՛նչ ինքնիրմէ պիղծ է. բայց ո՛վ որ պիղծ կը սեպէ որեւէ բան, անո՛ր համար պիղծ է
անիկա: 15 Սակայն եթէ եղբայրդ տրտմի կերակուրի համար, ա՛լ սիրով չես ընթանար.
քու կերակուրովդ մի՛ կորսնցներ ա՛ն՝ որուն համար Քրիստոս մեռաւ: 16 Ուրեմն
հայհոյութիւն թող չըլլայ ձեր բարիին համար, 17 քանի որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
կերակուր ու խմելիք չէ, հապա արդարութիւն, խաղաղութիւն եւ ուրախութիւն՝ Սուրբ
Հոգիով: 18 Արդարեւ ո՛վ որ այս կերպով Քրիստոսի կը ծառայէ՝ Աստուծոյ հաճելի ու
մարդոցմէ գնահատուած է: 19 Ուրեմն հետամո՛ւտ ըլլանք այն բաներուն՝ որոնք
խաղաղութիւն կը հայթայթեն, եւ այն բաներուն՝ որոնցմով շինութիւն կ՚ըլլայ իրարու: 20
Մի՛ քանդէք Աստուծոյ գործը կերակուրի համար: Արդարեւ բոլոր բաները մաքուր են.
սակայն գէշ են այն մարդուն համար՝ որ կ՚ուտէ [դ]գայթակղեցնելով: 21 Լաւ է ո՛չ միս
ուտել, ո՛չ գինի խմել, ո՛չ ալ որեւէ բան ընել՝ որով եղբայրդ կը սայթաքի, կը գայթակղի
կամ կը տկարանայ: 22 Դուն հաւա՞տք ունիս. քեզի՛ վերապահէ զայն՝ Աստուծոյ առջեւ.
երանի՜ անոր, որ չի [ե]դատապարտեր ինքզինք անով՝ որ ինք [զ]կը գնահատէ": 23 Բայց ա՛ն
որ կը տատամսի, եթէ ուտէ՝ կը դատապարտուի, քանի որ հաւատքով չէ որ կ՚ուտէ.
արդարեւ ամէն ինչ որ հաւատքով չէ՝ մեղք է:*

ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ ՀԱՃԵՑՆԵԼ, Ո՛Չ ԹԷ ԻՆՔԶԻՆՔ

15

*Ուստի մենք, որ զօրաւոր ենք, պարտաւոր ենք կրել տկարներուն տկարութիւնը, եւ ո՛չ
թէ հաճեցնել մենք մեզ: 2 Մեզմէ իւրաքանչիւրը թող հաճեցնէ իր ընկերը՝ շինութեան*

[գ] Ոմանք՝ ու յարութիւն առաւ, եւ

[դ] Յուն.՝ սայթաքեցնելով

[ե] Յուն.՝ դատեր

[զ] Կամ՝ կը փորձէ

համար, անոր բարիքին համար: 3 Քանի որ Քրիստոս ալ չհաճեցուց ինքզինք, հապա՝
ինչպէս գրուած է. «Քեզ [ա]անարգողներուն նախատինքները ինկան իմ վրաս»: 4
Որովհետեւ նախապէս գրուած ամէն ինչ՝ գրուեցաւ որ մե՛նք սորվինք, որպէսզի յոյս
ունենանք՝ համբերութեամբ ու Գիրքերուն մխիթարութեամբ: 5 Ուրեմն համբերութեան ու
մխիթարութեան Աստուածը թող շնորհէ ձեզի համախոհ ըլլալ իրարու հետ՝ Քրիստոս
Յիսուսի համաձայն, 6 որպէսզի միաբան ու միաբերան փառաբանէք Աստուած, մեր
Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի Հայրը: 7 Ուստի ընդունեցէ՛ք զիրար, ինչպէս Քրիստոս ալ
ընդունեց [բ]մեզ՝ Աստուծոյ փառքին համար:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ՝ ՀԵԹԱՆՈՍՆԵՐՈՒՆ

8 Արդարեւ կ՚ըսեմ թէ Յիսուս Քրիստոս սպասարկու եղաւ թլփատութեան՝ Աստուծոյ
ճշմարտութեան համար, որպէսզի հաստատէ նախահայրերուն տրուած խոստումները 9 եւ
հեթանոսները Աստուած փառաբանեն՝ իր ողորմութեան համար, ինչպէս գրուած է. «Ասոր
համար պիտի [գ]ներբողեմ քեզ հեթանոսներուն մէջ, եւ սաղմոս պիտի երգեմ քու
անունիդ»: 10 Դարձեալ կ՚ըսէ. «[դ]Հեթանոսնե՛ր, ուրախացէ՛ք անոր ժողովուրդին հետ»: 11
Եւ դարձեալ. «Գովաբանեցէ՛ք Տէրը, բոլո՛ր հեթանոսներ, ու գովեցէ՛ք զայն, բոլո՛ր
ժողովուրդներ»: 12 Դարձեալ Եսայի կ՚ըսէ. «Յեսսէի մէկ արմատը պիտի ըլլայ, եւ
կանգնելով՝ հեթանոսներուն վրայ պիտի իշխէ. անո՛ր պիտի յուսան հեթանոսները»: 13
Ուրեմն յոյսի Աստուածը թող լեցնէ ձեզ ամէն ուրախութեամբ ու խաղաղութեամբ՝ ձեր
հաւատքին համեմատ, որպէսզի ձեր յոյսը առատանայ Սուրբ Հոգիին զօրութեամբ:

ՊՕՂՈՍԻ ՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԳՐԵԼՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌԸ

14 Ես ինքս ալ համոզուած եմ ձեր մասին, ի՛մ եղբայրներս, թէ դո՛ւք ալ լի էք
բարութեամբ, ամէն գիտութեամբ լեցուած, եւ կրնաք զիրար խրատել: 15 Սակայն,
եղբայրներ, կերպով մը աւելի՛ յանդգնութեամբ գրեցի ձեզի, իբր թէ յիշեցնելով ձեզի,
Աստուծմէ ինծի տրուած շնորհքին պատճառով՝ 16 որ Յիսուս Քրիստոսի պաշտօնեան
ըլլամ հեթանոսներուն մէջ, Աստուծոյ աւետարանին քահանայութիւնը կատարելով,
որպէսզի հեթանոսները ըլլան ընդունելի [ե]ընծայ՝ Սուրբ Հոգիով սրբացած: 17 Ուրեմն
Քրիստոս Յիսուսի միջոցով պատճառ ունիմ պարծենալու Աստուծոյ վերաբերող բաներուն
մէջ: 18 Բայց չեմ յանդգնիր խօսիլ այն բաներէն որեւէ մէկուն մասին, որ Քրիստոս
ինծմով գործադրած չէ հեթանոսները հնազանդեցնելու համար, խօսքով ու գործով, 19
զօրաւոր նշաններով ու սքանչելիքներով, [զ]Աստուծոյ Հոգիին զօրութեամբ. այնպէս որ,
սկսելով Երուսաղէմէն եւ անոր շրջակայքէն՝ մինչեւ Իլլիւրիկում, լիովին քարոզեցի
Քրիստոսի աւետարանը: 20 Այսպէս, պատիւ համարեցի աւետարանել հո՛ն՝ ուր Քրիստոս

[ա] Յուն.՝ նախատողներուն

[բ] Ոմանք՝ ձեզ

[գ] Յուն.՝ դաւանիմ

[դ] Կամ՝ Ազգե՛ր

[ե] Կամ՝ պատարագ

[զ] Ոմանք՝ Սուրբ

*[է]քարոզուած չէր, որպէսզի ուրիշի մը դրած հիմին վրայ չկառուցանեմ, հապա՝ ինչպէս
գրուած է. 21 «Անոնք՝ որոնց չէր պատմուած անոր մասին՝ պիտի տեսնեն, եւ անոնք որ
չէին լսած՝ պիտի հասկնան»:*

ՊՕՂՈՍԻ ԾՐԱԳԻՐԸ՝ ՀՌՈՄ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ

*22 Ատոր համար ալ շատ անգամ արգիլուեցայ ձեզի գալէ: 23 Իսկ հիմա, այս կողմերը
այլեւս քարոզելու տեղ չունենալով, ու շատ տարիներէ ի վեր տենչալով ձեզի գալ, 24 երբ
դէպի Սպանիա ճամբորդեմ՝ [ը]կը յուսամ ճամբորդութեանս ընթացքին ձեզի հանդիպիլ, ու
ձեզմէ ուղարկուած հոն երթալ, անշուշտ նախ ձեզմով մասամբ յագենալէ ետք: 25 Իսկ
հիմա Երուսաղէմ կ՚երթամ՝ սուրբերուն սպասարկելու: 26 Որովհետեւ Մակեդոնացիներն ու
Աքայիացիները բարեհաճեցան հաղորդակից ըլլալ Երուսաղէմ եղող աղքատ սուրբերու
կարիքներուն: 27 Իսկապէս բարեհաճեցան, եւ անոնց պարտական ալ են: Որովհետեւ եթէ
հեթանոսները հաղորդակցեցան անոնց հոգեւոր բաներուն, պարտաւոր են նաեւ [թ]օգնել
անոնց՝ մարմնաւոր բաներուն մէջ: 28 Ուրեմն երբ կատարեմ ասիկա եւ կնքեմ անոնց այս
պտուղը, Սպանիա պիտի երթամ ձեր քովէն անցնելով: 29 Եւ գիտեմ թէ երբ գամ ձեզի՝
պիտի գամ Քրիստոսի [ժ]աւետարանին օրհնութեան լիութեամբ:
30 Կ՚աղաչե՛մ ձեզի, եղբայրնե՛ր, մեր Տէրոջմով՝ Յիսուս Քրիստոսով ու Հոգիին սիրով,
որ պայքարիք ինծի հետ ձեր աղօթքներուն մէջ՝ որոնք Աստուծոյ ուղղուած են ինծի
համար, 31 որպէսզի ազատիմ Հրէաստանի անհնազանդներէն, եւ սուրբերէն ընդունուի
Երուսաղէմի մէջ ընելիք իմ սպասարկութիւնս, 32 ու ես ուրախութեամբ գամ ձեզի
Աստուծոյ կամքով, եւ հանգստանամ ձեզի հետ: 33 Խաղաղութեան Աստուածը ձեր բոլորին
հետ: Ամէն:*

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

16

*Ձեզի կը յանձնարարեմ մեր Փիբէ քոյրը, որ Կենքրեայի եկեղեցիին [ի]սարկաւագուհին է.
2 որպէսզի ընդունիք զինք Տէրոջմով՝ ինչպէս արժանավայել է սուրբերուն, եւ օգնէք
անոր՝ ի՛նչ բանի մէջ որ պէտք ունենայ ձեզի. քանի որ ինք շատերու հոգատար եղաւ,
նաեւ ինծի:
3 Բարեւեցէ՛ք Պրիսկէն եւ Ակիւղասը՝ Քրիստոս Յիսուսով իմ գործակիցներս, 4 (որոնք
վտանգի մէջ դրին իրենց վիզերը՝ իմ անձիս համար. որոնցմէ ո՛չ միայն ե՛ս շնորհակալ
եմ, հապա նաեւ հեթանոսներուն բոլոր եկեղեցիները,) 5 նմանապէս եկեղեցին՝ որ անոնց
տան մէջ է: Բարեւեցէ՛ք Եպենետոսը՝ իմ սիրելիս, որ [լ]Աքայիայի երախայրիքն է Քրիստոսի
համար: 6 Բարեւեցէ՛ք Մարիամը, որ շատ աշխատեցաւ մեզի համար: 7 Բարեւեցէ՛ք*

[է] Յուն.՝ անուանուած

[ը] Ոմանք՝ ձեզի պիտի գամ. որովհետեւ կը յուսամ

[թ] Յուն.՝ ծառայել

[ժ] Ոմանք չունին

[ի] Յուն.՝ սպասարկուն

[լ] Կամ՝ Ասիայի

*Անդրոնիկոսն ու Յունիան, իմ ազգականներս ու գերութեան ընկերներս, որոնք երեւելի են
առաքեալներուն մէջ եւ Քրիստոսի պատկանեցան ինծմէ ալ առաջ: 8 Բարեւեցէ՛ք
Ամպղիան՝ իմ սիրելիս Տէրոջմով: 9 Բարեւեցէ՛ք Ուրբանոսը՝ մեր գործակիցը Քրիստոսով,
եւ Ստաքէսը՝ իմ սիրելիս: 10 Բարեւեցէ՛ք Ապեղեսը, որ գնահատուած է Քրիստոսով: 11
Բարեւեցէ՛ք անոնք՝ որ Արիստաբուղոսի տունէն են: Բարեւեցէ՛ք Հերովդիոնը՝ իմ
ազգականս: Բարեւեցէ՛ք Նարկէսի տունէն եղողները՝ որոնք Տէրոջն են: 12 Բարեւեցէ՛ք
Տրիփոնը եւ Տրիփոսը, որոնք կ՚աշխատին Տէրոջմով: Բարեւեցէ՛ք սիրելի Պերսիդէն, որ
շատ աշխատեցաւ Տէրոջմով: 13 Բարեւեցէ՛ք Ռուփոսը՝ Տէրոջմով ընտրեալը, եւ անոր
մայրը՝ որ իմս ալ է: 14 Բարեւեցէ՛ք Ասինկրիտոսը, Փղեգոնը, Հերմասը, Պատրոբան,
Հերմէսն ու անոնց հետ եղող եղբայրները: 15 Բարեւեցէ՛ք Փիղողոգոսը եւ Յուլիան,
Ներէոսն ու անոր քոյրը, Ողիմպասը եւ անոնց հետ եղող բոլոր սուրբերը: 16 Բարեւեցէ՛ք
զիրար սուրբ համբոյրով: Քրիստոսի (բոլոր) եկեղեցիները կը բարեւեն ձեզ:*

ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

*17 Կ՚աղաչե՛մ ձեզի, եղբայրնե՛ր, ուշադի՛ր եղէք անոնց՝ որ կը գոյացնեն բաժանումներ
եւ գայթակղութիւններ, հակառակ ձեր սորված ուսուցումին, ու հեռացէ՛ք անոնցմէ: 18
Որովհետեւ այդպիսիները կը ծառայեն ո՛չ թէ մեր Տէրոջ՝ [գ]Քրիստոսի, հապա իրենց
որովայնին, եւ անմեղներուն սիրտերը կը խաբեն բարի խօսքերով ու գովեստներով: 19
Քանի որ ձեր հնազանդութիւնը բոլորին ծանօթ է, ես ալ ձեզի համար ուրախ եմ. բայց
նաեւ կ՚ուզեմ՝ որ դուք իմաստուն ըլլաք բարիին հանդէպ, եւ անմեղ՝ չարին: 20 Եւ
խաղաղութեան Աստուածը շուտով պիտի ջախջախէ Սատանան ձեր ոտքերուն տակ: Մեր
Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզի հետ:[դ]*

*21 Տիմոթէոս՝ իմ գործակիցս, եւ Ղուկիոս, Յասոն ու Սոսիպատրոս՝ իմ ազգականներս,
կը բարեւեն ձեզ: 22 (Ե՛ս ալ՝ Տերտիոս, որ գրեցի այս նամակը, կը բարեւեմ ձեզ
Տէրոջմով:) 23 Գայիոս՝ իմ եւ ամբողջ եկեղեցիին հիւրընկալը՝ կը բարեւէ ձեզ: Երաստոս՝
քաղաքին գանձապետը՝ կը բարեւէ ձեզ, նաեւ Կուարտոս եղբայրը: 24 Մեր Տէրոջ՝ Յիսուս
Քրիստոսի շնորհքը ձեր բոլորին հետ: Ամէն:*

ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

*25 Եւ հիմա՝ անո՛ր, որ կարող է ձեզ ամրացնել՝ իմ աւետարանիս ու Յիսուս Քրիստոսի
քարոզութեան համաձայն, այն խորհուրդին յայտնութեան համաձայն՝ որ լռութեան մէջ
մնացած էր դարերու ժամանակներէն ի վեր, 26 բայց հիմա բացայայտ եղաւ ու
Մարգարէներուն գիրքերով – յաւիտենական Աստուծոյ հրամանին համաձայն – բոլոր
հեթանոսներուն գիտցուեցաւ՝ հաւատքի հնազանդութեան համար, 27 միա՛կ իմաստուն
Աստուծոյ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով փա՛ռք յաւիտեան: Ամէն:*

[գ] *Ոմանք՝ Յիսուս Քրիստոսի*

[դ] *Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ Ամէն:*

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆԱՄԱԿԸ ԿՈՐՆԹԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

1

Պօղոս, կանչուած Աստուծոյ կամքով՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ ըլլալու, ու
Սոսթենէս եղբայրը, 2 Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին, անոնց՝ որ Քրիստոս
Յիսուսով սրբացած են, կանչուած՝ սուրբեր ըլլալու բոլոր անոնց հետ, որ ամէն տեղ կը
կանչեն մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի անունը, թէ՛ իրենց եւ թէ մեր Տէրոջ. 3 շնորհք ու
խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:

ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

4 Ամէն ատեն շնորհակալ կ'ըլլամ իմ Աստուծմէս ձեզի համար, քանի որ Աստուծոյ
շնորհքը տրուած է ձեզի Քրիստոս Յիսուսով, 5 ու դուք ամէն բանի մէջ հարստացած էք
անով՝ ամէն խօսքով եւ ամէն գիտութեամբ: 6 Այսպէս՝ Քրիստոսի վկայութիւնը
հաստատուեցաւ ձեր մէջ, 7 որպէսզի ո՛չ մէկ [ա]շնորհ պակսի ձեզի, մինչ կը սպասէք մեր
Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեան: 8 Ինք նաեւ պիտի հաստատէ ձեզ մինչեւ
վախճանը, որ անմեղադրելի ըլլաք մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի օրը: 9 Հաւատարիմ է
Աստուած, որուն միջոցով կանչուեցաք հաղորդակից ըլլալու իր Որդիին, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս
Քրիստոսի:

ԲԱԺԱՆՈՒՄ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

10 Կ'աղաչե՛մ ձեզի, եղբայրնե՛ր, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի անունով, որ դուք
բոլորդ ունենաք նո՛յն խօսքը, ու պառակտումներ չըլլան ձեր մէջ. հապա [բ]հաստատուած
ըլլաք նո՛յն միտքով ու նո՛յն դատումով: 11 Որովհետեւ, եղբայրնե՛րս, ձեր մասին
բացայայտուեցաւ ինծի Քղուէի տունէն եղողներէն՝ թէ կռիւներ կան ձեր մէջ: 12 Հիմա սա՛
կ'ըսեմ ձեզի. իբր թէ ձեզմէ իւրաքանչիւրը կ'ըսէ. «Ես Պօղոսեան եմ», կամ. «Ես
Ապողոսեան եմ», կամ. «Ես Կեփասեան եմ», կամ. «Ես Քրիստոսեան եմ»: 13 Միթէ
Քրիստոս բաժնուա՞ծ է. միթէ Պօղո՞ս խաչուեցաւ ձեզի համար, կամ թէ Պօղոսի՞ անունով
մկրտուեցաք: 14 Շնորհակալ կ'ըլլամ Աստուծմէ, որ ձեզմէ ո՛չ մէկը մկրտեցի, բայց միայն
Կրիսպոսը եւ Գայիոսը. որպէսզի ո՛չ մէկը ըսէ 15 թէ ես մկրտած եմ իմ անունովս: 16
Ստեփանասի ընտանիքն ալ մկրտեցի: Չեմ գիտեր ամե՛նեւին՝ թէ ա՛լ ուրիշ մէկը
մկրտեցի: 17 Որովհետեւ Քրիստոս ղրկեց զիս ո՛չ թէ մկրտելու, հապա աւետարանելու.
բայց ո՛չ խօսքերու իմաստութեամբ, որպէսզի Քրիստոսի խաչը ընդունայն չըլլայ:

ՔՐԻՍՏՈՍ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

18 Արդարեւ խաչին քարոզութիւնը յիմարութիւն է անոնց համար՝ որ կը կորսուին, իսկ
մեզի համար՝ որ փրկուած ենք՝ Աստուծոյ զօրութիւնն է: 19 Որովհետեւ գրուած է.
«Իմաստուններուն իմաստութիւնը պիտի կորսնցնեմ, ու խելացիներուն խելքը պիտի
ջնջեմ»: 20 Ո՞ւր է իմաստունը, ո՞ւր է դպիրը, ո՞ւր է այս աշխարհի վիճաբանողը. միթէ
Աստուած չյիմարացո՞ւց այս աշխարհի իմաստութիւնը: 21 Արդարեւ՝ քանի աշխարհը իր
իմաստութեամբ չճանչցաւ Աստուած՝ [գ]անոր իմաստութեան մէջ, Աստուած բարեհաճեցաւ

[ա] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւ

[բ] Յուն.՝ կատարելագործուած

[գ] Յուն.՝ Աստուծոյ

քարոզութեան յիմարութեամբ փրկել անո՛նք՝ որ կը հաւատան. 22 որովհետեւ Հրեաները նշան կը պահանջեն, եւ Յոյները իմաստութիւն կը փնտռեն, 23 իսկ մենք կը քարոզենք խաչեալ Քրիստոսը, գայթակղութիւն՝ Հրեաներուն, ու յիմարութիւն՝ Յոյներուն. 24 բայց անոնց որ կանչուած են, թէ՛ Հրեաներուն եւ թէ Յոյներուն, Քրիստոսը՝ Աստուծոյ զօրութիւնը եւ Աստուծոյ իմաստութիւնը. 25 որովհետեւ Աստուծոյ յիմարութիւնը մարդոցմէ աւելի իմաստուն է, եւ Աստուծոյ տկարութիւնը մարդոցմէ աւելի ուժեղ է: 26 Արդարեւ դուք կը տեսնէք ձեր կոչումը, եղբայրնե՛ր, թէ ի՛նչպէս ո՛չ թէ շատ իմաստուններ՝ մարմինի համեմատ, շատ զօրաւորներ, շատ ազնուականներ կանչուեցան, 27 հապա Աստուած ընտրեց աշխարհի յիմարնե՛րը՝ որպէսզի ամօթահար ընէ իմաստունները: Աստուած ընտրեց աշխարհի տկարնե՛րը՝ որպէսզի ամօթահար ընէ հզօրները. 28 Աստուած ընտրեց աշխարհի ստորիննե՛րը, անարգուածնե՛րն ու բա՛ն մը չեղողները, որպէսզի ոչնչացնէ բա՛ն մը եղողները. 29 որպէսզի ո՛չ մէկ մարմին պարծենայ Աստուծոյ առջեւ: 30 Բայց դուք Քրիստոս Յիսուսով անկէ՛ էք, որ Աստուծմէ մեզի համար իմաստութիւն, արդարութիւն, սրբութիւն եւ ազատագրութիւն եղաւ. 31 որպէսզի, ինչպէս գրուած է. «Ո՛վ որ պարծենայ, թող պարծենայ Տէրոջմո՛վ»:

ՊԱՏԳԱՄ ԽԱՉԵԱԼ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՍԻՆ

2

Ու ես, եղբայրնե՛ր, երբ եկայ ձեզի, չեկայ խօսքի կամ իմաստութեան գերազանցութեամբ՝ հռչակելու ձեզի Աստուծոյ վկայութիւնը. 2 որովհետեւ որոշեցի ուրիշ որեւէ բան չգիտնալ ձեր մէջ, բայց միայն Յիսուս Քրիստոսը, եւ զայն՝ խաչուած: 3 Ես ձեզի հետ եղայ տկարութեամբ, ահով ու շատ դողով. 4 եւ իմ խօսքս ու քարոզութիւնս՝ ո՛չ թէ [ա]մարդկային իմաստութեան համոզիչ խօսքերով էին, հապա՝ Հոգիին եւ զօրութեան ապացոյցով. 5 որպէսզի ձեր հաւատքը ըլլայ ո՛չ թէ մարդոց իմաստութեամբ, հապա՝ Աստուծոյ զօրութեամբ:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

6 Սակայն կատարեալներուն կը խօսինք իմաստութեան մասին. բայց ո՛չ այս աշխարհի, ո՛չ ալ այս աշխարհի ոչնչացող իշխաններուն իմաստութեան մասին, 7 հապա՝ Աստուծո՛յ խորհրդաւոր եւ ծածկուած իմաստութեան մասին կը խօսինք, որ Աստուած դարերէն առաջ սահմանեց մեր փառքին համար: 8 Այս աշխարհի իշխաններէն ո՛չ մէկը ճանչցաւ զայն. քանի որ եթէ ճանչցած ըլլային, չէին խաչեր փառքի Տէրը: 9 Բայց ինչպէս գրուած է. «Աչք չէ տեսեր, ականջ չէ լսեր, ո՛չ ալ մարդու սիրտին մէջ [բ]մտեր են այն բաները, որ Աստուած պատրաստած է զինք սիրողներուն»: 10 Սակայն Աստուած զանոնք յայտնած է մեզի իր Հոգիով, որովհետեւ Հոգին կը զննէ բոլոր բաները, մինչեւ անգամ Աստուծոյ խորունկ բաները: 11 Արդարեւ ո՞վ գիտէ մարդուն բաները, բայց միայն մարդուն հոգին՝ որ իր մէջն է. նոյնպէս ալ ո՛չ մէկը գիտէ Աստուծոյ բաները, այլ միայն Աստուծոյ Հոգին: 12 Իսկ մենք ստացանք ո՛չ թէ այս աշխարհի հոգին, հապա այն Հոգին՝ որ Աստուծմէ է. որպէսզի մենք գիտնանք այն բաները՝ որ Աստուած շնորհեց մեզի. 13 նաեւ անոնց մասին կը խօսինք, ո՛չ թէ այն խօսքերով՝ որ մարդկային իմաստութիւնը կը

[ա] Ոմանք չունին

[բ] Յուն.՝ ծագեր

սորվեցնէ, հապա [գ]Հոգիին սորվեցուցածներով, համեմատելով հոգեւոր բաները հոգեւորի հետ: 14 Իսկ շնչաւոր մարդը չ՚ընդունիր Աստուծոյ Հոգիին բաները, որովհետեւ անոնք իրեն համար յիմարութիւն են, ո՛չ ալ կրնայ հասկնալ, քանի որ կը զննուին հոգեւոր կերպով: 15 Բայց ա՛ն որ հոգեւոր է՝ կը զննէ ամէն բան, սակայն ինք կը զննուի ո՛չ մէկէն: 16 Որովհետեւ ո՞վ գիտցաւ Տէրոջ միտքը, որ սորվեցնէ անոր. բայց մենք ունինք Քրիստոսի միտքը:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԾԱՌԱՆԵՐԸ

3

Բայց ես, եղբայրնե՛ր, չկրցայ խօսիլ ձեզի՝ որպէս հոգեւորներու, հապա որպէս մարմնաւորներու, նոյնիսկ որպէս Քրիստոսով երախաներու: 2 Ձեզ սնուցանեցի կաթո՛վ, ո՛չ թէ կերակուրով. որովհետեւ մինչեւ հիմա չէիք կրնար [ա]հանդուրժել, եւ ո՛չ իսկ ներկայիս կրնաք, քանի որ տակաւին մարմնաւոր էք: 3 Արդարեւ, քանի տակաւին նախանձ, կռիւ եւ բաժանումներ կան ձեր մէջ, միթէ մարմնաւոր չէ՞ք ու մարդկօրէն չէ՞ք ընթանար: 4 Որովհետեւ երբ ձեզմէ մէկը ըսէ. «Ես Պօղոսեան եմ», եւ միւսը. «Ես Ապողոսեան եմ», միթէ մարմնաւոր չէ՞ք: 5 Իսկ ո՞վ է Պօղոս, կամ ո՞վ է Ապողոս. լոկ սպասարկուներ, որոնցմով դուք հաւատացիք՝ ինչպէս Տէրը տուաւ անոնցմէ իւրաքանչիւրին: 6 Ես տնկեցի, Ապողոս ջրեց, բայց Աստուա՛ծ աճեցուց: 7 Ուստի ո՛չ տնկողը բա՛ն մըն է, եւ ո՛չ ջրողը, հապա Աստուա՛ծ՝ որ աճեցուց: 8 Ուրեմն տնկողն ու ջրողը մէկ են, եւ իւրաքանչիւրը պիտի ստանայ իր վարձատրութիւնը՝ իր աշխատանքին համեմատ. 9 որովհետեւ մենք Աստուծոյ գործակից ենք. դուք Աստուծոյ մշակութիւնն էք, Աստուծոյ շինուածքն էք: 10 Աստուծոյ շնորհքին համեմատ՝ որ տրուեցաւ ինծի, հիմ դրի իմաստուն ճարտարապետի մը պէս, բայց ուրիշ մը կը շինէ անոր վրայ. սակայն իւրաքանչիւրը թող զգուշանայ թէ ի՛նչպէս կը շինէ անոր վրայ: 11 Արդարեւ ո՛չ մէկը ա՛լ ուրիշ հիմ կրնայ դնել՝ դրուածէն զատ, որ Յիսուս Քրիստոսն է: 12 Եթէ մէկը այս հիմին վրայ շինէ ոսկիով, արծաթով, պատուական քարերով, փայտով, [բ]խարով, [գ]խոզանով, 13 իւրաքանչիւրին գործը բացայայտ պիտի ըլլայ. քանի որ օրը պիտի բացայայտէ, որովհետեւ կրակով պիտի յայտնուի եւ իւրաքանչիւրին գործին ի՛նչպէս ըլլալը կրա՛կը պիտի փորձարկէ: 14 Եթէ մէկուն գործը՝ որ շինած է անոր վրայ՝ մնայ, ինք վարձատրութիւն պիտի ստանայ. 15 եթէ մէկուն գործը այրի՝ պիտի կորսնցնէ, իսկ ինք պիտի փրկուի, սակայն իբր թէ կրակի մէջէն:

16 Չէ՞ք գիտեր թէ դուք Աստուծոյ տաճարն էք, եւ Աստուծոյ Հոգին կը բնակի ձեր մէջ: 17 Եթէ մէկը ապականէ Աստուծոյ տաճարը, Աստուած ալ պիտի քանդէ զի՛նք. որովհետեւ Աստուծոյ տաճարը սուրբ է, եւ դո՛ւք էք այդ տաճարը:

18 Ո՛չ մէկը թող խաբէ ինքզինք: Եթէ ձեզմէ մէկը կը կարծէ իմաստուն ըլլալ այս աշխարհի մէջ, թող յիմար դառնայ՝ որպէսզի իմաստուն ըլլայ: 19 Որովհետեւ այս աշխարհի իմաստութիւնը՝ Աստուծոյ քով յիմարութիւն է. քանի որ գրուած է. «Ան իմաստունները կը բռնէ իրենց խորամանկութեան մէջ»: 20 Եւ դարձեալ. «Տէրը գիտէ

[գ] Ոմանք՝ Սուրբ Հոգիին

[ա] Այսինքն՝ ամուր կերակուր ուտել

[բ] Այսինքն՝ չոր խոտով

[գ] Կամ՝ յարդով

իմաստուններուն մտածումները՝ որ փուճ են»: 21 Հետեւաբար ո՛չ մէկը թող պարծենայ
մարդոցմով. 22 որովհետեւ ամէն բան ձերն է. թէ՛ Պօղոս, թէ՛ Ապողոս, թէ՛ Կեփաս, թէ՛
աշխարհը, թէ՛ կեանքը, թէ՛ մահը, թէ՛ ներկայ բաները եւ թէ գալիքները: Ամէն բան ձերն է.
23 դուք ալ Քրիստոսինն էք, ու Քրիստոս՝ Աստուծոյ:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ

4

Մարդիկ թող սեպեն մեզ՝ որպէս Քրիստոսի սպասաւորներն ու Աստուծոյ
խորհուրդներուն տնտեսները: 2 Իսկ տնտեսէ մը կը պահանջուի որ հաւատարիմ գտնուի: 3
Բայց ինծի համար չնչին բան է որ դատուիմ ձեզմէ, կամ մարդոց դատաստանէն. նոյնիսկ
ե՛ս չեմ դատեր զիս. 4 (որովհետեւ ես ոչինչո՛վ գիտակից եմ իմ մասիս. բայց ո՛չ թէ ասով
կ՚արդարանամ.) հապա զիս դատողը՝ Տէ՛րն է: 5 Հետեւաբար ատենէն առաջ մի՛ դատէք՝
մինչեւ որ Տէրը գայ. ի՛նք պիտի լուսաւորէ խաւարին գաղտնիքը ու երեւան պիտի հանէ
սիրտերուն ծրագիրները, եւ ա՛յն ատեն իւրաքանչիւրը գովեստ պիտի ունենայ Աստուծմէ:
6 Այս բաները, եղբայրնե՛ր, [ա]օրինակով մը կիրարկեցի" ինծի եւ Ապողոսի՝ ձեզի՛
համար, որ դուք մեզմով սորվիք գրուածէն աւելի բան մը չմտածել մարդոց մասին,
որպէսզի ձեզմէ ո՛չ մէկը հպարտանայ մէկուն համար ուրիշի մը դէմ: 7 Որովհետեւ ո՞վ է
ան՝ որ տարբեր կ՚ընէ քեզ ուրիշներէն, եւ ի՞նչ ունիս՝ որ չես ստացած. ու եթէ ստացար,
ինչո՞ւ կը պարծենաս՝ իբր թէ ստացած չըլլաս:
8 Արդէն յագեցած էք, արդէն հարուստ էք, առանց մեզի թագաւորեցիք. ու երանի՜ թէ
թագաւորէիք, որպէսզի մենք ալ թագաւորէինք ձեզի հետ, 9 քանի որ կը կարծեմ թէ
Աստուած յետիններ ըրաւ մեզ՝ առաքեալներս, մահապարտներու պէս. որովհետեւ
տեսարան եղանք աշխարհին, հրեշտակներուն ու մարդոց: 10 Մենք յիմարներ ենք
Քրիստոսի համար, իսկ դուք՝ իմաստուններ Քրիստոսով: Մենք՝ տկար, բայց դուք՝ ուժեղ:
Դուք՝ փառաւորուած, իսկ մենք՝ անպատուուած: 11 Մինչեւ այս ժամը թէ՛ կ՚անօթենանք,
թէ՛ կը ծարաւնանք, թէ՛ մերկ կը մնանք, թէ՛ կը կռփահարուինք, թէ՛ որոշ բնակավայր
չունինք, 12 թէ՛ ալ կը տքնինք՝ մեր ձեռքերով գործելով: Երբ մեզ հեգնեն՝ կ՚օրհնենք. երբ
հալածեն՝ կը հանդուրժենք. 13 երբ հայհոյեն՝ կ՚աղաչենք: Աշխարհի աղտեղութիւնը
դարձանք, բոլորին աւելցուքը՝ մինչեւ հիմա: 14 Այս բաները կը գրեմ՝ ո՛չ թէ ձեզ
ամչցնելու համար, հապա կը խրատեմ ձեզ՝ սիրելի զաւակներուս պէս: 15 Որովհետեւ՝
նոյնիսկ եթէ դուք տասը հազար վարժապետներ ունենաք Քրիստոսով, ո՛չ թէ շատ հայրեր
ունիք. քանի որ Քրիստոս Յիսուսով ե՛ս ծնայ ձեզ՝ աւետարանին միջոցով: 16 Ուրեմն
կ՚աղաչե՛մ ձեզի, նմանեցէ՛ք ինծի: 17 Ասոր համար ձեզի ղրկեցի Տիմոթէոսը, որ սիրելի
զաւակս է, ու հաւատարիմ է Տէրոջմով. ան պիտի վերյիշեցնէ ձեզի իմ ճամբաներս՝ որ
Քրիստոսի մէջ են, ինչպէս ամէնուրեք բոլոր եկեղեցիներուն մէջ կը սորվեցնեմ: 18 Ոմանք
հպարտացան, որպէս թէ ես պիտի չգամ ձեզի: 19 Բայց շուտով պիտի գամ ձեզի, եթէ
Տէրը կամենայ, եւ պիտի հասկնամ ո՛չ թէ հպարտացողներուն խօսքերը, հապա
զօրութիւնը: 20 Որովհետեւ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ո՛չ թէ խօսքով է, հապա
զօրութեամբ: 21 Ի՞նչպէս կ՚ուզէք. գաւազանո՞վ գամ ձեզի, թէ սիրով եւ հեզութեան
հոգիով:

ԱՆԲԱՐՈՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

5

[ա] *Յուն.՝ կերպարանափոխեցի*

Առհասարակ կը լսուի թէ ձեր մէջ պոռնկութիւն կայ. եւ այնպիսի պոռնկութիւն՝ որ հեթանոսներուն մէջ իսկ [ա] չկայ, որպէս թէ մէկը ունենայ իր հօր կինը ։ 2 Ու դուք հպարտացած էք, փոխանակ սգալու, որպէսզի ձեր մէջէն վերցուի ա՛ն՝ որ այս արարքը կատարեց: 3 Արդարեւ ես – թէպէտ մարմինով բացակայ եմ, բայց հոգիով՝ ներկայ – արդէն իսկ դատեցի այսպիսի արարք գործողը, որպէս թէ ներկայ ըլլալով: 4 Մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի անունով, երբ հաւաքուիք՝ դուք եւ իմ հոգիս, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի զօրութեամբ, 5 մատնեցէ՛ք այդպիսի մէկը Սատանայի՛ն՝ մարմինին աւերումին համար, որպէսզի հոգին փրկուի Տէր Յիսուսի օրը: 6 Այդ ձեր պարծանքը լաւ չէ: Չէ՞ք գիտեր թէ քիչ մը խմորը՝ կը խմորէ ամբողջ զանգուածը: 7 Ուրեմն մաքրուեցէ՛ք հին խմորէն՝ որպէսզի ըլլաք նոր զանգուած մը, քանի որ անխմոր էք: Որովհետեւ Քրիստոս՝ մեր զատիկը՝ զոհուեցաւ մեզի համար. 8 հետեւաբար տօ՛ն կատարենք՝ ո՛չ թէ հին խմորով, ո՛չ ալ չարամտութեան եւ չարութեան խմորով, հապա անկեղծութեան ու ճշմարտութեան անխմոր հացով: 9 Գրեցի ձեզի նամակին մէջ, որ չյարաբերիք պոռնկողներուն հետ: 10 Սակայն ոչ անշուշտ այս աշխարհի պոռնկողներուն, կամ ագահներուն, կամ յափշտակողներուն, կամ կռապաշտներուն հետ. այլապէս՝ պարտաւոր պիտի ըլլայիք աշխարհէն դուրս ելլել: 11 Իսկ հիմա գրեցի ձեզի որ չյարաբերիք, եթէ ոեւէ մէկը՝ որ եղբայր [բ] կը կոչուի", ըլլայ պոռնկող, կամ ագահ, կամ կռապաշտ, կամ հեգնող, կամ արբեցող, կամ յափշտակող. այդպիսի մարդու հետ մի՛ ուտէք անգամ: 12 Որովհետեւ ի՞նչ պէտք ունիմ դատելու դուրսինները. միթէ դուք չէ՞ք դատեր ներսինները. 13 իսկ Աստուա՛ծ պիտի դատէ դուրսինները: Ուստի վերցուցէ՛ք չարը ձեր մէջէն:

ԴԱՏԵՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

6

Եթէ ձեզմէ մէկը խնդիր մը ունենայ ուրիշի մը հետ, միթէ կը յանդգնի՞ անարդարներուն առջեւ դատուիլ, եւ ո՛չ թէ սուրբերուն առջեւ: 2 Չէ՞ք գիտեր թէ սուրբե՛րը պիտի դատեն աշխարհը. ու եթէ աշխարհը կը դատուի ձեզմէ, դուք արժանի չէ՞ք դատելու չնչին խնդիրները: 3 Չէ՞ք գիտեր թէ մենք պիտի դատենք հրեշտակնե՛րը. հապա ո՛րչափ աւելի այս կեանքին բաները: 4 Ուրեմն եթէ դատեր ունիք՝ այս կեանքի բաներուն համար, դատաւո՛ր նշանակեցէք եկեղեցիին անարգները: 5 Ձեզ ամչցնելու համար կ՚ըսեմ. իրա՞ւ իմաստուն մը չկայ ձեր մէջ, ո՛չ իսկ մէկ հատ, որ կարենայ վճռել իր եղբայրներուն միջեւ: 6 Հապա եղբայր՝ եղբօր հետ դատ կը վարէ, այն ալ՝ անհաւատներուն առջեւ: 7 Ուրեմն արդէն ծանր յանցանք մը կայ ձեր մէջ, քանի որ իրարու հետ դատեր ունիք. ինչո՞ւ փոխարէնը դուք չէք անիրաւուիր. ինչո՞ւ փոխարէնը դուք զրկանք չէք կրեր: 8 Նոյնիսկ դո՛ւք կ՚անիրաւէք ու կը զրկէք, այն ալ՝ եղբայրներո՛ւն. 9 չէ՞ք գիտեր թէ անիրաւները պիտի չժառանգեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը: Մի՛ մոլորիք. ո՛չ պոռնկողները, ո՛չ կռապաշտները, ո՛չ շնացողները, 10 ո՛չ իգացեալները, ո՛չ արուագէտները, ո՛չ գողերը, ո՛չ ագահները, ո՛չ արբեցողները, ո՛չ հեգնողները, ո՛չ ալ յափշտակողները պիտի ժառանգեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը: 11 Եւ ձեզմէ ոմանք այդպիսիներ էին. բայց լուացուեցաք, բայց սրբացաք, բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի անունով ու մեր Աստուծոյն Հոգիով:

ՁԵՐ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷ՛Ք ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՓԱՌՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

[ա] *Ոմանք՝ չ՚անուանուիր*

[բ] *Յուն.՝ կ՚անուանուի*

12 Ամէն բան ինծի արտօնուած է, բայց ամէն բան օգտակար չէ: Ամէն բան ինծի
արտօնուած է, բայց ես ո՛չ մէկուն իշխանութեան տակ պիտի ըլլամ: 13 Կերակուրները
փորին համար են, փորն ալ՝ կերակուրներուն. բայց Աստուած ասիկա՛ ալ, անո՛նք ալ պիտի
ոչնչացնէ: Իսկ մարմինը պոռնկութեան համար չէ, հապա՝ Տէրոջ, ու Տէրը՝ մարմինին
համար: 14 Եւ Աստուած՝ որ յարուցանեց Տէրը, պիտի յարուցանէ նաեւ մե՛զ՝ իր
զօրութեամբ: 15 Չէ՞ք գիտեր թէ ձեր մարմինները Քրիստոսի անդամներն են: Ուրեմն
Քրիստոսի անդամները առնելով պոռնիկի անդամնե՞ր ընեմ: Ամե՛նեւին: 16 Չէ՞ք գիտեր
թէ ա՛ն որ պոռնիկի կը միանայ, անոր հետ մէկ մարմին կ՚ըլլայ. քանի որ Գիրքը կ՚ըսէ.
«Երկուքը պիտի ըլլան մէ՛կ [ա]մարմին»: 17 Իսկ ա՛ն որ Տէրոջ կը միանայ, անոր հետ մէկ
հոգի կ՚ըլլայ: 18 Փախէ՛ք պոռնկութենէն: Ամէն մեղք՝ որ մարդ կը գործէ, իր մարմինէն
դուրս է. բայց ա՛ն որ կը պոռնկի, կը մեղանչէ իր մարմինի՛ն դէմ: 19 Չէ՞ք գիտեր թէ ձեր
մարմինը տաճարն է Սուրբ Հոգիին՝ որ ձեր մէջն է. զայն Աստուծմէ [բ]ստացաք, եւ դուք
ձեզի չէք պատկանիր, 20 քանի որ մեծ գինով մը գնուեցաք. ուստի փառաւորեցէ՛ք
Աստուած ձեր մարմինին ու ձեր հոգիին մէջ, որոնք կը պատկանին Աստուծոյ:

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

7

Ուրեմն, ինչ կը վերաբերի այն բաներուն՝ որոնց մասին գրեցիք ինծի, լաւ է մարդուն
համար՝ որ կնոջ չմերձենայ: 2 Բայց պոռնկութենէն խուսափելու համար՝ իւրաքանչիւրը
թող ունենայ իր կինը, եւ ամէն կին թող ունենայ իր ամուսինը: 3 Ամուսինը թող
հատուցանէ կնոջ ինչ որ կը պարտի, նմանապէս կինն ալ՝ իր ամուսինին: 4 Կինը
իշխանութիւն չունի իր մարմինին վրայ, հապա՝ ամուսինը. նմանապէս ամուսինն ալ
իշխանութիւն չունի իր մարմինին վրայ, հապա՝ կինը: 5 Մի՛ զրկէք զիրար, բայց միայն
համաձայնութեամբ՝ ատենի մը համար, որ դուք ձեզ աղօթքի յատկացնէք ու դարձեալ գաք
իրարու քով, որպէսզի Սատանան չփորձէ ձեզ՝ ձեր անժուժկալութեան համար: 6 Ասիկա
կ՚ըսեմ՝ արտօնելով, ո՛չ թէ հրամայելով: 7 Որովհետեւ կ՚ուզէի որ բոլոր մարդիկ ըլլային
ինծի պէս. բայց իւրաքանչիւրը ունի իր յատուկ [ա]շնորհը Աստուծմէ, մէկը՝ այսպէս, իսկ
միւսը՝ այնպէս:

8 Ուստի կ՚ըսեմ ամուրիներուն եւ այրիներուն. «Լաւ կ՚ըլլայ անոնց համար՝ եթէ մնան
ինծի պէս»: 9 Բայց եթէ ժուժկալութիւն չունին՝ թող ամուսնանան. որովհետեւ աւելի լաւ է
ամուսնանալ՝ քան բորբոքիլ: 10 Իսկ ամուսնացածներուն կը հրամայեմ, ո՛չ թէ ես, հապա՝
Տէրը. «Կինը թող չզատուի իր ամուսինէն, 11 (իսկ եթէ զատուի ալ՝ թող մնայ անամուսին,
կամ հաշտուի իր ամուսինին հետ,) եւ ամուսինը թող չձգէ իր կինը»: 12 Բայց միւսներուն
ե՛ս կ՚ըսեմ, ո՛չ թէ Տէրը. «Եթէ եղբայր մը ունենայ անհաւատ կին մը եւ անոր հաճելի ըլլայ
բնակիլ իրեն հետ, թող չձգէ զայն: 13 Եւ կին մը որ ունի անհաւատ ամուսին մը, եթէ անոր
հաճելի ըլլայ բնակիլ իրեն հետ, թող չձգէ զայն»: 14 Որովհետեւ անհաւատ ամուսինը
սրբացած է կնոջմով, եւ անհաւատ կինը սրբացած է ամուսինով: Այլապէս՝ ձեր
զաւակները անմաքուր պիտի ըլլային. բայց հիմա սուրբ են: 15 Իսկ եթէ անհաւատը
զատուի՝ թող զատուի: Եղբայր մը կամ քոյր մը ստրուկ չէ այդպիսի պարագաներու մէջ.
սակայն Աստուած կանչեց մեզ խաղաղութեան: 16 Որովհետեւ դուն ի՞նչ գիտես, կի՛ն.

[ա] Կամ՝ միս

[բ] Յուն.՝ ունիք

[ա] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւը

թերեւս պիտի փրկես ամուսինդ: Կամ դուն ի՞նչ գիտես, մա՛րդ. թերեւս պիտի փրկես կինդ:

ԱՊՐԷ՛ ԻՆՉՊԷՍ ԱՍՏՈՒԱԾ ԿԱՆՉԵՑ ՔԵԶ

*17 Այլապէս՝ ի՛նչպէս Տէրը բաշխեց իւրաքանչիւրին, ի՛նչպէս Աստուած կանչեց
իւրաքանչիւրը, ա՛յնպէս թող ընթանայ: Ես ա՛յսպէս կը պատուիրեմ բոլոր եկեղեցիներուն
մէջ:*
*18 Եթէ թլփատուած մէկը կանչուեցաւ հաւատքի, թող անթլփատ չդառնայ: Եթէ մէկը
կանչուեցաւ անթլփատութեան մէջ, թող չթլփատուի: 19 Որովհետեւ թլփատութիւնը բան
մը չէ, եւ անթլփատութիւնն ալ բան մը չէ, հապա Աստուծոյ պատուիրաններուն
պահպանումն է էականը: 20 Իւրաքանչիւրը ի՛նչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, թող մնայ
անոր մէջ: 21 Ստրո՞ւկ էիր երբ կանչուեցար. հոգ մի՛ ըներ այդ մասին. բայց եթէ կրնաս
ազատագրուիլ, առաւելապէս օգտուէ՛ առիթէն: 22 Որովհետեւ ո՛վ որ կանչուած է
Տէրոջմով՝ ստրուկ ըլլալով, Տէրոջ ազատագրեալն է. նմանապէս ո՛վ որ կանչուած է՝
ազատ ըլլալով, Քրիստոսի ստրուկն է: 23 Դուք գնուեցաք մեծ գինով մը. մի՛ ըլլաք մարդոց
ստրուկ: 24 Եղբայրնե՛ր, իւրաքանչիւրը ի՛նչ վիճակի մէջ որ կանչուեցաւ, թող մնայ անոր
մէջ՝ Աստուծոյ հետ:*

ԿՈՅՍԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԵՐ

*25 Կոյսերուն մասին Տէրոջմէն հրաման մը չունիմ. սակայն կը յայտնեմ իմ դատումս,
իբր մէկը՝ որ ողորմութիւն գտած է Տէրոջմէն՝ հաւատարիմ ըլլալու: 26 Ուրեմն ես կը
կարծեմ թէ սա՛ լաւ է ներկայ հարկադրանքին պատճառով, այսինքն լաւ է մարդու մը՝ որ
[բ]մնայ ինչպէս որ է": 27 Կապուա՞ծ ես կնոջ. մի՛ ջանար արձակուիլ: Արձակուա՞ծ ես
կնոջմէ մը. մի՛ փնտռեր կին: 28 Իսկ եթէ ամուսնանաս՝ չես մեղանչեր. ու եթէ կոյսը
ամուսնանայ՝ չի մեղանչեր: Բայց այդպիսիները մարմինի մէջ տառապանք պիտի
ունենան. իսկ ես կ՚ուզեմ խնայել ձեզի:*
*29 Բայց սա՛ կ՚ըսեմ, եղբայրնե՛ր, թէ ժամանակը կարճ է: Ա՛լ անոնք որ կին ունին,
այնպէս ըլլան՝ որպէս թէ չունին. 30 անոնք որ կու լան՝ որպէս թէ չեն լար. անոնք որ
կ՚ուրախանան՝ որպէս թէ չեն ուրախանար. անոնք որ կը գնեն՝ որպէս թէ ո՛չ մէկ բանի
տիրացած են. 31 եւ անոնք որ այս աշխարհը կ՚օգտագործեն՝ որպէս թէ չեն չարաշահեր.
որովհետեւ այս աշխարհի կերպարը կ՚անցնի: 32 Բայց ես կ՚ուզէի որ դուք անհոգ ըլլաք.
որովհետեւ ամուրին կը հոգայ Տէրոջ բաները, թէ ի՛նչպէս հաճեցնէ Տէրը: 33 Իսկ
ամուսնացածը կը հոգայ աշխարհի բաները, թէ ի՛նչպէս հաճեցնէ իր կինը: 34 Նոյնպէս
տարբերութիւն կայ ամուսնացած կնոջ եւ կոյսին միջեւ. չամուսնացած կինը կը հոգայ
Տէրոջ բաները, որպէսզի ինք սուրբ ըլլայ մարմինով ու հոգիով. իսկ ամուսնացած կինը կը
հոգայ աշխարհի բաները, թէ ի՛նչպէս հաճեցնէ իր ամուսինը: 35 Ասիկա կ՚ըսեմ ձեր
օգուտին համար. ո՛չ թէ ծուղակ ձգելու ձեր վրայ՝ հապա վայելչութեան համար, որպէսզի
ձեր ուշադրութիւնը դարձնէք Տէրոջ՝ առանց մտացիր ըլլալու: 36 Իսկ եթէ մէկը կը կարծէ
թէ անվայելչութեամբ կը վերաբերի իր կոյսին հանդէպ, եթէ անցնի անոր ամուսնութեան
տարիքը, եւ պարտաւոր է, թող ընէ ինչ որ կ՚ուզէ, չի մեղանչեր. թող ամուսնանան: 37
Սակայն ա՛ն որ հաստատ կը կենայ իր սիրտին մէջ ու հարկադրանք չունի, հապա կ՚իշխէ
ինքնիր կամքին վրայ եւ վճռած է իր սիրտին մէջ՝ որ պահէ իր [գ]կոյսը, լա՛ւ կ՚ընէ: 38*

[բ] *Յուն.՝ այսպէս ըլլալ*

[գ] *Կամ՝ կուսութիւնը*

Ուստի ա՛ն որ [դ]կ՚ամուսնացնէ իր կոյսը", լաւ կ՚ընէ. իսկ ա՛ն որ [ե]չ՚ամուսնացներ, աւելի՛ լաւ կ՚ընէ: 39 Կինը [զ]կապուած է այնքան ատեն որ իր ամուսինը կ՚ապրի. բայց եթէ իր ամուսինը մեռնի, ազատ է ամուսնանալու՝ որո՛ւ հետ որ ուզէ, միայն թէ՝ Տէրոջմով: 40 Սակայն իմ դատումովս՝ ան աւելի երջանիկ կ՚ըլլայ եթէ մնայ այդպէս. եւ կը կարծեմ թէ ե՛ս ալ ունիմ Աստուծոյ Հոգին:

ԿՈՒՌՔԵՐՈՒՆ ԶՈՀՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻՆ ՀԱՐՑԸ

8

Այժմ, ինչ կը վերաբերի կուռքերուն զոհուած բաներուն, գիտենք թէ բոլորս ալ գիտութիւն ունինք: Գիտութիւնը կը հպարտացնէ, բայց սէրը կը շինէ: 2 Եթէ մէկը կը կարծէ թէ բա՛ն մը գիտէ, դեռ ոչինչ գիտէ այնպէս՝ ինչպէս պէտք է գիտնալ: 3 Սակայն եթէ մէկը կը սիրէ Աստուած, ինք ճանչցուած է անկէ: 4 Ուրեմն, ինչ կը վերաբերի կուռքերուն զոհուած բաները ուտելու, գիտենք թէ կուռքը ոչինչ է աշխարհի մէջ, եւ թէ ուրիշ ոեւէ Աստուած չկայ՝ մէկէն զատ: 5 Քանի որ՝ թէեւ ըլլան աստուած կոչուածներ, թէ՛ երկինքը եւ թէ երկրի վրայ, (ինչպէս կան շատ աստուածներ ու շատ տէրեր,) 6 մենք ունինք մէ՛կ Աստուած՝ Հա՛յրը, որմէ են բոլոր բաները, եւ մենք՝ [է]անոր կը պատկանինք", ու մէ՛կ Տէր՝ Յիսուս Քրիստոս, որով [ը]գոյութիւն ունին" բոլոր բաները, եւ մենք՝ անով կանք: 7 Բայց բոլորը չունին այս գիտութիւնը. որովհետեւ ոմանք՝ մինչեւ հիմա խղճմտանքի հարց ունենալով կուռքի մասին՝ կ՚ուտեն զանոնք որպէս կուռքի զոհուած բան. եւ իրենց խղճմտանքը կը պղծուի՝ քանի որ տկար է: 8 Սակայն կերակուրը չէ որ կը [զ]մօտեցնէ մեզ Աստուծոյ". քանի որ ո՛չ առատութեան մէջ կ՚ըլլանք՝ եթէ ուտենք, ո՛չ ալ կարօտութեան մէջ կ՚ըլլանք՝ եթէ չուտենք: 9 Բայց զգուշացէ՛ք [դ]որ ձեր այս [ե]ազատութիւնը տկարներուն սայթաքում չըլլայ: 10 Քանի որ եթէ մէկը տեսնէ քեզ՝ որ գիտութիւն ունիս, [զ]սեղան նստած" կռատունին մէջ, այդ տկար եղողին խղճմտանքը պիտի չխրախուսուի՞ ուտել այն բաները՝ որ կուռքերուն զոհուած են: 11 եւ քու գիտութեամբդ՝ այդ տկար եղբայրը պիտի կորսուի, որուն համար Քրիստոս մեռաւ: 12 Իսկ երբ այսպէս կը մեղանչէք եղբայրներուն դէմ ու կը վիրաւորէք անոնց տկար խղճմտանքը, կը մեղանչէք Քրիստոսի՛ դէմ: 13 Ուստի եթէ կերակուրը կը գայթակղեցնէ եղբայրս, յաւէ՛տ միս պիտի չուտեմ՝ որպէսզի

[դ] **Կամ՝** կ՚ամուսնանայ

[ե] **Կամ՝** չ՚ամուսնանար

[զ] **Ոմանք՝** օրէնքով կապուած

[է] **Կամ՝** անոր համար

[ը] **Յուն.՝** են

[զ] **Յուն.՝** կայնեցնէ մեզ Աստուծոյ առջեւ

[դ] **Յուն.՝** որ թերեւս

[ե] **Յուն.՝** իրաւունքը

[զ] **Յուն.՝** ընկողմանած

չզայթակղեցնեմ եղբայրս:

ԱՌԱՔԵԱԼԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

9

*Միթէ ես առաքեալ չե՞մ. միթէ ես ազատ չե՞մ. միթէ աչքերովս չտեսա՞յ Յիսուս
Քրիստոսը՝ մեր Տէրը. դուք իմ գործս չէ՞ք Տէրոջմով: 2 Նոյնիսկ եթէ ուրիշներուն
առաքեալ չըլլամ, գոնէ ձեզի համար՝ եմ. որովհետեւ իմ առաքելութեանս կնիքը դո՛ւք էք
Տէրոջմով: 3 Սա՛ է իմ ջատագովականս անոնց՝ որ կը հարցաքննեն զիս. 4 «Միթէ մենք
իրաւունք չունի՞նք ուտելու եւ խմելու: 5 Միթէ մենք իրաւունք չունի՞նք Քրիստոսով քոյր
եղող կին մը մեզի հետ տանելու, ինչպէս միւս առաքեալները, Տէրոջ եղբայրներն ու
Կեփաս կ՚ընեն: 6 Կամ միայն ես ու Բառնաբա՞ս իրաւունք չունինք աշխատելէ զերծ
ըլլալու: 7 Ո՞վ երբեք մարտնչելու կ՚երթայ իր սեփական ծախսով. ո՞վ այգի կը տնկէ եւ
անոր պտուղէն չ՚ուտեր. կամ ո՞վ կը հովուէ ու հօտին կաթով [ա]չի սնանիր": 8 Միթէ
մա՞րդկօրէն կ՚ըսեմ այս բաները, կամ արդեօք Օրէնքն ալ նոյնը չ՚ը՞սեր: 9 Քանի որ
Մովսէսի Օրէնքին մէջ գրուած է. «Մի՛ կապեր [բ]կալի մէջ աշխատող" եզին դունչը»: Միթէ
Աստուած եզնե՞րը կը հոգայ, 10 թէ ոչ՝ անշուշտ մեզի՛ համար կ՚ըսէ: Անկասկած մեզի՛
համար գրուած է. որովհետեւ ա՛ն որ կը հերկէ՝ պարտաւոր է յոյսով հերկել, եւ ա՛ն որ կը
կամնէ՝ [գ]բաժին առնելու յոյսով": 11 Եթէ մենք ձեր մէջ հոգեւոր բաներ սերմանեցինք, մե՞ծ
բան է՝ եթէ ձեզմէ մարմնաւոր բաներ հնձենք: 12 Եթէ ուրիշներ բաժին ունին այս
իրաւունքին՝ ձեր վրայ, առաւելապէս մե՛նք չունի՞նք. բայց մենք այս իրաւունքը
չօգտագործեցինք, հապա ամէն բանի կը դիմանանք, որպէսզի արգելք չըլլանք Քրիստոսի
աւետարանին: 13 Չէ՞ք գիտեր թէ սուրբ բաներուն պաշտօնեաները՝ տաճարէ՛ն կ՚ուտեն, եւ
անոնք որ զոհասեղանին կը սպասաւորեն՝ զոհասեղանէ՛ն բաժին կ՚առնեն: 14 Նոյնպէս ալ
Տէրը պատուիրեց որ աւետարանը հռչակողները՝ աւետարանէն ապրին: 15 Բայց ես
ասոնցմէ ո՛չ մէկը օգտագործեցի, ո՛չ ալ այս բաները գրեցի՝ որ ա՛յդպէս ըլլայ ինծի
հանդէպ. որովհետեւ աւելի լաւ է ինծի՝ որ մեռնիմ, քան թէ մէկը իմ պարծանքս ոչնչացնէ:
16 Արդարեւ եթէ աւետարանեմ՝ պարծենալիք ոչինչ ունիմ, որովհետեւ իմ վրաս դրուած
հարկ մըն է. մա՛նաւանդ վա՜յ է ինծի՝ եթէ չաւետարանեմ: 17 Քանի որ եթէ ասիկա
կամովին ընեմ, վարձատրութիւն կ՚ունենամ. իսկ եթէ ակամայ՝ այդ ինծի վստահուած
տնտեսութիւն մըն է: 18 Ուրեմն ի՞նչ է իմ վարձատրութիւնս. այն՝ որ աւետարանելու
ատենս ձրի տամ Քրիստոսի աւետարանը, որպէսզի չարաչար չգործածեմ աւետարանէն
ստացած իմ իրաւունքս: 19 Քանի որ՝ թէպէտ բոլորէն ազատ էի՝ ես զիս բոլորին [դ]ծառայ
ըրի, որպէսզի շատերը շահիմ: 20 Հրեաներուն հետ Հրեայի պէս եղայ, որպէսզի
Հրեաները շահիմ: 21 Օրէնքի տակ եղողներուն հետ՝ իբր թէ Օրէնքի տակ, (ո՛չ թէ ես
Օրէնքի տակ էի,) որպէսզի Օրէնքի տակ եղողներն ալ շահիմ: Առանց Օրէնքի
եղողներուն հետ՝ իբր թէ առանց Օրէնքի, (ո՛չ թէ ես Աստուծմէ օրէնք չունէի, հապա
Քրիստոսի օրէնքին տակ էի,) որպէսզի առանց Օրէնքի եղողներն ալ շահիմ: 22
Տկարներուն հետ տկարի պէս եղայ, որպէսզի տկարները շահիմ. բոլորին հետ ամէն ինչ*

[ա] Յուն.՝ չ՚ուտեր

[բ] Յուն.՝ կամնող

[գ] Ոմանք՝ իր յոյսը վայլելու համար

[դ] Կամ՝ ստրուկ

*եղայ, որպէսզի ա՛նպայման ոմանք փրկեմ: 23 Եւ ասիկա կ՚ընեմ աւետարանին համար, որ
հաղորդակից ըլլամ անոր: 24 Չէ՞ք գիտեր թէ ասպարէզին մէջ վազողները՝ բոլորը կը
վազեն, բայց մէ՛կը կը ստանայ մրցանակը: Ուստի ա՛յնպէս վազեցէք՝ որ ստանա՛ք: 25 Ո՛վ
որ կը մրցի՝ չափաւորութիւն կը պահէ ամէն բանի մէջ. անոնք՝ եղծանելի պսակը
ստանալու համար, իսկ մենք՝ անեղծանելին: 26 Ուստի ես ա՛յդպէս կը վազեմ, ո՛չ թէ
անստուգութեամբ. ես ա՛յդպէս կռփամարտ կ՚ընեմ, ո՛չ թէ հովը ծեծելով. 27 բայց կը
ճնշեմ ու կը նուաճեմ մարմինս, [ե]որպէսզի՝ ուրիշներուն քարոզելէ ետք՝ ես ինքս խոտելի
չըլլամ:*

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ԿՈՒՌՔԵՐԷ

10

*Եղբայրնե՛ր, չեմ ուզեր որ անգիտանաք թէ մեր հայրերը՝ բոլո՛րն ալ ամպին տակ էին,
բոլո՛րն ալ ծովէն անցան, 2 ու բոլո՛րն ալ Մովսէսով մկրտուեցան ամպին եւ ծովուն մէջ: 3
Բոլո՛րն ալ կերան նոյն հոգեւոր կերակուրը, 4 ու բոլո՛րն ալ խմեցին նոյն հոգեւոր խմելիքը,
որովհետեւ կը խմէին այն հոգեւոր վէմէն՝ որ իրենց կը հետեւէր, եւ այդ վէմը՝ Քրիստոսն
էր: 5 Բայց անոնցմէ շատերը հաճելի չեղան Աստուծոյ, քանի որ անապատին մէջ փռուած
ինկան: 6 Ուրեմն այդ բաները մեզի տիպար եղան, որպէսզի չցանկանք չար բաներու,
ինչպէս անոնք ցանկացին: 7 Ո՛չ ալ կռապաշտ ըլլաք՝ անոնցմէ ոմանց պէս, ինչպէս
գրուած է. «Ժողովուրդը նստաւ ուտելու եւ խմելու, յետոյ կանգնեցան զբօսնելու»: 8 Ո՛չ
ալ պոռնկինք՝ ինչպէս անոնցմէ ոմանք պոռնկեցան, ու մէկ օրուան մէջ քսաներեք հազար
հոգի ինկան: 9 Ո՛չ ալ փորձենք Քրիստոսը՝ ինչպէս անոնցմէ ոմանք փորձեցին, եւ օձերէն
ջարդուեցան: 10 Ո՛չ ալ տրտնջեցէք՝ ինչպէս անոնցմէ ոմանք տրտնջեցին, ու ջարդուեցան
բնաջնջողէն: 11 Իսկ այդ բոլոր բաները կը պատահէին անոնց՝ իբր տիպար, եւ գրուեցան
խրատելու համար մեզ՝ որ հասած ենք դարերու վախճանին: 12 Հետեւաբար ա՛ն որ կը
կարծէ թէ հաստատուն կեցած է, թող զգուշանայ՝ որ չիյնայ: 13 Ձեզի պատահած չէ
փորձութիւն մը՝ որ մարդկային չըլլայ. բայց Աստուած հաւատարիմ է, եւ պիտի
չթոյլատրէ որ փորձուիք ձեր կարողութենէն աւելի, հապա փորձութեան հետ ելք մըն ալ
պիտի տայ, որպէսզի կարենաք կրել:*

*14 Ուստի, սիրելինե՛րս, փախէ՛ք կռապաշտութենէն: 15 Կը խօսիմ որպէս թէ
իմաստուններու հետ. դո՛ւք դատեցէք ինչ որ կ՚ըսեմ: 16 Օրհնութեան բաժակը՝ որ մենք
կ՚օրհնենք, միթէ Քրիստոսի արիւնին հաղորդութիւնը չէ՞. հացը՝ որ մենք կը կտրենք, միթէ
Քրիստոսի մարմինին հաղորդութիւնը չէ՞: 17 Արդարեւ մենք՝ շատ ըլլալով՝ մէ՛կ հաց, մէ՛կ
մարմին ենք, որովհետեւ բոլորս ալ բաժնեկից ենք այդ մէկ հացին: 18 Նայեցէ՛ք
մարմնաւոր Իսրայէլին. անոնք որ զոհերէն կ՚ուտեն՝ զոհասեղանին հաղորդակից չե՞ն
ըլլար: 19 Ուրեմն ի՞նչ կ՚ըսեմ. կուռքը բա՞ն մըն է, կամ կուռքերու զոհուածը բա՞ն մըն է:
20 Բայց սա՛ կ՚ըսեմ, թէ այն բաները՝ որ հեթանոսները կը զոհեն, կը զոհեն դեւերո՛ւն, եւ
ո՛չ թէ Աստուծոյ. ուստի չեմ ուզեր որ դուք հաղորդակից ըլլաք դեւերուն: Չէք կրնար խմել
Տէրոջ բաժակը ու դեւերուն բաժակը. 21 չէք կրնար բաժնեկցիլ Տէրոջ սեղանին եւ դեւերու
սեղանին: 22 Նախանձի՞ գրգռենք Տէրը. միթէ մենք իրմէ ուժե՞ղ ենք:*

*23 Ամէն բան ինծի արտօնուած է, բայց ամէն բան օգտակար չէ. ամէն բան ինծի
արտօնուած է, բայց ամէն բան շինիչ չէ: 24 Ո՛չ մէկը թող փնտռէ միայն իր շահը, հապա
ամէն մէկը՝ ուրիշի՛նն ալ: 25 Կերէ՛ք ամէն ինչ որ կը ծախուի վաճառանոցը, առանց
զննելու՝ խղճմտանքի պատճառով. 26 որովհետեւ «Տէրոջն է երկիրը եւ անոր լիութիւնը»:*

[ե] *Յուն.՝ որպէսզի թերեւս*

*27 Եթէ անհաւատներէն մէկը ճաշի հրաւիրէ ձեզ ու տրամադիր ըլլաք երթալու, կերէ՛ք
ամէն ինչ՝ որ կը հրամցուի ձեզի, առանց հարցնելու՝ խղճմտանքի պատճառով: 28 Բայց
եթէ մէկը ըսէ ձեզի. «Ասիկա կուռքերու զոհուած է», անո՛ր պատճառով՝ որ ցոյց տուաւ
ձեզի, եւ խղճմտանքի՛ պատճառով՝ մի՛ ուտէք[ա]: 29 Սակայն երբ խղճմտանք կ՚ըսեմ՝ ո՛չ թէ
քուկդ է, հապա՝ ուրիշինը: Բայց ինչո՞ւ իմ ազատութիւնս կը դատուի ուրիշի մը
խղճմտանքէն: 30 Եթէ ես [բ]շնորհակալութեամբ կը բաժնեկցիմ, ինչո՞ւ հայհոյուիմ այն
բանին պատճառով՝ որուն համար ես շնորհակալ կ՚ըլլամ: 31 Ուրեմն՝ թէ՛ ուտէք, թէ՛ խմէք,
եւ թէ ի՛նչ որ ընէք, ամէնը ըրէք Աստուծոյ փառքին համար: 32 Մի՛ սայթաքեցնէք ո՛չ
Հրեաները, ո՛չ Յոյները, ո՛չ ալ Աստուծոյ եկեղեցին: 33 Ինչպէս ես ալ կը հաճեցնեմ
բոլորը՝ ամէն բանի մէջ, փնտռելով ո՛չ թէ իմ օգուտս, հապա՝ շատերունը, որպէսզի
փրկուին:*

ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔԻ ԱՏԵՆ ԳԼՈՒԽԸ ԾԱԾԿԵԼ

11

*Ինծի՛ նմանեցէք, ինչպէս ես ալ՝ Քրիստոսի: 2 Կը գովեմ ձեզ, եղբայրնե՛ր, որ ամէն
բանի մէջ կը յիշէք զիս ու կը պահէք սորվեցուցածներս՝ ինչպէս ես աւանդեցի ձեզի: 3
Բայց կ՚ուզեմ որ գիտնաք թէ ամէն այր մարդու գլուխը Քրիստոսն է, ու կնոջ գլուխը՝ այր
մարդը, եւ Քրիստոսի գլուխը՝ Աստուած: 4 Ամէն այր մարդ՝ որ կ՚աղօթէ կամ կը
մարգարէանայ ծածկուած գլուխով, կ՚անպատուէ իր գլուխը: 5 Իսկ ամէն կին՝ որ կ՚աղօթէ
կամ կը մարգարէանայ չծածկուած գլուխով, կ՚անպատուէ իր գլուխը. քանի որ միեւնոյնն
է՝ որպէս թէ ածիլուած ըլլար: 6 Որովհետեւ եթէ կինը չի ծածկուիր, թող կտրէ իր մազերն
ալ. իսկ եթէ ամօթ է կնոջ մը՝ իր մազերը կտրելը կամ ածիլուիլը, թող ծածկուի: 7
Արդարեւ այր մարդը պարտաւոր չէ ծածկել գլուխը, քանի որ Աստուծոյ պատկերն ու
փառքն է. բայց կինը՝ մարդո՛ւն փառքն է: 8 Որովհետեւ ո՛չ թէ այր մարդը կնոջմէն է,
հապա՝ կինը այր մարդէն. 9 ո՛չ ալ այր մարդը ստեղծուեցաւ կնոջ համար, հապա՝ կինը
մարդուն համար: 10 Հետեւաբար կինը պարտաւոր է [ա]շուք դնել իր գլուխին՝
հրեշտակներուն պատճառով: 11 Սակայն ո՛չ այր մարդը առանց կնոջ է, ո՛չ ալ կինը
առանց այր մարդու՝ Տէրոջմով: 12 Որովհետեւ ինչպէս կինը այր մարդէն է, նոյնպէս ալ
այր մարդը կնոջ միջոցով. բայց ամէն բան՝ Աստուծմէ: 13 Դո՛ւք ձեզմէ դատեցէք.
պատշա՞ճ է որ կին մը աղօթէ Աստուծոյ՝ չծածկուած գլուխով: 14 Նոյնինքն բնութիւնն ալ
չի՞ սորվեցներ ձեզի, թէ այր մարդ մը եթէ երկար մազեր ունի, ատիկա անպատուութիւն է
իրեն: 15 Իսկ կին մը եթէ երկար մազեր ունի, ատիկա փառք է իրեն. որովհետեւ մազերը
ծածկոցի տեղ տրուած են իրեն: 16 Սակայն եթէ մէկուն յարմար թուի հակառակիլ, ո՛չ
մենք այդպիսի սովորութիւն ունինք, ո՛չ ալ Աստուծոյ եկեղեցիները:*

ՏԷՐՈՋ ԸՆԹՐԻՔԸ

*17 Բայց ասիկա պատուիրելով՝ չեմ գովեր ձեզ, որովհետեւ ձեր համախմբումը ո՛չ թէ
աւելի լաւ՝ հապա աւելի գէշ արդիւնք կ՚ունենայ. 18 քանի որ նախ՝ երբ կը համախմբուիք
եկեղեցիին մէջ, կը լսեմ թէ պառակտումներ կ՚ըլլան ձեր մէջ, եւ մասամբ կը հաւատամ:*

[ա] *Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ որովհետեւ Տէրոջն է երկիրը եւ անոր լիութիւնը:*

[բ] *Կամ՝ շնորհքով*

[ա] *Յուն.՝ իշխանութիւն*

19 Արդարեւ պէտք է որ հերձուածներ ալ ըլլան ձեր մէջ, որպէսզի երեւան ելլեն անո՛նք՝ որ
գնահատելի են ձեր մէջ: 20 Ուրեմն երբ դուք կը համախմբուիք տեղ մը, ատիկա Տէրոջ
ընթրիքը ուտել չէ. 21 որովհետեւ՝ ուտելու ատեն՝ իւրաքանչիւրը նախ կ՚ուտէ իր ընթրիքը.
մէկը անօթի կը մնայ, իսկ միւսը կ՚արբենայ: 22 Միթէ տուն չունի՞ք՝ ուտելու եւ խմելու
համար. կամ կ՚արհամարհէ՞ք Աստուծոյ եկեղեցին, եւ կ՚ամչցնէք չքաւորները: Ի՞նչ ըսեմ
ձեզի, գովե՞մ ձեզ այս բանին համար. չեմ գովեր:

23 Արդարեւ ես Տէրոջմէն ընդունեցի զայն՝ որ ձեզի ալ աւանդեցի, թէ Տէր Յիսուս՝ իր
մատնուած գիշերը՝ հաց առաւ, 24 ու շնորհակալ ըլլալէ ետք՝ կտրեց եւ ըսաւ. «Առէ՛ք ու
կերէ՛ք, ա՛յս է իմ մարմինս՝ որ կը կտրուի ձեզի համար. ըրէ՛ք ասիկա՝ իմ յիշատակիս
համար»: 25 Նոյնպէս ալ՝ ընթրիքէն ետք՝ բաժակը առաւ ու ըսաւ. «Այս բաժակը նո՛ր
ուխտն է՝ իմ արիւնովս. ըրէ՛ք ասիկա՝ քանի՛ անգամ որ խմէք՝ իմ յիշատակիս համար: 26
Որովհետեւ քանի անգամ որ ուտէք այս հացը եւ խմէք այս բաժակը, Տէրոջ մահը կը
պատմէք՝ մինչեւ որ ինք գայ»: 27 Հետեւաբար ո՛վ որ ուտէ այս հացը կամ խմէ Տէրոջ
բաժակը անարժանաբար, պարտապան պիտի ըլլայ Տէրոջ մարմինին եւ արիւնին: 28
Ուրեմն [բ]իւրաքանչիւրը թող քննէ ինքզինք, ու ա՛յդպէս ուտէ հացէն եւ խմէ բաժակէն: 29
Որովհետեւ ա՛ն որ կ՚ուտէ ու կը խմէ անարժանաբար, կ՚ուտէ ու կը խմէ ինքնիր
[գ]դատապարտութիւնը, քանի որ չի զատորոշեր Տէրոջ մարմինը: 30 Այս պատճառով
շատեր ձեր մէջ տկար եւ հիւանդ են, ու շատեր ալ կը ննջեն: 31 Որովհետեւ եթէ մենք մեզ
դատէինք՝ չէինք դատուեր: 32 Իսկ երբ կը դատուինք՝ կը պատժուինք Տէրոջմէն, որպէսզի
չդատապարտուինք աշխարհի հետ: 33 Հետեւաբար, եղբայրնե՛րս, երբ կը համախմբուիք
ուտելու համար՝ սպասեցէ՛ք իրարու: 34 Իսկ եթէ մէկը անօթի է՝ թող ուտէ իր տան մէջ,
որպէսզի չհամախմբուիք [դ]դատապարտութեան համար: Մնացածը պիտի պատուիրեմ՝ երբ
գամ:

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻԻՆ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ

12

Հոգեւոր պարգեւներուն մասին չեմ ուզեր որ անգէտ ըլլաք, եղբայրնե՛ր: 2 Դուք գիտէք
թէ երբ հեթանոս էիք, կը տարուէիք դէպի մունջ կուռքերը՝ ինչպէս որ կ՚առաջնորդուէիք:
3 Ուստի սա՛ կը հասկցնեմ ձեզի, թէ Աստուծոյ Հոգիով խօսող ո՛չ մէկը կ՚ըսէ. «Նզովեա՛լ
ըլլայ Յիսուս»: Եւ ո՛չ մէկը կրնայ ըսել. «Յիսուս Տէր է», բայց միայն՝ Սուրբ Հոգիով: 4
Ուրեմն [ա]շնորհները զանազան են՝ բայց նոյն Հոգին է, 5 սպասարկութիւնները զանազան
են՝ բայց նոյն Տէրն է, 6 ներգործութիւնները զանազան են՝ բայց նոյն Աստուածն է որ կը
ներգործէ ամէն ինչ՝ բոլորին մէջ: 7 Սակայն Հոգիին յայտնաբերումը իւրաքանչիւրին
տրուած է՝ բոլորին օգուտին համար: 8 Մէկուն տրուած է իմաստութեան խօսք՝ Հոգիով.
ուրիշին՝ գիտութեան խօսք, նոյն Հոգիով. 9 ուրիշին՝ հաւատք, նոյն Հոգիով. ուրիշին՝
բժշկելու շնորհներ, նոյն Հոգիով. 10 ուրիշին՝ հրաշագործութիւններ, ուրիշին՝
մարգարէութիւն, ուրիշին՝ հոգիներու զատորոշութիւն, ուրիշին՝ զանազան լեզուներու
տեսակներ, ուրիշին՝ լեզուներու թարգմանութիւն: 11 Այս ամէնը՝ միեւնոյն Հոգին կը

[բ] Յուն.՝ ամէն մարդ

[գ] Յուն.՝ դատաստանը

[դ] Յուն.՝ դատաստանի

[ա] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւները

Ներգործէ, եւ իւրաքանչիւրին կը բաժնէ զատ-զատ՝ ինչպէս որ ինք փափաքի:

ՄԷԿ ՄԱՐՄԻՆ՝ ՇԱՏ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՎ

*12 Արդարեւ՝ ինչպէս մարմինը մէկ է բայց շատ անդամներ ունի, եւ [բ]այն մարմինին
բոլոր անդամները՝ թէպէտ շատ՝ մէ՛կ մարմին են, նոյնպէս ալ Քրիստոս: 13 Քանի որ մենք
բոլորս մկրտուեցանք մէ՛կ Հոգիով՝ մէ՛կ մարմին ըլլալու, թէ՛ Հրեաներ, թէ՛ Յոյներ, թէ՛
ստրուկներ, թէ՛ ազատներ, եւ բոլորս ալ մէ՛կ Հոգիէն խմեցինք: 14 Որովհետեւ մարմինը
մէկ անդամ չէ, հապա՝ շատ: 15 Եթէ ոտքը ըսէ. «Քանի ես ձեռք չեմ՝ մարմինէն չեմ»,
հետեւաբար ա՛լ մարմինէն չէ՞: 16 Ու եթէ ականջը ըսէ. «Քանի ես աչք չեմ՝ մարմինէն
չեմ», հետեւաբար ա՛լ մարմինէն չէ՞: 17 Եթէ ամբողջ մարմինը աչք ըլլար, ո՞ւր պիտի
ըլլար լսելիքը. եւ եթէ ամբողջը լսելիք ըլլար, ո՞ւր պիտի ըլլար հոտոտելիքը: 18 Բայց
Աստուած անդամներ դրաւ մարմինին մէջ, անոնցմէ իւրաքանչիւրը՝ ինչպէս ինք
կամեցաւ: 19 Եթէ ամբողջը ըլլար միայն մէկ անդամ, ո՞ւր պիտի ըլլար մարմինը: 20 Բայց
անդամները շատ են, իսկ մարմինը՝ մէկ: 21 Աչքը չի կրնար ըսել ձեռքին. «Պէտք չունիմ
քեզի», եւ ո՛չ ալ գլուխը՝ ոտքերուն. «Պէտք չունիմ ձեզի»: 22 Նոյնիսկ մարմինին այն
անդամները՝ որ աւելի տկար կը թուին, շա՛տ աւելի հարկաւոր են. 23 ու մարմինին այն
անդամները՝ որ նուազ պատուաւոր կը համարենք, անոնց աւելի՛ մեծ պատիւ կ՚ընծայենք:
Այսպէս՝ մեր անվայելուչ անդամները աւելի՛ շատ վայելչութիւն ունին. 24 իսկ մեր
վայելուչ անդամներուն բա՛ն մը պէտք չէ: Բայց Աստուած մարմինը [գ]յօրինեց՝ աւելի՛ մեծ
պատիւ տալով անկէ զրկուածին, 25 որպէսզի պառակտում չըլլայ մարմինին մէջ, հապա
անդամները միեւնոյն խնամքը տանին իրարու: 26 Եթէ մէկ անդամը չարչարուի, բոլոր
անդամները կը չարչարուին անոր հետ, ու եթէ մէկ անդամը պատուուի, բոլոր
անդամները կ՚ուրախանան անոր հետ: 27 Ուրեմն դուք Քրիստոսի մարմինն էք, եւ
անհատաբար՝ անոր անդամները: 28 Աստուած նշանակեց ձեզմէ ոմանք եկեղեցիին մէջ,
նախ՝ առաքեալներ, երկրորդ՝ մարգարէներ, երրորդ՝ վարդապետներ, յետոյ՝ հրաշքներ
գործողներ, ապա՝ բժշկելու, օգնելու, ղեկավարելու, զանազան լեզուներու շնորհներ
ունեցողներ: 29 Միթէ բոլո՞րը առաքեալ են. միթէ բոլո՞րը մարգարէ են. միթէ բոլո՞րը
վարդապետ են. միթէ բոլո՞րը հրաշքներ կը գործեն. 30 միթէ բոլո՞րը բժշկելու շնորհներ
ունին. միթէ բոլո՞րը լեզուներ կը խօսին. միթէ բոլո՞րը կը թարգմանեն:*

*31 Բայց դուք նախանձախնդի՛ր եղէք լաւագոյն շնորհներուն, ու ես տակաւին ցոյց
պիտի տամ ձեզի գերազանց ճամբայ մը:*

ՍԻՐՈՅ ՆԵՐԲՈՂ

13

*Եթէ խօսիմ մարդոց եւ հրեշտակներուն լեզուները՝ բայց սէր չունենամ, ես հնչող
պղինձի պէս կ՚ըլլամ, կամ ղօղանջող ծնծղայի պէս: 2 Ու եթէ ունենամ մարգարէութեան
պարգեւը, հասկնամ բոլոր խորհուրդները եւ ամբողջ գիտութիւնը, ու եթէ ունենամ ամբողջ
հաւատքը՝ որ կարենամ լեռներ տեղափոխել, բայց սէր չունենամ, ես ոչինչ եմ: 3 Եւ եթէ
սնուցանեմ աղքատները՝ իմ ամբողջ ինչքովս, ու մարմինս այրուելու ընծայեմ, բայց սէր
չունենամ, ես օգուտ մը չեմ ունենար: 4 Սէրը համբերատար է, քաղցր է. սէրը չի
նախանձիր. սէրը չի գոռոզանար, չի հպարտանար. 5 անվայել վարմունք չ՚ունենար,*

[բ] *Ոմանք՝ այն մէկ*

[գ] *Յուն.՝ բաղադրեց*

իրենը չի փնտռեր, չի գրգռուիր, չարութիւն չի մտածեր. 6 անիրաւութեան համար
չ՚ուրախանար, հապա ճշմարտութեան ուրախակից կ՚ըլլայ. 7 ամէն բանի կը հանդուրժէ,
ամէն բանի կը հաւատայ, ամէն բանի կը յուսայ, ամէն բանի կը տոկայ: 8 Սէրը բնա՛ւ
չ՚իյնար. բայց եթէ մարգարէութիւններ ըլլան՝ պիտի ոչնչանան, եթէ լեզուներ՝ պիտի
դադրին, եթէ գիտութիւն՝ պիտի ոչնչանայ: 9 Արդարեւ հիմա մասա՛մբ գիտենք ու
մասա՛մբ կը մարգարէանանք. 10 բայց երբ կատարեալը գայ, մասնակին պիտի ոչնչանայ:
11 Երբ մանուկ էի, մանուկի պէս կը խօսէի, մանուկի պէս կը մտածէի, մանուկի կարծիք
ունէի. բայց երբ այր մարդ եղայ, մանկական բաները մէկ կողմ դրի: 12 Հիմա կը տեսնենք
հայելիի մը մէջէն՝ աղօտ կերպով, բայց այն ատեն՝ պիտի տեսնենք երես առ երես: Հիմա
ես մասա՛մբ կը ճանչնամ, բայց այն ատեն պիտի ճանչնամ այնպէս՝ ինչպէս ես
ճանչցուած եմ: 13 Իսկ հիմա սա՛ երեքը կը մնան՝ հաւատքը, յոյսը, սէրը. բայց սէ՛րն է
ասոնց մեծագոյնը:

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻԻՆ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

14

Սիրո՛յ հետամուտ եղէք, ու նախանձախնդի՛ր եղէք հոգեւոր պարգեւներու, մա՛նաւանդ՝
մարգարէանալու: 2 Որովհետեւ ա՛ն որ կը խօսի անծանօթ լեզուով, կը խօսի ո՛չ թէ
մարդոց՝ հապա Աստուծոյ, քանի որ ո՛չ մէկը կը հասկնայ զինք. սակայն ան խորհուրդներ
կ՚արտայայտէ հոգիով: 3 Իսկ ա՛ն որ կը մարգարէանայ, կը խօսի մարդո՛ց՝ շինութիւն,
յորդոր եւ սփոփանք տալու: 4 Ա՛ն որ անծանօթ լեզուով կը խօսի՝ ինքզի՛նք կը շինէ. բայց
ա՛ն որ կը մարգարէանայ՝ եկեղեցի՛ն կը շինէ: 5 Կ՚ուզեմ որ դուք բոլորդ լեզուներ խօսիք,
մա՛նաւանդ՝ մարգարէանաք. որովհետեւ ա՛ն որ կը մարգարէանայ, աւելի մեծ է քան ա՛ն
որ լեզուներ կը խօսի, բացի եթէ ինք թարգմանէ՝ որպէսզի եկեղեցին շինութիւն ստանայ:
6 Իսկ հիմա, եղբայրնե՛ր, եթէ ես գամ ձեզի՝ լեզուներ խօսելով, ի՞նչ օգուտ պիտի
ստանաք ինձմէ, եթէ չխօսիմ ձեզի կա՛մ յայտնութեամբ, կա՛մ գիտութեամբ, կա՛մ
մարգարէութեամբ եւ կա՛մ ուսուցումով: 7 Ձայն տուող անշունչ բաներն անգամ, ըլլա՛յ
սրինգ թէ քնար, եթէ հնչիւններու զանազանութիւն չտան, ի՞նչպէս պիտի ճանչցուի
սրինգով կամ քնարով նուագուածը: 8 Որովհետեւ եթէ փողն ալ անորոշ ձայն տայ, ո՞վ
պիտի պատրաստուի պատերազմի: 9 Նոյնպէս ալ դուք, եթէ լեզուով դիւրահասկնալի
խօսքեր չարտաբերէք, ի՞նչպէս պիտի հասկցուի խօսուածը. որովհետեւ խօսած պիտի
ըլլաք օդին: 10 Ձայներու ո՛րքան տեսակներ ալ ըլլան աշխարհի մէջ, անոնցմէ ո՛չ մէկը
անըմբռնելի է: 11 Ուրեմն եթէ չգիտնամ ձայնին իմաստը, ես օտարական մը պիտի ըլլամ
խօսողին, խօսողն ալ օտարական մը պիտի ըլլայ ինծի: 12 Նոյնպէս ալ դուք, քանի
նախանձախնդիր էք հոգեւոր պարգեւներու, ջանացէ՛ք գերազանց ըլլալ՝ եկեղեցիին
շինութեան համար: 13 Ուստի ա՛ն որ կը խօսի անծանօթ լեզուով, թող աղօթէ՝ որ կարենայ
թարգմանել: 14 Քանի որ եթէ ես աղօթեմ անծանօթ լեզուով, հոգի՛ս կ՚աղօթէ, բայց միտքս
անպտուղ է: 15 Ուրեմն ի՞նչ ընելու եմ: Պիտի աղօթեմ հոգիով, պիտի աղօթեմ միտքո՛վ
ալ. սաղմոս պիտի երգեմ հոգիով, սաղմոս պիտի երգեմ միտքո՛վ ալ: 16 Այլապէս, երբ
դուն օրհնաբանես հոգիով, ի՞նչպէս ա՛ն որ տգէտի տեղը գրաւած է՝ «ամէն» պիտի ըսէ
քու շնորհակալութեանդ ատեն, քանի որ չի հասկնար քու ըսածդ: 17 Արդարեւ դուն լաւ
շնորհակալ կ՚ըլլաս, բայց միւսը չի շինուիր: 18 Շնորհակալ եմ [ա]Աստուծմէ, որ ձեր
բոլորէն աւելի լեզուներ կը խօսիմ. 19 սակայն կը նախընտրեմ եկեղեցիին մէջ հինգ խօսք
ըսել միտքո՛վս, որպէսզի ուրիշներուն ալ սորվեցնեմ, քան բիւրաւոր խօսքեր՝ անծանօթ

[ա] Ոմանք՝ Իմ Աստուծմէս

լեզուով:

ԿԱՐԳ ՈՒ ԿԱՆՈՆ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

20 Եղբայրնե՛ր, ըմբռնումով մանուկ մի՛ ըլլաք, հապա չարամտութեան մէջ մանուկ
եղէք, իսկ ըմբռնումով՝ չափահաս: 21 Օրէնքին մէջ գրուած է. «Ուրիշ լեզուներով եւ
ուրիշ շրթունքներով պիտի խօսիմ այս ժողովուրդին, սակայն այդպէս ալ մտիկ պիտի
չընեն ինծի,- կ՚ըսէ Տէրը»: 22 Հետեւաբար լեզուները նշանի համար են, ո՛չ թէ
հաւատացեալներուն՝ հապա անհաւատներուն. իսկ մարգարէութիւնը՝ ո՛չ թէ
անհաւատներուն, հապա՝ հաւատացեալներուն: 23 Ուրեմն, եթէ ամբողջ եկեղեցին
համախմբուի տեղ մը եւ բոլորն ալ խօսին անծանօթ լեզուներ, ու հոն մտնեն տգէտներ
կամ անհաւատներ, պիտի չըսե՞ն թէ դուք խելագարած էք: 24 Իսկ եթէ բոլորն ալ
մարգարէանան, ու հոն մտնէ անհաւատ մը կամ տգէտ մը, բոլորէն ալ կը կշտամբուի,
բոլորէն ալ կը դատուի: 25 Եւ այսպէս՝ անոր սիրտին գաղտնիքները երեւան կ՚ելլեն, ու
երեսի վրայ իյնալով պիտի երկրպագէ Աստուծոյ, եւ յայտարարէ թէ ի՛րապէս Աստուած
ձեր մէջ է:
26 Ուրեմն ի՞նչ, եղբայրնե՛ր: Երբ կը համախմբուիք, եթէ ձեզմէ իւրաքանչիւրը ունի
սաղմոս մը, [բ]ուսուցում մը, լեզու մը, յայտնութիւն մը, մեկնութիւն մը", ամէն բան թող
ըլլայ շինութեա՛ն համար: 27 Եթէ մէկը խօսի անծանօթ լեզուով, երկու, կամ ամենէն
շատը՝ երեք հոգի թող ըլլան, եւ խօսին կարգով. մէկն ալ թող թարգմանէ: 28 Բայց եթէ
թարգմանող չըլլայ, թող լռէ եկեղեցիին մէջ, ու թող խօսի ինքնիրեն եւ Աստուծոյ հետ: 29
Մարգարէները թող խօսին՝ երկու կամ երեք հոգի, ու միւսները վճռեն: 30 Իսկ եթէ ուրիշի
մը՝ որ նստած է՝ բան մը յայտնուի, առաջինը թող լռէ: 31 Որովհետեւ բոլորդ ալ կրնաք
մէկ առ մէկ մարգարէանալ, որպէսզի բոլորն ալ սորվին, եւ բոլորն ալ մխիթարուին: 32 Եւ
մարգարէներուն հոգիները մարգարէներուն կը հպատակին. 33 քանի որ Աստուած
խառնակութեան Աստուած չէ, հապա՝ խաղաղութեան, ինչպէս սուրբերուն բոլոր
եկեղեցիներուն մէջ:
34 Եկեղեցիներուն մէջ՝ ձեր կիները թող լռեն, որովհետեւ անոնց արտօնուած չէ խօսիլ,
հապա՝ հպատակիլ, ինչպէս կ՚ըսէ Օրէնքն ալ: 35 Իսկ եթէ ուզեն որեւէ բան սորվիլ, թող
հարցնեն տա՛ն մէջ՝ իրենց ամուսիններուն. քանի որ կիներուն ամօթ է եկեղեցիին մէջ
խօսիլ: 36 Միթէ Աստուծոյ խօսքը ձեզմէ՞ ելաւ, կամ միայն ձեզի՞ հասաւ: 37 Եթէ մէկը կը
կարծէ թէ ինք մարգարէ է, կամ հոգեւոր, թող գիտակցի թէ ձեզի գրած բաներս՝ Տէրոջ
պատուիրաններն են: 38 Բայց եթէ մէկը անգէտ է՝ թող անգէտ ըլլայ: 39 Հետեւաբար,
եղբայրնե՛ր, նախանձախնդի՛ր եղէք մարգարէանալու, ու մի՛ արգիլէք լեզուներ խօսիլն ալ:
40 Ամէն բան թող ըլլայ վայելչութեամբ եւ կարգով:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

15

Եղբայրնե՛ր, կը գիտցնեմ ձեզի այն աւետարանը՝ որ քարոզեցի ձեզի, ու դուք ալ
ընդունեցիք եւ անոր մէջ հաստատ կը կենաք: 2 Անով նաեւ կը փրկուիք, եթէ յիշողութեան
մէջ պահէք ինչ որ աւետեցի ձեզի. այլապէս՝ զուր տեղը հաւատացած կ՚ըլլաք: 3
Որովհետեւ նախ աւանդեցի ձեզի այն՝ որ ես ալ ընդունեցի, թէ Քրիստոս մեռաւ մեր
մեղքերուն համար՝ Գիրքերուն համաձայն, 4 թաղուեցաւ, յարութիւն առաւ երրորդ օրը՝

[բ] Յուն.՝ ունի ուսուցում մը, ունի լեզու մը, ունի յայտնութիւն մը, ունի մեկնութիւն մը

*Գիրքերուն համաձայն, 5 ու [ա] երեւցաւ Կեփասի, ապա տասներկուքին: 6 Յետոյ
միաժամանակ երեւցաւ հինգ հարիւրէ աւելի եղբայրներու, որոնց մեծ մասը կը մնայ
մինչեւ այժմ, իսկ ոմանք ալ ննջեցին: 7 Ապա երեւցաւ Յակոբոսի, յետոյ՝ բոլոր
առաքեալներուն: 8 Բոլորէն ետք՝ երեւցաւ նաեւ ինծի, որպէս թէ վիժածի մը: 9 Որովհետեւ
ես առաքեալներուն փոքրագոյնն եմ, եւ արժանի ալ չեմ առաքեալ կոչուելու, քանի որ
հալածեցի Աստուծոյ եկեղեցին: 10 Բայց Աստուծոյ շնորհքո՛վն եմ՝ ինչ որ եմ: Եւ անոր
շնորհքը՝ որ իմ վրաս է, ընդունայն չեղաւ. հապա ես անոնց բոլորէն շա՛տ աւելի
աշխատեցայ. սակայն ո՛չ թէ ես, հապա Աստուծոյ շնորհքը՝ որ ինծի հետ էր: 11 Ուստի՝ թէ՛
ես, թէ՛ անոնք ա՛յսպէս կը քարոզենք, ու դուք ա՛յսպէս հաւատացիք:*

ՄԵՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

*12 Ուրեմն եթէ կը քարոզուի թէ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած է, ի՞նչպէս
ձեզմէ ոմանք կ'ըսեն թէ "մեռելներու յարութիւն չկայ□: 13 Բայց եթէ մեռելներու
յարութիւն չկայ, ուրեմն Քրիստո՛ս ալ յարութիւն առած չէ: 14 Ու եթէ Քրիստոս յարութիւն
առած չէ, ուրեմն մեր քարոզութիւնը ունայն է, ու ձեր հաւատքն ալ ունայն է: 15 Իսկ մենք
ալ Աստուծոյ սուտ վկաները կ'ըլլանք, որովհետեւ Աստուծոյ համար վկայեցինք թէ
մեռելներէն յարուցանեց Քրիստոսը. մինչդեռ յարուցանած չէ զայն, եթէ ի՛րապէս
մեռելները յարութիւն չեն առներ: 16 Քանի որ եթէ մեռելները յարութիւն չեն առներ,
Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ. 17 ու եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ձեր հաւատքը
փուճ է, եւ տակաւին ձեր մեղքերուն մէջ էք. 18 ուրեմն Քրիստոսով ննջեցեալներն ալ
կորսուած են: 19 Եթէ միայն այս կեանքին համար Քրիստոսի յուսացած ենք, մենք բոլոր
մարդոցմէն աւելի խղճալի ենք: 20 Իսկ հիմա՝ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած է, ու
եղած երախայրիքը անոնց՝ որ ննջեցին: 21 Որովհետեւ՝ քանի մարդով եղաւ մահը,
մարդո՛վ ալ եղաւ մեռելներու յարութիւնը: 22 Որովհետեւ ինչպէս Ադամով բոլորը կը
մեռնին, նոյնպէս ալ Քրիստոսով բոլորը կեանք պիտի ստանան: 23 Բայց իւրաքանչիւրը
իր կարգով. նախ երախայրիքը՝ Քրիստոս, յետոյ Քրիստոսի պատկանողները՝ իր
գալուստին: 24 Ապա պիտի գայ վախճանը, երբ թագաւորութիւնը պիտի յանձնէ Աստուծոյ՝
Հօրը, ոչնչացնելէ ետք ամէն պետութիւն, ամէն իշխանութիւն ու զօրութիւն: 25
Որովհետեւ ան պէտք է թագաւորէ, մինչեւ որ բոլոր թշնամիները դնէ իր ոտքերուն տակ:
26 Վերջին թշնամին որ պիտի ոչնչացուի՝ մահն է, որովհետեւ Գիրքը կ'ըսէ. «Ամէն բան
դրաւ անոր ոտքերուն տակ»: 27 Բայց երբ կ'ըսէ թէ "ամէն բան դրուած է անոր տակ□,
բացայայտ է թէ բացի անկէ՝ որ ամէն բան դրաւ անոր տակ: 28 Ու երբ ամէն բան
հպատակի անոր, այն ատեն Որդին՝ ինք ալ՝ պիտի հպատակի անո՛ր՝ որ ամէն բան դրաւ
իրեն տակ, որպէսզի Աստուած ըլլայ ամէն ինչ՝ բոլորին մէջ: 29 Այլապէս, ի՞նչ պիտի
ընեն անոնք՝ որ կը մկրտուին մեռելներուն համար, եթէ մեռելները երբե՛ք յարութիւն չեն
առներ: Ուրեմն ինչո՞ւ կը մկրտուին անոնց համար. 30 եւ ինչո՞ւ մենք ալ վտանգի մէջ ենք
ամէն ժամ: 31 Ես ամէն օր կը մեռնիմ. վկայ կը բերեմ այն պարծանքը՝ որ ունիմ ձեր վրայ
Քրիստոս Յիսուսով՝ մեր Տէրոջմով: 32 Եթէ Եփեսոսի մէջ կռուած ըլլայի գազաններու
դէմ՝ մարդոց նման, ի՞նչ օգուտ էր [բ] ինծի, եթէ մեռելները յարութիւն չեն առներ. ուտենք"
ու խմենք, որովհետեւ վաղը պիտի մեռնինք: 33 Մի՛ մոլորիք. չար ընկերակցութիւնները
կ'ապականեն բարի բարքը: 34 Սթափեցէ՛ք արդարութեամբ ապրելու համար, ու մի՛*

[ա] Յուն.՝ տեսնուեցաւ

[բ] Կամ՝ ինծի. եթէ մեռելները յարութիւն չեն առներ, ուտենք

*մեղանչէք. որովհետեւ **ձեզմէ** ոմանք չունին Աստուծոյ գիտութիւնը. ասիկա կ՚ըսեմ՝ ձեզ ամչցնելու համար:*

ՅԱՐՈՒՑԵԱԼ ՄԱՐՄԻՆԸ

*35 Բայց մէկը պիտի ըսէ. «Ի՞նչպէս մեռելները յարութիւն կ՚առնեն, եւ ի՞նչ մարմինով
կու գան»: 36 Ա՛նմիտ, ինչ որ դուն կը սերմանես՝ կեանք չի ստանար եթէ չմեռնի: 37 Իսկ
ինչ որ կը սերմանես, ո՛չ թէ այն մարմինը որ պիտի բուսնի՝ կը սերմանես, հապա մերկ
հատիկը, ըլլայ ան ցորենի թէ ուրիշ սերմի. 38 բայց Աստուած մարմին կու տայ անոր՝
ինչպէս կը կամենայ, եւ իւրաքանչիւր սերմին՝ իր յատուկ մարմինը: 39 Ամէն մարմին նոյն
մարմինը չէ. հապա ուրի՛շ է մարդոց մարմինը, ուրիշ՝ անասուններուն մարմինը, ուրիշ՝
ձուկերունը, եւ ուրիշ՝ թռչուններունը: 40 Կան նաեւ երկնաւոր մարմիններ ու երկրաւոր
մարմիններ. բայց երկնաւորներուն փառքը ուրի՛շ է, երկրաւորներունը՝ ուրիշ: 41 Արեւին
փառքը ուրիշ է, լուսինին փառքը՝ ուրիշ, եւ աստղերուն փառքը՝ ուրիշ. որովհետեւ մէկ
աստղը փառքով կը տարբերի միւս աստղէն: 42 Այսպէս է նաեւ մեռելներուն յարութիւնը:
Մարմինը կը սերմանուի ապականութեամբ, եւ յարութիւն կ՚առնէ անապականութեամբ. 43
կը սերմանուի անպատուութեամբ, ու յարութիւն կ՚առնէ փառքով. կը սերմանուի
տկարութեամբ, եւ յարութիւն կ՚առնէ զօրութեամբ: 44 Կը սերմանուի իբր շնչաւոր
մարմին, ու յարութիւն կ՚առնէ իբր հոգեւոր մարմին: Շնչաւոր մարմին կայ, նաեւ հոգեւոր
մարմին կայ, 45 եւ սա՛ գրուած է. «Առաջին մարդը՝ Ադամ՝ եղաւ ապրող անձ». իսկ
վերջին Ադամը՝ ապրեցնող հոգի: 46 Բայց ո՛չ թէ նախ հոգեւորը, հապա՝ շնչաւորը, ու
յետո՛յ՝ հոգեւորը: 47 Առաջին մարդը երկրէն է՝ հողեղէն, բայց երկրորդ մարդը Տէրն է՝
երկինքէն: 48 Ինչպէս հողեղէնն է՝ նոյնպէս ալ հողեղէններն են, եւ ինչպէս երկնաւորն է՝
նոյնպէս ալ երկնաւորներն են: 49 Ինչպէս կը կրենք հողեղէնին պատկերը, նաեւ պիտի
կրենք երկնաւորին պատկերը: 50 Ուրեմն սա՛ կ՚ըսեմ, եղբայրնե՛ր, թէ մարմին եւ արիւն
չեն կրնար ժառանգել Աստուծոյ թագաւորութիւնը, ո՛չ ալ ապականութիւնը կը ժառանգէ
անապականութիւն:*

*51 Ահա՛ կը [գ]յայտնեմ ձեզի խորհուրդ մը. «Բոլորս պիտի չննջենք, բայց բոլորս ալ
պիտի փոխուինք. 52 անմի՛ջապէս, ակնթարթի մը մէջ, վերջին փողին հնչելու ատենը.
որովհետեւ փողը պիտի հնչէ, մեռելները յարութիւն պիտի առնեն՝ առանց
ապականութեան, ու մենք ալ պիտի փոխուինք»: 53 Որովհետեւ պէտք է որ այս
ապականացու մարմինը հագնի անապականութիւն, եւ այս մահկանացուն հագնի
անմահութիւն: 54 Ուստի երբ այս ապականացու մարմինը հագնի անապականութիւն, եւ
այս մահկանացուն հագնի անմահութիւն, այն ատեն պիտի իրագործուի այն խօսքը՝ որ
գրուեցաւ. «Մահը ընկղմեցաւ յաղթութեան մէջ»: 55 «Մա՛հ, ո՞ւր է խայթոցդ. [դ]դժո՛խք,
ո՞ւր է յաղթութիւնդ»: 56 Մահուան խայթոցը մեղքն է, ու մեղքին զօրութիւնը՝ Օրէնքը: 57
Բայց շնորհակալութի՛ւն Աստուծոյ, որ մեզի յաղթութիւն կու տայ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս
Քրիստոսի միջոցով: 58 Հետեւաբար, սիրելի՛ եղբայրներս, հաստատո՛ւն եւ անշա՛րժ եղէք,
ու ամէն ատեն [ե]յառաջդիմեցէ՛ք Տէրոջ գործին մէջ, գիտնալով թէ ձեր աշխատանքը
ընդունայն չէ Տէրոջմով:*

[գ] *Յուն.՝ յայտարարեմ*

[դ] *Այսինքն՝ մեռած անձերու կայա՛ն*

[ե] *Յուն.՝ աւելի՛ աշխատեցէք*

ՅՈՐԴՈՐ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

16

Ինչ կը վերաբերի սուրբերուն համար ըլլալիք հանգանակութեան, ինչպէս պատուիրեցի Գաղատացիներու եկեղեցիներուն, դո՛ւք ալ այնպէս ըրէք: 2 Ամէն Մէկշաբթի՝ ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող մէկդի դնէ իր քով ինչ որ յաջողած է [ա]խնայել, 3 որպէսզի հանգանակութիւններ չըլլան երբ ես գամ: Ու երբ գամ, անոնք որ [բ]զատորոշէք՝ զիրենք պիտի ղրկեմ նամակներով", որպէսզի Երուսաղէմ տանին ձեր պարգեւները:

ՊՕՂՈՍԻ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

4 Եթէ իմ երթալս ալ արժանավայել ըլլայ, անոնք պիտի երթան ինծի հետ: 5 Ուրեմն ես պիտի գամ ձեզի՝ երբ անցնիմ Մակեդոնիայէն. (քանի որ պիտի անցնիմ Մակեդոնիայէն.) 6 եւ թերեւս մնամ ձեր քով ու ձմերեմ ալ ձեզի հետ. որպէսզի դո՛ւք ուղարկէք զիս՝ ո՛ւր որ երթամ: 7 Որովհետեւ չեմ ուզեր տեսնել ձեզ հիմա՝ անցած ատենս, բայց կը յուսամ որ ժամանակ մը մնամ ձեր քով, եթէ Տէրը արտօնէ: 8 Սակայն Եփեսոս պիտի մնամ մինչեւ Պենտեկոստէ. 9 որովհետեւ մեծ եւ արդիւնաւոր դուռ մը բացուած է ինծի, ու բազմաթիւ հակառակորդներ կան:

10 Ուրեմն եթէ Տիմոթէոս գայ, ուշադի՛ր եղէք որ մնայ ձեր քով առանց վախի. քանի որ ան կ՚ընէ Տէրոջ գործը, ինչպէս ե՛ս ալ: 11 Ուստի ո՛չ մէկը թող անարգէ զայն. հապա խաղաղութեա՛մբ ուղարկեցէք զայն՝ որ ինծի գայ, որովհետեւ անոր կը սպասեմ եղբայրներուն հետ: 12 Իսկ ինչ կը վերաբերի Ապողոս եղբօր, շատ աղաչեցի անոր՝ որ ձեզի գայ եղբայրներուն հետ, բայց բնաւ փափաք չունեցաւ որ հիմա գայ. սակայն պիտի գայ՝ երբ պատեհութիւն ունենայ:

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԵՐ

13 Արթո՛ւն մնացէք, հաւատքի մէջ հաստատո՛ւն կեցէք, [գ]քա՛ջ եղէք, զօրացէ՛ք: 14 Ձեր բոլոր բաները սիրո՛վ ըլլան: 15 Կ՚աղաչե՛մ ձեզի, եղբայրնե՛ր, (դուք կը ճանչնաք Ստեփանասի ընտանիքը, որ Աքայիայի երախայրիքն է, եւ իրենք զիրենք նուիրեցին սուրբերուն սպասարկութեան,) 16 որ հպատակիք այդպիսիներուն եւ բոլորին՝ որ կը գործակցին մեզի ու կ՚աշխատին: 17 Ուրախ եմ Ստեփանասի, Փորտունատոսի եւ Աքայիկոսի գալուստին համար, որովհետեւ իրե՛նք լրացուցին ձեր պակասը, 18 քանի որ հանգստացուցին իմ հոգիս ու ձերը. ուրեմն ճանչցէ՛ք այդպիսիները:

19 Ասիայի եկեղեցիները կը բարեւեն ձեզ. Տէրոջմով շատ կը բարեւեն ձեզ Ակիւղաս եւ Պրիսկիղա՝ իրենց տան մէջ եղող եկեղեցիին հետ: 20 Բոլոր եղբայրները կը բարեւեն ձեզ. բարեւեցէ՛ք զիրար սուրբ համբոյրով:

21 Ես՝ Պօղոս,ի՛մ ձեռքովս կը գրեմ այս բարեւը: 22 Եթէ մէկը չի սիրեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը, նզովեա՛լ ըլլայ [դ]երբ մեր Տէրը գայ": 23 Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզի

[ա] *Յուն.՝ կուտակել*

[բ] *Կամ՝ յանձնարարէք նամակներով՝ զիրենք պիտի ղրկեմ*

[գ] *Յուն.՝ տղամա՛րդ*

[դ] *Յուն.՝ (ասորերէնէն) Մարան աթա*

հետ: 24 Իմ սէրս ձեր բոլորին հետ՝ Քրիստոս Յիսուսով: Ամէն:

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԱՄԱԿԸ ԿՈՐՆԹԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

1

Պօղոս, Աստուծոյ կամքով Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը, ու Տիմոթէոս մեր եղբայրը,
Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին եւ Աքայիայի մէջ եղող բոլոր սուրբերուն. 2
շնորհք ու խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:

ՊՕՂՈՍ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

3 Օրհնեա՜լ ըլլայ Աստուած, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, արգահատանքի
Հայրը եւ ամէն մխիթարութեան Աստուածը, 4 որ կը մխիթարէ մեզ մեր ամբողջ
տառապանքին մէջ, որպէսզի մենք կարենանք մխիթարել անոնք՝ որ որեւէ տառապանքի
մէջ են, այն մխիթարութեամբ՝ որով մենք կը մխիթարուինք Աստուծմէ. 5 որովհետեւ
ինչպէս Քրիստոսի չարչարանքները կ՚առատանան մեր մէջ, նմանապէս մեր
մխիթարութիւնն ալ կ՚առատանայ Քրիստոսի միջոցով: 6 Եթէ տառապինք՝ ձեր
մխիթարութեան եւ փրկութեան համար է, որ արդիւնաւոր կ՚ըլլայ՝ համբերելով այն նոյն
չարչարանքներուն, որոնցմով մենք ալ կը չարչարուինք. ու եթէ մխիթարուինք՝ ձեր
մխիթարութեան եւ փրկութեան համար է: 7 Մեր յոյսը հաստատուն է ձեր վրայ,
որովհետեւ գիտենք թէ ինչպէս հաղորդակից էք մեր չարչարանքներուն, նոյնպէս ալ
մխիթարութեան պիտի ըլլաք: 8 Որովհետեւ չենք ուզեր, եղբայրնե՛ր, որ անգիտանաք
Ասիայի մէջ մեզի պատահած տառապանքը. չափէն աւելի ծանրաբեռնուեցանք, մեր
կարողութենէն աւելի, ա՛յնքան՝ որ նոյնիսկ յուսահատեցանք կեանքէն: 9 Բայց մահուան
վճիռը ունէինք մեր վրայ, որպէսզի վստահինք ո՛չ թէ մենք մեզի, հապա Աստուծոյ՝ որ
մեռելները կը յարուցանէ: 10 Ան այդպիսի մեծ մահէ մը ազատեց մեզ, ու կ՚ազատէ. 11 եւ
կը յուսանք թէ ան տակաւին պիտի ազատէ: Դուք ալ կը գործակցիք՝ մեզի համար
աղերսելով, որպէսզի շատեր շնորհակալ ըլլան մեր պատճառով՝ շատ անձերու աղօթքին
միջոցով մեզի եղած [ա]շնորհին համար:

ՊՕՂՈՍԻ ԾՐԱԳԻՐԻՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

12 Արդարեւ սա՛ է մեր պարծանքը՝ մեր խղճմտանքին վկայութիւնը, թէ մենք՝
պարզամտութեամբ եւ Աստուծոյ անկեղծութեամբ, ո՛չ թէ մարմնաւոր իմաստութեամբ՝
հապա Աստուծոյ շնորհքով վարուեցանք աշխարհի մէջ, եւ ա՛լ աւելի ձեզի հանդէպ: 13
Որովհետեւ ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի, քան ինչ որ դուք կը կարդաք ու կը հասկնաք. եւ
կը յուսամ թէ մինչեւ վախճանն ալ պիտի հասկնաք, 14 ինչպէս նաեւ մասամբ հասկցաք
մեզ, թէ մենք ձեր պարծանքն ենք, ինչպէս դուք ալ մերը՝ Տէր Յիսուսի օրը:
15 Այս վստահութեամբ կը փափաքէի նախ գալ ձեզի, որպէսզի դուք երկրորդ շնորհք
մը ընդունիք, 16 անցնիլ ձեզմէ դէպի Մակեդոնիա, եւ Մակեդոնիայէն դարձեալ գալ ձեզի,
ու ձեզմէ ուղարկուած՝ երթալ Հրէաստան: 17 Ուրեմն երբ այսպէս փափաքեցայ, միթէ
թեթեւութեա՞մբ վարուեցայ. եւ կամ՝ ինչ որ ես կը ծրագրեմ, մարմնաւորապէ՞ս կը
ծրագրեմ, [բ]որպէսզի իմ քովս «այո՛»ն՝ այո՛ ըլլայ, եւ «ո՛չ»ը՝ ո՛չ": 18 Սակայն Աստուած
հաւատարիմ է, որ ձեզի հասած մեր խօսքը «այո՛» եւ «ո՛չ» չէր. 19 քանի որ Աստուծոյ
Որդին՝ Յիսուս Քրիստոս, որ քարոզուեցաւ ձեզի մեր միջոցով, (ինձմով, Սիղուանոսով ու
Տիմոթէոսով,) «այո՛» եւ «ո՛չ» չեղաւ, հապա իր մէջ եղաւ «այո՛»ն: 20 Արդարեւ

[ա] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւին

[բ] Կամ՝ ո՛չ. հապա՝ որպէսզի իմ քովս « այո՛» ն՝ այո՛ ըլլայ, եւ « ո՛չ» ը՝ ո՛չ

*Աստուծոյ բոլոր խոստումները՝ իր մէջ «այո՛» են, եւ իր մէջ «ամէ՛ն» են՝ Աստուծոյ
փառքին համար մեր միջոցով: 21 Ուրեմն ա՛ն որ հաստատեց մեզ Քրիստոսով՝ ձեզի հետ,
եւ օծեց մեզ՝ Աստուա՛ծ է, 22 որ նաեւ կնքեց մեզ ու տուաւ մեզի Հոգիին գրաւականը՝ մեր
սիրտերուն մէջ: 23 Բայց ես Աստուած վկայ կը կանչեմ իմ անձիս, թէ տակաւին Կորնթոս
չեկայ՝ խնայելու համար ձեզի: 24 Ո՛չ թէ կը տիրենք ձեր հաւատքին վրայ, հապա
գործակիցներ ենք ձեր ուրախութեան. որովհետեւ դուք հաւատքով կը կենաք:*

2

*Սակայն ես ինծի սա՛ որոշեցի, որ դարձեալ տրտմութեամբ չգամ ձեզի: 2 Որովհետեւ
եթէ ես տրտմեցնեմ ձեզ, ա՛լ ո՞վ է որ պիտի ուրախացնէ զիս, եթէ ոչ ան՝ որ տրտմեցաւ
ինծմէ: 3 Ասիկա [ա]գրեցի, որ երբ գամ՝ տրտմութիւն մը չկրեմ անոնցմէ՝ որ պէտք է
ուրախացնեն զիս. քանի որ ձեր բոլորին մասին համոզուած եմ թէ իմ ուրախութիւնս ձեր
բոլորինն է: 4 Որովհետեւ շատ տառապանքի մէջ եւ սիրտի կսկիծով գրեցի ձեզի՝ շատ
արցունքով. ո՛չ թէ՝ որպէսզի տրտմիք, հապա գիտնաք այն յորդառատ սէ՛րը՝ որ ունիմ
ձեզի հանդէպ:*

ՆԵՐՈՒՄ ՆԱԽԱՏՈՂՆԵՐՈՒՆ

*5 Իսկ եթէ մէկը տրտմեցուց, ո՛չ թէ տրտմեցուց զիս, հապա [բ]մասամբ (որպէսզի
չծանրաբեռնեմ) ձեզ բոլորդ՝՝: 6 Բաւական է այդպիսի մարդուն այն պատիժը՝ որ
տրուեցաւ շատերէ: 7 Հետեւաբար՝ ընդհակառակը՝ պէտք է փոխարէնը ներել անոր ու
մխիթարել զայն, որպէսզի այնպիսին [գ]չյուսալքուի չափազանց տրտմութենէն: 8 Ուստի
կ՚աղաչե՛մ ձեզի, որ անոր հանդէպ վաւերացնէք ձեր սէրը. 9 (քանի որ սա՛ նպատակով ալ
գրեցի, որպէսզի ձեզ փորձելով գիտնամ թէ ամէն բանի մէջ հնազա՛նդ էք: 10 Անո՛ր՝ որուն
դուք որեւէ բան ներէք, ե՛ս ալ կը ներեմ. որովհետեւ եթէ որեւէ բան ներած եմ, ձե՛ր
պատճառով անոր ներած եմ՝ Քրիստոսի [դ]անձով.) 11 որպէսզի Սատանան մեզ չկեղեքէ,
քանի որ չենք անգիտանար անոր դիտաւորութիւնները:*

ՊՕՂՈՍԻ ԱՆՁԿՈՒԹԻՒՆԸ ՏՐՈՎԱԴԱՅԻ ՄԷՋ

*12 Ուրեմն երբ հասայ Տրովադա՝ Քրիստոսի աւետարանը քարոզելու, թէպէտ Տէրը դուռ
մը բացած էր ինծի, 13 անդորրութիւն չունեցայ հոգիիս մէջ, որովհետեւ հոն չգտայ
եղբայրս՝ Տիտոսը. հապա հրաժեշտ առնելով անոնցմէ՝ մեկնեցայ Մակեդոնիա:*

ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ

*14 Շնորհակալութի՛ւն Աստուծոյ, որ ամէն ատեն մեզի յաղթութիւն կը պատճառէ
Քրիստոսով, ու զինք ճանչնալուն հոտը մեզմով կը յայտնաբերէ ամէն տեղ: 15 Որովհետեւ*

[ա] Ոմանք՝ գրեցի ձեզի

[բ] Կամ՝ մասամբ, որ ձեր ամենուն վրայ ծանրութիւն չձգեմ

[գ] Յուն.՝ չընկղմի

[դ] Կամ՝ առջեւ

*մենք՝ Աստուծոյ համար՝ Քրիստոսի անոյշ հոտն ենք, թէ՛ փրկուածներուն եւ թէ
կորսուողներուն մէջ: 16 Ոմանց՝ մահուան հոտ դէպի մահ, ոմանց ալ՝ կեանքի հոտ դէպի
կեանք: Եւ ո՞վ ընդունակ է ընելու այս բաները: 17 Քանի որ մենք շատերուն պէս չենք,
որոնք կը խարդախեն Աստուծոյ խօսքը. հապա անկեղծութեա՛մբ, Աստուծմէ ղրկուած եւ
Աստուծոյ առջեւ կը խօսինք՝ Քրիստոսով:*

ՆՈՐ ՈՒԽՏԻՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ

3

*Սկսի՞նք դարձեալ մենք մեզ յանձնարարել. կամ թէ՝ ոմանց պէս՝ պէ՞տք են մեզի
յանձնարարական նամակներ ձեզի, կամ յանձնարարութիւն ձեզմէ: 2 Դո՛ւք էք մեր
նամակը՝ մեր սիրտերուն մէջ գրուած, ճանչցուած ու կարդացուած բոլոր մարդոցմէն. 3
բացայայտ ըլլալով որ դուք Քրիստոսի նամակն էք՝ մեր սպասարկութեամբ, ո՛չ թէ
մելանով գրուած, հապա՝ ապրող Աստուծոյ Հոգիով. ո՛չ թէ քարեղէն տախտակներու վրայ,
հապա՝ սիրտին մարմնեղէն տախտակներուն վրայ: 4 Մենք այսպիսի վստահութիւն ունինք
Աստուծոյ վրայ՝ Քրիստոսի միջոցով: 5 Ո՛չ թէ մենք մեզմէ ընդունակ ենք մտածել որեւէ
բան՝ որպէս թէ մեզմէ, հապա մեր ընդունակութիւնը Աստուծմէ է: 6 Ան նաեւ ընդունակ
ըրաւ մեզ Նոր Կտակարանին սպասարկուներ ըլլալու. ո՛չ թէ գիրին, հապա՝ [ա]Հոգիին,
որովհետեւ գիրը կը սպաննէ, բայց Հոգին կեանք կու տայ: 7 Իսկ եթէ քարերու վրայ
փորագրուած մահուան սպասարկութիւնը ա՛յնքան փառաւոր եղաւ, որ Իսրայէլի որդիները
չէին կրնար ակնապիշ նայիլ Մովսէսի երեսին՝ անոր դէմքին պայծառութեան պատճառով,
որ պիտի ոչնչանար, 8 ուրեմն ո՛րքան աւելի փառաւոր պիտի ըլլայ հոգիին
սպասարկութիւնը. 9 քանի որ եթէ դատապարտութեան սպասարկութիւնը փառաւոր էր,
ո՛րչափ աւելի գերազանց պիտի ըլլայ արդարութեան սպասարկութեան փառքը. 10
որովհետեւ ինչ որ փառաւոր եղած էր՝ ա՛լ փառք չունէր այս կապակցութեամբ, զինք
գերազանցող փառքին պատճառով: 11 Արդարեւ եթէ այն որ պիտի ոչնչանար՝ փառաւոր
էր, որչա՛փ աւելի փառաւոր պիտի ըլլայ այն՝ որ մնայուն է: 12 Ուրեմն, նկատելով որ
ունինք այսպիսի յոյս մը, մեծ համարձակութեամբ կը վարուինք մեր խօսքին մէջ. 13 ո՛չ թէ
ինչպէս Մովսէս, որ ծածկոց կը դնէր իր երեսին վրայ՝ որպէսզի Իսրայէլի որդիները
ակնապիշ չնայէին ոչնչանալու սահմանուածին վախճանին: 14 Սակայն անոնց միտքերը
կուրցան. որովհետեւ՝ մինչեւ այսօր՝ նոյն ծածկոցը ձգուած կը մնայ Հին Կտակարանի
ընթերցումին վրայ, (ան Քրիստոսով կ'ոչնչանայ,) 15 հապա մինչեւ այսօր, երբ Մովսէսի
գիրքը կը կարդացուի, ծածկոցը դրուած կը մնայ անոնց սիրտին վրայ: 16 Բայց երբ Տէրոջ
դառնան, ծածկոցը պիտի վերցուի: 17 Ուրեմն Տէրը այդ Հոգին է, եւ ուր Տէրոջ Հոգին կայ,
հոն ազատութիւն կայ: 18 Իսկ մենք բոլորս, բաց երեսով Տէրոջ փառքը տեսնելով՝ որպէս
թէ հայելիի մէջ, կը փոխուինք նոյն պատկերին՝ փառքէ փառք, որպէս թէ Տէրոջ Հոգիին
միջոցով:*

ՀՈԳԵՒՈՐ ԳԱՆՁ ԿԱՒԷ ԱՆՕԹՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

4

*Ուստի, քանի ունինք այս սպասարկութիւնը, ողորմութիւն գտած ըլլալով՝ չենք
ձանձրանար. 2 հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բաներէն, խորամանկութեամբ
չենք ընթանար եւ Աստուծոյ խօսքը չենք խարդախեր. այլ ճշմարտութիւնը բացայայտելով
մենք մեզ կը յանձնարարենք ամէն մարդու խղճմտանքին՝ Աստուծոյ առջեւ: 3 Իսկ եթէ*

[ա] Կամ՝ հոգիին

*մեր աւետարանը ծածկուած է, կորսուածներո՛ւն համար ծածկուած է. 4 որոնց մէջ այս
աշխարհի աստուածը կուրցուց անհաւատներուն միտքերը, որպէսզի Քրիստոսի՝ Աստուծոյ
պատկերին՝ փառքի աւետարանին լոյսը անոնց վրայ չշողայ: 5 Արդարեւ մենք մեզ չէ որ
կը քարոզենք, հապա՝ Քրիստոս Յիսուս Տէրը, ու մեզ՝ ձեր [ա]ծառաները Յիսուսի համար. 6
որովհետեւ Աստուած, որ հրամայեց լոյսին՝ փայլիլ խաւարին մէջէն, ինք փայլեցաւ մեր
սիրտերուն մէջ՝ Աստուծոյ փառքին գիտութեան լոյսը տալու համար Յիսուս Քրիստոսի
դէմքին վրայ: 7 Բայց մենք ունինք այս գանձը հողէ անօթներու մէջ, որպէսզի զօրութեան
գերազանցութիւնը ըլլայ Աստուծմէ, եւ ո՛չ թէ մեզմէ: 8 Ամէն կողմէ կը տառապինք, բայց
տագնապած չենք. վարանումի մէջ ենք, բայց յուսահատած չենք. 9 հալածուած ենք, բայց
լքուած չենք. խորտակուած ենք, բայց կորսուած չենք: 10 Ամէն ատեն [բ]Յիսուսի մահը կը
կրենք մեր մարմինին մէջ, որպէսզի Յիսուսի կեանքն ալ յայտնաբերուի մեր մարմինին
մէջ: 11 Որովհետեւ մենք որ կ՚ապրինք՝ ամէն ատեն Յիսուսի համար մահուան կը
մատնուինք, որպէսզի Յիսուսի կեանքն ալ յայտնաբերուի մեր մահկանացու մարմինին
մէջ: 12 Ուստի՝ մահը կը ներգործէ մե՛ր մէջ, իսկ կեանքը՝ ձե՛ր մէջ: 13 Բայց հաւատքին
նոյն հոգին ունինք, ինչպէս գրուած է. «Հաւատացի, ուստի խօսեցայ»: Մե՛նք ալ կը
հաւատանք, ուստի կը խօսինք: 14 Գիտենք թէ ա՛ն՝ որ յարուցանեց Տէր Յիսուսը, մե՛զ ալ
պիտի յարուցանէ Յիսուսի միջոցով, եւ անոր պիտի ներկայացնէ՝ ձեզի հետ: 15
Որովհետեւ ամէն բան ձեզի համար է, որպէսզի այն շնորհքը՝ աւելցած շատերու
շնորհակալութեամբ՝ ճոխանայ Աստուծոյ փառքին համար:*

ՀԱՒԱՏՔՈՎ ԱՊՐԻԼ

*16 Հետեւաբար չենք ձանձրանար. եւ թէպէտ մեր արտաքին մարդը կ՚ապականի,
ներքին մարդը օրէ օր կը նորոգուի: 17 Արդարեւ մեր թեթեւ, վայրկենական տառապանքը՝
մեզի համար կը պատրաստէ գերազանց ու յաւիտենական կշիռք ունեցող փառք մը. 18
քանի որ մենք կը նայինք ո՛չ թէ տեսանելի բաներուն, հապա՝ անտեսանելիներուն.
որովհետեւ տեսանելի բաները ժամանակաւոր են, իսկ անտեսանելիները՝ յաւիտենական:*

5

*Արդարեւ գիտենք թէ եթէ մեր վրանի նման երկրային տունը քակուի, շինուածք մը
ունինք Աստուծմէ, անձեռակերտ յաւիտենական տուն մը՝ երկինքի մէջ. 2 եւ ի՛րապէս ասոր
մէջ կը հառաչենք՝ տենչալով հագնիլ մեր երկնաւոր բնակութիւնը. 3 սակայն երբ զայն
հագնինք՝ մերկ չգտնուինք: 4 Որովհետեւ մենք՝ որ այս վրանին տակն ենք, ծանրութեան
տակ կը հառաչենք. ո՛չ թէ կ՚ուզենք հանուիլ, հապա՝ հագնիլ զայն ասոր վրայ, որպէսզի
մահկանացութիւնը ընկղմի կեանքին մէջ: 5 Ուրեմն ա՛ն՝ որ պատրաստեց մեզ այդ նոյն
բանին համար՝ Աստուա՛ծ է, որ նաեւ տուաւ մեզի Հոգիին գրաւականը: 6 Ուստի ամէն
ատեն վստահութիւն ունինք, գիտնալով թէ մինչ մարմինի մէջ ենք՝ հեռու ենք Տէրոջմէն. 7
(որովհետեւ հաւատքո՛վ կ՚ընթանանք, եւ ո՛չ թէ տեսողութեամբ.) 8 վստահութիւն ունինք,
եւ առաւելապէս կ՚ուզենք հեռանալ մարմինէն ու մօտ ըլլալ Տէրոջ: 9 Ուստի պատիւ կը
համարենք ընդունելի ըլլալ անոր, մօտ թէ հեռու: 10 Որովհետեւ պէտք է որ բոլորս ալ
ներկայանանք Քրիստոսի դատարանին առջեւ, որպէսզի իւրաքանչիւրը ստանայ այն
բաներուն համեմատ՝ որ իր մարմինին մէջ եղած ատեն ըրած է, բարի կամ չար:*

[ա] *Կամ՝ ստրուկները*

[բ] *Ոմանք՝ Տէր Յիսուսի*

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀԵՏ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ

11 Ուրեմն՝ գիտնալով Տէրոջ վախը՝ կը համոզենք մարդիկ. սակայն մենք բացայայտ
ենք Աստուծոյ առջեւ, եւ կը յուսամ թէ բացայայտ ենք նաեւ ձեր խղճմտանքին մէջ: 12
Որովհետեւ մենք մեզ դարձեալ չենք յանձնարարեր ձեզի, հապա առիթ կու տանք ձեզի՝
մեզմով պարծենալու. որպէսզի բան մը ունենաք պատասխանելու անոնց՝ որ կը
պարծենան երեւոյթով, եւ ո՛չ թէ սիրտով: 13 Քանի որ եթէ ցնորած ենք՝ ատիկա Աստուծոյ
համար է, ու եթէ խոհեմ ենք՝ ատիկա ձեզի համար է: 14 Որովհետեւ Քրիստոսի սէրը կը
պարտադրէ մեզ, ու մեր դատումը սա՛ է, թէ եթէ մէկը մեռաւ բոլորին համար, ուրեմն
բոլորն ալ մեռան: 15 Ան բոլորին համար մեռաւ, որպէսզի ապրողները այլեւս չապրին
իրենք իրենց համար, հապա անո՛ր համար՝ որ մեռաւ իրենց համար, եւ յարութիւն առաւ:
16 Հետեւաբար ասկէ ետք մենք ո՛չ մէկը կը ճանչնանք մարմինով. թէպէտ Քրիստոսը
ճանչցանք մարմինով, հիմա ա՛լ այնպէս չենք ճանչնար: 17 Ուրեմն եթէ մէկը Քրիստոսի
մէջ է, ան նոր արարած մըն է. նախկին բաները անցան, եւ ահա՛ ամէն բան նոր եղաւ: 18
Եւ ամէն բան Աստուծմէ է, որ հաշտեցուց մեզ իրեն հետ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով, ու
տուաւ մեզի հաշտութեան սպասարկութիւնը. 19 այսինքն Աստուած էր, որ Քրիստոսով
հաշտեցուց աշխարհը իրեն հետ՝ անոնց յանցանքները չվերագրելով իրենց, ու յանձնեց
մեզի հաշտութեան խօսքը: 20 Ուրեմն մենք դեսպաններ ենք Քրիստոսի համար, որպէս թէ
Աստուած կ՚աղաչէր ձեզի մեր միջոցով. կ՚աղերսենք ձեզի Քրիստոսի կողմէն,
հաշտուեցէ՛ք Աստուծոյ հետ: 21 Որովհետեւ Աստուած մեզի համար [ա]մեղաւոր համարեց՝
ա՛ն՝ որ մեղք չէր գիտեր, որպէսզի մենք Աստուծոյ արդարութիւնը ըլլանք անով:

6

Ուստի մենք ալ անոր գործակից ըլլալով՝ կ՚աղաչե՛նք որ Աստուծոյ շնորհքը ընդունայն
ընդունած չըլլաք: 2 Որովհետեւ կ՚ըսէ. «[ա]Պատեհ ժամանակին [բ]պատասխանեցի քեզի, եւ
փրկութեան օրը օգնեցի քեզի»: Ահա՛ հիմա է պատեհ ժամանակը, ահա՛ հիմա է
փրկութեան օրը: 3 Բնա՛ւ սայթաքում չենք պատճառեր՝ որեւէ բանի մէջ, որպէսզի մեր
սպասարկութիւնը չարատաւորուի: 4 Հապա ամէն բանի մէջ մենք մեզ կը հաստատենք
որպէս Աստուծոյ սպասարկուներ, շատ համբերութեամբ, տառապանքներու մէջ,
հարկադրանքներու, տագնապներու, 5 ծեծերու, բանտերու, խառնակութիւններու,
աշխատանքներու, հսկումներու, ծոմերու մէջ, 6 մաքրակենցութեամբ, գիտութեամբ,
համբերատարութեամբ, քաղցրութեամբ, Սուրբ Հոգիով, անկեղծ սիրով, 7 ճշմարտութեան
խօսքով, Աստուծոյ զօրութեամբ, արդարութեան զրահով՝ որ աջ կողմէն ու ձախ կողմէն է.
8 փառքով եւ անպատուութեամբ, վատ համբաւով թէ բարի համբաւով, մոլորեցուցիչներու
պէս՝ բայց ճշմարտախօսներ, 9 անծանօթներու պէս՝ սակայն լաւ ճանչցուածներ.
մահամերձի պէս՝ եւ ահա՛ կ՚ապրինք, պատժուածներու պէս՝ ու չենք մեռցուած. 10
տրտմածներու պէս՝ բայց միշտ կ՚ուրախանանք, աղքատներու պէս՝ սակայն կը
հարստացնենք շատերը, ոչինչ ունեցողներու պէս՝ մինչդեռ տիրացած ենք ամէն բանի: 11
Կորնթացինե՛ր, մեր բերանը բացուած է ձեզի, եւ մեր սիրտը՝ լայնցած: 12 Դուք մեր մէջ

[ա] Յուն.՝ մեղք ըրաւ

[ա] Յուն.՝ Ընդունելի

[բ] Յուն.՝ լսեցի

[գ]նեղը ինկած" չէք, հապա [դ]ձեր սիրտին մէջ" նեղը ինկած էք: 13 Ուրեմն, փոխարէնը հատուցանելու համար (կը խօսիմ ձեզի՝ իբր զաւակներուս), դո՛ւք ալ [ե]ձեր սիրտը լայնցուցէք":

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ԿՌԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

14 Անհաւատներուն հետ [զ]անյարիր լծակից" մի՛ ըլլաք. քանի որ ի՞նչ ընկերակցութիւն ունի արդարութիւնը անօրէնութեան հետ, ի՞նչ հաղորդութիւն ունի լոյսը խաւարին հետ, 15 եւ ի՞նչ միաբանութիւն ունի Քրիստոս Բելիարի հետ. կամ ի՞նչ բաժին ունի հաւատացեալը անհաւատին հետ, 16 եւ ի՞նչ համաձայնութիւն ունի Աստուծոյ տաճարը կուռքերուն հետ, որովհետեւ դուք ապրող Աստուծոյ տաճարն էք՝ ինչպէս Աստուած ըսաւ. «Անոնց մէջ պիտի բնակիմ եւ անոնց մէջ պիտի շրջիմ. անոնց Աստուած պիտի ըլլամ ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան: 17 Ուստի ելէ՛ք անոնց մէջէն եւ զատուեցէ՛ք,– կ՚ըսէ Տէրը:– Անմաքուր բանի մի՛ դպչիք, 18 ու ես պիտի ընդունիմ ձեզ. ես Հայր պիտի ըլլամ ձեզի, ու դուք՝ իմ որդիներս եւ աղջիկներս պիտի ըլլաք,– կ՚ըսէ Ամենակալ Տէրը»:

7

Ուրեմն, սիրելինե՛ր, այս խոստումները ունենալով՝ մաքրե՛նք մենք մեզ մարմինի ու հոգիի ամէն տեսակ պղծութենէ, եւ կատարելագործե՛նք սրբացումը Աստուծոյ վախով:

ՊՕՂՈՍԻ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

2 [ա]Ընդունեցէ՛ք մեզ": Ո՛չ մէկը անիրաւեցինք, ո՛չ մէկը ապականեցինք եւ ո՛չ մէկը կեղեքեցինք: 3 Չեմ ըսեր ասիկա՝ դատապարտելու համար ձեզ, որովհետեւ նախապէս ըսեր եմ թէ դուք մեր սիրտին մէջ էք՝ միասին մեռնելու եւ ապրելու: 4 Մեծ է խօսքի համարձակութիւնս ձեզի հանդէպ, մեծ է ձեզմով պարծանքս, լեցուած եմ մխիթարութեամբ, չափազանց ուրախ եմ մեր ամբողջ տառապանքին մէջ: 5 Որովհետեւ՝ երբ մենք Մակեդոնիա հասանք՝ մեր մարմինը բնա՛ւ անդորրութիւն չունեցաւ, այլ ամէն կողմէ կը տառապէինք. դուրսէն կռիւներ կային, իսկ ներսէն՝ վախեր: 6 Բայց Աստուած, որ խոնարհները կը մխիթարէ, մեզ մխիթարեց Տիտոսի գալուստով: 7 Եւ ո՛չ միայն անոր գալուստով, այլ նաեւ այն մխիթարութեամբ՝ որով ինք մխիթարուած էր ձեզմով, երբ պատմեց մեզի ձեր տենչանքը, ձեր կոծը, ինծի հանդէպ ձեր ունեցած նախանձախնդրութիւնը, այնպէս որ ա՛լ աւելի ուրախացայ: 8 Որովհետեւ, թէպէտ տրտմեցուցի ձեզ այդ նամակով, չեմ զղջար, (թէպէտ զղջացեր էի,) քանի որ կը նշմարեմ թէ այդ նամակը տրտմեցուց ձեզ, թէպէտ միայն ժամանակ մը: 9 Ուրեմն կ՚ուրախանամ, ո՛չ թէ քանի որ տրտմեցաք, հապա՝ որովհետեւ տրտմեցաք ապաշխարութեա՛ն համար. քանի որ տրտմեցաք Աստուծոյ ուզած կերպով, որպէսզի ոչինչ կորսնցուցած ըլլաք մեր

[գ] Յուն.՝ տագնապած

[դ] Յուն.՝ ձեր ներսը

[ե] Յուն.՝ լայնցէք

[զ] Յուն.՝ այլատեսակ լուծի տակ

[ա] Կամ՝ Համբերեցէ՛ք մեզի

միջոցով: 10 Արդարեւ Աստուծոյ ուզած տրտմութիւնը [բ]կը պատճառէ" ապաշխարութիւն՝
փրկութեան համար, որ չի զղջացներ. բայց աշխարհի տրտմութիւնը կը պատճառէ մահ:
11 Քանի դուք տրտմեցաք Աստուծոյ ուզած կերպով, ահա՛ այդ բանը ձեր մէջ ի՜նչ
փութաջանութիւն գոյացուց, նոյնիսկ ջատագովութիւն, ընդվզում, վախ, տենչանք,
նախանձախնդրութիւն, վրէժխնդրութիւն. ամէն կերպով դուք ձեզի հաւանութիւն տուիք թէ
այդ խնդիրին մէջ [գ]անկեղծ էք: 12 Ուրեմն ինչ որ գրեցի ձեզի, ո՛չ թէ անիրաւութիւնը
ընողին պատճառով էր, եւ ո՛չ ալ անիրաւութիւնը կրողին պատճառով, հապա՝ որպէսզի
երեւնայ ձեզի Աստուծոյ առջեւ մեր ունեցած փութաջանութիւնը ձեզի հանդէպ: 13 Ուստի
ձեր մխիթարութեամբ մե՛նք մխիթարուեցանք. եւ ա՛լ աւելի ուրախացանք Տիտոսի
ուրախութեան համար, որովհետեւ անոր հոգին հանգստացած էր բոլորէդ. 14 քանի որ
ամօթահար չեմ ըլլար՝ ձեզմով որեւէ բանի մէջ պարծենալուս համար անոր առջեւ.
հապա, ինչպէս ամէն բան ճշմարտութեամբ խօսեցանք ձեզի, նոյնպէս Տիտոսի առջեւ մեր
պարծանքն ալ ճշմարիտ գտնուեցաւ: 15 Նաեւ իր գորովը աւելի առատ է ձեզի հանդէպ,
մինչ կը վերյիշէ ձեր բոլորին հնազանդութիւնը, թէ ի՛նչպէս ահով ու դողով ընդունեցիք
զինք: 16 Ուստի կ՚ուրախանամ որ ամէն բանի մէջ վստահութիւն ունիմ ձեր վրայ:

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄ

8

Եղբայրնե՛ր, ձեզի կը տեղեկացնենք Աստուծոյ շնորհքին մասին, որ տրուած է
Մակեդոնիայի եկեղեցիներուն. 2 թէ ի՛նչպէս՝ տառապանքի մեծ փորձի մը մէջ՝ իրենց
առատ ուրախութիւնը եւ իրենց ծանր աղքատութիւնը ճոխացան իրենց հարուստ
առատաձեռնութեամբ: 3 Որովհետեւ ես կը վկայեմ թէ իրենց կարողութեան համեմատ, ու
կարողութենէն ալ աւելի յօժարակամ ըլլալով, 4 շատ պնդումով կ՚աղերսէին մեզի՝ որ
ընդունինք շնորհքը եւ սուրբերուն համար եղած սպասարկութեան հաղորդակցութիւնը: 5
Ո՛չ թէ ինչպէս մենք կը յուսայինք, հապա իրենք զիրենք ալ տուին՝ նախ Տէրոջ, ու յետոյ
մեզի՝ Աստուծոյ կամքով: 6 Ա՛յնքան՝ որ աղաչեցինք Տիտոսի, որ ինչպէս ան նախապէս
սկսաւ, նոյնպէս նաեւ աւարտէ ձեր մէջ այդ շնորհքն ալ: 7 Հետեւաբար, ինչպէս դուք
ճոխացած էք ամէն բանով, (հաւատքով, խօսքով, գիտութեամբ, ամբողջ
փութաջանութեամբ եւ մեզի հանդէպ ձեր տածած սիրով,) ճոխացէ՛ք նաեւ այս շնորհքով:
8 Կը խօսիմ ո՛չ թէ հրամայելով, հապա՝ ուրիշներուն փութաջանութեան առիթով, ու
փորձարկելու համար ձեր սիրոյն անկեղծութիւնը: 9 Քանի որ դուք գիտէք մեր Տէրոջ՝
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, որ թէպէտ հարուստ էր՝ ձեզի համար աղքատ եղաւ, որպէսզի
դուք հարստանաք անոր աղքատանալով: 10 Եւ այս մասին կարծիք մը կու տամ,
որովհետեւ ասիկա օգտակար է ձեզի, դո՛ւք՝ որ նախապէս սկսաք՝ անցեալ տարուընէ՝ ո՛չ
միայն ընել, այլ նաեւ կամենալ: 11 Իսկ հիմա ընե՛լն ալ կատարեցէք, որպէսզի՝ ինչպէս
յօժարութիւն կար, նոյնպէս ալ կատարում ըլլայ՝ ձեր ունեցածէն: 12 Որովհետեւ եթէ
նախապէս յօժարութիւն ըլլայ, տալը ընդունելի է՝ մէկու մը ունեցածին համեմատ, եւ ո՛չ
թէ չունեցածին համեմատ: 13 Քանի որ ես չեմ ուզեր որ ուրիշները անդորր ըլլան ու դուք
տառապիք. 14 հապա հաւասարութեամբ՝ հիմա, այս ատեն, ձեր լիութիւնը լրացնէ անոնց
պակասը, որպէսզի անոնց լիութիւնն ալ օր մը լրացնէ ձե՛ր պակասը, եւ այսպէս
հաւասարութիւն ըլլայ: 15 Ինչպէս գրուած է. «Անոր որ շատ ժողվեց՝ ոչի՛նչ աւելցաւ, իսկ
անոր որ քիչ ժողվեց՝ ոչի՛նչ նուազեցաւ»:

[բ] Յուն.՝ կ՚իրագործէ

[գ] Յուն.՝ մաքուր շարժառիթով

ՏԻՏՈՍ ԵՒ ԻՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

16 Բայց շնորհակալութի՛ւն Աստուծոյ, որ այս նոյն անձկալից փութաջանութիւնը դրաւ
Տիտոսի սիրտին մէջ՝ ձեզի համար: 17 Արդարեւ ան ընդունեց մեր յորդորը. բայց աւելի՛
փութաջան ըլլալով՝ իր իսկ համաձայնութեամբ գնաց ձեզի: 18 Անոր հետ ղրկեցինք նաեւ
այն եղբայրը, որուն գովեստը կ՚ըլլայ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ՝ աւետարանին համար: 19
Եւ ո՛չ միայն այսքան, հապա նաեւ եկեղեցիներէն ընտրուեցաւ իբր մեզի ճամբորդակից՝
այս շնորհքին հետ, որ մենք կը սպասարկենք նոյն Տէրոջ փառքին համար, ու [ա]ձեր
յօժարութեամբ: 20 Կը զգուշանայինք որ ո՛չ մէկը մեզ արատաւորէ այս ճոխութեան մէջ,
որ կը սպասարկուի մեր միջոցով. 21 քանի որ կը մտադրէինք ո՛չ միայն Տէրոջ առջեւ,
հապա մարդոց առջեւ ալ ընել ինչ որ պարկեշտ է: 22 Անոնց հետ ղրկեցինք մեր եղբայրը,
որուն փութաջանութիւնը յաճախ փորձարկած ենք շատ բաներու մէջ, իսկ հիմա ա՛լ աւելի
փութաջան է, քանի որ մեծ վստահութիւն ունի ձեր վրայ: 23 Ինչ կը վերաբերի Տիտոսի,
ան հաղորդակիցս է ու ձեր մօտ իմ գործակիցս. իսկ մեր եղբայրները՝ եկեղեցիներէն
ղրկուածներն են, եւ Քրիստոսի փառքը: 24 Ուրեմն ատոնց ու եկեղեցիներուն առջեւ ցո՛յց
տուէք ձեր սիրոյն եւ ձեզի հանդէպ մեր պարծանքին ապացոյցը:

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒ

9

Արդարեւ աւելորդ է որ գրեմ ձեզի՝ սուրբերուն սպասարկութեան մասին, 2 քանի գիտեմ
ձեր յօժարութիւնը. անոր մասին կը պարծենամ ձեզմով Մակեդոնացիներուն առջեւ,
ըսելով թէ [ա]Աքայիացիները անցեալ տարուընէ պատրաստուած էին. ու ձեր
նախանձախնդրութիւնը դրդեց շատ շատերը: 3 Սակայն ղրկեցի եղբայրները, որպէսզի
ձեզի հանդէպ մեր պարծանքը ընդունայն չըլլայ այս մասին, հապա՝ ինչպէս ըսեր եմ՝
պատրաստուած ըլլաք. 4 որպէսզի՝ երբ Մակեդոնացիները գան ինծի հետ եւ անպատրաստ
գտնեն ձեզ՝ մենք (որ չըսենք՝ դո՛ւք) ամօթահար չըլլանք այս նոյն [բ]պարծանքին
[գ]վստահութեան համար: 5 Ուրեմն հարկաւոր համարեցի յորդորել եղբայրները, որ
նախապէս գան ձեզի ու կանխաւ համախմբեն ձեր նախապէս ծանուցանած
առատաձեռնութիւնը, որպէսզի ան պատրաստ ըլլայ իբր առատաձեռնութիւն, ո՛չ թէ իբր
ագահութիւն: 6 Բայց սա՛ գիտցէք, թէ ա՛ն որ խնայելով կը սերմանէ՝ խնայելով ալ պիտի
հնձէ, եւ ա՛ն որ առատաձեռնութեամբ կը սերմանէ՝ առատաձեռնութեամբ պիտի հնձէ: 7
Իւրաքանչիւրը թող տայ՝ ինչպէս որոշած է իր սիրտին մէջ, ո՛չ թէ տրտմութեամբ կամ
հարկադրաբար. որովհետեւ Աստուած կը սիրէ ցնծութեամբ տուողը: 8 Եւ Աստուած կարող
է բոլոր շնորհքներով ճոխացնել ձեզ, որպէսզի դուք՝ ամէն բանի մէջ ամէն ատեն լման
ինքնաբաւութիւն ունենալով՝ ճոխանաք ամէն բարի գործով, 9 ինչպէս գրուած է. «Սփռեց
եւ աղքատներուն տուաւ. անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ»: 10 Ուրեմն ա՛ն՝ որ

[ա] Ոմանք՝ մեր

[ա] Յուն.՝ Աքայիան

[բ] Ոմանք չունին

[գ] Յուն.՝ ամրութեան

սերմ կը հայթայթէ սերմնացանին, [դ]կերակուրի համար հաց հայթայթէ ձեզի ու բազմացնէ ձեր հունտը", եւ [ե]աճեցնէ ձեր արդարութեան պտուղները: 11 Ամէն բանի մէջ հարստացած էք ամէն տեսակ առատաձեռնութեամբ, ինչ որ մեր միջոցով շնորհակալութիւն կը գոյացնէ Աստուծոյ հանդէպ. 12 որովհետեւ այս պաշտօնին սպասարկումը ո՛չ միայն կը լրացնէ սուրբերուն պակասը, այլ նաեւ կը ճոխանայ շատ շնորհակալութիւններով՝ ուղղուած Աստուծոյ: 13 Այս սպասարկութեան փորձառութեամբ անոնք պիտի փառաւորեն Աստուած՝ Քրիստոսի աւետարանին ձեր դաւանած ենթարկումին համար, նաեւ ձեր առատաձեռն հաղորդակցութեան համար՝ անոնց եւ բոլորին հետ. 14 ու պիտի աղերսեն ձեզի համար, կարօտնալով ձեզ Աստուծոյ գերազանց շնորհքին համար՝ որ ձեր մէջ է: 15 Շնորհակալութի՛ւն Աստուծոյ՝ իր անպատմելի պարգեւին համար:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

10

Ես ինքս՝ Պօղոս՝ կ'աղաչե՛մ ձեզի Քրիստոսի հեզութեամբ եւ ազնուութեամբ, ես՝ որ ձեր ներկայութեան մէջ խոնարհ եմ, բայց բացակայ ըլլալով՝ խիզախ եմ ձեզի հանդէպ: 2 Կ'աղերսեմ որ ներկայ եղած ատենս խիզախ չըլլամ այն վստահութեամբ՝ որով կը մտածեմ յանդուգն ըլլալ ոմանց դէմ, որոնք մեր մասին կը մտածեն ա՛յնպէս՝ իբր թէ կ'ընթանանք մարմնաւորապէս: 3 Քանի որ՝ թէպէտ մարմինով կ'ընթանանք, ո՛չ թէ մարմինին համաձայն կը մարտնչինք. 4 որովհետեւ մեր մարտին զէնքերը մարմնաւոր չեն, բայց Աստուծոյ միջոցով զօրաւոր են՝ ամրոցներու քանդումին համար: 5 Մենք կը քանդենք տրամաբանութիւններ եւ Աստուծոյ գիտութեան դէմ ինքզինք պանծացնող ամէն բարձր բան, ու Քրիստոսի հնազանդութեան գերի կը դարձնենք ամէն մտածում: 6 Եւ պատրաստ ենք վրէժ առնելու ամէն անհնազանդութեան համար, երբ ձեր հնազանդութիւնը լման ըլլայ: 7 Բաներու արտաքին երեւոյթի՞ն կը նայիք: Եթէ ոեւէ մէկը կը վստահի ինքնիր վրայ՝ թէ ինք Քրիստոսինն է, դարձեալ թող մտածէ ինքնիրմէ՝ թէ ինչպէս ինք Քրիստոսինն է, նոյնպէս ալ՝ մենք[ա]: 8 Քանի որ նոյնիսկ եթէ աւելի պարծենայի մեր իշխանութեան վրայ, որ Տէրը տուած է մեզի՝ շինութեան համար, եւ ո՛չ թէ ձեր քանդումին համար, պիտի չամչնայի: 9 Որպէսզի չթուի թէ ես կ'ուզեմ զարհուրեցնել ձեզ նամակներով. 10 քանի որ կ'ըսեն. «Անոր նամակները ծանր ու հզօր են, բայց անոր մարմնական ներկայութիւնը տկար է, եւ իր խօսքը՝ անարգ»: 11 Այդպիսին թող մտածէ թէ ի՛նչպէս որ ենք խօսքով՝ նամակներուն մէջ, երբ բացակայ ենք, նո՛յնպէս ալ պիտի ըլլանք գործով՝ երբ ներկայ ըլլանք: 12 Որովհետեւ մենք չենք յանդգնիր մենք մեզ դասել կամ բաղդատել ոմանց հետ՝ որ իրենք զիրենք կը յանձնարարեն. անոնք չեն հասկնար թէ իրենք իրենցմով կը չափուին եւ իրարու միջեւ կը բաղդատուին. 13 իսկ մենք չափէ դուրս պիտի չպարծենանք, հապա չափին համեմատ այն սահմանին՝ որ Աստուած բաշխեց մեզի, որպէսզի հասնինք մինչեւ ձեզ: 14 Արդարեւ մենք մեզ չենք ընդարձակեր մեր չափէն աւելի, որպէս թէ հասած չըլլայինք ձեզի. քանի որ ի՛րապէս հասանք մինչեւ ձեզ՝ Քրիստոսի աւետարանով: 15 Մեր չափէն դուրս պիտի չպարծենանք՝ ուրիշներուն աշխատանքներով, հապա յոյս ունինք որ՝ երբ ձեր հաւատքը աճի՝ առատօրէն մեծարուինք ձեզմով, մեր սահմանին համեմատ. 16 որպէսզի ձեզմէ անդին ալ աւետարանենք, եւ ո՛չ

[դ] Ոմանք՝ կերակուրի համար հաց ալ պիտի հայթայթէ, եւ պիտի բազմացնէ ձեր հունտը

[ե] Ոմանք՝ պիտի աճեցնէ

[ա] Ոմանք կ'աւելցնեն՝ Քրիստոսինն ենք

թէ պարծենանք ուրիշի սահմանին մէջ եղած պատրաստ բաներով: 17 Բայց ո՛վ որ պարծենայ՝ Տէրոջմո՛վ թող պարծենայ. 18 որովհետեւ գնահատելի է ո՛չ թէ ա՛ն՝ որ ինքզինք կը յանձնարարէ, հապա ա՛ն՝ որ Տէ՛րը կը յանձնարարէ:

ՊՕՂՈՍ ԵՒ ԿԵՂԾ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ

11

Երանի՜ թէ կարենայիք քիչ մը հանդուրժել իմ անմտութեանս. եւ իսկապէս՝ հանդուրժեցէ՛ք ինծի: 2 Որովհետեւ նախանձախնդիր եմ ձեզի հանդէպ՝ Աստուծոյ նախանձախնդրութեամբ. քանի որ մէ՛կ ամուսինի նշանեցի ձեզ, որպէսզի Քրիստոսի՛ ներկայացնեմ ձեզ՝ մաքրակենցաղ կոյսի մը պէս: 3 Բայց կը վախնամ [ա]որ, ինչպէս օձը խաբեց Եւան իր խորամանկութեամբ, նոյնպէս ձեր միտքերը ապականին Քրիստոսի հանդէպ եղած պարզամտութենէն: 4 Որովհետեւ եթէ մէկը գար եւ քարոզէր ուրի՛շ Յիսուս մը՝ որ մենք չենք քարոզած, կամ ստանայիք ուրիշ հոգի մը՝ որ չէք ստացած, կամ ուրիշ աւետարան՝ որ չէք ընդունած, լաւ կը հանդուրժէիք այդպիսիին: 5 Քանի որ ես կը սեպեմ թէ ոչինչո՛վ ետ մնացած եմ գերագոյն առաքեալներէն. 6 ու թէպէտ անվարժ եմ խօսքի մէջ, բայց ո՛չ՝ գիտութեամբ. սակայն ամէն բանի մէջ մենք մեզ ամբողջովին բացայայտեցինք ձեզի: 7 Միթէ սխա՞լ գործած եղայ ես զիս խոնարհեցնելով՝ որպէսզի դո՛ւք բարձրանաք, քանի որ ձրի քարոզեցի ձեզի Աստուծոյ աւետարանը. 8 կողոպտեցի ուրիշ եկեղեցիներ՝ թոշակ առնելով անոնցմէ, որպէսզի սպասարկեմ ձեզի: 9 Ձեր մէջ ներկայ եղած ատենս՝ երբ կարօտութեան մէջ էի, ձեզմէ ո՛չ մէկուն բեռ եղայ. որովհետեւ Մակեդոնիայէն եկող եղբայրնե՛րը լրացուցին ինչ որ կը պակսէր ինծի. եւ ամէն կերպով զգուշացայ ձեզի ծանրութիւն ըլլալէ, ու դարձեալ պիտի զգուշանամ: 10 Քանի որ Քրիստոսի ճշմարտութիւնը իմ մէջս է, ո՛չ մէկը պիտի արգիլէ զիս այս պարծանքէն՝ Աքայիայի շրջաններուն: 11 Ինչո՞ւ. քանի որ չե՞մ սիրեր ձեզ: Աստուա՛ծ գիտէ: 12 Բայց ինչ որ ընեմ՝ դարձեալ պիտի ընեմ զայն, որպէսզի առիթը զլանամ անոնց՝ որ առիթ կ՚ուզեն, որպէսզի իրենք ալ մեզի պէս գտնուին ինչո՛վ որ կը պարծենան: 13 Որովհետեւ այդպիսիները սուտ առաքեալներ են, նենգ գործաւորներ, որ իրենք զիրենք կը կերպարանափոխեն Քրիստոսի առաքեալներու: 14 Եւ զարմանալի չէ, որովհետեւ նոյնինքն Սատանան լուսաւոր հրեշտակի կը կերպարանափոխուի: 15 Ուրեմն մեծ բան մը չէ, որ անոր սպասարկուներն ալ արդարութեան սպասարկուներու կերպարանափոխուին: Անոնց վախճանը պիտի ըլլայ իրենց գործերուն համեմատ:

ՊՕՂՈՍԻ ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ ԻԲՐ ԱՌԱՔԵԱԼ

16 Դարձեալ կ՚ըսեմ, ո՛չ մէկը թող կարծէ թէ ես անմիտ եմ. այլապէս՝ գոնէ անմիտի՛ մը պէս ընդունեցէք զիս, որպէսզի ես ալ քիչ մը պարծենամ ինձմով: 17 Ինչ որ կը խօսիմ, կը խօսիմ ո՛չ թէ Տէրոջ կողմէն, հապա՝ որպէս թէ անմտութեամբ, այս պարծանքին [բ]վստահութեամբ: 18 Քանի շատեր կը պարծենան մարմինի համեմատ, ե՛ս ալ պիտի պարծենամ. 19 քանի որ դուք հաճոյքով կը հանդուրժէք անմիտներուն, դուք ձեզ իմաստուն նկատելով: 20 Որովհետեւ կը հանդուրժէք, եթէ մէկը ստրուկ ընէ ձեզ, եթէ մէկը լափէ ձեր ստացուածքը, եթէ մէկը բան մը առնէ ձեզմէ, եթէ մէկը պանծացնէ ինքզինք, եթէ մէկը զարնէ ձեր երեսին: 21 Կը խօսիմ որպէս անպատուութիւն, իբր թէ մենք տկար

[ա] Յուն.՝ որ թերեւս

[բ] Յուն.՝ ամրութեամբ

*եղած ըլլայինք. բայց ի՛նչ բանի մէջ որ մէկը յանդուգն է, (անմտութեամբ կը խօսիմ,) ե՛ս
ալ յանդուգն եմ: 22 Անոնք Եբրայեցի՞ են. ե՛ս ալ: Իսրայելացի՞ են. ե՛ս ալ: 23 Աբրահամի
զարմէ՞ն են. ե՛ս ալ: Քրիստոսի սպասարկունե՞ր են. (անմտութեամբ կը խօսիմ) ա՛լ աւելի
ես: Աշխատանքներով՝ աւելի՛ շատ, ծեծերով՝ չափէ՛ն աւելի, բանտերու մէջ՝ աւելի՛ շատ,
մահուան վտանգներով՝ յաճախ: 24 Հրեաներէն հինգ անգամ քառասունէն մէկ պակաս
ծեծ ստացայ: 25 Երեք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ. մէկ անգամ քարկոծուեցայ. երեք
անգամ նաւաբեկութիւն կրեցի. գիշեր մը ու ցերեկ մը մնացի ծովու անդունդին մէջ: 26
Յաճախ չարչարուեցայ ճամբորդութիւններու մէջ. կրեցի վտանգներ գետերէն, վտանգներ
աւազակներէն. վտանգներ իմ ցեղէս, վտանգներ [գ]հեթանոսներէն. վտանգներ քաղաքի
մէջ, վտանգներ անապատի մէջ. վտանգներ ծովու վրայ, վտանգներ սուտ եղբայրներու
մէջ: 27 Աշխատանքի ու տաժանքի մէջ էի, յաճախ՝ հսկումներու մէջ, անօթութեան եւ
ծարաւի մէջ, շատ անգամ՝ ծոմապահութեան, ցուրտի ու մերկութեան մէջ: 28 Բացի այդ
արտաքին բաներէն, բոլոր եկեղեցիներուն հոգը կը բարդուէր վրաս ամէն օր: 29 Ո՞վ
տկար է, ու ես ալ տկար չեմ. ո՞վ կը գայթակղի, եւ իմ սիրտս չի վառիր: 30 Եթէ պէտք
ըլլայ պարծենալ, պիտի պարծենամ իմ տկարութիւններուս վերաբերեալ բաներով: 31 Մեր
Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի Աստուածը եւ Հայրը, որ յաւիտեան օրհնեա՛լ է, գիտէ թէ չեմ
ստեր: 32 Դամասկոսի մէջ, Արետա թագաւորին ազգապետը՝ Դամասկոսցիներուն քաղաքը
կը պահպանէր պահակազօրքով, ուզելով ձերբակալել զիս: 33 Բայց պարիսպէն վար
իջեցուցին զիս՝ պատուհանէ մը, զամբիւղի մը մէջ, ու խուսափեցայ անոր ձեռքերէն:*

ՊՕՂՈՍԻ ՏԵՍԻԼՔՆԵՐՆ ՈՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

12

*Պարծենալ՝ [ա]ի՛րապէս օգտակար չէ ինծի. սակայն պիտի գամ Տէրոջ տեսիլքներուն եւ
յայտնութիւններուն: 2 Կը ճանչնամ մարդ մը Քրիստոսով՝ աւելի քան տասնչորս տարի
առաջ. (արդեօք մարմինո՞վ էր, չեմ գիտեր. արդեօք մարմինէն դո՞ւրս էր, չեմ գիտեր.
Աստուա՛ծ գիտէ.) այդպիսի մէկը յափշտակուեցաւ մինչեւ երրորդ երկինքը: 3 Եւ գիտեմ
թէ այդպիսի մարդ մը, (արդեօք մարմինո՞վ էր թէ մարմինէն դուրս էր, չեմ գիտեր,
Աստուա՛ծ գիտէ,) 4 յափշտակուեցաւ դրախտը ու լսեց անճառելի խօսքեր, որոնց մասին
մարդու մը համար արտօնուած չէ խօսիլ: 5 Ես պիտի պարծենամ այդպիսի մէկով.
սակայն պիտի չպարծենամ ես ինձմով, բայց միայն իմ տկարութիւններովս: 6 Որովհետեւ՝
նոյնիսկ եթէ ուզեմ պարծենալ՝ անմիտ պիտի չըլլամ, քանի որ պիտի ըսեմ
ճշմարտութիւնը. բայց կը խնայեմ խօսքս՝ որ ո՛չ մէկը իմ վրաս աւելի համարում ունենայ,
քան ինչ որ կը տեսնէ իմ վրաս կամ կը լսէ իմ մասիս: 7 Եւ որպէսզի չափէն աւելի
չպանծամ յայտնութիւններուն գերազանցութեամբ, մարմինի փուշ մը տրուեցաւ ինծի,
Սատանայի պատգամաւոր մը՝ կռփահարելու համար զիս, որպէսզի չպանծամ չափէն
աւելի: 8 Ասոր համար երեք անգամ աղաչեցի Տէրոջ, որ հեռանայ ինձմէ: 9 Բայց ըսաւ
ինծի. «Իմ շնորհքս կը բաւէ քեզի, որովհետեւ իմ զօրութիւնս կ’իրագործուի տկարութեան
մէջ»: Ուրեմն մեծ հաճոյքով պիտի պարծենամ առաւելապէս իմ տկարութիւններո՛վս,
որպէսզի Քրիստոսի զօրութիւնը հանգչի իմ վրաս: 10 Ուստի կը յօժարիմ
տկարութիւններու, արհամարհանքներու, հարկադրանքներու, հալածանքներու եւ
տագնապներու՝ Քրիստոսի համար, որովհետեւ երբ տկար եմ՝ա՛յն ատեն զօրաւոր եմ:*

[գ] Կամ՝ ազգերէն

[ա] Ոմանք՝ պէտք է, բայց

ՊՕՂՈՍԻ ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՐՆԹԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԷՊ

*11 Ես անմիտ եղայ [բ]պարծենալով. դո՛ւք հարկադրեցիք զիս. որովհետեւ ե՛ս պարտաւոր
էի յանձնարարուած ըլլալ ձեզմէ, քանի որ ոչինչո՛վ ետ կը մնամ գերագոյն
առաքեալներէն, թէպէտ ես ոչինչ եմ: 12 Ի՛րապէս առաքեալի մը նշանները գործուեցան
ձեր մէջ՝ ամբողջ համբերութեամբ, նշաններով, սքանչելիքներով եւ հրաշքներով: 13
Որովհետեւ ինչո՞վ ետ մնացիք միւս եկեղեցիներէն, բացի անով՝ որ ես բեռ չեղայ ձեզի:
Ներեցէ՛ք ինծի այս անիրաւութիւնը:*

*14 Ահա՛ այս երրորդ անգամն է որ պատրաստ եմ գալու ձեզի. բայց բեռ պիտի չըլլամ
ձեզի, որովհետեւ կը փնտռեմ ո՛չ թէ ձեր ունեցածը, հապա՝ ձե՛զ: Քանի որ զաւակները
պարտաւոր չեն գանձ դիզել ծնողներուն համար, հապա ծնողնե՛րը՝ զաւակներուն համար:
15 Ու ես մեծ հաճոյքով պիտի ծախսեմ եւ ծախսուիմ ալ ձեզի համար, թէեւ նուազ սիրուիմ
ձեզմէ՝ մինչ շա՛տ աւելի կը սիրեմ ձեզ:*

*16 Սակայն ա՛յդպէս թող ըլլայ, ես ձեզ չծանրաբեռնեցի. բայց թերեւս մէկը ըսէ թէ
խորամանկ ըլլալով՝ նենգութեամբ բռնեցի ձեզ: 17 Միթէ ձեզ կեղեքեցի՞ ուեւէ մէկուն
միջոցով՝ որ ղրկեցի ձեզի: 18 Աղաչեցի Տիտոսի, ու եղբայր մը ղրկեցի անոր հետ. միթէ
Տիտոս կեղեքե՞ց ձեզ: Մենք նոյն հոգիով չընթացա՞նք, նոյն հետքերով չքալեցի՞նք:*

*19 Դարձեալ՝ կը կարծէ՞ք թէ մենք մեզ կը ջատագովենք ձեր առջեւ: Մենք Քրիստոսո՛վ
կը խօսինք՝ Աստուծո՛յ առջեւ. բայց ամէն բան կ’ընենք, սիրելիներ, ձեր շինութեան
համար: 20 Որովհետեւ կը վախնամ որ երբ գամ՝ գուցէ չգտնեմ ձեզ ուզածիս պէս, ու ես
ալ՝ ձեզի համար՝ գտնուիմ ձեր չուզածին պէս. թերեւս ձեր մէջ ըլլան
հակամարտութիւններ, նախանձներ, զայրոյթներ, հակառակութիւններ, բամբասանքներ,
բանսարկութիւններ, յոխորտանքներ, խառնակութիւններ: 21 Թերեւս երբ դարձեալ գամ՝ իմ
Աստուածս նուաստացնէ զիս ձեր քով, ու սգամ շատերուն համար՝ որ նախապէս
մեղանչած են բայց ապաշխարած չեն իրենց գործած անմաքրութենէն, պոռնկութենէն ու
ցոփութենէն:*

ՎԵՐՋԻՆ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆԵՐՆ ՈՒ ԲԱՐԵՒՆԵՐԸ

13

*Այս երրորդ անգամն է որ կու գամ ձեզի. ամէն խօսք պիտի հաստատուի երկու կամ
երեք վկաներու բերանով: 2 Նախապէս ըսի, ու երկրորդ անգամ կանխաւ կ’ըսեմ (որպէս
թէ ներկայ ըլլամ). թէպէտ հիմա բացակայ եմ, կը գրեմ առաջուան մեղանչողներուն եւ
բոլոր միւսներուն, որ եթէ դարձեալ գամ՝ պիտի չխնայեմ. 3 որովհետեւ ապացոյց կը
փնտռէք թէ Քրիստոս կը խօսի ինձմով: Ան տկար չէ ձեզի հանդէպ, հապա հզօր է ձեր
մէջ. 4 քանի որ՝ թէպէտ խաչուեցաւ տկարութեամբ՝ կ’ապրի Աստուծոյ զօրութեամբ. մե՛նք
ալ տկար ենք անով, բայց պիտի ապրինք անոր հետ՝ Աստուծոյ զօրութեամբ, ձեզի
սպասարկելու [ա]համար: 5 Փորձեցէ՛ք դուք ձեզ՝ թէ հաւատքին մէ՛ջն էք. քննեցէ՛ք դուք ձեզ:
Չէ՞ք գիտեր դուք ձեզմէ՝ թէ Յիսուս Քրիստոս ձեր մէջն է, եթէ խոտելի չըլլաք: 6 Բայց կը
յուսամ թէ պիտի գիտնաք՝ թէ մենք խոտելի չենք: 7 Կ’աղօթեմ Աստուծոյ՝ որ դուք ո՛չ մէկ
չարիք ընէք. ո՛չ թէ՝ որպէսզի մենք գնահատելի երեւինք, հապա՝ որպէսզի դուք ընէք ինչ
որ պարկեշտ է, թէեւ մենք խոտելի թուինք: 8 Որովհետեւ ճշմարտութեան դէմ ոչինչ
կրնանք ընել, հապա՝ ճշմարտութեան համար: 9 Քանի որ կ’ուրախանանք՝ երբ մենք տկար*

[բ] Ոմանք չունին

[ա] Յուն.՝ հանդէպ

ենք, իսկ դուք՝ զօրաւոր էք. սա՛ կ՚ըղձանք նաեւ – ձեր կատարելութիւնը: 10 Ուստի կը գրեմ ձեզի այս բաները՝ բացակայ ըլլալով, որպէսզի երբ ներկայ ըլլամ՝ սաստկութեամբ չվարուիմ այն իրաւասութեան համեմատ, որ Տէրը տուաւ ինծի՝ շինելու, եւ ո՛չ թէ քանդելու համար:

11 Վերջապէս, եղբայրնե՛ր, ո՛ղջ եղէք: Կատարեա՛լ եղէք, լա՛ւ մխիթարուեցէք, միաբա՛ն եղէք, խաղաղութեա՛մբ ապրեցէք. եւ սիրոյ ու խաղաղութեան Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ: 12 Բարեւեցէ՛ք զիրար սուրբ համբոյրով. բոլոր սուրբերը կը բարեւեն ձեզ: 13 Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, Աստուծոյ սէրը եւ Սուրբ Հոգիին հաղորդութիւնը ձեր բոլորին հետ: Ամէն:

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՆԱՄԱԿԸ ԳԱՂԱՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

ՊՕՂՈՍԻ ՆԱՄԱԿԸ ԳԱՂԱՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

1

Պօղոս, առաքեալ եղած՝ ո՛չ մարդոցմէ, ո՛չ ալ մարդու միջոցով, հապա Յիսուս
Քրիստոսի միջոցով, եւ Հայր Աստուծոյ՝ որ մեռելներէն յարուցանեց զայն, 2 ու բոլոր
եղբայրները՝ որ ինծի հետ են, Գաղատիայի եկեղեցիներուն. 3 շնորհք եւ խաղաղութիւն
ձեզի Հայր Աստուծմէ, ու մեր Տէրոջմէն՝ Յիսուս Քրիստոսէ, 4 որ ընծայեց ինքզինք մեր
մեղքերուն համար, որպէսզի ազատէ մեզ այս ներկայ չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ եւ մեր
Հօր կամքին համաձայն, 5 որուն փա՛ռք "[ա]դարէ դար": Ամէն:

ՄԷԿ ԱՒԵՏԱՐԱՆ

6 Կը զարմանամ որ ա՛յդչափ շուտ անցած էք այն աւետարանէն՝ որ կանչեց ձեզ
Քրիստոսի շնորհքին, ուրիշ աւետարանի մը. 7 ան ուրիշ աւետարան մը չէ, այլ կան
ոմանք՝ որ կը վրդովեն ձեզ, ու կ'ուզեն խեղաթիւրել Քրիստոսի աւետարանը: 8 Բայց
նոյնիսկ եթէ մենք, կամ երկինքէն հրեշտակ մը, քարոզէ ձեզի ուրիշ որեւէ աւետարան՝
քան զայն որ մենք քարոզեցինք ձեզի, նզովեա՛լ ըլլայ: 9 Ինչպէս նախապէս ըսինք, հիմա
ալ ես դարձեալ կ'ըսեմ. «Եթէ մէ՛կը քարոզէ ձեզի ուրիշ որեւէ աւետարան՝ քան զայն որ
դուք ընդունեցիք, նզովեա՛լ ըլլայ»: 10 Որովհետեւ հիմա մարդի՞կ կը համոզեմ՝ թէ
Աստուած. կամ մարդի՞կ կը ջանամ հաճեցնել: Քանի որ եթէ ես տակաւին մարդիկ
հաճեցնէի, ա՛լ Քրիստոսի [բ]ծառայ չէի ըլլար:

ՊՕՂՈՍ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԱՌԱՔԵԱԼ ԵՂԱՒ

11 Բայց ձեզի կը ծանուցանեմ, եղբայրնե՛ր, թէ ինծմէ քարոզուած աւետարանը՝ մարդու
համաձայն չէ: 12 Որովհետեւ ես զայն ո՛չ մարդէ ընդունեցի, ո՛չ ալ մէկէ մը սորվեցայ,
հապա՝ Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեան միջոցով: 13 Քանի որ դուք լսած էք իմ նախկին
վարքիս մասին՝ հրէութեան մէջ, թէ ի՛նչպէս չափէն աւելի կը հալածէի Աստուծոյ
եկեղեցին, ու կը տապալէի զայն: 14 Եւ հրէութեան մէջ կը յառաջդիմէի՝ աւելի քան իմ
ցեղիս մէջ եղած շատ մը հասակակիցներս, գերազանցօրէն աւելի նախանձախնդիր
ըլլալով հայրերուս աւանդութիւններուն: 15 Բայց երբ Աստուած, (որ զատեց զիս մօրս
որովայնէն եւ կանչեց իր շնորհքին միջոցով,) 16 բարեհաճեցաւ իր Որդին յայտնել [գ]ինծի,
որպէսզի աւետեմ զայն հեթանոսներուն մէջ, իսկոյն՝ մարմինին եւ արիւնին հետ
չխորհրդակցեցայ, 17 ո՛չ ալ Երուսաղէմ ելայ՝ ինծմէ առաջ առաքեալ եղողներուն քով,
հապա Արաբիա գացի, ապա դարձեալ Դամասկոս վերադարձայ: 18 Յետոյ՝ երեք տարի
ետք՝ Երուսաղէմ ելայ Պետրոսը տեսնելու, եւ տասնհինգ օր անոր հետ կեցայ: 19 Սակայն
առաքեալներէն ուրիշ ո՛չ մէկը տեսայ, այլ միայն Յակոբոսը՝ Տէրոջ եղբայրը: 20 Ինչ որ
կը գրեմ ձեզի, ահա՛ Աստուծոյ առջեւ կը հաստատեմ, թէ չեմ ստեր: 21 Ապա գացի
Սուրիայի ու Կիլիկիայի շրջանները: 22 Ես դէմքով անծանօթ էի Հրէաստանի մէջ եղած
Քրիստոսի եկեղեցիներուն. 23 անոնք միայն լսած էին թէ "ա՛ն որ ժամանակին կը
հալածէր մեզ, հիմա կ'աւետէ այն հաւատքը՝ որ ատենօք կը տապալէր□, 24 եւ ինծմով կը
փառաւորէին Աստուած:

[ա] *Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

[բ] *Կամ՝ ստրուկ*

[գ] *Կամ՝ ինծմով*

ՊՕՂՈՍ ԵՒ ՄԻՒՍ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ

2

Յետոյ, տասնչորս տարի ետք, դարձեալ բարձրացայ Երուսաղէմ՝ Բառնաբասի հետ, Տիտոսն ալ միասին առնելով: 2 Բարձրացած էի յայտնութեամբ, եւ անոնց ներկայացուցի այն աւետարանը՝ որ հեթանոսներուն մէջ կը քարոզեմ. բայց առանձին անոնց՝ որ երեւելիներ էին, [ա]որպէսզի ընդունայն չվազեմ կամ վազած չըլլամ: 3 Բայց ո՛չ իսկ ինծի հետ եղող Տիտոսը, որ Յոյն էր, հարկադրուեցաւ թլփատուիլ՝ 4 գաղտնի ներս բերուած սուտ եղբայրներուն պատճառով, որոնք ներս սպրդած էին՝ լրտեսելու համար Քրիստոս Յիսուսով մեր ունեցած ազատութիւնը, որպէսզի ստրուկ ընեն մեզ. 5 անոնց տեղի չտուինք՝ նոյնիսկ [բ]քիչ մը ատեն" ենթարկուելով, որպէսզի աւետարանին ճշմարտութիւնը ձեր մէջ մնայ: 6 Իսկ անոնք որ կը կարծուէին բա՛ն մը ըլլալ – ինչ որ էին՝ ատիկա ինծի հարց չէ, քանի որ Աստուած մարդոց աչառութիւն չ՚ըներ –, այնպէս կարծուածները աւելի ոչինչ հաղորդեցին ինծի. 7 հապա՝ ընդհակառակը, երբ տեսան թէ անթլփատներուն աւետարանը ինծի վստահուած է, ինչպէս Պետրոսի ալ՝ թլփատուածներունը, 8 (որովհետեւ ա՛ն որ ներգործեց Պետրոսի մէջ՝ թլփատուածներուն առաքելութեան համար, նոյնպէս ներգործեց իմ մէջս՝ հեթանոսներուն հանդէպ,) 9 ու երբ Յակոբոս, Կեփաս եւ Յովհաննէս, որոնք սիւներ կարծուած էին, գիտակցեցան ինծի տրուած շնորհքին, իրենց աջ ձեռքը տուին ինծի ու Բառնաբասի՝ իբր նշան հաղորդակցութեան, որպէսզի մենք քարոզենք հեթանոսներուն, իսկ իրենք՝ թլփատուածներուն: 10 Միայն թէ կ՚ուզէին որ աղքատները յիշենք, ինչ որ ես ալ փութացի ընել:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՍԱՍՏԷ ՊԵՏՐՈՍԸ

11 Սակայն երբ Պետրոս եկաւ Անտիոք՝ ես դիմադարձեցի անոր, որովհետեւ պարսաւելի էր: 12 Արդարեւ Յակոբոսի քովէն ոմանց գալէն առաջ՝ ինք հեթանոսներուն հետ անխտրաբար կ՚ուտէր. բայց երբ եկան՝ ընկրկեցաւ եւ ինքզինք զատեց, թլփատուածներէն վախնալով: 13 Միւս Հրեաներն ալ նոյնպէս անոր հետ կեղծեցին, ա՛յնքան՝ որ Բառնաբաս ալ անոնց կեղծիքէն տպաւորուեցաւ: 14 Բայց երբ տեսայ թէ ուղիղ չեն ընթանար՝ աւետարանին ճշմարտութեան համաձայն, բոլորին առջեւ Պետրոսի ըսի. «Եթէ դուն՝ որ Հրեայ ես՝ հեթանոսներու պէս կ՚ապրիս, եւ ո՛չ թէ Հրեաներու պէս, ինչո՞ւ կը հարկադրես հեթանոսները՝ որ Հրեաներու պէս ապրին»:

ՀՐԵԱՆԵՐՆ ՈՒ ՀԵԹԱՆՈՍՆԵՐԸ ՓՐԿՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՒԱՏՔՈՎ

15 Մենք՝ որ բնիկ Հրեաներ ենք, եւ ո՛չ թէ հեթանոս մեղաւորներ, 16 գիտնալով թէ մարդ Օրէնքին գործերով չէ որ կ՚արդարանայ, հապա Յիսուս Քրիստոսի հաւատքով, մե՛նք ալ հաւատացինք Քրիստոս Յիսուսի՝ որպէսզի արդարանանք Քրիստոսի՛ հաւատքով, ո՛չ թէ Օրէնքին գործերով. որովհետեւ Օրէնքին գործերով ո՛չ [գ]մէկը պիտի արդարանայ: 17 Իսկ եթէ մենք ալ՝ Քրիստոսով արդարանալու մեր ջանքին մէջ՝ մեղաւոր գտնուինք, ուրեմն

[ա] *Յուն.՝ որպէսզի թերեւս*

[բ] *Յուն.՝ մէկ ժամ*

[գ] *Յուն.՝ մէկ մարմին*

*Քրիստոս մեղքի սպասարկո՞ւ կ՚ըլլայ: Ամե՛նեւին: 18 Քանի որ եթէ իմ քակած բաներս
դարձեալ կառուցանեմ, ես զիս օրինազանց կը դարձնեմ: 19 Որովհետեւ ես՝ Օրէնքին
միջոցով՝ մեռայ Օրէնքին, որպէսզի ապրիմ Աստուծոյ համար: 20 Քրիստոսի հետ
խաչուեցայ. սակայն կ՚ապրի՛մ, բայց ա՛լ ո՛չ թէ ես՝ հապա Քրիստո՛ս կ՚ապրի իմ մէջս: Իսկ
այն կեանքը որ հիմա մարմինովս կ՚ապրիմ՝ Աստուծոյ Որդիին հաւատքով կ՚ապրիմ, որ
սիրեց զիս եւ ինքզինք ընծայեց ինծի համար: 21 Ես Աստուծոյ շնորհքը չեմ ջնջեր.
որովհետեւ եթէ արդարութիւնը Օրէնքէն է, ուրեմն Քրիստոս ընդունայն մեռաւ:*

ՕՐԷ՞ՆՔ՝ ԹԷ ՀԱՒԱՏՔ

3

*Ո՛վ անմիտ Գաղատացիներ, ո՞վ ձեզ հմայեց[ա], մինչդեռ ձեր մէջ, ձեր աչքերուն առջեւ
Յիսուս Քրիստոս նախապէս նկարագրուեցաւ՝ խաչուած: 2 Սա՛ միայն կ՚ուզեմ սորվիլ
ձեզմէ.- դուք Հոգին ստացաք Օրէնքին գործերո՞վ թէ հաւատքին [բ]հնազանդելով: 3
Այդքան անմի՞տ էք. Հոգիով սկսաք, եւ հիմա մարմինո՞վ [գ]կ՚աւարտէք: 4 Զո՞ւր տեղը
այդքան չարչարուեցաք (եթէ զուր տեղն ալ ըլլար): 5 Ուրեմն ա՛ն՝ որ ձեզի Հոգին կը
հայթայթէ ու ձեր մէջ հրաշքներ կը գործէ, միթէ ձեր կատարած Օրէնքի գործերո՞ւն
համար կ՚ընէ, թէ հաւատքի հնազանդութեան համար. 6 ինչպէս Աբրահամ հաւատաց
Աստուծոյ, եւ ատիկա արդարութիւն սեպուեցաւ անոր: 7 Ուրեմն գիտցէ՛ք թէ անոնք որ
հաւատքէն են՝ անո՛նք են Աբրահամի որդիները: 8 Գիրքը, նախատեսելով թէ Աստուած
[դ]հեթանոսները պիտի արդարացնէ հաւատքի միջոցով, նախապէս աւետեց Աբրահամի՝
ըսելով. «Քեզմո՛վ պիտի օրհնուին բոլոր ազգերը»: 9 Ուստի անոնք որ հաւատքէն են՝
կ՚օրհնուին հաւատացեալ Աբրահամի հետ: 10 Որովհետեւ բոլոր անոնք որ Օրէնքին
գործերէն են՝ անէծքի տակ են, քանի որ գրուած է. «Անիծեա՛լ ըլլայ ո՛վ որ չի յարատեւեր
Օրէնքի գիրքին բոլոր գրուածներուն մէջ՝ զանոնք գործադրելու համար»: 11 Իսկ
բացայայտ է թէ ո՛չ մէկը կ՚արդարանայ Աստուծոյ առջեւ Օրէնքով, քանի որ “արդարը
հաւատքո՛վ պիտի ապրի□: 12 Բայց Օրէնքը հաւատքէն չէ, հապա՝ “այն մարդը որ կը
գործադրէ զանոնք՝ պիտի ապրի անոնցմով□: 13 Քրիստոս փրկանքով գնեց մեզ Օրէնքի
անէծքէն՝ մեզի համար [ե]անիծուելով, (որովհետեւ գրուած է. «Անիծեա՛լ է ո՛վ որ փայտէն
կը կախուի») 14 որպէսզի Աբրահամի օրհնութիւնը գայ հեթանոսներուն վրայ՝ Քրիստոս
Յիսուսի միջոցով. որպէսզի մե՛նք ալ ստանանք Հոգիին խոստումը՝ հաւատքի միջոցով:*

ՕՐԷՆՔ ԵՒ ԽՈՍՏՈՒՄ

*15 Մարդոց սովորութեան համաձայն կը խօսիմ, եղբայրնե՛ր: Նոյնիսկ մարդո՛ւ մը
վաւերացուցած կտակը ո՛չ մէկը կը ջնջէ, կամ ալ անոր վրայ ուրիշ բան մը կ՚աւելցնէ: 16
Ուրեմն խոստումները եղան Աբրահամի՛ եւ անոր զարմին: Չ՚ըսեր. «Եւ քու զարմերուդ»,
այսինքն՝ շատերո՛ւ: Հապա կը խօսի մէ՛կ զարմի մասին. «Եւ քու զարմիդ», որ Քրիստո՛ս*

[ա] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ ճշմարտութեան չանսալ

[բ] Յուն.՝ մտիկ ընելով

[գ] Կամ՝ կը կատարելագործուիք

[դ] Կամ՝ ազգերը

[ե] Յուն.՝ անէծք դառնալով

է: 17 Բայց սա՛ կ՚ըսեմ. այն ուխտը՝ որ նախապէս Աստուծմէ վաւերացուեցաւ Քրիստոսով, չի կրնար չորս հարիւր երեսուն տարի ետք անվաւեր դառնալ Օրէնքէն՝ խոստումը ոչնչացնելով: 18 Որովհետեւ եթէ ժառանգութիւնը Օրէնքէն է, ուրեմն ա՛լ խոստումէն չէ. բայց Աստուած խոստումո՛վ շնորհեց զայն Աբրահամի:

ՕՐԷՆՔԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

19 Հապա ինչո՞ւ տրուեցաւ Օրէնքը: Ան աւելցաւ՝ օրինազանցութիւնները յայտնելու համար, (մինչեւ որ գար այն զարմը՝ որուն եղած էր խոստումը,) եւ հրեշտակներու կողմէ պատուիրուեցաւ միջնորդի մը ձեռքով: 20 Իսկ միջնորդը՝ միայն մէ՛կ անձի միջնորդ չէ. սակայն Աստուած մէկ է: 21 Ուրեմն Օրէնքը հակառա՞կ է Աստուծոյ խոստումներուն: Ամե՛նեւին. քանի որ եթէ տրուած ըլլար այնպիսի Օրէնք մը՝ որ կարենար կեանք տալ, այն ատեն ի՛րապէս արդարութիւնը Օրէնքով կ՚ըլլար: 22 Բայց Գիրքը բոլորը փակեց մեղքի տակ, որպէսզի Յիսուս Քրիստոսի հաւատքով եղած խոստումը տրուի հաւատացեալներուն: 23 Բայց հաւատքին գալէն առաջ՝ Օրէնքին տակ պահպանուած էինք, փակուած այն հաւատքէն՝ որ յետագային պիտի յայտնուէր: 24 Հետեւաբար Օրէնքը եղաւ մեր դաստիարա՛կը՝ մեզ առաջնորդելու Քրիստոսի, որպէսզի մենք հաւատքո՛վ արդարանանք: 25 Բայց հաւատքին գալէն ետք՝ այլեւս դաստիարակի տակ չենք, 26 որովհետեւ դուք բոլորդ Աստուծոյ որդիներ էք՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքով. 27 քանի որ դուք բոլորդ՝ որ Քրիստոսով մկրտուեցաք, Քրիստո՛սը հագաք: 28 Ա՛լ ո՛չ Հրեայ կայ, ո՛չ Յոյն. ո՛չ ստրուկ կայ, ո՛չ ազատ. ո՛չ արու կայ, ո՛չ էգ. որովհետեւ դուք բոլորդ մէկ էք Քրիստոս Յիսուսով: 29 Իսկ եթէ դուք Քրիստոսինն էք, ուրեմն Աբրահամի զարմն էք, եւ խոստումին համաձայն՝ ժառանգորդներ:

4

Բայց այնքան ատեն որ ժառանգորդը մանուկ է, կ՚ըսեմ թէ ոչինչով կը տարբերի ստրուկէ մը, թէպէտ բոլորին տէրն է. 2 հապա խնամակալներու եւ հոգատարներու հեղինակութեան տակ է՝ մինչեւ հօրը ճշդած պայմանաժամը: 3 Նոյնպէս ալ մենք, երբ մանուկ էինք, աշխարհի սկզբունքներուն տակ ստրուկ էինք: 4 Բայց երբ ժամանակը լրումին հասաւ, Աստուած ղրկեց իր Որդին՝ որ կնոջմէ [ա]ծնաւ եւ Օրէնքին տակ [բ]մտաւ, 5 որպէսզի փրկանքով գնէ Օրէնքին տակ եղողները. որպէսզի մենք որդեգրութի՛ւնը ստանանք: 6 Եւ քանի որ դուք որդիներ էք, Աստուած [գ]ձեր սիրտերուն մէջ ղրկեց իր Որդիին Հոգին, որ կ՚աղաղակէ. «Աբբա՛, Հա՛յր»: 7 Հետեւաբար ա՛լ ստրուկ չես, հապա՝ որդի. ու եթէ որդի, ուրեմն՝ Աստուծոյ ժառանգորդը Քրիստոսի միջոցով:

ՊՕՂՈՍԻ ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՂԱՏԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

8 Ուրեմն այն ատեն երբ չէիք ճանչնար Աստուած, կը ծառայէիք անոնց՝ որ բնութեամբ աստուածներ չէին: 9 Սակայն հիմա որ ճանչցաք Աստուած, կամ մա՛նաւանդ՝ ճանչցուեցաք Աստուծմէ, ի՞նչպէս կը վերադառնաք այն տկար եւ աղքատ

[ա] Յուն.՝ եղաւ

[բ] Յուն.՝ եղաւ

[գ] Ոմանք՝ մեր

սկզբունքներուն, որոնց դարձեալ կ’ուզէք ստրուկ ըլլալ: 10 Կը պահէք օրերը, ամիսները,
ժամանակներն ու տարիները. 11 կը վախնամ ձեզի համար, որ գուցէ զուր տեղը
աշխատած ըլլամ ձեր վրայ:

12 Եղբայրնե՛ր, կ’աղերսե՛մ ձեզի, ինծի՛ պէս եղէք, որովհետեւ ես ալ ձեզի պէս եղայ.
դուք բնա՛ւ վնասած չէք ինծի: 13 Դուք գիտէք թէ ի՛նչպէս՝ մարմինիս տկարութեամբ՝
աւետարանեցի ձեզի առաջին անգամ. 14 բայց մարմինիս վրայ կրած փորձութիւնս
չանարգեցիք, ո՛չ ալ պժգացիք. հապա Աստուծոյ հրեշտակի մը պէս ընդունեցիք զիս,
Քրիստոս Յիսուսի պէս: 15 Ուստի [դ]ո՞ւր է" ձեր այդ ատենուան երանութիւնը. քանի որ ես
կը վկայեմ ձեզի թէ եթէ կարելի ըլլար՝ ձեր աչքե՛րը պիտի խլէիք եւ զանոնք ինծի տայիք:
16 Միթէ ձեր թշնամի՞ն եղայ՝ ձեզի ճշմարտութիւնը խօսելով: 17 Անոնք նախանձախնդիր
են ձեզի հանդէպ, բայց ո՛չ բարի նպատակով. նոյնիսկ կ’ուզեն [ե]մեզ վտարել, որպէսզի
նախանձախնդիր ըլլաք իրե՛նց հանդէպ: 18 Սակայն լաւ է նախանձախնդիր ըլլալ բարիին
հանդէպ՝ ամէ՛ն ատեն, եւ ո՛չ թէ միայն երբ ձեր մէջ ներկայ եմ: 19 Որդեակնե՛րս, ձեզի
համար դարձեալ երկունքի ցաւ կը քաշեմ, մինչեւ որ Քրիստոս ձեր մէջ կերպաւորուի: 20
Կ’ուզէի հիմա ձեր մէջ ներկայ ըլլալ ու շեշտս փոխել, որովհետեւ ձեր մասին վարանումի
մէջ եմ:

ՀԱԳԱՐԻ ԵՒ ՍԱՌԱՅԻ ՕՐԻՆԱԿԸ

21 Ըսէ՛ք ինծի, դուք որ կ’ուզէք Օրէնքին տակ ըլլալ, Օրէնքը չէ՞ք լսեր. 22 որովհետեւ
գրուած է թէ Աբրահամ երկու որդի ունէր, մէկը՝ աղախինէն, միւսը՝ ազատ կնոջմէն: 23
Բայց ա՛ն որ աղախինէն էր՝ մարմինին համեմատ ծնած էր, իսկ ա՛ն որ ազատ կնոջմէն
էր՝ խոստումով: 24 Ասոնց մեկնութիւնը այլաբանօրէն կ’ըլլայ, քանի որ ասոնք երկու
Ուխտերն են. մէկը՝ Սինա լեռնէն, որ Հագա՛րն է, ստրկութեա՛ն համար կը ծնանի. 25
որովհետեւ Հագար՝ Սինա լեռն է, Արաբիայի մէջ, ու կը համապատասխանէ այժմու
Երուսաղէմին, եւ ստրկութեան մէջ է իր զաւակներուն հետ: 26 Բայց վերին Երուսաղէմը,
որ մեր [զ]բոլորին մայրն է, ազատ է:

27 Արդարեւ գրուած է. «Ուրախացի՛ր, չծնանող ամո՛ւլ. պոռթկա՛ ցնծութեամբ եւ գոչէ՛,
երկունքի ցաւ չքաշո՛ղ. որովհետեւ լքեալին զաւակները շա՛տ աւելի են՝ քան ամուսին
ունեցողին զաւակները»: 28 Ուրեմն մենք, եղբայրնե՛ր, Իսահակի պէս խոստումի
զաւակներ ենք: 29 Բայց ինչպէս այն ատեն մարմինին համեմատ ծնածը կը հալածէր ան՝
որ Հոգիին համեմատ ծնած էր, նոյնպէս ալ հիմա: 30 Սակայն ի՞նչ կ’ըսէ Գիրքը.
«Վտարէ՛ այդ աղախինը եւ անոր որդին, քանի որ աղախինին որդին ժառանգորդ պիտի
չըլլայ ազատ կնոջ որդիին հետ»: 31 Ուրեմն, եղբայրնե՛ր, մենք աղախինին զաւակները
չենք, հապա՝ ազատ կնոջ:

ՊԱՀԵՑԷ՛Ք ՁԵՐ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

5

Ուստի հաստատո՛ւն կեցէք այն ազատութեամբ՝ որով Քրիստոս ազատեց մեզ, եւ
դարձեալ ստրկութեան լուծին տակ մի՛ կաշկանդուիք: 2 Ահա՛ ես՝ Պօղոս, ձեզի կ’ըսեմ.

[դ] Կամ՝ ի՞նչ էր

[ե] Ոմանք՝ ձեզ

[զ] Ոմանք չունին

*«Եթէ թլփատուիք, Քրիստոս ո՛չ մէկ օգուտ կ’ունենայ ձեզի»: 3 Եւ ամէն թլփատուող
մարդու դարձեալ կը վկայեմ թէ պարտաւոր է գործադրել ամբո՛ղջ Օրէնքը: 4 Քրիստոս
ոչինչ դարձած է ձեզի համար, այսինքն ձեզմէ բոլոր անոնց՝ որ Օրէնքո՛վ արդարանալ
կ’ուզեն: Դուք շնորհքէն ինկած էք, 5 որովհետեւ մենք Հոգիին միջոցով կը սպասենք
հաւատքո՛վ եղած արդարութեան յոյսին: 6 Արդարեւ Քրիստոս Յիսուսի մէջ եղողին՝ ո՛չ
թլփատութիւնը որեւէ ազդեցութիւն ունի, ո՛չ ալ անթլփատութիւնը, հապա հաւա՛տքը՝ որ
կը ներգործէ սիրով: 7 Դուք լաւ կը վազէիք. ո՞վ կասեցուց ձեզ՝ որ ճշմարտութեան
չանսաք: 8 Այս դրդումը անկէ չէ՝ որ ձեզ կանչեց: 9 Քիչ մը խմորը ամբո՛ղջ զանգուածը
կը խմորէ: 10 Բայց ես ձեր մասին համոզուած եմ Տէրոջմով, թէ բնա՛ւ ուրիշ կերպ պիտի
չմտածէք: Իսկ ա՛ն որ ձեզ կը վրդովէ՝ ո՛վ որ ըլլայ՝ պիտի կրէ իր [ա]դատապարտութիւնը: 11
Սակայն, եղբայրնե՛ր, ա՛լ ինչո՞ւ կը հալածուիմ, եթէ ես տակաւին թլփատութիւն կը
քարոզեմ. ուրեմն խաչին գայթակղութիւնը ոչնչացա՞ծ է: 12 Երանի՜ թէ նոյնիսկ կտրուէին
անո՛նք՝ որ ձեզ տակնուվրայ կ’ընեն:*

*13 Որովհետեւ դուք ազատութեա՛ն կանչուած էք, եղբայրնե՛ր. միայն թէ ձեր
ազատութիւնը մարմինի ցանկութիւններու առիթ չըլլայ, հապա սիրո՛վ իրարու
ծառայեցէք: 14 Քանի որ ամբողջ Օրէնքը սա՛ մէկ խօսքին մէջ կը գործադրուի. «Սիրէ՛
ընկերդ [բ]քու անձիդ" պէս»: 15 Բայց եթէ զիրար խածնէք եւ լափէք, զգուշացէ՛ք որ իրարմէ
չսպառիք:*

ՀՈԳԻՆ ԵՒ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԲՆՈՒԹԻՒՆԸ

*16 Ուստի սա՛ կ’ըսեմ. «Հոգիո՛վ ընթացէք, ու մարմինին ցանկութիւնը պիտի
չգործադրէք»: 17 Որովհետեւ մարմինը կը ցանկայ Հոգիին հակառակ, ու Հոգին՝
մարմինին հակառակ. եւ ասոնք իրարու հակառակ են, որպէսզի չընէք ի՛նչ որ ուզէք: 18
Բայց եթէ Հոգիէն առաջնորդուիք, ա՛լ Օրէնքին տակ չէք ըլլար: 19 Մարմինին գործերը
բացայայտ են. անոնք են՝ շնութիւն, պոռնկութիւն, անմաքրութիւն, ցոփութիւն, 20
կռապաշտութիւն, [գ]կախարդութիւն, թշնամութիւն, երկպառակութիւն, մրցակցութիւններ,
զայրոյթ, հակառակութիւն, խռովութիւն, հերձուածներ, 21 չար նախանձներ,
մարդասպանութիւններ, արբեցութիւններ, զեխութիւններ եւ ինչ որ ասոնց նման է. որոնց
մասին կանխաւ կ’ըսեմ ձեզի, ինչպէս ժամանակին ալ ըսած եմ, թէ այսպիսի բաներ
ընողները պիտի չժառանգեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը: 22 Բայց Հոգիին պտուղն է՝ սէր,
ուրախութիւն, խաղաղութիւն, համբերատարութիւն, 23 քաղցրութիւն, բարութիւն,
հաւատարմութիւն, հեզութիւն, ժուժկալութիւն. այսպիսի բաներու դէմ Օրէնք չկայ: 24
Անոնք որ Քրիստոսինններն են, իրենց մարմինը խաչեցին՝ բնական կիրքերուն ու
ցանկութիւններուն հետ: 25 Եթէ Հոգիով կ’ապրինք՝ նաեւ ընթանա՛նք Հոգիին համաձայն:
26 Սնափառ չըլլա՛նք՝ զիրար գրգռելով եւ իրարու նախանձելով:*

ԿՐԵՑԷ՛Ք ԻՐԱՐՈՒ ԲԵՌՆԵՐԸ

6

Եղբայրնե՛ր, եթէ մարդ մը որեւէ յանցանքի մէջ բռնուի, դուք որ հոգեւոր էք՝ այդպիսին

[ա] *Յուն.՝ դատաստանը*

[բ] *Յուն.՝ քեզի*

[գ] *Յուն.՝ դեղարբեցութիւն*

*հեզութեա՛ն հոգիով ուղղեցէք. ուշադի՛ր եղիր դուն քեզի, որ դո՛ւն ալ չփորձուիս: 2
Կրեցէ՛ք իրարու ծանրութիւնները, եւ ա՛յդպէս գործադրեցէք Քրիստոսի օրէնքը: 3
Արդարեւ եթէ մէկը՝ որ ոչի՛նչ է՝ կարծէ թէ ինք բա՛ն մըն է, ինքզինք կը խաբէ: 4 Բայց
իւրաքանչիւրը թող քննէ իր գործը, եւ ա՛յն ատեն պարծենայ՝ միայն ինքնիր վրայ, ո՛չ թէ
ուրիշի վրայ. 5 որովհետեւ իւրաքանչիւրը պիտի կրէ ի՛ր բեռը:*

*6 Խօսքին աշակերտը հաղորդակից թող ըլլայ իր վարդապետը ամէն բարի բանի: 7 Մի՛
[ա]խաբուիք, Աստուած չի ծաղրուիր. 8 որովհետեւ ի՛նչ որ մարդ կը սերմանէ, զա՛յն ալ
պիտի հնձէ: Ա՛ն որ իր մարմինին համար կը սերմանէ, այդ մարմինէն ապականութիւն
պիտի հնձէ. իսկ ա՛ն որ Հոգիին համար կը սերմանէ, այդ Հոգիէն յաւիտենական կեանք
պիտի հնձէ: 9 Ուստի բարիք գործելէ չձանձրանա՛նք, քանի որ յատուկ ատենին պիտի
հնձենք՝ եթէ չպարտասինք: 10 Ուրեմն, քանի պատեհութիւն ունինք, բարի՛ք ընենք
բոլորին, մա՛նաւանդ՝ հաւատքի ընտանիքէն եղողներուն:*

ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ ԵՒ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

*11 Նայեցէ՛ք, ո՛րքան մեծ գիրերով գրեցի ձեզի՝ ի՛մ ձեռքովս: 12 Բոլոր անոնք՝ որ
կ՚ուզեն մարմինին համեմատ լաւ երեւնալ, կը հարկադրեն ձեզ որ թլփատուիք, միայն՝
որպէսզի չհալածուին Քրիստոսի խաչին համար: 13 Արդարեւ ո՛չ իսկ իրե՛նք՝
թլփատուածները կը պահեն Օրէնքը. բայց կ՚ուզեն որ դուք թլփատուիք, որպէսզի
պարծենան ձեր մարմինով: 14 Բայց ես ամե՛նեւին պիտի չպարծենամ, այլ միայն մեր
Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի խաչով. անով աշխարհը խաչուած է ինծի համար, ես ալ՝
աշխարհի: 15 Որովհետեւ Քրիստոս Յիսուսով ո՛չ թլփատութիւնը որեւէ ազդեցութիւն ունի,
ո՛չ անթլփատութիւնը, հապա՝ նոր արարած ըլլալը: 16 Խաղաղութիւն ու ողորմութիւն
բոլոր անոնց վրայ՝ որ այս կանոնին համաձայն կ՚ընթանան, եւ Աստուծոյ Իսրայէլին վրայ:
17 Ասկէ ետք ո՛չ մէկը թող անհանգստացնէ զիս. որովհետեւ ես մարմինիս վրայ կը կրեմ
Տէր Յիսուսի վէրքին սպիները: 18 Եղբայրնե՛ր, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր
հոգիին հետ: Ամէն:*

[ա] *Յուն.՝ մոլորիք*

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՆԱՄԱԿԸ ԵՓԵՍԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

ՊՕՂՈՍԻ ՆԱՄԱԿԸ ԵՓԵՍԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

1

*Պօղոս, Աստուծոյ կամքով Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, Եփեսոսի մէջ եղած
սուրբերուն ու Քրիստոս Յիսուսով հաւատարիմներուն. 2 շնորհք եւ խաղաղութիւն ձեզի
Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:*

ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ ՀՈԳԵՒՈՐ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

*3 Օրհնեա՜լ ըլլայ Աստուած եւ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ Քրիստոսով
օրհնեց մեզ ամէն տեսակ հոգեւոր օրհնութիւններով՝ երկնային վայրերու մէջ, 4 ինչպէս
անով ընտրեց մեզ աշխարհի հիմնադրութենէն առաջ, որպէսզի մենք իր առջեւ սուրբ եւ
անարատ ըլլանք սիրոյ մէջ: 5 Նախասահմանեց մեզ իր որդեգրութեան՝ Յիսուս Քրիստոսի
միջոցով, իր կամքին բարեհաճութեան համաձայն, 6 որպէսզի գովաբանենք իր շնորհքին
փառքը. անո՛վ ընդունելի դարձուց մեզ՝ Սիրելիին միջոցով: 7 Իրմով մենք ունինք
ազատագրութիւն՝ իր արիւնին միջոցով, ու մեղքերու ներում՝ իր շնորհքին ճոխութեան
համեմատ. 8 անո՛վ ճոխացուց մեզ՝ ամբողջ իմաստութեամբ եւ ուշիմութեամբ: 9 Գիտցուց
մեզի իր կամքին խորհուրդը՝ իր բարեհաճութեան համաձայն, որ [ա]իր մէջ" առաջադրած
էր. 10 որպէսզի ժամանակներու լրումին տնտեսութեան մէջ՝ Քրիստոսով համախմբէ ամէն
բան, անոր մէջ միացնէ թէ՛ երկինքի մէջ եղողները, թէ՛ երկրի վրայ եղողները: 11 Անով
ստացանք նաեւ ժառանգութիւն մը, նախասահմանուած ըլլալով համաձայն
առաջադրութեան անո՛ր՝ որ կը ներգործէ ամէն բան իր կամքին ծրագիրին համաձայն, 12
որպէսզի մենք՝ նախապէս Քրիստոսի ապաւինողներս՝ գովութիւն ըլլանք իր փառքին: 13
Դո՛ւք ալ ապաւինեցաք անոր՝ երբ լսեցիք ճշմարտութեան խօսքը, ձեր փրկութեան
աւետարանը, եւ հաւատալէ ետք անոր՝ կնքուեցաք խոստացեալ Սուրբ Հոգիով, 14 որ մեր
ժառանգութեան գրաւականն է մինչեւ ստացուածքին ազատագրութիւնը՝ իր փառքին
գովութեան համար:*

ՊՕՂՈՍԻ ԱՂՕԹՔԸ

*15 Ուստի ես ալ, լսելէ ետք Տէր Յիսուսի վրայ ձեր ունեցած հաւատքին ու բոլոր
սուրբերուն հանդէպ ձեր ունեցած սիրոյն մասին, 16 չեմ դադրիր շնորհակալ ըլլալէ ձեզի
համար՝ յիշելով ձեզ իմ աղօթքներուս մէջ. 17 որպէսզի մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի
Աստուածը, փառքի Հայրը, տայ ձեզի իմաստութեան եւ յայտնութեան հոգին՝ իր
գիտակցութեամբ: 18 Որպէսզի ձեր [բ]միտքին աչքերը լուսաւորուելով՝ գիտնաք թէ ի՛նչ է
անոր կոչումին յոյսը, ի՛նչ է անոր ժառանգութեան փառքին ճոխութիւնը՝ սուրբերուն մէջ,
19 եւ ի՛նչ է իր զօրութեան գերազանց մեծութիւնը հաւատացեալներուս մէջ՝
գործադրութեան համեմատ իր ուժեղ զօրութեան, 20 որ ներգործեց Քրիստոսի մէջ՝ երբ
մեռելներէն յարուցանեց զայն ու բազմեցուց իր աջ կողմը՝ [գ]երկինքի մէջ, 21 ամէն
պետութենէ, իշխանութենէ, զօրութենէ եւ տէրութենէ շատ աւելի վեր, ու ամէն անունէ
վեր՝ որ կ՚անուանուի, ո՛չ միայն այս աշխարհին մէջ, հապա նաեւ գալիքին մէջ: 22 Դրաւ
ամէն բան անոր ոտքերուն տակ, ու տուաւ զայն՝ իբր գլուխ ամէն բանի վրայ՝ եկեղեցիին,*

[ա] Ոմանք՝ անով

[բ] Ոմանք՝ սիրտին

[գ] Յուն.՝ երկնաւորներուն

23 որ անոր մարմինն է, լրումը անոր՝ որ կը լեցնէ ամէն ինչ՝ բոլորին մէջ:

ՄԱՀԷՆ ԴԷՊԻ ԿԵԱՆՔ

2

Դուք մեռած էիք յանցանքներու եւ մեղքերու մէջ, բայց ինք ձեզ ապրեցուց: 2 Անոնց մէջ ժամանակին կ՚ընթանայիք՝ այս աշխարհի ընթացքին համաձայն, օդի իշխանութեան իշխանին համաձայն, այն ոգիին՝ որ հիմա կը ներգործէ անհնազանդութեան որդիներուն մէջ: 3 Անոնցմով մենք բոլորս ալ ժամանակին կը վարուէինք՝ մեր մարմինին ցանկութիւններով, մարմինին ու միտքին փափաքները գործադրելով. բնութեամբ բարկութեան զաւակներ էինք՝ ուրիշներու նման: 4 Բայց Աստուած՝ որ հարուստ է ողորմութեամբ, իր մեծ սիրոյն համար՝ որով սիրեց մեզ, 5 երբ մեռած էինք մեղքերու մէջ՝ կեանք տուաւ մեզի Քրիստոսի հետ, (դուք շնորհքո՛վ փրկուած էք.) 6 անոր հետ յարուցանեց մեզ եւ անոր հետ բազմեցուց մեզ երկնային վայրերու մէջ՝ Քրիստոս Յիսուսով, 7 որպէսզի գալիք դարերուն մէջ ցոյց տայ իր շնորհքին գերազանց ճոխութիւնը՝ Քրիստոս Յիսուսի միջոցով մեզի հանդէպ ցոյց տուած քաղցրութեամբ: 8 Որովհետեւ դուք շնորհքո՛վ փրկուած էք՝ հաւատքի միջոցով, եւ ատիկա ո՛չ թէ ձեզմէ է՝ հապա Աստուծոյ ընծան է. 9 ո՛չ թէ գործերէն է, որպէսզի ո՛չ մէկը պարծենայ: 10 Քանի որ մենք անոր ձեռակերտն ենք, Քրիստոս Յիսուսով ստեղծուած՝ բարի գործերու համար. Աստուած նախապէս պատրաստեց զանոնք, որպէսզի մենք ընթանանք անոնց մէջ:

ՄԷԿ՝ ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ

11 Ուստի յիշեցէ՛ք թէ դուք ժամանակին մարմինով հեթանոսներ էիք, (որոնք անթլփատ կը կոչուին անոնցմէ՝ որ թլփատուած կը կոչուին, մարմինի մէջ՝ ձեռքով եղած.) 12 այդ ատեն դուք առանց Քրիստոսի էիք, ուծացած ըլլալով Իսրայէլի հասարակութենէն, եւ օտարացած՝ խոստումին ուխտերէն. ո՛չ յոյս ունէիք, ո՛չ ալ Աստուած՝ աշխարհի մէջ: 13 Իսկ հիմա՝ Քրիստոս Յիսուսով՝ դուք որ ժամանակին հեռաւոր էիք, մերձաւոր եղաք Քրիստոսի արիւնով: 14 Որովհետեւ ա՛ն է մեր խաղաղութիւնը. ինք երկուքը՝ մէկ ըրաւ, ու քակեց մէջտեղի անջատող պատը, իր մարմինին մէջ ոչնչացնելով իրարու միջեւ եղած թշնամութիւնը, 15 այսինքն՝ հրամաններով եղած պատուիրաններուն Օրէնքը. որպէսզի իրմով այդ երկուքէն ստեղծէ նոր մարդ մը՝ այսպէս խաղաղութիւն ընելով, 16 ու երկուքն ալ հաշտեցնէ Աստուծոյ հետ մէկ մարմինի մէջ՝ խաչին միջոցով: Անով սպաննեց թշնամութիւնը, 17 եւ եկաւ խաղաղութիւն աւետեց ձեզի՝ որ հեռաւոր էիք, ու անոնց՝ որ մերձաւոր էին: 18 Քանի որ անոր միջոցով մենք բոլորս ալ արտօնութիւն ունինք մօտենալու Հօրը՝ մէ՛կ Հոգիով: 19 Ուրեմն հիմա դուք այլեւս օտարականներ ու պանդուխտներ չէք, հապա սուրբերուն քաղաքակիցները, եւ Աստուծոյ ընտանիքը, 20 շինուած առաքեալներուն ու մարգարէներուն հիմին վրայ, որուն ծայրագոյն անկիւնաքարը՝ նոյնինքն Յիսուս Քրիստոս է: 21 Անով ամբողջ շէնքը՝ յարմարութեամբ միասին կազմուած՝ կ՚աճի, սուրբ տաճար մը ըլլալու Տէրոջմով. 22 անով դո՛ւք ալ միասին կը շինուիք՝ Աստուծոյ բնակավայր ըլլալու Սուրբ Հոգիին միջոցով:

ՊՕՂՈՍԻ ԳՈՐԾԸ ՀԵԹԱՆՈՍՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

3

Ուստի ես՝ Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի բանտարկեալը ձեզի՝ հեթանոսներուդ համար, 2 (եթէ գոնէ լսած էք Աստուծոյ շնորհքին տնտեսութեան մասին՝ որ տրուած է ինծի ձեզի

համար, 3 թէ ի՛նչպէս ան յայտնութեամբ գիտցուց ինծի այն խորհուրդը – ինչպէս
նախապէս ալ համառօտաբար գրեցի ձեզի, 4 որպէսզի՝ երբ կարդաք՝ կարենաք հասկնալ
իմ ըմբռնումս Քրիստոսի խորհուրդին մասին –, 5 որ ուրիշ սերունդներու մէջ մարդոց
որդիներուն չգիտցուեցաւ, ինչպէս ան հիմա՝ Սուրբ Հոգիին միջոցով՝ յայտնուած է իր
սուրբ առաքեալներուն ու մարգարէներուն, 6 թէ հեթանոսները Քրիստոսով պիտի ըլլան
ժառանգակից, մարմնակից, եւ իր խոստումին բաժնեկից՝ աւետարանին միջոցով, 7 որուն
ես սպասարկու եղայ Աստուծոյ շնորհքին պարգեւին համեմատ՝ որ տրուեցաւ ինծի իր
զօրութեան ներգործութեամբ: 8 Ինծի՝ որ բոլոր սուրբերուն ամենափոքրէն աւելի փոքր եմ՝
տրուեցաւ այս շնորհքը, որպէսզի հեթանոսներուն մէջ աւետեմ Քրիստոսի անզննելի
ճոխութիւնը, 9 եւ բոլորին տեսնել տամ թէ ի՛նչ է հաղորդակցութիւնը այն խորհուրդին, որ
դարերու սկիզբէն ի վեր ծածկուած էր Աստուծոյ մէջ, որ [ա]ստեղծեց ամէն բան. 10
որպէսզի Աստուծոյ բազմակողմանի իմաստութիւնը՝ եկեղեցիին միջոցով հիմա գիտցուի
երկնային վայրերու մէջ եղող պետութիւններուն եւ իշխանութիւններուն, 11 իր
յաւիտենական առաջադրութեան համաձայն, որ իրագործեց մեր Տէրոջմով՝ Քրիստոս
Յիսուսով: 12 Անով մենք ունինք համարձակութիւն ու վստահութեամբ մօտենալու
արտօնութիւն՝ հաւատալով իրեն: 13 Ուստի կը խնդրեմ որ չձանձրանաք ձեզի համար
կրած տառապանքներուս պատճառով, ինչ որ ձեր փառքն է:)

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՍԷՐԸ

14 Ուստի կը ծնրադրեմ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի Հօր առջեւ, 15 որմէ կ՚անուանուի
ամէն գերդաստան՝ երկինքի մէջ ու երկրի վրայ, 16 որպէսզի շնորհէ ձեզի՝ իր փառքին
ճոխութեան համեմատ՝ զօրութեամբ ուժովնալ ներքին մարդուն մէջ, իր Հոգիին միջոցով.
17 որպէսզի Քրիստոս բնակի ձեր սիրտերուն մէջ՝ հաւատքով, եւ դուք՝ սիրոյ մէջ
արմատանալով ու հիմնուելով՝ 18 կարողանաք ըմբռնել բոլոր սուրբերուն հետ թէ ի՛նչ է
լայնութիւնը, երկայնութիւնը, խորութիւնը եւ բարձրութիւնը. 19 այսինքն գիտնալ Քրիստոսի
սէրը, որ գիտութենէն գերազանց է, որպէսզի լեցուիք Աստուծոյ ամբողջ լիութեամբ: 20
Ուրեմն անոր, որ կարող է գերազանցօրէն աւելի ընել՝ քան ամէն ինչ որ մենք կը խնդրենք
կամ կ՚ըմբռնենք, այն զօրութեան համեմատ՝ որ կը ներգործէ մեր մէջ, 21 իրեն փա՜ռք
եկեղեցիին մէջ՝ Քրիստոս Յիսուսով, բոլոր սերունդներուն մէջ՝ [բ]դարէ դար": Ամէն:

ՄԱՐՄԻՆԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

4

Ուստի ես՝ Տէրոջ բանտարկեալը՝ կ՚աղաչե՛մ ձեզի, որ ձեր ընթացքը արժանավայել
ըլլայ այն կոչումին՝ որով կանչուեցաք, 2 լման խոնարհութեամբ ու հեզութեամբ,
համբերատարութեամբ, սիրով իրարու հանդուրժելով, 3 ջանալով պահել Սուրբ Հոգիին
միաբանութիւնը՝ խաղաղութեան կապով: 4 Մէ՛կ մարմին կայ, եւ մէ՛կ Հոգի, ինչպէս մէ՛կ
յոյսով կանչուեցաք ձեր կոչումին: 5 Տէրը մէ՛կ է, հաւատքը՝ մէ՛կ, մկրտութիւնը՝ մէ՛կ: 6
Մէ՛կ է Աստուած եւ բոլորին Հայրը, որ բոլորէն վեր, բոլորին հետ եւ [ա]ձեր բոլորին մէջն է:
7 Բայց մեզմէ իւրաքանչիւրին շնորհք տրուած է՝ Քրիստոսի պարգեւին չափին համեմատ:

[ա] Ոմանք՝ Յիսուս Քրիստոսով ստեղծեց

[բ] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ա] Ոմանք՝ մեր

8 Ուստի կ՚ըսէ. «Երբ ելաւ բարձր տեղը՝ գերեվարեց գերութիւնը եւ նուէրներ տուաւ
մարդոց»: 9 (Իսկ այդ «ելաւ»ը ի՞նչ ըսել է, եթէ ոչ նշանակել՝ թէ ինք նաեւ նախապէս
իջաւ երկրի ստորին մասերը: 10 Ա՛ն՝ որ իջաւ, նաեւ նոյնն է՝ որ ելաւ բոլոր երկինքներէն
աւելի վեր, որպէսզի լեցնէ ամէն բան:) 11 Եւ ինք տուաւ ոմանք՝ առաքեալներ ըլլալու,
ոմանք՝ մարգարէներ, ոմանք՝ աւետարանիչներ, ոմանք՝ հովիւներ ու վարդապետներ, 12
սուրբերուն կատարելութեան համար, սպասարկութեան գործին համար, Քրիստոսի
մարմինին շինութեան համար. 13 մինչեւ որ բոլորս հասնինք հաւատքին եւ Աստուծոյ
Որդին ճանչնալու միաբանութեան, կատարեալ մարդու վիճակին, Քրիստոսի լիութեան
հասակի չափին: 14 Որպէսզի ա՛լ ասկէ ետք մանուկ չըլլանք, տարուբերած ու
վարդապետութեան ամէն հովէ հոս-հոն քշուած՝ մարդոց խաբեբայութեամբ, որոնք կը
մոլորեցնեն խորամանկութեան հնարքներով. 15 հապա՝ ճշմարտութիւնը խօսելով սիրոյ
մէջ, ամէն բանի մէջ աճինք [բ]անո՛վ՝ որ գլուխն է, այսինքն՝ Քրիստոսով: 16 [գ]Անով է որ
ամբողջ մարմինը, յարմարութեամբ միասին կազմուած եւ իրարու կցուած ամէն յօդի
օժանդակութեամբ՝ ամէն մասի ներգործութեան չափին համեմատ, [դ]կ՚աճի սիրոյ մէջ՝ իր
շինութեան համար:

ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ

17 Ուրեմն սա՛ կը յայտարարեմ ու Տէրոջմով կը վկայեմ, որ դուք այլեւս չընթանաք
այնպէս՝ ինչպէս ուրիշ հեթանոսները կ՚ընթանան, իրենց միտքին ունայնութեան մէջ: 18
Անոնց միտքը խաւարած է, եւ իրենք ուծացած են Աստուծոյ կեանքէն՝ իրենց մէջ եղած
անգիտութեան եւ իրենց սիրտին [ե]կուրութեան պատճառով: 19 Անզգայ դարձած՝
անձնատուր եղան ցոփութեան, որպէսզի ամէն տեսակ անմաքրութիւն գործեն
[զ]ագահութեամբ: 20 Բայց դուք ա՛յսպէս չսորվեցաք Քրիստոսը, 21 եթէ իսկապէս լսեցիք
զինք եւ սորվեցաք իրմէ՝ Յիսուսի մէջ եղող ճշմարտութեան համաձայն՝ 22 որպէսզի
թօթափէք ձեր նախկին վարքին վերաբերող հին մարդը,- որ ապականած է խաբեբայ
ցանկութիւններով,- 23 նորոգուիք ձեր միտքին հոգիով, 24 ու հագնիք նո՛ր մարդը, որ
ստեղծուած է արդարութեամբ եւ ճշմարիտ սրբութեամբ՝ Աստուծոյ պատկերին
համաձայն: 25 Ուստի՝ թօթափելով ստելը՝ [է]ճշմարտութի՛ւնը խօսեցէք իրարու հետ",
որովհետեւ մենք իրարու անդամներ ենք: 26 Բարկացէ՛ք, բայց մի՛ մեղանչէք. արեւը թող
մայր չմտնէ ձեր բարկացած վիճակին վրայ, 27 ու տեղ մի՛ տաք Չարախօսին: 28 Ա՛ն որ
կը գողնար՝ ա՛լ թող չգողնայ. այլ մանաւանդ թող աշխատի՝ իր ձեռքերով գործելով ինչ
որ բարի է, որպէսզի բան մը ունենայ [ը]տալու կարօտեալին: 29 Ո՛չ մէկ վատ խօսք թող
ելլէ ձեր բերանէն, հապա՝ ինչ որ բարի է, շինութեան կարիքին համեմատ, որպէսզի

[բ] Ոմանք՝ անո՛ր մէջ

[գ] Կամ՝ Անկէ

[դ] Յուն.՝ մարմինին աճումը կը կատարէ

[ե] Յուն.՝ բթութեան

[զ] Կամ՝ անյագութեամբ

[է] Յուն.՝ իւրաքանչիւրը ճշմարտութի՛ւնը թող խօսի իր ընկերին հետ

[ը] Յուն.՝ հաղորդելու

*շնորհք տալ լսողներուն: 30 Եւ մի՛ տրտմեցնէք Աստուծոյ Սուրբ Հոգին, որով դուք
կնքուեցաք ազատագրութեան օրուան համար: 31 Ամէն տեսակ դառնութիւն, զայրոյթ,
բարկութիւն, գոչիւն ու հայհոյութիւն թող վերցուին ձեզմէ՝ ամէն տեսակ չարամտութեան
հետ: 32 Եւ քա՛ղցր եղէք իրարու հանդէպ, գթած, ներելով իրարու, ինչպէս Աստուած
Քրիստոսով ներեց ձեզի:*

ԼՈՅՍԻ ՄԷՋ ԱՊՐԻԼ

5

*Ուրեմն նմանեցէ՛ք Աստուծոյ՝ սիրելի զաւակներու պէս, 2 եւ ընթացէ՛ք սիրոյ մէջ,
ինչպէս Քրիստոս ալ մեզ սիրեց ու մեզի համար ընծայեց ինքզինք Աստուծոյ՝ որպէս
[ա]պատարագ ու զոհ, անուշաբոյր հոտ ըլլալով: 3 Բայց պոռնկութեան եւ ամէն տեսակ
անմաքրութեան կամ ագահութեան անունն իսկ թող չյիշուի ձեր մէջ, (ինչպէս կը
պատշաճի սուրբերուն,) 4 ո՛չ ալ լրբութեան, յիմար խօսակցութեան կամ
խեղկատակութեան, որոնք չեն պատշաճիր. այլ փոխարէնը շնորհակալութի՛ւն յայտնեցէք:
5 [բ]Քանի որ գիտէք" թէ ո՛չ մէկ պոռնկող, կամ անմաքուր, կամ ագահ, որ կռապաշտ է,
ունի որեւէ ժառանգութիւն Քրիստոսի եւ Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ: 6 Ո՛չ մէկը թող
խաբէ ձեզ ունայն խօսքերով, որովհետեւ այս բաներուն պատճառով Աստուծոյ
բարկութիւնը կու գայ անհնազանդութեան որդիներուն վրայ: 7 Ուրեմն բաժնեկից մի՛
ըլլաք անոնց, 8 որովհետեւ ժամանակին դուք խաւար էիք, բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով.
ուստի ընթացէ՛ք լոյսի զաւակներու պէս, 9 քանի որ [գ]Հոգիին պտուղը ամէն տեսակ
բարութեամբ, արդարութեամբ ու ճշմարտութեամբ է: 10 Քննեցէ՛ք թէ ի՛նչ է Տէրոջ
հաճելին, 11 եւ ընկերակից մի՛ ըլլաք խաւարին անպտուղ գործերուն, այլ փոխարէնը
կշտամբեցէ՛ք զանոնք: 12 Որովհետեւ [դ]անոնց ըրած գաղտնի բաներուն մասին խօսիլն իսկ
ամօթ է. 13 բայց ամէն բան որ կշտամբուած է՝ կը յայտնաբերուի լոյսին միջոցով,
որովհետեւ լոյսն է որ կը յայտնաբերէ ամէն ինչ: 14 Ուստի կ՚ըսէ. «Արթնցի՛ր, դուն որ կը
քնանաս, ու կանգնէ՛ մեռելներէն, եւ Քրիստոս պիտի փայլի քու վրադ»:*

*15 Ուրեմն զգուշացէ՛ք որ ընթանաք շրջահայեցութեամբ. ո՛չ թէ անխոհեմներու պէս, 16
հապա՝ իմաստուններու պէս: Գնեցէ՛ք ժամանակը, որովհետեւ օրերը չար են: 17 Ուստի
անմիտ մի՛ ըլլաք, հապա հասկցէ՛ք թէ ի՛նչ է Տէրոջ կամքը: 18 Մի՛ արբենաք գինիով՝
որուն մէջ անառակութիւն կայ, հապա Հոգիո՛վ [ե]լեցուեցէք: 19 Սաղմոսներով,
օրհներգերով եւ հոգեւոր երգերով դուք ձեր մէջ խօսակցելով՝ երգեցէ՛ք ու սաղմո՛ս ըսէք
Տէրոջ ձեր սիրտերուն մէջ: 20 Ամէն ատեն՝ ամէն բանի համար շնորհակա՛լ եղէք
Աստուծմէ եւ Հօրմէն, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի անունով:*

ԿԻՆԵՐ ԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐ

[ա] *Այսինքն՝ ընծայ*

[բ] *Կամ սա՛ իմանալով գիտցէ՛ք*

[գ] *Ոմանք՝ լոյսին*

[դ] *Այսինքն՝ անհնազանդութեան որդիներուն*

[ե] *Յուն.՝ լեցուած եղէք*

21 Իրարու հպատակեցէ՛ք [գ]Աստուծոյ վախով: 22 Կինե՛ր, հպատակեցէ՛ք ձեր
ամուսիններուն՝ որպէս թէ Տէրոջ. 23 որովհետեւ ամուսինը կնոջ գլուխն է, ինչպէս
Քրիստոս ալ եկեղեցիին գլուխն է, եւ ինք է մարմինին Փրկիչը: 24 Հետեւաբար, ինչպէս
եկեղեցին հպատակ է Քրիստոսի, նոյնպէս ալ կիները թող ըլլան իրենց ամուսիններուն՝
ամէն բանի մէջ: 25 Ամուսիննե՛ր, սիրեցէ՛ք ձեր կիները, ինչպէս Քրիստոս ալ սիրեց
եկեղեցին եւ ընծայեց ինքզինք անոր համար, 26 որպէսզի սրբացնէ զայն ու մաքրէ ջուրի
լուացումով՝ խօսքին միջոցով. 27 որպէսզի ներկայացնէ զայն իրեն՝ իբր փառաւոր
եկեղեցի մը, որ չունենայ բիծ, կամ կնճիռ, կամ նման որեւէ բան, հապա ըլլայ սուրբ եւ
անարատ: 28 Նոյնպէս ալ ամուսինները պարտաւոր են սիրել իրենց կիները՝ իրենց
մարմիններուն պէս. ա՛ն որ կը սիրէ իր կինը՝ կը սիրէ ինքզինք: 29 Արդարեւ ո՛չ մէկը
երբեք ատած է իր [ե]մարմինը, հապա կը կերակրէ զայն ու կը փայփայէ, ինչպէս [ը]Տէրն ալ՝
եկեղեցին. 30 քանի որ մենք անոր մարմինին անդամներն ենք, անոր միսէն եւ անոր
ոսկորներէն: 31 “Ատոր համար մարդը պիտի թողու հայրն ու մայրը, եւ պիտի յարի իր
կնոջ, ու երկուքը պիտի ըլլան մէ՛կ [թ]մարմին□: 32 Ասիկա մեծ խորհուրդ մըն է. բայց ես կը
խօսիմ Քրիստոսի եւ եկեղեցիին մասին: 33 Սակայն ձեզմէ իւրաքանչիւրը թող սիրէ իր
կինը այնպէս՝ ինչպէս ինքզինք, ու կինը թող ակնածի իր ամուսինէն:

ԶԱՒԱԿՆԵՐ ԵՒ ԾՆՈՂՆԵՐ

6

Զաւակնե՛ր, հնազանդեցէ՛ք ձեր ծնողներուն՝ Տէրոջմով, որովհետեւ ա՛յդ է իրաւացին: 2
Պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ, (որ առաջին պատուիրանն է խոստումով,) 3 որպէսզի բարիք
ըլլայ քեզի, ու երկար ապրիս երկրի վրայ: 4 Եւ դո՛ւք, հայրե՛ր, մի՛ բարկացնէք ձեր
զաւակները, հապա մեծցուցէ՛ք զանոնք Տէրոջ կրթութեամբ ու խրատով:

ԾԱՌԱՆԵՐ ԵՒ ՏԷՐԵՐ

5 Ստրուկնե՛ր, հնազանդեցէ՛ք ձեր մարմնաւոր տէրերուն՝ ահով ու դողով, ձեր սիրտին
պարզամտութեամբ, որպէս թէ Քրիստոսի. 6 ո՛չ թէ ծառայելով աչքի առջեւ՝
մարդահաճներու պէս, հապա Քրիստոսի՛ ստրուկներու պէս՝ [ա]սրտանց գործադրելով
Աստուծոյ կամքը: 7 Ծառայեցէ՛ք յօժարութեամբ, որպէս թէ Տէրոջ եւ ո՛չ թէ մարդոց, 8
գիտնալով թէ իւրաքանչիւրը՝ ի՛նչ բարիք որ գործէ, նո՛յնը պիտի ստանայ Տէրոջմէն,
ստրուկ ըլլայ թէ ազատ: 9 Իսկ դո՛ւք, տէրե՛ր, ըրէ՛ք անոնց նոյն բաները, հրաժարելով
սպառնալիքէն: Գիտցէ՛ք թէ անո՛նց ալ, ձե՛ր ալ Տէրը երկինքն է, ու աչառութիւն չկայ
անոր քով:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

[գ] Ոմանք՝ Քրիստոսի

[ե] Կամ՝ միսը

[ը] Ոմանք՝ Քրիստոս

[թ] Կամ՝ միս

[ա] Յուն.՝ ամբողջ անձով

*10 Վերջապէս, եղբայրնե՛րս, զօրացէ՛ք Տէրոջմով եւ անոր հզօր կարողութեամբ: 11
Հագէ՛ք Աստուծոյ ամբողջ զրահը, որպէսզի կարենաք դիմադրել Չարախօսին
հնարքներուն: 12 Որովհետեւ մեր գօտեմարտը մարմինի եւ արիւնի հետ չէ, հապա
պետութիւններու, իշխանութիւններու, այս [բ]խաւար աշխարհին" իշխանաւորներուն հետ,
երկնաւոր վայրերու մէջ եղող չար ոգիներուն հետ: 13 Ուստի առէ՛ք ձեր վրայ Աստուծոյ
ամբողջ զրահը, որպէսզի կարենաք դիմադրել չար օրը, 14 ու ամէն բան կատարելէ ետք՝
հաստատուն կայնիլ: Ուստի կայնեցէ՛ք ձեր տեղը՝ ձեր մէջքը գօտեպնդած
ճշմարտութեամբ եւ հագած արդարութեան զրահը, 15 ու ձեր ոտքերուն իբր կօշիկ
անցուցած խաղաղութեան աւետարանին պատրաստութիւնը: 16 Բոլորին վրայ՝ առէ՛ք
հաւատքին վահանը, որով պիտի կարենաք մարել Չարին բոլոր հրավառ նետերը. 17 եւ
առէ՛ք փրկութեան սաղաւարտն ու Հոգիին սուրը՝ որ Աստուծոյ խօսքն է: 18 Ամէն ատեն
աղօթեցէ՛ք Հոգիով՝ ամէն տեսակ աղօթքով եւ աղերսանքով: Հսկեցէ՛ք ասոր վրայ
բոլորովին յարատեւութեամբ ու աղերսանքով՝ բոլոր սուրբերուն համար. 19 ինծի՛ համար
ալ, որպէսզի խօսք տրուի ինծի, որ համարձակութեամբ բանամ բերանս՝ գիտցնելու
խորհուրդը աւետարանին, 20 որուն համար ես դեսպան մըն եմ՝ շղթաներով. որպէսզի
անով համարձակութեա՛մբ խօսիմ՝ ինչպէս պէտք է խօսիմ:*

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

*21 Բայց որպէսզի դո՛ւք ալ գիտնաք իմ մասիս՝ թէ ի՛նչ կ՚ընեմ, ամէն բան պիտի
գիտցնէ ձեզի Տիքիկոս սիրելի եղբայրն ու Տէրոջմով հաւատարիմ սպասարկուն: 22 Զինք
յատկապէս ղրկեցի ձեզի, որպէսզի գիտնաք մեր մասին, եւ ինք մխիթարէ ձեր սիրտերը:
23 Խաղաղութի՛ւն եղբայրներուն, ու սէ՛ր՝ հաւատքով միասին՝ Հայր Աստուծմէ ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսէ: 24 Շնո՛րհք բոլոր անոնց հետ՝ որ անկեղծութեամբ կը սիրեն մեր Տէրը՝
Յիսուս Քրիստոսը: Ամէն:*

[բ] Յուն.՝ աշխարհի խաւարին

1

*Պօղոս եւ Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիստոսի [ա]ծառաները՝ Քրիստոս Յիսուսով բոլոր
սուրբերուն, որ Փիլիպպէի կողմերն են՝ [բ]եպիսկոպոսներով ու [գ]սարկաւագներով. 2 շնորհք
եւ խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:*

ՊՕՂՈՍ Կ'ԱՂՕԹԷ ԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

*3 Շնորհակալ կ'ըլլամ իմ Աստուծմէս՝ ձեզմէ ունեցած բոլոր յիշատակներուս համար, 4
ամէնատեն՝ ամէն աղերսանքիս մէջ: Ուրախութեամբ կ'աղերսեմ ձեր բոլորին համար, 5
քանի որ հաղորդակից եղաք աւետարանին՝ առաջին օրէն մինչեւ հիմա. 6 այս մասին
համոզուած եմ թէ ա՛ն որ սկսաւ բարի գործ մը ձեր մէջ, պիտի աւարտէ մինչեւ Յիսուս
Քրիստոսի օրը: 7 Իրաւացի ալ է ինծի այսպէս մտածել ձեր բոլորին մասին, քանի որ [դ]ձեզ
ունիմ իմ սիրտիս մէջ'', ու դուք բոլորդ հաղորդակցեցաք ինծի եղած շնորհքին՝ թէ՛ իմ
կապերուս, թէ՛ ալ աւետարանին ջատագովութեան եւ հաստատութեան մէջ: 8 Որովհետեւ
Աստուած վկայ է թէ ո՛րքան կարօտցած եմ ձեզ բոլորդ՝ Քրիստոս Յիսուսի [ե]գութով, 9 ու
սա՛պէս կ'աղօթեմ՝ որ ձեր սէրը հետզհետէ աւելի առատանայ գիտակցութեամբ եւ
ամբողջ դատողութեամբ, 10 որպէսզի դուք զատորոշէք տարբեր բաները՝ անկեղծ եւ
անսայթաք ըլլալու համար մինչեւ Քրիստոսի օրը, 11 լեցուած արդարութեան պտուղներով
Յիսուս Քրիստոսի միջոցով՝ Աստուծոյ փառքին ու գովութեան համար:*

ԱՊՐԻԼԸ ՔՐԻՍՏՈՍ Է

*12 Կ'ուզեմ որ գիտնաք, եղբայրնե՛ր, թէ ինչ որ պատահեցաւ ինծի՝ առաւելապէս
պատճառ եղաւ աւետարանի յառաջդիմութեան, 13 այնպէս որ Քրիստոսի համար կրած
կապերս՝ բացայայտ եղան ամբողջ պալատին մէջ եւ ամէնուրեք, 14 ու Տէրոջմով
եղբայրներէն շատերը, վստահութիւն առնելով կապերէս, ա՛լ աւելի յանդուգն են՝
քարոզելու Աստուծոյ խօսքը առանց վախի: 15 Արդարեւ ոմանք կը քարոզեն Քրիստոսը՝
նախանձէ ու կռիւէ մղուած, ոմանք ալ՝ բարեացակամութեամբ: 16 [զ]Անոնք կը հռչակեն
Քրիստոսը՝ հակառակութեան համար, ո՛չ թէ [է]անկեղծութեամբ, կարծելով թէ տառապանք
կ'աւելցնեն կապերուս վրայ. 17 իսկ ասոնք՝ սիրոյ համար, որովհետեւ գիտեն թէ ես
սահմանուած եմ աւետարանին ջատագովութեան համար: 18 Սակայն ի՞նչ փոյթ. ամէն
կերպով, թէ՛ պատրուակով եւ թէ ճշմարտութեամբ, Քրիստոս կը հռչակուի, ու
կ'ուրախանամ ասոր համար, եւ պիտի ուրախանամ ալ: 19 Քանի որ գիտեմ թէ ասիկա*

[ա] *Կամ՝ ստրուկները*

[բ] *Յուն.՝ տեսուչներով*

[գ] *Յուն.՝ սպասարկուներով*

[դ] *Կամ՝ զիս ունիք ձեր սիրտերուն մէջ*

[ե] *Յուն.՝ ընդերքով*

[զ] *Ոմանք 1 7 -երորդ համարը 1 6 -երորդէն առաջ կը դասեն*

[է] *Յուն.՝ մաքուր շարժառիթով*

*պիտի յանգի իմ փրկութեանս՝ ձեր աղերսանքներով ու Յիսուս Քրիստոսի Հոգիին
օժանդակութեամբ, 20 իմ եռանդուն ակնկալութեանս եւ յոյսիս համեմատ՝ թէ բնա՛ւ պիտի
չամչնամ. հապա՝ բոլորովին համարձակութեամբ, ինչպէս ամէն ատեն՝ նոյնպէս ալ
հիմա, Քրիստոս պիտի մեծարուի մարմինիս մէջ, կա՛մ կեանքով, կա՛մ մահով. 21
որովհետեւ ինծի համար՝ ապրիլը Քրիստոս է, ու մեռնիլը՝ շահ: 22 Բայց եթէ մարմինի մէջ
ապրիլս պտուղ կը բերէ իմ գործիս, ա՛լ չեմ գիտեր ո՛ր մէկը ընտրեմ: 23 Երկուքէն ալ
պարտադրուած եմ. ցանկութիւն ունիմ մեկնելու եւ Քրիստոսի հետ ըլլալու, ինչ որ շատ
աւելի լաւ է. 24 սակայն մարմինի մէջ մնալը աւելի հարկաւոր է ձեզի համար: 25 Այս
համոզումը ունենալով՝ գիտեմ թէ պիտի մնամ ու ձեր բոլորին հետ կենամ, որ դուք
յառաջդիմէք եւ ուրախ ըլլաք հաւատքով. 26 որպէսզի իմ վրաս ձեր ունեցած պարծանքը
ճոխանայ Քրիստոս Յիսուսով՝ դարձեալ ձեզի գալուս պատճառով:*

*27 Սակայն ապրեցէ՛ք Քրիստոսի աւետարանին արժանավայել կերպով. որպէսզի եթէ
գամ ու տեսնեմ ձեզ, եւ կամ բացակայ ըլլամ, ձեր մասին լսեմ թէ հաստատուն կը կենաք՝
մէ՛կ հոգիով, ու միասին կը մարտնչիք՝ իբր մէ՛կ անձ՝ աւետարանի հաւատքին համար, 28
ո՛չ մէկ բանով սոսկալով հակառակորդներէն: Ատիկա անոնց համար ապացոյց մըն է
կորուստի, իսկ ձեզի համար՝ փրկութեան, 29 որ Աստուծմէ է. որովհետեւ՝ Քրիստոսի
պատճառով՝ ձեզի շնորհուեցաւ ո՛չ միայն հաւատալ անոր, այլ նաեւ չարչարուիլ անոր
համար, 30 մղելով նոյն պայքարը՝ որ տեսաք իմ մէջս, ու հիմա կը լսէք թէ իմ մէջս է:*

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ

2

*Ուրեմն՝ եթէ մխիթարութիւն կայ Քրիստոսով, եթէ կան սիրոյ սփոփանք, Հոգիի
հաղորդութիւն, [ա]գութ ու [բ]կարեկցութիւն, 2 լիացուցէ՛ք իմ ուրախութիւնս՝ ըլլալով
համախոհ եւ ունենալով միեւնոյն սէրը, մէ՛կ անձ ու մէ՛կ մտածում: 3 Ո՛չ մէկ բան ըրէք
հակառակութեամբ կամ սնափառութեամբ. հապա՝ խոնարհութեամբ [գ]ուրիշը ձեզմէ
գերազա՛նց համարեցէք": 4 Իւրաքանչիւրը թող նկատի չառնէ միայն իր շահը, [դ]այլ նաեւ
ուրիշներո՛ւնը: 5 Ունեցէ՛ք այն մտածումը՝ որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ էր. 6 Աստուծոյ
կերպարանքը ունենալով՝ ան [ե]յափշտակութիւն մը չհամարեց Աստուծոյ հաւասար ըլլալը,
7 հապա ունայնացուց ինքզինք, իր վրայ առաւ [զ]ծառայի մը կերպարանքը եւ նմանեցաւ
մարդոց. գտնուելով մարդկային կերպարանքով՝ 8 խոնարհեցուց ինքզինք ու հնազանդ եղաւ
մինչեւ մահ, նոյնիսկ՝ խաչին մահը: 9 Ուստի Աստուած ալ մեծապէս բարձրացուց զայն եւ
շնորհեց անոր անուն մը՝ որ ամէն անունէ գերազանց է, 10 որպէսզի Յիսուսի անունին
ծնրադրեն բոլորը՝ երկնաւորները, երկրաւորները ու սանդարամետականները, 11 եւ ամէն
լեզու դաւանի թէ Յիսուս Քրիստոս Տէր է՝ Հայր Աստուծոյ փառքին համար:*

[ա] *Յուն.՝ ընդերք*

[բ] *Յուն.՝ արգահատանք*

[գ] *Յուն.՝ մէկը թող գերազանց համարէ միւսը ինքնիրմէ*

[դ] *Յուն.՝ այլ իւրաքանչիւրը*

[ե] *Կամ՝ յափշտակելու բան*

[զ] *Կամ՝ ստրուկի*

ԼՈՅՍԻ ՊԷՍ ՓԱՅԼԻԼ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

12 Հետեւաբար, սիրելինե՛րս, ինչպէս ամէն ատեն հնազանդեցաք, ո՛չ միայն իմ
ներկայութեանս մէջ, հապա ա՛լ աւելի հիմա՝ իմ բացակայութեանս ատեն, գործադրեցէ՛ք
ձեր փրկութիւնը՝ ահով ու դողով. 13 որովհետեւ Աստուած է որ ձեր մէջ կը ներգործէ թէ՛
կամենալը եւ թէ ընելը՝ իր բարեհաճութեան համաձայն: 14 Ըրէ՛ք ամէն ինչ՝ առանց
տրտունջներու եւ առարկութիւններու, 15 որպէսզի ըլլաք անմեղադրելի ու աննենգ,
Աստուծոյ անարատ զաւակներ՝ կամակոր եւ խոտորեալ սերունդի մը մէջ: Դուք կը փայլիք
անոնց մէջ՝ որպէս լուսաւորներ աշխարհի մէջ, 16 ամուր բռնելով կեանքին խօսքը,
որպէսզի կարենամ պարծենալ Քրիստոսի օրը՝ թէ ընդունայն չեմ վազած, ո՛չ ալ
ընդունայն աշխատած: 17 Նոյնիսկ եթէ ընծայուիմ ձեր զոհին ու հաւատքի պաշտօնին
համար, կ՚ուրախանամ եւ ուրախակից կ՚ըլլամ ձեր բոլորին: 18 Նոյնպէս ալ դուք
ուրախացէ՛ք եւ ուրախակի՛ց եղէք ինծի:

ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԵՒ ԵՊԱՓՐՈԴԻՏՈՍ

19 Տէր Յիսուսով կը յուսամ շուտով ձեզի ղրկել Տիմոթէոսը, որպէսզի իմ սիրտս ալ
հանգչի՝ երբ գիտնամ ձեր վիճակը: 20 Որովհետեւ անոր նման ո՛չ մէկ սրտակից ունիմ, որ
անկեղծաբար հոգայ ձեզ. 21 քանի որ բոլորը կը փնտռեն իրե՛նց շահը, ո՛չ թէ Յիսուս
Քրիստոսինը: 22 Բայց դուք փորձով գիտէք թէ ան ծառայեց աւետարանին ինծի հետ՝
ինչպէս զաւակ մը հօրը հետ: 23 Ուստի կը յուսամ ձեզի ղրկել զինք անյապաղ, երբ
տեսնեմ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ վիճակս: 24 Սակայն վստահութիւն ունիմ Տէրոջմով՝ թէ ե՛ս
ալ շուտով պիտի գամ: 25 Բայց հարկաւոր համարեցի հիմա ձեզի ղրկել Եպափրոդիտոսը,
իմ եղբայրս, գործակիցս ու զինակիցս, որ դուք ղրկած էիք իբր կարիքներուս
պաշտօնեան: 26 Որովհետեւ ինք ալ կարօտցած է բոլորդ, եւ կը վշտանար որ լսեր էիք թէ
հիւանդացեր էր: 27 Արդարեւ ինք հիւանդացաւ ու շատ մօտեցաւ մահուան, բայց
Աստուած ողորմեցաւ անոր. ո՛չ միայն անոր՝ հապա ինծի ալ, որպէսզի չունենամ
տրտմութիւն տրտմութեան վրայ: 28 Ուստի աւելի փութաջանութեամբ ղրկեցի, որպէսզի՝
տեսնելով զայն՝ դարձեալ ուրախանաք ու ես նուազ տրտմիմ: 29 Ուրեմն ընդունեցէ՛ք զայն
Տէրոջմով՝ բոլորովին ուրախութեամբ, եւ [է]պատուեցէ՛ք այդպիսիները. 30 քանի որ
մահուան մօտեցաւ Քրիստոսի գործին համար՝ վտանգելով իր անձը, որպէսզի լրացնէ ինչ
որ կը պակսէր ձեր կատարելիք պաշտօնին՝ ինծի հանդէպ:

ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

3

Վերջապէս, եղբայրնե՛րս, ուրախացէ՛ք Տէրոջմով: Արդարեւ նոյն բաները գրել ձեզի՝
ձանձրոյթ չէ ինծի, բայց ապահովութիւն է ձեզի: 2 Զգուշացէ՛ք շուներէն, զգուշացէ՛ք չար
գործաւորներէն, զգուշացէ՛ք թլփատութենէն. 3 որովհետեւ թլփատութիւնը մե՛նք ենք, որ
կը պաշտենք Աստուած Հոգիո՛վ եւ կը պարծենանք Քրիստոս Յիսուսո՛վ, ու վստահութիւն
չունինք մարմինի վրայ. 4 թէեւ ե՛ս ալ ունենալու էի նոյն վստահութիւնը մարմինի վրայ:
Եթէ ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ վստահութիւն ունի մարմինի վրայ, ա՛լ աւելի ե՛ս՝ 5 ութերորդ
օրը թլփատուած, Իսրայէլի ցեղէն, Բենիամինի տոհմէն, Եբրայեցի մը՝ Եբրայեցիներէն,
Օրէնքին համեմատ՝ Փարիսեցի, 6 նախանձախնդրութեան համեմատ՝ եկեղեցին կը
հալածէի, Օրէնքէն եղած արդարութեան համեմատ՝ անմեղադրելի էի: 7 Բայց ինչ որ շահ

[է] Յուն.՝ պատուաւո՛ր համարեցէք

*էր ինծի, [ա]վնաս համարեցի զայն՝ Քրիստոսի համար: 8 Ու նոյնիսկ բոլոր բաներն ալ վնաս
կը համարեմ՝ իմ Տէրոջս Քրիստոս Յիսուսի գիտութեան գերազանցութեան համար: Բոլոր
բաներէն զրկուեցայ անոր համար, եւ աղբ կը համարեմ զանոնք, որպէսզի շահիմ
Քրիստոսը 9 ու գտնուիմ իր մէջ, ունենալով ո՛չ թէ իմ արդարութիւնս՝ որ Օրէնքէն է,
հապա ա՛յն՝ որ Քրիստոսի հաւատքին միջոցով է, արդարութիւնը՝ որ Աստուծմէ է՝
հաւատքով. 10 որպէսզի ճանչնամ զինք եւ իր յարութեան զօրութիւնը, ու հաղորդակից
ըլլամ իր չարչարանքներուն՝ կերպարանակից դառնալով իր մահուան, 11 որպէսզի
[բ]կարենամ հասնիլ" մեռելներուն յարութեան:*

ՎԱԶՔ ԴԷՊԻ ՆՊԱՏԱԿԱԿԷՏ

*12 Ո՛չ թէ ես արդէն ստացած եմ մրցանակը, կամ արդէն կատարեալ եղած եմ. հապա
հետամուտ եմ բռնելու զայն, որուն համար ալ բռնուեցայ Քրիստոս Յիսուսէ: 13
Եղբայրնե՛ր, ես չեմ սեպեր թէ բռնած եմ: Հապա կ՚ընեմ սա՛ մէկ բանը. մոռցած եմ ետեւի
եղածները, եւ կը դիմեմ առջեւի եղածներուն: 14 Կը հետապնդեմ նպատակակէտը՝
Քրիստոս Յիսուսով եղած Աստուծոյ վերին կոչումին մրցանակին համար: 15 Ուրեմն մենք
բոլորս՝ որ կատարեալ ենք՝ մտածե՛նք այսպէս. իսկ եթէ տարբեր կերպով մտածէք բանի
մը մասին, Աստուած զա՛յն ալ պիտի յայտնէ ձեզի: 16 Սակայն ի՛նչ աստիճանի որ հասած
ենք՝ ընթանա՛նք նոյն կանոնին համաձայն, մտածե՛նք նոյնպէս: 17 Եղբայրնե՛ր, բոլորդ
միասին նմանեցէ՛ք ինծի, եւ ուշադի՛ր եղէք անո՛նց՝ որ կ՚ընթանան ա՛յնպէս՝ ինչպէս մենք,
որ ունիք իբր տիպար: 18 Որովհետեւ շատեր կ՚ընթանան, որոնց մասին յաճախ կ՚ըսէի
ձեզի եւ հիմա կ՚ըսեմ՝ նոյնիսկ լալով, այսինքն՝ Քրիստոսի խաչին թշնամիները. 19 անոնց
վախճանը կորուստ է, անոնց աստուածը՝ իրենց որովայնն է, ու անոնց փառքը՝ իրենց
ամօթն է: Անոնք կը մտածեն միայն երկրային բաներու մասին. 20 իսկ մեր
[գ]քաղաքացիութիւնը երկինքն է, ուրկէ կը սպասենք Փրկիչին՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսի, 21 որ
պիտի կերպարանափոխէ մեր նուաստացած մարմինը՝ կերպարանակից ըլլալու իր
փառաւոր մարմինին, այն ներգործութեան համեմատ՝ որ կարող է նաեւ ամէն ինչ
հպատակեցնել իրեն:*

ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ

4

*Հետեւաբար, սիրելի ու կարօտալի եղբայրնե՛րս, իմ ուրախութիւնս ու պսակս, ա՛յնպէս
հաստատուն կեցէք Տէրոջմով, սիրելինե՛րս:
2 Կ՚աղաչե՛մ Եւոդիայի ու կ՚աղաչե՛մ Սիւնտիքի, որ ունենան միեւնոյն մտածումը
Տէրոջմով: 3 Եւ կը խնդրեմ քեզմէ՛ ալ, իմ հարազատ լծակիցս, օգնէ՛ անոնց՝ որ
աւետարանին համար մարտնչեցան ինծի հետ, նաեւ Կղեմէսի եւ միւս գործակիցներուս
հետ, որոնց անունները կեանքի գիրքին մէջ են: 4 Ամէ՛ն ատեն ուրախացէք Տէրոջմով.
դա՛րձեալ կ՚ըսեմ, ուրախացէ՛ք: 5 Ձեր ազնուութիւնը թող յայտնի ըլլայ բոլոր մարդոց.
Տէրը մօտ է: 6 Մի՛ մտահոգուիք որեւէ բանի համար. հապա ամէն բանի մէջ՝ աղօթքով ու
աղերսանքով, շնորհակալութեամբ միասին, գիտցուցէ՛ք ձեր խնդրանքները Աստուծոյ. 7 եւ*

[ա] Յուն.՝ կորուստ

[բ] Յուն.՝ որեւէ կերպով հասնիմ

[գ] Կամ՝ կենցաղավարութիւնը

Աստուծոյ խաղաղութիւնը, որ ամէն միտքէ գերիվեր է, պիտի պահպանէ ձեր սիրտերն ու
մտածումները՝ Յիսուս Քրիստոսով: 8 Վերջապէս, եղբայրնե՛ր, ինչ որ ճշմարիտ է, ինչ որ՝
պատկառելի, ինչ որ՝ արդար, ինչ որ՝ [ա]անկեղծ, ինչ որ՝ սիրալիր, ինչ որ՝ բարի համբաւով,
ինչ որ առաքինութեամբ եւ ինչ որ գովելի է, ատո՛նց մասին մտածեցէք: 9 Ինչ որ
սորվեցաք, ընդունեցիք, լսեցիք ու տեսաք իմ վրաս՝ զանո՛նք ըրէք, եւ խաղաղութեան
Աստուածը պիտի ըլլայ ձեզի հետ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԸՆԾԱՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

10 Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով, որ հիմա վերջապէս նորոգուեցաւ իմ վրաս ձեր
ունեցած մտածմունքը, ինչպէս կը մտածէիք ալ, սակայն պատեհութիւն չունէիք: 11
Կարօտութեան համար չէ որ կ՚ըսեմ. որովհետեւ ես սորվեցայ ինքնաբաւ ըլլալ իմ եղած
վիճակիս մէջ: 12 Թէ՛ գիտեմ նուաստանալ, թէ՛ ալ գիտեմ առատութեան մէջ ըլլալ: Ամէն
բանի մէջ՝ ամէն կերպով վարժուած եմ թէ՛ կշտանալ, թէ՛ ալ անօթենալ, թէ՛ առատութեան
եւ թէ կարօտութեան մէջ ըլլալ: 13 Ամէն բանի կարող եմ [բ]անով՝ որ զօրացուց զիս: 14
Սակայն լաւ ըրիք՝ որ հաղորդակից եղաք տառապանքիս: 15 Դո՛ւք ալ գիտէք,
Փիլիպպեցինե՛ր, թէ աւետարանին քարոզութեան սկիզբը, երբ մեկնեցայ Մակեդոնիայէն,
ո՛չ մէկ եկեղեցի հաղորդակից եղաւ ինծի՝ տալու եւ ընդունելու համար, հապա միայն
դո՛ւք. 16 որովհետեւ նոյնիսկ մինչեւ Թեսաղոնիկէ ղրկեցիք ինծի պէտք եղածը՝ մէկ-երկու
անգամ: 17 Ես կը փնտռեմ ո՛չ թէ նուէր, հապա կը փնտռեմ պտուղ, որ աւելնայ ձեր
հաշիւին վրայ: 18 Իսկ ես ամէն բան ունիմ, եւ առատօրէն. լիացած եմ՝ ստանալով
Եպափրոդիտոսի միջոցով ձեր ղրկածները, որ անուշաբոյր հոտ մըն է, ընդունելի զոհ մը,
հաճելի՝ Աստուծոյ: 19 Եւ իմ Աստուածս պիտի լեցնէ ձեր բոլոր կարիքները՝ իր ճոխութեան
համեմատ, փառքով՝ Քրիստոս Յիսուսի միջոցով: 20 Ուրեմն փա՛ռք Աստուծոյ ու մեր Հօր՝
[գ]դարէ դար": Ամէն:

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

21 Բարեւեցէ՛ք բոլոր սուրբերը Յիսուս Քրիստոսով: 22 Կը բարեւեն ձեզ ինծի հետ եղող
եղբայրները: 23 Կը բարեւեն ձեզ բոլոր սուրբերը, մա՛նաւանդ անոնք՝ որ Կայսրին տունէն
են: 24 Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր բոլորին հետ: Ամէն:

[ա] Յուն.՝ մաքուր շարժառիթով

[բ] Ոմանք՝ Քրիստոսով

[գ] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

ՊՈՂՈՍԻ ՆԱՄԱԿԸ ԿՈՂՈՍԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

1

Պօղոս, Աստուծոյ կամքով Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը, եւ Տիմոթէոս եղբայրը՝ 2
Կողոսայի մէջ եղող սուրբերուն ու Քրիստոսով հաւատարիմ եղբայրներուն. 3 շնորհք եւ
խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, [ա]ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ":

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔ

Ամէն ատեն աղօթելով ձեզի համար՝ շնորհակալ կ՚ըլլանք Աստուծմէ ու մեր Տէրոջ՝
Յիսուս Քրիստոսի Հօրմէն, 4 լսելով Քրիստոս Յիսուսի վրայ ձեր ունեցած հաւատքին եւ
բոլոր սուրբերուն հանդէպ ձեր տածած սիրոյն մասին, 5 այն յոյսին պատճառով՝ որ
երկինքը վերապահուած է ձեզի համար: Անոր մասին նախապէս լսեցիք՝ աւետարանին
ճշմարտութեան խօսքով, 6 որ հասաւ ձեզի՝ ինչպէս ամբողջ աշխարհի, ու պտուղ
կ՚արտադրէ (եւ կ՚աճի) նոյնպէս ձեր մէջ ալ, այն օրէն ի վեր՝ երբ լսեցիք ու
ճշմարտութեամբ գիտցաք Աստուծոյ շնորհքը, 7 ինչպէս սորվեցաք մեր սիրելի
ծառայակիցէն՝ Եպափրասէն: Ան Քրիստոսի հաւատարիմ սպասարկու մըն է ձեզի համար,
8 եւ ինք ալ բացայայտեց մեզի ձեր սէրը՝ Հոգիով:
9 Հետեւաբար մենք ալ՝ այն օրէն երբ լսեցինք՝ չենք դադրիր աղօթել ձեզի համար, եւ
խնդրել որ լեցուած ըլլաք անոր կամքին գիտակցութեամբ՝ ամբողջ իմաստութեամբ ու
հոգեւոր ըմբռնումով, 10 որպէսզի ընթանաք Տէրոջ արժանավայել կերպով՝ հաճեցնելով
զինք ամէն բանի մէջ, պտղաբեր ըլլալով ամէն տեսակ բարի գործով, եւ աճելով Աստուծոյ
ճանաչումով. 11 ու զօրացած ամբողջ ոյժով՝ իր փառաւոր զօրութեան համեմատ,
ուրախութեամբ համբերող եւ համբերատար ըլլաք, 12 շնորհակալ ըլլալով Հայր
Աստուծմէ, որ արժանացուց մեզ մասնակից ըլլալու լոյսի մէջ բնակող սուրբերու
ժառանգութեան, 13 եւ ազատեց մեզ խաւարի իշխանութենէն ու փոխադրեց իր սիրելի
Որդիին թագաւորութեան. 14 անո՛վ մենք ազատագրութիւն ունինք՝ իր արիւնով, այսինքն՝
մեղքի ներում:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՆՁԸ ԵՒ ԳՈՐԾԸ

15 Ան անտեսանելի Աստուծոյ պատկերն է, բոլոր արարածներուն անդրանիկը, 16
որովհետեւ անո՛վ ստեղծուեցաւ ամէն բան, ինչ որ երկինքի մէջ է եւ ինչ որ երկրի վրայ
կայ, տեսանելի կամ անտեսանելի. թէ՛ գահերը, թէ՛ տէրութիւնները, թէ՛ պետութիւնները,
թէ՛ իշխանութիւնները: Բոլոր բաները ստեղծուեցան անով եւ անոր համար: 17 Ան ամէն
բանէ առաջ է, ու անո՛վ ամէն բան հաստատ կը կենայ: 18 Ա՛ն է մարմինին, այսինքն՝
եկեղեցիին գլուխը. ա՛ն է սկիզբը, մեռելներէն անդրանիկը, որպէսզի նախապատիւ ըլլայ
ամէն բանի մէջ. 19 որովհետեւ Հայրը բարեհաճեցաւ որ Աստուածութեան ամբողջ
լիութիւնը բնակի անոր մէջ, 20 եւ անո՛վ հաշտեցնէ իրեն հետ բոլորը, թէ՛ երկրի վրայ ու
թէ՛ երկինքի մէջ եղողները, խաղաղութիւն ընելով անոր արիւնով, որ թափուեցաւ խաչին
վրայ:
21 Եւ ձեզ ալ, որ ժամանակին ուծացած ու ձեր միտքով թշնամիներ էիք՝ չար գործերով,
22 հիմա հաշտեցուց անոր բուն մարմինով՝ մահուան միջոցով, որպէսզի անոր առջեւ
սուրբ, անարատ եւ անմեղադրելի ներկայացնէ ձեզ, 23 եթէ հիմնուած ու հաստատուած
մնաք հաւատքին վրայ, առանց խախտելու յոյսէն այն աւետարանին՝ որ դուք լսեցիք. ան

[ա] Ոմանք չունին

քարոզուեցաւ երկինքի տակ եղած բոլոր արարածներուն, ու ես՝ Պօղոս՝ սպասարկու եղայ անոր:

ՊՕՂՈՍԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ

24 Հիմա ուրախ եմ ձեզի համար կրած չարչարանքներուս մէջ, ու Քրիստոսի կրած տառապանքներուն պակասը կը լրացնեմ իմ մարմինիս մէջ՝ անոր մարմինին համար, որ եկեղեցին է: 25 Ես սպասարկու եղայ անոր Աստուծոյ տնտեսութեամբ՝ որ տրուեցաւ ինծի ձեզի համար, որպէսզի լիովին քարոզեմ Աստուծոյ խօսքը, 26 այն խորհուրդը՝ որ ծածկուած էր բոլոր դարերէն ու սերունդներէն, իսկ հիմա յայտնաբերուեցաւ իր սուրբերուն, 27 որոնց Աստուած ուզեց գիտցնել թէ ի՛նչ է այս խորհուրդին փառքին ճոխութիւնը հեթանոսներուն մէջ, այսինքն՝ Քրիստոս ձեր մէջ, փառքի յոյսը: 28 Մենք կը հռչակենք զինք, խրատելով ամէն մարդ եւ սորվեցնելով ամէն մարդու՝ ամբողջ իմաստութեամբ, որպէսզի ներկայացնենք ամէն մարդ կատարեալ՝ Քրիստոս Յիսուսով: 29 Ասո՛ր համար ես կ՚աշխատիմ, պայքարելով իր ներգործութեան համեմատ՝ որ զօրութեամբ կը գործէ իմ մէջս:

2

Արդարեւ կ՚ուզեմ որ գիտնաք թէ ի՛նչպէս մեծ պայքար կը մղեմ ձեզի, Լաւոդիկեցիներուն ու բոլոր անոնց համար՝ որ չեն տեսեր իմ երեսս մարմինով, 2 որպէսզի անոնց սիրտերը մխիթարուին՝ սիրով իրարու կցուած, եւ ըմբռնեն լման վստահութեան ամբողջ ճոխութիւնը, այսինքն գիտակցին Հայր Աստուծոյ ու Քրիստոսի խորհուրդին, 3 որուն մէջ պահուած են իմաստութեան եւ գիտութեան բոլոր գանձերը: 4 Կ՚ըսեմ ասիկա՝ որպէսզի ո՛չ մէկը խաբէ ձեզ հրապուրիչ խօսքերով. 5 որովհետեւ թէպէտ բացակայ եմ մարմինով, ձեզի հետ եմ հոգիով, ու կ՚ուրախանամ՝ տեսնելով ձեր կարգապահութիւնը եւ ձեր հաւատքին ամրութիւնը՝ Քրիստոսի վրայ:

ԿԵԱՆՔԻ ԼԻՈՒԹԻՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՍՈՎ

6 Ուրեմն, ի՛նչպէս ընդունեցիք Քրիստոս Յիսուս Տէրը՝ ա՛յնպէս ընթացէք անով, 7 արմատացած ու շինուած անոր վրայ, եւ հաստատուած հաւատքին մէջ՝ ինչպէս սորվեցաք, ու ճոխացէ՛ք անոր մէջ շնորհակալութեամբ: 8 Զգուշացէ՛ք որ ո՛չ մէկը որսայ ձեզ փիլիսոփայութեամբ եւ ունայն խաբէութեամբ, մարդոց աւանդութեան ու աշխարհի սկզբունքներուն համաձայն, եւ ո՛չ թէ Քրիստոսի վարդապետութեան համաձայն. 9 որովհետեւ Աստուածութեան ամբողջ լիութիւնը կը բնակի անոր մէջ մարմնապէս, 10 ու դուք ալ ամբողջացած էք անով՝ որ գլուխն է ամէն պետութեան եւ իշխանութեան: 11 Անո՛վ ալ թլփատուեցաք՝ անձեռակերտ թլփատութեամբ, մերկանալով "մեղքերու մարմինէն"[ա] Քրիստոսի թլփատութեամբ: 12 Անոր հետ թաղուեցաք մկրտութեամբ, նաեւ անով եւ անոր հետ յարութիւն առիք՝ հաւատալով Աստուծոյ ներգործութեան, որ մեռելներէն յարուցանեց զայն, 13 եւ ձեզի՛ ալ՝ որ ժամանակին մեռած էիք յանցանքներու մէջ ու ձեր մարմինին անթլփատութեան մէջ՝ կեանք տուաւ անոր հետ: Մեր բոլոր յանցանքները ներեց մեզի, 14 եւ մեզի դէմ հրամաններով եղած պարտամուրհակը՝ որ հակառակ էր մեզի՝ ջնջեց, ու մէջտեղէն վերցուց զայն՝ գամելով խաչափայտին վրայ. 15 եւ մերկացուց պետութիւններն

[ա] Յուն.՝ մարմինի մեղքերէն

ու իշխանութիւնները, եւ հանրութեան նշաւակ դարձուց՝[բ]անով յաղթելով անոնց:
16 Ուրեմն ա՛լ ո՛չ մէկը թող դատէ ձեզ կերակուրի կամ խմելիքի համար, կամ տօներու,
ամսագլուխներու կամ Շաբաթներու կապակցութեամբ, 17 որոնք գալիք բաներուն շուքն
են. բայց մարմինը Քրիստոսի է: 18 Ո՛չ մէկը ձեզ թող զրկէ ձեր մրցանակէն՝ յօժարակամ
խոնարհութեամբ ու հրեշտակներու կրօնով, միջամուխ ըլլալով չտեսած բաներուն, զուր
տեղը հպարտանալով իր մարմնաւոր միտքով, 19 եւ չբռնելով գլուխը՝ որմէ ամբողջ
մարմինը, յօդերով ու յօդակապերով հայթայթուած եւ իրարու կցուած, կ՚աճի Աստուծոյ
աճումով:

ՄԵՌՆԻԼ ԵՒ ԱՊՐԻԼ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԵՏ

20 Ուրեմն, եթէ դուք մեռաք Քրիստոսի հետ՝ այս աշխարհի սկզբունքներուն հանդէպ,
ա՛լ ինչո՞ւ՝ աշխարհի մէջ ապրողներու նման՝ ենթակայ կ՚ըլլաք հրամաններու, ինչպէս՝ 21
«մի՛ մերձենար, մի՛ համտեսեր, մի՛ դպչիր», 22 (ասոնք՝ բոլորը գործածութեամբ
սահմանուած են ապականութեան,) մարդոց պատուէրներուն ու վարդապետութիւններուն
համաձայն: 23 Ասոնք արդարեւ իմաստութեան կերպարանք մը ունին՝ ինքնակամ կրօնով,
խոնարհութեամբ եւ մարմինին չխնայելով. բայց արժանի են ո՛չ մէկ պատիւի, հապա կը
ծառայեն մարմինը գոհացնելու:

3

Ուրեմն, եթէ յարութիւն առիք Քրիստոսի հետ, փնտռեցէ՛ք այն բաները՝ որ վերն են, ուր
Քրիստոս կը բազմի՝ Աստուծոյ աջ կողմը: 2 Մտածեցէ՛ք վերի բաներուն մասին, ո՛չ թէ
երկրի վրայ եղող բաներուն մասին. 3 որովհետեւ դուք մեռաք, ու ձեր կեանքը պահուած է
Քրիստոսի հետ՝ Աստուծոյ մէջ: 4 Երբ Քրիստոս՝ մեր կեանքը՝ երեւնայ, այն ատեն դո՛ւք ալ
փառքով պիտի երեւնաք՝ անոր հետ:

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ

5 Ուրեմն մեռցուցէ՛ք ձեր երկրաւոր անդամները.- պոռնկութիւնը, անմաքրութիւնը,
անսանձ կիրքը, չար ցանկութիւնը եւ ագահութիւնը, որ կռապաշտութիւն է: 6 Ասո՛նց
համար Աստուծոյ բարկութիւնը կու գայ անհնազանդութեան որդիներուն վրայ, 7 որոնց
մէջ դո՛ւք ալ ժամանակին կ՚ընթանայիք, երբ կ՚ապրէիք անոնց մէջ: 8 Բայց հիմա դո՛ւք ալ
թօթափեցէ՛ք սա՛ ամէնը.- բարկութիւնը, զայրոյթը, չարամտութիւնը, հայհոյութիւնը, լիրբ
խօսքերը՝ ձեր բերանէն: 9 Մի՛ ստէք իրարու. հանեցէ՛ք ձեր վրայէն հին մարդը՝ իր
գործերով, 10 ու հագէ՛ք այն նորը, որ նորոգուած է գիտակցութեամբ՝ իր Արարիչին
պատկերին համաձայն, 11 եւ որուն մէջ ո՛չ Յոյն կայ, ո՛չ ալ Հրեայ, թլփատութիւն կամ
անթլփատութիւն, օտար, Սկիւթացի, ստրուկ կամ ազատ. հապա Քրիստոս է ամէն ինչ, եւ
բոլորին մէջ: 12 Ուրեմն, որպէս Աստուծոյ ընտրեալներ՝ սուրբ ու սիրելի, հագէ՛ք [ա]գութը,
[բ]կարեկցութիւնը, քաղցրութիւնը, խոնարհութիւնը, հեզութիւնը, համբերատարութիւնը, 13
հանդուրժելով իրարու եւ ներելով իրարու՝ եթէ մէկը տրտունջ մը ունենայ միւսին դէմ.

[բ] Կամ՝ իր անձով

[ա] Յուն.՝ ընդերքը

[բ] Յուն.՝ արգահատանքը

*ինչպէս Քրիստոս ներեց ձեզի, նոյնպէս ալ դո՛ւք ներեցէք: 14 Եւ այս բոլոր բաներուն վրայ՝
հագէ՛ք սէրը, որ կատարելութեան կապն է: 15 Ձեր սիրտերուն մէջ թող հովանաւորէ
[գ]Աստուծոյ խաղաղութիւնը, որուն ալ կանչուեցաք՝ մէկ մարմինով, ու շնորհակա՛լ եղէք: 16
Քրիստոսի խօսքը ճոխութեա՛մբ թող բնակի ձեր մէջ, որպէսզի ամբողջ իմաստութեամբ
սորվեցնէք իրարու եւ խրատէք զիրար՝ սաղմոսներով, օրհներգերով ու հոգեւոր երգերով,
շնորհակալութեամբ երգելով Աստուծոյ՝ ձեր սիրտերուն մէջ: 17 Եւ ամէն ինչ որ կ՚ընէք,
թէ՛ խօսքով եւ թէ գործով, ըրէ՛ք Տէր Յիսուսի անունով, շնորհակալ ըլլալով Աստուծմէ ու
Հօրմէն՝ անոր միջոցով:*

ՆՈՐ ԿԵԱՆՔՈՎ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

*18 Կինե՛ր, հպատակեցէ՛ք ձեր ամուսիններուն, ինչպէս կը պատշաճի Տէրոջմով: 19
Ամուսիննե՛ր, սիրեցէ՛ք ձեր կիները եւ մի՛ դառնանաք անոնց դէմ: 20 Զաւակնե՛ր,
հնազանդեցէ՛ք ձեր ծնողներուն ամէն բանի մէջ, որովհետեւ ա՛յդ է Տէրոջ հաճելին: 21
Հայրե՛ր, մի՛ գրգռէք ձեր զաւակները, որպէսզի չվհատին: 22 Ստրուկնե՛ր, հնազանդեցէ՛ք
ձեր մարմնաւոր տէրերուն ամէն բանի մէջ. ո՛չ թէ աչքի առջեւ ծառայելով՝
մարդահաճոներու պէս, հապա՝ պարզամտութեամբ, Տէրոջմէ՛ն վախնալով: 23 Ի՛նչ որ
կ՚ընէք՝ սրտա՛նց ըրէք, որպէս թէ Տէրոջ եւ ո՛չ թէ մարդոց, 24 գիտնալով թէ Տէրոջմէ՛ն
պիտի ստանաք ժառանգութեան հատուցումը, որովհետեւ Տէր Քրիստոսի՛ կը ծառայէք: 25
Բայց անիրաւը պիտի ստանայ իր անիրաւութեան պատիժը, եւ աչառութիւն չկայ:*

4

*Տէրե՛ր, հատուցանեցէ՛ք ձեր ստրուկներուն՝ իրաւունքով ու հաւասարութեամբ,
գիտնալով թէ դո՛ւք ալ ունիք Տէր մը՝ երկինքը:*

ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ

*2 Յարատեւեցէ՛ք աղօթքի մէջ, եւ արթո՛ւն կեցէք անոր մէջ՝ շնորհակալութեամբ: 3
Միաժամանակ աղօթեցէ՛ք նաեւ մեզի համար, որ Աստուած խօսքի դուռ մը բանայ մեզի՝
խօսելու Քրիստոսի խորհուրդին մասին, որուն համար կապուած ալ եմ, 4 որպէսզի
յայտնաբերեմ զայն այնպէս՝ ինչպէս պէտք է խօսիմ: 5 Իմաստութեա՛մբ վարուեցէք
դուրսիններուն հետ՝ գնելով ժամանակը: 6 Ձեր խօսքը ամէն ատեն շնորհքո՛վ թող ըլլայ,
աղով համեմուած, որ գիտնաք թէ ի՛նչպէս պէտք է պատասխանէք իւրաքանչիւրին:*

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

*7 Իմ մասիս ամէն ինչ պիտի գիտցնէ ձեզի Տիւքիկոս՝ սիրելի եղբայրը, հաւատարիմ
սպասարկուն եւ ծառայակիցը Տէրոջմով: 8 Զինք սա՛ նպատակով ղրկեցի ձեզի, որպէսզի
[ա]“գիտնայ ձեր մասին” ու մխիթարէ ձեր սիրտերը, 9 Ոնեսիմոս հաւատարիմ եւ սիրելի
եղբօր հետ՝ որ ձեզմէ է. իրենք պիտի գիտցնեն ձեզի ամէն ինչ որ կայ հոս: 10 Կը բարեւէ
ձեզ Արիստարքոս՝ գերութեան ընկերս. նաեւ Մարկոս՝ Բառնաբասի եղբօրորդին, (որուն
մասին պատուէրներ ստացաք. ընդունեցէ՛ք զինք՝ եթէ գայ ձեզի,) 11 եւ Յիսուս՝ որ*

[գ] *Ոմանք՝ Քրիստոսի*

[ա] *Ոմանք՝ գիտնաք մեր մասին*

*Յուստոս կը կոչուի, որոնք թլփատութենէն են: Միայն ասո՛նք գործակցեցան ինծի՝
Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ, եւ մխիթարութիւն եղան ինծի: 12 Կը բարեւէ ձեզ
Եպափրաս՝ Քրիստոսի ծառան, որ ձեզմէ է. ամէն ատեն աղօթքի մէջ կը պայքարի ձեզի
համար, որպէսզի դուք կատարեալ ու լման կենաք՝ Աստուծոյ ամբողջ կամքին մէջ: 13
Անոր համար կը վկայեմ թէ շատ նախանձախնդրութիւն ունի՝ ձեզի, ինչպէս նաեւ
Լաւոդիկէի ու Յերապոլիսի մէջ եղողներուն համար: 14 Կը բարեւեն ձեզ Ղուկաս՝ սիրելի
բժիշկը, եւ Դեմաս: 15 Բարեւեցէ՛ք եղբայրները՝ որ Լաւոդիկէ են, ու Նիմփաս եւ անոր տան
մէջ եղող եկեղեցին: 16 Երբ այս նամակը կարդացուի ձեր մէջ, կարդա՛լ տուէք նաեւ
Լաւոդիկեցիներու եկեղեցիին մէջ: Դուք ալ կարդացէ՛ք Լաւոդիկէէն եկած նամակը, 17 եւ
ըսէ՛ք Արքիպպոսի. «Զգուշացի՛ր քու սպասարկութեանդ համար՝ որ ստացար Տէրոջմով,
որպէսզի գործադրես զայն»: 18 Ես՝ Պօղոս, ի՛մ ձեռքովս կը գրեմ այս բարեւը: Յիշեցէ՛ք
կապերս: Շնորհքը ձեզի հետ: Ամէն:*

1

Պօղոս, Սիղուանոս եւ Տիմոթէոս, Թեսաղոնիկեցիներու եկեղեցիին՝ Հայր Աստուծմով ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով. 2 շնորհք եւ խաղաղութիւն ձեզի [ա]Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:

ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ՀԱՒԱՏՔԸ

Ամէն ատեն շնորհակալ կ'ըլլանք Աստուծմէ՝ ձեր բոլորին համար, յիշելով ձեզ մեր աղօթքներուն մէջ, 3 անդադար յիշելով ձեր հաւատքին գործը, սիրոյ աշխատանքը, եւ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի յոյսին համբերութիւնը՝ Աստուծոյ ու մեր Հօր առջեւ, 4 գիտնալով՝ սիրելի եղբայրներ՝ թէ Աստուած ընտրեց ձեզ: 5 Որովհետեւ մեր աւետարանը քարոզուեցաւ ձեզի ո՛չ միայն խօսքով, այլ նաեւ զօրութեամբ, Սուրբ Հոգիով ու լման վստահութեամբ: Դո՛ւք ալ գիտէք թէ ի՛նչպէս կեցանք ձեր մէջ՝ ձեզի համար, 6 եւ դուք նմանեցաք մեզի ու Տէրոջ, ընդունելով խօսքը շատ տառապանքի մէջ՝ Սուրբ Հոգիին ուրախութեամբ: 7 Հետեւաբար դուք տիպար եղաք բոլոր հաւատացեալներուն՝ որ Մակեդոնիայի եւ Աքայիայի մէջ են, 8 որովհետեւ ո՛չ միայն Մակեդոնիայի եւ Աքայիայի մէջ հնչակուեցաւ Տէրոջ խօսքը ձեզմէ, այլ նաեւ ամէն տեղ տարածուեցաւ Աստուծոյ վրայ ձեր ունեցած հաւատքը, այնպէս որ պէտք չունինք որեւէ բան խօսելու. 9 քանի որ իրենք իրենցմէ կը պատմեն մեր մասին, թէ ինչպիսի՛ մուտք ունեցանք ձեր մէջ, եւ ի՛նչպէս դուք կուռքերէն դարձաք Աստուծոյ՝ ապրող ու ճշմարիտ Աստուծոյ ծառայելու համար, 10 եւ երկինքէն սպասելու անոր Որդիին՝ որ ինք մեռելներէն յարուցանեց, այսինքն Յիսուսի, որ կ'ազատէ մեզ գալիք բարկութենէն:

ՊՕՂՈՍԻ ԳՈՐԾԸ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԷԻ ՄԷՋ

2

Եղբայրնե՛ր, դուք ձեզմէ գիտէք թէ մեր մուտքը ընդունայն չեղաւ ձեր մէջ. 2 հապա՝ նախապէս Փիլիպպէի մէջ չարչարուելէ եւ նախատուելէ ետք, ինչպէս գիտէք, Աստուծմով համարձակեցանք քարոզել ձեզի Աստուծոյ աւետարանը՝ շատ պայքարելով: 3 Որովհետեւ մեր յորդորը ո՛չ մոլորութենէ էր, ո՛չ անմաքրութենէ, ո՛չ ալ նենգութեամբ. 4 այլ կը խօսինք այնպէս՝ ինչպէս մենք զատորոշուեցանք Աստուծմէ, որպէսզի աւետարանը վստահուի մեզի, ո՛չ թէ մարդիկ հաճեցնելու համար, հապա Աստուած՝ որ կը քննէ մեր սիրտերը: 5 Քանի որ մենք բնա՛ւ չգործածեցինք շողոքորթութեան խօսքեր,– ինչպէս գիտէք,– ո՛չ ալ ագահութեան պատրուակ մը,– Աստուած վկայ է.– 6 եւ փառք չփնտռեցինք մարդոցմէ,– ո՛չ ձեզմէ, ո՛չ ալ ուրիշներէն:– 7 Թէեւ կրնայինք՝ իբր Քրիստոսի առաքեալներ՝ ծանրութիւն ըլլալ ձեզի, մենք հեզահամբոյր եղանք ձեր մէջ: 8 Ինչպէս դայեակ մը կը փայփայէ իր զաւակները, նոյնպէս մենք՝ գորովագութ ըլլալով ձեզի հանդէպ՝ կը յօժարէինք տալ ձեզի ո՛չ միայն Աստուծոյ աւետարանը, հապա մեր անձերն ալ, որովհետեւ դուք սիրելի եղաք մեզի: 9 Կը յիշէք, եղբայրնե՛ր, մեր աշխատանքն ու տաժանքը. գիշեր ու ցերեկ գործելով քարոզեցինք ձեզի Աստուծոյ աւետարանը, չծանրաբեռնելու համար ձեզմէ ոեւէ մէկը: 10 Դուք վկայ էք, եւ Աստուած ալ, թէ ի՛նչպէս սրբութեամբ, արդարութեամբ ու անմեղադրելի կերպով վարուեցանք ձեզի հետ՝ որ կը հաւատաք: 11 Նոյնպէս գիտէք թէ ձեզմէ իւրաքանչիւրը՝ ինչպէս հայր մը իր զաւակները՝ 12 յորդորեցինք եւ սփոփեցինք, ու վկայեցինք որպէսզի ձեր ընթացքը

[ա] Ոմանք չունին

արժանավայել ըլլայ Աստուծոյ՝ որ կանչեց ձեզ իր թագաւորութեան եւ փառքին: 13 Հետեւաբար մենք ալ անդադար շնորհակալ կ՚ըլլանք Աստուծմէ, որովհետեւ երբ ընդունեցիք Աստուծոյ խօսքը՝ որ մեզմէ լսեցիք, ընդունեցիք զայն ո՛չ թէ իբր մարդոց խօսք, հապա - ինչ որ ան ճշմա՛րտապէս է - որպէս Աստուծոյ խօսք. եւ ան կը ներգործէ նաեւ ձեր մէջ՝ որ կը հաւատաք: 14 Արդարեւ դուք, եղբայրնե՛ր, նմանեցաք Աստուծոյ եկեղեցիներուն՝ որ Հրէաստանի մէջ են Քրիստոս Յիսուսով, որովհետեւ դո՛ւք ալ կրեցիք նոյն չարչարանքները ձեր տոհմակիցներէն, ինչպէս անոնք՝ Հրեաներէն, 15 որ սպաննեցին թէ՛ Տէր Յիսուսը, թէ՛ ալ [ա]մարգարէները, ու հալածեցին մեզ: Աստուծոյ անհաճոյ եւ բոլոր մարդոց հակառակ են, 16 ու կ՚արգիլեն մեզ խօսիլ հեթանոսներուն՝ անոնց փրկութեան մասին, որպէսզի լեցնեն իրենց մեղքերուն չափը՝ ամէն ատեն. բայց բարկութիւնը հասած է անոնց վրայ՝ մինչեւ վախճանը:

ՊՕՂՈՍ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻ ԿՐԿԻՆ ԱՅՑԵԼԵԼ

17 Իսկ մենք, եղբայրնե՛ր, քիչ մը ատեն ձեզմէ որբ մնացած ըլլալով,- երեսով եւ ո՛չ թէ սիրտով,- ա՛լ աւելի փութացինք տեսնել ձեր երեսը՝ մեծ ցանկութեամբ: 18 Ուստի ուզեցինք գալ ձեզի - ես ինքս՝ Պօղոս՝ մէկ-երկու անգամ -, բայց Սատանան արգիլեց մեզ: 19 Քանի որ ի՞նչ է մեր յոյսը, կամ ուրախութիւնը, կամ մեր պարծանքին պսակը: Միթէ դո՛ւք չէ՞ք, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի առջեւ, անոր գալուստին ատենը. 20 որովհետեւ դո՛ւք էք մեր փառքը եւ ուրախութիւնը:

3

Ուստի, չկարենալով ա՛լ աւելի դիմանալ, յօժարեցանք առանձին մնալ Աթէնք, 2 եւ ղրկեցինք Տիմոթէո՛սը - մեր եղբայրը, Աստուծոյ սպասարկուն ու մեր գործակիցը Քրիստոսի աւետարանին մէջ -, ամրացնելու ձեզ եւ յորդորելու ձեր հաւատքին մէջ. 3 որպէսզի այս տառապանքներուն մէջ ձեզմէ ո՛չ մէկը խախտի, որովհետեւ դուք ձեզմէ գիտէք թէ մենք սահմանուած ենք ատոնց համար: 4 Քանի որ երբ մենք ձեր քով էինք, կանխաւ կ՚ըսէինք ձեզի թէ տառապանքներ պիտի կրենք, ինչպէս եղաւ ալ ու դուք գիտէք: 5 Հետեւաբար ես ալ, չկարենալով աւելի դիմանալ, մարդ ղրկեցի՝ գիտնալու ձեր հաւատքը, թէ [բ]արդեօք Փորձիչը փորձա՛ծ է ձեզ, ու մեր աշխատանքը ընդունայն եղա՛ծ է: 6 Բայց հիմա Տիմոթէոս ձեզմէ եկաւ մեզի եւ ձեր հաւատքին ու սիրոյն աւետիսը տուաւ մեզի, եւ ըսաւ թէ ամէն ատեն լաւ յիշատակ ունիք մեզմէ՝ տենչալով տեսնել մեզ, ինչպէս մենք ալ՝ ձեզ: 7 Հետեւաբար, եղբայրնե՛ր, ձեր մասին մխիթարուեցանք մեր բոլոր տառապանքներուն ու հարկադրանքներուն մէջ՝ ձեր հաւատքով. 8 որովհետեւ հիմա մենք կ՚ապրինք՝ եթէ դուք հաստատուն կենաք Տէրոջմով: 9 Քանի որ ի՞նչպէս կրնանք շնորհակալ ըլլալ Աստուծմէ՝ ձեզի համար, այն ամբողջ ուրախութեան համար՝ որ ձեր պատճառով կ՚ուրախացնէ մեզ մեր Աստուծոյն առջեւ. 10 գիշեր ու ցերեկ չափազանց կ՚աղերսենք, որպէսզի տեսնենք ձեր երեսը եւ լրացնենք ինչ որ կը պակսի ձեր հաւատքին: 11 Նոյնինքն Աստուած՝ մեր Հայրը, ու մեր Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոս, թող ուղղեն մեր ճամբան դէպի ձեզ: 12 Տէրը թող աճեցնէ եւ առատացնէ ձեր սէրը իրարու հանդէպ ու բոլորին հանդէպ, ինչպէս մենք ունինք ձեզի հանդէպ, 13 որպէսզի ամրացնէ ձեր սիրտերը՝ սրբութեան մէջ անմեղադրելի ըլլալու Աստուծոյ եւ մեր Հօր առջեւ, մեր Տէրոջ՝

[ա] Ոմանք՝ իրենց մարգարէները

[բ] Յուն.՝ թերեւս

Յիսուս Քրիստոսի գալուստին ատենը՝ իր բոլոր սուրբերուն հետ:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀԱՃԵԼԻ ԿԵԱՆՔ ՄԸ

4

Ուրեմն, եղբայրնե՛ր, կը թախանձենք ձեզի ու կը յորդորենք ձեզ Տէր Յիսուսով,
որպէսզի՝ ինչպէս ընդունեցիք մեզմէ թէ ի՛նչպէս պէտք է ընթանաք եւ հաճեցնէք
Աստուած՝ ա՛լ աւելի ճոխանաք անոր մէջ, 2 քանի որ գիտէք թէ ի՛նչ պատուէրներ տուինք
ձեզի՝ Տէր Յիսուսով: 3 Որովհետեւ Աստուծոյ կամքը՝ ձեր սրբացումն է, որ ետ կենաք
պոռնկութենէ, 4 ու ձեզմէ իւրաքանչիւրը գիտնայ իր անօթին տիրանալ սրբութեամբ եւ
պատիւով. 5 ո՛չ թէ ցանկութեան կիրքով, ինչպէս հեթանոսները՝ որ չեն ճանչնար
Աստուած: 6 Ո՛չ մէկը թող չափազանցէ [ա]այդ բանին" մէջ ու կեղեքէ իր եղբայրը, քանի որ
Տէրը վրէժխնդիր է այդ բոլորին համար, ինչպէս մենք ալ նախապէս ըսինք ձեզի եւ
վկայեցինք. 7 որովհետեւ Աստուած կանչեց մեզ ո՛չ թէ անմաքրութեան, հապա՝
սրբութեան: 8 Ուստի ա՛ն որ կ՚անարգէ՝ կ՚անարգէ ո՛չ թէ մարդ մը, հապա Աստուած՝ որ իր
Սուրբ Հոգին ալ տուաւ [բ]մեզի:

9 Իսկ եղբայրսիրութեան մասին պէտք չունիք որ գրեմ ձեզի, որովհետեւ դուք արդէն
Աստուծմէ սորված էք սիրել զիրար, 10 եւ արդարեւ ատիկա կ՚ընէք ամբողջ Մակեդոնիայի
մէջ եղող բոլոր եղբայրներուն հանդէպ: Սակայն կ՚աղաչե՛նք ձեզի, եղբայրնե՛ր, որ ա՛լ
աւելի ճոխանաք, 11 ու պատի՛ւ համարէք հանդարտ կենալ, ձեր գործերով զբաղիլ եւ ձեր
ձեռքերով աշխատիլ, (ինչպէս պատուիրեցինք ձեզի,) որպէսզի դուրսիններուն հետ
վարուիք վայելչութեամբ ու [գ]ո՛չ մէկ բանի" պէտք ունենաք:

ՏԷՐՈՋ ԳԱԼՈՒՍՏԸ

12 Եղբայրնե՛ր, չենք ուզեր որ անգէտ ըլլաք ննջեցեալներուն մասին, որպէսզի
չտրտմիք ինչպէս ուրիշները՝ որ յոյս չունին: 13 Արդարեւ եթէ կը հաւատանք թէ Յիսուս
մեռաւ եւ յարութիւն առաւ, նոյնպէս ալ հաւատանք թէ Աստուած պիտի բերէ Յիսուսով
ննջողները՝ անոր հետ: 14 Որովհետեւ սա՛ կը յայտարարենք ձեզի՝ Տէրոջ խօսքով, թէ
մենք՝ մինչեւ Տէրոջ գալուստը ողջ մնացողներս՝ բնա՛ւ պիտի չկանխենք ննջեցեալները:
15 Քանի որ նոյնինքն Տէրը պիտի իջնէ երկինքէն՝ ազդարարութեան հրամանով,
հրեշտակապետին ձայնով եւ Աստուծոյ փողով, ու նախ Քրիստոսով մեռածնե՛րը
յարութիւն պիտի առնեն: 16 Ապա մենք, ողջ մնացողներս, անոնց հետ պիտի
յափշտակուինք ամպերով՝ Տէրը դիմաւորելու օդին մէջ, եւ այդպէս Տէրոջ հետ պիտի
ըլլանք յաւիտեան: 17 Հետեւաբար մխիթարեցէ՛ք զիրար այս խօսքերով:

ՊԱՏՐԱ՛ՍՏ ԵՂԷՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳԱԼՈՒՍՏԻՆ

5

Բայց, եղբայրնե՛ր, պէտք չունիք որ գրեմ ձեզի այդ ժամանակներուն եւ ատեններուն
մասին, 2 քանի որ դուք իսկ ճշգրտութեամբ գիտէք թէ Տէրոջ օրը կու գայ գիշերուան

[ա] Կամ՝ բանի մը

[բ] Ոմանք՝ ձեզի

[գ] Կամ՝ ո՛չ մէկուն

*գողին պէս: 3 Երբ մարդիկ ըսեն թէ “խաղաղութիւն եւ ապահովութիւն է□, այն ատեն
աւերումը անակնկալօրէն պիտի հասնի անոնց վրայ՝ յղիին երկունքին պէս, ու զերծ պիտի
չմնան: 4 Բայց դո՛ւք, եղբայրնե՛ր, խաւարի մէջ չէք, որ այդ օրը գողի մը պէս հասնի ձեր
վրայ. 5 որովհետեւ դուք բոլորդ լոյսի որդիներ էք, եւ ցերեկուան որդիներ. 6 գիշերուան
որդիներ չենք, ո՛չ ալ խաւարի: Ուրեմն չքնանա՛նք ուրիշներու նման, հապա ըլլա՛նք
արթուն ու զգաստ. 7 քանի որ անոնք որ կը քնանան՝ գիշե՛րը կը քնանան, եւ անոնք որ
կ'արբենան՝ գիշե՛րը կ'արբենան: 8 Իսկ մենք՝ որ ցերեկուան որդիներն ենք, զգա՛ստ
ըլլանք՝ հագնելով հաւատքի ու սիրոյ զրահը, եւ իբր սաղաւարտ՝ փրկութեան յոյսը: 9
Որովհետեւ Աստուած որոշեց մեզ ո՛չ թէ բարկութեան համար, հապա՝ փրկութեան
տիրանալու մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով: 10 Ան մեռաւ մեզի համար, որպէսզի
մենք ապրինք իրեն հետ, արթուն ըլլանք թէ քնացած: 11 Ուստի յորդորեցէ՛ք զիրար եւ
շինեցէ՛ք զիրար, ինչպէս արդէն կ'ընէք:*

ՎԵՐՋԻՆ ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ ՈՒ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

*12 Կը թախանձենք ձեզի, եղբայրնե՛ր, որ ճանչնաք ձեր մէջ աշխատողները, Տէրոջմով
վերակացուներն ու ձեզ խրատողները: 13 Պատուեցէ՛ք զանոնք մեծ սիրով՝ իրենց գործին
համար: Խաղաղութի՛ւն ունեցէք իրարու հետ: 14 Կը յորդորե՛նք ձեզ, եղբայրնե՛ր,
խրատեցէ՛ք անկարգները, սփոփեցէ՛ք թուլասիրտները, ձեռնտո՛ւ եղէք տկարներուն,
համբերատա՛ր եղէք բոլորին հանդէպ: 15 Զգուշացէ՛ք, ո՛չ մէկը չարիքի փոխարէն չարիք
հատուցանէ ոեւէ մէկուն. հապա՝ ամէն ատեն հետամո՛ւտ եղէք բարիին, թէ՛ ձեր միջեւ, թէ՛
բոլորին հանդէպ: 16 Ամէն ատեն ուրա՛խ եղէք: 17 Անդադար աղօթեցէ՛ք: 18 Ամէն բանի
մէջ շնորհակա՛լ եղէք, որովհետեւ ա՛յս է Աստուծոյ կամքը ձեզի հանդէպ՝ Քրիստոս
Յիսուսով: 19 Մի՛ մարէք Սուրբ Հոգին: 20 Մի՛ անարգէք մարգարէութիւնները: 21 Քննեցէ՛ք
ամէն բան, բարի՛ն ամուր բռնեցէք: 22 Ե՛տ կեցէք ամէն տեսակ չարութենէ: 23 Նոյնինքն
խաղաղութեան Աստուածը ամբողջովին սրբացնէ ձեզ, եւ ձեր հոգին, անձն ու մարմինը
ամբողջութեամբ անմեղադրելի պահուին մինչեւ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի գալուստը:
24 Ա՛ն որ կանչեց ձեզ՝ հաւատարիմ է. նաեւ ի՛նք պիտի կատարէ ատիկա:*

*25 Եղբայրնե՛ր, աղօթեցէ՛ք մեզի համար: 26 Բարեւեցէ՛ք բոլոր եղբայրները սուրբ
համբոյրով: 27 [ա]Կը պարտադրեմ[ա] ձեզ Տէրոջմով, որ կարդաք այս նամակը բոլոր սուրբ
եղբայրներուն: 28 Մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզի հետ: Ամէն:*

[ա] Յուն.՝ Կ'երդմնեցնեմ

1

Պօղոս, Սիղուանոս ու Տիմոթէոս, Թեսաղոնիկեցիներու եկեղեցիին՝ մեր Հայր
Աստուծմով ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով. 2 շնորհք եւ խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ՝ մեր
Հօրմէն, ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:

ԴԱՏԱՍՏԱՆ՝ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳԱԼՈՒՍՏԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

3 Պարտական ենք ամէն ատեն Աստուծմէ շնորհակալ ըլլալ ձեզի համար, եղբայրնե՛ր,
ինչպէս որ արժանավայել է. քանի որ ձեր հաւատքը շատ կ’աճի, եւ ձեզմէ իւրաքանչիւրին
սէրը կ’աւելնայ իրարու հանդէպ: 4 Ուստի մենք ալ կը պարծենանք ձեզմով Աստուծոյ
եկեղեցիներուն մէջ, ձեր համբերութեան ու հաւատքին համար՝ ձեր բոլոր
հալածանքներուն եւ տառապանքներուն մէջ, որոնց կը հանդուրժէք: 5 Ասիկա Աստուծոյ
արդար դատաստանին ապացոյցն է՝ որպէսզի դուք արժանանաք Աստուծոյ
թագաւորութեան, որուն համար կը չարչարուիք ալ: 6 Քանի որ Աստուծոյ քով
արդարութիւն է տառապանք հատուցանել ձեզ տառապեցնողներուն, 7 իսկ ձեզի՝
տառապանք կրողներուդ՝ անդորրութիւն մեզի հետ, երբ Տէր Յիսուս յայտնուի երկինքէն՝
իր հզօր հրեշտակներով, 8 բոցավառ կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ որ չեն ճանչնար
Աստուած, ու չեն հնազանդիր մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի աւետարանին: 9 Անոնք
պիտի պատժուին յաւիտենական աւերումով՝ վտարուելով Տէրոջ ներկայութենէն եւ անոր
ոյժին փառքէն, 10 երբ ինք գայ փառաւորուելու իր սուրբերուն մէջ, ու այդ օրը
սքանչացումի առարկայ ըլլալու բոլոր հաւատացեալներուն մէջ (որովհետեւ դուք
հաւատացիք ձեր մէջ տրուած մեր վկայութեան): 11 Հետեւաբար ամէն ատեն կ’աղօթենք
ձեզի համար, որ մեր Աստուածը արժանացնէ ձեզ ձեր կոչումին, եւ զօրութեամբ
իրագործէ իր բարութեան ամբողջ բարեհաճութիւնն ու հաւատքին գործը. 12 որպէսզի մեր
Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի անունը փառաւորուի ձեր մէջ, եւ դուք ալ անոր մէջ, մեր
Աստուծոյն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքին համաձայն:

ՉԱՐԵՐԸ

2

Կը թախանձե՛նք ձեզի, եղբայրնե՛ր, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի գալուստին եւ անոր
քով մեր հաւաքուելուն մասին, 2 որ շուտով չսարսիք ձեր միտքին մէջ, ու չվրդովիք՝ ո՛չ
հոգիով, ո՛չ խօսքով, ո՛չ ալ նամակով մը՝ իբր թէ մեզմէ գրուած, որպէս թէ Քրիստոսի օրը
եկած հասած ըլլայ: 3 Ո՛չ մէկը թող խաբէ ձեզ որեւէ կերպով. որովհետեւ այդ օրը պիտի
չգայ՝ եթէ նախ չգայ ուխտադրժումը ու չյայտնուի մեղքի մարդը, կորուստի որդին, 4 որ
պիտի հակառակի եւ պանծացնէ ինքզինք ամէն բանէ վեր՝ որ Աստուած կը կոչուի կամ կը
պաշտուի. մինչեւ անգամ [ա]պիտի բազմի Աստուծոյ տաճարին մէջ՝ ներկայացնելով
ինքզինք իբր Աստուած: 5 Չէ՞ք յիշեր թէ երբ տակաւին ձեր քով էի, կ’ըսէի ձեզի այս
բաները: 6 Եւ հիմա դուք ձեզմէ գիտէք թէ ի՛նչը կը զսպէ՝ որ ինք յայտնուի իր ատենին: 7
Որովհետեւ անօրէնութեան խորհուրդը արդէն կը ներգործէ. բայց ա՛ն որ հիմա կը զսպէ,
պիտի զսպէ՝ մինչեւ որ ինք վերցուի մէջտեղէն: 8 Ա՛յն ատեն պիտի յայտնուի այդ
անօրէնը, որ Տէր (Յիսուս) պիտի սպառէ իր բերանին շունչով եւ պիտի ոչնչացնէ իր
գալուստին փայլով: 9 Անօրէնը պիտի գայ Սատանային ներգործութեամբ՝ ամէն տեսակ
հրաշքներով, նշաններով ու սուտ սքանչելիքներով, 10 եւ անիրաւութեան ամբողջ

[ա] Ոմանք՝ իբր Աստուած պիտի

խաբէութեամբ, անոնց համար՝ որ կը կորսուին, քանի որ անոնք չընդունեցին ճշմարտութեան սէրը՝ որպէսզի փրկուին: 11 Այս պատճառով Աստուած ալ պիտի ղրկէ անոնց ազդեցիկ մոլորութիւն մը՝ որ հաւատան ստութեան, 12 որպէսզի [բ]դատապարտուին բոլոր անոնք՝ որ չհաւատացին ճշմարտութեան, հապա յօժարեցան անիրաւութեան:

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏՐՈՒԱԾ ԷՔ

13 Բայց մենք պարտական ենք ամէն ատեն շնորհակալ ըլլալ Աստուծմէ՝ ձեզի համար, Տէրոջմէն սիրուած եղբայրնե՛ր, քանի որ Աստուած սկիզբէն ընտրեց ձեզ փրկութեան համար՝ Հոգիին սրբացումով եւ ճշմարտութեան հաւատքով, 14 որուն կանչեց ձեզ մեր աւետարանով, որպէսզի տիրանաք մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի փառքին:

15 Ուրեմն, եղբայրնե՛ր, հաստատո՛ւն կեցէք, ու պահեցէ՛ք այն աւանդութիւնները՝ որ սորվեցաք կա՛մ խօսքով, կա՛մ մեր նամակով: 16 Եւ մեր Տէրը՝ նոյնինքն Յիսուս Քրիստոս, ու մեր Հայրը՝ Աստուած, որ սիրեց մեզ եւ տուաւ մեզի յաւիտենական մխիթարութիւն ու բարի յոյս՝ շնորհքով, 17 թող մխիթարեն ձեր սիրտերը եւ ամրացնեն ձեզ ամէն բարի խօսքի ու գործի մէջ:

ԱՂՕԹԵՑԷ՛Ք ՄԵԶԻ ՀԱՄԱՐ

3

Վերջապէս, եղբայրնե՛ր, աղօթեցէ՛ք մեզի համար, որպէսզի Տէրոջ խօսքը արագ ընթանայ ու փառաւորուի ամէն տեղ՝ ինչպէս ձեր մէջ, 2 եւ մենք ազատինք վատ ու չար մարդոցմէ. որովհետեւ բոլորը [ա]հաւատք չունին: 3 Բայց Տէրը հաւատարիմ է. ան պիտի ամրացնէ ձեզ եւ պահէ Չարէն: 4 Ու մենք համոզում ունինք ձեր վրայ Տէրոջմով, թէ ինչ որ պատուիրեցինք ձեզի՝ կ՚ընէք եւ պիտի ընէք ալ: 5 Տէրը թող ուղղէ ձեր սիրտերը դէպի Աստուծոյ սէրն ու Քրիստոսի համբերութիւնը:

ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՀԱՐԿԱԴՐԱՆՔ

6 Կը պատուիրենք ձեզի, եղբայրնե՛ր, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի անունով, որ զգուշանաք ամէն եղբօրմէ՝ որ կ՚ընթանայ անկարգութեամբ, եւ ո՛չ թէ այն աւանդութեան համաձայն՝ որ ընդունեցիք մեզմէ: 7 Որովհետեւ դուք ձեզմէ գիտէք թէ ի՛նչպէս պէտք է նմանիք մեզի. քանի որ մենք անկարգութեամբ չընթացանք ձեր մէջ, 8 ո՛չ ալ ձրի կերանք մէկուն հացը, այլ գիշեր ու ցերեկ կը գործէինք՝ աշխատանքով եւ տաժանքով, ձեզմէ ո՛չ մէկը ծանրաբեռնելու համար: 9 Ո՛չ թէ իրաւունք չունէինք, հապա մենք մեզ տիպար դարձուցինք ձեզի՝ որպէսզի նմանիք մեզի: 10 Որովհետեւ երբ ձեր քով էինք, սա՛ կը պատուիրէինք ձեզի, թէ "ա՛ն որ չ՚ուզեր գործել, հա՛ց ալ թող չուտէ□: 11 Արդարեւ կը լսենք թէ ձեր մէջէն ոմանք կ՚ընթանան անկարգութեամբ, բնա՛ւ չեն գործեր, հապա հետաքրքրամոլ կ՚ըլլան: 12 Այդպիսիներուն կը պատուիրենք ու կը յորդորենք մեր Տէրոջմով՝ Յիսուս Քրիստոսով, որ գործեն հանդարտութեամբ եւ ուտեն իրե՛նց հացը: 13 Իսկ դո՛ւք, եղբայրնե՛ր, մի՛ ձանձրանաք բարիք գործելէ: 14 Եթէ ոեւէ մէկը չհնազանդի այս նամակին մէջ մեր ըսած խօսքին, նշանակեցէ՛ք զայն ու մի՛ յարաբերիք անոր հետ,

---

[բ] Յուն.՝ դատուին

[ա] Կամ՝ հաւատարմութիւն

որպէսզի ամչնայ: 15 Բայց թշնամի մի՛ համարէք զինք, հապա խրատեցէ՛ք իբր եղբայր:
16 Նոյնինքն խաղաղութեան Տէրը խաղաղութիւն տայ ձեզի, ամէնատեն եւ ամէն կերպով.
Տէրը ձեր բոլորին հետ:

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔ

17 Ես՝ Պօղոս, ի՛մ ձեռքովս կը գրեմ այս բարեւը, որ ամէն նամակի մէջ իմ նշանն է. ես
ա՛յսպէս կը գրեմ: 18 Մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր բոլորին հետ: Ամէն:

1

Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ մեր Փրկիչ Աստուծոյ եւ մեր յոյսը եղող [ա]“Քրիստոս
Յիսուսի” հրամանով, 2 Տիմոթէոսի՝ հաւատքով հարազատ զաւակիս. շնորհք,
ողորմութիւն ու խաղաղութիւն Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, եւ Քրիստոս Յիսուսէ՝ մեր
Տէրոջմէն:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՍԽԱԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵՆԷ

3 Քեզի աղաչեցի որ Եփեսոս մնաս, երբ ես Մակեդոնիա կ՚երթայի, որպէսզի
պատուիրես ոմանց՝ ուրիշ կերպով չսորվեցնել, 4 ո՛չ ալ ուշադրութիւն դարձնել
առասպելներու եւ անվերջանալի ազգաբանութիւններու, որոնք կը պատճառեն վէճեր՝
փոխանակ Աստուծոյ հաճելի [բ]շինութեան, որ կ՚ըլլայ հաւատքով: 5 Իսկ պատուէրին
վախճանը սէրն է՝ բխած սուրբ սիրտէ, բարի խղճմտանքէ եւ անկեղծ հաւատքէ: 6
Անոնցմէ վրիպելով՝ ոմանք խոտորեցան փուճ խօսքերու մէջ. 7 կ՚ուզեն Օրէնքի
վարդապետ ըլլալ, բայց չեն հասկնար ո՛չ ինչ որ կը խօսին, ո՛չ ալ այն բաները՝ որոնց
վրայ կը պնդեն: 8 Սակայն գիտենք թէ Օրէնքը լաւ է, եթէ մէկը գործածէ զայն օրինաւոր
կերպով, 9 սա՛ գիտնալով թէ Օրէնքը [գ]տրուած է ո՛չ թէ արդարներուն համար, հապա՝
անօրէններուն եւ ըմբոստներուն, ամբարիշտներուն ու մեղաւորներուն, անսուրբերուն եւ
սրբապիղծներուն, հայր զարնողներուն, մայր զարնողներուն, մարդասպաններուն, 10
պոռնկողներուն, արուագէտներուն, մարդ գողցողներուն, ստախօսներուն,
երդմնազանցներուն, եւ ուրիշ որեւէ բանի համար՝ որ հակառակ է ողջամիտ
վարդապետութեան, 11 համաձայն երանելի Աստուծոյ փառաւոր աւետարանին՝ որ
վստահուեցաւ ինծի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

12 Շնորհապարտ եմ զիս զօրացնող Քրիստոս Յիսուսի՝ մեր Տէրոջ, քանի որ
հաւատարիմ համարեց զիս ու դրաւ այս սպասարկութեան մէջ: 13 Նախապէս հայհոյիչ
էի, հալածող եւ նախատող. բայց ողորմութիւն գտայ, որովհետեւ անգիտանալով ըրի՝
անհաւատութեան մէջ. 14 եւ մեր Տէրոջ շնորհքը յորդեցաւ ինծի հանդէպ՝ հաւատքով ու
սիրով, որ Քրիստոս Յիսուսով է: 15 Սա՛ վստահելի եւ բոլորովին ընդունելու արժանի
խօսք մըն է, թէ Քրիստոս Յիսուս աշխարհ եկաւ՝ փրկելու մեղաւորները, որոնց գլխաւորը
ես եմ: 16 Բայց ողորմութիւն գտայ սա՛ պատճառով, որ Յիսուս Քրիստոս նախ ի՛մ վրաս
ցոյց տայ իր համբերատարութիւնը, տիպար ըլլալու անոնց որ պիտի հաւատային իրեն՝
յաւիտենական կեանքի համար: 17 Ուրեմն յաւիտենական Թագաւորին՝ որ անեղծ եւ
անտեսանելի է, [դ]“միա՛կ Աստուծոյն՝ պատի՛ւ ու փա՛ռք [ե]դարէ դար”: Ամէն:

[ա] Ոմանք՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսի

[բ] Կամ՝ կենցաղավարութիւն

[գ] Յուն.՝ դրուած

[դ] Ոմանք՝ միա՛կ իմաստուն

[ե] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

18 Սա՛ պատուէրը կ՚աւանդեմ քեզի, որդեա՛կս Տիմոթէոս, քեզի համար նախապէս եղած մարգարէութիւններուն համաձայն, որ անոնցմով մարտնչիս բարի մարտը, 19 պահելով հաւատքն ու բարի խղճմտանքը, որ ոմանք վանեցին իրենցմէ եւ հաւատքի վերաբերեալ նաւակոծութիւն կրեցին: 20 Անոնցմէ են Հիմենոս եւ Աղեքսանդրոս, որ մատնեցի Սատանային՝ որպէսզի վարժուին չհայհոյել:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ

2

Ուրեմն կը յորդորեմ որ ամէն բանէ առաջ աղերսանք, աղօթք, պաղատանք ու շնորհակալութիւն մատուցանէք բոլոր մարդոց համար, 2 մա՛նաւանդ թագաւորներուն եւ իշխանաւորներուն համար, որպէսզի խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարենք՝ ամբողջ բարեպաշտութեամբ ու պատկառանքով. 3 որովհետեւ ա՛յդ է բարին եւ ընդունելին մեր Փրկիչ Աստուծոյն առջեւ: 4 Ան կ՚ուզէ որ բոլոր մարդիկը փրկուին ու գան ճշմարտութեան գիտակցութեան. 5 քանի որ մէ՛կ Աստուած կայ եւ մէ՛կ միջնորդ Աստուծոյ ու մարդոց միջեւ, Քրիստոս Յիսուս մարդը, 6 որ ինքզինք իբր փրկանք ընծայեց բոլորին տեղը՝ յատուկ ատենին վկայութիւն ըլլալու: 7 Ես անոր քարոզիչ եւ առաքեալ նշանակուեցայ, (ճշմարտութիւնը կ՚ըսեմ [ա]Քրիստոսով, չեմ ստեր,) ու հեթանոսներուն վարդապետ եղայ՝ հաւատքով եւ ճշմարտութեամբ: 8 Ուրեմն կը փափաքիմ որ այր մարդիկ ամէն տեղ աղօթեն՝ սուրբ ձեռքեր վերցնելով, առանց բարկութեան եւ առարկութեան: 9 Նոյնպէս ալ կիները իրենք զիրենք զարդարեն համեստ տարազով, ամօթխածութեամբ եւ խոհեմութեամբ, ո՛չ թէ հիւսուածքներով, ոսկիով, մարգարիտներով կամ մեծածախս պատմուճաններով, 10 հապա բարի գործերով՝ ինչպէս կը պատշաճի աստուածպաշտութիւն դաւանող կիներուն: 11 Կինը թող սորվի՝ հանդարտ կենալով, բոլորովին ենթարկուելով: 12 Բայց կնոջ չեմ արտօներ որ սորվեցնէ, ո՛չ ալ իշխէ այր [բ]մարդուն. հապա թող հանդարտ կենայ: 13 Որովհետեւ նախ Ադա՛մ կերտուեցաւ, ու յետոյ՝ Եւա. 14 եւ Ադամ չխաբուեցաւ, հապա կի՛նը խաբուելով օրինազանց եղաւ: 15 Սակայն ան պիտի փրկուի որդեծնութեամբ, եթէ խոհեմութեամբ յարատեւէ հաւատքի, սիրոյ ու սրբութեան մէջ:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ

3

Սա՛ խօսքը վստահելի է. եթէ մէկը եպիսկոպոսութեան կը բաղձայ, բարի գործի կը ցանկայ: 2 Ուստի եպիսկոպոսը պէտք է ըլլայ անարատ, մէկ կնոջ ամուսին, զգաստ, խոհեմ, համեստ, հիւրասէր, սորվեցնելու ընդունակ, 3 ոչ գինեմոլ, ոչ զարնող, [ա]հապա՝ ազնիւ, ոչ կռուազան, ոչ արծաթասէր, 4 իր տան լաւ վերակացու եղող, ենթարկուած զաւակներ ունեցող՝ ամբողջ պատկառանքով. 5 (քանի որ եթէ մէկը չգիտնայ վերակացու ըլլալ իր տան, ի՞նչպէս հոգ պիտի տանի Աստուծոյ եկեղեցիին.) 6 ո՛չ ալ նորահաւատ, որ հպարտանալով չիյնայ Չարախօսին սահմանուած [բ]դատապարտութեան մէջ: 7 Նաեւ

[ա] Ոմանք չունին

[բ] Կամ՝ ամուսինին

[ա] Ոմանք՝ ոչ ամօթալի շահախնդրութեան հետամուտ եղող, հապա՝

[բ] Յուն.՝ դատաստանին

*պէտք է ունենայ բարի վկայութիւն դուրսիններէ՛ն ալ, որպէսզի չիյնայ նախատինքի ու
Չարախօսին թակարդին մէջ:*

ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՍԱՐԿԱՒԱԳՆԵՐԸ

*8 Նմանապէս սարկաւագները պէտք է ըլլան պատկառելի, ոչ երկլեզու, ոչ գինեմոլ, ոչ
ամօթալի շահախնդրութեան հետամուտ եղող, 9 հապա հաւատքին խորհուրդը պահող՝
մաքուր խղճմտանքով: 10 Ասոնք ալ նախ թող փորձարկուին, ու յետոյ կատարեն
սարկաւագութիւն՝ եթէ անմեղադրելի գտնուին: 11 Նոյնպէս ալ անոնց կիները պէտք է
ըլլան պատկառելի, ոչ չարախօս, հապա զգաստ, հաւատարիմ՝ ամէն բանի մէջ: 12
Սարկաւագները թող ըլլան մէկ կնոջ ամուսին, եւ լաւ վերակացու իրենց զաւակներուն ու
տան. 13 որովհետեւ անոնք որ լաւ կը կատարեն սարկաւագութիւնը՝ կը տիրանան բարի
աստիճանի մը, ու շատ համարձակութեան՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքին մէջ:*

ՄԵԾ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

*14 Կը գրեմ քեզի այս բաները, թէպէտ կը յուսամ շուտով գալ քեզի, 15 որպէսզի՝ եթէ
յապաղիմ՝ գիտնաս թէ ի՛նչպէս պէտք է վարուիս Աստուծոյ տան մէջ, որ ապրող
Աստուծոյ եկեղեցին է, ճշմարտութեան սիւնն ու խարիսխը: 16 Անվիճելիօրէն մեծ է
բարեպաշտութեան խորհուրդը. Աստուած երեւցաւ մարմինով, արդարացաւ Հոգիով,
տեսնուեցաւ հրեշտակներէն, քարոզուեցաւ հեթանոսներուն մէջ, հաւատացուեցաւ
աշխարհի մէջ, եւ համբարձաւ փառքով:*

ՍՈՒՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐ

4

*Հոգին յստակապէս կ՚ըսէ թէ վերջին ատենները՝ ոմանք պիտի հեռանան հաւատքէն,
ուշադրութիւն դարձնելով մոլորեցուցիչ ոգիներու եւ դեւերու վարդապետութիւններուն: 2
Կեղծաւորութեամբ սուտ պիտի խօսին, խանձուած խղճմտանք պիտի ունենան, 3 պիտի
արգիլեն ամուսնանալ ու ետ պիտի պահեն կերակուրներէն, որ Աստուած ստեղծեր է
որպէսզի հաւատացեալները եւ ճշմարտութիւնը գիտցողները շնորհակալութեամբ
ընդունին. 4 որովհետեւ ամէն ինչ որ Աստուած ստեղծած է՝ բարի է, ու ոչինչ մերժուելու
է՝ եթէ ընդունուի շնորհակալութեամբ, 5 քանի որ կը սրբացուի Աստուծոյ խօսքով եւ
աղօթքով: 6 Եթէ թելադրես այս բաները եղբայրներուն, պիտի ըլլաս Յիսուս Քրիստոսի
բարի սպասարկու մը, սնած խօսքերով հաւատքին ու բարի վարդապետութեան՝ որուն
հետեւեցար: 7 Բայց մերժէ՛ սրբապիղծ ու պառաւական առասպելները, եւ դուն քեզ
վարժեցուր բարեպաշտութեան. 8 որովհետեւ մարմինին վարժութիւնը օգտակար է քիչ
բանի, բայց բարեպաշտութիւնը օգտակար է ամէն բանի, ունենալով թէ՛ ներկայ եւ թէ
ապագայ կեանքին խոստումը: 9 Այս խօսքը վստահելի է ու բոլորովին ընդունուելու
արժանի: 10 Արդարեւ մենք կ՚աշխատինք եւ կը նախատուինք սա՛ նպատակով, որովհետեւ
կը յուսանք ապրող Աստուծոյ, որ Փրկիչն է բոլոր մարդոց, մա՛նաւանդ՝
հաւատացեալներուն: 11 Պատուիրէ՛ եւ սորվեցո՛ւր այս բաները: 12 Ո՛չ մէկը թող
արհամարհէ քու երիտասարդութիւնդ, հապա տիպա՛ր եղիր հաւատացեալներուն՝ խօսքով,
վարքով, սիրով, [ա]հաւատքով ու մաքրակեցութեամբ: 13 Մինչեւ որ գամ՝ ուշադի՛ր եղիր*

[ա] Ոմանք՝ հոգիով, հաւատքով

կարդալու, յորդորելու, սորվեցնելու: 14 Անհոգ մի՛ ըլլար քու մէջդ եղած [բ]շնորհին հանդէպ,
որ մարգարէութեամբ տրուեցաւ քեզի՝ երէցներուն ձեռնադրութեամբ: 15 Խոկա՛ այդ
բաներուն մասին եւ զբաղէ՛ անոնցմով, որպէսզի քու յառաջդիմութիւնդ երեւնայ
[գ]ամենուն: 16 Ուշադի՛ր եղիր դուն քեզի ու վարդապետութեան, եւ մի՛շտ յարատեւէ անոնց
մէջ. քանի որ այդպէս ընելով՝ պիտի փրկես թէ՛ քեզ, թէ՛ քեզ լսողները:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ

5

Մի՛ սաստեր տարեցը, հապա յորդորէ՛ զայն՝ հօր մը պէս. երիտասարդները՝
եղբայրներու պէս, 2 տարեց կիները՝ մայրերու պէս, դեռահասակները՝ քոյրերու պէս,
բոլորովին մաքրակեցութեամբ: 3 Պատուէ՛ այն այրիները՝ որ ի՛րապէս այրի են: 4 Բայց
եթէ այրի մը ունի զաւակներ կամ թոռներ, անոնք թող սորվին նախ իրենց տան մէջ
բարեպաշտութիւն ցոյց տալ, ու փոխարէնը հատուցանել իրենց ծնողներուն. որովհետեւ
ա՛յդ է բարին եւ ընդունելին Աստուծոյ առջեւ: 5 Իսկ ան որ ի՛րապէս այրի է ու մինակ
մնացած, կը յուսայ Աստուծոյ, եւ գիշեր-ցերեկ կը յարատեւէ աղերսանքի ու աղօթքի մէջ.
6 մինչդեռ փափկասէր այրին մեռած է, թէպէտ կ'ապրի: 7 Պատուիրէ՛ այս բաները,
որպէսզի անարատ ըլլան: 8 Բայց եթէ մէկը չի հոգար իրեններըը ու մա՛նաւանդ իր
ընտանիքը, ան ուրացած է հաւատքը, եւ աւելի գէշ է՝ քան անհաւատ մը: 9 Իբր այրի թող
դասուի ա՛ն՝ որ վաթսուն տարեկանէն կրտսեր չէ, մէկ մարդու կին եղած է, 10 ու բարի
գործերով վկայուած. եթէ զաւակներ մեծցուցած է, հիւրեր ընդունած, սուրբերուն ոտքերը
լուացած, տառապեալներուն նպաստած, ամէն բարի գործի հետամուտ եղած: 11 Բայց
մերժէ՛ դեռահասակ այրիները. քանի որ երբ պերճանքը հեռացնէ զիրենք Քրիստոսէ,
կ'ուզեն ամուսնանալ 12 եւ "[ա]դատապարտութիւն կը կրեն", որովհետեւ կ'անարգեն իրենց
առաջին հաւատքը: 13 Նաեւ կը սորվին դատարկապորտ ըլլալ՝ շրջելով տունէ տուն. եւ ո՛չ
միայն դատարկապորտ, այլ նաեւ շաղակրատ ու հետաքրքրամոլ՝ խօսելով անպատեհ
բաներ: 14 Ուրեմն կը փափաքիմ որ դեռահասակ կիները ամուսնանան, զաւակներ
ծնանին, իրենց [բ]տունը կառավարեն", եւ հեգնելու առիթ չտան հակառակորդին, 15 քանի
որ արդէն ոմանք խոտորեցան՝ երթալով Սատանայի ետեւէն: 16 Եթէ հաւատացեալ այր
մարդ մը կամ կին մը ունի այրիներ, թո՛ղ նպաստէ անոնց, որպէսզի եկեղեցին
չծանրաբեռնուի ու կարենայ նպաստել իրակա՛ն այրիներուն:

17 Լաւ վերակացու եղող երէցները, մա՛նաւանդ անոնք՝ որոնց աշխատանքն է խօսքը
քարոզել եւ սորվեցնել, թող արժանանան կրկնապատիկ պատիւի, 18 որովհետեւ Գիրքը
կ'ըսէ. «Մի՛ կապեր [գ]կալի մէջ աշխատող" եզին դունչը»: Նաեւ. «Գործաւորը արժանի է
իր վարձքին»: 19 Երէցի դէմ ամբաստանութիւն մի՛ ընդունիր, բայց միայն երկու կամ երեք
վկայի առջեւ: 20 Անոնք որ կը մեղանչեն՝ կշտամբէ՛ բոլորին առջեւ, որպէսզի միւսներն
ալ վախնան: 21 Կը վկայեմ Աստուծոյ, [դ]Յիսուս Քրիստոսի եւ ընտրեալ հրեշտակներուն

[բ] Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւին

[գ] Կամ՝ ամէն բանի մէջ

[ա] Յուն.՝ դատաստան կ'ունենան

[բ] Յուն.՝ տան տիրեն

[գ] Յուն.՝ կամնող

[դ] Ոմանք՝ Տէր Յիսուս

առջեւ, որ պահես այս բաները առանց նախընտրանքի, ոչինչ ընելով կողմնակալութեամբ:
22 Անճապարելով ձեռք մի՛ դներ ոեւէ մէկուն վրայ, եւ մի՛ հաղորդակցիր ուրիշներուն
մեղքերուն: Դուն քեզ մաքրակենցա՛ղ պահէ:
23 Այլեւս միայն ջուր մի՛ խմեր, հապա քիչ մըն ալ գինի գործածէ՝ ստամոքսիդ ու
յաճախադէպ հիւանդութիւններուդ համար:
24 Կարգ մը մարդոց մեղքերը առաջուընէ յայտնի են, նախքան իրենց դատաստանը.
իսկ ոմանց մեղքերը [ե]յետոյ կը յայտնուին": 25 Նոյնպէս ալ ոմանց բարի գործերը յայտնի
են. իսկ անոնք որ տարբեր են՝ չեն կրնար պահուիլ:

6

Լուծի տակ եղող բոլոր ստրուկները թող արժանի համարեն իրենց [ա]տէրերը ամէն
պատիւի, որպէսզի Աստուծոյ անունն ու վարդապետութիւնը չհայհոյուին: 2 Իսկ անոնք որ
հաւատացեալ տէրեր ունին՝ թող չարհամարհեն զանոնք՝ որովհետեւ եղբայրներ են. այլ
մանաւանդ թող ծառայեն անոնց յօժարութեամբ, քանի բարերարութենէն [բ]օգտուողները
հաւատացեալ են ու սիրելի: Սորվեցո՛ւր այս բաները եւ յորդորէ՛:

ՍԽԱԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԴԱՐ ՇԱՀԵՐ

3 Եթէ մէկը սորվեցնէ ուրիշ կերպով, ու չյարի մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի ողջամիտ
խօսքերուն եւ այն վարդապետութեան՝ որ համաձայն է բարեպաշտութեան, 4 այդպիսին
հպարտացած է ու ոչինչ գիտէ, հապա վարակուած է վէճերու եւ բանակռիւներու ախտէն,
որոնցմէ կը յառաջանան նախանձ, կռիւ, հայհոյութիւններ, չար ենթադրութիւններ, 5
զրաբանութիւններ՝ միտքով ապականած ու ճշմարտութենէն զրկուած մարդոց, որ կը
կարծեն թէ բարեպաշտութիւնը շահավաճառութիւն է. հեռացի՛ր այդպիսիներէն: 6
Սակայն բարեպաշտութիւնը՝ ինքնաբաւութեամբ միասին՝ մեծ շահավաճառութիւն մըն է.
7 որովհետեւ ոչինչ բերինք աշխարհ, եւ բացայայտ է թէ ոչինչ կրնանք դուրս հանել
անկէ. 8 ուստի կերակուր ու հագնելիք ունենալով՝ բաւարարուինք անոնցմով: 9 Բայց
անոնք որ կը փափաքին հարստանալ՝ կ՚իյնան փորձութեան եւ թակարդի, ու շատ անմիտ
եւ վնասակար ցանկութիւններու մէջ, որոնք կ՚ընկղմեն մարդիկը աւերումի կամ կորուստի
մէջ. 10 որովհետեւ բոլոր չարիքներուն արմատը՝ արծաթսիրութիւնն է, որուն բաղձալով՝
ոմանք մոլորեցան հաւատքէն եւ իրենք զիրենք խոցեցին շատ ցաւերով:

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ

11 Բայց դո՛ւն, ո՛վ Աստուծոյ մարդ, փախի՛ր այս բաներէն, եւ հետամո՛ւտ եղիր
արդարութեան, բարեպաշտութեան, հաւատքի, սիրոյ, համբերութեան ու հեզութեան: 12
Պայքարէ՛ հաւատքին բարի պայքարը, բռնէ՛ յաւիտենական կեանքը՝ որուն համար
կանչուեցար եւ [գ]տուիր բարի դաւանութիւնը շատ վկաներու առջեւ: 13 Կը պատուիրեմ

[ե] Յուն.՝ կը հետեւին

[ա] Յուն.՝ տիրակալները

[բ] Յուն.՝ փոխարէնը ստացողները

[գ] Յուն.՝ դաւանեցար

քեզի՝ Աստուծոյ առջեւ, որ կեանք կու տայ բոլոր բաներուն, ու Քրիստոս Յիսուսի առջեւ, որ վկայեց բարի դաւանութիւնը Պոնտացի Պիղատոսի առջեւ, 14 որ պահես այս պատուէրը՝ ապրելով անբիծ, անարատ, մինչեւ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի երեւումը: 15 Զայն իրատենին ցոյց պիտի տայ Երանելին եւ միակ Հզօրը, Թագաւորներուն թագաւորն ու Տէրերուն տէրը: 16 Միայն ի՛նք ունի անմահութիւն, եւ կը բնակի անմերձենալի լոյսի մէջ: Մարդոցմէ ո՛չ մէկը տեսեր է զինք, ո՛չ ալ կրնայ տեսնել: Իրե՛ն պատիւ ու զօրութիւն յաւիտեան: Ամէն:

17 Պատուիրէ՛ այս աշխարհի մէջ հարուստ եղողներուն՝ որ մեծամիտ չըլլան, ո՛չ ալ յուսան անստոյգ հարստութեան, հապա՝ ապրող Աստուծոյ, որ ամէն բան կու տայ մեզի ճոխութեամբ՝ վայելելու համար: 18 Բարիք թող գործեն, բարի գործերով թող հարստանան, առատաձեռն եւ ուրիշին կարիքներուն հաղորդակից ըլլան, 19 ապագային համար իրենք իրենց լաւ հիմ դնելով իբր պահեստ՝ որպէսզի բռնեն [դ] յաւիտենական կեանքը:

20 Ո՛վ Տիմոթէոս, պահէ՛ քեզի յանձնուած աւանդը, խուսափելով սրբապիղծ ունայնաբանութիւններէն ու սուտանուն գիտութեան հակադրութիւններէն. 21 ոմանք վրիպեցան հաւատքէն՝ դաւանելով զանոնք: Շնորհքը քեզի հետ: Ամէն:

[դ] Ոմանք՝ ճշմարիտ

1

Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ Աստուծոյ կամքով, կեանքի խոստումին
համաձայն՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է, 2 Տիմոթէոսի՝ սիրելի զաւակիս. շնորհք,
ողորմութիւն ու խաղաղութիւն Հայր Աստուծմէ, եւ Քրիստոս Յիսուսէ՝ մեր Տէրոջմէն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԱՋԱԼԵՐՈՒԹԻՒՆ

3 Շնորհապարտ եմ Աստուծոյ, որ կը պաշտեմ նախնիքներուս նման՝ մաքուր
խղճմտանքով, (անդադար կը յիշեմ քեզ իմ աղերսանքներուս մէջ՝ գիշեր ու ցերեկ, 4
տենչալով տեսնել քեզ, եւ յիշելով արցունքներդ, որպէսզի լեցուիմ ուրախութեամբ,) 5 երբ
կը մտաբերեմ քու մէջդ եղած անկեղծ հաւատքը, որ նախ բնակեցաւ մեծ մօրդ՝ Լաւոդեայի
ու մօրդ՝ Եւնիկէի մէջ, եւ համոզուած եմ թէ քու մէջդ ալ կայ: 6 Ուստի կը վերյիշեցնեմ
քեզի՝ որ արծարծես Աստուծոյ [ա]շնորհը, որ տրուեցաւ քեզի՝ երբ ձեռնադրեցի քեզ. 7
որովհետեւ Աստուած տուաւ մեզի ո՛չ թէ երկչոտութեան՝ այլ զօրութեան, սիրոյ ու
խոհեմութեան Հոգին: 8 Ուրեմն մի՛ ամչնար մեր Տէրոջ վկայութեան համար, ո՛չ ալ ինծի՝
անոր բանտարկեալին համար. հապա մասնակցէ՛ աւետարանին չարչարանքներուն՝
Աստուծոյ զօրութեան համեմատ: 9 Ան փրկեց մեզ եւ կանչեց սուրբ կոչումով, ո՛չ թէ մեր
գործերուն համեմատ, հապա՝ իր առաջադրութեան ու շնորհքին համաձայն, որ Քրիստոս
Յիսուսով տրուեցաւ մեզի՝ դարերու ժամանակներէն առաջ, 10 բայց հիմա
բացայայտուեցաւ՝ մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի երեւումով: Ան ոչնչացուց մահը, եւ
լուսաւորեց կեանքն ու անմահութիւնը՝ աւետարանով, 11 որուն նշանակուեցայ քարոզիչ,
առաքեալ, եւ հեթանոսներու վարդապետ: 12 Այս պատճառով ալ կը կրեմ այս
չարչարանքները. բայց չեմ ամչնար, որովհետեւ գիտեմ թէ որո՛ւն հաւատացած եմ, ու
համոզուած եմ թէ ան կարող է պահել իմ իրեն յանձնած աւանդս մինչեւ այն օրը: 13
Ամո՛ւր բռնէ տիպարը այն ողջամիտ խօսքերուն՝ որ լսեցիր ինծմէ, հաւատքով եւ Քրիստոս
Յիսուսի մէջ եղած սիրով:

14 Պահէ՛ այդ բարի աւանդը Սուրբ Հոգիին միջոցով՝ որ կը բնակի մեր մէջ: 15 Սա՛
գիտես, թէ ինծմէ երես դարձուցին բոլոր անոնք՝ որ Ասիա էին. ասոնցմէ՛ են Փիգեղոս եւ
Հերմոգենէս: 16 Տէրը ողորմութիւն շնորհէ Ոնեսիփորոսի տան, որովհետեւ յաճախ
կազդուրեց զիս եւ ամօթ չսեպեց շղթաս, 17 հապա՝ երբ եկաւ Հռոմ՝ փութաջանութեամբ
փնտռեց զիս եւ գտաւ: 18 (Տէրը շնորհէ իրեն՝ որ այն օրը ողորմութիւն գտնէ Տէրոջմէն.)
ու դուն շատ լաւ գիտես թէ ո՛րչափ սպասարկեց ինծի Եփեսոսի մէջ ալ:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԶԻՆՈՒՈՐԸ

2

Ուրեմն դո՛ւն, որդեա՛կս, զօրացի՛ր այն շնորհքով՝ որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ է, 2 եւ ինչ
որ լսեցիր ինծմէ շատ վկաներով՝ աւանդէ՛ հաւատարիմ մարդոց, որոնք ընդունակ ըլլան
սորվեցնել նաեւ ուրիշներուն: 3 Չարչարա՛նք կրէ Յիսուս Քրիստոսի բարի զինուորի մը
պէս: 4 Ո՛չ մէկ զինուորագրեալ կը կաշկանդուի այս կեանքին գործառնութիւններով,
որպէսզի հաճեցնէ իր զօրավարը. 5 եւ մարզիկ մը պսակ չի ստանար, եթէ չմրցի
օրինաւոր կերպով: 6 Աշխատող մշակը պէտք է առաջի՛նը ըլլայ՝ պտուղներէն բաժին
ստանալու: 7 Հասկցի՛ր ինչ որ կ՚ըսեմ. Տէրը թող տայ քեզի ըմբռնում ամէն բանի մէջ: 8
Յիշէ՛ թէ Դաւիթի զարմէն եղող Յիսուս Քրիստոս՝ մեռելներէն յարութիւն առած է,

---

[ա] Այսինքն՝ շնորհած պարգեւը

*համաձայն իմ քարոզած աւետարանիս, 9 որուն մէջ կը չարչարուիմ չարագործի մը պէս՝
մինչեւ անգամ կապերով. բայց Աստուծոյ խօսքը կապուած չէ: 10 Ուստի կը տոկամ ամէն
բանի՝ ընտրեալներուն համար, որպէսզի անոնք ալ հասնին այն փրկութեան՝ որ Քրիստոս
Յիսուսի մէջ է՝ յաւիտենական փառքով: 11 Այս խօսքը վստահելի է. որովհետեւ եթէ
մեռանք անոր հետ, պիտի ապրինք ալ անոր հետ. 12 եթէ տոկանք, պիտի թագաւորենք ալ
անոր հետ: Եթէ ուրանանք զինք, ինք ալ պիտի ուրանայ մեզ. 13 եթէ հաւատարիմ չըլլանք՝
ինք հաւատարիմ կը մնայ, չի կրնար ուրանալ ինքզինք:*

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԱԾ ԳՈՐԾԱՒՈՐ ՄԸ

*14 Յիշեցո՛ւր անոնց այս բաները, Տէրոջ առջեւ վկայելով որ բանակռիւ չընեն, ինչ որ
պիտանի չէ, հապա միայն կը կործանէ լսողները: 15 Ջանա՛ դուն քեզ գնահատելի ցոյց
տալ Աստուծոյ առջեւ, ըլլալով այնպիսի գործաւոր մը՝ որ պիտի չամչնայ, շիտակ
բացատրելով ճշմարտութեան խօսքը: 16 Բայց հեռո՛ւ կեցիր սրբապիղծ
ունայնաբանութիւններէն, քանի որ անոնք աւելի պիտի յառաջդիմեն ամբարշտութեան
մէջ, 17 եւ անոնց խօսքը պիտի ճարակէ քաղցկեղի պէս: Ասոնցմէ՛ են Հիմենոս եւ
Փիղետոս, 18 որոնք վրիպած են ճշմարտութենէն՝ ըսելով թէ մեռելներուն յարութիւնը
արդէն եղած է, եւ կը կործանեն ոմանց հաւատքը: 19 Սակայն Աստուծոյ հիմը ամուր կը
կենայ եւ ունի սա՛ կնիքը. “Տէրը կը ճանչնայ անոնք որ իրն են□, նաեւ. “Ո՛վ որ
[ա]կ՛արտասանէ [բ]Քրիստոսի անունը՝ թող հեռանայ անիրաւութենէ□: 20 Մեծ տան մը մէջ
կան ո՛չ միայն ոսկիէ ու արծաթէ անօթներ, այլ նաեւ փայտէ եւ հողէ անօթներ: Ոմանք
պատիւի համար են, ու ոմանք՝ անպատուութեան համար: 21 Ուստի եթէ մէկը մաքրէ
ինքզինք ասոնցմէ, պիտի ըլլայ պատիւի անօթ մը՝ սրբացած եւ պիտանի իր [գ]Տէրոջ,
պատրաստուած ամէն բարի գործի համար: 22 Փախի՛ր նաեւ երիտասարդական
ցանկութիւններէն, ու հետամո՛ւտ եղիր արդարութեան, հաւատքի, սիրոյ, խաղաղութեան,
անո՛նց հետ՝ որ կը կանչեն Տէրոջ անունը մաքուր սիրտով: 23 Բայց հրաժարէ՛ յիմար եւ
անիմաստ վէճերէն, գիտնալով որ կռիւներ կը ծնին անոնցմէ: 24 Տէրոջ [դ]ծառան պէտք չէ
կռուի, հապա՝ ըլլայ հեզահամբոյր բոլորին հանդէպ, սորվեցնելու ընդունակ, անոխակալ,
25 ընդդիմացողները հեզութեամբ կրթող, որ թերեւս Աստուած ապաշխարութիւն տայ
անոնց՝ ճշմարտութիւնը գիտնալու համար, 26 ու սթափին Չարախօսին թակարդէն, որմէ
բռնուած են՝ անոր կամքին ծառայելու:*

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

3

*Գիտցի՛ր թէ վերջին օրերը դաժան ժամանակներ պիտի գան. 2 որովհետեւ մարդիկ
պիտի ըլլան անձնասէր, արծաթասէր, պոռոտախօս, ամբարտաւան, հայհոյիչ, ծնողներու
անհնազանդ, ապերախտ, անսուրբ, 3 անգութ, անհաշտ, չարախօս, անժուժկալ,
դաժանաբարոյ, բարին չսիրող, 4 մատնիչ, յանդուգն, հպարտ, աւելի հաճոյասէր քան*

[ա] Յուն.՝ կ՚անուանէ

[բ] Ոմանք՝ Տէրոջ

[գ] Յուն.՝ Տիրակալին

[դ] Կամ՝ ստրուկը

աստուածասէր: 5 Անոնք ունին բարեպաշտութեան դրսերեւոյթը, բայց ուրացած են անոր
զօրութիւնը: Դուն հեռացի՛ր անոնցմէ. 6 որովհետեւ ասոնցմէ՛ են անոնք՝ որ կը մտնեն
տուներէն ներս, եւ կը գերեվարեն մեղքով բեռնաւորուած տկարամիտ կիները՝ զանազան
ցանկութիւններէ [ա]դրդուած, 7 որոնք միշտ կը սորվին բայց բնաւ չեն կրնար հասնիլ
ճշմարտութեան գիտակցութեան: 8 Հապա, ինչպէս Յանէս ու Յամբրէս ընդդիմացան
Մովսէսի, նոյնպէս ասոնք ալ կ՚ընդդիմանան ճշմարտութեան: Միտքով ապականած
մարդիկ, որ խոտելի են հաւատքի մէջ. 9 բայց աւելի պիտի չյառաջդիմեն, որովհետեւ
իրենց անմտութիւնը բացայայտ պիտի ըլլայ բոլորին, ինչպէս եղաւ անոնց երկուքինը:

ՎԵՐՋԻՆ ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ

10 Իսկ դուն հետեւեցար իմ վարդապետութեանս, ապրելակերպիս, առաջադրութեանս,
հաւատքիս, համբերատարութեանս, սիրոյս, համբերութեանս, 11 հալածանքներուս եւ
չարչարանքներուս, որոնք պատահեցան ինծի Անտիոքի, Իկոնիոնի ու Լիւստրայի մէջ:
Ի՜նչ հալածանքներ կրեցի. բայց Տէրը ազատեց զիս բոլորէն: 12 Եւ բոլոր անոնք՝ որ
կ՚ուզեն բարեպաշտութեամբ ապրիլ Քրիստոս Յիսուսով, պիտի հալածուին: 13 Բայց չար
ու զեղծարար մարդիկ աւելի՛ պիտի յառաջանան չարութեան մէջ՝ մոլորեցնելով եւ
մոլորելով: 14 Սակայն դուն հաստա՛տ կեցիր այն բաներուն մէջ՝ որ սորվեցար ու որոնց
հաւատացիր, որովհետեւ գիտես թէ որմէ՛ սորվեցար: 15 Նաեւ մանկութենէդ ի վեր գիտես
Սուրբ Գիրքերը, որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ՝ փրկուելու Քրիստոս Յիսուսի վրայ
եղած հաւատքով: 16 Ամբողջ Գիրքը [բ]աստուածաշունչ է, եւ օգտակար՝ սորվեցնելու,
կշտամբելու, ուղղելու եւ արդարութեան մէջ կրթելու համար. 17 որպէսզի Աստուծոյ
մարդը ըլլայ կատարեալ, պատրաստուած ամէն բարի գործի համար:

4

Ուրեմն կը վկայեմ Աստուծոյ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոսի առջեւ, որ պիտի դատէ ողջերն
ու մեռելները իր երեւումին եւ թագաւորութեան ատենը. 2 քարոզէ՛ խօսքը, պնդէ՛
ժամանակին թէ անժամանակ, կշտամբէ՛, յանդիմանէ՛, յորդորէ՛ ամբողջ
համբերատարութեամբ եւ ուսուցումով: 3 Որովհետեւ պիտի գայ ատենը՝ երբ պիտի
չհանդուրժեն ողջամիտ վարդապետութեան. հապա՝ իրենց ականջներուն մարմաջով ու
ցանկութիւններուն համաձայն վարդապետներ պիտի կուտակեն իրենց համար. 4 իրենց
ականջները պիտի դարձնեն ճշմարտութենէն, եւ պիտի խոտորին՝ հետեւելով
առասպելներու: 5 Բայց դուն արթո՛ւն եղիր ամէն բանի մէջ, տոկա՛ չարչարանքներու,
աւետարանիչի գո՛րծ ըրէ, լմա՛ն կատարէ քու սպասարկութիւնդ. 6 որովհետեւ ես արդէն
ընծայուած եմ զոհ ըլլալու, եւ իմ մեկնումիս ատենը հասած է: 7 Պայքարեցայ բարի
պայքարը, աւարտեցի ընթացքը, պահեցի հաւատքը: 8 Ասկէ ետք վերապահուած է ինծի
արդարութեան պսակը, որ Տէրը՝ արդար Դատաւորը՝ պիտի տայ ինծի այն օրը. եւ ո՛չ
միայն ինծի, այլ նաեւ բոլոր անոնց՝ որ կը սիրեն անոր երեւումը:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

9 Ջանա՛ շուտով գալ ինծի. 10 որովհետեւ Դեմաս լքեց զիս՝ սիրելով այս ներկայ

[ա] Յուն.՝ առաջնորդուած

[բ] Կամ՝ Աստուծմէ ներշնչուած

*աշխարհը, ու մեկնեցաւ Թեսաղոնիկէ: Կրէսկէս գնաց Գաղատիա, Տիտոս՝ Դաղմատիա. 11
միայն Ղուկաս ինծի հետ է: Ա՛ռ Մարկոսը եւ բե՛ր քեզի հետ, որովհետեւ պիտանի է ինծի՝
սպասարկութեան համար: 12 Տիքիկոսը ղրկեցի Եփեսոս: 13 Այն վերարկուն, որ ձգեցի
Տրովադա՝ Կարպոսի քով, բե՛ր՝ երբ գաս, նաեւ գիրքերը, մա՛նաւանդ մագաղաթները: 14
Դարբին Աղեքսանդրոսը շատ չարիք [ա]ըրաւ ինծի. Տէ՛րը անոր [բ]հատուցանէ իր
արարքներուն համեմատ: 15 Դո՛ւն ալ զգուշացիր անկէ, որովհետեւ մեծապէս
ընդդիմացաւ մեր խօսքերուն: 16 Առաջին անգամ, երբ դատարանին առջեւ կը ջատագովէի
զիս, ո՛չ մէկը եկաւ հետս, հապա բոլո՛րն ալ լքեցին զիս. ատիկա յանցանք թող
չվերագրուի իրենց: 17 Սակայն Տէ՛րը կայնեցաւ քովս ու զօրացուց զիս, որպէսզի
քարոզութիւնը լման ըլլայ իմ միջոցովս եւ բոլոր հեթանոսները լսեն, ու ես ազատեցայ
առիւծին երախէն: 18 Տէրը պիտի ազատէ զիս ամէն չար գործէ, եւ պիտի փրկէ՝ իր
երկնային թագաւորութեան հասցնելով: Իրեն փա՛ռք [գ]դարէ դար": Ամէն:*

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

*19 Բարեւէ՛ Պրիսկէն եւ Ակիւղասը, ու Ոնեսիփորոսի ընտանիքը: 20 Երաստոս մնաց
Կորնթոս, իսկ Տրոփիմոսը ձգեցի Միլետոս՝ հիւանդացած: 21 Ջանա՛ ձմեռէն առաջ գալ:
Եւբուղոս, Պուդէս, Լինոս, Կղօդիա ու բոլոր եղբայրները կը բարեւեն քեզ: 22 Տէր Յիսուս
Քրիստոս քու հոգիիդ հետ: Շնորհքը ձեզի հետ: Ամէն:*

[ա] *Յուն.՝ ցուցուց*

[բ] *Ոմանք՝ պիտի հատուցանէ*

[գ] *Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

1

Պօղոս, Աստուծոյ [ա]ծառայ եւ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ՝ համաձայն Աստուծոյ
ընտրեալներուն հաւատքին ու բարեպաշտութեամբ եղած ճշմարտութեան գիտակցութեան,
2 յաւիտենական կեանքի յոյսով՝ որ անսուտն Աստուած խոստացաւ դարերու
ժամանակներէն առաջ 3 – բայց յատուկ ատենին իր խօսքը բացայայտեց քարոզութեամբ՝
որ վստահուեցաւ ինծի մեր Փրկիչ Աստուծոյ հրամանով – , 4 Տիտոսի՝ հարազատ
զաւակիս հասարակաց հաւատքին համեմատ. [բ]շնորհք եւ խաղաղութիւն Հայր Աստուծմէ
ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ՝ մեր Փրկիչէն:

ՏԻՏՈՍԻ ԳՈՐԾԸ ԿՐԵՏԷԻ ՄԷՋ

5 Ես ձգեցի քեզ Կրետէ, որպէսզի ուղղես բոլոր պակաս մնացած բաները ու երէցներ
նշանակես ամէն քաղաքի մէջ՝ ինչպէս պատուիրեցի քեզի. 6 եթէ մէկը ըլլայ
անմեղադրելի, մէկ կնոջ ամուսին, եւ ունենայ հաւատարիմ զաւակներ, որոնք
անառակութեան համար ամբաստանուած կամ ըմբոստ չըլլան: 7 Որովհետեւ
եպիսկոպոսը՝ իբր Աստուծոյ տնտես՝ պէտք է ըլլայ անմեղադրելի. ոչ ինքնահաւան, ոչ
բարկացող, ոչ գինեմոլ, ոչ զարնող, ոչ ամօթալի շահախնդրութեան հետամուտ եղող, 8
հապա՝ հիւրասէր, բարեսէր, խոհեմ, արդար, սուրբ, ժուժկալ, 9 հաստատ բռնելով
վարդապետութեան հաւատարիմ խօսքը, որպէսզի կարենայ թէ՛ յորդորել ողջամիտ
վարդապետութեամբ, թէ՛ կշտամբել հակաճառողները: 10 Քանի որ շատ են ըմբոստները,
դատարկախօսներն ու հրապուրողները, մա՛նաւանդ անոնք՝ որ թլփատութենէն են: 11
Պէտք է պապանձեցնել զանոնք. անոնք կը կործանեն ամբողջ տուներ, եւ կը սորվեցնեն
անպատեհ բաներ՝ ամօթալի շահախնդրութեան համար: 12 Անոնցմէ մէկը՝ իրենց
սեփական մարգարէն՝ ըսած է. «Կրետացիները միշտ ստախօս են, չար գազաններ,
դատարկապորտներ»: 13 Այս վկայութիւնը ճշմարիտ է. ուստի սաստիկ կշտամբէ՛
զանոնք, որպէսզի առողջանան հաւատքին մէջ, 14 ուշադրութիւն չդարձնելով հրէական
առասպելներուն ու ճշմարտութենէն խոտորող մարդոց պատուէրներուն: 15 Մաքուրներուն՝
ամէն բան մաքուր է. բայց պիղծերուն եւ անհաւատներուն՝ ոչինչ մաքուր է, հապա անոնց
միտքն ալ, խղճմտանքն ալ պղծուած են: 16 Կը դաւանին թէ կը ճանչնան Աստուած. բայց
կ՚ուրանան զայն իրենց գործերով, ըլլալով գարշելի եւ անհնազանդ, ու խոտելի՝ ամէն
բարի գործի հանդէպ:

ՈՂՋԱՄԻՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

2

Իսկ դուն խօսէ՛ ինչ որ կը պատշաճի ողջամիտ վարդապետութեան: 2 Տարեցները թող
ըլլան զգաստ, պատկառելի, խոհեմ, եւ ողջամիտ՝ հաւատքով, սիրով ու համբերութեամբ: 3
Տարեց կիներն ալ թող վարուին այնպէս՝ ինչպէս կը վայլէ սրբութեան, եւ ըլլան ո՛չ
չարախօս, ո՛չ [ա]գինեմոլ, հապա՝ բարի բաներ սորվեցնող. 4 որպէսզի սորվեցնեն
դեռահասակ կիներուն՝ սիրել իրենց ամուսինները, սիրել իրենց զաւակները, 5 եւ ըլլալ

[ա] Կամ՝ ստրուկ

[բ] Ոմանք՝ շնորհք, ողորմութիւն

[ա] Յուն.՝ շատ գինիի ծառայ եղած

խոհեմ, մաքրակենցաղ, տնաշէն, բարեգործ, իրենց ամուսիններուն հպատակ, որ
Աստուծոյ խօսքը չհայհոյուի: 6 Նոյնպէս յորդորէ՛ երիտասարդները որ ըլլան խոհեմ: 7
Ամէն բանի մէջ դուն քեզ ցոյց տուր իբր տիպար՝ բարի գործերու. վարդապետութեան մէջ՝
ցոյց տուր անեղծութիւն, պատկառանք, 8 ողջամիտ եւ անպարսաւելի խօսք, որպէսզի
հակառակողը ամչնայ՝ մեր մասին չարախօսելիք ոչինչ ունենալով: 9 Յորդորէ՛
ստրուկները՝ որ հպատակին իրենց [բ]տէրերուն ու հաճելի ըլլան անոնց՝ ամէն բանի մէջ.
չհակաճառեն, 10 չխորեն, հապա բոլորովին բարի հաւատարմութիւն ցոյց տան, որպէսզի
զարդարեն մեր Փրկիչ Աստուծոյ վարդապետութիւնը՝ ամէն բանի մէջ: 11 Քանի որ
Աստուծոյ փրկարար շնորհքը երեւցաւ բոլոր մարդոց, 12 կրթելով մեզ՝ որ ուրանանք
ամբարշտութիւնն ու աշխարհային ցանկութիւնները, եւ ապրինք խոհեմութեամբ,
արդարութեամբ ու բարեպաշտութեամբ՝ այս ներկայ աշխարհին մէջ, 13 սպասելով այն
երանելի յոյսին եւ մեծ Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի փառքին երեւումին: 14
Ան ընծայեց ինքզինք մեզի համար, որպէսզի ազատագրէ մեզ ամէն անօրէնութենէ, եւ
մաքրելով՝ ընէ իր սեփական ժողովուրդը, նախանձախնդիր բարի գործերու: 15 Ըսէ՛ այս
բաները, յորդորէ՛ ու կշտամբէ՛ ամբողջ հեղինակութեամբ: Ո՛չ մէկը թող արհամարհէ
քեզ:

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

3

Յիշեցո՛ւր անոնց՝ որ հպատակին պետութիւններուն եւ իշխանութիւններուն, անսան
պետութեան, ու պատրաստ ըլլան ամէն բարի գործի. 2 ո՛չ մէկուն հայհոյեն, ըլլան ո՛չ թէ
կռուազան, հապա՝ ազնիւ, բոլորովին հեզութիւն ցոյց տալով ամէն մարդու: 3 Որովհետեւ
մե՛նք ալ ժամանակին անմիտ էինք, անհնազանդ, մոլորեալ, ու կը ծառայէինք զանազան
ցանկութիւններու եւ հաճոյքներու. կը վարուէինք չարամտութեամբ ու նախանձով,
հակակրելի էինք եւ կ՚ատէինք զիրար: 4 Բայց երբ մեր Փրկիչ Աստուծոյ քաղցրութիւնն ու
մարդասիրութիւնը երեւցան, 5 ան փրկեց մեզ - ո՛չ թէ մեր ըրած արդարութեան
գործերով, հապա իր ողորմութեան համաձայն - աւազանին վերստին ծնունդով եւ Սուրբ
Հոգիին նորոգութեամբ: 6 Զայն ճոխութեամբ թափեց մեր վրայ՝ մեր Փրկիչ Յիսուս
Քրիստոսի միջոցով, 7 որպէսզի՝ անոր շնորհքով արդարացած ըլլալով՝ ժառանգորդ
դառնանք, յաւիտենական կեանքի յոյսին համաձայն: 8 Այս խօսքը վստահելի է, եւ կը
փափաքիմ որ պնդես այս բաներուն վրայ, որպէսզի Աստուծոյ հաւատացողները ճիգ
թափեն մատակարար ըլլալու բարի գործերու. այս բաները բարի են, ու մարդոց
օգտակար: 9 Բայց հեռո՛ւ կեցիր յիմար վէճերէն, ազգաբանութիւններէն,
հակառակութիւններէն եւ Օրէնքին շուրջ եղած կռիւներէն, որովհետեւ անօգուտ են ու
փուճ: 10 Հրաժարէ՛ հերձուածող մարդէն՝ առաջին եւ երկրորդ խրատէն ետք, 11 գիտնալով
թէ այդպիսին խոտորած է ու կը մեղանչէ՝ դատապարտելով ինքզինք:

ՎԵՐՋԻՆ ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ

12 Երբ Արտեման կամ Տիւքիկոսը ղրկեմ քեզի, փութա՛ գալ ինծի՝ Նիկոպոլիս,
որովհետեւ որոշեցի հոն ձմերել: 13 Փութաջանութեա՛մբ ուղարկէ Զենաս օրինականը եւ
Ապողոսը, հոգ տանելով որ ոչինչ պակսի անոնց: 14 Մերիննե՛րն ալ թող սորվին
մատակարար ըլլալ բարի գործերու՝ հարկաւոր կարիքներու համար, որպէսզի անպտուղ
չըլլան: 15 Կը բարեւեն քեզ բոլոր անոնք՝ որ ինծի հետ են. բարեւէ՛ հաւատքին մէջ մեզ

[բ] *Յուն.՝ տիրակալներուն*

սիրողները: Շնորհքը ձեր բոլորին հետ: Ամէն:

ՊՕՂՈՍԻ ՆԱՄԱԿԸ ՓԻԼԻՄՈՆԻ

1

Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի բանտարկեալը, եւ Տիմոթէոս եղբայրը, Փիլիմոնի՝ մեր
սիրելիին ու գործակիցին, 2 Ապփիա սիրելիին, Արքիպպոսի՝ մեր զինակիցին, ու քու տանդ
մէջ հաւաքուող եկեղեցիին. 3 շնորհք եւ խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ՝ մեր Հօրմէն, ու
Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:

ՓԻԼԻՄՈՆԻ ՍԷՐՆ ՈՒ ՀԱՒԱՏՔԸ

4 Շնորհակալ կ՚ըլլամ իմ Աստուծմէս՝ ամէն ատեն յիշելով քեզ իմ աղօթքներուս մէջ, 5
երբ կը լսեմ քու սիրոյդ եւ հաւատքիդ մասին՝ որ ունիս Տէր Յիսուսի ու բոլոր սուրբերուն
հանդէպ, 6 որպէսզի քու հաւատքիդ հաղորդակցութիւնը արդիւնաւոր ըլլայ՝ Քրիստոս
Յիսուսով [ա]ձեր մէջ եղած ամէն բարիքի գիտակցութեամբ: 7 Քանի որ մեծ ուրախութիւն եւ
մխիթարութիւն ունինք քու սիրոյդ համար, որովհետեւ սուրբերուն [բ]սիրտը քեզմով
հանգստացած է, եղբա՛յր:

ԽՆԴՐԱՆՔ ՈՆԵՍԻՄՈՍԻ ՀԱՄԱՐ

8 Ուստի, թէպէտ Քրիստոսով շատ համարձակութիւն ունիմ հրամայելու քեզի ինչ որ
պատշաճ է, 9 փոխարէնը կ՚աղաչե՛մ՝ սիրոյ համար, ըլլալով այնպիսի մէկը, ինչպէս եմ
ես՝ Պօղոս, ծերացած, եւ հիմա՝ նաեւ Յիսուս Քրիստոսի բանտարկեալը: 10 Կ՚աղաչե՛մ
քեզի զաւակիս՝ Ոնեսիմոսի համար, որ ծնաւ իմ կապերուս մէջ: 11 Ան ժամանակին
անպէտ էր քեզի. իսկ հիմա պիտանի է թէ՛ քեզի, թէ՛ ինծի: 12 Ես ղրկեցի զայն քեզի. իսկ
դուն ընդունէ՛ զինք իբր իմ սիրտս: 13 Կ՚ուզէի իմ քովս պահել զայն, որպէսզի քու կողմէդ
սպասարկէ ինծի՝ աւետարանի կապերուն մէջ. 14 բայց ուզեցի ոչինչ ընել առանց քու
կարծիքիդ, որպէսզի քու բարիքդ չըլլայ որպէս թէ հարկադրաբար, հապա՝ ըլլայ
կամովին: 15 Թերեւս ան ժամանակ մը զատուեցաւ, որպէսզի յաւիտեան ունենաս զինք. 16
ա՛լ ո՛չ թէ ստրուկի մը պէս, հապա ստրուկէ մը գերիվեր՝ սիրելի եղբօր մը պէս: Ու եթէ
սիրելի է մա՛նաւանդ ինծի, ո՜րչափ աւելի պիտի ըլլայ քեզի՝ թէ՛ մարմինի համեմատ, թէ՛
ալ Տէրոջմով: 17 Ուրեմն եթէ զիս հաղորդակից [գ]կը նկատես՝ քեզի, ընդունէ՛ զայն՝ որպէս
թէ զիս: 18 Ու եթէ անիրաւած է քեզ կամ պարտք մը ունի, անցո՛ւր զայն իմ հաշիւիս: 19
Ես՝ Պօղոս՝ գրեցի ի՛մ ձեռքովս. ես կը վճարեմ, որ չըսեմ քեզի թէ դո՛ւն ալ՝ դուն քեզ կը
պարտիս ինծի: 20 Այո՛, եղբա՛յր, քեզմէ այս օգուտը թող ունենամ Տէրոջմով.
հանգստացո՛ւր իմ սիրտս [դ]Տէրոջմով: 21 Վստահելով հնազանդութեանդ՝ գրեցի քեզի,
քանի որ գիտեմ թէ ըսածէս ա՛լ աւելի պիտի ընես:

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

22 Միաժամանակ ինծի ալ պատրաստէ հիւրանոց մը, որովհետեւ կը յուսամ թէ պիտի

[ա] Ոմանք՝ մեր

[բ] Յուն.՝ ընդերքը

[գ] Յուն.՝ ունիս

[դ] Ոմանք՝ Քրիստոսով

շնորհուիմ ձեզի՝ ձեր աղօթքներուն միջոցով: 23 Կը բարեւէ քեզ Եպափրաս՝ գերութեան ընկերս Քրիստոս Յիսուսով. 24 նաեւ Մարկոս, Արիստարքոս, Դեմաս, Ղուկաս՝ գործակիցներս: 25 Մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետ: Ամէն:

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՆԱՄԱԿԸ ԵԲՐԱՅԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԽՕՍՔԸ ԻՐ ՈՐԴԻԻՆ ՄԻՋՈՑՈՎ

1

*Աստուած, որ վաղուց՝ շատ [ա]անգամներ ու շատ կերպերով՝ խօսած էր հայրերուն
մարգարէներով, 2 այս վերջին օրերը խօսեցաւ մեզի իր Որդիով, որ ժառանգորդ
նշանակեց ամէն բանի եւ տիեզերքն ալ ստեղծեց անով: 3 Ան իր փառքին շողն է ու իր
էութեան նկարագրութիւնը, եւ իր զօրութեան խօսքով հաստատ կը բռնէ ամէն բան: Ի՛նք
էր որ՝ մաքրելէ ետք մեր մեղքերը՝ բազմեցաւ բարձրերը, Աստուծոյ մեծափառութեան աջ
կողմը, 4 ա՛յնչափ գերադաս ըլլալով հրեշտակներէն, քանի որ անոնցմէ [բ]գերազանց
անուն մը ժառանգեց:*

ՈՐԴԻՆ ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԷՆ ՄԵԾ Է

*5 Արդարեւ հրեշտակներէն որո՞ւն ըսաւ երբեք. «Դուն իմ Որդիս ես, ա՛յսօր ծնայ քեզ»:
Եւ դարձեալ. «Ես Հայր պիտի ըլլամ անոր, ան ալ Որդի պիտի ըլլայ ինծի»: 6 Դարձեալ՝
երբ Անդրանիկը կը մտցնէ երկրագունդը՝ կ՚ըսէ. «Աստուծոյ բոլոր հրեշտակներն ալ թող
երկրպագեն անոր»: 7 Նաեւ հրեշտակներուն մասին կ՚ըսէ. «Իր հրեշտակները հոգիներ
կ՚ընէ, եւ իր պաշտօնեաները՝ կրակի բոց»: 8 Իսկ Որդիին կ՚ըսէ. «Քու գահդ, ո՛վ
Աստուած, կը կենայ [գ]դարէ դար՚՚. քու թագաւորութեանդ մականը ուղղամտութեան մական
է: 9 Դուն սիրեցիր արդարութիւնը եւ ատեցիր անօրէնութիւնը. հետեւաբար, ո՛վ Աստուած,
քու Աստուածդ օծեց քեզ ցնծութեան իւղով՝ ընկերակիցներէդ աւելի»: 10 Նաեւ. «Տէ՛ր,
դո՛ւն սկիզբէն դրիր երկրի հիմերը, ու քո՛ւ ձեռքերուդ գործն է երկինքը: 11 Անոնք պիտի
կորսուին, բայց դուն կը մնաս. բոլորը պիտի մաշին հանդերձի պէս: 12 Պիտի ոլորես
զանոնք ծածկոցի պէս, եւ պիտի փոխուին. իսկ դուն՝ միշտ նո՛յնն ես, ու քու տարիներդ
պիտի չպակսին»: 13 Եւ հրեշտակներէն որո՞ւն ըսաւ երբեք. «Բազմէ՛ իմ աջ կողմս,
մինչեւ որ քու թշնամիներդ պատուանդան դնեմ ոտքերուդ»: 14 Միթէ անոնք բոլորը
պաշտօն կատարող հոգիներ չե՞ն, ղրկուած սպասարկելու անոնց՝ որ պիտի ժառանգեն
փրկութիւնը:*

ՄԵԾ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

2

*Ուստի պէտք է ա՛լ աւելի ուշադիր ըլլանք մեր լսած բաներուն, որպէսզի չզրկուինք
անոնցմէ: 2 Որովհետեւ եթէ հրեշտակներուն ըսած խօսքը հաստատուեցաւ, եւ որեւէ
օրինազանցութիւն ու անհնազանդութիւն՝ ստացաւ արդար վարձատրութիւն, 3 մենք
ի՞նչպէս զերծ պիտի մնանք՝ եթէ անհոգ ըլլանք այնպիսի մեծ փրկութեան մը հանդէպ, որ
սկիզբ առաւ Տէրոջ խօսքով ու մեր մէջ հաստատուեցաւ լսողներուն միջոցով. 4 Աստուած
ալ վկայեց նշաններով եւ սքանչելիքներով, ու զանազան հրաշքներով եւ Սուրբ Հոգիին
բաշխումներով՝ իր կամքին համաձայն:*

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

[ա] *Յուն.՝ մասերով*

[բ] *Յուն.՝ շա՛տ տարբեր*

[գ] *Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

*5 Արդարեւ հրեշտակներուն չհպատակեցուց այն գալիք երկրագունդը՝ որուն մասին
մենք կը խօսինք, 6 հապա մէկը տեղ մը վկայեց եւ ըսաւ. «Մարդը ի՞նչ է՝ որ կը յիշես
զայն, կամ մարդու որդին՝ որ կ՚այցելես անոր: 7 Հրեշտակներէն քիչ մը վար ըրիր զայն.
փառքով ու պատիւով պսակեցիր զայն, եւ քու ձեռքերուդ գործերուն վրայ նշանակեցիր
զայն. 8 ամէն բան հպատակեցուցիր անոր ոտքերուն ներքեւ»: Քանի որ բոլորը
հպատակեցուց անոր, անոր դէմ ըմբոստացող ոչինչ թողուց. բայց հիմա բոլորը անոր
հպատակած չենք տեսներ: 9 Սակայն փառքով ու պատիւով պսակուած կը տեսնենք
Յիսո՛ւսը, որ հրեշտակներէն քիչ մը վար եղած էր մահուան չարչարանքին համար,
որպէսզի Աստուծոյ շնորհքով մահ համտեսէ բոլորին համար: 10 Որովհետեւ կը
պատշաճէր անոր,- որուն համար է ամէն բան, եւ անո՛վ եղած է ամէն բան,- որ շատ
որդիներ փառքի մէջ մտցնելու համար՝ չարչարանքներո՛վ կատարեալ ընէ անոնց
փրկութեան Ռահվիրան:*

*11 Արդարեւ ա՛ն որ կը սրբացնէ եւ անո՛նք որ կը սրբանան՝ բոլորն ալ մէկէ՛ մըն են: Այս
պատճառով ինք ամօթ չի սեպեր եղբայր կոչել զանոնք՝ ըսելով. 12 «Քու անունդ պիտի
հաղորդեմ եղբայրներուս, համախմբումին մէջ պիտի օրհներգեմ քեզի»: 13 Եւ դարձեալ.
«Ես պիտի վստահիմ [ա] անոր»: Ու դարձեալ. «Ահա՛ւասիկ ես եւ այն զաւակները՝ որ
Աստուած տուաւ ինծի»: 14 Ուրեմն, քանի որ զաւակները հաղորդակցեցան մարմինին ու
արիւնին, ինք ալ նմանապէս բաժնեկից եղաւ անոնց, որպէսզի իր մահով ոչնչացնէ ա՛ն՝
որ մահուան իշխանութիւնը ունէր, այսինքն՝ Չարախօսը, 15 եւ ազատէ անոնք՝ որ,
մահուան վախով, ենթակայ էին ստրկութեան՝ իրենց ամբողջ կեանքի ընթացքին: 16
Արդարեւ ան կը բռնէ ո՛չ թէ հրեշտակներուն ձեռքը, հապա կը բռնէ Աբրահամի՛ զարմին
ձեռքը: 17 Ուստի պարտաւոր էր բոլորովին նմանիլ իր եղբայրներուն, որպէսզի ըլլար
ողորմած ու հաւատարիմ քահանայապետ մը Աստուծոյ քով՝ քաւելու համար ժողովուրդին
մեղքերը: 18 Հետեւաբար կարող է օգնել անոնց՝ որ կը փորձուին, որովհետեւ ինք իսկ
չարչարուեցաւ՝ փորձուելով:*

ՅԻՍՈՒՍ ՄՈՎՍԷՍԷՆ ՄԵԾ Է

3

*Ուստի, սո՛ւրբ եղբայրներ, երկնային կոչումին բաժնեկիցնե՛ր, ուշադի՛ր եղէք մեր
դաւանութեան Առաքեալին ու Քահանայապետին՝ Քրիստոս Յիսուսի, 2 որ հաւատարիմ էր
զինք նշանակողին, ինչպէս Մովսէս ալ՝ անոր ամբողջ տան մէջ: 3 Որովհետեւ ինք
արժանացաւ Մովսէսէն ա՛յնքան աւելի փառքի, որքան աւելի պատիւ կ՚ունենայ տունն
կառուցանողը՝ քան տունը: 4 Քանի որ ամէն տուն ունի կառուցանող մը. բայց ա՛ն որ
կառուցանեց բոլոր բաները՝ Աստուա՛ծ է: 5 Արդարեւ Մովսէս անոր ամբողջ տան մէջ
հաւատարիմ էր իբր ծառայ՝ ըսուելիքներուն վկայ ըլլալու համար. 6 բայց Քրիստոս՝ իբր
որդի կը տիրէ իր իսկ տան վրայ: Մե՛նք ենք անոր տունը, եթէ գէթ մինչեւ վախճանը
ամուր բռնենք համարձակութիւնը եւ յոյսին պարծանքը:*

ՀԱՆԳԻՍՏ ՄԸ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

*7 Ուստի, ինչպէս Սուրբ Հոգին կ՚ըսէ. «Այսօր, եթէ պիտի լսէք անոր ձայնը, 8 մի՛
խստացնէք ձեր սիրտերը՝ ինչպէս դառնութեան ատեն, փորձութեան օրը՝ անապատին մէջ,
9 ուր ձեր հայրերը փորձեցին ու քննեցին զիս, թէպէտ քառասուն տարի տեսան իմ*

[ա] Այսինքն՝ Աստուծոյ

գործերս: 10 Ուստի զզուեցայ այդ սերունդէն եւ ըսի. “Անոնք միշտ մոլորած են իրենց
սիրտով, ու չգիտցան իմ ճամբաներս□: 11 Հետեւաբար երդում ըրի իմ բարկութեանս մէջ.
“Անոնք պիտի չմտնեն իմ հանգստավայրս□»: 12 Զգուշացէ՛ք, եղբայրնե՛ր, որպէսզի
ձեզմէ ո՛չ մէկուն ներսը անհաւատութեան չար սիրտ մը ըլլայ՝ հեռանալով ապրող
Աստուծմէն: 13 Հապա ամէն օր յորդորեցէ՛ք զիրար, քանի «այսօր» կ՚ըսուի, որպէսզի
ձեզմէ ո՛չ մէկը խստանայ մեղքին խաբէութեամբ: 14 Արդարեւ մենք բաժնեկից եղած ենք
Քրիստոսի, եթէ գէթ մինչեւ վախճանը հաստատ բռնենք մեր սկիզբի [ա]վստահութիւնը, 15
մինչ կ՚ըսուի. «Այսօր, եթէ պիտի լսէք անոր ձայնը, մի՛ խստացնէք ձեր սիրտերը՝ ինչպէս
դառնութեան ատեն»: 16 Քանի որ [բ]ոմանք՝ լսելէ ետք՝ դառնացուցին. սակայն ոչ՚՚ բոլորը՝
որ Եգիպտոսէն ելած էին Մովսէսի միջոցով: 17 Իսկ որոնցմէ՞ զզուեցաւ քառասուն տարի.
մեղանչողներէն չէ՞ր, որոնց դիակները ինկան անապատին մէջ: 18 Եւ որո՞նց երդում
ըրաւ՝ թէ պիտի չմտնեն իր հանգստավայրը, եթէ ոչ՝ անհնազանդներուն: 19 Ու կը
տեսնենք թէ չկրցան մտնել՝ իրենց անհաւատութեան պատճառով:

4

Ուրեմն վախնա՛նք, որպէսզի ձեզմէ ո՛չ մէկը զրկուած թուի անոր հանգստավայրը
մտնելու խոստումէն, որ մնացած է մեզի: 2 Որովհետեւ մեզի՛ ալ աւետուած էր՝ ինչպէս
անոնց. բայց անոնց օգտակար չեղաւ այդ խօսքը լսելը, քանի որ հաւատքի [ա]միացած չէր
լսողներուն մէջ: 3 Իսկ մենք՝ որ հաւատացինք, պիտի մտնենք հանգիստը, ինչպէս ըսաւ.
«Հետեւաբար երդում ըրի իմ բարկութեանս մէջ. “Անոնք պիտի չմտնեն իմ
հանգստավայրս□», թէպէտ իր գործերը աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր եղած էին: 4
Որովհետեւ Գիրքը սա՛ կ՚ըսէ տեղ մը՝ եօթներորդ օրուան համար. «Եւ Աստուած
եօթներորդ օրը հանգստացաւ իր բոլոր գործերէն»: 5 Ու հոս դարձեալ կ՚ըսէ. «Անոնք
պիտի չմտնեն իմ հանգստավայրս»: 6 Ուրեմն, քանի որ ոմանց կը մնայ հոն մտնել, իսկ
անոնք որ նախապէս ստացած էին աւետիսը՝ անհնազանդութեան պատճառով չմտան, 7
դարձեալ օր մը կը սահմանէ՝ ա՛յնքան ժամանակ ետք, եւ Դաւիթի բերանով կ՚ըսէ՝
«այսօր», ինչպէս ըսուեցաւ. «Այսօր, եթէ պիտի լսէք անոր ձայնը, մի՛ խստացնէք ձեր
սիրտերը»: 8 Որովհետեւ եթէ Յեսու հանգստացուցած ըլլար զանոնք, ա՛լ անկէ ետք պիտի
չխօսէր ուրիշ օրուան մասին: 9 Ուրեմն դեռ հանգիստի Շաբաթ մը կը մնայ Աստուծոյ
ժողովուրդին. 10 որովհետեւ ա՛ն որ մտաւ անոր հանգստավայրը, ի՛նք ալ հանգստացաւ իր
գործերէն, ինչպէս Աստուած՝ իրեններէն: 11 Ուրեմն ջանա՛նք մտնել այդ հանգստավայրը,
որպէսզի ո՛չ մէկը իյնայ՝ նոյն անհնազանդութեան օրինակին պէս: 12 Որովհետեւ
Աստուծոյ խօսքը կենարար է, ազդու, եւ ամէն երկսայրի սուրէ կտրուկ: Ան թափանցելով
կը բաժնէ անձն ու հոգին, յօդերը եւ ծուծը. կը քննարկէ սիրտին մտածումներն ու
մտադրութիւնները: 13 Չկայ արարած մը՝ որ աներեւոյթ ըլլայ անոր առջեւ, հապա ամէն
բան մերկ ու բաց է անոր աչքերուն առջեւ՝ որուն պիտի տանք մեր հաշիւը:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ՄԵԾ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԸ

14 Ուրեմն, քանի որ ունինք երկինքը անցած մեծ Քահանայապետ մը, Յիսուսը՝

[ա] Յուն.՝ ամրութիւնը

[բ] Կամ՝ որո՞նք լսեցին ու դառնացուցին, եթէ ոչ

[ա] Յուն.՝ խառնուած

Աստուծոյ Որդին, ամո՛ւր բռնենք մեր դաւանութիւնը: 15 Արդարեւ մենք չունինք
քահանայապետ մը՝ որ անկարող ըլլայ [բ]կարեկցիլ մեր տկարութիւններուն, հապա ինք
ամէն բանի մէջ փորձուած է մեզի նման, սակայն առանց մեղքի: 16 Ուրեմն
համարձակութեա՛մբ մօտենանք շնորհքի գահին, որպէսզի ողորմութիւն ստանանք եւ
շնորհք գտնենք՝ պատեհ ատեն օգնելու մեզի:

5

Արդարեւ, մարդոց մէջէն առնուած ամէն քահանայապետ՝ նշանակուած է մարդո՛ց
համար, որպէսզի Աստուծոյ մատուցանէ ընծաներ ու մեղքերու համար զոհեր: 2 Ան կրնայ
հասկցող ըլլալ անոնց՝ որ անգէտ եւ մոլորեալ են, որովհետեւ ի՛նք ալ [ա]համակուած է
տկարութեամբ. 3 եւ այս պատճառով պարտաւոր է մեղքի պատարագ մատուցանել՝
ինչպէս ժողովուրդին համար, նոյնպէս ալ իրեն համար: 4 Ո՛չ մէկը ինքնիրեն կ՚առնէ այս
պատիւը, հապա միայն ա՛ն՝ որ կանչուած է Աստուծմէ, ինչպէս Ահարոն: 5 Նոյնպէս ալ
ո՛չ թէ Քրիստո՛ս փառաւորեց ինքզինք՝ քահանայապետ ըլլալու համար, հապա ա՛ն՝ որ
ըսաւ իրեն. «Դուն իմ Որդիս ես, ա՛յսօր ծնայ քեզ»: 6 Ինչպէս ուրիշ տեղ մըն ալ կ՚ըսէ.
«Դուն յաւիտեան քահանայ ես՝ Մելքիսեդեկի կարգին համեմատ»: 7 Ան՝ իր մարմինին
օրերը, սաստիկ գոչիւնով եւ արցունքով, աղերսանք ու պաղատանք մատուցանեց անոր՝
որ կարող էր մահէն փրկել զինք. եւ [բ]ընդունուեցաւ՝ իր [գ]բարեպաշտութեան պատճառով":
8 Թէպէտ ինք Որդի էր, հնազանդութիւն սորվեցաւ իր չարչարանքներէն. 9 ու երբ
կատարեալ եղաւ, յաւիտենական փրկութիւն պատճառեց բոլոր իրեն հնազանդողներուն,
10 եւ Աստուծմէ յորջորջուեցաւ՝ Քահանայապետ Մելքիսեդեկի կարգին համեմատ:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՀԱՒԱՏՔԸ ԼՔԵԼԷ

11 Անոր մասին ունինք շատ ըսելիք, որ դժուար է մեկնաբանել, քանի որ լսելու մէջ
անփոյթ էք: 12 Արդարեւ, մինչ ժամանակին համեմատ պարտաւոր էիք վարժապետ ըլլալ,
դո՛ւք պէտք ունիք դարձեալ սորվելու թէ որո՛նք են Աստուծոյ պատգամներուն
նախաքայլերը: Դուք պէտք ունիք կաթի՛, ո՛չ թէ ամուր կերակուրի. 13 քանի որ ամէն
կաթնկեր՝ արդարութեան խօսքին անհմուտ է, որովհետեւ երախայ է. 14 բայց ամուր
կերակուրը չափահասներուն համար է, որոնց զգայարանքները սովորութեամբ վարժուած
են զատորոշել բարին ու չարը:

6

Ուստի՝ ձգե՛նք Քրիստոսի վերաբերեալ նախաբանը ու յառաջանա՛նք դէպի
կատարելութիւն, փոխանակ դարձեալ հիմը դնելու մեռած գործերէն ապաշխարութեան եւ
Աստուծոյ հանդէպ հաւատքին, 2 մկրտութիւններու ուսուցումին ու ձեռնադրութեան,
մեռելներու յարութեան եւ յաւիտենական դատաստանին. 3 ա՛յս է որ պիտի ընենք՝ եթէ
գէթ Աստուած արտօնէ: 4 Արդարեւ անկարելի է անոնց՝ որոնք անգամ մը լուսաւորուեցան,

---

[բ] Յուն.՝ չարչարակից ըլլալ

[ա] Յուն.՝ շրջապատուած

[բ] Յուն.՝ լսուեցաւ

[գ] Կամ՝ վախէն ազատելով

համտեսեցին երկնային պարգեւը, բաժնեկից դարձան Սուրբ Հոգիին, 5 եւ համտեսեցին
Աստուծոյ բարի խօսքն ու գալիք աշխարհին սքանչելիքները, 6 որ վերանորոգուին
ապաշխարութեամբ՝ եթէ սայթաքին. քանի որ կրկին կը խաչեն Աստուծոյ Որդին իրենք
իրենց համար, ու կը խայտառակեն զայն: 7 Որովհետեւ այն երկիրը՝ որ կը խմէ իր վրայ
յաճախ եկած անձրեւը, եւ կ'արտադրէ յարմար բոյսեր անոնց՝ որոնց համար կը մշակուի,
օրհնութիւն կը ստանայ Աստուծմէ. 8 բայց ան որ կ'արտադրէ փուշեր ու տատասկներ՝
անպէտ է եւ անիծուելու մօտ. անոր վախճանն է այրուիլ:
9 Թէպէտ այսպէս կը խօսինք, ձեր մասին՝ սիրելինե՛ր՝ մենք համոզում ունինք լաւագոյն
բաներու, որոնք կը վերաբերին փրկութեան: 10 Քանի որ Աստուած անիրաւ չէ՝ որ մոռնայ
ձեր գործը, եւ այն սէրը՝ որ ցոյց տուիք իր անունին համար, երբ սպասարկեցիք սուրբերուն
ու կը սպասարկէք ալ: 11 Սակայն կը ցանկանք որ ձեզմէ իւրաքանչիւրը ցոյց տայ նոյն
փութաջանութիւնը՝ մինչեւ վախճանը պահելու համար յոյսի լման վստահութիւնը. 12
որպէսզի դուք անփոյթ չըլլաք, հապա նմանիք անոնց՝ որ հաւատքով ու
համբերատարութեամբ ժառանգեցին խոստումները:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀԱՍՏԱՏ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

13 Արդարեւ, երբ Աստուած խոստում ըրաւ Աբրահամի, քանի որ իրմէ մեծը չկար՝ որ
երդում ընէր անոր վրայ, 14 երդում ըրաւ ինքնիր վրայ եւ ըսաւ. «Այո՛, մեծապէս պիտի
օրհնեմ քեզ ու մեծապէս պիտի բազմացնեմ քեզ»: 15 Եւ այսպէս՝ ան
համբերատարութեամբ հասաւ խոստումին: 16 Արդարեւ մարդիկ երդում կ'ընեն իրենցմէ
մեծին վրայ, ու իրենց համար՝ երդո՛ւմը կը հաստատէ ամէն հակաճառութեան աւարտը: 17
Ուստի Աստուած, փափաքելով աւելի ճոխութեամբ ցոյց տալ իր ծրագիրին անփոփոխ
ըլլալը խոստումի ժառանգորդներուն, միջնորդեց երդումով մը, 18 որպէսզի երկու
անփոփոխելի բաներով – որոնց մէջ անկարելի է որ Աստուած ստէ – հզօր մխիթարութիւն
ունենանք մենք՝ որ իբր ապաստան ամուր բռնեցինք մեզի առաջարկուած յոյսը: 19 Մենք
ունինք զայն որպէս ապահով եւ հաստատ խարիսխ մեր անձին. ան կը մտնէ վարագոյրին
ներսի կողմն ալ, 20 հոն ուր Յիսուս՝ իբր յառաջընթաց՝ մտաւ մեզի համար, յաւիտենական
Քահանայապետ եղած՝ Մելքիսեդեկի կարգին համեմատ:

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԸ

7

Արդարեւ այս Մելքիսեդեկն էր, Սաղէմի թագաւորն ու Ամենաբարձր Աստուծոյ
քահանան, որ դիմաւորեց Աբրահամը՝ երբ ան կը վերադառնար թագաւորներու
կոտորածէն, եւ օրհնեց զայն. 2 Աբրահամ ալ տասանորդ տուաւ անոր իր բոլոր բաներէն:
Ան նախ Արդարութեան թագաւոր է՝ թարգմանութեան համաձայն, ու յետոյ՝ նաեւ Սաղէմի
թագաւոր, այսինքն՝ Խաղաղութեան թագաւոր: 3 Առանց հօր, առանց մօր, առանց
ազգաբանութեան, ան ունի ո՛չ օրերու սկիզբ, ո՛չ ալ կեանքի վախճան. բայց նմանցուած է
Աստուծոյ Որդիին եւ մշտնջենապէս կը մնայ քահանայ:
4 Ուրեմն տեսէ՛ք թէ ի՛նչ մեծ մէկն էր ան՝ որուն Աբրահամ նահապետն ալ տուաւ
աւարին տասանորդը: 5 Արդարեւ Ղեւիի որդիներէն եղողները, որոնք քահանայութիւն կը
ստանան, Օրէնքին համաձայն պատուէր ունին տասանորդ առնելու ժողովուրդէն,
այսինքն՝ իրենց եղբայրներէն, թէպէտ անոնք Աբրահամի մէջքէն ելած են: 6 Բայց ա՛ն՝
որուն ազգաբանութիւնը անոնցմէ չէր, տասանորդ ստացաւ Աբրահամէն եւ օրհնեց
խոստումները ունեցողը: 7 Իսկ առանց որեւէ հակաճառութեան՝ կրտսե՛րը կ'օրհնուի
գերադասէն:

8 Հոս՝ մահկանացու մարդիկ տասանորդ կը ստանան, բայց հոն կը ստանայ ա՛ն՝ որուն
համար վկայուած է թէ կ՚ապրի: 9 Նաեւ կրնայ ըսուիլ թէ Ղեւի՛ ալ, որ տասանորդ կը
ստանայ, տասանորդ տուաւ Աբրահամի միջոցով. 10 որովհետեւ տակաւին իր հօր մէջքին
էր՝ երբ Մելքիսեդեկ դիմաւորեց զայն:
11 Ուրեմն, եթէ կատարելութիւնը Ղեւտացիներու քահանայութեամբ ըլլար, (քանի որ
ժողովուրդը Օրէնքին տակ դրուեցաւ անոր ատենը,) ա՛լ ի՞նչ պէտք կար որ ուրի՛շ
քահանայ մը ելլէր՝ Մելքիսեդեկի կարգին համեմատ, եւ չկոչուէր Ահարոնի կարգին
համեմատ: 12 Արդարեւ՝ քահանայութեան փոփոխումով՝ հարկ էր որ փոփոխութիւն ըլլար
նաեւ Օրէնքին: 13 Եւ իրաւ եղաւ, որովհետեւ ա՛ն՝ որուն մասին կ՚ըսուին այս բաները, կը
պատկանէր ուրի՛շ տոհմի, որմէ ո՛չ մէկը [ա] մօտեցած էր զոհասեղանին. 14 քանի որ
յայտնի է թէ մեր Տէրը սերած է Յուդայի տոհմէն: Իսկ այդ տոհմին մասին Մովսէս ոչինչ
ըսաւ՝ քահանայութեան վերաբերեալ:

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿԻ ՆՄԱՆ
ՈՒՐԻՇ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ ՄԸ

15 Ասիկա ա՛լ աւելի յայտնի է, քանի որ Մելքիսեդեկի նմանութեամբ ուրի՛շ քահանայ
մը կ՚ելլէ, 16 որ եղած է ո՛չ թէ մարմնաւոր պատուէրի մը Օրէնքին համաձայն, հապա՝
անքակտելի կեանքի մը զօրութեան համեմատ: 17 Որովհետեւ կը վկայէ. «Դուն յաւիտեան
քահանայ ես՝ Մելքիսեդեկի կարգին համեմատ»: 18 Արդարեւ նախկին պատուէրը կը
ջնջուի իր տկարութեան ու անշահեկանութեան համար, 19 (որովհետեւ Օրէնքը ոչի՛նչ
կատարեալ ըրաւ,) եւ անոր տեղ կը մտնէ լաւագոյն յոյս մը՝ որով կը մօտենանք
Աստուծոյ:
20 Եւ քանի որ ասիկա չեղաւ առանց երդումի, (որովհետեւ անոնք քահանայ եղած են
առանց երդումի, 21 իսկ ասիկա՝ երդումով, անո՛ր միջոցով՝ որ ըսաւ իրեն. «Տէրը երդում
ըրեր է ու պիտի չզղջայ. “Դուն յաւիտեան քահանայ ես՝ Մելքիսեդեկի կարգին
համեմատ□»,) 22 Յիսուս երաշխաւոր եղաւ լաւագոյն ուխտի մը:
23 Ի՛րապէս շատ եղած են քահանաները, քանի որ մահը կ՚արգիլէր որ անոնք միշտ
մնան: 24 Բայց ասիկա ունի անփոփոխ քահանայութիւն, որովհետեւ յաւիտեան կը մնայ:
25 Ուստի կարող ալ է կատարելապէս փրկել անոնք՝ որ իրմով կու գան Աստուծոյ.
որովհետեւ ինք միշտ կ՚ապրի՝ անոնց բարեխօս ըլլալու համար:
26 Արդարեւ ճիշդ այսպիսի քահանայապետ մը կը պատշաճէր մեզի, սուրբ, անմեղ,
անարատ, մեղաւորներէն զատուած ու երկինքէն աւելի վեր բարձրացած: 27 Անոր
հարկաւոր չէ ամէն օր զոհ մատուցանել՝ միւս քահանայապետներուն պէս, նախ իր
մեղքերուն համար, յետոյ ժողովուրդին մեղքերուն համար. որովհետեւ ինք ըրաւ ասիկա
մէ՛կ անգամ ընդմիշտ՝ մատուցանելով ինքզինք: 28 Արդարեւ՝ Օրէնքը քահանայապետ կը
նշանակէ տկարութիւն ունեցող մարդիկ, բայց երդումին խօսքը՝ որ Օրէնքէն ետք էր՝
Որդի՛ն, որ կատարեալ եղած է յաւիտեան:

ՅԻՍՈՒՍ՝ ՄԵՐ ՄԵԾ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏԸ

8

Ահա՛ւասիկ մեր ըսած խօսքերուն գլխաւորը.- մենք ունինք այնպիսի քահանայապետ
մը, որ բազմած է երկինքը՝ Աստուծոյ մեծափառութեան գահին աջ կողմը, 2 իբր
պաշտօնեայ սրբարանին ու ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէ՛րը կանգնեց, եւ ո՛չ թէ մարդը: 3

[ա] Յուն.՝ ուշադրութիւն դարձուցած

Քանի որ ամէն քահանայապետ նշանակուած է ընծաներ ու զոհեր մատուցանելու համար, հարկ էր որ ասիկա՛ ալ ունենար մատուցանելիք բան մը: 4 Ան քահանայ անգամ պիտի չըլլար՝ եթէ երկրի վրայ ըլլար, որովհետեւ կա՛ն քահանաներ՝ որ ընծաներ կը մատուցանեն Օրէնքին համաձայն: 5 (Անոնք պաշտամունք կը կատարեն երկնային բաներուն օրինակով եւ շուքով, ինչպէս Աստուած պատգամ տուաւ Մովսէսի՝ երբ պիտի շինէր խորանը, քանի որ ըսաւ. «Տե՛ս, որպէսզի ամէն բան ընես լեռը քեզի ցոյց տրուած տիպարին համաձայն»:) 6 Իսկ հիմա Յիսուս հասաւ [ա]գերազանց պաշտօնի մը, քանի որ միջնորդ է լաւագոյն ուխտի մը՝ որ օրինադրուած է լաւագոյն խոստումներու վրայ:

7 Արդարեւ եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլլար, բնա՛ւ տեղ չէր փնտռուեր երկրորդին համար: 8 Որովհետեւ կ՚ըսէ՝ մեղադրելով զանոնք. «Ահա՛ կու գան օրերը,- կ՚ըսէ Տէրը,- երբ նոր ուխտ մը պիտի կնքեմ Իսրայէլի տան հետ ու Յուդայի տան հետ: 9 Սակայն ո՛չ այն ուխտին պէս՝ որ կնքեցի անոնց հայրերուն հետ, այն օրը երբ բռնեցի անոնց ձեռքէն՝ Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար զանոնք. քանի անոնք չյարատեւեցին իմ ուխտիս մէջ, ես ալ անհոգ եղայ անոնց հանդէպ,- կ՚ըսէ Տէրը:- 10 Արդարեւ սա՛ է այն ուխտը՝ որ պիտի հաստատեմ Իսրայէլի տան հետ այդ օրերէն ետք,- կ՚ըսէ Տէրը.- իմ օրէնքներս պիտի դնեմ անոնց միտքին մէջ, զանոնք պիտի գրեմ անոնց սիրտին վրայ, ու ես պիտի ըլլամ անոնց Աստուածը, անոնք ալ պիտի ըլլան իմ ժողովուրդս: 11 Ա՛լ իւրաքանչիւրը պիտի չսորվեցնէ իր ընկերին, ո՛չ ալ իւրաքանչիւրը իր եղբօր՝ ըսելով. “Ճանչցի՛ր Տէրը□, քանի որ անոնց պզտիկէն մինչեւ մեծը՝ պիտի ճանչնան զիս. 12 արդարեւ ես պիտի քաւեմ անոնց անիրաւութիւնները, եւ ա՛լ պիտի չյիշեմ անոնց մեղքերն ու անօրէնութիւնները»:

13 “Նոր ուխտ□ կոչելով՝ հինցուց առաջինը. իսկ ի՛նչ որ կը հիննայ եւ կը ծերանայ՝ մօտ է աներեւութանալու:

ԵՐԿՐԱՅԻՆ ՈՒ ԵՐԿՆԱՅԻՆ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ

9

Արդարեւ առաջին ուխտն ալ ունէր պաշտամունքի կանոններ, նաեւ աշխարհային սրբարան մը. 2 որովհետեւ խորան մը կառուցանուած էր: Առաջինը, որուն մէջ կային աշտանակը, սեղանը եւ առաջադրութեան հացը, Սրբութիւն կը կոչուէր: 3 Իսկ երկրորդ վարագոյրին ետեւ կար խորան մը՝ որ Սրբութիւններու սրբութիւն կը կոչուէր. 4 անոր մէջ էին ոսկիէ բուրվառը եւ ամէն կողմէ ոսկեպատ ուխտին տապանակը, որուն մէջ կային ոսկիէ սափորը՝ մանանայով լեցուն, Ահարոնի գաւազանը՝ որ ծաղկեցաւ, եւ ուխտին տախտակները: 5 Անոր վրայ ալ՝ փառքի քերովբէները, որ հովանի կ՚ըլլէին Քաւութեան վրայ: Այս մասին հիմա մանրամասն խօսելու կարիք չկայ:

6 Ասոնք այսպէս կառուցանուած ըլլալով, քահանաները ամէն ատեն կը մտնէին առաջին խորանը՝ պաշտամունք կատարելու: 7 Իսկ միայն քահանայապետը կը մտնէր երկրորդին մէջ, տարին մէ՛կ անգամ. բայց ո՛չ առանց արիւնի, որ կը մատուցանէր իրեն համար, նաեւ ժողովուրդին անգիտութեան մեղքերուն համար: 8 Սուրբ Հոգին սա՛ կը բացայայտէր, թէ սրբարանին ճամբան յայտնաբերուած չէր, քանի դեռ կը կենար առաջին խորանը, 9 որ նախատիպար մըն էր ներկայ ատենին համար: Անոր մէջ կը մատուցանուէին ընծաներ ու զոհեր, որոնք չէին կրնար կատարեալ ընել պաշտամունք կատարողը՝ խղճմտանքին հանդէպ. հապա՝ կերակուրներով, խմելիքներով 10 եւ տարբեր լուացումներով՝ միայն մարմնաւոր կանոններ էին, որոնք կը պարտադրուէին մինչեւ ուղղումի ատենը: 11 Բայց երբ Քրիստոս եկաւ իբր գալիք բարիքներու Քահանայապետ, անցաւ աւելի մեծ ու կատարեալ խորանին մէջէն՝ որ անձեռակերտ է, (այսինքն՝ այս

[ա] Յուն.՝ շա՛տ տարբեր

արարչութենէն չէ,) 12 եւ ի՛ր իսկ արիւնով – ո՛չ թէ նոխազներու եւ զուարակներու արիւնով – մէ՛կ անգամ ընդմիշտ մտաւ սրբարանը, յաւիտենական ազատագրութիւն ստանալով: 13 Որովհետեւ եթէ ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը, եւ պիղծերուն վրայ սրսկուող երինջին մոխիրը, կը սրբացնէին՝ մարմինի մաքրութեան համար, 14 ա՛լ ո՛րչափ աւելի Քրիստոսի արիւնը, որ յաւիտենական Հոգիին միջոցով մատուցանեց ինքզինք Աստուծոյ՝ իբր անարատ զոհ, պիտի մաքրէ ձեր խղճմտանքը մեռած գործերէն՝ պաշտելու համար ապրող Աստուածը:

15 Հետեւաբար ինք նոր ուխտին միջնորդն է, քանի որ իր մահը եղաւ առաջին ուխտին ժամանակ գործուած օրինազանցութիւններուն ազատագրութեան համար, որպէսզի կանչուածները ստանան յաւիտենական ժառանգութեան խոստումը: 16 Որովհետեւ հո՛ն՝ ուր կտակ մը կայ, հարկ է որ կտակարարը մեռնի: 17 Արդարեւ կտակը կը հաստատուի մահէն ետք. այլապէս ոյժ չունի՝ այնքան ատեն որ կտակարարը ողջ է: 18 Հետեւաբար առաջին "ուխտն ալ չէր կրնար հաստատուիլ" առանց արիւնի. 19 քանի որ երբ Մովսէս ամբողջ ժողովուրդին հաղորդեց Օրէնքին բոլոր պատուէրները, ցուլերուն եւ նոխազներուն արիւնը առաւ ու նոյնինքն Գիրքին եւ ամբողջ ժողովուրդին վրայ սրսկեց՝ ջուրով, որդան կարմիր բուրդով ու զոպայով, 20 եւ ըսաւ. «Ա՛յս է արիւնը այն ուխտին՝ որ Աստուած հրահանգեց ձեզի»: 21 Ու խորանին վրայ, եւ պաշտօնին բոլոր առարկաներուն վրայ նոյնպէս սրսկեց արիւնը: 22 Օրէնքին համաձայն՝ գրեթէ ամէն բան կը մաքրուի արիւնով. եւ առանց արիւն թափելու՝ ներում չ՚ըլլար:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԶՈՀԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՔԱՒԷ ՄԵՂՔԸ

23 Ուրեմն հարկ էր որ երկնային բաներուն օրինակները մաքրուէին ասոնցմով, իսկ նոյնինքն երկնաւորները՝ ասոնցմէ լաւագոյն զոհերով: 24 Քանի որ Քրիստոս մտաւ ո՛չ թէ ձեռակերտ սրբարանը, որ ճշմարիտին կրկնատիպն էր, հապա նոյնինքն երկինքը, որպէսզի հիմա Աստուծոյ առջեւ երեւնայ մեզի համար. 25 ո՛չ ալ մտաւ՝ ինքզինք յաճախ իբր զոհ մատուցանելու համար, ինչպէս քահանայապետը՝ որ ամէն տարի սրբարանը կը մտնէ ուրիշին արիւնով. 26 այլապէս, պէտք էր որ յաճախ չարչարուէր՝ աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր: Բայց հիմա, դարերու վախճանին, մէ՛կ անգամ երեւցաւ՝ ջնջելու համար մեղքը ինքզինք զոհելով: 27 Եւ ինչպէս մարդոց վերապահուած է մէ՛կ անգամ մեռնիլ, իսկ անկէ ետք՝ դատաստանը, 28 նոյնպէս ալ Քրիստոս մէ՛կ անգամ իբր զոհ մատուցանուեցաւ՝ քաւելու համար շատերու մեղքերը, ու երկրորդ անգամ պիտի երեւնայ՝ առանց մեղքի, փրկելու համար անոնք՝ որ կը սպասեն իրեն:

10

Արդարեւ Օրէնքը, ունենալով գալիք բարիքներուն շուքը, ո՛չ թէ այդ բաներուն բո՛ւն պատկերը, երբեք չի կրնար կատարեալ ընել անոնք՝ որ կը մօտենան, շարունակ ամէն տարի մատուցանուած նոյն զոհերով: 2 Այլապէս՝ պիտի չդադրէի՞ն մատուցանուելէ, քանի որ պաշտամունք կատարողները՝ մէ՛կ անգամ մաքրուելէն ետք՝ ա՛լ խղճահարութիւն պիտի չունենային մեղքերու համար: 3 Բայց ամէն տարի մեղքերու յիշատակութիւն կ՚ըլլայ անոնցմով. 4 որովհետեւ նոխազներուն ու ցուլերուն արիւնը անկարող է քաւել մեղքերը: 5 Ուստի երբ մտաւ աշխարհ՝ ըսաւ. «Զոհ եւ "ընծայ չուզեցիր, հապա մարմին

" Յուն.՝ ուխտին բացումն ալ չէր կատարուեր

" Կամ՝ պատարագ

մը պատրաստեցիր ինծի: 6 Ողջակէզներու եւ մեղքի պատարագներու չբարեհաճեցար: 7
Այն ատեն ըսի. “Ահա՛ կու գամ (ի՛մ մասիս գրուած է Գիրքի պատատին մէջ) քու կամքդ
գործադրելու, ո՛վ Աստուած□»: 8 Վերը կ’ըսէ. «Զոհ, ընծայ, ողջակէզներ ու մեղքի
պատարագներ չուզեցիր եւ անոնց չբարեհաճեցար», (որոնք կը մատուցանուէին Օրէնքին
համաձայն,) 9 յետոյ կ’ըսէ. «Ահա՛ կու գամ քու կամքդ գործադրելու, ո՛վ Աստուած»: Կը
վերցնէ առաջինը, որպէսզի հաստատէ երկրորդը: 10 Այդ կամքով է որ մենք սրբացանք՝
Յիսուս Քրիստոսի մարմինին մէ՛կ անգամ ընդմիշտ [բ]պատարագուելով:

11 Ամէն քահանայ ամէն օր կը կայնի՝ պաշտօն կատարելու եւ նոյն զոհերը յաճախ
մատուցանելու, որոնք երբեք չեն կրնար քաւել մեղքերը: 12 Մինչդեռ ասիկա
մշտնջենապէս Աստուծոյ աջ կողմը բազմեցաւ՝ մեղքերու համար մէ՛կ զոհ
մատուցանելով, 13 եւ անկէ ետք կը սպասէ, մինչեւ որ իր թշնամիները պատուանդան
դրուին իր ոտքերուն. 14 որովհետեւ մէ՛կ [գ]պատարագով մշտնջենապէս կատարեալ ըրաւ
սրբացածները:

15 Սուրբ Հոգին ալ կը վկայէ մեզի, քանի որ նախապէս ըսելէն ետք. 16 «Սա՛ է այն
ուխտը՝ որ պիտի հաստատեմ անոնց հետ այդ օրերէն ետք,– կ’ըսէ Տէրը.– իմ օրէնքներս
պիտի դնեմ անոնց սիրտին մէջ, եւ զանոնք պիտի գրեմ անոնց միտքին մէջ. 17 անոնց
մեղքերն ու անօրէնութիւնները ա՛լ պիտի չյիշեմ»: 18 Ուստի, ո՛ւր որ ասոնց ներում
տրուեցաւ, ա՛լ մեղքի համար պատարագ պէտք չէ:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄՕՏԵՆԱՆՔ

19 Ուրեմն, եղբայրնե՛ր, համարձակութիւն ունինք սրբարանը մտնելու՝ Յիսուսի
արիւնով, 20 նոր ու կենարար ճամբայով մը – որուն բացումը կատարեց մեզի համար –
վարագոյրին մէջէն, որ իր մարմինն է. 21 նաեւ ունինք մեծ քահանայ մը՝ նշանակուած
Աստուծոյ տան վրայ: 22 Ուստի մօտենա՛նք ճշմարիտ սիրտով, հաւատքի լման
վստահութեամբ, մեր սիրտերը սրսկումով մաքրուած չար խղճմտանքէն, եւ մեր
մարմինները մաքուր ջուրով լուացուած: 23 Ամո՛ւր բռնենք մեր յոյսին դաւանութիւնը՝
առանց երերալու, որովհետեւ հաւատարիմ է ա՛ն՝ որ խոստացաւ: 24 Ուշադի՛ր ըլլանք
զիրար հրահրելու սիրոյ ու բարի գործերու: 25 Եւ չլքե՛նք մեր հաւաքոյթները, ինչպէս
ոմանց սովորութիւնն է. հապա յորդորե՛նք զիրար, այնչափ աւելի՝ որչափ կը տեսնէք այն
օրուան մօտենալը:

26 Արդարեւ եթէ կամովին մեղանչենք՝ ճշմարտութեան գիտակցութիւնը ստանալէ ետք,
ա՛լ ուրիշ զոհ չի մնար մեղքերու համար, 27 հապա կը մնայ դատաստանի ահարկու
սպասում մը ու նախանձախնդրութեան կրակ մը, որ պիտի լափէ հակառակորդները: 28
Ա՛ն՝ որ կ’անարգէր Մովսէսի Օրէնքը, կը մեռնէր առանց արգահատանքի, երկու կամ երեք
վկաներով: 29 Ա՛լ ո՛րչափ աւելի խիստ պատիժի կը կարծէք թէ պիտի արժանանայ ա՛ն՝ որ
ոտնակոխ ըրած է Աստուծոյ Որդին, պիղծ համարած է ուխտին արիւնը՝ որով ինք
սրբացաւ, եւ նախատած է շնորհքի Հոգին: 30 Քանի որ կը ճանչնանք ա՛ն՝ որ ըսաւ.
«Վրէժխնդրութիւնը ի՛մս է, ե՛ս պիտի հատուցանեմ,– կ’ըսէ Տէրը»: Եւ դարձեալ. «Տէ՛րը
պիտի դատէ իր ժողովուրդը»: 31 Ահարկու բան է իյնալ ապրող Աստուծոյ ձեռքը:

32 Ուրեմն վերյիշեցէ՛ք նախկին օրերը, երբ՝ լուսաւորուելէ ետք՝ տոկացիք
չարչարանքներու մեծ մարտի մը. 33 երբեմն տեսարան եղաք՝ նախատինքներով ու
տառապանքներով, երբեմն ալ հաղորդակցեցաք այդպիսի վիճակի մէջ եղողներուն հետ: 34

[բ] Այսինքն՝ ընծայուելով

[գ] Այսինքն՝ ընծայումով

Որովհետեւ [դ]իմ կապերուս մէջ ինծի" [ե]կարեկցեցաք, եւ ձեր ինչքին յափշտակուիլը
ընդունեցիք ուրախութեամբ, գիտնալով թէ ձեզի համար լաւագոյն ու մնայուն ինչքեր
ունիք երկինքը: 35 Ուրեմն մի՛ լքէք ձեր համարձակութիւնը, որ ունի մեծ վարձատրութիւն:
36 Որովհետեւ համբերութիւն պէտք է ձեզի, որպէսզի ստանաք խոստումը՝ գործադրած
ըլլալով Աստուծոյ կամքը: 37 Քանի որ «քիչ մը ատենէն պիտի գայ ա՛ն՝ որ գալիք է, ու
պիտի չուշանայ: 38 Եւ արդարը հաւատքո՛վ պիտի ապրի. իսկ եթէ մէկը ընկրկի, իմ անձս
պիտի չբարեհաճի անոր»: 39 Բայց մենք անոնցմէ չենք՝ որ կ՚ընկրկին կորուստի համար,
հապա անոնցմէ՝ որ կը հաւատան, իրենց անձին փրկութեան համար:

ՀԱՒԱՏՔ

11

Իսկ հաւատքը՝ յուսացուած բաներուն խարիսխն է, եւ անտեսանելի բաներուն
ապացոյցը. 2 որովհետեւ անո՛վ նախնիքները ընդունեցին բարի վկայութիւն մը:
3 Հաւատքո՛վ կ՚ըմբռնենք թէ տիեզերքը կազմուեցաւ Աստուծոյ խօսքով, այնպէս որ
տեսանելի բաները գոյացան աներեւոյթ բաներէն:
4 Հաւատքո՛վ Աբէլ աւելի լաւ զոհ մատուցանեց Աստուծոյ՝ քան Կայէն, որով
վկայուեցաւ թէ արդար էր, քանի որ Աստուած վկայեց իր ընծաներուն մասին. եւ անով՝
թէպէտ մեռաւ՝ տակաւին կը խօսի:
5 Հաւատքո՛վ Ենովք փոխադրուեցաւ երկրէն՝ որպէսզի մահ չտեսնէ, ու ո՛չ մէկ տեղ կը
գտնուէր, որովհետեւ Աստուած փոխադրեց զայն, քանի որ անոր փոխադրուելէն առաջ
վկայուեցաւ թէ հաճելի էր Աստուծոյ: 6 Սակայն առանց հաւատքի անկարելի է հաճելի
ըլլալ Աստուծոյ. որովհետեւ ա՛ն՝ որ կը մօտենայ Աստուծոյ, պէտք է հաւատայ թէ
Աստուած կայ, եւ կը վարձատրէ անոնք՝ որ կը փնտռեն զինք:
7 Հաւատքո՛վ Նոյ, պատգամ ստանալով Աստուծմէ՝ տակաւին անտեսանելի բաներու
մասին, երկիւղածութեամբ [ա]կերտեց տապան մը՝ իր ընտանիքին փրկութեան համար, որով
դատապարտեց աշխարհը եւ ժառանգորդ եղաւ այն արդարութեան՝ որ կ՚ըլլայ հաւատքով:
8 Հաւատքո՛վ Աբրահամ հնազանդեցաւ, երբ կանչուեցաւ մեկնելու տեղ մը՝ որ պիտի
ստանար իբր ժառանգութիւն, ու մեկնեցաւ՝ առանց գիտնալու թէ ո՛ւր կ՚երթար: 9
Հաւատքո՛վ պանդխտացաւ խոստացուած երկրին մէջ՝ որպէս թէ օտարութեան մէջ,
վրաններու մէջ բնակելով Իսահակի եւ Յակոբի հետ, որոնք ժառանգակիցներն էին նոյն
խոստումին. 10 որովհետեւ ինք կը սպասէր հիմեր ունեցող քաղաքի մը, որուն
ճարտարապետն ու կառուցանողը Աստուած է:
11 Հաւատքո՛վ Սառա ի՛նք ալ կարողութիւն ստացաւ սերնդագործելու, ու հասունութեան
մէջ զաւակ ծնաւ, քանի որ հաւատարիմ համարեց ա՛ն՝ որ խոստացած էր: 12 Ուստի այդ
մէկէն – որ մեռածի պէս էր – ծնան ա՛յնքան բազմաթիւ՝ որքան երկինքի աստղերը, եւ
անհամար՝ ինչպէս ծովեզերքի աւազը:
13 Ասոնք բոլորն ալ մեռան հաւատքով՝ առանց ստացած ըլլալու խոստումները, բայց
հեռուէն տեսան զանոնք եւ [բ]բարեւեցին, [գ]ընդունելով թէ իրենք օտարականներ ու

[դ] Ոմանք՝ կապուածներուն

[ե] Յուն.՝ չարչարակից եղաք

[ա] Յուն.՝ պատրաստեց

[բ] Ոմանք՝ համոզուած ըլլալով բարեւեցին

գաղթականներ են երկրի վրայ. 14 որովհետեւ անոնք որ կը խօսին այսպիսի բաներ, կը յայտնեն թէ կը փնտռեն բնագաւառ մը: 15 Արդարեւ, եթէ յիշէին այն հայրենիքը՝ ուրկէ դուրս ելած էին, պատեհութիւն կ՚ունենային հոն վերադառնալու: 16 Իսկ հիմա կը բաղձան լաւագոյն հայրենիքի մը, այսինքն՝ երկնայինին. ուստի Աստուած ամօթ չի սեպեր անոնց Աստուածը կոչուիլ, որովհետեւ ինք քաղաք մը պատրաստեց անոնց:

17 Հաւատքո՛վ Աբրահամ, երբ կը փորձուէր, Իսահակը զոհ մատուցանեց: Ի՛նք՝ որ ընդունած էր խոստումները՝ մատուցանեց իր մէկ հատիկ որդին,- 18 որուն համար ըսուած էր. «Իսահակի՛ անունով պիտի կոչուի քու զարմդ»,- 19 որովհետեւ կը [դ]մտածէր թէ Աստուած կարող է յարուցանել զայն, նոյնիսկ մեռելներէն. ուրկէ ալ ստացաւ զայն՝ որպէս նախատիպար:

20 Հաւատքո՛վ Իսահակ, մարգարէանալով գալիք բաներուն մասին, օրհնեց Յակոբն ու Եսաւը: 21 Հաւատքո՛վ Յակոբ, երբ մահամերձ էր, օրհնեց Յովսէփի որդիներէն իւրաքանչիւրը, ու երկրպագեց՝ [գ]յենելով իր գաւազանին ծայրին վրայ: 22 Հաւատքո՛վ Յովսէփ, երբ կը վախճանէր, յիշեց Իսրայէլի որդիներուն մեկնումը Եգիպտոսէն, ու պատուէր տուաւ իր ոսկորներուն համար:

23 Հաւատքո՛վ Մովսէս, երբ ծնաւ, երեք ամիս պահուեցաւ իր ծնողներուն կողմէ, որովհետեւ տեսան գեղեցիկ մանուկը, ու չվախցան թագաւորին հրամանէն: 24 Հաւատքո՛վ Մովսէս, երբ մեծցաւ, մերժեց Փարաւոնի աղջիկին որդի կոչուիլ, 25 նախընտրելով չարչարուիլ Աստուծոյ ժողովուրդին հետ՝ քան վայելել մեղքին ժամանակաւոր զուարճութիւնը: 26 Աւելի մեծ հարստութիւն համարեց Քրիստոսի նախատինքը՝ քան Եգիպտոսի գանձերը, որովհետեւ կը դիտէր վարձատրութիւնը: 27 Հաւատքո՛վ ձգեց Եգիպտոսը՝ առանց վախնալու թագաւորին զայրոյթէն, որովհետեւ հաստատ մնաց որպէս թէ տեսնելով Աներեւոյթին: 28 Հաւատքո՛վ կատարեց զատիկը եւ արիւնին հեղումը, որպէսզի անդրանիկները բնաջնջողը չդպչի իրենց:

29 Հաւատքո՛վ Կարմիր ծովէն անցան՝ որպէս թէ ցամաքէ, ինչ որ Եգիպտացիները փորձեցին՝ սակայն ընկղմեցան:

30 Հաւատքո՛վ Երիքովի պարիսպները ինկան, երբ Իսրայելացիները եօթը օր դարձան անոնց շուրջը:

31 Հաւատքո՛վ Ռախաբ պոռնիկը չկորսուեցաւ անհնազանդներուն հետ, խաղաղութեամբ ընդունած ըլլալով լրտեսները:

32 Եւ ա՛լ ի՞նչ ըսեմ. որովհետեւ ժամանակը պիտի պակսի՝ պատմելու Գեդէոնի, Բարակի, Սամփսոնի, Յեփթայէի, Դաւիթի, Սամուէլի եւ ուրիշ մարգարէներու մասին, 33 որոնք հաւատքո՛վ պայքարեցան թագաւորութիւններու դէմ, արդարութիւն գործեցին, խոստումներու հասան, առիւծներու երախներ գոցեցին, 34 կրակի զօրութիւն մարեցին, սուրի բերանէ խուսափեցան, տկարութենէ զօրացան, պատերազմի մէջ ուժեղացան, օտարներու բանակներ ընկճեցին: 35 Կիներ ընդունեցին իրենց մեռելները՝ յարութիւն առած. իսկ ուրիշներ գանակոծուեցան՝ չընդունելով ազատագրութիւնը, որպէսզի հասնին լաւագոյն յարութեան մը: 36 Ուրիշներ ալ փորձառութիւնը ունեցան ծաղրանքի եւ խարազանի, նաեւ կապերու ու բանտերու. 37 քարկոծուեցան, սղոցուեցան, [ե]տանջուեցան, սուրով սպաննուեցան, ոչխարի մորթերով եւ այծի մորթերով շրջեցան, զրկուելով, տառապելով, չարչարուելով, 38 (որոնց արժանի չէր աշխարհը,) մոլորելով

[գ] Յուն.՝ դաւանելով

[դ] Յուն.՝ սեպէր

[ե] Յուն.՝ փորձուեցան

անապատներու, լեռներու, քարայրներու եւ երկրի խոռոչներուն մէջ:
39 Ասոնք բոլորն ալ ընդունեցին բարի վկայութիւն մը իրենց հաւատքին համար,
սակայն խոստումը չստացան, 40 քանի որ Աստուած մեզի համար նախատեսած էր աւելի
լաւ բան մը, որպէսզի անոնք չհասնին [գ]խոստումին իրագործումին առանց մեզի:

ԱՍՏՈՒԱԾ՝ ՄԵՐ ՀԱՅՐԸ

12

Ուստի մե՛նք ալ, քանի որ շրջապատուած ենք ա՛յսչափ շատ վկաներու [ա]բազմութեամբ,
թօթափե՛նք ամէն ծանրաբեռնում, եւ մեղքը՝ որ դիւրաւ կը պաշարէ մեզ, ու
համբերութեա՛մբ վազենք մեզի առաջարկուած մրցարշաւը՝ 2 նայելով Յիսուսի, մեր
հաւատքի ռահվիրային եւ [բ]իրագործողին. իրեն առաջարկուած ուրախութեան համար՝ ան
տոկաց խաչին, արհամարհեց ամօթը, ու բազմեցաւ Աստուծոյ գահին աջ կողմը:
3 Արդարեւ մտածեցէ՛ք անոր մասին, որ տոկաց մեղաւորներուն իրեն դէմ ա՛յսպէս
հակաճառելուն, որպէսզի ձեր անձերը չթուլնան ու չպարտասին: 4 Տակաւին արիւն
թափելու չափ չդիմադրեցիք՝ պայքարելով մեղքին դէմ, 5 եւ մոռցաք այն յորդորը որ կը
խօսի ձեզի հետ՝ որպէս թէ որդիներու հետ. «Որդեա՛կս, մի՛ անտեսեր Տէրոջ [գ]պատիժը, ու
մի՛ պարտասիր՝ երբ կշտամբուիս իրմէ: 6 Որովհետեւ Տէրը կը պատժէ իր սիրածը, եւ կը
խարազանէ ամէն որդի՝ որ կ՚ընդունի»: 7 Եթէ տոկաք պատիժի, Աստուած կը վերաբերի
ձեզի հետ՝ իբր որդիներ. քանի որ ո՞վ է այն որդին՝ որուն հայրը չի պատժեր զինք: 8 Իսկ
եթէ ըլլաք առանց պատիժի՝ որուն բոլորը բաժնեկից են, ուրեմն ապօրինի զաւակ էք, եւ
ո՛չ թէ հարազատ որդի: 9 Յետոյ՝ երբ մեր մարմնաւոր հայրերը կը պատժէին մեզ, կը
պատկառէինք անոնցմէ. շա՛տ աւելի պիտի չհպատակի՞նք հոգիներուն Հօր՝ որ ապրինք:
10 Արդարեւ անոնք քիչ օրեր կը պատժէին մեզ՝ իրենց դատումին համաձայն. բայց
Աստուած՝ մեր օգուտին համար, որպէսզի բաժին ստանանք իր սրբութենէն: 11 Ո՛չ մէկ
պատիժ նոյն պահուն կը թուի ուրախարար, հապա՝ տրտմարար. բայց յետոյ կու տայ
արդարութեան խաղաղարար պտուղը՝ անով կրթուածներուն:

ՅՈՐԴՈՐ ԵՒ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ

12 Ուստի հաստատեցէ՛ք թուլցած ձեռքերն ու կթոտ ծունկերը, 13 եւ պատրաստեցէ՛ք
ուղիղ արահետներ՝ ձեր ոտքերուն համար, որպէսզի ո՛վ որ կաղ է՝ [դ]չխոտորի, այլ
փոխարէնը բժշկուի: 14 Հետամո՛ւտ եղէք խաղաղութեան՝ բոլորին հետ, եւ սրբութեան՝
առանց որուն ո՛չ մէկը պիտի տեսնէ Տէրը: 15 Ուշադի՛ր եղէք՝ որ ո՛չ մէկը զրկուի
Աստուծոյ շնորհքէն. դառնութեան արմատ մը բուսնելով՝ թող չվրդովէ ձեզ, եւ շատեր
չպղծուին անով: 16 Ո՛չ մէկը թող ըլլայ պոռնկող, կամ սրբապիղծ՝ Եսաւի պէս, որ մէկ
կերակուրի համար ծախեց իր անդրանկութեան իրաւունքը: 17 Քանի որ գիտէք թէ յետոյ՝
երբ ուզեց ժառանգել օրհնութիւնը՝ մերժուեցաւ, թէպէտ փնտռեց զայն արցունքով,

---

[գ] Կամ՝ կատարելութեան

[ա] Յուն.՝ ամպով

[բ] Կամ՝ կատարեալ ընողին

[գ] Կամ՝ խրատը

[դ] Կամ՝ չգլորի

որովհետեւ իր ապաշխարութիւնը [ե]անօգուտ եղաւ":
18 Արդարեւ դուք մօտեցած չէք շօշափելի լերան՝ որ կը վառէր կրակով, ո՛չ ալ
մթութեան, խաւարին ու մրրիկին, 19 եւ փողին շառաչին ու խօսքերուն ձայնին. զայն
լսողները խնդրեցին որ այդ խօսքը այլեւս չըսուի իրենց: 20 (Արդարեւ չէին կրնար տոկալ
այդ պատուէրին. «Եթէ նոյնիսկ անասուն մը դպչի լերան՝ պիտի քարկոծուի[գ]»: 21 Ա՛յնպէս
ահարկու էր երեւոյթը՝ որ Մովսէս ըսաւ. «Սաստիկ կը զարհուրիմ ու կը դողամ»:) 22
Բայց դուք մօտեցած էք Սիոն լերան, ապրող Աստուծոյ քաղաքին՝ երկնային
Երուսաղէմին, բիւրաւոր հրեշտակներու համաժողովին, 23 երկինքը արձանագրուած
անդրանիկներու [է]համախմբումին, Աստուծոյ՝ որ բոլորին Դատաւորն է, արդարներուն
հոգիներուն՝ որոնք [ը]կատարելութեան հասած" են, 24 Յիսուսի՝ որ նոր ուխտի միջնորդն է,
եւ սրսկումի արիւնին՝ որ կը խօսի Աբէլի արիւնէն աւելի լաւ:
25 Զգուշացէ՛ք որ չմերժէք ա՛ն՝ որ կը խօսի ձեզի. որովհետեւ եթէ պատիժէ
չխուսափեցան անոնք՝ որ մերժեցին երկրի վրայ Աստուծոյ պատգամները տուողը, ո՜րչափ
աւելի մենք՝ եթէ երես դարձնենք երկինքէն խօսողէն: 26 Այն ատեն անոր ձայնը շարժեց
երկիրը, իսկ հիմա խոստացած է՝ ըսելով. «Անգա՛մ մըն ալ պիտի շարժեմ. ո՛չ միայն
երկիրը, այլ նաեւ երկինքը»: 27 Այս «անգա՛մ մըն ալ» խօսքը կը բացայայտէ շարժուած
բաներուն փոփոխութիւնը՝ իբր շինուած բաներ, որպէսզի անշարժ բաները մնան
հաստատուն: 28 Ուստի՝ ընդունած ըլլալով անշարժ թագաւորութիւն մը՝ շնորհակա՛լ
ըլլանք, եւ պաշտե՛նք Աստուած իրեն հաճելի կերպով, ակնածանքով ու
բարեպաշտութեամբ. 29 որովհետեւ մեր Աստուածը սպառող կրակ է:

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՀԱՃԵՑՆԵԼ ԱՍՏՈՒԱԾ

13

Յարատեւեցէ՛ք եղբայրսիրութեան մէջ: 2 Մի՛ մոռնաք հիւրասիրութիւնը, որովհետեւ
ոմանք անով հրեշտակներ հիւրընկալեցին թաքուն կերպով: 3 Յիշեցէ՛ք
բանտարկեալները՝ որպէս թէ դո՛ւք ալ կապուած էք անոնց հետ, եւ չարչարուողները՝
որպէս թէ դո՛ւք ալ մարմինի մէջ էք: 4 Ամուսնութիւնը թող պատուական համարուի
բոլորէն, ու անկողինը՝ անարատ պահուի, քանի որ Աստուած պիտի դատէ պոռնկողներն
ու շնացողները: 5 Ձեր վարուելակերպը թող ըլլայ առանց արծաթսիրութեան.
բաւարարուեցէ՛ք ձեր ունեցածով, որովհետեւ ինք ըսաւ. «Բնա՛ւ պիտի չթողում քեզ, ո՛չ ալ
պիտի լքեմ քեզ»: 6 Հետեւաբար վստահութեա՛մբ ըսենք. «Տէրը իմ օգնականս է, ուստի
պիտի չվախնամ. մարդը ի՞նչ պիտի ընէ ինծի»: 7 Յիշեցէ՛ք ձեզ կառավարողները՝ որ
Աստուծոյ խօսքը քարոզեցին ձեզի, եւ հետեւեցէ՛ք անոնց հաւատքին՝ զննելով անոնց
վարքին աւարտը: 8 Յիսուս Քրիստոս նոյնն է՝ երէկ, այսօր ու յաւիտեան:
9 Մի՛ տարուիք բազմազան եւ օտարոտի ուսուցումներէ, քանի որ լաւ է որ սիրտը
հաստատուի շնորհքո՛վ, եւ ո՛չ թէ կերակուրներով, որոնք օգտակար չեղան անոնց
համաձայն ընթացողներուն: 10 Մենք ունինք զոհասեղան մը, որմէ ուտելու իրաւունք
չունին անոնք՝ որ կը ծառայեն խորանին. 11 քանի որ բանակավայրէն դուրս կ'այրուին

[ե] Յուն.՝ տեղ չգտաւ հօրը քով

[գ] Ոմանք կ'աւելցնեն՝ կամ նետով զարնուի

[է] Կամ՝ եկեղեցիին

[ը] Յուն.՝ կատարեալ եղած

*մարմինները այն կենդանիներուն, որոնց արիւնը կը տարուի սրբարանը՝
քահանայապետին միջոցով, մեղքի քաւութեան համար: 12 Ուստի Յիսո՛ւս ալ
չարչարուեցաւ դռնէն դուրս, որպէսզի իր արիւնով սրբացնէ ժողովուրդը: 13 Ուրեմն
երթա՛նք անոր՝ բանակավայրէն դուրս, կրելով իր նախատինքը. 14 որովհետեւ մենք հոս
չունինք մնայուն քաղաք, հապա կը փնտռենք գալիք քաղաքը: 15 Ուստի՝ անոր միջոցով
ամէն ատեն գովաբանութեան զոհ մատուցանենք Աստուծոյ, այսինքն՝ իր անունը դաւանող
շրթունքներուն պտուղը: 16 Բայց մի՛ մոռնաք բարեգործութիւնն ու կարօտեալներուն
հաղորդակցութիւնը, քանի որ այդպիսի՛ զոհեր հաճելի են Աստուծոյ: 17 Անսացէ՛ք ձեզ
կառավարողներուն եւ ենթարկուեցէ՛ք անոնց, որովհետեւ անոնք կը հսկեն ձեր անձերուն
վրայ՝ որոնց համար հաշիւ պիտի տան. որպէսզի ուրախութեա՛մբ ընեն այդ գործը, եւ ո՛չ
թէ հառաչելով, քանի որ ատիկա օգտակար չէ ձեզի: 18 Աղօթեցէ՛ք մեզի համար,
որովհետեւ համոզուած ենք թէ ունինք բարի խղճմտանք ու կ՚ուզենք ամէն բանի մէջ
վարուիլ պարկեշտութեամբ: 19 Բայց առաւելապէս կ՚աղաչե՛մ որ ընէք ատիկա, որպէսզի
աւելի՛ շուտ վերադարձուիմ ձեզի:*

ՓԱԿՄԱՆ ԱՂՕԹՔ

*20 Խաղաղութեան Աստուածը, որ մեռելներէն վեր հանեց մեր Տէրը՝ Յիսուսը –
ոչխարներուն մեծ Հովիւը՝ յաւիտենական ուխտին արիւնով –, 21 ամէն բարի գործի մէջ
հաստատէ ձեզ՝ իր կամքը գործադրելու, ձեր մէջ իրագործելով իր առջեւ հաճելի եղածը՝
Յիսուս Քրիստոսի միջոցով, որուն փա՛ռք "դարէ դար"[ա]: Ամէն:*

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔ

*22 Կ՚աղաչե՛մ ձեզի, եղբայրնե՛ր, որ հանդուրժէք այս յորդորական խօսքիս, որովհետեւ
համառօտաբար գրեցի ձեզի: 23 Գիտցէ՛ք թէ մեր եղբայրը՝ Տիմոթէոս արձակուած է. եթէ
շուտով գայ՝ անոր հետ պիտի տեսնեմ ձեզ: 24 Բարեւեցէ՛ք բոլոր ձեզ կառավարողներն ու
բոլոր սուրբերը. կը բարեւեն ձեզ անոնք՝ որ Իտալիայէն են: Շնորհքը ձեր բոլորին հետ:
Ամէն:*

[ա] *Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

1

Յակոբոս, Աստուծոյ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի [ա]ծառայ, տասներկու տոհմերուն՝ որ
ցրուած են ամէն կողմ. ողջո՜յն:

ՀԱՒԱՏՔ ԵՒ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

2 Եղբայրնե՛րս, բոլորովին ուրախութի՛ւն համարեցէք՝ երբ զանազան փորձութիւններու
մէջ իյնաք, 3 գիտնալով թէ ձեր հաւատքին փորձը համբերութիւն կ՚իրագործէ: 4 Բայց
համբերութիւնը թող ունենայ իր կատարեալ գործը, որպէսզի կատարեալ եւ ամբողջ
ըլլաք, եւ ոչինչ պակսի ձեզի:
5 Իսկ եթէ իմաստութիւն կը պակսի ձեզմէ մէկուն, թող խնդրէ Աստուծմէ՝ որ բոլորին
կու տայ առատապէս՝ առանց կշտամբելու, եւ պիտի տրուի անոր: 6 Բայց հաւատքո՛վ թող
խնդրէ, առանց տատամսելու. որովհետեւ ա՛ն որ կը տատամսի՝ նման է ծովուն
հողմակոծեալ ու տատանեալ ալիքներուն: 7 Այդ մարդը թող չկարծէ թէ որեւէ բան պիտի
ստանայ Տէրոջմէն. 8 երկմիտ մարդը անհաստատ է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ:

ԱՂՔԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

9 Նուաստ եղբայրը թող պարծենայ իր բարձրացումով, 10 իսկ հարուստը՝ իր
նուաստացումով, որովհետեւ ինք պիտի անցնի խոտի ծաղիկին պէս. 11 քանի որ արեւը կը
ծագի այրող տաքութեամբ ու կը չորցնէ խոտը, անոր ծաղիկը կը թափի, եւ անոր տեսքին
վայելչութիւնն ալ կը կորսուի: Այդպէս ալ հարուստը պիտի թառամի իր ճամբաներուն
մէջ:

ՓՈՐՁ ԵՒ ՓՈՐՁՈՒԻԼ

12 Երանի՜ այն մարդուն՝ որ կը տոկայ փորձութեան. որովհետեւ երբ փորձարկուի եւ
ընտիր գտնուի՝ պիտի ստանայ կեանքի պսակը, որ Տէրը խոստացաւ զինք սիրողներուն: 13
Ո՛չ մէկը թող ըսէ՝ երբ կը փորձուի. «Աստուծմէ՜ կը փորձուիմ». որովհետեւ Աստուած
չարէն չի փորձուիր, ո՛չ ալ ի՛նք կը փորձէ որեւէ մէկը: 14 Սակայն իւրաքանչիւրը կը
փորձուի՝ հրապուրուած ու խաբուած իր ցանկութենէն. 15 Յետոյ՝ ցանկութիւնը յղանալով
մեղք կը ծնանի, իսկ երբ մեղքը կատարուի՝ մահ կը ծնանի: 16 Մի՜ մոլորիք, սիրելի՜
եղբայրներս. 17 ամէն բարի նուէր եւ ամէն կատարեալ պարգեւ՝ վերէն է, ու կ՚իջնէ լոյսի
Հօրմէն, որուն մէջ բնա՛ւ փոփոխութիւն չկայ, ո՛չ ալ դառնալու շուք: 18 Ան ի՛ր փափաքով
ծնաւ մեզ՝ ճշմարտութեան խօսքով, որպէսզի մենք երախայրիք մը ըլլանք իր
արարածներուն:

ԼՍԵԼ ԵՒ ԿԱՏԱՐԵԼ

19 Հետեւաբար, սիրելի՜ եղբայրներս, ամէն մարդ թող արագ ըլլայ՝ լսելու մէջ, դանդաղ՝
խօսելու մէջ, դանդաղ՝ բարկանալու մէջ. 20 որովհետեւ մարդուն բարկութիւնը
չ՚իրագործեր Աստուծոյ արդարութիւնը:
21 Ուստի, թօթափելով ամէն աղտեղութիւն ու չարամտութեան աւելցուք, հեզութեա՛մբ

[ա] *Կամ՝ ստրուկ*

ընդունեցէք ձեր մէջ տնկուած խօսքը, որ կարող է փրկել ձեր անձերը:
22 Սակայն խօսքը գործադրողնե՛ր եղէ՛ք, եւ ո՛չ թէ միայն լսողներ՝ դուք ձեզ խաբելով:
23 Արդարեւ, եթէ մէկը միայն լսէ խօսքը ու չգործադրէ, կը նմանի մարդու մը՝ որ հայելիի
մէջ կը դիտէ իր բնական երեսը, 24 որովհետեւ կը դիտէ ինքզինք ու կ՚երթայ, եւ իսկոյն կը
մոռնայ թէ ի՛նչպէս էր: 25 Բայց ա՛ն որ ակնկառոյց կը նայի ազատութեան կատարեալ
Օրէնքին ու կը կենայ անոր մէջ,- ո՛չ թէ մոռացկոտ լսող մը ըլլալով, հապա՝ գործը
կատարող մը,- երանելի պիտի ըլլայ իր ըրածին մէջ: 26 Եթէ [բ]մէկը կը կարծէ կրօնասէր
ըլլալ ու չի սանձեր իր լեզուն, այլ կը խաբէ իր սիրտը, անոր կրօնասիրութիւնը փուճ է: 27
Աստուծոյ եւ Հօրը առջեւ՝ մաքուր ու անարատ կրօնասիրութիւնը սա՛ է.- այցելել
որբերուն եւ այրիներուն՝ իրենց տառապանքին մէջ, ու ինքզինք անբիծ պահել աշխարհէն:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՆԱԽԱՊԱՇԱՐՈՒՄԷ

2

Եղբայրնե՛րս, առանց աչառութեան թող ըլլայ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի՝ փառքի
Տէրոջ հաւատքը: 2 Արդարեւ եթէ ձեր ժողովարանին մէջ մտնէ մարդ մը՝ ոսկիէ
մատանիով ու փայլուն տարազով, եւ մտնէ նաեւ աղքատ մը՝ աղտոտ տարազով, 3 ու
նայիք անոր՝ որ փայլուն տարազ կը կրէ, եւ ըսէք. «Հո՛ս նստէ՝ պատիւով», իսկ աղքատին
ըսէք. «Հո՛ն ոտքի կայնէ, կամ հո՛ս նստէ՝ պատուանդանիս քով», 4 միթէ ձեր մէջ
խտրութիւն դրած չէ՞ք ըլլար, ու չար մտածումներու դատաւոր եղած: 5 Լսեցէ՛ք, սիրելի՛
եղբայրներս. միթէ Աստուած չընտրե՞ց այս աշխարհի աղքատները՝ որոնք հարուստ են
հաւատքով, ու ժառանգորդ արքայութեան՝ որ խոստացաւ զինք սիրողներուն: 6 Բայց դուք
անպատուեցիք աղքատները: Հարուստները չե՞ն՝ որ կը հարստահարեն ձեզ ու
դատարանները կը քաշեն: 7 Անոնք չե՞ն որ կը հայհոյեն այն բարի անունը՝ որով կոչուած
էք: 8 Ուրեմն՝ եթէ դուք կը գործադրէք արքայական Օրէնքը՝ Գիրքին ըսածին համաձայն.
«Սիրէ՛ ընկերդ [ա]քու անձիդ'' պէս», լա՛ւ կ՚ընէք: 9 Բայց եթէ աչառութիւն կ՚ընէք՝ մե՛ղք կը
գործէք, եւ կը կշտամբուիք Օրէնքէն՝ օրինազանցներու պէս. 10 քանի որ ո՛վ որ պահէ
ամբողջ Օրէնքը սակայն սայթաքի մէ՛կ բանի մէջ, պարտապան կ՚ըլլայ բոլորին: 11
Արդարեւ ա՛ն որ ըսաւ. «Շնութիւն մի՛ ըներ», ըսաւ նաեւ. «Մի՛ սպաններ»: Ուստի եթէ
շնութիւն չընես բայց սպաննես, օրինազանց կ՚ըլլաս: 12 Ա՛յնպէս խօսեցէք եւ ա՛յնպէս
գործեցէք՝ որպէս թէ պիտի դատուիք ազատութեան Օրէնքով: 13 Որովհետեւ
դատաստանը անողորմ պիտի ըլլայ անոր՝ որ չէ ողորմած. սակայն ողորմութիւնը կը
պարծենայ դատաստանին դիմաց:

ՀԱՒԱՏՔ ԵՒ ԳՈՐԾԵՐ

14 Ի՞նչ օգուտ ունի, եղբայրնե՛րս, եթէ մէկը ըսէ թէ հաւատք ունի սակայն գործեր
չունենայ. միթէ հաւատքը կրնա՞յ փրկել զինք: 15 Եթէ եղբայր մը կամ քոյր մը մերկ ըլլայ
եւ օրուան կերակուրին կարօտ, 16 ու ձեզմէ մէկը ըսէ անոնց. «Գացէ՛ք խաղաղութեամբ,
տաքցէ՛ք եւ կշտացէ՛ք», բայց մարմինին հարկաւոր բաները չտայ անոնց, ի՞նչ օգուտ
ունի: 17 Ա՛յդպէս ալ հաւատքը՝ եթէ գործեր չունենայ իրեն հետ՝ մեռած է ինքնիր մէջ: 18
Նոյնիսկ մէկը կրնայ ըսել. «Դուն հաւա՛տք ունիս, ես ալ գործե՛ր ունիմ. ցո՛յց տուր ինծի
քու հաւատքդ՝ առանց գործերու, իսկ ես ցոյց պիտի տամ քեզի իմ հաւատքս՝ գործերո՛վս□:

[բ] Ոմանք՝ ձեզմէ մէկը

[ա] Յուն.՝ քեզի

19 Դուն կը հաւատաս թէ Աստուած մէկ է. լա՛ւ կ՚ընես: Դեւե՛րն ալ կը հաւատան ու կը
սարսռան: 20 Բայց կ՚ուզե՞ս գիտնալ, ո՛վ սնոտի մարդ, թէ հաւատքը մեռած է առանց
գործերու: 21 Աբրահամ՝ մեր հայրը՝ գործերով չարդարացա՞ւ, երբ իր որդին՝ Իսահակը
մատուցանեց զոհասեղանին վրայ: 22 Կը տեսնե՞ս թէ հաւատքը գործակից եղաւ անոր
գործերուն, ու գործերո՛վ հաւատքը կատարեալ եղաւ, 23 եւ իրագործուեցաւ Գիրքին
խօսքը՝ որ կ՚ըսէ. «Աբրահամ հաւատաց Աստուծոյ, ու ատիկա արդարութիւն սեպուեցաւ
անոր, եւ ինք Աստուծոյ բարեկամ կոչուեցաւ»: 24 Կը նկատէ՞ք թէ մարդ կ՚արդարանայ
գործերո՛վ, ու ո՛չ թէ՝ միայն հաւատքով: 25 Նմանապէս Ռախաբ պոռնիկն ալ
չարդարացա՞ւ գործերով, երբ ընդունեց պատգամաւորները եւ ուրիշ ճամբայով ուղարկեց
զանոնք: 26 Արդարեւ ինչպէս մարմինը մեռած է առանց հոգիի, այդպէս ալ հաւատքը
մեռած է առանց գործերու:

ՍԱՆՁ ԼԵԶՈՒԻՆ

3

Եղբայրնե՛րս, ձեր մէջ շատ վարդապետներ թող չըլլան, գիտնալով թէ աւելի
[ա]խստութեամբ պիտի դատուինք: 2 Որովհետեւ բոլորս ալ կը սայթաքինք շատ բաներու
մէջ. եթէ մէկը չի սայթաքիր խօսքով՝ կատարեալ մարդ է, կարող՝ սանձելու նաեւ ամբողջ
մարմինը: 3 Ահա՛ ձիերուն բերանը սանձ կը դնենք՝ որպէսզի հնազանդին մեզի, եւ կը
կառավարենք անոնց ամբողջ մարմինը: 4 Ահա՛ նաւերն ալ, որ ա՛յդչափ մեծ են ու կը
քշուին սաստիկ հովերէն, կը կառավարուին ամենափոքր ղեկով մը՝ ի՛նչպէս նաւուղիղը
փափաքի: 5 Այդպէս ալ լեզուն պզտիկ անդամ մըն է, բայց կը պարծենայ մեծ բաներով:
Ահա՛ ո՛րչափ նիւթ կը վառուի քիչ մը կրակով: 6 Լեզո՛ւն ալ կրակ մըն է, անիրաւութեան
աշխարհ մը: Լեզուն ա՛յնպէս դրուած է մեր անդամներուն մէջ, որ կ՚ապականէ ամբողջ
մարմինը ու կը բռնկեցնէ բնութեան շրջանը, իսկ ինք կը բռնկի գեհենէն: 7 [բ]Գազաններու,
թռչուններու, սողուններու եւ ծովային արարածներու ամէն բնութիւն՝ կը նուաճուի ու
նուաճուած է մարդկային բնութենէն: 8 Բայց ո՛չ մէկը կրնայ նուաճել լեզուն. ան անզուսպ
չար է, լի մահաբեր թոյնով: 9 Անո՛վ կ՚օրհնաբանենք Աստուած ու Հայրը, եւ անո՛վ
կ՚անիծենք մարդիկ՝ որ ստեղծուած են Աստուծոյ նմանութեամբ: 10 Միեւնոյն բերանէն
կ՚ելլեն օրհնաբանութիւն եւ անէծք: Եղբայրնե՛րս, պէտք չէ որ այս ա՛յսպէս ըլլայ: 11 Միթէ
աղբիւր մը միեւնոյն ակէն կը բխեցնէ՞ անոյշ ու դառն ջուր: 12 Եղբայրնե՛րս, թզենին
կրնա՞յ ձիթապտուղ տալ, կամ որթատունկը՝ թուզ: Նմանապէս՝ ո՛չ մէկ աղբիւր կրնայ
տալ թէ՛ աղի, թէ՛ անոյշ ջուր:

ՎԵՐԻՆ ԻՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

13 Ո՛վ որ իմաստուն ու խելացի է ձեր մէջ, բարի վարքո՛վ թող ցոյց տայ իր գործերը՝
իմաստութեան հեզութեամբ: 14 Բայց եթէ դառն նախանձ եւ հակառակութիւն ունենաք ձեր
սիրտերուն մէջ, ճշմարտութեան դէմ մի՛ պարծենաք ու մի՛ ստէք: 15 Այս իմաստութիւնը
չ՚իջներ վերէն, հապա՝ երկրային, շնչաւոր եւ դիւական է: 16 Որովհետեւ ո՛ւր կայ նախանձ
ու հակառակութիւն, հո՛ն կայ խառնակութիւն եւ ամէն տեսակ չար բան: 17 Բայց վերէն
եղող իմաստութիւնը՝ նախ [գ]անկեղծ է, յետոյ՝ խաղաղարար, ազնիւ, հլու, լի ողորմութեամբ

[ա] Յուն.՝ մեծ դատաստան պիտի ստանանք

[բ] Կամ՝ Անասուններու

[գ] Յուն.՝ մաքուր շարժառիթով

ու բարի պտուղներով, անկողմնակալ եւ անկեղծ: 18 Արդարութեան պտուղը խաղաղութեամբ կը սերմանուի անոնց միջոցով՝ որ խաղաղութիւն կ՚ընեն:

ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՀԵՏ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ

4

Ուրկէ՞ կը ծագին պատերազմներն ու կռիւները ձեր մէջ: Միթէ չե՞ն ծագիր ձեր [ա]կիրքերէն, որոնք կը մարտնչին ձեր անդամներուն մէջ: 2 Կը ցանկաք, բայց չունիք. կը սպաննէք ու կը նախանձիք, սակայն չէք կրնար հասնիլ ձեր ուզածին: Կը կռուիք եւ կը պատերազմիք, բայց չունիք՝ որովհետեւ չէք խնդրեր: 3 Կը խնդրէք՝ սակայն չէք ստանար, որովհետեւ կը խնդրէք չարամտօրէն՝ որպէսզի վատնէք ձեր կիրքերուն համար: 4 Շնացողնե՛ր, չէ՞ք գիտեր թէ այս աշխարհի բարեկամութիւնը՝ Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. ուրեմն ո՛վ որ կը փափաքի բարեկամ ըլլալ աշխարհի, ինքզինք թշնամի կ՚ընէ Աստուծոյ: 5 Կամ կը կարծէք թէ Գիրքը ընդունա՞յն [բ]կ՚ըսէ. «Նախանձի կը տենչայ մեր մէջ բնակող հոգին»": 6 Սակայն աւելի մեծ շնորհք մը կու տայ, ուստի կ՚ըսէ. «Աստուած կ՚ընդդիմանայ ամբարտաւաններուն, բայց շնորհք կու տայ խոնարհներուն»: 7 Ուրեմն հպատակեցէ՛ք Աստուծոյ: Դիմադրեցէ՛ք Չարախօսին, եւ ան պիտի փախչի ձեզմէ: 8 Մօտեցէ՛ք Աստուծոյ, եւ ան պիտի մօտենայ ձեզի: Մաքրեցէ՛ք ձեր ձեռքերը, մեղաւորնե՛ր, ու [գ]սրբացուցէ՛ք ձեր սիրտերը, երկմիտնե՛ր: 9 Զգացէ՛ք ձեր թշուառութիւնը, սգացէ՛ք եւ լացէ՛ք. ձեր խնդուքը թող փոխուի սուգի, ու ձեր ուրախութիւնը՝ տրտմութեան: 10 Խոնարհեցէ՛ք Տէրոջ առջեւ, եւ ան պիտի բարձրացնէ ձեզ:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ԵՂԲԱՅՐԸ ԴԱՏԵԼԷ

11 Մի՛ բամբասէք զիրար, եղբայրնե՛ր: Ա՛ն որ կը բամբասէ իր եղբայրը կամ կը դատէ իր եղբայրը, կը բամբասէ Օրէ՛նքը եւ կը դատէ Օրէ՛նքը: Իսկ եթէ դատես Օրէնքը, ա՛լ Օրէնքը գործադրող չես, հապա՝ դատաւոր: 12 Միայն մէ՛կ Օրէնսդիր (ու Դատաւոր) կայ, որ կարող է փրկել եւ կորսնցնել: Դուն ո՞վ ես՝ որ կը դատես ուրիշը:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՊԱՐԾԵՆԱԼԷ

13 Հիմա գա՛նք ձեզի՝ որ կ՚ըսէք. «Այսօր կամ վաղը պիտի երթանք այսինչ քաղաքը, հոն տարի մը պիտի կենանք, առեւտուր պիտի ընենք ու պիտի շահինք»: 14 (Դո՛ւք՝ որ չէք գիտեր թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ վաղը: 15 Քանի որ ի՞նչ է ձեր կեանքը. արդարեւ շոգի մըն է, որ քիչ մը ատեն կ՚երեւնայ, յետոյ կ՚աներեւութանայ:) Փոխարէնը ըսելու էիք. «Եթէ Տէրը կամենայ, պիտի ապրինք եւ պիտի ընենք այս կամ այն բանը»: 16 Բայց հիմա կը պարծենաք ձեր պոռոտախօսութեամբ. այդպիսի ամէն պարծանք չար է: 17 Ուրեմն ո՛վ որ գիտէ բարին ընել՝ բայց չ՚ըներ, ատիկա մեղք է իրեն համար:

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՐՈՒՍՏՆԵՐՈՒՆ

[ա] Յուն.՝ հաճոյքներէն

[բ] Կամ՝ կը խօսի. « Նախանձի՞ կը տենչայ մեր մէջ բնակող Հոգին»

[գ] Յուն.՝ մաքրագործեցէ՛ք

5

Հիմա գա՛նք ձեզի՝ հարուստնե՛ր. լացէ՛ք եւ վայեցէ՛ք այն թշուառութիւններուն համար՝
որ պիտի "պատահին ձեզի"[ա]: 2 Ձեր հարստութիւնը փտած է, ու ձեր հանդերձները ցեցի
կեր եղած են: 3 Ձեր ոսկին եւ արծաթը ժանգոտած են. անոնց ժանգը վկայ պիտի ըլլայ
ձեզի դէմ ու կրակի պէս պիտի ուտէ ձեր մարմինը: Գանձ դիզեցիք վերջին օրերուն
համար. 4 սակայն ահա՛ ձեր արտերը քաղող գործաւորներուն վարձքը՝ որմէ զրկեցիք
զանոնք՝ կ՚աղաղակէ, եւ հնձուորներուն կանչը հասաւ զօրքերու Տէրոջ ականջներուն: 5
Հեշտանքով ու ցոփութեամբ ապրեցաք երկրի վրայ, կերակրեցիք ձեր սիրտերը՝ որպէս թէ
մորթուելու օրուան համար: 6 Դատապարտեցի՛ք, սպաննեցի՛ք արդարը՝ որ չէր
ընդդիմանար ձեզի:

ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՂՕԹՔ

7 Ուրեմն համբերատա՛ր եղէք, եղբայրնե՛ր, մինչեւ Տէրոջ գալուստը: Ահա՛ մշակը կը
սպասէ երկրի պատուական պտուղին՝ համբերատար ըլլալով անոր համար, մինչեւ որ
ստանայ առաջին անձրեւն ու վերջին անձրեւը: 8 Դո՛ւք ալ համբերատար եղէք եւ
ամրացուցէ՛ք ձեր սիրտերը, որովհետեւ Տէրոջ գալուստը կը մօտենայ: 9 Մի՛ հառաչէք
իրարու դէմ, եղբայրնե՛ր, որպէսզի չդատապարտուիք: Ահա՛ Դատաւորը կայնած է դրան
առջեւ: 10 Եղբայրնե՛րս, չարչարանքներու եւ համբերատարութեան համար օրինա՛կ առէք
մարգարէներէն, որոնք խօսեցան Տէրոջ անունով: 11 Ահա՛ երանելի կը կոչենք
տոկացողները: Դուք լսեցի՛ք Յոբի համբերութեան մասին, եւ տեսա՛ք Տէրոջ անոր
շնորհած վախճանը, որովհետեւ Տէրը բազմագութ է, եւ արգահատող:

12 Բայց ամէն բանէ առաջ, եղբայրնե՛րս, երդում մի՛ ընէք, ո՛չ երկինքի վրայ, ո՛չ երկրի
վրայ. ո՛չ ալ ուրիշ որեւէ երդում: Հապա ձեր «այո՛»ն՝ այո՛ ըլլայ, ու «ո՛չ»ը՝ ո՛չ, որպէսզի
չիյնաք "դատապարտութեան"[բ] տակ:

13 Ձեզմէ մէկը կը չարչարուի՞. թող աղօթէ: Մէկը ոգեւորուա՞ծ է. թող սաղմոս երգէ:
14 Ձեզմէ մէկը հիւա՞նդ է. թող կանչէ եկեղեցիին երէցները, եւ անոնք թող աղօթեն իր
վրայ՝ իւղով օծելով զինք Տէրոջ անունով: 15 Հաւատքով եղած աղօթքը պիտի փրկէ
հիւանդը, եւ Տէրը ոտքի պիտի հանէ զայն. ու եթէ մեղք ալ գործած է, պիտի ներուի անոր:
16 Խոստովանեցէ՛ք իրարու ձեր յանցանքները, եւ աղօթեցէ՛ք իրարու համար, որպէսզի
բժշկուիք: Արդարին ներգործող աղերսանքը շատ ազդեցիկ է: 17 Եղիա կիրքերու
ենթակայ մարդ մըն էր՝ մեզի նման: Ան աղօթեց որ անձրեւ չտեղայ, ու երկրի վրայ
անձրեւ չտեղաց երեք տարի եւ վեց ամիս: 18 Ապա դարձեալ աղօթեց, ու երկինք անձրեւ
տուաւ եւ երկիր ծաղկեցուց իր պտուղը:

19 Եղբայրնե՛ր, եթէ ձեզմէ ոեւէ մէկը մոլորի ճշմարտութենէն, ու մէկը վերադարձնէ
զայն, 20 թող գիտնայ թէ ա՛ն՝ որ կը վերադարձնէ մեղաւորը իր մոլորութեան ճամբայէն,
կը փրկէ անձ մը մահէն, ու կը ծածկէ մեղքերու բազմութիւն մը:

[ա] Յուն.՝ գան ձեր վրայ

[բ] Յուն.՝ դատաստանի

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԸ

1

Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, Պոնտոսի, Գաղատիայի, Կապադովկիայի,
Ասիայի ու Բիւթանիայի մէջ ցրուած գաղթականներուն, 2 որոնք ընտրուած են Հայր
Աստուծոյ կանխագիտութեան համաձայն՝ Հոգիին սրբացումով, Յիսուս Քրիստոսի
հնազանդութեան եւ արիւնին սրսկումին համար. շնորհք ու խաղաղութիւն թող շատնան
ձեր վրայ:

ԿԵԱՆՔԻ ՅՈՅՍ ՄԸ

3 Օրհնեա՜լ ըլլայ Աստուած, մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ իր առատ
ողորմութեան համաձայն վերստին ծնաւ մեզ կենարար յոյսի մը համար՝ Յիսուս
Քրիստոսի մեռելներէն յարութեամբ, 4 եւ անեղծանելի, անարատ ու անթառամ
ժառանգութեան մը համար՝ որ երկինքը վերապահուած է ձեզի: 5 Դուք Աստուծոյ
զօրութեամբ ու հաւատքով պահպանուած էք փրկութեան համար, որ պատրաստ է
յայտնուելու վերջին ատենը. 6 ուստի ցնծացէ՜ք անով, թէպէտ հիմա՝ քիչ մը ատեն, եթէ
պէտք ըլլայ, կը տրտմիք բազմազան փորձութիւններով, 7 որպէսզի ձեր հաւատքին փորձը
(որ կորստական ոսկիէն շատ աւելի պատուական է, թէպէտ ան կը փորձարկուի կրակով,)
գտնուի գովեստով, պատիւով եւ փառքով՝ Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեան ատենը: 8 Դուք
կը սիրէք զայն՝ չտեսած. կը հաւատաք անոր՝ թէպէտ հիմա չէք տեսներ զայն, եւ կը
ցնծաք անպատմելի ու փառաւոր ուրախութեամբ, 9 ստանալով ձեր անձերուն փրկութիւնը՝
որպէս վախճանը ձեր հաւատքին: 10 Այդ փրկութիւնը փնտռեցին եւ զննեցին
մարգարէները, որոնք մարգարէացան ձեզի սահմանուած շնորհքին մասին: 11 Կը զննէին
թէ ի՛նչ կամ ինչպիսի՛ ատեն կը բացայայտէր իրենց մէջ եղած Քրիստոսի Հոգին, երբ
կանխաւ կը վկայէր Քրիստոսի չարչարանքներուն եւ անոնց հետեւող փառքին մասին: 12
Անոնց յայտնուեցաւ թէ ո՛չ թէ իրե՛նց՝ հապա մեզի՛ կը սպասարկէին այն բաները, որոնք
հիմա հաղորդուեցան ձեզի անո՛նց միջոցով՝ որ աւետարանեցին ձեզի երկինքէն ղրկուած
Սուրբ Հոգիով: Այդ բաներո՛ւն է որ հրեշտակները կը ցանկան ակնկառոյց նայիլ:

ԿՈՉ ՄԸ ՍՈՒՐԲ ԿԵԱՆՔԻ

13 Ուստի գօտեպնդեցէ՛ք ձեր միտքին մէջքը, զգա՛ստ եղէք, ու կատարե՛լապէս
յուսացէք այն շնորհքին՝ որ պիտի տրուի ձեզի Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեան ատենը:
14 Հնազանդ զաւակներու պէս՝ մի՛ համակերպիք ձեր անգիտութեան ատենուան նախկին
ցանկութիւններուն: 15 Հապա, ինչպէս ձեզ կանչողը սուրբ է, դո՛ւք ալ սո՛ւրբ եղէք ձեր
ամբողջ վարքին մէջ: 16 Որովհետեւ գրուած է. «Սո՛ւրբ եղէք, քանի որ ես սուրբ եմ»: 17
Եթէ Հայր կը կոչէք ա՛ն՝ որ առանց աչառութեան կը դատէ իւրաքանչիւրին արարքին
համեմատ, երկիւղածութեա՛մբ ընթացէք հոս՝ ձեր պանդխտութեան ժամանակ: 18
Որովհետեւ դուք գիտէք թէ ո՛չ թէ ապականացու արծաթով կամ ոսկիով ազատագրուեցաք
ձեր հայրերէն աւանդուած փուճ վարքէն, 19 հապա Քրիստոսի պատուական արիւնով՝
որպէս անարատ եւ անբիծ գառի մը արիւնը: 20 Արդարեւ ան նախապէս ճանչցուած էր՝
աշխարհի հիմնադրութենէն առաջ, բայց այս վերջին ժամանակները երեւցաւ ձեզի
համար: 21 Անոր միջոցով հաւատացիք Աստուծոյ, որ մեռելներէն յարուցանեց զայն եւ
փառաւորեց զայն, որպէսզի ձեր հաւատքն ու յոյսը ըլլան Աստուծոյ վրայ: 22 Մաքուր
սիրտով՝ ջերմեռանդութեա՛մբ սիրեցէք զիրար, քանի որ մաքրագործեցիք ձեր անձերը
անկեղծ եղբայրսիրութեան համար՝ ճշմարտութեան հնազանդելով Հոգիին միջոցով, 23 ու
վերստին ծնած ըլլալով՝ ո՛չ թէ ապականացու հունտէն, հապա՝ անապականէն – Աստուծոյ

խօսքով՝ որ կ՚ապրի ու կը մնայ յաւիտեան: 24 Արդարեւ «ամէն մարմին խոտի պէս է, ու մարդուն ամբողջ փառքը՝ խոտի ծաղիկի պէս. խոտը կը չորնայ եւ անոր ծաղիկը կը թափի, 25 բայց Տէրոջ խօսքը կը մնայ յաւիտեան»: Եւ ա՛յս խօսքն է՝ որ աւետարանուեցաւ ձեզի:

ԿԵՆԱՐԱՐ ՎԷՄԸ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԱԶԳԸ

2

Ուրեմն, թօթափելով ամէն չարամտութիւն եւ ամէն նենգութիւն, կեղծաւորութիւնները, նախանձները ու բոլոր բամբասանքները, 2 նորածին երախաներու պէս տենչացէ՛ք Աստուծոյ խօսքին անխարդախ կաթին, որպէսզի աճիք անով (մինչեւ փրկութիւնը), 3 եթէ համտեսած էք Տէրոջ քաղցր ըլլալը: 4 Մօտեցէ՛ք անոր՝ ապրող քարին, որ արդարեւ մարդոցմէ մերժուած է, բայց Աստուծմէ ընտրուած ու պատուական է: 5 Դո՛ւք ալ՝ ապրող քարերու պէս՝ կը շինուիք իբր հոգեւոր տաճար մը, սուրբ քահանայութիւն մը, որպէսզի մատուցանէք հոգեւոր զոհեր, Աստուծոյ ընդունելի՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով: 6 Որովհետեւ Գիրքին մէջ ալ կայ. «Ահա՛ Սիոնի մէջ կը դնեմ ծայրագոյն անկիւնաքար մը, ընտիր ու պատուական, եւ ո՛վ որ հաւատայ անոր՝ բնա՛ւ ամօթահար պիտի չըլլայ»: 7 Ուրեմն ձեզի՝ որ կը հաւատաք՝ պատուական է ան, իսկ անհնազանդներուն համար՝ «այն քարը՝ որ կառուցանողները մերժեցին, անիկա՛ եղաւ [ա]անկիւնաքարը, 8 ու սայթաքումի քար եւ գայթակղութեան ժայռ» անոնց՝ որ խօսքին անհնազանդ ըլլալով կը գայթին, որուն համար ալ որոշուած էին: 9 Բայց դուք ընտրուած ցեղ մըն էք, թագաւորական քահանայութիւն մը, սուրբ ազգ մը, սեփական ժողովուրդ մը, որպէսզի հռչակէք առաքինութիւնները անո՛ր՝ որ կանչեց ձեզ խաւարէն իր սքանչելի լոյսին: 10 Ժամանակին ժողովուրդ չէիք, բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք. առանց ողորմութեան էիք, բայց հիմա ողորմութիւն գտաք:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԾԱՌԱՆԵՐԸ

11 Սիրելինե՛ր, կ՚աղաչե՛մ ձեզի, պանդուխտներու եւ գաղթականներու պէս՝ ե՛տ կեցէք մարմնաւոր ցանկութիւններէն, որոնք կը մարտնչին անձին դէմ: 12 Պարկե՛շտ վարք ունեցէք հեթանոսներուն մէջ, որպէսզի՝ այն բանին համար որ կը բամբասեն ձեզ իբր չարագործներ, այցելութեան օրը փառաւորեն Աստուած՝ տեսնելով ձեր բարի գործերը: 13 Ուստի հպատակեցէ՛ք ամէն մարդկային հաստատութեան՝ Տէրոջ համար. ըլլա՛յ թագաւորին՝ որպէս բարձրագոյնին, 14 ըլլա՛յ կառավարիչներուն՝ որպէս անոր կողմէն ղրկուածներու, վրէժ առնելու չարագործներէն եւ գովելու բարեգործները: 15 Որովհետեւ Աստուծոյ կամքն է որ պապանձեցնէք անմիտ մարդոց անգիտութիւնը՝ բարիք գործելով, 16 ըլլալով ազատ բայց գործածելով ձեր ազատութիւնը ո՛չ թէ որպէս չարամտութեան ծածկոց, հապա՝ իբր Աստուծոյ [բ]ծառաներ: 17 Պատուեցէ՛ք բոլորը. սիրեցէ՛ք եղբայրները. վախցէ՛ք Աստուծմէ. պատուեցէ՛ք թագաւորը:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՕՐԻՆԱԿԸ

[ա] *Յուն.՝ անկիւնին գլուխը*

[բ] *Կամ՝ ստրուկներ*

18 Ծառանե՛ր, հպատակեցէ՛ք ձեր [գ]տէրերուն ամբողջ երկիւղածութեամբ. ո՛չ միայն
բարիներուն եւ ազնիւներուն, այլ նաեւ կամակորներուն: 19 Քանի որ եթէ մէկը՝ Աստուծոյ
հանդէպ բարի խղճմտանքով՝ տոկայ անիրաւօրէն չարչարուելու տրտմութեան, ասիկա
շնո՛րհք մըն է: 20 Արդարեւ գովեստի արժանի ի՞նչ կայ, եթէ տոկաք՝ մինչ կը
կռփահարուիք մեղանչած ըլլալով: Բայց եթէ տոկաք՝ մինչ կը չարչարուիք բարիք
գործած ըլլալով, ասիկա շնո՛րհք մըն է Աստուծոյ քով: 21 Քանի որ դուք կանչուեցաք այս
բանին համար, որովհետեւ Քրիստո՛ս ալ չարչարուեցաւ ձեզի համար եւ օրինակ թողուց
ձեզի՝ որպէսզի հետեւիք իր հետքերուն: 22 Ան մեղք չգործեց, ո՛չ ալ նենգութիւն
գտնուեցաւ անոր բերանին մէջ: 23 Երբ կը հեգնուէր, փոխարէնը չէր հեգներ. կը
չարչարուէր, բայց չէր սպառնար, հապա կը յանձնէր ինքզինք արդարութեամբ դատողին:
24 Ի՛նք քաւեց մեր մեղքերը խաչափայտին վրայ՝ իր մարմինով, որպէսզի՝ զերծ ըլլալով
մեղքէն՝ ապրինք արդարութեան համար: Դուք անոր վէրքերո՛վ բժշկուեցաք. 25
որովհետեւ մոլորեալ ոչխարներու պէս էիք, բայց հիմա վերադարձաք ձեր անձերուն
Հովիւին եւ Տեսուչին:

ԿԻՆԵՐ ԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐ

3

Նմանապէս դո՛ւք, կինե՛ր, հպատակեցէ՛ք ձեր ամուսիններուն, որպէսզի եթէ նոյնիսկ
ոմանք չանսան խօսքին, շահուին առանց խօսքի՝ կիներուն վարքով, 2 մինչ կը տեսնեն
ձեր մաքրակենցաղ ու երկիւղած վարքը: 3 Ձեր զարդարանքը թող չըլլայ դուրսէն՝
մազերու հիւսքերով, ոսկիներու շարքերով կամ շքեղ հանդերձներ հագնելով, 4 հապա ձեր
զարդը թող ըլլայ սիրտին ծածուկ մարդը, հեզ եւ հանդարտ հոգիի մը
անապականութեամբ, ինչ որ թանկագին է Աստուծոյ առջեւ: 5 Որովհետեւ ժամանակին
սուրբ կիներն ալ, որոնք կը յուսային Աստուծոյ, ա՛յնպէս կը զարդարէին իրենք զիրենք՝
հպատակելով իրենց ամուսիններուն, 6 ինչպէս Սառա կը հնազանդէր Աբրահամի՝ տէր
կոչելով զայն: Դուք անոր զաւակներն էք, քանի բարիք կը գործէք ու չէք վախնար որեւէ
սարսափէ:
7 Նմանապէս դո՛ւք, ամուսիննե՛ր, գիտակցելո՛վ բնակեցէք անոնց հետ, պատուելով
կիները իբր աւելի տկար անօթներ եւ կեանքի շնորհքին ժառանգակիցներ, որպէսզի ձեր
աղօթքները չընդհատուին:

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔ

8 Վերջապէս, բոլո՛րդ եղէք համախոհ, [ա]կարեկից, եղբայրասէր, գթած ու [բ]բարեսիրտ: 9
Չարիքի փոխարէն չարիք մի՛ հատուցանէք, կամ հեգնանքի փոխարէն՝ հեգնանք. այլ
ընդհակառակը՝ օրհնեցէ՛ք, գիտնալով թէ ատոր համար կանչուեցաք, որպէսզի
օրհնութիւն ժառանգէք: 10 Որովհետեւ «ա՛ն որ կ՚ուզէ կեանքը սիրել ու բարի օրեր
տեսնել, թող դադրեցնէ իր լեզուին չարախօսութիւնը, եւ իր շրթունքը [դ]խաբէութիւն թող

[գ] Յուն.՝ տիրակալներուն

[ա] Յուն.՝ չարչարակից

[բ] Ոմանք՝ խոնարհ

[դ] Կամ՝ նենգութիւն

չխօսի: 11 Չարութենէ թող հեռանայ ու բարիք գործէ. խաղաղութիւն թող փնտռէ եւ անոր
հետամուտ ըլլայ: 12 Որովհետեւ Տէրոջ աչքերը արդարներուն վրայ են, ու իր ականջները
բաց են անոնց աղերսանքին. բայց Տէրոջ երեսը չարագործներուն դէմ է»: 13 Եւ ո՞վ
պիտի չարչարէ ձեզ՝ եթէ դուք նմանիք բարիին: 14 Բայց նոյնիսկ եթէ չարչարուիք
արդարութեան համար՝ երանելի՛ էք, եւ մի՛ վախնաք անոնց ահէն, ու մի՛ վրդովիք: 15
Հապա սրբացուցէ՛ք [դ]Տէր Աստուածը ձեր սիրտերուն մէջ, եւ միշտ պատրա՛ստ եղէք
հեզութեամբ ու երկիւղածութեամբ ջատագովական ներկայացնելու ամէն մէկուն՝ որ կը
խնդրէ ձեզմէ ձեր մէջ եղած յոյսին պատճառը. 16 բարի՛ խղճմտանք ունեցէք, որպէսզի՝
այն բանին համար որ կը բամբասեն ձեզ իբր չարագործներ, ամօթահար ըլլան անո՛նք՝ որ
կը պախարակեն Քրիստոսով եղած ձեր բարի վարքը: 17 Որովհետեւ աւելի լաւ է
չարչարուիլ – եթէ ա՛յդ է Աստուծոյ կամքը – բարի՛ք ընելով, քան թէ չարիք ընելով: 18
Արդարեւ Քրիստո՛ս ալ մէ՛կ անգամ չարչարուեցաւ՝ մեղքերու համար, Արդարը՝
անարդարներուն համար, որպէսզի մօտեցնէ մեզ Աստուծոյ: Ան մարմինով մեռցուեցաւ,
բայց Հոգիով կեանք ստացաւ, 19 եւ անով ալ գնաց ու քարոզեց բանտի մէջ եղած
հոգիներուն: 20 Անոնք ժամանակին անհնազանդ եղան, երբ Աստուծոյ
համբերատարութիւնը կը սպասէր անոնց՝ Նոյի օրերը, մինչ տապանը կը [ե]կերտուէր: Անոր
մէջ քիչեր, այսինքն ութ անձ, փրկուեցան ջուրէն: 21 Անոր կրկնատիպը եղող
մկրտութիւնն ալ հիմա կը փրկէ մեզ, (ո՛չ թէ մարմինին աղտը լքելը, հապա Աստուծոյ
հանդէպ բարի խղճմտանքի մը յանձնառութիւնը,) Յիսուս Քրիստոսի յարութեամբ: 22 Ան
երկինք գացած՝ Աստուծոյ աջ կողմն է, եւ հրեշտակները, իշխանութիւնները ու
զօրութիւնները հպատակած են իրեն:

ՓՐԿՈՒԱԾ ԿԵԱՆՔԵՐ

4

Ուրեմն, քանի որ Քրիստոս չարչարուեցաւ մեզի համար՝ մարմինով, դո՛ւք ալ
զինուեցէք նոյն մտադրութեամբ: Որովհետեւ ա՛ն որ չարչարուած է մարմինով՝ դադրած է
մեղանչելէ, 2 որպէսզի՝ իր մարմինին մէջ մնացած ժամանակը՝ այլեւս ապրի ո՛չ թէ
մարդոց ցանկութիւններուն համաձայն, հապա՝ Աստուծոյ կամքին համաձայն: 3
Որովհետեւ կը բաւէ մեզի գործադրած ըլլալ հեթանոսներուն կամքը՝ մեր կեանքին անցած
ժամանակը, երբ կ՚ընթանայինք ցոփութիւններու, ցանկութիւններու, գինեմոլութիւններու,
զեխութիւններու, արբեցութիւններու եւ անօրէն կռապաշտութիւններու մէջ: 4 Անոնք
տարօրինակ կը սեպեն, որ դուք չէք սուրար իրենց հետ դէպի նոյն անառակութեան
ծայրայեղութիւնը, ու կը հայհոյեն ձեզի: 5 Անոնք հաշիւ պիտի տան անո՛ր՝ որ պատրաստ
է դատել ողջերն ու մեռելները. 6 քանի որ սա՛ նպատակով մեռելներո՛ւն ալ
աւետարանուեցաւ, որպէսզի դատուին մարմինով՝ մարդոց համեմատ, իսկ ապրին հոգիով՝
Աստուծոյ համաձայն:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՇՆՈՐՀՆԵՐՈՒՆ ԲԱՐԻ ՏՆՏԵՍՆԵՐԸ

7 Սակայն ամէն բանի վախճանը մօտեցած է. ուրեմն խոհե՛մ եղէք, եւ արթո՛ւն կեցէք՝
աղօթելու համար: 8 Ամէն բանէ առաջ՝ ջերմեռա՛նդ սէր ունեցէք իրարու հանդէպ.
որովհետեւ սէրը կը ծածկէ մեղքերու բազմութիւնը: 9 Հիւրասէ՛ր եղէք իրարու հանդէպ՝

[դ] Եբր.՝ Եհովա, այսինքն՝ Ա՛ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենական

[ե] Յուն.՝ պատրաստուէր

առանց տրտնջելու: 10 Քանի ձեզմէ իւրաքանչիւրը ստացած է [ա]շնորհ մը, սպասարկեցէ՛ք զայն իրարու՝ Աստուծոյ բազմազան [բ]շնորհքին բարի տնտեսներուն պէս: 11 Եթէ մէկը խօսի, թող խօսի Աստուծոյ պատգամներուն պէս. եթէ մէկը սպասարկէ, թող սպասարկէ Աստուծոյ հայթայթած ոյժին համեմատ. որպէսզի ամէն բանի մէջ Աստուած փառաւորուի Յիսուս Քրիստոսի միջոցով, որուն կը պատկանին փառքն ու զօրութիւնը [գ]դարէ դար": Ամէն:

ՉԱՐՉԱՐՈՒԻԼ ԻԲՐ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ

12 Սիրելինե՛ր, տարօրինակ մի՛ սեպէք այն փորձութեան հրդեհը, որ կ'ըլլայ ձեզ փորձելու համար, որպէս թէ օտար բան մը կը պատահի ձեզի: 13 Հապա ուրախացէ՛ք՝ քանի որ կը հաղորդակցիք Քրիստոսի չարչարանքներուն, որպէսզի անոր փառքի յայտնութեան ատենն ալ ուրախանաք ցնծութեամբ: 14 Եթէ նախատուիք Քրիստոսի անունին համար՝ երանելի՛ էք, որովհետեւ փառքի (ու զօրութեան) եւ Աստուծոյ Հոգին հանգչած է ձեր վրայ. [դ]արդարեւ ան կը հայհոյուի անոնցմէ, բայց կը փառաւորուի ձեզմէ": 15 Ձեզմէ ո՛չ մէկը թող չարչարուի իբր մարդասպան, կամ գող, կամ չարագործ, կամ իբր ուրիշին միջամուխ: 16 Սակայն եթէ չարչարուի իբր քրիստոնեայ՝ թող չամչնայ, հապա թող փառաւորէ Աստուած այս մասին: 17 Որովհետեւ ատենը եկած է՝ որ դատաստանը սկսի Աստուծոյ տունէն: Ու եթէ նախ սկսի մեզմէ, հապա ի՞նչ պիտի ըլլայ վախճանը անոնց՝ որ չեն անսար Աստուծոյ աւետարանին: 18 Եթէ արդարը հազիւ կը փրկուի, [ե]ի՞նչ պիտի ըլլան" ամբարիշտն ու մեղաւորը: 19 Հետեւաբար, անոնք որ կը չարչարուին Աստուծոյ կամքին համաձայն, բարիք գործելով թող աւանդեն իրենց անձերը անոր՝ իբր հաւատարիմ Արարիչին:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՕՏԸ

5

Կը յորդորեմ ձեր մէջ եղող երէցները, ե՛ս ալ ըլլալով երէց իրենց [ա]պէս, Քրիստոսի չարչարանքներուն վկայ, նաեւ հաղորդակից այն փառքին՝ որ պիտի յայտնուի.- 2 հովուեցէ՛ք Աստուծոյ հօտը՝ որ ձեր մէջ է, տեսուչ ըլլալով՝ ո՛չ թէ հարկադրաբար, հապա՝ կամովին. ո՛չ թէ ամօթալի շահախնդրութեամբ, հապա՝ յօժարութեամբ. 3 ո՛չ ալ տիրապետելով թեմին վրայ, հապա՝ տիպար ըլլալով հօտին. 4 ու երբ Հովուապետը երեւնայ, պիտի ստանաք փառքի անթառամ պսակը:

5 Նմանապէս դո՛ւք, դեռատինե՛ր, հպատակեցէ՛ք տարեցներուն: Բոլորդ իրարու հպատակելով՝ խոնարհութի՛ւն հագէք. որովհետեւ «Աստուած կ'ընդդիմանայ ամբարտաւաններուն, բայց շնորհք կու տայ խոնարհներուն»: 6 Ուրեմն խոնարհեցէ՛ք

[ա] *Այսինքն՝ շնորհուած պարգեւ*

[բ] *Այսինքն՝ օրհնութեան*

[գ] *Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

[դ] *Ոմանք չունին*

[ե] *Յուն.՝ ո՞ւր պիտի երեւնան*

[ա] *Կամ՝ հետ*

*Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակ, որպէսզի ժամանակին բարձրացնէ ձեզ: 7 Ձեր ամէն հոգը
ձգեցէ՛ք անոր վրայ, որովհետեւ ան կը հոգայ ձեզ:*

*8 Զգա՛ստ եղէք, արթո՛ւն կեցէք. որովհետեւ ձեր ոսոխը՝ Չարախօսը՝ կը շրջի մռնչող
առիւծի պէս, փնտռելով թէ ո՛վ կլլէ: 9 Դիմադրեցէ՛ք անոր՝ ամուր հաւատքով, գիտնալով
թէ ձեր եղբայրնե՛րն ալ աշխարհի մէջ կը կրեն նոյն չարչարանքները:*

*10 Եւ ամէն շնորհքի Աստուածը, որ իր յաւիտենական փառքին կանչեց մեզ Քրիստոս
Յիսուսի միջոցով, ձեզ կատարեալ պիտի ընէ, ամրացնէ, ուժովցնէ եւ անսասան հիմերու
վրայ դնէ, երբ չարչարուիք քիչ մը ատեն: 11 Իրե՛ն են փառքը եւ զօրութիւնը [բ]դարէ դար՚՚:
Ամէն:*

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

*12 Սիղուանոսի միջոցով, որ՝ ինչպէս կը սեպեմ՝ հաւատարիմ եղբայր մըն է, գրեցի
ձեզի համառօտաբար, յորդորելով ու վկայելով թէ ա՛յս է Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը,
որուն մէջ հաստատ կեցած էք: 13 Կը բարեւէ ձեզ Բաբելոնի մէջ եղած եկեղեցին, որ
ընտրուած է ձեզի հետ, նաեւ Մարկոս՝ իմ որդիս: 14 Բարեւեցէ՛ք զիրար սիրոյ համբոյրով:
Խաղաղութի՛ւն ձեր բոլորին՝ որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ էք: Ամէն:*

[բ] *Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

1

Սիմոն Պետրոս, [ա]ծառայ եւ առաքեալ Յիսուս Քրիստոսի, անոնց՝ որոնց վիճակուած է
նոյն պատուական հաւատքը մեզի հետ, Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի
արդարութեամբ. 2 շնորհք եւ խաղաղութիւն թող շատնան ձեր վրայ Աստուծոյ եւ մեր
Տէրոջ՝ Յիսուսի ճանաչումով:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԿՈՉԸ ԵՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

3 Արդարեւ իր աստուածային զօրութիւնը պարգեւեց մեզի ամէն ինչ՝ որ կը վերաբերի
կեանքի ու բարեպաշտութեան, ճանչցնելով ա՛ն՝ որ կանչեց մեզ փառքի եւ
առաքինութեան: 4 Ասոնցմով ամենամեծ ու պատուական խոստումներ պարգեւուած են
մեզի, որպէսզի անոնցմով հաղորդակցիք աստուածային բնութեան՝ փախչելով
ապականութենէն, որ ցանկութենէն յառաջացած է աշխարհի մէջ: 5 Ասոր համար ալ՝
ամբողջ փութաջանութեամբ աւելցուցէ՛ք ձեր հաւատքին վրայ առաքինութիւն,
առաքինութեան վրայ՝ գիտութիւն, 6 գիտութեան վրայ՝ ժուժկալութիւն, ժուժկալութեան
վրայ՝ համբերութիւն, համբերութեան վրայ՝ բարեպաշտութիւն, 7 բարեպաշտութեան վրայ՝
եղբայրսիրութիւն, ու եղբայրսիրութեան վրայ՝ սէր: 8 Որովհետեւ եթէ այս բաները ըլլան
ձեր մէջ եւ աւելնան, անգործ ու անպտուղ չեն ըներ ձեզ մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի
ճանաչումով: 9 Բայց ա՛ն՝ որուն մէջ այս բաները չկան՝ կոյր է, կարճատես, եւ մոռցած է
իր հին մեղքերէն մաքրուած ըլլալը: 10 Ուստի, եղբայրնե՛ր, առաւելապէս ջանացէ՛ք՝ որ
հաստատէք ձեր կոչումն ու ընտրութիւնը, որովհետեւ ասիկա ընելով՝ բնա՛ւ պիտի
չսայթաքիք. 11 արդարեւ ա՛յսպէս է որ ճոխութեամբ պիտի հայթայթուի ձեզի մեր Տէրոջ ու
Փրկիչին՝ Յիսուս Քրիստոսի յաւիտենական թագաւորութեան մուտքը: 12 Ուստի երբեք
անհոգ պիտի չըլլամ միշտ յիշեցնելու ձեզի այս բաները, թէպէտ գիտէք եւ ամրացած էք
ներկայ ճշմարտութեան մէջ: 13 Իրաւացի կը համարեմ, այնքան ատեն որ այս [բ]մարմինին
մէջ եմ, յիշեցնելով ձեզ արթուն պահել, 14 գիտնալով թէ շուտով պիտի լքեմ այս
մարմինս, ինչպէս մեր Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոս բացայայտեց ինծի: 15 Ուստի պիտի
ջանամ որ միշտ յիշէք այս բաները՝ այս աշխարհէն մեկնելէս ետքն ալ:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՓԱՌՔԻՆ ԱԿԱՆԱՏԵՍՆԵՐ

16 Արդարեւ մենք չհետեւեցանք [գ]յերիւրածոյ առասպելներու, երբ գիտցուցինք ձեզի մեր
Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնն ու գալուստը, հապա ականատես եղանք անոր
մեծափառութեան: 17 Որովհետեւ ինք պատիւ եւ փառք ստացաւ Հայր Աստուածմէ, երբ այն
մեծավայելուչ փառքէն այսպիսի ձայն մը եկաւ իրեն. «Ա՛յս է իմ սիրելի Որդիս՝ որուն ես
հաճեցայ»: 18 Ու մենք լսեցինք երկինքէն եկած այս ձայնը, երբ անոր հետ էինք սուրբ
լերան վրայ: 19 Նաեւ ունինք մարգարէական խօսքը՝ որ աւելի հաստատուն է, ու
[դ]նպաստաւոր է" ուշադիր ըլլալ անոր, որպէս թէ մութ տեղը լուսաւորող ճրագի մը, մինչեւ

[ա] Կամ՝ ստրուկ

[բ] Յուն.՝ վրանին, կամ՝ բնակարանին

[գ] Յուն.՝ իմաստութեամբ յերիւրուած

[դ] Յուն.՝ լա՛ւ կ՚ընէք

որ օրը լուսնայ եւ արուսեակը ծագի ձեր սիրտերուն մէջ: 20 Բայց նախ սա՛ գիտցէք՝ թէ
Գիրքերուն ո՛չ մէկ Մարգարէութիւնը ունի իր յատուկ մեկնութիւնը. 21 որովհետեւ
Մարգարէութիւնը երբեք չտրուեցաւ մարդոց կամքին համաձայն, հապա Աստուծոյ սուրբ
մարդիկը խօսեցան՝ մղուած Սո՛ւրբ Հոգիէն:

ՍՈՒՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐ

2

Բայց նաեւ սուտ մարգարէներ կային ժողովուրդին մէջ, ինչպէս ձեր մէջ ալ պիտի
ըլլան սուտ վարդապետներ, որոնք գաղտնի պիտի ներմուծեն կորստաբեր հերձուածներ,
եւ ուրանալով զիրենք գնող [ա]Տէրը՝ արագահաս կորուստ պիտի բերեն իրենց վրայ: 2
Շատեր պիտի հետեւին անոնց [բ]կորստաբեր ճամբաներուն", եւ անոնց պատճառով
ճշմարտութեան ճամբան պիտի հայհոյուի: 3 Անոնք ագահութեամբ ու շինծու խօսքերով
պիտի շահագործեն ձեզ. սակայն անոնց դատաստանը՝ վաղուց պատրաստ ըլլալով՝
անգործ չէ, եւ անոնց կորուստը չի մրափեր:

4 Արդարեւ Աստուած չխնայեց մեղանչած հրեշտակներուն, հապա նետեց տարտարոսը
ու մատնեց մթութեան կապանքներուն՝ դատաստանի վերապահելու համար: 5 Նաեւ
չխնայեց նախկին աշխարհին. բայց պահեց Նոյը՝ ութերորդ անձը, արդարութեան
քարոզիչը, երբ ջրհեղեղը բերաւ ամբարիշտներու աշխարհին վրայ: 6 Մոխիրի վերածելով
Սոդոմի ու Գոմորի քաղաքները՝ դատապարտեց զանոնք կործանումով, եւ օրինակ
դարձուց յետագայ ամբարիշտներուն. 7 սակայն ազատեց արդար Ղովտը, որ ընկճուած էր
անօրէններուն շուայտ վարքէն: 8 (Որովհետեւ անոնց մէջ բնակող այդ արդարը,
տեսնելով ու լսելով անոնց անօրէն գործերը, օրէ օր կը տանջէր իր արդար անձը:)

9 Տէրը գիտէ բարեպաշտները ազատել փորձութենէ, եւ անարդարները վերապահել
դատաստանի օրուան՝ պատուհասի համար. 10 մա՛նաւանդ անոնք՝ որ կ՚ընթանան
մարմինի ետեւէն՝ պղծութեան ցանկութեամբ, ու կ՚արհամարհեն տէրութիւնը: Յանդուգն
եւ ինքնահաւան ըլլալով՝ չեն դողար փառաւորներուն հայհոյելով, 11 մինչդեռ
հրեշտակները՝ որ անոնցմէ աւելի մեծ են ոյժով ու կարողութեամբ՝ Տէրոջ առջեւ
հայհոյալից [գ]դատավճիռ չեն արձակեր" անոնց դէմ: 12 Իսկ ասոնք կը հայհոյեն իրենց
չգիտցած բաները. սակայն բնութեան անբան կենդանիներուն պէս, (որոնք եղած են որսի
եւ ապականութեան համար,) պիտի ապականին իրե՛նց ապականութեան մէջ, 13
ստանալով անիրաւութեան վարձատրութիւնը: Ասոնք ցերեկուան մէջ եղած հեշտանքը
հաճոյք կը համարեն: Բիծ ու արատ են, զուարճանալով իրենց խաբէութիւններով՝ մինչ
խրախճանք կ՚ընեն ձեզի հետ: 14 Շնութեամբ լի աչքեր ունին, որոնք երբեք չեն դադրիր
մեղանչելէ՝ խաբելով անհաստատ անձերը: Ագահութեան վարժուած սիրտ ունին, եւ
անիծեալ զաւակներ են: 15 Ուղիղ ճամբան ձգելով մոլորեցան՝ հետեւելով Բէովրեան
Բաղաամի ճամբային, որ սիրեց անիրաւութեան վարձքը. 16 բայց կշտամբուեցաւ իր
օրինազանցութեան համար, երբ մունջ էշը՝ խօսելով մարդկային ձայնով՝ արգիլեց
մարգարէին անմտութիւնը: 17 Ասոնք անջուր աղբիւրներ են, ու փոթորիկէն քշուած
ամպեր, որոնց վերապահուած է խաւարին մթութիւնը յաւիտեան: 18 Քանի որ երբ կը
խօսին ունայնութեան յոխորտաբանութիւններ, մարմինի ցանկութիւններով,

---

[ա] Յուն.՝ Տիրակալը

[բ] Ոմանք՝ անառակութիւններուն

[գ] Յուն.՝ դատաստան չեն բերեր

*ցոփութիւններով կը խաբեն անո՛նք՝ որ հազիւ փախեր էին մոլորութեան մէջ
ընթացողներէն: 19 Ազատութիւն կը խոստանան անոնց, մինչդեռ իրե՛նք ստրուկներ են
ապականութեան. որովհետեւ մէկը ինչ բանէ որ պարտուի, ստրուկ կ՚ըլլայ անոր: 20
Արդարեւ եթէ իրենք, փախչելէ ետք աշխարհի պղծութիւններէն՝ Տէր ու Փրկիչ Յիսուս
Քրիստոսի ճանաչումով, դարձեալ կաշկանդուին ու պարտուին անոնցմէ, իրենց վախճանը
աւելի գէշ կ՚ըլլայ առաջին վիճակէն: 21 Որովհետեւ աւելի լաւ կ՚ըլլար իրենց՝ որ բնա՛ւ
չգիտնային արդարութեան ճամբան, քան թէ՝ գիտնալէ ետք՝ հեռանային իրենց
աւանդուած սուրբ պատուիրանէն: 22 Սակայն իրենց պատահեցաւ ինչ որ ճշմարիտ
[դ]առակը կ՚ըսէ. «Շունը կը վերադառնայ իր փսխածին, ու լուացուած խոզը՝ ցեխին մէջ
թաւալելու»:*

ՏԷՐՈՋ ԳԱԼՈՒՍՏԻՆ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

3

*Սիրելինե՛ր, այս երկրորդ նամակն է որ կը գրեմ ձեզի: Երկուքին մէջ ալ՝ յիշեցնելով
արթուն կը պահեմ ձեր անկեղծ միտքը, 2 որպէսզի յիշէք սուրբ մարգարէներուն
նախապէս ըսած խօսքերը, նաեւ մեր՝ այսինքն Տէրոջ ու Փրկիչին առաքեալներուն
պատուէրը: 3 Նախ սա՛ գիտցէք՝ թէ վերջին օրերը պիտի գան ծաղրողներ, որոնք պիտի
ընթանան իրենց սեփական ցանկութիւններուն համաձայն 4 եւ պիտի ըսեն. «Ո՞ւր է անոր
գալուստին խոստումը, որովհետեւ հայրերուն ննջելէն ի վեր՝ ամէն բան կը մնայ ա՛յնպէս,
ինչպէս որ էր արարչութեան սկիզբը»: 5 Քանի որ անոնք կ՚ուզեն սա՛ թաքուն պահել, թէ
երկինք վաղուց կար Աստուծոյ խօսքով, ու երկիր միասին կանգուն էր՝ ջուրերէն եւ
ջուրերուն մէջտեղ: 6 Անո՛վ կորսուեցաւ այն ատենուան աշխարհը՝ ջրհեղեղով: 7 Իսկ
երկինքն ու երկիրը որ կան հիմա՝ պահեստի դրուած են նո՛յն խօսքով, վերապահուած
կրակի համար՝ մինչեւ դատաստանին եւ ամբարիշտ մարդոց կորուստին օրը: 8 Բայց,
սիրելինե՛ր, սա՛ մէ՛կ բանը թող թաքուն չմնայ ձեզմէ, թէ Տէրոջ քով՝ մէկ օրը հազար
տարուան պէս է, ու հազար տարին՝ մէկ օրուան պէս: 9 Տէրը չի յապաղիր իր խոստումը
գործադրելու մէջ, ինչպէս ոմանք յապաղած կը համարեն, հապա՝ համբերատար է մեզի
հանդէպ. որովհետեւ կը փափաքի որ ո՛չ մէկը կորսուի, հապա՝ բոլորը ընդունին
ապաշխարութիւնը: 10 Սակայն Տէրոջ օրը պիտի գայ [ա]գողի պէս: Այդ ատեն երկինքը
պիտի անցնի շառաչիւնով, տարրերը բռնկելով պիտի անջատուին, իսկ երկիրը եւ անոր
մէջ եղող գործերը պիտի այրուին: 11 Ուրեմն, քանի որ այս բոլոր բաները պիտի լուծուին,
ինչպիսի՞ մարդիկ պէտք է ըլլաք՝ սուրբ վարքով ու բարեպաշտութեամբ, 12 սպասելով եւ
փութալով Աստուծոյ օրուան գալուստին, երբ հրավառ երկինքը պիտի լուծուի, ու տարրերը
բռնկելով պիտի հալին: 13 Սակայն մենք՝ իր խոստումին համաձայն՝ կը սպասենք նոր
երկինքի մը եւ նոր երկրի մը, որոնց մէջ արդարութի՛ւնը կը բնակի:*

*14 Ուստի, սիրելինե՛ր, սպասելով ասոնց՝ փութացէ՛ք որ ան գտնէ ձեզ խաղաղութեան
մէջ, անբիծ եւ անարատ. 15 փրկութի՛ւն համարեցէք մեր Տէրոջ համբերատարութիւնը,
ինչպէս մեր սիրելի եղբայրը՝ Պօղոս ալ գրեց ձեզի, իրեն տրուած իմաստութեամբ: 16
Բոլոր նամակներուն մէջ ալ կը խօսի այս բաներուն մասին. անոնց մէջ կան քանի մը
դժուարիմաց խօսքեր, որ տգէտները ու անհաստատները կը խեղաթիւրեն՝ ինչպէս միւս
Գիրքերն ալ՝ իրենց սեփական կորուստին համար: 17 Ուրեմն դո՛ւք, սիրելինե՛ր, կանխաւ
գիտնալով այս բաները, զգուշացէ՛ք որ չիյնաք ձեր ամրութենէն՝ տարուած անօրէններուն*

[դ] Կամ՝ առածը

[ա] Ոմանք՝ գիշերուան գողի

մոլորութենէն: 18 Հապա աճեցէ՛ք շնորհքով, եւ մեր Տէրոջ ու Փրկիչին՝ Յիսուս Քրիստոսի գիտութեամբ: Անոր փա՜ռք թէ՛ հիմա, թէ՛ մինչեւ յաւիտենական օրը: Ամէն:

ԿԵԱՆՔԻ ԽՕՍՔԸ

1

Կեանքի Խօսքին մասին - որ սկիզբէն էր, որ մենք լսեցինք, որ մեր աչքերով տեսանք, որ դիտեցինք ու մեր ձեռքերը շօշափեցին. 2 (արդարեւ կեանքը յայտնուեցաւ, մենք տեսանք զայն, եւ կը վկայենք ու կը պատմենք ձեզի այդ յաւիտենական կեանքին մասին, որ Հօրը քով էր եւ յայտնուեցաւ մեզի.) - 3 ինչ որ տեսանք ու լսեցինք՝ կը պատմենք ձեզի, որպէսզի դո՛ւք ալ հաղորդութիւն ունենաք մեզի հետ: Մեր հաղորդութիւնը Հօրը հետ է, եւ իր Որդիին՝ Յիսուս Քրիստոսի հետ: 4 Կը գրենք ձեզի այս բաները, որպէսզի ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՅՍ Է

5 Եւ սա՛ է այն պատգամը՝ որ լսեցինք իրմէ ու կը հաղորդենք ձեզի, թէ Աստուած լոյս է, եւ անոր մէջ բնաւ խաւար չկայ: 6 Եթէ ըսենք. «Մենք հաղորդութիւն ունինք անոր հետ», սակայն խաւարի մէջ ընթանանք, կը ստենք ու չենք կիրարկեր ճշմարտութիւնը: 7 Իսկ եթէ լոյսի մէջ ընթանանք, ինչպէս ան լոյսի մէջ է, հաղորդութիւն կ՚ունենանք իրարու հետ, եւ անոր Որդիին՝ Յիսուս Քրիստոսի արիւնը կը մաքրէ մեզ ամէն մեղքէ: 8 Եթէ ըսենք. «Մենք մեղք մը չունինք», կը [ա]խաբենք մենք մեզ, ու ճշմարտութիւն չկայ մեր մէջ: 9 Իսկ եթէ խոստովանինք մեր մեղքերը, ան հաւատարիմ եւ արդար է՝ ներելու մեր մեղքերը, ու մաքրելու մեզ ամէն անիրաւութենէ: 10 Եթէ ըսենք. «Մենք մեղանչած չենք», ստախօս [բ]կը նկատենք[ա] զայն, եւ անոր խօսքը մեր մէջ չէ:

ՔՐԻՍՏՈՍ ՄԵՐ ՕԳՆԱԿԱՆՆ Է

2

Որդեակնե՛րս, կը գրեմ ձեզի այս բաները՝ որպէսզի չմեղանչէք. իսկ եթէ մէկը մեղանչէ, Հօրը քով ունինք Բարեխօս մը՝ Յիսուս Քրիստոս արդարը: 2 Ա՛ն է մեր մեղքերուն քաւութիւնը. եւ ո՛չ միայն մեր, այլ նաեւ ամբողջ աշխարհի մեղքերուն:

3 Եթէ պահենք անոր պատուիրանները, ասո՛վ կը գիտնանք թէ կը ճանչնանք զայն: 4 Ո՛վ որ կ՚ըսէ. «Ես կը ճանչնամ զայն», բայց չի պահեր անոր պատուիրանները, ստախօս է, եւ իր մէջ ճշմարտութիւն չկայ: 5 Բայց ո՛վ որ կը պահէ անոր խօսքը, Աստուծոյ սէրը ի՛րապէս կատարեալ է իր մէջ. ասո՛վ կը գիտնանք թէ անոր մէջ ենք: 6 Ո՛վ որ կ՚ըսէ թէ կը բնակի անոր մէջ, պարտաւոր է ընթանալ ա՛յնպէս՝ ինչպէս ա՛ն ընթացաւ:

ՆՈՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ

7 [ա]Եղբայրնե՛ր, կը գրեմ ձեզի ո՛չ թէ նոր պատուիրան մը, հապա հին պատուիրան մը՝ որ սկիզբէն ունէիք: Հին պատուիրանը այն խօսքն է՝ որ դուք սկիզբէն լսեցիք: 8 Դարձեալ՝ կը գրեմ ձեզի նոր պատուիրան մը, որ ճշմարիտ է անոր մէջ եւ ձեր մէջ. որովհետեւ խաւարը կ՚անցնի ու ճշմարիտ լոյսը արդէն կը փայլի: 9 Ա՛ն որ կ՚ըսէ թէ լոյսի մէջ է եւ

[ա] Յուն.՝ մոլորեցնենք

[բ] Յուն.՝ կ՚ընենք

[ա] Ոմանք՝ Սիրելինե՛ր

կ՚ատէ իր եղբայրը, տակաւին խաւարի մէջ է: 10 Ա՛ն որ կը սիրէ իր եղբայրը, կը բնակի
լոյսի մէջ, ու գայթակղութիւն չկայ իր մէջ: 11 Բայց ա՛ն որ կ՚ատէ իր եղբայրը՝ խաւարի
մէջ է, խաւարի մէջ կը քալէ եւ չի գիտեր թէ ո՛ւր կ՚երթայ, որովհետեւ խաւարը
կուրցուցած է իր աչքերը:

12 Կը գրեմ ձեզի, որդեակնե՛ր, որովհետեւ ձեր մեղքերը ներուած են ձեզի՝ անոր
անունին համար: 13 Կը գրեմ ձեզի, հայրե՛ր, որովհետեւ դուք ճանչցաք ա՛ն՝ որ սկիզբէն է:
Կը գրեմ ձեզի, երիտասարդնե՛ր, որովհետեւ դուք յաղթեցիք Չարին: 14 Գրեցի ձեզի,
զաւակնե՛ր, որովհետեւ դուք ճանչցաք Հայրը: Գրեցի ձեզի, հայրե՛ր, որովհետեւ դուք
ճանչցաք ա՛ն՝ որ սկիզբէն է: Գրեցի ձեզի, երիտասարդնե՛ր, որովհետեւ դուք ուժեղ էք, եւ
Աստուծոյ խօսքը կը բնակի ձեր մէջ, ու յաղթեցիք Չարին: 15 Մի՛ սիրէք աշխարհը, ո՛չ ալ
ինչ որ աշխարհի մէջ է: 16 Եթէ մէկը կը սիրէ աշխարհը, Հօրը սէրը չկայ իր մէջ.
որովհետեւ ամէն ինչ որ աշխարհի մէջ է՝ մարմինի ցանկութիւնը, աչքերու ցանկութիւնը
եւ այս կեանքին [բ]ամբարտաւանութիւնը՝ Հօրմէն չէ, հապա այս աշխարհէն է: 17
Աշխա՛րհն ալ կ՚անցնի, անոր ցանկութիւնն ալ. բայց ա՛ն որ կը գործադրէ Աստուծոյ
կամքը՝ կը մնայ յաւիտեան:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԹՇՆԱՄԻՆ

18 Զաւակնե՛ր, վերջին ժամն է. եւ ինչպէս լսեցիք թէ [գ]Նեռը պիտի գայ, արդէ՛ն շատ
նեռեր կան. ատկէ կը գիտնանք թէ վերջին ժամն է: 19 Անոնք մեր մէջէն ելան, բայց
մեզմէ չէին. որովհետեւ եթէ ըլլային մեզմէ, կը մնային մեզի հետ: Բայց մեզմէ ելան,
որպէսզի բացայայտուի թէ անոնք բոլորն ալ մեզմէ չէին: 20 Սակայն դուք օծութիւն ունիք
Սուրբէն, ու գիտէք ամէն բան: 21 Չգրեցի ձեզի՝ որպէս թէ չէք գիտեր ճշմարտութիւնը,
հապա՝ որովհետեւ գիտէ՛ք զայն, եւ քանի որ սուտը ճշմարտութենէն չէ: 22 Ո՞վ է
ստախօսը, եթէ ոչ ա՛ն՝ որ կ՚ուրանայ թէ Յիսուս՝ Քրիստո՛սն է. նեռը ա՛ն է՝ որ կ՚ուրանայ
Հայրն ու Որդին: 23 Ո՛վ որ կ՚ուրանայ Որդին, անիկա Հա՛յրն ալ չունի. (բայց ա՛ն որ կը
դաւանի Որդին, անիկա Հա՛յրն ալ ունի:) 24 Ուրեմն ի՛նչ որ լսեցիք սկիզբէն՝ թող բնակի
ձեր մէջ. եթէ ձեր մէջ բնակի ի՛նչ որ սկիզբէն լսեցիք, դո՛ւք ալ պիտի բնակիք Որդիին մէջ
ու Հօրը մէջ: 25 Եւ սա՛ է այն խոստումը՝ որ ինք տուաւ ձեզի, այսինքն՝ յաւիտենական
կեանքը: 26 Գրեցի ձեզի այս բաները՝ ձեզ մոլորեցնողներուն համար: 27 Այն օծութիւնը որ
ստացաք իրմէ՝ կը բնակի ձեր մէջ. ուստի պէտք չկայ որ մէկը սորվեցնէ ձեզի: Իսկ քանի
որ այդ նոյն օծութիւնը կը սորվեցնէ ձեզի ամէն բան, ու ճշմարիտ է եւ ո՛չ թէ սուտ, ի՛ր
մէջ բնակեցէք՝ ի՛նչպէս ան սորվեցուց ձեզի:

28 Ուրեմն հիմա, որդեակնե՛ր, բնակեցէ՛ք իր մէջ, որպէսզի երբ ինք երեւնայ՝
համարձակութիւն ունենանք, ու չամչնանք իրմէ իր գալուստին ատենը: 29 Եթէ գիտէք թէ
ինք արդար է, կ՚ըմբռնէք թէ ո՛վ որ արդարութիւն կը գործէ՝ իրմէ ծնած է:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

3

Տեսէ՛ք թէ Հայրը ինչպիսի՜ սէր շնորհեց մեզի, որպէսզի մենք Աստուծոյ զաւակներ
կոչուինք. ուստի աշխարհը չի ճանչնար մեզ, որովհետեւ չճանչցաւ զինք: 2 Սիրելինե՛ր,
հիմա մենք Աստուծոյ զաւակներն ենք, եւ տակաւին բացայայտ չէ թէ ի՛նչ պիտի ըլլանք.

[բ] Յուն.՝ պոռոտախօսութիւնը

[գ] Յուն.՝ Հակաքրիստոսը

բայց գիտենք թէ երբ ինք երեւնայ՝ իրեն պէս պիտի ըլլանք, որովհետեւ պիտի տեսնենք
զինք՝ ինչպէս որ է:
3 Ո՛վ որ այս յոյսը ունի անոր վրայ, կը մաքրագործէ ինքզինք՝ ինչպէս ան մաքուր է: 4
Ո՛վ որ մեղք կը գործէ՝ կը գործէ նաեւ անօրէնութիւն, եւ բո՛ւն մեղքը՝ անօրէնութիւնն է: 5
Եւ գիտէք թէ ան յայտնուեցաւ՝ որպէսզի քաւէ մեր մեղքերը. բայց անոր մէջ մեղք չկայ: 6
Ո՛վ որ կը բնակի անոր մէջ՝ չի մեղանչեր. ո՛վ որ մեղանչէ, տեսած չէ զայն ու ճանչցած
չէ զայն: 7 Որդեակնե՛ր, ո՛չ մէկը թող մոլորեցնէ ձեզ. ո՛վ որ արդարութիւն կը գործէ՝
արդար է, ինչպէս ան արդար է: 8 Ո՛վ որ մեղք կը գործէ՝ Չարախօսէն է, որովհետեւ
Չարախօսը կը մեղանչէ սկիզբէն ի վեր. Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ՝ որպէսզի քանդէ
Չարախօսին գործերը: 9 Ո՛վ որ Աստուծմէ ծնած է՝ մեղք չի գործեր, որովհետեւ անոր
սերմը կը մնայ իր մէջ. ու չի կրնար մեղանչել, քանի որ Աստուծմէ ծնած է: 10 Ասո՛վ
բացայայտ կ՚ըլլան Աստուծոյ զաւակներն ու Չարախօսին զաւակները: Ո՛վ որ
արդարութիւն չի գործեր՝ Աստուծմէ չէ, ո՛չ ալ ա՛ն՝ որ չի սիրեր իր եղբայրը:

ՍԻՐԵԼ ԶԻՐԱՐ

11 Արդարեւ սա՛ է այն պատգամը՝ որ դուք լսեցիք սկիզբէն, որ սիրենք զիրար: 12
Չըլլա՛նք Կայէնի պէս, որ Չարէն էր ու մորթեց իր եղբայրը: Եւ ինչո՞ւ մորթեց զայն. քանի
որ իր գործերը չար էին, իսկ իր եղբօր գործերը՝ արդար: 13 Մի՛ զարմանաք, եղբայրնե՛րս,
եթէ աշխարհը ատէ ձեզ: 14 Մենք գիտենք թէ անցանք մահէն կեանքի, որովհետեւ կը
սիրենք եղբայրները. ա՛ն որ չի սիրեր եղբայրը՝ կը բնակի մահուան մէջ: 15 Ո՛վ որ կ՚ատէ
իր եղբայրը՝ մարդասպան է, եւ գիտէք թէ ո՛չ մէկ մարդասպանի մէջ կը բնակի
յաւիտենական կեանքը: 16 Մենք գիտցանք Քրիստոսի սէրը, քանի որ ան ընծայեց իր անձը
մեզի համար. մե՛նք ալ պարտաւոր ենք ընծայել մեր անձը մեր եղբայրներուն համար: 17
Բայց եթէ մէկը՝ որ ունի այս աշխարհի ապրուստը, տեսնելով իր կարօտեալ եղբայրը՝ իր
գութը գոցէ անկէ, ի՞նչպէս անոր մէջ Աստուծոյ սէրը բնակած կ՚ըլլայ: 18 Որդեակնե՛րս,
սիրե՛նք ո՛չ թէ խօսքով ու լեզուով, հապա՝ գործով եւ ճշմարտութեամբ:

ՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՌՋԵՒ

19 Ասո՛վ կը գիտնանք թէ ճշմարտութենէն ենք, ու մեր սիրտերը կը վստահին անոր
առջեւ երեւնալու. 20 որովհետեւ եթէ մեր սիրտը պարսաւէ մեզ, Աստուած աւելի մեծ է
քան մեր սիրտը եւ գիտէ ամէն բան: 21 Սիրելինե՛ր, եթէ մեր սիրտը չպարսաւէ մեզ, այն
ատեն համարձակութիւն կ՚ունենանք Աստուծոյ առջեւ, 22 եւ ի՛նչ որ խնդրենք՝ կը
ստանանք անկէ, որովհետեւ կը պահենք անոր պատուիրանները, ու կ՚ընենք անոր առջեւ
հաճելի եղած բաները: 23 Սա՛ է անոր պատուիրանը, որ հաւատանք իր Որդիին՝ Յիսուս
Քրիստոսի անունին, ու սիրենք զիրար՝ ինչպէս պատուիրեց մեզի: 24 Ո՛վ որ կը պահէ
անոր պատուիրանները՝ կը բնակի անոր մէջ, ան ալ՝ իր մէջ. եւ ասո՛վ գիտենք թէ ան կը
բնակի մեր մէջ, այսինքն այն Հոգիով՝ որ տուաւ մեզի:

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԻՆ ԵՒ ՄՈԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԻՆ

4

Սիրելինե՛ր, մի՛ հաւատաք ամէն հոգիի, հապա քննեցէ՛ք հոգիները՝ թէ արդեօք
Աստուծմէ՛ են. որովհետեւ շատ սուտ մարգարէներ երեւան ելած են աշխարհի մէջ: 2
Սա՛պէս կը ճանչնաք Աստուծոյ Հոգին.– ամէն հոգի որ կը դաւանի թէ Յիսուս Քրիստոս
մարմինով եկաւ, Աստուծմէ է. 3 իսկ ամէն հոգի որ չի դաւանիր թէ Յիսուս Քրիստոս

մարմինով եկաւ, Աստուծմէ չէ. եւ ա՛յս է [ա] Նեռի հոգին, որուն մասին լսեցիք թէ պիտի գայ,
ու արդէն աշխարհի մէջ է: 4 Դուք Աստուծմէ էք, որդեակնե՛ր, եւ յաղթեցիք անոնց.
որովհետեւ ա՛ն որ ձեր մէջ է՝ աւելի մեծ է, քան ա՛ն՝ որ աշխարհի մէջ է: 5 Անոնք
աշխարհէն են. ուստի կը խօսին աշխարհի մասին, եւ աշխարհը մտիկ կ՚ընէ անոնց: 6 Իսկ
մենք Աստուծմէ ենք. ա՛ն որ կը ճանչնայ Աստուած՝ մտիկ կ՚ընէ մեզի, ա՛ն որ Աստուծմէ
չէ՝ մտիկ չ՚ըներ մեզի: Ասո՛վ կը գիտնանք ճշմարտութեան Հոգին ու մոլորութեան հոգին:

ԱՍՏՈՒԱԾ ՍԷՐ Է

7 Սիրելինե՛ր, սիրե՛նք զիրար, քանի որ սէրը Աստուծմէ է: Ո՛վ որ կը սիրէ՝ ծնած է
Աստուծմէ ու կը ճանչնայ Աստուած: 8 Ա՛ն որ չի սիրեր՝ չի ճանչնար Աստուած,
որովհետեւ Աստուած սէր է: 9 Աստուծոյ սէրը սա՛պէս բացայայտուեցաւ մեզի հանդէպ.
Աստուած աշխարհ ղրկեց իր միածին Որդին, որպէսզի ապրինք անոր միջոցով: 10 Սէրը
ասո՛ր մէջ է. ո՛չ թէ մենք սիրեցինք Աստուած, հապա ա՛ն սիրեց մեզ եւ ղրկեց իր Որդին՝
իբր քաւութիւն մեր մեղքերուն: 11 Սիրելինե՛ր, եթէ Աստուած ա՛յսպէս սիրեց մեզ, մենք ալ
պարտաւոր ենք սիրել զիրար: 12 Ո՛չ մէկը երբեք տեսած է Աստուած: Եթէ սիրենք զիրար,
Աստուած կը բնակի մեր մէջ ու անոր սէրը կատարեալ է: 13 Ան իր Հոգիէն տուաւ մեզի.
ասո՛վ գիտենք թէ մենք կը բնակինք անոր մէջ, ան ալ՝ մեր մէջ: 14 Ու մենք տեսանք եւ կը
վկայենք թէ Հայրը ղրկեց իր Որդին իբր աշխարհի Փրկիչ: 15 Ո՛վ որ կը դաւանի թէ Յիսուս
Աստուծոյ Որդին է, Աստուած կը բնակի անոր մէջ, ան ալ՝ Աստուծոյ մէջ: 16 Մենք
գիտցանք Աստուծոյ մեզի հանդէպ ունեցած սէրը, ու հաւատացինք: Աստուած սէր է. ա՛ն
որ կը բնակի սիրոյ մէջ՝ կը բնակի Աստուծոյ մէջ, եւ Աստուած՝ անոր մէջ: 17 Ինչպէս ի՛նք
է, նոյնպէս մե՛նք ենք այս աշխարհի մէջ. ասո՛վ մեր սէրը կատարեալ է, որպէսզի
համարձակութիւն ունենանք դատաստանին օրը: 18 Սիրոյ մէջ վախ չկայ, հապա
կատարեալ սէրը կը վտարէ վախը. որովհետեւ վախը կ՚ենթադրէ պատուհաս: Ուստի ո՛վ
որ կը վախնայ՝ կատարեալ չէ սիրոյ մէջ: 19 Մենք կը սիրենք զայն, որովհետեւ նախ ա՛ն
սիրեց մեզ: 20 Եթէ մէկը ըսէ. «Ես կը սիրեմ Աստուած», եւ ատէ իր եղբայրը, ստախօս է.
որովհետեւ ա՛ն որ չի սիրեր իր եղբայրը՝ որ կը տեսնէ, ի՞նչպէս կրնայ սիրել Աստուած՝ որ
չի տեսներ: 21 Եւ սա՛ պատուիրանը ունինք անկէ. «Ո՛վ որ կը սիրէ Աստուած, թող սիրէ
նաեւ իր եղբայրը»:

ՄԵՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱՅ

5

Ո՛վ որ կը հաւատայ թէ Յիսուս՝ Քրիստո՛սն է, ծնած է Աստուծմէ. եւ ո՛վ որ կը սիրէ
ծնողը՝ կը սիրէ նաեւ անկէ ծնածը: 2 Երբ սիրենք Աստուած ու պահենք անոր
պատուիրանները, ատով կը գիտնանք թէ կը սիրենք Աստուծոյ զաւակները: 3 Քանի որ սա՛
է Աստուծոյ սէրը.- պահել անոր պատուիրանները: Իսկ անոր պատուիրանները ծանր չեն,
4 որովհետեւ ո՛վ որ Աստուծմէ ծնած է՝ կը յաղթէ աշխարհին. [ա]մեր հաւատքն է որ կը
յաղթէ աշխարհին": 5 Ո՞վ կը յաղթէ աշխարհին, եթէ ոչ ա՛ն՝ որ կը հաւատայ թէ Յիսուս
Աստուծոյ Որդին է:

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՍԻՆ

[ա] Յուն.՝ Հակաքրիստոսի

[ա] Յուն.՝ ահա՛ւասիկ յաղթանակը որ կը յաղթէ աշխարհին – մեր հաւատքը

6 Ի՛նքն է՝ Յիսուս Քրիստոս՝ որ եկաւ ջուրով ու արիւնով. ո՛չ միայն ջուրով, հապա՝
ջուրով եւ արիւնով. ու Հոգի՛ն է որ կը վկայէ, որովհետեւ Հոգին ճշմարտութիւն է: 7
Արդարեւ երե՛ք են՝ որ կը վկայեն [բ]երկինքի մէջ.– Հայրը, Խօսքը եւ Սուրբ Հոգին, ու այս
երեքը մէկ են: 8 Նաեւ երե՛ք են՝ որ կը վկայեն երկրի վրայ".– Հոգին, ջուրը եւ արիւնը, ու
այս երեքը միաձայն են: 9 Եթէ կ՚ընդունինք մարդոց վկայութիւնը, Աստուծոյ վկայութիւնը
աւելի մեծ է. որովհետեւ ա՛յս է Աստուծոյ վկայութիւնը՝ որ տուաւ իր Որդիին մասին: 10
Ա՛ն որ կը հաւատայ Աստուծոյ Որդիին՝ իր մէջ ունի այս վկայութիւնը: Ա՛ն որ չի հաւատար
Աստուծոյ՝ ստախօս [գ]կը նկատէ" զայն, որովհետեւ չի հաւատար այն վկայութեան՝ որ
Աստուած տուաւ իր Որդիին մասին: 11 Իսկ սա՛ է վկայութիւնը.– Աստուած տուաւ մեզի
յաւիտենական կեանքը, եւ այս կեանքը անոր Որդիին մէջ է: 12 Ա՛ն որ ունի Որդին՝ ունի
կեանքը. ա՛ն որ չունի Աստուծոյ Որդին՝ չունի կեանքը:

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

13 Գրեցի այս բաները ձեզի՝ որ կը հաւատաք Աստուծոյ Որդիին անունին, որպէսզի
գիտնաք թէ ունիք յաւիտենական կեանքը[դ]: 14 Այն համարձակութիւնը որ ունինք անոր
քով՝ սա՛ է.– եթէ որեւէ բան խնդրենք իր կամքին համաձայն, կը լսէ մեզ: 15 Ու եթէ
գիտե՛նք թէ կը լսէ մեզ՝ ի՛նչ որ ալ խնդրենք, գիտենք նաեւ թէ կ՚ունենանք այն [ե]բաները՝ որ
կը խնդրենք իրմէ:

16 Եթէ մէկը տեսնէ թէ իր եղբայրը կը գործէ մեղք մը՝ որ մահացու չէ, թող խնդրէ, եւ
Աստուած կեանք պիտի տայ անոր, այսինքն անոնց՝ որ մահացու մեղք չեն գործեր: Մեղք
կայ՝ որ մահացու է. չեմ ըսեր որ թախանձէ անոր համար: 17 Ամէն անիրաւութիւն մեղք է,
բայց մեղք կայ՝ որ մահացու չէ:

18 Գիտենք թէ ո՛վ որ Աստուծմէ ծնած է՝ չի մեղանչեր: Ո՛վ որ Աստուծմէ ծնած է՝ կը
պահէ ինքզինք, ու Չարը չի դպչիր իրեն: 19 Գիտենք թէ մենք Աստուծմէ ենք, իսկ ամբողջ
աշխարհը Չարին մէջ [զ]մխրճուած է: 20 Նաեւ գիտենք թէ Աստուծոյ Որդին եկաւ, եւ
[է]ուշիմութիւն տուաւ մեզի՝ որպէսզի ճանչնանք Ճշմարիտը: Ու մենք այդ Ճշմարիտին մէջ
ենք, անոր Որդիին՝ Յիսուս Քրիստոսի մէջ. ի՛նքն է ճշմարիտ Աստուածը եւ յաւիտենական
կեանքը: 21 Որդեակնե՛ր, զգուշացէ՛ք կուռքերէն:[ը]

[բ] Շատ հին ձեռագիրներ չունին

[գ] Յուն.՝ կ՚ընէ

[դ] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ եւ որպէսզի հաւատաք Աստուծոյ Որդիին անունին

[ե] Յուն.՝ խնդրանքները

[զ] Յուն.՝ դրուած

[է] Յուն.՝ միտք

[ը] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ Ամէն:

1

Երէցը՝ ընտրեալ տիկնոջ եւ անոր զաւակներուն, որ կը սիրեմ ճշմարտութեամբ, (ո՛չ
միայն ես, այլ նաեւ բոլոր անոնք՝ որ գիտցած են ճշմարտութիւնը,) 2 այն ճշմարտութեան
համար՝ որ կը բնակի մեր մէջ ու յաւիտեան պիտի ըլլայ մեզի հետ. 3 ձեզի հետ թող ըլլան
շնորհք, ողորմութիւն եւ խաղաղութիւն՝ Հայր Աստուծմէ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ, Հօրը
Որդիէն, ճշմարտութեամբ եւ սիրով:

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՍԷՐ

4 Մեծապէս ուրախացայ, գտնելով թէ զաւակներէդ ոմանք կ՚ընթանան
ճշմարտութեամբ, այն պատուիրանին համաձայն՝ որ ստացանք Հօրմէն: 5 Հիմա կը
թախանձեմ քեզի, տիկի՛ն, որ սիրենք զիրար. կը գրեմ քեզի ո՛չ թէ նոր պատուիրան մը,
հապա ա՛ն՝ որ ունէինք սկիզբէն: 6 Սէրը սա՛ է.- ընթանալ անոր պատուիրաններուն
համաձայն: Եւ պատուիրանը սա՛ է.- ընթանալ սկիզբէն ի վեր ձեր լսածին համաձայն: 7
Արդարեւ աշխարհ մտած են շատ մոլորեցուցիչներ, որոնք չեն դաւանիր թէ Յիսուս
Քրիստոս մարմինով եկաւ: Այսպիսին մոլորեցուցիչ ու [ա]Նեռ է: 8 Զգուշացէ՛ք դուք ձեզի
համար, որ չկորսնցնենք մեր աշխատանքը, հապա ստանանք լման վարձատրութիւն: 9
Ո՛վ որ զանցառու կ՚ըլլայ եւ չի մնար Քրիստոսի ուսուցումին մէջ, չունի Աստուած: Իսկ
ա՛ն որ կը կենայ Քրիստոսի ուսուցումին մէջ, ունի թէ՛ Հայրը, թէ՛ ալ Որդին: 10 Եթէ մէկը
գայ ձեզի ու չբերէ այս ուսուցումը, մի՛ ընդունիք զայն ձեր տունը, եւ մի՛ բարեւէք. 11
որովհետեւ ո՛վ որ բարեւէ զայն՝ կը հաղորդակցի անոր չար գործերուն:

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԵՐ

12 Ձեզի գրելիք շատ բան ունէի, բայց չուզեցի գրել թուղթով ու մելանով. քանի որ կը
յուսամ գալ ձեզի եւ խօսիլ դէմ առ դէմ, որպէսզի մեր ուրախութիւնը լման ըլլայ: 13
Ընտրեալ քրոջդ զաւակները կը բարեւեն քեզ:[բ]

[ա] Յուն.՝ հակաքրիստոս

[բ] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ Ամէն:

1

Երէցը՝ սիրելի Գայիոսին, որ կը սիրեմ ճշմարտութեամբ: 2 Սիրելի՛ս, կ՚ըղձամ որ ամէն կերպով յաջողիս եւ առողջ ըլլաս, ինչպէս քու անձդ ալ յաջողութեան մէջ է: 3 Որովհետեւ մեծապէս ուրախացայ, երբ քանի մը եղբայրներ եկան ու վկայեցին քու ճշմարտութեանդ մասին, թէ կ՚ընթանաս ճշմարտութեամբ: 4 Ամենամեծ ուրախութիւնս է լսել՝ թէ իմ զաւակներս կ՚ընթանան ճշմարտութեամբ:

ԳԱՅԻՈՍ ԿԸ ԳՈՎՈՒԻ

5 Սիրելի՛ս, դուն հաւատարմաբար կ՚ընես՝ ինչ որ կ՚ընես եղբայրներուն եւ օտարականներուն. 6 անոնք վկայեցին քու սիրոյդ մասին եկեղեցիին առջեւ: Եթէ ուղարկես զանոնք աստուածահաճոյ կերպով՝ լա՛ւ կ՚ընես. 7 որովհետեւ անոնք մեկնեցան Աստուծոյ անունին համար՝ ոչինչ առնելով հեթանոսներէն: 8 Ուրեմն մենք պարտաւոր ենք ընդունիլ այդպիսիները, որպէսզի գործակից ըլլանք ճշմարտութեան:

ԴԻՈՏՐԵՓԷՍ ԵՒ ԴԵՄԵՏՐԻՈՍ

9 Գրեցի եկեղեցիին. բայց Դիոտրեփէս, որ կ՚ուզէ անոնց մէջ առաջին ըլլալ, չ՚ընդունիր մեզ: 10 Ուստի եթէ գամ՝ պիտի մտաբերեմ անոր ըրած գործերը, քանի որ կը շաղակրատէ մեզի դէմ չար խօսքերով: Չի բաւարարուիր ասով, եւ ո՛չ միայն չ՚ընդունիր եղբայրները, հապա կ՚արգիլէ ու եկեղեցիէն կը վտարէ անոնք՝ որ կ՚ուզեն ընդունիլ: 11 Սիրելի՛ս, մի՛ նմանիր չարին, հապա՝ բարիին: Ա՛ն որ բարիք կ՚ընէ՝ Աստուծմէ է. բայց ա՛ն որ չարիք կ՚ընէ՝ տեսած չէ Աստուած: 12 Իսկ Դեմետրիոս բարի վկայուած է բոլորէն, նոյնինքն ճշմարտութենէն ալ: Մե՛նք ալ կը վկայենք, եւ դուք գիտէք թէ մեր վկայութիւնը ճշմարիտ է:

ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՐԵՒՆԵՐ

13 Գրելիք շատ բան ունէի, բայց չեմ ուզեր մելանով ու գրիչով գրել քեզի: 14 Սակայն կը յուսամ թէ շուտով պիտի տեսնեմ քեզ, եւ պիտի խօսինք դէմ առ դէմ: 15 Խաղաղութի՛ւն քեզի: Բարեկամները կը բարեւեն քեզ. բարեւէ՛ մեր բարեկամները՝ իւրաքանչիւրը իր անունով:

1

*Յուդա, Յիսուս Քրիստոսի [ա]ծառան ու Յակոբոսի եղբայրը, անոնց՝ որ Հայր Աստուծմով
սրբացած, Յիսուս Քրիստոսով պահուած ու կանչուած են. 2 ողորմութիւն, խաղաղութիւն
եւ սէր թող շատնան ձեր վրայ:*

*3 Սիրելինե՛ր, երբ ամբողջ փութաջանութեամբ կը գրէի ձեզի հասարակաց փրկութեան
համար, հարկաւոր նկատեցի գրել ձեզի եւ յորդորել՝ որպէսզի պայքարիք այն հաւատքին
համար, որ մէ՛կ անգամ աւանդուեցաւ սուրբերուն: 4 Որովհետեւ քանի մը մարդիկ –
[բ]որոնց դատապարտութիւնը վաղուց արձանագրուած է" – գաղտնի մտան ձեր մէջ,
ամբարիշտներ՝ որոնք մեր Աստուծոյն շնորհքը այլափոխեցին ցոփութեան, եւ ուրացան
միակ [գ]Տիրակալն ու մեր Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոսը:*

ՍՈՒՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐ

*5 Ուրեմն կը փափաքիմ յիշեցնել ձեզի, թէպէտ ժամանակին գիտէիք ասիկա, թէ Տէրը՝
որ փրկեց ժողովուրդը Եգիպտոսի երկրէն՝ երկրորդ անգամ կորսնցուց չհաւատացողները.
6 եւ այն հրեշտակները, որոնք չպահեցին իրենց [դ]սկզբնական դիրքը", հապա ձգեցին
իրենց բնակութիւնը, յաւերժական կապերով վերապահեց մեծ օրուան դատաստանին
համար՝ մթութեան մէջ: 7 Նմանապէս Սոդոմ ու Գոմոր, ինչպէս նաեւ անոնց շուրջը եղած
քաղաքները, որոնք անձնատուր եղան պոռնկութեան եւ ընթացան ուրիշ մարմինի ետեւէն,
իբր օրինակ դրուած են մեր առջեւ, կրելով յաւիտենական կրակին վճիռը: 8 Նմանապէս
այս ցնորածներն ալ կը պղծեն մարմինը, կ՚անարգեն տէրութիւնը ու կը հայհոյեն
փառքերը: 9 Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը, երբ կը վիճէր Չարախօսին հետ՝ խօսելով
Մովսէսի մարմինին մասին, չյանդգնեցաւ հայհոյալից [ե]դատավճիռ արձակել" անոր դէմ,
հապա ըսաւ. «Տէ՛րը յանդիմանէ քեզ»: 10 Մինչդեռ ասոնք կը հայհոյեն այն բաները՝ որ
չեն գիտեր. իսկ ինչ որ գիտեն բնականաբար, անբան կենդանիներու պէս, կ՚ապականին
այդ բաներուն մէջ: 11 Վա՜յ անոնց, քանի որ գացին Կայէնի ճամբայէն, ինկան Բաղաամի
մոլորութեան մէջ՝ վարձքի համար, եւ կորսուեցան Կորխի հակաճառութեամբ: 12 Ասոնք
բիծեր են ձեր սիրոյ խնճոյքներուն մէջ, երբ խրախճանք կ՚ընեն ձեզի հետ, իրենք զիրենք
արածելով առանց վախի: Անջուր ամպեր են՝ հովերէն քշուած, աշնանային խամրած
պտուղով ծառեր, անպտուղ, երկու անգամ մեռած, արմատախիլ եղած. 13 ծովու վայրագ
ալիքներ, որ կը փրփրցնեն իրենց ամօթը. մոլորած աստղեր, որոնց համար վերապահուած
է խաւարին մթութիւնը յաւիտեան:*

*14 Ենովք ալ, եօթներորդը Ադամէն ետք, մարգարէացաւ ասոնց համար եւ ըսաւ. «Ահա՛
Տէրը կու գայ իր բիւրաւոր սուրբերով՝ 15 դատաստան կիրարկելու բոլորին հանդէպ, ու
կշտամբելու անոնց մէջ եղող բոլոր ամբարիշտները՝ իրենց ամբարշտութեամբ ըրած
բոլոր ամբարիշտ գործերուն համար, եւ բոլոր խիստ խօսքերուն համար՝ որ ամբարիշտ*

[ա] *Կամ՝ ստրուկը*

[բ] *Յուն.՝ որոնք վաղուց նախապէս արձանագրուած են այս դատաստանին համար*

[գ] *Ոմանք՝ Տիրակալ Աստուածն*

[դ] *Յուն.՝ սկիզբը*

[ե] *Յուն.՝ դատաստան բերել*

մեղաւորները խօսեցան անոր դէմ»: 16 Ասոնք տրտնջողներ ու քրթմնջողներ են, որոնք կ՚ընթանան իրենց ցանկութիւններուն համաձայն. իրենց բերանները կը խօսին յոխորտաբանութիւններ, ու [գ]երեսպաշտութիւն կ՚ընեն օգուտի համար:

ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՅՈՐԴՈՐՆԵՐ

17 Բայց դո՛ւք, սիրելինե՛ր, յիշեցէ՛ք այն խօսքերը՝ որ նախապէս ըսուեցան մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալներուն կողմէ: 18 Անոնք կ՚ըսէին ձեզի թէ "վերջին ժամանակը ծաղրողներ պիտի ըլլան, որոնք պիտի ընթանան իրենց ամբարիշտ ցանկութիւններուն համաձայն□:

19 Ասոնք՝ իրենք զիրենք զատող, շնչաւոր մարդիկ են, որոնք չունին Հոգին: 20 Իսկ դո՛ւք, սիրելինե՛ր, շինելով դուք ձեզ՝ ձեր ամենասուրբ հաւատքին վրայ, եւ աղօթելով Սուրբ Հոգիով, 21 պահեցէ՛ք դուք ձեզ Աստուծոյ սիրոյն մէջ, սպասելով մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի ողորմութեան՝ յաւիտենական կեանքի համար: 22 Կարեկցեցէ՛ք ոմանց՝ զատորոշելով. 23 իսկ փրկեցէ՛ք ուրիշները, վախով յափշտակելով զանոնք կրակէն, ատելով մարմինէն ապականած բաճկոնն ալ:

ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹՔԸ

24 Անոր՝ որ կարող է զերծ պահել ձեզ անկումէ, եւ անարատ կեցնել իր փառքին առջեւ՝ ցնծութեամբ, 25 մեր Փրկիչին՝ միա՛կ [է]Աստուծոյ, (մեր Տէրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով) փա՛ռք ու մեծափառութի՛ւն, զօրութի՛ւն եւ իշխանութի՛ւն (բոլոր դարերէն առաջ,) հիմա ու բոլոր դարերուն մէջ: Ամէն:

[գ] Յուն.՝ երեսի սքանչացում

[է] Ոմանք՝ իմաստուն Աստուծոյ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆԸ

1

Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը, որ Աստուած տուաւ անոր՝ ցոյց տալու համար իր
ծառաներուն ինչ որ պէտք է շուտով ըլլայ, եւ իր հրեշտակին միջոցով ղրկեց ու
մատնանշեց իր Յովհաննէս [ա]ծառային, 2 որ վկայեց Աստուծոյ խօսքին եւ Յիսուս
Քրիստոսի վկայութեան մասին, ամէն ինչի մասին՝ որ տեսաւ: 3 Երանի՜ անոր՝ որ կը
կարդայ, ու անոնց՝ որ կը լսեն այս մարգարէութեան խօսքերը, եւ կը պահեն ինչ որ անոր
մէջ գրուած է. որովհետեւ ատենը մօտ է:

ԲԱՐԵՒ ԵՕԹԸ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

4 Յովհաննէս՝ եօթը եկեղեցիներուն, որոնք Ասիայի մէջ են. շնորհք ու խաղաղութիւն
ձեզի անկէ՝ որ է, որ էր եւ որ պիտի գայ, ու եօթը Հոգիներէն՝ որոնք անոր գահին առջեւ
են, 5 եւ Յիսուս Քրիստոս հաւատարիմ վկայէն, որ մեռելներուն անդրանիկն է ու երկրի
թագաւորներուն իշխանը: Անոր՝ որ սիրեց մեզ, իր արիւնով լուաց մեզ մեր մեղքերէն, 6 եւ
թագաւորներ ու քահանաներ ըրաւ մեզ՝ Աստուծոյ եւ իր Հօր համար, անոր փա՜ռք ու
զօրութի՜ւն [բ]դարէ դար": Ամէն:
7 Ահա՜ ամպերով կու գայ, եւ ամէն աչք պիտի տեսնէ զայն. նաեւ անոնք՝ որ խոցեցին
զայն: Երկրի բոլոր տոհմերը պիտի հեծեծեն անոր վրայ: Այո՛. ամէն: 8 «Ե՛ս եմ Ալֆան ու
Օմեղան»[գ], կ՚ըսէ [դ]Տէր (Աստուած), ա՛ն՝ որ է, որ էր եւ որ պիտի գայ, Ամենակալը:

ՏԵՍԻԼՔ ՄԸ

9 Ես՝ Յովհաննէս, ձեր եղբայրը եւ հաղորդակիցը Յիսուս Քրիստոսի տառապանքին,
թագաւորութեան ու համբերութեան, Պատմոս կոչուած կղզին էի՝ Աստուծոյ խօսքին
համար եւ Յիսուս Քրիստոսի վկայութեան համար: 10 [ե]Կիրակի օրը լեցուեցայ Հոգիով, ու
ետեւէս լսեցի հզօր ձայն մը՝ փողի ձայնի պէս, որ կ՚ըսէր. 11 «[զ]Ինչ որ կը տեսնես՝ գրէ՛
գիրքի մը մէջ, ու ղրկէ՛ զայն [է]եօթը եկեղեցիներուն՝ որոնք Եփեսոսի, Զմիւռնիայի,
Պերգամոնի, Թիւատիրի, Սարդիկէի, Փիլատելփիայի եւ Լաւոդիկէի մէջ են»: 12 Դարձայ
տեսնելու այն ձայնը՝ որ կը խօսէր ինծի: Երբ դարձայ՝ տեսայ եօթը ոսկիէ աշտանակներ,
13 ու եօթը աշտանակներուն մէջտեղ՝ մէկը, մարդու Որդիին նման, մինչեւ ոտքերը
երկարող պատմուճան մը հագած եւ կուրծքին վրայ ոսկիէ գօտի մը կապած: 14 Անոր
գլուխն ու մազերը՝ բուրդի պէս ճերմակ էին, ձիւնի պէս ճերմակ. աչքերը՝ կրակի բոցի պէս
էին, 15 ոտքերը՝ ոսկեպղինձի նման, որպէս թէ հնոցի մէջ բոցավառած, ու ձայնը՝

[ա] Կամ՝ ստրուկին

[բ] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[գ] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ Առաջինը եւ Վերջինը

[դ] Եբր.՝ Եհովա, այսինքն՝ Ա՛ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենական

[ե] Յուն.՝ Տէրոջ

[զ] Ոմանք՝ Ե՛ս եմ Ալֆան ու Օմեղան, Առաջինը եւ Վերջինը, ու ինչ

[է] Ոմանք՝ Ասիա եղած եօթը

*յորդառատ ջուրերու ձայնին պէս: 16 Իր աջ ձեռքին մէջ ունէր եօթը աստղ, բերանէն սրած
երկսայրի թուր մը կ'ելլէր, եւ դէմքը արեւի պէս էր՝ երբ կը փայլի իր զօրութեամբ: 17 Երբ
տեսայ զայն, անոր ոտքը ինկայ՝ մեռելի պէս. իսկ ան՝ իր աջ ձեռքը դրաւ իմ վրաս ու ըսաւ
ինծի. «Մի՛ վախնար. ե՛ս եմ Առաջինը եւ Վերջինը: 18 Ես ա՛ն եմ ՝ որ կ'ապրի՛. ես մեռած
էի, ու ահա՛ կ'ապրի՛մ դարէ դար[ը]. ե՛ս ունիմ մահուան եւ [թ]դժոխքին բանալիները: 19
(Ուստի) գրէ՛ ինչ որ տեսար, թէ՛ ինչ որ կայ, թէ՛ ինչ որ պիտի ըլլայ ասկէ ետք: 20
Ահա՛ւասիկ խորհուրդը եօթը աստղերուն՝ որ իմ աջ ձեռքիս մէջ տեսար, ու եօթը ոսկիէ
աշտանակներուն.- այդ եօթը աստղերը՝ եօթը եկեղեցիներուն հրեշտակներն են, իսկ եօթը
աշտանակները[ժ] եօթը եկեղեցիներն են»:*

ՊԱՏԳԱՄ ԵՓԵՍՈՍԻ

2

*«Գրէ՛ Եփեսոսի եկեղեցիին հրեշտակին.- "Սա՛ կ'ըսէ ա՛ն՝ որ իր աջ ձեռքին մէջ կը
բռնէ եօթը աստղերը, եւ կը շրջի եօթը ոսկիէ աշտանակներուն միջեւ. 2 "Գիտե՛մ քու
գործերդ, աշխատանքդ ու համբերութիւնդ, եւ թէ չես կրնար հանդուրժել չարերուն:
Փորձեցիր անոնք՝ որ կը հաւաստեն թէ իրենք առաքեալ են, բայց չեն, եւ գտար թէ
ստախօս են: 3 Համբերութիւն ունեցար, տառապանք կրեցիր "[ա]իմ անունիս համար" ու
չթուլցար: 4 Սակայն սա՛ ունիմ քեզի դէմ, որ թողուցիր առաջին սէրդ: 5 Ուրեմն յիշէ՛ թէ
ուրկէ՛ ինկար, ապաշխարէ՛, եւ ըրէ՛ առաջին գործերդ. այլապէս՝ շուտո՛վ պիտի գամ քեզի,
ու աշտանակդ պիտի շարժեմ իր տեղէն՝ եթէ չապաշխարես: 6 Բայց սա՛ ունիս.- կ'ատես
Նիկողայոսեաններուն գործերը, որ ես ալ կ'ատեմ"□: 7 Ա՛ն որ ականջ ունի, թող լսէ թէ
Հոգին ի՛նչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն: Ո՛վ որ յաղթէ՝ անոր ուտել պիտի տամ կեանքի ծառէն,
որ Աստուծոյ դրախտին մէջ է»:*

ՊԱՏԳԱՄ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅԻ

*8 «Գրէ՛ նաեւ Զմիւռնիայի եկեղեցիին հրեշտակին.- "Սա՛ կ'ըսէ Առաջինը եւ Վերջինը,
որ մեռաւ ու կ'ապրի՛. 9 "Գիտե՛մ քու գործերդ, տառապանքդ եւ աղքատութիւնդ, (բայց
հարուստ ես,) ու հայհոյութիւնը անոնց՝ որ կ'ըսեն թէ իրենք Հրեայ են, բայց չեն, հապա՝
Սատանայի [բ]ժողով: 10 Բնաւ մի՛ վախնար այն չարչարանքներէն՝ որ պիտի կրես. ահա՛
Չարախօսը բանտը պիտի նետէ ձեզմէ ոմանք՝ որպէսզի փորձուիք, եւ տասը օր
տառապանք պիտի ունենաք: Մինչեւ մահ հաւատարիմ եղիր, ու պիտի տամ քեզի կեանքի
պսակը"□: 11 Ա՛ն որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն: Ո՛վ որ
յաղթէ՝ պիտի չվնասուի երկրորդ մահէն»:*

ՊԱՏԳԱՄ ՊԵՐԳԱՄՈՆԻ

[ը] *Ոմանք կ'աւելցնեն՝* . ամէն

[թ] *Այսինքն՝* մեռած անձերու կայանին

[ժ] *Ոմանք կ'աւելցնեն՝* որոնք տեսար

[ա] *Ոմանք՝* եւ աշխատեցար իմ անունիս համար

[բ] *Յուն.՝* ժողովարան

12 «Գրէ՛ նաեւ Պերգամոնի եկեղեցիին հրեշտակին.- “Սա՛ կ՚ըսէ ա՛ն՝ որ ունի սրած
երկսայրի թուրը. 13 "Գիտե՛մ քու գործերդ, եւ թէ ո՛ւր կը բնակիս, հո՛ն՝ ուր Սատանայի
գահն է. բայց ամուր կը բռնես իմ անունս ու չուրացար իմ հաւատքս, նոյնիսկ այն օրերը՝
երբ Անթիպաս, իմ հաւատարիմ վկաս, սպաննուեցաւ ձեր մէջ՝ ուր Սատանան կը բնակի:
14 Սակայն քեզի դէմ ունիմ քիչ բան մը, քանի որ հոդ ունիս Բաղաամի ուսուցումը
պահողներ. ան Բաղակի սորվեցուց գայթակղութիւն դնել Իսրայէլի որդիներուն առջեւ,
որպէսզի անոնք ուտեն կուռքերու զոհուածներ ու պոռնկին: 15 Այսպէս՝ դուն ալ ունիս
Նիկողայոսեաններուն ուսուցումը պահողներ, որ ես կ՚ատեմ: 16 (Ուստի) ապաշխարէ՛.
այլապէս՝ շուտո՛վ պիտի գամ քեզի, եւ պիտի պատերազմիմ անոնց դէմ բերանիս
թուրով"□: 17 Ա՛ն որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն: Ո՛վ որ
յաղթէ՝ անոր ուտել պիտի տամ պահուած մանանայէն. նաեւ պիտի տամ անոր ճերմակ
խիճ մը, եւ այդ խիճին վրայ գրուած նոր անուն մը՝ որ ո՛չ մէկը գիտէ, բայց միայն զայն
ստացողը»:

ՊԱՏԳԱՄ ԹԻՒԱՏԻՐԻ

18 «Գրէ՛ նաեւ Թիւատիրի եկեղեցիին հրեշտակին.- “Սա՛ կ՚ըսէ Աստուծոյ Որդին, որ
ունի կրակի բոցի պէս աչքեր, եւ իր ոտքերը նման են ոսկեպղինձի. 19 "Գիտե՛մ քու
գործերդ, սէրդ, սպասարկութիւնդ, հաւատքդ ու համբերութիւնդ. եւ թէ քու վերջին
գործերդ աւելի շատ են՝ քան առաջինները: 20 Սակայն քեզի դէմ ունիմ [գ]բան մը",
որովհետեւ կը թոյլատրես Յեզաբէլի,- ինքզինք մարգարէուհի կոչող այդ կնոջ,- որ
մոլորեցնէ իմ ծառաներս եւ սորվեցնէ անոնց պոռնկիլ ու կուռքերու զոհուածներ ուտել: 21
Ես ժամանակ տուի անոր՝ ապաշխարելու իր պոռնկութենէն, բայց չապաշխարեց: 22 Ահա՛
ես մահիճ պիտի նետեմ զայն, իսկ անոր հետ շնութիւն ընողները՝ մեծ տառապանքի մէջ,
եթէ չապաշխարեն իրենց գործերէն: 23 Պիտի մեռցնեմ անոր զաւակները, եւ բոլոր
եկեղեցիները պիտի գիտնան թէ ես ա՛ն եմ՝ որ կը զննեմ [դ]խիղճերն ու սիրտերը. պիտի
հատուցանեմ ձեզմէ իւրաքանչիւրին՝ ձեր գործերուն համեմատ: 24 Բայց կ՚ըսեմ ձեզի,
Թիւատիրի մէջ եղող միւս բոլորին՝ որ չունին այս ուսուցումը եւ չգիտցան Սատանային
[ե]խորհուրդները (ինչպէս կ՚ըսեն).- ուրիշ ծանրութիւն պիտի չդնեմ ձեր վրայ, 25 հապա
ամո՛ւր բռնեցէք ինչ որ ունիք՝ մինչեւ որ գամ: 26 Եւ ո՛վ որ յաղթէ ու պահէ իմ գործերս
մինչեւ վախճանը, անոր իշխանութիւն պիտի տամ անոր ազգերուն վրայ, 27 (եւ պիտի
հովուէ զանոնք երկաթէ գաւազանով. անոնք պիտի փշրուին բրուտի անօթներու պէս.) 28
ինչպէս ես ալ ստացայ իմ Հօրմէս, ու պիտի տամ անոր առտուան աստղը"□: 29 Ա՛ն որ
ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն»:

ՊԱՏԳԱՄ ՍԱՐԴԻԿԷԻ

3

«Գրէ՛ նաեւ Սարդիկէի եկեղեցիին հրեշտակին.- “Սա՛ կ՚ըսէ ա՛ն՝ որ ունի Աստուծոյ
եօթը Հոգիներն ու եօթը աստղերը. "Գիտե՛մ քու գործերդ. դուն անուն ունիս թէ կ՚ապրի՛ս,
բայց մեռած ես: 2 Արթո՛ւն կեցիր եւ ամրացո՛ւր մնացած բաները՝ որ մեռնելու մօտ են,

---

[գ] Ոմանք՝ քիչ բան մը

[դ] Յուն.՝ երիկամունքներն

[ե] Յուն.՝ խորութիւնները

որովհետեւ կատարեալ չգտայ գործերդ Աստուծոյ առջեւ: 3 Ուրեմն յիշէ՛ թէ ի՛նչպէս
ընդունեցիր եւ լսեցիր, ու պահէ՛ եւ ապաշխարէ՛. իսկ եթէ արթուն չկենաս, գողի պէս
պիտի գամ քու վրադ, ու բնաւ պիտի չգիտնաս թէ ո՛ր ժամուն պիտի գամ վրադ: 4 Սակայն
Սարդիկէի մէջ ունիս քանի մը մարդոց անուններ, որոնք չպղծեցին իրենց հանդերձները
եւ ճերմակներով պիտի շրջին ինծի հետ, քանի որ արժանի են: 5 Ո՛վ որ յաղթէ՝ պիտի
հագնի ճերմակ հանդերձ. ու ես պիտի չջնջեմ անոր անունը կեանքի գիրքէն, հապա պիտի
դաւանիմ անոր անունը իմ Հօրս առջեւ եւ անոր հրեշտակներուն առջեւ”□: 6 Ա՛ն որ
ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն»:

ՊԱՏԳԱՄ ՖԻԼԱՏԵԼՖԻԱՅԻ

7 «Գրէ՛ նաեւ Ֆիլատելֆիայի եկեղեցիին հրեշտակին.- “Սա՛ կ՚ըսէ Սուրբը, Ճշմարիտը,
ա՛ն՝ որ ունի Դաւիթի բանալին, ա՛ն՝ որ կը բանայ ու ո՛չ մէկը կը գոցէ, եւ կը գոցէ ու ո՛չ
մէկը կը բանայ. 8 "Գիտե՛մ քու գործերդ: Ահա՛ առջեւդ դրի բացուած դուռ մը՝ որ ո՛չ մէկը
կրնայ գոցել, որովհետեւ դուն քիչ զօրութիւն ունիս, բայց պահեցիր իմ խօսքս եւ
չուրացար իմ անունս: 9 Ահա՛ պիտի ստիպեմ Սատանայի [ա]ժողովէն եղողները,- որ կ՚ըսեն
թէ իրենք Հրեայ են, բայց չեն, հապա կը ստեն,- ահա՛ պիտի ստիպեմ զանոնք՝ որ գան ու
երկրպագեն ոտքերուդ առջեւ, եւ գիտնան թէ ես սիրեցի քեզ: 10 Քանի որ պահեցիր իմ
համբերութեան խօսքս, ես ալ պիտի պահեմ քեզ փորձութեան ժամուն, որ պիտի գայ
ամբողջ երկրագունդին վրայ՝ փորձելու համար երկրի բնակիչները: 11 Ահա՛ շուտո՛վ կու
գամ: Ամո՛ւր բռնէ ունեցածդ, որպէսզի ո՛չ մէկը առնէ քու պսակդ: 12 Ո՛վ որ յաղթէ, սիւն
մը պիտի ընեմ զայն իմ Աստուծոյս տաճարին մէջ, եւ ա՛լ դուրս պիտի չելլէ: Անոր վրայ
պիտի գրեմ իմ Աստուծոյս անունը, ու իմ Աստուծոյս քաղաքին անունը, այսինքն՝ Նոր
Երուսաղէմ,- որ կ՚իջնէ երկինքէն՝ իմ Աստուծոյս քովէն,- եւ իմ նոր անունս”□: 13 Ա՛ն որ
ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն»:

ՊԱՏԳԱՄ ԼԱՒՈԴԻԿԷԻ

14 «Գրէ՛ նաեւ Լաւոդիկէի եկեղեցիին հրեշտակին.- “Սա՛ կ՚ըսէ Ամէնը, հաւատարիմ ու
ճշմարիտ Վկան, Աստուծոյ արարչութեան Սկիզբը. 15 "Գիտե՛մ քու գործերդ, թէ ո՛չ պաղ
ես, ո՛չ ալ տաք. երանի՜ թէ պաղ ըլլայիր, կամ՝ տաք: 16 Ուստի դուն որ գաղջ ես, եւ ո՛չ
տաք, ո՛չ ալ պաղ, բերանէս դուրս պիտի փսխեմ քեզ: 17 Քանի որ կ՚ըսես. «Ես հարուստ
եմ, հարստացայ, ու ո՛չ մէկ բանի կարիք ունիմ »: Բայց չես գիտեր թէ դուն թշուառ,
խեղճ, աղքատ, կոյր եւ մերկ ես: 18 Կը թելադրեմ քեզի, որ գնես ինծմէ կրակի բովէն
անցած ոսկի՝ որ հարստանաս, ու ճերմակ հանդերձ՝ որ հագնիս, որպէսզի մերկութեանդ
ամօթը չերեւնայ. եւ դե՛ղ դիր աչքերուդ՝ որ տեսնես: 19 Ես կը կշտամբեմ ու կը պատժեմ
բոլոր սիրածներս. ուրեմն նախանձախնդի՛ր եղիր եւ ապաշխարէ՛: 20 Ահա՛ կայնած եմ
դրան առջեւ ու կը բախեմ. եթէ մէկը լսէ իմ ձայնս եւ բանայ դուռը, պիտի մտնեմ անոր
քով ու պիտի ընթրեմ անոր հետ, ան ալ՝ ինծի հետ: 21 Ո՛վ որ յաղթէ, ինծի հետ բազմիլ
պիտի տամ անոր՝ իմ գահիս վրայ, ինչպէս ես ալ յաղթեցի ու իմ Հօրս հետ բազմեցայ իր
գահին վրայ”□: 22 Ա՛ն որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն»:

ԵՐԿԻՆՔԻ ՄԷՋ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ

4

[ա] Յուն.՝ ժողովարանէն

Ասկէ ետք՝ նայեցայ, եւ ահա՛ դուռ մը բացուած էր երկինքի մէջ, ու ինծի հետ խօսող
առաջին ձայնը – փողի մը պէս – որ լսած էի՝ ըսաւ. «Հո՛ս բարձրացի՛ր, եւ ցոյց պիտի
տամ քեզի ինչ որ պէտք է ըլլայ ասկէ ետք»: 2 Իսկոյն լեցուեցայ Հոգիով, եւ ահա՛ գահ մը
դրուած էր երկինքի մէջ, ու մէկը բազմած էր գահին վրայ: 3 Բազմողին տեսքը նման էր
յասպիս եւ սարդիոն քարերու, ու գահին շուրջը կար ծիածան մը՝ տեսքով զմրուխտի
նման: 4 Գահին շուրջը կային քսանչորս գահեր, եւ այդ գահերուն վրայ [ա]բազմած էին"
քսանչորս երէցներ. ճերմակ հանդերձներ հագած էին, ու ոսկիէ պսակներ ունէին իրենց
գլուխին վրայ: 5 Գահէն կ’ելլէին փայլակներ, ձայներ եւ որոտումներ, ու գահին առջեւ
կային եօթը հրավառ ջահեր, որոնք Աստուծոյ եօթը Հոգիներն են: 6 Գահին առջեւ կար
ապակեղէն ծով մը՝ բիւրեղի նման, իսկ գահին մէջտեղը եւ գահին շուրջը կային չորս
էակներ, աչքերով լեցուն՝ առջեւէն ու ետեւէն: 7 Առաջին էակը նման էր առիւծի, երկրորդ
էակը նման էր զուարակի, երրորդ էակը ունէր մարդու երեւոյթ, իսկ չորրորդ էակը նման
էր թռչող արծիւի: 8 Չորս էակներէն ամէն մէկը վեց թեւ ունէր շուրջը, եւ ներսէն լեցուն
էր աչքերով: Անոնք առանց հանգստանալու՝ ցերեկ ու գիշեր կ’ըսէին. «Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ,
Սո՛ւրբ է Տէրը, Ամենակալ Աստուածը, որ էր, որ է եւ որ պիտի գայ»: 9 Երբ այդ էակները
փառք ու պատիւ կու տային եւ շնորհակալ կ’ըլլային գահին վրայ բազմողէն, որ [բ]դարէ
դար" կ’ապրի, 10 քսանչորս երէցները կ’իյնային գահին վրայ բազմողին առջեւ ու
կ’երկրպագէին անոր՝ որ դարէ դար կ’ապրի, եւ իրենց պսակները կը ձգէին գահին առջեւ՝
ըսելով. 11 «Արժանի ես, Տէ՛ր, փառք, պատիւ ու զօրութիւն ընդունելու, որովհետեւ դո՛ւն
ստեղծեցիր բոլոր բաները. քո՛ւ կամքովդ անոնք գոյութիւն ունին եւ ստեղծուեցան»:

ԿՆՔՈՒԱԾ ԳԻՐՔԸ ԵՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

5

Գահին վրայ բազմողին աջ ձեռքին մէջ տեսայ գիրք մը՝ գրուած ներսէն ու դուրսէն, եւ
կնքուած եօթը կնիքով: 2 Տեսայ նաեւ հզօր հրեշտակ մը, որ բարձրաձայն կը
յայտարարէր. «Ո՞վ արժանի է բանալու այդ գիրքը եւ քակելու անոր կնիքները»: 3 Բայց
ո՛չ մէկը, ո՛չ երկինքի մէջ, ո՛չ երկրի վրայ, ո՛չ ալ երկրի ներքեւ՝ կարող էր բանալ այդ
գիրքը, ո՛չ ալ նայիլ անոր: 4 Ես ալ սաստիկ կու լայի՝ քանի որ ո՛չ մէկը արժանի
գտնուեցաւ բանալու[ա] այդ գիրքը, ո՛չ ալ նայելու անոր: 5 Իսկ երէցներէն մէկը ըսաւ ինծի.
«Մի՛ լար. ահա՛ Յուդայի տոհմէն եղող Առիւծը, Դաւիթի Արմատը, յաղթեց՝ որպէսզի
բանայ այդ գիրքը եւ քակէ անոր եօթը կնիքները: 6 Ու տեսայ թէ գահին եւ չորս
էակներուն մէջտեղ, ու երէցներուն մէջտեղ, կայնած էր Գառնուկ մը՝ որպէս թէ մորթուած.
ան ունէր եօթը եղջիւր ու եօթը աչք, որոնք Աստուծոյ եօթը Հոգիներն են՝ ղրկուած
ամբողջ երկիրը: 7 Ան եկաւ եւ առաւ գիրքը գահին վրայ բազմողին աջ ձեռքէն: 8 Երբ
առաւ գիրքը, չորս էակներն ու քսանչորս երէցները ինկան Գառնուկին առջեւ եւ
երկրպագեցին. անոնցմէ իւրաքանչիւրը ունէր քնար մը, ու ոսկիէ սկաւառակ մը՝
խունկերով լեցուն, որ սուրբերուն աղօթքներն են: 9 Անոնք կ’երգէին նոր երգ մը՝ ըսելով.
«Դուն արժանի ես առնելու այդ գիրքը եւ քակելու անոր կնիքները. որովհետեւ
մորթուեցար, ու քու արիւնովդ գնեցիր մեզ Աստուծոյ համար՝ ամէն տոհմէ, լեզուէ,

---

[ա] Ոմանք՝ բազմած տեսայ

[բ] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ա] Ոմանք կ’աւելցնեն՝ եւ կարդալու

ժողովուրդէ եւ ազգէ, 10 թագաւորներ ու քահանաներ ըրիր [բ]մեզ մեր Աստուծոյն, եւ երկրի
վրայ պիտի [գ]թագաւորենք»: 11 Տեսայ, ու լսեցի ձայնը շատ հրեշտակներու՝ որոնք գահին,
էակներուն եւ երէցներուն շուրջն էին. անոնց թիւը բիւրերով բիւր ու հազարներով հազար
էր: 12 Անոնք բարձրաձայն կ՚ըսէին. «Այդ մորթուած Գառնուկը արժանի է ընդունելու
զօրութիւն, հարստութիւն, իմաստութիւն, ոյժ, պատիւ, փառք եւ օրհնաբանութիւն»: 13 Ու
լսեցի բոլոր արարածները՝ երկինքի մէջ, երկրի վրայ, երկրի ներքեւ եւ ծովու մէջ եղող, ու
ամէն ինչ որ անոնց մէջ կայ, որոնք կ՚ըսէին. «Գահին վրայ բազմողին եւ Գառնուկին՝
օրհնաբանութի՜ւն, պատի՜ւ, փա՜ռք ու զօրութի՜ւն [դ]դարէ դար"»: 14 Եւ չորս էակները
կ՚ըսէին. «Ամէն»: Ու [ե]երէցները ինկան եւ երկրպագեցին[զ]:

ԿՆԻՔՆԵՐԸ

6

Նայեցայ՝ երբ Գառնուկը բացաւ [ա]կնիքներէն մէկը", եւ լսեցի չորս էակներէն մէկուն
ձայնը՝ որոտումի պէս, որ կ՚ըսէր. «Եկո՛ւր ու տե՛ս»: 2 Եւ տեսայ. ահա՛ ճերմակ ձի մը կար,
որուն վրայ հեծնողը ունէր աղեղ մը: Պսակ մը տրուեցաւ անոր, ու դուրս ելաւ իբր
յաղթող՝ որպէսզի յաղթէ:
3 Երբ բացաւ երկրորդ կնիքը, լսեցի երկրորդ էակը՝ որ կ՚ըսէր. «[բ]Եկո՛ւր»: 4 Ուրիշ,
շառագոյն ձի մը դուրս ելաւ, եւ անոր վրայ հեծնողին իշխանութիւն տրուեցաւ՝ որ երկրէն
վերցնէ խաղաղութիւնը, որպէսզի մորթեն զիրար. ու մեծ սուր մը տրուեցաւ անոր:
5 Երբ բացաւ երրորդ կնիքը, լսեցի երրորդ էակը՝ որ կ՚ըսէր. «Եկո՛ւր ու տե՛ս»: Եւ
տեսայ. ահա՛ սեւ ձի մը կար, որուն վրայ հեծնողը՝ ձեռքին մէջ ունէր կշիռք մը: 6 Չորս
էակներուն մէջէն լսեցի ձայն մը՝ որ կ՚ըսէր. «Կապիճ մը ցորենը՝ մէկ դահեկանի, ու երեք
կապիճ գարին՝ մէկ դահեկանի: Մի՛ վնասեր ձէթին եւ գինիին»:
7 Երբ բացաւ չորրորդ կնիքը, լսեցի չորրորդ էակին ձայնը՝ որ կ՚ըսէր. «Եկո՛ւր ու տե՛ս»:
8 Եւ տեսայ. ահա՛ [գ]տժգոյն ձի մը կար, որուն վրայ հեծնողին անունը Մահ էր, ու [դ]դժոխքը
կը հետեւէր անոր: Իշխանութիւն տրուեցաւ անոնց՝ երկրի քառորդին վրայ, որ սպաննեն
թուրով, սովով, մահով ու երկրի գազաններով:
9 Երբ բացաւ հինգերորդ կնիքը, զոհասեղանին ներքեւ տեսայ անձերը անոնց՝ որ
մորթուած էին Աստուծոյ խօսքին համար, եւ իրենց [ե]տուած վկայութեան համար: 10 Անոնք

[բ] Ոմանք՝ ասոնք

[գ] Ոմանք՝ թագաւորեն

[դ] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[ե] Ոմանք՝ քսանչորս երէցները

[զ] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ դարէ դար ապրողին

[ա] Ոմանք՝ եօթը կնիքները

[բ] Ոմանք՝ Եկո՛ւր ու տե՛ս

[գ] Յուն.՝ կանաչորակ

[դ] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

[ե] Յուն.՝ ունեցած

*բարձրաձայն աղաղակեցին. «Սո՛ւրբ եւ ճշմարի՛տ Տիրակալ, մինչեւ ե՞րբ պիտի չդատես
ու չառնես մեր արիւնին վրէժը երկրի բնակիչներէն»: 11 Ճերմակ պարեգօտ տրուեցաւ
անոնցմէ իւրաքանչիւրին, եւ ըսուեցաւ անոնց որ հանգչին քիչ մը ժամանակ ալ, մինչեւ
որ ամբողջանան իրենց ծառայակիցներն ու անոնց եղբայրները՝ որոնք պիտի սպաննուէին
իրենց պէս:*

*12 Տեսայ՝ երբ բացաւ վեցերորդ կնիքը, եւ ահա՛ մեծ երկրաշարժ մը եղաւ: Արեւը
սեւցաւ՝ մազեղէն քուրձի մը պէս, լուսինը (բոլորովին) արիւնի գոյնի պէս եղաւ, 13 ու
երկինքի աստղերը ինկան երկրի վրայ, ինչպէս սաստիկ հովէն շարժուած թզենին կը
թափէ իր տհաս պտուղները: 14 Երկինքը կծկուեցաւ ոլորուող [գ]մագաղաթի մը պէս, եւ
բոլոր լեռներն ու կղզիները շարժեցան իրենց տեղերէն: 15 Երկրի թագաւորները,
մեծամեծները, հարուստները, հազարապետները, զօրաւորները, եւ բոլոր ստրուկներն ու
բոլոր ազատները պահուըտեցան քարայրներու եւ լեռներու ժայռերուն մէջ, 16 ու կ՚ըսէին
լեռներուն եւ ժայռերուն. «Ինկէ՛ք մեր վրայ ու պահեցէ՛ք մեզ գահին վրայ բազմողին
երեսէն, եւ Գառնուկին բարկութենէն: 17 Որովհետեւ անոր բարկութեան մեծ օրը եկաւ, եւ
ո՞վ կրնայ [ե]դիմանալ»:*

144 000 ԻՍՐԱՅԵԼԱՑԻՆԵՐԸ

7

*Ասկէ ետք տեսայ չորս հրեշտակներ, որ կայնած էին երկրի չորս անկիւնները ու բռնած
էին երկրի չորս հովերը, որպէսզի հով չփչէ՝ ո՛չ երկրի վրայ, ո՛չ ծովու վրայ, ո՛չ ալ ծառի
մը վրայ: 2 Տեսայ նաեւ ուրիշ հրեշտակ մը, որ բարձրացաւ արեւելքէն եւ ունէր ապրող
Աստուծոյ կնիքը: Ան բարձրաձայն աղաղակեց այն չորս հրեշտակներուն, որոնց
իշխանութիւն տրուած էր վնասելու երկրին ու ծովուն. 3 «Մի՛ վնասէք՝ ո՛չ երկրին, ո՛չ
ծովուն, ո՛չ ալ ծառերուն, մինչեւ որ կնքենք մեր Աստուծոյն ծառաներուն ճակատը»: 4
Լսեցի կնքուածներուն թիւը.- հարիւր քառասունչորս հազար կնքուած՝ Իսրայէլի
որդիներուն բոլոր տոհմերէն. 5 Յուդայի տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, Ռուբէնի
տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, Գադի տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, 6
Ասերի տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, Նեփթաղիմի տոհմէն՝ տասներկու հազար
կնքուած, Մանասէի տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, 7 Շմաւոնի տոհմէն՝
տասներկու հազար կնքուած, Ղեւիի տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, Իսաքարի
տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, 8 Զաբուղոնի տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած,
Յովսէփի տոհմէն՝ տասներկու հազար կնքուած, Բենիամինի տոհմէն՝ տասներկու հազար
կնքուած:*

ՄԵԾ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

*9 Ասկէ ետք տեսայ, եւ ահա՛ մեծ բազմութիւն մը կար, որ ո՛չ մէկը կրնար համրել,
բոլոր ազգերէն, տոհմերէն, ժողովուրդներէն ու լեզուներէն: Անոնք կայնած էին գահին
առջեւ եւ Գառնուկին առջեւ՝ հագած ճերմակ պարեգօտներ ու արմաւենիներ բռնած իրենց
ձեռքերուն մէջ, 10 եւ բարձրաձայն կ՚աղաղակէին. «Փրկութիւնը մեր Աստուծոյնն է՝ որ կը
բազմի գահին վրայ, նաեւ՝ Գառնուկինը»: 11 Բոլոր հրեշտակները, որ կայնած էին գահին,*

[գ] *Յուն.՝ գիրքի*

[ե] *Յուն.՝ առջեւը կենալ*

երէցներուն ու չորս էակներուն շուրջը, ինկան իրենց երեսին վրայ՝ գահին առջեւ, եւ
երկրպագեցին Աստուծոյ՝ 12 ըսելով. «Ամէ՛ն. օրհնաբանութի՛ւն, փա՛ռք, իմաստութի՛ւն,
շնորհակալութի՛ւն, պատի՛ւ, զօրութի՛ւն ու կարողութի՛ւն մեր Աստուծոյն՝ [ա]դարէ դար":
Ամէն»: 13 Երէցներէն մէկը ըսաւ ինծի. «Ո՞վ են ասոնք՝ որ հագած են ճերմակ
պարեգօտներ, եւ ուրկէ՞ եկած են»: 14 Ես ալ ըսի անոր. «Տէ՛ր, դո՛ւն գիտես»: Ան ալ ըսաւ
ինծի. «Ասոնք մեծ տառապանքէն եկողներն են, որ լուացին իրենց պարեգօտները ու
ճերմկցուցին զանոնք Գառնուկին արիւնով: 15 Ուստի Աստուծոյ գահին առջեւ են, եւ կը
պաշտեն զինք ցերեկ ու գիշեր՝ իր տաճարին մէջ. եւ գահին վրայ բազմողը պիտի բնակի
անոնց մէջ: 16 Այլեւս ո՛չ պիտի անօթենան, ո՛չ պիտի ծարաւնան, ո՛չ ալ արեւը կամ որեւէ
տօթ պիտի իյնայ անոնց վրայ. 17 որովհետեւ Գառնուկը՝ որ գահին մէջտեղն է՝ պիտի
հովուէ զանոնք, պիտի առաջնորդէ զանոնք դէպի կենարար ջուրերու աղբիւրները, եւ
Աստուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն»:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԿՆԻՔԸ

8

Երբ բացաւ եօթներորդ կնիքը, լռութիւն եղաւ երկինքը՝ կէս ժամու չափ:
2 Ու տեսայ այն եօթը հրեշտակները՝ որ կայնած էին Աստուծոյ առջեւ. եօթը փողեր
տրուեցան անոնց: 3 Ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ եւ կայնեցաւ զոհասեղանին առջեւ. ան
ունէր ոսկիէ խնկաման մը, ու շատ խունկ տրուեցաւ իրեն, որպէսզի ընծայէ բոլոր
սուրբերուն աղօթքներուն հետ՝ գահին առջեւ եղող ոսկիէ զոհասեղանին վրայ: 4 Եւ
խունկերուն ծուխը՝ սուրբերուն աղօթքներուն հետ՝ հրեշտակին ձեռքէն բարձրացաւ
Աստուծոյ առջեւ: 5 Ապա հրեշտակը առաւ խնկամանը, լեցուց զայն զոհասեղանին կրակէն,
ու նետեց երկրի վրայ. եւ ձայներ, որոտումներ, փայլակներ ու երկրաշարժ եղան:

ՓՈՂԵՐԸ

6 Եւ եօթը հրեշտակները, որ ունէին եօթը փողերը, պատրաստուեցան հնչեցնելու
զանոնք:
7 Առաջին հրեշտակը հնչեցուց փողը, եւ արիւնով խառնուած կարկուտ ու կրակ եղաւ
եւ նետուեցաւ երկրի վրայ. (երկրի մէկ երրորդը այրեցաւ,) ծառերուն մէկ երրորդը
այրեցաւ, ու ամէն կանաչ խոտ այրեցաւ:
8 Երկրորդ հրեշտակը հնչեցուց փողը, եւ հրավառ մեծ լերան պէս բան մը նետուեցաւ
ծովը. ծովուն մէկ երրորդը արիւն եղաւ, 9 ծովուն մէջ [ա]ապրող արարածներուն մէկ
երրորդը մեռաւ, ու նաւերուն մէկ երրորդը փճացաւ:
10 Երրորդ հրեշտակը հնչեցուց փողը, ու երկինքէն մեծ աստղ մը ինկաւ՝ ջահի պէս
վառելով. ան ինկաւ գետերուն մէկ երրորդին եւ ջուրերու աղբիւրներուն վրայ: 11 Այդ
աստղին անունը Օշինդր էր, ու ջուրերուն մէկ երրորդը օշինդր եղաւ, եւ շատ մարդիկ
մեռան ջուրերէն՝ քանի որ դառնացած էին:
12 Չորրորդ հրեշտակը հնչեցուց փողը, ու արեւին մէկ երրորդը զարնուեցաւ, նաեւ
լուսինին մէկ երրորդը եւ աստղերուն մէկ երրորդը. հետեւաբար անոնց մէկ երրորդը
խաւարեցաւ, օրուան մէկ երրորդը չլուսաւորուեցաւ, նմանապէս՝ գիշերուան:

[ա] *Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն*

[ա] *Յուն.՝ եղող ու կենդանութեան շունչ ունեցող*

13 Տեսայ, ու լսեցի երկինքի մէջտեղէն թռչող [բ]հրեշտակ մը՝ որ բարձրաձայն կ՚ըսէր.
«Վա՜յ, վա՜յ, վա՜յ երկրի բնակիչներուն՝ այն միւս փողի ձայներուն համար, որ երեք
հրեշտակները պիտի հնչեցնեն»:

9

Հինգերորդ հրեշտակը հնչեցուց փողը, ու տեսայ աստղ մը՝ որ երկինքէն ինկաւ երկրի
վրայ: Անդունդի գուբին բանալին տրուեցաւ անոր. 2 ան ալ բացաւ անդունդին գուբը, եւ
այդ գուբէն ծուխ բարձրացաւ՝ մեծ հնոցի մը ծուխին պէս: Արեւն ու օդը խաւարեցան
գուբին ծուխէն:
3 Ծուխէն մարախներ ելան երկրի վրայ, եւ անոնց իշխանութիւն տրուեցաւ՝ երկրի
կարիճներուն ունեցած իշխանութեան պէս: 4 Ըսուեցաւ անոնց որ վնասեն ո՛չ երկրի
խոտին, ո՛չ որեւէ կանաչութեան, ո՛չ ալ որեւէ ծառի, հապա միայն ա՛յն մարդոց՝ որոնք
չունին Աստուծոյ կնիքը իրենց ճակատին վրայ: 5 Հրաման տրուեցաւ անոնց որ չսպաննեն
զանոնք, հապա տանջեն զանոնք հինգ ամիս. անոնց տուած տանջանքը՝ կարիճի տուած
տանջանքին պէս էր, երբ կը խայթէ մարդը: 6 Այդ օրերը մարդիկ պիտի փնտռեն մահը,
սակայն պիտի չգտնեն. պիտի ցանկան մեռնիլ, բայց մահը պիտի փախչի իրենցմէ: 7
Մարախները կը նմանէին պատերազմի պատրաստուած ձիերու. անոնց գլուխներուն վրայ
կային որպէս թէ [ա]ոսկիէ պսակներ, եւ անոնց երեսները մարդոց երեսներուն պէս էին: 8
Ունէին մազեր՝ կիներու մազերուն պէս. անոնց ակռաները՝ առիւծներու ակռաներուն պէս
էին: 9 Ունէին զրահներ՝ երկաթէ զրահներու պէս, իսկ անոնց թեւերուն ձայնը՝
պատերազմի վազող բազմաթիւ ձիերէ քաշուած կառքերու ձայնին պէս էր: 10 Ունէին
պոչեր՝ կարիճներու նման, ու խայթոցներ կային պոչերուն վրայ: Իշխանութիւն ունէին
հինգ ամիս վնասելու մարդոց, 11 եւ իրենց վրայ թագաւոր ունէին անդունդին հրեշտակը,
որուն անունը եբրայերէն [բ]Աբադոն է, իսկ յունարէն՝ [գ]Ապողիոն: 12 Մէկ վայը անցաւ. ասկէ
ետք ահա՛ երկու վայ ալ կու գայ:
13 Վեցերորդ հրեշտակը հնչեցուց փողը, ու լսեցի ձայն մը՝ Աստուծոյ առջեւ եղող
ոսկիէ զոհասեղանին չորս եղջիւրներէն, 14 որ կ՚ըսէր փող ունեցող վեցերորդ հրեշտակին.
«Արձակէ՛ Եփրատ մեծ գետին վրայ կապուած չորս հրեշտակները»: 15 Եւ արձակուեցան
այն չորս հրեշտակները, որ պատրաստուած էին ժամուան, օրուան, ամսուան ու տարուան
համար՝ որպէսզի սպաննեն մարդոց մէկ երրորդը: 16 Ձիաւոր զօրքերուն թիւը [դ]երկու բիւր
բիւր" էր. ես լսեցի անոնց թիւը: 17 Այսպէս՝ տեսիլքին մէջ տեսայ ձիերը եւ անոնց վրայ
հեծնողները, որոնք ունէին կրակի, յակինթի ու ծծումբի գոյն զրահներ: Ձիերուն
գլուխները առիւծներու գլուխներու պէս էին. կրակ, ծուխ եւ ծծումբ կ՚ելլէին անոնց
բերանէն: 18 Այս երեք (պատուհաս) ներէն մարդոց մէկ երրորդը սպաննուեցաւ, այսինքն՝
կրակէն, ծուխէն ու ծծումբէն, որոնք կ՚ելլէին անոնց բերանէն: 19 Որովհետեւ [ե]անոնց

[բ] Ոմանք՝ արծիւ

[ա] Ոմանք՝ ոսկիի նման

[բ] Այսինքն՝ կորուսիչ

[գ] Այսինքն՝ կորուսիչ

[դ] Այսինքն՝ երկու հարիւր միլիոն

[ե] Ոմանք՝ այն ձիերուն

*իշխանութիւնը իրենց բերաններուն եւ պոչերուն մէջ էր, քանի որ անոնց պոչերը նման
էին օձերու, եւ ունէին գլուխներ՝ որոնցմով կը վնասէին: 20 Միւս մարդիկը՝ որ
չսպաննուեցան այս պատուհասներէն, չապաշխարեցին իրենց ձեռքերուն գործերէն՝ որ
չերկրպագեն դեւերուն, նաեւ ոսկիէ, արծաթէ, պղինձէ, քարէ ու փայտէ շինուած
կուռքերուն, որոնք ո՛չ կրնան տեսնել, ո՛չ լսել, ո՛չ ալ քալել: 21 Նաեւ չապաշխարեցին ո՛չ
իրենց մարդասպանութիւններէն, ո՛չ իրենց [զ]կախարդութիւններէն, ո՛չ իրենց
պոռնկութենէն, ո՛չ ալ իրենց գողութիւններէն:*

ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԵՒ ԿՆՔՈՒԱԾ ԳՐՔՈՅԿԸ

10

*Տեսայ ուրիշ հզօր հրեշտակ մը՝ որ կ՚իջնէր երկինքէն: Հագած էր ամպ մը, եւ ծիածան
մը կար իր գլուխին վրայ: Իր երեսը արեւի պէս էր, ու ոտքերը՝ կրակէ սիւներու պէս. 2
ձեռքին մէջ ունէր բացուած գրքոյկ մը: Իր աջ ոտքը դրաւ ծովուն վրայ, իսկ ձախը՝
ցամաքին վրայ, 3 եւ բարձրաձայն աղաղակեց՝ առիւծի մը մռնչիւնին պէս: Երբ
աղաղակեց, եօթը որոտումները խօսեցան իրենց ձայներով: 4 Երբ եօթը որոտումները
[ա]խօսեցան՝ ես պիտի գրէի, բայց լսեցի երկինքէն ձայն մը՝ որ [բ]կ՚ըսէր. «Կնքէ՛ այն բաները՝
որ եօթը որոտումները խօսեցան, ու մի՛ գրեր զանոնք»: 5 Այն հրեշտակը որ տեսած էի՝
կայնած ծովուն վրայ եւ ցամաքին վրայ, իր (աջ) ձեռքը բարձրացուց երկինք, 6 ու երդում
ըրաւ անով՝ որ [գ]դարէ դար՚ կ՚ապրի, եւ ստեղծեց երկինքն ու ինչ որ անոր մէջ է, երկիրը
եւ ինչ որ անոր մէջ է, ու ծովը եւ ինչ որ անոր մէջ է, թէ ա՛լ ժամանակ պիտի չըլլայ: 7
Հապա՝ եօթներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը, երբ սկսի փող հնչեցնել, Աստուծոյ
խորհուրդը պիտի կատարուի, ինչպէս ինք աւետած էր իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն:
8 Այն ձայնը՝ որ լսեր էի երկինքէն, դարձեալ խօսեցաւ ինծի եւ ըսաւ. «Գնա՛, ա՛ռ այն
բաց գրքոյկը՝ որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայնող հրեշտակին ձեռքին մէջ է»: 9 Ես ալ
գացի հրեշտակին եւ ըսի անոր. «Տո՛ւր ինծի այդ գրքոյկը»: Ան ալ ըսաւ ինծի. «Ա՛ռ
ասիկա ու լափէ՛. պիտի դառնացնէ փորդ, բայց մեղրի պէս անոյշ պիտի ըլլայ բերանիդ
մէջ»: 10 Առի գրքոյկը հրեշտակին ձեռքէն եւ լափեցի զայն: Մեղրի պէս անոյշ էր
բերանիս մէջ, բայց երբ կերայ՝ փորս դառնացաւ: 11 Ան ալ ըսաւ ինծի. «Պէտք է որ դուն
դարձեալ մարգարէանաս շատ ժողովուրդներու, ազգերու, լեզուներու եւ թագաւորներու
[դ]մասին»:*

ԵՐԿՈՒ ՎԿԱՆԵՐԸ

11

*Ինծի տրուեցաւ եղէգ մը՝ գաւազանի նման, եւ կայնած հրեշտակը ըսաւ. «Ոտքի՛ ելիր ու
չափէ՛ Աստուծոյ տաճարը, զոհասեղանը, եւ անոր մէջ երկրպագողները: 2 Բայց ձգէ՛
գաւիթը՝ որ տաճարէն դուրս է, ու մի՛ չափեր զայն, որովհետեւ ան տրուած է*

[զ] Յուն.՝ դեղարբեցութիւններէն

[ա] Ոմանք՝ իրենց ձայներով խօսեցան

[բ] Ոմանք՝ ինծի կ՚ըսէր

[գ] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[դ] Կամ՝ առջեւ

հեթանոսներուն. անոնք ոտնակոխ պիտի ընեն սուրբ քաղաքը՝ քառասուներկու ամիս: 3 Ես
զօրութիւն պիտի տամ իմ երկու վկաներուս, եւ անոնք՝ քուրձ հագած՝ պիտի
մարգարէանան հազար երկու հարիւր վաթսուն օր: 4 Ասոնք այն երկու ձիթենիներն ու
երկու աշտանակներն են՝ որ կը կանգնին երկրի Տէրոջ առջեւ: 5 Եթէ մէկը ուզէ վնասել
անոնց, կրակ պիտի ելլէ անոնց բերանէն եւ պիտի լափէ իրենց թշնամիները. եթէ մէկը
ուզէ վնասել անոնց, պէտք է որ ա՛յսպէս մեռցուի: 6 Ասոնք իշխանութիւն ունին երկինքը
գոցելու, որպէսզի անձրեւ չտեղայ իրենց մարգարէութեան օրերը. իշխանութիւն ունին
նաեւ ջուրերուն վրայ՝ արիւն դարձնելու զանոնք, եւ զարնելու երկիրը ամէն տեսակ
պատուհասներով՝ քանի՛ անգամ որ ուզեն: 7 Երբ աւարտեն իրենց վկայութիւնը, այն ատեն
անդունդէն բարձրացող գազանը պիտի պատերազմի անոնց հետ, պիտի յաղթէ անոնց եւ
պիտի մեռցնէ զանոնք: 8 Անոնց դիակները ինկած պիտի մնան հրապարակին վրայ այն
մեծ քաղաքին՝ որ հոգեւորապէս Սոդոմ ու Եգիպտոս կը կոչուի, ուր [ա]մեր Տէրն ալ
խաչուեցաւ: 9 Եւ ժողովուրդները, տոհմերը, լեզուներն ու ազգերը պիտի տեսնեն անոնց
դիակները՝ երեք ու կէս օր, ու թոյլ պիտի չտան որ անոնց դիակները դրուին գերեզմանի
մէջ: 10 Երկրի բնակիչները պիտի ուրախանան անոնց համար, պիտի զուարճանան, եւ
մինչեւ անգամ ընծաներ պիտի ղրկեն իրարու. որովհետեւ այս երկու մարգարէները
տանջած էին երկրի բնակիչները:

11 Երեք ու կէս օր ետք, Աստուծմէ եկող կեանքի հոգի մտաւ անոնց մէջ, կայնեցան
իրենց ոտքերուն վրայ, ու մեծ վախ [բ]համակեց զիրենք տեսնողները": 12 [գ]Լսեցին երկինքէն
հզօր ձայն մը ՝ որ կ՚ըսէր իրենց. «Հո՛ս բարձրացէք»: Եւ ամպով մը երկինք բարձրացան,
ու իրենց թշնամիներն ալ տեսան զիրենք: 13 Նոյն ժամուն հզօր երկրաշարժ մը եղաւ, եւ
քաղաքին մէկ տասներորդը կործանեցաւ: Եօթը հազար մարդիկ սպաննուեցան այդ
երկրաշարժէն. մնացողները վախցան ու փառք տուին երկինքի Աստուծոյն: 14 Երկրորդ
վայը անցաւ. ահա՛ երրորդ վայը շուտո՛վ կու գայ:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՓՈՂԸ

15 Եօթներորդ հրեշտակը հնչեցուց փողը, ու երկինքի մէջ եղան հզօր ձայներ՝ որ
կ՚ըսէին. «Աշխարհի թագաւորութիւնները եղան մեր Տէրոջ եւ իր [դ]Օծեալին, ու ան պիտի
թագաւորէ [ե]դարէ դար"»: 16 Քսանչորս երէցները, որոնք բազմած էին իրենց գահերուն
վրայ՝ Աստուծոյ առջեւ, ինկան իրենց երեսին վրայ ու երկրպագեցին Աստուծոյ՝ ըսելով. 17
«Քեզմէ շնորհակալ ենք, Տէ՛ր, Ամենակա՛լ Աստուած, որ ես եւ որ էիր[զ], որովհետեւ
[է]կիրարկեցիր" քու մեծ զօրութիւնդ ու թագաւորեցիր: 18 Ազգերը բարկացան. քու
բարկութիւնդ եկաւ, նաեւ մեռելներուն ատենը՝ որպէսզի դատուին, եւ դուն վարձատրես

[ա] Ոմանք՝ իրենց

[բ] Յուն.՝ ինկաւ զիրենք տեսնողներուն վրայ

[գ] Ոմանք՝ Լսեցի

[դ] Եբր.՝ Մեսիային, յուն.՝ Քրիստոսին

[ե] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[զ] Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ եւ որ պիտի գաս

[է] Յուն.՝ քեզի առիր

*քու ծառաներդ՝ մարգարէները, սուրբերն ու քու անունէդ վախցողները, պզտիկ թէ մեծ, եւ
ապականես երկիրը ապականողները»:*
*19 Եւ Աստուծոյ տաճարը բացուեցաւ երկինքի մէջ. [ը]անոր ուխտին տապանակը
[թ]երեւցաւ իր տաճարին մէջ, ու եղան փայլակներ, ձայներ, որոտումներ, երկրաշարժ եւ
խոշոր կարկուտ:*

ԿԻՆԸ ԵՒ ՎԻՇԱՊԸ

12

*Մեծ նշան մը երեւցաւ երկինքի մէջ.- կին մը՝ արեւը հագած, լուսինը՝ իր ոտքերուն
ներքեւ, եւ տասներկու աստղէ պսակ մը՝ իր գլուխին վրայ, 2 յղի ըլլալով կ'աղաղակէր.
երկունքի ցաւ կը քաշէր ու կը տանջուէր ծնանելու համար:*
*3 Ուրիշ նշան մըն ալ երեւցաւ երկինքի մէջ. ահա՛ մեծ շառագոյն վիշապ մը կար, որ
ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր, եւ իր գլուխներուն վրայ՝ եօթը թագ: 4 Անոր պոչը կը
քաշէր երկինքի աստղերուն մէկ երրորդը, ու նետեց զանոնք երկրի վրայ: Վիշապը
կայնեցաւ այն կնոջ առջեւ՝ որ ծնանելու մօտ էր, որպէսզի լափէ անոր զաւակը՝ երբ ծնի: 5
Կինը ծնաւ արու զաւակ մը, որ երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէր բոլոր ազգերը: Անոր
զաւակը յափշտակուեցաւ Աստուծոյ եւ անոր գահին քով: 6 Կինն ալ փախաւ անապատը,
ուր Աստուծմէ տեղ պատրաստուած էր անոր, որպէսզի հոն կերակրուի հազար երկու
հարիւր վաթսուն օր:*
*7 Ապա պատերազմ եղաւ երկինքի մէջ. Միքայէլ եւ իր հրեշտակները պատերազմեցան
վիշապին հետ: Վիշապն ալ պատերազմեցաւ իր հրեշտակներով, 8 բայց չկրցաւ յաղթել,
ու երկինքի մէջ ա՛լ տեղ չգտնուեցաւ անոնց: 9 Ուստի վտարուեցաւ մեծ վիշապը, այն
նախկին օձը՝ Չարախօս ու Սատանայ կոչուած, որ մոլորեցուց ամբողջ երկրագունդը.
վտարուեցաւ դէպի երկիր, եւ իր հրեշտակները վտարուեցան իրեն հետ: 10 Ու լսեցի
երկինքի մէջ հզօր ձայն մը՝ որ կ'ըսէր. «Հի՛մա եղաւ մեր Աստուծոյն փրկութիւնը,
զօրութիւնն ու թագաւորութիւնը, եւ անոր [ա]Օծեալին իշխանութիւնը. որովհետեւ
խորտակուեցաւ մեր եղբայրներուն Ամբաստանողը, որ ցերեկ ու գիշեր կ'ամբաստանէր
զանոնք մեր Աստուծոյն առջեւ: 11 Անոնք յաղթեցին անոր՝ Գառնուկին արիւնով եւ իրենց
վկայութեան խօսքով, ու չսիրեցին իրենց անձը՝ մինչեւ մահ: 12 Ուստի ուրախացէ՛ք,
երկի՛նք, եւ դո՛ւք՝ որ կը բնակիք անոր մէջ. վա՜յ երկրին ու ծովուն[բ], որովհետեւ Չարախօսը
իջաւ ձեզի՝ սաստիկ զայրոյթով, քանի որ գիտէ թէ ունի կարճ ժամանակ»:*
*13 Երբ վիշապը տեսաւ թէ ինք նետուեցաւ երկրի վրայ, հալածեց արու զաւակ ծնանող
կինը: 14 Մեծ արծիւի երկու թեւեր տրուեցան այդ կնոջ, որպէսզի թռչի դէպի անապատ, իր
տեղը՝ ուր պիտի կերակրուէր ժամանակ մը, ժամանակներ ու կէս ժամանակ՝ հեռու օձին
երեսէն: 15 Իսկ օձը իր բերանէն հեղեղի պէս ջուր թափեց կնոջ ետեւէն, որպէսզի
հեղեղով ընկղմէ զայն: 16 Բայց երկիրը օգնեց կնոջ. երկիրը բացաւ իր բերանը եւ կլլեց
այն հեղեղը՝ որ վիշապը թափեց իր բերանէն: 17 Վիշապն ալ բարկացաւ կնոջ դէմ, ու
գնաց պատերազմելու անոր զարմէն մնացողներուն հետ, որոնք կը պահէին Աստուծոյ*

[ը] *Ոմանք՝ Տէրոջ*

[թ] *Յուն.՝ տեսնուեցաւ*

[ա] *Եբր.՝ Մեսիային, յուն.՝ Քրիստոսին*

[բ] *Ոմանք կ'աւելցնեն՝ բնակիչներուն*

պատուիրանները եւ ունէին [գ]Յիսուսի վկայութիւնը:
18 Ապա [դ]կայնեցայ ծովու աւազին վրայ:

ԵՐԿՈՒ ԳԱԶԱՆՆԵՐԸ

13

Տեսայ թէ գազան մը կը բարձրանար ծովէն. ան ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր:
Անոր եղջիւրներուն վրայ տասը թագ կար, եւ անոր գլուխներուն վրայ՝ հայհոյութեան
անուններ: 2 Այդ գազանը նման էր ընձառիւծի. անոր ոտքերը՝ արջի ոտքերու պէս էին, եւ
անոր երախը՝ առիւծի երախի պէս: Վիշապը տուաւ անոր իր զօրութիւնը, իր գահն ու մեծ
իշխանութիւն: 3 Անոր գլուխներէն մէկը մորթուածի պէս [ա]էր. բայց անոր մահացու վէրքը
բուժուեցաւ, եւ ամբողջ երկիրը [բ]սքանչանալով գազանին հետեւեցաւ": 4 Անոնք
երկրպագեցին վիշապին՝ որ իշխանութիւն տուաւ գազանին, ու երկրպագեցին գազանին՝
ըսելով. «Ո՞վ նման է գազանին. ո՞վ կրնայ պատերազմիլ անոր հետ»: 5 Անոր տրուեցաւ
բերան մը՝ մեծ բաներ եւ հայհոյութիւններ խօսող, ու իշխանութիւն տրուեցաւ անոր՝ ընելու
իր կամքը քառասուներկու ամիս: 6 Հայհոյութեամբ բացաւ իր բերանը Աստուծոյ դէմ, եւ
հայհոյեց անոր անունին, խորանին ու երկինքը բնակողներուն դէմ: 7 Անոր իշխանութիւն
տրուեցաւ սուրբերուն հետ պատերազմելու եւ յաղթելու անոնց: Անոր իշխանութիւն
տրուեցաւ բոլոր տոհմերուն (եւ ժողովուրդներուն) ու լեզուներուն եւ ազգերուն վրայ: 8
Անոր պիտի երկրպագեն բոլոր անոնք որ կը բնակին երկրի վրայ եւ որոնց անունը
[գ]աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր գրուած չէ մորթուած Գառնուկին կեանքի գիրքին
մէջ": 9 Ո՛վ որ ականջ ունի, թող լսէ: 10 Ա՛ն որ [դ]գերեվարէ, ի՛նք գերի պիտի տարուի. ա՛ն
որ սուրով սպաննէ, պէտք է որ սուրո՛վ սպաննուի: Հո՛ս է սուրբերուն համբերութիւնն ու
հաւատքը:
11 Տեսայ նաեւ ուրիշ գազան մը, որ կը բարձրանար երկրէն. ունէր երկու եղջիւր՝
գառնուկի նման, եւ կը խօսէր վիշապի պէս: 12 Կը վարէր առաջին գազանին ամբողջ
իշխանութիւնը՝ անոր առջեւ, ու կը ստիպէր երկիրը [ե]եւ անոր բնակիչները՝ որ երկրպագեն
առաջին գազանին, որուն մահացու վէրքը բուժուած էր: 13 Մեծ նշաններ կ՚ընէր, եւ
մինչեւ անգամ երկինքէն կրակ կ՚իջեցնէր երկրի վրայ՝ մարդոց առջեւ: 14 Կը մոլորեցնէր
երկրի բնակիչները այն նշաններով՝ որ ընելու կարողութիւն տրուած էր իրեն՝ գազանին
առջեւ: Կ՚ըսէր երկրի բնակիչներուն որ շինեն պատկերը այն գազանին՝ որ սուրով
վիրաւորուած էր բայց ապրեցաւ: 15 Եւ կարողութիւն տրուեցաւ իրեն՝ որ հոգի տայ
գազանին պատկերին, որպէսզի գազանին պատկերը խօսի, նաեւ մեռցնել տայ բոլոր

[գ] Ոմանք՝ Յիսուս Քրիստոսի

[դ] Ոմանք՝ կայնեցաւ

[ա] Ոմանք՝ տեսայ

[բ] Կամ՝ սքանչացաւ գազանին վրայ

[գ] Կամ՝ գրուած չէ աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր մորթուած Գառնուկին կեանքի գիրքին մէջ

[դ] Յուն.՝ գերի հաւաքէ

[ե] Ոմանք՝ եւ բոլոր

անոնք՝ որ չեն երկրպագեր գազանին պատկերին: 16 Կը ստիպէր բոլո՛րն ալ, պզտիկ թէ մեծ, հարուստ թէ աղքատ, ազատ թէ ստրուկ, որ դրոշմ ընդունին իրենց աջ ձեռքին վրայ կամ իրենց ճակատին վրայ, 17 որպէսզի ո՛չ մէկը կարենայ գնել կամ ծախել, բայց միայն ա՛ն՝ որ ունի դրոշմը, կամ գազանին անունը, կամ անոր անունին թիւը: 18 Հո՛ս է իմաստութիւնը. ո՛վ որ միտք ունի, թող հաշուէ գազանին թիւը, քանի որ մարդու մը թիւն է, եւ անոր թիւը՝ վեց հարիւր վաթսունվեց է:

ԳԱՌՆՈՒԿԸ ԵՒ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

14

Յետոյ նայեցայ, եւ ահա՛ Գառնուկը կայնած էր Սիոն լերան վրայ, ու անոր հետ՝ հարիւր քառասունչորս հազարը, որոնց ճակատին վրայ գրուած էր (անոր անունը եւ) անոր Հօր անունը: 2 Ու լսեցի երկինքէն ձայն մը՝ յորդառատ ջուրերու ձայնի պէս, եւ հզօր որոտումի մը ձայնին պէս. լսած ձայնս կը նմանէր քնարահարներուն նուագած քնարներու ձայնին: 3 Անոնք կ՚երգէին ᵃնոր երգ մը՝ գահին, չորս էակներուն ու երէցներուն առջեւ. ո՛չ մէկը կրնար սորվիլ այդ երգը՝ բացի այդ հարիւր քառասունչորս հազարէն, որոնք գնուած էին երկրէն: 4 Ասոնք անո՛նք են՝ որ չպղծուեցան կիներու հետ, քանի որ կոյս են: Ասոնք անո՛նք են՝ որ կը հետեւին Գառնուկին, ո՛ւր որ ան երթայ. ասոնք գնուեցան մարդոց մէջէն՝ երախայրիք ըլլալու Աստուծոյ ու Գառնուկին: 5 Նենգութիւն չգտնուեցաւ իրենց բերանը, որովհետեւ անարատ ենᵇ:

ԵՐԵՔ ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԸ

6 Տեսայ նաեւ ուրիշ հրեշտակ մը, որ կը թռչէր երկինքի մէջ եւ ունէր յաւիտենական ᵍաւետարանը՝ քարոզելու երկրի վրայ բնակող բոլոր ազգերուն, տոհմերուն, լեզուներուն ու ժողովուրդներուն: 7 Ան բարձրաձայն կ՚ըսէր. «Վախցէ՛ք Աստուծմէ եւ փա՛ռք տուէք անոր, որովհետեւ անոր դատաստանին ժամը հասաւ. երկրպագեցէ՛ք անոր՝ որ ստեղծեց երկինքը, երկիրը, ծովն ու ջուրերուն աղբիւրները»:

8 Ուրիշ հրեշտակ մը հետեւեցաւ անոր եւ ըսաւ. «Կործանեցա՛ւ, կործանեցա՛ւ մեծ ᵈԲաբելոնը, որովհետեւ բոլոր ազգերուն խմցուց իր պոռնկութեան զայրոյթի գինիէն»: 9 ᵉԵրրորդ հրեշտակ մըն ալ հետեւեցաւ անոնց ու բարձրաձայն ըսաւ. «Ո՛վ որ երկրպագէ գազանին ու անոր պատկերին, եւ ընդունի անոր դրոշմը իր ճակատին կամ իր ձեռքին վրայ, 10 անիկա՛ պիտի խմէ Աստուծոյ զայրոյթի գինիէն, որ անխառն լեցուած է անոր բարկութեան բաժակին մէջ, ու կրակով եւ ծծումբով պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակներուն առջեւ ու Գառնուկին առջեւ: 11 Անոնց տանջանքին ծուխը պիտի բարձրանայ ᶻդարէ դար". ցերեկ ու գիշեր հանգստութիւն պիտի չունենան անոնք՝ որ

ᵃ Ոմանք՝ որպէս թէ նոր

ᵇ Ոմանք կ՚աւելցնեն՝ Աստուծոյ աթոռին առջեւ

ᵍ Կամ՝ աւետիսը

ᵈ Ոմանք՝ Բաբելոն քաղաքը

ᵉ Ոմանք՝ Ուրիշ

ᶻ Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

կ՚երկրպագեն գազանին ու անոր պատկերին, եւ ո՛վ որ կ՚ընդունի անոր անունին դրոշմը»:
12 Հո՛ս է համբերութիւնը սուրբերուն, [է]որոնք կը պահեն Աստուծոյ պատուիրաններն ու
Յիսուսի հաւատքը: 13 Ու լսեցի երկինքէն ձայն մը՝ որ [ը]կ՚ըսէր. «Գրէ՛. այժմէ՛ն իսկ
երանելի են այն մեռելները՝ որ կը մեռնին Տէրոջմով»: «Այո՛,- կ՚ըսէ Հոգին,- թող
հանգչին իրենց աշխատանքէն, քանի որ իրենց գործերը կը հետեւին իրենց»:

ԵՐԿՐԻ ՀՈՒՆՁՔԸ

14 Ապա նայեցայ, եւ ահա՛ ճերմակ ամպ մը կար, ու ամպին վրայ մէկը բազմած էր՝
մարդու Որդիին նման. իր գլուխը ունէր ոսկիէ պսակ մը, եւ իր ձեռքին մէջ՝ սուր մանգաղ
մը:
15 Ուրիշ հրեշտակ մը դուրս ելաւ տաճարէն, ու բարձրաձայն աղաղակեց ամպին վրայ
բազմողին. «Ղրկէ՛ քու մանգաղդ եւ հնձէ՛. որովհետեւ հնձելու ժամը [թ]հասաւ, քանի որ
երկրի հունձքը [ժ]հասունցած է»: 16 Ամպին վրայ կը բազմողն ալ դրաւ իր մանգաղը երկրի
վրայ, ու երկիրը հնձուեցաւ:
17 Ուրիշ հրեշտակ մը դուրս ելաւ երկինքի մէջ եղող տաճարէն. ի՛նք ալ ունէր սուր
մանգաղ մը: 18 Նաեւ զոհասեղանէն դուրս ելաւ ուրիշ հրեշտակ մը՝ որ իշխանութիւն
ունէր կրակին վրայ. հզօր [ի]կանչով գոչեց անոր՝ որ ունէր սուր մանգաղը. «Ղրկէ՛ քու սուր
մանգաղդ ու կթէ՛ երկրի այգիին ողկոյզնե՛րը, որովհետեւ անոր խաղողները հասունցած
են»: 19 Ուստի այդ հրեշտակը դրաւ իր մանգաղը երկրի վրայ, կթեց երկրի այգիին
խաղողները եւ նետեց Աստուծոյ զայրոյթի մեծ հնձանին մէջ: 20 Հնձանը կոխուեցաւ
քաղաքէն դուրս, ու արիւն ելաւ հնձանէն՝ մինչեւ ձիերուն սանձերը, հազար վեց հարիւր
ասպարէզի տարածութեան վրայ:

ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԸ՝ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐՈՎ

15

Երկինքի մէջ տեսայ ուրիշ նշան մը՝ մեծ եւ [ա]զարմանալի.- եօթը հրեշտակներ՝ որոնք
ունէին եօթը վերջին պատուհասները, որովհետեւ անոնցմո՛վ կ՚աւարտէր Աստուծոյ
զայրոյթը: 2 Տեսայ նաեւ որպէս թէ ապակեղէն ծով մը՝ կրակով խառնուած. անոնք որ
յաղթած էին գազանին, անոր պատկերին [բ]եւ անոր անունին թիւին, կայնած էին
ապակեղէն ծովուն վրայ՝ ունենալով Աստուծոյ քնարները: 3 Անոնք կ՚երգէին Աստուծոյ
ծառային՝ Մովսէսի երգը, ու Գառնուկին երգը, ըսելով. «Մեծ եւ սքանչելի են քու գործերդ,

---

[է] Ոմանք՝ հոս են անոնք որ

[ը] Ոմանք՝ ինծի կ՚ըսէր

[թ] Ոմանք՝ քեզի հասաւ

[ժ] Յուն.՝ չորցած

[ի] Յուն.՝ գոչիւնով

[ա] Կամ՝ սքանչելի

[բ] Ոմանք՝ եւ անոր դրոշմին ու

Տէ՛ր, Ամենակա՛լ Աստուած. արդար ու ճշմարիտ են քու ճամբաները, [գ]Ազգերո՛ւ թագաւոր:
4 Տէ՛ր, ո՞վ պիտի չվախնայ քեզմէ եւ չփառաւորէ քու անունդ, որովհետեւ միայն սուրբը
դո՛ւն ես. արդարեւ բոլոր [դ]ազգերը պիտի գան ու երկրպագեն քու առջեւդ, քանի որ քու
արդար դատավճիռներդ յայտնաբերուեցան»:
5 Անկէ ետք նայեցայ, եւ ահա՛ երկինքի մէջ բացուեցաւ վկայութեան խորանին
տաճարը: 6 Եօթը պատուհասներ ունեցող եօթը հրեշտակները դուրս ելան տաճարէն,
մաքուր ու փայլուն կտաւ հագած, եւ ոսկիէ գօտի կապած իրենց կուրծքին վրայ: 7 Չորս
էակներէն մէկը՝ եօթը հրեշտակներուն տուաւ եօթը ոսկիէ սկաւառակներ, լեցուն [ե]դարէ
դար" ապրող Աստուծոյ զայրոյթով: 8 Ու տաճարը ծուխով լեցուեցաւ՝ Աստուծոյ փառքին
եւ անոր զօրութեան պատճառով. ո՛չ մէկը կրնար մտնել տաճարը, մինչեւ որ
իրագործուէին եօթը հրեշտակներուն եօթը պատուհասները:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԲԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՍԿԱՒԱՌԱԿՆԵՐԸ

16

Լսեցի տաճարէն հզօր ձայն մը՝ որ կ՚ըսէր եօթը հրեշտակներուն. «Գացէ՛ք, թափեցէ՛ք
Աստուծոյ զայրոյթին (եօթը) սկաւառակները երկրի վրայ»:
2 Առաջին հրեշտակը գնաց եւ թափեց իր սկաւառակը երկրի վրայ. գէշ ու չարորակ
պալար մը եղաւ այն մարդոց վրայ՝ որ ունէին գազանին դրոշմը, եւ անոնց վրայ՝ որ
կ՚երկրպագէին անոր պատկերին:
3 Երկրորդ հրեշտակը թափեց իր սկաւառակը ծովուն վրայ. ջուրերը մեռած մարդու մը
արիւնին պէս եղան, ու ծովուն մէջի բոլոր կենդանիները մեռան:
4 Երրորդ հրեշտակը թափեց իր սկաւառակը գետերուն եւ ջուրերու աղբիւրներուն
վրայ, ու անոնք արիւն եղան: 5 Լսեցի ջուրերուն հրեշտակը՝ որ կ՚ըսէր. «Արդա՛ր ես, դուն՝
[զ]որ ես եւ որ էիր, ու սո՛ւրբ ես՝ որ ա՛յսպէս դատեցիր, 6 որովհետեւ անոնք թափեցին
սուրբերուն եւ մարգարէներուն արիւնը. դուն արիւն խմել տուիր անոնց՝ քանի որ արժանի
են»: 7 Ու զոհասեղանէն [է]լսեցի՝ որ կ՚ըսէր. «Այո՛, Տէ՛ր, Ամենակա՛լ Աստուած, քու
դատաստաններդ ճշմարիտ եւ արդար են»:
8 Չորրորդ հրեշտակը թափեց իր սկաւառակը արեւին վրայ, 9 ու զօրութիւն տրուեցաւ
անոր՝ որ կրակով տոթակէզ ընէ մարդիկը: Մարդիկ տոթակէզ եղան սաստիկ տօթէն, եւ
հայհոյեցին անունը Աստուծոյ՝ որ իշխանութիւն ունի այս պատուհասներուն վրայ. բայց
չապաշխարեցին՝ որ փառք տան անոր:
10 Հինգերորդ հրեշտակը թափեց իր սկաւառակը գազանին գահին վրայ, ու անոր
թագաւորութիւնը խաւարեցաւ: Ցաւէն՝ մարդիկ կը ծամէին իրենց լեզուն, 11 ու հայհոյեցին
երկինքի Աստուծոյն՝ իրենց ցաւերուն եւ պալարներուն պատճառով. բայց չապաշխարեցին
իրենց գործերէն:
12 Վեցերորդ հրեշտակը թափեց իր սկաւառակը Եփրատ մեծ գետին վրայ, ու անոր
ջուրերը ցամքեցան, որպէսզի պատրաստուի արեւելքի թագաւորներուն ճամբան: 13 Տեսայ

[գ] Ոմանք՝ Սուրբերո՛ւ

[դ] Կամ՝ հեթանոսները

[ե] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[զ] Ոմանք՝ ո՛վ Տէր, որ

[է] Ոմանք՝ ուրիշ մը լսեցի

թէ վիշապին բերանէն, գազանին բերանէն եւ սուտ մարգարէին բերանէն դուրս ելան երեք
անմաքուր ոգիներ՝ գորտերու նմանող: 14 Արդարեւ անոնք դեւերու ոգիներ էին, որ
նշաններ կ՚ընէին ու կ՚երթային ամբողջ երկրագունդի թագաւորներուն, որպէսզի հաւաքեն
զանոնք Ամենակալ Աստուծոյ այդ մեծ օրուան պատերազմին համար: 15 (Ահա՛ գողի պէս
կու գամ. երանի՜ անոր՝ որ արթուն կը կենայ եւ կը պահէ իր հանդերձները, որպէսզի մերկ
չշրջի ու իր անվայելչութիւնը չտեսնուի:) 16 Եւ հաւաքեցին զանոնք տեղ մը, որ
եբրայերէն Արմագեդոն կը կոչուի:

17 Եօթներորդ հրեշտակը թափեց իր սկաւառակը օդին մէջ, ու երկինքի տաճարէն՝
գահէն հզօր ձայն մը ելաւ, որ կ՚ըսէր. «Եղա՛ւ»: 18 Եւ [գ]փայլակներ, ձայներ ու
որոտումներ" եղան: Հզօր երկրաշարժ մըն ալ եղաւ. այդպիսի մեծ ու հզօր երկրաշարժ
եղած չէր երկրի վրայ՝ մարդոց ըլլալէն ի վեր: 19 Մեծ քաղաքը երեք մաս եղաւ, եւ
ազգերուն քաղաքները կործանեցան: Մեծ Բաբելոնը յիշուեցաւ Աստուծոյ առջեւ, որպէսզի
տայ անոր իր զայրագին բարկութեան գինիին բաժակը: 20 Ամէն կղզի փախաւ, ու լեռները
չգտնուեցան: 21 Գրեթէ տաղանդ մը կշռող խոշոր կարկուտ իջաւ երկինքէն՝ մարդոց
վրայ. եւ մարդիկ հայհոյեցին Աստուծոյ՝ կարկուտի պատուհասին համար, որովհետեւ այդ
պատուհասը չափազանց սաստիկ էր:

ՄԵԾ ՊՈՌՆԻԿԸ

17

Եօթը սկաւառակներ ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը եկաւ եւ ինծի հետ խօսեցաւ՝
ըսելով. «Եկո՛ւր. ցոյց պիտի տամ քեզի դատաստանը այն մեծ պոռնիկին, որ կը բազմի
յորդառատ ջուրերու վրայ. 2 անոր հետ պոռնկեցան երկրի թագաւորները, եւ անոր
պոռնկութեան գինիով արբեցան երկրի բնակիչները»: 3 Զիս առաւ՝ հոգիով տարաւ
անապատը, ու տեսայ կին մը՝ որ բազմած էր որդան կարմիր գազանի մը վրայ: Այդ
գազանը լեցուն էր հայհոյութեան անուններով, եւ ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր: 4
Կինը հագած էր ծիրանի եւ որդան կարմիր, պճնուած էր ոսկիով, պատուական քարերով ու
մարգարիտներով, եւ ձեռքին մէջ ունէր ոսկիէ բաժակ մը՝ գարշութիւններով ու իր
պոռնկութեան անմաքրութիւններով լեցուն: 5 Անոր ճակատին վրայ գրուած էր անուն մը.
«Խորհուրդ, Մեծ Բաբելոն, պոռնիկներուն ու երկրի գարշութիւններուն մայրը»: 6 Տեսայ
այդ կինը, որ արբեցած էր սուրբերուն արիւնով եւ Յիսուսի վկաներուն արիւնով: Երբ
տեսայ զայն՝ մեծապէս զարմացայ: 7 Հրեշտակը ըսաւ ինծի. «Ինչո՞ւ զարմացար. քեզի
պիտի ըսեմ խորհուրդը այդ կնոջ ու այդ գազանին՝ որ կը կրէ զայն իր վրայ, եւ ունի եօթը
գլուխ ու տասը եղջիւր: 8 Այդ գազանը որ տեսար՝ կար, բայց չկայ. սակայն պիտի
բարձրանայ անդունդէն ու երթայ դէպի կորուստ: Երկրի բնակիչները, որոնց անունը
գրուած չէ կեանքի գիրքին մէջ՝ աշխարհի հիմնադրութենէն ի վեր, պիտի [ա]զարմանան՝
երբ տեսնեն այդ գազանը որ կար, բայց չկայ, [բ]թէպէտ կայ": 9 Հո՛ս պէտք է իմաստութիւն
ունեցող միտք մը: Այդ եօթը գլուխները՝ եօթը լեռներ են, որոնց վրայ կը բազմի կինը. նաեւ
եօթը թագաւորներ են: 10 Հինգը ինկած են, մէկը կայ, իսկ միւսը դեռ եկած չէ. երբ գայ՝
պէտք է որ կարճ ատեն մը մնայ: 11 Այդ գազանը՝ որ կար, բայց չկայ, ան ալ ութերորդն է.
եօթնէն է, ու կ՚երթայ դէպի կորուստ: 12 Տասը եղջիւրները՝ որ տեսար, տասը թագաւորներ

[գ] Ոմանք՝ ձայներ, որոտումներ ու փայլակներ

[ա] Կամ՝ սքանչանան

[բ] Ոմանք՝ եւ մօտ է

են, որոնք դեռ թագաւորութիւն ստացած չեն. սակայն գազանին հետ մէկ ժամու չափ
թագաւորներու պէս իշխանութիւն պիտի առնեն: 13 Ասոնք միեւնոյն նպատակը ունին.–
իրենց զօրութիւնն ու իշխանութիւնը տալ գազանին: 14 Ասոնք պիտի պատերազմին
Գառնուկին հետ, եւ Գառնուկը պիտի յաղթէ անոնց. քանի որ ան տէրերուն Տէրն է, ու
թագաւորներուն Թագաւորը, եւ անոր հետ եղողները՝ կանչուած, ընտրուած ու
հաւատարիմ են»: 15 Նաեւ ըսաւ ինծի. «Այն ջուրերը՝ որ տեսար, որոնց վրայ բազմած էր
պոռնիկը, ժողովուրդներ են, բազմութիւններ, ազգեր եւ լեզուներ: 16 Այն տասը
եղջիւրները՝ որ տեսար գազանին վրայ, անոնք պիտի ատեն պոռնիկը. ամայի ու մերկ
պիտի ընեն զայն, պիտի ուտեն անոր մարմինը եւ կրակով պիտի այրեն զայն: 17
Որովհետեւ Աստուած [գ]դրդեց զանոնք" գործադրելու իր նպատակը, միեւնոյն նպատակը.–
իրենց թագաւորութիւնը տալ գազանին, մինչեւ որ իրագործուին Աստուծոյ խօսքերը: 18 Եւ
կինը՝ որ տեսար, այն մեծ քաղաքն է՝ որ կը թագաւորէ երկրի թագաւորներուն վրայ»:

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ

18

Ասկէ ետք՝ տեսայ (ուրիշ) հրեշտակ մը, որ երկինքէն կ՚իջնէր եւ մեծ իշխանութիւն
ունէր, ու երկիրը լուսաւորուեցաւ անոր փառքով: 2 Ան [ա]հզօր ձայնով աղաղակեց.
«Կործանեցա՛ւ, կործանեցա՛ւ մեծ Բաբելոնը, եւ եղաւ դեւերու բնակավայր, ամէն
անմաքուր ոգիի բանտ, ու ամէն անմաքուր եւ ատելի թռչունի բանտ. 3 որովհետեւ բոլոր
ազգերը խմեցին անոր պոռնկութեան զայրոյթի գինիէն, երկրի թագաւորները պոռնկեցան
անոր հետ, ու երկրի առեւտրականները հարստացան անոր պերճանքին զօրութենէն»: 4
Լսեցի երկինքէն ուրիշ ձայն մըն ալ՝ որ կ՚ըսէր. «Ելէ՛ք ատոր մէջէն, իմ ժողովուրդս,
որպէսզի հաղորդակից չըլլաք անոր մեղքերուն ու բաժին չստանաք ատոր
պատուհասներէն. 5 որովհետեւ ատոր մեղքերը կուտակուեցան մինչեւ երկինք, եւ
Աստուած յիշեց անոր անիրաւութիւնները: 6 Հատուցանեցէ՛ք անոր՝ ինչպէս ինք
[բ]հատուցանեց, ու կրկնապատի՛կ փոխարինեցէք անոր՝ իր արարքներուն համեմատ: Այն
բաժակը որ ինք լեցուց՝ կրկնապատի՛կ լեցուցէք իրեն: 7 Ո՛րչափ փառաւորեց ինքզինք եւ
ապրեցաւ պերճանքով, ա՛յդչափ ալ տանջա՛նք ու սո՛ւգ տուէք անոր, որովհետեւ իր
սիրտին մէջ կ՚ըսէ. "Ես կը գահակալեմ իբր թագուհի. բնա՛ւ այրի չեմ եւ բնա՛ւ սուգ պիտի
չտեսնեմ□: 8 Ուստի մէ՛կ օրուան մէջ պիտի գան անոր պատուհասները՝ մահ, սուգ ու սով,
եւ կրակով պիտի այրուի. որովհետեւ հզօ՛ր է զայն դատող [գ]Տէր Աստուածը: 9 Երկրի
թագաւորները, որ պոռնկեցան անոր հետ եւ ապրեցան պերճանքով, պիտի լան ու հեծեծեն
անոր վրայ, երբ տեսնեն անոր հրդեհին ծուխը: 10 Անոր տանջանքին վախէն՝ հեռու պիտի
կայնին եւ ըսեն. "Վա՜յ, վա՜յ քեզի, մե՛ծ Բաբելոն քաղաք, հզօ՛ր քաղաք, քանի որ մէ՛կ
ժամուան մէջ եկաւ քու դատաստանդ□: 11 Երկրի առեւտրականներն ալ պիտի լան ու
սգան անոր վրայ, որովհետեւ ա՛լ ո՛չ մէկը պիտի գնէ իրենց ապրանքը.– 12 ոսկիի,
արծաթի, պատուական քարերու եւ մարգարիտներու, բեհեզի, ծիրանիի, մետաքսի ու
որդան կարմիրի ապրանք. ամէն տեսակ բուրումնաւէտ փայտ, ամէն տեսակ առարկայ՝

[գ] Յուն.՝ դրաւ անոնց սիրտին մէջ

[ա] Ոմանք՝ ուժգնօրէն՝ հզօր

[բ] Ոմանք՝ ձեզի հատուցանեց

[գ] Եբր.՝ Եհովա, այսինքն՝ Ա՛ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենական

փղոսկրէ, եւ ամէն տեսակ առարկաներ՝ պատուական փայտէ, պղինձէ, երկաթէ ու
մարմարէ. 13 կինամոն, (ամոմոն,) խունկեր, օծանելիքներ եւ կնդրուկ. գինի, ձէթ, [դ]նաշիհ
ու ցորեն. անասուններ, ոչխարներ, ձիեր, կառքեր, մարմիններ եւ մարդոց անձեր: 14 Քու
անձիդ ցանկացած պտուղները գացին քեզմէ, բոլոր շքեղ ու փայլուն բաները գացին
քեզմէ, եւ այլեւս բնա՛ւ պիտի չգտնես զանոնք»: 15 Այս բաներուն առեւտրականները՝ որ
հարստացած էին անոր միջոցով, հեռու պիտի կայնին անոր տանջանքին վախէն՝ լալով ու
սգալով, 16 եւ պիտի ըսեն. «Վա՜յ, վա՜յ, մե՛ծ քաղաք, դո՛ւն որ հագած էիր բեհեզ, ծիրանի
ու որդան կարմիր, եւ պճնուած էիր ոսկիով, պատուական քարերով ու մարգարիտներով.
17 որովհետեւ ա՛յսչափ շատ հարստութիւնը աւերեցաւ մէ՛կ ժամուան մէջ»: Ամէն
նաւավար, բոլոր նաւագնացները, նաւաստիները, եւ անոնք՝ որ կ՚օգտագործեն ծովը, հեռու
կայնեցան 18 ու աղաղակեցին՝ երբ տեսան անոր հրդեհին ծուխը. «Ո՞ր քաղաքը նման էր
այս մեծ քաղաքին»: 19 Հող ցանեցին իրենց գլուխին վրայ, ու լալով եւ սգալով
աղաղակեցին. «Վա՜յ, վա՜յ այդ մեծ քաղաքին, որուն մէջ՝ իր փարթամութենէն
հարստացան բոլոր անոնք՝ որ նաւեր ունէին ծովուն վրայ. որովհետեւ մէ՛կ ժամուան մէջ
ամայացաւ: 20 Ուրախացէ՛ք անոր համար, երկի՛նք, եւ դո՛ւք՝ սո՛ւրբ առաքեալներ ու
մարգարէներ, քանի որ Աստուած ձեր [ե]վրէժը առաւ՝ անկէ»:

21 Հզօր հրեշտակ մը վերցուց քար մը՝ մեծ ջաղացքի քարի պէս, ու նետեց ծովը՝
ըսելով. «Ա՛յսպէս սաստկութեամբ պիտի խորտակուի Բաբելոն մեծ քաղաքը եւ ա՛լ բնա՛ւ
պիտի չգտնուի: 22 Քնարահարներուն, երաժիշտներուն, սրնգահարներուն ու
փողահարներուն ձայնը ա՛լ բնա՛ւ պիտի չլսուի քու մէջդ. ա՛լ արհեստաւոր մը պիտի
չգտնուի քու մէջդ, ի՛նչ արհեստէ ալ ըլլայ. ջաղացքի քարին ձայնը ա՛լ բնա՛ւ պիտի չլսուի
քու մէջդ. 23 ճրագին լոյսը ա՛լ բնա՛ւ պիտի չփայլի քու մէջդ. փեսային ձայնը եւ հարսին
ձայնը ա՛լ բնա՛ւ պիտի չլսուին քու մէջդ. քանի որ երկրի մեծամեծները էին քու
առեւտրականներդ, ու բոլոր ազգերը մոլորեցան քու [զ]կախարդութեամբդ»: 24 Եւ
մարգարէներուն, սուրբերուն ու երկրի վրայ բոլոր մորթուածներուն արիւնը գտնուեցաւ
անոր մէջ:

19

Ասկէ ետք լսեցի երկինքէն մեծ բազմութեան հզօր ձայն մը՝ որ կ՚ըսէր. «Ալէլուիա՜.
փրկութի՜ւն, փա՜ռք, պատի՜ւ ու զօրութի՜ւն մեր [է]Աստուծոյն. 2 որովհետեւ ճշմարիտ եւ
արդար են անոր դատաստանները, քանի որ դատեց այն մեծ պոռնիկը՝ որ իր
պոռնկութեամբ ապականեց երկիրը, ու վրէժը առաւ իր ծառաներուն արիւնին՝
պահանջելով զայն անոր ձեռքէն»: 3 Եւ կրկին ըսին. «Ալէլուիա՜. անոր ծուխը կը
բարձրանայ [ը]դարէ դար՝»:

ԳԱՌՆՈՒԿԻՆ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻՆ ԸՆԹՐԻՔԸ

[դ] Այսինքն՝ Նուրբ ալիւր

[ե] Յուն.՝ դատաստանը դատեց

[զ] Յուն.՝ դեղարբեցութեամբդ

[է] Ոմանք՝ Տէր Աստուծոյն

[ը] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

4 Քսանչորս երէցները եւ չորս էակները ինկան ու երկրպագեցին Աստուծոյ՝ որ կը
բազմի գահին վրայ, ըսելով. «Ամէ՜ն. ալէլուիա՜ »: 5 Եւ գահէն ելաւ ձայն մը՝ որ կ՚ըսէր.
«Գովաբանեցէ՛ք մեր Աստուածը, դո՛ւք՝ իր բոլոր ծառաները, ու դո՛ւք որ կը վախնաք իրմէ՝
թէ՛ պզտիկներ, թէ՛ մեծեր»: 6 Լսեցի նաեւ ձայն մը՝ մեծ բազմութեան ձայնի պէս,
յորդառատ ջուրերու ձայնի պէս եւ սաստիկ որոտումներու ձայնի պէս, որ կ՚ըսէր.
«Ալէլուիա՜, որովհետեւ Տէրը, (մեր) Ամենակալ Աստուածը թագաւորեց: 7 Ուրախանա՛նք,
ցնծա՛նք ու փա՛ռք տանք անոր, քանի որ Գառնուկին հարսանիքը հասաւ եւ իր կինը
պատրաստեց ինքզինք: 8 Անոր շնորհուեցաւ հագնիլ մաքուր ու փայլուն բեհեզ, քանի որ
այդ բեհեզը՝ սուրբերուն արդարութիւնն է»: 9 Նաեւ ըսաւ ինծի. «Գրէ՛. երանի՜ անոնց՝ որ
հրաւիրուած են Գառնուկին հարսանիքի ընթրիքին»: Ու ըսաւ ինծի. «Ասո՛նք են Աստուծոյ
ճշմարիտ խօսքերը»: 10 Ես ալ ինկայ անոր ոտքերուն առջեւ՝ որպէսզի երկրպագեմ անոր:
Բայց ըսաւ ինծի. «Զգուշացի՛ր, մի՛ ըներ. որովհետեւ ես ծառայակից եմ քեզի եւ
եղբայրներուդ՝ որոնք ունին Յիսուսի վկայութիւնը: Աստուծո՛յ երկրպագէ (որովհետեւ
Յիսուսի վկայութիւնը մարգարէութեան հոգին է) »:

ՃԵՐՄԱԿ ՁԻԱՒՈՐԸ

11 Ապա տեսայ երկինքը բացուած, եւ ահա՛ ճերմակ ձի մը կար: Անոր վրայ հեծնողը կը
կոչուի Հաւատարիմ ու Ճշմարիտ, եւ արդարութեա՛մբ կը դատէ ու կը պատերազմի: 12
Անոր աչքերը կրակի բոցի պէս էին, գլուխին վրայ շատ թագեր կային, եւ ունէր գրուած
անուն մը՝ որ ո՛չ մէկը գիտէր, հապա միայն ինք: 13 Հագած էր արիւնի մէջ թաթխուած
հանդերձ մը: Անոր անունը կը կոչուի՝ “Աստուծոյ Խօսքը□: 14 Երկինքի մէջ եղող զօրքերը
կը հետեւէին անոր՝ ճերմակ ձիերով, ճերմակ ու մաքուր բեհեզներ հագած: 15 Անոր
բերանէն կ՚ելլէր սրած թուր մը, որպէսզի անով զարնէ ազգերը: Ի՛նք պիտի հովուէ
զանոնք՝ երկաթէ գաւազանով, եւ ի՛նք պիտի կոխէ Ամենակալ Աստուծոյ զայրագին
բարկութեան գինիին հնձանը: 16 Իր հանդերձին վրայ ու իր ազդրին վրայ ունէր գրուած
անուն մը՝ “Թագաւորներու թագաւոր եւ Տէրերու տէր□:
17 Տեսայ նաեւ հրեշտակ մը՝ որ կայնած էր արեւին մէջ: Ան բարձրաձայն աղաղակեց
երկինքի մէջտեղ թռչող բոլոր թռչուններուն. «Եկէ՛ք ու հաւաքուեցէ՛ք [գ]Աստուծոյ մեծ
ընթրիքին”, 18 որպէսզի ուտէք թագաւորներուն մարմինները, հազարապետներուն
մարմինները, հզօրներուն մարմինները, ձիերուն եւ անոնց վրայ հեծնողներուն
մարմինները, ու բոլորին մարմինները, ազատներուն թէ ստրուկներուն, պզտիկներուն թէ
մեծերուն»:
19 Եւ տեսայ գազանը, ու երկրի թագաւորները եւ անոնց զօրքերը, հաւաքուած՝
պատերազմելու ձիուն վրայ հեծնողին հետ, ու անոր զօրքերուն հետ: 20 Գազանը
բռնուեցաւ, եւ անոր հետ՝ սուտ մարգարէն, որ անոր առջեւ ըրաւ նշաններ՝ որոնցմով
մոլորեցուց գազանին դրոշմը ընդունողները ու անոր պատկերին երկրպագողները:
Երկուքն ալ ողջ-ողջ նետուեցան ծծումբով վառող կրակի լիճը: 21 Իսկ մնացողները
սպաննուեցան ձիուն վրայ հեծնողին թուրէն, որ կ՚ելլէր անոր բերանէն. ու բոլոր
թռչունները կշտացան անոնց մարմիններէն:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԱԶԱՐԱՄԵԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

20

Յետոյ տեսայ հրեշտակ մը՝ որ կ՚իջնէր երկինքէն. իր ձեռքին մէջ ունէր անդունդի

[գ] Ոմանք՝ մեծ Աստուծոյ ընթրիքին

բանալին եւ մեծ շղթայ մը: 2 Ան բռնեց վիշապը, այն նախկին օձը՝ որ Չարախօսն ու
Սատանան է, եւ կապեց զայն հազար տարի: 3 Անդունդը նետեց զայն, գոցեց ու կնիք դրաւ
անոր վրայ, որպէսզի ա՛լ չմոլորեցնէ ազգերը՝ մինչեւ որ աւարտի հազար տարին: Անկէ
ետք՝ ան պէտք է արձակուի կարճ ժամանակուան մը համար:
4 Տեսայ նաեւ գահեր, որոնց վրայ բազմեցան, եւ անո՛նց տրուեցաւ
[ա]դատավարութիւնը: Տեսայ նաեւ Յիսուսի վկայութեան համար ու Աստուծոյ խօսքին
համար գլխատուածներուն անձերը: Անոնք չերկրպագեցին գազանին, ո՛չ ալ անոր
պատկերին. չընդունեցին անոր դրոշմը իրենց ճակատին կամ իրենց ձեռքին վրայ: Ուստի
ապրեցան ու հազար տարի թագաւորեցին Քրիստոսի հետ: 5 Միւս մեռելները
չվերապրեցան մինչեւ որ աւարտեցաւ հազար տարին: Ա՛յս է առաջին յարութիւնը: 6
Երանելի՜ եւ սո՜ւրբ [բ]են անոնք՝ որ բաժին ունին" առաջին յարութեան մէջ: Երկրորդ մահը
իշխանութիւն չունի ասոնց վրայ. հապա անոնք պիտի ըլլան Աստուծոյ ու Քրիստոսի
քահանաները, եւ հազար տարի պիտի թագաւորեն անոր հետ:

ՍԱՏԱՆԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

7 Երբ հազար տարին աւարտի, Սատանան պիտի արձակուի իր բանտէն, դուրս պիտի
ելլէ ու մոլորեցնէ երկրին չորս անկիւնները եղող ազգերը, Գոգը եւ Մագոգը, որպէսզի
հաւաքէ զանոնք պատերազմելու. անոնց թիւը ծովու աւազին չափ է: 8 Անոնք
բարձրացան երկրի լայնութեան վրայ, ու շրջապատեցին սուրբերուն բանակավայրը եւ
սիրելի քաղաքը: 9 Սակայն երկինքէն՝ Աստուծմէ կրակ իջաւ ու լափեց զանոնք: 10 Իսկ
Չարախօսը՝ որ մոլորեցուց զանոնք, նետուեցաւ կրակի եւ ծծումբի լիճին մէջ: Հո՛ն էին
գազանն ու սուտ մարգարէն, եւ պիտի տանջուին ցերեկ ու գիշեր՝ [գ]դարէ դար":

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

11 Յետոյ տեսայ մեծ, ճերմակ գահ մը, եւ անոր վրայ բազմողը, որուն երեսէն երկիրն
ու երկինքը փախան եւ տեղ չգտնուեցաւ անոնց: 12 Տեսայ նաեւ մեռելները, պզտիկ ու
մեծ, որոնք կայնած էին [դ]Աստուծոյ առջեւ: Գիրքերը բացուեցան. բացուեցաւ նաեւ ուրիշ
գիրք մը՝ որ կեանքի գիրքն է. ու մեռելները դատուեցան գիրքերուն մէջ գրուածներուն
համաձայն, իրենց արարքներուն համեմատ: 13 Ծովը տուաւ իր մէջ եղող մեռելները, եւ
մահն ու [ե]դժոխքը տուին իրենց մէջ եղող մեռելները. եւ անոնք դատուեցան,
իւրաքանչիւրը՝ իր արարքներուն համեմատ: 14 Մահն ու դժոխքը նետուեցան կրակի լիճին
մէջ. ա՛յս է երկրորդ մահը: 15 Ո՛վ որ կեանքի գիրքին մէջ արձանագրուած չգտնուեցաւ՝
նետուեցաւ կրակի լիճին մէջ:

ՆՈՐ ԵՐԿԻՆՔՆ ՈՒ ՆՈՐ ԵՐԿԻՐԸ

[ա] Յուն.՝ դատաստանը

[բ] Յուն.՝ է ա՛ն՝ որ բաժին ունի

[գ] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[դ] Ոմանք՝ աթոռին

[ե] Այսինքն՝ մեռած անձերու կայանը

21

Ապա տեսայ նո՛ր երկինք մը եւ նո՛ր երկիր մը, որովհետեւ առաջին երկինքն ու առաջին
երկիրը անցան, եւ ա՛լ ծով չկար: 2 [ա]Տեսայ սուրբ քաղաքը՝ նո՛ր Երուսաղէմը, որ կ՚իջնէր
երկինքէն՝ Աստուծմէ, իր ամուսինին համար զարդարուած հարսի մը պէս
պատրաստուած: 3 Ու լսեցի երկինքէն հզօր ձայն մը՝ որ կ՚ըսէր. «Ահա՛ Աստուծոյ խորանը՝
մարդոց մէջ: Ի՛նք պիտի բնակի հոն, եւ անոնք պիտի ըլլան իր ժողովուրդը. Աստուած ի՛նք
պիտի ըլլայ անոնց հետ՝ իբր անոնց Աստուածը: 4 [բ]Ի՛նք պիտի սրբէ անոնց աչքերէն բոլոր
արցունքները. ա՛լ մահ պիտի չըլլայ, ո՛չ սուգ, ո՛չ գոչիւն: Այլեւս բնա՛ւ ցաւ պիտի չըլլայ,
որովհետեւ առաջուան բաները անցան»: 5 Գահին վրայ բազմողը ըսաւ. «Ահա՛ նո՛ր
կ՚ընեմ բոլոր բաները»: Եւ ըսաւ ինծի. «Գրէ՛, որովհետեւ այս խօսքերը ճշմարիտ ու
վստահելի են»: 6 Նաեւ ըսաւ ինծի. «Եղա՛ւ. ե՛ս եմ Ալֆան եւ Օմեղան, Սկիզբն ու
Վախճանը. ես ձրաւին ձրի՛ պիտի տամ կեանքի ջուրին աղբիւրէն: 7 Ա՛ն որ կը յաղթէ՝
պիտի ժառանգէ [գ]բոլոր բաները, ու ես Աստուած պիտի ըլլամ անոր, ան ալ որդի պիտի
ըլլայ ինծի: 8 Բայց երկչոտներուն, անհաւատներուն, գարշելիներուն, մարդասպաններուն,
պոռնկողներուն, [դ]կախարդներուն, կռապաշտներուն եւ բոլոր ստախօսներուն բաժինը՝
պիտի ըլլայ կրակով ու ծծումբով վառող լիճին մէջ, որ երկրորդ մահն է»:

ՆՈՐ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԸ

9 Եօթը վերջին պատուհասներով լեցուն եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը
հրեշտակներէն մէկը եկաւ եւ ինծի հետ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Եկո՛ւր. ցոյց պիտի տամ քեզի
հարսը՝ Գառնուկին կինը»: 10 Ու հոգիով տարաւ զիս մեծ եւ բարձր լեռան մը վրայ, ու
ցոյց տուաւ ինծի սուրբ [ե]քաղաքը՝ Երուսաղէմը, որ կ՚իջնէր երկինքէն՝ Աստուծմէ, 11 եւ
ունէր Աստուծոյ փառքը: Անոր լուսաւորութիւնը շատ պատուական քարի նման էր,
բիւրեղեայ յասպիս քարի պէս: 12 Անոր պարիսպը մեծ ու բարձր էր, եւ ունէր տասներկու
դուռ. տասներկու հրեշտակներ կային դռներուն քով, որոնց վրայ գրուած էին անուններ,
այսինքն՝ Իսրայէլի որդիներուն տասներկու տոհմերուն անունները. 13 արեւելքէն՝ երեք
դուռ, հիւսիսէն՝ երեք դուռ, հարաւէն՝ երեք դուռ, արեւմուտքէն՝ երեք դուռ: 14 Քաղաքին
պարիսպը ունէր տասներկու հիմ, եւ անոնց վրայ գրուած էին Գառնուկին տասներկու
առաքեալներուն (տասներկու) անունները: 15 Ինծի հետ խօսողը ունէր ոսկիէ եղէգ մը,
որպէսզի անով չափէ քաղաքը, անոր դռներն ու անոր պարիսպը: 16 Քաղաքը քառակուսի
[զ]կառուցանուած էր, եւ անոր երկայնքը լայնքին չափ էր. քաղաքը եղէգով չափեց՝
տասներկու հազար ասպարէզ: Անոր երկայնքը, լայնքն ու բարձրութիւնը նոյնչափ էին: 17
Չափեց նաեւ անոր պարիսպը՝ հարիւր քառասունչորս կանգուն, մարդու չափով, այսինքն՝
հրեշտակին չափով: 18 Անոր պարիսպը շինուած էր յասպիս քարէ, իսկ քաղաքը զուտ

[ա] Ոմանք՝ Եւ ես, Յովհաննէս,

[բ] Ոմանք՝ Աստուած

[գ] Ոմանք՝ այս

[դ] Յուն.՝ դեղարբեցողներուն

[ե] Ոմանք՝ մեծ քաղաքը

[զ] Յուն.՝ դրուած

ոսկի էր՝ մաքուր ապակիի նման: 19 Քաղաքին պարիսպին հիմերը զարդարուած էին ամէն
տեսակ պատուական քարերով. առաջին հիմը յասպիս էր, երկրորդը՝ շափիւղայ, երրորդը՝
քաղկեդոն, չորրորդը՝ զմրուխտ, 20 հինգերորդը՝ եղնգնաքար, վեցերորդը՝ սարդիոն,
եօթներորդը՝ ոսկեքար, ութերորդը՝ վանակն, իններորդը՝ տպազիոն, տասներորդը՝
քրիսոպրասոս, տասնմէկերորդը՝ յակինթ, տասներկրորդը՝ մեղեսիկ: 21 Տասներկու
դռները՝ տասներկու մարգարիտ էին. իւրաքանչիւր դուռ՝ միակտուր մարգարիտ էր:
Քաղաքին հրապարակը զուտ ոսկի էր՝ թափանցիկ ապակիի պէս: 22 Անոր մէջ տաճար
չտեսայ, որովհետեւ Տէրը՝ Ամենակալ Աստուածը, եւ Գառնուկն են անոր տաճարը: 23
Քաղաքը պէտք չունի արեւի, ո՛չ ալ լուսինի, որ լուսաւորեն զայն. որովհետեւ Աստուծոյ
փառքը կը լուսաւորէ զայն, եւ Գառնուկն է անոր ճրագը: 24 (Փրկուած) ազգերը պիտի
ընթանան անոր լոյսով, ու երկրի թագաւորները իրենց փառքը եւ պատիւը պիտի բերեն
անոր մէջ: 25 Անոր դռները բնաւ պիտի չգոցուին ցերեկը. (որովհետեւ հոն գիշեր պիտի
չըլլայ.) 26 ազգերուն փառքն ու պատիւը պիտի բերեն անոր մէջ: 27 Հոն բնաւ
[ե]պղծութիւն մը պիտի չմտնէ, ո՛չ ալ գարշութիւն գործող կամ սուտ խօսող մը. հապա
պիտի մտնեն միայն անոնք՝ որ արձանագրուած են Գառնուկին կեանքի գիրքին մէջ:

22

Նաեւ ցոյց տուաւ ինծի կեանքի ջուրի [ա]գետ մը՝ բիւրեղի պէս փայլուն, որ կը բխէր
Աստուծոյ ու Գառնուկին գահէն: 2 [բ]Այդ քաղաքին՚ հրապարակին մէջտեղը, եւ այդ գետին
մէկ կողմն ու միւս կողմը կար կեանքի ծառը՝ որ կու տար տասներկու տեսակ պտուղ.
ամէն ամիս կու տար իր պտուղը, իսկ ծառին տերեւները [գ]ազգերուն բուժումին համար
էին: 3 Ա՛լ բնաւ նզովք պիտի չըլլայ, հապա անոր մէջ պիտի ըլլայ Աստուծոյ ու
Գառնուկին գահը: Անոր ծառաները պիտի պաշտեն զայն, 4 պիտի տեսնեն անոր երեսը, եւ
անոր անունը պիտի ըլլայ իրենց ճակատին վրայ: 5 Հոն ա՛լ գիշեր պիտի չըլլայ. անոնք
պէտք չունին ճրագի, ո՛չ ալ արեւի լոյսի, քանի որ [դ]Տէր Աստուած պիտի լուսաւորէ
զանոնք, ու պիտի թագաւորեն [ե]դարէ դար՚:

ՅԻՍՈՒՍԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԱԼՈՒՍՏԸ

6 Եւ ըսաւ ինծի. «Այս խօսքերը վստահելի ու ճշմարիտ են: Տէրը, [զ]սուրբ
մարգարէներուն՚ Աստուածը, ղրկեց իր հրեշտակը՝ իր ծառաներուն ցոյց տալու ինչ որ
պէտք է շուտով ըլլայ»: 7 «Ահա՛ շուտո՛վ կու գամ: Երանի՜ անոր՝ որ կը պահէ այս գիրքին
մարգարէութեան խօսքերը»:

[ե] Ոմանք՝ պղծութիւն ընող

[ա] Ոմանք՝ մաքուր գետ

[բ] Յուն.՝ Անոր

[գ] Կամ՝ հեթանոսներուն

[դ] Եբր.՝ Եհովա, այսինքն՝ Ա՛ն՝ որ է, կամ՝ Յաւիտենական

[ե] Յուն.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

[զ] Ոմանք՝ մարգարէներու հոգիներուն

8 Ես՝ Յովհաննէս՝ տեսայ այս բաները, ու լսեցի: Երբ լսեցի եւ տեսայ, ինկայ որ
երկրպագեմ այն հրեշտակին ոտքերուն առջեւ՝ որ ասոնք ցոյց կու տար ինծի: 9 Բայց ան
ըսաւ ինծի. «Զգուշացի՛ր, մի՛ ըներ. որովհետեւ ես ծառայակից եմ քեզի ու եղբայրներուդ՝
մարգարէներուն, եւ այս գիրքին խօսքերը պահողներուն: Աստուծո՛յ երկրպագէ»: 10 Նաեւ
ըսաւ ինծի. «Մի՛ կնքեր այս գիրքին մարգարէութեան խօսքերը, որովհետեւ ժամանակը
մօտ է: 11 Ա՛ն որ անիրաւ է՝ դարձեալ թող անիրաւ ըլլայ, ա՛ն որ աղտոտ է՝ դարձեալ թող
աղտոտ ըլլայ, ա՛ն որ արդար է՝ դարձեալ թող արդար ըլլայ, եւ ա՛ն որ սուրբ է՝ դարձեալ
թող սուրբ ըլլայ»: 12 «Ահա՛ շուտո՛վ կու գամ, ու վարձատրութիւնս ինծի հետ է՝
իւրաքանչիւրին հատուցանելու իր արարքին համեմատ: 13 Ե՛ս եմ Ալֆան եւ Օմեղան,
Սկիզբն ու Վախճանը, Առաջինը եւ Վերջինը»: 14 «Երանի՜ անոնց՝ որ կը գործադրեն անոր
պատուիրանները, որպէսզի իրաւունք ունենան ուտելու կեանքի ծառէն, ու դռներէն ներս՝
քաղաքը մտնեն: 15 Քանի որ դուրս պիտի մնան շուները, [է]կախարդները, պոռնկողները,
մարդասպանները, կռապաշտները, եւ ո՛վ որ սուտը կը սիրէ ու կը խօսի»:

16 «Ես՝ Յիսուս, ղրկեցի իմ հրեշտակս՝ այս բաներուն մասին վկայելու ձեզի՝
եկեղեցիներուն մէջ: Ե՛ս եմ Դաւիթի արմատն ու ցեղը, առտուան պայծառ աստղը»: 17
Հոգին ու հարսը կ՚ըսեն. «Եկո՛ւր», եւ ա՛ն որ կը լսէ՝ թող ըսէ. «Եկո՛ւր» : Ա՛ն որ ծարաւ է՝
թող գայ, եւ ո՛վ որ կ՚ուզէ՝ թող ձրի առնէ կեանքի ջուրը:

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

18 [ը]Ես կը վկայեմ բոլոր անոնց՝ որ կը լսեն այս գիրքին մարգարէութեան խօսքերը. եթէ
մէկը ասոնց վրայ աւելցնէ բա՛ն մը, Աստուած ալ իր վրայ պիտի աւելցնէ այն
պատուհասները՝ որ գրուած են այս գիրքին մէջ: 19 Ու եթէ մէկը վերցնէ բա՛ն մը այս
մարգարէութեան գիրքին խօսքերէն, Աստուած ալ պիտի վերցնէ անոր բաժինը կեանքի
[թ]գիրքէն եւ սուրբ քաղաքէն՝ [ժ]որոնց մասին գրուած է այս գիրքին մէջ: 20 Այս բաները
վկայողը կ՚ըսէ. «Այո՛, շուտո՛վ կու գամ»: Ամէ՛ն. եկո՛ւր, Տէ՛ր Յիսուս: 21 Մեր Տէրոջ՝
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը [ի]ձեր բոլորին՝՝ հետ: Ամէն:

[է] Յուն.՝ դեղարբեցողները

[ը] Ոմանք՝ Որովհետեւ

[թ] Ոմանք՝ ծառէն

[ժ] Ոմանք՝ եւ այն բաներէն՝ որոնց

[ի] Ոմանք՝ բոլոր սուրբերուն